ירמיה: מ

quem , Saphan filii Abicham filium Ghedaljah ad ,revertere & ,redibit non ipse adhuc Et
5 ועודנו לא־ישוב ושבה אל־גדליה בן־אחיקם בן־שפן אשר
vel : populi medio in eo cum habita & , Jehudah civitatibus in Babel rex præposuit
הפקיד מלך־בבל בערי יהודה ושב אתו בתוך העם או
, viaticum laniorum magister ei dedit Et .vade ,eundum ad ,tuis oculis in rectum omnem ad
אל־כל־הישר בעיניך ללכת לך ויתן־לו רב־טבחים ארחה
: Mispah in Ahicham filium Ghedaljah ad Irmejahu venit Et .eum dimisit & ,munus &
6 ומשאת וישלחהו: ויבא ירמיהו אל־גדליה בן־אחיקם המצפתה
principes omnes audierunt Et .terra in residuorum populi medio in eo cum habitavit &
7 וישב אתו בתוך העם הנשארים בארץ: וישמעו כל־שרי
Ghedaljahu Babel rex præfecisset quòd ,eorum viri & , ipsi agro in qui , virtutum
החילים אשר בשדה המה ואנשיהם כי־הפקיד מלך־בבל את־גדליהו
tenuitate de & ,pubem & ,mulieres & viros eo cum cōmendâsset quodque ; terra in Achicham filiū
בן־אחיקם בארץ וכי הפקיד אתו אנשים ונשים וטף ומדלת
; Mispah in Ghedaljah ad venerunt Et .Babel in fuerant translati non qui iis de ,terræ
8 הארץ מאשר לא־הגלו בבלה: ויבאו אל־גדליה המצפתה
filius Serajah & ,Chareach filii Jonathan & , Jochanan & , Nethanjahu filius Ismahel &
וישמעאל בן־נתניהו ויוחנן ויונתן בני־קרח ושריה בן־
, ipsi , Mahachati filius Jezanjahu & , Nethophatites Hephai filii & , Tanchumeth
תנחמת ובני עופי הנטפתי ויזניהו בן־המעכתי המה
, Saphan filii Achicham filius Ghedaljahu eis juravit Et .eorum viri &
9 ואנשיהם: וישבע להם גדליהו בן־אחיקם בן־שפן
servite & , terra in habitate : Chasdim serviendo à timeatis Ne : dicendo ,eorum viris &
ולאנשיהם לאמר אל־תיראו מעבוד הכשדים שבו בארץ ועבדו
standum ad ,Mispah in habitans ego ecce ,ego Et .vobis erit bene & , Babel regi
10 את־מלך בבל וייטב לכם: ואני הנני ישב במצפה לעמד
,fructum æstivum & ,vinum colligite vos & ; nos ad venient qui , Chasdim facies ad
לפני הכשדים אשר יבאו אלינו ואתם אספו יין וקיץ
.apprehendistis quas , vestris urbibus in manete & , vestris vasis in ponite & , oleum &
ושמן ושמו בכליכם ושבו בעריכם אשר־תפשתם:
, Edom in & ,Hammon filios inter & , Moab in qui , Jehudæi omnes etiam Et
11 וגם כל־היהודים אשר־במואב ובבני־עמון ובאדום
: Jehudah in residuum Babel rex dedisset quòd audierunt , terris universis in qui &
ואשר בכל־הארצות שמעו כי־נתן מלך־בבל שארית ליהודה
sunt reversi Et .Saphan filii Ahicam filium Ghedaljahu eos super præposuisset quòd &
12 וכי הפקיד עליהם את־גדליהו בן־אחיקם בן־שפן: וישבו
terram venerunt & ; illuc fuerant expulsi quò , locis universis de Jehudæi omnes
כל־היהודים מכל־המקמות אשר נדחו־שם ויבאו ארץ־
.valde multum fructum æstivum & ,vinum collegerunt & : Mispah in Ghedaliahu ad Jehudah
יהודה אל־גדליהו המצפתה ויאספו יין וקיץ הרבה מאד:
venerunt ; agro in qui , virtutum principes omnes & , Chareach filius Jochanan Et
13 ויוחנן בן־קרח וכל־שרי החילים אשר בשדה באו
, cognosces cognoscendo Nonne : eum ad dixerunt Et .Mispah in Ghedaljahu ad
14 אל־גדליהו המצפתה: ויאמרו אליו הידע תדע
, Nethanjah filium Ismahel misit ,Hammon filiorum rex Bahalis quòd
כי בעלים מלך בני־עמון שלח את־ישמעאל בן־נתניה
.Ahicam filius Ghedaljahu eis credidit non Et ? anima te percutiendum ad
להכתך נפש ולא־האמין להם גדליהו בן־אחיקם:
: dicendo , Mispah in abscondito in Ghedaljahu ad dixit Chareach filius Jochanan Et
15 ויוחנן בן־קרח אמר אל־גדליהו בסתר במצפה לאמר
.sciet non vir & , Nethanjah filium Ismahel percutiam & , nunc Ibo
אלכה נא ואכה את־ישמעאל בן־נתניה ואיש לא ידע
peribit & , te ad congregati , Jehudah omnis dispergentur & , anima te percutiet Quare
למה יככה נפש ונפצו כל־יהודה הנקבצים אליך ואבדה
? Jehudah residuum
שארית יהודה:

Versio VULG. LAT.

5 Et mecum noli venire : sed habita apud Godoliam filium Ahicam filii Saphan, quem præposuit rex Babylonis civitatibus Juda : habita ergò cum eo in medio populi : vel quocunque placuerit tibi ut vadas, vade. Dedit quoque ei magister militiæ cibaria, & munuscula, & dimisit eum. 6 Venit autem Jeremias ad Godoliam filium Ahicam in Masphath : & habitavit cum eo in medio populi, qui relictus fuerat in terra. 7 Cúmque audîssent omnes principes exercitꝰ, qui dispersi fuerant per regiones, ipsi & socii eorum, quòd præfecisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam terræ, & quòd commendâsset ei viros, & mulieres, & parvulos, & de pauperibus terræ, qui non fuerant translati in Babylonem : 8 Venerunt ad Godoliam in Masphath : & Ismahel filiꝰ Nathaniæ, & Johanan & Jonathan filii Caree, & Sareas filiꝰ Thanehumeth, & filii Ophi, qui erant de Netophathi, & Jezonias filiꝰ Maachathi, ipsi & viri eorum. 9 Et juravit eis Godolias filiꝰ Ahicam filii Saphan, & comitibus eorum, dicens; Nolite timere servire Chaldæis, habitate in terra, & servite regi Babylonis, & benè erit vobis. 10 Ecce ego habito in Masphath, ut respondeam præcepto Chaldæorum, qui mittuntur ad nos : vos autem colligite vindemiam, & messem, & oleum, & condite in vasis vestris, & manete in urbibꝰ vestris, quas tenetis. 11 Sed & omnes Judæi, qui erant in Moab, & in filiis Ammon, & in Idumæa, & in universis regionibꝰ, audito quòd dedisset rex Babylonis reliquias in Judæa, & quòd præposuisset super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan : 12 Reversi sunt, inquam, omnes Judæi de universis locis, ad quæ profugerant, et venerunt in terram Juda ad Godoliam in Masphath, & collegerunt vinum, & messem multam nimis. 13 Johanan autem filius Caree, & omnes principes exercitꝰ, qui dispersi fuerant in regionibꝰ, venerunt ad Godoliam in Masphath. 14 Et dixerunt ei; Scito quòd Baalis rex filiorum Ammon misit Ismahel filium Nathaniæ percutere animam tuam. Et non credidit eis Godolias filiꝰ Ahicam. 15 Johanan autem filiꝰ Caree dixit ad Godoliam seorsum in Masphath, loquens; Ibo, & percutiam Ismahel filium Nathaniæ nullo sciente, ne interficiat animam tuam, & dissipentur omnes Judæi, qui congregati sunt ad te, & peribunt reliquiæ Juda.

Vers. GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. μα'.

Cap. 34. Vulg. Lat.

1 Ὁ λόγος ὁ (α) γενόμενος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου· (καὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ πᾶν τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπολέμουν ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις 2 Ἰούδα·) λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Βάδισον πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, Οὕτως εἶπε κύριος, Παραδόσει παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ συλλήψεται αὐτὴν, καὶ καύσει αὐτὴν ἐν πυρί, 3 Καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῇς ἐκ χειρὸς (β) αὐτοῦ, καὶ συλλήψει (γ) συλληφθήσῃ, καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ δοθήσῃ, καὶ ὀφθαλμοί σου τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται, (δ) καὶ εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσῃ.

CAP. XLI.

1 Verbum, (a) quod factum est ad Hieremiam à Domino : (Et Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitus ejus, & (b) universa terra principatûs ejus bellabant super Hierusalem, & super omnes civitates Juda :) dicens; 2 Sic dixit Dominus; Vade ad Sedeciam regem Juda, & dices ei ; Sic dixit Dominus; Traditione tradetur civitas hæc in manus regis Babylonis : & capiet eam, & incendet eam in igne : 3 Et tu non salvaberis de manu ejus, & comprehensione capieris, & in manus ejus daberis : & oculi tui oculos ejus (c) videbunt : & in Babylonem ingredieris.

MS. A. (α) ΓΕΝΑ'ΜΕΝΟΣ (β) αὐτῶν, (γ) συλλημφθήσῃ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου (δ) καὶ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει, καὶ εἰς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 ואם לית את צבי למתב ותיב לות גדליה בר אחיקם בר שפן דמני מלכא דבבל
בקרויא דבית יהודה ותב עמיה בגו עמא או לכל דכשר בעינך למיזל איזיל ומניה ליה
6 רב קטוליא מתנן ונבזבן ושלחיה: ואתא ירמיה לות גדליה בר אחיקם למצפיא ויתב
7 עמיה בגו עמא דאשתארו בארעא: ושמעו כל רבני חילותא די בחקלא אנון וגבריהון
ארי מני מלכא דבבל ית גדליה בר אחיקם בארעא וארי מני עמיה גבריא ונשיא
8 וטפלא ומחשיכי עמא דארעא מדלא אתגליאו לבבל: ואתו לות גדליה למצפיא
וישמעאל בר נתניה ויוחנן ויונתן בר קרח ושריה בר תנחומת ובני עיפי דמנטופא
9 ויזניה בר מעכת אנון וגבריהון: וקיים להון גדליה בר אחיקם בר שפן ולגבריהון למימר
10 לא תדחלון מלמפלח לכסדאי תבו בארעא ופלחו ית מלכא דבבל וייטב לכון: ואנא
הא אנא יתיב במצפיא למיקם קדם כסדאי דייתון עלנא ואתון כנושו חמרא ודבילתא
11 ומשחא ושוו במניכון ותבו בקרויכון דאחדתון: ואף כל יהודאי די במואב ובבני עמון
ובאדום ודי בכל מדינתא שמעו ארי שבק מלכא דבבל שארא לדבית יהודה וארי מני
12 עליהון ית גדליה בר אחיקם בר שפן: ותבו כל יהודאי מכל אתריא דאתבדרו לתמן
ואתו לארעא דבית יהודה לות גדליה למצפיא וכנשו חמרא ודבילתא סגי להדא:
13 ויוחנן בר קרח וכל רבני חילותא די בחקלא אתו לות גדליהו למצפיא: ואמרו ליה
14 המדע תדע ארי בעלים מלכא דבני עמון שלח ית ישמעאל בר נתניה למקטלך נפש
15 ולא האמין להון גדליה בר אחיקם: ויוחנן בר קרח אמר לגדליה בסתרא במצפיא
למימר איזיל כען ואקטול ית ישמעאל בר נתניה ואנש לא ידע למא יקטלינך נפש
ויתבדרון כל דבית יהודה דאתכנשו לותך וייבדון שארא דבית יהודה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

5 Et si tu non vis *reverti*, revertere ad Godoliam filium Ahicam filii Saphan, quem constituit rex Babylonis in urbibus domus Juda, & habita cum eo in medio populi: aut ad quemcunque locum qui placuerit tibi ut pergas, perge. 6 Et dedit ei princeps occidentium munera & dona, & dimisit eum. Et venit Jeremias ad Godoliam filium Ahicam in Maspha, & habitavit cum eo in medio populi qui remansit in terra. 7 Et audierunt omnes principes exercituum qui erant in agro, ipsi & viri eorum, quòd constituisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam in terra; & quòd constituisset cum eo viros & mulieres, & parvulos, & de pauperibus populi terræ, de his qui non fuerant translati in Babylonem. 8 Et venerunt ad Godoliam in Maspha. Et Ismael filius Nethaniæ, & Johanan, & Jonathan *filius* Careæ, & Saraias filius Thanhumeth, & filii Ephai, qui erant de Netopha, & Jezanias filius Maachat, ipsi & viri eorum. 9 Et juravit eis Godolias filius Ahicam, filii Saphan, & viris eorum; dicens : Ne timeatis servire Chaldæis : habitate in terra, & servite regi Babylonis, & bene erit vobis. 10 Ecce ego habito in Maspha, ut stem coram Chaldæis qui venient ad nos: vos autem colligite vinum, & caricas, & oleum, & reponite in vasis vestris, & manete in urbibus vestris, quas occupâstis. 11 Et etiam omnes Judæi qui erant in Moab & in filiis Ammon, & in Idumæa, & in universis regionibus, audierunt quòd dimisisset rex Babylonis reliquias domui Juda ; & quòd constituisset super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan. 12 Et reversi sunt omnes Judæi de omnibus locis ad quæ dispersi fuerant, & venerunt in terram domus Juda ad Godoliam in Maspha, & collegerunt vinum & caricas in magna copia. 13 Et Johanan filius Careæ, & omnes principes exercitus qui erant in agro, venerunt ad Godoliam in Maspha. 14 Et dixerunt ei, Nónne planè scis quòd Baalis rex filiorum Ammon misit Ismaelem filium Nathaniæ, ut occidat animam tuam? Et non credidit eis Godolias filius Ahicam. 15 Johanan autem filius Caree locutus est ad Godoliam in secreto, in Maspha; dicendo : Vadam nunc et percutiam Ismaelem filium Nathaniæ, & nullus vir sciet: quare interficiet animam tuam? et dispergentur omnes viri domus Juda qui congregati sunt ad te? et peribunt reliquiæ domus Juda?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܩܐܡ ܐܢܬ. ܬܒ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܒܪ ܫܦܢ ܘܬܒ ܥܡܗ ܒܓܘ ܥܡܐ. ܗܘ
ܕܐܫܠܛܗ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܐܘ ܟܡܐ ܕܫܦܪ ܒܥܝܢܝܟ ܠܡܐܙܠ ܙܠ.
6 ܘܝܗܒ ܠܗ ܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܚܝܠܐ ܡܘܗܒܬܐ ܠܐܘܪܚܐ ܘܫܪܝܗ. *ܘܐܬܐ ܐܪܡܝܐ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ
7 ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܒܪ ܫܦܢ ܠܡܨܦܝܐ. ܘܝܬܒ ܠܘܬܗ ܒܓܘ ܥܡܐ ܕܐܫܬܚܪ ܒܐܪܥܐ. *ܘܫܡܥܘ
ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܕܒܡܕܝܢܬܐ ܗܢܘܢ ܘܓܒܪܝܗܘܢ. ܕܐܫܠܛ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܠܓܕܠܝܐ
ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܒܐܪܥܐ. ܘܕܐܫܠܡ ܠܗ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܘܛܠܝܐ. ܘܡܢ ܡܣܟܢܐ ܕܐܪܥܐ ܕܠܐ
8 ܐܫܬܒܝܘ ܠܒܒܠ. *ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ ܠܡܨܦܝܐ. ܐܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ. ܘܝܘܚܢܢ
ܘܝܘܢܬܢ ܒܢܝ ܩܘܪܚ. ܘܣܪܝܐ ܒܪ ܬܢܚܘܡܬ. ܘܒܢܝ ܥܝܦܝ ܕܡܢ ܢܛܘܦܐ. ܘܝܙܢܝܐ ܒܪ ܡܥܟܬܝܐ.
9 ܗܢܘܢ ܘܓܒܪܝܗܘܢ. *ܘܝܡܐ ܠܗܘܢ ܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܒܪ ܫܦܢ ܘܠܓܒܪܝܗܘܢ.
ܘܐܡܪ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܟܠܕܝܐ. ܬܒܘ ܒܐܪܥܐ. ܘܦܠܘܚܘ ܠܡܠܟܐ ܕܒܒܠ
10 ܕܢܛܐܒ ܠܟܘܢ. *ܘܐܢܐ ܗܐ ܝܬܒ ܐܢܐ ܒܡܨܦܝܐ. ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܟܠܕܝܐ ܕܐܬܝܢ ܥܠܝܢ. ܘܐܢܬܘܢ
ܟܢܘܫܘ ܥܒܘܪܐ ܘܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ. ܘܐܪܥܐ ܕܩܝܛܐ. ܘܐܪܡܘ ܒܡܐܢܝܟܘܢ. ܘܬܒܘ ܒܡܕܝܢܬܟܘܢ
11 ܕܐܚܕܬܘܢ. *ܘܐܦ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܒܐܕܘܡ ܘܒܡܘܐܒ ܘܒܝܬ ܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܘܒܟܠܗܝܢ
ܐܬܪܘܬܐ. ܫܡܥܘ ܕܫܒܩ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܫܪܟܐ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܘܕܐܫܠܛ ܥܠܝܗܘܢ ܠܓܕܠܝܐ ܒܪ
12 ܐܚܝܩܡ ܒܪ ܫܦܢ. *ܘܗܦܟܘ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܬܪܘܬܐ ܕܐܬܒܕܪܘ ܠܬܡܢ. ܘܐܬܘ
ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ ܠܡܨܦܝܐ. ܘܟܢܫܘ ܚܡܪܐ ܘܥܠܠܬܐ ܕܩܝܛܐ ܣܓܝ ܛܒ.
13 *ܘܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܘܪܚ ܘܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܕܒܡܕܝܢܬܐ. ܐܬܘ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ ܠܡܨܦܝܐ. ܘܐܡܪܘ
14 ܠܗ. *ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܕܒܥܠܝܣ ܡܠܟܐ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ: ܫܕܪ ܠܐܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ
15 ܠܡܩܛܠܟ. ܘܠܐ ܗܝܡܢ ܐܢܘܢ ܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ. *ܘܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܘܪܚ ܐܡܪ ܠܓܕܠܝܐ
ܒܛܘܫܝܐ ܒܡܨܦܝܐ. ܐܙܠ ܐܩܛܘܠ ܠܐܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܘܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ. ܕܠܡܐ ܢܩܛܠܟ.
ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܟܢܝܫܝܢ ܠܘܬܟ. ܘܢܐܒܕ ܫܪܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ.

5 Dixit etiam ad eum, Si maneas, commorare in medio populi apud Gedaliam filium Ahicami filii Saphanis, quẽ præfecit rex Babyloniæ civitatibus Judæ ; vel certè quocunque abire tibi libuerit, abi : dedítque illi Nebuzardan princeps satellitum munera in viam, & dimisit eum. 6 Venit ergò Jeremia ad Gedaliam filium Ahicami filii Sephanis in Masphiam, & commoratus est apud illum in medio populi qui reliquus erat in terra. 7 Audientes autem omnes copiarum duces qui erant in civitatibus, ipsi & viri qui cum eis erant, præfecisse regem Babylonis Gedaliam filium Ahicami illi regioni, eíque commisisse viros, mulieres, ac pueros, & ex pauperibus terræ qui non fuerant abducti Babylonem ; 8 Venerunt ad Gedaliam in Masphiam Ismael Nethaniæ filius, Johannes & Jonathan filii Corahi, Seria filius Tenahmathi filii Iphai Netophathitæ, & Jezania filius Maachatæ, ipsi & viri sui. 9 His Gedalia filius Ahicami filii Saphanis, & viris qui cum eis erant, juravit, ac dixit ; Ne timeatis servire Chaldæis : manete in hac terra, & servite regi Babyloniæ, ut benè cedat vobis. 10 Ego enim ecce mansurus sum in Masphia, ut resistam Chaldæis qui contra nos venerint : vos autem colligite frumentum, vinum, oleum, & frugem æstivam, reponite in vasis vestris, & manete in civitatibus vestris quas occupâstis. 11 Omnes etiã Judæi qui erant in Adum, in Moab, inter Ammonitas, & in cæteris regionibus, audientes quòd dimisisset rex Babyloniæ reliquias Judæis, & præfecisset illis Gedaliam filium Ahicami filii Saphanis ; 12 Reversi sunt omnes Judæi isti ex omnibus locis in quæ dispersi fuerant, venerúntque in terram Judæ ad Gedaliam in Masphiam : & collegerunt vini & 13 annonæ æstivæ copiam ingentem. Johannes autem Corahi filius, & omnes copiarum duces qui erant in civitatibus, Gedaliam adeuntes in Masphia dixerunt ei ; 14 An ignoras quòd Belaisi rex Ammonitarum misit Ismaelem Nethaniæ filium ad interficiendum te? sed non credidit eis Gedalia filius Ahicami. 15 Quin cùm Johannes Corahi filius clàm dixisset Gedaliæ in Masphia, Ibo, & Ismaelem Nethaniæ filium occîdam, nemine sciente ; ne te interfecto dissipentur omnes Judæi apud te congregati, pereántque reliquiæ Judæorum :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 Ox.MS.]* يستجيكم ايام يقول الرب واتم الاقوال الصالحة التي وعدت بها ال اسرايل وال يهوذا
15 يقول الرب *في تلك الايام وفي ذلك الزمان اضي لداود ضيا البر ويملك الملك * ويفهم
16 ويعدل في الارض * ويعمل البر * في تلك الايام يخلص يهوذا وتسكن اورشليم
17 مطمانة * وهذا اسمه الذي يسمونه الرب الخفيا *لانه هكذي يقول الرب انه لا يعدم
18 داود ابنا يجلس على كرسي اسرايل * والكهنة والاويون لا يعدمون رجلا يقوم امامي
19 20 يقرب الذبيحة وقربان ويبخر البخور كل ايام *ثم اوحي الرب الي ارميا وقال *هكذي يقول الرب
21 ان انتم قدرتم ان تبطلوا تدبير الليل والنهار الّا يكونا في وقتهما *يبطل العهد الذي عاهدت
22 داود عبدي الّا يكون له ابن يجلس علي كرسيه *والكهنة وللاويون خدامي كما لا يحصي نجوم
السماء ولا يكال رمل البحر * كذلك اكثر ذرية داود عبدي ونسل اللاويين الذين يخدموني *
23 24 * واوحي الرب الي ارميا وقال *ما تري ما يقول الشعب ان القبيلتين التين انتخب الرب رذلهما *
25 ويستخطوني الشعبي ان لا يكون امامي الشعب *هكذي يقول الرب ان لم يثبت عهدي وسنتي
26 الليل والنهار * والحد الذي حددت السماء والارض لم يثبت *نسل يعقوب وداود عبدي ارذلها *
ولا اتخذ وليا من نسل داود علي بيت ابرهيم واسحق ويعقوب * اذا رددت سبيهم ورحمتهم *
1 * الفصل الحادي والاربعون * القول الصاير الي ارميا من قبل الرب * وبختنصر ملك بابل
وكل معسكره وكل ارض رياسته للحرب على ايروسليم وعلي مدن يهوذا * قايلا *
2 * هكذا قال الرب * امض الي صدقيا ملك يهوذا وقل له * هكذا قال الرب *
3 يدفع هذه المدينة الي ايدي ملك بابل * ويقبض عليها ويحرقها بالنار * وانت
لا تخلص من يده * والقبض تقبض والي يديه تدفع * وعيناك تنظران عينيه * وتدخل الي بابل *

14 [MS.Oxon. *Advenient vobis dies, dixit Dominus, quum complebo verba illa optima, quæ promisi tum Israelitis tum Judæis, inquit Dominus.* 15 *Diebus illis, & tempore illo accendam Davidi Lumen justitiæ : & regno dominabitur, & prudens erit, & æquitatem in terra administrabit, & justitiã exercebit.* 16 *Diebꝰ illis servabitur Juda, et Hierusalem habitabit securé: & istud est nomen quo vocabunt eum, Dominus absconditus.* 17 *Quoniam sic dicit Dominus, Davidi non deficiet filius sedens in solio Israelitarum.* 18 *Etiam sacerdotibus, & Levitis non deerit vir qui stet in conspectu meo offerens sacrificia et oblationes, et adolens thura cunctis diebus.* 19 *Tum revelavit Dominus Jeremiæ dicendo,* 20 *Sic ait Dominus, si irritam facere potestis administrationem noctis & diei, ita ut non sint tempore suo;* 21 *Etiam fœdus meum quod pollicitus sum Davidi servo meo irritum fiet, ne sit illi filius sedens super solium ejus.* 22 *Quod autem ad sacerdotes & Levitas ministros meos, quemadmodum numerari nequeunt stellæ cœli, nec mensurari arena maris; ita multiplicabo progeniem Davidis servi mei, et generationem Levitarum ministrantiũ mihi.* 23 *Et revelavit Dominus Jeremiæ dicendo;* 24 *Annon animadvertis quid populꝰ iste loquuntur, quòd duas familias elegerat Dominꝰ, jam abominatur ipsas: et quòd ita me irritârunt populꝰ meus, ut non sit amplius gens corã me?* 25 *Sic dicit Dominꝰ, Si fœdꝰ meũ et statutũ meũ noctis et diei non est satis firmũ; et terminꝰ quem posui cœlo terræq; si minimè stabilis;* 26 *Etiã progeniem Jacobi et Davidis servi mei spernam, ne sumã præfectũ de semine Davidis super domũ Abrahami, Ishaci, et Jacobi, quũ reduxero captivitatẽ eorũ, & misertus fuero ipsorũ.*

CAP. XLI.

1 Sermo factus ad Jeremiã à Domino (quũ Bochtonassar rex Babelis, totusq; exercitus ejus, & tota terra dominii ipsius oppugnaret Jerosolymam & urbes Judæ) dicens; 2 *Sic dixit Dominus, Adito Sedeciam regem Judæ, & dicas ei : Sic ait Dominus, Tradetur hæc urbs in manus regis Babelis, capiet eam, igneque succendet.* 3 *Tu quoque non effugies manum ejus, sed omninò capieris, & in manus ejus tradêris, oculi tui videbunt oculos ejus, & Babelem ingredieris.*

: Chareach filium Jochanan ad Ahicam filius Ghedaljahu dixit Et
וַיֹּאמֶר גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ 16
ad loquens tu falsum nam : hoc verbum facias Ne
אַל־תַּעַשׂ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כִּי־שֶׁקֶר אַתָּה דֹבֵר אֶל־
.Ismahel
יִשְׁמָעֵאל׃

CAP. XLI. מא

filii Nethanjah filius Ismahel venit ,septimo mense in fuit Et
1 וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה בֶן־
viri decem & ,regis *magnates &* ,*regni* semine de Elisamah
אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים
comederunt & : Mispah in Ahicam filium Ghedaljahu ad ,eo cum
אִתּוֹ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה וַיֹּאכְלוּ
filius Ismahel surrexit Et .Mispah in simul panem ibi
2 שָׁם לֶחֶם יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה׃ וַיָּקָם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־
percusserunt & ,eo cum erant qui viri decem & ,Nethanjah
נְתַנְיָה וַעֲשֶׂרֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ וַיַּכּוּ
interfecit & ,gladio *in* Saphan filii Ahicam filium Ghedaljahu
אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמֶת
, Jehudæos omnes Et .*terra in* Babel rex præfecerat quem ,eum
3 אֹתוֹ אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאָרֶץ׃ וְאֵת כָּל־הַיְּהוּדִים
Chasdim & ,Mispah in Ghedaljahu cum *eo cum* erant qui
אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ אֶת־גְּדַלְיָהוּ בַּמִּצְפָּה וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים
.Ismahel percussit *belli* viros ;ibi sunt inventi qui
אֲשֶׁר נִמְצְאוּ־שָׁם אֵת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִכָּה יִשְׁמָעֵאל׃
(.noverat *non vir &*) ,Ghedaljahu *facere mori* ,secunda die in fuit Et
4 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי לְהָמִית אֶת־גְּדַלְיָהוּ וְאִישׁ לֹא יָדָע׃
,viri octoginta Someron de & ,Silo de ,Sechem de viri Veneruntq;
5 וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם מִשִּׁלוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ
thus & ,*munus &* ;*incisi* & ,vestibus scissi & , barbam rasi
מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֻעֵי בְגָדִים וּמִתְגֹּדְדִים וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה
Ismahel est egressus Et .Domini domum *adducendum ad* ,eorū manu in
6 בְּיָדָם לְהָבִיא בֵּית יְהוָה׃ וַיֵּצֵא יִשְׁמָעֵאל
eundo vadens ,Mispah de eorum occursum in Nethanjah filius
בֶּן־נְתַנְיָה לִקְרָאתָם מִן־הַמִּצְפָּה הֹלֵךְ הָלֹךְ
ad Venite : eos ad dixit & ,eis *occurrere circa* fuit Et .flens &
וּבֹכֶה וַיְהִי כִּפְגֹשׁ אֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל־
medium ad *eos venire secundum* fuit Et .Ahicam filium Ghedaljahu
7 גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם׃ וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל־תּוֹךְ
medium ad Nethanjah filius Ismahel eos jugulavit & ,civitatis
הָעִיר וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶל־תּוֹךְ
viri decem Et .eo cum qui viri & ,ipse ,cisternæ
8 הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ׃ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים
quia ,nos occidas Ne : Ismahel ad dixerunt & ,eos inter sunt reperti
נִמְצְאוּ־בָם וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִשְׁמָעֵאל אַל־תְּמִתֵנוּ כִּי־
,olei & ,ordeorum & ,frumentorum,agro in *absconditi* thesauri nobis sunt
יֶשׁ־לָנוּ מַטְמֹנִים בַּשָּׂדֶה חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן
.eorum fratrum medio in eos interfecit non & ,cessavit & : mellis &
וּדְבָשׁ וַיֶּחְדַּל וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃
cadavera omnia Ismahel *illuc* fecerat projicere *quò* cisterna Et
9 וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת כָּל־פִּגְרֵי
fecit quam ipsa ,Ghedaljahu *manu in* percussit quos ,virorum
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה בְּיַד־גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה
replevit ipsam ;Israel *regis* Bahasa *faciebus à* Asa rex
הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מִלֵּא
.occisis Nethanjahu filius Ismahel
יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים׃

Versio VULG. LAT.

16 Et ait Godolias filius Ahicam ad Johanan filium Caree; Noli facere verbum hoc: falsum enim tu loqueris de Ismahel.

CAP. XLI.

1 Et factum est in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniæ, filii Elisama de semine regali, & optimates regis, & decem viri cum eo, ad Godoliam filium Ahicam in Masphath: & comederunt ibi panes simul in Masphath. 2 Surrexit autem Ismahel filius Nathaniæ, & decem viri qui cum eo erant, & percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan gladio, & interfecerunt eum, quem præfecerat 3 rex Babylonis terræ. Omnes quoque Judæos, qui erant cum Godolia in Masphath, & Chaldæos, qui reperti sunt ibi, & viros 4 bellatores percussit Ismahel. Secundo autem die postquàm occiderat Godoliam, nullo adhuc 5 sciente, Venerunt viri de Sichem, & de Silo, & de Samaria octoginta viri, rasi barbâ, & scissis vestib⁹, & squallentes: & munera & thus habebant in manu, ut offerrent in domo Domi- 6 ni. Egressus ergò Ismahel filius Nathaniæ in occursum eorum de Masphath, incedens & plorans ibat: cùm autem occurrisset eis, dixit ad eos; Venite ad 7 Godoliam filium Ahicam. Qui cùm venissent ad medium civitatis, interfecit eos Ismahel filius Nathaniæ circa medium laci, ipse, & viri qui erant cum eo. 8 Decem autem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Ismahel; Noli occidere nos: quia habemus thesauros in agro, frumenti, & hordei, & olei, & mellis. Et cessavit, & non interfecit eos cum fratribus suis. 9 Lacus autem in quem projecerat Ismahel omnia cadavera virorum, quos percussit propter Godoliam, ipse est, quem fecit rex Asa propter Baasa regem Israel: ipsum replevit Ismahel filius Nathaniæ occisis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

4 Ἀλλὰ ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου, Σεδεκία βασιλεῦ Ἰούδα· 5 Οὕτως λέγει κύριος, Ἐν εἰρήνῃ ἀποθανῇ· καὶ ὡς ἔκλαυσαν τοὺς πατέρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, κλαύσονται καὶ σέ, (ε) Οὐαὶ κύριε, καὶ ἕως ᾅδου (ζ) κόψονταί σε, ὅτι λόγον ἐγὼ ἐλάλησα, εἶπε κύριος. 6 Καὶ ἐλάλησεν Ἱερεμίας (η) πρὸς τὸν βασιλέα Σεδεκίαν πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐν Ἱερουσαλήμ. 7 Καὶ ἡ δύναμις βασιλέως Βαβυλῶνος ἐπολέμει ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα (θ), καὶ ἐπὶ Λαχὶς, καὶ ἐπὶ Ἀζηκά, ὅτι αὗται κατελείφθησαν ἐν πόλεσιν Ἰούδα πόλεις ὀχυραί. 8 Ὁ λόγος ὁ (ι) γενόμενος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου, μετὰ τὸ συντελέσαι τὸν βασιλέα Σεδεκίαν διαθήκην πρὸς τὸν λαὸν (κ), τοῦ 9 καλέσαι ἄφεσιν, Τοῦ ἐξαποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, τὸν Ἑβραῖον καὶ τὴν Ἑβραίαν ἐλευθέρους, πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν ἄνδρα ἐξ (λ) Ἰούδα. 10 Καὶ ἐπεστράφησαν πάντες οἱ μεγιστᾶνες, καὶ πᾶς ὁ λαὸς (μ) οἱ εἰσελθόντες ἐν τῇ διαθήκῃ, τοῦ ἀποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ, 11 (ν) καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, καὶ ἐῶσαν Αὐτοὺς εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας. 12 Καὶ (ξ) ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων, 13 Οὕτως εἶπε (ο) κύριος, Ἐγὼ διεθέμην διαθήκην πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐξειλάμην αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, 14 ἐξ οἴκου δουλείας, λέγων, Ὅταν πληρωθῇ ἓξ ἔτη, ἀποστελεῖς τὸν ἀδελφόν σου τὸν Ἑβραῖον ὃς πραθήσεταί σοι, καὶ ἐργᾶταί σοι ἓξ ἔτη, καὶ (ϛ) ἐξαποστελεῖς αὐτὸν ἐλεύθερον. καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν. 15 Καὶ (π) ἐπέστρεψαν σήμερον ποιῆσαι τὸ εὐθὲς (ρ) πρὸ ὀφθαλμῶν μου, τοῦ καλέσαι ἄφεσιν (σ) ἕκαστον τοῦ πλησίον αὐτοῦ· καὶ συνετέλεσαν διαθήκην κατὰ πρόσωπόν μου, ἐν τῷ οἴκῳ, οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου ἐπ' 16 αὐτῷ. Καὶ ἐπεστρέψατε, καὶ ἐβεβηλώσατε (τ) τὸ ὄνομά μου, τοῦ ἐπιστρέψαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὓς ἐξαπεστείλατε ἐλευθέρους τῇ ψυχῇ αὐτῶν, τοῦ 17 εἶναι ὑμῖν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας. Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε κύριος, Ὑμεῖς οὐκ ἠκούσατέ μου, (υ) τοῦ καλέσαι ἄφεσιν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· ἰδοὺ ἐγὼ καλῶ ἄφεσιν ὑμῖν εἰς μάχαιραν, καὶ εἰς τὸν θάνατον, καὶ εἰς τὸν λιμὸν, καὶ δώσω ὑμᾶς εἰς διασπορὰν πάσαις 18 ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· Καὶ δώσω τοὺς ἄνδρας τοὺς παρεληλυθότας τὴν (φ) διαθήκην μου, τοὺς μὴ στήσαντας τὴν διαθήκην μου, ἣν ἐποίησαν κατὰ πρόσωπόν μου, τὸν μόσχον ὃν ἐποίησαν ἐργάζεσθαι αὐτῷ,

4 *Sed audi verbum Domini, Sedecia rex Juda: Sic dicit Dominus;* 5 *In (d) pace morieris: &, sicut (e) ploraverunt patres tuos, qui regnârunt ante te, (f) plorabunt & te, Væ, domine, & usque ad infernum plangent te: quia verbum ego loquutus sum, dixit Dominus.* 6 *Et loquutus est Hieremias ad regem Sedeciam omnia verba hæc in Hierusalem.* 7 *Et virtus regis Babylonis bellabat super Hierusalem, & super civitates (g) Juda, & super Lachis, & super Azeca: quia hæ remanserant in civitatibus Juda civitates munitæ.* 8 *Verbum, quod factum est ad Hieremiam à Domino, postquàm rex Sedecias consummavit testamentum erga (h) populum, vocando dimissionem,* 9 *ut dimitteret unusquisque puerum suum, & unusquisque ancillam suam, Hebræum & Hebræam liberos; ut non serviret vir è Juda.* 10 *Et (i) conversi sunt omnes magnates, & omnis populus, qui ingressi erant in testamentum, ut dimitteret unusquisque puerum suum, & unusquisque ancillam suam: (k) & dimiserunt* 11 *...... Eos in pueros, & ancillas.* 12 *Et factum est verbum Domini ad Hieremiam, dicens;* 13 *Sic dixit Dominus; Ego disposui testamentum ad patres vestros in die quâ eruì eos de terra Ægypti, è domo servitutis, dicens;* 14 *Cùm impleti fuerint sex anni; mittes fratrem tuum Hebræum, qui emptus erit tibi, & operabitur tibi sex annos: & dimittes eum liberum. Et non audierunt me, & non inclinaverunt aurem suam.* 15 *Et conversi sunt hodiè ad faciendum rectum ante oculos meos, cùm vocaret unusquisque dimissionem proximi sui: & consummaverunt testamentum ante faciem meam in domo, in qua invocatum est nomen meum in ea.* 16 *Et revertistis, & polluistis * nomen meum, cùm reduceret unusquisque puerum suum, & unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis liberos animæ suæ, ut sint vobis in pueros, & ancillas.* 17 *Propterea sic dixit Dominus; Vos non audîstis me, ut vocaret dimissionem unusquisque ad proximum suum. Ecce ego voco dimissionem vobis in gladium, & in mortem, & in famē: & dabo vos in dispersionem omnibus regnis terræ:* 18 *Et dabo viros, qui transgressi sunt testamentum meum, qui non stabilierunt testamentum meum, quod fecerant ad faciem meam, vitulum, (l) quem fecerant ad operandum eo,*

MS.A. (ε) Ὦ κύριε, (ζ) κλαύσονταί σε, ὅτι λόγον ἐλάλησα, (η) πρὸς βασιλέα (θ) τὰς καταλελειμμένας, ἐπὶ Λαχεὶς, (ι) ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ (κ) ΤΟΝ ἘΝ ἹΕΡΟΥΣΑΛΗΜ, ΤΟΥ (λ) ἸΣΡΑΗΛ. (μ) ΟἹ ἘΛΘΟΝΤΕΣ ΕἸΣ ΤΗΝ ΔΙΑΘΗΚΗΝ, (ν) * ΚΑΙ ἘΩ͂ΣΑΝ ΑΥΤΟΥΣ ΕἸΣ (ξ) ἐγένετο (ο) κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, (ϛ) ἀποστελεῖς (π) ἔστρεψαν (ρ) ἐν ὀφθαλμοῖς (σ) ἕκαστος τῷ πλησίον (τ) τὴν διαθήκην μου, (υ) καλέσαι * ἕκαστος ἄφεσιν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον πρὸς τὸν πλησίον (φ) διαθήκην μου, ἣν ἐποίησαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 וַאֲמַר גְּדַלְיָה בַר אֲחִיקָם לְיוֹחָנָן בַּר קָרֵחַ לָא תַעְבֵּיד יָת פִּתְגָמָא הָדֵין אֲרֵי שִׁקְרָא אַתְּ מְמַלֵּל עַל יִשְׁמָעֵאל׃

מא

1 וַהֲוָה בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה אֲתָא יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה בַר אֱלִישָׁמָע מִזַּרְעָא דְמַלְכוּתָא וְרַבְרְבֵי מַלְכָּא וַעֲסַרָא גֻבְרִין עִמֵּיהּ לְוָת גְּדַלְיָה בַר אֲחִיקָם לְמִצְפָּא וַאֲכַלוּ תַמָּן לַחְמָא כַּחֲדָא בְּמִצְפָּא׃ 2 וְקָם יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה וַעֲסַרָא גֻבְרִין דַּהֲווֹ עִמֵּיהּ וּמְחוֹ יָת גְּדַלְיָה בַר אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן בְּחַרְבָּא וּקְטַל יָתֵיהּ דְּמַנִּי מַלְכָּא דְבָבֶל בְּאַרְעָא׃ 3 וְיָת כָּל יְהוּדָאֵי דַּהֲווֹ עִמֵּיהּ עִם גְּדַלְיָה בְּמִצְפָּא וְיָת כַּסְדָּאֵי דְּאִשְׁתְּכַחוּ תַמָּן יָת גֻּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא קְטַל יִשְׁמָעֵאל׃ 4 וַהֲוָה בְּיוֹמָא תִנְיָנָא לְמִקְטַל יָת גְּדַלְיָה וֶאֱנָשׁ לָא יְדַע׃ 5 וַאֲתוֹ גַבְרַיָּא מִשְּׁכֶם וּמִשִּׁילוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן תְּמָנַן גֻּבְרִין כַּד מְגַלְּחִין דִּקְנֵיהוֹן וּמְבַזְּעִין לְבוּשֵׁיהוֹן וּמִתְהַמְמִין וְקוּרְבְּנָא וּלְבוֹנְתָא בִּידֵיהוֹן לְאַיְתָאָה לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 6 וּנְפַק יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה לְקַדָּמוּתְהוֹן מִן מִצְפָּא אָזֵיל מֵיזַל וּבָכֵי וַהֲוָה כַּד עֲרַע יָתְהוֹן וַאֲמַר לְהוֹן עוּלוּ לְוָת גְּדַלְיָה בַר אֲחִיקָם׃ 7 וַהֲוָה כְּמֵעַלְהוֹן לְגוֹ קַרְתָּא וְנַכְסִנּוּן יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה לְגוֹ גוּבָא הוּא וְגַבְרַיָּא דִּי עִמֵּיהּ׃ 8 וַעֲסַרָא גֻבְרִין אִשְׁתְּכַחוּ בְהוֹן וַאֲמַרוּ לְיִשְׁמָעֵאל לָא תִקְטְלִנָּנָא אֲרֵי אִית לַנָא מַטְמוֹרִין בְּחַקְלָא חִטִּין וְסַעֲרִין וּמְשַׁח וּדְבַשׁ וְאִתְמְנַע וְלָא קַטְלִנּוּן בְּגוֹ אֲחוּהוֹן׃ 9 וְגוּבָּא דִּי רְמָא תַמָּן יִשְׁמָעֵאל יָת כָּל פִּגְרֵי גַבְרַיָּא דִּי קְטַל בְּיַד גְּדַלְיָה הוּא דַּעֲבַד מַלְכָּא אָסָא כַּד צָר עֲלוֹהִי בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יָתֵיהּ מַלֵּי יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה קְטִילִין׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Et ait Godolias filius Ahicam ad Johanan filium Caree: Ne facias verbum hoc, quia falsum tu loqueris de Ismaele.

CAP. XLI.

1 Et factum est in mense septimo, venit Ismael filius Nathaniæ filii Elisamæ, de semine regio, & principes regis, & decem viri cum eo, ad Godoliam filium Ahicam in Maspha; & comederunt ibi panem simul in Maspha. 2 Et surrexit Ismael filius Nathaniæ & decem viri qui erant cum eo, & percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan gladio, & *occîdit* eum quem constituit rex Babylonis in terra. 3 Et omnes Judæos qui erant cum ipso Godolia in Maspha, & Chaldæos qui inventi sunt ibi, viros bellatores occîdit Ismael. 4 Et factum est in secundo die postquam occisus fuerat Godolias, & nullus vir sciebat. 5 Et venerunt viri de Sechem & de Silo, & de Samaria octoginta viri, rasa barba, & scissis vestibus, & incisa [*facie*;] eorúmque in manibus erat oblatio & thus, ut adducerent in domum sanctuarii Domini. 6 Egressúsque est Ismael filius Nathaniæ in occursum eorum de Maspha, ambulans & plorans. Et factum est cùm occurrisset eis, dixit ad eos, Ingredimini ad Godoliam filium Ahicam. 7 Et factum est cùm ingrederentur in medium urbis, & occîdit eos Ismael filius Nathaniæ, circa medium laci, ipse et viri qui erant cum eo. 8 Et decem viri inventi sunt in eis, qui dixerunt ad Ismaelem, Ne occidas nos, quia habemus thesauros in agro, triticum et hordeum, et oleum, et mel: et cessavit, et non interfecit eos in medio fratrum suorum. 9 Cisterna autem in quam projecit Ismael omnia cadavera virorum quos occîdit propter Godoliam, ipsa est quam fecit rex Asa, quando obsedit eum Baasa rex Israel: ipsam implevit Ismael filius Nathaniæ occisis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܐܡܪ ܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܠܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܘܪܚ. ܠܐ ܬܥܒܕ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܫܘܩܪܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܥܠ ܐܝܫܡܥܝܠ.

* ܩܦܠܐܘܢ .* ܡܐ *

1 * ܘܒܝܪܚܐ ܕܫܒܥܐ. ܐܬܐ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܒܪ ܐܝܫܡܥܝܠ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܪ̈ܘܪܒܢܘܗܝ ܕܡܠܟܐ. ܘܥܣܪܝܢ ܓܒܪ̈ܝܢ ܥܡܗ. ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܠܡܨܦܝܐ. ܘܐܟܠܘ ܠܚܡܐ ܬܡܢ ܐܟܚܕܐ ܒܡܨܦܝܐ. 2 * ܘܩܡ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܗܘ ܘܥܣܪܝܢ ܓܒܪ̈ܝܢ ܕܐܬܘ ܥܡܗ. ܘܩܛܠܘܗܝ ܠܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܒܪ ܫܦܢ ܒܣܝܦܐ. ܘܩܛܠܘܗܝ. ܗܘ ܕܐܫܠܛܗ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ. 3 * ܘܠܟܠܗܘܢ ܝܗܘ̈ܕܝܐ ܕܗܘܘ ܥܡܗ ܥܡ ܓܕܠܝܐ ܒܡܨܦܝܐ. ܘܠܟܠܕ̈ܝܐ ܕܐܫܬܟܚܘ ܬܡܢ. ܘܠܓܒܪ̈ܐ ܦܠܚ̈ܝ ܩܪܒܐ. ܩܛܠ ܐܝܫܡܥܝܠ. ܘܐܢܫ ܠܐ ܫܡܥ. 4 * ܘܒܝܘܡܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܕܐܬܩܛܠ ܓܕܠܝܐ. 5 * ܐܬܘ ܓܒܪ̈ܐ ܡܢ ܫܟܝܡ ܘܡܢ ܫܝܠܘ ܘܡܢ ܫܡܪܝܢ. ܬܡܢܝܢ ܓܒܪ̈ܝܢ. ܕܓܠܝܚܢ ܕܩܢܬܗܘܢ. ܘܡܨܪܝܢ ܡܐܢܝܗܘܢ. ܘܡܬܕܘܕܝܢ. ܘܩܘܪܒܢܐ ܘܒܣ̈ܡܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܠܡܥܠܘ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. 6 * ܘܢܦܩ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܠܐܘܪܥܗܘܢ ܡܢ ܡܨܦܝܐ ܡܗܠܟ ܘܐܙܠ ܘܒܟܐ. ܘܟܕ ܦܓܥ ܒܗܘܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܬܘ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ. 7 * ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܢܟܣ ܐܢܘܢ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ. ܘܫܕܐ ܐܢܘܢ ܠܓܘܒܐ. ܗܘ ܘܓܒܪ̈ܐ ܕܥܡܗ. 8 * ܘܥܣܪܐ ܓܒܪ̈ܝܢ ܐܫܬܟܚܘ ܒܗܘܢ. ܘܐܡܪܘ ܠܐܝܫܡܥܝܠ. ܠܐ ܬܩܛܠܢ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܠܢ ܣܝ̈ܡܬܐ ܒܚܩܠܐ ܕܚܛ̈ܐ ܘܕܣܥܪ̈ܐ. ܘܡܫܚܐ ܘܕܒܫܐ. 9 ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܩܛܠ ܐܢܘܢ ܥܡ ܐܚܝܗܘܢ. * ܘܓܘܒܐ ܕܫܕܐ ܬܡܢ ܐܝܫܡܥܝܠ ܟܠܗܘܢ ܫܠܕ̈ܝ ܓܒܪ̈ܐ ܕܩܛܠ ܒܬܪ ܓܕܠܝܐ. ܗܘ ܗܘ ܕܥܒܕ ܐܣܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܫܐ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܠܗ ܠܓܘܒܐ ܗܘ. ܡܠܝܗ ܐܝܫܡܥܝܠ ܩܛܝ̈ܠܐ.

16 Respondit Gedalia Ahicami filius Johanni filio Corahi, Ne feceris hanc rem: nam mendacium loqueris de Ismaele.

CAP. XLI.

1 Mense septimo veniens Ismael filius Nethaniæ filii Ismaelis de stirpe regia, optimatibus regis & viginti viris comitatus, ad Gedaliam Ahicami filium in Masphiam; panem comederunt ibi simul in Masphia. 2 Deinde surgens Ismael Nethaniæ filius unà cum illis viginti viris qui cùm eo venerant, Gedaliam filium Ahicami filii Saphanis quem rex Babyloniæ præfecerat terræ Judæ, gladio percusserunt & occiderunt. 3 Omnes etiam Judæos qui cum Gedalia erant in Masphia, & Chaldæos qui illic aderant, atque viros bellatores interfecit Ismael, nemine audiente. 4 Alterâ verò die post cædem Gedaliæ, 5 Venerunt quidam è Sechim, è Silo, & è Samaria, octoginta *scilicet* viri, abrasis barbis, discissisque vestibus, atque perturbati, munus & incensum manibus gestantes ut inferrent in domum Domini. 6 His obviàm egressus est Ismael Nethaniæ filius, de Masphia, ambulans & procedens cum lachrymis: cúmque occurrisset eis, ait illis, Venite ad Gedalium filium Ahicami. 7 Sed cùm ingressi fuissent civitatem, jugulavit eos Ismael Nethaniæ filius, projecítque in foveam, ipse & viri qui erant cum ipso. 8 Decem autem viri extiterunt inter illos, qui dixerunt Ismaeli, Ne occîdas nos, quoniam habemus in agro acervos tritici & hordei, oleum, & mel: ita dimisit illos, neque occîdit cum fratribus eorum. 9 Porrò fovea in quam Ismael omnia virorum cadavera quos interfecerat, ponè Gedaliam projecit, illa est quam fecerat Asa rex Judæ metu Baasæ regis Israelis: illam eandem foveam implevit Ismael interfectis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * هكذا اسمع قول الرب يا صداقيا الملك * هكذا قال الرب * تموت في السلامة * وكما بكيت على 5
اباءك الملكين من قبلك يبكون عليك * واسيداه * ويندبونك * لاني انا تكلمت بهذا
القول قال الرب * وتكلم ارميا مع الملك صداقيا بجميع هذه الاقوال في ايروسليم * وجيش 6 7
ملك بابل يحارب على ايروسليم وعلى مدن يهودا * وعلى لاخيس وعلى ازيكا * لان هاتين بقيت في
مدن يهودا * مدينتان حصينتان *

* الاصحاح السابع والعشرون *

8 * القول الصاير على ارميا من قبل الرب * من بعد ان اكمل صداقيا الملك عهدا مع الشعب
9 في ايروسليم ليدعوا غفرانا * ليسرح كل واحد عبده وكل واحد جاريته العبراني والعبرانية
10 11 احرارا * ليلا يستعبدهم رجل من يهودا * * ورجع جميع العظماء وكل الشعب الذين
دخلوا في العهد ان يسرح كل واحد عبده وعبدته * وتركوهم عبيدا وعبيدات *
12 * وصار قول الرب الى ارميا قايلا *
13 * هكذا قال الرب * انا وضعت عهدا لاباءكم في اليوم الذي خلصهم من ارض مصر من بيت
14 العبودية قايلا * اذا كملت ست سنين تسرح اخاك العبري الذي يباع لك * ست سنين يتعبد لك *
15 وسرحه معتوقا * فلم يسمعوا لي ولا اما لوا اذانهم * ورجعوا اليوم ليصنعوا غفرانا كل واحد بقريبه *
16 واكملوا عهدا لوجهي في بيتي حيث دعي اسمي عليه * ورجعتم ودنستم عهدي ليرد كل
17 واحد عبده وكل واحد جاريته الذين سرحتموهم احرارا لقبايلهم * لكم عبيدا وعبيدات * لاجل
هذا هكذا قال الرب * انتم لم تسمعوا لي لتدعوا غفرانا كل واحد مع قريبه * ها انا ادعوا لكم
18 غفرانا للسيف وللجوع وللموت * وادفعكم للنفي في جميع ممالك الارض * وادفع الرجال الذين
تجاوزوا عهدي الذي صنعوه لوجهي * العجل الذي صنعوه ليعمل له *

4 *Itaque audi sermonem Domini O Sedecia rex: Ita dixit Dominus, Morieris in pace;* 5 *Et quemadmodum deflêsti patres tuos qui regnaverunt ante te, deflebunt te* dicentes, *Heu domine, & lamentabuntur te: nam ego locutus sum hunc sermonem, ait Dominus.* 6 *Locutus est ergò Jeremia apud regem Sedeciam cunctos hosce sermones in Jerusalem,* 7 *Dum exercitus regis Babelis bellaret contra Jerusalem & contra urbes Judæ, contra Lachis, & contra Azecam; nam hæ duæ restabant ex urbibus Judæ, urbes munitæ.*

Textus vigesimus septimus.

8 Sermo fact⁹ ad Jeremiam à Domino, postquam transegisset Sedecia rex fœd⁹ cum populo in Jerusalem de proclamanda indulgentia, 9 Ut quisque servū suum et quisque ancillam suam Hebræum et Hebræam libertate donaret, ne quis ex Juda servos adhiberet eos: 10 11 Omnes tamen principes, totusq; popul⁹ qui fœd⁹ subierant de manumittendo quisque servum et ancillam suam, desciverunt, et reliquerunt eos servos et ancillas.

12 *Factus est itaque sermo Domini ad Jeremiam, dicens;* 13 *Sic ait Dominus, Ego pactum præfixeram majoribus vestris in die quâ eripui eos de terra Ægypti, de domo servitutis, dicens;* 14 *Cùm exacti fuerint sex anni, manumittes fratrem tuum Hebræum qui tibi venditus fuerit: sex annos serviet tibi, tum liberum dimittes eum: at non auscultârunt mihi, neque præbuerunt aures suas.* 15 *Et hodie conversi indulgentiam fecerant quisq; erga proximum suum, & fœdus perfecerant coram facie mea, in æde mea super quam invocatum est nomen meum:* 16 *Nihilominus descivistis, & polluistis fœdus meum; reducens quisque servum suum & quisque ancillam suam, quos liberos dimiseratis ad tribus suas; repetentes eos vobis in servos & ancillas.* 17 *Propterea sic dixit Dominus, Vos non acquievistis mihi ut proclamaretis quisque indulgentiam erga proximum suum; en ego vicissim proclamo vobis indulgentiam ad gladium, famem, & mortalitatem: & dabo vos in exilium in omnia regna terræ:* 18 *Tradamque viros illos qui transgressi sunt fœdus meum quod pepigerant coram facie mea, vitulum quem fecerunt ut coleretur,*

ירמיה : מב

,Mispah in qui ,populi residuum omne Ismahel duxit captivũ Et
10 וישב ׀ ישמעאל את־כל־שארית העם אשר במצפה
, Mispah in residuos ,populum omnem & , regis filias
את־בנות המלך ואת־כל־העם הנשארים במצפה
Ghedaljahu laniorum magister Nebuzaradan commendaverat quos
אשר הפקיד נבוזראדן רב־טבחים את־גדליהו
abiit &,Nethanjah filius Ismahel eos duxit captivos & ;Ahicam filio
בן־אחיקם וישבם ישמעאל בן־נתניה וילך
filius Jochanan audivit Et .Hammon filios ad transeundum ad
11 לעבר אל־בני עמון׃ וישמע יוחנן בן־
malum omne , eo cum qui , virtutum principes omnes & ,Chareach
קרח וכל־שרי החילים אשר אתו את כל־הרעה
assumpserunt Et .Nethanjah filius Ismahel fecerat quod
12 אשר עשה ישמעאל בן־נתניה׃ ויקחו את־
filio Ismahel cum pugnandum ad abierunt & , viros omnes
כל־האנשים וילכו להלחם עם־ישמעאל בן
.Ghibhon in quæ , multas aquas ad eum invenerunt & : Nethanjah
נתניה וימצאו אתו אל־מים רבים אשר בגבעון׃
, Ismahel cum qui , populum omnem videre secundùm ,fuit Et
13 ויהי כראות כל־העם אשר את־ישמעאל את־
,eo cum qui , virtutum principes universos &,Chareach filium Jochanan
יוחנן בן־קרח ואת כל־שרי החילים אשר אתו
duxerat captivum quem ,populus omnis se verterunt Et .sunt lætati &
14 וישמחו׃ ויסבו כל־העם אשר־שבה
filium Jochanan ad iverunt & ,sunt reversi & : Mispah de Ismahel
ישמעאל מן־המצפה וישבו וילכו אל־יוחנן בן־
viris octo cum evasit Nethanjah filius Ismahel Et .Chareach
15 קרח׃ וישמעאל בן־נתניה נמלט בשמנה אנשים
Jochanan tulit Et .Hammon filios ad abiit & : Jochanan faciebus à
16 מפני יוחנן וילך אל־בני עמון׃ ויקח יוחנן
omne ,eo cum qui ,exercituum principes omnes & ,Chareach filius
בן־קרח וכל־שרי החילים אשר־אתו את כל־
Nethanjah filio Ismahel ab reduxerat quem , populi residuum
שארית העם אשר השיב מאת ישמעאל בן־נתניה
, Ahicam filium Ghedaljah percussit postquam , Mispah de
מן־המצפה אחר הכה את־גדליה בן־אחיקם
quos , eunuchos & ,familiam &,mulieres & , belli homines viros
גברים אנשי המלחמה ונשים וטף וסרסים אשר
peregrinatione in habitaverunt &,abierunt Et .Ghibhon de reduxerat
17 השיב מגבעון׃ וילכו וישבו בגרות
.Ægyptum ingrediendum ad eundum ad,lechem-Beth juxta quæ ,Chimham
כמוהם אשר־אצל בית לחם ללכת לבוא מצרים׃
percusserat quia : eorum faciebus à timuerunt nam : Chasdim faciebus A
18 מפני הכשדים כי יראו מפניהם כי־הכה
quem , Ahicam filium Ghedaljahu Nethanjah filius Ismahel
ישמעאל בן־נתניה את־גדליהו בן־אחיקם אשר־
.terra in Babel rex præposuerat
הפקיד מלך־בבל בארץ׃

C A P. XLII. מב

,Chareach filius Jochanan & ,exercituum principes omnes accesserunt Et
1 ויגשו כל־שרי החילים ויוחנן בן־קרח
.magnum ad usque & parvo à populus omnis &,Hosahajah filius Jezanjah &
ויזניה בן־הושעיה וכל־העם מקטן ועד־גדול׃
nostra deprecatio nunc Cadat : prophetam Irmejahu ad dixerunt Et
2 ויאמרו אל־ירמיהו הנביא תפל־נא תחנתנו
tuum Deum DOMINUM ad nobis pro ora & , tuas facies ad
לפניך והתפלל בעדנו אל־יהוה אלהיך
, multo de parum remansimus quia : isto residuo omni pro
בעד כל־השארית הזאת כי־נשארנו מעט מהרבה
.nos videntes tui oculi sicut
כאשר עיניך ראות אתנו׃

Versio VULG. LAT.

10 Et captivas duxit Ismahel omnes reliquias populi, qui erant in Masphath; filias regis, & universum populum, qui remanserat in Masphath: quos commendaverat Nabuzardan princeps militiæ Godoliæ filio Ahicam. Et cepit eos Ismahel fili⁹ Nathaniæ, & abiit ut transiret ad filios 11 Ammon. Audivit autem Johanan filius Caree, & omnes principes bellatorum, qui erant cum eo, omne malum, quod fecerat 12 Ismahel filius Nathaniæ. Et assumptis universis viris, profecti sunt ut bellarent adversùm Ismahel filium Nathaniæ, & invenerunt eum ad aquas multas, quæ 13 sunt in Gabaon. Cúmque vidisset omnis populus, qui erat cum Ismahel, Johanan filium Caree, & universos principes bellatorum, qui erant cum eo, lætati 14 sunt. Et reversus est omnis populus, quem ceperat Ismahel, in Masphath: reversúsque abiit ad 15 Johanan filium Caree. Ismahel autem filius Nathaniæ fugit cum octo viris à facie Johanan, & ab-16 iit ad filios Ammon. Tulit ergò Johanan filius Caree, & omnes principes bellatorum, qui erant cum eo, universas reliquias vulgi, quas reduxerat ab Ismahel filio Nathaniæ de Masphath, postquàm percussit Godoliam filium Ahicam; fortes viros ad præliũ, & mulieres, & pueros, & eunuchos, quos reduxerat de Gabaon. 17 Et abierunt, & sederunt peregrinantes in Chamaam, quæ est juxta Bethlehem, ut pergerent, & 18 introirent Ægyptum A facie Chaldæorum: timebant enim eos, quia percusserat Ismahel filius Nathaniæ Godoliam filium Ahicam, quem præposuerat rex Babylonis in terra Juda.

CAP. XLII.

1 ET accesserunt omnes principes bellatorum, & Johanan fili⁹ Caree, & Jezonias filius Osaiæ, & reliquum vulgus à parvo us-2 que ad magnum: Dixerúntque ad Jeremiam prophetam; Cadat oratio nostra in conspectu tuo: & ora pro nobis ad Dominum Deum tuum, pro universis reliquiis istis: quia derelicti sumus pauci de pluribus, sicut oculi tui nos intuentur:

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

19 Τοὺς ἄρχοντας Ἰούδα, ϗ τοὺς δυνάστας, καὶ 20 τοὺς ἱερεῖς, ϗ τὸν λαὸν, Καὶ δώσω αὐτοὺς τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, ϗ ἔσται τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν (χ) βρῶσις τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ ϗ τοῖς 21 θηρίοις τῆς γῆς. Καὶ τὸν Σεδεκίαν βασιλέα (") τῆς Ἰουδαίας, ϗ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν δώσω εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, ϗ δύναμις βασιλέως Βαβυλῶνος (ψ) τοῖς ἀποτρέχουσιν ἀπ’ 22 αὐτῶν. Ἰδοὺ ἐγὼ συντάσσω, φησὶ κύριος, ϗ ἐπιστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην, ϗ πολεμήσουσιν ἐπ’ (ω) αὐτὴν, ϗ λήψονται αὐτὴν, ϗ κατακαύσουσιν αὐτὴν ἐν πυρὶ, ϗ τὰς πόλεις Ἰούδα, (α) ϗ δώσω αὐτὰς ἐρήμους ἀπὸ τῶν κατοικούντων.

Principes (m) Juda, & potentes, 19 & sacerdotes, & (n) populum: Et dabo eos inimicis (o) eorum: 20 & erunt morticina (p) eorum esca volatilibus cæli, & bestiis terræ. Et Sedeciam regem Ju- 21 dææ, & principes eorum dabo in manus inimicorũ eorũ: Et virtus regis Babylonis (q) recedentibus ab eis, Ecce ego præcipio, dicit 22 Dñs, & reducam eos in terram hanc: & bellabunt super eam, & capient eam, & comburent eam in igne, & civitates Juda: & dabo eas desertas ab habitatoribus.

MS. A. (χ) βρώματα (") Ἰούδα, (ψ) οἱ ἀποτρέχοντες ἀπ’ αὐτῶν, (ω) αὐτοὺς, (α) δώσω αὐτὰς εἰς ἄβατον ἀπὸ κατοικούντων.

Cap. 35. Vulg. Lat. ΚΕΦ. μβʹ.

1 Ο ΛΟΓΟΣ Ο (α) ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣ ΙΕΡΕΜΙΑΝ παρὰ κυρίου ἐν ἡμέραις Ἰωακεὶμ (β) βασιλέως Ἰού-2 δα, λέγων, (") Βάδισον εἰς οἶκον Ἀρχαβεὶν, ϗ ἄξεις αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου, εἰς μίαν τῶν 3 αὐλῶν, ϗ ποτιεῖς αὐτοὺς οἶνον. Καὶ (γ) ἐξήγαγον τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν (δ) Ἱερεμὶν υἱοῦ Χαβασὶν, ϗ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ϗ τοὺς υἱοὺς αὐ-4 τοῦ, ϗ πᾶσαν τὴν οἰκίαν (ε) Ἀρχαβεὶν, Καὶ εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς τὸ (ζ) παστοφόριον υἱῶν Ἰωνὰν, υἱοῦ Ἀνανίου, υἱοῦ Γοδολίου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὅς ἐστιν ἐγγὺς (η) τοῦ οἴκου τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπάνω τοῦ οἴκου (θ) Μαασαίου υἱοῦ Σελὼμ, τοῦ φυλάσσοντος 5 τὴν αὐλήν. Καὶ (ι) ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν κεράμιον οἴνου, ϗ ποτήρια, ϗ εἶπα, Πίετε 6 οἶνον. Καὶ (κ) εἶπον, Οὐ μὴ πίωμεν οἶνον, ὅτι Ἰωναδὰβ υἱὸς Ῥηχὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐνετείλατο ἡμῖν, (λ) λέγων, Οὐ μὴ πίητε οἶ-7 νον ὑμεῖς ϗ οἱ υἱοὶ ὑμῶν, ἕως αἰῶνος, Καὶ οἰκίας οὐ μὴ οἰκοδομήσητε, ϗ σπέρμα οὐ μὴ σπείρητε, ϗ ἀμπελὼν οὐκ ἔσται ὑμῖν, ὅτι ἐν σκηναῖς (μ) οἰκήσετε πάσας τὰς ἡμέρας (") ὑμῶν, ὅπως ἂν (ν) ζήσητε ἡμέρας πολλὰς ἐπὶ τῆς γῆς, ἐφ’ ἧς διατρίβετε ὑμεῖς ἐπ’ αὐτῆς. 8 Καὶ (ξ) ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς Ἰωναδὰβ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, πρὸς τὸ μὴ πιεῖν οἶνον πάσας τὰς (ο) ἡμέρας ἡμῶν, ἡμεῖς ϗ αἱ γυναῖκες ἡμῶν, ϗ οἱ υἱοὶ ἡμῶν, ϗ αἱ θυγατέρες ἡμῶν, 9 (π) Καὶ πρὸς τὸ μὴ οἰκοδομεῖν οἰκίας τοῦ κατοικεῖν ἐκεῖ, ϗ ἀμπελὼν, ϗ ἀγρὸς, ϗ σπέρ-10 μα οὐκ ἐγένετο ἡμῖν. Καὶ (ρ) ᾠκήσαμεν ἐν σκηναῖς, ϗ ἠκούσαμεν (σ), ϗ ἐποιήσαμεν κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλατο ἡμῖν Ἰωναδὰβ ὁ πα-11 τὴρ ἡμῶν. Καὶ ἐγενήθη ὅτε ἀνέβη Ναβουχοδονόσορ ἐπὶ τὴν γῆν, ϗ εἴπαμεν (τ) εἰσελθεῖν, ϗ εἰσήλθομεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπὸ προσώπου τῆς (υ) δυνάμεως τῶν Χαλδαίων, ϗ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως τῶν Ἀσσυρίων, 12 ϗ ᾠκοῦμεν ἐκεῖ. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων,

CAP. XLII.

1 VERBUM, (a) quod factũ est ad Hieremiam à Domino in diebus Joacim regis Juda, dicens; Vade in domum (b) Ar-2 chabin: & duces eos in domum Domini in unum atriorum, & potabis eos vino. Et eduxi Jechoni-3 am filiũ Hieremin filii Chabasin, & fratres ejus, & filios ejus, & omnem domum Archabin: Et 4 introduxi eos in domum Domini in pastophorium filiorum Jonam, filii Ananiæ, filii Godoliæ, hominis Dei, (c) qui est propè domum principum eorum, qui supra domum Maasiæ filii Selom, custodientis (d) atrium. Et dedi ante 5 faciem eorum lagunculam vini, & pocula: & dixi, Bibite vinum. Et dixerunt; Non bibemus vinũ: 6 quia Jonadab filius Rechab pater noster mandavit nobis, dicens; Non bibetis vinum, vos, & filii vestri, usque in seculum: Et do-7 mos ne ædificetis, et semen ne seminetis: & vinea non erit vobis: quia in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris; ut vivatis diebus multis super terram, super quam incolitis vos super eam. Et 8 audivimus vocẽ Jonadab patris nostri, non bibendi vinum cunctis dieb⁹ nostris, nos, et uxores nostræ, & filii nostri, & filiæ nostræ, Et 9 non ædificandi domos ad habitandum ibi: & vinea, & ager, et semen non fuit nobis: Et habita-10 vimus in tabernaculis. Et audivimus, & fecimus secundùm omnia, quæ mandavit nobis Jonadab pater noster. Et factum est, 11 quando ascendit Nabuchodonosor super terram; & diximus (e) ingredi: & ingressi sumus in Hierusalem à facie virtutis Chaldæorum, & à facie virtutis Assyriorum, & habitavimus ibi. Et 12 factum est verbum Domini ad me, dicens;

MS.A. (α) ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑ ΚΥΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΙΕΡΕΜΙΑΝ (β) ΥΙΟΥ ΙΩΣΙΟΥ, ΒΑΣΙΛΕΩΣ (") Πορεύθητι εἰς οἶκον Ἀρχαβεὶν, ϗ κάλεσον αὐτοὺς, ϗ ἐξάξεις (γ) ἤγαγον (δ) Ἱερεμίου (ε) Χαβαβεὶν, (ζ) παστοφόριον Ἀνανίου, υἱοῦ (η) οἰκούντων ἀρχόντων (θ) Μασαίου (ι) ἔστησα (κ) εἶπαν, Οὐ πίομεν (λ) εἴπας, (μ) κατοικήσετε (") τῆς ζωῆς ὑμῶν, (ν) ζῆτε (ξ) εἰσηκούσαμεν (ο) ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, ϗ οἱ υἱοὶ ἡμῶν, (π) Πρὸς τὸ μὴ (ρ) οἰκήσαμεν (σ) κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο (τ) Ἀναβάντες εἰσελευσόμεθα εἰς (υ) δυνάμεως τῶν Ἀσσυρίων, ϗ ᾠκήσαμεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 ושבא ישמעאל ית כל שארא דעמא די במצפיא ית בנת מלכא וית כל עמא דאשתארו
במצפיא דמני נבוזר אדן רב קטוליא על גדליה בר אחיקם ושבנון ישמעאל בר נתניהו
11 ואזל למעבר לות בני עמון : ושמע יוחנן בר קרח וכל רבני חילותא די עמיה ית כל
12 בישתא דעבד ישמעאל בר נתניה : ודברו ית כל גבריא ואזלו לאגחא על ישמעאל בר
13 נתניה ואשכחו יתיה על בריכת מיין סגיאין די בגבעון : והוה כד חזא כל עמא דעם
14 ישמעאל ית יוחנן בר קרח וית כל רבני חילותא די עמיה וחדיאו : ואסתחרו כל עמא
15 דשבא ישמעאל מן מצפיא ותבו ואזלו לות יוחנן בר קרח : וישמעאל בר נתניה
16 אשתזיב בתמניא גברין מן קדם יוחנן ואזל לות בני עמון : ודבר יוחנן בר קרח
וכל רבני חילותא די עמיה ית כל שארא דעמא דאתיב מלות ישמעאל בר נתניה מן
מצפיא בתר דקטל ית גדליה בר אחיקם גברין גברי עבדי קרבא ונשיא וטפלא וסריסיא
17 דאתיב מגבעון : ואזלו ויתיבו בדירת כמהם די יהב דוד לכמהם בר ברזלי
לגלעדאה די בסטר בית לחם למיזל למיעל למצרים :
18 מן קדם כסדאי ארי דחילו מן קדמיהון ארי קטל ישמעאל בר נתניה ית גדליה בר אחיקם דמני מלכא דבבל
בארעא :

מב

1 וקריבו כל רבני חילותא ויוחנן בר קרח ויזניה בר הושעיה וכל עמא מזעירא ועד רבא :
2 ואמרו לירמיה נביא תתקבל כען בעותנא קדמך וצלי עלנא קדם יי אלהך על כל שארא
הדין ארי אשתארנא זעיר מסגי כמא דעיניך חזין יתנא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Et captivavit Ismael omnes reliquias populi, qui erat in Maspha; filias regis, & omnem populum qui relictus fuerat in Maspha, quos commendaverat Nabuzardan princeps occidentium Godoliæ filio Ahicam; & in captivitatem duxit eos Ismael filius Nathaniæ. Et abiit ut transiret ad filios Am-11 mon. Et audivit Johanan filius Caree, et omnes principes exercitus qui erant cum eo, omne malum quod fecerat Ismael filius Nathaniæ. 12 Et tulerunt omnes viros, & abierunt ut pugnarent contra Ismaelem filium Nathaniæ, & invenerunt eum juxta piscinam aquarum multarum quæ est in Gabaon. 13 Et factum est cùm vidisset omnis populus qui erat cum Ismaele, Johanan filium Caree, & omnes principes exercituum, qui erant cum eo, lætatus 14 est. Et reversus est omnis populus quem ceperat Ismael de Maspha: & reversi sunt & perrexerunt ad Johanan filium Caree. 15 Ismael verò filius Nathaniæ liberatus est cum octo viris à facie Johanan filii Caree, & abiit ad 16 filios Ammon. Et tulit Johanan filius Caree, & omnes principes exercitus, qui erant cum eo, universas reliquias populi, quas reduxerat ab Ismael filio Nathaniæ de Maspha, postquam occiderat Godoliam filium Ahicam, & viros fortes bellatores, & uxores, & parvulos, & principes quos reduxerat de Gabaon. 17 Et abierunt, & sederunt in peregrinatione, quam dederat David Camaham filio Berselai Galaaditæ, quæ est juxta Bethlehem, ut pergerent ut proficiscerentur in Ægyptum 18 A facie Chaldæorum: timebant enim à facie eorum, eò quòd occiderat Ismael filius Nathaniæ Godoliam filium Ahicam, quem constituerat rex Babylonis in terra.

CAP. XLII.

1 ET accesserunt omnes principes exercituum, & Johanan filius Caree, & Jezanias filius Osfiæ, & omnis populus à minimo usque ad maximum. 2 Et dixerunt ad Jeremiam prophetam, Acceptabilis sit nunc deprecatio nostra coram te, & ora pro nobis coram Domino Deo tuo pro omnibus reliquiis istis; quia relicti sumus pauci ex multis, sicut oculi tui vident nos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܫܒܐ ܐܝܫܡܥܝܠ ܟܠܗ ܫܪܟܗ ܕܥܡܐ ܕܒܡܨܦܝܐ ܀ ܕܐܓܥܠ ܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܩܛܘܠܐ
ܠܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ. ܘܫܒܐ ܐܢܘܢ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܀ ܘܐܙܠ ܠܡܥܒܪ ܠܘܬ ܒܢܝ
11 ܥܡܘܢ. * ܘܫܡܥ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܪܚ ܘܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܕܥܡܗ : ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ
12 ܕܥܒܕ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ. * ܘܕܒܪܘ ܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ. ܘܐܙܠܘ ܠܡܬܟܬܫܘ ܥܡ
13 ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ. ܘܐܫܟܚܘܗܝ ܥܠ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܝܬ ܒܓܒܥܘܢ. * ܘܟܕ ܚܙܐ
ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܥܡ ܐܝܫܡܥܝܠ ܠܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܪܚ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܕܥܡܗ
14 ܚܕܝܘ. * ܘܗܦܟܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܫܒܐ ܐܝܫܡܥܝܠ ܡܢ ܡܨܦܝܐ. ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ ܒܪ
15 ܩܪܚ. * ܘܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܐܫܬܘܙܒ ܒܬܡܢܝܐ ܓܒܪܝܢ ܡܢ ܩܕܡ ܝܘܚܢܢ. ܘܐܙܠ
16 ܠܘܬ ܒܢܝ ܥܡܘܢ. * ܘܕܒܪ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܪܚ ܘܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܕܥܡܗ. ܟܠ
ܫܪܟܐ ܕܥܡܐ ܕܐܗܦܟ ܡܢ ܠܘܬ ܐܝܫܡܥܝܠ ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܡܢ ܡܨܦܝܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܩܛܠܗ
ܐܝܫܡܥܝܠ ܠܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ. ܘܕܒܪ ܓܒܪܐ ܓܢܒܪܐ ܥܒܕܝ ܩܪܒܐ ܘܢܫܐ ܘܛܠܝܐ ܘܡܗܝܡܢܐ
17 ܕܐܗܦܟ ܡܢ ܓܒܥܘܢ. * ܘܐܙܠܘ ܘܝܬܒܘ ܒܐܕܪܐ ܕܒܡܗܡ ܕܠܘܬ ܓܢܒ ܒܝܬ ܠܚܡ.
18 * ܠܡܐܙܠ ܠܡܥܠ ܠܡܨܪܝܢ. ܡܢ ܩܕܡ ܟܠܕܝܐ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ. ܕܩܛܠܗ ܐܝܫܡܥܝܠ
ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܠܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ. ܗܘ ܕܐܫܠܛܗ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ.

* ܦܣܘܩܐ * ܡܒ *

1 * ܘܩܪܒܘ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܘܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܪܚ ܘܝܙܢܝܐ ܒܪ ܗܘܫܥܝܐ ܀
2 ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܡܢ ܙܥܘܪܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܒܐ. * ܘܐܡܪܘ ܠܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܒܥܝܢ ܡܢܟ ܀
ܨܠܝ ܥܠܝܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܡܛܠ ܕܐܫܬܚܪܢ ܩܠܝܠ ܡܢ ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟ ܕܥܝܢܝܟ
ܚܙܝܢ ܠܢ.

10 Et captivum abduxit Ismael totum reliquum populum qui erat in Masphia, quos Nebuzardan præfectus satellitum commiserat Gedaliæ filio Ahicami: captivos inquam, abduxit eos Ismael Nethaniæ filius, & transmeavit ad Ammonitas. 11 Audiens autem Johannes Corahi filius, omnésque duces exercitûs qui cum illo erant, totam illam prædam quam abduxerat Ismael Nethaniæ filius; 12 Sumptis omnibus viris abiit oppugnatum Ismaelem Nethaniæ filium, & offenderunt eum ad aquas multas quæ sunt in Gebeone. 13 Quarè cùm vidisset totus ille populus qui erat cum Ismaele, Johannem Corahi filium omnésque duces exercitûs qui cum eo erant, lætati sunt. 14 Sic reversus totus ille popul⁹ quem abduxerat Ismael de Masphia, venerunt ad Johannem Corahi filium: 15 Ismael verò Nethaniæ filius eripiens se cum octo hominibus à conspectu Johannis, abiit ad Ammonitas. 16 Tum Johannes Corahi filius omnésque duces exercitûs qui cum eo erant, totum residuum populum quem recuperaverat ab Ismaele Nethaniæ filio, accipiens ex Masphia, postquam interfecisset Ismael Gedaliam Ahicami filium, accipiens inquam, viros bellatores, mulieres & pueros, atque eunuchos quos è Gebeone reduxerat; 17 Abierunt, & consederunt in areis Bemham quæ sunt ad latus Beth-lehem: 18 Ut irent, seséque reciperent in Ægyptum, metu Chaldæorum quos pertimescebant eò quòd peremisset Ismael Nethaniæ fili⁹ Gedaliam illum Ahicami filium, quem rex Babylonis præfecerat terræ Judæ.

CAP. XLII.

1 DEinde accedentes omnes copiarum duces, & Johannes Corahi filius, & Jezania Hoseæ filius, totúsque populus à juniore ad seniorem usque; 2 Dixerunt Jeremiæ, Rogamus te, ora pro nobis Dominum Deum tuum; nam pauci remansimus ex multis, quales oculi tui nos vident:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * رؤساء يهودا والاقوياء والكهنة والشعب * واسلمهم لاعدايهم * ويصير جثثهم ماكلة لطيور
20 السماء ولوحوش الارض * وصداقيا ملك يهودا ادفعه الي ايدي اعدايه وجيش ملك بابل *
21 للمسرعين منهم ها انا امرهم قال الرب * واردهم الي هذه الارض * ويحاربون عليها وياخذونها
22 ويحرقونها بالنار ومدن يهودا * وادفعها للخراب من السكان *

* الفصل الثاني والاربعون *

1 * القول الصاير الي ارميا من قبل الرب * في ايام يواقيم بن يوسيا ملك يهودا * قايلا *
2 * اعمد الي بيت ارخابين وسوقهم الي بيت الرب الي واحد من الديار وسقهم خمرا * فاصعدت
3 ياروبيان بن يارامين بن خاصابين * واخوته وبنيه وكل بيت ارخابين * وادخلتهم
4 الي بيت الرب الي عماريه بن يوناداب بن عودوليو رجل الله * الذي هو قريب بيت
5 الرؤساء الذي فوق بيت ماساوو بن صالوم حافظ الدار * واعطيت لوجوههم جرن
6 خمر وكوسا * وقلت اشربوا خمرا * فقالوا لا نشرب خمرا * لان يوانان بن كاربا ابانا
7 اوصانا قايلا * لا تشربوا خمرا انتم وبنوكم الي الدهر * ولا تبنوا بيتا * ولا تزرعوا زرعا *
ولا يكون لكم كرم * لانكم في الخيام تسكنون جميع ايام حياتكم * كي تعيشوا اياما
8 كثيرين علي الارض التي انتم تسيرون عليها * فسمعنا صوت يوناداب ابينا الا نشرب خمرا
جميع ايامنا * نحن ونساونا وابناونا وبناتنا * والا نبني بيوتا لسكنى * كرم وحقل وزرع لم
10 يكن لنا * وسكنا في الخيم وسمعنا كلما اوصانا به يوناداب ابونا * وصار لما صعد بختنصر الي
11 هذه الارض * فقلنا نصعد ندخل الي ايرسليم من وجه جيش الموصليين وسكن هناك *
12 وصار قول الرب الي قايلا *

19 Principes Judæ, potentes, sacerdotes, & populum; 20 Hos inquam, tradam hostibus suis, fientque cadavera eorum esca volucribus cæli & bestiis terræ: 21 Et Sedeciam regem Juda tradam in manus inimicorum ejus & copiarum regis Babelis. 22 Velocissimis inter eos en ego præcipiam, dixit Dominus, & reducam eos in terram istam; oppugnabunt eam, & capient eam, ignéque comburent cum urbibus Judæ: adeoque reddam illas civibus desolatas.

CAP. XLII.

1 SErmo factus ad Jeremiam à Domino in diebus Joacimi filii Josiæ regis Judæ, dicens;

2 Adi familiam Archabini, eósque ducas in domum Domini ad unum atriorum, & des eis bibendum vinum. 3 Quare deduxi Jezonian filium Jeremin filii Chasabin, & fratres ac filios ejus, totámque familiam Archabini; 4 Et introduxi eos in in domum Domini, in ædem filii Jonadabi filii Godoliæ viri Dei, qui vicinus erat domicilio principum quod erat supra domum Maasiæ filii Salomi custodis atrii: 5 Et positis ante ipsos lagenâ vini & calicibus, dixi; Bibite vinum. 6 Qui dixerunt; Nequaquam bibemus vinum, quia Joanan Carebæ filius pater noster præcepit nobis, dicens; Ne bibatis vinum vos neque filii vestri in æternum: 7 Ne extruatis domum, semen ne feratis, neque sit vobis vinea: nam in tentoriis habitabitis cunctis diebus vestris, ut dies multos vivatis super terram super quam ambulatis. 8 Itaq; auscultantes voci Jonadabi patris nostri, ne vinum bibamus cunctis diebus nostris, nos autem, uxores, aut filii filiæque nostræ, 9 Et ne domos extruerimus ad habitandum & vineam, & agrum, neque semen ullum possedimus, 10 Habitavimus in tentoriis, & auscultavimus quæcunque præcepit nobis Jonadab pater noster. 11 Contigit autem quum ascendit Bochtonassar in terram istam, ut diceremus; Ascendentes ingrediamur in Jerusalem à facie exercitûs Assyriorum, & habitemus illic. 12 Tum factus est ad me sermo Domini dicens;

ירמיה: מב

pergamus qua , viam tuus Deus Dominus nobis annuntiet Et
3 וַיַּגֶּד־לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֶךְ־
Irmejahu eos ad dixit·Et .faciamus quod verbum & ,ea in
4 בָּהּ וְאֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יִרְמְיָהוּ
veſtrum Deum Dominum ad orans ego ecce , Audivi : propheta
הַנָּבִיא שָׁמַעְתִּי הִנְנִי מִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
Dominus reſponderit quod verbum omne , erit & :veſtra verba ſecundũ
כְּדִבְרֵיכֶם וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַעֲנֶה יְהוָה
ipſi Et .verbum vobis à prohibebo non : vobis indicabo , vobis
5 אֶתְכֶם אַגִּיד לָכֶם לֹא־אֶמְנַע מִכֶּם דָּבָר׃ וְהֵמָּה
, veritatis teſtem in nobis in Dominus Sit : Irmejahu ad dixerunt
אָמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ יְהִי יְהוָה בָּנוּ לְעֵד אֱמֶת
Dominus te miſerit quo , verbum omne juxta niſi : fidelis &
וְנֶאֱמָן אִם־לֹא כְּכָל־הַדָּבָר אֲשֶׁר יִשְׁלָחֲךָ יְהוָה
voce in ,malum ſive ,bonum Sive .faciamus ſic ,nos ad tuus Deus
6 אֱלֹהֶיךָ אֵלֵינוּ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ אִם־טוֹב וְאִם־רָע בְּקוֹל
: audiemus ,eum ad te mittentes nos quem ,noſtri Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר אֲנוּ שֹׁלְחִים אֹתְךָ אֵלָיו נִשְׁמָע
.noſtri Dei Domini voce in audierimus cum ,nobis ſit bene ut
לְמַעַן אֲשֶׁר יִיטַב־לָנוּ כִּי נִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
.Irmejahu ad Domini verbum fuit & ,dierum decem fine à fuit Et
7 וַיְהִי מִקֵּץ עֲשֶׂרֶת יָמִים וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ׃
principes omnes ad & , Chareach filium Jochanan ad Vocavitque
8 וַיִּקְרָא אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֶל כָּל־שָׂרֵי
parvo à ,populum univerſum ad & : eo cum qui exercituum
הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וּלְכָל־הָעָם לְמִקָּטֹן
Dominus dixit Sic :eos ad dixit Et .magnum ad uſque &
9 וְעַד־גָּדוֹל׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה
faciendum cadere ad , eum ad me miſiſtis quem , Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֵלָיו לְהַפִּיל
terra in manſeritis manendo Si .ejus faciei ad veſtram deprecationem
10 תְּחִנַּתְכֶם לְפָנָיו׃ אִם־שׁוֹב תֵּשְׁבוּ בָּאָרֶץ
non & ,vos plantabo & : deſtruam non & ,vos ædificabo & , hac
הַזֹּאת וּבָנִיתִי אֶתְכֶם וְלֹא אֶהֱרֹס וְנָטַעְתִּי אֶתְכֶם וְלֹא
.vobis feci quod malum ad me pœnitet quia : evellam
אֶתּוֹשׁ כִּי נִחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לָכֶם׃
ejus faciebus à timentes vos cujus , Babel regis faciebus à timeatis Ne
11 אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל אֲשֶׁר־אַתֶּם יְרֵאִים מִפָּנָיו
ſalvandum ad ego vobiſcum quia : Dominus dixit,eo ab timeatis ne
אַל־תִּירְאוּ מִמֶּנּוּ נְאֻם־יְהוָה כִּי־אִתְּכֶם אֲנִי לְהוֹשִׁיעַ
,miſericordias vobis dabo Et .ejꝰ manu de vos liberandum ad & , vos
12 אֶתְכֶם וּלְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃ וְאֶתֵּן לָכֶם רַחֲמִים
.veſtram humum in vos faciet redire & : veſtri miſerebitur &
וְרִחַם אֶתְכֶם וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃
audiendum non ad , hac terra in habitabimus Non , vos dicentes ſi Et
13 וְאִם־אֹמְרִים אַתֶּם לֹא נֵשֵׁב בָּאָרֶץ הַזֹּאת לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ
terram ſed ,Nequaquam : Dicendo .veſtri Dei Domini voce in
14 בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ לֵאמֹר לֹא כִּי אֶרֶץ
tubæ vocem & , bellum videbimus non qua ,ingrediemur Ægypti
מִצְרַיִם נָבוֹא אֲשֶׁר לֹא־נִרְאֶה מִלְחָמָה וְקוֹל שׁוֹפָר
,habitabimus ibi & ,eſuriemus non pane & ;audiemus non
לֹא נִשְׁמָע וְלַלֶּחֶם לֹא־נִרְעָב וְשָׁם נֵשֵׁב׃
, Jehudah reſiduum Domini verbum ·audite idcirco nunc Et
15 וְעַתָּה לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה שְׁאֵרִית יְהוּדָה
vos Si :Iſrael Deus exercituum Dominus dixit ſic
כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם־אַתֶּם
, Ægyptum ingrediendum ad veſtras facies poſueritis ponendo
שׂוֹם תְּשִׂמוּן פְּנֵיכֶם לָבֹא מִצְרַיִם
.ibi peregrinandum ad intraveritis &
וּבָאתֶם לָגוּר שָׁם׃

Verſio VULG. LAT.

3 Et annuntiet nobis Dominꝰ Deꝰ
tuus viam, per quam pergamꝰ,
4 & verbum, quod faciamꝰ. Di-
xit autem ad eos Jeremias pro-
pheta; Audivi : ecce ego oro
ad Dominum Deum veſtrum ſe-
cundùm verba veſtra : omne
verbum, quodcunque reſpon-
derit mihi, indicabo vobis; nec
5 celabo vos quidquam. Et illi
dixerunt ad Jeremiam; Sit Do-
minus inter nos teſtis veritatis
& fidei, ſi non juxta omne ver-
bum, in quo miſerit te Dominꝰ
Deus tuus ad nos, ſic faciemꝰ.
6 Sive bonum eſt, ſive malum, voci
Domini Dei noſtri, ad quem
mittimꝰ te, obediemꝰ: ut benè
ſit nobis cùm audierimus vocem
7 Domini Dei noſtri. Cùm au-
tem completi eſſent decem dies,
factum eſt verbum Domini ad
8 Jeremiam. Vocavítque Joha-
nan filium Caree, & omnes
principes bellatorum, qui erant
cum eo, & univerſum popu-
lum à minimo uſque magnum.
9 Et dixit ad eos; Hæc dicit
Dominꝰ Deus Iſrael, ad quem
miſiſtis me, ut proſternerem
preces veſtras in conſpectu ejꝰ;
10 Si quieſcentes manſeritis in ter-
ra hac, ædificabo vos, & non
deſtruam; plantabo, & non evel-
lam : jam enim placatus ſum ſu-
11 per malo quod feci vobis. No-
lite timere à facie regis Baby-
lonis, quem vos pavidi formi-
datis : nolite metuere eum, di-
cit Dominus : quia vobiſcum
ſum ego, ut ſalvos vos faciam,
12 & eruam de manu ejꝰ. Et da-
bo vobis miſericordias, & mi-
ſerebor veſtrî, & habitare vos
13 faciam in terra veſtra. Si autem
dixeritis vos; Non habitabimꝰ
in terra iſta, nec audiemus vo-
14 cem Domini Dei noſtri, Dicen-
tes; Nequaquàm, ſed ad terram
Ægypti pergemus: ubi non vi-
debimus bellum, & clangorem
tubæ non audiemus, & famem
non ſuſtinebimus : & ibi habita-
15 bimus. Propter hoc nunc audite
verbum Domini, reliquiæ Juda :
Hæc dicit Dominus exercituum,
Deus Iſrael; Si poſueritis faci-
em veſtram ut ingrediamini
Ægyptum, & intraveritis ut ibi
habitetis :

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

13 Οὕτως λέγει κύριος, Πορεύου, καὶ εἰπὸν ἀνθρώπῳ Ἰούδα, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν (φ) Ἱερουσαλὴμ, Οὐ μὴ λάβητε παιδείαν (ʺ) τοῦ ἀκούειν τοὺς λόγους μου; 14 Ἔστησαν ῥῆμα υἱοὶ Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ῥηχὰβ, ὃ ἐνετείλατο τοῖς τέκνοις αὐτοῦ πρὸς τὸ μὴ πιεῖν οἶνον, καὶ οὐκ (χ) ἔπιον· καὶ ἐγὼ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς (ψ) ὄρθρου, καὶ ἐλάλησα, καὶ οὐκ ἠκούσατε. 15 Καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς (ω) παῖδάς μου τοὺς προφήτας, λέγων, Ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ (α) βελτίω ποιήσατε (ʺ) τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ οὐ πορεύσεσθε ὀπίσω θεῶν (β) ἑτέρων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ οἰκήσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ἔδωκα ὑμῖν, καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν· καὶ οὐκ ἐκλίνατε τὰ ὦτα ὑμῶν, καὶ οὐκ (γ) εἰσηκούσατε. 16 Καὶ ἔστησαν (ʺ) υἱοὶ Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ῥηχὰβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὁ δὲ (δ) λαὸς οὗτος οὐκ ἤκουσέ μου. 17 Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε (ε) κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ Ἰούδαν καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ πάντα τὰ κακὰ, ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς. 18 Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε κύριος, Ἐπειδὴ ἤκουσαν υἱοὶ Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ῥηχὰβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ποιεῖν (ζ) καθότι ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν, 19 Οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἀνὴρ τῶν υἱῶν Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ῥηχὰβ παρεστηκὼς κατὰ πρόσωπόν μου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς.

13 *Sic dicit Dominus; Vade, & dic homini Juda, & habitatoribus Hieruſalem; Non accipietis diſciplinam audiendi verba mea?* 14 *Firmaverunt verbum filii Jonadab filii Rechab, quod mandavit filiis ſuis, non bibendi vinum, & non (ſ) biberunt. Et ego loquutus ſum ad vos (g) diluculò: & loquutus ſum, & non audiſtis.* 15 *Et miſi ad vos pueros meos (b) prophetas, dicens; Avertimini unuſquiſque à via ſua peſſima: & meliora facite ſtudia veſtra; & non ambulate poſt deos alios ſerviendo eis: & habitabitis ſuper terram, quam dedi vobis, & patribus veſtris. Et non inclinâſtis aurẽ veſtrã, & non exaudiſtis.* 16 *Et firmaverunt filii Jonadab filii Rechab mandatum patris ſui: populus autem iſte non audivit me.* 17 *Idcircò ſic dixit Dominus; Ecce ego affero ſuper Judam, & ſuper habitatores Hieruſalem, omnia mala quæ loquutus ſum ſuper eos.* 18 *(i) Propterea ſic dixit Dominus; Quoniam audierunt filii Jonadab filii Rhechab mandatum patris ſui, faciendo, ſicut mandavit eis pater eorum:* 19 *Non deficiet vir filiorum Jonadab filii Rhechab ſtans ante faciẽ meã cunctis diebꝰ (k) terræ.*

MS. A. (φ) ἐν Ἱερουσαλὴμ, (ʺ) ἀκούειν (χ) ἔπιον· κἀγὼ (ψ) ὄρθρου, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε. (ω) δούλους μου (α) βέλτιον (ʺ) ἐπιτηδεύματα (β) ἀλλοτρίων (γ) ἠκούσατε. (ʺ) οἱ υἱοὶ (δ) λαός μου οὐκ ἤκουσάν μου. (ε) κύριος, Ἐπειδὴ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ (ζ) ὅσα

Cap. 36. Vulg.Lat. ΚΕΦ. μγ'.

1 (α) ἘΝ ΤΩ͂ ἘΝΙΑΥΤΩ͂ ΤΩ͂ ΤΕΤΑΡΤΩ ἸΩΑΚΕΙ͂Μ υἱοῦ (β) Ἰωσία βασιλέως Ἰούδα, ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με, λέγων, 2 Λάβε σεαυτῷ (γ) χαρτίον βιβλίου, καὶ γράψον ἐπ' (δ) αὐτοῦ πάντας τοὺς λόγους, οὓς (ε) ἐλάλησα πρὸς σὲ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ Ἰούδα, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἀφ' ἧς ἡμέρας λαλήσαντός μου πρὸς σὲ, ἀφ' ἡμερῶν Ἰωσία βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 3 Ἴσως (ζ) ἀκούσεται ὁ οἶκος Ἰούδα πάντα τὰ κακὰ, (η) ἃ ἐγὼ λογίζομαι ποιῆσαι αὐτοῖς, ἵνα ἀποστρέψωσιν (θ) ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν. 4 Καὶ ἐκάλεσεν Ἱερεμίας τὸν Βαροὺχ υἱὸν Νηρίου, καὶ (ι) ἔγραψεν ἀπὸ στόματος Ἱερεμίου πάντας τοὺς λόγους κυρίου, οὓς (κ) ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν, εἰς χαρτίον βιβλίου. 5 Καὶ ἐνετείλατο Ἱερεμίας τῷ Βαρούχ, λέγων, Ἐγὼ φυλάσσομαι, (λ) οὐ μὴ δύναμαι εἰσελθεῖν εἰς οἶκον κυρίου· 6 Καὶ ἀναγνώσῃ ἐν τῷ (μ) χαρτίῳ τούτῳ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν ἡμέρᾳ νηστείας, καὶ ἐν ὠσὶ παντὸς (ν) Ἰούδα τῶν ἐρχομένων ἐκ πόλεων αὐτῶν, ἀναγνώσῃ αὐτοῖς.

CAP. XLIII.

1 *In (a) anno quarto Joacim filii Joſiæ regis Juda, factum eſt verbum Domini ad me, dicens;* 2 *Sume tibi volumen libri: & ſcribe ſuper illud omnia verba, quæ loquutus ſum ad te ſuper Hieruſalem, & ſuper Judam, & ſuper omnes gentes, ex qua die (b) loquente me ad te, à diebus Joſiæ regis Juda, & uſque ad diem hanc.* 3 *Fortaſſe audiet domus Juda omnia mala, quæ ego cogito facere eis: ut avertantur à via ſua peſſima: & propitius ero iniquitatibus eorum, & peccatis eorum.* 4 *Et vocavit Hieremias Baruch filium Neriæ: & ſcripſit ex ore Hieremiæ omnia verba Domini, quæ loquutus eſt ad eum, in volumine libri.* 5 *Et mandavit Hieremias Baruch, dicens; Ego cuſtodior: non potero ingredi in domum Domini.* 6 *(c) Et leges in volumine iſto, in auribus populi, in domo Domini, in die jejunii; & in auribus univerſi Juda, venientium de civitatibus ſuis, leges eis.*

MS. A. (α) ΚΑΙ' ἘΝ (β) ἸΩΣΙ'ΟΥ (γ) χάρτην (δ) αὐτοῦ (ε) ἐχρημάτισα πρὸς σὲ ἐπὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ Ἰούδα (ζ) ἀκούσονται οἶκος (η) ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτοὺς, ἵνα ἀποστρέψωσιν (θ) ἀπὸ ὁδοῦ αὐτῶν (ι) ἔγραψεν Βαροὺχ ἀπὸ (κ) ἐχρημάτισεν (λ) οὐ δύναμαι (μ) χάρτῃ (ν) τοῦ λαοῦ τῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 ויחוי לנא יי אלהך ית אורחא דנהך בה וית פתגמא דנעביד : ואמר להון ירמיה נביא
4 שמעית הא אנא מצלי קדם יי אלהכון כפתגמיכון ויהי כל פתגם דיתיב יי יתכון אחוי
5 לכון לא אמנע מנכון פתגם : ואנון אמרו לירמיה יהי מימרא דיי בנא לסהיד קשוט
6 ומהימן אם לא ככל פתגמיא די שלחנך יי אלהך לותנא כן נעביד : אם טב ואם ביש
למימרא דיי אלהנא די אנחנא שלחין יתך לקדמוהי נקבל בדיל דייטב לנא ארי נקבל
7 למימרא דיי אלהנא : והוה מסוף עשרא יומין והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם
8 ירמיה : וקרא ליוחנן בר קרח ולכל רבני חילותא דעמיה ולכל עמא למזעירא ועד
9 רבא : ואמר להון כדנן אמר יי אלהא דישראל דשלחתון יתי לקדמוהי למבעי
10 בעותכון קדמוהי : אם מתב תיתבון בארעא הדא ואבני יתכון ולא אפגר ואקים יתכון
11 ולא אטלטל ארי תבית מן בישתא דעבדית לכון : לא תדחלון מן קדם מלכא דבבל
די אתון דחלין מן קדמוהי לא תדחלון מנידה אמר יי ארי בסעדכון מימרי למפרק
12 יתכון ולשזבא יתכון מן ידיה : ואתן לכון רחמין וירחים עליכון ויתיב יתכון
13 לארעכון : ואם אמרין אתון לא נתיב בארעא הדא בדיל דלא לקבלא למימרא דיי
14 אלהכון : למימר לא אלהן לארעא דמצרים נעול דלא נחזי עבדי קרבא וקל שופרא
15 לא נשמע וללחמא לא נכפן ותמן נתיב : וכען בכן קבילו פתגמא דיי שארא דבית
יהודה כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל אם אתון שואה תשוון אפיכון למעל
למצרים ותעלון לאתותבא תמן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et indicet nobis Dñs Deus tuus viam in qua ambulemus, & verbum quod 3
faciamus. Et dixit eis Jeremias propheta, Audivi : Ecce ego oro coram 4
Dño Deo veſtro juxta verba veſtra; & erit, omne verbum quod reſpon-
derit Dñs vobis, annuntiabo vobis, & non prohibebo à vobis verbum.
Ipſi autem dixerunt ad Jeremiam, Sit Verbum Dñi nobis in teſtem verum 5
& fidelem, ſi non juxta omnia verba propter quæ miſerit te Dñs Deus tuus
ad nos, ſic faciemus : Sive bonum ſive malum : verbo Dñi Dei noſtri ad 6
quem mittimus nos te, obediemus, ut bene ſit nobis, cùm ſuſceperimus
ſermonem Dñi Dei noſtri. Et factum eſt poſt decem dies, & factum eſt 7
verbum prophetiæ à facie Dñi cum Jeremia. Et vocavit Johanan filium 8
Caree, & omnes principes exercitus qui erant cum eo, & omnem popu-
lum, à minimo uſque ad maximum. Et dixit eis, Hæc dicit Dñs Deus Iſ- 9
rael, ante cujus conſpectum miſiſtis me ut deprecarer deprecationem ve-
ſtram coram eo. Si habitando habitaveritis in terra iſta, ædificabo vos, 10
& non deſtruam; & ſuſtentabo vos, & non faciam tranſmigrare, quia
converſus ſum à malo quod feci vobis. Ne timeatis à facie regis Babylo- 11
nis, à facie cujus vos timetis : ne timeatis ab eo, dicit Dñs; quia in adjuto-
rium veſtrum eſt Verbum meum, ut ſalvem vos, & liberem vos de manu
ejus. Et dabo vobis miſerationes : & miſerebitur veſtri, & reducet vos 12
in terram veſtram. Si autem vos dicitis, Non habitabimus in terra iſta, 13
ut non obediatis verbo Dñi Dei veſtri : Dicentes : Nequaquam, ſed in 14
terram Ægypti ingrediemur, ubi non videbimus bellatores, & vocem tubæ
non audiemus, & famem panis non ſuſtinebimus, & ibi habitabimus.
Et nunc igitur ſuſcipite verbum Dñi reliquiæ domus Juda : hæc dicit 15
Dominus exercituum Deus Iſrael, Si vos ponendo poſueritis faciem
veſtram ut ingrediamini in Ægyptum, & ingreſſi fueritis ad habitan-
dum ibi :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 *ܘܢܚܘܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܐܘܪܚܐ ܕܢܐܙܠ ܒܗ. ܘܦܬܓܡܐ ܕܢܥܒܕ. *ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܪܡܝܐ
4 ܢܒܝܐ. ܫܡܥܬ. ܘܗܐ ܡܨܠܐ ܐܢܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ. ܐܝܟ ܦܬܓܡܝܟܘܢ. ܘܟܠ ܦܬܓܡܐ
5 ܕܢܥܢܝܟܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ. ܐܚܘܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܐܟܣܐ ܡܢܟܘܢ ܡܠܬܐ. * ܘܗܢܘܢ ܐܡܪܘ
ܠܐܪܡܝܐ. ܢܗܘܐ ܒܢ ܡܪܝܐ ܣܗܕܐ ܫܪܝܪܐ ܘܡܗܝܡܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܦܬܓܡܐ ܕܢܫܕܪܟ ܡܪܝܐ
6 ܐܠܗܟ ܠܘܬܢ. ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ. *ܐܢ ܕܛܒ ܘܐܢ ܕܒܝܫ. ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܢܫܡܥ.
7 ܕܡܫܕܪܝܢܢ ܠܟ ܠܘܬܗ. ܕܢܛܐܒ ܠܢ. ܡܐ ܕܫܡܥܢ ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܥܣܪܐ
8 ܝܘܡܝܢ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. *ܘܩܪܐ ܠܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܘܪܚ. ܘܠܪܘܪܒܢܘܗܝ
ܕܚܝܠܐ ܕܥܡܗ. ܘܠܟܠܗ ܥܡܐ. ܡܢ ܙܥܘܪܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܒܐ. *ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
9 *ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܫܕܪܬܘܢܢܝ ܠܘܬܗ ܠܡܪܡܝܘ ܒܥܘܬܟܘܢ
10 ܩܕܡܘܗܝ. * ܐܢ ܬܬܒܘܢ ܬܬܒܘܢ ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ. ܐܒܢܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܐܣܚܦܟܘܢ. ܘܐܢܨܒܟܘܢ. ܘܠܐ
11 ܐܥܩܪܟܘܢ. ܘܐܬܬܘܝ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܕܐܝܬܝܬ ܥܠܝܟܘܢ. * ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ
ܕܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܗ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܥܡܟܘܢ ܐܢܐ ܐܡܪ
12 ܡܪܝܐ. ܠܡܦܪܩܟܘܢ ܘܠܡܦܨܝܘܬܟܘܢ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ. * ܘܐܬܠ ܠܟܘܢ ܪ̈ܚܡܐ
13 ܘܐܪܚܡܟܘܢ ܘܐܗܦܟܟܘܢ ܠܐܪܥܟܘܢ. * ܘܐܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܢܬܒ ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ. ܘܠܐ
14 ܬܫܡܥܘܢ ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܐܠܐ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܢܐܙܠ. ܕܠܐ
15 ܢܚܙܐ ܩܪܒܐ. ܘܩܠ ܫܝܦܘܪܐ ܠܐ ܢܫܡܥ. ܘܠܠܚܡܐ ܠܐ ܢܟܦܢ. ܘܬܡܢ ܢܬܒ. * ܘܗܫܐ ܫܡܥܘ
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܫܪܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܢ ܐܢܬܘܢ
ܬܣܝܡܘܢ ܐܦܝܟܘܢ ܠܡܐܙܠ ܠܡܨܪܝܢ. ܘܬܐܙܠܘܢ ܠܡܥܡܪ ܬܡܢ.

Ut oſtendat nobis Dominus Deus noſter viam 3
quâ nobis ambulandum eſt, & res quæ no-
bis agendæ. Quibus dixit Jeremia propheta, 4
Audio, ecce oraturꝰ ſum Dominum Deum ve-
ſtrum juxta ſermonem veſtrum : & quemcun-
que ſermonem reſponderit vobis Dominus
Deus veſter, indicaturus vobis, nec ullum vos
verbum celaturus. Viciſſim illi dixerunt Je- 5
remiæ, Sit adverſùm nos Dominꝰ teſtis verax
& fidelis, niſi juxta ſermonem cum quo mi-
ſerit te Dominus Deus tuus ad nos, ita feceri-
mus. Sive bonum ſive malum fuerit, voci Do- 6
mini Dei noſtri ad quem *te* mittemus, obtem-
perabimus; nam benè ſuccedet nobis, cùm
paruerimus voci Domini Dei noſtri. Exactis 7
itaque decem diebus, fuit ſermo Domini ad
Jeremiam prophetam : Unde convocatis Jo- 8
hanne Corahi filio, & cunctis copiarum du-
cibus qui erant cum illo, totóque populo à
juniore ad ſeniorem uſque, dixit eis; Sic ait 9
Dominus Deus Iſraelis ad quem me miſiſtis ut
proponerem ei petitionem veſtram. Si man- 10
ſeritis in terra iſta, ædificabo vos & non de-
ſtruam, plantabo vos & non evellam, deſi-
ſtámque à malo quod intuli vobis. Ne for- 11
midetis regem Babyloniæ quem pertimeſci-
tis; ne formidetis eum, dicit Dominus; quia
vobiſcum ſum, ait Dominus, ad ſalvandum &
eripiendum vos è manibus ejus : Miſericor- 12
diâ vobiſcum utar, & veſtrî miſertus faciam
ut habitetis in terra veſtra. Verùm ſi dixe- 13
ritis, Nequaquam manſuri ſumus in hac terra,
quò minùs obtemperetis voci Domini Dei
veſtri : Et dixeritis, Non ita; terram Ægy- 14
pti ingrediemur, ut non videamus bellum, tu-
bæ ſonitum non audiamus, neque panis pe-
nuriâ laboremus; denique illic habitabimus:
Igitur audite ſermonem Domini, O reliquiæ 15
Judæ. Sic ait Dominus potentiſſimus Deus Iſ-
raelis, Si vos facies veſtras verteritis ad reci-
piendum vos in Ægyptum, & ingreſſi fueritis
ut ibi commoremini;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 *هكذا يقول الرب * امض وقل لرجل يهودا وللسكان في ايروسليم * اما تقبلون ادبا لتسمعوا
14 اقوالي *اقام بنو يوناداب بن ريخاب الكلمة التي اوصي بها اولاده الا يشربوا خمرا فلم يشربوا *
15 وانا تكلمت معكم سحرا فلم تسمعوا *وارسلت اليكم عبيدي الانبياء قايلا * ارجعوا كل
واحد من طريقه الشرير * واصلحوا اعمالكم جيدا * ولا تسلكوا خلف الالهة الغريبة لتعبدوا
لها * وتسكنون على الارض التي اعطيتها لكم ولاباءكم * ولا تميلوا اذانكم * فلم تسمعوا *
16 17 *واقام بنو يوناداب بن ريخاب وصية ابيهم * وشعبي لم يسمع لي * لاجل هذا هكذا قال
الرب * ها انا اجلب على يهودا وعلى السكان بايروسليم * جميع الشرور التي تكلمت بها عليهم *
18 *لاجل هذا هكذا قال الرب * من اجل ان بني يوناداب بن ريخاب سمعوا وصية ابيهم
ليصنعوا كلما امرهم به ابوهم * لا يعدم رجل من بني يوناداب بن ريخاب يقوم لوجهي
جميع ايام الارض *

* الفصل الثالث والاربعون *   * الاصحاح الثامن والعشرون *

1 *وفي السنة الرابعة ليواقيم بن يوسيا ملك يهودا * صار قول الرب الي قايلا *
2 *خذ لك قرطاس سفر * واكتب فيه جميع الاقوال التي اظهرتها لك على اسرايل وعلى
يهودا وعلى جميع الامم * منذ يوم تكلمي معك من ايام يوسيا ملك يهودا الى هذا اليوم *
3 *لعلهم يسمعون بيت يهودا جميع الشرور التي تكلمت بها عليهم * كي يرجعوا من
4 طريقهم الردية * واصير راحما لظلاماتهم وخطاياهم *ودعا ارميا باروخ بن نيريو * وكتب
5 باروخ من فم ارميا جميع اقوال الرب التي اوحي بها اليه في قرطاس سفر *واوصي ارميا باروخ
6 قايلا * انا اتحفظ ولا اقدر ان ادخل الى بيت الرب * فتقراء في هذا القرطاس لاذان
الشعب في بيت الرب في يوم الصيام * وفي اذان كل الشعب الاتيين من مدنهم
تقريه لهم *

Sic ait Dominus, Vade & dic viro Judæ & habitantibus in Jeruſalem, An non capietis diſciplinam ut audiatis ſermones meos? 13 *Præſtiterunt filii Jonadabi filii Rechabi verbum quod præcepit filiis ſuis ne vinum biberent, & non biberunt: Ego verò allocutus ſum vos diluculò, & non audiſtis:* 14 *Miſi ad vos ſervos meos prophetas, dicens; Retrahite vos quiſque à via ſua mala, bene inſtituite actiones veſtras, & ne ambuletis poſt deos alienos, ut adoretis eos; ſic habitabitis ſuper terram quam dedi vobis & majoribus veſtris: & ne abducatis aures veſtras: at non acquieviſtis.* 15 *Sanè præſtiterunt filii Jonadabi filii Rechabi monitum patris ſui; populus verò meus non obtemperavit mihi.* 16 *Iccirco ſic ait Dominus; Ecce ego inducam ſuper Judam & ſuper habitantes in Jeruſalem, cuncta mala quæ locutus ſum contra eos.* 17 *Quamobrem ſic dixit Dominus; Quia filii Jonadabi filii Rechabi obtemperârunt mandato patris ſui, perficientes quicquid præcepit eis pater ſuus; non deficiet vir de filiis Jonadabi filii Rechabi, qui ſtet coram facie mea cunctis terræ diebus.* 18

CAP. XLIII.

Textus vigeſimus octavus.

ANno præterea quarto Joacimi filii Joſiæ regis Judæ, factꝰ eſt ad me ſermo Domini dicentis; 1

Sume tibi chartam libelli, & ſcribe in ea cunctos ſermones quos indicavi tibi de Jeruſalem, de Juda, & de omnibus populis, inde à die colloquii mei tecum à diebus Joſiæ regis Judæ, ad hodiernum uſque diem. 2 *Forſitan audient domus Judæ cuncta mala quæ locutus ſum contra eos; ut retrahant ſe à via ſua peſſima, ſiamque propitius perverſitatibus & peccatis eorum.* 3 *Advocavit ergò Jeremia Baruchum Neriæ filium: cúmque ſcripſiſſet Baruch ex ore Jeremiæ cunctos Domini ſermones quos revelaverat ei, in charta libelli;* 4 *Præcepit Jeremia Barucho, dicens; Ego ſub cuſtodia ſum, nec poſſum ingredi domum Domini:* 5 *Legas igitur chartam iſtam audiente populo, in domo Domini, die jejunii: audiente quoque tota tribu venientium ex urbibus ſuis, legas:* 6

comprehendet ibi ,eo ab timentes vos quo ,gladius erit Et
16 והיתה החרב אשר אתם יראים ממנה שם תשיג
,ea ab verentes vos qua ,fames & :Ægypti terra in vos
אתכם בארץ מצרים והרעב אשר־אתם דאגים ממנו
erunt Et .moriemini ibi & ,Ægypto vos poſt adhærebit ibi
17 שם ידבק אחריכם מצרים ושם תמתו: ויהיו
,Ægyptum intrandum ad ſuas facies poſuerunt qui ,viri omnes
כל־האנשים אשר־שמו את־פניהם לבוא מצרים
:peſte in & ,fame in ,gladio in morientur ,ibi peregrinandum ad
לגור שם ימותו בחרב ברעב ובדבר
ego quod ,mali faciebus à ,evaſor & ,ſuperſtes eis erit non &
ולא־יהיה להם שריד ופליט מפני הרעה אשר אני
Deus exercituum Dominus dixit ſic Nam .eos ſuper adducens
18 מביא עליהם: כי כה אמר יהוה צבאות אלהי
habitatores ſuper mea ira & ,meus naſus eſt effuſus Sicut :Iſrael
ישראל כאשר נתך אפי וחמתי על־ישבי
:Ægyptum vos intrando in ,vos ſuper mea ira effundetur ſic :Jeruſalaim
ירושלם כן תתך חמתי עליכם בבאכם מצרים
,maledictionem in & ,ſtuporem in & ,execrationem in eritis &
והייתם לאלה ולשמה ולקללה
.iſtum locum ultrà videbitis non & ;opprobrium in &
ולחרפה ולא־תראו עוד את־המקום הזה:
intretis Ne :Jehudah reſiduum vos ſuper Dominus eſt Locutus
19 דבר יהוה עליכם שארית יהודה אל־תבאו
.hodie vos in ſum conteſtatus quòd ſciatis ſciendo :Ægyptum
מצרים ידע תדעו כי־העידתי בכם היום:
me miſiſtis vos nam ,veſtras animas in feciſtis errare Quia
20 כי התעתים בנפשותיכם כי־אתם שלחתם אתי
Dominum ad nobis pro Ora :dicendo,veſtrum Deum Dominum ad
אל־יהוה אלהיכם לאמר התפלל בעדנו אל־יהוה
,noſter Deus Dominus dixerit quæ omnia juxta & ,noſtrum Deum
אלהינו וככל אשר יאמר יהוה אלהינו
non & ,hodie vobis annuntiavi Et .faciemus & ,nobis annuntia ſic
21 כן הגד־לנו ועשינו: ואגד לכם היום ולא
me miſit quibus univerſis & ,veſtri Dei Domini voce in audiviſtis
שמעתם בקול יהוה אלהיכם ולכל אשר־שלחני
peſte in & ,fame in gladio in quòd ,ſciatis ſciendo nunc Et .vos ad
22 אליכם: ועתה ידע תדעו כי בחרב ברעב ובדבר
.ibi peregrinandum ad intrare voluiſtis quem loco in ,moriemini
תמותו במקום אשר חפצתם לבוא לגור שם:

CAP. XLIII. מג

,populum omnem ad loqui Irmejahu conſummare ſecundũ fuit Et
1 ויהי ככלות ירמיהו לדבר אל־כל־העם את־
eum miſerat quibus ,eorum Dei DOMINI verba univerſa
כל־דברי יהוה אלהיהם אשר שלחו
.iſta verba omnia ,eos ad eorum Deus DOMINUS
יהוה אלהיהם אליהם את כל־הדברים האלה:
,Chareach filius Jochanan & ,Hoſahajah filius Hazariah dixit Et
2 ויאמר עזריה בן־הושעיה ויוחנן בן־קרח
Mendacium :Irmejahu ad dicentes ,ſuperbi viri omnes &
וכל־האנשים הזדים אמרים אל־ירמיהו שקר
:dicendo ,noſter Deus Dominus te miſit non ,loquens tu
אתה מדבר לא שלחך יהוה אלהינו לאמר
Sed .ibi peregrinandum ad ,Ægyptum ingrediamini Non
3 לא־תבאו מצרים לגור שם: כי
dandum ad ,nos adverſus te incitans Nerijah filius Baruch
ברוך בן־נריה מסית אתך בנו למען תת
transferendum ad & ,nos faciendum mori ad ,Chaſdim manum in nos
אתנו ביד־הכשדים להמית אתנו ולהגלות
.Babel nos
אתנו בבל:

Verſio VULG. LAT.

16 Gladius, quem vos formidatis, ibi comprehendet vos in terra Ægypti: & fames, pro qua eſtis ſoliciti, adhærebit vobis in Ægypto, & ibi moriemini. 17 Omnéſque viri, qui poſuerunt faciem ſuam ut ingrediantur Ægyptum, ut habitent ibi, morientur gladio, & fame, & peſte: null⁹ de eis remanebit, nec effugiet à facie mali, quod ego afferam 18 ſuper eos. Quia hæc dicit Dominus exercituum, Deus Iſrael; Sicut conflat⁹ eſt furor me⁹, & indignatio mea ſuper habitatores Jeruſalem: ſic conflabitur indignatio mea ſuper vos, cùm ingreſſi fueritis Ægyptum, & eritis in jusjurandum, & in ſtuporem, & in maledictum, & in opprobrium: & nequaquàm ultrà 19 videbitis locum iſtum. Verbum Domini ſuper vos, reliquiæ Juda; Nolite intrare Ægyptum: ſcientes ſcietis quia 20 obteſtatus ſum vos hodiè, Quia decepiſtis animas veſtras: vos enim miſiſtis me ad Dominum Deum noſtrum, dicentes; Ora pro nobis ad Dominum Deum noſtrum, & juxta omnia quæcunque dixerit tibi Dominus Deus noſter, ſic annuntia no- 21 bis, & faciemus. Et annuntiavi vobis hodiè, & non audiſtis vocem Domini Dei veſtri, ſuper univerſis pro qui- 22 bus miſit me ad vos. Nunc ergò ſcientes ſcietis, quia gladio, & fame, & peſte moriemini in loco, ad quem voluiſtis intrare ut habitaretis ibi.

CAP. XLIII.

1 Factum eſt autem, cùm complêſſet Jeremias loquens ad populum univerſos ſermones Domini Dei eorum, pro quibus miſerat eum Domin⁹ De⁹ eorum 2 ad illos, omnia verba hæc: Dixit Azarias fili⁹ Oſaiæ, & Johanan fili⁹ Caree, & omnes viri ſuperbi, dicentes ad Jeremiam; Mendacium tu loqueris: non miſit te Domin⁹ De⁹ noſter, dicens; Ne ingrediamini Ægyptum ut 3 habitetis illîc. Sed Baruch filius Neriæ incitat te adverſùm nos, ut tradat nos in manus Chaldæorum, ut interficiat nos, & traduci faciat in Babylonem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

7 Ἴσως πεσεῖται ἔλεος αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου, καὶ ἀποστρέψουσιν (ˢ) ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, ὅτι μέγας ὁ (ξ) θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ κυρίου, ἣν ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν λαὸν 8 τοῦτον. Καὶ ἐποίησε Βαροὺχ κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ Ἱερεμίας, τοῦ ἀναγνῶναι ἐν τῷ βιβλίῳ τοὺς λόγους κυρίου ἐν οἴκῳ 9 κυρίου. Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει τῷ (ο) ὀγδόῳ τῷ βασιλεῖ Ἰωακεὶμ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ, ἐξεκκλησίασαν νηστείαν κατὰ πρόσωπον κυρίου πᾶς ὁ λαὸς (π) ἐν Ἱερουσαλήμ, 10 καὶ (ρ) οἶκος Ἰούδα. Καὶ ἀνέγνωσε Βαροὺχ ἐν τῷ βιβλίῳ (σ) τοὺς λόγους Ἱερεμίου ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν οἴκῳ Γαμαρίου υἱοῦ Σαφὰν τοῦ γραμματέως, ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐπάνω ἐν (ˣ) προθύροις πύλης τοῦ οἴκου κυρίου τῆς και- 11 νῆς, (τ) καὶ ἐν ὠσὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. Καὶ ἤκουσε Μιχαίας υἱὸς Γαμαρίου υἱοῦ Σαφὰν (υ) ἅπαντας τοὺς λόγους κυρίου, ἐκ τοῦ βιβλίου, 12 Καὶ κατέβη εἰς (φ) οἰκίαν τοῦ βασιλέως, εἰς τὸν οἶκον τοῦ γραμματέως, καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ πάντες οἱ ἄρχοντες ἐκάθηντο, Ἐλισαμὰ ὁ γραμματεὺς, καὶ Δαλαίας υἱὸς Σελεμίου, καὶ (χ) Ἰωνάθαν υἱὸς Ἀκχοβὼρ, καὶ Γαμαρίας υἱὸς Σαφὰν, καὶ Σεδεκίας υἱὸς Ἀνανίου, καὶ 13 πάντες οἱ ἄρχοντες· Καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς Μιχαίας πάντας τοὺς λόγους οὓς ἤκουσεν ἀναγινώσκοντος (ˉ) Βαροὺχ εἰς τὰ ὦτα 14 τοῦ λαοῦ, Καὶ ἀπέστειλαν πάντες οἱ ἄρχοντες πρὸς Βαροὺχ υἱὸν Νηρίου, τὸν (ψ) Ἰουδὶν υἱὸν Ναθανίου, υἱοῦ (ω) Σελεμίου, υἱοῦ Χουσὶ, λέγοντες, Τὸ (α) χαρτίον ἐν ᾧ σὺ ἀναγινώσκεις ἐν αὐτῷ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ, λάβε αὐτὸ εἰς τὴν χεῖρά σου, καὶ ἧκε. καὶ ἔλαβε Βαροὺχ (β) τὸ χαρτίον, καὶ κατέβη πρὸς 15 αὐτούς. Καὶ (γ) εἶπον αὐτῷ, Πάλιν ἀνάγνωθι εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν. καὶ ἀνέγνω Βαρούχ. 16 Καὶ ἐγενήθη ὡς ἤκουσαν πάντας τοὺς λόγους, συνεβουλεύσαντο ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ (δ) εἶπον, Ἀναγγέλλοντες ἀναγγείλωμεν τῷ βασιλεῖ (ˑ) ἅπαντας τοὺς 17 λόγους τούτους. Καὶ τὸν Βαροὺχ ἠρώτησαν, λέγοντες, (ε) Πῶς ἔγραψας πάντας τοὺς λό- 18 γους τούτους; Καὶ εἶπε Βαρούχ, Ἀπὸ (ζ) στόματος αὐτοῦ ἀνήγγειλέ μοι Ἱερεμίας πάντας τοὺς λόγους τούτους, (η) καὶ ἔγραφον 19 ἐν βιβλίῳ. Καὶ (θ) εἶπον τῷ Βαρούχ, Βάδιζον, καὶ κατακρύβηθι σὺ καὶ Ἱερεμίας, ἄν- 20 θρωπος μὴ γνώτω ποῦ ὑμεῖς. Καὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τὸ (ι) χαρτίον ἔδωκαν φυλάσσειν ἐν οἴκῳ Ἐλισαμά. καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς λόγους τούτους.

7 *Fortaſſe cadet miſericordia eorum ante faciem Domini, & avertent ſe à via ſua peſſima: quia magnus eſt furor, & ira Domini, quam loquutus eſt ſuper populum iſtum.* 8 *Et fecit Baruch ſecundùm omnia, quæ mandavit ei Hieremias, legendo in libro verba Domini in domo Domini.* 9 *Et factum eſt in anno (d) octavo regi Joacim in menſe nono, convocaverunt jejunium ad faciem Domini, omnis populus in Hieruſalem, & domus Juda.* 10 *Et legit Baruch in libro verba Hieremiæ in domo Domini, in domo Gamariæ filii Saphan ſcribæ, in atrio ſuperiore, in veſtibulis portæ domûs Domini novæ, & in auribus univerſi populi.* 11 *Et audivit Michæas filius Gamariæ filii Saphan omnia verba Domini, ex libro:* 12 *Et deſcendit in domũ regis, in domum ſcribæ: & ecce ibi omnes principes ſedebant, Eliſama ſcriba, & Dalaas filius Selemiæ, & Jonathan filius Acchobor, & Gamarias filius Saphan: & Sedecias filius Ananiæ, & omnes principes.* 13 *Et annuntiavit eis Michæas omnia verba quæ audiverat legentem Baruch in auribus populi.* 14 *Et miſerunt omnes principes ad Baruch filium Neriæ, Judin filium Nathaniæ, filii Selemiæ, filii Chuſi, dicentes; Volumen, in quo tu legis in eo in auribus populi, ſume illud in manu tua, & veni. Et ſumpſit Baruch volumen, & deſcendit ad eos.* 15 *Et dixerunt ei; Iterum lege in auribus noſtris. Et legit Baruch.* 16 *Et factum eſt, ut audierunt omnia verba, conſultaverunt unuſquiſque ad proximum ſuum, & dixerunt; Annuntiantes annuntiemus regi omnia verba hæc.* 17 *Et interrogaverunt Baruch, dicentes; (e) ubi ſcripſiſti omnes ſermones iſtos?* 18 *Et dixit Baruch; Ex ore ſuo annuntiabat mihi Hieremias omnia verba hæc, & ſcribebam in libro.* 19 *Et dixerunt ad Baruch; Vade, & abſcondere tu, & Hieremias: homo non ſciat, ubi vos.* 20 *Et * ingreſſi ſunt ad regem in atrium: & volumen dederunt ad cuſtodiendum in domo Eliſama. Et annuntiaverunt regi omnia verba iſta.*

MS. A. (ˢ) ἀπὸ (ξ) θυμὸς κυρίου, καὶ ἡ ὀργὴ, ἣν ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον. (ο) πέμπτῳ Ἰωακεὶμ βασιλεῖ ἐν (π) εἰς (ρ) ὁ οἶκος (σ) λόγους (ˣ) προθύροις οἴκου (τ) εἰς τὰ ὦτα (υ) πάντας (φ) οἶκον (χ) Νάθαν υἱὸς Ἀχοβὼρ, (ˉ) τοῦ Βαροὺχ (ψ) Ἰουδεὶ (ω) Σαλαμίου, (α) βιβλίον ἐν ᾧ ἀναγινώσκεις (β) υἱὸς Νηρίου τὸ χαρτίον ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ (γ) εἶπαν (δ) εἶπαν, Ἀναγγελόντες ἀναγγέλωμεν (ˑ) πάντας (ε) Πόθεν (ζ) στόματος ἀνήγγειλεν (η) κἀγὼ (θ) εἶπαν οἱ ἄρχοντες πρὸς Βαρούχ, Βάδισον καὶ κρύβηθι σὺ, καὶ Ἱερεμίας, καὶ ἄνθρωπος μὴ γνῷ (ι) βιβλίον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ותהי חרבא די אתון דחלין מנה תמן תדביק יתכון בארעא דמצרים וכפנא די אתון
17 יצפין מניה תמן ידביק בתריכון למצרים ותמן תמותון: והוון כל גבריא דשויאו ית
אפיהון למעל למצרים לאתותבא תמן יתקטלון בחרבא בכפנא ובמותא ולא יהי להון
18 שאר ומשיזב מן קדם בישתא די אנא מיתי עליהון: ארי כדנן אמר יי צבאות אלהא
דישראל כמא דחל רוגזי וחימתי על יתבי ירושלם כן יחול רוגזי עליכון במעלכון
19 למצרים ותהון למומי ולצדו וללוטא ולחסודין ולא תחזון עוד ית אתרא הדין: גזירת
פתגמא דיי עליכון שארא דבית יהודה לא תעלון למצרים מידע תדעון ארי אסהידית
20 בכון יומא דין: ארי אטעיתון בנפשתיכון ארי אתון שלחתון יתי לקדם יי אלהכון
21 למימר צלי עלנא קדם יי אלהנא וככל דיימר יי אלהנא כן חוי לנא ונעביד: וחויתי
22 לכון יומא דין ולא קבלתון למימרא דיי אלהכון ולכל די שלחני לותכון: וכען מידע
תדעון ארי בחרבא בכפנא ובמותא תמותון באתרא דאתרעיתון למעל
לאתותבא תמן:

מג

1 והוה כד שיצי ירמיה למללא עם כל עמא ית כל פתגמיא דיי אלההון דשלחיה יי
2 אלההון לותהון ית כל פתגמיא האלין: ואמר עזריה בר הושעיה ויוחנן בר קרח וכל
3 גבריא רשיעיא אמרין לירמיה שקרא את מתנבי לא שלחך יי אלהנא למימר לא
תעלון למצרים לאתותבא תמן: ארי ברוך בר נריה מגרי יתך בנא בדיל למסר יתנא
בידא דכסדאי למקטל יתנא ולאגלאה יתנא לבבל:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et erit, gladius quem vos timetis, apprehendet vos ibi in terra Ægypti; & fames pro qua ſollicici eſtis, ibi *conſequetur* vos in *Ægyptum*, & ibi moriemini. 16
Et omnes viri qui poſuerunt faciem ſuam ut ingrediantur in Ægyptum ad habitandum ibi, occidentur gladio, & fame, & peſte: & nullus ex eis remanebit, nec liberabitur à facie mali quod ego adducam ſuper eos. 17
Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael: Sicut reſedit furor meus & indignatio mea ſuper habitatores Jeruſalem; ſic reſidebit furor meus ſuper vos cùm ingreſſi fueritis in Ægyptum. Et eritis in jusjurandum, et in deſolationem, & in maledictionem, & in opprobria, & non videbitis ultrà locum iſtum. 18
Decrevit Verbum Domini ſuper vos reliquias domus Juda: Non ingrediemini in Ægyptum: ſciendo enim ſcitote, quia conteſtatus ſum vobis hodie. 19
Quia decepiſtis animas veſtras: vos enim miſiſtis me ante conſpectum Domini Dei veſtri; dicentes: Ora pro nobis coram Domino Deo noſtro, & juxta omnia quæ dixerit Dominus Deus noſter, ſic annuntia nobis ut faciamus. 20
Et annuntiavi vobis hodie, & non obediſtis verbo Domini Dei veſtri, & omnibus pro quibus miſit me ad vos. 21
Et nunc ſciendo ſcitote, quia gladio, & fame, & peſte moriemini in loco ad quem vultis intrare ad habitandum ibi. 22

CAP. XLIII.

Et factum eſt cùm impleſſet Jeremias loqui cum omni populo omnia verba Domini Dei ſui pro quibus miſerat eum Dominus Deus eorũm ad ipſos, [*ut loqueretur ad eos*] omnia verba hæc. 1
Et dixit Azarias filius Oſeæ, & Johanan filius Caree, & omnes viri impii; dicentes ad Jeremiam: Falſum tu prophetas nobis; non miſit te Dominus Deus noſter, ut diceres: Ne ingrediamini in Ægyptum ad habitandum ibi. 2
Quia Baruch filius Neriæ incitat te adverſus nos, ut tradat nos in manus Chaldæorum ut occidant nos, & transferant nos in Babylonem. 3

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܝ ܚܪܒܐ ܕܐܢܬܘܢ ܕܚܠܝܢ ܡܢܗ . ܬܡܢ ܬܕܪܟܟܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ . ܘܟܦܢܐ ܕܐܢܬܘܢ 16
ܕܚܠܝܢ ܡܢܗ . ܬܡܢ ܢܪܕܘܦ ܒܬܪܟܘܢ ܠܡܨܪܝܢ ܘܬܡܢ ܬܡܘܬܘܢ . * ܘܢܗܘܘܢ ܟܠܗܘܢ 17
ܓܒܪܐ ܕܣܡܘ ܐܦܝܗܘܢ ܠܡܥܠ ܠܡܨܪܝܢ ܠܡܥܡܪ ܬܡܢ . ܢܡܘܬܘܢ ܒܚܪܒܐ
ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ . ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܫܪܟܐ ܘܡܫܘܙܒܐ . ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܫܬܐ ܕܐܢܐ
ܐܝܬܐ ܥܠܝܗܘܢ . * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ . ܐܝܟ ܕܐܬܢܝܚ 18
ܪܘܓܙܝ ܘܚܡܬܝ ܥܠ ܥܡܘܪܝܗ̈ ܕܐܘܪܫܠܡ . ܗܟܢܐ ܬܬܢܝܚ ܚܡܬܝ ܥܠܝܟܘܢ ܡܐ
ܕܥܠܬܘܢ ܠܡܨܪܝܢ . ܘܬܗܘܘܢ ܠܡܘܡܬܐ ܘܠܬܗܪܐ ܘܠܠܘܛܬܐ ܘܠܚܣܕܐ . ܘܠܐ ܬܚܙܘܢ
ܬܘܒ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ . ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܥܠܝܟܘܢ ܫܪܟܐ ܕܝܗܘܕܐ . * ܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܨܪܝܢ . ܘܕܥܘ 19
ܕܐܣܗܕܬ ܒܟܘܢ ܝܘܡܢܐ . * ܕܐܛܥܝܬܘܢ ܢܦܫܬܟܘܢ . ܟܕ ܫܕܪܬܘܢܢܝ ܠܘܬ 20
ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ . ܘܐܡܪܬܘܢ ܕܨܠܝ ܥܠܝܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ . ܘܟܠܡܕܡ ܕܐܡܪ ܠܟ ܡܪܝܐ 21
ܐܠܗܢ ܚܘܝܢ ܘܢܥܒܕ . * ܘܚܘܝܬܟܘܢ ܝܘܡܢܐ . ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܒܩܠܗ ܕܡܪܝܐ
ܐܠܗܟܘܢ . ܘܠܟܠ ܕܫܕܪܢܝ ܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܥܒܕܬܘܢ . * ܘܗܫܐ ܕܥܘ . ܕܒܚܪܒܐ 22
ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ ܬܡܘܬܘܢ . ܒܐܬܪܐ ܕܨܒܝܬܘܢ ܠܡܥܠ ܠܗ ܠܡܥܡܪ ܬܡܢ .

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܓ *

* ܘܟܕ ܫܠܡ ܐܪܡܝܐ ܠܡܡܠܠܘ ܠܟܠܗ ܥܡܐ : ܟܠܗܘܢ ܦܬܓܡܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ : 1
ܕܫܕܪܗ ܡܪܝܐ ܠܘܬܗܘܢ ܠܟܠܗܘܢ : ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ . * ܐܡܪ 2
ܝܙܢܝܐ ܒܪ ܗܘܫܥܝܐ ܘܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܪܚ . ܘܟܠܗܘܢ ܥܘܠܐ ܐܡܪܘ ܠܐܪܡܝܐ . ܕܓܠܐ
ܡܡܠܠ ܐܢܬ . ܠܐ ܫܕܪܟ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܕܬܐܡܪ ܠܢ . ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܨܪܝܢ ܠܡܥܡܪ ܬܡܢ . * ܐܠܐ 3
ܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ ܡܓܪܐ ܠܟ ܒܢ . ܕܢܫܠܡܢ ܒܐܝܕܝ ܟܠܕܝܐ . ܕܢܩܛܠܘܢ
ܘܢܫܒܘܢ ܠܒܒܠ .

Gladius ille quem pertimeſcitis, illic aſſequetur vos in terra Ægypti; & fames quam timetis, illuc perſequetur vos in Ægyptum uſque; ibíque moriemini: 16
Fiétque ut omnes ii qui propoſuerint ingredi terram Ægypti ad commorandum illic, pereant gladio, fame, ac peſte; neque remaneat illis ſuperſtes qui evadat malum quod illaturus ſum eis. 17
Sic enim ait Dominus potentiſſimus Deus Iſraelis, Quemadmodum requievit ira & furor meus ſuper cives Jeroſolymorum, ita requieſcet furor meus ſuper vos ubi ingreſſi fueritis Ægyptum: & eritis in jusjurandum, ſtuporem, maledictionem, atque contumeliam: nec ampliùs videbitis locum iſtum, ait Dominus de vobis, O reliquiæ Judæ. 18
Ne ingrediamini Ægyptum: & ſcitote me conteſtari vos hodiè, 19
Quòd vos fallitis voſmetipſos: miſiſtis enim me ad Dominum Deum veſtrum, dicentes; Ora pro nobis Dominum Deum noſtrum; & quicquid tibi dixerit Dominus Deus noſter, indica nobis, & exequemur. 20
Indicavi autem vobis hodiè, & non obtemperatis voci Domini Dei veſtri, & eorum omnium pro quibus me miſit ad vos, nihil exequimini. 21
Quarè ſcitote vos gladio, fame, ac peſte morituros in ea loco quem ingredi vultis ad commorandum ibi. 22

CAP. XLIII.

Cumque finem feciſſet Jeremia referendi toti populo cunctos ſermones Domini Dei ipſorum, (miſerat enim illum Dominus Deus eorum ad ipſos, ut referret ipſis ejuſmodi ſermones). 1
Dixit Jezania Hoſaiæ filius, & Johannes Corahi filius, omnéſque nefarii dixerunt Jeremiæ, Mendaciter loqueris; nequaquam miſit te Dominus Deus noſter ut diceres nobis, Ne ingrediamini Ægyptũ ad commorandum illic: 2
Nam Baruch Neriæ filius te concitat adverſùm nos, ut tradat nos in manum Chaldæorum ad occidendum nos, & captivos ducendum in Babelem. 3

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*لعل يقع رحمهم لوجه الرب ويرجعون من طريقهم الرديه * لان غضب الرب عظيم والرجز 7
الذي تكلم به الرب على هذا الموضع *وصنع باروخ كلما اوصاه به ارميا * ليقرا في السفر 8
اقوال الرب في بيت الرب *وصار في السنة الخامسة ليواقيم الملك في الشهر التاسع *جمعوا صياما 9
ليوم الرب كل الشعب في ايروسليم وبيت يهودا *وقري باروخ في السفر اقوال ارميا في بيت الرب 10
في بيت عامارياو بن صافان الكاتب * في الدار العليا في مداخل بيت الرب الجديد * في اذان
كل الشعب *وسمع ميخا بن عامارياو بن صافان جميع اقوال الرب من السفر *ونزل الى بيت 11 12
الملك الى بيت الكاتب * واذا هناك جميع الروساء جلوسا * اليصاما الكاتب * ودالااس بن
سالاميو * وناثان بن اخوبور * وعامارياس بن صافان * وصداقيا بن حنانيا * وجميع الروساء *
* فاخبر ميخا بجميع الاقوال التي سمعها من باروخ القاري في اذان الشعب * وارسل 13 14
جميع الروساء الى باروخ بن نيريو يوذي بن ناثانيو بن صالاميو بن خوسي قايلين *
الكتاب الذي قرات فيه في اذان الشعب خذه في يدك وات * فاخذ باروخ بن نيريو
القرطاس في يده ونزل اليهم * فقالوا له اقراه ايضا في اذاننا * وقري باروخ * وكان 15 16
لما سمعوا جميع الاقوال تشاوروا كل واحد مع قريبه وقالوا * نخبرون نخبر للملك
بجميع هذه الاقوال * وسالوا باروخ قايلين * من اين كتبت جميع هذه الاقوال * 17
* فقال باروخ * اخبرني ارميا من فمه بجميع هذه الاقوال * وانا كتبت في السفر * فقال 18 19
الروساء لباروخ * اعمد واختف انت وارميا * ولا يعرف انسان اين انتم * ودخلوا الى 20
الملك الى الدار * ودفعوا الكتاب ليحفظوه في بيت اليصاما * واخبروا الملك بجميع
هذه الاقوال *

7 *Fortaſſe continget eis miſericordia apud Dominum, & retrahent ſe à via ſua mala: nam ira Domini & furor quo locutus eſt Dominus contra locum iſtum, ingens eſt.* 8 *Fecitque Baruch quicquid mandavit ei Jeremia, legendo in eo libello ſermones Domini in domo Domini.* 9 *Cùm enim factum eſſet anno quinto Joacimi regis, menſe nono, ut indicerent jejunium diei Domini toti populo in Jeruſalem, & domui Judæ;* 10 *Legit Baruch in eo libello ſermones Jeremiæ in domo Domini, in domo Gamariæ filii Saphanis ſcribæ, in atrio ſuperiore, in veſtibulis domûs Domini recentioribus, audiente univerſo populo.* 11 *Audiens autem Micha filius Gamariæ filii Saphanis cunctos Domini ſermones ex eo libello recitatos,* 12 *Deſcendit in ædem Domini ad domum ſcribæ; & ecce ibi omnes principes conſidentes, Eliſama ſcriba, & Dalaas filius Selemiæ, Nathan filius Achoboris, Gamarias filius Saphanis, & Sedecias filius Hananiæ, omneſque principes.* 13 *Retulitque Micha cunctos ſermones quos audierat à Baruche recitante in auribus populi.* 14 *Tunc miſerunt omnes principes ad Baruchum filium Neriæ, Judin filium Nathaniæ, filii Salamiæ, filii Chuſi, dicentes; Librum in quo legiſti audiente populo, tolle manu tuâ, & veni. Cúmque tuliſſet Baruch Neriæ filius chartam illam manu ſuâ, & deſcendiſſet ad eos,* 15 *Dixerunt ei; Lege iterum nobis audientibus: legitque Baruch.* 16 *Cùm autem audiſſent omnes ſermones illos, conſilium inierunt alter cum altero, dixêre inter ſe; Omnino indicare debemus regi cunctos hoſce ſermones.* 17 *Tum Baruchum interrogaverunt, dicentes, Unde ſcripſiſti omnes hujuſmodi ſermones?* 18 *Reſpondit Baruch, Dictabat mihi Jeremia ore proprio cunctos hoſce ſermones, & ego ſcribebam in hoc libello.* 19 *Dixerunt deinde principes ad Baruch, Age, abſcondere tu & Jeremia, ne quiſquam ſciat ubi ſitis.* 20 *Deinde regem adeuntes in aulam, depoſito ad aſſervandum libello in domo Eliſamæ, indicaverunt regi omnes hos ſermones.*

ירמיה: מד

,virtutum principes omnes & ,Chareach filius Jochanan *audivit* non Et
ולא־שמע יוחנן בן־קרח וכל־שרי החילים 4
.Jehudah terra in *habitandum ad* ,Domini *voce in* populus univerſus &
וכל־העם בקול יהוה לשבת בארץ יהודה:
,exercituum principes omnes & ,Chareach filius Jochanan tulit Et
ויקח יוחנן בן־קרח וכל־שרי החילים את 5
quò ,gentibus cunctis de fuerant reverſi qui ,Jehudah reſiduum omne
כל־שארית יהודה אשר־שבו מכל־הגוים אשר
, Viros .Jehudah terra in *peregrinandum* ad *illuc* fuerant expulſi
נדחו־שם לגור בארץ יהודה: את־הגברים 6
omnem & ,regis filias & ,*pubem* & ,mulieres &
ואת־הנשים ואת־הטף ואת־בנות המלך ואת־כל־
cum ,laniorum magiſter Nebuzaradan dimiſerat quam animam
הנפש אשר הניח נבוזראדן רב־טבחים את־
,propheta Irmejahu & ,Saphan filio Achicham filio Ghedaljahu
גדליהו בן־אחיקם בן־שפן ואת־ירמיהו הנביא
: Ægypti terram ſunt ingreſſi Et .Nerijahu filio Baruch &
ואת־ברוך בן־נריהו: ויבאו ארץ מצרים 7
.Tachpanches ad uſque venerunt & : Domini *voce in audierunt* non quia
כי לא שמעו בקול יהוה ויבאו עד־תחפנחס:
: dicendo , Tachpanches in Irmejahu ad Domini verbum fuit Et
ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו בתחפנחס לאמר: 8
,*lateraria in intrito in* eos *abſcondes* & ,grandes lapides tua manu in Sume
קח בידך אבנים גדלות וטמנתם במלט במלבן 9
virorum oculis in , Tachpanches in , Parhoh domus *oſtio* in quæ
אשר בפתח בית־פרעה בתחפנחס לעיני אנשים
exercituum Dominus dixit Sic : eos ad dices Et .Jehudæorum
יהודים: ואמרת אליהם כה־אמר יהוה צבאות 10
regem Nebuchadreſar aſſumam & ,*mittens* ego Ecce : Iſrael Deus
אלהי ישראל הנני שלח ולקחתי את־נבוכדראצר מלך־
, iſtos lapides ſupra ej⁹ thronum ponam &,meum ſervum Babel
בבל עבדי ושמתי כסאו ממעל לאבנים האלה
.eos ſuper ſuum *elegans* tentorium tendet & : abſcondi quos
אשר טמנתי ונטה את־שפרורו עליהם:
: mortē ad ,mortem ad quos : Ægypti terram percutiet & ,veniet Et
ובאה והכה את־ארץ מצרים אשר למות למות 11
.gladium ad ,gladium ad quos & : captivitatē ad ,captivitatē ad quos &
ואשר לשבי לשבי ואשר לחרב לחרב:
, eas comburet & ,Ægypti deorum domibus in ignem ſuccendam Et
והצתי אש בבתי אלהי מצרים ושרפם 12
quemadmodum ,Ægypti terram *involvet* & : eos captivos ducet &
ושבם ועטה את־ארץ מצרים כאשר־
.pace in inde egredietur & ,ſuo *indumento* paſtor ſe *involveret*
יעטה הרעה את־בגדו ויצא משם בשלום:
& : Ægypti terra in quæ , *Solis domus* ſtatuas conteret Et
ושבר את־מצבות בית שמש אשר בארץ מצרים ואת־ 13
.igni in comburet Ægypti deorum domos
בתי אלהי־מצרים ישרף באש:

CAP. XLIV. מד

habitantes , Jehudæos omnes erga Irmejahu ad fuit quod Verbum
הדבר אשר־היה אל־ירמיהו אל כל־היהודים הישבים 1
,Noph in &,Tachpanches in & ,Migdol in *habitantes* , Ægypti terra in
בארץ מצרים הישבים במגדל ובתחפנחס ובנף
Deus exercituum Dominus dixit Sic : dicendo , Pathros terra in &
ובארץ פתרוס לאמר: כה־אמר יהוה צבאות אלהי 2
ſuper adduxi quod malum omne vidiſtis Vos : Iſrael
ישראל אתם ראיתם את כל־הרעה אשר הבאתי על־
die *deſolatio* ipſæ ecce & ,Jehudah urbes omnes ſuper & ,Jeruſalaim
ירושלם ועל כל־ערי יהודה והנם חרבה היום
.habitator eis in non & , hac
הזה ואין בהם יושב:

Verſio VULG. LAT.

4 Et non audivit Johanan filius Caree, & omnes principes bellatorum, & univerſ⁹ popul⁹, vocem Domini, ut manerent in terra Juda. 5 Sed tollens Johanan filius Caree, & univerſi principes bellatorum, univerſos reliquiarum Juda, qui reverſi fuerant de cunctis Gentib⁹, ad quas fuerant antè diſperſi, ut habitarent in terra Juda; 6 Viros, & mulieres, & parvulos, & filias regis, & omnem animam, quam reliquerat Nabuzardan princeps militiæ cum Godolia filio Ahicam filii Saphan, & Jeremiam prophetam, & Baruch filium 7 Neriæ. Et ingreſſi ſunt terram Ægypti, quia non obedierunt voci Domini: & venerunt uſque ad Taphnis. 8 Et factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam in 9 Taphnis, dicens; Sume lapides grandes in manu tua, & abſcondes eos in crypta, quæ eſt ſub muro latericio in porta domûs Pharaonis in Taphnis, cernentib⁹ viris Judæis: 10 Et dices ad eos; Hæc dicit Domin⁹ exercituum, De⁹ Iſrael; Ecce ego mittam, & aſſumam Nabuchodonoſor regem Babylonis ſervum meum: & ponam thronum ej⁹ ſuper lapides iſtos, quos abſcondi, & ſtatuet ſolium ſuum ſuper 11 eos. Veniénſque percutiet terram Ægypti, quos in mortem, in mortem; & quos in captivitatem, in captivitatem: & quos 12 in gladium, in gladium. Et ſuccendet ignem in delubris deorum Ægypti, & comburet ea, & captivos ducet illos: & amicietur terra Ægypti, ſicut amicitur paſtor pallio ſuo: & egre- 13 dietur indè in pace. Et conteret ſtatuas dom⁹ Solis, quæ ſunt in terra Ægypti: & delubra deorum Ægypti comburet igni.

CAP. XLIV.

1 VErbum, quod factum eſt per Jeremiam ad omnes Judæos, qui habitabant in terra Ægypti, habitantes in Magdalo, & in Taphnis, & in Memphis, & in terra 2 Phatures, dicens; Hæc dicit Domin⁹ exercituum, De⁹ Iſrael; Vos vidiſtis omne malum iſtud, quod adduxi ſuper Jeruſalem, & ſuper omnes urbes Juda: & ecce deſertæ ſunt hodiè, & non eſt in eis habitator:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

21 Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν Ἰουδὶν, λαβεῖν τὸ χαρτίον. καὶ ἔλαβεν αὐτὸ ἐξ οἴκου Ἐλισαμά· καὶ ἀνέγνω Ἰουδὶν εἰς τὰ ὦτα τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς τὰ (κ) ὦτα πάντων τῶν ἀρχόντων, τῶν ἑστηκότων (λ) περὶ τὸν βασιλέα. 22 Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν οἴκῳ χειμερινῷ, καὶ ἐσχάρα πυρὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. 23 Καὶ ἐγενήθη ἀναγινώσκοντος Ἰουδὶν τρεῖς σελίδας καὶ τέσσαρας, ἀπέτεμεν (μ) αὐτὰς τῷ ξυρῷ τοῦ γραμματέως, καὶ (ν) ἔρριπτεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας, (ξ) ἕως ἐξέλιπε πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας. 24 Καὶ οὐκ (ο) ἐζήτησαν, καὶ οὐ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ (ʷ) οἱ ἀκούοντες πάντας τοὺς λόγους τούτους. 25 Καὶ (π) Ἐλνάθαν καὶ Γοδολίας (ρ) ὑπέθεντο τῷ βασιλεῖ, πρὸς τὸ (σ) κατακαῦσαι τὸ 26 χαρτίον. Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ (τ) Ἱερεμεὴλ υἱῷ τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ Σαραίᾳ υἱῷ (υ) Ἐσριὴλ, συλλαβεῖν τὸν Βαροὺχ, καὶ τὸν 27 Ἱερεμίαν, καὶ κατεκρύβησαν. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, μετὰ τὸ (φ) κατακαῦσαι τὸν βασιλέα τὸ χαρτίον, πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἔγραψε Βαροὺχ ἀπὸ στόματος 28 Ἱερεμίου, λέγων, Πάλιν λάβε (χ) σὺ χαρτίον ἕτερον, καὶ γράψον (ψ) πάντας τοὺς λόγους, τοὺς ὄντας ἐπὶ τοῦ χαρτίου, οὓς κατ- 29 έκαυσεν ὁ βασιλεὺς Ἰωακείμ. Καὶ ἐρεῖς, Οὕτως εἶπε κύριος, Σὺ κατέκαυσας τὸ (ʷ) χαρτίον τοῦτο, λέγων, Διατί ἔγραψας ἐπ' αὐτῷ, λέγων, Εἰσπορευόμενος εἰσπορεύσεται (˙) βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ (ω) ἐξολοθρεύσει τὴν γῆν ταύτην, καὶ (α) ἐκλείψει ἐπ' αὐτῆς 30 ἄνθρωπος καὶ κτήνη; Διατοῦτο οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα, Οὐκ ἔσται αὐτῷ καθήμενος ἐπὶ (β) θρόνου Δαυίδ, καὶ τὸ θνησιμαῖον αὐτοῦ ἔσται ἐρριμμένον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν τῷ 31 παγετῷ τῆς νυκτός· Καὶ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ ἐπάξω ἐπ' (γ) αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ γῆν Ἰούδα, πάντα τὰ κακὰ, ἃ ἐλάλησα (δ) 32 πρὸς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἤκουσαν. Καὶ ἔλαβε Βαροὺχ χαρτίον ἕτερον, καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτῷ ἀπὸ στόματος Ἱερεμίου ἅπαντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου, οὓς κατέκαυσεν Ἰωακείμ· καὶ ἔτι προσετέθησαν αὐτῷ λόγοι πλείονες, ὡς οὗτοι.

Et miſit rex Judin ad ſumendum volumen. Et ſumpſit illud è domo Eliſama: & legit Judin in aures regis, & in aures omnium principum ſtantium circa 22 *regem. Et rex ſedebat in domo (f) hyemali: & focus ad faciem ejus.* 23 *Et factum eſt legente Judin tres pagellas & quatuor, abſcidebat illas novaculâ ſcribæ, & jaciebat in ignem, qui ſuper arulam, donec defecit totum volumen in igne, qui ſuper aru-* 24 *lam. Et (g) non quæſierunt, neque ſciderūt veſtimenta ſua rex, & pueri ejus audientes omnia* 25 *verba hæc. Et Elnathan, & Godolias ſuggeſſerunt regi, (h) de comburendo volumine.* 26 *Et mandavit rex Hieremeel filio regis, & Saraæ filio Eſriel, ut comprehenderent Baruch, & Hieremiam: & occultati ſunt.* 27 *Et factum eſt verbum Domini ad Hieremiam, poſtquàm rex combuſſerat volumen, omnes ſermones, quos ſcripſerat Baruch ex ore* 28 *Hieremiæ: dicens; Rurſùs ſume tu volumen aliud, & ſcribe omnia verba, quæ erant ſuper volumen, quæ combuſſit rex Joa-* 29 *cim: Et dices; Sic dixit Dominus; Tu combuſſiſti volumen iſtud, dicens; Quarè ſcripſiſti in eo, dicens; Ingrediens ingredietur rex Babylonis, & exterminabit terram iſtam, & (i) deficient ab ea homo, & ju-* 30 *menta? Propterea ſic dixit Dominus ſuper Joacim regem Juda; Non erit ei ſedens ſuper thronum David: & morticinum ejus erit projectum in æſtu* 31 *diei, & in gelu noctis: Et viſitabo ſuper eum, & ſuper genus ejus, & ſuper pueros (k) ejus: & inducam ſuper eum, & ſuper habitantes Hieruſalem, & ſuper terram Juda omnia mala, quæ loquutus ſum ad eos, &* 32 *non audierunt. Et ſumpſit (l) Baruch volumen aliud, & ſcripſit in eo ex ore Hieremiæ omnes ſermones libri, quos combuſſerat Joacim: & prætereà additi ſunt ei ſermones plures, ſicut iſti.*

MS. A. (κ) ὦτα τῶν ἀρχόντων, (λ) πρὸς (μ) αὐτὰ (ν) ἔρριπτεν (ξ) ἕως οὗ (ο) ἐξεζήτησαν, (ʷ) ἀκούσαντες (π) Νάθαν (ρ) καὶ Γαμαρίας (σ) μὴ κατακαῦσαι τὸ βιβλίον. (τ) Ἱερεμαὴλ (υ) * Ἐσζειὴλ, (φ) ΚΑΥΣΑΙ (χ) ΣΕΑΥΤΩ ΧΑΡΤΙΟΝ (ψ) ΑΠΑΝΤΑΣ (ʷ) βιβλίον (˙) ὁ βασιλεὺς (ω) ἐξολεθρεύσει (α) ἐκτρίψει ἀπ' αὐτῆς ἄνθρωπον (β) θρόνου (γ) αὐτοὺς, (δ) ἐπ' αὐτοὺς,

Cap. 37. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. μδ'.

1 ΚΑὶ ἐβασίλευσε Σεδεκίας υἱὸς Ἰωσία ἀντὶ (α) Ἰωακεὶμ, ὃν ἐβασίλευσεν Ναβουχοδονόσορ (β) βασιλεύειν τοῦ Ἰούδα. 2 Καὶ οὐκ ἤκουσαν αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς λόγους κυρίου, οὓς ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Ἱερεμίου.

CAP. XLIV.

1 *ET regnavit Sedecias filius Joſiæ (a) pro Joacim; quem conſtituit regem Nabuchodonoſor, ut regnaret in Juda.* 2 *Et non audierunt ipſe, & pueri ejus, & populus terræ, verba Domini, quæ loquutus eſt in manu Hieremiæ.*

MS.A. (α) Ἰεχονίου, υἱοῦ Ἰωακεὶμ, (β) βασιλεὺς Βαβυλῶνος βασιλεύειν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 ולא קביל יוחנן בר קרח וכל רבני חילותא וכל עמא למימרא דיי למתב בארעא דבית
5 יהודה: ודבר יוחנן בר קרח וכל רבני חילותא ית כל שארא דבית יהודה דתבו מכל
6 עממיא דאתבדרו לתמן לאתותבא בארעא דבית יהודה: ית גבריא וית נשיא וית
טפלא וית בנת מלכא וית כל נפשתא די שבק נבוזר אדן רב קטוליא על גדליה בר
7 אחיקם בר שפן וית ירמיה נביא וית ברוך בר נריה: ואתו לארעא דמצרים ארי לא
8 קבילו למימרא דיי ואתו עד תחפנחס: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה
9 בתחפנחס למימר: סב עמך אבנין רברבן ותטמרנון בטפיל בנינא די בתרע בית פרעה
10 בתחפנחס לעיני גברין יהודאין: ותימר להון כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל הא
אנא שלח ואדבר ית נבוכד נצר מלכא דבבל עבדי ואשוי ית כורסוהי עיל מן אבניא
11 האלין דטמרית ויגוד ית אפדניה עליהון: וייתי ויקטיל ית ארעא דמצרים די למותא
12 למותא ודי לשביא לשביא ודי לחרבא לחרבא: ואדליק אשתא בבתי טעות מצראי
ויוקדנון וישבנון וירוקן ית ארעא דמצרים כמא דמתעטיף רעיא ית לבושיה ויפוק
13 מתמן בשלם: ויתבר ית קמת בית שמש די בארעא דמצרים וית בתי טעות מצרים
יוקיד בנורא:

מד

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה על כל יהודאי דיתבין בארעא דמצרים דיתבין במגדל
2 ובתחפנחס ובמפס ובארע פתרוס למימר: כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל אתון
חזיתון ית כל בישתא דאיתיתי על ירושלם ועל כל קרויא דבית יהודה ואנון חרבא
יומא דין ולית בהון יתיב:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et non obedivit Johanan filius Caree, et omnes principes exercitus, et omnis 4 populus verbo Domini, ut habitarent in terra domus Juda. Et tulit Johanan filius Caree, & omnes principes exercituum, omnes reliquias domus 5 Juda, quæ reverſæ fuerant de omnibus populis ad quos diſperſi fuerant, ut habitarent in terra domus Juda. Viros & mulieres, & parvulos, & 6 filias regis, & omnes animas quas dimiſit Nabuzardan princeps occidentium cum Godolia filio Ahicam filii Saphan, & Jeremiam prophetam, & Baruch filium Neriæ. Et venerunt in terram Ægypti; quia non obedierunt 7 verbo Domini, & venerunt uſque ad Taphnes. Factum eſt autem verbum 8 prophetiæ à facie Domini cum Jeremia in Taphnes; dicens: Tolle tecum 9 lapides grandes, & abſcondes eos in junctura ædificii, quæ eſt in porta domus Pharaonis in Taphnes, ante oculos virorum Judæorum. Et dices ad eos, 10 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael: Ecce ego mitto, & tollam Nabuchodonoſor regem Babylonis ſervum meum, & ponā ſolium ejus ſup lapides iſtos quos abſcondi, & extendet tentorium ſuum ſuper eos. Et veniet & percutiet terram Ægypti; quos in mortem, in mortem; & quos in 11 captivitatem, in captivitatem; & quos in gladium, in gladium. Et ſuccen- 12 dam ignem in domibus idolorum Ægyptiorum, & comburet eas, & in captivitatem ducet eos: & *ſpoliabit* terram Ægypti ſicut amicitur paſtor veſtimento ſuo, & egredietur inde in pace. Et conteret ſtatuas domus Solis, 13 quæ ſunt in terra Ægypti, & domos idolorum Ægyptiorum ſuccendet igni.

CAP. XLIV.

VErbum prophetiæ quod factum eſt ad Hieremiam de omnibus Judæis 1 qui habitant in terra Ægypti, qui habitant in Magdalo, & in Taphnes, & in Memphis, et in terra Phatures; dicendo: Hæc dicit Dominus exercituum 2 Deus Iſrael, Vos vidiſtis omne malum quod adduxi ſuper Jeruſalem, et ſuper omnes urbes domus Juda; et ipſæ ſunt deſertæ hodie, et non eſt in eis habitator;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܠܐ ܫܡܥ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܪܚ ܘܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ . ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ 4
ܐܠܗܗܘܢ . ܕܢܬܒܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܕܒܪ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܩܪܚ ܠܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ : 5
ܘܟܠܗܘܢ ܫܪܟܐ ܕܐܫܬܚܪܘ ܡܢ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ : * ܠܓܒܪܐ ܘܠܢܫܐ ܘܠܛܠܝܐ ܘܠܒܢܬ 6
ܡܠܟܐ : ܘܟܠܗܘܢ ܢܦܫܬܐ ܕܫܒܩ ܢܒܘܙܪܕܢ ܪܒ ܩܛܘܠܐ ܥܡ ܓܕܠܝܐ ܒܪ ܐܚܝܩܡ ܒܪ
ܫܦܢ . ܘܠܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܘܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ. * ܘܐܬܘ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܡܥܘ ܠܩܠܗ 7
ܕܡܪܝܐ. ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܬܚܦܢܚܣ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܒܬܚܦܢܚܣ ܟܕ ܐܡܪ . 8
* ܣܒ ܒܐܝܕܟ ܟܐܦܐ ܪܘܪܒܬܐ . ܘܛܡܘܪ ܐܢܝܢ ܒܛܝܢܐ ܒܡܠܒܢܬܐ . ܕܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܦܪܥܘܢ 9
ܒܬܚܦܢܚܣ ܠܥܝܢܝ ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ 10
ܕܐܝܣܪܐܝܠ . ܗܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܘܕܒܪ ܐܢܐ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܒܕܝ . ܘܢܣܝܡ
ܟܘܪܣܝܗ ܥܠ ܟܐܦܐ ܗܠܝܢ ܕܛܡܪܬ . ܘܢܫܩܘܠ ܙܝܢܗ ܥܠܝܗܘܢ . * ܘܢܐܬܐ 11
ܘܢܡܚܐ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ . ܕܠܡܘܬܐ ܠܡܘܬܐ. ܘܕܠܫܒܝܐ ܠܫܒܝܐ. ܘܕܠܚܪܒܐ ܠܚܪܒܐ.
* ܘܢܫܠܘܚ ܢܘܪܐ ܒܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܨܪܝܢ . ܘܢܘܩܕ ܐܢܘܢ . ܘܢܫܒܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܬܥܛܦܝܘܗ 12
ܠܐܪܥܐ . ܐܝܟ ܕܡܬܥܛܦ ܪܥܝܐ ܠܡܪܛܘܛܗ . ܘܢܦܘܩ ܡܢ ܬܡܢ ܒܫܠܡܐ. * ܘܢܬܒܪ 13
ܩܝܡܬܐ ܕܒܝܬ ܫܡܫ ܕܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܨܪܝܢ ܢܘܩܕ ܒܢܘܪܐ.

* ܦܨܠܐ * ܡܕ *

* ܦܬܓܡܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ . ܕܢܬܢܒܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܬܒܝܢ 1
ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ . ܘܕܝܬܒܝܢ ܒܡܓܕܘܠ ܘܒܬܚܦܢܚܣ . ܘܒܡܦܝܣ ܘܒܐܪܥܐ
ܕܦܬܪܘܣ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܐܢܬܘܢ ܚܙܝܬܘܢ ܟܠܗ 2
ܒܝܫܬܐ ܕܐܝܬܝܬ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ . ܘܥܠ ܟܠܗܝܢ ܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܗܐ ܚܪܒܢ ܝܘܡܢܐ.
ܘܠܝܬ ܒܗܝܢ ܐܢܫ ܕܝܬܒ.

Itaque non obtemperavit Johannes Corahi 4 filius, & omnes copiarum duces, totúſque populus voci Domini Dei ſui; ut manerent in terra Judæ: Sed abduxit Johannes Corahi 5 fili⁹ omnes copiarum duces, & reliquos omnes qui ſupererant ex familia Judæ, Tam 6 viros & mulieres, quàm pueros & ſtirpem regiam; omnes *ſcilicet* animas quas reliquerat Nebuzardan princeps ſatellitū apud Gedaliam filium Ahicami filii Saphanis, Jeremiam quoque prophetam, & Baruchum filiū Neriæ; Abierúntque in terram Ægypti (non 7 enim obtemperârunt voci Domini) & pervenerunt ad Tahphis uſque. Fuit autem ſermo 8 Domini ad Jeremiam in Tahphis, dicendo; Accipe manu tuâ lapides magnos, & abde eos 9 ſub argilla in officina lateritia ad oſtium domûs Pharaonis in Tahphis, *idque* ſpectantib⁹ viris Judæ: Et dic eis, Sic ait Domin⁹ po- 10 tentiſſim⁹ Deus Iſraelis, Ecce ego mittens adducam Nebuchadnoſârem regem Babyloniæ ſervum meum, collocabítque ſolium ſuum ſuper lapides iſtos quos abdidiſti, & portabit arma ſua ſuper eos. Veniens autem percu- 11 tiet terram Ægypti, quoſdam ad mortē, quoſdam ad captivitatem, alios ad gladium: Di- 12 mittétque ignem in ædes deorum Ægyptiorum, & illas comburet, hos autem captivos abducet: amiciétque ſe terrâ *hac*, quemadmodum amicit ſe paſtor endromide ſuâ, & exibit inde cum pace: Confringétque ſta- 13 tuam Beth-ſemeſi in terra Ægypti, & ædes deorum Ægyptiorum igne comburet.

CAP. XLIV.

SErmo qui fuit ad Jeremiam à Domino, ut 1 prophetaret de omnibus Judæis commorantibus in terra Ægypti, & commorantibus in Migdol, in Tahphis, in Mephes, & in terra Phathros. Ita dicit Dominus potentiſſimus 2 De⁹ Iſraelis, Vos vidiſtis totum illud malum quod adduxi ſuper Jeruſalem & ſuper omnes civitates Judæ, eáſque eſſe hodiè deſolatas, & nullum extare in eis habitantem;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * وارسل الملك يودين لياخذ القرطاس * فاخذه من بيت اليصاما. وقراه يودين في اذان الملك
وفي اذان الرؤساء القيام لدي الملك * والملك جالس في بيت شتوي * وكانون نار لوجهه * وصار 22 23
اذ قري يودين ثلث قطع واربعة * قطعها بموسي الكاتب وطرحها في النار التي علي الكانون الي
ان فني كل القرطاس بالنار التي على الكانون * ولم يطلبوا ولا خرقوا ثيابهم الملك وعبيده * جميع 24
الذين سمعوا هذه الاقوال * وناثان وعودولياس وعاماريّاس سالوا الملك ان لا يحرق السفر * فامر 25 26
الملك يارامييل بن الملك وصارآ بن اسرييل ان يقبضوا على باروخ وارميا * فاختفيا *
* وكان قول الرب الي ارميا من بعد ما احرق الملك القرطاس الذي فيه 27
جميع الاقوال التي كتبها باروخ من فم ارميا قايلا *
* خذ لك قرطاسا ايضا واكتب جميع الاقوال التي كانت في القرطاس التي احرقها يواقيم الملك 28
* وتقول هكذا قال الرب * انت احرقت هذا السفر قايلا * لماذا كتبت فيه قايلا داخلا يدخل 29
ملك بابل ويستاصل هذه الارض * ويبيد منها الانسان والبهايم * لاجل هذا هكذا قال الرب علي 30
يواقيم ملك يهودا * لا يكون له جالس على كرسي داود * وجسده تكون مطروحة في حر النهار
وفي صقيع الليل * واطلع عليه وعلي جنسه وعلي عبيده * واجلب عليهم وعلي سكان ايروسليم 31
وعلي ارض يهودا جميع الشرور التي تكلمت بها عليهم ولم يسمعوا * واخذ باروخ قرطاسا اخر * 32
وكتب فيه من فم ارميا جميع اقوال السفر التي احرقها يواقيم * وزيدت له ايضا اقوال
كثيرة مثل هذه *

الفصل الرابع والاربعون *

1 * وملك صدقيا بن يوشيا عوض ياخونيا بن يواقيم الذي ملكه بختنصر ملك بابل ليملك
2 على يهودا * ولم يسمعوا هو وعبيده وشعب الارض * اقوال الرب التي تكلم بها بيد ارميا *

Tunc miſit rex Judin ut chartam illam 21 *acciperet: accepítque eam de domo Eliſamæ, legítque eam Judin audiente rege, & audientibus principibus qui aderant apud regem. Rex autem ſedebat in domo* 22 *hy-mali, focuſque ignis erat ante ipſum. Et factum eſt, cùm legiſſet Judin tres pa-* 23 *gellas vel quatuor, ut ſcinderet eas novaculâ ſcriptoris, projiceretq; ignem foco impoſitū, donec conſumpta eſſet tota illa charta igne qui foco ſuperpoſitus erat: Potiùs quàm deprecarentur, & lacerarent* 24 *veſtimenta ſua rex & ſervi ejus, omnes videlicet qui audierant ejuſmodi ſermones. Porrò Nathan, Godolias, & Ga-* 25 *marias rogaverant regem ne libellū illum combureret. Sed rex imperavit Jeramieli* 26 *filio regis, & Saraæ filio Aſrielis, ut caperent Baruchum & Jeremiam; verùm abdiderant ſeſe.*

Et fuit ſermo Domini ad Jeremiā, 27 poſtquā combuſſiſſet rex chartam illam in qua erant omnes ſermones quos ſcripſerat Baruch ex ore Jeremiæ, dicens;

Sume tibi denuò chartam, & inſcribe 28 *cunctos ſermones qui erant in charta quam combuſſit Joacim rex: Et dices;* 29 *Ita dixit Dominus, Tu combuſſiſti libellum iſtum, dicens; Quare ſcripſiſti in eo, dicens, Certiſſimè ingredietur rex Babelis, evertetque terram iſtam: & extinguentur ex ea homines & jumenta? Ic-* 30 *circo ſic dixit Dominus de Joacimo rege Judæ; Non erit ei qui ſedeat ſuper ſolio Davidis, & cadaver ejus erit abjectum ſub æſtu diei & gelu noctis: Et viſitabo* 31 *eum, & ſtirpem atque ſervos ipſius; & inducam ſuper hos & ſuper habitatores Jeruſalem, & ſuper terram Judæ, cuncta mala quæ locutus ſum contra eos, nec audierunt. Tulit ergò Baruch chartam ali-* 32 *am, & ſcripſit in ea ex ore Jeremiæ cunctos libelli ſermones quos combuſſerat Joacim: & adjecti ſunt ei præterea multi ſermones iis ſimiles.*

CAP. XLIV.

POſtea regnavit Sedecias Joſiæ filius 1 *pro Jechonia Joachimi filio, quem conſtituit regem Bochtonaſſar rex Babelis, ut regnaret ſuper Judam. Sed neque ii,* 2 *neque ſervi ejus, neque terræ populus audierunt ſermones Domini quos locutus fuerat per Jeremiam.*

ירמיה : מד

eundum ad , me irritandum ad fecerunt quam , eorum maliciæ faciebus A
3 מִפְּנֵי רָעָתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִסֵנִי לָלֶכֶת
, ipsi eos sciebant nec quos , alienis Diis serviendum ad suffitum
לְקַטֵּר לַעֲבֹד לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם הֵמָּה
,prophetas meos servos omnes vos ad misi Et .vestri patres & ,vos
4 אַתֶּם וַאֲבֹתֵיכֶם׃ וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים
verbum faciatis quæso Ne : dicendo ,mittendo & ,surgendo manè
הַשְׁכֵּים וְשָׁלֹחַ לֵאמֹר אַל־נָא תַעֲשׂוּ אֵת דְּבַר־
inclinaverũt nec ,audierunt non Et .odi quam , hujus abominationis
5 הַתֹּעֵבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי׃ וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ
Diis suffiendum non ad ,sua malitia à se avertendũ ad suã aurem
אֶת־אָזְנָם לָשׁוּב מֵרָעָתָם לְבִלְתִּי קַטֵּר לֵאלֹהִים
civitatibus in est succensa & ,meus nasus & ,mea ira est effusa Et .alienis
6 אֲחֵרִים׃ וַתִּתַּךְ חֲמָתִי וְאַפִּי וַתִּבְעַר בְּעָרֵי
vastitatem ,solitudinem in fuerunt & : Jerusalaim plateis in & ,Jehudah
יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם וַתִּהְיֶינָה לְחָרְבָּה לִשְׁמָמָה
exercituum Deus Dominus dixit sic nunc Et .hanc diem secundùm
7 כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
ad grande malum facientes vos quid Ad :Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָמָה אַתֶּם עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה אֶל־
,parvulum ,mulierem & virum vobis faciendum excidere ad ,vestras animas
נַפְשֹׁתֵכֶם לְהַכְרִית לָכֶם אִישׁ־וְאִשָּׁה עוֹלֵל
.residuum vobis faciendũ remanere non ad ,Jehudah medio de ,sugentem &
וְיוֹנֵק מִתּוֹךְ יְהוּדָה לְבִלְתִּי הוֹתִיר לָכֶם שְׁאֵרִית׃
Diis suffiendo ,vestrarum manuum factis in me irritandum Ad
8 לְהַכְעִסֵנִי בְּמַעֲשֵׂי יְדֵיכֶם לְקַטֵּר לֵאלֹהִים
peregrinandum ad ingredientes vos quam , Ægypti terra in alienis
אֲחֵרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־אַתֶּם בָּאִים לָגוּר
,maledictionẽ in vos existendos ad & , vos succidendum ad ,ibi
שָׁם לְמַעַן הַכְרִית לָכֶם וּלְמַעַן הֱיוֹתְכֶם לִקְלָלָה
estis obliti Nunquid .terræ gentibus cunctis in ,opprobrium in &
9 וּלְחֶרְפָּה בְּכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ הֲשְׁכַחְתֶּם אֶת־
& , Jehudah regum malorum & ,vestrorum patrum malorum
רָעוֹת אֲבוֹתֵיכֶם וְאֶת־רָעוֹת מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֵת
malorum & , vestrorum malorum & , ejus uxorum malorum
רָעוֹת נָשָׁיו וְאֵת רָעֹתֵכֶם וְאֵת רָעֹת
plateis in & , Jehudah terra in fecerunt quæ ,vestrarum uxorum
נְשֵׁיכֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת
non & , hanc diem ad usque sunt attriti Non ? Jerusalaim
10 יְרוּשָׁלִָם׃ לֹא דֻכְּאוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא
quæ , meis statutis in & ,mea lege in ambulârunt nec , timuerunt
יָרְאוּ וְלֹא־הָלְכוּ בְתוֹרָתִי וּבְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר־
dixit sic Ideo .vestrorum patrum facies ad & ,vestras facies ad dedi
11 נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר
vos in meas facies ponens ego Ecce : Israel Deus exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שָׂם פָּנַי בָּכֶם
tollam Et .Jehudah omnem succidendum ad & ,malum in
12 לְרָעָה וּלְהַכְרִית אֶת־כָּל־יְהוּדָה׃ וְלָקַחְתִּי אֶת־
terram ingrediendum ad suas facies posuerunt qui , Jehudah residuum
שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׂמוּ פְנֵיהֶם לָבוֹא אֶרֶץ־
, Ægypti terra in omnes consumentur & ,ibi peregrinandum ad , Ægypti
מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם וְתַמּוּ כֹל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
,magnum ad usque & parvo à ,consumentur fame in gladio in , cadent
יִפֹּלוּ בַּחֶרֶב בָּרָעָב יִתַּמּוּ מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל
,stuporem in ,execrationem in erunt & : morientur fame in & gladio in
בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יָמֻתוּ וְהָיוּ לְאָלָה לְשַׁמָּה
habitantes super visitabo Et .opprobrium in & ,maledictionem in &
13 וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה׃ וּפָקַדְתִּי עַל הַיּוֹשְׁבִים
,gladio in ,Jerusalaim super visitavi quemadmodum , Ægypti terra in
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי עַל־יְרוּשָׁלִָם בַּחֶרֶב
.peste in & , fame in
בָּרָעָב וּבַדָּבֶר׃

Verſio VULG. LAT.

3 Propter malitiam, quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent, & irent ut ſacrificarent, & colerent deos alienos, quos neſciebant & illi, & vos, & patres 4 veſtri. Et miſi ad vos omnes ſervos meos prophetas, de nocte conſurgens, mitténſque & dicens; Nolite facere verbum abominationis hujuſcemodi, quam 5 odivi. Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem ſuam, ut converterentur à malis ſuis, & 6 non ſacrificarent diis alienis. Et conflata eſt indignatio mea & furor meus, & ſuccenſa eſt in civitatib⁹ Juda, & in plateis Jeruſalem: & verſæ ſunt in ſolitudinem & vaſtitatem ſecundùm 7 diem hanc. Et nunc hæc dicit Domin⁹ exercituum, Deus Iſrael; Quarè vos facitis malum grande hoc contra animas veſtras, ut intereat ex vobis vir & mulier, parvul⁹ & lactens de medio Judæ, nec relinquatur vobis quid- 8 quam reſiduum: Provocantes me in operib⁹ manuum veſtrarum, ſacrificando diis alienis in terra Ægypti, in quam ingreſſi eſtis ut habitetis ibi: & diſpereatis, & ſitis in maledictionem, & in opprobrium cunctis gen- 9 tib⁹ terræ? Numquid obliti eſtis mala patrum veſtrorum, & mala regum Juda, & mala uxorum ejus, & mala veſtra, & mala uxorum veſtrarum, quæ fecerunt in terra Juda, & in regio- 10 nibus Jeruſalem? Non ſunt mundati uſque ad diem hanc: & non timuerunt, & non ambulaverunt in lege Domini, & in præceptis meis, quæ dedi coram vobis & coram patrib⁹ veſtris. 11 Ideò hæc dicit Domin⁹ exercituum, De⁹ Iſrael; Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum: & diſperdam omnem 12 Judam. Et aſſumam reliquias Judæ, qui poſuerunt facies ſuas ut ingrederentur terram Ægypti, & habitarent ibi: & conſumentur omnes in terra Ægypti: cadent in gladio & in fame: & conſumentur à minimo uſque ad maximum, in gladio & in fame morientur: & erunt in juſjurandum, & in miraculum, & in maledictionem, & in opprobri- 13 um. Et viſitabo ſuper habitatores terræ Ægypti, ſicut viſitavi ſuper Jeruſalem, in gladio, & fame, & peſte.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας τὸν (γ) Ἰωάχαλ υἱὸν Σελεμίου, καὶ τὸν Σοφονίαν υἱὸν (δ) Μαασαίου τὸν ἱερέα πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων, Πρόσευξαι δὴ περὶ ἡμῶν πρὸς 4 κύριον. Καὶ Ἱερεμίας ἦλθε, καὶ διῆλθε (ε) διὰ μέσου τῆς πόλεως, καὶ οὐκ ἔδωκαν αὐτὸν (ζ) εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς. Καὶ δύναμις Φαραὼ ἐξῆλθεν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἤκουσαν οἱ Χαλδαῖοι τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν (η) 5 ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἐγένετο λόγος κυ- 6 ρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Οὕτως ἐρεῖς πρὸς βασιλέα Ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα πρὸς σέ, (ʺ) τοῦ ἐκζητῆσαί με, Ἰδοὺ δύναμις Φαραὼ ἡ ἐξελθοῦσα ὑμῖν εἰς βοήθειαν, ἀποστρέψουσιν εἰς γῆν Αἰ- 7 γύπτου, Καὶ ἀναστρέψουσιν (θ) αὐτοὶ οἱ Χαλδαῖοι, καὶ πολεμήσουσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ συλλήψονται αὐτήν, καὶ καύσουσιν 8 αὐτὴν ἐν πυρί. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Μὴ ὑπολάβητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, λέγοντες, Ἀποτρέχοντες ἀπελεύσονται ἀφ' ἡμῶν οἱ 9 Χαλδαῖοι· ὅτι οὐ μὴ ἀπέλθωσι. Καὶ ἐὰν πατάξητε πᾶσαν δύναμιν τῶν Χαλδαίων τοὺς πολεμοῦντας ὑμᾶς, καὶ καταλειφθῶσί τινες ἐκκεκεντημένοι, ἕκαστος (*) ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ (ι) οὗτοι ἀναστήσονται, καὶ καύσουσι τὴν πόλιν 10 ταύτην ἐν πυρί. Καὶ ἐγένετο ὅτε ἀνέβη ἡ δύναμις τῶν Χαλδαίων (κ) ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως Φαραὼ, 11 Ἐξῆλθεν (λ) Ἱερεμίας ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ τοῦ πορευθῆναι εἰς γῆν Βενιαμὶν, τοῦ ἀγοράσαι 12 ἐκεῖθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐγένετο αὐτὸς ἐν πύλῃ Βενιαμὶν, καὶ ἐκεῖ ἄνθρωπος παρ' ᾧ (μ) κατέλυε, Σαρουΐα υἱὸς Σελεμίου υἱοῦ Ἀνανίου, καὶ συνέλαβε τὸν Ἱερεμίαν, λέγων, Πρὸς 13 τοὺς Χαλδαίους σὺ φεύγεις. Καὶ εἶπε, Ψεῦδος, (ν) οὐκ εἰς τοὺς Χαλδαίους ἐγὼ φεύγω. καὶ οὐκ (ξ) εἰσήκουσεν αὐτοῦ· καὶ συνέλαβε (ο) Σαρουΐα τὸν Ἱερεμίαν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν 14 πρὸς τοὺς ἄρχοντας. Καὶ ἐπικράνθησαν οἱ ἄρχοντες ἐπὶ Ἱερεμίαν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως, ὅτι ταύτην ἐποίη- 15 σαν εἰς (ϛ) οἰκίαν φυλακῆς. Καὶ ἦλθεν Ἱερεμίας εἰς οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὴν χερὲθ, 16 καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς. Καὶ ἀπέστειλε Σεδεκίας, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν, καὶ (π) ἠρώτα αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως εἰπεῖν, Εἰ ἔστιν ὁ λόγος παρὰ κυρίου; καὶ (ρ) εἶπεν, Ἔστιν· εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος παρα- 17 δοθήσῃ. Καὶ εἶπεν (ʹ) Ἱερεμίας τῷ βασιλεῖ, Τί ἠδίκησά σε, καὶ τοὺς παῖδάς σου, καὶ τὸν λαὸν τοῦτον, ὅτι σὺ δίδως με εἰς οἰκίαν (σ) φυλακῆς;

Et miſit rex Sedecias Joachal filium Selemiæ, & Sophoniam filium Maaſiæ ſacerdotem, ad Hieremiam, dicens; Ora nunc pro nobis ad Dominum. Et Hie- 4 remias venit, & tranſiit per medium civitatis: & non dederunt eum in domum carceris. Et virtus Pharaonis exiit ex Ægypto: & audierunt Chaldæi famam eorum: & aſcenderunt (b) deſuper Hieruſalem. Et fa- 5 ctum eſt verbum Domini ad Hieremiam, dicens; Sic dixit Do- 6 minus; Sic dices ad regem Juda, qui miſit ad te ad exquirendum me; Ecce virtus Pharaonis, quæ egreſſa eſt vobis in auxilium, revertent in terram Ægypti: Et revertent ipſi Chal- 7 dæi, & bellabunt ſuper civitatem hanc, & capient eam, & ſuccendent eam in igne. Quo- 8 niam ſic dixit Dominus; Non exiſtimetis animabus veſtris, dicentes; Recurrentes abibunt à nobis Chaldæi: quia non abibunt. Et, ſi percuſſeritis omnem 9 virtutem Chaldæorum, eos, qui oppugnant vos, & remanſerint quidam transfixi, unuſquiſque in loco ſuo, iſti conſurgent, & incendent civitatem hanc in igne. Et factum eſt, quando 10 aſcendit virtus Chaldæorum à Hieruſalem à facie virtutis Pharaonis: Egreſſus eſt Hieremi- 11 as de Hieruſalem, ut iret in terram Benjamin, ut (c) emeret indè in medio populi. Et fuit ipſe 12 in porta Benjamin: & ibi homo, apud quem divertebat, Saruia filius Selemiæ, filii Ananiæ: & comprehendit Hieremiam, dicens; Ad Chaldæos tu fugis. Et dixit, Mendacium: non ad 13 Chaldæos ego fugio. Et non exaudivit eum: & comprehendit Saruia Hieremiam: & introduxit eum ad principes. Et exa- 14 cerbati ſunt principes ſuper Hieremiam, & percuſſerunt eum: & miſerunt eum in domũ Jonathan ſcribæ: quia hanc fecerant in domum carceris. Et venit Hie- 15 remias in domum laci, & in (d) Chereth: & ſedit ibi diebus multis. Et miſit Sedecias, 16 & vocavit eum: & interrogabat eum rex abſconditè, dicendo, Si eſt verbum à Domino? Et dixit, Eſt: in manus regis Babylonis tradêris. Et dixit Hie- 17 remias regi; Quid læſi te, & pueros tuos, & populum iſtum; quia tu das me in domum carceris?

MS.A. (γ) Ἰωάχαζ (δ) Μασαίου (ε) ἀναμέσον (ζ) εἰς οἶκον (η) ἀπὸ (ʺ) ἐκζητῆσαί (θ) οἱ Χαλδαῖοι, οἱ πολεμοῦντες τὴν γῆν ταύτην, (*) ἐν τόπῳ (ι) ὅτι αὐτοὶ (κ) ἐπὶ (λ) Ἱερεμίας (μ) κατέλυσεν, Σαρουΐας (ν) οὐχὶ πρὸς τοὺς (ξ) ἤκουσεν (ο) Σαρουΐας (ϛ) οἶκον (π) ἐπηρώτησεν αὐτὸν κρυφαίως, Εἰ ἔστιν λόγος κυρίου; (ρ) εἶπεν αὐτῷ, (ʹ) Ἱερεμίας (σ) τῆς φυλακῆς;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 מִן קֳדָם בִּישְׁתְּהוֹן דַּעֲבַדוּ לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי לְמֵהַךְ לְאַסָּקָא בּוּסְמִין לְמִפְלַח לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא
4 דְּלָא יְדַעוּנוּן אַתּוּן וַאֲבָהַתְכוֹן : וּשְׁלַחִית לְוָתְכוֹן יָת כָּל עַבְדַּי נְבִיַּיָּא מַקְדִּים וּמְשַׁלַּח
5 לְמֵימַר לָא כְעַן תַּעַבְדוּן יָת עֵסֶק תּוֹעֵיבְתָּא הָדָא דְּרַחֵיקִית : וְלָא קַבִּילוּ וְלָא אַרְכִּינוּ
6 יָת אוּדְנֵיהוֹן לְמֵתַב מִבִּישְׁתְּהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְאַסָּקָא בּוּסְמִין לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא : וַחֲל רוּגְזִי
וַחֲמָתִי וּדְלֵיק בְּקִרְוַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וּבְשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֶם וַהֲוָאָה לְחוּרְבָּא לְצָדוּ כְּיוֹמָא הָדֵין :
7 וּכְעַן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְמָה אַתּוּן גָּרְמִין בִּישְׁתָּא רַבְּתָא עַל
נַפְשָׁתְכוֹן לְשֵׁיצָאָה לְכוֹן גְּבַר וְאִתְּתָא וְעוּלֵים וְיָנִיק מִגּוֹ בֵּית יְהוּדָה בְּדִיל דְּלָא לְמִשְׁבַּק לְכוֹן
8 שְׁאָרָא : לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּעוֹבָדֵי יְדֵיכוֹן לְאַסָּקָא בּוּסְמִין לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם
דְּאַתּוּן עָאלִין לְאִתּוֹתָבָא תַמָּן בְּדִיל לְשֵׁיצָאָה לְכוֹן וּבְדִיל לְמֶהֱוֵי לְכוֹן לְלוּט וּלְחִסּוּדִין
9 בְּכָל עַמְמֵי אַרְעָא : הַאִתְנְשֵׁיתוּן יָת בִּישׁוּת אֲבָהַתְכוֹן וְיָת בִּישׁוּת מַלְכֵי בֵית יְהוּדָה וְיָת בִּישׁוּת
נְשֵׁיהוֹן וְיָת בִּישַׁתְכוֹן וְיָת בִּישׁוּת נְשֵׁיכוֹן דַּעֲבַדוּ בְּאַרְעָא דְבֵית יְהוּדָה וּבְשׁוּקֵי
10 יְרוּשְׁלֶם : לָא פְסַקוּ עַד יוֹמָא הָדֵין וְלָא דְחִילוּ וְלָא הֲלִיכוּ בְּאוֹרָיְתִי וּבִקְיָמַי דִּיהַבִית
קֳדָמֵיכוֹן וּקֳדָם אֲבָהַתְכוֹן : בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מְשַׁוֵּי
11 רוּגְזִי בְּכוֹן לְבִישָׁא וּלְשֵׁיצָאָה יָת כָּל בֵּית יְהוּדָה : וַאֲדַבַּר יָת שְׁאָרָא דְבֵית יְהוּדָה דְּשַׁוִּיאוּ
12 אַפֵּיהוֹן לְמֵיעַל לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְאִתּוֹתָבָא תַמָּן וִיסוּפוּן כּוּלְהוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם יִפְּלוּן
בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא יְסוּפוּן מִזְּעֵירָא וְעַד רַבָּא בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא יְמוּתוּן וִיהוֹן לְמוֹמֵי
13 וּלְצָדוּ וּלְלוּט וּלְחִסּוּדִין : וְאַסְעַר עַל דְּיָתְבִין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם כְּמָא דְאַסְעָרִית עַל
יְרוּשְׁלֶם בְּחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Propter mala ſua quæ fecerunt ut irritarent me, & irent, & adolerent aro- 3 mata, & ſervirent idolis populorum, quæ neſcierunt ipſi, & vos & patres veſtri. Et miſi ad vos omnes ſervos meos prophetas, manè conſurgens & 4 mittens; dicendo: Ne faciatis nunc rem abominationis hujus quam abjeci. Et non obedierunt nec inclinaverunt aures ſuas ut converterentur à malitia 5 ſua, ut non adolerent aromata idolis populorum. Et manſit furor meus & 6 ira mea; & ſuccenſa eſt in civitates domus Juda, & in vicos Jeruſalem: & factæ ſunt in ſolitudinem, & in deſolationem, ſicut in die hac. Et nunc hæc 7 dicit Dominus Deus exercituum Deus Iſrael: Quare vos cauſa eſtis mali grandis contra animas veſtras, ut conſumam ex vobis virum & mulierem, adoleſcentem, & lactentem de medio domus Juda, ut non remaneant vobis reliquiæ: Irritantes me operibus manuum veſtrarum, adolendo aromata 8 idolis populorum in terra Ægypti, quò vos veniſtis ad habitandum ibi, ut conſumam vos, & ut ſitis in maledictionem, & opprobria omnibus populis 9 terræ? Numquid obliti eſtis malitiæ patrum veſtrorum, & malitiæ regum domus Juda, & malitiæ uxorum eorum, & malitiæ veſtræ, & malitiæ uxorum veſtrarum, quam fecerunt in terra domus Juda, & in vicis Jeruſalem? Non ceſſaverunt uſque in diem hanc, nec timuerunt, nec 10 ambulaverunt in lege mea, & in pactis meis quæ poſui coram vobis & coram patribus veſtris. Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael: Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum, ut conſumam omnes 11 viros domus Juda. Et tollam reliquias populi domus Juda, quæ poſuerunt 12 facies ſuas ut ingrederentur in terram Ægypti ad habitandum ibi, & conſumentur omnes in terra Ægypti, cadent in gladio, & fame conſumentur à minimo uſque ad maximum in gladio, & in fame morientur, & erunt in juſjurandum & vaſtitatem, & in maledictionem, & in opprobria. Et viſitabo 13 ſuper eos qui habitant in terra Ægypti, ſicut viſitavi contra Jeruſalem in gladio, & in fame, & in peſte.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܛܠ ܟܠܗ ܚܛܗܐ ܕܥܒܕܘ ܠܡܪܓܙܘܬܝ. ܘܐܙܠܘ ܘܣܡܘ ܒܣܡܐ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ. 3
ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܐܢܘܢ ܗܢܘܢ ܘܐܒܗܝܗܘܢ. * ܘܫܕܪܬ ܠܘܬܗܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܢܒܝܐ. 4
ܩܕܡܬ ܘܫܕܪܬ ܘܐܡܪܬ. ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ ܨܒܘܬܐ ܣܢܝܬܐ ܗܕܐ ܕܣܢܝܬ. * ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܘܠܐ ܪܟܢܘ ܐܕܢܗܘܢ 5
ܕܢܬܦܢܘܢ ܡܢ ܒܝܫܬܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܣܝܡܘܢ ܒܣܡܐ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ. * ܘܐܬܚܡܬ ܪܘܓܙܝ 6
ܘܚܡܬܝ. ܘܐܚܕܬ ܢܘܪܐ ܒܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܒܫܘܩܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܗܘܝ ܠܚܘܪܒܐ
ܘܠܬܘܡܗܐ ܐܝܟ ܕܝܘܡܢܐ. * ܘܗܫܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 7
ܠܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܛܗܐ ܪܒܐ ܗܢܐ ܥܠ ܢܦܫܬܟܘܢ. ܕܬܘܒܕܘܢ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ
ܘܐܢܬܬܐ. ܘܛܠܝܐ ܘܝܢܘܩܐ ܡܢ ܓܘ ܝܗܘܕܐ. ܕܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܟܘܢ ܫܪܟܐ. * ܡܛܠ 8
ܕܡܪܓܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܟܘܢ. ܘܡܣܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܣܡܐ ܠܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ. ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ
ܕܥܠܬܘܢ ܠܡܬܬܘܬܒܘ ܬܡܢ. ܕܬܘܒܕܘܢ. ܘܬܗܘܘܢ ܠܠܘܛܬܐ ܘܠܚܣܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ
ܕܐܪܥܐ. * ܛܥܝܬܘܢ ܠܒܝܫܬܐ ܕܐܒܗܝܟܘܢ. ܘܠܒܝܫܬܐ ܕܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. 9
ܘܠܒܝܫܬܐ ܕܢܫܝܗܘܢ. ܕܥܒܕܘ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫܘܩܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. * ܘܠܐ ܐܬܕܟܝܘ 10
ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܘܠܐ ܕܚܠܘ. ܘܠܐ ܗܠܟܘ ܒܢܡܘܣܝ ܘܒܩܝܡܝ
ܕܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܘܠܐܒܗܝܗܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܐܠܗܐ 11
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܗܐ ܚܐܪ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ܒܐܦܐ ܒܝܫܬܐ. ܠܡܘܒܕܘ ܠܟܠܗܘܢ
ܝܗܘܕܝܐ. * ܘܐܕܒܪ ܫܪܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܕܣܡܘ ܐܦܝܗܘܢ ܠܡܐܙܠ ܠܡܨܪܝܢ ܠܡܬܬܘܬܒܘ ܬܡܢ. 12
ܘܢܡܘܬܘܢ ܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܠܡܘܡܬܐ ܘܠܬܘܡܗܐ ܘܠܠܘܛܬܐ ܘܠܚܣܕܐ.
ܘܐܬܒܥ ܥܠ ܥܡܘܪܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. * ܐܝܟ ܕܐܬܒܥܬ ܥܠ 13
ܐܘܪܫܠܡ. ܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ.

* Propter totum illud crimen quod commi- 3 ſerunt irritando me, & eundo thuráque adhibendo diis alienis quos nec ipſi neque majores eorum cognoſcebant. Et *licèt* miſerim 4 ad eos omnes prophetas, præmiſerim atque prædixerim, Ne perpetretis abominationem iſtam quam odi: Tamen non audierunt 5 neque aurem admoverunt, ut reverterentur à ſceleribus ſuis, ne thura adhiberent diis alienis. Idcirco deſæviente irâ & furore meo 6 exarſit ignis in civitatibus Judæ & in plateis Jeroſolymæ, & redactæ ſunt in vaſtitatem & ſtuporem, ut hodie *cernuntur*. Quapropter 7 ſic ait Dominus potentiſſimus Deus Iſraelis, Quare tantum crimen perpetratis in voſmetipſos, ut extinguatis à vobis viros & fœminas, & adoleſcentes ac pueros ex Juda, adeoque nullum relinquatis vobis veſtigium? Me 8 enim irritatis facinore manuum veſtrarum, & adoletis thura diis alienis in terra Ægypti quam ingreſſi eſtis ad peregrinandum illic; ut extinguam vos, & ſitis maledictioni & opprobrio apud omnes terræ populos. Num 9 obliti eſtis ſceleris patrum veſtrorum, ſceleris regum Judæ, & ſceleris uxorum eorum, quod perpetraverunt in terra Judæ & in plateis Jeroſolymæ: Necdum expiaverunt ſe ad 10 hunc uſque diem, neque timuerunt aut coluerunt me, neque ambulaverunt in lege mea & fœdere meo quod dedi eis & majoribus eorum? Idcirco ſic ait Dominus potentiſſimus 11 Deus Iſraelis, Ecce vultu maligno vos reſpiciam, ad extinguendum omnes Judæos: Conterámque reliquias Judæ qui propoſue- 12 runt ingredi Ægyptum ad peregrinandum illic: peribunt enim gladio, fame, & peſte; & erunt execrationi, ſtupori, maledictioni, atque opprobrio. Et animadvertam in eos 13 qui commorantur in terra Ægypti, quemadmodum animadverti in Jeroſolymam, gladio, fame, & peſte:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاصحاح التاسع والعشرون * وارسل الملك صدقيا يواحال بن سالاميو وصفونيا 3
بن ماساو الكاهن الي ارميا قايلا * صل من اجلنا الي الرب * فدخل ارميا وجاز وسط المدينة * 4
ولم يدفعوه الي بيت الحبس * وجيش فرعون خرج من مصر * فسمع الكلدانيون بسماعهم 5
وصعدوا عن ايروسليم * وصار قول الرب الي ارميا قايلا * 6
* هكذا قال الرب * هكذا تقول لملك يهودا الذي ارسل اليك لتطلبني * ها جيش فرعون 7
الخارج لكم للمعونة يرجعون الي ارض مصر * ويعود الكلدانيون الذين يحاربون هذه 8
الارض * وياخذونها ويحرقونها بالنار * لان هكذا قال الرب * لا تضنون في نفوسكم قايلين 9
ان الكلدانيين يسرعون وينصرفون عنكم * لانهم لم يذهبوا * وان ضربتم كل جيش 10
الكلدانيين الذين يحاربونكم * فيبقي قوم مجروحون كل واحد في موضعه * ان هاولاء
يقومون ويحرقون هذه المدينة بالنار * وكان لما صعد جيش الكلدانيين عن ايروسليم 11
من وجه جيش فرعون * خرج ارميا من ايروسليم ليذهب الي ارض بنيامين * ليبتاع من 12
هناك في وسط شعبه * وصار هو في باب بنيامين * وكان هناك انسان نزل عنده وهو صارويياس 13
بن سالاميو بن حنانيا * فقبض ارمياء قايلا * الي الكلدانيين انت تهرب * فقال كذب 14
ليس الي الكلدانيين انا اهرب * فلم يسمع منه * واخذ صارويياس ارميا وادخله الي
الروساء * فغضب الروساء علي ارميا وضربوه وارسلوه الي بيت يوناان الكاتب * لانهم صنعوا 15
هذا في بيت الحبس * واتي ارميا الي الجب والي ساراث * وجلس اياما كثيرة * فارسل 16 17
صدقيا وادعاه وساله سرا * اموجود قول من الرب * فقال له موجود * في ايدي ملك بابل
تدفع * وقال ارميا للملك * ماذا اسيت بك وبعبيدك وبهذا الشعب لانك انت تدفعني 18
الي بيت الحبس *

Textus vigeſimus nonus.

Miſit autem rex Sedecia Joachalem Selemiæ filium, & Sephoniam filium Maaſiæ ſacerdotem ad Jeremiam, dicens; Ora pro nobis ad Dominum. 3 *Porrò ingrediebatur Jeremias, tranſibátque per mediam urbem, neque poſuerunt eum in domum carceris.* 4 *Interim exercitus Pharaonis prodivit ex Ægypto: & cùm audiſſent Chaldæi famam illorum, abſceſſerunt ab Jeruſalem.* 5

Tum factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam, dicens; 6

Sic ait Dominus, Ita dices regi Judæ qui miſit ad te ut me requireres; En exercitus Pharaonis egreſſus in auxilium veſtrum, redibunt in terram Ægypti: 7 *Et revertentur Chaldæi qui terram hanc oppugnant, & capient eam, ignéque comburent.* 8 *Nam ita dixit Dominus, Ne exiſtimetis animis veſtris, dicentes; Chaldæos illicò diſceſſuros à vobis, nondum enim abierunt:* 9 *Et licèt percuſſeritis totum exercitum Chaldæorum qui vos oppugnant; tamen remanebunt aliquot vulnerati quiſque in loco ſuo; & hi ſurgent, & hanc urbem igne comburent.* 10 *Factum eſt autem ut cùm diſceſſiſſet exercitus Chaldæorum ab Jeruſalem propter exercitum Pharaonis,* 11 *Egrederetur Jeremia è Jeruſalem ut iret in terram Benjaminis ad* aliquid *inde emendum in medio populi ſui.* 12 *Cúmque fuiſſet ipſe ad portam Benjaminis, fuit ibi quidam apud quem diverterat; (nempe Saruias filius Selemiæ filii Hananiæ) qui comprehendit Jeremiam, dicens; Ad Chaldæos tu fugis.* 13 *Reſpondit, Falſum eſt, nequaquam ad Chaldæos ego fugio. Verùm ille non acquievit; ſed captum Saruias Jeremiam introduxit ad principes.* 14 *Tunc indignati principes contra Jeremiam, percuſſerunt eum, & miſerunt in domum Jonathanis ſcribæ: hunc enim poſuerant in domo carceris.* 15 *Venit ergò Jeremia ad foveam & ad Sereth: cúmque manſiſſet ibi dies multos,* 16 *Mittens Sedecia advocavit eum, & interrogavit eum ſecretò num adeſſet ſermo à Domino: Cui dixit, Adeſt: in manus regis Babelis tradendus es.* 17 *Præterea dixit Jeremia ad regem, Qua in re læſi te, aut ſervos tuos, aut populum iſtum, ut tu tradas me in domum carceris?* 18

ירמיה: מד

ingredientibus , Jehudah residuo superstes & evasor erit non Et
14 ולא יהיה פליט ושריד לשארית יהודה הבאים
,Jehudah terram revertendum ad &,Ægypti terra in ibi peregrinandû ad
לגור־שם בארץ מצרים ולשוב ארץ יהודה
habitandum ad revertendum ad , ſuam animam elevantes ipſi quam
אשר־המה מנשאים את־נפשם לשוב לשבת
ipſi reſponderunt Et evaſores niſi revertentur non quia : ibi
שם כי לא־ישובו כי אם־פלטים: ויענו את־ 15
eorum uxores ſuffientes quod ſcientes , viri omnes Irmejahu
ירמיהו כל־האנשים הידעים כי־מקטרות נשיהם
, magno cœtu ſtantes mulieres univerſæ & , alienis Diis
לאלהים אחרים וכל־הנשים העמדות קהל גדול
: dicendo ,Pathros in Ægypti terra in habitantes populus omnis &
וכל־העם הישבים בארץ־מצרים בפתרוס לאמר:
audientes nos non ,Domini nomine in nos ad es locutus quod Verbo
16 הדבר אשר־דברת אלינו בשם יהוה איננו שמעים
eſt egreſſum quod , verbum omne faciemus faciendo Sed .te ad
17 אליך: כי עשה נעשה את־כל־הדבר אשר־יצא
, libamina ei libando & ,cœlorum reginæ ſuffiendo ,noſtro ore de
מפינו לקטר למלכת השמים והסך־לה נסכים
noſtri principes &,noſtri reges ,noſtri patres & , nos fecimus ſicut
כאשר עשינו אנחנו ואבתינו מלכינו ושרינו
, pane ſumus ſaturati & : Jeruſalaim plateis in & , Jehudah urbibus in
בערי יהודה ובחצות ירושלם ונשבע־לחם
ceſſavimus tunc ex Et .vidimus non malum & , boni fuimus &
18 ונהיה טובים ורעה לא ראינו: ומן־אז חדלנו
:omnibus caruimus,libamina ei libare & , cœlorum reginæ ſuffire
לקטר למלכת השמים והסך־לה נסכים חסרנו כל־
ſuffientes nos cum Et .ſumus conſumpti fame in & , gladio in &
19 ובחרב וברעב תמנו: וכי־אנחנו מקטרים
præter nunquid , libamina ei libando & , cœlorum opificio
למלכת השמים ולהסך לה נסכים המבלעדי
ei libandum & , eam effingendum ad , effigies ei fecimus noſtros viros
אנשינו עשינו לה כונים להעצבה והסך לה
, viros ſuper ,populum omnem ad Irmejahu dixit Et ? libamina
20 נסכים: ויאמר ירמיהו אל־כל־העם על־הגברים
, verbum ei reſpondentes , populum omnem ſuper & , mulieres ſuper &
ועל־הנשים ועל־כל־העם הענים אתו דבר
, Jehudah civitatibus in ſuffiviſtis quem ſuffitus Nónne : dicendo
21 לאמר: הלוא את־הקטר אשר קטרתם בערי יהודה
, veſtri reges , veſtri patres & , vos , Jeruſalaim plateis in &
ובחצות ירושלם אתם ואבותיכם מלכיכם
, Dominus eſt recordatus ipſorum , terræ populus &,veſtri principes &
ושריכם ועם הארץ אתם זכר יהוה
ultrà Dominus poterat non Et ? ejus cor ſuper aſcendit &
22 ותעלה על־לבו: ולא־יוכל יהוה עוד
,abominationum faciebus à , veſtrorum actorum malitiæ faciebus à ferre
לשאת מפני רע מעלליכם מפני התועבת
, ſtuporem in & ,deſolationem in veſtra terra fuit & : feciſtis quas
אשר עשיתם ותהי ארצכם לחרבה ולשמה
Propterea .hanc diem ſecundùm habitatore abſque , maledictionem in &
23 ולקללה מאין יושב כהיום הזה: מפני
non & , Domino peccaveritis quòd & , ſuffiviſtis quòd
אשר קטרתם ואשר חטאתם ליהוה ולא
, ejus ſtatutis in & , ejus lege in & , Domini voce in audieritis
שמעתם בקול יהוה ובתרתו ובחקתיו
vobis evenit idcirco : ambulaveritis non ejus teſtimoniis in &
ובעדותיו לא הלכתם על־כן קראת אתכם
.hanc diem ſecundùm hoc malum
הרעה הזאת כיום הזה:

Verſio VULG. LAT.

14 Et non erit qui effugiat, & ſit reſiduus de reliquiis Judæorum, qui vadunt ut peregrinentur in terra Ægypti: & revertantur in terram Juda, ad quam ipſi elevant animas ſuas ut revertantur, & habitent ibi: non revertentur niſi qui fugerint. 15 Reſponderunt autem Jeremiæ omnes viri, ſcientes quòd ſacrificarent uxores eorum diis alienis, & univerſæ mulieres, quarum ſtabat multitudo grandis, & omnis popul⁹ habitantium in terra Ægypti in Phatures, dicentes; 16 Sermonem, quem locut⁹ es ad nos in nomine Domini, non audiemus ex te: 17 Sed facientes faciemus omne verbum quod egredietur de ore noſtro, ut ſacrificem⁹ reginæ cœli, & libemus ei libamina, ſicut fecim⁹ nos, & patres noſtri, reges noſtri, & principes noſtri, in urbib⁹ Juda, & in plateis Jeruſalem: & ſaturati ſumus panib⁹, & benè nobis erat, malúmque non vidim⁹. 18 Ex eo autem tempore, quo ceſſavimus ſacrificare reginæ cœli, & libare ei libamina, indigem⁹ omnibus, & gladio, & fame conſumpti ſumus. 19 Quòd ſi nos ſacrificam⁹ reginæ cœli, & libam⁹ ei libamina: numquid ſine viris noſtris fecim⁹ ei placentas, ad colendum eam, & libandum ei libamina? 20 Et dixit Jeremias ad omnem populum, adverſùm viros, & adverſùm mulieres, & adverſùm univerſam plebem, qui reſponderant ei verbum, dicens; 21 Numquid non ſacrificium, quod ſacrificâſtis in civitatibus Juda, & in plateis Jeruſalem, vos & patres veſtri, reges veſtri, & principes veſtri, & popul⁹ terræ, horum recordatus eſt Dominus, & aſcendit ſuper cor ejus? 22 Et non poterat Domin⁹ ultrà portare propter malitiam ſtudiorum veſtrorum, & propter abominationes quas feciſtis: & facta eſt terra veſtra in deſolationem, & in ſtuporem, & in maledictum, eò quòd non ſit habitator, ſicut eſt dies hæc. 23 Proptereà quòd ſacrificaveritis idolis, & peccaveritis Domino, & non audieritis vocem Domini, & in lege, & in præceptis, & in teſtimoniis ejus non ambulaveritis: idcircò evenerunt vobis mala hæc, ſicut eſt dies hæc.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

18 Καὶ ποῦ εἰσιν οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ (τ) προφητεύσαντες ὑμῖν, λέγοντες, Ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην; 19 Καὶ νῦν (υ) κύριε βασιλεῦ, πεσέτω τὸ ἔλεός μου κατὰ πρόσωπόν σου· καὶ τί ἀποστρέφεις με εἰς οἰκίαν Ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως; καὶ οὐ μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ. 20 Καὶ συνέταξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐνεβάλοσαν αὐτὸν εἰς οἰκίαν τῆς φυλακῆς, καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ἄρτον ἕνα τῆς ἡμέρας, ἔξωθεν οὗ πέσσουσιν, ἕως ἐξέλιπον οἱ ἄρτοι ἐκ τῆς πόλεως. καὶ ἐκάθισεν Ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς.

Et ubi ſunt prophetæ veſtri, qui prophetabant vobis, dicentes; Quia non veniet rex Babylonis ſuper terram hanc? 18
Et (e) nunc, domine rex, procidat miſericordia mea ad faciem tuam. Et quid redire me facis in domum Jonathan ſcribæ? & non moriar ibi. 19 Et præcepit rex, & miſerunt eum in domum carceris: & dederunt ei panem unum die deforis, ubi panem faciebant; donec defecerunt panes de civitate. Et ſedit Hieremias in atrio carceris. 20

MS.A. (τ) προφητεύοντες (υ) κύριέ μου βασιλεῦ, πεσέτω δὴ τὸ

Cap. 38. Vulg.Lat. ΚΕΦ. με΄.

1 ΚΑὶ ἤκουσε Σαφανίας υἱὸς Νάθαν, καὶ Γοδολίας υἱὸς Πασχὼρ, καὶ Ἰωάχαλ υἱὸς Σελεμίου, τοὺς λόγους οὓς (ʹ) Ἱερεμίας ἐλάλει ἐπὶ τὸν λαὸν, λέγων, 2 Οὕτως εἶπε κύριος, Ὁ κατοικῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀποθανεῖται ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ· καὶ ὁ ἐκπορευόμενος πρὸς τοὺς Χαλδαίους, ζήσεται, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς 3 (α) εὕρημα, καὶ ζήσεται. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Παραδιδομένη παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ (β) συλλήψεται 4 αὐτήν. Καὶ (γ) εἶπον τῷ βασιλεῖ, Ἀναιρεθήτω (ʺ) δὴ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, (δ) ὅτι αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τῶν (ε) πολεμούντων τῶν καταλειπομένων ἐν τῇ πόλει, καὶ τὰς χεῖρας παντὸς τοῦ λαοῦ, λαλῶν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τοὺς λόγους τούτους· ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ χρησμολογεῖ εἰρήνην τῷ (ζ) λαῷ τούτῳ, 5 ἀλλ᾽ ἢ πονηρά. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Ἰδοὺ αὐτὸς ἐν (η) χερσὶν ὑμῶν· ὅτι οὐκ 6 ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς. Καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς (θ) λάκκον Μελχίου υἱοῦ τοῦ βασιλέως, ὃς ἦν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἐν τῷ λάκκῳ οὐκ ἦν ὕδωρ, ἀλλ᾽ ἢ βόρ-7 βορος, καὶ ἦν ἐν τῷ βορβόρῳ. Καὶ ἤκουσεν Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ, καὶ αὐτὸς ἐν οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως, ὅτι ἔδωκαν Ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον· καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν τῇ (ʺ) πύ-8 λῃ Βενιαμίν, Καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν, 9 Ἐπονηρεύσω. ἃ ἐποίησας τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ἀπὸ προσώπου τοῦ λιμοῦ, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἔτι ἄρτοι ἐν τῇ πόλει. 10 Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀβδεμέλεχ, λέγων, Λάβε εἰς (ι) τὰς χεῖράς σου ἐντεῦθεν τριάκοντα ἀνθρώπους, καὶ ἀνάγαγε αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ.

CAP. XLV.

ET audivit Saphanias filius Nathan, & Godolias filius Paſchor, & Joachal filius (a) Semeliæ, verba, quæ Hieremias loquebatur ad populum, dicens; 1 Sic dixit Dominus (b) Habitans in civitate iſta morietur in gladio, & in (c) fame: &, qui egreditur ad Chaldæos, vivet: & erit anima ejus in rem inventam, & vivet. 2 Quoniam ſic dixit Dominus; Tradendo tradetur civitas hæc in manus virtutis regis Babylonis, & capiet eam. 3 Et (d) dixerunt regi; Occidatur nunc homo iſte: quia ipſe diſſolvit manus hominum bellantium, qui remanſerunt in civitate, & manus univerſi populi, loquens ad eos juxta verba hæc. Homo enim iſte non (e) vaticinatur pacem populo huic, ſed mala. 4 Et dixit rex, Ecce ipſe in manibus veſtris. Non enim poterat rex adverſùs eos. 5 (f) Et projecerunt eum in lacum Melchiæ filii regis, qui erat in atrio carceris: & demiſerunt (g) eum in lacum: & in lacu non erat aqua, ſed lutum: & fuit in luto. 6 Et audivit Abdemelech (h) Æthiops, & ipſe in domo regis, quia dederant Hieremiam in lacum: et rex erat in porta Benjamin: 7 Et egreſſus eſt ad eum, et loquutus eſt ad regem, et dixit; 8 (i) Malefeciſti, quæ feciſti, interficiendo hominē iſtum à facie famis: quoniā non ſunt amplius panes in civitate. 9 Et mandavit rex Abdemelech, dicens; Tolle in manus tuas hinc triginta homines, et educ eum è lacu, ut non moriatur. 10

MS.A. (ʹ) ἐλάλησεν Ἱερεμίας ἐπὶ (α) εὕρημα. Ὅτι οὕτως (β) συλλήμψονται (γ) εἶπαν (ʺ) ὁ ἄνθρωπος (δ) ὅτι ἐκλύει (ε) πολεμιστῶν τῶν καταλελειμμένων ἐπὶ τῷ (ζ) λαῷ, ἀλλ᾽ ἢ (η) ταῖς χερσὶν (θ) τὸν λάκκον (ʺ) αὐλῇ (ι) τὴν χεῖρά σου ἀπ᾽ ἐντεῦθεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ולא יהי שאר ומשיזיב לשארא דבית יהודה דאתן לאתותבא תמן בארעא דמצרים
ולמתב בארעא דבית יהודה דאנון מטען ית נפשהון למתב למתב תמן ארי לא יתובון
15 אלהין משיזבין: ואתיבו ית ירמיה כל גבריא דידעין ארי מסקן בוסמין נשיהון לטעות
עממיא וכל נשיא דקימן קהלא רבא וכל עמא דיתבין בארעא דמצרים בפתרוס
16 למימר: פתגמא דמלילתא עמנא בשמא דיי לית אנחנא צבן לקבלא מנך: ארי מעבד
17 נעביד ית כל פתגמא דנפק מפומנא לאסקא בוסמין לכוכבת שמיא ולנסכא לה
נסכין כמא דעבדנא אנחנא ואבהתנא מלכנא ורברבנא בקרויא דבית יהודה ובשוקי
18 ירושלם והוינא סבעין לחמא והוינא שלן שליוא ובישתא לא חזינא: ומן עדן
דאתמנענא לאסקא בוסמין לכוכבת שמיא ולנסכא לה נסכין חסרנא כולא ובחרבא
19 ובכפנא ספנא: וארי אנחנא מסקן בוסמין לכוכבת שמיא ומנסכן לה נסכין הבר
20 מגברנא עבדנא לה כרדיטין לטעותא ומנסכן לה נסכין: ואמר ירמיה לכל עמא
21 לגבריא ולנשיא ועל כל עמא דמתיבין יתיה פתגמא למימר: הלא ית בוסמניא
דאסקתון בקרויא דבית יהודה ובשוקי ירושלם אתון ואבהתכון מלכיכון ורברביכון
22 ועמא דארעא יתהון דכר יי וגלי קדמוהי: ולא הות רעוא קדם יי עוד דלא למשבק מן
קדם בישות עובדיכון מן קדם תועבתא דעבדתון והות ארעכון לחורבא ולצדו וללוטא
23 מבלי יתיב כיומא הדין: מן קדם דאסקתון בוסמין ודחבתון קדם יי ולא קבלתון
למימרא דיי ובאוריתיה ובקימוהי ובסהדותיה לא הלכתון על כן ערעת יתכון בישתא
הדא כיומא הדין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Nec erit reliquus nec ſuperſtes reliquiis domus Juda, quæ veniunt ad habitandum ibi in terra Ægypti: & ut revertantur in terram dom⁹ Juda, quò ipſi decipiunt animas ſuas ut *revertantur* & habitent illic; quia non revertentur niſi qui liberati fuerint. 14 Et reſponderunt Jeremiæ omnes viri qui ſciebant quòd adolerent uxores ſuæ aromata idolis populorum, & univerſæ mulieres quarum ſtabat multitudo magna, & omnis populus habitantium in terra Ægypti, in Phatures; dicentes: 15 Verbum quod locutus es nobiſcum in nomine Dñi, nolum⁹ ſuſcipere à te. 16 Sed faciendo faciemus omne verbum quod egredietur de ore noſtro, ad adolendum aromata ſyderi cœli, & ad libandum ei libamina, ſicut jam fecimus nos & patres noſtri, & reges noſtri, & principes noſtri in urbibus domus Juda, & in vicis Jeruſalem, & ſaturati ſumus pane, & fuimus abundantes abundantia, & malum non vidimus. 17 Ex eo autem tempore quo ceſſavimus adolere aromata ſyderi cœli, & libare ei libamina; indiguimus omnibus; & gladio, & fame conſumpti ſumus. 18 Quod ſi adolemus aromata ſyderi cœli, & libamus ei libamina, nunquid ſine viris noſtris facimus ei placentas, idolo [*inquam*,] & libam⁹ ei libamina? 19 Et dixit Jeremias omni populo, viris & mulieribus, & omni populo qui reſponderat ei verbum; dicendo: 20 Nónne aromatum quæ adoleviſtis in civitatibus domus Juda, & in vicis Jeruſalem, vos & patres veſtri, & reges veſtri, & principes veſtri, & populus terræ, eorum recordatus eſt Dñs, & nota ſunt coram eo? 21 Et non placuit ultrà Dño, ut remitteret, propter malitiam operum veſtrorum, & propter abominationes quas feciſtis. Et fuit terra veſtra in deſolationem et vaſtitatem, et in maledictionem abſque habitatore; ſicut in die hac. 22 Propter id quod adoleſtis aromata; et quia peccâſtis coram Domino, et non obedâſtis verbo Domini; et in lege ejus et in pactis ejus, et in teſtimoniis ejus non ambulâſtis: proptereà evenit vobis malum hoc, ſicut eſt dies hæc. 23

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܦܠܝܛܐ ܘܫܪܝܢܐ. ܠܫܪܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܐܬܝܢ ܠܡܥܡܪ ܬܡܢ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܠܡܗܦܟܘ ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܕܗܢܘܢ ܡܣܒܪܝܢ ܢܦܫܗܘܢ ܠܡܗܦܟܘ ܠܬܡܢ. ܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܐܠܐ ܙܥܘܪܐ.
15 * ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܘ ܠܐܪܡܝܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܕܡܣܩܢ ܗܘܝ ܢܫܝܗܘܢ ܒܣܡ̈ܐ ܠܐܠܗ̈ܐ ܐܚܪ̈ܢܐ. ܘܟܠܗܝܢ ܢܫ̈ܐ ܕܩܝܡܢ ܗܘܝ ܒܟܢܫܐ ܪܒܐ: ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܬܒ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܘܒܦܬܪܘܣ.
16 * ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܡܠܬܐ ܕܡܠܠܬ ܠܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܠܐ ܡܩܒܠܝܢܢ ܠܟ.
17 * ܐܠܐ ܡܥܒܕ ܥܒܕܝܢܢ ܟܠ ܡܠܬܐ ܕܢܦܩܬ ܡܢ ܦܘܡܢ. ܠܡܣܩܘ ܒܣܡ̈ܐ ܠܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܠܡܢܣܟܘ ܠܗ ܢܘܣܟ̈ܐ. ܐܝܟ ܕܥܒܕܢ ܚܢܢ ܘܐܒܗ̈ܝܢ ܘܡܠܟ̈ܝܢ ܘܪܘܪܒ̈ܢܝܢ. ܒܡܕܝܢ̈ܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫܘ̈ܩܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܣܒܥܝܢ ܗܘܝܢ ܠܚܡܐ. ܘܛܒ ܗܘܐ ܠܢ. ܘܒܝܫܬܐ ܠܐ ܚܙܝܢ.
18 * ܘܗܫܐ ܡܢ ܕܫܠܝܢ ܡܢ ܕܢܣܩ ܒܣܡ̈ܐ ܠܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ: ܘܠܡܢܣܟ ܠܗ ܢܘܣܟ̈ܐ: ܚܣܪܢ ܡܢ ܟܠܡܕܡ. ܘܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܣܦܝܢ.
19 * ܘܟܕ ܚܢܢ ܢܫ̈ܐ ܡܣܩܢ ܗܘܝܢ ܒܣܡ̈ܐ ܠܡܠܟܬ ܫܡܝܐ. ܘܡܢܣܟܢ ܗܘܝܢ ܠܗ ܢܘܣܟ̈ܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܠܒܪ ܡܢ ܓܒܪ̈ܝܢ ܥܒܕܢ ܠܗ ܓܪ̈ܣܐ ܘܢܣܟܢ ܠܗ ܢܘܣܟ̈ܐ.
20 * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ. ܠܓܒܪ̈ܐ ܘܠܢܫ̈ܐ ܘܠܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܡܪܘ ܠܗ ܗܠܝܢ ܡܠ̈ܐ.
21 * ܗܐ ܠܒܣܡ̈ܐ ܕܐܣܩܬܘܢ ܒܡܕܝܢ̈ܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫܘ̈ܩܐ ܕܐܘܪܫܠܡ: ܐܢܬܘܢ ܘܐܒܗ̈ܝܟܘܢ ܘܡܠܟ̈ܝܟܘܢ ܘܪܘܪܒ̈ܢܝܟܘܢ ܘܥܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܗܘܢܘܢ ܐܬܕܟܪ ܡܪܝܐ ܘܣܠܩ ܥܠ ܠܒܗ.
22 * ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܬܘܒ ܡܪܝܐ ܠܡܫܒܩ ܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܒܝܫܘܬ ܥܒ̈ܕܝܟܘܢ. ܘܡܛܠ ܛܢ̈ܦܘܬܐ ܕܥܒܕܬܘܢ. ܘܗܘܬ ܐܪܥܟܘܢ ܠܚܘܪܒܐ ܘܠܬܡܗܐ ܘܠܠܘܛܬܐ. ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ ܐܝܟ ܝܘܡܢܐ.
23 * ܡܛܠ ܕܐܣܩܬܘܢ ܒܣܡ̈ܐ ܘܚܛܝܬܘܢ ܠܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܒܢܡܘܣܗ ܘܒܩܝܡܗ ܘܒܣܗܕܘܬܗ ܠܐ ܗܠܟܬܘܢ. ܡܛܠܗܢܐ ܐܪܥܬܟܘܢ ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ ܐܝܟ ܝܘܡܢܐ.

14 Adeóque non erit qui evadat aut ſuperſit è reliquiis Judæ ingredientibus ad commorandum ibi in terra Ægypti: & in terram Judæ, quò iſti ſibi perſuadent ſe redituros, redeundo nequaquam redibunt niſi pauci. 15 Reſpondentes autem dixerunt Jeremiæ omnes viri qui ſciebant uxores ſuas adolere thura diis alienis, & omnes mulieres quæ magno cœtu aſtabant, totúſque populus qui degebant in terra Ægypti & in Phathros; 16 Dixerunt inquam, illi; Sermonem quem nobis retuliſti nomine Domini, non recipiemus à te: 17 Sed faciemus omnem ſermonem qui egreſſus eſt ex ore noſtro, adolendo thura exercitui cœleſti, & libando ei libamina, quemadmodum fecimus nos & majores noſtri, reges ac principes noſtri in civitatibus Judæ & in plateis Jeroſolymorum. Tum enim ſaturabamur pane, fœlices eramus, nec ullum malum experiebamur: 18 Jam verò ex quo ceſſavimus adolere exercitui cœleſti, eíque libare libamina; omnium rerum facti ſumus indigi, & gladio ac fame conſumpti. 19 Reſponderunt quoque mulieres omnes, ac dixerunt; Quando nos thura adolebam⁹ reginæ cœli, & libabamus ei libamina, non abſque maritis noſtris fecimus ei lagana & libavimus ei libamina. 20 Dixit autem Jeremia toti populo viris atque mulieribus, toti turbæ quæ talibus eum verbis allocuta fuerat; 21 Illius aromatū ſuffitûs quem adoleviſtis in civitatibus Judæ & plateis Jeroſolymorū, vos & majores veſtri, & reges ac principes veſtri, terræque populus; illiuſmet recordatus eſt Dñs, ejuſque animo ſubiit: 22 Cûmque non poſſet Dominus ampliùs condonare vobis propter nequitiam facinorum veſtrorum, & propter abominationem quam feciſtis, fuit terra veſtra ſtupori, maledictioni, atque vaſtitati, habitatoribus exhauſta, ut eſt hodie. 23 Eò quòd thus adoleviſtis, & peccaviſtis in Dominum, non obtemperâſtis voci Domini, & ſecundùm legem, fœdus, & teſtimonia ejus non ambulâſtis, idcirco aſſecutum eſt vos tale malum quale eſt hodiernum,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * فاين هم انبياوكم الذين يتنبون لكم * قايلين ان ملك بابل لا ياتي على هذه الارض *
20 * والان يا سيدي الملك لتسقط رحمتي لوجهك * ولا تردني الي بيت يوناثان الكاتب * ولا اموت
21 هناك * وامر الملك فالقوه في بيت الحبس * واعطوه خبز واحد كل يوم من الخارج * ولا
يخبزون * الي ان فني الخبز من المدينة * وجلس ارميا في دار الحبس *

* الفصل الخامس والاربعون *

1 * وسمع صافانياس بن ناثان * وغودولياس بن فسحور * ويواخال بن سالاميو الاقوال التي تكلم
2 بها ارميا على الشعب قايلا * هكذا قال الرب * الساكن في هذه المدينة يموت بالسيف
3 والجوع * والخارج الي الكلدانيين تعيش وتصير نفسه في الوجود * لان هكذا قال الرب *
4 مدفوعة تدفع هذه المدينة الي ايدي جيش ملك بابل وياخذوها * فقالوا للملك ليقتل
ذلك الانسان * لانه يرخي ايدي الناس المحاربين المتبقين في المدينة وايدي جميع
الشعب * اذ يتكلم معهم بمثل هذه الاقوال * لان هذا الانسان لا يخبر بسلامة لهذا الشعب
5 6 لكن بشرور * فقال الملك ها هو في ايديكم * لان الملك لم يقدر لهم * فطرحوه في جب
ملشيو بن الملك الذي هو في دار الحبس * ودلوه الي الجب * ولم يكن في الجب ماء لكن
7 حماة * وكان في الحماة * فسمع ابدامالاخ الحبشي وهو في بيت الملك * انهم دفعوا ارميا
8 9 الي الجب * وكان الملك في دار بنيامين * فخرج اليه وتكلم مع الملك وقال * اسات بالذي
صنعته لتقتل هذا الانسان من وجه الجوع * لان ليس خبز موجود في المدينة ايضا *
10 * فامر الملك ابدامالاخ قايلا * خذ بيدك من ههنا ثلثين انسانا * واصعده من الجب
لكيلا يموت *

19 *Ubinam ſunt prophetæ veſtri qui prophetant vobis, dicentes; Regem Babelis nequaquam venturum contra terram iſtam?* 20 *Nunc itaque O domine mi rex, contingat mihi miſericordia apud te, & ne me remittas in domum Jonathanis ſcribæ, ne moriar illic.* 21 *Quare jubente rege conjecerunt eum in domum carceris, & dabant ei panem unum ſingulis diebus ab extra (non enim coquebant panem in carcere) donec defeciſſet panis ab urbe: manſitque Jeremia in atrio carceris.*

CAP. XLV.

1 *CUm autem audiſſent Sephanias filius Nathanis, Godolias filius Phaſhoris, & Joachal filius Selamiæ ſermones quos locutus fuerat Jeremia contra populum, dicens;* 2 *Ita dixit Dominus, Qui manſerit hac in urbe, gladio vel fame peribit: qui autem exierit ad Chaldæos, hujus anima vivet & ſuperſtes erit.* 3 *Nam ita dixit Dominus, Certiſſimè tradetur hæc urbs in manus exercitûs regis Chaldæorum, & capient eam:* 4 *Dixerunt ad regem, Occidatur hujuſmodi homo, quia remittit manus hominum bellatorum qui reliqui ſunt in urbe, & manus totius populi, alloquendo eos hujuſcemodi ſermonibus: quandoquidem is homo nullam huic populo pacem, ſed mala prædicit:* 5 *Dixit rex; Ecce in manibus veſtris eſt: rex enim non potuit reſiſtere eis.* 6 *Itaque conjecerunt eum in lacum Melchiæ filii regis, qui eſt in atrio carceris, demittentes eum in lacum: in eo autem lacu non erat aqua, ſed lutum fœtidum: erat igitur in luto fœtido.* 7 *Audiens autem Abdemelech Æthiops (& is erat in domo regia) conjectum fuiſſe Jeremiam in lacum: dum eſſet rex in atrio Benjaminis,* 8 *Adivit eum; & regem allocutus dixit;* 9 *Delinquis in eo quod agis, hominem iſtum fame enecando, cùm non extet ampliùs panis in urbe.* 10 *Tunc præcepit rex Abdemelecho, dicens; Ducito iſtinc manu tuâ triginta homines, eúmque è lacu extrahito, ne moriatur.*

: mulieres universas ad & , populum omnem ad Irmejahu dixit Et
24 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וְאֶל כָּל־הַנָּשִׁים
Ægypti terra in qui , Jehudah omnis Domini verbum Audite
שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
: dicendo , Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic
25 כֹּה־אָמַר יְהוָה־צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
vestris manibus *in* & , vestro ore in estis *locutæ &* , vestræ uxores & , Vos
אַתֶּם וּנְשֵׁיכֶם וַתְּדַבֵּרְנָה בְּפִיכֶם וּבִידֵיכֶם
vovimus quæ , nostra vota faciemus Faciendo : dicendo , implestis
מִלֵּאתֶם לֵאמֹר עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת־נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נָדַרְנוּ
: libamina ei *libandum ad &* , cœlorum *opificio suffiendum ad*
לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וּלְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים
fecistis faciendo & , vestra vota confirmastis confirmando
הָקֵים תָּקִימְנָה אֶת־נִדְרֵיכֶם וְעָשֹׂה תַעֲשֶׂינָה
Jehudah omnis Domini verbum audite Ideò .vestra vota
26 אֶת־נִדְרֵיכֶם׃ לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה
, magno meo nomine in juravi ego Ecce : Ægypti terra in *habitatores*
הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם הִנְנִי נִשְׁבַּעְתִּי בִּשְׁמִי הַגָּדוֹל
omnis ore in vocatum meum nomen ultra erit si , Dominus dixit
אָמַר יְהוָה אִם־יִהְיֶה עוֹד שְׁמִי נִקְרָא בְּפִי כָּל־
terra omni in DEUS Dominus *Vivens* : dicentis , Jehudah viri
אִישׁ יְהוּדָה אֹמֵר חַי־אֲדֹנָי יְהוִה בְּכָל־אֶרֶץ
: bonum in non & , malum in eos super *vigilans* ego Ecce .Ægypti
27 מִצְרָיִם׃ הִנְנִי שֹׁקֵד עֲלֵיהֶם לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה
, gladio in Ægypti terra in qui , Jehudah *vir omnis* consumetur &
וְתַמּוּ כָל־אִישׁ יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּחֶרֶב
terra è revertentur gladii evasores Et .*eos consumendum ad usque* , fame in &
28 וּבָרָעָב עַד־כְּלוֹתָם׃ וּפְלִיטֵי חֶרֶב יְשֻׁבוּן מִן־אֶרֶץ
residuum omne scient Et *numeri viri* Jehudah terram Ægypti
מִצְרַיִם אֶרֶץ יְהוּדָה מְתֵי מִסְפָּר וְיָדְעוּ כָּל־שְׁאֵרִית
verbum , ibi peregrinandum ad , Ægypti terram in *ingredientes* , Jehudah
יְהוּדָה הַבָּאִים לְאֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם דְּבַר־
, Dominus ait , signum vobis hoc Et .*ipsis ab & me à* , *stabit* cujus
29 מִי יָקוּם מִמֶּנִּי וּמֵהֶם׃ וְזֹאת־לָכֶם הָאוֹת נְאֻם־יְהוָה
quia , sciatis ut : isto loco in vos *super* ego *visitans* quòd
כִּי־פֹקֵד אֲנִי עֲלֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי
Sic .malum in vos super mea verba confirmabuntur confirmando
30 קוֹם יָקוּמוּ דְבָרַי עֲלֵיכֶם לְרָעָה׃ כֹּה
, Ægypti regem Chophrah Parhoh *dans* ego Ecce : Dominus dixit
אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־פַּרְעֹה חָפְרַע מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
sicut , ejus animam quærentium manum in & , ejus inimicorum manum in
בְּיַד אֹיְבָיו וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּאֲשֶׁר
Nebuchadresar manum in Jehudah regem Sidchijahu tradidi
נָתַתִּי אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר
.ejus animam quærentis & , sui inimici Babel regis
מֶלֶךְ־בָּבֶל אֹיְבוֹ וּמְבַקֵּשׁ נַפְשׁוֹ׃

CAP. XLV. מה

Baruch ad propheta Irmejahu est locutus quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־בָּרוּךְ
ore ex libro *super* hæc verba *ipso scribendo in* , Nerijah filium
בֶּן־נֵרִיָּה בְּכָתְבוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל־סֵפֶר מִפִּי
regis Jošijahu filii Jehojachim quarto anno in Irmejahu
יִרְמְיָהוּ בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
, Israel Deus Dominus dixit Sic : dicendo , Jehudah
2 יְהוּדָה לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
addidit quoniam , mihi nunc Væ : Dixisti .Baruch te Ad
3 עָלֶיךָ בָּרוּךְ׃ אָמַרְתָּ אוֹי־נָא לִי כִּי־יָסַף
requiem & , meo gemitu in laboravi , meum dolorē super *mœrorem* Domin⁹
יְהוָה יָגוֹן עַל־מַכְאֹבִי יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי וּמְנוּחָה
.inveni non
לֹא מָצָאתִי׃

Versio VULG. LAT.

24 Dixit autem Jeremias ad omnem populum, & ad universas mulieres ; Audite verbum Domini omnis Juda, qui estis in terra Æ-
25 gypti : Hæc inquit Dominus exercituum, Deus Israel, dicens ; Vos, & uxores vestræ, locuti estis ore vestro, & manibus vestris implêstis, dicentes ; Faciamus vota nostra, quæ vovimus, ut sacrificemus reginæ cœli, & libemus ei libamina : implêstis vota vestra, & opere perpetrâstis
26 ea. Ideò audite verbum Domini, omnis Juda, qui habitatis in terra Ægypti : Ecce ego juravi in nomine meo magno, ait Dominus ; quia nequaquam ultrà vocabitur nomen meum ex ore omnis viri Judæi, dicentis ; Vivit Domin⁹ Deus in omni terra Æ-
27 gypti. Ecce ego vigilabo super eos in malum, & non in bonum : & consumentur omnes viri Juda, qui sunt in terra Ægypti, gladio & fame, donec peni-
28 tùs consumantur. Et qui fugerint gladium, revertentur de terra Ægypti in terram Juda viri pauci : & scient omnes reliquiæ Juda ingredientium terram Ægypti, ut habitent ibi, cujus sermo compleatur, meus, an illo-
29 rum. Et hoc vobis signum, ait Dominus, quòd visitem ego super vos in loco isto : ut sciatis quia verè complebuntur sermones mei contra vos in malum.
30 Hæc dixit Dominus ; Ecce ego tradam Pharaonem Ephree regem Ægypti in manu inimicorum ejus, & in manu quærentium animam illius : sicut tradidi Sedeciam regem Juda in manu Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui, & quærentis animam ejus.

CAP. XLV.

1 VErbum, quod locutus est Jeremias propheta ad Baruch filium Neriæ, cùm scripsisset verba hæc in libro ex ore Jeremiæ, anno quarto Joakim filii Josiæ re-
2 gis Juda, dicens ; Hæc dicit Dominus Deus Israel ad te, Ba-
3 ruch ; Dixisti ; Væ misero mihi, quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo : laboravi in gemitu meo, & requiem non inveni.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ ἔλαβεν Ἀβδεμέλεχ τοὺς ἀνθρώπους, ϗ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ βασιλέως, τὸ ὑπόγαιον, ϗ ἔλαβεν ἐκεῖθεν παλαιὰ ῥάκη ϗ παλαιὰ σχοινία, ϗ ἔρριψεν αὐτὰ πρὸς
12 (') Ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον, Καὶ εἶπε, Ταῦτα θὲς ὑποκάτω τῶν σχοινίων. ϗ ἐποίησεν (") Ἱε-
13 ρεμίας οὕτως. Καὶ εἵλκυσαν αὐτὸν (κ) τοῖς σχοινίοις, ϗ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου. ϗ ἐκάθισεν (λ) Ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ
14 τῆς φυλακῆς. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, ϗ ἐκάλεσεν αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἰκίαν (μ) ἀσελεισὴλ, τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου· ϗ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Ἐρωτήσω σε λόγον, ϗ (ν) μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆ-
15 μα. Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας τῷ βασιλεῖ, Ἐὰν ἀναγγείλω σοι, οὐχὶ (ξ) θανάτῳ με θανατώσεις ; ϗ ἐὰν συμβουλεύσω σοι,
16 οὐ μὴ (ο) ἀκούσῃς μου ; Καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, λέγων, Ζῇ κύριος, ὃς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν ταύτην, εἰ ἀποκτενῶ σε, ϗ εἰ (π) δώσω σε εἰς χεῖρας τῶν ἀν-
17 θρώπων τούτων. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἱερεμίας, Οὕτως εἶπε κύριος, Ἐὰν ἐξελθὼν ἐξέλθῃς πρὸς ἡγεμόνας βασιλέως Βαβυλῶνος, (ρ) ζήσεται ἡ ψυχή σου, ϗ ἡ πόλις αὕτη οὐ μὴ κατακαυθῇ ἐν πυρὶ, ϗ ζήσῃ
18 σὺ ϗ ἡ οἰκία σου. Καὶ ἐὰν μὴ ἐξέλθῃς, (σ) δοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας (τ) τῶν Χαλδαίων, ϗ καύσουσιν αὐτὴν ἐν
19 πυρὶ, ϗ σὺ οὐ μὴ σωθῇς. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Ἱερεμίᾳ, Ἐγὼ λόγον ἔχω τῶν Ἰουδαίων τῶν πεφευγότων πρὸς τοὺς Χαλδαίους, μὴ δώσειν με εἰς χεῖρας αὐτῶν, ϗ
20 καταμωκήσονταί μου. Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας, Οὐ μὴ (υ) παραδῶσίν σε· ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου, ὃν ἐγὼ λέγω πρὸς σὲ, καὶ βέλτιον ἔσται σοι, ϗ ζήσεται ἡ ψυχή σου.
21 Καὶ εἰ μὴ (φ) θέλῃς σὺ ἐξελθεῖν, οὗτος ὁ
22 λόγος ὃν ἔδειξέ μοι κύριος· Καὶ ἰδοὺ πᾶσαι αἱ γυναῖκες αἱ καταλειφθεῖσαι ἐν οἰκίᾳ βασιλέως Ἰούδα, ἐξήγοντο πρὸς ἄρχοντας βασιλέως Βαβυλῶνος· ϗ αὗται ἔλεγον, (χ) Ἠπάτησάν σε, ϗ δυνήσονταί σοι ἄνδρες εἰρηνικοί σου· ϗ καταλύσουσιν ἐν ὀλισθήμασι (ψ) πόδας σου,
23 ἀπέστρεψαν ἀπὸ σοῦ, Καὶ τὰς γυναῖκάς σου, ϗ τὰ τέκνα σου ἐξάξουσιν πρὸς τοὺς Χαλδαίους. ϗ σὺ οὐ μὴ σωθῇς, ὅτι (ω) ἐν χειρὶ βασιλέως Βαβυλῶνος (α) συλληφθήσῃ, ϗ ἡ πόλις αὕτη κατακαυθήσεται.
24 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, Ἄνθρωπος μὴ γνώτω ἐκ τῶν λόγων τούτων, ϗ σὺ οὐ
25 μὴ ἀποθάνῃς. Καὶ ἐὰν (β) οἱ ἄρχοντες ἀκούσωσιν, ὅτι ἐλάλησά σοι, ϗ ἔλθωσι πρὸς σὲ, ϗ εἴπωσίν σοι, Ἀνάγγειλον ἡμῖν, τί ἐλάλησέ σοι ὁ βασιλεὺς, (γ) μὴ κρύψῃς ἀφ' ἡμῶν, ϗ οὐ μὴ ἀνέλωμέν σε, ϗ τί ἐλάλησε πρὸς σὲ ὁ βασιλεύς ;

Et assumpsit Abdemelech homines, & ingressus est in domum regis subterraneam, & sumpsit indè veteres pannos, & veteres funiculos, & projecit ea ad Hie- 11
remiam in lacum, Et dixit ; Ista pone sub funiculis. Et fecit 12
Hieremias ita. Et traxerunt eum funiculis, & eduxerunt eum è lacu. Et sedit Hieremias in atrio 13
carceris. Et misit rex, & vocavit eum ad se in domum (k) Aselisel, quæ in domo Domini. Et dixit ei rex ; Interrogabo te sermonem : & ne abscondas, quæso, à me verbum. Et dixit Hieremias 14
regi ; Si annuntiavero tibi ; nunquid morte me mortificabis ? & si consilium dedero tibi ; nunquid audies me ? Et juravit ei rex, di- 15
cens ; Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc ; si interficiam te, & , si dabo te in manus hominum istorum. Et dixit ei Hiere- 16
mias, Sic dixit Dominus ; Si exiens exiveris ad Duces regis Babylonis ; vivet anima tua, & civitas hæc non comburetur in igni, et vives tu, et domus tua. 17
Quòd si non exieris : dabitur civitas hæc in man⁹ Chaldæorum, et incendent eam in igne, & tu non salvaberis. Et dixit rex Hie- 18
remiæ ; Ego rationem habeo Judæorum, qui fugerunt ad Chaldæos, ne daturi sint me in manus eorum : et illudent mihi. Et di- 19
xit Hieremias, Non tradent te. Audi verbum Domini, quod ego dico ad te : et melius erit tibi, et vivet anima tua. Quòd si no- 20
lueris tu exire ; iste est sermo, quē ostendit mihi Dominus : Et ecce omnes mulieres, quæ remanserunt in domo regis Juda, eductæ sunt ad principes regis Babylonis : et hæ dicebant ; Seduxerunt te, et (l) prævalebunt tibi viri pacifici tui. Et (m) deponent in lubricis pedem tuum ; recesserunt à te : Et uxores tuas, et filios tuos educent ad Chaldæos : et tu non salvaberis : quia in manu regis Babylonis capieris : et civitas hæc comburetur. Et dixit ei rex, Homo non sciat de verbis his : et tu non morieris. Quòd si principes audierint, quia loquutus sum tibi, et venerint ad te, et dixerint tibi, Annuntia nobis, quid loquutus est tibi rex, ne celes à nobis, et non interficiemus te ; et quid loquutus est ad te rex ; 21 22 23 24 25

MS.A. (') τὸν Ἱερεμίαν (") Ἱερεμίας (κ) ἐν τοῖς (λ) Ἱερεμίας ἐν αὐλῇ (μ) Σελαθιὴλ, (ν) μὴ κρύψῃς (ξ) θανατώσεις με ; (ο) μου ἀκούσῃς ; (π) παραδώσω (ρ) ϗ ζήσεται (σ) παραδοθήσεται (τ) βασιλέως Βαβυλῶνος, ϗ (υ) παραδώσουσίν σε· ἄκουσον λόγον (φ) βούλῃ (χ) * Ἠπάτησέν σε, (ψ) πόδας σου, ϗ ἀπέστρεψαν ἀπὸ σοῦ, Καὶ τὰ τέκνα σου, ϗ τὰς γυναῖκάς σου (ω) εἰς χεῖρας (α) παραδοθήσῃ, (β) ἀκούσωσιν οἱ ἄρχοντες, (γ) μὴ δὴ κρύψῃς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 ואמר ירמיה לכל עמא ולכל נשיא קבילו פתגמא דיי כל דבית יהודה די בארעא
25 דמצרים : כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל למימר אתון ונשיכון ונדרתון בפומכון
וברעותכון קימתון למימר מעבד נעביד ית נדרנא די נדרנא לאסקא בוסמין לכוכבת
שמיא ולנסכא ליה נסכין אקמא תקימון ית נדריכון ומעבד תעבדון ית נסכיכון :
26 בכן קבילו פתגמא דיי כל דבית יהודה דיתבין בארעא דמצרים הא אנא קימית בשמי
רבא אמר יי אם יהי עוד שמי מתקרי בפום כל אנש יהודה אמר קים הוא יי אלהים
27 בכל ארעא דמצרים : הא אנא מסער עליהון לבישא ולא לטבא ויסופון כל אנש
28 יהודה די בארעא דמצרים בחרבא ובכפנא עד דישתיצון : ומשיזבי חרבא יתובון מן
ארעא דמצרים לארעא דבית יהודה עם דמנין וידעון כל שארא דבית יהודה דאתן
29 לארעא דמצרים לאתותבא תמן פתגם דמן יתקים אם דילי ואם דילהון : ודא לכון
אתא אמר יי ארי אנא מסער עליכון באתרא הדין בדיל דתדעון ארי אתקימא יתקימון
30 פתגמי עליכון לבישא : כדנן אמר יי הא אנא מסר ית פרעה תבירא מלכא דמצרים ביד
בעלי דבבוהי וביד דבען למקטליה כמא דמסרית ית צדקיהו מלכא דשבטא דבית
יהודה ביד נבוכד נצר מלכא דבבל בעיל דבביה ודבעא למקטליה :

מה

1 פתגם נבואה דאתנבי ירמיה נביא על ברוך בר נריה כד כתב ית פתגמיא האלין על
ספרא מפומא דירמיה בשתא רביעיתא ליהויקים בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה
2 למימר : כדנן אמר יי אלהא דישראל עלך ברוך : אמרת וי כען לי ארי אוסיף יי
3 דוון על תברי לאיתי בתנחתי ונבואה לא אשכחית :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Jeremias omni populo, & omnibus mulieribus : Suscipite verbum 24
Dñi omnes viri domus Juda, qui estis in terra Ægypti. Hæc dicit Dñs 25
exercituum Deus Israel ; dicendo : Vos & uxores vestræ decrevistis ore vestro, & voluntate vestra præstitistis ; dicentes : Faciendo faciamus vota nostra quæ vovimus, ut adoleamus aromata syderi cœli, & libemus ei libamina : firmando firmatis vota vestra, & faciendo facitis *libamina* vestra. Propterea suscipite verbum Dñi omnes viri domus Juda, qui habita- 26
tis in terra Ægypti : Ecce ego juravi in nomine meo magno, dicit Dñs, Si fuerit ultrà nomen meum invocatum in ore omnis viri domus Juda, dicentis, Vivus est Dñs Deus, in universa terra Ægypti. Ecce ego visito su- 27
per eos in malum, & non in bonum ; & consumentur omnes viri Juda, qui sunt in terra Ægypti, in gladio, & in fame ; donec dispereant. Et qui 28
liberati fuerint à gladio, revertentur de terra Ægypti in terram domus Juda, populus numeri : & scient omnes reliquiæ domus Juda, quæ ingressæ sunt in terram Ægypti ut habitent ibi, cujus verbum firmabitur, meum an illorum. Et hoc erit vobis signum, dicit Dñs, quòd visitaturus 29
sim super vos in loco isto, ut sciatis, quia confirmatione confirmabuntur sermones mei contra vos in malum. Hæc dicit Dñs : Ecce ego tradam Pha- 30
raonem *fractum* regem Ægypti in manum inimicorum suorum, & in manum quærentium occidere eum, sicut tradidi Sedechiam regem tribus domus Juda in manum Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui, & quærentis occidere eum.

CAP. XLV.

VErbum prophetiæ quam prophetavit Jeremias propheta de Baruch 1
filio Neriæ ; quando scripsit verba hæc in libro ex ore Jeremiæ, anno quarto Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda ; dicendo : Hæc dicit Dñs 2
Deus Israel super te Baruch. Dixisti, Væ nunc mihi, quoniam addidit Dñs 3
dolorem super contritionem meam : laboravi in gemitu meo, & prophetiam non inveni.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܠܓܒܪܐ ܘܠܢܫܐ. ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܟܠܗ
25 ܝܗܘܕܐ ܕܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܢܬܘܢ ܘܢܫܝܟܘܢ
ܐܡܪܬܘܢ ܒܦܘܡܟܘܢ. ܘܒܐܝܕܝܟܘܢ ܫܡܠܝܬܘܢ. ܘܐܡܪܬܘܢ. ܢܫܠܡ ܢܕܪܝܢ ܕܢܕܪܢ. ܠܡܣܩ
ܒܣܡܐ ܠܚܝܠܘܬܗ ܕܫܡܝܐ. ܘܠܡܢܣܟܘ ܠܗ ܢܣܟܐ. ܐܩܝܡܘ ܡܘܡܬܟܘܢ. ܘܫܡܠܘ
26 ܢܕܪܝܟܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܟܠܗ ܝܗܘܕܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܐܪܥܐ
ܕܡܨܪܝܢ. ܗܐ ܐܢܐ ܝܡܐ ܐܢܐ ܒܫܡܝ ܪܒܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ ܫܡܝ ܡܬܩܪܐ ܒܦܘܡܐ
27 ܕܝܗܘܕܝܐ ܕܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܠܐ ܢܐܡܪܘܢ. ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. * ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܥܓܠ ܐܢܐ
ܥܠܝܗܘܢ ܠܒܝܫܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܐܒܕܘܢ ܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ.
28 ܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܫܠܡ ܐܢܘܢ. * ܘܕܦܠܛܝܢ ܡܢ ܚܪܒܐ ܢܗܦܟܘܢ ܡܢ
ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܩܠܝܠ ܒܡܢܝܢܐ. ܘܢܕܥܘܢ. ܟܠܗ ܫܪܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܐܙܠܘ
29 ܠܡܥܡܪ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܕܡܠܬܐ ܕܡܢ ܩܝܡܐ. ܕܝܠܝ ܐܘ ܕܝܠܗܘܢ. * ܘܗܕܐ ܠܟܘܢ ܐܬܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ. ܕܡܣܥܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܕܬܕܥܘܢ ܕܩܝܡܢ ܡܠܝ ܥܠܝܟܘܢ ܠܒܝܫܬܐ.
30 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܗ ܠܦܪܥܘܢ ܚܓܝܪܐ ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܒܐܝܕܐ
ܕܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܘܒܐܝܕܐ ܕܒܥܝܢ ܢܦܫܗ. ܐܝܟ ܕܐܫܠܡܬ ܠܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
ܒܐܝܕܐ ܕܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܒܥܠܕܒܒܗ ܘܕܒܥܐ ܢܦܫܗ.

* ܦܘܠܓܐ * ܡܗ *

1 * ܦܬܓܡܐ ܕܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܪܝܐ. ܟܕ ܟܬܒ ܦܬܓܡܐ ܗܠܝܢ ܒܟܬܒܐ ܡܢ
ܦܘܡܗ ܕܐܪܡܝܐ. ܒܫܢܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܕܝܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܟܕ ܐܡܪ.
2 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܥܠܝܟ ܒܪܘܟ. * ܐܡܪܬ. ܘܝ ܠܝ. ܕܐܘܣܦ
3 ܡܪܝܐ ܟܘܪܗܢܐ ܠܟܐܒܝ. ܠܐܝܬ ܒܬܢܚܬܝ ܘܢܝܚܐ ܠܐ ܐܫܟܚܬ.

* Dixit præterea Jeremia toti illi populo, viris 24
atque mulieribus, Audite sermonem Domini omnes Judæi qui estis in terra Ægypti : Sic 25
ait Dñs potentissimus Deus Israelis, Vos & uxores vestræ ore vestro dixistis, & manibus vestris perfecistis : Dixistis inquam, Præstabimus vota nostra quæ vovimus, adolendo thura exercitui cœlesti, & libando ei libamina : præstitistis juramenta vestra, & vota vestra perfecistis. Propterea audite sermonem 26
Dñi ô universi Judæi qui commoramini in terra Ægypti : Ecce ego juro per nomen meum maximum, ait Dñs, haud futurum ampliùs nomen meum in ore Judæorū qui sunt in tota terra Ægypti, neque dicturos, Vivat Dominus Deus. Ego enim accelerabo super eos 27
malum, ait Dominus, & peribunt omnes viri Judæ qui sunt in terra Ægypti, gladio, fame, & peste, donec absumam eos : Et qui gladiū 28
effugient, remeabunt è terra Ægypti in terram Judæ, pauci numero. Ita scient omnes reliqui Judæi qui abierunt commoratum in terra Ægypti, cujusnam sermo sit verus, meus an ipsorum. Hoc autem vobis esto signum, 29
ait Dominus, me animadversurum esse in vos hoc in loco ; ut sciatis vera fore verba mea contra vos in malum : Sic ait Dominus, Ecce 30
ego traditurus sum Pharaonem claudum regem Ægypti in manum inimicorum ejus, & in manum quærentium animam ipsius ; quemadmodum tradidi Sedeciam regem Judæ in manum Nebuchadnosaris regis Babyloniæ inimici ipsius & quærentis animam ipsius.

CAP. XLV.

SErmo quem dixit Jeremia Barucho Neriæ 1
filio, cùm sciberet sermones istos in libro dictante Jeremiâ, anno quarto Jojacimi filii Josiæ regis Judæ, dicendo ; Sic ait Dominus 2
potentissimus Deus Israelis de te ô Baruch : Dixisti, Me miserum, quoniam adjecit Do- 3
minus afflictionem dolori meo : gemendo fessus sum, nec ullam reperio quietem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فأخذ ابدامالاخ الناس * ودخل الي بيت الملك السفلي * واخذ من هناك خرقا بالية وحبالا
12 بالية * وطرحها الي ارميا في الجب * وقال ضع هذه تحت الحبال * فصنع ارميا هكذا * وجذبوه
13 بالحبال واصعدوه من الجب وجلس ارميا في دار الحبس * وارسل الملك فاستدعاه اليه في
14 بيت صالاسيل الذي في بيت الرب * وقال له الملك * اسالك قولا فلا تخف عني كلمة * فقال
15 ارميا للملك * ان اخبرتك اليس تقتلني * وان اشرت عليك ليس تسمع مني * فحلف له الملك
16 قايلا * حي الرب الذي صنع هذه النفس لنا * لا اقتلك ولا اسلمك الي ايدي هولاء
17 الناس * فقال له ارميا * هكذا قال الرب * ان خرجت خارجا الي قواد ملك بابل فتحيي نفسك *
18 ولا تحرق هذه المدينة بالنار وتعيش انت وبنيك * وان لم تخرج تسلم هذه المدينة الي
19 ايدي ملك بابل فيحرقونها بالنار * وانت لا تخلص * فقال الملك لارميا * انا عندي كلمة
20 من اليهود الهاربين الي الكلدانيين * ليلا يدفعوني الي ايديهم فيسخرون بي * فقال لا
21 يسلمونك * اسمع قول الرب الذي انا اقوله لك * ويكون لك الخير وتحيي نفسك * وان لم
22 ترد انت ان تخرج * هذا القول الذي اظهره لي الرب * فها جميع النسوة المتبقيات في بيت
ملك يهوذا يخرجن الي رؤساء ملك بابل وهن يقلن * اضلك وسعوا عليك الرجال
23 المسالمون لك * يجعلون في الزلق رجليك ويرجعون عنك * واولادك ونساءك يخرجونهم الي
الكلدانيين * وانت لا تخلص لانك الي ايدي ملك بابل تدفع * وهذه المدينة تحرق *
24 * فقال له الملك * انسان لا يعلم من هذه الاقوال شيا * وانت فما تموت * وان سمعت
25 الرؤساء اني تكلمت معك فياتون اليك * ويقولون لك اخبرنا ما تكلم به الملك معك ولا
تخف عنا فما نقتلك * فماذا تكلم به الملك معك *

Quarè ductis Abdemelech hominibus illis, ingressus est domum regis infimam, tulitque inde pannos detritos & funiculos putrefactos, projecitque eos ad Jeremiam in lacum, Et ait ; Hæc po- 11 12
ne sub funibus : quod cùm fecisset Jeremia, Traxerunt eum funibus, & e- 13
duxerunt è lacu : mansitque Jeremia in atrio carceris. Tum mittens rex ad- 14
vocavit eum ad se in domum Selaselis, quæ est in domo Domini, dixitque ad eum rex ; Sermonem à te peto, nullum abscondas à me verbum. Dixit Jeremia 15
ad regem ; Si indicavero tibi, annon occîdes me ? & si consilium tibi dedero, non acquiesces mihi. Verùm juravit illi 16
rex, dicens ; Per Dominum vivum qui animam istam fecit nobis, non occîdam te, neque tradam in manus hominum istorum. Tunc ait illi Jeremia, Sic dixit 17
Dominus ; Si certò egrediaris ad duces regis Babelis, vivam servabis animam tuam, non comburetur igne hæc urbs, & vives tu ac filii tui : Quòd si non e- 18
grediaris, tradetur hæc urbs in manus regis Babelis, ignéque succendetur ; & tu non eripieris. Dixit rex ad Jere- 19
miam ; Num habeo verbum à Judæis qui fugerunt ad Chaldæos, quòd non sint me producturi in manus eorum, & illudant mihi ? Respondit, Nequaquam te 20
tradent : ausculta sermoni Domini quem tibi dico, & bene tibi cedet, servabisque animam tuam. Verùm si tu egredi 21
nolueris, hic est sermo quem indicavit mihi Dominus : Et etiam mulieres omnes 22
quæ remanent in domo regis Judæ, producentur ad principes regis Babelis, dicentes ; Seduxerunt te, & prævaluerunt tibi viri pacifici tui : ponent in lubricis pedes tuos, & recedent à te : Et filii 23
tui & uxores tuæ producentur ad Chaldæos ; & tu nequaquam effugies, quia in manu regis Babelis tradêris : denique urbs ista succendetur. Dixit ad eum rex, 24
Nemo quicquam sciat ex his sermonibus, & tu non morieris. Quòd si audierint principes me locutum esse tecum, 25
venerintque ad te, & dixerint tibi ; Indica nobis quæ locutus est rex tecum ; & ne celes nos, ut te occidamus : quid locutus est rex tecum ?

ירמיה : מו

; deſtruens ego ,ædificavi quos Ecce : Dominus dixit Sic : eum ad dices Sic
4 כֹּה תֹאמַר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר־בָּנִיתִי אֲנִי הֹרֵס
quæres tu Et ipſam terram univerſam & : evellens ego ,plantavi quos &
5 וְאֵת אֲשֶׁר־נָטַעְתִּי אֲנִי נֹתֵשׁ וְאֶת־כָּל־הָאָרֶץ הִיא׃ וְאַתָּה תְּבַקֶּשׁ־
,carnem omnem ſuper malum adducens ego ecce quia : quæras Ne ? grandia tibi
לְךָ גְדֹלוֹת אַל־תְּבַקֵּשׁ כִּי הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־כָּל־בָּשָׂר
quò locis omnibus ſuper ,ſpolium in tuam animam tibi dabo & ,Dominus ait
נְאֻם־יְהוָה וְנָתַתִּי לְךָ אֶת־נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל עַל כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־
illuc iveris
תֵּלֶךְ שָׁם׃

CAP. XLVI. מו

Ægyptum Ad .gentes ſuper prophetam Irmejahu ad Domini verbum fuit Quod
1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־הַגּוֹיִם׃ לְמִצְרַיִם 2
Perath flumen ſuper erat qui ,Ægypti regis Necho Parhoh virtutem ſuper
עַל־חֵיל פַּרְעֹה נְכוֹ מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־הָיָה עַל־נְהַר־פְּרָת
quarto anno in Babel rex Nebuchadreſar percuſſit quem : Carchemis in
בְּכַרְכְּמִשׁ אֲשֶׁר הִכָּה נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת הָרְבִיעִית
accedite & ,peltam & ,ſcutum Ordinate .Jehudah regis Joſijahu filii Jehojachim
3 לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה וּגְשׁוּ
: galeis in conſiſtite & ,equites aſcendite & ,equos Ligate .bellum ad
4 לַמִּלְחָמָה׃ אִסְרוּ הַסּוּסִים וַעֲלוּ הַפָּרָשִׁים וְהִתְיַצְּבוּ בְּכוֹבָעִים
,conſternati ipſi vidi Quare .loricas vos induite ,lanceas tergite
5 מִרְקוּ הָרְמָחִים לִבְשׁוּ הַסִּרְיֹנֹת׃ מַדּוּעַ רָאִיתִי הֵמָּה חַתִּים
non & ,fugerunt fugam & ,ſunt contriti eorum fortes & ,retrorſum ſe convertentes
נְסֹגִים אָחוֹר וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ וְלֹא
evadet non & ,levis fugiet Non .Dominus dixit ,undique ab terror : reſpexerunt
6 הִפְנוּ מָגוֹר מִסָּבִיב נְאֻם־יְהוָה׃ אַל־יָנוּס הַקַּל וְאַל־יִמָּלֵט
iſte Quis .ceciderunt & ,impegerunt Perath fluminis manum ſuper aquilonem ad :fortis
7 הַגִּבּוֹר צָפוֹנָה עַל־יַד נְהַר־פְּרָת כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃ מִי־זֶה
fluvius tanquã Ægyptus ?ejus aquæ commovebitur flumina veluti :aſcendet fluviꝰ tanquã
8 כַּיְאֹר יַעֲלֶה כַּנְּהָרוֹת יִתְגֹּעֲשׁוּ מֵימָיו׃ מִצְרַיִם כַּיְאֹר
,terram operiam ,Aſcendam ; dixit & : aquæ movebuntur flumina veluti & ,aſcendet
יַעֲלֶה וְכַנְּהָרוֹת יִתְגֹּעֲשׁוּ מָיִם וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה אֲכַסֶּה־אֶרֶץ
,currus inſanite & ,equos Aſcendite .ea in habitantes & ,civitatem perdam
9 אֹבִידָה עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ עֲלוּ הַסּוּסִים וְהִתְהֹלְלוּ הָרֶכֶב
,apprehendentes Ludim & ,ſcutum apprehendentes Put & ,Chus : fortes egrediantur &
וְיֵצְאוּ הַגִּבּוֹרִים כּוּשׁ וּפוּט תֹּפְשֵׂי מָגֵן וְלוּדִים תֹּפְשֵׂי
ultionis dies ,exercituum Domini Domini ipſa dies Et .arcum tendentes
10 דֹּרְכֵי קָשֶׁת׃ וְהַיּוֹם הַהוּא לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת יוֹם נְקָמָה
inebriabitur & ,ſaturabitur & ,gladius devorabit & ; ſuis hoſtibus de ſe ulciſcendum ad
לְהִנָּקֵם מִצָּרָיו וְאָכְלָה חֶרֶב וְשָׂבְעָה וְרָוְתָה
flumen ad aquilonis terra in exercituũ Domini Domini victima nam :eorũ ſanguine de
מִדָּמָם כִּי זֶבַח לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן אֶל־נְהַר־
multiplicaviſti vanum in : Ægypti filia virgo reſinam tolle & ,Ghilhad Aſcende .Perath
11 פְּרָת׃ עֲלִי גִלְעָד וּקְחִי צֳרִי בְּתוּלַת בַּת־מִצְרַיִם לַשָּׁוְא הִרְבֵּיתִי
tuus clamor & ,tuã ignominiã gentes Audierunt .tibi non curatio ,medicamina
12 רְפֻאוֹת תְּעָלָה אֵין לָךְ׃ שָׁמְעוּ גוֹיִם קְלוֹנֵךְ וְצִוְחָתֵךְ
Verbum .ipſi ambo ceciderũt pariter ,impegerunt fortem in fortis quia : terram replevit
13 מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי־גִבּוֹר בְּגִבּוֹר כָּשָׁלוּ יַחְדָּיו נָפְלוּ שְׁנֵיהֶם׃ הַדָּבָר
Babel regem Nebuchadreſar veniendo :prophetam Irmejahu ad Dominus eſt locutꝰ quod
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לָבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
,Mighdol in facite auditũ & ,Ægypto in Annuntiate .Ægypti terram percutiendũ ad
14 לְהַכּוֹת אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל
devorabit quia ,te præpara & ,Sta ;dicite :Tachpanches in & ,Noph in facite auditũ &
וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס אִמְרוּ הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ כִּי־אָכְלָה
.eũ impulit Dominꝰ quoniã ,ſubſiſtit non ? tui fortes eſt proſtratus Quare .tuos circuitus gladius
15 חֶרֶב סְבִיבֶיךָ׃ מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ לֹא עָמַד כִּי יְהוָה הֲדָפוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

4 Hæc dicit Dominus; Sic dices ad
eum; Ecce quos ædificavi, ego de-
ſtruo : & quos plantavi, ego e-
vello, & univerſam terram hanc.
5 Et tu quæris tibi grandia ? noli
quærere: quia ecce ego adducam
malum ſuper omnem carnem, ait
Dñs : & dabo tibi animam tuam
in ſalutem, in omnibus locis, ad
quæcunque perrexeris.

CAP. XLVI.

1 Quod factum eſt verbum Do-
mini ad Jeremiam prophetam
2 contra Gentes, Ad Ægyptum, ad-
verſùm exercitum Pharaonis Ne-
chao regis Ægypti, qui erat juxta
fluvium Euphraten in Charca-
mis, quem percuſſit Nabuchono-
ſor rex Babylonis, in quarto an-
no Joakim filii Joſiæ regis Juda.
3 Præparate ſcutum, & clypeum,
4 & procedite ad bellum. Jungite
equos, & aſcendite equites: ſtate
in galeis, polite lanceas, induite
5 vos loricis. Quid igitur ? vidi i-
pſos pavidos, & terga vertentes,
fortes eorum cæſos : fugerunt
conciti, nec reſpexerunt : terror
6 undique, ait Dominus. Non fu-
giat velox, nec ſalvari ſe putet
fortis : Ad Aquilonem juxta flu-
men Euphraten victi ſunt, & ru-
7 erunt. Quis eſt iſte, qui quaſi
flumen aſcendit : & veluti fluvi-
orum, intumeſcunt gurgites ejus?
8 Ægyptus fluminis inſtar aſcen-
dit, & velut flumina movebun-
tur fluctus ejus: & dicet ; Aſcen-
dens operiam terram: perdam ci-
9 vitatem, & habitatores ejus. A-
ſcendite equos, & exultate in cur-
ribus, & procedant fortes, Æthi-
opia & Libyes tenentes ſcutum,
& Lydii arripientes & jacientes
10 ſagittas. Dies autem ille Domi-
ni Dei exercituum, dies ultionis,
ut ſumat vindictam de inimicis
ſuis : devorabit gladius, & ſatu-
rabitur, & inebriabitur ſanguine eorum : victima enim Domini Dei exercituum in terra
11 Aquilonis juxta flumen Euphraten. Aſcende in Galaad, & tolle reſinam, virgo filia Ægy-
12 pti: fruſtrà multiplicas medicamina, ſanitas non erit tibi. Audierunt gentes ignominiam
tuam, & ululatꝰ tuus replevit terram: quia fortis impegit in fortem, & ambo pariter con-
13 ciderunt. Verbum quod locutus eſt Dominꝰ ad Jeremiam prophetam, ſuper eo quòd ven-
14 turus eſſet Nabuchodonoſor rex Babylonis & percuſſurus terram Ægypti. Annuntiate
Ægypto, & auditum facite in Magdalo, & reſonet in Memphis, & in Taphnis: dicite; Sta,
15 & præpara te: quia devorabit gladius ea, quæ per circuitum tuum ſunt. Quarè compu-
truit fortis tuus ? non ſtetit : quoniam Dominus ſubvertit eum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

26 Καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, Ῥίπτω ἐγὼ τὸ ἔλεός μου κατ' ὀφθαλμοὺς τοῦ βασιλέως, πρὸς τὸ μὴ (δ) ἀποστρέψαι με εἰς οἰκίαν Ἰωνάθαν, ἀποθανεῖν
27 με ἐκεῖ. Καὶ ἤλθοσαν πάντες οἱ ἄρχοντες πρὸς Ἱερεμίαν, ϗ ἠρώτησαν αὐτόν. ϗ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, οὓς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεύς. ϗ (ε) ἀπεσιώπησαν, ὅτι οὐκ ἠκούσθη (ζ) ὁ
28 λόγος κυρίου. Καὶ ἐκάθισεν Ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, ἕως χρόνου, οὗ συνελήφθη Ἱερουσαλήμ (η).

Et dices eis; Projicio ego miſericordiam meam ante oculos regis ad hoc, ut redire me non faciat in domum Jonathan, ad moriendum me ibi. 26 *Et venerunt omnes principes ad Hieremiam, & interrogaverunt eum. Et annuntiavit eis juxta omnia verba hæc, quæ præceperat ei rex. Et tacuerunt; quia non erat auditum verbum Domini.* 27 *Et ſedit Hieremias in atrio carceris, uſque ad tempus quo capta eſt Hieruſalem.* 28

MS.A. (δ) ἐπιστρέψαι εἰς οἰκίαν Ἰωνάθαν, ἀποθανεῖν ἐκεῖ. Καὶ ἦλθαν (ε) ἐσιώπησαν, (ζ) λόγος (η) Ἡ ΠΟ'ΛΕΙΣ.

Cap. 39. Vulg. Lat. ΚΕΦ. μϛ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο (α) τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ τοῦ Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα, (β) παρεγένετο Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ϗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, ϗ (γ) ἐπολιόρκουν αὐτήν.
2 Καὶ ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τοῦ Σεδεκία, ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ, ἐνάτῃ τοῦ μηνός, ἐῤῥάγη ἡ πόλις,
3 Καὶ εἰσῆλθον πάντες οἱ (δ) ἡγούμενοι βασιλέως Βαβυλῶνος, ϗ ἐκάθισαν ἐν (ϛ) πύλῃ τῇ μέσῃ (ε) Μαργανασάρ, ϗ Σαμαγώθ, ϗ Ναβουσάχαρ, ϗ Ναβουσαρείς, Ναγαργᾶς, Νασερραβαμάθ, ϗ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως Βαβυλῶνος.

CAP. XLVI.

Et factum eſt (a) menſe nono Sedeciæ, regis Juda, advenit Nabuchodonoſor rex Babylonis, & omnis virtus ejus ſuper Hieruſalem: & obſidebant eam. 1 *Et in undecimo anno Sedeciæ, in menſe quarto, nonâ menſis, diſſiſſa eſt civitas:* 2 *Et ingreſſi ſunt omnes duces regis Babylonis: & ſederunt in porta media, Marganaſar, & Samagoth, & Nabuſachar, & Nabuſaris, Nagargas, Naſerrabamath, & reliqui duces regis (b) Babylonis.* 3

MS.A. (α) ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ (β) ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, παρεγένετο Ναβουχοδονόσορ * βασιλέως (γ) ἐπολιόρκει (δ) ἡγεμόνες (ϛ) τῇ πύλῃ (ε) Νηργελσαρασάρ, Εἰσαμαγάθ, ϗ Ναβουσάχαρ, ϗ Ναβουζαρείς, ϗ Ναγαργᾶς, Νασερραμασάκ, ϗ οἱ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 כִּדְנַן תֵּימַר לֵיהּ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הָא דִי בְנֵיתִי אֲנָא אֶפַגַּר וְיָת דִי קַיֵּימִית אֲנָא אֲטַלְטֵל
5 וְיָת כָּל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דִילִי הִיא : וְאַתְּ בָּעֵי לָךְ רַבְרְבָן לָא תִבְעֵי אֲרֵי הָא אֲנָא מַיְתֵי
בִּישְׁתָא עַל כָּל בִּסְרָא אֲמַר יְיָ וְאֶתֵּן לָךְ יָת נַפְשָׁךְ לְשֵׁיזָבָא עַל כָּל אַתְרַיָּא דִי תְהָךְ לְתַמָּן :

מו

1 דַּהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עַל יִרְמְיָה נְבִיָּא עַל עַמְמַיָּא : לְמִצְרַיִם עַל מַשְׁרִית פַּרְעֹה
2 חֲגִירָא מַלְכָּא דְמִצְרַיִם דַּהֲוָה עַל נְהַר פְּרָת בְּכַרְכְּמִישׁ דִּמְחָא נְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל
3 בְּשַׁתָּא רְבִיעֵיתָא לִיהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה : סַדָּרוּ עַגְלִין וּתְרִיסִין
4 וְאִתְקָרְבוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא : טַקִּיסוּ סוּסָוָתָא וְיִסְקוּן פָּרָשַׁיָּא וְיִתְעַתְּדוּן בְּקוּלְסַיָּא צַחְצָחוּ
5 מוֹרְנַיָּתָא לְבַשׁוּ סִרְיָנַיָּא : מָא דֵין חֲזֵיתִי אִנּוּן תְּבִירִין מִסְתַּחֲרִין לַאֲחוֹרָא וְגִבָּרֵיהוֹן
תְּבִירִין וּמֶעְרַק עָרְקִין וְלָא מִתְפְּנָן לְמֵיקָם מִן קֳדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא דְמִתְכַּנְּשִׁין עֲלֵיהוֹן
6 מִסְחוֹר סְחוֹר אֲמַר יְיָ : לָא יֵעְרוֹק קַלִּילָא וְלָא יִשְׁתֵּיזֵב גִּבָּרָא בְּאַרְעָא צִפּוּנָא עַל כֵּיף נַהֲרָא
7 פְּרָת אִתְּקַלוּ וּנְפַלוּ : מַן דֵּין מַלְכָּא דְסָלֵיק בְּמַשְׁרְיָתֵיהּ כַּעֲנָנָא דְסָלֵיק וְחָפֵי יָת אַרְעָא כְּמַבּוּעַ
8 דְּמַיִין דְּמִטְּרְפִין מוֹהִי : מַלְכָּא דְמִצְרַיִם בְּמַשְׁרְיָתֵיהּ כַּעֲנָנָא דְסָלֵיק וְחָפֵי יָת אַרְעָא
כְּמַבּוּעַ דְּמַיִין דְּמִטְּרְפִין מוֹהִי וַאֲמַר אֶסַּק אֶחֱפֵי אַרְעָא אוֹבֵיד קִרְוַיָּא וְדִיתְבִין בְּהוֹן
9 יִסְקוּן סוּסָוָתָא וְיִשְׁתַּגְּשׁוּן רְתִכַּיָּא וְיִפְּקוּן גִּבָּרַיָּא כּוּשָׁאֵי וּפוּטָאֵי אֲחִידֵי תְרִיסִין וְלוּדָאֵי דְנָגְדִין
10 וּמָחָן בְּקַשְׁתָּא : וְיוֹמָא הַהוּא מִן קֳדָם יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת יוֹם פּוּרְעָנוּתָא לְאִתְפָּרָעָא מִסַּנְאוֹהִי וְתִקְטוֹל
חַרְבָּא וְתִסְבַּע וְתִרְוֵי מִדְּמְהוֹן אֲרֵי קְטוֹל קֳדָם יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת בְּאַרְעָא צִפּוּנָא עַל כֵּיף נַהֲרָא פְּרָת : סַקוּ
11 לְגִלְעָד וְסַבוּ שְׁעִיף מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְמִצְרַיִם לְלָא הֲנָיָה אַסְגֵּית אַסְוָן אַסְוָתָא לֵית
12 לִיךְ : שְׁמַעוּ עַמְמַיָּא קְלָנֵיךְ וּצְוָחֵיךְ מְלָת אַרְעָא אֲרֵי גִּבָּר בְּגִבָּר תְּקַלוּ כַּחֲדָא
13 אִתְקְטַלוּ תַרְוֵיהוֹן : פִּתְגָם נְבוּאָה דְּמַלֵּיל יְיָ עִם יִרְמְיָה נְבִיָּא לְמֵיתֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא
14 דְבָבֶל לְמִמְחֵי יָת אַרְעָא דְמִצְרַיִם : חַוּוֹ בְמִצְרַיִם וְאַשְׁמַעוּ בְּמִגְדּוֹל וְאַשְׁמַעוּ בְמַמְפֵּס
15 וּבְתַחְפַּנְחֵס אֲמַרוּ אִתְעַתַּד וְאַתְקֵין לָךְ אֲרֵי קְטַלַת חַרְבָּא סְחוֹרָךְ : מָא דֵין אִתְּבַרוּ גִּבָּרָךְ
וְלָא יְכִילוּ לְמֵיקָם אֲרֵי יְיָ תַּבַּרְנוּן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Hæc dices ei, Hæc dicit Dñs : Ecce ego quod ædificavi, ego deſtruam ; & 4
quod ſtabilivi ego transferam, & omnem terram Iſrael quæ mea eſt. Et tu 5
quæris tibi grandia ? ne quæras : quia ecce ego adducam mala ſuper
omnem carnem, dicit Dominus : & dabo tibi animam tuam in ſalutem in
omnibus locis ad quæ ieris.

CAP. XLVI.

Quod factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad Jeremiam prophe- 1
tam contra gentes. Ad Ægyptum contra exercitum Pharaonis claudi regis 2
Ægypti, qui erat juxta fluvium Euphratem in Carchamis, quem percuſſit
Nabuchodonoſor rex Babylonis in anno quarto Joachim filii Joſiæ regis
tribus domꝰ Juda. Ordinate ſcuta & clypeos ; accedite ad pugnandum. 3
Inſtruite equos, & aſcendant equites & ſtent cum galeis ; polite lanceas, 4
induimini loricis. Quare vidi ipſos contritos & terga vertentes, & fortes 5
eorum confractos ? & fugiendo fugiunt , & non reſpiciunt ad reſiſten-
dum illis qui occidunt gladio, qui congregantur adverſum eos undiqua-
que, dicit Dñs. Non fugiet velox, nec evadet fortis. In terra Aquilonis 6
juxta ripam fluminis Euphratis impegerunt, & ceciderunt. Quis eſt iſte 7
qui aſcendit cum exercitu ſuo ſicut nubes ; & operit terram ? & ſicut fons
aquarum cujus aquæ turbatæ ſunt ? Rex Ægypti qui aſcendit cum exercitu, 8
quaſi nubes quæ *aſcendens* operit terram ; & ſicut fons aquarum , cujus
aquæ commoventur : & dixit, Aſcendam, cooperiam terram, & pleni-
tudinem ejus ; perdam civitates, & illos qui habitant in eis. Aſcendant 9
equi & ſonent currus, & egrediantur fortes Æthiopes, & Libyi tenentes
clypeos, & Lydi extendentes & *ferientes arcu*. Dies enim ille coram Dño 10
exercituum dies ultionis eſt, ut vindictam ſumat de inimicis populi ſui :
& occidet eos gladio, & ſatiabitur, & inebriabitur ſanguine eorum ; quia
occiſio eſt coram Dño exercituum in terra Aquilonis juxta flumen Euphra-
tem. Aſcende ad Galaad, & tolle reſinam regnum cœtus Ægypti, in nul- 11
lam enim utilitatem multiplicas medicamina: medicina non aſcendet tibi.
Audierunt populi ignominiam tuam, & clamore tuo repleta eſt terra, quia 12
fortis impegit in fortem, ſimul ambo interfecti ſunt. Verbum prophetiæ 13
ꝙ locutꝰ eſt Dñs cum Jeremia propheta de adventu Nabuchodonoſor regis
Babylonis, ad percutiendã terram Ægypti. Annuntiate in Ægypto, & nar- 14
rate in Magdalo, & annuntiate in Memphis, & in Taphnes dicite : Accin-
gere & præpara te, quia occidit gladiꝰ eos qui in circuitu tuo ſunt. Quare 15
contriti ſunt fortes tui, & non potuerunt conſiſtere? Quia Dñs contrivit eos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܗ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܕܒܢܝܬ ܐܢܐ ܣܬܪ ܐܢܐ. ܘܕܢܨܒܬ ܐܢܐ ܥܩܪ ܐܢܐ. ܘܠܟܠܗ ܐܪܥܐ ܡܚܪܒ ܐܢܐ.
5 ܘܐܢܬ ܒܥܐ ܐܢܬ ܠܟ ܪܘܪܒܬܐ. ܠܐ ܬܒܥܐ. ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܒܝܫܬܐ ܥܠ ܟܠ ܒܣܪ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܬܠ ܠܟ ܢܦܫܟ ܠܦܘܪܩܢܐ ܒܟܠ ܐܬܪܘܬܐ ܕܬܐܙܠ ܠܬܡܢ.

* ܡܫܩܠܐ ܕܡܨܪܝܢ *

1 ܘܗܘܐ ܬܘܒ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܠܡܬܢܒܝܘ ܥܠ ܥܡܡܐ.
2 ܘܥܠ ܡܨܪܝܐ. ܘܥܠ ܚܝܠܗ ܕܦܪܥܘܢ ܚܓܝܪܐ ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܕܫܪܐ ܗܘܐ ܥܠ ܢܗܪܐ ܦܪܬ ܒܟܪܟܡܝܫ. ܕܩܛܠܗ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܒܫܢܬ ܐܪܒܥ ܠܝܘܝܩܝܡ ܒܪ ܝܘܫܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܡܐܡܪ.
3 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܣܒܘ ܙܝܢܐ ܘܬܪܣܐ ܘܩܪܘܒܘ ܠܩܪܒܐ.
4 ܐܣܘܪܘ ܣܘܣܘܬܐ ܘܐܪܟܒܘ ܦܪܫܐ. ܘܣܝܡܘ ܣܢܘܪܝܬܐ. ܘܡܪܘܩܘ ܡܘܪܢܝܬܐ. ܘܠܒܫܘ ܫܪܝܢܐ.
5 ܡܛܠ ܕܚܙܝܬ ܐܢܘܢ ܕܬܒܝܪܝܢ ܘܗܦܟܝܢ ܠܒܣܬܪܗܘܢ. ܘܓܢܒܪܝܗܘܢ ܡܚܝܠܝܢ ܠܡܥܪܩ ܘܠܐ ܡܬܦܢܝܢ. ܡܛܠ ܕܟܪܝܟܝܢ ܠܗܘܢ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
6 ܠܐ ܢܥܪܘܩ ܩܠܝܠܐ. ܘܠܐ ܢܬܦܨܐ ܓܢܒܪܐ. ܥܠ ܓܢܒ ܢܗܪܐ ܦܪܬ ܐܬܬܩܠܘ ܘܢܦܠܘ.
7 ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܐܝܟ ܢܗܪܐ ܣܠܩ. ܘܐܝܟ ܢܗܪܘܬܐ ܪܓܫܝܢ ܡܝܘܗܝ.
8 ܡܨܪܝܢ ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܣܠܩܬ. ܘܐܝܟ ܢܗܪܘܬܐ ܪܓܫܝܢ ܡܝܗ. ܘܐܡܪܬ ܐܣܩ ܘܐܟܣܐ ܐܪܥܐ. ܘܐܘܒܕ ܩܪܝܬܐ ܘܥܡܘܪܝܗ.
9 ܣܩܘ ܥܠ ܣܘܣܘܬܐ ܘܐܫܬܒܗܪܘ ܒܡܪܟܒܬܐ. ܘܢܦܩܘܢ ܓܢܒܪܐ ܟܘܫܝܐ ܘܦܘܛܝܐ ܐܚܝܕܝ ܬܪܣܐ. ܘܠܘܕܝܐ ܐܚܝܕܝ ܘܡܬܚܝ ܩܫܬܐ.
10 ܘܢܗܘܐ ܗܘ ܝܘܡܐ ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܝܘܡܐ ܕܬܒܥܬܐ ܠܡܬܒܥ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. ܘܬܐܟܘܠ ܚܪܒܐ ܘܬܣܒܥ ܘܬܪܘܐ ܡܢ ܕܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܢܟܣܬܐ ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܒܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ ܥܠ ܓܢܒ ܢܗܪܐ ܦܪܬ.
11 ܣܩܝ ܠܓܠܥܕ ܘܣܒܝ ܠܟܝ ܪܛܝܢܐ ܒܬܘܠܬܐ ܒܪܬ ܡܨܪܝܢ. ܠܣܪܝܩܘܬܐ ܐܣܓܝܬܝ ܐܣܘܬܐ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܟܝ ܐܘܬܪܢܐ.
12 ܫܡܥܘ ܥܡܡܐ ܨܥܪܟܝ. ܘܡܠܬ ܐܪܥܐ ܝܠܠܬܟܝ. ܡܛܠ ܕܓܢܒܪܐ ܒܓܢܒܪܐ ܐܬܬܩܠ. ܘܐܟܚܕܐ ܢܦܠܘ ܬܪܝܗܘܢ.
13 ܦܬܓܡܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܡ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܕܢܐܬܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܢܚܪܒ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ.
14 ܚܘܘ ܒܡܨܪܝܢ ܘܐܫܡܥܘ ܒܡܓܕܘܠ. ܘܐܫܡܥܘ ܒܡܦܝܣ ܘܒܬܚܦܝܣ. ܐܡܪܘ ܩܘܡ ܘܛܝܒ ܢܦܫܟ. ܡܛܠ ܕܐܟܠܬ ܚܪܒܐ ܚܕܪܝܟ.
15 ܡܛܠܡܢܐ ܐܬܗܦܟܘ ܓܢܒܪܝܟ ܘܢܦܠܘ ܘܠܐ ܩܡܘ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܗܦܟ ܐܢܘܢ.

Ita dic illi, Sic dicit illi Dñs, Ecce quod ædi- 4
ficaveram, deſtructurus ſum; & quod plan-
taveram, evulſurus ; totámque terram vaſta-
turus. Tu igitur qui ad ardua aſpiras, ad ea 5
quæ majora te ſunt, ne aſpires: quoniam ecce
ego adducturus ſum malum ſuper univerſam
carnẽ, ait Dñs : tibi verò concedã ut teipſum
eripias in quibuſvis locis ad quæ perrexeris.

CAP. XLVI.

Onus Ægypti.

Fuit præterea ſermo Domini ad Jeremiam 1
prophetam, ut vaticinaretur de gentibus, &
de Ægyptiis, Deque exercitu Pharaonis Claudi 2
regis Ægypti, qui caſtra fixerat ſecus flumen
Euphratem in Carcemus, quem interfecit Ne-
buchadnoſar rex Babylonis, anno quarto Jo-
jacim filii Joſiæ regis Judæ, dicendo ; Sic ait 3
Dominus potentiſſimus Deus Iſraelis; Sumite
arma & clypeum, & accedite ad bellum : In- 4
jicite fræna equis, equites conſcendere jube-
te: imponite galeas, extergite lanceas, induite
loricas : Quoniam video iſtos profligatos & 5
terga vertentes, & robuſtiſſimos eorum vulne-
ratos fugere neque reſpicere, eò quòd undiq;
cingerent eos. Dicit Dominꝰ, Haudquaquam 6
fugiet qui leviſſimus eſt, nec eripiet ſe qui ro-
buſtorum eſt robuſtiſſimꝰ : ſecus fluvium Eu-
phratem impegerunt & corruerunt omnes.
Quis eſt iſte qui ceu flumen aſcendit, cujus 7
undæ ceu fluminum obſtrepunt ? Rex Ægypti 8
ceu flumẽ aſcendit, & ut fluminũ obſtrepunt
undæ illius, ac dicit, Aſcendam, operiámque
terram, & urbem cum civibus ejus perdam :
Conſcendite equos, gloriamini in curribus : 9
prodeant viri Æthiopes & Putæ: clypeos tra-
ctantes, & Lydii jaculandi arcu periti. Erit 10
autem dies illa Domino potentiſſimo, dies
retributionis, quam rependet hoſtibus ſuis,
vorabitque gladius, & ſaturabitur atque ine-
briabitur ſanguine eorum : nam gladium ex-
citabit Dominus potentiſſimꝰ in terra Aqui-
lonari ſecus fluvium Euphratem. Aſcende in 11
Gelaad, & ſume tibi reſinam virgo filia Æ-
gypti : fruſtrà multas adhibes medicinas, nec
emolumentũ percipis. Audient gentes igno- 12
miniam tuam, & ululatu tuo implebitur ter-
ra , quoniam vir in virum irruet, ambóque
gladio corruent. Sermo quem dixit Dominus 13
Jeremiæ prophetæ, venturum Nebuchadno-
ſarem regem Babylonis, & terram Ægypti
vaſtaturum. Indicate in Ægypto, & annun- 14
tiate in Migdol, promulgate in Mephes, &
in Tahphis dicite ; Prompti ſitis ac parati,
quoniam voravit gladius adjacentia tibi lo-
ca. Qua de cauſa deturbati ſunt heroes tui, 15
& ceciderunt, neque ſurrexerunt ? quia Do-
minus deturbavit eos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * فتقول لهم * انا طرحت رحمتي لعيني الملك الا يردني الي بيت يوناثان لاموت هناك * واتي
27 جميع الروساء الي ارميا وسالوه فاخبرهم بجميع هذه الاقوال التي اوصاه بها الملك فسكتوا
28 لان قول الرب لم يسمع * وجلس ارميا في دار الحبس الي الزمان الذي اخذت فيه ايروشليم
المدينه * * الفصل السادس والاربعون * * وكان في السنة التاسعة لصداقيا 1
2 ملك يهودا في الشهر العاشر حضر بختنصر ملك بابل وكل جيشه الي ايروشليم وحاصرها * وفي
3 السنة الحادية عشر لصداقيا في الشهر الرابع في التاسع من الشهر تشققت المدينه * ودخل
جميع قواد ملك بابل وجلسوا في الباب الاوسط * نرجل صاصاصار * وصاماغات وانبوصاخار *
4 وانبوزاريس * وناعرغاس * وناسار ورامابك * وبقيه قواد ملك بابل [MS.Ox. * فلما راهم صادقيا
ملك يهوذا * وجميع الرجال الابطال هربوا وخرجوا من القرية ليلا في طريق بستان الملك من
5 باب السور وخرجوا في طريق الصحراء * وركض خيل الكلدانيين خلفهم * فادركوا صادقيا في قاع
اريحا * وتفرقت اجناده كلها * واخذوه واتوا به الي بختنصر ملك بابل الي دبلت في ارض حماه *
6 * وخاصمه هناك * وحاكمه * وذبح ملك بابل بني صادقيا بدبلت بين يديه * وذبح ملك بابل
7 جميع قواد ملك يهودا في دبلت * واعمي عيني صادقيا * وشده بسلاسل الحديد * وانطلق
8 به الي بابل * فاما قصر الملك وبيوت الشعب فاحرقوه الكلدانيون بالنار وهدموا سور اورشليم بما يدور *

Dices illis , Ego propoſui miſericordiam 26
mei coram rege , ut non remitteret me in
domum Jnathanis ad moriendum illic. 27
Cùm itaque veniſſent omnes principes ad
Jeremiam, & interrogâſſent eum ; retulit
eis omnes hoſce ſermones quos præceperat
ei rex : quapropter tacuerunt : quia ſermo
Domini non fuit auditus. Manſit autem 28
Jeremia in atrio carceris uſque ad tempus
quo capta fuit urbs Jeruſalem.

CAP. XLVI.

Deinde contigit anno nono Sedeciæ re- 1
gis Judæ, menſe decimo, ut adveni-
ens Bochtonaſſar rex Babelis cum toto ex-
ercitu ſuo in Jeruſalem, obſideret eam :
Et anno undecimo Sedeciæ, menſe quarto, 2
nono menſis die , perrumperetur urbs.
Quarè ingreſſi omnes duces regis Babelis 3
conſiderunt in porta media, Nerghel-ſeſa-
ſar, Samagath, Nabuſachar, Nabuzaris,
Nagargas, Naſar, & Ramabac. cæteríque
duces regis Babelis : [MS. Ox. *Et cùm* 4
vidiſſet eos Sedecia Rex Judæ, omnes
viri ſtrenui, fugientes egreſſi ſunt noctè
de civitate viâ horti regis, per portam
muri, & exierunt viâ campeſtrium. Per- 5
ſequentes autem eos equites Chaldæorum
aſſecuti ſunt Sedeciam in campeſtribus
Jericho, ubi toto ipſius exercitu ab eo diſ-
ſipato tulerunt eum, deduxerúntque ad
Bochtonaſſar regem Babyloniæ Diblatham,
in terram Himathæ. Ubi poſtquam cum 6
eo altercatus eſſet, ſententiam in eum tu-
lit : & jugulavit Rex Babyloniæ filios
Sedeciæ Diblathæ coram ipſo : etiam o-
mnes Regis Judæ duces jugulavit rex Ba-
byloniæ in Diblatha. Tum oculos Sedeciæ 7
excæcavit, & vinxit eum catenis ferreis,
ut deduceret eum in Babyloniam. Regis 8
autem palatium, & domos populi igne
combuſſerunt Chaldæi, muróſque Jeruſa-
lem per circuitum demoliti ſunt.

ירמיה: מז

,Surge : dixerunt & ,suum socium ad vir cecidit etiam : ruentem Multiplicavit
16 הִרְבָּה כּוֹשֵׁל גַּם־נָפַל אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמָה
facie bus à nostræ nativitatis terram ad & , nostrum populum ad revertamur &
וְנָשֻׁבָה אֶל־עַמֵּנוּ וְאֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ מִפְּנֵי
, tumultum , Ægypti regem Parhoh , ibi Vocaverunt depopulatoris gladii
17 חֶרֶב הַיּוֹנָה׃ קָרְאוּ שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁאוֹן
exercituum Dominus rex inquit ,ego Vivens .statutum tempus fecit transire
18 הֶעֱבִיר הַמּוֹעֵד׃ חַי־אָנִי נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
.veniet ,mari in Charmel sicut & , montibus in Thabor sicut quoniam:ejus nomen
שְׁמוֹ כִּי כְּתָבוֹר בֶּהָרִים וּכְכַרְמֶל בַּיָּם יָבוֹא׃
solitudinem in Noph quia : Ægypti filia habitatrix ,tibi fac transmigrationis Vasa
19 כְּלֵי גוֹלָה עֲשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בַּת־מִצְרַיִם כִּי־נֹף לְשַׁמָּה
excidium : Ægyptus formosa Vitula .habitatore absque , desolabitur & , erit
20 תִהְיֶה וְנִצְּתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ עֶגְלָה יְפֵה־פִיָּה מִצְרַיִם קֶרֶץ
, sagina vituli veluti ejus interiori in ejus mercenarii Etiam .veniens,veniens aquilone ab
21 מִצָּפוֹן בָּא בָא׃ גַּם־שְׂכִרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק
dies quia : substiterunt non , simul fugerunt , se verterunt ipsi etiam quia
כִּי־גַם־הֵמָּה הִפְנוּ נָסוּ יַחְדָּיו לֹא עָמָדוּ כִּי יוֹם
serpentis quasi ejus Vox .eorum visitationis tempus , eos super veniens eorum exitii
22 אֵידָם בָּא עֲלֵיהֶם עֵת פְּקֻדָּתָם׃ קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ
cæsores tanquam ei venerunt securibus in & , ibunt virtute in quoniam , ibit
יֵלֵךְ כִּי־בְחַיִל יֵלֵכוּ וּבְקַרְדֻּמּוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֹטְבֵי
nam : investigabitur non quia , Dominus ait , ejus sylvam Exscindent .lignorum
23 עֵצִים׃ כָּרְתוּ יַעְרָהּ נְאֻם־יְהוָה כִּי לֹא יֵחָקֵר כִּי
: Ægypti filia est affecta Pudore .numerus eis non & , locusta præ sunt multiplicati
24 רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאֵין לָהֶם מִסְפָּר׃ הֹבִישָׁה בַּת־מִצְרָיִם
Deus exercituum Dominus Dixit .aquilonis populi manum in est tradita
25 נִתְּנָה בְּיַד עַם־צָפוֹן׃ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
,Ægyptum super & ,Parhoh super & , No de Amon ad visitans ego Ecce : Israel
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פוֹקֵד אֶל־אָמוֹן מִנֹּא וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם
.eum in fidentes super & , Parhoh super & : ejus reges super & , ejus deos super &
וְעַל־אֱלֹהֶיהָ וְעַל־מְלָכֶיהָ וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ׃
Nebuchadresar manum in & , eorum animam quærentium manum in eos dabo Et
26 וּנְתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר
dies secundùm habitabitur hæc post & : ejus servorum manum in & , Babel regis
מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשְׁכֹּן כִּימֵי־
ne & , Jahacob mi serve timeas ne tu Et .Dominus dixit , quondam
27 קֶדֶם נְאֻם־יְהוָה׃ וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל־
tuum semen & , longinquo de te servans ego ecce quia , Israel consterneris
תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת־זַרְעֲךָ
, erit pacatus & , requiescet & , Jahacob revertetur & : eorum captivitatis terra de
מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקוֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן
, Dominus ait , Jahacob mi serve timeas ne Tu .exterrens non &
28 וְאֵין מַחֲרִיד׃ אַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה
quas , gentibus cunctis in consummationem faciam nam : ego tecum quia
כִּי אִתְּךָ אָנִי כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
te castigabo & , consummationem faciam non te & ; illuc te propuli
הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ
.te liberabo non liberando & , judicio in
לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ׃

CAP. XLVII. מז

, Pelistim ad prophetam Irmejahu ad Domini verbum fuit Quod
1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־פְּלִשְׁתִּים
.Hazzah Parhoh percuteret antequam
בְּטֶרֶם יַכֶּה פַרְעֹה אֶת־עַזָּה׃

Versio VULG. LAT.

16 Multiplicavit ruentes, ceciditque vir ad proximum suum: & dicent; Surge, & revertamur ad populum nostrum, & ad terram nativitatis nostræ, à facie gladii columbæ. 17 Vocate nomen Pharaonis regis Ægypti, Tumultum adduxit tempus. 18 Vivo ego (inquit rex, Domin⁹ exercituum nomen ejus,) quoniā sicut Thabor in montib⁹, & sicut Carmelus in mari, veniet. 19 Vasa transmigrationis fac tibi, habitatrix filia Ægypti: quia Memphis in solitudinem erit, & deseretur, & inhabitabilis erit. 20 Vitula elegans atque formosa Ægyptus: stimulator ab Aquilone veniet ei. 21 Mercenarii quoque ejus, qui versabantur in medio ejus, quasi vituli saginati versi sunt, & fugerunt simul, nec stare potuerunt: quia dies interfectionis eorum venit super eos, tempus visitationis eorum. 22 Vox ejus quasi æris sonabit: quoniam cum exercitu properabunt, & cum securibus venient ei, quasi cædentes ligna. 23 Succiderunt saltum ejus, ait Dominus, qui supputari non potest: multiplicati sunt super locustas, & non est eis numerus. 24 Confusa est filia Ægypti, & tradita in manus populi Aquilonis. 25 Dixit Domin⁹ exercituum, Deus Israel; Ecce ego visitabo super tumultū Alexandriæ, & super Pharaoné, & super Ægyptum, & super deos ejus, & super reges ejus, & super Pharaonem, & super eos qui confidunt in eo. 26 Et dabo eos in manus quærentium animam eorum, & in manus Nabuchodonosor regis Babylonis, & in manus servorum ejus: & post hæc habitabitur sicut diebus pristinis, ait Domin⁹. 27 Et tu ne timeas, serve meus Jacob, & ne paveas, Israel: quia ecce ego salvum te faciam de longinquo, & semen tuum de terra captivitatis tuæ: & revertetur Jacob, & requiescet, & prosperabitur; & non erit qui exterreat eum. 28 Et tu noli timere, serve meus Jacob, ait Dominus: quia tecum ego sum, quia ego consumam cunctas gentes, ad quas ejeci te: te verò non consumā, sed castigabo te in judicio, nec quasi innocenti parcam tibi.

CAP. XLVII.

1 Quod factum est verbū Domini ad Jeremiam prophetam contra Palæsthinos, antequàm percuteret Pharao Gazam:

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ ἀπέστειλαν, καὶ ἔλαβον τὸν Ἱερεμίαν ἐξ αὐλῆς τῆς φυλακῆς, καὶ ἔδωκαν αὐτὸν (ζ) πρὸς τὸν Γοδολίαν υἱὸν Ἀχικὰν, υἱοῦ Σαφὰν, καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν, καὶ (η) ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. 15 Καὶ πρὸς Ἱερεμίαν ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν τῇ αὐλῇ 16 τῆς φυλακῆς, λέγων, Πορεύου καὶ (θ) εἰπὲ πρὸς Ἀβδεμέλεχ τὸν Αἰθίοπα, Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ἐγὼ φέρω τοὺς λόγους μου (ι) ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ 17 καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά. Καὶ σώσω σε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐ μὴ (κ) δώσω σε εἰς χεῖρας (λ) τῶν ἀνθρώπων, ὧν 18 σὺ φοβῇ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, Ὅτι σώζων σώσω σε, καὶ ἐν ῥομφαίᾳ οὐ μὴ πέσῃς· καὶ ἔσται ἡ ψυχή σου εἰς (μ) εὕρημα, ὅτι ἐπεποίθεις ἐπ' ἐμοί, φησὶ κύριος.

14 Et miserunt, & tulerunt Hieremiam de atrio carceris, & dederunt eum ad Godoliam filium Achican filii Saphan: & eduxerunt eum: & sedit in medio populi. 15 Et ad Hieremiam factum est verbum Domini in atrio carceris, 16 dicens; Vade, & dic ad Abdemelech Æthiopem; Sic dixit Dominus Deus Israel; Ecce ego affero verba mea super civitatem hanc in mala, & non in bona: 17 Et salvabo te in die illa: & non dabo te in manus hominum, quos tu times à facie eorum. 18 Salvans enim salvabo te: & in gladio non cades: & erit anima tua in rem inventam: quoniam fidisti super me, ait Dominus.

MS. A. (ζ) πρὸς Γοδολίαν υἱὸν Ἀχικὰμ, *υἱὸν (η) ἐκάθισαν (θ) εἰπὸν (ι) εἰς τὴν γῆν ταύτην (κ) παραδώσω (λ) ἀνθρώπων, (μ) εὕρεμα,

ΚΕΦ. μζ'.

CAP. XLVII.

Cap. 40. Vulg.Lat.

1 Ὁ Λόγος ὁ (α) γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, (β) μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν Ναβουζαρδὰν τὸν ἀρχιμάγειρον (γ) τὸν ἐκ Ῥαμὰ, ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν ἐν χειροπέδαις, ἐν μέσῳ ἀποικίας Ἰούδα τῶν (δ) ἠγμένων εἰς Βαβυλῶνα. 2 Καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριος ὁ (ε) θεός σου ἐλάλησε τὰ κακὰ ταῦτα ἐπὶ τὸν 3 τόπον τοῦτον· Καὶ ἐποίησε κύριος, ὅτι (ϛ) ἡμάρτετε αὐτῷ, καὶ οὐκ (ζ) ἠκούσατε 4 τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Ἰδοὺ ἔλυσά σε ἀπὸ τῶν χειροπέδων τῶν (η) ἐπὶ τὰς χεῖράς σου. εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ εἰς Βαβυλῶνα, (θ) καὶ θήσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ σέ·

1 Verbum, quod factum est à Domino ad Hieremiam, postquàm dimisit eum Nabuzardan princeps coquorum, ex Rama, quando tulit eum in manicis, in medio transmigrationis Juda, eorum, qui ducebantur in Babylonem. 2 Et tulit eum princeps coquorum, & dixit ei; Dominus Deus tuus loquutus est mala hæc super locum istum: 3 Et fecit (a) Dominus; quia peccâstis ei, & non audîstis vocem (b) ejus. 4 Ecce solvi te à manicis, quæ super manus tuas. Si bonum coram te venire mecum in (c) Babylonem; & ponam oculos meos super te:

MS.A. (α) ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ (β) ὝΣΤΕΡΟΝ ΜΕΤᾺ (γ) ἘΚ ῬΑΜᾺ (δ) ἈΠΑΓΟΜΕΝΩΝ (ε) θεὸς ἐλάλησεν (ϛ) ἡμάρτητε (ζ) εἰσηκούσατε (η) ὑπὸ (θ) ἧκε, θήσω

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 אַסגִּיאוּ מַתקְלֵיהוֹן אַף אִשְׁתְּמָעוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ וַיֵמְרוּן קוּמוּ וּנְתוּב לְעַמָּנָא וּלְאַרְעָא
17 יַלְדוּתָנָא מִן קֳדָם חַרְבָּא דְסָנְאָה דְהִיא כַּחֲמַר מְרַוֵּי׃ וּמַנּוּ לְתַמָּן פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם
18 דְסַגִּיאִין אַתְרְגוּשְׁתֵיהּ מַעְדֵּי זִמְנַיָּא׃ קַיָּם אֲנָא אֲמַר מַלְכָּא יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ אֲרֵי כְּמָא
19 דְיַצִּיב פִּתְגָמָא דְתָבוֹר בְּטוּרַיָּא וּכְכַרְמְלָא בְּיַמָּא כֵּן יֵיתֵי תְּבִירֵיהּ׃ מָנֵי גָלוּתָא אַתְקֵנִי לִיךְ
20 מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְמִצְרַיִם אֲרֵי מְפִיס לְצָדוּ תְּהֵי וְתִצְדֵּי מִבְּלִי יָתֵיב׃ מַלְכוּת יָאֲיָא הֲוָת
21 מִצְרַיִם עַמְמִין קָטוֹלִין מִצִּפּוּנָא יֵיתוֹן עֲלַהּ לְמִבְזַהּ׃ אַף רַבְרְבָהָא בְּגַוַּהּ כְּעֶגְלֵי רַבְקָא אֲרֵי
אַף אִנּוּן אִתְפְּנִיאוּ עֲרַקוּ כַּחֲדָא לָא יְכִילוּ לְמֵקָם אֲרֵי יוֹם תַּבְרְהוֹן אֲתָא עֲלֵיהוֹן עִדָּן
22 סְעוּרַן בִּישְׁתְּהוֹן׃ קָל נְקוֹשׁ זֵינֵיהוֹן כְּחִיוַן זָחֲלִין אֲרֵי בְמַשְׁרְיָן יְהָכוּן עֲלֵיכוֹן וּכְמָא דְעָלִין
23 בְּכַשִּׁילִין לְמִקַּץ אָעֵי חוּרְשָׁא׃ שֵׁיצוּ רַבְרְבָהָא אֲמַר יְיָ אֲרֵי לֵית לְהוֹן סוֹף אֲרֵי סַגִּיאִין
24 מִגּוֹבָא וְלֵית לְהוֹן מִנְיָן׃ בְּהִיתַת מַלְכוּת מִצְרַיִם אִתְמְסַרַת בְּיַד עַמָּא דְאָתָא עֲלַהּ
25 מִצִּפּוּנָא׃ אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַסְעַר עַל אַתְרְגוּשַׁת אֲלֶכְסַנְדְּרִיָּא
וְעַל פַּרְעֹה וְעַל מִצְרַיִם וְעַל טַעֲוָתַהָא וְעַל מַלְכָהָא וְעַל פַּרְעֹה וְעַל דְמִתְרַחֲצִין עֲלוֹהִי׃
26 וְאֶמְסְרִנּוּן בְּיַד דְּבָעַן לְמִקְטְלְהוֹן וּבְיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וּבְיַד עַבְדוֹהִי וּבָתַר כֵּן
27 תִּשְׁרֵי כְּיוֹמֵי קֳדָם אֲמַר יְיָ׃ וְאַתְּ לָא תִדְחַל עַבְדִּי יַעֲקֹב וְלָא תִתְּבַר יִשְׂרָאֵל אֲרֵי הָא אֲנָא
פָּרִיק לָךְ מֵרָחִיק וְיָת בְּנָךְ מֵאֲרַע גָּלוּתְהוֹן וִיתוּבוּן דְּבֵית יַעֲקֹב וְיִשְׁקְטוּן וְיִשְׁרוּן לְרוֹחְצָן
28 וְלֵית דְּמָנִיד׃ אַתְּ לָא תִדְחַל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲמַר יְיָ אֲרֵי בְּסַעְדָּךְ מֵימְרִי אֲרֵי אַעֲבֵיד
גְּמִירָא בְּכָל עַמְמַיָּא דִּי אַגְלֵיתָךְ לְתַמָּן וְעִמָּךְ לָא אַעֲבֵיד גְּמִירָא וְאַיְתִי עֲלָךְ יִסּוּרִין
לְאַלָּפוּתָךְ בְּרַם בְּדִין חַסוּךְ וְשֵׁיצָאָה לָא אֲשֵׁיצִנָּךְ׃

מז

1 דַּהֲוָה פִּתְגַּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה נְבִיָּא עַל פְּלִשְׁתָּאֵי עַד לָא יֵיתֵי פַּרְעֹה
וְיִמְחֵי יָת יָתְבֵי עַזָּה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Multiplicatæ sunt ruinæ eorum: etiam obedient unusquisq; proximo suo, & dicent: Surgite & revertamur ad populum nostrum, & ad terram nativitatis nostræ à facie gladii inimici, qui est sicut vinum inebrians. 17 Invitarunt ibi: Pharao rex Ægypti cujus copiosus tumultus est, transfert tempora. 18 Vivo ego; dicit Rex, Dn̄s exercituum nomen ejus; quia sicut verum est verbum hoc, quòd Thabor est in montib⁹, & sicut Carmelus in mari; sic veniet interit⁹ ejus. 19 Vasa transmigrationis præpara tibi regnum coet⁹ Ægypti, quia Memphis in desolationem erit, & desolabitur absque habitatore. 20 Regnum speciosum fuit Ægyptus. Populi interfectores venient ab Aquilone contra eam, ad eam diripiendam. 21 Principes quoque ejus in medio ejus quasi vituli saginati, ipsi enim versi sunt & fugerunt simul, & non potuerunt consistere; quia dies interit⁹ eorum venit super eos, temp⁹ visitationis malitiæ eorum. 22 Vox collisionis armorum eorū quasi serpentum reptantiū, quoniam cum exercitu ibunt contra *vos*: & sicut ii qui ingrediuntur cum securib⁹ ad succidenda ligna saltus. 23 Consumpti sunt principes ej⁹, dicit Dn̄s: quia non habent finem, quia copiosiores sunt locustis, & non est eis numer⁹. 24 Confusum est regnum Ægypti; traditum est in manum populi qui venit contra illud ab Aquilone. 25 Dicit Dn̄s exercituum Deus Israel: Ecce ego visito super tumultum Alexandriæ, & super Pharaonem, & super Ægyptios, & super idola eorum, et super reges eorum, et super Pharaonem, et super omnes qui confidunt in eo. 26 Et tradam eos in manum quærentium occidere eos, et in manum Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manum servorum ej⁹. Et postea habitabitur sicut in dieb⁹ antiquis, dicit Dn̄s. 27 Tu autem ne timeas serve mi Jacob, et ne formides Israel: Quia ecce ego salvum te faciam à longè, et filios tuos de terra captivitatis eorum. Et revertentur viri dom⁹ Jacob, et quiescent, et habitabunt confidenter, et non erit qui exterreat. 28 Tu autem ne timeas serve mi Jacob, dicit Dn̄s: quia in adjutoriū tuū est Verbum meum: faciam enim consumptionem in omnib⁹ populis ad quos *transtuli* te: non faciam in te consumptioné, sed adducam super te correptiones ut doceam te, veruntamen in judicio misericordiæ; et consumendo non consumam te.

CAP. XLVII.

1 Quod factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia propheta, contra Philistæos, antequam veniret Pharao, et percuteret habitatores Gazæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
28 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]

16 Complures eorum dejecti sunt, & ceciderunt alter super alterū, ac dixerunt; Surgite, revertamur ad gentē nostrā & solum natale nostrū, à conspectu gladii cruciantis. 17 Et vocaverunt ibi nomen Pharaonis Claudi regis Ægypti, Perturbatorem et consumptorem temporum. 18 Vivo ego, dicit ille Dn̄s cujus nomen est rex Sebaoth, quòd ruiturus est Pharaon ceu fragmentum montis, & ut Charmelus in medium maris. 19 Vasa captivitatis fac tibi virgo filia Ægypti: nam Mephes erit in vastitatē, & desolabitur ob defectum civium: 20 Super Ægyptū vitulam speciosam depictam, exercitus ab Aquilone veniet: 21 Mercenarii ejus, *qui sunt* in ea quasi vituli saginati, etiam ipsi terga vertentes fugient simul, neq; subsistent; quia dies fractionis eorum superveniet eis, tempus visitationis eorum. 22 Tumultus exercitûs erit quasi coluber reptans: siquidé cum exercitu ibunt, & cum securibus venient adversùs eam tanquam cæsores lignorum: 23 (Succidite sylvas ejus, dicit Dn̄s) siquidem infiniti sunt; siquidem plures sunt locustis, & nullus est eis numerus. 24 Erubescet filia Ægypti, & tradetur in manum populi Aquilonaris. 25 Ait Dn̄s potentissimus Deus Israelis. Ecce ego animadversurus sum in Amonem aquarum, & in Pharaonem, & in Ægyptū & deos ejus, & in exercitum regésq; ipsius; deniq; in Pharaonem, & in omnes qui freti sunt illo: 26 Et traditurus eos in manū hostiū eorū, & in manū quærentium animam ipsorum; in manū *scilicet* Nebuchadnosaris regis Babylonii, & in manum servorum ejus: postmodum autem habitabit ut pristinis diebus, ait Dn̄s. 27 Tu verò ne timeto serve mi Jacob, dicit Dn̄s, neque consternator ô Israel: nam ecce liberabo te de *regione* longinqua, & semen tuum de terra captivitatis suæ: sedebítque Jacob & silebit, tranquillus ac tutus erit nemine lædente. 28 Tu inquam, ne timeto serve mi Jacob, dicit Dn̄s; quoniam tecum sum: nam penitùs consumpturus sum cunctas gentes inter quas te dispersi, te verò nequaquam consumam: castigabo tamen te cùm modo, nec penitùs impunem te dimittam.

CAP. XLVII.

Contra Palestinam

1 Fuit etiam sermo Domini ad Jeremiam prophetam, ut vaticinaretur de Palestinis, antequam percussisset Pharaon Azam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وساير الشعب الذي بقي في القرية* والقوم الذين استامنوا الي ملك بابل* ومن بقي من
10 الشعب سباهم نبوزردان صاحب الشرطة* وانطلق بهم الي بابل* فاما مساكين الشعب
الذين لم يكن عندهم شي فتركهم نبوزردان في ارض يهودا* فدفع اليهم الكروم والارضين*
11 وامرهم ان يستعملوها* فاما ارميا فامن به ملك بابل* وقال لنبوزردان صاحب الشرطة* وقال
12 له * خذ اليك ارميا وتعاهده* ولا تدع احدا يقول له شي من السو* وما قال من شي فافعله*
13 * وارسل نبوزردان ونبوسزبن صاحب الخدم* ونرغل شار اصار* وربماغ الذي هو صاحب
14 المطبخ* وجميع قواد ملك بابل] *وَأَرْسَلُوا فَأَخَذُوا ارميا مِن دَارِ ٱلْحَبْسِ وَدَفَعُوهُ لِغُودُلِيَا
15 بْنِ أَسِيكَامَ بْنِ صَافَانَ* وَأَخْرَجُوهُ وَأَجْلَسُوهُ فِي وَسَطِ ٱلشَّعْبِ * وَكَانَ قَوْلُ ٱلرَّبِّ إِلَي إِرْمِيَا فِي دَارِ
16 ٱلْحَبْسِ قَايِلًا * اَمْضِ وَقُلْ لِأَبْدَمَالَاخَ ٱلْحَبَشِيِّ* هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ إِلٰهُ إِسْرَايِلَ* هَا أَنَا أَجْلِبُ أَقْوَالِي
17 إِلَي هٰذِهِ ٱلْأَرْضِ لِلشُّرُورِ وَلَا لِلْخَيْرَاتِ * وَأُخَلِّصُكَ فِي ذَلِكَ ٱلْيَوْمِ وَلَا أُسْلِمُكَ فِي أَيْدِي ٱلنَّاسِ
18 ٱلَّذِينَ تَخَافُ مِنْ أَجْلِهِمْ * لِأَنِّي تَخَلُّصًا أُخَلِّصُكَ* وَلَا تَسْقُطُ بِٱلسَّيْفِ* وَيَكُونُ نَفْسُكَ لِلْوُجُودِ*
لِأَنَّكَ تَوَكَّلْتَ عَلَيَّ قَالَ ٱلرَّبُّ*

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْأَرْبَعُونَ *

1 * اَلْقَوْلُ ٱلصَّايِرُ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ إِلَي إِرْمِيَا أَخِيرًا* بَعْدَ أَنْ سَرَّحَهُ نَبُوزَرْدَانُ رَيِّسُ ٱلطَّبَّاخِينَ
مِنَ ٱلرَّامَةِ* عِنْدَمَا أَحَاطَ بِٱلْكُبُولِ فِي يَدَيْهِ فِي وَسَطِ جَلْوَةِ يَهُودَا ٱلْمَسَاقِينَ إِلَي بَابِلَ*
2 * وَأَخَذَهُ رَيِّسُ ٱلطَّبَّاخِينَ وَقَالَ لَهُ * ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ تَكَلَّمَ بِهٰذِهِ ٱلشُّرُورِ عَلَي هٰذَا ٱلْمَوْضِعِ *وَصَنَعَ
3 ٱلرَّبُّ* لِأَنَّكُمْ أَخْطَأْتُمْ إِلَيْهِ وَلَمْ تَسْمَعُوا صَوْتَهُ * هَا حَلَلْتُكَ مِنْ هٰذِهِ ٱلْكُبُولِ ٱلَّتِي فِي يَدَيْكَ*
4 إِنْ كَانَ حَسَنٌ أَمَامَكَ أَنْ تَأْتِيَ مَعِي إِلَي بَابِلَ اِيتِ* أَصْنَعُ عَيْنِي عَلَيْكَ*

9 *Populum verò omnem qui remanserat in urbe, unà cum iis qui ad regem Babyloniæ se receperant, universum populi residuum captivos abduxit Nebuzardan præfectus militiæ, deportavitque in Babyloniam.* 10 *De populo autem pauperrimos, quibus non erat quicquam, reliquit Nebuzardan in terra Judæ; dedítque eis vineas & agros, et præcepit eis ut illa colerent.* 11 *Jeremiam autem securum reddidit rex Babyloniæ, & dixit Nebuzardan præfecto militiæ, dixit inquam ei;* 12 *Tolle tibi Jeremiam, et curam illius gere, neque patiaris quempiam ut dicat adversùs eum quicquam mali: sed quicquid tibi dixerit, illud facies.* 13 *Misit itaque Nebuzardan, & Nebusazban præfectus servorum, & Nergal-shrazar et Rabmag qui præfectus coquorum fuit, omnésque duces regis Babyloniæ:]* 14 *Deinde mittentes tulerunt Jeremiam ex atrio carceris, & tradiderunt eum Godoliæ filio Achicami filii Saphanis; eductúmque habitare fecerunt in medio populi.* 15 *Fuerat autem sermo Domini ad Jeremiam in atrio carceris, dicens;* 16 *Abi dictum Abdemelecho Æthiopi; Sic dixit Dominus Deus Israelis: Ecce ego adducturus sum sermones meos huic terræ in mala, non autem in bona.* 17 *Te verò salvabo in illo die, & non tradam te in manus hominum quos times:* 18 *Omnino salvabo te, & non occumbes gladio, sed erit anima tua superstes; quia mihi confisus es, dixit Dominus.*

CAP. XLVII.

1 Sermo qui factus est à Domino ad Jeremiam postremò, postquā dimisisset eum Nebuzardan princeps coquorum, ex Rama; quandó *vinctas* manicis manus abduxit eum inter captivos Judæ qui ducebantur in Babelem.

2 *Cùm ergò cepisset eum princeps coquorū, dixit illi; Dominus Deus locutus est hæc mala contra locum istum,* 3 *Et fecit Dominus; quia peccâstis in eum, & non auscultâstis voci ejus.* 4 *Ecce solvo te his manicis qui sunt in manibus tuis: Si rectum tibi videtur venire mecum Babelem, veni; tui curam agam:*

torrentem in erunt &,aquilone ab ascendentes aquæ Ecce : Dominus dixit Sic
2 כה אמר יהוה הנה־מים עלים מצפון והיו לנחל
: ea in habitantes &,urbem ; ejus plenitudinem &,terram inundabunt &,*inundantem*
שוטף וישטפו ארץ ומלואה עיר וישבי בה
ungularum *gressus* voce A .terræ habitator omnis ululabit & ,*homo* clamabunt &
3 וזעקו האדם והילל כל יושב הארץ: מקול שעטת פרסות
ad patres respexerunt non:ejus rotarum *tumultu*,ejus *currus strepitu* à ,ejus fortium
אביריו מרעש לרכבו המון גלגליו לא־הפנו אבות אל־
, Pelistim omnes vastandum ad venientem diem *Super* .manuum *remissione* à filios
4 בנים מרפיון ידים: על־היום הבא לשדוד את־כל־פלשתים
vastavit nam : auxiliatorem superstitem omnem Sidon & , Sor succidendum ad
להכרית לצר ולצידון כל שריד עזר כי־שדד
ad calvitium Venit .Caphtor insulæ residuum , Pelistim Dominus
5 יהוה את־פלשתים שארית אי כפתור: באה קרחה אל־
? te incides quo usque : earum vallis residuum Aschelon est succisa , Hazzah
עזה נדמתה אשקלון שארית עמקם עד־מתי תתגודדי:
; tuam vaginam *ad* te collige ? quiesces non quo usque Domini *gladie* Heu
6 הוי חרב ליהוה עד־אנה לא תשקטי האספי אל־תערך
, Aschelon ad : ei *præcepit* Dominus & , *quiesces* Quomodo .sile & , quiesce
7 הרגעי ודמי: איך תשקטי ויהוה צוה־לה אל־אשקלון
.eum *constituit* ibi maris *portum* ad &
ואל־חוף הים שם יעדה:

CAP. XLVIII. מח

,Nebo ad Væ :Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Moab Ad
1 למואב כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הוי אל־נבו
est afflicta pudore : Chiriathaim est capta ,est affecta pudore , est vastata quoniam
כי שדדה הבישה נלכדה קריתים הבישה
cogitaverunt , Chesbon in ,Moab laus ultra Non .*est consternata &* ,Misgab
2 המשגב וחתה: אין עוד תהלת מואב בחשבון חשבו
,*silebis* Madmen etiam : gente de eam disperdamus & ,venite , malum *eam super*
עליה רעה לכו ונכריתנה מגוי גם־מדמן תדמי
contritio & ,vastitas : Choronaim de clamoris Vox .gladius ibit te post
3 אחריך תלך חרב: קול צעקה מחרנים שד ושבר
Quia .eius parvulorum clamorem facite audire : Moab est Contrita .magna
4 גדול: נשברה מואב השמיעו זעקה צעוריה: כי 5
hostes Choronaim descensu in quoniam : *fletus* ascendet fletu in Luchith *ascensu*
מעלה הלחות בבכי יעלה־בכי כי במורד חורנים צרי
eritis & : vestram animam eruite , Fugite .audierunt contritionis clamorem
6 צעקת־שבר שמעו: נסו מלטו נפשכם ותהיינה
,tuis thesauris *in* &,tuis operib⁹ in *tua fiducia* quod eo *Quia* .deserto in *juniper⁹* veluti
7 כערוער במדבר: כי יען בטחך במעשיך ובאוצרותיך
,ejus sacerdotes,transmigrationem in Chemos egredietur & : capieris tu etiam
גם־את תלכדי ויצא כמיש בגולה כהניו
; evadet non urbs &,urbem omnem ad vastator veniet Et .simul ejus principes &
8 ושריו יחד: ויבא שדד אל־כל־עיר ועיר לא תמלט
florem Date .Dominus dixit *quod* : planities *disperdetur* & , vallis peribit &
9 ואבד העמק ונשמד המישר אשר אמר יהוה: תנו־ציץ
non à erunt desolationem in ejus civitates & : volabit volando quia , Moab
למואב כי נצא תצא ועריה לשמה תהיינה מאין
prohibens execratus & : *fraude* Domini opus *faciens* Execratus .eis in *habitatore*
10 יושב בהן: ארור עשה מלאכת יהוה רמיה וארור מנע
in ipse *quiescens* & ,*suis pueritiis* à Moab *fuit Pacatus* .sanguine à suum gladium
11 חרבו מדם: שאנן מואב מנעוריו ושקט הוא אל־
: ivit non transmigrationem in &,vas *ad* vase de fuit evacuat⁹ non &,suis fæcib⁹
שמריו ולא־הורק מכלי אל־כלי ובגולה לא הלך
.est mutatus non ejus odor & ,eo in ejus gustus stetit idcirco
על־כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר:

Versio VULG. LAT.

2 Hæc dicit Dominus ; Ecce aquæ ascendunt ab Aquilone, & erunt quasi torrens inundans, & operient terram & plenitudinem ejus, urbem & habitatores ejus : clamabunt homines, & ululabunt 3 omnes habitatores terræ, A strepitu pompæ armorum, & bellatorum ejus, à commotione quadrigarum ejus, & multitudine rotarum illius. Non respexerunt patres filios manibus dissolutis 4 Pro adventu diei, in quo vastabuntur omnes Philisthiim, & dissipabitur Tyrus, & Sidon cum omnib⁹ reliquis auxiliis suis : depopulat⁹ est enim Domin⁹ Palæsthinos, reliquias insulæ Cappa- 5 dociæ. Venit calvitium super Gazam : conticuit Ascalon, & reliquiæ vallis earum : usquequò con- 6 cideris? O mucro Domini usquequò non quiesces ? Ingredere in vaginã tuam, refrigerare, & sile. 7 Quomodò quiescet, cùm Domin⁹ præceperit ei adversùs Ascaloné, & adversùs maritimas ejus regiones, ibique condixerit illi ?

CAP. XLVIII.

1 AD Moab hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Væ super Nabo, quoniam vastata est, & confusa : capta est Cariathaim : confusa est fortis, & tremuit. 2 Non est ultrà exultatio in Moab contra Hesebon : cogitaverunt malum. Venite, & disperdamus eam de gente, ergò silens conticesces, sequetúrque te gladius. 3 Vox clamoris de Oronaim : va- 4 stitas, & contritio magna. Contrita est Moab : annuntiate cla- 5 morem parvulis ejus. Per ascensum enim Luith plorans ascendet in fletu : quoniam in descensu Oronaim hostes ululatum con- 6 tritionis audierunt : Fugite, salvate animas vestras : & eritis 7 quasi myricæ in deserto. Pro eo enim quòd habuisti fiduciam in munitionib⁹ tuis, & in thesauris tuis, tu quoque capieris : & ibit Chamos in transmigrationem, sacerdotes ejus, & principes ejus 8 simul. Et veniet prædo ad omnem urbem, & urbs nulla salvabitur : & peribunt valles, & dissipabuntur campestria : quo- 9 niam dixit Domin⁹ : Date flo- 10 rem Moab, quia florens egredietur : & civitates ejus desertæ erunt, & inhabitabiles. Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter : & maledictus, qui prohibet gladium suum 11 à sanguine. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requievit in fæcibus suis : nec transfusus est de vase in vas, & in transmigrationem non abiit : idcircò permansit gustus ejus in eo, et odor ejus non est immutatus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Εἰ δὲ μή, (ι) ἀπότρεχε, ἀνάστρεψον πρὸς τὸν Γοδολίαν υἱὸν Ἀχεικὰμ, (κ) υἱοῦ Σαφὰν, ὃν κατέστησε βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ἐν γῇ Ἰούδα, εἰς ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ (λ) πορευθῆναι ἐκεῖ, πορεύου. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ ἀρχιμάγειρος δῶρα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτόν. 6 Καὶ ἦλθε πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασσηφὰ, καὶ ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ (μ) αὐτοῦ, τοῦ καταλειφθέντος ἐν τῇ γῇ. 7 Καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως τῆς ἐν ἀγρῷ, αὐτοὶ (ν) καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν, ὅτι κατέστησε βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὸν Γοδολίαν ἐν τῇ γῇ, καὶ (') παρακατέθεντο αὐτῷ ἄνδρας καὶ γυναῖκας αὐτῶν, οὓς οὐ κατῴκισεν 8 εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ἦλθε πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασσηφὰ Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου, καὶ (ξ) Ἰωάναν υἱὸς Κάρηε, καὶ Σαραίας υἱὸς Θαναεμὲθ, καὶ υἱοὶ (ο) Ἰωφὲ τοῦ Νετωφαθὶ, καὶ Ἐζονίας υἱὸς τοῦ Μωχαθὶ, αὐτοὶ, καὶ οἱ ἄνδρες αὐ- 9 τῶν. Καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς Γοδολίας, καὶ τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν, λέγων, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τῶν παίδων τῶν Χαλδαίων, κατοικήσατε ἐν τῇ γῇ, καὶ ('') ἐργάσασθε τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, 10 καὶ βέλτιον ἔσται ὑμῖν. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κάθημαι ἐναντίον ὑμῶν εἰς Μασσηφὰ, στῆναι κατὰ πρόσωπον τῶν Χαλδαίων, οἳ (π) ἂν ἔλθωσιν ἐφ' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς (ρ) συναγάγετε οἶνον καὶ ὀπώραν καὶ (σ) ἔλαιον, καὶ βάλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν, καὶ (·) οἰκήσατε ἐν ταῖς πόλεσιν αἷς 11 κατεκρατήσατε. Καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι οἱ (τ) ἐν Μωὰβ, καὶ ἐν υἱοῖς Ἀμμὼν, καὶ οἱ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ, καὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, ἤκουσαν ὅτι ἔδωκε βασιλεὺς Βαβυλῶνος (υ) κατάλειμμα τῷ Ἰούδα, καὶ ὅτι κατέστησεν ἐπ' αὐ- 12 τοὺς τὸν Γοδολίαν υἱὸν Ἀχεικάμ. Καὶ ἦλθον πρὸς Γοδολίαν εἰς γῆν Ἰούδα εἰς Μασσηφὰ, καὶ συνήγαγον οἶνον καὶ ὀπώραν πολλὴν σφόδρα, καὶ ἔλαιον.

5 *Sin minùs; recurre,(d)redi ad Godoliam filium Achicam filii Saphan, quem constituit rex Babylonis in terra Juda : & habita cum eo in medio populi in terra Juda : ad omnia quæ bona in oculis tuis ad eundum ibi, (e)vade. Et dedit ei magister coquorum (f) dona, & dimisit eum.* 6 *Et venit ad Godoliam in Massepha : & sedit in medio populi sui : qui remanserat in terra.* 7 *Et audierunt omnes duces virtutis, quæ in agro, ipsi, & viri eorum, quia constituit rex Babylonis Godoliam in terra, & (g) commendarunt ei viros, & uxores (h) eorum, quos non transtulerat in Babylonem.* 8 *Et venit ad Godoliam in Massepha Ismael filius Nathaniæ, & Joanam filius Caree, & Saraas filius Thanaemeth, & filii Jophe Netophathitæ, & Ezonias filius Mochathi, ipsi, & viri eorum.* 9 *Et juravit eis Godolias, et viris eorum, dicens ; Ne timeatis à facie puerorum Chaldæorum. Habitate in terra, & operamini regi Babylonis : & melius erit vobis.* 10 *Et ecce ego sedeo coram vobis in Massepha ad standum ante faciem Chaldæorum, quicunque venerint super vos. Et vos colligite vinum, & fructus, & oleum, & mittite in vasa vestra : & habitate in urbibus, quas tenuistis.* 11 *Et omnes Judæi qui in Moab, & in filiis Ammon, & qui in Idumæa, & qui in omni terra, audierunt, quia dedit rex Babylonis reliquias Juda, & quia constituit super eos Godoliam filium Achicam.* 12 *(i)Et venerunt ad Godoliam in terram Juda in Massepha : & collegerunt vinum, & fructus multos valdè, & oleum.*

MS.A. (ι) ἀπόστρεψον καὶ ἀπότρεχε πρὸς Γοδολίαν (κ)* υἱὸν (λ) πορευθῆναι, καὶ πορεύου. (μ) τοῦ καταλειφθέντος (ν) καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν, καὶ οἱ (') παρεκατέθεντο (ξ) Ἰωάννας (ο) Ὠφὲτ τοῦ Νετωφατεὶ, καὶ Ἰεζονίας υἱὸς τοῦ Μαχατεὶ, ('') ἐργάζεσθε (π) ἐὰν (ρ) συναγάγετε (σ) συναγάγατε ἔλαιον, (·) οἰκήσατε (τ) ἐν γῇ Μωὰβ, καὶ οἱ ἐν (υ) τὰ καταλείμματα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 כדנן אמר יי הא עממיא אתן מצפונא ויהון כנחל מגבר ויבזון ארעא ומלאה קרויא
3 ודיתבין בהון ויצוחון בני אנשא ויללון כל יתבי ארעא: מקל מפסועית פרסת גברוהי
מזיע לרתיכוהי אתרגושת גלגלוהי לא מתפנן אבהן לרחמא על בנין מאתר שלהורת
4 ידין: על יומא דאתי למבז ית כל ארעא פלשתאי לשיצאה לצור ולצידון כל שאר סעיד
5 ארי אבזיז יי ית ארע פלשתאי שאר נגוות קפוטקאי: מטת פורענותא ליתבי עזה
6 אתברו אשקלנאי שאר תוקפהון עד אימתי תתהממון: וי חרבא דשליחא מן קדם
7 יי עד אימתי לא תנוחין אתכנשי לנדנך לבית זמנא תנוחין: איכדין תנוחין ויי
פקיד עלה על אשקלון ועל ספר ימא לתמן מזמנה:

מח

1 למואב כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל וי על נבו ארי אתבזיזת בהיתת אתכבישת
2 קריתים בהיתו מבית רוחצנהון ואתברו: לית עוד תושבחא למואב בחשבון חשיבו
עלה בישא אתו ונשיצנה מלמהוי עמא אף מדמן תתברין בתרך יהכון קטולי חרבא:
3 קל צוחתא מחורונים בזא ותברא רבא: 4 אתברת מלכות מואב בסרו צוחתא
5 שלטוניהון: ארי מסוקית לוחית כד בכן יסקון בכן ארי במחתית חורונים צוחת
6 תבירי קרב יבסרון: ערקו שיזיבו נפשכון והוו כמגדל ערער דשרן בשכונין במדברא:
7 ארי חלף דאתרחיצת באוצרך ובבית גנזך אף את תתאחדין ויפוק כמוש בגלותא
8 פלחוהי ורברבוהי כחדא: וייתון בוזזין על כל קרויהון וקרוא מנהון לא תשתזיב
9 וייבדון דיתבין בעומקא וישתיצון דשרן במישרא דאמר יי: אעדו כתרא מן מואב
10 ארי מגלא תגלי וקרוהא לצדו יהוין מבלי יתיב בהן: ליט די עביד עלה עבידא מן
11 קדם יי בנכלא וליט דמנע חרביה מקטול: שלן מואבאי מזעוריהון ושקטין אנון על
נכסיהון ולא אתגליאו מאתר לאתר ובגלותא לא הליכו על כן אוריכו שלותא נכסיהון
כחמרא דנטיר על שמריה וריחיה לא פג:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

2 Hæc dicit Dñs, Ecce populi venient ab Aquilone, & erunt quasi torrens inundans, & diripient terram & plenitudinem ejus; urbes, & habitantes in eis. Et clamabunt filii hominum, & ululabunt omnes habitatores terræ. 3 A voce gressus ungularum fortium ejus, à commotione curruum ejus, tumultu rotarum ejus, non respiciunt patres ut misereantur filiorum, propter remissionem manuum. 4 Propter diem qui ventur⁹ est, in quo diripietur omnis terra Philistæorum, & disperdentur Tyrus & Sidon, & omnes reliquiæ auxilii; quia diripuit Dñs terram Philistæorum, reliquias insulæ *Cappadocum*. 5 Pervenit vindicta habitatorib⁹ Gazæ : contriti sunt Ascalonitæ, & reliquiæ roboris eorum : quousq; tandem vos ipsos incidetis? 6 Væ mucro, qui missus es à facie Dñi, usque quo non quiesces? Recipe te in vaginam tuam, in domo temporis quiesce. 7 Quomodo quiescet ? quia Dñs præcepit de eo contra Ascalonem, & contra portum maris, ibíque præparavit eum.

CAP. XLVIII.

1 AD Moab hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel ; Væ super Nebo, quoniam direpta est, & confusa est : subjugata est Cariathaim : confusi sunt à domo fiduciæ suæ, & confracti sunt. 2 Non est ultrà laus Moab. In Hesbon cogitaverunt contra eam malum : Venite & consumem⁹ eam, ne sit populus. Etiam Madmen contererîs; post te ibunt occisores gladio. 3 Vox clamoris de Horonaim, direptio & confractio magna. 4 Contritum est regnum Moab ; annuntiarunt clamorem dominatores ejus. 5 Quia ascensum Luith dum flent ascendunt flentes : nam per descensum Horonaim clamorem confractorum à prælio annuntiabunt. 6 Fugite, liberate animas vestras, & estote sicut turris Aroer, & sicut qui morantur in tentoriis in deserto. 7 Quia pro eo quòd confisa es in thesauris tuis, & in domo opum tuarum, tu quoque capieris. Et egredietur Chamos in transmigrationem; cultores ejus, & principes ejus simul. 8 Et venient direptores contra omnes urbes eorum, neque earum ulla liberabitur; & peribunt qui habitant in valle, & disperdentur qui habitant in campestribus, quia dixit Dominus. 9 Auferte coronam à Moab; quia transmigrando transmigrabit, & urbes 10 ejus in desolationem erunt, ita ut non sit qui habitet in eis. Maledict⁹ qui facit in ea opus à facie Dñi in dolo: & maledict⁹ qui prohibet gladiũ suum 11 ab occisione. Abundantes fuerant Moabitæ ab adolescentia sua, & quieti in substantiis suis : nec fuerant translati de loco in locũ, nec in transmigratione abiverant : propterea prorogarunt prosperitatem facultates eorum; sicut vinum quod conservatum est super fæces suas, & odor ejus non est immutatus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

2 * Sic ait Dominus, Ecce juvenes adducam ex Aquilone, erúntq; tanquam torrens rapidus, abripiéntque terrã & quicquid est in ea, urbem & cives ejus; ita ut exclament homines, & ejulent omnes habitatores terræ. 3 Ob sonitũ incessûs ungularum *equorum* gigantum ejus, & ob commotionem curruũ ejus, strepitúmque rotarũ ejus, non respicient patres ad filios; quia remittentur manus eorum. 4 Ecce dies veniet quo diripientur omnes Palestini, excindetur Tyrus & Sidon, & quotquot reliqui manserunt, dispergentur : vastaturus est enim Dñs Palestinos, reliquas insulas Cappadocum. 5 Perveniet plaga ad Azam, conteretur Ascalon, & quotquot supererint de civibus earum. 6 O gladie Domini, quousque tandem non quiesces neque desistes à cæde ? recipe te in vaginam tuam, recipe te, & quiesce. 7 Quomodo quiesceret, quum Dominus præfecerit eum Ascaloni, & super litora maris ibi dederit ei potestatem ?

CAP. XLVIII.
Contra Nobu.

1 * SIc ait Dominus potentissimus Deus Israelis, Væ Nobu, quoniam direpta est; rubore & ignominiâ suffusa est Curiathim, erubuit & dissipata est magnificentia ejus : 2 Nec est quod glorietur ampliùs Moab de Hesbone, meditati sunt malum adversùs eam, & dixerunt, Agite, populũ ejus extinguamus, etiamsi omnino reticeas, sequetur te gladius. 3 Vox ejulatûs è Hornim : 4 Direptione & contritione magnâ contrita est Moab : ediderunt ejulatũ pauperes ejus : 5 Clivum Luhith flentes conscendent, & in declivitate Hornim angustiam & clamorem profligationis edent. 6 Auscultate, fugite, & vosmetipsos eripite, & similes estote stipiti in deserto. 7 Quia confisa es in arcibus & thesauris tuis, tu quoque capieris ; & Chamos in captivitatem abibit unà cum sacerdotibus & principibus ejus : 8 Veniétq; direptor contra cunctas civitates tuas, & non evadent ; imò peribit convallis, & planities vastabitur, quemadmodum edixit Dominus. 9 Date coronam Moabo, quia funditùs evertetur, & omnes civitates ejus ibunt in desolationem ob defectum incolarum. 10 Maledictus qui fecerit opus Domini cum fraude, & maledictus qui cohibuerit gladium suum à sanguine. 11 Tuti sunt Moabitæ inde à pueritia sua, & super fæces suas tranquilli, neque exhauserunt è vase in vas, & in captivitatem non abierunt : propterea durat in eis sapor eorum, & odor eorum non est remissus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وان كان لا * فارجع وامض الى عودوليا ابن اسيكام ابن صافان الذي اقامه ملك بابل في
ارض يهودا * واسكن معه في وسط الشعب في ارض يهودا * لكل الخيرات التي في عينيك ان
6 تمضي فامض * ودفع له رئيس الطباخين هدايا وسرحه * فاتى الى عودوليا الى مسيفا * وجلس
7 في وسط الشعب المتبقي في الارض * وسمع جميع قواد الجيش الذي في الحقل هم وجيشهم
ورجالهم * ان ملك بابل اقام عودوليا في الارض * فاعادوا له رجاله ونساءه الذين لم يسبهم الى
8 بابل * واتى الى عودوليا الى مسيفا اسمعيل ابن ناثونيو * ويونان ابن كاريا * وصارايا ابن تانا اماث *
9 وبنو يوفات الذين من ناطوفات * ويارونياس بن موخاثي هم ورجالهم * وحلف لهم عودوليا
ولرجالهم قائلا * لا تخافوا من وجه عبيد الكلدانيين * اسكنوا في الارض واعملوا لملك
10 بابل فيكون لكم الخير * وها انا اجلس امامكم في مسيفا * لاقوم في وجه الكلدانيين الذين
عساهم ان ياتوا عليكم * وانتم اجمعوا خمرا وفاكهة واجمعوا زيتا وضعوا في اوعيتكم *
وتسكنون في المدن اللاتي مسكتموها * * الاصحاح الثلاثون *
11 * وجميع اليهود الذين في ارض مواب * والذين في بني عمون * والذين في ادوم * والذين في
كل الارض * سمعوا ان ملك بابل دفع البقايا ليهودا * وانه اقام عليهم عودوليا ابن اسيكام *
12 * فاتوا الى عودوليا الى ارض يهودا في مسيفا * وجمعوا خمرا وفاكهة كثيرة جدا وزيتا *

5 * *Sin minùs, revertere, & confer te ad Godoliam filium Achicami filii Saphanis, quem rex Babelis præfecit terræ Judæ, & habita cum eo in medio populi in terra Judæ : ad omnia bona ad quæ eundum tibi videtur, abi : Cúmque dedisset illi munera princeps coquorum, & dimisisset eum ;* 6 *Venit ad Godoliam in Masepham, habitavítque in medio populi qui relictus erat in terra.* 7 *Audientes autem cuncti copiarum duces qui erant in agro, ipsi & exercitus ac viri eorum, quòd rex Babelis præfecisset Godoliam in ea terra ; restituerunt ei viros ejus & mulieres ejus, qui non fuerant abducti Babelem.* 8 *Et venerunt ad Godoliam in Masepham Ismael filius Nathaniæ, Jonan filius Cariæ, Saraa filius Thanaamath, & filii Jiphath qui erant ex Netophath, & Jezonias filius Machathi, tam ipsi quàm viri ipsorum.* 9 *His juravit Godolia & viris eorum, dicens ; Ne timeatis servos Chaldæorum : habitate in terra & operamini regi Babelis, & prosperè succedet vobis.* 10 *Et ego maneo apud vos in Mispha, ut me opponam Chaldæis qui fortè venient contra vos : vos interim colligite vinum & fructus, & colligite oleum, & reponite in vasis vestris : sic habitabitis in urbibus quas tenuistis.*

Textus trigesimus.

11 *Omnes quoque Judæi qui erant in terra Moab; qui erant inter filios Ammon, qui erant in Edom, qui denique erant in universa terra, audientes quòd rex Babelis reliquias dedisset Judæ, & præfecisset eis Godoliam filium Achicami ;* 12 *Venerunt ad Godoliam in terram Judæ in Mispham, & collegerunt vinum & fructus plurimos oleúmque.*

ירמיה : מח

,transmigratores ei mittam & , Dominus dixit,venientes dies ecce Propterea
12 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי־לוֹ צֹעִים
,concrent sparsim eorum uteres & , exinanient ejus vasa &:eum facient transmigrare &
וְצֵעֻהוּ וְכֵלָיו יָרִיקוּ וְנִבְלֵיהֶם יְנַפֵּצוּ׃
Israel domus sunt affecti pudore sicut : Chemos à Moab afficietur pudore Et
13 וּבֹשׁ מוֹאָב מִכְּמוֹשׁ כַּאֲשֶׁר־בֹּשׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
virtutis viri & : nos Fortes , dicetis Quomodo .eorum fiducia el--Beth à
14 מִבֵּית אֵל מִבְטֶחָם׃ אֵיךְ תֹּאמְרוּ גִּבּוֹרִים אֲנָחְנוּ וְאַנְשֵׁי־חַיִל
ejus juvenum electio & , conscendit ejus civitates &,Moab est Vastatus ? bellum ad
15 לַמִּלְחָמָה׃ שֻׁדַּד מוֹאָב וְעָרֶיהָ עָלָה וּמִבְחַר בַּחוּרָיו
.ejus nomen exercituum Dominus , rex ait : jugulationem ad descenderunt
יָרְדוּ לַטֶּבַח נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
.valde festinavit ejus malum & : veniendum ad Moab contritio Propinqua
16 קָרוֹב אֵיד־מוֹאָב לָבוֹא וְרָעָתוֹ מִהֲרָה מְאֹד׃
Quomodo,dicite :ejus nomen scientes universi & ,ej⁹ circuitus omnes ei Commoveamini
17 נֻדוּ לוֹ כָּל־סְבִיבָיו וְכֹל יֹדְעֵי שְׁמוֹ אִמְרוּ אֵיכָה
sede & , gloria de Descende ? decoris baculus , fortitudinis virga est confracta
18 נִשְׁבַּר מַטֵּה־עֹז מַקֵּל תִּפְאָרָה׃ רְדִי מִכָּבוֹד יֹשְׁבִי
corrupit ; te in ascendit Moab vastator quoniam : Dibon filia habitatrix , siti in
בַצָּמָא יֹשֶׁבֶת בַּת־דִּיבוֹן כִּי־שֹׁדֵד מוֹאָב עָלָה בָךְ שִׁחֵת
interroga : Haroher habitatrix prospice & , sta viam Ad .tuas munitiones
19 מִבְצָרָיִךְ׃ אֶל־דֶּרֶךְ עִמְדִי וְצַפִּי יוֹשֶׁבֶת עֲרוֹעֵר שַׁאֲלִי־
, Moab est affectus Pudore ? est factum quid , dic : evasam & fugientem
20 נָס וְנִמְלָטָה אִמְרִי מַה־נִּהְיָתָה׃ הֹבִישׁ מוֹאָב
est vastatus quòd , Arnon in annuntiate:clamate & ,ululate ;est confractus quoniam
כִּי־חַתָּה הֵילִילִי וְזְעָקִי הַגִּידוּ בְּאַרְנוֹן כִּי שֻׁדַּד
, Jehasah ad & , Cholon ad : planitiei terram ad venit judicium Et .Moab
21 מוֹאָב׃ וּמִשְׁפָּט בָּא אֶל־אֶרֶץ הַמִּישֹׁר אֶל־חֹלוֹן וְאֶל־יַהְצָה
.Diblathaim domum super &,Nebo super &,Dibon super Et .Mephahath super &
22 וְעַל־מוֹפָעַת׃ וְעַל־דִּיבוֹן וְעַל־נְבוֹ וְעַל־בֵּית דִּבְלָתָיִם׃
,Cherioth super Et .Mehon-Beth super & ghamul-Beth super & ,Chiriathaim super Et
23 24 וְעַל קִרְיָתַיִם וְעַל־בֵּית גָּמוּל וְעַל־בֵּית מְעוֹן׃ וְעַל־קְרִיּוֹת
.propinquas & ,longinquas ,Moab terræ civitates omnes super & : Bosrah super &
וְעַל־בָּצְרָה וְעַל כָּל־עָרֵי אֶרֶץ מוֹאָב הָרְחֹקוֹת וְהַקְּרֹבוֹת׃
,eum Inebriate.Dominus dixit:est contritū ej⁹ brachiū &,Moab cornu est Abscissum
25 26 נִגְדְּעָה קֶרֶן מוֹאָב וּזְרֹעוֹ נִשְׁבָּרָה נְאֻם יְהוָה׃ הַשְׁכִּירֻהוּ
erit & ,suo vomitu in Moab se volutabit & : magnificavit Dominum super quoniam
כִּי עַל־יְהוָה הִגְדִּיל וְסָפַק מוֹאָב בְּקִיאוֹ וְהָיָה
furibus in si ? Israel tibi fuit derisui non si Et .ipse etiam derisum in
27 לִשְׂחֹק גַּם־הוּא׃ וְאִם לוֹא הַשְּׂחֹק הָיָה לְךָ יִשְׂרָאֵל אִם־בְּגַנָּבִים
,civitates Relinquite.commovebis te eo in tuorum verborum sufficientia à quia ? est inventus
28 נִמְצָאָה כִּי־מִדֵּי דְבָרֶיךָ בּוֹ תִּתְנוֹדָד׃ עִזְבוּ עָרִים
eris transit.b⁹ in nidificabit colūba veluti estote &:Moab habitatores,petra in habitate &
וְשִׁכְנוּ בַּסֶּלַע יֹשְׁבֵי מוֹאָב וִהְיוּ כְיוֹנָה תְּקַנֵּן בְּעֶבְרֵי פִי־
,ejus superbiam &,ejus elationem:valde est superb⁹,Moab superbiā Audivim⁹ .foveæ
29 פָחַת׃ שָׁמַעְנוּ גְאוֹן־מוֹאָב גֵּאֶה מְאֹד גָּבְהוֹ וּגְאוֹנוֹ
,ej⁹ iracundiā,Dominus ait , novi Ego .ejus cordis exaltationē & ,ej⁹ extollētiā &
30 וְגַאֲוָתוֹ וְרֻם לִבּוֹ׃ אֲנִי יָדַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה עֶבְרָתוֹ
, ejulabo Moab super Ideò .fecerunt sic non,ejus nugæ:firmitudo non &
31 וְלֹא־כֵן בַּדָּיו לֹא־כֵן עָשׂוּ׃ עַל־כֵּן עַל־מוֹאָב אֲיֵלִיל
fletu A .gemet Cheres--Chir viros ad : clamabo ipsam universam Moab ad &
32 וּלְמוֹאָב כֻּלֹּה אֶזְעָק אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ יֶהְגֶּה׃ מִבְּכִי
mare ad usq; mare transierūt tuæ propagines ,Sibmah vitis tibi flebo Jahazer
יַעְזֵר אֶבְכֶּה־לָּךְ הַגֶּפֶן שִׂבְמָה נְטִישֹׁתַיִךְ עָבְרוּ יָם עַד יָם
cecidit vastans tuam vindemiam super & ,tuam æstatem super : pervenerunt Jahazer
יַעְזֵר נָגָעוּ עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־בְּצִירֵךְ שֹׁדֵד נָפָל׃

Versio VULG. LAT.

12 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus; & mittam ei ordinatores, & stratores laguncularum, & sternent eum, & vasa ejus exhaurient, & lagunculas eorum collident. 13 Et confundetur Moab à Chamos; sicut confusa est domus Israel à Bethel, in qua habebat fiduciam. 14 Quomodò dicitis; Fortes sumus, & viri robusti ad præliandū? 15 Vastata est Moab, & civitates illius succiderunt: & electi juvenes ejus descenderunt in occisionem: ait rex, Dominus exercituum nomen ejus. 16 Propè est interitus Moab ut veniat: & malum ejus velociter accurret nimis. 17 Consolamini eum omnes, qui estis in circuitu ejus; & universi, qui scitis nomen ejus, dicite; Quomodò confracta est virga fortis, baculus gloriosus? 18 Descende de gloria, & sede in siti, habitatio filiæ Dibon: quoniam vastator Moab ascendit ad te, dissipavit munitiones tuas. 19 In via sta, & prospice habitatio Aroër: interroga fugientem: & ei qui evasit, dic; Quid accidit? 20 Confusus est Moab, quoniam victus est: ululate, & clamate, annuntiate in Arnon, quoniā vastata est Moab. 21 Et judiciū venit ad terram campestrem; super Helon, & super Jasa, & super Mephaath, 22 Et super Dibon, & super Nabo, & super domum Deblathaim, 23 Et super Cariathaim, & super Bethgamul, & super Bethmaon, 24 Et super Carioth, & super Bosra, & super omnes civitates terræ Moab, quæ longè, & quæ propè sunt. 25 Abscissum est cornu Moab, & brachium ejus contritum est, ait Dominus. 26 Inebriate eum, quoniam contra Dominum erectus est: & allidet manum Moab in vomitu suo, & erit in derisum etiam ipse. 27 Fuit enim in derisum tibi Israel, quasi inter fures reperisses eum: propter verba ergò tua quæ adversùm illum locutus es, captivus ducêris. 28 Relinquite civitates, & habitate in petra, habitatores Moab: et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. 29 Audivimus superbiā Moab: superbus est valdè, sublimitatē ejus, & arrogantiam, & superbiam, & altitudinem cordis ejus. 30 Ego scio, ait Dominus, jactantiam ejus: & quòd non sit juxta eam virtus ej⁹, nec juxta quod poterat conata sit facere. 31 Ideò super Moab ejulabo, & ad Moab universam clamabo, ad viros muri fictilis lamentantes. 32 De planctu Jazer plorabo tibi, vinea Sabama: propagines tuæ transierunt mare, usque ad mare Jazer pervenerunt: super messem tuam, & vindemiam tuam, prædo irruit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

13 Καὶ (ᵘ) Ἰωάναν υἱὸς Κάρηε, καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως, οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς, (φ) ἦλθον πρὸς τὸν Γοδολίαν εἰς 14 Μασσηφά, Καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ γνώσει γινώσκεις, ὅτι (χ) Βελεισὰ βασιλεὺς υἱὸς Ἀμμὼν ἀπέστειλε πρὸς σὲ τὸν Ἰσμαὴλ πατάξαι σου ψυχήν; καὶ οὐκ ἐπίστευσεν αὐτοῖς Γοδολίας. 15 Καὶ (ψ) εἶπε Ἰωάναν τῷ Γοδολίᾳ κρυφαίως (ω) ἐν Μασσηφᾷ, Πορεύσομαι δὴ καὶ πατάξω τὸν Ἰσμαήλ, καὶ μηδεὶς γνώτω, (α) μὴ πατάξῃ σου ψυχήν, καὶ (β) διασπαρῇ πᾶς Ἰούδα οἱ συνηγμένοι πρὸς σέ, καὶ ἀπολοῦνται οἱ κατάλοιποι Ἰούδα. 16 Καὶ εἶπε Γοδολίας πρὸς (γ) Ἰωάναν, Μὴ ποιήσῃς τὸ πρᾶγμα (δ), ὅτι ψευδῆ σὺ λέγεις (ε) ὑπὲρ Ἰσμαήλ.

13 Et Joanan filius Caree, & omnes duces virtutis, qui in agris, venerunt ad Godoliam in Massipha, 14 Et dixerunt ei; Si cognitione cognoscis, quia (k) Belissa rex filius Ammon misit ad te Ismael ad percutiendum animam tuam? Et non credidit eis Godolias. 15 Et dixit Joanan Godoliæ occultè in Massipha; Ibo nunc, & percutiam Ismael, & nemo sciat: ne percutiat animam tuam, & dispergatur omnis Juda, qui convenerunt ad te: & peribunt residui Juda. 16 Et dixit Godolias ad Joanan; Ne facias (l) rem: quia falsa tu dicis super Ismael.

MS.A. (ᵘ) Ἰωάνναν (φ) ἦλθαν πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασσηφά, Καὶ εἶπαν (χ) βασιλεὺς υἱῶν Ἀμμὼν Βελισά (ψ) Ἰωάνναν εἶπεν (ω) εἰς (α) μήποτε (β) διασπαρήσονται πάντες οἱ Ἰουδαῖοι οἱ (γ) Ἰωάνναν (δ) τοῦτο, (ε) κατὰ τοῦ Ἰσμαήλ.

Cap. 41. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. μη'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, ἦλθεν Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου υἱοῦ (α) Ἐλεασά, ἀπὸ γένους τοῦ βασιλέως, καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασσηφά, καὶ ἔφαγον ἐκεῖ ἄρτον ἅμα. 2 Καὶ ἀνέστη Ἰσμαήλ, καὶ οἱ δέκα ἄνδρες οἳ ἦσαν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν τὸν Γοδολίαν, ὃν κατέστησε (ᵘ) βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ 3 τῆς γῆς, Καὶ πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας μετ' αὐτοῦ (β) ἐν Μασσηφᾷ, καὶ πάντας τοὺς Χαλδαίους τοὺς εὑρεθέντας 4 ἐκεῖ. Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ πατάξαντος αὐτοῦ τὸν Γοδολίαν, 5 καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἔγνω. Καὶ ἤλθοσαν ἄνδρες ἀπὸ Συχέμ, καὶ ἀπὸ (γ) Σαλήμ, καὶ ἀπὸ Σαμαρείας, ὀγδοήκοντα ἄνδρες, ἐξυρημένοι πώγωνας, καὶ (δ) διερρηγμένοι τὰ ἱμάτια, καὶ κοπτόμενοι, καὶ μάννα, καὶ λίβανος ἐν (ε) χερσὶν αὐτῶν, τοῦ εἰσενεγκεῖν εἰς οἶκον κυρίου. 6 Καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς Ἰσμαήλ· (") αὐτοὶ ἐπορεύοντο, καὶ ἔκλαιον· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, (ᵘ) Εἰσέλθετε πρὸς 7 Γοδολίαν. Καὶ ἐγένετο, εἰσελθόντων αὐτῶν εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως, ἔσφαξεν αὐτοὺς εἰς τὸ φρέαρ.

CAP. XLVIII.

1 ET factum est, mense septimo venit Ismael filius Nathaniæ filii Elcasa de genere (a) regis, & decem viri cum eo ad Godoliam in Massepha: & comederunt ibi panem simul. 2 Et surrexit Ismael, & decem viri, qui erant cum eo; & percusserunt (b) Godoliam, quem constituerat rex Babylonis super terram, 3 Et omnes Judæos qui erant cum eo in Massepha, & omnes Chaldæos qui reperti sunt (c) ibi. 4 Et factum est die secundâ, cùm ipse percussisset Godoliam; & homo non cognovit. 5 Et venerunt viri de Sychem, & de Salem, et de Samaria, octuaginta viri, rasi barbas, & scissis vestibus, & plangentes: & (d) manna, et thus in manibus eorum ad inferendum in domum Domini. 6 Et egressus est in occursum illis Ismael: ipsi ibant, et flebant. Et dixit eis, Ingredimini ad Godoliam. 7 Et factum est, ingressis illis in medium civitatis; (e) jugulavit eos in puteo.

MS.A. (α) Ἐλασά, (ᵘ) ὁ βασιλεὺς (ϛ) εἰς (γ) Σηλώμ, (δ) διερρηχότες (ε) ταῖς χερσὶν αὐτῶν, τοῦ εἰσενέγκαι (") καὶ αὐτοὶ (ᵘ) Εἰσέλθατε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 בְּכֵן הָא יוֹמַיָא אָתַן אֲמַר יְיָ וְאֶשְׁלַח עֲלֵיהוֹן בָּזוֹזִין וְיִבְזוֹנִנּוּן וְנִכְסֵיהוֹן יְרוֹקְנוּן וְטוּב
13 אַרְעֲהוֹן יְגַמְּרוּן׃ וְיִבְהֲתוּן מוֹאֲבָאֵי דְּפָלְחִין לִכְמוֹשׁ כְּמָא דִבְהִיתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִבֵּית
14 15 אֵל רוֹחֲצָנְהוֹן׃ אֵיכְדֵין תֵּימְרוּן גִּבָּרִין אֲנַחְנָא וְגַבְרִין דְּחֵילָא לְמֶעְבַּד קְרָבָא׃ אִתְבְּזִיזוּ
מוֹאֲבָאֵי וְקִרְוֵיהוֹן חֲרוּבָא וְשַׁפִּר עוּלֵימֵיהוֹן יִתְמַסְרוּן לְקִטְלָא אֲמַר מַלְכָּא יְיָ צְבָאוֹת
16 17 שְׁמֵיהּ׃ קָרִיב תַּבְרְהוֹן דְּמוֹאֲבָאֵי לְמֵיתֵי וּבִשְׁתְּהוֹן מוֹחְיָא לַחֲדָא׃ דְּווֹ עֲלוֹהִי כָּל
18 סַחְרָנוֹהִי וְכָל יָדְעֵי שְׁמֵיהּ אֲמַרוּ אֵיכְדֵין אִתְּבַר מֶלֶךְ מַבְאִישׁ שִׁלְטוֹן מְעִיק׃ חוּתִי
מִיקָרָא וְתוּבִי בְּצַחְיָא מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְדִיבוֹן אֲרֵי בָזוֹזִין אָתוֹ עַל מוֹאָב סְלִיקוּ עֲלָךְ
19 חַבִּילוּ כְּרַכַּיִךְ׃ עַל אוֹרְחָא קוּמוּ וּסְכוּ דְּיָתְבִין בַּעֲרוֹעֵר שְׁאִילוּ לִמְעַרְקַיָא וּלְמִשְׁתֵּזְבַיָא
20 אֱמָרוּ מָה הֲוָה עַל תַּבְרָא דֵיכִי׃ בְּהִיתוּ מוֹאֲבָאֵי אֲרֵי אִתְּבָרוּ אֲיַלִּילוּ וּצְוַחוּ חַווּ
21 בְּאַרְנוֹן אֲרֵי אִתְבְּזִיזוּ מוֹאֲבָאֵי׃ וְעָבְדֵי פוּרְעָנוּתָא מְטוֹ לַאֲרַע מֵישְׁרָא לְחוֹלוֹן וּלְיַהַץ
22 23 וְעַל מֵיפָעַת׃ וְעַל דִּיבוֹן וְעַל נְבוֹ וְעַל בֵּית דִּבְלָתַיִם׃ וְעַל קִרְיָתַיִם וְעַל בֵּית גָּמוּל וְעַל
24 בֵּית מְעוֹן׃ וְעַל קְרִיּוֹת וְעַל בָּצְרָה וְעַל כָּל קִרְוֵי אֲרַע מוֹאָב דִּרְחִיקִין וּדְקָרִיבִין׃
25 26 אִתְקְטֶפַת מַלְכוּת מוֹאָב וְשִׁלְטוֹנֵיהוֹן אִתְּבָרוּ אֲמַר יְיָ׃ אַיְתָא עֲלֵיהוֹן עָקָא וִיהוֹן
דָּמַן לְרַוְיָא אֲרֵי עַל עַמָּא דַיְיָ אִתְרַבְרַבוּ וְיִדְרְשׁוּן מוֹאֲבָאֵי בְּאַתְרֵיהוֹן וִיהוֹן לְלַעֵיב
27 אַף אִנּוּן׃ וְעַל דַּחֲדִיתוּן עַל תְּבִירֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל כַּד לָא חֲטוֹ לְכוֹן כְּאִלּוּ בְּגַנָּבִין
28 אִשְׁתְּכַחוּ וְעַל דְּאַסְגֵּיתוּן עֲלֵיהוֹן פִּתְגָּמִין בְּכֵן תִּטַּלְטְלוּן׃ שְׁבַקוּ קִרְוַיָא וּשְׁרוֹ בְּכֵיפָא
29 יָתְבֵי מוֹאָב וַהֲווֹ כְּיוֹנָא דִּשְׁבַקָא פּוּם שׁוֹבְכַהּ וְנָחְתָא וְשָׁרְיָא בְּאַרְעִית גּוּבָא׃ שְׁמַעְנָא
רַבְרְבֵי מוֹאָב דְּמִתְגָּאַן לַחֲדָא רַבְרְבֵיהוֹן וּמְפַנְּקֵיהוֹן וְגֵיוְתָנוּתְהוֹן וְרָמוּת לִבְּהוֹן׃
30 31 קֳדָמַי גְּלַן אֲמַר יְיָ עוֹבָדֵי רַבְרְבָנֵיהוֹן וְלָא תַקְנִין יַקִּירֵיהוֹן לָא כִּדְכָשַׁר עֲבַדוּ׃ עַל כֵּן
32 עַל מוֹאֲבָאֵי מְיַלְּלִין וְעַל מוֹאֲבָאֵי כּוּלְּהוֹן מְצַוְּחִין עַל אֱנָשׁ כְּרַךְ תּוּקְפְּהוֹן דְּוָן׃ בְּכֵן
כְּמָא דְאַיְתֵיתִי מַשִּׁרְיָן עַל יַעְזֵר כֵּן אַיְתֵי קָטוֹלִין עַל שִׂבְמָה מְטַלְטְלִךְ גְּזוּ עֲבַרוּ יַמָּא
עַד יַם יַעְזֵר מְטוֹ עַל חֲצָדִיךְ וְעַל קְטָפִיךְ בָּזוֹזִין נְפַלוּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

12 Propterea, Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & mittam in eos deprædatores, & deprædabuntur eos, & substantias eorum evacuabunt, & bona terræ eorum absument. 13 Et confundentur Moabitæ qui colebant Chamos: sicut confusa est domus Israel à Bethel fiducia sua. 14 Quomodo dicitis, Fortes sumus, & viri robusti ad præliandum? 15 Direpti sunt Moabitæ, & urbes eorum desolatæ; & pulchri juvenes eorum tradentur occisioni, dicit rex, Dominus exercituum nomen ejus. 16 Propinquus est interitus Moabitarum ut veniat, & malum eorum accelerat admodum. 17 Dolete super eo omnes qui in circuitu ejus estis: & universi qui scitis nomen ejus, dicite, Quomodo confractus est rex malignus, dominator tribulans? 18 Descende de gloria & sede in siti regnum cœtus Dibon; quia deprædatores venerunt contra Moab: ascenderunt contra te, vastarunt arces tuas. 19 Ad viam state, & contemplamini qui habitatis in Aroer; interrogate fugientes; & eis qui liberati sunt, dicite: Quænam confractio hæc fuit? 20 Confusi sunt Moabitæ, quia contriti sunt. Ululate & clamate, annuntiate in Arnon: quia direpti sunt Moabitæ. 21 Et facientes vindictam pervenerunt in terram campestrem, in Holon, & in Jahats, & super Mephaat. 22 Et super Dibon, & super Nebo, & super domum Deblathaim. 23 Et super Cariathaim, & super Bethgamul, & super Bethmaon. 24 Et super Kerioth, & super Bosrah, & super omnes urbes terræ Moab, quæ longè sunt, & quæ propè. 25 Succisum est regnum *Moab*, & dominatores eorum contriti sunt, dicit Dñs. 26 Adduc super eos angustiam, ut sint similes ebrio; quia contra populum Dñi magnificati sunt: & *quærent Moabitas in locis suis*, & erunt in derisum etiam ipsi. 27 Et quia lætati estis super interitum Israel, cùm non peccaverint in vos, quasi inventi essent inter latrones; & quia multa verba locuti estis contra eos: propterea transmigrabitis. 28 Relinquite civitates, & habitate in petra habitatores Moab; estote quasi columba quæ dimittit ostium columbaris sui, & descendit & moratur in pavimento laci. 29 Audivimus principes Moab qui superbi sunt valdè, & principes eorum, & delicatos eorum, & superbiam eorum, & altitudinem cordis eorum. 30 Coram me manifesta sunt, dicit Dñs, opera principum eorum: & non sunt recti nobiles eorum, nec fecerunt quod decebat. 31 Propterea super Moabitas ululabunt, & super Moabitas omnes clamabunt, super viros civitatis fortitudinis eorum dolebunt. 32 Idcircò sicut adduxi exercitum contra Jazer, sic adducam interfectores contra Sibma: migrantes ex te, transvadarunt, transierunt mare; usque ad mare Jazer pervenerunt: super messem tuam, et super vindemiam tuam direptores irruerunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܫܕܪ ܥܠܝܗܘܢ ܒܙܘܙܐ ܘܢܒܙܘܢ ܐܢܘܢ.
13 ܘܡܐܢܝܗܘܢ ܢܣܦܩܘܢ. ܘܩܢܩܢܝܗܘܢ ܢܬܒܪܘܢ. * ܘܢܒܗܬ ܡܘܐܒ ܡܢ ܟܡܘܫ. ܐܝܟ
14 ܕܒܗܬܘ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܠ ܬܘܟܠܢܗܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܓܢܒܪܐ
15 ܚܢܢ. ܘܓܒܪܐ ܚܝܠܬܢܐ ܠܩܪܒܐ. * ܐܬܒܙܙ ܡܘܐܒ. ܘܩܘܪܝܗ ܫܒܝܬܐ ܣܠܩ. ܘܓܒܝܐ ܕܥܠܝܡܘܗܝ
16 ܐܫܬܠܡܘ ܠܩܛܠܐ. ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ. * ܩܪܝܒ ܬܒܪܗ ܕܡܘܐܒ
17 ܠܡܐܬܐ. ܘܒܝܫܬܗ ܡܣܪܗܒܐ ܛܒ. * ܐܬܕܠܚܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠ ܚܕܪܘܗܝ. ܘܟܠ ܕܝܕܥܝܢ
18 ܫܡܗ ܐܡܪܘ. ܐܝܟܢܐ ܐܬܬܒܪ ܚܘܛܪܐ ܥܫܝܢܐ. ܫܒܛܐ ܕܫܘܒܚܐ. * ܚܘܬ ܡܢ ܐܝܩܪܐ
ܘܬܒ ܒܨܥܪܐ ܥܡܘܪܬܐ ܒܪܬ ܪܝܒܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܙܘܙܐ ܕܡܘܐܒ ܣܠܩ ܥܠܝܟܝ ܘܐܚܪܒ
19 ܩܘܪܝܟܝ. * ܥܠ ܐܘܪܚܬܐ ܩܘܡܝ ܘܣܘܟܝ ܥܡܘܪܬܐ ܕܥܕܘܥܝܪ. ܫܐܠܝ ܠܥܪܘܩܐ.
20 ܘܠܡܫܬܘܙܒܢܐ ܐܡܪܝ ܡܢܐ ܗܘܐ. * ܒܗܬ ܡܘܐܒ ܡܛܠ ܕܐܬܬܒܪ. ܘܐܝܠܠܘ ܘܐܙܥܩܘ ܒܐܪܢܘܢ.
21 ܡܛܠ ܕܐܬܬܒܪ ܡܘܐܒ. * ܕܝܢܐ ܓܝܪ ܐܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܡܝܫܘܪ. ܥܠ ܚܠܘܢ. ܘܥܠ ܝܗܨ. ܘܥܠ
22 ܡܦܥܬ. * ܘܥܠ ܪܝܒܘܢ. ܘܥܠ ܢܒܘ. ܘܥܠ ܒܝܬ ܕܒܠܬܝܡ. * ܘܥܠ ܩܘܪܝܬܝܡ
23 ܘܥܠ ܒܝܬ ܓܡܘܠ. ܘܥܠ ܒܝܬ ܡܥܘܢ. * ܘܥܠ ܩܪܝܘܬ. ܘܥܠ ܒܘܨܪܐ. ܘܥܠ
24 ܟܠܗܝܢ ܩܘܪܝܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܘܐܒ ܕܪܚܝܩܢ ܘܕܩܪܝܒܢ. * ܐܬܦܣܩ ܩܪܢܗ
25 ܕܡܘܐܒ. ܘܕܪܥܗ ܐܬܬܒܪ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܪܘܝܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܥܠ ܡܪܝܐ ܐܬܪܘܪܒ.
26 ܘܢܬܦܠܫ ܡܘܐܒ ܒܬܝܘܒܗ. ܘܢܗܘܐ ܠܓܘܚܟܐ ܐܦ ܗܘ. * ܐܢ ܠܐ ܗܘܐ ܠܓܘܚܟܐ
27 ܗܘܐ ܠܟ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܒܝܬ ܓܢܒܐ ܐܫܬܟܚ. ܟܕ ܩܪܒܬ ܗܘܝܬ ܠܟ ܥܡܗ ܩܪܒܐ.
28 * ܫܒܘܩܘ ܩܘܪܝܐ. ܘܥܡܘܪܘ ܒܫܘܥܐ ܥܡܘܪܐ ܕܡܘܐܒ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܕܡܩܢܢܐ
29 ܒܫܢܝܢܐ. * ܫܡܥܢ ܪܘܪܒܢܐ ܕܡܘܐܒ ܕܛܒ ܐܬܓܐܝܘ. ܫܘܒܗܪܗܘܢ ܘܪܘܡܗܘܢ ܘܪܡܘܬ
30 ܠܒܗܘܢ. ܐܢܐ ܝܕܥܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܕܥܒܕܝܗܘܢ ܠܐ ܗܘܘ ܬܪܝܨܝܢ. ܘܩܨܘܡܘܗܝ ܠܐ ܗܘܐ
31 ܗܟܢܐ ܩܨܡܘ ܥܠܘܗܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ. ܥܠ ܡܘܐܒ ܐܝܠܠܘ. ܘܥܠ ܟܠܗ ܡܘܐܒ ܡܢ
32 ܟܠ ܐܬܪ ܩܥܘ. ܘܥܠ ܐܢܫܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܒܝܬܗ. ܒܝܫܬܐ ܢܬܚܫܒ. * ܡܢ ܒܟܬܐ
ܕܝܥܙܝܪ ܐܒܟܐ ܥܠܝܟܝ ܓܦܬܐ ܕܫܒܡܐ. ܫܒܘܫܒܝܟܝ ܥܒܪܘ ܝܡܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܝܡܐ ܕܝܥܙܝܪ
ܡܛܘ. ܡܛܠ ܕܥܠ ܚܨܕܟܝ ܘܥܠ ܩܛܦܟܝ ܒܙܘܙܐ ܢܦܠ.

12 * Idcirco ecce dies venturi sunt, ait Dominus, quibus mittam in eos direptores, ut diripiant eos, vasa eorum evacuent, & lagenas eorum comminuant. 13 Et pudefiet Moab causâ Chamosi, quemadmodum pudefacti sunt Israelitæ causâ Bethelis fiduciæ suæ. 14 Quonam pacto dicitis, Gigantes sumus & viri ad bella strenui? 15 Direptus est Moab, civitates ejus *captivæ* ascenderunt, & selectissimi heroum ejus traditi sunt ad necem, dicit rex ille Dominus, cujus nomen est Deus potentissimus: 16 Contritio Moabi brevi est ventura, & malum ejus properat admodum. 17 Conturbati trepidaverunt omnes eum circunstantes, & quotquot nôrunt famam ejus, dixerunt, Quomodo fractus est baculus fortissimus & truncus gloriosissimus? 18 Descende de fastu, & in ignominia sede ô habitatrix filiæ Ribonis, quoniam direptor Moabi ascendit contra te, & vastavit urbes tuas. 19 Juxta vias consiste & speculare habitatrix Adoeris: sciscitare fugientem, & evadenti dicito, Quid accidit? 20 Pudefactus est Moab, quia confractus est: & ululaverunt atque exclamaverunt in Arnona, quia contrit⁹ est Moab. 21 Venit enim judicium contra terram Masór, contra Halonem, contra Jahsum, & contra Mephiath, 22 Contra Ribonem, contra Nobum, & contra Beth-deblathim, 23 Contra Curjathim, contra Beth-gamulum, & contra Bethmaonem, 24 Contra Cerioth, contra Bosarem, & contra omnes civitates terræ Moabiticæ longinquas & propinquas. 25 Resectum est cornu Moabi, & brachium ejus confractum, dicit Dominus. 26 Affligite eum, quia contra Dominum superbivit: exagitet sese Moab in vomitu suo, sitque risui etiam ipse. 27 Et an non risui tibi fuit ô Israel, & inter fures inventus est, cùm bellum gereres in eum? 28 Relinquite civitates, & in petris habitate ô incolæ Moabi, & estote similes columbæ nidificanti in prominenti. 29 Audivimus principes Moabi multùm insolescere: insolentiam & arrogantiam eorum, & superbiam cordis eorum ego novi, dicit Dominus, 30 *Et* opera illorum non esse recta: licèt harioli ejus non ita prædixerint de ipso. 31 Propterea contra Moabum clamate, & adversùs totū Moabum ex omni loco vociferate, & adversùs homines commorantes in domo ipsius, malum excogitetur. 32 Plusquam fletu Jazeris defleo te ô vitis Sebmæ: propagines tuæ transierunt mare, & ad mare Jazeris usque pervenerunt: super messem enim tuam & super vindemiam tuam irruet direptor:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * ويوان ابن كاريا وجميع الجيش الذي في الحقول اتوا الى عودوليا في مسيفا وقالوا له *
14 * اعرفت اعلمت ان ملك بني عمون بالبصا ارسل اليك اسمعيل ليضرب نفسك * فلم
15 يصدقهم عودوليا * فقال يوان لعودوليا انا امضي سرا الى مسيفا واضرب اسمعيل ولا يعلم
16 واحد * لان لا يضرب نفسك فيتفرق جميع اليهود المجتمعين اليك ويهلك بقايا يهودا * فقال
عودوليا ليوان * لا تصنع هذا الامر لانك انت تقول الكذب على اسمعيل *

* الفصل الثامن والاربعون *

1 * وكان في الشهر السابع جاء اسمعيل بن ناثونيا بن الاصا من جنس الملك * ومعه عشرة
2 رجال الذين كانوا معه * وضربوا عودوليا في مسيفا * واكلوا هناك خبزا معا * وقام اسمعيل
3 والعشرة رجال الذين كانوا معه * وضربوا عودوليا الذي اقامه ملك بابل على الارض * وجميع
4 اليهود الذين معه في مسيفا * وجميع الكلدانيين الموجودين هناك * وكان في اليوم الثاني
5 حين ضرب عودوليا وانسان لم يعلم * واتوا رجال من سخيم ومن صالوم ومن سامرية
ثمانون رجلا يحلقون اللحي * ويشقون الثياب ويقطعونها * ومن ولبان في ايديهم ليقدموه
6 الى بيت الرب * فخرج لاستقبالهم اسمعيل * وهاولاء مضوا وبكوا * فقال لهم ادخلوا الى
7 عودوليا * وكان اذ دخلوا الى وسط المدينة ذبحهم عند البير *

13 * *Deinde Jonan Careæ filius & totus exercitus qui erat in agris, venerunt ad Godoliam in Masepham, & dixerunt ei;* 14 *Scisne, nostine quòd rex Ammonitarum Belisa miserit ad te Ismaelem ut percutiat animam tuam? at non præbuit eis fidem Godolia.* 15 *Imò cùm dixisset Jonan ad Godoliam, Ego clanculùm ibo in Massepham, & percutiam Ismaelem nemine sciente; ne percutiat animam tuam, & dispergantur omnes Judæi apud te congregati, pereántque reliquiæ Judæ.* 16 *Respondit Godolia Jonani, Ne facias hanc rem, quia tu falsum dicis de Ismaele.*

CAP. XLVIII.

1 *DEinde contigit mense septimo, ut veniens Ismael filius Nathaniæ filii Elasæ de stirpe regia stipatus decem viris qui comitabantur eum;* 2 *Percuterent Godoliam in Massepha. Cùm enim panem ibi simul comedissent, surrexerunt Ismael & decem illi viri qui cum eo erant, & percusserunt Godoliam quem rex Babelis præfecerat illi terræ.* 3 *Cunctósque Judæos qui cum eo erant in Massepha, & omnes Chaldæos ibi existentes.* 4 *Fuit autem die secundâ postquam percussus fuisset Godolia nemine sciente,* 5 *Ut venirent quidam è Sechim, è Salom, & è Samaria, nempe octoginta viri rasis barbis, & discissis lacerisque vestibus, manna & thus manibus portantes ad offerendum illud domui Domini.* 6 *Quibus obviàm procedens Ismael (hi autem flebant ambulantes) dixit; Ingredimini ad Godoliam.* 7 *Et factum est cùm ingressi fuissent in mediam urbem, ut jugularet eos apud puteum.*

33 וְנֶאֶסְפָה שִׂמְחָה וָגִיל מִכַּרְמֶל וּמֵאֶרֶץ מוֹאָב וְיַיִן מִיקָבִים הִשְׁבַּתִּי לֹא־יִדְרֹךְ הֵידָד הֵידָד לֹא הֵידָד׃
34 מִזַּעֲקַת חֶשְׁבּוֹן עַד־אֶלְעָלֵה עַד־יַהַץ נָתְנוּ קוֹלָם מִצֹּעַר עַד־חֹרֹנַיִם עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה כִּי גַּם־מֵי נִמְרִים לִמְשַׁמּוֹת יִהְיוּ׃
35 וְהִשְׁבַּתִּי לְמוֹאָב נְאֻם־יְהוָה מַעֲלֶה בָמָה וּמַקְטִיר לֵאלֹהָיו׃
36 עַל־כֵּן לִבִּי לְמוֹאָב כַּחֲלִלִים יֶהֱמֶה וְלִבִּי אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ כַּחֲלִילִים יֶהֱמֶה עַל־כֵּן יִתְרַת עָשָׂה אָבָדוּ׃
37 כִּי כָל־רֹאשׁ קָרְחָה וְכָל־זָקָן גְּרֻעָה עַל כָּל־יָדַיִם גְּדֻדֹת וְעַל־מָתְנַיִם שָׂק׃
38 עַל כָּל־גַּגּוֹת מוֹאָב וּבִרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלֹּה מִסְפֵּד כִּי־שָׁבַרְתִּי אֶת־מוֹאָב כִּכְלִי אֵין־חֵפֶץ בּוֹ נְאֻם־יְהוָה׃
39 אֵיךְ חַתָּה הֵילִילוּ אֵיךְ הִפְנָה־עֹרֶף מוֹאָב בּוֹשׁ וְהָיָה מוֹאָב לִשְׂחֹק וְלִמְחִתָּה לְכָל־סְבִיבָיו׃
40 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה וּפָרַשׂ כְּנָפָיו אֶל־מוֹאָב׃
41 נִלְכְּדָה הַקְּרִיּוֹת וְהַמְּצָדוֹת נִתְפָּשָׂה וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה׃
42 וְנִשְׁמַד מוֹאָב מֵעָם כִּי עַל־יְהוָה הִגְדִּיל׃
43 פַּחַד וָפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב מוֹאָב נְאֻם־יְהוָה׃
44 הַנִּיס מִפְּנֵי הַפַּחַד יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת וְהָעֹלֶה מִן־הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אָבִיא אֵלֶיהָ אֶל־מוֹאָב שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה׃
45 בְּצֵל חֶשְׁבּוֹן עָמְדוּ מִכֹּחַ נָסִים כִּי־אֵשׁ יָצָא מֵחֶשְׁבּוֹן וְלֶהָבָה מִבֵּין סִיחוֹן וַתֹּאכַל פְּאַת מוֹאָב וְקָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן׃
46 אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַד עַם־כְּמוֹשׁ כִּי־לֻקְּחוּ בָנֶיךָ בַּשֶּׁבִי וּבְנֹתֶיךָ בַּשִּׁבְיָה׃
47 וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת־מוֹאָב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְאֻם־יְהוָה עַד־הֵנָּה מִשְׁפַּט מוֹאָב׃

CAP. XLIX. מט

1 לִבְנֵי עַמּוֹן כֹּה אָמַר יְהוָה הֲבָנִים אֵין לְיִשְׂרָאֵל אִם־יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ מַדּוּעַ יָרַשׁ מַלְכָּם אֶת־גָּד וְעַמּוֹ בְּעָרָיו יָשָׁב׃
2 לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְהִשְׁמַעְתִּי אֶל־רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן תְּרוּעַת מִלְחָמָה וְהָיְתָה לְתֵל שְׁמָמָה וּבְנֹתֶיהָ בָּאֵשׁ תִּצַּתְנָה וְיָרַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת־יֹרְשָׁיו אָמַר יְהוָה׃

Versio VULG. LAT.

33 Ablata est lætitia & exultatio de Carmelo, & de terra Moab, & vinum de torcularibus sustuli: nequaquam calcator uvæ solitum
34 celeuma cantabit. De clamore Hesebon usque Eleale, & Jasa, dederunt vocem suam; à Segor usque ad Oronaim vitulâ conternante: aquæ quoque Nemrim pes-
35 simæ erunt. Et auferam de Moab, ait Dominus, offerentem in excelsis, & sacrificantem diis ejus.
36 Propterea cor meum ad Moab quasi tibiæ resonabit: & cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitum tibiarum: quia plus fecit quàm potuit, idcircò perie-
37 runt. Omne enim caput calvitiū, & omnis barba rasa erit: in cunctis manibus colligatio, & super
38 omne dorsum cilicium. Super omnia tecta Moab, & in plateis ejus, omnis planctus: quoniā contrivi Moab sicut vas inutile, ait
39 Dominus. Quomodò victa est, & ululaverunt? quomodò dejecit cervicem Moab, & confusus est? Eritque Moab in derisum, & in exemplum omnibus in circui-
40 tu suo. Hæc dicit Dominus; Ecce quasi aquila volabit, & extendet
41 alas suas ad Moab. Capta est Carioth, & munitiones comprehensæ sunt: & erit cor fortium Moab in die illa, sicut cor mulieris par-
42 turientis. Et cessabit Moab esse populus: quoniam contra Do-
43 minum gloriatus est. Pavor, & fovea, & laqueus super te, ô habitator Moab, dicit Dominus.
44 Qui fugerit à facie pavoris, cadet in foveam: & qui conscenderit de fovea, capietur laqueo: adducam enim super Moab annum visitationis eorum, ait Do-
45 minus. In umbra Hesebon steterunt de laqueo fugientes: quia ignis egressus est de Hesebon, & flamma de medio Seon, & devorabit partem Moab, & verti-
46 cem filiorum tumultûs. Væ tibi Moab, periisti popule Chamos: quia comprehensi sunt filii tui,
47 & filiæ tuæ in captivitatem. Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, ait Dominus. Hucusque judicia Moab.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ δέκα ἄνδρες εὑρέθησαν ἐκεῖ, καὶ (ζ) εἶπον τῷ Ἰσμαὴλ, Μὴ ἀνέλῃς ἡμᾶς, ὅτι εἰσὶν ἡμῖν θησαυροὶ ἐν ἀγρῷ, πυροὶ καὶ κριθαὶ, μέλι καὶ ἔλαιον. καὶ παρῆλθε, καὶ οὐκ ἀνεῖλεν αὐ-
9 τοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Καὶ τὸ φρέαρ, εἰς ὃ ἔρριψεν ἐκεῖ Ἰσμαὴλ πάντας οὓς ἐπάταξε, φρέαρ μέγα τοῦτό ἐστιν, ὃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ἀσὰ ἀπὸ προσώπου Βαασὰ βασιλέως Ἰσραὴλ, τοῦτο ἐνέπλησεν Ἰσμαὴλ τραυ-
10 ματιῶν. Καὶ ἀπέστρεψεν Ἰσμαὴλ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα εἰς Μασσηφὰ, καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασιλέως, ἃς (ι) παρακατέθετο ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ Γοδολίᾳ υἱῷ Ἀχεικὰμ, καὶ ᾤχετο εἰς τὸ πέραν υἱῶν Ἀμμών.
11 Καὶ ἤκουσεν Ἰωάναν υἱὸς Κάρηε, καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐποί-
12 ησεν Ἰσμαὴλ, Καὶ ἤγαγον ἅπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν αὐτὸν, καὶ εὗρον αὐτὸν ἐπὶ
13 ὕδατος πολλοῦ ἐν Γαβαών. Καὶ ἐγένετο, ὅτε (η) εἶδε πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετὰ Ἰσμαὴλ τὸν (θ) Ἰωάναν καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τῆς μετ᾽ αὐτοῦ,
14 Καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς (ι) Ἰωάναν.
15 Καὶ Ἰσμαὴλ ἐσώθη σὺν ὀκτὼ ἀνθρώποις, καὶ ᾤχετο πρὸς τοὺς υἱοὺς
16 Ἀμμών. Καὶ ἔλαβεν (κ) Ἰωάναν, καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, οὓς (λ) ἀπέστρεψεν ἀπὸ Ἰσμαὴλ, δυνατοὺς ἄνδρας ἐν πολέμῳ, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ τοὺς εὐνούχους, οὓς ἀπέστρεψαν ἀπὸ
17 Γαβαὼν, Καὶ ᾤχοντο, καὶ ἐκάθισαν (μ) ἐν Γαβηρωχαμαὰ, τῇ πρὸς Βηθλεὲμ, τοῦ πορευθῆναι (ν) εἰς Αἴγυπτον
18 Ἀπὸ προσώπου τῶν Χαλδαίων· ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι ἐπάταξεν Ἰσμαὴλ τὸν Γοδολίαν, ὃν κατέστησεν (ξ) ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν τῇ γῇ.

8 Et decem viri reperti sunt ibi, & dixerunt ad Ismael; Noli occidere nos, quia sunt nobis thesauri in agro, frumenta, & hordea, mel, & oleum. Et præteriit, & non interfecit eos in medio fratrum eorum.
9 Et puteus, in quem projecit illuc Ismael omnes quos percusserat, (puteus magnus hic est, quem fecit rex Asa à facie Baasa regis Israel,) hunc implevit Ismael occisis.
10 Et abduxit Ismael omnem populum, qui remanserat in Massepha, & filias regis, quas commendaverat magister coquorum Godoliæ filio Achicam: & abiit, ut transiret ad filios Ammon.
11 Et audivit Joanan filius Caree, & omnes duces virtutis, qui cum eo, omnia mala quæ fecerat Ismael:
12 Et adduxerunt omnem exercitum suum: & abierunt impugnare eum: & invenerunt eum super aquam multam, in Gabaon.
13 Et factum est, quando vidit omnis populus, qui cum Ismael, Joanam, & duces virtutis, (ſ) quæ cum eo,
14 Et redierunt ad Joanam.
15 Et Ismael evasit cum octo hominibus, & abiit ad filios Ammon.
16 Et tulit Joanan, & omnes duces virtutis, qui cum eo, omnes residuos populi, quos reduxerat ab (g) Ismael, potentes viros in bello, & mulieres, & reliqua, & eunuchos, quos reduxerant de Gabaon:
17 Et abierunt, & sederunt in (h) Gaberochamaa, quæ ad Bethleem, ut irent in Ægyptum
18 A facie Chaldæorum: quia timuerunt à facie eorum: quia percusserat Ismael Godoliam, quem constituerat rex Babylonis in terra.

MS.A. (ζ) εἶπαν (ι) παρεκατέθετο (η) ἴδον αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς μετὰ (θ) Ἰωάνναν καὶ πάντας τοὺς (ι) Ἰωάνναν. (κ) Ἰωάνναν, (λ) ἀπέστρεψαν (μ) ἐν Γηβηρωθχαμάαμ, * τοῦ πρὸς (ν) εἰσελθεῖν εἰς (ξ) βασιλεὺς

CAP. XLIX.

1 AD filios Ammon. Hæc dicit Dominus; Numquid non filii sunt Israel? aut hæres non est ei? Cur igitur hæreditate pos-
2 sedit Melchom, Gad: & populus ejus in urbibus ejus habitavit? Ideò ecce dies veniunt, dicit Dominus; & auditum faciam super Rabbath filiorum Ammon fremitum prælii, & erit in tumulum dissipata, filiæque ejus igni succendentur, & possidebit Israel possessores suos, ait Dominus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et colligetur exultatio & gaudium de Carmelo, & de terra Moab; & vi- 33
num de torcularibus cessare faciam: non calcabunt calcantes, nec atollent
vocem suam. A clamore Esebon, usq; ad Eleale, usq; ad Jahats audita est vox 34
eorum; à Segor usq; Horonaim, vitula triennis grandis: quia etiam aquæ
Nemrim in desolationem erunt. Et cessare faciam de *Moab*, dicit Dn̄s, of- 35
ferentem oblationem in excelsis, & adolentem aromata idolis suis. Propter- 36
eà in corde suo Moabitæ quasi cithara sonabunt, & cor eorum super viros
civitatis munitionis eorum quasi cantus organorum mœrebit: ideò reli-
quæ facultates eorum quas possederunt diripientur. Quia omnes capilli 37
capitis defluent, & omnis barba radetur: in cunctis turmis conturbantur,
& in lumbis cilicium. Super omnia tecta Moabitarum, & in plateis eorum 38
omnes faciunt planctum, quia contrivi regnum Moab, sicut vas inutile,
dicit Dn̄s. Quomodo contriti sunt & ululaverunt? quomodo verterunt 39
terga sua Moabitæ? confusi sunt, eruntq; Moabitæ in derisum, & in con-
fractionem omnibus qui in circuitu eorum sunt. Quia hæc dicit Dn̄s: 40
Ecce sicut aquila quæ volat, sic ascendet rex cum exercitu suo, & castrame-
tabitur super Moab. Subjicieturque civitas, & munitiones capientur. Et 41
erit cor fortium Moabitarum illa die sicut cor mulieris, cui est tribulatio
in doloribus suis. Et consumentur Moabitæ ne sint populus; quia contra 42
populum Dn̄i magnificati sunt. Timor, & fovea, & rete contra te habitator 43
Moab, ait Dn̄s. Qui fugerit à facie timoris, cadet in medium foveæ: & qui 44
ascenderit à fovea, capietur in rete. Quia adducam super ipsos Moabitas
annum visitationis peccatorum suorum, dicit Dn̄s. Pro eo quòd obedierunt 45
habitatorib' Hesbon: transmigraverunt, abbreviata est virt' eorum; fuge-
runt: quia vent' urens, fortis sicut ignis, egressus est de Hesbon, & bella-
tores sicut flamma de medio Sehon: & interfecerunt principes Moab, &
nobiliores filiorum turbæ. Væ vobis Moabitæ, periistis populi, qui servie- 46
batis Chamos; quia abducti sunt filii tui in captivitatem, & filiæ tuæ in
transmigrationem. Et convertam transmigrationem Moab in fine dierum 47
dicit Dn̄s. Hucusq; ad faciendum vindictam judicii de Moab.

CAP. XLIX.

AD filios Ammon hæc dicit Dn̄s: Num filios non habet Israel, aut hæ- 1
res non est ei? Quare hæreditate possedit rex eorum terram Gad, & popu-
lus ejus in civitatib' ejus habitaverunt? Propterea ecce dies veniunt, di- 2
cit Dn̄s, & audire faciam apud Rabbath filiorum Ammon strepitum bella-
torum; & erit in acervum desolationis, & habitatores vicorum ejus igni
comburentur: & possidebunt filii Israel substantias populorum qui possidebant eas, dicit Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et præteribit lætitia & exultatio de terra 33
Charmeli, de terra Moabi: & vinū è lacu cessabit, & non cascabunt calcantes, neque *mutuò sibi* respondebunt, neq; dicent, Hem hem.
Ob clamorem Hesbonis ad Elealam usque & 34
ad Jahasum usque vocē suā extulerunt, à Soar ad Hornim usque, & usque ad urbē Eles vitulam trimā: quoniam aquæ Nemrim deficient.
Et abolebo à Moabo, dicit Dn̄s, offerentē vi- 35
ctimā, & adolentē thura deo ipsius. Propterea 36
cor meum de Moabo tanquam lyra loquetur, quia malū cōmiserunt & perierunt. Capita 37
enim eorū sunt abrasa, & barbæ detonsæ, sup omnes eorū man' lamentationes, & sup dorsa ciliciū: Super omnia tecta Moabi & in plateis 38
omnib' luctus: fracturus enim sum Moabum tanquā vas quod nullius est usûs, ait Domin':
(Quomodo fracti sunt & ululaverunt? quo- 39
modo cervicē suā vertit Moab, & erubuit?) eritq; Moab risui & contritioni apud omnes conterminos suos. Sic ait Dn̄s, Ecce velut 40
aquila ascendet, & volabit, explicabitq; alas suas super Moabum. Capieris ô Cerioth, 41
Mesroth subjugaberis: eritq; animus robustissimorum Moabi die illo, sicut anim' mulieris partûs dolores patientis: Deniq; peribit Moab 42
ex mortalibus, eò quòd contra Dn̄m superbierit. Pavor, & fovea, laqueúsque imminet 43
tibi ô incola Moabi, Dicit Dominus: Et qui 44
strepitum pavoris effugerit, cadet in foveam; & qui emerserit è fovea, laqueo capietur: siquidem adducturus sum ista super Moabum, annū visitationis eorum, ait Dominus. Nam 45
ignis egredietur de Hesbone, & flamma ex urbe Sihone, vorabitque mystacem Moabi, & primates filiorum Seon. Væ tibi Moab, 46
periisti popule Chamosi: nam filii filiæque tuæ in captivatem dispergentur. Reducam 47
autem captivos Moabi postremis temporibus, ait Dominus. Hactenus sententia Moabi.

CAP. XLIX.

Contra Ammonitas.

SIc ait Dominus, Num liberi desunt Israeli? 1
an hæredem non habet? cur Malchom Gadem possedit, & populus illius hujus civitates occupavit? Propterea, ecce dies venturi 2
sunt, ait Dominus, quibus faciam ut audiatur contra Rabath Ammonitarum clamor bellicus, & redigatur in tumulū ruderum, ejusq; rura igne comburantur, fiatque Israel hæres hæredum suorum, Dicit Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ووجد هناك عشرة رجال فقالوا لاسمعيل لا تقتلنا ان لنا كنوز موجودة في الحقل حنطة
9 وشعير عسل وزيت * فمضي ولم يقتلهم في وسط اخوتهم * والبير الذي طرح فيه هناك
اسمعيل جميع الذين ضربهم بير عظيم * هذا هو الذي صنعه الملك أسا من وجه باعسا
10 ملك اسرايل * الذي ملاه اسمعيل جرحا * ورد اسمعيل جميع الشعب المبقي في مسفا *
وبنات الملك اللاتي اعادهن ريس الطباخين لعودليا بن اخيكام وفر الي عبر بني امون *
11 * وسمع يونان بن كاريا وجميع مقدمي الجيش الذين معه بجميع الشرور الذي صنعها
12 اسمعيل * وجلبوا جميع معسكرهم * وجاوا ليحاربوه * فوجدوه علي ماء كبير في غاباون *
13 14 * * وكان لما راي كل الشعب الذي مع اسمعيل يونان وجميع قواد الجيش الذين معه *
15 16 فرجعوا الي يونان * واسمعيل تخلص مع ثمانية اناس وفر الي بني عمون * واخذ يونان
وجميع قواد الجيش الذين معه * جميع بقايا الشعب الذين رجعوا عن اسمعيل * رجالا اقوياء
17 في الحرب * والنساء والبقايا * والخصيان الذين رجعوا من غاباون * وهربوا وجلسوا في ارض
18 بيروث خامام التي عند بيت لحم * ليذهبوا ويدخلوا الي مصر من وجه الكلدانيين *
لانهم خافوا من وجههم * لان اسمعيل ضرب عودليا الذي اقامه ملك بابل في الارض *

Sed extiterunt ibi decem viri qui dixerunt 8
Ismaeli; Ne occidas nos, quoniam habemus thesauros existentes in agro, frumentum, hordeum, mel, & oleum: sic abiit, nec interfecit eos unà cum fratribus eorum. 9
Puteus autem in quem projecit Ismael eos omnes quos percusserat, puteus ingens est (ille nimirum quem fecerat rex Asa propter Baasam regem Israelis) hunc implevit Ismael vulneratis. 10
Et abduxit Ismael totum populum qui remanserat in Mispha, & filias regis quas remiserat princeps coquorum ad Godoliam filium Achicami: deinde fugit ad alteram partem filiorum Ammon. 11
Audiens autem Jonan Careæ filius omnésque duces exercitûs qui erant cum eo, cuncta mala quæ fecerat Ismael; 12
Adduxerunt omnes copias suas, & venerunt ad oppugnandum eum, & invenerunt eum secus aquam copiosam in Gabaone. 13
Et factum est, cùm vidisset 14
omnis ille populus qui erat cum Ismaele, Jonanem & omnes duces exercitûs qui cum ipso erant; redierunt ad Jonanem. 15
Ismael autem evadens cum octo hominibus, fugit ad Ammonitas. 16
Jonan verò & omnes duces exercitûs qui erant cum ipso, tulerunt omnes populi reliquias quæ regressæ fuerant ab Ismaele, viros in bello robustos, & fœminas, reliquias, atque eunuchos quos è Gabaone reduxerant: 17
Et fugientes sederunt in terra Beroth-chamam quæ est prope Beth-lehem; 18
ut irent, & ingrederentur Ægyptum à facie Chaldæorum: timebant enim illos, eò quòd Ismael percussisset Godoliam quem præfecerat rex Babelis in terra.

, ſaccis vos accingite ; Rabbah filiæ clamate ; Hai eſt vaſtata quia ,Cheſbon Ulula
3 הֵילִילִי חֶשְׁבּוֹן כִּי שֻׁדְּדָה־עַי צְעַקְנָה בְּנוֹת רַבָּה חֲגֹרְנָה שַׂקִּים
,ej⁹ ſacerdotes ,abiit trāſmigrationē in eorū rex quia :maceriis in oberrate & ,plangite
סְפֹדְנָה וְהִתְשׁוֹטַטְנָה בַּגְּדֵרוֹת כִּי מַלְכָּם בַּגּוֹלָה יֵלֵךְ כֹּהֲנָיו
,refractaria filia tua vallis fluxit ?vallib⁹ in gloriaberis Quid .ſimul ej⁹ principes &
4 וְשָׂרָיו יַחְדָּיו׃ מַה־תִּתְהַלְלִי בָּעֲמָקִים זָב עִמְקֵךְ הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה
ait ,pavorem te ſuper adducens ego Ecce ? me ad veniet quis ,ſuis theſauris in fidens
5 הַבֹּטְחָה בְּאֹצְרֹתֶיהָ מִי יָבוֹא אֵלָי׃ הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ פַּחַד נְאֻם
,ſuas facies ad vir eritis expulſi & :tuis circuitib⁹ omnib⁹ ab exercituū Dominus Domin⁹
אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת מִכָּל־סְבִיבָיִךְ וְנִדַּחְתֶּם אִישׁ לְפָנָיו
,Hammon ,filiorū captivitatem faciā reverti hæc poſt Et .vagantem congregans non &
6 וְאֵין מְקַבֵּץ לַנֹּדֵד׃ וְאַחֲרֵי־כֵן אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת בְּנֵי־עַמּוֹן
?Teman in ſapientia ultrà Eſtne :exercituū Dominus dixit ſic Edom Ad .Domin⁹ dixit
7 נְאֻם־יְהוָה׃ לֶאֱדוֹם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הַאֵין עוֹד חָכְמָה בְּתֵימָן
profundaverunt ,ſunt verſi ,Fugite .eorū ſapientia eſt corrupta ,filiis à conſilium periit
8 אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים נִסְרְחָה חָכְמָתָם׃ נֻסוּ הָפְנוּ הֶעְמִיקוּ
.eum viſitabo tempus,eū ſuper adduxi Heſau exitiū quoniā :Dedan habitatores habitādū ad
לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי דְּדָן כִּי אֵיד עֵשָׂו הֵבֵאתִי עָלָיו עֵת פְּקַדְתִּיו׃
,nocte in fures ſi :racemos relinquent non ,tibi venerint vindemiatores Si
9 אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ לֹא יַשְׁאִרוּ עוֹלֵלוֹת אִם־גַּנָּבִים בַּלַּיְלָה
,ejus abſcondita revelavi ,Heſau diſcooperui ego Quia .ſuā ſufficientiam corrumpent
10 הִשְׁחִיתוּ דַיָּם׃ כִּי־אֲנִי חָשַׂפְתִּי אֶת־עֵשָׂו גִּלֵּיתִי אֶת־מִסְתָּרָיו
.ipſe non &,ejus vicini &,ejus fratres &,ejus ſemen eſt vaſtatū :poterit non ſe abſcondens &
וְנֶחְבָּה לֹא יוּכָל שֻׁדַּד זַרְעוֹ וְאֶחָיו וּשְׁכֵנָיו וְאֵינֶנּוּ׃
dixit ſic Quia .ſperabunt me ſuper tuæ viduæ & :vivificabo ego,tuos pupillos Relinque
11 12 עָזְבָה יְתֹמֶיךָ אֲנִי אֲחַיֶּה וְאַלְמְנוֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ׃ כִּי־כֹה אָמַר
tu & : bibent bibendo ,calicem bibendum ad ,eorum judicium non quorum Ecce :Dominus
יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר־אֵין מִשְׁפָּטָם לִשְׁתּוֹת הַכּוֹס שָׁתוֹ יִשְׁתּוּ וְאַתָּה
, juravi me in Quia .bibes bibendo ſed ,liberaberis non ?liberaberis liberando ipſe
13 הוּא נָקֹה תִּנָּקֶה לֹא תִנָּקֶה כִּי שָׁתֹה תִּשְׁתֶּה׃ כִּי בִי נִשְׁבַּעְתִּי
erit maledictionē in & ,deſertum in ,opprobriū in ,ſolitudinē in quòd ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה כִּי־לְשַׁמָּה לְחֶרְפָּה לְחֹרֶב וְלִקְלָלָה תִּהְיֶה
à audivi Auditum .ſeculi deſolationes in erunt ejus civitates omnes & :Boſrah
14 בָּצְרָה וְכָל־עָרֶיהָ תִּהְיֶינָה לְחָרְבוֹת עוֹלָם׃ שְׁמוּעָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת
.prælium in conſurgite &,eā ſuper venite &,vos Cōgregate:miſſus gentes in legat⁹ & ,Dñō
יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם שָׁלוּחַ הִתְקַבְּצוּ וּבֹאוּ עָלֶיהָ וְקוּמוּ לַמִּלְחָמָה׃
, te decepit tuus Terror .homines inter contemptū :gentes inter te dabo parvum ecce Nam
15 16 כִּי־הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי בָּאָדָם׃ תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ
exaltaveris cùm collis altitudinē apprehēdens ,rupis foraminib⁹ in habitās,tui cordis ſuperbia
זְדוֹן לִבֶּךָ שֹׁכְנִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע תֹּפְשִׂי מְרוֹם גִּבְעָה כִּי־תַגְבִּיהַּ
Edom erit Et .Dominus dixit ,te faciā deſcendere inde ,tuū nidum aquila veluti
17 כַּנֶּשֶׁר קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם־יְהוָה׃ וְהָיְתָה אֱדוֹם
.ejus plagas omnes ſuper ſibilabit & ,ſtupebit ,eam ſuper tranſiens omnis : ſolitudinē in
לְשַׁמָּה כֹּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶהָ׃
ibi habitabit non :Dominus ait ,ejus vicinas &,Hamorah &,Sedom ſubverſionē Secūdùm
18 כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה וּשְׁכֵנֶיהָ אָמַר יְהוָה לֹא־יֵשֵׁב שָׁם
Jarden elevatione de aſcēdet leo tanquā Ecce .hominis filius ea in hoſpitabitur non & , vir
19 אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם׃ הִנֵּה כְּאַרְיֵה יַעֲלֶה מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן
,electus quiſq is & ,ea ab eū faciā accurrere ,faciā quieſcere quia : robuſti habitaculū ad
אֶל־נְוֵה אֵיתָן כִּי־אַרְגִּיעָה אֲרִיצֶנּוּ מֵעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר
paſtor iſte quis & ?tempus mihi præſcribet quis & ,ego ſicut quis nam :præficiam eam ad
אֵלֶיהָ אֶפְקֹד כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יוֹעִדֶנִּי וּמִי־זֶה רֹעֶה
, Edom ad conſultavit quod ,Domini conſiliū audite Propterea ?meam faciem ad ſtet qui
20 אֲשֶׁר יַעֲמֹד לְפָנָי׃ לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת־יְהוָה אֲשֶׁר יָעַץ אֶל־אֱדוֹם
parvuli eos traxerint non ſi : Teman habitatores ad cogitavit quas ej⁹ cogitationes &
וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב אֶל־יֹשְׁבֵי תֵימָן אִם־לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי
.eorū vox ejus audita Suph mari in clamor : terra eſt commota eorum cadere voce A .eorū habitacula eis ſuper deſolaverit non ſi , pecoris
21 הַצֹּאן אִם־לֹא יַשִּׁים עֲלֵיהֶם נְוֵהֶם׃ מִקּוֹל נִפְלָם רָעֲשָׁה הָאָרֶץ צְעָקָה בְּיַם־סוּף נִשְׁמַע קוֹלָהּ׃

Verſio VULG. LAT.

3 Ulula Heſebon, quoniam vaſtata eſt Hai: clamate filiæ Rabbath, accingite vos ciliciis: plangite & circuite ꝑ ſepes: quoniam Melchom in tranſmigrationem ducetur, ſacerdotes ejus & principes
4 ejus ſimul. Quid gloriaris in vallib⁹? defluxit vallis tua, filia delicata, quæ confidebas in theſauris tuis, & dicebas; Quis veniet ad
5 me? Ecce ego inducā ſup te terrorem, ait Dñs Deus exercituū, ab omnib⁹ qui ſunt in circuitu tuo: & diſpergemini ſinguli à conſpectu veſtro, nec erit qui congreget
6 fugientes. Et poſt hæc reverti faciam captivos filiorū Ammon, ait
7 Dñs. Ad Idumæā. Hæc dicit Dñs exercituum; Numquid non ultrà eſt ſapientia in Theman? Periit conſilium à filiis, inutilis facta eſt
8 ſapientia eorum. Fugite & terga vertite: deſcendite in voraginem, habitatores Dedan: quoniā perditionē Eſau adduxi ſup eū, tem-
9 pus viſitationis ejus. Si vindemiatores veniſſent ſuper te, non reliquiſſent racemū: ſi fures in nocte, rapuiſſent quod ſufficeret ſibi.
10 Ego verò diſcooperui Eſau, revelavi abſcondita ej⁹, & celari non poterit: vaſtatū eſt ſemen ejus, & fratres ejus, & vicini ejus, & non
11 erit. Relinque pupillos tuos: ego faciā eos vivere: & viduæ tuæ in
12 me ſperabūt. Quia hæc dicit Dñs; Ecce quib⁹ non erat judicium ut biberent calicē, bibentes bibent: & tu quaſi innocens relinquêris? non eris innocens, ſed bibens bi-
13 bes. Quia ꝑ memetipſū juravi, dicit Dñs, quòd in ſolitudinē, & in opprobriū, & in deſertū, & in maledictionem erit Boſra: et omnes civitates ejus erunt in ſoli-
14 tudines ſempiternas. Auditū audivi à Dño, & legatus ad Gentes miſſus eſt: Congregamini, & venite contra eam, & conſurgamus
15 in prælium: Ecce enim parvulū dedi te in Gentib⁹, contemptibi-
16 lem inter homines. Arrogantia tua decepit te, & ſuperbia cordis tui: qui habitas in cavernis petræ, & apprehendere niteris altitudinē collis: cùm exaltaveris quaſi aquila nidum tuum, indè de-
17 traham te, dicit Dñs. Et erit Idumæa deſerta: omnis qui tranſibit ꝑ eam, ſtupebit, & ſibilabit
18 ſup omnes plagas ejus. Sicut ſubverſa eſt Sodoma, & Gomorrha, & vicinæ ej⁹, ait Dñs: non
19 habitabit ibi vir, & non incolet eam fili⁹ hominis. Ecce quaſi leo aſcendet de ſuperbia Jordanis ad pulchritudinē robuſtā: quia ſubitò currere faciā eū ad illā: et quis erit elect⁹, quē præponā ei? quis enim ſimilis meì? & quis ſuſtinebit me? & quis eſt iſte paſtor, qui reſiſtat vultui
20 meo? Proptereà audite conſiliū Dñi, ꝙ iniit de Edom; & cogitationes ej⁹, quas cogitavit de habitatorib⁹ Theman: Si non dejecerint eos parvuli gregis, niſi diſſipaverint cum eis habi-
21 taculū eorum. A voce ruinæ eorum commota eſt terra: clamor in mari rubro audit⁹ eſt vocis ej⁹.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

Cap. 42. Vulg. Lat. ΚΕΦ. μθʹ.

1 Καὶ προσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως, καὶ (α) Ἰωάναν, καὶ Ἀζαρίας υἱὸς (β) Μαασαίου, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ
2 (γ) καὶ ἕως μεγάλου, Πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπαν αὐτῷ, (ͩ) Πεσέτω δὴ τὸ ἔλεος ἡμῶν κατὰ πρόσωπόν σου, καὶ πρόσευξαι πρὸς κύριον τὸν θεόν σου περὶ τῶν καταλοίπων τούτων· ὅτι κατελείφθημεν ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν, καθὼς οἱ ὀφθαλμοί
3 σου βλέπουσι. Καὶ ἀναγγειλάτω ἡμῖν κύριος ὁ (δ) θεός σου τὴν ὁδὸν ἣ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ, καὶ λόγον ὃν
4 ποιήσομεν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἱερεμίας, Ἤκουσα· ἰδοὺ ἐγὼ (ͤ) προσεύξομαι ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, κατὰ τοὺς λόγους ὑμῶν· καὶ ἔσται, ὁ λόγος ὃν (ε) ἂν ἀποκριθήσεται κύριος ὁ θεὸς, ἀναγγελῶ ὑμῖν,
5 οὐ μὴ κρύψω ἀφ᾽ ὑμῶν ῥῆμα. Καὶ αὐτοὶ εἶπαν τῷ Ἱερεμίᾳ, Ἔστω κύριος (ζ) ἐν ἡμῖν εἰς μάρτυρα δίκαιον καὶ πιστὸν, εἰ μὴ κατὰ πάντα τὸν λόγον, (η) ὃν ἐὰν ἀποστείλῃ κύριος πρὸς ἡμᾶς, (θ) οὕτως ποιήσωμεν.
6 Καὶ ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν κακὸν, τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, οὗ ἡμεῖς ἀποστέλλομέν σε πρὸς αὐτὸν, ἀκουσόμεθα, ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται, ὅτι ἀκουσόμεθα τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ
7 ἡμῶν. Καὶ ἐγενήθη μεθ᾽ ἡμέρας δέκα, ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερε-
8 μίαν. Καὶ ἐκάλεσε τὸν Ἰωάναν, καὶ (ͥ) τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως, καὶ πάντα τὸν λαὸν ἀπὸ μικροῦ (ι) καὶ ἕως
9 μεγάλου, Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Οὕτως
10 εἶπε κύριος, Ἐὰν καθίσαντες καθίσητε ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, οἰκοδομήσω ὑμᾶς, καὶ οὐ μὴ καθελῶ, καὶ φυτεύσω ὑμᾶς, καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω, ὅτι ἀναπέπαυμαι (κ) ἐπὶ τοῖς κακοῖς οἷς ἐποίησα ὑμῖν.

CAP. XLIX.

1 Et acceſſerunt omnes duces virtutis, & Joanan, & Azarias filius Maaſia, & omnis populus à parvo & uſque ad ma-
2 gnū, Ad Hieremiam prophetam: & dixerunt ei; Cadat nunc miſericordia noſtra ante faciem tuam: & ora ad Dominum Deum tuum pro reſiduis his: quia relicti ſumus pauci è multis; ſicut oculi tui
3 (a) vident. Et annunciet nobis Dominus Deus tuus viam, quā ibimus in ea, et verbum, quod faciemus.
4 Et dixit eis Hieremias, Audivi: Ecce ego orabo pro vobis ad Dominum Deum noſtrum ſecundùm verba veſtra: et erit, verbum quodcunque reſpondebit Dominus Deus, annuntiabo vobis: non celabo à vobis verbum.
5 Et ipſi dixerūt Hieremiæ; Sit Dominus in nobis in teſtem juſtum, et fidelem; ſi non juxta omne verbum, quod miſerit Dominus ad nos, ſic fecerimus:
6 Et ſive bonū, et ſive malum; vocem Domini Dei noſtri, ad quem nos mittimus te ad eum, audiemus: ut meliùs nobis ſiat, quia audiemus vocem Domini Dei noſtri.
7 Et factum eſt poſt dies decem, factum eſt verbum Domini ad Hieremiam.
8 Et vocavit Joanan, et duces virtutis, et univerſum populum à parvo et uſque ad magnum:
9 Et dixit eis, Sic dixit (b) Dominus;
10 Si ſedentes ſederitis in terra hac; ædificabo vos, et non deſtruam: et plantabo vos, et non evellā: quia requievi ſuper malis, quæ (c) feci vobis.

MS. A. (α) Ἰωάννην, (β) Μασαίου, (γ) ἕως μεγάλου, ἐπὶ Ἱερεμίαν (ͩ) Πεσάτω (δ) θεὸς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ (ͤ) προσεύξομαι πρὸς (ε) ἀποκριθήσεται κύριος, ἀναγγελῶ (ζ) ἡμῖν (η) ὃν ἀπέστειλεν (θ) οὐ ποιήσομεν. (ͥ) πάντας τοὺς (ι) ἕως (κ) ἀπὸ τῶν κακῶν οἷς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 אֵילִילוּ יָתְבֵי חֶשְׁבּוֹן אֲרֵי אִתְבְּזִיזַת עַי צְוַחוּ יָתְבֵי כַּפְרָנֵי רַבָּה אֱסַרוּ סַקִּין סְפוֹדוּ
4 וְאִתְחַמְמוּן בְּסִיעָן אֲרֵי מַלְכְּהוֹן בְּגָלוּתָא יְהָךְ פַּלְחוֹהִי וְרַבְרְבוֹהִי כַּחֲדָא : מָה אַתְּ
מִשְׁתַּבְּחִי בְּמֵישְׁרָךְ חֲרוּבוּ תוּקְפָּךְ מַלְכוּתָא טַפְּשְׁתָּא דְּמִתְרַחֲצָא בְּבֵית גִּנְזַהָא אָמְרָא מַן
5 יֵעוֹל עֲלַי : הָא אֲנָא מַיְתֵי עֲלָךְ דַּחֲלָא אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת מִכָּל סַחְרָנָךְ וְתִתְבַּדְּרוּן
6 גְּבַר לְקָבֵיל אַפּוֹהִי וְלֵית דִּמְכַנֵּישׁ לִמְבַדְּרַיָּא : וּבָתַר כֵּן אָתֵיב יָת גָּלוּת בְּנֵי עַמּוֹן אֲמַר יְיָ :
7 לֶאֱדוֹם כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הֲלֵית עוֹד חוּכְמָא בְּדָרוֹמָא פְּסַק מַלְכָּא מִבְּנַיָּא אִתְקַלְקָלַת
8 חוּכְמַתְהוֹן : עֲרוֹקוּ גְּלוֹ אַרְחִיקוּ לְמִתַּב יָתְבֵי דְּדָן אֲרֵי תְּבִיר עֵשָׂו אַיְתִיתִי עֲלוֹהִי עִדָּן
9 סְעוֹרַת חוֹבוֹהִי : אִם חָטוֹפִין כִּקְטוֹפִין אָתוֹ עֲלָךְ לָא אַשְׁאָרוּ עוֹלְלָן אִם גַּנָּבַיָּא בְּלֵילְיָא
10 חַבִּילוּ מִסַּתְהוֹן : אֲרֵי אֲנָא אַיְתֵיתִי בָּלוֹשִׁין עַל עֵשָׂו גַּלֵּיתִי יָת מַטְמְרוֹהִי דְּאִם יִבְעֵי
11 לְאִטַּמְרָא לָא יִכּוֹל אִתְבְּזִיזוּ בְּנוֹהִי וַאֲחוֹהִי וְקָרִיבוֹהִי וְלֵיתְנוּן : אַתּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל לָא
12 תִשְׁתַּבְקוּן יִתְמֵיכוֹן אֲנָא אֲקַיֵּים וְאַרְמְלָתְכוֹן עַל מֵימְרִי יִתְרַחֲצָן : אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ הָא
דְּלָא חֲזֵי לְהוֹן לְמִשְׁתֵּי כָּסָא דְּלוּטָא מִשְׁתָּא יִשְׁתּוּן וְאַתּוּן מִרְמָן דְּמִזְכָּא תִזְכּוּן לָא תִזְכּוּן
13 אֲרֵי מִשְׁתָּא תִשְׁתּוּן : אֲרֵי בְּמֵימְרִי קַיֵּימִית אֲמַר יְיָ אֲרֵי לְצָדוּ לְחִסּוּדִין לְחוּרְבָּן וּלְלוּטָא
14 תְּהֵי בָּצְרָה וְכָל קִרְוַהָא יְהוֹיָן לְחוּרְבָּא לְעָלַם : בְּסוֹרָא שְׁמַעִית מִן קֳדָם יְיָ וְאִזְגַּד
15 בְּעַמְמַיָּא שְׁלִיחַ אִתְכַּנִּישׁוּ וְאָתוּ עֲלַהּ וְקוּמוּ לַאֲגָחָא קְרָבָא : אֲרֵי הָא חַלָּשׁ יְהַבְתָּךְ
16 בְּעַמְמַיָּא בְּסִיר בִּבְנֵי אֱנָשָׁא : טַפְּשׁוּתָךְ אַטְעֵיאַת יָתָךְ רְשַׁע לִבָּךְ דְּאַתְּ דָּמֵי לְנִשְׁרָא דְּשָׁרֵי
בְּשִׁנֵּי כֵּיפָא מוֹתְבֵיהּ בִּתְקוֹף רוּמָא אֲרֵי תְרִים כְּנִשְׁרָא מְדוֹרָךְ מִתַּמָּן בְּמֵימְרִי אַחֲתִנָּךְ
17 18 אֲמַר יְיָ : וּתְהֵי אֱדוֹם לְצָדוּ כָּל דְּיִעְבַּר עֲלַהּ יְכַלֵי וִינִיד עַל כָּל מַחְתַּהָא : כְּהַפֵּכְתָּא
19 דִּסְדוֹם וַעֲמוֹרָה וְקִרְוַהָא אֲמַר יְיָ לָא יְתֵיב תַּמָּן אֱנָשׁ וְלָא יִתּוֹתַב בַּהּ בַּר אֱנָשׁ : הָא מְלַךְ
בְּמַשִּׁרְיָתֵיהּ יִסַּק עֲלֵיהוֹן כְּאַרְיָא דְּסָלִיק מֵרוּם יַרְדְּנָא וִיהֵי לְדִיר רָעֲיָן אֲרֵי בִזְמַן אַיְתֵינוּן
עֲלַהּ וְשִׁלְטוֹנִין אֲמַנֵּי עֲלַהּ אֲרֵי מַן כְּוָתִי וּמַן דִּיעָרְעִנַּנִי וְלֵית מְלַךְ דְּאִית לֵיהּ תְּקוֹף קֳדָמַי :
20 בְּכֵן שְׁמַעוּ מִלְכָּא דַּיְיָ דִּמְלַךְ עַל אֱדוֹם וּמַחְשְׁבָתֵיהּ דַּחֲשִׁיב עַל יָתְבֵי אַרְעָא דָּרוֹמָא אִם
21 לָא יִגְרְרוּן וְיִקְטְלוּן תַּקִּיפֵי עַמָּא אִם לָא יְצַדּוּן עֲלֵיהוֹן מְדוֹרֵיהוֹן : מִקָּל מַפַּלְתְּהוֹן זָעַת
אַרְעָא צְוָחַתְהוֹן בְּיַם סוּף אִשְׁתְּמַע קָלְהוֹן :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

3 Ululate habitatores Heſbon; quia direpta eſt Hai: clamate habitatores villarum Rabbah, accingite ſaccos, plangite & lacerate vos in turbis; quia
4 rex eorū in tranſmigrationem ibit, miniſtri ej⁹, & principes ej⁹ ſimul. Quid tu gloriaris in valle tua? Deſolata eſt fortitudo tua, regnū inſipiēs, quod confidebat in domo theſaurorū ſuorum, & dicebat: Quis ingredietur ad me?
5 Ecce ego inducam ſup te timorem, dicit Dñs Deus exercituum, ab omnib⁹ qui in circuitu tuo ſunt; & diſpergemini unuſquiſq; contra faciem ſuam;
6 & non erit qui congreget diſperſos. Et poſt hæc reducam tranſmigrationē
7 filiorū Ammon, dicit Dñs. Ad Idumæam. Hæc dicit Dñs exercituū: An non adhuc eſt ſapientia in Meridie? ceſſavit conſiliū à filiis, corrupta eſt ſapien-
8 tia eorū. Fugite, migrate, longè recedite ut habitetis habitatores Dedan;
9 quia interitū Eſau induxi ſup eum, tempus viſitationis peccatorū ejus. Si deprædatores quaſi vindemiatores veniſſent ſup te, num reliquiſſent race-
10 mos? nónne latrones in nocte diripuiſſent quod ſibi ſuffeciſſet? Quia ecce ego adducam ſcrutatores contra Eſau, revelavi abſcondita ejus: quòd ſi quæſierit abſcondi, non poterit. Vaſtati ſunt filii ejus, & fratres ejus, & pro-
11 ximi ejus, & non erunt. Vos autē domus Iſrael, non relinquentur orphani veſtri, ego enim ſuſtentabo eos; & viduæ veſtræ in verbo meo ſperabunt.
12 Quia hæc dicit Dñs: Ecce quorū non erat bibere calicē maledictionis, bibendo bibent: & vos putatis omnino eſſe innocentes? non eritis innocen-
13 tes, quia bibendo bibetis. Quia in verbo meo juravi, dicit Dñs: quia in deſolationē, & in opprobria, & in ſolitudinē, & in maledictionē erit Boſra,
14 & oēs urbes ejus erunt in ſolitudinē in æternū. Nuntiū audivi à facie Dñi, & legatus in populis miſſus eſt: Congregamini, & venite contra eam, &
15 ſurgite ad præliandū. Quia ecce infirmū poſui te in populis; contemptibilē
16 in filiis hominū. Inſipientia tua ſeduxit te, malitia cordis tui: tu enim ſimilis es aquilæ, quæ habitat in ſcopulis petrarū, in fortitudine excelſa habitatio ejus. Si exaltaveris quaſi aquila habitaculū tuū, inde verbo meo detraham
17 te, dicit Dñs. Et erit Idumæa in ſolitudinē: omnis qui tranſierit per eam
18 clamabit, & movebit caput ſuū ob oēs plagas ej⁹. Juxta ſubverſionē Sodomæ & Gomorræ, & vicinorū ejus, dicit Dñs: non ſedebit ibi homo, nec ha-
19 bitabit in ea filius hominis. Ecce rex cum exercitu ſuo aſcendet contra eos, ſicut leo qui aſcendit ab altitudine Jordanis, & redigetur in caſam paſtorū, quia in momento adducam illos adverſùs eam, & dominatores conſtituam ſup eam; quia quis eſt ſicut ego? & quis occurret mihi? Et non eſt rex qui
20 habeat fortitudinē coram me. Proptereà audite conſiliū Dñi, quod conſultavit contra Idumæam, & cogitationes ejus quas cogitavit contra habitatores Auſtri, Si non detrahant, & occidant fortes populi, ſi non deſo-
21 labuntur ſuper eos habitacula eorum. A voce ruinæ eorum contremuit terra, clamor in mari carectoſo, audita eſt vox eorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]

* ܥܠ ܐܕܘܡ *

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]

3 Ululet Heſbon, quia contrita eſt Ai: vociferamini rura Rabath, accingimini ciliciis, plangite, & alter in alterum dimicate: quia Malchom ibit in captivitatem unà cum ſacerdotibus & principibus ſuis, ait Dominus.
4 Quid gloriaris de vallibus tuis, & convallib⁹ tuis confidis filia dilecta, quæ ſpem collocas in theſauris tuis, ac dicis, Quis invaderet
5 me? Ecce ego inductur⁹ ſum ſuper te pavorem undequaque, dicit Domin⁹ potentiſſim⁹, & diſpergam eos quemque ſeorſim, nec erit qui diſperſos congreget. Sed poſtmodum re-
6 ducam captivos Ammonitarum, dicit Dñs.

Contra Edom.

7 Sic ait Domin⁹ potentiſſim⁹, Nulla ſupereſt ſapientia in Theman, periit conſilium à pru-
8 dentib⁹, ablata eſt ſapientia eorum: Fugerunt, terga verterunt, & ima petierunt ut habitarent incolæ Daranis; quia contritionem Eſau inducam ſuper eum, quo tempore viſi-
9 tabo illum, dicit Domin⁹. Si te vindemiatores invaderent, an non relinquerent racemationem? vel ſi fures noctu, num vaſtarent
10 prout vellent? At ego ſcrutabor Eſau, & publica faciam abdita ipſi⁹: abdet ſe, & non invenietur: diſpergetur ſemen ej⁹, & fratres,
11 ac vicini ej⁹, ita ut non extent. Deſine, pupillos tuos ego ſervabo vivos, & viduæ tuæ
12 mihi confidant. Nam ſic dicit Domin⁹, Ecce ii quos æquum non erat calicem hunc bibere, biberunt: tu autem impunem te fore crederes? nequaquam eris impunis, ſed tu quoq;
13 calicem bibes. Nam per me juro, dicit Domin⁹, ſtupori, vaſtitati, ignominiæ, & execrationi fore Boſarem; & omnes civitates ej⁹
14 in perpetuam deſolationem redigendas. Rumorem audivi à Domino, & legatus ad gentes miſſus eſt, *dicens*; Surgite, invadam⁹ eam
15 prælio. Nam ecce parvum te redditurus ſum
16 inter gentes, & abjectum inter mortales. Iniquitas tua & arrogantia animi tui te fallit ô qui habitas in rupe petræ, verticem tenes collis, & apud temetipſū dicis, Quis me in terrā devolvat? Etiamſi inter ſidera collocares nidū tuum, & elevares ut aquila nidum tuum; inde
17 te devolverem, ait Dñs: Eritque Edom deſolationi, & quicunque ſecus eam tranſierit, obſtupeſcet, & ſibilabit propter tantas pla-
18 gas ej⁹. Subvertetur enim quemadmodum ſubvertit Deus Sodomam & Gomorram, ait Dominus: Non habitabit ibi quiſquam, nec
19 quiſquam mortalium commorabitur illic. Ecce ſicut leo aſcendet è robore Jordanis in habitaculum Ethan, & brevi expellam eos ex ipſa; juvenibus enim poteſtatem dabo ſuper ipſam. Nam quis mihi par eſt? aut quis me commonefaciat? aut quis eſt paſtor qui mihi
20 reſiſtat? Idcirco audite conſilium Domini quod cepit contra Edom, & cogitationem ejus quam cogitavit contra habitatores Theman: Raptandos eos eſſe à viliſſimis inter gregem, & ab his evertendam ſuper eos ha-
21 bitationem eorum: A fragore caſûs eorum concutiendam terram, vocem ululatûs eorum ex mari Suph audiendam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل التاسع والاربعون *
1 * وتقدم جميع قواد الجيش ويوحنان وعزاريا بن
2 ماساو * وجميع الشعب من صغيرهم الى كبيرهم الى ارميا النبي * وقالوا له ليهبط رحمتنا
لوجهك * فصلي الى الرب الهك من اجل هذه البقايا * لانا بقينا قليلون من كثيرين
3 كما تنظر عينك * فليخبر لنا الرب الاله الطريق التي نسير اليها والقول الذي نصنعه *
4 * فقال لهم ارمياء * سمعت ها انا اصلي الى الرب الهنا ككلماتكم * ويكون القول
5 الذي يجاوبني به الرب به اخبركم ولا اخفي عنكم كلمة * وهم قالوا لارميا * ليكن
الرب لنا شاهدا عدلا امينا * كل القول الذي يرسله الرب الهنا الينا هكذا نصنع *
6 * ان كان خيرا وان كان شرا صوت الرب الهنا الذي نحن نرسلك اليه نسمع منه *
7 كي يكون لنا الخير ان سمعنا صوت الرب الهنا * وكان من بعد عشرة ايام صار قول
8 الرب الى ارميا * فدعا يوحنان وجميع قواد الجيش * وكل الشعب من صغيرهم الى كبيرهم
9 10 وقال لهم * هكذا قال الرب * ان جلستم جالسين في الارض ابنيكم ولا اهدمكم *
واغرسكم ولا اقلعكم * لاني كففت من الشرور التي صنعتها بكم *

CAP. XLIX.

Deinde acceſſerunt omnes duces exercitûs, & Jonan, & Azaria filius Maaſiæ, totuſque populus à minimo ad maximum uſque, ad Jeremiam prophetam; Et dixerunt ei, Tangat te miſericordia noſtri, & ora Dominum Deum tuum pro iſtis reliquiis, (nam pauci remanſimus ex multis, ut vident oculi tui) ut indicet nobis Dominus Deus viam per quam eamus, & rem quam agere debemus. Dixit illis Jeremia; Audivi, ecce ego rogabo Dominum Deum noſtrum ſecundùm verba veſtra, & oraculū quod reſpondebit mihi Dominus, idem vobis indicabo, nec ullum à vobis verbum abſcondam. Tum ipſi dixerunt Jeremiæ; Sit nobis Dominus teſtis juſtus ac fidelis, nos quemcunque ſermonem miſerit ad nos Dominus Deus noſter, prorſus facturos: Sive bonus fuerit, ſive malus, voci Domini Dei noſtri ad quem nos mittimus te, auſcultabimus; ut bene ſuccedat nobis cùm audierimus vocem Domini Dei noſtri. Poſt decem ergò dies cùm factus eſſet ſermo Domini ad Jeremiam, Advocavit Jonanem, & omnes duces exercitûs, totumque populum à minimo ad maximum, & ait illis; Sic dixit Dominus; Si firmi permanſeritis in hac terra, ædificabo vos & non deſtruam, plantabo vos & non evellam; quia deſtiti à malis quæ intuli vobis.

erit & : Bosrah super suas alas expandet & ;volabit &,ascendet aquila tanquã Ecce
22 הנה כנשר יעלה וידאה ויפרש כנפיו על־בצרה והיה
: Dammesec Ad .miseræ mulieris cor sicut illa die in Edom fortium cor
23 לב גבורי אדום ביום ההוא כלב אשה מצרה: לדמשק
:sunt dissoluti,audierũt malum auditũ quoniã,Arphad &,Chamath est affecta Pudore
בושה חמת וארפד כי־שמעה רעה שמעו נמגו
,Fugiendũ ad se vertit,Dammesec est *Debilitata* .poterit non *quiescere* ,*solicitudo* mari in
24 בים דאגה השקט לא יוכל: רפתה דמשק הפנתה לנוס
Quomodo .parturientis tanquã eam *tenuit* *funes* & angustia ;apprehendit tremor &
25 ורטט החזיקה צרה וחבלים אחזתה כיולדה: איך
ejus juvenes cadent Ideo ? mei gaudii urbs ,laudis civitas est derelicta non
26 לא־עזבה עיר תהלה קרית משושי: לכן יפלו בחוריה
Dominus ait ,illa die in *conticescent* *belli* viri omnes & ,ejus plateis in
ברחבתיה וכל־אנשי המלחמה ידמו ביום ההוא נאם יהוה
-Ben ædes consumet & :Dammesec muro in ignem faciã succẽdere Et .exercituũ
27 צבאות: והצתי אש בחומת דמשק ואכלה ארמנות בן־
rex resar-Nebuchad percussit quæ Chasor regna ad & ,Chedar Ad .hadad
28 הדד: לקדר ולממלכות חצור אשר הכה נבוכדראצור מלך־
filios vastate & ,Chedar ad ascendite ,Surgite :Dominus dixit sic ,Babel
בבל כה אמר יהוה קומו עלו אל־קדר ושדדו את־בני־
,corũ vasa omnia & ,eorum cortinas ,capient eorũ *pecus* & ,eorum *Tentoria* .Chedem
29 קדם: אהליהם וצאנם יקחו יריעותיהם וכל־כליהם
,Fugite .undique formidinem eos super vocabunt & : sibi tollent eorũ camelos &
30 וגמליהם ישאו להם וקראו עליהם מגור מסביב: נסו
:Dominus dixit ,Chasor habitatores habitandũ ad *profundârunt*,vehementer *evagamini*
נדו מאד העמיקו לשבת ישבי חצור נאם־יהוה
vos *super* cogitavit &,consiliũ Babel rex Nebuchadresar vos *super* consultavit quia
כי־יעץ עליכם נבוכדראצר מלך־בבל עצה וחשב עליהם
: Dñs ait ,*fiducia in* habitantẽ pacificã gentem ad ascendite,Surgite .cogitationẽ
31 מחשבה: קומו עלו אל־גוי שליו יושב לבטח נאם־יהוה
,direptionẽ in eorũ cameli erunt Et .*habitabunt solum* ,ei vectis nec ,*fores* non
32 לא־דלתים ולא־בריח לו בדד ישכנו: והיו גמליהם לבז
: *anguli extremificatos ventum omnem* in eos dispergã & ;*spolium* in eorũ pecudũ *turba* &
והמון מקניהם לשלל וזרתים לכל־רוח קצוצי פאה
Chasor erit Et .Dominus dixit ,eorũ interitũ adducam ejꝰ laterib' omnib' ex &
33 ומכל־עבריו אביא את־אידם נאם־יהוה: והיתה חצור
habitabitur nec ,*vir* ibi manebit non :seculũ in usq; solitudo,draconũ habitaculũ *in*
למעון תנים שממה עד־עולם לא־ישב שם איש ולא־יגור
ad prophetam Irmejahu ad Domini verbum fuit Quod .hominis filius *ea in*
34 בה בן־אדם: אשר היה דבר־יהוה אל־ירמיהו הנביא אל־
dixit Sic : *dicendum ad* Jehudah regis Sidchijah regni principio in : Helam
35 עילם בראשית מלכות צדקיה מלך־יהודה לאמר: כה אמר
principium : Helam arcum *confringens ego* Ecce : exercituum Dominus
יהוה צבאות הנני שבר את־קשת עילם ראשית
extremitatibꝰ quatuor à ventos quatuor Helam ad adducam Et .eorũ fortitudinis
36 גבורתם: והבאתי אל־עילם ארבע רוחות מארבע קצות
non *qua* gens erit non & : istos ventos omnes in eos *spargam* & ,cœlorum
השמים וזרתים לכל הרחות האלה ולא־יהיה הגוי אשר לא־
,*eorũ inimicorum facies ad* Helam *consternabo* Et .Helam *expulsi illuc veniat*
37 יבוא שם נדחי עולם: והחתתי את־עילם לפני איביהם
,mei *nasi* iram ,malum eos super adducam & ,eorũ animã *quærentium facies ad* &
ולפני מבקשי נפשם והבאתי עליהם רעה את־חרון אפי
.eos *me consumere ad usque* gladium eos post mittam Et .Dominus dixit
נאם־יהוה ושלחתי אחריהם את־החרב עד כלותי אותם:
.Dominus dixit ,principes & ,regem inde perdam & :Helam in meũ soliũ ponam Et
38 ושמתי כסאי בעילם והאבדתי משם מלך ושרים נאם־יהוה:
.Dominus dixit ,Helam captivitatem faciam reverti ,dierum novissimo in erit Et
39 והיה באחרית הימים אשוב את־שבית עילם נאם־יהוה:

Versio VULG. LAT.

22 Ecce quasi aquila adscendet, &
avolabit: & expandet alas suas
super Bosran: & erit cor fortium
Idumææ in die illa, quasi cor
23 mulieris parturientis. Ad Damascum:
Confusa est Emath, &
Arphad: quia auditum pessimum
audierunt, turbati sunt in
mari: præ solicitudine quiescere,
24 non potuit. Dissoluta est
Damascus, versa est in fugam,
tremor apprehendit eam: angustia
& dolores tenuerunt eam
25 quasi parturientem. Quomodò
dereliquerunt civitatem laudabilem,
26 urbem lætitiæ! Ideò cadent
juvenes ejꝰ in plateis ejꝰ:
& omnes viri prælii conticescent
in die illa, ait Dominꝰ
27 exercituum. Et succendam ignẽ
in muro Damasci, & devorabit
28 mœnia Benadad. Ad Cedar, &
ad regna Asor, quæ percussit Nabuchodonosor
rex Babylonis.
Hæc dicit Dominꝰ; Surgite, &
adscendite ad Cedar, & vastate
29 filios Orientis. Tabernacula eorum,
& greges eorum capient:
pelles eorum, & omnia vasa eorum,
& camelos eorum tollent
sibi: & vocabunt super eos formidinem
30 in circuitu. Fugite,
abite vehementer, in voraginibꝰ
sedete, qui habitatis Asor, ait
Dominꝰ: iniit enim contra vos
Nabuchodonosor rex Babylonis
consilium, & cogitavit adversùm
31 vos cogitationes. Consurgite, &
ascendite ad gentem quietam, &
habitantem confidenter, ait Dominus:
non ostia, nec vectes eis:
32 soli habitant. Et erunt cameli
eorum in direptionẽ, & multitudo
jumentorum in prædam: &
dispergam eos in omnem ventũ,
qui sunt attonsi in comam: & ex
omni confinio eorum adducam
33 interitũ sup eos, ait Dominꝰ. Et
erit Asor in habitaculũ draconũ,
deserta usq; in æternũ: non ma-
34 nebit ibi vir, nec incolet eam filiꝰ hominis. Quod factum est verbum Dñi ad Jeremiam prophe-
35 tam adversùs Ælam, in principio regni Sedeciæ regis Juda, dicens; Hæc dicit Dominꝰ exercituum;
36 Ecce ego confringam arcum Ælam, & summam fortitudinem eorum. Et inducam super Ælam
quatuor ventos à quatuor plagis cœli: & ventilabo eos in omnes ventos istos: & non erit gens,
37 ad quam non perveniant profugi Ælam. Et pavere faciã Ælam corã inimicis suis, & in conspectu
quærentium animam eorum: & adducam super eos malum, iram furoris mei, dicit Dominus: &
38 mittam post eos gladium donec consumam eos. Et ponam solium meum in Ælam, & perdam indè
39 reges & principes, ait Dominus. In novissimis autem diebus reverti faciam captivos Ælam, dicit Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

11 Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου βασιλέως Βαβυλῶνος, οὗ ὑμεῖς φοβεῖσθε· ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ μὴ φοβηθῆτε, φησὶ κύριος, ὅτι μεθ᾽ ὑμῶν ἐγώ (λ), ἐξαιρεῖσθαι ὑμᾶς, καὶ σώζειν ὑμᾶς ἐκ
12 χειρὸς αὐτῶν. Καὶ δώσω ὑμῖν ἔλεος, καὶ ἐλεήσω ὑμᾶς, καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς
13 εἰς τὴν γῆν ὑμῶν. Καὶ εἰ λέγετε ὑμεῖς, Οὐ μὴ καθίσωμεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, πρὸς τὸ μὴ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου,
14 Ὅτι εἰς γῆν Αἰγύπτου εἰσελευσόμεθα, καὶ οὐ μὴ ἴδωμεν πόλεμον, καὶ φωνὴν σάλπιγγος οὐ μὴ (μ) ἀκούσωμεν, καὶ ἐν ἄρτοις οὐ μὴ πεινάσωμεν, καὶ ἐκεῖ
15 οἰκήσομεν· Διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου· οὕτως εἶπε κύριος, Ἐὰν ὑμεῖς δῶτε τὸ πρόσωπον ὑμῶν εἰς Αἴγυπτον, καὶ εἰσέλθητε ἐκεῖ κατοικεῖν,
16 Καὶ ἔσται, ἡ ῥομφαία ἣν ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, εὑρήσει ὑμᾶς ἐν γῇ (ν) Αἰγύπτου, καὶ ὁ λιμὸς οὗ ὑμεῖς λόγον ἔχετε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καταλήψεται ὑμᾶς ὀπίσω ὑμῶν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε.
17 Καὶ ἔσονται πάντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ πάντες οἱ ἀλλογενεῖς, οἱ θέντες τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς γῆν Αἰγύπτου ἐνοικεῖν ἐκεῖ, ἐκλείψουσιν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν τῷ λιμῷ, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν (ξ) οὐδεὶς σωζόμενος ἀπὸ τῶν κα-
18 κῶν, ὧν ἐγὼ ἐπάγω ἐπ᾽ αὐτούς. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, (ο) Καθὼς ἔσταξεν ὁ θυμός μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ, οὕτως στάξει ὁ θυμός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἔσεσθε εἰς ἄβατον, καὶ ὑποχείριοι, καὶ εἰς ἀρὰν, (π) καὶ εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ οὐ μὴ ἴδητε οὐκέτι τὸν τόπον τοῦτον.

Nolite timere à facie regis Babylonis, quem vos timetis: à facie ejus ne timeatis, dicit Dominus: quia vobiscum ego, ut eruam vos, & salvem vos de manu eorum. 11
Et dabo vobis misericordiam, & miserebor vestri: & reducam vos in terram vestram. 12 *Quòd si dicitis vos; Non sedebimus in terra hac, ut non audiamus vocem (d) Domini,* 13 *Quia in terram Ægypti ingrediemur, & non videbimus bellum, & vocem tubæ non audiemus, & in panibus non esuriemus, & ibi habitabimus:* 14 *Propter hoc audite verbum Domini: (e) Sic dixit Dominus; Si vos dederitis faciem vestram in Ægyptum, & intraveritis illuc ad habitandum;* 15 *Et erit, gladius, quem vos timetis à facie ejus, inveniet vos in terra Ægypti: & fames, cujus vos rationem habetis à facie ejus, comprehendet vos post vos in Ægypto, & ibi moriemini.* 16 *Et erunt omnes homines, & omnes alienigenæ, qui posuerint faciem suam ad terram Ægypti ad inhabitandum ibi, deficient in gladio, & in (f) fame: & non erit eorum quisquam salvus à malis, quæ ego induco super eos.* 17 *Quia sic dixit Dominus; Sicut stillavit furor meus super habitatores Hierusalem: sic stillabit furor meus super vos, ingressis vobis in Ægyptum: & eritis in invium, & subjecti, & in maledictionem, & in opprobrium: et non videbitis ultrà locum istum.* 18

MS.A. (λ) εἰμὶ, τοῦ ἐξαιρεῖσθαι (μ) ἀκούσωμεν, (ν) Αἰγύπτῳ, (ξ) οὐθεὶς (ο) Ὅτι καθὼς (π) καὶ ὀνειδισμὸν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 הא כנשרא דסליק ומשתדי כן יסק מלך במשריתיה וישרי על בצרה ויהי לב גבריהון
23 דאדומאי ביומא ההוא כלב אתתא דעקא לה בחבלהא: לדמשק בהיתו יתבי חמת
וארפד ארי בסורא בישא שמעו אתברו דחלא בימא ויצפא אחדתנון הא כנחתי ימא
24 דשקטין ולא יכלין למנח: אתרשלו יתבי דמשק אתפניאו למערק ושפלותא אחדתנון
25 עקא וחבלין אחדונון הא כחבלין לילדתא: איכדין לא אשתביקת קרתא משבחתא
26 קרבא חדאה: בכן יתרמון עולמהא ברחובהא וכל גברי עבדי קרבא יתברון בעדנא
27 ההיא אמר יי צבאות: ואדליק אשתא בשורי דמשק ותשיצי בירנית בר הדד: לקדר
28 ולממלכות חצור דמחא נבוכדנצר מלכא דבבל כדנן אמר יי קומו סקו על קדר ובוזו
29 ית בני מדנחא: משכניהון ועניהון ישבון יריעתהון וכל מניהון וגמליהון יסבון להון
30 ויתכנשון עליהון דקטלין בחרבא מסחור סחור: ערוקו גלו לחדא ארחיקו למתב
יתבי חצור אמר יי ארי מלך עליכון נבוכדנאצר מלכא דבבל מלכא וחשיב עליכון
31 מחשבא: קומו סקו על עמא דיתבין שליוא שרן לרוחצן אמר יי לית להון דשין
32 ועברין בלחודיהון שרן: ויהון גמליהון לבזא והמון גיתיהון לעדי ואבדרנון לכל
33 רוח מקפי פתא ומכל עבריהון איתי תברהון אמר יי: ותהי חצור למדור ירודין
34 צדו עד עלמא לא יתיב תמן אנש ולא יתיתיב בה בר אנש: דהוה פתגם נבואה מן
קדם יי עם ירמיה נביא על עילם בריש מלכות צדקיה מלך שבטא דבית יהודה
35 36 למימר: כדנן אמר יי צבאות הא אנא תבר ית תקוף עילם ריש גברותהון: ואיתי
על עילם ארבע מלכון מארבע רוחי שמיא ואבדרנון לכל רוחתא האלין ולא יהי עם
37 דלא יהכון לתמן מטלטלי עילם: ואתבר ית עילם קדם בעלי דבביהון וקדם דבען
למקטלהון ואיתי עליהון בישא ית תקוף רוגזי אמר יי ואגרי בתריהון דקטלין
38 בחרבא עד דאשיצי יתהון: ואשוי כורסי מלכותי בעילם ואוביד מתמן מלך ושלטון
39 אמר יי: ויהי בסוף יומיא אתיב ית גלות עילם אמר יי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce sicut aquila quæ ascendit & volat, sic ascendet rex cum exercitu suo; 22
& castrametabitur super Bosrã. Et erit cor fortiũ Idumæorum in die illa,
sicut cor mulieris, cui est tribulatio in doloribꝰ suis. Ad Damascum. Con- 23
fusi sunt habitatores Hemath & Arphad; quia nuntiũ malum audierunt:
contriti sunt; timor *in mari* & solicitudo apprehendit eos: ecce sicut de-
scendentes in mare, qui non quiescũt, nec possunt *requiescere*. Dissoluti sunt 24
habitatores Damasci: respexerunt ut fugerent, & ruina apprehendit eos;
tribulatio & dolores tenuerunt eos, sicut dolores parturientis. Quomodo 25
non fuit derelicta civitas laudabilis, arx læta? Propterea projicientur ju- 26
venes ejꝰ in plateis ejus, & omnes *viri* bellatores conterentur in tempore
illo, dicit Dñs exercituũ. Et succendã ignem in muris Damasci, & disperdet 27
palatia filii Hadad. Ad Cedar, & ad regna Hasor, quæ percussit Nabucho- 28
donosor rex Babylonis; Hæc dicit Dñs, Surgite & ascendite ad Cedar, &
vastate filios Orientis. Tabernacula eorũ, & oves eorum capient, cortinas 29
eorũ, & omnia vasa eorum, & camelos eorũ tollent sibi. Et congregabuntur
contra eos, qui occidunt gladio, per circuitũ. Fugite & migrate vehemen- 30
ter: procul abite ad habitandum habitatores Hasor, dicit Dñs: Quia iniit
contra vos consilium Nabuchodonosor rex Babylonis, & cogitavit adver-
sùs vos cogitationẽ. Surgite, ascendite ad populũ qui habitant tranquillè, 31
& morantur confidenter, dicit Dñs: quibꝰ non sunt portæ & vectes, soli
enim habitant. Et erunt cameli eorũ in direptionẽ, & multitudo pecorũ eo- 32
rum in prædã: & dispergã eos in omnẽ ventum circumeuntes angulum:
& ab omnibꝰ eorũ lateribꝰ adducã interitum eorum, dicit Dñs. Et erit 33
Hasor in habitaculũ draconum, deserta usque in æternum: non sedebit ibi
homo, nec habitabit in ea filiꝰ hominis. Quod factum est verbum prophe- 34
tiæ à facie Dñi cum Jeremia propheta adversùs Helam, in principio regni
Sedechiæ regis tribꝰ domus Juda, dicens: Hæc dicit Dominꝰ exercituum: 35
Ecce ego conterã fortitudinẽ Helã, caput roboris eorũ. Et inducam super 36
Helam quatuor regna à quatuor ventis cœli, & dispergã eos in omnes ven-
tos istos, & non erit populꝰ quò non abeant profugi Helam. Et conteram 37
Helã corã inimicis suis, & corã iis qui quærunt occidere eos, & inducã sup
eos malũ, irã furoris mei, dicit Dñs: & mittã post eos illos qui occidunt gla-
dio, donec consumã eos. Et ponã thronũ regni mei in Helã, et perdã inde 38
regem et dominatorem, dicit Dominus. Et erit in fine dierum convertam 39
captivitatem Helam, dicit Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܗܐ ܐܝܟ ܢܫܪܐ ܢܣܩ ܘܢܛܘܣ. ܘܢܦܪܘܣ ܓܦܘܗܝ ܥܠ ܒܘܨܪܐ. ܘܢܗܘܐ ܠܒܗܘܢ
ܕܓܢܒܪܐ ܕܐܕܘܡ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܐܝܟ ܠܒܐ ܕܐܢܬܬܐ ܕܡܚܒܠܐ ܒܡܘܠܕܗ.

* ܥܠ ܕܪܡܣܘܩ *

23 * ܒܗܬܬ ܚܡܬ ܘܐܪܦܕ. ܡܛܠ ܕܫܡܥܬܐ ܒܝܫܬܐ ܫܡܥܘ ܐܬܬܙܝܥܘ. ܡܢ ܝܡܐ ܕܚܠܬܗ.
24 ܘܫܠܝܐ ܠܐ ܢܫܟܚ. * ܐܬܪܦܝܬ ܕܪܡܣܘܩ. ܘܐܬܦܢܝܬ ܠܡܥܪܩ. ܘܪܬܝܬܐ ܐܚܕܬܗ.
25 ܘܐܘܠܨܢܐ ܘܚܒܠܐ ܐܚܕܘܗ ܐܝܟ ܕܝܠܕܬܐ. * ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܐܫܬܒܩܬ ܡܕܝܢܬܐ ܕܫܘܒܚܐ
26 ܩܪܝܬܐ ܕܚܕܘܬܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܦܠܘܢ ܥܠܝܡܝܗ ܒܫܘܩܝܗ. ܘܟܠܗܘܢ ܓܒܪܝ ܩܪܒܐ
27 ܢܫܬܬܩܘܢ. ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. * ܐܫܕܐ ܢܘܪܐ ܒܫܘܪܝܗ ܕܕܪܡܣܘܩ
ܘܬܐܟܘܠ ܐܒܝܕܘܬܐ ܕܒܪ ܗܕܪ.

* ܥܠ ܩܕܪ ܘܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܚܨܘܪ ܕܡܚܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ *

28 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܩܘܡܘ ܣܩܘ ܥܠ ܩܕܪ. ܘܒܘܙܘ ܠܒܢܝ ܡܕܢܚܐ. * ܡܫܟܢܝܗܘܢ
29 ܘܥܢܗܘܢ ܢܣܒܘܢ. ܘܝܪܝܥܬܗܘܢ ܘܟܠܗܘܢ ܡܐܢܝܗܘܢ. ܘܓܡܠܝܗܘܢ ܢܕܒܪܘܢ ܠܗܘܢ.
30 ܘܢܩܪܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܡܪܕܘܬܐ ܡܢ ܚܕܪܝܗܘܢ. * ܥܪܘܩܘ ܫܢܘ. ܘܥܡܩܘ ܠܡܬܒ ܥܡܘܪܐ ܕܚܨܘܪ
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܘܐܬܚܫܒ ܥܠܝܗܘܢ
31 ܡܚܫܒܬܐ ܘܐܡܪ. * ܩܘܡܘ ܣܩܘ ܥܠ ܥܡܐ ܫܠܝܐ ܕܝܬܒ ܒܬܘܟܠܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܠܐ ܬܪܥܐ
32 ܘܠܐ ܡܘܫܚܬܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܒܠܚܘܕܝܗ ܥܡܪ. * ܘܢܗܘܘܢ ܓܡܠܝܗܘܢ ܠܒܙܬܐ. ܘܣܘܓܐܐ
ܕܒܥܝܪܗܘܢ ܠܒܙܬܐ. ܘܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܠܟܠ ܪܘܚ ܩܛܝܥܝ ܦܐܬܐ. ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܒܪܝܗܘܢ
33 ܐܝܬܐ ܬܒܪܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܬܗܘܐ ܚܨܘܪ ܡܥܡܪܐ ܕܝܪܘܪܐ. ܘܚܘܪܒܐ ܠܥܠܡ. ܠܐ
ܢܥܡܪ ܬܡܢ ܐܢܫ.

* ܥܠ ܥܝܠܡ *

34 * ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܕܢܬܢܒܐ ܥܠ ܥܝܠܡ. ܒܪܝܫ ܡܠܟܘܬܗ
35 ܕܨܕܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܬܒܪ ܩܫܬܗ ܕܥܝܠܡ ܪܝܫ
36 ܓܢܒܪܘܬܗܘܢ. * ܘܐܝܬܐ ܥܠ ܥܝܠܡ ܐܪܒܥ ܪܘܚܝܢ. ܡܢ ܐܪܒܥ ܙܘܝܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܐܒܕܪ ܐܢܘܢ
37 ܠܟܠܗܝܢ ܪܘܚܐ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܥܡܐ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܡܢ ܡܒܕܪܐ ܕܥܝܠܡ. * ܘܐܬܒܪ
ܠܥܝܠܡ ܩܕܡ ܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ. ܘܩܕܡ ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܘܐܝܬܐ ܥܠܝܗܘܢ
38 ܒܝܫܬܐ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܫܕܪ ܒܬܪܗܘܢ ܣܝܦܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܫܠܡ ܐܢܘܢ. * ܘܐܣܝܡ
39 ܟܘܪܣܝܐ ܒܥܝܠܡ. ܘܐܘܒܕ ܡܢ ܬܡܢ ܡܠܟܐ ܘܫܠܝܛܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܒܐܚܪܝܬܐ
ܕܝܘܡܬܐ ܐܗܦܟ ܫܒܝܬܗ ܕܥܝܠܡ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

Ecce sicut aquila ascendet, ac volabit, expan- 22
detque alas super Bosarem: fietque animꝰ
heroum Edom die illo, sicut animꝰ mulieris
partûs dolores patientis.

Contra Damascum.

Erubuit Hamath & Rephad, qui rumorem 23
infaustum audientes consternatæ sunt: ex mari
erit terror ipsius, & quietem non inveniet.
Animis cadet Damascus, tergáque vertet ad 24
fugiendum: tremore corripietur, & anxietas
atque dolores occupabunt eam ut parturientem.
Quomodo non pepercerunt urbi 25
splendoris, urbi delitiarum? Hac de causa 25
corruent juvenes ejꝰ in plateis ipsiꝰ, & omnes
ipsiꝰ viri bellatores silentio involventur. In 27
illo die, ait Dñs potentissimus, ignem dimittam
in mœnia Damasci, devorabitque palatia
filii Hadadis.

Contra Cedar, & contra regna Hasoris quæ cade vastavit Nebuchadnosar rex.

Sic ait Dñs, Surgite, invadite Cedarẽ, & Ori- 28
entales diripite. Tentoria & pecudes eorum 29
auferent; aulæa, totam supellectilem, & camelos
eorum abducent sibi; & adversùs eos
seditiosi undique clamabunt. Fugerunt, mi- 30
grârunt, & profunda petierunt ad habitandum
incolæ Hasoris, ait Dominꝰ: quia consilium
inivit adversùs eos Nebuchadnosar rex
Babelis, & cogitationẽ cogitavit adversꝰ eos,
ac dixit; Surgite, ascendite contra populum 31
opulentũ securè habitantẽ, ait Dñs, nec ostia
nec seras habentem, sed seorsim habitantẽ. Et 32
erunt cameli eorũ in direptionẽ, et multitudo
pecorum eorum in prædã: & disperdã eos in
omnem ventum, inter detonsos barbã: & ex
omnibꝰ terminis eorum inferã contritionẽ eorum,
dicit Dñs. Deniq; fiet Hasor habitatio 33
canum sylvestrium, & in seculum usque deserta;
nemo illic habitabit.

Contra Ilamitas.

Sermo Domini qui fuit ad Jeremiam prophe- 34
tam, ut vaticinaretur contra Ilamum, initio
regni Sedeciæ regis Judæ. Sic ait Dominꝰ po- 35
tentissimus, Ecce fracturus sum arcum Ilamitarum,
quo illi præcipuè valent: Et adductu- 36
rus contra Ilamitas quatuor ventos è quatuor
angulis cœli, eosque dispersurus in omnes
ventos istos; ita ut nulla sit gens ubi non reperiantur
dispersi Ilamitæ: Et frangam Ila- 37
mitas coram hostibꝰ eorum, & coram iis qui
quærunt animam eorum: adducam super eos
malum, æstum iræ meæ, dicit Dominꝰ: immittam
in eos gladium, donec absumam illos:
Et collocabo solium meum in Ilamo, & 38
perdam illinc reges ac principes ait Dominꝰ:
Deinde postremis diebꝰ reducam captivos Ila- 39
mi, dicit Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لا تخافوا من وجه ملك بابل الذي انتم تخافون من وجهه * لا تخافوا قال الرب * لاني
12 معكم انا انا لانقذكم واخلصكم من ايديهم * واعطي لكم رحمه وارحمكم واردكم
13 14 الي ارضكم * وان قلتم انتم لا نجلس في هذه الارض لنسمع صوت الرب * لانا ندخل
الي مصر * ولا نعاين حربا * ولا نسمع صوت بوق * ولا نجوع من الخبز وهناك نسكن *

* الاصحاح الحادي والثلاثون *

15 * لاجل هذا اسمعوا قول الرب * هكذا قال الرب * ان انتم اعطيتم وجوهكم الي مصر
16 ودخلتم لتسكنوا هناك * ويكون السيف الذي انتم تخافون من وجهه يجدكم
في ارض مصر * والجوع الذي قلتم انتم تهربون من وجهه * ياخذكم ويعدوا خلفكم
17 في مصر * وهناك تموتون * ويكون جميع الناس وجميع الاجناس الغريبة الواضعين
وجوههم الي ارض مصر ليسكنوا هناك يفنون بالسيف والجوع * ولا يكون منهم ولا
18 واحد يخلص من الشرور التي انا اجلبها عليهم * لان هكذا قال الرب * انه كما قطر
غضبي على سكان اورشليم * هكذا يقطر غضبي عليكم اذ تدخلون الي مصر *
وتكونون للقفر وغلمان * وللعنة والتعيير * ولا ترون هذا الموضع ايضا *

Ne metuatis regem Babelis quem vos pertimescitis; ne metuatis, inquit Dominus, quia ego vobiscum sum ut eruam & liberem vos è manibus eorum: 11 *Et impendam vobis misericordiam, & miserebor vestri, reducamque vos in terram vestram.* 12 *Quòd si vos dixeritis, Non manebimus hac in terra obtemperantes voci Domini:* 13 *Imò ingrediemur Ægyptum ut non videamus bellum, nec audiamus sonitum buccinæ, neque panis famem patiamur; ibique habitabimus:* 14

Textus trigesimus primus.

Idcirco audite sermonem Domini. Sic dixit Dominus; Si vos faciem vestram verteritis ad Ægyptum, & ingressi fueritis ad habitandum ibi; 15 *Gladius ille quem vos timetis, inveniet vos in terra Ægypti; & fames quam vos fugere dicitis, corripiet vos currétque post vos in Ægyptum usque; ibique moriemini.* 16 *Denique continget ut omnes homines & omnes alienigenæ faciem suam vertentes ad terram Ægypti ut habitent illic, gladio & fame consumantur; nemoque ex eis effugiat mala quæ ego adducam super eos.* 17 *Nam ita dixit Dominus; Quemadmodum stillavit ira mea super cives Jerusalem, ita stillabit ira mea super vos ubi Ægyptum ingredimini: & eritis desolationi, & famuli, maledictioni, & opprobrio: nec videbitis ampliùs locum istum.* 18

CAP. L. נ

Irmejahu manu in : Chasdim terram ad ,Babel Ad Dominus est locutus quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־בָּבֶל אֶל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים בְּיַד יִרְמְיָהוּ
: celetis ne ,facite audire ,vexillū levate &,facite audire & gentib* in Annūtiate .prophetæ
2 הַנָּבִיא׃ הַגִּידוּ בַגּוֹיִם וְהַשְׁמִיעוּ וּשְׂאוּ־נֵס הַשְׁמִיעוּ אַל־תְּכַחֵדוּ
,ej* dolores sunt pudefacti,Merodach est fract*,Bel est affect* pudore,Babel est Capta : dicite
אִמְרוּ נִלְכְּדָה בָבֶל הֹבִישׁ בֵּל חַת מְרֹדָךְ הֹבִישׁוּ עֲצַבֶּיהָ
ejus terram ponet ipsa ,aquilone ab gens eā super ascēdit Quoniā .ejus idola sunt fracta
3 חַתּוּ גִלּוּלֶיהָ׃ כִּי עָלָה עָלֶיהָ גּוֹי מִצָּפוֹן הוּא־יָשִׁית אֶת־אַרְצָהּ
.abierunt,sunt moti animal ad usq; & homine ab :ea in habitans erit non &,solitudinē in
לְשַׁמָּה וְלֹא־יִהְיֶה יוֹשֵׁב בָּהּ מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה נָדוּ הָלָכוּ׃
filii & ,ipsi Israel filii venient,Domin* ait ,illo tempore in & ,illis diebus In
4 בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה יָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה וּבְנֵי־
Sijon .quærent suum Deum Dominum & ,ibunt flendo & Ambulando .simul Jehudah
5 יְהוּדָה יַחְדָּו הָלוֹךְ וּבָכוֹ יֵלֵכוּ וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם יְבַקֵּשׁוּ׃ צִיּוֹן
, seculi fœdere Dominum ad vos copulato &,venite :eorū facies huc viam interrogabūt
יִשְׁאָלוּ דֶּרֶךְ הֵנָּה פְנֵיהֶם בֹּאוּ וְנִלְווּ אֶל־יְהוָה בְּרִית עוֹלָם
,eas fecerūt errare earū pastores,me* popul* fuerunt perditæ Oves.tradetur oblivioni non
6 לֹא תִשָּׁכֵחַ׃ צֹאן אֹבְדוֹת הָיוּ עַמִּי רֹעֵיהֶם הִתְעוּם
Omnes .sui accubitus sunt oblitæ ,abierunt collem ad monte de :eas abegerunt montib*
7 הָרִים שׁוֹבְבוּם מֵהַר אֶל־גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם׃ כָּל־
peccaverūt quòd eo pro:deliquim* Non:dixerūt earū hostes &,eas comederūt,eas invenientes
מוֹצְאֵיהֶם אֲכָלוּם וְצָרֵיהֶם אָמְרוּ לֹא נֶאְשָׁם תַּחַת אֲשֶׁר חָטְאוּ
,Babel medio de Avolate .Domino eorū patrū expectationi &,justitiæ habitaculo Domino
8 לַיהוָה נְוֵה־צֶדֶק וּמִקְוֵה אֲבוֹתֵיהֶם יְהוָה׃ נֻדוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל
ego ecce Quoniā .pecoris facies ad hirci tanquā estote &:egredimini Chasdim terra de &
9 וּמֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים יֵצְאוּ וִהְיוּ כְּעַתּוּדִים לִפְנֵי־צֹאן׃ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי
disponent &,aquilonis terra de magnarū gentiū cœtum Babel super faciens ascēdere &,suscitans
מֵעִיר וּמַעֲלֶה עַל־בָּבֶל קְהַל־גּוֹיִם גְּדֹלִים מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְעָרְכוּ
erit Et .vacuè revertetur non,prosperantis fortis tanquā ej* sagittæ :capietur inde ;ei
10 לָהּ מִשָּׁם תִּלָּכֵד חִצָּיו כְּגִבּוֹר מַשְׁכִּיל לֹא יָשׁוּב רֵיקָם׃ וְהָיְתָה
quoniā,fuistis læti Quoniā .Dñs dixit ,saturabūtur eā spoliantes omnes :spolium in Chasdim
11 כַשְׂדִּים לְשָׁלָל כָּל־שֹׁלְלֶיהָ יִשְׂבָּעוּ נְאֻם־יְהוָה׃ כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי
,germinis vitula sicut incrementum sumpsistis quoniā : meā hæreditatē diripientes exultāstis
תַעַלְזוּ שֹׁסֵי נַחֲלָתִי כִּי תָפוּשׁוּ כְּעֶגְלָה דָשָׁה
ecce :vestra genitrix erubuit ,valde vestra mater est affecta Pudore.fortes sicut exultāstis &
12 וְתִצְהֲלוּ כָּאַבִּרִים׃ בּוֹשָׁה אִמְּכֶם מְאֹד חָפְרָה יוֹלַדְתְּכֶם הִנֵּה
.habitabitur non Domini iram,Propter .solitudo & ,vastitas,desertum gentiū novissimum
13 אַחֲרִית גּוֹיִם מִדְבָּר צִיָּה וַעֲרָבָה׃ מִקֶּצֶף יְהוָה לֹא תֵשֵׁב
universis super sibilabit &,stupebit Babel super transiens omnis :ipsa tota solitudo erit &
וְהָיְתָה שְׁמָמָה כֻּלָּהּ כֹּל עֹבֵר עַל־בָּבֶל יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־
ne ,eam ad jacite,arcum tendentes omnes circuitu Babel super aciem Struite .ejus plagis
14 מַכּוֹתֶיהָ׃ עִרְכוּ עַל־בָּבֶל סָבִיב כָּל־דֹּרְכֵי קֶשֶׁת יְדוּ אֵלֶיהָ אַל־
dedit ,undique eam super Clamate .peccavit Dominū contra quia :sagittæ in parcatis
15 תַּחְמְלוּ אֶל־חֵץ כִּי לַיהוָה חָטָאָה׃ הָרִיעוּ עָלֶיהָ סָבִיב נָתְנָה
,ipsa Domini ultio quia :ejus muri sunt destructi,ej* fundamenta ceciderunt,suā manū
יָדָהּ נָפְלוּ אָשְׁיוֹתֶיהָ נֶהֶרְסוּ חוֹמוֹתֶיהָ כִּי נִקְמַת יְהוָה הִיא
falcē tenentē & ,Babel de satorē Succidite .ei facite ,fecit sicut :eā in ulciscamini
16 הִנָּקְמוּ בָהּ כַּאֲשֶׁר עָשְׂתָה עֲשׂוּ־לָהּ׃ כִּרְתוּ זוֹרֵעַ מִבָּבֶל וְתֹפֵשׂ מַגָּל
suā terrā ad vir & ,respicient suū populū ad vir depopulatoris gladii facieb* à :messis tēpore in
בְּעֵת קָצִיר מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ
, Assur rex eū devoravit Primus .expulerunt leones , Israel dispersum Pecus .fugient
17 יָנֻסוּ׃ שֶׂה פְזוּרָה יִשְׂרָאֵל אֲרָיוֹת הִדִּיחוּ הָרִאשׁוֹן אֲכָלוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר
Dominus dixit sic Propterea .Babel rex Nebuchadresar eum exossavit novissimus iste &
18 וְזֶה הָאַחֲרוֹן עִצְּמוֹ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה
.Assur regem ad visitavi sicut :suā terram ad & ,Babel regem ad visitans ego Ecce : Israel Deus exercituum
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פֹקֵד אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶל־אַרְצוֹ כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

Versio VUL. LAT.

CAP. L.

1 VErbū, quod locutus est Dñs de Babylone, & de terra Chaldæorum, in manu Jeremiæ prophetæ. 2 Annuntiate in Gentib*, & auditum facite: levate signū, prædicate, & nolite celare: dicite; Capta est Babylon, confusus est Bel, victus est Merodach, confusa sunt sculptilia ejus, superata sunt idola eorū. 3 Quoniam ascendit contra eam gens ab Aquilone, quæ ponet terrā ejus in solitudinem: & non erit qui habitet in ea ab homine usque ad pecus: & moti sunt, & abierunt. 4 In diebus illis, & in tempore illo, ait Dñs: venient filii Israel, ipsi & filii Juda simul: ambulantes & flentes properabunt, & Dñm Deū suum quærent. 5 In Sion interrogabunt viā, huc facies eorū. Venient, & apponentur ad Dñm fœdere sempiterno, quod nullâ oblivione delebitur. 6 Grex perdit* fact* est popul* me*: pastores eorū seduxerunt eos, fecerúntq; vagari in montibus: de monte in collem transierunt, obliti sunt cubilis sui. 7 Omnes, qui invenerunt, comederunt eos: & hostes eorū dixerunt, Non peccavim*: pro eo quòd peccaverunt Dño decori justitiæ, & expectationi patrum eorū Dño. 8 Recedite de medio Babylonis, & de terra Chaldæorum egredimini: & estote quasi 9 hœdi ante gregem. Quoniā ecce ego suscito, & adducā in Babylonem congregationem gentium magnarum de terra Aquilonis: & præparabuntur adversùs eam, & inde capietur: sagitta ej*, quasi viri fortis interfectoris, non 10 revertetur vacua. Et erit Chaldæa in prædam: omnes vastantes eā 11 replebuntur, ait Dñs. Quoniam exultatis, & magna loquimini, diripientes hæreditatem meam: quoniam effusi estis sicut vituli 12 sup herbā, & mugîstis sicut tauri. Confusa est mater vestra nimis, & adæquata pulveri, quæ 13 genuit vos: ecce novissima erit in Gentib*, deserta, invia, & arens. Ab ira Dñi non habitabitur, sed redigetur tota in solitudinem: omnis, qui transibit per Babylonem stupebit, & 14 sibilabit sup universis plagis ej*. Præparamini contra Babylonem per circuitum omnes qui 15 tenditis arcum; debellate eam, non parcatis jaculis: quia Dño peccavit. Clamate advers* eā, ubiq; dedit manū, ceciderunt fundamenta ej*, destructi sunt muri ejus, quoniam ultio Do- 16 mini est: ultionem accipite de ea; sicut fecit, facite ei. Disperdite satorem de Babylone, & tenentem falcem in tempore messis: à facie gladii columbæ unusquisque ad po- 17 pulum suum convertetur, & singuli ad terram suam fugient. Grex dispersus Israel, leones ejecerunt eum: primus comêdit eum rex Assur: iste novissimus exossavit eum, Nabuchodo- 18 nosor rex Babylonis. Propterea hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Ecce ego visitabo regem Babylonis, & terram ejus, sicut visitavi regem Assur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

19 Ἃ ἐλάλησε κύριος ἐφ' ὑμᾶς τοὺς καταλοίπους Ἰούδα· μὴ εἰσέλθητε εἰς Αἴγυπτον. καὶ νῦν γνόντες γνώσεσθε, 20 Ὅτι ἐπονηρεύσασθε ἐν (ς) ψυχαῖς ὑμῶν, ἀποστείλαντές με, λέγοντες, Πρόσευξαι περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον, καὶ κατὰ πάντα (σ) ἃ ἐὰν λαλήσει σοι κύριος, ποιήσομεν· 21 Καὶ οὐκ (τ) ἠκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου, ἧς ἀπέστειλέ με πρὸς ὑμᾶς. 22 Καὶ νῦν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐκλείψετε ἐν τῷ τόπῳ, (υ) ᾧ ὑμεῖς βούλεσθε εἰσελθεῖν κατοικεῖν ἐκεῖ.

19 *Quæ loquutus est Dominus super vos residuos Judæ: nolite intrare in Ægyptum. Et nunc cognoscentes cognoscetis,* 20 *(g) Quia malignè egistis in animas vestras, mittentes me, dicentes; Ora pro nobis ad Dominum, & juxta omnia, quæcunque loquetur tibi Dominus, (h) faciemus:* 21 *Et non audâstis vocem Domini, quā misit me ad vos:* 22 *Et nunc in gladio, & in (i) fame deficietis in loco, quò vos vultis intrare ad habitandum ibi.*

MS.A. (ς) ταῖς ψυχαῖς (σ) ἃ ἂν λαλήσῃ (τ) εἰσηκούσατε (υ) οὗ ὑμεῖς βουλεύεσθε

Cap. 43. Vulg. Lat.

ΚΕΦ. μγ'.

1 ΚΑὶ ἐγενήθη, ὡς ἐπαύσατο Ἰερεμίας λέγων πρὸς τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους κυρίου (α), οὓς ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος (β) πρὸς αὐτούς, πάντας τοὺς λόγους τούτους, 2 Καὶ εἶπεν Ἀζαρίας υἱὸς (γ) Μαασαίου, καὶ Ἰωάναν υἱὸς Κάρηε, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες, οἱ εἰπόντες τῷ Ἰερεμίᾳ, λέγοντες, Ψεύδη, οὐκ ἀπέστειλέ σε κύριος πρὸς ἡμᾶς, (δ) λέγων, Μὴ εἰσέλθητε εἰς Αἴγυπτον (*) οἰκεῖν ἐκεῖ, 3 Ἀλλ' ἢ Βαροὺχ υἱὸς Νηρίου συμβάλλει σε πρὸς ἡμᾶς, ἵνα δῷς ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν Χαλδαίων, τοῦ θανατῶσαι ἡμᾶς, (ε) καὶ ἀποικισθῆναι ἡμᾶς εἰς Βαβυλῶνα. 4 Καὶ οὐκ (**) ἤκουσεν Ἰωάναν, καὶ πάντες (ζ) ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς φωνῆς κυρίου, κατοικῆσαι ἐν γῇ Ἰούδα. 5 Καὶ ἔλαβεν Ἰωάναν, καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως (η) πάντας τοὺς καταλοίπους Ἰούδα, τοὺς ἀποστρέψαντας κατοικεῖν ἐν τῇ (θ) γῇ,

CAP. L.

1 *ET factum est, ut cessavit Hieremias dicens ad populum omnes sermones Domini, quibus miserat eum Dominus ad eos, omnia verba hæc;* 2 *Et dixit Azarias filius Maasiæ, et Joanan filius Caree, & omnes (a) viri qui dixerunt Hieremiæ, dicentes; Mendacia: non misit te Dominus ad nos, dicens, Ne ingrediamini in Ægyptum ad habitandum illic:* 3 *Sed Baruch filius Neriæ concitat te adversùs nos; ut des nos in manus Chaldæorum ad occidendum nos, et transferendum nos in Babylonem:* 4 *Et non audivit Joanan, & omnes duces virtutis, & omnis populus vocem Domini, ut habitarent in terra Juda.* 5 *Et assumpsit Joanan, & universi duces virtutis omnes residuos Juda, qui (b) reverterant habitare in terra,*

MS.A. (α) θεοῦ αὐτῶν, οὓς (β) ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς (γ) Μασαίου, (δ) εἰπών, Μὴ (*) κατοικεῖν (ε) καὶ τοῦ (**) ἤκουσ (ζ) οἱ ἡγεμόνες (η) ἅπαντας τοὺς λοιπούς. (θ) γῇ Ἰούδα, Τοὺς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

נ

1 פִּתְגָמָא דְמַלֵּיל יְיָ עַל בָּבֶל וְעַל אֲרַע כַּסְדָּאֵי בְּיַד יִרְמְיָה נְבִיָּא׃ חַווּ בְעַמְמַיָּא וּבַסַּרוּ וּזְקוּפוּ 2
אָתָא בַּסַּרוּ לָא תִתְמַנְעוּן אֲמַרוּ אִתְכְּבִישַׁת בָּבֶל בְּהִיתוּ דְפָלְחִין לְבֵל אִתְבָּרוּ דְפָלְחִין
לִמְרוֹדָךְ בְּהִיתוּ צַלְמָנַהָא אִתְבָּרָא טַעֲוָתַהָא׃ אֲרֵי סְלֵיק עֲלַהּ עַם מֵאֲרַע צִפּוּנָא הוּא 3
יְשַׁוֵּי יָת אַרְעַהּ לְצָדוּ וְלָא יְהֵי יָתֵיב בַּהּ מֵאֱנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא אִטַּלְטַלוּ גְלוֹ׃ בְּיוֹמַיָּא 4
הָאִנּוּן וּבְעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ וְיִתְחַבְּרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִנּוּן וּבְנֵי יְהוּדָה כַּחֲדָא בְּמִגְלֵיהוֹן
כַּד הֲווֹ בָכָן גָּלוֹ וּבְמְתוּבֵיהוֹן מֵאֲרַע גָּלוּתְהוֹן פּוּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהֲהוֹן יִתְבְּעוּן׃ לְצִיּוֹן 5
יְשַׁאֲלוּן לְמֵיזַל אוֹרְחָא מְכַבְּשָׁא קֳדָמֵיהוֹן יֵיתוּן וְיִתּוֹסְפוּן עַל עַמָּא דַיְיָ וְיִגְזַר לְהוֹן קְיָם
עָלַם דְּלָא יִפְסוֹק׃ עָאן מְבַדְּרָא הֲווֹ עַמִּי מַלְכַיָּא טַלְטְלוּנוּן שִׁלְטוֹנַיָּא בַּזּוּנוּן מִטּוּר לְרָמָא 6
גְלוֹ אִתְנְשִׁיאוּ מִבֵּית רוּחְצָנְהוֹן׃ כָּל דְאַשְׁכְּחוּנוּן בַּזּוּנוּן וְסָנְאֵיהוֹן אָמְרִין לֵית עֲלָנָא 7
חוֹבָא חֲלָף דְחַבוּ קֳדָם יְיָ אִתְרְחַקוּ מִמְּדוֹר קוּדְשֵׁהּ וְסִבּוּר אֲבָהַתְהוֹן יְיָ׃ גְּלוֹ מִגּוֹ בָבֶל 8
וּמֵאֲרַע כַּסְדָּאֵי פּוּקוּ וַהֲווֹ כְּרַבְרְבִין בְּרֵישׁ עַמָּא׃ אֲרֵי הָא אֲנָא מַיְתֵי וּמַסֵּיק עַל בָּבֶל 9
מַשְׁרְיַת עַמְמִין סַגִּיאִין מֵאֲרַע צִפּוּנָא וִיסַדְּרוּן עֲלַהּ קְרָב מִתַּמָּן תִּתְאֲחֵד גִּרְרוֹהִי כִּגְבַר
מַתְכֵּיל לָא תְּתוּבִין רֵיקָן׃ וּתְהֵי אֲרַע כַּסְדָּאֵי לְבִזָּא כָּל בָּזְזָהָא יִסְבְּעוּן אֲמַר יְיָ׃ אֲרֵי תֶחְדוּן 10 11
וַאֲרֵי תְבוּעוּן בְּזוֹזֵי אַחְסַנְתִּי אֲרֵי תְדוּצוּן כְּעֶגְלֵי רִבְקָא וּתְצַהֲלוּן כִּגְבָּרַיָּא׃ בְּהִיתַת כְּנִישַׁתְכוֹן 12
לַחֲדָא אִתְבָּרַת מְדִינַתְכוֹן הָא סוֹפְהוֹן דְעַמְמַיָּא מַדְבַּר צְדֵי וְחָרוּב׃ עַל דְאַרְגֵזַת בָּבֶל 13
קֳדָם יְיָ לָא תִתְּתַב וּתְהֵי לְצָדוּ כּוּלַהּ כֹּל דְיֶעְבַּר עַל בָּבֶל יִכְלֵי וְיָנִיד עַל כָּל מַחֲתַהָא׃ סַדַּרוּ 14
עַל בָּבֶל סְחוֹר סְחוֹר כָּל מָחֲתֵי קַשְׁתָּא שְׁדוֹ בַהּ לָא תְחוּסוּן עַל גִּירַיָּא אֲרֵי קֳדָם יְיָ חָבַת׃
יַבִּיבוּ עֲלַהּ סְחוֹר סְחוֹר אִתְמְסַרַת בִּידֵיהוֹן נְפַלָא אֻשְׁיָתַהָא אִתְפַּגְרָא שׁוּרַהָא אֲרֵי 15
פּוּרְעָנוּת עַמָּא דַיְיָ הִיא אִתְפְּרַעוּ מִנַּהּ כְּמָא דַעֲבַדַת עֲבִידוּ לַהּ׃ שֵׁיצוּ מַלְכָּא מִבָּבֶל 16
וְאַחִידוּ חַרְבָּא בְּעִדָּן קְטוֹל מִן קֳדָם חֶרֶב סָנְאָה דְהִיא כַּחֲמַר מְרַוֵּי גְבַר לְעַמֵּיהּ יִתְפְּנוּן
וּגְבַר לְאַרְעֵיהּ יְעֶרְקוּן׃ עַם מְבַדְּרָא יִשְׂרָאֵל מַלְכַיָּא טַלְטְלוּנוּן קַדְמָאָה שְׁלֵיט בְּהוֹן מַלְכָּא 17
דְאַתּוּר וְדֵין בָּתְרָאָה אַסְפְּנוּן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא 18
דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַסְעַר עַל מַלְכָּא דְבָבֶל וְעַל אַרְעֵיהּ כְּמָא דְאַסְעָרִית עַל מַלְכָּא דְאַתּוּר׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. L.

VErbum quod locut* est Dñs contra Babylonem, & contra terram Chaldæorum in manu Jeremiæ prophetæ. 1 Narrate in populis, & annuntiate & levate signum, anuntiate & nolite cessare: dicite, Capta est Babylon, confusi sunt qui colebant Bel, confracti qui colebant Merodach: confusa sunt simulachra ej*, contrita ej* idola. 2 Quia ascendit contra eam popul* de terra Aquilonis; ipse ponet terram ej* in desolationem, & non erit qui habitet in ea; ab homine usque ad pec*, moti sunt & migraverunt. 3 In diebus illis & in tempore illo, dicit Dñs, jungentur filii Israel, ipsi & filii Juda simul: cùm migrarent, flentes migrarunt; at cùm revertentur de terra transmigrationis suæ, cultum Dñi Dei sui quærent. 4 De Sion interrogabunt ut eant via trita ante se ibunt, & addentur ad populum Dñi: & inibit cum eis pactum sempiternum, quod nunquam cessabit. 5 Oves dispersæ fuerunt popul* me*; reges abduxerunt eos, dominatores deprædati sunt eos: de monte in collem migraverunt, obliti sunt dom* confidentiæ suæ. 6 Omnes qui invenerunt eos, diripuerunt eos: & inimici eorum dicunt, Non reputabitur nobis peccatum: quia pro eo quòd peccaverunt coram Dño, longè recesserunt ab habitaculo veritatis ej*, & ab expectatione patrū suorū Dño. 7 Recedite de medio Babylonis, & de terra Chaldæorū egredimini: estote quasi principes in capite populi. 8 Quia ecce ego adducā & ascendere faciā contra Babylonē copias populorū multorū de terra Aquilonis, & ordinabunt contra eā prælū; inde capietur: sagitta ej* quasi fortis orbans, non revertetur vacua. 9 Et erit terra Chaldæorū in direptionē; omnes diripientes eā saturabuntur, dicit Dñs. 10 Quia gaudetis & lætamini diripientes hæreditatē meā, quia exultatis quasi *vituli saginati*, & hinnitis quasi fortes. 11 Confusa est congregatio vestra nimis, contrita est provincia vestra: ecce finis populorū desertū, desolatio & solitudo. 12 Eò quod tu Babylon irritâsti Dñm, nō habitaberis, & eris in desolationē universa. 13 Omnis enim qui transierit per Babylonē, clamabit, & movebit caput suū ob universas plagas ej*. 14 Ordinate contra Babylonē per circuitū omnes tendentes arcū, projicite in eā, & ne parcatis sagittis; quia corā Dño peccavit. Ululate sup eā per circuitū, 15 tradita est in man* eorū, ceciderūt fundamenta ej*, destructi sunt muri ej*; quoniā ultio populi Dñi est: ulciscimini eā: sicut fecit, facite ei. 16 Disperdite regē de Babylone, & *tenete* gladiū in tempore occisionis, à facie gladii inimici, qui est sicut vinū inebrians; unusquisque ad populū suū convertetur, & unusquisque ad terrā suā fugiet. 17 Popul* dispersus Israel. Reges transtulerūt eos: prim* dominat* est eis rex Assur, & iste novissimè consumpsit eos Nabuchodonosor rex Babylonis. Propterea hæc dicit Dñs exercituū De* Israel: Ecce ego visitabo sup regē Babylonis, & super terrā ej*, sicut visitavi super regem Assur. 18

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܩܦܠܐܘܢ ܢ * ܥܠ ܒܒܠ*

1 2 * ܦܬܓܡܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܠ ܒܒܠ ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܒܐܝܕ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. * ܚܘܘ
ܒܥܡܡܐ ܘܐܫܡܥܘ. ܘܐܩܝܡܘ ܐܬܐ. ܐܫܡܥܘ ܘܠܐ ܬܟܣܘܢ. ܐܡܪܘ ܐܬܐܚܕܬ ܒܒܠ.
3 ܒܗܬ ܒܝܠ. ܐܬܒܪ ܡܪܘܕܟ. ܒܗܬܘ ܦܬܟܪܝܗ. ܐܬܬܒܪܘ ܓܠܝܦܝܗ. * ܡܛܠ ܕܣܠܩ
ܥܠܝܗ ܥܡܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ. ܗܘ ܢܥܒܕ ܠܐܪܥܗ ܠܚܘܪܒܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܒܗ ܥܡܘܪܐ. ܡܢ
4 ܒܢܝܢܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܒܥܝܪܐ ܢܫܘܕܘܢ ܘܢܐܙܠܘܢ. * ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܘܒܙܒܢܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
ܢܐܬܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܐܝܠ ܗܢܘܢ ܘܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܐܟܚܕܐ. ܡܗܠܟܝܢ ܘܒܟܝܢ. ܘܠܡܪܝܐ
5 ܐܠܗܗܘܢ ܢܒܥܘܢ. * ܥܠ ܐܘܪܚܬܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܢܫܐܠܘܢ ܒܐܦܝܗܘܢ. ܬܘ ܢܬܩܪܒ ܠܡܪܝܐ
6 ܒܩܝܡܐ ܕܠܥܠܡ ܕܠܐ ܢܬܛܥܐ. * ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܐܒܝܕܐ ܗܘܐ ܥܡܝ. ܘܪܥܘܬܗܘܢ ܐܛܥܝܘ ܐܢܘܢ. ܘܥܠ
7 ܛܘܪܐ ܪܡܐ ܐܙܠܘ. ܘܛܥܘ ܡܪܒܥܗܘܢ. * ܟܠ ܡܢ ܕܐܫܟܚ ܐܢܘܢ. ܐܟܠ ܐܢܘܢ.
ܘܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ ܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܢܫܒܘܩ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܛܘ ܠܡܪܝܐ ܘܠܡܕܝܪܗ ܕܩܘܕܫܐ.
8 ܘܣܒܪܐ ܕܐܒܗܝܗܘܢ. ܡܪܝܐ ܗܘܐ. * ܥܪܘܩܘ ܡܢ ܓܘ ܒܒܠ. ܘܡܢ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ ܦܘܩܘ.
9 ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܬܝܫܐ ܩܕܡ ܥܢܐ. * ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܥܝܪ ܐܢܐ ܥܠ ܒܒܠ. ܟܢܫܐ
ܕܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܘܢܣܕܪܘܢ ܠܩܘܒܠܗ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܬܬܐܚܕ. ܓܐܪܘܗܝ ܐܝܟ
10 ܓܢܒܪܐ ܕܡܬܟܫܦ ܘܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܣܪܝܩܐܝܬ. * ܘܬܗܘܐ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ ܠܒܙܬܐ. ܘܟܠܗܘܢ
11 ܒܙܘܙܝܗ ܢܣܒܥܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܚܕܝܬܘܢ. ܘܡܛܠ ܕܐܫܬܒܗܪܬܘܢ. ܪܝܫ
12 ܝܪܬܘܬܝ. ܘܐܬܦܫܬܘܢ ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܒܬܕܐܐ. ܘܐܪܝܙܬܘܢ ܐܝܟ ܕܟܪܐ ܕܥܢܐ. * ܒܗܬܬ ܐܡܟܘܢ
13 ܛܒ. ܘܐܬܚܦܝܬ ܝܠܕܬܟܘܢ. ܗܐ ܚܪܬܐ ܕܥܡܡܐ ܐܝܟ ܡܕܒܪܐ. ܚܪܒܐ. ܘܨܕܝܐ. * ܡܢ ܪܘܓܙܗ
ܕܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܬܝܬܒ. ܘܬܗܘܐ ܨܕܝܐ ܟܠܗ. ܘܟܠ ܕܥܒܪ ܥܠ ܒܒܠ. ܢܬܡܗ ܘܢܫܪܘܩ.
14 ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܡܚܘܬܗ. * ܣܕܪܘ ܥܠ ܒܒܠ. ܚܕܪܝܗ ܟܠܗܘܢ ܕܡܓܕܝܢ ܩܫܬܐ. ܫܕܘ
15 ܥܠܝܗ. ܠܐ ܬܚܘܣܘܢ ܥܠ ܓܐܪܐ. * ܡܛܠ ܕܠܡܪܝܐ ܚܛܬ. ܝܒܒܘ ܥܠܝܗ. ܝܗܒܬ ܐܝܕܗ. ܢܦܠܘ
ܫܬܐܣܝܗ ܘܐܬܣܚܦܘ ܫܘܪܝܗ. ܡܛܠ ܕܬܒܥܬܗ ܗܝ ܕܡܪܝܐ. ܐܬܒܥܘ ܡܢܗ. ܐܝܟ
16 ܕܥܒܕܬ ܥܒܕܘ ܠܗ. * ܘܐܘܒܕܘ ܙܪܘܥܐ ܡܢ ܒܒܠ. ܘܐܚܝܕ ܡܓܠܐ ܒܙܒܢܐ ܕܚܨܕܐ.
17 ܡܛܠ ܚܪܒܐ ܕܡܚܒܠܐ. ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܘܟ. ܘܐܢܫ ܠܐܪܥܗ ܢܥܪܘܩ. * ܥܢܐ
ܛܥܝܬܐ ܐܝܣܪܐܝܠ. ܐܪܝܘܬܐ ܐܛܥܝܘ ܐܢܘܢ. ܩܕܡܝܐ ܐܟܠܗ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܘܗܢܐ ܐܚܪܝܐ.
18 ܓܪܡܗ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ
ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. ܗܐ ܦܩܕ ܐܢܐ ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܥܠ ܐܪܥܗ. ܐܝܟ ܕܦܩܕܬ ܥܠ
ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ.

CAP. L.

Contra Babylonem.

1 SErmo quem prædixit Dominus de Babylone & de terra Chaldæorum, per Jeremiam prophetam. 2 Annuntiate inter gentes, prædicate, & attollite vexillum: prædicate, ne celetis: dicite, Capta est Babel, cecidit Bil, erubuit Merodach, pudefacta sunt idola ej*, & sculptilia ej* confracta. 3 Nam invasit illam popul* ex Aquilone: is reddet terram illam desolatam, adeo ut non remaneat in illa habitator: tam homines quàm jumenta migrabunt & abibunt. 4 Dieb* illis & tempore illo, ait Domin*, advenient Israelitæ unà cum Judæis ambulantes, & flentes, & Dominum Deum suum quærentes. 5 De viis Sionis interrogabunt in facies suas *provoluti, dicentes*; Venite, sequamur Dominum fœdere perpetuo nunquam oblivioni tradendo. 6 Similis gregi perdito fuit populus me*, pastores eorum seduxerunt eos, & super montes ad excelsa migraverunt, & obliti sunt caulæ suæ. 7 Quicunque invenit eos, devoravit illos: & hostes eorum dicunt, Non dimittemus eos, quia peccaverunt in Dominum & in habitaculum ejus sanctum; 8 quum spes patrum eorum fuerit Domin*. Fugite de medio Babylonis, et de terra Chaldæorum egredimini, et estote ut hirci ante gregem: 9 Quoniam ecce concitatur* et educturus sum contra Babylonem turmam populorum multorum è terra Aquilonari, qui *in aciem* disponent sese contra eam, et subinde capietur: quorum sagittæ sunt ut viri dexteri nec vacuè redeuntis. 10 Et erit terra Chaldæorum direptioni, et omnes direptores ej* satiabuntur, ait Dominus. 11 Ut lætemini, et ut exultetis, O primitiæ hæreditatis meæ, subsiliatis ut vituli saginati, et ut arietes ovium saltetis; 12 Erubescet admodum mater vestra, et pudefiet genitrix vestra: ecce postrema *regio* populorum veluti desertum vastabitur et desolabitur. 13 Propter indignationem Domini non habitabitur, sed erit tota desolata: et quicunque transierit sec* Babylonem, stupebit et sibilabit propter omnes plagas ej*. 14 Instruite vos contra Babylonem: omnes qui arcu jaculari nôstis, jaculamini adversùs eam: ne parcatis sagittis. 15 Vociferamini contra eam undequaque; manum dedit, corruerunt fundamenta ej*, destructi sunt muri ej*: quandoquidem retributio Domini est, ultionem sumite de ea: quemadmodū fecit, facite illi; 16 Et extinguite ex Babylone satorem et tractantem falcem tempore messis: metu gladii infestantis, quilibet ad gentem suam revertatur, et quisque ad terram suam fugiat. 17 Ovis errans est Israel, leones seduxerunt eos: prior devoravit eum rex Assyriæ, hic autem posterior Nebuchadnosar rex Babylonis, *crudelitate* superavit illum. 18 Propterea sic ait Dominus potentissimus Deus Israelis, Ecce animadversurus sum in regem Babylonis & in terram ejus, quemadmodum animadverti in regem Assyriæ:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 20 * هَذَا مَا تَكَلَّمَ بِهِ ٱلرَّبُّ عَلَيْكُمْ يَا بَقَايَا يَهُودَا * لَا تَدْخُلُوا إِلَى مِصْرَ * وَٱلْآنَ عَالِمُونَ
تَعْلَمُونَ أَنَّكُمْ جَنَيْتُمْ فِي نُفُوسِكُمْ * وَأَرْسَلْتُمُونِي قَائِلِينَ صَلِّ عَنَّا لِلرَّبِّ * بِكُلِّ مَا عَسَاهُ
21 22 يَتَكَلَّمُ ٱلرَّبُّ مَعَكَ نَصْنَعُ * وَلَمْ تَسْمَعُوا صَوْتَ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي لَكُمْ * وَٱلْآنَ بِٱلسَّيْفِ
وَبِٱلْجُوعِ تَفْنَوْنَ فِي ٱلْمَوْضِعِ ٱلَّذِي أَنْتُمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَدْخُلُوا لِتَسْكُنُوا هُنَاكَ *

19 *Hæc sunt quæ locutus est Dominus de vobis, O reliquiæ Judæ:* 20 *Ne ingrediamini Ægyptum. Jam verò certissimè scitote vos in vosmetipsos peccare, si cùm miseritis me, dicentes, Ora pro nobis Dominum: quicquid locutus fuerit tecum Dominus, exequemur:* 21 *Non auscultetis voci Domini quam per me misit ad vos:* 22 *Demum gladio & fame vos perituros in loco quem adire vultis ad habitandum ibi.*

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَمْسُونَ *

1 * وَكَانَ لَمَّا فَرَغَ أَرْمِيَا قَائِلًا لِلشَّعْبِ جَمِيعَ أَقْوَالِ ٱلرَّبِّ إِلَهِهِمْ * ٱلَّذِي أَرْسَلَهُ ٱلرَّبُّ إِلَيْهِمْ
2 إِلَيْهِمْ بِجَمِيعِ هَذِهِ ٱلْأَقْوَالِ * فَقَالَ زَخَرِيَاسُ بْنُ مَاسَاوَ وَيُونَانُ بْنُ كَارِيَا * وَجَمِيعُ ٱلرِّجَالِ قَالُوا
لِأَرْمِيَا قَائِلِينَ * كَذِبًا * لَمْ يُرْسِلْكَ ٱلرَّبُّ إِلَيْنَا لِتَقُولَ لَا تَدْخُلُوا إِلَى مِصْرَ لِتَسْكُنُوا
3 هُنَاكَ * لَكِنْ بَارُوخُ بْنُ نِيرِيُوا يَمْلَاكَ عَلَيْنَا كَيْ تُسَلِّمَنَا إِلَى أَيْدِي ٱلْكَلْدَانِيِّينَ
4 لِيُمِيتُونَا وَيَسْبُونَا إِلَى بَابِلَ * وَلَمْ يَسْمَعْ يُونَانُ وَجَمِيعُ قُوَّادِ ٱلْجَيْشِ وَكُلُّ ٱلشَّعْبِ صَوْتَ ٱلرَّبِّ
5 لِيَقْطُنُوا بِأَرْضِ يَهُودَا * وَأَخَذَ يُونَانُ وَجَمِيعُ مُقَدَّمِي ٱلْجَيْشِ * جَمِيعَ بَقَايَا يَهُودَا ٱلرَّاجِعِينَ
لِيَقْطُنُوا بِأَرْضِ يَهُودَا *

CAP. L.

1 *FActum est autem, cùm cessâsset Jeremia dicere populo cunctos sermones Domini Dei ipsorū; (quippe quem misisset ad eos Dominus Deus eorum cum omnibus ejuscemodi sermonibus)* 2 *Dixit Zubarias filius Maasiæ, & Jonan filius Careæ, omnesque viri locuti sunt ad Jeremiam, dicentes; Falsum est, non misit te Dominus ad nos ut diceres, Ne ingrediamini Ægyptum ut habitetis illic:* 3 *Sed Baruch Neriæ filius animat te contra nos, ad tradendum nos in manus Chaldæorum, ut morte nos afficiant, aut captivos abducant nos in Babelem.* 4 *Sic non auscultaverunt Jonan, neque omnes duces exercitûs, neque totus ille populus, voci Domini, ut commorarentur in terra Judæ:* 5 *Sed Jonan & omnes duces exercitûs, deductis omnibus reliquiis Judæ redeuntibus ad habitandum in terra Judæ,*

ירמיה : נ

Versio VULG. LAT.

19 Et reducam Iſrael ad habitaculum ſuum: & paſcetur Carmelum & Baſan, & in monte Ephraim & Galaad ſaturabitur anima ejus. 20 In diebus illis, & in tempore illo, ait Dominus, quæretur iniquitas Iſrael, & non erit; & peccatum Juda, & non invenietur: quoniam propitius ero eis, quos reliquero. 21 Super terram dominantium aſcende, & ſuper habitatores ejus viſita, diſſipa, & interfice quæ poſt eos ſunt, ait Dominus: & fac juxta omnia quæ præcepi tibi. 22 Vox belli in terra, & contritio magna. 23 Quomodò confractus eſt, & contritus malleus univerſæ terræ? Quomodò verſa eſt in deſertum Babylon in Gentib⁹? 24 Illaqueavi te, & capta es Babylon, & neſciebas: inventa es & apprehenſa: quoniã Dñm provocâſti. 25 Aperuit Domin⁹ theſaurum ſuũ, & protulit vaſa iræ ſuæ: quoniam opus eſt Domino Deo exercituum in terra Chaldæorum. 26 Venite ad eam ab extremis finib⁹, aperite ut exeant qui conculcent eam: tollite de via lapides, & redigite in acervos, & interficite eam: nec ſit quidquam reliquum. 27 Diſſipate univerſos fortes ejus, deſcendant in occiſionem: væ eis, quia venit dies eorum, tempus viſitationis eorum. 28 Vox fugientium, & eorum qui evaſerunt de terra Babylonis, ut annuntient in Sion ultionem Domini Dei noſtri, ultionem templi ej⁹. 29 Annuntiate in Babylonem plurimis, omnib⁹ qui tendunt arcum: conſiſtite adverſùs eam per gyrum, & nullus evadat: reddite ei ſecundùm opus ſuum: juxta omnia quæ fecit, facite illi: quia contra Dominum erecta eſt, adverſùm Sanctum Iſrael. 30 Idcircò cadent juvenes ejus in plateis ejus: & omnes viri bellatores ejus conticeſcent in die illa, ait Dominus. 31 Ecce ego ad te ſuperbe, dicit Dominus Deus exercituum: quia venit dies tuus, tempus viſitationis tuæ. 32 Et cadet ſuperb⁹, & corruet, & non erit qui ſuſcitet eum: & ſuccendam ignem in urbib⁹ ejus, & devorabit omnia in circuitu ejus. 33 Hæc dicit Dominus exercituum; Calumniam ſuſtinent filii Iſrael, & filii Juda ſimul: omnes, qui ceperunt eos, tenent, nolunt dimittere eos. 34 Redemptor eorum fortis, Dominus exercituũ nomen ejus, judicio defendet cauſam eorũ, ut exterreat terram, & commoveat habitatores Babylonis. 35 Gladius ad Chaldæos, ait Dominus, & ad habitatores Babylonis, & ad principes, & ad ſapientes ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

6 Τοὺς δυνατοὺς ἄνδρας, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ νήπια (ι) τὰ λοιπὰ, καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασιλέως, (κ) καὶ τὰς ψυχὰς ἃς κατέλιπε Ναβουζαρδὰν μετὰ Γοδολίου υἱοῦ Ἀχικὰμ, καὶ Ἱερεμίαν τὸν 7 προφήτην, καὶ Βαροὺχ υἱὸν Νηρίου. Καὶ εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον, ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ εἰσῆλθον (λ) εἰς Τάφνας. 8 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν 9 ἐν Τάφναις, λέγων, Λάβε σεαυτῷ λίθους μεγάλους, καὶ κατάκρυψον αὐτοὺς ἐν προθύροις, ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας (μ) Φαραὼ ἐν Τάφναις, κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν Ἰούδα, 10 Καὶ ἐρεῖς, Οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω, καὶ ἄξω Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ θήσει αὐτοῦ τὸν θρόνον ἐπάνω τῶν λίθων τούτων ὧν κατέκρυψας, καὶ ἀρεῖ τὰ (ν) ὅπλα ἐπ᾽ αὐτούς, 11 Καὶ εἰσελεύσεται, καὶ πατάξει γῆν Αἰγύπτου, οὓς εἰς θάνατον εἰς θάνατον, καὶ οὓς εἰς ἀποικισμὸν εἰς ἀποικισμὸν, καὶ οὓς 12 εἰς ῥομφαίαν εἰς ῥομφαίαν. Καὶ καύσει πῦρ ἐν οἰκίαις (ξ) τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἐμπυριεῖ αὐτὰς, καὶ ἀποικιεῖ αὐτοὺς, καὶ (ο) φθειριεῖ γῆν Αἰγύπτου, ὥσπερ φθειρίζει ποιμὴν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. καὶ ἐξελεύσεται ἐν εἰρήνῃ, 13 Καὶ συντρίψει τοὺς στύλους Ἡλιουπόλεως, τοὺς (π) ἐν Ὢν, καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν κατακαύσει ἐν πυρί.

Potentes viros, & mulieres, 6 & parvulos reliquos, & filias regis, & animas quas reliquerat Nabuzardan cum Godolia filio Achicam, & Hieremiam prophetam, & Baruch filium Neriæ: 7 Et ingreſſi ſunt in Ægyptum, quia non audierunt vocem Domini, & intrârunt in Taphnas. 8 Et factum eſt verbum Domini ad Hieremiam in Taphnas, dicens; 9 Sume tibi lapides grandes, & abſconde eos (c) in veſtibulis in porta domûs Pharaonis in Taphnas, ante oculos virorum Juda, 10 Et dices; Sic dixit Dominus; Ecce ego mitto, & adducam Nabuchodonoſor regem (d) Babylonis: & ponet ſuum thronum ſuper lapides iſtos, quos abſcondiſti: & elevabit arma ſuper eos: 11 Et ingredietur, & percutiet terram Ægypti, quos in mortem, in mortem, & quos in tranſmigrationem, in tranſmigrationem, & quos in gladium, in gladium. 12 Et ſuccendet ignem in domibus deorum eorum, & comburet eos, & transferet eos, & pediculis excutiet terram Ægypti, ſicut excutit paſtor veſtimentum ſuum. Et egredietur in pace: 13 Et conteret titulos Heliopolis, (e) qui in On: & domos (f) eorum comburet in igni.

MS. A. (ι) καὶ τὰ λοιπὰ, (κ) καὶ πάσας τὰς ψυχὰς (λ) ἐν (μ) ἐν Τάφναις, (ν) ὅπλα αὐτοῦ ἐπ᾽ (ξ) θεῶν αὐτῶν, καὶ ἐνπυριεῖ (ο) φθειριεῖ γῆν αὐτοῦ, ὥσπερ φθειρίζει ὁ ποιμὴν (π) ἐν Ὤν,

Cap. 44. Vulg. Lat. ΚΕΦ. να'.

1 Ο ΛΟΓΟΣ Ο (α) ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣ ΙΕΡΕΜΙΑΝ ἅπασι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν ἐν γῇ (β) Αἰγύπτου, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν Μαγδώλῳ, καὶ ἐν Τάφναις, καὶ (γ) ἐν γῇ Παθούρης, λέγων, 2 Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, Ὑμεῖς ἑωράκατε πάντα τὰ κακὰ, ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα· καὶ ἰδού εἰσιν ἔρημοι ἀπὸ (δ) ἐνοίκων 3 Ἀπὸ προσώπου πονηρίας αὐτῶν, ἧς ἐποίησαν παραπικρᾶναί με, πορευθέντες θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις, οἷς οὐκ ἔγνωτε.

CAP. LI.

1 VERBUM, quod factum eſt ad Hieremiam omnibus Judæis habitantibus in terra Ægypti, & ſedentibus in Magdolo, & in (a) Taphnas, & in terra Pathures: dicens; 2 Sic dixit Dominus Deus Iſrael; Vos vidiſtis omnia mala, quæ induxi ſuper Hieruſalem, & ſuper civitates Juda: & ecce ſunt (b) deſertæ ab habitatoribus 3 A facie malitiæ ipſorum, quam fecerunt ad exacerbandum me, euntes adolere diis aliis, quos (c) neſciebatis.

MS. A. (α) ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ (β) Αἰγύπτῳ, (γ) ἐν Παθούρης, (δ) ἐνοικούντων

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et reducam Iſrael ad locum ſuum, & nutrientur in terra Charmel, Baſan, & in monte dom⁹ Ephraim & Ghilgad, & ſanctuarii, ſaturabitur anima eorum. 19 In dieb⁹ illis, & in tempore illo, dicit Dñs: quærentur iniquitates Iſrael; & non erunt: & peccata dom⁹ Juda, & non invenientur: quoniã parcã reliquiis quas reliquero. 20 Sup terrã populi rebellis; aſcendite adverſùs eã, & adverſ⁹ habitatores Pecod: qui occidũt gladio, veniant ad conſumendas reliquias eorũ, dicit Dñs: & fac juxta omnia quæ præcepi tibi. 21 Vox belli de terra, & interit⁹ magn⁹. 22 Quomodo ſucciſus eſt & contritus eſt rex qui commovebat univerſam terrã? quomodo facta eſt in deſertũ Babylon in populis? 23 Venat⁹ ſum te & etiã capta es Babylon, & tu neſciebas; quæſita ſunt peccata tua, & inventa ſunt, et etiã capta es: quia contra populũ Dñi irruiſti. 24 Revelavit Dñs domũ theſauri ſui, & eduxit vaſa calicis maledictionis corã eo, quia op⁹ eſt corã Dño Deo exercituũ in terra Chaldæorũ. 25 Ingredimini ad eam à latere; aperite horrea ej⁹, abſumite facultates ej⁹: ſicut abſumunt acervos tritici, ſic abſumite eam, non ſint ei reliquiæ. 26 Diſperdite omnes fortes ej⁹, tradantur occiſioni. 27 Væ eis, quia pervenit dies interit⁹ eorũ, tempus viſitationis malitiæ eorũ. 28 Vox fugientiũ & eorum qui evadunt de terra Babylonis, ad annuntiandũ in Sion vindictã Dñi Dei noſtri, ultionẽ templi ej⁹. 29 Annuntiate in Babylonẽ plurimi, omnes tendentes arcũ, caſtrametamini contra eã p circuitũ, ne ſit ei liberatio: reddite ei juxta mercedem ej⁹; juxta omnia quæ fecit facite ei; quia contra populũ Dñi exprobravit, dicens verba quæ non ſunt recta corã ſancto Iſraelis. 30 Proptereà projicientur juvenes ej⁹ in plateis ej⁹, & omnes *viri* bellatores ejus conterentur in tempore illo, dicit Dñs. 31 Ecce ego mitto furorẽ meũ contra te rex impie, dicit Dñs Deus exercituũ: Quia pervenit dies interitus tui, tempus viſitationis malitiæ tuæ. 32 Et impinget rex impius, & cadet, & non erit qui ſuſcitet eum: & ſuccendam ignem in urbibus ejus, & conſumet omnia quæ in circuitu *eis* ſunt. 33 Hæc dicit Dñs exercituum: Vi oppreſſi ſunt domus Iſrael, & domus Juda ſimul: & omnes qui captivaverunt eos tenent violenter eos, nolunt dimittere eos. 34 Redemptor eorum fortis eſt, Dominus exercituum nomen ejus. Vindicans vindicabit injuriam eorum, ut conterat impios terræ *eorum*, & ut adducat commotionem omnibus habitatoribus Babylonis. 35 Occiſores gladio venient contra terram Chaldæorum, dicit Dominus: & contra habitatores Babylonis, & contra principes ejus, & contra ſapientes ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 Et reducam Iſraelitas in caulam ſuam, & paſcentur in Charmelo, & in Mathnin, in monte Aphremi, & in Gelaad, & ſatiabitur anima eorum. 20 Dieb⁹ illis & tempore illo, dicit Domin⁹ potentiſſim⁹, quæretur iniquitas Iſraelis, & non extabit; & peccatum Judæ, & non invenietur: quia parcam reliquis qui remanſerint ex eis. 21 Aggredimini terram exaſperantem, aggredimini eam & habitatores ejus: expergiſcere gladie, & perime eos, ait Domin⁹, & fac ut præcepi tibi. 22 Rumor belli in terra, & conſternatio magna. 23 Quomodo confracta et ablata eſt fortiſſima toti⁹ terræ? quomodo Babel ſtupori facta eſt inter gentes? 24 Impegit Babel, & capta eſt ſe inſciâ; eò quòd Domino reſtiterit. 25 Aperuit Domin⁹ armamentarium ſuum, & protulit vaſa iræ ſuæ. Quia res eſt Domino Deo potentiſſimo contra terram Chaldæorum; 26 Invadite eam undequaque, aperite portas ejus, ſcrutamini eam ut nudam, deſtruite eam, & ne relinquatis ei veſtigium: 27 Vaſtate eam, & omnes fœt⁹ ejus internecioni devoveantur. Væ illis, quoniam inſtat dies eorum, temp⁹ viſitationis eorum. 28 Vox fugientium, et evadentium de terra Babelis, ad indicandum in Sione ultionem Domini Dei noſtri et ultionem templi ejus. 29 Convocate multos contra Babelem: quicunque nôſtis arcu jaculari, jaculamini in eam undequaque; ne relinquatis ei veſtigium, rependite ei ſecundùm mercedem ſuam, & quemadmodum fecit, facite illi: quia contra Dominum inſolenter egit, & contra Sanctum Iſraelis. 30 Proptereà cadent juvenes ejus intra ipſam, & omnes viri bellatores ejus ſilentio involventur die illo. 31 Ecce me adverſùm te O inſolens, ait Domin⁹ Deus potentiſſim⁹; quia advenit dies tuus, tempus viſitationis tuæ: 32 Et deſtruetur inſolens, cadétque, nec erit qui erigat illum: & dimittam ignem in civitates ejus, qui conſumet quicquid adjacet illi. 33 Sic ait Domin⁹ exercituum, Opprimuntur Iſraelitæ & Judæi pariter, et omnes qui captivos fecerunt eos, detinent eos, nec dimittere volunt. 34 Vindex eorum fortiſſim⁹, cujus nomen eſt Domin⁹ potentiſſim⁹ omnino aget cauſam eorum, & pacatam reddet terram, et indignabitur in omnes habitatores orbis. 35 Gladius in Chaldæos, ait Domin⁹, & in omnes cives Babelis, & in principes atque ſapientes ejus:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * الرجال الاقوياء * والنساء والاطفال والمرضعين * وبنات الملك * وجميع النفوس التي
7 تركها نابوزردان مع عودوليا بن اسيكام * وارمياء النبي وباروخ بن نيريوا * ودخلوا الي
مصر * لانهم لم يسمعوا صوت الرب * ودخلوا الي طفناس *
8 * وصار قول الرب الي ارميا في طفناس قايلا *
9 * خذ لك حجارة عظاما * واخفها قبالة الابواب في باب البيت في طفناس لعيني رجال
10 يهودا * وتقول هكذا قال الرب * ها انا ارسل واسوق بختنصر ملك بابل * ويضع
11 كرسيه فوق هذه الحجارة التي اخفيتها * ويرفع اسلحته عليها * ويدخل ويضرب ارض
12 مصر * الذين للموت للموت * والذين للسبي للسبي * والذين للسيف للسيف * ويشعل النار
في بيوت الهتهم ويحرقها ويسبيهم ويفسد ارضهم كما يفسد الراعي ثوبه * ويخرج بسلام *
13 * ويحطم عمد عين شمس الذين في اون * وبيوتهم يحرقها بالنار *

* الفصل الحادي والخمسون *

1 * القول الصاير الي ارميا في جميع اليهود السكان بارض مصر * والجلوس في مجدولو وفي
طفناس وفي باثوريس قايلا *
2 * هكذا قال الرب اله اسرايل * انتم رايتم جميع الشرور التي جلبتها على اورشليم وعلي
3 مدن يهودا * وها هي مقفرات من السكان * من وجه شرهم الذي صنعوه ليمرمروني *
ذهبتم لتبخروا لالهة اخر هذه التي لم تعرفوها *

Tam viris fortibus, quàm mulieribus, pueris, atque lactentibus, & filiabus regis, cunctiſque animabus quas reliquerat Nabuzardan, unà cum Godolia Achicami filio, necnon Jeremiâ prophetâ, & Barucho Neriæ filio; 6 *Ingreſſi ſunt Ægyptum (non enim auſcultârunt voci Domini) ingreſſi ſunt inquam, in Taphnas.* 7

Tum fuit ſermo Domini ad Jeream in Taphnas, dicens; 8

Sume tibi lapides magnos, & abſconde illos è regione portarum in oſtio domûs in Taphnas, ante oculos virorum Judæ: 9 *Et dicas; Ita dixit Dominus, Ecce ego mittam & adducam Bachtonaſſarem regem Babelis, imponetque thronum ſuum hiſce lapidibus quos abſcondi, attolletq; arma ſua ſuper illos:* 10 *Et ingredietur, percutietque terram Ægypti, quos in mortem ad mortem, quos in captivitatem ad captivitatem, & quos in gladium ad gladium:* 11 *Et ignem accendet in ædibus deorum eorum, & comburet eas; ipſos autem captivos abducet, & terram eorum vaſtabit, quemadmodum deterit paſtor veſtem ſuam; tum egredietur incolumis:* 12 *Et confringet columnas Ainſimes quæ ſunt in Enon, & domos eorum igne ſuccendet.* 13

CAP. LI.

1 SErmo factus ad Jeremiam de omnibus Judæis habitantibus in terra Ægypti, & commorantibus in Magdolo, & in Taphnas, et in Pathures, dicens;

2 *Ita dixit Dominus Deus Iſraelis; Vos vidiſtis omnia mala quæ intuli Jeroſolymæ & urbibus Judæ; (ecce enim ſunt habitatoribus exhauſtæ* 3 *Propter ſcelus eorum quod perpetraverunt ad exacerbandũ me) attamen iviſtis ut adoleretis diis alienis, iis quos ignorabatis.*

ירמיה : נא

.consternabuntur & ,ejus fortes ad gladius : insanient & ,*nugatores* ad Gladius
חֶרֶב אֶל־הַבַּדִּים וְנֹאָלוּ חֶרֶב אֶל־גִּבּוֹרֶיהָ וָחָתּוּ׃ 36
quod vulgus *promiscuum* omne ad & ,ejus *currum* ad & ,ejus equos ad Gladius
37 חֶרֶב אֶל־סוּסָיו וְאֶל־רִכְבּוֹ וְאֶל־כָּל־הָעֶרֶב אֲשֶׁר
Siccitas .diripientur &,ejus thesauros ad gladius :mulieres *in* erunt &,ej⁹ medio in
38 בְּתוֹכָהּ וְהָיוּ לְנָשִׁים חֶרֶב אֶל־אוֹצְרֹתֶיהָ וּבֻזָּזוּ׃ חֹרֶב
.insanient *Emim* in & ,*ipsi* sculptiliū terra quia : arescent & ,ejus aquas ad
אֶל־מֵימֶיהָ וְיָבֵשׁוּ כִּי אֶרֶץ פְּסִלִים הִיא וּבָאֵימִים יִתְהֹלָלוּ׃
non & :*ululæ* filiæ ea in habitabunt & ,*iim* *cum* *ziim* habitabūt Propterea
39 לָכֵן יֵשְׁבוּ צִיִּים אֶת־אִיִּים וְיָשְׁבוּ בָהּ בְּנוֹת יַעֲנָה וְלֹא־
.generationē & ,generationē ad usque habitabitur nec ,*æternum* in ultrà habitabitur
תֵשֵׁב עוֹד לָנֶצַח וְלֹא תִשְׁכּוֹן עַד־דּוֹר וָדֹר׃
ait ,ejus vicinas & ,Hamorah & ,Sedom *Dei subversionē Juxta*
40 כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה וְאֶת־שְׁכֵנֶיהָ נְאֻם־
populus Ecce .hominis filius ea in habitabit nec , *vir* ibi habitabit non :Dominus
41 יְהוָה לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם׃ הִנֵּה עַם
.terræ lateribus à suscitabuntur multi reges & ,magna gens & :aquilone ab *veniens*
בָּא מִצָּפוֹן וְגוֹי גָּדוֹל וּמְלָכִים רַבִּים יֵעֹרוּ מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ׃
mare sicut eorū *vox* :miserebūtur non & , *ipsi* *crudelis* ,apprehēdent *hastile* & Arcum
42 קֶשֶׁת וְכִידֹן יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי הֵמָּה וְלֹא יְרַחֵמוּ קוֹלָם כַּיָּם
filia te *super* prælium ad *vir* tanquā *ordinatus* :equitabūt equos super & ,*tumultuabit*
יֶהֱמֶה וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ עָרוּךְ כְּאִישׁ לַמִּלְחָמָה עָלַיִךְ בַּת־
angustia :ejus manus se debilitaverūt & ,eorū famam Babel rex Audivit .Babel
43 בָּבֶל׃ שָׁמַע מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־שִׁמְעָם וְרָפוּ יָדָיו צָרָה
elevatione de ascendet leo tanquā Ecce .parturientis tanquā *tormen* ,eū apprehendit
44 הֶחֱזִיקַתְהוּ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ הִנֵּה כְּאַרְיֵה יַעֲלֶה מִגְּאוֹן
: ea *desuper* eos faciā currere ,faciā quiescere quia ,robustum habitaculū ad Jarden
הַיַּרְדֵּן אֶל־נְוֵה אֵיתָן כִּי־אַרְגִּיעָה אֲרִוצֵם מֵעָלֶיהָ
,mihi tempus constituet quis & ,ego sicut quis nam : *recensebo eam ad* electus qui &
וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ אֶפְקֹד כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יוֹעִדֶנִּי
,Domini consilium audite Propterea ? *meas facies ad* stet qui ,pastor iste quis &
45 וּמִי־זֶה רֹעֶה אֲשֶׁר יַעֲמֹד לְפָנָי׃ לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת־יְהוָה
: Chasdim *terram ad* cogitavit quas ejus cogitationes & ,Babel *ad* consuluit quod
אֲשֶׁר יָעַץ אֶל־בָּבֶל וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב אֶל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים
.*tugurium* eis *super* fecerit desolari nisi , *pecoris* parvuli eos traxerint nisi
אִם־לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן אִם־לֹא יַשִּׁים עֲלֵיהֶם נָוֶה׃
.est auditus gentibus in clamor & : terra est commota ,Babel est capta voce A
46 מִקּוֹל נִתְפְּשָׂה בָבֶל נִרְעֲשָׁה הָאָרֶץ וּזְעָקָה בַּגּוֹיִם נִשְׁמָע׃

CAP. LI. נא

cor ,*habitatores ad* & , Babel super *suscitans* ego Ecce : Dominus dixit Sic
1 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵעִיר עַל־בָּבֶל וְאֶל־יֹשְׁבֵי לֵב
,eā ventilabūt &,ventilatores Babel in mittam Et .corrumpentē ventū ,*me in surgentiū*
2 קָמָי רוּחַ מַשְׁחִית׃ וְשִׁלַּחְתִּי לְבָבֶל זָרִים וְזֵרוּהָ
Ad .mala die in undique *ab* eam *super* erunt quoniā :ejus terram evacuabūt &
3 וִיבֹקְקוּ אֶת־אַרְצָהּ כִּי־הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב בְּיוֹם רָעָה׃ אֶל־
super parcatis ne & :sua *lorica* in se *attollet* ad & ,suū arcū *tendentem* *tendet*
יִדְרֹךְ יִדְרֹךְ הַדֹּרֵךְ קַשְׁתּוֹ וְאֶל־יִתְעַל בְּסִרְיֹנוֹ וְאַל־תַּחְמְלוּ אֶל־
:Chasdim terra in interfecti cadent Et .ej⁹ exercitū omnē *excidione delete*,ej⁹ juvenib⁹
4 בַּחֻרֶיהָ הַחֲרִימוּ כָּל־צְבָאָהּ׃ וְנָפְלוּ חֲלָלִים בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים
,suo Deo à Jehudah & , Israel *viduus* non Quoniā .ejus plateis in confossi &
5 וּמְדֻקָּרִים בְּחוּצוֹתֶיהָ׃ כִּי לֹא־אַלְמָן יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה מֵאֱלֹהָיו
Fugite .Israel *sancto* à delicto est repleta *eorum* terra quia :exercituū Domino à
6 מֵיְהוָה צְבָאוֹת כִּי אַרְצָם מָלְאָה אָשָׁם מִקְּדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ נֻסוּ
:ej⁹ iniquitatē propter disperdamini ne ,suā animā *vir* eruite & ,Babel medio de
מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמַלְּטוּ אִישׁ נַפְשׁוֹ אַל־תִּדַּמּוּ בַּעֲוֺנָהּ
.ei *reddens* *ipse* retributionem ; Domino *illud* ultionis tempus quoniam
כִּי עֵת נְקָמָה הִיא לַיהוָה גְּמוּל הוּא מְשַׁלֵּם לָהּ׃

Versio VUL. LAT.

36 Gladius ad divinos ejus, qui stulti erunt : gladius ad fortes 37 illius, qui timebunt. Gladius ad equos ejus, & ad curr⁹ ejus, & ad omne vulgus, quod est in medio ejus : & erunt quasi mulieres : gladi⁹ ad thesauros ej⁹, 38 qui diripientur. Siccitas super aquas ejus erit, & arescent : quia terra sculptilium est, & in 39 portentis gloriantur. Propterea habitabunt dracones cum faunis ficariis : & habitabunt in ea struthiones : & non inhabitabitur ultrà usque in sempiternum, nec extruetur usq; ad generationem & generationē. 40 Sicut subvertit Dn̄s Sodomam & Gomorrhā, et vicinas ejus, ait Dn̄s : non habitabit ibi vir, & non incolet eā filius hominis. 41 Ecce populus venit ab Aquilone, & gens magna, & reges multi consurgent 42 à finibus terræ. Arcū & scutum apprehendent : crudeles sunt & immisericordes : vox eorū quasi mare sonabit : & sup equos ascendent, sicut vir paratus ad præliū 43 contra te, filia Babylon. Audivit rex Babylonis famam eorum, & dissolutæ sunt man⁹ ej⁹ : angustia apprehendit eū, dolor quasi par-44 turientē. Ecce quasi leo ascendet de superbia Jordanis ad pulchritudinē robustā : quia subitò currere faciā eū ad illā : & quis erit electus, quē præponā ei? quis est enim similis mei? & quis sustinebit me? & quis est iste pastor, 45 qui resistat vultui meo? Propterea audite cōsiliū Dn̄i, q̄ mente concepit adversū Babylonē; & cogitationes ejus, quas cogitavit sup terrā Chaldæorū : Nisi detraxerint eos parvuli gregū, nisi dissipatū fuerit cū ipsis habitaculū 46 eorū. A voce captivitatis Babylonis commota est terra, & clamor inter Gentes auditus est.

CAP. LI.

1 HÆc dicit Dn̄s; Ecce ego suscitabo super Babylonē, & super habitatores ejus, qui cor suū levaverunt contra me, quasi ventū 2 pestilentem. Et mittā in Babylonem ventilatores, & ventilabunt eam & demolientur terrā ejus : quoniā venerunt super eā undiq; 3 in die afflictionis ej⁹. Non tendat qui tendit arcū suū, & nō ascēdat loricat⁹, nolite parcere juvenib⁹ 4 ej⁹, interficite omnē militiā ejus. Et cadent interfecti in terra Chaldæorū, & vulnerati in regioni- 5 bus ejus. Quoniam non fuit viduatus Israel & Juda à Deo suo Dn̄o exercituū : terra autem eorū 6 repleta est delicto à Sancto Israel. Fugite de medio Babylonis, & salvet unusquisq; animam suā : nolite tacere super iniquitatē ej⁹ : quoniā temp⁹ ultionis est à Dn̄o, vicissitudinē ipse retribuet ei.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς (ε) παῖδάς μου τοὺς προφήτας ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα (ζ), λέγων, Μὴ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τῆς μολύνσεως ταύτης, ἧς ἐμίσησα. 5 Καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν, πρὸς τὸ μὴ θυμιᾶν θεοῖς 6 ἑτέροις. Καὶ ἔσταξεν (η) ἡ ὀργή μου καὶ ὁ θυμός μου, καὶ ἐξεκαύθη ἐν πύλαις Ἰούδα, καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐγενήθησαν εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς ἄβατον ὡς 7 ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ νῦν οὕτως εἶπε κύριος παντοκράτωρ, Ἱνατί ὑμεῖς ποιεῖτε κακὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχαῖς ὑμῶν; (θ) ἐκκόψαι ὑμῶν ἄνθρωπον καὶ γυναῖκα, νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐκ μέσου Ἰούδα, πρὸς τὸ μὴ καταλειφθῆναι ὑμῶν 8 μηδένα, Παραπικρᾶναί με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν, θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, εἰς ἣν (ι) ἤλθετε κατοικεῖν ἐκεῖ, ἵνα (κ) κοπῆτε, καὶ ἵνα γένησθε εἰς κατάραν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν (ϛ) ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τῆς γῆς. 9 Μὴ ἐπιλέλησθε ὑμεῖς τῶν (λ) κακῶν, τῶν πατέρων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν, τῶν βασιλέων Ἰούδα, καὶ τῶν κακῶν, τῶν ἀρχόντων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν, τῶν γυναικῶν ὑμῶν, ὧν ἐποίησαν ἐν (μ) γῇ Ἰ-10 ούδα, καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ; Καὶ οὐκ ἐπαύσαντο ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ οὐκ ἀντείχοντο τῶν προσταγμάτων μου, ὧν ἔδωκα κατὰ πρόσωπον τῶν πα-11 τέρων αὐτῶν. Διατοῦτο οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ (ν) ἐφίστημι τὸ πρόσωπόν 12 μου τοῦ ἀπολέσαι Πάντας τοὺς καταλοίπους τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ, (ξ) καὶ ἐκλείψουσιν ἀπὸ μικροῦ (ο) ἕως μεγάλου, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς ἀπώλει-13 αν, καὶ εἰς κατάραν. Καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τοὺς καθημένους (π) ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ὡς ἐπεσκεψάμην ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, 14 ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν (ρ) λιμῷ. Καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένος οὐδεὶς τῶν ἐπιλοίπων Ἰούδα τῶν παροικούντων ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, τοῦ ἐπιστρέψαι εἰς γῆν Ἰούδα, ἐφ' ἣν αὐτοὶ ἐλπίζουσι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι ἐκεῖ· οὐ μὴ (ϛ) ἐπιστρέψωσιν, ἀλλ' ἢ οἱ ἀνασεσωσμένοι.

Et misi ad vos pueros meos 4 prophetas diluculò, & misi dicens; Nolite facere rem contaminationis hujus, quā 5 odi. Et non audierunt me, & non inclinaverunt aurem suam, ut averterent se à malis suis, ad non ado-6 lendum diis alienis. Et stillavit ira mea, & furor meus : & succensus est in portis Juda, & extra Hierusalem. Et facti sunt in desolationem, & in invium, 7 sicut dies hæc. Et nunc sic dixit Dominus omnipotens; ut quid vos facitis mala magna in animas vestras? ad succidendum vobis hominem, & mulierem, parvulū, & lactentē, de medio Juda, ut non relinquatur ex 8 vobis ullus, Exacerbando me in operibus manuum vestrarū, adolendo diis alienis in terra Ægypto, ad quam venistis habitare illic; ut excidamini, & ut fiatis in maledictionem, & in opprobrium 9 in omnibus gentibus terræ. Nunquid obliti estis vos malorū, patrū vestrorū; & malorū, regū Juda; & malorū, principū vestrorū; & malorū, mulierū vestrarū, quæ fecerunt in terra Juda; 10 & extra Hierusalem? Et non cessaverunt usq; ad diē (d) hanc, & non adhæserūt præceptis meis, quæ dedi ante faciē (e) patrū eorū. Id-11 circò sic dixit (f) Dominus; Ecce ego statuo faciem meā ad (g) disperdendū Omnes 12 residuos, qui in Ægypto : & cadent in gladio, & in fame : & deficient à parvo usque ad magnū : & erunt in opprobriū, & in perditionē, 13 & in maledictionē. Et visitabo super sedentes in terra Ægypto, sicut visitavi super Hierusalem in gladio, et 14 in (h) fame : Et non erit salv⁹ quisquam de residuis Juda, qui incolunt in terra Ægypto, ad revertendū in terrā Juda, ad quā ipsi sperant animabus suis reverti illuc : non revertentur; nisi qui evaserint.

MS. A. (ε) δούλους (ζ) ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς, λέγων, (η) ὁ θυμός μου, καὶ ἡ ὀργή μου, (θ) καὶ ἐκκόψω ἀφ' ὑμῶν (ι) εἰσήλθετε ἐνοικεῖν (κ) ἐκκοπῆτε, (ϛ) πᾶσιν (λ) ἔργων, (μ) πόλεσιν (ν) ἐπίστημι (ξ) ἐκλείψουσιν (ο) καὶ ἕως (π) ἐν Αἰγύπτῳ, (ρ) λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ. Καὶ (ϛ) ἐπιστρέψωσιν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

36 דְקָטְלִין בְּחַרְבָּא יֵיתוֹן עַל קָסְמַהָא וְיִשְׁתַּבְּשׁוּן דְקָטְלִין בְּחַרְבָּא יֵיתוֹן עַל גִבָּרְהָא וְיִתַּבְּרוּן׃
37 דְקָטְלִין בְּחַרְבָּא יֵיתוֹן עַל סוּסְוָתְהוֹן וְעַל רְתִיכֵיהוֹן וְעַל כָּל סוּמְכְוָתָא דִי בְגַוַהּ וִיהוֹן חַלָשִׁין
38 כִּנְשַׁיָא דְקָטְלִין בְּחַרְבָּא יֵיתוֹן עַל בֵית גִנְזָהָא וְיִתְבַּזְוּוּן׃ שַׁרְבָא בְמוֹהָא וְיִבְשׁוּן אֲרֵי
39 אַרְעָא צַלְמָנַיָא הִיא וּבְטַעֲוָתָא מִשְׁתַּבְּחִין׃ בְּכֵין יְעָרְעוּן תַּמָּן בַּחֲתוּלִין וְיִשְׁרוֹן בַּהּ בְּנַת
40 נַעֲמִין וְלָא תִתֵּב עוֹד לְעָלַם וְלָא תִשְׁרֵי עַד דָּר וְדָר׃ רָחֵיק מֵימְרִי יַתְכוֹן כְּמָא דְרָחֵיק יְיָ
41 יַת סְדוֹם וְיַת עֲמוֹרָה וְקִרְוַיהָא אֲמַר יְיָ לָא יִתֵּב תַּמָּן אֱנָשׁ וְלָא יִתוֹתַב בַּהּ בַּר אֱנָשׁ׃ הָא
42 עַמָּא אָתֵא מִצִּפּוּנָא וְעַמְמִין רַבְרְבִין וּמַלְכִין סַגִיאִין יֵיתוֹן בְּגַלֵי מִסְיָפֵי אַרְעָא׃ קַשְׁתָּא
וּתְרֵיסִין אֲחִידִין אַכְזְרָאִין אִנּוּן וְלֵית לְהוֹן רַחֲמִין קָלְהוֹן כְּיַמָּא בְּאִתְרְגוּשְׁתֵּיהּ וְעַל סוּסְוָתָא
43 רָכְבִין מְסַדְּרִין אִנּוּן כִּגְבַר עָבֵיד קְרָבִין עֲלָךְ כְּנִשְׁתָּא דְבָבֶל׃ שְׁמַע מַלְכָּא דְבָבֶל יַת
44 שִׁמְעֲהוֹן וְאִתְרַשְׁלָא יְדוֹהִי עָקָא אַחֲדָתֵיהּ הָא כְחֶבְלִין לִילֶדְתָּא׃ הָא מֶלֶךְ בְּמַשִׁרְיָתֵיהּ
יִסַּק עֲלֵיהוֹן כְּאַרְיָא דְסָלִיק מֵרוּם יַרְדְּנָא וַהֲוֵי לְדִיר רָעֲוָן אֲרֵי בִזְמַן דְאַיְתֵינוּן עֲלַהּ
45 וְשַׁלְטוֹנִין אֲמַנֵי עֲלַהּ אֲרֵי מַן כְּוָתִי וּמַן דִיעָרְעִנַּנִי וְלֵית מֶלֶךְ דְאִית לֵיהּ תְּקוֹף קֳדָמַי׃ בְּכֵן
שְׁמַעוּ מַלְכָּא דַייָ דִי מְלַךְ עַל בָּבֶל וּמַחְשַׁבְתֵּיהּ דַחֲשִׁיב עַל יָתְבֵי אַרְעָא כַסְדָאֵי אִם לָא
46 יְגָרְרוּן וְיִקְטְלוּן תַּקִּיפֵי עַמָּא אִם לָא יְצַדּוּן עֲלֵיהוֹן מְדוֹרֵיהוֹן׃ מִקָּל דְאִתְאַחֲדַת בָּבֶל
וְעַת אַרְעָא וְצַוְחָתָא בְּעַמְמַיָא אִשְׁתְּמַעַת׃

נא

1 כְּדְנַן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַיְתֵי עַל בָּבֶל וְעַל יָתְבֵי אַרְעָא כַסְדָאֵי עַמְמִין קָטוֹלִין דְּרָם לִבְּהוֹן
2 וְשַׁפִּירִין בְּקוֹמָה רוּחֲהוֹן מְחַבְּלָא׃ וְאֶשְׁלַח עַל בָּבֶל בָּזוּזִין וְיִבֹזּוּנַהּ וִירוֹקְנוּן יַת אַרְעָא
3 אֲרֵי הֲווֹ עֲלַהּ מִסְחוֹר סְחוֹר בְּיוֹם בִּישׁ׃ לָא יִמְתַּח דְמָתַח קַשְׁתֵּיהּ וְלָא יִסַּק בְּסִרְיָנֵיהּ
4 וְלָא תְחוּסוּן עַל עוּלֵימַהָא גַמָּרוּ כָּל מַשִׁרְיָתָהּ׃ וְיִפְּלוּן קְטִילִין בְּאַרְעָא כַסְדָאֵי וּמְדַקְּרִין
5 בִּשְׁוָקַהָא׃ אֲרֵי לָא שְׁבִיקִין בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה מֵאֱלָהֲהוֹן מִמֵּימַר יְיָ צְבָאוֹת אֲרֵי אַרְעֲהוֹן
6 אִתְמְלִיאַת חוֹבִין מִן קֳדָם קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל׃ עֲרוֹקוּ מִגּוֹ בָבֶל וְשֵׁיזִיבוּ גְבַר נַפְשֵׁיהּ לָא
תִתְקַטְּלוּן בְּחוֹבַהּ אֲרֵי עִדָּן פּוּרְעָנוּתָא הִיא קֳדָם יְיָ גְמוּלָא הוּא מְשַׁלֵּם לַהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Qui occidunt gladio, venient contra divinos ej⁹, & insanient : qui occidunt 36 gladio, venient contra fortes ej⁹, & conterentur. Qui occidunt gladio, ve- 37 nient contra equos & contra curr⁹ eorū, & contra omnia auxilia quæ sunt in medio ej⁹, & erunt infirmi sicut mulieres : qui occidunt gladio, venient contra domū thesaurorū ej⁹, & diripientur. Siccitas super aquas ejus, & 38 arescent : quia terra simulachrorum est, & in idolis gloriantur. Propterea oc- 39 current cercopitheci felib⁹, & habitabunt in ea filiæ struthionū : non habitabitur ultrà in æternū, nec incoletur usque in generationē & generationē. Projiciet vos Verbū meū, sicut projecit Dn̄s Sodomā & Gomorrā, & vici- 40 nas ej⁹, ait Dn̄s : non habitabit ibi homo, nec erit incola in ea fili⁹ hominis. Ecce populus venit de *Aquilone*, & populi magni & reges multi venient 41 publicè à finib⁹ terræ. Arc⁹ & scuta tenentes, crudeles sunt, nec est eis mise- 42 ricordia. Vox eorū quasi maris cùm tumultuatur : & super equos vehuntur, ordinati sunt, quasi vir bellator, contra te cœt⁹ Babylonis. Audivit rex Ba- 43 bylonis famā eorū, remissæ sunt man⁹ ej⁹, angustia apprehendit eum quasi dolores parturientis. Ecce rex cum exercitu suo ascendet contra eos sicut 44 leo, qui ascendit de altitudine Jordanis : & est in habitaculū pastorū. Quia in tempore quo adducā ipsos in eā, dominatores constituā super eam : quoniam quis est similis mei? & quis est qui occurrat mihi? & non est rex qui habeat fortitudinē corā me. Propterea audite consiliū Dn̄i quod consulta- 45 vit sup Babylonē, & cogitationē ej⁹ quā cogitavit super habitatores terræ Chaldæorū : Nisi detraxerint eos, & occiderint fortes populi, nisi desolaverint super eos habitacula eorū. A voce qua capta est Babylon, commota est 46 terra : & clamor in populis auditus est.

CAP. LI.

HÆc dicit Dn̄s : Ecce ego adducā super Babylonē, & super habitatores 1 terræ Chaldæorū populos interfectores, quorū cor elevatū est, & elegantes statura, quorū spirit⁹ dissipat. Et mittam super Babylonē direptores 2 qui diripiant eā, & exhauriant terrā ej⁹; quoniā fuerunt super eā per circuitū in die mala. Non tendat qui tendit arcū suū, nec ascendat in lorica sua : 3 nec parcatis juvenibus ejus : consumite omnē substantiā ejus. Et projicientur 4 interfecti in terra Chaldæorū, & vulnerati in vicis ejus. Non enim sunt de- 5 relictæ domus Israel & Juda, à Deo suo, à Dn̄o exercituū. Quia terra eorū impleta est peccatis homicidii à verbo sancti Israel. Fugite de medio Ba- 6 bylonis, & liberate quisque animā suā; ne occidamini in peccato ejus : quia tempus vindictæ est coram Domino, retributionem ipse reddit ei.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

36 * ܚܪܒܐ ܥܠ ܦܬܟܪܘܗܝ ܘܢܬܛܪܦܘܢ. ܚܪܒܐ ܥܠ ܓܢܒܪܘܗܝ ܘܢܬܬܒܪܘܢ. * ܚܪܒܐ
37 ܥܠ ܪܟܫܗ ܘܥܠ ܡܪܟܒܬܗ. ܘܥܠ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܒܓܘܗ. ܘܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܢܫܐ.
ܚܪܒܐ ܥܠ ܣܝܡܬܗ ܘܢܬܒܙܙܘܢ. * ܚܪܒܐ ܥܠ ܡܝܗ̈ ܘܢܝܒܫܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܪܥܐ ܗܝ ܕܦܣܠܐ
38 ܓܠܦܐ ܘܒܦܬܟܪܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܥܡܪܘܢ ܒܗ ܣܝܪܢܐ. ܘܢܬܬܘܬܒܘܢ
39 ܒܗ ܒܢܬ ܝܥܢܐ. ܠܐ ܬܬܝܬܒ ܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܬܬܥܡܪ ܠܕܪ ܕܪܝܢ. * ܘܬܗܘܐ ܐܝܟ ܗܦܟܬ ܣܕܘܡ
40 ܘܥܡܘܪܐ ܕܗܦܟ ܐܠܗܐ ܥܡ ܥܡܘܪܝܗܝܢ. ܠܐ ܢܬܒ ܬܡܢ ܐܢܫ. ܘܠܐ ܢܥܡܪ ܬܡܢ
ܒܪܢܫ. * ܗܐ ܥܡܐ ܐܬܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ. ܥܡܐ ܪܒܐ ܘܡܠܟܐ ܣܓܝܐܐ ܢܬܬܥܝܪܘܢ ܡܢ ܣܘܦܝܗ
41 ܕܐܪܥܐ. * ܒܩܫܬܐ ܘܒܣܦܐ ܐܚܝܕܝܢ. ܒܝܫܝܢ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܡܪܚܡܝܢ. ܩܠܗܘܢ ܐܝܟ
42 ܝܡܐ ܕܡܬܬܙܝܥ. ܘܥܠ ܪܟܫܐ ܪܟܝܒܝܢ. ܘܡܛܝܒܝܢ ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܠܩܪܒܐ. ܥܠܝܟܝ ܒܪܬ
ܒܒܠ. * ܫܡܥ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܫܡܥܗܘܢ. ܘܐܬܪܦܝܝ ܐܝܕܘܗܝ. ܘܐܚܕܬܗ ܐܘܠܨܢܐ
43 ܘܚܒܠܐ ܐܝܟ ܕܝܠܕܬܐ. * ܗܐ ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܢܣܩ ܡܢ ܪܒܘܬܗ ܕܝܘܪܕܢܢ ܠܥܘܡܪܐ ܕܐܝܬܢ. ܡܛܠ
44 ܕܒܥܓܠ ܐܛܪܕ ܐܢܘܢ ܡܢܗ. ܘܠܥܠܝܡܐ ܐܫܠܛ ܒܗ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܕܕܡܐ ܠܝ. ܐܘ ܡܢܘ
ܕܢܬܟܬܫ ܥܡܝ. ܐܘ ܐܝܢܘ ܪܥܝܐ ܕܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܡܥܘ ܡܠܟܗ ܕܡܪܝܐ
45 ܕܐܬܡܠܟ ܥܠ ܒܒܠ. ܘܡܚܫܒܬܗ ܕܐܬܚܫܒ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܕܢܓܪܘܢ ܐܢܘܢ ܙܥܘܪܐ
ܕܥܢܐ. ܘܢܚܪܒܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܥܘܡܪܗܘܢ. * ܡܢ ܩܠܐ ܕܐܬܐܚܕܬ ܒܒܠ ܐܬܬܙܝܥܬ ܐܪܥܐ. ܘܩܥܬܗ
46 ܐܬܡܠܝܬ ܐܪܥܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܢܐ *

1 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܗܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܥܠ ܒܒܠ ܘܥܠ ܥܡܘܪܝܗ.
2 ܠܒܐ ܩܫܝܐ ܘܪܘܚܐ ܡܚܒܠܢܝܬܐ. * ܘܐܫܕܪ ܥܠ ܒܒܠ ܒܙܘܙܐ. ܘܢܒܙܘܢܗ ܘܢܕܘܫܘܢ
3 ܐܪܥܗ. ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܥܠܝܗ ܡܢ ܚܕܪܝܗ ܒܝܘܡܐ ܕܒܝܫܬܐ. * ܠܐ ܢܫܠܐ ܡܢ ܕܫܐܕܐ ܒܩܫܬܐ.
4 ܘܠܐ ܢܫܠܘܚ ܫܪܝܢܗ ܓܢܒܪܐ. ܘܠܐ ܬܚܘܣܘܢ ܥܠ ܥܠܝܡܘܗܝ. ܩܛܘܠܘ ܟܠܗ ܚܝܠܗ.
5 * ܘܢܦܠܘܢ ܩܛܝܠܐ ܒܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܘܡܚܝܐ ܒܫܘܩܝܗ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܐܪܡܠ ܐܝܣܪܝܠ
ܘܝܗܘܕܐ ܡܢ ܐܠܗܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܪܥܗܘܢ. ܐܬܡܠܝܬ ܥܘܠܐ ܩܕܡ ܩܕܝܫܗ ܕܐܝܣܪܝܠ.
6 * ܥܪܘܩܘ ܡܢ ܓܘ ܒܒܠ. ܘܦܨܘ ܓܒܪ ܢܦܫܗ. ܠܐ ܬܐܒܕܘܢ ܒܥܘܠܗ. ܡܛܠ
ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܕܦܘܪܥܢܗ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ ܗܘ ܦܪܥ ܠܗ.

* Gladius in hariolos ejus, & exagitabuntur 36 gladius in heroes ejus, & confringentur : Gladius in equos & currus ejus, & in omnes 37 advenas qui in ea sunt, eruntque sicut fœminæ : gladius in thesauros ejus, & diripientur : Gladius in aquas ejus, & arefient : quia ter- 38 ra est sculpentium idola, & in simulacris gloriantur. Propterea habitabunt in ea sirenes, 39 & commorabuntur in ea filiæ struthionum : non habitabitur in æternum, neque incoletur in generationem generationum : Sed erit similis Sodomæ & Gomorræ quas subvertit 40 Deus cum incolis earum : non habitabit ibi quisquam, neque commorabitur ibi ull⁹ mortalium, Ecce populus veniet ex Aquilone, 41 popul⁹ ingens & reges multi excitabuntur ab extremis terræ : Arcubus & lanceis ar- 42 mati, maligni sunt & immites, vox eorum ut mare agitatum; equis insident, & parati sunt ut gigantes ad prælium contra te filia Babylonis. Ut audivit rex Babelis famam eorum, 43 elanguerunt manus ejus, & tristitiâ corrept⁹ est atque doloribus ut parturientis. Ecce 44 sicut leo ascendet è magnitudine Jordanis ad habitaculum Ethan : quia citò expellam eos ex ipsa, & juvenib⁹ potestatem dabo in ipsā. Quis enim mihi par est? aut quis confligat mecum? aut quisnam est pastor qui mihi resistat? Iccircò audite consilium Domini 45 quod cepit contra Babelem, & cogitationem quam cogitavit contra terram Chaldæorum : quòd raptabunt eos infimi inter gregem, & vastabunt super eos habitationem eorum. Præ fragore captæ Babelis contremuit terra, 46 clamore ejus impletus est orbis.

CAP. LI.

SIc ait Domin⁹ Deus potentissimus, Ecce 1 immissurus sum in Babalem & in cives ejus, cor durum & spiritum perniciosum : Et 2 mittam contra Babelem direptores qui diripient eam, & conculcabunt terram ejus, & congregabuntur adversùs eam circunquaque in die calamitatis. Ne desistat qui jaculatur 3 arcu, neque deponat loricam suam bellator : ne parcatis juvenibus ejus, interficite totum exercitum ejus, Cadántque confossi in ter- 4 ra Chaldæorum, & vulnerati in plateis ejus : Quia non sunt viduati Israelitæ & Judæi Deo 5 suo : quia terra illorum plena est iniquitate coram sancto Israelis. Fugite de medio Ba- 6 belis, & eripite quisque seipsum, ne scelerū ejus pœnas luatis : tempus est enim retributionis ejus à Domino, secundùm actiones ejus ipse rependet ei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 *وارسلت اليكم عبيدي الانبياء سحرًا * وارسلت انا اليكم قايلاً * لا تصنعوا امر هذا
5 الدنس الذي ابغضه *فلم يسمعوني ولا امالوا اذنهم ليرجعوا من شرورهم الا يبخروا لالهة
6 اخر * فقطر غضبي ورجزي واشتعل في مدن يهودا ومن خارج ايروسليم * وصاروا للخراب وللقفر
7 مثل هذا اليوم * والان هكذا قال الرب ضابط الكل * لماذا انتم تصنعون شرورا عظيمة في
نفوسكم *وساقطع منكم انسانا وامراة طفلا ومرضعا من وسط يهودا * ليلا يبقي منكم ولا واحد *
8 * لتمرروني باعمال ايديكم وتبخروا لالهة اخر في ارض مصر التي دخلتم اليها لتسكنوا
9 هناك * لكي تقطعوا ولكي تكونوا للعنة وللتعيير في جميع امم الارض * لا تتناسوا انتم
اعمال ايديكم * وشرور ملوك يهودا * وشرور روسايكم * وشرور نسايكم * التي صنعوها في مدن
10 يهودا ومن خارج ايروسليم * ولم يكفوا الي هذا اليوم * ولم يتمسكوا باوامري التي اعطيتها لوجه
11 اباءهم * لاجل هذا هكذا قال الرب * ها انا اقف بوجهي لاهلك جميع البقايا التي في مصر *
12 ويسقطون بالسيف وبالجوع يفنون من صغيرهم الي كبيرهم * ويكونون للتعيير والهلاك
13 واللعنة * واطلع على الجلوس في مصر كما تطلعت على ايروسليم * بالسيف وبالجوع
14 وبالموت * ولا يكون من يخلص ولا واحد من بقايا يهودا المقيمين بارض مصر *
ليرجعوا الي ارض يهودا التي هم يرجون بنفوسهم ليرجعوا هناك * لا يرجعون الا
المخلصون ثانية *

Et ad vos misi servos meos prophetas di- 4 *luculò; misi inquā, ego ad vos, dicens, Ne faciatis rem istā abominandam quā odi : Attamen non audierunt me, nec aurem* 5 *suam inclinaverunt, ne retraherent se à sceleribus suis, ne adolerent diis alienis. Ideoque stillavit ira mea & furor* 6 *meus, exarsitq; in urbes Judæ & in extrinseca Jerosolymæ; ita ut redactæ sint in ruinam & solitudinem, quales sunt hodierno die. Nunc ergò sic ait Dominus* 7 *omnipotens, Quare vos tanta mala committitis in vosipsos, ut excindam è vobis hominem & fœminam; puerum atq; lactentem de medio Judæ; ut nemo vestrum supersit? Ad exacerbandum me o-* 8 *peribus manuum vestrarū, & adolendum diis alienis in terra Ægypti quam ingressi estis ut habitaretis ibi: ut excindamini, et ut sitis maledictioni atque probro inter omnes terræ gentes? Ne tradatis vos oblivioni* 9 *opera manuum vestrarum, flagitia regum Judæ, flagitia principum vestrorum, & flagitia uxorum vestrarum, quæ commiserunt in urbibus Judæ & extra Jerusalem, Nunquam desistentes ad hanc usque* 10 *diem, neque tenentes præcepta mea quæ proposueram patribus eorum. Propterea* 11 *sic ait Dominus; En ego sistam faciem meam, ut perdam cunctas reliquias quæ sunt in Ægypto; Occumbant gla-* 12 *dio, & fame pereant à minimo eorum ad maximum usque, sintque probro, excidio, & maledictioni. Et invisam* 13 *degentes in Ægypto, quemadmodum invisi Jerosolymam, gladio, fame, & peste; Nemoq; erit qui evadat, nec unus quidem,* 14 *ex reliquiis Judæ degentibus in terra Ægypti, ut revertantur in terram Judæ, ad quam ipsi redire se sperant : haud revertentur nisi qui secundò evaserint.*

ej⁹ vino de : terram omnem inebrians Domini manu in Babel auri Calix
כּוֹס־זָהָב בָּבֶל בְּיַד־יְהוָה מְשַׁכֶּרֶת כָּל־הָאָרֶץ מִיֵּינָהּ 7
, Babel cecidit Subitò .gentes insanient ideo , gentes biberunt
שָׁתוּ גוֹיִם עַל־כֵּן יִתְהֹלְלוּ גוֹיִם׃ פִּתְאֹם נָפְלָה בָבֶל 8
.sanetur fortè si, ej⁹ dolorem ad resinam tollite :eā super ululate :est cōtrita &
וַתִּשָּׁבֵר הֵילִילוּ עָלֶיהָ קְחוּ צֳרִי לְמַכְאוֹבָהּ אוּלַי תֵּרָפֵא׃
:suā terrā in vir eamus &, eā derelinquite :est curata non &, Babel Curavimus
רִפִּאנוּ אֶת־בָּבֶל וְלֹא נִרְפָּתָה עִזְבוּהָ וְנֵלֵךְ אִישׁ לְאַרְצוֹ 9
æthera ad usque est elevatum &, ejus judicium cœlos ad pertigit quoniā
כִּי־נָגַע אֶל־הַשָּׁמַיִם מִשְׁפָּטָהּ וְנִשָּׂא עַד־שְׁחָקִים׃
opus Sijon in narrem⁹ &, venite: nostras justitias Dominus Eduxit
הוֹצִיא יְהוָה אֶת־צִדְקֹתֵינוּ בֹּאוּ וּנְסַפְּרָה בְצִיּוֹן אֶת־מַעֲשֵׂה 10
suscitavit : scuta congregate , sagittas Exacuite .nostri Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ הָבֵרוּ הַחִצִּים מִלְאוּ הַשְּׁלָטִים הֵעִיר 11
, ejus cogitatio Babel super quia , Madai regum spiritum Dominus
יְהוָה אֶת־רוּחַ מַלְכֵי מָדַי כִּי־עַל־בָּבֶל מְזִמָּתוֹ
muros Ad .sui templi ultio , ipsa Domini ultio quoniā :eā corrumpendū ad
לְהַשְׁחִיתָהּ כִּי־נִקְמַת יְהוָה הִיא נִקְמַת הֵיכָלוֹ׃ אֶל־חוֹמֹת 12
facite præparare , custodes statuite , custodiam roborate , vexillum levate Babel
בָּבֶל שְׂאוּ־נֵס הַחֲזִיקוּ הַמִּשְׁמָר הָקִימוּ שֹׁמְרִים הָכִינוּ
est locutus quæ fecit etiam, Dominus est molitus etiā quoniā : insidiatores
הָאֹרְבִים כִּי גַּם־זָמַם יְהוָה גַּם־עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר
:thesaurorum multa , multas aquas super tu Habitans .Babel habitatores ad
אֶל־יֹשְׁבֵי בָבֶל׃ שֹׁכַנְתְּ עַל־מַיִם רַבִּים רַבַּת אוֹצָרֹת 13
:sua anima in exercituū Dominus Juravit .tuæ appetentiæ cubitus, tu⁹ finis venit
בָּא קִצֵּךְ אַמַּת בִּצְעֵךְ׃ נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ 14
Faciens .celeusma te super concinent &, brucho velut, homine te replevero Nisi
כִּי אִם־מִלֵּאתִיךְ אָדָם כַּיֶּלֶק וְעָנוּ עָלַיִךְ הֵידָד׃ עֹשֵׂה 15
sua prudentia in & : sua sapientia in orbem firmans , sua fortitudine in terram
אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ
faciet ascēdere & , cœlis in aquarū tumultū ipsum dare vocē Ad .cœlos extendit
נָטָה שָׁמָיִם׃ לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעַל 16
ventum eduxit & , fecit pluviam in fulgura : terræ extremo ab vapores
נְשִׂאִים מִקְצֵה־אֶרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ
est affectus pudore: scientia à homo omnis est effectus Brutus .suis thesauris de
מֵאֹצְרֹתָיו׃ נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ 17
.eis in spiritus non & , ej⁹ conflatio mendaciū quia : sculptili à aurifex omnis
כָּל־צֹרֵף מִפָּסֶל כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא־רוּחַ בָּם׃
Non .peribunt eorū visitationis tempore in : errorum opus , ipsi Vanitas
הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ לֹא־ 18 19
:ej⁹ hæreditatis sceptrum & , ipse omniū plasmator quia, Jahacob pars hæc sicut
כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקוֹב כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ
instrumenta , mihi tu spargens Malleus .ej⁹ nomen exercituū Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ מַפֵּץ־אַתָּה לִי כְּלֵי 20
.regna te in corrumpam & , gentes te in dispersione conteram & : belli
מִלְחָמָה וְנִפַּצְתִּי בְךָ גּוֹיִם וְהִשְׁחַתִּי בְךָ מַמְלָכוֹת׃
, currum te in conteram & : ejus equitantem & , equum te in contritum spargam Et
וְנִפַּצְתִּי בְךָ סוּס וְרֹכְבוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֶכֶב 21
conteram & : mulierem & , virum te in contritum spargam Et .ej⁹ equitantem &
וְרֹכְבוֹ׃ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִישׁ וְאִשָּׁה וְנִפַּצְתִּי 22
conteram Et .virginem & ; juvenem te in conteram & : puerum & senem te in
בְךָ זָקֵן וָנָעַר וְנִפַּצְתִּי בְךָ בָּחוּר וּבְתוּלָה׃ וְנִפַּצְתִּי 23
:ej⁹ jugalē & agricolam te in spargam contritum & , ej⁹ gregem & , pastorem te in
בְךָ רֹעֶה וְעֶדְרוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִכָּר וְצִמְדּוֹ
cunctis & , Babel ipsi reddam Et magistratus & , duces te in conteram &
וְנִפַּצְתִּי בְךָ פַּחוֹת וּסְגָנִים׃ וְשִׁלַּמְתִּי לְבָבֶל וּלְכֹל 24
Sijon in fecerunt quod eorum malum omne Chasdim habitatoribus
יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים אֵת כָּל־רָעָתָם אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְצִיּוֹן
.Dominus dixit , vestris oculis in
לְעֵינֵיכֶם נְאֻם יְהוָה׃

Versio VULG. LAT.

7 Calix aureus Babylon in manu Domini, inebrians omnem terram: de vino ej⁹ biberunt Gentes, & ideò commotæ sunt. 8 Subitò cecidit Babylon, & contrita est: ululate super eam, tollite resinam ad dolorem ej⁹, si fortè sanetur. 9 Curavim⁹ Babylonem, & non est sanata: derelinquam⁹ eam, & eamus unusquisque in terram suam: quoniam pervenit usque ad cœlos judicium ejus, & elevatum est usque ad nubes. 10 Protulit Domin⁹ justitias nostras: venite, & narremus in Sion opus Domini Dei nostri. 11 Acuite sagittas, implete pharetras: suscitavit Domin⁹ spiritū regum Medorum: & contra Babylonem mens ejus est ut perdat eam, quoniā ultio Domini est, ultio templi sui. 12 Super muros Babylonis levate signū, augete custodiā: levate custodes, præparate insidias: quia cogitavit Domin⁹, & fecit quæcunq; locutus est contra habitatores Babylonis. 13 Quæ habitas super aquas multas, locuples in thesauris, venit finis tu⁹ pedalis præcisionis tuæ. 14 Juravit Domin⁹ exercituum per animam suā; Quoniā replebo te hominib⁹ quasi brucho, & super te celeuma cantabitur. 15 Qui fecit terrā in fortitudine sua, præparavit orbem in sapientia sua, & prudentiâ suâ extendit cœlos. 16 Dante eo vocē, multiplicantur aquæ in cœlo: qui levat nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit: & produxit ventū de thesauris suis. 17 Stult⁹ factus est omnis homo à scientia: cōfus⁹ est omnis conflator in sculptili: quia mendax est conflatio eorū, nec est spirit⁹ in eis. 18 Vana sunt opera, & risu digna, in tempore visitationis suæ peribunt. 19 Non sicut hæc, pars Jacob: quia qui fecit omnia ipse est, & Israel sceptrum hæreditatis ejus: Domin⁹ exercituum nomen ej⁹. 20 Collidis tu mihi vasa belli, & ego collidā in te Gentes, & disperdā in te regna: 21 Et collidā in te equum & equitem ej⁹: & collidā in te currum & ascensorem ej⁹: 22 Et collidam in te virum & mulierem: & collidā in te senem et puerū: & collidam in te juvenem & virginem: 23 Et collidam in te pastorem & gregem ejus: & collidam in te agricolam & jugales ejus: & collidam in te duces & magistratus. 24 Et reddam Babyloni, & cunctis habitatoribus Chaldææ, omne malum suum, quod fecerunt in Sion, in oculis vestris, ait Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ Ἱερεμίᾳ (σ) πάντες οἱ ἄνδρες οἱ γνόντες, ὅτι θυμιῶσιν αἱ γυναῖκες (") αὐτῶν, καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες, συναγωγὴ μεγάλη, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ καθήμενοι (τ) ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἐν Παθουρῇ, 16 λέγοντες, Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησας πρὸς ἡμᾶς τῷ ὀνόματι κυρίου, οὐκ (υ) ἀκουσόμεθά σου, 17 Ὅτι ποιοῦντες ποιήσομεν πάντα τὸν λόγον, ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν, θυμιᾶν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς, καθὰ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, ἐν πόλεσιν Ἰούδα καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπλήσθημεν ἄρτων, καὶ (φ) ἐγενόμεθα χρηστοί, καὶ κακὰ οὐκ εἴδομεν. 18 Καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, (χ) ἠλαττώθημεν πάντες, καὶ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐξελίπομεν. 19 Καὶ ὅτι (ψ) ἡμεῖς ἐθυμιῶμεν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, (ω) καὶ ἐσπείσαμεν αὐτῇ σπονδάς, μὴ ἄνευ τῶν ἀνδρῶν ἡμῶν ἐποιήσαμεν αὐτῇ χαυῶνας, καὶ ἐσπείσαμεν αὐτῇ σπονδάς; 20 Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας παντὶ τῷ λαῷ, τοῖς δυνατοῖς καὶ ταῖς γυναιξί, καὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῖς ἀποκριθεῖσιν αὐτῷ λόγους, λέγων, 21 Οὐχὶ τοῦ θυμιάματος οὗ (α) ἐθυμιάσατε ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ, ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ βασιλεῖς ὑμῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς, ἐμνήσθη κύριος; καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ; 22 Καὶ οὐκ ἠδύνατο κύριος ἔτι φέρειν ἀπὸ προσώπου πονηρίας πραγμάτων (β) ὑμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν (γ) βδελυγμάτων ὑμῶν ὧν ἐποιήσατε. καὶ (δ) ἐγενήθη ἡ γῆ ὑμῶν εἰς ἐρήμωσιν, καὶ εἰς ἄβατον, καὶ εἰς ἀράν, ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, 23 Ἀπὸ προσώπου ὧν ἐθυμιᾶτε, καὶ ὧν ἡμάρτετε τῷ κυρίῳ. καὶ οὐκ ἠκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ (ε) νόμῳ, καὶ ἐν τοῖς μαρτυρίοις αὐτοῦ οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ ἐπελάβετο ὑμῶν τὰ κακὰ ταῦτα. 24 Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας τῷ λαῷ, καὶ ταῖς γυναιξίν, Ἀκούσατε λόγον κυρίου·

15 Et responderunt Hieremiæ omnes viri, qui sciebant, quia adolent uxores suæ, & omnes mulieres, synagoga magna, & omnis populus sedentes in terra Ægypto in Pathure, dicentes; 16 Verbum, quod loquutus es ad nos nomine Domini, non audiemus te: 17 Quia (i) facientes faciemus omne verbum, quod egredietur ex ore nostro, adolendo reginæ cœli, & libando ei libamina; sicut fecimus nos, & patres nostri, & reges nostri, & principes nostri in civitatibus Juda, & (k) extra Hierusalem: & impleti sumus panibus, & fuimus jucundi, & mala non vidimus. 18 Et ut omisimus adolentes reginæ cœli; imminuti sumus omnes: & in gladio, & in fame defecimus. 19 Et quia nos adolebamus reginæ cœli, & libavimus ei libamina; nunquid sine viris nostris fecimus ei placentas, & libavimus ei libamina? 20 Et dixit Hieremias omni populo, potentibus, & mulieribus, & omni populo iis qui responderant ei verba, dicens; 21 Nonne incensi, quod adolebatis in civitatibus Juda, & extra Hierusalem, vos, & patres vestri, & reges vestri, & principes vestri, & populus terræ, meminit Dominus? & ascendit super cor ipsius? 22 Et non potuit Dominus ultrà ferre à facie malitiæ rerum vestrarum, & à vestris abominationibus, quas fecistis. Et facta est terra vestra in desolationem, & in invium, & in maledictum, sicut dies hæc, 23 A facie eorum, quæ adolebatis, & quæ peccabatis Domino. Et non audîstis vocem Domini: & in præceptis ejus, & in lege, & in testimoniis ejus non ambulâstis: & apprehenderunt vos mala hæc. 24 Et dixit Hieremias populo, & mulieribus; Audite verbum (l) Domini:

MS.A. (σ) ἅπαντες (") αὐτῶν θεοῖς ἑτέροις, καὶ (τ) ἐν Αἰγύπτῳ, (υ) ἀκουσόμεθα (φ) ἐγενόμεθα (χ) ἠλαττονώθημεν ἡμεῖς, καὶ ἐν (ψ) θυμιῶμεν ἡμεῖς (ω) καὶ εἰ ἐσπείσαμεν (α) ἐθυμιάσατο (β) ὑμῶν, ἀπὸ (γ) βδελυγμάτων ὧν (δ) ἐγένετο (ε) νόμῳ αὐτοῦ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

הָא כְּכַסָא דְדַהֲבָא דְהוּא רְגִיג מִכָּל מָנַיָא כֵּן עִלַּי חוֹבָה דְבָבֶל בְּכֵן פּוּרְעָנוּת תַּקִּיפָא 7
עֲתִידָא דְּתֵיתֵי לַהּ מִן קֳדָם יְיָ עֲתִידִין דְּיִתְרַווֹן מִנַּהּ רַוָּן כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָא וּמִכָּס פּוּרְעָנוּתָא
יִשְׁתּוּן עַמְמַיָא עַל כֵּן יִשְׁתַּגְּשׁוּן עַמְמַיָא׃ בִּתְכֵּיף נְפַלַת בָּבֶל וְאִתַּבְרַת אֱלִילוּ עֲלַהּ סַבוּ 8
שְׁעֵיף לִתְבִירַהּ מָאִים תִּתַּסֵּי׃ אַסֵינָא יַת בָּבֶל וְלָא מִתַּסְיָא שַׁבְקוּהָא וְנֵיזֵיל גְּבַר לְאַרְעֵיהּ 9
אֲרֵי קְרִיב לִשְׁמַיָא תְּבִירַהּ וּמִנְּטַל עַד שְׁמֵי שְׁמַיָא׃ גְּלָא יְיָ יַת זַכְוָתָנָא אִיתוֹ וְנִשְׁתָּעֵי בְּצִיּוֹן 10
יַת עוֹבָדָא דִּי עֲבִיד יְיָ אֱלָהָנָא׃ שַׁנִּינוּ גִּרְרַיָא מְלוֹ שִׁלְטַיָא אַעִיר יְיָ יַת רוּחַ מַלְכֵי מָדַי אֲרֵי 11
עַל בָּבֶל רְעוּתֵיהּ לְחַבָּלוּתַהּ אֲרֵי פוּרְעָנוּתָא דַּיְיָ הִיא פוּרְעָנוּת הֵיכְלֵיהּ׃ עַל שׁוּרֵי בָבֶל 12
זְקוּפוּ אָתָא אַתְקִיפוּ מַטַּרְתָּא אֲקִימוּ נָטְרַיָא אַתְקִינוּ חוּצְנַיָא אֲרֵי אַף חֲשִׁיב יְיָ אַף עֲבַד יַת
דְּמַלֵּיל עַל יָתְבֵי בָבֶל׃ דְּשַׁרְיָא עַל מַיִין סַגִּיאִין סַגִּיאִין בֵּית גִּנְזָהָא מְטָא יוֹם תְּבָרִיךְ עִדָּן 13
סְעוּרַת בִּישׁוּתִיךְ׃ קַיִּם יְיָ צְבָאוֹת בְּמֵימְרֵיהּ אֱלָהֵן אֲמַלֵּינִיךְ מַשְׁרְיַת עַמְמִין סַגִּיאִין כְּזַחֲלָא 14
וִירִימוּן עֲלִיךְ קָלְהוֹן׃ אֲמַר אִלֵּין דַּעֲבַד אַרְעָא בְּחֵילֵיהּ שַׁכְלִיל תֵּבֵל בְּחָכְמְתֵיהּ 15
וּבְסוּכְלְתָנוּתֵיהּ תְּלָא שְׁמַיָא׃ לְקָל מַתְּנֵיהּ רִכְפַּת דְּמַיִן בִּשְׁמַיָא וּמַסֵּיק עֲנָנִין מִסְּיָפֵי אַרְעָא 16
בַּרְקִין לִזְמַן מִטְרָא עֲבִיד וּמַפֵּיק רוּחִין מִבֵּית גִּנְזוֹהִי׃ אִטְּפַשׁוּ כָּל עַמְמַיָא מִלְּמִדַּע 17
חוּכְמְתָא בְּהִיתוּ כָּל קֵינֵי מִלְּמֶעְבַּד צְלַם אֲרֵי שִׁקְרָא אַתִּיכוּנוּן וְלָא רוּחָא בְּהוֹן׃ לְמָא 18
אִנּוּן עוֹבַד תּוּלְעֲבָא בְּעִדָּן דְּאַסְעַר עֲלֵיהוֹן חוֹבֵיהוֹן יֵיבְדוּן׃ לָא כְאִלֵּין חוּלָקֵיהּ דְּיַעֲקֹב 19
אֲרֵי דִּי בְרָא כּוֹלָּא הוּא וְיִשְׂרָאֵל חוּלָק שִׁבְטָא דְאַחְסַנְתֵּיהּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ׃ מְבַדַּר אַתְּ 20
קֳדָמַי כַּרְכָּא דִּי בֵיהּ מָנֵי קְרָבָא וַאֲבַדַּר בִּיךְ עַמְמִין וַאֲחַבֵּיל בִּיךְ מַלְכְוָן׃ וַאֲבַדַּר בִּיךְ סוּסָוָן 21
וּרְתִיכֵיהוֹן וַאֲבַדַּר בִּיךְ רְתִיכִין וְרָכְבֵיהוֹן׃ וַאֲבַדַּר בִּיךְ גְּבַר וְאִתְּתָא וַאֲבַדַּר בִּיךְ סָב וְיָנִיק 22
וַאֲבַדַּר בִּיךְ עוּלֵימִין וּבְתוּלָן׃ וַאֲבַדַּר בִּיךְ רָעְיָא וְעֶדְרֵיהּ וַאֲבַדַּר בִּיךְ אִכָּר וּפַדְנֵיהּ וַאֲבַדַּר בִּיךְ 23
שִׁלְטוֹנִין וְטוּרְנִין׃ וַאֲשַׁלֵּים לְבָבֶל וּלְכָל יָתְבֵי אַרְעָא כַסְדָּאֵי יַת כָּל בִּישְׁתְּהוֹן דַּעֲבַדוּ 24
בְּצִיּוֹן לְעֵינֵיכוֹן אֲמַר יְיָ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 Ecce sicut calix aure⁹ qui est desiderabilis præ cunctis vasis; sic supremum est peccatum Babylonis: ideò ultio gravis ventura est contra eam à facie Dñi. Futurum est ut inebrientur ex ea ebrii omnes reges populorum, & de calice ultionis bibent populi; propterea conturbabuntur populi. 8 Subitò cecidit Babylon, & contrita est. Ululate sup eam: tollite resinam confractioni ej⁹, si fortè sanabitur. 9 Curavim⁹ Babylonem, & non est sanata: relinquite eam, & eam⁹ unusquisque in terram suam: quoniam appropinquavit usque ad cœlos confractio ej⁹, & sublata est usque ad cœlos cœlorum. 10 Revelavit Domin⁹ justitiam nostram, venite et annuntiem⁹ in Sion op⁹ quod fecit Dñs Deus noster. 11 Acuite sagittas & implete pharetras. Suscitavit Dñs spiritum regū Medorū, quia contra Babylonē est voluntas ej⁹ ut disperdat eā: quia ultio Dñi est, ultio templi ej⁹. 12 Sup muros Babylonis levate signū; roborate custodiam; suscitate custodes; præparate insidias: quia cogitavit Dñs, etiam fecit q̄ locut⁹ est sup habitatores Babylonis. 13 Quæ habitat sup aquas multas, multæ sunt dom⁹ thesaurorum ej⁹: pervenit dies interit⁹ tui, temp⁹ visitationis malitiæ tuæ. 14 Juravit Domin⁹ exercituū in verbo suo, Nisi implevero te exercitib⁹ populorū multorū quasi reptiliū, & tollent sup te vocē suam. 15 Dixit hæc, qui fecit terrā virtute sua, fundavit orbē sapientia sua, & prudentia sua appendit cœlos. 16 Ad vocē ej⁹ qui dat tumultū aquarū in cœlis; & subvehit nubes ab extremis terræ; fulgura in tempore pluviæ fecit; & adducit ventos de domo thesaurorū suorū. 17 Insipientes facti sunt omnes populi, ita ut nesciant sapientiā. Confusus est omnis argentarius à faciendo simulachro; quia falsa sunt quæ *conflaverunt*, nec est spirit⁹ in eis. 18 Vana sunt, opera irrisionis: in tempore quo visitavero sup eos peccata ipsorū, peribunt. 19 Non ejusmodi est pars Jacob: quia qui creavit omnia, ipse est, & Israel est portio tribus hæreditatis ejus, Dominus exercituū nomen ejus. 20 Dissipator tu es coram me, civitas in qua sunt arma bellica, & dispergā in te populos, & dissipabo in te regna. 21 Et dispergam in te equos & currus *eorum*; & dispergam in te *currus*, & *ascensores eorum*. 22 Et dispergā in te virum & mulierem: & dispergam in te senem & infantem: & dispergam in te juvenes & virgines. 23 Et dispergam in te pastorem et gregem ejus; & dispergam in te agricolam et par boum ejus: et dispergam in te dominatores et duces. 24 Et reddam Babyloni et omnibus habitatoribus terræ Chaldæorum omne malum suum quod fecerunt in Sion, in oculis vestris, dicit Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܣܐ ܕܕܗܒܐ ܒܒܠ ܒܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ. ܕܡܪܘܝܐ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ ܡܢ ܚܡܪܗ. ܫܬܝܘ 7
ܥܡܡܐ ܘܐܫܬܓܫܘ. * ܡܢ ܫܠܝܐ ܢܦܠܬ ܒܒܠ ܘܐܬܬܒܪܬ. ܐܝܠܠܘ ܥܠܝܗ. 8
ܣܒܘ ܣܡܡܢܐ ܠܟܐܒܗ. ܟܒܪ ܬܬܐܣܐ. * ܐܣܝܢܗ ܠܒܒܠ ܘܠܐ ܐܬܐܣܝܬ. 9
ܫܒܘܩܘܗ ܘܢܐܙܠ ܓܒܪ ܠܐܪܥܗ. ܡܛܠ ܕܡܛܐ ܠܫܡܝܐ ܕܝܢܗ. ܘܐܬܪܝܡ
ܥܕܡܐ ܠܥܢܢܐ. * ܐܦܩ ܡܪܝܐ ܙܕܩܢ. ܬܘ ܢܫܬܥܐ ܒܨܗܝܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܪܝܐ 10
ܐܠܗܢ. * ܓܪܝܘ ܓܐܪܐ ܡܠܘ ܒܝܬ ܓܐܪܐ. ܐܬܥܝܪ ܡܪܝܐ ܪܘܚܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܕܝܐ. ܡܛܠ 11
ܕܥܠ ܒܒܠ ܐܬܪܥܝܬ ܠܡܚܪܒܘܬܗ. ܡܛܠ ܕܬܘܪܥܝܬܗ ܗܝ ܕܡܪܝܐ ܘܬܒܥܬܐ
ܕܗܝܟܠܗ. * ܥܠ ܫܘܪܝܗ ܕܒܒܠ ܐܩܝܡܘ ܐܬܐ. ܐܩܝܡܘ ܡܛܪܬܐ ܘܐܛܒܥܘܗ 12
ܒܡܝܐ. ܡܛܠ ܕܓܡܪ ܡܪܝܐ ܡܕܡ ܕܐܬܪܥܝ ܥܠ ܒܒܠ ܕܝܬܒܐ ܗܘܬ ܒܝܬ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ.
* ܣܓܝܐܝܢ ܓܙܝܟܝ. ܘܡܛܐ ܚܪܬܟܝ ܘܐܬܚܝܠܬ ܡܚܘܬܟܝ. * ܝܡܐ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ 13 14
ܒܢܦܫܗ. ܕܐܡܠܝܟܝ ܐܢܫܐ ܐܝܟ ܩܡܨܐ. ܘܢܥܢܘܢ ܥܠܝܟܝ ܘܢܐܡܪܘܢ. ܗܘܝ. ܗܘܝ.
* ܡܪܝܐ ܥܒܕ ܐܪܥܐ ܒܚܝܠܗ. ܘܬܩܢ ܬܒܝܠ ܒܚܟܡܬܗ. ܘܒܣܘܟܠܗ 15
ܡܬܚ ܫܡܝܐ. * ܠܩܠ ܪܥܡܐ ܕܡܝܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܡܣܩ ܥܢܢܐ ܡܢ ܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ. 16
ܘܒܪܩܐ ܠܡܛܪܐ ܥܒܕ. ܡܦܩ ܪܘܚܐ ܡܢ ܐܘܨܪܘܗܝ. * ܐܫܬܛܝ ܟܠ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܝܕܥܬܐ. 17
ܒܗܬܘ ܟܠ ܨܝܪܐ ܡܢ ܓܠܝܦܐ ܕܥܒܕܘ. ܡܛܠ ܕܕܓܠܘܬܐ ܢܣܟܘ ܘܠܝܬ ܒܗܘܢ
ܪܘܚܐ. * ܠܐ ܡܕܡ ܐܢܘܢ. ܥܒܕܐ ܐܢܘܢ ܫܛܝܐ. ܒܝܘܡܐ ܕܡܬܦܩܕܝܢ ܢܐܒܕܘܢ. * ܠܐ 18 19
ܐܝܟ ܕܗܠܝܢ ܡܢܬܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܒܪܐ ܟܠ. ܗܘܝܘ ܡܢܬܗܘܢ. ܘܫܒܛܐ
ܕܝܪܬܘܬܗܘܢ. ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ. * ܛܝܒܘ ܠܝ ܡܐܢܝ ܩܪܒܐ. ܐܘܒܕ ܒܟܝ 20
ܥܡܡܐ. ܘܐܚܒܠ ܒܟܝ ܡܠܟܘܬܐ. * ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ ܪܟܫܐ ܘܪܟܒܘܗܝ. ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ 21
ܡܪܟܒܬܐ ܘܪܟܒܝܗܝܢ. * ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ ܓܒܪܐ ܘܐܢܬܬܐ. ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ ܣܒܐ ܘܛܠܝܐ. 22
ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ ܥܠܝܡܐ ܘܒܬܘܠܬܐ. * ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ ܪܥܝܐ ܘܡܪܥܝܬܗ. ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ ܐܟܪܐ 23
ܘܦܕܢܗ. ܘܐܘܒܕ ܒܟܝ ܫܠܝܛܢܐ ܘܡܕܒܪܢܐ. * ܘܐܦܪܘܥ ܠܒܒܠ ܘܠܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ 24
ܕܟܠܕܝܐ. ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕܘ ܠܨܗܝܘܢ. ܠܥܝܢܝܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

7 * Calix aureus est Babel in manu Domini, inebrians totam terram vino suo: biberunt omnes gentes, & turbatæ sunt. 8 Repentè corruit Babel, & confracta est: ululate propter eam: capite medicamina doloribus ejus, si fortè sanetur. 9 Curavimus Babelem, & non est sanata: relinquamus eam, & abeamus quisque in patriam suam: (nam pervenit ad cœlum usque judicium ejus, & extulit se ad nubes usque) 10 Proferet Dominus innocentiam nostram. Venite, narremus in Sione facinora Domini Dei nostri. 11 Cogite pharetras, implete sagittis: excitavit Dominus spiritum regis Mediæ, quia Babelem destruere destinavit: nam retributio Domini est, & ultio templi sui. 12 Super muros Babelis erigite vexillum, statuite excubias, & eam aquis immergite: nam perfecit Dominus quod decreverat contra Babelem quæ sita erat inter aquas multas. 13 Multi sunt thesauri tui, *sed* appropinquavit finis tuus, & invaluit plaga tua. 14 Juravit Domin⁹ potentissimus p semetipsum, *dicens*; Implebo te hominibus ut locustis, qui de te concinent ac dicent; Hem, hem. 15 Dominus terram fecit potentiâ suâ, condidit orbem sapientiâ suâ, & prudentiâ suâ cœlum extendit. 16 Qui edit sonum fragoris aquarum in cœlo, elicit nubes è terræ finibus, fulgura in pluviam vertit, profert ventos ex horreis suis. 17 Stultus factus est omnis homo potiùs quàm ut cognitionem assequatur: pudefacti sunt omnes fusores propter sculptilia quæ fecerunt, quia mendacia fuderunt quibus nullus inest spiritus. 18 Nihil sunt, opificia sunt stolida: quo die visitabuntur, peribunt. 19 Non ut illorum (*opificum*) est portio Jacobi; sed qui omnia creavit, is est eorum portio; & virga hæreditatis eorum, Dominus potentissimus vocatur. 20 Parate mihi vasa bellica: disperdam propter te gentes, & extinguam propter te regna: 21 Disperdam propter te equos & iis insidentes, & propter te disperdā curr⁹ & sessores eorum: 22 Dispergam propter te viros ac mulieres, & dispergam propter te senes juvenésque, & propter te dispergā adolescentes ac virgines: 23 Disperdam pro te pastorem & gregem ejus, disperdā pro te aratorem & jugum boum ejus, & pro te disperdam tyrannos ac principes: 24 Denique rependam Babeli & cunctis habitatoribus Chaldæis, totum malum quo Sionem affecerant, spectantibus vobis, ait Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاصحاح الثاني والثلاثون *

* فاجاب ارميا جميع الرجال العارفين ان نساهم يبخرن لالهة اخرى * وجميع النسوة جمع 15
عظيم * وكل الشعب الجلوس بمصر في باثوريس قايلين * القول الذي تكلمت 16
معنا به باسم الرب لم نسمعه منك * لاننا صانعين نصنع كل القول الذي يخرج من 17
فمنا لنبخر لملكة السماء ونريق لها قوارير * كما صنعنا نحن واباونا وملوكنا
ورؤساونا في مدن يهودا ومن خارج اورشليم * وامتلانا خبزا وصرنا طيبين * ولم نعاين
سرورا * ولما فرغنا نبخر لملكة السماء عوزنا نحن * وبالسيف والجوع فنينا * ولانا 18 19
نحن نبخر لملكة السماء * وان كنا فرغنا لها قوارير * هل من دون رجالنا صنعنا
لها قرابين وافرغنا لها قوارير * فقال ارميا لكل الشعب * للاقوياء وللنساء ولكل 20
الشعب الذين جاوبوه بهذه الاقوال قايلا * اليس البخور الذي بخرتم به في مدن 21
يهودا ومن خارج اورشليم انتم واباوكم وملوككم ورؤساوكم وشعب الارض *
ذكره الرب وصعد على قلبه * ولم يستطيع الرب ان يحتمل ايضا من وجه شر اعمالكم 22
ومن الرذالات التي صنعتموها * وصارت ارضكم للخراب والقفر واللعنة * كما في هذا اليوم *
* من وجه ما بخرتم به وما اخطاتم به للرب * ولم تسمعوا صوت الرب * وفي اوامره وفي ناموسه 23
وفي شهاداته لم تسيروا * فادركتكم هذه الشرور * وقال ارميا للشعب وللنسوة * اسمعوا 24
قول الرب *

Textus trigesimus secundus.

15 Responderunt autem Jeremiæ omnes viri qui sciebant uxores suas adolevisse diis alienis, & omnes mulieres, turba magna, totúsque populus qui commorabantur in Ægypto in Bathure, dicentes; 16 Sermonem quo nos allocutus es nomine Domini, non auscultabimus à te: 17 Imò planè facturi sumus omnem sermonem qui egreditur ex ore nostro, adolentes reginæ cœli, & fundentes ei alabastra, quemadmodum fecimus nos & majores nostri, & reges ac principes nostri in urbibus Judæ & extra Jerusalem: nam pane abundabamus, prosperi eramus, nec sentiebamus incommoda. 18 Postquam verò desivimus adolere reginæ cœli, indigi facti sumus, & gladio ac fame defecimus. 19 Quòd autem adoleamus reginæ cœli, eique fuderimus alabastra, num absque maritis nostris fecimus ei oblationes, & alabastra fudimus illi? 20 Dixit Jeremia toti populo, tam fortibus quàm fœminis totique turbæ quæ responderat ei hujuscemodi sermonibus, dicens; 21 An non thuris illius, quod in urbibus Judæ & extra Jerusalem adolevistis vos ac patres vestri, & reges ac principes vestri, terræque populus; recordatus est Dominus, eique venit in memoriam? 22 Cúmque non posset ampliùs tolerare Dominus propter nequitiam operum vestrorum, & propter abominationes quas egistis; facta est terra vestra in vastitatem, solitudinem, & maledictionem, quemadmodum est hodierno die. 23 Eò quòd adolevistis & peccâstis in Dominum, neque paruistis voci Domini, & in præceptis, lege, atque testimoniis ejus non ambulâstis; propterea evenerunt vobis hæc mala. 24 Dixit etiam Jeremia populo & mulieribus; Audite sermonem Domini.

ירמיה: נא

:terram omnem corrumpens Dominus dixit ,corruptor mons te ad ego Ecce
25 הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר הַמַּשְׁחִית נְאֻם־יְהוָה הַמַּשְׁחִית אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
te dabo & ,petris de te evolvam & ,te super meam manum extendam &
וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלֶיךָ וְגִלְגַּלְתִּיךָ מִן־הַסְּלָעִים וּנְתַתִּיךָ
lapidem & ,angulo lapidem te de tollent non Et .combustionis montem in
26 לְהַר שְׂרֵפָה׃ וְלֹא־יִקְחוּ מִמְּךָ אֶבֶן לְפִנָּה וְאֶבֶן
vexillum Levate .Dominus dixit ,eris seculi desolationes sed :fundamentis
27 לְמוֹסָדוֹת כִּי־שִׁמְמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה נְאֻם־יְהוָה׃ שְׂאוּ־נֵס
illā super promulgate ,gentes eam super consecrate :gentibus in buccina clangite,terra in
בָּאָרֶץ תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגּוֹיִם קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ גּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ עָלֶיהָ
facite ascēdere,principem ea super præficite :Aschenaz & ,Minni , Ararat regna
מַמְלְכוֹת אֲרָרַט מִנִּי וְאַשְׁכְּנָז פִּקְדוּ עָלֶיהָ טִפְסָר הַעֲלוּ־
, Madai reges gentes eam super Sanctificate .horripilantem bruchum sicut equum
28 סוּס כְּיֶלֶק סָמָר׃ קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ גוֹיִם אֶת־מַלְכֵי מָדַי
.ejus potestatis terram cunctámque ,ejus magistratus universos & ,ejus duces
אֶת־פַּחוֹתֶיהָ וְאֶת־כָּל־סְגָנֶיהָ וְאֵת כָּל־אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
Domini cogitationes Babel super est firmata quia :dolebit & , terra contremiscet Et
29 וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וַתָּחֹל כִּי קָמָה עַל־בָּבֶל מַחְשְׁבוֹת יְהוָה
fortes Cessaverunt .habitatore absque ,solitudinem in Babel terram ponendum ad
30 לָשׂוּם אֶת־אֶרֶץ בָּבֶל לְשַׁמָּה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ חָדְלוּ גִבּוֹרֵי
fuerunt ,eorum fortitudo defecit ,munitionibus in sederunt , pugnare Babel
בָבֶל לְהִלָּחֵם יָשְׁבוּ בַּמְּצָדוֹת נָשְׁתָה גְבוּרָתָם הָיוּ
occursum in Cursor .ejus vectes sunt contriti ,ejus habitacula incenderunt :mulieres in
31 לְנָשִׁים הִצִּיתוּ מִשְׁכְּנֹתֶיהָ נִשְׁבְּרוּ בְרִיחֶיהָ׃ רָץ לִקְרַאת־
quod , Babel regi nuntiandum ad :nuntii occursum in nuntius & ,curret cursoris
רָץ יָרוּץ וּמַגִּיד לִקְרַאת מַגִּיד לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ בָּבֶל כִּי־
arundines & ,sunt comprehensa vada Et .fine à ejus civitas sit capta
32 נִלְכְּדָה עִירוֹ מִקָּצֶה׃ וְהַמַּעְבָּרוֹת נִתְפָּשׂוּ וְאֶת־הָאֲגַמִּים
dixit sic Quia .fuerunt territi belli viri & : igni in combusserunt
33 שָׂרְפוּ בָאֵשׁ וְאַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה נִבְהָלוּ׃ כִּי כֹה אָמַר
: eam calcare tempus ; area tanquam Babel filia , Israel Deus exercituū Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בַּת־בָּבֶל כְּגֹרֶן עֵת הִדְרִיכָהּ
me contrivit , me Comedit ei messis tempus veniet & , paululum adhuc
34 עוֹד מְעַט וּבָאָה עֵת־הַקָּצִיר לָהּ׃ אֲכָלַנוּ הֲמָמַנוּ
replevit,draco veluti me absorbuit ,inane vas me statuit,Babel rex Nebuchadresar
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הִצִּיגַנוּ כְּלִי רִיק בְּלָעַנוּ כַּתַּנִּין מִלָּא
, Babel super ,mea caro & ,mei Rapina .me expulit : meis deliciis suum ventrem
35 כְּרֵשׂוֹ מֵעֲדָנָי הֱדִיחָנוּ׃ חֲמָסִי וּשְׁאֵרִי עַל־בָּבֶל
.Jerusalaim dicat , Chasdim habitatores ad meꝰ sanguis & :Sijon habitatrix dicat
תֹּאמַר יֹשֶׁבֶת צִיּוֹן וְדָמִי אֶל־יֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים תֹּאמַר יְרוּשָׁלִָם׃
:tuam ultionem ulciscar &,tuā litem litigans ego Ecce:Dominus dixit sic Propterea
36 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי־רָב אֶת־רִיבֵךְ וְנִקַּמְתִּי אֶת־נִקְמָתֵךְ
Babel erit Et .ejus venam faciam arescere & ,ejus mare faciam siccare &
37 וְהַחֲרַבְתִּי אֶת־יַמָּהּ וְהֹבַשְׁתִּי אֶת־מְקוֹרָהּ׃ וְהָיְתָה בָבֶל
leones ut Simul .habitatore absque ,sibilū & ,stupor ,draconum habitatio,tumulos in
38 לְגַלִּים מְעוֹן־תַּנִּים שַׁמָּה וּשְׁרֵקָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ יַחְדָּו כַּכְּפִרִים
,eorū convivia ponam eorum calore In .leænarum catuli ut fremuere : rugient
39 יִשְׁאָגוּ נָעֲרוּ כְּגוֹרֵי אֲרָיוֹת׃ בְּחֻמָּם אָשִׁית אֶת־מִשְׁתֵּיהֶם
,evigilent non & ,seculi somnum dormiant & ,exultent ut ,eos faciam inebriare &
וְהִשְׁכַּרְתִּים לְמַעַן יַעֲלֹזוּ וְיָשְׁנוּ שְׁנַת־עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ
cum arietes tanquā,jugulandum ad agnos veluti eos faciā Descendere .Dominus dixit
40 נְאֻם יְהוָה׃ אוֹרִידֵם כְּכָרִים לִטְבוֹחַ כְּאֵילִים עִם־
quomodo ? terræ omnis laus est cōprehensa &,Sesach est capta Quomodo .hircis
41 עַתּוּדִים׃ אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ וַתִּתָּפֵשׂ תְּהִלַּת כָּל־הָאָרֶץ אֵיךְ
tempestate in : mare Babel super Ascendit ! gentibus in Babel stuporem in fuit
42 הָיְתָה לְשַׁמָּה בָּבֶל בַּגּוֹיִם׃ עָלָה עַל־בָּבֶל הַיָּם בַּהֲמוֹן
.est operta ejus fluctuum
גַּלָּיו נִכְסָתָה׃

Versio VULG. LAT.

25 Ecce ego ad te, mons pestifer, ait
Dominꝰ, qui corrumpis univer-
sam terram : & extendam ma-
num meam super te, & evolvam
te de petris, & dabo te in mon-
26 tem combustionis. Et non tol-
lent de te lapidem in angulum,
& lapidem in fundamenta, sed
perditꝰ in æternum eris, ait Do-
27 minꝰ. Levate signum in terra :
clangite buccinâ in Gentibꝰ, san-
ctificate super eam Gentes: an-
nuntiate contra illam regibꝰ A-
rarat, Menni, & Ascenez : nu-
merate contra eam Taphsar, ad-
ducite equum quasi bruchum a-
28 culeatum. Sanctificate contra eā
Gētes, reges Mediæ, duces ejꝰ, &
universos magistratus ejus, cun-
ctámque terram potestatis ejus.
29 Et commovebitur terra, & con-
turbabitur : quia evigilabit con-
tra Babylonē cogitatio Domini,
ut ponat terram Babylonis deser-
30 tam & inhabitabilem. Cessave-
runt fortes Babylonis à prælio ;
habitaverunt in præsidiis : devo-
ratū est robur eorū, & facti sunt
quasi mulieres : incensa sunt ta-
bernacula ejus, contriti sunt ve-
31 ctes ejus. Currens obviā curren-
ti veniet: & nuntius obviꝰ nun-
tianti: ut annuntiet regi Babylo-
nis, quia capta est civitas ejus à
32 summo usque ad summū: Et va-
da præoccupata sunt, & paludes
incensæ sunt igni : & viri bella-
33 tores conturbati sunt. Quia hæc
dicit Dominus exercituum, Deus
Israel; Filia Babylonis quasi area,
tempus trituræ ejus: adhuc mo-
dicum, & veniet tempus messio-
34 nis ejus. Comêdit me, devoravit
me Nabuchodonosor rex Baby-
lonis: reddidit me quasi vas ina-
ne, absorbuit me quasi draco, re-
plevit ventrem suum teneritudi-
35 ne meâ, & ejecit me. Iniquitas
adversum me, & caro mea super
Babylonē, dicit habitatio Sion :
& sanguis meus super habitato-
res Chaldææ, dicit Jerusalem.
36 Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego judicabo causam tuam, & ulciscar ultionem tuam,
37 & desertum faciam mare ejus, & siccabo venam ejus. Et erit Babylon in tumulos, habitatio
38 draconum, stupor, & sibilus, eò quòd non sit habitator. Simul ut leones rugient, excutient
39 comas veluti catuli leonum. In calore eorum ponam potus eorum, & inebriabo eos, ut so-
40 piantur, & dormiant somnum sempiternum, & non consurgant, dicit Dominus. Dedu-
41 cam eos quasi agnos ad victimam, & quasi arietes cum hœdis. Quomodò capta est Se-
sach, & comprehensa est inclyta universæ terræ? quomodò facta est in stuporem Babylon
42 inter Gentes. Ascendit super Babylonem mare, multitudine fluctuum ejus operta est.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

25 Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ,
Ὑμεῖς γυναῖκες τῷ στόματι ὑμῶν ἐ-
λαλήσατε, καὶ ταῖς χερσὶν ὑμῶν ἐ-
πληρώσατε, λέγουσαι, Ποιοῦσαι (ζ)ποι-
ήσομεν τὰς ὁμολογίας ἡμῶν ἃς (η)ὡ-
μολογήκαμεν, θυμιᾷν τῇ βασιλίσσῃ
τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς·
ἐμμείνασαι ἐνεμείνατε ταῖς ὁμολογί-
26 αις ὑμῶν, καὶ ποιοῦσαι ἐποιήσατε. Διὰ
τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου, πᾶς Ἰ-
ούδα οἱ καθήμενοι ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, Ἰ-
δοὺ ὤμοσα τῷ ὀνόματί μου τῷ μεγά-
λῳ, (θ) εἶπε κύριος, ἐὰν γένηται
ἔτι ὄνομά μου ἐν τῷ στόματι παντὸς
Ἰούδα εἰπεῖν, (ι)Ζῇ κύριος, ἐπὶ πά-
27 σῃ γῇ Αἰγύπτῳ. Ὅτι (κ)ἐγὼ ἐγρήγο-
ρα ἐπ᾽ αὐτοὺς, τοῦ κακῶσαι αὐτοὺς, καὶ
οὐκ (λ)ἀγαθῶσαι· καὶ ἐκλείψουσι πᾶς
Ἰούδα, οἱ κατοικοῦντες ἐν γῇ (μ) Αἰ-
γύπτῳ, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ, ἕως
28 ἂν ἐκλείπωσιν. Καὶ οἱ σεσωσμένοι ἀ-
πὸ ῥομφαίας ἐπιστρέψουσιν εἰς γῆν Ἰ-
ούδα ὀλίγοι (ν)ἀριθμῷ, καὶ γνώσονται
οἱ κατάλοιποι Ἰούδα (ξ)οἱ καταστάν-
τες ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, κατοικῆσαι ἐκεῖ,
29 λόγος τίνος ἐμμενεῖ. Καὶ τοῦτο (ο)
τὸ σημεῖον ὑμῖν, ὅτι ἐπισκέψομαι ἐ-
30 γὼ ἐφ᾽ ὑμᾶς εἰς πονηρά. Οὕτως εἶπε
κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν Οὐαφρῆ
βασιλέα Αἰγύπτου εἰς χεῖρας ἐχθροῦ
αὐτοῦ, καὶ εἰς χεῖρας (π) ζητοῦντος τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ, καθὰ ἔδωκα τὸν Σεδε-
κίαν βασιλέα Ἰούδα εἰς χεῖρας Να-
βουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος
ἐχθροῦ αὐτοῦ, καὶ ζητοῦντος τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ.

1 Cap. 45. Vulg. Lat. Ὁ ΛΟ-
ΓΟΣ ὋΝ ἘΛΑΛΗΣΕΝ ἹΕΡΕ-
ΜΙΑΣ ὁ προφήτης πρὸς Βαροὺχ υἱὸν
Νηρίου, ὅτε (ρ)ἔγραφε τοὺς λόγους τού-
τους ἐν τῷ βιβλίῳ ἀπὸ στόματος Ἰ-
ερεμίου, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρτῳ
(σ) Ἰωακεὶμ υἱῷ Ἰωσία βασιλέως
Ἰούδα·

Sic dixit Dominus Deus Is- 25
rael; Vos (m) mulieres ore
vestro loquutæ estis, & ma-
nibus vestris implêstis, di-
centes: Facientes faciemus
confessiones nostras, quas
confessæ sumus, adolendo
reginæ cœli, & libando ei
libamina. Perseverantes per-
severâstis in confessionibus 26
vestris, & facientes feci-
stis. Ideò audite verbum
Domini, omnis Juda,
qui sedetis in terra Ægy-
pto ; Ecce juravi nomine
meo magno, ait Dominus ; si
erit ultrà nomen meum in
ore universi Juda ad dicen-
dum, Vivit Dominus, in
omni terra Ægypto : Quia 27
ego vigilavi super eos, ad
affligendum eos, & non be-
nefaciendum. Et deficient
omnis Juda, habitantes in
terra Ægypto, in gladio, &
in fame, donec defecerint. Et 28
qui evaserint à gladio, re-
vertentur in terram Juda,
pauci numero: & agnoscent
residui Juda, qui steterunt
in terra Ægypto ad habitan-
dum ibi, verbum cujus (n)
permaneat. Et hoc signum 29
vobis, quia visitavi ego su-
per vos in (o) mala : Sic 30
dixit Dominus, Ecce ego do
(p) Vaphre regem Ægypti
in manus inimici ejus, &
in manus quærentis ani-
mam ejus; sicut dedi Se-
deciam regem Juda in ma-
nus Nabuchodonosor regis
Babylonis inimici ejus, &
quærentis animam ejus.

(q) VERBUM, quod 1
loquutus est Hieremias pro-
pheta ad Baruch, filium
Neriæ ; quando scripsit
verba hæc in libro ex o-
re Hieremiæ, in anno quar-
to Joacim filio Josiæ regis
Juda :

MS. A. (ζ)ποιήσωμεν (η)ὡμολογήσαμεν, (θ)λέγει κύριος, (ι) Ζῇ κύριος κύριος, (κ) ἰδοὺ ἐγὼ (λ) ἀγαθῦναι. (μ) Αἰγύπτου, (ν) ἀριθμοὶ, (ξ) καὶ οἱ καταβαίνοντες ἐν γῇ Αἰγύπτου, παροικῆσαι ἐκεῖ, (ο) * ἡμῖν τὸ σημεῖον, (π) ζητούντων (ρ) ἜΓΡΑΨΕΝ (σ) ΤΩ͂Ι ἸΩΑΚΕΊΜ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 הָא אֲנָא שָׁלַח רוּגְזִי עֲלָךְ כַּרְכָּא מְחַבְּלָא אֲמַר יְיָ דִּמְחַבֵּיל יָת כָּל אַרְעָא וְאָרֵים יָת מְחָת
26 גְּבוּרְתִּי עֲלָךְ וַאֲטַגְרְנָךְ מִן תּוּקְפָא וְאֶתְּנִנָךְ לִכְרַךְ יְקִידָא׃ וְלָא יִסְבוּן מִנָּךְ מְלַךְ לְמַלְכוּ
27 וְשִׁלְטוֹן לְשׁוּלְטָנוּ אֲרֵי צָדוּת עָלַם תְּהֵי אֲמַר יְיָ׃ זְקוּפוּ אָתָא בְּאַרְעָא תְּקַעוּ שׁוֹפָרָא
בְּעַמְמַיָּא זַמִּינוּ עֲלַהּ עַמְמַיָּא בַּסְּרוּ עֲלַהּ מַלְכְוָת אַרְעָא דְּקַרְדּוּ מַשְׁרְיַת חוּרְמִינֵי וְהַדְיֵב
28 זַמִּינוּ עֲלַהּ עָבְדֵי קְרָבָא דִּיהוֹן סָלְקִין סוּסְוָתְהוֹן מְפַנְּכִין הָא כּוּחְלָא דְּמִצְלַהֵב׃ זַמִּינוּ
29 עֲלַהּ עַמְמַיָּא יָת מַלְכֵי מָדַי יָת שִׁלְטוֹנַהָא וְיָת כָּל טוּרְנַהָא וְיָת כָּל אֲרַע שׁוּלְטָנֵיהּ׃ וּתְזוּעַ
אַרְעָא וְתִתְמְרַע אֲרֵי קָמָא עַל בָּבֶל מַחְשְׁבָתָא דַּיְיָ לְשַׁוָּאָה יָת אַרְעָא דְּבָבֶל לְצָדוּ מִבְּלִי
30 יָתִיב׃ אִתְמְנַעוּ גִּבָּרֵי בָבֶל מִלְאַגָּחָא קְרָבָא יְתִיבוּ בִּמְצָדַיָּא אִתְּבַרַת גְּבוּרְתְּהוֹן הֲווֹ
31 חַלִּישִׁין כִּנְשַׁיָּא אִתּוֹקְדָא בִּירָנְיָתְהָא אִתְּבַרוּ עַבְרַהָא׃ רָהִיט לִקְדָמוּת רָהִיט יְרְהוֹט
32 וּמְחַוֵּי לִקְדָמוּת מְחַוֵּי לְחַוָּאָה לְמַלְכָּא דְּבָבֶל אֲרֵי אִתְכְּבִישַׁת קַרְתֵּיהּ מִסּוֹפֵיהּ׃ וּמְנִיזָתָא
33 אִתְּאַחֲדָא וְיָת אַגְמַיָּא אוֹקִידוּ בְּנוּרָא וְגִבָּרֵי עָבְדֵי קְרָבָא אִתְבְּהִילוּ׃ אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ
צְבָאוֹת אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל כְּנִשְׁתָּא דְּבָבֶל דָּמְיָא לְאִדְּרָא דִּמְטָא עִדָּן אַדְרִיכוּתֵיהּ עוֹד צִיב
34 חַד כִּזְעֵיר וְיֵיתוּן בָּזוּזִין עֲלַהּ׃ אֲמַרַת יְרוּשְׁלֵם בַּז נִכְסַי וְשֵׁיצַנִי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל
35 נַפְּצַנִי כְּמָן רֵיקָן בַּלְעַנִי כְּתַנִּינָא מְלָא בֵית גְּנָזֵיהּ מִטּוּב אַרְעִי טַלְטְלַנִי׃ חֲטוֹפִי וּבִזּוּזִי עַל
בָּבֶל תֵּימַר כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן וְחוֹבַת דַּם זַכַּי דְּאִתְּשַׁד בִּי עַל יָתְבֵי אַרְעָא כַּסְדָּאֵי תֵּימַר
36 יְרוּשְׁלֵם׃ בְּכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא דָּאֵין יָת דִּינִיךְ וּמִתְפְּרַע יָת פּוּרְעֲנוּתִיךְ וְאַחְרֵיב יָת
37 יַמַּהּ וְאוֹבֵישׁ יָת מַבּוּעָהָא׃ וּתְהֵי בָבֶל לְיַגְרִין מְדוֹר יְרוֹדִין צָדוּ וְאִשְׁתְּמָמוּ מִבְּלִי יָתֵיב׃
38 39 כַּחֲדָא כְּאַרְיָוָן יְנַהֲמוּן כִּבְנֵי אַרְיָוָן יְרִימוּן קָלְהוֹן׃ אַיְתֵא עֲלֵיהוֹן עָקָא וִיהוֹן דָּמָן לְרַוְיָא
40 בְּדִיל דְּלָא יְהוֹן תַּקִּיפִין וִימוּתוּן מוֹתָא תִנְיָנָא וְלָא יֵיחוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי אֲמַר יְיָ׃ אֲמַסְרִנּוּן
41 כְּתוֹרִין לְקִטְלָא כִּדְכְרִין עִם גַּדְיָן׃ אֵיכְדֵין אִתְכְּבִישַׁת בָּבֶל וְאִתְּאַחֲדַת תּוּשְׁבַּחַת כָּל
42 אַרְעָא אֵיכְדֵין הֲוָת לְצָדוּ בָבֶל בְּעַמְמַיָּא׃ סְלֵיק עַל בָּבֶל מֶלֶךְ בְּמַשְׁרְיָתֵיהּ דִּסְגִּי כְּמֵי יַמָּא
בְּאִתְרְגוֹשַׁת גַּלּוֹהִי חֲפָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce ego mitto furorem meum contra te civitas dissipans. dicit Dñs: quæ 25
dissipas universam terram: & levabo plagam fortitudinis meæ contra te, &
consumam te à *fortitudine*, & dabo te in civitatē combustionis. Et non tol- 26
lent ex te regem in regnum, & principē in principatum: quia desolatio æter-
na eris, dicit Dñs. Levate signum in terra, clangite buccina in populis, præ- 27
parate contra eam populos, annuntiate contra illam regnis terræ Cardu, ex-
ercitui Armeniæ & Hadeb ; præparate contra eam bellatores, qui ascen-
dant equos suos hinnientes instar bruchi inflammati. Præparate contra 28
eam populos, reges Medorum, & dominatores eorum, & omnes duces eo-
rum, & omnem terram dominii eorum. Et commovebitur terra & infirma- 29
bitur, quoniam confirmatæ sunt contra Babylonem cogitationes Domini, ut
ponat terram Babylonis in desolationem absque habitatore. Cessaverunt 30
fortes Babylonis à prælio, habitaverunt in munitionibus: contritum est ro-
bur eorum, facti sunt infirmi sicut mulieres: succensa sunt palatia ejus, contri-
ti sunt vectes ejus. Currens obviā currenti curret, & nuntians obviā nuntian- 31
ti ad annuntiandū regi Babylonis; quia capta est civitas ejus à summo ejus.
Et vada capta sunt, & stagna succensa sunt igni, & viri bellatores turbati 32
sunt. Quia hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel: Cœtus Babylonis similis 33
est areæ cujus trituræ tempus pervenit. Ad paululū modicúmque, & venient
direptores ad eam. Dixit Jerusalem, Diripuit substantiam meam, & consum- 34
psit me Nabuchodonosor rex Babylonis, comminuit me quasi vas vacuum;
absorbuit me quasi draco : implevit domum thesauri sui bonis terræ meæ,
transmigrare me fecit. Depopulatio mea & deprædatio mea super Babylo- 35
nem, dicit cœtus Sion : & peccatum sanguinis innocentis qui effusus est in
me, sup habitatores terræ Chaldæorū, dicit Jerusalem. Propterea hæc dicit 36
Dñs: Ecce ego judico causā tuā, & ulciscar ultionē tuam, & arefaciā mare
ejus, & siccabo fontes ejus. Et erit Babylon in acervos, & habitaculū draco- 37
num, desertū & desolatio, absq; habitatore. Simul quasi leones rugient, & 38
quasi filii leonum attollent vocē suam. Adducā sup eos tribulationē, & erunt 39
similes ebriis, ut non sint fortes, sed moriantur morte secunda, & non vivant
in seculo futuro, dicit Dñs. Tradam eos quasi tauros occisioni, & quasi ari- 40
etes cum hircis. Quomodo subjugata est Babylon, & captū est decus univer- 41
sæ terræ! quomodo facta est Babel in desolationem inter populos! Ascen- 42
dit contra Babylonem rex cum copiis suis numerosis, quasi aquis maris; tu-
multu fluctuum ejus cooperta est.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܗܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟ ܛܘܪܐ ܡܚܒܠܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܕܚܒܠܬ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܐܪܝܡ
ܐܝܕܝ ܥܠܝܟ. ܘܐܓܪܘܓܟ ܡܢ ܟܐܦܐ. ܘܐܥܒܕܟ ܛܘܪܐ ܝܩܝܕܐ. * ܘܠܐ ܢܣܒܘܢ ܡܢܟ
26 ܟܐܦܐ ܠܩܪܢܐ. ܘܟܐܦܐ ܠܫܬܐܣܐ. ܐܠܐ ܠܚܘܪܒܐ ܕܠܥܠܡ ܬܗܘܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
* ܐܪܝܡܘ ܢܝܫܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܩܥܘ ܒܩܪܢܐ ܒܥܡܡܐ. ܛܝܒܘ ܥܠܝܗ ܥܡܡܐ. ܐܟܪܙܘ
27 ܥܠܝܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܪܛ ܘܕܐܪܡܢܝܐ ܘܕܐܫܟܢܙ. ܦܩܘܕܘ ܥܠܝܗ ܚܒܠܐ. ܐܝܬܘ
ܣܘܣܝܐ ܐܝܟ ܩܡܨܐ. * ܛܝܒܘ ܥܠܝܗ ܥܡܡܐ. ܠܡܠܟܐ ܕܡܕܝ ܘܠܪܘܪܒܢܘܗܝ
28 ܘܠܟܠܗܘܢ ܫܠܝܛܢܘܗܝ. * ܘܬܙܘܥ ܐܪܥܐ ܘܬܬܡܗ. ܡܛܠ ܕܩܡܬ ܥܠ ܒܒܠ
29 ܡܠܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܠܡܚܪܒܘ ܐܪܥܐ ܕܒܒܠ ܕܠܐ ܬܬܥܡܪ. * ܫܠܝܘ
ܓܢܒܪܐ ܕܒܒܠ ܡܢ ܩܪܒܐ ܥܡ ܥܡܘܪܝ ܡܨܪܘܬ. ܐܬܒܪܬ ܚܝܠܗܘܢ ܘܗܘܘ
ܐܝܟ ܢܫܐ. ܗܦܘܟܘ ܡܫܟܢܝܗ. ܬܒܪܘ ܬܪܥܝܗ. * ܪܗܛܐ ܠܘܩܒܠ
31 ܪܗܛܐ ܢܪܗܛ. ܘܡܒܣܪܢܐ ܠܘܩܒܠ ܡܒܣܪܢܐ. ܠܡܚܘܝܘ ܠܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܕܐܬܐܚܕܬ
ܡܕܝܢܬܗ ܡܢ ܟܠ ܣܛܪ. * ܘܡܥܒܪܬܐ ܐܬܐܚܕܘ. ܘܐܓܡܐ ܐܬܘܩܕܘ ܒܢܘܪܐ.
32 ܘܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܐܬܬܙܝܥܘ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ.
33 ܒܪܬ ܒܒܠ ܐܝܟ ܐܕܪܐ ܒܥܕܢܐ ܕܕܝܫܗ. ܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܡܛܐ ܥܕܢܐ ܕܩܛܦܗ. * ܐܡܪܬ
34 ܐܘܪܫܠܡ. ܐܟܠܢܝ ܘܒܙܢܝ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܫܘܝܢܝ ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܣܪܝܩܐ.
ܒܠܥܢܝ ܐܝܟ ܬܢܝܢܐ. ܡܠܐ ܟܪܣܗ ܡܢ ܦܘܢܩܝ. ܐܘܒܕܢܝ. * ܒܙܬܝ ܘܒܥܝܪܝ
35 ܠܒܒܠ ܐܙܠܘ. ܘܕܡܝ ܥܠ ܥܡܘܪܝܗ ܕܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܐܡܪܬ ܐܘܪܫܠܡ. * ܡܛܠ
ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܕܐܢ ܕܝܢܟܝ. ܘܬܒܥ ܐܢܐ ܬܒܥܬܟܝ. ܘܡܚܪܒ
ܐܢܐ ܝܡܗ ܕܒܒܠ. ܘܡܘܒܫ ܐܢܐ ܡܒܘܥܝܗ. * ܘܬܗܘܐ ܒܒܠ ܠܚܘܪܒܐ. ܡܥܡܪܐ
37 ܕܝܪܘܪܐ. ܠܬܕܡܘܪܬܐ ܘܠܫܘܪܩܐ. ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ. * ܐܟܚܕܐ ܐܝܟ ܐܪܝܘܬܐ
38 ܢܢܗܡܘܢ. ܘܢܓܥܘܢ ܐܝܟ ܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܘܬܐ. * ܒܚܡܬܐ ܐܣܝܡ ܡܫܬܝܗܘܢ.
39 ܘܐܪܘܐ ܐܢܘܢ ܘܢܬܬܙܝܥܘܢ. ܘܢܕܡܟܘܢ ܫܢܬܐ ܕܥܠܡ. ܘܠܐ ܢܬܬܥܝܪܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
40 * ܐܚܬܝܢܘܢ ܐܝܟ ܦܛܡܐ ܠܢܟܣܬܐ. ܐܝܟ ܕܟܪܐ ܘܥܬܘܕܐ. * ܐܝܟܢܐ ܐܬܐܚܕܬ
41 ܪܝܫܬ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܐܬܬܦܝܣܬ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܐܝܟܢܐ ܗܘܬ ܒܒܠ ܠܬܕܡܘܪܬܐ
42 ܒܥܡܡܐ. * ܣܠܩ ܥܠ ܒܒܠ ܝܡܐ. ܘܒܣܘܓܐ ܕܓܠܠܘܗܝ ܐܬܟܣܝܬ.

* Ecce me adversum te mons perniciose, dicit 25
Dominus, qui totam terram corrupisti: attol-
lam contra te manum meam, exhauriam te
lapidibus, & redigam te in montem exustum;
Ut sumi de te *nequeat* lapis ad angulum, aut 26
lapis ad fundamentum ; sed in solitudinem
eris perpetuam, ait Dominus. Attollite ve- 27
xillum in terra, clangite buccinâ inter popu-
los; comparate contra eam gentes, promul-
gantes convocate contra eam regna Aradat,
& Armeniæ, & Aschenaz : præcipite contra
eam exitium, adducite equos ut bruchum :
Comparate contra eam gentes, regem Me- 28
diæ, inclytos ejus, & omnes principes ejus :
Ita ut quatiatur terra & obstupescat : quia 29
stabile mansit contra Babelem consilium Do-
mini de terra Babelis destruenda, ut non sit
habitabilis. Desierunt viri Babelis certare 30
contra habitatores Mesroth, consternata est
fortitudo eorum, & facti sunt sicut fœminæ.
Evertite habitationes ejus, confringite ja-
nuas ejus. Cursor certatim cum cursore cur- 31
rat, & nuntius cum nuntio, ad indicandum
regi Babelis captam esse urbem ejus ex omni
parte : Aditus ejus occupatos, paludes igne 32
combustas, omnésque viros ejus bellatores
attonitos. Nam sic ait Dominus potentissimꝰ 33
Deꝰ Israelis, Filia Babelis similis est areæ cujꝰ
triturandæ tempus imminet, ejúsque vinde-
mia jamjam instat. Dixit Jerusalem, De- 34
voravit ac diripuit me Nebuchadnosar rex
Babelis, reddidit me similem vasi vacuo, de-
glutivit me tanquam draco, implevit abdo-
men suum deliciis meis, perdidit me ; Spo- 35
lia mea & armenta mea in Babelem depor-
tata sunt : sanguis meus in habitatores *terræ*
Chaldæorum *recidat*, inquit Jerusalem. Pro- 36
ptereà sic ait Dominus ; Ecce causam tuam
patrocinabor, & ulciscar ultionem tuam :
mare Babelis exhauriam, & exsiccabo fontes
ejus : Fiétque Babel desolata, habitatio ca- 37
num sylvestrium, in stuporem ac sibilum, ha-
bitatoribus destituta. Ut leones rugient, & 38
vociferabuntur ut catuli leonum. Furore 39
componam potum eorum, inebriabo eos, &
consternabuntur, dormient somno perpetuo,
nec evigilabunt, dicit Dominus : Tradam 40
eos ut saginatos, ad necem ; & ut arietes hir-
cósque, ad mactationem. Quomodò capta 41
est reginarum maxima, gloria totius terræ ?
quomodò stupori facta est Babel apud gen-
tes ? Babelem mare superabit, & multitu- 42
dine fluctuum ejus obruetur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * هَكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ إِلَهُ إِسْرَائِيلَ * أَنْتُمْ أَيُّهَا ٱلنِّسْوَةُ بِفِيكُمْ تَكَلَّمْتُمْ وَبِأَيْدِيكُمْ أَكْمَلْتُمْ
قَايِلَاتٍ * صَانِعَاتٌ نَصْنَعُ ٱعْتِرَافَنَا ٱلَّذِي ٱعْتَرَفْنَا بِهِ * لِنُبَخِّرَ لِمَلِكَةِ ٱلسَّمَاءِ وَنُرِيقَ لَهَا
26 قَوَارِيرَ * ثَابِتَاتٍ ثَبَتُّمْ بِٱعْتِرَافِكُمْ * وَصَانِعَاتٍ صَنَعْتُمْ * وَلِأَجْلِ هَذَا ٱسْمَعُوا قَوْلَ ٱلرَّبِّ يَا كُلَّ
يَهُودَا ٱلْجَالِسُونَ فِي أَرْضِ مِصْرَ * هَا حَلَفْتُ بِٱسْمِي ٱلْعَظِيمِ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * لَنْ يَصِيرَ بَعْدُ ٱسْمِي
27 فِي فَمِ جَمِيعِ يَهُودَا لِيَقُولَ حَيٌّ ٱلرَّبُّ * فِي كُلِّ أَرْضِ مِصْرَ * لِأَنِّي هَا أَنَا سَهِرْتُ عَلَيْهِمْ لِأَصْرَعَهُمْ
وَلَيْسَ لِأُصْلِحَهُمْ * وَيَفْنَى كُلُّ يَهُودَا ٱلْقَاطِنُونَ بِأَرْضِ مِصْرَ بِٱلسَّيْفِ وَٱلْجُوعِ إِلَى أَنْ يَفْنَوْا *
28 * وَٱلْمُتَخَلِّصُونَ مِنَ ٱلسَّيْفِ يَرْجِعُونَ إِلَى أَرْضِ يَهُودَا عَدَدٌ قَلِيلُونَ * وَيَعْلَمُ بَقَايَا يَهُودَا وَٱلنَّازِلُونَ
29 بِأَرْضِ مِصْرَ لِيَسْكُنُوا هُنَاكَ * قَوْلُ مَنْ يَثْبُتُ * وَهَذِهِ ٱلْعَلَامَةُ لَكُمْ أَنِّي أَنَا أَطَّلِعُ
30 عَلَيْكُمْ لِلسُّرُورِ * هَكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ * هَا أَنَا أَدْفَعُ أَوَافْرِي مَلِكَ مِصْرَ إِلَى أَيْدِي
عَدُوِّهِ وَإِلَى أَيْدِي طَالِبِي نَفْسِهِ * كَمَا دَفَعْتُ صِدَاقِيَا مَلِكَ يَهُودَا لِأَيْدِي بُخْتَنَصَّرَ مَلِكِ
بَابِلَ عَدُوِّهِ وَطَالِبِ نَفْسِهِ *

Sic dixit Dominus Deus Israelis; Vos 25
O mulieres, ore vestro locutæ estis,
& manibus vestris peregistis, dicen-
tes ; Omnino perficiemus confessionem
nostram quam confessæ sumus, adole-
turas nos reginæ cœli, eique alabastra
fusuras : firmæ perseverâstis in con-
fessione vestra, & opere complêstis.
Ideoque audite sermonem Domini O 26
omnes Judæi degentes in terra Ægy-
pti ; Ecce juro per nomen meum ma-
gnum, dicit Dominus, haudquaquam
fore deinceps nomen meum in ore to-
tius Judæ, ut dicat, Vivat Domi-
nus, in tota terra Ægypti. Quoni- 27
am ecce ego vigilavi super eos ut per-
cutiam eos, non ut restaurem eos :
& omnes Judæi qui commorantur in
terra Ægypti, gladio & fame con-
sumentur donec deficiant : Qui gladium 28
effugerint, ii revertentur in terram
Judæ, numero perpauci : & cogno-
scent reliquiæ Judæ, & degentes in
terra Ægypti ut illic habitent, cujus-
nam sermo sit stabilis. Atque hoc si- 29
gnum vobis esto, me visitaturum vos
ad mala : Sic dixit Dominus, Ecce 30
ego tradam Evaphre regem Ægypti
in manus hostis ejus, & in manum
quærentium animam ipsius ; quemad-
modum tradidi Sedeciam regem Judæ
in manus Bochtonassaris regis Babe-
lis hostis ejus & quærentis animam
ipsius.

1 * اَلْقَوْلُ ٱلَّذِي تَكَلَّمَ بِهِ إِرْمِيَا ٱلنَّبِيُّ لِبَارُوخَ بْنِ نِيرِيُو * لَمَّا كَتَبَ هَذِهِ ٱلْأَقْوَالَ فِي سِفْرٍ
مِنْ فَمِ إِرْمِيَا * فِي ٱلسَّنَةِ ٱلرَّابِعَةِ لِيُوَاقِيمَ بْنِ يُوسِيَا مَلِكِ يَهُودَا *

SErmo quem locutus est Jere- 1
mia propheta ad Baruchum Ne-
riæ filium ; quando scripsit ho-
sce sermones in libello ex ore
Jeremiæ, anno quarto Joacimi
filii Josiæ regis Judæ.

ירמיה: נא

eis in habitabit non ,terra :desolationis & siccitatis terra ,stuporē in ej⁹ civitates Fuerunt
43 היו עריה לשמה ארץ ציה וערבה ארץ לא־ישב בהן
,Babel in Bel super visitabo Et .hominis filius eas in transibit nec ,vir omnis
44 כל־איש ולא־יעבר בהן בן־אדם׃ ופקדתי על־בל בבבל
murus etiam :gentes ultrà eum ad confluent non &,ej⁹ ore de ejus deglutitionē educam &
והצאתי את־בלעו מפיו ולא־ינהרו אליו עוד גוים גם־חומת
,suam animam vir eruite &,mi popule ej⁹ medio de Egredimini .corruit Babel
45 בבל נפלה׃ צאו מתוכה עמי ומלטו איש את־נפשו
auditu in timeatis &,vestrum cor mollescat fortè ne Et .Domini nasi ira ab
46 מחרון אף־יהוה׃ ופן־ירך לבבכם ותיראו בשמועה
,auditio anno in eum post & ,auditus anno in veniet Et .terra in audito
הנשמעת בארץ ובא בשנה השמועה ואחריו בשנה השמועה
,venientes dies ecce Propterea .dominatorem super dominator ,terra in rapacitas &
47 וחמס בארץ משל על־משל׃ לכן הנה ימים באים
universi & : afficietur pudore ej⁹ terra omnis & ,Babel sculptilia super visitabo &
ופקדתי על־פסילי בבל וכל־ארצה תבוש וכל־
,terra & ,cœli Babel super dicent præconia Et .ej⁹ medio in cadent ej⁹ interfecti
48 חלליה יפלו בתוכה׃ ורננו על־בבל שמים וארץ
.Dominus ait ,vastatores ei veniet aquilone ab quia : eis in quæ omnia &
וכל אשר בהם כי מצפון יבוא־לה השודדים נאם־יהוה׃
.terræ universæ occisi ceciderūt Babel ad etiā : Israel vulneratos cadendū ad Babel Etiam
49 גם־בבל לנפל חללי ישראל גם־לבבל נפלו חללי כל־הארץ׃
Jerusalaim &,Domini longè à recordamini : stetis ne ,venite gladio à Evasores
50 פלטים מחרב הלכו אל־תעמדו זכרו מרחוק את־יהוה וירושלם
,opprobrium audivimus quoniam ,sumus affecti Pudore .vestrum cor super ascendat
51 תעלה על־לבבכם׃ בשנו כי־שמענו חרפה
.Domini domus sanctuaria super alieni venerūt quia :nostras facies ignominia operuit
כסתה כלמה פנינו כי באו זרים על־מקדשי בית יהוה׃
omni in &:ej⁹ sculptilia super visitabo &,Dominus dixit ,venientes dies ecce Propterea
52 לכן הנה־ימים באים נאם־יהוה ופקדתי על־פסיליה ובכל־
excelso munierit cum & ,cœlos Babel ascenderit Cùm .saucius gemet ej⁹ terra
53 ארצה יאנק חלל׃ כי־תעלה בבל השמים וכי תבצר מרום
: Babel de clamoris Vox .Dominus dixit ,ei prædatores venient me à :suū robur
54 עזה מאתי יבאו שדדים לה נאם־יהוה׃ קול זעקה מבבל
,Babel Dominus vastat Quoniam .Chasdim terra de magna contritio &
55 ושבר גדול מארץ כשדים׃ כי־שדד יהוה את־בבל
: multæ aquæ tanquam eorū fluctus tumultuabunt & : magnam vocem ea ex perdidit &
ואבד ממנה קול גדול והמו גליהם כמים רבים
sunt apprehensi &,vastator Babel super eā super venit Quia .eorum vocis sonitus est datus
56 נתן שאון קולם׃ כי בא עליה על־בבל שודד ונלכדו
reddendo Dominus retributionū Deus quia : eorum arcus est confractus ,ejus fortes
גבוריה חתתה קשתותם כי אל גמלות יהוה שלם
,ej⁹ magistratus &,ej⁹ duces,ejus sapientes &,ejus principes faciam inebriare Et .reddet
57 ישלם׃ והשכרתי שריה וחכמיה פחותיה וסגניה
Dominus rex ait ; expergiscentur non & ,seculi somnum dormient &,ej⁹ fortes &
וגבוריה וישנו שנת־עולם ולא יקיצו נאם־המלך יהוה
latus Babel Muri : exercituū Dominus dixit Sic .ejus nomen exercituum
58 צבאות שמו׃ כה־אמר יהוה צבאות חמות בבל הרחבה
populi laborabūt &:cōburētur igne in excelsæ ejus portæ &,confringetur cōfringendo
ערער תתערער ושעריה הגבהים באש יצתו ויגעו עמים
propheta Irmejahu præcepit quod Verbū.lassabūtur &,igni in nationes &,vanum in
59 בדי־ריק ולאמים בדי־אש ויעפו׃ הדבר אשר־צוה ירמיהו הנביא
rege Sidchijahu cum ipsum eundo in Machasejah filio Nerijah filio Serajah
את־שריה בן־נריה בן־מחסיה בלכתו את־צדקיהו מלך־
quietis princeps Serajah & :eum regnando in quarto anno in ,Babel Jehudah
יהודה בבל בשנת הרביעית למלכו ושריה שר מנוחה׃

Versio VULG. LAT.

43 Factæ sunt civitates ej⁹ in stuporem, terra inhabitabilis & deserta, terra in qua null⁹ habitet, nec transeat per eam filius hominis. 44 Et visitabo super Bel in Babylone, & ejiciam quod absorbuerat de ore ejus, & non confluent ad eum ultrà Gentes, siquidem & mur⁹ Babylonis corruet. 45 Egredimini de medio ejus, populus meus: ut salvet unusquisque animam suam ab ira furoris Domini. 46 Et ne fortè mollescat cor vestrum, & timeatis auditum, qui audietur in terra: & veniet in anno auditio, & post hunc annum auditio; & iniquitas in terra, & dominator super dominatorem. 47 Propterea ecce dies veniunt, & visitabo super sculptilia Babylonis: & omnis terra ejus confundetur, & universi interfecti ejus cadent in medio 48 ejus. Et laudabunt super Babylonem cœli & terra, & omnia quæ in eis sunt: quia ab Aquilone venient ei prædones, ait Domin⁹. 49 Et quomodò fecit Babylon ut caderent occisi in Israel: sic de Babylone cadent occisi in 50 universa terra. Qui fugistis gladium, venite, nolite stare: recordamini procul Domini, & Jerusalem ascendat sup cor vestrum. 51 Confusi sumus, quoniam audivimus opprobrium: operuit ignominia facies nostras: quia venerunt alieni sup sanctificationem 52 domûs Domini. Propterea ecce dies veniunt, ait Dominus: & visitabo super sculptilia ejus, & in omni terra ejus mugiet vulnera- 53 tus. Si ascenderit Babylon in cœlum, et firmaverit in excelso robur suum: à me venient vasta- 54 tores ejus, ait Domin⁹. Vox clamoris de Babylone, et contritio magna de terra Chaldæorum: 55 Quoniam vastavit Dñs Babylonem, et perdidit ex ea vocem magnam, et sonabunt fluctus 56 eorum quasi aquæ multæ: dedit sonitum vox eorum: Quia venit super eam, id est, super Babylonem, prædo, et apprehensi sunt fortes ejus, et emarcuit arcus eorum, quia fortis ultor 57 Domin⁹ reddens retribuet. Et inebriabo principes ejus, & sapientes ejus, & duces ejus, & magistratus ejus, & fortes ejus: & dormient somnum sempiternum, & non expergiscentur, 58 ait rex, Dominus exercituum nomen ejus. Hæc dicit Dominus exercituum; Murus Babylonis iste latissimus suffossione suffodietur, & portæ ejus excelsæ igni comburentur, & labores po- 59 pulorum ad nihilum, & gentium in ignem erunt, & disperibunt. Verbum, quod præcepit Jeremias propheta, Saraiæ filio Neriæ filii Maasiæ, cùm pergeret cum Sedecia rege in Babylonem, in anno quarto regni ejus: Saraias autem erat princeps prophetiæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ σοὶ Βαροὺχ, 3 Ὅτι εἶπας, (τ) Οἴμοι οἴμοι, ὅτι (υ) προσέθηκε κύριος κόπον ἐπὶ πόνον μοι, ἐκοιμήθην ἐν στεναγμοῖς, ἀνάπαυσιν οὐχ εὗρον. 4 Εἰπὸν αὐτῷ, Οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ οὓς ἐγὼ ᾠκοδόμησα, ἐγὼ καθαιρῶ· καὶ (φ) οὓς ἐγὼ ἐφύτευσα, ἐγὼ ἐκτίλλω. 5 Καὶ σὺ ζητήσεις σεαυτῷ (χ) μεγάλα; μὴ ζητήσῃς, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, λέγει κύριος· καὶ δώσω τὴν ψυχήν σου εἰς (ψ) εὕρημα ἐν παντὶ τόπῳ, οὗ ἐὰν βαδίσῃς ἐκεῖ.

2 Sic dixit Dominus super te, Baruch; 3 Quia dixisti, Heu mihi, heu mihi; quia addidit Dominus laborem super dolorem meum: dormivi in gemitibus: requiem non inveni: 4 Dic ei, Sic dixit Dominus; Ecce, quos ego ædificavi, ego destruam: & quos ego plantavi, ego (r) evello: 5 Et tu quæres tibi grandia? Noli quærere: quia ecce ego induco mala super omnem carnem, ait Dominus: & dabo animam tuam in rem inventam in omni loco, quocunque iveris illuc.

MS. A. (τ) Ὤμοι ὤμοι, (υ) προσέθηκέν μοι κύριος (φ) οὓς ἐφύτευσα, (χ) μεγάλα; *ὅτι ἰδοὺ (ψ) εὕρεμα

Cap. 52. Vulg. Lat.

ΚΕΦ. νβ'.

1 ΟΝΤΟΣ (α) εἰκοσιοῦ καὶ ἑνὸς ἔτους Σεδεκίου ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἀμιτάαλ, θυγάτηρ Ἱερεμίου, ἐκ Λοβενά. 4 Καὶ ἐγένετο (β) τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, (γ) ἐν μηνὶ τῷ ἐνάτῳ, δεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἦλθε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ (δ) περιεχαράκωσαν αὐτὴν, καὶ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τε- 5 τραπέδοις λίθοις κύκλῳ. Καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς συνοχὴν, ἕως ἑνδεκάτου 6 ἔτους τῷ βασιλεῖ Σεδεκίᾳ, (ε) Ἐν τῇ ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς, καὶ ἐστερεώθη ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐκ ἦσαν ἄρτοι τῷ 7 λαῷ τῆς γῆς. Καὶ διεκόπη ἡ πόλις, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἐξῆλθον νυκτὸς κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης, ἀναμέσον (ζ) τοῦ τείχους, καὶ τοῦ προτειχίσματος, ὃ ἦν κατὰ τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως, καὶ οἱ Χαλδαῖοι ἐπὶ τῆς πόλεως (η) κύκλῳ, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν εἰς ἄραβα.

CAP. LII.

1 Cum (a) viginti unius annorum esset Sedecias in regnando ipsum: & undecim annis regnavit in Hierusalem: & nomen matri ejus Amitaal, filia Hieremiæ de (b) Lobena. 4 Et factum est anno nono regni ipsius, in mense (c) nono, decimâ mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis vir-t⁹ ejus super Hierusalem: & circumvallârunt eam, & circumædificârunt eam (d) quadratis lapidibus in circuitu. 5 Et venit civitas in obsidionem usque ad annum undecimum regi (e) Sedeciæ 6 In nona mensis: & invaluit fames in civitate, & non erant panes populo terræ. 7 Et dirupta est civitas, & omnes viri bellatores exierunt nocte per viam portæ inter murum, & antemurale, quod erat ad hortum regis: (Et Chaldæi super civitatem in circuitu:) & iverunt viam quæ ad Araba.

MS. A. (α) δευτέρου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους (β) ἐν τῷ (γ) ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, (δ) περιεχαράκωσεν αὐτὴν, καὶ περιῳκοδόμησεν αὐτὴν τετραπόδοις κύκλῳ. (ε) Ἐνάτῃ τοῦ (ζ) τῆς πύλης, (η) ἐκύκλωσαν, καὶ ᾤχοντο ὁδὸν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

43 הואה קרוהא לצדו ארעא צדיא וחרבא ארעא לא יתיב בה כל אנש ולא יעבר בה בר
44 אנש׃ ואסער על דפלחין לבל בבבל ואביז ית נכסוהי מניה ולא ישתמעון ליה עוד
45 עממיא אף שורי בבל יתרמון׃ פוקו מגוה עמי ושיזיבו גבר ית נפשיה מתקוף רוגזא
46 דיי׃ ודלמא יזוע לבכון ותדחלון מן קדם בסורתא דתשתמע בארעא ותיתי בשתא
47 בסורתא ובתרוהי בשתא בסורתא ויסגון חטופין בארעא ויקום שלטון על שלטון׃ בכן
הא יומיא אתן ואסער על צלמי בבל וכל ארעה תחרוב וכל קטילהא יתרמון בגוה׃
48 וישבחון על בבל שמיא וארעא וכל די בהון ארי מצפונא ייתון עלה בזוזין אמר יי׃ אף
49 בבבל אתרמיאו קטילי ישראל אף לבבל יתרמון קטילי כל ארעא׃ משזביא מחרבא
50 גלו לא תתעכבון אדכרו מרחיק ית פלחנא דיי וירושלם תסק על לבכון׃ בהתנא ארי
51 שמענא חסודין חפת אתכנעותא אפנא ארי עלו נוכראין וסאיבו ית בית מקדשא דיי׃
52 בכן הא יומיא אתן אמר יי ואסער על צלמהא ובכל ארעה יתרמון קטילהא׃ ארי תבני
53 בבל בנינין דרמין עד צית שמיא וארי תכרוך כרכין תקיפין עד רומא מן קדמי ייתון
54 בזוזין עלה אמר יי׃ קל צוחתא מבבל ותברא רבא מארעא כסדאי׃ ארי אביז יי ית בבל
55 ואביד מנה משרין סגיאין ויתכנשון עליהון משרית עממין סגיאין וירימון באתרגושת
56 קלהון׃ ארי אתו עלה על בבל בזוזין ואתאחידו גברהא אתברא קשתותיהון ארי
57 אלהא מרי גמליא יי שלמא ישלם להון גמולהון׃ ואריוי רברבהא וחכימהא ושולטנהא
ושורנהא וגברהא וימותון מותא תנינא דלא ייתון לעלמא דאתי אמר מלכא יי צבאות
58 שמיה׃ כדנן אמר יי צבאות שורי בבל פתיא אתחפרא יתחפרון ותרעהא רמיא
59 בנורא יתוקדון ויהלון עממיא לריקנו ומלכותא תסוף אשתא וישתלהון׃ פתגמא די
פקיד ירמיה נביא ית שריה בר נריה בר מחסיה כד אזל בשליחות צדקיה מלך שבטא
דבית יהודה לבבל בשתא רביעתא למלכיה ושריה רב תוקרבתא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

43 Factæ sunt civitates ejus in desolationem, terra desolata, & deserta, terra in qua non habitabit omnis homo, nec transibit per eam filius hominis. 44 Et visitabo super eos qui colunt Bel in Babylone, & diripere faciam substantiam ejus ab ea, & non obedient ei ampliùs populi; muri quoque Babylonis corruent. 45 Egredimini de medio ejus popule mi, & liberate unusquisq; animam suam ab ira furoris Domini. 46 Et forsitan commovebitur cor vestrum, & timebitis à facie nuntii qui audietur in terra. Et veniet in anno nuntius, & postea in anno sequenti nuntius, & multiplicabuntur raptores in terra, & surget dominator super dominatorem. 47 Propterea ecce dies veniunt, & visitabo super simulachra Babylonis, & destruetur universa terra ejus; & omnes occisi ejus projicientur in medio ejus. 48 Et laudabunt super Babylonem cœli & terra, & omnia quæ in eis sunt; quia ab Aquilone venient contra eam direptores, dicit Dñs. 49 Etiam in Babylone projecti sunt occisi Israel: in Babylone quoque projicientur occisi universæ terræ. 50 Et qui liberati estis à gladio, migrate, ne moremini; recordamini ex longinquo cultus Dñi; & Jerusalem ascendat super cor vestrum. 51 Confusi sumus quia audivimus opprobria, operuit ignominia faciem nostram; quia ingressi sunt extranei, & polluerunt domum sanctuarii Dñi. 52 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus: & visitabo super simulachra ej⁹, & in universa terra ej⁹ projicientur occisi. 53 Quia si ædificaverit Babylon ædificia excelsa usque ad cœlum, & munierit quoque arces validas usque in excelsum; à facie mea venient direptores contra eam, dicit Dñs. 54 Vox clamoris de Babylone, & contritio magna de terra Chaldæorum. 55 Quoniam vastavit Dominus Babylonem, & perdidit exercitus multos ex ea; & congregabuntur super eos exercitus populorum multorum, & tollent in tumultu vocem suam. 56 Quia venerunt super ipsam Babylonem direptores, & capti sunt fortes ejus, confracti sunt arcus eorum: quia Deus Dominus retributionum est Dominus; reddendo reddet eis retributionem eorum. 57 Et inebriabo principes ejus, & sapientes, & dominatores ejus, & duces ejus, & fortes ej⁹; & morientur morte secunda, & non vivent in seculo venturo; dicit rex, Domin⁹ exercituum nomen ejus. 58 Hæc dicit Domin⁹ exercituum: Muri Babylonis lati suffossione suffodientur, & portæ ejus excelsæ igni comburentur: & laborabunt populi in vanū, & regna consumet ignis & deficient. 59 Verbum quod præcepit Jeremias propheta Saraiæ filio Neriæ, filii Maasiæ, quando pergebat in legatione Sedechiæ regis tribus domus Juda, in Babylonem, in anno quarto regni ejus. Saraias autem erat princeps munerum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
59 [illegible]

43 Erunt civitates ejus stupori, sicut terra deserta & solitaria: nemo inhabitabit eas, & nemo commorabitur in eis. 44 Visitabo etiam Bil in Babele, & extraham lagana ejus ex ore ipsius, & non colent eum ampliùs gentes: quin & lata Babelis mœnia corruent. 45 Egredimini ex ea popule meus, & eripite quisque seipsum ab æstu furoris Domini; 46 Ne fortè consternetur animus vester, & paveatis ad rumorem qui audietur in terra: veniet enim eodem illo anno rumor, & post annum illum rumor alius, eritque violentia in terra, & surget princeps contra principem. 47 Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, quibus animadvertam in sculptilia Babelis, tota illa terra peribit, & omnes confossi ejus cadent in medio ipsius: 48 Gaudebunt de Babele cœli & terra, & quicquid in eis est; quia ex Aquilone venient super eam direptores, ait Dominus. 49 Atque etiam in Babele casuri sunt confossi in tota terra illa. 50 Qui gladium effugistis, abite, ne subsistatis: memores estote Domini de longinquo, & Jerusalem vobis in mentem veniat. 51 Et dicent Israelitæ, Erubescimus vehementer, quoniam audivimus opprobrium; & operuit ignominia vultus nostros, quoniam intraverunt alienigenæ in sanctuarium Domini. 52 Propterea ecce dies venient, ait Dominus, quibus animadvertam in Babelem & in sculptilia ejus, & in tota terra cadent confossi ejus. 53 Etiamsi ascenderet Babel in cœlum, & quanvis in sublimi collocaret robur suum; à me venirent adversùs eam vastatores, ait Dominus. 54 Vox ululatûs è Babele, & confractio magna de terra Chaldæorum: 55 Quia vastavit Dominus Babelem, & perdidit ex ea homines & jumenta. Strepitus magnus ut aquarum multarum quarum sonitus latè diffunditur: 56 Quia venerunt contra Babelem vastatores, capti sunt heroes ejus, & arcus eorum confracti: nam Deus ultor Domin⁹ omnino rependet eis. 57 Et inebriabo magnates ejus, sapientes, nobiles, principes, & potentes ejus, dormiéntque somno perpetuo, nec evigilabunt, ait rex cujus nomen est Dominus potentissim⁹. 58 Sic ait Domin⁹ potentissimus, Mœnia Babylonis latissima funditùs evertentur, & portæ ejus altissimæ igni succendentur; & frustrà fatigabuntur gentes, & nationes igne exagitabuntur. 59 Sermo quem præcepit Jeremia propheta Seriæ filio Neriæ filii Maasiæ, quando cum Sedecia rege Judæ abiit Babylonem anno undecimo regni ejus; erat autem Seria princeps militiæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * هكذا قال الرب عليك يا باروخ * لانك قلت الويل لي الويل لي * لان الرب زادني تعبا على
3 تعبي * اضطجعت بتنهدات ولم اجد نياحا * قل له هكذا قال الرب * ها الذين بنيتهم انا
4 انا اهدمهم * والذين غرستهم انا اقلعهم * وانت تطلب لذاتك عظايم * لاني ها انا اجلب
5 سرورا على كل ذي لحم يقول الرب * واعطي نفسك للوجود في كل موضع حيث ما تسير هناك *

* الفصل الثاني والخمسون *

1 * ولما كانت اثنتان وعشرون سنة لصداقيا من ملكه وملك احدي عشر سنة في اورسليم *
2 واسم امه اميطال ابنة ارميا من لوبانا [Ox. MS. * وارتكب القبيح والسيئات امام الرب مثل
3 ما ارتكب يواقيم * من اجل هذه الامور غضب الرب * ونزل غضبه باورسليم ويهودا حتي رمي بهم
4 وقذفهم من بين يديه * وعصي صادقيا الملك ولم يخضع لبختنصر ملك بابل] * وكان في
السنة التاسعة من ملكه في الشهر السابع في العاشر من الشهر * وافي بختنصر ملك بابل وكل
5 جيشه الي اورسليم * واحاط بها سياجا وبني عليها مجانيق * واقبلت المدينة للضيق الي السنة
6 العاشرة للملك صداقيا * في الشهر الرابع في التاسع من الشهر * واشتد الجوع في المدينة ولم
7 يك لشعب الارض خبز * وسقطت المدينة * وجميع الرجال المحاربين خرجوا ليلا في طريق
الباب بين الباب والسور الذي كان عند بستان الملك * والكلدانيون احاطوا بالمدينة * ومروا في الطريق التي للاعراب *

2 Ita dixit Dominus de te O Baruch. 3 Quia tu dixisti, Væ mihi, væ mihi, quia Domin⁹ adjecit laborem ad laborem meū, cū suspiriis cubo nec ullā invenio requiē: 4 Dic illi; Sic ait Dominus, Ecce eos quos ego ædificaveram, egomet demolior; & quos plantaverā, ego evello; 5 Et tu grandia tibi quæreres? Nam en ego mala sum illaturus omni carne prædito, dicit Dominus: animam verò tuam dabo superstitem in omni loco ad quem perrexeris.

CAP. LII.

1 Cùm autem haberet annos viginti duos Sedecia post regnum suum, & annos undecim regnâsset in Jerusalem; (nomen matris ejus erat Amitaal filia Jeremiæ de Lobena) 2 [MS. Ox. Iste turpitudinem & scelera perpetravit corā Domino prout perpetraverat Joacim. 3 Ob hasce causas excanduit Dominus, et erupit furor ejus contra Jerusalem, & contra Judam, donec projecerat eos, & expulerat à facie sua. Rebellante enim rege Sedeciâ, & non obtemperante Bochtonassari regi Babelis,] 4 Factum est anno regni ipsi⁹ nono, mense septimo, decimâ mensis, ut veniens Bochtonassar rex Babelis cum toto exercitu suo in Jerusalem, obsidione vallaret eam, & fabricaret adversùs eam moles ad contorquenda saxa: 5 Procederetq; urbs in obsidione, usq; ad annum decimum regis Sedeciæ. 6 Mense quarto, nonâ mensis invaluit fames in urbe, ita ut nullus esset populo terræ panis: 7 Perrupta est urbs, & omnes viri bellatores exierunt noctu per viam portæ, inter portam & murum qui erat prope hortum regium (Chaldæis interim urbem obsidentibus) & fugerunt per viam quæ pergit ad Arabes.

ירמיה : נב

libro in Babel ad erat venturũ quod ,malum omne Irmejahu ſcripſit Et
60 וַיִּכְתֹּב יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־תָּבוֹא אֶל־בָּבֶל אֶל־סֵפֶר
Irmejahu dixit Et .Babel ad ſcripta hæc verba omnia : uno
61 אֶחָד אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַכְּתֻבִים אֶל־בָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ
verba omnia leges & ,videbis & ,Babel te venire Secundum : Serajah ad
אֶל־שְׂרָיָה כְּבֹאֲךָ בָבֶל וְרָאִיתָ וְקָרָאתָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
,eũ ſuccidendũ ad iſtum locum ad es locutus tu Domine ,dices Et .hæc
62 הָאֵלֶּה׃ וְאָמַרְתָּ יְהוָה אַתָּה דִבַּרְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהַכְרִיתוֹ
ſolitudines quia : animal ad uſque & homine ab habitatorem eo in exiſtendum non ad
לְבִלְתִּי הֱיוֹת־בּוֹ יוֹשֵׁב לְמֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה כִּי־שִׁמְמוֹת
ligabis : hunc librum legere te complere ſecundum ,erit Et .erit ſeculi
63 עוֹלָם תִּהְיֶה׃ וְהָיָה כְּכַלֹּתְךָ לִקְרֹא אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה תִּקְשֹׁר
infigetur Sic : dices Et .Perath medium in eum projicies &,lapidem eum ſuper
64 עָלָיו אֶבֶן וְהִשְׁלַכְתּוֹ אֶל־תּוֹךְ פְּרָת׃ וְאָמַרְתָּ כָּכָה תִּשְׁקַע
,eam ſuper adducens ego quod ,mali facie à conſurget non & , Babel
בָּבֶל וְלֹא־תָקוּם מִפְּנֵי הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵבִיא עָלֶיהָ
.Irmejahu verba Hucuſque .laſſabuntur &
וְיָעֵפוּ עַד־הֵנָּה דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ׃

CAP. LII. נב

annis decim--un & ,ipſum regnando in ,Sidchijahu anni unius & viginti Filius
1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה
.Libnah de Irmejahu filia Chamutal ejus matris nomen & : Jeruſalaim in regnavit
מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃
ſuper Quia .Jehojachim fecit quæ omnia juxta :Domini oculis in malum Fecitque
2 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוֹיָקִים׃ כִּי עַל־
deſuper ipſos eũ projiciendũ ad uſque,Jehudah & ,Jeruſalaim in fuit Domini furore
3 אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלִַם וִיהוּדָה עַד־הִשְׁלִיכוֹ אוֹתָם מֵעַל
nono anno in ,fuit Et .Babel regem in Sidchijahu rebellavitque :ſuis faciebus
4 פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיְהִי בַשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית
rex reſar-Nebuchad venit menſis decima in decimo menſe in ,ipſum regnando
לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
: eam ſuper ſunt caſtrametati & ,Jeruſalaim ſuper ejus virtus omnis & , ipſe Babel
בָּבֶל הוּא וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלִַם וַיַּחֲנוּ עָלֶיהָ
ad uſque,obſidionẽ in civitas venit Et .undique ligneam turrim eã ſuper ædificaverũt &
5 וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב׃ וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד
nona in quarto menſe In .Sidchijahu regis annum undecimum
6 עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃ בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי בְּתִשְׁעָה
eſt dirupta Et .terræ populo panis erat non &,civitate in fames invaluit & menſis
7 לַחֹדֶשׁ וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא־הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ׃ וַתִּבָּקַע
portæ via nocte civitate de exierúntq; ,fugerunt belli viri omnes &,civitas
הָעִיר וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה יִבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ מֵהָעִיר לַיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר
: undique civitatem ſuper Chaſdim & ,regis hortum ſuper quæ ,muros duos inter
בֵּין־הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל־גַּן הַמֶּלֶךְ וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב
, regem poſt Chaſdim virtus ſunt perſecuti Et .ſolitudinis via abierunt &
8 וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃ וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ
.eo deſuper ſunt diſperſi ejꝰ virtus omnis &:Jerecho deſertis in Sidchijahu attigerũt &
וַיַּשִּׂיגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבֹת יְרֵחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נָפֹצוּ מֵעָלָיו׃
Babel regem ad eum fecerunt aſcendere & , regem comprehenderunt Et
9 וַיִּתְפְּשׂוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל
rex jugulavit Et .judicia eo cũ eſt locutus &:Chamath terram in Riblah in
10 רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃ וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ־
Jehudah principes omnes etiam & : ejꝰ oculis in Sidchijahu filios Babel
בָּבֶל אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ לְעֵינָיו וְגַם אֶת־כָּל־שָׂרֵי יְהוּדָה
eum vinxit & , cæcavit Sidchijahu oculos Et .Riblah in jugulavit
11 שָׁחַט בְּרִבְלָתָה׃ וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ
domo in eum dedit &,Babel in Babel rex eum fecit adducere & ,compedibus in
בַנְחֻשְׁתַּיִם וַיְבִאֵהוּ מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּבֶלָה וַיִּתְּנֵהוּ בְבֵית־
.cum mori diem ad uſque præfecturarum
הַפְּקֻדֹּת עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

60 Et ſcripſit Jeremias omne malũ, quod venturum erat ſuper Babylonem, in libro uno: omnia verba hæc, quæ ſcripta ſunt contra Babylonem. 61 Et dixit Jeremias ad Saraiam; Cùm veneris in Babylonẽ, & videris, & legeris omnia verba hæc, 62 Dices; Domine, tu locutꝰ es contra locum iſtum ùt diſperderes eum: ne ſit qui in eo habitet ab homine uſque ad pecus, & ut ſit perpetua ſolitudo. 63 Cúmque compleveris legere librum iſtum, ligabis ad eum lapidem, & projicies illum in mediũ 64 Euphraten: Et dices; Sic ſubmergetur Babylon, & non conſurget à facie afflictionis, quam ego adduco ſuper eam, & diſſolvetur. Hucuſque verba Jeremiæ.

CAP. LII.

1 Filius viginti & unius anni erat Sedecias cùm regnare cœpiſſet: & undecim annis regnavit in Jeruſalem, & nomen matris ejus Amital, filia Jeremiæ de Lobna. 2 Et fecit malũ in oculis Dñi, juxta 3 omnia quæ fecerat Joakim. Quoniam furor Domini erat in Jeruſalem & in Juda, uſquequò projiceret eos à facie ſua: & receſſit 4 Sedecias à rege Babylonis. Factũ eſt autem in anno nono regni ejus, in menſe decimo, decimâ menſis: Venit Nabuchodonoſor rex Babylonis, ipſe & omnis exercitus ejus, adverſùs Jeruſalem, & obſederunt eam, & ædificaverunt contra eam munitiones in 5 circuitu. Et fuit civitas obſeſſa uſque ad undecimũ annum regis 6 Sedeciæ. Menſe autem quarto, nonâ menſis, obtinuit fames civitatem: & non erant alimenta po- 7 pulo terræ. Et dirupta eſt civitas, & omnes viri bellatores ejus fugerunt, exierúntque de civitate nocte, per viam portæ, quæ eſt inter duos muros, & ducit ad hortũ regis, (Chaldæis obſidentibꝰ urbem in gyro,) & abierunt per 8 viam, quæ ducit in eremum. Perſecutꝰ eſt autem Chaldæorum exercitus regem: et apprehenderunt Sedeciam in deſerto, quod eſt juxta Jericho: & omnis comitatus ejus 9 diffugit ab eo. Cúmque comprehendiſſent regẽ, adduxerunt eum ad regem Babylonis in Reblatha, quæ eſt in terra Emath: & locutꝰ eſt ad eum judicia. 10 Et jugulavit rex Babylonis filios Sedeciæ in oculis ejus: ſed & omnes principes Juda oc- 11 cîdit in Reblatha. Et oculos Sedeciæ eruit, & vinxit eum compedibus, & adduxit eum rex Babylonis in Babylonem, & poſuit eum in domo carceris uſque ad diem mortis ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

8 Καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν Χαλδαίων ὀπίσω τοῦ βασιλέως, καὶ (ϑ) κατέλαβον αὐτὸν ἐν τῷ πέραν Ἱεριχὼ, καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ. 9 Καὶ συνέλαβον τὸν βασιλέα, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος εἰς Δεβλαθὰ, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως, 10 Καὶ ἔσφαξε βασιλεὺς Βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας Ἰούδα ἔσφαξεν ἐν Δεβλαθά. 11 Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσε, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις. καὶ ἤγαγεν αὐτὸν βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν εἰς οἰκίαν (ι) μύλωνος, ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανε. 12 Καὶ ἐν μηνὶ (κ) πέμπτῳ, δεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἦλθε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος (λ) ἑστηκὼς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος, εἰς Ἱερουσαλὴμ, 13 Καὶ ἐνέπρησε τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, καὶ πᾶσαν οἰκίαν μεγάλην ἐνέπρησεν ἐν πυρί. 14 Καὶ πᾶν τεῖχος (μ) Ἱερουσαλὴμ κύκλῳ καθεῖλεν ἡ δύναμις τῶν Χαλδαίων, ἡ μετὰ τοῦ ἀρχιμαγείρου. 15 Καὶ τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ κατέλιπεν ὁ 16 ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ εἰς γεωργούς. 17 Καὶ τοὺς στύλους τοὺς χαλκοῦς τοὺς ἐν (ν) οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰς βάσεις, καὶ τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου συνέτριψαν οἱ Χαλδαῖοι, καὶ ἔλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν, 18 καὶ ἀπήνεγκαν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ τὴν στεφάνην, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ χαλκᾶ, ἐν 19 οἷς (ξ) ἐλειτούργουν ἐν αὐτοῖς, Καὶ τὰς (ο) ἀπφὼθ, καὶ τὰς μασμαρὼθ, καὶ τοὺς ὑποχυτῆρας, καὶ τὰς λυχνίας, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ τοὺς κυάθους, ἃ ἦν χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ἃ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ, ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος.

Et perſequuta eſt virtus Chaldæorum poſt regem: & apprehenderunt eum trans Hiericho: & omnes pueri ejus diſperſi ſunt ab eo. 8 *Et ceperunt regem; & duxerunt eum ad regem Babylonis in (f) Deblatha. Et loquutus eſt ei cum judicio.* 9 *Et jugulavit rex Babylonis filios Sedeciæ ante oculos ejus: & omnes principes Juda jugulavit in Deblatha.* 10 *Et oculos Sedeciæ excæcavit, & ligavit eum in compedibus. Et duxit eum rex Babylonis in Babylonem, & dedit eum in domum piſtrini uſque in diem, quâ mortuus eſt.* 11 *Et in menſe quinto, decimâ menſis, venit Nabuzardan princeps coquorum, qui ſtabat ante faciem regis Babylonis, in Hieruſalem:* 12 *Et incendit domum Domini, & domum regis, & omnes domos civitatis: & omnem domum magnam incendit in igne:* 13 *Et omnem murum Hieruſalem in circuitu deſtruxit virtus Chaldæorum, quæ cum principe coquorum.* 14 *Et (g) reliquos de populo reliquit princeps coquorum in vinearum & agrorum cultores.* 15 16 *Et columnas æneas, quæ in domo Domini, & baſes, & mare æneum, quæ in domo Domini, contriverunt Chaldæi: & tulerunt æs eorum; & aſportârunt in Babylonem:* 17 *Et coronam, & phialas, & creagras, & omnia vaſa ænea, in quibus miniſtrabant in eis,* 18 *Et ipſas (h) Apphoth, & ipſas Maſmaroth, & pelves, & candelabra, & mortariola, & cyathos, quæ erant aurea aurea, & quæ erant argentea argentea, tulit princeps coquorum.* 19

MS. A. (ϑ) κατέλαβεν (ι) μύλωνος, ἕως ἀπέθανεν. (κ) τῷ πέμπτῳ, δεκάτῃ (λ) ὁ ἑστηκὼς κατὰ πρόσωπον βασιλέως (μ) ἐν Ἱερουσαλὴμ (ν) οἴκῳ κυρίου, * συνέτριψαν οἱ (ξ) ἐλειτούργων (ο) ἀφφὼθ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

60 וכתב ירמיה ית כל בישתא דעתידא למיתי על בבל על ספרא חד ית כל פתגמיא
61 האלין דכתיבין על בבל׃ ואמר ירמיה לשריה כמיתך לבבל ותחזי ותקרי ית כל
62 פתגמיא האלין׃ ותימר יי את גזרתא על אתרא הדין לשיציותיה בדיל דלא למהוי ביה
63 יתיב למאנשא ועד בעירא ארי צדות עלם תהי׃ ויהי כשיציותך למקרי ית ספרא הדין
64 תקטר ביה אבנא ותרמיניה לגו פרת׃ ותימר כדין תשתקע בבל ולא תקום מן קדם
בישתא די אנא מיתי עלה וישתלהון עד הכא נבואת פתגמי ירמיה׃

נב

1 בר עסרין וחדא שנין צדקיה כד מלך וחדא עשרי שנין מלך בירושלם ושום אימיה
2 חמוטל בת ירמיה מלבנה׃ ועבד דביש קדם יי ככל די עבד יהויקים׃ ארי על דארגיזו
3 קדם יי הות בירושלם וביהודה עד דאגלי יתהון מארעא בית שכנתיה ומרד צדקיה
4 במלכא דבבל׃ והוה בשתא תשיעיתא למלכיה בירחא עשיראה בעסרא לירחא
אתא נבוכדנצר מלכא דבבל הוא וכל משריתיה על ירושלם ושרו עלה ובנו עלה
5 כרקום סחור סחור׃ ועלת קרתא בצירא עד חדא עסרי שנין למלכא צדקיה׃
6 בירחא רביעאה בתשעא לירחא ותקיף כפנא בקרתא ולא הות מיכל לעמא
7 דארעא׃ ואתרעת קרתא וכל גברי עבדי קרבא ערקו ונפקו מן קרתא בליליא באורח
תרע בין שוריא די על גנתא דמלכא וכסדאי שרן על קרתא סחור סחור ואזלו באורח
8 מישרא׃ ורדפו משרית כסדאי בתר מלכא ואדביקו ית צדקיה במישרי יריחו וכל
9 משריתיה אתבדרא מניה׃ ואחידו ית מלכא ואסיקו יתיה לות מלכא דבבל לרבלת
10 בארעא דחמת ומליל עמיה פתגמי דינין׃ ונכס מלכא דבבל ית בני צדקיה ברבלתה
11 לעינוהי ואף ית כל רברבי יהודה נכס ברבלתה׃ וית עיני צדקיה עור ואסריה
בשלשלאן דנחש ואוביליה מלכא דבבל לבבל ויהביה בבית אסירי עד יום מותיה׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ſcripſit Jeremias omne malum quod venturum erat ſuper Babylonem, in libro uno; omnia verba hæc quæ ſcripta ſunt contra Babylonem. 60 Et dixit Jeremias ad Saraiam, Cùm veneris in Babylonem, & videbis et leges omnia verba hæc. 61 Et dices: Dñe tu decreviſti contra locum iſtum, ut diſperderes eum, ne ſit in eo habitator ab homine uſque ad jumentum: ut perpetua ſit vaſtitas. 62 Et erit cùm conſummaveris legere librum iſtum, ligabis in eo lapidem, & projicies eum in medium Euphratis. 63 Et dices: Sic mergetur Babylon, & non conſurget, propter malum quod ego adducam ſuper eam, & deficient. 64 Hucuſque prophetia ſermonum Jeremiæ.

CAP. LII.

Filius viginti & unius anni erat Sedechias quando regnavit, & undecim annis regnavit in Jeruſalem: & nomen matris ejus Hamutal filia Jeremiæ de Lobna. 1 Et fecit quod malum eſt coram Dño, juxta omnia quæ fecerat Joachim. 2 Quia pro eo quòd irritaſſent Dñm, fuit [*ira Domini*] in Jeruſalem & Juda, donec transmigrare fecit eos de terra domus majeſtatis ſuæ. 3 Et rebellavit Sedechias in regem Babylonis. Et factum eſt anno nono regni ejus, menſe decimo, decima die menſis, venit Nabuchodonoſor rex Babylonis, ipſe & omnis exercitus ejus contra Jeruſalem, & caſtrametati ſunt contra eam, & ædificaverunt adverſùs eam machinas per circuitum. 4 Venítque civitas in obſidionem uſque ad undecimum annum regis Sedechiæ. 5 Menſe quarto, nona die menſis, prævaluit fames in civitate, adeò ut non eſſent alimenta populo terræ. 6 Et dirupta eſt civitas, & omnes viri bellatores fugerunt, & egreſſi ſunt de civitate nocte per viam portæ inter muros qui erant juxta hortum Regis. (Chaldæi autem caſtrametati erant per circuitum civitatis:) & abierunt per viam campeſtrem. 7 Et perſecuti ſunt exercitus Chaldæorum poſt regem, & apprehenderunt Sedechiam in campeſtribus Jericho: & omnis exercitus ejus diſperſus eſt ab eo. 8 Et comprehenderunt Regem, & adduxerunt eum ad regem Babylonis in Riblath in terram Hemath: & locutus eſt cum eo verba judiciorum. 9 Et jugulavit rex Babylonis filios Sedechiæ *in Riblah* in oculis ejus, & etiam omnes principes Juda jugulavit in Riblah. 10 Oculos autem Sedechiæ excæcavit; & vinxit eum catenis æreis, & duxit eum rex Babylonis in Babylonem, & poſuit eum in domo vinctorum uſque ad diem mortis ejus. 11

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

60 [illegible]
61 [illegible]
62 [illegible]
63 [illegible]
64 [illegible]

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

* Nam poſtquam ſcripſiſſet Jeremia totum malum quod eventurum erat Babyloni, in libro uno, omnia verba iſta quæ ſcripta ſunt contra Babylonem; 60 Dixit Jeremia Seriæ, Quum ingreſſus fueris Babylonem, lege & conſidera omnes ſermones iſtos, & dic; 61 Domine, tu dixiſti te locum hunc perditurum, ita ut non maneat in eo ullus habitator tam ex hominibus quàm jumentis, eò quòd futurus ſit deſolationi perpetuæ. 62 Cúmque hujus libelli lectionem abſolveris, alligato ei lapidem, & in Euphratem projicito, 63 Ac dicito; Ita cadat Babylon, neque reſurgat à malo quod inducturus ſum ſuper eos, ſed deturbentur. 64

Hactenus ſermones Jeremiæ.

CAP. LII.

* Natus erat annos viginti unum Sedecia quando regnavit, & annis undecim regnavit in Jeruſalem: nomen autem matris ejus erat Hamtol filia Armejæ de Lebna. 1 Is malum perpetravit coram Domino, quemadmodum fecerat Jojacimus. 2 Horum cauſâ fuit ira Domini contra Jeruſalem & contra Judam, adeò ut projiceret eos à facie ſua. 3 Cùm enim rebellâſſet Sedecia contra Nebuchadnoſarem regem Babylonis; Anno nono regni ipſius, menſe decimo, *die* decimâ hujus ejuſdem menſis, venit Nebuchadnoſar rex Babylonis unà cum omnibus copiis ſuis contra Jeruſalem, obſederunt eam, & aggeribus cinxerunt eam circunquaque; 4 Fuítque civitas obſidione detenta uſque ad annum undecimum regis Sedeciæ. 5 Menſe autem quinto, nonâ die ejuſdem menſis, cùm invaluiſſet fames in civitate, ita ut non eſſet panis populo terræ, 6 Et perrupta eſſet civitas; omnes viri bellatores fugerunt, egreſsíque ſunt è civitate noctu per illam portæ viam inter muros ſitæ, quæ erat ſecus hortos regios, Chaldæis civitatem obſidentibus; & abierunt viâ campeſtri. 7 Copiæ verò Chaldæorum, regem inſecutæ, prehenderunt Sedeciam in campis Jericho, & totus exercitus ejus diſſipatus eſt ab eo. 8 Captúmque regem deduxerunt ad regem Babylonis Deblatham in terra Hamathæ; ubi initis cum eo rationibus, 9 Jugulari juſſit rex Babelis filios Sedeciæ ipſo ſpectante, omnéſque nobiles Judæ interfecit in Deblatha: 10 Sedeciam verò oculis excæcatum vinxit catenis, perduxítque eum rex Babylonis in Babylonem, & tradidit carceri uſque ad diem quâ mortuus eſt. 11

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وطرد جيش الكلدانيين خلف الملك * وادركوه في عبر اريحا * وجميع عبيده تفرقوا
9 عنه * فقبضوا الملك وساقوه الى ملك بابل الى دبلاثا * فتكلم معه بحكم * وذبح ملك
10 بابل بني صدقيا لعينيه * وذبح جميع روساء يهودا في دبلاثا * واعمى عيني صدقيا *
11 وربطه بقيود وساقه ملك بابل الى بابل * واسلمه لبيت الرحي حتى مات * وفي الشهر الخامس
12 في العاشر من الشهر * اتى نابوزردان رييس الطباخين الواقف لوجه ملك بابل الى
13 ايروسليم * واحرق بيت الرب وبيت الملك وكل مساكن المدينة * وكل منزل كبير
14 احرقه بالنار * وهدم كل سور في ايروسليم من حولها جيش الكلدانيين الذي مع رييس
15 الطباخين * * وترك رييس الطباخين بقايا الشعب كرامين وفلاحين * وكسر الكلدانيون
16
17 العمد النحاس الذي في بيت الرب * واخذوا نحاسهم وحملوه الى بابل * والباجه
18
19 والهدابات والمصافي وكل الاواني النحاس التي يخدمون بهم * والقصاع والقوارير * والمراجل
والمناير * والاصحاف والمناشل * التي كانت ذهبا ذهبا والتي كانت فضة فضة * اخذها
رييس الطباخين *

* *At exercitus Chaldæorum perſecutus regem, aſſecuti ſunt eum in altera parte Jericho: cúmque omnes ſervi ejus diſperſi eſſent ab eo,* 8 *Ceperunt regem, duxeruntque eum ad regem Babelis in Deblatham; qui allocutus eſt eum cum imperio.* 9 *Deinde jugulavit rex Babelis filios Sedeciæ ob oculos ejus, & jugulavit omnes principes Judæ in Deblatha:* 10 *Sedeciæ oculos excæcavit, & compedibus vinctum abduxit rex Babelis in Babelem, poſuitque in domo piſtrini quoad mortuus eſt.* 11 *Menſe quinto, decimâ menſis, Nabuzardan coquorum præfectus, qui ſtabat ante faciem regis Babelis, venit Jeroſolymam,* 12 *Combuſſitque domum Domini, domum regis, & omnes urbis habitationes, omneque palatium magnum igne ſuccendit:* 13 *Omnes quoque muros qui erant in Jeruſalem circunquaque, deſtruxit exercitus Chaldæorum qui erat cum præfecto coquorum.* 14 *Reliquias verò populi reliquit præfectus coquorum in vinitores & aratores.* 15 16 *Et fregerunt Chaldei columnas æneas quæ erant in domo Domini, acceperunt æs illarum, & aſportârunt in Babelem.* 17 *Item coronam, aquaria, cola, cunctaque vaſa ænea quibus miniſtrabant,* 18 *Diſcos, alabaſtra, cacabos, candelabra, pixides, & fuſcinulas tam aureas quàm argenteas; tulit præfectus coquorum;* 19

[illegible]

Verſio VULG. LAT.

12 In menſe autem quinto, decimâ menſis, ipſe eſt ann⁹ nonusdecim⁹ Nabuchodonoſor regis Babylonis: venit Nabuzardan princeps militiæ, qui ſtabat corã rege Babylonis in Jeruſalem. 13 Et incendit domum Domini, & domum regis, & omnes domos Jeruſalẽ, & omnẽ domum magnam igni combuſſit. 14 Et totum murum Jeruſalem ꝑ circuitum deſtruxit, cunct⁹ exercit⁹ Chaldæorum, qui erat cum magiſtro militiæ. 15 De pauperibus autẽ populi, & de reliquo vulgo, quod remanſerat in civitate, & de perfugis, qui transfugerant ad regẽ Babylonis, & cæteros de multitudine, tranſtulit Nabuzardan princeps militiæ. 16 De pauperibus verò terræ reliquit Nabuzardan princeps militiæ vinitores, & agricolas. 17 Columnas quoque æreas, quæ erant in domo Domini, & baſes, & mare æneum, ꝙ erat in domo Domini, confregerunt Chaldæi, & tulerunt omne æs eorum in Babylonem. 18 Et lebetes, & creagras, & pſalteria, & phialas, & mortariola, & omnia vaſa ærea, quæ in miniſterio fuerant, tulerunt: 19 & Hydrias, & thymiamateria, & urceos, & pelves, & candelabra, & mortaria, & cyathos: quotquot aurea, aurea; & quotquot argentea, argentea, tulit magiſter militiæ: 20 Et columnas duas, & mare unum, & vitulos duodecim æreos, qui erant ſub baſibus, quas fecerat rex Salomon in domo Domini: nõ erat pondus æris omnium horum vaſorum. 21 De columnis autẽ, decẽ & octo cubiti altitudinis erãt in columna una, & funiculus duodecim cubitorum circuibat eã: porrò groſſitudo ejus quatuor digitorum, & intrinſecùs cava erat. 22 Et capitella ſuper utramq; ærea: altitudo capitelli uni⁹ quinque cubitorum: & retiacula, & malogranata ſuꝑ coronã in circuitu, oĩa ærea. Similiter columnæ ſecundæ, & malogranata. 23 Et fuerũt malogranata nonagintaſex depẽdentia: & oĩa malogranata centũ, retiaculis circumdabantur. 24 Et tulit magiſter militiæ Saraiã ſacerdotẽ primum, & Sophoniã ſacerdotem ſecundum, & tres cuſtodes veſtibuli. 25 Et de civitate tulit eunuchum unum, qui erat præpoſitus ſuper viros bellatores: & ſeptem viros de his, qui videbant faciem regis, qui inventi ſunt in civitate: & ſcribam principem militum, qui probabat tyrones: & ſexaginta viros de populo terræ, qui inventi ſunt in medio civitatis. 26 Tulit autem eos Nabuzardan magiſter militiæ, & duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha. 27 Et percuſſit eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath: & tranſlatus eſt Juda de terra ſua.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 Καὶ οἱ στύλοι δύο, καὶ ἡ θάλασσα μία, καὶ οἱ μόσχοι δώδεκα χαλκοῖ ὑποκάτω τῆς θαλάσσης, ἃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σαλωμὼν εἰς οἶκον κυρίου, (π) οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν. 21 Καὶ οἱ στύλοι τριακονταπέντε (ʺ) πηχῶν ὕψος τοῦ στύλου τοῦ ἑνός, καὶ σπαρτίον δώδεκα πηχῶν (ρ) περιεκύκλου αὐτόν, καὶ τὸ πάχος αὐτοῦ (σ) δακτύλων τεσσάρων κύκλῳ. 22 Καὶ γεῖσος ἐπ' αὐτοῖς χαλκοῦν, καὶ πέντε πηχῶν τὸ μῆκος, ὑπεροχὴ τοῦ γείσους τοῦ ἑνός, καὶ δίκτυον καὶ ῥοαὶ (τ) ἐπὶ τοῦ γείσους κύκλῳ τὰ πάντα χαλκᾶ, καὶ κατὰ ταῦτα τῷ στύλῳ τῷ δευτέρῳ, ὀκτὼ ῥοαὶ τῷ πήχει τοῖς δώδεκα πήχεσι. 23 Καὶ ἦσαν αἱ ῥοαὶ ἐνενηκονταὲξ τὸ ἓν μέρος, καὶ ἦσαν αἱ πᾶσαι ῥοαὶ ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ δικτύου κύκλῳ. 24 Καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν ἱερέα τὸν πρῶτον, καὶ τὸν ἱερέα τὸν δευτερεύοντα, καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς (υ) φυλάττοντας τὴν ὁδόν, 25 (φ) Καὶ εὐνοῦχον ἕνα ὃς ἦν ἐπιστάτης τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν, καὶ ἑπτὰ ἄνδρας ὀνομαστούς, τοὺς ἐν προσώπῳ τοῦ βασιλέως, τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν γραμματέα τῶν δυνάμεων, τὸν γραμματεύοντα τῷ λαῷ τῆς γῆς, καὶ ἑξήκοντα ἀνθρώποις ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς, τοὺς εὑρεθέντας ἐν μέσῳ τῆς πόλεως. 26 Καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς Ναβουζαρδὰν ὁ (ʺ) ἀρχιμάγειρος τοῦ βασιλέως, καὶ ἤγαγεν (χ) αὐτοὺς πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος εἰς Δεβλαθά.

20 Et columnæ duæ, & mare unum, & vituli duodecim ænei ſubter mare, quæ fecerat rex Salomon in domo Domini, cujus non erat pondus æris eorum: 21 Et columnæ (i) triginta quinq; cubitorum altitudo columnæ unius: et funiculus duodecim cubitorũ circundabat eam: & craſſities ejus digitorum quatuor in circuitu: 22 Et (k) giſum ſuper eas æneum, & quinq; cubitorum longitudo, exceſſus giſi unius; & rete, & malogranata ſuper giſum in circuitu, omnia ænea: & juxta hæc columnæ ſecundæ, (l) octo malogranata cubito, duodecim cubitis. 23 Et erant malogranata nonaginta ſex latus unum: & erant omnia malogranata centum ſuper rete in circuitu. 24 Et tulit princeps coquorum (m) ſacerdotẽ primum, & ſacerdotẽ ſecundũ, & tres illos, qui cuſtodiebant viã, 25 Et eunuchum unũ, qui erat præfectus virorũ bellatorum, & ſeptem viros nominatos, qui in facie regis, inventos in civitate, & ſcribam virtutũ ſcribentẽ populo terræ, et ſexaginta homines de populo terræ, inventos in medio civitatis. 26 Et tulit eos Nabuzardan princeps coquorũ regis: & duxit eos ad regẽ Babylonis in Deblatha.

MS. A. (π) οὐκ ἦν (ʺ) πήχεων (ρ) περικυκλοῦν (σ) τεσσάρων δακτύλων. (τ) ἐπὶ γείσους (υ) φυλάσσοντας (φ) Καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἔλαβεν εὐνοῦχον (ʺ) ἀρχιμάγειρος, καὶ (χ) * αὐτὸν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

12 Menſe autem quinto decima die menſis (ipſe eſt annus decimus nonus regis Nabuchodonozor regis Babylonis) venit Nabuzardan princeps occidentium, & ſtetit ante regem Babylonis in Jeruſalem. 13 Et ſuccendit domum ſanctuarii Dñi, & domum Regis, & omnes domos Jeruſalem, & cunctas domos principum ſuccendit igni: 14 Et omnes muros Jeruſalem per circuitum deſtruxit omnis exercitus Chaldæorum qui [*venerat*] cum principe occidentium. 15 Et de pauperib⁹ populi, & reliquum populum qui remanſerat in civitate, & profugos qui transfugerant ad regem Babylonis, & reliquam multitudinem tranſmigrare fecit Nabuzardan princeps occidentium. 16 Et de pauperib⁹ populi terræ reliquit Nabuzardan princeps occidentium, ut colerent agros & vineas. 17 Et columnas æreas quæ erant in domo ſanctuarii Domini, & baſes, & mare æreum ꝙ erat in domo ſanctuarii Domini, confregerunt Chaldæi, & detulerunt omne æs eorum in Babylonem: 18 Et lebetes, & ſcopas, & pſalteria, & phialas, & cochlearia, & omnia vaſa ærea quib⁹ miniſtrabant, tulerunt: 19 Et hydrias, & thuribula, & pelves, & ollas, & candelabra, & mortariola, & cyathos: quæ aurea, aurea; & quæ argentea, argentea, tulit princeps occidentium. 20 Columnas duas, mare unum, & duodecim boves æneos qui ſub baſibus erant, quæ fecerat rex Salomon in domo ſanctuarii Dñi: non erat pondus æris omnium vaſorum iſtorum. 21 Columnarum autem, decem & octo cubitorum erat altitudo columnæ uni⁹; & funicul⁹ menſuræ duodecim cubitorum ambiebat eam circumquaque, & groſſitudo ejus erat quatuor digitorum, & concava erat. 22 Et capitella erant ſuꝑ eam ærea, & altitudo capitelli uni⁹ quinque cubitorum erat: & retiaculum, & malogranata ſuper capitella in circuitu, omnia ærea: & ſimilia erant columnæ ſecundæ & malogranata. 23 Fuerunt autem malogranata nonaginta & ſex in latere uno: omnia malogranata centũ ſuper retiaculum per circuitũ. 24 Et tulit princeps occidentium Saraiam ſacerdotem magnum, & Sophoniam principem Sacerdotum ſecundum, & tres theſaurarios. 25 Et de civitate tulit eunuchum unum qui erat præpoſit⁹ viris bellatorib⁹, & ſeptem viros qui videbant faciem Regis, qui inventi ſunt in civitate, & ſcribam principem exercit⁹, qui congregabat populum terræ, & ſexaginta viros de populo terræ, qui inventi ſunt in medio civitatis. 25 Et tulit eos Nabuzardan princeps occidentium, & duxit eos ad regem Babylonis in Riblath. 27 Et percuſſit eos rex Babylonis, & occidit eos in Riblah in terra Hemath: & tranſlati ſunt viri domus Juda de terra ſua.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

* Menſe quinto, decimâ ejuſdem menſis (is erat annus decim⁹ nonus Nebuchadnoſaris regis Babyloniæ) venit Nebuzardan princeps ſatellitum, ſtetítque coram rege Babelis in Jeruſalem: 13 Deinde combuſſit domum Domini, & domum regis Judæ; omnes etiam domos Jeruſalem, hoc eſt, omnes magnatum domos igne combuſſit: 14 Et omnes muros Jeruſalem per circuitum, deſtruxerunt omnes Chaldæorum copiæ quæ erant cum principe ſatellitum. 15 Ex pauperrima verò plebe, & tam reliquum populum qui remanſerat in civitate, quàm illos qui profugerant ad regem Babyloniæ, & reliquum vulg⁹, captivos abduxit Nebuzardan princeps ſatellitum. 16 Ex pauperrima etiam terræ plebe reliquit Nebuzardan princeps ſatellitum, in vinitores, & pro agricultura. 17 Præterea columnas æneas, lagenas, & mare æneum quæ erant in domo Domini, fregerunt Chaldæi, vexerúntque totum æs eorum, & detulerunt Babylonem. 18 Ollas etiam, caldaria, cacabos, trullas, diſcos, & omnia vaſa ænea quib⁹ miniſtrabant, abſtulerunt: 19 Item acerras, thuribula, extractoria, & ahena, lychnuchos, & candelabra, lances, atque libatoria aurea & argentea. 20 Abſtulit etiam princeps ſatellitum columnas duas æreas quæ erant ſub laterib⁹ maris, quas fecerat Salomon rex pro domo Domini: non erat autem pond⁹ æri vaſorum iſtorum. 21 Harum enim duarum columnarum unaquæque columna erat altitudinis decem & octo cubitorum, & filum duodecim cubitorum cingebat eam circunquaque: denſitas autem ejus erat quatuor digitorum, & cava intrinſecùs: 22 Lagena erat ſuper ipſam ænea, & altitudo cujuſlibet lagenæ erat quinque cubitorum, & rete atque malogranata ſuper lagenam undequaque, totaque erat ænea: hæc eadem habebat altera columna cum malogranatis. 23 Porrò malogranata erant nonaginta ſex, omnia autem malogranata centum erant ſuper rete circunquaque. 24 Abduxit quoque princeps ſatellitum Seriam ſummum ſacerdotem, & Sephaniam ſacerdotem ab eo ſecundum, ac tres liminum cuſtodes. 25 E civitate verò abduxit eunuchum unum qui præerat viris bellatorib⁹; ſeptem viros inſignes & apud regem conſpicuos, qui reliqui erant in civitate; ſcribam & ducem exercitûs populi terræ; & ſexaginta viros de populo terræ, qui inventi ſunt intra civitatem. 26 Abduxit Nebuzardan princeps ſatellitum, perduxítque ad regem Babylonis in Deblatham in terram Hamathæ: 27 Quos percutiens rex Babylonis interfecit in Deblatha in terra Hamathæ: ita captivus eſt abductus Juda de terra ſua.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * والعمودان * والبحر الواحد * والاثنا عشر عجل النحاس الذين تحت البحر * الذين
21 صنعهم سليمن الملك في بيت الرب * لم يكن ثمن لنحاسهم * وثلاثون عمودا * ارتفاع
العمود الواحد خمسة اذرع * وخيط اثني عشر ذراعا يدور عليه * وثخنه اربعة
22 اصابع داير * وعليهم اجانة نحاس * وطول الاجانة الواحدة خمسة اذرع * وشبكة
ورمامين على الاجانة من حولها كلها نحاس * وهكذا للعمود الثاني ثمان رمامين
23 للذراع لاثني عشر ذراعا * وكانت الرمامين ستة وتسعين جزوا واحدا * وكانت
24 جميع الرمامين مائة على الشبكة من حولها * واخذ ريس الطباخين الكاهن
25 الاول والكاهن الثاني * وحفظة الطريق الثلاثة * واخذ من المدينة خصيا واحدا
الذي كان عظيم المحاربين * وسبعة رجال مسمين الذين في وجه الملك الموجودين
في المدينة * وكاتب الجيوش الذي يكتب لشعب الارض * وستين انسانا من شعب
26 الارض الموجودين في وسط المدينة * واخذهم نابوزردان ريس الطباخين * وساقهم الى
ملك بابل الى دبلاثا *

20 Item duas columnas, mare unum, duodecim vitulos æneos qui erant ſub mari, quos poſuerat Salomon rex in domo Domini, quorum æri non erat pretium: 21 Et columnas triginta, quarum altitudo cujuſque erat quinque cubitorum; & filum duodecim cubitorum cujus denſitas erat quatuor digitorum, ambiebat illam per circuitum. 22 Superpoſita his erat lagena ænea, & longitudo lagenæ unius quinque cubitorum; & reticulum atque malogranata lagenam undique cingebant, tota ænea: idemque erat columnæ alteri, octo ſcilicet malogranata in ſingulis cubitis, per duodecim cubitos. 23 Erant autem malogranata nonaginta ſex, pars una: omnia verò malogranata centum erant ſuper reticulum circunquaque. 24 Item cepit coquorum præfectus ſacerdotem primarium, & ſacerdotem ſecundanum, treſque viæ cuſtodes. 25 Cepit etiam ex urbe eunuchum unum qui præfectus erat militum, ſeptemque viros inſignes qui aſſiſtebant regi, qui inventi ſunt in urbe; & ſcribam exercituum, qui ſcribebat populum terræ; denique ſexaginta homines de populo terræ, qui inventi ſunt intra urbem. 26 Hos cepit Nabuzardan præfectus coquorum, abduxitque ad regem Babelis in Deblatham:

septimo anno in : Nebuchadresar fecit *migrare* quem , populus Iste
28 זֶה הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְרֶאצַּר בִּשְׁנַת־שֶׁבַע
anno In .tres & , viginti & , millia tria Jehudæos
29 יְהוּדִים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ בִּשְׁנַת
animas Jerusalaim de ; Nebuchadresar decimo octavo
שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מִירוּשָׁלַםִ נֶפֶשׁ
vigesimo & ,tertio anno In .duas & , triginta , octingentas
30 שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם׃ בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים
Jehudæorum laniorū magister Nebuzaradan fecit *migrare* Nebuchadresar
לִנְבוּכַדְרֶאצַּר הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים יְהוּדִים
quatuor animæ omnes : quinque & quadraginta , septingentas animas
נֶפֶשׁ שְׁבַע מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת
anno septimo & trigesimo in fuit Et .sexcentæ & , millia
31 אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ וַיְהִי בִשְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה
,mense duodecimo in ,Jehudah regis Jehojachin transmigrationis
לְגָלוּת יְהוֹיָכִן מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ
Babel rex Merodach Evil elevavit ; mensis quinta & vigesima in
בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל
cum eduxit & ,Jehudah regis Jehojachin caput ,sui regni anno in
בִּשְׁנַת מַלְכֻתוֹ אֶת־רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּצֵא אֹתוֹ
ejº thronum *dedit* & : bona eo cum est locutus Et .carceris domo de
32 מִבֵּית הַכְּלִיא׃ וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כִּסְאוֹ
vestimenta mutavit Et .Babel in secum qui regum thronum *desuper*
33 מִמַּעַל לְכִסֵּא מְלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל׃ וְשִׁנָּה אֵת בִּגְדֵי
.ejº *vitarum* diebus omnibus ,*suæ mortis* diem ad usque ,*suo die in diei verbum* ,Babel rege *cum* à ei dabatur *juge viaticum* ejus *viaticum* Et .*suarū vitarū* diebus omnibº semper ejº *facies ad* panē comedit & : ejº *carceris*
34 כִּלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם לְפָנָיו תָּמִיד כָּל־יְמֵי חַיָּו׃ וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת מֶלֶךְ־בָּבֶל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ עַד־יוֹם מוֹתוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃

Verſio VULG. LAT.

28 Iſte eſt populus, quem tranſtulit Nabuchodonoſor: In anno ſeptimo, Judæos tria millia & 29 viginti tres: In anno octavodecimo Nabuchodonoſor, de Jeruſalem animas octingentas trigin-30 ta duas: In anno vigeſimotertio Nabuchodonoſor, tranſtulit Nabuzardã magiſter militiæ animas Judæorum ſeptingentas quadraginta quinque: omnes ergò animæ, quatuor millia ſexcentæ. 31 Et factum eſt in trigeſimoſeptimo anno tranſmigrationis Joachin regis Juda, duodecimo menſe, vigeſimaquintâ menſis, elevavit Evilmerodach rex Babylonis ipſo anno regni ſui, caput Joachin regis Juda, & edu-32 xit eum de domo carceris. Et locutus eſt cum eo bona, & poſuit thronũ ejº ſup thronos regũ, qui 33 erãt poſt ſe in Babylone. Et muta-34 vit veſtimenta carceris ejº, & comedebat panẽ corã eo ſemp cunctis diebº vitæ ſuæ. Et cibaria ejº, cibaria perpetua dabantur ei à rege Babylonis, ſtatuta p ſingulos dies, uſq; ad diẽ mortis ſuæ, cunctis diebº vitæ ejº.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

27 Καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν Δεβλαθὰ, ἐν γῇ (↓) Αἰμάθ. 31 Καὶ ἐγένετο (*) ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει, ἀποικισθέντος τοῦ Ἰωακεὶμ βασιλέως Ἰούδα, ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ, ἐν τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς, ἔλαβεν (ω) Οὐλαιμαδάχαρ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ᾧ ἐβασίλευσε, τὴν κεφαλὴν Ἰωακεὶμ βασιλέως Ἰούδα, (α) καὶ ἔκειρεν αὐτὸν, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἰκίας ἧς ἐφυλάσσετο. 32 Καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστὰ, καὶ ἔδωκε τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπάνω τῶν (β) βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι. 33 Καὶ ἤλλαξε τὴν στολὴν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἤσθιεν ἄρτον διαπαντὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς 34 ἔζησε. Καὶ ἡ σύνταξις αὐτῷ ἐδίδοτο διαπαντὸς παρὰ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος (γ) ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανεν. (δ)

MS.A. (↓) Λιμαάθ. (*) ἐν τριακοστῷ (ω) Οὐλαιμαδάδαχ (α) καὶ ἐξήγαγεν (β) θρόνων τῶν βασιλέων (γ) ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας, (δ) Ἱερεμίας προφήτης ιδ′.

Et percuſſit eos rex Babylonis in 27 Deblatha in terra (n) Æmath. Et factum eſt in trigeſimo & 31 ſeptimo anno tranſmigrationis Joacim regis Juda, in duodecimo menſe, in vigeſima quarta menſis, accepit Ulemadachar rex Babylonis, in anno, quo regnum adiit, caput Joacim regis Juda; (o) & totondit eum, & eduxit eum de domo, in qua cuſtodiebatur: Et loquutus eſt ei bona; 32 & dedit thronum ejus ſuper reges qui ſecum in Babylone: Et 33 mutavit ſtolam carceris ejus: & comedebat panem ſemper ante faciem ejus cunctis diebus, quibus vixit. Et demenſum ei dabatur 34 perpetuò à rege Babylonis de die in diem, uſque ad diem quâ mortuus eſt.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

28 דֵּין עַמָּא דְּאַגְלִי נְבוּכַד נֶצַּר בִּשְׁנַת שְׁבַע יְהוּדָאֵי תְּלָתָא אַלְפִין וְעַסְרִין וּתְלָתָא׃ בִּשְׁנַת
29 תְּמָנֵי עַסְרֵי לִנְבוּכַד נֶצַּר מִירוּשְׁלֶם נַפְשָׁתָא תְּמָנֵי מְאָה תְּלָתִין וְתַרְתֵּין׃ בִּשְׁנַת עַסְרִין
30 וּתְלָת לִנְבוּכַד נֶצַּר אַגְלֵי נְבוּזַרְאֲדָן רַב קְטוֹלַיָּא יְהוּדָאֵי נַפְשָׁתָא שְׁבַע מְאָה אַרְבְּעִין
31 וְחָמֵשׁ כָּל נַפְשָׁתָא אַרְבְּעָא אַלְפִין וְשִׁית מְאָה׃ וַהֲוָה בִּתְלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְגָלוּת
יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בִּתְרֵי עֲסַר יַרְחִין בְּעַסְרִין וְחַמְשָׁא לְיַרְחָא רַבִּי אֱוִיל
מְרוֹדַךְ מַלְכָּא דְבָבֶל בִּשְׁנַת מַלְכוּתֵיהּ יַת רֵישׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְאַפֵּיק
32 יָתֵיהּ מִבֵּית אֲסִירֵי׃ וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ פִּתְגָּמִין תַּקְנִין וִיהַב יַת כּוּרְסוֹהִי מֵעֵיל לְכוּרְסֵי מַלְכַיָּא
33 דִּי עִמֵּיהּ בְּבָבֶל׃ וְשַׁנִּי יַת לְבוּשֵׁי אֲסוּרֵיהּ וַאֲכַל לַחְמָא קֳדָמוֹהִי תְּדִירָא כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃
34 וְשֵׁירוּתֵיהּ שֵׁירוּת תְּדִירָא מִתְיַהֲבִין לֵיהּ מִן קֳדָם מַלְכָּא דְבָבֶל פִּתְגַּם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ עַד יוֹם מוֹתֵיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Iſte eſt populus quem tranſtulit Nabuchodonozor in anno ſeptimo, Judæos 28 ter mille & viginti tres. Anno decimo octavo Nabuchodonozor, [*tranſtulit*] 29 de Jeruſalem animas octingentas & triginta duas. Anno vigeſimo tertio 30 Nabuchodonozor, tranſtulit Nabuzardan princeps occidentium Judæorum animas ſeptingentas quadraginta quinque. Omnes animæ, quater mille & ſexcentæ. Et factum eſt triceſimo & ſeptimo anno tranſmigrationis Joachin 31 regis tribus domus Juda, duodecimo menſe, viceſima quinta die menſis, magnificavit Evilmerodach rex Babylonis, in ipſo anno regni ſui, caput Joachin regis tribus domus Juda, & eduxit eum de domo carceris. Et locutus eſt 32 cum eo verba recta: & poſuit thronũ ejº ſup thronos Regũ qui erant cum eo in Babylone. Et mutavit veſtimenta carceris ejus, & comedebat panem co- 33 ram eo ſemper omnibº diebus vitæ ſuæ. Et cibaria ejus continua dabantur 34 ei à facie regis Babylonis ſtatuta per ſingulos dies, uſq; ad diem mortis ſuæ, omnibº diebº quibº vixit.

ספר קינות

CAPUT I. א

: vidua veluti est facta ,populo *multa* , civitas *sola* *sedit* Quomodo
1 אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר רַבָּתִי עָם הָיְתָה כְּאַלְמָנָה
Plorando .*tributum in* est facta provinciis in *princeps* ,gentibus in *multa*
2 רַבָּתִי בַגּוֹיִם שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת הָיְתָה לָמַס׃ בָּכוֹ
consolator ei non : ejº maxillis *super* ejº lachrymæ &,nocte in plorabit
תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ אֵין־לָהּ מְנַחֵם
fuerunt,eam *in sunt prevaricati* ejus *socii* omnes : ejº amatoribus omnibº ex
מִכָּל־אֹהֲבֶיהָ כָּל־רֵעֶיהָ בָּגְדוּ בָהּ הָיוּ
multitudine præ &,afflictione præ Jehudah Transmigravit .inimicos in ei
3 לָהּ לְאֹיְבִים׃ גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וּמֵרֹב
omnes : requiem invenit nec , gentes inter habitavit ipsa : servitutis
עֲבֹדָה הִיא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ כָּל־
angustias inter eā apprehenderunt ejus persecutores
רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים׃

Verſio VULG. LAT.

THRENI, id eſt, LAMENTATIONES JEREMIÆ PROPHETÆ.

Et factũ eſt, poſtquã in captivitatẽ redactº eſt Iſrael, & Jeruſalem deſerta eſt, ſedit Jeremias propheta flens, & planxit lamentatione hac in Jeruſalẽ, & amaro animo ſuſpirans & ejulans dixit:

CAP. I.

1 *Aleph.* QUOMODO ſedet ſola civitas plena populo: facta eſt quaſi vidua domina Gentium: princeps provinciarum facta eſt 2 ſub tributo. *Beth.* Plorans ploravit in nocte, & lachrymæ ejus in maxillis ejus: non eſt qui conſoletur eam ex omnibus charis ejus: omnes 3 amici ejus ſpreverunt eam, & facti ſunt ei inimici. *Ghimel.* Migravit Judas propter afflictionem, & multitudinem ſervitutis: habitavit inter gentes, nec invenit requiem: omnes perſecutores ejus apprehenderunt eam inter anguſtias.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. cum Tranſl. LAT.

(*) ΘΡΗΝΟΙ ἹΕΡΕΜΙΟΥ.

ΚΕΦ. α′.

Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ αἰχμαλωτισθῆναι τὸν Ἰσραὴλ, καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐρημωθῆναι, ἐκάθισεν Ἱερεμίας κλαίων, καὶ ἐθρήνησε τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἶπεν· ἈΛΕΦ. 1 Πῶς ἐκάθισε μόνη ἡ πόλις ἡ πεπληθυμμένη λαῶν; ἐγενήθη ὡς χήρα, πεπληθυμμένη ἐν ἔθνεσιν, ἄρχουσα ἐν χώραις 2 ἐγενήθη εἰς φόρον. ΒΗΘ. Κλαίουσα (α) ἔκλαυσεν ἐν νυκτὶ, καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς ἐπὶ τῶν σιαγόνων αὐτῆς, καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτὴν, ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαπώντων αὐτήν· πάντες οἱ φιλοῦντες αὐτὴν ἠ-3 θέτησαν ἐν αὐτῇ, ἐγένοντο αὐτῇ εἰς ἐχθρούς. ΓΙΜΕΛ. Μετῳκίσθη (·) Ἰουδαία ἀπὸ ταπεινώσεως αὐτῆς, καὶ ἀπὸ πλήθους δουλείας αὐτῆς· ἐκάθισεν ἐν ἔθνεσι, οὐχ εὗρεν ἀνάπαυσιν. πάντες οἱ καταδιώκοντες αὐτὴν, κατέλαβον αὐτὴν ἀναμέσον τῶν (β) θλιβόντων.

(α) *LAMENTATIONES HIEREMIÆ.*

CAP. I.

ET factũ eſt, poſtquàm in captivitatem redactus eſt Iſrael, & Hieruſalem deſerta eſt; ſedit Hieremias flens: & lamentatus eſt lamentationem hanc ſuper Hieruſalẽ, & dixit; ALEPH. Quomodò ſedit ſola civitas, quæ re- 1 pleta fuit populis? facta eſt quaſi vidua, plena in gentibus: princeps in provinciis facta eſt in tributũ. BETH. Plorans ploravit in nocte, 2 & lachrymæ ejº in maxillis ejº: & non eſt qui conſoletur eam, ex omnibº diligentibº eã: omnes amici ejº ſpreverunt eã: facti ſunt ei 3 in inimicos. GIMEL. Migravit Judæa propter humiliationẽ ſuam, & propter multitudinẽ ſervitutis ſuæ: ſedit in gentibus, non invenit requiem: omnes perſequutores ejus apprehenderunt eã in medio tribulantium.

MS.A. (*) ΘΡΗΝΟΙ. (α) ἐδάκρυσεν (·) ἡ Ἰουδαία (β) θλιβόντων αὐτήν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 אֲמַר יִרְמְיָה נְבִיָּא וְכַהֲנָא רַבָּא אֵיכְדֵין יִתְגְּזַר עַל יְרוּשְׁלֶם וְעַל עַמַּהּ לְאִתְדָּנָא בְּתִירוּכִין
וּלְמִסְפַּד עֲלֵיהוֹן אֵיכָה הֵיכְמָה דְאִתְדָּנוּ אָדָם וְחַוָּה דְּאִתְרְכוּ מִגִּנְּתָא דְעֵדֶן וְאַסְפֵּיד מָרֵי
עָלְמָא עֲלֵיהוֹן אֵיכָה עֲנַת מִדַּת דִּינָא וְכֵן אֲמַרַת עַל סְגִיאוּת חוֹבָאָה אִשְׁתְּדוּר דִּי בְגַוַּהָא
וּבְנִין כֵּן תְּהֵי יָתְבָא בִלְחוֹדָהָא כִּגְבַר דְּמִכְתַּשׁ סְגִירוּ עַל בִּסְרֵיהּ דִּי בִלְחוֹדוֹהִי יָתֵיב
וְקִרְתָּא דַּהֲוַת מַלְיָא אוֹכְלוֹסִין וְעַמְמִין סַגִּיאִין אִתְרוֹקְנַת מִנְּהוֹן וַהֲוַת דַּמְיָא לְאַרְמַלְתָּא
וְדִי מִתְרַבְרְבָא בְּעַמְמַיָּא וְשַׁלִּיטַיָּא בְּאַפַּרְכַיָּא וַהֲווֹ מַסְּקִין לָהּ מִסִּין הֲדָרַת לְמֶהֱוֵי מַכִּיכָא
2 וּלְמִתַּן לְהוֹן מִסִּין בָּתַר דְּנָא׃ כַּד שְׁלַח מֹשֶׁה נְבִיָּא אוּנְגְּדִין לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא וְתָבוּ
אוּנְגְּדַיָּא וְאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל [וְהַהִיא לֵילְיָא תְּשַׁע יוֹמִין בְּאָב הֲוָה] וְכַד
שְׁמַעוּ עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל יַת בְּשׂוֹרְתָא בִּישָׁא הָדָא דְּאִתְבַּשַּׂרוּ עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל נְטַלוּ
עַמָּא יַת קָלְהוֹן וּבְכוֹ בְּלֵילְיָא הַהוּא מִן יַד תְּקֵיף רוּגְזָא דַיְיָ בְּהוֹן וּגְזַר לְמֶהֱוֵי בָכַן בְּלֵילְיָא
הָדָא לְדָרֵיהוֹן עַל חוּרְבַּן בֵּית מוּקְדְּשָׁא וְכַד אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה לְיִרְמְיָהוּ כַּהֲנָא רַבָּא
לְמֶהֱוֵי חֲרֵבָא יְרוּשְׁלֶם עַל יְדוֹי דִנְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא אִין לָא תְתִיבִין בִּתְיוּבְתָּא מִן יַד עָאל
וְאוֹכַח יַת עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל וְסָרִיבוּ לְקַבָּלָא בְמֵימְרֵיהּ בְּכֵן עָל נְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא וְצַדְיָא
יַת יְרוּ [illegible]
דְּיִשְׂרָא [illegible]
טַעֲוָתָא [illegible]
לְהַל [illegible]
3 סַנְיָאוּ [illegible]
לְעַבְדֵי [illegible]
וּכְנִשְׁתָּ [illegible]
יָתְהוֹן [illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT I.

DIxit Jeremias Propheta & Sacerdos magnus: ALEPH. Quomodo 1 decretum eſt ſuper Jeruſalem & ſuper populum ejus ut damnaretur exiliis, & ut fieret planctus ſuper eis איכה, i. Quomodo? quemadmodum judicati ſunt Adam & Eva qui ejecti ſunt de paradiſo voluptatis & lamentatus eſt dominator ſeculi ſuper eis, איכה i. Quomodo? Reſpondit menſura judicii, & ſic ait: Propter multitudinem peccatorum ejus, & conjurationem, quæ ſunt in medio ejus, ideò habitabit ſola, ſicut vir in cujus carne eſt plaga lepræ qui ſolus habitat. Et civitas quæ erat plena turbis & populis multis, evacuata eſt ab eis, & facta eſt ſimilis viduæ: & quæ erat magnifica inter populos, & dominabatur provinciis, qui reddebant ei tributa, reverſa eſt ut ſit depreſſa, détque eis tributum poſthac. BETH. Quando miſit 2 Moſes Propheta nuntios ad explorandam terram, reverſi ſunt nuntii, & eduxerunt nomen peſſimum de terra Iſrael, *atque ipſa nox erat nona dierum Ab:* & quando audierunt populus domus Iſrael nuntium hoc peſſimum quod nuntiatum eſt eis de terra Iſrael, levavit populus vocem ſuam, & flevit in nocte illa. Illicò iratus eſt furor Domini in eos, & decrevit ut plangerent in nocte illa in generationibus ſuis propter devaſtationem domus ſanctuarii: & quando dictum fuit in prophetia Jeremiæ Sacerdoti magno, quod deſtruenda eſſet Jeruſalem per manum Nabuchodonoſor impii, ſi non converterentur ad pœnitentiam; confeſtim perrexit & increpavit populum Iſrael, & noluerunt ſuſcipere verbum ejus. Tunc venit Nabuchodonoſor impius & deſtruxit Jeruſalem, & domum ſanctuarii ſuccendit igne in nona die menſis Auguſti: & in ipſo [*tempore*] flebat cœtus Iſrael fletu, & lachrymæ ejus decurrebant per maxillas ejus: non erat qui loqueretur conſolationes ad cor ejus ex omnibº idolis quæ amaverat ſequi, et ideò omnes ſocii ejº impiè egerunt in eam, & converſi ſunt ut eſſent ei inimici. GHIMEL. Abierunt 3 viri domº Juda in tranſmigrationem, pro eo ꝙ affligebant pupillos & viduas: & ob multitudinẽ ſervitutis ad quã adigebant fratres ſuos filios Iſrael qui venditi fuerant eis, & non prædicaverunt libertatẽ ſervis ſuis & ancillis ſuis qui erant de cognatione Iſrael: et ideò traditi ſunt in manũ populorũ, & cœtº domº Juda habitavit in medio populorũ, et non invenit requiẽ propter ſervitutẽ durã cui ſubjecerunt eam: et omnes qui perſequebantur eam apprehenderunt eam cùm ſe occultaret inter terminos, et ad anguſtiam adegerũt eã.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]

* Hic eſt populus quem captivum duxit Nebuchadnoſar rex Babylonis anno ſeptimo 28 regni ſui, Judæorum tria millia viginti tres. Anno decimo octavo regni Nebuchadno- 29 ſaris regis Babyloniæ, captivas duxit è Jeruſalem animas octingentas triginta duas. Anno demum vigeſimo tertio Nebuchadno- 30 ſaris regis Babyloniæ, captivas duxit Nebuzardan princeps ſatellitum Judæorum animas ſeptingentas quadraginta quinque: omnium animarum *ſumma*, quater mille ſexcentæ. Anno trigeſimo ſeptimo à captivi- 31 tate Jojacini regis Judæ, menſe duodecimo, vigeſimâ quintâ ejuſdem menſis; exaltavit Ulmerodach rex Babylonis anno regni ſui *primo*, caput Jojacini regis Judæ. Eductum 32 enim è carcere humanis excepit verbis, & collocavit ſolium ejus ſupra ſolia regum qui ſecum erant in Babylone: Et mutatis ve- 33 ſtibus vinculorum ejus, panem comedebat ſemper coram eo cunctis diebus vitæ ſuæ: Et demenſum ejus egrediebatur à rege Baby- 34 lonis ſingulis ſemper diebus, ad uſque diem obitûs ejus, cunctis diebus vitæ ipſius.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * وضربهم ملك بابل في دبلاثا بارض حماة [MS. Ox. وهذا الشعب الذي سبي بختنصر ملك بابل * وفي 28
السنة السابعة من ملكه سبي من اليهود ثلثة الالف وثلثة عشرين * وفي سنة ثمان عشر من ملك 29
بختنصر ملك بابل * سبي من اورشليم ثمان ماية واثنين وثلثين نفسا * وفي سنة ثلثة وعشرين من 30
ملك بختنصر ملك بابل سبي نبوزردان صاحب الشرطة سبع ماية وخمسة واربعين نفسا من
اليهود * فجميع من سبي اربعة الف وستماية * وكان في السنة السابعة والثلثين * اذ سبي يواقيم ملك 31
يهودا في الشهر الثاني عشر في الرابع والعشرين من الشهر * اخذ اوايلمارودخ ملك بابل في
السنة التي ملك فيها * براس يواقيم ملك يهودا * واخرجه من البيت الذي احفظ فيه * وتكلم 32
معه بالخير * واعطي كرسيه فوق كراسي الملوك الذين معه في بابل * وغير حلة حبسه * 33
واكل خبزا كل حين لوجهه * جميع الايام التي عاشها * ورتب له قوت اعطي له كل حين 34
من عند ملك بابل من ايام الي ايام * الي اليوم الذي مات فيه *

Et percuſſit eos rex Babelis in Deblatha 27 in terra Hamath. [MS. Ox. Hic eſt popu- 28 lus quem deportavit Bochtonaſſar rex Babelis: anno ſeptimo regni ſui, Judæorum tria millia viginti tres captivos abduxit. Anno decimo octavo regni 29 Bochtonaſſaris regis Babelis captivas duxit è Jeruſalẽ animas octingentas triginta duas. Anno viceſimo tertio 30 regni Bochtonaſſaris regis Babelis captivas duxit Nebuzardan dux militiæ Judæorum animas ſeptingentas quadraginta quinq; Omnes animas quas deportavit quatuor mille ſexcentæ ſunt.] Deinde fa- 31 ctum eſt anno trigeſimo ſeptimo, poſtquam captivus abductus eſſet Joacim rex Judæ; menſe duodecimo, vigeſimâ quartâ menſis; ut efferret Evajelmerodach rex Babelis, eodem anno quo inauguratus eſt regno, caput Joacimi regis Judæ. Educens 32 enim illum è domo in qua aſſervabatur, allocutus eſt eum bona verba, poſuitque thronum ejus ſuper thronos regum qui ſecum erant in Babele: Mutavit 33 ſtolam carceris ejus, comedebatque ſemper panem coram ipſo, cunctis diebus quos vixit: Et diſpoſitum fuit illi de- 34 menſum quod jugitur dabatur ei à rege Babelis de die in diem, uſque ad eum diem quo mortuus eſt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

LAMENTATIONES JEREMIÆ Prophetæ.

CAP. I.

* * Quomodo ſedet ſolitaria civitas illa fre- 1 quens populo? facta eſt ſimilis viduæ affluens populis? caput urbium facta eſt tributaria? Plorat noctu, & lachrymæ ejus diffluunt ſuper 2 genas ejus, nullo eam conſolante ex omnibus amatoribus ejus? omnes amici ejus fefellerunt eam, & verſi ſunt ei in hoſtes? Migra- 3 vit Judæa propter ſubjectionem, propter nimiam ſervitutem: ipſa inter gentes habitavit, nec invenit ſibi quietem? omnes perſecutores ejus apprehenderunt eam inter anguſtias?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بدو المراثي * الفصل الاول * الاصحاح الخامس والثلاثون * وكان من
بعد ان سبي اسرايل وخربت ايروسليم * جلس ارمياء باكيا وناح هذا النوح على ايروسليم وقال *
1 * كيف جلست المدينة وحدها المملوة الشعوب * صارت مثل ارملة المملوة بالامم * الرييسة
2 في الكور صارت للجزية * ادرفت الدموع باكية في الليل * دموعها على خديها * وليس لها
3 من يعزيها من جميع محبيها * جميع الذين يحبوها غدروا بها * وصاروا لها اعداء * جليت
اليهودية من ذلتها من كثر عبوديتها * جلست في الامم ولم تجد نياحا * جميع الذين
يطردوها ادركوها وسط كربها *

INITIUM LAMENTATIONUM

CAPUT PRIMUM.

Textus trigeſimus quintus.

FActum eſt autem poſtquã captivus abductus eſſet Iſrael, et Jeruſalem deſtructa; ut ſederet Jeremia plorans, et Jeroſolymã hac lamentatione lamentaretur, ac diceret;

Quomodo manſit ſolitaria urbs illa populis affluens? facta eſt quaſi vidua quæ plena erat gentibus? præcipua inter provincias 1 facta eſt ſub tributũ? Effundit lachrymas plorans in nocte, lachrymæ ejº ſuper utramque genam ejus, nec eſt qui conſoletur eã ex tot amicis ejus: omnes qui amabant 2 eam, deceperunt eam, & facti ſunt ei inimici? Migravit Judæa propter depreſſionem ſuam ex nimia ſervitute ſua: ſedet inter gentes, nec invenit requiem: omnes 3 qui perſequuntur eam, aſſecuti ſunt eam in medio affligentium eam.

ejus portæ omnes ,solemnitatem venientibus non à ,lugentes Sijon Viæ
4 דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד כל־שעריה
.ei amaritudo ipsa &,afflictæ ejꝰ virgines:suspirantes ejꝰ sacerdotes,desolatæ
שוממין כהניה נאנחים בתולתיה נוגות והיא מר־לה:
Dominus quia ,fuere securi ejus inimici ,capite in ejus hostes Fuerunt
5 היו צריה לראש איביה שלו כי־יהוה
abierunt ejus parvuli : ejus prævaricationū multitudinē super eā anxiavit
הוגה על־רב־פשעיה עולליה הלכו
:ejꝰ decor omnis Sijon filia à est egressus Et.angustiatoris facies ad captivitatē
6 שבי לפני־צר: ויצא מן־בת־ציון כל־הדרה
abierunt & ,pascuum invenerunt non cervi veluti ejꝰ principes fuerunt
היו שריה כאילים לא־מצאו מרעה וילכו
dierū Jerusalaim est Recordata .persecutorē ante fortitudine absque
7 בלא־כח לפני רודף: זכרה ירושלם ימי
fuerunt quæ , suorū desiderabiliū omniā ,suarū rebellionum & ,suæ afflictionis
עניה ומרודיה כל מחמדיה אשר היו
: ei auxiliator non &,hostis manu in ejꝰ populum cadendo in,quondam diebꝰ à
מימי קדם בנפל עמה ביד־צר ואין עוזר לה
,Jerusalaim peccavit Peccatum.ejꝰ sabbatha super riserunt ,hostes eā viderūt
8 ראוה צרים שחקו על־משבתה: חטא חטאה ירושלם
viderūt quia,eā vilifecerunt eā glorificantes omnes :fuit comotionem in propterea
על־כן לנידה היתה כל־מכבדיה הזילוה כי־ראו
ejꝰ Immunditia .retrorsum est conversa &,suspiravit ipsa etiam:ejꝰ nuditatē
9 ערותה גם־היא נאנחה ותשב אחור: טמאתה
non ,mirabilibus descendit & ,sui novissimi est recordata non ,ejꝰ fimbriis in
בשוליה לא זכרה אחריתה ותרד פלאים אין
.inimicus magnificavit quoniā,meā afflictionē Domine vide : ei consolator
מנחם לה ראה יהוה את־עניי כי הגדיל אויב:
vidit quia ; ejꝰ desiderabilia omnia super oppressor extendit suā Manum
10 ידו פרש צר על כל־מחמדיה כי־ראתה
intrabunt non ,præcepisti quo ,ejus sanctuarium sunt ingressæ , gentes
גוים באו מקדשה אשר צויתה לא־יבאו
: panem quærentes , suspirantes ejus populus Omnis .tibi Ecclesiam in
11 בקהל לך: כל־עמה נאנחים מבקשים לחם
,Domine vide : animam reducendū ad , cibo in sua desiderabilia dederunt
נתנו מחמודיהם באכל להשיב נפש ראה יהוה
transeuntes omnes , vos ad Haud .vilis fui quia , aspice &
12 והביטה כי הייתי זוללה: לוא אליכם כל־עברי
est factus qui ,meꝰ dolor sicut dolor sit an ,videte &,aspicite ,viam
דרך הביטו וראו אם־יש מכאוב כמכאבי אשר עולל
excelso De .sui nasi iræ die in Dominus affecit mæstitia quoniam :mihi
13 לי אשר הוגה יהוה ביום חרון אפו: ממרום
,meis pedibus rete expandit : ei est dominatus &,mea ossa in ignem misit
שלח־אש בעצמתי וירדנה פרש רשת לרגלי
.mœrentem die tota ,desolatam me dedit : retrorsum me fecit redire
השיבני אחור נתנני שוממה כל־היום דוה:
,sunt perplexæ ejus manu in ,mearum prævaricationum jugum est Ligatum
14 נשקד על פשעי בידו ישתרגו
me dedit : meam vim fecit corruere ; meum collum super ascenderunt
עלו על־צוארי הכשיל כחי נתנני
.surgere potero non ,manus in Dominus
אדני בידי לא־אוכל קום:

Versio VULG. LAT.

4 *Daleth.* Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solennitatem: omnes portæ ejus destructæ: sacerdotes ejꝰ gementes: virgines ejꝰ squalidæ, & ipsa oppressa amaritudine. 5 *He.* Facti sunt hostes ejus in capite, inimici ejꝰ locupletati sunt: quia Dominꝰ locutꝰ est super eam propter multitudinem iniquitatum ejꝰ: parvuli ejꝰ ducti sunt in captivitatē 6 ante faciem tribulantis. *Vau.* Et egressꝰ est à filia Sion omnis decor ejus: facti sunt principes ejꝰ velut arietes non invenientes pascua: & abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis. 7 *Zain.* Recordata est Jerusalem dierum afflictionis suæ, & prævaricationis omnium desiderabilium suorum, quæ habuerat à diebus antiquis, cùm caderet populus ejus in manu hostili, & non esset auxiliator: viderunt eam hostes, & deriserunt sabbata ejꝰ. 8 *Heth.* Peccatum peccavit Jerusalem, propterea instabilis facta est: omnes, qui glorificabant eā, spreverunt illam, quia viderunt ignominiam ejus: ipsa autem gemens conversa est retrorsúm. 9 *Theth.* Sordes ejus in pedibꝰ ejus, nec recordata est finis sui: deposita est vehementer, non habens consolatorem: vide, Domine, afflictionem meam, quoniam 10 erectꝰ est inimicꝰ. *Jod.* Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia ejus: quia vidit Gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibꝰ præceperas ne intrarent 11 in ecclesiam tuam. *Caph.* Omnis populꝰ ejus gemens, & quærens panem: dederunt pretiosa quæque pro cibo ad refocillandā animam: vide, Domine, & considera, quoniam facta sum 12 vilis. *Lamed.* O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus: quoniam vindemiavit me ut locutꝰ est Dominꝰ in die iræ 13 furoris sui. *Mem.* De excelso misit ignem in ossibꝰ meis, et erudivit me: expandit rete pedibꝰ meis, convertit me retrorsúm: posuit me desolatam, totâ die mœrore confectam. 14 *Nun.* Vigilavit jugum iniquitatum mearum: in manu ejꝰ convolutæ sunt, et impositæ collo meo: infirmata est virtꝰ mea: dedit me Dominꝰ in manu, de qua non potero surgere.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

4 ΔΑΛΕΘ. Ὁδοὶ Σιὼν πενθοῦσι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐρχομένους ἐν ἑορτῇ· πᾶσαι αἱ πύλαι αὐτῆς ἠφανισμέναι, οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἀναστενάζουσιν, αἱ παρθένοι αὐτῆς ἀγόμεναι, καὶ αὐτὴ πικραινομένη ἐν (γ) ἑαυτῇ. Ἤ. 5 Ἐγένοντο οἱ θλίβοντες αὐτὴν εἰς κεφαλὴν, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς εὐθηνοῦσαν, ὅτι κύριος ἐταπείνωσεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς. τὰ νήπια αὐτῆς ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ κατὰ πρόσωπον θλίβοντος. 6 ΟΥΑΥ. Καὶ (δ)ἐξήρθη ἐκ θυγατρὸς Σιὼν πᾶσα ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς. ἐγένοντο οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ὡς κριοὶ (ε) οὐχ εὑρίσκοντες νομὴν, καὶ ἐπορεύοντο ἐν οὐκ ἰσχύϊ (ζ) κατὰ 7 πρόσωπον διώκοντος. ΖΑΙΝ. Ἐμνήσθη Ἱερουσαλὴμ ἡμερῶν ταπεινώσεως αὐτῆς, καὶ ἀπωσμῶν αὐτῆς· πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ὅσα ἦν ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων, ἐν τῷ πεσεῖν τὸν λαὸν αὐτῆς εἰς χεῖρας θλίβοντος, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν αὐτῇ. ἰδόντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς, ἐγέλασαν ἐπὶ (η) κατοικεσίᾳ αὐτῆς. 8 ΗΘ. Ἁμαρτίαν ἥμαρτεν Ἱερουσαλὴμ, διὰ τοῦτο εἰς σάλον ἐγένετο. πάντες οἱ δοξάζοντες αὐτὴν, ἐταπείνωσαν αὐτήν· (θ)εἶδον γὰρ τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς, καί γε αὐτὴ στενάζουσα καὶ ἀπεστράφη (ι) ὀπίσω. 9 ΤΗΘ. Ἀκαθαρσία αὐτῆς (κ) πρὸ ποδῶν αὐτῆς· οὐκ ἐμνήσθη (λ) ἔσχατα αὐτῆς, καὶ κατεβίβασεν ὑπέρογκα· οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. ἴδε κύριε τὴν ταπείνωσίν μου, ὅτι ἐμεγαλύνθη ὁ 10 ἐχθρός. ΙΩΔ. Χεῖρα αὐτοῦ ἐξεπέτασεν θλίβων ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς· (μ) εἶδε γὰρ ἔθνη εἰσελθόντα εἰς τὸ ἁγίασμα αὐτῆς, ἃ ἐνετείλω μὴ (*) εἰσελθεῖν αὐτὰ 11 εἰς ἐκκλησίαν σου. ΧΑΦ. Πᾶς ὁ λαὸς αὐτῆς καταστενάζοντες, ζητοῦντες ἄρτον· ἔδωκαν τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει, τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχήν. (°)ἴδε κύριε καὶ ἐπίβλεψον, 12 ὅτι (ν) ἐγενήθη ἠτιμωμένη. ΛΑΜΕΔ. Οἱ πρὸς ὑμᾶς, πάντες οἱ παραπορευόμενοι ὁδὸν, ἐπιστρέψατε καὶ ἴδετε εἰ ἔστιν ἄλγος (ξ) κατὰ τὸ ἄλγος μου, ὃ ἐγενήθη. φθεγξάμενος ἐν ἐμοὶ ἐταπείνωσέ με κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυ- 13 μοῦ αὐτοῦ. ΜΗΜ. Ἐξ ὕψους αὐτοῦ ἀπέστειλε πῦρ, ἐν τοῖς ὀστέοις μου κατήγαγεν αὐτό· διεπέτασε δίκτυον τοῖς ποσί μου, ἀπέστρεψέ με εἰς τὰ ὀπίσω· ἔδωκέ (ο)με ἠφανισμένην, ὅλην τὴν ἡμέραν (π)ὀδυνωμένην. ΝΟΥΝ. 14 Ἐγρηγορήθη ἐπὶ τὰ ἀσεβήματά μου, ἐν χερσί μου συνεπλάκησαν. ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου· ἠσθένησεν ἡ ἰσχύς μου· ὅτι ἔδωκε κύριος ἐν χερσί μου ὀδύνας, οὐ δυνήσομαι στῆναι.

DALETH. Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solennitatē: omnes portæ ejus destructæ: Sacerdotes ejus gemunt: virgines ejꝰ (b)abductæ: & ipsa oppressa amaritudine in se. 5 *HE. Facti sunt tribulantes eam in(c) caput: & inimici ejus locupletati sunt; quia Dominꝰ humiliavit eā propter multitudinem impietatum ejꝰ. Parvuli ejꝰ abierunt in captivitatem ante faciem tribulantis.* 6 *VAV. Et (d)ablatus est à filia Sion omnis decor ejus. Facti sunt principes ejꝰ velut arietes non invenientes pascuā: & abibant absque fortitudine ante faciē persequentis.* 7 *ZAIN. Recordata est Hierusalem dierum humiliationis suæ, & rebellionū suarū, omniū desiderabiliū suorū, quæ fuerunt à diebus antiquis, cùm caderet populꝰ ejus in manꝰ tribulantis, et non esset, qui auxiliaretur ei. Vidētes inimici ejꝰ riserūt super(e) habitatione ejꝰ.* 8 *HETH. Peccatū peccavit Hierusalē: propterea in fluctuationem facta est. Omnes qui glorificabant eam, humiliaverunt illā. Viderunt enim ignominiā ejꝰ: atq; ipsa gemens, & conversa est retrorsū.* 9 *TETH. Immunditia ejus ante pedes ejus: nō est recordata novissimorū suorū, & fecit se descendere immensè: non est qui consoletur eam. Vide, Domine, humiliationē meā; quoniam magnificatus est inimicus.* 10 *JOD. Manū suā extendit tribulans ad omnia desiderabilia ejus: vidit enim gentes ingressas in Sanctuariū ejus: quas præceperas non intrare eas in ecclesiam tuā.* 11 *CHAPH. Omnis populus ejꝰ gementes, quærentes panem: dederunt desiderabilia ejus in cibum ad revocandā animā. Vide, Domine, et cōsidera, quoniā (f) facta est vilis.* 12 *LAMED. Qui (g) ad vos, omnes qui transitis per viā, convertite vos, & videte, si est dolor (h) juxta dolorem meū, qui factꝰ est. Loquutꝰ in me (i) humiliavit me Dñs in die iræ furoris sui.* 13 *MEM. De excelso suo misit ignē, in ossa mea deduxit eū: expandit rete pedibꝰ meis: convertit me retrorsū: dedit me desolatam, totâ die mœrore confectā.* 14 *NUN. Vigilavit super impietates meas: (k) in manibus meis complicatæ sunt: ascenderunt super collum meum. Infirmata est virtus mea: quia dedit Dominus in manibus meis dolores: non potero stare.*

MS.A. (γ) αὐτῇ. (δ)ἐξῆλθεν (ε)μὴ εὑρίσκοντες (ζ)ἐνώπιον διώκοντος. (η)κατοικεσίας (θ)ἰδόντες (ι) εἰς τὰ ὀπίσω. (κ) πρὸς (λ) ἐσχάτων (μ) ἴδον (*)εἰσελθεῖν εἰς ἐκκλησίαν (°)ἰδὲ καὶ (ν)ἐγενήθην (ξ)* καὶ τὸ (ο)με κύριος ἠφανισμένην, (π)ὀδυρωμένην.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 כל זמן דהוה ירושלם מתבניא סריבו ישראל למסק לירושלם לאתחזאה קדם יי תלת
זמנין בשתא ועל חוביהון דישראל אצטדיאת ירושלם ואתעבידו שבילי ציון אבלין
מדלית עאל בה בזמן מועדיא כל תרעהא צדין וכהנהא אנחין על די בטילו קורבניא
בתולתהא ספדן על די פסקו למפק בחמשא עסר יומין באב וביומא דכפוריא די הוא
5 בעסרא יומין בתשרי לחנגא בחנגין אף איהי מריר לבאלחדא: הוו מעיקהא מתמנן
עלהא לרישין ובעלי דבבהא הוו יתבין בשלוה ארום יי תבר יתה על סגיאת מרודהא
6 רביהא אזלו בשביתא קדם מעיקהא: ונפק מן כנשתא דציון כל זיוהא הוו רברבנהא
מסתחרן על מיכלא היכמא דמסחרין איליא במדברא ולא אשכחו אתר כשר
למרעהון ואזלו בתשות כוחא ולא הוה להון חילא למערוק לאשתזבא קדם רדף:
7 הות דכירא ירושלם יומין קדמאין די הות מדורה בכרכיא ובפציחין תקיפין ומרדה
ושלטה בכל עלמא וכל רגוגהא דהוו לה מן יומין קדמאין ועל חובא נפל עמה בידוי
דנבוכדנצר רשיעא ואעיק להון ולית דסיע לה חזוהא מעיקיא דאזלא בשביתא חיכו
8 על טובהא די פסק מבינהא: חובא רבא חבת ירושלם בגין כן בטלטול הות כל
עממיא דהוו מיקרין לה מלקדמין נהגו בה זילותא ארום חזו בדקהא ברם היא
9 מתאנחא ותיעת לאחורא: סואבות דם ריחוקהא בשפולהא לא אדכיאת מנה ולא
תהרת על חובהא ולא דכירת מה דעתיד למיתי עלהא בסוף יומיא ונחתת ונפלת
בפליאה ולית דממלל לה תנחומין חזי יי ית עמלי ארום אתגבר עלי בעל דבבא:
10 ידיה אושיט נבוכדנצר רשיעא ושלף חרביה ובזיז כל רגוגהא ארום
כנשתא דישראל שריאת ליללא ארום חזת עממיא נוכראין עלין לבית מקדשה דפקדתא על
ידי משה נביא על עמון ומואב דלא יזכון למיעל בקהלא דילך: כל
11 עמא דבית ירושלם מתאנחין מן כפנא ובעיין לחמא למיכל יהבו רגיגתהון במזון לקימא נפשא
חזי יי ואסתכל ארום הוית זוללא: אשבעית לכון כל עברי אורחא זורו הכא
12 ואסתכלו וחזו אם אית כיבא ככיבי דאתעבד לי ביום תקוף רוגזיה:
13 מן שמיא שלח אשתא בקרוי ותקיף עליהון פרס מצדתא לרגלי
בעלי דבבי שויני צדיא כל יומא מרעא וחלשא: אתיקר ניר מרודי
14 בידיה אשתלבו סליקו על צורי תקיף חילי מסר יי בידי מן דלית
יכיל אנא למקם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

4 DALETH. Omni tempore quo erat Jerusalem ædificata, noluerunt filii Israel ascendere in Jerusalem ut apparerent coram Dño tribꝰ vicibꝰ in anno: & propter peccata Israel deserta est Jerusalem, & factæ sunt viæ Sion lugentes, eò quòd non sit qui veniat in eam tempore festivitatum: omnes portæ ejꝰ destructæ, & Sacerdotes ejꝰ gementes, pro eo quòd cessaverunt oblationes: virgines ejꝰ plangentes, eò quòd desierunt egredi in quinta decima die mensis Augusti, & in die propitiationis, quæ erat in decima die mensis Septembris ad ducendos choros: ipsa quoque est amara corde valdè. 5 HE. Fuerunt hostes ejꝰ constituti sup eam in principes, & inimici ejꝰ habitaverūt in tranquillitate: quia Dñs confregit eam propter multitudinē transgressionū ejꝰ: parvuli ejꝰ iverunt in captivitatē corā tribulante. 6 VAU. Et egressus est à cœtu Sion omnis splendor ejꝰ: fuerunt principes ejꝰ discurrentes ad quærendum cibū, sicut discurrunt cervi in deserto, & non invenerunt locū aptū pascuis suis: & abierunt in infirmitate fortitudinis, & non fuit eis virtꝰ ad fugiendū ut liberarentur à persequente. 7 ZAIN. Recordata est Jerusalē dierum antiquorū cùm habitatio ejꝰ esset in arcibꝰ et in villis fortissimis et prævaricaretur et dominaretur in oñi seculo, & omniū desiderabiliū suorū quæ fuerūt ei à diebꝰ antiquis: & propter peccata sua cecidit populꝰ ejꝰ in manū Nabuchodonosor impii, qui tribulavit eos; & non fuit qui adjuvaret eā. Viderunt eam hostes cùm iret in captivitatē, & irriserūt sup bona ejꝰ quæ cessaverūt de medio ejꝰ. 8 CHETH. Peccatū grande peccavit Jerusalē: propterea vaga facta est inter omnes populos; qui glorificabant eam ab initio, usi sunt contemptu contra illā, quia viderunt scissuras ejus: ipsa autē gemens & conversa est retrorsū. 9 TETH. Immunditia sanguinis menstrui ejus in oris vestimenti ejus: non est mundata ab ea, neq; obstupuit propter peccata sua, neque recordata est quod eventurū esset sup ipsam in fine dierū. Et descendit, & cecidit mirabiliter; & non est qui loquatur ei consolationes. Vide Dñe & contemplare, quia prævaluit sup me inimicus. 10 JOD. Manū suā extendit Nabuchodonosor impius, et evaginavit gladiū, et diripuit omnia desiderabilia ejus: cœtus quoq; Israel cœpit ululare, quia vidit populos extraneos ingredientes in domū Sanctuarii ipsius, de quibus præcepisti p manus Mosis prophetæ sup Ammon et Moab, quòd non essent digni ingredi in Ecclesiā tuam. 11 CAPH. Omnis populꝰ Jerusalē gemunt propter famem, et quærunt panē ad comedendū: dederunt desiderabilia sua pro alimento panis ad sustentandū animam. Vide Domine et considera quia facta sum voratrix. 12 LAMED. Adjuro vos omnes transeuntes p viam, declinate huc, aspicite et videte si est dolor sicut dolor meus, quoniā occasionē quæsivit contra me, ut confringeret me Dñs in die iræ furoris sui. 13 MEM. De cœlis misit ignē in civitates meas, et subjugavit eas; expandit rete pedibꝰ meis: vertere fecit me coram inimicis meis: posuit me ut sim desolata tota die abjecta et infirma. 14 NUN. Aggravatū est jugū prævaricationū mearū in manu ejus; convolutæ sunt quasi propagines vitis: ascenderunt super collum meum: corruit virtus mea: tradidit me Dominus in manum de qua non potero surgere.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܕ * ܐܘܪ̈ܚܬܗ ܕܨܗܝܘܢ ܐܒܝܠܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܢܫ ܐܬܐ ܠܥܐܕܐ. ܟܠܗܘܢ ܬܪ̈ܥܝܗ ܚܪܝܒܝܢ.
ܘܟܗ̈ܢܝܗ ܡܬܬܢܚܝܢ. ܘܒ̈ܬܘܠܬܗ ܡܫܬܥܒܕܢ. ܘܗܝ ܡܪܝܪܐ ܠܗ. * ܗ * ܗܘܘ 5
ܒܥܠܕܒ̈ܒܝܗ ܠܪܫܐ. ܘܣܢ̈ܐܝܗ ܫܠܝܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܡܟܟܗ ܥܠ ܣܘܓܐܐ ܕܥܘ̈ܠܝܗ.
ܫܒ̈ܝܗ. ܘܛܠܝ̈ܗ ܐܙܠܘ ܒܫܒܝܬܐ ܩܕܡ ܐܠܘܨܐ. * ܘ * ܘܢܦܩ ܡܢ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ 6
ܟܠܗ ܗܕܪܗ. ܗܘܘ ܪ̈ܘܪܒܢܝܗ ܐܝܟ ܐܝܠܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܡܪܥܝܬܐ. ܘܐܙܠܘ ܕܠܐ ܚܝܠܐ ܩܕܡ
ܪܕܘܦܐ. * ܙ * ܐܬܕܟܪܬ ܐܘܪܫܠܡ ܝܘܡ̈ܝ ܡܘܟܟܗ ܘܡܪܕܘܬܗ. ܘܟܠܗܘܢ ܪ̈ܓܝܓܬܗ 7
ܕܗܘܘ ܠܗ ܡܢ ܝܘ̈ܡܬܐ ܩܕܡ̈ܝܐ. ܟܕ ܢܦܠ ܥܡܗ ܒܐܝܕܝ ܐܠܘܨܐ. ܘܠܝܬ ܠܗ ܡܥܕܪܢܐ.
ܚܙܐܘܗ ܐܠܘܨ̈ܝܗ. ܘܓܚܟܘ ܥܠ ܬܒܪܗ. * ܚ * ܚܛܗܐ ܚܛܬ ܐܘܪܫܠܡ. ܡܛܠ 8
ܗܢܐ ܗܘܬ ܠܢܝܕܐ. ܟܠܗܘܢ ܡܝܩܪ̈ܢܝܗ ܨܥܪܘܗ. ܡܛܠ ܕܚܙܘ ܨܥܪܗ. ܐܦ ܗܝ
ܐܬܬܢܚܬ ܘܗܦܟܬ ܠܒܣܬܪܗ. * ܛ * ܛܢܦܘܬܗ ܒܫܘ̈ܦܠܝܗ. ܘܠܐ ܐܬܕܟܪܬ 9
ܚܪܬܗ. ܘܢܚܬܬ ܠܥܘܡܩܐ. ܘܠܝܬ ܠܗ ܡܒܝܐܢܐ. ܚܙܝ ܡܪܝܐ ܡܘܟܟܝ ܕܐܬܪܘܪܒ
ܒܥܠܕܒܒܐ. * ܝ * ܐܝܕܗ ܦܫܛ ܐܠܘܨܐ ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܪ̈ܓܝܓܬܗ. ܘܚܙܬ ܥܡ̈ܡܐ 10
ܕܥܠܘ ܠܡܩܕܫܗ. ܕܦܩܕܬ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܟܢܘܫܬܟ. * ܟ * ܟܠܗ ܥܡܗ ܡܬܬܢܚܝܢ 11
ܘܒܥܝܢ ܠܚܡܐ. ܝܗܒܘ ܪ̈ܓܝܓܬܗܘܢ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܠܡܦܢܝܘ ܢܦܫܐ. ܚܙܝ ܡܪܝܐ
ܘܚܘܪ ܕܗܘܝܬ ܡܣܠܝܐ. * ܠ * ܠܐ ܠܟܘܢ ܟܠ ܥܒ̈ܪܝ ܐܘܪܚܐ. ܐܬܒܩܘ ܘܚܙܘ 12
ܐܢ ܐܝܬ ܟܐܒܐ ܐܝܟ ܟܐܒܝ ܕܗܘܐ ܠܝ. ܕܡܟܟܢܝ ܡܪܝܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ.
* ܡ * ܡܢ ܡܪܘܡܐ ܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܓܪ̈ܡܝ. ܘܐܪܕܝܢܝ. ܦܪܣ ܡܨܝܕܬܐ ܠܪ̈ܓܠܝ 13
ܘܐܗܦܟܢܝ ܠܒܣܬܪܝ. ܘܝܗܒܢܝ ܠܚܪܒܐ. ܘܟܠܗ ܝܘܡܐ ܕܘܝܐ. * ܢ * ܐܬܬܥܝܪܘ 14
ܥܠܝ ܚܛܗ̈ܝ. ܘܒܐܝܕܘܗܝ ܐܬܩܢ ܢܝܪ̈ܘܗܝ ܥܠ ܨܘܪܝ. ܘܐܬܡܚܠ ܚܝܠܝ. ܘܐܫܠܡܢܝ
ܡܪܝܐ ܒܐܝܕܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠܗ.

4 Viæ Sionis in luctu *versantur* ob defectum venientium ad solennitatem? omnes portæ ejus sunt desolatæ, sacerdotes ejus gementes, virgines ejus humiliatæ, & ipsa amaritudine confecta? 5 Oppressores ejus effecti sunt superiores, & inimici ejus tranquillè agunt? Quia Dominus depressit eam propter multitudinem peccatorum ejus, ideò nati ejus abierunt in captivitatem coram oppressore: 6 Et excessit è filia Sionis totus decor ejus: facti sunt magnates ejus similes cervis, & non invenientes pascuum, abierunt languidi coram abigente. 7 Recordata est Jerusalem dierum depressionis & punitionis suæ, & omnium delitiarum suarum quæ erant à priscis diebus; ubi cecidit populus ejus manu hostili nemine auxiliante; viderunt eam oppressores ejus, & de ipsius contritione riserunt. 8 Flagitium perpetravit Jerusalem, ideò facta est horrori: omnes qui honorabant eam, vituperaverunt eam, quia viderunt turpitudinem ejus: etiam ipsa gemuit, & retrocessit. 9 Sordes ejus in fimbriis ejus, ac non est recordata finis sui: dejecta est gloria ejus, & non est illi consolator. Vide Domine depressionē meam, quòd elatus sit hostis, 10 Manus suas extendit oppressor ad optatissima quæq; ipsius: & vidi gentes ingressas in sanctuariū tuum, quas præceperas ne ingrederentur in congregationem tuam. 11 Totus populus anhelant, & panem quærunt, ederunt charissimam quamque rem pro cibo, ad recuperandam animam. Respice Domine & intuere, ut sum fœdata. 12 Nihilne ad vos omnes viatores? animadvertite, & videte num sit dolor similis dolori meo quo me Dominus affecit, depressitque me Dominus in die æstûs iræ suæ. 13 Ab alto misit ignem in ossa mea, dejecitque me: pandit rete pedibus meis, meque supinam evertit: tradidit me gladio, totâque die mœrore conficior. 14 Experrecta sunt contra me peccata mea, & manibus ejus aptata sunt juga ejus collo meo, & elanguit virtus mea, tradiditque me Dominus in manum ejus cujus viribus impar sum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * طرقات صهيون تنوح من أجل انه لم يكن آتون في العيد * جميع ابوابها فنيت *
5 كهنتها يتنهدون * عذاراها مساقون * وهي ممرمرة في ذاتها * صاروا محزنوها راسا * واعداوها
6 مخصبون * لأن الرب اذلها لكثرة نفاقها * أطفالها ذهبوا في السبي لوجه المحزن * وخرج من
الابنة صهيون كل حسن بهائها * صارت رؤساؤها مثل كباش لم تجد مرعى * وذهبوا بغير
7 قوة أمام الطارد * ذكرت ايروسليم أيام مذلتها * وبعدت عنها جميع شهواتها التي كانت
منذ الايام الاولى * عندما سقط شعبها في أيدي المحزن ولم يكن لها معين * نظروا
8 اعداوها وضحكوا بسببها * أخطأت ايروسليم خطية * لأجل هذا صارت للزلل * جميع
9 ممجديها اذلوها * لأنهم نظروا فضيحتها * وهي متنهدة ورجعت الى خلف * نجاستها من
قدميها * لم تذكر اواخرها * حطها التسامح وليس لها من يعزيها * انظر يا رب مذلتي * لأن
10 عدوي عظم * المحزن بسط يده على جميع شهواتها * لأني نظرت الامم الداخلة الى مقدسها *
11 التي امرت ان لا يدخلوا الى كنيستك * كل شعبها يتنهدون يطلبون خبزا * دفعوا شهواتها
12 في طعام لترد النفس * انظر واطلع لأني صرت مهانة * يا جميع ماري الطريق الينا *
ارجعوا وانظروا هل وجع هو مثل وجعي الذي صار لي * تكلم الرب في * واذلني في يوم
13 رجز غضبه * من علوه ارسل نارا * انزلها في عظامي * بسط شبكة لقدمي * وردني الى
14 خلف * اسلمني الرب هالكة * كل النهار باكية * سهر على فواحشي * كمعوني في
يدي * صعدوا على عنقي * ضعفت قوتي * لأن الرب أعطى في يدي اوجاعا لا
استطيع ان اقف *

4 *Viæ Sionis lamentantur, quia nulli sunt qui veniant in festo: omnes portæ ejus consumptæ sunt, sacerdotes ejus gemunt, virgines ejus abductæ; ipsa verò amaritudine oppressa in semetipsa.* 5 *Affligentes eam facti sunt caput, & hostes ejus locupletes; quia Dominus depressit illam propter multitudinem impietatis ejus: pueruli ejus abierunt in captivitatem ante faciem affligentis.* 6 *Et abscessit à filia Sione tota venustas decoris ejus: facti sunt principes ejus velut arietes non invenientes pascua, & abierunt sine viribus coram abigente.* 7 *Recordata est Jerusalem dierū depressionis suæ; & recesserunt ab ea omnes voluptates ejus quæ erant à priscis diebus, ubi cecidisset populus ejus in manus affligentis, nemine ei auxilium ferente: viderunt hostes ejus, & deriserunt sabbathum ejus.* 8 *Peccavit Jerusalem peccatum, iccirco lapsationi exposita est: omnes qui glorificabant eam, depriment eam, quia viderunt ignominiam ejus: ipsa quoque suspirans versa est supina.* 9 *Immunditia ejus ex pedibus ejus est, non est recordata postremorum suorum: dejecit eam arrogantia, & non habet qui consoletur eam. Vide O Domine dejectionem meam, quoniam inimicus meus magnificatus est.* 10 *Affligens extendit manum suam ad optatissima quæque ipsius: quia vidi gentes ingredientes in sanctuarium ejus, quas præceperas ne ingrederentur in Ecclesiam tuam.* 11 *Totus populus ejus suspirantes quærunt panem, dederunt optatissima quæque ipsius pro cibo ad restituendum animam. Vide & aspice quòd facta sim vilis.* 12 *O quotquot viam transitis ad nos, convertimini & videte num dolor ullus sit similis dolori meo qui factus est mihi. Locutus est de me Dominus, & humiliavit me in die furoris iræ suæ.* 13 *Ab excelso suo misit ignem, immisit eum in ossa mea: tetendit rete pedibus meis, evertitque me supinam: dedit me Dominus perditam, totâ die lugentem.* 14 *Vigilavit super turpitudines meas, revinxerunt manus meas, ascenderunt super collum meum, infirmatæ sunt vires meæ; quia Dominus posuit in manibus meis dolores, nequeo resistere.*

me super vocavit ; meo interiori in Dominus meos validos omnes Prostravit
15 סִלָּה כָל־אַבִּירַי ׀ אֲדֹנָי בְּקִרְבִּי קָרָא עָלַי
virgini Domin' calcavit torcular: meos electos conterẽdũ ad, conventum
מוֹעֵד לִשְׁבֹּר בַּחוּרָי גַּת דָּרַךְ אֲדֹנָי לִבְתוּלַת
, aquas descendens me' ocul', me' oculus , flens ego hæc Super . Jehudah filiæ
16 בַּת־יְהוּדָה: עַל־אֵלֶּה ׀ אֲנִי בוֹכִיָּה עֵינִי ׀ עֵינִי יֹרְדָה מַּיִם
mei filii fuerunt: meã animã reducens consolator me à est elongatus quia
כִּי־רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי הָיוּ בָנַי
, suis manibus in Sijon Expandit . inimicus prævaluit quia , desolati
17 שׁוֹמֵמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב: פֵּרְשָׂה צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ
: ej' hostes ej' circuitu , Jahacob Dominus præcepit ; ei consolator non
אֵין מְנַחֵם לָהּ צִוָּה יְהוָה לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו
ej' ori quia, Domin' ipse Justus . eos inter elongationẽ in Jerusalaim fuit
18 הָיְתָה יְרוּשָׁלַם לְנִדָּה בֵּינֵיהֶם: צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי־פִיהוּ
, meæ virgines: meũ dolorẽ videte & , populi omnes nunc audite : rebellavi
מָרִיתִי שִׁמְעוּ־נָא כָל־עַמִּים וּרְאוּ מַכְאֹבִי בְּתוּלֹתַי
ipsi , meos amicos ad Clamavi . captivitatẽ in abierunt mei juvenes &
19 וּבַחוּרַי הָלְכוּ בַשֶּׁבִי: קָרָאתִי לַמְאַהֲבַי הֵמָּה
quæsierũt quoniã ; obierũt urbe in mei senes & , mei sacerdotes , me deceperũt
רִמּוּנִי כֹּהֲנַי וּזְקֵנַי בָּעִיר גָּוָעוּ כִּי־בִקְשׁוּ
, mihi tribulatio quia Domine Vide . suã animam reducerent & , sibi cibum
20 אֹכֶל לָמוֹ וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם: רְאֵה יְהוָה כִּי־צַר־לִי
rebellando quia, meo interiori in meum cor se vertit : sunt constipata mea viscera
מֵעַי חֳמַרְמָרוּ נֶהְפַּךְ לִבִּי בְּקִרְבִּי כִּי מָרוֹ
quòd Audierunt . mors tanquã domo in, gladius orbavit foris : rebellavi
21 מָרִיתִי מִחוּץ שִׁכְּלָה־חֶרֶב בַּבַּיִת כַּמָּוֶת: שָׁמְעוּ כִּי
, meũ malũ audierũt mei inimici omnes; mihi cõsolator non , ego suspirans
נֶאֱנָחָה אָנִי אֵין מְנַחֵם לִי כָּל־אֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי
. ego sicut erunt & , vocâsti diem adduxisti : fecisti tu quia, sunt gavisi
שָׂשׂוּ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ הֵבֵאתָ יוֹם־קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמוֹנִי:
fuisti causa quẽadmodũ eis causa sis &, tuas facies ad eorũ malũ omne Ingrediatur
22 תָּבֹא כָל־רָעָתָם לְפָנֶיךָ וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ
. mœrẽs meũ cor &, mea suspiria multa quia; meas prævaricationes oẽs super mihi
לִי עַל כָּל־פְּשָׁעָי כִּי־רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי דַוָּי:

CAP. II. ב

fecit projicere , Sijon filiam Dominus suo naso in obnubilavit Quomodo
1 אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ ׀ אֲדֹנָי אֶת־בַּת־צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ
suorũ pedũ scabelli est recordat' nõ & : Israel decorem terram cœlis de
מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־זָכַר הֲדֹם־רַגְלָיו
tabernacula omnia pepercit nõ &, Dominus Absorbuit ? sui nasi die in
2 בְּיוֹם אַפּוֹ: בִּלַּע אֲדֹנָי לֹא חָמַל אֵת כָּל־נְאוֹת
fecit pertingere, Jehudah filiæ munitiones suo furore in destruxit , Jahacob
יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי בַת־יְהוּדָה הִגִּיעַ
omne nasi ira in Concidit . ej' principes & , regnum polluit , terram
3 לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ: גָּדַע בָּחֳרִי־אַף כֹּל
; inimici faciebus à suam dexteram retrorsum fecit redire , Israel cornu
קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב
. undique consumpsit flamma, ignis veluti Jahacob in est accensus &
וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה סָבִיב:

Versio VULG. LAT.

15 *Samech.* Abstulit omnes magnificos meos Dñs de medio mei: vocavit adversùm me temp', ut contereret electos meos, torcular calcavit Dominus virgini filiæ Juda. 16 *Ain.* Idcircò ego plorans, & oculus meus deducens aquas: quia longè factus est à me consolator, convertens animã meã: facti sunt filii mei pditi, quoniam invaluit 17 inimic'. *Phe.* Expandit Sion man' suas, nõ est qui cõsoletur eã: mandavit Dñs adversùm Jacob in circuitu ej' hostes ej': facta est Jerusalẽ quasi polluta menstruis inter 18 eos. *Sade.* Just' est Dñs, quia os ej' ad iracundiam provocavi: audite, obsecro, universi populi, & videte dolorẽ meum: virgines meæ, & juvenes mei abierũt in captivita19tem. *Coph.* Vocavi amicos meos, & ipsi deceperunt me: sacerdotes mei, & senes mei in urbe consumpti sunt: quia quæsierũt cibũ sibi 20 ut refocillarẽt animã suã. *Res.* Vide, Dñe, quoniã tribulor, conturbat' est venter meus: subversũ est cor meũ in memetipsa, quoniã amaritudine plena sum: foris interficit gladi', & domi mors simi21lis est. *Sin.* Audierunt quia ingemisco ego, & non est qui consoletur me: omnes inimici mei audierũt malũ meũ, lætati sunt, quoniam tu fecisti: adduxisti diẽ consolationis, & fient similes mei. 22 *Thau.* Ingrediatur omne malum eorũ corã te: & vindemia eos, sicut vindemiâsti me propter omnes iniquitates meas: multi enim gemitus mei, & cor meum mœrens.

CAP. II.

1 *Aleph.* Quomodò obtexit caligine in furore suo Domin' filiã Sion: projecit de cœlo in terram inclytã Israel, et non est recordat' scabelli pedũ suorũ in die furoris 2 sui. *Beth.* Præcipitavit Dñs, nec pepercit, omnia speciosa Jacob: destruxit in furore suo munitiones virginis Juda, & dejecit in terrã: polluit regnũ, & principes 3 ej'. *Ghimel.* Confregit in ira furoris sui omne cornu Israel: avertit retrorsũm dexterã suã à facie inimici: & succendit in Jacob quasi ignẽ flammæ devorantis in gyro.

Vers. GRÆ. LXX. Interp.

15 ΣΑΜΕΧ. Ἐξῇρε πάντας τοὺς ἰσχυρούς μου ὁ κύριος ἐκ μέσου μου, ἐκάλεσεν ἐπ' ἐμὲ καιρὸν τοῦ συντρῖψαι ἐκλεκτούς μου· ληνὸν 16 ἐπάτησε κύριος παρθένῳ θυγατρὶ Ἰούδα. Ἐπὶ τούτοις ἐγὼ κλαίω. ΑΙΝ. Ὁ ὀφθαλμός μου κατήγαγεν ὕδωρ, ὅτι ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ ὁ παρακαλῶν με, ὁ ἐπιστρέφων ψυχήν μου· ἐγένοντο οἱ υἱοί μου ἠφανισμένοι, ὅτι 17 ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός. ΦΗ. Διεπέτασε Σιὼν (ρ) χεῖρα αὐτῆς, οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. ἐνετείλατο κύριος τῷ Ἰακώβ, (σ) κύκλῳ αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐτόν· ἐγενήθη Ἱερουσαλὴμ εἰς ἀποκαθημένην ἀναμέσον 18 αὐτῶν. ΤΣΑΔΗ. Δίκαιός ἐστι κύριος, ὅτι (τ) στόμα αὐτοῦ παρεπίκρανα. ἀκούσατε δή, πάντες οἱ λαοί, καὶ ἴδετε τὸ ἄλγος μου. παρθένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰ19χμαλωσίᾳ. ΚΩΦ. Ἐκάλεσα τοὺς ἐραστάς μου, αὐτοὶ δὲ παρελογίσαντό με. οἱ ἱερεῖς μου καὶ οἱ πρεσβύτεροί μου ἐν τῇ πόλει ἐξέλιπον, ὅτι ἐζήτησαν βρῶσιν αὐτοῖς ἵνα ἐπιστρέψωσι 20 ψυχὰς αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρον. ΡΗΧΣ. Ἴδε κύριε, ὅτι θλίβομαι, (υ) ἡ κοιλία μου ἐταράχθη, καὶ ἡ καρδία μου ἐστράφη ἐν ἐμοί, ὅτι παραπικραίνουσα παρεπίκρανα, ἔξωθεν ἠτέκνωσέ με μάχαιρα, ὥσπερ θάνατος ἐν 21 οἴκῳ. ΧΣΕΝ. Ἀκούσατε δή, ὅτι στενάζω ἐγώ, οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν με. πάντες οἱ ἐχθροί μου ἤκουσαν τὰ κακά μου, καὶ ἐχάρησαν, ὅτι σὺ ἐποίησας· ἐπήγαγες ἡμέραν, ἐκάλεσας καιρόν, (φ) ἐγένοντο ὅμοιοι ἐμοί. 22 ΘΑΥ. Εἰσέλθοι πᾶσα ἡ κακία αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν σου, καὶ (χ) ἐπιφύλλισον αὐτοῖς, ὃν τρόπον ἐποίησαν ἐπιφυλλίδα περὶ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων μου, ὅτι πολλοὶ οἱ στεναγμοί μου, καὶ ἡ καρδία μου λυπεῖται.

ΚΕΦ. β'.

1 ΑΛΕΦ. Πῶς ἐγνόφωσεν ἐν ὀργῇ (α) αὐτοῦ κύριος τὴν θυγατέρα Σιών; κατέρριψεν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν δόξασμα Ἰσραήλ, καὶ οὐκ 2 ἐμνήσθη ὑποποδίου ποδῶν (β) αὐτοῦ. ΒΗΘ. Ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ κατεπόντισε κύριος, οὐ φεισάμενος· πάντα τὰ ὡραῖα Ἰακὼβ καθεῖλεν ἐν θυμῷ αὐτοῦ, τὰ ὀχυρώματα τῆς θυγατρὸς Ἰούδα ἐκόλλησεν εἰς τὴν γῆν, ἐβεβήλωσε (γ) βασιλέα αὐτῆς, καὶ ἄρ3χοντας αὐτῆς. ΓΙΜΕΛ. Συνέκλασεν ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ πᾶν κέρας Ἰσραήλ, ἀπέστρεψεν (δ) ὀπίσω δεξιὰν αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ, καὶ (ε) ἀνῆψεν ἐν Ἰακὼβ ὡς πῦρ φλόγα, καὶ κατέφαγε πάντα τὰ κύκλῳ.

cum Transl. LAT.

15 *SAMECH. Abstulit omnes fortes meos Dominus de medio mei: vocavit super me tempus conterendi electos meos. Torcular calcavit Dominus virgini filiæ Juda. (l) Super his ego ploro. AIN.* 16 *Oculus meus deduxit aquam: quia longè factus est à me, qui consoletur me, (m) qui reducat animam meam: facti sunt filii mei (n) perditi: quoniam invaluit inimicus. PHE. Expandit Sion ma*17*num suam: non est, qui consoletur eam. (o) Mandavit Dominus ipsi Jacob: in circuitu ejus tribulantes eum: facta est Hierusalem in pollutam menstruis inter eos. TSADE. Justus est Dominus: quia os ejus ad iracundiam pro*18*vocavi. Audite, obsecro, universi populi, & videte dolorem meum. Virgines meæ, & juvenes mei abierunt in captivitatem. COPH. Vocavi amatores meos: ipsi au*19*tem deceperunt me. Sacerdotes mei, & seniores mei in urbe defecerunt: quia quæsierunt cibum sibi, ut refocillarent animas suas, & (p) non invenerunt. RECHS. Vide, Domine, quoniam tribulor: conturbatus est venter meus: & cor meum versum est in me: quo*20*niam exacerbans (q) exacerbata sum; foris orbavit me filiis gladius, sicut mors in domo. CHSEN. Audite, obsecro, quia ingemisco ego: non est, qui consoletur me. O*21*mnes inimici mei audierunt mala mea, & lætati sunt, quoniam tu fecisti: adduxisti diem, vocâsti tempus: (r) facti sunt similes mihi. THAU. Ingrediatur omnis ma*22*litia eorum ante faciem tuam, & vindemia eos; sicut (s) vindemiam fecerunt pro omnibus peccatis meis. Multi enim gemitus mei: & cor meum mæret.*

CAP. II.

ALEPH. Quomodò obtexit caligine in ira sua Dominus filiam Sion? projecit de cœlo in terram gloriationem Israel: & non est recordatus scabelli pedum suorum. BETH. In (a) die iræ suæ 2 *absorbuit Dominus, non parcens, omnia speciosa Jacob: destruxit in furore suo munitiones filiæ Juda; adhærere fecit ad terram: polluit (b) regem ejus, & principes ejus. GIMEL. Confregit in* 3 *ira furoris sui omne cornu Israel: avertit retrorsùm dexteram suã à facie inimici: & accendit in Jacob quasi ignem, (c) flammam: & devoravit omnia, quæ in gyro.*

MS.A. (ρ) τὰς χεῖρας (σ) κύκλῳ οἱ (τ) τὸ στόμα (υ) καὶ ἡ κοιλία (φ) καὶ ἐγένετο οἴμμοι οἴμμοι. (χ) ἐπιφύλλισον

MS.A. Κεφ. β'. (α) αὐτοῦ ὁ (β) αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ. ΒΗΘ. Κατεπόντισεν (γ) εἰς τὴν γῆν βασιλέα αὐτῆς, καὶ ἄρχοντα (δ) εἰς τὰ ὀπίσω (ε) ἀνῆψεν Ἰακὼβ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 כנש כל תקיפי יי ביני ארעו זמן עלי לתברא חיל עולימי ועלו עממיא על גזירת מימרא
דיי וסאיבו בתולתא דבית יהודה די הוה דמהון דבתולתהון מתשד היך כחמר מן
16 מעצרתא בעדן דגבר מבעט ית ענבין חמר ענבוהי שרין : על טפליא דאתרטשו ועל
נשיא מעדיתא דאתבקעו כרסיהון אמרת כנשתא דישראל אנא בכיא ותרתין עיני זלגין
דמעתא היך מבועא דמיא ארום אתרחק מני מנחם דמקים יתי וממלל תנחומין על נפשי
17 הוו בנוי צדין ארום אתגבר עליהון בעל דבבא : פרסת ציון ידהא מן עקתא היכמה
דמפרסא אתתא על מתברא פגינת ולית דממלל תנחומין על לבה פקד יי לבית יעקב
פקודיא ואוריתא למנטר והנון עברו על גזירת מימריה בגין כן אסחרו חוור חוור
18 ליעקב מעיקוהי הות ירושלם דמיא לאתתא מרחקא ביניהון : אמר יי במימריה לעמא
בית ישראל דלא יעבר קטלין בחרבא בארעהון אזל יאשיהו מלכא שלף סיפא על
פרעה חגירא בבקעת מגדו מה דלא אתפקד ולא תבע אולפן מן קדם יי בגין כן רגמו
רגומיא גירין למלכא יאשיהו ומית תמן עד דלא נפקת נשמתיה הוה רחש בספותיה
וכן אמר זכי הוא יי ארום על מימריה עברית שמעו כען כל עמיא אספדא דאספד
ירמיהו על יאשיהו וחזו כיבי די ערעני בתר מותיה בתולתי ורביי אזלו בשביתא :
19 אמרת ירושלם כד אתמסרת בידוי דנבוכדנצר קריתי למרחמי ביני עממיא דקיימית
עמהון קים דיסיעוני ואנון חכימו מני אתהפכו לחבלא יתי הנון רומאי דעלו עם
טיטוס ואספסינוס ובנו כרכומין על ירושלם כהני וסבי בגו קרתא אתנגידו ארום תבעו
20 סעיד לחמא להון למיכל ויקימון ית נפשיהון : חזי יי ארום אעיק לי בגין כן מעי אדגרו
אתהפך לבבי בגוי ארום מעבר עברית על גזירת מימרא דיי ומן בגלל הכי מן ברא
21 תכלי חרבא ומלגיו הרגת כפנא כמלאכא חבלא די ממני על מותא : שמעו אומיא
ארום מתאנחא אנא ולית דמנחם לי כל בעלי דבבי שמעו בישתא די מטת עלי בדחו
ארום את הוא יי דעבדת איתיתא עלי יום פורענותא ערעתא עלי מערע לצדיאותני
22 כדין תערע עליהון ויהון צדיאן כותי : תעול ליום דינא רבא כל בישתהון די אבאישו
לי קדמך ותסתקף להון היכמה דאסתקפתא עלי על כל סניאות מרודי ארום סגיאו
אנחתי ולבי חליש :

ב

1 איכדין יקוץ יי בתקוף רוגזיה ית כנשתא דציון טלק משמיא לארעא תושבחתא
דישראל ולא דכיר בית מוקדשא דהוה גלוגדקא דרגלוהי ולא חס עלוהי ביום תקוף
2 רוגזיה : שיצי יי לא חס ית כל עדית יעקב פגר ברוגזיה כרכי כנשתא דבית יהודה
3 אמטי לארעא אפיס מלכותהא ורברבנהא : קצץ בתקוף רגזא כל יקריה דישראל
ארתע לאחורא יד ימיניה ולא סיע לעמיה מן קדם בעיל דבבא ואדליק בבית יעקב
כאשתא דמשלהבא אכלת חוור חוור :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

15 SAMECH. Collegit omnes fortes meos Dñs in medio mei: vocavit adversum me temp' ut contereret fortitudinẽ juvenũ meorũ, & ingressi sunt populi per decretum verbi Dñi, & polluerunt virgines dom' Juda, donec sanguis virginitatis earũ effunderetur sicut vinũ de torculari, in tempore quo homo calcat uvas, & vinum de uvis defluit. 16 AIN. Sup parvulos qui allisi sunt, & sup mulieres prægnantes quarũ venter scissus est, dixit cœt' Israel, ego ploro, & duo oculi mei defluunt lachrymis sicut fons aquarum: quia longè fact' est à me consolator qui sustentaret me, & loqueretur consolationes animæ meæ: facti sunt filii mei desolati, quia prævaluit sup eos inimicus. 17 PE. Expandit Sion man' suas præ angustia, sicut expandit mulier quæ sedet ad pariendũ: clamavit, & non est qui loquatur consolationes ad cor ej': præcepit Dñs domui Jaacob præcepta & Legẽ ut custodirent: ipsi autẽ transgressi sunt decretũ verbi ejus; ideò circuierunt domũ Jaacob per circuitum inimici ejus: facta est Jerusalẽ similis mulieri menstruatæ in medio eorum. 18 SADE. Dixerat Dñs in verbo suo populo domus Israel, quòd non transirẽt qui occidunt gladio, per terrã eorum: perrexit Josias rex evaginato gladio contra Pharaonẽ claudum in campo Magedo, quod non præceptum fuerat ei, nec quæsiverat oraculũ à facie Dñi: ideò miserunt sagittarii sagittas in regẽ Josiam, & mortuus est ibi: antequàm egrederetur anima ej', mussitabat labiis suis, & sic dicebat: Justus est Dñs, quia transgressus sum verbum ejus. Audite obsecro omnes populi hanc lamentationem qua lamentatus est Jeremias sup Josiam, & videte dolorẽ meum, qui accidit mihi post mortem ejus: virgines & pueri mei abierunt in captivitatẽ. 19 COPH. Dixit Jerusalẽ quando tradita est in manus Nabuchodonosor: Vocavi amicos meos *inter populos* cum quibus inieram pactum ut adjuvarent me; ipsi autem dolosè egerunt contra me, & conversi sunt ut nocerent mihi illi Romani qui venerunt cum Tito & Vespasiano, & extruxerunt machinas contra Jerusalẽ: & Sacerdotes mei & senes mei in medio civitatis expirarunt: quia quæsierunt alimenta panis sibi ut comederent & sustentarent animas suas. 20 RES. Vide Dñe quia angustia est mihi, ideò viscera mea conturbata sunt, subversum est cor meũ in medio mei: quia transgrediendo transgressa sum decretum verbi Dñi: & propterea foris consumit gladi', & intus occidit fames, sicut angel' disperdẽs qui constitut' est sup mortẽ. 21 SIN. Audierũt nationes quia gemebã ego, & non est qui cõsoletur me: omnes inimici mei audierũt malũ ꝙ pervenit ad me: lætati sunt quoniã tu Dñe fecisti: induxisti sup me diẽ ultionis: cõvocâsti sup me cõvocationẽ in desolationẽ meã: sic cõvocabis sup eos, & erũt desolati sicut ego. 22 THAU. Ingrediatur in die judicii magni omne malũ eorũ quo malignati sunt mihi corã te, & quære occasiones in eos, sicut quæsiisti occasiones cõtra me propter multitudinẽ prævaricationũ mearũ: quia multi sunt gemit' mei, & cor meũ infirmum.

CAP. II. ALEPH.

1 Quomodo detestat' est Dñs in ira furoris sui cœtũ Sion! projecit de cœlo in terrã pulchritudinẽ Israel, & non est recordat' dom' sanctuarii, quæ erat scabellum pedum ejus; nec pepercit ei in die iræ furoris sui. 2 BETH. Consumpsit Dñs, & non pepercit; omne ornamentũ domus Jacob destruxit in furore suo, arces cœt' dom' Juda pertingere fecit ad terrã, & prophanavit regnũ ej' & principes ejus. 3 GIMEL. Succidit in furore iræ omnem gloriã Israel: convertit retrorsum manũ dexterã suam, & non est auxiliatus populo suo à facie inimici: & succendit in domo Jaacob sicut ignis flammæ, quæ consumit per circuitum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܣ * ܟܒܫ ܟܠܗܘܢ ܥܫܝܢܝ ܡܪܝܐ ܒܓܘܝ. ܩܪܐ ܥܠܝ ܟܢܘܫܬܐ ܠܡܘܒܕܘ ܥܠܝܡܝ.
ܡܥܨܪܬܐ ܕܫ ܡܪܝܐ ܠܒܬܘܠܬܐ ܒܪܬ ܝܗܘܕܐ. * ܥ * ܥܠ ܗܠܝܢ ܐܢܐ ܒܟܝܐ ܘܥܝܢܝ 16
ܡܪܕܝ ܡܝܐ. ܕܪܚܩ ܡܢܝ ܡܒܝܐܢܐ ܕܡܦܢܐ ܢܦܫܝ. ܗܘܘ ܒܢܝ ܢܦܠܐ. ܡܛܠ
17 ܕܥܫܢ ܒܥܠܕܒܒܐ. * ܦ * ܦܪܣܬ ܨܗܝܘܢ ܐܝܕܝܗ̇. ܘܠܝܬ ܠܗ̇ ܡܒܝܐܢܐ. ܦܩܕ
ܡܪܝܐ ܥܠ ܝܥܩܘܒ ܘܚܕܪܘܗܝ ܐܠܘܨܘܗܝ. ܗܘܬ ܐܘܪܫܠܡ ܠܪܚܩܐ ܒܝܢܬܗܘܢ.
18 * ܨ * ܙܕܝܩܘ ܗܘ ܡܪܝܐ ܕܠܗ ܡܪܡܪܬ. ܫܡܥܘ ܥܡܡܐ ܟܠܗܘܢ. ܘܚܙܘ ܟܐܒܝ. ܒܬܘܠܬܝ
19 ܘܥܠܝܡܝ ܐܙܠܘ ܒܫܒܝܐ. * ܩ * ܩܪܝܬ ܠܪܚܡܝ ܘܗܢܘܢ ܛܥܘܢܝ. ܟܗܢܝ ܘܩܫܝܫܝ
20 ܫܠܡܘ ܒܓܘܝ. ܕܒܥܘ ܠܗܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܢܦܢܘܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ. * ܪ * ܚܙܝ
ܡܪܝܐ: ܕܐܠܝܨܐ ܠܝ. ܘܐܬܬܙܝܥܘ ܡܥܝ. ܐܬܗܦܟ ܠܒܝ ܒܓܘܝ. ܡܛܠ ܕܡܡܪܡܪܘ
21 ܡܪܡܪܬ. ܡܢ ܠܒܪ ܐܘܒܕܬ ܚܪܒܐ. ܘܒܒܝܬܐ ܡܘܬܐ. * ܫ * ܫܡܥܘ ܕܡܬܬܢܚܢܐ ܐܢܐ.
ܘܠܝܬ ܠܝ ܡܒܝܐܢܐ. ܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܝ ܫܡܥܘ ܒܝܫܬܝ. ܘܚܕܝܘ ܕܐܢܬ ܥܒܕܬ ܠܝ.
22 ܐܝܬܝܬ ܝܘܡܐ ܕܩܪܝܬ ܘܢܗܘܘܢ ܐܟܘܬܝ. * ܬ * ܬܥܘܠ ܟܠܗ̇ ܒܝܫܘܬܗܘܢ ܩܕܡܝܟ. ܘܥܘܠ
ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܥܘܠܬ ܠܝ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܢ ܬܢܚܬܝ. ܘܠܒܝ ܟܪܝܐ.

* ܩܠܝܬܐ * ܒ *

1 * ܐ * ܐܝܟܢܐ ܐܚܫܟ ܡܪܝܐ ܒܪܘܓܙܗ ܠܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܫܕܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܠܐܪܥܐ ܫܘܒܚܗ
2 ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܐ ܐܬܕܟܪ ܟܘܒܫܐ ܕܪܓܠܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܕܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ. * ܒ * ܒܠܥ
ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܚܣ ܥܠ ܟܠܗ̇ ܫܘܦܪܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܗܦܟ ܒܚܡܬܗ ܠܟܪܟܐ ܕܒܪܬ ܝܗܘܕܐ. ܘܫܕܐ
3 ܠܐܪܥܐ ܘܛܢܦܗ ܡܠܟܘܬܗ ܘܫܠܝܛܢܘܗ̇. * ܓ * ܓܕܥ ܒܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܟܠܗ
ܩܪܢܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܗܦܟ ܠܒܣܬܪܐ ܝܡܝܢܗ ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠܕܒܒܐ. ܘܫܕܐ ܢܘܪܐ
ܒܝܥܩܘܒ. ܘܫܠܗܒܝܬܐ ܐܟܠܬ ܐܝܕܘܗܝ.

15 Subjugavit omnes robustos meos Dominus intra me, convocavit contra me conventum ad perdendum juvenes meos, *ut* torcular calcavit Dominus virginem filiam Judæ. 16 Horum causâ lugeo, & oculi mei profundunt aquas, quòd procul absit à me consolator qui animam mihi restituat: facti sunt filii mei fructus immaturi, quia prævaluit hostis. 17 Extendit Sion manus suas, nec adest ei consolator: præcepit Dominus contra Jacobum, & circumdederunt eum oppressores ejus: facta est Jerusalem horrori inter eos. 18 Justus est Dominus; ipsum enim exasperavi. Audite omnes populi, & videte dolorem meum: virgines meæ & adolescentes mei abierunt in captivitatem. 19 Invocavi amicos meos, & ipsi fefellerunt me: sacerdotes mei, & seniores mei extincti sunt in medio mei: quæsierunt enim sibi cibum ut seipsos reficerent, & non invenerunt. 20 Aspice Domine afflictam me esse, & viscera mea conturbata, subversum intra me cor meum; quia graviter exasperavi: foris extinxit gladius, & eos qui domi erant, pestis. 21 Audi quomodo gemam, nec adsit mihi consolator: omnes inimici mei audito malo meo, gavisi sunt te *id* fecisse mihi, adduc diẽ quem promulgâsti, fiantque mihi similes. 22 Ingrediatur omnis eorũ malitia in conspectum tuum: exagita eos, quemadmodum exagitâsti me propter omnia peccata mea: multi enim sunt gemitus mei, & cor meum anxium.

CAP. II.

1 Quomodo obscuravit Dominus in ira sua filiam Sionis? de cœlo in terram dejecit gloriam Israelis? & non est recordatus scabelli pedum suorum in die æstûs iræ suæ? 2 Demersit Dominus citra indulgentiam universam habitationem Jacobi? destruxit in furore suo urbem filiæ Judæ? humi prostravit occisos ejus, reges ac principes ejus? 3 Amputavit in æstu iræ suæ totum cornu Israelis, reflexit dexteram ejus retrorsum ab inimico? ignem dimisit in Jacobum, & flamma devoravit manus ejus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * الرب نزع جميع اقوياي من وسطي * دعا علي زمانا ليكسر مختاري * داس الرب
16 مثل معصرة ايها العذرى ابنة يهوذا * على هذا انا ابكي * عيني تهمل دموعا * لان
17 من يعزيني بعد عني ومن يرد نفسي * صار بني هالكين لان العدو تقوى * بسطت
صهيون يديها ولم يكن من يعزيها * امر الرب بيعقوب * تحوط به محاربوه * صارت
18 اورشليم حايضة وسطهم * عدل هو الرب لاني مرمرت فمه * اسمعوا يا جميع الشعوب
19 وانظروا وجعي * عذاراي وشباني مضوا في السبي * ادعوا اصدقاي فهم مكروا بي *
كهنتي ومشايخي فنيوا في المدينة * لانهم طلبوا لهم طعاما كي يرجعوا نفوسهم فلم
20 يجدوا * انظر يا رب لاني احزن * وبطني اضطربت * وقلبي انقلب في * لاني مرمرت
21 مرمرت * اثكلني السيف من خارج مثل موت في بيت * اسمعوا لاني انا متنهدة وليس
من يعزيني * جميع اعداي سمعوا بشروري وفرحوا لانك انت صنعت * جلبت يوما دعوت
22 زمانا * فصار وا ويلاه وا ويلاه علي * دخل كل شرهم لوجهك * احصدهم كما صنعوا لي
عما عن جميع خطاياي * لان تنهداتي كثير وقلبي يكتئب *

* الفصل الثاني * الثاني من المراثي *

1 * كيف ظلم بغضبه على ابنة صهيون * طرح من السماء الى الارض شرف اسرايل *
2 ولم يذكر موطى قدميه في يوم رجز غضبه * غرق الرب جميع بهاء يعقوب ولم
يشفق * هدم بغضبه حصون ابنة يهوذا * الصقها بالارض * نجس بالارض ملكها ورؤساها *
3 * كسر برجز غضبه كل قرن اسرايل * رد يمينه الى خلف من وجه العدو * واشعل في
يعقوب مثل نار تلتهب * واكلت جميع ما حوله *

15 *Abstulit Dominus omnes robustos meos de medio mei: conduxit contra me tempus, ad conterendum electos meos: calcavit me Dominus ceu torcular, O virgo filia Judæ.* 16 *Ob hoc ego lugeo, oculus meus lachrymas fundit; quia procul abscessit à me qui consoletur me, & qui restituat animam meam: facti sunt filii mei perditi, quia inimicus invaluit.* 17 *Extendit Sion manus suas, nec fuit qui consolaretur eam: permissum dedit Dominus in Jacobum, circumdederunt eum affligentes eum: facta est Jerusalem menstruum patiens inter eos.* 18 *Justus est Dominus, quoniam exasperavi os ejus. Audite O populi omnes, & considerate dolorem meum: virgines meæ & juvenes mei abierunt in captivitatem.* 19 *Invoco amicos meos, at ipsi deceperunt me: sacerdotes mei & seniores mei defecerunt in urbe; quia quæsierunt sibi cibum ad reparandas animas suas, & non invenerunt.* 20 *Vide O Domine quòd doleam, venter meus conturbatus sit, & cor meum sese volutet intra me, quia atrociter exasperavi: orbavit me gladius foris, ceu pestis in domo.* 21 *Audite quòd ego suspirem, nec sit qui me consoletur: omnes inimici mei audientes mala mea lætati sunt, quia tu fecisti: adduxisti diem, condixisti tempus; & evenit, eheu eheu, super me.* 22 *Introduc omnia scelera eorum in conspectum tuum; dispelle eos, quemadmodum genuerunt mihi mœrorem pro cunctis peccatis meis: nam suspiria mea multa sunt, & cor meum mœrore confectum.*

CAP. II.

Lamentatio secunda.

1 *Quomodo obtenebratus est in ira sua erga filiam Sionis? è cœlo in terram dejecit fastum Israelis, neque recordatus est scabelli pedum suorum in die furoris iræ suæ?* 2 *Immersit Dominus totum decorem Jacobi, neque pepercit? destruxit in ira sua arces filiæ Judæ? agglutinavit eam terræ? polluit in terra regem ac principem ejus?* 3 *Fregit in furore iræ suæ totum cornu Israelis? retraxit dexteram suam à facie inimici, & accendit in Jacobo quasi ignem flagrantem qui devoravit quicquid adjacebat ei?*

איכה : ב

,hostis tanquā ejus dextera stetit ; inimicus veluti suum arcum Tetendit
4 דרך קשתו כאויב נצב ימינו כצר
effudit ,Sijon filiæ tentorio in ;oculi desiderabilia omnia occidit &
ויהרג כל מחמדי־עין באהל בת־ציון שפך
absorbuit ,inimicus veluti Dominus Fuit .suā excandescentiam ignem tanquā
5 כאש חמתו: היה אדני ׀ כאויב בלע
multiplicavit &;ej⁹ munitiones corrupit ,ej⁹ palatia omnia absorbuit ,Israel
ישראל בלע כל־ארמנותיה שחת מבצריו וירב
,suum tegmen hortum ut dissipavit Et .querelam & ,planctum Jehudah filia in
6 בבת־יהודה תאניה ואניה: ויחמס כגן שכו
,solemnitatem Sijon in Dominus fecit oblivisci : suum conventum corrupit
שחת מועדו שכח יהוה ׀ בציון מועד
Elongavit .sacerdotem & ,regem sui furoris ira in sprevit &,sabbathum &
7 ושבת וינאץ בזעם־אפו מלך וכהן: זנח
fecit claudi ,suum sanctuarium corde è projecit ,suum altare Dominus
אדני מזבחו נאר מקדשו הסגיר
,Domini domo in dederunt vocem ;ejus palatiorū muros inimici manu in
ביד־אויב חומת ארמנותיה קול נתנו בבית־יהוה
filiæ murum corrumpere Dominus Cogitavit .solemnitatis die sicut
8 כיום מועד: חשב יהוה ׀ להשחית חומת בת־
: absorbendo ab suam manum fecit redire non ,lineam extendit ;Sijon
ציון נטה קו לא־השיב ידו מבלע
sunt Demersæ .sunt infirmati pariter murus & ,antemurale desolavit &
9 ויאבל־חל וחומה יחדו אמללו: טבעו
,ejus regem : ejus vectes contrivit & ,perdidit ;ejus portæ terra in
בארץ שעריה אבד ושבר בריחיה מלכה
invenerūt non ejus prophetæ etiam , lex non ,gentibus in ej⁹ principes &
ושריה בגוים אין תורה גם־נביאיה לא־מצאו
,Sijon filiæ senes conticuerunt ,terra in Sederunt .Domino à visionem
10 חזון מיהוה: ישבו לארץ ידמו זקני בת־ציון
; saccis se accinxerunt ; suum caput super pulverem fecerunt ascendere
העלו עפר על־ראשם חגרו שקים
Defecerunt .Jerusalaim filiæ suum caput terram in deposuerunt
11 הורידו לארץ ראשן בתולת ירושלם: כלו
terra in est effusum ;mea viscera sunt constipata ,mei oculi lachrymis in
בדמעות עיני חמרמרו מעי נשפך לארץ
parvulum animo delinqui in ,mei populi filiæ contritionem propter meū jecur
כבדי על־שבר בת־עמי בעטף עולל
,triticum Ubi , dicent suis Matribus .civitatis plateis in sugentem &
12 ויונק ברחבות קריה: לאמתם יאמרו איה דגן
se effundendo in,civitatis plateis in saucius tanquā eos animo delinqui in ?vinū &
ויין בהתעטפם כחלל ברחבות עיר בהשתפך
,tibi faciam testificari Quid .suarum matrum sinum in eorum animam
13 נפשם אל־חיק אמתם: מה־אעודך
te consolabor &,tibi æquabo quid ? Jerusalaim filia ô tibi assimilabo quid
מה אדמה־לך הבת ירושלם מה אשוה־לך ואנחמך
medebitur quis :tua contritio mare velut magna nam ? Sijon filia virgo
בתולת בת־ציון כי־גדול כים שברך מי ירפא־
non & : insulsum & , mendacium tibi viderunt tui Prophetæ ? tibi
14 לך: נביאיך חזו לך שוא ותפל ולא־
: tuam captivitatem convertendum ad ,tuam iniquitatem super revelaverunt
גלו על־עונך להשיב שביתך
.expulsiones & , mendacii onera tibi viderunt &
ויחזו לך משאות שוא ומדוחים:

Versio VUL. LAT.

4 *Daleth.* Tetendit arcū suū quasi inimicus, firmavit dexteram suā quasi hostis : & occîdit omne ꝙ pulchrū erat visu in tabernaculo filiæ Sion, effudit quasi ignē indignationē suā. 5 *He.* Fact⁹ est Dñs velut inimic⁹ : præcipitavit Israel, præcipitavit omnia mœnia ejus : dissipavit munitiones ej⁹, & replevit in filia Juda humiliatū & humiliatā. 6 *Vau.* Et dissipavit quasi hortū tentorium suū, demolit⁹ est tabernaculum suum : oblivioni tradidit Dñs in Sion festivitatē, & sabbatū ; & in opprobriū, & in indignationē furoris sui, regē, & sacerdotem. 7 *Zain.* Repulit Dñs altare suum, maledixit sanctificationi suæ : tradidit in manu inimici muros turrium ejus : vocē dederunt in domo Dñi, sicut in die solenni. 8 *Heth.* Cogitavit Dñs dissipare murū filiæ Sion : tetendit funiculum suum, & non avertit manum suam à perditione: luxitque antemurale, & mur⁹ pariter dissipatus est. 9 *Theth.* Defixæ sunt in terra portæ ejus : perdidit, & contrivit vectes ejus ; regem ej⁹ & principes ej⁹ in Gentib⁹: non est lex, & prophetæ ej⁹ non invenerunt visionem à Domino. 10 *Jod.* Sederunt in terra, conticuerunt senes filiæ Sion : consperserunt cinere capita sua, accincti sunt ciliciis, abjecerunt in terram capita sua virgines Jerusalem. 11 *Caph.* Defecerunt præ lachrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea : effusum est in terra jecur meum super contritione filiæ populi mei, cùm deficeret parvulus & lactens in plateis oppidi. 12 *Lamed.* Matrib⁹ suis dixerunt ; Ubi est triticum & vinum? cùm deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis : cùm exhalarent animas suas in sinu matrum suarum. 13 *Mem.* Cui comparabo te ? vel cui assimilabo te, filia Jerusalem ? cui exæquabo te, & consolabor te, virgo filia Sion? magna est enim velut mare contritio tua : quis medebitur tuî ? 14 *Nun.* Prophetæ tui viderunt tibi falsa, & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad pœnitentiam provocarent: viderunt autem tibi assumptiones falsas, & ejectiones.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. cum Tranſ. LAT.

4 ΔΑ'ΛΕΘ. (ζ) Ἐνέτεινε τόξον αὐτοῦ ὡς ἐχθρὸς ὑπεναντίος, ἐστερέωσε δεξιὰν αὐτοῦ ὡς ὑπεναντίος, καὶ ἀπέκτεινε πάντα τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν μου (η) ἐν σκηνῇ θυγατρὸς Σιὼν, ἐξέχεεν ὡς πῦρ τὸν θυμὸν αὐτοῦ. 5 Η'. Ἐγενήθη κύριος ὡς ἐχθρὸς, κατεπόντισεν Ἰσραὴλ, κατεπόντισε (θ) τὰς βάρεις αὐτῆς, διέφθειρε τὰ ὀχυρώματα (ι) αὐτοῦ, καὶ ἐπλήθυνε τῇ θυγατρὶ Ἰούδα (κ) ταπεινουμένην καὶ τεταπεινωμένην. 6 ΟΥ'ΑΥ. Καὶ διεπέτασεν ὡς ἄμπελον τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, διέφθειρεν ἑορτὴν αὐτοῦ. ἐπελάθετο κύριος (ʹ) ἃ ἐποίησεν ἐν Σιὼν ἑορτῆς καὶ σαββάτου, καὶ παρώξυνεν ἐμβριμήματι ὀργῆς αὐτοῦ βασιλέα καὶ ἱερέα καὶ ἄρχοντα. 7 ΖΑΙ'Ν. Ἀπώσατο (λ) κύριος θυσιαστήριον αὐτοῦ, ἀπετίναξεν ἁγίασμα αὐτοῦ, συνέτριψεν ἐν χειρὶ ἐχθροῦ τεῖχος βάρεων αὐτῆς. φωνὴν (μ) ἔδωκαν ἐν οἴκῳ κυρίου ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. 8 ΗΘ. Καὶ ἀπέστρεψε (ν) διαφθεῖραι τεῖχος θυγατρὸς Σιὼν· ἐξέτεινε μέτρον, οὐκ ἀπέστρεψε (ξ) χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ καταπατήματος, καὶ ἐπένθησε τὸ προτείχισμα, καὶ τεῖχος ὁμοθυμαδὸν (ο) ἠσθένησε. 9 ΤΗ'Θ. Ἐνεπάγησαν εἰς (π) γῆν πύλαι αὐτῆς, ἀπώλεσε καὶ συνέτριψε μοχλοὺς αὐτῆς, βασιλέα αὐτῆς καὶ (ʺ) ἄρχοντα αὐτῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν. οὐκ ἔστι νόμος, καί γε προφῆται αὐτῆς οὐκ εἶδον ὅρασιν παρὰ κυρίου. 10 ΙΩ'Δ. Ἐκάθισαν εἰς τὴν γῆν, ἐσιώπησαν πρεσβύτεροι θυγατρὸς Σιὼν, ἀνεβίβασαν χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, περιεζώσαντο σάκκους, κατήγαγον εἰς (ρ) γῆν ἀρχηγοὺς παρθένους ἐν Ἱερουσαλήμ. ΧΑ'Φ. 11 Ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐταράχθη ἡ καρδία μου, ἐξεχύθη (σ) εἰς τὴν γῆν ἡ δόξα μου, ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς (τ) λαοῦ μου, ἐν τῷ ἐκλείπειν νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐν πλατείαις πόλεως. 12 ΛΑ'ΜΕΔ. Ταῖς μητράσιν αὐτῶν εἶπαν, Ποῦ σῖτος, καὶ οἶνος; ἐν τῷ ἐκλύεσθαι αὐτοὺς ὡς τραυματίας ἐν πλατείαις πόλεως, ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι ψυχὰς αὐτῶν εἰς κόλπον 13 μητέρων αὐτῶν. ΜΗ'Μ. Τί μαρτυρήσω σοι, ἢ τί ὁμοιώσω σοι θύγατερ Ἱερουσαλήμ; τίς (υ) σώσει καὶ παρακαλέσει σε παρθένος θύγατερ Σιὼν; ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συντριβῆς σου, τίς ἰάσεταί σε; 14 ΝΟΥ'Ν. Προφῆταί σου (φ) εἴδοσάν σοι μάταια καὶ ἀφροσύνην, καὶ οὐκ ἀπεκάλυψαν ἐπὶ τὴν ἀδικίαν σου, τοῦ ἐπιστρέψαι αἰχμαλωσίαν σου, καὶ εἴδοσάν σοι λήμματα μάταια καὶ ἐξώσματα.

DALETH. Tetendit arcum suum quasi inimicus (d) adversarius: firmavit dexteram suam quasi adversarius: & occîdit omnia desiderabilia oculorum meorum in tabernaculo filiæ Sion: effudit quasi ignem indignationem suam. 4 *HE. Factus est Domin⁹ velut inimicus: absorbuit Israel, absorbuit (e) palatia ejus: dissipavit munitiones ejus: & multiplicavit filiæ Juda (f) humiliatam, et humiliatam.* 5 *VAU. Et fecit avolare quasi vitem, tabernaculum suum: corrupit festivitatem suam. Oblitus est Domin⁹, quæ fecit in Sion, festivitatis, & sabbati: & irritavit fremitu iræ suæ regem, & sacerdotem, & (g) principem.* 6 *ZAIN. Repulit Dominus altare suum: excussit sanctificationem suam: contrivit in manu inimici murum turrium ejus. (h) Vocem dederunt in domo Domini, sicut in die festivitatis.* 7 *HETH. Et convertit se ad dissipandum murum filiæ Sion, tetendit mensuram: non avertit manū suā à conculcatione: luxitque antemurale; & mur⁹ pariter infirmat⁹ est.* 8 *TETH. Defixæ sunt in terram portæ ejus: perdidit, et contrivit vectes ejus, regem ejus, & principem ejus in gentibus. Non est lex: & etiam prophetæ ejus non viderunt visionem à Domino.* 9 *JOD. Sederunt in terra, conticuerunt senes filiæ Sion: imposuerunt cinerē super caput suū: accincti sunt ciliciis: deduxerunt in terrā principes virgines in Hierusalem.* 10 *CHAPH. Defecerunt in lachrymis oculi mei: conturbatum est cor meum: effusa est in terram gloria mea, super contritionem filiæ populi mei, cùm deficeret parvulus, & lactens in plateis civitatis.* 11 *LAMED. Matribus suis dixerunt, Ubi est triticum, & vinum? Cùm dissolverentur, quasi vulnerati in plateis civitatis, cùm effunderent animas suas in sinum matrū suarū.* 12 *MEM. Quid testificabor tibi, aut quid assimilabo tibi, filia Hierusalem? Quis salvabit, & consolabitur te, virgo filia Sion? quoniam magnificatum est poculum contritionis tuæ: quis medebitur tuî?* 13 *NUN. Prophetæ tui viderunt tibi vana, & stultitiā: & non revelārunt super iniquitatem tuā, ad reducendam captivitatem tuam: & viderunt tibi assumptiones falsas, & ejectiones.* 14

MS.A. (ζ) Ἐνέτειλεν (η) σκηνῇ (θ) πάσας τὰς (ι) αὐτῆς, (κ) ταπεινούμενον (ʹ) ὃ (λ) θυσιαστήριον αὐτοῦ κύριος, (μ) ἔδωκεν (ν) κύριος τοῦ διαφθεῖραι (ξ) κύριος χεῖρα (ο) ἠσθένησαν. (π) τὴν γῆν αἱ πύλαι (ʺ) ἄρχοντας (ρ) τὴν γῆν (σ) εἰς γῆν (τ) τοῦ λαοῦ (υ) σώσει σε, (φ) ἴδον μάταια

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 מתח קשתיה ורגם עלי גירין כבעל דבבא אתעתד על יד ימיניה דנבוכדנצר וסייעיה
כאלו הוה מעיק לעמיה ישראל וקטל כל עולים וכל דמרגנין לחזו עינא במשכן
5 כנשתא דציון שדא כבעור אשא רוגזיה: הוה יי דמי כבעל דבבא שיצי ישראל שיצי כל
ברניתהא חבל כל קרוי פציחהא ואסגי בכנשתא דבית יהודה אבלותא ואנינותא:
6 ושרש כגנתא בית מוקדשיה חבל אתר מוזמן לכפרא על עמיה אנשי יי בציון חדות
7 יומא טבא ושבתא ושנא בתקוף רוגזיה מלכא וכהנא רבא: אשלי יי מדבחיה בעט
מקדשיה מסר ביד בעל דבבא שורי בירניתא קלא יהבו בבית מוקדשא דיי כקל
8 עמא בית ישראל דמצלין בגויה ביומא דפסחא: חשב יי לחבלא שור כנשתא דציון
סט משקולתא ולא אתיב ידיה מלשיצאה ואבל מקפנא ושורא בחדא אתפגרו:
9 טמעו בארעא תרעהא [על די נכסו חזירא ואובילו מן דמיה עליהון] הוביד ותבר
מוותהא מלכהא ורברבנהא גלו ביני עממיא על דלא נטרו פתגמי אוריתא כאלו
לא קבלו יתה בטורא דסיני אף נביאהא אתמנע מנהון רוח נבואת קודשא ולא
10 אתאמר להון פתגם נבואתא מן קדם יי: יתבין על ארעא שתקין סבי כנשתא דציון
אסיקו עפר מקלה על רישיהון קמרו סקין על בסריהון אחיתו לעפרא דארעא
11 רישיהון בתולתא דירושלם: ספקו בדמען עיני אדגרו מעי יתשד לארעא כבדי
12 על תביר כנשתא דעמי כדו דצחו עולמיא וינקיא בפתאות קרתא: לאמהון אמרין
רוביא דישראל אן עבור וחמר כד הוו צחין כקטל דחרבא מן צחותא בפתאות
13 קריתא כד יתשד נפשהון מן כפנא לגו עטף אמהון: מה אסעיד בך מה אהי מדמה
לך כנשתא דירושלם מה אחביר לך אהי מנחם ליך בתולתא דכנשתא דציון ארום
סגי תביריך כסגיאות תביר גללי ימא רבא בעדן נחשוליה ומן הוא אסיא די יסי יתיך
14 מן מרעיך: נביאי שקרא די בינך הנון אתנביאו ליך שקרא ולית משש לנבואתהון
ולא פרסימו ית פורענותא דעתיד למיתי עלך בגלל חוביך לאהדרותיך בתיובתא
אלהן נבאו ליך נבואת שקר ומלי טעותא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

DALETH. Tetendit arcum suum, & projecit contra me sagittas sicut inimic⁹ : stetit ad manum dexteram Nabuchodonozor, & auxiliatus est ei quando coarctabat populū suū domū Israel: & occîdit omnem juvenem, & omnia desiderabilia aspectu oculi in tabernaculo cœt⁹ Sion: effudit quasi lampadem ignis furorē suum. 4 HE. Fact⁹ est Dñs similis inimico, consumpsit Israel, consumpsit omnia palatia ej⁹, dissipavit omnes urbes & villas ej⁹: & multiplicavit in cœtu dom⁹ Juda lamentationē & luctum. 5 VAU. Et eradicavit quasi hortum domum sanctuarii sui, dissipavit locum præparatum ad propitiandū pro populo suo: oblivisci fecit Dñs in Sion lætitiā diei festi & Sabbathi, & projecit in furore iræ suæ Regē & Sacerdotē magnū. 6 ZAIN. Repulit Dñs altare suum, conculcavit sanctuariū suum : tradidit in manu inimici muros turriū ej⁹ : vocem dederunt in domo sanctuarii Dñi, quasi vocem populi dom⁹ Israel quando precabantur in medio ejus in die Phase. 7 CHETH. Cogitavit Dñs disperdere murū cœt⁹ Sion: extendit perpendiculum; nec retraxit manū suā ab excidio; & luxit antemurale & murus, simul suffossa sunt. 8 TETH. Defixæ sunt in terram portæ ejus, *eò quòd mactato porco attulerunt de sanguine ejus ad eas :* perdidit & contrivit postes ejus. 9 Rex & principes ejus migraverunt inter populos, eò quòd non custodierunt verba Legis, quasi non suscepissent eam in monte Sinai: & etiam à Prophetis ejus prohibitus est spiritus prophetiæ sanctæ, & non fuit dictum eis verbum propheticum à facie Dñi. JOD. Sederunt in terra, & tacuerunt senes cœtus Sion; imposuerunt cinerem ignominiæ super capita sua, accinxeruut se saccis super carnem suam: demiserunt in pulverem terræ capita sua virgines Jerusalē. 10 CAPH. Consumpti sunt lachrymis oculi mei; conturbata sunt viscera mea: effusum est in terram jecur meum propter contritionem cœtus populi mei, cùm siti deficerent juvenes & lactentes in plateis civitatis. 11 LAMED. Matribus suis dicebant juvenes Israel : Ubi est frumentum & vinum ? quando deficiebant, quasi occisi gladio, præ siti in plateis civitatis; quando effundebatur anima eorum præ fame in medio sinuum matrum suarum. 12 MEM. Quem contestabor tibi, & cui assimilabo te cœt⁹ Jerusalem ? cui exæquabo te, & consolabor te virgo cœtus Sion ? quia magna est contritio tua sicut multitudo confractionis fluctuum maris magni in tempore tempestatis suæ: & quis est medicus qui sanet te ab infirmitate tua? 13 NUN. Pseudoprophetæ qui fuit in te, ipsi prophetaverunt tibi falsa, & nō est substantia prophetiæ eorū: nec manifestaverunt ultionē quæ ventura erat tibi propter peccata tua, ut converterent te ad pœnitentiam; sed prophetaverunt tibi prophetiam vanam, & verba erroris. 14

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܕ * ܡܬܚ ܩܫܬܗ ܐܝܟ ܠܗܝܒܐ. ܐܩܝܡ ܝܡܝܢܗ ܐܝܟ ܒܥܠܕܒܒܐ. ܘܩܛܠ ܟܠ ܪܓܝܓ
5 ܥܝܢܐ ܒܡܫܟܢܐ ܕܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܘܐܫܕ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܪܘܓܙܗ. * ܗ * ܗܘܐ ܡܪܝܐ ܐܝܟ
ܒܥܠܕܒܒܐ. ܘܛܒܥܗ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܛܒܥ ܟܠܗܘܢ ܗܝܟܠܘܗܝ. ܘܚܒܠ ܟܪܟܘܗܝ. ܘܐܣܓܝ
6 ܒܒܪܬ ܝܗܘܕܐ ܐܘܠܝܬܐ ܘܐܘܝܬܐ. * ܘ * ܘܥܩܪ ܐܝܟ ܓܢܬܐ ܡܛܠܬܗ. ܘܒܛܠ ܥܐܕܘܗܝ.
ܐܛܥܝ ܡܪܝܐ ܡܢ ܨܗܝܘܢ ܥܐܕܐ ܘܫܒܬܐ. ܘܐܒܣܪ ܒܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܡܠܟܐ ܘܟܗܢܐ.
7 * ܙ * ܛܥܐ ܡܪܝܐ ܡܕܒܚܗ. ܘܐܣܠܝ ܡܩܕܫܗ. ܘܐܫܠܡ ܒܐܝܕܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܫܘܪܐ ܕܗܝܟܠܘܗܝ.
8 ܩܠܐ ܝܗܒܘ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܐ ܕܥܐܕܐ. * ܚ * ܐܬܚܫܒ ܡܪܝܐ ܠܡܚܒܠܘ
ܫܘܪܐ ܕܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܐܪܡܝ ܚܘܛܐ ܘܠܐ ܐܗܦܟ ܐܝܕܗ ܡܢ ܡܚܒܠܢܘܬܗ. ܘܐܘܬܒ ܒܐܒܠܐ ܚܝܠܗ.
9 ܘܫܘܪܝܗ ܐܟܚܕܐ ܚܪܒܘ. * ܛ * ܛܒܥܘ ܒܐܪܥܐ ܬܪܥܝܗ. ܘܐܘܒܕܘ ܘܬܒܪܘ ܡܘܟܠܝܗ.
ܡܠܟܝܗ ܘܪܘܪܒܢܝܗ ܒܥܡܡܐ. ܠܝܬ ܢܡܘܣܐ. ܐܦ ܢܒܝܝܗ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܚܙܘܐ ܡܢ ܡܪܝܐ.
10 * ܝ * ܝܬܒܘ ܒܐܪܥܐ ܘܫܬܩܘ. ܣܒܐ ܕܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܐܣܩܘ ܥܦܪܐ ܥܠ ܪܫܝܗܘܢ.
11 ܘܐܬܚܙܩܘ ܣܩܐ. ܐܪܟܢܘ ܠܐܪܥܐ ܪܫܝܗܝܢ ܒܬܘܠܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. * ܟ * ܫܟܘ ܒܕܡܥܐ
ܥܝܢܝ. ܘܐܬܕܠܚܘ ܡܥܝ. ܘܐܬܗܦܟ ܠܐܪܥܐ ܐܝܩܪܝ. ܥܠ ܬܒܪܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ. ܟܕ ܡܬܢܓܕܝܢ
12 ܥܠܝܡܐ ܘܝܢܩܐ ܒܫܘܩܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. * ܠ * ܠܐܡܗܬܗܘܢ ܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܐ ܥܒܘܪܐ ܘܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ.
ܟܕ ܡܬܢܓܕܝܢ ܐܝܟ ܩܛܝܠܐ ܒܫܘܩܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܟܕ ܡܬܐܫܕܝܢ ܢܦܫܬܗܘܢ ܒܥܘܒܐ
13 ܕܐܡܗܬܗܘܢ. * ܡ * ܡܢܐ ܐܣܗܕܟܝ. ܘܠܡܢܐ ܐܕܡܝܟܝ ܒܪܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܠܡܢ ܐܫܘܝܟܝ
ܘܐܒܝܐܟܝ. ܒܬܘܠܬܐ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܕܪܒ ܐܝܟ ܝܡܐ ܬܒܪܟܝ. ܡܢܘ ܢܐܣܝܟܝ.
14 * ܢ * ܢܒܝܝܟܝ ܚܙܘ ܠܟܝ ܕܓܠܘܬܐ ܘܛܘܥܝܝܬܐ. ܘܠܐ ܓܠܘ ܥܠܝ
ܚܛܗܝܟܝ. ܕܬܬܘܒܝܢ. ܘܐܗܦܟ ܫܒܝܬܟܝ. ܘܚܙܘ ܠܟܝ ܡܫܩܠܢܘܬܐ ܕܓܠܬܐ
ܘܡܛܥܝܢܝܬܐ.

Tetendit arcum suum velut infensus, erexit dexteram suam velut hostis, & occidit omnem oculorum voluptatem in tabernaculo filiæ Sionis, effuditque velut ignem iram suam? 4 Factus est Dominus ut inimicus, & immersit Israelem, demersitque omnia palatia ejus, & vastavit urbes ejus, & multiplicavit in filia Judæ querelam & lamentationes? 5 Et evulsit ut hortum tugurium ejus, & abolevit solennitates ejus? oblivione delevit Dominus è Sione festum & sabbathum, & aspernatus est in æstu iræ suæ reges atque sacerdotes? 6 Oblitus est Dominus altaris sui, abominatus est sanctuarium suum, tradidit in manum hostis muros palatiorum ejus, vocem ediderunt in domo Domini, ut in die solennitatis? 7 Constituit Dominus vastare muros filiæ Sionis, jecit funiculum, & non retraxit manum suam ab ea demergenda: fecit ut in luctu sederet exercitus ejus, & muri ejus pariter desolati sunt? 8 Demerserunt in terram portas ejus, perdiderunt & contriverunt seras ejus? reges & principes ejus sunt inter gentes, non est lex, & prophetæ ejus non inveniunt visionem à Domino? 9 Sederunt humi & conticuerunt seniores filiæ Sionis, pulverem jecerunt super capita sua, seseque ciliciis accinxerunt: reclinaverunt humi capita sua virgines Jerusalem? 10 Caligaverunt lachrymis oculi mei, & conturbata sunt viscera mea, eversus est in terram honor meus propter contritionem filiæ populi mei, dum languerent pueri & infantes in plateis civitatis, 11 Matribus suis dicentes, Ubi est frumentum, vinum, & oleum? dum occisorum instar agitarent sese in plateis civitatis: dum effunderent sese animæ eorum in sinum matrum suarum. 12 Quibus *verbis* hortabor te, aut cujus similitudinem afferam tibi filia Jerusalem? cui te comparabo, ut consoler te virgo filia Sionis? amplissima enim est velut mare labes tua; quis obstruat? 13 Prophetæ tui viderunt tibi mendacium & seductionem, non retexerunt tibi peccata tua, ut te pœniteret, & averterem captivitatem tuam; sed viderunt tibi prophetias mendaces atque fallaces. 14

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * أوتر قوسه مثل عدو معاند * وشدد يمينه مثل معاند * اباد جميع شهوات عيني *
5 افاض على مسكن ابنة صهيون مثل نار غضبه * صار الرب مثل عدو * غرق
6 ايروسليم * غرق كل قصورها * فسد حصونها * وكثر لابنة يهودا ذليلا وذليلة * وبسط
مثل كرم مسكنه * افسد عيده * نسي الرب ما صنع في صهيون عيدا وسبتا *
7 وجرد بغضب سخطه على ملك وكاهن ورييس * اقصى الرب مذبحه * نقض مقدسه *
كسر بيد العدو سور قصورها * اعطي صوتا في بيت الرب مثل في يوم العيد *
8 * ورجع الرب ليفسد سور ابنة صهيون * مد قياسا * ولم يصرف الرب يده عن دوسها *
9 واحزنها مقاتلها * وسورها ضعفوا معا * انغمست الى الارض ابوابها * اهلك وسحق اقفالها *
ملكها ورييسها في الامم ليس لهم ناموس * وانبياوهم لم يروا رويا من قبل الرب *
10 * جلسوا على الارض * صمتت شيوخ ابنة صهيون * اصعدوا التراب على راسهم *
11 منطقوا مسوحا * انزلوا الى الارض العذاري الرييسات في ايروسليم * فنيتا عيناي
بالدموع * قلق قلبي * انسكب كبدي على الارض لانكسار ابنة شعبي * عند ما في
12 طفل ورضيع في رحاب المدينة * قالوا لامهاتهم اين القمح والخمر * عند ما اكلوا مثل
13 الجرحا في شوارع المدينة * عند ما غرقت نفوسهم في حضن امهاتهم * ماذا اشهد لك
او ماذا اشبهك يا ابنة ايروسليم * من يخلصك ويعزيك ايتها العذري ابنة صهيون *
14 لان كاس كسرتك عظم فمن يشفيك * انبياوك راوا باطلا وجهلا * ولم يكشفوا
عن ظلمك ليرد سبيك * راوا لك مناظر كاذبة وهبات *

Tetendit arcum suum ut hostis infensus? firmavit dexteram suam velut adversarius? extinxit omnes delicias oculorum meorum? profudit super habitationem filiæ Sionis velut ignem iram suam? 4 *Factus est Dominus ut inimicus, demersit Jerosolymam, demersit omnia palatia ejus, vastavit arces ejus, & multiplicavit filiæ Judæ abjectam & abjectam?* 5 *Et explanavit sicut vineam habitaculum suum, abolevit festum suum, oblitus est Dominus quæ fecerat in Sione, festum ac sabbathum, & succensuit in furore iræ suæ regi, sacerdoti, atque principi?* 6 *Exterminavit Dominus aram suam, destruxit sanctuarium suum, perrupit manu hostili murum palatiorum ejus; vocem dedit in domo Domini, ut in die festo?* 7 *Conversus est iterum Dominus ad vastandum murum filiæ Sionis, mensuram tetendit, neque retraxit Dominus manum suam ab ea conculcanda, afflixit eam impugnator ipsius, & muri ejus simul infirmati sunt?* 8 *Defixæ sunt in terram portæ ejus, perdidit, & contrivit vectes ejus? rex & principes ejus inter gentes nullam habent legem, & prophetæ ejus non vident visionem à Domino?* 9 *Sederunt humi, tacuerunt seniores filiæ Sionis, imposuerunt pulverem capiti suo, accincti sunt ciliciis; demiserunt in terram virgines præcipuas in Jerusalem?* 10 *Consumpti sunt lachrymis oculi mei, perturbatum est cor meum, effusa est super terram gloria mea, propter conquassationem filiæ populi mei, dum deficeret parvulus ac lactens in plateis urbis.* 11 *Matribus suis dicebant, Ubi est triticum & vinum? quum dissolverentur sicut vulnerati in vicis urbis, quum dilaniarentur animæ eorum in sinu matrum suarum.* 12 *Quânam te testimonium afferam tibi, aut cui comparabo te O filia Jerosolymæ? quis te liberet, & quis te consoletur O virgo filia Sionis? quandoquidem calix contritionis tuæ magnus est, quis te curabit?* 13 *Prophetæ tui vanitatem & stultitiam viderunt, & non retexerunt impietatem tuam, ut averterent captivitatem tuam: viderunt tibi visiones falsas, &* [illegible] 14

איכה: ג

moverũt &,sibilaverunt ,viam transeuntes omnes *volæ* te super Plauserũt
15 ספקו עליך כפים כל־עברי דרך שרקו ויניעו
absolutam dicebãt quam civitas hæc num : Jerusalaim filiam super suũ caput
ראשם על־בת ירושלם הזאת העיר שיאמרו כלילת
omnes suũ os te super *Patefecerunt* ? terræ universæ gaudium, *pulchritudine*
16 יפי משוש לכל־הארץ: פצו עליך פיהם כל־
equidem : *Absorbuimus*, dixerunt, dente *frenduerunt* &, sibilaverũt ; tui inimici
איביך שרקו ויחרקו־שן אמרו בלענו אך
Dominus Fecit .vidimus ,invenimus ; *eam* expectabamus quam dies hæc
17 זה היום שקוינהו מצאנו ראינו: עשה יהוה
diebus à præceperat quem ,suũ sermonẽ complevit ,*est machinatus* quæ
אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי־
,inimicum te super fecit lætificari & ;pepercit non & ,destruxit : *quondam*
קדם הרס ולא חמל וישמח עליך אויב
,Dominum ad eorum cor Clamavit .tuorum hostium cornu exaltavit
18 הרים קרן צריך: צעק לבם אל־אדני
,*interdiu* lachrymam torrentem veluti fac descendere Sijon filiæ Mure
חומת בת־ציון הורידי כנחל דמעה יומם
, Surge .tui oculi *filia* taceat non ,tibi *sedationem* des non : *noctu &*
19 ולילה אל־תתני פוגת לך אל־תדם בת־עינך: קומי
coram tuum cor aquam sicut effunde ; *custodiarum* *capite* in nocte in *prædica*
רני בליל לראש אשמרות שפכי כמים לבך נכח
tuorũ parvulorum anima *super* tuas *volas* eum ad leva : Domini *faciebus*
פני אדני שאי אליו כפיך על־נפש עולליך
,Domine Vide .platearum omniũ capite in *fame in patientiũ animi deliquiũ*
20 העטופים ברעב בראש כל־חוצות: ראה יהוה
,suum fructum mulieres *comedent an* : sic *causâsti* quem ad aspice &
והביטה למי עוללת כה אם־תאכלנה נשים פרים
,sacerdos Domini sanctuario in *occidetur an ? educationum* parvulos
עללי טפחים אם־יהרג במקדש אדני כהן
,meæ virgines ; senex & , puer plateis ,terra in Jacuerunt ? propheta &
21 ונביא: שכבו לארץ חוצות נער וזקן בתולתי
,jugulâsti ;tui furoris die in interfecisti :gladio in ceciderũt mei juvenes&
ובחורי נפלו בחרב הרגת ביום אפך טבחת
,circuitu de meos timores *solemnitatis* diem tanquã Vocâsti .pepercisti non
22 לא חמלת: תקרא כיום מועד מגורי מסביב
,[illegible] *palmis* quos : superstes &,evasor Domini *nasi* die in fuit non &
ולא היה ביום אף־יהוה פליט ושריד אשר־טפחתי
.*eos* consumpsit meus inimicus ; auxi &
ורביתי איבי כלם:

CAP. III. ג

,duxit Me .ejus indignationis virga in afflictionem *vidit* vir Ego
1 2 אני הגבר ראה עני בשבט עברתו: אותי נהג
,est conversus me *in* Profectò .lucem non & ,*tenebrositatem* fecit ire &
3 וילך חשך ולא־אור: אך בי ישב
,meam carnem *reddidit Vetustam* .die tota suam manum vertit
4 יהפך ידו כל־היום: בלה בשרי
.mea ossa confregit ,meam pellem &
ועורי שבר עצמותי:

Versio VULG. LAT.

15 *Samech.* Plauserunt super te manibus omnes transeuntes per viã: sibilaverunt, & moverunt caput suum super filiã Jerusalem; Hæccine est urbs, dicentes, perfecti decoris, gaudium universæ terræ? 16 *Phe.* Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui : sibilaverunt, & fremuerunt dentibus, & dixerunt ; Devorabimus : en ista est dies, quam expectabamus : 17 invenimus, vidimus. *Ain.* Fecit Dominus quæ cogitavit, complevit sermonem suum, quem præceperat à diebus antiquis : destruxit, & non pepercit, & lætificavit super te inimicum, & exaltavit cornu hostium tuorum. 18 *Sade.* Clamavit cor eorum ad Dominum super muros filiæ Sion ; Deduc quasi torrentem lachrymas, per diem & noctem : non des requiem tibi, neq; taceat pupilla oculi tui. 19 *Coph.* Consurge, lauda in nocte, in principio vigiliarum : effunde sicut aquã cor tuum ante conspectum Domini : leva ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum, qui defecerunt in fame in capite omnium compitorum. 20 *Res.* Vide, Domine, & considera quem vindemiaveris ita : ergóne comedent mulieres fructum suum, parvulos ad mensuram palmæ? si occiditur in Sanctuario Domini sacerdos, & propheta? 21 *Sin.* Jacuerunt in terra foris puer, & senex : virgines meæ, & juvenes mei ceciderunt in gladio : interfecisti in die furoris tui : percussisti, nec misertus es. 22 *Thau.* Vocâsti quasi ad diem solennem, qui terrerent me de circuitu, & non fuit in die furoris Domini qui effugeret, & relinqueretur : quos educavi, & enutrivi, inimicus meus consumpsit eos.

CAP. III.

1 *Aleph.* Ego vir videns paupertatem meam in virga indi- 2 gnationis ejus. *Aleph.* Me minavit, & adduxit in tenebras, & non in lucem. 3 *Aleph.* Tantùm in me vertit, & convertit manum 4 suam totá die. *Beth.* Vetustam fecit pellem meam & carnem meam, contrivit ossa mea.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 ΣΑ'ΜΕΧ. Ἐκρότησαν ἐπὶ σὲ χεῖρας πάντες οἱ παραπορευόμενοι ὁδὸν, ἐσύρισαν καὶ ἐκίνησαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐπὶ τὴν θυγατέρα Ἱερουσαλήμ. (χ) Αὕτη ἡ πόλις, ἐροῦσι, στέ- 16 φανος εὐφροσύνης πάσης τῆς γῆς; 'ΑΙ'Ν. Διήνοιξαν ἐπὶ σὲ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροί σου, ἐσύρισαν καὶ ἔβρυξαν ὀδόντας, καὶ εἶπαν, Κατεπίομεν αὐτήν· πλὴν αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν προσεδοκῶμεν, εὕρομεν αὐτὴν, 17 εἴδομεν. ΦΗ'. Ἐποίησε κύριος ἃ ἐνεθυμήθη, συνετέλεσε (ψ) ῥῆμα αὐτοῦ, ἃ ἐνετείλατο ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων· καθεῖλε, καὶ οὐκ ἐφείσατο, καὶ ηὔφρανεν ἐπὶ σὲ ἐχθρὸν, ὕ- 18 ψωσε (ω) κέρας θλίβοντός σε. ΤΣΑ'ΔΗ. Ἐβόησε καρδία αὐτῶν πρὸς κύριον, Τείχη Σιὼν (α) καταγάγετε ὡς χειμάῤῥους δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός· μὴ δῷς ἔκνηψιν σεαυτῇ, μὴ σιωπήσαιτο (β) θυγάτηρ ὀφθαλ- 19 μῶν σου. ΚΩ'Φ. Ἀνάστα, ἀγαλλίασαι ἐν νυκτὶ εἰς ἀρχὰς φυλακῆς σου, ἔκχεον ὡς ὕδωρ καρδίαν σου ἀπέναντι προσώπου κυρίου, (γ) ἆρον πρὸς αὐτὸν χεῖράς σου περὶ ψυχῆς νηπίων σου, τῶν ἐκλυομένων λιμῷ ἐπ' 20 ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων. ΡΗ'ΧΣ. Ἴδε κύριε καὶ ἐπίβλεψον τίνι (δ) ἐπεφύλλισας οὕτως. εἰ φάγονται γυναῖκες καρπὸν κοιλίας αὐτῶν; ἐπιφυλλίδα ἐποίησε μάγειρος, φονευθήσονται νήπια θηλάζοντα (ε) μαστούς; ἀποκτενεῖς ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερέα καὶ προφή- 21 την; ΧΣΕ'Ν. Ἐκοιμήθησαν εἰς τὴν ἔξοδον παιδάριον καὶ πρεσβύτης· παρθένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἀπέκτεινας, ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς σου ἐμαγείρευσας, οὐκ ἐφείσω. 22 ΘΑΥ'. Ἐκάλεσεν ἡμέραν ἑορτῆς παροικίας μου κυκλόθεν, καὶ οὐκ (ζ) ἐγένοντο ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου ἀνασωζόμενος καὶ καταλελειμμένος, ὡς ἐπεκράτησα, καὶ ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου πάντας.

SAMECH. Plauserunt super te manib⁹ omnes transeuntes per viam: sibilaverunt, & moverũt caput suũ super filiam Hierusalem. Haccine est urbs, dicent, (i) corona (k) lætitiæ universæ terræ? 15 *AIN. Aperuerũt super te os suũ omnes inimici tui : sibilaverunt, et fremuerũt dentib⁹, et dixerũt; (l) Absorbuim⁹ eam, profectò hæc est dies, quã expectabam⁹: invenim⁹ eã, vidim⁹.* 16 *PHE. Fecit Dominus, quæ cogitavit : complevit sermonem suũ, (m) quæ præceperat à dieb⁹ antiquis: destruxit, & non pepercit : et lætificavit super te inimicum: exaltavit cornu tribulantis te.* 17 *TSADE. Clamavit cor eorũ ad Dominũ; Muri Sion deducite quasi torrentes, lachrymas per diẽ, et noctẽ: non des requiẽ tibi: non taceat (n) filia oculorũ tuorũ.* 18 *COPH. Surge, exulta in nocte in principiis custodiæ tuæ: effunde sicut aquã cor tuum ante faciem Domini: leva ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum, qui dissolvuntur fame in principio omnium compitorum.* 19 *RECHS. Vide, Domine, & considera, quẽ vindemiâris ita. Si comedent mulieres fructum ventris sui? vindemiam fecit coquus: occidentur parvuli sugentes ubera? (o) Occides in Sanctuario Domini sacerdotem, et prophetã?* 20 *CHSEN. Dormierunt (p) in via parvul⁹ & senex: virgines meæ, & juvenes mei abierunt in captivitatẽ, in gladio, & in fame occidisti in die iræ tuæ, mactâsti, non pepercisti.* 21 *THAU. (q) Vocavit (r) diem solennitatis (s) parœcias meas de circuitu: & non fuerunt in die iræ Domini, qui effugeret salvus, & qui relinqueretur: (t) sicut invalescere feci, & multiplicavi inimicos meos omnes.* 22

MS.A. (χ) Ἡ αὕτη ἡ πόλις ἣν ἐροῦσιν, στέφανος δόξης εὐφροσύνης (ψ) ῥήματα αὐτοῦ, ἃ ἐνεθυμήθη ἐξ (ω) κεφαλὰς (α) καταγαγέτωσαν (β) θύγατερ ὁ ὀφθαλμός σου. (γ) ἆρον ἆρον (δ) ἐπεφαύλισας (ε) μαστούς; (ζ) ἐγένετο

ΚΕΦ. γ'.

1 ΑΛΕΦ. Ἐγὼ ἀνὴρ ὁ βλέπων πτωχείαν, 2 ἐν ῥάβδῳ θυμοῦ αὐτοῦ ἐπ' ἐμέ. Παρέλαβέ με καὶ ἀπήγαγέ με εἰς σκότος, καὶ οὐ φῶς. 3 Πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψε χεῖρα αὐτοῦ ὅλην 4 τὴν ἡμέραν, Ἐπαλαίωσε (α) σάρκα μου καὶ δέρμα μου, (β) ὀστέα μου συνέτριψεν.

MS.A. (α) τὰς σάρκας (β) ὀστᾶ

CAP.III.

ALEPH. Ego vir videns paupertatem, in virga furoris ejus super me. Minavit me, et abduxit me in tenebras, & non lucem. 1 2 *Tantùm in me convertit manum suam totâ die: Vetustam fecit carnem meam, & pellem meam: ossa mea contrivit.* 3 4

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 שפקו עליך ידיהון כל עברי אורחא שריקו בספותהון וטלטילו ברישיהון על כנשתא
דירושלם אמרו בפומהון הדא היא קרתא דהוו אמרין אבהתנא דמלקדמין דהיא גמירת
16 נואי ושופרא חדוה לכל יתבי ארעא: פתחו עליך פומהון כל בעלי דבביך שרקו
בספותהון ועסיאו בשניהון ואמרו שיצינא ברם דין יומא דהוינא מתינן אשכחנא חזינא:
17 עבד יי מה דחשיב גמר מימר פומיה די פקיד למשה נביא מן יומין קדמאין דאי לא
נטרין בני ישראל ית פקודיא דיי עתיד לאתפרע מנהון פגר ולא חס ואחדי עליך בעיל
18 דבבא ארים יקר מעיקיך: צוח לבהון קדם יי דרחם עליהון שורא דיקרא דציון אחיתי
כנחלא דמעין יממ ולילי לא תתנין תנחומין לצעריך לפינא צלותא די לך ולא תשתוק
19 עינך מלמדמע: קומי כנשתא דישראל שריא בגלותא עסוקי במשנה בליליא ארום
שכנתא דיי שריא לקבליך ובפתגמי אוריתא בשירוי שפרפרא שדיאי היך מיא עקמומית
לביך והדרי בתיובתא וצליאי בבית כנשתא כל קבל אפי יי טולי לותיה בצלו ידיך על
20 נפשת עולמיך דצחין בכפנא בריש כל מחוין: חזי יי ותהי מסתכל מן שמיא למן
אסתקפתא כדנן אם חזי לבנתא דישראל למיכל פרי בטניהון עולמיא רגיניא דהוו
מלפפין בסדינין דמילתא ענת מדת דינא וכן אמרת אם חזי למקטל בבית מוקדשא דיי
כהנא ונביא כמה דקטלתון ית זכריה בר עדו כהנא רבא ונביא מהימן בבית מוקדשא
21 דיי ביומא דכפוריא על דאוכח יתכון דלא תעבדון דביש קדם יי: דמכו על ארעא
במחוין עולמיא וסביא דהוו רגילין למשכוב על כרין דמילת ועל ערסין דשן דפיל
22 בתולתי ורובי נפלו קטילין בחרבא קטלתא ביום רוגזך נכסתא ולא חסתא: תהי
קרי חירותא לעמך בית ישראל על יד משיחא היכמה דעבדת על יד משה ואהרן
ביומא דפסחא ויתכנשון עולמי חזור חזור מן כל אתר דאתבדרו תמן ביומא
תקיף רוגזך יי ולא הוה בהון שיזבא ושארא דלפפית בסדינין ורביתי בתפנוקי
מלכין בעלי דבבי שיציאונון:
ג
1 2 אנא גברא דחזא עני בחוטרא דרדי ברוגזיה: יתי דבר ואוביל חשוכא ולא לאנהרא:
3 4 ברם בי יתוב יגלגל עלי מחתיה כל יומא: עתק בסרי מבכתשין ומשכי מן
מחתא תבר גרמי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

SAMECH. Plauserunt super te manib⁹ suis omnes transeuntes viã, sibilaverunt labiis suis, & moverunt capita sua super cœtũ Jerusalẽ: dixerunt in ore suo, Hæccine est civitas de qua dicebant patres nostri antiqui, quod esset perfecti decoris & pulchritudo gaudii habitatorib⁹ terræ? 15 PE. Aperuerunt super te os suũ omnes inimici tui, sibilaverunt labiis suis, fremuerunt dentib⁹ suis: dixerunt, Consumpsim⁹ : veruntamen hic est dies quẽ expectavimus; invenim⁹, vidim⁹. 16 AIN. Fecit Dñs id quod cogitaverat, consummavit verbum oris sui, quod præceperat Mosi prophetæ à dieb⁹ antiquis; quòd si non custodirent filii Israel præcepta Dñi, ultionẽ sumeret ex eis: destruxit & non pepercit, & lætificavit super te inimicum, exaltavit gloriam tribulantiũ te. 17 SADICH. Clamavit cor eorũ corã Dño, qui miseretur ipsorũ : Mure gloriæ Sion dimana instar torrentis lacrymas die ac nocte, ne des consolationes tuis doloribus ; ut cesses ab oratione tua, nec taceat oculus tuus à fletu. 18 COPH. Surge cœt⁹ Israel qui habitas in captivitate, & da operã lectioni in nocte, quoniã majestas Dñi habitat in conspectu tuo, & verbis Legis in principio custodiæ matutinæ: effunde sicut aquã perversitatẽ cordis tui, & convertere ad pœnitentiã, & ora in domo congregationis ante faciẽ Dñi: leva ad eũ in oratione man⁹ tuas propter animas juvenũ tuorũ qui deficiũt fame in capite omniũ vicorũ. 19 RES. Vide Dñe & contemplare de cœlis in quẽ occasiones quæsisti ita : nũ decens est ut comedant filiæ Israel fructum ventris sui, parvulos desiderabiles qui involvebantur sindonib⁹ sericeis? Respondit mensura judicii, & sic ait : Nunquid decens est ut occidatur in domo sanctuarii Dñi Sacerdos & *Propheta?* quemadmodũ interfecistis Zachariã filiũ Addo sacerdotẽ magnũ & prophetã fidelẽ in domo sanctuarii Dñi in die propitiationum, eò quòd castigabat vos ne faceretis quod malũ est corã Dño? 20 SIN. Dormierunt humi in vicis juvenes, & senes qui assueti erant dormire in culcitris sericeis, & in lectulis eburneis. Virgines meæ & juvenes mei ceciderunt interfecti gladio: occidisti in die furoris tui, jugulâsti & non pepercisti. 21 THAU. Vocabis libertatẽ populo tuo domui Israel per manum Messiæ, sicut fecisti per manũ Mosis & Aaron in die Phase, & congregabuntur juvenes mei per circuitum de omni loco ad quem dispersi sunt in die iræ furoris tui Dñe, & non fuit in eis qui liberaretur & relinqueretur : quos involvi sindonibus, & nutrivi in deliciis regum, inimici mei consumpserunt eos. 22

CAP.III. ALEPH.

Ego ille vir qui vidi afflictionem in virga illius qui castigat in ira sua. 1 Me duxit & adduxit ad tenebras, & non ad lucem. 2 Veruntamen in me se convertit, & revolvit super me plagam suam tota die. 3 BETH. Vetusta facta est caro mea à plagis, & pellis mea à percussione, confregit ossa mea. 4

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܣ * ܛܦܩܘ ܥܠܝܟܝ ܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ܟܠ ܥܒܪ̈ܝ ܐܘܪܚܐ. ܫܪܩܘ ܘܢܝܕܘ ܪ̈ܝܫܝܗܘܢ ܥܠ 15
ܒܪܬ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܡܪܝܢ. ܗܕܐ ܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝܗ̇ ܓܡܝܪܬ ܫܘܦܪܐ. ܘܚܕܘܬܐ ܕܟܠܗ̇
ܐܪܥܐ. * ܥ * ܥܒܕ ܡܪܝܐ ܡܕܡ ܕܐܬܚܫܒ. ܘܫܠܡ ܡܠܬܗ. ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܡܢ ܝܘ̈ܡܬܐ 16
ܩܕ̈ܡܝܐ. ܣܚܦܗ̇ ܘܠܐ ܚܣ. ܘܚܕܝ ܒܟܝ ܒܥܠܕܒ̈ܒܐ. ܘܐܪܝܡ ܩܪܢܐ ܕܐܠܘܨ̈ܝܟܝ.
* ܦ * ܦܬܚܘ ܥܠܝܟܝ ܦܘܡܗܘܢ. ܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒ̈ܒܝܟܝ. ܫܪܩܘ ܘܚܪܩܘ 17
ܫܢ̈ܝܗܘܢ. ܘܐܡܪܘ ܢܒܠܥܝܗ̇. ܗܢܘ ܝܘܡܐ ܕܡܣܟܝܢ ܗܘܝܢ. ܐܫܟܚܢ. ܘܚܙܝܢ. * ܨ * ܩܥܐ 18
ܠܒܗܘܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܫܘܪܐ ܕܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܐܚܬܝ ܐܝܟ ܢܚܠܐ ܕܡܥ̈ܐ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ.
ܘܠܐ ܬܬܠܝܢ ܢܝܚܐ ܠܟܝ. ܘܠܐ ܬܫܠܐ ܒܒܬ ܥܝܢܟܝ. * ܩ * ܩܘܡܝ ܫܒܚܝ ܒܠܠܝܐ. 19
ܒܪܫ ܡܛܪ̈ܬܐ. ܘܐܫܘܕܝ ܐܝܟ ܡ̈ܝܐ ܠܒܟܝ. ܩܕܡ ܐܦ̈ܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. ܐܪܝܡܝ ܠܘܬܗ
ܐܝܕ̈ܝܟܝ ܥܠ ܢܦܫܐ ܕܥܘ̈ܠܝܟܝ. ܕܡܬܡܓܪܝܢ ܒܟܦܢܐ. ܒܪܫ ܟܠܗܘܢ ܫܘ̈ܩܐ. * ܪ * ܚܙܝ 20
ܡܪܝܐ ܘܐܬܒܩܐ. ܠܡܢ ܥܒܕܬ ܗܟܢܐ. ܐܢ ܬܐܟܠܢ ܢܫ̈ܐ ܦܐܪ̈ܝܗܝܢ. ܥܘ̈ܠܐ ܕܡܪ̈ܒܝܢ.
ܐܢ ܢܬܩܛܠ ܒܡܩܕܫܗ ܕܡܪܝܐ. ܟܗܢܐ ܘܢܒܝܐ. * ܫ * ܫܟܒܘ ܥܠ ܐܪܥܐ ܒܫܘ̈ܩܐ 21
ܛܠܝܐ ܘܣܒܐ. ܒܬܘ̈ܠܬܝ ܘܥܠܝ̈ܡܝ. ܢܦܠܘ ܒܚܪܒܐ. ܩܛܠܬ ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܟ.
ܢܟܣܬ ܘܠܐ ܚܣܬ. * ܬ * ܩܪܝܬ ܐܝܟ ܝܘܡܐ ܕܥܐܕܐ ܠܒܥܠܕܒ̈ܒܝ. ܡܢ ܚܕܪ̈ܝ. ܘܠܐ ܗܘܐ 22
ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܦܠܝܛܐ ܘܫܪܝܕܐ. ܕܛܥܢܬ ܘܪܒܝܬ. ܫܠܡܘ ܐܢܘܢ ܒܥܠܕܒ̈ܒܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

* ܐ * ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܚܙܝܬ ܫܘܥܒܕܝ. ܒܫܒܛܐ ܕܪܘܓܙܗ. * ܒ * ܕܒܪܢܝ. ܘܐܘܒܠܢܝ 1 2
ܠܚܫܘܟܐ. ܘܠܐ ܠܢܘܗܪܐ. * ܓ * ܒܪܡ ܒܝ ܗܦܟ. ܘܗܦܟ ܐܝܕܗ. ܟܠܗ ܝܘܡܐ. 3
* ܕ * ܒܠܝ ܒܣܪܝ ܘܡܫܟܝ. ܘܓܪܡ̈ܝ ܬܒܪ. 4

Plauserunt super te manus suas omnes viatores, sibilârunt, capita sua motaverunt super filiam Jerusalem, ac dixerunt ; Hæccine est illa civitas quam perfectissimè pulchram, totiusque terræ delitias esse prædicabant ? 15 Fecit Dominus quod constituerat; perfecitque verbum suum, quemadmodum præceperat à priscis diebus; destruxit eam citra clementiam, exhilaravit de te inimicos, & extulit cornu oppressorum tuorum. 16 Aperuerunt contra te os suum omnes inimici tui, sibilaverunt, dentibusque suis frenduerunt dicentes, Deglutivim⁹ eam : hic sanè dies est quem expectabam⁹, *jam* invenimus, & vidimus : 17 Mugivit cor eorum contra Dominum murorum filiæ Sionis. Dimana ceu torrentem lachrymas diu noctuque, ne des tibi refrigerium, néve cesset pupilla oculi tui. 18 Surge, dic laudes noctu in principio vigiliæ, & effunde velut aquas cor tuum ante faciem Domini, attolle ad eum manus tuas pro anima natorum tuorum qui fame languescunt in compitis omnium platearum, *dicens* ; 19 Respice Domine, & considera quibus talia feceris, itáne, comederent mulieres fœtus suos, infantes allisos? itáne, occideretur in sanctuario Domini sacerdos & propheta ? 20 Jacuerunt humi in plateis pueri & senes, virgines meæ & adolescentes mei gladio ceciderunt, trucidâsti in die furoris tui, mactâsti, & non pepercisti. 21 Convocâsti ut in die solennitatis inimicos meos circunquaque, nec remansit in die furoris Domini profuga aut superstes : quos portaveram & educaveram, hos inimici mei consumpserunt. 22

CAP. III.

Deus potentissime, intuere subjectionem meam. 1 Virgâ furoris sui Me duxit, egitque in tenebras, non autem in lucem : 2 Imò contra me rediens, & reflectens manum suam totâ die ; 3 Consumpsit cutem carnemque meam, & comminuit ossa mea. 4

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * صفقت عليك بايديها جميع مار الطريق * صفروا وحركوا راسهم على ابنة ايروشليم *
17 ويقولون هذه المدينة التي كانت اكليل مجد وسرور لكل الارض * فتحوا عليك فاهم
جميع اعدايك * صفروا وسنوا اسنانهم وقالوا * نبتلعها لان هذا اليوم الذي كنا
16 ننتظر وجدناه ورايناه * صنع الرب ما افتكر فيه * انجز كلماته التي افتكر فيها
18 منذ الايام الاولى * هدم ولم يشفق * واشمت بك العدو * رفع روس محزنيك * صرخ قلبهم
الى الرب يا اسوار صهيون * فليحدروا مثل الوادي دموعا نهارا وليلا * لا تعطي لذاتك راحة *
19 لا تغفل ايتها الابنة عينك * قومي تهللي في الليل في مبادي محارسك * اهرقي قلبك
مثل ماء قدام وجه الرب * ارفعي ارفعي اليه يديك من اجل نفس اطفالك الذين
20 انحلوا بالجوع على مبداء جميع مخارجك * انظر يا رب واطلع لماذا فضحتنا هكذا *
اتاكل النساء ثمر بطونهن * عمل الطباخ بعناء * يقتلون الاطفال والذين يرضعون
21 الثدي * تقتل في قدس الرب كاهنا ونبيا * رقد في المخرج صبي وشيخ * عذاري وشباني
22 مضوا في السبي بالسيف والجوع قتلتهم في يوم رجزك * ذبحتهم ولم تشفق * دعا يوم
عيد غربتي من حولي * ولم يصر في يوم رجز الرب متخلص ومتروك * كما مسكت
واكثرت جميع اعداءي *

* الفصل الثالث *

* الاصحاح السادس والثلاثون *

* الثالث من المراثي *

1 2 * انا رجل انظر المسكنة * بعصى غضبه علي * اخذني وساقني الى الظلام وليس للنور *
3 6 * رد يده علي النهار كله * عتق لحمي وجلدي * وكسر عظامي *

Plauserunt super te manibus suis omnes transeuntes viam, sibilaverunt & caput suum agitaverunt super filiam Jerosolymæ, dicentes, Hæc est urbs illa quæ erat corona gloriæ & lætitiæ toti terræ. 15

Transponit hos duos Vers. ut in Hebr. & Lxx.

Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui, sibilaverunt & exacuerunt dentes suos, ac dixerunt : Deglutiamus eam, quia diem hunc quem expectabamus, invenimus ac vidimus. 17 *Fecit Dominus quod cogitaverat, perfecit verba sua quæ cogitaverat à pristinis diebus : destruxit, neque pepercit, & lætificavit de te inimicum, extulit capita affligentium te.* 16 *Clamavit ad Dominum cor eorum O muri Sionis : profundant quasi torrentem lachrymas die noctéque : ne des tibi requiem, ne dormiscat O filia, oculus tuus.* 18 *Surge, jubila in nocte in principiis excubiarum tuarum, effunde cor tuum velut aquam ante faciem Domini : attolle, attolle ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum qui sunt fame dissoluti in aditu omnium compitorum tuorum.* 19 *Aspice Domine, & intuere cur nos ita contumeliosos reddideris : comedéntne mulieres fructum ventris sui? faciet coquus racemationem? occidentur parvuli & qui ubera sugunt? occides in sanctuario Domini sacerdotem & prophetam?* 20 *Jacuit in compito puer & senex, virgines meæ & juvenes mei abierunt in captivitatem, gladio & fame peremisti eos in die furoris tui, coxisti eos & non pepercisti.* 21 *Convocavit diem festum peregrinorum à me è circunjacentibus mihi regionibus, & non fuit in die furoris Domini, qui evaderet aut superesset ; quantùm sustinuisti, & multiplicâsti omnes inimicos meos!* 22

CAP. III.

Textus trigesimus sextus.

Lamentatio tertia.

Me virum qui paupertatem experior, baculo furoris sui mihi imminente, Duxit & abegit ad tenebras, non autem ad lucem. Renetiit manũ suã super me totâ die. 1 2 3
Transpositi peculiari ordine Versiculi.
Vetustas reddidit carnes meas & pellem meam, & comminuit ossa mea. 6

איכה : ג

locis tenebrosis In .fatigatione & ,felle circundedit & ,me super Ædificavit

5 בנה עלי ויקף ראש ותלאה: במחשכים 6

non & ,me pro struxit Maceriam .seculi mortuos veluti me fecit manere

7 הושיבני כמתי עולם: גדר בעדי ולא

,vociferabar &,clamabā quādo Etiā .meū compedē fecit aggravari ;egrediar

8 אצא הכביד נחשתי: גם כי אזעק ואשוע

meas semitas ;lapide exciso in meas vias Circūsepsit .meā orationē obstruxit

9 שתם תפלתי: גדר דרכי בגזית נתיבתי

meas Vias .absconditis in leo ,mihi ipse insidians Ursus .pervertit

10 עוה: דב ארב הוא לי אריה במסתרים: דרכי 11

Tetendit .desolatam me posuit ,me minutim concidit & ;fecit divertere

12 סורר ויפשחני שמני שמם: דרך

fecit Ingredi .sagittam ad scopum tanquam me statuit & ,suum arcum

13 קשתו ויציבני כמטרא לחץ: הביא

eorū canticū,meo populo omni risus Fui .suæ pharetræ filios meos renes in

14 בכליותי בני אשפתו: הייתי שחק לכל עמי נגינתם

me fecit inebriare ,amaritudinibus in me fecit Saturari .die tota

15 כל היום: השביעני במרורים הרוני

.pulvere in me immersit,meos dētes lapillo in fecit cōrringere Et .absinthio

16 לענה: ויגרס בחצץ שני הכפישני באפר:

Periit ,dixi Et .boni sum oblitus ,mea anima pace à se elongavit Et

17 ותזנח משלום נפשי נשיתי טובה: ואמר אבד 18

,meæ rebellionis &,meæ afflictionis Recordare .Dño à mea spes &,mea duratio

19 נצחי ותוחלתי מיהוה: זכר עניי ומרודי

me super incurvabitur & ,recordabitur Recordando .fellis & ,absinthii

20 לענה וראש: זכור תזכור ותשיח עלי

Misericordiæ .expectabo idcirco ,meū cor ad faciā redire Hoc .mea anima

21 נפשי: זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל: חסדי

22 .ej⁹ misericordiæ defecerunt non quia ,consumpti sumus non quòd,Domini

יהוה כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו:

dixit ,Dominus mea Pars .tua fides multa ,matutinis Novæ

23 חדשים לבקרים רבה אמונתך: חלקי יהוה אמרה 24

,eū expectantibus Dominus Bonus .eum expectabo propterea ,mea anima

25 נפשי על כן אוחיל לו: טוב יהוה לקוו

.Domini salute in silens & ,expectet & Bonum .eum quæsierit animæ

26 לנפש תדרשנו: טוב ויחיל ודומם לתשועת יהוה:

,solitarius Manebit .suis pueritiis in jugum portaverit cùm ,viro Bonum

27 טוב לגבר כי ישא על בנעוריו: ישב בדד 28

fortè si ,suum os pulvere in Dabit .se super portavit quia ,silebit &

29 וידם כי נטל עליו: יתן בעפר פיהו אולי

.probro in saturabitur ,maxillam se percutienti Dabit .præstolatio sit

30 יש תקוה: יתן למכהו לחי ישבע בחרפה:

,afficit mærore si Quia .Dominus seculum in elongabit non Quia

31 כי לא יזנח לעולם אדני: כי אם הוגה 32

afflixit non Nam .suarū misericordiarū multitudinē secūm miserebitur &

33 ורחם כרב חסדיו: כי לא ענה

suis pedibus sub conterendum Ad .viri filios affecit mærore &,suo corde de

34 מלבו ויגה בני איש: לדכא תחת רגליו

coram viri judicium faciendum declinare Ad .terræ vinctos omnes

35 כל אסירי ארץ: להטות משפט גבר נגד

non Dominus ,sua rixa in hominem pervertendum Ad .altissimi faciebus

36 פני עליון: לעות אדם בריבו אדני לא

? præcepit non Dominus ,fuit Et ,dixit ille Quis .vidit

37 ראה: מי זה אמר ותהי אדני לא צוה:

Versio VUL. LAT.

5 *Beth.* Ædificavit in gyro meo, & circumdedit me felle, & labore. 6 *Beth.* In tenebrosis collocavit me, quasi mortuos sempiternos. 7 *Ghimel.* Circumædificavit adversum me, ut non egrediar: aggra- 8 vavit compedē meū. *Ghimel.* Sed & cùm clamavero, & rogavero, exclusit orationem meam. 9 *Ghimel.* Conclusit vias meas lapidibus quadris, semitas meas 10 subvertit. *Daleth.* Ursus insidians factus est mihi: leo in abscondi- 11 tis. *Daleth.* Semitas meas subvertit, & confregit me: posuit 12 me desolatam. *Daleth.* Tetendit arcū suū, & posuit me quasi signū 13 ad sagittam. *He.* Misit in renib⁹ 14 meis filias pharetræ suæ. *He.* Factus sum in derisū omni populo meo, canticum eorum totā die. 15 *He.* Replevit me amaritudinib⁹, 16 inebriavit me absinthio. *Vau.* Et fregit ad numerū dentes meos, 17 cibavit me cinere. *Vau.* Et repulsa est à pace anima mea, obli- 18 tus sum bonorū. *Vau.* Et dixi; Periit finis me⁹, & spes mea à 19 Dño. *Zain.* Recordare paupertatis, & transgressionis meæ, ab- 20 sinthii, & fellis. *Zain.* Memoriā memor ero, & tabescet in me 21 anima mea. *Zain.* Hæc recolens in corde meo, ideò sperabo. 22 *Heth.* Misericordiæ Dñi quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes ej⁹. 23 *Heth.* Novi diluculò, multa est 24 fides tua. *Heth.* Pars mea Dñs, dixit anima mea: propterea ex- 25 pectabo eū. *Theth.* Bon⁹ est Dñs sperantib⁹ in eū, animæ quærenti 26 illū. *Theth* Bonū est præstolari cū 27 silentio salutare Dei. *Theth.* Bonum est viro, cùm portaverit ju- 28 gū cū adolescentia sua. *Jod.* Sedebit solitari⁹, & tacebit: quia le- 29 vavit sup se. *Jod.* Ponet in pulve- 30 re os suū, si fortè sit spes. *Jod.* Dabit percutienti se maxillā, satura- 31 bitur opprobriis. *Caph.* Quia non repellet in sempiternū Dñs. 32 *Caph.* Quia si abjecit, & miserebitur secūdū multitudinē miseri- 33 cordiarū suarū. *Caph.* Non enim humiliavit ex corde suo, & abje- 34 cit filios hominū, *Lamed.* Ut contereret sub pedibus suis omnes 35 vinctos terræ, *Lamed.* Ut declinaret judiciū viri in cōspectu vult⁹ 36 Altissimi. *Lamed.* Ut perverteret hominē in judicio suo, Dñs igno- 37 ravit. *Mem.* Quis est iste, qui dixit ut fieret, Dño non jubente?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 ΒΗΘ. Ἀνῳκοδόμησε καθ' ἐμοῦ, καὶ ἐκύκλωσε 6 κεφαλήν μου, καὶ ἐμόχθησεν. Ἐν σκοτει- 7 νοῖς, ἐκάθισέ με (γ) ὡς νεκροὺς αἰῶνος. Ἀνῳκοδόμησε κατ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι, 8 ἐβάρυνε χαλκόν μου. ΓΙΜΕΛ. Καί γε κεκράξομαι (δ) καὶ βοήσω, ἀπέφραξε προσευχήν μου. 9 ΔΑΛΕΘ. Ἀνῳκοδόμησεν ὁδούς μου, ἐνέφραξε 10 τρίβους μου, ἐτάραξεν Ἄρκος ἐνεδρεύουσα, 11 αὐτός μοι λέων ἐν κρυφαίοις, Κατεδίωξεν ἀφεστηκότα, καὶ (ε) κατέπαυσέ με, ἔθετό με 12 ἠφανισμένην. Η. Ἐνέτεινε τόξον αὐτοῦ, καὶ 13 ἐστήλωσέ με ὡς σκοπὸν εἰς βέλος. Εἰσήγαγεν (ζ) ἐν τοῖς νεφροῖς μου ἰοὺς φαρέτρας αὐ- 14 τοῦ. Ἐγενήθην γέλως παντὶ (η) λαῷ μου, ψαλμὸς αὐτῶν ὅλην τὴν ἡμέραν. ΟΥΑΥ. 15 Ἐχόρτασέ με πικρίας, ἐμέθυσέ με χολῆς, 16 (θ) Καὶ ἐξέβαλε ψήφῳ (ˮ) ὀδόντας μου· ἐψώ- 17 μισέ με σποδόν, Καὶ ἀπώσατο ἐξ εἰρήνης 18 ψυχήν μου· ἐπελαθόμην ἀγαθά. Καὶ ἀπώλετο νῖκός μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ κυρίου. 19 ΖΑΙΝ. Ἐμνήσθην ἀπὸ πτωχείας μου, καὶ ἐκ 20 διωγμοῦ (ι) πικρία καὶ χολή μου μνησθήσεται, 21 καὶ καταδολεσχήσει ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου. Ταύτην τάξω εἰς τὴν καρδίαν μου, διὰ τοῦτο ὑπο- 22 μενῶ. ΗΘ. (ᶳ) Τὰ ἐλέη κυρίου, ὅτι οὐκ ἐξέλιπέ με, ὅτι οὐ συνετελέσθησαν οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ· μήνας εἰς τὰς πρωΐας ἐλέησον κύριε, ὅτι οὐ συνετελέσθημεν, ὅτι οὐ συνετελέσθησαν 23 οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ. Καινὰ εἰς τὰς πρωΐας, 24 πολλὴ ἡ πίστις σου. Μερίς μου κύριος, εἶπεν ἡ ψυχή μου· διὰ τοῦτο ὑπομενῶ αὐτῷ. ΤΗΘ. 25 Ἀγαθὸς κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν, 26 ψυχῇ ἣ ζητήσει αὐτόν, Ἀγαθὸν καὶ ὑπομενεῖ, καὶ ἡσυχάσει εἰς τὸ σωτήριον κυρίου. 27 ΤΗΘ. Ἀγαθὸν ἀνδρί, ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐν 28 νεότητι αὐτοῦ, Καθήσεται κατὰ μόνας, καὶ σιωπή- 30 σεται, ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ. ΙΩΔ. Δώσει τῷ παίοντι αὐτὸν σιαγόνα, χορτασθήσεται ὀ- 31 νειδισμῶν· Ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπώσεται 32 κύριος. ΧΑΦ. Ὅτι ὁ ταπεινώσας (κ) οἰκτειρήσει, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, 33 Οὐκ ἀπεκρίθη ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐτα- 34 πείνωσεν υἱοὺς ἀνδρός. ΛΑΜΕΔ. Τοῦ ταπεινῶσαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάντας δεσμί- 35 ους γῆς, Τοῦ ἐκκλῖναι κρίσιν ἀνδρὸς κατέναν- 36 τι προσώπου ὑψίστου, Καταδικάσαι ἄνθρωπον ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν, κύριος οὐκ εἶπε. 37 (μ) Τίς οὕτως εἶπε, καὶ ἐγενήθη; κύριος οὐκ ἐνετείλατο,

BETH. *Ædificavit contra me,* 5 *& circundedit caput meum, & laborare fecit: In tenebrosis collo-* 6 *cavit me, quasi mortuos seculi. Ædificavit contra me, & non* 7 *egrediar: aggravavit (a) æs meum. GIMEL. Etiam vociferabor,* 8 *& clamabo: obstruxit orationem meam. DALETH. Circumædifi-* 9 *cavit vias meas, obstruxit semitas meas, conturbavit. Ursus in-* 10 *sidians ipse mihi, leo in absconditis: Persecutus est recedentem, et* 11 *cessare me fecit: posuit me desolatā. HE. Tetendit arcum suū, et* 12 *statuit me quasi signum ad sagittam: Immisit in renes meos (b) sa-* 13 *gittas pharetræ suæ. Factus sum* 14 *(c) risus omni populo meo, psalmus eorum totâ die. VAV. Sa-* 15 *turavit me amaritudine, inebriavit me felle, Et ejecit (d) calcu-* 16 *lo dentes meos: cibavit me cinere: Et repulit à pace animā meā: ob-* 17 *li⁹ sum bonorū: Et (e) periit vi-* 18 *ctoria mea, & spes mea à Domino. ZAIN. Recordatus sum à* 19 *paupertate mea: & de persequutione (f) amaritudo, & fel meum In memoria erit: & recolet super* 20 *me anima mea. Hanc ponam in* 21 *cor meum: propter hoc sustinebo. HETH. Misericordiæ Domini* 22 *[quia (g) non fecit deficere me: quia non sunt consumptæ miserationes ejus, Menses in matutinis miserere, Domine,] quia (h) consumpti non sumus: quia non sunt consummatæ miserationes ejus. (i) Novæ in matutinis: mul-* 23 *ta est fides tua. Pars mea Do-* 24 *minus, dixit anima mea: propterea expectabo eum. TETH. Bonus* 25 *est Dominus sustinentibus eum: anima, quæ quæret illū, (k) Bonū:* 26 *Et sustinebit, & silebit in salutare Domini. TETH. Bonum est vi-* 27 *ro, cùm portaverit jugum in juventute sua: Sedebit singulariter,* 28 *& silebit, (l) quia tulit super se. JOD. Dabit percutienti se ma-* 30 *xillam: saturabitur opprobriis: Quia non repellet in sempiternū* 31 *Dominus. CHAPH. Quoniam qui* 32 *humiliavit; miserebitur et (m) secundùm multitudinem misericordiæ suæ. Non reprobavit ex* 33 *corde suo, & humiliavit filios viri. LAMED. Ad humiliandum* 34 *sub pedib⁹ ej⁹ omnes vinctos terræ: Ad declinare faciendū judi-* 35 *ciū viri corā facie Altissimi: Ad condemnandū hominem, cū ipse judicatur:* 36 *Dominus non dixit. Quis ita dixit; & factum est? Dominus non mandavit.* 37

MS. A. (γ) ἐν σκοτεινοῖς αἰῶνος. (δ) καί γε (ε) κατέπαυσεν, ἔθετό (ζ) τοῖς νεφροῖς (η) τῷ λαῷ (θ) Ἐξέβαλεν (ˮ) τοὺς ὀδόντας (ι) μου· πικρία γὰρ καὶ (ᶳ) Desiderantur versus 22,23,24. usque ad Ἀγαθὸς κύριος (λ) οἰκτειρήσει κατὰ (μ) Κύριος οὕτως

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 בנה עלי כרכומין ואקף קרתא ועקר רישי עממיא ושלהי אנון: בבית יסורין דחשוכא 6
7 אותבני כמיתין דאזלין לעלמא אוחרן: סגר בתרי בגין דלא אפוק מן טריקא יקר על
8 9 רגלי כבלין דנחשא: אף ארום אצוח ואצלי אסתתים בית צלותי: סגר אורחי
10 11 במרמירין פסילן שבילי סרך: דובא מכמן הוא לי אריא דמטמר בכבישא: אורחי סרך
12 13 ושסעני שויני צדו: מתח קשתיה ועתדני היך פלגיסא לגירא: אעל בכליתי גירי
14 תיקיה: הויתי חוכא לכל פריצי עמי ומזמרן עלי כל יומא: אשביעני מרירת חיון ארוני
15 16 גידא: ורצץ בפרידן שני כנע יתי בקטמא: וקצת מלמשאל שלם נפשי אנשיתי
17 טיבותא: ואמרית אובד תוקפי וטובא דהויתי אוריך מן קדם יי: אדכר ענוי נפשי ומה
18 19 דאמרירו בי סנאי ואשקיאו יתי גידין ורישי חיון: מדכר תדכר ותצלי עלי נפשי על
20 21 סגופא: דא נחמתא אתיב על לבי בגין כן אוריך: טיבותא דיי ארום לא פסקו ארום לא
22 אתמניעו רחמוהי: נסין חדתין מרחיש בצפריא סגיאה היא הימנותך: חולקי יי
23 24 אמרית נפשי על כן אוריך לה: טוב יי לסוברין לפורקניה לנפשא דתבעא אולפניה:
25 טב לאורכא ולמשתק עד דמטי פורקנא דיי: טב הוא לגברא ארום יאלף נפשיה
26 27 לסוברא ניר פקודיא בטליותיה: יתיב בלחודוהי וישתוק ויסבול יסורין דאתין
28 בגין יחודא דשמא דיי דמשתלחין לאתפרע מניה על חובא קלילא דחב בעלמא הדין
29 עד כד יחוס עלוהי ויטלנון מניה ויקבל אפי שלים לעלמא דאתי: יתן בעפרא פומיה
30 וישתטח קדם רבוניה מאים אית סבר: יושיט למחי ליה ליסתא בגין דחלתא דיי יסבע
31 32 קלנא: ארום לא ישלי יי לעבדוי לעלם לממסרנון בידא דסנאיהון: ארום אלהן
33 ברישא יתבר ובתר כן יתוב וירחם לצדיקיא כסגיאות טיבותיה: ארום מן בגלל דלא
עני גבר ית נפשיה ואעדי זחוחה מלביה בגין כן גרם לאסתקפא תבירא בבני אנשא:
34 35 למכבא לכבשא תחות רגלוי כל אסירי ארעא: ולמצלי דין דגבר מסכן כל קביל
36 אפי עלאה: לסרכא אנש מסכן במצותיה אפשר דמן קדם יי לא יתגלי: מן הוא אנש אמר
37 והות בישתא מתעבדא בעלמא אלהן מן בגלל דעבדו מה דלא אתפקדו מן פומא דיי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ædificavit super me machinas, & circundedit civitatē, evulsitque caput 5 populorū, & deficere fecit eos. In domo carceris tenebrosa collocavit me, 6 sicut mortuos qui vadunt in aliud seculū. GHIMEL. Clausit post me ut non 7 egrediar de custodia: aggravavit super pedes meos compedes æreos. Etiā 8 si clamavero & oravero, conclusa est dom⁹ orationis meæ. Clausit vias meas 9 lapidib⁹ marmoreis dolatis, *semitas meas pervertit.* DALETH. Ursus insi- 10 dians fact⁹ est mihi, leo se abscondens in semita. Vias meas subvertit, & suc- 11 cîdit me, posuit me in desolationē. Tetendit arcū suū, & statuit me quasi 12 scopū ad sagittā. HE. Induxit in renes meos sagittas pharetræ suæ. Fact⁹ 13 sum in derisū omnib⁹ dissipatoribus populi mei, & psallebant de me tota 14 die. Saturavit me felle serpentū, inebriavit me absinthio. VAU. Et confre- 15 git lapidib⁹ dentes meos, humiliavit me in cinere. Et detestata est ut quære- 16 ret pacem anima mea, oblit⁹ sum bonorū. Et dixi: Periit fortitudo mea, & 17 bonū quod expectabā à facie Dñi. ZAIN Recordare afflictionis animæ meæ, 18 & quòd ad amaritudinē duxit me inimic⁹ me⁹; & potavit me absinthio & 19 veneno serpentis. Recordans recordabitur, & curvabitur super me anima 20 mea propter afflictionē. Hanc consolationē reducā ad cor meū, propterea 21 expectabo: CHETH. Benignitates Dñi quia nō defecerunt, quia nō cessa- 22 runt misericordiæ ej⁹. Miracula nova depromit diluculò, multa est fides tua. 23 Pars mea Dñs, *dixi*, anima mea, propterea expectabo eum. TETH. Bon⁹ est 24 Dñs expectantib⁹ salutē ej⁹; animæ quæ quæsivit doctrinā ej⁹. Bonū est ex- 25 pectare & silere donec perveniat sal⁹ Dñi. Bonū est viro si docuerit animā 27 suā ut portet jugū præceptorū in adolescentia sua. JOD. Sedebit sol⁹ & 28 tacebit, & sustinebit castigationes quæ eveniunt, propter unitatē nominis Dñi, quæ quidē mittuntur ab eo, ut reddat ei pœnā propter peccatū leve ꝙ peccavit in hoc seculo: usquedū parcat ei, & auferat eas [*pœnas:*] & *accipiat personā perfecti* in seculo venturo. Dabit in pulverē os suū, & pro- 29 sternetur corā Dño suo; an fortè sit spes. Præbebit percutienti se maxillā 30 propter timorē Dñi: saturabitur ignominia. CAPH. Quoniā non repellet 31 Dñs servos suos in seculū, ut tradat eos in manū inimicorū suorū. Sed si in 32 principio confregerit, & posteà convers⁹ miserebitur justorū pro abundantia benignitatis suæ. Quoniā propterea quòd non affligit vir animā suā, & 33 abstulit superbiā de corde suo, ideo hoc fecit ut devolveretur interitus in filios hominū. LAMED. Ad humiliandū & ad subjugandum sub pedib⁹ su- 34 is omnes vinctos terræ. Ad pervertendum judicium viri pauperis in con- 35 spectu vultus Altissimi: Ad pervertendum hominem pauperem in lite sua. 36 Fierine potest ut non reveletur in conspectu Dñi? MEM. Quis est ille vir qui dixit: Et fuit hoc malū factū in seculo, nisi pro eo ꝙ fecerunt ꝙ nō fuit præceptū eis ab ore Dñi? 37

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5–37 [illegible]

Extruxit contra me, & circunvallavit me fel- 5 le & labore. In tenebris collocavit me, ut 6 sempiternè mortuum. Circunsepivit me ne 7 evaderem, & vincula mea roboravit. Et 8 quanvis rogem ac deprecer, non exaudit supplicationem meam. Sepsit vias meas spinis, 9 & semitas meas obliquavit. Ursus insidians 10 factus est mihi, & leo in latibulo. Vias meas 11 obliquas reddidit, discerpsit me, & ad corruptionem redegit. Tetendit arcum suum, sta- 12 tuitque me ut scopum sagittæ. Ecce immisit 13 in renes meos sagittas suas. Factus sum risus 14 apud omnes gentes, & cantiones earum totâ die. Satiavit me felle, & inebriavit me ab- 15 synthio. Et comminuit lapidibus dentes 16 meos: consperscit me cinere. Demum obli- 17 vione deleta est à pace anima mea, & oblitus sum prosperitatis: Et dixi, Periit splendor 18 meus & spes mea à Domino. Memento de- 19 jectionis & punitionis meæ felle & absynthio: Memento, & restitue mihi animam 20 meam. Hoc in mentem meam revocabo, 21 (propterea expectabo eum,) Quòd miseri- 22 cordiæ Domini nullum habent finem, neque deficiunt miserationes ejus. Ad renovatio- 23 nem *cujuslibet* matutini plurima est fides tua Domine. Dixit anima mea, Portio mea est, 24 ideo expectabo eum. Bonus est Dominus 25 expectanti eum, & animæ quærenti ipsum. Bene cedet verè speranti salutem Domini. 26 Benè cedet viro cùm tulerit jugum tuum à 27 pueritia sua. Sedebit solitarius ac tacebit, 28 eò quòd susceperit super se jugum tuum. Ap- 29 ponet pulveri os suum, eò quòd supersit spes. Præbebit genam suam percutienti se, 30 & satiabitur opprobrio. Nam non oblivi- 31 scitur Dominus in perpetuum: Sed deprimit, 32 tum miserescit secundùm multitudinem clementiæ suæ. Quia *homo* non respondet ex 33 animo suo, ideo deprimit filios robustorum. Terere sub pedibus suis omnes terræ vinctos, 34 Pervertere jus alicujus coram facie Altissimi, 35 Condemnare aliquem in *justa* ipsius causâ; 36 nonne videret Dominus? Quis est qui *rem* 37 *ullam* proponat, eaque fiat, nisi Dominus permittat?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 4 * بني علي * واحاط براسي * واتعبني في المظلمات * اجلسني في مظلمات الابد * بني علي
7 8 فلست احرج * ثقل علي * مع ما اني اصرخ * ومع ما اني اهتف صرف صلاتي * بني
9 10 11 وسد طريقي * الذب اقلق سبلي مكمنا * والاسد طردني في الخفايا * اذا كنت
12 13 واقفا كف * ووضعني فانيا * اوتر قوسه * واقامني هدفا مثل نصب للسهم * ادخل في
14 15 كليتي بني جعبته * صرت ضحكا لكل شعبي * ترنيمهم النهار كله * اشبعني حنظلا * اسكرني
16 17 مرارة * ادرج اسناني بحكم * اطعمني رمادا * اقصي من السلامة نفسي * نسيت الخيرات *
18 19 * وباد ظفري ورجاي من الرب * ذكرت من مسكنتي وطردي * لان علقمي ومراري *
20 21 * يذكران * تهدي نفسي علي * هذه اردها في قلبي * لاجل هذا ارتجي *
22 23 MS. Oxon. *] لان نعم الرب * ورحمته * والاة كثيرة لا تزول * ايمانك يا رب عظيم * ونحن
24 نرجوا ان تطلع علينا * كطلوع الفجر بغتة * وقالت نفسي * ان هذا هو سهمي *
25 26 لذلك ارجوا ربي] * الرب صالح للذين يرجونه * للنفس الذي تطلبه * ويرجوا الخير *
27 28 ويطمئن بخلاص الرب * خير للرجل اذا حمل النير في شبابه * يجلس متوحدا ويسكت *
29 لانه حمله من ذاته [* MS. Oxon. ويجعل فاه في التراب * لان رجاه قايم بيدك *]
30 31 32 * يعطي لضاربه خديه * يشبع تعييرات * لان الرب لا يقصي الى الابد * لان الذي
33 34 نزل يترأف * ككثرة رحمته * لم يجب من قلبه * واذل بني الرجل * ليتواضع تحت اقدامه
35 36 جميع اسري الارض * ليميل حكم الرجل امام وجه العلي * ليدين الانسان عند ما
37 يحاكمه * ولم يقل * الرب * هكذا قال وصار * اليس الرب امر *

Ædificavit contra me, vallavit caput 5 *meum, & fatigavit me in tenebricosis locis. Collocavit me in tenebricosis per-* 4 *petuis; Ædificavit contra me, & non* 7 *egredior: auxit pondus meum. Licèt* 8 *clamem & licèt vociferem, repellit orationem meam. Ædificavit & occlusit* 9 *viam meam. Ursus perturbavit semitas* 10 *meas, insidians; & leo persecutus est me in abditis. Cùm consisterem, contra-* 11 *hebat sese, at consumptum reddidit me:* *Tetendit arcum suum, statuitque me* 12 *scopum, ut metam sagittæ: Immisit in* 13 *renes meos, filios pharetræ suæ. Factus* 14 *sum risus apud universum populum meum, modulatio eorum totâ die. Satiavit* 15 *me colocynthide, inebriavit me felle. Evulsit dentes meos in justitia, cibavit* 16 *me cinere. Procul amovit à pace animam* 17 *meam, oblitus sum bonorum: Periitque* 18 *victoria mea & spes mea à Domino. Recordatus sum propter paupertatem me-* 19 *am & persecutionem meam; quoniam absynthium meum & fel meum In me-* 20 *moria sunt: quiescat apud me anima mea. Hæc dispono in corde meo, ideo* 21 *sperabo.* [MS. Oxon. *Quoniam bonus est* 22 *Dominus, & misericordia ejus & longanimitas multa nequaquā deficit. Fides tua Domine maxima; Ideo nos ex-* 23 *pectamus ut exoriatur illa super nos, sicut exoritur aurora subitò. Dixit etiam* 24 *anima mea, quòd portio mea est, ideo expectabo Dominum meum.*] *Bonus est Do-* 25 *minus iis qui præstolantur eum, animæ quæ quærit illum, Et bonum sperat, ac* 26 *certa est de salute Domini. Bonum est* 27 *viro cùm jugum portaverit ab adolescentia sua: Sedebit seorsim, & silebit quia* 28 *portavit illud sponte suâ.* [MS. Oxon. *In-* 29 *dit etiam os suum pulveri, quoniā spes ejus posita est in manu tua.*] *Præbebit* 30 *percutienti se genas suas, saturabitur contumeliis. Nam Dominus non propulsa-* 31 *bit in æternū. Nam qui depressit, clementiā* 32 *utetur: juxta multitudinem misericordiæ suæ, Non respondet ex animo suo: sed de-* 33 *primit filios viri, ut humiliet sub pedibus* 34 *suis omnes terræ vinctos: Ut deflectat* 35 *judicium viri coram facie Altissimi: Ut* 36 *hominem condemnet quum judicium cum eo constituit. Attamen non dicit, Dominus ut dixit, & factum est. Nonne* 3 *Dominus præcepit?*

38 homo se affligebit Cur ? bonum & ,mala egredietur non altissimi ore De
39 מפי עליון לא תצא הרעות והטוב׃ מה־יתאונן אדם
,inquiramus & ,nostras vias Scrutemur ? suo peccato super vir ,vivens
40 חי גבר על־חטאו׃ נחפשה דרכינו ונחקרה
Deum ad volas ad nostra corda Levemus .Dominum ad revertamur &
41 ונשובה עד־יהוה׃ נשא לבבנו אל־כפים אל־אל
.pepercisti non tu ,fuimus rebelles & ,sumus prævaricati Nos .cœlis in
42 בשמים׃ נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת׃
Operuisti .pepercisti non ,occidisti ;nos es persecutus & ,furore in Operuisti
43 44 סכותה באף ותרדפנו הרגת לא חמלת׃ סכותה
nos posuisti abjectionẽ & ,Rasuram .orationem transeundo à ,te nube in
45 בענן לך מעבור תפלה׃ סחי ומאוס תשימנו
.nostri inimici omnes suum os nos super Patefecerunt .populorum interiori in
46 בקרב העמים׃ פצו עלינו פיהם כל־איבינו׃
descendet aquarũ Rivis .contritio & ,vastatio ,nobis fuit fovea &,Formido
47 48 פחד ופחת היה לנו השאת והשבר׃ פלגי־מים תרד
non &,defluxit meus Oculus.mei populi filiæ contritionẽ super,meus oculus
49 עיני על־שבר בת־עמי׃ עיני נגרה ולא
.cœlis de Dñs videret & ,aspiceret Donec .intermissionibus non à ;tacuit
50 תדמה מאין הפגות׃ עד־ישקיף וירא יהוה משמים׃
Venando .meæ urbis filiabus omnibus ab meæ animæ fuit causa meus Oculus
51 52 עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי׃ צוד
,meã vitã lacu in Succiderunt .gratis mei inimici,avem veluti,me sunt venati
53 צדוני כצפור איבי חנם׃ צמתו בבור חיי
, dixi :meũ caput super aquæ Supernatarunt .me in lapidẽ projecerũt &
54 וידו־אבן בי׃ צפו־מים על־ראשי אמרתי
meã Vocem .inferiorum lacu è Domine tuũ nomen Invocavi .sum excisus
55 56 נגזרתי׃ קראתי שמך יהוה מבור תחתיות׃ קולי
,meã clamorem ad meã respirationẽ ad tuã aurem abscondas ne ,audisti
שמעת אל־תעלם אזנך לרוחתי לשועתי׃
Domine ei Rixatus .timeas Ne,dixisti :te invocavi die in Appropinquasti
57 58 קרבת ביום אקראך אמרת אל־תירא׃ רבת אדני
,meã perversitatẽ Domine Vidisti .meas vitas redemisti ,meæ animæ rixas
59 ריבי נפשי גאלת חיי׃ ראיתה יהוה עותתי
eorũ cogitationes omnes,eorũ ultionẽ omnẽ Vidisti .meũ judiciũ judica
60 שפטה משפטי׃ ראיתה כל־נקמתם כל־מחשבתם
.me super eorũ cogitationes omnes,Domine eorũ opprobriũ Audisti .mihi
61 לי׃ שמעת חרפתם יהוה כל־מחשבתם עלי׃
,eorũ Sessionẽ .die tota me super eorũ meditationẽ &,me in surgentiũ Labia
62 63 שפתי קמי והגיונם עלי כל־היום׃ שבתם
retributionẽ eis Reddes .eorũ modulamen ego ; aspice eorũ resurrectionẽ &
64 וקימתם הביטה אני מנגינתם׃ תשיב להם גמול
tuã imprecationẽ,cordis tegumentũ eis Dabis .eorũ manuũ opus secũdm Dñe
65 יהוה כמעשה ידיהם׃ תתן להם מגנת־לב תאלתך
.Domine ,cœlis sub à eos disperdes & ,furore in Persequeris .eis
66 להם׃ תרדף באף ותשמידם מתחת שמי יהוה׃

CAP. IV. ד

fuerũt projecti ? boni auri massa mutabitur ,aurũ obducetur rubigine Quomodo
1 איכה יועם זהב ישנא הכתם הטוב תשתפכנה
,pretiosi Sion Filii .platearum omnium capite in sanctitatis lapides
2 אבני־קדש בראש כל־חוצות׃ בני ציון היקרים
opus ? figuli reputati sunt vasa in puro auro in æquiparati
המסלאים בפז איכה נחשבו לנבלי־חרש מעשה
figuli manuum
ידי יוצר׃

Verſio VUL. LAT.

38 *Mem.* Ex ore Altiſſimi non egredientur nec mala nec bona?
39 *Mem.* Quid murmuravit homo vivens, vir pro peccatis ſuis?
40 *Nun.* Scrutemur vias noſtras, & quæram⁹, & revertamur ad Dñm.
41 *Nun.* Levem⁹ corda noſtra cum manibus ad Dominũ in cœlos.
42 *Nun.* Nos iniquè egim⁹, & ad iracundiã provocavim⁹: idcircò
43 tu inexorabilis es. *Samech.* Operuiſti in furore, & percuſſiſti nos: occidiſti, nec pepercisti.
44 *Samech.* Oppoſuiſti nubem tibi,
45 ne tranſeat oratio. *Samech.* Eradicationẽ, & abjectionẽ poſuiſti
46 me in medio populorũ. *Phe.* Aperuerunt ſup nos os ſuũ omnes
47 inimici. *Phe.* Formido & laqueus facta eſt nobis vaticinatio, &
48 contritio. *Phe.* Diviſiones aquarum deduxit ocul⁹ me⁹, in con-
49 tritione filiæ populi mei. *Ain.* Oculus meus afflictus eſt, nec tacuit, eò quòd non eſſet requies,
50 *Ain.* Donec reſpiceret & videret
51 Dñs de cœlis. *Ain.* Ocul⁹ meus deprædat⁹ eſt animã meã in cun-
52 ctis filiab⁹ urbis meæ. *Sade.* Venatione ceperunt me quaſi avem
53 inimici mei gratis. *Sade.* Lapſa eſt in lacũ vita mea, & poſuerunt
54 lapidem ſup me. *Sade.* Inundaverunt aquæ ſup caput meum:
55 dixi, Perii *Coph.* Invocavi nomen tuũ, Dñe, de lacu noviſſimo.
56 *Coph.* Vocẽ meã audîſti: ne avertas aurem tuã à ſingultu meo, &
57 clamorib⁹. *Coph.* Appropinquâſti in die, quãdo invocavi te: dixiſti,
58 Ne timeas, *Res.* Judicâſti, Dñe, cauſã animæ meæ, redemptor vi-
59 tæ meæ. *Res.* Vidiſti, Dñe, iniquitatẽ illorũ adverſũ me: judica ju-
60 diciũ meũ *Res.* Vidiſti omnẽ furorem, univerſas cogitationes e-
61 orũ adverſũ me. *Sin.* Audîſti opprobriũ eorũ, Dñe, omnes cogi-
62 tationes eorũ adverſũ me: *Sin.* Labia inſurgentiũ mihi, & meditationes eorũ adverſũ me totâ die.
63 *Sin.* Seſſionẽ eorũ, & reſurrectionẽ eorũ vide, ego ſũ pſalm⁹ eo-
64 rum. *Thau.* Reddes eis vicẽ, Dñe, juxta opera manuum ſuarum.
65 *Thau.* Dabis eis ſcutũ cordis la-
66 borẽ tuũ. *Thau.* Perſequẽris in furore, & conteres eos ſub cœlis, Domine.

CAP. IV.

1 *Aleph.* Quomodò obſcuratum eſt aurũ, mutat⁹ eſt color optim⁹, diſperſi ſunt lapides Sanctuarii in capite omnium platearũ? *Beth.* Filii Sion inclyti, &
2 amicti auro primo: quomodò reputati ſunt in vaſa teſtea, opus manuum figuli?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

38 Ἐκ ςόματ@ ὑψίςου οὐκ ἐξελεύσεται τὰ κακὰ
39 καὶ τὸ ἀγαθόν. ΜΗ'Μ. Τί γογγύσει ἄνθρωπ@ ζῶν, ἀνὴρ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ;
40 ΝΟΥ'Ν. Ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν καὶ ἠτάσθη, καὶ (μ)ἐπιςρέψωμεν ἕως κυρίου.
41 Ἀναλάβωμεν καρδίας ἡμῶν ἐπὶ χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ.
42 Ἡμαρτήσαμεν, ἠσεβήσαμεν,
43 καὶ (ν)οὐχ ἱλάσθης. ΣΑ'ΜΕΧ. Ἐπεσκέπασας ἐν θυμῷ, καὶ ἀπεδίωξας ἡμᾶς, ἀπέκτεινας,
44 (ξ)οὐκ ἐφείσω. Ἐπεσκέπασας νεφέλην σεαυ-
45 τῷ (ο)ἕνεκεν προσευχῆς, καμμύσαι με Καὶ (π)ἀπωσθῆναι. ΑΙ'Ν. Ἔθηκας ἡμᾶς ἐν μέ-
46 σῳ τῶν λαῶν. Διήνοιξαν ἐφ' ἡμᾶς (ρ)τὸ ςό-
47 μα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν. ΦΟΒΟΣ καὶ θυμὸς ἐγενήθη ἡμῖν, ἔπαρσις καὶ συντρι-
48 βή. Ἀφέσεις ὑδάτων κατάξει ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ
49 μου. ΦΗ'. Ὁ ὀφθαλμός μου κατεπόθη, καὶ οὐ
50 (σ)σιγήσομαι τοῦ μὴ εἶναι ἔκνηψιν, Ἕως οὗ δια-
51 κύψῃ καὶ ἴδῃ κύρι@ ἐξ οὐρανοῦ. Ὁ ὀφθαλμός μου ἐπιφυλλιεῖ ἐπὶ τὴν ψυχήν μου παρὰ
52 πάσας θυγατέρας πόλεως. ΤΣΑΔΗ'. Θηρεύοντες ἐθήρευσάν με ὡς ςρουθίον (τ)πάν-
53 τες οἱ ἐχθροί μου δωρεάν. Ἐθανάτωσαν ἐν λάκκῳ ζωήν μου, καὶ ἐπέθηκαν λίθον ἐπ' ἐ-
54 μοί. (υ) Ὑπερεχύθη ὕδωρ ἐπὶ τὴν κεφαλήν
55 μου εἶπα, Ἀπῶσμαι. ΚΩ'Φ. (˜)Ἐπεκαλεσάμην τὸ ὄνομά σου κύριε ἐκ λάκκου κατωτάτου.
56 Φωνήν μου ἤκουσας· μὴ κρύψῃς τὰ ὦτά σου εἰς
57 τὴν δέησίν μου· Εἰς τὴν βοήθειάν μου ἤγγισας· ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐπεκαλεσάμην σε εἶπάς μοι, Μὴ
58 φοβοῦ. ΡΗ'ΧΣ. Ἐδίκασας κύριε τὰς (φ) δίκας τῆς ψυχῆς μου, ἐλυτρώσω τὴν ζωήν μου.
59 Ἴδες κύριε τὰς ταραχάς μου, ἔκρινας τὴν κρί-
60 σιν μου. Εἶδες πᾶσαν τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν, εἰς πάντας διαλογισμοὺς αὐτῶν ἐν ἐμοί. ΧΣΕ'Ν.
61 Ἤκουσας τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν, πάντας τοὺς δια-
62 λογισμοὺς αὐτῶν κατ' ἐμοῦ, Χείλη (χ)ἐπανιςαμένων μοι, καὶ μελέτας αὐτῶν κατ' ἐμοῦ ὅλην
63 τὴν ἡμέραν, Καθέδραν αὐτῶν, καὶ ἀνάςασιν αὐτῶν. ἐπίβλεψον ἐπὶ (ψ)ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.
64 Ἀποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα κύριε κατὰ
65 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. ΘΑΥ'. Ἀποδώσεις αὐτοῖς ὑπερασπισμὸν, καρδίας (ω)μου μόχθον.
66 Σὺ αὐτοὺς καταδιώξεις ἐν ὀργῇ, καὶ ἐξαναλώσεις αὐτοὺς (α)ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ κύριε.

ΚΕΦ. δ'.

1 ΑΛΕΦ. Πῶς ἀμαυρωθήσεται (α)χρυσίον, ἀλλοιωθήσεται τὸ ἀργύριον τὸ ἀγαθόν; ἐξεχύθησαν λίθοι ἅγιοι ἐπ' ἀρχῆς πασῶν
2 ἐξόδων. ΒΗ'Θ. (β)Οἱ υἱοὶ Σιὼν οἱ τίμιοι, οἱ ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ, πῶς ἐλογίσθησαν εἰς ἀγγεῖα ὀςράκινα, ἔργα χειρῶν κεραμέως;

Ex ore Altiſſimi non egredientur 38
mala, & bonum. MEM. Quid 39
murmurabit homo vivens, vir
pro peccatis ſuis? NUN. Inveſti- 40
gata eſt via noſtra, & examinata; & (n)revertemur uſque ad Dominum. Levemus corda noſtra cũ 41
manibus ad Excelſum in cœlo.
Peccavim⁹, impiè egim⁹: & non es 42
placatus. SAMECH. Operuiſti in 43
furore, & perſequutus es nos; occidiſti, non pepercisti: Oppoſuiſti 44
nubem tibi propter orationem, ad
claudendũ mihi oculos, Et abji- 45
ciendũ. AIN. Poſuiſti nos in me-
dio populorum: Aperuerunt ſu- 46
per nos os ſuum omnes inimici
noſtri: (o)Timor, et (p)furor factꝰ 47
eſt nobis; tumor, & contritio. E- 48
miſſiones aquarũ deducet oculus
me⁹ ſuper contritionẽ filiæ populi
mei. PHE. (q)Ocul⁹ me⁹ abſorpt⁹ 49
eſt, & non tacebo, eò quòd nõ ſit
requies; Donec reſpiciat, et videat 50
Dominus de cœlo. (r)Oculus meus 51
racemabit ſuper animã meam præ
cunctis filiabus urbis. TSADE.
Venantes venati ſunt me, quaſi 52
avem, omnes inimici mei gratis.
Occiderunt in lacu vitã meã: & 53
impoſuerunt lapidẽ ſuper me. Su- 54
perfuſa eſt aqua ſuper caput
meũ: dixi, Repulſus ſum. COPH.
Invocavi nomen tuũ, Domine, de 55
lacu infimo: Vocem meã audîſti. 56
Nè abſcondas aures tuas ad deprecationẽ meã: In auxiliũ meũ 57
appropinquâſti; in die, quã invocavi te dixiſti mihi, Nè timeas.
RESCH. Judicâſti, Domine, ju- 58
dicia animæ meæ: redemiſti vitã
meã: Vidiſti, Domine, turbationes 59
meas: judicâſti judicium meum.
Vidiſti omnem ultionem eorum, 60
(s)in omnes cogitationes eorũ in
me. CHSEN. Audîſti opprobriũ 61
eorum, omnes cogitationes eorum
adverſũ me, Labia inſurgentium 62
mihi, & meditationes eorum adverſum me totâ die, Seſſionẽ eo- 63
rũ, & reſurrectionẽ eorũ: (t)inſpice in oculos eorũ. Retribues eis 64
retributionẽ, Domine, juxta opera manuũ ſuarũ. THAU. Reddes 65
eis tegumentũ, cordis mei laborẽ.
Tu perſequẽris eos in ira, & 66
abſumes eos de ſub cœlo, Domine.

CAP. IV.

ALEPH. Quomodò obſcurabitur aurũ, mutabitur argentum 1
bonũ? Effuſi ſunt lapides ſancti
in principio omniũ viarũ. BETH.
Filii Sion inclyti elevati in auro, 2
quomodò reputati ſunt in vaſa
teſtea, opera manuũ figuli?

MS. A. (μ) ἐπιςρέψωμεν ἕως * τ. Ἀναλάβωμεν καρδίας ἡμῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐπὶ χειρῶν ἐν οὐρανῷ. (ν) οὐκ (ξ) καὶ οὐκ (ο) εἵνεκεν (π) ἀπεωσθῆναι. (ρ) ςόμα (σ) σιωπήσωμαι (τ) οἱ ἐχθροί μου (υ) Ἐπερχύθη (˜) Deſiderantur verſus 55, [illegible] (ψ) τοὺς ὀφθαλμοὺς (ω) μόχθον. Σὺ αὐτοὺς καλάξεις (ω) ὑποκάτω ΚΕΦ'. δ'. MS. A. (α) τὸ χρυσίον, (β) Υἱοὶ Σιὼν τίμιοι, ἐπηρμένοι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ex ore Dei non egredietur malũ, niſi per filiã vocis manifeſtatã ob rapinas 38
quib⁹ impleta eſt terra: & in tempore quo quærit decernere bonũ in ſeculo,
ex ore ſanctiſſimi egreditur. Quã utilitatẽ inveniet homo qui peccaverit 39
in dies vitæ ſuæ, vir impius ſuper peccato ſuo? NUN. Scrutemur vias no- 40
ſtras & inveſtigemus; et revertamur in pœnitentiã corã Dño. Levem⁹ corda 41
noſtra munda, & projiciam⁹ rapinã & deprædationẽ de manib⁹ noſtris: &
revertamur corã Dño Deo noſtro, cuj⁹ majeſtas habitat in cœlis excelſis. Nos 42
prævaricati ſum⁹ & rebelles fuim⁹; & propterea quòd non ſum⁹ converſi
ad te, non dimiſiſti [*peccata noſtra.*] SAMECH. Obũbrâſti nos in ira, & per- 43
ſecut⁹ es nos in captivitate, occidiſti & non pepercisti. Operuiſti cœlos nu- 44
bib⁹ gloriæ tuæ, ut nõ tranſiret ad te oratio noſtra. Tranſmigrantes & dere- 45
lictos poſuiſti nos inter populos. PE. Aperuerunt ſup nos os ſuũ omnes ini- 46
mici noſtri, ut decernerent contra nos decreta mala. Timor & commotio 47
fuit nobis ab eis, tremor & contritio. Sicut rivi aquarũ, defluunt oculi mei 48
lachrymis propter excidiũ cœtus populi mei. AIN. Ocul⁹ me⁹ defluxit lachry- 49
mis, et nõ quieſcit à fletu, eò quòd nõ ſit qui remiſſã faciat tribulationẽ ejus, 50
donec aſpiciat & videat injuriã meã Dñs de cœlis. Oculorũ meorũ fuit occaſio 51
ut malè haberet anima mea propter deſtructionẽ provinciæ populi mei, & deturpatione filiarũ Jeruſalẽ civitatis meæ. SADE. Inſidias ſtruxerũt mihi, ſicut paſſeri, inimici mei fruſtra. 52
Tranſiit in lacũ vita mea, & projecerunt lapidẽ in me. Inundaverunt aquæ 53
ſup caput meũ: dixi in verbo meo, Succiſi ſũ à ſeculo. COPH. Oravi in no- 54
mine tuo Dñe de lacu inferiori. Orationẽ meã ſuſcepiſti in tempore illo: et 55
nunc ne obtures aurẽ tuã ad ſuſcipiendã orationẽ meã, ut in ſpatiũ deducas 56
me propter deprecationẽ meã. Applicâſti angelũ ut liberaret me in die quã 57
oravi te: dixiſti in verbo tuo, Ne timeas. RES. Contendiſti Dñe cũ agentibus 58
lite in animã meã: redemiſti de manib⁹ eorũ vitã meã. Vidiſti Dñe exactio- 59
nẽ quã illi ſunt contra me: judica judiciũ meũ. Manifeſta eſt corã te omnis eo- 60
rũ vindicta, omnis cogitatio eorũ contra me. SIN. Auditũ eſt corã te op- 61
probriũ eorũ, Dñe: omnis cogitatio eorũ contra me. Labia inſurgentiũ con- 62
tra me & meditationes eorũ contra me totã die. Seſſionẽ eorũ et reſurrecti- 63
onẽ eorũ reſpice: ego ſum pſalm⁹ eorũ. THAU. Reddes eis retributionẽ ma- 64
lã Dñe juxta opera manuũ ſuarũ. Dabis eis contritionẽ cordis, & defatigatio 65
tua defatigabit illos. Perſequẽris eos in furore, & conſumes eos ſub 66
cœlis excelſis Domine.

CAP. IV. ALEPH.

Quomodo obſcuratus eſt aurũ domꝰ ſanctuarii, mutat⁹ eſt ſplendor palatii 1
electi, effuſi ſunt margaritæ ſanctæ in capite omnium vicorũ! BETH. Fi- 2
lii Sion pretioſi, quorũ figura comparatur auro optimo, quomodo fuerunt
populi immundi poſiti contra lectulos eorũ; & aſpicientes eos ut parerent
uxores ipſorum filios pulchros juxta pulchritudinem eorum! & reputati ſunt in lagenas teſteas opera manuum figuli!

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38–64 [illegible]
65 ... * ܬܬܠ ܠܗܘܢ ܬܒܪܐ ܕܠܒܐ. ܘܡܚܘܬܟ ܠܗܘܢ * ܬܪܕܘܦ ܐܢܘܢ ܒܚܡܬܟ ܘܬܘܒܕ
66 ܐܢܘܢ ܡܢ ܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܡܪܝܐ.
* ܫܠܡ * ܕ *

1 * ܐܝܟܢܐ ܐܬܒܣܝ ܕܗܒܐ ܛܒܐ ܘܐܫܬܢܝ ܙܝܘܐ ܫܦܝܪܐ. ܘܐܬܒܕܪܘ ܟܐܦܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܪܫ
ܫܘܩܐ ܟܠܗܘܢ. * ܒ * ܒܢܝ ܨܗܝܘܢ ܝܩܝܪܐ ܕܗܘܘ ܛܒ ܡܢ ܟܐܦܐ ܛܒܬܐ. 2
ܐܝܟܢܐ ܐܬܚܫܒܘ ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܚܨܦܐ. ܥܒܕ ܐܝܕܝܐ ܕܦܚܪܐ.

* Ex ore Altiſſimi nonne prodierũt mala & bo- 38
na? Quid ſentit homo vivens & vir de pecca- 39
tis ſuis? Scrutemur ac publicemus vias noſtras, 40
& revertamur ad Dñm. Portem⁹ corda noſtra 41
ſuper manus noſtras ad Deum in cœlum. Nos 42
* iniquè egimus, & exaſperavimus te; & tu non
pepercisti. Irâ tuâ obruiſti & perſecut⁹ es nos, 43
peremiſti, nec uſus es clementiâ. Obtexiſti 44
nube tuâ, & rejeciſti orationẽ noſtrã. Everſos 45
& execrabiles reddidiſti nos inter gentes. O- 46
culus meus inceſſanter lachrymatur, quia nul-
lum eſt refrigeriũ, Donec aſpiciat & intueatur 47
Dñs de cœlo. Oculus meus exagitatus eſt ſup 48
animã meã, propter omnes filias civitatũ me-
arũ. Aperuerunt contra nos os ſuum omnes 49
inimici noſtri. Timor & tremor evenit nobis, 50
fovea & contritio. Rivos aquarum effuderunt 51
oculi mei propter contritionem filiæ populi
mei. Venando venati ſunt me, ſicut aviculã, 52
inimici mei immeritò: Silentio involverunt 53
in fovea vitã meã, jaculati ſunt in me lapides.
* Exundaverunt aquæ ſuper caput meũ: dixi, 54
Procul amotus ſum. Invocavi nomẽ tuũ Dñe, 55
è fovea infima. Vocem meã audîſti: ne decli- 56
* nes aurẽ tuam, ſed refocilla me, & libera me.
Appropinquâſti quo die invocavi te, et dixiſti 57
mihi, Ne timeto. Defendiſti Dñe cauſam ani- 58
mæ meæ, & ſervâſti vitam meam. Vidiſti Dñe 59
depreſſionem meam, & egiſti cauſam meam.
Vidiſti omnem vindictam eorum, & omnia 60
quæ machinati ſunt contra me. Audiſti pro- 61
brum eorum Dñe, & omnia quæ cogitaverunt contra me, Labia inſurgentia & medi- 62
tantia adverſùm me totã die. Seſſionem & 63
ſurrectionem eorum deprehendi ego ex eorum meditatione. Reddes illis retributionem 64
eorum Dñe: ſecundùm opus manuũ ipſorum, 65
Dabis eis triſtitiã cordis: & plaga tua Per- 66
ſequatur eos, & in ira tua perdes eos de ſub
cœlis tuis Domine.

CAP. IV.

* Quomodo contemnitur aurum optimum, 1
mutatur color pulcherrimus, & diſjiciuntur
lapides ſanctuarii per compita omnium platearum? Filii Sionis qui pretioſiores erant 2
lapidibus optimis, quomodo reputantur pro
vaſis fictilibus, opere manuum figuli?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * اليس من فم العلي تخرج السرور والخير * لماذا يتذمر الانسان الحي والرجل من اجل
39 40 41 خطيته * فتشت طريقنا واستفحصت * نرجع * حتي ناخذ قلوبنا الي العلو مع ايدينا في
42 43 السماء * اخطانا نافقنا ولم تغفر * ظللت علينا بالغضب وطردتنا * قتلتنا ولم تشفق * سترت
44 45 ذاتك بسحابة من اجل صلاتي لتغمض عيني فانصرف * وصعدنا في وسط الشعوب * فتحت
49 50 51 علينا فمها جميع اعدائنا * خوف وغضب صار لنا * وسخ وانكسار وفيض المياه * عيني
46 تنكسر علي انكسار ابنة شعبي * عيني ابتلعت ولست اسكت * من ان لا يكون لها
47 48 بطله * الي ان يطلع الرب وينظر من السماء * عيني علي الغمة * لا علي نفسي * علي جميع
52 53 بنات المدينة * الصيادون اصطادوني مثل عصفور * اعداي مجانا * اماتوا حياتي في جب *
54 55 وضعوا علي حجرا * اهرق الماء علي راسي * قلت اقصيت * [MS.Oxon. دعوت باسمك يا رب *
56 وسمعت صوتي من اسفل الجب * لا تبعد سماعك عني * ولكن فرج وخلصني * دنوت يوم
57 58 59 دعوتك وقلت لي لا تخف * دنت يا رب طلابات نفسي * انقذت حياتي * نظرت يا رب اضطرابي *
60 حكمت حكمي * نظرت كل انتقامهم * وجميع فكرهم في * سمعت تعييرهم * جميع افكارهم
61 62 63 علي * شفاه القائمين علي * وبلاواتهم علي النهار كله * جلستهم وقومهم * انظر علي عينيهم *
64 65 66 واعطيهم مكافاة يا رب كاعمال ايديهم * اجزهم تعب القلب ملازما * انت تطردهم بالغضب *
وتبيدهم من تحت السماء يا رب *

* الفصل الرابع * * الرابع من المراثي *

1 كيف يسود الذهب * ويتبدل الفضة الخالصة * يتبدد الحجارة المقدسة علي بدو
2 جميع الخارج * بنو صهيون الكرام المرتفعون بالذهب * كيف حسبوا اوعية خزفية عمل
يدي الفخراني *

Nónne ex ore Altiſſimi prodeunt mala & 38
bonum? Cur murmurat homo vivens & 39
vir, propter peccatum ſuum? Perve- 40
ſtigata eſt via noſtra, & examinata. Convertamur, ut feramus corda noſtra in 41
altum, unà cum manibus noſtris in cœlum.
Peccavimus, impiè geſſimus; & non par- 42
ceres? Obruiſti nos in ira, & perſecutus 43
es nos, occidiſti nos; & non parceres?
Velâſti teipſum nube, propter orationem 44
meam; ut clauderes oculos meos & perirem. Poſuiſti nos in medio gentium. 45

Præponit literam Phe Literæ Ain,
ut in Hebr. & Græco.

Aperuerunt contra nos os ſuum omnes 49
inimici noſtri. Timor & ira evenit nobis: 50
arrogantia, & contritio, & eluvies aqua-
rum. Oculus meus frangitur, propter fra- 51
ctionem filiæ populi mei. Oculus meus ab- 46
ſorptus eſt, & non tacebo, eò quòd nullum
ſit ei intervallum: Donec aſpiciat Domi- 47
nus, & videat de cœlo. Oculus meus in 48
triſtitia verſatur, non propter meipſum,
ſed propter omnes filias urbis. Venatores 52
venati ſunt me tanquam aviculam. Inimici
mei gratis Morte affecerunt vitam meam 53
in fovea, poſuerunt ſuper me lapidem.
Effuſa eſt aqua ſuper caput meum: dixi, 54
Exterminatus ſum. [MS. Ox. *Invocavi* 55
nomen tuum Domine, & exaudîſti vocem
meam de fovea infima. Ne amoveas au- 56
rem tuã à me, ſed refocilla & libera me.
Appropinquâſti quo die invocavi te, & 57
dixiſti mihi, Ne timeto.] *Judicâſti O Do-* 58
mine oppreſſiones animæ meæ, ſervâſti vitam meam. Vidiſti O Domine perturbatio- 59
nes meas, ejuſque cauſam ſuſcipe. Vidiſti to- 60
tam ultionem eorum, & omnes cogitationes eorum de me. Audiſti opprobrium 61
eorum, omnes cogitationes eorum adverſum me, Labia inſurgentium contra me, 62
& meditationem eorum contra me totâ die,
Seſſionem eorum, & reſurrectionem eorum. 63
Inſpice ſuper oculos eorum, Et redde illis 64
retributionem O Domine, ſecundùm opera
manuum ſuarum. Rependas illis laborem 65
cordis inſeparabile. Tu terrebis eos in ira, 66
& perdes eos de ſub cœlo O Domine.

CAP. IV.

Lamentatio quarta.

Quomodo nigreſcit aurum, & immutatur argentum purum, diſperſi ſunt lapides ſancti ad initium omnium compitorum? Filii Sionis honorandi, auro eminentes, quomodo reputati ſunt vaſa teſtacea, opus manuum figuli? 1 2

mei populi filia:suos catulos lactaverunt,mammam solverunt draco Etiam
3 גַּם־תַּנִּין חָלְצוּ שַׁד הֵינִיקוּ גּוּרֵיהֶן בַּת־עַמִּי
ejus palatum ad lactentis lingua Adhæsit .deserto in ululæ veluti crudelē in
4 לְאַכְזָר כִּי עֵנִים בַּמִּדְבָּר׃ דָּבַק לְשׁוֹן יוֹנֵק אֶל־חִכּוֹ
Vescentes .eis non frangens ,panem petierunt parvuli :siti in
5 בַּצָּמָא עוֹלָלִים שָׁאֲלוּ לֶחֶם פֹּרֵשׂ אֵין לָהֶם׃ הָאֹכְלִים
sunt amplexati,coccinū super nutriti :plateis in sunt desolati , delicias ad
לְמַעֲדַנִּים נָשַׁמּוּ בַּחוּצוֹת הָאֱמֻנִים עֲלֵי תוֹלָע חִבְּקוּ
, Sedom peccato præ , mei populi filiæ iniquitas fuit ingens Et .stercora
6 אַשְׁפַּתּוֹת׃ וַיִּגְדַּל עֲוֺן בַּת־עַמִּי מֵחַטַּאת סְדֹם
fuerunt Mundi .manus ea in resederunt non & , repentè quasi subversæ
7 הַהֲפוּכָה כְמוֹ־רָגַע וְלֹא־חָלוּ בָהּ יָדָיִם׃ זַכּוּ
Sapphir,margaritis præ corpore rubuere:lacte præ canduerunt,nive præ ej⁹ Nazaræi
נְזִירֶיהָ מִשֶּׁלֶג צַחוּ מֵחָלָב אָדְמוּ עֶצֶם מִפְּנִינִים סַפִּיר
sunt agniti non ,eorum forma nigredine præ est Obscurata .eorum excisio
8 גִּזְרָתָם׃ חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם לֹא נִכְּרוּ
fuit ,aruit ;eorum ossa super eorum pellis se agglutinavit :plateis in
בַּחוּצוֹת צָפַד עוֹרָם עַל־עַצְמָם יָבֵשׁ הָיָה
isti quia ;fame interfectis præ gladio interfecti fuerūt Felices .lignū tanquā
9 כָעֵץ׃ טוֹבִים הָיוּ חַלְלֵי־חֶרֶב מֵחַלְלֵי רָעָב שֶׁהֵם
misericordium mulierum Man⁹ .agrorum frugibus à perfossi fluxerunt
10 יָזוּבוּ מְדֻקָּרִים מִתְּנוּבֹת שָׂדָי׃ יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת
.mei populi filiæ cōtritione in eis comedendū ad fuerūt:suos natos coxerūt
בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן הָיוּ לְבָרוֹת לָמוֹ בְּשֶׁבֶר בַּת־עַמִּי׃
ignē succendit &;sui furoris iram effudit,suam iram Dominus Complevit
11 כִּלָּה יְהוָה אֶת־חֲמָתוֹ שָׁפַךְ חֲרוֹן אַפּוֹ וַיַּצֶּת־אֵשׁ
universi &,terræ reges crediderunt Non .ejus fundamenta exedit &,Sijon in
12 בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסוֹדֹתֶיהָ׃ לֹא הֶאֱמִינוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכֹל
.Jerusalaim portas per inimic⁹ & ,hostis ingrederetur ꝙ ,orbis habitatores
יֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי יָבֹא צַר וְאוֹיֵב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃
effundentium ; ej⁹ sacerdotū iniquitates,ej⁹ prophetarum peccata Propter
13 מֵחַטֹּאת נְבִיאֶיהָ עֲוֺנוֹת כֹּהֲנֶיהָ הַשֹּׁפְכִים
se polluerūt,plateis in cæci se Moverunt .justorum sanguinē ej⁹ interiori in
14 בְּקִרְבָּהּ דַּם צַדִּיקִים׃ נָעוּ עִוְרִים בַּחוּצוֹת נְגֹאֲלוּ
,immunde Recedite.eorum vestimenta in tangent poterunt non in , sanguine in
15 בַּדָּם בְּלֹא יוּכְלוּ יִגְּעוּ בִּלְבֻשֵׁיהֶם׃ סוּרוּ טָמֵא
etiam,avolarunt quippe:tangatis ne ,recedite ,recedite : eos ad clamaverūt
קָרְאוּ לָמוֹ סוּרוּ סוּרוּ אַל־תִּגָּעוּ כִּי נָצוּ גַּם־
Domini Facies .hospitari addent Non,gentibus in dixerunt:sunt commoti
16 נָעוּ אָמְרוּ בַּגּוֹיִם לֹא יוֹסִיפוּ לָגוּר׃ פְּנֵי יְהוָה
senum,susceperunt non sacerdotum facies;eos aspicere addet non,eos divisit
חִלְּקָם לֹא יוֹסִיף לְהַבִּיטָם פְּנֵי כֹהֲנִים לֹא נָשָׂאוּ זְקֵנִים
nostrū auxilium ad nostri oculi defecerunt nobis Adhuc.sunt miserti non
17 לֹא חָנָנוּ׃ עוֹדֵינָה תִּכְלֶינָה עֵינֵינוּ אֶל־עֶזְרָתֵנוּ
sunt Venati.salvabit non gentē ad speculati sum⁹ nostra speculatione in:vanitatem
18 הָבֶל בְּצִפִּיָּתֵנוּ צִפִּינוּ אֶל־גּוֹי לֹא יוֹשִׁעַ׃ צָדוּ
,noster finis appropinquavit : nostras plateas per eundo ab ,nostros gressus
צְעָדֵינוּ מִלֶּכֶת בִּרְחֹבֹתֵינוּ קָרַב קִצֵּנוּ
fuerunt Leves .noster finis venit quia , nostri dies sunt completi
19 מָלְאוּ יָמֵינוּ כִּי־בָא קִצֵּנוּ׃ קַלִּים הָיוּ
,nos sunt persecuti montes super ; cœlorum aquilis præ nostri persecutores
רֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמַיִם עַל־הֶהָרִים דְּלָקֻנוּ
.nobis sunt insidiati deserto in
בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ׃

Versio VULG.LAT.

3 *Ghimel.* Sed & lamiæ nudaverūt mammā, lactaverūt catulos suos: filia populi mei crudelis, quasi
4 struthio in deserto. *Daleth.* Adhæsit lingua lactentis ad palatum ej⁹ in siti: parvuli petierunt panē, & non erat qui frangeret eis.
5 *He.* Qui vescebantur voluptuosè, interierunt in viis: qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt
6 stercora. *Vau.* Et major effecta est iniquitas filiæ populi mei peccato Sodomorum, quæ subversa est in momento, & non ceperunt in ea
7 man⁹. *Zain.* Candidiores Nazaræi ejus nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sap-
8 phiro pulchriores. *Heth.* Denigrata est sup carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis: adhæsit cutis eorum ossib⁹: aruit, & facta est quasi lignum.
9 *Theth.* Melius fuit occisis gladio, quàm interfectis fame: quoniam isti extabuerūt consumpti à steri-
10 litate terræ. *Jod.* Man⁹ mulierum misericordiū coxerūt filios suos: facti sunt cib⁹ earum, in contriti-
11 one filiæ populi mei. *Caph.* Complevit Dn̄s furorem suum, effudit iram indignationis suæ: & succendit ignē in Sion, & devoravit
12 fundamenta ejus. *Lamed.* Non crediderunt reges terræ, & universi habitatores orbis, quoniam ingrederetur hostis & inimic⁹ p
13 portas Jerusalē: *Mem.* Propter peccata prophetarū ejus, & iniquitates sacerdotū ejus, qui effuderunt in medio ejus sanguinem
14 justorū. *Nun.* Erraverunt cæci in plateis, polluti sunt in sanguine: cúmque non possent, tenuerunt
15 lacinias suas. *Samech.* Recedite polluti, clamaverunt eis: recedite, abite, nolite tangere: jurgati quippe sunt, & commoti dixerūt inter Gentes; Non addet ultrà ut
16 habitet in eis. *Phe.* Facies Dn̄i divisit eos, non addet ut respiciat eos: facies sacerdotū non erubuerunt, neque senum miserti sunt.
17 *Ain.* Cùm adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrū vanū, cùm respiceremus attenti ad gentē, quæ salvare
18 non poterat. *Sade.* Lubricaverūt vestigia nostra in itinere platearū nostrarum, appropinquavit finis noster: completi sunt dies nostri,
19 quia venit finis noster. *Coph.* Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis cœli: super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis.

Vers.GRÆ.LXX.Interp. cum Transl.LAT.

3 ΓΙΜΕΛ. Καί γε δράκοντες ἐξέδυσαν μαστοὺς, ἐθήλασαν σκύμνοι αὐτῶν· θυγατέρας λαοῦ μου εἰς ἀνίατον, ὡς στρουθίον ἐν ἐρήμῳ.
4 ΔΑΛΕΘ. Ἐκολλήθη ἡ γλῶσσα θηλάζοντος πρὸς τὸν φάρυγγα αὐτοῦ ἐν δίψει, νήπια ᾔτησαν ἄρτον, (γ) ὁ διακλῶν οὐκ ἔστιν αὐτοῖς.
5 Η. Οἱ (δ) ἔσθοντες τὰς τρυφὰς, ἠφανίσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις, οἱ τιθηνούμενοι ἐπὶ (ε) κόκκων,
6 περιεβάλοντο κοπρίας. ΟΥΑΥ. Καὶ ἐμεγαλύνθη (") ἀνομία θυγατρὸς λαοῦ μου ὑπὲρ ἀνομίας Σοδόμων τῆς κατεστραμμένης ὥσπερ σπουδῇ, καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ χεῖρας.
7 ΖΑΙΝ. Ἐκαθαριώθησαν Ναζιραῖοι αὐτῆς ὑπὲρ χιόνα, ἔλαμψαν ὑπὲρ (ζ) γάλα, ἐπυρώθησαν, ὑπὲρ λίθου σαπφείρου τὸ ἀπόσπασμα
8 αὐτῶν. ΗΘ. Ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν, οὐκ ἐπεγνώσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις· ἐπάγη δέρμα αὐτῶν ἐπὶ τὰ (η) ὀστέα αὐτῶν, ἐξηράνθησαν, ἐγενήθησαν
9 ὥσπερ ξύλον. ΤΗΘ. Καλοὶ ἦσαν οἱ τραυματίαι ῥομφαίας, ἢ οἱ τραυματίαι λιμοῦ· ἐπορεύθησαν ἐκκεκεντημένοι ἀπὸ (") γεννη-
10 μάτων ἀγρῶν. ΙΩΔ. Χεῖρες γυναικῶν οἰκτιρμόνων ἥψησαν τὰ παιδία αὐτῶν, ἐγενήθησαν εἰς βρῶσιν αὐταῖς, ἐν τῷ συν-
11 τρίμματι τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου. ΧΑΦ. Συνετέλεσε κύριος θυμὸν αὐτοῦ, ἐξέχεε (θ) θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ ἀνῆψε πῦρ ἐν Σιὼν, καὶ κατέφαγε τὰ θεμέλια αὐτῆς.
12 ΛΑΜΕΔ. Οὐκ ἐπίστευσαν βασιλεῖς γῆς, πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην, ὅτι εἰσελεύσεται ἐχθρὸς καὶ ἐκθλίβων διὰ τῶν πυ-
13 λῶν Ἱερουσαλήμ. ΜΗΜ. Ἐξ ἁμαρτιῶν προφητῶν (ι) αὐτῆς, ἀδικιῶν ἱερέων αὐτῆς, τῶν ἐκχεόντων αἷμα δίκαιον ἐν μέσῳ αὐ-
14 τῆς. ΝΟΥΝ. Ἐσαλεύθησαν ἐγρήγοροι αὐτῆς (κ) ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι, ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς, (λ) ἥψαντο
15 ἐνδυμάτων αὐτῶν. ΣΑΜΕΧ. Ἀπόστητε (μ) ἀκαθάρτων, καλέσατε αὐτοὺς, ἀπόστητε, ἀπόστητε, μὴ ἅπτεσθε, ὅτι ἀνήφθησαν, καί γε ἐσαλεύθησαν· εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, Οὐ
16 μὴ προσθῶσι τοῦ παροικεῖν. ΑΙΝ. Πρόσωπον κυρίου μερὶς αὐτῶν, οὐ προσθήσει ἐπιβλέψαι αὐτοῖς· πρόσωπον ἱερέων οὐκ ἔλαβον, (ν) προφήτας οὐκ ἠλέησαν.
17 ΦΗ. Ἔτι ὄντων ἡμῶν ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν μάταια ἀποσκοπευόντων ἡμῶν. ΤΣΑΔΗ. Ἀπεσκοπεύσαμεν εἰς ἔθνος οὐ σῶζον, ἐθηρεύσαμεν μικροὺς ἡμῶν, τοῦ μὴ (ξ) πορεύ-
18 εσθαι ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν. ΚΩΦ. Ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡμῶν, ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ἡ-
19 μῶν, πάρεστιν ὁ καιρὸς ἡμῶν. Κοῦφοι ἐγένοντο οἱ διώκοντες ἡμᾶς ὑπὲρ ἀετοὺς οὐρανοῦ, ἐπὶ τῶν ὀρέων (ο) ἐξέπτησαν, ἐν ἐρήμῳ ἐνήδρευσαν ἡμᾶς.

GIMEL. Etiam (a) dracones nudaverunt mammas: lactaverunt (b) catuli eorū filias populi mei in incurabile, quasi (c) struthio in 3
deserto. DALETH. Adhæsit lingua lactentis ad palatum ejus in siti, parvuli petierunt panem: qui frangat, non est eis. HE. Qui ve- 4
scebantur deliciis, perierunt in viis: qui nutriebantur super coccinea; amplexati sunt stercora. 5
VAU. Et magnificata est iniquitas filiæ populi mei super iniquitatē Sodomorū, quæ subversa est quasi (d) repentè: & non laboraverunt in ea (e) manibus. ZAIN. 6
Mundati sunt Naziræi ejus (f) super nivē, splenduerūt super lac, (g) rubuerunt, super lapide Sapphiri excisio eorū. HETH. Obte- 7
nebrata est super fuliginem species eorum: non sunt cogniti in plateis: adhæsit pellis eorum super ossa eorū: aruerunt, facti sunt quasi 8
lignū. TETH. Boni fuerunt occisi gladio, quàm occisi peste: abierunt perfossi à frugibus agrorū. JOD. 9
Manus mulierum misericordium (b) coxerunt filios suos: facti sunt in escam illis, in contritione filiæ populi mei. CAPH. Complevit Do- 10
minus furorē suū: effudit indignationem iræ suæ: & succendit ignem in Sion, & devoravit fundamenta ejus. LAMED. Non cre- 11
diderunt reges terræ, universi habitatores orbis; quoniam ingredietur inimic⁹, et tribulans per portas Hierusalem. MEM. Propter 12
peccata prophetarū ej⁹, iniquitates sacerdotum ejus, effundentiū sanguinem justum in medio ejus. 13
NUN. (i) Commoti sunt vigiles ejus in plateis: polluti sunt in sanguine: cùm ipsi non possent; (k) tetigerunt vestimenta eorum. SA- 14
MECH. Recedite ab immundis, vocate eos, recedite, recedite, nolite tangere: quia succensi sunt, atq; etiam commoti sunt: dicite in gentib⁹, Non addent habitare. AIN. 15
Facies Domini pars eorū, non addet respicere eos. Facies sacerdotū non acceperunt, (l) prophetarū miserti non sunt. PHE. Cùm 16
adhuc subsisteremus; defecerunt oculi nostri ad auxiliū nostrū vana speculantibus nobis. TSADE. 17
Respexim⁹ in gentem non salvantem: (m) venati sum⁹ parvulos nostros, ne irent in plateis nostris.
COPH. Appropinquavit tempus nostrum: completi sunt dies nostri: adest (n) temp⁹ nostrum: Leves facti sunt persequutores nostri super aquilas cœli: super montes (o) evolaverunt: in deserto insidiati sunt nobis. 18 19

MS.A. (γ) καὶ ὁ κλῶν (δ) ἐσθίοντες τὰς τροφὰς, (ε) κόλπων, περιεβάλοντο (") ἡ ἀνομία (ζ) γάλα ἐπυρώθησαν, ὑπὲρ λίθους (η) ὀστᾶ (") γεννημάτων (θ) ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, (ι) αὐτῶν, (κ) ἐπὶ τῆς (λ) ἥψατο (μ) ἀπὸ ἀκαθάρτων, (ν) πρεσβύτας (ξ) παραπορευέσθαι (ο) ἐξήφθησαν, ἐπὶ τῶν ὀρέων ἐνήδρευσαν ἡμᾶς.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 אף בנתא דישראל מפנקתא לבני עממיא דדמין לחורמנא שלען תדיהן ורבי כנשתא
4 דעמי מסירין לאכזראין ואמהון ספדן עליהון כנעמיא במדברא׃ ארביק לשן עולמא
5 למוריגיה בצהותא טליא תבעו לחמא מושיט לית להון׃ דהוו אכלין תפנוקין אשתממו
6 במחווין דאתרביאו על צבע והרי גפיפו קקלתן׃ וסגיאת חובת כנשתא דעמי מן חובת
סדום דאתהפכת כשעתא ולא שריאו בה נביאיא לאתנבאה לאהדרותה בתיובתא׃
7 הוו ברירן נזירהא יתיר מתלגא שעעו יתיר מן חלבא סמיקו חיוו יתיר מן יוהרין
8 וכשבויזא פרצופיהון׃ חשך מן אוכמתא דגלותא ריויהון לא אשתמודעו במחווין
9 אדק משכהון על גרמהון פריך הוה כקיסא׃ מעלי הוו קטילי סיפא יתיר מן קטילי
כפן דקטילי סיפא ריבין כד אנון מבועין בכריסיהון מן מה דאכלו מעלל חקלא
10 ונפיחי כפנא פריק כריסהון מן מיכלא׃ ידי נשיא דהון מרחמן על מסכנין בשילו
11 עולמיהן הוו למסעד להון ביום תבר די אתברת כנשתא דעמי׃ ספ יי ית חמתיה
12 שרא על ירושלם ית תקוף רוגזיה ואסיק באור אשתא בציון ואכלת אשותהא׃ לא הוו
מהימנין מלכות ארעא וכל דירי תבל ארום יעול נבוכדנצר רשיעא ונבוזראדן בעיל
13 דבבא לנכסא עמא בית ישראל בתרעיא דירושלם׃ ענת מדת הדין וכן אמרת לא
הות כל דא אלהן מחובת נביאהא דמנבן לה נביאות שקרא ומעוית כהנהא דאסיקו
14 קטורת בוסמין לטעותא ואנון גרמו לאתאשד בגוה דם זכאין׃ אתטלטלו עורין
במחווין אטנפו בדם קטולין בחרבא ועל דלא הוו יכלין למחמי קריבו בלבושיהון׃
15 זורו מסאבא קרו עממיא זורו זורו לא תקרבון בהון ארום אתקוטטו אף אתטלטלו
16 אמרו במהויהון בשלותהון דביני עממיא לא יוסיפון למדר׃ מן קדם אפי יי אתפלינו
לא יוסיף לאסתכלא בהון בנין כן אוטיא רשיעיא אפי כהניא לא סברו ועלוי סביא לא
17 חסו׃ עוד ספן עיננא לאסתכלא לסיענא דהוינא מתינן לרומאי ואתהפך לנא להבלו
18 בסכותנא דאסתכינא לרומאי דאנון עמא דלא יפרוק׃ הנון צדין שבילנא מלמהך
19 לרוחצן בפלטיתנא אמרנא קרב סופנא אתמליאו יומנא ארום מטא סופנא׃ קלילין
הוו רדפנא יתיר מנשרי שמיא על טוריא אדליקו יתנא במדברא כמנו לנא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

GHIMEL. Filiæ quoque Israel deliciosæ filiis populorum, qui similes sunt 3
draconib⁹, nudabant mammillas suas, & pueri cœt⁹ populi mei traditi sunt crudelibus, & matres eorum lamentantur super eis sicut lamiæ in deserto.
DALETH. Adhæsit lingua juvenis palato suo in siti: pueri petierunt panē, 4
& non est qui porrigat eis. HE. Qui assueti erant comedere in deliciis va- 5
stati sunt in vicis: qui nutriebātur in croceis, amplexati sunt stercora. VAU. 6
Et maj⁹ factū est peccatū cœt⁹ populi mei peccato Sodomæ, quæ subversa est in momēto: & non māserūt in ea Prophetæ, ut prophetarēt & cōverterēt eā ad pœnitentiā. ZAIN. Fuerunt candidiores Nazaræi ej⁹ nive, leniores 7
lacte, rubicundiores sunt aspectu quàm pyropi, & sicut sapphir⁹ vult⁹ eorū.
CHETH. Obscurat⁹ est magis quàm nigredo captivitatis aspect⁹ eorū: non 8
sunt agniti in vicis, contracta est pellis super ossa eorū, aruit & facta est sicut lignū. TETH. Feliciores fuerunt occisi gladio mortuis fame: quia oc- 9
cisi gladiis defluebāt, cùm rumperentur ventres eorū ab eo quod comederant de fructu agri: & qui inflati erāt fame, scissus est venter eorum propter [*defectum*] cibi. JOD. Man⁹ mulierū quæ erāt misericordes sup pauperes, 10
coxerunt parvulos suos: facti sunt eis in alimentū in die excidii quo attrit⁹ est cœt⁹ populi mei. CAPH. Consummavit Dn̄s furorē suū, & fudit super 11
Jerusalē irā indignationis suæ, & succendit lampadē ignis in Sion, & consumpsit fundamēta ej⁹. LAMED. Non credebāt regna terræ, nec omnes ha- 12
bitatores orbis, ꝙ ingrederetur Nabuchodonosor impius & Nabuzardan inimicus ad jugulandū populū dom⁹ Israel in portis Jerusalē. MEM. Re- 13
spondit mensura judicii, & sic ait: Non fuerunt omnia hæc nisi propter peccata Prophetarum ej⁹, qui prophetabāt ei prophetiā falsam, & propter delicta Sacerdotū qui adolebant incensum aromatū idolis; ipsi enim fuerunt causa ut effunderetur in medio ej⁹ sanguis innocentū. NUN. Vacillarunt 14
cæci in plateis, inquinati sunt sanguine occisorum gladio; & eo quòd non poterāt videre, adhæserunt vestib⁹ suis. SAMECH. Recedite à pollutis, cla- 15
maverunt eis populi, recedite recedite; ne accedatis ad eos: quia abominabiles, & vagi sunt: dixerunt cùm essēt in abundantia sua, quòd non addent morari inter populos. PE. A facie vult⁹ Dn̄i divisi sunt: non addet ut respi- 16
ciat eos: propterea gentes impiæ non acceptaverunt faciē Sacerdotū, & sup senes non sunt miserti. AIN. Adhuc deficiunt oculi nostri respiciendo ad ad- 17
jutoriū nostrum ꝙ sperabam⁹ in *Romanis*, & cōversum est nobis in nihilū: cùm è specula nostra contēplaremur *Romanos*, qui sunt popul⁹ qui non salvat. SADIC. Ipsi dissipaverūt semitas nostras, ne ambulem⁹ confidēter in 18
plateis nostris. Dixim⁹, Appropinquavit finis noster, impleti sunt dies nostri, qaia pervenit finis noster. COPH. Leviores fuerunt persecutores nostri aquilis cœli: super montes persecuti sunt nos; in deserto insidiati sunt nobis. 19

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Nudaverunt ut canes sylvestres ubera sua, & 3
lac præbuerunt catulis suis: exposita est filia populi mei plagæ cui non est medela, & quasi struthio in deserto. Adhæsit lingua infantis 4
palato ipsius præ siti: pueri petierunt panem, nec fuit qui frangeret & daret eis. Ii qui com- 5
edebant delitias, ecce cubant in sterquiliniis. Et superavit iniquitas filiæ populi mei pec- 6
catū Sodomæ, quæ subitò subversa fuit sine labore manuum. Puriores erant Nazaræi ejus 7
nive, & candidiores lacte in pascuis suis, rubicundiora ossa eorū sardio, & sapphiro corpus eorum. *Jam verò* obscurior facta est car- 8
bonibus species eorum, nec agnoscuntur in plateis: rugata est pellis eorum super ossibus eorum, aruit, & ligno similis evasit. Meliùs 9
habuerunt confossi gladio, quàm enecati fame, quòd hi liquefacti sint velut ii qui saucii jacent in agro. Manus mulierum benignarum 10
coxerunt natos earum, facti sunt eis alimento in contritione filiæ populi mei. Explevit Do- 11
minus furorē suum, & effudit æstum iræ suæ: dimisit ignē in Sionem, & flamma devoravit fundamenta ejus. Nunquam credidissent re- 12
ges terræ & omnes habitatores orbis, venturum atq; ingressurum oppressorē & inimicū per portas Jerusalem. Propter peccata pro- 13
phetarum ejus, & crimen sacerdotum ejus, qui effuderunt in ea sanguinem innocentium; Vacillârunt magnates ejus in plateis ipsius, 14
fuerúntque sanguine conspersi, nec potuerunt tangere vestes eorum. Recedite ab eis, & im- 15
mundos vocate eos: transite, transite, & ne attingatis eos: quoniā irritantes cruciati etiam fuerunt, dixerunt inter gentes se non futuros ampliùs incolas. Dum adhuc subsisterem⁹, ca- 16
ligaverunt oculi nostri præ *expectatione* auxilii nostri: frustrà speculati sunt speculatores nostri versùs populum minimè liberaturum. Vultus Domini divisit illos, nec est ampliùs 17
intuiturus eos; *quia* vultus sacerdotum non sunt reveriti, neque senum miserti. Venati 18
sunt minutissimos quosque, eos qui ambulabant in plateis, *dicentes,* Appropinquavit terminus noster, impleti sunt dies nostri, quòd jam advenit tempus nostrum. Veloci- 19
ores erant persecutores nostri aquilis cœli, super montes persecuti sunt nos, & in deserto insidiati sunt nobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 والتنانين خلعوا ثديهم * اشبالهم رضعوا * بنات شعبي لغير شفاء مثل عصفور في الفلاة *
4 لصق لسان المرضع بحنكه بالعطش * الاطفال طلبوا خبزا ولم يكن لهم من يكسر *
5 الذين ياكلون الاطعمة فنوا في الخارج * المربون احتضنوا من المزابل في احضانهم * وعظم
6 اثم ابنة شعبي * اكثر من اثام سدوم المخسوفة بسرعة * ولم تتعب الايادي فيها * نقت اطهارها
7 اكثر من الثلج * اشرقوا اكثر من اللبن جمدوا * اكثر من حجارة الفيروزج جرمهم * اظلم
8 منظرهم اكثر من الفحم * لم يعرفوا في الخارج * لصق جلدهم بعظامهم * يبسوا وصاروا
مثل الخشبة * صار جرحى السيف احسن من جرحى الجوع * ذهبوا مطعونين من غلات 9
10 الحقول * ايدي النسوة المترائفات طبخن اولادهن * صاروا طعاما لهن في انكسار ابنة
11 شعبي * اكمل الرب غضبه * افاض رجز غضبه * واشعل نارا في صهيون فاكلت اساساتها *
12 لم تصدق ملوك الارض * جميع سكان المسكونة * ان العدو يدخل والحزين من ابواب
13 اورشليم * من خطايا انبيائها * وظلمات كهنتها * الذين اهرقوا دما زكيا في وسطها *
14 اضطرب ساهروها في الخارج * تدنسوا بالدم * اذ لا يستطيعون ان يلمسوا ثيابهم * ابعدوا
15 من الانجاس * ادعوهم * ابعدوا ابعدوا لا تلمسوهم * لانهم استعبدوا وتزعزعوا وقالوا في الامم * لا
يعودون ان يسكنوا * وجه الرب نصيبهم * لا يعود ان ينظرهم * لم ياخذوا بوجه الكهنة 17
16 ولم يرحموا المشايخ * حين كنا بعد فنيت اعيننا الى معونتنا * باطل الذين يرقبونا رقبنا امة
لا تخلص * اصطادوا صغارنا * ان لا يعبروا في شوارعنا * اقترب زماننا * كملت ايامنا * حضر وقتنا * 18
19 صار طاردونا خفافا اكثر من نسور السماء على الجبال * كمنوا لنا في الجبال واختلسونا *

Vel dracones ipsi nudant mammas suas, 3
catuli eorum lac sugunt: filiæ popul. mei sunt incurabiles, ut avis in ætre. Adhæ- 4
sit lingua lactentis faucibus ejus in siti: parvuli petierunt panem, nec fuit eis qui frangeret. Qui cibos comedebant, defece- 5
runt in foris: qui nutriebant sese, amplexati sunt è sterquiliniis in sinibus suis. Et ma- 6
jus extitit flagitiū filiæ populi mei, quàm flagitia Sodomæ quæ subitò absorpta fuit, non laborantibus in ea manibus. Puriores 7
erant sancti ejus nive, fulgebant, plusquam lac coagulati erant, præstantior erat quàm lapidum sapphiri incisio eorum. Ob- 8
scurior nunc *est aspectus eorum carbonibus, non agnoscuntur in foris, adhæsit cutis eorum ossibus eorum, exaruerunt, & ligno similes facti sunt. Vulnerati gladio* 9
pulchriores sunt vulneratis fame, interierunt confossi propter defectum *frugum agrorum. Manus mulierum clementium* 10
coxerunt filios suos, facti sunt illis cibus in contritione filiæ populi mei. Complevit 11
Dominus iram suam, profudit furorem iræ suæ, & accendit ignem in Sione, qui fundamenta ejus consumpsit. Non credidis- 12
sent reges terræ, & omnes orbis incolæ, ingressurum hostem & affligentem in portas Jerosolymorum. Propter peccata prophe- 13
tarum ejus, & perversitates sacerdotum ejus, qui effuderunt sanguinem innoxium in medio ipsius; Exagitati sunt vigiles e- 14
jus in foris, contaminati sunt sanguine, ita ut non possent tangere vestes eorum. Re- 15
cedite ab immundis; proclamate eis, Recedite, recedite, ne tangatis eos. Quia succensi & concussi sunt, dicite inter gentes; Non habitabunt ampliùs;

Transponit Literas Phe & Ain, ut in Hebr. & Græco.

Facies Domini quæ est pars eorum, non 17
videbit eos ampliùs: non enim *venerati sunt vultum sacerdotum, neque miserti sunt senum. Dum adhuc subsisteremus,* 16
defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum respicientes*; fallaces fuerunt qui speculati sunt nobis: respeximus gentem minimè salvaturam. Venati sumus par-* 18
vulos nostros, ut non transirent per vicos nostros. Appropinquavit tempus nostrum, finiti sunt dies nostri, adest momentum nostrum: Facti sunt persecutores nostri ve- 19
lociores aquilis cœli super montes; insidiati sunt super montes, et prædati sunt nos.

cujus : eorum foveis in est captus Domini unctus nares noſtri Spiritus

20 רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְהוָה נִלְכַּד בִּשְׁחִיתוֹתָם אֲשֶׁר

Edom filia lætare & Gaude .gentes inter vivemus ejus umbra in diximus

אָמַרְנוּ בְּצִלּוֹ נִחְיֶה בַגּוֹיִם׃ שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי בַּת־אֱדוֹם

inebriaberis ,calix transibit te ſuper etiam ,Hus terra in habitans

21 יוֹשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ עוּץ גַּם־עָלַיִךְ תַּעֲבָר־כּוֹס תִּשְׁכְּרִי

te transmigrare ad addet non, Sion filia tua iniquitas eſt Conſumpta te denudabis &

22 וְתִתְעָרִי׃ תַּם־עֲוֹנֵךְ בַּת־צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ

tua peccata ſuper diſcooperuit, Edom filia tuam iniquitatem viſitavit

פָּקַד עֲוֹנֵךְ בַּת־אֱדוֹם גִּלָּה עַל־חַטֹּאתָיִךְ׃

CAP. V. ה

noſtrum opprobrium vide & , aſpice nobis fuerit quid Domine Recordare

1 זְכֹר יְהוָה מֶה־הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת־חֶרְפָּתֵנוּ׃

alienigenis ad noſtræ domus , extraneos ad eſt verſa noſtra Hæreditas

2 נַחֲלָתֵנוּ נֶהֶפְכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים׃

noſtra Aqua .viduæ veluti noſtræ matres, patre abſque fuimus Pupilli

3 יְתוֹמִים הָיִינוּ אֵין אָב אִמֹּתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת׃ מֵימֵינוּ

noſtra colla Super .venerunt pretio in noſtra ligna ,bibimus argento in

4 בְּכֶסֶף שָׁתִינוּ עֵצֵינוּ בִּמְחִיר יָבֹאוּ׃ עַל צַוָּארֵנוּ

Ægypto .nobis dabatur requies non ,laboravimus ,paſſi perſecutionē

5 נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ לֹא הוּנַח־לָנוּ׃ מִצְרַיִם

ſijin non ,peccaverunt noſtri Patres .panē ſaturandum ad Aſſyrio ,manum dedimus

6 נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם׃ אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ אֵינָם

liberans .noſtri ſunt dominati Servi .portavimus eorum iniquitates nos &

7 וַאֲנַחְנוּ עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ׃ עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָנוּ פֹּרֵק

faciebus à noſtrum panem afferebamus noſtra anima In .eorum manu è non

8 אֵין מִיָּדָם׃ בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי

procellarum faciebus à incaluerunt clibanus tanquam noſtra Pellis .deſerti gladii

9 חֶרֶב הַמִּדְבָּר׃ עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת

Principes .Jehudah civitatibus in virgines ,compreſſerunt Sijō in Mulieres .famis

10 רָעָב׃ נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְּתֻלֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה׃ שָׂרִים

Juvenes .ſunt honoratæ non ſenum facies ,fuerunt ſuſpenſi eorum manu in

11 בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ׃ בַּחוּרִים

ceſſaverunt porta à Senes .impegerunt lignum in pueri & ,tulerunt molendum

12 טְחוֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ׃ זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ

luctū in eſt verſus ,noſtri cordis gaudiū Ceſſavit .ſua muſicâ è juvenes

13 בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם׃ שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל

peccavimus quia nobis nunc væ noſtri capitis corona Cecidit .noſtra chorus

14 מְחֹלֵנוּ׃ נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי־נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ׃

noſtri oculi ſunt obtenebrati iſta Propter ,noſtrum cor mœrens fuit hoc Propter

15 עַל־זֶה הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ עַל־אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ׃

Tu .eo in ambulaverunt vulpes ,eſt deſolat quia ,Sijon montē Propter

16 עַל הַר־צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם שׁוּעָלִים הִלְּכוּ־בוֹ׃ אַתָּה

quid Ut .generationē & generationē in tuū ſoliū ,permanebis ſeculū in Dñe

20 יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדֹר וָדוֹר׃ לָמָּה

?dierum longitudinem in nos derelinques ,noſtri obliviſceris perpetuū In

לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

quemadmodum ſicut noſtros dies innova :cōvertemur & ,te ad Domine nos Cōverte

21 הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃

valde uſque nos contra es iratus ,nos reprobaſti reprobando Quimimo

22 כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד־מְאֹד׃

Verſio VULG. LAT.

10 *Res.* Spirit⁹ oris noſtri Chriſtus Dñs capt⁹ eſt in peccatis noſtris: cui dixim⁹; In umbra tua vivem⁹ in Gentib⁹. 21 *Sin.* Gaude, & lætare filia Edom, quæ habitas in terra Hus: ad te quoq; perveniet calix, inebriaberis, atque nudaberis. 22 *Thau.* Completa eſt iniquitas tua filia Sion, non addet ultrà ut tranſmigret te: viſitavit iniquitatem tuam filia Edom, diſcooperuit peccata tua.

Oratio *Jeremiæ* Prophetæ.

CAP. V.

1 Recordare, Domine, quid acciderit nobis: intuere, & reſpice 2 opprobriū noſtrum. Hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos, dom⁹ 3 noſtræ ad extraneos. Pupilli facti ſumus abſque patre, matres no- 4 ſtræ quaſi viduæ. Aquam noſtrā pecuniâ bibim⁹: ligna noſtra pre- 5 tio comparavimus. Cervicib⁹ noſtris minabamur, laſſis non daba- 6 tur requies. Ægypto dedim⁹ manum, & Aſſyriis ut ſaturaremur 7 pane. Patres noſtri peccaverunt, & non ſunt: & nos iniquitates 8 eorū portavimus. Servi dominati ſunt noſtrî: non fuit qui redime- 9 ret de manu eorum. In animabus noſtris afferebamus panē nobis, à 10 facie gladii in deſerto. Pellis noſtra, quaſi clibanus exuſta eſt à fa- 11 cie tempeſtatū famis. Mulieres in Sion humiliaverunt, & virgines 12 in civitatib⁹ Juda. Principes manu ſuſpenſi ſunt: facies ſenū non 13 erubuerunt. Adoleſcentibus impudicè abuſi ſunt: & pueri in li- 14 gno corruerunt. Senes defecerunt de portis, juvenes de choro pſal- 15 lentium. Defecit gaudiū cordis noſtri: verſus eſt in luctum chor⁹ 16 noſter. Cecidit corona capitis noſtri: væ nobis, quia peccavim⁹. 17 Propterea mœſtum factū eſt cor noſtrum, ideò contenebrati ſunt 18 oculi noſtri. Propter montē Sion quia diſperiit, vulpes ambulave- 19 rūt in eo. Tu autē, Dñe, in æternū pmanebis, ſoliū tuum in genera- 20 tionē & generationē. Quarè in ppetuū obliviſcēris noſtrî? derelinques nos in longitudine dierū? 21 Converte nos, Dñe, ad te, & convertemur: innova dies noſtros, ſicut à principio. 22 Sed projiciens repuliſti nos, iratus es contra nos vehementer.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp.

10 ΡΗ'ΧΣ. Πνεῦμα προσώπου ἡμῶν χριστὸς κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς αὐτῶν, (π) οὗ εἴπαμεν, Ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ζησόμεθα 21 ἐν τοῖς ἔθνεσι. ΧΣΕ'Ν. Χαῖρε καὶ εὐφραίνου θύγατερ Ἰδουμαίας ἡ κατοικοῦσα (ϙ) ἐπὶ γῆς, καί γε ἐπὶ σὲ διελεύσεται (ρ) τὸ ποτήριον κυρίου, (σ) μεθυσθήσῃ καὶ ἀποχεεῖς. 22 ΘΑΥ'. Ἐξέλιπεν ἡ ἀνομία σου θύγατερ Σιών, οὐ προσθήσει (τ) τοῦ ἀποικίσαι σε. ἐπεσκέψατο (υ) ἀνομίας σου θύγατερ Ἐδώμ, ἀπεκάλυψεν ἐπὶ τὰ ἀσεβήματά σου. MS.A. (π) οἳ (ϙ) ἐπὶ τῆς γῆς, (ρ) ποτήριον (σ) καὶ μεθυσθήσῃ (τ) ἔτι ἀποικίσαι (υ) ἀδικίαν

ΚΕΦ. ε'.

1 Μνήσθητι κύριε, ὅ,τι ἐγενήθη ἡμῖν· ἐπί- 2 βλεψον, καὶ ἴδε τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν. Κληρονομία ἡμῶν μετεστράφη ἀλλοτρίοις, οἱ οἶ- 3 κοι ἡμῶν ξένοις. Ὀρφανοὶ ἐγενήθημεν, οὐχ ὑπάρχει πατήρ, μητέρες ἡμῶν (α) ὡς αἱ χῆ- 4 ραι. Ὕδωρ ἡμῶν ἐν ἀργυρίῳ ἐπίομεν, ξύλα 5 ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι (β) ἦλθεν. Ἐπὶ τὸν τράχηλον ἡμῶν ἐδιώχθημεν, ἐκοπιάσαμεν, οὐκ 6 ἀνεπαύθημεν. Αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα, Ἀσ- 7 σοὺρ εἰς πλησμονὴν αὐτῶν. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἥμαρτον, οὐχ ὑπάρχουσιν, ἡμεῖς τὰ 8 ἀνομήματα αὐτῶν ὑπέσχομεν. Δοῦλοι ἐκυρίευσαν ἡμῶν, λυτρούμενος οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς χει- 9 ρὸς αὐτῶν. Ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσοίσομεν ἄρτον ἡμῶν, ἀπὸ προσώπου ῥομφαίας τῆς ἐ- 10 ρήμου. Τὸ δέρμα ἡμῶν ὡς κλίβανος ἐπελειώθη, συνεσπάσθησαν ἀπὸ προσώπου καταιγί- 11 δων λιμοῦ. Γυναῖκας ἐν Σιὼν ἐταπείνωσαν, 12 παρθένους ἐν πόλεσιν Ἰούδα. Ἄρχοντες ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐκρεμάσθησαν, πρεσβύτεροι οὐκ 13 ἐδοξάσθησαν. Ἐκλεκτοὶ κλαυθμὸν ἀνέλαβον, 14 καὶ νεανίσκοι ἐν ξύλῳ ἠσθένησαν. Καὶ πρεσβῦται ἀπὸ πύλης κατέπαυσαν, ἐκλεκτοὶ ἐκ 15 ψαλμῶν αὐτῶν κατέπαυσαν. Κατέλυσε χαρὰ καρδίας ἡμῶν, ἐστράφη εἰς πένθος ὁ 16 χορὸς ἡμῶν· Ἔπεσεν ὁ στέφανος (γ) ἡμῶν 17 τῆς κεφαλῆς· οὐαὶ δὲ ἡμῖν, ὅτι ἡμάρτομεν. Περὶ τούτου ἐγενήθη (δ) ὀδύνη, ὀδυνηρὰ ἡ καρδία ἡμῶν, περὶ τούτου ἐσκότασαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡ- 18 μῶν. Ἐπ' ὄρος Σιών, ὅτι ἠφανίσθη, ἀλώ- 19 πεκες διῆλθον ἐν αὐτῇ. Σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα κατοικήσεις, ὁ θρόνος σου εἰς γενεὰν 20 καὶ γενεάν. Ἵνα τί εἰς νῖκος ἐπιλήσῃ ἡμῶν, καταλείψεις ἡμᾶς εἰς μακρότητα ἡμερῶν; 21 Ἐπίστρεψον ἡμᾶς κύριε πρὸς σέ, καὶ ἐπιστραφησόμεθα· καὶ ἀνακαίνισον ἡμέρας ἡμῶν 22 καθὼς ἔμπροσθεν. Ὅτι ἀπωθέμενος ἀπώσω ἡμᾶς, ὠργίσθης ἐφ' ἡμᾶς ἕως σφόδρα. (†)

MS.A. (α) ὡς χῆραι ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν, ξύλα (β) ἦλθον, (γ) τῆς κεφαλῆς ἡμῶν· (δ) ὀδυνηρὰ

cum Tranſ. LAT.

20 *RECHS. Spiritus faciei noſtræ Chriſt⁹ Dominus captus eſt in corruptionib⁹ (p) ipſorum, de quo diximus; In umbra ejus vivemus in gentibus.* 21 *CHSEN. Gaude, & lætare, filia Idumeæ, quæ habitas ſuper (q) terrā: etiā ſuper te tranſibit calix Domini: inebriaberis, & effundes.* 22 *THAU. Defecit iniquitas tua, filia Sion: non adjiciet (r) tranſmigrare te. Viſitavit iniquitates tuas, filia Edom: revelavit ſuper impietates tuas.*

CAP. V.

1 *Recordare, Domine, quod factum eſt nobis: Reſpice, & vide opprobrium noſtrum.* 2 *Hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos, dom⁹ noſtræ ad extraneos.* 3 *Pupilli facti ſum⁹, non eſt pater: matres noſtræ quaſi viduæ.* 4 *Aquā noſtram in argento bibimus: ligna noſtra in commutatione (a) venerunt.* 5 *Super collum noſtrum: paſſi ſumus perſequutionem, laboravim⁹ non habuimus requiem.* 6 *(b) Ægyptus dedit manum: Aſſur ad ſatietatem ipſorum.* 7 *Patres noſtri peccaverunt, non ſunt: nos iniquitates eorum portavimus.* 8 *Servi dominati ſunt noſtrî: qui redimat, non eſt, de manu eorum.* 9 *In animab⁹ noſtris afferem⁹ panē noſtrum, à (c) facie gladii deſerti.* 10 *Pellis noſtra quaſi clibanus (d) exuſta eſt: convulſæ ſunt à facie tempeſtatum famis.* 11 *Mulieres in Sion humiliaverunt, virgines in civitatibus Juda.* 12 *Principes in manib⁹ ipſorū ſuſpenſi fuerūt; ſeniores non ſunt glorificati.* 13 *Electi ploratū aſſumpſerunt, et adoleſcentes in ligno infirmati ſunt.* 14 *Et ſenes à porta ceſſaverunt: electi à pſalmis ſuis* 15 *ceſſaverūt. Defecit gaudiū cordis noſtri: verſus eſt in luctū chorus* 16 *noſter: Cecidit corona capitis noſtri. Væ autē nobis, quia peccavimus.* 17 *Propterea fuit (e) mœror, mœſtum cor noſtrum: ideò contenebrati ſunt oculi noſtri.* 18 *Super montē Sion, quia diſperiit, vulpes ambulaverunt in ea.* 19 *Tu autē, Domine, in æternū habitabis: Soliū tuū in generationē, et generationem.* 20 *Quarè in finē obliviſcēris noſtrî? derelinques nos in longitudinē dierū?* 21 *Cōverte nos, Domine, ad te, et convertemur: et innova dies noſtros, ſicut à principio.* 22 *Repellens enim repuliſti nos: iratus es ſuper nos uſq; valdé.*

(†) Θρῆνοι Ἱερεμίου.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 מַלְכָּא יֹאשִׁיָּהוּ דַּהֲוָה חֲבִיב לָנָא כְּנִשְׁמַת רוּחַ חַיִּין דִּבְאַפָּנָא וַהֲוָה מְתָרְבֵי בִּמְשַׁח רְבוּתָא
דַּייָ אִתְּחַד בְּמְצַד חִבּוּלֵיהוֹן דְּמִצְרָאֵי דַּהֲוֵינָא אָמְרִין עֲלוֹהִי בִּטְלַל זְכוּתֵיהּ נֵחֵי בֵּינֵי
21 עַמְמַיָּא : חֲדִיאִי וּבְדִיחִי בְּרַתָּא דֶאֱדוֹם דְּמִתְבַּנְיָא בְּאַרְעָא דְעוּץ בְּכִנְיָאֵין אוֹכְלוֹסִין אַף
עֲלַיִךְ עָתִיד לְמֵיתֵי פּוּרְעָנוּתָא וְיצַדְיָן יָתִיךְ פַּרְכְוָאֵי וְתֶעְבַּר עֲלַיִךְ כַּס דִּלְוָט תְּרַוֵי וְתִתְרוֹקְנִי :
22 וּבָתַר כֵּן יִשְׁלַם עֲוָיָתִיךְ כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן וְתִתְפָּרְקִין עַל יְדוֹי דִּמְשִׁיחָא וְאֵלִיָּהוּ כַּהֲנָא רַבָּא וְלָא
יוֹסִיף יְיָ תּוּב לְאַגְלוּתִיךְ וּבְהַהִיא זִמְנָא אַסְעַר עֲוָיָתִיךְ בְּרַתָּא דֶאֱדוֹם וְיֵיתוֹן פַּרְסָאֵי וְיָעִיקוּן
לִךְ וְיצַדּוּן יָתִיךְ אֲרוּם אִתְפַּרְסַם קֳדָם יְיָ עַל חוֹבָתִיךְ :

ה

1 הֲוֵי דְכִיר יְיָ מַה דְּאִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי לָנָא אִסְתַּכַּל מִן שְׁמַיָּא וַחֲזֵי יָת כִּסּוּפָנָא : אַחְסַנְתָּנָא
2 אִתְהַפְּכַת לְחִלּוֹנָאֵי בֵּיתָנָא לְעַמִּין נוּכְרָאִין : הֲוֵינָא מְתִילִין לְיַתְמִין דְּלֵית לְהוֹן אַבָּא 3
אִמְּהָתָנָא כְּאַרְמְלָן דַּאֲזַלוּ גַּבְרֵיהוֹן בְּקִרְוֵי יַמָּא וּמְסַפְּקָא לְהוֹן אִם אִנּוּן קַיָּמִין : מֵימָנָא 4
בְּכַסְפָּא שְׁתֵינָא קִסָּנָא בְּדָמִין יֵיתוֹן : עַל פִּרְקַת צַוְּרָנָא אִטְעַנְנָא כַּד הֲוֵינָא אָזְלִין בְּשִׁבְיָתָא 5
חֲמָא נְבוּכַדְנֶצַּר רַשִׁיעָא סַרְכַיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּאֲזַלִין רֵיקָנִין פַּקֵּד לְחִיטָא סִפְרֵי אוֹרָיְתָא
וּלְמֶעְבַּד מִנְּהוֹן גּוֹאלְקָן וּמְלִיאוּ יָתְהוֹן מִן פְּרִידָא דִּי עַל סְפַר פְּרָת וְטַעֲנוּ יָתְהוֹן עַל
צַוְּרֵיהוֹן בְּהַהִיא זִמְנָא לְעֵינָא לָא הֲוָת נִיחָא לָנָא : מִצְרַיִם יְהַבְנָא סְטַר לְאִתְפַּרְנְסָא תַּמָּן 6
וּלְאַתּוּר לְמִסְבַּע לַחְמָא : אֲבָהָתָנָא חָבוּ וְלֵיתְהוֹן בְּעָלְמָא וַאֲנַחְנָא בָּתְרֵיהוֹן עֲוָיָתְהוֹן 7
סוֹבַרְנָא : בְּנוֹי דְחָם דְּאִתְיְהִיבוּ עַבְדִּין לִבְנוֹי דְשֵׁם אִנּוּן שַׁלִּיטוּ בָנָא פָּרִיק לֵית מִיְּדֵיהוֹן : 8
בְּנַפְשָׁנָא נַיְתֵי לְחַם פַּרְנָסוּתָנָא מִן קֳדָם קְטוֹל דְּחַרְבָּא דְּאָתֵי מִן סְטַר מַדְבְּרָא : מַשְׁכָּנָא 9 10
הֵיךְ תַּנּוּרָא אִתְקַדְּרוּ מִן קֳדָם מַפַּח כַּפְנָא : נְשַׁיָּא דַּהֲווֹ נְסִיבָן לִגְבַר בְּצִיּוֹן אִתְעַנִּיאוּ מִן 11
נוּכְרָאֵי וּבְתוּלָתָא בְּקִרְוֵי יְהוּדָה מִן כַּשְׂדָּאֵי : רַבְרְבָנִין בִּידֵיהוֹן אִצְטְלִיבוּ אַפֵּי סָבַיָּא לָא 12
סַבְּרוּ : רוּבִין רֵיחַיָּא נְטַלוּ וְטַלְיָא בִּצְלִיבַת קֵיסָא תְּקַלוּ : סָבַיָּא מִתְּרַע סַנְהֶדְרִין אִתְבַּטִּילוּ 13 14
וְרוּבִין מִן בֵּית זְמָרֵיהוֹן : בְּטֵילַת חֶדְוַת לִבָּנָא אִתְהַפַּךְ לְאֶבְלָא חִנּוּגָנָא : נְפַלַת כְּלִילָא 15
דְּרֵישָׁנָא וַי לָנָא אֲרוּם חַבְנָא : עַל דֵּין בֵּית מוּקְדְּשָׁא דְּאִצְטְדֵי הֲוָה חַלִּישׁ לִבָּנָא וְעַל 16 17
אִלֵּין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דַּאֲזַלוּ בְּגָלוּתָא מִתַּמָּן הֲווֹ חֲשִׁיכָן עֵינָנָא : עַל טוּרָא דְצִיּוֹן דְּהוּא 18
צְדֵי תַּעֲלִין הַלִּיכוּ בֵיהּ : אַתְּ הוּא יְיָ לְעָלַם בֵּית מוֹתְבָךְ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא כּוּרְסֵי יְקָרָךְ לְדָרֵי 19
דָרַיָּא : לְמָה לְעָלְמִין תִּשְׁלִינָנָא תִּשְׁבְּקִנָּנָא לְאוֹרִיכוּת יוֹמִין : אֲתֵיב יְיָ יָתָנָא לְוָתָךְ וּנְתוּב 20 21
בִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵמְתָּא חַדֵּית יוֹמָנָא לְטָב כְּזִמַּן יוֹמַיָּא טָבַיָּא דַּהֲווֹ מִלְּקַדְמִין : אֲרוּם אֱלָהֵן 22
מִקֵּץ תְּקוּץ בָּנָא רְגוּזָא עֲלָנָא עַד לַחֲדָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

20 RES. Rex *Joſias* qui erat dilect⁹ nobis ſicut ſpiraculū ſpirit⁹ vitæ qui eſt in narib⁹ noſtris, & erat unct⁹ oleo unctionis Dñi, capt⁹ eſt in rete occiſionis *Ægyptiorum*: de quo dicebam⁹, In umbra juſtitiæ ejus vivemus inter populos. 21 SIN. Gaude, & lætare *filia* Idumeæ, quæ ædificata es in terra *Hus* inter multas turmas: ſup te quoq; futurū eſt ut veniat ultio: & deſolabunt te Parchevæi, & tranſibit ſup te calix maledictionis: inebriaberis & evacuaberis. 22 THAU. Et poſteà complebitur iniquitas tua cœt⁹ Sion, & liberaberis per manū Meſſiæ & Eliæ ſacerdotis magni: & non addet ultrà Dñs ut tranſmigrare faciat te: & in illo tempore viſitabo iniquitatē tuam *filia* Edom: & venient Perſæ, & anguſtiabunt te, & deſolabunt te; quia manifeſta ſunt coram Dño peccata tua.

CAP. V.

1 Recordare Dñe quid decretū ſit ut eveniret nobis: contemplare de cœlis, & vide opprobriū noſtrū. 2 Hæreditas noſtra verſa eſt prophanis; dom⁹ noſtræ populis extraneis. 3 Similes facti ſum⁹ pupillis, qui non habent patrē: matres noſtræ quaſi viduæ, quarū mariti perrexerunt ad civitates maris, & dubitatur de eis utrùm vivant. 4 Aquam noſtram argento bibim⁹, & ligna noſtra pecuniis adducebantur. 5 Super juncturā cervicis noſtræ onerati ſum⁹ quando pergebam⁹ in captivitatē, vidit Nabuchodonoſor impi⁹ præfectos filiorū Iſrael, qui ibant vacui; & præcepit ut conſuerent libros Legis, & ut facerent ex eis manticas: & impleverunt eas lapillis qui erant in ripa Euphratis, & oneraverunt eos ſup colla eorū: & in illo tempore laborabam⁹, non erat nobis requies. 6 Ægypto dedim⁹ lat⁹ ut nutriremur illic, & Aſſyriis ut ſaturaremur pane. 7 Patres noſtri peccaverunt, & non ſunt in ſeculo, & nos poſt eos iniquitates eorū portavim⁹. 8 Filii Cham qui traditi ſunt ſervi filiis Sem, dominati ſunt in nos, nec eſt qui redimat de manib⁹ eorū. 9 In animab⁹ noſtris adducebam⁹ panē alimenti noſtri, propter occidentes gladio qui veniebāt de latere deſerti. 10 Pelles noſtræ ſicut furnus denigratæ ſunt propter inflationem famis. 11 Mulieres quæ erant nuptæ viro in Sion, afflictæ ſunt *ab alienigenis*, & virgines in civitatib⁹ Juda à Chaldæis. 12 Principes manib⁹ eorū ſuſpenſi ſunt; faciē ſenū non ſunt reveriti. 13 Juvenes molas tulerunt, & pueri in patibulo ligneo corruerunt. 14 Senes à porta judicū ordinariorū ceſſaverunt, & juvenes à domo cantici ſui. 15 Ceſſavit lætitia cordis noſtri, verſus eſt in luctum chor⁹ noſter. 16 Cecidit corona capitis noſtri: væ nobis quia peccavim⁹. 17 Propter domū ſanctuarii quæ deſerta eſt, infirmatū eſt cor noſtrū: & propter iſtum populum domus Iſrael, qui abiit indè in tranſmigrationē, obſcurati ſunt oculi noſtri. 18 Propter montēSion quia deſolatus eſt; vulpes ambulaverūt in eo. 19 Tu ipſe Dñe in æternū es: dom⁹ habitationis tuæ in cœlis excelſis, ſoliū gloriæ tuæ in generationes generationū. 20 Quare in æternū repellis nos? relinquis nos in longitudinem dierū? 21 Converte nos Dñe ad te, & convertemur ad pœnitentiam perfectam: innovabis dies noſtros in bonū, juxta tempus dierum bonorum qui fuerunt ab initio. 22 Quamvis deteſtatione deteſtatus ſis nos, iratus es contra nos jam plus ſatis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܪ * ܪܘܚܐ ܕܐܦܝܢ ܡܫܝܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܬܬܨܝܕ ܒܚܒܠܗܘܢ. ܗܘ ܕܐܡܪܢ. ܕܒܛܠܠܗ
21 ܢܚܐ ܒܥܡܡܐ. * ܫ * ܚܕܝ ܘܪܘܙܝ ܒܪܬ ܐܕܘܡ ܕܝܬܒܐ ܒܐܪܥܐ ܕܥܘܨ. ܐܦ ܥܠܝܟܝ
22 ܢܥܒܪ ܟܣܐ. ܘܬܪܘܝܢ ܘܬܬܕܘܢܝܢ. * ܬ * ܫܠܡܘ ܚܛܗܝܟܝ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܘܠܐ
ܢܘܣܦ ܠܡܫܒܝܟܝ. ܐܬܦܩܕܘ ܥܘܠܝܟܝ ܒܪܬ ܐܕܘܡ. ܐܬܓܠܝܘ ܚܛܗܝܟܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

* ܨܠܘܬܗ ܕܐܪܡܝܐ *

1 * ܐܬܕܟܪ ܡܪܝܐ: ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܠܢ. ܚܘܪ ܘܚܙܝ ܚܣܕܢ. * ܝܪܬܘܬܢ ܐܬܗܦܟܬ ܠܢܘܟܪܝܐ
2 ܘܒܬܝܢ ܠܢܘܟܪܝܐ. * ܝܬܡܐ ܗܘܝܢ ܘܠܐ ܐܒܐ. ܘܐܡܗܬܢ ܐܝܟ ܐܪܡܠܬܐ. * ܡܝܢ ܒܟܣܦܐ
3 ܐܫܬܝܢ. ܘܩܝܣܝܢ ܒܕܡܝܐ. * ܐܬܘ ܥܠ ܨܘܪܢ: ܐܬܪܕܦܢ ܘܠܐܝܢ. ܘܠܐ ܐܬܬܢܝܚܢ. * ܡܨܪܝܐ
4
5 ܝܗܒܘ ܐܝܕܐ. ܘܐܬܘܪܝܐ ܠܡܣܒܥܘ ܠܚܡܐ. * ܐܒܗܝܢ ܚܛܘ ܘܠܝܬ ܐܢܘܢ. ܘܚܢܢ
6
7 ܚܛܗܝܗܘܢ ܣܒܠܢ. * ܥܒܕܐ ܐܫܬܠܛܘ ܒܢ. ܘܠܝܬ ܡܢ ܕܦܪܩ ܠܢ ܡܢ ܐܝܕܝܗܘܢ. * ܒܢܦܫܢ
8 ܢܝܬܐ ܠܚܡܢ ܡܢ ܩܕܡ ܚܪܒܐ ܕܡܕܒܪܐ. * ܡܫܟܝܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܡ ܬܢܘܪܐ ܐܬܩܡܛܘ. ܘܐܬܟܡܪܘ ܡܢ
9
10 ܩܕܡ ܫܢܕܐ ܕܟܦܢܐ. * ܢܫܐ ܒܨܗܝܘܢ ܛܢܦܘ. ܘܒܬܘܠܬܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܪܘܪܒܢܐ
11 ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܐܨܛܠܒܘ. ܘܐܦܝ ܣܒܐ ܠܐ ܢܟܦܘ. * ܥܠܝܡܐ ܛܚܢܐ ܛܥܢܘ. ܘܛܠܝܐ ܒܩܝܣܐ
12
13 ܐܬܬܩܠܘ. * ܣܒܐ ܡܢ ܬܪܥܐ ܒܛܠܘ. ܘܥܠܝܡܐ ܡܢ ܙܡܪܗܘܢ. * ܒܛܠܬ ܚܕܘܬܐ ܕܠܒܢ.
14
15 ܐܬܗܦܟ ܠܐܒܠܐ ܚܘܓܢ. * ܢܦܠ ܟܠܝܠܐ ܕܪܫܢ. ܘܝ ܠܢ ܕܚܛܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܐ ܕܘܝ
16
17 ܠܒܢ. ܘܡܛܠ ܗܠܝܢ ܚܫܟ ܥܝܢܝܢ. * ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ ܕܐܬܚܪܒ. ܬܥܠܐ ܗܠܟܘ ܒܗ.
18
19 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܪܝܐ ܠܥܠܡ ܝܬܒ ܐܢܬ. ܘܟܘܪܣܝܟ ܠܕܪ ܕܪܝܢ. * ܠܐ ܠܥܠܡ ܬܫܒܘܩܝܢ ܘܬܛܥܝܢ
20 ܠܐܘܪܟܐ ܕܝܘܡܬܐ. * ܐܦܢܝܢ ܡܪܝܐ ܠܘܬܟ. ܘܢܬܦܢܐ. ܚܕܬ ܝܘܡܬܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ.
21 * ܡܛܠ ܕܡܣܠܝܘ ܐܣܠܝܬܢ. ܘܪܓܙܬ ܥܠܝܢ ܛܒ.
22

* ܫܠܡ ܡܠܬܗ ܕܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ *

20 Spiritus facierum noſtrarum unctus Domini, capt⁹ eſt in fovea eorum, ille ſub cujus umbra dicebamus nos victuros inter gentes. 21 Gaude & lætare filia Adum, quæ habitas in terra Us: etiam ad te perveniet calix, & inebriaberis, & cordolium patieris. 22 Conſumpta ſunt peccata tua filia Sionis, non abducet te ultrà in captivitatem: viſitabuntur ſcelera tua filia Adum, retegentur peccata tua.

CAP. V.

Oratio Jeremiæ.

1 Recordare Domine quid acciderit nobis, intuere & conſidera opprobrium noſtrum. 2 Hæreditas noſtra devoluta eſt ad extraneos, & dom⁹ noſtræ ad alienigenas. 3 Pupilli facti ſumus abſq; patre, & matres noſtræ ſicut viduæ. 4 Aquā noſtrā pecuniâ bibimus, & ligna noſtra pretio. 5 Impetunt cervices noſtras, jactamur, fatigamur, & non quieſcim⁹. 6 Ægyptii præbent manū & Aſſyrii, ut *nos* pane ſaturent. 7 Patres noſtri peccaverunt, & non ſunt; nos verò peccata eorum ſuſtinemus. 8 Servi dominantur in nos, nec eſt qui nos eripiat è manibus eorū. 9 Vitæ noſtræ periculo afferimus panem noſtrū, propter gladiū qui eſt in deſerto. 10 Cutes noſtræ ut à conſpectu fornacis corrugatæ ſunt, & ob cruciatū famis, atratæ. 11 Mulieres in Sione ſtupratæ ſunt, & virgines in civitatibus Judæ. 12 Magnates manib⁹ eorū ſuſpenſi fuerunt, & vultus ſenum non ſunt reveriti. 13 Adoleſcentes agitant molas, & juvenes ad ligna impingunt. 14 Senes è porta ceſſaverunt, & juvenes à lætitia ſua. 15 Deſiit hilaritas cordis noſtri, verſum eſt in luctū gaudium noſtrum. 16 Cecidit corona capitis noſtri; væ nobis, quia peccavimus. 17 Iccirco en mœret cor noſtrum, & ob id ecce tenebreſcunt oculi noſtri: 18 Propter montē Sionis, quòd ſit deſolatus, & vulpes ambulent in eo. 19 Tu verò Dñe, in æternū es & ſolium tuū in generationem generationum. 20 Ne in perpetuum derelinquas nos, & obliviſcaris noſtrî diuturnis temporib⁹. 21 Converte nos Dñe ad te, & convertemur; reſtaura dies noſtros ut olim. 22 Jam enim ſatis diu abominatus es nos, et in nos admodū indignatus.

Libri Jeremiæ Prophetæ finis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * روح وجهنا مسيح الرب أخذ بمفاسدهم * الذي قالوا انا نعيش في ظله في الامم * افرحي
21 وسري يا ابنة الادومية الساكنة على الارض * فان عليك يجوز كاس الرب * فتسكرين
22 وتسعين * انقطع اثمك يا ابنة صهيون * لا يعود ايضا ان يسبيك * تعهد ظلمك يا ابنة
ادوم * هتك فواحشك *

* الفصل الخامس * * صلاة ارمياء *

1 * اذكر يا رب ما صار لنا * اطلع وانظر تعييرنا * ميراثنا انتقل للغرباء * بيوتنا للغرباء *
2
3 * صرنا ايتاما * ليس اب * امهاتنا مثل ارامل منذ ايامنا * احطابنا بالثمن اتوا علي عنقنا *
4
5 * طردنا * تعبنا ولم نسترح * مصر دفعتنا ليد الموصل لشبعهم * اباونا اخطاوا فلم يوجدوا *
6
7 وكنا ابتلينا باثامهم * العبيد احتوطونا * وليس منقذ من يدهم * في نفوسنا ندخل خبزنا *
8
9 من وجه سيف البرية * جلودنا شيطت مثل تنور * تشنجوا من وجه عواصف الجوع * اذلوا
10
11 النساء في صهيون * العذاري في مدن يهوذا * علقت الروساء بايديهم * المشايخ لم يسروا *
12
13 * الجبارون اخذوا بكاء * والشبان ضعفت بالخشبة * والاشياخ فرغوا من الباب * الجبارون
14
15 كفوا من مزاميرهم * انحل فرح قلبنا * انقلب مزهرنا الي حزن * سقط اكليل راسنا * فالويل
16
17 لنا لانا اخطانا * من اجل هذا صار قلبنا موجعا * من اجل هذا اظلمت عيوننا * على جبل
18
19 صهيون * لانه فني * جازت الثعالب فيها * وانت يا رب تسكن الي الابد * كرسيك الي جيل
20 وجيل * لماذا تنسانا بالظفر * تتركنا الي طول الايام * ردنا يا رب فنرجع اليك * وجدد ايامنا
21
22 كما تقدم * لانك مقصي اقصيتنا * غضبت علينا الي الغاية *

20 *Spiritus facierum noſtrarum ch iſtus Domini, captus eſt dolis eorum, in cujus umbra dicebant nos victuros inter gentes.* 21 *Lætare & exulta O filia Idumææ quæ ſuper terram habitas: nam ſuper te tranſibit calix Domini, & inebriaberis, potúmque dabis.* 22 *Amputata eſt iniquitas tua O filia Sionis, non addet ultrà captivam te ducere, viſitabit perverſitatem tuam O filia Edom, deducet velum turpitudinum tuarum.*

CAP. V.

Oratio Jeremiæ.

1 *Recordare O Domine quid factum ſit nobis, vide, & conſidera opprobrium noſtrum.* 2 *Hæreditas noſtra tranſlata eſt ad alienos, domus noſtræ ad extraneos.* 3 *Facti ſumus pupilli, non eſt pater, matres noſtræ tanquam viduæ, inde à diebus noſtris.* 4 *Ligna noſtra pretio venerunt ſuper collum noſtrum.* 5 *Perſecutionem paſſi ſumus, laboravimus, & non quievimus.* 6 *Ægyptus tradidit nos in manū Aſſyriæ, propter ſatietatem ſuam.* 7 *Patres noſtri peccaverunt, & non exiſtunt: nos verò pœnam luimus iniquitatum eorum.* 8 *Servi cuſtodiunt nos, & non eſt qui eripiat è manu eorum.* 9 *Animarum noſtrarum periculo advehimus panem noſtrum, à facie gladii deſerti.* 10 *Pelles noſtræ uſtulatæ ſunt ut clibanus, corrugatæ ſunt à facie procellarum famis.* 11 *Humiliaverunt mulieres in Sione, virgines in urbibus Judæ.* 12 *Suſpenſi ſunt principes è manibus ſuis, ſenes haud honorantur.* 13 *Electi luctum aſſumpſerunt, juvenes infirmati ſunt in ligno,* 14 *Et ſenes defecerunt à porta, electi deſtiterunt à canticis ſuis.* 15 *Evanuit gaudium cordis noſtri, verſa eſt tibia noſtra in mœrorem.* 16 *Corruit corona capitis noſtri. Væ nobis, quia peccavimus.* 17 *Ob hoc factum eſt cor noſtrū dolens, ob hoc obtenebrati ſunt oculi noſtri;* 18 *Propter montem Sionis, quòd ille periérit, vulpes per hanc tranſiērūt.* 19 *Tu verò O Domine, manes in æternum, ſolium tuum in generationem & generationem.* 20 *Cur obliviſceris ſalutem noſtram, derelinquis nos in longitudinem dierum?* 21 *Reduc nos O Domine, ut redeamus ad te: & renova dies noſtros, ut antea.* 22 *Nam omninò repuliſti nos, iratus nobis es præter modum.*

EZECHIEL.

ספר יחזקאל : א

CAP. I. א

medio in *ego* & , menſis quinta *in* , quarto *in* ,anno trigeſimo *in* fuit Et
1 ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך־
vidi & , cœli ſunt aperti : Chebar fluvium *ſuper* tranſmigrationis
הגולה על־נהר כבר נפתחו השמים ואראה
quintus annus ipſe) , menſis quinta *In* .Dei viſiones
2 מראות אלהים : בחמשה לחדש היא השנה החמישית
ad Domini verbum fuit Eſſendo (.Jojachin regis tranſmigrationis
3 לגלות המלך יויכין : היה היה דבר־יהוה אל־
:Chebar flumen *ſuper* ,Chaſdim terra in ſacerdotem ,Buzi filium ,Jeehezchel
יחזקאל בן־בוזי הכהן בארץ כשדים על־נהר כבר
turbinis ventus ecce & ,vidi Et .Domini *manus* ibi eum ſuper fuit &
4 ותהי עליו שם יד־יהוה : וארא והנה רוח סערה
ei ſplendor & ,*ſeſe reciprocans* ignis & ,magna nubes ,Aquilone ab *veniens*
באה מן־הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו
.ignis medio de *flammæ crepitantis oculus* veluti ejus medio de & : *undique*
סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש :
,eorum aſpectus hic & : animalium quatuor ſimilitudo ejus medio de Et
5 ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן
quatuor & : uni facies quatuor Et .eis hominis ſimilitudo
6 דמות אדם להנה : וארבעה פנים לאחת וארבע
planta & : *rectus pes* eorum pedes Et .*eis* unicuique alæ
7 כנפים לאחת להם : ורגליהם רגל ישרה וכף
æris *oculus* tanquam ſcintillantes & ,vituli pedis planta veluti eorum *pedum*
רגליהם ככף רגל עגל ונצצים כעין נחשת
eorũ quadrilateris quatuor *ſuper* eorum alis *deſubter* hominis manꝰ Et .politi
8 קלל : וידו אדם מתחת כנפיהם על ארבעת רבעיהם
ad *femina* Junctæ .ipſis quatuor in eorum alæ & , eorum facies &
9 ופניהם וכנפיהם לארבעתם : חברת אשה אל־
latus ad *vir* , *ipſa eundo in* revertebantur non :eorum alæ *ſuam ſororem*
אחותה כנפיהם לא־יסבו בלכתן איש אל־עבר
facies &,hominis facies eorum facierum ſimilitudo Et .*bant ſuarum facierum*
10 פניו ילכו : ודמות פניהם פני אדם ופני
ſiniſtra à bovis facies & ; ipſorum quatuor dexteram ad , leonis
אריה אל־הימין לארבעתם ופני־שור מהשמאול
eorum alæ & ,eorum facies Et .ipſis quatuor aquilæ facies &:ipſis quatuor
11 לארבעתן ופני־נשר לארבעתן : ופניהם וכנפיהם
duæ & ,uniuſcuiuſque junctæ duæ : unicuique , deſuper *disjunctæ*
פרדות מלמעלה לאיש שתים חברות איש ושתים
:*ibãt ſuarũ facierum latus ad* unumquodque Et.eorum corpora *tegentes*
12 מכסות את גויתיהנה : ואיש אל־עבר פניו ילכו
revertebãtur non:ambulabãt,ambulandi *animus illuc* erat quo
אל אשר יהיה־שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו
prunarum veluti eorum aſpectus animalium ſimilitudo Et.*illa ambulando in*
13 בלכתן : ודמות החיות מראיהם כגחלי־
inter *perambulans* ipſa , lampadarum aſpectus tanquam,ardentium ignis
אש בערות כמראה הלפדים היא מתהלכת בין
.fulgur *egrediens* igne de & , igni ſplendor & : animalia
החיות ונגה לאש ומן־האש יוצא ברק :

Verſio VULG. LAT.

PROPHETIA EZECHIELIS.

CAP. I.

1 ET factum eſt in trigeſimo anno, in quarto, in quinta menſis, cùm eſſem in medio captivorum juxta fluvium Chobar, aperti ſunt cœli, & vidi viſiones Dei.
2 In quinta menſis, ipſe eſt annus quintus tranſmigrationis regis
3 Joachin, Factum eſt verbũ Domini ad Ezechielem filium Buzi ſacerdotem in terra Chaldæorũ, ſecus flumen Chobar: & facta eſt
4 ſuper eum ibi manus Domini. Et vidi, & ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna, & ignis involvens, & ſplendor in circuitu ejus : & de medio ejus quaſi ſpecies electri,
5 id eſt, de medio ignis : Et in medio ejus ſimilitudo quatuor animalium : & hic aſpectus eorum,
6 ſimilitudo hominis in eis. Quatuor facies uni, & quatuor pen-
7 næ uni. Pedes eorum pedes recti, & planta pedis eorum quaſi planta pedis vituli, & ſcintillæ
8 quaſi aſpectus æris candentis. Et manus hominis ſub pennis eorũ in quatuor partibus : & facies & pennas per quatuor partes habe-
9 bant. Junctæque erant pennæ eorum alterius ad alterum : non revertebantur cùm incederent : ſed unumquodq; ante faciẽ ſuã gra-
10 diebatur. Similitudo autem vultûs eorũ : facies hominis, et facies leonis à dextris ipſorũ quatuor; facies autem bovis, à ſiniſtris ipſorum quatuor; & facies aquilæ
11 deſupèr ipſorum quatuor. Facies eorum, & pennæ eorum extentæ deſupér : duæ pennæ ſingulorum jungebantur, & duæ tegebant
12 corpora eorum : Et unumquodque eorum coram facie ſua ambulabat : ubi erat impetus ſpiritûs, illuc gradiebantur, nec revertebantur cùm ambularent,
13 Et ſimilitudo animalium, aſpectꝰ eorum quaſi carbonum ignis ardentium, & quaſi aſpectus lampadarum. Hæc erat viſio diſcurrens in medio animaliũ, ſplendor ignis, & de igne fulgur egrediens.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

(†) ἸΕΖΕΚΙΗ'Λ.

ΚΕΦ. α'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει ἐν τῷ τετάρτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς, ϗ ἐγὼ ἤμην ἐν μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ· ϗ ἠνοίχθησαν οἱ οὐρανοὶ, ϗ ἴδον ὁράσεις Θεοῦ.
2 Πέμπτῃ τοῦ μηνός· τοῦτο τὸ ἔτος (α) τὸ πέμπτον τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ βασιλέως Ἰω-
3 ακείμ· Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἰεζεκιὴλ υἱὸν Βουζεὶ, τὸν ἱερέα, ἐν γῇ Χαλδαίων, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ· ϗ ἐγένετο
4 (β) ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου. Καὶ ἴδον, ϗ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαῖρον ἤρχετο ἀπὸ Βορρᾶ, ϗ νεφέλη μεγάλη ἐν αὐτῷ, ϗ φέγγος κύκλῳ αὐτοῦ ϗ πῦρ ἐξαστράπτον. ϗ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς (γ) ὅρασις ἠλέκτρου ἐν μέσῳ τοῦ πυ-
5 ρὸς, ϗ φέγγος ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὡς ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων· ϗ αὕτη ἡ ὅρασις αὐτῶν· ὁμοίωμα ἀνθρώπου ἐπ' αὐ-
6 τοῖς. Καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἑνὶ, καὶ
7 τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἑνί. Καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν ὀρθὰ, ϗ πτερωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν, ϗ σπινθῆρες, ὡς ἐξαστράπτων χαλκός· ϗ ἐλα-
8 φραὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν. Καὶ χεὶρ ἀνθρώπου ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπὶ τὰ
9 τέσσαρα μέρη αὐτῶν. Καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν (δ) τῶν τεσσάρων οὐκ ἐπεστρέφοντο ἐν τῷ βαδίζειν αὐτά· ἕκαστον (ε) ἀπέναντι τοῦ προσώπου
10 αὐτῶν ἐπορεύοντο. Καὶ (ζ) ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν, πρόσωπον ἀνθρώπου (η), ϗ πρόσωπον τοῦ λέοντος ἐκ δεξιῶν τοῖς τέσσαρσι, ϗ πρόσωπον μόσχου ἐξ ἀριστερῶν τοῖς τέσσαρσι, ϗ πρόσωπον ἀετοῦ
11 τοῖς τέσσαρσι. Καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτεταμέναι ἄνωθεν τοῖς τέσσαρσιν, ἑκατέρῳ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας, ϗ δύο ἐπεκάλυπτον ἐπάνω τοῦ σώματος αὐ-
12 τῶν. Καὶ ἑκάτερον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπορεύετο· οὗ ἂν (θ) ἦν τὸ πνεῦμα πορευό-
13 μενον (ι) ἐπορεύοντο, ϗ οὐκ ἐπέστρεφον. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων ὅρασις (ʹ) ὡς ἀνθράκων πυρὸς καιομένων, ὡς ὄψις λαμπάδων συστρεφομένων ἀναμέσον τῶν ζώων, ϗ φέγγος τοῦ πυρὸς, ϗ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξεπορεύετο (κ) ἀστραπή.

IEZECIEL.

CAP. I.

1 ET factum eſt in tricesimo anno, in quarto menſe, quintâ menſis; & ego eram in medio captivitatis ſuper fluviũ Chobar: et aperti ſunt cœli : & vidi viſiones
2 Dei: Quintâ menſis: (hic eſt annus quintus captivitatis regis
3 Joacim:) Et factum eſt verbum Domini ad Iezeciel filium Buzi ſacerdotem, in terra Chaldæorum, ſuper fluvium Chobar. Et facta eſt ſuper me manus Domini.
4 Et vidi: Et ecce ſpiritus (a) auferens veniebat ab Aquilone : & nubes magna in eo: (b) & ſplendor in circuitu ejus, & ignis fulgurans: Et in (c) medio ejus quaſi viſio electri in medio ignis, & (d) ſplendor in eo.
5 Et in medio quaſi ſimilitudo quatuor animalium: et hæc viſio eorũ. Similitudo hominis in
6 eis : Et quatuor facies uni, &
7 quatuor alæ uni: Et crura eorum recta; & pedes eorum pennati, et ſcintillæ, quaſi (e) fulgurans æs:
8 Et leves pennæ eorum: Et manus hominis ſub pennis eorum in qua-
9 tuor partibus ipſorum : E (f) facies eorum quatuor, non revertebantur, cùm incederent ipſa : unumquodque ante faciem ſuam
10 gradiebantur. Et ſimilitudo facierum eorum, facies hominis, & facies leonis à dextris, ipſis quatuor : & facies vituli à ſiniſtris, ipſis quatuor, & facies aquilæ
11 ipſis quatuor. (g) Et alæ eorum extentæ deſuper ipſis quatuor: unicuique duæ, conjunctæ ad ſe invicèm, et duæ cooperiebant de-
12 ſuper corpꝰ ipſorũ; Et unumquodque coram facie ſua ambulabat : quocumque ambulabat ſpiritus; ibant, & non revertebantur.
13 Et in medio animalium viſio quaſi carbonum ignis ardentium, quaſi viſio lampadarum diſcurrentium inter medium animalium : & ſplendor ignis : & de igne egrediebatur (h) fulgur.

ἀστραπή.

MS.A. (†) ..ζεκιὴλ προφήτης ιε'.

MS. A. (α) πέμπτον (β) ἐκεῖ ἐπ' (γ) ὁμοίωμα (δ) ϗ αἱ πτέρυγες αὐτῶν τῶν τεσσάρων ἐχόμεναι ἑτέρα τῆς ἑτέρας, ϗ τὰ πρόσωπα αὐτῶν οὐκ ἐπεστρέφοντο (ε) κατέναντι (ζ) ἡ ὁμοίωσις (η) αὐτοῖς, ϗ πρόσωπον λέοντος ἐκ δεξιῶν τοῖς τεσσάρσι, (θ) ἦ (ι) ἐπορεύετο, ϗ οὐκ ἐπέστρεφεν. (ʹ) ἀνθράκων (κ) ὡς ἀστραπή· ϗ τὰ ζῶα ἔτρεχον, ϗ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ Βεζέκ. Καὶ ἴδον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 והוה בתלתין שנין לזמן דאשכח חלקיה כהנא רבא ספרא דאוריתא בבית מקדשא
בעזרתא תחות אולמא בפלגות ליליא בתר מעלני סיהרא ביומי יאשיה בר אמון מלך
שבטא דבית יהודה בתמוז בחמשא לירחא אמר נביא ואנא בגו בני גלותא על נהר
2 כבר אתפתחו שמיא וחזית בחזו נבואה דישרת עלי חיזו יקר שכנתא דיי : בחמשא
3 לירחא היא שתא חמשתא לגלות מלכא יויכין : מהוי הוה פתגם נבואה מן קדם יי עם
יחזקאל בר בוזי כהנא בארעא דישראל תב תנינות ואתמלל עמיה במדינת ארע
4 כסדאי על נהר כבר ושרת עלוהי תמן רוח נבואה מן קדם יי : וחזית והא רוח עלעולא
אתי מן צפונא ענן רב ואשתא משתלהבא וזיהורא ליה סחור סחור ומגו עננא ומגו
5 עלעולא כעין חשמלא מגו אשתא : ומגוה דמות ארבע ברין ודין חזוהון דמות אנשא
6 להין : וארבעא אפין לחדא וארבע אפין לכל חד וחד שתת עסר אפין לבריתא חדא
מנין אפיא דארבע ברין שתין וארבעה אפין וארבעא גפין לחדא וארבעא גפין לכל
חד וחד שתת עסר גפין לכל אפא ואפא שתין וארבעא גפין לבריתא חדא והוו מנין
7 גפיא דארבע ברין מאתן וחמשין ושתא גפין : ורגליהון רגלין כיונן ופרסת רגליהון
8 כפרסת רגלין סגלגלן ומזיען עלמא במהכהן ומנצנצן כעין נחש מצלהב : וידין כידי
אנשא עביד להון מתחות גפיהון על ארבע סטריהון למחתי בהן גומרין דאשא
מביני כרוביא מתחות רקיעא דעל רישיהון למתן על חופני סרפיא למזרק על
אתר רשיעיא לאבדא חיביא עברי מימריה ואפיהון וגפיהון שוי לארבעתהין :
9 מכונן חדא לקביל חדא גפיהון לא מתחזרין במיזלהן בריא לקביל אפהא אזלן :
10 ודמות אפיהון אפי אנשא ואפי אריא עביד מימינא לארבעתהן ואפי תורא עביד
11 מסמלא לארבעתהן ואפי נשרא לארבעתהן : ואפיהן וגפיהן פרישן מלעלא לחדא
11 תרתין מכונן חדא ותרתין מכסן ית גויתהין : ובריא לקבל אפהא אזלא לאתר
13 דתהוי תמן רעוא למיזל אזלן לא מתחזרן במיזלהן : ודמות בריתא חזויהן כגומרין
דאשא בערן כחזו בעוריא אשתא משתלהבא בין בריתא וזיהוריא לאשתא ומן
אשתא נפיק ברקא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT. I.

1 ET factum eſt triginta *annis* poſtquàm inveniſſet Helchias ſacerdos magnus librum Legis in domo ſanctuarii in atrio ſub porticu, media nocte poſt occaſum Lunæ, in diebꝰ Joſiæ filii Amon regis tribꝰ domꝰ Juda, in menſe Thammuz, quinta die menſis, dixit Propheta: cũ eſſẽ in medio tranſmigrationis juxta fluviũ Chobar, aperti ſunt cœli, & vidi in viſione prophetiæ quæ reſedit ſup me, viſionẽ gloriæ majeſtatis Dñi : Quinta die menſis,
2 ipſe eſt annꝰ quintꝰ tranſmigrationis regis Joachin : Factũ eſt verbũ pro-
3 phetiæ à facie Dñi ad Ezechielem filiũ Buzi ſacerdotẽ in terra Iſrael. Iterũ ſecundò locutꝰ eſt cum eo in provincia terræ Chaldæorũ juxta fluviũ Chobar, & reſedit ſup eum ibi ſpiritus prophetiæ à facie Dñi. Et vidi & ecce
4 ventꝰ turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna & ignis inflammatꝰ, & ſplendor ei undiquaque, & de medio nubis & turbinis quaſi ſpecies electri ex medio ignis. Ex medio verò ejꝰ ſimilitudo quatuor creaturarum,
5 quarũ hic erat aſpectus, ut ſimilitudo hominis eſſet eis. Et quatuor facies
6 uni, & quatuor *vultus* unicuique: ſedecim facies unicuiq; creaturæ: numerꝰ vultuũ quatuor creaturarũ, ſexaginta & quatuor facies erant. *Et quatuor alæ uni, & quatuor pennæ unicuiq; ſedecim pennæ ſingulis faciebus, ſexaginta & quatuor pennæ creaturæ uni: numerꝰ pennarũ quatuor creaturarum, ducentæ & quinquaginta & ſex pennæ erant.* Et pedes earũ pedes
7 recti, & planta pedis earũ quaſi planta pedũ rotundorũ: & movebãt orbẽ *cùm incederent*, & ſplendebant in morẽ æris candentis. Et manꝰ quaſi ma-
8 nꝰ hominis factæ erãt eis ſub pennis earũ ad quatuor latera earũ, ut haurirẽt in eis prunas ignis de medio Cherubim ſub firmamento quod erat ſup capita earũ; ad dandũ ſup pugillos Seraphim, ut diſpergerent eas ſup locũ impiorũ, ad diſpergendos ſceleratos qui tranſgrediuntur verbũ ejꝰ: & facies earũ & pennæ earum æquales erãt ipſis quatuor. Directæ erãt pennæ ea-
9 rum una ex adverſo alterius: non reflectebantur cùm ambularent creaturæ, ſed ante faciem ſuam gradiebantur. Et ſimilitudo vultus earum, facies ho-
10 minis, & facies leonis factæ erant à dextera illis quatuor, facies autem bovis facta erat à ſiniſtra illis quatuor, & facies aquilæ illis quatuor. Et faci-
11 es earum & pennæ earum extenſæ deſuper : duæ pennæ uniuſcujuſque directæ erant è regione alterius, & duæ tegebant corpora earum. Creaturæ
12 autem ante faciem ſuam ambulabant, ad locum, quò volebant ire, ibant : non convertebantur cùm ambularent. Et ſimilitudo creaturarum &
13 aſpectus earum quaſi carbonum ignis ardentium, quaſi aſpectus lampadum : ignis inflammatus [*erat*] inter creaturas, & ſplendor [*erat*] igni, & de igne egrediebatur fulgur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܬܒܐ ܕܢܒܝܘܬܗ ܕܚܙܩܝܐܝܠ ܢܒܝܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܘܗܘܐ ܒܫܢܬ ܬܠܬܝܢ ܒܐܪܒܥܐ ܒܝܪܚܐ ܒܚܡܫܐ ܒܗ. ܘܐܢܐ ܒܝܬ ܫܒܝܬܐ ܗܘܝܬ. ܥܠ ܢܗܪ ܟܒܪ. ܘܐܬܦܬܚܘ ܫܡܝܐ. ܘܚܙܝܬ ܚܙܘܐ ܕܐܠܗܐ.
2 * ܒܚܡܫܐ ܒܝܪܚܐ. ܫܢܬ ܚܡܫ ܠܫܒܝܬܗ ܕܝܘܝܟܝܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
3 * ܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܚܙܩܝܐܝܠ ܒܪ ܒܘܙܝ ܟܗܢܐ ܒܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ ܥܠ ܢܗܪ ܟܒܪ. ܘܗܘܬ ܥܠܝ ܬܡܢ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ.
4 * ܘܚܙܝܬ ܘܗܐ ܪܘܚܐ ܕܥܠܥܠܐ ܐܬܝܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ. ܥܢܢܐ ܪܒܐ. ܘܢܘܪܐ ܕܡܬܠܗܒܐ ܘܡܢܗܪܐ ܚܕܪܝܗ. ܘܡܢ ܓܘܗ ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܡܢ ܓܘ ܢܘܪܐ.
5 * ܘܡܢ ܓܘܗ ܕܡܘܬܐ ܕܐܪܒܥ ܚܝܘܢ. ܘܗܢܐ ܚܙܘܗܝܢ. ܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܒܪܢܫܐ.
6 * ܘܐܪܒܥܐ ܐܦܝܢ ܠܚܕܐ. ܘܐܪܒܥ ܓܦܝܢ ܠܚܕܐ.
7 * ܘܪܓܠܝܗܝܢ ܦܫܝܛܢ. ܘܦܪܣܬܐ ܕܪܓܠܝܗܝܢ ܐܝܟ ܦܪܣܬܐ ܕܥܓܠܐ. ܘܡܨܡܚܢ ܐܝܟ ܢܚܫܐ ܩܠܝܠܐ.
8 * ܘܐܝܕܐ ܕܒܪܢܫܐ ܠܬܚܬ ܡܢ ܓܦܝܗܝܢ. ܥܠ ܐܪܒܥܐ ܣܛܪܝܗܝܢ. ܘܐܦܝܗܝܢ ܘܓܦܝܗܝܢ ܒܣܛܪܝܗܝܢ.
9 * ܘܓܦܝܗܝܢ ܢܩܝܦܢ ܗܘܝ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܟܠ ܐܝܟܐ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܝ. ܒܣܘܟܠܗܝܢ ܐܙܠܝܢ ܗܘܝ. ܘܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܗܘܝ.
10 * ܘܕܡܘܬܐ ܕܐܦܝܗܝܢ. ܐܦܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܐܦܐ ܕܐܪܝܐ. ܒܣܛܪܝܗܝܢ ܕܝܡܝܢܐ. ܘܐܦܐ ܕܬܘܪܐ. ܘܐܦܐ ܕܢܫܪܐ. ܒܣܛܪܝܗܝܢ ܕܣܡܠܐ.
11 * ܘܐܦܝܗܝܢ ܘܓܦܝܗܝܢ. ܦܪܝܣܢ ܗܘܝ ܡܢ ܠܥܠ. ܬܪܬܝܢ ܢܩܝܦܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܬܪܬܝܢ ܡܟܣܝܢ ܠܦܓܪܝܗܝܢ.
12 * ܘܡܬܩܕܡܢ ܐܙܠܝܢ ܗܘܝ ܠܟܠ ܕܐܙܠܐ ܗܘܬ ܪܘܚܐ. ܘܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܗܘܝ.
13 * ܘܕܡܘܬܐ ܕܚܝܘܬܐ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܓܘܡܪܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܢ. ܘܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܠܡܦܐܕܐ ܡܬܗܠܟܐ ܗܘܬ ܒܝܬ ܚܝܘܬܐ. ܘܡܢܗܪܐ ܗܘܬ ܢܘܪܐ. ܘܡܢ ܢܘܪܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܒܪܩܐ.

LIBER PROPHETIÆ HEZECIELIS PROPHETÆ.

CAPUT I.

1 VErtente anno trigeſimo, quintâ *die* menſis quarti, dùm ego inter captivos eſſem ad fluvium Chebar; aperti ſunt cœli, & vidi viſio-
2 nem Dei. Quintâ *inquam* menſis, anno quinto à captivitate Jojacimi regis Judæ, Fuit ſermo
3 Dñi ad Hezecielem filium Buzi ſacerdotem, in terra Chaldæorum ſecus fluvium Chebar.
4 Fuit itaque ſuper me ibi manus Domini; Et cùm aſpexiſſem, ecce ventus turbineus veniebat ab Aquilone, & nubes magna : circa hanc ignis ardebat fulgebátque; in medio
5 autem ipſius erat quaſi viſio, intra ignem. In medio enim ipſius erat ſimilitudo quatuor animalium, quorum hæc erat ſpecies : Spe-
6 ciem referebant humanam : Quaterni vultus
7 erant unicuique, & quaternæ alæ : Pedes eorum porrecti, & ungulæ pedum ſimiles ungulis vitulinis, ſcintillantes ut æs rutilans :
8 Manus humana ſub alis eorum è quaternis eorum lateribus, et vultus alæque eorum
9 erant in lateribus eorum : Alæ eorum conjunctæ erant altera cum altera; & quoquoverſùm inceſſiſſent, ante ſe incedebant, nec
10 vertendum ſibi erat. Figura verò vultuũ eorum *hæc erat*, vultus hominis & vultus leonis in lateribus eorum dexteris, & vultus bovis vultúſque aquilæ in lateribus eorum ſiniſtris.
11 Facies eorum & alæ eorum porrectæ erant ſurſum, duæ erant invicèm conjunctæ, duæ
12 verò tegebant corpora eorum : Et ante ſe incedebant quocunque ibat ille ventus, nec
13 vertebant ſeſe. Similitudo autem horum animalium erat velut aſpectus carbonum ignis ardentium : & quaſi quædam ſpecies lampadis diſcurrebat inter animalia : porrò ignis ſcintillabat, & fulgur ex eo prodibat.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الرحمن الرحيم * نبتدي بمعونة الله جل جلاله بكتاب حزقيال
النبي بن بوزي * بركاته تكون معنا الى الابد امين *
* الفصل الاول * * الاصحاح الاول *

1 *وكان في السنة الثلاثين في الشهر الرابع * في الخامس من الشهر * وانا كنت في وسط السبي
2 على نهر خوبار * فانفتحت السموات ورايت رويا الله * في الخامس من الشهر * هذه السنة
3 الخامسة من سبي يواقيم الملك * وكان قول الرب الى حزقيال بن بوزي الكاهن في ارض
4 الكلدانيين على نهر خوبار * وكانت هناك على يد الرب * ونظرت واذا ريح مرتفعة اقبلت
من الجربياء * وفيها سحابة عظيمة * ونور حولها * ونار تبرق وفي وسطها مثل منظر الكهربا
5 في وسط النار * ونور فيها * وفي الوسط مثل شبه اربعة حيوانات * وهذا منظرها * شبه
6 7 انسان فيها * واربعة وجوه للواحد * واربعة اجنحة للواحد * وساقاتها مستقيمة * وارجلها
8 طاير * وشرار مثل نحاس تبرق * واجنحتها خفيفة * ويد انسان من تحت اجنحتها على
9 جوانبها الاربعة * ووجوهها واجنحتها الاربعة ملتصقة الاخر بالاخر * ووجوهها لا ترجع
10 عند ما تسير * كل واحد قدام وجهه يسير * واشباه وجوهها * وجه انسان لها * ووجه
11 اسد عن اليمين للاربعة * ووجه عجل عن اليسار للاربعة * ووجه نسر للاربعة * ووجوهها
واجنحتها منبسطة من فوق للاربعة * لكل واحد اثنان مزدوجان الى بعضها بعض *
12 واثنان مستوران فوق جسدها * وكل واحد لوجهه يسير * حيث ان تكون الريح ساير
13 يسيرون ولا يرجعون * وفي وسط الحيوانات منظر مثل جمر نار متوقد * مثل منظر مصابيح
ساير بين الحيوانات * ونور نار * ومن النار يخرج مثل برق *

IN NOMINE DEI Miſericordis, Clementiſſimi.

Aggredimur *freti* auxilio Dei ſummè glorioſi librum Hezecielis Prophetæ filii Buzi, cujus benedictiones ſint ſuper nos in perpetuum. Amen.

CAP. I.

Textus primus.

1 ET fuit anno trigeſimo, menſe quarto, quintâ menſis, dum ego eſſem in medio captivitatis ad fluvium Chobar, ut aperirentur cœli, & viderem viſionem Dei:
2 Quintâ menſis (hic erat annus quintus à
3 captivitate Joacimi regis) Fuit ſermo Domini ad Hezecielem filium Buzi ſacerdotem, in terra Chaldæorum, ſecus fluvium Chobar : & fuit ibi ſuper me
4 manus Domini, Vidique, & ecce ventus excitatus advenit ex Aquilone, & in illo nubes ingens circa quam lux erat & ignis fulgurans, & in hujus meditullio quaſi quidam aſpectus ſuccini in medio
5 ignis, & lux in eo. Et in meditullio veluti ſpecies quatuor animalium quorum hujuſmodi erat aſpectus : Forma humana
6 inerat eis ; Et quatuor facies unicui-
7 que, & quatuor alæ unicuique : Crura eorum recta, & pedes volantes : & ſcintillæ æris inſtar fulgurantes : alæque eo-
8 rum leviſſimæ : Manus hominis ſub alis
9 eorum ad quaterna ipſorum latera : Facies eorum & alæ ipſorum quaternæ cohærebant altera cum altera : & facies eorum non vertebantur cum ambularent ; unumquodque ante faciem ſuam gradiebatur.
10 Formæ autem facierum eorum tales erant : *Faciem hominis, faciémque leonis habebant ipſa quatuor à dextera ; faciem autem vituli habebant ipſa quatuor à ſiniſtra, faciémque aquilæ eadem qua-*
11 tuor : Et tam facies quàm alæ ipſorum quatuor porrectæ erant ſupernè. Unumquodque duas alas habebat ſimul conjunctas, duas verò ſuper corpus ſuum ex-
12 panſas : Et unumquodque ante faciem ſuam gradiebatur : quocunque ventus ille pergebat, ibant, nec vertebant ſeſe.
13 In medio autem animalium erat aſpectus quaſi carbonum ignis accenſorum, quaſi lampadarum diſcurrentium inter animalia; & ſplendor ignis; & ex igne procedebant quaſi fulgura.

יחזקאל : א

14 . vidi Et .coruscationis aspectum secundùm ; redire & , currere animalia Et
15 והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק : וארא
quatuor ad animalia juxta terra in una rota ecce & ; animalia
החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת
, Tarsis oculus tanquam earum opus & , rotarum Aspectus .ejus facies
16 פניו : מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש
si ac earum opus &,earum aspectus &:ipsis quatuor una similitudo &
ודמות אחד לארבעתן ומראיהם ומעשיהם כאשר
, suâ quadrilatera quatuor Ad .rotæ medio in rota esset
17 יהיה האופן בתוך האופן : על ארבעת רבעיהן
altitudo &,eorû canthi Et .ipsa eundo in revertebâtur non :ibant ,ipsa eundo in
18 בלכתם ילכו לא יסבו בלכתן : וגביהן וגבה
undique oculis plena eorum dorsa &:eas propter pavor & ,eis
להם ויראה להם וגבתם מלאת עינים סביב
: ea juxta rotæ ambulabant ,animalia eundo in Et .ipsis quatuor
19 לארבעתן : ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם
Ad .rotæ se elevabant ,terram desuper animalia se extollendo in &
20 ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים : על
: eundum ad animus illuc ,ibant ,eundum ad animus illuc erat quod
אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת
.rotis in animalis spiritus nam ,ea contra se elevabant rotæ &
והאופנים ינשאו לעמתם כי רוח החיה באופנים :
desuper se elevando in & : stabant , ipsa stando in &,ibant ,ipsa ambulando In
21 בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל
.rotis In animalis spiritus quia,ea contra rotæ se elevabant , terra
הארץ ינשאו האופנים לעמתם כי רוח החיה באופנים:
,terribilis gelu oculus ut , expansio animalis capita super similitudo Et
22 ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא
eorum alæ expansione sub Et .desuper eorum capita super extenta
23 נטוי על ראשיהם מלמעלה : ותחת הרקיע כנפיהם
, se tegentes duæ unicuique: suam sororë ad unaquæque rectæ
ישרות אשה אל אחותה לאיש שתים מכסות להנה
audivi Et .sua corpora sibi tegentes duæ unicuique &
24 ולאיש שתים מכסות להנה את גויתיהם : ואשמע
vocem tanquam multarum aquarum vocem tanquã,eorum alarum vocem
את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול
,ipsa stando in : turmæ vocem tanquam loquelæ vocem ,ipsa eundo in ,Saddai
שדי בלכתם קול המלה כקול מחנה בעמדם
super quod firmamento desuper vox erat Et .suas alas dimittebant
25 תרפינה כנפיהן : ויהי קול מעל לרקיע אשר על
firmamentum desuper Et .suas alas dimittebant ipsa stando in : eorû caput
26 ראשם בעמדם תרפינה כנפיהן : וממעל לרקיע
similitudo ,Sapphiri lapidis aspectus tanquam eorum caput super quod
אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות
hominis aspectus tanquã similitudo throni similitudinem super & : throni
כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם
aspectû tanquã ,flammæ crepitantis oculum ut vidi Et .desuper eum super
27 עליו מלמעלה : וארא כעין חשמל כמראה
aspectu ab & : supra &,ejus lumborû aspectu ab circum ipsi domus ignis
אש בית לה סביב ממראה מתניו ולמעלה וממראה
splendorem &,ignis aspectum tanquam vidi , infra & , ejus lumborum
מתניו ולמטה ראיתי כמראה אש ונגה
die in , nube in fuerit cùm arcus aspectum Velut .circum ei
28 לו סביב : כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום
.circum splendoris aspectus sic , pluviæ
הגשם כן מראה הנגה סביב

Verſio VULG. LAT.

14 Et animalia ibant & revertebantur, in ſimilitudinem fulguris co-
15 ruſcantis. Cúmque aſpicerem animalia, apparuit rota una ſuper terram juxta animalia, habens
16 quatuor facies. Et aſpectus rotarum, & opus earum, quaſi viſio maris : & una ſimilitudo ipſarũ quatuor : & aſpectus earum & opera, quaſi ſit rota in medio ro-
17 tæ. Per quatuor partes earũ euntes ibant, & non revertebantur
18 cùm ambularent. Statura quoq; erat rotis, & altitudo, & horribilis aſpectus : & totum corpus oculis plenum in circuitu ipſarum
19 quatuor. Cúmque ambularent animalia, ambulabant pariter & rotæ juxta ea : & cùm elevarentur animalia de terra, elevaban-
20 tur ſimul & rotæ. Quocunque ibat ſpiritus, illuc eunte ſpiritu, & rotæ pariter elevabantur, ſequentes eum. Spiritus enim vitæ
21 erat in rotis. Cum euntib' ibant, & cum ſtantibus ſtabant: & cum elevatis à terra, pariter elevabantur & rotæ, ſequentes ea : quia ſpiritus vitæ erat in rotis.
22 Et ſimilitudo ſuper capita animalium firmamenti, quaſi aſpectus cryſtalli horribilis, & extenti ſuper capita eorum deſupér.
23 Sub firmamento autem pennæ eorum rectæ alterius ad alterum: unumquodque duabus alis velabat corpus ſuum, & alterum ſimi-
24 liter velabatur. Et audiebant ſonum alarum, quaſi ſonum aquarum multarum, quaſi ſonum ſublimis Dei : cùm ambularent quaſi ſonus erat multitudinis, ut ſonus caſtrorum : cúmque ſtarent, de-
25 mittebantur pennæ eorum. Nam cùm fieret vox ſuper firmamentum, quod erat ſuper caput eorum, ſtabant, & ſubmittebant
26 alas ſuas. Et ſuper firmamentum, quod erat imminens capiti eorũ, quaſi aſpectus lapidis ſapphiri ſimilitudo throni : & ſuper ſimilitudinem throni, ſimilitudo quaſi
27 aſpectus hominis deſupér. Et vidi quaſi ſpeciem electri, velut aſpectum ignis, intrinſecus ejus per circuitũ: à lumbis ejus & deſupèr, & à lumbis ejus uſque deorſum, vidi quaſi ſpeciem ignis
28 ſplendentis in circuitu. Velut aſpectum arcûs cùm fuerit in nube in die pluviæ: hic erat aſpectus ſpendoris per gyrum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

15 Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τροχὸς εἷς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχό-
16 μενος τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσι. Καὶ τὸ
εἶδος τῶν τροχῶν ὡς εἶδος θαρσεΐς. καὶ
ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσι· καὶ τὸ ἔργον
αὐτῶν ἦν καθὼς ἂν εἴη τροχὸς (λ) ἐν τρο-
17 χῷ. Ἐπὶ τὰ (ʺ) τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύ-
οντο. οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐ-
18 τά, Οὐδ᾽ οἱ νῶτοι αὐτῶν. καὶ ὕψος ἦν
αὐτοῖς. καὶ ἴδον αὐτά, καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν
πλήρεις ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρ-
19 σιν. Καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ ζῶα, ἐπο-
ρεύοντο οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν· καὶ ἐν τῷ
ἐξαίρειν τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς γῆς, ἐξῄροντο
20 οἱ τροχοί. Οὗ ἂν ἦν ἡ νεφέλη, ἐκεῖ τὸ
πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι, ἐπορεύοντο (μ) οἱ
τροχοὶ καὶ ἐξῄροντο σὺν αὐτοῖς, διότι
21 πνεῦμα ζωῆς (ν) ἐν τοῖς τροχοῖς. Ἐν τῷ
πορεύεσθαι αὐτὰ ἐπορεύοντο, καὶ ἐν τῷ ἑστά-
ναι αὐτὰ εἱστήκεισαν, καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν αὐ-
τὰ ἀπὸ τῆς γῆς, ἐξῄροντο σὺν αὐτοῖς,
ὅτι πνεῦμα ζωῆς (ξ) ἦν ἐν τοῖς τροχοῖς.
22 Καὶ ὁμοίωμα ὑπὲρ κεφαλῆς (ο) αὐτῶν τῶν
ζώων ὡσεὶ στερέωμα, ὡς ὅρασις κρυστάλλου,
ἐκτεταμένον ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπ-
23 άνωθεν. Καὶ (π) ὑποκάτωθεν τοῦ στερεώ-
ματος αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτεταμέναι,
πτερυσσόμεναι ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ, ἑκάστῳ
δύο (ρ) ἐπικαλύπτουσαι τὰ σώματα αὐτῶν.
24 Καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερύγων αὐτῶν
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, ὡς φωνὴν ὕδα-
τος (σ) πολλοῦ· καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτά,
25 κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ
26 φωνὴ (τ) ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ
ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν, (υ) ὡς ὅρα-
σις λίθου σαπφείρου, ὁμοίωμα θρόνου (φ)
ἐπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμοιώματος τοῦ θρόνου
27 ὁμοίωμα ὡς εἶδος ἀνθρώπου ἄνωθεν. Καὶ
ἴδον ὡς ὄψιν ἠλέκτρου (χ) ἀπὸ ὁράσεως
ὀσφύος καὶ ἐπάνω, καὶ ἀπὸ ὁράσεως
ὀσφύος καὶ ἕως κάτω ἴδον (ψ) ὅρασιν
28 πυρός, καὶ τὸ φέγγος αὐτοῦ κύκλῳ. Ὡς
ὅρασις τόξου ὅταν ᾖ ἐν τῇ νεφέλῃ ἐν
ἡμέραις ὑετοῦ, οὕτως ἡ στάσις τοῦ φέγγους
κυκλόθεν.

Et vidi, & ecce rota una ſuper 15
terram juxta animalia, ipſis
*quatuor: Et ſpecies * rotarum* 16
quaſi ſpecies (i) Tharſis. Et ſimili-
tudo (k) una ipſis quatuor. (l) Et
opus earum erat, quaſi ſi eſſet
rota in rota. In quatuor partes 17
earum ambulabant; non reverte-
bantur, cùm ambularent, (m)
Neque dorſa earum: Et altitudo 18
erat (n) eis. Et vidi ea: &
dorſa earum plena oculis in cir-
cuitu ipſis quatuor. Et cùm am- 19
bularent animalia, ambulabant
rotæ juxta ea. Et cùm eleva-
rentur animalia de terra; eleva-
bantur rotæ. ubicunq; erat nubes; 20
illîc (o) & ſpiritus ad eundum:
ibant rotæ, & elevabantur cum
eis: Spiritus enim vitæ erat in
rotis: Cùm illa irent, ibant; &
cùm illa ſtarent, ſtabant; & cùm 21
illa elevarentur à terra; elevabã-
tur cũ eis: quia ſpiritus vitæ erat
in rotis. Et ſimilitudo ſuper caput 22
ipſorum animalium quaſi firma-
mentum, quaſi aſpectus (p) cry-
ſtalli, extentum ſuper alas eo-
rum deſupér: Et ſub firmamen- 23
to alæ eorum extentæ, volantes
altera alteri: unicuique duæ (q)
tegentes corpora ipſorum. Et au- 24
divi vocem alarum ipſorum, (r)
dum ipſa irent, quaſi vocem (ſ)
aquæ multæ: cúmque ipſa ſta-
rent, ceſſabant alæ eorum. Et 25
ecce vox deſuper firmamento,
Quod erat ſuper (t) caput eorum, 26
quaſi aſpectus lapidis ſapphiri;
ſimilitudo throni ſuper illud: &
ſuper ſimilitudinem throni ſimi-
litudo quaſi ſpecies hominis de-
ſupér. Et vidi quaſi aſpectum 27
(u) electri à viſione lumbi, &
ſupra: & à viſione lumbi, &
uſque deorſum vidi viſionem
ignis: & ſplendor ejus in cir-
cuitu, Velut viſio arcûs, cùm 28
fuerit in nube in diebus pluviæ.
(x) Sic ſtatio ſplendoris per
gyrum.

MS.A. (λ) ἐπὶ (ʺ) τέσσερα (μ) τὰ ζῶα, καὶ οἱ τροχοὶ ἐξῄροντο (ν) ἦν ἐν τοῖς (ξ) ἐν τοῖς τροχοῖς ἦν. (ο) αὐτοῖς (π) ὑποκάτω (ρ) συνεζευγμέναι ἐπικαλύπτουσαι τῷ σώματι τὰ πρόσωπα αὐτῶν. (σ) πολλοῦ, ὡς φωνὴν ἱκανοῦ, ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, φωνὴ τοῦ λόγου ὡς φωνὴ παρεμβολῆς· καὶ ἐν τῷ ἑστάναι (τ) ὑπεράνω (υ) ἐν τῷ ἑστάναι αὐτά, ἀνίεντο αἱ πτέρυγες αὐτῶν. Καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν, ὡς ὅρασις (φ) ἐπ᾽ αὐτῷ, (χ) ὡς ὅρασις πυρὸς ἔσωθεν αὐτοῦ κύκλῳ ἀπὸ ὁράσεως (ψ) ὡς ὅρασιν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ובריתא באשתלחותהין למעבד רעות רבונהון דאשרי שכנתיה במרומא עלא מנהון
באנפא עינא למחזי חזרן ומקפן ומכסן ית עלמא ותיבן בריתא כחדא וקלילן כחיזו
15 ברקא : וחזית בריתא והא גלגל חד משתוי כמלרע לרום שמיא בסטר בריתא לארבע
16 אפוהי : חיזו גלגליא ועובדיהון כעין אבן טבא ודמות חד לארבעתהן וחיזויהן ועובדיהן
17 כמא דהוי גלגל בגו גלגל : על ארבעא סטריהן במיזלהן אזלין לא מתחורין במיזלהן :
18 וגביהן שוין לקבלא רקיעא ורומא להן ודחילין אנון וגביהן מלן עינין סחור סחור
19 לארבעתהן : ובמיזל בריתא אזלין גלגליא לקבליהן ובאתרממא בריתא כמלרע לרום
20 שמיא מתרמין לגלגליא : על אתר דהוי תמן רעוא למיזל אזלין לתמן רעוא למיזל
21 וגלגליא מתרמין לקבלהן ארי כרוח בריתא בגלגליא : במיזלהון אזלין ובמקמהון
קימין ובאתרמהון כמלרע לרום שמיא מתרמין גלגליא לקבלהון ארי כרוח בריתא
22 בגלגליא : ודמות על רישי בריתא רקיעא כעין גליד חסין מרכן על רישיהון מלעלא :
23 ותחות רקיעא גפיהון מכונן חדא לקביל חדא לחדא תרתין מכסין להן ולחדא תרתין
24 מכסין להן ית גויתהן : ושמעית ית קל גפיהן כקל מיין סגיאין כקלא מן קדם שדי
במהכהן קל מלוליהן כד מודן ומברכין ית רבונהון קימא מלך עלמיא כקל משרית
25 מלאכי מרומא במקמהן משתקן גפיהן מן קדם דבורא : ובזמן דהוי רעוא קדמוהי
לאשמעא דבורא לעבדוהי נביי ישראל הוי קלא ומשתמע מעלוי רקיעא מבין
26 כרוביא מתחות רקיעא די על רישיהון במקמהן משתקן גפיהן מן קדם דבורא : ומעלוי
רקיעא די על רישיהון כחיזו אבן טבא דמות כורסיא ועל דמות כורסיא דמות כחיזו
27 אנשא עלוהי מלעלא : וחזית כעין חשמלא כחיזו אשתא גו לה סחור סחור חיזו יקר
דלא יכלא עינא למחזי ולא אפשר לאסתכלא ביה ולעילא חיזו יקר דלא יכלא עינא
למחזי ולא אפשר לאסתכלא ביה ולרע חזיתי כחיזו אשתא וזיהורא ליה סחור סחור
28 כחיזו קשתא דהוי בעננא ביומא דמטרא כן חיזו זיהורא סחור סחור

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et creaturæ, cùm mitterentur ad exequendũ voluntatem Dñi ſui, qui collo- 14
cavit majeſtatem ſuã in excelſo ſupra ipſas; in *ictu oculi* convertebantur,
& circuibant, & operiebant orbem: revertebantúrq; ſimul creaturæ, & ve-
loces erant quaſi aſpect' fulguris. Et vidi creaturas, & ecce rota una poſita 15
erat quaſi ſub altitudine cœli, in latere creaturarũ ad quatuor facies ejus.
Aſpect' rotarũ & op' earũ quaſi ſpecies lapidis pretioſi: & ſimilitudo una 16
erat ipſis quatuor: & viſio earũ & op' earũ quaſi eſſet rota in medio rotæ.
Super quatuor latera earũ euntes ibãt, non convertebãtur cum ambularẽt. 17
Et dorſa earũ æqualia erãt verſus firmamentũ: & altitudo eis erat, & ter- 18
ribilia erãt; & dorſa earũ plena erant oculis per circuitũ ipſarũ quatuor.
Et cùm ambularẽt creaturæ, ibant rotæ è regione earũ; & cùm elevarẽtur 19
creaturæ quaſi ſub altitudine cœli, elevabãtur rotæ. In quemcunq; locũ ire 20
vellent ibãt, illuc ire volentes, & rotæ elevabãtur è regione earũ: quia *quaſi*
ſpirit' creaturarũ erat in rotis. Cùm ambularent ambulabãt, & cùm ſtarẽt 21
ſtabãt, & cùm elevarẽtur quaſi ſub altitudine cœli, elevabãtur rotæ è regi-
one earũ: quia *quaſi* ſpirit' creaturarũ erat in rotis. Et ſimilitudo ſup capita 22
creaturarũ firmamẽti quaſi aſpect' gelu fortiſſimi, inclinati ſup capita earũ
ſupernè. Sub firmamento verò alæ earũ directæ erãt una è regione alteri'; 23
uni duæ tegebãt eas, & uni duæ tegebant eas, nempe earũ corpora. Et au- 24
divi vocem alarũ earũ tanquam vocem aquarũ multarũ, velut vocẽ à facie
omnipotentis, cùm graderentur : & vox ſermonũ earũ cùm confiterentur
& benedicerent Dñm ſuum viventem regem *ſeculorũ*, quaſi vox erat copi-
arũ angelorum ſupernorũ: cùm ſtarent, quieſcebant alæ earũ à facie ſermo-
nis. Et in tempore quo erat voluntas corã eo ut audire faceret verbum ſuũ 25
ſervis ſuis prophetis Iſrael, audiebatur vox deſuper firmamentũ inter Che-
rubim ſub firmamento quod erat ſuper capita earum : cùm ſtarent, qui-
eſcebant pennæ earum à facie ſermonis. Et deſuper firmamentum quod 26
erat ſupra capita earum, quaſi aſpect' lapidis pretioſi, ſimilitudo throni :
& ſuper ſimilitudinẽ throni ſimilitudo tanquam aſpect' hominis ſuper eum
ſupernè. Et vidi quaſi ſpeciem electri quaſi aſpectũ ignis in medio ej' per 27
circuitũ, aſpectũ gloriæ quam non poſſit ocul' videre, neq; contemplari:
& ſupernè aſpectũ gloriæ quam non poſſit ocul' videre, nec contẽplari;
& inferius vidi quaſi ſpeciem ignis, & ſplendor ei in circuitu. Velut aſpect' 28
arcus qui eſt in nube in die pluviæ, ſic erat aſpectus ſplendoris in circuitu.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ܘܚܝܘܬܐ ܪܗܛܢ ܗܘܝ. ܘܠܐ ܡܬܗܦܟܢ ܗܘܝ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܙܝܩܐ. * ܘܚܙܝܬ ܚܝܘܬܐ. ܘܗܐ
15 16 ܓܝܓܠܐ ܒܐܪܥܐ ܠܘܬ ܐܪܒܥܬܗܝܢ ܚܝܘܬܐ. * ܘܚܙܘܐ ܕܓܝܓܠܐ ܘܥܒܕܝܗܝܢ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ
ܕܛܪܫܝܫ. ܘܕܡܘܬܐ ܚܕܐ ܠܐܪܒܥܬܗܝܢ. ܘܚܙܘܗܝܢ ܘܥܒܕܝܗܝܢ. ܐܝܟ ܕܓܝܓܠܐ ܒܓܘ ܓܝܓܠܐ.
* ܥܠ ܐܪܒܥܬ ܓܒܝܗܝܢ
17 ܐܙܠܢ ܗܘܝ. ܘܠܐ ܡܬܗܦܟܢ ܗܘܝ. ܘܠܐܝܟܐ ܕܦܢܝܐ ܗܘܬ ܪܫܐ ܕܡܢܗܝܢ
18 ܒܬܪܗ̇ . ܒܬܪܗ̇ ܐܙܠܢ ܗܘܝ. ܘܠܐ ܡܬܗܦܟܢ ܗܘܝ. * ܘܪܘܡܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܚܕܝܘܬܗܝܢ. ܘܚܙܝܢ
19 ܗܘܝ. ܘܚܕܝܘܬܗܝܢ ܡܠܝܢ ܗܘܝ ܥܝܢܐ ܠܐܪܒܥܬܗܝܢ ܡܢ ܚܘܕܪܝܗܝܢ. * ܘܟܕ ܐܙܠܢ ܗܘܝ ܚܝܘܬܐ.
ܐܙܠܢ ܗܘܝ ܓܝܓܠܐ ܥܡܗܝܢ. ܘܟܕ ܡܫܬܩܠܢ ܗܘܝ ܚܝܘܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܡܫܬܩܠܝܢ ܗܘܝ ܓܝܓܠܐ
20 ܥܡܗܝܢ. * ܘܠܐܝܟܐ ܕܐܙܠܐ ܗܘܬ ܪܘܚܐ. ܐܙܠܢ ܗܘܝ. ܘܓܝܓܠܐ ܡܫܬܩܠܝܢ ܗܘܝ ܥܡܗܝܢ. ܡܛܠ
21 ܕܪܘܚܐ ܚܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܓܝܓܠܐ. * ܘܟܕ ܐܙܠܢ ܗܘܝ. ܐܙܠܢ ܗܘܝ. ܘܟܕ ܩܝܡܢ ܗܘܝ. ܩܝܡܢ
ܗܘܝ. ܘܟܕ ܡܫܬܩܠܢ ܗܘܝ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܡܫܬܩܠܝܢ ܗܘܝ ܓܝܓܠܐ ܥܡܗܝܢ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ
22 ܚܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܓܝܓܠܐ. * ܘܡܛܠܠܐ ܥܠ ܪܝܫ ܚܝܘܬܐ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܓܠܝܕܐ ܕܚܝܠܐ
ܘܡܬܦܫܛܐ ܥܠ ܓܦܝܗܝܢ ܡܢ ܠܥܠ. * ܘܬܚܝܬܗ̇ ܓܦܝܗܝܢ ܬܪܝܨܢ ܗܘܝ ܚܕܐ ܠܘܩܒܠ ܚܕܐ. ܡܢ ܠܥܠ
23 ܘܡܢ ܠܬܚܬ. ܬܪܬܝܢ ܡܟܣܝܢ ܗܘܝ ܐܦܝܗܝܢ. ܘܬܪܬܝܢ ܡܟܣܝܢ ܗܘܝ ܦܓܪܝܗܝܢ. * ܘܫܡܥܬ
24 ܩܠܐ ܕܓܦܝܗܝܢ. ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܪܝܐ. ܟܕ ܐܙܠܢ ܗܘܝ. ܘܐܝܟ ܩܠܐ
ܕܡܡܠܠܐ ܒܡܫܪܝܬܐ. ܘܟܕ ܩܝܡܢ ܗܘܝ. ܡܪܦܝܢ ܗܘܝ ܓܦܝܗܝܢ. * ܘܗܘܐ ܩܠܐ
25 ܥܠ ܡܛܠܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫܗܝܢ. * ܘܠܥܠ ܡܢ ܡܛܠܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫܗܝܢ. ܐܝܟ
26 ܚܙܘܐ ܕܟܐܦܐ ܕܫܦܝܠܐ. ܘܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܟܘܪܣܝܐ. ܘܥܠ ܕܡܘܬܐ ܕܟܘܪܣܝܐ. ܘܐܝܟ
ܚܙܘܐ ܕܒܪܢܫܐ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܡܢ ܠܥܠ. * ܘܚܙܝܬ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܢܘܪܐ
27 ܡܢ ܠܓܘ ܚܕܪ ܠܗ. ܡܢ ܚܙܘܐ ܕܚܨܘܗܝ ܘܠܥܠ. ܘܡܢ ܚܨܘܗܝ ܘܠܬܚܬ. ܚܙܝܬ
ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܙܠܝܩܐ ܚܕܪ ܠܗ. * ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܩܫܬܐ ܕܗܘܝܐ ܒܥܢܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܛܪܐ.
28 ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܚܙܘܐ ܕܙܠܝܩܐ ܕܚܕܪ ܠܗ.

* Animalia verò currebãt abſq; eo quòd ver- 14
terent ſeſe, tanquam aſpectus ſtellæ volantis.
Poſtquam vidiſſem animalia, ecce rotas in 15
terra ſecus quatuor illa animalia. Aſpectus 16
rotarũ & factura earũ, ſimilis erat aſpectui
chryſolithi eadémque ſpecies erat iis quatu-
or: & aſpectus atque factura earum, ac ſi eſſet
* rota rotæ interſerta. Super quaterna ſua la- 17
tera ibant, & non reflectebantur: quocunque
flectebat præcipua earum ad progrediendum,
reliquæ ſequebantur eam, neque reflecteban-
tur. Altitudinem habebant abſides earum, & 18
videbant; abſis enim earum quatuor plena
erat oculis circunquaque. Cùm irent anima- 19
lia, ibant rotæ; cùm attollerent ſe animalia de
terra, attollebant ſe rotæ cum eis. Quocunq; 20
ibat ventus, ibant illa, & rotæ proficiſceban-
tur cum eis; quia ſpiritus vitalis erat in rotis.
Quoties ibant illa, ibant iſtæ; quoties con- 21
ſiſtebant illa, conſiſtebant iſtæ; & quoties illa
ſe attollebant à terra, attollebant ſe rotæ cum
eis; quia ſpiritus vitalis erat in rotis. Ex- 22
panſa autem erat ſuper caput animalium
quædam quaſi ſpecies aſpectûs cryſtalli formi-
dabilis: Et ſub hac, alæ earum rectæ erant 23
una ex adverſo alterius, tam ſupernè quàm
inferné: binæ tegentes *vultum* eorum, binæ
verò tegentes corpus eorum. Et audivi ſo- 24
nitum alarum eorum ut ſonitum aquarũ mul-
tarũ, & ut vocem Domini, quum illa incede-
rent; vel ut murmur loquelæ in caſtris:
quum autem conſiſterent, retinebant alas ſu-
as; Sed ſonus edebatur ſuper umbraculum 25
quod imminebat capitib' eorum. Super um- 26
braculum autem quod imminebat capitibus
eorum, erat quaſi aſpectus lapidis ſapphiri,
& quaſi figura throni : & ſuper throni figu-
ram, quaſi ſpecies & quaſi aſpectus hominis
inſidebat ſuperné. Et vidi quaſi aſpectum 27
Dei, & quaſi aſpectum ignis intrinſecus cir-
cundantis eum à ſpecie lumborum ejus ſur-
ſum verſús : à lumbis autem ejus deorſum
verſùs, vidi tanquam aſpectum ignis : & ful-
gor cingebat eum. Qualis eſt aſpectus arcûs 28
illius qui fit in nubibus die pluvio, talis erat
aſpectus fulgoris qui cingebat eum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * والحيوانات تركض ولا ترجع * مثل منظر البرق * ونظرت واذا بكرة واحدة علي الارض
15 16 بجانب الحيوانات للاربعة * ومنظر البكرات وصنعها مثل منظر اليشب * وشبه واحد في
17 الاربعة * ومنظرها وعملها كان كما تكون بكرة في بكرة * علي جوانبها الاربعة تسير ولا تلتفت
18 عند ما تسير * وحيث ظهورها فكان ارتفاعها * ونظرتها وظهورها مملوة اعينا من حولها
19 للاربعة * وعند ما تسير الحيوانات * تسير البكرات بجانبها * وعند ما ترتفع الحيوانات من
20 الارض * ترتفع البكرات * وحيث تكون السحابة * هناك تكون * وعند ما تسير الريح *
21 تسير الحيوانات * والبكرات ترتفع معها * من اجل انه كانت حياة في البكرات * عند ما تسير
تسير البكرات * وعند ما تقف تقف * وعند ما ترتفع من الارض ترتفع معها البكرات * لانه
22 كان في البكرات روح حياة * وشبه فوق راس الحيوانات مثل الجلد * مثل منظر جليد مخوف *
23 منبسط علي اجنحتها من فوق * ومن تحت الجلد اجنحتها منبسطة * طايرات احدها للاخر لكل
24 واحد اثنان مزدوجان يغطيان اجسادها * وسمعت صوت اجنحتها مثل صوت ماء كثير *
مثل صوت الله شداي الكافي * عند ما تسير * بصوت كلام مثل صوت المعسكر * وعند ما
25 26 تقف تسكن اجنحتها * واذا صوت من فوق الجلد الكاين فوق راسها * ومن فوق الجلد
الذي فوق راسها * مثل منظر حجر الفيروزج * وشبه عرش فوقه * وعلي شبه العرش شبه مثل
27 منظر انسان من فوق * ونظرت مثل منظر المها * ومثل منظر نار من داخله حوله * من منظر
28 حقويه والي فوق * ومن منظر حقويه والي اسفل نظرت مثل منظر نار ونور حولها * مثل منظر القوس
اذا كان في السحاب في يوم المطر * هكذا موضع النور من حوله *

Porro animalia currebant, nec vertebant 14
ſeſe tanquam aſpectus fulguris. Præterea 15
aſpexi, & ecce rotæ ſingulæ ſuper terram
ad latus quatuor illorum animalium. A- 16
ſpectus autem rotarum & artificium ea-
rum erat velut aſpectus jaſpidis, eadémque
ipſis quatuor figura: & aſpectus atque
opificium earum erat, ac ſi eſſet rota in ro-
ta. Super quatuor latera ſua incedebant, 17
neque reflectebantur cùm incederent: Et 18
ubi erant dorſa earum, erat etiam altitudo
earum. Vidi quoque ipſas & dorſa ipſa-
rum quatuor, oculis plena circunquaque:
Quoties ibant animalia, ibant rotæ ad la- 19
tus illorum: et quoties attollebant ſe ani-
malia de terra, attollebant ſe rotæ: Ubi- 20
cunque erat illa nubes, illic erant: et quo-
ties abibat ventus, ibant animalia, et rotæ
attollebant ſe cum eis, quoniam vita inerat
rotis. Quoties diſcedebant, diſcedebant 21
rotæ; et quoties conſiſtebant, conſiſtebant;
& quoties attollebant ſe à terra, attolle-
bant ſe rotæ cum eis, quoniam inerat rotis
ſpiritus vitæ. Præterea ſpecies quædam 22
erat ſuper caput animalium ſimilis firma-
mento, ſimilis aſpectui glaciei formidabi-
lis, expanſa ſuper alas eorum ſupernè;
Et ſub firmamento alæ eorum erant ex- 23
tenſæ, volantes altera ad alteram: uni-
cuique duæ conjunctæ tegentes corpora
ipſorum. Et audivi ſtrepitum alarum i- 24
pſorum tanquam ſtrepitum aquæ multæ,
quaſi vocem Dei potentiſſimi ſufficientiſ-
ſimi (quum incedebant) cum voce locutio-
nis ſimili fremitui caſtrorum: quum autem
conſiſtebant, ſilebant alæ ipſorum. Et ec- 25
ce vox è ſuprema firmamenti parte, quod
erat ſuper capita eorum. Nam ſuper fir- 26
mamentum quod imminebat capiti eorum,
erat quidam velut aſpectus lapidis ſap-
phiri, & ſuper hunc forma quadam ſo-
lii, & ſuper ſolii formam tanquam ſpe-
cies hominis, deſupér. Et vidi quandam 27
veluti ſpeciem cryſtalli, & veluti ſpe-
ciem ignis ab interiore illius parte circa
ipſam, ab aſpectu lumbi ejus ſurſum
verſus; ab aſpectu lumbi ejus de-
orſum vidi ſpeciem ignis quem
lux circundabat. Qualis eſt ſpecies ar- 28
cûs cùm eſt in nubibus die pluvio, talis
erat conditio ſplendoris circa ipſum.

יחזקאל: ב ג

super cecidi & , vidi & : Domini gloriæ similitudinis visio Hæc
הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד־יְהוָה וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל־
.loquentis vocem audivi & ,meas facies
פָּנַי וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר׃ CAP. II. ב
.tecum loquar & ,tuos pedes super sta ,hominis Fili ,me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלָי בֶּן־אָדָם עֲמֹד עַל־רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אֹתָךְ׃ 1
super me statuit & ,me ad est locut⁹ quando,spirit⁹ me in est ingressus Et
וַתָּבֹא בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־ 2
,hominis Fili,me ad dixit Et .me ad dictum audivi & ; meos pedes
רַגְלָי וָאֶשְׁמַע אֵת מִדַּבֵּר אֵלָי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם 3
quæ ,rebelles gentes ad ,Israel filios ad te ego Mittens
שׁוֹלֵחַ אֲנִי אוֹתְךָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־גּוֹיִם הַמּוֹרְדִים אֲשֶׁר
ad usque me in sunt prævaricati eorũ patres & ipsi: me contra rebellaverũt
מָרְדוּ־בִי הֵמָּה וַאֲבוֹתָם פָּשְׁעוּ בִי עַד־
mittens ego ,corde duri & ,faciebus duri filii Et .istius diei corpus
עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַבָּנִים קְשֵׁי פָנִים וְחִזְקֵי־לֵב אֲנִי שׁוֹלֵחַ 4
.Deus Dominus dixit Sic ,eos ad dices & : illos ad te
אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃
, ipsi rebellionis domus quia,cessaverint si & ,audierint si ipsi Et
וְהֵמָּה אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־יֶחְדָּלוּ כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה 5
, hominis fili tu Et .eorum medio in fuit propheta quod scient &
וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה בְתוֹכָם׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם 6
,retractantes quoniam,metuas ne eorum verbis à & , eis ab timeas ne
אַל־תִּירָא מֵהֶם וּמִדִּבְרֵיהֶם אַל־תִּירָא כִּי סָרָבִים
eorum verbis A : habitans tu scorpionibus cum & ,tecum spinæ &
וְסַלּוֹנִים אוֹתָךְ וְאֶל־עַקְרַבִּים אַתָּה יוֹשֵׁב מִדִּבְרֵיהֶם
rebellionis domus quia ,consterneris ne eorum faciebus à & ,timeas ne
אַל־תִּירָא וּמִפְּנֵיהֶם אַל־תֵּחָת כִּי בֵּית מְרִי
si & , audiant si : eos ad mea verba Loquerisque .ipsi
הֵמָּה׃ וְדִבַּרְתָּ אֶת־דְּבָרַי אֲלֵיהֶם אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־ 7
quæ audi hominis fili tu Et .ipsi rebellio quoniã :cessent
יֶחְדָּלוּ כִּי מְרִי הֵמָּה׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם שְׁמַע אֵת אֲשֶׁר־ 8
Aperi .rebellionis domus sicut,rebellis sis Ne : te ad dicens ego
אֲנִי מְדַבֵּר אֵלֶיךָ אַל־תְּהִי־מֶרִי כְּבֵית הַמֶּרִי פְּצֵה
ecce & , vidi Et .te ad dans ego quæ comede & ,tuum os
פִיךָ וֶאֱכֹל אֵת אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ׃ וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה־ 9
expandit Et .libri volumen ea in ecce & : me ad missa manus
יָד שְׁלוּחָה אֵלָי וְהִנֵּה־בוֹ מְגִלַּת־סֵפֶר׃ וַיִּפְרֹשׂ 10
eo in scriptum & : retro & ,antè scriptum ipsum & ,meas facies ad illud
אוֹתָהּ לְפָנַי וְהִיא כְתוּבָה פָּנִים וְאָחוֹר וְכָתוּב אֵלֶיהָ
.væ & ,gemitus & ,lamentationes
קִנִים וָהֶגֶה וָהִי׃ CAP. III. ג
comede : comede ,inveneris quod , hominis Fili:me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֵת אֲשֶׁר־תִּמְצָא אֱכוֹל אֱכוֹל 1
aperui Et .Israel domum ad loquere,vade &,istud volumen
אֶת־הַמְּגִלָּה הַזֹּאת וְלֵךְ דַּבֵּר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וָאֶפְתַּח 2
: me ad dixit Et .illud volumen me fecit comedere & : meum os
אֶת־פִּי וַיַּאֲכִלֵנִי אֵת הַמְּגִלָּה הַזֹּאת׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי 3
volumine replebis tua viscera & ,cibabis tuum ventrem,hominis Fili
בֶּן־אָדָם בִּטְנְךָ תַאֲכֵל וּמֵעֶיךָ תְמַלֵּא אֵת הַמְּגִלָּה
mel sicut meo ore in fuit & ,comedi Et .te ad dans ego quod , isto
הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ וָאֹכְלָה וַתְּהִי בְּפִי כִּדְבַשׁ
domum ad ingredere,vade ,hominis Fili :me ad dixit Et .dulcedine in
לְמָתוֹק׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם לֶךְ־בֹּא אֶל־בֵּית 4
populum ad non Nam : eos ad meis verbis in loquèris & , Israel
יִשְׂרָאֵל וְדִבַּרְתָּ בִדְבָרַי אֲלֵיהֶם׃ כִּי לֹא אֶל־עַם 5
.Israel domum ad : missus tu lingua graves & , labio profundos
עִמְקֵי שָׂפָה וְכִבְדֵי לָשׁוֹן אַתָּה שָׁלוּחַ אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

Versio VULG. LAT.

CAP. II.

1 Hæc visio similitudinis gloriæ Dñi: & vidi, & cecidi in faciem meam, & audivi vocẽ loquentis. Et dixit ad me; Fili hominis, sta super pedes tuos, & loquar te-
2 cum. Et ingressus est in me spiritus postquàm locutus est mihi, & statuit me supra pedes meos:
3 & audivi loquentem ad me, Et dicentem; Fili hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostatrices, quæ recesserunt à me: ipsi & patres eorũ prævaricati sunt pactum meum usque ad
4 diem hanc. Et filii durâ facie, & indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te: & dices ad eos;
5 Hæc dicit Dominus Deus; Si fortè vel ipsi audiant, & si fortè quiescant, quoniam domus exasperans est: & scient quia propheta fuerit in medio eorum.
6 Tu ergò, fili hominis, ne timeas eos, neque sermones eorum metuas: quoniam increduli & subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas: verba eorum ne timeas, & vultus eorum ne formides, quia domus exasperans
7 est. Loquêris ergò verba mea ad eos, si fortè audiant, & quiescant: quoniam irritatores sunt.
8 Tu autem, fili hominis, audi quæcunque loquor ad te: & noli esse exasperans, sicut domus exasperatrix est: aperi os tuum & com-
9 ede quæcunque ego do tibi. Et vidi, & ecce manus missa ad me, in qua erat involutus liber: & expandit illum coram me, qui erat scriptus intùs & foris: & scriptæ erant in eo lamentationes, & carmen, & væ.

CAP. III.

1 Et dixit ad me; Fili hominis, quodcunque inveneris comede: comede volumen istud, & vadens
2 loquere ad filios Israel. Et aperui os meum, & cibavit me
3 volumine illo: Et dixit ad me; Fili hominis, venter tuus comedet, & viscera tua complebuntur volumine isto, quod ego do tibi. Et comêdi illud: & factum est in ore meo sicut mel dulce.
4 Et dixit ad me; Fili hominis, vade ad domum Israel, & loquê-
5 ris verba mea ad eos. Non enim ad populum profundi sermonis & ignotæ linguæ tu mitteris, ad domum Israel:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. β'.

1 Αὕτη ἡ ὅρασις (α) ὁμοιώματος δόξης κυρίου. καὶ ἴδον, καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου· καὶ ἤκουσα φωνὴν λαλοῦντος. Καὶ εἶπε πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, στῆθι ἐπὶ
2 τοὺς πόδας σου, καὶ λαλήσω πρὸς σέ. Καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα, καὶ ἀνέλαβέ με, καὶ (β) ἐξῆρέ με, καὶ ἔστησέ με ἐπὶ τοὺς πόδας μου, καὶ ἤκουον αὐτοῦ λαλοῦντος πρὸς
3 μέ. Καὶ εἶπε πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, (γ) ἐξαποστέλλω ἐγώ σε πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, τοὺς παραπικραίνοντάς με, οἵτινες παρεπίκρανάν με, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες
4 αὐτῶν (δ) ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. (ε) Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει (ζ) κύριος,
5 Ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶσι. διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστὶ, καὶ γνώσονται ὅτι
6 προφήτης εἶ σὺ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ φοβηθῇς αὐτοὺς, μηδὲ ἐκστῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· διότι παροιστρήσουσι, καὶ ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλῳ, καὶ ἐν μέσῳ σκορπίων σὺ κατοικεῖς. τοὺς λόγους αὐτῶν μὴ φοβηθῇς, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν μὴ ἐκστῇς, διό-
7 τι οἶκος παραπικραίνων ἐστί. Καὶ λαλήσεις τοὺς λόγους μου πρὸς αὐτοὺς, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶσιν, (η) ὅτι οἶκος
8 παραπικραίνων ἐστί. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, ἄκουε τοῦ λαλοῦντος πρὸς σὲ, μὴ γίνου παραπικραίνων (θ), καθὼς ὁ οἶκος ὁ παραπικραίνων. χάνε τὸ στόμα σου, καὶ
9 φάγε (ι) ὃ ἐγὼ δίδωμί σοι. Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ χεὶρ ἐκτεταμένη πρὸς μὲ, καὶ ἐν αὐτῇ κεφαλὶς βιβλίου. Καὶ ἀνείλησεν αὐτὴν ἐνώπιόν (κ) μου, καὶ ἦν ἐν αὐτῇ γεγραμμένα τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὀπίσω· καὶ ἐγέγραπτο (λ) θρῆνος καὶ μέλος καὶ
1 οὐαί. Καὶ εἶπε πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, κατάφαγε τὴν κεφαλίδα ταύτην, καὶ πορεύθητι καὶ λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.
2 Καὶ διήνοιξε τὸ στόμα μου, καὶ ἐψώμισέ με τὴν κεφαλίδα.

CAP. II.

1 Hæc visio similitudinis gloriæ Domini. Et vidi, & cado in faciem meam. Et audivi vocem loquentis, & dixit ad me; Fili hominis, sta super pedes tuos: & loquar ad
2 te. Et venit ad me spiritus, & assumpsit me, & elevavit me, & statuit me super pedes meos, & audiebam eum loquentem ad
3 me. Et dixit ad me; Fili hominis, mitto ego te ad domum Israel, exacerbantes me, qui quidem exacerbaverunt me, ipsi, & patres (a) eorum usque ad
4 hodiernam (b) diem. Et dices ad eos; Hæc dicit (c) Dominus;
5 Si fortè audiant, aut paveant, quia domus exacerbans est: & scient, quia propheta es tu in
6 medio eorum. Et tu, fili hominis, non timeas eos, nec formides à facie eorum: quoniam insanient, & congregabuntur contra te in circuitu: & in medio scorpionum tu habitas. Verba eorum ne timeas; & à facie eorum ne formides: quia domus exasperans est.
7 Et loquêris verba mea ad eos: si fortè audiant, aut timeant: quia domus exacerbans est.
8 Et tu, fili hominis, audi loquentem ad te: noli esse exasperans, sicut domus exasperatrix est. Aperi os tuum, & comede quod ego do tibi.
9 Et vidi: et ecce manus extenta ad me: & in ea (d) capitulum libri: & expandit illud coram me: & erant in eo scripta anteriora, & posteriora: & inscripta erat (e) lamentatio, & carmen, & væ.
1 Et dixit ad me; Fili hominis, comede capitulum istud: & vade, & loquere filiis Israel.
2 Et aperuit os meum, & cibavit me capitulo.

MS.A. (α) ὁμοίωμα τῆς δόξης (β) ἐξήγειρέν (γ) ἐξαποστέλλω (δ) ἠθέτησάν ἐν ἐμοὶ ἕως (ε) Καὶ υἱοὶ σκληροπρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς· καὶ ἐρεῖς (ζ) κύριος κύριος. (η) διότι (θ) καὶ σὺ, καθὼς (ι) ἃ (κ) ἐμοῦ, καὶ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα ἦν τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν· καὶ (λ) εἰς αὐτὴν θρῆνος

ΚΕΦ. γ'.

3 Καὶ εἶπε πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, τὸ στόμα σου φάγεται, καὶ ἡ κοιλία σου πλησθήσεται τῆς κεφαλίδος ταύτης τῆς δεδομένης εἰς σέ. καὶ ἔφαγον αὐτὴν, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ στόματί μου, ὡς μέλι
4 γλυκάζον. Καὶ εἶπε πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, (α) βάδιζε καὶ εἴσελθε πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ λάλησον τοὺς λόγους
5 μου πρὸς αὐτούς. Διότι οὐ πρὸς λαὸν (β) βαθύγλωσσον σὺ ἐξαποστέλλῃ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ·

CAP. III.

3 Et dixit ad me; Fili hominis, os tuum comedet, & venter tuus implebitur capitulo isto tibi dato. Et comêdi illud: & factum est in ore meo, sicut mel, dulcescens.
4 Et dixit ad me; Fili hominis, vade, & ingredere ad domum Israel, & loquere verba mea ad eos.
5 Non enim ad populum (a) profundæ linguæ tu mitteris ad domum Israel,

MS.A. (α) βάδιζε, εἴσελθε (β) βαθύχειλον καὶ βαρύγλωσσον σύ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

הוא חזו דמות יקרא דיי וחזית ואשתטחית על אפי ושמעית קל דמתמליל׃
ב
1 ואמר לי בר אדם קום על רגלך ואמלל עמך׃ ועלת בי רוחא כד מלל עמי ואקמתני 2
על רגלי ושמעית ית דמתמלל עמי׃ ואמר לי בר אדם שלח אנא יתך לות בני ישראל 3
לות עממיא סרבניא דסריבו על מימרי אנון ואבהתהון מרדו במימרי עד כרן יומא
הדין׃ ומתקרן בניא אנון חציפי אפיא ותקיפי לבא אנא שלח יתך לותהון ותימר להון 4
כדנן אמר יי אלהים׃ ואנון אם יקבלון אולפן ואם יתמנעון מלמחטי ארי עם סרבן 5
אנון וידעון די נביא הוה ביניהון׃ ואת בר אדם לא תדחל מנהון ומפתגמיהון לא 6
תדחל ארי מסרבין ומקשן לקבלך ובנו עמא דעובדיהון דמן לעקרבין את יתיב
ומפתגמיהון לא תדחל ומן קדמיהון לא תתבר ארי עם סרבן אנון׃ ותתנבי ית 7
פתגמי נבואתי להון אם יקבלון אולפן ואם יתמנעון מלמחטי ארי עם סרבן אנון׃
ואת בר אדם קבל ית די אנא ממלל עמך לא תהי סרבן כעמא סרבנא ארכין נפשך 8
וקבל ית די אנא יהיב לך׃ וחזית והא דמות יד מתושטא לצד לותי והא ביה מגלת 9
ספרא׃ ופרס יתה קדמי והיא כתיבא מאפהא ומאחורהא מה דהוה מן שרויא 10
ומה דעתיד למהוי בסופא וכתיב בה דאם יעברון בית ישראל על אוריתא ישלטון
בהון עממיא ואם יעבדון ית אוריתא יסוף מנהון אליא ודונא ותינחתא׃
1 ואמר לי בר אדם ית דמתיהיב לך קבל קבל מא דכתיב במגלתא הדא ואזיל ואתנבי
2 על בית ישראל׃ וארכינית ית נפשי ואחכימני מה דכתיב במגלתא הדא׃ ואמר לי 3
בר אדם נפשך תסבע ומעך תמלי ית דמתיהיב לך קבל מא דכתיב במגלתא הדא דאנא יהיב לך
וקבלתיה והות בנפשי כדבשא בחלי׃ ואמר לי בר אדם איזיל ועול לות בית 4
ישראל ותתנבי פתגמי נבואתי להון׃ ארי לא לות עממין עמיקי ממלל ויקירי לישן את 5
שליח לאתנבאה אלהן לות בית ישראל׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hæc est visio similitudinis gloriæ Domini: & vidi, & cecidi pronus in faciem meam, & audivi vocem loquentis.

CAP. II.

Et dixit ad me: Fili hominis, sta super pedes tuos, & loquar tecum. Et 1
ingressus est in me spiritus cùm loqueretur mecum, & statuit me super pe- 2
des meos, & audivi loquentem mecum. Et dixit ad me: Fili hominis, ego 3
mitto te ad filios Israel, ad populos rebelles qui refractarii sunt verbo meo:
ipsi & patres eorum transgressi sunt verbũ meum usq; ad hujusce diei arti-
culum. Filii autem vocati sunt impudentes facie & duri corde ad quos ego 4
mitto te: & dices ad eos, Hæc dicit Dñs Deus. Si fortè ipsi suscipiant di- 5
sciplinam, & desinant peccare; quia popul⁹ rebellis est: & sciant quia pro-
pheta fuerit in medio eorum. Tu autem fili hominis ne timeas eos, neque 6
sermones eorum metuas, quia rebelles sunt & duri contra te: & in medio
populi, cujus opera similia sunt scorpionibus, tu habitas: & à verbis eorum
ne timeas, neq; formides à facie eorum, quoniam popul⁹ contumax est. Et 7
prophetabis verba prophetiæ meæ eis, si fortè suscipiant disciplinam, &
si quiescant peccare, quia populus contumax est. Tu autem fili hominis 8
audi quod loquor tecum; ne sis contumax sicut populus rebellis: inclina
animam tuam & suscipe quod ego do tibi. Et vidi, & ecce similitudo ma- 9
nus extensa est ad latus ad me: & ecce in ea erat volumen libri. Et expan- 10
dit illud coram me, & erat scriptum in fronte sua & posteriori suo, id quod
fuit ab initio, & quod futurum est in fine: & scriptum erat in eo, Quòd si
transgressi fuerint domus Israel Legem, dominarentur eis populi: & si
facerent Legem, deficeret ab eis lamentatio, & gemitus & mœror.

CAP. III.

Et dixit ad me: Fili hominis, quod datur tibi suscipe; suscipe quod 1
scriptum est in volumine isto: & vade & vaticinare super domum Israel.
Et inclinavi animam meam & docuit me quod scriptum erat in volumine 2
isto. Et dixit ad me: Fili hominis, animam tuam satiabis & ventrem im- 3
plebis, si susceperis quod scriptum est in volumine isto quod do tibi: &
suscepi illud, & fuerunt verba ejus in ore meo quasi mel dulce. Et dixit 4
mihi: Fili hominis veni, & vade ad filios Israel, & prophetabis verba
prophetiæ meæ illis. Quia non ad populum profundæ linguæ & gravis 5
eloquii tu mitteris ad prophetandum, sed ad domum Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܒ * ܘܗܢܐ ܗܘܐ ܚܙܘܐ ܕܕܡܘܬܐ ܕܐܝܩܪܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܚܙܝܬܗ 1
ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝ. ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܕܡܡܠܠ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܪܢܫܐ. ܩܘܡ ܥܠ ܪ̈ܓܠܝܟ ܘܐܡܠܠ
ܥܡܟ. * ܘܥܠܬ ܒܝ ܪܘܚܐ ܟܕ ܡܡܠܠ ܥܡܝ. ܘܐܩܝܡܬܢܝ ܥܠ ܪ̈ܓܠܝ. ܘܫܡܥܬܗ 2
ܕܡܡܠܠ ܥܡܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪܢܫܐ. * ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟ ܠܘܬ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܘܬ ܥܡܐ 3
ܡܪܘܕܐ ܕܡܪܕܘ ܒܝ ܗܢܘܢ ܘܐܒܗ̈ܝܗܘܢ. ܘܥܘܠܐ ܥܒܕܘ ܒܝ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܘܠܘܬ ܒ̈ܢܝܐ 4
ܕܩܫܝܢ ܐ̈ܦܝܗܘܢ ܘܩܫܝܢ ܠܒܗܘܢ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪ̈ܘܬܐ. 5
* ܟܒܪ ܢܫܡܥܘܢ ܘܢܙܘܥܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܝܬܐ ܡܪܡܪܢܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܢܒܝܐ ܐܝܬ
ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܘܐܢܬ ܒܪܢܫܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢܗܘܢ. ܘܡܢ ܡ̈ܠܝܗܘܢ ܠܐ ܬܙܘܥ. ܕܡܪ̈ܕܝܢ 6
ܘܡܒܣܝܢ ܠܟ. ܡܛܠ ܕܒܝܬ ܥܩܪ̈ܒܐ ܥܡܪ ܐܢܬ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܡ̈ܠܝܗܘܢ. ܘܡܢ ܐ̈ܦܝܗܘܢ
ܠܐ ܬܙܘܥ. ܡܛܠ ܕܒܝܬܐ ܡܪܡܪܢܐ ܐܢܘܢ. * ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡ̈ܠܝ. ܟܒܪ ܢܫܡܥܘܢ 7
ܘܢܙܘܥܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܝܬܐ ܡܪܡܪܢܐ ܐܢܘܢ. * ܘܐܢܬ ܒܪܢܫܐ. ܫܡܥ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. 8
ܠܐ ܬܗܘܐ ܡܡܪܡܪܢ ܐܝܟ ܒܝܬܐ ܡܡܪܡܪܢܐ. ܐܠܐ ܦܬܚ ܦܘܡܟ. ܘܐܟܘܠ ܡܕܡ ܕܝܗܒ ܐܢܐ
ܠܟ. * ܘܚܙܝܬ ܘܗܐ ܐܝܕܐ ܦܫܝܛܐ ܠܘܬܝ ܘܒܗ ܟܪܟܐ ܕܟܬܒܐ. * ܘܦܫܛܗ ܩܕܡܝ. 9 10
ܘܟܬܝܒ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܘܡܢ ܒܣܬܪܗ. ܘܟܬܝܒܢ ܗܘܝ ܒܗ ܡܐܝܢܬܐ ܘܡܫܚܠܦܬܐ ܘܐܘ̈ܠܝܬܐ.
* ܦܨܠܐ * ܓ * ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܪܢܫܐ. ܡܕܡ ܕܡܫܟܚ ܐܢܬ ܐܟܘܠ. 1
ܐܟܘܠ ܟܪܟܐ ܗܢܐ. ܘܙܠ ܡܠܠ ܥܡ ܒ̈ܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܦܬܚܬ ܦܘܡܝ 2
ܘܐܘܟܠܢܝ ܟܪܟܐ ܗܘ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪܢܫܐ. ܡܠܝ ܟܪܣܟ ܘܡ̈ܥܝܟ ܡܢ ܟܪܟܐ ܗܢܐ ܕܝܗܒ 3
ܐܢܐ ܠܟ. ܘܐܟܠܬܗ ܘܗܘܐ ܒܦܘܡܝ ܐܝܟ ܕܒܫܐ ܚܠܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪܢܫܐ. ܙܠ 4
ܥܘܠ ܠܫܒܝܬܐ ܠܘܬ ܒ̈ܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡ̈ܠܝ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܘܬ 5
ܥܡܐ ܥܡܝܩ ܡܡܠܠܐ ܘܥܠܝܓ ܠܫܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ.

CAP. II.

Itaque hujusmodi erat aspectus gloriæ Dñi, 1
quem cùm vidissem, procidi in faciem meam,
Deinde audivi vocem loquentem ac dicentem
mihi; Fili hominis, consiste in pedes tuos, &
alloquar te. Tunc ingressus est in me spirit⁹, 2
alloqueretur me, erexítq; me in pedes meos:
& audivi eum alloquentem me, & dicentem
mihi; Fili hominis, Missurus te sum ad filios 3
Israelis & ad populum rebellem, qui contra
me rebellârunt, tam ipsi quàm majores eorũ,
& iniquè mecũ egerunt ad hunc usque diem.
Ad filios inquam obstinati vultûs & præduri 4
cordis sum te missurus. Dic eis, Sic ait Dñs
dominorum. Fortè audient, ac trepidabunt 5
(familia sunt enim exasperans) & scient te
prophetam esse inter eos. Tu ergò fili homi- 6
nis, ne timeas eos, & verba eorũ ne formides:
insolescent enim & aspernabuntur te, quia
inter scorpiones habitas. Ne timeas eorũ ver-
ba, & facies eorum ne formides; quia familia
sunt exasperans: Sed dic eis sermones meos: 7
forsitan audient ac trepidabunt: quoniam fa-
milia sunt exasperans. Tu vero fili hominis, 8
ausculta quod sum tibi dicturus; Ne sis con-
tumax ut familia ista exasperans, sed aperi os
tuum, & comede quod sum tibi daturus. Et 9
cùm aspexissem, ecce manus ad me extendit
sese, tenens volumen libri: Et explicavit illud 10
coram me (scriptum autem erat à fronte &
à tergo, scriptique erant in eo concentus, car-
mina lugubria, & lamentationes.)

CAP. III.

Dixítque mihi; Fili hominis, quod reperis, 1
comede: comede volumen istud, & vade, al-
loquere filios Israelis. Cùm itaque aperuis- 2
sem os meum, cibavit me volumine illo, Et 3
dixit mihi; Fili hominis, imple ventrem tuum
& viscera tua volumine isto quod tibi do:
quod ubi comedi, factum est in ore meo sicut
mel dulce. Deinde dixit mihi; Fili hominis, 4
Vade, ingredere ad captivos, apud filios Israe-
lis, & refer illis sermones meos. Quia ne- 5
quaquam ad populum profundæ loquelæ, aut
linguâ balbutientem te mitto; *sed* ad do-
mum Israelis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثاني * هذه رويا مثل مجد الرب * فنظرت وسقطت على وجهي * 1
وسمعت صوت متكلم وقال لي * يا ابن الانسان قف على قدميك فاتكلم معك * فاتت علي 2
روح واخذتني واقعدتني واقامتني على قدمي * وسمعته يتكلم معي وقال لي * يا ابن الانسان 3
انا ارسلك لبيت اسرائيل الذين مرمروني * القوم الذين مرمروني * هم واباوهم شكوا في الى
نهار اليوم * وبنون وجوههم صفيقة وقلوبهم قاسية * انا ارسلك اليهم فتقول لهم * هكذا 4
يقول الرب الرب * ان لعلهم يسمعون ويخافون * من اجل انهم بيت ممرمر هو * ويعلمون انك 5
انت نبي في وسطهم * وانت يا ابن الانسان لا تخفهم * ولا تفرق من وجههم * من اجل انهم 6
سيقاومونك ويقومون عليك من حولك * وفي وسط عقارب انت تسكن * فلا تخش كلامهم ومن
وجوههم لا تفزع * من اجل انهم بيت ممرمر هو * وانت يا ابن الانسان تكلم باقوالي معهم * ان 7
لعلهم يسمعون فيفزعون * من اجل انهم بيت ممرمر هو * وانت يا ابن الانسان اسمع المتكلم 8
معك * ولا تكن انت ممرمرا كما هم بيت ممرمر * افتح فمك وكل ما انا اعطيك اياه * فنظرت 9
واذا يد ممدودة نحوي وفيها طي سفر * فنشرها امامي * والمكتوبات فيها كانت من قدام 10
ومن خلف * وكتب فيها نوح ولحن وويل * * الفصل الثالث *
* وقال لي يا ابن الانسان كل هذا الطي * وامض فتكلم مع بني اسرائيل * وفتح فمي 1 2
واطعمني هذا الطي * وقال لي * يا ابن الانسان فمك ياكل وبطنك يمتلي من هذا الطي 3
المعطاة لك * فاكلتها وصارت في فمي مثل عسل حلو * وقال لي * يا ابن الانسان امض 4
ادخل الى بيت اسرائيل * وتكلم باقوالي معهم * من اجل اني لست الى شعب عميق الشفة 5
وثقيل اللسان ارسلك * بل الى بيت اسرائيل *

CAP. II.

Hujusmodi erat visio similitudinis glo- 1
riæ Domini, quâ visâ procubui in fa-
ciem meam. Tum audivi vocem loquentis
qui dixit mihi; O fili hominis, sta pedibus
tuis, ut colloquar tecum. Tunc advenit 2
super me spiritus, qui me apprehensum e-
levavit, statuítque super pedes meos: &
audivi eum colloquentem mecum, & di-
centem mihi; O fili hominis, ego te mitto 3
ad domum Israelis qui exacerbaverunt
me; gentem qui exacerbaverunt me, tam
ipsi quàm patres eorum, in me dubitantes
ad hodiernum usque diem: Filios quorum 4
facies impudentes & corda proterva. Ad
hos te mitto ut dicas eis, Sic dicit Domi-
nus Deus. Nam fortassis audient & ex- 5
pavescent (domus enim refractaria sunt
isti) cognoscéntque te prophetam esse in
medio sui. Tu itaque O fili hominis, ne 6
formides eos, neque pertimescas vultum
eorum; licèt adversaturi sint tibi, & in-
surrecturi contra te undequaque. In medio
scorpionum tu habitas, at ne timeas verba
eorum, et ab eorum vultu ne terrearis: nam
domus refractaria sunt isti. Tu ergò O 7
fili hominis, refer sermones meos ipsis:
fortassis enim audient, & pavescent: nam
domus refractaria isti sunt. Et tu O 8
fili hominis, audi colloquentem tecum, et
ne sis tu refractarius, quemadmodum isti
sunt domus refractaria: aperi os tuum, et
comede quod ego sum tibi daturus. Cúm- 9
que vidissem, ecce manum ad me porre-
ctam, tenentem libri pagellam: Explica- 10
vitque eam ob oculos meos: scriptura au-
tem in ea, erant à fronte & à tergo; scri-
ptúmque erat in ea lamentatio, carmen,
& væ.

CAP. III.

Tum dixit mihi, O fili hominis, come- 1
de pagellam istam, & abi locutum cum
filiis Israelis. Et aperuit os meum, de- 2
ditque mihi comedendum pagellam istam,
Et dixit mihi; O fili hominis, os tuum 3
comedet, & venter tuus implebitur hac
pagellâ tibi porrectâ: quam cùm come-
dissem, & facta esset in ore meo velut
mel dulce; Rursus dixit mihi, O fili 4
hominis, vade ingredere ad domum Israe-
lis, & loquere cum eis sermones meos.
Neque verò ad populum profundi labii & 5
gravis linguæ te mitto; sed ad domum
Israelis:

יחזקאל : ג

non quorum ,lingua graves & ,labio profundos multos populos ad Non
6 לֹא ׀ אֶל־עַמִּים רַבִּים עִמְקֵי שָׂפָה וְכִבְדֵי לָשׁוֹן אֲשֶׁר לֹא־
audient ipsi , te misero eos ad non si : eorum verba audias
תִשְׁמַע דִּבְרֵיהֶם אִם־לֹא אֲלֵיהֶם שְׁלַחְתִּיךָ הֵמָּה יִשְׁמְעוּ
ipsi non quia , te ad audire cupient non Israel domus Et .te ad
7 אֵלֶיךָ׃ וּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹא יֹאבוּ לִשְׁמֹעַ אֵלֶיךָ כִּי־אֵינָם
duri & ,fronte rigidi Israel domus omnis nam :me ad audire cupientes
אֹבִים לִשְׁמֹעַ אֵלָי כִּי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל חִזְקֵי־מֵצַח וּקְשֵׁי־
;eorum facies contra fortes tuā facies dedi Ecce .ipsi corde
8 לֵב הֵמָּה׃ הִנֵּה נָתַתִּי אֶת־פָּנֶיךָ חֲזָקִים לְעֻמַּת פְּנֵיהֶם
petra præ fortem adamantē Ut .eorū frontem contra fortem tuā frontē &
9 וְאֶת־מִצְחֲךָ חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם׃ כְּשָׁמִיר חָזָק מִצֹּר
,eorū faciebus à consterneris neque , eos timeas ne : tuā frontem dedi
נָתַתִּי מִצְחֶךָ לֹא־תִירָא אוֹתָם וְלֹא־תֵחַת מִפְּנֵיהֶם
omnia ,hominis Fili : me ad dixit Et .ipsi rebellionis domus quia
10 כִּי בֵּית־מְרִי הֵמָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָי בֶּן־אָדָם אֶת־כָּל־
tuis auribus in & ,tuo corde in assume , te ad loquar quæ mea verba
דְּבָרַי אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ קַח בִּלְבָבְךָ וּבְאָזְנֶיךָ
,tui populi filios ad ,transmigrationem ad ingredere ,vade Et .audi
11 שְׁמָע׃ וְלֵךְ בֹּא אֶל־הַגּוֹלָה אֶל־בְּנֵי עַמֶּךָ
: Deus Dominus dixit Sic : eos ad dices & , eos ad loquêris &
וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
audivi & ,spiritus me assumpsit Et .cessaverint si & ,audierint Si
12 אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־יֶחְדָּלוּ׃ וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע
.suo loco de Domini gloria Benedicta : magni fragoris vocem me post
אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ׃
,suam sororem ad unaquæque contingentium ,animalium alarum vocem Et
13 וְקוֹל ׀ כַּנְפֵי הַחַיּוֹת מַשִּׁיקוֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחוֹתָהּ
spiritus Et .magni fragoris vocem & , ea contra rotarum vocem &
14 וְקוֹל הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וְקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל׃ וְרוּחַ
manus & ,mei spiritus ira in amarus abii & :me assumpsit & ,me elevavit
נְשָׂאַתְנִי וַתִּקָּחֵנִי וָאֵלֵךְ מַר בַּחֲמַת רוּחִי וְיַד־
Abib--Tel transmigratione ad veni Et .fortis me super Domini
15 יְהוָה עָלַי חָזָקָה׃ וָאָבוֹא אֶל־הַגּוֹלָה תֵּל אָבִיב
sedi & : ibi sedentibus ipsis sedi & ,Chebar flumen ad habitantium
הַיֹּשְׁבִים אֶל־נְהַר־כְּבָר וָאֲשֶׁר הֵמָּה יוֹשְׁבִים שָׁם וָאֵשֵׁב
septem fine à fuit Et .eorū medio in stupefactus diebus septem ibi
16 שָׁם שִׁבְעַת יָמִים מַשְׁמִים בְּתוֹכָם׃ וַיְהִי מִקְצֵה שִׁבְעַת
,hominis Fili : dicendo me ad Domini verbum fuit Et .dierum
17 יָמִים ס וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם
admonebis &,verbū meo ore de audies & :Israel domui te dedi speculatorē
צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ
,eū admonueris non &,morieris moriēdo,impio me dicendo In .me à eos
18 אוֹתָם מִמֶּנִּי׃ בְּאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ
,eū vivificandū ad impia sua via à impium monendum ad ,fueris locutus nec
וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה לְחַיֹּתוֹ
tua manu de ejus sanguinem & ,morietur sua iniquitate in impius ipse
הוּא רָשָׁע בַּעֲוֺנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ
conversus fuerit non & ,impium admonueris cùm tu Et .requiram
19 אֲבַקֵּשׁ׃ וְאַתָּה כִּי־הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא־שָׁב
,morietur sua iniquitate in ipse : impia sua via à & ,sua impietate ab
מֵרִשְׁעוֹ וּמִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה הוּא בַּעֲוֺנוֹ יָמוּת
,sua justitia à justum se avertendo in Et .liberâsti tuam animam tu sed
20 וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקוֹ
: morietur ipse ; ejus facies ad offendiculū dabo & ,iniquitatē fecerit &
וְעָשָׂה עָוֶל וְנָתַתִּי מִכְשׁוֹל לְפָנָיו הוּא יָמוּת
memorabuntur non & ,morietur suo peccato in ,eum admonuisti non quia
כִּי לֹא הִזְהַרְתּוֹ בְּחַטָּאתוֹ יָמוּת וְלֹא תִזָּכַרְןָ
.requiram tua manu de ejus sanguinē & : fecit quas ,ejus justitiæ
צִדְקֹתָו אֲשֶׁר עָשָׂה וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃

Verſio VULG. LAT.

6 Neque ad populos multos profundi ſermonis, & ignotæ linguæ, quorum non poſſis audire ſermones: & ſi ad illos mittereris, ipſi 7 audirent te. Domus autem Iſrael nolunt audire te: quia nolunt audire me: omnis quippe domus Iſrael attritâ fronte eſt, & duro 8 corde. Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, & frontem tuam duriorem frontib⁹ 9 eorum. Ut adamantem, & ut ſilicem dedi faciem tuam: ne timeas eos, neque metuas à facie eorum: quia domus exaſperans 10 eſt. Et dixit ad me; Fili hominis, omnes ſermones meos, quos ego loquor ad te, aſſume in corde tuo, 11 & auribus tuis audi: Et vade, ingredere ad tranſmigrationem, ad filios populi tui, & loquêris ad eos, & dices eis; Hæc dicit Dominus Deus: ſi fortè audiant, 12 & quieſcant. Et aſſumpſit me ſpiritus, & audivi poſt me vocem commotionis magnæ; Benedicta gloria Domini de loco ſuo: 13 Et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram, & vocem rotarum ſequentium animalia, & vocem commotio-14 nis magnæ. Spiritus quoque levavit me, & aſſumpſit me: & abii amarus in indignatione ſpiritûs mei: manus enim Domini 15 erat mecum, confortans me. Et veni ad tranſmigrationem, ad acervum novarum frugum, ad eos qui habitabãt juxta flumen Chobar, & ſedi ubi illi ſedebant: & manſi ibi ſeptem diebus mœrens 16 in medio eorum. Cùm autem pertranſiſſent ſeptem dies, factum eſt verbum Domini ad me, di-17 cens; Fili hominis, ſpeculatorem dedi te domui Iſrael: & audies de ore meo verbum, & annun-18 tiabis eis ex me. Si dicente me ad impium; Morte morieris: non annuntiaveris ei, neque locutus fueris ut avertatur à via ſua impia, & vivat: ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem ejus de manu tua requirã. 19 Si autem tu annuntiaveris impio, & ille non fuerit converſ⁹ ab impietate ſua, et à via ſua impia: ipſe quidem in iniquitate ſua morietur, tu autem animam tuam libe-20 râſti. Sed & ſi converſus juſtus à juſtitia ſua fuerit, & fecerit iniquitatem: ponam offendiculum coram eo, ipſe morietur, quia non annuntiâſti ei: in peccato ſuo morietur, & non erunt in memoria juſtitiæ ejus, quas fecit: ſanguinẽ verò ejus de manu tua requiram.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

6 Οὐδὲ πρὸς λαοὺς πολλοὺς ἀλλοφώνους ἢ ἀλλογλώσσους, οὐδὲ στιβαροὺς τῇ γλώσσῃ ὄντας, ὧν οὐκ ἀκούσῃ τοὺς λόγους (γ)· καὶ εἰ πρὸς τοιούτους ἐξαπέστειλά σε, οὗτοι ἂν εἰσήκουσάν 7 σου. Ὁ δὲ οἶκος τοῦ (ʹ) Ἰσραὴλ οὐ μὴ θελήσουσιν εἰσακοῦσαί σου, διότι οὐ βούλονται εἰσακούειν μου, ὅτι πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ φιλόνεικοί 8 εἰσι καὶ σκληροκάρδιοι. Καὶ ἰδοὺ δέδωκα τὸ πρόσωπόν σου δυνατὸν κατέναντι τῶν προσώπων αὐτῶν, καὶ τὸ νῖκός σου κατι-9 σχύσω κατέναντι τοῦ νίκους αὐτῶν. Καὶ ἔσται διαπαντὸς κραταιότερον πέτρας (δ). Μὴ φοβηθῇς ἀπ᾽ αὐτῶν, μηδὲ πτοηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, διότι οἶκος παραπικραί-10 νων ἐστί. Καὶ εἶπε πρὸς μέ, Υἱὲ ἀνθρώπου, πάντας τοὺς λόγους οὓς λελάληκα μετὰ σοῦ, λάβε εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ τοῖς ὠσί σου 11 ἄκουε. Καὶ βάδιζε, εἴσελθε εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτούς, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, Τάδε λέγει (ε) κύριος, ἐὰν ἄρα ἀκούσω-12 σιν, ἐὰν ἄρα ἐνδῶσι. Καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα, καὶ ἤκουσα κατόπισθέν μου φωνὴν σεισμοῦ μεγάλου, (ζ) Εὐλογημένη ἡ δόξα 13 κυρίου ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Καὶ ἴδον φωνὴν (ʹ) τῶν πτερύγων τῶν ζώων πτερυσσομένων ἑτέρα πρὸς τὴν ἑτέραν, καὶ φωνὴ τῶν τροχῶν ἐχομένη 14 αὐτῶν, καὶ φωνὴ τοῦ σεισμοῦ. Καὶ τὸ πνεῦμα (η) ἐξῆρέ με, καὶ ἀνέλαβέ με, καὶ ἐπορεύθην (θ) ἐν ὁρμῇ τοῦ πνεύματός μου, καὶ χεὶρ 15 κυρίου ἐγένετο ἐπ᾽ ἐμὲ κραταιά. Καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν μετέωρος, καὶ περιῆλθον τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῷ ποταμῷ τοῦ Χοβὰρ τοὺς ὄντας ἐκεῖ· καὶ ἐκάθισα ἐκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀναστρεφόμενος ἐν μέσῳ αὐ-16 τῶν. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας λό-17 γος κυρίου πρὸς μέ, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ στόματός μου λόγον, 18 καὶ διαπειλήσῃ αὐτοῖς παρ᾽ ἐμοῦ. Ἐν τῷ λέγειν με τῷ ἀνόμῳ, Θανάτῳ θανατωθήσῃ· καὶ οὐ διεστείλω αὐτῷ (ι) τοῦ διαστείλασθαι τῷ ἀνόμῳ, ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, τοῦ (κ) ζῆσαι αὐτόν· ὁ ἄνομος ἐκεῖνος τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ (λ) ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω. 19 Καὶ σὺ ἐὰν διαστείλῃ τῷ ἀνόμῳ, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ (μ) ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, ὁ ἄνομος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ σὺ τὴν ψυχήν σου 20 (ν) ῥύσῃ. Καὶ ἐν τῷ ἀποστρέφειν δίκαιον ἀπὸ (ξ) τῶν δικαιοσυνῶν αὐτοῦ, καὶ (ʺ) ποιήσει παράπτωμα, καὶ δώσω τὴν βάσανον εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, αὐτὸς ἀποθανεῖται, ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ· καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ ἀποθανεῖται, διότι οὐ μὴ μνησθῶσιν αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ (ο), καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω.

MS.A. (γ) αὐτῶν· (ʹ) τοῦ Ἰσραὴλ (δ) δέδωκα τὸ νεῖκός σου. μὴ (ε) κύριος κύριος, (ζ) λεγόντων, (ʹ) πτερύγων (η) κυρίου (θ) μετέωρος ἐν (ι) οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ (κ) ζητῆσαι (λ) ἐκ χειρὸς (μ) τῆς ὁδοῦ (ν) ἐρύσω. (ξ) τῆς δικαιοσύνης (ʺ) ποιήσῃ (ο) ἃς ἐποίησεν, καὶ

6 Neque ad populos multos alterius vocis, aut alterius linguæ, neque, qui graves linguâ ſint, quorum non audias ſermones. Et ſi ad tales miſiſſem te; hi utique 7 exaudiſſent te. Domus autem Iſrael nolent exaudire te; quia nolunt exaudire me. Omnis quippe domus Iſrael contentioſi ſunt, 8 & duri corde. Et ecce dedi faciem tuam potentem contra facies eorum: & pervicaciam tuam confortabo contra pervicaciam 9 eorum: Et erit ſemper (b) firmior petrâ. Ne timeas ab eis, neque metuas à facie eorum: quia 10 domus exaſperans eſt. Et dixit ad me; Fili hominis, omnes ſermones, quos loquutus ſum tecum, aſſume in cor tuum: & auribus 11 tuis audi. Et vade, ingredere ad captivitatem, ad filios populi tui, & loquêris ad eos, & dices ad eos; Hæc dicit Dominus; ſi fortè audiant, ſi fortè remittant ſe. 12 Et aſſumpſit me ſpiritus: & audivi poſt me vocem commotionis magnæ; Benedicta gloria Domini de loco ſuo. 13 Et (c) vidi vocem alarum animalium percutientium; altera ad alteram: & vox rotarum juxta ea, & vox 14 commotionis. Et ſpiritus elevavit me, & ſuſcepit me, & (d) abii in impetu ſpiritûs mei. Et manus Domini facta eſt ſuper me 15 fortis, Et intravi ad captivitatem (e) ſublimis: & circuivi habitantes ſuper fluvium Chobar, qui erant ibi. Et ſedi ibi ſeptem diebus (f) converſans in medio e-16 orum. Et factum eſt poſt ſeptem dies verbum Domini ad me, di-17 cens; Fili hominis, ſpeculatorem dedi te domui Iſrael: & audies de ore meo verbum, & commi-18 naberis eis ex me: In dicendo me iniquo; Morte morieris, & non diſtinxiſti (g) ei ad diſtinguendum iniquo, ut avertat ſe à viis ſuis, ut vivat; iniquus ille in ſua iniquitate morietur: & ſanguinem ejus de manu tua re-19 quiram. Et tu, ſi diſtinxeris iniquo, & non ſe averterit ab iniquitate ſua, & à via ſua; iniquus ille in ſua injuſtitia morie-20 tur: & tu animam tuam liberabis. Et in avertendo ſe juſtum à juſtitiis ſuis, & faciet delictum, & dabo (h) tormentum in faciem ejus; ipſe morietur, quia non diſtinxiſti ei: & in peccatis ſuis morietur, quia non erunt in memoria juſtitiæ ejus: et ſanguinem ejus de manu tua requiram.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 לָאלְוָת עַמְמַיָא סַגִיאִין תַּקִיפֵי מַמְלַל וְיַקִירֵי לִישָׁן דְלָא תִשְׁמַע פִּתְגָמֵיהוֹן אִלוּ לְוָתְהוֹן
7 שְׁלַחְתָּךְ אִנוּן יְקַבְּלוּן מִנָךְ : וּבֵית יִשְׂרָאֵל לָא יֵיבוֹן לְקַבָּלָא מִנָךְ אֲרֵי לֵית אִנוּן צָבָן
8 לְקַבָּלָא לְמֵימְרִי אֲרֵי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲצִיפֵי אַפִּין וְתַקִיפֵי לִבָּא אִנוּן : הָא יְהָבֵית יַת אַפָּךְ
9 תַּקִיף כְּקֳבֵיל בֵּית אַפֵּיהוֹן וְיַת בֵּית עֵינָךְ חֲסִין כְּקֳבֵיל בֵּית עֵינֵיהוֹן : כְּמָא דְשָׁמִירָא תַּקִיף
מִטִינָרָא כֵּן יְהָבֵית יַת בֵּית עֵינָךְ חֲסִין כְּקֳבֵיל בֵּית אַפֵּיהוֹן לָא תִדְחַל מִנְהוֹן וְלָא תִתְּבַר
10 מִן קֳדָמֵיהוֹן אֲרֵי עַם סָרְבָן אִנוּן : וַאֲמַר לִי בַּר אָדָם יַת כָּל פִּתְגָמֵי דַאֲמַלֵל עִמָךְ קַבֵּיל
11 בְּלִבָּךְ וּבְאוּדְנָךְ שְׁמַע : וְאֵתָא אֵיזֵיל לְוָת בְּנֵי גָלוּתָא לְוָת בְּנֵי עַמָךְ וְתִתְנַבֵּי לְהוֹן וְתֵימַר
12 לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִם יְקַבְּלוּן אוּלְפָן וְאִם יִתְמַנְעוּן מִלְמֶחְטֵי : וּנְטַלְתַּנִי רוּחָא
13 וּשְׁמַעִית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִיא דִמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ : וְקָל
14 גַּדְפֵּי בְרִיָתָא נָקְשָׁן חֲדָא לְחַד וְקָל גַּלְגַלַיָא לְקִבְלֵיהוֹן וְקָל זִיעַ סַגִי : וְרוּחָא נַטְלַתְנִי וּנְסֵבַתְנִי
15 וַאֲזַלִית בִּמְרִיר בִּתְקוֹף רוּחִי וּנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עֲלַי תַּקִיפַת : וַאֲתֵית לְוָת בְּנֵי גָלוּתָא לְתֵל
אָבִיב דְיָתְבִין עַל נְהַר כְּבָר וְנָחֵית בֵּינֵיהוֹן וְאִנוּן יָתְבִין תַּמָן וִיתֵיבִית תַּמָן שִׁבְעָא יוֹמִין
16 שְׁתִיק בֵּינֵיהוֹן : וַהֲוָה מִסוֹף שִׁבְעָא יוֹמִין וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִי לְמֵימַר :
17 בַּר אָדָם מַלִיף מַנִיתָךְ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וּתְקַבֵּיל מִמֵימְרִי פִּתְגָם וְתַזְהַר יָתְהוֹן מִלְמֶחְטֵי
18 קֳדָמַי : כַּד אֲמָרִית לְרַשִׁיעָא מֵמָת תְּמוּת וְלָא אַזְהַרְתֵּיהּ וְלָא מַלֵלְתָּא לְאַזְהָרָא רַשִׁיעָא
19 מֵאָרְחֵיהּ דְרִשְׁעָא לְקַיָמוּתֵיהּ הוּא רַשִׁיעָא בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת וּדְמֵיהּ מִן יְדָךְ אֶתְבַּע : וְאַתְּ
אֲרֵי אַזְהַרְתָּא רַשִׁיעָא וְלָא תָב מֵחוֹבֵיהּ וּמֵאָרְחֵיהּ דְרִשְׁעָא הוּא בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת וְאַתְּ יַת
20 נַפְשָׁךְ שֵׁיזֵבְתָּא : וְכַד יְתוּב זַכָּאָה מִזָכְוָתֵיהּ וְיַעְבֵּיד שְׁקַר וְאֶתֵּן תַּקְלַת חוֹבִין קֳדָמוֹהִי הוּא
יְמוּת אֲרֵי לָא אַזְהַרְתֵּיהּ בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת וְלָא יִדְכְּרָן זַכְוָתֵיהּ דַעֲבַד וּדְמֵיהּ מִן יְדָךְ אֶתְבַּע :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

6 Non ad populos multos duri ſermonis & gravis linguæ, cujus verba non poſſis audire: ſi enim ad eos miſiſſem te, ipſi obedirent tibi. 7 Domus autem Iſrael nolunt obedire tibi, quia nolunt obedire verbo meo: quia omnes Iſraelitæ impudentes facie, & duro corde ſunt. 8 Ecce dedi faciem tuam duram contra facies eorum, & frontem tuam robuſtam contra frontem eorum. 9 Ut adamantem fortiorem petra, ſic dedi frontem tuam fortiorem contra *facies* eorum: ne timeas eos, nec formides à facie eorum, quia popul⁹ contumax eſt. 10 Et dixit ad me: Fili hominis, omnia verba mea quæ loquar tecum, ſuſcipe in corde tuo, & aurib⁹ tuis audi. 11 Et veni, vade ad filios tranſmigrationis ad filios populi tui, & prophetabis eis, & dices ad eos: Hæc dicit Dn̄s Deus, Si fortè ſuſcipiant diſciplinam, & deſinant peccare. 12 Et ſuſtulit me ſpiritus, & audivi poſt me vocem commotionis magnæ laudantium & dicentium: Benedicta gloria Dn̄i de loco majeſtatis ſuæ: 13 Et vocem alarum creaturarum ſeſe invicem *complodentiũ*, & vocem rotarum contra eas, & vocem commotionis magnæ. 14 Et ſpirit⁹ levavit me, & aſſumpſit me, & abii in amaritudine in indignatione ſpirit⁹ mei, & prophetia à facie Dn̄i ſuper me confortata eſt. 15 Et veni ad filios tranſmigrationis ad acervum novarum frugum, qui habitant juxta fluvium Chobar: & quievi inter eos, & ipſi ſedebant ibi: & ſedi ibi ſeptem dieb⁹ tacens inter eos. 16 Et factum eſt in fine ſeptem dierum, & factum eſt verbum prophetiæ à facie Dn̄i, dicendo: 17 Fili hominis, doctorem conſtitui te domui Iſrael, & ſuſcipies à verbo meo ſermonem, & exhortaberis eos ne peccent coram me. 18 Quando dixero impio, Morte morieris, & non monueris eum, nec locut⁹ fueris ad exhortandum impium à via ſua mala ut vivat: ipſe impi⁹ in peccato ſuo morietur, & ſanguinem ej⁹ de manu tua requiram. 19 Si autem exhortat⁹ fueris impium, & non fuerit averſus à peccato ſuo & à via ſua impia, ipſe in peccato ſuo morietur: & tu animã tuam liberâſti. 20 Et quando averſus fuerit juſt⁹ à juſtitia ſua, & fecerit iniquitatẽ, ponam offendiculũ peccatorum corã eo: ipſe morietur; quia non exhortat⁹ es eũ: in peccato ſuo morietur, & non erũt in memoria juſtitiæ ej⁹ quas fecit, & ſanguinẽ ej⁹ de manu tua requirã.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]

6 * Neque ad populos multos quorum tu loquelam minimè intelligas: (& quidem ſi ad hos 7 mitterem te, auſcultarent tibi: At Iſraelitæ non auſcultabunt tibi, quia nolunt auſcultare mihi: omnium enim Iſraelitarũ dura frons eſt 8 & cor obſtinatum.) Ecce durã reddo faciem tuam contra faciem eorum, & frontem tuam 9 firmã reddo contra frontes eorum: Ut adamantem ſilice duriorem reddo frontẽ tuam: ne formides eos, néve terrearis ab eis, quia familia ſunt contumax. 10 Præterea dixit mihi; Fili hominis, cunctos ſermones meos quos tibi dico, corde percipe, & auribus auſculta: 11 Et abiens ingredere ad captivos, apud populares tuos, alloquere eos, & dic eis; Sic ait Dominus dominorum: fortaſſis audient, & trepidabunt. 12 Tum ſuſtulit me ſpirit⁹, & audivi à tergo meo vocẽ cõmotionis magnæ dicentẽ, Benedicta ſit gloria Dn̄i de loco ſuo: 13 Strepitum alarum animaliũ illorũ alterius in alterã illidentium, & cum eis ſtrepitũ rotarũ, & vocẽ 14 commotionis magnæ. Cúmque ſuſtuliſſet me ſpirit⁹ & perduxiſſet me, abii impetu ſpiritûs 15 mei: & manu Dn̄i ſuper me invaleſcente, Ingreſſus ſum ad captivos in collẽ Chib (*i. doloris*) ſitũ juxta fluviũ Cebar, ibiq; ſedi ſeptem 16 diebus attonitus inter eos. Poſt ſeptem verò dies fuit ad me ſermo Dn̄i, dicendo; 17 Fili hominis, ſpeculatorẽ dedi te Iſraelitis, ut ſis audiens ex ore meo ſermones, & moneas eos nomine meo. 18 Quum dixero peccatori, Certiſſimè morieris; tu autem non monueris eum, neque dixeris peccatori illi ut ſibi caveat à via ſua, ut vivat: peccator ille in ſua *quidem* iniquitate morietur, at ſanguinem ejus è manib⁹ tuis exigam. 19 Verùm ſi monueris peccatorẽ, & non extrahat ſe à peccato ſuo, & à via ſua peſſima: iſte *quidem* in peccatis ſuis morietur, & tu animam tuam liberaveris. 20 Item quum juſtus *aliquis* averterit ſe à juſtitia ſua, & iniquitatem commiſerit; offendiculum ponam ante ipſum, & moriatur: eò quòd minimè monueris eum, in peccatis *quidem* ſuis morietur, & juſtitiæ quam fecerat, non erit illi recordatio, at ſanguinem ejus è manibus tuis repoſcam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وَلَا إِلَى شعوبٍ كثيرين عربية الأصوات وَلَا عربية الألسنة * وليست ذي لسانٍ ثقيلٍ الذين لم
تسمع كلامهم * ولو أرسلتك إلى هؤلاء لسمعوا منك * وأمّا بيت إسرائيل فلا يريدون أن يسمعوا 7
منك * من أجل أنهم لا يشاؤون أن يسمعوا مني * لأن كل بيت إسرائيل مشاجرون * وقلوبهم قاسية *
8 * وها أعطيت لوجهك إمكانًا قدام وجوههم * وأقوي طرفك قدام طرفهم * ويكون كل حين 9
أشد من الصخر * ها أعطيتك طرفًا لا تخف منهم ولا تفزع من وجههم * من أجل أنهم بيت
ممرمر هو * وقال لي يا ابن الإنسان جميع الأقوال التي تكلمت بها معك * خذها في قلبك 10
واسمعها بأذنيك * وامض ادخل إلى السبي إلى بني شعبك * وتكلم معهم وتقول لهم * هكذا 11
يقول الرب الرب * إن لعلهم يسمعون * إن لعلهم يفزعون * وأخذني الروح * وسمعت من خلفي 12
صوت زلزلة عظيمة * يقولون * مبارك مجد الرب من موضعه * وبطرب صوت أجنحة الحيوانات 13
طائرات أخر إلى أخر * وصوت البكرات بجانبها * وصوت الزلزلة * وروح الرب رفعني وأخذني * 14
فمضيت مرتفعًا بوثبة روحي * ويد الرب العزيز صارت علي * فدخلت إلى السبي مرتفعًا * 15
وعبرت بالساكنين على نهر خوبار الكائنين هناك * وجلست هناك سبعة أيام مترددًا في وسطهم *
16 * وكان من بعد سبعة أيام قول الرب إلي قائلًا * * الإصحاح الثاني *
17 18 * يا ابن الإنسان أعطيتك رقيبة لبيت إسرائيل * فتسمع القول من فمي وتخاطبهم عني * عند
ما أقول للأثيم * بالموت تموت ولم تنذره ولم تتكلم معه * ليتعظ الأثيم ويرجع من طرقه ليحيى *
19 ذلك الأثيم بظلمه يموت * ودمه أطلبه من يدك * وإن أنت أنذرت الأثيم * ولم يرجع عن
20 إثمه وطريقه * فذلك الأثيم يموت بظلمه * وإن أنت نجيت نفسك * وعند ما يرجع الصديق
من عدله * ويصنع زلة * فأعطي عقوبة لوجهه * وهو يموت لأنك لم تنذره * ويموت بخطاياه *
من أجل أن معدلاته التي صنعها لا تذكر * ودمه أطلبه من يدك *

6 *Neque ad populos multos peregrinæ vocis, aut exterarum linguarum: neque ad habentes gravem linguam, quorum loquelam non audias. Vel ſi ad tales mitterem te, ſanè te audirent:* 7 *Verùm domus Iſraelis nolunt audire te, quia nolunt audire me: tota enim domus Iſraelis contentioſi ſunt, & corda eorum prædura.* 8 *Et ecce do faciei tuæ firmitatem contra facies eorum, & firmam reddo confidentiam tuam contra confidentiam eorum;* 9 *Eriſque ſemper ſaxo durior: quandoquidem do tibi confidentiam, ne timeas eos, neque formides vultum eorum; quoniam domus refractaria ſunt iſti.* 10 *Et dixit mihi; O fili hominis, Omnes ſermones quos tecum habui, corde tuo percipe, & auribus tuis audi:* 11 *Tum vade, ingredere ad captivos, ad populares tuos, quos alloquêris, & dices eis; Sic ait Dominus Deus: fortaſſis enim audient, fortaſſis verebuntur.* 12 *Deinde aſſumpſit me ſpiritus, & audivi à tergo meo vocem concuſſionis magnæ, dicentium; Benedicta gloria Domini de loco ſuo.* 13 *Et vidi vocem alarum animalium, volantium alterius in alterum, & vocem rotarum juxta illa, vocémque concuſſionis.* 14 *Deinde ſpiritus Domini ſuſtulit accepitque me, abiique elevatus eruptione ſpiritûs mei: & manus Domini robuſta facta eſt ſuper me,* 15 *Ingreſſúſque ſum ad captivos elevatus, tranſivi per habitantes juxta flumen Chobar ibi exiſtentes, ibique ſedi ſeptem diebus verſans in medio eorum.*

Textus ſecundus.

16 *Poſt ſeptem autem dies fuit ſermo Domini ad me, dicens;* 17 *O fili hominis, conſtituo te ſpeculam domui Iſraelis, ut cùm audieris ſermonem ex ore meo, alloquaris eos vice mei.* 18 *Quum dixero iniquo, Morte morieris; & tu non monueris eum, nec allocutus eum fueris, quatenus monitum ſuſcipiens iniquus ille revertatur à viis ſuis, ut vivat: iniquus ille in ſcelere ſuo morietur, ſed ſanguinem ejus requiram de manu tua.* 19 *Quòd ſi tu monueris iniquum, neque revertatur ab iniquitate ſua & viâ ſuâ: is iniquus morietur in ſcelere ſuo, at tu quidem liberaveris animam tuam.* 20 *Similiter quum receſſerit juſtus ab æquitate ſua, culpámque commiſerit; ſupplicium ponam ante faciem ejus, & ipſe morietur eò quòd non monueris eum: (& verò morietur in peccatis ſuis, quoniam juſtitiarum ipſius quas fecerat, non erit memoria:) at ſanguinem ejus requiram de manu tua.*

יחזקאל : ד

, *justum* peccandum non ad , justum *eum* admonueris cùm tu Et

21 וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתּוֹ צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא צַדִּיק

tu & , est admonitus quia , vivet vivendo : peccaverit non ipse &

וְהוּא לֹא־חָטָא חָיוֹ יִחְיֶה כִּי נִזְהָר וְאַתָּה

:me ad dixit &:Domini *manus* ibi me sup fuit Et .liberâsti tuam animam

22 אֶת־נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ וַתְּהִי עָלַי שָׁם יַד־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי

, surrexi Et .tecum loquar ibi & , campum in egredere , Surge

23 קוּם צֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְשָׁם אֲדַבֵּר אוֹתָךְ׃ וָאָקוּם

stans , Domini gloria ibi ecce & : campum in sum egressus &

וָאֵצֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד־יְהוָה עֹמֵד

.*meas facies* in cecidi Et .Chebar fluvium juxta vidi quam, gloria sicut

כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־נְהַר־כְּבָר וָאֶפֹּל עַל־פָּנָי׃

est allocutus &:meos pedes sup me statuit & ,spiritus me in est ingress' &

24 וַתָּבֹא־בִי רוּחַ וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־רַגְלָי וַיְדַבֵּר

tu & .tuæ domus medio in te include ;Ingredere :me ad dixit & , me

25 אֹתִי וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא הִסָּגֵר בְּתוֹךְ בֵּיתֶךָ׃ וְאַתָּה

non & : eis in te ligabunt & , funes te super *dabunt* ecce ; hominis fili

בֶן־אָדָם הִנֵּה נָתְנוּ עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וַאֲסָרוּךָ בָּהֶם וְלֹא

ad faciam adhærere tuam linguam Et .eorum medium in egredieris

26 תֵצֵא בְּתוֹכָם׃ וּלְשׁוֹנְךָ אַדְבִּיק אֶל־

: *arguentem virum in* eis eris non & ,mutus eris & , *tuum palatum*

חִכֶּךָ וְנֶאֱלַמְתָּ וְלֹא־תִהְיֶה לָהֶם לְאִישׁ מוֹכִיחַ

aperiam , tibi *me loquendo in* Et .*ipsi rebellionis* domus quia

27 כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃ וּבְדַבְּרִי אוֹתְךָ אֶפְתַּח אֶת־

Audiens : Deus Dominus dixit Sic : eos ad dices & , tuum os

פִּיךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַשֹּׁמֵעַ

.*ipsi rebellionis* domus quia , cesset *cessans* & , audiat

יִשְׁמָע וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה׃

CAP. IV. ד

: *tuæ faciei ad* eum *dabis* & , laterem tibi sume, hominis fili tu Et

1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ לְבֵנָה וְנָתַתָּה אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ

eam adversum *dabis* Et .Jerusalaim civitatem eum super *exarabis* &

2 וְחַקּוֹתָ עָלֶיהָ עִיר אֶת־יְרוּשָׁלִָם׃ וְנָתַתָּה עָלֶיהָ

eam contra *fundes* & ,*ligneam turrim* eam contra *ædificabis* & , obsidionem

מָצוֹר וּבָנִיתָ עָלֶיהָ דָּיֵק וְשָׁפַכְתָּ עָלֶיהָ

arietes eam adversus pone & , castra eam *super* *dabis* & : aggerem

סֹלְלָה וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מַחֲנוֹת וְשִׂים־עָלֶיהָ כָּרִים

eam *dabis* & , *ferri* sartaginem tibi sume tu Et , undique

3 סָבִיב׃ וְאַתָּה קַח־לְךָ מַחֲבַת בַּרְזֶל וְנָתַתָּה אוֹתָהּ

tuas facies *obfirmabis* & : civitatem inter &,te inter ferreum parietem

קִיר בַּרְזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר וַהֲכִינֹתָה אֶת־פָּנֶיךָ

ipsum signum , eam *contra* *coarctabis* & , obsidionem in erit & , eam *ad*

אֵלֶיהָ וְהָיְתָה בַמָּצוֹר וְצַרְתָּ עָלֶיהָ אוֹת הִיא

jaces & , sinistrum tuum latus super *jace* tu Et .Israel domui

4 לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃ וְאַתָּה שְׁכַב עַל־צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי וְשַׂמְתָּ

quibus , dierum numerum ,illud super Israel domus iniquitatem

אֶת־עֲוֺן בֵּית־יִשְׂרָאֵל עָלָיו מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר

tibi dedi ego Et .eorum iniquitatem portabis , illud super *jacueris*

5 תִּשְׁכַּב עָלָיו תִּשָּׂא אֶת־עֲוֺנָם׃ וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ

trecentos , dierum numerum *ad* eorum iniquitatis annos

אֶת־שְׁנֵי עֲוֺנָם לְמִסְפַּר יָמִים שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת

consummabis Et .Israel dom' iniquitaté portabis &:dies nonaginta &

6 וְתִשְׁעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ עֲוֺן בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃ וְכִלִּיתָ

portabis & , secundò dexterum tuum latus super *jacebis &* , hæc

אֶת־אֵלֶּה וְשָׁכַבְתָּ עַל־צִדְּךָ הַיְמָנִי שֵׁנִית וְנָשָׂאתָ

diem , *annum in* *Diem* .diebus quadraginta ,Jehudah domus iniquitatem

אֶת־עֲוֺן בֵּית־יְהוּדָה אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם

.tibi *illud* dedi *annum in*

לַשָּׁנָה נְתַתִּיו לָךְ׃

Versio VULG. LAT.

21 Si autem tu annuntiaveris justo ut non peccet justus, & ille non peccaverit: vivens vivet, quia annuntiâsti ei, & tu animam tuã liberâsti. 22 Et facta est super me manus Domini, & dixit ad me; Surgens egredere in campum, & ibi loquar tecum. 23 Et surgens egressus sum in campum: & ecce ibi gloria Domini stabat, quasi gloria, quam vidi juxta fluvium Chobar: & cecidi in faciem meã. 24 Et ingressus est in me spiritus, & statuit me super pedes meos: & locutus est mihi, & dixit ad me; Ingredere, & includere in medio domûs tuæ. 25 Et tu, fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis: & non egredieris de medio eorum. 26 Et linguam tuam adhærere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurgans: quia domus exasperans est. 27 Cùm autem locutus fuero tibi, aperiam os tuum, & dices ad eos; Hæc dicit Dominus Deus; Qui audit, audiat: & qui quiescit, quiescat: quia domus exasperans est.

CAP. IV.

1 Et tu, fili hominis, sume tibi laterem, & pones eum coram te, & describes in eo civitatem Jerusalem. 2 Et ordinabis adversùs eam obsidionem, & ædificabis munitiones, & comportabis aggerem, & dabis contra eam castra, & pones arietes in gyro. 3 Et tu sume tibi sartaginem ferream, & pones eam in murum ferreum inter te, & inter civitatem: & obfirmabis faciem tuam ad eam, & erit in obsidionem, & circumdabis eam: signum est domui Israel. 4 Et tu dormies super latus tuum sinistrum, & pones iniquitates domûs Israel super eo, numero dierum quibus dormies super illud, & assumes iniquitatem eorum. 5 Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum, numero dierum trecentos & nonaginta dies: & portabis iniquitatem domûs Israel. 6 Et cùm compleveris hæc, dormies super latus tuum dexterum secundó: & assumes iniquitatem domûs Juda quadraginta diebus: diem pro anno, diem, inquam, pro anno dedi tibi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

21 Σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ τοῦ μὴ (π) ἁμαρτεῖν, ϗ αὐτὸς μὴ ἁμάρτῃ, ὁ δίκαιος ζωῇ ζήσεται, ὅτι διεστείλω αὐτῷ, ϗ σὺ (ρ) τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ῥύσῃ. 22 Καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου, ϗ εἶπε πρός με, Ἀνάστηθι, ϗ ἔξελθε εἰς τὸ πεδίον, ϗ ἐκεῖ λαληθήσεται πρὸς σέ. 23 Καὶ ἀνέστην ϗ ἐξῆλθον πρὸς τὸ πεδίον· ϗ ἰδοὺ ἐκεῖ δόξα κυρίου εἱστήκει, καθὼς ἡ ὅρασις, ϗ καθὼς ἡ (σ) δόξα κυρίου, ἣν ἴδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ· ϗ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου. 24 Καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα, ϗ ἔστησέ με (τ) ἐπὶ τοὺς πόδας μου, ϗ ἐλάλησε πρός με, ϗ εἶπέ μοι, Εἴσελθε, ϗ ἐγκλείσθητι ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου σου. 25 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ δέδονται ἐπὶ σὲ δεσμοί, ϗ δήσουσί σε ἐν αὐτοῖς, ϗ (υ) οὐ μὴ ἐξέλθῃς (φ) ἐκ μέσου αὐτῶν. 26 Καὶ τὴν γλῶσσάν σου συνδήσω, ϗ ἀποκωφωθήσῃ, ϗ οὐκ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς ἄνδρα ἐλέγχοντα, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστί. 27 Καὶ ἐν τῷ λαλεῖν με πρὸς σὲ, ἀνοίξω τὸ στόμα σου, ϗ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει (χ) κύριος, Ὁ ἀκούων ἀκουέτω, ϗ ὁ ἀπειθῶν (ψ) ἀπειθείτω, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστί.

MS.A. (π) ἁμαρτάνειν, (ρ) τὴν ψυχήν σου (σ) δόξα, ἣν ἴδον (τ) ἐπὶ πόδας (υ) σὺ οὐ μὴ (φ) ἐξ αὐτῶν. Καὶ τὴν (χ) κύριος κύριος, (ψ) ἀπειθείτω,

ΚΕΦ. δ'.

1 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ πλίνθον, ϗ θήσεις αὐτὴν πρὸ προσώπου σου, ϗ διαγράψεις ἐπ' αὐτὴν πόλιν τὴν Ἱερουσαλήμ. 2 Καὶ δώσεις ἐπ' αὐτὴν περιοχὴν, ϗ οἰκοδομήσεις ἐπ' αὐτὴν προμαχῶνας, ϗ περιβαλεῖς ἐπ' αὐτὴν χάρακα, ϗ δώσεις ἐπ' αὐτὴν παρεμβολὰς, ϗ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ. 3 Καὶ σὺ λάβε σεαυτῷ τήγανον σιδηροῦν, καὶ θήσεις αὐτὸ τοῖχον σιδηροῦν ἀναμέσον σου ϗ ἀναμέσον τῆς πόλεως, ϗ ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου ἐπ' αὐτὴν, ϗ ἔσται ἐν συγκλεισμῷ, ϗ συγκλείσεις αὐτήν. σημεῖόν ἐστι τοῦτο τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. 4 Καὶ σὺ κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ ἀριστερὸν, ϗ θήσεις τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτοῦ, κατ' ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν πεντήκοντα ϗ ἑκατὸν (α) ἃς κοιμηθήσῃ ἐπ' αὐτοῦ, ϗ λήψῃ τὰς ἀδικίας αὐτῶν. 5 Καὶ ἐγὼ δέδωκά σοι τὰς (β) ἀδικίας αὐτῶν εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν, ἐνενήκοντα ϗ ἑκατὸν ἡμέρας, ϗ λήψῃ τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου Ἰσραήλ. 6 Καὶ συντελέσεις (γ) ταῦτα, ϗ κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ δεξιὸν, ϗ λήψῃ τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου Ἰούδα (δ) τεσσαράκοντα ἡμέρας· ἡμέραν εἰς ἐνιαυτὸν τέθεικά σοι.

MS.A. (α) ἡμέρας ἃς (β) δύο ἀδικίας (γ) αὐτὰ πάντα, (δ) τεσσαράκοντα

Tu autem si distinxeris justo, ut non peccet, & ipse non peccaverit; just' vitâ vivet, quia distinxisti ei: & tu animam tuam liberabis. 21 *Et facta est super me manus Domini, & dixit ad me; Surge, & egredere in campum: et ibi alloquutio fiet ad te.* 22 *Et surrexi, et egressus sum ad campum. Et ecce ibi gloria Domini stabat,* 23 *(i) sicut aspectus, et sicut gloria Domini, quam vidi, super fluvium Chobar. Et cado in faciem meam:* 24 *Et venit in me spiritus: et statuit me super pedes meos: et loquutus est ad me, et dixit mihi; Ingredere, et includere in medio domûs tuæ.* 25 *Et tu, fili hominis, ecce data sunt super te vincula: et ligabunt te in eis: et non egrediêris de medio eorum:* 26 *Et linguam tuam (k) colligabo, et eris mutus; et non eris eis in virum objurgantem: quia domus exasperans est.* 27 *Et in loquendo me ad te, aperiam os tuum, et dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Qui audit, audiat: et qui est inobediens, non obediat: quia domus exasperans est.*

CAP. IV.

1 Et tu, fili hominis, sume tibi (a) laterem: et pones eum ante faciem tuam: et describes in eo civitatem Hierusalem: 2 *Et dabis super eam obsidionem: et ædificabis super eam propugnacula, et circumjacies super eam vallum, et dabis super eam castra, et ordinabis machinas missilium in gyro.* 3 *Et tu sume tibi sartaginem ferream: et pones eam murum ferreum inter te et civitatem: et parabis faciem tuam super eam: et erit in conclusione, et concludes eam. Signum est hoc filiis Israel.* 4 *Et tu dormies super latus tuum sinistrum: et pones iniquitates domûs Israel super eo, juxta numerum dierum (b) quinquaginta et centum, quos dormies super illud: et assumes iniquitates eorum.* 5 *Et ego dedi tibi (c) iniquitates eorum in numero dierum (d) nonaginta, et centum dies; et sumes iniquitates domûs Israel.* 6 *Et consummabis hæc, et dormies super latus tuum dextrum: et assumes iniquitates domûs Juda quadraginta diebus. Diem in annum posui tibi.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 וְאַתְּ אֲרֵי אַזְהַרְתְּ לְצַדִּיקָא בְּדִיל דְּלָא לְמֶחְטֵי צַדִּיקָא וְהוּא לָא חָטֵי מֵחְיָא יְחֵי אֲרֵי
22 אִזְדְּהַר וְאַתְּ יָת נַפְשָׁךְ שֵׁזֵבְתָּא: וּשְׁרָת עֲלַי תַּמָּן רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר לִי קוּם
23 פּוּק לְבִקְעֲתָא וְתַמָּן אֲמַלֵּל עִמָּךְ: וְקָמִית וּנְפַקִית לְבִקְעֲתָא וְהָא תַמָּן יְקָרָא דַיְיָ שַׁרְיָא
24 כִּיקָרָא דַּחֲזֵיתִי עַל נְהַר כְּבָר וְאִשְׁתַּטְּחִית עַל אַפַּי: וְעָלַת בִּי רוּחָא וַאֲקִימַתְנִי עַל רַגְלָי
25 וּמַלֵּל עִמִּי וַאֲמַר עוּל אִטְּמַר בְּגוֹ בֵיתָךְ: וְאַתְּ בַּר אָדָם הָא גְזָרִית פִּתְגָמֵי פוּמִי עֲלָךְ כְּאֵסוּר
26 גְּדִילָן דְּאָסְרִין בְּהֵן וְלָא תִפּוֹק בֵּינֵיהוֹן: וְלִישָׁנָךְ אַדְבֵּיק לְחִכָּךְ וְתִשְׁתּוֹק וְלָא תְהֵי
27 לְהוֹן לִגְבַר מוֹכַח אֲרֵי עַם סָרְבָן אִנּוּן: וּבְמַלָּלוּתִי עִמָּךְ אַרְכֵּין יָת נַפְשָׁךְ וְתֵימַר לְהוֹן
כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים דִּמְקַבֵּל יְקַבֵּל אוּלְפָן וְדִי יִתְמְנַע מִלְּמֶחְטֵי אֲרֵי עַם
סָרְבָן אִנּוּן:

ד

1 וְאַתְּ בַּר אָדָם סַב לָךְ אַבְנָא וְתִתֵּן יָתַהּ קֳדָמָךְ וְתִצּוּר עֲלַהּ קַרְתָּא יָת יְרוּשְׁלֵם:
2 וְתִתֵּן עֲלַהּ צִיר וְתִבְנֵי עֲלַהּ כַּרְקוֹם וְתִצְבּוּר עֲלַהּ מְלִיתָא וְתַשְׁרֵי עֲלַהּ מַשְׁרְיָן
3 וּמַנֵּי עֲלַהּ אֶפְרוֹרְיָן סְחוֹר סְחוֹר: וְאַתְּ סַב לָךְ מַסְרֵית בַּרְזֶל וְתִתֵּן יָתַהּ כּוֹתֶל
בַּרְזֶל בֵּינָךְ וּבֵין קַרְתָּא וְתַתְקֵין יָת אַפָּךְ לְדַהּ וּתְהֵי בִּצְיָרָא וְתִצּוּר עֲלַהּ אָת הִיא
4 לְבֵית יִשְׂרָאֵל: וְאַתְּ שְׁכוּב עַל סִטְרָךְ דִּסְמָלָא וּתְשַׁוֵּי יָת חוֹבֵי בֵית יִשְׂרָאֵל עֲלוֹהִי
5 מִנְיַן יוֹמַיָּא דְּתִשְׁכּוּב עֲלוֹהִי תְּקַבֵּל יָת חוֹבֵיהוֹן: וַאֲנָא יְהָבִית לָךְ עַל חַד תְּרֵין
6 כְּחוֹבֵיהוֹן לְמִנְיַן יוֹמַיָּא תְּלָת מְאָה וְתִשְׁעִין יוֹמִין וּתְקַבֵּל חוֹבֵי בֵית יִשְׂרָאֵל: וְתַשְׁלֵים
יָת אִלֵּין וְתִשְׁכּוּב עַל סִטְרָךְ דִּימִינָא תִּנְיָנוּת וּתְקַבֵּיל יָת חוֹבֵי בֵית יְהוּדָה אַרְבְּעִין
יוֹמִין יוֹמָא לְשַׁתָּא יוֹמָא לְשַׁתָּא יְהַבְתִּנּוּן לָךְ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Tu autem si exhortatus fueris justum ut non peccet justus, & ipse non peccaverit; vivens vivet, quia monitus est; tu autem animam tuam liberâsti. 21 Et mansit super me ibi spirit' prophetiæ à facie Dñi, & dixit ad me: Surge 22 & egredere in campum, & ibi loquar tecum. Et surrexi & egressus sum 23 in campum, & ecce ibi gloria Dñi residebat, quasi gloria quam vidi juxta fluvium Chobar: & pronus cecidi super faciem meam. Et ingressus est 24 in me spiritus, & statuit me super pedes meos, & locutus est mecum, & dixit: Ingredere & absconde te in medio domus tuæ. Tu autem fili hominis, 25 ecce statui *verba oris mei* super te, sicut vinculum funiculorum quibus ligant: & non egredieris in medium eorum. Et linguam tuam adhærere 26 faciam palato tuo, & tacebis, & non eris eis vir increpans: quia populus contumax est. Et cùm locutus fuero tecum, inclinabo animam tuam, 27 & dices eis: Hæc dicit Dominus Deus: Qui suscipit, suscipiat disciplinam; & qui cessat, cesset peccare; quia populus contumax est.

CAP. IV.

Et tu fili hominis sume tibi lapidem, & pones coram te, & figurabis super eum civitatem Jerusalem: 1 Et pones super eam obsidionem, & ædificabis super eam machinam, 2 & comportabis adversùs eam aggerem: & collocabis contra eam castra, & constitues contra eam duces per circuitum. Et tu tolle tibi sartaginem ferream, & pones eam murum ferreum 3 inter te & civitatem: & diriges faciem tuam ad eam, & erit in obsidione, & obsidebis eam: signum est domui Israel. Et tu cuba super latus tuum 4 sinistrum, & pones peccata domus Israel super illud: numero dierum quibus cubaveris super illud, suscipies peccata eorum. Et ego dedi tibi pro 5 uno duo *pro* peccatis eorum juxta numerum dierum trecentorum & nonaginta dierum: & suscipies iniquitates domus Israel. Ubi enim hæc absolveris, 6 cubabis super latus tuum dextrum secundò, & suscipies iniquitates domus Juda quadraginta dieb', diem pro anno, diem pro anno dedi eos tibi.

Versio SYRIACA cùm Interpretatione LATINA.

21 *ܐܢ ܕܝܢ ܐܙܗܪܬ ܠܙܕܝܩܐ ܕܠܐ ܢܚܛܐ ܘܠܐ ܚܛܐ ܀ ܙܕܝܩܐ ܚܝܐ ܢܚܐ ܕܐܙܕܗܪ ܀ ܘܐܢܬ ܢܦܫܟ ܦܨܝܬ.
22 *ܘܗܘܬ ܥܠܝ ܬܡܢ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܩܘܡ ܦܘܩ ܠܒܩܥܬܐ. ܘܬܡܢ ܐܡܠܠ ܥܡܟ.
23 *ܘܩܡܬ ܢܦܩܬ ܠܒܩܥܬܐ. ܘܬܡܢ ܩܐܡ ܗܘܐ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܝܟ ܫܘܒܚܐ
ܕܚܙܝܬ ܥܠ ܢܗܪܐ ܟܒܪ. ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝ. *ܘܥܠܬ ܒܝ ܪܘܚܐ. ܘܐܩܝܡܬܢܝ ܥܠ ܪܓܠܝ.
24 ܘܡܠܠ ܥܡܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܥܘܠ ܐܬܚܒܫ ܒܓܘ ܒܝܬܟ. ܘܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ ܀ ܗܐ ܪܡܝܢ ܥܠܝܟ
25 ܐܣܘܪܐ. ܘܐܣܪܝܢ ܠܟ ܒܗܘܢ. ܘܠܐ ܬܦܘܩ ܒܝܢܬܗܘܢ. *ܘܠܫܢܟ ܐܕܒܩ ܠܡܠܥܐ ܕܚܢܟܟ.
26 ܘܬܫܬܘܩ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܡܟܣܢܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܬܐ ܡܪܡܪܢܐ ܐܢܘܢ. *ܘܡܐ
27 ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡܟ: ܐܦܬܚ ܦܘܡܟ ܕܬܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.
ܕܫܡܥ ܢܫܡܥ. ܘܕܙܐܥ ܢܙܘܥ. ܡܛܠ ܕܒܝܬܐ ܡܪܡܪܢܐ ܐܢܘܢ.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 *ܘܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ ܀ ܣܒ ܠܟ ܠܒܢܬܐ. ܘܣܝܡܝܗ ܩܕܡܝܟ. ܘܓܠܘܦ ܥܠܝܗ ܡܕܝܢܬܐ
2 ܐܘܪܫܠܡ. *ܘܣܝܡ ܥܠܝܗ ܨܪܐ. ܘܒܢܝ ܥܠܝܗ ܟܪܟܘܡܐ. ܘܣܘܡ ܥܠܝܗ ܟܡܐܢܐ.
ܘܫܪܝ ܥܠܝܗ ܡܫܪܝܬܐ. ܘܥܒܕ ܠܗ ܟܘܝܢ ܣܛܪܢܝܬܐ ܚܕܪܝܗ. *ܘܐܢܬ ܣܒ ܠܟ ܛܓܢܐ
3 ܕܦܪܙܠܐ. ܘܥܒܕܝܗܝ ܫܘܪܐ ܕܦܪܙܠܐ ܒܝܢܝܟ ܠܒܝܬ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܛܝܒ ܐܦܝܟ ܠܘܩܒܠܗ. ܘܬܗܘܐ
ܒܚܒܘܫܝܐ. ܘܬܚܒܘܫܝܗ. ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. *ܘܐܢܬ ܕܡܟ ܥܠ ܦܓܪܟ
4 ܣܡܠܐ. ܘܣܝܡ ܥܘܠܗ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܘܬܗ. ܡܢܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܕܡܟ ܐܢܬ ܠܘܬܗ
ܬܫܩܘܠ ܥܘܠܗܘܢ. *ܘܐܢܐ ܝܗܒܬ ܠܟ ܐܝܟ ܬܪܬܝܢ ܥܘܠܝܗܘܢ ܠܡܢܝܢ ܝܘܡܬܐ. ܬܠܬܡܐܐ
5 ܘܬܫܥܝܢ ܝܘܡܝܢ. ܘܬܫܩܘܠ ܥܘܠܗ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. *ܘܬܫܡܠܐ ܐܢܘܢ. ܘܬܕܡܟ ܥܠ
6 ܦܓܪܟ ܕܝܡܝܢܐ. ܘܬܫܩܘܠ ܥܘܠܗ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ. ܐܪܒܥܝܢ ܝܘܡܝܢ. ܝܘܡܐ ܠܫܢܬܐ
ܝܗܒܬ ܠܟ.

Verùm si monueris justum ne peccet, & non peccaverit: justus ille vivet quòd monitus fuerit, & tu animam tuam liberaveris. 21 Deinde fuit ibi super me manus Domini, dixitque mihi; Surge egredere in campum, & ibi te alloquar. 22 Quarè surgens egressus sum in campum, ibíque stabat gloria Dei Israelis, similis gloriæ quam videram juxta fluvium Cebar: unde procidi in faciem meam. 23 Sed ingressus in me spiritus erexit me in pedes meos: tum allocutus est me *Dominus*, dixítque mihi; Ingredere, include te intra domum tuam. 24 Tibi autem fili hominis, ecce injecturi sunt tibi vincula, iisque te ligaturi, ut non egrediaris inter eos. 25 Quapropter linguam tuam adhærescere faciam cœlo palati tui, ut obmutescas, & non sis eis vir objurgator; quia familia sunt contumax. 26 Sed quum alloquar te, aperiam os tuum ut dicas eis; Sic ait Dominus dominorum, *Si* quis audiat, audiat; & *si* quis trepidet trepidet: nam domus sunt contumax. 27

CAP. IV.

Cæterùm tu fili hominis, accipe tibi laterem, pone ante te, & incide in eum urbem Jerosolymam: 1 Deinde obsidionem pone contra illam, extrue contra eam aggeres, insidias tende contra eam, castra fige contra eam, & fac illi obliquas per circuitum fenestellas. 2 Tu deinde sume tibi sartaginem ferream, eamque compone in murum ferreum inter te & urbem, faciem tuam compara adversùs eam, sit intra septum, & obside eam. Hoc signum esto Israelitis. 3 Tu autem incumbe lateri tuo sinistro, imponens ei iniquitatem Israelitarum: numero dierum quibus incumbes ei, feres iniquitatem illorum. 4 Ego enim do tibi duas iniquitates ad numerum dierum, *nempe* trecentorum nonaginta dierum, quibus feres iniquitatem Israelitarum. 5 Cùm hos absolveris, incumbes iterum lateri tuo dextero, ferésque iniquitatem domûs Judæ quadraginta diebus: diem pro anno do tibi. 6

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 *وَإِنْ أَنْتَ أَنْذَرْتَ الصِّدِّيقَ أَنْ لَا يُخْطِي * وَهُوَ فَلَا يُخْطِي * فَالصِّدِّيقُ يَحْيَى حَيَاةً لِأَنَّكَ
22 أَنْذَرْتَهُ * وَأَنْتَ تُنَجِّي نَفْسَكَ *وَصَارَتْ عَلَيَّ يَدُ الرَّبِّ وَقَالَ لِي * قُمْ وَاخْرُجْ إِلَى الصَّحْرَاءِ * وَهُنَاكَ
23 يَتَكَلَّمُ مَعَكَ *فَقُمْتُ وَخَرَجْتُ إِلَى الصَّحْرَاءِ * وَإِذَا هُنَاكَ مَجْدُ الرَّبِّ قَائِمٌ * كَمِثْلِ الْمَنْظَرِ وَكَمِثْلِ
24 الْمَجْدِ الَّذِي رَأَيْتُهُ عَلَى نَهْرِ خُوبَارَ * فَسَقَطْتُ عَلَى وَجْهِي *فَأَتَى عَلَيَّ رُوحٌ * وَأَقَامَنِي عَلَى قَدَمَيَّ *
25 وَتَكَلَّمَ مَعِي وَقَالَ لِي * اُدْخُلْ وَانْحَبِسْ فِي وَسَطِ بَيْتِكَ *وَأَنْتَ يَا ابْنَ الْإِنْسَانِ هَا أُعْطِيَتْ
26 عَلَيْكَ رِبَاطَاتٌ فَيَرْبِطُونَكَ بِهَا * وَأَنْتَ فَلَا تَخْرُجْ مِنْهَا *وَأُشَكِّلُ لِسَانَكَ فَتَخْرَسُ * وَلَا تَكُنْ
27 لَهُمْ رَجُلًا مُوَبِّخًا * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ بَيْتٌ مُمَرْمِرٌ هُوَ *وَعِنْدَ مَا أَتَكَلَّمُ مَعَكَ أَفْتَحُ فَمَكَ * فَتَقُولُ
لَهُمْ * هٰكَذَا يَقُولُ الرَّبُّ الرَّبُّ * السَّامِعُ لِيَسْمَعْ * وَالْعَاصِي لِيَعْصِ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ
بَيْتٌ مُمَرْمِرٌ هُوَ *

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ *

1 *وَأَنْتَ يَا ابْنَ الْإِنْسَانِ خُذْ لَكَ لَبِنَةً * وَتَضَعُهَا قُدَّامَ وَجْهِكَ * وَخَطِّطْ عَلَيْهَا مَدِينَةَ أَيْرُوسَلِيمَ *
2 *وَتَضَعُ عَلَيْهَا رِمَامًا * وَتَبْنِي عَلَيْهَا مَجَانِيقَ * وَتُحِيطُ عَلَيْهَا سِيَاجًا * وَتُعْطِي عَلَيْهَا مُعَسْكَرًا *
3 وَتُرَتِّبُ مِنْ حَوْلِهَا مَرَامِيَ *وَأَنْتَ خُذْ لِنَفْسِكَ طَاجِنًا مِنْ حَدِيدٍ * وَتَضَعُ لَهُ حَائِطًا مِنْ حَدِيدٍ
بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْمَدِينَةِ * تَسْتَعِدُّ بِوَجْهِكَ عَلَيْهَا * وَتَصِيرُ فِي حَبْسٍ وَتَحْبِسُهَا * هٰذِهِ هِيَ عَلَامَةٌ لِبَنِي
4 إِسْرَائِيلَ *وَأَنْتَ تَرْقُدُ عَلَى جَنْبِكَ الْأَيْسَرِ * وَتَضَعُ مَظَالِمَ بَيْتِ إِسْرَائِيلَ عَلَيْهِ * كَعَدَدِ الْأَيَّامِ
5 مِائَةٍ وَخَمْسِينَ يَوْمًا الَّتِي تَضْطَجِعُ فِيهَا عَلَيْهِ * وَتَأْخُذُ ظُلَامَاتِهِمْ *وَأَنَا أَعْطَيْتُكَ ظُلَامَاتِهِمْ
6 بِعَدَدِ الْأَيَّامِ مِائَةٍ وَتِسْعِينَ يَوْمًا * وَتَأْخُذُ ظُلَامَاتِ بَيْتِ إِسْرَائِيلَ *وَتُكْمِلُهَا جَمِيعًا * وَتَضْطَجِعُ
عَلَى جَنْبِكَ الْأَيْمَنِ * وَتَأْخُذُ مَظَالِمَ بَيْتِ يَهُوذَا أَرْبَعِينَ يَوْمًا * الْيَوْمَ بِسَنَةٍ وَضَعْتُ لَكَ *

Quòd si tu justum illum monueris ne peccet, & ipse non peccaverit; is quidem justus omnino vivet eò quòd monueris eum, & tu liberaveris animam tuam. 21 *Præterea facta est super me manus Domini, qui dixit mihi; Surge, egredere in desertum, ibique sermo tecum habebitur.* 22 *Quapropter surgens egressus sum in desertum, & ecce ibi gloriam Domini stantem, juxta visionem & juxta gloriam illam quam videram super flumen Chobar: tum procidi in faciem meam.* 23 *Venit autem super me spiritus, & erexit me super pedes meos, allocutus est me, & dixit mihi; Ingredere, teque include in medio domûs tuæ.* 24 *Tu verò O fili hominis, ecce injecta sunt tibi vincula quibus te ligabunt, è quibus tu non evades: En innodabo linguam tuam,* 25 *& obmutesces, ut non sis eis vir objurgator; quia domus refractaria isti sunt.* 26 *Cùm autem colloquar tecum, aperiam os tuum, & dices eis; Sic ait Dominus Deus; Qui audit, audiat; & qui rebellis est, rebellet: nam domus refractaria sunt isti.* 27

CAP. IV.

Et tu O fili hominis, accipe tibi laterem, ponito eum ante faciem tuam, & delineato super eum urbem Jerosolymam: 1 *Obsidionem pones adversùs eam, ædificabis adversùs eam machinas ad jaculanda saxa, cinges eam septo, pones adversùs eam castra, & dispones circa eam aggeres ad jaculanda tela.* 2 *Tu præterea sume tibi sartaginem ferream, & pones eam murum ferreum inter te & inter urbem: parabis faciem tuam adversùs eam, ut sit in obsidione & obsideas eam. Hoc est signum filiis Israelis.* 3 *Et tu jacebis super latus tuum lævum, eiq; impones scelera domûs Israelis, juxta numerum dierum, centum scilicet quinquaginta dierum, quibus jacebis super illud, feresq; scelera eorum.* 4 *Ego enim dedi tibi scelera eorum juxta numerum dierum, centum scilicet nonaginta dierum, feresque scelera domûs Israelis.* 5 *His integrè absolutis, jacebis super latus tuum dexterum, feresque scelera domûs Judæ quadraginta diebus: diem pro anno posui tibi.* 6

יחזקאל: ה

tuum brachium & , tuã facies obfirmabis Jerusalaim obsidionẽ ad Et
7 וְאֶל־מְצוֹר יְרוּשָׁלִַם תָּכִין פָּנֶיךָ וּזְרֹעֲךָ
te super dedi ecce Et .eã adversus prophetabis & : discoopertum
8 חֲשׂוּפָה וְנִבֵּאתָ עָלֶיהָ׃ וְהִנֵּה נָתַתִּי עָלֶיךָ
te consummandum ad,tuum latus ad tuo latere à te vertes non & : funes
עֲבוֹתִים וְלֹא־תֵהָפֵךְ מִצִּדְּךָ אֶל־צִדֶּךָ עַד־כַּלּוֹתְךָ
,fabam & ,hordea & ,frumenta tibi cape tu Et .tuæ obsidionis dies
9 יְמֵי מְצוּרֶךָ׃ וְאַתָּה קַח־לְךָ חִטִּין וּשְׂעֹרִים וּפוֹל
facies & ,uno vase in ea dabis & : speltam & ,milium &,lentes &
וַעֲדָשִׁים וְדֹחַן וְכֻסְּמִים וְנָתַתָּה אוֹתָם בִּכְלִי אֶחָד וְעָשִׂיתָ
super dormiens tu quibus dierum numerum panem in tibi eis
אוֹתָם לְךָ לְלָחֶם מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתָּה שׁוֹכֵב עַל־
.illum comedes diebus nonaginta & centis---tre , tuum latus
צִדְּךָ שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם תֹּאכְלֶנּוּ׃
.die in sicli viginti pondere in ,eo vesceris quo tuus cibus Et
10 וּמַאֲכָלְךָ אֲשֶׁר תֹּאכְלֶנּוּ בְּמִשְׁקוֹל עֶשְׂרִים שֶׁקֶל לַיּוֹם
mensura in aquam Et .illum comedes tempus ad usque tempore A
11 מֵעֵת עַד־עֵת תֹּאכְלֶנּוּ׃ וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה
libum Et .bibes tempus ad usque tempore A .hin sextum bibes
12 תִּשְׁתֶּה שִׁשִּׁית הַהִין מֵעֵת עַד־עֵת תִּשְׁתֶּה׃ וְעֻגַת
hominis egestionis stercoribus in ipsum & : illum comedes hordeorum
שְׂעֹרִים תֹּאכְלֶנָּה וְהִיא בְּגֶלְלֵי צֵאַת הָאָדָם
filii comedent Sic : Dominus dixit Et .eorum oculis in illum coques
13 תְּעֻגֶנָה לְעֵינֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה כָּכָה יֹאכְלוּ בְנֵי־
.illuc eos propellam quò gentes inter ,pollutum suũ panem Israel
יִשְׂרָאֵל אֶת־לַחְמָם טָמֵא בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם׃
: polluta non mea anima Ecce ; Deus Domine Ahah : dixi Et
14 וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא מְטֻמָּאָה
: nunc ad usque & meis pueritiis ab comedi non raptum &,morticinium &
וּנְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא־אָכַלְתִּי מִנְּעוּרַי וְעַד־עַתָּה
: me ad dixit Et .putridæ rei caro meum os in est ingressa non &
15 וְלֹא־בָא בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי
: hominis stercoribus pro bovis stercora tibi dedi , Vide
רְאֵה נָתַתִּי לְךָ אֶת־צְפוּעֵי הַבָּקָר תַּחַת גֶּלְלֵי הָאָדָם
,hominis Fili : me ad dixit Et .eis super tuũ panem facies &
16 וְעָשִׂיתָ אֶת־לַחְמְךָ עֲלֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם
panem comedent & , Jerusalaim in panis baculum frangens ego Ecce
הִנְנִי שֹׁבֵר מַטֵּה־לֶחֶם בִּירוּשָׁלִַם וְאָכְלוּ־לֶחֶם
.bibent stupore in & mensura in aquam & ; solicitudine & ,pondere in
בְּמִשְׁקָל וּבִדְאָגָה וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה וּבְשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ׃
,ej' frater & unusquisque obstupescent Et .aqua & ,pane careant Ut
17 לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם וָמָיִם וְנָשַׁמּוּ אִישׁ וְאָחִיו
.sua iniquitate in liquescent &
וְנָמַקּוּ בַּעֲוֺנָם׃

CAP. V. ה

eã capies tonsorum novaculã,acutũ gladiũ tibi tolle hominis fili tu Et
1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ חֶרֶב חַדָּה תַּעַר הַגַּלָּבִים תִּקָּחֶנָּה
tibi capies & : tuã barbam super &,tuũ caput super facies transire & ,tibi
לָּךְ וְהַעֲבַרְתָּ עַל־רֹאשְׁךָ וְעַל־זְקָנֶךָ וְלָקַחְתָּ לְךָ
medio in incendes igni in partẽ Tertiã .eos divides & ,ponderis bilances
2 מֹאזְנֵי מִשְׁקָל וְחִלַּקְתָּם׃ שְׁלִשִׁית בָּאוּר תַּבְעִיר בְּתוֹךְ
percuties,partẽ tertiã capies Et .obsidionis dies cõplere secundũ,civitatis
הָעִיר כִּמְלֹאת יְמֵי הַמָּצוֹר וְלָקַחְתָּ אֶת־הַשְּׁלִשִׁית תַּכֶּה
evacuabo gladiũ &,ventũ in disperges partẽ tertiã &,ej' circuitibus gladio in
בַחֶרֶב סְבִיבוֹתֶיהָ וְהַשְּׁלִשִׁית תִּזְרֶה לָרוּחַ וְחֶרֶב אָרִיק
suis alis in eos stringes &:numero in parum inde capies Et .eos post
3 אַחֲרֵיהֶם׃ וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם מְעַט בְּמִסְפָּר וְצַרְתָּ אוֹתָם בִּכְנָפֶיךָ׃
combures &,ignis medium in eos projicies & , capies rursus eis ex Et
4 וּמֵהֶם עוֹד תִּקָּח וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשָׂרַפְתָּ
.Israel domum omnem in ignis egredietur eo ex : igni in eos
אֹתָם בָּאֵשׁ מִמֶּנּוּ תֵצֵא־אֵשׁ אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

Versio VULG. LAT.

7 Et ad obsidionem Jerusalem convertes faciem tuam, & brachium tuum erit extentum: & prophetabis adversùs eam. 8 Ecce circumdedi te vinculis: & non te convertes à latere tuo in lat' aliud, donec compleas dies obsidionis tuæ. 9 Et tu sume tibi frumentum, & hordeum, & fabam, & lentẽ, & miliũ, & viciã: & mittes ea in vas unum, & facies tibi panes numero dierũ quib' dormies super lat' tuũ: trecentis & nonaginta dieb' comedes illud. 10 Cibus autem tu' quo vescêris, erit in pondere viginti stateres in die: à tempore usque ad temp' comedes illud. 11 Et aquam in mensura bibes, sextã partem hin: à tempore usque ad temp' bibes illud. 12 Et quasi subcinericium hordeaceum comedes illud: & stercore, quod egreditur de homine, operies illud in oculis eorũ. 13 Et dixit Dñs; Sic comedent filii Israel panem suum pollutũ inter Gentes, ad quas ejiciam eos. 14 Et dixi, A,a,a, Domine Deus, ecce anima mea non est polluta: & morticînum, & laceratum à bestiis non comêdi ab infantia mea usque nunc, & non est ingressa in os meum omnis caro immunda. 15 Et dixit ad me; Ecce dedi tibi fimum boum pro stercoribus humanis: & facies panem tuum in eo. 16 Et dixit ad me; Fili hominis: Ecce ego conteram baculũ panis in Jerusalem: & comedent panẽ in pondere, & in solicitudine: & aquam in mensura, & in angustia bibent: 17 Ut deficientibus pane & aquâ, corruat unusquisque ad fratrem suum: & contabescant in iniquitatibus suis.

CAP. V.

1 ET tu, fili hominis, sume tibi gladium acutum, radentem pilos: & assumes eũ, & duces per caput tuum, & per barbam tuã: & assumes tibi stateram ponderis, & divides eos. 2 Tertiam partem igni combures in medio civitatis, juxta completionem dierum obsidionis: & assumes tertiam partem, & concîdes gladio in circuitu ej': tertiam verò aliam disperges in ventum, & gladium nudabo post eos. 3 Et sumes indè parvum numerum: et ligabis eos in summitate pallii tui. 4 Et ex eis rursum tolles, et projicies eos in medio ignis, et combures eos igni: & ex eo egredietur ignis in omnem domũ Israel,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ (ζ) εἰς τὴν συγκλεισμὸν Ἱερουσαλὴμ ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου, ϗ τὸν βραχίονά σου στερεώσεις, ϗ προφητεύσεις ἐπ' αὐτήν. 8 Καὶ (η) ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ἐπὶ σὲ δεσμοὺς, ϗ (θ) μὴ στραφῇς ἀπὸ τοῦ πλευροῦ σου ἐπὶ τὸ πλευρόν σου, ἕως οὗ συντελεσθῶσιν (ι) 9 ἡμέραι τοῦ συγκλεισμοῦ σου. Καὶ σὺ λάβε σεαυτῷ πυροὺς, ϗ κριθὰς, ϗ κύαμον, ϗ φακὸν, ϗ κέγχρον, ϗ ὀλύραν, καὶ ἐμβαλεῖς αὐτὰ εἰς ἄγγος ἓν ὀστράκινον, ϗ ποιήσεις αὐτὰ σεαυτῷ εἰς ἄρτους· ϗ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, ἃς σὺ καθεύδεις ἐπὶ τοῦ πλευροῦ σου, ἐνενήκοντα ϗ ἑκατὸν ἡμέρας φάγεσαι αὐτά. 10 Καὶ τὸ βρῶμά σου (κ) φάγεσαι ἐν σταθμῷ, εἴκοσι σίκλους τὴν ἡμέραν (λ), ἀπὸ 11 καιροῦ ἕως καιροῦ φάγεσαι αὐτά. Καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ πίεσαι, (μ) ϗ τὸ ἕκτον τοῦ εἶν ἀπὸ 12 καιροῦ ἕως καιροῦ πίεσαι. Καὶ ἐγκρυφίαν κρίθινον φάγεσαι αὐτά, ἐν βολβίτοις κόπρου ἀνθρωπίνης (ν) ἐγκρύψεις αὐτὰ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. 13 Καὶ ἐρεῖς, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, Οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ (˜) τοῦ Ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν. 14 Καὶ εἶπα, Μηδαμῶς (ξ) κύριε θεὲ Ἰσραήλ· εἰ ἡ ψυχή μου οὐ μεμίανται ἐν ἀκαθαρσίᾳ, ϗ θνησιμαῖον ϗ θηριάλωτον οὐ βέβρωκα ἀπὸ (ο) γενέσεώς μου ἕως τοῦ νῦν, οὐδὲ εἰσελήλυθεν 15 εἰς τὸ στόμα μου πᾶν κρέας (π) ἕωλον. Καὶ εἶπε (ρ) πρός με, Ἰδοὺ δέδωκά σοι βόλβιτα βοῶν ἀντὶ τῶν βολβίτων τῶν ἀνθρωπίνων, ϗ ποιήσεις τοὺς ἄρτους σου ἐπ' αὐτῶν. 16 Καὶ εἶπε (σ) πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ἐγὼ συντρίβω στήριγμα ἄρτου ἐν Ἱερουσαλὴμ, ϗ φάγονται ἄρτον ἐν σταθμῷ ϗ ἐν ἐνδείᾳ, ϗ ὕδωρ ἐν μέτρῳ, ϗ ἐν ἀφανισμῷ πίονται. 17 Ὅπως ἐνδεεῖς γένωνται ἄρτου ϗ ὕδατος· ϗ ἀφανισθήσεται ἄνθρωπος ϗ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ϗ (τ) ἐντακήσονται ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν.

MS. A. (ζ) εἰς συγκλεισμὸν (η) ἰδοὺ ἐγὼ (θ) οὐ μὴ (ι) αἱ ἡμέραι (κ) ὃ φάγεσαι ἐν σταθμίῳ, (λ) φάγεσαι, ἀπὸ καιροῦ ϗ ἕως (μ) τὸ ἕκτον (ν) κατακρύψεις (˜) Ἰσραὴλ (ξ) κύριε κύριε, θεὲ τοῦ Ἰσραήλ· (ο) τῆς γενέσεώς (π) βέβηλον. (ρ) κύριος πρός (σ) κύριος πρός (τ) τακήσονται

ΚΕΦ. ε'.

1 ΚΑὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ ῥομφαίαν ὀξεῖαν ὑπὲρ ξυρὸν κουρέως, (α) κτήσῃ αὐτὴν σεαυτῷ, ϗ ἐπάξεις αὐτὴν ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, ϗ ἐπὶ τὸν πώγωνά σου· ϗ λήψῃ ζυγὸν σταθμίων, ϗ διαστήσεις αὐτούς. 2 Τὸ τέταρτον (β) ἐν πυρὶ ἀνακαύσεις ἐν μέσῃ τῇ πόλει κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ συγκλεισμοῦ· ϗ λήψῃ τὸ τέταρτον, καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς· ϗ τὸ τέταρτον κατακόψεις ἐν ῥομφαίᾳ κύκλῳ αὐτῆς· ϗ τὸ τέταρτον διασκορπιεῖς τῷ πνεύματι. ϗ μάχαιραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν. 3 Καὶ λήψῃ ἐκεῖθεν ὀλίγους ἐν ἀριθμῷ, καὶ 4 συμπεριλήψῃ αὐτοὺς τῇ ἀναβολῇ σου. Καὶ ἐκ τούτων λήψῃ ἔτι, ϗ ῥίψεις αὐτοὺς εἰς μέσον τοῦ πυρὸς, ϗ κατακαύσεις αὐτοὺς ἐν πυρί· ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται πῦρ. ϗ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραὴλ,

MS. A. (α) κτήσαι (β) τὸ ἐν

7 Et ad conclusionem Hierusalem parabis faciem tuam, & brachiũ tuum roborabis, & prophetabis super eam. 8 Et ego ecce dedi super te vincula: & non te convertas de latere tuo in latus tuum; donec completi fuerint dies conclusionis tuæ. 9 Et tu sume tibi triticum, & hordeum, & fabam, & lentẽ, & milium, & (e) olyram: & mittes ea in vas unum testeum: & facies ea tibi in panes: & juxta numerum dierum, quibus tu dormis super latus tuum, nonaginta & centum diebus comedes ea. 10 Et cibum tuum comedes in pondere, viginti (f) siclos die: à tempore usq; ad tempus comedes ea. 11 Et aquam in mensura bibes: & sextam partem (g) In à tempore usque ad tempus bibes. 12 (h) Et subcinericium hordeaceum, comedes ea: in fimo stercoris humani abscondes ea ante oculos eorum; 13 Et dices; Hæc dicit Dominus Deus Israel, Sic comedent filii Israel immunda in (i) gentibus. 14 Et dixi; Nequaquàm Domine Deus Israel: si anima mea non est polluta in immunditia, & morticinum, & à bestiis laceratum non comêdi à nativitate mea usque nunc: & nõ est ingressa in os meum omnis caro (k) rancida. 15 Et dixit ad me; Ecce dedi tibi stercora boũ pro stercoribus humanis: & facies panes tuos super ea. 16 Et dixit ad me; Fili hominis, ecce ego contero (l) fulcimentum panis in Hierusalem: & comedent panẽ in pondere, & in penuria: & aquam in mensura, & in interitu bibent: 17 Ut egentes fiant panis (c) & aquæ: & delebitur homo, & frater ejus, & contabescent in iniquitatibus suis.

CAP. V.

1 ET tu, fili hominis, sume tibi gladiũ acutũ super novaculã tõsoris: posside eã tibi: & duces eã super caput tuũ, & super barbã tuã. Et assumes staterã ponderũ; & divides eos: 2 (a) Quartã partẽ in igni combures in media civitate juxta completionem dierũ conclusionis: & assumes quartã, & combures eã in medio ej': & quartã concîdes in gladio in circuitu ejus: & quartam disperges vento: Et gladium nudabo post eos. 3 Et assumes indè paucos in numero, & circumligabis eos indumento tuo. 4 Et ex his sumes adhuc, & projicies eos in medium ignis, & combures eos in igni. Ex ea egredietur ignis. (b) Et dices omni domui Israel;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וּלְצִיר יְרוּשְׁלֵם תְּתַקֵּן אַפָּךְ וְדַרְעָךְ תַּתְקֵיף וְתִתְנַבֵּי עֲלַהּ׃ וְהָא גְּזֵירַת פִּתְגָּמִי עֲלָךְ כְּאֵסוּר
8 גְּדִילִין וְלָא תִתְהַפֵּיךְ מִסִּטְרָךְ לְסִטְרָךְ עַד אַשְׁלָמוּתָךְ יוֹמֵי צִירָךְ׃ וְאַתְּ סַב לָךְ חִטִּין 9
וּסְעוֹרִין וּפוּלָא וּטְלוֹפְחִין וְדוּחַן וְכוּנָתִין וְתִתֵּין יַתְהוֹן בְּמָנָא חַד וְתַעְבֵּיד יַתְהוֹן לָךְ לְמֵיכַל
10 מִנְיַן יוֹמַיָּא דְּאַתְּ שָׁכֵיב עַל סִטְרָךְ תְּלָת מְאָה וְתִשְׁעִין יוֹמִין תֵּיכְלִנֵּיהּ׃ וּמֵיכְלָךְ דְּתֵיכְלִנֵּיהּ
11 בְּמַתְקַל עַסְרִין פִּילְסִין לְיוֹם מֵעִדָּן עַד עִדָּן תֵּיכְלִנֵּיהּ׃ וּמַיָּא בִּמְכִילָא תִשְׁתֵּי חַד מִן שִׁתָּא
12 בְּהִינָא מֵעִדָּן עַד עִדָּן תִּשְׁתֵּי׃ וְחַרְרָא דִּלְחֵים שְׂעוֹרִין תֵּיכְלִנַּהּ וְהִיא עַל גְּלֵי מַפְּקַת אֱנָשָׁא
13 תְּחַרְרִנַּהּ לְעֵינֵיהוֹן׃ וַאֲמַר יְיָ כְּדֵין יֵיכְלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת מֵיכַלְהוֹן מְסָאַב בֵּינֵי עַמְמַיָּא
14 דְּאַגְלִינוּן לְתַמָּן׃ וַאֲמָרִית קַבֵּל בָּעוּתִי יְיָ אֱלֹהִים הָא נַפְשִׁי לָא מְסָאֲבָא וּנְבִילָא וּתְבִירָא
15 לָא אֲכָלִית מִזְּעוּרִי וְעַד כְּעַן וְלָא אֲכָלִית בְּסַר מְרַחַק׃ וַאֲמַר לִי חֲזִי דִּיהַבִית לָךְ יָת גְּלֵי
16 תוֹרַיָּא חֲלַף גְּלֵי אֱנָשָׁא וְתַעְבֵּיד יָת מֵיכְלָךְ עֲלֵיהוֹן׃ וַאֲמַר לִי בַּר אָדָם הָא אֲנָא תָבַר
סְעִיד מֵיכְלָא בִּירוּשְׁלֵם וְיֵיכְלוּן לַחְמָא בְּמַתְקַל וּבִיצְפָא וּמַיָּא בִּצְדוּ וּבְאִשְׁתַּמָּמוּ יִשְׁתּוּן׃
17 בְּדִיל דְּיִחְסַר לְהוֹן מֵיכַל וּמִשְׁתֵּי וְיִצְדּוּן גְּבַר וַאֲחוּהִי וְיִתְמַסְּוּן בְּחוֹבֵיהוֹן׃

ה

1 וְאַתְּ בַּר אָדָם סַב לָךְ חַרְבָּא חֲרִיפָא מִסְפַּר גַּלָּבַיָּא תִּסַּב לָךְ וְתַעְבַּר עַל רֵישָׁךְ וְעַל דִּקְנָךְ
2 וְתִסַּב לָךְ מוֹזְנָן דְּמַתְקָל וְתִפַּלְגִנּוּן׃ תְּלָתָא בְּנוּרָא תַּדְלֵיק בְּגוֹ קַרְתָּא כְּמִשְׁלַם יוֹמֵי צִירָא
וְתִסַּב יָת תְּלָתָא תִּקְטוֹל בְּחַרְבָּא סַחְרָנַהָא וּתְלָתָא תְּבַדַּר לְכָל רוּחַ דִּכְדֵין יִתְבַּדְּרוּן
3 4 וּדְקָטְלִין בְּחַרְבָּא אֲגָרֵי בַּתְרֵיהוֹן׃ וְתִסַּב מִתַּמָּן זְעֵיר בְּמִנְיָן וּתְצוּר יַתְהוֹן בִּכְנָפָךְ׃ וּמִנְּהוֹן
עוֹד תִּסַּב וְתִרְמֵי יַתְהוֹן לְגוֹ נוּרָא וְתוֹקֵיד יַתְהוֹן בְּנוּרָא כְּבֵן תִּפּוֹק אֶשָּׁתָא עַל כָּל
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 Et ad obsidionem Jerusalem diriges faciem tuam, & brachium tuum roborabis: & prophetabis adversùs eam. 8 Et ecce decretum Verbi mei erit super te quasi vinculum funiculorum; & non te convertes de latere tuo in latus tuum, donec compleveris dies tuæ obsidionis. 9 Et tu sume tibi triticum, & hordeum, & fabam, & lentes, & milium, & speltam, & mittes ea in vase uno, & facies ea tibi in cibum numero dierum quibus cubaveris super latus tuum; trecentis & nonaginta diebus comedes illum. 10 Cibus autem tuus quo vescêris, erit in pondere viginti stateres in diem, à tempore usque ad tempus comedes illum. 11 Et aquam in mensura bibes, sextam partem hin: à tempore usque ad tempus bibes illam. 12 Et subcinericium panem hordeaceum comedes illum: super excrementum stercoris humani subiges illum in oculis eorum. 13 Et dixit Dominus: Sic comedent filii Israel cibum pollutum suum inter populos ad quos transmigrare eos feci. 14 Et dixi: Suscipe deprecationem meam Domine Deus: ecce anima mea non est polluta, & morticinium & confractum à bestia non comedi ab infantia mea usque nunc: & non comedi carnem abominabilem. 15 Et dixit mihi: Vide ut dederim tibi stercus boum pro stercore hominis, & facies cibum tuum super illud. 16 Et dixit ad me: Fili hominis, ecce ego conteram sustentaculum cibi in Jerusalem, & comedent cibum suum in pondere & in solicitudine; & aquam in desolatione & stupore bibent. 17 Ut deficiat eis cibus & potus: & vastabuntur vir et frater ejus, et tabescent in iniquitatibus suis.

CAP. V.

1 ET tu fili hominis tolle tibi gladium acutum, novaculam tonsorum tolles tibi; et traduces super caput tuum et super barbam tuam, et assumes tibi lancas ponderis et divides eos. 2 Tertiam partem igne combures in medio civitatis, cùm completi fuerint dies obsidionis: et tolles tertiam partem, et occides gladio quæ in circuitu ejus sunt; et tertiam partem disperges omni vento; sic enim dispergentur: et occidentes gladio immittam post eos. 3 Et tolles indè paucos numero, et ligabis eos in extremitate pallii tui. 4 Et ex eis rursus tolles et projicies illos in medium ignis, et combures eos igni: tunc egredietur ignis in omnem domum Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܘܠܘܬ ܟܪܝܘܬܗ ܕܐܘܪܫܠܡ ܬܛܝܒ ܐܦܝܟ. ܘܕܪܥܟ ܬܥܫܢ. ܘܬܬܢܒܐ ܥܠܝܗ. * ܗܐ ܪܡܝܬ
8 ܥܠܝܟ ܫܫܠܬܐ. ܘܠܐ ܬܬܗܦܟ ܡܢ ܣܛܪܟ ܠܣܛܪܟ. ܥܕܡܐ ܕܢܫܬܠܡܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܐܣܝܪܘܬܟ.
9 * ܘܐܢܬ ܣܒ ܠܟ ܚܛܐ ܘܣܥܪܐ ܘܦܘܠܐ ܘܛܠܘܦܚܐ ܘܕܘܚܢܐ ܘܟܘܢܝܬܐ. ܘܪܡܝ ܐܢܘܢ
ܒܡܐܢܐ ܚܕ. ܘܥܒܕ ܐܢܘܢ ܠܟ ܠܚܡܐ. ܠܡܢܝܢܐ ܕܝܘܡܬܐ ܕܐܢܬ ܕܡܟ ܥܠ ܣܛܪܟ.
10 ܬܠܬܡܐܐ ܘܬܫܥܝܢ ܝܘܡܝܢ ܬܐܟܠܝܘܗܝ. * ܘܡܐܟܘܠܬܟ ܕܬܐܟܘܠ ܒܡܬܩܠܐ ܥܣܪܝܢ ܡܬܩܠܝܢ
11 ܒܝܘܡܐ. * ܡܢ ܥܕܢ ܠܥܕܢ ܬܐܟܠܝܘܗܝ. ܘܡܝܐ ܒܟܝܠܬܐ ܬܫܬܐ. ܚܕ ܡܢ ܫܬܐ ܒܗܝܢܐ.
12 ܡܢ ܥܕܢ ܠܥܕܢ ܬܫܬܐ. * ܘܓܪܨܬܐ ܕܣܥܪܐ ܬܐܟܘܠ. ܘܥܠ ܓܠܠܐ ܕܒܪܢܫܐ ܬܐܦܝܗ̇ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. * ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
13 ܗܟܢܐ ܢܐܟܠܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܚܡܗܘܢ ܒܛܢܦܘܬܐ. ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܕܐܒܕܪ ܐܢܘܢ
14 ܬܡܢ. * ܘܐܡܪܬ. ܐܠܗܐ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ. ܢܦܫܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܛܢܦܐ. ܘܢܒܝܠܬܐ ܘܬܒܝܪܬܐ
ܠܐ ܐܟܠܬ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܘܠܐ ܥܠ ܠܦܘܡܝ ܒܣܪܐ ܡܣܪܝܐ.
15 * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܐ ܝܗܒܬ ܠܟ ܩܒܠܐ ܕܬܘܪܐ ܚܠܦ ܓܠܠܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܬܥܒܕ ܠܚܡܟ
16 ܥܠܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܪܢܫܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܬܒܪ ܐܢܐ ܣܡܟܐ ܕܠܚܡܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܢܐܟܠܘܢ
ܠܚܡܐ ܒܡܬܩܠܐ. ܘܢܫܬܘܢ ܡܝܐ ܒܟܝܠܬܐ. * ܘܢܚܣܪܘܢ ܠܚܡܐ ܘܡܝܐ. ܘܢܬܚܪܒܘܢ
17 ܓܒܪ ܥܡ ܐܚܘܗܝ. ܘܢܬܡܣܘܢ ܒܚܛܗܝܗܘܢ.

* ܦܘܠܓܐ * ܗ *

1 * ܘܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܣܒ ܠܟ ܣܦܣܪܐ ܚܪܝܦܬܐ ܐܝܟ ܡܣܦܪܐ ܕܓܠܒܐ. ܘܐܥܒܪܝܗ̇
ܥܠ ܪܫܟ. ܘܥܠ ܕܩܢܟ. ܘܣܒ ܠܟ ܡܐܙܢܐ ܕܡܬܩܠܐ. ܘܦܠܓ ܐܢܘܢ ܠܬܠܬ ܡܢܘܢ. * ܘܚܕܐ ܡܢ
2 ܬܠܬ ܡܢܘܢ. ܐܘܩܕ ܒܢܘܪܐ ܒܓܘ ܡܕܝܢܬܐ. ܡܐ ܕܢܫܬܠܡܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܐܣܝܪܘܬܟ.
ܘܣܒ ܡܢܬܐ ܐܚܪܬܐ. ܘܦܣܘܩ ܒܣܝܦܐ ܚܕܪܝܗ̇ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܢܬܐ ܕܬܠܬ
ܒܕܪ ܠܪܘܚܐ. ܘܣܝܦܐ ܢܪܕܦ ܐܢܘܢ. * ܘܣܒ ܡܢ ܬܡܢ ܩܠܝܠ ܒܡܢܝܢܐ. 3
ܘܨܪ ܐܢܘܢ ܒܟܢܦܟ. * ܘܡܢܗܘܢ ܬܘܒ ܣܒ. ܘܪܡܝ ܐܢܘܢ ܒܓܘ ܢܘܪܐ. ܘܐܘܩܕ ܐܢܘܢ 4
ܒܢܘܪܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܬܦܘܩ ܢܘܪܐ ܥܠ ܟܠܗ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ.

7 Ad obsidionem verò Jerosolymæ comparabis faciem tuam, & brachium tuum confirmabis, & prophetabis contra illam. 8 Ecce catenas injiciam tibi, ne te vertas ab uno latere in alterum, donec absolvantur dies ergastuli tui. 9 Sume tibi frumentum, & hordeum, fabas, lentes, milium, atque zeam, eaque in vas unum inde, & ex iis confice tibi panem pro numero dierum quibus incubiturus es lateri tuo: trecentis ac nonaginta diebus comedes illum. 10 Cibus autem tuus sit viginti siclorum indies, de tempore in tempus: 11 Aquam etiam cum mensura bibas; unam è sex partibus heminæ de tempore in tempus bibes. 12 Placentam hordei comedes assatam super stercus humanum in præsentia eorum. 13 Dicit Dominus, Ita comedent Israelitæ panem suum in immunditia, inter gentes quò dispellam eos. 14 Dicenti verò mihi, Deus dominorum Domine, anima mea non fuit unquam polluta, morbidum aut à bellua discerptum nunquam comedi à pueritia mea ad hodiernum usque diem, neque ingressa est in os meum caro immunda: 15 Respondit, Ecce do tibi stercora bovina pro stercoribus humanis, ut conficias super iis panem tuum. 16 Tum dixit mihi; Fili hominis, ecce fracturus sum culmum frumenti in Jerusalem, ita ut panem in pondere comedant, & aquam tempore sitis in mensura bibant: 17 Patientur enim penuriam panis & aquæ, vir cum fratre suo deficient, & in iniquitate sua tabescent.

CAP. V.

1 TU autem fili hominis, accipe tibi gladiolum acutum ut novaculam tonsoriam, eumque traduc super caput tuum & super barbam tuam: deinde cape tibi trutinam libræ, cósque *pilos* divide tres in partes. 2 Unam è tribus illis partibus igni combure intra urbem, cùm exacti fuerint dies ergastuli tui: alteram partem capiens, gladio concîdes circum urbem: tertiam denique partem disperges in ventum: nam gladius nece persequetur eos. 3 Inde tamen excipies paucos numero, quos in fimbria tua colligabis: 4 Et ex his rursum capies *aliquot*, cósque in ignem projicies, ignéque combures: atque ex his prodibit ignis contra omnes Israelitas.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 *وتحبس ايروسليم تهيي وجهك وتشدد ساعدك* وتتنبي عليها* وها انا اعطيت عليك رباطات*
8 فلا تنقلب من جنبك الي جنبك* الي ان تكمل ايام حبسك* وانت خذ لنفسك قمحا وشعيرا* 9
وفولا وعدسا* ودخنا وسوفين* وتضعها في اناء واحد خزفي* وتصعها لذاتك قوتا كعدد الايام
التي انت تنامها على جنبك* مائة وتسعين يوما تاكلها* وطعامك الذي تاكله* بالميزان* 10
عشرين مثقالا تاكله في اليوم* من وقت الي وقت تاكلها* والماء بالكيل تشربه* سدس قسط* 11
من وقت الي وقت تشربه* ورغيفا مليلا من شعير تاكله* تخبزه بزبل الناس لعيونهم* 12
13 ويقول* هكذا يقول الرب اله اسرائيل* هكذا ياكل بنو اسرائيل النجاسات في الامم* فقلت حاش
14 لي يا رب يا اله اسرائيل* ان نفسي لم تنجس بنجاسة ورمة* وفريسة الوحش لم اكلها منذ
صباي والي الان* ولم يدخل في فمي لحم نجس بالكلية* فقال لي الرب* ها اعطيتك رجيع البقر 15
عوضا من رجيع الناس* فتصنع خبزك عليه* وقال لي الرب* يا ابن الانسان ها انا اكسر رفد 16
الخبز في ايروسليم* وياكلون الخبز بالوزن وبالقحط* ويشربون الماء بالكيل وبالفناء*
17 *كيف يصيروا مقلين من الخبز والماء* ويهلك الانسان واخوه* ويذوبون بظلاماتهم*

* الفصل الخامس *

1 *وانت يا ابن الانسان خذ لذاتك سيفا
حدا اكثر من موسي الحلاق* اقتنه لذاتك* وتمر به على راسك ولحيتك* وخذ ميزان
2 الصفيحات فتعيرهم* الربع تحرقه بالنار في وسط المدينة لكمال ايام حبسك* وخذ الربع
وتحرقه في وسطها* والربع تقطعه بالسيف حولها* والربع تذريه للريح* فاني افرغ سيفا خلفهم*
3 *وخذ من هناك قليلا بالعدد* وتلفه في كسائك* وخذ ايضا منه وتطرحه في وسط
4 النار وتحرقه بالنار* لان منها تخرج النار* وتقول لكل بيت اسرائيل*

7 *Et ad obsidionem Jerosolymæ parabis faciem tuam, brachium tuum confirmabis, et prophetabis adversùs eam.* 8 *Ecce autem ego injiciam tibi vincula, ne te vertas ab uno latere ad* aliud *latus, quoad absolvantur dies carceris tui.* 9 *Quapropter tu accipe tibi frumentum, hordeum, fabas, lentes, milium atque viciam; eaque repones in vase uno testaceo, servabisq; tibi in alimentum juxta numerum dierum quibus cubaturus es super latus tuum, centum nonaginta diebus comedes ea.* 10 *Cibum autem tuum quem comedes, statera ponderabis; viginti siclorũ* pondere *comedes eum singulis diebus: de tempore in tempus comedes illa.* 11 *Aquã etiam mensurâ bibes, sextam partem hin, quam à tempore ad tempus bibes.* 12 *Panem subcinericium hordeaceum comedes eum, in excremento stercoris humani coques illum ante oculos eorum, & dices; Sic ait* 13 *Dominus Deus Israelis; Ita comesturi sunt filii Israelis immunditias inter gentes.* 14 *Et dixi, Absit à me O Domine, O Deus Israelis: nam anima mea nunquam contaminata est immunditie aut cadavere, & prædam feræ nunquam comedi ab adolescentia mea hucusque, neque ingressa est in os meum caro immunda, omnino.* 15 *Dixit autem mihi Dominus, Ecce do tibi excrementa bovina pro excrementis humanis, ut ponas panem tuum super ea.* 16 *Dixit quoque mihi Dominus; O fili hominis, ecce ego fracturus sum subsidium panis in Jerusalem; comedentque panem in pondere & penuriâ, bibentque aquam in mensura & interitu.* 17 *Quomodo fient egentes panis & aquæ, & peribit homo cum fratre suo, & colliquescent propter scelera sua?*

CAP. V.

1 *ET tu O fili hominis, sume tibi gladium acutiorem novaculâ tonsoris, posside eum tibi, & traduc eum super caput tuum & barbam tuam: deinde sumes bilances, & ponderabis eos* (pilos:) 2 *Quartam partem igne combures in medio urbis post finem dierum carceris tui: & quartam partem capies, combure sque eam in medio ipsius: quartam partem gladio concîdes circa ipsam: & quartam partem disperges in ventum: nam gladium nudaturus sum post eos.* 3 *Et accipies inde paucos numero, quos involves in veste tua.* 4 *Et ex his accipies adhuc, projiciesq; in medium ignis, igneq; combures: nã ex his egredietur ignis. Et dices toti domui Israelis,*

יחזקאל : ה

tuum brachium & , *tuæ facies* obfirmabis Jeruſalaim obſidionẽ ad Et
וְאֶל־מְצוֹר יְרוּשָׁלַםִ תָּכִין פָּנֶיךָ וּזְרֹעֲךָ 7
te ſuper dedi ecce Et .eã adverſus prophetabis & : diſcoopertum
חֲשׂוּפָה וְנִבֵּאתָ עָלֶיהָ׃ וְהִנֵּה נָתַתִּי עָלֶיךָ 8
te conſummandum ad,tuum latus ad *tuo* latere à te vertes non & : funes
עֲבוֹתִים וְלֹא־תֵהָפֵךְ מִצִּדְּךָ אֶל־צִדֶּךָ עַד־כַּלּוֹתְךָ
, *fabam* & , hordea & , *frumenta* tibi cape tu Et .*tuæ obſidionis* dies
יְמֵי מְצוּרֶךָ׃ וְאַתָּה קַח־לְךָ חִטִּין וּשְׂעֹרִים וּפוֹל 9
facies & ,uno vaſe in ea *dabis* & : *ſpeltam* & ,milium &,lentes &
וַעֲדָשִׁים וְדֹחַן וְכֻסְּמִים וְנָתַתָּה אוֹתָם בִּכְלִי אֶחָד וְעָשִׂיתָ
ſuper *dormiens* tu quibus dierum numerum panem in tibi eis
אוֹתָם לְךָ לְלָחֶם מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתָּה שׁוֹכֵב עַל־
.illum comedes diebus nonaginta & centis---tre , tuum latus
צִדְּךָ שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם תֹּאכְלֶנּוּ׃
.die in ſicli viginti pondere in ,*eo* veſceris quo tuus cibus Et
וּמַאֲכָלְךָ אֲשֶׁר תֹּאכְלֶנּוּ בְּמִשְׁקוֹל עֶשְׂרִים שֶׁקֶל לַיּוֹם 10
menſura in aquam Et .illum comedes tempus ad uſque tempore A
מֵעֵת עַד־עֵת תֹּאכְלֶנּוּ׃ וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה 11
libum Et .bibes tempus ad uſque tempore A .hin ſextum bibes
תִשְׁתֶּה שִׁשִּׁית הַהִין מֵעֵת עַד־עֵת תִּשְׁתֶּה׃ וְעֻגַת 12
hominis egeſtionis ſtercoribus in ipſum & :illum comedes *hordeorum*
שְׂעֹרִים תֹּאכְלֶנָּה וְהִיא בְּגֶלְלֵי צֵאַת הָאָדָם
filii comedent Sic : Dominus dixit Et .eorum oculis in illum coques
תְּעֻגֶנָה לְעֵינֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה כָּכָה יֹאכְלוּ בְנֵי־ 13
.*illuc* eos *propellam quò* gentes inter ,pollutum ſuũ panem Iſrael
יִשְׂרָאֵל אֶת־לַחְמָם טָמֵא בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם׃
: polluta non mea anima Ecce ;Deus Domine Ahah : dixi Et
וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא מְטֻמָּאָה 14
: *nunc* ad uſque & *meis pueritiis* ab comedi non raptum &,morticinium &
וּנְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא־אָכַלְתִּי מִנְּעוּרַי וְעַד־עַתָּה
: me ad dixit Et .*putridæ rei* caro meum os *in* eſt ingreſſa non &
וְלֹא־בָא בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי 15
: *hominis* ſtercoribus pro *bovis* ſtercora tibi dedi , Vide
רְאֵה נָתַתִּי לְךָ אֶת־צְפוּעֵי הַבָּקָר תַּחַת גֶּלְלֵי הָאָדָם
,hominis Fili : me ad dixit Et .eis *ſuper* tuũ panem facies &
וְעָשִׂיתָ אֶת־לַחְמְךָ עֲלֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם 16
panem comedent & , Jeruſalaim in panis baculum *frangens ego* Ecce
הִנְנִי שֹׁבֵר מַטֵּה־לֶחֶם בִּירוּשָׁלַםִ וְאָכְלוּ־לֶחֶם
.bibent ſtupore in & menſura in aquam & ;*ſolicitudine* & ,pondere in
בְּמִשְׁקָל וּבִדְאָגָה וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה וּבְשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ׃
,*ej⁹ frater* & unuſquiſque obſtupeſcent Et .aqua & ,pane careant Ut
לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם וָמָיִם וְנָשַׁמּוּ אִישׁ וְאָחִיו 17
.*ſua iniquitate in liqueſcent* &
וְנָמַקּוּ בַּעֲוֹנָם׃

CAP. V. ה

eã capies *tonſorum* novaculã,acutũ gladiũ tibi tolle hominis fili tu Et
וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ חֶרֶב חַדָּה תַּעַר הַגַּלָּבִים תִּקָּחֶנָּה 1
tibi *capies* & : tuã barbam ſuper &,tuũ caput ſuper *facies* tranſire & ,tibi
לָּךְ וְהַעֲבַרְתָּ עַל־רֹאשְׁךָ וְעַל־זְקָנֶךָ וְלָקַחְתָּ לְךָ
medio in *incendes* igni *in* partẽ Tertiã .eos *divides* & ,ponderis *bilances*
מֹאזְנֵי מִשְׁקָל וְחִלַּקְתָּם׃ שְׁלִשִׁית בָּאוּר תַּבְעִיר בְּתוֹךְ 2
percuties,partẽ tertiã *capies* Et .obſidionis dies *cõplere ſecundũ*,civitatis
הָעִיר כִּמְלֹאת יְמֵי הַמָּצוֹר וְלָקַחְתָּ אֶת־הַשְּׁלִשִׁית תַּכֶּה
evacuabo gladiũ &,ventũ in diſperges partẽ tertiã &,ej⁹ *circuitibus* gladio in
בַחֶרֶב סְבִיבוֹתֶיהָ וְהַשְּׁלִשִׁית תִּזְרֶה לָרוּחַ וְחֶרֶב אָרִיק
.*tuis alis* in eos *ſtringes* &:numero in *parum* inde *capies* Et .eos poſt
אַחֲרֵיהֶם׃ וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם מְעַט בְּמִסְפָּר וְצַרְתָּ אוֹתָם בִּכְנָפֶיךָ׃ 3
combures & ,ignis medium in eos *projicies* & , *capies* rurſus eis ex Et
וּמֵהֶם עוֹד תִּקָּח וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשָׂרַפְתָּ 4
.Iſrael domum omnem in ignis egredietur eo ex :igni in eos
אֹתָם בָּאֵשׁ מִמֶּנּוּ תֵצֵא־אֵשׁ אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

Verſio VULG. LAT.

7 Et ad obſidionem Jeruſalem convertes faciem tuam, & brachium tuum erit extentum : & prophetabis adverſus eam. 8 Ecce circumdedi te vinculis : & non te convertes à latere tuo in lat⁹ aliud, donec compleas dies obſidionis tuæ. 9 Et tu ſume tibi frumentum, & hordeum, & fabam, & lentẽ, & miliũ, & viciã : & mittes ea in vas unum, & facies tibi panes numero dierũ quib⁹ dormies ſuper lat⁹ tuũ : trecentis & nonaginta dieb⁹ comedes illud. 10 Cibus autem tu⁹ quo veſcèris, erit in pondere viginti ſtateres in die : à tempore uſque ad temp⁹ comedes illud. 11 Et aquam in menſura bibes, ſextã partem hin : à tempore uſque ad temp⁹ bibes illud. 12 Et quaſi ſubcinericium hordeaceum comedes illud: & ſtercore, quod egreditur de homine, operies illud in oculis eorũ. 13 Et dixit Dñs ; Sic comedent filii Iſrael panem ſuum pollutũ inter Gentes, ad quas ejiciam eos. 14 Et dixi, A,a,a, Domine Deus, ecce anima mea non eſt polluta : & morticînum, & laceratum à beſtiis non comèdi ab infantia mea uſque nunc, & non eſt ingreſſa in os meum omnis caro immunda. 15 Et dixit ad me; Ecce dedi tibi fimum boum pro ſtercoribus humanis : & facies panem tuum in eo. 16 Et dixit ad me; Fili hominis: Ecce ego conteram baculũ panis in Jeruſalem : & comedent panẽ in pondere, & in ſolicitudine : & aquam in menſura, & in anguſtia bibent : 17 Ut deficientibus pane & aquâ, corruat unuſquiſque ad fratrem ſuum : & contabeſcant in iniquitatibus ſuis.

CAP. V.

1 Et tu, fili hominis, ſume tibi gladium acutum, radentem pilos : & aſſumes eũ, & duces per caput tuum, & per barbam tuã: & aſſumes tibi ſtateram ponderis, & divides eos. 2 Tertiam partem igni combures in medio civitatis, juxta completionem dierum obſidionis : & aſſumes tertiam partem, & concîdes gladio in circuitu ej⁹: tertiam verò aliam diſperges in ventum, & gladium nudabo poſt eos. 3 Et ſumes indè parvum numerum : et ligabis eos in ſummitate pallii tui. 4 Et ex eis rurſum tolles, et projicies eos in medio ignis, et combures eos igni: & ex eo egredietur ignis in omnem domũ Iſrael,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ (ζ) εἰς τὸν συγκλεισμὸν Ἱερουσαλὴμ ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου στερεώσεις, καὶ προφητεύσεις ἐπ᾽ αὐτήν. 8 Καὶ (η) ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ἐπὶ σὲ δεσμούς, καὶ (θ) μὴ στραφῇς ἀπὸ τοῦ πλευροῦ σου ἐπὶ τὸ πλευρόν σου, ἕως οὗ συντελεσθῶσιν (ι) ἡμέραι τοῦ συγκλεισμοῦ σου. 9 Καὶ σὺ λάβε σεαυτῷ πυροὺς, καὶ κριθὰς, καὶ κύαμον, καὶ φακὸν, καὶ κέγχρον, καὶ ὄλυραν, καὶ ἐμβαλεῖς αὐτὰ εἰς ἄγγος ἓν ὀστράκινον, καὶ ποιήσεις αὐτὰ σεαυτῷ εἰς ἄρτους· καὶ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, ἃς σὺ καθεύδεις ἐπὶ τοῦ πλευροῦ σου, ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας φάγεσαι αὐτά. 10 Καὶ τὸ βρῶμά σου (κ) φάγεσαι ἐν σταθμῷ, εἴκοσι σίκλους τὴν ἡμέραν (λ), ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ φάγεσαι αὐτά. 11 Καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ πίεσαι, (μ) καὶ τὸ ἕκτον τοῦ εἶν ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ πίεσαι. 12 Καὶ ἐγκρυφίαν κρίθινον φάγεσαι αὐτά, ἐν βολβίτοις κόπρου ἀνθρωπίνης (ν) ἐγκρύψεις αὐτὰ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. 13 Καὶ ἐρεῖς, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, Οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ (ˮ) τοῦ Ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν. 14 Καὶ εἶπα, Μηδαμῶς (ξ) κύριε θεὲ Ἰσραήλ· εἰ ἡ ψυχή μου οὐ μεμίανται ἐν ἀκαθαρσίᾳ, καὶ θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον οὐ βέβρωκα ἀπὸ (ο) γενέσεώς μου ἕως τοῦ νῦν, οὐδὲ εἰσελήλυθεν εἰς τὸ στόμα μου πᾶν κρέας (π) ἕωλον. 15 Καὶ εἶπε (ρ) πρός με, Ἰδοὺ δέδωκά σοι βόλβιτα βοῶν ἀντὶ τῶν βολβίτων τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ ποιήσεις τοὺς ἄρτους σου ἐπ᾽ αὐτῶν. 16 Καὶ εἶπε (σ) πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ἐγὼ συντρίβω στήριγμα ἄρτου ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ φάγονται ἄρτον ἐν σταθμῷ καὶ ἐν ἐνδείᾳ, καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ, καὶ ἐν ἀφανισμῷ πίονται. 17 Ὅπως ἐνδεεῖς γένωνται ἄρτου καὶ ὕδατος· καὶ ἀφανισθήσεται ἄνθρωπος καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ (τ) ἐντακήσονται ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν.

7 Et ad concluſionem Hieruſalem parabis faciem tuam, & brachiũ tuum roborabis, & prophetabis ſuper eam. 8 Et ego ecce dedi ſuper te vincula : & non te convertas de latere tuo in latus tuum; donec completi fuerint dies concluſionis tuæ. 9 Et tu ſume tibi triticum, & hordeum, & fabam, & lentẽ, & milium, & (e) olyram : & mittes ea in vas unum teſteum: & facies ea tibi in panes : & juxta numerum dierum, quibus tu dormis ſuper latus tuum, nonaginta & centum diebus comedes ea. 10 Et cibum tuum comedes in pondere, viginti (f) ſiclos die : à tempore uſq; ad tempus comedes ea. 11 Et aquam in menſura bibes: & ſextam partem (g) In à tempore uſque ad tempus bibes. 12 (h) Et ſubcinericium hordeaceum, comedes ea: in fimo ſtercoris humani abſcondes ea ante oculos eorum ; 13 Et dices; Hæc dicit Dominus Deus Iſrael, Sic comedent filii Iſrael immunda in (i) gentibus. 14 Et dixi; Nequaquàm Domine Deo Iſrael : ſi anima mea non eſt polluta in immunditia, & morticinum, & à beſtiis laceratum non comèdi à nativitate mea uſque nunc: & nõ eſt ingreſſa in os meum omnis caro (k) rancida. 15 Et dixit ad me; Ecce dedi tibi ſtercora boũ pro ſtercoribus humanis: & facies panes tuos ſuper ea. 16 Et dixit ad me; Fili hominis, ecce ego contero (l) fulcimentum panis in Hieruſalem: & comedent panẽ in pondere, & in penuria: & aquam in menſura, & in interitu bibent: 17 Ut egentes fiant panis (c) & aquæ : & delebitur homo, & frater ejus, & contabeſcent in iniquitatibus ſuis.

MS. A. (ζ) εἰς συγκλεισμὸν (η) ἰδοὺ ἐγὼ (θ) οὐ μὴ (ι) αἱ ἡμέραι (κ) ὃ φάγεσαι ἐν σταθμίῳ, (λ) φάγεσαι, ἀπὸ καιροῦ καὶ ἕως (μ) τὸ ἕκτον (ν) κατακρύψεις (ˮ) Ἰσραὴλ (ξ) κύριε κύριε, θεὲ τοῦ Ἰσραήλ· (ο) τῆς γενέσεώς (π) βέβηλον. (ρ) κύριος πρὸς (σ) κύριος πρὸς (τ) τακήσονται

ΚΕΦ. ε΄.

1 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ ῥομφαίαν ὀξεῖαν ὑπὲρ ξυρὸν κουρέως, (α) κτήσῃ αὐτὴν σεαυτῷ, καὶ ἐπάξεις αὐτὴν ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, καὶ ἐπὶ τὸν πώγωνά σου· καὶ λήψῃ ζυγὸν σταθμίων, καὶ διαστήσεις αὐτούς. 2 Τὸ τέταρτον (β) ἐν πυρὶ ἀνακαύσεις ἐν μέσῃ τῇ πόλει κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ συγκλεισμοῦ· καὶ λήψῃ τὸ τέταρτον, καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ τὸ τέταρτον κατακόψεις ἐν ῥομφαίᾳ κύκλῳ αὐτῆς· καὶ τὸ τέταρτον διασκορπιεῖς τῷ πνεύματι. καὶ μάχαιραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν. 3 Καὶ λήψῃ ἐκεῖθεν ὀλίγους ἐν ἀριθμῷ, καὶ συμπεριλήψῃ αὐτοὺς τῇ ἀναβολῇ σου. 4 Καὶ ἐκ τούτων λήψῃ ἔτι, καὶ ῥίψεις αὐτοὺς εἰς μέσον τοῦ πυρὸς, καὶ κατακαύσεις αὐτοὺς ἐν πυρί· ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται πῦρ. καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ,

CAP. V.

1 Et tu, fili hominis, ſume tibi gladiũ acutũ ſuper novaculã tõſoris: poſſide eã tibi: & duces eã ſuper caput tuũ, & ſuper barbã tuã. Et aſſumes ſtaterã ponderũ; & divides eos: 2 (a) Quartã partẽ in igni combures in media civitate juxta completionem dierũ concluſionis: & aſſumes quartã, & combures eã in medio ej⁹: & quartã concîdes in gladio in circuitu ejus: & quartam diſperges vento: Et gladium nudabo poſt eos. 3 Et aſſumes indè paucos in numero, & circumligabis eos indumento tuo. 4 Et ex his ſumes adhuc, & projicies eos in medium ignis, & combures eos in igni. Ex ea egredietur ignis. (b) Et dices omni domui Iſrael;

MS. A. (α) κτῆσαι (β) τὸ ἐν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וְלִצְיָר יְרוּשְׁלֶם תְּתַקֵּן אַפָּךְ וּדְרָעָךְ תַּתְקֵיף וְתִתְנַבֵּי עֲלַהּ: 8 וְהָא גְּזֵירַת פִּתְגָּמִי עֲלָךְ כְּאֱסוּר
גְּדִילִין וְלָא תִתְהַפֵּיךְ מִסִּטְרָךְ לְסִטְרָךְ עַד אַשְׁלָמוּתָךְ יוֹמֵי צִיָּרָךְ: 9 וְאַתְּ סַב לָךְ חִטִּין
וּסְעוֹרִין וּפוֹלָא וּטְלוֹפְחִין וְדוֹחַן וְכוּנְתִּין וְתִתֵּין יָתְהוֹן בְּמָנָא חַד וְתַעְבֵּיד יָתְהוֹן לָךְ לְמֵיכַל
מִנְיַן יוֹמַיָּא דְּאַתְּ שְׁכֵיב עַל סִטְרָךְ תְּלָת מְאָה וְתִשְׁעִין יוֹמִין תֵּיכְלִנֵּיהּ: 10 וּמֵיכְלָךְ דְּתֵיכְלִנֵּיהּ
בְּמַתְקָל עַסְרִין פִּילְס לְיוֹם מֵעִדָּן עַד עִדָּן תֵּיכְלִנֵּיהּ: 11 וּמַיָּא בִּמְכִילָא תִשְׁתֵּי חַד מִן שִׁתָּא
בְהִינָא מֵעִדָּן עַד עִדָּן תִּשְׁתֵּי: 12 וַחֲרָרָא דִלְחֵים שְׂעוֹרִין תֵּיכְלִנַּהּ וְהִיא עַל גְּלֵי מַפְּקַת אֱנָשָׁא
תַּחְרְרִנַּהּ לְעֵינֵיהוֹן: 13 וַאֲמַר יְיָ כְּדֵין יֵיכְלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מֵיכַלְהוֹן מְסָאָב בֵּינֵי עַמְמַיָּא
דְּאַגְלִינּוּן לְתַמָּן: 14 וַאֲמָרִית קַבֵּל בָּעוּתִי יְיָ אֱלֹהִים הָא נַפְשִׁי לָא מְסָאֲבָא וּנְבֵילָא וּתְבִירָא
לָא אֲכָלִית מִזְּעוּרִי וְעַד כְּעַן וְלָא אֲכָלִית בְּסַר מְרַחַק: 15 וַאֲמַר לִי חֲזֵי דִּיהָבִית לָךְ יַת גְּלֵי
תוֹרַיָּא חֲלָף גְּלֵי אֱנָשָׁא וְתַעְבֵּיד יַת מֵיכְלָךְ עֲלֵיהוֹן: 16 וַאֲמַר לִי בַּר אָדָם הָא אֲנָא תָבַר
סְעִיד מֵיכְלָא בִּירוּשְׁלֶם וְיֵיכְלוּן לַחְמָא בְּמַתְקָל וּבִיצְפָא וּמַיָּא בִּצְדוּ וּבְאִשְׁתְּמָמוּ יִשְׁתּוֹן:
17 בְּדִיל דְּיִחְסַר לְהוֹן מֵיכַל וּמִשְׁתֵּי וְיִצְדּוּן גְּבַר וַאֲחוּהִי וְיִתְמַסּוּן בְּחוֹבֵיהוֹן:

ה

1 וְאַתְּ בַּר אָדָם סַב לָךְ חַרְבָּא חֲרִיפָא מַסְפַּר גַּלָּבַיָּא תִּסַּב לָךְ וְתַעְבַּר עַל רֵישָׁךְ וְעַל דִּקְנָךְ
2 וְתִסַּב לָךְ מוֹזְנַיָּא דְמַתְקָל וְתִפְלְגִנּוּן: תִּלְתָּא בְּנוּרָא תַּדְלִיק בְּגוֹ קַרְתָּא כְּמִשְׁלַם יוֹמֵי צִיָּרָא
וְתִסַּב יַת תִּלְתָּא תִּקְטֵל בְּחַרְבָּא סַחְרָנַהָא וְתִלְתָּא תְּבַדַּר לְכָל רוּחַ דִּכְדֵין יִתְבַּדְּרוּן
וְדִקְטְלִין בְּחַרְבָּא אֶגְרֵי בָּתְרֵיהוֹן: 3 וְתִסַּב מִתַּמָּן זְעֵיר בְּמִנְיָן וּתְצוּר יָתְהוֹן בִּכְנָפָךְ: 4 וּמִנְּהוֹן
עוֹד תִּסַּב וְתִרְמֵי יָתְהוֹן לְגוֹ נוּרָא וְתוֹקֵיד יָתְהוֹן בְּנוּרָא בְּכֵן תִּפּוֹק אֶשָּׁתָא עַל כָּל
בֵּית יִשְׂרָאֵל:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

7 Et ad obſidionem Jeruſalem diriges faciem tuam, & brachium tuum roborabis: & prophetabis adverſus eam. 8 Et ecce decretum Verbi mei erit ſuper te quaſi vinculum funiculorum; & non te convertes de latere tuo in latus tuum, donec compleveris dies tuæ obſidionis. 9 Et tu ſume tibi triticum, & hordeum, & fabam, & lentes, & milium, & ſpeltam, & mittes ea in vaſe uno, & facies ea tibi in cibum numero dierum quibus cubaveris ſuper latus tuum; trecentis & nonaginta diebus comedes illum. 10 Cibus autem tuus quo veſcêris, erit in pondere viginti ſtateres in diem, à tempore uſque ad tempus comedes illum. 11 Et aquam in menſura bibes, ſextam partem hin : à tempore uſque ad tempus bibes illam. 12 Et ſubcinericium panem hordeaceum comedes illum : ſuper excrementum ſtercoris humani ſubiges illum in oculis eorum. 13 Et dixit Dominus : Sic comedent filii Iſrael cibum pollutum ſuum inter populos ad quos tranſmigrare eos fèci. 14 Et dixi: Suſcipe deprecationem meam Domine Deus: ecce anima mea non eſt polluta, & morticinium & confractum à beſtia non comedi ab infantia mea uſque nunc : & non comedi carnem abominabilem. 15 Et dixit mihi : Vide ut dederim tibi ſtercus boum pro ſtercore hominis, & facies cibum tuum ſuper illud. 16 Et dixit ad me: Fili hominis, ecce ego conteram ſuſtentaculum cibi in Jeruſalem, & comedent cibum ſuum in pondere & in ſolicitudine ; & aquam in deſolatione & ſtupore bibent. 17 Ut deficiat eis cibus & potus: & vaſtabuntur vir et frater ejus, et tabeſcent in iniquitatibus ſuis.

CAP. V.

1 Et tu fili hominis tolle tibi gladium acutum, novaculam tonſorum tolles tibi; et traduces ſuper caput tuum et ſuper barbam tuam, et aſſumes tibi lances ponderis et divides eos. 2 Tertiam partem igne combures in medio civitatis, cùm completi fuerint dies obſidionis: et tolles tertiam partem, et occides gladio quæ in circuitu ejus ſunt ; et tertiam partem diſperges omni vento ; ſic enim diſpergentur : et occidentes gladio immittam poſt eos. 3 Et tolles indè paucos numero, et ligabis eos in extremitate pallii tui. 4 Et ex eis rurſus tolles et projicies illos in medium ignis, et combures eos igni : tunc egredietur ignis in omnem domum Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܘܥܠ ܡܚܒܘܫܝܬܗ ܕܐܘܪܫܠܡ ܬܛܝܒ ܐܦܝܟ. ܘܕܪܥܟ ܬܥܫܢ. ܘܬܬܢܒܐ ܥܠܝܗ. 8 * ܗܐ ܐܢܐ ܪܡܐ
ܥܠܝܟ ܫܝܫܠܬܐ. ܘܠܐ ܬܬܗܦܟ ܡܢ ܣܛܪܟ ܠܣܛܪܟ ܐܚܪܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܫܬܠܡܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܐܣܝܪܘܬܟ.
9 * ܘܣܒ ܠܟ ܚܛܐ. ܘܣܥܪܐ. ܘܦܘܠܐ. ܘܛܠܘܦܚܐ. ܘܕܘܚܢܐ ܘܟܘܢܬܐ .. ܘܪܡܝ ܐܢܘܢ
ܒܡܐܢܐ ܚܕ. ܘܥܒܕ ܐܢܘܢ ܠܟ ܠܚܡܐ. ܠܡܢܝܢܐ ܕܝܘܡܬܐ ܕܕܡܟ ܐܢܬ ܥܠ ܣܛܪܟ. ܬܠܬܡܐܐ
10 ܘܬܫܥܝܢ ܝܘܡܝܢ ܬܐܟܠܝܘܗܝ. * ܘܡܐܟܘܠܬܟ ܗܘܬ ܒܡܬܩܠܐ ܥܣܪܝܢ ܡܢ
11 ܡܢܐ ܠܝܘܡܐ. * ܘܡܢ ܥܕܢܐ ܠܥܕܢܐ ܬܐܟܘܠܝܗ. ܘܡܝܐ ܒܡܫܘܚܬܐ ܬܫܬܐ. ܚܕ ܡܢ ܫܬܐ ܒܗܝܢܐ
12 ܠܥܕܢܐ. * ܘܓܪܝܨܐ ܕܣܥܪܐ ܡܫܘܝܐ ܬܐܟܘܠ. ܥܠ ܓܠܠܐ ܕܒܪܢܫܐ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ.
13 ܗܟܢܐ ܢܐܟܠܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܚܡܗܘܢ ܒܛܡܐܘܬܐ. ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܕܐܒܕܪ ܐܢܘܢ
14 ܠܬܡܢ. * ܘܐܡܪܬ. ܐܠܗܐ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ .. ܢܦܫܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܛܡܐܐ. ܘܢܒܠܬܐ ܘܕܬܒܝܪܐ
ܚܝܘܬܐ .. ܠܐ ܐܟܠܬ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. ܘܠܐ ܥܠ ܠܦܘܡܝ ܒܣܪܐ ܛܢܦܐ.
15 * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܐ ܝܗܒܬ ܠܟ ܟܒܝܢܐ ܕܬܘܪܐ ܚܠܦ ܟܒܝܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܬܥܒܕ ܠܚܡܟ
16 ܥܠܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܒܪܢܫܐ .. ܗܐ ܐܢܐ ܬܒܪ ܐܢܐ ܫܒܛܐ ܕܠܚܡܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܢܐܟܠܘܢ
17 ܠܚܡܐ ܒܡܬܩܠܐ. ܘܡܝܐ ܒܨܗܝܐ. ܒܡܫܘܚܬܐ ܢܫܬܘܢ. * ܘܢܚܣܪܘܢ ܠܚܡܐ
ܘܡܝܐ. ܘܢܬܚܒܠܘܢ ܓܒܪܐ ܘܐܚܘܗܝ. ܘܢܬܡܣܘܢ ܒܚܛܗܝܗܘܢ.
* ܗ * ܩܦܠܐܘܢ *

1 * ܘܐܢܬ ܒܪܢܫܐ .. ܣܒ ܠܟ ܣܝܦܐ ܚܪܝܦܐ ܐܝܟ ܡܣܦܪܐ ܕܓܪܥܐ .. ܘܐܥܒܪܝܗܝ ܥܠ
2 ܪܫܟ. ܘܣܒ ܠܟ ܡܣܐܬܐ ܕܡܬܩܠܐ .. ܘܦܠܓ ܐܢܘܢ ܠܬܠܬ ܡܢܘܢ. * ܘܚܕܐ ܡܢ
ܬܠܬ ܡܢܘܢ .. ܐܘܩܕ ܒܢܘܪܐ ܒܓܘ ܡܕܝܢܬܐ .. ܡܐ ܕܡܫܬܠܡܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܐܣܝܪܘܬܟ.
ܘܣܒ ܡܢܬܐ ܐܚܪܢܐ .. ܘܦܣܘܩ ܒܣܝܦܐ ܚܕܪܝܗ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܢܬܐ ܕܬܠܬܐ.
3 ܠܪܘܚܐ ܒܕܪ. ܘܣܝܦܐ ܫܠܘܦ ܒܬܪܗܘܢ. * ܘܣܒ ܡܢ ܬܡܢ ܙܥܘܪܐ ܒܡܢܝܢܐ ..
4 ܘܨܪ ܒܟܢܦܟ. * ܘܡܢܗܘܢ ܬܘܒ ܣܒ .. ܘܐܪܡܐ ܐܢܘܢ ܒܓܘ ܢܘܪܐ. ܘܐܘܩܕ ܐܢܘܢ
ܒܢܘܪܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܬܦܘܩ ܢܘܪܐ. ܠܟܠܗ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ.

7 Ad obſidionem verò Jeroſolymæ comparabis faciem tuam, & brachium tuum confirmabis, & prophetabis contra illam. 8 Ecce catenas injiciam tibi, ne te vertas ab uno latere in alterum, donec abſolvantur dies ergaſtuli tui. 9 Sume tibi frumentum, & hordeum, fabas, lentes, milium, atque zeam, eaque in vas unum inde, & ex iis confice tibi panem pro numero dierum quibus incubiturus es lateri tuo : trecentis ac nonaginta diebus comedes illum. 10 Cibus autem tuus ſit viginti ſiclorum indies, de tempore in tempus : 11 Aquam etiam cum menſura bibas ; unam è ſex partibus heminæ de tempore in tempus bibes. 12 Placentam hordei comedes aſſatam ſuper ſtercus humanum in præſentia eorum. 13 Dicit Dominus, Ita comedent Iſraelitæ panem ſuum in immunditia, inter gentes quò diſpellam eos. 14 Dicenti verò mihi, Deus dominorum Domine, anima mea non fuit unquam polluta, morbidum aut à bellua diſcerptum nunquam comedi à pueritia mea ad hodiernum uſque diem, neque ingreſſa eſt in os meum caro immunda : 15 Reſpondit, Ecce do tibi ſtercora bovina pro ſtercoribus humanis, ut conficias ſuper iis panem tuum. 16 Tum dixit mihi ; Fili hominis, ecce fracturus ſum culmum frumenti in Jeruſalem, ita ut panem in pondere comedant, & aquam tempore ſitis in menſura bibant : 17 Patientur enim penuriam panis & aquæ, vir cum fratre ſuo deficient, & in iniquitate ſua tabeſcent.

CAP. V.

1 Tu autem fili hominis, accipe tibi gladiolum acutum ut novaculam tonſoriam, eumque traduc ſuper caput tuum & ſuper barbam tuam : deinde cape tibi trutinam libræ, cóſque *pilos* divide tres in partes. 2 Unam è tribus illis partibus igni combure intra urbem, cùm exacti fuerint dies ergaſtuli tui : alteram partem capiens, gladio concîdes circum urbem : tertiam denique partem diſperges in ventum : nam gladius nece perſequetur eos. 3 Inde tamen excipies paucos numero, quos in fimbria tua colligabis : 4 Et ex his rurſum capies *aliquot*, cóſque in ignem projicies, ignéque combures : atque ex his prodibit ignis contra omnes Iſraelitas.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وكبس ايروسليم هيي وجهك. وسدد ساعدك* وتنبا عليها* 8 وها انا اعطيت عليك رباطات*
فلا تنقلب من جنبك الي جنبك* الي ان تكمل ايام حبسك* 9 وانت خذ لنفسك قمحا وشعيرا*
وفولا وعدسا* ودخنا وسوفين* وتضعها في اناء واحد خزفي* وتصنعها لذاتك قوتا كعدد الايام
التي انت تنامها على جنبك* مايه وتسعين يوما تاكلها* 10 وطعامك الذي تاكله* بالميزان*
عشرين مثقالا تاكله في اليوم* من وقت الي وقت تاكلها* 11 والماء بالكيل تشربه* سدس قسط*
من وقت الي وقت تشربه* 12 ورغيفا مليلا من شعير تاكله* تخبز بزبل الناس لعيونهم*
13 ويقول* هكذا يقول الرب اله اسرائيل* هكذا ياكل بنو اسرائيل النجاسات في الامم* 14 فقلت حاش
لي يا رب يا اله اسرائيل* ان نفسي لم تنجس بنجاسة ورمة* وفريسة الوحش لم اكلها منذ
نشاتي والي الان* ولم يدخل في فمي لحم نجس بالكلية* 15 فقال لي الرب* ها اعطيتك رجيع البقر
عوضا من رجيع الناس* فتصنع خبزك عليه* 16 وقال لي الرب* يا ابن الانسان ها انا اكسر رفد
الخبز في ايروسليم* وياكلون الخبز بالوزن وبالقحط* ويشربون الماء بالكيل وبالفناء*
17 * كيف يصيروا مقلين من الخبز والماء* ويهلك الانسان واخوه* ويذوبون بظلاماتهم*

* الفصل الخامس *

1 * وانت يا ابن الانسان خذ لذاتك سيفا
حدا اكثر من موسي الحلاق* اقتنه لذاتك* وتمر به على راسك ولحيتك* وتاخذ ميزان
2 الصنجات فتعبرهم* الربع تحرقه بالنار في وسط المدينة لكمال ايام حبسك* وتاخذ الربع
وتحرقه في وسطها* والربع تقطعه بالسيف حولها* والربع تذريه للريح* فاني افرغ سيفا خلفهم*
3 * وتاخذ من هناك قليلا بالعدد* وتلفه في كساءك* 4 وتاخذ ايضا منه وتطرحه في وسط
النار وتحرقه بالنار* لان منها تخرج النار* وتقول لكل بيت اسرائيل*

7 Et ad obſidionem Jeroſolymæ parabis faciem tuam, brachium tuum confirmabis, et prophetabis adverſùs eam. 8 Ecce autem ego injiciam tibi vincula, ne te vertas ab uno latere ad aliud latus, quoad abſolvantur dies carceris tui. 9 Quapropter tu accipe tibi frumentum, hordeum, fabas, lentes, milium atque viciam ; eaque repones in vaſe uno teſtaceo, ſervabiſq; tibi in alimentum juxta numerum dierum quibus cubaturus es ſuper latus tuum, centum nonaginta diebus comedes ea. 10 Cibum autem tuum quem comedes, ſtatera ponderabis ; viginti ſiclorũ pondere comedes eum ſingulis diebus : de tempore in tempus comedes illa. 11 Aquã etiam menſurâ bibes, ſextam partem hin, quam à tempore ad tempus bibes. 12 Panem ſubcinericium hordeaceum comedes eum, in excremento ſtercoris humani coques illum ante oculos eorum, & dices; 13 Sic ait Dominus Deus Iſraelis; Ita comeſturi ſunt filii Iſraelis immunditias inter gentes. 14 Et dixi, Abſit à me O Domine, O Deus Iſraelis: nam anima mea nunquam contaminata eſt immunditie aut cadavere, & prædam feræ nunquam comedi ab adoleſcentia mea hucuſque, neque ingreſſa eſt in os meum caro immunda, omnino. 15 Dixit autem mihi Dominus, Ecce do tibi excrementa bovina pro excrementis humanis, ut ponas panem tuum ſuper ea. 16 Dixit quoque mihi Dominus ; O fili hominis, ecce ego fracturus ſum ſubſidium panis in Jeruſalem ; comedentque panem in pondere & penuria, bibentque aquam in menſura & interitu. 17 Quomodo fient egentes panis & aquæ, & peribit homo cum fratre ſuo, & colliqueſcent propter ſcelera ſua?

CAP. V.

1 Et tu O fili hominis, ſume tibi gladium acutiorem novaculâ tonſoris, poſſide eum tibi, & traduc eum ſuper caput tuum & barbam tuam : deinde ſumes bilances, & ponderabis eos (pilos:) *2 Quartam partem igne combures in medio urbis poſt finem dierum carceris tui : & quartam partem capies, combureſque eam in medio ipſius : quartam partem gladio concîdes circa ipſam: & quartam partem diſperges in ventum: nam gladium nudaturus ſum poſt eos. 3 Et accipies inde paucos numero, quos involves in veſte tua. 4 Et ex his accipies adhuc, projiciesq; in medium ignis, igneq; combures: nã ex his egredietur ignis. Et dices toti domui Iſraelis,*

יחזקאל : ה

gentium medio in ,Jerusalaim Ista : Deus Dominus dixit Sic
כה אמר אדני יהוה זאת ירושלם בתוך הגוים 5
impietatē in mea judicia mutavit Et .terras ej⁹ circuitibus & :eam posui
שמתיה וסביבותיה ארצות: ותמר את משפטי לרשעה 6
quia : ej⁹ circuitibus quæ terris præ mea statuta & ,gentibus præ
מן הגוים ואת חקותי מן הארצות אשר סביבותיה כי
.eis in ambulaverunt non meis statutis & ,reprobaverunt mea judicia in
במשפטי מאסו וחקותי לא הלכו בהם:
quæ , gentibus de vos multiplicare Propter: Deus Dominus dixit sic Idcirco
לכן כה אמר אדני יהוה יען המנכם מן הגוים אשר 7
non mea judicia & ,ambulâstis non meis statutis in , vestris circuitibus
סביבותיכם בחקותי לא הלכתם ואת משפטי לא
.fecistis non vestris circuitibus quæ ,gentium judicia juxta & ; fecistis
עשיתם וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם:
faciam & : ego etiam , te ad ego Ecce : Deus Dominus dixit sic Ideo
לכן כה אמר אדני יהוה הנני עליך גם אני ועשיתי 8
quod te in faciam Et .gentium oculis in judicia tui medio in
בתוכך משפטים לעיני הגוים: ועשיתי בך את אשר 9
omnes propter,ultrà illud sicut sum facturus non quòd & , feci non
לא עשיתי ואת אשר לא אעשה כמהו עוד יען כל
filii & ,tui medio in filios comedent patres Ideo .tuas abominationes
תועבתיך: לכן אבות יאכלו בנים בתוכך ובנים 10
omne ventilabo & ,judicia te in faciam Et .suos patres comedent
יאכלו אבותם ועשיתי בך שפטים וזריתי את כל
,Deus Dominus dixit ,ego vivens Idcirco .ventum omnem in tuā residuā
שאריתך לכל רוח: לכן חי אני נאם אדני יהוה 11
,tuis cōtaminationib⁹ omnib⁹ in polluisti meū sanctuariū quòd eo pro nisi
אם לא יען את מקדשי טמאת בכל שקוציך
parcet non &,diminuam ego etiam &:tuis abominationib⁹ cunctis in &
ובכל תועבתיך וגם אני אגרע ולא תחוס
peste in tui tertia Pars .miserebor non ego etiam & ,meus oculus
עיני וגם אני לא אחמול: שלשתיך בדבר 12
gladio in tertia pars & ,tui medio in consummabuntur fame in & ,morientur
ימותו וברעב יכלו בתוכך והשלשית בחרב
gladiū &,dispergam ventum omnē in partē tertiam & :tuis circuitibus cadent
יפלו סביבותיך והשלשית לכל רוח אזרה וחרב
faciā requiescere & ,meus furor consummabitur Et .eos post evacuabo
אריק אחריהם: וכלה אפי והנחתי 13
Dominus ego quòd scient & :ero consolatus & ,eis in meā excandescentiam
חמתי בם והנחמתי וידעו כי אני יהוה
.eis in meam indignationem me consummando in ,meo zelo in sum locutus
דברתי בקנאתי בכלותי חמתי בם:
tuis circuitibus quæ , gentibus in opprobrium in & ,desertum in te dabo Et
ואתנך לחרבה ולחרפה בגוים אשר סביבותיך 14
,castigatio,convitium & ,opprobrium erit Et .transeuntis omnis oculis in
לעיני כל עובר: והיתה חרפה וגדופה מוסר 15
judicia te in me faciendo in ,tuis circuitibus quæ , gentibus stupor &
ומשמה לגוים אשר סביבותיך בעשותי בך שפטים
.sum locutus Dominus Ego .iræ increpationib⁹ in & ,ira in &,furore in
באף ובחמה ובתכחות חמה אני יהוה דברתי:
,corruptione in erunt quæ ,eis in malas famis sagittas me mittendo In
בשלחי את חצי הרעב הרעים בהם אשר היו למשחית 16
,vos super colligam famem & :vos corrumpendum ad ,eas mittam quas
אשר אשלח אותם לשחתכם ורעב אסף עליכם
,famem vos super mittam Et .panis baculum vobis conteram &
ושברתי לכם מטה לחם: ושלחתי עליכם רעב 17
:te per transibit sanguis &,pestilentia & ; te orbabunt & ,malam feram &
וחיה רעה ושכלך ודבר ודם יעבר בך
.sum locutus Dominus Ego .te super inducam gladium &
וחרב אביא עליך אני יהוה דברתי:

Versio VULG. LAT.

5 Hæc dicit Dominus Deus; Ista est Jerusalem, in medio Gentium posui eam, & in circuitu ejus 6 terras. Et cōtempsit judicia mea, ut plus esset impia quàm Gentes; & præcepta mea, ultrà quàm terræ quæ in circuitu ejus sunt: judicia enim mea projecerunt, & in præceptis meis non ambula- 7 verunt. Idcircò hæc dicit Dn̄s Deus; Quia superâstis Gentes, quæ in circuitu vestro sunt, & in præceptis meis non ambulâstis, & judicia mea non fecistis, & juxta judicia Gentiū, quæ in circuitu vestro sunt, non estis ope- 8 rati: Ideò hæc dicit Dn̄s Deus; Ecce ego ad te, & ipse ego faciā in medio tuî judicia in oculis 9 Gentium. Et faciam in te quod non feci, & quibus similia ultrà non faciam, propter omnes abo- 10 minationes tuas. Ideò patres comedent filios in medio tuî, & filii comedent patres suos, & faciam in te judicia, & ventilabo universas reliquias tuas in omnē 11 ventum. Idcircò, Vivo ego, dicit Dn̄s De⁹: Nisi pro eo quòd Sanctum meum violâsti in omnibus offensionib⁹ tuis, & in cunctis abominationib⁹ tuis: ego quoq; confringam, & non parcet ocul⁹ 12 meus, & non miserebor: Tertia pars tuî peste morietur, & fame consumetur in medio tuî: & tertia pars tuî in gladio cadet in circuitu tuo: tertiam verò partem tuam in omnem ventum dispergam, & gladium evaginabo 13 post eos. Et complebo furorem meum, & requiescere faciam indignationem meam in eis, & consolabor: & scient quia ego Dominus locutus sum in zelo meo, cùm implevero indignatio- 14 nem meam in eis. Et dabo te in desertū & in opprobrium Gentibus, quæ in circuitu tuo sunt, in conspectu omnis prætereuntis. 15 Et eris opprobrium, & blasphemia, exemplum & stupor in Gentibus quæ in circuitu tuo sunt, cùm fecero in te judicia in furore, & in indignatione, & 16 in increpationibus iræ. Ego Dominus locutus sum: Quando misero sagittas famis pessimas in eos; quæ erunt mortiferæ, & quas mittam ut disperdam vos: & famem congregabo super vos, & conteram in vobis baculum pa- 17 nis. Et immittam in vos famem, & bestias pessimas usque ad internecionem: & pestilentia, & sanguis transibunt per te, & gladium inducam super te. Ego Dominus locutus sum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Τάδε λέγει (γ) κύριος, Αὕτη ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτὴν, 6 καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας. Καὶ ἐρεῖς τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά μου (˜) τῆς χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς· διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς. 7 Διατοῦτο τάδε λέγει (δ) κύριος, Ἀνθ' ὧν ἡ ἀφορμὴ ὑμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐποιήσατε, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν (ε) οὐ πεποιήκατε, 8 Διατοῦτο τάδε λέγει (ζ) κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ, καὶ ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρίμα ἐνώπιον τῶν 9 ἐθνῶν. Καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ (η) οὐ πεποίηκα, καὶ (θ) ἃ οὐ ποιήσω ὅμοια αὐτοῖς, ἔτι 10 κατὰ πάντα τὰ βδελύγματά σου. Διατοῦτο πατέρες φάγονται τέκνα ἐν μέσῳ σου, καὶ τέκνα φάγονται πατέρας· καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα, καὶ διασκορπιῶ πάντας τοὺς καταλοίπους σου εἰς πάντα ἄνεμον. 11 Διατοῦτο, Ζῶ ἐγὼ, λέγει (ι) κύριος, ἦ μὴν ἀνθ' ὧν τὰ ἅγιά μου ἐμίανας ἐν πᾶσι τοῖς (κ) βδελύγμασί σου, κἀγὼ ἀπώσομαί σε, (λ) οὐ φείσεταί μου ὁ ὀφθαλμὸς, 12 (μ) κἀγὼ οὐκ ἐλεήσω. Τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐν μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον (ν) σκορπιῶ αὐτοὺς, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλῳ σου, καὶ 13 μάχαιραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν. Καὶ συντελεσθήσεται ὁ θυμός μου, καὶ ἡ ὀργή μου ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐπιγνώσῃ, διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα ἐν (ξ) ζήλῳ μου, ἐν τῷ συντελέσαι με τὴν ὀργήν μου ἐπ' αὐτούς. 14 Καὶ θήσομαί σε εἰς ἔρημον, καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλῳ σου ἐνώπιον παντὸς διοδεύοντος. 15 Καὶ ἔσῃ στενακτὴ καὶ (ο) δηλαϊστὴ ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ σου, ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα (π) ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ μου· 16 Ἐγὼ κύριος λελάληκα. (ρ) καὶ ἐν τῷ ἀποστεῖλαί με βολίδας τοῦ λιμοῦ ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔσονται εἰς ἔκλειψιν, 17 καὶ συντρίψω στήριγμα ἄρτου σου. Καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ λιμὸν καὶ θηρία πονηρὰ, καὶ τιμωρήσομαί σε, καὶ θάνατος καὶ αἷμα διελεύσονται ἐπὶ σὲ, καὶ ῥομφαίαν ἐπάξω ἐπὶ σὲ κυκλόθεν· ἐγὼ κύριος λελάληκα.

Hæc dicit Dominus; Ista est Hierusalem: in medio gentium posui eam, & quæ sunt in circuitu ejus, terras. 5 Et dices (c) justificationes meas ipsi iniquæ ex gentibus, & legitima mea de regionibus, quæ sunt in circuitu ejus. 6 Justificationes enim meas projecerunt, & in legitimis meis non ambulaverunt in eis. Idcircò hæc dicit Dominus; (d) Quia occasio vestra de gentibus, quæ in circuitu vestro sunt, & in legitimis meis non ambulastis, & justificationes meas non fecistis: sed neque juxta justificationes gentium, quæ in circuitu vestro sunt, fecistis: 7 Ideò hæc dicit Dominus; Ecce ego super te, & faciam in medio tuî judicium coram gentibus: 8 Et faciam in te, quæ non feci, & quæ non faciam similia eis ultrà secundùm omnes abominationes tuas. 9 Idcircò patres comedent filios in medio tuî: & filii comedent patres. 10 Et faciam in te judicia: & dispergam omnes residuos tuos in omnem ventum. Idcircò, 11 Vivo ego, dicit Dominus, (e) profectò pro eo quòd Sancta mea (f) polluisti in omnibus abominationibus tuis, & ego abjiciam te: non parcet oculus meus: & ego non miserebor. Quarta tuî 12 pars in morte consumetur: & (g) quarta tuî pars in fame consumetur in medio tuî: & quartam tuî partem in omnem ventum dispergam eos: & (h) quarta pars tuî in gladio cadent in circuitu tuo: & gladium nudabo post eos. Et complebitur furor 13 meus, & ira mea super (i) eos: & scies, quia ego Dominus loquutus sum in zelo meo, in complendo me iram meam super eos. Et ponam te in 14 (k) desertum, & filias tuas in circuitu tuo in conspectu omnis prætereuntis. Et eris gemibilis, 15 (l) & misera in gentibus, quæ in circuitu tuo, in faciendo me judicia in te (m) in ultione furoris mei. Ego Dominus 16 loquutus sum. Et in emittendo me sagittas famis super eos, & erunt in (n) defectionem, & conteram firmamentum panis tui: Et emittam super te famem, & 17 bestias pessimas: & puniam te: & mors & sanguis transibunt super te: & gladium inducam super te in circuitu. Ego Dominus loquutus sum.

MS. A. (γ) ἀδωναὶ κύριος τῇ Ἱερουσαλὴμ, Ἐμμέσῳ (˜) ἐκ τῶν (δ) ἀδωναὶ κύριος, (ε) οὐκ ἐποιήσατε, (ζ) ἀδωναὶ κύριος, (η) οὐκ ἐποίησα, (θ) οὐ μὴ ποιήσω (ι) ἀδωναὶ κύριος, εἰ μὴ ἀνθ' ὧν (κ) προσοχθίσμασίν σου, καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς βδελύγμασίν σου, καὶ ἐγὼ (λ) καὶ οὐ (μ) καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλεήσω σε. (ν) διασπερῶ (ξ) τῷ ζήλῳ (ο) δηλαία (π) ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ καὶ ἐν (ρ) ἐν τῷ ἐξαποστεῖλαί με τὰς βολίδας μου τοῦ θυμοῦ ἐπ'

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כדנן אמר יי אלהים דא ירושלם בגו עממיא שויתהא וסחור סחור לה מדינתא: 5
ואשניאת ית דיני לחבביהון מן עממיא וית קימי מן מדינתא די בסחרנהא ארי בדיני 6
קצו וקימי לא הליכו בהון: בכן כדנן אמר יי אלהים חלף דחבתון מן עממיא די 7
בסחרניכון בקימי לא הלכתון וית דיני לא עבדתון וכנימוסי עממיא די בסחרניכון
לא עבדתון: בכן כדנן אמר יי אלהים הא אנא שלח רוגזי עלך אף אנא ואעביד בגויך 8
פורענות דינין לעיני עממיא: ואעביד ביך ית דלא עבדית וית דלא אעביד דכותיה עוד 9
חלף כל תועבתיך: בכן אבהן יכלון בסר בניהון בגויך ובניא יכלון בסר אבהתהון 10
ואעביד ביך פורענות דינין ואבדר ית כל שאר עמיך לכל רוח: בכן קים אנא אמר יי 11
אלהים אם לא חלף דמקדשי סאבת בכל שקוציך ובכל תועבתיך ואף אנא אקטוף
תקוף דרעיך ולא יחוס מימרי ואף אנא לא ארחם: תלתיך במותא ימותון ובכפנא 12
ישתיצון בגויך ותלתא בחרבא יתקטלון סחרניך ותלתא לכל רוח אבדר ודקטלין
בחרבא אגרי בתריהון: ויחול רוגזי ואניח חמתי בהון ואסיף וידעון ארי אנא יי גזרית 13
במימרי ואקים כד יחול רוגזי בהון: ואתננך לחרבא ולחסודין בני עממיא די בסחרנך 14
לעיני כל דעדי: ותהין לחסודין ולאתרברבא עלך צדו ואשתממו לעממיא דבסחרנך 15
כד אעביד ביך פורענות דינין ברגז ובחמה ובתקוף רגז אנא יי גזרית במימרי: בגריותי 16
ית מחת כפנא מכתשין בישין דמתקנין לחבלא דאשלח יתהון לחבלותכון וכפנא
אוסיף עליכון ואתבר לכון סער מיכלא: ואשלח עליכון כפנא וחיתא בישתא 17
ויתכלונך ומותא וקטלא יעדון ביך וקטלין בחרבא איתי עלך אנא יי גזרית במימרי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hæc dicit Dn̄s De⁹: Ista est Hierusalē: in medio populorū posui eā, & in circuitu *ejus provincias*. 5 Et mutavit judicia mea, ut peccaret in eis magis quàm 6 populi, & pacta mea magis quàm provinciæ quæ in circuitu ejus sunt; quia judicia mea detestati sunt, & in pactis meis non ambulaverūt. Propterea hæc 7 dicit Dn̄s De⁹: Pro eo quòd peccastis magis quàm populi qui in circuitu vestro sunt, & in pactis meis non ambulastis, & judicia mea non fecistis, & juxta leges populorū qui sunt in circuitu vestro, non fecistis; Ideò hæc dicit 8 Dn̄s Deus: Ecce ego immitto furorē meū contra te etiam ego, & faciā in medio tui ultionem judiciorum in oculis populorum. Et faciam in te id 9 quod non feci, & cui simile non faciam ultrà pro omnibus abominationib⁹ tuis. Ideò patres comedent carnes filiorum suorum in medio tui, 10 & filii comedent carnem patrum suorum: & faciā in te ultionē judiciorum, & dispergā omnes reliquias populi tui in omnem ventum. Propterea vivo 11 ego, dicit Dn̄s Deus, nisi pro eo quòd sanctuarium meum polluisti in omnib⁹ immunditiis tuis, & in omnib⁹ abominationib⁹ tuis, ego quoq; conterā *robur brachii tui*, & non parcet Verbum meum, & ego quoq; non miserebor. Tertia pars tui peste morietur, & fame consumetur in medio tui: & tertia 12 pars tui gladio occidetur in circuitu tuo, & tertiā partem in omnem ventum dispergā, & occidentes gladio immittā post eos. Et manebit furor meus, & 13 requiescere faciā indignationem meā in eis, & finiā: & scient quia ego Dn̄s decrevi in verbo meo, & exequar cùm resederit ira mea in eis. Et dabo te 14 in solitudinem & in opprobria inter populos qui in circuitu tuo sunt in oculis omnis transeuntis. Et eris in opprobria & ut magnificentur super te, & 15 in desolationem et stuporem populis qui in circuitu tuo sunt, cùm fecero in te ultionem judiciorum in furore et indignatione, et in ira furoris: ego Dn̄s decrevi in verbo meo. Cùm misero percussionem famis, et plagas malas 16 quæ parata sunt ad disperdendum, quas mittam ut disperdam vos: et famem adjiciam super vos, et conteram vobis sustentaculum panis. Et mit- 17 tam in vos famem, et bestias pessimas, et absque liberis te facient: pestilentia et cædes transibunt per te: et occidentes gladio inducam super te. Ego Dominus decrevi in verbo meo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܕܐ ܐܘܪܫܠܡ ܒܝܢܬ ܥܡܡܐ ܣܡܬܗ̇. ܘܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ 5
ܚܕܪܝܗ̇. * ܘܫܚܠܦܬ ܕܝܢܝ ܒܚܛܝܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܦܘܩܕܢܝ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܚܕܪ 6
ܠܗ̇. ܡܛܠ ܕܕܝܢܝ ܐܣܠܝܘ. ܘܒܦܘܩܕܢܝ ܠܐ ܗܠܟܘ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ 7
ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܠܐ ܕܐܣܬܩܒܠܬܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܟܘܢ. ܘܒܦܘܩܕܢܝ ܠܐ ܗܠܟܬܘܢ.
ܘܕܝܢܝ ܠܐ ܥܒܕܬܘܢ. ܘܕܝܢܐ ܕܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܟܘܢ ܥܒܕܬܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ 8
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܠܘܩܒܠܟܝ. ܘܐܥܒܕ ܒܟܝ ܕܝܢܐ. ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ.
* ܘܐܥܒܕ ܒܟܝ ܡܕܡ ܕܠܐ ܥܒܕܬ. ܘܡܕܡ ܕܠܐ ܐܥܒܕ ܬܘܒ ܐܟܘܬܗ. ܡܛܠ ܟܠܗܝܢ 9
ܛܢܦܘܬܟܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܒܗܐ ܢܐܟܠܘܢ ܒܢܝܗܘܢ ܒܓܘܟܝ. ܘܒܢܝܐ ܢܐܟܠܘܢ 10
ܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܐܥܒܕ ܒܟܝ ܕܝܢܐ. ܘܐܕܪܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܡܫܬܚܪܝܢ ܒܟܝ. ܠܟܠ ܪܘܚ.
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܠܐ ܕܛܢܦܬܝ ܡܩܕܫܝ ܒܟܠܗܝܢ ܛܢܦܘܬܟܝ. 11
ܘܒܟܠܗܝܢ ܛܢܦܘܬܟܝ. ܐܦ ܐܢܐ ܐܣܠܝܟܝ. ܘܠܐ ܬܚܘܣ ܥܠܝܟܝ ܥܝܢܝ. ܘܠܐ ܐܪܚܡ. * ܚܕ 12
ܡܢܟܝ ܒܡܘܬܐ ܢܡܘܬܘܢ. ܘܒܟܦܢܐ ܢܫܬܠܡܘܢ ܒܓܘܟܝ. ܘܐܚܪܢܐ ܒܚܪܒܐ ܢܦܠܘܢ
ܚܕܪܝܟܝ. ܘܬܠܝܬܝܐ ܠܟܠ ܪܘܚ ܐܕܪܐ. ܘܚܪܒܐ ܐܫܠܚ ܒܬܪܗܘܢ. * ܘܐܫܠܡ ܪܘܓܙܝ 13
ܘܐܢܝܚ ܚܡܬܝ ܒܗܘܢ. ܘܐܬܒܝܐ. ܘܢܕܥܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܕܡܠܠܬ ܒܛܢܢܝ. ܟܕ
ܐܫܠܡ ܒܗܘܢ ܪܘܓܙܝ. * ܘܐܬܠܟܝ ܠܚܘܪܒܐ ܘܠܚܣܕܐ ܒܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܟܝ. ܠܥܝܢܝ 14
ܟܠ ܕܥܒܪ. * ܘܬܗܘܝܢ ܚܣܕܐ ܘܡܘܕܝܢܐ. ܘܡܪܕܘܬܐ ܘܬܗܪܐ ܠܥܡܡܐ 15
ܕܚܕܪܝܟܝ. ܟܕ ܐܥܒܕ ܒܟܝ ܕܝܢܐ. ܒܪܘܓܙܐ ܘܒܚܡܬܐ ܘܒܡܟܣܢܘܬܐ ܕܪܘܓܙܝ. ܐܢܐ
ܡܪܝܐ ܡܠܠܬ. * ܟܕ ܐܫܕܪ ܓܐܪܐ ܕܟܦܢܐ ܒܝܫܐ. ܕܗܘܝܢ ܠܚܒܠܐ. ܕܐܫܕܪ ܐܢܘܢ 16
ܠܡܚܒܠܟܘܢ. ܘܟܦܢܐ ܐܘܣܦ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܐܬܒܪ ܠܟܘܢ ܣܒܪܐ ܕܠܚܡܐ. * ܘܐܫܕܪ ܥܠܝܟܘܢ 17
ܟܦܢܐ ܘܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܐܬܟܠܟܝ. ܘܡܘܬܢܐ ܘܕܡܐ ܢܥܒܪܘܢ ܒܟܝ. ܘܚܪܒܐ ܐܝܬܐ
ܥܠܝܟܝ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܠܠܬ.

Sic ait Dominus dominorum, Hanc Jerosolymam inter gentes posui, & omnes urbes circunjacent ei; 5 Sed judicia mea commutavit in peccatum plusquam gentes, & præcepta mea plusquam urbes sibi circumjacentes: nam judicia mea spreverunt, & in præceptis meis non ambulaverunt. 6 Propterea sic ait Dominus dominorum, Quandoquidem vosmetipsos censuistis de *numero* gentium quæ circa vos sunt, in præceptis meis non ambulâstis, & judicia mea non perfecistis, sed perfecistis judicia gentium quæ vos circunstant: 7 Ideò sic ait Dominus dominorum; Ecce me contra te, & faciam intra te judicia coram cunctis gentibus: 8 Faciámque in te quod nondum feci, & cujusmodi non sum facturus inposterùm, propter omnem spurcitiam tuam. 9 Ideò patres comedent filios suos in te, & filii comedent patres suos: exercebo in te judicia, & eos qui residui sunt in te, in omnem ventum dispergam. 10 Ideò *ut* vivo, dicit Dominus dominorum; Quia polluisti sanctuarium meum tot spurcitiis tuis tantâque fœditate tuâ, ego vicissim rejiciam te, neque clementiâ movebitur oculus meus erga te, neque miserebor. 11 Una tui pars peste morientur, & fame conficientur intra te: altera gladio occumbent circa te: tertiam verò in omnem ventum dispergam: & gladius clade persequetur eos. 12 Ita consummabo iracundiam meam, & placabo furorem meum in istis, atque consolabor: & experientur me esse Dominum qui locutus sum in zelo meo, quum consummavero in eis iracundiam meam, 13 Et exposuero te gladio & opprobrio inter gentes quæ circa te sunt, ob oculos omnis transeuntis: 14 Fuerísque contumeliæ atque blasphemiæ, eruditioni atque stupori gentibus quæ te circunstant: quum exercuero in te judicia in ira atque furore, et correptione excandescentiæ meæ: (ego Dominus dixi) 15 Quum in vos immisero sagittas meas famis pessimas quæ sunt ad perniciem, quas mittam ad extinguendum vos: famem auxero super vos, & fregero culmum frumenti vestri: 16 Immisero inquam, in vos famē bestiásq; pessimas, & consumpsero vos: pestísque & cædes pervaserit vos, & gladium adduxero super vos: ego Dominus dixi. 17

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* هكذا يقول ادوناي الرب * لايروسليم في وسط الامم وضعتها * وحولها بلادا * ويقول حقوقي 5 6
للاثمة من الامم * وسرايعي من البلدان التي حولها * من اجل انهم اقصوا حقوقي * ولم
يسيروا بنواميسي فيهم * لاجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * من اجل ان علتكم 7
من الامم الذين حولكم * وبنواميسي لم تسيروا * وحقوقي لم تصنعوا * لكن ولا
كحقوق الامم الذين حولكم لم تصنعوا * لاجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * ها انا 8
عليك * واصنع في وسطك حكما امام الامم * واصنع فيك ما لم اصنعه * ولا اصنع شبهه ايضا * 9
كجميع رذالاتك * لاجل هذا الاباء ياكلون الاولاد في وسطك * والاولاد ياكلون الاباء * 10
واصنع فيك قضايا * وافرق جميع بقاياك لكل ريح * لاجل هذا حي انا يقول ادوناي 11
الرب * من اجل انك نجست اقداسي بجميع نجاساتك وبجميع رذالاتك * وانا اقصيك ولا
تشفق عيني * وانا فلا ارحمك * ربعك بالموت يهلك * وربعك بالجوع يفنى في وسطك * 12
وربعك لكل ريح ابدده * وربعك بالسيف يسقط حولك * وافرع سيفا خلفهم * وسيكمل 13
رجزي وغضبي عليهم * ويعلمون اني انا الرب تكلمت بغيرتي * عند ما اكمل رجزي عليهم *
* واصيرك للقفر * وعارا حولك امام كل عابر * وتصيرين معيرة وشتيمة في الامم الذين حولك * 14 15
عند ما اصنع فيك الاحكام برجز وبغضب وبانتقام غضبي * انا الرب تكلمت بهذا * عند 16
ما ارسل نصال غضبي عليهم * ويصيرون للفناء * وانحف ركن خبزك * وارسل عليك جوعا 17
ووحوشا خبيثة * واعاقبك * والموت والدم يجوزان عليك * واجلب عليك سيفا من حولك *
انا الرب تكلمت *

Sic ait Adonai Dominus, Jerosolymam in medio gentium collocavi, & circa eam regiones. 5 *Et dices decreta mea isti iniquæ plusquam gentes, & leges meas sceleratæ plusquam regiones quæ circunstant eam: quandoquidem repulerunt decreta mea, & non ambulaverunt in legibus meis.* 6 *Idcirco sic ait Adonai Dominus; Quoniam occasio vestra à gentibus est quæ circa vos sunt, & in legibus meis non ambulâstis, & decreta mea minimè fecistis, imò ne decreta quidem gentium quæ circa vos sunt, fecistis.* 7 *Propterea sic ait Adonai Dominus, Ecce me contra te, ponamque in medio tui judicium coram gentibus:* 8 *Et faciam in te quod nondum feci, & cui simile non sum posthac facturus, juxta omnes abominationes tuas.* 9 *Propterea patres comedent filios in medio tui, & filii comedent patres: faciamque in te judicia, & dispergam cunctas reliquias tuas in omnem ventum.* 10 *Idcirco,* Ut *vivus ego sum, ait Adonai Dominus, Quia contamināsti sancta mea cunctis impuritatibus tuis, cunctisque abominationibus tuis; ego etiam repellam te, neque parcet oculus meus, & ego non miserebor tui.* 11 *Quarta pars tui morte peribit: quarta pars tui fame consumetur in medio tui: quartam partem tui in omnem ventum dispergam: quarta denique tui pars gladio circum te occumbet: & gladium distringam post eos:* 12 *Et explebitur ira & excandescentia mea contra ipsos: & scies quia Dominum locutum esse in zelo meo, cùm explevero excandescentiam meam contra ipsos.* 13 *Et redigam te in desertum, & in opprobrium inter gentes quæ circa te sunt, coram omni prætereunte:* 14 *Fiesque suspirabunda & misera inter gentes quæ circa te sunt, quum fecero in te judicia in iracundia & excandescentia & ultione furoris mei: (Ego Dominus locutus sum hæc)* 15 *Quum immisero sagittas famis perniciosas in ipsos, redacti fuerint in exitium, quas mittam ad perdendum vos; & famem congregabo super vos, & conteram firmamentum panis vestri:* 16 *Misero contra te famem & bestias perniciosas, teque punivero, mors & sanguis transibunt per te, & adduxero contra te gladium ex adjacentibus tibi locis. Ego Dominus locutus sum.* 17

יחזקאל : ו

CAP. VI. ו

,hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם 2
.eos ad propheta & , Israel montes ad tuas facies pone
שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְהִנָּבֵא אֲלֵיהֶם׃
dixit Sic .Dei Domini verbum audite ,Israel Montes : dices Et
3 וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־אָמַר
: vallibus & , torrentibus ,collibus & montibus Deus Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּיאָוֹת
.vestra excelsa perdam & , gladium vos super adducens ego ego Ecce
הִנְנִי אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם חֶרֶב וְאִבַּדְתִּי בָּמוֹתֵיכֶם׃
: vestra aprica confringentur & , vestræ aræ desolabuntur Et
4 וְנָשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֵיכֶם
dabo Et .vestrorum idolorum facies ad vestros vulneratos faciam cadere &
5 וְהִפַּלְתִּי חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי גִּלּוּלֵיכֶם׃ וְנָתַתִּי
dispergam & : eorum idolorum facies ad Israel filiorum cadavera
אֶת־פִּגְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְזֵרִיתִי
omnibus In .vestrorum altarium circuitibus vestra ossa
6 אֶת־עַצְמוֹתֵיכֶם סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃ בְּכֹל
:devastabuntur excelsa & ,erunt desertæ civitates vestris habitationibus
מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תִּישָׁמְנָה
cessabunt & ,cōfringētur & : vestræ aræ devastentur &,desolentur ut
לְמַעַן יֶחֶרְבוּ וְיֶאְשְׁמוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבְּתוּ
.vestra opera delebuntur & ,vestra aprica succidentur & ,vestra idola
גִּלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ חַמָּנֵיכֶם וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם׃
.Dominus ego quòd scietis & : vestri medio in saucius cadet Et
7 וְנָפַל חָלָל בְּתוֹכְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
; gentibus in gladii evasores vobis existendo in , faciam remanere Et
8 וְהוֹתַרְתִּי בִּהְיוֹת לָכֶם פְּלִיטֵי חֶרֶב בַּגּוֹיִם
mei vestri evasores recordabuntur Et .terras in vos dispergi in
9 בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם בָּאֲרָצוֹת׃ וְזָכְרוּ פְלִיטֵיכֶם אוֹתִי
eorū corde cum fuerim fractus quia , ibi erunt captivi cùm gentes inter
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי אֶת־לִבָּם
fornicantibus eorum oculis cum & ,me desuper declinavit quod fornicante
הַזּוֹנֶה אֲשֶׁר־סָר מֵעָלַי וְאֵת עֵינֵיהֶם הַזֹּנוֹת
que mala ad suis faciebus in ingemiscent Et .sua idola post
אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְנָקֹטּוּ בִּפְנֵיהֶם אֶל־הָרָעוֹת אֲשֶׁר
.Dominus ego quòd scient Et .suis abominationib' omnib' in fecerunt
10 עָשׂוּ לְכֹל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם׃ וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה
.hoc malum eis faciendum ad ,sum locutus gratis ad Non
לֹא אֶל־חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת׃
,tuo pede in extende &,tua vola in Percute : Deus Dominus dixit Sic
11 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַכֵּה בְכַפְּךָ וּרְקַע בְּרַגְלְךָ
quia : Israel domus malorum abominationes omnes ad Heu dic &
וֶאֱמָר־אָח אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
;morietur peste in ,Longinquus .sunt ruituri peste in & fame in ,gladio in
12 בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר יִפֹּלוּ׃ הָרָחוֹק בַּדֶּבֶר יָמוּת
:morietur fame in ,servatus & ,relictus & ; corruet gladio in ,propinquus &
וְהַקָּרוֹב בַּחֶרֶב יִפּוֹל וְהַנִּשְׁאָר וְהַנָּצוּר בָּרָעָב יָמוּת
ego quòd scietis Et .eis in meam indignationem complebo &
13 וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּם׃ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי
circuitibus ,eorum idolorum medio in eorum vulneratos existendo in,Dominus
יְהוָה בִּהְיוֹת חַלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ גִּלּוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת
capitibus cunctis in , excelso colle omni in ,eorum ararum
מִזְבְּחוֹתֵיהֶם אֶל כָּל־גִּבְעָה רָמָה בְּכֹל רָאשֵׁי
quercum omnem subtus & , viride lignum omne subtus & ,montium
הֶהָרִים וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וְתַחַת כָּל־אֵלָה
universis quietis odorem ibi dederunt quo locum , implicatam
עֲבֻתָּה מְקוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ־שָׁם רֵיחַ נִיחֹחַ לְכֹל
.suis idolis
גִּלּוּלֵיהֶם׃

Versio VULG. LAT.

CAP. VI.

1 ET factus est sermo Domini, 2 ad me, dicens; Fili hominis, pone faciem tuam ad montes Israel, 3 & prophetabis ad eos, Et dices; Montes Israel, audite verbum Domini Dei: Hæc dicit Dominus Deus montibus, & collibus, rupibus, & vallibus; Ecce ego inducam super vos gladium, & dis- 4 perdam excelsa vestra. Et demoliar aras vestras, et confringentur simulacra vestra: & dejiciam interfectos vestros ante idola ve- 5 stra. Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorū vestrorum: & dispergam ossa 6 vestra circum aras vestras, In omnibus habitationib' vestris. Urbes desertæ erunt, & excelsa demolientur, & dissipabuntur: & interibunt aræ vestræ, & confringentur: & cessabunt idola vestra, & conterentur delubra vestra, & delebuntur opera ve- 7 stra. Et cadet interfectus in medio vestrî: & scietis quia ego 8 sum Dominus. Et relinquam in vobis eos, qui fugerint gladium in Gentibus, cùm dispersero vos 9 in terris. Et recordabuntur meî liberati vestri in Gentibus, ad quas captivi ducti sunt: quia contrivi cor eorum fornicans, & recedens à me: & oculos eorum fornicantes post idola sua: & displicebunt sibimet super malis quæ fecerunt in universis abomi- 10 nationibus suis. Et scient, quia ego Dominus non frustrà locutus sum, ut facerem eis malum hoc. 11 Hæc dicit Dominus Deus; Percute manum tuam, & allide pedem tuum, & dic; Heu, ad omnes abominationes malorum domûs Israel: quia gladio, fame, & peste 12 ruituri sunt. Qui longè est, peste morietur: qui autem propè, gladio corruet: & qui relictus fuerit, & obsessus, fame morietur: et complebo indignationem meā 13 in eis. Et scietis quia ego Dominus, cùm fuerint interfecti vestri in medio idolorum vestrorū, in circuitu ararum vestrarum, in omni colle excelso, & in cunctis summitatibus montium, & subtus omne lignum nemorosum, & subtus universam quercum frondosam, locum ubi accenderunt thura redolentia universis idolis suis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ- 2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραὴλ, καὶ προφήτευσον 3 ἐπ᾽ αὐτὰ, Καὶ ἐρεῖς, Τὰ ὄρη Ἰσραὴλ ἀκούσατε (α) λόγον κυρίου· τάδε λέγει (β) κύριος τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς βουνοῖς (γ) καὶ ταῖς φάραγξι καὶ ταῖς νάπαις, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐφ᾽ ὑμᾶς ῥομφαίαν, καὶ (δ) ἐξολοθρευθήσε- 4 ται τὰ ὑψηλὰ ὑμῶν. Καὶ συντριβήσονται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ καταβαλῶ τραυματίας ὑμῶν ἐνώπιον 5 τῶν εἰδώλων ὑμῶν, (ε) Καὶ διασκορπιῶ τὰ ὀστᾶ ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν, (ζ) 6 Καὶ ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν. αἱ πόλεις ἐξερημωθήσονται, καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀφανισθήσεται, ὅπως (ϛ) ἐξολοθρευθῇ τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ συντριβήσονται τὰ εἴδωλα ὑμῶν, καὶ (η) ἐξαρθῇ τὰ τεμένη (θ) ὑμῶν· 7 Καὶ πεσοῦνται τραυματίαι ἐν μέσῳ ὑμῶν, 8 καὶ ἐπιγνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ κύριος. (ι) Ἐν τῷ γενέσθαι ἐξ ὑμῶν ἀνασωζομένους ἐκ ῥομφαίας ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν τῷ διασκορπι- 9 σμῷ ὑμῶν ἐν ταῖς χώραις, Καὶ μνησθήσονταί μου οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ ᾐχμαλωτεύθησαν ἐκεῖ· ὀμώμοκα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τῇ ἐκπορνευούσῃ (κ) ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν τοῖς ἐκπορνεύουσιν ὀπίσω τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν· καὶ κόψονται (λ) πρόσωπα αὐτῶν ἐν πᾶσι τοῖς 10 βδελύγμασιν αὐτῶν (μ). Καὶ ἐπιγνώσον- 11 ται (ν) διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα. Τάδε λέγει κύριος, Κρότησον τῇ χειρὶ καὶ ψόφησον τῷ ποδὶ, καὶ εἰπὸν, Εὖγε εὖγε ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν οἴκου Ἰσραήλ· ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ἐν λι- 12 μῷ πεσοῦνται. Ὁ ἐγγὺς ἐν ῥομφαίᾳ (ξ) πεσεῖται, ὁ δὲ μακρὰν ἐν θανάτῳ τελευτήσει· (ο) καὶ ὁ περιεχόμενος ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται· καὶ συντελέσω τὴν ὀργήν μου 13 ἐπ᾽ αὐτούς. Καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, ἐν τῷ εἶναι τοὺς τραυματίας ὑμῶν ἐν μέσῳ τῶν εἰδώλων ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν, ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν, (π) καὶ ὑποκάτω δένδρου συσκίου, (ρ) οὗ ἔδωκαν ἐκεῖ ὀσμὴν εὐωδίας πᾶσι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.

CAP. VI.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens; 2 Fili hominis, firma faciem tuam ad montes Israel, & propheta ad eos, 3 Et dices; Montes Israel, audite verbum Dñi: Hæc dicit Dominus montibus, & collibus, & vallibus, & rupibus; Ecce ego induco super vos gladium: & disperdentur excelsa vestra, 4 Et conterentur altaria vestra, & (a) delubra vestra: & dejiciam interfectos vestros ante idola (b) vestra. 5 Et dispergam ossa vestra in circuitu altarium vestrorum, 6 Et in omni habitatione vestra. urbes desertæ erunt, & excelsa delebuntur, ut exterminentur altaria vestra, & (c) conterentur idola vestra, & auferentur delubra (d) vestra: 7 Et cadent interfecti in medio vestrî: & scietis, quia ego Dominus. 8 (e) Dum fuerint ex vobis evadentes à gladio in gentibus, & in dispersione vestra in regionibus; 9 Et recordabuntur meî, qui evaserint ex vobis in gentibus, quò captivi ducti fuerint illuc. Juravi cordi eorum fornicanti à me, & oculis eorum fornicantibus post adinventiones suas. (f) Et percutient facies suas in omnibus abominationibus suis: 10 Et scient, (g) quia ego Dominus loquutus sum. 11 Hæc dicit Dominus; Plaude manu, & obstrepe pede. (h) Et dic; Euge, Euge, super omnibus abominationibus domûs Israel. In gladio, & in morte, & in fame cadent: 12 Qui propè, in gladio cadet: qui verò longè, in morte peribit: (i) & qui circundatus fuerit, in fame consumetur: & implebo iram meam super eos. 13 Et scietis, quia ego Dominus; cùm fuerint interfecti vestri in medio idolorum vestrorum in circuitu altarium vestrorum super omnem collem (k) excelsum, & (l) subter arborem umbrosam; ubi dederunt illic odorem suavitatis universis idolis suis.

MS. A. (α) λόγον ἀδωναὶ κυρίου· (β) ἀδωναὶ κύριος (γ) καὶ ταῖς νάπαις καὶ ταῖς φάραγξι, (δ) ἐξολεθρευθήσεται (ε) Καὶ δώσω τὰ πτώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν· καὶ διασκορπιῶ (ζ) Ἐν πάσῃ (ϛ) ἐξολεθρευθῇ (η) ἐξαρθήσεται (θ) ὑμῶν, καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα ὑμῶν, Καὶ πεσοῦνται (ι) Καὶ ὑπολείψομαι ἐν τῷ (κ) ἀπ᾽ ἐμοῦ, τῇ ἀποστάσῃ ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ τοῖς (λ) τὰ πρόσωπα αὐτῶν περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν ἐν πᾶσιν (μ) καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Καὶ ἐπιγνώσονται (ν) ὅτι ἐγὼ κύριος οὐκ εἰς δωρεὰν λελάληκα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα. Τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, Κρότησον (ξ) τελευτήσει, (ο) καὶ ὁ ὑπολειφθεὶς, καὶ ὁ (π) καὶ ἐν πάσαις κορυφαῖς τῶν ὀρέων, καὶ ὑποκάτω (ρ) καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς δασείας, οὗ ἔδωκαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ו

1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר : בַּר אָדָם קַבֵּל נְבוּאָה עַל טוּרֵי יִשְׂרָאֵל
2 וְאִתְנַבֵּי עֲלֵיהוֹן : וְתֵימַר טוּרֵי יִשְׂרָאֵל קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דַיְיָ אֱלֹהִים כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים 3
לְטוּרַיָּא וּלְרָמָתָא וּלְפַצִּידַיָּא וּלְחֵילַיָּא הָא אֲנָא מַיְתֵי עֲלֵיכוֹן דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְאוֹבֵיד
בָּמָתֵיכוֹן : וְיִצְדּוֹן אֱגוֹרֵיכוֹן וְיִתַּבְּרוּן חֲנִיסְנְסֵיכוֹן וְאַרְמֵי קְטִילֵיכוֹן קֳדָם פַּגּוּר טַעֲוָתְכוֹן : 4
וְאֶתֵּן יָת פִּגְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם פַּגּוּר טַעֲוָתְהוֹן וַאֲבַדַּר יָת גַּרְמֵיכוֹן סְחָרָנוּת אֱגוֹרֵיכוֹן : 5
בְּכָל מוֹתְבָנֵיכוֹן קִרְוַיָּא יֶחֶרְבָן וּבָמָתָא יִצְדְּיָן בְּדִיל דְּיֶחֶרְבוּן וְיִצְדּוֹן אֱגוֹרֵיכוֹן וְיִתַּבְּרָן 6
וְיִבְטְלָן טַעֲוָתְכוֹן וְיִתְקַטְּפוּן חֲנִסְנְסֵיכוֹן וְיִתְמְחוּן עוֹבָדֵיכוֹן : וְיִתְרְמוּן קְטִילִין בֵּינֵיכוֹן 7
וְתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ : וְאַשְׁאַר בְּמֶהֱוֵי לְכוֹן מְשֵׁזְבֵי חַרְבָּא בֵּינֵי עַמְמַיָּא בְּאִתְבַּדָּרוּתֵיכוֹן 8
בִּמְדִינָתָא : וְיִדְכְּרוּן מְשֵׁיזְבֵיכוֹן דְּחַלְתִּי בֵּינֵי עַמְמַיָּא דְּאִשְׁתְּבִיאוּ לְתַמָּן דְּתַבְרֵית יָת 9
לִבְּהוֹן טַפְשָׁא דִסְטָא מִבָּתַר פּוּלְחָנִי וְיָת חֵיזוּ עֵינֵיהוֹן דְּטָעָא בָּתַר טַעֲוָתְהוֹן וְיִדַּנְקוּן
וִיהוֹן חָזַן עַל בִּישְׁתָא דַעֲבָדוּ לְכָל תּוֹעֲבָתְהוֹן : וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ לָא לְמַגָּן גְּזָרִית 10
בְּמֵימְרִי לְמֶעְבַּד לְהוֹן בִּישְׁתָא הָדָא : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים טְפַח בִּידָךְ וּרְפוֹס בְּרַגְלָךְ 11
וֶאֱמַר וַי עַל כָּל תּוֹעֲבָתָא בִישְׁתָא בֵּית יִשְׂרָאֵל דִּי בְּחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָא יִתְרְמוֹן :
דְּרָחִיק בְּמוֹתָא יְמוּת וּדְקָרִיב בְּחַרְבָּא יִתְקְטִיל וּדְיִשְׁתְּאַר וּדְיֵעוֹל לִכְרַכֵּי צִירָא בְּכַפְנָא 12
יְמוּת וְיָחוּל רוּגְזִי בְּהוֹן : וְתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ בְּמֶהֱוֵי קְטִילֵיהוֹן בְּגוֹ פַּגּוּר טַעֲוָתְהוֹן 13
סְחָרָנוּת אֱגוֹרֵיהוֹן עַל כָּל רָמָא מְנַטְּלָא בְּכָל רֵישֵׁי טוּרַיָּא תְּחוֹת כָּל אִילָן עֲבוֹף וּתְחוֹת
כָּל בּוּטְמָא מְעַפְּיָא אֲתַר דִּיהַבוּ תַמָּן קוּרְבָּנִין לְפוּלְחָן לְכָל טַעֲוָתְהוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. VI.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis suscipe prophetiam in montes Israel, & vaticinare in eos. 3 Et dices: Montes Israel suscipite verbum Dñi Dei: Hæc dicit Dñs Deus montibus & collibus, rivis & vallibus: Ecce ego inducam super vos occidentes gladio, & disperdam excelsa vestra: 4 Et desolabuntur aræ vestræ, & conterentur delubra vestra, & projiciam interfectos vestros ante cadavera idolorum vestrorum. 5 Et dabo cadavera filiorum Israel ante cadavera idolorum suorum; & dispergam ossa vestra in circuitu ararum vestrarum. 6 In omnibus habitationibus vestris civitates desertæ erunt: & excelsa desolabuntur, ut destruantur & vastentur aræ vestræ, & conterantur & cessent idola vestra, & succidantur delubra vestra, & deleantur opera vestra. 7 Et projicientur interfecti inter vos: & scietis quia ego Dñs. 8 Et reliquum faciam ut vobis sint superstites à gladio inter populos, cùm dispersi fueritis in provinciis. 9 Et recordabuntur, qui superstites fuerint in vobis, timoris mei inter populos ad quos captivi ducti sunt: quia confregi cor eorum insipiens, quod declinavit à cultu meo, & aspectum oculorum suorum qui errarunt post idola eorum, & gement ipsi spectantes ob mala quæ fecerunt in omnibus abominationibus suis. 10 Et scient quia ego Dominus non frustrà decrevi in verbo meo, ut facerem eis malum hoc. 11 Hæc dicit Dominus Deus: Complode manu tua, & allide pede tuo: & dic Væ super omnes abominationes malas domus Israel; quia in gladio, in fame, & peste ruent. 12 Qui longè fuerit, peste morietur; & qui propè fuerit, gladio occidetur: & qui relictus fuerit & ingressus fuerit arces obsidionis, fame morietur: & manebit furor meus in eis. 13 Et scietis quia ego Dominus, cùm fuerint interfecti eorum in medio *cadaverum* idolorum eorum, in circuitu ararum eorum super omnem collem excelsum, & in cunctis summitatibus montium, & sub omni arbore virente, & sub universa quercu ramosa, loco ubi posuerunt oblationes cultui omnium idolorum suorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ̄ *

ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪܢܫܐ. ܣܝܡ ܐܦܝܟ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 1
ܘܐܬܢܒܐ ܥܠܝܗܘܢ ܘܐܡܪ. * ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܟܢܐ 2 3
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ ܠܛܘܪܐ ܘܠܪܡܬܐ. ܘܠܢܚܠܐ ܘܠܡܒܘܥܐ. ܗܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ
ܣܝܦܐ. ܘܐܘܒܕ ܒܝܬ ܦܘܠܚܢܟܘܢ. * ܘܢܚܪܒܘܢ ܡܕܒܚܝܟܘܢ. ܘܢܬܬܒܪܘܢ ܦܬܟܪܝܟܘܢ. ܘܐܪܡܐ 4
ܩܛܝܠܝܟܘܢ ܩܕܡ ܕܚܠܬܟܘܢ. * ܘܐܪܡܐ ܫܠܕܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܩܕܡ ܦܬܟܪܝܗܘܢ. ܘܐܒܕܪ 5
ܓܪܡܝܟܘܢ ܚܕܪ ܡܕܒܚܝܟܘܢ. * ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܟܠܗ ܡܘܬܒܟܘܢ. ܢܚܪܒܢ. ܘܒܝܬ ܦܘܠܚܢܐ 6
ܢܨܕܐ ܕܢܚܪܒܘܢ ܘܢܨܕܘܢ ܡܕܒܚܝܟܘܢ. ܘܢܬܬܒܪܘܢ. ܘܢܬܒܛܠܘܢ ܦܬܟܪܝܟܘܢ. ܘܢܬܓܕܥܘܢ
ܨܠܡܝܟܘܢ. ܘܢܬܥܛܘܢ ܥܒܕܝܟܘܢ. * ܘܢܦܠܘܢ ܩܛܝܠܐ ܒܝܢܬܟܘܢ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ 7
ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܐܘܬܪ ܡܢܟܘܢ ܒܥܡܡܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܐܦܠܛܘ ܡܢܟܘܢ. ܡܢ ܣܝܦܐ. ܘܐܬܒܕܪܘ 8
ܒܡܕܝܢܬܐ. * ܘܢܬܕܟܪܘܢܢܝ ܐܝܠܝܢ ܕܐܦܠܛܘ ܡܢܟܘܢ. ܒܝܢܬ ܥܡܡܐ ܕܐܫܬܒܝܘ 9
ܠܬܡܢ. ܡܐ ܕܬܒܪܬ ܠܒܗܘܢ ܙܢܝܐ ܕܣܛܐ ܡܢܝ. ܘܥܝܢܝܗܘܢ ܕܛܥܝ ܒܬܪ ܦܬܟܪܝܗܘܢ.
ܘܢܬܟܡܪܘܢ ܐܦܝܗܘܢ ܒܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕܘ. ܘܒܟܠܗ ܛܢܦܘܬܗܘܢ. * ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ 10
ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܐܡܪܬ ܕܐܥܒܕ ܠܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. 11
ܛܪܘܦ ܒܐܝܕܟ ܘܪܦܘܣ ܒܪܓܠܟ. ܘܐܡܪ. ܐܘܚ ܥܠ ܛܢܦܘܬܐ ܘܥܘܠܐ ܕܒܝܬ
ܐܝܣܪܝܠ. ܕܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܢܐ ܢܦܠܘܢ. * ܕܩܪܝܒ. ܒܚܪܒܐ ܢܦܠ. 12
ܘܕܡܫܬܚܪ. ܘܕܡܫܬܘܙܒ. ܒܟܦܢܐ ܢܡܘܬ. ܘܐܫܡܠܐ ܚܡܬܝ ܒܗܘܢ. * ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ 13
ܡܪܝܐ. ܡܐ ܕܗܘܘ ܩܛܝܠܝܗܘܢ ܒܝܬ ܦܬܟܪܝܗܘܢ ܚܕܪ ܡܕܒܚܝܗܘܢ.. ܥܠ ܟܠ ܪܡܬܐ
ܪܡܬܐ. ܘܬܚܝܬ ܟܠ ܪܫܝ ܛܘܪܐ. ܘܬܚܝܬ ܟܠ ܐܝܠܢ ܕܡܛܠܠ. ܘܬܚܝܬ ܟܠ ܒܛܡܬܐ
ܥܒܝܬܐ. ܐܬܪܐ ܕܣܡܘ ܬܡܢ ܒܣܡܐ ܠܟܠܗܘܢ ܦܬܟܪܝܗܘܢ.

CAP. VI.

1 RUrsum fuit ad me sermo Domini, dicendo; 2 Fili hominis, porrige faciem tuam versùs montes Israelis, & propheta de eis, ac dicito; 3 Montes Israelis, audite sermonem Domini dominorum. Ita dicit Dominus dominorum ad montes & colles, torrentes fontésque: Ecce adducturus sum contra vos gladium, & fana vestra perditurus: 4 Altaria vestra desolabuntur, & idola vestra confringentur: prosternam confossos vestros coram numinibus vestris, 5 Et projiciam cadavera Israelitarum ante idola sua, & dispergam ossa vestra circum altaria vestra: 6 Urbes totius sedis vestræ destruentur, & fana desolabuntur. Nam destruentur & vastabuntur altaria vestra, confringentur & abolebuntur simulacra vestra, succidentur sculptilia vestra, & opera vestra delebuntur: 7 Et confossi inter vos cadent, & experiemini me esse Dominum. 8 Sed reliquos faciam ex vobis inter gentes, eos qui è vobis gladium evaserint, & in urbes dispersi fuerint. 9 Et qui ex vobis evaserint, recordabuntur mei inter gentes quò captivi sunt abducti; quumfregero meretricium cor eorum qui deflexerunt à me, & oculos qui aberrârunt post idola ipsorum; & corrugati fuerint vultus eorum scelere quod perpetrârunt, omníque spurcitiâ suâ. 10 Et experientur me esse Dominum, nec frustrà dixisse; me affecturum eos hujusmodi calamitate. 11 Sic ait Dominus dominorum, Volâ tuâ plaude, & pede tuo *tellurem* quate, & dic; Serva nos, *(i. euge)* ob tantam turpitudinem & flagitium Israelitarum; quia gladio, fame, & peste casuri sunt. 12 Qui prope adest, gladio corruet; & qui superstes fuerit & evaserit, fame peribit: denique consummabo irā meā in eis. 13 Et experientur me esse Dominū, quum fuerint confossi eorum inter idola ipsorū circum altaria ipsorum, super omnem collem sublimem, subter omnia montiū cacumina, subter omnem arborem umbriferam, & subter omnem terebinthum densam, ubicunque thura adoleverunt omnibus idolis suis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ * * اَلْإِصْحَاحُ ٱلثَّالِثُ *

1 * وَكَانَ قَوْلُ ٱلرَّبِّ إِلَيَّ قَائِلًا * يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ ثَبِّتْ وَجْهَكَ عَلَى جِبَالِ إِسْرَائِيلَ * وَتَنَبَّأْ عَلَيْهَا وَتَقُولُ * 2
3 * يَا جِبَالَ إِسْرَائِيلَ ٱسْمَعُوا قَوْلَ أَدُونَايِ ٱلرَّبِّ * هٰكَذَا يَقُولُ أَدُونَايِ ٱلرَّبُّ لِلْجِبَالِ وَٱلْآكَامِ وَٱلتِّلَالِ
4 وَٱلْأَوْدِيَةِ * هَا أَنَا أَجْلِبُ عَلَيْكُمْ سَيْفًا * فَتُسْتَأْصَلُ عَوَالِيكُمْ * وَتَنْكَسِرُ مَذَابِحُكُمْ وَهَيَاكِلُكُمْ *
5 وَأُلْقِي جَرْحَاكُمْ أَمَامَ أَوْثَانِكُمْ * وَأُعْطِي جُثَثَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لِوَجْهِ أَصْنَامِهِمْ * وَأُفَرِّقُ عِظَامَكُمْ
6 حَوْلَ مَذَابِحِكُمْ فِي كُلِّ مَسَاكِنِكُمْ * ٱلْمُدُنُ يَخْرَبُونَ * وَٱلْعَوَالِي يَفْنُونَ * كَيْ تُسْتَأْصَلَ مَذَابِحُكُمْ
7 فِي كُلِّ مَسَاكِنِكُمْ * وَتَنْكَسِرَ أَصْنَامُكُمْ * وَتُنْزَعَ هَيَاكِلُكُمْ * وَتَنْمَحِيَ أَعْمَالُكُمْ * وَتَسْقُطَ ٱلْجَرْحَى
8 فِي وَسَطِكُمْ * وَتَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ * وَأُبْقِي بَقِيَّةً * عِنْدَ مَا يَصِيرُ مِنْكُمُ ٱلْمُخَلَّصُونَ مِنَ ٱلسَّيْفِ
9 فِي ٱلْأُمَمِ * وَبِتَفْرِيقِكُمْ فِي ٱلْكُوَرِ * وَيَذْكُرُنِي ٱلْمُخَلَّصُونَ مِنْكُمْ فِي ٱلْأُمَمِ حَيْثُ سُبُوا هُنَاكَ *
ٱلْمُحَارِبُونَ بِقَلْبِهِمِ ٱلْفَاسِقِ ٱلْمُتَبَاعِدِ عَنِّي * وَبِعُيُونِهِمِ ٱلْفَاسِقَةِ خَلْفَ أَعْمَالِهِمْ * وَيَقْطَعُونَ وُجُوهَهُمْ
10 مِنْ أَجْلِ قَبَائِحِهِمِ ٱلَّتِي صَنَعُوهَا بِجَمِيعِ رَذَائِلِهِمْ وَبِجَمِيعِ أَعْمَالِهِمْ * وَيَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ لَمْ
11 أَتَكَلَّمْ مَجَّانًا * لِأَصْنَعَ بِهِمْ هٰذِهِ ٱلشُّرُورَ كُلَّهَا * هٰكَذَا يَقُولُ أَدُونَايِ ٱلرَّبُّ * صَفِّقْ بِٱلْيَدِ
وَٱصْفَعْ بِٱلرِّجْلِ * وَقُلْ نِعِمَّا نِعِمَّا عَلَى جَمِيعِ رَذَالَاتِ بَيْتِ إِسْرَائِيلَ * بِٱلسَّيْفِ وَٱلْمَوْتِ وَٱلْجُوعِ يَسْقُطُونَ *
12 * ٱلْقَرِيبُ بِٱلسَّيْفِ يَقْضِي أَجَلَهُ * وَٱلْبَعِيدُ بِٱلْمَوْتِ يَقْضِي أَجَلَهُ * وَٱلْمُتَبَقِّي وَٱلْقَرِيبُ بِٱلْجُوعِ
13 يَسْتَكْمِلُ حَيَاتَهُ * وَأُكْمِلُ رِجْزِي عَلَيْهِمْ * وَيَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ عِنْدَ مَا تَكُونُ جَرْحَاكُمْ
فِي وَسَطِ أَوْثَانِكُمْ حَوْلَ مَذَابِحِكُمْ * وَعَلَى كُلِّ أَكَمَةٍ عَالِيَةٍ * وَفِي جَمِيعِ رُؤُوسِ ٱلْجِبَالِ *
وَتَحْتَ كُلِّ شَجَرٍ ظَلِيلَةٍ * وَتَحْتَ كُلِّ بَلُّوطَةٍ حَسَنَةٍ * حَيْثُ أَعْطَوْا هُنَاكَ رَائِحَةً طَيِّبَةً
لِجَمِيعِ أَصْنَامِهِمْ *

CAP. VI.
Textus tertius.

1 FUit etiam sermo Domini ad me, dicens; 2 O fili hominis, confirma faciem tuam contra montes Israelis, vaticinare contra eos, & dicas; 3 O montes Israelis, audite sermonem Adonai Domini. Sic dicit Adonai Dominus montibus, collibus, clivis, & vallibus; Ecce ego inducam super vos gladium, & evellentur excelsa vestra, 4 Confringentur altaria templáque vestra, dejiciā vulneratos vestros ante simulacra vestra, 5 Exponā cadavera filiorū Israelis ante faciem idolorū suorū, dispergā ossa vestra circa aras vestras 6 in omnibus habitationibus vestris, urbes destruentur, et excelsa peribūt: ut extirpentur altaria vestra in cunctis habitationibus vestris, frangantur idola vestra, tollantur templa vestra, deleantur facinora vestra, 7 Corruant vulnerati in medio vestri, & sciatis me esse Dominum. 8 Reservabo tamen reliquias, quum fuerint ex vobis qui gladium evaserint, inter gentes; quumq; dispersi fueritis in regiones. 9 Et qui evaserint ex vobis, recordabuntur mei inter gentes ibi quò captivi ducti fuerint: qui repugnant corde suo fornicario à me remoto, oculisq; suis fornicantibus post opera ipsorum: & incident facies suas ob turpitudines suas 10 quas fecerunt in omnibus abominationibus suis, cunctisq; facinoribus suis: Et agnoscent me Dominum haudquaquam gratis dixisse me affecturum eos tot hisce malis. 11 Sic ait Adonai Dominus; Plaude manu, & tunde solum pede, & dic; Euge, euge propter omnes abominationes domûs Israelis. Gladio, peste, & fame cadent: 12 Propinqui finis gladio terminabitur, & remoti finis peste concludetur, & superstes atque propinquus fame finiet vitam suam: ita explebo excandescentiam meam contra ipsos. 13 Et scietis me esse Dominum, quum fuerint vulnerati vestri in medio idolorum vestrorum circa aras vestras, & super omnem collem sublimem, & in cunctis montium verticibus, sub omni arbore umbrifera, & sub omni quercu pulchra, ubi obtulerunt odorem aromaticum omnibus idolis suis.

Versio VULG. LAT.

14 Et extendam manum meam super eos : & faciam terram desolatam & destitutam, à deserto Deblatha, in omnibus habitationibus eorum : & scient quia ego Dominus.

CAP. VII.

1 Et factus est sermo Domini ad 2 me, dicens ; Et tu, fili hominis, hæc dicit Dominus Deus terræ Israel ; Finis venit, venit finis super quatuor plagas terræ. 3 Nunc finis super te, & immittam furorem meum in te : & judicabo te juxta vias tuas : & ponam contra te omnes abomina- 4 tiones tuas. Et non parcet oculus meus super te, & non miserebor : sed vias tuas ponam super te, & abominationes tuæ in medio tuî erunt : & scietis quia 5 ego Dominus. Hæc dicit Dominus Deus ; Afflictio una, affli- 6 ctio ecce venit. Finis venit, venit finis, evigilavit adversùm te: 7 ecce venit. Venit contritio super te, qui habitas in terra : venit tempus, propè est dies occisionis, & non gloriæ montium. 8 Nunc de propinquo effundam iram meam super te, & complebo furorem meum in te : & judicabo te juxta vias tuas, & imponam tibi omnia scelera tua : 9 Et non parcet oculus meus, nec miserebor : sed vias tuas imponam tibi, & abominationes tuæ in medio tuî erunt : & scietis quia ego sum Dominus percuti- 10 ens. Ecce dies, ecce venit : egressa est contritio, floruit virga, 11 germinavit superbia : Iniquitas surrexit in virga impietatis ; non ex eis, & non ex populo, neque ex sonitu eorum : & non 12 erit requies in eis. Venit tempus, appropinquavit dies : qui emit, non lætetur : & qui vendit, non lugeat : quia ira super 13 omnem populum ejus. Quia qui vendit, ad id quod vendidit, non revertetur, & adhuc in viventibus vita eorum : visio enim ad omnem multitudinem ejus non regredietur : & vir in iniquitate vitæ suæ non conforta- 14 bitur. Canite tubâ, præparentur omnes, & non est qui vadat ad prælium : ira enim mea super 15 universum populum ejus. Gladius foris ; & pestis & fames intrinsecùs : qui in agro est, gladio morietur : & qui in civitate, pestilentiâ & fame devorabuntur.

Textus Hebraicus

,desolatam terram dabo & ,eos super meā manum extendam Et

14 וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה

sciēt & :eorū habitationibus cunctis in ,Diblathah deserto à desertam &

וּמְשַׁמָּה מִמִּדְבַּר דִּבְלָתָה בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם וְיָדְעוּ

.Dominus ego quòd

כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

CAP. VII. ז

Sic :hominis fili tu Et :dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם כֹּה־ 2

super finis venit :finis Israel Humo ,Deus Dominus dixit

אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל־

meū nasum mittam & ,te super finis Nunc .terræ alas quatuor

3 אַרְבַּעַת כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ עַתָּה הַקֵּץ עָלַיִךְ וְשִׁלַּחְתִּי אַפִּי

omnes te super dabo & :tuas vias juxta te judicabo & ,te in

בָּךְ וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֵת כָּל־

:indulgebo nec ,te super meus oculus parcet non Et .tuas abominationes

4 תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי עָלַיִךְ וְלֹא אֶחְמוֹל

;erunt tui medio in tuæ abominationes & ,dabo te super tuas vias nam

כִּי דְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיןָ

'Malum :Deus Dominus dixit Sic .Dominus ego quòd scietis &

5 וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רָעָה

evigilavit :finis venit ,venit Finis .venit ecce malum ,unum

6 אַחַת רָעָה הִנֵּה בָאָה׃ קֵץ בָּא בָּא הַקֵּץ הֵקִיץ

:terræ habitator te ad matutina cidaris Venit .venit ecce ,te adversum

7 אֵלָיִךְ הִנֵּה בָּאָה׃ בָּאָה הַצְּפִירָה אֵלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ

.montium repercussio non & ,tumultus dies propinqua ,tempus venit

בָּא הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם מְהוּמָה וְלֹא־הֵד הָרִים׃

complebo & ,te super meam iram effundam propinquo de Nunc

8 עַתָּה מִקָּרוֹב אֶשְׁפּוֹךְ חֲמָתִי עָלַיִךְ וְכִלֵּיתִי

te super dabo & :tuas vias secundùm te judicabo & ,te in meū nasum

אַפִּי בָּךְ וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֵת

:indulgebo nec ,meus oculus parcet non Et .tuas abominationes omnes

9 כָּל־תּוֹעֲבוֹתָיִךְ׃ וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמוֹל

:erunt tui medio in tuæ abominationes & ,dabo te super tuas vias juxta

כִּדְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיןָ

:venit ecce ,dies Ecce .percutiens Dominus ego quòd scietis &

10 וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה מַכֶּה׃ הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה בָאָה

Violentia .superbia gemmuit ,virga floruit ,matutina cidaris est egressa

11 יָצְאָה הַצְּפִרָה צָץ הַמַּטֶּה פָּרַח הַזָּדוֹן׃ הֶחָמָס

,eorum multitudine à neque ,eis ex non :impietatis virgam in surrexit

קָם לְמַטֵּה־רֶשַׁע לֹא־מֵהֶם וְלֹא מֵהֲמוֹנָם

,tempus Venit .eis in lamentum non & ,eorum tumultu è neque

12 וְלֹא מֶהֱמֵהֶם וְלֹא־נֹהַּ בָּהֶם׃ בָּא הָעֵת

quia :lugeat ne ,vendens & ;lætetur ne ,Emens .dies attigit

הִגִּיעַ הַיּוֹם הַקּוֹנֶה אַל־יִשְׂמָח וְהַמּוֹכֵר אַל־יִתְאַבָּל כִּי

venditionem ad vendens Quoniam .ejus turbam omnem ad ira

13 חָרוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ׃ כִּי הַמּוֹכֵר אֶל־הַמִּמְכָּר

ad visio Quia .eorum vita viventibus in etiam Et .revertetur non

לֹא יָשׁוּב וְעוֹד בַּחַיִּים חַיָּתָם כִּי־חָזוֹן אֶל־

non suæ vitæ sua iniquitate in unusquisque & ,revertetur non ejus turbam omnē

כָּל־הֲמוֹנָהּ לֹא יָשׁוּב וְאִישׁ בַּעֲוֹנוֹ חַיָּתוֹ לֹא־

vadens non & ,omnia præparare & ,tuba in Clanxerunt .confortabunt se

14 יִתְחַזָּקוּ׃ תָּקְעוּ בַתָּקוֹעַ וְהָכִין הַכֹּל וְאֵין הֹלֵךְ

,foris Gladius .ejus turbam universam ad mea ira nam :prælium ad

15 לַמִּלְחָמָה כִּי חֲרוֹנִי אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ׃ הַחֶרֶב בַּחוּץ

qui & ;morietur gladio in ,agro in Qui .domo à fames & pestis &

וְהַדֶּבֶר וְהָרָעָב מִבָּיִת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב יָמוּת וַאֲשֶׁר

eum perdet pestis & ,fames ,civitate in

בָּעִיר רָעָב וָדֶבֶר יֹאכְלֶנּוּ׃

Vers. GRÆ. LXX. Interp. cum Transl. LAT.

14 Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς, καὶ θήσομαι τὴν γῆν εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς ὄλεθρον ἀπὸ τῆς ἐρήμου Δεβλαθὰ ἐκ πάσης τῆς (σ) κατοικεσίας αὐτῶν. ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος.

MS.A. (σ) κατοικίας. καὶ ἐπιγνώσονται

ΚΕΦ. ζʹ.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέ- 2 γων, Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὸν, Τάδε (α) λέγει κύριος, Τῇ γῇ τοῦ Ἰσραὴλ πέρας ἥκει, τὸ πέρας ἥκει ἐπὶ τὰς τέσσαρας πτέρυγας τῆς γῆς. 3 (β) Ἥκει τὸ πέρας ἐπὶ σὲ 7 τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν· ἥκει ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα, οὐ μετὰ θορύβων, οὐδὲ μετὰ ὠδίνων. 8 Νῦν ἐγγύθεν ἐκχεῶ τὴν ὀργήν μου ἐπὶ σὲ, καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐν σοὶ, καὶ κρινῶ σε ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου. 9 Οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός (˝) μου, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω· διότι (˝) τὰς ὁδούς σου ἐπὶ σὲ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου (γ) ἔσονται, καὶ ἐπιγνώσῃ, διότι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ τύπτων. 3 Νῦν τὸ πέρας πρὸς σὲ, καὶ ἀποστελῶ ἐγὼ ἐπὶ σὲ, καὶ ἐκδικήσω ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου. 4 Οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω· διότι τὴν ὁδόν σου ἐπὶ σὲ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου ἔσται, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι ἐγὼ κύριος. 5 Διότι τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει. 10 Ἰδοὺ ἡ ἡμέρα κυρίου· εἰ καὶ ἡ 11 ῥάβδος ἤνθηκεν, ἡ ὕβρις ἐξανέστηκεν, Καὶ συντρίψει στήριγμα ἀνόμου, καὶ οὐ μετὰ (δ) 12 θορύβου, οὐδὲ μετὰ (ε) σπουδῆς. Ἥκει ὁ καιρὸς, ἰδοὺ ἡ ἡμέρα. ὁ κτώμενος μὴ χαι- 13 ρέτω, καὶ ὁ πωλῶν μὴ (ζ) θρηνείτω· Διότι ὁ κτώμενος πρὸς τὸν πωλοῦντα οὐκέτι (η) μὴ ἐπιστρέψῃ, καὶ ἄνθρωπος ἐν ὀφθαλ- 14 μῷ ζωῆς αὐτοῦ οὐ κρατήσει. Σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι, (θ) καὶ κρίνατε τὰ (ι) σύμπαν- 15 τα. Ὁ πόλεμος ἐν ῥομφαίᾳ ἔξωθεν, καὶ ὁ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν· (κ) ὁ ἐν τῷ πεδίῳ ἐν ῥομφαίᾳ (λ) τελευτήσει, τοὺς δὲ ἐν τῇ πόλει λιμὸς καὶ θάνατος συντελέσει.

14 Et extendam manum meam super eos: & ponam terram in desolationem, & in perditionem, à deserto Deblatha ex omni habitatione eorum. Scietis quia ego Dominus.

CAP. VII.

1 Et factum est verbum Domini ad me, dicens; 2 Et tu, fili hominis, (a) dic; Hæc dicit Dominus terræ Israel; Finis venit, finis venit super quatuor alas terræ: 3 (b) Venit finis 7 (c) super te, Qui habitas terram: venit tempus, appropinquavit dies, non cum perturbationibus, neque cum doloribus. 8 Nunc de propinquo effundam iram meam super te: & complebo furorem meum in te: & judicabo te in viis tuis: & dabo super te omnes abominationes tuas: 9 Non parcet oculus meus, neque miserebor: quia vias tuas super te dabo: & abominationes tuæ in medio tuî erunt: & scies, quia ego Dominus, qui percutio. 3 Nunc finis ad te: & mittam (d) ego super te, & ulciscar in vias tuas, & dabo super te omnes abominationes tuas: 4 Non parcet oculus meus, neque miserebor: quia viam tuam super te dabo, & abominationes tuæ in medio tuî erunt: & scies, quia ego Dñs. 5 Hæc enim dicit (e) Dominus; Ecce finis (f) venit, ecce (g) dies Domini: 10 si & virga floruit, contumelia surrexit. 11 Et conteret firmamentum iniqui, & non cum perturbatione, neque cum festinatione. 12 Venit tempus, ecce dies. Qui emit, non lætetur: & qui vendit, non (h) lugeat: 13 Quia emens ad vendentem non ultrà (i) revertetur: & homo in oculo vitæ suæ non obtinebit. 14 Clangite in tuba, & judicate (k) omnia. 15 (l) Bellum in gladio foris, & fames, & mors intrinsecùs. Qui in campo est, in gladio morietur: eos autem, qui in civitate, fames, & mors consumet.

3 MS. A. (α) λέγει ἀδωναῒ κύριος, (β) Ἥκει τὸ πέρας, νῦν τὸ πέρας πρὸς σὲ, καὶ ἀποστελῶ ἐγὼ ἐπὶ σὲ, καὶ ἐκδικήσω σε ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα (˝) μου ἐπὶ σὲ, οὐδὲ (˝) τὴν ὁδόν (γ) ἔσται, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος. Διότι τάδε λέγει κύριος ἐπὶ σὲ,* * τὸν 5 7 κατοικοῦντα τὴν γῆν, ἥκει ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα οὐ μετὰ θορύβων, 8 οὐδὲ μετ' ὠδίνων. Νῦν ἐγγύθεν ἐκχεῶ τὴν ὀργήν μου ἐπὶ σὲ, καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐν σοὶ, καὶ κρινῶ σε ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώσω 9 ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου· Οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω. διότι τὰς ὁδούς σου ἐπὶ σὲ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου ἐν 10 μέσῳ σου ἔσονται· καὶ ἐπιγνώσῃ διότι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ τύπτων. Ἰδοὺ ἡμέρα κυρίου, ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει, ἐξῆλθεν ἡ πλοκὴ, καὶ ἤνθηκεν ἡ ῥάβδος, ἐξανέστηκεν ἡ ὕβρις, Καὶ συντρίψει (δ) θορύβων, (ε) σπουδῆς. καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν εἰσιν, οὐδὲ ὡραϊσμὸς ἐν αὐτοῖς. Ἥκει (ζ) θρηνείτω· ὅτι ὀργὴ εἰς πᾶν τὸ 13 πλῆθος αὐτῆς· Διότι (η) οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ, καὶ ἔτι ἐν ζωῇ τὸ ζῆν αὐτῶν, ὅτι ὅρασις εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς οὐκ ἀνακάμψει, καὶ ἄνθρωπος (θ) 14 κρίνατε (ι) σύμπαντα, καὶ οὐκ ἔστιν πορευόμενος εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργή μου εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς. Ὁ πόλεμος (κ) οἱ ἐν (λ) τελευτήσουσι,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וַאֲרִים יָת מְחַת גְּבוּרְתִּי עֲלֵיהוֹן וְאֶתֵּן יָת אַרְעָא לְצָדוּ וְאִשְׁתְּמָמוּ מִמַּדְבַּר דִּבְלַת בְּכֹל מוֹתְבָנֵיהוֹן וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃

ז

1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ וְאַתְּ בַּר אָדָם כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים לְאַרְעָא 2
דְיִשְׂרָאֵל קִצָּא מְטָא מְטַת פּוּרְעָנוּת קִצָּא לְמֵיתֵי עַל אַרְבַּע רוּחֵי אַרְעָא׃ כְּעַן מְטַת 3
פּוּרְעָנוּת קִצָּא לְמֵיתֵי עֲלָךְ וְאֶשְׁלַח רוּגְזִי בִיךְ וְאֶתְפְּרַע מִנִּיךְ כְּאוֹרְחָתַיִךְ וְאֶתֵּן עֲלָךְ יָת כָּל
תּוֹעֲבָתִיךְ׃ וְלָא יְחוּס מֵימְרִי עֲלָךְ וְלָא אֶרְחַם אֲרֵי חוֹב אָרְחָתִיךְ עֲלָךְ אֶתֵּן וּפוּרְעָנוּת 4
תּוֹעֲבָתִיךְ בְּגַוִּיךְ יְהוֹיָן וְתִדְעִין אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים בִּישְׁתָּא בָּתַר בִּישְׁתָּא 5
הָא אָתְיָא׃ קִצָּא מְטָא מְטַת פּוּרְעָנוּת קִצָּא לְמֵיתֵי עֲלָךְ הָא אָתְיָא׃ אִתְגְּלִיאַת מַלְכוּתָא 6 7
עֲלָךְ יָתֵיב אַרְעָא מְטָא עִדָּן תְּבִירַת קָרִיב יוֹם אִתְרְגוּשָׁא וְלֵית לְאִשְׁתֵּיזָבָא בְּמַצְדֵי טוּרַיָּא׃
כְּעַן מִקְּרִיב אֶשְׁפּוֹךְ חֵימְתִי עֲלָךְ וְיֵחוּל רוּגְזִי בִיךְ וְאֶתְפְּרַע מִנִּיךְ כְּאָרְחָתִיךְ וְאֶתֵּן עֲלָךְ יָת 8
כָּל תּוֹעֲבָתִיךְ׃ וְלָא תְחוּס מֵימְרִי וְלָא אֶרְחֵים בְּחוֹבֵי אָרְחָתִיךְ עֲלָךְ אֶתֵּן וּפוּרְעָנוּת 9
תּוֹעֲבָתִיךְ בְּגַוִּיךְ יְהוֹיָן וְתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אַיְתֵיתִי עֲלֵיכוֹן מְחָא׃ הָא יוֹם פּוּרְעָנוּתָא מְטָא 10
הָא אָתְיָא אִתְגְּלִיאַת מַלְכוּתָא צְמַח שׁוּלְטָנָא הוֹפַע רַשִּׁיעָא׃ חָטוֹפִין קָמוּ לְמִסְעַר רַשִּׁיעִין 11
לָא מִנְּהוֹן וְלָא מֵאִתְרְגוּשְׁתְּהוֹן וְלָא מִבְּנֵיהוֹן וְלָא מִבְּנֵי בְנֵיהוֹן׃ מְטָא עִדָּן תּוּשְׁלָמַת 12
חוֹבִין קָרִיב יוֹם פּוּרְעָנוּת חֶטְאִין זָבְנָא לָא יֶחְדֵּי וּמְזַבְּנָנָא לָא יִתְאַבַּל אֲרֵי רְגַז מִן קֳדָמַי עַל
כָּל אִתְרְגוּשְׁתְּהוֹן׃ אֲרֵי מְזַבְּנָנָא לִזְבִינָא לָא יְתוּב וְעַד דְּאִנּוּן חַיִּין יִרְדוּן בְּגוּיָתְהוֹן אֲרֵי 13
נְבִיַּיָּא מִתְנַבַּן עַל כָּל אִתְרְגוּשְׁתְּהוֹן לְמִתַּב בִּתְיוּבְתָּא וְלָא תָבִין גְּבַר בְּחוֹבֵי נַפְשֵׁיהּ
מִתְרְעַן וְעַד דְּאִנּוּן קַיָּמִין בִּתְיוּבְתָּא לָא מִתַּקְפִין׃ נָפְקִין בְּאַצְוָחַת קַרְנָא וּמִתַּקְנִין בְּמָנֵי 14
זֵינָא וְלֵית דְּאָזֵיל לִקְרָבָא אֲרֵי רְגַז מִן קֳדָמַי עַל כָּל אִתְרְגוּשְׁתְּהוֹן׃ חַרְבָּא מִלְּבָרָא וּמוֹתָא 15
וְכַפְנָא מִלְּגָיו דִּבְחַקְלָא בְּחַרְבָּא יִתְקְטִיל וְדִי בְקַרְתָּא כַּפְנָא וּמוֹתָא יְשֵׁיצְיֵהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Et levabo plagam potentiæ meæ super eos, & dabo terram in desolationem et stuporem à deserto Deblata in cunctis habitationibus suis : & scient quia ego Dominus.

CAP. VII.

1 Et factum est verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens : Et tu fili ho- 2 minis, hæc dicit Dñs Deus terræ Israel : Finis pervenit, pervenit ultio finis 3 ut veniat sup quatuor ventos terræ. Nunc pervenit ultio definita ut veniat contra te, & mittam furorē meum in te, & ultionē sumam à te juxta vias tu- 4 as, & dabo super te omnes abominationes tuas. Et non parcet Verbum meum tibi, nec miserebor. Quia peccatum viæ tuæ sup te dabo, & abominati- 5 onum tuarum ultio in medio tui erit : & *scies* quia ego Dñs. Hæc dicit Dñs 6 Deus: Malū post malum ecce venit. Pervenit finis, pervenit ultio definita, ut 7 veniat sup te, ecce venit. Revelatum est regnum sup te qui habitas in terra: pervenit tempus interitus, propè est dies tumultus, nec licet evadere in ver- 8 tices montium. Nunc de propinquo effundam furorem meum sup te, & quiescet ira mea in te, & ultionem sumam ex te juxta vias tuas, & dabo sup te 9 omnes abominationes tuas. Non parcet Verbum meum, nec miserebor: juxta peccata viarum tuarum dabo super te ; & ultio abominationum tuarum in 10 medio tui erit : & scietis quia ego Dñs adduxi sup vos percussionem. Ecce dies ultionis appetiit, ecce venit, revelatum est regnum, germinavit domi- 11 nator, apparuit impius. Direptores surrexerunt ad visitandum impios: non ex eis, neque ex sonitu eorum, neque ex filiis eorum, neque ex filiis filiorum 12 eorum. Pervenit tempus retributionis delictorum, propè est dies ultionis peccatorum: qui emit non lætetur, & qui vendit non lugeat, quia ira à facie 13 *mea* super omnem tumultum eorum. Quia qui vendit, ad id quod vendidit non revertetur ; & dum ipsi vivunt, dominabitur eis in corporibus eorum: quia cùm prophetæ prophetarent ad omnem multitudinem eorum ut pœnitentia redirent, non redierunt : quisque in sceleribus animæ suæ sibi pla- 14 cet, & interea dum ipsi permanent, non apprehendunt pœnitentiam. Egrediuntur in clangore cornu & accincti sunt armis bellicis, & non est qui vadat ad prælium, quia ira à facie mea super omnem tumultum eorum. 15 Gladius foris, & pestis & fames intus : qui in agro est, gladio occidetur ; & qui in civitate, fames & pestis eum perdent.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܥܒܕܝܗ̇ ܠܐܪܥܐ ܗܕܐ ܚܪܒܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܕܒܠܬܐ.
ܘܒܟܠܗ ܐܬܪ ܡܥܡܪܗܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *
1 * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
2 ܡܪ̈ܘܬܐ. ܐܬܐ ܩܨܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܬܐ ܣܘܦܐ ܥܠ ܐܪܒܥ ܦܢܝܬܗ̇ ܕܐܪܥܐ. * ܗܫܐ
3 ܩܨܐ ܥܠܝܟܝ. ܘܐܫܘܕ ܥܠܝܟܝ ܪܘܓܙܝ. ܘܐܕܘܢܟܝ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܟܝ. ܘܐܝܬܐ ܥܠܝܟܝ ܟܠܗ̇
4 ܛܢܦܘܬܟܝ. * ܘܠܐ ܬܚܘܣ ܥܠܝܟܝ ܥܝܢܝ. ܘܠܐ ܐܪܚܡ. ܡܛܠ ܕܐܘܪܚܬܟܝ ܥܠܝܟܝ ܐܦܪܘܥ
5 ܘܛܢܦܘܬܟܝ ܒܓܘܟܝ ܬܗܘܐ. ܘܬܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪ̈ܘܬܐ. ܗܐ
6 ܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ ܐܬܝܐ. * ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܫܘܠܡܐ. ܘܐܒܐܫ ܠܟܝ. * ܘܢܐܬܐ ܨܦܝܪܐ ܥܡܘܪܐ ܕܐܪܥܐ ܥܠܝܟܝ.
7 ܐܬܐ ܙܒܢܐ. ܘܩܪܝܒ ܝܘܡܐ ܕܫܓܘܫܝܐ. * ܗܫܐ ܡܢ ܩܪܝܒ ܐܫܘܕ ܚܡܬܝ ܥܠܝܟܝ. ܘܐܫܘܕ 8
ܪܘܓܙܝ ܥܠܝܟܝ. ܘܐܕܘܢܟܝ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܟܝ. ܘܐܦܪܘܥ ܥܠܝܟܝ ܟܠܗ̇ ܛܢܦܘܬܟܝ. * ܘܠܐ ܬܚܘܣ 9
ܥܠܝܟܝ ܥܝܢܝ. ܘܠܐ ܐܪܚܡ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܟܝ ܐܦܪܥܟܝ. ܘܛܢܦܘܬܟܝ ܒܓܘܟܝ ܬܗܘܐ.
10 ܘܬܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܕܡܚܝܬܟܝ. * ܗܐ ܝܘܡܐ ܐܬܐ. ܢܦܩ ܨܦܝܪܐ. ܐܦܪܥ ܚܘܛܪܐ. ܐܘܥܝ
11 ܨܥܪܐ. * ܘܥܘܠܐ ܩܡ ܥܠ ܫܒܛܐ ܕܥܘܠܐ. ܠܐ ܡܢܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ ܫܓܘܫܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ
12 ܡܥܒܕܢܘܬܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܬܬܢܝܚ ܒܗܘܢ. * ܐܬܐ ܙܒܢܐ. ܘܡܛܐ ܝܘܡܐ. ܕܩܢܐ ܠܐ ܢܚܕܐ.
13 ܘܕܡܙܒܢ ܠܐ ܢܬܟܪܐ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܪܘܓܙܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܩܢܝܢܝܗܘܢ. * ܘܙܒܘܢܐ ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܠܘܬ
ܡܙܒܢܢܐ. ܘܬܘܒ ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܚܝܐ ܒܚܝܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܙܘܐ ܠܐ ܢܬܗܦܟ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܩܢܝܢܝܗܘܢ.
14 ܘܓܒܪܐ ܒܥܘܠܗ. ܠܐ ܢܬܚܣܢ ܒܚܝܘܗܝ. * ܢܩܘ ܒܩܪܢܐ. ܘܢܛܝܒܘܢ ܟܠ. ܘܠܝܬ ܕܐܙܠ
15 ܠܩܪܒܐ. ܡܛܠ ܕܪܘܓܙܝ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܩܢܝܢܝܗܘܢ. * ܣܝܦܐ ܒܫܘܩܐ. ܘܡܘܬܢܐ ܘܟܦܢܐ
ܒܒܬܐ. ܐܝܢܐ ܕܒܚܩܠܐ ܢܗܘܐ ܒܣܝܦܐ ܢܡܘܬ. ܘܐܝܢܐ ܕܒܡܕܝܢܬܐ. ܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ
ܢܫܠܡܘܢܝܗܝ.

14 Levabo enim manum meam super eos, & reddam terram istam magìs desolatā quàm terrā Deblathæ ; ac omnem locum habitationis eorum : & experientur me esse Dominum.

CAP. VII.

1 Fuit etiam ad me sermo Domini, dicendo ; 2 Tu verò fili hominis, dicito ; Sic ait Dominus dominorum ; Advenit finis super terram Israelis, & advenit exitium super quatuor terræ oras. 3 Nunc finis super te, & effundam super te iram meam, judicabo te secundùm vias tuas, & adducam super te omnem turpitudinem tuam. 4 Non parcet oculus meus tibi, neque misericordiâ commovebor ; quia vias tuas super te reponam, & turpitudo tua in medio tui erit : & experieris me esse Dominum. 5 Sic ait Dominus dominorum; Ecce malum pro malo venturum est. 6 Adveniet enim finis, & affligam te : 7 Veniétque hircus incola terræ super te. Advênit tempus, & propinquus est dies vexationis. 8 Jamjam cominùs effundam furorem meum super te, effundam super te iracundiam meam, judicabo te secundùm vias tuas, & reponam super te totam abominationem tuam. 9 Non parcet tibi oculus meus, nec utar clementiâ; sed juxta vias tuas rependam tibi, & abominatio tua in medio tui erit : & experieris me Dominum esse qui te percussi. 10 Ecce dies advênit, prodiit hircus, germinavit fustis, ramos emisit contumelia, 11 Et iniquitas stetit super virgam iniqui: non ab eis, neque à tumultu eorum, neque ab operatione eorum : & non placabitur illis. 12 Advênit tempus, accessit dies : qui comparat, ne lætetur ; & qui vendit, ne molestè ferat : nam ira impendet omnibus possessionibꝰ eorum. 13 Emptor non redibit ad venditorem, & ampliùs non erit vita in vita eorum : quoniam inspectio non repetetur super ullam possessionem eorum, neque vir per iniquitatem suam conservabit vitam suam. 14 Clangent buccinâ, & parabunt omnia, nec erit qui ad prælium eat ; quoniam ira mea impendet omnibus possessionibus eorum. 15 Gladius erit in plateis, & pestis ac fames in domibus: qui fuerit in deserto, gladio peribit; qui autem in urbe, fame ac peste consumetur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وامد يدي عليهم * واصنع الارض للفناء وللهلاك * من برية دبلاثا * من كل مسكن *
ويعلمون اني انا الرب *
* الفصل السابع *
1 * وكان قول الرب الي قايلا * وانت يا ابن الانسان قل * هكذا يقول ادوناي الرب لارض اسرايل *
2 الانتهاء اتي على اربعة اجنحة الارض * اتي الانتهاء * الان الانتهاء اتي على اربعة اجنحة الارض *
3 اتي الانتهاء * الان الانتهاء اليك * وارسل انا عليك وانتقم منك بطرقك * واعطي عليك
4 جميع رذالاتك * ولا تشفق عيني عليك ولا ارحمك * من اجل ان طريقك ادفعها عليك *
5 6 ورذالاتك في وسطك تصير * وتعلمين اني انا الرب * من اجل انه هكذا يقول الرب * عليك
7 8 ايها الساكن الارض اتي الزمان * اقترب اليوم * لا بقلق ولا بطلقات * لان من قريب اسكب
9 رجزي عليك * واكمل غضبي فيك * وادينك بطرقك * وادفع عليك جميع رذالاتك * لا
تشفق عيني ولا ارحم * من اجل ان طرقك ادفعها عليك * ورذالاتك في وسطك تصير * وتعلم
10 اني انا الرب الضارب * ها يوم الرب * ها الانتهاء اتي * خرجت الضفيرة * وازهرت العصا * نبتت
11 العظمة * فتكسر رفد الاثيم * ولا بقلق ولا بحرص * وليس هم منهم * ولا التباهي فيهم *
12 * اتي الزمان * ها اليوم * المقتني لا يفرح * والبايع لا ينح * لان الرجز على كل كثرتها *
13 * من اجل ان المقتني لا يرجع على البايع ايضا * ولا معاش لحياتهم ايضا * لان الرويا
14 على كل كثرتها * ولا ترجع * والانسان في عين حياته لا يقبض * بوقوا بالبوق * دينوا
15 الجميع * فليس من يخرج للحرب * لان رجزي على كل كثرتها * الحرب بالسيف من
خارج * والجوع والموت من داخل * الذين في البقعة بالسيف يموتون * والذين في المدينة
الجوع والموت يفنيهم *

14 *Et extendens manum meam super ipsos, terram omnem habitatam redigam in excidium & exterminium, inde à deserto Deblathæ: & scietis me esse Dominum.*

CAP. VII.

1 *Rursus fuit sermo Domini ad me, dicens ;* 2 *Et tu O fili hominis, dicito ; Sic ait Adonai Dominus ad terram Israelis ; Finis venit super quatuor alas terræ, venit finis : instat jam finis super quatuor alas terræ, venit finis.* 3 *Jam finis ad te pervenit : missurus enim ego sum adversùm te, & vindictam à te sumpturus propter vias tuas ; & reflexurus in te cunctas abominationes tuas.* 4 *Non parcet oculus meus tibi, neque miserebor tui ; quia viam tuam in te retundam, & abominationes tuæ in medio tui erunt : sciesque me esse Dominum.* 5 *Nam sic dicit Dominus ;* 6 *Super te O incola terræ, advenit tempus, appropinquavit dies :* 7 *Non prævio quidem fastidio, neque doloribus partûs :* 8 *Quia cominùs effundam iram meam in te, & perficiam in te furorem meum ; judicabo te secundùm vias tuas, & retundam in te cunctas abominationes tuas.* 9 *Nequaquam parcet oculus meus, neque miserebor, quoniam vias tuas in te retundam, & abominationes tuæ in medio tui erunt : & agnosces me esse Dominum percutientem.* 10 *Ecce dies Domini, ecce finis adest : prodiit germen, floruit virga, excrevit magnitudo ;* 11 *Conteretque subsidium iniqui, atque id sine tumultu, & sine solicitudine : & non existent ex eis, neque fastus erit in ipsis.* 12 *Advenit tempus, ecce diem : qui possidet, ne gaudeat ; & qui vendit, ne gemat ; quoniam ira imminet omni harum rerum multitudini :* 13 *Quoniam possessor non revertetur ampliùs ad venditorem, nec erit ampliùs vita vitæ ipsorum : quia visio erit super totam harum rerum multitudinem, & non revertentur, neque homo pro oculo vitæ suæ quicquam obtinebit.* 14 *Clangite buccinâ, judicate omnes, quia nemo est qui prodeat ad bellum : nam iracundia mea imminet omni earum rerum copiæ.* 15 *Gladio bellum erit extrinsecùs, & fames ac pestis intrinsecùs : qui fuerint in campo, gladio morientur : qui autem in urbe, hos fames ac pestis conficiet.*

יחזקאל׃ ח

vallium columbæ veluti montes ſuper erunt & ,eorū evaſores evadent Et
16 וּפָלְטוּ פְּלִיטֵיהֶם וְהָיוּ אֶל־הֶהָרִים כְּיוֹנֵי הַגֵּאָיוֹת
Omnes ſua iniquitate in unuſquiſque , gementes ipſi univerſi
17 כֻּלָּם הֹמוֹת אִישׁ בַּעֲוֺנוֹ׃ כָּל־
.aquæ ibunt genua omnia & : debilitabuntur manus
הַיָּדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מָּיִם׃
facies omnes ad & :formido eos operiet & , ſaccis ſe accingent Et
18 וְחָגְרוּ שַׂקִּים וְכִסְּתָה אוֹתָם פַּלָּצוּת וְאֶל כָּל־פָּנִים
ſuū Argentum .calvitium eorum capitibus omnibus in & , pudor
19 בּוּשָׁה וּבְכָל־רָאשֵׁיהֶם קָרְחָה׃ כַּסְפָּם
,eorum Argentum .erit elongationem in eorum aurum &,projicient plateas in
בַּחוּצוֹת יַשְׁלִיכוּ וּזְהָבָם לְנִדָּה יִהְיֶה כַּסְפָּם
; Domini indignationis die in eos liberare valebit non eorum aurum &
וּזְהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה
offendiculum quia : implebunt non ſua viſcera &,ſaturabunt non ſuā animam
נַפְשָׁם לֹא יְשַׂבֵּעוּ וּמֵעֵיהֶם לֹא יְמַלֵּאוּ כִּי־מִכְשׁוֹל
,eum poſuit excellentiam in ejus ornamenti decor Et .fuit eorum iniquitatis
20 עֲוֺנָם הָיָה׃ וּצְבִי עֶדְיוֹ לְגָאוֹן שָׂמָהוּ
: eo in fecerunt ſuarum ſpurcitiarum , ſuarum abominationum imagines &
וְצַלְמֵי תוֹעֲבֹתָם שִׁקּוּצֵיהֶם עָשׂוּ בוֹ
manum in illud dabo Et .elongationē in ipſis illud dedi hoc propter
21 עַל־כֵּן נְתַתִּיו לָהֶם לְנִדָּה׃ וּנְתַתִּיו בְּיַד־
.illud cōtaminabunt & :ſpolium in terræ impiis &,diripiendū ad alienorū
הַזָּרִים לָבַז וּלְרִשְׁעֵי הָאָרֶץ לְשָׁלָל וְחִלְּלוּהָ׃
introibunt & :meū abditum violabūt & , eis ab meas facies avertam Et
22 וַהֲסִבּוֹתִי פָנַי מֵהֶם וְחִלְּלוּ אֶת־צְפוּנִי וּבָאוּ־
quoniam : catenam Fac .illud polluent & , effractores illud in
23 בָהּ פָּרִיצִים וְחִלְּלוּהָ׃ עֲשֵׂה הָרַתּוֹק כִּי
.extorſione eſt plena civitas & , ſanguinum judicio eſt plena terra
הָאָרֶץ מָלְאָה מִשְׁפַּט דָּמִים וְהָעִיר מָלְאָה חָמָס׃
: eorum domos poſſidebunt & , gentium peſſimos adducam Et
24 וְהֵבֵאתִי רָעֵי גוֹיִם וְיָרְשׁוּ אֶת־בָּתֵּיהֶם
.eorum ſanctuaria polluentur & , fortium ſuperbiam faciam ceſſare &
וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן עַזִּים וְנִחֲלוּ מְקַדְשֵׁיהֶם׃
ſuper Contritio .non & , pacem quærent & : venit Præciſio
25 26 קְפָדָה בָא וּבִקְשׁוּ שָׁלוֹם וָאָיִן׃ הֹוָה עַל־
viſionē quærent & :erit auditum ad auditus & ,veniet contritionē
הֹוָה תָּבוֹא וּשְׁמֻעָה אֶל־שְׁמוּעָה תִּהְיֶה וּבִקְשׁוּ חָזוֹן
.ſenioribus à conſilium & ,ſacerdote à peribit lex & , propheta à
מִנָּבִיא וְתוֹרָה תֹּאבַד מִכֹּהֵן וְעֵצָה מִזְּקֵנִים׃
terræ populi manus &,deſolatione induetur princeps & ,lugebit Rex
27 הַמֶּלֶךְ יִתְאַבָּל וְנָשִׂיא יִלְבַּשׁ שְׁמָמָה וִידֵי עַם־הָאָרֶץ
.eos judicabo eorū judiciis in & , eis faciam eorum via à : terrebuntur
תִּבָּהַלְנָה מִדַּרְכָּם אֶעֱשֶׂה אוֹתָם וּבְמִשְׁפְּטֵיהֶם אֶשְׁפְּטֵם
.Dominus ego quòd ſcient &
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

CAP. VIII. ח

ego , menſis quinta in , ſexto in , ſexto anno in fuit Et
1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בַּשִּׁשִּׁי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ אֲנִי
cecidit & :meas facies ad ſedentes Jehudah ſeniores &,mea domo in ſedens
יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי וְזִקְנֵי יְהוּדָה יוֹשְׁבִים לְפָנָי וַתִּפֹּל
ſimilitudo ecce & , vidi Et .Dei Domini manus ibi me ſuper
2 עָלַי שָׁם יַד אֲדֹנָי יְהוִה׃ וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה דְמוּת
: ignis infrà & , ejus lumborum aſpectu ab , ignis aſpectus tanquam
כְּמַרְאֵה־אֵשׁ מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה אֵשׁ
oculus tanquam , ſplendoris aſpectus tanquam , ſuprà & ,ejº lumbis à &
וּמִמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה כְּמַרְאֵה־זֹהַר כְּעֵין
.flammæ crepitantis
הַחַשְׁמַלָה׃

Verſio VULG. LAT.

16 Et ſalvabuntur qui fugerint ex eis : & erunt in montibº quaſi columbæ convallium omnes trepidi, unuſquiſque in iniquitate 17 ſua. Omnes manº diſſolventur, & 18 omnia genua fluent aquis. Et accingent ſe ciliciis, & operiet eos formido, & in omni facie confuſio, & in univerſis capitibº eo-19 rum calvitiū. Argentum eorū foràs projicietur, & aurū eorū in ſterquiliniū erit : Argentum eorū, & aurū eorū non valebit liberare eos in die furoris Dñi. Animam ſuam non ſaturabunt, & ventres eorū non implebuntur : quia ſcandalū iniquitatis 20 eorū factū eſt. Et ornamentum monilium ſuorum in ſuperbiam poſuerunt, & imagines abominationū ſuarū & ſimulacrorum fecerunt ex eo: propter hoc dedi 21 eis illud in immunditiam : Et dabo illud in manº alienorum ad diripiendū, & impiis terræ in prædam, & contaminabunt il-22 lud. Et avertam faciē meā ab eis, & violabunt arcanum meū: & introibunt in illud emiſſarii, 23 & contaminabunt illud. Fac concluſionem : quoniam terra plena eſt judicio ſanguinū, & ci-24 vitas plena iniquitate. Et adducā peſſimos de Gentibus, & poſſidebunt domos eorum : & quieſcere faciam ſuperbiam potentium, & poſſidebunt Sanctuaria 25 eorū. Anguſtiâ ſuperveniente, requirent pacem, & non erit. 26 Conturbatio ſuper conturbationem veniet, & auditus ſuper auditū : & quærent viſionem de propheta, & lex peribit à ſacer-27 dote, & conſiliū à ſenioribº. Rex lugebit, & princeps induetur mœrore, & manº populi terræ conturbabuntur. Secundùm viā eorū faciā eis, & ſecundùm judicia eorum judicabo eos : & ſcient quia ego Dominus.

CAP. VIII.

1 ET factum eſt in anno ſexto, in ſexto menſe, in quinta menſis : ego ſedebam in domo mea, & ſenes Juda ſedebant coram me, & cecidit ibi ſuper me ma-2 nus Domini Dei. Et vidi, & ecce ſimilitudo quaſi aſpectus ignis : ab aſpectu lumborum ejus, & deorſum, ignis : et à lumbis ejus, et ſurſum, quaſi aſpectus ſplendoris, ut viſio electri.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

16 Καὶ ἀνασωθήσονται οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν, ϗ ἔσονται ἐπὶ τῶν (μ) ὀρέων. ϗ πάντας ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις 17 αὐτοῦ. Πᾶσαι χεῖρες ἐκλυθήσονται, ϗ πάν-18 τες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ. Καὶ περιζώσονται σάκκους, ϗ καλύψει αὐτοὺς θάμβος· ϗ ἐπὶ πᾶν πρόσωπον αἰσχύνη ἐπ' αὐτοὺς, ϗ ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν φαλά-19 κρωμα. Τὸ ἀργύριον αὐτῶν ῥιφήσεται ἐν ταῖς πλατείαις, ϗ τὸ χρυσίον αὐτῶν (ν) ὑπεροφθήσεται. αἱ ψυχαὶ αὐτῶν οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι, ϗ αἱ κοιλίαι αὐτῶν οὐ μὴ πληρωθῶσι, διότι βάσανος τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἐ-20 γένετο. Ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔθεντο αὐτὰ, ϗ εἰκόνας τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν· ἕνεκεν τούτου δέδωκα αὐτὰ αὐτοῖς εἰς ἀκαθαρσίαν. 21 Καὶ παραδώσω αὐτὰ εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων, τοῦ (ξ) διαρπάσαι αὐτὰ, ϗ τοῖς λοιμοῖς τῆς γῆς εἰς σκῦλα, ϗ βεβηλώσουσιν αὐ-22 τά. Καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, ϗ μιανοῦσι τὴν ἐπισκοπήν μου, καὶ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως, ϗ βε-23 βηλώσουσιν αὐτά· Καὶ ποιήσουσι φυρμόν· διότι ἡ γῆ πλήρης λαῶν, ϗ ἡ πόλις 24 πλήρης (ο) ἀνομίας. Καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύαγμα τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ϗ μιανθήσε-25 ται τὰ ἅγια (π) αὐτῶν. Καὶ ἐξιλασμὸς ἥ-26 ξει, ϗ ζητήσει (ρ) εἰρήνην, ϗ οὐκ ἔσται. Οὐαὶ ἐπὶ οὐαὶ ἔσται· ϗ ἀγγελία ἐπὶ ἀγγελίαν ἔσται. ϗ ζητηθήσεται ὅρασις ἐκ προφήτου, ϗ νόμος ἀπολεῖται ἐξ ἱερέως, ϗ βου-27 λὴ ἐκ πρεσβυτέρων. (σ) Ἄρχων ἐνδύσεται ἀφανισμὸν, ϗ αἱ χεῖρες τοῦ λαοῦ τῆς γῆς παραλυθήσονται. κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ποιήσω αὐτοῖς, (τ) καὶ ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω αὐτοὺς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

Et ſalvi evadent, qui evadunt ex eis, & erunt ſuper (m) montes. Et omnes occīdam, unumquemque in iniquitatibus ſuis. Omnes manus diſſolventur, & omnia femora pollnentur (n) humore: Et accingent ſe ciliciis: & operiet eos formido. Et ſuper omnem faciem confuſio ſuper eos, & ſuper omne caput calvitium. Argentum eorum in plateis projicietur: & aurum eorum erit (o) contemptui: Animæ eorum non ſaturabuntur, & ventres eorum non implebuntur: quia cruciatus iniquitatum eorū fuit. Electa (p) mundi in ſuperbiam poſuerunt ea: & imagines abominationum (q) ſuarum fecerunt ex eis. Propter hoc dedi ea illis in immunditiam: Et tradam ea in manus alienorum, ut diripiant ea, & peſtilentibus terræ in ſpolia: & polluent ea. Et avertam faciem meam ab eis: & violabunt (r) viſitationem meam: & ingredientur in ea (ſ) temerè, & contaminabunt ea, Et (t) facient perturbationem: quia terra plena (u) populorum, & civitas plena (x) iniquitatis. Et avertam fremitum fortitudinis eorum: & polluentur Sancta eorum. Et (y) propitiatio veniet: & quæret pacē: & non erit. Væ ſup væ erit: & nuntiº ſuper nuntiū erit: & quæretur viſio de propheta: & lex peribit à ſacerdote, & conſilium à ſenioribus. (z) Princeps induetur interitu: & manus populi terræ diſſolventur. Secundùm vias eorum faciam eis: & in judiciis eorum ulciſcar eos. Et ſcient, quia ego Dominus. 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27

MS.A. (μ) ὀρέων, ὡς περιστεραὶ μελετητικαί. πάντας (ν) ὑπεροφθήσεται· τὸ ἀργύριον αὐτῶν ϗ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ δυνηθήσεται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου. αἱ ψυχαὶ (ξ) διαφθεῖραι (ο) ἀνομίας. Καὶ ἄξω πονηροὺς ἐθνῶν, ϗ κληρονομήσουσιν τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ ἀποστρέψω (π) αὐτῶν. Ἐξιλασμὸς (ρ) εἰς εἰρήνην, (σ) Ὁ βασιλεὺς πενθήσει, ϗ ὁ ἄρχων (τ) καὶ τοῖς

ΚΕΦ. η'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ, πέμπτῃ τοῦ (α) μηνὸς, ἐγὼ ἐκαθήμην ἐν τῷ οἴκῳ, ϗ οἱ πρεσβύτεροι Ἰούδα ἐκάθηντο (β) ἐνώπιόν μου· καὶ ἐ-2 γένετο ἐπ' ἐμὲ (γ) χεὶρ κυρίου. Καὶ ἴδον, ϗ ἰδοὺ ὁμοίωμα ἀνδρὸς, ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ϗ ἕως κάτω πῦρ, καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ (δ) ὑπεράνω αὐτοῦ ὡς (ε) ὅρασις ἠλέκτρου.

CAP. VIII.

ET factum eſt in ſexto anno in (a) quinto menſe, quintâ menſis; ego ſedebam in domo: & ſeniores Juda ſedebant coram me. Et facta eſt ſuper me manus (b) Domini: Et vidi: & ecce ſimilitudo (c) viri: à lumbo ejus, & uſque deorſum, ignis: & à lumbo ejus, ſupra eum, (d) quaſi viſio electri. 1 2

MS.A. (α) μηνὸς, ἐκαθήμην (β) ἐνώπιον ἐμοῦ· (γ) χεὶρ ἀδωναῒ κυρίου. (δ) τὰ ὑπεράνω (ε) ὅρασις αὔρας, ὡς εἶδος ἠλέκτρου.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 וּמְשֵׁיזְבַיָא יִשְׁתֵּיזְבוּן מִנְהוֹן וִיהוֹן עַל טוּרַיָא כְּיוֹנֵי חֵילַיָא כּוּלְהוֹן מְנַהֲמִין גְּבַר בְּחוֹבֵי
17 18 נַפְשֵׁיהּ׃ כָּל יְדַיָא יִתְרַשְׁלָן וְכָל רְכוּבַיָא יִתְאַשְׁדָן מַיָא׃ וְיִסְרוּן סַקִין וְתַחְפֵּי יָתְהוֹן
19 אִתְכַּנְעוּתָא וְעַל כָּל אַפֵּיהוֹן בַּהֲתָא וּבְכָל רֵישֵׁיהוֹן מְרַט׃ כַּסְפְּהוֹן בְּשׁוּקִין יִרְמוֹן
וְדַהֲבְהוֹן לְבוֹסְרָן יְהֵי כַּסְפְּהוֹן וְדַהֲבְהוֹן לָא יִכּוֹל לְשֵׁיזָבוּתְהוֹן בְּיוֹם רוּגְזָא דַיְיָ נַפְשְׁהוֹן
20 לָא יִסְבְּעוּן וּמְעֵיהוֹן לָא יְמַלוֹן אֲרֵי לְתַקְלַת חוֹבִין יְהֵי׃ וְחֶדְוַת תִּקוּנֵיהּ לִיקַר יְהַבְתֵּיהּ
21 וְאִנוּן צַלְמֵי תוֹעֲבָתְהוֹן שִׁקוּצֵיהוֹן עֲבָדוּ בֵיהּ עַל כֵּן יְהַבְתֵּיהּ לְהוֹן לְבוֹסְרָן׃ וְאֶמְסְרִנֵיהּ
22 בְּיַד רַשִׁיעִין לְמִבַּז וּלְחַיָבֵי אַרְעָא לַעֲדִי וִיחַלְּלוּנֵיהּ׃ וְאַסֵלֵיק שְׁכִנְתִּי מִנְהוֹן עַל דְאַחִילוּ
23 יָת אַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתִּי וְיֵעֲלוּן בַּהּ רַשִׁיעִין וִיחַלְּלוּנַהּ׃ עֲבֵיד שַׁלְשְׁלָן אֲרֵי אַרְעָא
24 אִתְמְלִיאַת חַיָבֵי קְטוֹל וְקַרְתָּא אִתְמְלִיאַת חֲטוֹפִין׃ וְאַיְתֵי מִבְּאִשֵׁי עַמְמַיָא וְיַחְסְנוּן יָת
25 בָּתֵּיהוֹן וַאֲבַטֵל רְבוּת רַשִׁיעִין וְיִתְחַלְּלוּן מַקְדְשֵׁיהוֹן׃ אִתְקַפְּדַת מְטַת וְיִבְעוּן שְׁלָמָא
26 וְלֵיתַ׃ תְּבַר עַל תְּבַר יֵיתֵי וּבְסוֹרְתָא עַל בְּסוֹרְתָא תְּהֵא וְיִבְעוּן אוּלְפַן מִסָפַר וְאוֹרָאָה
27 תִּפְסוּק מִכַּהֵן וּמְלַךְ מֵחַכִּים׃ מַלְכָּא יִתְאַבַּל וְרַבָּא יִלְבַּשׁ צְדוּ וִידֵי עַמָא דְאַרְעָא יִתְבַּהֲלָן
מֵאָרְחֵהוֹן אַעֲבֵיד עִמְהוֹן וּבְנִימוֹסֵיהוֹן אֶתְפְּרַע מִנְהוֹן וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃

ח

1 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא שְׁתִיתֵי בְּשְׁתִיתָאָה בְּחַמְשָׁא לְיַרְחָא אֲמַר נְבִיָא אֲנָא יָתִיב בְּבֵיתִי וְסָבֵי
2 בֵּית יְהוּדָה יָתְבִין קֳדָמַי וּשְׁרַת עֲלַי תַּמָן רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ אֱלֹהִים׃ וַחֲזֵית וְהָא
דְמוּת כְּחֵיזוּ אֶשָׁתָא חֵיזוּ יְקָר דְלָא יְכִלָא עֵינָא לְמֶחֱזֵי וְלֵית אֶפְשַׁר לְאִסְתַּכָּלָא בֵיהּ וּלְרַע
חֵיזוּ אֶשָׁתָא וְחֵיזוּ יְקָר דְלָא יְכִלָא עֵינָא לְמֶחֱזֵי וְלָא אֶפְשַׁר לְאִסְתַּכָּלָא בֵיהּ וּלְעֵלָא כְּחֵיזוּ
זִיהֲרָא כְּעֵין חַשְׁמַל׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

16 Et ſuperſtites qui ſalvi fuerint ex eis, erunt ſuper montes quaſi columbæ convallium, omnes gementes, unuſquiſque in peccatis animæ ſuæ. 17 Omnes manus diſſolventur, & omna genua defluent aquis. 18 Et accingentur ſaccis, & operiet eos opprobrium, & ſuper omnem faciem eorum confuſio, & in omnibus capitibus eorum depilatio. 19 Argentum ſuum in viis projicient, & aurum eorum erit in contemptum. Argentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini : animas ſuas non ſatiabunt, & viſcera ſua non implebunt, quia in ſcandalum peccatorum erit : 20 Et gaudium ornamenti ejus quod in honorem poſuit : at ipſi in eo ſimulachra abominationum ſuarum & deteſtationum ſuarum fecerunt : propterea dedi illud eis in contemptum. 21 Et tradam illud in manum impiorum ad diripiendum, & impiis terræ in prædam, & prophanabunt illud. 22 Et auferam majeſtatem meam ab eis, pro eo quòd violaverunt terram domus majeſtatis meæ : & ingredientur in eam impii, & prophanabunt illam. 23 Fac catenas, quia terra impleta eſt peccatis homicidii, & civitas plena eſt rapinis. 24 Et adducam malignos populorum, & poſſidebunt domos eorum: & ceſſare faciam ſuperbiam impiorum, & prophanabuntur ſanctuaria eorum. 25 Succiſio pervenit; & quærent pacem, & non erit. 26 Interitus ſuper interitum veniet, & nuntium ſuper nuntium erit : & quærent à ſcriba diſciplinam, & doctrina ceſſabit à ſacerdote, & conſilium à ſapiente. 27 Rex lugebit, & princeps induetur deſolatione : & manus populi terræ turbabuntur : ſecundùm viam eorum faciam cum eis, & in inſtitutis eorum ultionem ſumam ab eis : & ſcient quia ego Dominus.

CAP. VIII.

1 ET factum eſt anno ſexto, ſexto [*menſe,*] quinta die menſis, *ait propheta*, ego ſedebam in domo mea, & ſenes Juda ſedebant coram me : & manſit ſuper me ibi ſpiritus prophetiæ à facie Domini Dei. 2 Et vidi, & ecce ſimilitudo quaſi aſpectus ignis, aſpectus gloriæ quam oculus non poſſit videre, neque contemplari in illam : & infrà aſpectus ignis & aſpectus gloriæ quam non poſſit intueri oculus, & quam contemplari ſit impoſſibile : & ſuprà velut aſpectus ſplendoris quaſi ſpecies electri,

---

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 *ܘܢܦܩܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܦܪܩܝܢ ܡܢܗܘܢ ܠܛܘܪ̈ܐ. ܐܝܟ ܝܘ̈ܢܐ ܕܫܢ̈ܢܐ. ܟܠܗܘܢ ܢܡܘܬܘܢ܆
17 ܐܢܫ ܒܚܛܗ̈ܘܗܝ. * ܟܠܗܝܢ ܐܝ̈ܕܝܐ ܢܬܪ̈ܦܝܢ: ܘܟܠܗܝܢ ܒܘܪ̈ܟܐ ܢܪ̈ܕܝܢ ܡܝ̈ܐ.
18 *ܘܢܬܚܨܪܘܢ ܣܩ̈ܐ. ܘܢܟܣܘܢ ܐܢܘܢ ܪܘܝܐ. ܒܗܬܬܐ ܒܟܠ ܐ̈ܦܝܗܘܢ. ܘܡܪܛܬܐ ܒܟܠ
19 ܪ̈ܫܝܗܘܢ. * ܣܐܡܗܘܢ ܒܫܘ̈ܩܐ ܢܫܕܘܢ. ܘܕܗܒܗܘܢ ܫܝܛܐ ܢܗܘܐ. ܣܐܡܗܘܢ
ܘܕܗܒܗܘܢ. ܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܦܪܩܘܬܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܢܦܫܗܘܢ ܠܐ
20 ܢܣܒܥܘܢ. ܘܟܪ̈ܣܬܗܘܢ ܠܐ ܢܡܠܘܢ. * ܡܛܠ ܕܬܘܠܥܬܐ ܕܥܘܠܗܘܢ. ܘܫܘܒܚܐ
21 ܕܨܒܬܗܘܢ ܕܒܪܡܘܬܐ ܣܡܘܗܝ. ܘܨܠܡ̈ܐ ܕܛܢܦܘܬܗܘܢ ܥܒܕܘ ܒܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ
ܐܫܠܡܝܘܗܝ ܠܛܢܦܘܬܐ. ܘܐܫܠܡܝܘܗܝ ܒܐܝܕܝ̈ ܢܘܟܪ̈ܝܐ ܠܒܙܬܐ. ܘܠܪ̈ܫܝܥܐ ܕܐܪܥܐ
22 ܠܡܒܙܬܐ. ܘܢܛܢܦܘܢܝܗܝ. * ܘܐܗܦܟ ܐ̈ܦܝ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܛܢܦܘܢ ܓܢܝܙܝ. ܘܢܥܠܘܢ ܒܗ
23 ܦܪ̈ܘܨܐ ܘܢܛܢܦܘܢܝܗܝ. * ܥܒܕ ܫܫܠܬܐ. ܡܛܠ ܕܐܪܥܐ ܡܠܝܐ ܕܝܢܐ ܕܕܡܐ. ܘܡܕܝܢܬܐ
24 ܡܠܝܐ ܥܘܠܐ. * ܘܐܝܬܐ ܒܝ̈ܫܐ ܕܥܡ̈ܡܐ. ܘܢܐܪܬܘܢ ܒ̈ܬܝܗܘܢ. ܘܐܒܛܠ ܫܘܒܗܪܐ ܕܥܫܝ̈ܢܐ
25 26 ܘܢܛܢܦܘܢ ܡܩܕ̈ܫܝܗܘܢ. * ܬܒܪܐ ܐܬܐ. ܘܢܒܥܘܢ ܫܠܡܐ ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ. * ܬܒܪܐ ܥܠ ܬܒܪܐ ܢܐܬܐ.
ܘܫܡܥܬܐ ܥܠ ܫܡܥܬܐ ܬܗܘܐ. ܘܢܒܥܘܢ ܚܙܘܐ ܡܢ ܢܒܝ̈ܐ. ܘܢܡܘܣܐ ܢܐܒܕ ܡܢ ܟܗܢ̈ܐ.
27 ܘܡܠܟܐ ܡܢ ܣܒ̈ܐ. * ܡܠܟܐ ܢܬܒ ܒܐܒܠܐ. ܘܪܒܐ ܢܠܒܫ ܚܒܠܐ. ܘܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ܕܥܡܐ ܕܐܪܥܐ
ܢܬܪ̈ܦܝܢ. ܐܝܟ ܐܘܪ̈ܚܬܗܘܢ ܐܥܒܕ ܠܗܘܢ. ܘܒܕܝ̈ܢܝܗܘܢ ܐܕܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 *ܘܗܘܐ ܒܫܢܬܐ ܕܫܬ. ܒܝܪܚܐ ܕܫܬܬܐ. ܒܚܡܫܐ ܒܝܪܚܐ. ܐܢܐ ܝܬܒ ܗܘܝܬ ܒܒܝܬܝ.
2 ܘܩܫܝ̈ܫܐ ܕܝܗܘܕܐ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܝ. ܘܢܦܠܬ ܥܠܝ ܬܡܢ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܘܚܙܝܬ
ܘܗܐ ܕܡܘܬܐ ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܢܘܪܐ. ܡܢ ܚܙܘܐ ܕܚܨܘܗܝ ܘܠܬܚܬ ܢܘܪܐ. ܘܡܢ ܚܨܘܗܝ ܘܠܥܠ.
ܚܙܝܬ ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܙܠܝܩܐ. ܘܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܐܠܗܐ.

Qui ex eis evadent, eripient ſeſe in montes, 16 ceu columbæ in prominentes *rupes* : omnes morientur, quiſque propter peccata ſua. 17 Omnes manus torpeſcent, & omnia genua aquis manabunt. 18 Saccis accingentur, & vertigines obruent eos : pudor erit in omnibus faciebus eorum, & avulſio pilorum in omnibus capitibus eorum. 19 Argentum ſuum per plateas abjicient, & aurum eorum contemptibile erit : argentum & aurum eorum non poterit ſervare illos in die furoris Domini : ſeipſos non ſaturabunt, & ventres ſuos non explebunt. 20 Hoc ſupplicium erit compenſatio pro ſcelere ipſorum, & gloriâ ornatûs eorum, quem cum faſtu fecerunt idolis abominationum & numinum ſuorum : 21 Ideò contemptibile reddam *aurum* illud, tradámque in manum alienorum in direptionem, & peccatoribus terræ in prædam; & polluent illud. 22 Avertam faciem meam ab eis, & prophanabunt ſpeculas meas, & ingredientur *urbem* ipſam effractores, & contaminabunt eam, & lateres *ipſos* permeabunt : 23 Quia terra impleta eſt judicio ſanguinis, & urbs impleta eſt iniquitate. 24 Et adducam paſtores gentium, & poſſidebunt domos eorum: auferam faſtum potentium, & poſſidebunt ſanctuarium eorum. 25 Adveniente irâ pacem quærent, & non reperietur. 26 Ærumna ſuperveniet ærumnæ, & rumor *infauſtus* poſt rumorem audietur : petentque viſionem à prophetis, & lex deficiet à ſacerdotibus, & conſilium à ſenibus: 27 Rex ſedebit in luctu, & princeps induet corruptionem, & manus populi terræ torpeſcent : ſecundùm vias eorum faciam eis, & judiciis eorum judicabo illos : & experientur me eſſe Dominum.

CAP. VIII.

1 PRætereà contigit anno ſexto, quintâ menſis ſexti, ut ſedente me domi meæ, & ſenioribus Judæ coram me ſedentibus; caderet ibi ſuper me manus Domini dominorum. 2 Nam aſpiciente me, ecce imago ſimilis ſpeciei ignis : ab aſpectu lumborum ejus deorſum versùs, ignis erat; à lumbis autem ejus ſurſum versùs, vidi quaſi aſpectum fulgoris, & quaſi aſpectum Dei,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * ويتخلص المتخلصون منهم * ويصيرون على الجبال مثل الحمام تهدر * واقتل الجميع * كل
17 18 واحد بظلاماته * جميع الايدي تنحل * وجميع الافخاذ تتدنس بالرطوبة * ويمنطقون
19 مسوحا * ويغشاهم الجزع * والخزي على كل وجه عليهم وعلى كل رأس قرع * فضتهم
تطرح في الشوارع * وذهبهم يشتهر * فضتهم وذهبهم لا يقدران ان يخلصاهم في يوم رجز
20 الرب * نفوسهم لا تشبع * وبطونهم لا تمتلي * من اجل ان عقاب مظالمهم صار *
21 مختاري العالم وضعوهم للكبرياء * وصور رذائلهم صنعوها منهم * من اجل هذا
اسلمها للنجاسة * وسادفعها لايدي الغرباء ليفسدوها * ولمفسدي الارض للنهب
22 ويدنسوها * وارد وجهي عنهم * ويدنسون تعهدي * ويدخلون اليها بغير تحفظ
23 ويدنسوها * ويصنعون امتزاجا * من اجل ان الارض مملوة شعبا * والمدينة مملوة اثما *
24 25 * واجلب اشرار الامم فيرثون بيوتهم * واصرف ارتجاج قوتهم * ويدنس مقادسهم * الغفران
26 ياتي * ويطلب سلامة فلا تكون * الويل على الويل يكون * خبر على خبر يكون * ويطلب
27 الرؤيا من نبي * والناموس يبيد من الكاهن * والشور من الشيوخ * الرئيس يلبس الهلاك *
وايدي شعب الارض تسترخي * كطرقهم اصنع لهم * وباحكامهم انتقم منهم * ويعلمون
اني انا الرب *

Evadent autem qui ſe ex eis eripient, eruntque ſuper montes ceu columbæ gementes : omnes interficiam, quemque proprias ob culpas. Omnes manus remittentur, omniaque femora polluentur humore : Accingent ſe ciliciis, & operiet eos pavor : pudor erit ſuper omnem faciem ſuper eos, & ſuper omne caput calvitium. Argentum eorum projicietur in plateas, & aurum eorum publicabitur; argentum & aurum eorum non poterunt ſalvare eos in die furoris Domini : animæ eorum non ſaturabuntur, & ventres eorum non explebuntur : Quia ſupplicium perverſitatum eorum factum eſt. Electos orbis poſuerunt ad ſuperbiam, & imagines abominationem ſuarum fecerunt ex eis. Propterea immunditiæ tradam illa, daboque illa in manum exterorum ut corrumpant illa, & corruptoribus terræ in prædam ut polluant illa. Et avertam faciem meam ab eis, & violabunt viſitationem meam, & ingredientur in eam ſine ulla moderatione, & pollunt eam, facientque commiſtionem : Quoniam terra plena eſt populo, & urbs plena ſcelere : Et adducam nequiſſimos terræ, & poſſidebunt domos eorum : abolebo turbulentiam roboris eorum, & prophanabuntur ſanctuaria eorum. Indulgentia veniet, pacemque quæret, ſed non erit. Væ ſuper væ erit, nuntium ſuper nuntium erit; & poſtulabitur viſio ab aliquo propheta, ſed lex peribit à ſacerdote, & conſilium à ſenibus : Princeps induetur exitio, & manus populi terræ remittentur. Secundùm vias eorum faciam eis, & in judiciis eorum vindictam ſumam ab eis : & agnoſcent me eſſe Dominum. 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27

* الفصل الثامن *

1 * وكان في السنة السادسة * في الشهر الخامس * في الخامس من الشهر * جلست في البيت * ومشايخ
2 يهودا جلسوا امامي * فكانت علي يد ادوناي الرب * فنظرت واذا شبه رجل من حقوه والى
اسفل نار * ومن حقوه والى فوق مثل رؤيا الجو * مثل منظر المها *

CAP. VIII.

FUit etiam anno ſexto, menſe quinto, quintâ die ejus menſis, ut me domi ſedente, & ſenioribus Judæ coram me ſedentibus; eſſet ſuper me manus Adonai Domini. Tum vidi, & ecce formam viri qui à lumbo ſuo deorſum versùs ignis erat, à lumbo verò ſurſum versùs ſimilis erat aſpectui aëris, ſimilis aſpectui chryſtalli. 1 2

יחזקאל : ח

me elevavit & mei capitis cincinno in me tulit & , manus *inſtar* miſit Et
וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי וַתִּשָּׂא אֹתִי 3
, Jeruſalaim in me adduxit & , cœlos inter & terram inter ſpiritus
רוּחַ בֵּין־הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַמָה
reſpicientis , interioris portæ oſtium ad , Dei viſionibus in
בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים אֶל־פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה
. facientis zelare zeli *imaginis* habitatio *ibi quo* , aquilonem ad
צָפוֹנָה אֲשֶׁר־שָׁם מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֶה׃
vidi quam viſionem ſecundùm : Iſrael Dei gloria ibi ecce Et
וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי 4
, tuos oculos nunc leva , hominis Fili : me ad dixit Et . campo in
בַּבִּקְעָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם שָׂא־נָא עֵינֶיךָ 5
ecce & , aquilonē ad viam meos oculos levavi & : aquilonem ad viam
דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וָאֶשָּׂא עֵינַי דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וְהִנֵּה
. introitu in *hæc* zeli *ſimilitudo* , altaris portam ad , aquilone ab
מִצָּפוֹן לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה הַזֶּה בַּבִּאָה׃
: *facientes* iſti quid tu *videns* nonne , hominis Fili : me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲרֹאֶה אַתָּה מָהֵם עֹשִׂים 6
fieri longè ad , hic *facientes* Iſrael domus quas , magnas abominationes
תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר בֵּית־יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים פֹּה לְרָחֳקָה
abominationes videbis *converteris* adhuc & ? meo ſanctuario *deſuper*
מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת
ecce & , vidi & : atrii oſtium ad me adduxit Et . magnas
גְּדֹלוֹת׃ וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח הֶחָצֵר וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה 7
hominis Fili , me ad dixit Et . pariete in unum foramen
חֹר־אֶחָד בַּקִּיר׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם 8
. unum oſtium ecce & , parietem *in* fodi & : parietem *in* nunc fode
חֲתָר־נָא בַקִּיר וָאֶחְתֹּר בַּקִּיר וְהִנֵּה פֶּתַח אֶחָד׃
quas , malas abominationes vide & , Ingredere : me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא וּרְאֵה אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת הָרָעוֹת אֲשֶׁר 9
omnis ecce & , vidi & , ſum ingreſſus Et . hic *facientes* iſti
הֵם עֹשִׂים פֹּה׃ וָאָבוֹא וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה כָל־ 10
domus idola univerſa & , abominatio , animalis & , reptilis ſimilitudo
תַּבְנִית רֶמֶשׂ וּבְהֵמָה שֶׁקֶץ וְכָל־גִּלּוּלֵי בֵּית
ſeptuaginta Et . *circum circum* pariete *ſuper exaratum* : Iſrael
יִשְׂרָאֵל מְחֻקֶּה עַל־הַקִּיר סָבִיב סָבִיב׃ וְשִׁבְעִים 11
ſtans , Saphan filius Jazanjahu & , Iſrael domus ſenioribus de viri
אִישׁ מִזִּקְנֵי בֵית־יִשְׂרָאֵל וְיַאֲזַנְיָהוּ בֶן־שָׁפָן עֹמֵד
: ſua manu in *ſuum* thuribulū *vir &* , *eorū facies ad* , ſtantium *eorū* medio in
בְּתוֹכָם עֹמְדִים לִפְנֵיהֶם וְאִישׁ מִקְטַרְתּוֹ בְּיָדוֹ
vidiſti Nōnne : me ad dixit Et . *aſcendens* ſuffimenti nebulæ vapor &
וַעֲתַר עֲנַן־הַקְּטֹרֶת עֹלֶה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ 12
obſcuritate in facientes , Iſrael domus ſeniores quæ , hominis fili
בֶן־אָדָם אֲשֶׁר זִקְנֵי בֵית־יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ
videns Dominus Non : *dicentes* quia ? ſuæ *proſpecturæ* conclavibus in vir
אִישׁ בְּחַדְרֵי מַשְׂכִּיתוֹ כִּי אֹמְרִים אֵין יְהוָה רֹאֶה
Adhuc : me ad dixit Et . terram Dominus dereliquit , nos
אֹתָנוּ עֹזֵב יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עוֹד 13
. *facientes* iſti quas magnas abominationes videbis , *converteris*
תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים׃
ad quod , Domini domus portæ oſtium ad me adduxit Et
וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה אֲשֶׁר אֶל־ 14
. Tammuz *flentes ſedentes* mulieres ibi ecce & : aquilonem
הַצָּפוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם הַנָּשִׁים יֹשְׁבוֹת מְבַכּוֹת אֶת־הַתַּמּוּז׃
videbis *converteris* Adhuc ? hominis fili vidiſti Nōnne : me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה 15
. his *præ magnas* abominationes
תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת מֵאֵלֶּה׃

Verſio VULG. LAT.

3 Et emiſſa ſimilitudo man⁹ apprehendit me in cincinno capitis mei : & elevavit me ſpiritus inter terram & cœlum : & adduxit me in Jeruſalem in viſione Dei, juxta oſtium interius, quod reſpiciebat ad Aquilonem, ubi erat ſtatutum idolum zeli ad provocandam 4 æmulationem. Et ecce ibi gloria Dei Iſrael, ſecundùm viſionem quam videram in campo. 5 Et dixit ad me ; Fili hominis, leva oculos tuos ad viam Aquilonis. Et levavi oculos meos ad viam Aquilonis : & ecce ab Aquilone portæ altaris, idolum 6 zeli in ipſo introitu. Et dixit ad me ; Fili hominis, putáſne, vides tu quid iſti faciunt, abominationes magnas, quas domus Iſrael facit hîc, ut procul recedam à Sanctuario meo ? & adhuc converſus videbis abo- 7 minationes majores. Et introduxit me ad oſtium atrii : & vidi, & ecce foramen unum in 8 pariete. Et dixit ad me ; Fili hominis, fode parietem. Et cùm fodiſſem parietem, apparuit 9 oſtium unum. Et dixit ad me ; Ingredere, & vide abominationes peſſimas, quas iſti faciunt 10 hîc. Et ingreſſus vidi, & ecce omnis ſimilitudo reptilium & animalium, abominatio, & univerſa idola domûs Iſrael depicta erant in pariete in cir- 11 cuitu per totum. Et ſeptuaginta viri de ſenioribus domûs Iſrael, & Jezonias filius Saphan ſtabat in medio eorum, ſtantium ante picturas : & unuſquiſque habebat thuribulum in manu ſua : & vapor nebulæ de 12 thure conſurgebat. Et dixit ad me ; Certè vides, fili hominis, quæ ſeniores domûs Iſrael faciunt in tenebris, unuſquiſque in abſcondito cubiculi ſui : dicunt enim ; Non videt Dominus nos, 13 dereliquit Dominus terram. Et dixit ad me ; Adhuc converſus videbis abominationes majores, 14 quas iſti faciunt. Et introduxit me per oſtium portæ domûs Domini, quod reſpiciebat ad Aquilonem : & ecce ibi mulieres ſedebant plangentes Adoni- 15 dem. Et dixit ad me ; Certè vidiſti, fili hominis : adhuc converſus videbis abominationes majores his.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἐξέτεινεν ὁμοίωμα χειρὸς, καὶ ἀνέλαβέ με τῆς κορυφῆς μου, καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγέ με εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐν ὁράσει θεοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης (ζ) τῆς βλεπούσης εἰς Βοῤῥᾶν, οὗ ἦν ἡ στήλη τοῦ κτωμένου. 4 Καὶ (η) ἰδοὺ ἦν ἐκεῖ δόξα κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τὴν ὅρασιν ἣν ἴδον ἐν τῷ πεδίῳ. 5 Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου πρὸς Βοῤῥᾶν. καὶ ἀνέβλεψα τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πρὸς Βοῤῥᾶν, καὶ ἰδοὺ ἀπὸ Βοῤῥᾶ ἐπὶ τὴν 6 (θ) πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Υἱὲ ἀνθρώπου, (ι) ἑώρακας τί οὗτοι ποιοῦσιν; ἀνομίας (κ) μεγάλας ποιοῦσιν ὧδε τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἁγίων μου. καὶ ἔτι (˜) ὄψει ἀνομίας μείζονας. 7 Καὶ εἰσήγαγέ με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς (λ) αὐλῆς. 8 Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Υἱὲ ἀνθρώπου, ὄρυ- 9 ξον (μ). καὶ ὤρυξα, καὶ ἰδοὺ θύρα. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Εἴσελθε, καὶ ἴδε τὰς (ν) ἀνομίας, 10 ἃς οὗτοι ποιοῦσιν (ξ) ὧδε. Καὶ εἰσῆλθον, καὶ ἴδον, καὶ (ο) ἰδοὺ μάταια, βδελύγματα, καὶ (π) πάντα τὰ εἴδωλα οἴκου Ἰσραὴλ δια- 11 γεγραμμένα ἐπ' (ρ) αὐτοῦ κύκλῳ. Καὶ ἑβδομήκοντα ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ (σ) Ἰεχονίας ὁ τοῦ Σαφὰν ἐν μέσῳ αὐτῶν εἱστήκει πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἕκαστος θυμιατήριον αὐτοῦ εἶχεν (τ) ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἡ ἀτμὶς τοῦ θυμιάμα- 12 τος ἀνέβαινε. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, (υ) Ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου, ἃ οἱ πρεσβύτεροι οἴκου Ἰσραὴλ (φ) ποιοῦσιν, ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῷ κοιτῶνι τῷ κρυπτῷ αὐτῶν, διότι (χ) εἶπαν, Οὐχ ὁρᾷ ὁ κύριος, ἐγκαταλέλοιπε 13 κύριος τὴν γῆν. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Ἔτι (˜) ὄψει ἀνομίας μείζονας ἃς οὗτοι ποιοῦσι. 14 Καὶ εἰσήγαγέ με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης οἴκου κυρίου τῆς βλεπούσης πρὸς Βοῤῥᾶν· καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ γυναῖκες καθ- 15 ήμεναι θρηνοῦσαι τὸν Θαμμοὺζ. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Υἱὲ ἀνθρώπου (ψ) ἑώρακας, καὶ ἔτι ὄψει ἐπιτηδεύματα μείζονα τούτων.

Et extendit ſimilitudinem manûs, & aſſumpſit me (e) *vertice meo : & aſſumpſit me ſpiritus inter terram, & cœlum. Et adduxit me in Hieruſalem in viſione Dei ad veſtibula* (f) *portæ, quæ reſpicit ad Aquilonem ; ubi erat ſtatua* (g) *Poſſidentis.* 4 *Et ecce erat ibi gloria Domini Dei Iſrael ſecundùm viſionem, quam vidi in campo.* 5 *Et dixit ad me ; Fili hominis, reſpice oculis tuis ad Aquilonem : Et reſpexi oculis meis ad Aquilonē : & ecce ab Aquilone* (h) *ad portā Orientalē.* 6 *Et dixit ad me ; Fili hominis, vidiſti quid hi faciunt ? iniquitates magnas* (i) *faciunt hîc, ut abſtineant à Sanctis meis : & adhuc videbis iniquitates majores.* 7 *Et introduxit me ad veſtibula atrii,* 8 *Et dixit ad me ; Fili hominis,* (k) *fode. Et fodi : & ecce oſtium.* 9 *Et dixit ad me ; Ingredere, & vide* (l) *iniquitates, quas iſti faciunt hîc.* 10 *Et introivi, & vidi. Et ecce* (m) *vana, abominationes, & univerſa idola domûs Iſrael deſcripta* (n) *ſuper eos in circuitu.* 11 *Et ſeptuaginta viri de ſenioribus domûs Iſrael : & Jechonias filius Saphan in medio eorum ſtabat ante faciem eorum : & unuſquiſque thuribulum ſuum habebat in manu : & vapor incenſi aſcendebat.* 12 *Et dixit ad me ; Vidiſti, fili hominis, quæ ſeniores domûs Iſrael faciunt, unuſquiſque ipſorum in cubiculo abſcondito ſuo : quia dixerunt ; Non videt Dominus, dereliquit Dominus terram.* 13 *Et dixit ad me ; Adhuc videbis iniquitates majores, quas iſti faciunt.* 14 *Et introduxit me in veſtibula portæ domûs Domini, quæ reſpicit ad Aquilonem. Et ecce ibi mulieres ſedentes plangentes* (o) *Thammuz.* 15 *Et dixit ad me ; Fili hominis, vidiſti : & adhuc videbis adinventiones majores his.*

MS. A. (ζ) τῆς ἐσωτέρας τῆς βλεπούσης πρὸς Βοῤῥᾶν, (η) ἰδοὺ ἐκεῖ ἦν δόξα (θ) πύλην τοῦ θυσιαστηρίου, ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλους τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν τὴν βλέπουσαν πρὸς ἀνατολάς. (ι) ἑόρακας (κ) μεγάλας ἃς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ποιοῦσιν (˜) ὄψῃ ἁμαρτίας (λ) αὐλῆς. καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ὀπὴ μία ἐν τῷ τοίχῳ. Καὶ εἶπε (μ) δὴ ἐν τῷ τοίχῳ. καὶ ὤρυξα, καὶ ἰδοὺ θύρα μία. Καὶ εἶπε (ν) ἀνομίας τὰς πονηρὰς, ἃς (ξ) ὧδε σήμερον. Καὶ (ο) ἰδοὺ πᾶσα ὁμοίωσις ἑρπετοῦ καὶ κτήνους, μάταια, (π) εἶδον πάντα (ρ) αὐτοῦ (σ) Ἰεζονίας (τ) ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ (υ) Υἱὲ ἀνθρώπου, ἑώρακας (φ) ποιοῦσιν ὧδε, ἕκαστος (χ) εἶπαν, Ἐγκαταλέλοιπεν κύριος, οὐκ ἐφορᾷ ὁ κύριος τὴν γῆν. (˜) ὄψῃ (ψ) ἑώρακας, μὴ μικρὰ τῷ οἴκῳ Ἰούδα τοῦ ποιεῖν τὰς ἀνομίας, ἃς πεποιήκασιν αὐτοὶ ὧδε, καὶ ἔτι ὄψῃ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ואושיט דמות יד ואחדני בסער רישי ונטלת יתי רוחא בין ארעא ובין שמיא ואעלת יתי 3
לירושלם בחיזו נבואה דשרת עלי מן קדם יי במעלנא דתרעא גואה דפתיח לצפונא
דתמן מותב צלם קנאתא דמרגזין: והא תמן יקר אלהא דישראל כחיזוא דחזיתי 4
בבקעתא: ואמר לי בר אדם זקוף כען עינך לאורח צפונא וזקפית עיני לאורח צפונא 5
והא מצפונא לתרע מדבחא צלם קנאתא הדין במעלנא: ואמר לי בר אדם חזי את מה 6
דאנון עבדין תועיבן רברבן דבית ישראל עבדין כא לאתרחקא מעל מקדשי ועוד
תתוב תחזי תועיבן רברבן: ואעל יתי לתרע דרתא וחזית והא חורא חד בכותלא: 7
ואמר לי בר אדם חתור כען בכותלא וחתרית בכותלא והא תרעא חד: ואמר לי עול 8 9
וחזי ית תועבתא בישתא דאנון עבדין כא: ועלית וחזית והא כל דמות רחיש ובעירא 10
שקוצין וכל טעותא דפלחין להן בית ישראל מציירן על כתלא סחור סחור: ושבעין 11
גברא מסבי בית ישראל ויאזניה בר שפן קאם ביניהון קימין קדמיהון וגבר מחתיתיה
דקטרתא בידיה ויטור ענן קטרתא סליק: ואמר לי החזיתא בר אדם דסבי בית ישראל 12
עבדין בקבלא גבר באדרון בית משכביה ארי אמרין לא גלן עובדנא קדם יי רחיק יי
ית ארעא: ואמר לי עוד תתוב תחזי תועיבן רברבן דאנון עבדין: ואעיל יתי 13 14
במעלנא דתרע בית מקדשא דיי דפתיח לצפונא והא תמן נשיא יתבן מבכן ית תמוזא:
ואמר לי החזיתא בר אדם עוד תתוב תחזי תועבן רברבן מאלין: 15

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

3 Et extendit ſimilitudinem manus, & apprehendit me capillis capitis mei, & ſuſtulit me ſpiritus inter cœlum & terram ; & introduxit me in Jeruſalem in viſione prophetiæ, quæ reſidebat ſuper me à facie Domini, in introitum portæ interioris quæ aperta erat ad Aquilonem, ubi erat ſedes idoli Zeli quo provocabant. 4 Et ecce ibi erat gloria Dei Iſrael, ſicut viſio quam vidi in campo. 5 Et dixit mihi : Fili hominis, tolle nunc oculos tuos ad viam Aquilonis : & ſuſtuli oculos meos ad viam Aquilonis : & ecce ab Aquilone in porta altaris idolum Zeli in ipſo introitu. 6 Et dixit ad me : Fili hominis, vide tu quid iſti faciunt ; abominationes magnas, quas domus Iſrael faciunt hîc, ut procul recedam à ſanctuario meo : & adhuc redi, & videbis abominationes majores. 7 Et introduxit me ad oſtium atrii, & vidi, et ecce foramen unum in pariete. 8 Et dixit mihi : Fili hominis, age fode in pariete : & fodi in pariete, & ecce oſtium unum. 9 Et dixit ad me : Ingredere & vide abominationem peſſimam quam ipſi faciunt hic. 10 Et ingreſſus ſum & vidi, & ecce omnis ſimilitudo reptilis & beſtiæ : abominationes, & omnia idola quibus ſerviebant domus Iſrael, depicta erant in pariete per circuitum. 11 Et ſeptuaginta viri de ſenioribus domus Iſrael, & Jezonia filio Saphan ſtante inter eos, ſtabant ante ea, & unuſquiſque habebat thuribulum incenſi in manu ſua, & columna nubis incenſi aſcendebat. 12 Et dixit ad me : Nunquid vidiſti fili hominis quid ſenes domus Iſrael faciunt in tenebris quiſque in cubiculo domus lectuli ſui ? quia dicunt, Non ſunt revelata coram Domino opera noſtra ; projecit Dominus *terram*. 13 Et dixit ad me : Adhuc converſus videbis abominationes majores quas ipſi faciunt. 14 Et introduxit me per oſtium portæ domus ſanctuarii, quæ aperta erat ad Aquilonem, et ecce ibi mulieres ſedebant plangentes Thammuz. 15 Et dixit ad me : Nunquid vidiſti fili hominis ? adhuc converſus videbis abominationes majores his.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܦܫܛ. ܕܡܘܬܐ ܕܐܝܕܐ. ܘܐܚܕܢܝ ܒܟܘܟܝܬܐ ܕܪܝܫܝ. ܘܡܫܩܠܢܝ ܪܘܚܐ. ܒܝܬ ܐܪܥܐ 3
ܠܫܡܝܐ. ܘܐܝܬܝܢܝ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܚܙܘܐ ܕܐܠܗܐ. ܠܡܥܠܢܐ ܕܬܪܥܐ ܕܙܘܝܬܐ ܕܚܙܝܐ
ܠܓܪܒܝܐ. ܘܬܡܢ ܩܝܡܐ ܨܠܡܐ ܕܚܣܡܐ. * ܘܗܐ ܬܡܢ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 4
ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܚܙܝܬ ܒܦܩܥܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪ ܐܢܫܐ. ܐܪܝܡ ܥܝܢܝܟ ܠܐܘܪܚܐ ܕܓܪܒܝܐ. 5
ܘܗܐ ܡܢ ܓܪܒܝܗ ܕܬܪܥܐ ܡܕܢܚܝܐ. ܩܝܡ ܨܠܡܐ ܕܚܣܡܐ ܒܡܥܠܢܗ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. 6
ܒܪ ܐܢܫܐ. ܚܙܝܬ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ. ܛܢܦܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܕܐܬܪܚܩܘܢ
ܡܢ ܡܩܕܫܝ. ܬܘܒ ܬܚܙܐ ܛܢܦܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܕܥܒܕܝܢ. * ܘܐܥܠܢܝ ܠܡܥܠܢܐ ܕܕܪܬܐ. 7
ܘܚܙܝܬ ܢܩܒܐ ܚܕ ܒܫܘܪܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪ ܐܢܫܐ. ܚܦܘܪ ܒܫܘܪܐ. ܘܚܦܪܬ ܒܫܘܪܐ. 8
ܘܐܫܟܚܬ ܬܪܥܐ ܚܕ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܥܘܠ. ܘܚܙܝ ܛܢܦܘܬܐ ܘܣܢܝܩܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܬܡܢ. 9
* ܘܥܠܬ ܘܚܙܝܬ ܟܠ ܕܡܘܬܐ ܕܪܚܫܐ ܘܕܚܝܘܬܐ ܘܕܛܢܦܘܬܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܕܚܠܬܐ ܕܒܝܬ 10
ܐܝܣܪܝܠ. ܟܬܝܒܢ ܥܠ ܫܘܪܐ ܚܕܪ ܚܕܪ. * ܘܫܒܥܝܢ ܓܒܪܝܢ ܡܢ ܣܒܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. 11
ܘܝܙܢܝܐ ܒܪ ܫܦܢ. ܩܐܡ ܗܘܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܐܢܫ
ܦܝܪܡܗ ܒܐܝܕܗ. ܘܥܛܪܐ ܕܒܣܡܐ ܣܠܩ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܚܙܝܬ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܡܢܐ 12
ܥܒܕܝܢ ܣܒܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܢܫ ܒܬܘܢܗ ܟܣܝܐ. ܘܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܚܙܐ
ܠܢ ܡܪܝܐ. ܫܒܩܗ ܠܡܥܒܕܗ ܡܪܝܐ ܠܐܪܥܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܬܘܒ ܬܚܙܐ ܛܢܦܘܬܐ 13
ܪܘܪܒܬܐ ܕܥܒܕܝܢ. * ܘܐܥܠܢܝ ܠܡܥܠܢܐ ܕܬܪܥܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܠܓܪܒܝܐ. ܘܚܙܝܬ 14
ܬܡܢ ܢܫܐ ܝܬܒܢ. ܘܡܒܟܝܢ ܠܬܡܘܙ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܚܙܝܬ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܬܘܒ 15
ܬܚܙܐ ܛܢܦܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ.

* Is extendens formam manûs, apprehendit me 3 cincinnis capitis mei : & ſuſtollens me ventus terram inter ac cœlum, perduxit me Jeroſolymam in viſione Dei ad veſtibulum oſtii anguli, quod reſpicit Aquilonem, ubi erecta erat ſtatua zelotypiæ. 4 Et ecce ibi gloriam Dei Iſraelis, ſimilem ſpeciei quam videram in planitie : 5 Dixítque mihi, Fili hominis, attolle oculos tuos Aquilonem verſùs : ecce autē ab Aquilonari plaga oſtii Orientalis ſtatuam zelotypiæ in ejus veſtibulo erectam. 6 Tum dixit mihi ; Fili hominis, vidéſne quid agant ? abominationes maximas quas faciunt Iſraelitæ ? quòd receſſerint à ſanctuario meo ? Sed iterum converſus videbis abominationes majores quas faciunt. 7 Cùm igitur introduxiſſet me per oſtium atrii, vidi foramen quoddam in pariete : 8 Dixítque mihi ; Fili hominis, fode in pariete : cúmque fodiſſem in pariete, inveni portam quandam. 9 Tum dixit mihi ; Ingredere, & vide abominationes & flagitia quæ iſtic perpetrant. 10 Ingreſſus vidi omnigenas reptilium, ferarum, atque abominationum ſpecies, omniáque numina Iſraelis depicta ſuper parietem circunquaque, 11 Et ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſraelitarum (Jazania fili⁹ Saphanis ſtabat inter ipſos, ipſi verò ſtabant ante illum) quemque thuribulum ſuum manu tenentem, & fumum ſuffitûs aromatici aſcendentem. 12 Tunc dixit mihi ; Vidéſne fili hominis, quid faciant ſeniores Iſraelitarum in tenebris, quiſque in conclavi ſuo occulto ? & dicunt ; Nequaquam videt nos Dominus, quia dereliquit Dominus terram. 13 Rurſùm dixit mihi ; Adhuc videbis abominationes majores quas faciunt : 14 Et cùm adduxiſſet me ad veſtibulum oſtii domûs Domini, quod eſt ad Aquilonem ; vidi ibi mulieres ſedentes, & Thamuzum (*Adonidem*) plangentes. 15 Poſteà dixit mihi ; Vidéſne fili hominis ? adhuc videbis abominationes hiſce majores.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فامتد شبه يد * واخذني من هامتي واخذني روح وسط الارض ووسط السماء * وقادني 3
الى ايروسليم بمنظر الله * الى مداخل الباب الداخل الناظر الى الكربياء * حيث كانت
نصبة المقتني * واذا هناك كان مجد الرب اله اسرايل * كالرويا التي نظرتها في 4
البقعة * وقال لي * يا ابن الانسان * انظر بعينيك الى الكربياء * فنظرت بعيني الى 5
الكربياء * واذا من الكربياء الى باب المذبح صورة هذه العين عند ما تدخل * ناظر
نحو الشرق * وقال لي * يا ابن الانسان * ارايت ما هولاء يصنعون * هذه الاثام 6
العظيمة التي يصنعها بيت اسرايل هاهنا ليبعدوا من اقداسي * وستعاين ايضا
خطايا اعظم *

Deinde extendens ſe figura quædam manûs, prehendit me vertice meo : & aſſumens me ſpiritus inter terram & inter cœlum, perduxit me Jeroſolymam in viſione Dei, ad veſtibulum januæ intimæ reſpicientis Aquilonem, ubi erat ſtatua Poſſidentis. 4 *Et ecce ibi aderat gloria Domini Dei Iſraelis, juxta viſionem quam videram in planitie.* 5 *Qui dixit mihi ; O fili hominis, reſpice oculis tuis Aquilonem verſùs : cúmque reſpexiſſem oculis meis Aquilonem verſùs, ecce ab Aquilone, ad januam altaris, imaginem illius zelotypiæ ſtatim ad ingreſſum tuum, reſpicientem Orientem verſùs.* 6 *Dixitque mihi ; O fili hominis, vidéſne quid iſti faciant ? has iniquitates maximas quas perpetrat domus Iſraelis iſtic, ut recedant à ſacris meis ? At videbis adhuc peccata majora.*

* الاصحاح الرابع *

Textus quartus.

* وادخلني الى مدخل الدار * ونظرت * واذا نقب واحد في الحايط * وقال لي * يا ابن الانسان 7 8
انقب في الحايط * فنقبت واذا باب واحد * وقال لي * ادخل وانظر الاثام الشريرة التي هم 9
يصنعونها هاهنا اليوم * فدخلت ونظرت * واذا كل شبه هامة وبهيمة * والرذالات الباطلة * 10
ونظرت كل اوثان بيت اسرايل مصورين عليه من حوله * وسبعون رجلا من اشياخ بيت اسرايل * 11
ويارونياس بن صافان في وسطهم قايم قدام وجههم * وكل واحد معه مجمر في يده * ودخان
البخور صعد * وقال لي * يا ابن الانسان رايت ما تصنعه اشياخ بيت اسرايل هاهنا * كل واحد 12
منهم في مرقد المخفي * من اجل انهم قالوا * الرب ترك * وليس ينظر الرب الارض * وقال 13
لي * سوف تعاين اثاما اعظم التي هم يصنعونها * وادخلني الى مداخل باب بيت الرب 14
الناظر الى الكربياء * واذا هناك نسوة جالسات يندبن تموز * وقال لي * يا ابن الانسان رايت * 15
ليس صغير لبيت يهودا ان يصنعوا الاثام التي صنعوها هم ههنا * وسوف تعاين اعمالا
اعظم من هذه *

7 *Itaque introduxit me ad veſtibulum atrii ; vidique, & ecce foramen quoddam in pariete.* 8 *Tum dixit mihi ; O fili hominis, fode in pariete : cúmque fodiſſem, ecce januam quandam.* 9 *Rurſus dixit mihi ; Ingredere, & vide iniquitates peſſimas quas iſti committunt hîc hodiè.* 10 *Quare ingreſſus vidi omnigenas ſpecies inſectorum & jumentorum, atque abominationum vanarum ; & vidi omnia ſimulacra domûs Iſraelis depicta ſuper eum circumquaque :* 11 *Et ſeptuaginta viros de ſenioribus domûs Iſraelis, & Jezoniam filium Saphanis inter eos ſtantem ante faciem ipſorum, & unumquenque thuribulum manu ſuâ tenentem, fumumque thuris aſcendentem.* 12 *Dixitque mihi ; O fili hominis, vidéſne quid iſtic faciant ſeniores domûs Iſraelis, quiſque in cubili ſuo ſecreto ? dicunt enim, Dereliquit Dominus, neq; videt Dominus terram.* 13 *Præterea dixit mihi ; Adhuc viſurus es majores iniquitates quas iſti committunt :* 14 *Tum introduxit me in veſtibulum januæ domûs Domini, ſpectantis Aquilonem verſùs ; & ecce ibi mulieres ſedentes lamentabantur Tamuzum.* 15 *Tum dixit mihi ; O fili hominis, vidiſtíne ? Haud parvum crimen eſt domui Judæ perpetrare iniquitates quas hi iſtic perpetrant : at adhuc viſurus es facinora iſtis atrociora.*

ostio ecce & ,interius Domini domus atrium ad me adduxit Et
16 ויבא אתי אל־חצר בית־יהוה הפנימית והנה פתח
quinque & viginti circiter altare inter &,vestibulū inter Domini templi
היכל יהוה בין האולם ובין המזבח כעשרים וחמשה
,orientē ad eorū facies &,Domini templum ad eorum posteriora : viri
איש אחריהם אל־היכל יהוה ופניהם קדמה
vidisti Nonne :me ad dixit Et .solis ortum ad se incurvantes ipsi &
17 והמה משתחויתם קדמה לשמש: ויאמר אלי הראית
abominationes faciendo à Jehudah domui est leve Nunquid?hominis fili
בן־אדם הנקל לבית יהודה מעשות את־התועבות
sunt cōversi &,iniquitate terram repleverunt quia : hic fecerunt quas
אשר עשו־פה כי־מלאו את־הארץ חמס וישבו
etiā Et ? suū nasum ad ramum mittentes ipsi ecce &,me irritandū ad
18 להכעיסני והנם שלחים את־הזמורה אל־אפם: וגם־
:miserebor nec ,meus oculus parcet non : excandescentia in faciam ego
אני אעשה בחמה לא־תחוס עיני ולא אחמול
.eos exaudiam non & ,magna voce meis auribus in clamabunt &
וקראו באזני קול גדול ולא אשמע אותם:

CAP. IX. ט

Appropinquaverunt:dicendo ,magna voce meis auribus in clamavit Et
1 ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו
ecce Et .sua manu in suæ perditionis instrumentū vir & :civitatis visitationes
2 פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו: והנה
respiciens quæ ,superioris portæ via de venientes viri sex
ששה־אנשים באים מדרך־שער העליון אשר מפנה
corā medio in unus vir &,sua manu in suæ dissipationis vas vir &,aquilonē ad
צפונה ואיש כלי מפצו בידו ואיש־אחד בתוכם
juxta steterūt &,sunt ingressi&:ej' renib' in scribæ tabella &,lineis vestitus
לבוש בדים וקסת הספר במתניו ויבאו ויעמדו אצל
desuper elevata est Israel Dei gloria Et .æreum altare
3 מזבח הנחשת: וכבוד אלהי ישראל נעלה מעל
virum ad vocavit & : domus limen ad,eum super erat quem , Cherub
הכרוב אשר היה עליו אל מפתן הבית ויקרא אל־האיש
Dominus dixit Et.suis lumbis in scribæ tabella qui , lineis indutum
4 הלבש הבדים אשר קסת הספר במתניו: ויאמר יהוה
Tau signabis & ,Jerusalaim mediū per,civitatis medium per Transi :eū ad
אלו עבר בתוך העיר בתוך ירושלם והתוית תו
cunctis super vociferantium & , suspirantium virorum frontes super
על־מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל־
:meis aurib' in dixit illis Et .ej' medio in factis abominationib'
5 התועבות הנעשות בתוכה: ולאלה אמר באזני
,vester oculus parcat non : percutite & ,eum post civitatem per Transite
עברו בעיר אחריו והכו על־תחוס עיניכם
,mulieres & ,parvulum & ,virginem & ,electum ,Senem .misereamini nec
6 ואל־תחמלו: זקן בחור ובתולה וטף ונשים
,Tau eum super quem ,virum omnem ad sed : perditionem ad occidetis
תהרגו למשחית ועל־כל־איש אשר־עליו התו
viris in inceperunt Et .incipietis meo sanctuario à & , accedatis ne
אל־תגשו וממקדשי תחלו ויחלו באנשים
Contaminate : eos ad dixit Et .domus facies ad qui , senioribus
7 הזקנים אשר לפני הבית: ויאמר אליהם טמאו
,sunt egressi Et.Egredimini.vulneratis atria implete & ,domum
את־הבית ומלאו את־החצרות חללים צאו ויצאו
remansi & ,eos percutere juxta ,fuit Et .civitatem per percusserunt &
8 והכו בעיר: ויהי כהכותם ונאשאר
.Deus Domine Ahah :dixique,clamavi &,meas facies super rui & , ego
אני ואפלה על־פני ואזעק ואמר אהה אדני יהוה
te effundendo in ,Israel residuum omne tu corrumpens Nunquid
המשחית אתה את כל־שארית ישראל בשפכך את־
? Jerusalaim super tuum furorem
חמתך על־ירושלם:

Versio VULG. LAT.

16 Et introduxit me in atrium dom' Domini interius: & ecce in ostio templi Domini inter vestibulum & altare, quasi vigintiquinque viri, dorsa habentes contra templum Domini, & facies ad Orientem : & adorabant ad ortum 17 Solis, Et dixit ad me; Certè vidisti, fili hominis : numquid leve est hoc domui Juda, ut facerent abominationes istas, quas fecerunt hîc : quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me ? & ecce applicant 18 ramum ad nares suas. Ergò & ego faciam in furore : non parcet ocul' meus, nec miserebor: & cùm clamaverint ad aures meas voce magnâ, non exaudiam eos.

CAP. IX.

1 ET clamavit in auribus meis voce magnâ, dicens; Appropinquaverunt visitationes urbis, & unusquisque vas interfectionis 2 habet in manu sua. Et ecce sex viri veniebant de via portæ superioris, quæ respicit ad Aquilonem : & uniuscujusque vas interitûs in manu ejus : vir quoque unus in medio eorum vestitus erat lineis, & atramentarium scriptoris ad renes ejus : & ingressi sunt, & steterunt juxta al-3 tare æreum : Et gloria Domini Israel assumpta est de Cherub, quæ erat super eum ad limen domûs : & vocavit virum, qui indutus erat lineis, & atramentarium scriptoris habebat in lum-4 bis suis. Et dixit Dominus ad eum; Transi per mediam civitatem in medio Jerusalem : & signa Thau super frontes virorū gementium, & dolentium super cunctis abominationibus, quæ 5 fiunt in medio ej'. Et illis dixit, audiente me; Transite per civitatem sequentes eum, & percutite : non parcat oculus vester, 6 neque misereamini. Senem, adolescentulum, & virginem, parvulum, & mulieres, interficite usque ad internecionem: omnem autē, super quem videritis Thau, ne occidatis, et à Sanctuario meo incipite. Cœperunt ergò à viris senioribus, qui erant ante faciem 7 domûs. Et dixit ad eos; Contaminate domum, & implete atria interfectis : egredimini. Et egressi sunt, & percutiebant eos 8 qui erant in civitate. Et cæde completâ, remansi ego : ruique super faciem meam, & clamans aio ; Heu, heu, heu, Domine Deus : ergóne disperdes omnes reliquias Israel, effundens furorem tuum super Jerusalem ?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου τὴν ἐσωτέραν, καὶ (ω) ἐπὶ τῶν προθύρων (˜) τοῦ ναοῦ κυρίου ἀναμέσον τῶν αἰλὰμ, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς (α) εἴκοσι ἄνδρες τὰ ὀπίσθια αὐτῶν (β) πρὸς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀπέναντι, 17 καὶ οὗτοι (γ) προσκυνοῦσι τῷ ἡλίῳ. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου. μὴ μικρὰ τῷ οἴκῳ (δ) Ἰούδα τοῦ ποιεῖν τὰς ἀνομίας ἃς πεποιήκασιν ὧδε; διότι ἔπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας· (ε) καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς 18 μυκτηρίζοντες. Καὶ ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς μετὰ θυμοῦ· οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου, οὐδὲ μὴ (ζ) ἐλεήσω.

MS. A. (ω) ἰδοὺ ἐπὶ (˜) ναοῦ (α) εἴκοσι καὶ πέντε ἄνδρες (β) δεδωκότες πρὸς (γ) προσεκύνουν κατ' ἀνατολὰς τῷ ἡλίῳ. (δ) Ἰσραὴλ (ε) καὶ ἐπέστρεψαν παροργίσαι με, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσιν τὸ κλῆμα ὡς (ζ) ἐλεήσω. καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὠσίν μου, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν.

Et introduxit me in atrium domûs Domini interius : & super vestibula templi Domini (p) inter Ælam, & altare, quasi (q) viginti viri posteriora sua ad templum Domini, & facies suas (r) contrá : & hi adorant Solem. 17 *Et dixit ad me; Vidisti, fili hominis. Nunquid parva domui Juda, ut facerent iniquitates, quas fecerunt hîc; quia repleverunt terram iniquitate? (s) Et ecce ipsi quasi subsannantes.* 18 *Et ego faciam eis cum furore. Non parcet oculus meus, nec (t) miserebor.*

ΚΕΦ. Θ'.

1 ΚΑὶ ἀνέκραξεν εἰς τὰ ὦτά μου φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἤγγικεν ἡ ἐκδίκησις τῆς πόλεως. καὶ (α) ἕκαστος εἶχε τὰ σκεύη τῆς (β) 2 ἐξολοθρεύσεως ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ ἓξ ἄνδρες ἤρχοντο ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης τῆς ὑψηλῆς τῆς βλεπούσης πρὸς Βορρᾶν, καὶ ἑκάστου πέλυξ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ εἷς ἀνὴρ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐνδεδυκὼς ποδήρη, καὶ (γ) ζώνη σαπφείρου ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ εἰσήλθοσαν καὶ ἔστησαν (δ) ἐχόμενοι τοῦ θυσιαστηρίου 3 τοῦ χαλκοῦ. Καὶ δόξα (ε) θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἀνέβη ἀπὸ τῶν χερουβὶμ, ἡ οὖσα ἐπ' αὐτῶν, εἰς τὸ αἴθριον τοῦ οἴκου. καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεδυκότα τὸν ποδήρη, ὃς εἶχεν ἐπὶ 4 τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὴν ζώνην, Καὶ (ζ) εἶπε πρὸς αὐτὸν, Δίελθε μέσην (η) Ἱερουσαλὴμ, καὶ δὸς σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν καταστεναζόντων καὶ τῶν κατωδυνωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς 5 γινομέναις ἐν μέσῳ (θ) αὐτῶν. Καὶ τούτοις εἶπεν ἀκούοντός μου, Πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν, καὶ κόπτετε, καὶ μὴ (ι) φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, καὶ μὴ ἐλεήσητε. 6 Πρεσβύτερον καὶ νεανίσκον καὶ παρθένον καὶ νήπια καὶ γυναῖκας ἀποκτείνατε εἰς ἐξάλειψιν· ἐπὶ δὲ πάντας ἐφ' οὓς ἐστι τὸ σημεῖον, μὴ ἐγγίσητε· (κ) ἀπὸ τῶν ἁγίων μου ἄρξασθε. καὶ ἤρξαντο (λ) ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πρεσβυτέρων οἳ ἦσαν ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ. 7 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μιάνατε τὸν οἶκον, καὶ (μ) πλήσατε τὰς ὁδοὺς νεκρῶν ἐκπορευόμενοι, καὶ κόπτετε. 8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κόπτειν αὐτοὺς, καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα, καὶ εἶπα, (ν) Οἴμοι κύριε, ἐξαλείφεις σὺ τοὺς καταλοίπους τοῦ Ἰσραὴλ, ἐν τῷ (ξ) ἐκχέαι σε τὸν θυμόν σου ἐπὶ Ἱερουσαλήμ;

MS. A. (α) αὐτὸς (β) ἐξολεθρεύσεως (γ) ζώνην (δ) ἐχόμενα τοῦ (ε) θεοῦ Ἰσραὴλ ἀνέβη ἐπὶ τῶν χερουβείν, (ζ) εἶπεν κύριος πρὸς (η) τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ δὸς τὸ σημεῖον (θ) αὐτῆς. (ι) φείσησθε (κ) καὶ ἀπὸ (λ) ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων (μ) πληρώσατε (ν) Οἴμμοι ἀδωναῒ κύριε, (ξ) ἐκχέαι τὸν

CAP. IX.

1 *ET clamavit in aures meas voce magnâ, dicens; Appropinquavit ultio urbis. Et unusquisque habebat vasa exterminationis in manu sua.* 2 *Et ecce sex viri veniebant de via portæ excelsæ, quæ respicit ad Aquilonem : & uniuscujusque (a) securis in manu ejus. Et unus vir in medio eorum indutus (b) podere : & (c) zona sapphiri super lumbum ejus : ingressique sunt, & steterunt juxta altare æneum.* 3 *Et gloria Dei Israel ascendit de (d) Cherubim, quæ erat super ipsa, in (e) sub dio domûs. Et vocavit virum indutum podere, qui habebat super lumbum suum zonam,* 4 *Et dixit ad eum; Transi (f) mediam Hierusalem : & da (g) signum super frontes virorum gementium, & dolentium super cunctis iniquitatibus, quæ fiunt in medio ipsorum.* 5 *Et illis dixit audiente me; Ite post eum in civitatem, & percutite : & non parcite oculis vestris, & non misereamini :* 6 *Senem, & adolescentem, & virginem, & parvulos, & mulieres interficite ad internecionem : Super omnes autem, super quos est signum, ne appropinquetis. A (h) sanctis meis incipite. Et cœperunt à viris senioribus, qui erant intùs in domo.* 7 *Et dixit ad eos; Contaminate domum : & implete (i) vias interfectis exeuntes, & percutite.* 8 *Et factum est, dum ipsi (k) percuterent; & cado in faciem meam; & exclamavi, & dixi; Heu mihi, Domine, deles tu residuos Israel, in effundendo te furorem tuum super Hierusalem?*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ואעיל יתי לדרת בית מקדשא דיי גויתא והא תרע היכלא דיי בין אולמא ובין מדבחא
כעשרין וחמשא גברא אחוריהון להיכלא דיי ואפיהון למדנחא והא אנון מתחבלין
סגדין למדנחא לשמשא: ואמר לי הא חזיתא בר אדם הזעיר לבית יהודה מלמעבד 17
ית תועבתא דעבדו כא ארי מלו ית ארעא חטופין ותבו לארגזא קדמי והא אנון מיתן
בהתא לאפיהון: ואף אנא אעביד ברגז לא יחוס מימרי ולא ארחם ויצלון קדמי בקל 18
רב ולא אקבל צלותהון:

ט

1 ואכלי ואנא שמע קל רב למימר אתקרבו דממנן על קרתא וגבר מן חבולי בידיה:
2 והא שתא גברין אתן מאורח תרעא עלאה דפתיח לצפונא וגבר מן בדוריה בידיה
וגברא חד ביניהון לביש לבושין ופנקס ספרא בחרציה ועלו וקמו בסטר מדבחא
3 דנחשא: ויקר אלהא דישראל אסתלק בכרובא דהוה שרי עלוהי בית קדש קודשיא
ושרא מעל לקבל סקופת ביתא וקרא לגברא דלביש לבושיא דפנקס ספרא בחרציה:
4 ואמר יי לידה עבר בגו קרתא בגו ירושלם ותרשום תוא על בית עיני גבריא דמתאנחין
5 ודמאנקין על כל תועבתא דאתעבידא בגוה: ולאלין אמר ואנא שמע עברו בקרתא
6 בתרוהי וקטולו לא תחוס עיניכון ולא תרחמון: סב עולים ובתולה וטפלא ונשיא
תקטלון לחבלא ועל כל גברא דעלוהי רושם תוא לא תקרבון ומבית מקדשי תשרון
7 ושריאו בגבריא סביא דקדם ביתא: ואמר להון סאיבו ית ביתא ומלו ית דרתא קטילין
8 פוקו ונפקו וקטלו בקרתא: והוה כקטלותהון ואשתארית אנא ואשתטחית על אפי
וצוחית ואמרית קבל בעותי יי אלהים המחבל את ית כל שארא דישראל במשפכך ית
חימתך על ירושלם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et introduxit me in atrium domus sanctuarii Dñi interius : & ecce in ostio templi Domini inter vestibulum & altare quasi viginti & quinque viri, quorum posteriora erant ad templum Domini, & facies eorum ad Orientem, et ecce ipsi corrumpebant se adorantes ad Ortum Solis. 17 Et dixit ad me: Nonne vides fili hominis ? nunquid parum est domui Juda facere abominationes quas fecerunt hîc? quia impleverunt terram rapinis, & reversi sunt ut irritarent me, & ecce ipsi adducunt confusionem ad faciem suam. 18 Ego quoque faciam in furore, & non parcet Verbum meum, nec miserebor: & orabunt coram me voce magna, & non suscipiam orationem eorum.

CAP. IX.

1 ET clamavit, audiente me, voce magna dicens: Appropinquaverunt qui constituti sunt super civitatem, & unusquisque vas dissipationis habebat in manu sua. 2 Et ecce sex viri veniebant de via portæ superioris quæ patet ad Aquilonem, & unusquisque vas dispersionis in manu sua: & vir unus erat inter eos indutus vestimentis, & atramentarium scriptoris erat ad lumbos ejus: & ingressi sunt, & steterunt in latere altaris æris. 3 Et gloria Dei Israel recedebat in Cherub super quo residebat in domo sancti sanctorum : & resedit superiùs contra limen domus: & vocavit virum qui indutus erat vestibus, in cujus lumbis erat atramentarium scribæ. 4 Et dixit Dominus ad eum: Transi per medium civitatis per medium Jerusalem, & signa *signum* super frontes virorum gementium, & dolentium, super omnes abominationes quæ factæ sunt in medio ejus. 5 Illis autem dixit audiente me; Transite per civitatem post eum, & occidite : non parcat oculus vester, nec misereamini. 6 Senem, adolescentem, & virginem, & parvulos, & mulieres ad internecionem occidite: & ad omnem virum, super quem fuerit impressio *signi*, ne accedatis, & de domo sanctuarii mei incipite. 7 Et cœperunt à viris senioribus qui erant ante domum. Et dixit eis : Contaminate domum, & implete atria occisis : egredimini: & egressi sunt & occiderunt in civitate. 8 Et factum est cùm occidissent eos, & relictus sum ego, & cecidi pronus super faciem meam, & clamavi & dixi : Suscipe deprecationem meam Domine Deus : nunquid disperdes tu oēs reliquias Israel cùm effuderis furorem tuum sup Jerusalem?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܐܥܠܢܝ ܠܕܪܬܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ܓܘܝܬܐ. ܘܚܙܝܬ ܒܬܪܥܗ ܕܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ ܒܝܬ
ܡܣܩܬܐ ܠܡܕܒܚܐ. * ܐܝܟ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܓܒܪܝܢ ܩܝܡܝܢ. ܘܚܨܝܗܘܢ ܠܘܩܒܠ
ܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܦܝܗܘܢ ܠܡܕܢܚܐ. ܘܡܫܟܡܝܢ ܘܣܓܕܝܢ ܠܫܡܫܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܚܙܝܬ 17
ܒܪ ܐܢܫܐ. ܕܠܡܐ ܩܠܝܠܐ ܗܝ ܠܝܗܘܕܝܐ ܛܢܦܘܬܐ ܗܕܐ ܕܥܒܕܝܢ ܗܪܟܐ.
ܕܡܠܘ ܐܪܥܐ ܥܘܠܐ ܘܗܦܟܘ ܠܡܪܓܙܘܬܢܝ. * ܘܗܢܘܢ ܡܫܩܠܝܢ ܢܚܝܪܝܗܘܢ. ܐܦ 18
ܐܢܐ ܐܥܒܕ ܒܚܡܬܐ. ܘܠܐ ܬܚܘܣ ܥܝܢܝ ܘܠܐ ܐܪܚܡ. ܘܢܩܥܘܢ ܒܐܕܢܝ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܠܐ ܐܫܡܥ
ܐܢܘܢ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܛ * * ܘܩܪܐ ܒܐܕܢܝ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. 1
ܩܪܒܘ ܦܘܪܥܢܗ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܢܫ ܡܐܢܐ ܕܦܘܪܥܢܗ ܒܐܝܕܗ. * ܘܚܙܝܬ ܫܬܐ 2
ܓܒܪܝܢ ܕܐܬܝܢ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ܥܠܝܐ ܕܚܐܪ ܠܓܪܒܝܐ. ܘܐܢܫ ܡܐܢܐ ܕܦܘܪܥܢܗ ܒܐܝܕܗ.
ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܒܝܢܬܗܘܢ ܠܒܝܫ ܒܘܨܐ. ܘܐܣܝܪ ܐܦܘܙܐ ܥܠ ܚܨܘܗܝ. ܘܥܠܘ ܘܩܡܘ ܠܘܬ
ܓܢܒ ܡܕܒܚܐ ܕܢܚܫܐ. * ܘܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܣܠܩ ܡܢ ܟܪܘܒܐ ܕܗܘܐ 3
ܥܠ ܙܘܝܬܗ ܕܒܝܬܐ. ܘܩܪܐ ܠܓܒܪܐ ܕܠܒܝܫ ܒܘܨܐ. ܘܐܣܝܪ ܐܦܘܙܐ ܥܠ ܚܨܘܗܝ.
* ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܥܒܪ ܒܡܕܝܢܬܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܪܫܘܡ ܪܘܫܡܐ ܥܠ 4
ܒܝܬ ܥܝܢܝܗܘܢ ܕܓܒܪܐ ܕܡܬܬܢܚܝܢ ܘܡܬܟܪܝܢ. ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܛܢܦܘܬܐ ܘܥܘܠܐ
ܕܡܬܥܒܕܝܢ ܒܓܘܗ. * ܘܠܗܢܘܢ ܐܡܪ ܩܕܡܝ. ܥܒܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܒܬܪܗ 5
ܡܕܝܢܬܐ ܒܬܪܝ. ܘܩܛܘܠܘ. ܘܠܐ ܬܚܘܣ ܥܝܢܝܟܘܢ ܘܠܐ ܬܪܚܡܘܢ. * ܘܣܒܐ ܘܥܠܝܡܐ 6
ܘܒܬܘܠܬܐ ܘܛܠܝܐ ܘܢܫܐ ܩܛܘܠܘ ܠܚܒܠܐ. ܘܠܟܠ ܕܐܝܬ ܥܠܘܗܝ ܪܘܫܡܐ.
ܠܐ ܬܬܩܪܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܩܕܫܝ ܫܪܘ. ܘܫܪܝܘ ܡܢ ܓܒܪܐ ܣܒܐ ܕܗܘܘ ܩܕܡ ܒܝܬܐ.
* ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܛܢܦܘ ܒܝܬܐ ܘܡܠܘ ܕܪܬܐ ܩܛܝܠܐ. ܦܘܩܘ ܩܛܘܠܘ ܒܡܕܝܢܬܐ. 7
* ܘܟܕ ܩܛܠܘ ܐܢܘܢ. ܐܫܬܚܪܬ ܐܢܐ ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝ. ܘܩܥܝܬ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪܬ. ܐܘܗ 8
ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܡܫܬܠܡ ܐܢܬ ܠܟܠܗ ܫܪܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܒܡܐ ܕܐܫܕܬ ܚܡܬܟ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ.

16 Et cùm introduxisset me in atrium domûs Domini interius, vidi in ostio templi Domini inter gradus & altare, circiter viginti quinque viros stantes; qui dorsis contra templum Domini, faciebus autem ad Orientem *versis*, summo manè solem adorabant. 17 Et dixit mihi; Vidésne fili hominis? num levis est apud Judæos abominatio ista quam hîc perpetrant? impleverunt enim terram scelere, seséque converterunt ad irritandum me. 18 Ipsi quidem naribus anhelant, ego quoque iracundè agam, & non parcet oculus meus, neque miserebor; clamabunt in auribus meis elatâ voce, & non exaudiam eos.

CAP. IX.

1 DEinde clamavit audiente me altâ voce, dixítque; Adeste ultores urbis, quisque instrumenta ultionis suæ manu *tenens*. 2 Tum vidi sex viros venientes de via portæ superioris quæ spectat Aquilonem, quemque instrumenta ultionis suæ manu *portantem*; inter quos vir unus erat indutus bysso, zonâ sapphirinâ lumbos præcinctus: hi venientes steterunt ad latus altaris ænei. 3 Gloria autem Dei Israelis ascendens è Cherubino qui stabat super angulo domûs, vocavit illum virum qui bysso indutus erat, & zonâ sapphirinâ lumbos præcinctus : 4 Et dixit ad eum Dominus; Transi per urbem, per Jerosolymam, & imprime notam super frontes virorum qui suspirant & excruciantur ob tot abominationes & flagitia quæ perpetrantur in ea. 5 Illis ergò qui secum erant, dixit me præsente; Transite per urbem post me, & interficite : ne clementiâ moveantur oculi vestri, neque misereamini: 6 Senes & juvenes, ac virgines, pueros fœminásque ad internecionem trucidate: at ullum qui notam super se habuerit, ne tangitote: à sanctuario meo incipite. Cùm itaque cœpissét à viris illis seniorib' qui stabant ante domū, 7 Dixit ad eos, Prophanate domum, & atria confossis implete : egredimini, trucidate in urbe. 8 Et cùm trucidâssent illos, & superstes ego mansissē : procidi in faciē meam, & elatâ voce exclamans, dixi; Ah domino: ū Dñe, an extincturus es omnes qui reliqui manserunt ex Israele, & effusurus furorē tuū super Jerusalē?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * وادخلني الى دار بيت الرب الداخلة * واذا على مداخل هيكل الرب * بين الهيكل وبين
المذبح * نحو من خمسة وعشرين رجلا * اعطوا ظهورهم لهيكل الرب ووجوههم قبالته * وهم
17 يسجدون نحو المشارق للشمس * وقال لي * رايت يا ابن الناس * ليس صغير لبيت اسرائيل ان
18 يصنعوا الاثام التي صنعوها هاهنا * من اجل انهم ملوا الارض اثما * ورجعوا ليغضبوني * وها هم
يمدون الغصن مثل مستهزئين * وانا ساصنع لهم بغضبي * ولا تشفق عيني ولا ارحم * ويدعون
في اذني ولا استجيب لهم *

* الفصل التاسع *

1 * وصرخ في اذني بصوت عظيم قائلا * اقترب انتقام المدينة * وهو كان بيده اواني الاستيصال *
2 * واذا ستة رجال اقبلوا من طريق الباب المرتفع الناظر الى الجربياء * وقدوم كل واحد بيده *
ورجل واحد في وسطهم لابس مدرعة * ومنطقة من فيروزج على حقوه * ودخلوا ووقفوا الى
3 جانب المذبح النحاس * ومجد اله اسرائيل صعد على الشاروبيم الذي كان عليها في مقدمة
4 الباب * ودعا الرجل اللابس المدرعة * الذي كان على حقوه المنطقة * وقال له الرب * جز في
وسط اورشليم * واعط علامة على جباه الرجال الذين يتنهدون ويتوجعون على جميع الاثام
5 الصايرة في وسطها * وقال لهولاء اذ انا اسمع * اذهبوا خلفي الى المدينة * واقطعوا ولا تشفق
6 عيونكم * ولا ترحموا شيخا ولا شابا ولا عذرى * والاطفال والنسوان اقتلوهم للهلاك * انظروا
جميع الذين عليهم هذه السمة لا تقربوهم * وابتدوا من اقداسي * فابتدوا من المشايخ
7 الذين كانوا داخلا في البيت * وقال لهم * نجسوا البيت * واملاوا الطريق امواتا * واخرجوا
8 واقطعوا * وكان فيما هم يقطعون * سقطت على وجهي وصرخت وقلت * الويل لي يا ادوناي
الرب * تهلك انت بقايا اسرائيل عند ما تفيض غضبك على اورشليم *

16 *Introduxitque me in atrium domûs Domini intimum, & ecce super vestibulum templi Domini inter templum & altare, quasi vigintiquinque viri terga dederant templo Domini, & faciebus contra illud versis solem adorabant versùs Orientem.* 17 *Et dixit mihi; Vidistine fili hominum? nequaquam leve flagitium est domui Israelis perpetrare iniquitates quas hîc perpetrant: nam repleverunt terram iniquitate, & aversi sunt ut me ad iram provocarent.* 18 *Et ecce ipsi ramum extendunt ut irrisores. At ego agam cum eis in furore meo, & non parcet oculus meus, neque miserebor: clamabunt in auribus meis, & non exaudiam eos.*

CAP. IX.

1 *ET clamavit in auribus meis voce magnâ, dicens; Appropinquavit ultio urbis: is autem habebat manu suâ instrumenta excidii.* 2 *Et ecce sex viri venerunt de via portæ supremæ spectantis Aquilonem, asciam quisq; manu suâ tenens: & hos inter vir unus erat indutus tunicâ laneâ, & balteo sapphirino præcinctus lumbū: hi ingredientes, steterunt ad latus altaris ænei.* 3 *Et gloria Dei Israelis ascendit super Cherubinos super quos erat in limine portæ; vocatoque viro illo tunicâ laneâ induto, qui lumbum præcinctus erat balteo,* 4 *Dixit ei Dominus; Transi per mediam Jerosolymam, signumque ponito super frontes virorum illorum qui suspirant & dolent propter omnes iniquitates quæ fiunt in medio ipsius.* 5 *Deinde dixit illis, me audiente; Ite post me in urbem, & excindite; ne parcatis in oculis vestris,* 6 *Neque misereamini senis, aut juvenis, aut virginis: parvulos & mulieres occidite ad internecionem: (Cavete omnes quibus inerit hæc nota, ne tangatis eos) incipite autem à mihi sacris: Cœperunt ergò ab iis senioribus qui intus erant in domo.* 7 *Et dixit eis, Polluite domum, & implete viam mortuis: exite, & excindite.* 8 *Dum ii excinderent, procidi in faciem meam, & exclamavi, ac dixi; Heu mihi O Adonai Domine, deleres tu residuos Israelis effundendo furorem tuum super Jerusalem?*

vehementer in magna Jehudah & Israel domus Iniquitas :me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה גָּדוֹל בִּמְאֹד 9
Nam .perverso est plena civitas & ,sanguinibus terra est repleta & ,valde
מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ דָּמִים וְהָעִיר מָלְאָה מֻטֶּה כִּי
.videns Dominus non & ,terram Dominus Dereliquit : dixerunt
אָמְרוּ עָזַב יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין יְהוָה רֹאֶה׃
eorũ Viam .miserebor neque ,meus oculus parcet Non .ego etiam Et
וְגַם־אֲנִי לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמֹל דַּרְכָּם 10
tabellam qui ,lineis indutus vir ecce Et .dedi eorũ caput in
בְּרֹאשָׁם נָתָתִּי׃ וְהִנֵּה הָאִישׁ לְבֻשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר הַקֶּסֶת 11
.mihi præcepisti quæ juxta Feci : dicendo verbum reddens ,suis lumbis in
בְּמָתְנָיו מֵשִׁיב דָּבָר לֵאמֹר עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃

CAP. X. י

Cherubim caput super quæ ,expansionem ad ecce & ,vidi Et
וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אֶל־הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הַכְּרֻבִים 1
.eos super apparuit ,solii similitudinis aspect⁹ veluti sapphiri lapis tãquã
כְּאֶבֶן סַפִּיר כְּמַרְאֵה דְּמוּת כִּסֵּא נִרְאָה עֲלֵיהֶם׃
inter ad Ingredere :dixit & ,lineis indutum virum ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ לְבֻשׁ הַבַּדִּים וַיֹּאמֶר בֹּא אֶל־בֵּינוֹת 2
inter de ignis prunis tuas volas imple & ,Cherub subter ad rotam
לַגַּלְגַּל אֶל־תַּחַת לַכְּרוּב וּמַלֵּא חָפְנֶיךָ גַחֲלֵי־אֵשׁ מִבֵּינוֹת
.meos oculos ad est ingressus & : civitatem super sparge & ,Cherubim
לַכְּרֻבִים וּזְרֹק עַל־הָעִיר וַיָּבֹא לְעֵינָי׃
nubes & ,virum illum intrando in ,domus dextera à stantes Cherubim Et
וְהַכְּרֻבִים עֹמְדִים מִימִין לַבַּיִת בְּבֹאוֹ הָאִישׁ וְהֶעָנָן 3
desuper Domini gloria se extulit Et .interius atrium implevit
מָלֵא אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ וַיָּרָם כְּבוֹד־יְהוָה מֵעַל 4
atrium & ,nube domus est repleta &;domus limen ad Cherub
הַכְּרוּב עַל מִפְתַּן הַבָּיִת וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת־הֶעָנָן וְהֶחָצֵר
Cherubim alarum vox Et .Domini gloriæ splendore est repletum
מָלְאָה אֶת־נֹגַהּ כְּבוֹד יְהוָה׃ וְקוֹל כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים 5
.ipso loquendo in Sadai Dei vox tanquã ,exterius atrium ad usque est audita
נִשְׁמַע עַד־הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה כְּקוֹל אֵל־שַׁדַּי בְּדַבְּרוֹ׃
ignem Tolle : dicendo ,lineis induto viro ipso præcipiendo in ,fuit Et
וַיְהִי בְּצַוֹּתוֹ אֶת־הָאִישׁ לְבֻשׁ־הַבַּדִּים לֵאמֹר קַח אֵשׁ 6
juxta stetit &,est ingressus & : Cherubim inter de rotam inter de
מִבֵּינוֹת לַגַּלְגַּל מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד אֵצֶל
ignem ad ,Cherubim inter de suã manum Cherub misit Et .rotam
הָאוֹפָן׃ וַיִּשְׁלַח הַכְּרוּב אֶת־יָדוֹ מִבֵּינוֹת לַכְּרוּבִים אֶל־הָאֵשׁ 7
;lineis induti volis in dedit & ,tulit & ,Cherubim inter qui
אֲשֶׁר בֵּינוֹת הַכְּרֻבִים וַיִּשָּׂא וַיִּתֵּן אֶל־חָפְנֵי לְבֻשׁ הַבַּדִּים
hominis manus exemplar Cherubim in apparuit Et .est egressus &,accepit &
וַיִּקַּח וַיֵּצֵא׃ וַיֵּרָא לַכְּרֻבִים תַּבְנִית יַד־אָדָם 8
juxta rotæ quatuor ecce & ,vidi Et .eorum alas subtus
תַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃ וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים אֵצֶל 9
juxta una rota & ,unum Cherub juxta una Rota .Cherubim
הַכְּרֻבִים אוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד וְאוֹפַן אֶחָד אֵצֶל
.Tarsis lapidis color tanquam rotarum aspectus & : unum Cherub
הַכְּרוּב אֶחָד וּמַרְאֵה הָאוֹפַנִּים כְּעֵין אֶבֶן תַּרְשִׁישׁ׃
rota fuisset si ac ;ipsis quatuor una similitudo earũ aspectus Et
וּמַרְאֵיהֶם דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן 10
,ambulabãt suis quadraturis quatuor in eas eundo In .rotæ medio in
בְּתוֹךְ הָאוֹפָן׃ בְּלֶכְתָּם אֶל־אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם יֵלֵכוּ 11
caput se vertebat quem locum sed ,ipsis eundo in circuibant non
לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּם כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִפְנֶה הָרֹאשׁ
.eas eundo in ,circuibant nec ,ibant illud post
אַחֲרָיו יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּם׃

Verſio VULG. LAT.

9 Et dixit ad me; Iniquitas domûs Iſrael & Juda, magna eſt nimis valdè, & repleta eſt terra ſanguinibus, & civitas repleta eſt averſione: dixerunt enim; Dereliquit Dominus terram, & Dominus 10 non videt. Igitur & meus non parcet oculus, neque miſerebor: viam eorum ſuper caput eorum 11 reddam. Et ecce vir, qui erat indutus lineis, qui habebat atramentarium in dorſo ſuo, reſpondit verbum, dicens; Feci ſicut præcepiſti mihi.

CAP. X.

1 ET vidi, et ecce in firmamento, quod erat ſuper caput Cherubim, quaſi lapis ſapphirus, quaſi ſpecies ſimilitudinis ſolii, apparuit 2 ſuper ea. Et dixit ad virum, qui indutus erat lineis, & ait; Ingredere in medio rotarum, quæ ſunt ſubt⁹ Cherubim, & imple manum tuam prunis ignis, quæ ſunt inter Cherubim, & effunde ſuper civitatem: Ingreſſúſque eſt in con- 3 ſpectu meo: Cherubim autem ſtabant à dextris domûs cùm ingrederetur vir, & nubes imple- 4 vit atrium interius. Et elevata eſt gloria Domini deſup Cherub ad limen domûs: & repleta eſt domus nube, & atrium repletum 5 eſt ſplendore gloriæ Domini. Et ſonitus alarum Cherubim audiebatur uſque ad atrium exterius, quaſi vox Dei omnipotentis lo- 6 quentis. Cúmque præcepiſſet viro, qui indutus erat lineis, dicens; Sume ignem de medio rotarum, quæ ſunt inter Cherubim: ingreſſus ille ſtetit juxta rotam. 7 Et extendit Cherub manum de medio Cherubim, ad ignem, qui erat inter Cherubim: & ſumpſit, & dedit in manus ejus, qui indutus erat lineis: qui accipiens e- 8 greſſus eſt. Et apparuit in Cherubim ſimilitudo manûs hominis 9 ſubtus pennas eorum. Et vidi, & ecce quatuor rotæ juxta Cherubim: rota una juxta Cherub unum, & rota alia juxta Cherub unum: ſpecies autem rotarum erat 10 quaſi viſio lapidis chryſolithi. Et aſpectus earum ſimilitudo una quatuor: quaſi ſit rota in medio 11 rotæ. Cúmque ambularent, in quatuor partes gradiebantur: & non revertebantur ambulantes; ſed ad locum, ad quem ire declinabat quæ prima erat, ſequebantur & cæteræ, nec convertebantur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 Καὶ εἶπε πρός με, Ἀδικία τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα μεμεγάλυνται σφόδρα σφόδρα, ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ λαῶν πολλῶν, καὶ ἡ πόλις ἐπλήσθη ἀδικίας καὶ ἀκαθαρσίας, ὅτι εἶπαν, (ο) Ἐγκαταλέλοιπε κύριος τὴν (π) 10 γῆν, οὐκ ἐφορᾷ ὁ κύριος. Καὶ οὐ φείσεταί μου ὁ ὀφθαλμὸς, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω, τὰς ὁδοὺς 11 αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ ἐνδεδυκὼς τὸν ποδήρη, καὶ (ρ) ἐζωσμένος τῇ ζώνῃ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἀπεκρίνατο (σ) λέγων, Πεποίηκα καθὼς ἐνετείλω μοι.

Et dixit ad me; Iniquitas domûs Iſrael & Juda magnificata eſt valdè valdè: quia repleta eſt terra (l) populis multis: & civitas repleta eſt iniquitate, & immunditiâ: quia dixerunt; Dereliquit Dominus terram: non inſpicit Dominus. Et non parcet 10 oculus meus, neque miſerebor: vias eorum ſuper caput eorum dedi. Et ecce vir, qui indutus 11 erat podere, & accinctus zonâ lumbum ſuum: & reſpondit, dicens; Feci, ſicut mandaſti mihi.

MS. A. (ο) Ἐγκαταλέλοιπεν ὁ κύριος (π) γῆν. καὶ ἐγὼ εἶπα, Ἐγώ εἰμι, Οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου, οὐδὲ μὴ (ρ) περιεζωσμένος (σ) λόγον, λέγων, Πεποίηκα καθὼς

ΚΕΦ. ι΄.

1 ΚΑὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἐπάνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν χερουβὶμ, ὡς λίθος σαπφείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' (α) αὐτῶν. 2 Καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεδυκότα τὴν στολὴν, Εἴσελθε εἰς τὸ μέσον τῶν τροχῶν, τῶν ὑποκάτω τῶν χερουβὶμ, καὶ πλῆσον τὰς (β) δράκας σου ἀνθράκων πυρὸς ἐκ μέσου τῶν (ι) χερουβὶμ, καὶ διασκόρπισον ἐπὶ τὴν 3 πόλιν. καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιον ἐμοῦ. Καὶ τὰ (κ) χερουβὶμ εἱστήκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἄνδρα, καὶ ἡ νεφέλη ἔ- 4 πλησε τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. Καὶ ἀπῆρεν ἡ δόξα κυρίου ἀπὸ τῶν χερουβὶμ εἰς τὸ αἴθριον τοῦ οἴκου, καὶ ἔπλησε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη· καὶ ἡ αὐλὴ ἐπλήσθη τοῦ φέγγους 5 τῆς δόξης κυρίου. Καὶ φωνὴ τῶν πτερύγων τῶν (λ) χερουβὶμ ἠκούετο ἕως τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας, ὡς φωνὴ θεοῦ Σαδδαῒ λαλοῦν- 6 τος. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐντέλλεσθαι αὐτὸν τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυκότι τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν, λέγων, Λάβε πῦρ ἐκ μέσου τῶν τροχῶν ἐκ μέσου (γ) τῶν χερουβὶμ, καὶ εἰσ- 7 ῆλθε καὶ ἔστη ἐχόμενος τῶν τροχῶν. Καὶ (δ) ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς μέσον τοῦ πυρὸς τοῦ ὄντος (ε) εἰς μέσον τῶν χερουβὶμ, καὶ ἔλαβε, καὶ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐνδεδυκότος τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν, καὶ ἔ- 8 λαβε καὶ ἐξῆλθε. Καὶ (ζ) ἴδον τὰ χερουβὶμ ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκά- 9 τωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν. Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τροχοὶ τέσσαρες εἱστήκεισαν ἐχόμενοι τῶν (μ) χερουβίμ· τροχὸς εἷς ἐχόμενος (η) χερουβ ἑνός. καὶ ἡ ὄψις τῶν τροχῶν, ὡς ὄψις 10 λίθου ἄνθρακος. Καὶ (θ) ὄψις αὐτῶν ὁμοίωμα ἓν τοῖς τέσσαρσιν, ὃν τρόπον ὅ- 11 ταν ᾖ τροχὸς ἐν μέσῳ τροχοῦ. Ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ, εἰς τὰ (ν) τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο, οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά· ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχὴ ἡ μία, ἐπορεύοντο, καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά·

CAP. X.

ET vidi: & ecce ſuper firmamentum, quod ſupra caput ipſorum Cherubim, quaſi lapis ſapphiri ſimilitudo throni ſuper ea. Et 2 dixit ad virum indutum ſtolâ; Ingredere in medio rotarum, quæ ſunt ſubtus Cherubim: & imple pugnos tuos carbonibus ignis de medio Cherubim, & diſperge ſuper civitatem. Ingreſſúſque eſt in conſpectu meo: Et Cheru- 3 bim ſtabant à dextris domûs, cùm ingrederetur vir. Et nubes implevit atrium interius. Et e- 4 levata eſt gloria Domini ab ipſis Cherubim in ſub dio domûs. Et implevit domum nubes: & atrium repletum eſt ſplendore gloriæ Domini. Et vox alarum 5 Cherubim audiebatur uſque ad atriũ exterius, quaſi (a) vox Dei Saddai loquentis. Et factũ eſt in 6 mandando ipſũ viro induto ſtolâ ſanctâ, dicens; Sume ignem de medio rotarum, de medio Cherubim; & intravit, & ſtetit juxta rotas. Et (b) extendit ma- 7 num ſuam in medio ignis, qui erat inter Cherubim: & ſumpſit, & dedit in manus ejus qui indutus erat ſtolâ ſanctâ. Et accepit, & egreſſus eſt. Et vidi 8 ipſa Cherubim ſimilitudinem manûs hominum ſubtus alas eorum. Et vidi: & ecce rotæ 9 quatuor ſtabant juxta Cherubim: rota una juxta Cherub (c) unum. Et aſpectus rotarum, quaſi aſpectus lapidis carbunculi: Et aſpectus earum, 10 ſimilitudo una ipſis quatuor; quemadmodùm cùm fuerit rota in medio rotæ. In eundo 11 ipſa, in quatuor ſuas partes ibant: non revertebantur in eundo ipſa: quoniam in quemcunque locum reſpiciebat principium unum: (d) ibant, & non revertebantur in eundo ipſa.

MS. A. (α) αὐτῶν. (β) χεῖράς σου (ι) χερουβεὶν, (κ) χερουβεὶν (λ) χερουβεὶν (γ) τῶν τροχῶν τῶν χερουβεὶμ, (δ) ἐξέτεινεν ὁ χερουβ τὴν (ε) ἐμ μέσῳ τῶν χερουβεὶν, (ζ) ἰδοὺ τὰ χερουβεὶν (μ) χερουβεὶν (η) τοῦ χερουβ τοῦ ἑνὸς, καὶ τροχὸς εἷς ἐχόμενος τοῦ χερουβ. ἡ ὄψις (θ) ἡ ὄψις (ν) τέσσερα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ואמר לי חובי בית ישראל ויהודה תקיפו בה לחדא ואתמליאת ארעא חיבי קטול 9
וקרתא אתמליאת אסטיות דין ארי אמרו רחיק יי ית יתבי ארעא ולית דאגליא קדם
יי׃ ואף אנא לא אחוס מימרי ולא ארחים פורענות אורחתהון ברישיהון יהבית׃ 10
והא גברא דלביש לבושא דפנקסא בחרציה מתיב פתגמא למימר עבדית כמא 11
דפקדתני׃

י

וחזית והא ברקיעא די על ריש כרוביא כאבן טבא כחיזו דמות כורסיא אתחזי 1
עליהון׃ ואמר לגברא דלביש לבושיא ואמר עול לביני גלגליא לתחות כרובא 2
ומלי חופנך גומרין דאשא מביני כרוביא וזרוק על קרתא ועל ואנא חזי׃ וכרוביא 3
קימין מדרום לביתא במעל גברא וענן אמטתא אתמליאת ית דרתא גויתא׃ ואסתלק 4
יקרא דיי בכרובא דהוה שרי עלוהי ושרא מעיל לקביל סקופת ביתא ואתמליאת
ביתא ית ענן אמטתא ודרתא אתמליאת ית זהור יקרא דיי׃ וקל כנפי כרוביא אשתמע 5
עד דרתא ברייתא כקלא מן קדם שדי במלולא׃ והוה בפקדותיה ית גברא דלביש 6
לבושיא למימר סב אשתא מביני גלגליא מביני כרוביא ועל וקם בסטר גלגלא׃
ואושיט כרובא ית ידיה מביני כרוביא לאשתא די ביני כרוביא ונסיב ויהב לחפני 7 8
דלביש לבושיא ונסיב ונפק׃ ואתחזי לכרוביא דמות יד אנשא תחות גדפיהון׃ וחזית 9
והא ארבעא גלגליא בסטר כרוביא גלגל חד בסטר כרובא חד וגלגל חד בסטר
כרובא חד וחיזו גלגליא כעין אבן טבא׃ וחיזויהון דמות חד לארבעתהון כמא דהוי 10
גלגל בגו גלגל׃ במיזלהון על ארבעת סטריהון אזלין לא מתחזרין במיזלהון ארי 11
לאתרא דמתפני קדמאה בתרוהי אזלין ולא מתחזרין במיזלהון׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit ad me: Peccata domus Iſrael & Juda prævaluerunt in ea valdè, & 9 impleta eſt terra homicidiis, & civitas plena eſt perverſione judicii. Quia dixerunt, Projecit Dominus habitatores terræ, & non eſt hoc revelatum coram Domino. Et ego quoque non miſerebor, nec parcet Verbum meum: ultionem 10 viarum ſuarum in caput eorum dabo. Et ecce vir qui indutus erat veſtimen- 11 tis, in cujus lumbis erat atramentarium, reſpondit verbum dicens: Feci ſicut præcepiſti mihi.

CAP. X.

ET vidi et ecce in firmamento quod erat ſuper caput Cherubim, velut lapis 1 pretioſus, & quaſi ſpecies ſimilitudinis throni apparuit ſuper illa. Et dixit 2 viro qui indutus erat veſtimentis, & ait: Ingredere inter rotas quæ ſunt ſubtus Cherub, & volas tuas imple carbonibus ignis ex medio Cherubim, & ſparge ſuper civitatem: & ingreſſus eſt vidente me. Et Cherubim ſtabant ad Au- 3 ſtralem partem domus cùm ingrederetur vir, & nubes caliginoſa implevit atrium interius. Et elevata eſt gloria Domini in Cherub ſuper quo reſidebat, 4 & reſedit deſuper ex adverſo liminis domus, & impleta eſt domus nube caliginoſa, & atriũ impletum eſt ſplendore gloriæ Domini. Et vox alarum Che- 5 rubim audita eſt uſque ad atrium exterius, ſicut vox à facie omnipotentis cùm loquitur. Et factum eſt cùm præcepiſſet viro qui indutus erat veſtimentis, di- 6 cens: Tolle ignem de medio rotarum & de medio Cherubim: & ingreſſus eſt & ſtetit juxta rotam. Et extendit Cherub manum ſuam de medio Cheru- 7 bim ad ignem qui erat inter Cherubim, & tulit & dedit in pugillos ejus qui indutus erat veſtimentis: qui cùm accepiſſet egreſſus eſt. Et apparuit in Che- 8 rubim ſimilitudo manus hominis ſubtus pennas eorum. Et vidi, & ecce qua- 9 tuor rotæ juxta Cherubim: rota una erat in latere Cherub unius, & rota altera erat in latere Cherub alterius, & aſpectus rotarum quaſi ſpecies lapidis pretioſi. Et aſpectus earum ſimilitudo una ipſis quatuor ſicut eſt rota in medio 10 rotæ. Cùm ambularent, in quatuor latera ſua gradiebantur, non reverte- 11 bantur cùm ambularent, quoniam ad locum ad quem declinabat primus, poſt eum ibant, & non revertebantur cùm ambularent.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܠܝ. ܥܘܠܗ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܘܕܝܗܘܕܐ ܣܓܝ ܛܒ. ܘܐܬܡܠܝܬ ܐܪܥܐ ܕܡܐ. ܘܡܕܝܢܬܐ 9
ܐܬܡܠܝܬ ܢܟܠܐ. ܘܐܡܪܘ: ܫܒܩܗ ܡܪܝܐ ܠܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܚܙܐ ܠܢ ܡܪܝܐ. * ܘܐܦ ܐܢܐ ܠܐ ܐܚܘܣ 10
ܥܠܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܐܪܚܡ. ܐܘܪܚܬܗܘܢ ܒܪܫܝܗܘܢ ܐܦܪܥ. * ܘܚܙܝܬ ܠܓܒܪܐ ܕܠܒܝܫ ܒܘܨܐ 11
ܕܐܗܦܟ ܘܐܡܪ. ܥܒܕܬ ܐܝܟ ܕܦܩܕܬܢܝ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝ *
* ܘܚܙܝܬ ܡܛܠܬܐ ܕܡܟܠܐ ܥܠ ܪܫ ܟܪܘܒܐ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܟܐܦܐ ܕܫܦܝܠܐ. ܘܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܕܡܘܬܐ 1
ܕܟܘܪܣܝܐ ܥܠܝܗܘܢ. * ܘܩܪܐ ܠܓܒܪܐ ܕܠܒܝܫ ܒܘܨܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ: ܥܘܠ ܠܒܝܬ ܓܠܓܠܐ 2
ܕܬܚܝܬ ܟܪܘܒܐ. ܘܡܠܝ ܚܘܦܢܝܟ ܓܘܡܪܐ ܕܢܘܪܐ ܡܢ ܒܝܬ ܟܪܘܒܐ. ܘܕܪܘܩ ܥܠ
ܡܕܝܢܬܐ. ܘܥܠ ܠܥܝܢܝ. * ܘܟܪܘܒܐ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܕܒܝܬܐ. ܟܕ ܥܠ ܓܒܪܐ 3
ܗܘ. ܘܥܢܢܐ ܡܠܐ ܗܘܐ ܠܕܪܬܐ ܓܘܝܬܐ. * ܘܐܬܪܝܡ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ ܡܢ ܟܪܘܒܐ 4
ܕܥܠ ܙܘܝܬܐ ܕܒܝܬܐ. ܘܐܬܡܠܝ ܒܝܬܐ ܥܢܢܐ. ܘܕܪܬܐ ܓܘܝܬܐ ܐܬܡܠܝܬ ܗܘܬ ܙܗܪܐ
ܕܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܩܠܐ ܕܓܦܝܗܘܢ ܕܟܪܘܒܐ ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ. ܥܕܡܐ ܠܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ. ܐܝܟ 5
ܩܠܗ ܕܐܠܗܐ ܟܕ ܡܡܠܠ. * ܘܟܕ ܦܩܕ ܠܓܒܪܐ ܕܠܒܝܫ ܒܘܨܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܣܒ ܢܘܪܐ 6
ܡܢ ܒܝܬ ܓܠܓܠܐ ܡܢ ܒܝܬ ܟܪܘܒܐ. ܘܥܠ ܘܩܡ ܠܘܬ ܓܠܓܠܐ. * ܘܐܘܫܛ ܟܪܘܒܐ 7
ܐܝܕܗ ܡܢ ܒܝܬ ܟܪܘܒܐ. ܠܢܘܪܐ ܕܒܝܬ ܟܪܘܒܐ. ܘܫܩܠ ܘܝܗܒ ܒܚܘܦܢܘܗܝ ܕܓܒܪܐ
ܕܠܒܝܫ ܒܘܨܐ. ܘܢܣܒ ܘܢܦܩ. * ܘܚܙܝܬ ܠܟܪܘܒܐ. ܕܡܘܬܐ ܕܐܝܕܐ ܕܒܪܢܫܐ ܬܚܝܬ 8
ܓܦܝܗܘܢ. * ܘܚܙܝܬ ܐܪܒܥܐ ܓܠܓܠܝܢ ܠܘܬ ܓܢܒܝܗܘܢ ܕܟܪܘܒܐ. ܚܕ ܚܕ ܓܠܓܠܐ ܠܘܬ 9
ܓܢܒ ܟܪܘܒܐ ܚܕ. ܘܚܙܘܗܘܢ ܕܓܠܓܠܐ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܟܐܦܐ ܕܒܪܘܠܐ. * ܘܚܙܘܗܝ 10
ܚܕ ܗܘܐ. ܘܕܡܘܬܗܘܢ ܕܐܪܒܥܬܗܘܢ. ܐܝܟ ܓܠܓܠܐ ܒܓܘ ܓܠܓܠܐ. * ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ 11
ܗܘܘ. ܥܠ ܐܪܒܥܐ ܓܢܒܝܗܘܢ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ. ܘܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܗܘܘ. ܐܠܐ ܠܐܬܪܐ ܕܐܙܠ ܗܘܐ ܪܫܐ ܕܩܕܡܝܐ ܕܡܢܗܘܢ.
ܒܬܪܗ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ. ܘܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܗܘܘ.

Et dixit mihi; Iniquitas domûs Iſraelis & Ju- 9 dæ ſupra modum multa eſt, impleta eſt terra ſanguine, urbs impleta eſt dolo, & dixerunt Dereliquit Dñs terram neque videt nos Dñs. Ideo ego non parcam eis, nec utar clementiâ: 10 vias eorum in caput eorum retundam. Tum 11 vidi virum illum byſſo veſtitum reſpondiſſe ac dixiſſe, Feci quemadmodum præceperas mihi.

CAP. X.

DEinde vidi umbraculum quòd imminebat 1 capiti Cherubinorum, ſimile colori lapidis ſapphirini: & quaſi aſpectum formæ ſolii ſuper ipſos: Vocavitque virum illum indu- 2 tum byſſo, & dixit illi; Ingredere inter rotas ſubter Cherubinos, imple volas tuas carbonibus ignitis de medio Cherubinorum, & ſparge ſuper urbem: qui ingreſſus eſt me ſpectante. Porrò Cherubini ſtabant à dextera do- 3 mûs, cùm ingrederetur vir ille: & atrium interius impletum fuerat nube. Tum extulit ſe 4 gloria Dei à Cherubino qui erat ſuper angulo domûs, & impleta eſt domus nube, atrium verò interius impletum eſt ſplendore gloriæ Domini. Et ſonus alarum Cherubinorum 5 audiebatur uſque ad atrium exterius, quaſi vox Dei quum loquitur. Cùm itaque præcepiſſet 6 illi viro qui byſſo veſtit⁹ erat, dixit illi; Accipe ignem de medio rotarum intra Cherubinos. Quare veniente illo, ſeſeque ad latus rotarum ſiſtente, Extendit manum ſuam Cherubinus è 7 Cherubinis illis, ad ignem qui erat intra Cherubinos, deſumpſit, poſuitque in volas illius viri byſſo induti: qui accipiens exivit. Tum 8 vidi Cherubinis formam manûs humanæ ſub alis eorum. Præterea vidi quatuor rotas ad 9 latus Cherubinorum, ſingulas rotas ad latus cujuſque Cherubini: color autem rotarum ſimilis erat colori lapidis adamantini: Idemq; 10 erat color & forma earum quatuor, acſi eſſet rota in medio rotæ: Et cùm ibant, ſuper 11 quaterna latera ſua ibant, nec retrocedebant; ſed quocunque ibat præcipua illarum, *reliqua* ſequebantur eam, nec retrocedebant.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فقال لي مظالم بيت اسرايل ويهودا عظمت جدا جدا * لان الارض امتلات سعوبا كثيرين * 9
والمدينه امتلات ظلما ونجاسه * لانهم قالوا * الرب اهمل الارض * وانا قلت * انا انا لا 10
تشفق عيني ولا ارحم * طرقاتهم اعطيها على روسهم * واذا الرجل اللابس المدرعة * 11
الممنطق بالمنطقة على حقوه * فاجاب بكلمة قايلا * صنعت كما امرتني *
* الفصل العاشر * ونظرت واذا فوق الجلد الذي على راس الساروبيم مثل 1
حجر الفيروزج * شبه عرش عليه * وقال للرجل اللابس الحلة * ادخل الى وسط البكرات 2
التي فوق الساروبيم واملا كفيك جمر نار من بين الساروبيم وبدده على المدينه *
ودخل قدامي * والساروبيم قايمه عن يمين البيت * وعندما دخل الرجل * والسحابه ملات 3
الدار الداخلة * وارتفع مجد الرب من الساروبيم الى معتبة البيت * والسحابه ملات البيت * 4
والدار امتلات من مجد الرب * وصوت اجنحة الساروبيم سمع حتى الدار الخارجة * مثل 5
صوت الله الكافي متكلما * وكان عندما اكمل الرجل اللابس الحلة المقدسة قايلا * 6
خذ نارا من وسط البكرات من وسط الساروبيم * فدخل ووقف الى جانب البكرات * ومد 7
الساروب يده الى وسط النار الكاينة في وسط الساروبيم * فاخذ واعطى في يدي اللابس
الحلة المقدسة فاخذ وخرج * واذا للساروبيم شبه ايدي البشر من تحت اجنحتها * ونظرت 8 9
واذا بكرات اربعه وقفن الى جانب الساروبيم * بكره واحده الى جانب الساروب الواحد *
وبكره واحده الى جانب الساروب الاخر * ومنظر البكرات مثل منظر حجر البهرمان * ومنظرهن 10
شبه واحد للاربعة * كما اذا كانت بكره في وسط بكرة * عندما تسير * باربعة جوانبها 11
تسير * ولا ترجع عندما تسير * لانها الى اي موضع نظرته الواحده الاولى تسير * ولا
ترجع عندما تسير *

Dixit mihi; Flagitia domûs Iſraelis & Judæ gravia facta ſunt præter modum: quia terra multis populis impleta eſt, urbs etiam repleta eſt impietate & impuritate: dixerunt enim, Dominus terram neglexit. Quapropter ego dixi; Mei, mei 10 *inquam oculi non parcent, neque miſerebor: vias eorum reflectam in capita* 11 *ipſorum. Tum ecce vir ille laneâ tunicâ veſtitus, lumbum balteo præcinctus, verbo reſpondit dicens; Feci prout mandaveras mihi.*

CAP. X.

ET vidi, & ecce ſuper firmamentum 1 *illud quod erat ſuper caput Cherubinorum, ſimilitudo lapidis ſapphirini in ſolii modum elaborati, eidem firmamento impoſiti. Et dixit viro illi ſtolâ induto;* 2 *Ingredere in medium rotarum quæ ſunt ſuper Cherubinos, imple volas tuas carbonibus ignis qui extat inter Cherubinos, & diſperge ſuper urbem: ingreſſúſque eſt me præſente. (Stabant autem Cheru-* 3 *bini à dextera domûs;) Et cùm ingreſſus eſſet vir ille, nubes implevit atrium intimum: Et ſublata eſt gloria Domini à* 4 *Cherubinis ad limen domûs; & nubes implevit domum, & atrium impletum eſt gloriâ Domini. Et ſtrepitus alarum* 5 *Cherubinorum auditus eſt uſque ad atrium eximiũ, quaſi vox Dei ſufficientiſſimi loquentis. Itaque perfecturus vir ille ſtolâ* 6 *ſanctâ veſtitus mandatum dicentis, Cape ignem de medio rotarum, de medio Cherubinorum; ingreſſus eſt ſtetitque ad latus rotarum. Tum extendens Cherub manum* 7 *ſuam in medium ignem exiſtentem in medio Cherubinorum, cepit, deditque in manus induti ſtolâ ſanctâ: qui accipiens egreſſus eſt. Et ecce Cherubinis* 8 *erat ſpecies manuum humanarum ſub alis eorum. Et vidi, & ecce rotæ qua-* 9 *tuor ſtabant ad latus Cherubinorum, rota una ad latus Cherubini unius, & rota una ad latus Cherubini alterius: aſpectus autem rotarum ſimilis erat aſpectui lapidis carbunculi; Et aſpectus earum eadem* 10 *figura ipſis quatuor, ac ſi eſſet rota in medio rotæ. Cùm ibant, in quaterna ſua* 11 *latera ibant; neque revertebantur cùm irent, quia quemcunque in locum reſpiciebat una prior, cæteræ pergebant; & non revertebantur cùm pergerent.*

יחזקאל : יא

,earum alæ & ,earum manus & ,earum dorſa & , earum caro omnis Et

וְכָל־בְּשָׂרָם וְגַבֵּהֶם וִידֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם 12

.rotarum ipſarum quatuor *circum* oculis plenæ rotæ &

וְהָאוֹפַנִּים מְלֵאִים עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם אוֹפַנֵּיהֶם׃

quatuor Et .meis auribus in , rota ô , eſt clamatum ipſis Rotis

13 לָאוֹפַנִּים לָהֶם קוֹרָא הַגַּלְגַּל בְּאָזְנָי׃ וְאַרְבָּעָה 14

ſecundæ facies & , Cherub facies unius facies : uniquique facies

פָנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשֵּׁנִי

.aquilæ facies quartæ & , leonis facies tertiæ & ,hominis facies

פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי־נָשֶׁר׃

flumine in vidi quod animal ipſum : Cherubim ſe exaltaverũt Et

15 וַיֵּרֹמּוּ הַכְּרוּבִים הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בִּנְהַר־

: eos juxta rotæ ambulabant , Cherubim *eundo in* Et .Chebar

16 כְּבָר׃ וּבְלֶכֶת הַכְּרוּבִים יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם

non ,terram *deſuper ſe elevandũ ad* ,ſuas alas Cherubim *elevando in* &

וּבִשְׂאֵת הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם לָרוּם מֵעַל הָאָרֶץ לֹא־

,*ipſos ſtando In* .eos apud ipſæ etiam , rotæ revertebantur

17 יִסַּבּוּ הָאוֹפַנִּים גַּם־הֵם מֵאֶצְלָם׃ בְּעָמְדָם

animalis ſpiritus nam : eis cum ſe elevabant *ſe elevando in* & : ſtabant

יַעֲמֹדוּ וּבְרוֹמָם יֵרוֹמּוּ אוֹתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה

ſtetit & : domus limine *deſuper* Domini gloria eſt egreſſa Et .eis in

18 בָּהֶם׃ וַיֵּצֵא כְּבוֹד יְהוָה מֵעַל מִפְתַּן הַבָּיִת וַיַּעֲמֹד

, ſuas alas Cherubim elevaverunt Et .Cherubim ſuper

19 עַל־הַכְּרוּבִים׃ וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם

rotæ & ,*ipſos egrediendo in* : meis oculis in terra à ſunt elevati &

וַיֵּרוֹמּוּ מִן־הָאָרֶץ לְעֵינַי בְּצֵאתָם וְהָאוֹפַנִּים

gloria & ,orientalis Domini domus portæ *oſtio* ſtetit & : eos juxta

לְעֻמָּתָם וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי וּכְבוֹד

quod animal Hoc .deſuper eos ſuper Iſrael Dei

20 אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה׃ הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר

quòd cognovi & : Chebar flumine in Iſrael Deum ſubter vidi

רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בִּנְהַר־כְּבָר וָאֵדַע כִּי

quatuor & , *uni* facies *quatuor* Quatuor .*ipſi* Cherubim

21 כְרוּבִים הֵמָּה׃ אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד וְאַרְבַּע

.eorum alis ſub hominis *manuum* ſimilitudo Et *uni* alæ

כְּנָפַיִם לְאֶחָד וּדְמוּת יְדֵי אָדָם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃

juxta vidi quas facierum *earundem* eorum facierum ſimilitudo Et

22 וּדְמוּת פְּנֵיהֶם הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־

tranſitum ad unuſquiſque ,ipſænet & earum aſpectus ,Chebar fluvium

נְהַר־כְּבָר מַרְאֵיהֶם וְאוֹתָם אִישׁ אֶל־עֵבֶר

.*ibant ipſius facierum*

פָּנָיו יֵלֵכוּ׃

CAP. XI. יא

Domini domus portam ad me introduxit & ,ſpiritus me elevavit Et

1 וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ וַתָּבֵא אֹתִי אֶל־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה

viginti portæ oſtio in ecce Et .orientem ad *reſpicientem* ,orientalem

הַקַּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה קָדִימָה וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֶשְׂרִים

,Hazur filium Jaazanjah eorum medio in vidi & , viri quinque &

וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וָאֶרְאֶה בְתוֹכָם אֶת־יַאֲזַנְיָה בֶן־עַזֻּר

: me ad Dixitque .populi principes ,Benajahu filium Pelathjahu &

2 וְאֶת־פְּלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָהוּ שָׂרֵי הָעָם׃ וַיֹּאמֶר אֵלָי

conſulentes & ,iniquitatem *cogitantes* viri iſti ,hominis Fili

בֶּן־אָדָם אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים אָוֶן וְהַיֹּעֲצִים

ædificare propinquo in Non : *Dicentes* .iſta urbe in malum conſilium

3 עֲצַת־רָע בָּעִיר הַזֹּאת׃ הָאֹמְרִים לֹא בְקָרוֹב בְּנוֹת

,eos ſuper vaticinare Idcirco .caro nos & , lebes hæc : domos

4 בָּתִּים הִיא הַסִּיר וַאֲנַחְנוּ הַבָּשָׂר׃ לָכֵן הִנָּבֵא עֲלֵיהֶם

.hominis fili vaticinare

הִנָּבֵא בֶּן־אָדָם׃

Verſio VULG. LAT.

12 Et omne corpus earum, & colla, & man⁹, & pennæ, & circuli, plena erant oculis, in circuitu quatuor rotarum. 13 Et rotas iſtas vocavit Volubiles, audiente me. 14 Quatuor autem facies habebat unum: facies una, facies Cherub: & facies ſecunda, facies hominis: & in tertio facies leonis: & in quarto facies aquilæ. 15 Et elevata ſunt Cherubim: ipſum eſt animal, quod videram juxta fluvium Chobar. 16 Cùmque ambularent Cherubim, ibant pariter & rotæ juxta ea: & cùm elevarent Cherubim alas ſuas ut exaltarentur de terra, non reſidebant rotæ, ſed & ipſæ juxta erant. 17 Stantib⁹ illis, ſtabant: & cum elevatis elevabantur: ſpirit⁹ enim vitæ erat in eis. 18 Et egreſſa eſt gloria Domini à limine templi: & ſtetit ſuper Cherubim. 19 Et elevantia Cherubim alas ſuas, exaltata ſunt à terra coram me: & illis egredientib⁹, rotæ quoq; ſubſecutæ ſunt: & ſtetit in introitu portæ dom⁹ Dñi Orientalis: & gloria Dei Iſrael erat ſuper ea. 20 Ipſum eſt animal, quod vidi ſubter Deum Iſrael juxta fluvium Chobar: & intellexi quia Cherubim eſſent. 21 Quatuor vultus uni, & quatuor alæ uni: & ſimilitudo manûs hominis ſub alis eorum. 22 Et ſimilitudo vultuum eorum, ipſi vult⁹ quos videram juxta fluvium Chobar, & intuitus eorum, & impetus ſingulorum ante faciem ſuam ingredi.

CAP. XI.

1 ET elevavit me ſpiritus, & introduxit me ad portam domûs Domini Orientalem, quæ reſpicit ad Solis ortum: & ecce in introitu portæ vigintiquinque viri: & vidi in medio eorum Jezoniam filium Azur, & Pheltiam filium Banaiæ, principes populi. 2 Dixítque ad me; Fili hominis, hi ſunt viri, qui cogitant iniquitatem, & tractant conſilium peſſimum in urbe iſta, 3 Dicentes; Nónne dudum ædificatæ ſunt domus? hæc eſt lebes, nos autem carnes. 4 Idcircò vaticinare de eis; vaticinare, fili hominis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 Καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν, καὶ οἱ τροχοὶ πλήρεις (ι) ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσι (κ) τροχοῖς. 13 Τοῖς δὲ τροχοῖς (λ) τούτοις ἐπεκλήθη Γελγὲλ ἀκούοντός μου. 15 Καὶ τὰ χερουβὶμ ἦν τοῦτο τὸ ζῶον ὃ ἴδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ. 16 Καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ (μ) χερουβὶμ, ἐπορεύοντο οἱ τροχοὶ, καὶ οὗτοι ἐχόμενοι αὐτῶν· καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ (ν) χερουβὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, οὐκ ἐπέστρεφον οἱ τροχοὶ (ξ) αὐτῶν. 17 Ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ, εἱστήκεισαν· καὶ ἐν τῷ μετεωρίζεσθαι αὐτὰ (ο) μετεωρίζοντο μετ' αὐτῶν· 18 διότι πνεῦμα ζωῆς ἐν αὐτοῖς ἦν. Καὶ ἐξῆλθε δόξα κυρίου ἀπὸ (π) τοῦ οἴκου, καὶ ἐπέβη 19 ἐπὶ τὰ (ρ) χερουβίμ. Καὶ ἀνέλαβον τὰ (σ) χερουβὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν, καὶ ἐμετεωρίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν τῷ (τ) ἐξελθεῖν αὐτὰ, καὶ οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν. καὶ ἔστησαν ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης οἴκου κυρίου τῆς ἀπέναντι, καὶ δόξα (υ) θεοῦ 20 Ἰσραὴλ ἦν ἐπ' αὐτῶν ὑπεράνω. Τοῦτο τὸ ζῶόν ἐστιν ὃ ἴδον ὑποκάτω θεοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ, καὶ ἔγνων ὅτι χερουβίμ 21 ἐστι. (φ) Τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἑνὶ, καὶ ὀκτὼ πτέρυγες τῷ ἑνὶ, καὶ ὁμοίωμα χειρῶν (χ) ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων 22 αὐτῶν. Καὶ (ψ) ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν, ταῦτα τὰ πρόσωπά ἐστιν ἃ ἴδον ὑποκάτω τῆς δόξης (ω) τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ. (α) καὶ αὐτὰ ἕκαστον κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἐπορεύοντο.

MS. A. (ι) ὀφθαλμῶν τοῖς. (κ) τροχοῖς αὐτῶν. (λ) τοῦτο ἐπεκλήθη Γελγέλ. 14 Καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἑνί· τὸ πρόσωπον τοῦ ἑνὸς πρόσωπον χερούβ, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δευτέρου πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ πρόσωπον 15 τοῦ τρίτου πρόσωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ. Καὶ ἐπῆρεν τὰ χερουβείν· τοῦτο τὸ ζῶον (μ) χερουβείν, ἐπορεύοντο καὶ οἱ τροχοί, (ν) χερουβεὶν (ξ) αὐτῶν, καί γε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐχόμενα αὐτῶν. Ἐν τῷ (ο) ἐμετεωρίζοντο (π) τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴκου, (ρ) χερουβείν. (σ) χερουβεὶν (τ) ἐξαίρειν (υ) κυρίου θεοῦ (φ) Τέσσαρα (χ) ἀνθρώπου (ψ) ὁμοίωμα (ω) θεοῦ (α) τῇ ὁράσει αὐτῶν, καὶ

12 *(e) Et dorſa eorum, & manus eorum, & alæ eorum, & rotæ plenæ erant oculis in circuitu in quatuor rotis.* 13 *Rotis autem iſtis acclamatum eſt (f) Gelgel, audiente (g) me.* 15 *Et ipſa Cherubim erant, idipſum animal, quod videram ſuper fluvium Chobar.* 16 *Cùmque ambularent Cherubim, ibant rotæ, & hæ juxta ea. Et, cùm elevarent Cherubim alas ſuas, ut exaltarentur de terra, non revertebantur rotæ (h) eorum:* 17 *Stantibus illis, ſtabant, & cùm illi elevarentur, elevabantur cum eis. Spiritus enim vitæ erat in eis.* 18 *Et egreſſa eſt gloria Domini (i) de domo: & conſcendit ſuper Cherubim.* 19 *Et aſſumpſerunt Cherubim alas ſuas, & elevati ſunt de terra coram me. Illis egredientibus, etiam rotæ juxta illa. Et ſteterunt ſuper veſtibula portæ domûs Domini, quæ è (k) regione: et gloria Dei Iſrael erat ſuper ea deſuper.* 20 *Ipſum eſt animal, quod vidi ſubter Deum Iſrael ſuper fluvium Chobar: & intellexi, quia Cherubim eſſent.* 21 *Quatuor facies uni, & (l) octo alæ uni: & ſimilitudo manuum hominum ſub alis eorum.* 22 *Et ſimilitudo facierum eorum, ipſi vultus erant, quos videram ſubtus gloriam Dei Iſrael ſuper fluvium (m) Chobar. Et hæc, unumquodque ante faciem ſuam ibant.*

ΚΕΦ. ια'.

1 ΚΑὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα, καὶ ἤγαγέ με ἐπὶ τὴν πύλην τοῦ οἴκου κυρίου τὴν κατέναντι, τὴν βλέπουσαν κατ' ἀνατολάς. καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν προθύρων τῆς πύλης ὡς εἴκοσι καὶ πέντε ἄνδρες· καὶ ἴδον ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν Ἰεχονίαν τὸν τοῦ (α) Ἐζὲρ, καὶ Φαλτίαν τὸν τοῦ Βαναίου, 2 τοὺς ἀφηγουμένους τοῦ λαοῦ. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, οὗτοι οἱ ἄνδρες οἱ λογιζόμενοι μάταια καὶ βουλευόμενοι βου- 3 λὴν πονηρὰν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· Οἱ λέγοντες, Οὐχὶ προσφάτως ᾠκοδόμηνται αἱ οἰκίαι; αὕτη ἐστὶν ὁ λέβης, ἡμεῖς δὲ τὰ 4 κρέα. Διατοῦτο προφήτευσον ἐπ' αὐτοὺς, προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου.

MS. A. (α) Ἰαζέρ

CAP. XI.

1 *ET aſſumpſit me ſpiritus, & duxit me ad portam domûs Domini, quæ è regione, quæ reſpicit ad Orientem. Et ecce ſuper veſtibula portæ quaſi viginti & quinque viri: & vidi in medio eorum Jechoniam filiũ Ezer, & Phaltiã filiũ Banæ, principes populi.* 2 *Et dixit Dñs ad me; Fili hominis, Hi viri, qui cogitant vana, et tractant conſilium peſſimum in urbe iſta,* 3 *Dicentes; Nónne recenter ædificatæ ſunt domus? Hæc eſt lebes, nos autem carnes.* 4 *Idcircò propheta ſuper eos, propheta, fili hominis.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 וְכָל בִּסְרֵיהוֹן וְגַבֵּיהוֹן וְאֶשְׁרַתְהוֹן וְכַנְפֵיהוֹן וְגַלְגַלַיָא מְלַן עַיְנִין סְחוֹר סְחוֹר
13 לְאַרְבַּעְתְּהוֹן דְגַלְגַלַיָא׃ לְאוֹפַנַיָא לְהוֹן אִתְקְרֵי גַלְגְלָא וַאֲנָא שְׁמַע׃ וְאַרְבְּעָא אַפִּין 14
לְחַד אַפֵּי חַד אַפֵּי כְרוּבָא וְאַפֵּי תִנְיָנָא אַפֵּי אֱנָשָׁא וּתְלִיתָאָה אַפֵּי אַרְיָא וּרְבִיעָאָה אַפֵּי
15 נִשְׁרָא׃ וְאִתְרָמוּ כְּרוּבַיָא אִנּוּן בִּרְיָתָא דִי חֲזֵיתִי בִּנְהַר כְּבָר׃ וּבְמֵיזַל כְּרוּבַיָא אָזְלִין 16
גַלְגְלַיָא לְקִבְלֵיהוֹן וּבְמִטַּל כְּרוּבַיָא יַת גַּדְפֵּיהוֹן לְאִתְרָמָא כִּמְלְרַע לְרוּם שְׁמַיָא
17 לָא מִתְחַזְרִין גַלְגְלַיָא אַף אִנּוּן מִקִּבְלֵיהוֹן׃ בְּמִקָּמְהוֹן קָיְמִין וּבְאִתְרָמוּתְהוֹן
18 מִתְרָמִין עִמְּהוֹן אֲרֵי כְּרוּחַ בִּרְיָתָא בְּהוֹן׃ וְאִסְתַּלַּק יְקָרָא דַיְיָ דַהֲוָה שָׁרֵי עֲלוֹהִי מֵעִיל
19 לְקָבֵיל סְקוּפַת בֵּיתָא וּשְׁרָא עַל כְּרוּבַיָא׃ וּנְטַלוּ כְרוּבַיָא יַת גַּדְפֵּיהוֹן וְאִתְרָמוּ כִּמְלְרַע
לְרוּם שְׁמַיָא וַאֲנָא חָזֵי בְּמִפַּקְהוֹן וְגַלְגְלַיָא לְקִבְלֵיהוֹן וְקָם בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא
20 דַיְיָ מַדִנְחָאָה וִיקַר אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן מִלְעֵלָא׃ אִנּוּן בִּרְיָתָא דַחֲזֵיתִי תְּחוֹת יְקַר
21 אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בִּנְהַר כְּבָר וִידַעִית אֲרֵי כְרוּבַיָא אִנּוּן׃ אַרְבַּע אַרְבַּע אַפִּין לְחַד וְאַרְבַּע
22 גַּדְפִּין לְחַד וּדְמוּת יַד אֱנָשָׁא תְּחוֹת גַּדְפֵּיהוֹן׃ וּדְמוּת אַפֵּיהוֹן אִנּוּן אַפַּיָא דִי חֲזֵיתִי עַל נְהַר
כְּבָר חֶזְוֵיהוֹן וְאִנּוּן בִּרְיָא לְקֳבֵל אַפָּהָא אָזְלָא׃

יא

1 וּנְטַלְתִּנִי רוּחָא וְאַעֲלַת יָתִי לִתְרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ מַדִנְחָאָה דִפְתִיחַ לְמַדִנְחָא וְהָא
בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע עַשְׂרִין וְחַמְשָׁא גֻבְרִין וַחֲזֵית בֵּינֵיהוֹן יַת יַאֲזַנְיָה בַר עַזּוּר וְיַת פְּלַטְיָה בַר
2 בְּנָיָה רַבְרְבֵי עַמָּא׃ וַאֲמַר לִי בַּר אָדָם אִלֵּין גֻבְרַיָא דִמְחַשְּׁבִין לְמִינַס וּדְמַלְכִין מְלַךְ בִּישׁ
3 בְּקַרְתָּא הָדָא׃ דְאָמְרִין לָא בְקָרִיב לְמִבְנֵי בָתִּין הִיא חֲשִׁיבָא לָנָא כְּדוּדָא וַאֲנַחְנָא חֲשִׁיבִין
4 בְּגַוַּהּ כְּבִסְרָא דְבַשִּׁיל בְּגוֹ דוּדָא׃ בְּכֵן אִתְנַבֵּי עֲלֵיהוֹן אִתְנַבֵּי בַר אָדָם׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

12 Et omnis caro eorum, & dorſum eorum, & expanſio & pennæ eorum, & rotæ plenæ erant oculis per circuitum in quatuor eorum rotis. 13 Rotæ ſunt appellatæ Volubiles, audiente me. 14 Et erant cuique facies quaternæ: facies uni⁹, facies Cherub; & facies ſecundi, facies hominis; & tertii, facies leonis; & quarti, facies aquilæ. 15 Et ſublati ſunt Cherubim: ipſæ ſunt creaturæ quas videram in fluvio Chobar. 16 Et cùm ambularent Cherubim, ambulabant rotæ è regione eorum; & cùm elevarent Cherubim alas ſuas, ut ſeſe elevarent quaſi ſub altitudine cœli, ipſæ quoque rotæ non revertebantur à conſpectu eorum. 17 Cùm ſtarent, ſtabant; & cùm elevarentur, elevabantur cum eis; quia *quaſi* ſpirit⁹ creaturarum erat in eis. 18 Et elevata eſt gloria Dñi quæ reſidebat ſuper illud deſuper contra limen dom⁹, & reſedit ſuper Cherubim. 19 Et ſuſtulerunt Cherubim alas ſuas, & elevati ſunt quaſi ſub altitudine cœli; & ego vidi, cùm egrederentur, & rotæ è regione eorum. Et ſtetit in introitu portæ dom⁹ ſanctuarii Domini Orientalis, & gloria Dei Iſrael erat eis deſuper. 20 Ipſæ erant creaturæ quas vidi ſub gloria Dei Iſrael juxta fluvium Chobar, & cognovi quòd Cherubim eſſent. 21 Quatuor quatuor vultus uni, & quatuor alæ uni; & ſimilitudo manus hominis ſub alis eorum. 22 Et ſimilitudo vultuum eorum, ipſi ſunt vultus quos videram juxta fluvium Chobar, aſpectus earum & ipſæ, quæque creatura ante faciem ſuam gradiebatur.

CAP. XI.

1 ET ſuſtulit me ſpiritus, & introduxit me ad portam Orientalem domus ſanctuarii Domini quæ aperta erat ad Orientem & ecce in introitu portæ erant viginti et quinque viri: et vidi inter eos Jezoniam filium Azur, et Phaltiam filium Banaiæ, principes populi. 2 Et dixit ad me: Fili hominis, iſti ſunt viri qui cogitant vim facere, et qui conſulunt conſilium malum in civitate hac. 3 Qui dicunt, Non propè eſt ut ædificentur domus: ipſa eſt reputata nobis quaſi lebes, et nos reputati ſumus in medio ejus ſicut caro quæ coquitur in medio lebetis. 4 Propterea vaticinare ſuper eos, vaticinare fili hominis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 *ܘܟܠܗ ܦܓܪܗܘܢ ܘܚܨܝܗܘܢ ܘܐܝܕܝܗܘܢ ܘܟܢܦܝܗܘܢ ܕܓܝܓܠܐ ܀ ܡܠܝܢ ܥܝܢܐ ܗܘܝ ܚܕ
13 ܚܕܪ ܗܘܝ. ܠܟܘܟܝܗܘܢ ܀ ܘܠܓܝܓܠܐ ܩܪܐ ܐܢܘܢ ܓܝܓܠܐ ܡܘܬܒܐ. *ܘܐܪܒܥܐ ܐܦܝܢ ܠܚܕ
14 ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܚܕ ܐܦܘܗܝ ܕܟܪܘܒܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܦܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܦܐ ܕܐܪܝܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܦܐ
15 ܕܢܫܪܐ. *ܘܐܬܬܪܝܡܘ ܟܪܘܒܐ. ܗܝ ܚܝܘܬܐ ܕܚܙܝܬ ܥܠ ܢܗܪܐ ܟܒܪ. *ܘܡܐ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܟܪܘܒܐ.
16 ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܓܠܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܡܐ ܕܫܩܠܝܢ ܗܘܘ ܟܪܘܒܐ ܓܦܝܗܘܢ ܠܡܬܬܪܝܡܘ ܡܢ
ܐܪܥܐ. ܠܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܘ ܓܝܓܠܐ ܡܢܗܘܢ. *ܘܡܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘܢ. ܘܡܐ
17 ܕܡܬܬܪܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܡܬܬܪܝܡܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘܢ. ܘܡܐ ܕܫܩܠܝܢ ܗܘܘ ܟܪܘܒܐ ܓܦܝܗܘܢ. ܫܩܠܝܢ ܗܘܘ
18 ܓܝܓܠܐ ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܕܚܝܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܗܘܢ. *ܘܢܦܩ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ ܡܢ
19 ܙܘܝܬܗ ܕܒܝܬܐ. ܘܩܡ ܥܠ ܟܪܘܒܐ. *ܘܫܩܠܘ ܟܪܘܒܐ ܓܦܝܗܘܢ. ܘܐܬܬܪܝܡܘ ܡܢ ܐܪܥܐ
ܠܥܝܢܝ. ܟܕ ܢܦܩܘ ܓܝܓܠܐ ܥܡܗܘܢ ܗܘܘ. ܘܩܡܘ ܠܡܥܠܢܐ ܕܬܪܥܐ ܡܕܢܚܝܐ
20 ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܥܠܝܗܘܢ ܡܢ ܠܥܠ. *ܗܕܐ ܗܝ ܚܝܘܬܐ ܕܚܙܝܬ
21 ܬܚܝܬ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܥܠ ܢܗܪܐ ܟܒܪ. ܘܝܕܥܬ ܕܟܪܘܒܐ ܐܢܘܢ. *ܐܪܒܥܐ ܐܪܒܥܐ ܐܦܝܢ
ܠܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܘܐܪܒܥܐ ܓܦܝܢ ܠܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܘܕܡܘܬܐ ܕܐܝܕܝܐ ܕܒܪܢܫܐ ܬܚܝܬ
22 ܓܦܝܗܘܢ. *ܘܕܡܘܬܐ ܕܐܦܝܗܘܢ. ܐܝܟ ܐܦܐ ܕܚܙܝܬ ܥܠ ܢܗܪܐ ܟܒܪ. ܘܚܙܘܗܘܢ
ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܠܘܩܒܠ ܐܦܘܗܝ ܐܙܠ ܗܘܐ.

*ܦܘܩܠܐ * ܝܐ*

1 *ܘܫܩܠܬܢܝ ܪܘܚܐ. ܘܐܥܠܬܢܝ ܠܬܪܥܐ ܡܕܢܚܝܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܕܚܐܪ ܠܡܕܢܚܐ.
2 ܘܚܙܝܬ ܒܡܥܠܢܗ ܕܬܪܥܐ. ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܓܒܪܝܢ. ܘܚܙܝܬ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܠܝܙܢܝܐ
3 ܒܪ ܥܙܘܪ. ܘܠܦܠܛܝܐ ܒܪ ܒܢܝܐ ܪܫܐ ܕܥܡܐ. *ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܒܪܢܫܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ
ܓܒܪܐ ܕܡܚܫܒܝܢ ܢܟܠܐ. ܘܡܡܠܟܝܢ ܡܠܟܐ ܒܝܫܬܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܘܐܡܪܝܢ. *ܠܐ ܗܘܐ.
4 ܒܩܪܝܒ ܒܢܝܢ ܒܬܐ. ܗܝ ܩܕܪܐ. ܘܚܢܢ ܒܣܪܐ. *ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܢܒܐ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܬܢܒܐ ܒܪܢܫܐ ܀

12 Tota verò caro, dorſa, manus, & alæ rotarum, plena erant oculis per circuitum, in abſidibus earum: 13 Cochleas autem ipſas, vocavit Rotas, me præſente. 14 Quaternas verò facies habebat unuſquiſque illorum *Cherubinorum*; una erat facies Cherubini, altera facies hominis, alia facies leonis, alia demum facies aquilæ. 15 Ita extulerunt ſe Cherubini, *hoc eſt*, illud animal quod videram ad fluvium Cebar. 16 Euntibus Cherubinis, ibant rotæ cum eis: & attollentibus Cherubinis alas ſuas ad efferendum ſe de terra, non recedebant ab eis rotæ: 17 Conſiſtentibus illis, conſiſtebant iſtæ: efferentibus ſe illis, efferebant ſe iſtæ: & attollentibus Cherubinis alas ſuas, proficiſcebantur rotæ cum eis; quoniam ſpiritus vitalis inerat eis. 18 Egreſſâ itaque gloriâ Domini ex angulo domûs, ſtetit ſuprà Cherubinos: 19 Et Cherubini ſublatis alis ſuis extulerunt ſe de terra, me ſpectante, (& cùm exirent, rotæ cum eis erant,) ſteteruntque ad veſtibulum portæ Orientalis dom⁹ Domini, & gloria Dei Iſraelis erat ſuper eos. 20 Hoc eſt illud animal quod videram ſub Deo Iſraelis ad fluvium Cebar, & cognovi Cherubinos eos eſſe. 21 Quaternas facies habebat unuſquiſque eorum, & quaternas alas unuſquiſque eorum, et formam man⁹ humanæ ſub alis ſuis. 22 Forma verò facierum eorum, ſimilis erat faciebus illis quas videram juxta fluvium Cebar; eodemque modo aſpect⁹ eorum: & unuſquiſque ibat in latere ſuo *quod occupabat*.

CAP. XI.

1 TUm attollens me ſpirit⁹, adduxit me ad portam Orientalem dom⁹ Domini, quæ ſpectat Orientem: & vidi in veſtibulo portæ vigintiquinque viros; inter quos vidi Jazaniam filium Azuris, & Pelatiam filium Benaiæ, primores populi. 2 Dixitque mihi Domin⁹, Fili hominis, hi ſunt viri qui dolum architectantur, & dant conſilia prava in hac urbe, ac dicunt 3 Nonne in ipſa domos ædificavim⁹? ipſa erit olla, nos verò caro. 4 Itaque vaticinare contra iſtos, vaticinare fili hominis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وظهورها وايديها واجنحتها والبكرات مملوة اعينا لاربعة بكراتها * وللبكرات دعي هذا
13 سريعة سريعة * واربعة وجوه للواحد * وجه الواحد وجه ساروب * ووجه الثاني وجه انسان *
14 ووجه الثالث وجه اسد * والرابع وجه نسر * وارتفعت الساروبيم * وهذا الحيوان الذي رايته
15 على نهر خوبار * وعند ما تسير الساروبيم تسير البكرات * وهي بجانبها * وعند ما ترفع
16 الساروبيم اجنحتها لتتعالى من الارض * لا ترجع بكراتها * مع ما انها من جوانبها * عند ما
17 تقف يقفون * وعند ما تتعالى يتعالون معها * من اجل ان روح حياة كانت فيها * وخرج
18 مجد الرب من معتمة البيت * وركب على الساروبيم * واخذت الساروبيم اجنحتها * وتعالت
19 من الارض امامي * عند ما ارتفعت البكرات الى جانبها * ووقفت على مداخل باب بيت الرب
الذي مقابلي * ومجد الرب اله اسرائيل كان عليها من فوق * هذا الحيوان هو الذي
20 رايته تحت اله اسرائيل على نهر خوبار * وعلمت ان الساروبيم هو * اربعة وجوه للواحد * وستة
21 اجنحة للواحد * وشبه ايدي انسان من تحت اجنحتها * وشبه وجوهها * هذه الوجوه
22 هي التي رايتها تحت مجد اله اسرائيل على نهر خوبار * ومنظرها * وهذه كل واحد يسير لوجهه *

* الفصل الحادي عشر * * الاصحاح الخامس *

1 * وحملتني ريح * واتت بي الى باب بيت الرب الذي مقابلي * الناظر نحو المشارق * واذا على
مداخل الباب نحو من خمسة وعشرين رجلا * ونظرت في وسطهم ياخونيان بن يازر * وفلتيان
2 بن باناو مقدمي الشعب * وقال لي الرب * يا ابن الانسان * هاولاء الرجال الذين يفكرون
3 الافك * ويرون رايا شريرا في هذه المدينة * ويقولون * اليس بنيت البيوت جديدا * هذه
4 هي المرجل ونحن اللحم * لاجل هذا تنبا عليهم * تنبا يا ابن الناس *

12 *Et tam illorum dorſa, manus, & alæ ipſorum, quàm rotæ plenæ erant oculis per quaternas abſides ſuas.* 13 *Rotæ verò ſic appellatæ fuerunt, Veloces, velociſſimæ.* 14 *Quatuor autem facies habebat unumquodque: facies una, facies Cherubini: facies ſecunda, facies hominis: facies tertia, facies leonis: quarta verò, facies aquilæ.* 15 *Et elevati ſunt Cherubini, (atque hoc eſt illud animal quod videram ſecus flumen Chobar:)* 16 *Quoties ibant Cherubini, ibant rotæ ad latus eorum exiſtentes: & cùm elevarent Cherubini alas ſuas ut efferrent ſe ab humo, non recedebant rotæ eorum, quippe quæ eſſent ad latera eorum.* 17 *Cùm iſtæ conſiſterent, conſiſtebant illa: cúmque elevarent ſe iſtæ, elevabant ſe illa cum iſtis; quoniam ſpiritus vitalis inerat iſtis.* 18 *Et egreſſâ gloriâ Domini è limine domûs, conſcendit Cherubinos:* 19 *Et ſublatis Cherubini alis ſuis, elevaverunt ſe ab humo coram me (elevantibus ſe rotis ad ipſorum latera) ſteteruntque ſupra veſtibulum januæ domûs Domini, quæ erat ex adverſo mihi; & gloria Domini Dei Iſraelis erat ſuper eos deſuper.* 20 *Hoc animal eſt illud quod videram ſub Deo Iſraelis juxta flumen Chobar, & agnovi Cherubinos illud eſſe.* 21 *Quatuor erant facies cuilibet, & ſex alæ cuilibet, & figura manuum humanarum ſub alis eorum.* 22 *Quod autem ad formam facierum eorum, eadem erant facies quas videram ſubter gloriam Dei Iſraelis juxta flumen Chobar, & idem aſpectus eorum: atque horum unumquodque ante faciem ſuam procedebat.*

CAP. XI.
Textus quintus.

1 *DEinde tulit me ventus quidam, perduxitque me ad januam domûs Domini, quæ erat ex adverſo mihi, quæ ſpectabat Orientem verſus: & ecce ad veſtibulum januæ circiter vigintiquinque viros: & vidi in medio eorũ Jechoniam filiũ Jezeris, & Phaltiam filiũ Banai, anteſignanos populi.* 2 *Tum dixit ad me Dominus; O fili hominis, iſti ſunt viri qui fraudem cogitant, & perniciosum conſilium machinantur hac in urbe, & dicunt;* 3 *Nónne recens ædificatæ ſunt hæ domus? iſtæ erunt cacabus, nos autem caro.* 4 *Propterea prophetato de iſtis, prophetato O fili hominum.*

יחזקאל : יא

dixit Sic : Dic : me ad dixit & ,Domini spiritus me super cecidit Et
5 וַתִּפֹּל עָלַי רוּחַ יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱמֹר כֹּה־אָמַר
ego vestri spiritus ascensiones & : Israel domus dixistis sic ,Dominus
יְהוָה כֵּן אֲמַרְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלוֹת רוּחֲכֶם אֲנִי
: hac urbe in vestros interfectos fecistis Multiplicare .illud novi
6 יְדַעְתִּיהָ׃ הִרְבֵּיתֶם חַלְלֵיכֶם בָּעִיר הַזֹּאת
Dominus dixit sic Propterea .occiso ejus plateas implestis &
7 וּמִלֵּאתֶם חוּצֹתֶיהָ חָלָל׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
,caro ipsi ,ejus medio in posuistis quos vestri Interfecti : Deus
יְהוִה חַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר שַׂמְתֶּם בְּתוֹכָהּ הֵמָּה הַבָּשָׂר
; metuistis Gladium .ejus medio de eduxit vos Et .lebes ipsa &
8 וְהִיא הַסִּיר וְאֶתְכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ׃ חֶרֶב יְרֵאתֶם
educam Et .Deus Dominus dixit ,vos super inducam gladium &
9 וְחֶרֶב אָבִיא עֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהוֹצֵאתִי
faciam & ,alienorum manu in vos daboque ,ejus medio de vos
אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ וְנָתַתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־זָרִים וְעָשִׂיתִי
judicabo Israel termino in ; cadetis gladio In .judicia vobis in
10 בָכֶם שְׁפָטִים׃ בַּחֶרֶב תִּפֹּלוּ עַל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפּוֹט
vobis erit non Hæc .Dominus ego quòd scietis & : vos
11 אֶתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ הִיא לֹא־תִהְיֶה לָכֶם
Israel termino in : carnem in ejus medio in eritis vos & ,lebetem in
לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְתוֹכָהּ לְבָשָׂר אֶל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל
meis statutis in quia : Dominus ego quòd scietis Et .vos judicabo
12 אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם׃ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בְּחֻקַּי
,gentium judicia juxta sed : fecistis non mea judicia & ,ambulastis non
לֹא הֲלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם
Pelatjahu & ,me prophetare juxta ,fuit Et .fecistis ,vestris circuitibus quæ
13 אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם׃ וַיְהִי כְּהִנָּבְאִי וּפְלַטְיָהוּ
clamavi & ,meas facies super cecidi & : est mortuus ,Benajah filius
בֶן־בְּנָיָה מֵת וָאֶפֹּל עַל־פָּנַי וָאֶזְעַק
tu consummationem ,Deus Domine Ahah : dixi & ,magna voce
קוֹל־גָּדוֹל וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה כָּלָה אַתָּה
,me ad Domini verbum fuit Et .Israel residui faciens
14 עֹשֶׂה אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי
,tuæ redemptionis viri tui fratres ,tui fratres ,hominis Fili : dicendo
15 לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם אַחֶיךָ אַחֶיךָ אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ
habitatores eis dixerunt quibus ,ipsa tota Israel domus omnis &
וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יֹשְׁבֵי
terra est data ipsa nobis ,Domino desuper vos Elongate : Jerusalaim
יְרוּשָׁלִַם רַחֲקוּ מֵעַל יְהוָה לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ
Quia : Deus Dominus dixit sic : dic Propterea .possessionem in
16 לְמוֹרָשָׁה׃ לָכֵן אֱמֹר כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי
fui & ,terris in eos dispergere feci quia & ,gentes in eos elongare feci
הִרְחַקְתִּים בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי
.illuc venerunt quo terris in ,parvum sanctuarium in eis
לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט בָּאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם׃
vos congregabo Et : Deus Dominus dixit Sic : dic Propterea
17 לָכֵן אֱמֹר כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם
estis dispersi quibus ,terris de vos colligam & ,populis de
מִן־הָעַמִּים וְאָסַפְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצוֹתֶם
, illuc ingredientur Et .Israel humum vobis dabo & : eis in
18 בָּהֶם וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ וּבָאוּ שָׁמָּה
ejus abominationes cunctásque ,ejus contaminationes omnes removebũt &
וְהֵסִירוּ אֶת־כָּל־שִׁקּוּצֶיהָ וְאֶת־כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ
dabo novum spiritum & ,unum cor eis dabo Et .illa de
19 מִמֶּנָּה׃ וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן
dabo & ,eorum carne de lapidis cor removebo & : eorum interiori in
בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרָם וְנָתַתִּי
.carnis cor eis
לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃

Versio VULG. LAT.

5 Et irruit in me spiritus Domini, & dixit ad me; Loquere; Hæc dicit Dominus; Sic locuti estis, domus Israel, & cogitationes 6 cordis vestri ego novi. Plurimos occidistis in urbe hac, et implêstis 7 vias ejus interfectis. Propterea hæc dicit Dominus Deus; Interfecti vestri, quos posuistis in medio ejus, hi sunt carnes, & hæc est lebes: & educam vos 8 de medio ejus. Gladium metuistis, & gladium inducam super 9 vos, ait Dominus Deus. Et ejiciam vos de medio ejus, dabóque vos in manu hostium, & faciam 10 in vobis judicia. Gladio cadetis: in finibus Israel judicabo vos, & scietis quia ego Dominus. 11 Hæc non erit vobis in lebetem, & vos non eritis in medio ejus in carnes: in finibus Israel judi-12 cabo vos. Et scietis quia ego Dominus: quia in præceptis meis non ambulâstis, & judicia mea non fecistis, sed juxta judicia Gentium, quæ in circuitu 13 vestro sunt, estis operati. Et factum est, cùm prophetarem, Pheltias filius Banaiæ mortuus est: & cecidi in faciem meam clamans voce magnâ, & dixi, Heu, heu, heu, Dñe Deus: consummationem tu facis reliquiarum Is-14 rael? Et factum est verbum Dñi 15 ad me, dicens; Fili hominis, fratres tui, fratres tui, viri propinqui tui, & omnis domus Israel, universi, quibus dixerunt habitatores Jerusalem; Longè recedite à Domino, nobis data est terra 16 in possessionem. Propterea hæc dicit Dominus Deus, Quia longè feci eos in Gentibus, & quia dispersi eos in terris: ero eis in sanctificationẽ modicam in ter-17 ris, ad quas venerunt. Propterea loquere; Hæc dicit Dominus Deus; Congregabo vos de populis, & adunabo de terris, in quibus dispersi estis, dabóque 18 vobis humum Israel. Et ingredientur illuc, & auferent omnes offensiones, cunctásque abomi-19 nationes ejus de illa. Et dabo eis cor unum, & spiritum novum tribuam in visceribus eorum: & auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἔπεσεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα κυρίου, καὶ εἶπε πρός με, Λέγε, Τάδε λέγει κύριος, Οὕτως εἴπατε (β) οἶκος Ἰσραήλ, καὶ τὰ διαβούλια τοῦ πνεύματος ὑμῶν ἐγὼ ἐπίσταμαι. 6 Ἐπληθύνατε νεκροὺς ὑμῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ἐνεπλήσατε τὰς ὁδοὺς (γ) 7 αὐτῶν τραυματιῶν. Διατοῦτο τάδε λέγει (δ) κύριος, Τοὺς νεκροὺς ὑμῶν οὓς (ε) ἐπατάξατε ἐν μέσῳ αὐτῆς, οὗτοί εἰσι τὰ κρέα, αὐτὴ δὲ ὁ λέβης ἐστὶ, καὶ 8 ὑμᾶς ἐξάξω ἐκ μέσου αὐτῆς. Ῥομφαίαν φοβεῖσθε, καὶ ῥομφαίαν ἐπάξω ἐφ' 9 ὑμᾶς, λέγει (ζ) κύριος. Καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ μέσου αὐτῆς, καὶ παραδώσω ὑμᾶς εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων, καὶ ποιήσω 10 ἐν ὑμῖν κρίματα. Ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖσθε, (η) ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ Ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος. (θ) 13 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προφητεύειν με, καὶ Φαλτίας ὁ τοῦ Βαναίου ἀπέθανε· καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπα, (ι) Οἴμοι οἴμοι κύριε, εἰς συντέλειαν ποιεῖς σὺ τοὺς καταλοί-14 πους τοῦ Ἰσραήλ; Καὶ ἐγένετο λόγος κυ-15 ρίου πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, οἱ ἀδελφοί σου καὶ οἱ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ συντετέλεσται, οἷς εἶπαν αὐτοῖς οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ, Μακρὰν ἀπέχετε ἀπὸ τοῦ κυρίου, ἡμῖν δέδοται ἡ γῆ εἰς κλη-16 ρονομίαν. Διατοῦτο εἰπὸν, Τάδε λέγει (κ) κύριος, Ὅτι ἀπώσομαι αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν (λ) γῆν, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς ἁγίασμα μικρὸν ἐν ταῖς χώραις οὗ ἐὰν εἰσέλθωσιν 17 ἐκεῖ. Διατοῦτο (μ) εἰπὸν, Τάδε λέγει κύριος, Καὶ εἰσδέξομαι αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐν αὐταῖς· καὶ δώσω 18 αὐτοῖς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ εἰσελεύσονται ἐκεῖ, καὶ ἐξαροῦσι πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῆς, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας 19 αὐτῆς ἐξ αὐτῆς. Καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν ἑτέραν, καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκσπάσω τὴν καρδίαν (ν) τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτῶν, καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν σαρκίνην·

5 Et irruit in me spiritus Domini, & dixit ad me; Dic; Hæc dicit Dominus; Sic dixistis, domus Israel: & cogitationes spiritûs vestri ego novi: 6 Multiplicâstis mortuos vestros in urbe hac, & implêstis vias (a) earum interfectis. 7 Propterea hæc dicit Dominus; Mortuos vestros, quos percussistis in medio ejus, hi sunt carnes, hæc autem lebes est. Et vos educam de medio ejus. 8 Gladium timetis: & gladium inducam super vos, ait Dominus. 9 Et educam vos de medio ejus: & tradam vos in manus alienorum: & faciam in vobis judicia: 10 In gladio cadetis: in (b) montibus Israel judicabo vos: & scietis, quia ego (c) Dominus. 13 Et factum est, cùm prophetarem; & Phaltias filius Banææ mortuus est: & cado in faciem meam: & exclamavi voce magnâ, & dixi; Heu, heu, Domine, in consummationem tu facis residuos Israel? 14 Et factus est sermo Domini ad me, dicens; 15 Fili hominis, fratres tui, & viri captivitatis tuæ, & omnis domus Israel consummata est: quibus dixerunt eis habitatores Hierusalem; Longè abestis à Domino: nobis data est terra in hæreditatem. 16 Propterea dic, Hæc dicit Dominus; Quia repellam eos in gentes, et dispergam eos in omnem terram: et ero eis in sanctificationem parvulam in regionibus, quocunque ingressi fuerint illuc. 17 Propterea dic, Hæc dicit Dominus; Et suscipiam eos de gentibus, & congregabo eos de regionibus, quò disseminavi eos in illas: et dabo eis terram Israel. 18 Et ingredientur illuc: et auferent omnes abominationes ejus, cunctásque iniquitates ejus de illa. 19 Et dabo eis cor alterum, et spiritum novum dabo in eis: et extraham cor lapideum de carne eorum: et dabo eis cor carneum:

MS. A. (β) ὁ οἶκος (γ) αὐτῆς (δ) ἀδωναῒ κύριος, (ε) ἐφονεύσατε (ζ) ἀδωναῒ κύριος. (η) καὶ ἐπὶ (θ) 11 Αὐτὴ ὑμῖν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα, καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένησθε ἐμ μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα· ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ 12 Ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς. Καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος. Καὶ ἐγένετο (ι) Οἴμμοι, οἴμμοι, ἀδωναῒ κύριε, εἰς συντέλειαν σὺ ποιεῖς (κ) ἀδωναῒ κύριος, (λ) τὴν γῆν, (μ) τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, (ν) αὐτῶν τὴν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 ושרת עלי רוח נבואה מן קדם יי ואמר לי אמר כדנן אמר יי כן אמרתון בית ישראל
6 ודי אתון מהרהרין ודסליקת על לבכון קדמי גלן : אסגיתון קטיליכון בקרתא
7 הדא ומליתון שוקהא קטילין : בכן כדנן אמר יי אלהים קטיליכון דשויתון בגוה
8 אנון כבסרא והיא כדודא ויתכון אגלי מגוה : מן קדם דקטלין בחרבא דחלתון
9 ודקטלין בחרבא איתי עליכון אמר יי אלהים : ואגלי יתכון מגוה ואמסר יתכון
10 ביד נוכראין ואעבד בכון פורענות דינין : בחרבא תתקטלון על תחום ארעא
11 דישראל אתפרע מנכון ותדעון ארי אנא יי : היא לא תהי לכון כדודא ברם אתון
תהון בגוה כבסרא דבשיל בגו דודא על תחום ארעא דישראל אתפרע מנכון :
12 ותדעון ארי אנא יי די בקימי לא הלכתון ודיני לא עבדתון ובנימוסי עממיא די
13 בסחרניכון עבדתון : והוה באתנבאותי ופלטיה בר בניה מית ואשתטחית על אפי
וצוחית בקל רב ואמרית קביל בעותי יי אלהים גמירא את עביד עם שארא דישראל :
14 15 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : בר אדם אחך אחך אנש קריבך וכל בית
ישראל כולהון דאמרין להון יתבי ירושלם אתרחקו מדחלתא דיי דילנא היא
16 אתיהיבת ארעא למירתה : בכן כדנן אמר יי אלהים ארי ארחקתנון לביני עממיא וארי
בדרתנון במדינתא ויהבית להון בתי כנשתא תנין לבית מקדשי ואנון כזעיר במדינתא
17 דאתגליאו לתמן : בכן אמר כדנן אמר יי אלהים ואקריב יתכון מן ביני עממיא ואכניש
18 יתכון מן מדינתא דאתבדרתון בהון ואתן לכון ית ארעא דישראל : ויעלון לתמן ויעדון
19 ית כל שקוצהא וית כל תועבתהא מנה : ואתן להון לב דחיל ורוח דחילא אתן במעיהון
ואתבר לבא דרשיעא דהוא תקיף כאבנא מבסרהון ואתן להון לב דחיל קדמי
למעבד רעותי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

5 Et resedit super me spiritus prophetiæ à facie Domini, & dixit ad me: Dic, Hæc dicit Dominus; sic dixistis domus Israel, & quod vos cogitatis, 6 & quod ascendit in cor vestrum, revelatum est coram me. Multiplicâstis interfectos vestros in civitate ista, & implestis vicos ejus interfectis. 7 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Interfecti vestri quos posuistis in medio ejus, ipsi sunt sicut caro, & ipsa est quasi lebes, & vos transmigrare 8 faciam de medio ejus. A facie eorum qui occidunt gladio timuistis, & occidentes gladio adducam super vos, dicit Dominus Deus. 9 Et transmigrare faciam vos de medio ejus, & tradam vos in manum alienorum, & faciam 10 in vobis ultionem judiciorum. Gladio occidemini; in termino terræ 11 Israel vindictam sumam ex vobis, & scietis quia ego Dominus. Ipsa non erit vobis tanquam lebes, sed vos intra eam eritis velut caro quæ in 12 lebete coquitur: in limite terræ Israel vos ulciscar. Scietisque, quia ego Dominus, qui in pactis meis non ambulâstis, & judicia mea non fecistis, 13 sed secundùm mores populorum qui in circuitu vestro sunt, fecistis. Et factum est cùm prophetarem, Phaltias filius Banaiæ mortuus est: & corrui pronus in faciem meam, & clamavi voce magna, & dixi: Suscipe deprecationem meam Domine Deus, consummationem tu facis cum reliquiis Israel. 14 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens: 15 Fili hominis, fratres tui, fratres tui, viri propinqui tui & omnis domus Israel universi de quibus dicunt habitatores Jerusalem; Longè facti sunt à timore 16 Domini: nobis data est terra in possessionem. Propterea hæc dicit Dominus Deus, quia elongavi eos inter populos, & quia dispersi eos per provincias, dedi eis domos congregationis secundæ domui sanctuarii mei, & 17 ipsi sunt quasi pauci in provinciis ad quas transmigraverũt. Propterea dic, Hæc dicit Dominus Deus, & applicabo vos de medio populorum, & congregabo vos de provinciis ad quas dispersi estis, & dabo vobis terram Israel. 18 Et ingredientur illuc & auferent omnia inquinamenta & abominationes 19 ejus ab ea. Et dabo eis cor timens, & spiritum timoris dabo in visceribus eorum, & conteram cor impietatis, quod erat durum sicut lapis, de carne eorum, & dabo eis cor timens coram me, ut faciant voluntatem meam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܢܦܠܬ ܥܠܝ ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܠܝ. ܐܡܪ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܪܚܡܬܘܢ
6 ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܀ ܘܡܬܪܥܝܬܐ ܕܪܥܝܢܟܘܢ ܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗܝܢ. * ܐܣܓܝܬܘܢ ܩܛܝܠܝܟܘܢ
7 ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܘܡܠܝܬܘܢ ܫܘܩܝܗ ܩܛܝܠܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.
ܩܛܝܠܝܟܘܢ ܕܪܡܝܬܘܢ ܒܓܘܗ. ܗܢܘܢ ܐܢܘܢ ܒܣܪܐ. ܘܗܝ ܩܕܪܐ. ܘܠܟܘܢ ܐܦܩ
8 ܐܢܐ ܡܢ ܓܘܗ. * ܡܢ ܚܪܒܐ ܕܚܠܬܘܢ. ܘܚܪܒܐ ܐܝܬܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.
9 10 * ܘܐܦܩܟܘܢ ܡܢ ܓܘܗ. ܘܐܫܠܡܟܘܢ ܒܐܝܕܝܐ ܕܢܘܟܪܝܐ. ܘܐܥܒܕ ܒܟܘܢ ܕܝܢܐ. * ܒܚܪܒܐ
11 ܬܦܠܘܢ. ܘܥܠ ܬܚܘܡܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܐܕܘܢܟܘܢ. * ܗܝ ܠܐ ܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܩܕܪܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܠܐ
12 ܬܗܘܘܢ ܒܓܘܗ ܒܣܪܐ. ܥܠ ܬܚܘܡܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܐܕܘܢܟܘܢ. * ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.
13 ܕܒܦܘܩܕܢܝ ܠܐ ܗܠܟܬܘܢ. ܘܕܝܢܝ ܠܐ ܥܒܕܬܘܢ. * ܘܟܕ ܐܬܢܒܝܬ. ܡܝܬ ܦܠܛܝܐ ܒܪ
ܒܢܝܐ. ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝ. ܘܩܥܝܬ ܒܩܠܐ ܪܒܐ. ܘܐܡܪܬ. ܐܘ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܫܘܠܡܐ
14 15 ܥܒܕ ܐܢܬ ܠܫܪܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܗܘܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ.
ܐܚܝܟ ܐܚܝܟ ܐܢܫܐ ܕܫܒܝܟ: ܘܟܠܗܘܢ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܢܫܬܠܡܘܢ. ܕܐܡܪܘ ܠܗܘܢ.
ܥܡܘܪܘܗܝ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܠܢ ܗܝ ܓܝܪ ܐܬܝܗܒܬ ܐܪܥܐ ܠܝܪܬܘܬܐ.
16 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܕܐܓܠܐ ܐܢܘܢ ܒܥܡܡܐ. ܘܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܒܐܪܥܬܐ.
17 ܘܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܩܕܫܐ ܙܥܘܪܐ ܒܐܪܥܬܐ ܕܐܙܠܘ ܠܗܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
ܡܪܘܬܐ. ܐܟܢܫܟܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܐܩܪܒܟܘܢ ܡܢ ܐܪܥܬܐ ܕܐܬܒܕܪܬܘܢ ܒܗܝܢ. ܘܐܬܠ
18 ܠܟܘܢ ܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܢܥܠܘܢ ܠܬܡܢ. ܘܢܥܒܪܘܢ ܡܢܗ ܟܠܗܘܢ ܕܚܠܬܗ ܘܟܠܗܘܢ
19 ܛܢܦܘܬܗ ܡܢܗ. * ܘܐܬܠ ܠܗܘܢ ܠܒܐ ܚܕܬܐ. ܘܪܘܚܐ ܚܕܬܐ ܐܬܠ ܠܗܘܢ. ܘܐܥܒܪ ܠܒܐ
ܕܟܐܦܐ ܡܢ ܒܣܪܗܘܢ. ܘܐܬܠ ܠܗܘܢ ܠܒܐ ܕܒܣܪܐ.

5 Tum cecidit super me spiritus Domini, dixitque mihi; Dic, Sic ait Dominus dominorum; Hoccine modo dilexistis filios Israelis? nam cogitationes animi vestri ego novi. 6 Multiplicâstis occisos vestros hac in urbe, & confossis implevistis plateas ejus. 7 Iccircò sic ait Dominus dominorum; Confossi vestri quos in ea prostravistis, ipsi caro sunt, ista verò *urbs* est olla: vos autem ex ipsa educam. 8 Gladium timuistis, & gladium adducam super vos, ait Dominus dominorum: 9 Nam vos educam ex ipsa, tradámque vos in manum alienorum, & exercebo contra vos judicia. 10 Gladio cadetis, & ad limites Israelis judicabo vos. 11 Hæc non erit vobis olla, neque vos eritis in ea caro: ad limites Israelis judicabo vos: 12 Ita experiemini me esse Dominum, quicunque in præceptis meis non ambulâstis, & judicia mea non fecistis. 13 Cùm autem prophetâssem, mortuus est Pelatia filius Benaiæ: quapropter in faciem meam procidens, altâque voce exclamans, dixi; Ah Domine dominorum, num consummationem faceres reliquiis Israelis? 14 Tum fuit ad me sermo Domini, dicendo; 15 Fili hominis, fratres tui, fratres *inquam* tui, homines concaptivi tui, & omnes Israelitæ delebuntur; quia dixerunt eis, O habitatores Jerusalem, recedite à Domino; nobis enim data est *hæc* terra in hæreditatem. 16 Iccirco sic ait Dominus dominorum; Expellam eos inter gentes, & disperdam eos per terras, eroque illis sanctuarium exiguum in terris ad quas abierint. 17 Iccirco sic ait Dominus dominorum; Colligam vos è gentibus, & admovebo vos de terris in quas dispersi estis, daboque vobis terram Israelis: 18 Quam cùm ingressi fuerint, amovebunt ab ea cuncta ipsius numina cunctasque abominationes ejus. 19 Nam dabo illis cor novum, & spiritum novum indam ipsis: amovebo cor lapideum à carne eorum, daboque ipsis cor carneum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ونزلت على روح الرب * وقال لي * قل * هذا ما يقوله الرب * هكذا قولوا يا بيت اسرائيل * 5
انا اعلم مواطن روحكم * كثرتم امواتكم في هذه المدينة * وملأتم طرقاتها من الجرحى * 6
* لأجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * امواتكم الذين قتلتموهم في وسطها هؤلاء 7
هم اللحم * وهذه هي المرجل * واخرجكم من وسطها * اتخافون السيف * فأجلب عليكم 8
سيفا يقول ادوناي الرب * واخرجكم من وسطها * واسلمكم الى ايدي الغرباء * واصنع 9
فيكم احكاما * وتسقطون بالسيف * وعلى جبال اسرائيل ادينكم * وتعلمون اني انا الرب * 10
* وهذه ليست لكم مرجلا * وانتم لا تكونون في وسطها لحما * على جبال اسرائيل ادينكم * 11
* وتعلمون اني انا الرب [MS. Oxon. لانكم لم تسلكوا في وصاياي واحكامي لم 12
تعملوا * وكمثل احكام الشعوب التي حولكم فعلتم] * وكان لما تنبأت مات فلطياس 13
بن باناو * فسقطت على وجهي * وصرخت بصوت عظيم وقلت * الويل لي الويل لي يا
ادوناي الرب * للانقضاء انت تصنع ببقايا اسرائيل * وكان قول الرب الي قائلا * يا ابن 14 15
الانسان * اخوتك ورجال سبيك * وكل بيت اسرائيل انقضى * الذين قالوا لهم سكان
اورشليم * ابعدوا بعيدا من الرب * الارض اعطيت لكم ميراثا * لأجل هذا قل * 16
هكذا يقول ادوناي الرب * اني اقصيهم في الامم * وافرقهم في كل الارض * واصير لهم
مقدسا صغيرا في البلاد حيث يدخلون هناك * لأجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * 17
واقبلهم من الامم واجمعهم من البلدان حيث بددتهم فيها * واعطيهم ارض اسرائيل *
* ويدخلون هناك * وينزعون جميع رذائلها وجميع آثامها منها * واعطيهم قلبا آخر * 18 19
وروحا جديدا اعطي فيهم * وانزع قلبهم الحجري من لحمهم * واعطيهم قلبا لحميا *

5 *Tum descendit super me spiritus Domini, dixitque mihi; Dic, Hoc est quod dicit Dominus: Ita dicite O domus Israelis;* 6 *ego novi consilium animi vestri. Multiplicâstis mortuos vestros hic in urbe, & implevistis vias ejus vulneratis.* 7 *Ideo sic dicit Adonai Dominus; Mortui vestri quos occidistis in medio ejus, hi sunt caro, & ista est cacabus. At vos educam de medio ejus:* 8 *(Gladium pertimescitis? at adducam super vos gladium, dicit Adonai Dominus.)* 9 *Et cùm eduxero vos de medio ejus, tradam vos in manus exterorum, & agam vobiscum judicia,* 10 *Et occumbetis gladio: & super montes Israelis judicabo vos: & scietis me esse Dominum.* 11 *Hæc nequaquam erit vobis cacabus, neque vos eritis caro in medio ejus: super montes Israelis judicabo vos,* 12 *Et scietis me esse Dominũ.* [MS. Oxon. *Vos enim in præceptis meis non ambulâstis, & judicia mea minimè observâstis, sed juxta judicia populorũ, qui in circuitu vestro sunt, fecistis.*] 13 *Contigit autem cùm prophetâssem, ut moreretur Phaltias Banai filius: quare procidens in faciem meam, exclamavi voce magnâ, & dixi; Heu me miserum, heu me miserum Adonai Domine: num excidio tu traditurus es residuos Israelis?* 14 *Tum fuit ad me sermo Domini, dicens;* 15 *O fili hominis, fratres tui, & concaptivi tui, totáque domus Israelis excindentur, quibus dixerunt cives Jerusalem, Recedite procul à Domino, terra data vobis est in hæreditatem.* 16 *Propterea dic, Sic ait Adonai Dominus; Equidem exterminabo eos inter gentes, & dispergam illos in universam terram, eroque ipsis sanctuarium exiguũ in regionibus quas ingressuri sunt.* 17 *Propterea sic dicit Adonai Dominus; Et recipiam eos de gentibus, & congregabo eos de regionibus in quas dispersero eos, daboque eis terram Israelis.* 18 *Et cùm ingressi fuerint illuc, auferent omnes abominationes ejus omnesque iniquitates ejus ex ipsa.* 19 *Et dabo eis cor aliud, & spiritum novum indam eis: auferam cor eorum lapideum ex eorum carne, daboque eis cor carneum;*

יחזקאל : יב

faciant & ,custodiant mea judicia & ,ambulent meis statutis in Ut
20 למען בחקתי ילכו ואת משפטי ישמרו ועשו
ad Et .Deum in eis sim ego & ,populum in mihi sint & : ea
21 אתם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים : ואל
eorum cor suarum abominationum & ,suarum contaminationum cor
לב שקוציהם ותועבותיהם לבם
.Deus Dominus dixit , dabo eorum caput in eorum viam : vadens
הלך דרכם בראשם נתתי נאם אדני יהוה :
: eos contra rotæ & , suas alas Cherubim elevaverunt Et
22 וישאו הכרובים את כנפיהם והאופנים לעמתם
gloria *ascendit* Et .desuper eos super Israel Dei gloria &
23 וכבוד אלהי ישראל עליהם מלמעלה : ויעל כבוד
oriente ab qui ,montem super stetitque ,civitatis medio *desuper* Domini
יהוה מעל תוך העיר ויעמד על ההר אשר מקדם
ad Chasdim in me adduxitque ,me elevavit spiritus Et .urbis
24 לעיר : ורוח נשאתני ותביאני כשדימה אל
visio me *desuper ascendit* & : Dei spiritu in visione in transmigrationē
הגולה במראה ברוח אלהים ויעל מעלי המראה
verba omnia transmigrationē ad sum locutus Et .vidi quam
25 אשר ראיתי : ואדבר אל הגולה את כל דברי
.mihi ostenderat quæ ,Domini
יהוה אשר הראני :

CAP. XII. יב

medio in hominis Fili : dicendo me ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר יהוה אלי לאמר : בן אדם בתוך 2
non & ,videndum ad eis oculi quibus : sedens tu rebellionis domus
בית המרי אתה ישב אשר עינים להם לראות ולא
domus quia ,audierunt non & ,audiendum ad eis aures : viderunt
ראו אזנים להם לשמע ולא שמעו כי בית
,transmigrationis vasa tibi fac hominis fili tu Et .ipsi rebellionis
3 מרי הם : ואתה בן אדם עשה לך כלי גולה
ad tuo loco de transmigrabis Et .eorum oculis in *interdiu* transmigra &
וגלה יומם לעיניהם וגלית ממקומך אל
rebellionis domus quia ,aspiciant fortè si ,eorum oculis in alterum locum
מקום אחר לעיניהם אולי יראו כי בית מרי
interdiu transmigrationis vasa tanquam tua vasa *educes* Et .ipsi
4 המה : והוצאת כליך ככלי גולה יומם
ex *tus secundū* eorū oculis in vespera in egredieris tu Et .eorū oculis in
לעיניהם ואתה תצא בערב לעיניהם כמוצאי
exi facies & ,parietem *in tibi* perfode eorum oculis In .transmigrationis
5 גולה : לעיניהם חתר לך בקיר והוצאת
efferes caligine in ,portabis humerum super eorum oculis In .eum per
6 בו : לעיניהם על כתף תשא בעלטה תוציא
te dedi portentum quia : terram videbis non & ,velabis *tuas facies*
פניך תכסה ולא תראה את הארץ כי מופת נתתיך
protuli mea Vasa.*sum jussus* quemadmodū ,sic feci Et .Israel domui
7 לבית ישראל : ואעש כן כאשר צויתי כלי הוצאתי
parietem *in* mihi perfodi *vespera in* & ,*interdiu* trāsmigrationis vasa tanquā
ככלי גולה יומם ובערב חתרתי לי בקיר
.eorum oculis in portavi humerum super , *protuli* caligine In .manu in
ביד בעלטה הוצאתי על כתף נשאתי לעיניהם :
nonne ,hominis Fili : dicendo ,mane in me ad Domini verbum fuit Et
8 ויהי דבר יהוה אלי בבקר לאמר : בן אדם הלא
facies tu quid ,*rebellionis* domus ,Israel domus te ad dixerant
9 אמרו אליך בית ישראל בית המרי מה אתה עשה :
hoc onus Prælato : Deus Dominus dixit Sic : eos ad Dic
10 אמר אליהם כה אמר אדני יהוה הנשיא המשא הזה
.eorum medio in *ipsi* quæ , Israel *domui omni* & ,Jerusalaim in
בירושלם וכל בית ישראל אשר המה בתוכם :

Versio VULG. LAT.

20 Ut in præceptis meis ambulent, & judicia mea custodiant, faciántque ea: & sint mihi in populum, & ego sim eis in Deum. 21 Quorum cor post offendicula & abominationes suas ambulat, horum viam in capite suo ponam, 22 dicit Dominus Deus. Et elevaverūt Cherubim alas suas, & rotæ cum eis: & gloria Dei Israel 23 erat super ea. Et ascendit gloria Domini de medio civitatis, stetítque super montem, qui est ad 24 Orientem urbis. Et spiritus levavit me, adduxítque in Chaldæam ad transmigrationem, in visione, in spiritu Dei: & sublata est à me visio, quam vide- 25 ram. Et locutus sum ad transmigrationem omnia verba Domini, quæ ostenderat mihi.

CAP. XII.

1 ET factus est sermo Domini ad 2 me, dicens; Fili hominis, in medio domûs exasperantis tu habitas: qui oculos habēt ad videndum, & non vident: & aures ad audiendum, & non audiunt: quia 3 domus exasperans est. Tu ergò, fili hominis, fac tibi vasa transmigrationis, & transmigrabis per diem coram eis: transmigrabis autem de loco tuo ad locum alterum, in conspectu eorū, si fortè aspiciant: quia domus 4 exasperans est. Et efferes foràs vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem in conspectu eorū: tu autem egredieris vesperè coram eis, sicut egreditur migrans. 5 Ante oculos eorum perfode tibi parietem: & egredieris per eum. 6 In conspectu eorum in humeris portaberis, in caligine efferêris: faciem tuam velabis, & non videbis terram: quia portentum 7 dedi te domui Israel. Feci ergò sicut præceperat mihi Dominus: vasa mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem: & vesperè perfodi mihi parietem manu: & in caligine egressus sum, in humeris portatus in conspectu 8 eorum. Et factus est sermo Do- 9 mini manè ad me, dicens; Fili hominis, numquid non dixerunt ad te domus Israel, domus ex- 10 asperans; Quid tu facis? Dic ad eos; Hæc dicit Dominus Deus; Super ducem onus istud, qui est in Jerusalem, & super omnem domum Israel, quæ est in medio eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

20 Ὅπως ἐν τοῖς προστάγμασί μου πορεύωνται, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσωνται καὶ (ξ) ποιῶσιν αὐτά, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς (ο) Θεόν. 21 Καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν (π) αὐτῶν, ὡς ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύετο, τὰς ὁδοὺς αὐτῶν (ρ) εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα, (σ) λέγει κύριος. 22 Καὶ ἐξῆραν τὰ χερουβὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν, καὶ οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα Θεοῦ (τ) Ἰσραὴλ 23 ἐπ' αὐτὰ ὑπεράνω αὐτῶν. Καὶ (υ) ἀνέβη ἡ δόξα κυρίου ἐκ μέσης τῆς πόλεως, καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ ὄρους ὃ ἦν ἀπέναντι τῆς πό- 24 λεως. Καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα, καὶ ἤγαγέ με εἰς γῆν Χαλδαίων εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐν ὁράσει ἐν πνεύματι Θεοῦ, καὶ ἀνέβην 25 ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἧς ἴδον. Καὶ ἐλάλησα πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν πάντας τοὺς (φ) λόγους τοῦ κυρίου οὓς ἔδειξέ μοι.

MS. A. (ξ) ποιήσουσιν (ο) Θεόν, λέγει κύριος. Καὶ κατὰ τὰς καρδίας τῶν (π) αὐτῶν, καὶ τῶν πονηρῶν ὧν ἐποίησαν, ὡς ἡ (ρ) εἰς κεφαλὰς (σ) λέγει ἀδωναῒ κύριος. (τ) Ἰσραὴλ ἦν ἐπ' αὐτοῖς (υ) ἀνέβη δόξα κυρίου ἐκ μέσου τῆς πόλεως, (φ) λόγους κυρίου, οὓς ἔδειξέν μοι κύριος.

ut in præceptis meis ambulent, et justificationes meas custodiant, faciántque eas: & erunt mihi in populum: & ego ero eis in Deum. 21 Et ad cor abominationum suarum, & iniquitatum suarum, (d) quomodò cor eorum ibat; vias eorum in capita eorum dedi, dicit Dominus. 22 Et sustulerunt Cherubim alas suas, & rotæ juxta ea: & gloria Dei Israel (e) super ea desuper ea. 23 Et ascendit gloria Domini de medio civitatis: stetitque super montem, qui est è regione civitatis. 24 Et assumpsit me spiritus, & duxit me in terram Chaldæorum ad captivitatem in visione in spiritu Dei. 25 Et ascendi à visione, quam vidi, Et loquutus sum ad captivitatem omnia verba Domini, quæ ostenderat mihi.

ΚΕΦ. ιβ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μέ, λέ- 2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν σὺ κατοικεῖς, οἳ ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς τοῦ (α) βλέπειν, καὶ οὐ βλέπουσι, καὶ ὦτα ἔχουσι τοῦ ἀκούειν, καὶ οὐκ ἀκούουσι, διότι οἶ- 3 κος παραπικραίνων ἐστί. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου ποίησον σεαυτῷ σκεύη (β) αἰχμαλωσίας ἡμέρας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ αἰχμαλωτευθήσῃ ἐκ τοῦ (γ) τόπου σου εἰς ἕτερον τόπον ἐνώπιον αὐτῶν, ὅπως ἴδωσι, δι- 4 ότι οἶκος παραπικραίνων ἐστί. Καὶ ἐξοίσεις τὰ σκεύη σου σκεύη αἰχμαλωσίας ἡμέρας κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ (δ) σὺ ἐξελεύσῃ ἑσπέρας, ὡς ἐκπορεύεται αἰχμάλω- 5 τος. Ἐνώπιον αὐτῶν. διόρυξον σεαυτῷ 6 εἰς τὸν τοῖχον, καὶ διεξελεύσῃ δι' αὐτοῦ Ἐνώπιον αὐτῶν. ἐπ' ὤμων ἀναληφθήσῃ, καὶ κεκρυμμένος ἐξελεύσῃ, τὸ πρόσωπόν σου συγκαλύψεις, καὶ οὐ μὴ ἴδῃς τὴν 7 γῆν, διότι τέρας δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Καὶ ἐποίησα οὕτως κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατό μοι· (ε) καὶ σκεύη ἐξήνεγκα αἰχμαλωσίας ἡμέρας, καὶ ἑσπέρας (ζ) διώρυξα ἐμαυτῷ τὸν (η) τοῖχον, καὶ κε- 8 κρυμμένος ἐξῆλθον, ἐπ' ὤμων ἀνελήφθην 9 ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου (θ) τοπρωῒ πρὸς μέ, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, οὐκ εἶπαν πρὸς σὲ ὁ οἶκος (ι) τοῦ Ἰσραήλ, οἶκος ὁ παραπικραίνων, Τί σὺ 10 ποιεῖς; Εἶπον πρὸς αὐτούς, Τάδε λέγει κύριος κύριος, (κ) Ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ, οἵ εἰσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν,

MS. A. (α) ὁρᾶν, (β) αἰχμαλωσίας, καὶ αἰχμαλωτίσθητι ἡμέρας (γ) οἴκου σου (δ) ἐξελεύσῃ σὺ ἑσπέρας ἐνώπιον αὐτῶν, ὡς ἐκπορεύεται (ε) ἐξήνεγκα ὡς σκεύη αἰχμαλωσίας (ζ) ὤρυξα (η) τοῖχον τῇ χειρί, καὶ (θ) πρωῒ πρὸς μὲ τοπρωΐ, (ι) Ἰσραὴλ ὁ παραπικραίνων, (κ) Εἶπον τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀφηγουμένῳ Ἱερουσαλήμ, καὶ

CAP. XII.

ET factus est sermo Domini 1 ad me, dicens; Fili hominis, (a) 2 in medio iniquitatum eorum tu habitas: qui oculos habent ad videndum, & non vident: & aures habent ad audiendum, & non audiunt; quia domus (b) exasperans est. Et tu, fili hominis, fac 3 tibi vasa captivitatis, per diem coram eis: & captivaberis de loco tuo in locum alterum in conspectu eorum; ut videant, quia domus exasperans est. Et profe- 4 res vasa tua, vasa captivitatis, per diem in oculis eorum: & tu egredieris vesperè, sicut egreditur (c) captivus, In conspe- 5 ctu eorum. Perfode tibi parietem, & transibis per eum, In 6 conspectu eorum. Super humeros assumêris, & absconditus egrederis: faciem tuam cooperies, & non videbis terram: quia portentum dedi te domui Israel. Et feci sic juxta omnia, quæ man- 7 daverat mihi: vasáque protuli (d) captivitatis per diē: & ad vesperā perfodi mihi parietem: & absconditus egressus sum: Super humeros assumptus sum in conspectu eorum. Et factus est ser- 8 mo Domini manè ad me, dicens; Fili hominis, non dixerunt ad te 9 domus Israel, domus exasperans, Quid tu facis? Dic ad eos; 10 Hæc dicit Dominus Dominus; (c) Princeps, & dux in Hierusalem, & omni domui Israel, qui sunt in medio eorum,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

בדיל דבקימי יהכון וית דיני יטרון ויעבדון יתהון ויהון קדמי לעם ואנא אהוי להון 20
לאלהא : בתר פולחן שקוציהון ותועבתהון לבהון טעי פורענות ארחיהון ברישיהון 21
יהבית אמר יי אלהים : ונטלו כרוביא ית גדפיהון וגלגליא לקבליהון ויקר אלהא 22
דישראל עליהון מלעילא : ואסתלק יקרא דיי מן גו קרתא ושרא על טור 23
זיתא דממדנח לקרתא : ורוח נטלתני ואובילתני למדינת ארעא כסדאי לות בני 24
גלותא בחזוא ברוח נבואה דישרת עלי מן קדם יי ואסתלק מני חזוא דחזיתי :
ואתנביתי לבני גלותא ית כל פתגמיא דיי דאחזיני : 25

יב

והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : בר אדם בגו עמא סרבנא את יתיב די עינין 1
להון למחזי ולא חזן ואודנין להון למשמע ולא שמעין ארי עם סרבן אנון : ואת בר 2
אדם אתקין לך מני גלותא וגלי בימם לעיניהון ותגלי מאתרך לאתר אוחרן לעיניהון 3
מאם ידחלון ארי עם סרבן אנון : ותפיק מנך כמני גלותא בימם לעיניהון ואת 4
תפוק ברמשא לעיניהון כמפקני גלותא : לעיניהון חתר לך בכותלא ותפוק ביה : 5
לעיניהון על כתפא תטול בקבלא תפוק אפך תכסי ולא תחזי ית ארעא ארי את יהבתך 6
לבית ישראל : ועבדית כן כמא דאתפקדית מני אפקית כמני גלותא בימם 7
וברמשא אתחתרית לי בכתלא ביד בקבלא נפקית על כתפא נטלית לעיניהון :
והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי בצפרא למימר : בר אדם הלא אם ימרון 8
לך בית ישראל עמא סרבנא מא את עביד : אמר להון כדנן אמר יי אלהים על רבא 9 10
מטל נבואתא הדא בירושלם וכל בית ישראל דאנון ביניהון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ut ambulent in pactis meis, & judicia mea servent & faciant ea: 20 & erunt coram me in populum, & ego ero eis in Deum. 21 Et post cultum idolorum suorum & abominationum suarum cor eorum errat: ultionem viarum suarum in caput eorum dabo, dicit Dominus Deus. 22 Et levaverunt Cherubim alas suas & rotæ è regione eorum; & gloria Dei Israel super eis desuper. 23 Et elevata est gloria Domini de medio civitatis, & resedit super montem Oliveti qui est ad Orientem civitatis. 24 Et spiritus sustulit me, & adduxit me in provinciam terræ Chaldæorum ad filios transmigrationis in visione spiritus prophetiæ qui resedit super me à facie Domini: & recessit à me visio quam vidi. 25 Et prophetavi filiis transmigrationis omnia verba Domini quæ ostenderat mihi.

CAP. XII.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis, in medio populi contumacis tu habitas, qui oculos habent ad videndum, & non vident; & aures ad audiendum, & non audiunt: quia populus contumax est. 3 Tu autem fili hominis præpara tibi vasa transmigrationis, & transmigra in die ante oculos eorum, & transmigrabis de loco tuo ad locum alium in oculis eorum: fortè timebunt, quia populus contumax est. 4 Et efferes vasa tua sicut vasa transmigrationis per diem in oculis eorum, & tu egredieris vesperè in oculis eorum sicut egrediuntur transmigrantes. 5 Ante oculos eorum perfode tibi in pariete, & egredieris per eum. 6 Ante oculos eorum in humero tolles, in tenebris egredieris, faciem tuam operies & non videbis terram, quia signum dedi te domui Israel. 7 Et feci sicut juss' fueram, vasa mea eduxi sicut vasa transmigrationis per diem, & vesperi fodi mihi in pariete manu, in tenebris exii, & super humerum sustuli ante oculos eorum. 8 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me manè dicens: 9 Fili hominis, si utique dixerint tibi domus Israel populus contumax, Quid tu facis? 10 Dic tu eis: Hæc dicit Dñs Deus, Super principem est onus prophetiæ hujus in Jerusalem, & super omnem domum Israel qui sunt in medio ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

Et ambulabunt in præceptis meis, judicia 20 mea observabunt ac perficient, eruntque mihi populus, & ego ero illis Deus. Quorum e- 21 nim cor studio idolorum & spurcitiarum suarum ferebatur, horum viam rependam in caput ipsorum, ait dominorum Dominus. De- 22 inde cùm extulissent Cherubini alas suas, & rotæ cum eis essent, & gloria Dei Israelis esset super eos; Extulit se gloria Domini de 23 medio urbis, substititque super montem qui est ad plagam urbis Orientalem. Me autem 24 sustulit spiritus, perduxitque in terram Chaldæorum ad captivos, in visione & spiritu Dei: sic recessit à me visio quam videbam: Et retuli captivis cunctos Domini sermones quos indicaverat mihi.

CAP. XII.

ET fuit ad me sermo Domini, dicendo; 1 Fili hominis, in medio domûs contumacis tu 2 sedes, qui oculos habent, nec vident; aures habent, nec audiunt, quia domus sunt contumax. Tu ergò fili hominis, para tibi vasa 3 migrationis, & migra interdiu, spectantibus ipsis de loco tuo in alium locum, ut videant; nam domus sunt rebellis. Vasa tua, 4 ut vasa migrationis educito, *idque* interdiu, spectantibus ipsis; tu deinde egreditor sub vesperam, ut migraturus. Effringe parietem 5 cernentibus ipsis, perque ipsum egredere. Sarcinam bajulato super humerum tuum, & 6 tenebrosâ *nocte* egreditor; faciem tuam tegito, ne terram aspicias: nam typum propono te Israelitis. Sic itaque feci, quemadmo- 7 dum præcepit mihi; vasa mea interdiu eduxi ut vasa migrationis; parietem sub vesperam perrupi, & obscurâ *nocte* egressus sum, super humerum meum *sarcinam* bajulans, cernentibus ipsis. Deinde fuit ad me sermo Domini 8 matutino tempore, dicendo; Fili hominis, 9 Si tibi dixerint Israelitæ, domus ista rebellis, Quid agis? Dic illis; Sic ait Do- 10 minus dominorum, Maximus *inter vos* bajulabit hujuscemodi sarcinam in Jerusalem, & omnes Israelitæ cum ipso.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * لكي يسيروا في اوامري * ويحفظوا حقوقي ويصنعوها * ويكونوا لي شعبا * وانا اكون
لهم الها يقول الرب * وكقلوب رذائلهم وآثامهم والشرور التي صنعوها * كما سار قلبهم 21
22 اعطيت طرقهم على رؤوسهم يقول ادوناي الرب * ورفعت الساروبيم اجنحتها * والبكرات الى
23 جانبها * ومجد اله اسرائيل كان عليها من فوقها * وصعد مجد الرب من وسط المدينة
24 ووقف على الجبل الذي كان مقابل المدينة * واخذني روح واتى بي الى ارض
25 الكلدانيين الى السبي * بوحي بروح الله * وانقطعت من الرويا التي رايتها * وتكلمت في
السبي بجميع اقوال الرب التي اظهرها الي الرب *

* الفصل الثاني عشر *

1 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * في وسط
2 طلاماتهم انت تسكن * هولاء الذين لهم اعين لينظروا فلا ينظرون * ولهم اذان
3 ليسمعوا فلا يسمعون * من اجل انهم بيت ممرمر هو * وانت يا ابن الانسان * اصنع لذاتك
آلات السبي * وانسبي نهارا امامهم * فتسبي من بيتك الى موضع آخر امامهم كي
4 ينظروا * من اجل انهم بيت ممرمر هو * وتخرج آلاتك * آلة السبي نهارا لعيونهم * وتخرج
5 انت مساء قدامهم * كما يخرج السبي قدامهم * وانقب لذاتك في الحايط وتخرج منه قدامهم *
6 وتصعد على الاكتاف * وتخرج خفيا * اذ تغطي وجهك ولا تنظر الارض * من اجل اني
7 اعطيتك آية لبيت اسرائيل * وصنعت هكذا بجميع ما امرني واخرجت آلاتي نهارا
مثل آلة السبي * ونقبت الحايط بيدي مساء لذاتي * وخرجت خفيا * وصعدت على
8 الاكتاف قدامهم * وكان قول الرب الي بالغداة قايلا * يا ابن الانسان * اليس قالوا لك
9 بيت اسرائيل الممرمر * ماذا تصنع انت * قل لهم * هكذا يقول الرب الرب * قل للرئيس 10
ولقدام اورشليم * ولكل بيت اسرائيل الذين هم في وسطها *

ut ambulent in præceptis meis, custodiant 20 *legitima mea, & perficiant ea, sintque mihi populus, & ego sim ipsis Deus, ait Dominus. Sed secundùm corda eorum* 21 *abominanda & iniqua, & scelera quæ commiserunt, prout ambulavit cor eorum; reflexi vias eorum in capita ipsorum, dicit Adonai Dominus. Deinde extu-* 22 *lerunt Cherubini alas suas, rotis ad ipsorum latera, & gloriâ Dei Israelis super ipsos desupèr existentibus. Ascen-* 23 *ditque gloria Domini è medio urbis, & constitit super montem qui erat ex adverso urbis. Tum assumpsit me spiri-* 24 *tus, perduxitque me in terram Chaldæorum ad captivos, in revelatione in spiritu Dei: & cùm evigilâssem ex visione quam videram; Locutus sum* 25 *inter captivos omnes Domini sermones quos indicaverat mihi Dominus.*

CAP. XII.

PRæterea fuit sermo Domini ad me, 1 *dicens; O fili hominis, in medio impie-* 2 *tatum illorum tu habitas: illorum inquam, qui oculos habent ad videndum, nec vident; aures habent ad audiendum, nec audiunt: eò quòd domus refractaria sit ipsi. Quare tu O fili ho-* 3 *minis, fac tibi instrumenta migrationis accommoda, & migra interdiu coram eis: migrabis autem è domo tua in alium locum coram ipsis, ut videant: quandoquidem domus refractaria hi sunt. Instrumenta tua, nempè instrumenta mi-* 4 *grationis educes interdiu ob oculos eorum; tum egredieris tu vesperè coram eis, quemadmodum egredi solet captivus, idque coram ipsis. Foramen aperi tibi* 5 *in pariete, & egreditor inde coram eis. Conscendes humeros, & egrederis clan-* 6 *culum obvelatâ facie ita ut non videas terram: nam dedi te signum domui Israelis. Feci ergò sic, omnino prout* 7 *præceperat mihi: nam eduxi instrumenta mea interdiu velut instrumenta captivitatis, parietem meâ manu vesperè mihi perfodi, clanculum egressus sum, humerosque conscendi coram eis. Rursus* 8 *fuit sermo Domini ad me in matutino, dicens; O fili hominis, annon dixerunt* 9 *tibi sunt refractaria domus Israelis, Quid agis tu? Dic eis; Ita dicit Do-* 10 *minus Deus: dic inquam principi, & præposito Jerosolymæ, totique domui Israelis qui sunt in medio ejus;*

יחזקאל : יב

.eis fiet sic ,feci Sicut :vestrum portentum Ego ,Dic
אמר אני מופתכם כאשר עשיתי כן יעשה להם 11
,corũ medio in qui prælatus Et .ibunt captivitatẽ in ,transmigrationẽ In
בגולה בשבי ילכו: והנשיא אשר־בתוכם 12
,perfodient ,parietem per egredietur & ,caligine in portabit humerũ ad
אל־כתף ישא בעלטה ויצא בקיר יחתרו
oculo in videat non quod propter ,operiet suas facies :ipsum per educendũ ad
להוציא בו פניו יכסה יען אשר לא־יראה לעין
prehendetur & ,eum super meum rete extendam Et .terram ipse
הוא את־הארץ: ופרשתי את־רשתי עליו ונתפש 13
ipsam & ,Chasdim terram ,Babel in eum adducam & :mea sagena in
במצודתי והבאתי אתו בבלה ארץ כשדים ואותה
ejus circuitibus qui omnes Et .morietur ibi & ,videbit non
לא־יראה ושם ימות: וכל אשר סביבתיו 14
: ventum omnem in dispergam ejus militum alas omnes & ,ejus auxilium
עזרה וכל־אגפיו אזרה לכל־רוח
me spargendo in ,Dominus ego quòd scient Et .eos post evacuabo gladium &
וחרב אריק אחריהם: וידעו כי־אני יהוה בהפיצי 15
relinquam Et .terras in eos ventilavero & ,gentes in eos
אותם בגוים וזריתי אותם בארצות: והותרתי 16
narrent ut ;peste à & ,fame à ,gladio à ,numeri viros eis ex
מהם אנשי מספר מחרב מרעב ומדבר למען יספרו
,illuc ingredientur quò ,gentibus in suas abominationes omnes
את־כל־תועבותיהם בגוים אשר־באו שם
me ad Domini verbum fuit Et .Dominus ego quòd scient &
וידעו כי־אני יהוה: ויהי דבר־יהוה אלי 17
tuas aquas & ,comedes tremore in tuum panem ,hominis Fili :dicendo
לאמר: בן־אדם לחמך ברעש תאכל ומימיך 18
:terræ populum ad dices Et .bibes solicitudine & commotione in
ברגזה ובדאגה תשתה: ואמרת אל־עם הארץ 19
humum ad ,Jerusalaim habitatoribus Deus Dominus dixit Sic
כה־אמר אדני יהוה ליושבי ירושלם אל־אדמת
desolatione in suas aquas & ,comedent solicitudine in suũ Panem :Israel
ישראל לחמם בדאגה יאכלו ומימיהם בשממון
iniquitatẽ propter ,suâ plenitudine à ejus terra desoletur ut :bibent
ישתו למען תשם ארצה ממלאה מחמס
,desolabuntur habitatæ civitates Et .ea in habitantium omnium
כל־הישבים בה: והערים הנושבות תחרבנה 20
fuit Et .Dominus ego quòd scietis & :erit deserta terra &
והארץ שממה תהיה וידעתם כי־אני יהוה: ויהי 21
proverbium quod ,hominis Fili :dicendo me ad Domini verbum
דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם מה־המשל 22
,dies Prolongabũtur :dicendo ,Israel humo super vobis istud
הזה לכם על־אדמת ישראל לאמר יארכו הימים
Dominus dixit Sic :eos ad dic Ideo ?visio omnis peribit &
ואבד כל־חזון: לכן אמר אליהם כה־אמר אדני 23
illud proverbiũ dicent non & ,istud proverbium feci Cessare :Deus
יהוה השבתי את־המשל הזה ולא־ימשלו אתו
,dies Appropinquaverũt :eos ad loquere quinimo :Israel in ultrà
עוד בישראל כי אם־דבר אליהם קרבו הימים
,frustra visio omnis ultrà erit non Quia .visionis omnis verbum &
ודבר כל־חזון: כי לא יהיה עוד כל־חזון שוא 24
Dominus ego Quia .Israel domus medio in :lenientis divinatio &
ומקסם חלק בתוך בית ישראל: כי אני יהוה 25
:amplius protrahetur nec ,fiet & ,verbum loquar quod ,loquar
אדבר את אשר אדבר דבר ויעשה לא תמשך עוד
,illud faciam & ,verbum loquar ,rebellionis domus ,vestris diebus in sed
כי בימיכם בית המרי אדבר דבר ועשיתיו
.Deus Dominus dixit
נאם אדני יהוה:

Versio VULG. LAT.

11 Dic; Ego portentum vestrum:
quomodò feci, sic fiet illis: in
transmigrationem, & in captivitatem
12 ibunt. Et dux, qui est
in medio eorum, in humeris portabitur,
in caligine egredietur:
parietem perfodient ut educant
eum: facies ejus operietur
13 ut non videat oculo terram. Et
extendam rete meum super eum,
et capietur in sagena mea: & adducam
eum in Babylonem in
terram Chaldæorum: & ipsam
non videbit, ibique morietur.
14 Et omnes qui circa eum sunt,
præsidium ejus, & agmina ejus,
dispergam in omnem ventum:
& gladium evaginabo post eos.
15 Et scient quia ego Dominus,
quando dispersero illos in Gentibus,
& disseminavero eos in
16 terris. Et relinquam ex eis viros
paucos, à gladio, et fame, &
pestilentia: ut enarrent omnia
scelera eorum in Gentibus, ad
quas ingredientur: & scient quia
17 ego Dominus. Et factus est sermo
18 Domini ad me, dicens; Fili
hominis, panem tuum in conturbatione
comede: sed & aquam
tuam in festinatione & mœrore
19 bibe. Et dices ad populum terræ;
Hæc dicit Dominus Deus
ad eos, qui habitant in Jerusalem
in terra Israel; Panem suum
in solicitudine comedent, & aquam
suam in desolatione bibent;
ut desoletur terra à multitudine
sua, propter iniquitatem
20 omnium qui habitant in ea. Et
civitates, quæ nunc habitantur,
desolatæ erunt, terráque deserta:
& scietis quia ego Dñs.
21 Et factus est sermo Dñi ad me,
22 dicens; Fili hominis, quod est
proverbium istud, vobis in terra
Israel, dicentium; In longum
differentur dies, et peribit omnis
23 visio? Ideò dic ad eos; Hæc dicit
Dominus Deus; Quiescere
faciam proverbium istud, neque
vulgò dicetur ultrà in Israel: &
loquere ad eos quòd appropinquaverint
dies, & sermo omnis
24 visionis. Non enim erit ultrà
omnis visio cassa, neq; divinatio
ambigua in medio filiorũ Israel,
25 Quia ego Dñs loquar: & quodcunque
locutus fuero verbum,
fiet, et non prolongabitur amplius:
sed in diebus vestris, domus
exasperans, loquar verbum,
et faciam illud, dicit Dominus
Deus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Εἰπὸν, Ὅτι ἐγὼ τέρατα (λ) ποιῶ, ὃν τρόπον
πεποίηκα, οὕτως ἔσται (μ) αὐτῷ. ἐν μετοικεσίᾳ
καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται.
12 Καὶ ὁ (ν) ἄρχων ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπ᾽ ὤμων
ἀρθήσεται, καὶ κεκρυμμένος ἐξελεύσεται
διὰ τοῦ τοίχου, καὶ (ξ) διορύξει τοῦ ἐξελθεῖν
αὐτὸν δι᾽ αὐτοῦ, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ συγκαλύψει,
ὅπως μὴ ὁραθῇ ὀφθαλμῷ, καὶ αὐτὸς
13 τὴν γῆν οὐκ ὄψεται. Καὶ ἐκπετάσω τὸ
δίκτυόν μου ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ συλληφθήσεται
ἐν τῇ περιοχῇ μου, καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα
εἰς γῆν Χαλδαίων, καὶ αὐτὴν οὐκ
14 ὄψεται, καὶ ἐκεῖ τελευτήσει. Καὶ πάντας
τοὺς κύκλῳ αὐτοῦ τοὺς βοηθοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας
τοὺς ἀντιλαμβανομένους αὐτοῦ διασπερῶ
εἰς πάντα ἄνεμον, καὶ ῥομφαίαν (ο) ἐκκενώσω
15 ὀπίσω αὐτῶν. Καὶ γνώσονται διότι
ἐγὼ κύριος, ἐν τῷ διασκορπίσαι με αὐτοὺς
ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν
16 ταῖς χώραις. Καὶ ὑπολείψομαι ἐξ αὐτῶν
ἄνδρας ἀριθμῷ ἐκ ῥομφαίας, καὶ ἐκ λιμοῦ,
καὶ ἐκ θανάτου, ὅπως (π) ἐκδιηγῶνται
πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν
οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ
17 κύριος. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
18 πρὸς μὲ, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, τὸν ἄρτον
σου μετὰ ὀδύνης φάγεσαι, καὶ τὸ (ρ) ὕδωρ
19 μετὰ βασάνου καὶ θλίψεως πίεσαι. Καὶ ἐρεῖς
πρὸς τὸν λαὸν τῆς γῆς, Τάδε (σ) λέγει
κύριος τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ ἐπὶ
τῆς γῆς τοῦ Ἰσραὴλ, Τοὺς ἄρτους αὐτῶν
(ʺ) μετ᾽ ἐνδείας φάγονται, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῶν μετ᾽
ἀφανισμοῦ πίονται, ὅπως ἀφανισθῇ ἡ γῆ
σὺν (τ) πληρώματι αὐτῆς· ἐν ἀσεβείᾳ γὰρ
20 πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Καὶ αἱ
πόλεις αὐτῶν αἱ κατοικούμεναι ἐξερημωθήσονται,
καὶ ἡ (υ) γῆ εἰς ἀφανισμὸν ἔσται,
21 καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος. Καὶ ἐγένετο
22 λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου,
(φ) τίς ἡ παραβολὴ ὑμῖν ἐπὶ τῆς
γῆς τοῦ Ἰσραὴλ, λέγοντες, (χ) Μακραὶ αἱ
23 ἡμέραι, ἀπόλωλεν ὅρασις; Διὰ τοῦτο εἰπὸν
πρὸς αὐτοὺς, Τάδε (ψ) λέγει κύριος, Καὶ
ἀποστρέψω τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ οὐκέτι
μὴ εἴπωσι τὴν παραβολὴν ταύτην οἶκος
τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς, Ἠγγίκασιν
αἱ ἡμέραι, καὶ λόγος πάσης ὁράσεως.
24 (ω) Ὅτι οὐκ ἔσται ἔτι πᾶσα ὅρασις
ψευδὴς, καὶ μαντευόμενος τὰ πρὸς χάριν
25 ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Διότι ἐγὼ κύριος
λαλήσω τοὺς λόγους μου, λαλήσω καὶ
ποιήσω, καὶ οὐ μὴ μηκύνω (α) ἔτι· ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις
ὑμῶν (β) οἶκος ὁ παραπικραίνων, λαλήσω
λόγον καὶ ποιήσω, (γ) λέγει κύριος.

Dic, Quia ego portenta facio: 11
quomodò feci, sic erit ei. In
transmigrationem, & in captivitatem
ibunt: Et princeps in medio 12
eorum in humeris portabitur,
& absconditus egredietur per parietem,
& perfodiet, ut exeat ipse
per eum: faciem suam cooperiet,
ut non aspiciatur oculo:
& ipse terram non videbit. Et 13
expandam rete meum super eum,
& capietur in septo meo: &
ducam eum in Babylonem, in terram
Chaldæorum: & ipsam non
videbit: & ibi morietur. Et 14
omnes, qui circa eum sunt, auxiliatores
ejus, & omnes suscipientes
eum disseminabo in omnem
ventum: & gladium effundam
post eos: Et scient, quia ego 15
Dominus, in dispergendo me eos
in gentibus. Et disseminabo eos in
regionibus: Et relinquã ex eis viros 16
numero à gladio, & à fame,
et à morte: ut narrent omnes iniquitates
suas in gentibus, quò
ingressi fuerint illuc: & scient,
quia ego Dominus. Et factus est 17
sermo Domini ad me, dicens;
Fili hominis, panem tuum cum 18
dolore comedes: & aquam cum
tormento & tribulatione bibes.
Et dices ad populum terræ; Hæc 19
dicit Dominus habitatoribus Hierusalem
super terram Israel; Panes
suos cum egestate comedent:
& aquam suam cum dissipatione
bibent: ut dissipetur terra
cum plenitudine ejus. In impietate
enim omnes, qui habitant in
ea: Et civitates eorum, quæ 20
habitantur, in desolationem erunt:
& terra in dissipationem
erit: & cognoscetis, quia ego
Dominus. Et factus est sermo 21
Domini ad me, dicens; Fili hominis, 22
quæ est (f) parabola vobis super
terram Israel, dicentes; Longi
dies, (g) periit visio? Ideò dic 23
ad eos; Hæc dicit Dominus; Et
avertam parabolam istam: &
non dicent ultrà parabolam istam
domus Israel. Quia loquêris ad
eos; Appropinquaverunt dies,
& verbum omnis visionis. Non 24
enim erit ultrà omnis visio falsa,
& divinans, (h) quæ ad gratiam,
in medio filiorum Israel.
Quia ego Dominus loquar verba 25
mea, loquar & faciam, & non
prolongabo amplius: quia in diebus
vestris, domus exasperans, loquar
verbum, & faciam, dicit
Dominus.

MS. A. (λ) ποιῶ ἐμμέσῳ αὐτ. ὃν (μ) αὐτοῖς. (ν) ἄρχων αὐτ. ἐμμέσῳ αὐτ. ἐπ᾽ ὤμων (ξ) ὀρύξει (ο) ἐκχεῶ. (π) ἐκδιηγήσωνται τὰς ἀνομίας (ρ) ὕδωρ σου μετὰ βασάνου καὶ ἐκθλίψεως πίεσαι. (σ) λέγει ἀδωναὶ κύριος (ʺ) μετ᾽ ἐνδείας (τ) τῷ πληρώματι (υ) γῆ αὐτῆς εἰς (φ) τίς ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὕτη ἐπὶ (χ) Μακρὰν (ψ) λέγει ἀδωναὶ κύριος, Ἀποστρέψω τὴν (ω) Καὶ οὐκ ἔτι ἔσται πᾶσα (α) ἔτι· ἐν ταῖς (β) οἶκος παραπικραίνων, (γ) λέγει ἀδωναὶ κύριος.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אמר אנא אתכון כמא דעבדית כן יתעביד להון בגלותא בשביא יהכון: ורבא 11 12
דביניהון על כתפא יטול בקבלא יפוק בכותלא יחתרון לאפקותיה ביה אפוהי יכסי
חלף דחב הוא ולא יחזי ית ארעא: ואפרוס ית מצדתי עלוהי ויתאחד בסרינתי 13
ואגלי יתיה לבבל למדינת ארעא כסדאי ויתה לא יחזי ותמן ימות: וכל די 14
בסחרנוהי סעדוהי וכל משריתיה אבדר לכל רוחא ודקטלין בחרבא אגרי בתריהון:
וידעון ארי אנא יי כד אגלי יתהון לביני עממיא ואבדר יתהון במדינתא: ואשאר 15 16
מנהון גברין דמנין מחרבא מכפנא וממותא בדיל דישתעון ית כל תועבתהון
בעממיא דאתגליאו לתמן וידעון ארי אנא יי: והוה פתגם נבואה מן קדם יי 17
עמי למימר: בר אדם מיכלך בזיע תיכול ומשתך בצרו ובאשתממו תשתי: ותימר 18 19
לעמא דארעא כדנן אמר יי אלהים ליתבי ירושלם על ארעא דישראל מיכלהון
בזיע ייכלון ומשתיהון באשתממו ישתון בדיל דתצדי ארעא ממלואה מחטוף
כל דיתבין בה: וקרויא דהואה יתבן יחרבן וארעא לצדו תהי ותדעון ארי 20
אנא יי: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: בר אדם מא מתלא 21 22
הדין לכון על ארעא דישראל למימר יורכון יומיא ותבטיל כל נבואה: בכן 23
אמר להון כדנן אמר יי אלהים אבטיל ית מתלא הדין ולא ימתלון יתיה עוד
בישראל אלהן אתנבי להון אתקריבו יומיא ופתגם כל נבואה: ארי לא תהי עוד 24
כל נבואה שקר וקסם כדבין בגו בני ישראל: ארי אנא יי אמליל ית דאמליל 25
פתגמא ויתקים ולא יבטל עוד ארי ביומיכון עמא סרבנא אמליל פתגמא
ואקימניה אמר יי אלהים:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Dic, Ego signum vestrum: sicut feci sic fiet eis; in transmigrationem & 11
in captivitatem ibunt. Et princeps qui est inter eos in humero portabit, in 12
tenebris egredietur, in pariete fodient ut educant illum per eum: faciem
suam operiet, pro eo quòd peccavit ipse, & non videbit terram. Et extendam 13
rete meum super eum, & capietur in sagena mea; & transferam
eum in Babylonem in provinciam terræ Chaldæorũ, & ipsam non videbit,
& ibi morietur. Et omnes qui in circuitu ejus sunt, & adjutores ejus, 14
& omnem exercitum ejus dispergam in omnem ventum: & eos qui occidunt
gladio immittam post eos. Et scient quia ego Dominus, cùm 15
transmigrare fecero eos inter populos, & dispersero eos per provincias.
Et relinquam ex eis viros numeri pauci à gladio, & à fame, & à peste, 16
ut narrent omnes abominationes suas in populis ad quos transmigraverunt,
& scient quia ego Dominus. Et factum est verbum prophetiæ à facie 17
Domini ad me, dicens: Fili hominis, cibum tuum in tremore comedes, 18
& potum tuum in desolatione & stupore bibes. Et dices populo 19
terræ: Hæc dicit Dominus Deus habitatoribus Jerusalem super terram
Israel, Cibum suum in tremore comedent, & potum suum in stupore bibent,
ut desoletur terra à plenitudine ejus propter rapinam omnium habitantium
in ea. Et civitates quæ habitatæ fuerunt, desertæ erunt, & 20
terra in desolationem erit: & scietis quia ego Dominus. Et factum est 21
verbum prophetiæ à facie Dñi mecum, dicens: Fili hominis, quod est proverbium 22
istud vobis in terra Israel dicendo: In longum differentur dies,
& cessabit omnis prophetia? Propterea dic eis: Hæc dicit Dñs Deus: 23
Cessare faciam proverbium istud, neque erit in proverbium ultrà in Israel:
sed vaticinare eis; Appropinquaverũt dies, & sermo omnis prophetiæ. Non 24
enim erit ultrà omnis prophetia falsa, & divinatio mendacii in medio filiorum
Israel. Quia ego Dominus loquar, & verbum quod ego locutus fuero, 25
firmabitur, & non irritum fiet amplius, quia in diebus vestris popule
contumax, loquar verbum & confirmabo illud, dicit Dominus
Deus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܬܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܥܒܕܬ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܒܫܒܝܬܐ ܢܐܙܠܘܢ. 11
* ܘܪܒܐ ܕܒܟܘܢ. ܥܠ ܟܬܦܗ ܢܫܩܘܠ. ܘܒܚܫܘܟܐ ܢܦܘܩ. ܘܢܦܪܘܩ ܫܘܪܐ ܘܢܦܘܩ 12
ܒܗ. ܘܢܟܣܐ ܐܦܘܗܝ. ܕܠܐ ܢܚܙܝܗ̇ ܠܐܪܥܐ. * ܘܐܦܪܘܣ ܡܨܝܕܬܝ ܥܠܘܗܝ. ܘܢܬܐܚܕ ܒܗ̇. 13
ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܒܒܠ ܠܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ. ܘܠܐ ܢܚܙܝܗ̇ ܠܐܪܥܐ. ܘܬܡܢ ܢܡܘܬ. * ܘܟܠܗܘܢ 14
ܕܚܕܪܘܗܝ ܘܡܥܕܪܢܘܗܝ. ܘܟܠܗܘܢ ܓܝܣܘܗܝ ܐܒܕܪ ܠܟܠ ܪܘܚ. ܘܚܪܒܐ ܐܫܠܘܦ ܒܬܪܗܘܢ. 15
* ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܟܕ ܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܒܥܡܡܐ. ܘܐܙܪܘܥ ܐܢܘܢ ܒܐܪܥܬܐ. * ܘܐܫܒܘܩ 16
ܡܢܗܘܢ ܓܒܪܐ ܡܢܝܢܐ. ܡܢ ܚܪܒܐ ܘܡܢ ܟܦܢܐ ܘܡܢ ܡܘܬܢܐ. ܕܢܫܬܥܘܢ ܟܠܗܘܢ
ܛܘܥܝܝܗܘܢ ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܕܐܙܠܘ ܠܬܡܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܗܘܐ ܥܠܝ 17
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܠܚܡܟ ܒܪܘܓܙܐ ܬܐܟܘܠ. ܘܡ̈ܝܟ ܒܪܬܝܬܐ 18
ܘܒܨܚܘܬܐ ܬܫܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܥܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ ܠܥܡܘܪ̈ܝ 19
ܐܘܪܫܠܡ. ܘܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܠܚܡܗܘܢ ܒܨܚܘܬܐ ܢܐܟܠܘܢ. ܘܡ̈ܝܗܘܢ ܒܬܡܗܐ
ܢܫܬܘܢ. ܕܬܚܪܒ ܐܪܥܐ ܒܡܠܘܗ̇. ܡܛܠ ܥܘܠܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪ̈ܝܗ̇. * ܘܡܕ̈ܝܢܬܐ 20
ܕܡܬܝܬܒܢ ܢܚܪ̈ܒܢ. ܘܐܪܥܐ ܠܚܘܪܒܐ ܬܗܘܐ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܗܘܐ ܥܠܝ 21
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܡܢܘ ܡܬܠܐ ܗܢܐ ܕܡܡܬܠܝܢ ܠܟܘܢ ܒܐܪܥܐ 22
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܡܪܝܢ ܢܓܪܘܢ ܝܘܡܬܐ. ܘܐܒܕ ܟܠܗ ܚܙܘܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. 23
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܡܒܛܠ ܐܢܐ ܠܗ ܠܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܘܠܐ ܢܡܬܠܘܢܗ ܬܘܒ
ܒܐܝܣܪܝܠ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܩܪܒܘ ܝܘܡܬܐ. ܘܡܬܩܝܡ ܟܠܗ ܚܙܘܐ. * ܘܠܐ ܬܘܒ ܢܗܘܐ 24
ܟܠ ܚܙܘܐ ܕܓܠܐ. ܘܢܚܫܐ ܕܦܠܓܘܬܐ ܒܝܢܝ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܐܢܐ 25
ܡܪܝܐ ܐܡܪܬ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܡܠܬܐ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ̇. ܘܠܐ ܡܘܚܪ ܐܢܐ. ܘܒܝܘܡܬܟܘܢ.
ܒܝܬܐ ܡܡܪܡܪܢܐ. ܐܡܪ ܡܠܬܐ ܘܐܥܒܕܝܗ̇. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.

Dic etiam illis, Ego sum typus vester: quemadmodum 11
feci, sic fiet vobis. In captivitatem
abibitis, Et qui maximus est inter vos, 12
super humerum suum bajulabit, & obscurâ
nocte egredietur: parietem perrumpet, &
per ipsum egredietur: faciem suam operiet,
ne terram videat. At expandam rete meum 13
super ipsum, eóque capietur: & deducam
ipsum in Babylonem terram Chaldæorum,
nec terram videbit, quin etiam ibi morietur.
Et omnes ipsi circunjacentes, quique 14
subsidio & munimini sunt ipsi, dispergam
in omnem ventum, gladiúmque mittam post
eos: Et experientur me esse Dominum qui 15
dissipavi eos inter gentes, perque terras dispersi.
Reliquos tamen faciam ex eis viros 16
aliquot à gladio fame & peste; ut enarrent
omnes abominationes suas inter gentes ad
quas perrexerint, & cognoscant me esse Dominum.
Rursus fuit ad me sermo Domini, 17
dicendo; Fili hominis, panem tuum cum 18
tremore comedito, & aquam tuam tremens
ac pavidus bibito: Tum dicito populo *hujus* 19
terræ; Sic dicit dominorum Dominus habitatoribus
Jerusalem & terræ Israeliticæ;
Panem suum pavidi comedent, & aquam suam
attoniti bibent. Nam vastanda est universa
terra propter scelus omnium incolarum
ejus: Urbes habitatæ vastabuntur, & terra in 20
consumptionem erit: scietísque me esse Dominum.
Iterum fuit ad me sermo Domini, 21
dicendo; Fili hominis, quid sibi vult proverbium 22
istud quod de vobis vertunt in terra
Israelis, dicentes; Protrahentur dies, & peribit
omnis visio? Propterea dic eis, Sic ait 23
Dominus dominorum, Efficiam ut cesset hujusmodi
proverbium, nec amplius vertant
illud in Israele: quin potius dic eis, Imminent
dies, & eventu comprobabitur omnis
visio, Nec erit amplius ulla visio falsa, aut 24
prædictio dubia inter filios Israelis. Nam 25
ego Dominus dixi, & dico verbum quod facturus
sum, nec diu moraturus, sed in diebus
vestris ô domus contumax, verbum dicam &
exequar, ait Dominus dominorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قُلْ إِنِّي أَنَا أَصْنَعُ فِي وَسَطِهَا آيَاتٍ * كَمَا صَنَعْتُ هَكَذَا يَكُونُ لَهُمْ * فِي ٱلْجَلْوَةِ وَٱلسَّبْيِ 11
يَمْضُونَ * وَرَئِيسُهُمْ فِي وَسَطِهَا يُحْمَلُ عَلَى ٱلْأَكْتَافِ * وَيَخْرُجُ مُخْتَفِيًا مِنَ ٱلْحَائِطِ * وَيَنْقُبُ لِيَخْرُجَ 12
مِنْهُ * وَيُغَطِّي وَجْهَهُ كَيْ لَا يَنْظُرَ بِعَيْنٍ * وَهُوَ لَا يُعَايِنُ ٱلْأَرْضَ * وَأَطْرَحُ شَبَكَتِي عَلَيْهِ * 13
وَيُوجَدُ بِزِمَامِي * وَأَسُوقُهُ إِلَى بَابِلَ إِلَى أَرْضِ ٱلْكَلْدَانِيِّينَ * وَلَا يُعَايِنُهَا * وَيَمُوتُ هُنَاكَ * وَجَمِيعُ 14
مُعِينِيهِ ٱلَّذِينَ حَوْلَهُ * وَجَمِيعُ ٱلَّذِينَ يُسَاعِدُونَهُ * أُبَدِّدُهُمْ لِكُلِّ رِيحٍ * وَأَسْكُبُ خَلْفَهُمْ سَيْفًا *
* وَيَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ * عِنْدَ مَا أُفَرِّقُهُمْ فِي ٱلْأُمَمِ * وَأُبَدِّدُهُمْ فِي ٱلْبُلْدَانِ * وَأَتْرُكُ مِنْهُمْ رِجَالًا 15 16
مِنَ ٱلسَّيْفِ بِعَدَدٍ * وَمِنَ ٱلْجُوعِ وَٱلْمَوْتِ * كَيْ يُخْبِرُوا بِآثَامِهِمْ بِٱلْأُمَمِ حَيْثُ يَدْخُلُونَ هُنَاكَ *
وَيَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ * وَكَانَ قَوْلُ ٱلرَّبِّ إِلَيَّ قَائِلًا * يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ * تَأْكُلُ خُبْزَكَ بِوَجَعٍ * 17 18
وَتَشْرَبُ مَاءَكَ بِعَذَابٍ وَضِيقَةٍ * وَتَقُولُ لِشَعْبِ ٱلْأَرْضِ * هَكَذَا يَقُولُ أَدُونَايِ ٱلرَّبُّ لِسُكَّانِ 19
أُورُشَلِيمَ عَلَى سُكَّانِ إِسْرَائِيلَ * يَأْكُلُونَ خُبْزَهُمْ بِٱلْقِلَّةِ * وَيَشْرَبُونَ مَاءَهُمْ بِفَنَاءٍ * كَيْ تَفْنَى
ٱلْأَرْضُ بِكَمَالِهَا * لِأَنَّ جَمِيعَ ٱلسُّكَّانِ فِيهَا بِٱلنِّفَاقِ * وَمُدُنُهُمُ ٱلْعَامِرَةُ تَخْرَبُ * وَأَرْضُهُمْ تَصِيرُ 20
لِلْفَنَاءِ * وَيَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ * وَكَانَ قَوْلُ ٱللهِ إِلَيَّ قَائِلًا * يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ * مَا هَذَا ٱلْمَثَلُ 21 22
ٱلَّذِي لَكُمْ عَلَى أَرْضِ إِسْرَائِيلَ * قَائِلِينَ * طَالَتِ ٱلْأَيَّامُ * وَٱنْقَطَعَتِ ٱلرُّؤْيَا * لِأَجْلِ هَذَا قُلْ لَهُمْ * 23
هَكَذَا يَقُولُ أَدُونَايِ ٱلرَّبُّ * أَصْرِفُ هَذَا ٱلْمَثَلَ * وَلَا يَقُولُونَ هَذَا ٱلْمَثَلَ أَيْضًا بَيْتُ إِسْرَائِيلَ *
لِأَنَّكَ تَتَكَلَّمُ مَعَهُمْ * ٱقْتَرَبَتِ ٱلْأَيَّامُ وَقَوْلُ كُلِّ رُؤْيَا * وَلَا تَكُونُ أَيْضًا رُؤْيَا كَاذِبَةٌ * وَلَا مَنْ يَنْجُمُ 24
تَنْجِيمًا فِي وَسَطِ بَنِي إِسْرَائِيلَ * مِنْ أَجْلِ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ أَتَكَلَّمُ بِأَقْوَالِي * أَتَكَلَّمُ وَأَصْنَعُ * وَلَا يُبْطِئُ 25
أَيْضًا فِي أَيَّامِكُمْ أَيُّهَا ٱلْبَيْتُ ٱلْمُمَرْمِرُ أَتَكَلَّمُ بِقَوْلٍ وَأَصْنَعُ * يَقُولُ أَدُونَايِ ٱلرَّبُّ *

Dic, Ego facio in medio ejus signa, quemadmodum 11
feci, ita continget eis. In captivitatem
& migrationem abibunt: Et 12
princeps eorum in medio ipsius gestabitur
super humeros, egredietur clanculùm per
parietem, perfodiétque ut per eum egrediatur:
velabit faciem suam ne pateat ulli
oculo, & ipse terram non aspiciet. Verùm 13
jaciam rete meum super illum, &
capistro meo capietur, abigámque illum
in Babelem ad terram Chaldæorum, quam
non videbit; ibique morietur. Omnes 14
auxiliares ejus qui circa eum sunt, &
omnes qui opem ferunt ei, dispergam in
omnem ventum, & effundam post eos gladium:
Et sentient me esse Dominum, 15
quum eos dispersero inter gentes, & per
regiones dissipavero. Attamen reservabo 16
ex eis exigui numeri viros à gladio,
fame, & peste; ut narrent iniquitates
suas inter gentes quò sunt ingressuri: ita
sentient me esse Dominum. Fuit etiam sermo 17
Domini ad me, dicens; O fili hominis, 18
panem tuum cum dolore comedes, &
aquam tuam cum tormento & afflictione
bibes: Deinde dices populo terræ, Sic 19
dicit Adonai Dominus ad cives Jerusalem
de habitatoribus Israelis; Panem suum
cum penuria comedent, & aquam suam
cum exitio bibent, ita ut pereat universa
terra: quoniam habitantes in ea omnes,
in impietate versantur. Urbes eorum 20
habitatæ destruentur, et terra eorum
erit in excidium: & sentient me esse Dominum.
Præterea fuit sermo Dei ad me, 21
dicens; O fili hominis, Quódnam est 22
proverbium istud quod habetis super terram
Israelis, dicentes; Protracti sunt
dies, & cessavit visio? Propterea dic eis, 23
Sic ait Adonai Dominus; Amovebo
hujusmodi proverbium domûs Israelis.
Alloquêris enim eos, dicésque; Dies, &
sermo quicunque visionis appropinquaverunt:
Nec erit amplius visio mendax, 24
neque qui ex astris futura prædicat in
medio filiorum Israelis. Nam ego Dominus 25
loquar sermones meos, loquar &
faciam, nec amplius tardabunt: In diebus
vestris O domus refractaria, loquar
sermonem et faciam, dicit Adonai Dominus.

ecce ,hominis Fili :dicendo me ad Domini verbum fuit Et
26 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם הִנֵּה
,multos dies ad videns hic quam Visio :dicentes Israel domus
27 בֵית־יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים הֶחָזוֹן אֲשֶׁר־הוּא חֹזֶה לְיָמִים רַבִּים
Sic :eos ad dic Propterea .prophetans ipse longa tempora in &
וּלְעִתִּים רְחוֹקוֹת הוּא נִבָּא׃ לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה
Quod .mea verba omnia ultrà protrahetur Non :Deus Dominus dixit
28 אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא־תִמָּשֵׁךְ עוֹד כָּל־דְּבָרַי אֲשֶׁר
.Deus Dominus dixit ,fiet & ,verbum loquar
אֲדַבֵּר דָּבָר וְיֵעָשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XIII. יג

vaticinare hominis Fili :dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא
:suo corde de prophetantibus dices & ,vaticinantes ,Israel prophetas ad
2 אֶל־נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבָּאִים וְאָמַרְתָּ לִנְבִיאֵי מִלִּבָּם
super Væ :Deus Dominus dixit Sic :Domini verbum Audite
3 שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי עַל־
nihil & ,suum spiritum post ambulantes qui ,caducis prophetis
הַנְּבִיאִים הַנְּבָלִים אֲשֶׁר הֹלְכִים אַחַר רוּחָם וּלְבִלְתִּי
.fuerunt Israel tui prophetæ ,desertis in vulpes Tanquam .viderunt
4 רָאוּ׃ כְּשֻׁעָלִים בָּחֳרָבוֹת נְבִיאֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָיוּ׃
,Israel domum super sepem sepivistis & ,fracturas in ascendistis Non
5 לֹא עֲלִיתֶם בַּפְּרָצוֹת וַתִּגְדְּרוּ גָדֵר עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
,vanum Viderunt .Domini die in prælio in standum ad
6 לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם יְהוָה׃ חָזוּ שָׁוְא
Dominus Et .Dominus Dixit :dicentes ,mendacii divinationem &
וְקֶסֶם כָּזָב הָאֹמְרִים נְאֻם־יְהוָה וַיהוָה
visionem Nónne .verbum firmandum ad sperare fecerunt & :eos misit non
7 לֹא שְׁלָחָם וְיִחֲלוּ לְקַיֵּם דָּבָר׃ הֲלוֹא מַחֲזֵה־
,dicentes & :dixistis mendacii divinationem & ,vidistis vanitatis
שָׁוְא חֲזִיתֶם וּמִקְסַם כָּזָב אֲמַרְתֶּם וְאֹמְרִים
dixit sic Propterea ?sum locutus non ego & ,Dominus Dixit
8 נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי לֹא דִבַּרְתִּי׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
ideo ,mendacium vidistis & ,vanum vos loqui Propter :Deus Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן דַּבֶּרְכֶם שָׁוְא וַחֲזִיתֶם כָּזָב לָכֵן
ad mea manus erit Et .Deus Dominus dixit ,vos ad ego ecce
9 הִנְנִי אֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהָיְתָה יָדִי אֶל־
mei populi secreto In :mendacium divinantes & ,vanum videntes prophetas
הַנְּבִיאִים הַחֹזִים שָׁוְא וְהַקֹּסְמִים כָּזָב בְּסוֹד עַמִּי
ad & ,scribentur non Israel domus scriptura in & ,erunt non
לֹא־יִהְיוּ וּבִכְתָב בֵּית־יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּתֵבוּ וְאֶל־
.Deus Dominus ego quòd scietis & :ingredientur non Israel humum
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃
,pax ,dicendo meum populum fecerunt errare quòd eo pro & ,eo Pro
10 יַעַן וּבְיַעַן הִטְעוּ אֶת־עַמִּי לֵאמֹר שָׁלוֹם
insulso eum oblinentes ipsi ecce & ,parietem ædificans ipse & ;pax non &
וְאֵין שָׁלוֹם וְהוּא בֹּנֶה חַיִץ וְהִנָּם טָחִים אֹתוֹ תָּפֵל׃
:inundans imber fuit ,est casurus Et :insulso complanantes ad Dic
11 אֱמֹר אֶל־טָחֵי תָפֵל וְיִפֹּל הָיָה גֶּשֶׁם שׁוֹטֵף
.scindet turbinum ventus & ,cadetis Elgabis lapidibus vos &
וְאַתֵּנָה אַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ תִּפֹּלְנָה וְרוּחַ סְעָרוֹת תְּבַקֵּעַ׃
quam ,litura Ubi ,vos ad dicetur nónne :paries cecidit ecce Et
12 וְהִנֵּה נָפַל הַקִּיר הֲלוֹא יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם אַיֵּה הַטִּיחַ אֲשֶׁר
faciam scindere Et :Deus Dominus dixit sic Propterea ?linivistis
13 טַחְתֶּם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וּבִקַּעְתִּי
,erit meo naso in inundans imber & ,mea ira in turbinum spiritum
רוּחַ־סְעָרוֹת בַּחֲמָתִי וְגֶשֶׁם שֹׁטֵף בְּאַפִּי יִהְיֶה
.consumptionem ad ira in Elgabis lapides &
וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ בְּחֵמָה לְכָלָה׃

Versio VULG. LAT.

26 Et fact⁹ est sermo Domini ad me, dicens; 27 Fili hominis, ecce domus Israel dicentiũ; Visio, quam hic videt, in dies multos: & in tempora longa iste prophetat. 28 Propterea dic ad eos; Hæc dicit Dominus Deus; Non prolongabitur ultrà omnis sermo meus: verbũ, quod locutus fuero, complebitur, dicit Dominus Deus.

CAP. XIII.

1 ET factus est sermo Domini ad 2 me, dicens; Fili hominis, vaticinare ad prophetas Israel, qui prophetant: & dices prophetantibus de corde suo; Audite verbum Domini: 3 Hæc dicit Dominus Deus; Væ prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum 4 suum, & nihil vident. Quasi vulpes in desertis, prophetæ tui, 5 Israel, erant. Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israel, ut staretis 6 in prælio in die Domini. Vident vana, & divinant mendacium, dicentes; Ait Dominus: cùm Dominus non miserit eos: & perseveraverunt confirmare ser- 7 monem. Numquid non visionem cassam vidistis, & divinationem mendacem locuti estis: & dicitis; Ait Dominus, cùm ego 8 non sim locutus? Propterea hæc dicit Dominus Deus; Quia locuti estis vana, & vidistis mendacium: ideò ecce ego ad vos, di- 9 cit Dominus Deus: Et erit manus mea super prophetas, qui vident vana, & divinant mendacium: in consilio populi mei non erunt, & in scriptura domûs Israel non scribentur, nec in terram Israel ingredientur: & sci- 10 etis quia ego Dominus Deus. Eò quòd deceperint populũ meum, dicentes; Pax, & non est pax: & ipse ædificabat parietem, illi autem liniebant eum luto absque 11 paleis. Dic ad eos, qui liniunt absque temperatura, quòd casurus sit: erit enim imber inundans, & dabo lapides prægrandes desupèr irruentes, & ventum 12 procellæ dissipantem. Siquidem ecce cecidit paries: numquid non dicetur vobis; Ubi est litu- 13 ra, quam linistis? Propterea hæc dicit Dominus Deus; Et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea, & imber inundans in furore meo erit: & lapides grandes in ira in consumptionem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων, 27 Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ὁ παραπικραίνων, λέγοντες λέγουσιν, Ἡ ὅρασις ἣν οὗτος ὁρᾷ, εἰς ἡμέρας πολλὰς, καὶ εἰς καιροὺς 28 μακροὺς οὗτος προφητεύει. Διατοῦτο εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει (δ) κύριος, Οὐ μὴ μηκύνωσιν οὐκέτι πάντες οἱ λόγοι μου, οὓς ἂν λαλήσω· (ε) λαλήσω καὶ ποιήσω, λέγει (ζ) κύριος.

MS.A. (δ) ἀδωναῒ κύριος, (ε) ὅτι λαλήσω λόγον (ζ) ἀδωναῒ κύριος.

26 Et factus est sermo Domini ad me, dicens; 27 Fili hominis, ecce domus Israel exasperans, dicentes dicunt; Visio, quam hic videt, in dies multos, et in tempora longa iste prophetat. 28 Propterea dic ad eos, Hæc dicit Dominus; Non prolongabuntur ultra omnia verba mea, quæcunque loquutus fuero: loquar, & faciam, dicit Dominus.

ΚΕΦ. ιγʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ- 2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τοὺς προφήτας τοῦ Ἰσραὴλ (α), καὶ προφητεύσεις, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Ἀκούσατε λόγον κυ- 3 ρίου· Τάδε λέγει (β) κύριος, Οὐαὶ τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν, καὶ τὸ 4 καθόλου μὴ βλέπουσιν. (γ) Ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις οἱ προφῆταί σου Ἰσραήλ. 5 Οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι· καὶ συνήγαγον ποίμνια (δ) ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ. οὐκ ἀνέ- 6 στησαν οἱ λέγοντες, Ἐν ἡμέρᾳ κυρίου, Βλέποντες ψευδῆ, μαντευόμενοι μάταια, οἱ λέγοντες, (ε) Λέγει κύριος, καὶ κύριος οὐκ ἀπέσταλκεν αὐτοὺς, καὶ ἤρξαντο τοῦ ἀναστῆσαι 7 λόγον. Οὐχὶ ὅρασιν ψευδῆ ἑωράκατε; καὶ 8 μαντείας ματαίας εἰρήκατε; Καὶ (ζ) διατοῦτο εἰπὸν, Τάδε λέγει (η) κύριος, Ἀνθ' ὧν οἱ λόγοι ὑμῶν ψευδεῖς, καὶ αἱ μαντεῖαι ὑμῶν μάταιαι, διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς, 9 λέγει (θ) κύριος. Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς ὁρῶντας ψευδῆ, καὶ τοὺς ἀποφθεγγομένους μάταια· ἐν παιδείᾳ τοῦ λαοῦ μου οὐκ ἔσονται, οὐδὲ ἐν γραφῇ οἴκου Ἰσραὴλ οὐ γραφήσονται, καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται, καὶ γνώσονται (ι) διότι 10 ἐγὼ κύριος. Ἀνθ' ὧν ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου, λέγοντες, (κ) Εἰρήνη, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη· καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ (λ) τοῖχον, καὶ (μ) αὐτοὶ ἀ- 11 λείφουσιν (ν) αὐτὸν, πεσεῖται. Εἰπὸν πρὸς τοὺς ἀλείφοντας, Πεσεῖται, καὶ ἔσται ὑετὸς κατακλύζων, καὶ δώσω λίθους πετροβόλους εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν, καὶ πεσοῦνται, καὶ πνεῦ- 12 μα ἐξαῖρον, καὶ ῥαγήσεται. Καὶ ἰδοὺ πέπτωκεν ὁ τοῖχος, (ξ) καὶ οὐκ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς, 13 Ποῦ ἐστιν ἡ ἀλοιφὴ ὑμῶν ἣν ἠλείψατε; Διατοῦτο τάδε λέγει (ο) κύριος, Καὶ ῥήξω πνοὴν ἐξαίρουσαν μετὰ θυμοῦ, καὶ ὑετὸς κατακλύζων ἐν ὀργῇ μου ἔσται· καὶ τοὺς λίθους τοὺς πετροβόλους (π) ἐν θυμῷ ἐπάξω εἰς συντέλειαν.

CAP. XIII.

1 ET factus est sermo Domini ad 2 me, dicens; Fili hominis, vaticinare super prophetas Israel: & prophetabis, & dices ad eos; Audite verbum Domini. Hæc dicit 3 Dominus; Væ his qui prophetant de corde suo, & omninò non vident. 4 (a) Sicut vulpes in desertis, prophetæ tui, Israel: 5 Non steterunt in firmamento: & (b) congregaverunt greges super domũ Israel. Non (c) resurrexerunt qui dicunt, In die Domini, 6 Videntes mendacia, divinantes vana, qui dicunt; Dicit Dominus: & Dominus non misit eos: & cœperunt suscitare sermonem. 7 Nónne visionem falsam vidistis, & divinationes vanas loquuti (d) estis? 8 Et ideò dic, Hæc dicit Dominus; Quoniam verba vestra mendacia, & divinationes vestræ vanæ; idcircò ecce ego super vos, dicit Dominus: 9 Et extendam manum meam super prophetas, qui vident mendacia, & qui loquuntur vana: In (e) disciplina populi mei non erunt: nec in scriptura domûs Israel scribentur: & in terram Israel non intrabunt: & scient, quia ego Dominus. 10 Quoniam deceperunt populum meum, dicentes; Pax, & non est pax. Et iste ædificat (f) parietem: & isti liniunt eum, (g) cadet. 11 Dic ad eos qui liniunt, Cadet: & erit pluvia inundans: & dabo lapides * magnos in juncturas eorum; & cadent: & ventum auferentem: & disrumpetur. 12 Et ecce cecidit paries; & non dicent ad vos, Ubi est litura vestra, quam linivistis? 13 Propterea hæc dicit Dominus; Et disrumpam spiritum auferentem in furore, et pluvia inundans in ira mea erit: et lapides magnos in furore inducam in consummationem:

MS.A. (α) τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν, καὶ προφητεύσεις, (β) ἀδωναῒ κύριος, (γ) Οἱ προφῆταί σου Ἰσραὴλ ὡσεὶ ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις· Οὐκ (δ) καὶ ἐπὶ (ε) Τάδε λέγει κύριος, καὶ ὁ κύριος (ζ) λέγοντα, φησὶν κύριος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα. Διατοῦτο (η) ἀδωναῒ κύριος, (θ) ἀδωναῒ κύριος. (ι) ὅτι ἐγώ εἰμι ἀδωναῒ κύριος. (κ) Εἰρήνη εἰρήνη, (λ) τὸν τοῖχον, (μ) ἄλλοι (ν) αὐτόν. Εἰπὸν πρὸς τοὺς ἀλείφοντας αὐτὸν, (ξ) καὶ ἐροῦσιν (ο) ἀδωναῒ κύριος, (π) ἐπάξω ἐν θυμῷ εἰς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ בַּר אָדָם הָא בֵית יִשְׂרָאֵל אָמְרִין אוּלְפַן דְהוּא
27 מַלֵיף לְיוֹמִין סַגִיאִין וּלְעִדָן רָחִיק הוּא מִתְנַבֵּי׃ בְּכֵן אֱמַר לְהוֹן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים
28 לָא יִבְטִיל עוֹד כָּל פִּתְגָמַי דַאֲמַלֵל פִּתְגָמָא וְיִתְקַיַם אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃

יג

1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי עַל נְבִיֵי שִׁקְרָא דְמִתְנַבַּן
2 וְתֵימַר לִדְמִתְנַבַּן בִּרְעוּת לִבְּהוֹן קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דַיְיָ׃ כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וַי עַל נְבִיֵי
3 שִׁקְרָא דְמִשְׁתַּטַן דְאָזְלִין בָּתַר הִרְהוּר לִבְּהוֹן וּמִדַעַם לָא חֲזוֹן׃ כְּתַעֲלִין בְּחָרְבְּתָא נְבִיֵי
4 שִׁקְרָךְ יִשְׂרָאֵל הֲווֹ׃ לָא קַמְתּוּן בִּתְרַעְתָּא וְלָא עֲבַדְתּוּן לְכוֹן עוֹבָדִין טָבִין לְמִבְעֵי עַל בֵּית
5 יִשְׂרָאֵל לְמֵיקַם לְמִבְעֵי עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין בְּעִדָן דַאֲתוֹ עֲלֵיהוֹן עָבְדֵי קְרָבָא בְּיוֹם רוּגְזָא דַיְיָ׃
6 מִתְנַבַּן שְׁקַר וּמַלְפִין כַּדְבִין אָמְרִין אֲמַר יְיָ וַיְיָ לָא שַׁלְחִנוּן וּמְחַצְפִין דְיִתְקַיַם מִלְתְהוֹן׃
7 הֲלָא נְבוּאַן דִשְׁקַר אִתְנַבֵּיתוּן וְקֶסֶם כַּדְבִין אֲמַרְתּוּן וְאָמְרִין אֲמַר יְיָ וּמִן קֳדָם יְיָ לָא
8 אִתְמַלַל׃ בְּכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דְאִתְנַבֵּיתוּן שְׁקַר וְאַלְפְתּוּן כַּדְבִין בְּכֵן הָא אֲנָא
9 שָׁלַח רוּגְזִי עֲלֵיכוֹן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ וּתְהֵי מְחַת גְבוּרְתִּי עַל נְבִיֵי שִׁקְרָא דְמִתְנַבַּן שְׁקַר
וּמַלְפִין כַּדְבִין בְּרָז טַב דִגְנִיז לְעַמִּי לָא יְהוֹן וּבִכְתָב חַיֵי עָלְמָא דִכְתִיב לְצַדִיקֵי בֵית
10 יִשְׂרָאֵל לָא יִתְכַּתְבוּן וּלְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יֵעֲלוּן וְתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלֹהִים׃ חֲלַף
דְאִתְנַבִּיאוּ שְׁקַר וַחֲלַף דְאַטְעִיאוּ יָת עַמִּי לְמֵימַר שְׁלָמָא וְלֵית שְׁלָם וְאִנּוּן דָמַן לְדִבְנֵי
11 מְחִיצָא וְשָׁיְעַ לֵיהּ טִין פְּטִיר דְלָא תְבַן׃ אֱמַר לְדִבְנֵי מְחִיצָא וְשָׁיְעַ לֵיהּ טִין פְּטִיר דְלָא
12 תְבַן נְפִיל הוּא כְּעַן יְהֵי מְטַר מְגַבַּר וְיַת אַבְנֵי אֶלְגְבִישׁ יַחֲתַן וְרוּחַ עַלְעוֹלִין תְּבַזַע׃ וְהָא
13 נְפַל כָּתְלָא הֲלָא יִתְאֲמַר לְכוֹן אָן שִׁיעָא דְשַׁעְתּוּן׃ בְּכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וְאַיְתֵי מֶלֶךְ
דְתַקִיף בְּרוּחַ עַלְעוֹלִין בְּחֵמְתִי וְעַמְמִין קָטוֹלִין כִּמְטַר מְגַבַּר בְּרוּגְזִי יֵיתוֹן וּמַלְכִין דַחֲסִינִין
כְּאַבְנֵי אֶלְגְבִישׁ בְּרוּגְזִי לְשֵׁיצָאָה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

26 Et factum est verbum prophetiæ à facie Dñi mecum dicens: Fili hominis, 27 ecce domus Israel dicunt, Doctrinam quam ipse docet, in dies multos & in tempus longum ipse prophetat. 28 Propterea dic ad eos: Hæc dicit Dñs Deus, non cessabunt ultrà omnia verba mea: verbum enim quod locutus fuero, confirmabitur, dicit Dñs Deus.

CAP. XIII.

1 ET factum est verbũ prophetiæ à facie Dñi mecũ dicens: Fili hominis, 2 vaticinare ad pseudoprophetas qui prophetant: & dices prophetantib⁹ juxta voluntatem cordis sui, Suscipite verbum Dñi. 3 Hæc dicit Dñs Deus, Væ pseudoprophetis qui stulti sunt, qui ambulant post cogitationes cordis sui, & nihil vident. 4 Sicut vulpes in solitudine pseudoprophetæ tui Israel sunt. 5 Non stetistis in ruptura muri, nec fecistis vobis opera bona ad deprecandum pro domo Israel, ut staretis ad exorandam misericordiam pro eis, quando venerunt contra eos bellatores in die furoris Dñi. 6 Prophetant falsa & docent mendacia, dicentes, Dicit Dñs, & Dñs non misit eos, & impudenter asserunt suum sermonem confirmandum. 7 Nónne prophetias falsas prophetâstis, & divinationem mendacii dixistis? dicentes, Dicit Dñs, cum à facie *Domini* null⁹ sermo sit fact⁹. 8 Propterea hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd prophetâstis falsa & docuistis mendacia, ideo ecce ego mitto iram meam in vos, dicit Dñs Deus. 9 Et erit plaga potentiæ meæ super pseudoprophetas qui prophetant falsa, & docent mendacia. In secreto bono quod absconditum est populo meo non erunt; & in scriptura vitæ æternæ quæ scripta est justis domus Israel non scribentur; & in terram Israel non ingredientur: & scietis quia ego Dñs Deus. 10 Pro eo quòd prophetaverunt falsa, & pro eo quòd seduxerunt populum meum, dicentes, Pax, cùm non sit pax. Et ipsi similes sunt ædificanti parietem, qui linit eum luto simplici absq; paleis. 11 Dic ædificanti parietẽ, & linienti eum luto simplici absq; paleis, cadet ipse [*paries*.] nunc erit pluvia inundans, & lapides grandes descendent, & ventus tempestatum dirumpet. 12 Et ecce cecidit paries: nónne dicetur vobis, Ubi est litura quam linistis? 13 Idcircò hæc dicit Dñs Deus, Et adducam regem fortem *cum spiritu* tempestatũ in indignatione mea: & populi occidẽtes quasi pluvia inũdans in furore meo veniẽt, & reges qui robusti sunt sicut lapides grãdes in furore ad consumendũ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܗܐ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܐܡܪܝܢ. ܚܙܘܐ
27 ܕܚܙܐ ܗܢܐ. ܠܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܘܠܙܒܢܐ ܪܚܝܩܐ ܡܬܢܒܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ.
28 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ ܡܘܓܪ ܠܡܠܝ. ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ. ܥܒܕ ܐܢܐ
ܠܗ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ *

1 ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܐܬܢܒܐ ܥܠ ܢܒܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ
2 ܕܡܬܢܒܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܢܒܝܢ ܡܢ ܠܒܗܘܢ. ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ
3 ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܝ ܠܢܒܝܐ ܣܟܠܐ. ܕܐܙܠܝܢ ܒܬܪ ܪܥܝܢܗܘܢ. ܕܠܐ ܚܙܘ ܚܙܘܐ. * ܐܝܟ ܬܥܠܐ
4 ܒܡܕܒܪܐ ܗܘܘ ܢܒܝܝܟ ܐܝܣܪܝܠ. * ܠܐ ܣܠܩܬܘܢ ܠܬܘܪܥܬܐ. ܘܠܐ ܚܕܪܬܘܢ ܚܕܪܐ
5 ܥܠ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܕܢܩܘܡ ܒܩܪܒܐ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
6 ܘܡܪܝܐ ܠܐ ܫܕܪ ܐܢܘܢ. ܘܫܪܝܘ ܠܡܩܝܡܘ ܡܠܬܐ ܕܓܠܬܐ. * ܚܙܘܐ ܣܪܝܩܐ ܚܙܝܬܘܢ. ܘܩܘܣܡܐ
7 ܕܓܠܐ ܐܡܪܬܘܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܢܐ ܠܐ ܐܡܪܬ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ
8 ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܬܘܢ ܣܪܝܩܘܬܐ ܘܡܠܠܬܘܢ ܕܓܠܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ
9 ܡܪܘܬܐ. * ܘܬܗܘܐ ܐܝܕܝ ܥܠ ܢܒܝܐ ܕܚܙܝܢ ܣܪܝܩܘܬܐ ܘܩܣܡܝܢ ܕܓܠܘܬܐ. ܒܓܘ ܥܡܝ ܠܐ
ܢܗܘܘܢ. ܘܒܟܬܒܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܬܟܬܒܘܢ. ܘܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܥܠܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ.
10 ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܡܛܠ ܕܐܛܥܝܘ ܠܥܡܝ. ܘܐܡܪܘ ܫܠܡܐ. ܘܠܝܬ ܫܠܡܐ. ܘܗܘ
ܒܢܐ ܗܘܐ ܫܘܪܐ. ܘܗܢܘܢ ܛܝܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܢܦܠ. * ܐܡܪ ܠܛܝܢܝܢ ܠܗ ܕܢܦܠ.
11 ܗܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܡܛܪܐ ܕܪܕܦ. ܘܟܐܦܐ ܕܒܪܕܐ ܢܦܠܢ. ܘܪܘܚܐ ܕܥܠܥܠܐ. * ܘܬܒܙܥ
12 ܘܬܦܠ ܫܘܪܐ. ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܟܘ ܗܘ ܛܝܢܟܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ
13 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܐܥܝܪ ܪܘܚܐ ܕܥܠܥܠܐ ܒܚܡܬܝ. ܘܡܛܪܐ ܕܪܕܦ ܢܗܘܐ ܒܪܘܓܙܝ.
ܘܟܐܦܐ ܕܒܪܕܐ ܒܚܡܬܝ ܢܘܒܕܢ.

26 Fuit etiam ad me sermo Domini, dicendo; 27 Fili hominis, en Israelitæ dicunt; Visionem quam iste videt, ad multos dies & longinqua tempora prophetat. 28 Iccirco dic eis; Sic ait Dominus dominorum; non erit ampliùs mora verbis meis: verbum quod dico, facturus sum, ait Dominus dominorum.

CAP. XIII.

1 DEinde fuit ad me sermo Domini, dicen- 2 do; Fili hominis, vaticinare contra prophetas Israelitarum qui prophetant eis; & dic iis qui suopte ex animo prophetant; Audite sermonem Dñi, Domini *inquam* dominorũ. 3 Væ stolidis prophetis qui suam sequuntur phantasiam, qui visionem non viderunt. 4 Similes vulpibus in deserto facti sunt prophetæ tui, ô Israel. 5 Non ascendistis ad rupturam, neque sepe circundedistis Israelitas, ut in prælio starent in die Domini. 6 Qui dicunt, Sic ait Dñs, quum Dominus non miserit eos, & cœperunt asseverare verbum falsum. 7 Visionem vanam vidistis, & vaticinium falsum prædixistis: attamen dicitis, Dominus dixit, quum ego non dixerim. 8 Propterea sic ait Dominus dominorũ; Quia vidistis, & falsum locuti estis, ecce me contra vos, dicit Dominus dominorum: 9 Erítque man⁹ mea super prophetas qui vident vanitatem, & vaticinantur falsitatem: in medio populi mei non erunt, in libro Israelitarum non scribentur, & in terram Israelis non ingredientur, & scietis me esse Dominum dominorum. 10 Quia seduxerunt populũ meum, & dixerunt, Pax, quum nulla esset pax, ille parietem extruebat isti verò liniebant eum ut corrueret: 11 Dic linientibus eum ut corruat, Ecce ego dabo imbrem abripientem, & lapides silicis cum vento procelloso cadent: Sic rumpetur corruétque paries, 12 dicetúrque vobis, Ubi est litura quam linivistis? 13 Iccirco sic ait Dominus dominorum, Excitabo ventum procellosum in ira mea, & imber abripiens erit in furore meo, lapidésque silicei in excandescentia mea disperdent:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * ها بيت اسرايل المرمر قايلون يقولون * الرويا
27 التي راها هذا * الي ايام كثيرة والي ازمنة بعيدة هذا يتنبي * لاجل هذا قل لهم * هكذا
28 يقول ادوناي الرب * لا تبطي ايضا جميع اقوالي التي اتكلم بها * لاني اتكلم بقول واصنعه *
يقول ادوناي الرب * * الفصل الثالث عشر * * الاصحاح السادس *

1 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان تنبا علي انبياء اسرايل الذين يتنبون * وتقول
2 للانبياء الذين يتنبون من قلبهم * وتنبي وتقول لهم * اسمعوا قول الرب * هكذا يقول ادوناي
3 الرب * الويل للذين يتنبون من قلبهم * وانبياوك يا اسرايل لم ينظروا شيا البتة * مثل الثعالب
4 في البراري * [MS.Ox. كانوا انبياك يا اسرايل.] * لم يقفوا في جلد * وجمعوا القطعان علي بيت
5 اسرايل * لم يقوموا القايلون في يوم الرب * ننظر الكذب نتنبا الاباطيل * القايلون هكذا يقول
6 الرب * والرب لم يرسلهم * وابتدوا ان يقيموا قولا * اليس رويا كذب رايتم * وعرافات باطلة قلتم *
7 ويقولون قال الرب * ولم اتكلم * لاجل هذا قل * هكذا يقول ادوناي الرب * من اجل ان
8 كلماتكم كاذبة * وعرافاتكم باطلة * لاجل هذا ها انا عليكم يقول ادوناي الرب * وامدد
9 يدي علي الانبياء الذين يرون الكذب وينطقون بالباطل في بقعة شعبي * ولا يكونون ولا
يكتبون في كتاب بيت اسرايل * والي ارض اسرايل لا يدخلون * ويعلمون اني انا انا ادوناي الرب
10 * من اجل انهم اضلوا شعبي قايلين * سلامة سلامة * وليس هي سلامة * وهذا يبني الجدار واخرون
11 يلبسونه * قل للذين يلبسونه يسقط * ويكون مطر مغرقا * واعطي حجارة ذي صخور مبثثة في
12 رباطاتهم ويسقطون * وريحا مرتفعة فينشق * واذا سقط الحائط فيقولون لكم * اين هو تلبيسكم
13 الذي لبستموه * لاجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * واشق ريحا مرتفعة بغضب * والمطر
المغرق يكون في غضبي * الحجارة ذي الصخور المبثثة * اجلبها بغضب للابادة *

26 *Deinde fuit sermo Domini ad me, dicens;* 27 *O fili hominis, ecce domus Israelis refractaria dicentes dicunt; Visio quam vidit iste, ad plurimos dies est; et ad longinqua tempora iste prophetat.* 28 *Propterea dic eis, Ita dicit Adonai Dominus; Nequaquam tardabunt ampliùs cuncti sermones mei quos loquor: nam sermonem dico, & faciam illum, ait Adonai Dominus.*

CAP. XIII.

Textus sextus.

1 *ET fuit sermo Domini ad me, dicens;* 2 *O fili hominis, vaticinare de prophetis Israelis, qui vaticinantur: & dices prophetis qui suopte ex corde vaticinantur: prophetabis inquam, & dices eis; Audite sermonem Domini: sic ait Adonai Dominus,* 3 *Væ iis qui suopte ingenio prophetant. Et quidem prophetæ tui O Israel, nihil penitùs viderunt.* 4 *Sicut vulpes in desertis* [MS. Ox. *facti sunt prophetæ tui, O Israel.*] 5 *Non steterunt in firmamento, & congregaverunt greges contra domum Israelis. Non resurgent qui dicunt in die Domini, Videamus falsum, vana præsagiamus:* 6 *Qui dicunt, Sic dicit Dominus, quum Dominus nequaquam miserit eos: & cœperunt suscitare sermonem.* 7 *Nónne visionem falsam vidistis, & divinationes vanas prædixistis? tamen dicitis, Ait Dominus, quum ego non sim locutus.* 8 *Propterea dic, Sic ait Adonai Dominus; Quia verba vestra falsa sunt, et divinationes vestræ vanæ; ideò ecce me contra vos, dicit Adonai Dominus:* 9 *Et extendam manum meam super prophetas qui falsum vident & loquuntur vanitatem in regione populi mei: hi non erunt, neque scribentur in libro domûs Israelis, & in terram Israelis non ingredientur: & scient quòd ego sim Adonai Dominus.* 10 *Quoniam isti seduxerunt populum meum, dicentes; Pax, pax, quum nulla esset pax: is parietem ædificat, alii verò liniunt eum:* 11 *Dic eis qui liniunt eum; Cadet: erit enim pluvia inundans, daboque lapides saxeos dispersos in nexus eorum, & cadent; ventúmque concitatum, & disrumpetur.* 12 *Et cùm ceciderit paries, dicent vobis, Ubinam est litura vestra quã linivistis eum?* 13 *Propterea sic dicit Adonai Dominus; Et disrumpam ventum in ira concitatum, & pluvia submergens erit in furore meo; lapides saxeos dispersos inferam in iracundia, ad exitium:*

יחזקאל: יד

eum faciam pertingere & ,*inſulſo liviſtis* quem parietem diruam Et
14 והרסתי את־הקיר אשר־טחתם תפל והגעתיהו
conſumemini & ,cadet & : ejus fundamentum diſcooperietur &, terram ad
אל־הארץ ונגלה יסדו ונפלה וכליתם
complebo Et .Dominus *ego* quòd ſcietis & , ejus medio in
15 בתוכה וידעתם כי־אני יהוה: וכליתי את־
: vobis Dicámque .*inſulſo eum linentibus* in & , pariete in meum furorem
חמתי בקיר ובטחים אתו תפל ואמר לכם
vaticinantes Iſrael Prophetæ .eum complanantes non & ,paries Non
16 אין הקיר ואין הטחים אתו: נביאי ישראל הנבאים
dixit ,pax non & ,pacis viſionem ei *videntes* & , Jeruſalaim ad
אל־ירושלם והחזים לה חזון שלם ואין שלם נאם
filias ad *tuas facies* pone ,hominis fili tu Et .Deus Dominus
17 אדני יהוה: ואתה בן־אדם שים פניך אל־בנות
: *dices* Et .eas ſuper vaticinare &,ſuo corde de *vaticinantes* , tui populi
18 עמך המתנבאות מלבהן והנבא עליהן: ואמרת
omnibus *ſuper* pulvinaria *conſuentibus* Væ : Deus Dominus dixit Sic
כה־אמר אדני יהוה הוי למתפרות כסתות על־כל־
omnis caput ſuper velamina *facientibus* &,*mearum* manuum axillis
אצילי ידי ועשות המספחות על־ראש כל־
,mei populi venabimini animas Nunquid .animas venandum ad ſtaturæ
קומה לצודד נפשות הנפשות תצודדנה לעמי
meo populo in me prophanaſtis Et ? vivificabitis vobis animas &
19 ונפשות לכנה תחיינה: ותחללנה אתי אל־עמי
interficiendum ad , panis *buccellis in* & , hordei . pugillos propter
בשעלי שעורים ובפתותי לחם להמית
non quæ , animas *vivificandum ad* & ,*morientur* non quæ animas
נפשות אשר לא־תמותנה ולחיות נפשות אשר לא־
Propterea .mendacium *audientibus* meo populo *vos mentiendo in* ,*vivent*
20 תחיינה בכזבכם לעמי שמעי כזב: לכן
quibus veſtra cervicalia ad ego Ecce : Deus Dominus dixit ſic
כה־אמר אדני יהוה הנני אל־כסתותיכנה אשר
dirumpam Et .*avolandum ad* animas ibi *venantes* vos
אתנה מצדדות שם את־הנפשות לפרחות וקרעתי
vos quas animas dimittam & ,veſtris brachiis *deſuper* ea
אתם מעל זרועתיכם ושלחתי את־הנפשות אשר אתם
, veſtra velamina dirumpam Et .*avolantes in* animas *venantes*
21 מצדדות את־נפשים לפרחת: וקרעתי את־מספחתיכם
veſtra manu in ultrà erunt non &,veſtra manu de meũ populũ liberabo &
והצלתי את־עמי מידכן ולא־יהיו עוד בידכן
contriſtare Pro .Dominus *ego* quòd ſcietis & : venationem in
22 למצודה וידעתן כי־אני יהוה: יען הכאות
manus *confortando* & :illud affeci dolore non ego &,mendaciter juſti cor
לב־צדיק שקר ואני לא הכאבתיו ולחזק ידי
Propterea .eum vivificando , mala ſua via à *redeundum* non *ad* , impii
23 רשע לבלתי־שוב מדרכו הרע להחיתו: לכן
: amplius divinabitis non divinationem & ,videbitis non vanum
שוא לא תחזינה וקסם לא־תקסמנה עוד
.Dominus *ego* quòd ſcietis & : veſtra manu de meum populum eruam &
והצלתי את־עמי מידכן וידעתן כי־אני יהוה:

CAP. XIV. יד

,*meæ facies ad* ſedebant & , Iſrael ſenioribus de viri me ad *venit* Et
1 ויבוא אלי אנשים מזקני ישראל וישבו לפני:
viri , hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
2 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: 3 בן־אדם האנשים
offendiculum & ,ſuum cor ſuper ſua idola fecerunt aſcendere iſti
האלה העלו גלוליהם על־לבם ומכשול
? eis *requirar requirendo* nunquid :*ſuas facies* contra *dederunt* ſuæ iniquitatis
עונם נתנו נכח פניהם האדרש אדרש להם:

Verſio VULG. LAT.

14 Et deſtruam parietem, quem liniſtis abſque temperamento: & adæquabo eum terræ, & revelabitur fundamentum ejus: & cadet, & conſumetur in medio ejus: & ſcietis quia ego ſum Dominus. 15 Et complebo indignationẽ meã in pariete, & in his qui liniunt eum abſque temperamento, dicámque vobis; Non eſt paries, & non ſunt qui liniunt eum. 16 Prophetæ Iſrael, qui prophetant ad Jeruſalem, & vident ei viſionem pacis: & non eſt pax, ait 17 Dominus Deus. Et tu, fili hominis, pone faciem tuam contra filias populi tui, quæ prophetant de corde ſuo: & vaticinare ſuper 18 eas, Et dic; Hæc dicit Dominus Deus; Væ quæ conſuunt pulvillos ſub omni cubito manûs: & faciunt cervicalia ſub capite univerſæ ætatis ad capiendas animas: & cùm caperent animas populi mei, vivificabant animas eo- 19 rum. Et violabant me ad populum meum, propter pugillum hordei, & fragmen panis, ut interficerent animas, quæ non moriuntur, & vivificarent animas, quæ non vivunt, mentientes populo meo credenti mendaciis. 20 Propter hoc hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ad pulvillos veſtros, quibus vos capitis animas volantes: & dirumpã eos de brachiis veſtris: & dimittam animas, quas vos capitis, animas ad 21 volandum. Et dirumpam cervicalia veſtra, & liberabo populum meum de manu veſtra, neque erunt ultrà in manibus veſtris ad prædandum: & ſcietis quia ego 22 Dominus. Pro eo quòd mœrere feciſtis cor juſti mendaciter, quem ego non contriſtavi: & confortâſtis manus impii, ut non reverteretur à via ſua mala, & 23 viveret: Propterea vana non videbitis, & divinationes non divinabitis ampliùs, & eruam populum meum de manu veſtra: & ſcietis quia ego Dominus.

CAP. XIV.

1 ET venerũt ad me viri ſeniorum Iſrael, & ſederunt coram 2 me. Et factus eſt ſermo Domini 3 ad me, dicens; Fili hominis, viri iſti poſuerunt immunditias ſuas in cordibus ſuis, & ſcandalum iniquitatis ſuæ ſtatuerunt contra faciem ſuam: numquid interrogatus reſpondebo eis?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ κατασκάψω τὸν τοῖχον ὃν ἠλείψατε, καὶ πεσεῖται. καὶ θήσω αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἀποκαλυφθήσεται τὰ θεμέλια αὐτοῦ, καὶ πεσεῖται, καὶ (") συντελεσθήσεσθε μετ' ἐλέγχων, καὶ 15 ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος. Καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀλείφοντας αὐτὸν, (ρ) πεσεῖται· καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς, Οὐκ ἔστιν ὁ τοῖχος, οὐδὲ 16 οἱ ἀλείφοντες αὐτὸν, Προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ προφητεύοντες ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ (σ) οἱ ὁρῶντες αὐτῇ εἰρήνην, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη, λέγει (τ) κύριος. 17 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰς θυγατέρας τοῦ λαοῦ σου, τὰς προφητευούσας ἀπὸ καρδίας 18 αὐτῶν, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτὰς, Καὶ ἐρεῖς (υ), Τάδε λέγει κύριος, Οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφάλαια (φ) ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς, καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας, τοῦ διαστρέφειν ψυχάς. (χ) αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου, 19 καὶ ψυχὰς περιεποιοῦντο. Καὶ ἐβεβήλουν με πρὸς τὸν λαόν μου, ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν, (ψ) καὶ ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτων, τοῦ ἀποκτεῖναι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν, καὶ (ω) τοῦ περιποιήσασθαι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει (α) ζῆσαι, ἐν τῷ ἀποφθέγγεσθαι ὑμᾶς λαῷ εἰσ- 20 ακούοντι μάταια ἀποφθέγματα. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια ὑμῶν, ἐφ' ἃ ὑμεῖς (β) ἐκεῖ συστρέφετε ψυχὰς, καὶ διαρρήξω αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων ὑμῶν, καὶ ἐξαποστελῶ τὰς ψυχὰς ἃς ὑμεῖς ἐκστρέφετε τὰς 21 ψυχὰς αὐτῶν εἰς διασκορπισμόν. Καὶ διαρρήξω τὰ (γ) ἐπιβόλαια ὑμῶν, καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν, καὶ οὐκέτι ἔσονται ἐν χερσὶν ὑμῶν εἰς συστροφήν· καὶ 22 ἐπιγνώσεσθε (") διότι ἐγὼ κύριος. Ἀνθ' ὧν (·) διεστρέφετε καρδίαν δικαίου (δ), καὶ ἐγὼ οὐ διέστρεφον αὐτὴν, καὶ τοῦ κατισχῦσαι χεῖρας ἀνόμου τὸ καθόλου μὴ ἀποστρέψαι (ε) ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, (ζ) καὶ ζῆσαι αὐτόν· 23 Διατοῦτο ψευδῆ οὐ μὴ ἴδητε, καὶ (η) μαντείας οὐ μὴ (θ) μαντεύσησθε ἔτι· καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν, καὶ (ι) γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος.

MS.A. (") συντελεσθήσεται (ρ) καὶ πεσεῖται. (σ) ὁρῶντες (τ) ἀδωναὶ κύριος. (υ) πρὸς αὐτὰς, Τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, (φ) ἐπὶ (χ) καὶ αἱ (ψ) καὶ κλάσματος ἄρτου, ἀποκτεῖναι (ω) περιεποιοῦντο (α) ζῆν, (β) συστρέφετε ἐκεῖ (γ) ἐπιβόλαια (") ὅτι (·) διαστρέφετε (δ) ἀδίκως, καὶ (ε) * τῆς ἀπὸ (ζ) ἀποστρέψαι καὶ * ζητῆσαι αὐτόν· (η) μαντείαν (θ) μαντεύσησθε, ὅτι ῥύσομαι (ι) ἐπιγνώσεσθε

ΚΕΦ. ιδ'.

1 ΚΑὶ ἦλθον πρός με (α) ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἄνδρες τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐκάθισαν 2 πρὸ προσώπου μου. Καὶ ἐγένετο (β) 3 πρός με λόγος κυρίου, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ προσώπου αὐτῶν· εἰ ἀποκρινόμενος ἀποκριθῶ αὐτοῖς;

MS.A. (α) ἄνδρες ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ, (β) λόγος κυρίου πρός με,

Et ſuffodiam parietem,quem linivistis: & cadet. Et ponam eum ſuper terram, & revelabuntur fundamenta ejus; & cadet: & conſumemini cum increpationib9: & cognoſcetis, quia ego Dominus. 15 *Et complebo furorem meum ſuper parietẽ: et ſuper eos qui liniunt eũ, cadet. Dixiq; ad vos; Non eſt paries, neque qui liniunt eum,* 16 *Prophetæ Iſrael,qui prophetant ſuper Hieruſalem, et qui vident illi pacem, & non eſt pax, dicit Dominus.* 17 *Et tu,fili hominis, obfirma faciem tuam ſuper filias populi tui, quæ prophetant de corde ſuo:& propheta ſuper eas,* 18 *Et dices; Hæc dicit Dominus; (b) Væ his,quæ conſuunt cervicalia ſub omni cubito manus, & quæ faciunt velamina ſuper omne caput univerſæ ætatis, ut pervertant animas. Animæ ſubverſæ ſunt populi mei. Et animas ſalvabant,* 19 *Et contaminabant me ad populum meum propter pugillum hordei,& propter fragmenta panum,ut occiderent animas,quas non oportuit mori,& ſalvarent animas,quas non oportuit vivere, dum loquimini vos populo audienti vanos ſermones.* 20 *Propterea hæc dicit Dominus Dñs; Ecce ego ſuper cervicalia veſtra,ſuper quæ vos illic colligitis animas:et diſrumpam ea de brachiis veſtris.Et emittam animas quas vos pervertitis animas eorum, in diſperſionem:* 21 *Et diſrumpam velamina veſtra:& liberabo populum meũ de manu veſtra: & non erunt ultra in manibus veſtris in congregationem: & cognoſcetis,quia ego Dominus.* 22 *Pro eo quòd (i) pervertebatis cor (k) juſti, & ego non pervertebam eum, & confortabatis manus iniqui, ut penitùs non converteretur à via ſua peſſima,& viveret ipſe;* 23 *Propterea mendacia non videbitis,& divinationes nequaquam divinabitis amplius: & liberabo populum meum de manu veſtra: & ſcietis, quia ego Dominus.*

CAP. XIV.

1 *ET venerunt ad me de ſenioribus(a) viri populi Iſrael, & ſederunt ante faciem meam.* 2 *Et factus eſt ad me ſermo Domini,dicens;* 3 *Fili hominis,viri iſti poſuerunt cogitationes ſuas in cordib9 ſuis: & tormentum iniquitatum ſuarum poſuerunt ante faciem ſuam: ſi reſpondens reſpondebo eis?*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ואפגר ית קרתא דאתנביתון בה נבואן דשקר וארמנה לארעא ויתגלון אושהא ותפל
15 ותשתיצון בגוה ותדעון ארי אנא יי: ויחול רוגזי בקרתא ובנביי שקרא דאתנביאו
16 בה נבואן דשקר ויתאמר לכון לית קרתא ולית נביי שקרא: נביי שקרא דישראל
17 דמתנבן על ירושלם ומטעין לה באולפן שלם ולית שלם אמר יי אלהים: ואת בר אדם
18 קביל נבואה על בנת עמך דמתנבן כרעות לבהן ואתנבי עליהן: ותימר כדנן אמר
יי אלהים וי עליהן על דמחטטן רקיעי חשוך על כל מרפקי ידין ועבדן פתכומרין על
ריש כל קומה לאבדא נפשן הנפשת עמי אתן יכלן לאבדא ולקימא הלא נפשתכן
19 דילכן הלא יכלתן לקימא: ואחלתן רעותי בעמי בשעלי סערין ובמנוסין דלחים
לאמתא נפשן דלא חזי להן דימותון לא אתן ממיתן ולקימא נפשן דלא חזי להן לקימא
20 דתתקימן לא אתן מקימן בכדבותכן לעמי שמעי כדבין: בכן כדנן אמר יי אלהים הא
אנא שלח רוגזי על רקיעי חשיכין דאתן מטעין למימר בהון אנחנא מחרשן ית נפשן
לאבדא ואפסיק יתהן מעל דרעיכון ואשיזיב ית נפשתא דאתון מחרשן ית נפשיהן
21 לאבדותהא: ואפסיק ית פתכומריכון ואשיזיב ית עמי מידכון ולא יתמסרון עוד בידכון
22 לאשתיצאה ותדעון ארי אנא יי: חלף דאכאיתון לב זכי למהוי שקר ומן קדם מימרי
23 לא אתכהי ולתקפא ידי רשיעא בדיל דלא למתב מאורחיה בישתא לקימותיה: בכן
שקר לא תתנבאון ואולפן לא תילפון עוד ואשיזיב ית עמי מידכון ותדעון ארי אנא יי:

יד

1 אמר נביא אתו לותי גברין מסבי ישראל ויתיבו קדמי: 2 והוה פתגם נבואה מן קדם יי
עמי למימר: 3 בר אדם גבריא האלין אסיקו פולחן טעותהון על לבהון ותקלת חוביהון
יהבו לקביל אפיהון האשתאלא ישתאל במימרי להון:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

14 Et deſtruam civitatem in qua vos prophetâſtis prophetias falſas, & corruere faciam eam in terram, & revelabuntur fundamenta ejus; & cadet: & conſummabimini in medio ejus, & ſcietis quia ego Dñs. 15 Et reſidebit indignatio mea in civitate & pſeudoprophetis qui prophetarunt in ea prophetias falſas, & dicetur vobis: Non eſt civitas nec pſeudoprophetæ. 16 Prophetæ falſi Iſrael qui prophetant ad Jeruſalem, & decipiunt eam oraculo pacis, cùm non ſit pax, dicit Dominus Deus. 17 Et tu fili hominis aſſume prophetiam ſuper filias populi tui, quæ prophetant juxta voluntatem cordis ſui, & vaticinare ſuper eas. 18 Et dices: Hæc dicit Dominus Deus: Væ eis quæ conſuunt pulvillos inopis ſuper omnes *axillas* manuum, & faciunt cervicalia ad caput univerſæ ſtaturæ ad perdendas animas. Nunquid animas populi mei vos poteſtis perdere aut vivificare? nunquid animas veſtras quæ ad vos ſpectant, vos poteſtis vivificare? 19 Et violâſtis voluntatem meam in populo meo pugillis hordei & fragmentis panis, ad occidendas animas quas non decebat mori, *non* vos occiditis; & ad vivificandas animas quas *omninò* non decebat vivere, *non* vos vivificatis; cùm mentimini populo meo qui audit mendacia. 20 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum ad pulvillos inopum, quos decipitis, dicentes: In his nos incantamus animas ut pereant: & dirumpam eos ex brachiis veſtris, & liberabo animas, quas animas ut perdatis, veneficiis utimini. 21 Et dirumpam cervicalia veſtra, & liberabo populum meum de manu veſtra, & non tradentur ultrà in manũ veſtram ut perdantur; & ſcietis quia ego Dñs. 22 Pro eo quòd dolore affeciſtis cor juſti, ut ſit falſum, & à facie Verbi mei non eſt percuſſum, & ad confortandas manus impii, ut non converteretur à via ſua mala, ut viveret. 23 Propterea falſa non prophetabitis & doctrinam non docebitis amplius: & eruam populum meum de manu veſtra, & ſcietis quia ego Dñs.

CAP. XIV.

1 DIxit propheta: Venerunt ad me viri de ſenioribus Iſrael, & ſederunt coram me. 2 Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 3 Fili hominis, viri iſti aſcendere fecerunt cultum idolorum ſuorum in cor ſuum et ſcandalum ſcelerum ſuorum poſuerunt contra faciem ſuam: nunquid interrogatus reſpondebo eis in verbo meo?

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܐܣܚܘܦ ܠܫܘܪܐ ܕܫܥܬܘܢܝܗܝ. ܘܢܦܠ. ܘܐܪܡܝܘܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܬܓܠܘܢ ܫܬܐܣܘܗܝ.
15 ܘܢܦܠܘܢ. ܘܬܣܬܝܦܘܢ ܒܓܘܗ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܐܫܠܡ ܚܡܬܝ ܒܫܘܪܐ.
16 ܘܒܐܝܠܝܢ ܕܫܥܘ ܗܘܘ ܠܗ ܟܕ ܢܦܠ. * ܘܢܬܐܡܪ ܠܟܘܢ܆ ܐܝܟܘ ܫܘܪܐ. ܘܐܝܟܘ ܢܒܝܐ
ܕܐܝܣܪܝܠ ܕܡܬܢܒܝܢ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܚܙܝܢ ܠܗ ܚܙܘܐ ܕܫܠܡܐ. ܟܕ ܠܝܬ ܫܠܡܐ
17 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ܆ ܗܫܐ ܐܪܡܝ ܐܦܝܟ ܥܠ ܒܢܬܗ ܕܥܡܟ ܕܡܬܢܒܝܢ ܡܢ
18 ܠܒܗܝܢ. ܘܐܬܢܒܐ ܥܠܝܗܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܝܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܘܝ ܠܗܝܢ ܠܡܚܝܛܢ
ܡܚܕܘܬܐ ܠܥܠ ܕܪܥܝܢ. ܘܥܒܕܢ ܟܣܝܬܐ ܥܠ ܟܠ ܪܝܫ ܘܟܠ ܩܘܡܐ. ܠܡܨܕ ܢܦܫܬܐ.
19 ܢܦܫܬܗ ܕܥܡܝ ܨܕܝܬܝܢ. ܘܢܦܫܬܟܝܢ ܚܝܝܢ ܐܢܝܢ. * ܘܛܢܦܬܝܢ
ܠܥܡܝ ܒܡܠܐ ܕܣܥܪܐ. ܘܒܦܬܘܬܐ ܕܠܚܡܐ. ܠܡܩܛܠ ܢܦܫܬܐ ܕܠܐ ܚܝܒܢ ܗܘܝ
ܠܡܡܬ. ܘܠܡܚܝܘ ܢܦܫܬܐ ܕܠܐ ܚܝܒܢ ܗܘܝ ܠܡܚܐ. ܘܡܟܕܒܬܝܢ ܠܥܡܐ ܕܫܡܥ
20 ܟܕܒܘܬܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܥܠ ܡܚܕܘܬܟܝܢ ܕܐܢܬܝܢ
ܨܝܕܢ ܢܦܫܬܐ. ܘܐܨܪܘܐ ܐܢܝܢ ܡܢ ܕܪܥܝܟܝܢ. ܘܐܫܪܐ ܢܦܫܬܐ ܕܐܢܬܝܢ ܨܝܕܢ. ܘܐܦܪܚ
21 ܐܢܝܢ. * ܘܐܨܪܘܐ ܡܐܢܝܟܝܢ. ܘܐܦܨܐ ܠܥܡܝ ܡܢ ܐܝܕܝܟܝܢ. ܘܠܐ ܢܬܡܫܠܡܘܢ ܬܘܒ ܠܨܝܕܐ
22 ܒܐܝܕܝܟܝܢ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܠܐ ܕܐܟܐܒܬܝܢ ܠܒܗ ܕܙܕܝܩܐ ܒܕܓܠܘܬܐ. ܘܐܢܐ ܠܐ
ܐܟܐܒܬܗ. ܘܐܚܣܢܬܝܢ ܐܝܕܝܐ ܕܥܘܠܐ. ܕܠܐ ܢܬܘܒܘܢ ܡܢ ܐܘܪܚܬܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܘܢܚܘܢ.
23 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܪܝܩܘܬܐ ܠܐ ܬܚܙܝܢ. ܘܩܨܡܐ ܠܐ ܬܩܨܡܢ. ܘܐܦܨܐ ܠܥܡܝ ܡܢ ܐܝܕܝܟܝܢ.
ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܫܠܡ * ܝܓ *

1 * ܘܐܬܘ ܠܘܬܝ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܡܫܐܠ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܘܝܬܒܘ ܩܕܡܝ.
2 * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܐܣܩܘ ܦܘܠܚܢܗܘܢ ܥܠ
3 ܠܒܗܘܢ. ܘܡܬܩܠܬܐ ܕܥܘܠܗܘܢ. ܣܡܘ ܩܕܡ ܐܦܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܬܒܥ ܐܢܐ ܡܢܗܘܢ.

14 Et deſtruam parietẽ quem liniviſtis, ruétque: humi proſternam eum, & retegentur fundamenta ipſius: cadetis & deſtruemini in medio ejus, & ſcietis me eſſe Dñm. 15 Ita complebo iram meam in parietem & in illos qui liniebant eum, quum ceciderit. 16 Et dicetur vobis, Ubi eſt paries, & ubi ſunt prophetæ Iſraelis, qui prophetabant de Jeruſalem, & videbant ei viſiones pacis, quum nulla pax eſſet, ait Dñs dominorũ? 17 Jam verò, fili hominis, vultũ tuum adjice ad filias populi tui, quæ ex animo ſuo prophetant. Propheta contra eas, & dic 18 illis; Sic ait Dñs dominorũ; Væ illis quæ conſuunt pulvillos pro cubitis brachiorum, & operimenta conficiunt pro quolibet capite, & quâcunq; ſtaturâ, ad venandas animas: animas populi mei venamini, animas autem veſtras vivas ſervatis. 19 Contaminatis populũ meũ pro pugillis hordei & fruſtulis panis, ad perimendas animas quæ mori non debebant: & vivas ſervandas animas quæ vivere non debebant: & mentitæ eſtis apud populum qui auſcultat mendacio. 20 Propterea ſic ait Dñs dominorum; Ecce me contra pulvillos veſtros quibus animas venamini, & lacerabo eos à brachiis veſtris, dimittámq; animas quas venamini, & avolare faciam illas: 21 Et lacerabo inſtrumenta veſtra, populúmq; meum de manibus veſtris liberabo, ne reti ſe committant ampliùs inter manus veſtras: & experiamini me eſſe Dñm. 22 Quia cor juſti mendacio tranſverberâſtis, quem ego dolore non affeceram; & manus iniquorum confirmâſtis, ne reverterentur à viis ſuis pravis ac viverent: 23 Deinceps vanitatem non videbitis, & divinationẽ non divinabitis ampliùs: ita populum meum eripiam è manibus veſtris, & agnoſcetis me eſſe Dominum.

CAP. XIV.

1 DEinde venientes ad me quidam è ſenioribus Iſraelitarum ad conſulendum Dominum, ſederunt coram me. 2 Factúſq; eſt ad me ſermo Domini, dicendo; 3 Fili hominis, viri iſti deos ſuos induxerunt in animum ſuum, & offendiculum iniquitatis ſuæ ob oculos ſibi propoſuerunt: ideo ultionem ſumam ab eis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وأهدم الحايط الذي لبستموه فيسقط * وأضعه على الأرض * فينكشف أساساته ويسقط *
15 ويفنى بتبكيتات * وتعلمون أني أنا الرب * وأكمل غضبي على الحايط وعلى الذين
16 لبسوه فيسقط * وقلت لكم * أليس هذا الحايط * وأليس الذين لبسوه أنبياء إسرائيل * الذين
17 يتنبؤون على أيروشليم * ويرون لها السلامة وليس يكون سلامة * يقول أدوناي الرب * وأنت يا
18 ابن الانسان * شدد وجهك على بنات شعبك المتنبيات من قلبهم * وتنبأ عليهم وتقول * هكذا
يقول أدوناي الرب * الويل للاتي يخيطن وسايد لكل مرفق يد * ويصنعن عمايم لكل رأس كل
19 قامة * ليصطدن الأنفس * وأنفس شعبي صيدت * واقتنوا نفوسا * ونجسوني لشعبي من أجل
حفنة شعير * ومن أجل كسر خبز * ليقتلوا النفوس التي لا يجب لها أن تموت * واقتنوا نفوسا
20 التي لا ينبغي لها أن تعيش * عندما تنطقون للشعب المصغي للنغمات الباطلة * لأجل
هذا هكذا يقول الرب الرب * ها أنا على وسايدكم التي بها أنتن تصطدن هناك النفوس *
21 فأمزقها من أذرعتكم * وأرسل النفوس التي أنتم تقودون نفوسها للتفريق * وأمزق أرديتكم *
22 وأنجي شعبي من يدكم * ولا يكونون في يديكم أيضا للشرك * وتعلمون أني أنا الرب * من
أجل أنكم اصطدتم قلب الصديق بالظلم * وأنا لم أصطده * وقويتم أيدي الأثيم أن لا
23 يرجع بالكلية من طريقه الشرير * ليرجع ويحيى * لأجل هذا لا تنظرون الكذب * ولا تحكمون
تحكيما * لأني أنجي شعبي من يدكم * وتعلمون أني أنا الرب *

* الفصل الرابع عشر *

1 * وأتى إلي رجال من مشايخ إسرائيل * وجلسوا قدام وجهي * وكان قول الرب إلي قايلا * يا ابن
2 3 الانسان * هاؤلاء الرجال وضعوا ضمايرهم على قلوبهم * وعقوبة ظلاماتهم وضعوها قدام
وجوههم * أأجاوب أجاوبهم *

14 *Evertámque parietem quem liniviſtis, & cadet; & æquabo illum ſolo, & retegentur fundamenta ipſius, cadétque; & abſumetur increpationibus: & ſentietis me eſſe Dominum.* 15 *Et explebo iram meam ſuper parietem, & ſuper eos qui liniverunt eum, cadétque.* 16 *Tum dicam vobis; Annon hic eſt paries ille? & nonne qui liniverunt eum, prophetæ Iſraelis? qui prophetant de Jeruſalem, & vident ei pacem, cùm non ſit pax, dicit Adonai Dominus.* 17 *Tu itaque O fili hominis, obfirma faciem tuam contra filias populi tui ſuopte ingenio prophetantes; & propheta contra eas, ac dicas;* 18 *Ita dicit Adonai Dominus; Væ iis quæ conſuunt cervicalia cuivis cubito manûs, & conficiunt vittas cuivis capiti cujuſcunque ſtaturæ, ad captandas animas. Animæ quidem populi mei captæ ſunt, animas autem quaſdam acquiſiverunt:* 19 *Et contaminaverunt me apud populum meum pro pugillo hordei, & pro fragmento panis; ut occiderent animas quas mori non decebat, & acquirerent animas quas vivere non decebat; dum alloquimini populum ad muſas vanas intentum.* 20 *Propterea ſic ait Dominus Deus; Ecce me contra cervicalia veſtra quibus vos captatis illic animas, & lacerabo ea de brachiis veſtris, dimittámque animas quarum vos nutritis animas, in diſperſionem:* 21 *Et lacerabo vela veſtra, eripiámque populum meum de manu veſtra, ne ſint ampliùs inter manus veſtras ad laqueos: & ſentietis me eſſe Dominum.* 22 *Quia cor juſti iniquitate venati eſtis, quod ego minimè venatus fueram; & confortâſtis manus iniqui, ne reverteretur omnino à via ſua mala, ut converſus viveret:* 23 *Ideò nec falſum videbitis, neque divinationes prædicetis; quia populum meum eripiam è manu veſtra, & ſcietis me eſſe Dominum.*

CAP. XIV.

1 *VEnerunt autem ad me viri quidam è ſenioribus Iſraelis, & ſederunt coram facie mea.* 2 *Tum fuit ſermo Domini ad me, dicens;* 3 *O fili hominis, viri iſti poſuerunt conſilia ſua in cordibus ſuis, & pœnam impietatum ſuarum poſuerunt ante facies ſuas: reſpondéndo ne reſpondebo eis?*

: Deus Dominus dixit Sic : eos ad dices & , eos alloquere Propterea
4 לכן דבר־אותם ואמרת אליהם כה־אמר אדני יהוה
in ſua idola fecerit aſcendere qui Iſrael domo de vir Vir
איש איש מבית ישראל אשר יעלה את־גלוליו אל־
venerit &, ſuas facies contra poſuerit ſuæ iniquitatis offendiculũ & , ſuũ cor
לבו ומכשול עונו ישים נכח פניו ובא
multitudine in venienti ipſi reſpondebo Dominus Ego : Prophetam ad
אל־הנביא אני יהוה נעניתי לו בה ברב
quòd, ſuo corde in Iſrael domum capiendum Ad . ſuorum idolorum
5 גלוליו׃ למען תפש את־בית־ישראל בלבם אשר
ad dic Propterea . ipſi univerſi ſuis idolis in me deſuper ſe alienaverunt
6 נזרו מעלי בגלוליהם כלם׃ לכן אמר ׀ אל־
cõverti facite &, Convertimini : Deus Domin⁹ dixit Sic : Iſrael domum
בית ישראל כה אמר אדני יהוה שובו והשיבו
facite cõverti, veſtris abominationib⁹ univerſis deſuper &, veſtris idolis deſuper
מעל גלוליכם ומעל כל־תועבתיכם השיבו
qui , peregrino de & , Iſrael domo de vir vir Cùm . veſtras facies
7 פניכם׃ כי איש איש מבית ישראל ומהגר אשר־
fecerit aſcendere & , me poſt à ſe ſeparaverit & , Iſrael in peregrinabitur
יגור בישראל וינזר מאחרי ויעל
contra poſuerit ſuæ iniquitatis offendiculum &, ſuum cor in ſua idola
גלוליו אל־לבו ומכשול עונו ישים נכח
Domin⁹ Ego: me pro eum inquirendum ad, prophetam ad venerit &, ſuas facies
פניו ובא אל־הנביא לדרש־לו בי אני יהוה
eum vertabo & , ipſum virum in meas facies dabo Et . me in ei reſpondebitur
8 נענה־לו בי׃ ונתתי פני באיש ההוא והשמתיהו
: mei populi medio è eum faciam ſuccidere & , proverbia in & , ſignum in
לאות ולמשלים והכרתיו מתוך עמי
fuerit locut⁹ &, fuerit ſeduct⁹ cùm propheta Et . Domin⁹ ego quòd ſcietis &
9 וידעתם כי־אני יהוה׃ והנביא כי־יפתה ודבר
extendam & : illum prophetam ſeduxi Dominus ego , verbum
דבר אני יהוה פתיתי את הנביא ההוא ונטיתי את־
. Iſrael mei populi medio è eum faciam delere &, eum ſuper meam manũ
ידי עליו והשמדתיו מתוך עמי ישראל׃
. erit prophetæ iniquitas ſic, quærentis iniquitas Sicut . ſuã iniquitatẽ ferent Et
10 ונשאו עונם כעון הדרש כעון הנביא יהיה׃
ultrà polluatur non &, me poſt à , Iſrael domus ultrà errent non Ut
11 למען לא־יתעו עוד בית־ישראל מאחרי ולא־יטמאו עוד
ero ego &, populũ in mihi erunt Et . ſuis prævaricationib⁹ univerſis in
בכל־פשעיהם והיו־לי לעם ואני אהיה
, me ad Domini verbum fuit Et . Deus Dominus dixit , Deum in eis
12 להם לאלהים נאם אדני יהוה׃ ויהי דבר־יהוה אלי
prævaricando , mihi peccaverit cum terra , hominis Fili : dicendo
13 לאמר׃ בן־אדם ארץ כי תחטא־לי למעל־
virgam ei conteram & , eam ſuper meã manũ extendã & , prævaricationẽ
מעל ונטיתי ידי עליה ושברתי לה מטה־
, hominem ea ex ſuccidere faciam & , famem eam in mittam & : panis
לחם והשלחתי־בה רעב והכרתי ממנה אדם
, Noach , ejus medio in iſti viri tres fuerint Et . jumentum &
14 ובהמה׃ והיו שלשת האנשים האלה בתוכה נח
dixit , ſuam animam liberabunt ſua juſtitia in ipſi ; Ijob & , Daniel
דנאל ואיוב המה בצדקתם ינצלו נפשם נאם
, terram in fecero tranſire malam beſtiam Si . Deus Dominus
15 אדני יהוה׃ לו־חיה רעה אעביר בארץ
beſtiæ facie à tranſeunte abſque deſolata fuerit & , eam orbaverit &
ושכלתה והיתה שממה מבלי עובר מפני החיה׃
Dominus dixit , ego vivens , ejus medio in iſti viri Tres
16 שלשת האנשים האלה בתוכה חי־אני נאם אדני
. liberabuntur ipſi ſoli ipſi : liberabunt filias ſi & , filios ſi , Deus
יהוה אם־בנים ואם־בנות יצילו המה לבדם ינצלו
. deſolata erit terra &
והארץ תהיה שממה׃

Verſio VULG. LAT.

4 Propter hoc loquere eis, & dices
ad eos; Hæc dicit Dominus Deus;
Homo homo de domo Iſrael, qui
poſuerit immunditias ſuas in cor-
de ſuo, & ſcandalum iniquitatis
ſuæ ſtatuerit contra faciem ſuam,
& venerit ad prophetam inter-
rogans per eum me : ego Domi-
nus reſpondebo ei in multitudi-
5 ne immunditiarum ſuarum : Ut
capiatur domus Iſrael in corde
ſuo, quo receſſerunt à me in cun-
6 ctis idolis ſuis. Propterea dic ad
domum Iſrael; Hæc dicit Domi-
nus Deus; Convertimini, & rece-
dite ab idolis veſtris, & ab uni-
verſis contaminationibus veſtris
7 avertite facies veſtras. Quia ho-
mo homo de domo Iſrael, & de
proſelytis quicunque advena fue-
rit in Iſrael, ſi alienatus fuerit à
me, & poſuerit idola ſua in cor-
de ſuo, & ſcandalum iniquitatis
ſuæ ſtatuerit contra faciem ſuam,
& venerit ad prophetam ut in-
terroget per eum me:ego Domi-
8 nus reſpondebo ei per me. Et po-
nam faciem meam ſuper hominẽ
illum, & faciam eum in exemplũ,
& in proverbium, & diſperdam
eum de medio populi mei : &
9 ſcietis quia ego Domin⁹. Et pro-
pheta cùm erraverit, & locutus
fuerit verbum: ego Dominus de-
cepi prophetam illum : & exten-
dam manum meam ſuper illum :
& delebo eum de medio populi
10 mei Iſrael. Et portabunt ini-
quitatem ſuam : juxta iniquita-
tem interrogantis, ſic iniquitas
11 prophetæ erit : Ut non erret ul-
trà domus Iſrael à me, neque pol-
luatur in univerſis prævaricatio-
nibus ſuis : ſed ſint mihi in popu-
lum, & ego ſim eis in Deum, ait
12 Dominus exercituum. Et factus
eſt ſermo Domini ad me, dicens;
13 Fili hominis, terra cùm peccave-
rit mihi, ut prævaricetur præva-
ricans, extendam manum meam
ſuper eam, & conteram virgam
panis ejus : & immittam in eam
famem, & interficiam de ea ho-
14 minem, & jumentum. Et ſi fue-
rint tres viri iſti in medio ejus,
Noe, Daniel, & Job: ipſi juſtitiâ
ſuâ liberabunt animas ſuas, ait
15 Dominus exercituum. Quòd ſi
& beſtias peſſimas induxero ſu-
per terram ut vaſtem eam: et fue-
rit invia, eò quòd non ſit pertranſ-
16 iens propter beſtias : Tres viri
iſti ſi fuerint in ea, Vivo ego, di-
cit Dominus Deus ; quia nec fi-
lios, nec filias liberabunt : ſed
ipſi ſoli liberabuntur, terra au-
tem deſolabitur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

4 Διατοῦτο λάλησον αὐτοῖς, ϗ ἐρεῖς πρὸς
αὐτοὺς, Τάδε λέγει (γ) κύριος, Ἄνθρωπος
ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, ὃς ἂν θῇ τὰ
διανοήματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ,
ϗ τὴν κόλασιν τῆς ἀδικίας αὐτοῦ τάξῃ
πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ϗ ἔλθῃ πρὸς τὸν
προφήτην, ἐγὼ κύριος ἀποκριθήσομαι αὐ-
5 τῷ ἐν οἷς ἐνέχεται ἡ διάνοια αὐτοῦ, Ὅπως
(δ) πλαγιάσῃ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τὰς
καρδίας αὐτῶν τὰς ἀπηλλοτριωμένας ἀπ'
6 ἐμοῦ ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῶν. Δια-
τοῦτο εἰπὸν (ε) εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, Τάδε
λέγει κύριος κύριος (ζ), Ἐπιστράφητε ϗ
ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν,
ϗ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν ὑμῶν, ϗ (η) ἐπι-
7 στρέψατε τὰ πρόσωπα ὑμῶν. Διότι ἄνθρω-
πος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, (θ) ϗ
ἐκ τῶν προσηλύτων τῶν (ι) προσηλυτευόν-
των ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὃς ἂν ἀπαλλοτριωθῇ
ἀπ' ἐμοῦ, ϗ θῆται (κ) τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ϗ τὴν κόλασιν τῆς ἀδι-
κίας αὐτοῦ τάξῃ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ϗ ἔλ-
θῃ πρὸς τὸν προφήτην τοῦ ἐπερωτῆσαι αὐτὸν
ἐν ἐμοὶ, ἐγὼ κύριος ἀποκριθήσομαι αὐτῷ,
8 ἐν ᾧ ἐνέχεται ἐν αὐτῷ. Καὶ στηριῶ τὸ πρόσ-
ωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ϗ (λ)
θήσομαι αὐτὸν εἰς ἔρημον ϗ εἰς ἀφανι-
σμὸν, ϗ ἐξαρῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου,
9 ϗ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος. Καὶ ὁ προ-
φήτης ἐὰν πλανήσῃ ϗ λαλήσῃ, ἐγὼ κύ-
ριος (μ) πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκεῖνον,
ϗ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτὸν, ϗ ἀφανιῶ
10 αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου Ἰσραήλ. Καὶ (ν) λή-
ψονται τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, κατὰ τὸ ἀδίκημα τοῦ
ἐπερωτῶντος, ϗ κατὰ τὸ ἀδίκημα ὁμοίως τῷ
11 προφήτῃ ἔσται· Ὅπως μὴ πλανᾶται ἔτι ὁ οἶ-
κος (ξ) τοῦ Ἰσραὴλ ἀπ' ἐμοῦ, ϗ ἵνα μὴ μιαί-
νωνται ἔτι ἐν πᾶσι τοῖς παραπτώμασιν αὐ-
τῶν· ϗ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν, ϗ ἐγὼ ἔσο-
12 μαι αὐτοῖς εἰς θεὸν, λέγει (ο) κύριος. Καὶ
ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων,
13 Υἱὲ ἀνθρώπου, (π) γῆ ἣ ἐὰν ἁμάρτῃ μοι
τοῦ παραπεσεῖν (ρ) παράπτωμα, ϗ ἐκτενῶ
τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτὴν, ϗ συντρίψω (σ) αὐ-
τῆς στήριγμα ἄρτου, ϗ ἐξαποστελῶ ἐπ' αὐ-
τὴν λιμὸν, ϗ ἐξαρῶ (τ) ἐξ αὐτῆς ἄνθρω-
14 πον ϗ κτήνη. Καὶ ἐὰν ὦσιν οἱ τρεῖς ἄνδρες
οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, Νῶε ϗ Δανιὴλ ϗ
Ἰὼβ, (υ) αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν σω-
15 θήσονται, λέγει (φ) κύριος. Ἐὰν ϗ θηρία
πονηρὰ (χ) ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν, ϗ τιμωρή-
σομαι αὐτὴν, ϗ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν, (ψ) οὐκ
ἔσται ὁ διοδεύων ἀπὸ προσώπου τῶν θηρίων,
16 Καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς ὦσι,
Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, εἰ υἱοὶ (ω) ἢ θυγατέ-
ρες σωθήσονται, ἀλλ' ἢ αὐτοὶ μόνοι σωθήσονται, ἡ δὲ γῆ ἔσται εἰς ὄλεθρον.

MS.A. (γ) ἀδωναῒ κύριος, (δ) μὴ διαστρέψωσιν τὸν (ε) πρὸς τὸν (ζ)
ὁ θεὸς, (η) ἐπιστράφητε πρὸς μέ. Διότι (θ) ϗ τῶν (ι) προσκειμένων ἐν Ἰσ-
ραὴλ, ὃς ἐὰν ἀπαλλοτριωθῇ (κ) ἐνθυμήματα (λ) θήσω (μ) ἐπλάνησα (ν)
λήμψομαι τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, (ξ) Ἰσραὴλ (ο) ἀδωναῒ κύριος. (π) γῆ ἐὰν (ρ)
παραπτώματι, (σ) ἀπ' αὐτῆς (τ) ἀπ' αὐτῆς (υ) οὗτοι (φ) ἀδωναῒ κύριος. Ἐὰν
δὲ ϗ (χ) ἐπαγάγω (ψ) ϗ οὐκ (ω) ϗ θυγατέρες αὐτῶν σωθήσονται,

Propterea loquêris eis, & dices 4
ad eos; Hæc dicit Dominus; Ho-
mo, homo de domo Iſrael, qui po-
ſuerit cogitationes ſuas in corde
ſuo, et tormentum iniquitatis ſuæ
poſuerit ante faciem ſuam, et ve-
nerit ad (b) prophetam; ego Do-
minus reſpondebo ei in his, qui-
bus tenetur mens ejus: ut (c) a- 5
verteret domum Iſrael ſecundùm
corda eorũ, quæ abalienata ſunt
à me in cogitationibus ipſorum.
Propterea dic ad domum Iſrael; 6
Hæc dicit Dominus Domin⁹; Con-
vertimini, & recedite ab adin-
ventionibus veſtris, & ab omni-
bus impietatibus veſtris : & con-
vertite facies (d) veſtras. Quia 7
homo, homo de domo Iſrael, et de
advenis; qui peregrinantur in Iſ-
rael, qui abalienatus fuerit à me,
& poſuerit cogitationes ſuas in
corde ſuo, et tormentũ iniquitatis
ſuæ poſuerit ante faciem ſuam, et
venerit ad prophetam, ut interro-
get eum in me, ego Dñs reſponde-
bo ei in eo, quo tenetur in ipſo:
Et obfirmabo faciem meam ſuper 8
hominẽ illũ: & ponã eum in (e)
deſertum, & in exterminium: &
auferam eũ de medio populi mei:
et cognoſcetis, quia ego Dominus.
Et propheta, ſi (f) errare fecerit, 9
& loquutus (g) fuerit, ego Domi-
nus errare feci prophetam illũ. Et
extendã manũ meam ſuper eum;
& exterminabo illum de medio
populi mei Iſrael. Et accipient 10
iniquitatem ſuam: ſecundùm ini-
quitatẽ interrogantis; (h) et jux-
ta iniquitatem ſimiliter prophetæ
erit: ut nequaquã erret ultrà do- 11
mus Iſrael à me, & ut non pol-
luantur adhuc in cunctis delictis
ſuis. Et erunt mihi in populũ: &
ego ero eis in Deum, dicit Domi-
nus. Et factus eſt ſermo Domini 12
ad me, dicens; Fili hominis, terra, 13
quæcunq; peccaverit mihi, delin-
quendo delictũ; et extendã manũ
meam ſuper eam: & conterã ful-
cimentũ panis ejus: & immittã
in eam famẽ; et auferã de ea ho-
minem, & jumenta. Et, ſi fuerint 14
tres viri iſti in medio ejus, Noe,
& Daniel, et Job; ipſi in ſua ju-
ſtitia ſalvabuntur, ait Dominus.
Quòd ſi beſtias peſſimas inducã 15
ſuper terram, & puniam eam, &
erit in diſſipationem, non erit per-
tranſiens à facie beſtiarũ, Et tres 16
viri iſti in medio ej⁹ fuerint; Vi-
vo ego, dicit Dominus ; ſi filii,
aut filiæ ſalvabuntur: ſed ipſi ſoli
ſalvabuntur : terra autem erit in
exterminium.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 בכן אתנבי להון ותימר להון כדנן אמר יי אלהים גבר גבר מבית ישראל דיסיק פולחן
טעותיה על לביה ותקלת חוביה ישוי לקביל אפוהי וייתי לות נביא אנא יי משתאל
ליה במימרי דאתי למתבע אולפן מן קדמי אף על גב דמתערב בסני פולחן טעותיה׃
5 בדיל לקרבא ית בית ישראל למתן תיובתא בלבהון דסטו מבתר פולחני ואסתאבו
6 בפולחן טעותהון כולהון׃ בכן אמר לבית ישראל כדנן אמר יי אלהים תובו לפולחני
ואעדו מנכון פולחן טעותכון וית כל חובי פולחן טעות תועבתכון ארחיקו מקביל
7 אפיכון׃ ארי גבר גבר מבית ישראל ומן גיוריא דיתגיירון בישראל ויסטי מבתר פולחני
ויסק פולחן טעותיה על לביה ותקלת חובוהי ישוי לקביל אפוהי וייתי לות נביא
8 למשאל ליה במימרי אנא יי משתאל ליה במימרי׃ ואתן רגזי בגברא ההוא ואשוניה
9 לאת ולמתלין ואשצניה מגו עמי ותדעון ארי אנא יי׃ ונביא ארי יטעי וימלל פתגמא
אנא יי אטעיתי ית נביא ההוא ואריםית מחת גבורתי עלוהי ואשצניה מגו עמי ישראל׃
10 ויקבלון חוביהון כחוב דאתי למילף ולא אליף כחוב נביי שקרא יהי׃ בדיל דלא יטעון
11 עוד בית ישראל מבתר פולחני ולא יסתאבון עוד בכל מרדיהון ויהון קדמי לעם ואנא
12 אהוי להון לאלהא אמר יי אלהים׃ והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ בר אדם
13 ארעא ארי תחוב קדמי לשקרא שקר ואריםמחת גבורתי עלה ואתבר בה סעיד מיכלא
14 ואשלח בה כפנא ואשיצי מנה אנשא ובעירא׃ ויהון תלתא גבריא האלין בגוה נח
15 דניאל ואיוב אנון בזכותהון ישיזבון נפשהון אמר יי אלהים׃ אלו חיתא בישתא אעבר
16 בארעא ותתכלנה ותהי לצדו מבלי עדי מן קדם חיתא׃ תלתא גבריא האלין בגוה
קים אנא אמר יי אלהים אם בנין ואם בנן ישיזבון אנון בלחודיהון ישתזבון וארעא
תהי לצדו׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Propterea vaticinare eis, & dices ad eos : Hæc dicit Dñs Deus, Vir vir de 4
domo Iſrael, qui aſcendere fecerit cultum idolorũ ſuorum in cor ſuum,
& ſcandalum iniquitatis ſuæ poſuerit contra faciem ſuam, & venerit ad
prophetam ; ego Dñs reſpondebo ei in verbo meo, qui venerit ad quæren-
dum oraculum à facie mea, quamvis implicit⁹ ſit in multitudine cultus ido-
lorum ſuorum. Ut applicem domum Iſrael; ut ponat pœnitentiam in corde 5
ſuo, quia declinaverunt à cultu meo, & polluti ſunt omnes cultu idolorum
ſuorum. Propterea dic domui Iſrael : Hæc dicit Dñs Deus, Convertimini 6
ad cultum meum, & auferte à vobis cultum idolorum veſtrorum, & omnes
iniquitates cult⁹ idolorum abominationum veſtrarũ projicite à facie veſtra.
Quia vir vir de domo Iſrael, & de peregrinis qui peregrinantur in Iſrael, 7
qui declinaverit à cultu meo, & aſcendere fecerit cultũ idolorũ ſuorum in
cor ſuũ, & ſcandalũ iniquitatis ſuæ poſuerit ante faciem ſuam, & venerit ad
prophetam ut interroget eum in verbo meo : ego Dñs reſpondebo ei in
verbo meo. Et dabo furorem meum in hominem illum, & ponam illum in 8
ſignum & in proverbium ; & diſperdam eum de medio populi mei : & ſci-
etis quia ego Dñs. Et propheta cùm erraverit & locut⁹ fuerit verbum, ego 9
Dñs errare prophetam illum feci : & levabo plagam potentiæ meæ ſuper
eum, & diſperdã eũ de medio populi mei Iſrael. Et ſuſcipient iniquitatem 10
ſuã : juxta iniquitatẽ venientis ad diſcendum, & non diſcit ; juxta iniquitatẽ
pſeudoprophetæ erit: Ut non decipiantur ampliùs dom⁹ Iſrael à cultu meo, 11
nec polluantur ultrà in omnibus prævaricationib⁹ ſuis: ſed ſint coram me in
populum, & ego ſim eis in Deum, dicit Dñs Deus. Et factũ eſt verbũ pro- 12
phetiæ à facie Dñi mecum dicens: Fili hominis, terra cum peccaverit coram 13
me ut prævaricetur prævaricationẽ, & levabo plagã potentiæ meæ ſup eam,
& conterã in ea ſuſtentaculũ cibi, & mittã in eam famẽ, & diſperdam ex ea
hominem & jumentũ. Et ſi fuerint tres viri iſti in medio ej⁹, Noe, Daniel, 14
& Job: ipſi in juſtitia ſua liberabũt animas ſuas, dicit Dñs Deus. Si beſtias 15
peſſimas adduxero in terrã, ut abſq; liberis faciant [*habitatores*] ej⁹, & ſit in
deſolationem, eò quòd non ſit pertranſiens propter beſtias: Et tres viri iſti 16
fuerint in medio ejus : vivo ego, dicit Dñs Deus, ſi liberabunt filios aut
filias : ſed ipſi ſoli liberabuntur, & terra erit in deſolationem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܓܒܪ ܓܒܪ ܡܢ ܒܝܬ
ܐܝܣܪܝܠ. ܕܢܣܩ ܕܚܠܬܗ ܥܠ ܠܒܗ. ܘܬܘܩܠܬܐ ܕܥܘܠܗ ܢܣܝܡ ܠܘܩܒܠ ܐܦܘܗܝ.
ܘܢܐܬܐ ܠܘܬ ܢܒܝܐ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܗܘܐ ܠܗ ܣܗܕܐ ܒܗ. ܒܣܘܓܐܐ ܕܕܚܠܬܗ. * ܡܛܠ 5
6 ܕܐܚܘܕ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܠܒܗܘܢ. ܕܦܪܩܘ ܡܢܝ ܒܟܠܗܘܢ ܕܚܠܬܗܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ
ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܬܘܒܘ ܘܐܬܦܢܘ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܕܚܠܬܟܘܢ.
7 ܘܡܢ ܟܠܗ ܛܢܦܘܬܟܘܢ. ܐܦܢܘ ܐܦܝܟܘܢ. * ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܢ ܗܢܘܢ
ܕܗܦܟܝܢ ܠܘܬܝ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܝܣܪܝܠ. ܕܢܬܦܢܐ ܡܢܝ. ܘܢܣܩ ܕܚܠܬܗ ܥܠ ܠܒܗ:
ܘܬܘܩܠܬܐ ܕܥܘܠܗ ܢܣܝܡ ܠܘܩܒܠ ܐܦܘܗܝ: ܘܢܐܬܐ ܠܘܬ ܢܒܝܐ ܠܡܫܐܠܘܬܗ. ܐܢܐ
8 ܡܪܝܐ ܐܗܘܐ ܠܗ ܣܗܕܐ. * ܘܐܬܠ ܪܘܓܙܝ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܘ. ܘܐܣܝܡܝܘܗܝ ܠܐܬܐ ܘܠܡܬܠܐ.
9 ܘܐܘܒܕܝܘܗܝ ܡܢ ܓܘ ܥܡܝ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܢܒܝܐ ܟܕ ܢܛܥܐ. ܘܢܡܠܠ
ܡܠܬܐ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܛܥܝܬܗ ܠܢܒܝܐ ܗܘ. ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܝ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܘܒܕܝܘܗܝ ܡܢ ܓܘ
10 ܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܢܩܒܠܘܢ ܚܘܒܝܗܘܢ. ܚܘܒܗ ܕܗܘ ܕܡܫܐܠ. ܐܝܟ ܚܘܒܗ ܕܢܒܝܐ
11 ܢܗܘܐ. * ܘܠܐ ܢܛܥܘܢ ܬܘܒ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢܝ. ܘܠܐ ܢܬܛܘܫܘܢ ܒܟܠܗܝܢ ܣܟܠܘܬܗܘܢ.
12 ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܗܘܬ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬܝ
13 ܘܐܡܪ ܠܝ. * ܒܪܢܫܐ. ܐܪܥܐ ܟܕ ܬܚܛܐ ܠܝ. ܘܬܥܒܕ ܥܘܠܐ ܩܕܡܝ. ܐܪܝܡ ܐܝܕܝ
14 ܥܠܝܗ. ܘܐܬܒܪ ܒܗ ܣܡܟܐ ܕܠܚܡܐ. ܘܐܫܕܪ ܒܗ ܟܦܢܐ. ܘܐܘܒܕ ܡܢܗ. ܒܢܝܢܫܐ
15 ܘܒܥܝܪܐ. * ܘܐܢ ܢܗܘܘܢ ܒܗ ܬܠܬܐ ܓܒܪܝܢ ܗܠܝܢ: ܢܘܚ ܘܕܢܝܐܝܠ ܘܐܝܘܒ. ܗܢܘܢ
ܒܙܕܝܩܘܬܗܘܢ ܢܦܨܘܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܐܢ ܐܝܬܐ ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ ܥܠ
16 ܐܪܥܐ ܘܬܚܪܒܝܗ. ܘܬܗܘܐ ܠܚܘܒܠܐ ܡܢ ܕܠܐ ܢܥܒܪ ܡܢ ܩܕܡ ܚܝܘܬܐ. * ܘܗܢܘܢ ܬܠܬܐ
ܓܒܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܗ. ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܠܐ ܢܦܨܘܢ ܠܐ ܒܢܝܐ ܘܠܐ ܒܢܬܐ.
ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܢܦܨܘܢ. ܘܐܪܥܐ ܬܗܘܐ ܠܚܘܒܠܐ.

Quapropter alloquere eos, & dic eis ; Sic ait 4
Dominus dominorum; Quotieſcunque ali-
quis ex Iſraelitis deum ſuum induxerit in ani-
mum ſuum, & offendiculum iniquitatis ſuæ
ſibi ipſe propoſuerit, tum ad prophetam ac-
ceſſerit ; ego Dominus teſtis ero adverſùs
eum de multitudine deorum ipſius : Ut Iſrae- 5
litas in corde ipſorũ deprehendam, eos à me
receſſiſſe per tot deos ſuos. Quare dic Iſrae- 6
litis, Sic ait Dominus dominorum ; pœniteat
vos, & retrahite vos ab omnibus diis veſtris,
& ab omni ſpurcitia veſtra reflectite facies
veſtras. Nam ſi quis ex Iſraelitis, aut ex his 7
qui ad me converſi degunt inter Iſraelitas,
avertatur à me, & deum ſuum inducens in ani-
mum ſuum, ſuæque iniquitatis offendiculum
proponens ante faciem ſuam, venerit ad con-
ſulendum prophetam; ego Dominus teſtis ero
adverſùs iſtum. Daboque iram meam ſuper 8
hujuſcemodi hominem, & exponam eum in
ſignum atque proverbium, denique perdam
eum de medio populi mei : & experiemini
me eſſe Dominum. Item cùm quis propheta 9
erraverit, & locutus fuerit verbum, ego Do-
minus faciam ut aberret ille propheta, exer-
tâque manu meâ ſuper eum, perdam eum de
medio populi mei Iſraelis. Ita portabunt ini- 10
quitatẽ ſuam (iniquitas conſulentis par erit
iniquitati prophetæ) Nec aberrabunt am- 11
pliùs tot ſceleribus ſuis ; ſed erunt mihi po-
pulus, & ego ero ipſis Deus, ait Dominus
dominorum. Fuit etiam ad me ſermo Do- 12
mini dicendo ; Fili hominis, Siqua terra 13
peccaverit in me, & ſcelus coram me perpe-
traverit ; attollam manum meam ſuper illam,
frangam in ea culmum frumenti, famem im-
mittam in eam, & perdam ex ea tam homi-
nes quàm jumenta : Et licèt fuerint in ea tres 14
iſti viri, Nohe, Daniel, & Job, iſti per juſti-
tiam ſuam eripient ſeipſos, ait Dominus do-
minorum. Si beſtias malas ſuper terram ad- 15
duxero, eámque vaſtaverint adeò ut àbeat in
excidiũ, nemóque *per illam* tranſeat propter
beſtias, Et tres iſti viri fuerint in ea : *Ut* vivo, 16
dicit Dominus dominorũ, neque filios neque
filias eriperent, ſed ipſi ſe ſolos eriperent,
terra autem eſſet in excidium.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * لأجل هذا كلمهم وتقول لهم * هكذا يقول ادوناي الرب * انسان فانسان من بيت اسرائيل
الذي يصنع ضمايره على قلبه * وعقوبة ظلاماته يرتب قدام وجهه * ويأتي الى النبي * انا
5 الرب اجاوبه بهذه التي احتوى عليها قلبه * لكيلا يضل بيت اسرائيل كقلوبهم المتغربة
6 مني بفكرهم * لأجل هذا قل لبيت اسرائيل * هكذا يقول الرب الرب الاله * ارجعوا
7 وانصرفوا من اعمالكم ومن جميع نفاقكم * وارجعوا بوجوهكم الي * من اجل ان انسانا
فانسانا من بيت اسرائيل * ومن الدخلاء المدخولين في بيت اسرائيل * الذي يتغرب مني *
ويضع ضمايره على قلبه * وعقوبة ظلاماته يرتبها قدام وجهه * ويأتي الى النبي ليسأله في * انا
8 الرب اجاوبه عما حواه في ذاته * واشدد وجهي على ذلك الانسان * واصعده للخراب والفناء * وارفعه
9 من وسط شعبي * وتعلمون اني انا الرب * والنبي اذ اضل وتكلم * انا الرب اضللت ذلك
10 النبي * وامدد يدي عليه * وابيده من وسط شعبي اسرائيل * واخذ ظلاماته كظلم السائل *
11 وكظلمه هكذا يكون للنبي * كيلا يضل بيت اسرائيل عني * ولكيلا يتدنسون ايضا
12 بجميع زلاتهم * ويكونون لي شعبا * وانا اكون لهم الها * يقول ادوناي الرب * وكان قول الرب
13 الي قائلا * يا ابن الانسان * الارض اذا اخطأت لي بسقط زلتها * وامدد يدي عليها * واكسر
14 منها رفد الخبز * وارسل عليها جوعا * واقطع منها الانسان والبهيمة * واذا كانت هاولاء الثلاثة
15 الرجال في وسطها نوح ودانيال وايوب * هاولاء بعدلهم يخلصون * يقول ادوناي الرب * واذا
جلبت وحوشا خبيثة علي الارض * فاهلكتها وتكون للفناء * ولا يكون مارا من الوحوش *
16 * وهاولاء الثلاثة الرجال في وسطها * حي انا يقول ادوناي الرب * لا البنون ولا البنات
يخلصون * الا هاولاء وحدهم يخلصون * والارض تكون للهلاك *

Iccircò alloquere eos, & dicas eis ; Ita 4
dicit Adonai Dominus ; Quicunque de
domo Iſraelis poſuerit conſilia ſua in cor-
de ſuo, pœnámque impietatum ſuarum
diſpoſuerit ante faciem ſuam, & vene-
rit ad prophetam ; ego Dominus reſpon-
debo illi ſecundùm ea quæ continet mens
ejus : Ut non aberret domus Iſraelis ſe- 5
cundùm corda ipſorum à me abalienata,
in cogitationibus ſuis. Propterea dic 6
domui Iſraelis ; Ita dicit Dominus, Do-
minus inquam Deus ; Convertimini, &
recedite ab actionibus veſtris & ab omni-
bus impietatibus veſtris, & convertite
facies veſtras ad me. Nam homo qui- 7
cunque de domo Iſraelis, aut ex advenis
admiſſis in domum Iſraelis, qui ſe abali-
enaverit à me, poſuerit conſilia ſua in
corde ſuo, & pœnam impietatis ſuæ diſ-
poſuerit ante faciem ſuam, veneritque ad
prophetam ut eum de me interroget ; huic
ego reſpondebo ſecundùm ea quæ continet
in ſemetipſo : Et obfirmabo faciem meam 8
adverſùs hominem illum, exponam eum
ruinæ & exitio ; auferámque de medio
populi mei : & ſcietis me eſſe Dominum.
Propheta verò cùm ſeduxerit & locutus 9
fuerit, ego Dominus faciam ut erret hujuſ-
modi propheta, & extendam manum
meam ſuper eum, perdámque eum de me-
dio populi mei Iſraelis : Feréque ini- 10
quitates ſuas ut iniquitatem interrogan-
tis : & ſecundùm iniquitatem iſtius, ita
fiet prophetæ : Ut non aberret domus 11
Iſraelis à me, & ut non polluant ſeſe poſt-
hac omnibus culpis ſuis ; ſed ſint mihi po-
pulus, & ego ſim illis Deus, ait Adonai
Dominus. Deinde fuit ſermo Domini 12
ad me, dicens ; O fili hominis, terra 13
cùm peccaverit in me, cadet culpâ ſuâ :
& ego, manu meâ ſuper ipſam extenſâ,
frangam ex ea ſubſidium panis, mittam in
eam famem, & extinguam ex ea hominem
atque jumentum : Et quamvis fuerint 14
tres iſti viri in medio ejus, Noh, Daniel,
& Job ; iſti per juſtitiam ſuam ſalva-
rentur, dicit Adonai Dominus. Item 15
cùm feras pernicioſas adduxero ſuper
terram, eámque punivero, ita ut abeat in
excidium, neque ſuperſit ullus viator cau-
ſâ ferarum ; Et iſti tres viri fuerint in 16
medio ejus : Per vitam meam, dicit Ado-
nai Dominus, neque filii neque filiæ ſal-
varentur ; ſed hi ſoli ſalvarentur, reliqua
verò terra abiret in excidium.

יחזקאל : טו

transeas ,gladio dixero & ,ipsam terram super induxero gladium Vel
17 או חרב אביא על־הארץ ההיא ואמרתי חרב תעבר
tres Et ,jumentum & ,hominem ea ex fecero succidere & ,terram per
18 בארץ והכרתי ממנה אדם ובהמה: ושלשת
, Deus Dominus dixit : ego vivens ,ejus medio in isti viri
האנשים האלה בתוכה חי־אני נאם אדני יהוה
Vel .liberabuntur ipsi soli ipsi quia ,filias & , filios liberabunt non
19 לא יצילו בנים ובנות כי הם לבדם ינצלו: או
eam super meā iram effudero & ,istam terram ad immisero pestilentiā
דבר אשלח אל־הארץ ההיא ושפכתי חמתי עליה
,Daniel,Noach Et .jumentum & ,hominem ea ex succidendum ad,sanguine in
20 בדם להכרית ממנה אדם ובהמה: ונח דנאל
si ,filium si , Deus Dominus dixit ,ego vivens :ejus medio in Ijob &
ואיוב בתוכה חי־אני נאם אדני יהוה אם־בן אם־
sic Nam .suā animam liberabunt sua justitia in ipsi : liberabūt filiam
21 בת יצילו המה בצדקתם יצילו נפשם: כי כה
;gladium , mala mea judicia quatuor quòd etiam : Deus Dominus dixit
אמר אדני יהוה אף כי־ארבעת שפטי הרעים חרב
, Jerusalaim ad misi pestilentiam & ,malam bestiam & ,famem &
ורעב וחיה רעה ודבר שלחתי אל־ירושלם
ea in remanebit ecce Et .jumentum & ,hominem ea ex succidendum ad
22 להכרית ממנה אדם ובהמה: והנה נותרה־בה
, vos ad egredientes ipsi ecce : filiæ & filii eductorum evasio
פלטה המוצאים בנים ובנות הנם יוצאים אליכם
malo super consolabimini & :eorū actiones & ,eorū viam videbitis &
וראיתם את־דרכם ואת־עלילותם ונחמתם על־הרעה
.eam super induxi quæ omnibus cum ,Jerusalaim super induxi quod
אשר הבאתי על־ירושלם את כל־אשר הבאתי עליה:
:eorum actiones & ,eorū viam videritis cùm ,vos consolabūtur Et
23 ונחמו אתכם כי־תראו את־דרכם ואת־עלילותם
dixit ,ea in feci quæ omnia feci gratis non quòd ,scietis &
וידעתם כי לא חנם עשיתי את כל־אשר־עשיתי בה נאם
.Deus Dominus
אדני יהוה:

CAP. XV. טו

lignum erit quid ,hominis Fili : dicendo,me ad Domini verbum fuit Et
1 2 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם מה־יהיה עץ־
? sylvæ ligna inter fuit qui palmite ē ligno omni præ vitis
הגפן מכל־עץ הזמורה אשר היה בעצי היער:
eo ex tollent Si ? opus faciendū ad lignū eo ex tolletur Nūquid
3 היקח ממנו עץ לעשות למלאכה אם־יקחו ממנו
est datum igni Ecce ? vas omne illo in dependendum ad ,paxillum
4 יתד לתלות עליו כל־כלי: הנה לאש נתן
: est exustū ejº mediū & ,ignis comedit ejº extremitates Duas .consumendū ad
לאכלה את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר
non ,integrum ipsum essendo in Ecce ? opus ad prosperabitur nunquid
5 היצלח למלאכה: הנה בהיותו תמים לא
fiet & ,sit combustū &,illud comederit ignis quia etiam , operi fiebat
יעשה למלאכה אף כי־אש אכלתהו ויחר ונעשה
Quemadmodū : Deus Dominus dixit sic Propterea ? operi adhuc
6 עוד למלאכה: לכן כה אמר אדני יהוה כאשר
,consumendum ad igni illud dedi quod sylvæ ligno in vitis lignum
עץ־הגפן בעץ היער אשר־נתתיו לאש לאכלה
.eos in meas facies dabo Et .Jerusalaim habitatores tradidi sic
7 כן נתתי את־ישבי ירושלם: ונתתי את־פני בהם
,Dominus ego quòd scietis Et .eos comedet ignis & ,sunt egressi igne De
מהאש יצאו והאש תאכלם וידעתם כי־אני יהוה
,desolatam terram dabo Et .eos contra meas facies me ponendo in
8 בשומי את־פני בהם: ונתתי את־הארץ שממה
.Deus Dominus dixit ,prævaricationem sunt prævaricati quòd eò
יען מעלו מעל נאם אדני יהוה:

Versio VULG. LAT.

17 Vel si gladium induxero super
terram illam, & dixero gladio;
Transi per terram : & interfecero
de ea hominem,& jumentum:
18 Et tres viri isti fuerint in medio
ejus : Vivo ego, dicit Dominus
Deº, non liberabunt filios,neque
filias : sed ipsi soli liberabuntur.
19 Si autem & pestilentiam immisero
super terram illam, & effudero
indignationem meam super
eam in sanguine, ut auferam ex
20 ea hominem, & jumentum : Et
Noe, & Daniel,& Job fuerint in
medio ejus : Vivo ego,dicit Dominus
Deus,quia filium & filiam
non liberabunt : sed ipsi justitiâ
21 suâ liberabũt animas suas. Quoniam
hæc dicit Dominus Deus;
Quòd & si quatuor judicia mea
pessima, gladium, & famem, ac
bestias malas,& pestilentiam,immisero
in Jerusalem, ut interficiam
de ea hominem, & pecus :
22 Tamen relinquetur in ea salvatio
educentium filios, & filias : ecce
ipsi ingredientur ad vos,& videbitis
viam eorum,& adinventiones
eorum, & consolabimini super
malo, quod induxi in Jerusalem,
in omnibus quæ importavi
23 super eam. Et consolabuntur
vos, cùm videritis viam eorum,
& adinventiones eorum:& cognoscetis
quòd non frustrà fecerim
omnia, quæ feci in ea, ait
Dominus Deus.

CAP. XV.

1 ET factus est sermo Domini ad
2 me, dicens; Fili hominis, quid
fiet de ligno vitis, ex omnibus lignis
nemorum, quæ sunt inter ligna
3 sylvarum? Numquid tolletur
de ea lignum, ut fiat opus,aut
fabricabitur de ea paxillus,ut dependeat
in eo quodcunque vas?
4 Ecce igni datum est in escam : utramque
partem ejus consumpsit
ignis, & medietas ejus redacta
est in favillam : numquid utile
5 erit ad opus ? Etiam cùm esset
integrũ,non erat aptum ad opus:
quantò magis cùm illud ignis devoraverit,
& combusserit, nihil
6 ex eo fiet operis ? Propterea
hæc dicit Dominus Deus ; Quomodò
lignum vitis inter ligna
sylvarum, quod dedi igni ad devorandum,
sic tradam habitatores
7 res Jerusalem. Et ponam faciem
meam in eos : de igne egredientur,
& ignis consumet eos : &
scietis quia ego Dominus, cùm
8 posuero faciem meam in eos, Et
dedero terram inviam, & desolatam
: eò quòd prævaricatores
extiterint, dicit Dominus Deus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

17 Ἢ καὶ (α) ῥομφαίαν ἐὰν ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν
ἐκείνην, καὶ εἴπω, Ῥομφαία διελθάτω διὰ
τῆς γῆς, καὶ ἐξαρῶ ἐξ (β) αὐτῆς ἄνθρωπον
18 καὶ (γ) κτῆνος, Καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι
ἐν μέσῳ αὐτῆς (δ), Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος,
οὐ μὴ (ε) ῥύσονται υἱοὺς οὐδὲ θυγατέρας, ἀλλ'
19 ἢ αὐτοὶ μόνοι σωθήσονται. Ἢ καὶ θάνατον (ζ)
ἐπαποστέλλω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην, καὶ ἐκχεῶ
τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτὴν ἐν αἵματι τοῦ (η) ἐξολοθρεῦσαι
ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος,
20 Καὶ Νῶε καὶ Δανιὴλ καὶ Ἰὼβ ἐν μέσῳ αὐτῆς
(θ), Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, ἐὰν υἱοὶ ἢ
θυγατέρες ὑπολειφθῶσιν (ι), αὐτοὶ ἐν τῇ
δικαιοσύνῃ αὐτῶν ῥύσονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
21 Τάδε λέγει (κ) κύριος, Ἐὰν δὲ καὶ τὰς
τέσσαρας ἐκδικήσεις μου τὰς πονηρὰς, ῥομφαίαν,
καὶ λιμὸν, καὶ θηρία πονηρὰ, καὶ θάνατον
(λ) ἐξαποστείλω ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, τοῦ (μ)
ἐξολοθρεῦσαι ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος,
22 Καὶ ἰδοὺ ὑπολελειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασεσωσμένοι
(ν) αὐτῆς, οἳ ἐξάγουσιν ἐξ αὐτῆς
υἱοὺς καὶ θυγατέρας, ἰδοὺ (ξ) ἐκπορεύονται πρὸς
ὑμᾶς, καὶ ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα
αὐτῶν, καὶ μεταμεληθήσεσθε ἐπὶ
τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, πάντα
23 τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτήν. Καὶ
παρακαλέσουσιν ὑμᾶς, διότι ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς
αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν, καὶ
ἐπιγνώσεσθε διότι οὐ μάτην πεποίηκα
πάντα ὅσα ἐποίησα ἐν αὐτῇ, λέγει κύριος.

MS.A. (α) ἐὰν ῥομφαίαν ἐπαγάγω (β) αὐτῆς (γ) κτήνη, (δ) ὦσιν,
(ε) ῥύσωνται υἱοὺς ἢ θυγατέρας, (ζ) ἐπάγω (η) ἐξολεθρεῦσαι (θ) ὦσιν, (ι)
αὐτοῖς, αὐτοὶ (κ) ἀδωναῒ κύριος, (λ) ἐπαποστείλω (μ) ἐξολεθρεῦσαι (ν) ἐξ
αὐτῆς, οὗτοι ἐξάξουσιν υἱοὺς (ξ) αὐτοὶ ἐκπορεύονται

ΚΕΦ. ιε'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με,
2 λέγων, (α) Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, τί ἂν
γένοιτο τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐκ πάντων τῶν
ξύλων τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ξύλοις
3 τοῦ δρυμοῦ; Εἰ λήψονται ἐξ αὐτῆς ξύλον
τοῦ ποιῆσαι εἰς ἐργασίαν; εἰ λήψονται ἐξ
αὐτῆς πάσσαλον τοῦ κρεμάσαι ἐπ' (β) αὐτὸν
4 πᾶν σκεῦος; Πάρεξ ὃ πυρὶ δέδοται εἰς
ἀνάλωσιν, τὴν κατ' ἐνιαυτὸν κάθαρσιν (γ)
ἀπ' αὐτῆς ἀναλίσκει τὸ πῦρ, καὶ ἐκλείπει εἰς
τέλος· μὴ χρήσιμον ἔσται εἰς ἐργασίαν;
5 Οὐδὲ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὁλοκλήρου οὐκ ἔσται εἰς
ἐργασίαν· (δ) μὴ ὅτι ἐὰν καὶ πῦρ αὐτὸ ἀναλώσῃ
εἰς τέλος, (ε) εἰ ἔτι ἔσται εἰς ἐργασίαν;
6 Διὰ τοῦτο εἰπὸν, Τάδε λέγει (ζ) κύριος,
Ὃν τρόπον τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐν τοῖς ξύλοις
τοῦ δρυμοῦ ὃ δέδωκα αὐτὸ (η) πυρὶ εἰς
ἀνάλωσιν, οὕτως δέδωκα τοὺς κατοικοῦντας
7 (θ) Ἱερουσαλήμ. Καὶ δώσω τὸ πρόσωπόν
μου ἐπ' αὐτούς. ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξελεύσονται, καὶ
πῦρ αὐτοὺς καταφάγεται, καὶ ἐπιγνώσονται ὅτι
ἐγὼ κύριος ἐν τῷ στηρίσαι με τὸ πρόσωπόν
8 μου ἐπ' αὐτούς. Καὶ δώσω τὴν γῆν εἰς
ἀφανισμὸν ἀνθ' ὧν παρέπεσον παραπτώματι,
λέγει κύριος.

MS.A. (α) Υἱὲ ἀνθρώπου, (β) αὐτοῦ (γ) αὐτῆς (δ) διότι ἐὰν καὶ μὴ πῦρ (ε) μὴ
ἔσται ἔτι εἰς (ζ) ἀδωναῒ κύριος, (η) τῷ πυρὶ (θ) ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ στηριῶ τὸ

Cum Translatione LATINA.

Vel etiam gladium si inducā super terram illam, & dicam; Gla- 17
dius transeat per terram, & auferam ex eis hominem,& jumentum,
Et tres viri isti in medio ejus; 18
Vivo ego,dicit Dominus,non
liberabunt filios, neque filias: sed
ipsi soli salvabuntur. Vel etiam 19
mortem immittam super terram
illam,& effundam furorē meum
super eam in sanguine ad exterminandum
ex ea hominem,et jumentum,
Et Noe, & Daniel,& 20
Job in medio ejus;Vivo ego,dicit
(i) Dominus, si filii, aut filiæ relinquentur:
ipsi in sua justitia liberabunt
animas suas. Hæc dicit 21
Dominus; Quòd si & quatuor
ultiones meas pessimas, gladium,
& famem, & bestias pessimas,et
mortem emisero super Hierusalē,
ad exterminandum ex ea hominem,&
jumentum; Et ecce resi- 22
dui in ea salvati ejº, qui educunt
ex ea filios,& filias. Ecce egrediuntur
ad vos: & videbitis vias
eorum, & cogitationes eorum: et
pœnitebit vos super malis, quæ induxi
super Hierusalē, omnibº malis
quæ induxi super illā. Et con- 23
solabuntur vos : quia videbitis
vias eorum,& cogitationes eorū:
et cognoscetis, quòd non frustrà
feci omnia, quæ feci in ea, dicit
Dominus.

CAP. XV.

ET factº est sermo Domini ad 1
me,dicens;Et tu,fili hominis,quid 2
fiet lignū vitis ex omnibus lignis
sarmentorum, quæ sunt inter ligna
sylvæ? Si tollent de illa li- 3
gnum ad faciendum in opus?
si tollent de ea paxillum ad
suspendendum super eum omne
vas? (a)Tantùm datū est igni in 4
consumptionē; (b)annuā purgationē
ex ea consumit ignis, et(c)
dimittit in finem. Nunquid utile
erit ad opº? Neq; etiā dū adhuc 5
est integrū,erit ad opº? Nunquid
quandocunque etiam ignis illud
consumpserit in finē, si erit adhuc
ad opus? Propterea dic; Hæc dicit 6
Dominus; Quomodò lignum vitis
inter ligna sylvæ, quod dedi illud
igni in consumptionem; sic dedi
habitatores Hierusalem. Et dabo 7
faciem meam super eos. De igne
egredientur; & ignis devorabit
eos. Et scient, quia ego Dominus,
cùm obfirmavero faciem meam
in eos. Et dabo terram in deso- 8
lationem; eò quòd deliquerunt
delicto, dicit Dominus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 או דקטלין בחרבא איתי על ארעא ההיא ואימר דקטלין בחרבא יעדון בארעא ואשצי
18 מנה אנשא ובעירא: ותלתא גבריא האלין בגוה קים אנא אמר יי אלהים לא ישיזבון
19 בנין ובנן אלהן אנון בלחודיהון ישתיזבון: או מותא אשלח על ארעא ההיא ואשפוך
20 חמתי עלה בקטול לשצאה מנה אנשא ובעירא: ונח דניאל ואיוב בגוה קים אנא אמר
21 יי אלהים אם בר אם ברתא ישיזבון אנון בזכותהון ישיזבון נפשהון: ארי כדנן אמר יי
אלהים אף ארי ארבע פורענין בישן חרבא וכפנא וחיתא בישתא ומותא שלחית על
22 ירושלם לשיצאה מנה אנשא ובעירא: והא אשתארת בה שיזבתא דמתפקין בנין ובנן
אנון נפקין לותכון ותחזון ית אורחיהון וית עובדיהון ותתנחמון על בישתא דאיתיתי
23 על ירושלם ית כל דאיתיתי עלה: וינחמון יתכון ארי תחזון ית אורחיהון וית עובדיהון
ותדעון ארי לא למגן עבדית ית כל דעבדית בה אמר יי אלהים:

טו

1 2 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: בר אדם מה שנא אילן גופנא מכל אילניא
3 שבשתא דהות באעי חורשא: היסבון מניה אעא למעבד עבידא אם יסבון מניה
4 סכתא למתלי בה כל מן: הא לאשתא אתמסר לאשתיצאה ית תרין סטרוהי אכלא
5 אשתא ומציעה חר היכשר לעבידא: הא כד הוה שלים לא כשר לעבידא אף אלהן
6 דאשתא אכלתיה וחר היכשר עוד לעבידא: בכן כדנן אמר יי אלהים כמא דאילן
7 גופנא באעי חורשא דמסרתיה לאשתא לאשתיצאה כן מסרית ית יתבי ירושלם: ואתן
ית פורענותי בהון על פתגמי אוריתא דיהיבין מגו אשתא עברו ועממיא דתקיפין
8 כאשתא ישיצנון ותידעון ארי אנא יי כד יחול רוגזי בהון: ואתן ית ארעא לצדו חלף
דשקרו שקר אמר יי אלהים:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Aut si eos qui occidunt gladio, adduxero super terram illam, & dixero ut 17
qui occidunt gladio transeant per terram, & disperdam ex ea hominem &
jumentum : Et tres viri isti fuerint in medio ejus : vivo ego, dicit Dñs Deus, 18
quia non liberabunt filios nec filias ; sed ipsi soli liberabuntur. Vel pestem 19
si misero in terram illam, & effudero super eam indignationem meam in
occisione,ut consumam ex ea hominem & jumentum. Et Noe,& Daniel,& 20
Job fuerint in medio ejus, vivo ego,dicit Dñs Deus, si filium aut filiam liberabunt,
sed ipsi in justitia sua liberabunt animas suas. Quia hæc dicit 21
Dñs Deus : Si quatuor ultiones pessimas, gladium & famem, & bestias
pessimas, & pestem misero contra Jerusalem, ad disperdendum ex ea hominem
& jumentum., Et ecce relinquentur in ea reliquiæ ; qui educentur 22
filii & filiæ, ipsi egredientur ad vos, & videbitis vias eorum & opera eorum,
& consolabimini super omne malum quod adduxi super Jerusalem,
quodcunque adduxi super eam. Et consolabuntur vos cùm videritis 23
vias eorum & opera eorum ; & scietis quòd non frustrà fecerim omnia
quæ feci in ea, dicit Dñs Deus.

CAP. XV.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Dñi mecum dicens : Fili homi- 1
nis, in quo differt arbor vitis ab omnibus arboribus, palmite, qui est in li- 2
gnis sylvæ ? Nunquid tollent ex ea lignum ad faciendum opus, aut assu- 3
ment ex ea paxillum, ut pendeat in eo quodcunq; vas ? Ecce igni traditum 4
est ut absumatur, & duas summitates ejus consumpsit ignis,& medium ejus
aruit : nunquid aptum erit ampliùs operi ? Ecce cùm esset integrum, non 5
erat aptum operi, quanto minus cùm illud ignis consumpserit, & aruerit ?
nunquid aptum erit ampliùs operi ? Idcircò hæc dicit Dñs Deus : Sicut 6
arbor vitis in lignis sylvæ, quam tradidi igni ut absumatur, sic tradidi
habitatores Jerusalem. Et dabo ultionem meam in eos, eò quòd trans- 7
gressi sunt verba Legis meæ quæ data sunt ex medio ignis ; & populi fortes
sicut ignis consument eos : & scietis quia ego Dñs, cùm quieverit furor
meus in eis. Et dabo terram in desolationem, eò quòd prævaricati sunt 8
prævaricationem, dicit Dominus Deus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]

1 2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]

Si gladium adduxero super eandē terrā, & jus- 17
sero ut gladius terrā illam pervadat, adeóque 18
perdam ex ea homines atq; jumenta : Etiamsi
tres isti viri essent in ea ; Ut vivo, ait Dñs dominorū,
neq; filios, neq; filias eriperent ; sed
ipsi se solos eriperent. Si pestem immisero su- 19
per terrā illā, & effundens iram meā super illam
ad cædem; perdidero ex ea homines & jumenta:
Licèt Nohe, Daniel, & Job essent in ea; 20
Ut vivo, ait Dñs dominorū, neque filiū neque
filiā eriperent, sed ipsi se solos per justitiam
suam eriperent. Nam ita dicit Dñs dominorū, 21
Quatuor judicia mala immissurus sum in Jerusalem,
gladiū, famem, bestias malas, & pestem,
& extinguam ex ea homines atque jumenta :
Sed residui manebunt in ea qui sese eripue- 22
rint, qui filios filiásque producent : hi ad vos
egredientur, vias atque studia eorū videbitis,
& consolationem percipietis ex malo quod
super Jerusalem adduxero, & ex omni re quam
adduxero super eam. Consolabuntur inquam 23
vos, quum vias & studia eorum consideraveritis :
& cognoscetis me non immeritò fecisse
quicquid feci contra ipsam, ait Dominus
dominorum.

CAP. XV.

ET fuit ad me sermo Domini, dicendo, Fili 1 2
hominis, quid fiet de ligno vitis præ omnibus
lignis, palmite qui est inter ligna sylvæ ? Num 3
assumitur ex eo lignum ad fabrefaciendum ullum
opus, aut capiunt ex eo paxillum ad appendendum
ei vas ullum ? Imò in escam tra- 4
ditur igni. Cùm ergò utrumque ramusculum
ejus voraverit ignis, & medulla ejus vastata
fuerit, num prodest ad ullum opus? Dum ad- 5
huc sine vitio esset, non proderat ad opus, jam
quum voraverit eum ignis & vastatus sit, quomodo
prodesset ad opus ? Iccirco sic ait Dñs 6
dominorum, Quemadmodum dedi lignū vitis
præ omnibus lignis sylvæ, in escam igni,
sic tradidi habitatores Jerusalem, Et iram meā 7
collocabo in eis. Ex igne emerserunt, & ignis
alius devorabit eos : & scietis me esse Dñm,
quum eis imposuero iram meam, Et exposue- 8
ro terram istam vastitati & stupori : eò quòd
scelerate se gesserint, ait Dom.nº dominorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وإن انا جلبت على تلك الارض سيفا * فاقول للسيف ليعبر في الارض * واسرع منها الانسان
18 والبهيمة * وهاولاء الثلاثة الرجال في وسطها حي انا يقول ادوناي الرب * لا يكون بنين ولا
19 بنات * الا وحدهم يخلصون * واذ انا جلبت على تلك الارض موتا * فافيض غضبي عليها بدم *
20 لاستاصل منها الانسان والبهيمة * ونوح ودانيال وايوب يكونون في وسطها * حي انا يقول
ادوناي الرب * لم يبق منهم بنون ولا بنات * هاولاء بعدلهم يخلصون نفوسهم * الاصحاح السابع *
21 * هكذا يقول ادوناي الرب * اربعة نقمات شرير * سيفا وجوعا * ووحوشا خبيثة وموتا * ارسلها على
22 ايروسليم * لاستاصل منها الانسان والبهيمة * واما المتبقون فيها المتخلصون منها * هم يخرجون
بنين وبنات * ها هاولاء يخرجون اليكم * ويعاينون طرقهم وفكراتهم * ويندمون على الشرور التي
23 جلبتها على ايروسليم * وجميع الشرور التي جلبتها عليها * ويعزونكم * من اجل انكم تعاينون
طرقهم وفكراتهم * ويعلمون اني لم اصنع باطلا كلما صنعت فيها * يقول ادوناي الرب *
1 2 * الفصل الخامس عشر * وكان قول الرب الي قايلا * وانت يا ابن الانسان * ماذا
3 يكون عود الكرم * من جميع عيدان الاغصان الكاينة في اشجار الغاب * اياخذون منها عودا
4 ليصنعوه للعمل * او ياخذون منها وتدا * ليعلقوا عليه كل اناء * غير انها تعطي للهلاك *
5 بعينها في كل سنة تحرقها النار * وهي الي الغاية * ولا يكون منها شي نافعا للعمل * ولا
اذ هي كاينة صحيحة لا تكون للعمل * من اجل انها وان لم تبدها النار الي الغاية لا
6 تكون ايضا للعمل * لاجل هذا قل * هكذا يقول ادوناي الرب * كما عود الكرمة في
7 عيدان الغاب الذي دفعته للهلاك بالنار * هكذا دفعت سكان ايروسليم * وساعطي
وجهي عليهم * من النار يخرجون والنار تاكلهم * ويعلمون اني انا الرب عندما اشدد وجهي
8 عليهم * وادفع الارض للفناء * من اجل انهم سقطوا بزلتهم يقول ادوناي الرب *

Item si ego adduxero gladium super ejusmodi terram, & gladio dixero ut perva- 17
dat terram illam, & extinxero ex ea hominem atque jumentum ; Et hi tres viri 18
fuerint in medio ejus : Per vitam meam,
dicit Adonai Dominus, non servarent filios
neque filias ; sed ipsi soli se servarent.
Denique cùm adduxero super terram 19
illam, pestem ; & effudero furorem meum
super illam in sanguine, ut extirpem ex ea
hominem atque jumentum ; Et Nohe, Da- 20
niel, ac Job fuerint in medio ejus : Per vitā
meam, dicit Adonai Dominus, non remanerent
ex eis superstites filii neque filiæ ;
sed hi justitiā suā seipsos servarent.

Textus septimus.

Sic ait Adonai Dominus ; Quatuor ultio- 21
num atrocium genera, gladium, & famem,
feras perniciosas, & pestem immissurus
sum contra Jerusalem ; ut extirpem
ex ea hominem & jumentum. Verùm 22
qui residui fuerint in ea, qui se eripuerint
ex ea, ipsi educent filios & filias : ecce ipsi
ad vos egredientur, videbitis vias & cogitationes
eorum, & pœnitebit vos malorum
quæ adduxero contra Jerusalem, omniúmque
calamitatum quas adduxero
super eam : Et consolabuntur vos, quia 23
videntes vias & cogitationes eorum, scietis
me haud gratis fecisse quicquid feci in
ea, dicit Adonai Dominus.

CAP. XV.

Fuit etiam sermo Domini ad me, di- 1
cens ; Et tu O fili hominis, quid est li- 2
gnum vineæ ex omnibus lignis ramorum
existentium in arboribus sylvarum ? Num 3
accipiunt ex eo lignum ad concinnandum
in ullum opus ? an verò capiunt ex eo
paxillum, ut appendant ei vas ullum ?
Imò potiùs consumptioni traditur, ejus 4
sarmenta singulis annis comburit ignis,
penitùsque consumitur, neque fit ex eo
quicquam usui accommodum. Ne dum 5
quidem integrum est, prodest ad opus ;
quia licèt ignis haud penitùs consumpserit
illud, non tamen accommodum est
ulli operi. Propterea dic, Sic ait Ado- 6
nai Dominus ; ut lignum vitis inter ligna
sylvæ, quod igni consumendum tradidi ;
ita tradidi cives Jerusalem. Disponam 7
faciem meam adversùs eos : ex igne egredientur,
& ignis devorabit eos : & sentient
me esse Dominum, cùm obduravero
faciem meam adversus eos, Et tradide- 8
ro terram in excidium, eò quòd culpā
suā ceciderint, ait Adonai Dominus.

CAP. XVI. יו

Jerusalaim fac notas,hominis Fili : dicendo,me ad Domini verbum fuit Et
1 2 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃ בן־אדם הודע את־ירושלם
: Jerusalaim Deus Dominus dixit Sic : dices Et .suas abominationes
3 את־תועבתיה׃ ואמרת כה־אמר אדני יהוה לירושלם
tua mater &,Emoræus tuꝰ pater:Chenabanæa terra de tui natales & ,tuæ Mãsiones
מכרתיך ומלדתיך מארץ הכנעני אביך האמרי ואמך
fuisset præcisus non ,te nasci die in tuæ nativitates Et .Chittæa
4 חתית׃ ומולדותיך ביום הולדת אתך לא־כרת
,fuisses salita non saliendo & :lenimen ad fuisses lota non aquis in &,tuꝰ umbilicꝰ
שרך ובמים לא־רחצת למשעי והמלח לא המלחת
tibi faciendum ad,oculus te super pepercit Non .fores fasciata non involvendo &
5 והחתל לא חתלת׃ לא־חסה עליך עין לעשות לך
abjectione In,agri facies ad es projecta & :te super indulgendũ ad , his ex unum
אחת מאלה לחמלה עליך ותשלכי אל־פני השדה בגעל
conculcatam te vidi &,te juxta transivi Et .te nasci die in,tuæ animæ
6 נפשך ביום הלדת אתך׃ ואעבר עליך ואראך מתבוססת
tuis sanguinibꝰ In:tibi dixi &,vive tuis sanguinibus In,tibi dixi &:tuis sanguinibus in
בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך
, es multiplicata & , te dedi agri germen veluti millia Decem .vive
7 חיי׃ רבבה כצמח השדה נתתיך ותרבי
,sunt facta firma ubera:ornamentorũ ornamento in es ingressa &,es magnificata &
ותגדלי ותבאי בעדי עדיים שדים נכנו
, te juxta transivi Et .discooperta & ,nuda tu & , germinavit tuus pilus &
8 ושערך צמח ואת ערם ועריה׃ ואעבר עליך
, te super meam alam expandi & ,amorum tempus tuũ tempus ecce &,te vidi &
ואראך והנה עתך עת דדים ואפרש כנפי עליך
ait ,tecum pactum in sum ingressus & ,tibi juravi &:tuam nuditatem operui &
ואכסה ערותך ואשבע לך ואבוא בברית אתך נאם
tuos sanguines inundavi & , aquis in te lavi Et .mihi fuisti & ,Deus Dominus
9 אדני יהוה ותהיי־לי׃ וארחצך במים ואשטף דמיך
: taxo te calceavi & ,acupictio te vestivi Et .oleo in te unxi & :te desuper
10 מעליך ואסכך בשמן׃ ואלבישך רקמה ואנעלך תחש
armillas dedi &:ornaméto te ornavi Et.serico te operui &,bysso in te stravi &
11 ואחבשך בשש ואכסך משי׃ ואעדך עדי ואתנה צמידים
,tua nare super inaurem dedi Et .tuo gutture super torquem & ,tuis manibus super
12 על־ידיך ורביד על־גרונך׃ ואתן נזם על־אפך
auro es ornata Et .tuo capite in gloriæ coronam &:tuis auribꝰ super circulos &
13 ועגילים על־אזניך ועטרת תפארת בראשך׃ ותעדי זהב
oleũ &,mel &,similam;polymitum &,sericum &,byssus tua vestis & ,argento &
וכסף ומלבושך שש ומשי ורקמה סלת ודבש ושמן
.regnum in es prosperata & ,valde vehementia in es facta decora & : comedisti
אכלתי ותיפי במאד מאד ותצלחי למלוכה׃
ipsa perfecta quia:tuam speciem propter gentes in nomen tibi est egressum Et
14 ויצא לך שם בגוים ביפיך כי כליל הוא
fidisti Et .Deus Dominus dixit ,te super posueram quem,meo decore in
15 בהדרי אשר־שמתי עליך נאם אדני יהוה׃ ותבטחי
tuas fornicationes effudisti &:tuũ nomé ,ꝑpter es fornicata &,tua pulchritudine in
ביפיך ותזני על־שמך ותשפכי את־תזנותיך
fecisti &,tuis vestimétis de sumpsisti Et.erat eũ erga :transeuntem omnem sup
16 על־כל־עובר לו־יהי׃ ותקחי מבגדיך ותעשי
.erit non & ,ventura non : eis super es fornicata & ,maculosa excelsa tibi
לך במות טלאות ותזני עליהם לא באות ולא יהיה׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XVI.

1 ET factus est sermo Dñi ad me,
2 dicens; Fili hominis,notas fac Je-
3 rusalem abominationes suas: Et
dices; Hæc dicit Dñs Deus Jerusalé; Radix tua, & generatio tua
de terra Chanaan:pater tuus Amorrhæus, & mater tua Cethæa.
4 Et quando nata es,in die ortꝰ tui,
non est præcisꝰ umbilicꝰ tuus, &
aquâ non es lota in salutem, nec
sale salita, nec involuta pannis.
5 Non pepercit sup te oculus ut faceret tibi unũ de his,misertꝰ tuî:
sed projecta es sup facié terræ in
abjectione animæ tuæ, in die quâ
6 nata es. Transiens auté ꝑ te,vidi
te conculcari in sanguine tuo: &
dixi tibi cùm esses in sanguine
tuo;Vive:dixi, inquã,tibi;In sanguine tuo vive.
7 Multiplicatã quasi
germen agri dedi te:& multiplicata es, & grandis effecta, & ingressa es, & ꝑvenisti ad mundum
muliebré:ubera tua intumuerũt,
& pilus tuus germinavit:& eras
8 nuda, & confusione plena. Et
transivi per te, & vidi te:& ecce
tempꝰ tuũ, tempꝰ amantiũ:& expandi amictũ meũ sup te,& operui ignominiã tuã.Et juravi tibi,
& ingressꝰ sum pactũ tecum,(ait
9 Dñs Deꝰ:) & facta es mihi. Et lavi
te aquâ,& emundavi sanguinem
10 tuum ex te:& unxi te oleo. Et vestivi te discoloribꝰ,& calceavi te
ianthino:& cinxi te bysso, & indui te subtilibꝰ.
11 Et ornavi te ornamento,& dedi armillas in manibus tuis,& torqué circa collum
12 tuũ. Et dedi inauré sup os tuũ,&
circulos auribꝰ tuis,& coronã decoris in capite tuo.
13 Et ornata es
auro,& argento,& vestita es bysso,& polymito,et multicoloribꝰ:
similã, & mel, & oleũ comedisti,
et decora facta es vehementer nimis:& profecisti in regnũ.
14 Et egressũ est nomé tuũ in Gétes propter specié tuã : quia ꝑfecta eras
in decore meo, qué posuerã sup
15 te, dicit Dñs Deꝰ. Et habés fiduciã in pulchritudine tua,fornicata es in nomine tuo:& exposuisti
fornicationé tuã omni transeunti,ut ejꝰ fieres.
16 Et sumens de vestimétis tuis,fecisti tibi excelsa hinc
indè consuta: & fornicata es sup
eis,sicut nõ est factũ,neq; futurũ est.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ις΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων,
2 Υἱὲ ἀνθρώπου, διαμάρτυραι τῇ Ἱερουσαλὴμ
3 τὰς ἀνομίας αὐτῆς, Καὶ ἐρεῖς, Τάδε
λέγει κύριος τῇ Ἱερουσαλὴμ, Ἡ ῥίζα σου καὶ
ἡ γένεσίς σου ἐκ γῆς Χαναάν· ὁ πατήρ σου
4 Ἀμορραῖος, καὶ ἡ μήτηρ σου Χετταία. Καὶ ἡ
γένεσίς σου ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης, οὐκ (α) ἔδησας
τοὺς μαστούς σου, καὶ ἐν ὕδατι οὐκ ἐλούσθης
(β), οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσθης, (γ) καὶ ἐν σπαργάνοις
5 οὐκ ἐσπαργανώθης, (δ) Οὐδὲ ἐφείσατο
ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ σοὶ, τοῦ ποιῆσαί σοι ἓν
ἐκ πάντων τούτων, τοῦ παθεῖν τι ἐπὶ σοί. καὶ
ἀπερρίφης ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου τῇ σκολιότητι
τῆς ψυχῆς σου ἐν (ε) ἡμέρᾳ ᾗ ἐτέχθης.
6 Καὶ διῆλθον ἐπὶ σὲ, καὶ ἴδόν σε πεφυρμένην
ἐν τῷ αἵματί σου· καὶ εἶπά σοι, Ἐκ τοῦ αἵματός
7 σου (ζ) ζωή· Πληθύνου, καθὼς ἡ ἀνατολὴ
τοῦ ἀγροῦ δέδωκά σε. καὶ ἐπληθύνθης καὶ ἐμεγαλύνθης,
καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλεων. οἱ
μαστοί σου ἀνωρθώθησαν, καὶ ἡ θρίξ σου ἀνέτειλε·
8 (η) σὺ δὲ ἦσθα γυμνὴ καὶ ἀσχημονοῦσα. Καὶ
διῆλθον διὰ σοῦ, καὶ ἴδόν σε· καὶ ἰδοὺ καιρός
σου, (θ) καὶ καιρὸς καταλυόντων. καὶ διεπέτασα
τὰς πτέρυγάς μου ἐπὶ σὲ, καὶ ἐκάλυψα
τὴν ἀσχημοσύνην σου, καὶ ὤμοσά σοι· καὶ εἰσῆλθον
ἐν διαθήκῃ μετὰ σοῦ, λέγει (ι) κύριος. καὶ
9 ἐγένου μοι, Καὶ ἔλουσά σε ἐν ὕδατι, καὶ ἀπέπλυνα
τὸ αἷμά σου ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔχρισά σε ἐν
10 ἐλαίῳ. Καὶ ἐνέδυσά σε ποικίλα, καὶ (κ) ὑπέδυσά
σε ὑάκινθον· καὶ ἔζωσά σε βύσσῳ, καὶ
11 περιέβαλόν σε τριχάπτῳ. Καὶ ἐκόσμησά σε
κόσμῳ, καὶ περιέθηκα ψέλια περὶ τὰς χεῖράς
12 σου, καὶ κάθεμα περὶ τὸν τράχηλόν σου· Καὶ
ἔδωκα ἐνώπιον (λ) περὶ τὸν μυκτῆρά σου, καὶ
τροχίσκους ἐπὶ τὰ ὦτά σου, καὶ στέφανον καυχήσεως
13 ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου. Καὶ ἐκοσμήθης
(μ) χρυσίῳ καὶ (ν) ἀργυρίῳ, καὶ τὰ περιβόλαιά
σου βύσσινα, καὶ τρίχαπτα, καὶ ποικίλα, σεμίδαλιν
καὶ ἔλαιον καὶ μέλι ἔφαγες, καὶ ἐγένου καλὴ
14 (ξ) σφόδρα. Καὶ ἐξῆλθέ σου ὄνομα ἐν τοῖς
ἔθνεσιν (ο) ἐν τῷ κάλλει σου, διότι συντετελεσμένον
ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ ἐν τῇ ὡραιότητι
15 ᾗ ἔταξα ἐπὶ σὲ, λέγει (π) κύριος. Καὶ
ἐπεποίθεις ἐν τῷ κάλλει σου, καὶ ἐπόρνευσας
ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἐξέχεας τὴν πορνείαν
16 σου ἐπὶ πάντα πάροδον (ρ)· Καὶ ἔλαβες ἐκ
τῶν ἱματίων σου, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἴδωλα
ῥαπτὰ, καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπ' αὐτὰ, καὶ οὐ μὴ
εἰσέλθῃς (σ) οὐδὲ μὴ γένηται.

CAP. XVI.

*ET factus est sermo Domini 1
ad me, dicens; Fili hominis, testificare 2
Hierusalem (a) iniquitates
suas, Et dices; Hæc dicit Dominus 3
ad Hierusalem; Radix tua, et generatio
tua de terra Chanaan. Pater
tuus Amorrhæus, & mater tua
Chettæa. Et generatio tua in die 4
quâ nata es, (b) non ligavisti mamillas
tuas, et in aqua non es (c)
lota, nec sale salita, nec fasciis es
fasciata: Nec pepercit super te oculꝰ 5
(d) meꝰ, ut facerē tibi unū ex
omnibꝰ istis, ad patiendū quippiā
super te. Et projecta es super faciē
campi pravitate animæ tuæ
in die quâ nata es. Et transivi super 6
te, & vidi te mixtam (e) in
sanguine tuo: et dixi tibi; De sanguine
tuo vita: Multiplicare: sicut 7
ortus agri, dedi te. Et multiplicata
es, & magnificata es, & ingressa
es in civitates civitatum.
Ubera tua recta sunt: & pilꝰ tuꝰ
ortus est. Tu autē eras nuda, &
plena ignominiæ. Et transivi per 8
te, et vidi te: & ecce tempus tuū,
& (f) tempus divertentiū. Et expandi
alas meas super te: et operui
ignominiā tuā. Et juravi tibi: &
ingressus sum in testamentū tecū,
dicit Dominus. Et facta es mihi:
Et lavi te in aqua, & ablui sanguinē 9
tuū à te: et unxi te in oleo.
Et indui te variis: & calceavi te 10
(g) hyacintho: & cinxi te bysso: et
circumdedi te (h) trichapto: Et ornavi 11
te ornamento: et circumdedi
armillas manꝰ tuas, et torquē circa
collum tuum: Et dedi inaurem 12
circa nares tuas, & rotulas super
aures tuas, et coronā gloriationis
super caput tuū. Et ornata es auro, 13
& argento: & amictus tui byssini,
& trichapta, et versicolora:
similā, & oleum, & mel comedisti:
et facta es pulchra* valdè.
Et exivit nomē tuū in gentes in 14
specie tua: quia completū erat in
(i) decore, in pulchritudine, quam
posui super te, dicit Dominus.
Confidisti in pulchritudine tua, 15
& fornicata es in nomine tuo,
et effudisti fornicationē tuam ad
omnem (k) transeuntem. Et tulisti 16
de vestibus tuis: et fecisti tibi (l)
idola consuta: et fornicata es
super eis: et non ingredieris, neque fiet.*

MS.A.(α) ἔδησας (β) τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ μου, οὐδὲ (γ) καὶ σπαργάνοις (δ) Οὐ φείσεται (ε) ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης. (ζ) ἡ ζωή σου Καὶ πληθύνου, (η) καὶ ἤδη (θ) ὡς καιρὸς (ι) ἀδωναῒ κύριος. (κ) ὑπέδησα (λ) ἐπὶ τὸν (μ) κόσμῳ χρυσῷ (ν) ἀργυρῷ, (ξ) σφόδρα σφόδρα. (ο) ἐπὶ τῷ (π) ἀδωναῒ κύριος. Καὶ κατεπεποίθεις ἐπὶ τῷ (ρ) ὃ οὐκ ἔσται Καὶ (σ) οὐδ' οὐ μὴ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יו

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ בר אדם הוכח ית יתבי ירושלם וחוי להון
2 ית תועבתהון׃ ותימר כדנן אמר יי אלהים ליתבי ירושלם תותבתכון וילדותכון מארעא 3
כנענאי תמן אתגליתי על אברהם אבוכון בין בתריא ואודעתיה דאתון נחתין למצרים
בדרע מרומם אנא פריק יתכון ובזכות אבהתכון אנא מתריך מן קדמיכון ית אמוראי
ומשיצי ית חתאי׃ ואף כד נחתו אבהתכון למצרים תותבין בארעא דלא דילהון 4
משעבדין ומענן להון הות כנשתא דישראל דמיא לולדא די רטיש על אפי ברא דלא
אתפסק שוריה ובמיא לא אשתטיף לאתנקאה ובמלח לא אתמלח ובאסורין לא
אתאסר׃ לא חסת עליכון עינא דפרעה למעבד לכון טבא חדא לאנחא לכון משעבודכון 5
לרחמא עליכון וגזר עליכון גזירת גמירא למרמי דכוריכון בנהרא לאבדא יתכון בעדן
דהויתון במצרים׃ ועל דכרן קים אבהתכון קדמי אתגליתי למפרקכון ארי גלי קדמי ארי 6
אתון מענן בשעבודכון ואמרית לכון בדמא דמהולתא אחוס עליכון ואמרית לכון בדם
פסחא אפרוק יתכון׃ רבבת כצמחי חקלא יהבתיכון וסגיתון ותקפתון והויתון לזרעין 7
ולשבטין ובעובדי אבהתכון תקניא עדן פורקן כנישתכון מטא ארי אתון משעבדין
ומענן׃ ואתגליתי על משה באסנא ארי גלי קדמי ארי מטא זמן פורקניכון ואגינית 8
במימרי עליכון ואעדיתי חוביכון וקיימית במימרי למפרק יתכון כמא דקיימית לאבהתכון
אמר יי אלהים למהויכון עם משמש קדמי׃ ופריקית יתכון משעבוד מצראי ואעדיתי 9
תקוף מרותא מנכון ודברית יתכון בחרותא׃ ואלבישית יתכון לבושי צייורין מחמדת 10
סנאיכון ויהבית מסן דיקר ברגליכון וקדשית מנכון כהניא למהוי משמשין קדמי
במצנפן דבוץ וית כהנא רבא בלבושי צבעונין׃ ותקנית יתכון תקון פתגמי אוריתא 11
כתיבין על תרין לוחי אבניא ויהיבין על ידי משה ובקדושת שמי רבא קדישית יתכון׃
ויהבית ארון קימי ביניכון וענן יקרי מטל עליכון ומלאך שליח מן קדמי מדבר 12
ברישכון׃ ויהבית משכני ביניכון מתקן בדהב ובכסף ויריעת בוץ וצבעונין וציורין ומנא 13
דטב כסולתא וכדבש וכמשח אוכלית יתכון ועתרתון ותקפתון לחדא ואצלחתון
ושלטתון בכל מלכותא׃ ונפק לך שום כנשתא דישראל ביני עממיא בשופריך ארי גמיר 14
הוא יקרי דשויתי עליך אמר יי אלהים׃ ואתרחצת בשופריך וטעית על שמיך ואתחברת 15
ליך למפלח לטעותא עם כל דעדי ולא כשר ליך למעבד כן׃ ונסיבת מלבושיך ועבידת 16
ליך במן מחפין פתכומרין וטעית עליהון לא כדכשר ולא כדחזי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XVI.

ET factũ est verbũ prophetiæ à facie Dñi mecũ dicens: Fili hominis, corripe 1
habitatores Jerusalé, & annuntiabis eis abominationes suas. Et dices: Hæc dicit 2
Dñs Deꝰ habitatoribꝰ Jerusalé: Habitatio vestra & generatio vestra de terra 3
Canaaneorũ ubi revelatꝰ fui Abrahæ patri vestro inter divisiones, & indicavi
ei quòd vos descensuri essetis in Ægyptũ, & in brachio excelso ego redéptorꝰ
essem vos, & in justitia patrũ vestrorũ ego ejiceré à facie vestra Amorræos, &
consumeré Ethæos Et etiã quando descenderũt patres vestri in Ægyptũ, incolæ 4
terræ non suæ servitute pressi & afflicti, similis erat cœtus Israel puero qui
projectꝰ est sup facié agri, cujꝰ umbilicꝰ non est præcisꝰ, & in aquis non est lotꝰ
ut emũdaretur, & sale non est cõditꝰ, neq; est alligatꝰ fasciis. Non pepercit vobis 5
oculꝰ Pharaonis ut aliquod bonũ faceret vobis, & ut requié daret vobis à
servitute vestra ut misereretur vestri: & decrevit contra vos decretũ definitũ
ut projiceret masculos vestros in flumé, & ut perderet vos in tempore quo eratis
in Ægypto. Et subiit memoria fœderis patrũ vestrorũ corã me, & revelatꝰ 6
sum ut redimeré vos, quia manifestũ erat corã me ꝙ vos essetis afflicti in servitute
vestra: & dixi vobis; In sanguine circumcisionis miserebor vestri, & dixi
vobis: In sanguine Phase redimã vos. Myriades velut germina agri dedi vos, & 7
multiplicati estis & corroborati estis, & fuistis in cognationes & in tribꝰ, &
propter opera recta patrũ vestrorũ advenit tempꝰ redemptionis cœtꝰ vestri,
quia eratis servitute pressi & afflicti. Et revelatꝰ sum Moysi in rubo, quia manifestũ 8
fuit corã me ꝙ pervenisset tempꝰ redemptionis vestræ, & protexi vos
verbo meo, et abstuli iniquitates vestras, et juravi ꝑ verbũ meũ ut redimerem
vos, sicut juraverã patribꝰ vestris, dicit Dñs Deꝰ, ut essetis populꝰ ministrãs corã
me. Et redemi vos de servitute Ægyptiorũ, et abstuli duritié dominii à vobis, 9
et duxi vos in libertaté. Et indui vos variis vestibꝰ et desiderabilibꝰ inimicorũ 10
vestrorũ, et posui calciaméta pretiosa in pedibꝰ vestris, et sanctificavi
ex vobis Sacerdotes, ut ministrarét corã me in tiaris byssinis, et Sacerdoté magnũ
in vestimétis diversorũ colorum. Et ornavi vos ornamento verborũ Legis, 11
quæ scripta sunt super duas tabulas lapideas, et data sunt per manus Moysi,
et in sanctitate nominis mei maximi sanctificavi vos. Et dedi arcam fœderis 12
mei inter vos, & nubes gloriæ meæ obumbrabat vos, & angelꝰ missus à facie
mea ducebat in capite vestro. Et dedi tabernaculũ meũ in medio vestri ornatũ 13
auro, argento, & cortinis byssinis, & tincturis variisq; coloribꝰ: & manna, ꝙ
erat bonum instar similæ, & mellis, & olei, cibavi vos; & divites facti estis, &
corroborati estis valdè, & profecistis & dominati estis omnibꝰ regnis. Exiitq; 14
tibi, cœtus Israel, nomen inter populos ob pulchritudinem tuam, quia perfecta
erat gloria mea quam posueram super te, dicit Dominus Deus. Et freta 15
pulchritudine tua, fornicata es ob nomen tuum, atque adjunxisti te ut coleres
idola cum omni transeunte, quod non decebat te ita facere. Et tulisti de vestimentis 16
tuis, & fecisti tibi excelsa cooperta polymitis, et fornicata es super
ea præter fas et decorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ *

1 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ: * ܒܪܢܫܐ. ܐܘܕܥܝܗ ܠܐܘܪܫܠܡ ܛܢܦܘܬܗ
2 ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܥܩܪܟܝ ܘܡܘܠܕܟܝ. ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܟܢܥܢ.
3 ܐܒܘܟܝ ܐܡܘܪܝܐ: ܘܐܡܟܝ ܚܬܝܬܐ. * ܘܡܘܠܕܟܝ ܒܝܘܡܐ ܕܝܠܕܬܟܝ ܠܐ
4 ܦܣܩܬ ܫܪܟܝ. ܘܒܡܝܐ ܠܐ ܐܣܚܬܟܝ. ܘܒܡܠܚܐ ܠܐ ܡܠܚܬܟܝ. ܘܒܥܙܪܘܪܐ ܠܐ ܥܛܦܬܟܝ.
5 * ܘܠܐ ܚܣܬ ܥܠܝܟܝ ܥܝܢܗ. ܕܬܥܒܕ ܠܟܝ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܘܬܚܘܣ ܥܠܝܟܝ. ܐܠܐ
6 ܐܫܬܕܝܬܝ ܒܡܕܒܪܐ ܒܥܘܠܒܢܗ ܕܢܦܫܟܝ. ܒܝܘܡܐ ܕܝܠܕܬܟܝ. * ܘܥܒܪܬ ܥܠܝܟܝ.
7 ܘܚܙܝܬܟܝ. ܕܡܬܦܠܫܐ ܒܕܡܟܝ. ܘܐܡܪܬ ܠܟܝ ܒܕܡܟܝ. * ܚܝܝ ܘܣܓܝ ܐܝܟ
ܥܡܚܐ ܕܚܩܠܐ. ܘܣܓܝܬܝ ܘܪܒܝܬܝ ܘܥܠܬܝ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܬܕܝܟܝ ܩܡܘ ܘܣܥܪܟܝ
8 ܢܒܛ. ܘܗܘܝܬܝ ܥܪܛܠܝܐ ܘܩܪܝܪܬܐ. * ܘܥܒܪܬ ܥܠܝܟܝ ܘܚܙܝܬܟܝ. ܘܐܫܟܚܬ ܙܒܢܟܝ
ܙܒܢܐ ܕܚܘܪܐ. ܘܦܪܣܬ ܐܝܕܝ ܥܠܝܟܝ ܘܟܣܝܬ ܥܘܪܛܠܝܘܬܟܝ. ܘܝܡܝܬ ܠܟܝ. ܘܥܠܬ
9 ܥܡܟܝ ܒܩܝܡܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܘܗܘܝܬܝ ܠܝ. * ܘܐܣܚܬܟܝ ܒܡܝܐ. ܘܐܫܝܓܬ
10 ܕܡܟܝ ܡܢܟܝ. ܘܡܫܚܬܟܝ ܒܡܫܚܐ. * ܘܐܠܒܫܬܟܝ ܨܒܥܐ. ܘܐܣܢܐܬܟܝ ܡܣܢܐ. ܘܐܣܪܬ
11 ܚܨܝܟܝ ܒܘܨܐ. ܘܟܣܝܬܟܝ ܫܝܪܝܐ. * ܘܨܒܬܟܝ ܨܒܬܐ. ܘܝܗܒܬ ܫܝܪܐ ܒܐܝܕܝܟܝ. ܘܗܡܢܝܟܐ
12 ܒܨܘܪܟܝ. * ܘܩܕܫܐ ܕܕܗܒܐ ܒܐܕܢܝܟܝ. ܘܒܘܪܠܐ ܥܠ ܒܝܬ ܥܝܢܝܟܝ. ܘܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ
13 ܒܪܫܟܝ. * ܘܐܨܛܒܬܝ ܒܕܗܒܐ ܘܒܪܘܩܐ. ܘܠܒܘܫܟܝ ܒܘܨܐ ܘܫܝܪܝܐ ܘܨܒܥܐ.
14 ܣܡܝܕܐ ܘܕܒܫܐ ܘܡܫܚܐ ܐܟܠܬܝ. ܘܫܦܪܬܝ ܛܒ ܛܒ. ܘܛܘܒܬܝ ܒܡܠܟܘܬܐ. * ܘܢܦܩ ܫܡܟܝ
ܒܥܡܡܐ ܒܫܘܦܪܟܝ. ܡܛܠ ܕܓܡܝܪ ܗܘܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܝܠܝ ܕܣܡܬ ܥܠܝܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ.
15 * ܘܐܬܬܟܠܬܝ ܥܠ ܫܘܦܪܟܝ. ܘܙܢܝܬܝ ܥܠ ܫܡܟܝ. ܘܐܫܕܬܝ ܙܢܝܘܬܟܝ ܥܠ ܟܠ
16 ܕܥܒܪ. * ܘܢܣܒܬܝ ܡܢ ܠܒܘܫܝ. ܘܥܒܕܬܝ ܠܟܝ ܨܠܡܐ. ܘܙܢܝܬܝ ܒܗܘܢ. ܠܐ
ܬܐܬܝܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܕܝܠܟܝ.

CAP. XVI.

ITerum fuit ad me sermo Domini, dicendo; 1
Fili hominis, Notam fac Jerosolymæ 2
abominationem ejus, & dic; Sic dicit Dominus 3
dominorum ad Jerusalem; Origo tua
& natalia tua sunt ex terra Chanaan: pater
tuus Amoræus est, & mater tua Hethæa.
Genitrix tua, quo die te peperit, non amputavit 4
umbilicum tuum, aquâ non lavit te,
sale non salivit, neq; fasciis involvit: Neque 5
misericordiâ motus est erga te oculus ipsius,
ut quicquã ex his tibi præstaret, tui miserta:
sed projecta fuisti in desertum in oppressione
animæ tuæ, quo die te peperit. Cúmque 6
prope te transissem, téque vidissem sanguine
tuo conspersam; dixi tibi *dum esses* in sanguine
tuo, Vive & multiplicare sicut germen 7
agri: & multiplicata es, atque crevisti, & ingressa
es in urbes; ubera tua erexerant sese,
& pilus tuus germinârat, & eras nuda & frigens.
Cúmque prope te transiens vidissem te, 8
& deprehendissem ætatem tuam ætatem esse
nubilem; manu meâ super te protensâ operui
turpitudinem tuam, juravi tibi, & inivi tecum
fœdus, ait Dominus dominorum, & facta
es mea. Lavi te aquâ, ablui sanguinem tuum 9
à te, & unxi te unguento: Indui te versicoloribus, 10
calceavi te calceis, accinxi lumbos
tuos bysso, operuíque te stolâ: Decoravi te 11
ornatu, posuique armillas in manibus tuis,
torquem collo tuo, Inaures aureas auribus 12
tuis, beryllos in fronte tua, & coronam gloriosissimam
in capite tuo: Auro & globulis 13
ornata fuisti, bysso, serico, & versicoloribus
induta: similam, mel, & oleum comedisti:
pulchra supra modum evasisti, & fœlix prædicata
fuisti inter regna: Exiit fama pulchritudinis 14
tuæ inter gentes, propter coronam
gloriæ meæ quam imposueram capiti tuo,
ait Dominus dominorum. Tum confisa pulchritudini 15
tuæ, scortata es ob *hanc* famam
tuam, et profudisti scortationem tuam cuicunque
prætereunti. Et sumpsisti de vestibus 16
meis, et fecisti tibi pupas, inque iis fornicata
es, non progredieris, neque tuæ erunt,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس عشر *

1 2 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * اشهد لايروسليم باثامها ويقول * هكذا
3 يقول ادوناي الرب لايروسليم * اصلك ومولدك من ارض كنعان * ابوك اموري * وامك
4 حثانية * ومولدك في اليوم الذي ولدت فيه * لم يربطوا ثدييك * والماء لم تغسلي
5 من دمك * ولم تملحي * ولم تقمطي بالقماط * لا تشفق عيني عليك * لاصنع بك واحدة
من جميع هاولاء لاتالم عليك * وطرحت علي وجه الصحراء * باعوجاج نفسك * في اليوم
6 الذي ولدت فيه * وجازوا عليك ونظروك مخضبة بدمك * وقلت لك * بدمك حياتك *
7 * فاكثري كطلوع الحقل * اعطيتك وكثرت وعظمت * ودخلت الي مدن المدن * ثدياك
8 نهدت وشعرك نبت * وانت صرت عريانة ومفضحة * وجازوا بك ونظروك * واذا زمانك
كزمان الذين يحلون * وبسطت اجنحتي عليك * وغطيت فضيحتك * وحلفت لك * ودخلت
9 في العهد معك * يقول ادوناي الرب وصرت لي * وحميتك بالماء * وغسلت دمك منك *
10 ومسحتك بالزيت * والبستك منوعات * وحذيتك بالياقوت * ومنطقتك بالارجوان * ورديتك
11 بالوشي * وزينتك بزينة * ووضعت اسورة في يديك * وقلادة علي عنقك * ووردة في انفك *
12 13 * واقرطة في اذنيك * واكليل فخر علي راسك * وزينت بزينة فضة وذهب * وارديتك ارجوان
14 وموشاة ومنوعة * واكلت سميذا وعسلا وزيتا * وصرت حسنة جدا جدا * وخرج اسمك في الامم
15 بحسنك * من اجل انه كان مكملا بالبهاء الذي زينته عليك * يقول ادوناي الرب * ووثقت
16 بحسنك * وزنيت باسمك * وافضت زناك علي كل مار في الطريق * واخذت من ثيابك * وصنعت
لذاتك اوثانا مخيطة * وزنيت بها * ولم تدخلي * ولا تصير *

CAP. XVI.

*ET fuit sermo Domini ad me, dicens; 1
O fili hominis, contestare Jerosolymæ 2
iniquitates ejus, ac dicas; Sic dicit 3
Adonai Dominus ad Jerusalem; Origo
tua & natalia tua sunt ex terra Chanaan:
pater tuus Amoræus est, & mater
tua Hethæa. Et in nativitate tua, die 4
quo nata es, non alligaverunt ubera tua,
aquâ non fuisti lota de sanguine tuo, non
fuisti salita, neque fasciis obligata: Non 5
pepercit oculus meus tibi, ut facerem tibi
unum ex his omnibus, ut compaterer tibi:
sed projecta fuisti super faciem deserti
propter obliquitatem animæ tuæ, die quo
nata es: Et prope te transierunt, téque 6
viderunt sanguine tuo oblitam. Et dixi tibi,
In sanguine tuo vita tua: Ideò cresce 7
velut germen agri. Concessi tibi: & multa
ac magna evasisti, & ingressa es urbes
urbium: at ubi ubera tua prominuerunt,
& pilus tuus ortus est, tu facta es nuda
& ignominiosa. Prope te transierunt, téque 8
viderunt; & ecce tempus tuum quasi
tempus eorum qui commorantur. Tum extendens
alas meas super te, operui ignominiam
tuam, juravi tibi, & fœdus inivi
tecum, dicit Adonai Dominus, & facta
es mea. Lavi te aquâ, ablui à te san- 9
guinem tuum; & unxi te oleo: Indui te 10
versicoloribus, calceavi te hyacintho, cinxi
te bysso, & acupictu amicivi: Ornavi 11
te ornamento, posui armillas in manibus
tuis, torquem in collo tuo, & annulum in
naso tuo, Inaures in auribus tuis, & 12
diadema pretiosissimum super caput tuum:
Demum ornata fuisti ornamentis argenteis 13
& aureis: et amicivi te bysso, acupictis,
et versicoloribus; et comedisti similam,
mel, atque oleum, factáque es admodum
pulchra: Et exivit nomen tuum 14
inter gentes propter pulchritudinem
tuam, eò quòd perfecta esset splendore
quem super te posueram, dicit Adonai
Dominus. Tu verò freta pulchritudine 15
tuâ, scortata es propter tantum nomen
tuum, et effudisti scortationem tuam ad
omnem viatorem. Præterea sumens de 16
vestibus tuis, composuisti tibi idola consuta,
iisque fornicata es; et non es ingressa,
neque fiet.*

dedi quæ ,meo argento de & ,meo auro de tuæ gloriæ vasa tulisti Et
17 ותקחי כלי תפארתך מזהבי ומכספי אשר נתתי
sumpsisti Et .eis in es fornicata & :masculi imagines tibi fecisti & ,tibi
18 לך ותעשי־לך צלמי זכר ותזני־בם: ותקחי את־
meum suffimentū & ,meū oleū &:eas operuisti &,tuæ recamationis vestimēta
בגדי רקמתך ותכסים ושמני וקטרתי
,oleum & ,similam ,tibi dedi quem meum panē Et .earum facies ad dedisti
19 נתתי לפניהם: ולחמי אשר־נתתי לך סלת ושמן
, quietis odorem in,earum facies ad illud dedisti & , te comedere feci , mel &
ודבש האכלתיך ונתתיהו לפניהם לריח ניחח
tuas filias & , tuos filios tulisti Et .Deus Dominus ait , fuit &
20 ויהי נאם אדני יהוה: ותקחי את־בניך ואת־בנותיך
parum Nunquid:comedendum ad eis eos immolâsti & ,mihi generâsti quos
אשר ילדת לי ותזבחים להם לאכול המעט
, eos dedisti & : meos filios immolâsti Et ? tuis fornicationibus de
21 מתזנותך: ותשחטי את־בני ותתנים
tuis abominationibus omnibus cum Et .illis eos faciendo transire in
22 בהעביר אותם להם: ואת כל־תועבתיך
te existendo in:tuarū pueritiarū dierum es recordata non tuis fornicationib⁹ &
ותזנתיך לא זכרתי את־ימי נעוריך בהיותך
post fuit Et .fuisti tuo sanguine in conculcatam ,discoopertam & ,nudam
23 ערם ועריה מתבוססת בדמך היית: ויהי אחרי
tibi ædificâsti Et .Deus Dominus dixit,tibi væ væ :tuam malitiā omnem
24 כל־רעתך אוי אוי לך נאם אדני יהוה: ותבני־לך
viæ caput omne Ad .platea omni in excelsum tibi fecisti & :fornicem
25 גב ותעשי־לך רמה בכל־רחוב: אל־כל־ראש דרך
divaricâsti & ,tuum decorem es abominata &,tuū excelsum ædificâsti
בנית רמתך ותתעבי את־יפיך ותפשקי את־
.tuas fornicationes multiplicâsti & : transeunti omni tuos pedes
רגליך לכל־עובר ותרבי את־תזנותך:
multiplicâsti & : carne magnos tuos vicinos Ægypti filios ad es fornicata Et
26 ותזני אל־בני־מצרים שכניך גדלי בשר ותרבי
,te super meā manū extendi ecce Et .me irritandum ad tuam fornicationē
27 את־תזנתך להכעיסני: והנה נטיתי ידי עליך
filiarum te habentium odio animam in te dedi & :tuum statutum diminui &
ואגרע חקך ואתנך בנפש שנאותיך בנות
filios ad es fornicata Et .sceleris tua via de confusarum , Pelistim
28 פלשתים הנכלמות מדרכך זמה: ותזני אל־בני
.saturata eras non etiā & ,eis es fornicata & : tua saturitate absque Assur
אשור מבלתי שבעתך ותזנים וגם לא שבעת:
: Chasdim in , Chenahan terra in tuam fornicationem multiplicâsti Et
29 ותרבי את־תזנותך אל־ארץ כנען כשדימה
dixit , tuum cor est infirmatum Quàm .es satiata non hoc in etiam &
30 וגם־בזאת לא שבעת: מה אמלה לבתך נאם
meretricis mulieris opus , ista omnia te faciendo in:Deus Domin⁹
אדני יהוה בעשותך את־כל־אלה מעשה אשה־זונה
, viæ omnis capite in tuum excelsum te ædificando In .imperiosæ
31 שלטת: בבנותיך גבך בראש כל־דרך
meretrix tanquam fuisti non & :platea omni in fecisti tuum excelsum &
ורמתך עשיתי בכל־רחוב ולא־הייתי כזונה
suscipiet suo viro pro adultera Mulier .mercedem spernendo
32 לקלס אתנן: האשה המנאפת תחת אישה תקח
dedisti tu & : donum dabunt meretricibus Omnibus .alienos
33 את־זרים: לכל־זנות יתנו־נדה ואת נתת
inundandum ad , illos remunerabas &,tuis amatoribus cunctis tua præmia
את־נדניך לכל־מאהביך ותשחדי אותם לבוא
.tuis fornicationibus in undique te ad
אליך מסביב בתזנותיך:

Versio VULG. LAT.

17 Et tulisti vasa decoris tui de auro meo, atque argento meo, quæ dedi tibi: & fecisti tibi imagines masculinas, & fornicata es in eis. 18 Et sumpsisti vestimenta tua multicoloria, & operuisti illas: & oleum meum, & thymiama meum 19 posuisti coram eis. Et panem meum, quem dedi tibi, similam, & oleum, & mel, quibus enutrivi te, posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis, & factum 20 est, ait Dominus Deus. Et tulisti filios tuos, & filias tuas, quas generâsti mihi: & immolâsti eis ad devorandum. Numquid parva est 21 fornicatio tua? Immolâsti filios meos, & dedisti, illos consecrans, 22 eis. Et post omnes abominationes tuas, & fornicationes, non es recordata dierum adolescentiæ tuæ, quando eras nuda, & confusione plena, conculcata in sangui- 23 ne tuo. Et accidit post omnem malitiam tuam, (væ, væ tibi, ait 24 Dominus Deus,) Et ædificâsti tibi lupanar, & fecisti tibi prosti- 25 bulum in cunctis plateis. Ad omne caput viæ ædificâsti signum prostitutionis tuæ: & abominabilem fecisti decorem tuum: & divisisti pedes tuos omni transeunti, & multiplicâsti fornicatio- 26 nes tuas. Et fornicata es cum filiis Ægypti vicinis tuis magnarū carnium: & multiplicâsti fornicationem tuam ad irritandum me. 27 Ecce ego extendam manum meā super te, & auferam justificationem tuam: & dabo te in animas odientium te, filiarum Palæstinarum, quæ erubescūt in via tua sce- 28 lerata. Et fornicata es in filiis Assyriorum, eò quòd necdum fueris expleta: et postquàm fornicata es, 29 nec sic es satiata. Et multiplicâsti fornicationē tuam in terra Chanaan cum Chaldæis: & nec sic sa- 30 tiata es. In quo mundabo cor tuum, ait Dominus Deus; cùm facias omnia hæc opera mulieris 31 meretricis, & procacis? Quia fabricâsti lupanar tuum in capite omnis viæ, & excelsum tuum fecisti in omni platea: nec facta es quasi meretrix fastidio augens 32 pretium, Sed quasi mulier adultera, quæ super virum suum in- 33 ducit alienos. Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis, & dona donabas eis, ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ ἔλαβες τὰ σκεύη τῆς καυχήσεώς σου (τ) ἐκ τοῦ χρυσίου μου ϗ ἐκ τοῦ ἀργυρίου μου, ἐξ ὧν ἔδωκά σοι, ϗ ἐποίησας σεαυτῇ εἰκόνας ἀρ- 18 σενικὰς, ϗ ἐξεπόρνευσας ἐν αὐταῖς. Καὶ ἔλαβες τὸν ἱματισμὸν τὸν ποικίλον σου, ϗ περιέβαλες (υ)αὐτὰς, ϗ τὸ ἔλαιόν μου ϗ τὸ θυ- 19 μίαμά μου ἔθηκας πρὸ προσώπου αὐτῶν. Καὶ τοὺς ἄρτους μου οὓς ἔδωκά σοι, σεμίδαλιν ϗ ἔλαιον ϗ μέλι ἐψώμισά σε, ϗ ἔθηκας αὐτὰ πρὸ προσώπου αὐτῶν εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. ϗ 20 ἐγένετο(φ), λέγει κύριος, Καὶ ἔλαβες τοὺς υἱούς σου ϗ τὰς θυγατέρας(χ) σου ἃς ἐγέννησας, ϗ ἔθυσας αὐτοῖς εἰς ἀνάλωσιν. ὡς μι- 21 κρὰ ἐξεπόρνευσας, Καὶ ἔσφαξας τὰ τέκνα σου, ϗ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἀποτροπιάζε- 22 σθαί σε (ψ)αὐτὰ αὐτοῖς. Τοῦτο παρὰ πᾶσαν τὴν πορνείαν σου, (ω) ϗ οὐκ ἐμνήσθης (α) τῆς νηπιότητός σου, ὅτε ἦσθα γυμνὴ ϗ ἀσχημονοῦσα, (β) πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματί σου ἔζησας. 23 Καὶ ἐγένετο μετὰ πάσας τὰς κακίας σου, (γ) 24 λέγει κύριος, Καὶ ᾠκοδόμησας σεαυτῇ οἴκημα πορνικὸν, ϗ ἐποίησας σεαυτῇ ἔκθε- 25 μα ἐν πάσῃ πλατείᾳ, Καὶ ἐπ' (δ) ἀρχῆς πάσης ὁδοῦ ᾠκοδόμησας τὰ πορνεῖά σου, ϗ ἐλυμήνω τὸ κάλλος σου, ϗ(ε) διήγαγες τὰ σκέλη σου παντὶ παρόδῳ, ϗ ἐπλήθυνας τὴν 26 πορνείαν σου, Καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Αἰγύπτου τοὺς (ζ) ὁμοροῦντάς σοι τοὺς μεγαλοσάρκους, ϗ πολλαχῶς ἐξεπόρνευσας τοῦ 27 παροργίσαι με. Ἐὰν δὲ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ, (η) ϗ ἐξαρῶ τὰ νόμιμά σου, ϗ παραδώσω (θ) εἰς ψυχὰς μισούντων σε, θυγατέρας ἀλλοφύλων τὰς ἐκκλινούσας σε 28 ἐκ τῆς ὁδοῦ (ι) σου ἧς ἠσέβησας. Καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τὰς θυγατέρας Ἀσσοὺρ, ϗ οὐδ' οὕτως ἐνεπλήσθης, (κ) ϗ ἐξεπόρνευσας ϗ 29 οὐκ ἐνεπίπλω. Καὶ ἐπλήθυνας (λ) τὰς διαθήκας σου πρὸς γῆν Χαλδαίων, ϗ οὐδὲ ἐν τού- 30 τοις ἐνεπλήσθης. Τί διαθῶ τὴν θυγατέρα σου, λέγει κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί σε (μ) πάντα ταῦτα ἔργα γυναικὸς πόρνης; ϗ ἐξεπόρνευσας τρισσῶς ἐν ταῖς θυγατράσι σου· 31 Τὸ πορνεῖον ᾠκοδόμησας ἐν πάσῃ ἀρχῇ ὁδοῦ, ϗ τὴν βάσιν σου ἐποίησας ἐν πάσῃ πλατείᾳ· ϗ ἐγένου ὡς πόρνη συνάγουσα 32 μισθώματα. (ν) Ἡ γυνὴ ἡ μοιχωμένη ὁμοία σοι, παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβά- 33 νουσα μισθώματα, Πᾶσι τοῖς (ξ) ἐκπορνεύσασιν αὐτὴν προσεδίδου μισθώματα· (ο) ϗ σὺ δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου, ϗ ἐφόρτιζες αὐτοὺς τοῦ ἔρχεσθαι πρὸς σὲ κυκλόθεν ἐν τῇ πορνείᾳ σου.

17 Et tulisti vasa gloriationis tuæ de auro meo, & de argento meo, de iis quæ dederam tibi: & fecisti tibi imagines masculinas: & fornicata es in eis. 18 Et sumpsisti vestimentum variū tuū, et operuisti illas: Et oleū meum, & thymiama meum posuisti ante faciem eorum: 19 Et panes meos, quos dedi tibi, similā, & oleum, et mel, (m) cibavi te: et posuisti ea ante faciē eorū in odorem suavitatis. Et factum (π) est, dicit Dominus, 20 Et tulisti filios tuos, et filias tuas, quas genuisti, et immolâsti eis in consumptionē. Quasi parum fornicata sis; 21 Et interfecisti filios tuos, et dedisti eos in (o) expiando te ipsos eis. 22 Hoc est super omnem fornicationē (p) tuam: et non es recordata (q) infantiæ tuæ: quando eras nuda, et ignominiosa: mixta in sanguine tuo vixisti. 23 Et factum est post omnes malitias (r) tuas, ait Domin⁹; 24 Et ædificâsti tibi (ſ) habitaculum fornicationis: et fecisti tibi (t) prostitutionem in omni platea. 25 Et in principio omnis viæ ædificâsti (u) lupanaria tua: et corrupisti decorem tuum: et divaricâsti crura tua omni transeunti: et multiplicâsti fornicationē tuam: 26 Et fornicata es (x) cum filiis Ægypti vicinis tuis, qui sūt magnarum carniū: et multipliciter fornicata es, ut me ad iracundiam provocares. 27 (y) Si autem extendero manum meā super te; et auferam legitima tua, et tradam in animas odientiū te, filias alienigenarum, (z) declinantes te de via tua, quâ impiè egisti. 28 Et fornicata es (ω) super filias Assur: et nec sic satiata es: et fornicata es, et non es repleta. 29 Et multiplicâsti (aa) testamenta tua ad terram (b) Chaldæorū: et neque in istis expleta es. 30 (c) Quomodò disponam filiam tuā, dicit Domin⁹, cùm facias tu omnia hæc opera mulieris (d) fornicariæ? Et fornicata es tripliciter in filiabus tuis: 31 Lupanar ædificâsti in omni principio viæ, et (e) basim tuam fecisti in omni platea. 32 Et (f) facta es quasi meretrix congregans mercedes: Mulier adultera (g) similis tuî, à viro suo accipiens mercedes, 33 Omnibus qui fornicabuntur cū ea, dabat mercedes: et tu dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis, et onerabas illos, ut venirent ad te per circuitum in fornicatione tua.

MS.A. (τ) ϗ ἐκ τοῦ (υ) αὐτὰ, (φ) μετὰ ταῦτα, λέγει κύριος, Ἔλαβες (χ) σου, ϗ ἔθυσας αὐτὰ αὐτοῖς (ψ) ἐν αὐτοῖς. (ω) ϗ τὰ βδελύγματά σου, ϗ οὐκ (α) τὰς ἡμέρας τῆς (β) ϗ πεφυρμένη (γ) οὐαὶ οὐαί σοι, λέγει (δ) ἀρχὴν πασῶν ἐξόδων (ε) ἤγαγες (ζ) *ὁμοροῦντάς (η) ἐξαρῶ (θ) σε εἰς (ι) σου. Ἐξεπόρνευσας ϗ ἠσέβησας ἐπὶ (κ) ἐξεπόρνευσας. ϗ οὐκ ἐνεμπίπλω. (λ) τὴν διαθήκην σου πρὸς γῆν Χαναναίων ϗ Χαλδαίων, ϗ οὐδ' ἐν (μ) ἔργα γυ: οὐκ ἦς πόρνη; ἐξεπόρνευσας τρισσῶς ἐπὶ ταῖς θυγατράσιν σου, ϗ τὸ πορνεῖον ᾠκοδόμησας ἐπὶ πάσης ἀρχῆς ὁδοῦ τὴν βάσιν (ν) Ὡς γυνὴ μοιχωμένη (ξ) ἐκπορνεύουσιν (ο) πᾶσι τοῖς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 ונסיבת מני תושבחתיך מדהבי ומכספי די יהבית ליך ועבדת ליך צלמי דכורא וטעית
18 בהון: ונסבת ית לבושי ציוריך וכסיתנון ומשחי וקטורת בוסמי שוית קדמיהון: וטובי
19 דיהבית ליך סולתא ומשח ודבש אוכלתיך ויהבתנון קדמיהון קורבנין לפולחן הלא
20 הואה כל אלין אמר יי אלהים: איכא אסגית לארגזא קדמי כנשתא דישראל די דברת
ית בנך וית בנתך דעתידין למפק מנהון תולדת קודשא קדמי ונכסתנון להן קורבנין
21 לפולחן הזעירא הות בעינך טעותיך: ונכסת ית בניא ויהבתנון באעברא יתהון להן:
22 וית כל חובי תועבתיך וטעותיך לא אדכרת ית יומין דמלקדמין כד הוית מטלטלא
23 ושביקא מתעניא בשעבודיך הוית: מה יהי בסופיך על כל בישתיך נביא אמר להן
24 וי ליך על דחבת וי ליך על דלא תבת אמר יי אלהים: ובנית ליך אגורין ועבדת ליך
25 רמן בכל רחוב: בריש כל פרשות אורח בנית רמתיך ואחלת ית קודשתיך ואתחברת
26 ליך למפלח לטעותא ואסגית ית טעותיך עם כל דעדי ואסגית ית טעותיך: וטעית בתר
27 בני מצרים קריביך מסרבלי בסר ואסגית ית טעותיך לארגזא קדמי: והא ארימית ית
מחת גבורתי עלך ומנעית טוביך ואמסרניך ביד בעלי דבביך כפרני פלשתאי דאלו
28 שלחית לותהון נביי אתכנעו ואת לא תבת מאורחיך דעיצת חטאין: וטעית בתר בני
29 אתור מדלא ידעת אוריתא וטעית בהון ואף לא ידעת תיובתא: ואסגית ית טעותיך
30 לאתחברא לעמא דכנען למהך בנימוסי כסדאי ואף בדא לא ידעת אוריתא: מה תקיף
הוה רשע לבך אמר יי אלהים במעבדיך ית כל אלין כעובדי אתתא נפקת ברא דשליט
31 לה בנפשה: במבנך אגורך בריש כל פרשות אורח ורמתך עבדת בכל רחוב ולא
32 הוית כנפקת ברא דמתהניא באגרא: כנשתא דישראל דמיא לאתתא דרחימא
33 על בעלה ומזניא עלוהי שבקת ית בעלה וטעת בתר נוכראין: לכל נפקת ברא
יהבין אגר ואת אהנית ית אגריך לכל רחימך ושחדת יתהון למיתי עלך מסחור
סחור בטעותיך:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Et tulisti vasa tua laudabilia ex auro meo & argento meo quod dederam tibi, 18 & fecisti tibi imagines masculas, & fornicata es in eis. Et tulisti vestimenta tua varii coloris, & operuisti ea; & oleum meum & incensum aromatis mei posuisti coram eis: 19 Et bona mea quæ dedi tibi, similam, & oleum & mel, quibus cibavi te, posuisti coram eis in oblationes & in cultum. Nónne facta sunt omnia hæc? dicit Dñs Deus. 20 Quomodo multiplicâsti irritare me cœtus Israel? qui tulisti filios tuos & filias tuas, ex quibus futurum erat ut egrederetur generatio sancta coram me, & immolâsti eos illis in oblationem & cultum: 21 Nunquid parum est in oculis tuis fornicatio tua? Et immolâsti filios, & tradidisti eos ut traducerentur illis. 22 Non es recordata omnium peccatorum abominationum tuarum & idolorum tuorum, nec dierum antiquorum cùm esses transmigrans & derelicta, & afflicta in servitute tua esses. 23 Quid erit in fine tuo ob omnia mala tua? Propheta dic ei: Væ tibi quia 24 peccâsti, væ tibi quia non es conversa, dicit Dñs Deus. Et ædificâsti tibi aras, & fecisti tibi excelsa in omni platea. 25 In capite omnis divisionis itineris construxisti excelsum tuum, & prophanâsti sanctitatem tuam, & tete conjunxisti ut coleres idola. Et multiplicâsti omnia idola tua cum omni transeunte, & multiplicâsti idola tua. 26 Et fornicata es post filios Ægypti propinquos tuos opertos carne; & multiplicâsti idola tua ut irritares me. 27 Et ecce levavi plagam potentiæ meæ super te, & prohibui bonum tuum, & tradam te in manum inimicorum tuorum villarum Philistinorum; ad quos si misissem prophetas meos, erubescerent: tu autem non es conversa à via tua scelerata. 28 Et fornicata es post filios Assur, eò quòd non sciebas Legem; & fornicata es cum eis, & etiam ignorâsti pœnitentiam. 29 Et multiplicâsti idola tua ut conjungereris cum populo Chanaan, & ut ambulares in legibus Chaldæorum: & etiam in hoc non cognovistis Legem. 30 Quàm fortis fuit malitia cordis tui, dicit Dñs Deus: cùm faceres omnia hæc sicut opera mulieris meretricis quæ potestatem habet suiipsius. 31 Et cùm ædificares aras tuas in capite omnis bivii itineris, & excelsa tua faceres in omni platea. Nec fuisti sicut meretrix quæ utilitatem percipit ex mercede. 32 Cœtus Israel similis est mulieri quæ dilecta est marito, quæ fornicata est super eum, & reliquit virum suum, & mœchatur cum alienis. 33 Omni meretrici dant mercedem, tu autem mercedem tuam contulisti omnibus amatoribus tuis, & muneribus conduxisti eos ut venirent ad te per circuitum, propter fornicationes tuas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܢܣܒܬܝ ܡܐܢܐ ܕܫܘܒܚܟܝ. ܡܢ ܕܗܒܐ ܘܡܢ ܣܐܡܐ ܕܝܗܒܬ ܠܟܝ. ܘܥܒܕܬܝ
17 ܠܟܝ ܨܠܡܐ ܕܕܟܪܐ. ܘܙܢܝܬܝ ܒܗܘܢ. * ܘܢܣܒܬܝ ܡܐܢܐ ܕܬܫܒܘܚܬܟܝ ܘܟܣܝܬܝ ܐܢܘܢ.
18 ܘܡܫܚܝ ܘܒܣܡܝ ܣܡܬܝ ܩܕܡܝܗܘܢ. * ܘܠܚܡܝ ܕܝܗܒܬ ܠܟܝ. ܣܡܝܕܐ ܘܕܒܫܐ
19 ܘܡܫܚܐ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. ܣܡܬܝܗܝ ܩܕܡܝܗܘܢ ܠܪܝܚܐ ܕܒܣܡܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.
* ܘܢܣܒܬܝ ܒܢܝܟܝ ܘܒܢܬܟܝ ܕܝܠܕܬܝ ܠܝ. ܘܕܒܚܬܝ ܠܗܘܢ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. ܣܓܝ
20 ܡܢ ܙܢܝܘܬܟܝ. * ܘܢܟܣܬܝ ܠܒܢܝ ܘܝܗܒܬܝ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܕܐܬܛܢܦܬܝ ܒܗܘܢ. * ܘܒܟܠܗܘܢ
21 ܛܢܦܘܬܟܝ ܘܙܢܝܘܬܟܝ. ܠܐ ܐܬܕܟܪܬܝ ܝܘܡܬܐ ܕܛܠܝܘܬܟܝ. ܟܕ ܥܪܛܠܝܬܐ ܗܘܝܬܝ ܘܩܪܝܬܐ.
22 ܘܡܬܦܠܦܠܐ ܒܕܡܐ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܟܝ. ܘܝ ܠܟܝ ܘܝ ܠܟܝ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ
23 ܡܪܘܬܐ. * ܒܢܝܬܝ ܠܟܝ ܒܝܬܐ ܪܒܐ. ܘܥܒܕܬܝ ܠܟܝ ܡܕܒܚܐ ܒܟܠ ܫܘܩ. * ܘܒܟܠ
24 ܪܝܫ ܐܘܪܚܐ ܒܢܝܬܝ ܦܪܟܝܟܝ. ܘܛܢܦܬܝ ܫܘܦܪܟܝ. ܘܦܫܛܬܝ ܪܓܠܝܟܝ ܠܟܠ
25 ܕܥܒܪ. ܘܐܣܓܝܬܝ ܙܢܝܘܬܟܝ. * ܘܙܢܝܬܝ ܥܡ ܒܢܝ ܡܨܪܝܢ ܫܒܒܝܟܝ ܪܘܪܒܝ ܒܣܪܐ.
26 ܘܐܣܓܝܬܝ ܙܢܝܘܬܟܝ ܠܡܪܓܙܘܬܢܝ. * ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܝ ܥܠܝܟܝ ܘܐܘܒܕ ܦܘܩܕܢܝܟܝ.
27 ܘܐܫܠܡܟܝ ܒܝܕ ܣܢܐܝܟܝ ܒܢܬ ܦܠܣܛܝܐ. ܕܡܦܢܝܢ ܗܘܝ ܠܟܝ ܡܢ ܐܘܪܚܬܟܝ ܕܙܢܝܘܬܐ.
* ܘܙܢܝܬܝ ܠܒܢܝ ܐܬܘܪ. ܘܠܐ ܣܒܥܬܝ. * ܘܐܣܓܝܬܝ ܙܢܝܘܬܟܝ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܟܢܥܢ
28 ܘܕܟܠܕܝܐ. ܘܐܦ ܒܗܠܝܢ ܠܐ ܣܒܥܬܝ. * ܡܢܐ ܐܕܘܢ ܠܒܪܬܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.
29 ܕܥܒܕܬܝ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܕܐܢܬܬܐ ܙܢܝܬܐ ܘܡܪܝܚܬܐ. * ܟܕ ܒܢܝܬܝ ܒܝܬ ܦܘܠܚܢܐ
30 ܒܟܠ ܪܝܫ ܐܘܪܚܐ. ܘܡܕܒܚܝܟܝ ܒܟܠ ܫܘܩ. * ܘܠܐ ܗܘܝܬܝ ܐܦܠܐ ܐܝܟ ܐܢܬܬܐ
31 ܙܢܝܬܐ. ܕܬܟܢܫ ܐܓܪܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܐܢܬܬܐ ܓܝܪܬܐ ܕܬܣܒ ܡܢ ܢܘܟܪܝܐ. * ܠܟܠܗܝܢ ܙܢܝܬܐ
32 ܝܗܒܝܢ ܐܓܪܐ. ܘܐܢܬܝ ܝܗܒܬܝ ܐܓܪܐ ܠܟܠܗܘܢ ܪܚܡܝܟܝ. ܘܐܫܚܕܬܝ ܐܢܘܢ ܒܙܢܝܘܬܟܝ.
33 ܕܢܐܬܘܢ ܠܘܬܟܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܣܚܪܢܝܟܝ.

17 * Sumpsisti quoque vasa decôris tui, ex auro *nimirum* & argento quod dederam tibi; & faciens tibi simulacra masculina, scortata es cum eis. 18 Sumpsisti vestes ornatûs tui, & operuisti ea: unguentum meum & aromata mea, posuisti coram eis: 19 Cibum quem dederam tibi, (similam, mel, & oleum) in escam, posuisti coram eis in odorem suffitûs, ait Dominus dominorum. 20 Sumpsisti filios filiásque tuas, quos mihi genueras, & sacrificâsti eis in cibum; præter scortationem tuam: 21 Et jugulâsti filios meos, & obtulisti eis postquam lascivisses cum eis. 22 Inter tot abominationes & scortationes tuas non es recordata dierum adolescentiæ tuæ, quum nuda esses, algens, & sanguine conspersa. 23 Ad hæc omnia flagitia tua (væ tibi, væ tibi, ait Dominus dominorum) 24 Extruxisti tibi ædem amplissimam, & altaria fecisti tibi in omni platea: 25 In omnibus compitis ædificâsti fana tua, & contaminâsti pulchritudinē tuam, extendens crura tua cuicunque prætereunti: multiplicâsti scortationes tuas, 26 Et scortata es cum Ægyptiis vicinis tuis ingenti carne præditis. Cúmq; multiplicibus scortationibus tuis *adeò* me provocâsses ad iram, 27 Ut attollerem super te manū meum, imperia tua perderem, téque traderem in manum hostium tuorum filiarum Palestinorum, quæ te avocabant à viis tuis meretriciis; 28 Iterum fornicata es cum filiis Assur, & non es satiata: 29 Multiplicâsti fornicationem tuam super terram Chanaan & Chaldæorum, & ne his quidem contenta fuisti. 30 Quorsum judicarem filiam tuam, ait Dominus dominorum, quum feceris has omnes actiones mulieris fornicariæ & impudentis? 31 Quum ædificaveris templa tua in omnibus compitis, & altaria tua in cunctis plateis? 32 Nedum mulieri fornicariæ similis es, quòd *hæc* mercedem congreget; neque adulteræ uxori *alicujus* viri, quòd *hæc* ab extraneis accipiat. 33 Omnibus scortis dant *alii* mercedem; tu verò mercedem solvis omnibus amatoribus tuis; & munerata es eis scortationes tuas, ut ad te confluerent undequaque.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* واخذت اواني فخرك * ومن ذهبي ومن فضتي الذين اعطيتك اياهم * وصنعت لك صورا
17 ذكوريه وزنيت بهن * واخذت ثيابك المنوعة ورديتهما * وزيتي وبخوري وضعتهما امام وجوههما *
18 * وخبزي الذي اعطيته لك * سميذا وزيتا وعسلا اطعمتك * وضعتيهم امام وجوههما لرايحة
19 طيب * وكان بعد هذا يقول ادوناي الرب * فاخذت بنيك وبناتك الذين ولدتيهم
20 وذبحتيهم لها للهلاك * هل زنيت قليلا * وذبحت اولادك واسلمتيهم عند ما زنيت بها *
21 * هذا اعظم من كل زناك ورذالاتك * ولم تذكري ايام شبيبتك * لما كنت عريانه
22 ومفضوحه * مخضبه بدمك عشت * وكان بعد جميع شرورك * يقول ادوناي الرب *
23 * وبنيت لذاتك بيتا للزنا * وصنعت لذاتك مذبحا في كل شارع * وعلى راس كل طريق
24 25 بنيت مواخيرك * وافسدت حسنك * واخرجت ساقيك لكل مار الطريق * واكثرت زناك *
* وزنيت ببني مصر جيرانك العظيمي الاجسام * وبضروب كثيرة زنيت لتغضبيني * وها
26 27 امدد يدي عليك * وانزع شرايعك * واسلمك الى نفوس مبغضيك بنات الغرباء *
القبايل التي امالتك عن طريقك التي نافقت فيها * وزنيت مع بنات اشور * واليس
28 هكذا امتليت * وزنيت ولم تشبعي * واكثرت عهودك الى ارض الكلدانيين * ولا
29 بهذا شبعت * بماذا اصنع عهودك يقول ادوناي الرب * عند ما صنعت جميع هذه اعمال
30 امراة زانية * زنيت مثلثا مع بناتك * وبنيت ماخورك على كل راس طريق * وصنعت اسه
31 في كل شارع * ولم تكوني كزانية تجمع الاجر * المراة الزانية شبيهة بك * من رجلها تاخذ
32 الاجر * ولجميع الذين زنوا بها تدفع اجرها * وانت اعطيت الاجر لجميع الذين يرضون
33 بك * وارغبتيهم لياتوا اليك من حولك في زناك *

17 *Sumpsisti quoque supellectilem tuam pretiosissimam, & ex auro argentóve meo quæ tibi dederam; confectisque tibi imaginibus masculeis, iis fornicata es:* 18 *Ad hæc sumpsisti vestes tuas versicolores, & operuisti eas: & oleum meum, thúsque meum posuisti ante facies earum:* 19 *Panem meum quem dederam tibi, similam, oleū, & mel, quibus te cibaveram, posuisti ante facies earum in odorem suaveolentem.* 20 *Fuit etiam posthæc, dicit Adonai Dominus, ut accipiens filios tuos & filias tuas, quos genueras, jugulaveris eos ipsis in interitum, num parum fornicata es?* 21 *Jugulâsti filios tuos, & tradidisti eos postquam fornicata esses in ipsis. Hæc est maxima omnium scortationum & abominationum tuarum.* 22 *Et non es recordata dierum adolescentiæ tuæ, quum esses nuda & turpis, tuóque sanguine conspersa viveres.* 23 *Fuit etiam post omnia scelera tua, dicit Adonai Dominus,* 24 *ut extrueres tibi domum pro fornicatione, faceresque tibi aram in omni platea:* 25 *Ad initium cujuscunque viæ ædificâsti cauponas tuas, & corrupisti pulchritudinem tuam: produxisti crura tua omnibus viam transeuntibus, & multiplicâsti fornicationem tuam:* 26 *Fornicata es cum filiis Ægypti vicinis tuis qui magnis sunt corporibus: denique modis permultis fornicata es, ut me ad iracundiā provocares.* 27 *Quapropter en extendam super te manum meam, auferam leges tuas, tradámque te animabus odientium te, filiarum Alienorum, nationū quæ te averterunt à via tua in qua impiè te gerebas.* 28 *Fornicata quoque es cum filiabus Assur, & ne ita quidem explevisti libidinem tuam? fornicata es, & nondum satiata?* 29 *Multiplicâsti fœdera tua cum terra Chaldæorū, & nihilominùs haud saturata es.* 30 *In quanam æstimatione ponam fœdera tua, dicit Adonai Dominus, quandoquidem fecisti omnes hujusmodi actiones mulieris fornicariæ?* 31 *Fornicata es tripliciter cum filiabus tuis: & ædificâsti cauponam tuam ad omne viæ initium, & fecisti fundamentum ejus in omni platea.* 32 *Non fuisti sicut fornicaria mercedem congregans: mulier fornicaria tibi similis est: à marito suo accipit mercedem,* 33 *Et omnibus cum ea fornicantibus dat mercedem suam. Sic tu dedisti mercedem omnibus iis qui te diligebant, & fornicatione tuâ concitâsti libidinem eorum, ut venirent ad te è circuitu tuo.*

non te poſt & ,tuis fornicationibus in *mulieribus* à oppoſitum te in fuit Et
34 וַיְהִי־בָךְ הֵפֶךְ מִן־הַנָּשִׁים בְּתַזְנוּתַיִךְ וְאַחֲרַיִךְ לֹא
fuiſti & ,tibi data ſit non merces & ,mercedem *te dando in* & :fuit fornicatū
זוּנָּה וּבְתִתֵּךְ אֶתְנָן וְאֶתְנַן לֹא נִתַּן־לָךְ וַתְּהִי
dixit Sic .Domini verbum audi meretrix Propterea .*oppoſitum in*
35 36 לְהֶפֶךְ׃ לָכֵן זוֹנָה שִׁמְעִי דְּבַר־יְהוָה׃ כֹּה־אָמַר
tua *nuditas* eſt revelata & , *tuum æs effundi* Pro : Deus Dominus
אֲדֹנָי יֱהוִה יַעַן הִשָּׁפֵךְ נְחֻשְׁתֵּךְ וַתִּגָּלֶה עֶרְוָתֵךְ
idola omnia ſuper & : tuos amatores ſuper tuis fornicationibus in
בְּתַזְנוּתַיִךְ עַל־מְאַהֲבָיִךְ וְעַל כָּל־גִּלּוּלֵי
.eis dediſti quos tuorū filiorū *ſanguines* juxta &,tuarū abominationū
תוֹעֲבוֹתַיִךְ וְכִדְמֵי בָנַיִךְ אֲשֶׁר נָתַתְּ לָהֶם׃
, *eis ſuper dulcuiſti quibus* tuos amatores omnes *congregans* ego ecce Ideò
37 לָכֵן הִנְנִי מְקַבֵּץ אֶת־כָּל־מְאַהֲבַיִךְ אֲשֶׁר עָרַבְתְּ עֲלֵיהֶם
: habebas odio quos univerſis *ſuper* dilexiſti quos omnes &
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אָהַבְתְּ עַל כָּל־אֲשֶׁר שָׂנֵאת
, *eos ad* tuā *nuditatem* revelabo & ,undique te adverſus eos congregabo &
וְקִבַּצְתִּי אֹתָם עָלַיִךְ מִסָּבִיב וְגִלֵּיתִי עֶרְוָתֵךְ אֲלֵהֶם
,adulterarum judiciis te judicabo Et .tuam *nuditatē* omnem videbunt &
38 וְרָאוּ אֶת־כָּל־עֶרְוָתֵךְ׃ וּשְׁפַטְתִּיךְ מִשְׁפְּטֵי נֹאֲפוֹת
dabo Et .zeli & iræ ſanguinem te dabo & :ſanguinem effundentium &
39 וְשֹׁפְכֹת דָּם וּנְתַתִּיךְ דַּם חֵמָה וְקִנְאָה׃ וְנָתַתִּי
,tua excelſa *demolientur* &,tuū excelſum deſtruent &,eorum manum in te
אוֹתָךְ בְּיָדָם וְהָרְסוּ גַבֵּךְ וְנִתְּצוּ רָמֹתַיִךְ
te dimittent &:tuæ gloriæ vaſa *capient* &,tuis veſtimentis te *exſpoliabunt* &
וְהִפְשִׁיטוּ אוֹתָךְ בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ וְהִנִּיחוּךְ
obruent & ,concionem te ſuper facient aſcendere Et .diſcoopertam &,nudam
40 עֵירֹם וְעֶרְיָה׃ וְהֶעֱלוּ עָלַיִךְ קָהָל וְרָגְמוּ
tuas domos comburent Et .ſuis gladiis in te perfodient &:lapide in te
41 אוֹתָךְ בָּאָבֶן וּבִתְּקוּךְ בְּחַרְבוֹתָם׃ וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ
: plurimarum mulierum oculis in judicia te in facient & , igni in
בָּאֵשׁ וְעָשׂוּ־בָךְ שְׁפָטִים לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת
.ultra dabis non mercedem etiam & , *meretrice à* te faciam ceſſare &
וְהִשְׁבַּתִּיךְ מִזּוֹנָה וְגַם־אֶתְנַן לֹא תִתְּנִי־עוֹד׃
: te à meus zelus recedet & , te in meam iram faciam requieſcere Et
42 וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי בָּךְ וְסָרָה קִנְאָתִי מִמֵּךְ
fueris recordata non quòd eo Pro .amplius iraſcar non & , quieſcam &
43 וְשָׁקַטְתִּי וְלֹא אֶכְעַס עוֹד׃ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַרְתִּי
etiam & : his omnibus in me provocaveris &,*tuarum pueritiarum* dierum
אֶת־יְמֵי נְעוּרַיִךְ וַתִּרְגְּזִי־לִי בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם
non Et .Deus Dominus dixit , dedi caput in tuam viam ecce ego
אֲנִי הֵא דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְלֹא
Ecce .tuis abominationibus omnibus ſuper cogitationem feciſti
44 עָשִׂיתִי אֶת־הַזִּמָּה עַל כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃ הִנֵּה
.ejus filia ,mater Sicut : dicendo ,*parabolizabit* ,te ſuper *parabolizans* omnis
כָּל־הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ יִמְשֹׁל לֵאמֹר כְּאִמָּה בִּתָּהּ׃
ſoror & : ſuos filios & ,ſuum virum *reſſuens* , tu tuæ matris Filia
45 בַּת־אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וַאֲחוֹת
veſtra Mater.ſuos filios &,ſuos viros ſunt abominatæ quæ ,tu tuæ ſororis
אֲחוֹתֵךְ אַתְּ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ אַנְשֵׁיהֶן וּבְנֵיהֶן אִמְּכֶן
Someron *magna* tua ſoror Et .Emoræus veſter pater & , Chittæa
46 חִתִּית וַאֲבִיכֶן אֱמֹרִי׃ וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁמְרוֹן
parva tua ſoror Et .tuam ſiniſtram *ſuper habitans* , ejus *filiæ &* ,ipſa
הִיא וּבְנוֹתֶיהָ הַיּוֹשֶׁבֶת עַל־שְׂמֹאולֵךְ וַאֲחוֹתֵךְ הַקְּטַנָּה
earum viis in non Et .ejus *filiæ &* ,Sedom ,tuis dexteris à *habitans* ,te *præ*
47 מִמֵּךְ הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ׃ וְלֹא בְדַרְכֵיהֶן
paululum velut : feciſti earum abominationes ſecundùm *&* , ambulâſti
הָלַכְתְּ וּבְתוֹעֲבוֹתֵיהֶן עָשִׂיתִי כִּמְעַט
.tuis viis omnibus in illis præ es corrupta *&* , *pauxillum*
קָט וַתַּשְׁחִתִי מֵהֵן בְּכָל־דְּרָכָיִךְ׃

Verſio VULG. LAT.

34 Factúmque eſt in te contra conſuetudinem mulierum in fornicationibus tuis, & poſt te non erit fornicatio : in eo enim quòd dediſti mercedes, & mercedes non accepiſti, factum eſt in te contrarium. 35 Propterea,meretrix,audi verbum Domini : 36 Hæc dicit Dominus Deus ; Quia effuſum eſt æs tuum, & revelata eſt ignominia tua in fornicationibus tuis ſuper amatores tuos, & ſuper idola abominationū tuarum in ſanguine filiorum tuorum,quos dediſti eis : 37 Ecce ego congregabo omnes amatores tuos, quibus commiſta es ; & omnes quos dilexiſti, cum univerſis quos oderas:& congregabo eos ſuper te undique,& nudabo ignominiā tuam coram eis, & videbunt omnem turpitudinē tuā. 38 Et judicabo te judiciis adulterarum,& effundentium ſanguinem:& dabo te in ſanguinem furoris & zeli. 39 Et dabo te in manꝰ eorum,& deſtruent lupanar tuū: & demolientur proſtibulū tuum: & denudabunt te veſtimentis tuis,& auferent vaſa decoris tui: & derelinquent te nudam, plenámque ignominiâ : 40 Et adducent ſuper te multitudinem, & lapidabunt te lapidibus,& trucidabunt te gladiis ſuis. 41 Et comburent domos tuas igni, & facient in te judicia in oculis mulierum plurimarum:& deſines fornicari,& mercedes ultrà non dabis. 42 Et requieſcet indignatio mea in te : & auferetur zelus meus à te,et quieſcā,nec iraſcar ampliùs. 43 Eò quòd non fueris recordata dierum adoleſcentiæ tuæ,& provocâſti me in omnibus his:quapropter & ego vias tuas in capite tuo dedi, ait Dominus Deus,et non feci juxta ſcelera tua in omnibus abominationibus tuis. 44 Ecce omnis,qui dicit vulgò proverbium, in te aſſumet illud, dicens ; Sicut mater, ita & filia ejus. 45 Filia matris tuæ es tu, quæ projecit virū ſuum,& filios ſuos: & ſoror ſororum tuarum es tu, quæ projecerunt viros ſuos,& filios ſuos : mater veſtra Cethæa, & pater veſter Amorrhæus. 46 Et ſoror tua major, Samaria,ipſa et filiæ ejus, quæ habitant ad ſiniſtram tuam:ſoror autem tua minor te,quæ habitat à dextris tuis, Sodoma,& filiæ ejus. 47 Sed nec in viis earū ambulâſti,neque ſecundùm ſcelera earū feciſti pauxillū minùs : penè ſceleratiora feciſti illis in omnibus viis tuis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

34 Καὶ (π) ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένον παρὰ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ πορνείᾳ σου, καὶ μετὰ σοῦ πεπορνεύκασιν, ἐν τῷ (ρ) προσδεδόσθαι σε μισθώματα, καὶ σοὶ μισθώματα οὐκ ἐδόθη, καὶ 35 ἐγένετο ἐν σοὶ (σ) διεστραμμένα. Διὰ τοῦτο 36 πόρνη ἄκουε λόγον κυρίου. Τάδε λέγει (τ) κύριος, Ἀνθ' ὧν ἐξέχεας τὸν χαλκόν σου, καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου ἐν τῇ πορνείᾳ σου πρὸς τοὺς ἐραστάς σου, καὶ (υ) εἰς πάντα τὰ ἐνθυμήματα τῶν ἀνομιῶν σου, καὶ ἐν τοῖς αἵμασι τῶν τέκνων σου ὧν ἔδωκας 37 αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ (φ) ἐπισυνάγω πάντας τοὺς ἐραστάς σου ἐν οἷς ἐπεμίγης ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντας οὓς ἠγάπησας, σὺν πᾶσιν οἷς ἐμίσεις, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν, καὶ ἀποκαλύψω τὰς κακίας σου πρὸς αὐτοὺς, καὶ ὄψονται πᾶσαν τὴν αἰσχύνην σου, 38 Καὶ ἐκδικήσω σε ἐκδικήσει μοιχαλίδος, (χ) καὶ θήσω σε ἐν αἵματι θυμοῦ καὶ ζήλου. 39 Καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ (ψ) κατασκάψουσι τὸ πορνεῖόν σου, καὶ καθελοῦσι τὴν βάσιν σου, καὶ ἐκδύσουσί σε (ω) τὰ ἱμάτιά σου, καὶ λήψονται τὰ σκεύη τῆς καυχήσεώς σου· καὶ ἀφήσουσί σε γυμνὴν, καὶ 40 ἀσχημονοῦσαν. Καὶ ἄξουσιν ἐπὶ σὲ ὄχλους, καὶ λιθοβολήσουσί σε ἐν λίθοις, καὶ κατασφά- 41 ξουσί σε ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν. Καὶ ἐμπρήσουσι τοὺς οἴκους σου (ʹ) πυρὶ, καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐκδικήσεις ἐνώπιον γυναικῶν πολλῶν· καὶ ἀποστρέψω σε (α) ἐκ πορνείας, καὶ 42 μισθώματα οὐ μὴ (β) δῶσω οὐκέτι. Καὶ ἐπαφήσω τὸν θυμόν μου ἐπὶ σὲ, καὶ ἐξαρθήσεται ὁ ζῆλός μου ἐκ σοῦ· καὶ ἀναπαύσομαι, καὶ οὐ μὴ 43 μεριμνήσω οὐκέτι. Ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθης (γ) τὴν νηπιότητός σου, καὶ ἐλύπεις με ἐν πᾶσι τούτοις· καὶ (δ) ἰδοὺ ἐγὼ τὰς ὁδούς σου εἰς κεφαλήν σου δέδωκα, λέγει κύριος. καὶ οὕτως ἐποίησας τὴν (ε) ἀσέβειαν ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις 44 σου. Ταῦτά ἐστι πάντα ὅσα εἶπαν κατὰ σοῦ ἐν παραβολῇ, λέγοντες, Καθὼς ἡ (ζ) μήτηρ 45 θυγάτηρ· Καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς μητρός σου σὺ εἶ, ἡ ἀπωσαμένη τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ (η) ἀδελφαὶ τῶν ἀδελφῶν σου αἱ ἀπωσάμεναι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν. ἡ μήτηρ ὑμῶν Χετταία, καὶ ὁ 46 πατὴρ (θ) Ἀμορραῖος. Ἡ ἀδελφὴ ὑμῶν ἡ πρεσβυτέρα Σαμάρεια, αὐτὴ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, ἡ κατοικοῦσα ἐξ εὐωνύμων σου· καὶ ἡ ἀδελφή σου ἡ νεωτέρα σου, ἡ κατοικοῦσα ἐκ δεξιῶν σου, Σόδομα καὶ αἱ θυγατέ- 47 ρες αὐτῆς. Καὶ οὐδ' ὡς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐπορεύθης, οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐποίησας παρὰ μικρὸν, καὶ ὑπέρκεισαι αὐτὰς (ι) ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.

34 Et factū eſt in te perverſum præter mulieres in fornicatione tua: et (b) tecum ſunt fornicatæ, in eo, quòd dares mercedes, & mercedes non ſunt datæ tibi: & factæ ſunt in te perverſa. 35 Propterea, meretrix, audi verbum Domini: 36 Hæc dicit Dominus ; Quia effudiſti æs tuū, et revelabitur ignominia tua in fornicatione tua ad amatores tuos, & in omnes cogitationes iniquitatum tuarū, et in ſanguinibus filiorum tuorū, quos dediſti eis. 37 Ideò ecce ego (i) ſupercongrego omnes amatores tuos, in quibus commiſta es in eis, & omnes, quos dilexiſti, cum univerſis, quos oderas. Et congregabo eos ſuper te per circuitū: et revelabo malitias tuas ad eos : & videbunt cunctam ignominiam tuā: 38 Et ulciſcar te ultione (k) adulteræ: & ponā te in ſanguine furoris, & zeli. 39 Et tradam te in manus eorum : & ſuffodient lupanar tuum, & deſtruent baſim tuam, & nudabunt te veſtimentis tuis, & tollent vaſa gloriationis tuæ: & dimittent te nudam, & plenam ignominiæ. 40 Et adducent ſuper te turbas, & lapidabunt te in lapidibus: & jugulabunt te in gladiis ſuis: 41 Et ſuccendent domos tuas igni: & facient in te ultiones coram mulieribus plurimis, Et avertam te à fornicatione, & mercedes ultrà (l) non dabo: 42 Et immittam furorem meū ſuper te: & auferetur zelus meus à te: & requieſcam, & non ero ultrà ſollicitus: 43 Quia non es recordata infantiæ tuæ, & contriſtabas me in his omnibus. Et ecce ego vias tuas in caput tuū dedi, dicit Dominꝰ: et (m) ſic feciſti impietatem ſuper cunctis iniquitatibus tuis. 44 Hæc ſunt omnia, quæ dixerunt contrà te in parabola, dicentes; Sicut mater; et filia: 45 Et (n) filia matris tuæ tu es, quæ repulit virum ſuum, et filios ſuos: et (o) ſorores ſororum tuarū, quæ repulerunt viros ſuos, et filios ſuos. Mater (p) veſtra Chettæa, et pater Amorrhæus: 46 Soror veſtra ſenior Samaria, hæc, et filiæ ejus, quæ habitat à ſiniſtris tuis: et ſoror tua junior te, quæ habitat à dextris tuis, Sodoma, et filiæ ejus. 47 Sed ne ſic quidem in viis earū ambulâſti, neque ſecundùm iniquitates illarū egiſti: paulominùs et ſupergreſſa es eas in omnibus viis tuis.

MS.A. (π) ἐγένετό σοι ἐξεστραμμένον (ρ) προσδιδόναι (σ) ἐξεστραμμένα, (τ) ἀδωναῒ κύριος, (υ) ἐπὶ (φ) ἐπὶ σὲ συνάγω (χ) καὶ *ἐκχεούσης αἷμα, καὶ θήσομαί σε ἐν τῷ αἵματί σου, καὶ δώσω σε εἰς αἷμα θυμοῦ καὶ *ζήλους. (ψ) *κατασκάψουσιν (ω) τὸν ἱματισμόν (ʹ) ἐν πυρὶ, (α) ἀπὸ τῆς πορνείας σου, (β) δῷς (γ) τὰς ἡμέρας τῆς (δ) ἐγὼ ἰδοὺ (ε) ἀσέβειάν σου ἐπὶ (ζ) μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς μητρὸς σὺ εἶ, (η) αἱ ἀδελφαί σου τῶν ἀδελφῶν αἱ (θ) ὑμῶν (ι) *παραμικρὸν ἐν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

34 וַהֲוָה בִיךְ שְׁנוּ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל מִן מְדִינָתָא בְּטַעֲוָתִיךְ וּבָתְרִיךְ לָא הֲוָת דְטָעֲיָא כְּוָתִיךְ
35 וּבְמִתְּנִיךְ אֲגַר וַאֲגַר לָא אִתְיְהַב לִיךְ וַהֲוֵית לְשָׁנוּ : בְּכֵן דְּעוֹבָדַהָא כְנַפְקַת בָּרָא כְּנִשְׁתָּא
36 דְיִשְׂרָאֵל קַבִּילִי פִּתְגָמָא דַיְיָ : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דְּאִגְלִיאַת בַּהֲתָתִיךְ וְאִתְחֲזִיַת
קְלָנִיךְ בְּדִטְעֵית בָּתַר רַחֲמַיִךְ וְיַת כָּל חוֹבֵי פוּלְחַן טַעֲוַת תּוֹעֲבָתִיךְ וּבְחוֹבַת דַּם בְּנַיִךְ
37 דִּנְכַסְתְּ לְהֵן ; בְּכֵן הָא אֲנָא מַכְנִישׁ יַת כָּל רַחֲמַיִךְ דְּאִתְרְעֵית לְמִטְעֵי בָּתְרֵיהוֹן וְיַת כָּל
דִּרְחֵימְתְּ עִם כָּל דִּשְׂנֵית וְאַכְנֵישׁ יַתְהוֹן עֲלָךְ מִסְחוֹר סְחוֹר וַאֲגַלֵּי בַהֲתָתִיךְ לְהוֹן וְיֶחֱזוֹן יַת
38 כָּל קְלָנִיךְ : וְאִתְפְּרַע מִנִּיךְ פּוּרְעֲנוּת נָיְפָן וְאָשְׁדַת דַּם וְאֶמְסְרִנִךְ לִקְטוֹל בִּרְגַז וּבְחֵימָה :
39 וְאֶמְסַר יָתִיךְ בִּידֵיהוֹן וִיפַגְּרוּן שׁוּרִיךְ וְיִתְרְעוּן רָמָתִיךְ וְיַשְׁלְחוּן יָתִיךְ לְבוּשֵׁי יְקָרִיךְ וְיִסְּבוּן
40 מָנֵי תוּשְׁבַּחְתִּיךְ וְיִשְׁבְּקוּנִיךְ מְטַלְטְלָא וּשְׁבִיקָא : וְיִסְּקוּן עֲלָךְ מַשִּׁרְיָן וְיִרְגְּמוּן יָתִיךְ בְּאַבְנֵי
41 קַלָּע וִיבַזְּעוּנִיךְ בְּסַיְפֵיהוֹן : וְיוֹקְדוּן בָּתַּיִךְ בְּנוּרָא וְיַעְבְּדוּן בִּיךְ פּוּרְעֲנוּת דִּינִין לְעֵינֵי מְדִינָן
42 סַגִּיאָן וַאֲבַטְּלִנִיךְ מִלְּמֶהֱוֵי כְּנַפְקַת בָּרָא וְאַף אֲגַר לָא תִתְּנִין עוֹד : וְאָנִיחַ חֲמָתִי בִיךְ וְתַעְדֵּי
43 קִנְאָתִי מִנִּיךְ וְאֵסִיף וְלָא יְהֵי רוּגְזִי עוֹד : חֲלַף דְּלָא אִדְּכַרְתְּ יַת יוֹמַיָּא דְמִלְּקַדְמִין וַהֲוֵית
מַרְגְּזָא קֳדָמַי בְּכָל אִלֵּין וְאַף אֲנָא פּוּרְעֲנוּת אוֹרְחָתִיךְ בְּרֵישִׁיךְ יְהָבִית אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים לָא
44 עֲבַדְתְּ לִיךְ עֵיצָה לְמֵתַב מִן כָּל תּוֹעֲבָתִיךְ : הָא כָּל דְּמַתֵּל עֲלָךְ יִמְתּוֹל לְמֵימַר כְּעוֹבָדֵי
45 אִמָּא בְּרַתָּא : [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

34 Et fuit in te diverſum,cœtꝰ Iſrael,ab aliis provinciis in fornicationibꝰ tuis, & poſt te non fuit quæ fornicata fuerit ſicut tu, in eo quòd dediſti mercedem, & merces non eſt data tibi, & facta es in contrarium. 35 Propterea tu cujꝰ opera ſunt ſicut meretricis, ô cœtus Iſrael, ſuſcipe verbum Dñi. 36 Hæc dicit Dñs Deus : Pro eo quòd revelata eſt confuſio tua, & apparuit ignominia tua, cùm fornicata fueris poſt amatores tuos, & in omnibꝰ peccatis cultus idolorū & abominationum tuarū, & in peccato ſanguinis filiorum tuorū quos immolâſti eis. 37 Propterea ecce ego congrego oẽs amatores tuos quos dilexiſti ut errares poſt eos, & oẽs quos dilexiſti, cùm omnibꝰ quos odiſti,& congregabo eos ſup te per circuitū, & revelabo confuſionem tuā eis,& videbūt oẽm ignominiā tuā. 38 Et ultionē ſumam ex te,ultionē adulterantiū & effundentiū ſanguinē ; & tradā te in occiſionē in ira & in furore. 39 Et tradā te in manꝰ eorū, & deſtruēt muros tuos, & demolientur excelſa tua,& expoliabūt te veſtibꝰ tuis pretioſis,et tollēt vaſa laudabilia tua, & relinquent te tranſmigrantē & derelictā. 40 Et aſcendēt contra te exercitꝰ, & lapidabūt te lapidibꝰ fundæ,& præſcindēt te gladiis ſuis. 41 Et comburēt domos tuas igne ; & facient in te ultionē judiciorū in oculis provinciarū multarū;& faciā ut deſinas eſſe velut meretrix,& etiam mercedē non dabis ampliꝰ. 42 Et requieſcere faciā indignationē meā in te, & auferetur zelꝰ meꝰ à te:& colligā furorē meū, & non erit ampliꝰ. 43 Pro eo quòd non es recordata dierū priſcorū, & irritâſti me omnibꝰ his:ego quoq; ultionē viæ tuæ in caput tuum dedi, dicit Dñs Deꝰ, & non fuit tibi conſiliū ut converteris ab omnibꝰ abominationibꝰ tuis. 44 Ecce omnis qui proverbium ſumit, ſup te aſſumet illud,dicens: Qualia opera matris,talia filiæ. 45 Quare facta es filia terræ Chanaan, ut faceres juxta opera populi ubi educati ſunt patres cum filiis, & ſorores Sodomæ & Gomorræ, quæ conſumptæ ſūt cum eis, & patres cum filiis? Nónne mater veſtra Sara erat inter Hitthæos, & non fecit juxta opera eorū? Et pater veſter Abraham fuit inter Amorræos, & non ambulavit in conſiliis eorū; 46 Et ſoror tua major Samaria ipſa, & villæ ejꝰ, quæ habitabat ad ſiniſtram tuam, & ſoror tua minor te, quæ habitabat ad dexteram tuam, Sodoma, & villæ ejus. 47 Si enim in viis earū ambulaſſes, & juxta abominationes earum feciſſes, tolerabile eſſet peccatum tuum: ſed longè corruptior fuiſti quàm illæ in omnibus viis tuis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 * ܘܗܘܐ ܒܟܝ ܚܘܠܦܐ ܡܢ ܢܫܐ ܒܙܢܝܘܬܟܝ܂ ܕܒܬܪܟܝ ܠܐ ܐܙܢܝ܂ ܘܐܢܬܝ ܝܗܒܬܝ ܐܓܪܐ܂ ܘܐܓܪܐ ܠܐ ܝܗܒܘ ܠܟܝ܂ 35 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܙܢܝܬܐ ܫܡܥܝ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ܂ 36 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ܂ ܡܛܠ ܕܐܫܕܝܬܝ ܢܚܫܟܝ: ܘܓܠܝܬܝ ܥܪܛܠܝܘܬܟܝ ܒܙܢܝܘܬܟܝ ܠܪܚܡܝܟܝ܂ ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܦܬܟܪܝ ܛܢܦܘܬܟܝ: ܘܒܕܡܐ ܕܒܢܝܟܝ ܕܩܪܒܬܝ ܠܗܘܢ܂ 37 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܟܢܫ ܐܢܐ ܠܟܠܗܘܢ ܪܚܡܝܟܝ ܕܐܬܒܣܡܬܝ ܒܗܘܢ܂ ܘܠܟܠ ܕܐܚܒܬܝ ܥܡ ܕܣܢܝܬܝ܂ ܘܐܟܢܫ ܐܢܘܢ ܥܠܝܟܝ ܡܢ ܚܕܪܝܟܝ܂ ܘܐܓܠܐ ܥܪܛܠܝܘܬܟܝ ܩܕܡܝܗܘܢ܂ ܘܢܚܙܘܢ ܟܠܗ ܥܪܛܠܝܘܬܟܝ܂ 38 * ܘܐܕܘܢܟܝ ܕܝܢܐ ܕܓܝܪܬܐ܂ ܘܕܝܢܐ ܕܐܫܕܝ ܕܡܐ܂ ܘܐܬܠܟܝ ܠܩܛܠܐ: ܘܠܚܡܬܐ ܘܠܚܣܡܐ܂ 39 * ܘܐܫܠܡܟܝ ܒܐܝܕܝܗܘܢ܂ ܘܢܣܚܦܘܢ ܒܝܬ ܦܘܠܚܢܟܝ܂ ܘܢܥܩܪܘܢ ܦܬܟܪܝܟܝ܂ ܘܢܫܠܚܘܢ ܠܒܘܫܝܟܝ܂ ܘܢܣܒܘܢ ܡܐܢܝ ܫܘܒܗܪܟܝ܂ ܘܢܫܒܩܘܢܟܝ ܥܪܛܠܝܬܐ܂ 40 * ܘܢܣܩܘܢ ܥܠܝܟܝ ܟܢܫܐ܂ ܘܢܪܓܡܘܢܟܝ ܒܟܐܦܐ܂ ܘܢܩܛܠܘܢܟܝ ܒܣܝܦܝܗܘܢ܂ 41 * ܘܢܘܩܕܘܢ ܒܢܘܪܐ ܒܬܝܟܝ܂ ܘܢܥܒܕܘܢ ܒܟܝ ܕܝܢܐ ܠܥܝܢܝ ܢܫܐ ܣܓܝܐܬܐ܂ ܘܐܒܛܠܟܝ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ܂ ܘܐܦ ܠܐ ܬܬܠܝܢ ܐܓܪܐ܂ 42 * ܘܐܢܝܚ ܚܡܬܝ ܒܟܝ܂ ܘܬܥܒܪ ܛܢܢܬܝ ܡܢܟܝ܂ ܘܐܬܬܢܝܚ܂ ܘܠܐ ܐܪܓܙ ܬܘܒ܂ 43 * ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܕܟܪܬܝ ܝܘܡܬܐ ܕܛܠܝܘܬܟܝ܂ ܘܐܪܓܙܬܝܢܝ ܒܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ܂ ܘܐܦ ܐܢܐ ܗܐ ܐܘܪܚܟܝ ܒܪܫܟܝ ܝܗܒܬ܂ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ܂ ܡܛܠ ܕܥܒܕܬܝ ܛܢܦܘܬܐ ܘܙܢܝܘܬܐ܂ 44 * ܘܟܠܡܢ ܕܡܬܠ ܡܬܠܐ ܥܠܝܟܝ ܢܡܬܠ܂ ܘܢܐܡܪ܂ ܐܝܟ ܐܡܐ ܐܝܟ ܒܪܬܗ܂ 45 * ܒܪܬ ܐܡܟܝ ܐܢܬܝ ܕܣܠܝܐ ܠܒܥܠܗ ܘܠܒܢܝܗ܂ ܘܚܬܐ ܕܐܚܘܬܟܝ ܕܣܠܝ ܠܒܥܠܝܗܝܢ ܘܠܒܢܝܗܝܢ܂ ܐܡܟܝ ܚܬܝܬܐ܂ ܘܐܒܘܟܝ ܐܡܘܪܝܐ܂ 46 * ܘܚܬܟܝ ܪܒܬܐ ܫܡܪܝܢ ܗܝ ܘܒܢܬܗ܂ ܕܝܬܒܐ ܡܢ ܣܡܠܟܝ܂ ܘܚܬܟܝ ܙܥܘܪܬܐ ܕܝܬܒܐ ܡܢ ܝܡܝܢܟܝ܂ ܣܕܘܡ ܘܒܢܬܗ܂ 47 * ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܗܝܢ ܗܠܟܬܝ܂ ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܛܢܦܘܬܗܝܢ ܥܒܕܬܝ܂ ܐܠܐ ܩܠܝܠ ܘܚܒܠܬܝ ܝܬܝܪ ܡܢܗܝܢ܂ ܒܟܠܗܝܢ ܐܘܪܚܬܟܝ܂

34 Differs, à *cæteris* mulieribus in ſcortatione tua: nam tu mercedem dabas,non autem mercedem tibi dabant. 35 Iccirco ô ſcortum, audi ſermonem Domini. 36 Sic ait Dominus dominorum; Quia æs tuum dediſti, turpitudinem tuam in ſcortatione tua retexiſti amatoribus tuis,& omnibus idolis abominationem tuam, & ſanguinem filiorum tuorum his obtuliſti. 37 Propterea ecce congregabo omnes amatores tuos quibus oblectata es,& quoſcunque amaviſti,cum iis quos odio proſecuta es: congregabo inquam,eos contra te ex omnibus adjacentibus tibi *locis*,retegam turpitudinem tuā coram ipſis,& videbunt totam turpitudinem tuam : 38 Et judicabo te judicio adulterarum,& judicio earum quæ ſanguinem effundunt : & exponam te cædi, furori, & zelotypiæ. 39 Tradámq; te in manus illorum, ut deſtruant loca templorū tuorum,funditùs evertant fana tua, detrahant veſtes tuas, rapiant inſtrumenta ornatûs tui,& nudam te relinquant. 40 Deinde aſcendent contra te turmæ,obruent te lapidibꝰ, & gladiis ſuis confodient te; 41 Igne te comburent, & exercebunt contra te judicia præſentibus fœminis multis : & faciam ut ceſſes à ſcortatione,neque des ampliùs mercedem : 42 Ita ſedabo iram meā contra te, recedet à te zelotypia mea,mitigabor, & non indignabor ampliùs. 43 Eò quòd non memineris dierum adoleſcentiæ tuæ, & omnibus hujuſmodi rebꝰ irritaveris me; etiam ego ecce rependam vias tuas in caput tuum, ait Dñs dominorum , eò quòd abominationem & ſcortationem commiſeris. 44 Et quicunq; proverbio uſus fuerit,de te utetur,ac dicet; Filia matri ſuæ ſimilis eſt. 45 Filia es matris tuæ deſerentis maritū ſuum & filios ſuos : & ſoror ſororū quæ maritos filióſque ſuos deſeruerunt: mater veſtra Hethæa eſt,& pater veſter Amoræus. 46 Soror tua natu major eſt Samaria cum filiabus ſuis,quæ ſedet ad lævam tuam : ſoror verò tua minor, quæ ſedet ad dexteram tuam,Sodoma cum filiabus ſuis. 47 Neque verò ſecundùm vias earum ambulâſti, neque ſecundùm abominationes earū feciſti, ſed fermè plures quàm illæ perpetrâſti corruptiones in omnibus viis tuis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * وَصَارَ فِيكِ ٱلْاعْوِجَاجُ اكْثَرَ مِنَ ٱلنِّسَآءِ فِي زِنَاكِ* وَبَعْدَكِ لَا يَزْنُونَ* عِنْدَمَا تُعْطِي ٱلْاجْرَ* وَلَكِ ٱلْاجْرُ فَلَا يُعْطَى* وَصَارَ فِيكِ ٱلْاعْوِجَاجُ* 35 لِاجْلِ هٰذَا ايَّتُهَا ٱلزَّانِيَةُ ٱسْمَعِي قَوْلَ ٱلرَّبِّ* 36 هٰكَذَا يَقُولُ ادُونَايِ ٱلرَّبُّ* مِنْ اجْلِ انَّكِ سَكَبْتِ نُحَاسَكِ* وَيَظْهَرُ فَضِيحَتُكِ بِزِنَاكِ لِاخِلَّائِكِ* وَبِكُلِّ فِكْرَاتِ آثَامِكِ* وَبِدِمَآءِ اوْلَادِكِ ٱلَّذِينَ اعْطَيْتِهِمْ لَهَا* 37 لِاجْلِ هٰذَا هَا انَا اجْمَعُ عَلَيْكِ جَمِيعَ اصْحَابِكِ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَطْتِ فِيهِمْ* وَجَمِيعَ ٱلَّذِينَ احْبَبْتِهِمْ* مَعَ جَمِيعِ ٱلَّذِينَ ابْغَضْتِهِمْ* وَاجْمَعُهُمْ عَلَيْكِ مِنْ حَوْلِكِ* وَاكْشِفُ مَنَاحِسَكِ لَهُمْ* وَيُعَايِنُونَ كُلَّ فَضِيحَتِكِ* 38 وَانْتَقِمُ مِنْكِ انْتِقَامَ زَانِيَةٍ وَمُهْرِقَةِ دَمٍ* وَاذْبَحُكِ بِدَمِ غَضَبٍ وَغَيْرَةٍ* 39 وَاسْلِمُكِ إِلَى ايْدِيهِمْ* وَيَهْدِمُونَ مَاخُورَكِ* وَيَهْدِمُونَ اسَّكِ* وَيَخْلَعُونَ عَنْكِ ثَوْبَكِ* وَيَاخُذُونَ اوَانِيَ فَخْرِكِ* وَيَتْرُكُونَكِ عُرْيَانَةً وَمَفْضُوحَةً* * ٱلْافْتِضَاحَ ٱلتَّامَّ * 40 وَيَجْعَلُونَ عَلَيْكِ جُمُوعًا* وَيَرْجُمُونَكِ بِٱلْحِجَارَةِ* وَيَذْبَحُونَكِ بِسُيُوفِهِمْ* 41 وَيَحْرِقُونَ بُيُوتَكِ بِٱلنَّارِ* وَيَصْنَعُونَ فِيكِ ٱلنَّقِمَاتِ امَامَ نِسْوَةٍ كَثِيرَاتٍ* وَاصْرِفُكِ مِنْ زِنَاكِ* وَلَا تُعْطِينَ ٱلْاجْرَ ايْضًا* 42 وَارْسِلُ غَضَبِي عَلَيْكِ* وَيَنْزِعُ غَيْرَتَكِ مِنْكِ* وَاكُفُّ وَلَا اهْتَمُّ بِكِ ايْضًا* 43 مِنْ اجْلِ انَّكِ لَمْ تَذْكُرِي يَوْمَ شَبِيبَتِكِ* وَاحْزَنْتِينِي بِجَمِيعِ هٰذِهِ* وَهَا انَا اعْطَيْتُ طُرُقَكِ عَلَى رَاسِكِ* يَقُولُ ادُونَايِ ٱلرَّبُّ* وَهٰكَذَا صَنَعْتِ ٱلنِّفَاقَ فِي جَمِيعِ آثَامِكِ* 44 * هٰذِهِ هِيَ كُلُّهَا ٱلَّتِي قَالُوهَا عَلَيْكِ مَثَلٌ* قَائِلِينَ* كَمِثْلِ ٱلْامِّ وَٱلْابْنَةِ* 45 ابْنَةُ امِّكِ انْتِ* ٱلَّتِي اقْصَتْ رَجُلَهَا وَاوْلَادَهَا* وَاخَوَاتُ اخَوَاتِكِ اقْصَوْا رِجَالَهُنَّ وَاوْلَادَهُنَّ* امُّكُمْ حِثَّانِيَّةٌ* وَابُوكُمْ امُورِيٌّ* 46 اخْتُكُمُ ٱلْكَبِيرَةُ سَامِرَةُ هِيَ وَبَنَاتُهَا* ٱلسَّاكِنَةُ عَنْ يَسَارِكِ* وَاخْتُكِ ٱلصَّغِيرَةُ ٱلسَّاكِنَةُ عَنْ يَمِينِكِ* سَادُومُ وَبَنَاتُهَا* 47 الَيْسَ هٰكَذَا فِي طُرُقَاتِهِمْ سِرْتِ* وَالَيْسَ مِثْلَ آثَامِهِمْ صَنَعْتِ* عَنْ قَلِيلٍ تَفَوَّقْتِهِنَّ فِي كُلِّ طُرُقَاتِكِ*

34 Itaque fuit in te perverſitas major quàm cæterarum mulierum, in fornicatione tua, ut præterquam tecum non fornicarentur: quandoquidem dabas eis mercedem, tibi verò merces non dabatur. Fuit inquam, in te perverſitas. 35 Propterea O ſcortum, audi ſermonem Domini. 36 Sic dicit Adonai Dominus; Quia æs tuū prodegiſti, patet ignominia tua in ſcortatione tua amatoribus tuis, & in omnibus cogitationibus iniquitatum tuarum, & in ſanguinibus filiorum tuorum quos obtuliſti eis: 37 Propterea ecce ego congregabo adverſùm te omnes amaſios tuos quibuſcum te miſcuiſti, & omnes eos quos dilexiſti, cum iis omnibus quos odiſti : congregabo inquam, eos adverſùm te ex circumjacentibus tibi locis, detegámque eis malignitates tuas, & videbunt omnem ignominiam tuam : 38 Et exigam à te pœnas fornicariæ,et effundentis ſanguinem;& jugulabo te cæde furoris & zelotypiæ: 39 Tradámque te in manus eorum, & demolientur cauponā tuam,deſtruent fundamentum tuum, detrahent à te veſtem tuam, auferent vaſa gloriationis tuæ, & relinquent te nudam & ignominioſam.

Textus octavus.

40 Tum collocabunt adverſùm te turbas,quæ te lapidibus obruent,gladiis ſuis jugulabūt te, 41 Domos tuas igne comburent, exigéntque à te pœnas coram multis mulieribus : atque ita avocabo te à fornicatione tua, nec dabis ampliùs mercedem. 42 Denique dimittam furorem meum contra te,& ceſſabit à te zelotypia tua:me retraham,nec tui curâ tangar ampliùs. 43 Quandoquidem tu non es recordata diei adoleſcentiæ tuæ, neque mœrore affeciſti in his omnibus : en ego viciſſim rependi vias tuas in caput tuum,dicit Adonai Dominꝰ, atque ita impietatē commiſiſti in omnibus flagitiis tuis. 44 Hæc ſunt omnia illa quæ proverbio de te tulerunt, dicentes ; Qualis eſt mater,talis filia. 45 Filia tu es matris tuæ, quæ repulit maritum ſuum & liberos ſuos:ſorores etiam ſororum tuarum repulerunt maritos ac liberos ſuos. Mater veſtra Hethæa, & pater veſter Amoræus eſt. 46 Soror veſtra natu major,Samaria eſt & filiæ ipſius,quæ habitat à ſiniſtra tua:ſoror autem tua natu minor, quæ habitat à dextera tua,Sodoma eſt & filiæ ipſius. 47 Annon hoc pacto in viis earum ambulâſti? & nonne juxta ſcelera earum feciſti ? parum abeſt quin ſuperaveris eas in omnibus viis tuis.

יחזקאל : יו

tua ſoror Sedom fecit Si : Deus Dominus dixit , ego Vivens
48 חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־עָשְׂתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ
fuit iſta Ecce .tuæ filiæ & , tu feciſti ſicut , ejus filiæ & ,ipſa
49 הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אַתְּ וּבְנוֹתָיִךְ׃ הִנֵּה־זֶה הָיָה
abundantia & ,panis ſaturitas ,ſuperbia : tuæ ſororis Sedom iniquitas
עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ גָּאוֹן שִׂבְעַת־לֶחֶם וְשַׁלְוַת
non mendici & , egeni manum & ;ejus filiabus & , ei fuit : otii
הַשְׁקֵט הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד־עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא
: meas facies ad abominationem fecerunt & , ſunt elevatæ Et .firmavit
50 הֶחֱזִיקָה׃ וַתִּגְבְּהֶינָה וַתַּעֲשֶׂינָה תוֹעֵבָה לְפָנָי
dimidiū ſecundùm Someron Et .vidi ſicut eas feci removere &
51 וָאָסִיר אֶתְהֶן כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי׃ וְשֹׁמְרוֹן כַּחֲצִי
tuas abominationes multiplicâſti & : peccavit non tuorum peccatorum
חַטֹּאתַיִךְ לֹא חָטָאָה וַתַּרְבִּי אֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ
tuis abominationibus omnibus in tuas ſorores juſtificâſti & ; illis præ
מֵהֵנָּה וַתְּצַדְּקִי אֶת־אֲחוֹתַיִךְ בְּכָל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ
judiciū pronuntiâſti quæ tuum pudorem porta tu Etiam .feciſti quas
52 אֲשֶׁר עָשִׂיתִי׃ גַּם־אַתְּ שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר פִּלַּלְתְּ
, eis præ feciſti abominationes quibus , tuis peccatis in tuæ ſorori
לַאֲחוֹתֵךְ בְּחַטֹּאתַיִךְ אֲשֶׁר־הִתְעַבְתְּ מֵהֵן
,tuam ignominiam porta &,erubeſce tu etiam Et .te præ erunt juſtificatæ
תִּצְדַּקְנָה מִמֵּךְ וְגַם־אַתְּ בּוֹשִׁי וּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ
captivitatem ,earum captivitatem convertā Et .tuas ſorores te juſtificādo in
53 בְּצַדֶּקְתֵּךְ אַחְיוֹתֵךְ׃ וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבִיתְהֶן אֶת־שְׁבִית
: ejus filiarum & , Someron captivitatem & , ejus filiarum & , Sedom
סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־שְׁבִית שֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ
portes Ut .earum medio in tuarum captivitatum captivitatem &
54 וּשְׁבִית שְׁבִיתַיִךְ בְּתוֹכָהְנָה׃ לְמַעַן תִּשְׂאִי
te conſolando in :feciſti quæ omnibus de erubeſcas & , tuam ignominiam
כְלִמָּתֵךְ וְנִכְלַמְתְּ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית בְּנַחֲמֵךְ
.ſuam antiquitatē ad revertentur ejus filiæ & ,Sedom ,tuæ ſorores Et .eas
55 אֹתָן׃ וַאֲחוֹתַיִךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְןָ לְקַדְמָתָן
tuæ filiæ & tu &:ſuam antiquitatē ad revertentur ejus filiæ &,Someron Et
וְשֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְןָ לְקַדְמָתָן וְאַתְּ וּבְנוֹתַיִךְ
tua ſoror Sedom fuit non Et.veſtram antiquitatem ad revertimini
56 תְּשֻׁבֶינָה לְקַדְמַתְכֶן׃ וְלוֹא הָיְתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ
revelaretur Antequam.tuarum ſuperbiarum die in tuo ore in auditu in
57 לִשְׁמוּעָה בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנָיִךְ׃ בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה
ejus circumcirca omnium & ,Aram filiarum opprobrii tempore ſicut,tua malitia
רָעָתֵךְ כְּמוֹ עֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת־אֲרָם וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ
& tuum Scelus ,undique te ſpernentium ,Peliſtim filiarum
58 בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַשָּׁאטוֹת אוֹתָךְ מִסָּבִיב׃ אֶת־זִמָּתֵךְ וְאֶת־
dixit ſic Quia .Dominus dixit ,exportaſti tu tuas abominationes
59 תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ נְשָׂאתִים נְאֻם יְהוָה׃ כִּי כֹה אָמַר
contempſiſti quæ ſicut tecum faciam Et : Deus Dominus
אֲדֹנָי יֱהוִה וְעָשִׂית אוֹתָךְ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אֲשֶׁר־בָּזִית
mei pacti ego recordabor Et .pactum infringendum ad,juramentum
60 אָלָה לְהָפֵר בְּרִית׃ וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי
tibi pactum tibi confirmabo & : tuarum pueritiæ diebus in tecum
אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִמוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם׃
tuas ſorores te ſuſcipiendo in ,erubeſces & tuarum viarum recordaberis Et
61 וְזָכַרְתְּ אֶת־דְּרָכַיִךְ וְנִכְלַמְתְּ בְּקַחְתֵּךְ אֶת־אֲחוֹתַיִךְ
tibi eas dabo Et .te præ minores cum te præ magnas
הַגְּדֹלוֹת מִמֵּךְ אֶל־הַקְּטַנּוֹת מִמֵּךְ וְנָתַתִּי אֶתְהֶן לָךְ לְבָנוֹת
tecum pactum ego confirmabo Et .tuo pacto ex non & filias
62 וְלֹא מִבְּרִיתֵךְ׃ וַהֲקִימוֹתִי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ
& ,afficiaris pudore & recorderis Ut .Dominus ego quòd ſcies &
63 וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ לְמַעַן תִּזְכְּרִי וָבֹשְׁתְּ
tibi ſit non & oris apertio ultra tibi
וְלֹא יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְּלִמָּתֵךְ בְּכַפְּרִי־
.Deus Dominus dixit ,feciſti quæ omnibus pro tibi
לָךְ לְכָל־אֲשֶׁר עָשִׂית נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

Verſio VULG. LAT.

48 Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia non fecit Sodoma ſoror tua ipſa, & filiæ ejus, ſicut feciſti tu, 49 & filiæ tuæ. Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia, ſaturitas panis & abundantia, & otium ipſius, & filiarum ejus : & manum egeno & 50 pauperi non porrigebant. Et elevatæ ſunt, & fecerunt abominationes coram me : & abſtuli eas 51 ſicut vidiſti. Et Samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit : ſed viciſti eas ſceleribus tuis, & juſtificâſti ſorores tuas in omnibus abominationi- 52 bus tuis, quas operata es. Ergò & tu porta confuſionem tuam, quæ viciſti ſorores tuas peccatis tuis, ſceleratiùs agens ab eis: juſtificatæ ſunt enim à te : ergò & tu confundere, & porta ignominiam tuam, quæ juſtificâſti ſo- 53 rores tuas. Et convertam reſtituens eas converſione Sodomorum cum filiabus ſuis, & converſione Samariæ, & filiarum ejus : & convertam reverſionem tuam 54 in medio earum, Ut portes ignominiam tuam, & confundaris in omnibus, quæ feciſti conſolans 55 eas. Et ſoror tua Sodoma, & filiæ ejus revertentur ad antiquitatem ſuam : & Samaria, & filiæ ejus revertentur ad antiquitatem ſuam : & tu, & filiæ tuæ, revertemini ad antiquitatem veſtram. 56 Non fuit autem Sodoma ſoror tua audita in ore tuo, in die ſu- 57 perbiæ tuæ, Antequàm revelaretur malitia tua : ſicut hoc tempore in opprobrium filiarum Syriæ, & cunctarum in circuitu tuo filiarum Palæſtinarum, quæ am- 58 biunt te per gyrum. Scelus tuum, & ignominiam tuam tu portâſti, 59 ait Dominus Deus. Quia hæc dicit Dominus Deus ; Et faciam tibi, ſicut deſpexiſti juramentum, ut irritum faceres pactum : 60 Et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adoleſcentiæ tuæ : & ſuſcitabo tibi pactum ſempi- 61 ternum. Et recordaberis viarum tuarum, & confundêris : cùm receperis ſorores tuas te majores cum minoribus tuis : & dabo eas tibi in filias, ſed non 62 ex pacto tuo. Et ſuſcitabo ego pactum meum tecum : & ſcies 63 quia ego Dominus; Ut recorderis, & confundaris, & non ſit tibi ultrà aperire os præ confuſione tua, cùm placatus tibi fuero in omnibus quæ feciſti, ait Dominus Deus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

48 Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, εἰ πεποίηκε Σόδομα (κ) αὕτη καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, ὃν τρόπον (λ) ἐποίησας σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου.
49 Πλὴν τοῦτο τὸ ἀνόμημα Σοδόμων τῆς ἀδελφῆς σου, ὑπερηφανία, ἐν πλησμονῇ ἄρτων καὶ ἐν εὐθηνίᾳ (μ) ἐσπατάλων αὕτη καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς· τοῦτο ὑπῆρχεν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ (ʹ) ἀντελαμβάνοντο.
50 Καὶ ἐμεγαλαύχουν, καὶ ἐποίησαν (ν) ἀνομήματα ἐνώπιον ἐμοῦ· καὶ ἐξῆρα (ξ) αὐτὰς καθὼς ἴδον.
51 Καὶ Σαμάρεια κατὰ τὰς ἡμίσεις τῶν ἁμαρτιῶν σου οὐχ ἥμαρτε· καὶ ἐπλήθυνας τὰς (″) ἀνομίας σου ὑπὲρ αὐτάς, καὶ ἐδικαίωσας τὰς ἀδελφάς σου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου αἷς ἐποίησας.
52 Καὶ σὺ κόμισαι βάσανόν σου, ἐν ᾗ (ο) ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου αἷς ἠνόμησας ὑπὲρ αὐτάς, καὶ ἐδικαίωσας αὐτὰς ὑπὲρ σεαυτήν· καὶ σὺ αἰσχύνθητι, καὶ λάβε τὴν ἀτιμίαν σου ἐν τῷ δικαιῶσαί σε τὰς ἀδελφάς σου.
53 Καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀποστροφὰς αὐτῶν, τὴν ἀποστροφὴν Σοδόμων καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς· καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστροφὴν Σαμαρείας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς· καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστροφήν σου ἐν μέσῳ αὐτῶν·
54 Ὅπως κομίσῃ τὴν βάσανόν σου, καὶ ἀτιμωθήσῃ ἐκ πάντων ὧν ἐποίησας ἐν τῷ (π) παροργίσαι με.
55 Καὶ ἡ ἀδελφή σου Σόδομα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀποκατασταθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς· (ρ) καὶ σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου ἀποκατασταθήσεσθε καθὼς ἀπ' ἀρχῆς ἦτε.
56 Καὶ εἰ μὴ ἦν Σόδομα ἡ ἀδελφή σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ στόματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις
57 ὑπερηφανίας σου, Πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὃν τρόπον νῦν ὄνειδος εἶ θυγατέρων Συρίας, καὶ πάντων τῶν κύκλῳ αὐτῆς θυγατέρων ἀλλοφύλων τῶν
58 περιεχουσῶν σε κύκλῳ. (σ) Τὰς ἀσεβείας σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κεκόμισαι αὐτάς, λέγει κύριος.
59 Τάδε λέγει (τ) κύριος, Καὶ ποιήσω ἐν σοὶ καθὼς ἐποίησας, ὡς (·) ἠτίμωσας ταῦτα τοῦ παραβῆναι
60 τὴν διαθήκην μου. Καὶ μνησθήσομαι ἐγὼ τῆς διαθήκης μου τῆς μετὰ σοῦ ἐν ἡμέραις νηπιότητός σου, καὶ ἀναστήσω σοι διαθήκην αἰώνιον.
61 Καὶ μνησθήσῃ τὴν ὁδόν σου, καὶ (υ) ἐξατιμωθήσῃ ἐν τῷ ἀναλαβεῖν σε τὰς ἀδελφάς σου τὰς πρεσβυτέρας σου σὺν ταῖς νεωτέραις σου, καὶ δώσω αὐτάς σοι εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ ἐκ
62 διαθήκης (φ) σου. Καὶ ἀναστήσω ἐγὼ τὴν διαθήκην μου μετὰ σοῦ, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐ-
63 γὼ κύριος· Ὅπως μνησθῇς καὶ αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ ᾖ σοι ἔτι ἀνοῖξαι τὸ στόμα (χ) σου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀτιμίας σου, (ψ) ἐν τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοὶ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησας, λέγει κύριος.

Vivo ego, dicit Dominus; Si fecit (q)Sodoma, hæc, & filiæ ejus; ſicut feciſti tu, et filiæ tuæ. Veruntamen hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia in ſaturitate panũ, & in abundantia. Deliciis diffluebant ipſa, & filiæ ejus : hæc habebat ipſa, & filiæ ejus: & manũ pauperis & egeni non aſſumebant, Et gloriabantur magnificè, & fecerunt iniquitates in conſpectu meo: Et abſtuli eas, ſicut (r) vidi. Et Samaria ſecundũ dimidia peccatorũ tuorũ non peccavit: et multiplicâſti iniquitates tuas ſuper eas: & juſtificâſti ſorores tuas in omnib' iniquitatibus tuis, quas operata es. Et tu ſuſtine tormentũ tuũ in eo, quòd corruperis ſorores tuas in peccatis tuis, quibus iniquè egiſti ſuper eas, & juſtificâſti illas ſuper te. Et tu confundere, & ſuſcipe ignominiã tuã, eò quòd juſtificaveris ſorores tuas. Et (ſ) convertam converſiones earũ, converſionẽ Sodomæ, & filiarum ejus. Et convertam converſionem Samariæ, & filiarum ejus: & convertam converſionẽ tuam in medio earum: ut portes tormentum tuũ, & habeas ignominiã ex omnib' quæ feciſti, ut me ad iracundiam provocares. Et ſoror tua Sodoma, et filiæ ejus reſtituentur, ſicut fuerunt à (t) principio. Et tu, & filiæ tuæ reſtituemini, ſicut fuiſtis à principio. Et (u) niſi fuiſſet Sodoma ſoror tua in auditum in ore tuo, in diebus ſuperbiæ tuæ, Antequàm revelarentur malitiæ tuæ; ſicut nunc opprobrium es filiarum Syriæ, & omnium quæ in circuitu ejus, filiarum alienigenarum, quæ circundant te per gyrum. Impietates tuas, et iniquitates tuas tu (x) portâſti eas, dicit Dominus. Hæc dicit Dominus; Et faciam in te, ſicut feciſti, ſicut deſpexiſti hæc, ut præterires teſtamentum meum. Et recordabor ego teſtamenti mei, quod feci tecum in diebus adoleſcentiæ tuæ : & ſuſcitabo tibi teſtamentum ſempiternum. Et recordaberis viæ tuæ, & deſpicieris, cùm (y) receperis ſorores tuas te majores cum junioribus tuis : & dabo eas tibi in ædificationem, et non ex teſtamento tuo. Et ſuſcitabo ego teſtamentum meum tecum: & cognoſces, quia ego Dominus : ut recorderis, & confundaris, et non ſit tibi ultrà aperire os tuum à facie ignominiæ tuæ; cùm propitius fuero tibi juxta omnia quæ feciſti, dicit Dominus. 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63

MS.A. (κ) ἡ ἀδελφή σου, αὕτη (λ) πεποίηκας (μ) οἶνον ἐσπατάλων (ʹ) ἀντελάβοντο. (ν) ἄνομα (ξ) αὐτάς. Καθὼς καὶ Σαμάρεια (″) ἁμαρτίας (ο) διέφθειρας (π) τὸ παροργίσαι με. (ρ) καὶ Σαμάρεια καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀποκατασταθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς· καὶ σὺ (σ) Ἐν ταῖς ἀσεβείαις σου καὶ ταῖς ἀνομίαις σου σὺ κεκόμισαι αὐτάς, (τ) ἀδωναῒ κύριος, Καὶ ποιήσω σοι (·) ἠτίμασας (υ) ἀτιμασθήσῃ (φ) μου. Καὶ ἀναστήσω τὴν (χ) ἀπὸ προσώπου ἀτιμίας (ψ) καὶ ἐν τῷ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

48 קַיָּם אֲנָא אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִם עֲבַדַת סְדוֹם אַחְתִּיךְ הִיא וְכַפְרָנָהָא כְּמָא דַעֲבַדְתְּ אַתְּ
49 וְכַפְרָנַיִךְ׃ הָא דֵין הֲוָה חוֹב סְדוֹם אַחְתִּיךְ גֵּיוְתָנוּת סְבַע לַחְמָא וְשַׁלְוָא וְשַׁיְנָא הֲוָה
50 לַהּ וּלְכַפְרָנָהָא וִיד מִסְכֵּן וְחָשׁוֹךְ לָא אַתְקִיפַת׃ וְאִתְרַבְרְבָא וַעֲבַדָא תוֹעֵבָא קֳדָמַי׃
51 וְאַגְלֵיתִי יַתְהוֹן כְּמָא דִּגְלֵי קֳדָמַי׃ וְשֹׁמְרוֹן כְּפַלְגוּת חוֹבַיִךְ לָא חָבַת וְאַסְגֵּית יַת תּוֹעֲבָתִיךְ
מִנְהֶן וְזַכֵּית יַת אַחְוָתִיךְ בְּכָל תּוֹעֲבָתִיךְ דַּעֲבַדְתְּ׃ אַף אַתְּ קַבִּילִי כְלִמְתִיךְ דִּבְעֵית
52 לְאַחְוָתִיךְ בְּחוֹבַיִךְ דְּאַרְחֵיקְתְּ מִנְּהֶן זָכְיָן מִנִּיךְ וְאַף אַתְּ אִתְכְּנַעִי וְקַבִּילִי כְלִמְתִיךְ
53 בְּזַכָּאוּתִיךְ אַחְוָתִיךְ׃ וַאֲתִיב יַת עַמְּהוֹן לְוָתְהוֹן עַם סְדוֹם וְכַפְרָנַהָא
54 וְאַתְיֵב גָּלְוַת עַמִּיךְ בֵּינֵיהוֹן׃ בְּדִיל דִּתְקַבְּלִי כְלִמְתִיךְ וְתִתְכַּנְעִין מִכֹּל דַּעֲבַדְתְּ
55 בְּנַחֲמוּתִיךְ יָתְהֶן׃ וְאַחְתִּיךְ סְדוֹם וְכַפְרָנַהָא יְתוּבוּן לְקַדְמֵיתְהוֹן וְשֹׁמְרוֹן וְכַפְרָנַהָא יְתוּבוּן
56 לְקַדְמֵיתְהוֹן וְאַתְּ וְכַפְרָנַיִךְ תְּתוּבוּן לְקַדְמֵיתְכוֹן׃ וְלָא הֲוַת סְדוֹם אַחְתִּיךְ לְאוּלְפָן בְּפוּמִיךְ בְּיוֹם
57 גֵּיוְתָנוּתִיךְ׃ עַד לָא אִתְגְּלֵי בִישְׁתִּיךְ כְּעִדָּן דְּחַסִּידוּ יָתִיךְ כַּפְרָנֵי אֲרָם וְכָל סַחֲרָנַהָא כַּפְרָנֵי
58 פְלִשְׁתָּאֵי דְּבָזוּ יָתִיךְ מִסְּחוֹר סְחוֹר׃ חוֹבֵי עֵיטַת חֲטָאַיִךְ וּפֻלְחַן תּוֹעֲבָתִיךְ אַתְּ קַבֵּילְתִּנּוּן אֲמַר יְיָ׃
59 אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וְאֶתְפְּרַע מִנִּיךְ כְּמָא דַעֲבַדְתְּ דְּבַסֵּית מוֹמָתָא לְאַשְׁנָאָה קְיָם׃
60 וְדָכִירְנָא אֲנָא יָת קְיָמִי דְעִמִּיךְ בְּיוֹמֵי קֳדָם וַאֲקֵים לִיךְ קְיָם עָלַם׃ וְתִדְכְּרִין
61 יָת אוֹרְחָתִיךְ וְתִתְכַּנְעִין כַּד תְּכַנְשִׁין מְדִינָתָא דְּרַבְרְבָן מִנִּיךְ עִם דִּזְעֵירָן מִנִּיךְ וְאֶתֵּין יָתְהוֹן
62 לִיךְ לְאִשְׁתַּעְבָּדָא וְלָא מִדַּעֲבַדְתְּ יָת אוֹרָיְתָא׃ וַאֲקֵים אֲנָא יָת קְיָמִי עִמִּיךְ וְתִדְּעִין
63 אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ בְּדִיל דְּתִדְכְּרִין וְתִבְהֲתִין וְלָא יְהֵי לִיךְ עוֹד לְאִתְרַבְרָבָא בְּמַלֵּי פוּמִיךְ מִן קֳדָם
כְּלִמְתִיךְ כַּד אֶשְׁבּוֹק לִיךְ לְכָל דַּעֲבַדְתְּ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

48 Vivo ego, dicit Dñs; ſi fecit Sodoma ſoror tua ipſa & villæ ej', ſicut feciſti tu & villæ tuæ. 49 Ecce hoc fuit peccatũ Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbi & ſaturi pane, & abundantia & quies fuit ei & villis ejus, & manũ pauperis & inopis non confortavit. 50 Et ſeſe extulit, & fecit abominationes coram me. 51 Et transmigrare feci eos ſicut manifeſtũ eſt corã me. Et Samaria juxta dimidiũ peccatorũ tuorũ non peccavit, & multiplicâſti abominationes tuas magis quàm illæ, & juſtificâſti ſorores tuas in omnib' abominationib' tuis quas feciſti. 52 Tu quoq; ſuſcipe confuſionẽ tuã quæ deprecata es ſorores tuas, in peccatis tuis, quib' te abominabiliorẽ illis præbuiſti; & juſtiores te ſunt. Tu quoq; confundere, & ſuſcipe ignominiã tuã cùm juſtificaveris ſorores tuas. 53 Et convertam populũ earũ ad illas, populũ Sodomæ & villarũ ejus, populũ Samariæ & villarũ ej', & reducam captivitatẽ populi tui in medio earũ. 54 Ut ſuſcipias ignominiã tuã & erubeſcas ab omnib' [*abominationib'*] quas feciſti, cùm conſolaberis eas. 55 Et ſoror tua Sodoma & villæ ej' revertentur ad principiũ ſuũ, & Samaria ac villæ ej' revertentur ad principium ſuũ, & tu & villæ tuæ revertemini ad principiũ veſtrũ. 56 Et non fuit Sodoma ſoror tua in doctrinã in ore tuo in die ſuperbiæ tuæ. 57 Antequam revelaretur malũ tuũ, *ſicut* tẽpore quo exprobaverũt villæ Syriæ & cunctæ quæ in circuitu ej' ſunt, villæ Philiſtinorũ qui diripuerunt te undiquaq;. 58 Scelera conſilii peccatorũ tuorum & cultũ abominationum tuarũ tu ſuſcipies ea, dicit Dñs. 59 Hæc enim dicit Dñs De' : Vindictã ſumã ex te ſicut feciſti; nam ſpreviſti juramentũ ut mutares pactũ. 60 Et recordabor ego fœderis mei tecum in dieb' antiquis, & ſtatuam tibi pactũ ſempiternũ. 61 Et recordaberis viarũ tuarũ, & erubeſces cùm contuleris provincias majores te cum minorib' te. Et tradidi eas tibi in obſequiũ, cùm tamẽ tu non feceris legẽ. 62 Et ſuſcitabo ego pactũ meũ tecum, & ſcies quia ego Dñs. 63 Ut recorderis & confundaris, & non ſit tibi amplius quod tu te efferas in verbis oris tui propter ignominiã tuã, cùm dimiſero tibi omnia quæ feciſti, ait Dñs Deus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

48 * ܚܝ ܐܢܐ . ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ . ܐܠܐ ܥܒܕܬ ܣܕܘܡ ܚܬܟܝ ܗܝ ܘܒܢܬܗ ܐܝܟ ܕܥܒܕܬܝ
49 ܐܢܬܝ ܘܒܢܬܟܝ . * ܗܢܐ ܗܘܐ ܥܘܠܗ ܕܣܕܘܡ ܚܬܟܝ ܪܡܬܐ . ܣܒܥܐ ܗܘܬ ܠܚܡܐ ܘܫܠܝܐ
ܝܬܒܐ ܗܘܬ ܗܝ ܘܒܢܬܗ . ܘܐܝܕܐ ܕܡܣܟܢܐ ܘܕܒܨܝܪܐ ܠܐ ܐܚܕܘ . * ܐܠܐ ܐܬܪܘܪܒ ܘܥܒܕ
50 ܒܝܫܬܐ ܩܕܡܝ . ܘܟܕ ܚܙܝܬ ܒܗܝܢ ܐܗܦܟܬ ܐܢܝܢ . * ܘܫܡܪܝܢ ܐܦܠܐ ܦܠܓܗ
51 ܕܚܛܗܝܟܝ ܠܐ ܚܛܬ . ܐܣܓܝܬܝ ܛܢܦܘܬܟܝ ܝܬܝܪ ܡܢܗܝܢ . ܘܙܟܝܬܝ ܠܚܬܟܝ ܒܚܛܗܝܟܝ .
ܝܬܝܪ ܡܢܗܝܢ ܐܬܛܢܦܬܝ . ܘܗܢܝܢ ܙܕܝܩܢ ܡܢܟܝ . * ܐܦ ܐܢܬܝ ܒܗܬܝ ܘܩܒܠܝ
52 ܨܥܪܟܝ ܕܙܕܝܩܢ ܚܬܟܝ ܡܢܟܝ . * ܘܐܗܦܘܟ ܫܒܝܬܗܝܢ ܫܒܝܬܐ
53 ܕܣܕܘܡ ܘܕܒܢܬܗ . ܘܫܒܝܬܐ ܕܫܡܪܝܢ ܘܕܒܢܬܗ . ܘܐܗܦܘܟ ܫܒܝܬܟܝ
54 ܒܡܨܥܬܗܝܢ . * ܕܬܩܒܠܝ ܨܥܪܟܝ ܘܬܒܗܬܝ ܡܢ ܟܠ ܕܥܒܕܬܝ ܠܡܪܓܙܘܬܝ .
55 * ܘܚܬܟܝ ܣܕܘܡ ܘܒܢܬܗ ܢܬܦܢܝܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ . ܘܫܡܪܝܢ ܘܒܢܬܗ ܢܬܦܢܝܢ
56 ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ . ܘܐܢܬܝ ܘܒܢܬܟܝ ܬܬܦܢܝܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ . * ܘܠܐ ܗܘܬ ܚܬܟܝ ܣܕܘܡ
57 ܠܫܡܥܐ ܒܦܘܡܟܝ ܒܝܘܡܐ ܕܪܡܘܬܟܝ . * ܥܕܠܐ ܬܬܓܠܐ ܒܝܫܘܬܟܝ
ܐܝܟ ܚܣܕܐ ܕܒܢܬ ܐܕܘܡ . ܘܕܟܠܗܝܢ ܒܢܬ ܦܠܣܛܝܢܝܐ ܕܚܕܪܢ ܠܗ .
58 * ܥܘܠܟܝ ܘܛܢܦܘܬܟܝ ܐܢܬܝ ܩܒܠܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ . * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ .
59 ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܟܝ ܐܝܟ ܕܥܒܕܬܝ . ܕܫܛܬܝ ܡܘܡܬܐ ܘܥܒܪܬܝ
60 ܥܠ ܩܝܡܝ . * ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܩܝܡܝ ܕܥܡܟܝ ܒܝܘܡܬܐ ܕܛܠܝܘܬܟܝ
61 ܘܡܩܝܡ ܐܢܐ ܠܟܝ ܩܝܡܐ ܕܠܥܠܡ . * ܘܬܬܕܟܪܝܢ ܐܘܪܚܬܟܝ ܘܬܒܗܬܝܢ ܕܩܒܠܬ
ܚܬܟܝ ܪܒܬܐ ܥܡ ܙܥܘܪܬܐ . ܘܝܗܒܬ ܐܢܝܢ ܠܟܝ ܠܒܢܬܐ . ܘܠܐ
62 ܡܢ ܩܝܡܟܝ . * ܘܐܩܝܡ ܐܢܐ ܩܝܡܝ ܥܡܟܝ . ܘܬܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ . * ܕܬܬܕܟܪܝܢ
63 ܘܬܒܗܬܝܢ . ܘܠܐ ܬܦܬܚܝܢ ܦܘܡܟܝ ܡܢ ܒܗܬܬܟܝ . ܟܕ ܐܫܒܘܩ ܠܟܝ ܟܠ ܡܕܡ
ܕܥܒܕܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ .

48 Per vitam meam, dicit Dominus dominorum, nequaquam fecit Sodoma ſoror tua cum filiabus ſuis, quemadmodum feciſti tu cum filiabus tuis. 49 Hoc erat crimen Sodomæ ſororis tuæ arrogantis : ſaturabatur pane, & otiosè deſidebat ipſa & filiæ ejus : manum egenorum & pauperum non tenuerunt; 50 Sed ſuperbientes deſignaverunt malum coram me : quæ cùm vidiſſem in eis, ſubverti eas. 51 Samaria ad dimidium peccatorũ tuorum non peccavit : plures quàm ipſæ abominationes commiſiſti, & ſuperâſti ſorores tuas peccatis tuis : pluſquam ipſæ tu te contaminâſti, adeoque ipſæ juſtiores te ſunt. 52 Tu ſaltem erubeſce, & fer ignominiam tuam, quòd ſorores tuæ juſtiores te fuerint. 53 Et ego reducam captivitatem earum, *nempe* captivitatem Sodomæ & filiarum ejus, & captivitatem Samariæ atque filiarum ejus, & captivitatem tuam abducam inter eas : 54 Ut feras ignominiam, & erubeſcas pro rebus omnibus quas feciſti ut me ad iracundiam provocares. 55 Soror tua Sodoma & filiæ ejus reſtaurabuntur ut olim, & Samaria atque filiæ ejus reſtaurabuntur ut antea ; tu verò ac filiæ tuæ eris ut antea. 56 Neque enim fuit ſoror tua Sodoma famoſa in ore tuo die arrogantiæ tuæ, 57 Antequam detegeretur malum tuum; qualis erat infamia filiarum Edom, & omnium filiarum Paleſtinorum, quæ circunſtabant illam : 58 Ideò peccata tua & abominationes tuas tu reportabis, dicit Dominus dominorum. 59 Propterea, ſic ait Dominus dominorum, Facturus ſum tibi prout feciſti ; eò quòd ſpreveris juramentum meum, & violaveris fœdus meum. 60 Ego tamen recordabor fœderis mei tecum *initi* diebus adoleſcentiæ tuæ, & præſtabo tibi fœdus perpetuum : 61 Ut recordata viarum tuarum, pudefias quòd acceperim ſorores tuas tam *natu* majoré quàm minorem, dederímque eas tibi filias, non ex 62 fœdere tuo. Et confirmabo ego fœdus meum tecum, & agnoſces me eſſe Dominum : 63 Ut recorderis & erubeſcas, nec aperias ampliùs os tuum præ pudore tuo ; quum dimiſero tibi quicquid feciſti, ait Dominus dominorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 * حي انا يقول ادوناي الرب * ان كانت هذه اختك سدوم صنعت وبناتها * كما صنعت انت
49 وبناتك * لكن هذا اثم سدوم اختك الكبرياء * بشبع الخبز وخصب الخمر لهت هي وبناتها *
50 هذا كان لها ولبناتها * ولم يعضدن يد فقير ومسكين * وتعظمن وصنعن اثاما امامي * ونزعتهن
51 كما رايت * وسامرة لم تخط بنصف خطاياك * واكثرت اثامك اكثر منها * وبررت اخواتك
بجميع اثامك التي صنعتيها * وانت تحملين عقابك الذي به افسدت اخواتك بخطاياك * التي
52 اثمت بها اكثر منهن * وبررتهن اكثر منك * وانت افتضحي وخذي هوانك عندما
53 بررت اخواتك * واصرف انصرافهن كانصراف سدوم وبناتها * واصرف انصراف سامرة وبناتها *
54 واصرف انصرافك في وسطهن * لكي تاخذي عقابك * وتهانين من جميع ما صنعتيه
55 لتغضيبي * واختك سدوم وبناتها يعودون كما كانوا منذ البدء * وسامرة وبناتها يعودون كما
56 كانوا منذ البدء * وانت وبناتك تعدن كما بداءتكن * وكما كانت اختك سدوم للسماع بفمك في
57 ايام عظمتك * قبل ان تنكشف قبائحك * وكما انك الان عار لبنات سورية وجميع من حولها
58 من البنات الغرباء القبائل * الذين استحوذوا عليك من حولك * نفاقك واثامك انت تحملهم
59 يقول الرب * هكذا يقول ادوناي الرب * واصنع بك كما صنعت * كما زريت بهن لتتجاوزي
60 عهدي * واذكر انا عهدي الذي معك في ايام طفوليتك * واقيم لك عهدا ابديا *
61 * وتذكرين طريقك وتهانين * عندما تاخذين اخواتك العجائز مع شاباتك * واعطيهن لك
62 63 للامتحان * وليس من عهدك * واقيم انا عهدي معك * وتعلمين اني انا الرب * كي تذكري
وتفتضحي * ولا تقدري ان تفتحي فاك من وجه اهانتك * عندما تستعطفيني لك على كل
ما صنعتيه * يقول ادوناي الرب *

Ut vivo ego, dicit Adonai Dominus, hæc ſoror tua Sodoma & filiæ ipſius, non fecerunt quemadmodum feciſti tu & filiæ tuæ. 48 *Enimverò hæc erat iniquitas Sodomæ ſororis tuæ; ſuperbia : in abundantia panis & affluentia vini, delitiis indulgebat ipſa & filiæ ejus: hoc vitium habebat ipſa & filiæ ejus : præterea non ſuffulſerunt manũ inopis ac pauperis:* 49 *Ergò ſuperbientes fecerunt varias iniquitates coram me : proinde avulſi eas, ut vidiſti.* 50 *Samaria verò ne dimidiam quidem partem peccatorum tuorum perpetravit; ſed multiplicâſti iniquitates tuas pluſquam ipſa : adeoque juſtificâſti ſorores tuas per tot crimina quæ commiſiſti. Ideo pœnas lues, eò quòd ſorores tuas corruperis flagitiis tuis, quibus eas (cùm plura quàm ipſæ perpetraveris) juſtiores te reddidiſti.* 51 *Tu itaque erubeſce, & fer ignominiam tuam, quandoquidem juſtificâſti ſorores tuas.* 52 *Et amovebo averſionem earum, ut averſionẽ Sodomæ & filiarum ejus : & amovebo averſionem Samariæ & filiarum ejus: & amovebo averſionem tuam in medio earũ:* 53 *ut pœnam tuam luas, & deprimaris pro omnibus quæ feciſti ad irritandum me.* 54 *Soror tua Sodoma & filiæ ejus redibunt ut erant à principio : & Samaria ac filiæ ejus redibunt ut erant ab initio: & tu filiæq; tuæ redibitis uti cœperatis:* 55 *Et quemadmodum erat ſoror tua Sodoma in malam famam in ore tuo, in diebus ſuperbiæ tuæ,* 56 *Priuſquã detegerentur turpitudines tuæ : & quemadmodum tu jam es vituperium apud filias Syriæ, & omnes circumjacentes ei filias nationum exterarum quæ te undiq; circundant.* 57 *Impietatem tuam & iniquitates tuas tu portabis, ait Dominus.* 58 *Sic ait Adonai Dominus ; Faciámq; tibi quemadmodum feciſti, quemadmodum ſprevisti illas, ut præterires fœdus meum.* 59 *Verùm ego recordatus fœderis mei quod tecum inieram diebus pueritiæ tuæ, ſtatuam tibi fœdus perpetuum :* 60 *Et recordaberis viæ tuæ, atque humiliaberis, cùm receperis ſorores tuas anus cum puellis tuis: & dabo eas tibi ad experimentum, non autem ex fœdere tuo.* 61 *Ego inquam, ſtatuam fœdus meum tecum, & ſcies me eſſe Dominum :* 62 *ut recordata rubore ſuffundaris, nec poſſis aperire os tuum præ ignominia tua ; quum indulgentiam meam imploraveris tibi pro rebus omnibus quas feciſti, dicit Adonai Dominus.* 63

G

יחזקאל : יז

CAP. XVII. יז

, hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et

1 2 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם

ad parabolam loquere parabolicè & ,ænigma loquere Ænigmaticè

חוּד חִידָה וּמְשֹׁל מָשָׁל אֶל־

Aquila : Deus Dominus dixit Sic : dices Et .Israel domum

3 בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הַנֶּשֶׁר

ei quibus ,pluma plena ,penna longa ,alis magna ,grandis

הַגָּדוֹל גְּדוֹל הַכְּנָפַיִם אֶרֶךְ הָאֵבֶר מָלֵא הַנּוֹצָה אֲשֶׁר־לוֹ

.cedri summitatem tulit & ,Lebanon ad venit ;variegatio

הָרִקְמָה בָּא אֶל־הַלְּבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת־צַמֶּרֶת הָאָרֶז׃

terram ad illud adduxit & : avulsit ejus ramorum tenerorum Caput

4 אֶת־רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו קָטָף וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אֶרֶץ

,terræ semine de tulit Et .illud posuit negotiatorum urbe in.Chenahan

5 כְּנַעַן בְּעִיר רֹכְלִים שָׂמוֹ׃ וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאָרֶץ

salicem ,multas aquas juxta Tulit .seminis agro in illud dedit &

וַיִּתְּנֵהוּ בִּשְׂדֵה־זָרַע קָח עַל־מַיִם רַבִּים צַפְצָפָה

, statura humilem ,luxuriantem vitem in fuit &,germinavit Et .illud posuit

6 שָׂמוֹ׃ וַיִּצְמַח וַיְהִי לְגֶפֶן סֹרַחַת שִׁפְלַת קוֹמָה

fuit Et .sint ea sub ejus radices & ,eam ad ejus ramos respiciendum ad

לִפְנוֹת דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו וְשָׁרָשָׁיו תַּחְתָּיו יִהְיוּ וַתְּהִי

una aquila fuit Et .ornamenta emisit & , palmites fecit & , vitem in

7 לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ בַּדִּים וַתְּשַׁלַּח פֹּארוֹת׃ וַיְהִי נֶשֶׁר־אֶחָד

inflectebat hæc vitis ecce Et .pluma multa & , alis magna ,grandis

גָּדוֹל גְּדוֹל כְּנָפַיִם וְרַב נוֹצָה וְהִנֵּה הַגֶּפֶן הַזֹּאת כָּפְנָה

eam irrigandum ad ,eam ad emittebat suos ramos & , eam ad suas radices

שָׁרָשֶׁיהָ עָלָיו וְדָלִיּוֹתָיו שִׁלְחָה־לוֹ לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ

ipsa multas aquas ad bono agro In .suæ plantationis lineis de

8 מֵעֲרֻגוֹת מַטָּעָהּ׃ אֶל־שָׂדֶה טּוֹב אֶל־מַיִם רַבִּים הִיא

.magnificā vitem in existendū ad,fructū ferendū ad &,frondem faciendū ad,plantata

שְׁתוּלָה לַעֲשׂוֹת עָנָף וְלָשֵׂאת פֶּרִי לִהְיוֹת לְגֶפֶן אַדָּרֶת׃

ejus radices Nonne ? prosperabitur : Deus Dominus dixit Sic : Dic

9 אֱמֹר כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה תִּצְלָח הֲלוֹא אֶת־שָׁרָשֶׁיהָ

frondes omnes ,arescet & ,excidet ejus fructum & ,evellet

יְנַתֵּק וְאֶת־פִּרְיָהּ ׀ יְקוֹסֵס וְיָבֵשׁ כָּל־טַרְפֵּי

,multo populo in &,grandi brachio in non & , arescet ejus germinis

צִמְחָהּ תִּיבָשׁ וְלֹא בִזְרוֹעַ גְּדוֹלָה וּבְעַם רָב

?prosperabitur nūquid plantata ecce Et?suis radicib⁹ à eam tollendum ad

10 לְמַשְׂאוֹת אוֹתָהּ מִשָּׁרָשֶׁיהָ׃ וְהִנֵּה שְׁתוּלָה הֲתִצְלָח

?siccando siccabitur ,orientalis ventus eam in tangere juxta Nonne

הֲלֹא כְגַעַת בָּהּ רוּחַ הַקָּדִים תִּיבַשׁ יָבֹשׁ

,me ad Domini verbum fuit Et .arescet sui germinis lineis In

11 עַל־עֲרֻגֹת צִמְחָהּ תִּיבָשׁ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי

cognovistis Nonne : rebellionis domum ad nunc Dic : dicendo

12 לֵאמֹר׃ אֱמָר־נָא לְבֵית הַמֶּרִי הֲלֹא יְדַעְתֶּם

cepit & , Jerusalaim Babel rex venit Ecce : Dic ?hæc quid

מָה־אֵלֶּה אֱמֹר הִנֵּה־בָא מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַםִ וַיִּקַּח אֶת־

.Babel in se ad eos adduxit & ;ejus principes & ,ej⁹ regem

מַלְכָּהּ וְאֶת־שָׂרֶיהָ וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו בָּבֶלָה׃

induxit & :fœdus eo cum excidit & ,regni semine de tulit Et

13 וַיִּקַּח מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית וַיָּבֵא

existendum Ad .cepit terræ arietes & ,jusjurandum in eum

14 אֹתוֹ בְּאָלָה וְאֶת־אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח׃ לִהְיוֹת

,ejus pactum custodiendum ad ,se elevare non pro ,humile regnum

מַמְלָכָה שְׁפָלָה לְבִלְתִּי הִתְנַשֵּׂא לִשְׁמֹר אֶת־בְּרִיתוֹ

,Ægyptum suos nuntios mittendo ,eū contra rebellavit Et .ei astandum ad

15 לְעָמְדָהּ׃ וַיִּמְרָד־בּוֹ לִשְׁלֹחַ מַלְאָכָיו מִצְרַיִם

? prosperabitur nunquid : multum populum & , equos sibi dandum ad

לָתֶת־לוֹ סוּסִים וְעַם־רָב הֲיִצְלָח

? effugiet & ,pactum irritavit & ?hæc faciens evadet nunquid

הֲיִמָּלֵט הָעֹשֵׂה אֵלֶּה וְהֵפֵר בְּרִית וְנִמְלָט׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XVII.

1 ET factum est verbum Domini 2 ad me, dicens; Fili hominis, propone ænigma, & narra parabolam ad domum Israel, 3 Et dices; Hæc dicit Dñs Deus; Aquila grandis magnarum alarū, longo membrorū ductu, plena plumis, & varietate, venit ad Libanum, 4 & tulit medullam cedri. Summitatem frondium ejus avulsit: & transportavit eam in terram Chanaan, in urbe negotiatorum 5 posuit illam. Et tulit de semine terræ, & posuit illud in terra pro semine, ut firmaret radicem super aquas multas: in superficie 6 posuit illud. Cúmque germinâsset, crevit in vineam latiorem humili staturâ, respicientibus ramis ejus ad eam: & radices ejus sub illa erant, facta est ergò vinea, & fructificavit in palmi-7 tes, & emisit propagines. Et facta est aquila altera grandis, magnis alis, multísque plumis: & ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam, palmites suos extendit ad illam, ut irrigaret eam de areolis germinis sui. 8 In terra bona sup aquas multas plantata est: ut faciat frondes, & portet fructum, ut sit in vi-9 neam grandem. Dic; Hæc dicit Dñs Deus; Ergóne prosperabitur? nónne radices ejus evellet, & fructus ejus distringet, et siccabit omnes palmites germinis ejus, & arescet: & non in brachio grandi, neque in populo multo, ut evelleret eam radici-10 tús? Ecce plantata est: ergóne prosperabitur? nónne cùm tetigerit eam ventus urens siccabitur, & in areis germinis sui are-11 scet? Et factum est verbum Do-12 mini ad me, dicens; Dic ad domum exasperantem; Nescitis quid ista significent? Dic; Ecce venit rex Babylonis in Jerusalem: & assumet regem, & principes ejus, & adducet eos ad 13 semetipsum in Babylonem. Et tollet de semine regni, feriétque cum eo fœdus: & ab eo accipiet jusjurandum: sed & fortes 14 terræ tollet, Ut sit regnum humile, & non elevetur, sed custodiat pactum ejus, & servet illud. 15 Qui recedens ab eo misit nuntios ad Ægyptum, ad daret sibi equos, & populū multū. Numquid prosperabitur, vel consequetur salutem qui fecit hæc? & qui dissolvit pactum, numquid effugiet?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιζ΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ-2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, διήγησαι διήγημα, καὶ εἰπὸν παραβολὴν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, 3 Καὶ ἐρεῖς, Τάδε λέγει κύριος, (α) Ἀετὸς ὁ μέγας ὁ μεγαλοπτέρυγος, ὁ μακρὸς τῇ (˘) ἐκτάσει, πλήρης ὀνύχων, ὃς ἔχει τὸ ἥγημα εἰσελθεῖν εἰς τὸν Λίβανον, καὶ ἔ-4 λαβε τὰ (β) ἐπίλεκτα τῆς κέδρου, Τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος ἀπέκνισε, καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς γῆν (γ) Χαναὰν, εἰς πόλιν 5 τετειχισμένην ἔθετο αὐτά. Καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸ πεδίον φυτὸν ἐφ' ὕδατι πολ-6 λῷ, ἐπιβλεπόμενον ἔταξεν αὐτό. Καὶ ἀνέτειλε, καὶ ἐγένετο εἰς ἄμπελον (δ) ἀσθενοῦσαν καὶ (ε) μικρὰν, τοῦ ἐπιφαίνεσθαι αὐτὴν τὰ κλήματα αὐτοῖς ἐπ' αὐτό· καὶ ῥίζαι αὐτῆς ὑποκάτω αὐτῆς ἦσαν· καὶ ἐγένετο εἰς (ζ) ἄμπελον, καὶ ἐποίησεν ἀπώρυγας, καὶ 7 ἐξέτεινε τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο ἀετὸς ἕτερος μέγας, μεγαλοπτέρυγος, πολὺς ὄνυξι· καὶ ἰδοὺ ἡ ἄμπελος αὕτη περιπεπλεγμένη πρὸς αὐτὸν, καὶ (η) ῥίζαι αὐτῆς πρὸς αὐτὸν, καὶ τὰ κλήματα αὐτῆς (θ) ἐξαπέστειλεν αὐτῷ, τοῦ ποτίσαι αὐτὴν 8 σὺν τῷ (˘) βόλῳ τῆς φυτείας αὐτῆς. Εἰς πεδίον καλὸν ἐφ' ὕδατι πολλῷ αὕτη πιαίνεται, τοῦ (ι) ποιεῖν βλαστοὺς, καὶ φέρειν καρπὸν, τοῦ εἶναι 9 εἰς ἄμπελον μεγάλην. Διὰ τοῦτο εἰπὸν, Τάδε λέγει κύριος, Εἰ (κ) κατευθυνεῖ; οὐχὶ αἱ ῥίζαι τῆς ἁπαλότητος αὐτῆς καὶ ὁ καρπὸς σαπήσεται; καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ προανατέλλοντα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐν βραχίονι μεγάλῳ, οὐδὲ ἐν λαῷ πολλῷ, τοῦ ἐκ-10 σπάσαι αὐτὴν ἐκ ῥιζῶν αὐτῆς. Καὶ ἰδοὺ πιαίνεται. μὴ κατευθυνεῖ; οὐχ ἅμα τῷ (˘) ἅψασθαι αὐτῆς ἄνεμον τὸν καύσωνα (λ) ξηρανθήσεται; σὺν τῷ (˘) βόλῳ ἀνατολῆς 11 (μ) αὐτῆς ξηρανθήσεται. Καὶ ἐγένετο λόγος 12 κυρίου πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὸν δὴ πρὸς τὸν (ν) οἶκον τὸν παραπικραίνοντα, Οὐκ ἐπίστασθε τί (ξ) ἦν ταῦτα; εἰπὸν, Ὅταν ἔλθῃ βασιλεὺς Βαβυλῶνος (ο) ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ λήψεται τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς, καὶ ἄξει αὐ-13 τοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ λήψεται ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας, καὶ διαθήσεται πρὸς αὐτὸν διαθήκην, καὶ εἰσάξει αὐτὸν ἐν ἀρᾷ, καὶ τοὺς (π) ἡγεμόνας τῆς 14 γῆς λήψεται, Τοῦ γενέσθαι εἰς βασιλείαν ἀσθενῆ, τὸ καθόλου μὴ ἐπαίρεσθαι, τοῦ φυλάσσειν 15 τὴν διαθήκην αὐτοῦ, (ρ) καὶ ἱστάνειν αὐτήν. Καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ, τοῦ ἐξαποστέλλειν ἀγγέλους ἑαυτοῦ εἰς Αἴγυπτον, τοῦ δοῦναι αὐτῷ ἵππους καὶ λαὸν πολύν. εἰ κατευθυνεῖ, εἰ διασωθήσεται ὁ ποιῶν ἐναντία; καὶ παραβαίνων διαθήκην εἰ (σ) διασωθήσεται;

CAP. XVII.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens, 2 Fili hominis, narra narrationem, & dic parabolam ad domum Israel, 3 Et dices; Hæc dicit Dominus; Aquila magna magnarum alarum, longa extentione, plena unguium, quæ habet ductum intrandi in Libanum; & tulit electa cedri: 4 Summitates teneritudinis avellit: & attulit eas in terram Chanaan: in civitate murata posuit illas. 5 Et tulit de semine terræ: & dedit illud in campo (a) plantationem super aquam multam: (b) ut respiceretur, posuit illud: 6 Ortúmque est, & factum in vitem infimam, & parvulam: ut (c) ipsa extare faceret ramos suos super illum: & radices illius subter illam erant. Et facta est in vitē, & fecit propagines, & extendit ramos suos. 7 Et facta est aquila altera grandis, magnarum alarum, multa unguibus: & ecce vitis hæc implicata erat ad eam: & radices ejus ad illam: & ramos suos extendit ad illam, ut irrigaretur ab illa cum gleba plantationis suæ. 8 In campo bono super aquam multam ipsa impinguatur, ut faciat germina: & afferat fructum; ut sit in vitem grandem. 9 Propterea dic; Hæc dicit Dominus; Si dirigetur? Nónne radices teneritudinis ejus, & fructus putrescent, & arescent omnia, quæ ex ea progerminant, & non in brachio magno, neque in populo multo, ut evellat eam à radicibus suis? 10 Et ecce impinguatur. Nunquid dirigetur? Nónne statim ut tetigerit eam ventus urens; arescet? cū gleba germinis sui arescet. 11 Et factum est verbū Domini ad me, dicens; 12 Fili hominis, dic nunc ad domum exasperantem: Nescitis quid sint ista? (d) Dic; Cùm venerit rex Babylonis super Hierusalem: & capiet regem ejus, & principes ejus: & ducet eos ad (e) se in Babylonem. 13 Et tollet de semine regni, & disponet ad eum testamentum, & introducet eum in maledictione: & principes terræ tollet, 14 ut sit in regnum infirmum, omninoque non elevetur custodiendo testamentū ipsius, & statuat illud. 15 Et recedet ab eo, mittendo nuntios suos in Ægyptum, ut sibi daret equos, & populum multum. Si dirigetur, si salvabitur, qui facit contraria? Et, qui transgreditur testamentum, si salvabitur?

MS. A. (α) Ὁ ἀετὸς (˘) * ἐκστάσει, (β) ἔκλεκτα (γ) Χαλδαίων, (δ) εὐθενοῦσαν (ε) μικρὰν τῷ μεγέθει, τοῦ ἐπιφαίνεσθαι αὐτῇ τὰ κλήματα αὐτῆς ἐπ' αὐτήν· καὶ αἱ ῥίζαι (ζ) ἄμπελον μεγάλην, καὶ (η) αἱ ῥίζαι (θ) καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὴν τοῦ ποτίσαι (˘) βώλῳ (ι) ποιῆσαι καρπὸν, καὶ ἐνέγκαι βλαστὸν, τοῦ εἶναι (κ) κατευθυνθήσεται; (˘) ἅψασθαι (λ) ξηρανθήσεται ξηρασίᾳ σὺν (˘) βώλῳ (μ) αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο (ν) οἶκον Ἰσραὴλ τὸν (ξ) ἐστιν ταῦτα ἃ εἶπον, ὅτι (ο) εἰς Ἱερουσαλὴμ, λήμψεται τὸν βασιλέα αὐτῆς, * καὶ ἄξει αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα. (π) ἡγουμένους (ρ) τοῦ ἱστάνειν (σ) σωθήσεται; Διὰ τοῦτο, Ζῶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יז

1 וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ בַּר אָדָם חוּד חִידְתָא וּמְתַל מַתְלָא עַל בֵּית
2 יִשְׂרָאֵל׃ וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים נִשְׁרָא רַבָּא רַב גַּפִּין אֲרִיךְ אֶבְרִין חֲפֵי כַנְפִּין דִּילֵיהּ 3
צִיּוּרִין אֲתָא לְלִבְנָן וּנְסִיב יַת עוּבַרְתָּא דְאַרְזָא רָמָא׃ יַת רֵישׁ שַׁבְשְׁתֵּיהּ נְסִיב וְאוֹבְלֵיהּ 4
לְאַרְעָא דְבַטְלָא מִפּוּלְחָנָא בְּאַרְעָא דִכְנַעַן וְעַד לָא יָעֲלוּן לַהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּקִרְיַת תַּגָּרִין
שַׁוְיֵיהּ׃ וּנְסִיב מִזַּרְעָא דְאַרְעָא וִיהָבֵיהּ בַּחֲקַל טָב לְמִזְרַע נַצְבֵיהּ עַל מַיִין סַגִּיאִין גֻּפַּן 5
נִצְבָּא שַׁוְיֵיהּ׃ וּצְמַח וַהֲוָה לְגֻפַּן תַּקִּיף מַכִּיךְ בְּקוֹמָא לְכַפָּפָא עוּבַרְתֵּיהּ לֵיהּ וְשָׁרְשׁוֹהִי 6
תְּחוֹתוֹהִי יְהוֹן וַהֲוָה לְגֻפַּן וַעֲבַד שַׁבְקִין וְשַׁלַּח עוּבְרִין׃ וַהֲוָה נִשְׁרָא חַד רַבָּא רַב גַּפִּין 7
וַחֲפֵי כַנְפִּין וְהָא גֻפְנָא הָדָא כְפַת שָׁרְשׁוֹהִי עֲלוֹהִי וְעוּבַרְתַּהּ שַׁלְּחַת לֵיהּ לְאַשְׁקָאָה
[illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XVII.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 2 Fili hominis propone ænigma & narra parabolam super domum Israel. 3 Et dices: Hæc dicit Dominus Deus; Aquila grandis, magna pennis, longa membris, operta plumis figuratis, venit ad Libanum, & tulit propaginem cedri excelsæ. 4 Summitatem ramorum ejus tulit, & transportavit eam in terram incultam in terram Chanaan; & antequam ingrederetur in eam domus Israel, in civitate negotiatorum posuit illam. 5 Et tulit de semine terræ, & posuit illud in agro apto sementi: seminavit illud ad aquas multas, vitem plantatam posuit illud. 6 Et germinavit, & fuit in vitem fortem, humilem statura, ut incurvarent sese propagines ei, & radices ejus sub ea essent: factáque est in vitem, & fecit propagines, & emisit palmites. 7 Et fuit aquila altera magna, magna pennis & cooperta alis; & ecce vitis ista incurvavit super eam radices suas, & propagines suas misit ad eam, ut irrigaret eam de areolis plantationis suæ. 8 In agro bono super aquas multas erat transplantata, ut faceret ramos & portaret fructum, ut esset in vitem fortem. 9 Dic: Hæc dicit Dominus Deus; Prosperabitur? an non radices ejus succidet, & fructum ejus decerpet, & arescent? omnes frondes germinis ejus defluent: & non cum exercitu multo neque cum populo grandi venient, ut evellant eam à radicibus suis. 10 Ecce plantata est num prosperabitur? nonne cum tetigerit eam ventus urens, arescendo arescet? super areis plantationis suæ arescet. 11 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 12 Dic nunc populo contumaci: Nonne scitis quid ista sunt hæc? Dic: Ecce venit rex Babylonis ad Jerusalem, & assumpsit regem & principes ejus, & traduxit eos ad se in Babylonem. 13 Et tulit de semine regio, & pepigit cum eo pactum, & introduxit eum in juramentum, & principes terræ tulit. 14 Ut esset regnum infirmum, & non magnificaretur, ut custodiret pactum ejus, & serviret ei. 15 Et rebellavit in eum, ut mitteret legatos suos in Ægyptum, ut daret sibi equos & populum multum; nunquid prosperabitur aut liberabitur qui fecit hæc? & qui mutavit pactum, nunquid liberabitur?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

CAP. XVII.

1 ET factus est ad me sermo Domini, dicendo; 2 Fili hominis, compone ænigma, & effinge proverbium de domo Israelis, ac dicito; 3 Sic ait Dominus dominorum; Aquila quædam maxima ingentibus alis, longis pennis, integris unguib⁹, densisq; plumulis instructa, venit ad Libanum, sumpsitque ex electissimis abietibus: 4 Truncavit fastigium germinis ejus, asportavit illud in terram Chanaan, collocavit in urbe mercatorum. 5 Et accipiens de semine terræ, jecit illud in desertum, in plantarium secus aquas multas, posuítque illud in speculam. 6 Germinavit hoc, factúmque est vitis tenella & humilis staturâ, ita ut conspicerentur surculi ejus super illam *aquilam*, & radices ejus subter illam: & cùm facta esset vitis, emisit surculos, porrexítque radices suas. 7 Rursus ecce aquilam aliam ingentem magnis alis & multis unguibus instructā, quam vitis illa circunvolvit radicib⁹ suis, palmitésque suos jecit sup eam, ut irrigaret eam de gleba plantarii sui. 8 In agro pulcherrimo, & secus aquas multas plantata fuit, ut frondesceret & fructus ferret, essétque vitis egregia. 9 Dic, Sic ait Dominus dominorum; Non prosperabitur, sed radices ejus succidentur, fruct⁹ ejus marcescent & arefient, omniáque folia germinis ejus exsiccabuntur; & brachio haud sublimi, populísque haud multis evellet eam ab radicib⁹. 10 Ecce plantata quidem est, at non prosperabitur; imò statim atque flaverit in eā ventus uredinis, arescet in gleba sua natali. 11 Deinde fuit ad me sermo Domini, dicendo; 12 Fili hominis, dic domui *isti* rebelli; Nescitis quid ista sibi velint? Dic eis, Ecce venturus est rex Babylonis in Jerusalē, & regē, ac principes ejus abducturus, & Babylonem perducturus. 13 Et accipiens de stirpe regia, inibit cum illa fœdus, & intrabit cum illa in jusjurandum; 14 Abducet autem potentiores terræ, ne se *denuò* extollant, sed humile maneat regnū ipsorum, ac *proinde* servent præsténtque fœdus *initum* cum ipso. 15 Rebellabit autem illa contra hunc, mittétque legatos suos in Ægyptum ut suppeditet sibi equos populúmque copiosū: *at* non prosperabitur nec eripiet se qui talia fecerit,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السابع عشر *

1 * وكان قول الرب الي قايلا * 2 يا ابن الانسان احجي احاجيا * وقل مثلا لبيت اسراييل * ويقول * هكذا
3 يقول ادوناي الرب * النسر العظيم الجناحين * الطويل عمدهما * المملو مخالب * الذي له الظن
ليدخل الي لبنان ودخل * قال واخذ خيار الارز * ومن البسطة قطعها * وجاء بها الي كنعان * في 4
مدينة مسورة وضعها * واخذ من زرع الارض * واعطاه البقعة غرسا علي ماء كثير * ربيه منظورا 5
6 * فطلع وصار كرمة ضعيفة * وصغيرة في قدرها * ليظهر هنا اغصانها عليها * وكانت اصولها
تحتها * وصارت كرمة عظيمة * وصنعت هنقا * ومدت اغصانها * وكان النسر العظيم العظم 7
الجناحين * الكثير المخالب * واذا هذه الكرمة حست عليه * واصولها عليه * وارسلت اغصانها
8 له ليسقيها مع طين غرسها * في البقعة الحسنة علي الماء الكثير هذه تسمنت * لتصنع فرعا
9 وتحمل ثمرا * لتكون كرمة عظيمة * لاجل هذا قل * هكذا يقول ادوناي الرب * لا تستقيم
كلا * اصول بسطاتها وثمرها تيبس * ويجف نباتها * وليس بذراع عظيمة * ولا بشعب كثير
يخرجوها من اصولها * واذا تسمنت ولا تستقيم * اليس اذا يلمسها ريح سموم تجف جفافا * مع 10
11 طينة نباتها تجف * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * قل لبيت اسراييل المرير * ليس
12 تعلمون ما هي هذه التي قلتها * اذا جاء ملك بابل الي ايروشليم * واخذ روساها * واتي بهم
13 معه الي بابل * واخذ من زرع المملكة * ويعاهدون معه عهدا * ويدخله في اللعنة * واخذ
14 مقدمي الارض * ويصيروا مملكة ضعيفة بالكلية * ان لعلهم يرتفعوا * ليحفظوا عهده ويعبدوه *
15 * ويبتعد منه ليرسل رسلا الي مصر * ليعطوه خيلا وشعبا كثيرا * لا تستقيم ولا يخلص
الذي يصنع بالخلاف * ويخالف العهد لا يخلص *

CAP. XVII.

1 *DEinde fuit sermo Domini ad me dicens;* 2 *O fili hominiū, narra narrationem, & dic proverbiū domui Israelis; inquā dicas,* 3 *Sic ait Adonai Dominus; Aquila illa maximarum alarum, longissimæ extensionis, plena unguibus, cujus mens est ingrediendi Libanum (& quidem ingressa est) dixit; Equidem accipiam optimas cedrorum.* 4 *Ab expansione* ramorum *succîdit eas, asportavitque in Chanaan, in urbe murata collocavit eas.* 5 *Accepit etiam de semine terræ, posuitque illud in planitie quadam in plantarium secus aquam copiosam, spectabile disposuit illud:* 6 *Cúmque exortum fuisset, factum est vitis infima & exiguæ molis, ut hæc produceret ramos suos super illam; radices autem ejus essent sub illa. Deinde facta est vitis magna, protulitque pampinos, & extendit ramos suos.* 7 *Et fuit ut aquilæ illi magnæ, summarum alarum, et multarum unguium, vitis hæc statim se radicesque suas agglutinaret, mitteretque ramos suos ad eam; ut irrigaret se cum gleba plantarii sui.* 8 *In pulcherrima planitie, secus aquam copiosam hæc impinguata est, ut proferret pampinos, ferretque fructum; ut fieret vitis magna.* 9 *Propterea dic, Ita dicit Adonai Dominus; Nequaquam dirigetur, minimè gentium: radices expansionis* ramorum *ejus & fructus ejus arescent, & marcescet germen ejus, neq; magnum brachium, neque multum populum* adhibebunt *ut evellant eam ab radicibus.* 10 *Cùm impinguata sit, nec tamen redintegrata; annon ubi tetigerit eam ventus calidus, arescet? cum gleba sui germinis arescet.* 11 *Tum fuit sermo Domini ad me, dicens;* 12 *O fili hominis, dic domui Israelis refractariæ; Nescitis quæ sint ista quæ dixi? Cùm venerit rex Babelis in Jerusalem, capiet principes ejus, adducetque eos secum in Babelem.* 13 *Et accipiet de semine etiam regni, pangetque cum eo fœdus, & introducet illum in maledictionem:* 14 *Accipiet etiam primores terræ, ut fiant regnum omnino debile, ne fortè elevent sese, sed ut servent fœdus ejus, et præstent illud.* 15 *Recedit autem ab illo, mittendo legatos in Ægyptum, ut copiam sibi faciant equorum & populi multi. Non dirigetur, neque salvabitur qui perfide agit, & qui fœdus violat, non eripiet sese.*

,regis loco in nisi ,Deus Dominus dixit ,ego Vivens
16 חי־אני נאם אדני יהוה אם־לא במקום המלך
irritavit cujus & ,ejus juramentum sprevit cujus eũ facientis regnare
הממליך אתו אשר בזה את־אלתו ואשר הפר את־
exercitu in non Et .morietur Babel medio in eo cum ,ejus pactum
17 בריתו אתו בתוך־בבל ימות : ולא בחיל
effundendo in ,prælio in Parhoh eo cum faciet multo cœtu in & ,grandi
גדול ובקהל רב יעשה אותו פרעה במלחמה בשפך
.multas animas succidendum ad : ligneam turrim ædificando in & ,aggerem
סללה ובבנות דיק להכרית נפשות רבות :
,suã manũ dedit ecce & : pactum irritandum ad ,juramentum sprevit Et
18 ובזה אלה להפר ברית והנה נתן ידו
Dominus dixit sic Propterea ?evadet non ,fecit hæc omnia &
19 וכל־אלה עשה לא ימלט : לכן כה־אמר אדני
meũ fœdus & ,sprevit quod meũ juramentũ nisi ,ego Vivens : Deus
יהוה חי־אני אם־לא אלתי אשר בזה ובריתי
eum super expandam Et .ejus caput in illud dedero & :irritavit quod
20 אשר הפיר ונתתיו בראשו : ופרשתי עליו
eum faciam adducere & : mea sagena in comprehendetur & ,meum rete
רשתי ונתפש במצודתי והביאותיהו
est prævaricatus qua ,ej⁹ prævaricatione ,ibi eo cum judicabor &,Babel in
בבלה ונשפטתי אתו שם מעלו אשר מעל־
gladio in suis alis omnibus cum ,ejus profugi omnes Et .me contra
21 בי : ואת כל־מברחו בכל־אגפיו בחרב
ego quòd scietis & : expandentur ventũ omnẽ in residui & ,cadent
יפלו והנשארים לכל־רוח יפרשו וידעתם כי אני
sumam Et : Deus Dominus dixit Sic .sum locutus Dominus
22 יהוה דברתי : כה אמר אדני יהוה ולקחתי
,ej⁹ tenerorum ramorum capite de dabo & ,sublimis cedri summitate de ego
אני מצמרת הארז הרמה ונתתי מראש ינקותיו
.elevatũ &,excelsum montem super ego plantabo & ,excindam tenerum
רך אקטף ושתלתי אני על הר־גבה ותלול :
faciet & ,ramum elevabit & ,illud plantabo Israel sublimi monte In
23 בהר מרום ישראל אשתלנו ונשא ענף ועשה
,avis omnis ea sub habitabunt Et .illustrem cedrum in erit & ,fructum
פרי והיה לארז אדיר ושכנו תחתיו כל צפור
omnia scient Et .habitabunt ej⁹ ramorum umbra in ala omnis
24 כל־כנף בצל דליותיו תשכנה : וידעו כל־
,sublime lignum feci humiliare Dominus ego quòd ,agri ligna
עצי השדה כי אני יהוה השפלתי עץ גבה
feci florere &,viride lignum feci siccare : humile lignum feci sublimare
הגבהתי עץ שפל הובשתי עץ לח והפרחתי
.feci & ,sum locutus Dominus Ego .aridum lignum
עץ יבש אני יהוה דברתי ועשיתי :

CAP. XVIII. יח

vos vobis Quid : dicendum ad ,me ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר : מה־לכם אתם
2 Patres : dicendo ,Israel humo super istam parabolam parabolizantes
משלים את־המשל הזה על־אדמת ישראל לאמר אבות
,ego Vivens ?obstupescent filiorum dentes & ,acerbam uvam comedent
3 יאכלו בסר ושני הבנים תקהינה : חי־אני
parabolam parabolizare ultrà vobis erit si : Deus Dominus dixit
נאם אדני יהוה אם־יהיה לכם עוד משל המשל
,patris anima Sicut .ipsæ mihi animæ omnes En .Israel in istam
4 הזה בישראל : הן כל־הנפשות לי הנה כנפש האב
.morietur ipsa ,peccans anima : ipsæ mihi filii anima sic &
ובנפש הבן לי־הנה הנפש החטאת היא תמות :
.justitiam & ,judicium fecerit & ,justus fuerit cùm vir Et
5 ואיש כי־יהיה צדיק ועשה משפט וצדקה :

Versio VULG. LAT.

16 Vivo ego, dicit Dominus Deus: quoniam in loco regis, qui constituit eum regem, cujus fecit irritum juramentum, & solvit pactum, quod habebat cum eo, in medio Babylonis morietur. 17 Et non in exercitu grandi, neque in populo multo faciet contra eum Pharao prælium: in jactu aggeris, & in extructione vallorum, ut interficiat animas multas. 18 Spreverat enim juramentũ ut solveret fœd⁹, & ecce dedit manum suam: & cùm omnia 19 hæc fecerit, non effugiet. Propterea hæc dicit Dominus Deus; Vivo ego, quoniam juramentum quod sprevit, & fœdus quod prævaricatus est, ponam in ca- 20 put ejus. Et expandam super eum rete meum, & comprehendetur in sagena mea: & adducam eum in Babylonem, & judicabo eum ibi, in prævarica- 21 tione quâ despexit me. Et omnes profugi ej⁹, cũ universo agmine suo, gladio cadent: residui autem in omnem ventum dispergentur: & scietis quia ego Dominus lo- 22 cutus sum. Hæc dicit Dominus Deus; Et sumam ego de medulla cedri sublimis, & ponam: de vertice ramorum ejus tenerũ distringam, & plantabo super montem excelsum & eminen- 23 tem. In monte sublimi Israel plantabo illud, & erumpet in germen, & faciet fructum, & erit in cedrum magnam: & habitabunt sub ea omnes volucres, & universum volatile sub umbra 24 frondium ejus nidificabit. Et scient omnia ligna regionis, quia ego Dominus humiliavi lignum sublime, & exaltavi lignum humile: & siccavi lignum viride, & frondere feci lignum aridum. Ego Dominus locutus sum, & feci.

CAP. XVIII.

1 Et factus est sermo Domini ad 2 me, dicens; Quid est quòd inter vos parabolam vertitis in proverbium istud in terra Israel, dicentes; Patres comederunt uvam acerbam, & dentes filio- 3 rum obstupescunt? Vivo ego, dicit Dominus Deus, si erit ultrà vobis parabola hæc in pro- 4 verbium in Israel. Ecce omnes animæ, meæ sunt: ut anima patris, ita & anima filii mea est: anima, quæ peccaverit, ipsa mo- 5 rietur. Et vir si fuerit justus, & fecerit judicium & justitiam,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

16 Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, ἐὰν μὴ (τ) ἐν τόπῳ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύσας αὐτὸν, ὃς ἠτίμωσε τὴν ἀράν μου, καὶ ὃς παρέβη τὴν διαθήκην μου, μετ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ Βαβυ- 17 λῶνος τελευτήσει. Καὶ οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ὄχλῳ πολλῷ ποιήσει πρὸς αὐτὸν Φαραὼ πόλεμον, ἐν χαρακοβολίᾳ καὶ ἐν οἰκοδομῇ (υ) βελοστάσεων, τοῦ ἐξᾶραι 18 ψυχάς. (φ) Καὶ ἠτίμωσεν ὁρκωμοσίαν τοῦ παραβῆναι διαθήκην. καὶ ἰδοὺ (χ) δέδωκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ πάντα ταῦτα ἐποίησεν 19 αὐτῷ, μὴ σωθήσεται. Διὰ τοῦτο εἰπὸν, Τάδε λέγει κύριος, Ζῶ ἐγὼ, ἐὰν μὴ (ψ) τὴν ὁρκωμοσίαν μου ἣν ἠτίμωσε, καὶ τὴν διαθήκην μου ἣν παρέβη, καὶ δώσω αὐτὴν 20 εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐκπετάσω ἐπ' αὐτὸν τὸ (ω) δίκτυον, καὶ ἁλώσεται ἐν τῇ 21 περιοχῇ (α) αὐτοῦ. Ἐν πάσῃ παρατάξει αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται· καὶ τοὺς καταλοίπους εἰς πάντα ἄνεμον διασπερῶ, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα. (β) 22 Διότι τάδε λέγει κύριος, Καὶ λήψομαι ἐγὼ ἐκ τῶν (γ) ἐκλεκτῶν τῆς κέδρου ἐκ κορυφῆς, καρδίας (δ) αὐτῶν ἀποκνιῶ, καὶ καταφυτεύσω ἐγὼ ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν, καὶ 23 κρεμάσω αὐτὸν Ἐν ὄρει μετεώρῳ (ε) Ἰσραήλ· καὶ καταφυτεύσω, καὶ ἐξοίσει βλαστὸν, καὶ ποιήσει καρπὸν, καὶ ἔσται εἰς κέδρον μεγάλην· καὶ ἀναπαύσεται ὑποκάτω αὐτοῦ πᾶν (ζ) ὄρνεον, καὶ πᾶν πετεινὸν ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ ἀναπαύσεται· (η) τὰ κλήματα 24 αὐτοῦ ἀποκατασταθήσεται. Καὶ γνώσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ (θ) πεδίου, διότι ἐγὼ κύριος ὁ ταπεινῶν ξύλον ὑψηλὸν, καὶ (ι) ὑψῶν ξύλον ταπεινὸν, καὶ ξηραίνων ξύλον χλωρὸν, καὶ ἀναθάλλων ξύλον ξηρόν. ἐγὼ κύριος λελάληκα, καὶ ποιήσω.

16 Vivo ego, dicit Dominus, nisi in loco, (f) ubi rex, qui regnare fecit eum, qui sprevit maledictionem meam, & qui transgressus est testamentum meum cum eo, 17 in medio Babylonis morietur. Et non in virtute magna, neque in turba multa faciet adversùs eũ Pharao prælium, in jactu aggeris, & in ædificatione vallorum, 18 ut auferat animas. Et vilipendit juramentum transgrediendo testamentum. Et ecce (g) dedi manum ejus: & hæc omnia fecit ei: non salvabitur. 19 Propterea dic; Hæc dicit Dominus; Vivo ego, nisi juramentum meum, quod sprevit, & testamentum meum, quod transgressus est, & dabo illud in ca- 20 put ejus. Et extendam super eum (h) rete: & capietur in 21 (i) circumstrictione ejus. In omni acie ejus in gladio cadent: & residuos in omnem ventum disseminabo: & scietis, quia ego 22 Dominus loquutus sum. Quia hæc dicit Dominus; Et sumam ego de electis (k) cedri de vertice: (l) de corde eorum avellam, & plantabo ego super montem excelsum, & suspendam il- 23 lud In monte sublimi Israel. Et plantabo, & proferet germen, & faciet fructum, & erit in cedrũ magnam. Et requiescet sub ea omnis avis: & omne volatile sub umbra ejus requiescet. (m) 24 Rami ejus restituentur: Et scient omnia ligna campi; quia ego Dominus: qui humilio lignum excelsum, & exalto lignum humile: & arefacio lignum viride, & germinare facio lignum aridum. Ego Dominus loquutus sum, & faciam.

MS. A. (τ) ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ὁ βασιλεὺς (υ) βελοστάσεως, (φ) Ὅτι ἠτίμασεν (χ) δέδωκεν (ψ) διαθήκην μου ἣν παρέβη, καὶ τὴν ὁρκωμοσίαν μου ἣν ἠτίμωσεν, καὶ δώσω αὐτὰ εἰς κεφαλὴν (ω) δίκτυόν μου, (α) αὐτοῦ. καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ διακριθήσομαι μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ ἣν ἠδίκησεν ἐν ἐμοί. Καὶ πάσας φυγαδείας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει αὐτοῦ (β) Διὰ τοῦτο εἰπὸν, Τάδε (γ) ἐπιλεκτῶν τῆς κέδρου κορυφῆς, (δ) αὐτῶν, καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς παραφυάδων αὐτῆς, καρδίας αὐτῶν ἀποκνιῶ, καὶ (ε) τοῦ Ἰσραήλ· (ζ) θηρίον, καὶ τὰ πετεινὰ (η) καὶ τὰ κλήματα (θ) ἀγροῦ, (ι) ὁ ὑψῶν

ΚΕΦ. ιη'.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, 2 λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, τί ὑμῖν ἡ παραβολὴ (α) αὕτη ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λέγοντες, Οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ 3 ὀδόντες τῶν τέκνων ἐγομφίασαν; Ζῶ ἐγὼ, (β) λέγει κύριος, ἐὰν γένηται ἔτι λεγομέ- 4 νη ἡ παραβολὴ αὕτη ἐν τῷ Ἰσραήλ· Ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἐμαί εἰσιν, ὃν τρόπον ἡ ψυχὴ τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ υἱοῦ, ἐμαί εἰσιν. ἡ ψυχὴ ἡ (γ) ἁμαρτάνουσα, 5 αὕτη ἀποθανεῖται. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς ἔσται δίκαιος, ὁ ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην,

CAP. XVIII.

1 Et factus est sermo Domini ad 2 me, dicens; Fili hominis, quid vobis parabola hæc inter filios Israel, dicentes; Patres comederũt uvã acerbã, & dentes filiorũ (a) 3 obstupuerunt? Vivo ego, dicit Dominus; si fuerit ultrà, ut dicatur parabola hæc in Israel: 4 Quia omnes animæ meæ sunt: quomodò anima patris; ita & anima filii, meæ sunt. Anima, quæ 5 peccaverit, ipsa morietur. Homo autem, qui fuerit justus, qui facit judicium, & justitiam,

MS. A. (α) αὕτη ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς (β) λέγει ἀδωναῒ κύριος, (γ) ἁμαρτάνουσα, ἀποθανεῖται. καὶ ὁ φαγὼν τὸν ὄμφακα, αἱμωδιάσουσιν οἱ ὀδόντες αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἔσται δίκαιος,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 קים אנא אמר יי אלהים אם לא באתרא דמלכא דאמליך יתיה דבסר על מומתיה
17 ודאשני ית קימיה עמיה בגו בבל ימות : ולא במשרין סגיאן ובעם סגי יעביד עמיה
18 פרעה קרבא במצבר מליתא ובמבני כרקום לשיצאה מדינן סגיאן : ובסר על מומי
19 לאשנאה קים והא אמטי ידיה לפרעה וכל אלין עבד לא ישתיזיב : בכן כדנן אמר יי
אלהים קים אנא אם לא מומתי דבסר וקימי דשני ואתן פורענות אורחיה ברישיה :
20 ואפרוס עלוהי מצדתי ויתאחד בסריגתי ואגלניה לבבל ואתפרע מניה תמן שקריה
21 דשקר קדמי : וית כל גברוהי בכל משריתיה בחרבא יתקטלון ודישתארון לכל רוח
22 יתבדרון ותדעון ארי אנא יי גזרית במימרי : כדנן אמר יי אלהים ואקרב אנא
ממלכותא דבית דוד דמתיל כארזא רמה ואקימניה מבני בנוהי יניק וארבי ואקימניה
23 במימרי בטור רם ומנטל : בטור קודשא דישראל אקימניה ויכניש משרין ויעביד
סומכון ויהי למלך תקיף ויסתמכון עלוהי כל צדיקיא וכל ענותניא בטלל מלכותיה
24 ישרון : וידעון כל מלכי עממיא ארי אנא יי אמאיכית מלכות דהות תקיפא ותקיפית
מלכות דהות חלשא אמאיכית מלכות עממיא דהות תקיפא כאעא רטיב ותקיפית
מלכות בית ישראל דהות חלשא כאעא יביש אנא יי גזרית במימרי ואקים :

יח

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : מא לכון דאתון מתלין ית מתלא הדין
2 על ארעא דישראל למימר אבהתא חטן ובניא לקן : קים אנא אמר יי אלהים אם יהי
3 לכון עוד מתל מתלא הדין בישראל : הא כל נפשתא דילי אנון כנפש אבא וכנפש
4 ברא קדמי אנון אנש דיחטי הוא ימות : וגבר ארי יהי זכי ויעביד דין דקשוט וזכו :
5

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Vivo ego, dicit Dominus Deus, si non in loco in quo constituit eum regem, cujus juramentum sprevit, & violavit pactum, cum eo in medio Babylonis 17 morietur. Et non in exercitu grandi & in populo multo faciet contra eum Pharao prælium, cùm comportaverit aggerem & ædificaverit machinam ad 18 disperdendas provincias multas. Sprevit enim juramentum ut mutaret pactum: & ecce extendit manum suam ad Pharaonem. Et quia omnia hæc fe- 19 cit, non liberabitur. Propterea hæc dicit Dominus Deus: Vivo ego, si non [ob] juramentum meum quod sprevit, & pactum meum quod mutavit, dabo 20 ultionem viæ ejus in caput ejus. Et extendam super eum rete meum, & comprehendetur in sagena mea: & migrare faciam eum in Babylonem, & sumam vindictam ex eo ibi [ob] prævaricationem ejus, qua prævaricatus est co- 21 ram me. Et omnes fortes ejus cùm omni exercitu ejus gladio occidentur, & qui remanserint, in omnem ventum dispergentur: & scietis quia ego Domi- 22 nus decrevi in verbo meo. Hæc dicit Dominus Deus: Et applicabo ego [quempiam] de regno domus David qui comparatur cedro excelsæ, & suscitabo eum: de filiis filiorum ejus infantem magnificabo; & statuam eum ver- 23 bo meo in monte excelso & elevato. In monte sancto Israel statuam eum, & congregabit exercitum, & faciet auxilia, & erit in regem fortem, & innitentur super eum omnes justi, & omnes mansueti in umbra regni ejus habitabunt. 24 Et scient omnes reges populorum, quia ego Dominus humiliavi regnum quod erat forte, & roboravi regnum quod erat infirmum; humiliavi regnum populorum quod erat forte sicut lignum viride; & roboravi regnum domus Israel quod erat infirmum sicut lignum aridum. Ego Dominus decrevi in verbo meo, & confirmabo illud.

CAP. XVIII.

1 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: Quid vo- 2 bis est quòd vos parabolam istam assumitis de terra Israel, dicentes: Patres 3 peccaverunt, & filii percussi sunt. Vivo ego, dicit Dominus, si fuerit vobis 4 ultrà assumens proverbium istud in Israel. Ecce omnes animæ meæ sunt; tam anima patris quàm anima filii coram me sunt: homo qui peccaverit, ipse mo- 5 rietur. Vir autem qui fuerit justus & fecerit judicium verum & justitiam;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]

16 Per vitam meam, dicit Dominus dominorum, Loco conservandi eum regem (quum juramentum meum spreverit, & violaverit 17 fœdus meum) in Babylone morietur. Neque copiis ingentibus aut equis permultis bellum geret cum eo Pharaon; sed insidiis & speculis (aggeribus) perdet animas mul- 18 tas. Quia sprevit juramentum, & fœdus irritum fecit; dabit manus, & non evadet; quòd 19 hæc omnia fecerit. His de rebus, sic ait Dominus dominorum; Per vitam meam, quia sprevit juramentum meum, & irritum fecit fœdus meum; reflectam id in caput ejus. 20 Expandam enim super eum rete meum, eoque capietur: perducam illum in Babylonem terram Chaldæorum, ibíque judicabo eum de 21 scelere quod contra me commisit: Et omnes nobiles ejus, omnésque propinqui ejus gladio corruent: & qui superstites fuerint, dispandentur in omnem ventum: & experiemi- 22 ni me Dominum locutum esse. Sic ait Dominus dominorum; Accipiam è selectissimis abietibus altissimam, & ex hujus fastigio excerpam meditullium ejus, & plantabo super 23 montes excelsos atque sublimes: In montibus Israelis plantabo illud, ferétque frondes, & producet fructus; fiétque cedrus glorosissima, et habitabunt in ea omnes volucres alatæ, 24 & sub umbra ramorum ejus habitabunt. Et agnoscent omnes arbores deserti, me Dominum humiliare arborem elatam, & exaltare arborem humilem; arefacere arborem virentem, & facere ut germinet arbor sicca. Ego Dominus locutus sum, & faciam.

CAP. XVIII.

1 Fuit etiam ad me sermo Domini, dicendo; 2 Fili hominis, qua de causa vertitis hoc proverbium in terra Israelis, & dicitis; Patres comederunt uvas agrestes, & dentes filiorum 3 obstupescunt? Per vitam meam inquit Dominus dominorum, non erit ampliùs qui ver- 4 tat hujusmodi proverbium in Israel. Nam omnes animæ, meæ sunt: tam anima patris quàm anima filii, meæ sunt: anima quæ pec- 5 caverit, ipsamet morietur. Cùm quis fuerit justus, fecerítque judicium & justitiam:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * حي انا يقول ادوناي الرب * الا في الموضع الذي فيه ملكه الملك * الذي اهان لعنتي *
17 والذي تجاوز عهدي معه * في وسط بابل يموت * وليس بقوة عظيمة * ولا بجمع كثير يصنع
18 معه فرعون حربا * برمي مجانيق ولا ببني مرامي ليستاصل النفوس * واهان بالحلف ليتجاوز
19 العهد واذا اعطي يده * وكل هذه صنعها له * لا يخلص * لاجل هذا قل * هكذا يقول ادوناي
الرب * حي انا * من اجل عهدي الذي تجاوز * وحلفي الذي اهانه * ساعطيها على راسه *
20 * واطرح عليه شبكتي * ويهلك بزمانه * في كل قتاله بالسيف يسقطون * والمتبقين ابددهم
21 مع كل ريح * وتعلمون اني انا الرب تكلمت *

الاصحاح التاسع *

22 * من اجل انه هكذا يقول ادوناي الرب * وانا اخذ من خيار الارز * من راس قلبهم اقطع *
23 واغرس انا على جبل عال * واعلقه في جبل شاهق لاسرايل * واغرسه فيخرج فرعا * ويصنع
24 ثمرا * ويصير ارزا عظيمة * ويستريح تحته كل وحش * وكل طاير تحت ظله يستريح * واغصانه
تستقيم * ويعلم جميع اشجار الغاب اني انا الرب الذي يواضع شجرا مرتفعا * ويرفع شجرا
متضعا * ويجفف شجرا خضرا * ويخصب الشجر اليابسة * انا الرب تكلمت واصنع *

* الفصل الثامن عشر *

1 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * لماذا لكم هذا المثل في بني اسرايل قايلين *
2 الاباء اكلوا الحصرم * واسنان الاولاد ضرست * حي انا يقول ادوناي الرب * ان يكون هذا
3 المثل ايضا مقولا في اسرايل * لان جميع النفوس هم لي * كما نفس الاب فكذا ونفس
4 الابن هم لي * النفس التي تخطي هي التي تموت * والانسان الذي يكون صديقا * الذي
5 يصنع حكما وعدلا *

16 Vivo ego, dicit Adonai Dominus, nisi eodem in loco in quo rex ille constituit hunc regem; iste qui sprevit maledictionem meam, quique fœdus meum prætergressus est erga illum; in medio Babelis moriatur. 17 Neque verò magnâ vi, neq; turbâ multâ bellum geret contra eũ Pharaon, jaciendo aggeres, neque moles fabricando ad ex- 18 tirpandas animas. Quippe qui spreverit juramentũ transgrediendo fœdus, etiamsi manum suam dederit, & hæc omnia egerit cum illo, nequaquam salvabitur. 19 Propterea dic; Sic ait Adonai Dominus, Vivo ego propter fœdus meum quod transgressus est, & juramentum meum quod sprevit; retundam hæc in caput ejus. 20 Jaciam super eum rete meum, suoque tempore per- 21 ibit. In omnibus præliis suis gladio cadent: & residuos disseminabo in omnem ventum: & agnoscetis quòd ego Dominus locutus sim.

Textus Nonus.

22 Nam ita dicit Adonai Dominus; Equidem accipiam ex optimis cedris, è vertice cordis earum abscindam, & plantabo ego super montem excelsum, appendamque il- 23 lud in monte sublimi Israelis: Et cum plantavero illud, proferet germen, facietque fructum, et fiet illud cedrus maxima, adeoque requiescent sub eo omnes bestiæ, & omnes volucres sub ejus umbra requi- 24 escent: Rami ejus dirigentur; & scient omnes arbores sylvæ me esse Dominũ qui humilio arborem elatam, & elevo arborem humilem, arefacio arborem viridem, & fertilem reddo arborem siccam. Ego Dominus locutus sum, & faciam.

CAP. XVIII.

1 Deinde fuit sermo Domini ad me, di- 2 cens; O fili hominis, cur habetis hoc proverbium inter filios Israelis, dicentes; Patres manducaverunt omphacem, & den- 3 tes filiorum obstupuerunt? Ut vivo, ait Adonai Dominus, haudquaquam dictitabitur ampliùs proverbium istud in Israele. 4 Omnes enim animæ meæ sunt: ut anima patris, ita etiam anima filii, meæ sunt: anima quæ peccabit, ipsamet erit 5 quæ morietur. Et homo qui fuerit justus, qui fecerit judicium & justitiam,

יחזקאל : יח

domus idola ad levaverit non suos oculos &,comederit non montes Ad
6 אֶל־הֶהָרִים לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית
non elongatā mulierē ad &,violaverit non sui focii uxorem & : Israel
יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא וְאֶל־אִשָּׁה נִדָּה לֹא
rapium,reddiderit debitori suū pignus,depopularit non quempiā Et.accesserit
7 יִקְרָב׃ וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבֹלָתוֹ חוֹב יָשִׁיב גְּזֵלָה
.vestimento operuit nudum &,dederit esurienti suā panem : rapuerit non
לֹא יִגְזֹל לַחְמוֹ לְרָעֵב יִתֵּן וְעֵירֹם יְכַסֶּה־בָּגֶד׃
averterit iniquitate ab : acceperit non amplius &,dederit non usura Cum
8 בַּנֶּשֶׁךְ לֹא־יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא יִקָּח מֵעָוֶל יָשִׁיב
meis statutis In .virum ad virum inter fecerit veritatis judicium :suā manū
9 יָדוֹ מִשְׁפַּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ׃ בְּחֻקּוֹתַי
,ipse justus :veritatē faciendum ad,custodierit mea judicia &,ambulaverit
יְהַלֵּךְ וּמִשְׁפָּטַי שָׁמַר לַעֲשׂוֹת אֱמֶת צַדִּיק הוּא
effractorem filium genuerit Et .Deus Dominus dixit , vivet vivendo
10 חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהוֹלִיד בֵּן־פָּרִיץ
omnia ipse Et .istis ex uno ab fratrem fecerit & :sanguinē effundentē
11 שֹׁפֵךְ דָּם וְעָשָׂה אָח מֵאַחַד מֵאֵלֶּה׃ וְהוּא אֶת־כָּל־
uxorem & ,comederit montes ad etiam sed : fecerit non hæc
אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל־הֶהָרִים אָכַל וְאֶת־אֵשֶׁת
pignus,rapuerit rapinas ,oppresserit pauperē & ,Egenū .profanaverit sui focii
12 רֵעֵהוּ טִמֵּא׃ עָנִי וְאֶבְיוֹן הוֹנָה גְּזֵלוֹת גָּזָל חֲבֹל
.fecerit abominationē,suos oculos levaverit idola ad & :reddiderit non
לֹא יָשִׁיב וְאֶל־הַגִּלּוּלִים נָשָׂא עֵינָיו תּוֹעֵבָה עָשָׂה׃
Omnes .vivet Non ? vivet &,acceperit augmentū &,dederit usura Cum
13 בַּנֶּשֶׁךְ נָתַן וְתַרְבִּית לָקַח וָחָי לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל־
.erit ipso in ej' Sanguines.morietur moriendo,fecit istas abominationes
הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוּמָת דָּמָיו בּוֹ יִהְיֶה׃
,fecit quæ sui patris peccata omnia viderit & ,filium genuerit ecce Et
14 וְהִנֵּה הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא אֶת־כָּל־חַטֹּאת אָבִיו אֲשֶׁר עָשָׂה
,comederit non montes Super .illa sicut fecerit non & ,timuerit &
15 וַיִּרְאֶה וְלֹא יַעֲשֶׂה כָּהֵן׃ עַל־הֶהָרִים לֹא אָכָל
sui focii uxorem ;Israel domus idola ad levaverit nō suos oculos&
וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ
;pignori acceperit non pignus ,oppresserit non quenquā Et .profanaverit non
16 לֹא טִמֵּא׃ וְאִישׁ לֹא הוֹנָה חֲבֹל לֹא חָבָל
operuerit nudum &,dederit esurienti suum panem ;rapuerit non rapium &
וּגְזֵלָה לֹא גָזָל לַחְמוֹ לְרָעֵב נָתָן וְעֵרוֹם כִּסָּה־
non augmentum & ,usuram ; suam manum converterit afflicto Ab .vestimento
17 בָגֶד׃ מֵעָנִי הֵשִׁיב יָדוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לֹא
non ipse : ambulaverit meis statutis in ,fecerit mea judicia ,acceperit
לָקָח מִשְׁפָּטַי עָשָׂה בְּחֻקּוֹתַי הָלָךְ הוּא לֹא
oppressit quia ,ejus Pater .vivet vivendo ,sui patris iniquitate in morietur
18 יָמוּת בַּעֲוֹן אָבִיו חָיֹה יִחְיֶה׃ אָבִיו כִּי־עָשַׁק
medio in fecit bonum non quod & ,fratris rapinam rapuit ,oppressionē
עֹשֶׁק גָּזַל גֵּזֶל אָח וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב עָשָׂה בְּתוֹךְ
non Cur : dixistis Et .sua iniquitate in est mortuus ecce & :sui populi
19 עַמָּיו וְהִנֵּה־מֵת בַּעֲוֹנוֹ׃ וַאֲמַרְתֶּם מַדֻּעַ לֹא־
.fecit justitiam & judicium filius Et ? patris iniquitate in filius portabit
נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֹן הָאָב וְהַבֵּן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשָׂה
.vivet vivendo : ea fecit & ,custodivit mea statuta Omnia
אֵת כָּל־חֻקּוֹתַי שָׁמַר וַיַּעֲשֶׂה אֹתָם חָיֹה יִחְיֶה׃
,patris iniquitate in portabit non Filius .morietur ipsa peccans Anima
20 הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת בֵּן לֹא־יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב
,erit eum super justi Justitia .filii iniquitate in portabit non pater &
וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן צִדְקַת הַצַּדִּיק עָלָיו תִּהְיֶה
fuerit aversus cùm impius At .erit eum super impii impietas &
21 וְרִשְׁעַת רָשָׁע עָלָיו תִּהְיֶה׃ וְהָרָשָׁע כִּי יָשׁוּב
,mea statuta omnia custodierit & ,fecit quæ suis peccatis omnibus ab
מִכָּל־חַטֹּאתָו אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר אֶת־כָּל־חֻקּוֹתַי
.morietur non , vivet vivendo ;justitiam & ,judicium fecerit &
וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה חָיֹה יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃

Verſio VULG. LAT.

6 In montibus non comederit, &
oculos ſuos non levaverit ad ido-
la domûs Iſrael : & uxorem pro-
ximi ſui non violaverit, & ad
mulierem menſtruatam non ac-
7 ceſſerit : Et hominé non contri-
ſtaverit : pignus debitori reddi-
derit, per vim nihil rapuerit :
panem ſuum eſurienti dederit,
& nudum operuerit veſtimento :
8 Ad uſuram non commodaverit,
& amplius non acceperit :ab ini-
quitate averterit manum ſuam,
& judicium verum fecerit inter
9 virum & virum : In præceptis
meis ambulaverit,& judicia mea
cuſtodierit ut faciat veritaté : hic
juſtus eſt, vitâ vivet, ait Domin⁹
10 Deus. Quòd ſi genuerit filium
latronem effundentem ſanguiné,
11 & fecerit unum de iſtis : Et hæc
quidem omnia non facienté, ſed
in montibus comedentem, & u-
xorem proximi ſui polluentem :
12 Egenum & pauperem contriſtan-
tem, rapientem rapinas, pignus
non reddentem, & ad idola le-
vantem oculos ſuos, abominati-
13 onem facienté: Ad uſuram dan-
tem,& ampliùs accipienté:num-
quid vivet?non vivet : cùm uni-
verſa hæc deteſtanda fecerit,
morte morietur, ſanguis ejus in
14 ipſo erit. Quòd ſi genuerit filiũ,
qui videns omnia peccata patris
ſui quæ fecit, timuerit,& non fe-
15 cerit ſimile eis : Super montes
non comederit, & oculos ſuos
non levaverit ad idola domûs Iſ-
rael, & uxorem proximi ſui non
16 violaverit : Et virum non con-
triſtaverit, pignus non retinue-
rit, & rapinam non rapuerit,pa-
nem ſuum eſurienti dederit, &
17 nudum operuerit veſtimento: A
pauperis injuria averterit manũ
ſuam, uſuram & ſuperabundan-
tiam non acceperit, judicia mea
fecerit, in præceptis meis ambu-
laverit : hic non morietur in ini-
quitate patris ſui, ſed vitâ vivet.
18 Pater ejus quia calumniatus eſt,et
vim fecit fratri,& malum opera-
tus eſt in medio populi ſui, ecce
19 mortuus eſt in iniquitate ſua. Et
dicitis ; Quarè non portavit fili⁹
iniquitaté patris?Videlicèt, quia
filius judicium & juſtitiam ope-
ratus eſt,omnia præcepta mea cu-
ſtodivit, & fecit illa, vivet vitâ.
20 Anima,quæ peccaverit, ipſa mo-
rietur:filius non portabit iniqui-
tatem patris,& pater non porta-
bit iniquitatem filii: juſtitia juſti
ſuper eum erit, & impietas impii
21 erit ſuper eum. Si autem impius
egerit pœnitentiam ab omnibus
peccatis ſuis,quæ operatus eſt,&
cuſtodierit omnia præcepta mea,
& fecerit judicium,& juſtitiam :
vitâ vivet, & non morietur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

6 Ἐπὶ τῶν ὀρέων οὐ φάγεται, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ οὐ μὴ ἐπάρῃ (δ) πρὸς τὰ ἐνθυμήματα
οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον
αὐτοῦ οὐ μὴ μιάνῃ, καὶ πρὸς γυναῖκα ἐν ἀφέ-
7 δρῳ οὖσαν οὐ προσεγγιεῖ, Καὶ ἄνθρωπον οὐ μὴ
καταδυναστεύσῃ, ἐνεχυρασμὸν ὀφείλοντος
ἀποδώσει, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἁρπᾶται, τὸν
ἄρτον αὐτοῦ τῷ πεινῶντι δώσει, καὶ γυμνὸν
8 (ε) περιβαλεῖ, Καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ ἐπὶ τό-
κῳ οὐ δώσει, καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται, καὶ ἐξ
ἀδικίας ἀποστρέψει τὴν χεῖρα αὐτοῦ, κρίμα
δίκαιον ποιήσει ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ ἀνα-
9 μέσον τοῦ πλησίον αὐτοῦ, Καὶ τοῖς προστάγ-
μασί μου πεπόρευται, καὶ τὰ δικαιώματά μου
πεφύλακται, τοῦ ποιῆσαι αὐτά· (ζ) δίκαιος
10 οὗτός ἐστι, ζωῇ ζήσεται, (η) λέγει κύριος. Καὶ
ἐὰν γεννήσῃ υἱὸν λοιμὸν, ἐκχέοντα αἷμα καὶ
11 ποιοῦντα ἁμαρτήματα, Ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη, ἀλλὰ καὶ
ἐπὶ τῶν ὀρέων ἔφαγε, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησί-
12 ον αὐτοῦ ἐμίανε, Καὶ πτωχὸν καὶ πένητα κατ-
εδυνάστευσε, καὶ ἅρπαγμα ἥρπασε, καὶ ἐνεχυ-
ρασμὸν οὐκ ἀπέδωκε, καὶ εἰς τὰ εἴδωλα ἔθε-
το τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἀνομίαν πεποίηκε,
13 Μετὰ τόκου ἔδωκε, καὶ πλεονασμὸν ἔλαβεν·
οὗτος ζωῇ οὐ ζήσεται, πάσας τὰς ἀνομίας ταύ-
τας ἐποίησε, θανάτῳ (θ) θανατωθήσεται·
14 τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται. Ἐὰν δὲ (ι) γεν-
νήσῃ υἱὸν, καὶ ἴδῃ πάσας τὰς ἁμαρτίας τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ ἃς ἐποίησε, καὶ φοβηθῇ, καὶ μὴ ποι-
15 ήσῃ κατ᾽ αὐτάς, Ἐπὶ τῶν ὀρέων (κ) οὐ βέ-
βρωκε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐκ ἔθετο
εἰς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ τὴν γυ-
16 ναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἐμίανε, Καὶ ἄν-
θρωπον οὐ κατεδυνάστευσε, καὶ ἐνεχυρασμὸν
οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε, τὸν
ἄρτον αὐτοῦ τῷ πεινῶντι ἔδωκε, καὶ γυμνὸν
17 περιέβαλεν, Καὶ ἀπὸ ἀδικίας ἀπέστρεψε τὴν
χεῖρα αὐτοῦ, τόκον οὐδὲ πλεονασμὸν οὐκ ἔλα-
βε, δικαιοσύνην ἐποίησε, καὶ ἐν τοῖς προστάγ-
μασί μου ἐπορεύθη· οὐ (λ) τελευτήσει ἐν ἀδι-
18 κίαις πατρὸς αὐτοῦ, ζωῇ ζήσεται. Ὁ δὲ πατὴρ
αὐτοῦ (μ) ἐὰν θλίψει θλίψῃ καὶ ἁρπάσῃ ἅρ-
παγμα, ἐναντία ἐποίησεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
19 μου, καὶ ἀποθανεῖται ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ. Καὶ
ἐρεῖτε, (ν) Τί ὅτι οὐκ ἔλαβεν τὴν ἀδικίαν ὁ υἱ-
ὸς τοῦ πατρός; ὅτι ὁ υἱὸς δικαιοσύνην καὶ ἔ-
λεος (ξ) πεποίηκε, πάντα τὰ νόμιμά μου
συνετήρησε, καὶ ἐποίησεν αὐτά, ζωῇ ζήσεται.
20 Ἡ δὲ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα, (ο) ἀποθανεῖται. ὁ
δὲ υἱὸς οὐ λήψεται τὴν ἀδικίαν τοῦ (π) πατρός,
οὐδὲ ὁ πατὴρ λήψεται τὴν ἀδικίαν τοῦ (ρ) υἱοῦ·
δικαιοσύνη δικαίῳ ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται, καὶ ἀνο-
21 μία (σ) ἀνόμῳ ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται. (τ) Καὶ ὁ ἄ-
νομος ἐὰν ἀποστρέψῃ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν
αὐτοῦ ὧν ἐποίησε, καὶ (υ) φυλάξηται πάσας τὰς
ἐντολάς μου, καὶ ποιήσῃ (φ) δικαιοσύνην καὶ ἔλεος, ζωῇ ζήσεται, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ.

MS. A. (δ) ἐπὶ τὰ (ε) περιβαλεῖ ἱμάτιον, Καὶ (ζ) δίκαιός ἐστιν, (η) λέγει ἀδωναῒ κύριος. Ἐὰν δὲ γεννήσῃς υἱὸν (θ) ἀποθανεῖται· (ι) γεννήσῃς (κ) οὐκ ἔφαγεν, καὶ τοὺς (λ) τελευτήσει (μ) ἐν θλίψει θλίψῃ καὶ ἁρπάσῃ (ν) Ὅτι οὐκ ἔλαβεν ἀδικίαν υἱὸς πατρὸς αὐτοῦ; ὅτι ὁ υἱὸς (ξ) ἐποίησεν, (ο) αὕτη ἀποθανεῖται. υἱὸς οὐ (π) πατρὸς αὐτοῦ, (ρ) υἱοῦ αὐτοῦ· δικαιοσύνη δικαίου ἐπ᾽ (σ) ἀνόμου (τ) Ἐὰν δὲ ἀποστραφῇ ἄνομος ἀπὸ πασῶν τῶν (υ) φυλάξῃ (φ) τὰ δικαιώματά μου, ζωῇ ζήσεται,

Super montes non comederit, & oculos ſuos non levaverit ad cogitationes domûs Iſrael, & uxorē proximi ſui non contaminaverit, & ad mulierem fluentē ſanguine non acceſſerit, 6
Et hominem per potentiã non oppreſſerit, pign⁹ debitori reddiderit, & rapinã nõ rapuerit, panē ſuũ eſurienti dederit, et nudũ (b) operuerit, 7
Et pecuniã ſuã ad uſuram non dederit, & amplius non acceperit, & ab iniquitate averterit manum ſuã, juſtũ judiciũ fecerit inter virũ, & inter proximũ ej⁹, 8
Et præceptis meis ambulaverit, & juſtificationes meas cuſtodierit, ut faciat ea; hic juſtus eſt: vitâ vivet, dicit Dominus. 9
Quòd ſi genuerit filiũ peſtilentē, effundentem ſanguinē, & facientem peccata, 10
(In via patris ſui juſti non ambulavit, ſed & ſuper montes comêdit, & uxorē proximi ſui polluit, 11
Et egenũ & pauperē oppreſſit per potentiam, & rapinam rapuit, & pign⁹ non reddidit, & ad idola poſuit oculos ſuos, iniquitatē fecit, 12
Cũ uſura dedit, & ampli⁹ accepit;) hic vitâ nõ vivet: omnes has iniquitates fecit: morte mortificabitur: ſanguis ej⁹ ſuper ipſũ erit. 13
Si autē genuerit filiũ, & viderit omnia peccata patris ſui, quæ fecit, & timuerit, & non fecerit ſecundũ ea, 14
(Super montes non manducavit, & oculos ſuos non poſuit ad cogitationes dom⁹ Iſrael, & uxorē proximi ſui non violavit, 15
Et hominē nõ oppreſſit, & pignus non retinuit, & rapinã nõ rapuit, panē ſuũ eſurienti dedit, & nudũ operuit, 16
Et ab injuſtitia averſit manũ ſuã, uſuram, & ſuperabundantiã non accepit, juſtitiã fecit, & in præceptis meis ambulavit;) non morietur in iniquitatibus patris ſui: vitâ vivet. 17
Pater autē ej⁹, ſi tribulatione tribulaverit, & rapuerit rapinam; contraria fecit in medio populi mei; & morietur in ſua iniquitate. 18
Et diceris; Quid, quòd non accepit iniquitatem filius (c) patris? Quoniã fili⁹ juſtitiã & miſericordiã fecit, omnia legitima mea conſervavit, & fecit ea: vitâ vivet. 19
Anima autē peccans morietur: Fili⁹ autē nõ accipiet iniquitatē patris: neq; pater accipiet iniquitatē filii. Juſtitia (d) juſto ſuper ipſũ erit: & iniquitas iniquo ſuper ipſũ erit. 20
Et iniq⁹ ſi averterit ſe ab omnibus iniquitatib⁹ ſuis, quas fecit, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit juſtitiam, & miſericordiam: vitâ vivet, & non morietur. 21

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 בטוריא לא פלח לטעותא ועינוהי לא זקף לפולחן טעות בית ישראל וית אתת
7 חבריה לא סאיב ולות אתתא מסאבא לא על : ואנש לא אוני משכון דחובתא אתיב
8 גזילא לא גזל מלחמיה לכפנא יהב וערטלאה כסי מכסותיה : בחבוליא לא יהב
9 ורביתא לא נסיב משקרא אתיב ידיה דין דקשוט עביד בין גבר לגבר : בקימי הליך
10 ודיני נטר למעבד קשוט צדיקא הוא מיחא יחי אמר יי אלהים : ואוליד בר רשיעא
11 אשיד דם ויעביד לאחוהי מחדא מאלין : והוא ית כל אלין לא עבד אלהן בטוריא
12 פלח לטעותא וית אתת חבריה סאב : מסכן וחשיך אוני גזלא גזל משכונא לא אתיב
13 ולפולחן טעותא זקף עינוהי תועבא עבד : בחבוליא יהב ורביתא נסיב האתקים לא
14 יתקים ית כל תועבתא האלין עבד ממת ימות חובת קטוליה ביה תהי : והא אוליד
15 בר וחזא ית כל חובי אבוהי דעבד וחזא ולא עבד כותהון : על טוריא לא פלח
16 לטעותא ועינוהי לא זקף לפולחן טעות בית ישראל וית אתת חבריה לא סאיב : ואנש
17 לא אוני משכונא לא משכין וגזילא לא גזל מלחמיה לכפנא יהב וערטלאה כסי
מכסותיה : ממסכנא אתיב ידיה חבוליא ורביתא לא נסיב דיני עבד בקימי הליך
18 הוא לא ימות בחובי אבוהי מיחא יחי : אבוהי ארי עשק עשוק גזל גזילא דאחוהי
19 ודלא תקין עבד בגו עמיה והא מית בחוביה : ותימרון מה דין לא קביל בר
בחובי אבוהי וברא דין דקשוט וזכו עבד ית כל קימי נטר ועבד יתהון מיחא יחי
20 אנש דיחוב הוא ימות ברא לא יקביל בחובי אבא ואבא לא יקביל בחובי ברא
זכות זכאה ביה תהי וחובת חיבא
21 ביה תהי : ורשיעא ארי יתוב מכל חובוהי דעבד ויטר ית כל קימי
ויעביד דין דקשוט וזכו מיחא יחי לא ימות :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

In montibus non ſervierit idolis,& oculos ſuos non ſuſtulerit ad cultum ido- 6
lorum domus Iſrael, & uxorem proximi ſui non polluerit,& ad mulierem im-
mundam non fuerit ingreſſus. Et hominé non oppreſſerit,pignus debiti reddi- 7
derit,rapinam non rapuerit, de pane ſuo eſurienti dederit, & nudum coope-
ruit veſtimento ſuo. Fœnori non dederit, & uſuram non acceperit; à falſita- 8
te averterit manum ſuam, judicium verum fecerit inter virum & virum. Et in 9
pactis meis ambulaverit, & judicia mea ſervaverit ut faceret veritatem; juſtus
eſt, vita vivet, dicit Dominus Deus. Et ſi genuerit filium impium effunden- 10
tem ſanguinem,& fecerit fratri ſuo unum ex his. Et ipſe omnia hæc non fece- 11
rit, ſed in montibus ſerviverit idolis & uxorem proximi ſui polluerit. Ege- 12
num & pauperem oppreſſerit, rapinam rapuerit,pignus non reddiderit,& ad
cultum idolorum levarit oculos ſuos, abominationem fecerit. Fœnori dede- 13
rit, & uſuram acceperit, num vivet? non vivet: univerſas has abominationes
fecit, morte morietur, reatus mortis ejus in ipſo erit. Et ſi genuerit filium, & 14
viderit omnia peccata patris ſui quæ fecit, & videns non fecerit ſimilia. In 15
montibus non ſervierit idolis, & oculos ſuos non ſuſtulerit ad cultum idolo-
rum domus Iſrael, & uxorem proximi ſui non polluerit. Et hominem non op- 16
preſſerit, pignus non acceperit, & rapinam non rapuerit; de pane ſuo eſuri-
enti dederit, & nudum operuerit veſtimento ſuo. A paupere averterit manum 17
ſuam, fœnus & uſuram non acceperit, judicia mea fecerit, in pactis meis am-
bulaverit : ipſe non morietur in peccatis patris ſui, ſed vivens vivet. Pater 18
ejus quia calumniam exercuit, & rapinam rapuit ab uno de fratribus ſuis, &
quod non eſt rectum in medio populi ſui fecit, & ecce mortuus eſt in pecca-
to ſuo. Et dicetis: Quare non punitur filius in peccatis patris? Filius enim 19
judicium & veritatem & juſtitiam fecit, omnia pacta mea ſervavit & fecit
ea : vivens vivet. Homo qui peccaverit, ipſe morietur. Filius non punietur 20
in peccatis patris, nec pater punietur in peccatis filii. Juſtitia juſti in ipſo
permanebit, & peccatum impii ſuper eum erit. Impius autem cùm conver- 21
ſus fuerit ab omnibus peccatis ſuis quæ fecit, & cuſtodierit omnia pacta mea,
& fecerit judicium verum & juſtitiam; vivens vivet, non morietur.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܥܠ ܛܘܪ̈ܐ ܠܐ ܐܟܠ : ܘܠܐ ܙܩܦ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܠܦܬܟܖ̈ܐ ܘܠܕܚ̈ܠܬܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ :
ܘܠܐܢܬܬ ܚܒܪܗ ܠܐ ܛܢܦ : ܘܠܐܢܬܬܐ ܕܒܣܘܚܦܗ̇ ܠܐ ܩܪܒ : * ܘܠܐܢܫ ܠܐ ܛܠܡ : ܘܠܐܢܫ ܠܐ 7
ܗܪ : ܘܦܢܝ ܡܫܟܢܐ ܕܢܣܒ : ܘܝܗܒ ܠܚܡܗ ܠܟܦܢܐ : ܘܥܪܛܠܝܐ ܟܣܝ ܠܒܘܫܐ :
8 * ܘܒܪܒܝܬܐ ܠܐ ܐܘܙܦ : ܘܬܘܪܒܐ ܠܐ ܢܣܒ : ܘܡܢ ܥܘܠܐ ܐܗܦܟ ܐܝܕܗ : ܘܕܝܢܐ ܕܩܘܫܬܐ ܥܒܕ
9 ܒܝܬ ܓܒܪܐ ܠܚܒܪܗ : * ܘܒܦܘܩܕ̈ܢܝ ܗܠܟ : ܘܕܝܢ̈ܝ ܢܛܪ : ܘܥܒܕ ܩܘܫܬܐ . ܡܢ ܕܗܟܢܐ ܥܒܕ
10 ܙܕܝܩ ܗܘ . ܘܡܐܚܐ ܢܐܚܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ . * ܘܐܢ ܢܘܠܕ ܒܪܐ ܚܛܝܐ ܐܫܘܕ ܕܡܐ . ܘܢܥܒܕ ܚܕܐ
11 ܡܢ ܗܠܝܢ . * ܘܥܠ ܛܘܪ̈ܐ ܢܐܟܘܠ : ܘܐܢܬܬ ܚܒܪܗ ܢܛܢܦ : * ܘܢܛܠܘܡ ܠܡܣܟܢܐ
12 ܘܠܒܫܝܢܐ . ܘܢܛܠܘܡ ܠܚܒܪܗ : ܘܠܐ ܢܦܢܐ ܡܫܟܢܐ ܠܡܪ̈ܘܗܝ . ܘܠܦܬܟܖ̈ܐ ܢܪܝܡ
13 ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܘܢܥܒܕ ܛܢܦܘܬܐ : * ܘܒܪܒܝܬܐ ܢܘܙܦ : ܘܬܘܪܒܐ ܢܣܒ . ܕܝܠܗ ܢܚܐ . ܠܐ ܢܐܚܐ .
14 ܟܕ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܥܒܕ . ܐܠܐ ܡܡܬ ܢܡܘܬ . ܘܕܡܗ ܒܪܝܫܗ ܢܗܘܐ . * ܘܐܢ
15 ܢܘܠܕ ܒܪܐ : ܘܢܚܙܐ ܟܠܗܘܢ ܚܛ̈ܗܐ ܕܥܒܕ ܐܒܘܗܝ : ܘܠܐ ܢܥܒܕ ܐܟܘܬܗܘܢ : * ܘܥܠ ܛܘܪ̈ܐ
ܠܐ ܢܐܟܘܠ : ܘܠܐ ܢܪܝܡ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܠܦܬܟܖ̈ܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ : ܘܐܢܬܬ ܚܒܪܗ ܠܐ ܢܛܢܦ :
16 * ܘܠܐܢܫ ܠܐ ܢܛܠܘܡ : ܘܡܫܟܢܐ ܠܐܢܫ ܠܐ ܢܫܩܘܠ . ܘܥܘܠܐ ܠܐ ܢܥܒܕ : ܘܠܚܡܗ ܢܬܠ
17 ܠܟܦܢܐ . ܘܥܪܛܠܝܐ ܢܟܣܐ : * ܘܡܢ ܡܣܟܢܐ ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܐܝܕܗ : ܘܪܒܝܬܐ ܠܐ ܢܣܒ :
ܘܕܝܢ̈ܝ ܢܥܒܕ : ܘܒܦܘܩܕ̈ܢܝ ܢܗܠܟ . ܠܐ ܢܡܘܬ ܒܥܘܠܐ ܕܐܒܘܗܝ . ܐܠܐ ܡܐܚܐ ܢܐܚܐ .
18 * ܐܒܘܗܝ ܕܝܢ ܕܥܠܘܒ ܥܠܘܒܝܐ : ܘܛܠܡ ܠܐܚܘܗܝ . ܘܕܫܦܝܪ ܠܐ ܥܒܕ ܒܝܬ
19 ܥܡܗ . ܢܡܘܬ ܒܚܛ̈ܗܘܗܝ . * ܘܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܕܠܡܢܐ ܠܐ ܡܬܦܪܥ ܒܪܐ ܚܛ̈ܗܐ ܕܐܒܘܗܝ .
ܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܡܛܠ ܕܥܒܕ ܒܪܐ ܕܝܢܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ . ܘܢܛܪ ܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕ̈ܢܝ . ܡܐܚܐ
20 ܢܐܚܐ . * ܢܦܫܐ ܕܚܛܬ ܗܝ ܬܡܘܬ . ܠܐ ܡܬܦܪܥ ܒܪܐ ܚܛ̈ܗܐ ܕܐܒܘܗܝ . ܘܐܦܠܐ ܐܒܐ ܡܬܦܪܥ
ܚܛ̈ܗܐ ܕܒܪܗ . ܙܕܝܩܘܬܗ ܕܙܕܝܩܐ ܒܪܝܫܗ ܬܗܘܐ . ܘܚܛܝܬܗ ܕܚܛܝܐ ܒܪܝܫܗ ܬܗܘܐ .
21 * ܚܛܝܐ ܕܝܢ ܐܢ ܢܬܘܒ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܚܛ̈ܗܘܗܝ ܕܥܒܕ : ܘܢܛܪ ܦܘܩܕ̈ܢܝ . ܘܢܥܒܕ
ܕܝܢܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ . ܡܐܚܐ ܢܐܚܐ . ܘܠܐ ܢܡܘܬ .

Super montes non comederit, neque ſuſtule- 6
rit oculos ſuos ad ſimulacra & deos Iſraelita-
rum:uxorem ſocii ſui non polluerit,& ad mu-
lierem in ſuis menſtruis *exiſtentem* non acceſ-
ſerit: Neminem oppreſſerit, nemini damnum 7
intulerit, reſtituerit pignus quod accepit, de-
derit panem ſuum eſurienti, & nudum veſte
operuerit : Ad uſuram nihil mutuò dederit, 8
& ex conventione nihil commodaverit, ſed
ab iniquitate retraxerit manum ſuam,& judi-
cium verum exercuerit inter virum & ſocium
ejus : In præceptis meis ambulaverit,judicia 9
mea cuſtodierit,& veritatem fecerit:quiſquis
ita fecerit,juſtus eſt,et omninò vivet,dicit Do-
minus dominorum. Quòd ſi is filium genue- 10
rit ſceleratum, effuſorem ſanguinis,qui unum
aliquod ex his commiſerit : Super montes 11
comederit, poliuerit uxorem ſocii ſui, Pau- 12
perem & egenum oppreſſerit, ſocium ſuum
fraudaverit, pign⁹ dominis ſuis minimè reſti-
tuerit, ad idola ſuſtulerit oculos ſuos,& fece-
rit abominationem, Cum uſura mutuum de- 13
derit, & ex conventione acceperit ; nunquid
viveret ? nequaquam vivet,quum hæc omnia
mala fecerit,ſed omnino morietur,& ſanguis
ejus in ipſum recidet. Quòd ſi filiũ genuerit, 14
qui *licèt* videat omnia peccata quæ facit pa-
ter ſuus, tamen non faciat ſicut illa : Super 15
montes non comedat,nec attollat oculos ſuos
ad idola Iſraelitarũ,uxorem ſocii ſui non pol-
luat: Neminé opprimat,pignus à nemine tol- 16
lat,fraudé non committat,pané ſuum det eſu-
rienti,& nudũ veſtiat:A paupere manũ ſuam 17
non retrahat, uſurã non accipiat, judicia mea
faciat,& in præceptis meis ambulet;is nequa-
quam morietur propter iniquitaté patris ſui,
ſed omninò vivet: Pater verò ipſius,qui op- 18
preſſione oppreſſit, fraudem commiſit in fra-
trem ſuum, & quod honeſtum erat non fecit
inter populum ſuum ; morietur propter pec-
cata ſua. Quòd ſi dicant;Quonam pacto non 19
rependerentur filio peccata patris ejus ? Dic
illis,Quia fecit filius judicium & juſtitiam,&
ſervavit omnia præcepta mea, omninò vivet.
Anima quæ peccaverit, ipſamet morietur:non 20
rependentur filio peccata patris ſui, neque
patri rependentur peccata filii ſui:juſtitia ju-
ſti in ipſum recidet, & ſcelus peccatoris in
ipſum recidet. Improbus autem ſi converta- 21
tur ab omnibus peccatis ſuis quæ fecit,cuſto-
diat mandata mea, & faciat judicium atque
juſtitiam ; omninò vivet, & non morietur :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * لا ياكل على الجبال * ولا يرفع عينيه الى فكرات بيت اسرائيل * ولا ينجس امراة قريبه * ولا
7 يقرب من امراة طامث * ولا يلوي على الانسان * ويرد الرهن لصاحبه * ويكسو العريان
8 ثوبا * ولا يعطي فضته بالربا * ولا ياخذ تضعيفا * ويرد يده عن الظلم * ويصنع حكما عدلا
9 بين الرجل وبين قريبه * ويسير باوامري * ويحفظ حقوقي ليصنعها * هذا هو الصديق * يحيا
10 حياة يقول ادوناي الرب * وان اولد ابنا مفسدا مهرق دم * ويصنع الخطايا * ولم يسلك في
11 طريق ابيه الصديق * لكن اكل على الجبال * ونجس امراة قريبه * ويلوي على الفقير
12 والمسكين * واختطف اختطافا * ولم يرد الرهن * ووضع عينيه الى الاصنام * وصنع الاثم * واعطى
13 بالربا * واخذ التضعيف * هذا يحيى حياة بجميع هذه الاثام التي صنعها * فالموت يموت * ودمه عليه *
14 15 * وان اولد ابنا * وراى جميع خطاياه التي صنعها * فخاف ولم يصنع كمثلها * ولم ياكل على
16 الجبال * ولا وضع عينيه لفكرات بيت اسرائيل * ولا نجس امراة قريبه * ولا تلوى على انسان * ولا
17 ارتهن رهنا * ولا اختطف اختطافا * واعطى خبزه للجائع * وكسى العريان ثوبا * ورد يده عن
الظلم * ولا اخذ ربا ولا تضعيفا * وصنع العدل * وسلك في اوامري * لا يموت بمظالم ابيه بل يحيا
18 حياة * واما ابوه ان ضيق ضيقة * واختطف اختطافا * وصنع العناد في وسط شعبي * فيموت بخطيته *
19 ويقولون * لماذا ان الابن لم ياخذ ظلم الاب * لان الابن صنع العدل والرحمة * وحفظ جميع سنني
20 وصنعها * يحيى حياة * والنفس التي تخطي هي التي تموت * والابن لا ياخذ ظلم ابيه * ولا الاب لا
21 ياخذ ظلم ابنه * عدل الصديق عليه يكون * واثم الاثيم عليه يكون * والاثيم اذا هو رجع من
جميع اثامه التي صنعها * وحفظ جميع وصاياي * وصنع العدل والرحمة * يحيى حياة ولا يموت *

Non comederit ſuper montes, non extulerit 6
oculos ſuos ad commenta domûs Iſraelis,
non polluerit uxorem proximi ſui, neque
acceſſerit ad mulierem immundam, Nemi- 7
ni vim intulerit, pignus domino ſuo reddi-
derit, nudum veſte induerit, Non dederit 8
pecuniam ſuam ad uſuram, neque duplum
exegerit, manum ſuam ab oppreſſione re-
preſſerit, judicium æquum inter virum &
proximum ejus decreverit; Denique in 9
mandatis meis ambulaverit, et ſtatuta mea
cuſtodierit exercendo illa: is juſtus eſt, vi-
tam vivet, dicit Adonai Dominus. Quòd 10
ſi filium genuerit corruptorem, effuſorem
ſanguinis, qui faciat peccata, et non ambu-
let in viis patris ſui juſti; Sed comedat ſu- 11
per montes, & polluat uxorem proximi
ſui; Vim inferat egeno & pauperi, rapi- 12
nam rapiat, non reddat pignus, oculoſque
ſuos ad idola ponat, & iniquitatem com-
mittat, Fœnori det, & duplum exigat: 13
iſténe vitam vivet? poſt tot iniquitates
quas commiſit? imò verò morte morietur,
& ſanguis ejus ſuper ipſum erit. Rurſum 14
ſi filium genuerit, & is videns omnia pec-
cata illius quæ perpetrârit, tamen timeat,
neq; faciat ut illa, Nõ comedat ſuper mon- 15
tes, non advertat oculos ſuos ad commenta
domûs Iſraelis, non polluat uxorem proxi-
mi ſui, Nemini vim inferat, pignus non ac- 16
cipiat, non rapiat rapinam, panem ſuum det
eſurienti, & nudum induat veſte, Manũ 17
ſuam ab oppreſſione retrahat, neque uſurã
neq; duplum repetat, juſtitiam faciat, &
in mandatis meis ambulet: is nequaquam
morietur ob impietates patris ſui, ſed vitã
vivet. At verò pater iſtius, ſi exemplum 18
tribulatione vexaverit, rapinam rapuerit,
repugnantiam fecerit in medio populi mei,
morietur pro peccato ſuo. Dicetis au- 19
tem, Quare ve filius non feret impietatem
patris ſui? Quia filius æquitatem & mi-
ſericordiam exercuit, cuſtodivit omnes
leges meas, & perfecit illas, vitam vivet:
Anima autem quæ peccaverit, ipſa eſt quæ 20
morietur: & filius non feret impietatē pa-
tris ſui, neque pater feret impietatem filii
ſui: æquitas juſti ſuper ipſum erit, & ini-
quitas iniqui ſuper ipſum erit. Imò cùm 21
iniquus ipſe converterit ſe ab omnibus ini-
quitatibus ſuis quas commiſit, & cuſtodi-
erit omnia mandata mea, & æquitatem
atque miſericordiam exercuerit, vitam
vivet, & non morietur.

Versio VULG. LAT.

22 Omniũ iniquitatũ ejꝰ, quas operatꝰ est, nõ recordabor: in justitia 23 sua, quã operatꝰ est, vivet. Numquid voluntatis meæ est mors impii, dicit Dñs Deꝰ, & non ut con- 24 vertatur à viis suis, et vivat? Si autẽ averterit se justꝰ à justitia sua, & fecerit iniquitatẽ secundùm omnes abominationes, quas operari solet impiꝰ, numquid vivet? omnes justitiæ ejꝰ, quas fecerat, nõ recordabũtur: in prævaricatione, quâ prævaricatꝰ est, & in peccato suo, ꝙ peccavit, in ipsis morietur. 25 Et dixistis; Non est æqua via Dñi. Audite ergò, domus Israel: Numquid via mea non est æqua, & nõ 26 magis viæ vestræ pravæ sũt? Cùm enim averterit se justus à justitia sua, et fecerit iniquitatẽ, morietur in eis: in injustitia, quã operatꝰ est, 27 morietur. Et cùm averterit se impiꝰ ab impietate sua, quã operatꝰ est, & fecerit judiciũ, & justitiã: 28 ipse animã suã vivificabit. Considerans enim, & avertens se ab omnibꝰ iniquitatibꝰ suis, quas operatꝰ est, vitâ vivet, & non morie- 29 tur. Et dicunt filii Israel; Non est æqua via Dñi. Numquid viæ meæ non sunt æquæ, domꝰ Israel, et nõ 30 magis viæ vestræ pravæ? Idcircò unumquemque juxta vias suas judicabo, domus Israel, ait Dñs Deꝰ. Convertimini, & agite pœnitentiã ab omnibꝰ iniquitatibꝰ vestris: & nõ erit vobis in ruinã iniqui- 31 tas. Projicite à vobis omnes prævaricationes vestras, in quibꝰ prævaricati estis, & facite vobis cor novũ, & spiritũ novum: & quarè 32 moriemini, domus Israel? Quia nolo mortẽ morientis, dicit Dñs Deus: revertimini, & vivite.

CAP. XIX.

1 ET tu assume planctũ sup prin- 2 cipes Israel, Et dices; Quarè mater tua leæna inter leones cubavit, in medio leunculorũ enutrivit catu- 3 los suos? Et eduxit unũ de leunculis suis, & leo factꝰ est: & didicit capere prædam, hominémque 4 comedere. Et audierũt de eo Gentes, & non absq; vulneribꝰ suis ceperunt eũ: & adduxerũt eũ in ca- 5 tenis in terrã Ægypti. Quæ cùm vidisset quoniã infirmata est, & periit expectatio ejꝰ: tulit unũ de leunculis suis, leonẽ constituit eũ. 6 Qui incedebat inter leones, et factꝰ est leo: & didicit prædã cape- 7 re, & homines devorare: Didicit viduas facere, et civitates eorũ in desertũ adducere: & desolata est terra, & plenitudo ejus, à voce rugitûs illius.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. cum Transl. LAT.

22 (χ)Πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ ὅσα ἐποίησεν, οὐ μνησθήσονται· (ψ)ἐν τῇ δικαιοσύνῃ 23 αὐτοῦ ᾗ(ω)ἐποίησε, ζήσεται. Μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου, λέγει (α) κύριος, ὡς τὸ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἐκ 24 τῆς (β)ὁδοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ζῆν αὐτόν; Ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον(¨)ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ(γ)ποιῆσαι ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν, οὐ μὴ μνησθῶσιν· ἐν τῷ παραπτώματι αὐτοῦ ᾧ παρέπεσε, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ αἷς 25 ἥμαρτεν, ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται. Καὶ εἴπατε, Οὐ (δ)κατευθύνει ἡ ὁδὸς κυρίου. ἀκούσατε δὴ (ε)πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραήλ· μὴ ἡ ὁδός μου οὐ κατευθύνει; οὐχὶ ἡ ὁδὸς ὑμῶν 26 (ϛ)κατευθύνει; Ἐν τῷ(ζ)ἀποστρέψαι τὸν δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ(¨)ποιήσει παράπτωμα, καὶ ἀποθάνῃ ἐν τῷ παραπτώματι ᾧ ἐποίησεν, ἐν αὐτῷ ἀποθανεῖται. 27 Καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι ἄνομον ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ ἧς ἐποίησε, καὶ(·)ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην, οὗτος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐφύλα- 28 ξε, (η)Καὶ ἀπέστρεψεν ἐκ πασῶν ἀσεβειῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησε, ζωῇ ζήσεται, οὐ μὴ ἀπο- 29 θάνῃ. Καὶ λέγουσιν ὁ (θ)οἶκος τοῦ Ἰσραήλ, Οὐ κατορθοῖ ἡ ὁδὸς κυρίου. μὴ ἡ ὁδός μου οὐ κατορθοῖ οἶκος Ἰσραήλ; οὐχὶ ἡ ὁ- 30 δὸς ὑμῶν οὐ κατορθοῖ; (ι)Ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ(κ)ὑμᾶς οἶκος Ἰσραήλ, (λ)λέγει κύριος. ἐπιστράφητε καὶ ἀποστρέψατε ἐκ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ 31 ἔσονται ὑμῖν εἰς κόλασιν ἀδικίας. Ἀπορρίψατε(μ)ἀφ' ἑαυτῶν πάσας τὰς ἀσεβείας ὑμῶν(ν)ἃς ἠσεβήσατε εἰς ἐμέ, καὶ ποιήσατε ἑαυτοῖς καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα (ξ) καινόν. καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκετε οἶκος 32 (ο)Ἰσραήλ; Διότι οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἀποθνήσκοντος, λέγει (π)κύριος.

ΚΕΦ. ιθ'.

1 ΚΑὶ σὺ (α)λάβε θρῆνον ἐπὶ τὸν ἄρχον- 2 τα τοῦ Ἰσραήλ, Καὶ ἐρεῖς, Τί ἡ μήτηρ σου σκύμνος ἐν μέσῳ λεόντων ἐγενήθη; (β) ἐν μέσῳ λεόντων ἐπλήθυνε σκύμνους αὐ- 3 τῆς. Καὶ(γ)ἀπεπήδησεν εἷς τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέων ἐγένετο, καὶ ἔμαθεν τοῦ ἁρπάζειν 4 ἁρπάγματα, ἀνθρώπους ἔφαγε. Καὶ ἤκουσαν κατ' αὐτοῦ ἔθνη, ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν συνελήφθη, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐν κημῷ εἰς 5 γῆν Αἰγύπτου. Καὶ εἶδεν ὅτι (δ)ἀπῶσται ἀπ' αὐτῆς, ἀπώλετο ἡ ὑπόστασις αὐτῆς· καὶ ἔλαβεν ἄλλον ἐκ τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέοντα 6 ἔταξεν αὐτόν. Καὶ ἀνεστρέφετο ἐν μέσῳ λεόντων, λέων ἐγένετο, καὶ ἔμαθεν ἁρπά- 7 ζειν ἁρπάγματα. ἀνθρώπους ἔφαγε, Καὶ ἐνέμετο (ε) τῷ θράσει αὐτοῦ, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν (ζ) ἐξηρήμωσε, καὶ ἠφάνισε γῆν, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἀπὸ φωνῆς (η)ὠρύματος αὐτοῦ.

Omnia delicta ejus, quæcunq; fecit, (e)non memorabuntur: in 22 sua justitia, quam fecit, vivet. 23 Nunquid voluntate volã mortẽ iniqui, dicit Dominus, sicut averti ipsũ à via sua pessima, & ipsũ vivere? Cũ autẽ aver- 24 terit se justꝰ à justitia sua, et fecerit injustitiã secundũ omnes iniquitates, quas fecit iniquus; omnes justitiæ ejus, quas fecit, nõ erunt in memoria: in delicto suo, quo deliquit, & in peccatis suis, quæ peccavit, in ipsis morietur. Et dixistis; Non rectè 25 pergit via Domini. Audite nũc omnis domus Israel; Nunquid via mea nõ rectè pergit? Nunquid via vestra rectè pergit? In 26 avertendo se justum à justitia sua, & faciet delictũ, & morietur in delicto, quod fecit; in ipso morietur. Et in averten- 27 do se iniquũ ab iniquitate sua, quã fecit, & faciet judiciũ, et justitiã; hic animã suã custodivit, Et avertit se ab omnibꝰ 28 impietatibus suis, quas fecerat; vitâ vivet, non morietur. Et di- 29 cunt domꝰ Israel, Non recta est via Domini. Nunquid via mea nõ recta est, domꝰ Israel? nõnne via vestra nõ recta est? Unum- 30 quemq; secundũ viã suã, judicabo vos, domꝰ Israel, ait Dominꝰ. Convertimini, & avertite vos ab omnibꝰ impietatibꝰ vestris: & non erunt vobis in supplicium iniquitatis. Projicite 31 à vobis omnes impietates vestras, in quibꝰ impiè egistis in me, & facite vobis cor novũ, & spiritũ novum. Et ut quid moriminí, domus Israel? (f) 32 Quia nolo mortem morientis, ait Dominus.

CAP. XIX.

ET tu accipe lamentum super 1 principẽ Israel, Et dices; 2 Quid mater tua (a)catulꝰ in medio leonum(b)facta est? In medio leonũ multiplicavit catulos suos. Et exilivit unꝰ de 3 catulis ejꝰ: leo factꝰ est, & didicit rapere rapinas: homines comêdit. Et audierunt(c)con- 4 tra eum gentes: in corruptione eorũ captꝰ est: & adduxerunt eũ in camo in terrã Ægypti. Et vidit, quoniã ablatꝰ esset ab 5 ea, periisset substantia ejus: & tulit aliũ de catulis suis: leonẽ constituit eũ. Et conversaba- 6 tur in medio leonũ: leo factus est, & didicit rapere rapinas. Homines comêdit, Et pascebatur 7 in audacia sua, & civitates eorum desolavit, & vastavit terram, & plenitudinem ejus, à voce rugitûs sui.

MS.A.(χ)Πᾶσαι αἱ ἀδικίαι ἃς ἐποίησεν οὐ μὴ μνησθῶσιν. (ψ)ἀλλ' ἐν τῇ(ω)ἐποίησεν, ἐν αὐτῇ ζήσεται. (¨)Ὅτι οὐ βούλομαι τὸν (α)κύριος κύριος, (β)ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς(¨)ἀπὸ(γ)ποιήσῃ(δ)κατορθοῖ ἡ (ε)πᾶς οἶκος (ϛ)οὐ κατευθύνει(ζ) ἀποστρέψαι δίκαιον (¨)ποιήσῃ (·) ποιήσῃ (η)Καὶ ἴδεν καὶ ἀπέστρεψεν ἐκ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν (θ) οἶκος Ἰσραήλ, (ι)Διατοῦτο ἕκαστον (κ)ὑμεῖς (λ)λέγει ἀδωναῒ κύριος. (μ)ἀπὸ ἑαυτῶν (ν)ἃς ἐποιήσατε, καὶ (ξ) καινόν, καὶ ποιήσατε πάσας τὰς ἐντολάς μου. καὶ (ο) Ἰσραήλ; λέγει κύριος. (π)ἀδωναῒ κύριος, καὶ ἐπιστρέψατε καὶ ζήσατε. Κεφ. ιθ'. MS.A. (α)υἱὲ ἀνθρώπου λάβε, (β) καὶ ἐν (γ)* ἀπεδήμησεν (δ)ἀπῶσται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἀπώλετο ἡ (ε) ἐν τῷ θράσει (ζ) ἐξερήμωσεν (η) ὠρύματος

---

quam sua justitia in :ei memorabũtur non ,fecit quas ejꝰ prævaricationes Omnes
22 כל פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו בצדקתו אשר
?Deus Dominus dixit , impii mortem volam volendo Nunquid .vivet ,fecit
23 עשה יחיה: החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני יהוה
,sua justitia à justum se avertendo in Et ? vivet &,suis viis à se avertendo in Nónne
24 הלא בשובו מדרכיו וחיה: ובשוב צדיק מצדקתו
,fecerit &,impius fecit quas abominationes oẽs secundũ,iniquitatẽ fecerit &
ועשה עול ככל התועבות אשר עשה הרשע יעשה
sua prævaricatione in:memorabũtur non ,fecit quas ejꝰ justitiæ Omnes ?vivet &
וחי כל צדקתו אשר עשה לא תזכרנה במעלו
.morietur eis in ,peccavit quod suũ peccatũ propter & ,est prævaricatus quam
אשר מעל ובחטאתו אשר חטא בם ימות:
.Israel domus nunc Audite .Domini via dirigetur non , dixistis Et
25 ואמרתם לא יתכן דרך אדני שמעו נא בית ישראל
se avertendo In ?firmabuntur non vestræ viæ Nónne ?dirigetur non mea via Nunquid
26 הדרכי לא יתכן הלא דרכיכם לא יתכנו: בשוב
sua iniquitate in : ea super morietur & ,iniquitatẽ fecerit & ,sua justitia à justum
צדיק מצדקתו ועשה עול ומת עליהם בעולו
quam sua impietate ab impium se avertendo in Et .morietur , fecit quam
27 אשר עשה ימות: ובשוב רשע מרשעתו אשר
,vidit Et .vivificabit suã animam ipse ; justitiam &,judicium fecerit & , fecit
28 עשה ויעש משפט וצדקה הוא את נפשו יחיה: ויראה
non ,vivet vivendo : fecit quas suis prævaricationibꝰ omnibꝰ ab est aversus &
וישוב מכל פשעיו אשר עשה חיו יחיה לא
.Domini via dirigetur Non : Israel domus dixerunt Et .morietur
29 ימות: ואמרו בית ישראל לא יתכן דרך אדני
?dirigetur non vestræ viæ Nónne ? Israel domus dirigentur non meæ viæ Nunquid
הדרכי לא יתכנו בית ישראל הלא דרכיכם לא יתכן:
dixit , Israel domus vos judicabo suas vias juxta unumquẽque Idcirco
30 לכן איש כדרכיו אשפט אתכם בית ישראל נאם
,vestris prævaricationibꝰ omnibꝰ ab facite converti &,Cõvertimini.Deus Dominus
אדני יהוה שובו והשיבו מכל פשעיכם
vobis desuper Projicite .iniquitas offendiculũ in vobis erit non &
31 ולא יהיה לכם למכשול עון: השליכו מעליכם את
cor vobis facite & ,eis in estis prævaricati quibus vestras prævaricationes omnes
כל פשעיכם אשר פשעתם בם ועשו לכם לב
Quia ? Israel domus moriemini quid ut & : novum spiritum &,novum
32 חדש ורוח חדשה ולמה תמתו בית ישראל: כי
.vivetis &,facite reverti & : Deus Dominus dixit,mortui morte in volam non
לא אחפץ במות המת נאם אדני יהוה והשיבו וחיו:

CAP. XIX. יט

tua mater Quid : dices Et .Israel prælatos super planctum tolle tu Et
1 ואתה שא קינה אל נשיאי ישראל: ואמרת מה אמך
2 .suos catulos multiplicavit leunculorũ medio In ? cubavit leones inter leæna
לביא בין אריות רבצה בתוך כפרים רבתה גוריה:
rapere didicit & : fuit leunculus ,suis catulis de unum fecit ascendere Et
3 ותעל אחד מגריה כפיר היה וילמד לטרף
:est captus eorũ scrobe in ,gentes eum ad audierunt Et .comedit hominem ,prædam
4 טרף אדם אכל: וישמעו אליו גוים בשחתם נתפש
,expectata quia vidit Et .Ægypti terram ad hamis in eũ adduxerunt &
5 ויבאהו בחחים אל ארץ מצרים: ותרא כי נוחלה
.eum posuit leunculum,suis catulis de unum tulit & : sua expectatio perierit
אבדה תקותה ותקח אחד מגריה כפיר שמתהו:
,rapinam rapere didicit & : fuit leunculus , leonum medio in ambulabat Et
6 ויתהלך בתוך אריות כפיר היה וילמד לטרף טרף
:fecit desolare eorũ civitates & ,ejus viduas cognovit Et .comedit hominem
7 אדם אכל: וידע אלמנותיו ועריהם החריב
.ejus rugitus voce à ejꝰ plenitudo & ,terra est desolata &
ותשם ארץ ומלאה מקול שאגתו:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 כל חובוהי דעבד לא ידכרון ליה בזכותיה דעבד יתקים: המרעא רעינא במותיה
23–32 [illegible]
XIX, 1–7 [illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Omnes iniquitates ejus quas fecit, non erunt in memoria ei: in justitia sua 22 quam fecit permanebit. Nunquid volens volo mortem impii, dicit Domi- 23 nus Deus? nónne cùm conversus fuerit à via sua, vivet? Et cùm aversus fue- 24 rit justus à justitia sua & fecerit iniquitatem, juxta omnes abominationes quas fecit impius, fecerit ipse, nunquid vivet? Omnes justitiæ ejꝰ quas fecit, non erunt in memoria: in prævaricatione qua prævaricatꝰ est, & in peccatis quibꝰ peccavit, in ipsis morietur. Et dixistis: Non sunt expositæ nobis viæ bonita- 25 tis Domini. Audite nunc domꝰ Israel: An viæ bonitatis meæ non declaratæ sunt vobis? nónne viæ vestræ non sunt rectæ? Cùm aversꝰ fuerit justꝰ à justitia 26 sua & fecerit iniquitatem & mortuꝰ fuerit ob ea, in iniquitate sua quam fecit morietur. Et cùm aversꝰ fuerit impiꝰ ab *iniquitatibus suis quas* fecit, et fecerit 27 judiciũ verũ & justitiã, ipse animã suã vivificabit. Vidit enim & conversꝰ est 28 ab omnibꝰ iniquitatibꝰ suis quas fecit: vivens vivet & non morietur. Et di- 29 xerunt domꝰ Israel: Non declaratæ sunt nobis viæ bonitatis Domini. An viæ bonitatis meæ non sunt declaratæ vobis domꝰ Israel? utique viæ vestræ non sunt rectæ. Propterea juxta vias uniuscujusque vindictam sumam ex vobis do- 30 mꝰ Israel, dicit Dominꝰ Deꝰ. Convertimini ad cultum meum, & auferte ex vobis cultum idolorum, & non sit vobis in offendiculum peccatorum. Proji- 31 cite à vobis omnia peccata vestra quæ commisistis, & facite vobis cor timens & spiritum timoris: & quare moriemini domꝰ Israel? Quia nolo mortem 32 peccatoris, qui reꝰ est mortis, dicit Dñs Deus. Convertimini ad cultum meum, & vivite.

CAP. XIX.

ET tu assume lamentationem super principes Israel. Et dices: Quid cœtus 1 Israel, quæ similis *erat* leænæ, inter reges crevit, & inter principes nutrivit fi- 2 lios suos. Et evexit unum de filiis suis, rex fuit, & didicit occidere occisio- 3 nem, hominem occidit. Et audierunt de eo populi, in reti eorum captus est, 4 & adduxerunt eum in catenis in terram Ægypti. Et vidit quia cessavit & 5 periit expectatio ejus, & nutrivit unum de filiis suis, regem constituit eum. Et 6 ambulavit inter reges, rex fuit, & didicit occidere occisionem, hominem interfecit. Et desolavit palatia ejus, & civitates eorum destruxit, & desolata 7 est terra & plenitudo ejus à voce tumultus ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22–32 [illegible]

XIX, 1–7 [illegible]

Et omnia peccata quæ fecit, non commemo- 22 rabuntur ei; sed per justitiam quam fecerit, vivet. Haudquaquam oblector morte peccato- 23 ris, ait Dominꝰ dominorum, sed ut retrahat se à via sua prava, & vivat. Quòd si avertat se 24 justus à justitia sua, & iniquitatem atque abominationem committat quales commisit peccator; tota justitia quam fecerat, non commemorabitur ei; sed propter iniquitatem quam commisit, & peccata quæ perpetravit, propter eadem morietur. Quòd autẽ dicitis, Non sunt 25 rectæ viæ Domini; audite jam Israelitæ: Viæ quidem meæ rectæ sunt, at viæ vestræ non sunt rectæ. Cùm avertit se justus à justitia sua, & 26 iniquitatem committit; propter ipsam iniquitatem quam commisit, morietur. Cùm autem 27 converterit se improbꝰ ab improbitate sua, & fecerit judicium atque justitiam; animã suam vivam conservabit. Cúmque consideraverit, 28 & retraxerit se ab omnibus peccatis suis quæ fecit; omnino vivet, & non morietur. Attamen dicunt Israelitæ, Non sunt æquæ viæ 29 Domini. Viæ meæ æquæ sunt O Israelitæ, sed viæ vestræ non sunt æquæ. Propterea quemq; 30 secundùm vias suas judicabo vos Israelitæ, dicit Dominꝰ dominorum. Pœnitentiam agite, & revertimini ab omni iniquitate vestra, & ne sit vobis offendiculũ ad peccata vestra. Abjicite à vobis omnem iniquitatem quam 31 commisistis, & facite vobis cor novũ & spiritum novũ, & ne moriamini O Israelitæ. Non 32 enim delector morte mortui, ait Dominus dominorum: sed pœniteat vos, & vivite.

CAP. XIX.

TU autem fili hominis, sume lamentationẽ 1 de principibus Israelis, & dic; Quid est 2 mater tua catule leonis, quòd inter leones cubat, & inter leones educavit catulos suos? Cúmque crevisset unus è catulis ejus, & leo 3 factus esset, didicit prædam diripere, hominémque devoravit: Et audientes famam e- 4 jus populi, reti suo captum perduxerunt cum pastomide in terram Ægypti. Cùm autem 5 vidisset mater ejus infirmam se redditam, & periisse expectationem suam; accepit unum è catulis suis, fecítque leonem: Isque inter leo- 6 nes ambulans, & leo factus, didicit prædam diripere, hominémque devoravit. Cumque 7 fortitudine proficiens, urbes vastâsset, totámque terram voce rugitûs sui destruxisset;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وجميع زلاته التي صنعها لا تذكر له * بعدله الذي صنعه يحيى * لاني لا اشاء موت الاثيم
23 يقول الرب * مثل ان يرجع من طريقه الشرير ويحيا * واذا رجع الصديق عن عدله * وصنع
24 ظلما كجميع الاثام التي صنعها الاثيم * كل معدلاته التي صنعها لا تذكر له * بزلته سقط *
وبخطاياه التي اخطا بها يموت * ويقولون ليس بمستقيم طريق الرب * اسمعوا يا كل بيت اسرائيل
25 هل طرقي لا تستقيم * كلا طرقكم لا تستقيم * اذا رجع الصديق من عدله * وصنع زلة * ومات
26 بزلته التي صنعها فيها يموت * واذا رجع الاثيم عن اثمه الذي صنعه * وصنع حكما وعدلا * فهذا
27 حفظ نفسه * ورجع من جميع نفاقه الذي صنعه * حيا يحيا * ولا يموت * ويقولون بيت اسرائيل
28 لا تستقيم طريق الرب * هل طرقي لا تستقيم يا بيت اسرائيل * كلا طريقكم لا تستقيم * اديكم
29 كل واحد كطريقه يا بيت اسرائيل يقول ادوناي الرب * ارجعوا وانصرفوا من جميع نفاقكم *
30 ولا تصيرون اسم للعقوبة * اطرحوا الظلم عنكم * وجميع نفاقكم الذي نافقتم به علي *
31 واصنعوا لكم قلبا جديدا وروحا جديدا * ولماذا تموتون يا بيت اسرائيل * من اجل اني لا
32 اريد موت المايت يقول ادوناي الرب *

الفصل التاسع عشر *

1 * وانت يا ابن الانسان خذ نوحا على رئيس اسرائيل ويقول * ما بال امك صارت شبلا في وسط
2 الاسود * اكثرت اشبالها * فسب واحد من اشبالها وصار اسدا * ويعلم ان يختطف اختطافا *
3 واكل الناس * وسمعت عنه الامم * فقبض بفساده * وساقوه بحكمة الى ارض مصر * ويطرب انه
4 ابعد عنها * وهلك قوامها * فاخذت اخر من اشبالها * ربيته اسدا * ويرود في وسط الاسود *
5 وصار اسدا * ويعلم ان يختطف اختطافا * واكل الناس * واستلى بجراته * واخرب بلادهم *
6 واهلك الارض بكمالها من صوت زئيره *

Omnia delicta quæ cõmiserit, non cõmemorabuntur ei: per æquitatem suã quam 22 *fecerit, vivet. Non enim volo mortem ini-* 23 *qui, dicit Dominus, ut volo ipsum converti à via sua prava, & vivere. Econtrà, cùm* 24 *retraxerit se justus ab æquitate sua, et impiè se gesserit secundùm omnes iniquitates quas cõmittit iniquus; æquitates ejꝰ omnes quas fecerat, non cõmemorabuntur ei: culpâ suâ cecidit, ideo pro peccatis suis quæ cõmisit, pro iisdem morietur. Dicetis autem;* 25 *Non est recta via Domini. Audite O tota domus Israelis. Num viæ meæ non essent rectæ? imò verò viæ vestræ non sunt rectæ. Cùm retraxerit se justus ab æquitate* 26 *sua, culpã cõmiserit, & mortuus fuerit in culpa quã cõmisit; propter eandem morietur. Similiter, cùm retraxerit se iniquus ab* 27 *iniquitate sua quã fecit, & exercuerit judicium & æquitatem; is animã suã servabit: Retrahens enim se ab omnibus im-* 28 *pietatibus quas cõmisit, vitam vivet, & non morietur. Dicerent jam domus Israe-* 29 *lis haud rectam esse viã Domini? An via mea non est recta O domus Israelis? imò verò vestra non est recta. Judicabo vos,* 30 *quemq; secundùm viã suã O domꝰ Israelis, inquit Adonai Dominꝰ. Convertimini, et recedite ab omnibus impietatibus vestris; ut ne supplicio addicamini. Abjicite à vo-* 31 *bis iniquitatem & omnes impietates quas in me perpetrâstis, & facite vobis cor novum & spiritum novum. Quorsum enim moreremini O domus Israelis,* 32 *Quandoquidem ego nolo mortem moribundi? inquit Adonai Dominus.*

CAP. XIX.

ET tu O fili hominis, adhibe lamentum 1 *super principem Israelis, ac dicas; Quid* 2 *rei est quòd mater tua facta est leunculus in medio leonum? multiplicavit leunculos suos; Et cùm adolevisset unus è leunculis* 3 *ejus, factusq; esset leo, didicit prædam rapere, & devorabat homines. Audierunt* 4 *autem de eo gentes, & propter perniciem ejus ceperunt eum, camoque deduxerunt ad terram Ægypti. Quapropter videns* 5 *illa hunc à se amotum, & periisse subsistentiam suam; alium accepit è leunculis suis, & in leonem instruxit: Qui cum* 6 *leonibus consuescens, & leo factus; didicit prædam capere, hominesque devorabat, Audaciâ suâ se saturabat, & re-* 7 *giones eorum vastabat, totamque terram voce rugitûs sui perdebat.*

יחזקאל׃ כ

eũ ſuper expanderunt & :provinciis de *circum* gentes eum *ſuper dederunt* Et
8 וַיִּתְּנוּ עָלָיו גּוֹיִם סָבִיב מִמְּדִינוֹת וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו
, *hamis* in *clauſtrum* in eum *dederunt* Et .eſt captus earũ *ſcrobe in*,ſuũ rete
9 רִשְׁתָּם בְּשַׁחְתָּם נִתְפָּשׂ׃ וַיִּתְּנֻהוּ בַסּוּגַר בַּחַחִים
ut ,munitiones *in* eũ adduxerunt : Babel regem ad eũ adduxerunt &
וַיְבִאֻהוּ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל יְבִאֻהוּ בַּמְּצֹדוֹת לְמַעַן
vitis tanquã tua Mater .Iſrael montes *ad* ultrà ejꝰ vox audiretur non
10 לֹא־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ עוֹד אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃ אִמְּךָ כַגֶּפֶן
fuit *frondeſcens* & ,fructificans : plantata aquas juxta *tuo ſanguine in*
בְּדָמְךָ עַל־מַיִם שְׁתוּלָה פֹּרִיָּה וַעֲנֵפָה הָיְתָה
ſceptra ad fortitudinis virgæ ei fuerunt Et .multas aquas propter
11 מִמַּיִם רַבִּים׃ וַיִּהְיוּ־לָהּ מַטּוֹת עֹז אֶל־שִׁבְטֵי
eſt cõſpecta &:*perplexitates* inter *ſupra* ejꝰ ſtatura eſt exaltata Et.dominantiũ
מֹשְׁלִים וַתִּגְבַּהּ קוֹמָתוֹ עַל־בֵּין עֲבֹתִים וַיֵּרָא
eſt evulſa Et .ſuorum ramorum multitudine in ,ſua altitudine in
12 בְגָבְהוֹ בְּרֹב דָּלִיֹּתָיו׃ וַתֻּתַּשׁ
:ejꝰ fructũ fecit ſiccare orientalis ventus &,eſt projecta terram in ,ira in
בְּחֵמָה לָאָרֶץ הֻשְׁלָכָה וְרוּחַ הַקָּדִים הוֹבִישׁ פִּרְיָהּ
.*eam* conſumpſit ignis ejus roboris virgam ,aruerunt & , ſunt confracti
הִתְפָּרְקוּ וְיָבֵשׁוּ מַטֵּה עֻזָּהּ אֵשׁ אֲכָלָתְהוּ׃
ignis eſt egreſſus Et .*ſitis &* ,*ariditatis* terra in ;deſerto in plantata nunc Et
13 וְעַתָּה שְׁתוּלָה בַמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצָמָא׃ וַתֵּצֵא אֵשׁ
14 virga *ea in fuit non &* ,*comedit* ejus fructum ,ejus *membrorum* virga de
מִמַּטֵּה בַדֶּיהָ פִּרְיָהּ אָכָלָה וְלֹא־הָיָה בָהּ מַטֵּה
.planctum in erit & , *ipſa* planctus : dominandum ad ſceptrum ,*roboris*
עֹז שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל קִינָה הִיא וַתְּהִי לְקִינָה׃

CAP. XX.

venerunt ,menſis decima in , quinto in , ſeptimo anno in fuit Et
1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית בַּחֲמִשִׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּאוּ
.*meas facies ad* ſederũt &:Dominum inquirẽdũ ad,Iſrael ſenioribꝰ de viri
אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ אֶת־יְהֹוָה וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי׃
alloquere,hominis Fili *: dicendum ad*,me ad Domini verbum fuit Et
2 וַיְהִי דְבַר־יְהֹוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶת־
3 : Deus Dominus dixit Sic : eos ad *dices* & ,Iſrael ſeniores
זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה
, vobis *requirar* ſi ego *vivens ?venientes* vos me inquirendũ ad Nũquid
הֲלִדְרֹשׁ אֹתִי אַתֶּם בָּאִים חַי־אָנִי אִם־אִדָּרֵשׁ לָכֶם
?hominis fili judicabis nũquid?eos judicabis Nũquid .Deus Dominꝰ dixit
4 נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃ הֲתִשְׁפֹּט אֹתָם הֲתִשְׁפּוֹט בֶּן־אָדָם
dixit Sic : eos ad *dices* Et .eos ſcire fac eorũ patrũ Abominationes
5 אֶת־תּוֹעֲבֹת אֲבוֹתָם הוֹדִיעֵם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר
ſemine pro meã manũ levavi & ,Iſrael in *me eligendi* die In : Deus Dominꝰ
אֲדֹנָי יֱהֹוִה בְּיוֹם בָּחֳרִי בְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא יָדִי לְזֶרַע
meã manũ levavi & : Ægypti terra in eis ſum cognitꝰ & ,Jahacob domꝰ
בֵּית יַעֲקֹב וָאִוָּדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וָאֶשָּׂא יָדִי
meã manũ levavi illa die In .veſter Deus Dominus Ego :dicendo ,eis
6 לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא נָשָׂאתִי יָדִי
exploravi quam terram ad , Ægypti terra de eos *educendum ad* , eis
לָהֶם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֶל־אֶרֶץ אֲשֶׁר־תַּרְתִּי
.terris omnibus in *ipſa ornamentum* ; melle & lacte fluentem , eis
לָהֶם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ צְבִי הִיא לְכָל־הָאֲרָצוֹת׃
,projicite *fucum* oculorũ abominationes Unuſquiſque : eos ad dixi Et
7 וָאֹמַר אֲלֵהֶם אִישׁ שִׁקּוּצֵי עֵינָיו הַשְׁלִיכוּ
.veſter Deus Dominus Ego .vos polluatis ne Ægypti idolis in &
וּבְגִלּוּלֵי מִצְרַיִם אַל־תִּטַּמָּאוּ אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

Verſio VULG. LAT.

8 Et convenerunt adverſus eum Gentes undique de provinciis, & expanderunt ſuper eum rete ſuũ, 9 in vulneribus earũ captus eſt. Et miſerunt eũ in caveam, in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis: miſerúntque eum in carcerem, ne audiretur vox ejus 10 ultrà ſuper montes Iſrael. Mater tua quaſi vinea in ſanguine tuo ſuper aquam plantata eſt: fructus ejus, & frondes ejus creve- 11 runt ex aquis multis. Et factæ ſunt ei virgæ ſolidæ in ſceptra dominantiũ, & exaltata eſt ſtatura ejus inter frondes: & vidit altitudinem ſuam in multitudine 12 palmitũ ſuorũ. Et evulſa eſt in ira, in terrámque projecta, & ventꝰ urens ſiccavit fructum ejꝰ: marcuerunt, & arefactæ ſunt virgæ roboris ejus: ignis comêdit 13 eam. Et nunc tranſplantata eſt in deſertum, in terra invia & ſiti- 14 enti. Et egreſſus eſt ignis de virga ramorũ ejꝰ, qui fructum ejus comêdit: & non fuit in ea virga fortis, ſceptrum dominantiũ. Planctꝰ eſt, & erit in planctum.

CAP. XX.

1 Et factum eſt in anno ſeptimo, in quinto, in decima menſis: venerunt viri de ſenioribus Iſrael, ut interrogarent Dominũ, 2 & ſederunt corã me. Et factus eſt ſermo Dñi ad me, dicens; 3 Fili hominis, loquere ſenioribus Iſrael, & dices ad eos; Hæc dicit Dñs Deꝰ; Numquid ad interrogandum me vos veniſtis? Vivo ego quia non reſpondebo 4 vobis, ait Dñs Deꝰ. Si judicas eos, ſi judicas, fili hominis, abominationes patrũ eorũ oſtende 5 eis. Et dices ad eos; Hæc dicit Dñs Deꝰ; In die, quâ elegi Iſrael, & levavi manũ meã pro ſtirpe domꝰ Jacob, et apparui eis in terra Ægypti, & levavi manũ meã pro eis, dicens; Ego Dñs Deꝰ ve- 6 ſter: In die illa levavi manũ meã pro eis, ut educerem eos de terra Ægypti in terram, quam provideram eis, fluentem lacte & melle: quæ eſt egregia inter 7 omnes terras. Et dixi ad eos; Unuſquiſque offenſiones oculorum ſuorum abjiciat, & in idolis Ægypti nolite pollui: ego Dominus Deus veſter.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

8 Καὶ ἔδωκαν ἐπ' αὐτὸν ἔθνη (θ) ἐκ χωρῶν κυκλόθεν, καὶ ἐξεπέτασαν ἐπ' αὐτὸν (ι) δίκτυα αὐτῶν, ἐν διαφθορᾷ αὐτῶν (κ) συνελήφθη. 9 Καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἐν κημῷ (λ) καὶ ἐν γαλεάγρᾳ, ἦλθε πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ (μ) εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ὅπως μὴ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ Ἰσραήλ. 10 Ἡ μήτηρ σου ὡς (ν) ἄμπελος καὶ ὡς ἄνθος ἐν ῥοᾷ, ἐν ὕδατι πεφυτευμένη, ὁ καρπὸς αὐτῆς καὶ ὁ βλαστὸς αὐτῆς ἐγένετο ἐξ ὕδατος πολλοῦ. 11 Καὶ (ν) ἐγένετο αὐτῇ ῥάβδος ἐπὶ φυλὴν ἡγουμένων, καὶ ὑψώθη (ξ) τῷ μεγέθει αὐτῆς ἐν μέσῳ (ο) στελεχῶν· καὶ εἶδε τὸ μέγεθος αὐτῆς ἐν πλήθει κλημάτων αὐτῆς. 12 Καὶ κατεκλάσθη ἐν θυμῷ, ἐπὶ γῆν (π) ἐῤῥίφη, καὶ ἄνεμος (ρ) ὁ καύσων ἐξήρανε τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς· (σ) ἐξεδικήθη, καὶ ἐξηράνθη ἡ ῥάβδος ἰσχύος 13 αὐτῆς· πῦρ ἀνήλωσεν αὐτήν. Καὶ νῦν (τ) πεφυτεύκασιν αὐτὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῇ ἀν- 14 ύδρῳ. Καὶ ἐξῆλθε πῦρ ἐκ ῥάβδου ἐκλεκτῶν αὐτῆς, καὶ κατέφαγεν αὐτήν, καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτῇ ῥάβδος (υ) ἰσχύος. φυλὴ εἰς παραβολὴν θρήνου ἐστὶ, καὶ ἔσται εἰς θρῆνον.

MS.A. (θ) ἀπὸ (ι) τὰ δίκτυα (κ) καὶ συνελήμφθη, (λ) καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν ἐν γαλεάγρᾳ πρὸς (μ) εἰσήγαγον (ν) ἄμπελος, ὡς (ν)* ἐγένοντο αὐτῇ ῥάβδος ἰσχύος ἐπὶ (ξ) ἐν τῷ (ο) στελεχέων· (π) ἐῤῥίφη (ρ) καύσων (σ) ἐξεδικήθη (τ) ἐφύτευσαν (υ) ἰσχύος αὐτῆς.

8 Et dederunt ſuper eum gentes de regionibus per circuitũ, & expanderunt ſuper eũ retia ſua. In corruptione earum captus eſt: 9 Et poſuerunt eum in camo, & in cavea: venit ad regem Babylonis: & (d) introduxit eũ in carcerem, ut non audiretur vox (e) ejus ſuper montes Iſrael. 10 Mater tua, quaſi vitis, & ſicut flos in (f) malogranato, in aqua plantata: fructꝰ ejꝰ, & germen illius factũ eſt ex aqua multa. 11 Et facta eſt hæc virga ſuper tribum ducum: & exaltata eſt magnitudine ſuâ in medio propaginum. Et vidit magnitudinem ſuã in multitudine palmitũ ſuorũ: 12 Et confracta eſt in furore: in terram projecta eſt: & ventus urens areſecit electa ejus. (g) Vindicati ſunt, & areſacta eſt virga fortitudinis ejus. Ignis conſumpſit eam: 13 Et nunc plantaverunt eã in deſerto in terra (h) ſine aqua. 14 Et exivit ignis de virga electorũ ejus, & comedit eam: & non erat in ea virga (i) fortitudinis. Tribꝰ in parabolã lamentationis eſt: et erit in planctũ.

ΚΕΦ. κʹ.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ (α) τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἦλθον ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων (β) οἴκου Ἰσραὴλ, ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον, καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου 2 μου. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ- 3 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, λάλησον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει κύριος, (γ) Εἰ ἐπερωτῆσαί με ὑμεῖς ἔρχεσθε; Ζῶ ἐγὼ, εἰ ἀποκρι- 4 θήσομαι ὑμῖν, (δ) λέγει κύριος. Εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδικήσει, υἱὲ ἀνθρώπου; τὰς ἀνομίας τῶν 5 πατέρων αὐτῶν διαμάρτυραι αὐτοῖς, Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει (ε) κύριος, Ἀφ' ἧς ἡμέρας ᾑρέτισα τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐγνωρίσθην τῷ σπέρματι (ζ) οἴκου Ἰακὼβ, καὶ ἐγνώσθην αὐτοῖς ἐν γῇ (η) Αἰγύπτου, καὶ ἀντελαβόμην τῇ χειρί μου αὐτῶν, λέγων, Ἐγὼ κύριος 6 ὁ θεὸς ὑμῶν· Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀντελαβόμην τῇ χειρί μου αὐτῶν, τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς (θ) ἐκ γῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν γῆν ἣν (ι) ἡτοίμασα αὐτοῖς, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, 7 κηρίον ἐστὶ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν· Καὶ εἶπα πρὸς αὐτοὺς, Ἕκαστος (κ) βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ (λ) ἀποῤῥιψάτω, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν Αἰγύπτου μὴ μιαίνεσθε· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

MS.A. (α) ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ, δεκάτῃ τοῦ (β) τοῦ οἴκου (γ) Ἐπερωτῆσαί (δ) λέγει ἀδωναῒ κύριος. (ε) κύριος ὁ θεὸς, Ἀφ' (ζ) τοῦ οἴκου (η) Αἰγύπτῳ, (θ) * εἰς γῆν (ι) ὤμοσα (κ) τὰ βδελύγματα (λ) ἀποῤῥιψάτω,

CAP. XX.

1 Et factũ eſt in anno ſeptimo, (a) quintâ decimâ menſis, venerunt viri de ſenioribꝰ domꝰ Iſrael, ad interrogandũ Dominũ, & ſederunt ante faciẽ meã. 2 Et factꝰ eſt ſermo Domini ad me, dicens; 3 Fili hominis, loquere ad ſeniores domꝰ Iſrael, & dices ad eos; Hæc dicit Dominꝰ; Si ad interrogandũ me vos venitis? Vivo ego, (b) ſi 4 reſpondero vobis, ait Dominus: Si ultus fuero eos ultione, fili hominis? Iniquitates patrũ eorũ conteſtare eis: 5 Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Ex qua die elegi domũ Iſrael, & notꝰ factus ſum ſemini domꝰ Jacob, & cognitꝰ eis in terra Ægypti, & ſuſcepi manu meâ eos, dicens, Ego Dominꝰ Deꝰ veſter; 6 In die illa apprehendi eos manu meâ; ut educerẽ eos de terra Ægypti, in terrã quam paravi eis, terrã fluentẽ lacte, & melle, (c) favꝰ eſt ultra omnẽ terram. 7 Et dixi ad eos; Unuſquiſq; (d) abominationes oculorũ ſuorũ projiciat, & in (e) adinventionibus Ægypti non polluamini. Ego Dominus Deus veſter.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וְאִתְכְּנִישׁוּ עֲלוֹהִי עַמְמַיָא סְחוֹר סְחוֹר מִמְּדִינָתָא וּפְרַסוּ עֲלוֹהִי מְצִדָתְהוֹן בִּסְרִינַתְהוֹן
9 אִתְאַחַד׃ וִיהָבוּהִי בְּקוֹלָרִין בְּשַׁלְשְׁלָן וְאַיְתִיאוּהִי לְוָת מַלְכָּא דְבָבֶל אַיְתִיאוּהִי בִּמְצַדְיָא
10 בְּדִיל דְּלָא יִשְׁתְּמַע קָלֵיהּ עוֹד עַל טוּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּמֶעְבְּדַהּ אוֹרַיְתָא
דָּמְיָא כְּגוּפַן דִּשְׁתִילָא עַל מַבּוּעַ דְּמַיִין דְּנוֹפַהּ שַׁפִּיר וְסוֹכַהּ מְטַלַּן הִיא שְׁתִילָה עַל מַיִין
11 סַגִּיאִין׃ וַהֲווֹ בַהּ שִׁלְטוֹנִין תַּקִּיפִין מַלְכִין דְּגַבָּרִין לְשַׁעְבָּדָא מַלְכוּ וּרְאַם בְּתוּקְפֵיהּ עַל
12 מַלְכוּתֵיהּ וְאִתְנַצַּח בְּסוֹמְכְוָתֵיהּ בִּסְגֵי גִבָּרוֹהִי׃ וְאִתְעֲקַרַת בִּתְקוֹף מֵאַרְעָא בֵּית
שְׁכִנְתָּא לְאַרְעָא אוֹחֲרִי אִתְגְּלִיאַת וּמֶלֶךְ דְּתַקִּיף כְּרוּחַ קִדּוּמָא קְטִיל עַמָּהּ אִטַּלְטְלוּ
13 וּגְלוֹ שִׁלְטוֹנֵי תוּקְפַהּ וְעַמְמַיָא דְתַקִּיפִין כְּאֶשָּׁתָא שֵׁיצִיאוּנוּן׃ וּכְעַן דָּמְיָא לְגוּפַן דִּשְׁתִילָא
14 בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא צַדְיָא וְחָרְבָא׃ וַאֲתוֹ עַמְמַיָא דְתַקִּיפִין כְּאֶשָּׁתָא מֵחוֹבֵי זְדוֹנַהּ עַמַּהּ
קְטִילוּ וְלָא הֲווֹ בַהּ שִׁלְטוֹנִין תַּקִּיפִין מַלְכִין דְּגַבָּרִין לְשַׁעְבָּדָא מַלְכוּ אֲמַר נְבִיָּא אִלְיָא
הִיא נְבוּאָתָא וּתְהֵי לְאִלְיָא׃

כ

1 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא שְׁבִיעֵתָא בְּחַמְשָׁא בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא אֲמַר נְבִיָּא אֲתוֹ גֻבְרִין מִסָּבֵי יִשְׂרָאֵל
2 לְמִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ וִיתִיבוּ קֳדָמָי׃ וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃
3 בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי לְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הַלְמִתְבַּע אוּלְפַן מִן
4 קֳדָמַי אַתּוּן אָתָן קַיָּם אֲנָא אִם אֶשְׁתְּאֵיל לְכוֹן בְּמֵימְרִי אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ הֲתוֹכַח יָתְהוֹן
5 הֲתוֹכַח בַּר אָדָם יָת תּוֹעֲבַת אֲבָהָתְהוֹן הוֹדַעְנוּן׃ וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים
בְּיוֹמָא דְאִתְרְעִיתִי בְיִשְׂרָאֵל וְקַיֵּימִית לְהוֹן בְּמֵימְרִי לְזַרְעָא דְבֵית יַעֲקֹב וְאִתְגְּלֵיתִי
6 לְמִפְרְקְהוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְקַיֵּימִית בְּמֵימְרִי לְהוֹן לְמֵימַר אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ בְּיוֹמָא
הַהוּא קַיֵּימִית לְהוֹן בְּמֵימְרִי לְאַפָּקוּתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְאַרְעָא דִיהָבֵית לְהוֹן עָבְדָא
7 חֲלַב וּדְבַשׁ תּוּשְׁבַּחְתָּא הִיא לְכָל מְדִינָתָא׃ וַאֲמָרִית לְהוֹן גְּבַר יָת שִׁקּוּצֵי אַרְחִיקוּ
מִקֳּבֵיל עֵינוֹהִי וּפוּלְחַן טַעֲוַת מִצְרָאֵי לָא תִסְתָּאֲבוּן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

8 Et congregati ſunt contra eum populi per circuitum de provinciis, & expanderunt ſuper eum rete ſuum, & in ſagena eorum captus eſt. 9 Et poſuerunt eum in collare, & in catenas, & adduxerunt eum ad regem Babylonis: adduxerunt enim eum in caveam ut non audiretur vox ejus ultrà ſuper montes Iſrael. 10 Cœtus Iſrael cùm faceret legem, ſimilis erat viti quæ plantata eſt juxta fontes aquarum, cujꝰ fructꝰ erat pulcher, & rami ejꝰ obumbrantes: & ipſa plantata erat juxta aquas multas. 11 Et fuerunt in ea dominatores fortes, reges, qui potentes ſunt ad ſubjicienda regna: & elevatꝰ eſt robore ſuo ſuper *regnum ſuum*, & ſuperavit cum adjutoribus ſuis in multitudine fortium ſuorum. 12 Et evulſa eſt in vehementia de terra domus majeſtatis, & in terram alteram tranſlata eſt. Et rex fortis quaſi ventꝰ urens occîdit populum ejus; migraverunt, & tranſlati ſunt dominatores fortitudinis ejꝰ, & populi qui ſunt fortes ſicut ignis conſumpſerunt eos. 13 Et nunc ſimilis eſt viti quæ plantata eſt in deſerto in terra deſolata & deſerta. 14 Et venerunt populi qui fortes ſunt ſicut ignis, & propter peccata ſuperbiæ ejꝰ occiderunt populum ejꝰ, & non fuerunt in ea dominatores fortes nec reges potentes ad ſubjicienda regna. Dicit propheta, lamentatio eſt prophetia, & erit in lamentationem.

CAP. XX.

1 Et factum eſt anno ſeptimo, quinto [*menſe*,] decima die menſis, dixit propheta, venerunt viri de ſenioribꝰ Iſrael, ut quærerent doctrinam à facie Domini: & ſederunt coram me. 2 Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 3 Fili hominis, vaticinare ſenioribꝰ Iſrael, & dices eis: Hæc dicit Dominꝰ Deꝰ; Nunquid ad interrogandam doctrinam à facie mea vos veniſtis? vivo ego, dicit Dominꝰ, ſi interrogatꝰ in verbo meo reſpondero vobis, dicit Dominꝰ Deꝰ. 4 An argues eos, an argues fili hominis? Abominationes patrum ſuorum oſtende eis. 5 Et dices ad eos: Hæc dicit Dñs Deus; In die quo elegi Iſrael, & juravi *ipſis* in verbo meo, ſemini domus Jacob; & revelatus ſum ut redimerem eos de terra Ægypti, & juravi eis in verbo meo, dicens: Ego Dominus Deus veſter. 6 In die illa juravi illis in verbo meo, educturum me eos de terra Ægypti in terram quam dedi eis, fluentem lacte & melle, quæ laudabilis eſt omnibꝰ provinciis. 7 Et dixi eis: Quiſque abominationes ſuas projiciat à conſpectu oculorum ſuorum, & in cultu idolorum Ægyptiorum ne polluamini. Ego Dominus Deus veſter.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܥܠܘܗܝ ܥܡܡܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܚܕܪܘܗܝ. ܘܦܪܣܘ ܥܠܘܗܝ ܡܨܝܕܬܗܘܢ.
ܘܒܗ ܐܬܬܨܝܕ. * ܘܐܪܡܝܘܗܝ ܒܩܘܠܪܐ. ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܘܐܥܠܘܗܝ ܠܒܝܬ 9
ܐܣܝܪܐ. ܕܠܐ ܢܫܬܡܥ ܩܠܗ ܬܘܒ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܐܡܟ ܐܝܟ ܓܦܬܐ ܒܕܡܟ 10
ܥܠ ܡܝܐ ܢܨܝܒܐ. ܦܐܪܝܗ ܘܣܘܟܝܗ ܗܘܘ ܡܢ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܗܘܘ ܠܗ ܫܒܛܐ 11
ܕܥܘܫܢܐ ܥܠ ܫܒܛܐ ܕܪܘܪܒܢܐ. ܘܐܬܪܝܡܬ ܩܘܡܬܗܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܣܘܟܝܗ. ܘܐܬܚܙܝܬ
ܒܪܘܡܗܘܢ. ܘܒܣܘܓܐ ܕܫܒܛܝܗܘܢ. * ܘܐܬܥܩܪܘ ܒܚܡܬܐ. ܘܐܬܪܡܝܘ ܠܐܪܥܐ. ܘܪܘܚܐ 12
ܚܡܝܡܬܐ ܝܒܫܬ ܦܐܪܝܗ. ܘܐܬܦܪܩܘ ܘܝܒܫܘ ܫܒܛܐ ܕܥܘܫܢܗ. ܘܢܘܪܐ ܐܟܠܬܗ.
13 * ܘܗܫܐ ܐܬܢܨܒܬ ܒܡܕܒܪܐ. ܒܐܪܥܐ ܨܗܝܐ ܘܨܡܝܐ. * ܘܢܦܩܬ ܢܘܪܐ ܡܢ ܫܒܛܐ
14 ܓܒܝܐ. ܘܐܟܠܬ ܦܐܪܝܗ. ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗ ܬܘܒ ܫܒܛܐ ܕܥܘܫܢܐ. ܐܘ ܫܒܛܐ ܕܢܫܠܘܛ
ܡܫܠܛܐ. ܐܠܝܬܐ ܗܝ. ܘܬܗܘܐ ܠܐܠܝܬܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܟ *

1 * ܘܗܘܐ ܒܫܢܬܐ ܫܒܝܥܝܬܐ. ܒܚܡܫܐ ܒܥܣܪܐ ܒܝܪܚܐ. ܐܬܘ ܓܒܪܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
2 ܠܡܫܐܠ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܘܝܬܒܘ ܩܕܡܝ. * ܘܗܘܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܡܝ ܘܐܡܪ. * ܒܪܢܫܐ.
3 ܡܠܠ ܥܡ ܩܫܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܠܡܫܐܠܘܬܝ
ܐܬܝܬܘܢ. ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܕܠܐ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܦܬܓܡܐ. * ܕܘܢ ܐܢܘܢ ܕܘܢ 4
ܐܢܘܢ ܒܪܢܫܐ. ܘܚܘܐ ܐܢܘܢ ܛܢܦܘܬܐ ܕܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. 5
ܒܝܘܡܐ ܕܓܒܝܬ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܥܠ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܝܥܩܘܒ. ܘܐܬܝܕܥܬ ܠܗܘܢ
ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ. ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ 6
ܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܕܐܦܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܠܐܪܥܐ ܕܐܛܝܒܬ ܠܗܘܢ. ܕܡܪܕܝܐ ܚܠܒܐ
ܘܕܒܫܐ. ܫܘܒܚܗ ܕܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ. ܓܒܪ ܓܒܪ ܐܢܫ ܡܢ 7
ܥܝܢܘܗܝ ܢܪܡܐ. ܘܒܦܬܟܖ̈ܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܐ ܬܬܛܡܘܢ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ.

8 Congregatæ ſunt contra eum gentes ex urbibus circunjacentibus; & expanderunt ſuper illum rete ſuum, quo & captus fuit: 9 Tum includentes eum in caveam beſtiarũ, deduxerunt ad regem Babylonis; qui immiſit eum in carcerem, ut non audiretur ampliùs vox ejus in montibus Iſraelis. 10 Mater tua erat ſicut vitis in ſanguine tuo ſecus aquas plantata: fructus & frondes ejus erant in aquis multis: 11 Erántque ei ſcipiones validi ſup virgas principum, extulerátque ſe ſtatura eorum de medio ſurculorum ejus, & conſpicui erant altitudine ſuâ & multitudine palmitum ſuorum. 12 Sed avulſi ſunt in excandeſcentia, & in terram dejecti: ventus calidus areſecit fructus ejus, ſejuncti ſunt & aruerunt ſcipiones roboris ejus, & ignis conſumpſit eam. 13 Nunc plantata eſt in deſerto, in terra ſiticuloſa & inculta: 14 Et egreſſus ignis è ſcipione ipſius electo, conſumpſit fructus ejus, nec inventus eſt ampliùs in ea ſcipio robuſtus, aut virga quæ *poſſit* eſſe dominus. Lamentatio (*i. lamentabilis*) eſt, & in lamentationem erit.

CAP. XX.

1 Deinde contigit anno ſeptimo, decimâ menſis quinti, ut venientibus quibuſdam è ſenioribus Iſraelis ad conſulendum Dominum, & coram me ſedentibus; 2 Fieret ad me ſermo Domini, dicendo; 3 Fili hominis, alloquere ſeniores Iſraelitarum, & dic eis; Sic ait Dominus dominorum, Ad conſulendum me veniſtis? Per vitam meam, inquit Dominus dominorum, nequaquam dabo vobis reſponſũ. 4 Judica iſtos, judica iſtos fili hominis, indica eis abominationem majorum ipſorum, & dic illis; 5 Sic ait Dominus dominorum; Quo die elegi Iſraelem, levavi manum meam (*i. juravi*) ſemini Jacobi, quum apparuiſſem ei in terra Ægypti: levavi inquam, manum meam, & dixi eis; Ego ſum Dominus Deus veſter. 6 Eo inquam, die levavi manum meam *jurans* me educturum eos è terra Ægypti in terram quam dederam eis, lacte & melle manantem, quæ decus eſt omnium urbium: 7 Et dixi eis, Amovete quiſque idolum ſuum ab oculis ſuis, & diis Ægypti ne contaminetis vos, ego ſum Dominus Deus veſter.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* واعطوا عليه الامم من البلدان من حوله * وبسطوا عليه شباكهم * فمسك بمصيدتهم * 8
* ووضعوه بحكمة * وساقوه في قفص الي ملك بابل * وادخلوه الي الحبس * كيلا يسمع ايضا صوته 9
علي جبال اسرايل * امك مثل كرمة * ومثل زهر في رمانة معروسة في ماء كثير * فروعها 10
وثمرها صاروا من الماء الكثير * وصارت لها عصا قوة على قبيلة المقدمين * وارتفعت بعظمها 11
في وسط الاغصان * ونظروا عظمها بكثير اغصانها * وكسرت بغضب * وطرحت على الارض * وريح 12
السموم جفف خيارها * وانتقم منها * ويبست وجفت عصا قوتها * واكلتها النار * والان غرسها في 13
البرية في ارض لا ماء فيها * وخرجت نار من عصا خيارها واكلتها * ولم يكن فيها عصا 14
قوة للقبيلة * هي مثل نوح * وتصير للنوح *

* الفصل العشرون *
* الاصحاح العاشر *

* وكان في السنة السابعة * في الشهر الخامس * في العاشر من الشهر * اتوا رجال من اشياخ اسرايل 1
ليسالوا الرب * وجلسوا امام وجهي * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * تكلم مع اشياخ 2 3
اسرايل * وتقول لهم * هكذا يقول ادوناي الرب * هل اتيتم لتسالوني * حي انا لا اجاوبكم يقول
ادوناي الرب * اني انتقم منهم انتقاما * يا ابن الانسان * اشهد لهم باثام ابايهم وتقول لهم * 4
* هكذا يقول ادوناي الرب * منذ يوم ارضيت بيت اسرايل * وعرفت لزرع بيت يعقوب * وعرفت 5
لهم في ارض مصر * وعضدتهم بيدي قايلا * انا الرب الهكم * في ذلك اليوم عضدتهم بيدي * 6
لاخرجهم من ارض مصر الي الارض التي هياتها لهم * ارضا تفيض لبنا وعسلا * هي شهد
اكثر من كل الارض * وقلت لهم ليطرح كل واحد رذالات عينيه * وفي اعمال مصر لا 7
تبقوا * انا الرب الهكم *

8 Quare irruerunt in eum gentes è regionibus circumjacentibus, & expanderunt ſuper eum retia ſua, captuſque fuit plagis earum: 9 Deinde poſuerunt eum in camo, & deduxerunt eum in cavea ad regem Babelis; ubi detruſerunt eum in carcerem, ne audiretur ampliùs vox ejus ſuper montes Iſraelis. 10 Mater tua ſimilis erat viti, & ſimilis flori malogranati plantati ſecus aquam copioſam: rami ejus & fructus ejus facti ſunt ob aquam copioſam: 11 Factaq; eſt ei virga roboris ſuper familiã primorum, & extulit ſeſe magnitudine ſuâ in medio ramorum, ita ut viderent magnitudinem ejus inter pluralitatem ramorum ejus. 12 Verùm confracta eſt in ira, & in terram projecta; & ventus calidus areſecit ſelectiſſima quæq; ipſius: ſumpta eſt ab ea vindicta, & exiccata atque areſacta eſt virga roboris ejus, demum conſumpſit eam ignis. 13 Et nunc plantaverunt eam in deſerto, in terra in qua nullæ ſunt aquæ: 14 Et egreſſus ignis è virga ſelectiſſimorum ejus, devoravit eam, & non remanſit in ea virga roboris illi familiæ. Ipſa eſt exemplar lamentationis, & erit in lamentationem.

CAP. XX.

Textus decimus.

1 Fuit autem anno ſeptimo, menſe quinto, decimâ menſis, ut venientes viri quidam è ſenioribus Iſraelis ad interrogandum Dominum, ſederent ante faciem meam. 2 Fieretque ſermo Domini ad me, dicens; 3 O fili hominis, alloquere ſeniores Iſraelis, & dicas eis; Ita dicit Adonai Dominus; Num veniſtis interrogatum me? Ut vivens ſum, non reſpondebo vobis, ait Adonai Dominus: 4 Imò vindictam ſumam ab iſtis. O fili hominis, conteſtare eis iniquitates patrum ſuorum, & dicas eis; 5 Ita dicit Adonai Dominus; Ab ea die quâ obſecundavi domui Iſraelis, & innotui ſemini domus Jacobi, & notus factus ſum eis in terra Ægypti, opemque tuli eis manu meâ, dicens; Ego ſum Dominus Deus veſter: 6 Eâdem die, cùm opem tuliſſem eis manu meâ ut educerem eos è terra Ægypti ad terram quam præparaveram eis, terram lacte & melle affluentem; quæque favus eſt præter univerſam terram: 7 Dixi quoque eis, Abjiciat quiſque abominationes oculorum ſuorum, & in operibus Ægypti ne perſiſtatis: ego ſum Dominus Deus veſter:

יחזקאל: כ

unusquisque : me ad audire cupierunt non &,me contra rebellaverunt Et
וימרו־בי ולא אבו לשמע אלי איש את־ 8
non Ægypti idola &,projecerunt non suorū oculorū abominationes
שקוצי עיניהם לא השליכו ואת־גלולי מצרים לא
meū nasum implendū ad,eos super meā irā effundendū ad dixi Et .reliquerunt
עזבו ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי
non pro,meū nomen propter feci Et .Ægypti terræ medio in eis in
בהם בתוך ארץ מצרים: ואעש למען שמי לבלתי 9
innotui quorum : earum medio in ipse que ,gentium oculis in pollui
החל לעיני הגוים אשר־המה בתוכם אשר נודעתי
eos eduxi Et .Ægypti terra à eos educendū ad,eorū oculis in eos ad
אליהם לעיניהם להוציאם מארץ מצרים: ואוציאם 10
eis dedi Et .desertum in eos adduxi & : Ægypti terra è
מארץ מצרים ואבאם אל־המדבר: ואתן להם את־ 11
ea faciet qui : eos feci scire mea judicia &,mea statuta
חקותי ואת־משפטי הודעתי אותם אשר יעשה אותם
,eis dedi mea sabbatha insuper Et .eis in vivet &, homo
האדם וחי בהם: וגם את־שבתותי נתתי להם 12
Dominus ego quòd sciendum ad : eos inter &,me inter signū in existendum ad
להיות לאות ביני וביניהם לדעת כי אני יהוה
;deserto in Israel domus me contra rebellaverunt Et .eos sanctificans
מקדשם: וימרו־בי בית־ישראל במדבר 13
faciet qui :reprobaverūt mea judicia &,ambulaverunt non meis statutis in
בחקותי לא־הלכו ואת־משפטי מאסו אשר יעשה
:vehemēter violaverūt mea sabbatha & : eis in vivet & , homo ea
אתם האדם וחי בהם ואת־שבתתי חללו מאד
.eos consumendum ad,deserto in eos super meā iram effundendum ad dixi Et
ואמר לשפך חמתי עליהם במדבר לכלותם:
quarum,gentium oculis in polui non pro ,meū nomen propter feci Et
ואעשה למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר 14
,deserto in eis meā manū levavi ego etiā Et .earū oculis in eos eduxi
הוצאתים לעיניהם: וגם־אני נשאתי ידי להם במדבר 15
lacte fluentem , dedi quam terram in eos inducendum non ad
לבלתי הביא אותם אל־הארץ אשר־נתתי זבת חלב
mea judicia in quod eo Pro .terris omnib9 in ipsa ornamentum ;melle &
ודבש צבי היא לכל־הארצות: יען במשפטי 16
mea sabbatha & ,eis in ambulaverunt non meis statutis & ,abjecerunt
מאסו ואת־חקותי לא־הלכו בהם ואת־שבתותי
meus oculus pepercit Et .vadens corū cor sua idola post quia :polluerunt
חללו כי אחרי גלוליהם לבם הלך: ותחס עיני 17
,deserto in cōsummationē eis cum feci non &:eos corrumpendo à,eis super
עליהם משחתם ולא־עשיתי אותם כלה במדבר:
,incedatis ne vestrorū patrū statutis In,deserto in eorū filios ad dixi Et
ואמר אל־בניהם במדבר בחוקי אבותיכם אל־תלכו 18
.vos polluatis ne eorum idolis in & : custodiatis ne eorum judicia &
ואת־משפטיהם אל־תשמרו ובגלוליהם אל־תטמאו:
,custodite mea judicia &,ambulate meis statutis In.vester Deus Domin9 Ego
אני יהוה אלהיכם בחקותי לכו ואת־משפטי שמרו 19
,me inter signum in erunt &,sanctificate mea sabbatha Et .ea facite &
ועשו אותם: ואת־שבתותי קדשו והיו לאות ביני 20
rebellaverunt Et .vester Deus Dominus ego quòd sciendum ad,vos inter &
וביניכם לדעת כי אני יהוה אלהיכם: וימרו־ 21
non mea judicia & ,ambulaverunt non meis statutis In .filii me cōtra
בי הבנים בחקותי לא־הלכו ואת־משפטי לא־
vivet & ,homo ea faciet quòd : ea faciendum ad,custodierunt
שמרו לעשות אותם אשר יעשה אותם האדם וחי
meā iram effundendum ad dixi & : polluerunt mea Sabbatha .eis in
בהם את־שבתותי חללו ואמר לשפך חמתי
.deserto in eis in meum nasum complendum ad ,eos super
עליהם לכלות אפי בם במדבר:

Versio VULG. LAT.

8 Et irritaverunt me, noluerúntq; me audire : unusquisque abominationes oculorum suorum non projecit, nec idola Ægypti reliquerunt : & dixi ut effunderem indignationem meam super eos, & implerem iram meam in eis, 9 in medio terræ Ægypti. Et feci propter nomen meum, ut non violaretur coram Gentibus, in quarum medio erant, & inter quas apparui eis ut educerem 10 eos de terra Ægypti. Ejeci ergò eos de terra Ægypti, & eduxi 11 eos in desertum. Et dedi eis præcepta mea, & judicia mea ostendi eis, quæ faciens homo, 12 vivet in eis. Insupèr & sabbata mea dedi eis, ut essent signum inter me & eos : & scirent quia ego Dominus sanctificans eos. 13 Et irritaverunt me domus Israel in deserto, in præceptis meis non ambulaverunt, & judicia mea projecerunt, quæ faciens homo vivet in eis: & sabbata mea violaverunt vehementer : dixi ergò ut effunderem furorem meum super eos in deserto, & con- 14 sumerem eos. Et feci propter nomen meum, ne violaretur coram Gentibus, de quibus ejeci 15 eos in conspectu earum. Ego igitur levavi manum meam super eos in deserto, ne inducerē eos in terram, quam dedi eis, fluentem lacte & melle, præci- 16 cipuam terrarum omnium. Quia judicia mea projecerunt, & in præceptis meis non ambulaverunt, & sabbata mea violaverunt : post idola enim cor eorū 17 gradiebatur. Et pepercit oculus meus super eos, ut non interficerem eos : nec consumpsi eos 18 in deserto. Dixi autem ad filios eorum in solitudine; In præceptis patrum vestrorum nolite incedere, nec judicia eorum custodiatis, nec in idolis eorum 19 polluamini. Ego Dominus De9 vester : in præceptis meis ambulate, judicia mea custodite, & 20 facite ea : Et sabbata mea sanctificate, ut sint signum inter me & vos, & sciatis quia ego sum 21 Dominus Deus vester. Et exacerbaverunt me filii : in præceptis meis non ambulaverunt, & judicia mea non custodierunt ut facerent ea : quæ cùm fecerit homo, vivet in eis : & sabbata mea violaverunt : & comminatus sum ut effunderem furorem meum super eos, & implerem iram meam in eis in deserto.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαί μου, τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν οὐκ ἀπέρριψαν, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα Αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέλιπον. καὶ (λ) εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτοὺς, τοῦ συντελέσαι (μ) ὀργήν μου ἐν αὐτοῖς (ν) ἐν μέσῳ τῆς Αἰγύπτου. 9 Καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὧν αὐτοί εἰσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἐν οἷς ἐγνώσθην πρὸς αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτῶν, τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς 10 ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Καὶ (ξ) ἤγαγον αὐτοὺς 11 εἰς τὴν ἔρημον, Καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰ προστάγματά μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἐγνώρισα αὐτοῖς, ὅσα ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος, καὶ ζήσεται 12 ἐν αὐτοῖς. Καὶ τὰ σάββατά μου ἔδωκα αὐτοῖς, τοῦ εἶναι εἰς σημεῖον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον αὐτῶν, τοῦ γνῶναι αὐτοὺς, διότι ἐγὼ 13 κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς. Καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον (˝) Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐν τοῖς προστάγμασί μου (ο) πορεύεσθε. καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν· καὶ τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, ἃ ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς· καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλωσαν σφόδρα. καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, 14 τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς. Καὶ (π) ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξήγαγον αὐτοὺς (ρ) κατ' 15 ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Καὶ ἐγὼ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ παράπαν, τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐτοῖς, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι· κηρίον ἐστὶ πα- 16 ρὰ πᾶσαν τὴν γῆν· Ἀνθ' ὧν τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς προστάγμασί μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν, καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων (σ) καρ- 17 δίας αὐτῶν ἐπορεύοντο. Καὶ ἐφείσατο ὁ ὀφθαλμός μου ἐπ' αὐτοὺς, τοῦ ἐξαλεῖψαι αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτοὺς εἰς συντέλειαν ἐν τῇ ἐρή- 18 μῳ. Καὶ εἶπα πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐν τοῖς νομίμοις τῶν πατέρων ὑμῶν μὴ πορεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν μὴ φυλάσσεσθε, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν μὴ 19 (τ) συναναμίσγεσθε, καὶ μὴ μιαίνεσθε. Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. ἐν τοῖς προστάγμασί μου πορεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσε- 20 σθε, καὶ ποιεῖτε αὐτά. Καὶ τὰ σάββατά μου ἁγιάζετε, καὶ ἔστω εἰς σημεῖον ἀναμέσον ἐμοῦ (υ) καὶ ὑμῶν, τοῦ γινώσκειν διότι ἐγὼ κύριος ὁ 21 θεὸς ὑμῶν. Καὶ παρεπίκρανάν με, καὶ τὰ τέκνα (φ) αὐτῶν ἐν τοῖς προστάγμασί μου οὐκ ἐπορεύθησαν, καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐφυλάξαντο τοῦ ποιεῖν αὐτὰ, ἃ ποιήσει (χ) ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν. καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου (ψ) ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τοῦ συντελέσαι τὴν ὀργήν μου ἐπ' αὐτούς.

8 Et recesserunt à me, & noluerūt exaudire me: abominationes oculorū suorum non projecerunt, & adinventiones Ægypti non reliquerunt. Et dixi effundere indignationem meā super eos, implere irā meā in eis in medio Ægypti. 9 Et feci, ut nomen meū omninò nō violaretur corā gentibus, quarū ipsi sunt in medio earū, in quibus cognit9 erā ad eos corā illis, ut educerē eos de terra Ægypti. (f) 10 Et adduxi eos in desertum, 11 Et dedi eis præcepta mea, & justificationes meas notas feci eis, quæ faciet ea homo, & vivet in illis. 12 Et sabbata mea dedi eis, ut essēt in signū inter me, & eos, ut scirent ipsi, quia ego Domin9 sanctificans eos. (g) 13 Et dixi ad domum Israel in deserto; In præceptis meis ambulate. (h) Et non ambulaverunt, & justificationes meas repulerunt, quas faciet eas homo, & vivet in eis: & sabbata mea violavērūt vehementer. Et dixi, ut effunderē furorē meū super eos in deserto, ut consumerem eos. 14 Et feci ut nomen meū omninò non violaretur corā gentib9, de quibus eduxi eos ante oculos earum. 15 Et ego levavi manum meā super eos in deserto omninò, ut non introducerem eos in terram, quam dedi eis, terram fluentem lacte, & melle: favus est ultrà omnem terram: 16 Eò quòd justificationes meas repulerunt, & in præceptis meis non ambulaverunt in eis, & sabbata mea violaverunt, & post cogitationes cordis sui ambulaverunt. 17 Et pepercit oculus meus super eos, (i) delere eos, & non feci eos in consumptionem in deserto. 18 Et dixi ad filios eorum in deserto; In legitimis patrum vestrorum nolite incedere, & justificationes eorum non custodiatis, & in adinventionibus eorum ne (k) commisceamini, & ne polluamini: 19 Ego Dominus Deus vester. In præceptis meis ambulate, & justificationes meas custodite, & facite eas: 20 Et sabbata mea sanctificate: et sint in signū inter me & vos, ad sciendum, quia ego Dominus Deus vester. 21 Et (l) exacerbaverunt me, & filii eorum in præceptis meis non ambulârunt, & justificationes meas non custodierunt ad faciendum eas, quas faciet homo, & vivet in eis: & sabbata mea violaverunt. Et dixi effundere furorem meum super eos in deserto: complere iram meam super eos.

MS.A. (λ) εἶπον (μ) τὴν ὀργήν (ν) ἐν μέσῳ γῆς Αἰγύπτου. (ξ) ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἤγαγον (˝) τοῦ Ἰσραὴλ (ο) πορεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσετε τοῦ ποιεῖν αὐτὰ, ἃ ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. καὶ παρεπίκρανάν με ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ ἐπορεύθησαν· καὶ τὰ (π) οὐκ ἐποίησα, (ρ) κατ' (σ) τῶν καρδιῶν αὐτῶν (τ) συναναμίγνυσθε, (υ) καὶ ἀναμέσον ὑμῶν, τοῦ γινώσκειν ὑμᾶς ὅτι (φ) αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς (χ) αὐτὰ ἄνθρωπος (ψ) ἐπ' αὐτούς. Καὶ οὐκ ἐποίησα,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וסריבו על מימרי ולא אבו לקבלא לנביי גבר ית שקוצי עיניהון לא ארחיקו וית 8
פולחן טעות מצראי לא שבקו ואמרית למשפך חמתי עליהון דיחול רוגזי בהון בגו
ארעא דמצרים: ועבדית בדיל שמי בדיל דלא יתחל לעיני עממיא די אנון ביניהון 9
דאתגליתי למפרקהון לעיניהון לאפקותהון מארעא דמצרים: ואפקתנון מארעא 10
דמצרים ואעלתנון למדברא: ויהבית להון ית קימי וית דיני הודעית יתהון דאם 11
יעביד יתהון אנשא ויחי בהון בחיי עלמא: ואף ית יומי שביא דילי יהבית להון למהוי 12
לאת בין מימרי וביניהון למידע ארי אנא יי מקדשהון: וסריבו על מימרי בית ישראל 13
במדברא בקימי לא הליכו וית דיני קצו דאם יעביד יתהון אנשא ויחי בהון חיי עלמא
וית יומי שביא דילי אחילו לחדא ואמרית למשפך חימתי עליהון במדברא
לשיצאותהון: ועבדית בדיל שמי בדיל דלא יתחל לעיני עממיא דאפקתנון לעיניהון: 14
ואף אנא קיימית במימרי להון במדברא בדיל דלא לאעלא יתהון לארעא די יהבית 15
עבדא חלב ודבש תושבחא היא לכל מדינתא: חלף די בדיני קצו וית קימי לא הליכו 16
בהון וית יומי שביא דילי אחילו ארי בתר פולחן טעותהון לבהון טעי: וחס מימרי 17
עליהון מלחבלותהון ולא עבדית עמהון גמירא במדברא: ואמרית לבניהון במדברא 18
בגזירת אבהתכון לא תהכון וית נימוסיהון לא תטרון ובפולחן טעותהון לא
תסתאבון: אנא יי אלהכון בקימי הליכו וית דיני טרו ועבידו יתהון: וית יומי שביא 19
דילי קדישו ויהון לאת בין מימרי וביניכון למידע ארי אנא יי אלהכון: וסריבו על 20 21
מימרי בניא בקימי לא הליכו וית דיני לא נטרו למעבד יתהון דאם יעביד יתהון
אנשא ויחי בהון בחיי עלמא וית יומי שביא דילי אחילו ואמרית למשפך חמתי
עליהון דיחול רוגזי בהון במדברא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

8 At refractarii fuerunt verbo meo, & noluerunt obedire prophetis meis; quisque non projecerunt abominationes oculorum suorum, neque reliquerunt cultum idolorum Ægyptiorum. Et dixi quod effunderem indignationem meam super eos, & quod quiesceret ira mea in eis in medio terræ Ægypti. 9 Et feci propter nomen meum ut non violaretur ante oculos populorum, inter quos erant, in quorum conspectu innotueram ut redimerem eos, ut educerem eos ex terra Ægypti. 10 Et eduxi eos de terra Ægypti, atque in desertum adduxi eos. 11 Et dedi eis pacta mea, & judicia mea ostendi eis ; quæ si fecerint homines, vivent in eis vita æterna. 12 Et etiam dies sabbatorum meorum dedi eis, ut essent eis in signum inter Verbum meum & inter eos, ut cognoscerent quia ego Dominus qui sanctifico eos. 13 Et rebellaverunt contra verbum meum domus Israel in deserto ; in pactis meis non ambulaverunt, & judicia mea detestati sunt : quæ si fecerit homo, vivet in eis vita æterna. Et dies sabbatorum meorum violaverunt vehementer : & dixi quòd effunderem indignationem meam in deserto super eos, ut consumerem eos. 14 Et feci propter nomen meum ut non violaretur ante oculos populorum ante quorum oculos eduxi eos. 15 Ego quoque juravi eis in deserto in verbo meo, ut non introducerem eos in terram quam dedi lacte & melle manantem, quæ laudabilis est omnibus provinciis. 16 Pro eo quòd judicia mea detestati sunt, & in pactis meis non ambulaverunt, & dies sabbatorum meorum violaverunt ; quia post cultum idolorum suorum cor eorum errabat. 17 Et pepercit Verbum meum illis, ut non disperderem eos, & non feci consumptionem cum eis in deserto. 18 Et dixi filiis eorum in deserto : In decretis patrum vestrorum ne ambuletis, & leges eorum ne observetis, & in cultu idolorum eorum ne polluamini. 19 Ego Dominus Deus vester : in pactis meis ambulate, & judicia mea servate, & facite ea. 20 Et dies sabbatorum meorum sanctificate, ut sint in signum inter Verbum meum & inter vos, ut sciatis quia ego Dominus Deus vester. 21 Et prævaricati sunt in verbum meum filii; in pactis meis non ambulaverunt, & judicia mea non servaverunt ut facerent ea : quæ si fecerit homo, vivet in eis vita æterna : & dies sabbatorum meorum violaverunt, & dixi me effusurum in eos indignationem meam, ut resideret ira mea in eis in deserto.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܡܪܡܪܘܢܝ. ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܡܥܘܢܝ. ܘܠܐ ܐܪܡܝܘ ܦܬܟܪܐ ܡܢ ܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܫܒܩܘ ܕܚܠܬܐ 8
ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܡܪܬ ܕܐܫܘܕ ܚܡܬܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܫܡܠܐ ܪܘܓܙܝ ܒܗܘܢ܆ ܒܓܘ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ.
* ܘܚܣܬ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܕܠܐ ܢܬܛܘܫ ܩܕܡ ܥܡܡܐ. ܕܐܬܚܙܝܬ ܠܗܘܢ ܒܝܢܝ ܥܡܡܐ. 9
ܕܐܦܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. * ܘܐܦܩܬ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܝܬܝܬ ܐܢܘܢ ܠܡܕܒܪܐ. 10
* ܘܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܝ. ܘܕܝܢܝ ܐܘܕܥܬ ܐܢܘܢ. ܕܐܢ ܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܒܪܢܫܐ ܢܚܐ ܒܗܘܢ. 11
* ܘܐܦ ܫܒܬܝ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܠܐܬܐ ܒܝܢܝ ܠܒܝܢܝܗܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ 12
ܡܩܕܫ ܠܗܘܢ. * ܘܡܪܡܪܘܢܝ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܡܕܒܪܐ. ܘܒܦܘܩܕܢܝ ܠܐ ܗܠܟܘ. ܘܕܝܢܝ 13
ܐܣܠܝܘ. ܕܐܢ ܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܒܪܢܫܐ ܢܚܐ ܒܗܘܢ. ܘܫܒܬܝ ܛܢܦܘ ܛܒ. ܘܐܡܪܬ ܕܐܫܘܕ ܪܘܓܙܝ
ܥܠܝܗܘܢ ܒܡܕܒܪܐ. ܘܐܓܡܪ ܐܢܘܢ. * ܘܚܣܬ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܕܠܐ ܢܬܛܘܫ ܩܕܡ ܥܡܡܐ 14
ܕܐܦܩܬ ܐܢܘܢ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. * ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܥܠܝܗܘܢ ܒܡܕܒܪܐ. ܕܠܐ ܐܥܠ ܐܢܘܢ 15
ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܗܘܢ. ܕܪܕܝܐ ܚܠܒܐ ܘܕܒܫܐ. ܫܘܒܗܪܗ ܕܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ. * ܡܛܠ 16
ܕܕܝܢܝ ܐܣܠܝܘ. ܘܫܒܬܝ ܛܢܦܘ ܛܒ. ܘܒܬܪ ܦܬܟܪܝܗܘܢ ܐܙܠܘ ܠܒܗܘܢ. * ܘܚܣܬ 17
ܥܝܢܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܕܠܐ ܐܚܒܠ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܓܡܪܬ ܐܢܘܢ ܒܡܕܒܪܐ. * ܘܐܡܪܬ ܠܒܢܝܗܘܢ 18
ܒܡܕܒܪܐ. ܒܦܘܩܕܢܐ ܕܐܒܗܝܟܘܢ. ܠܐ ܬܗܠܟܘܢ. ܘܕܝܢܝܗܘܢ ܠܐ ܬܛܪܘܢ. ܘܒܦܬܟܪܝܗܘܢ
ܠܐ ܬܬܛܘܫܘܢ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ. ܒܦܘܩܕܢܝ ܗܠܟܘ. ܘܕܝܢܝ ܛܪܘ. ܘܥܒܕܘ 19
ܐܢܘܢ. * ܘܫܒܬܝ ܩܕܫܘ. ܘܢܗܘܘܢ ܠܐܬܐ ܒܝܢܝ ܘܠܒܝܢܝܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ. 20
* ܘܡܪܡܪܘܢܝ ܒܢܝܐ. ܘܒܦܘܩܕܢܝ ܠܐ ܗܠܟܘ. ܘܕܝܢܝ ܠܐ ܢܛܪܘ. ܕܢܥܒܕܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܐܢ 21
ܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܒܪܢܫܐ ܢܚܐ ܒܗܘܢ. ܘܫܒܬܝ ܛܢܦܘ. ܘܐܡܪܬ ܕܐܫܘܕ ܚܡܬܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܫܡܠܐ
ܪܘܓܙܝ ܒܗܘܢ ܒܡܕܒܪܐ.

8 Ipsi verò me irritaverunt, & noluerunt obtemperare, non amoverunt idola ab oculis suis, neque dereliquerunt deos Ægypti. Quarè decreveram effundere super eos iracundiam meam, & consummare in eis furorem meum intra terram Ægypti : 9 Sed peperci propter nomen meum, ne prophanaretur inter gentes illas coram quibus apparueram eis ut educerem eos è terra Ægypti. 10 Postquam eduxissem eos de terra Ægypti, & perduxissē eos ad desertum; 11 Dedi illis præcepta mea, & nota feci eis judicia mea per quæ homo vivit si faciat ea : 12 Ac etiam sabbatha mea dedi ipsis, ut essent signo inter me & ipsos, & scirent me esse Dominum sanctificantem eos. 13 Sed cùm exasperâssent me Israelitæ in deserto, in præceptis meis non ambulâssent, judicia mea per quæ homo viveret si faceret ea, sprevissent, & sabbatha mea prophanâssent; decreveram effundere super eos iracundiam meam in deserto, & perdere eos : 14 Sed peperci propter nomen meum, ne pollueretur coram gentibus illis in quarum conspectu eduxeram eos. 15 Ego vicissim levatâ in deserto manu meâ *juravi* eis, me non introducturū eos in terram quam dederam eis lacte & melle manantem, decus omnium urbium : 16 Eò quòd sprevissent judicia mea, sabbatha mea valdè prophanâssent, & idola sua secutum esset cor eorum. 17 Attamen pepercit eis oculus meus ne extinguerem eos & consumerem eos in deserto. 18 Item filiis eorum dixeram in deserto, Juxta mandata patrum vestrorum ne ambuletis, judicia eorum ne observetis, & in idolis eorum ne contaminemini : 19 Ego sum Dominus Deus vester, in mandatis meis ambulate, judicia mea servate ac facite, 20 Et sabbatha mea sanctificate, sintque signo inter me & vos: & experiemin me esse Dominum Deum vestrum. 21 At exacerbaverunt me filii, in præceptis meis non ambulaverunt, judicia mea neque servaverunt neq; fecerunt, p quæ homo vivit si faciat ea, & sabbatha mea prophanaverunt : Quapropter statueram effundere iram meam, & consummare super eos furorem meum in deserto:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وتباعدوا عني ولم يشاؤوا ان يسمعوا مني * ولم يطرحوا رذالات اعينهم * ولم يتركوا اعمال مصر *
فقلت لافيض غضبي عليهم * لاكمل رجزي فيهم في وسط ارض مصر * وصنعت كيلا يدنس 9
اسمي امام الشعوب الذي هم في وسطهم * الذين فيهم عرفت لهم امامهم * لاخرجهم من ارض
مصر * واخرجتهم من ارض مصر واتيت بهم الى البرية * ودفعت لهم اوامري * وعرفتهم حقوقي 10 11
التي يصنعها الانسان ويحيا بها * واعطيتهم سبوتي لتكون علامة بيني وبينهم * ليعرفوا 12
اني انا الرب الذي يقدسهم * وقلت لبيت اسرائيل في البرية * سيروا في اوامري * واحفظوا 13
حقوقي لتصنعوها * التي يصنعها الانسان فيحيا بها * فمرمروني بيت اسرائيل في البرية * ولم يسيروا
في اوامري * واحفظوا حقوقي التي يصنعها الانسان فيحيا بها * ونجسوا سبوتي جدا * وقلت
لافيض غضبي عليهم في البرية لابيدهم * وما صنعت * كيلا يدنس اسمي الذي هو افضل 14
من كل شي * امام الامم الذين اخرجتهم لعيونهم * وانا رفعت يدي عليهم في البرية * الا 15
ادخلهم الى الارض التي اعطيتها لهم ارضا تفيض لبنا وعسلا * شهد هي اكثر من كل
الارض * من اجل انهم اقصوا حقوقي * وفي اوامري لم يسلكوا * ونجسوا سبوتي * ومضى 16
فكرات قلوبهم ذهبوا * وسبقت عيني عليهم لابيدهم * ولم اجعلهم في البرية الى النهاية * 17
وقلت لاولادهم في البرية * بسنن ابائكم لا تسيرون * ولا تحفظوا حقوقهم * ولا تختلطوا 18
باعمالهم * ولا تنجسوا * انا الرب الهكم * سيروا في اوامري * واحفظوا حقوقي واصنعوها * 19
وقدسوا سبوتي * ولتكن علامة بيني وبينكم * لتعرفوا اني انا الرب الهكم * فمرموني 20 21
واولادهم * ولم يسيروا في اوامري * ولم يحفظوا حقوقي ليصنعوها * التي يصنعها
الانسان فيحيا بها * ونجسوا سبوتي * فقلت ان اهرق غضبي عليهم في البرية * لاكمل
رجزي عليهم *

8 *Ipsi tamen recesserunt à me, & renuerunt audire me, non abjecerunt abominationes oculorum suorum, neq; dereliquerunt opera Ægypti. Quapropter dixeram effusurum me super eos iram meam, expleturum in eis furorem meum in medio terræ Ægypti.* 9 *Sed præstiti, ut non pollueretur nomen meum coram gentibus quarum in medio ipsi erant, inter quas & coram quibus notum factum fuerat eis, ut educerem eos è terra Ægypti.* 10 *Et eduxi eos è terra Ægypti, & adduxi eos ad desertum:* 11 *Deditque eis mandata mea, & nota feci eis statuta mea, quæ faciens homo, per ea vivit :* 12 *Dediq; eis sabbatha mea, ut essent signum inter me & inter ipsos, ut scirent me esse Dominum qui sanctificat eos :* 13 *Et dixi domui Israelis in deserto; Ambulate in mandatis meis, & mea statuta servate ut faciatis ea, quæ quis faciens, vivit per ipsa: tamen exasperaverunt me domus Israelis in deserto, & non ambulaverunt in mandatis meis; sed rejecerunt statuta mea, quæ quis faciens, per ea vivit, & sabbatha mea nimiùm prophanaverunt : ideoq; dixeram effusurum me super eos iram meam in deserto, ut perderem eos.* 14 *Verùm non feci, ne pollueretur nomen meum quod est præstantissimum rerum omnium, coram gentibus quibus cernentibus eduxeram illos.* 15 *Ego etiam levavi manum meam super eos in deserto, quòd non introducerem eos in terram quam dederam eis, terram lacte & melle affluentem, quæ favus est plusquam universa terra :* 16 *Eò quòd statuta mea repudiâssent, in mandatis meis non ambulâssent, sabbatha mea violâssent, & post cogitationes cordium suorum abiissent.* 17 *At pepercit eis oculus meus delere eos, & non redegi eos in deserto ad exitium.* 18 *Dixi quoque filiis eorum in deserto; In legibus patrum vestrorum nullatenus incedatis, statuta eorum ne servetis, operibus eorum ne vos immisceatis, néve polluamini.* 19 *Ego sum Dominus Deus vester, ambulate in præceptis meis, servate statuta mea, eaque perficite :* 20 *Sanctificate sabbatha mea, sintque signum inter me & inter vos, ut sciatis me esse Dominum Deum vestrum.* 21 *Sed & filii eorum exasperaverunt me, & non ambulaverunt in præceptis meis, neque servaverunt statuta mea perficiendo illa, quæ quis perficiendo, per ipsa vivit ; & polluerunt sabbatha mea. Quare dixi me effusurum super eos iram meam in deserto, ut explerem in eis furorem meum.*

polluendum non ad : meī nomen propter feci & ,meā manum averti Et

22 והשבתי את־ידי ואעש למען שמי לבלתי החל

ego Etiam .eorum oculis eos eduxi quarum ,gentium oculis in

23 לעיני הגוים אשר־הוצאתי אותם לעיניהם: גם־אני

,gentes in eos diſpergendum ad : deſerto in eis meā manum levavi

נשאתי את־ידי להם במדבר להפיץ אתם בגוים

,fecerunt non mea judicia quòd Eo .terras in eos ventilandum ad &

24 ולזרות אותם בארצות: יען משפטי לא־עשו

idola poſt & :violaverunt mea ſabbatha & ,abjecerunt mea ſtatuta &

וחקותי מאסו ואת־שבתותי חללו ואחרי גלולי

ſtatuta eis dedi ego etiam Et .eorū oculi fuerunt ſuorū patrum

25 אבותם היו עיניהם: וגם־אני נתתי להם חקים

eos pollui Et .eis in vivent non judicia & ,bona non

26 לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם: ואטמא אותם

ut :vulvæ aperitionem omnem faciendo tranſire in ,ſuis muneribus in

במתנותם בהעביר כל־פטר רחם למען

Quamobrē .Dominus ego quòd ſcirent quod propter,eos facerē deſolare

27 אשמם למען אשר ידעו אשר אני יהוה: לכן

dixit Sic :eos ad dices & ,hominis fili ,Iſrael domum ad loquere

דבר אל־בית ישראל בן־אדם ואמרת אליהם כה אמר

,veſtri patres me affecerunt probris hoc Adhuc : Deus Dominus

אדני יהוה עוד זאת גדפו אותי אבותיכם

quam terram in eos induxi Et.prævaricationē me in ipſos prævaricando in

28 במעלם בי מעל: ואביאם אל־הארץ אשר

collem omnē viderunt & : illis eam dandum ad,meā manum levavi

נשאתי את־ידי לתת אותה להם ויראו כל־גבעה

,ſua ſacrificia ibi ſacrificabant & ,perplexum lignum omne &,excelſum

רמה וכל־עץ עבות ויזבחו־שם את־זבחיהם

odorem ibi poſuerunt & .ſuæ appropinquationis iram ibi dederunt &

ויתנו־שם כעס קרבנם וישימו שם ריח

Quid : eos ad dixi Et .ſua libamina ibi libaverunt & ,ſuarū quietum

29 ניחוחיהם ויסיכו שם את־נסכיהם: ואמר אלהם מה

Bamah eiꝰ nomen eſt vocatum Et ? illuc ingredientes vos quod ,excelſum

הבמה אשר־אתם הבאים שם ויקרא שמה במה

dixit Sic : Iſrael domū ad dic Propterea .hanc diem ad uſque

30 עד היום הזה: לכן אמר אל־בית ישראל כה אמר

poſt & : polluti vos veſtrorū patrum via in Nūquid:Deus Dominꝰ

אדני יהוה הבדרך אבותיכם אתם נטמאים ואחרי

faciendo tranſire in , veſtra dona elevando in Et ?fornicantes vos eorū ſpurcitias

31 שקוציהם אתם זנים: ובשאת מתנתיכם בהעביר

,hodie uſque veſtris idolis omnibꝰ in polluti vos ignē per veſtros filios

בניכם באש אתם נטמאים לכל־גלוליכם עד־היום

,Deus Dominus dixit ,ego Vivens ? Iſrael domus vobis requirar ego &

ואני אדרש לכם בית ישראל חי־אני נאם אדני יהוה

: erit non eſſendo veſtrū ſpiritū ſuper aſcendens Et .vobis requirar ſi

32 אם־אדרש לכם: והעלה על־רוחכם היו לא תהיה

, terrarum cognationes ſicut ,gentes ſicut Erimus , dicentes vos quia

אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות

non ſi : Deus Dominus dixit ,ego Vivens .lapidi & ligno miniſtrandū ad

33 לשרת עץ ואבן: חי־אני נאם אדני יהוה אם־לא

regnavero,effuſo furore in & , extento brachio in & , forti manu in

ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך

de vos congregabo & , populis de vos educam Et .vos ſuper

34 עליכם: והוצאתי אתכם מן־העמים וקבצתי אתכם מן־

,extento brachio in &,valida manu in,eas in eſtis diſperſi quas , terris

הארצות אשר נפוצתם בם ביד חזקה ובזרוע נטויה

:populorum deſertum ad vos adducam Et .effuſo furore in &

35 ובחמה שפוכה: והבאתי אתכם אל־מדבר העמים

.facies ad faciebus ibi vobiſcum me judicabo &

ונשפטתי אתכם שם פנים אל־פנים:

Verſio VULG. LAT.

21 Averti autem manum meam, & feci propter nomen meum, ut non violaretur coram Gentibus, de quibus ejeci eos in oculis eorum. 23 Iterùm levavi manū meam in eos in ſolitudine, ut diſpergerem illos in nationes, & ventilarem in terras: 24 Eò quòd judicia mea non feciſſent, & præcepta mea reprobâſſent, & ſabbata mea violâſſent, & poſt idola patrum ſuorum fuiſſent oculi eorum. 25 Ergò & ego dedi eis præcepta non bona, & judicia in quibus non vivent. 26 Et pollui eos in muneribus ſuis, cùm offerrent omne quod aperit vulvā, propter delicta ſua, & ſcient quia ego Dominus. 27 Quamobrèm loquere ad domum Iſrael, fili hominis: & dices ad eos; Hæc dicit Dominus Deus; Adhuc & in hoc blaſphemaverunt me patres veſtri, cùm ſpreviſſent me contemnentes: 28 Et induxiſſem eos in terrā, ſuper quam levavi manum meam ut darem eis: viderunt omnem collem excelſum, & omne lignum nemoroſum, & immolaverunt ibi victimas ſuas: & dederunt ibi irritationem oblationis ſuæ, & poſuérunt ibi odorem ſuavitatis ſuæ, & libaverunt libationes ſuas. 29 Et dixi ad eos; Quid eſt excelſum, ad quod vos ingredimini? & vocatum eſt nomen ejus, Excelſū, uſque ad hanc diem. 30 Propterea dic ad domum Iſrael; Hæc dicit Dominus Deus; Certè in via patrum veſtrorum vos polluimini, & poſt offendicula eorum vos fornicamini: 31 Et in oblatione donorum veſtrorū, cùm traducitis filios veſtros per ignem, vos polluimini in omnibus idolis veſtris uſque hodié: & ego reſpondebo vobis, domus Iſrael? Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia non reſpondebo vobis. 32 Neque cogitatio mentis veſtræ fiet, dicentium; Erimus ſicut Gentes, & ſicut cognationes terræ, ut colamus ligna & lapides. 33 Vivo ego, dicit Dominus Deus, quoniam in manu forti, et in brachio extento, & in furore effuſo regnabo ſuper vos. 34 Et educam vos de populis: & congregabo vos de terris, in quibus diſperſi eſtis, in manu valida, & in brachio extento, & in furore effuſo regnabo ſuper vos. 35 Et adducam vos in deſertum populorum, & judicabor vobiſcum ibi facie ad faciem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

22 Καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, (ω) ϗ ἐξήγαγον αὐτοὺς κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. (α) 23 Ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τοῦ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι, (β) διασπεῖραι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις, 24 Ἀνθ' ὧν τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐποίησαν, ϗ τὰ προστάγματά μου ἀπώσαντο, ϗ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν, ϗ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. 25 Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλά, ϗ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς. 26 Καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς (γ) δόγμασιν αὐτῶν, ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με πᾶν διανοῖγον μήτραν, ὅπως ἀφανίσω (δ) αὐτούς. 27 Διατοῦτο λάλησον πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ υἱὲ ἀνθρώπου, ϗ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, Τάδε (ε) λέγει κύριος, Ἕως τούτου παρώργισάν με οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν 28 ἐν οἷς (ζ) παρέπεσον εἰς ἐμέ. Καὶ εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν (η) ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου (θ) δοῦναι αὐτὴν αὐτοῖς· ϗ ἴδον πάντα βουνὸν ὑψηλόν, ϗ πᾶν ξύλον κατάσκιον, ϗ ἔθυσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐτῶν, ϗ ἔταξαν ἐκεῖ ὀσμὴν (ι) εὐωδίας, ϗ ἔσπεισαν ἐκεῖ τὰς σπονδὰς αὐτῶν. 29 Καὶ (κ) εἶπον πρὸς αὐτούς, Τί ἐστιν (λ) ἀβαμά, ὅτι ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ; ϗ ἐπεκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ (τ) Ἀβαμά, ἕως 30 τῆς σήμερον ἡμέρας. Διατοῦτο εἰπὸν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ, Τάδε λέγει (μ) κύριος, Εἰ ἐν ταῖς ἀνομίαις τῶν πατέρων ὑμῶν ὑμεῖς μιαίνεσθε, ϗ ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν 31 ὑμεῖς ἐκπορνεύετε, Καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν δομάτων ὑμῶν, (ν) ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς οἷς ὑμεῖς μιαίνεσθε ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθυμήμασιν ὑμῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, ϗ ἐγὼ ἀποκριθῶ ὑμῖν, οἶκος τοῦ Ἰσραήλ; Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν, ϗ εἰ 32 ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὑμῶν τοῦτο. Καὶ οὐκ ἔσται ὃν τρόπον ὑμεῖς λέγετε, Ἐσόμεθα ὡς τὰ ἔθνη, ϗ ὡς αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, τοῦ λατρεύειν 33 ξύλοις ϗ λίθοις. Διατοῦτο, Ζῶ ἐγώ, λέγει (ξ) κύριος, ἐν χειρὶ κραταιᾷ ϗ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ϗ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ βασιλεύσω ἐφ' ὑμᾶς, 34 Καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, ϗ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν χωρῶν οὗ διεσκορπίσθητε ἐν αὐταῖς, ἐν χειρὶ κραταιᾷ ϗ ἐν βραχίονι 35 ὑψηλῷ ϗ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ. Καὶ ἄξω ὑμᾶς εἰς τὴν ἔρημον τῶν λαῶν, ϗ διακριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐκεῖ πρόσωπον κατὰ πρόσωπον.

22 *(m) Et feci, ut nomen meū omninò non violaretur coram gentibus; (n) & eduxi eos ante oculos earum.* 23 *Levavi manum meam ſuper eos in deſerto, ut diſpergerem illos in nationibus, diſſeminarem eos in regionibus,* 24 *Eò quòd juſtificationes meas non fecerant, & præcepta mea repulerant, & ſabbata mea violaverant, & poſt cogitationes patrum ſuorum fuerant oculi ipſorum.* 25 *Et ego dedi eis præcepta non bona, & juſtificationes, in quibus non vivent in eis.* 26 *Et polluam eos in (o) dogmatibus eorū, in (p) tranſducendo me omne adaperiens vulvam, ut delerem eos.* 27 *Idcircò loquere ad domum Iſrael, fili hominis, & dices ad eos; Hæc dicit Dominus; uſque ad hoc ad iracundiam provocaverunt me patres veſtri in delictis ſuis, in quibus corruerunt in me:* 28 *Et introduxi eos in terram, ſuper quā levavi manum meam, ut darem eam illis. Videruntque omnem collem excelſum, & omne lignum nemoroſum, & immolaverunt ibi diis (q) ſuis, & poſuerunt ibi odorem fragrantiæ, & libaverunt ibi libamina ſua.* 29 *Et dixi ad eos; Quid eſt (r) Abama; quia vos intratis illuc? Et vocaverunt nomen ejus, Abama, uſque in hodiernum diem.* 30 *Propterea dic ad domum Iſrael, Hæc dicit Dominus; Si in iniquitatibus patrum veſtrorum vos polluimini, & poſt abominationes eorum vos fornicamini,* 31 *Et in primitiis donorum veſtrorum, in ſegregationibus, (ſ) quibus vos polluimini in omnibus cogitationibus veſtris uſque in hodiernum diem: & ego reſpondebo vobis, domus Iſrael? Vivo ego, dicit Dominus, ſi reſpondebo vobis; &, ſi aſcendit in ſpiritum veſtrum hoc:* 32 *Et non erit, quomodò vos dicitis, Erimus ſicut gentes, & ſicut tribus terræ, colendo ligna, & lapides.* 33 *Propterea, Vivo ego, dicit Dominus, in manu valida, & in brachio excelſo, & in furore effuſo regnabo ſuper vos.* 34 *Et educam vos de populis, & recipiam vos de regionibus, ubi diſperſi eſtis in eis, in manu valida, & in brachio excelſo, & in furore effuſo.* 35 *Et adducam vos in deſertum populorum, & judicabor vobiſcum ibi facie ad faciem.*

MS. A. (ω) ὧν ἐξήγαγον (α) Καὶ ἐξῆρα (β) ϗ τοῦ διασκορπίσαι αὐτοὺς (γ) δόμασιν (δ) αὐτούς, εἶνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ κύριος. Διατοῦτο (ε) λέγει ἀδωναῒ κύριος, (ζ) παρέπεσαν (η) εἰς ἣν (θ) τοῦ δοῦναι αὐτοῖς· ϗ εἶδαν πᾶν βουνὸν (ι) εὐωδίας αὐτῶν, (κ) εἶπα (λ) ἡ ἀββανὰ, (τ) Ἀββανὰ, (μ) κύριος κύριος ὁ θεός, (ν) ϗ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς υἱῶν ὑμῶν ἐν πυρὶ ὑμεῖς μιαίνεσθε (ξ) ἀδωναῒ κύριος, ἐὰν μὴ ἐν χειρὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 ואתיבית מחת גבורתי ועבדית בדיל שמי בדיל דלא יתחל לעיני עממיא דאפקית
23 יתהון לעיניהון: אף אנא קימית במימרי להון במדברא לאגלאה יתהון לביני
24 עממיא ולבדרא יתהון במדינתא: חלף דדיני לא עבדו ובקימי קצו וית יומי שביא
25 דילי אחילו ובתר טעות אבהתהון הואה עיניהון: ואף אנא מדמרדו במימרי ולא
אבו לקבלא לנביאי ארחקתנון ומסרתנון ביד שנאיהון ובתר יצריהון טפשא אזלו
26 ועבדו גזירן דלא תקנן ונימוסין דלא אתקימתון בהון: וסאיבית יתהון במתנתהון
27 באעברא כל פתח ולדא בדיל דאצדנון בדיל דידעון די אנא יי: בכן אתנבי לבית
ישראל בר אדם ותימר להון כדנן אמר יי אלהים עוד דא ארגיזו קדמי אבהתכון
28 בדשקרו במימרי שקר: ואעלתנון לארעא דקימית במימרי למתן יתה להון וחזו כל
רמא מנטלא וכל אילן עבוף ונכיסו תמן ית נכסיהון ויהבו תמן ארגזא קורבניהון
29 ושויאו תמן פולחן דבחיהון ונסיכו תמן ית נסכיהון: ואמרית להון מא במתא דאתון
30 אתן לאשתטאה תמן ואתקרי שמה במתא עד יומא הדין: בכן אמר לבית ישראל
כדנן אמר יי אלהים הבאורח אבהתכון אתון מסתאבין ובתר שקוציהון אתון טען:
31 ובמטל מתנתכון באעברא בניכון בנורא אתון מסתאבין לכל פולחן טעותכון עד
יומא דין ואנא אשתאל לכון במימרי בית ישראל קים אנא אמר יי אלהים אם
32 אשתאל לכון במימרי: ודאתון מהרהרין ודסליקת על לבכון קדמי גלין דאתון
33 אמרין נהי כעממיא כזרעית מדינתא לשמשא אעא ואבנא: קים אנא אמר יי אלהים
34 אם לא ביד תקיפא ובדרעא מרומם וברגז שפיך אמלוך עליכון: ואפיק יתכון מביני
עממיא ואכניש יתכון מן מדינתא דאתבדרתון בהון ביד תקיפא ובדרעא מרומם
35 וברגז שפיך: ואעיל יתכון למדבר עממיא ואתפרע מנכון תמן אפין באפין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

22 Et averti plagam potentiæ meæ; & feci propter nomen meum ut non violaretur ante oculos populorum ante quorum oculos eduxi eos. 23 Ego quoque juravi in verbo meo eis in deſerto, me abducturum eos inter populos, & diſperſurum eos per provincias. 24 Pro eo quòd judicia mea non fecerunt, & pacta mea deteſtati ſunt, & dies ſabbatorum meorum violaverunt, & poſt idola patrum ſuorum fuerunt oculi eorum. 25 Ego quoque quia prævaricati ſunt in verbum meum, & noluerunt obedire prophetis meis, projeci eos, & tradidi eos in manum *inimicorum ſuorum; & poſt concupiſcentiā ſuam inſipientē* abierunt, & fecerunt decreta non recta, & leges in quibus non *vivetis*. 26 Et pollui eos in muneribus ſuis, cùm transferrent omne quod aperit vulvam, ut deſolarem eos, ut ſcirent quia ego Dominus. 27 Propterea vaticinare ad domum Iſrael, fili hominis, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Adhuc in hoc irritaverunt me patres veſtri, quod prævaricati ſunt in verbum meum prævaricationem. 28 Et introduxi eos in terram quam juraveram verbo meo me daturum illis, & viderunt omnem collem elevatum, & omnem arborem viridem; & immolaverunt ibi victimas ſuas, dederunt ibi irritationem oblationum ſuarum, & poſuerunt ibi cultum ſacrificiorum ſuorum, & libaverunt ibi libationes ſuas. 29 Et dixi eis: Quod eſt excelſum ad quod vos venitis ut ſtultè agatis ibi? & vocatum eſt nomen ejus Excelſum uſque in diem hanc. 30 Propterea dic domui Iſrael: Hæc dicit Dominus Deus; Nunquid in via patrum veſtrorum vos polluimini, & poſt abominationes eorum vos erratis? 31 Et in oblatione donorum veſtrorum, transferendo filios veſtros per ignem, vos polluimini; & in omni cultu idolorum veſtrorum uſque in diem hanc? Et ego interrogatus verbo meo reſpondebo vobis domus Iſrael? Vivo ego, dicit Dominus Deus, ſi interrogatus reſpondero vobis verbo meo. 32 Et quod vos cogitatis, & quod aſcendit in cor veſtrum, manifeſtum eſt coram me: quia vos dicitis: Erimus ſicut populi, ſicut cognationes provinciarum, ut colamus lignum & lapidem. 33 Vivo ego, dicit Dominus Deus, ſi non in manu forti & in brachio excelſo, & in furore effuſo regnabo ſuper vos. 34 Et educam vos de medio populorū, & congregabo vos de provinciis ad quas diſperſi eſtis, in manu forti, & in brachio excelſo, & in furore effuſo. 35 Et introducam vos in deſertum populorum, & vindictam ſumam ex vobis ibi facie ad faciem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܥܒܕܬ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܕܠܐ ܢܬܛܘܫ ܩܕܡ ܥܡ̈ܡܐ ܕܐܦܩܬ ܐܢܘܢ ܠܥܝܢ̈ܝܗܘܢ. 23 * ܐܦ
ܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܥܠܝܗܘܢ ܒܡܕܒܪܐ. ܕܐܒܕܪ ܐܢܘܢ ܒܥܡ̈ܡܐ. ܘܐܙܪܐ ܐܢܘܢ ܒܐܪ̈ܥܬܐ. 24 * ܡܛܠ ܕܠܐ
ܥܒܕܘ ܕܝܢ̈ܝ. ܘܦܘܩܕ̈ܢܝ ܫܛܘ. ܘܫܒ̈ܬܝ ܚܠܠܘ. ܘܒܬܪ ܦܬܟܪ̈ܐ ܕܐܒܗ̈ܝܗܘܢ ܗܘܝ
25 ܥܝܢ̈ܝܗܘܢ. * ܘܐܦ ܐܢܐ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܦܘܩܕ̈ܢܐ ܠܐ ܫܦܝܪ̈ܐ. ܘܕܝ̈ܢܐ ܕܠܐ ܢܚܘܢ ܒܗܘܢ.
26 * ܘܛܢܦܬ ܐܢܘܢ ܒܡܘܗ̈ܒܬܗܘܢ. ܟܕ ܡܥܒܪܝܢ ܒܘܟܪ̈ܐ. ܘܐܘܒܕ ܐܢܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ
27 ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܪܢܫܐ. ܡܠܠ ܥܡ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܬܘܒ ܒܗܕܐ ܓܕܦܘ ܩܕܡܝ ܐܒܗ̈ܝܟܘܢ. ܒܡܥܠܗܘܢ ܕܐܥܠܘ ܒܝ.
28 * ܘܐܥܠܬ ܐܢܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܕܐܬܠܝܗ ܠܗܘܢ. ܘܚܙܘ ܟܠ ܪܡܬܐ ܪܡܬܐ
ܘܟܠ ܐܝܠܢ ܕܡܛܠܠ. ܘܕܒܚܘ ܬܡܢ ܕܒܚ̈ܝܗܘܢ. ܘܩܪܒܘ ܬܡܢ ܩܘܪ̈ܒܢܝܗܘܢ. ܘܣܡܘ ܬܡܢ
29 ܪܝܚܐ ܕܒܣܡ̈ܝܗܘܢ. ܘܢܣܟܘ ܬܡܢ ܢܣܟ̈ܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܗܘ ܒܝܬ ܟܢܫܐ ܕܐܢܬܘܢ
30 ܥܠܝܢ. ܘܐܬܩܪܝ ܫܡܗ ܒܝܬ ܟܢܫܐ. ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܡܪ
ܠܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܐܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܐܒܗ̈ܝܟܘܢ ܡܬܛܢܦܝܢ
31 ܐܢܬܘܢ. ܘܒܬܪ ܦܬܟܪ̈ܝܗܘܢ ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܘܡܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܘܗ̈ܒܬܟܘܢ.
ܘܡܥܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢ̈ܝܟܘܢ ܒܢܘܪܐ. ܘܡܬܛܢܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܦܬܟܪ̈ܝܟܘܢ ܥܕܡܐ
ܠܝܘܡܢܐ. ܘܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܫܐܠܘܢܢܝ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܕܠܐ
32 ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܦܬܓܡܐ. * ܘܗܝ ܕܒܪܥܝܢܟܘܢ. ܠܐ ܬܗܘܐ. ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܥܡ̈ܡܐ
33 ܘܐܝܟ ܫܪ̈ܒܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܦܠܘܚ ܠܩܝܣ̈ܐ ܘܠܟܐܦ̈ܐ. * ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܕܒܐܝܕܐ
34 ܥܫܝܢܬܐ ܘܒܕܪܥܐ ܪܡܐ: ܘܒܚܡܬܐ ܐܫܝܕܬܐ. ܐܡܠܟ ܥܠܝܟܘܢ. * ܘܐܦܩܟܘܢ ܡܢ ܥܡ̈ܡܐ.
ܘܐܟܢܫܟܘܢ ܡܢ ܐܪ̈ܥܬܐ ܕܐܬܒܕܪܬܘܢ ܒܗܝܢ. ܒܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܘܒܕܪܥܐ ܪܡܐ: ܘܒܚܡܬܐ
35 ܐܫܝܕܬܐ. * ܘܐܝܬܝܟܘܢ ܠܡܕܒܪܐ ܕܥܡ̈ܡܐ. ܘܐܬܕܝܢ ܥܡܟܘܢ ܬܡܢ ܦܐ ܠܘܩܒܠ ܦܐ.

22 Sed peperci propter nomen meum, ne pollueretur inter gentes coram quibus eduxeram eos. 23 Attamen ſublatâ manu meâ *juraveram* eis in deſerto, me diſperſurum eos inter gentes, & ſparſurum eos in regiones; 24 Eò quòd non feciſſent judicia mea, ſpreviſſent mandata mea, prophanâſſent ſabbatha mea, & idola patrum ſuorum ſecuti eſſent oculi eorum. 25 Et ego dedi eis præcepta minimè bona, & judicia per quæ non vivant: 26 Et pollui eos in muneribus eorum, quum offerrent primogenitos: perdam autem eos, & ſcient me eſſe Dominum. 27 Iccircò fili hominis, alloquere Iſraelitas, & dic eis; Sic ait Dominus dominorum; Etiam in hoc blaſphemaverunt corā me patres veſtri, per ſcelus quod in me perpetraverunt. 28 Nam cùm perduxiſſem eos ad terram quam ſublatâ manu *juraveram* me daturum eis, videntes omnem collem excelſum, & quamlibet arborem umbriferam; ſacrificaverunt ibi victimas ſuas, ibi obtulerunt munera ſua, ibi poſuerunt odorem ſuffitûs ſui, ibíque libaverunt libamina ſua. 29 Et dixi eis; Quid eſt fanum quò convenitis; hinc vocatum eſt nomen ejus Fanum, ad hunc uſque diem. 30 Iccircò fili hominis, dic Iſraelitis; Sic ait Dominus dominorum; Quandoquidem in via patrum veſtrorum vos polluitis, poſt idola ipſorum aberrantes, 31 Et offerentes munera veſtra, traducentes filios veſtros per ignē, & polluentes vos in idolis veſtris ad hunc uſque diem; attamen vultis me conſulere O Iſraelitæ? Per vitam meam, inquit Dominus dominorum, non dabo vobis reſponſum: 32 Et id quod in animo habetis, non fiet. Dicitis enim, Erimꝰ ut *reliqua* gentes, & ut nationes terræ; & miniſtrabimus lignis atque lapidibus. 33 Per vitam meam, dicit Dominꝰ dominorum, manu validâ, brachio excelſo, & iracundiâ effuſâ regnabo ſuper vos; 34 Extrahámque vos è gentibus, & colligam vos è regionibus in quas diſperſi fueritis; & manu robuſtâ, brachio ſublimi, atque irâ profuſâ, 35 Adducam vos in deſertum populorum, ibíque diſceptabo vobiſcum facie coram facie.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * فلم اصنع * كيلا يتنجس اسمي الذي هو افضل من كل شي * قدام الامم الذين
23 اخرجتهم لعيونهم * ورفعت يدي عليهم في البرية * لافرقهم في الامم * وابددهم في الكور * من
24 اجل انهم لم يصنعوا حقوقي * وافسوا اوامري * ونجسوا سبوتي * وخلف فكرات ابايهم كانت
25 اعينهم * وانا اعطيتهم اوامر ليست حسنة * وحقوقا التي بها لا يعيشون * 26 فانجسهم بعطاياهم *
فانجسوها بارايهم * حين عبوري بكل فاتح رحم * كي ابيدهم ليعلموا اني انا الرب * 27 لاجل
هذا تكلم مع بيت اسرايل يا ابن الانسان * وتقول لهم * هكذا يقول ادوناي الرب * هلم جدا
28 اغضبني اباوكم بزلاتهم التي سقطوا بها الي * وادخلتهم الي الارض التي رفعت يدي عليها
لاعطيها لهم * وراوا كل تل عال وكل شجر ظليلة * وذبحوا هناك لالهتهم * وربوا هناك
29 رايحة بخورهم * وافاضوا هناك قواريرهم * وقلت لهم * ما هي ابانا * لانكم انتم تدخلون اليها
30 الي ثم * ودعوا اسمه ابانا الي نهار هذا اليوم * لاجل هذا قل لبيت اسرايل * هكذا يقول الرب
31 الرب الاله * ان كنتم انتم باثام ابايكم تتدنسون * وخلف رذالاتهم انتم زنيتم * وباوايل
عطاياكم * وبتعبير بنيكم بالنار * انتم تتدنسون بجميع فكراتكم الي نهار هذا اليوم * فانا
32 اجاوبكم يا بيت اسرايل * حي انا يقول الرب لا اجاوبكم * ولا يصعد الي روحكم هذا *
ولا يكون كما انتم تقولون * نصير مثل الامم * ومثل قبايل الارض * لنخدم الاخشاب والحجارة *
33 * لاجل هذا حي انا يقول ادوناي الرب * اني بيد عزيزة * وبذراع رفيعة * وبغضب فايض
34 املك عليكم * واخرجكم من الشعوب * واقبلكم من البلدان حيث تفرقتم فيها * بيد
35 عزيزة * وبذراع رفيعة * وبغضب فايض * واسوقكم الي برية الشعوب * واحاكمكم معكم
هناك وجها لوجه *

22 *Verùm non feci, ut non pollueretur nomen meum quod præſtantiſſimum eſt omnium rerum, coram gentibus ante quarum oculos eduxeram illos.* 23 *Rurſum levavi manum meam ſuper illos in deſerto, ut diſperderem eos inter gentes, & diſſiparem eos in regiones;* 24 *Eò quòd non perfeciſſent ſtatuta mea, ſed repuliſſent mandata mea, violâſſent ſabbatha mea, & poſt cogitationes patrum ſuorum fuiſſent oculi eorum.* 25 *Et ego dedi eis mandata non bona, & ſtatuta per quæ non viverent.* 26 *Et polluam eos in muneribus ſuis (polluerunt enim ea dogmatibus ſuis) quum traduxero omne aperiens vulvam, ut perdam eos; quatenus agnoſcant me eſſe Dominum.* 27 *Propterea alloquere domum Iſraelis O fili hominis, & dicas eis; Ita dicit Adonai Dominus; Agedum graviſſimè irritârunt me patres veſtri culpis ſuis in quas contra me lapſi ſunt.* 28 *Cùm enim introduxiſſem eos in terram, pro qua levaveram manum meam me daturum eis; videntes omnem collem ſublimem & omnem arborem umbriferam, ſacrificaverunt ibi diis ſuis, diſpoſuerunt ibi ſui thuris odorem, & effuderunt ibi alabaſtra ſua.* 29 *Et dixi eis, Quid eſt Abbana, quòd vos illuc ingredimini? tamen vocaverunt nomen ejus Abbana, uſque in hodiernum diem.* 30 *Propterea dic domui Iſraelis; Ita dicit Dominus, Dominus Deus; Quandoquidem vos iniquitatibus patrum veſtrorum contaminâſtis vos, & poſt abominationes eorum fornicati eſtis,* 31 *Necnon in primitiis donorum veſtrorum, & ſegregatione filiorum veſtrorum in igne, vos polluimini in cunctis cogitationibus veſtris ad hodiernum uſque diem; egóne reſponderem vobis O domus Iſraelis? Vivo ego, dicit Dominus, haudquaquam reſpondebo vobis.* 32 *Et ne veniat hoc vobis in mentem; non enim erit quemadmodum dicitis, Fiemus ut gentes & ut nationes terræ, ſervientes lignis atque lapidibus.* 33 *Propterea vivo ego, inquit Adonai Dominus, manu potenti, brachio elato, & irâ inundante regnabo ſuper vos;* 34 *Et educam vos è gentibus, et recipiam vos è regionibus in quas diſperſi eſtis, manu validâ, brachio elato, et irâ inundante:* 35 *Abigamque vos in deſertum gentium, et litem inſtituam ibi vobiſcum facie ad faciem.*

sic : Ægypti terræ deserto in vestris patribus cum me judicavi Sicut
36 כאשר נשפטתי את־אבותיכם במדבר ארץ מצרים כן
vos faciam transire Et .Deus Dominus dixit ,vobiscum me judicabo
37 אשפט אתכם נאם אדני יהוה: והעברתי אתכם
repurgabo Et .fœderis vinculo in vos adducam & : virga sub
38 תחת השבט והבאתי אתכם במסרת הברית: וברותי
suarum peregrinationum terra è ,me in prævaricantes & ,rebelles vobis ex
מכם המרדים והפושעים בי מארץ מגוריהם
quòd scietis & : veniet non Israel humum ad & ,eos educam
אוציא אותם ואל־אדמת ישראל לא יבוא וידעתם כי־
: Deus Dominus dixit sic ,Israel domus vos Et .Dominus ego
39 אני יהוה: ואתם בית־ישראל כה־אמר אדני יהוה
: me ad audientes vos non si post & ,servite ,ambulate sua idola Vir
איש גלוליו לכו עבדו ואחר אם־אינכם שמעים אלי
, vestris donis in adhuc polluetis non meæ sanctitatis nomen &
ואת־שם קדשי לא תחללו־עוד במתנותיכם
altitudinis monte in ,meæ sanctitatis monte in Quia .vestris idolis in &
40 ובגלוליכם: כי בהר־קדשי בהר מרום
, Israel domus omnis ,mihi servient ibi ,Deus Dominus dixit , Israel
ישראל נאם אדני יהוה שם יעבדני כל־בית ישראל
,vestras oblationes quæram ibi & ,eos volam ibi :terra in ipsa tota
כלה בארץ שם ארצם ושם אדרוש את־תרומתיכם
.vestris sanctificationibus omnibus in vestrarum elevationum initium &
ואת־ראשית משאותיכם בכל־קדשיכם:
, populis de vos me educendo in , vos volam quietis odorem In
41 בריח ניחח ארצה אתכם בהוציאי אתכם מן־העמים
: eas in estis dispersi quas , terris de vos congregavero &
וקבצתי אתכם מן־הארצות אשר נפצתם בם
,Dominus ego quòd scietis Et .gentiũ oculis in vobis in me sanctificabo &
42 ונקדשתי בכם לעיני הגוים: וידעתם כי־אני יהוה
qua terram in , Israel humum in vos me inducendo in
בהביאי אתכם אל־אדמת ישראל אל־הארץ אשר
recordabimini Et .vestris patribus eam dandum ad ,meã manũ levavi
43 נשאתי את־ידי לתת אותה לאבותיכם: וזכרתם־
vos polluistis quibus vestrorũ operum omnium & ,vestrarũ viarum ibi
שם את־דרכיכם ואת כל־עלילותיכם אשר נטמאתם
.fecistis quæ vestra mala omnia ob ,vestris facieb' in vos fastidietis & :eis in
בם ונקטתם בפניכם בכל־רעותיכם אשר עשיתם:
propter vobiscum me faciendo in ,Dominus ego quòd scietis Et
44 וידעתם כי־אני יהוה בעשותי אתכם למען
vestra studiis secundùm & ,malas vestras vias secundùm non ,meum nomen
שמי לא כדרכיכם הרעים וכעלילותיכם
verbum fuit Et .Deus Dominus dixit , Israel domus corrupta
45 הנשחתות בית ישראל נאם אדני יהוה: ויהי דבר־
,austrum ad viam tuas facies pone ,hominis Fili : dicendo me ad Domini
46 יהוה אלי לאמר: בן־אדם שים פניך דרך תימנה
dices Et meridiei agri sylvam ad propheta & ,austrum ad stilla &
47 והטף אל־דרום והנבא אל־יער השדה נגב: ואמרת
: Deus Dominus dixit Sic : Domini verbum Audi ,meridiei sylvæ
ליער הנגב שמע דבר־יהוה כה־אמר אדני יהוה
,viride lignum omne te in comedet & ,ignem te in succendens ego Ecce
הנני מצית־בך אש ואכלה בך כל־עץ־לח
comburentur & ,flammæ flamma extinguetur non aridũ lignum omne &
וכל־עץ יבש לא־תכבה להבת שלהבת ונצרבו־
quòd , caro omnis videbunt Et .aquilonem ad meridie à facies omnes ea in
48 בה כל־פנים מנגב צפונה: וראו כל־בשר כי
Domine Ahah : dixi Et .extinguetur nec ; eam succendi Dominus ego
49 אני יהוה בערתיה לא תכבה: ואמר אהה אדני
? iste parabolas parabolizans Nonne : mihi dicentes Ipsi : Deus
יהוה המה אמרים לי הלא ממשל משלים הוא:

Versio VULG. LAT.

36 Sicut judicio contendi adversùm patres vestros in deserto terræ Ægypti, sic judicabo vos, dicit
37 Domin' Deus. Et subjiciam vos sceptro meo, & inducam vos in
38 vinculis fœderis. Et eligam de vobis transgressores, & impios, & de terra incolat' eorum educam eos, & in terram Israel non ingredientur : & scietis quia
39 ego Domin'. Et vos, domus Israel, Hæc dicit Domin' Deus; Singuli post idola vestra ambulate, et servite eis. Quòd si & in hoc non audieritis me, & nomen meum sanctum pollueritis ultrà in munerib' vestris & in idolis vestris:
40 In monte sancto meo, in monte excelso Israel, ait Domin' Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel; omnes, inquam, in terra, in qua placebunt mihi, & ibi quæram primitias vestras, & initium decimarum vestrarum in omnib'
41 sanctificationib' vestris. In odorem suavitatis suscipiam vos, cùm eduxero vos de populis, & congregavero vos de terris in quas dispersi estis, & sanctificabor in vobis in oculis nationum.
42 Et scietis quia ego Domin', cùm induxero vos ad terram Israel, in terram, pro qua levavi manum meam, ut darem eam patrib' ve-
43 stris. Et recordabimini ibi viarum vestrarum, & omnium scelerum vestrorum, quib' polluti estis in eis : & displicebitis vobis in conspectu vestro in omnib'
44 malitiis vestris, quas fecistis. Et scietis quia ego Domin', cùm benefecero vobis propter nomen meum, & non secundùm vias vestras malas, neque secundùm scelera vestra pessima, domus Israel,
45 ait Domin' Deus. Et fact' est sermo Domini ad me, dicens ;
46 Fili hominis, pone faciem tuam contra viam Austri, & stilla ad Africum, & propheta ad saltum
47 agri Meridiani. Et dices saltui Meridiano ; Audi verbum Domini : hæc dicit Domin' Deus ; Ecce ego succendam in te ignem, & comburam in te omne lignum viride, & omne lignum aridum: non extinguetur flamma succensionis : & comburetur in ea omnis facies ab Austro usque ad
48 Aquilonem. Et videbit universa caro, quia ego Domin' suc-
49 cendi eam, nec extinguetur. Et dixi ; A,a,a, Domine Deus : ipsi dicunt de me ; Numquid non per parabolas loquitur iste ?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

36 Ὃν τρόπον διεκρίθην πρὸς τοὺς πατέρας
ὑμῶν ἐν τῇ (ο) ἐρήμῳ γῆς Αἰγύπτου, οὕτως
37 κρινῶ ὑμᾶς, λέγει κύριος· Καὶ διάξω ὑμᾶς
ὑπὸ τὴν ῥάβδον μου, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθ-
38 μῷ, Καὶ ἐκλέξω ἐξ ὑμῶν τοὺς ἀσεβεῖς καὶ
τοὺς ἀφεστηκότας· διότι ἐκ τῆς παροικεσίας αὐ-
τῶν (π) ἐξάξω αὐτοὺς, καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσρα-
ὴλ οὐκ εἰσελεύσονται· καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ
39 (ρ) κύριος κύριος. Καὶ ὑμεῖς οἶκος Ἰσρα-
ὴλ, τάδε λέγει κύριος κύριος, Ἕκαστος τὰ
ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐξάρατε, καὶ μετὰ ταῦτα
(σ) εἰ ὑμεῖς εἰσακούετέ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου
τὸ ἅγιον οὐ βεβηλώσετε οὐκέτι ἐν τοῖς δώ-
ροις ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν·
40 Διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου μου, ἐπ' ὄρους (τ) ὑ-
ψηλοῦ, λέγει κύριος κύριος, ἐκεῖ δουλεύσουσί
μοι πᾶς οἶκος (υ) Ἰσραὴλ εἰς τέλος· καὶ ἐκεῖ
προσδέξομαι, καὶ ἐκεῖ ἐπισκέψομαι τὰς
ἀπαρχὰς ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἀφορι-
σμῶν ὑμῶν, ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιάσμασιν ὑμῶν.
41 Ἐν ὀσμῇ εὐωδίας προσδέξομαι ὑμᾶς, ἐν
τῷ (φ) ἐξαγαγεῖν με ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ (χ)
εἰσδέχεσθαι ὑμᾶς ἐκ τῶν χωρῶν (ψ) ἐν αἷς
διεσκορπίσθητε ἐν αὐταῖς, καὶ ἁγιασθήσομαι
42 ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν λαῶν. Καὶ ἐπι-
γνώσεσθε (ω) διότι ἐγὼ κύριος, ἐν τῷ εἰσ-
αγαγεῖν με ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, εἰς
τὴν γῆν εἰς ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι (α)
43 αὐτὴν τοῖς πατράσιν ὑμῶν. Καὶ μνησθήσεσθε
ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑ-
μῶν ἐν οἷς ἐμιαίνεσθε ἐν αὐτοῖς, καὶ κόψε-
σθε τὰ πρόσωπα ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κακίαις
44 ὑμῶν. Καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος,
ἐν τῷ ποιῆσαί με οὕτως ὑμῖν, ὅπως τὸ ὄνο-
μά μου μὴ βεβηλωθῇ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν
τὰς κακὰς, καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν
45 τὰ διεφθαρμένα, (β) λέγει κύριος. Καὶ
46 ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων, Υἱὲ
ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ Θαι-
μὰν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ (γ) Δαρὸμ, καὶ προφή-
47 τευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον Ναγὲβ, Καὶ ἐρεῖς
τῷ δρυμῷ Ναγὲβ, Ἄκουε λόγον κυρίου· Τάδε
λέγει (δ) κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάπτω
ἐν σοὶ πῦρ, καὶ καταφάγεται ἐν σοὶ πᾶν ξύλον
χλωρὸν καὶ πᾶν ξύλον ξηρὸν, οὐ σβεσθήσεται
ἡ φλὸξ ἡ ἐξαφθεῖσα, καὶ κατακαυθήσεται ἐν
αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀπηλιώτου ἕως
48 Βορρᾶ. Καὶ ἐπιγνώσεται πᾶσα σὰρξ, ὅτι ἐγὼ
49 κύριος ἐξέκαυσα αὐτὸ, (ε) οὐ σβεσθήσεται. Καὶ
εἶπα, Μηδαμῶς κύριε κύριε· αὐτοὶ λέγουσι
πρός με, Οὐχὶ παραβολή ἐστι λεγομένη
αὕτη;

Sicut judicio contendi adversùs patres vestros in deserto terræ Ægypti : sic judicabo vos, dicit 36
Dominus. Et transire faciam vos sub virga mea, & introducam 37
vos in (t) numero : Et seligam è vobis impios, & rebelles : quoniam de terra incolatûs eorum educam eos : & in terram Israel non ingredientur. Et scietis quia 38
ego Dominus Dominus. Et vos, domus Israel, hæc dicit Dominus Dominus ; Unusquisque adinventiones suas afferte ; & post hæc, si vos exaudieritis me, & nomen sanctum meum non pollueritis ultrà in munerib' vestris, & in studiis vestris ; Quia super montem 39
sanctum meum, super montem excelsum, ait Dominus Dominus, ibi servient mihi omnis domus Israel in finem, Et ibi suscipiam, & ibi requirã primitias vestras, et primitias segregationũ vestrarum in omnib' sanctificationib' vestris: 40
In odore suavitatis suscipiam vos ; cũ eduxero ego vos de populis, & suscepero vos de regionibus, in quas dispersi estis in eas : & sanctificabor in vobis ante oculos populorum. Et scietis, quia 41
ego Dominus, in introducendo me vos in terram Israel, in terram, in quam levavi manum meam ad dandum eam patribus vestris. Et recordabimini ibi 42
viarum vestrarum, & adinventionum vestrarum, in quibus polluti estis in iis : & (u) percutietis facies vestras in omnibus malitiis vestris. Et scietis, quia 43
ego Dominus, in faciendo me vobis sic ; ut nomen meum non polluatur secundùm vias vestras malas, & secundùm adinventiones vestras corruptas, ait Dominus. Et factus est sermo Domini 44 45
ad me, dicens ; Fili hominis, obfirma faciem tuã super Theman, & respice super Darom, & vaticinare super saltum ducem (x) Nageb, Et dices saltui Nageb ; Au- 46
di sermonem Domini : Hæc dicit Dominus ; Ecce ego succendo in te ignẽ, & devorabit in te omne lignum viride, & omne lignum aridũ. Non extinguetur flamma succensa: & ardebit in ea omnis facies à Subsolano usque ad Aquilonem. Et cognoscet omnis 47
caro, quia ego Dominus succendi illum : non extinguetur. Et 48
dixi ; Nequaquàm, Domine, Domine : ipsi dicunt ad me ; Nónne parabola est, quæ dicitur hæc? 49

MS.A. (ο) ἐρήμῳ, ὅτε ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, κἀγὼ κρινῶ ὑμᾶς, λέγει κύριος ὁ θεός. Καὶ (π) ἐξαρῶ (ρ) κύριος ὁ θεός. Καὶ ὑμεῖς (σ) εἰ μὴ ὑμεῖς εἰσακούετε, καὶ τὸ (τ) ὑψηλοῦ, ἐκεῖ δουλεύσουσιν (υ) Ἰσραὴλ, λέγει κύριος κύριος, εἰς τέλος· (φ) ἐξάγειν (χ) εἰσδέξομαι (ψ) οὗ διεσκορπίσθητε (ω) ὅτι (α) αὐτὴν αὐτοῖς. Καὶ (β) λέγει ἀδωναῒ κύριος. (γ) Δαγὼν, (δ) κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάπτω πῦρ, καὶ (ε) καὶ οὐ σβεσθήσεται ἔτι.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

36 כמא דאתפרעית מן אבהתכון במדברא ארעא דמצרים כן אתפרע מנכון אמר יי
37 אלהים: ואניח עליכון גזירת דיני ואעיל יתכון במסורת קימא: ואפריש מנכון די
38 מרדו ודי שקרו במימרי מארעא תותבותהון אפיק יתהון ולארעא דישראל לא יעלון
39 ותידעון ארי אנא יי: ואתון בית ישראל כדנן אמר יי אלהים גבר פולחן טעותיה
אזילו פלחו ובתר דתבתון ליתיכון צבן לקבלא למימרי וית שמא דקודשי לא תחלון
40 עוד במתנתכון ובטעותכון: ארי בטור קודשי בטור קודשא דישראל אמר יי אלהים
תמן יפלחון קדמי כל בית ישראל כולהון בארעא חייא תמן יתקבל קורבניהון
41 בפריע ותמן אתבע ית אפרשותכון וית ריש אצותכון בכל קודשיכון: קורבן לרעוא
יתקבל קורבנכון בפריע כד אפיק יתכון מביני עממיא ואכניש יתכון מן מדינתא
42 דאתבדרתון בהון ואתקדש בכון לעיני עממיא: ותדעון ארי אנא יי כד אעיל יתכון
43 לארעא דישראל לארעא די קימית במימרי למתן יתה לאבהתכון: ותדכרון תמן
ית אורחתכון וית כל עובדיכון דאסתאבתון בהון ותדנקון ותהון חזן בכל בישתכון
44 דעבדתון: ותידעון ארי אנא יי כד אעביד עמכון בדיל שמי לא כאורחתכון בישתא
45 וכעובדיכון מחבליא בית ישראל אמר יי אלהים: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי
46 למימר: בר אדם קבל נבואה לאורח דרומא ואליף על דרומא ואתנבי על
47 חורשא דחקל דרומא: ותימר לחורשא דדרומא קביל פתגמא דיי כדנן אמר יי
אלהים הא אנא מדליק בך אשתא ותקטיל בך כל אילן רטיב וכל אילן יביש לא
48 תיטפי שלהוביתא מתשיציא ויתחרכון בה כל אפיא מדרומא לציפונא: ויחזון כל בני
49 בסרא ארי אנא יי אדליקתה ולא תיטפי: ואמרית קביל בעותי יי אלהים הא אנון אמרין
לי הלא מסתיל מתלין הוא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sicut vindictam sumpsi de patribus vestris in deserto terræ Ægypti, sic vin- 36
dictam sumã ex vobis, dicit Dominus Deus. Et ponam in vobis decretum ju- 37
diciorum meorum, et introducã vos in vinculo fœderis. Et separabo ex vobis 38
eos qui prævaricati sunt, & transgressi sunt verbum meum; de terra habitationis eorum educam eos, & in terram Israel non ingredientur: & scietis quia
ego Domin'. Et vos dom' Israel, hæc dicit Domin' De' : Quisque cultum 39
idolorum suorum ite colite : et postquam conversi estis, non vultis obedire verbo meo. Et nomen sanctum meum ne violetis ampliùs in munerib' vestris,
& in idolis vestris. Quia in monte sancto meo, in monte sancto Israel, dicit 40
Domin' De', ibi serviet coram me omnis dom' Israel universa in terra vivorum ; ibi suscipietur oblatio eorum citò. Et ibi quæram primitias vestras &
initium ciborum vestrorum, in omnib' sanctificationib' vestris. *Oblatio* vo- 41
luntariè suscipietur oblatio vestra citò, cùm eduxero vos de medio populorum, & congregavero vos de provinciis in quib' dispersi estis ; & sanctifica-
bor in vobis in oculis populorum. Et scietis quia ego Domin' : cùm introdu- 42
xero vos in terram Israel, in terram quam juravi in verbo meo me daturum
patrib' vestris. Et [illegible]ordabimini ibi viarum vestrarum & omnium operum 43
vestrorum in quib' polluti estis, & gemetis : idque spectantes omnia mala
quæ fecistis. Et scietis quia ego Dominus, cùm fecero vobiscum propter no- 44
men meum, non secundùm vias vestras malas, nec secundùm opera vestra
corrupta dom' Israel, dicit Domin' De'. Et factum est verbum prophetiæ à 45
facie Domini ad me dicens : Fili hominis, suscipe prophetiam ad viam Au- 46
stri, & doce ad Austrum, & vaticinare super sylvam agri meridiani. Et dices 47
saltui meridiano : suscipe verbum Domini ; Hæc dicit Domin' De' : Ecce
ego succendam in te ignem, & comburet in te omnem arborem viridem &
omnem arborem aridam ; neque extinguetur flamma consumens, & signa
combustionis erunt in ea omni faciei ab Austro usque ad Aquilonem. Et vide- 48
bunt universi filii carnis quia ego Dominus succendi eam, non extinguetur.
Et dixi : Suscipe deprecationem meam Domine Deus. Ecce ipsi dicunt mihi: 49
Nonne assumens parabolam iste est?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

36 * ܐܝܟ ܕܐܬܕܝܢܬ ܥܡ ܐܒܗܝܟܘܢ ܒܡܕܒܪܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܗܟܢܐ ܐܬܕܝܢ ܥܡܟܘܢ. ܐܡܪ
37 ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܘܐܥܒܪܟܘܢ ܬܚܝܬ ܫܒܛܐ. ܘܐܥܠܟܘܢ ܒܡܪܕܘܬܐ ܕܩܝܡܐ. * ܘܐܓܒܐ ܡܢܟܘܢ 38
ܡܪܘܕܐ ܘܥܘܠܐ ܕܡܥܘܠܝܢ ܒܝ. ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܬܘܬܒܘܬܗܘܢ ܐܦܩ ܐܢܘܢ. ܘܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܠܐ
ܢܥܠܘܢ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܐܢܬܘܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. 39
ܐܢ ܠܐ ܫܡܥܝܬܘܢ ܠܝ. ܙܠܘ ܦܠܘܚܘ ܐܢܫ ܠܦܬܟܪܘܗܝ. ܘܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ ܠܐ ܬܛܢܦܘܢ ܬܘܒ
ܒܩܘܪܒܢܝܟܘܢ ܘܒܦܬܟܪܝܟܘܢ. * ܡܛܠ ܕܒܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܝ ܒܛܘܪܐ ܪܡܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ 40
ܡܪܝܐ. ܬܡܢ ܢܦܠܚܘܢܢܝ ܟܠܗ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܓܡܝܪܐܝܬ. ܬܡܢ ܐܬܪܥܐ ܒܗܘܢ. ܘܬܡܢ ܐܣܥܘܪ
ܪܫܝܬܗܘܢ. ܘܪܫܝܬ ܦܐܪܝܗܘܢ ܘܪܫܝܬ ܩܘܪܒܢܝܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܩܘܕܫܝܗܘܢ. * ܒܪܝܚܐ ܒܣܝܡܐ 41
ܐܩܒܠܟܘܢ ܟܕ ܐܦܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܐܟܢܫܟܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܬܒܕܪܬܘܢ ܒܗܝܢ. 42
ܘܐܬܩܕܫ ܒܟܘܢ ܩܕܡ ܥܡܡܐ. * ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܟܕ ܐܥܠܟܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
ܠܐܪܥܐ ܕܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܕܐܬܠܝܗ ܠܐܒܗܝܟܘܢ. * ܘܬܬܕܟܪܘܢ ܬܡܢ ܐܘܪܚܬܟܘܢ. ܘܟܠܗܘܢ 43
ܥܒܕܝܟܘܢ ܕܐܬܛܢܦܬܘܢ ܒܗܘܢ. ܘܬܬܟܪܝܢ ܦܪܨܘܦܝܟܘܢ ܡܛܠ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܟܘܢ ܕܥܒܕܬܘܢ.
44 * ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܟܕ ܐܥܒܕ ܥܡܟܘܢ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܟܘܢ ܒܝܫܬܐ.
ܘܠܐ ܐܝܟ ܥܒܕܝܟܘܢ ܡܚܒܠܐ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܘܗܘܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ ܠܡܐܡܪ. 45
46 * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܣܝܡ ܐܦܝܟ ܠܐܘܪܚܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܘܚܘܪ ܠܬܝܡܢܐ. ܘܐܬܢܒܝ ܥܠ ܥܒܐ ܕܒܬܝܡܢܐ.
47 * ܘܐܡܪ ܠܥܒܐ ܕܒܬܝܡܢܐ. ܫܡܥ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܒܟܝ ܢܘܪܐ.
ܘܬܐܟܘܠ ܟܠܗܘܢ ܩܝܣܝܟܝ ܪܛܝܒܐ ܘܝܒܝܫܐ. ܘܠܐ ܬܕܥܟ ܫܠܗܒܝܬܐ ܕܡܬܝܩܕܐ. ܘܒܗ ܢܬܟܘܘܢ
48 ܟܠܗܘܢ ܦܪܨܘܦܐ. ܡܢ ܬܝܡܢܐ ܘܥܕܡܐ ܠܓܪܒܝܐ. * ܘܢܚܙܘܢ ܟܠܗ ܒܣܪ. ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ
49 ܐܘܩܕܬܗ. ܘܠܐ ܬܕܥܟ. * ܘܐܡܪܬ. ܐܘ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܗܢܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܝ ܡܡܬܠ ܡܬܠܐ ܐܢܬ.

Quemadmodum disceptavi cum patribus vestris in deserto terræ Ægypti, ita disceptabo 36
vobiscum, ait Dñs dominorum : Et transire 37
faciam vos sub virgam, inducamque vos sub
disciplinam fœderis : Et seligens è vobis eos 38
qui rebellant & perversè agunt in me, è terra incolatûs eorum educam eos, & in terram Israelis non ingredientur : & experiemini me
esse Dñm. Vos autem Israelitæ (sic ait Dñs 39
dominorum) nisi acquiescatis mihi, ite, colite quisque idola sua, & ne polluatis ampliùs nomen sanctitatis meæ muneribus vestris et ido-
lis vestris. Nam in monte sanctitatis meæ, in 40
montibus excelsis Israelis, ait Dominus dominorum, illic omnes Israelitæ perfectè me colent ; ibi delectabor eis, & ibi visitabo primitias eorum, & primas fruges, primasque oblationes eorum in omnibus sacris eorum. Odore suavi accipiam vos, quum 41
vos eduxero è gentibus, & collegero ex urbibus in quas dispersi fueritis, & sanctificatus
fuero in vobis corã gentibus. Et experiemini 42
me esse Dñm, quum introduxero vos in terram Israelis, in terrã quam sublatâ manu meâ
juraveram me daturum patribus vestris. Ibi- 43
que recordabimini viarũ vestrarum & omniũ studiorum vestrorum quibus vos ipsos polluistis, & rugabuntur facies vestræ propter tot
scelera quæ perpetrâstis. Et cognoscetis me 44
esse Dominum qui peperci vobis propter nomen meum, & non secundùm vias vestras pravas, neque secundùm studia vestra stulta egi
vobiscum Israelitæ, ait Dominus dominorum.
Et fuit ad me sermo Domini, dicendo ; Fili 45 46
hominis, verte faciem tuam versùs Austrum, respice ad Austrum, & prophetato de sylva
quæ est in Austro, Et dic ad sylvam quæ est in 47
Austro ; Audi sermonem Domini : Sic ait Dominus dominorum ; Ecce ego dimissurus sum in te ignem, & absumet omnia ligna tua tam virentia quàm sicca : non extinguetur flamma quæ accendetur, sed eâ comburentur omnes
facies ab Austro ad Aquilonem usque : Et 48
videbunt omnes carnei, me Dominum accendisse illam, ideoque non extingui. Me autem 49
dicente, O Domine dominorum, ecce isti dicunt mihi, Parabolarum effictor es tu.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

36 * كما تحاكمت مع آبائكم في البرية * لما أخرجتهم من أرض مصر * هكذا أدينكم يقول
37 38 الرب الرب الإله * وأجوزكم تحت عصاي * وأدخلكم في العدد * وأختار منكم المنافقين
والمتباعدين من أجل أني من جلوتهم أرفعهم * وإلى أرض إسرائيل لا يدخلون * وتعلمون
39 أني أنا الرب الإله * وأنتم يا بيت إسرائيل * هكذا يقول الرب الرب * كل واحد لينزع أعماله *
وبعد هذا حقا أنتم تسمعون لي * ولا تدنسون اسمي المقدس منذ الآن بهداياكم وأعمالكم *
40 * من أجل أن على جبلي المقدس * على جبل إسرائيل المرتفع * يقول الرب الرب * هناك
يتعبد لي كل بيت إسرائيل إلى الأقصاء * وهناك أقبلهم * وهناك أتعهد أوائلكم وأوائل
41 تفريزكم * في جميع أقداسكم * بعرف طيب أقبلكم * عند ما أخرجكم من الشعوب *
42 وأقبلكم من البلدان التي تفرقتم فيها * وأتقدس بكم لعيون الشعوب * وتعلمون أني
أنا الرب * عند ما أدخلكم إلى أرض إسرائيل * إلى الأرض التي رفعت يدي عليها لأعطيها
43 لآبائكم * وتذكرون هناك طرقكم وأعمالكم التي تدنستم بها * وتسجون وجوهكم بجميع
44 قبائحكم * وتعلمون أني أنا الرب * عند ما أصنع هكذا بكم * كيلا يتدنس اسمي
بطرقكم الردية وبأعمالكم الفاسدة * يقول أدوناي الرب * * الإصحاح الحادي عشر *
45 46 * وكان قول الرب إلي قائلا * يا ابن الإنسان * ثبت وجهك إلى تامان * وانظر على داغون *
47 وتنبأ على الغاب مقدم ناجاب * وتقول لغاب ناجاب * اسمع قول الرب * هكذا يقول الرب الرب
إله إسرائيل * ها أشعل فيك نارا * فتأكل فيك كل عود أخضر وكل عود يابس * ولا
48 يطفى اللهب المشتعل * ويحرق فيها كل وجه من المشرق إلى الجربياء * ويعلم كل جسد
49 أني أنا الرب أحرقته * ولا يطفى أيضا * فقلت حاش يا رب يا رب * هاولاء يقولون لي
ليس هذا المثل هو المقول *

Quemadmodum litem institui cum patribus vestris quando eduxi eos è terra Ægypti ; ita judicabo vos, ait Dominus, 36
Dominus Deus : Et transire faciam vos 37
sub virgam meam, & introducam vos in supputationem : Et seligam è vobis impios 38
& recedentes à me : nam è transmigratione eorum extraham eos, & in terram Israelis non ingredientur : & scietis me
esse Dominum Deum. Et vos O domus 39
Israelis, ita dicit Dominus Dominus, unusquisque abdicet opera sua, & post hæc verè vos audietis me, & non polluetis deinceps nomen meum sacrosanctum muneribus vestris & operibus vestris.
Nam super montem sanctum meum, super 40
montem Israelis altum, dicit Dominus Dominus, ibi serviet mihi tota domus Israelis in finem usque, ibi suscipiam eos, ibique visitabo primitias vestras & primitias segregationum vestrarum in quibuscunque sacris vestris. Odore suavi 41
suscipiam vos, quum eduxero vos è gentibus, & recepero vos è regionibus in quas dispersi fueritis : & sanctificabor in
vobis ob oculos gentium : Et scietis me 42
esse Dominum, quum introduxero vos in terram Israelis, terram illam pro qua levavi manum meam, daturum me eam
patribus vestris. Ibique recordabimini 43
viarum vestrarum & facinorum vestrorum quibus contaminâstis vos, & dilaniabitis facies vestras propter omnes turpitudines vestras. Et experiemini me 44
esse Dominum, quum sic fecero vobis ; ut non polluatur nomen meum viis vestris pravis, & operibus vestris corruptis ; ait Adonai Dominus.

Textus undecimus.

Deinde fuit sermo Domini ad me, dicens ; 45
O fili hominis, obfirma faciem tuam ad- 46
versùs Themanem, respice contra Dagonem, & prophetato de saltu præcipuo
Negebis ; Et dicas ad saltum Nagebis ; 47
Audi sermonem Domini : Sic ait Dominus, Dominus Deus Israelis ; En accendam in te ignem, devorabitque in te omne lignum viride & omne lignum aridum ; & non extinguetur flamma accensa, sed ipso igne comburetur omnis
facies, ab Oriente ad Aquilonem : Et 48
cognoscet omne corpus, quòd ego Dominus combussi eam : & non extinguetur
ampliùs. Et dixi ; Absit O Domine O 49
Domine : ipsi dicerent mihi : Hæc parabola non est id quod dictum est.

יחזקאל : כא

CAP. XXI. כא

tuas facies pone hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2 בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ
humum ad propheta & : sanctuaria ad stilla & ,Jerusalaim ad
אֶל־יְרוּשָׁלַםִ וְהַטֵּף אֶל־מִקְדָּשִׁים וְהִנָּבֵא אֶל־אַדְמַת
ego Ecce :Domin⁹ dixit Sic : Israel humo dices Et .Israel
3 יִשְׂרָאֵל׃ וְאָמַרְתָּ לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
te ex faciam succidere & : sua vagina de meũ gladiũ educam & ,te ad
אֵלַיִךְ וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ
: impiũ & ,justum te ex feci succidere quòd eo Pro .impium & ,justum
4 צַדִּיק וְרָשָׁע׃ יַעַן אֲשֶׁר־הִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע
meridie à carnem omnem ad sua vagina de meus gladius egredietur idcirco
לָכֵן תֵּצֵא חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ אֶל־כָּל־בָּשָׂר מִנֶּגֶב
eduxi Dominus ego quòd ,caro omnis scient Et .aquilonem ad
5 צָפוֹן׃ וְיָדְעוּ כָּל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה הוֹצֵאתִי
,hominis fili tu Et .ultrà revertetur non :sua vagina de meum gladium
6 חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ לֹא תָשׁוּב עוֹד׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם
.corũ oculis in ingemisces amaritudine in &,lumborũ contritione in suspira
הֵאָנַח בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם וּבִמְרִירוּת תֵּאָנַח לְעֵינֵיהֶם׃
ad ,dices & ? suspirans tu quid propter ,te ad dixerint cùm erit Et
7 וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ עַל־מָה אַתָּה נֶאֱנָח וְאָמַרְתָּ אֶל־
,manus universæ remittentur & ,cor omne liquefiet & ,venit quia : auditum
שְׁמוּעָה כִי־בָאָה וְנָמֵס כָּל־לֵב וְרָפוּ כָל־יָדַיִם
Ecce .aquæ ibunt genua omnia & ,spiritus omnis rugabitur &
וְכִהֲתָה כָל־רוּחַ וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַּיִם הִנֵּה
Domini verbum fuit Et .Deus Dominus dixit ,fiet & ,venit
8 בָאָה וְנִהְיָתָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה
: Dominus dixit Sic : dices & ,propheta hominis Fili : dicendo,me ad
9 אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה
jugulandum Ad .extersus etiam & ,est exacutus gladius ,Gladius , Dic
10 אֱמֹר חֶרֶב חֶרֶב הוּחַדָּה וְגַם־מְרוּטָה׃ לְמַעַן טְבֹחַ
Vel .est tersus ,fulgor ei sit ut ,est exacutus jugulationem
טֶבַח הוּחַדָּה לְמַעַן־הֱיֵה־לָהּ בָּרָק מֹרָטָּה אוֹ
eum dedit Et ? lignum omne spernente mei filii virga gaudebimus
11 נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ׃ וַיִּתֵּן אֹתָהּ
hic & ,gladius est exacutus hic : vola in tenendum ad ,tergendum ad
לְמָרְטָה לִתְפֹּשׂ בַּכָּף הִיא־הוּחַדָּה חֶרֶב וְהִיא
fili ulula & ,Clama .interficientis manu in eum dandum ad ,est tersus
12 מֹרָטָּה לָתֵת אוֹתָהּ בְּיַד־הוֹרֵג׃ זְעַק וְהֵילֵל בֶּן־
prælatis cunctis in iste ,meo populo in fuit iste quia ,hominis
אָדָם כִּי־הִיא הָיְתָה בְעַמִּי הִיא בְּכָל־נְשִׂיאֵי
percute idcirco ,meo populo fuerunt gladium ob Timores : Israel
יִשְׂרָאֵל מְגוּרֵי אֶל־חֶרֶב הָיוּ אֶת־עַמִּי לָכֵן סְפֹק
spernens tribum etiam si ,quid Et .probatio Quia .femur ad
13 אֶל־יָרֵךְ׃ כִּי בֹחַן וּמָה אִם־גַּם־שֵׁבֶט מֹאֶסֶת
,propheta hominis fili tu Et .Deus Dominus dixit : fuerit non
14 לֹא יִהְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא
gladius ,tertiò gladius duplicetur & : volam ad volam percute &
וְהַךְ כַּף אֶל־כָּף וְתִכָּפֵל חֶרֶב שְׁלִישִׁתָה חֶרֶב
.eos ad cubiculis in penetrans magni occisi gladius Hic .interfectorũ
חֲלָלִים הִיא חֶרֶב חָלָל הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם׃
eorum portis omnibus in , offendicula multiplicare & ,cor liquifieri Propter
15 לְמַעַן לָמוּג לֵב וְהַרְבֵּה הַמִּכְשֹׁלִים עַל כָּל־שַׁעֲרֵיהֶם
.jugulationẽ ad involutum ,fulgorẽ ad factus heu : gladii terrorem dedi
נָתַתִּי אִבְחַת־חָרֶב אָח עֲשׂוּיָה לְבָרָק מְעֻטָּה לְטָבַח׃
.parate tuæ facies quò : te sinistra ,pone ,te dextera te Uni
16 הִתְאַחֲדִי הֵימִנִי הָשִׂימִי הַשְׂמִילִי אָנָה פָּנַיִךְ מֻעָדוֹת׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XXI.

1 Et factus est sermo Domini
2 ad me, dicens; Fili hominis, pone
faciem tuam ad Jerusalem, & stil-
la ad Sanctuaria, & propheta
3 contra humum Israel: Et dices
terræ Israel; Hæc dicit Dñs De⁹;
Ecce ego ad te, & ejiciã gladium
meum de vagina sua, & occidam
4 in te justum & impiũ. Pro eo
autẽ quòd occidi in te justum
& impium, idcircò egredietur
gladius meus de vagina sua ad
omnem carnẽ ab Austro usque
5 ad Aquilonem: Ut sciat omnis
caro, quia ego Dñs eduxi gladiũ
meũ de vagina sua irrevocabi-
6 lem. Et tu, fili hominis, inge-
misce in contritione lumborũ, &
in amaritudinib⁹ ingemisce corã
7 eis. Cúmq; dixerint ad te; Qua-
re tu gemis? dices; Pro auditu:
quia venit, & tabescet omne cor,
et dissolventur universæ man⁹, &
infirmabitur omnis spiritus, &
per cuncta genua fluent aquæ:
ecce venit, & fiet, ait Dñs De⁹.
8 Et factus est sermo Dñi ad me,
9 dicens; Fili hominis, propheta,
& dices; Hæc dicit Dñs Deus;
Loquere; Gladi⁹, gladi⁹ exacut⁹
10 est, & limatus. Ut cædat victi-
mas, exacutus est: ut splendeat,
limatus est: qui moves sceptrum
filii mei, succidisti omne lignum.
11 Et dedi eum ad lævigandũ, ut te-
neatur manu: iste exacutus est
gladius, & iste limatus est, ut sit
12 in manu interficientis. Clama, &
ulula, fili hominis, quia hic factus
est in populo meo, hic in cunctis
ducibus Israel qui fugerant: gla-
dio traditi sunt cũ populo meo,
13 idcircò plaude super femur, Quia
probatus est: & hoc cùm sce-
ptrum subverterit, & non erit,
14 dicit Dñs Deus. Tu ergò, fili ho-
minis, propheta, & percute manu
ad manum, & duplicetur gladi-
us, ac triplicetur gladius inter-
fectorum: hic est gladius occi-
sionis magnæ, qui obstupescere
15 eos facit, Et corde tabescere, &
multiplicat ruinas. In omnibus
portis eorum dedi conturbatio-
nem gladii acuti, & limati ad
fulgendum, amicti ad cædem.
16 Exacuere, vade ad dexteram, sive
ad sinistram, quocunque faciei
tuæ est appetitus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κα'.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέ-
2 γων, (α) Διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώ-
που, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ Ἱερουσα-
λὴμ, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν, καὶ
3 προφητεύσεις ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, Καὶ
ἐρεῖς πρὸς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, Τάδε λέγει
κύριος (β), Ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ, καὶ ἐκσπά-
σω τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ, καὶ
(γ) ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ ἄνομον καὶ ἄδικον·
4 Ἀνθ' ὧν ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ ἄδικον καὶ ἄ-
νομον, οὕτως ἐξελεύσεται τὸ ἐγχειρίδιόν μου
ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσαν σάρκα ἀπὸ
5 ἀπηλιώτου ἕως βοῤῥᾶ, Καὶ ἐπιγνώσεται πᾶσα
σὰρξ, (δ) διότι ἐγὼ κύριος ἐξέσπασα τὸ
ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ, (ε) οὐκ ἀ-
6 ποστρέψει οὐκέτι. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου κατα-
στέναξον ἐν συντριβῇ ὀσφύος σου, καὶ ἐν ὀδύ-
7 ναις στενάξεις κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Καὶ ἔ-
σται ἐὰν εἴπωσι πρὸς σὲ, Ἕνεκα τίνος σὺ
στενάζεις; καὶ ἐρεῖς, Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ, (ζ) διό-
τι ἔρχεται, καὶ θραυσθήσεται πᾶσα καρδία, καὶ
πᾶσαι χεῖρες παραλυθήσονται, καὶ ἐκψύξει
πᾶσα σὰρξ καὶ πᾶν πνεῦμα, καὶ πάντες μη-
ροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ· ἰδοὺ ἔρχεται, (η)
8 λέγει κύριος. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
9 πρὸς μὲ, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευ-
σον, καὶ ἐρεῖς, Τάδε λέγει (θ) κύριος, Εἰ-
πὸν, Ῥομφαία, ῥομφαία ὀξύνου καὶ θυμώθη-
10 τι, Ὅπως σφάξῃς σφάγια, ὀξύνου ὅπως
γένῃ εἰς στίλβωσιν, ἑτοίμη εἰς παράλυσιν·
σφάζε, ἐξουδένει, (ι) ἀπωθοῦ πᾶν ξύλον.
11 Καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἑτοίμην τοῦ κρατεῖν
χεῖρα αὐτοῦ. (κ) ἐξηκονήθη ἡ ῥομφαία, ἔστιν
ἑτοίμη, τοῦ (κ) δοῦναι αὐτὴν εἰς χεῖρα ἀπο-
12 κεντοῦντος. Ἀνάκραγε, καὶ ὀλόλυξον υἱὲ ἀν-
θρώπου, ὅτι αὕτη ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου,
αὕτη ἐν πᾶσι τοῖς ἀφηγουμένοις τοῦ Ἰσρα-
ὴλ· παροικήσουσιν· ἐπὶ ῥομφαίᾳ ἐγένετο ἐν
τῷ λαῷ μου. διὰ τοῦτο κρότησον ἐπὶ τὴν χεῖ-
13 ρά σου, Ὅτι δεδικαίωται. καὶ (λ) τί εἰ καὶ φυ-
λὴ ἀπωσθῇ; οὐκ ἔσται, λέγει κύριος κύριος.
14 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον, καὶ κρότη-
σον (μ) χεῖρα ἐπὶ χεῖρα, καὶ διπλασίασον
ῥομφαίαν· ἡ τρίτη ῥομφαία τραυματιῶν ἐστι,
ῥομφαία τραυματιῶν ἡ μεγάλη. καὶ (ν) ἐκστήσεις
15 αὐτοὺς, (ξ) Ὅπως μὴ θραυσθῇ ἡ καρδία,
καὶ πληθυνθῶσιν οἱ ἀσθενοῦντες ἐπὶ πᾶσαν πύ-
λην (ο), παραδέδονται εἰς σφάγια ῥομφαί-
ας· εὖ γέγονεν εἰς σφαγὴν, εὖ γέγονεν εἰς
16 στίλβωσιν. (π) Καὶ διαπορεύου, ὀξύνου ἐκ
δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων, οὗ ἂν τὸ πρόσωπόν σου ἐξεγείρηται.

MS. A. (α) Υἱὲ ἀνθρώπου, διὰ τοῦτο προφήτευσον, καὶ στήρισον (β) ὁ θεὸς, (γ) ἐξολεθρεύσω ἐκ σοῦ ἄδικον καὶ ἄνομον, οὕτως (δ) ὅτι (ε) καὶ οὐκ (ζ) ὅτι (η) καὶ ἔσται, λέγει κύριος ὁ θεός. (θ) ἀδωναὶ κύριος, (ι) ἀπωθοῦ (κ) ἐξηκονήθη ῥομφαία, (κ) δοθῆναι αὐτὴν εἰς χεῖρας (λ) ὅτι εἰ καὶ φυλὴ ἀπωσθῆ; (μ) τῇ χειρὶ ἐπὶ (ν) ἐκστήσει (ξ) Ὅπως θραυσθήσεται πᾶσα καρδία, (ο) αὐτῶν, καὶ παραδοθήσονται (π) Διαπορεύου,

CAP. XXI.

Et factus est sermo Domini ad 1
me, dicens; Idcircò vaticinare, 2
fili hominis, obfirma faciem tuam
super Hierusalem, & aspice ad
Sancta eorum: et prophetabis su-
per terram Israel, Et dices ad 3
terram Israel; Hæc dicit Domi-
nus; Ecce ego ad te: & educam
gladium meum de vagina sua, &
interficiam ex te iniquum, et inju-
stum, Eò quòd exterminabo ex te 4
injustum, & iniquum; sic egredie-
tur gladius meus de vagina sua
super omnem carnẽ à Subsolano
usq; ad Aquilonẽ: Et cognoscet 5
omnis caro; quia ego Dominus e-
duxi gladiũ meũ de vagina sua:
non revertetur ultrà. Et tu, fili ho- 6
minis, ingemisce in contritione
lumborũ tuorũ: & in doloribus
gemes ante oculos eorũ. Eritq; si 7
dixerint ad te, Quare tu gemis?
& dices, Propter nuntium: quia
venit, & quassabitur omne cor, et
universæ manus dissolventur, &
exanimabitur omnis caro, &
omnis spiritus: & omnia femora
polluentur humore. Ecce venit,
(a) ait Dominus. Et factus est ser- 8
mo Domini ad me, dicens; Fili 9
hominis, propheta, & dices; Hæc
dicit Domin⁹, Dic, Gladi⁹, gladius
acuere, & irascere, ut jugules ju- 10
gulationes: acuere, ut sis in fulgo-
rẽ, parat⁹ ad dissolutionẽ: interfi-
ce, cõtemne, repelle omne lignũ. Et 11
dedit eum paratum, (b) ut teneat
manus ipsi⁹. Exacut⁹ est gladius,
est parat⁹, ut detur ipse in manũ
interficientis. Clama, et ulula, fili 12
hominis: quia hic fact⁹ est in popu-
lo meo, hic in cunctis ducib⁹ Isra-
el: (c) inhabitabũt propter gladiũ
fuit in populo meo. Idcircò plaude
super manũ tuam: Quia (d) ju- 13
stificatus est. Et quid, si etiam tri-
bus repulsa fuerit? Non erit, dicit
Dominus Dominus. Et tu, fili ho- 14
minis, propheta, & plaude manu
ad manum, & duplica gladium:
tertius gladius interfectorũ est,
gladius interfectorum magnus.
Et obstupescere facies eos, ut (e) 15
non quassetur cor, & multipli-
centur infirmi super omnem por-
tam: traditi sunt in jugulatio-
nes gladii: (f) benè factus est ad
jugulationem, bene factus est ad 16
fulgorem. (g) Et transi, exacuere
à dextris, & à sinistris, quocun-
que facies tua exurrexerit.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כא

1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר : 2 בַּר אָדָם קַבֵּל נְבוּאָה עַל יְרוּשְׁלֶם וְאַלֵּף עַל
מַקְדְּשִׁין וְאִתְנַבֵּי עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל : 3 וְתֵימַר לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא
שָׁלַח רוּגְזִי עֲלָךְ וְאַפֵּיק חַרְבִּי מִנִּדְנַהּ וְאַגְלֵי מִנִּיךְ זַכָּאָךְ בְּדִיל לְשֵׁיצָאָה חַיָּבָךְ : 4 חֲלָף דְּאַגְלֵי
מִנִּיךְ זַכָּאָךְ בְּדִיל לְשֵׁיצָאָה חַיָּבָךְ בְּכֵן תִּפּוֹק חַרְבִּי מִנִּדְנַהּ עַל כָּל בִּסְרָא מִדָּרוֹם לְצִפּוּנָא :
5 וְיִדְעוּן כָּל בְּנֵי בִסְרָא אֲרֵי אֲנָא יְיָ אַפֵּקִית חַרְבִּי מִנִּדְנַהּ לָא תְתוּב עוֹד : 6 וְאַתְּ בַּר אָדָם
אִתְאֲנַח בְּזִיעַ חַרְצִין וּבִמְרַר תִּתְאֲנַח לְעֵינֵיהוֹן : 7 וִיהֵי אֲרֵי יֵימְרוּן לָךְ עַל מָה אַתְּ מִתְאֲנַח
וְתֵימַר עַל בְּסוֹרְתָא אֲרֵי אָתְיָא וְיִתְמְסֵי כָּל לֵב וְיִתְרַשְׁלָן כָּל יְדִין וְתֶעֱמֵי כָּל רוּחַ וְכָל
רְכוּבַיָּא יִתְאַשְׁדָן מַיָּא הָא אָתְיָא וְתִתְקַיַּם אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים : 8 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם
יְיָ עִמִּי לְמֵימַר : 9 בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אֱמַר חַרְבָּא דְמַלְכָּא
דְבָבֶל תִּקְטוֹל וְחַרְבָּא דִבְנֵי עַמּוֹן תִּתְחַד וּתְשֵׁיצֵי : 10 בְּדִיל לְמִקְטַל קְטוֹל אִשְׁתְּלִיפַת בְּדִיל
לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת אִשְׁתְּנִינַת עַל דַּחֲדִיאוּ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּבִנְיָמִן לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כַּד
גְּלוֹ עַל דִּפְלַחוּ לְטָעֲוָתָא וְתָבוּ אִנּוּן לְמִטְעֵי בָּתַר צַלְמֵי אָעָיָא : 11 וִיהַב פּוּרְעָנוּתְהוֹן
לְאִתְמְסָרָא בְּיַד מַלְכָּא דְבָבֶל הִיא מְחַת חַרְבָּא תְּהֵי פּוּרְעָנוּתְהוֹן לְמִמְסַר יָתְהוֹן בְּיַד
קָטוֹלִין : 12 צְוַח וְאֵילֵיל בַּר אָדָם אֲרֵי הִיא הֲוַת בְּעַמִּי הִיא וְכָל רַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל קְטוֹלֵי חַרְבָּא
אִתְכַּנַּשׁוּ וַאֲתוֹ עַל עַמִּי מִסְחוֹר סְחוֹר בְּכֵן טְפַח עַל יַרְכָא : 13 אֲרֵי אִתְנַבִּיאוּ עֲלֵיהוֹן נְבִיַּא
וְלָא תָבוּ וּמָה יְהֵי בְּסוֹפֵיהוֹן אֲמַר וְאַף שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּבִנְיָמִן מִגְלָא יִגְלוֹן
וּבְעוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא לָא יִתְקַיְּמוּן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים : 14 וְאַתְּ בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי וּטְפַח יַד עַל
יַד וְתִתְכְּפֵיל חַרְבָּא תְּלִיתָאָה חֶרֶב קְטוֹלִין הִיא חֶרֶב פּוּרְעָנוּת קְטוֹלָא רַבָּא דִּמְזִיעָא לְהוֹן :
15 בְּדִיל לְמִתְבַּר לִבְּהוֹן וּלְאַסְגָּאָה מַתְקְלְהוֹן עַל כָּל קִרְוֵיהוֹן מַנִּיתִי קָטְלֵי חַרְבָּא
16 וַי חַרְבָּא אִשְׁתְּלִיפַת לְמִקְטַל אִשְׁתְּנִינַת לְשֵׁיצָאָה : אִשְׁתְּלִיפִי וּקְטִילִי מִדָּרוֹמָא
וְשֵׁיצִי מִן צִפּוּנָא לְאָן אַפָּךְ מְזוּמָּנִין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXI.

Et factum est verbũ prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Fili hominis 1
suscipe prophetiã in Jerusalẽ, & doce ad sanctuaria, & vaticinare contra 2
terrã Israel. Et dices terræ Israel: Hæc dicit Dñs: Ecce ego mitto furorem 3
meũ contra te, & educam gladiũ meũ de vagina sua, & migrare faciã ex te
justos tuos ut consumam peccatores tuos. Pro eo ꝙ migrare faciã ex te ju- 4
stos tuos ut consumã peccatores tuos; ideò egredietur gladi⁹ me⁹ de vagina
sua contra omnem carnẽ ab Austro usque ad Aquilonẽ. Et scient omnes fi- 5
lii carnis, quia ego Dñs eduxi gladiũ meũ de vagina sua, non revertetur ul-
trà. Et tu fili hominis ingemisce in commotione lumborũ, & in amaritudine 6
ingemisce ante oculos eorum. Et erit, si dixerint tibi: Quare tu gemis? & 7
dices: Propter nuntiũ quod venit, & dissolvetur omne cor, & remissæ erunt
universæ man⁹, & obscurabitur omnis spirit⁹, & omnia genua defluent sicut
aquæ. Ecce venit & firmabitur dicit Dñs De⁹. Et factũ est verbũ prophe- 8
tiæ à facie Dñi ad me dicens: Fili hominis, vaticinare, & dices: Hæc dicit 9
Dñs De⁹: Dic; Gladi⁹ regis Babylonis occidet, & gladi⁹ filiorũ Ammon
exacuetur, & consumet. Ut occidat occisionẽ, evaginat⁹ est; ut faciat ultio- 10
nem, exacut⁹ est, pro eo quòd lætatæ sunt trib⁹ dom⁹ Juda & Benjamin ob
trib⁹ Israel, quando migraverunt, eò quòd servissent idolis: & conversæ sunt
ipsæ ut errarent post simulachra lignea. Dedítque ultionẽ eorũ ut traderen- 11
tur in manum regis Babylonis: ipsa est percussio gladii, erit ultio eorum,
ut tradantur in manũ interficientiũ. Clama & ulula fili hominis, quia ista 12
fuit in populo meo; ista *& universi principes* Israel: occidentes gladio
congregati sunt, & venerunt contra populum meũ per circuitum: idcirco
plaudes super femur. Quia prophetaverunt ad eos prophetæ, & non sunt 13
conversi: & quid futurũ sit in fine eorũ, dic. Etiam trib⁹ dom⁹ Juda & Ben-
jamin migrando migrabunt, & propter opera sua mala non permanebunt,
dicit Dñs De⁹. Et tu fili hominis vaticinare, & percute manũ ad manum, 14
& duplicetur gladus tertiò, gladius interfectorum: ipse est gladius ultio-
nis & interfectionis magnæ qui contremiscere facit eos. Ut conteratur cor 15
eorum, & multiplicentur offendicula eorum, in omnibus civitatibus eorum
constitui occidentes gladio. Væ gladio, evaginatus est ad occidendum, exa-
cutus est ad excidendum. Evaginare & occide ab Austro, & consume ab 16
Aquilone, quocunque facies tua est parata.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *

1 ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ܂ * ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܣܝܡ ܐܦܝܟ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܚܘܪ
2 ܒܡܩܕܫܝܗܘܢ܂ ܘܐܬܢܒܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ * ܘܐܡܪ ܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
3 ܡܪܘܬܐ܂ ܗܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܝ܂ ܘܐܦܩ ܣܦܣܪܝ ܡܢ ܬܠܝܬܗ܂ ܘܐܘܒܕ ܡܢܟܝ ܙܕܝܩܐ ܘܚܛܝܐ܂
* ܘܡܛܠ ܕܐܘܒܕ ܡܢܟܝ ܙܕܝܩܐ ܘܚܛܝܐ܂ ܡܛܠܗܢܐ ܢܦܘܩ ܣܦܣܪܝ ܡܢ ܬܠܝܬܗ ܥܠ 4
ܟܠܗ ܒܣܪ ܡܢ ܬܝܡܢܐ ܘܥܕܡܐ ܠܓܪܒܝܐ܂ * ܘܢܕܥܘܢ ܟܠܗ ܒܣܪ܂ ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܦܩܬ ܣܦܣܪܝ 5
ܡܢ ܬܠܝܬܗ܂ ܘܠܐ ܬܗܦܘܟ ܬܘܒ܂ * ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܐܬܬܢܚ ܒܬܒܪܐ ܕܚܨܐ܂ ܘܒܡܪܝܪܘܬܐ 6
ܐܬܬܢܚ ܠܥܝܢܝܗܘܢ܂ * ܘܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟ܂ ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܬܬܢܚ ܐܢܬ܂ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܥܠ ܫܡܥܐ 7
ܕܐܬܐ܂ ܘܢܬܡܣܐ ܟܠܗ ܠܒܐ܂ ܘܢܪܦܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܝܕܝܐ܂ ܘܬܬܟܪܐ ܟܠܗ ܪܘܚ܂ ܘܟܠܗܝܢ
ܒܘܪܟܐ ܢܐܙܠܢ ܡܝܐ܂ ܗܐ ܐܬܐ ܘܗܘܐ܂ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ * ܘܗܘܐ ܥܠܝ 8
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ܂ * ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܐܬܢܒܐ ܘܐܡܪ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܣܦܣܪܐ ܣܦܣܪܐ 9
ܐܬܚܪܦܝ * ܘܐܬܛܝܒܝ ܠܡܩܛܠ ܩܛܠܐ܂ ܕܬܒܪܩܝ܂ ܘܐܬܛܝܒܝ ܠܡܙܝܥܘ ܫܪܒܬܗ ܕܒܪܝ܂ 10
ܘܫܛܝ ܟܠܗ ܩܝܣܐ܂ * ܘܝܗܒܗ ܠܡܛܝܒܘܬܐ܂ ܘܠܩܒܝܥܐ ܕܣܦܣܪܐ ܡܫܚܠܦܐ ܘܡܛܝܒܐ܂ 11
ܠܡܬܠܗ ܒܐܝܕܐ ܕܩܛܘܠܐ܂ * ܩܥܝ ܘܐܝܠܠ ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܡܛܠ ܕܗܘ ܗܘܐ ܥܠ ܥܡܝ܂ 12
ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ * ܛܪܘܩ ܟܦܐ ܡܛܠ ܕܐܙܕܕܩܬ ܗܕܐ܂ ܐܢ ܫܪܒܬܐ 13
ܐܣܬܠܝܬ܂ ܠܐ ܗܘܝܐ܂ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ * ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܐܬܢܒܐ܂ ܘܛܪܘܩ ܟܦܐ 14
ܥܠ ܐܝܕܐ܂ ܘܬܬܥܦܦ ܣܦܣܪܐ܂ ܘܣܦܣܪܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܩܛܝܠܐ ܗܘܐ܂ ܘܣܦܣܪܐ ܕܩܛܝܠܐ
ܪܒܐ ܗܘ ܕܡܬܡܗ ܠܗܘܢ܂ * ܕܢܬܒܪ ܠܒܗܘܢ܂ ܘܢܣܓܘܢ ܟܪܝܗܐ ܒܟܠ ܬܪܥܝܗܘܢ܂ 15
ܐܫܠܡܬ ܐܢܘܢ ܠܣܦܣܪܐ ܡܫܚܠܦܐ܂ ܡܒܪܩܐ ܘܡܛܝܒܐ ܠܩܛܠܐ܂ * ܐܬܚܝܠܝ 16
ܝܡܝܢܐ ܘܐܬܚܝܠܝ ܣܡܠܐ܂ ܠܐܝܟܐ ܕܡܛܝܒܝܢ ܐܦܝܟܝ܂

CAP. XXI.

Fuit ad me sermo Dñi, dicendo; Fili ho- 1
minis, verte faciem tuam ad Jerusalem, & in- 2
tuere sanctuarium eorum; Vaticinare de ter-
ra Israelis, Et dic ad terram Israelis; Sic ait 3
Dñs dominorum; Ecce me adversùm te, exe-
ramque gladium meum è vagina sua, & per-
dam ex te justum ac peccatorem. Et quia per- 4
didero ex te justum et peccatorem, ideo prod-
ibit gladius meus è vagina sua contra omnẽ
carnem, ab Austro ad Aquilonem usque: Et 5
experientur omnis caro, me Dñm exeruisse
gladium meum è vagina sua, nec ampliùs *in
eam* reversurum. Tu verò fili hominis, suspi- 6
ra cum fractione (i. *contortione*) lumborum,
& *quidem* amarè supira coram eis. Quòd si 7
dicant tibi, Quare suspiras? Dic eis, Propter
rumorem qui advenit, quo contabescent o-
mnia corda, manus omnes torpescent, omnes
spiritus dolore conficientur, omniaque genua
manabunt aquis: ecce advenit, ac fiet, ait Dñs
dominorum. Deinde fuit ad me sermo Dñi, 8
dicendo; Fili hominis, vaticinare, & dic; Sic 9
ait Dñs dominorum, Gladie, gladie, acue te,
Teque compara ad cædem faciendam & co- 10
ruscandum: compara te ad exagitandam stir-
pem filii mei, & sperne omne lignum. Et dedit 11
præparationẽ illam, (i. *paratum illum ensem*)
& capulũ manubrii ensis expoliti atq; parati
ad tradendum in manum occisoris. Clama & 12
ejula fili hominis, quoniam ipse est contra po-
pulum meum, & contra omnes magnates Isra-
elis. Plaude volâ, quoniam hoc jam verifica- 13
tum est: quandoquidem enim stirps ista spre-
ta est, an non fieret id, ait Dñs dominorum?
Tu itaque fili hominis, vaticinare & complo- 14
de volâ, manu super manu: nam duplicabitur
gladius, & gladius tertius erit confossorum;
& gladius hic confossorum erit maximus qui
adeo terrebit eos, Ut frangatur cor eorum, et 15
multiplicentur ægroti in omnibus janius eo-
rum. Tradidi eos gladio expolito, coru- 16
scanti, et ad cædem parato. Strenuè agas dex-
tera mea, strenuè etiam *ibi* agas sinistra mea,
quò disposita est facies (i. *ira*) mea.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الحادي والعشرون * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * 2
لاجل هذا تنبا وثبت وجهك على اوروسليم * وانظر على مقادسهم وتنبا على ارض اسرايل *
* وتقول لارض اسرايل * هكذا يقول الرب * ها انا اليك * واخرج سيفي من غلافه * 3
واستاصل منك الظالم والاثيم * لاجل اني استاصل منك الظالم والاثيم * هكذا يخرج 4
سيفي من غلافه على كل جسد من المشرق الي الجربيا * ويعلم كل جسد اني انا الرب 5
استصيت سيفي من غمده * ولا يرجع ايضا * وانت يا ابن الانسان تنهد بانكسار حقوك * 6
والاوجاع تنهد لعيونهم * ويكون اذ يقولون لك * من اجل ماذا تتنهد * فتقول * بالخبر 7
لانه ياتي وينكسر كل قلب * وكل الايدي تنحل * ويموت كل جسد وكل روح * وكل الافخاذ
تتدنس بالرطوبة * اذ ياتي ويكون * يقول الرب الاله * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن 8 9
الانسان تنبا وقول * هكذا يقول ادوناي الرب * قل للسيف * ايها السيف احتد واغضب *
* لكي تذبح ذبحا احتد لكي تصير للصقال * استعد للاستيصال * اذبح * ارذل * واطرح كل 10
خشبه * واعطاه مستعدا لمسك يده * السيف هو مستعد مصقول ليدفع الي يد القتال * 11
* اصرخ وولول يا ابن الانسان * لان هذا صار في شعبي * هذا في كل مقدمي اسرايل السكان 12
على السيف * صار في شعبي * لاجل هذا صفق بيدك * لانه تبرر ايضا * ان كانت قبيلة 13
اقصيت * لا يكون * يقول الرب الرب * وانت يا ابن الانسان تنبا * وصفق بيد على يد * 14
وضاعف السيف * السيف الثالث هو للجرحا * سيف الجرحا عظيم * ويحيرهم * كي يستاصل 15
كل قلب ويكثر الضعفاء على كل ابوابهم * ويسلمون لذبح السيف * صار حسنا للذبح *
صار حسنا للصقال * امض احتد عن اليمين * وعن اليسار * حيث يقوم وجهك * 16

CAP. XXI.

Fuit autem sermo Domini ad me, di- 1
cens; O fili hominis, iccirco vaticinare, 2
& obfirma faciem tuam contra Jerusa-
lem respice versùs sanctuaria eorum, &
vaticineris contra terram Israelis, Di- 3
casque terræ Israelis; Ita dicit Domi-
nus; Ecce me adversùm te, & exeram
verutum meum è vagina sua, & extir-
pabo ex te sceleratum & iniquum.
Quoniam exterminabo ex te sceleratum 4
& iniquum, pari ratione egredietur
verutum meum è vagina sua contra
omne corpus, ab Oriente ad Aquilonem
usque: Et cognoscet omne corpus quòd 5
ego Dominus exerui verutum meum è
vagina sua, nec avertetur ampliùs.
Quare tu O fili hominis, geme cum 6
fractione lumbi tui, & cum doloribus
gemas cernentibus ipsis. Eritque cùm 7
dixerint tibi; Quam ob causam ge-
mis? ut dicas, Propter nuntium, quo
veniente frangetur omnis animus, ma-
nus omnes dissolventur, morietur omne
corpus omnisque spiritus, & coxæ omnes
humore sordescent, cum venerit ac fue-
rit, dicit Dominus Deus. Rursus fuit 8
sermo Domini ad me, dicens; O fili ho-
minis, prophetato ac dicito; Sic ait 9
Adonai Dominus; Dic gladio, O gla-
die acuere & irascere, Ad jugulan- 10
dum jugulationem: acuere ut sis ad
expoliendum, para te ad extirpandum,
jugula, contemne, & abjice omne li-
gnum. Reddiditque eum paratum ad 11
manu tenendum. Gladius est paratus ex-
politus ad tradendum in manum inter-
fectoris. Clama & ulula O fili hominis, 12
quòd hæc evenerint populo meo, hæc
omnibus præcipuis Israelis habitanti-
tibus super gladium, hæc inquam eve-
nerint populo meo. Hac de re plaude 13
manu tuâ, quoniam hæc adhuc justifi-
cata sunt. Quandoquidem familia re-
pulsa est, annon fierent hæc, dicit Do-
minus Dominus? Et tu O fili hominis 14
vaticinare, & manum ad manum com-
plode, & duplica gladiũ: gladius tertius
erit vulneratoriũ, gladi⁹ vulneratoriũ ma-
ximus erit: & eos ita reddet attonitos,
ut extirpentur corda quæq; & multipli- 15
centur infirmi ad ostia quæq; ipsorũ: de-
niq; tradentur jugulationi gladii: fact⁹ est
optim⁹ ad jugulandũ, fact⁹ est optim⁹ ad
fulgendũ. Vade, exacuere à dextra et à 16
sinistra, ubicunque steterit facies tua.

facia requiescere & ,meã manũ ad meam volam percutiam ego etiam Et
17 וְגַם־אֲנִי אַכֶּה כַּפִּי אֶל־כַּפִּי וַהֲנִחֹתִי
,me ad Domini verbum fuit Et .sum locutus Dominus ego :meã iram
18 חֲמָתִי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי
veniendum ad ,vias duas tibi pone ,hominis fili tu Et :dicendo
19 לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם שִׂים־לְךָ שְׁנַיִם דְּרָכִים לָבוֹא
,elige manũ & :ipsæ ambæ egrediantur una terra E :Babel regis gladium
חֶרֶב מֶלֶךְ־בָּבֶל מֵאֶרֶץ אֶחָד יֵצְאוּ שְׁנֵיהֶם וְיָד בָּרֵא
,gladium veniendum ad ,pones Viam .elige civitatis viæ capite in
20 בְּרֹאשׁ דֶּרֶךְ־עִיר בָּרֵא׃ דֶּרֶךְ תָּשִׂים לָבוֹא חֶרֶב אֵת
.munita Jerusalaim in Jehudah & :Hammon filiorum Rabbath
רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וְאֶת־יְהוּדָה בִירוּשָׁלַםִ בְּצוּרָה׃
,viarum duarum capite in ,viæ matrem ad Babel rex stetit Nam
21 כִּי־עָמַד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־אֵם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים
respexit ,Teraphim in petiit ,sagittis in tersit :divinatione divinandũ ad
לִקְסָם־קָסֶם קִלְקַל בַּחִצִּים שָׁאַל בַּתְּרָפִים רָאָה
,arietes ponendum ad ,Jerusalaim divinatio fuit ejus dextera In .jecore in
22 בַּכָּבֵד׃ בִּימִינוֹ הָיָה הַקֶּסֶם יְרוּשָׁלַםִ לָשׂוּם כָּרִים
ponendũ ad :vociferatione in vocem elevandũ ad ,cædem ad os aperiendũ ad
לִפְתֹּחַ פֶּה בְּרֶצַח לְהָרִים קוֹל בִּתְרוּעָה לָשׂוּם
.ligneam turrim ædificandum ad ,aggerem fundendum ad ,portas super arietes
כָּרִים עַל־שְׁעָרִים לִשְׁפֹּךְ סֹלְלָה לִבְנוֹת דָּיֵק׃
juramenta jurantes ,eorum oculis in mendacium divinare secundum eis erit Et
23 וְהָיָה לָהֶם כִּקְסוֹם־שָׁוְא בְּעֵינֵיהֶם שְׁבֻעֵי שְׁבֻעוֹת
Dominus dixit sic Idcirco .prehendi ad ,iniquitatẽ commemorans hoc & :eis
24 לָהֶם וְהוּא־מַזְכִּיר עָוֺן לְהִתָּפֵשׂ׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
,vestras prævaricationes detegi in ,vestræ iniquitatis vos recordari Pro :Deus
יֱהוִה יַעַן הַזְכַּרְכֶם עֲוֺנְכֶם בְּהִגָּלוֹת פִּשְׁעֵיכֶם
,vos recordari pro :vestris studiis omnibus in vestra peccata videri ad
לְהֵרָאוֹת חַטֹּאותֵיכֶם בְּכֹל עֲלִילוֹתֵיכֶם יַעַן הִזָּכֶרְכֶם
venit cujus :Israel dux ,impie prophane tu Et .capiemini vola in
25 בַּכַּף תִּתָּפֵשׂוּ׃ וְאַתָּה חָלָל רָשָׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּא
:Deus Dominus dixit Sic .finis iniquitatis tempore in ,ejus dies
26 יוֹמוֹ בְּעֵת עֲוֺן קֵץ׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
humilem :hæc non hæc :diadema leva & ,cidarim Remove
הָסִיר הַמִּצְנֶפֶת וְהָרִים הָעֲטָרָה זֹאת לֹא־זֹאת הַשָּׁפָלָה
.eam ponam perversam ,perversam ,Perversam .humiliando altum & ,sublevãdo
27 הַגְבֵּהַ וְהַגָּבֹהַ הַשְׁפִּיל׃ עַוָּה עַוָּה עַוָּה אֲשִׂימֶנָּה
.eam tradam & ,judicium ei cui venire usque fuit non hoc Etiam
גַּם־זֹאת לֹא הָיָה עַד־בֹּא אֲשֶׁר־לוֹ הַמִּשְׁפָּט וּנְתַתִּיו׃
Deus Dominus dixit Sic :dices & ,propheta hominis fili tu Et
28 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
mucro ,Mucro :dices & ,eorũ opprobrium ad & ,Hammon filios ad
אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־חֶרְפָּתָם וְאָמַרְתָּ חֶרֶב חֶרֶב
videndo In .fulgur propter ,sustinendum ad tersus ,jugulationẽ ad solutus
29 פְּתוּחָה לְטֶבַח מְרוּטָה לְהָכִיל לְמַעַן בָּרָק׃ בַּחֲזוֹת
colla ad te dandum ad ,mendacium tibi divinando in ,vanum tibi
לָךְ שָׁוְא בִּקְסָם־לָךְ כָּזָב לָתֵת אוֹתָךְ אֶל־צַוְּארֵי
iniquitatis tempore in eorum dies venit quorum ,impiorum vulneratorum
חַלְלֵי רְשָׁעִים אֲשֶׁר־בָּא יוֹמָם בְּעֵת עֲוֺן
,es creatus quo loco In ?suam vaginam ad Reducendum .finis
30 קֵץ׃ הָשַׁב אֶל־תַּעְרָהּ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־נִבְרֵאת
te super effundam Et .te judicabo tuarum mansionum terra in
31 בְּאֶרֶץ מְכֻרוֹתַיִךְ אֶשְׁפֹּט אֹתָךְ׃ וְשָׁפַכְתִּי עָלַיִךְ
te dabo Et .te super faciam sufflare mei furoris ignem Per .meã indignationẽ
זַעְמִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי אָפִיחַ עָלָיִךְ וּנְתַתִּיךְ
.corruptionis artificum insipientium virorum manum in
בְּיַד אֲנָשִׁים בֹּעֲרִים חָרָשֵׁי מַשְׁחִית׃

Versio VULG. LAT.

17 Quin & ego plaudam manu ad manũ, & implebo indignationẽ meã, ego Dñs locutˀ sum. 18 Et factus est sermo Dñi ad me, dicens; 19 Et tu, fili hominis, pone tibi duas vias, ut veniat gladiˀ regis Babylonis: de terra una egredientur ambæ: & manu capiet conjecturã, in capite viæ civitatis conjiciet. 20 Viam pones ut veniat gladiˀ ad Rabbath filiorũ Ammon, & ad Judã in Jerusalẽ munitissimã. 21 Stetit enim rex Babylonis in bivio, in capite duarum viarũ, divinationẽ quærens, commiscens sagittas: interrogavit idola, exta consuluit. 22 Ad dexterã ejˀ facta est divinatio super Jerusalem, ut ponat arietes, ut aperiat os in cæde, ut elevet vocẽ in ululatu, ut ponat arietes contra portas, ut cõportet aggerẽ, ut ædificet munitiones. 23 Eritque quasi consulens frustrà oraculũ in oculis eorũ, & sabbatorũ otiũ imitans: ipse autẽ recordabitur iniquitatis ad capiendũ. 24 Idcircò hæc dicit Dñs Deˀ; Pro eo ꝙ recordati estis iniquitatis vestræ, & revelâstis prævaricationes vestras, & apparuerunt peccata vestra in omnibˀ cogitationibus vestris: pro eo, inquã, ꝙ recordati estis, manu capiemini. 25 Tu autem prophane, impie dux Israel, cujˀ venit dies in tempore iniquitatis præfinita: 26 Hæc dicit Dñs Deˀ; Aufer cidarim, tolle coronã: nónne hæc est, quæ humilẽ sublevavit, & sublimem humiliavit? 27 Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam: & hoc non factum est, donec veniret cujus est judicium, & tradam ei. 28 Et tu, fili hominis, propheta, & dic; Hæc dicit Dominus Deus ad filios Ammon, & ad opprobrium eorum, & dices; Mucro, mucro, evagina te ad occidendum, lima te ut interficias, & fulgeas, 29 Cùm tibi viderentur vana, & divinarentur mendacia: ut dareris super colla vulneratorum impiorum, quorum venit dies in tempore iniquitatis præfinita. 30 Revertere ad vaginam tuam, in loco in quo creatus es, in terra nativitatis tuæ judicabo te, 31 Et effundam super te indignationem meam: in igne furoris mei sufflabo in te, dabóque te in manus hominum insipientium, & fabricantium interitum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ ἐγὼ δὲ κροτήσω χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου, ϗ ἐναφήσω (ρ) θυμόν μου, ἐγὼ κύριος λελάληκα. 18 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων, 19 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, διάταξον σεαυτῷ δύο ὁδοὺς, τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν βασιλέως Βαβυλῶνος, ἐκ χώρας μιᾶς ἐξελεύσονται (σ) αἱ δύο, ϗ χεὶρ ἐν ἀρχῇ ὁδοῦ πόλεως, ἐπ' ἀρχῆς ὁδοῦ διατάξεις, 20 Τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν ἐπὶ Ῥαββὰθ (τ) υἱῶν Ἀμμὼν, ϗ ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν, ϗ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ ἐν μέσῳ αὐτῆς. 21 Διότι στήσεται βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν, ἐπ' ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν, τοῦ μαντεύσασθαι μαντείαν, τοῦ ἀναβράσαι (υ) ῥάβδον, ϗ ἐπερωτῆσαι ἐν τοῖς γλυπτοῖς, ϗ ἡπατοσκοπήσασθαι. 22 Ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐγένετο τὸ μαντεῖον ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, τοῦ βαλεῖν χάρακα, (¨) τοῦ διανοῖξαι στόμα ἐν βοῇ, ὑψῶσαι φωνὴν μετὰ κραυγῆς, τοῦ βαλεῖν χάρακα ἐπὶ τὰς πύλας αὐτῆς, ϗ βαλεῖν χῶμα, ϗ οἰκοδομῆσαι βελοστάσεις. 23 Καὶ αὐτὸς αὐτοῖς ὡς μαντευόμενος μαντείαν ἐνώπιον αὐτῶν, ϗ αὐτὸς ἀναμιμνήσκων ἀδικίας (φ) αὐτοῦ μνησθῆναι. 24 Διατοῦτο τάδε λέγει (χ) κύριος, Ἀνθ' ὧν ἀνεμνήσατε τὰς ἀδικίας ὑμῶν, ἐν τῷ ἀποκαλυφθῆναι τὰς ἀσεβείας ὑμῶν, τοῦ ὁραθῆναι ἁμαρτίας ὑμῶν, ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις ὑμῶν ϗ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν, ἀνθ' ὧν ἀνεμνήσατε, ἐν τούτοις (ψ) ἁλώσεσθε. 25 Καὶ σὺ βέβηλε, ἄνομε, ἀφηγούμενε τοῦ Ἰσραὴλ, οὗ ἥκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας, πέρας, 26 Τάδε λέγει (ω) κύριος, Ἀφείλου τὴν κίδαριν, ϗ ἐπέθου (α) τὸν στέφανον, αὕτη οὐ τοιαύτη ἔσται· ἐταπείνωσας τὸ ὑψηλὸν, ϗ (β) ὕψωσας τὸ ταπεινόν. 27 Ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτὴν, (γ) οὐαὶ αὐτῇ, τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ καθήκει, ϗ παραδώσω (δ) αὐτῷ. 28 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον, ϗ ἐρεῖς, Τάδε λέγει (ε) κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ϗ πρὸς τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν· ϗ ἐρεῖς, Ῥομφαία, ῥομφαία (ζ) ἐσπασμένη εἰς σφάγια, ϗ ἐσπασμένη εἰς συντέλειαν, 29 ἐγείρου ὅπως στίλβῃς, Ἐν τῇ ὁράσει σου τῇ ματαίᾳ, ϗ ἐν τῷ μαντεύεσθαί σε ψευδῆ, τοῦ παραδοῦναί σε ἐπὶ τραχήλους τραυματιῶν ἀνόμων, (η) ἥκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας, πέρας. 30 Ἀπόστρεφε, μὴ καταλύσῃς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ᾧ γεγέννησαι, ἐν τῇ γῇ τῇ ἰδίᾳ σου κρινῶ σε. 31 Καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ (θ) σὲ ὀργήν μου, ἐν πυρὶ ὀργῆς μου ἐμφυσήσω ἐπὶ σὲ, ϗ παραδώσω σε εἰς χεῖρας ἀνδρῶν βαρβάρων τεκταινόντων (ι) διαφθοράς.

17 Et ego autem plaudã manu meâ ad manum meam, & immittam furorem meum: ego Dominus loquutus sum. 18 Et factus est sermo Domini, ad me, dicens; 19 Et tu, fili hominis, statue tibi duas vias, ut ingrediatur gladius regis Babylonis. De regione una egredientur (h) ambæ: & (i) manus in principio viæ civitatis: super principiũ viæ constitues, 20 ut ingrediatur gladiˀ super Rabbath filiorũ Ammon; & super Judæã, & super Hierusalẽ (k) in medio ejus. 21 Stabit enim rex Babylonis super antiquã viã, in principio duarũ viarũ ad divinandũ divinationẽ, ad (l) faciendũ ebullire virgam, et interrogandũ in sculptilibus, (m) & jecur speculandũ; 22 A dexteris suis facta est divinatio super Hierusalẽ, ad jaciendũ vallum, ad aperiendũ os in clamore, ad exaltandum vocem cum (n) vociferatione, ad jaciendũ vallum super portas ejus, & jaciendũ aggerem, et ædificandas machinas jaculatrices. 23 Et ipse ipsis, quasi divinans divinationẽ (o) coram eis: et ipse rememorãs (p) iniquitatũ ejus ad recordandum. 24 Idcircò hæc dicit Dominus; Pro eo, quòd in memoriam revocâstis iniquitates vestras, cũ revelarentur impietates vestræ, ut viderentur peccata vestra, in (q) omnibˀ impietatibˀ vestris, et in adinventionibˀ vestris, pro eo, quòd in memoriam revocâstis; in istis capiemini. 25 Et tu prophane, inique, dux Israel, cujus venit dies, in tempore iniquitatis, finis: 26 Hæc dicit Dñs; (r) Abstulisti cidarim, et imposuisti coronã: (s) ei non erit talis. Humiliâsti excelsum; et sublevâsti humile. 27 Iniquitatẽ, iniquitatẽ, (t) iniquitatẽ ponã eã. (u) Væ ei; talis erit, donec veniat, cui debetur, & tradã ei. 28 Et tu, fili hominis, propheta, et dices; Hæc dicit Dominus ad filios Ammon, et ad opprobriũ eorũ: Et dices; Gladius, gladius eductˀ ad jugulationes, & eductus ad consummationẽ, exurge, ut splendeas, 29 In visione tua vana, et in divinando te falsa, ut dareris super colla vulneratorũ iniquorũ: venit dies in tempore iniquitatis, finis. 30 (x) Revertere, ne maneas: in loco in quo genitus es, in terra propria tua judicabo te: 31 Et effundã super te iram meam: in igne iræ meæ sufflabo in te: & tradã te in manus virorũ barbarorum fabricantium corruptiones.

MS.A. (ρ) τὸν θυμόν μου ἐν σοὶ, ἐγὼ κύριος ἐλάλησα. (σ) ἀρχαὶ δύο, ϗ χεῖρα ἑτοιμάσουσιν ἐπ' ἀρχῆς ὁδοῦ (τ) ϗ ἐπὶ υἱῶν (υ) ῥαβδία, (¨) ϗ τοῦ (φ) αὐτῶν (χ) κύριος κύριος, ὁ θεὸς, (ψ) ἀλωθήσεσθαι. (ω) κύριος κύριος ὁ θεὸς, (α) αὐτῇ τὸν στέφανον, (β) τὸ ταπεινὸν ὕψωσας. Ἀδικίαν ἀδικίαν θήσομαι (γ) οὐ τοιαύτη ἔσται ἕως (δ) αὐτήν. (ε) κύριος ὁ θεὸς (ζ) ἑτοιμάζου ἐσπασμένη σφάγια, (η) ὧν ἥκει (θ) σοὶ (ι) διαφθοράν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 וְאַף אֲנָא אַיְתֵי פּוּרְעֲנוּת עַל פּוּרְעֲנוּת וַאֲנִיחַ חֶמְתִּי אֲנָא יְיָ גְּזָרִית בְּמֵימְרִי׃ 18 וַהֲוָה פִּתְגָם
נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ 19 וְאַתְּ בַּר אָדָם אַתְקֵין לָךְ תַּרְתֵּין אוֹרְחָן דְּיֵיתוּן בְּהוֹן קָטוֹלֵי
חַרְבָּא דְמַלְכָּא דְבָבֶל מִמְּדִינְתָּא חֲדָא יִפְּקוּן תַּרְוֵיהוֹן וְאַתְרָא אַתְקֵין בְּרֵישׁ פָּרָשׁוּת
אוֹרַח קַרְתָּא אַתְרָא אַתְקֵין׃ 20 אוֹרְחָא אַתְקֵין דְּיֵיתוּן בַּהּ קָטוֹלֵי חַרְבָּא מֵרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל
דְּבֵית יְהוּדָה דִּי נְפַקוּ מִירוּשְׁלֵם לְמֵיתַב בְּקִרְוִין כְּרִיכָן׃ 21 אֲרֵי קָם מַלְכָּא דְבָבֶל עַל אֵם
פָּרָשׁוּת אוֹרַח בְּרֵישׁ תַּרְתֵּין אוֹרְחָן לְמִקְסַם קְסָם קֶשֶׁת בְּגִירַיָּא שְׁאֵל בְּצַלְמָנַיָּא חֲזָא
22 בְּכַבְדָּא׃ בִּימִינֵיהּ הֲוָה קִסְמָא נְפַל לִמְהַךְ לִירוּשְׁלֵם לְמַנָּאָה אַפְרוּרִין לְמִפְתַּח תַּרְעִין
דְּיֵעֲלוּן בְּהוֹן קָטוֹלִין לַאֲרָמָא קָל בַּאֲצוֹחַת קַרְנָא לְמַנָּאָה אַפְרוּרִין עַל תַּרְעִין לְמִצְבַּר
23 מְלִיתָא וּלְמִבְנֵי כַּרְקוֹם׃ וַהֲוָה לְהוֹן קְסוּמֵיהוֹן כְּדִיבִין בְּעֵינֵיהוֹן נַחְשִׁין דַּהֲוָה מְנַחֵשׁ
לְהוֹן וְאִנּוּן לָא יָדְעִין דְּאַרְבְּעִין וּתְשַׁע זִמְנִין הֲוָה כְּמַן וּמִתְּחֵב עַל פִּתְגָמָא עַד דְּתֵיתֵי לֵיהּ
24 שַׁעְתָּא דְיִתְמַסְרוּן בִּידֵיהּ׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דְּאַדְכַּרְתּוּן חוֹבֵיכוֹן בְּאִתְגְּלָאָה
מַרְדֵיכוֹן לְאִתְחֲזָאָה חֲטָאֵיכוֹן בְּכֹל עוֹבָדֵיכוֹן חֲלַף דְּאַדְכַּרְתּוּן בְּיַד מַלְכָּא דְבָבֶל
25 תִּתְמַסְרוּן׃ וְאַתְּ חַיָּב קְטָלָא רְשִׁיעָא רַבָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְטָא יוֹם תַּבְרֵיהּ עִדַּן תּוֹשְׁלָמַת
26 חוֹבְדִילֵיהּ׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אַעְדִּי מִצְנֶפְתָּא מִשְּׂרָיָה כָּהֲנָא רַבָּא וְאַעְדִּי כְּלִילָא מִצִּדְקִיָּה מַלְכָּא
הָדֵין וְלָא הָדֵין יִתְקַיְּמוּן בְּאַתְרֵיהוֹן בְּגָלוּ יִגְלוֹן גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם דְּלָא
הֲוַת דִּילֵיהּ יִתְקְנִנַּהּ וְצִדְקִיָּה דְּדִילֵיהּ הִיא יִתְעֲדֵי מִנֵּיהּ׃ 27 חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ אֶתְפְּרַע
מִנְּהוֹן אַף לְהָדֵין לָא תִתְקַיַּם עַד דְּאַיְתֵי עֲלוֹהִי פּוּרְעֲנוּת יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה וְאֶמְסְרִנֵּיהּ בִּידֵיהּ׃
28 וְאַתְּ בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים עַל בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל חִסוּדֵיהוֹן וְתֵימַר
חַרְבָּא חַרְבָּא שְׁלִיפָא לְקַטָּלָא מְרִיטָא לְשֵׁיצָאָה בְּדִיל דִּתְהֵי מַבְרְקָא׃ 29 כַּד מִתְנַבַּן לָךְ שִׁקְרָא
כַּד מְקַסְּמִין לָךְ כְּדִיבִין לְמִמְסַר יָתָךְ כְּצַוְּרֵי קְטִילֵי רַשִּׁיעַיָּא דִּמְטָא יוֹם תַּבְרְהוֹן עִדַּן סְעָרַת חוֹבֵיהוֹן׃
30 אָתֵיב חַרְבָּא לְתַעְרַהּ בְּאַתְרָא דְּאִתְבְּרֵיתוּן בַּאֲרַע מוֹתְבָנֵיכוֹן אֶתְפְּרַע מִנְּכוֹן׃ 31 וְאֶשְׁפּוֹךְ עֲלָךְ רוּגְזִי
בְּאֶשָּׁא דְּפוּרְעֲנוּתִי אֶתְקַף עֲלָךְ וְאֶמְסְרִנָּךְ בְּיַד גֻּבְרִין רַשִּׁיעִין דְּאוּמָנִין לְחַבָּלָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Ego quoque adducã ultionẽ super ultionẽ, & requiescere faciã indignationem meã. Ego Dñs decrevi in verbo meo. 18 Et factũ est verbũ prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: 19 Et tu fili hominis para tibi duas vias per quas veniant occidentes gladio regis Babylonis. Et de provincia una egredientur ambæ, & locũ constitue, in capite bivii itineris civitatis locũ constitue. 20 Viam constitue, ꝑ quã veniant occidentes gladio de Rabbath filiorũ Ammon & sup̃ eos qui sunt de domo Juda, qui egressi sunt de Jerusalem ut habitarent in civitatibˀ munitis. 21 Quoniã stetit rex Babylonis in bivio itineris in capite duarũ viarũ, ad divinandũ divinationẽ: arcu ejaculatˀ est sagittas, & consuluit simulachra, inspexit jecur. 22 In dexterã ejˀ divinatio cecidit, ut iret in Jerusalẽ ad constituendũ duces, ad aperiendũ portas ut ingrederentur per eas occisores, & elevarent vocẽ in clangore tubæ, ad constituendos duces sup̃ portas, ad comportandũ aggerẽ & ad exstruendã machinã. 23 Et factæ sunt eis divinationes eorũ mendacia in oculis eorum, & auguria quibˀ augurabatur eis, & ipsi nesciebant quòd quadraginta & novẽ vicibˀ observasset & responsũ sibi esset super verbũ, donec venisset ei tempˀ quo traderentur in manũ ejˀ. 24 Propterea hæc dicit Dñs Deˀ: Pro eo quod recordati estis peccatorũ vestrorũ cùm revelata sunt scelera vestra, ut appareant peccata vestra in omnibˀ operibˀ vestris, pro eo quòd recordati estis, in manũ regis Babylonis trademini. 25 Et tu reus mortis impie princeps Israel, cujˀ interitˀ dies pervenit, tempˀ retributionis peccatorũ suorũ. 26 Hæc dicit Dñs Deˀ: Aufer cidarim à Saraia sacerdote magno, & tolle coronã à Sedechia rege. Dic: Iste & iste non permanebunt in loco suo, sed migrando migrabunt: Godolias filiˀ Ahicã cujˀ non erat [corona,] tollet eam; & auferetur à Sedechia cujˀ erat [corona.] 27 Propter peccata sua quibˀ peccaverunt, ultionẽ sumã ex eis. Etiã huic non permanebit [corona,] donec adduxero sup̃ eum ultionẽ Ismaelis filii Nathaniæ, & tradidero eum in manũ ejˀ. 28 Et tu fili hominis vaticinare, & dic: Hæc dicit Dñs Deˀ de filiis Ammon, & de opprobriis eorũ, & dices: Gladiˀ gladiˀ evaginatˀ est ad occidendũ, exacutˀ est ad consumendũ, ut splendorẽ habeat. 29 Cũm prophetarent tibi falsa, cũm docerent te mendacia, ut traderent cervicem tuam, sicut cervices occisorum impiorum, quorum dies interitus pervenit, tempus visitationis malorum suorum. 30 Reduc ad vaginam gladium: in loco in quo creati estis, in terra habitationis vestræ ultionem sumam ex vobis. 31 Et effundam super te indignationem meam, in igne ultionis meæ irascar contra te, & tradam te in manus virorum impiorum qui artifices sunt ad dissipandum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܐܦ ܐܢܐ ܐܩܦܘܩ ܟܦܐ ܥܠ ܟܦܐ. ܘܐܢܝܚ ܚܡܬܝ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܠܠܬ. * 18 ܘܗܘܐ ܥܠܝ
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * 19 ܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܥܒܕ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܐܘܪܚܢ. ܕܬܐܬܐ ܣܦܣܪܗ
ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܡܢ ܐܪܥܐ ܚܕܐ ܢܦܩܘܢ ܬܪܝܗܘܢ. ܘܐܝܕܐ ܓܒܝܬܐ ܠܪܝܫ ܐܘܪܚܐ
20 ܕܡܕܝܢܬܐ ܓܒܝܬܐ. * ܘܥܒܕ ܐܘܪܚܐ ܕܬܐܬܐ ܣܦܣܪܐ ܥܠ ܪܒܬ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܘܥܠ ܝܗܘܕܐ
21 ܘܥܠ ܐܘܪܫܠܡ ܚܣܝܢܬܐ. * ܡܛܠ ܕܩܡ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܒܪܫ ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܬܐ. ܒܪܫ ܬܪܬܝܢ
22 ܐܘܪܚܢ ܠܡܩܣܡ ܩܣܡܐ. ܫܕܐ ܓܐܪܐ. ܫܐܠ ܒܦܬܟܪܐ. ܚܪܐ ܒܫܘܒܚܗ. * ܘܒܝܡܝܢܗ
ܗܘܐ ܩܣܡܐ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. ܕܢܥܒܕ ܟܡܐܢܐ. ܘܢܦܬܚ ܦܘܡܗ ܒܚܝܠܗ. ܘܢܪܝܡ ܩܠܐ ܒܩܥܬܐ. ܘܢܩܝܡ
23 ܟܡܐܢܐ ܥܠ ܬܪܥܝܗ. ܘܢܥܒܕ ܣܘܟܪܐ. ܘܢܒܢܐ ܕܝܩܐ. * ܘܢܗܘܐ
24 ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܩܣܡܐ ܕܣܪܩܘܬܐ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܗܘ ܢܬܕܟܪ ܥܘܠܐ ܘܢܬܐܚܕ. * ܡܛܠ ܗܢܐ
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܕܟܪܬܘܢ ܥܘܠܟܘܢ ܒܫܒܝܐ ܕܚܛܗܝܟܘܢ. ܘܚܙܝܬܘܢ
25 ܣܘܥܪܢܝܟܘܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܝܘܠܦܢܝܟܘܢ. ܒܐܝܕܐ ܬܬܐܚܕܘܢ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܛܡܐܐ ܚܛܝܐ ܪܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
26 ܕܐܬܐ ܝܘܡܗ. ܘܙܒܢܐ ܕܥܘܠܗ ܘܫܘܠܡܗ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܣܒ ܡܢܟ ܡܨܢܦܬܐ.
27 ܘܐܪܝܡ ܡܢܟ ܟܠܝܠܐ. ܡܟܝܟܐ ܐܪܝܡ. ܘܪܡܐ ܐܡܟ. * ܐܦ ܗܕܐ ܠܥܘܠܐ ܘܠܢܟܠܐ ܐܥܒܕܝܗ.
28 ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܗܘ ܕܕܝܠܗ ܕܝܢܐ ܘܐܫܠܡܝܘܗܝ. * ܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܐܬܢܒܐ. ܘܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܥܠ ܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܘܥܠ ܚܣܕܗܘܢ. ܘܐܡܪ. ܣܦܣܪܐ ܣܦܣܪܐ. ܕܡܛܝܒ ܠܩܛܠܐ
29 ܡܫܚܠ ܘܡܒܪܩ. * ܥܠ ܚܙܘܐ ܕܣܪܝܩܘܬܐ. ܘܥܠ ܩܣܡܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. ܠܡܬܠܟ ܥܠ ܨܘܪܝܗܘܢ
30 ܕܩܛܝܠܐ ܚܛܝܐ. ܕܐܬܐ ܝܘܡܗܘܢ. ܘܙܒܢܐ ܕܥܘܠܗܘܢ ܘܫܘܠܡܗܘܢ. * ܗܦܘܟ ܠܬܘܠܬܟ ܒܐܬܪܐ
31 ܕܐܬܒܪܝܬ ܒܗ. ܘܬܡܢ ܐܕܘܢܟ. * ܘܐܫܘܕ ܥܠܝܟ ܪܘܓܙܝ. ܘܒܢܘܪܐ ܕܚܡܬܝ ܐܦܘܚ ܒܟ.
ܘܐܫܠܡܟ ܒܐܝܕܝ ܓܒܪܐ ܥܪܝܨܐ ܕܐܘܡܢܝܢ ܚܒܠܐ.

17 Ego quoque plaudam volâ, manu super manum, & sedabo iram meam: ego Dominus dixi. 18 Et fuit ad me sermo Domini, dicendo; 19 Tu autem fili hominis, fac tibi duas vias, ut veniat gladius regis Babylonis: ex eadem terra egredientur ambo, & manus electa ad initium viæ urbis electæ. 20 Fac etiam viam, ut veniat gladius super Rabath filiorum Ammon, & super Judam, supérque Jerusalem munitam. 21 Nam stetit rex Babylonis in principio viæ in compito viarum, ad divinandum divinationem, jecit sagittam, consuluit idolum suũ, inspexit gloriam suam: 22 Et ad dexteram ipsius fuit divinatio contra Jerusalem, ut contra eam tenderet insidias, aperiret os suum potentiâ suâ, vocem attolleret cum clamore, aggeres erigeret contra portas ejus, poneret insidias, & speculas ædificaret. 23 Erit quidem apud istos quasi vana quædam divinatio ante oculos eorum; & is recordatus iniquitatis, capietur. 24 Iccirco sic ait Dominus dominorum; Quia recordati estis iniquitatis vestræ in captivitate peccatorum vestrorum, & scelera vestra & cuncta studia vestra vidistis; manu capiemini. 25 Tu autem prophane, peccator, princeps Israelis, cujus advenit dies, & tempus iniquitatis tuæ, & finis tuus; 26 (Sic ait Dominus dominorum) tolle à te cidarim, & depone à te coronam, humilem exalta, & altum humilia. 27 Etiam hoc sceleri et fraudi ascribam, donec veniat is ad quem pertinet judicium, ac tum tradam eum. 28 Tu verò fili hominis, vaticinare et dic, Sic ait Dominus dominorum de filiis Ammon deque opprobrio eorum: Dic inquam, Gladie, gladie qui ad cædem paratus eras, expolitus, atque coruscans, 29 (Propter visionem vestram vanam, et propter divinationem vestram falsam) ut applicarem te cervicibus peccatorum sceleratorum, quorum advenit dies, tempus iniquitatis eorum, et finis eorum; 30 Recipe te in vaginam tuam, nempe locum in quo natus es, ibique judicabo te: 31 Effundam super te iracundiã meã, et in igne furoris mei insufflabo in te, tradãq; te in manum virorum ferocium, artificum vastationis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وَأَنَا أُصَفِّقُ بِيَدَيَّ عَلَى يَدَيَّ * وَأُشْعِلُ غَضَبِي فِيكَ * أَنَا ٱلرَّبُّ تَكَلَّمْتُ * 18 وَكَانَ قَوْلُ
19 ٱلرَّبِّ إِلَيَّ قَائِلًا * وَأَنْتَ يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ * رَتِّبْ لِذَاتِكَ طَرِيقَيْنِ لِيَدْخُلَ فِيهِمَا سَيْفُ مَلِكِ بَابِلَ
20 مِنْ بَلَدٍ وَاحِدٍ يَخْرُجُ ٱلرِّئَاسَانِ * وَيُهَيِّئَانِ عَلَى مَبْدَإِ طَرِيقِ ٱلْمَدِينَةِ يَدًا * وَرَتِّبْ عَلَى
مَبْدَإِ ٱلطَّرِيقِ * لِيَدْخُلَ ٱلسَّيْفُ عَلَى رَبَاةَ * وَعَلَى بَنِي عَمُّونَ * وَعَلَى ٱلْيَهُودِيَّةِ * وَعَلَى أُورُشَلِيمَ
21 فِي وَسَطِهَا * مِنْ أَجْلِ أَنَّ مَلِكَ بَابِلَ يَقِفُ عَلَى ٱلطَّرِيقِ ٱلْأُولَى * عَلَى مَبْدَإِ ٱلطَّرِيقَيْنِ يَتَكَهَّنُ
22 تَكَهُّنًا * لِيَرْمِيَ سَهْمًا * وَيَسْأَلَ بِٱلْمَنْحُوتَاتِ * وَيَتْبَعَ لِيَرَى عَنْ يَمِينِهِ * صَارَ ٱلتَّكَهُّنُ عَلَى
أُورُشَلِيمَ * لِيَضَعَ عَلَيْهَا سِيَاجًا * وَلِيَفْتَحَ فَمَهُ بِصُرَاخٍ * لِيَرْفَعَ صَوْتًا بِعِيَاطٍ * لِيَضَعَ سِيَاجًا
23 عَلَى أَبْوَابِهَا * وَيُلْقِيَ تُرَابًا * وَيَبْنِيَ مَرَامِيَ * وَهُوَ لَهُمْ مِثْلُ مَنْ يَتَكَهَّنُ أَمَامَهُمْ * وَهُوَ
24 يَتَذَكَّرُ ظُلَامَاتِهِمْ لِيَذْكُرَهَا * لِأَجْلِ هٰذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * مِنْ أَجْلِ أَنَّكُمْ تَذَكَّرْتُمْ
ظُلَامَاتِكُمْ عِنْدَمَا تَنْكَشِفُ نِفَاقُكُمْ لِتُرَى خَطَايَاكُمْ فِي جَمِيعِ نِفَاقِكُمْ وَفِي أَعْمَالِكُمْ
25 مِنْ أَجْلِ أَنَّكُمْ تَذَكَّرْتُمُوهَا فِيهَا تُهْلَكُونَ * وَأَنْتَ أَيُّهَا ٱلنَّجِسُ ٱلْأَثِيمُ مُقَدَّمُ إِسْرَائِيلَ * ٱلَّذِي
26 أَتَى يَوْمُهُ وَنِهَايَتُهُ فِي وَقْتِ ظُلْمِهِ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * ٱرْفَعِ ٱلطَّيْلَسَانَ * وَضَعْ
عَنْهُ ٱلْإِكْلِيلَ ٱلَّذِي لَهُ * هٰذَا يَكُونُ إِلَى أَنْ يَأْتِيَ ٱلَّذِي يَأْتِي وَأَدْفَعَهُ * أَذْلَلْتَ ٱلْمُرْتَفِعَ * وَرَفَعْتَ
27 ٱلْمُتَوَاضِعَ * 28 ظُلْمًا ظُلْمًا أَضَعُهُ * ٱلَّذِي لَهُ هٰذَا يَكُونُ إِلَى أَنْ يَأْتِيَ ٱلَّذِي وَأَدْفَعَهُ لَهُ * وَأَنْتَ
يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ تَنَبَّأْ وَقُلْ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ لِبَنِي عَمُّونَ وَلِتَعْيِيرِهِمْ * وَقُلْ * ٱلسَّيْفُ
29 ٱلسَّيْفُ ٱسْتُلَّ مُسْتَعِدًّا لِلذَّبْحِ * وَجُرِّدَ لِلْهَلَاكِ * قُمْ لِكَيْ تَبْرُقَ * بِرُؤْيَتِكَ ٱلْبَاطِلَةِ * وَتَكَهُّنِكَ
بَاطِلًا كَاذِبًا * لِأُسْلِمَكَ عَلَى رِقَابِ ٱلْجَرْحَى ٱلْأَثَمَةِ * ٱلَّذِينَ أَتَى يَوْمُهُمْ وَنِهَايَتُهُمْ فِي وَقْتِ ظُلْمِهِمْ *
30 * ٱرْجِعْ لَا تَكُنْ فِي هٰذَا ٱلْمَوْضِعِ ٱلَّذِي فِيهِ صِرْتَ * فِي أَرْضِكَ ٱلْخَاصِّيَّةِ أَدِينُكَ * 31 وَأُرِيقُ
عَلَيْكَ غَضَبِي * بِنَارِ رِجْزِي أَنْفُخُ عَلَيْكَ * وَأُسْلِمُكَ إِلَى أَيْدِي رِجَالٍ عَجَمٍ قَتَلَةٍ *

17 Et ego manum ad manum complodam, & accendam iram meam in te. Ego Dominus locutus sum. 18 Deinde fuit sermo Domini ad me, dicens; 19 Et tu O fili hominis, dispone tibi duas vias, per quas ingrediatur gladius regis Babelis: ex eadem regione egredientur ambo principatus, & ad initium viæ urbis manum parabunt. 20 Dispones etiam super initium viæ, ut ingrediatur gladius contra Rabbath, & contra filios Ammon, contra Judæam, & contra Jerusalem in medium ejus. 21 Stabit enim rex Babelis super viam primam, super initium utriusque viæ divinando inquiret, jaculando sagittam, & consulendo sculptilia, & insistendo intueri ad dexteram suam. 22 Facta est divinatio contra Jerusalem, ut applicaret ei vallũ, ut aperiret os suum cum clamore, ut vocem attolleret cum vociferatione, ut vallum applicaret portis ejus, terram aggeraret, & machinas jaculatrices ædificaret. 23 Sed est apud istos ut is qui divinat coram eis: ipse verò recordabitur iniquitatum eorum, ut mentionem earum faciat. 24 Iccirco dicit Dominus, Dominus Deus; Quandoquidem recordati estis iniquitatum vestrarum, quum detegeretur impietas vestra, ut apparerent peccata vestra in cunctis impietatibus vestris & operibus vestris; quandoquidem inquam recordati estis illarum, in iisdem peribitis. 25 Et tu O impure, scelerate, princeps Israelis, cujus adenit dies ac finis in tempore iniquitatis suæ; 26 (Ita dicit Dominus, Dominus Deus) exue cidarim, & depone ab ea coronam quam habet. Hoc erit quoad veniat qui venturus est, tum tradam eum. Elatum depressisti, & humilem exaltâsti. 27 Iniquitatem iniquitatem id ponam. Is cujus hæc sunt, erit quoad veniat qui venturus est, ac tum huic tradam eum. 28 Tu autem O fili hominis, propheta, & dicas; Sic dicit Dominus Deus filiis Ammon & conviciis eorum: Dicas, inquam; Gladie gladie paratus esto, evaginatus ad jugulandum, & districtus ad excidium; surge ut splendeas 29 In visione tua vana, & vanum ac falsum divines; ut tradam te super colla vulneratorum iniquorum, quorum dies & finis advenit in tempore impietatis suæ. 30 Revertere, ne maneas in isto loco in quo factus es: in terra tua propria judicabo te, 31 Et effundam super te furorem meum: in igne excandescentiæ meæ sufflabo adversum te: tradamque te in manus virorum barbarorum homicidarum.

non : terræ medio in erit tuus ſanguis ,devorandum ad eris Igni
32 לָאֵשׁ תִּהְיֶה לְאָכְלָה דָּמֵךְ יִהְיֶה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ לֹא
.ſum locutus Dominus ego quia ,memoraberis
תִזָּכֵרִי כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

CAP. XXII. כב

,hominis fili tu Et :dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם
2 eã facies ſcire & : ſanguinum civitatem judicabis nónne,judicabis nónne
הֲתִשְׁפֹּט הֲתִשְׁפֹּט אֶת־עִיר הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ
: Deus Dominus dixit Sic : dices Et ? ejus abominationes omnes
3 אֵת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
: ejus tempus veniendum ad ,ſui medio in ſanguinem effundens Civitas
עִיר שֹׁפֶכֶת דָּם בְּתוֹכָהּ לָבוֹא עִתָּהּ
tuo ſanguine In .ſe polluendum ad ſeipſam contra idola fecit &
4 וְעָשְׂתָה גִלּוּלִים עָלֶיהָ לְטָמְאָה׃ בְּדָמֵךְ
,te polluiſti ,feciſti quæ tuis idolis in & : deliquiſti ,effudiſti quem
אֲשֶׁר־שָׁפַכְתְּ אָשַׁמְתְּ וּבְגִלּוּלַיִךְ אֲשֶׁר־עָשִׂית טָמֵאת
propterea :tuos annos ad uſq; veniſti &,tuos dies feciſti appropinquare &
וַתַּקְרִיבִי יָמַיִךְ וַתָּבוֹא עַד־שְׁנוֹתָיִךְ עַל־כֵּן
, *Propinquæ* .terris omnibus irriſionẽ &,gentib⁹ in opprobriũ te dedi
5 נְתַתִּיךְ חֶרְפָּה לַגּוֹיִם וְקַלָּסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת׃ הַקְּרֹבוֹת
multæ , nomine *polluta* : e in *ſubſannabunt* , te à *longinquæ* &
וְהָרְחֹקוֹת מִמֵּךְ יִתְקַלְּסוּ־בָךְ טְמֵאַת הַשֵּׁם רַבַּת
ſuũ brachiũ ſecundũ unuſquiſq; , Iſrael *prælati* Ecce .contritionis
6 הַמְּהוּמָה׃ הִנֵּה נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרֹעוֹ
,te in ſpreverunt matrem & Patrem .ſanguinẽ *effundendum ad* :te in fuerunt
7 הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ־דָּם׃ אָב וָאֵם הֵקַלּוּ בָךְ
oppreſſerũt viduam & pupillũ :tui medio in oppreſſione *in* fecerũt *peregrino*
לַגֵּר עָשׂוּ בַעֹשֶׁק בְּתוֹכֵךְ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ
Viri .polluiſti mea ſabbatha & ,ſpreviſti mea Sanctuaria .te in
8 9 בָךְ׃ קָדָשַׁי בָּזִית וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי חִלָּלְתְּ׃ אַנְשֵׁי
comederunt montes *ad* & :ſanguinẽ *effundendum ad* ,te in fuerunt *delationis*
רָכִיל הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ־דָּם וְאֶל־הֶהָרִים אָכְלוּ
: te in *revelavit* patris *Nuditatem* .tui medio in fecerunt *ſcelus* : te in
10 בָךְ זִמָּה עָשׂוּ בְתוֹכֵךְ׃ עֶרְוַת־אָב גִּלָּה־בָךְ
uxore cum unuſquiſq; Et .te in *compreſſerunt elongatione* immundam
11 טְמֵאַת הַנִּדָּה עִנּוּ־בָךְ׃ וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת
: *ſcelere in* polluit ſuã nurum unuſquiſq; & ,abominationẽ fecit ſui *ſocii*
רֵעֵהוּ עָשָׂה תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־כַּלָּתוֹ טִמֵּא בְזִמָּה
Munus .te in *compreſſit* ſui patris filiam ſuam ſororem unuſquiſque &
11 וְאִישׁ אֶת־אֲחֹתוֹ בַת־אָבִיו עִנָּה־בָךְ׃ שֹׁחַד
ſuperabundantiã & Uſuram .ſanguinẽ *effundendum ad* , te in acceperunt
לָקְחוּ־בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ־דָּם נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית
dixit ,es oblita mei & : oppreſſione *in* tuos *ſocios appetebas* & ,accepiſti
לָקַחַתְּ וַתְּבַצְּעִי רֵעַיִךְ בַּעֹשֶׁק וְאֹתִי שָׁכַחַתְּ נְאֻם
quam tuã avaritiam *ad* meam *volam* percuſſi ecce Et .Deus Dominus
13 אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי אֶל־בִּצְעֵךְ אֲשֶׁר
ſtabit Nũquid .tui medio in *fuerunt* qui ,tuũ ſanguinẽ ſuper & : feciſti
14 עָשִׂית וְעַל־דָּמֵךְ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכֵךְ׃ הֲיַעֲמֹד
faciens ego quos diebus in tuæ manus prævalebunt Num ? tuum cor
לִבֵּךְ אִם־תֶּחֱזַקְנָה יָדַיִךְ לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
faciam diſpergere Et .faciam & ,ſum locutus Dominus Ego ? tecum
15 אוֹתָךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ וַהֲפִיצוֹתִי
tuã immunditiã faciã deficere & ; terras in te ventilabo & ,gentes in te
אוֹתָךְ בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִיךְ בָּאֲרָצוֹת וַהֲתִמֹּתִי טֻמְאָתֵךְ
.Dominus *ego* quòd ſcies & :gentium oculis in te in *hæreditabis* Et .te à
16 מִמֵּךְ׃ וְנִחַלְתְּ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
: dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
17 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

Verſio VULG. LAT.

32 Igni eris cibus, ſanguis tuus erit in medio terræ, oblivioni tradêris: quia ego Dominus locutus ſum.

CAP. XXII.

1 ET factum eſt verbum Domini 2 ad me dicens; Et tu, fili hominis, nónne judicas, nónne judicas 3 civitatem ſanguinũ? Et oſtendes ei omnes abominationes ſuas, & dices; Hæc dicit Dñs Deus; Civitas effundens ſanguinem in medio ſuî, ut veniat tempus ej⁹: & quæ fecit idola contra ſemetipſam, ut pollueretur. 4 In ſanguine tuo, qui à te effuſus eſt, deliquiſti: & in idolis tuis, quæ feciſti, polluta es: & appropinquare feciſti dies tuos, & adduxiſti tempus annorũ tuorũ: propterea dedi te opprobriũ Gentib⁹, & irriſionẽ univerſis terris. 5 Quæ juxta ſunt, & quæ procul à te, triumphabunt de te: ſordida, nobilis, grandis interitu. 6 Ecce principes Iſrael ſinguli in brachio ſuo fuerunt in te, ad 7 effundendum ſanguinem. Patrẽ & matrem contumeliis affecerunt in te, advenam calumniati ſunt in medio tuî, pupillum & viduam contriſtaverunt apud te: 8 Sanctuaria mea ſpreviſti, & ſabbata mea polluiſti. 9 Viri detractores fuerunt in te ad effundendum ſanguinẽ, & ſuper montes comederunt in te, ſcelus operati 10 ſunt in medio tuî. Verecundiora patris diſcooperuerunt in te, immunditiam menſtruatæ humilia- 11 verunt in te: Et unuſquiſque in uxorem proximi ſui operat⁹ eſt abominationẽ, & ſocer nurũ ſuã polluit nefariè, frater ſororem ſuã filiã patris ſui oppreſſit in te. 12 Munera acceperunt apud te ad effundendũ ſanguinem: uſuram & ſuperabundantiam accepiſti, & avarè proximos tuos calumniabaris: meîque oblita es, ait 13 Dñs Deus. Ecce comploſi man⁹ meas ſup avaritiam tuam, quam feciſti; & ſuper ſanguinem, qui 14 effuſus eſt in medio tuî. Numquid ſuſtinebit cor tuum, aut prævalebunt manus tuæ, in diebus quos ego faciam tibi? ego 15 Dñs locutus ſum, & faciam. Et diſpergam te in nationes, & ventilabo te in terras, & deficere faciam immunditiam tuam à te. 16 Et poſſidebo te in conſpectu Gentium: & ſcies quia ego Do- 17 minus. Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens;

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

32 Ἐν πυρὶ ἔσῃ κατάβρωμα, τὸ αἷμά σου ἔσται ἐν μέσῳ τῆς γῆς σου. οὐ μὴ γένηταί σου μνεία, διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα.

ΚΕΦ. κβʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων, 2 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, (α) εἰ κρινεῖς τὴν πόλιν τῶν αἱμάτων; Καὶ παράδειξον αὐτῇ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῆς. 3 καὶ ἐρεῖς, Τάδε λέγει (β) κύριος κύριος, Ὦ πόλις ἐκχέουσα αἵματα ἐν μέσῳ αὐτῆς, τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν αὐτῆς, καὶ (γ) ποιοῦσα ἐνθυμήματα (δ) καθ᾽ ἑαυτῆς, τοῦ μιαίνειν αὐτήν, 4 Ἐν τοῖς αἵμασιν αὐτῆς οἷς ἐξέχεας. παραπέπτωκας, καὶ ἐν τοῖς ἐνθυμήμασί σου οἷς ἐποίεις, ἐμιαίνου· καὶ ἤγγισας τὰς ἡμέρας σου, καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου. διὰ τοῦτο δέδωκά σε εἰς (ε) ὀνειδισμὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ εἰς ἐμπαιγμὸν 5 πάσαις ταῖς χώραις, Ταῖς ἐγγιζούσαις πρὸς σὲ, καὶ ταῖς μακρὰν ἀπεχούσαις ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐμπαίξονται ἐν σοὶ, ἀκάθαρτος ἡ ὀνομαστὴ, καὶ 6 πολλὴ ἐν ταῖς ἀνομίαις. Ἰδοὺ οἱ ἀφηγούμενοι οἴκου Ἰσραὴλ, ἕκαστος πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ (ζ) συνεφύροντο ἐν σοὶ, ὅπως ἐκχέω- 7 σιν αἷμα. Πατέρα καὶ μητέρα ἐκακολόγουν ἐν σοὶ, καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον ἀνεστρέφοντο ἐν ἀδικίαις ἐν σοὶ, ὀρφανὸν καὶ χήραν (η) 8 κατεδυνάστευον, Καὶ τὰ ἅγιά μου ἐξουδένουν, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν ἐν σοί. 9 Ἄνδρες (θ) λῃσταὶ ἐν σοὶ, ὅπως ἐκχέωσιν ἐν σοὶ αἷμα, καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων ἤσθιον (ι) ἐπὶ 10 σοὶ, ἀνόσια ἐποίουν ἐν μέσῳ σου. Αἰσχύνην πατρὸς ἀπεκάλυψαν ἐν σοὶ, καὶ ἐν ἀκαθαρσί- 11 αις (κ) ἀποκαθημένην ἐταπείνουν ἐν σοί. Ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἠνομοῦσαν, καὶ ἕκαστος τὴν (λ) νύμφην αὐτοῦ ἐμίαινεν ἐν ἀσεβείᾳ, καὶ ἕκαστος τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θυγατέρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐταπείνουν ἐν 12 σοί. Δῶρα (μ) ἐλαμβάνοσαν ἐν σοὶ, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα, τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλαμβάνοσαν ἐν σοὶ, καὶ συνετελέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν (ν) καταδυναστείᾳ, ἐμοῦ δὲ 13 ἐπελάθου, λέγει (ξ) κύριος. Ἐὰν δὲ (ο) ἐπάξω χεῖρά μου ἐφ᾽ οἷς συντετέλεσαι οἷς ἐποίησας, καὶ ἐπὶ τοῖς αἵμασί σου τοῖς (˜) γεγενημένοις 14 ἐν μέσῳ σου, Εἰ ὑποστήσεται ἡ καρδία σου; εἰ κρατήσουσιν αἱ χεῖρές σου ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἐγὼ ποιῶ ἐν σοί; ἐγὼ κύριος λελάληκα, 15 καὶ ποιήσω. Καὶ διασκορπιῶ σε ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ διασπερῶ σε ἐν ταῖς χώραις, καὶ ἐκ- 16 λείψει ἡ ἀκαθαρσία σου ἐκ σοῦ. Καὶ κατακληρονομήσω (π) ἐν σοὶ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τῶν 17 ἐθνῶν, καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων,

In igne eris cibus: ſanguis tuus erit in medio terræ tuæ. Non erit tuî memoria: quia ego Dominus loquutus ſum. 32

CAP. XXII.

ET factum eſt verbũ Domini ad me, dicens; Et tu, fili hominis, ſi judicas civitatem ſanguinum? Et oſtende ei omnes iniquitates ſuas, & dices; Hæc dicit Dominus Dominus; O civitas effundens ſanguinem in medio ſuî, ut veniat tempus ej⁹, & faciens cogitationes contra ſemetipſam, ut pollueretur ipſa. In ſanguinibus eorum, quos effudiſti, deliquiſti: et in cogitationib⁹ tuis, quas faciebas, polluta es: & appropinquare feciſti dies tuos, & adduxiſti temp⁹ annorũ tuorũ. Propterea dedi te in opprobriũ gentibus, & in irriſionem omnibus regionibus, Quæ ſunt juxta te, & quæ procul abſunt à te: & (a) illudent in te, immunda, nominata, & multa in iniquitatibus. Ecce duces domûs Iſrael, unuſquiſque ad cognatos ſuos, miſcuerunt ſe in te, ut effundant ſanguinem. Patrem & matrem maledicebant in te: et adverſùs advenam converſabantur in iniquitatibus in te: pupillum, & viduam opprimebant: Et Sancta mea ſpernebant, & ſabbata mea polluebant in te. Viri (b) latrones in te, ut effunderent in te ſanguinem: & ſuper montes comedebant in te: ſcelerata faciebant in medio tuî. Verecundiam patris diſcooperuerunt in te, & in immunditiis menſtruis deſidentem humiliabant in te: Unuſquiſque in uxorem proximi ſui iniquè agebant; & unuſquiſque nurum ſuam polluebat in impietate: & unuſquiſque ſororem ſuam filiam patris ſui humiliabant in te. Munera accipiebant in te, ut effunderent ſanguinem: uſuram, & ſuperabundantiam accipiebant in te: & (c) conſummâſti conſummationem malitiæ tuæ, (d) quæ in oppreſſione: meî autem oblita es, ait Dominus. Si autem (e) induxcam manum meam ſuper iis quæ conſummâſti, quæ feciſti, & ſuper ſanguinibus tuis, qui facti ſunt in medio tuî; Si ſubſiſtet cor tuum? ſi prævalebunt manus tuæ in diebus, quos ego facio in te? Ego Dominus loquutus ſum, & faciam. Et diſpergam te in gentibus, & diſſeminabo te in regionibus: & deficiet immunditia tua ex te: Et (f) hæreditabo in te ante oculos gentium: & ſcietis, quia ego Dominus. Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens; 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

MS. A. (α) οὐ κρινεῖς (β) κύριος κύριος ὁ θεὸς, (γ) ποιοῦσαι (δ) κατ᾽ αὐτῆς, (ε) ὄνειδος (ζ) συνανεφύροντο (η) κατεδυνάστευον ἐν σοὶ, (θ) λῃσταὶ ἦσαν (ι) ἐν σοὶ, (κ) ἀποκαθημένης (λ) ἀδελφὴν αὐτοῦ ἐμίαινον (μ) ἐλάμβανον (ν) καταδυναστείᾳ σου, ὅτι ἐμοῦ ἐπελάθου, (ξ) κύριος, κύριος. (ο) πατάξω χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου ἐφ᾽ (˜) γεγενημένοις (π) σε ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

32 לְעַמְמַיָא דְתַקִיפִין כְּאֶשָׁתָא תִתְמַסְרוּן לְאִשְׁתֵּיצָאָה חוֹבַת קְטוֹלִיךְ תְּהֵי בְּגוֹ אַרְעָא לָא
יֵעוֹל דָּכְרָנִיךְ אֲרֵי אֲנָא יְיָ גְּזָרִית בְּמֵימְרִי׃
כב
1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ וְאַתְּ בַּר אָדָם הֲתוֹכַח הֲתוֹכַח יָת קַרְתָּא
2 דְאַשְׁדִי דַם זַכַּי בְּגַוַהּ וּתְחַוֵי לַהּ יָת כָּל תּוֹעֲבָתְהָא׃ וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים קַרְתָּא
3 דְאַשְׁדִי דַם זַכַּי בְּגַוַהּ מְטָא עִדָּן תַּבְרַהּ וּדְפָלְחִין לְטַעֲוָתָא בְּגַוַהּ בְּדִיל לְסָאֳבוּתַהּ׃
4 בְּחוֹבַת דַם זַכַּי דְּאַשְׁדַּתְּ חַבְתְּ וּבְפוּלְחַן טַעֲוָתִיךְ דִּפְלַחְתְּ אִסְתָּאֲבַתְּ וְקָרִיב יוֹם תַּבְרִיךְ
וּמְטָא עִדָּן בִּישְׁתִּיךְ עַל כֵּן יְהַבְתִּיךְ חִסּוּדִין לְעַמְמַיָא וּלְעִיב לְכָל מְדִינָתָא׃ דְּקָרִיבִין
5 וּדְרַחִיקִין מִנִּיךְ יִתְלַעֲבוּן בִּיךְ סוֹאֶבַת שְׁמָא דִּסְגִיאִין אִתְרְגוּשְׁתְּהָא׃ הָא רַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל
6 גְּבַר לְתוֹקְפֵיהּ הֲווֹ בִיךְ בְּדִיל לְמִשְׁפַּךְ דַּם זַכַּי׃ אַבָּא וְאִמָּא אַקִילוּ בִיךְ לְגִיּוֹרָא אֲנִיסוּ
7 אֻנְסָא בְּגַוִּיךְ יַתְמִין וְאַרְמְלָן אוֹנִיאוּ בִיךְ׃ עַל קוּדְשַׁי בְּסַרְתְּ וְיָת יוֹמֵי שַׁבַּיָא דִילִי אַחֵלְתְּ׃
8 גַּבְרֵי אָכְלֵי קֻרְצָא הֲווֹ בִיךְ בְּדִיל לְמִשְׁפַּךְ דַּם זַכַּי וּבְטוּרַיָא פְלַחוּ בִיךְ לְטַעֲוָתָא אֲרֵי עֵצַת
9 חַטָּאִין עֲבָדוּ בְּגַוִּיךְ׃ עֶרְיַת אַבָּא גַּלִּיאוּ בִיךְ אִתְּתָא טוּמְאָה עַנִּיאוּ בִיךְ׃ וּגְבַר יָת אִתַּת
10 11 חַבְרֵיהּ עֲבַד תּוֹעֵיבָא וּגְבַר יָת כַּלְּתֵיהּ סָאֵב בַּעֲצַת חֶטְאִין וּגְבַר יָת אֲחָתֵיהּ בַּת אֲבוּהִי עַנֵּי
בִּיךְ׃ שׁוֹחֲדָא קַבִּילוּ בִיךְ בְּדִיל לְמִשְׁפַּךְ דַּם זַכַּי חִבּוּלְיָא וְרִבִּיתָא נְסֵבְתְּ וְאַהֲנֵית רַחִימַךְ
12 בְּאוּנְסָא וּפוּלְחָנִי שְׁבַקְתְּ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ וְהָא אַיְתֵיתִי פּוּרְעָנוּתִי עֲלָךְ בְּחוֹבֵי מָמוֹן
13 אוּנְסִיךְ דַּאֲנַסְתְּ וְעַל דַּם זַכַּי דְּאִשְׁתְּפִיךְ בְּגַוִּיךְ׃ הֲיִתְקַף לִבִּיךְ אִם יִתְחַסְנָן יְדַיִךְ לְיוֹמַיָא
14 דַּאֲנָא עָתִיד לְמֶעְבַּד עִמָּךְ אֲנָא יְיָ גְּזָרִית בְּמֵימְרִי וַאֲקַיֵים׃ וְאַגְלֵי יָתִיךְ לְבֵינֵי עַמְמַיָא
15 וְאֶבַדְרִנִּיךְ בִּמְדִינָתָא וַאֲסֵיף סְאוֹבְתִיךְ מִנִּיךְ׃ וְאֶתְקַדַּשׁ בִּיךְ לְעֵינֵי עַמְמַיָא וְתִדְעִין אֲרֵי
16 אֲנָא יְיָ׃ וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃
17

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Populis qui fortes ſunt ſicut ignis, trademini ad conſumendũ. Peccatũ interficientiũ te erit in medio terræ: non ſubibit memoria tui; quia ego Dominus decrevi in verbo meo. 32

CAP. XXII.

ET factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Et tu fili hominis nónne argues, nónne reprehendes civitatem in cuj⁹ medio effunditur ſanguis innocens? & annuntiabis ei omnes abominationes ſuas. Et dices: Hæc dicit Dñs De⁹: Civitas effundens ſanguinẽ innocentẽ in medio ſui, ut perveniat temp⁹ interit⁹ ej⁹, & colentium idola in medio ej⁹, ut polluant eam. In peccato ſanguinis innocentis quem effudiſti peccâſti, & cultu idolorum tuorũ quæ coluiſti polluta es: & appropinquavit dies interit⁹ tui, & pervenit temp⁹ mali tui. Propterea dedi te in opprobria populis, & in irriſionẽ omnib⁹ provinciis. Qui propè ſunt & qui longè ſunt, irridebunt te pollutã nomine, cuj⁹ tumult⁹ ſunt multi. Ecce principes Iſrael ſinguli in fortitudine ſua fuerunt in te ad effundendum ſanguinẽ innocentem. Patrẽ & matrẽ inhonoraverunt in te, advenam violenter oppreſſerunt in medio tui; pupillos & viduas contriſtaverunt in te. Sanctuaria mea ſpreviſti, et dies ſabbatorũ meorũ violâſti. Viri calumniatores fuerunt in te ad effundendũ ſanguinẽ innocentẽ, et in montib⁹ ſervierunt in te idolis: quia conſiliũ peccatorũ fecerunt in medio tui. Verenda patris diſcooperuerunt in te; mulierẽ immundã humiliaverunt in te. Et unuſquiſque cum uxore proximi ſui fecit abominationẽ, & unuſquiſque nurũ ſuã polluit ſceleratè, & unuſquiſq; ſororẽ ſuã filiã patris ſui humiliavit in te. Munera ſuſceperũt in te ad effundendũ ſanguinẽ innocentẽ: fœn⁹ & uſurã accepiſti, & profuiſti amicis tuis in rapina, & cultũ meũ dereliquiſti, dicit Dñs De⁹. Et ecce induxi ultionem meã ſuper te propter peccata pecuniarũ violentiæ tuæ, quas violenter abſtuliſti; & propter ſanguinẽ innocentẽ qui effuſus eſt in medio tui. Nunquid confortabitur cor tuũ, aut roborabuntur man⁹ tuæ in *diebus quos* ego faciã tecũ? Ego Dñs decrevi in verbo meo, & firmabo. Et migrare te faciã inter populos: & diſpergã te per provincias, & conſummabo immunditiã tuã à te. Et ſanctificabor in te in oculis populorũ; & ſcies quia ego Dominus. Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܘܬܗܘܝܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܢܘܪܐ. ܘܕܡܟܝ ܢܗܘܐ ܒܓܘ ܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܬܬܕܟܪܝܢ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܠܠܬ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܒ *
1 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ .. ܕܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܕܡܐ.
2 ܘܐܘܕܥܝܗ ܟܠܗܝܢ ܛܘܥܝܬܗ ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪ ܡܪܘܬܐ. ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܫܕܐ ܕܡܐ
3 ܒܓܘܗ. ܕܢܐܬܐ ܙܒܢܗ. ܘܥܒܕܬ ܦܬܟܪܐ ܠܘܩܒܠܗ. ܕܬܬܛܡܐ ܒܗܘܢ. * ܒܕܡܐ ܕܐܫܕܬܝ
4 ܐܬܚܝܒܬܝ. ܘܒܦܬܟܪܐ ܕܥܒܕܬܝ ܐܬܛܡܝܬܝ. ܘܩܪܒܘ ܝܘܡܝܟܝ. ܘܡܛܐ ܙܒܢܐ ܕܫܢܝܟܝ.
ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܠܟܝ ܚܣܕܐ ܠܥܡܡܐ. ܘܡܘܝܩܐ ܠܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ. * ܩܪܝܒܬܐ
5 ܘܪܚܝܩܬܐ ܡܢܟܝ. ܢܡܝܩܢ ܒܟܝ. ܛܡܐܬ ܫܡܐ. ܘܣܓܝܐܬ ܒܥܘܠܐ. * ܗܐ ܪܘܪܒܢܐ ܕܝܣܪܝܠ
6 ܐܢܫ ܠܫܪܒܬܗ ܗܘܘ ܒܟܝ ܕܢܐܫܕܘܢ ܕܡܐ.
7 * ܐܒܐ ܘܐܡܐ ܨܥܪܘ ܒܟܝ. ܘܠܬܘܒܐ ܥܒܕܘ ܥܘܠܐ ܒܓܘܟܝ. ܘܠܝܬܡܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ ܛܠܡܘ ܒܟܝ.
8 9 * ܘܠܩܘܕܫܝ ܫܛܬܝ. ܘܠܫܒܐ ܕܝܠܝ ܚܠܠܬܝ. * ܓܒܪܐ ܬܓܪܐ
ܗܘܘ ܒܟܝ ܕܢܐܫܕܘܢ ܕܡܐ. ܘܥܠ ܛܘܪܐ ܐܟܠܘ ܒܟܝ. ܘܣܟܠܘܬܐ ܥܒܕܘ ܒܓܘܟܝ.
10 11 * ܥܪܛܠܝܘܬܐ ܕܐܒܐ ܓܠܘ ܒܟܝ. ܘܛܢܦܘܬܐ ܕܕܫܘܢܬܐ ܥܒܕܘ ܒܓܘܟܝ. * ܓܒܪ
ܠܐܢܬܬ ܚܒܪܗ ܛܡܐܘ. ܘܓܒܪ ܠܟܠܬܗ ܛܡܐܘ ܒܙܢܝܘܬܐ. ܘܓܒܪ ܠܚܬܗ ܒܪܬ ܐܒܘܗܝ
12 ܛܠܡܘ ܒܟܝ. * ܡܘܗܒܬܐ ܢܣܒܘ ܒܟܝ ܕܢܐܫܕܘܢ ܕܡܐ. ܘܪܒܝܬܐ ܢܣܒܘ ܒܟܝ. ܘܝܬܝܪܬܐ
13 ܢܣܒܘ ܒܟܝ. ܘܒܢܟܠܐ ܥܫܩܘ ܠܚܒܪܝܗܘܢ. ܘܠܝ ܛܥܝܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪ ܡܪܘܬܐ. * ܘܐܦ ܐܢܐ
14 ܐܩܦܚ ܐܝܕܝ ܥܠ ܐܝܕܝ. ܡܛܠ ܥܘܠܐ ܕܥܒܕܬܝ. ܘܡܛܠ ܕܡܐ ܕܐܫܬܕܝ ܒܓܘܟܝ. * ܐܢ ܩܐܡ ܠܒܟܝ.
15 ܐܢ ܡܨܝܢ ܐܝܕܝܟܝ ܒܝܘܡܬܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܒܟܝ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܠܠܬ ܘܥܒܕܬ. * ܘܐܒܕܟܝ
16 ܒܝܬ ܥܡܡܐ. ܘܐܒܕܪܟܝ ܒܡܕܝܢܬܐ. * ܘܐܪܗܒܟܝ ܒܝܬ ܥܡܡܐ. ܘܬܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.
17 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ.

Eris eſca igni, & ſanguis tuus erit intra terram, nec erit memoria tui: nam ego Dominus locutus ſum. 32

CAP. XXII.

FUit etiam ad me ſermo Domini, dicendo; 1 Tu autem fili hominis, judica urbem ſanguinariam, & notas fac illi cunctas abominationes ejus, & dic; 2 Sic ait Dominus dominorum; 3 Urbs in qua ſanguis effuſus eſt, advenit tempus tuum; quæ fabricavit idola intra ſe, ſeſeque polluit; 4 Sanguine quem fudiſti, rea facta es; & idolis quæ fabricâſti, polluta es. Acceſſerunt dies tui, & advenit tempus annorum tuorum: ideo exponam te probro apud gentes, & deriſui apud omnes urbes. 5 Tam illæ quæ ſunt à te remotæ, quàm quæ tibi proximæ ſunt, deridebunt te, ac dicent; O infamis nomine, & immodica in flagitiis tuis: 6 Ecce principes Iſraelis, quiſque in familiam ſuam, ſunt in te ad effundendum ſanguinem: 7 Patrem matremque contumeliis affecerunt in te: & eum qui ad me convertitur, oppreſſerunt in medio tui: pupillis ac viduis vim intulerũt in te. 8 Sancta mea ſpreviſti, et ſabbatha mea prophanâſti. 9 Homines mercatores ſunt in te, ut effundant ſanguinem: ſuper montes comederunt in te, & facinus perpetraverunt in medio tui. 10 Pudenda patris retexerunt in te, & ſtuprũ menſtrua patientis commiſerũt in medio tui. 11 Quiſque uxorem ſocii ſui polluerunt, quiſque nurum ſuam fornicatione contaminaverunt, & quiſque ſororem ſuam filiam patris ſui ſtupraverunt in te. 12 Munus acceperunt in te ut effunderent ſanguinem, uſuram acceperunt in te, plus æquo acceperunt in te, perfidè fraudaverunt amicos ſuos, denique oblita es mei, dicit Dominus dominorum. 13 Etiam ego manu ſuper manum complodam propter ſcelus quod commiſiſti, & propter ſanguinem qui effuſus eſt in te. 14 An reſiſtet cor tuum? an ſuſtinebunt man⁹ tuæ in diebus quibus agam? ego Dominus locutus ſum, & faciam. 15 Diſperdam te inter gentes, et diſpergam te in urbes, 16 Et exterrebo te inter populos; ſciéſque me eſſe Dominum. 17 Et fuit ad me ſermo Domini, dicendo;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * ليفسدوك بالنار وتصير طعاما * دمك يصير في وسط ارضك * ولا يكون لك ذكر *
من اجل اني انا الرب تكلمت * * الفصل الثاني والعشرون *
1 2 * وكان قول الرب الي قايلا * وانت يا ابن الانسان * اليس تحاكم مدينة الدماء * فاشهر
3 لها اثامها وتقول * هكذا يقول الرب الرب الاله * ايتها المدينة المهرقة الدماء في وسطها
4 ليأتي زمانها * وتصنع الفكرات عليها * لتنجسي بدمايهم التي اهرقتيهم * سقطت *
وبفكراتك التي صنعتيهم تنجست * قربت ايامك * واتيت بزمان سنيك * لاجل هذا دفعتك
5 عارا للامم * ولعبا في كل الكور * القريبة اليك * والبعيدات بعيدا منك * ويلعبون بك ايتها
6 النجسة الاسم والكثيرة الاثام * ها مقدموا بيت اسرايل * كل واحد مع قريبه اجتمعوا فيك
7 لكي يسفكوا دما * وتكلموا بالسوء في الاب والام فيك * ومع الدخيل ترددوا بالمظالم فيك *
8 9 وتقووا على اليتيم والارملة فيك * وامتهنوا اقداسي * ونجسوا سبوتي فيك * الرجال اللصوص
فيك لكي يسفكوا فيك دما * واكلوا على الجبال فيك * صنعوا الخطية في وسطك *
10 11 * كشفوا فضيحة الاب فيك * وبنجاسات الطامث اذلوا فيك * كل واحد زنى بامراة
12 صاحبه * وكل واحد نجس احنه بالنفاق * وكل واحد اذل اخته ابنة ابيه فيك * اخذوا
الرشا فيك لكي يسفكوا دما * الربا والتضعيف اخذوهما فيك * وساكمل كمال قبحك
13 الذي بكل قوتك * لانهم نسوني يقول الرب الرب * وانا اضرب بيدي على يدي
14 لافنيك مما صنعتيه وبدمايك الصاير في وسطك * هل يقف قلبك * او تمسك يداك
15 في الايام التي اصنع فيها بك * انا الرب تكلمت وساصنع * وافرقك في الامم * وابددك في
16 البلدان * ويفنى نجاستك منك * وارثك امام الامم * وتعلمين اني انا الرب *
17 * الاصحاح الثاني عشر * * وكان قول الرب الي قايلا *

ut igne te conſumant, ſiſque cibus: ſanguis tuus erit in medio terræ tuæ, neque remanebit tui memoria; quia ego Dominus locutus ſum. 32

CAP. XXII.

ET fuit ſermo Domini ad me dicens; 1 *Et tu O fili hominis, annon judicium inires cum urbe ſanguinum? imò retege illi iniquitates ejus, ac dicas;* 2 *Ita dicit Dominus, Dominus Deus; O urbs quæ ſanguinem fundis in medio tui, ut veniat tempus tuum; & commenta fabricas adverſùm te, ut contamineris eorum* 3 *ſanguinibus quos fudiſti: lapſa es, & & commentis quæ fabricâſti, contaminata es: accelerâſti dies tuos, & tempus annorum tuorum adduxiſti. Propterea tradidi te opprobrium gentibus, & luſum in omnibus regionibus* 4 *Tibi vicinis, & procul à te diſſitis; illudentque tibi O impudica, famoſa, & ſceleribus abundans.* 5 *Ecce præcipui domûs Iſraelis, quiſque cum proximo ſuo intra te convenerunt ad effundendum ſanguinem:* 6 *Obloquuti ſunt contra patrem & matrem in te: cùm advena tyrannicè ſe geſſerunt in te: & pupillum ac viduam in te oppreſſerunt:* 7 *Sancta mea ſpreverunt, & ſabbatha mea violaverunt in te.* 8 *Viri latrones ſe receperunt in te, ut effunderent in te ſanguinem: comederunt ſuper montes in te: commiſerunt ſcelus in medio tui:* 9 *Detexerunt verecundiam patris in te, & cum impudicitiis menſtruatam humiliaverunt in te.* 10 *Unuſquiſque ſtupravit uxorem ſocii ſui: unuſquiſque ſororem ſuam impiè fœdavit, & unuſquiſque ſororem ſuam filiam patris ſui in te depreſſit.* 11 *Acceperunt munus in te, ut ſanguinem effunderent: uſuram & duplum acceperunt in te: ideo finem ponam ſummo turpitudinis tuæ cui totis viribus tuis indulges: eò quòd mei obliti ſint, ait Dominus, Dominus.* 12 *Et ego percutiam manum meam ad manum meam, ut conſumam te ob ea quæ feciſti, & ob cædes tuas quæ factæ ſunt in medio tui.* 13 *Num ſubſiſtet cor tuum? an ſuſtinebunt manus tuæ in diebus quibus hæc facturus ſum tibi? Ego Dominus locutus ſum, & præſtabo:* 14 *Nam diſperdam te inter gentes, & diſpergam te per regiones: cùmque turpitudo tua à te deſierit,* 15 *Tum hæreditate poſſidebo te coram gentibus: & agnoſces me eſſe Dominum.* 16

Textus duodecimus.

Fuit etiam ſermo Domini ad me, dicens; 17

יחזקאל : כב

,æs isti Omnes .scoriam in Israel domus mihi fuerunt ,hominis Fili
18 בן־אדם היו־לי בית־ישראל לסוג כלם נחשת
argenti scoriæ ,fornacis medio in plumbum & ,ferrum & ,stannum &
ובדיל וברזל ועופרת בתוך כור סגים כסף
vos omnes *fuisse* Pro : Deus Dominus dixit sic Propterea .fuerunt
19 היו : לכן כה אמר אדני יהוה יען היות כלכם
.Jerusalaim medium in vos *congregans ego* ecce propterea :*scoriis* in
לסגים לכן הנני קבץ אתכם אל־תוך ירושלם :
medium ad stanni & ,plumbi & ,ferri & ,æris & ,argenti Cōgregatione
20 קבצת כסף ונחשת וברזל ועופרת ובדיל אל־תוך
congregabo sic : fundendum ad ,ignem ea *super* sufflandum ad ,fornacis
כור לפחת־עליו אש להנתיך כן אקבץ
.vos fundere faciā & ,faciam requiescere & ,mea ira in & ,meo *naso* in
באפי ובחמתי והנחתי והתכתי אתכם :
: mei furoris igne in , vobis *super* sufflabo & , vos congregabo Et
21 וכנסתי אתכם ונפחתי עליכם באש עברתי
,fornacis medio in argentum *fundi Secundum* .ejus medio in eritis fusi &
ונתכתם בתוכה : כהתוך כסף בתוך כור
effudi Dominus ego quòd scietis & : ejus medio in eritis fusi sic
22 כן תתכו בתוכה וידעתם כי־אני יהוה שפכתי
Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et .vos super meā iram
23 24 חמתי עליכם : ויהי דבר־יהוה אלי לאמר : בן־
ejus pluvia nec : *ipsa mundata* non terra Tu : ei dic hominis
אדם אמר־לה את ארץ לא מטהרה היא לא גשמה
leo sicut : ejus medio in ejus prophetarum Conjuratio .*indignationis* die in
25 ביום זעם : קשר נביאיה בתוכה כארי
,acceperunt gloriam & *robur* ,comederūt animam : rapinam rapiens ,rugiens
שואג טרף טרף נפש אכלו חסן ויקר יקחו
violaverunt ejus Sacerdotes .ejus medio in multiplicaverunt ejus viduas
26 אלמנותיה הרבו בתוכה : כהניה חמסו
prophanum *ad* sanctum inter ;mea sanctuaria polluerunt & ,meam legem
תורתי ויחללו קדשי בין־קדש לחל
: scire fecerunt non mundum *ad* immundum inter & ; *discreverunt* non
לא הבדילו ובין־הטמא לטהור לא הודיעו
coinquinabar & , suos oculos occultaverunt meis sabbathis à &
ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל
,rapinam rapientes lupi tanquā,ej⁹ *interiori* in ej⁹ Principes .eorū medio in
27 בתוכם : שריה בקרבה כזאבים טרפי טרף
.*concupiscentiā appetendum ad* ,animas perdendū ad,sanguinē effundendū ad
לשפך־דם לאבד נפשות למען בצע בצע :
divinantes & ,vanum videntes , *insulso* eos *linebant* ejus prophetæ Et
28 ונביאיה טחו להם תפל חזים שוא וקסמים
Dominus & , Deus Dominus dixit Sic : dicentes : mendaciū eis
להם כזב אמרים כה אמר אדני יהוה ויהוה
rapiebant & ,oppressione opprimebant terræ Populum .est locutus non
29 לא דבר : עם הארץ עשקו עשק וגזלו
opprimebant advenam & ,populabantur *egenum & afflictum* & : rapinam
גזל ועני ואביון הונו ואת־הגר עשקו
stantem & ,sepem sepientem virum eis ex quæsivi Et .judicio absque
30 בלא משפט : ואבקש מהם איש גדר־גדר ועמד
non & : eam *corrumpendum non ad* terra pro *meā facies ad* fractura in
בפרץ לפני בעד הארץ לבלתי שחתה ולא
meæ iræ igne in ,meam *indignationem* eos super effudi Et .inveni
31 מצאתי : ואשפך עליהם זעמי באש עברתי
.Deus Dominus dixit , dedi eorū caput in eorum viam : eos consumpsi
כליתים דרכם בראשם נתתי נאם אדני יהוה :

CAP. XXIII. כג

Duæ : hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 2 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר : בן־אדם שתים
.fuerunt unius matris filiæ mulieres
נשים בנות אם־אחת היו :

Versio VULG. LAT.

18 Fili hominis, versa est mihi domus Israel in scoriam: omnes isti æs, & stannum, & ferrum, & plumbum in medio fornacis: 19 scoria argenti facti sunt. Propterea hæc dicit Dominus De⁹; Eò quòd versi estis omnes in scoriam, propterea ecce ego congregabo vos in medio Jerusalem, 20 Congregatione argenti, & æris, & stanni, & ferri, & plumbi in medio fornacis: ut succendā in ea ignem ad conflandū: sic congregabo in furore meo, & in ira mea, & requiescam: & conflabo 21 vos. Et congregabo vos, & succendā vos in igne furoris mei, & conflabimini in medio ejus. 22 Ut conflatur argentum in medio fornacis, sic eritis in medio ej⁹: & scietis quia ego Dñs, cùm effuderim indignationē meā super 23 vos. Et factū est verbū Dñi ad 24 me, dicens; Fili hominis, dic ei; Tu es terra immunda, & non 25 compluta in die furoris. Conjuratio prophetarū in medio ej⁹, sicut leo rugiens, rapiénsque prædam, animas devoraverunt, opes & pretiū acceperunt, viduas ej⁹ multiplicaverunt in medio illi⁹. 26 Sacerdotes ej⁹ contempserunt legem meā, & polluerunt Sanctuaria mea: inter sanctū & profanū non habuerunt distantiā: & inter pollutum & mundum non intellexerunt: & à sabbatis meis averterunt oculos suos, & coin- 27 quinabar in medio eorum. Principes ejus in medio illi⁹, quasi lupi rapientes prædam ad effundendū sanguinē, & ad perdendas animas, & avarè ad sectanda lu- 28 cra. Prophetæ autē ejus liniebant eos absque temperamento, videntes vana, & divinantes eis mendacium, dicentes; Hæc dicit Dñs Deus, cùm Dñs non sit lo- 29 cutus. Populi terræ calumniabantur calumniam, & rapiebant violenter: egenum & pauperem affligebant, & advenā opprimebant calumniâ absque judicio. 30 Et quæsivi de eis virū, qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dis- 31 siparem eam: & non inveni. Et effudi super eos indignationem meam, in igne iræ meæ consumpsi eos: viam eorum in caput eorum reddidi, ait Dñs Deus.

CAP. XXIII.

1 Et factus est sermo Domini ad 2 me, dicens; Fili hominis, duæ mulieres filiæ matris unius fuerunt,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ (ρ)γεγόνασί μοι ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ἀναμεμιγμένοι πάντες χαλκῷ, ϗ σιδήρῳ, ϗ κασσιτέρῳ, ϗ (σ)μολίβῳ, ἐν μέσῳ ἀργυρίου ἀναμεμιγμένος ἐστί. 19 Διατοῦτο εἰπὸν, Τάδε λέγει (τ)κύριος κύριος, Ἀνθ' ὧν (υ)ἐγένεσθε εἰς σύγκρασιν μίαν, διατοῦτο (φ)ἐγὼ εἰσδέχομαι ὑμᾶς εἰς μέσον Ἱερουσαλήμ. 20 Καθὼς εἰσδέχεται ἄργυρος, ϗ χαλκὸς, ϗ σίδηρος, ϗ κασσίτερος, ϗ (χ) μόλιβος εἰς μέσον καμίνου (ψ), τοῦ ἐκφυσῆσαι εἰς αὐτὸ πῦρ τοῦ χωνευθῆναι, οὕτως εἰσδέξομαι (ω)ἐν ὀργῇ μου, ϗ συνάξω ϗ χωνεύσω ὑμᾶς, 21 Καὶ ἐκφυσήσω (α)ἐφ' ὑμᾶς ἐν πυρὶ ὀργῆς μου, ϗ χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς. 22 Ὃν τρόπον χωνεύεται ἀργύριον ἐν μέσῳ καμίνου, οὕτως χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς, ϗ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐφ' ὑμᾶς. 23 Καὶ ἐγένετο λόγος 24 κυρίου πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὸν αὐτῇ, Σὺ εἶ (β) γῆ ἡ οὐ βρεχομένη, οὐδὲ ὑετὸς (γ)ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς. 25 Ἧς οἱ ἀφηγούμενοι ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λέοντες (δ) ὠρυόμενοι ἁρπάζοντες ἁρπάγματα, ψυχὰς κατεσθίοντες (ε)ἐν δυναστείᾳ, ϗ τιμὰς λαμβάνοντες. ϗ χῆραί σου ἐπληθύνθησαν ἐν μέσῳ σου. 26 Καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἠθέτησαν (ζ) νόμον μου, ϗ ἐβεβήλουν τὰ ἅγιά μου· ἀναμέσον ἁγίου ϗ βεβήλου οὐ διέστελλον, ϗ ἀναμέσον ἀκαθάρτου ϗ τοῦ καθαροῦ οὐ διέστελλον, ϗ ἀπὸ τῶν σαββάτων μου παρεκάλυπτον τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, (η) καὶ ἐβεβηλούμην ἐν μέσῳ 27 αὐτῶν. Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λύκοι ἁρπάζοντες ἁρπάγματα, τοῦ ἐκχέαι 28 αἷμα, ὅπως πλεονεξίᾳ πλεονεκτῶσι. Καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς (θ)ἀλείφοντες αὐτοὺς πεσοῦνται, (ι) ὁρῶντες μάταια, μαντευόμενοι ψευδῆ, λέγοντες, Τάδε λέγει κύριος· ϗ κύριος οὐκ ἐλάλησε. 29 (κ)Λαὸν τῆς γῆς ἐκπιέζοντες (λ)ἀδικίᾳ, ϗ διαρπάζοντες ἁρπάγματα, πτωχὸν ϗ πένητα καταδυναστεύοντες, ϗ πρὸς τὸν προσήλυτον οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος. 30 Καὶ ἐζήτουν ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς, ϗ ἑστῶτα πρὸ προσώπου μου (μ)ὁλοσχερῶς ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς, τοῦ μὴ εἰς τέλος ἐξαλεῖψαι αὐτὴν, ϗ οὐχ εὗρον. 31 Καὶ ἐξέχεα ἐπ' αὐτὴν (ν)θυμόν μου ἐν πυρὶ ὀργῆς μου τοῦ συντελέσαι (ξ)· τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα, λέγει κύριος κύριος.

18 *Fili hominis, ecce facti sunt mihi domus Israel, admisti omnes ære, & ferro, & stanno, & plumbo: in medio argenti (g)admista est.* 19 *Propterea dic; Hæc dicit Dominus Dominus; Eò quòd facti estis in (h)commistionem unam; Idcircò ego recipiam vos in mediū Hierusalem;* 20 *Sicut recipitur argentum, & æs, & ferrum, & stannum, & plumbum in medium fornacis ad sufflandum ignem in (i)illud, ut confletur: Sic recipiam in ira mea, & congregabo, & conflabo vos:* 21 *Et sufflabo in vos in igne iræ meæ: & conflabimini in medio ejus.* 22 *Sicut conflatur argentum in medio fornacis; sic conflabimini in medio ejus: & scietis, quia ego Dominus effudi indignationem meam super vos.* 23 *Et factum est verbum Domini ad me, dicens;* 24 *Fili hominis, dic ei; Tu es terra non irrigata, neque pluvia facta est super te in die iræ.* 25 *Cujus duces in medio ejus, sicut leones rugientes, rapinas rapientes, devorantes animas in potentia, & pretia accipientes. (k) Et viduæ tuæ multiplicatæ sunt in medio tui.* 26 *Et sacerdotes ejus contempserunt legem meam, & polluerunt Sancta mea. Inter sanctum & prophanum non distinguebant, & inter immundum & mundum non distinguebant, & à sabbatis meis cooperiebant oculos suos: & coinquinabar in medio eorum.* 27 *Principes ejus in medio illius, quasi lupi rapientes rapinas, ad effundendum (l) sanguinem, ut per avaritiā plus acquirant.* 28 *Et prophetæ ejus (m) ungentes eos, cadent, videntes vana, divinantes mendacia, dicentes; Hæc dicit Dominus, & Dominus non est loquutus:* 29 *Populum terræ vexantes injustitiā, & diripientes rapinas, egenū & pauperem per potentiā opprimentes, & erga advenam non conversantes cū judicio.* 30 *Et quærebā de eis virū, qui conversaretur rectè, & (n)staret ante faciē meā integrè in tempore (o) iræ, ut non in finē delerē eā: & non inveni.* 31 *Et effudi super eā furorem meū in igne iræ meæ ad consummandum. Vias eorū in capita eorū dedi, dicit Dominus Domin⁹.*

MS.A. (ρ)γέγονεν ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ἀναμεμιγμένος χαλκῷ, (σ)μολίβδῳ, (τ)κύριος κύριος ὁ θεὸς, (υ)ἐγένεσθε πάντες εἰς (φ)ἰδοὺ ἐγὼ (χ)μόλιβδος (ψ)πυρὸς, τοῦ ἐμφυσῆσαι εἰς αὐτὰ πῦρ τοῦ χωνεῦσαι, (ω)ὑμᾶς ἐν ὀργῇ μου, ἐν τῷ θυμῷ μου, ϗ (α) εἰς ὑμᾶς ἐκφύσημα ἐν πυρὶ (β) γῆ οὐ (γ) καταβρέξεταί σοι. Οἱ ἀφηγούμενοι αὐτῆς ἐμμέσῳ (δ)ἐρευγόμενοι (ε) ἐδυνάστευον ἐν δυναστείᾳ, δῶρα ἐλάμβανον ἐν ἀδικίᾳ. ϗ χῆραι (ζ) τὸν νόμον (η) ϗ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν (θ) οἱ ἀλείφοντες (ι) οἱ ὁρῶντες (κ) Τὸν λαὸν (λ) ἐν ἀδικίᾳ, (μ) τὸ ὁλοσχερὲς ἐν καιρῷ τῆς ὀργῆς μου, τοῦ (ν) τὸν θυμὸν (ξ) αὐτοῦ.

ΚΕΦ. κγ'.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ- 2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, δύο γυναῖκες ἦσαν θυγατέρες μητρὸς μιᾶς,

CAP. XXIII.

1 *Et factus est sermo Domini ad me, dicens;* 2 *Fili hominis, duæ mulieres fuerunt filiæ matris unius:*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 בר אדם הוו קדמי בית ישראל לפסולא כולהון כמא דמערב נחש ובעיץ וברזל ואבר
19 בגו כורא לפסולת כספא הוו : בכן כדנן אמר יי אלהים חלף דהויתון כולכון לפסולא
20 בכן הא אנא כניש יתכון לגו ירושלם : כמכנש כסף ונחש וברזלא ואבר ובעיץ לגו
כורא לאתקפא עלוהי נורא לאמסיותיה כן אכניש ברוגזי ובחמתי ואסיף ואשיצי
21 22 יתכון : ואכניש יתכון ואתקיף עליכון באשתא פורענותי ותתמסון בגוה : כאתמסאה
23 כסף בגו כורא כן תתמסון בגוה ותידעון ארי אנא יי שפיכית חמתי עליכון : והוה
24 פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : בר אדם אמר לה את ארעא דישראל ארעא
25 לא מדכיא היא ולא אתעבידו בה עובדין טבין דיגנון עלה ביום לוט : סיעת ספרהא
בגוה כארוון נהמין למקטל קטול אנשא קטלו עותר ויקר נסיבו ארמלתהא אסגיאו
26 בגוה : כהנהא חטפין באוריתי ומפסין קדשי בין קודשא לחולא לא אפרישו ובין
מסאבא לדכיא לא הודיעו ומיומי שביא דילי כבשו עיניהון וחלת רעותי ביניהון :
27 רברבהא בגוה כדיבין חטפי חטוף למשפך דם זכי לאבדא נפשן בדיל לקבלא ממון
28 דשקר : ונביי שקרא די בגוה דמן לדבני מחיצא ושעע ליה טין פטיר דלא תבן מתנבן
29 שקר ומלפין להון כדבין אמרין כדנן אמר יי אלהים ומן קדם יי לא אתמלל : עמא
דארעא עשקו עושקא וגזלו גזלה ומסכן וחשיך אוניאו ולגיורא אנסו בלא כדחזי :
30 ואתבע מנהון קדמי גבר דליה עובדין טבין דיקום בתרעתא קדמי ויבעי רחמין על
31 עמא דארעא בדיל דלא לחבלותה ולא אשכחית : ושפיכית עליהון חמתי באשת
פורענותי שציתנון פורענות אורחהון ברישיהון יהבית אמר יי אלהים :

כג

1 2 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : בר אדם אתנבי על תרתין מדינן דאנון
כתרתין נשין די בנת אמא חדא הואה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

18 Fili hominis, facti sunt coram me dom⁹ Israel in scoriam universi, sicut commiscetur æs & stannum & ferrum & plumbum in medio fornacis, in scoriam argenti fuerunt. 19 Propterea hæc dicit Dñs De⁹: Pro eo quòd facti estis universi in scoriam, ideo ecce ego congregabo vos in medio Jerusalem. 20 Sicut congregatur argentum & æs & ferrum & plumbum & stannum in medio fornacis, ut prævaleat contra ea ignis, & liquefaciat ea; sic congregabo vos in furore meo, & in indignatione mea, & consumam & disperdam vos. 21 Et congregabo vos, & prævalebo contra vos igne ultionis meæ, & liquefietis in medio ej⁹. 22 Sicut liquefit argentum in medio fornacis, sic colliquescetis in medio ej⁹; & scietis quòd ego Dñs effuderim in vos meam indignationem. 23 Et factum est verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, 24 dicens: Fili hominis, dic ei: Tu terra Israel terra immunda es, in qua non 25 sunt facta opera bona, ut protegant eam in die maledictionis. Turba scribarum ej⁹ in medio ej⁹ quasi leones rugientes ad occidendum occisionem; homines occidunt, divitias & gloriam accipiunt; viduas ej⁹ multiplicant 26 in medio ej⁹. Sacerdotes ej⁹ rapiunt legem meam, & violant sacra mea, inter sanctum & prophanum non separant, & inter pollutum & mundum non dignoscunt, & à dieb⁹ sabbatorum meorum comprimunt oculos suos, & prophanatur voluntas mea in medio eorum. 27 Principes ej⁹ in medio illi⁹, quasi lupi rapientes rapinam ad effundendum sanguinem innocentem & ad perdendas animas, ut suscipiāt mammona iniquitatis. 28 Et pseudoprophetæ, qui sunt in medio ej⁹, similes sunt ei qui ædificat parietem, & oblinit luto simplici absque paleis; prophetant falsitatem & docent eos mendacia: dicunt, Hæc dicit Dñs De⁹: & à facie Dñi non dicitur eis. 29 Popul⁹ terræ calumniatur calumniā, et diripiunt direptionē, et egenū et pauperem opprimunt, et advenæ vim inferunt, non sicut decet. 30 Et quæsivi mihi ex eis virum cuj⁹ opera essent bona, et qui staret in ruptura muri coram me, et quæreret misericordiā pro populo terræ, ut non disperderē eam; et non inveni. 31 Et effudi sup eos indignationē meā: in igne ultionis meæ consumpsi eos: ultionem viæ suæ in caput eorum dedi, ait Dñs Deus.

CAP. XXIII.

1 Et factū est verbū prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Fili hominis va- 2 ticinare super duas provincias, quæ sunt sicut duæ mulieres quæ fuerunt filiæ matris unius.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܗܘܘ ܠܝ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܡܣܠܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܐܝܟ ܢܚܫܐ ܘܐܝܟ ܐܢܟܐ. ܘܐܝܟ ܦܪܙܠܐ.
19 ܘܐܝܟ ܐܒܪܐ ܒܓܘ ܩܘܪܐ ܕܡܚܠܛܝܢ ܒܣܐܡܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܚܠܦ
20 ܕܐܬܚܠܛܬܘܢ ܟܠܟܘܢ. ܗܐ ܡܟܢܫ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܓܘ ܐܘܪܫܠܡ. * ܐܝܟ ܕܡܬܟܢܫ ܣܐܡܐ
ܘܢܚܫܐ ܘܦܪܙܠܐ ܘܐܢܟܐ ܘܐܒܪܐ ܒܓܘ ܩܘܪܐ: ܘܢܦܚܝܢ ܥܠܘܗܝ ܢܘܪܐ ܕܢܬܦܫܪܘܢ. ܗܟܢܐ
21 ܐܟܢܫܟܘܢ ܒܪܘܓܙܝ ܘܒܚܡܬܝ ܘܐܦܫܪܟܘܢ. * ܘܐܦܘܚ ܒܟܘܢ ܢܘܪܐ ܕܪܘܓܙܝ. ܘܬܬܦܫܪܘܢ
22 ܒܓܘܗ. * ܐܝܟ ܕܡܬܦܫܪ ܣܐܡܐ ܒܓܘ ܩܘܪܐ. ܗܟܢܐ ܬܬܦܫܪܘܢ ܒܓܘܗ. ܘܬܕܥܘܢ. ܕܐܢܐ
23 24 ܡܪܝܐ ܐܫܕܬ ܚܡܬܝ ܥܠܝܟܘܢ. * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܐܡܪ
25 ܠܗ. ܐܢܬܝ ܐܪܥܐ ܠܐ ܕܟܝܬܐ ܐܢܬܝ. ܘܠܐ ܐܨܛܒܥܬܝ. ܘܠܐ ܢܚܬ ܥܠܝܟܝ ܡܛܪܐ. * ܡܪܕܘ
ܢܒܝܝܗ ܒܓܘܗ. ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܕܢܗܡ ܘܚܛܦ ܚܛܘܦܐ. ܢܦܫܬܐ ܐܟܠܘ ܒܥܘܫܢܗܘܢ. ܘܝܩܪܐ
26 ܕܗܝܟܠܝܗܘܢ ܢܣܒܘ. * ܟܗܢܝܗ ܐܥܘܠܘ ܢܡܘܣܝ. ܘܛܡܐܘ ܡܩܕܫܝ. ܘܒܝܬ ܩܘܕܫܐ
ܠܚܘܠܐ ܠܐ ܦܪܫܘ. ܘܒܝܬ ܡܣܐܒܐ ܠܕܟܝܐ ܠܐ ܝܕܥܘ. ܘܡܢ ܫܒܬܝ ܐܟܣܝܘ ܥܝܢܝܗܘܢ.
27 ܘܐܬܛܘܫܬ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܘܪܘܪܒܢܝܗ ܒܓܘܗ. ܐܝܟ ܕܐܒܐ ܚܛܦܝܢ ܠܡܐܫܕ ܕܡܐ. ܘܠܡܘܒܕܘ
28 ܢܦܫܬܐ. ܕܢܩܢܘܢ ܩܢܝܢܐ. * ܘܢܒܝܝܗ. ܛܫܘ ܠܗܘܢ ܒܛܝܢܐ ܕܠܐ ܬܒܢܐ. ܚܙܘ ܠܗܘܢ ܕܓܠܘܬܐ.
29 ܘܐܡܪܝܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܘܡܪܝܐ ܠܐ ܐܡܪ. * ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܥܠܒܘ ܘܛܠܡܘ. ܘܠܡܣܟܢܐ
30 ܘܠܒܝܫܐ ܐܛܠܡܘ. ܘܠܡܬܦܢܝܢܐ ܥܠܘܗܝ ܥܒܕܘ ܥܘܠܐ. ܘܠܐ ܒܕܝܢܐ. * ܘܒܥܝܬ ܡܢܗܘܢ ܓܒܪܐ
ܕܢܓܕܪ ܓܕܪܐ. ܘܢܩܘܡ ܒܬܪܥܐ ܩܕܡܝ ܚܠܦ ܐܪܥܐ. ܕܠܐ ܐܚܒܠܝܗ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ.
31 * ܘܐܫܕܬ ܥܠܝܗܘܢ ܪܘܓܙܝ. ܘܒܢܘܪܐ ܕܚܡܬܝ ܫܠܡܬ ܐܢܘܢ. ܘܐܘܪܚܬܗܘܢ ܦܪܥܬ
ܒܪܫܝܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.

18 Fili hominis, facti sunt apud me Israelitæ omnes abominandi velut æs, velut stannum, velut ferrum, & velut plumbum in catino cum argento commixta. 19 Iccircò ait Dñs dominorum; Quia commixti estis omnes, ecce congregabo vos intra Jerusalem. 20 Quemadmodum congeritur argentum, æs, ferrum, stannum, atq; plumbum intra catinum, & sufflant in eā ignē ut liquefiant; ita congregabo vos in ira mea, & in furore meo liquabo vos: 21 Sufflabo enim in vos ignem furoris mei, & liquefaciam vos intra ipsam *urbem*. 22 Quemadmodum liquescit argentum intra catinum, ita liquescetis intra ipsam: & experiemini, me Dñm effudisse furorē meū super vos. 23 Fuit etiam ad me sermo Dñi, dicendo; 24 Fili hominis, dic isti; Tu terra, non es munda, intincta nondum fuisti, neque decidit super te pluvia. 25 Rebellaverunt prophetæ ejus in ipsa, tanquam leo rugiens & prædam diripiens: comederunt animas fortitudine suâ, & gloriam palatiorum eorum occupaverunt. 26 Sacerdotes ejus impiè egerunt contra legē meam, & polluerunt sanctuarium meum: inter sanctū & prophanum non discreverunt, & impurum à puro non dignoscunt: à sabbathis meis demiserunt oculos suos, denique prophanatus sum inter illos. 27 Principes ejus intra ipsam ut lupi rapiunt, ad effundendum sanguinem & perdendas animas, ut possessionem acquirant. 28 Prophetæ ejus obducunt eam tectorio ut corruat: viderunt eis mendacium, dicentes, Sic dicit Dñs, quum Dominus non dixerit. 29 Populum terræ tyrannicè & dolosè tractârunt, pauperibus & egenis vim intulerunt, & eum qui ad me convertitur, iniquè oppresserunt. 30 Denique virum inter eos quæsivi, qui sepem obduceret, & consisteret in ruptura coram me pro terra ne vastarem eam; & non inveni. 31 Quapropter effudi super eos iracundiam meam, & igne furoris mei consumpsi eos: vias eorum rependi in capita ipsorum, ait Dominus dominorum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܓ *

1 2 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܬܪܬܝܢ ܢܫܝܢ ܒܢܬ ܐܡܐ ܚܕܐ ܗܘܝ.

CAP. XXIII.

1 Item fuit ad me sermo Domini, dicendo; 2 Fili hominis, duæ erant fœminæ filiæ ejusdem matris.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * يا ابن الانسان * ها قد صار بيت اسرايل مختلطا بنحاس وحديد * وقصدير ورصاص * في
19 وسط فضة مختلط هو * لاجل هذا قل * هكذا يقول الرب الرب الاله * من اجل انكم صرتم جميعا
20 امتزاجا واحدا * لاجل هذا ها انا اقبلكم في وسط اورسليم * كما تقبل الفضة والنحاس والحديد
والقصدير والرصاص في وسط فمين النار لينفخ عليها النار لتسبكها * هكذا اقبلكم برجزي
21 22 وبغضبي * واجمعكم واسبككم * وانفخ عليكم نفخة بنار رجزي * وتسبكون في وسطه * كما
تسبك الفضة في وسط الاتون * هكذا تسبكون في وسطه * وتعلمون اني انا الرب اهرقت غضبي
23 24 عليكم * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان قل لها * انت الارض الغير ممطورة * ولا
25 ينزل عليك مطر * الذي مقدموها في وسطها مثل اسد زاير يخطفون اختطافا * ياكلون
26 النفوس بقوة * ياخذون الرشا في الظلم * وارامك كثرن في وسطك * وكهنتها خالفوا ناموسي *
ونجسوا اقداسي * ولم يفرقوا بين الطاهر والنجس * ولم يفرقوا بين الغير نقي والنقي * وغطوا
27 عيونهم عن سبوتي * وتنجست في وسطهم * روساوها في وسطها مثل ذياب تخطف اختطافا
28 ليسفكوا دما لكي يستكثروا استكثارا * وانبياوها الذين دهنوهم يسقطون * ينظرون
29 الاباطيل ويتكهنون الكذب * قايلين * هكذا يقول ادوناي الرب * والرب لم يتكلم * شعب
الارض يترصد الظلم * ويختطفون اختطافا * يتعدون على الفقير والمسكين * ومع الدخيل لا
30 يتصرفون بحكم * وطلبت منهم رجلا متصرفا باستقامة * وقايما بالانصاف امام وجهي * في
31 زمن الغضب من اجل الارض الا امحها الي الغاية * فلم اجد * واهرقت عليها غضبي بنار
رجزي لافنيها * واعطيت طرقهم على روسهم * يقول الرب الرب *

18 *O fili hominis, ecce jam facta est domus Israelis mixta ære & ferro, stanno & plumbo; in medio argenti permixta est.* 19 *Propterea dic, Ita dicit Dominus, Dominus Deus; Quia vos facti estis omnes mixturâ eâdem, ideò ecce ego recipiam vos in medio Jerusalem,* 20 *Quemadmodum recipitur argentum, æs, ferrum, stannum, & plumbum in medio camini ignis; ut insufflato in hæc igne, liquescant. Ita recipiam vos in ira & furore meo, congeram vos, & liquabo vos:* 21 *Et flatum in vos efflabo in igne furoris mei, & liquabimini in medio ejus.* 22 *Quemadmodum liquatur argentum in medio fornacis, ita liquefietis in medio ejus; & scietis me Dominum effudisse super vos furorem meum.* 23 *Rursum fuit sermo Domini ad me, dicens;* 24 *O fili hominis, dic ei; Tu es terra sine pluvia, super quam nullus decidit imber:* 25 *Cujus principes in medio tui, similes leonibus rugientibus rapiunt rapinam, animas violenter comedunt, munus iniquè accipiunt; unde viduæ tuæ multiplicatæ sunt in medio tui.* 26 *Sacerdotes ejus adversati sunt legi meæ, polluerunt sancta mea, non habuerunt discrimen inter mundum & immundum, neque distinxerunt impurum à puro; imò operuerunt oculos suos à sabbathis meis; & contaminatus sum in medio eorum.* 27 *Principes ejus in medio ipsius, tanquam lupi rapinam rapiunt, ut effundant sanguinem quatenus multum acquirant.* 28 *Et prophetæ ejus, qui ungebant eos, cadent: vident vanitates, & divinant mendacium, dicentes; Ita dicit Adonai Dominus, quum Dominus non sit locutus.* 29 *Populus terræ studet iniquitati; nam rapinam rapiunt, pauperem & egenum opprimunt, & cum advena non conversantur cum judicio.* 30 *Et quæsivi ex eis virum rectè conversantem, qui per integritatem staret coram facie mea tempore furoris pro terra, ne funditus delerem eam; & non inveni.* 31 *Igitur effudi super eam furorem meum in igne excandescentiæ meæ, ut exciderem eam: & refudi vias eorum in capita ipsorum, ait Dominus, Dominus.*

* الفصل الثالث والعشرون *

1 2 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * كان امراتان ابنتان لام واحدة *

CAP. XXIII.

1 *Fuit etiam sermo Domini ad me, di-* 2 *cens; O fili hominis, fuerunt duæ mulieres filiæ matris unius.*

יחזקאל : כג

ibi : sunt fornicatæ *suis pueritiis* in , Ægypto in sunt fornicatæ Et
3 וַתִּזְנֶינָה בְמִצְרַיִם בִּנְעוּרֵיהֶן זָנוּ שָׁמָּה
.earum virginitatis mammas *compresserunt* ibi &, earum ubera sunt compressa
מֹעֲכוּ שְׁדֵיהֶן וְשָׁם עִשּׂוּ דַּדֵּי בְּתוּלֵיהֶן :
fuerunt & , ejus soror Aholibah & , major Aholah earum nomina Et
4 וּשְׁמוֹתָן אָהֳלָה הַגְּדוֹלָה וְאָהֳלִיבָה אֲחוֹתָהּ וַתִּהְיֶינָה
, Aholah Someron earum nomina & : filias & , filios pepererunt & , *mihi*
לִי וַתֵּלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת וּשְׁמוֹתָן שֹׁמְרוֹן אָהֳלָה
adamavit & : me sub Aholah est fornicata Et . Aholibah Jerusalaim &
5 וִירוּשָׁלַםִ אָהֳלִיבָה : וַתִּזֶן אָהֳלָה תַּחְתָּי וַתַּעְגַּב
, duces , hyacintho Indutos . propinquos Assur *ad* , suos amatores *super*
6 עַל־מְאַהֲבֶיהָ אֶל־אַשּׁוּר קְרוֹבִים : לְבֻשֵׁי תְכֵלֶת פַּחוֹת
.equos equitantes equites , ipsos universos *desiderii electos* , *magistratus* &
וּסְגָנִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם פָּרָשִׁים רֹכְבֵי סוּסִים :
.*ipsorum omnium* Assur *filiorum electione* , eis *super* suas fornicationes dedit Et
7 וַתִּתֵּן תַּזְנוּתֶיהָ עֲלֵיהֶם מִבְחַר בְּנֵי־אַשּׁוּר כֻּלָּם
Et . se polluit eorum idolis cunctis in , adamavit quos *omnibus in* Et
8 וּבְכֹל אֲשֶׁר־עָגְבָה בְּכָל־גִּלּוּלֵיהֶם נִטְמָאָה : וְאֶת־
concubuerunt ei quia : dereliquit non , Ægypto ab suas fornicationes
תַּזְנוּתֶיהָ מִמִּצְרַיִם לֹא עָזָבָה כִּי אוֹתָהּ שָׁכְבוּ
effuderunt & : ejus *virginitatum* ubera compresserunt ipsi & , *suis pueritiis in*
בִנְעוּרֶיהָ וְהֵמָּה עִשּׂוּ דַּדֵּי בְתוּלֶיהָ וַיִּשְׁפְּכוּ
manum in eam tradidi Propterea . eam super suam fornicationem
9 תַזְנוּתָם עָלֶיהָ : לָכֵן נְתַתִּיהָ בְּיַד־
.*ipsos super* adamavit quos Assur filiorum manum in , suorum amatorum
מְאַהֲבֶיהָ בְּיַד בְּנֵי אַשּׁוּר אֲשֶׁר עָגְבָה עֲלֵיהֶם :
, tulerunt ejus filias & , ejus filios , ejus *nuditatem* discooperuerunt Ipsi
10 הֵמָּה גִּלּוּ עֶרְוָתָהּ בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ לָקָחוּ
judicia & , mulieribus nomen fuit & : occiderunt gladio in ipsam &
וְאוֹתָהּ בַּחֶרֶב הָרָגוּ וַתְּהִי־שֵׁם לַנָּשִׁים וּשְׁפוּטִים
suum amorem corrupit & , Aholibah ejus soror vidit Et . ea in fecerunt
11 עָשׂוּ בָהּ : וַתֵּרֶא אֲחוֹתָהּ אָהֳלִיבָה וַתַּשְׁחֵת עַגְבָתָהּ
Ad . suæ sororis fornicationibus præ suas prævaricationes & : illa præ
12 מִמֶּנָּה וְאֶת־תַּזְנוּתֶיהָ מִזְּנוּנֵי אֲחוֹתָהּ : אֶל־
indutos , propinquos , *magistratus* & , duces , adamavit Assur filios
בְּנֵי אַשּׁוּר עָגָבָה פַּחוֹת וּסְגָנִים קְרֹבִים לְבֻשֵׁי
.ipsos universos *desiderii electos* : equos equitantes equites , *vestitu absoluto*
מִכְלוֹל פָּרָשִׁים רֹכְבֵי סוּסִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם :
ad addidit Et . *ipsis ambabus una via esset polluta* quòd vidi Et
13 וָאֵרֶא כִּי נִטְמָאָה דֶּרֶךְ אֶחָד לִשְׁתֵּיהֶן : וַתּוֹסֶף אֶל־
14 imagines , pariete in *depictum* viros vidit & : suas fornicationes
תַּזְנוּתֶיהָ וַתֵּרֶא אַנְשֵׁי מְחֻקֶּה עַל־הַקִּיר צַלְמֵי
, *suis lumbis in cingulo* Accinctos . *minio in descriptas* Chasdim
15 כַּשְׂדִּיִּים חֲקֻקִים בַּשָּׁשַׁר : חֲגוֹרֵי אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם
; ipsi universi *triariorum aspectu* , eorum capitibus in tinctas tiaras
סְרוּחֵי טְבוּלִים בְּרָאשֵׁיהֶם מַרְאֵה שָׁלִשִׁים כֻּלָּם
.eorum nativitatis terræ Chasdim , Babel filiorum similitudinem
דְּמוּת בְּנֵי־בָבֶל כַּשְׂדִּים אֶרֶץ מוֹלַדְתָּם :
nuntios misit & : suorum oculorum aspectum ad eos *super* adamavit Et
16 וַתַּעְגַּב עֲלֵיהֶם לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ וַתִּשְׁלַח מַלְאָכִים
cubile ad Babel filii eam ad venerunt Et . Chasdim in eos ad
17 אֲלֵיהֶם כַּשְׂדִּימָה : וַיָּבֹאוּ אֵלֶיהָ בְנֵי־בָבֶל לְמִשְׁכַּב
, eis cum se polluit & : sua fornicatione in eam polluerunt & , amorum
דֹּדִים וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בְּתַזְנוּתָם וַתִּטְמָא־בָם
detexit & , suas fornicationes *detexit* Et . eis ab ejus anima *est emota* &
18 וַתֵּקַע נַפְשָׁהּ מֵהֶם : וַתְּגַל תַּזְנוּתֶיהָ וַתְּגַל
quemadmodum , ea *desuper* mea anima *est remota* & : suam *nuditatem*
אֶת־עֶרְוָתָהּ וַתֵּקַע נַפְשִׁי מֵעָלֶיהָ כַּאֲשֶׁר
.ejus sorore *desuper* mea anima *se dimoverat*
נָקְעָה נַפְשִׁי מֵעַל אֲחוֹתָהּ :

Versio VULG. LAT.

3 Et fornicatæ sunt in Ægypto, in adolescentia sua fornicatæ sunt: ibi subacta sunt ubera earum, & fractæ sunt mammæ pubertatis 4 earum. Nomina autem earum, Oolla major, & Ooliba soror ejus minor: & habui eas, & pepererunt filios & filias. Porrò earum nomina, Samaria Oolla, 5 & Jerusalem Ooliba. Fornicata est igitur super me Oolla, & insanivit in amatores suos, in 6 Assyrios propinquantes, Vestitos hyacintho, principes, & magistratus, juvenes cupidinis, universos equites, ascensores equo- 7 rum. Et dedit fornicationes suas super eos electos, filios Assyriorum universos: & in omnibus in quos insanivit, in immun- 8 ditiis eorum polluta est. Insuper & fornicationes suas, quas habuerat in Ægypto, non reliquit: nam & illi dormierunt cum ea in adolescentia ejus, & illi confregerunt ubera pubertatis ejus, & effuderunt fornicationem suam 9 super eam. Propterea tradidi eam in manus amatorum suorum, in manus filiorum Assur, super 10 quorum insanivit libidine. Ipsi discooperuerunt ignominiam ejus, filios & filias ejus tulerunt, & ipsam occiderunt gladio: & factæ sunt famosæ mulieres, & judicia perpetraverunt in ea. 11 Quod cùm vidisset soror ej⁹ Ooliba, plusquàm illa insanivit libidine: & fornicationem suam super fornicationem sororis suæ 12 Ad filios Assyriorum præbuit impudenter, ducibus & magistratibus ad se venientib⁹ indutis veste variâ, equitibus qui vectabantur equis, & adolescentibus formâ 13 cunctis egregiâ. Et vidi quòd polluta esset via una ambarum. 14 Et auxit fornicationes suas: cúmque vidisset viros depictos in pariete, imagines Chaldæorum ex- 15 pressas coloribus, Et accinctos balteis renes, & tiaras tinctas in capitibus eorũ, formam ducum omnium, similitudinem filiorum Babylonis, terræque Chaldæo- 16 rum, in qua orti sunt, Insanivit super eos concupiscentiâ oculorum suorum, & misit nuntios ad 17 eos in Chaldæam. Cúmq; venisset ad eã filii Babylonis ad cubile mammarũ, polluerunt eam stupris suis, & polluta est ab eis, & saturata est anima ejus ab illis. 18 Denudavit quoque fornicationes suas, & discooperuit ignominiam suam: & recessit anima mea ab ea, sicut recesserat anima mea à sorore ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ ἐξεπόρνευσαν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν, (α) ἐκεῖ ἔπεσον οἱ μαστοὶ αὐτῶν, (β) 4 ἐκεῖ διεπαρθενεύθησαν. Καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἦν (γ) Ὀολὰ ἡ πρεσβυτέρα, καὶ (δ) Ὀολιβὰ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς· καὶ ἐγένοντό μοι, καὶ ἔτεκον υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, Σαμάρεια (ε) ἦν Ὀολά, καὶ Ἱερουσα- 5 λὴμ (ζ) ἦν Ὀολιβά. Καὶ ἐξεπόρνευσεν ἡ (η) Ὀολὰ ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἐπέθετο ἐπὶ τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς, ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους τοὺς ἐγγί- 6 ζοντας αὐτῇ, (θ) Ἐνδεδυκότας ὑακίνθινα, ἡγουμένους καὶ στρατηγούς· (ι) νεανίσκοι καὶ ἐπίλεκτοι, πάντες ἱππεῖς ἱππαζόμενοι ἐφ᾽ 7 ἵππων. Καὶ ἔδωκε τὴν πορνείαν (κ) αὐτῆς ἐπ᾽ αὐτούς· ἐπίλεκτοι υἱοὶ Ἀσσυρίων πάντες· καὶ ἐπὶ πάντας οὓς ἐπέθετο, ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθυ- 8 μήμασιν (λ), αὐτοῖς ἐμιαίνετο. Καὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐξ Αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέλιπεν, ὅτι μετ᾽ αὐτῆς ἐκοιμῶντο ἐν (μ) νεότητι αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ διεπαρθένευσαν αὐτήν, καὶ ἐξέ- 9 χεαν τὴν πορνείαν αὐτῶν ἐπ᾽ αὐτήν. Διατοῦτο παρέδωκα αὐτὴν εἰς χεῖρας τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, εἰς χεῖρας υἱῶν Ἀσσυρίων, ἐφ᾽ οὓς ἐπε- 10 τίθετο. Αὐτοὶ ἀπεκάλυψαν τὴν (ν) αἰσχύνην αὐτῆς, υἱοὺς καὶ θυγατέρας αὐτῆς ἔλαβον, καὶ αὐτὴν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπέκτειναν. καὶ ἐγένετο λάλημα εἰς (ξ) γυναῖκας, καὶ ἐποίησαν ἐκδική- 11 σεις ἐν αὐτῇ εἰς τὰς θυγατέρας (ο). Καὶ εἶδεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς (π) Ὀολιβά, καὶ διέφθειρε τὴν ἐπίθεσιν αὐτῆς ὑπὲρ (ϙ) αὐτήν, καὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ὑπὲρ τὴν πορνείαν τῆς ἀδελφῆς 12 αὐτῆς. Ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν Ἀσσυρίων ἐπέθετο, ἡγουμένους καὶ στρατηγούς, τοὺς ἐγγὺς αὐτῆς, (ρ) ἐνδεδυκότας εὐπάρυφα, ἱππεῖς (σ) ἱππαζομένους ἐφ᾽ ἵππων· νεανίσκοι ἐ- 13 πίλεκτοι πάντες. Καὶ ἴδον ὅτι μεμίανται ὁ- 14 δὸς μία τῶν δύο. Καὶ προσέθετο πρὸς τὴν πορνείαν αὐτῆς, καὶ εἶδεν ἄνδρας ἐζωγραφημένους ἐπὶ τοῦ τοίχου, εἰκόνας Χαλδαίων (τ) 15 ἐζωγραφημένους ἐν γραφίδι, (υ) Ἐζωσμένους ποικίλματα ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν, (φ) παραβαπτὰ καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, ὄψις τρισσὴ πάντων, ὁμοίωμα υἱῶν Χαλδαίων, 16 γῆς πατρίδος (χ) αὐτῶν· Καὶ ἐπέθετο ἐπ᾽ αὐτοὺς (ʺ) τῇ ὁράσει ὀφθαλμῶν αὐτῆς· καὶ ἐξαπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς αὐτοὺς εἰς γῆν Χαλ- 17 δαίων. Καὶ (ψ) ἤλθοσαν πρὸς αὐτὴν υἱοὶ Βαβυλῶνος, εἰς κοίτην καταλυόντων, καὶ ἐμίαινον αὐτὴν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐμιάνθη ἐν αὐτοῖς, καὶ ἀπέστη ἡ ψυχὴ αὐ- 18 τῆς ἀπ᾽ αὐτῶν. Καὶ ἀπεκάλυψε τὴν πορνείαν αὐτῆς, καὶ ἀπεκάλυψεν (ω) αἰσχύνην αὐτῆς. καὶ ἀπέστη ἡ ψυχή μου ἀπ᾽ αὐτῆς, ὃν τρόπον ἀπέστη ἡ ψυχή μου ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.

Et fornicatæ sunt in Ægypto in adolescentia sua: ibi ceciderunt ubera earum: & ibi devirginatæ sunt. 3 *Et nomina earum fuerunt, Oola senior, & (a) Ooliba soror ejus. Et factæ sunt mihi, & pepererunt filios, et filias. Et nomina earũ, Samaria fuit Oola, & Hierusalem fuit Ooliba.* 4 *Et fornicata est Oola à me, & adhæsit super amatores suos, super Assyrios, qui appropinquabant ei,* 5 *Indutos hyacinthinis, principes, & duces: (b) juvenes, et electi, omnes equites equitantes super equos.* 6 *Et dedit fornicationẽ suam super eos: (c) (electi filii Assyriorũ omnes:) et super omnes, ad quos adhæsit, in omnib⁹ adinventionib⁹ (d) ipsis polluebatur.* 7 *Et fornicationem suam ex Ægypto non reliquit: quia cum ipsa dormiebant in adolescentia ejus, & ipsi devirginaverant eam, & effuderant fornicationem suam super eam.* 8 *Propterea tradidi eam in manus amatorum ejus, in manus filiorum Assyriorũ, ad quos adhæsit.* 9 *Ipsi discooperuerunt ignominiam ejus: filios & filias illius tulerunt, et ipsam in gladio occiderunt. Et facta est sermo apud mulieres: & fecerunt ultiones in ea in filias.* 10 *Et vidit soror ejus Ooliba, & corrupit (e) applicationẽ suã super eã, et fornicationem suam super fornicationem sororis suæ:* 11 *Super filios Assyriorum adhæsit, principes, & duces, qui propè eam, indutos (f) pretiosis, equites equitantes super equos: (g) adolescentes electi omnes.* 12 *Et vidi, quia polluta est via una ambarum:* 13 *Et adjecit ad fornicationem suam: & vidit viros depictos in pariete, imagines Chaldæorũ, (h) depictos in stylo,* 14 *Accinctos variegatis super lumbos suos, (i) tincta & super capita eorum, aspectus (k) triplex omnium, similitudo filiorum Chaldæorum, terræ patriæ (l) ejus.* 15 *Et adhæsit super eos aspectu oculorum suorum: & misit nuntios ad eos in terram Chaldæorum:* 16 *Et venerunt ad eam filii Babylonis ad cubile divertentium: & polluerunt eam in fornicatione (m) ejus: & polluta est in eis: & recessit anima ejus ab illis.* 17 *Et revelavit fornicationem suam, & revelavit ignominiam suam. Et recessit anima mea ab ea; sicut recessit anima mea à sorore ejus.* 18

MS.A. (α) ἐξεπόρνευσαν, ἐκεῖ (β) καὶ ἐκεῖ (γ) Ὀλλὰ (δ) Ὀλιβὰ (ε) ἡ Ὀλλά, (ζ) ἡ Ὀλιβά. (η) Ὀλλὰ ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ προσέθετο (θ) Ἐνδεδυμένους (ι) νεανίσκους ἐπιλέκτους, πάντες ἱππεῖς (κ) αὐτῆς (λ) αὐτῆς ἐμιαίνετο. (μ) τῇ νεότητι (ν) ἀσχημοσύνην (ξ) τὰς γυναῖκας, (ο) αὐτῆς. (π) ἡ Ὀλιβά, (ϙ) αὐτῇ, (ρ) ἐνδεδυμένους εὐπόρφυρα, (σ) ἱππαζόμενοι (τ) ἐζωγραφημένας, (υ) διεζωσμένους (φ) καὶ παραβαπταὶ ἐπὶ (χ) αὐτῶν (ʺ) ἐν ὁράσει (ψ) ἦλθον (ω) τὴν ἀσχημοσύνην

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 וּטְעָאָה בְמִצְרַיִם בָּתַר פּוּלְחַן טַעֲוָתְהוֹן טְעָאָה תַּמָּן פְּלַחָא לְטַעֲוָתָא וְתַמָּן קַלְקָלָא
4 עוּבָדֵיהֶן : וּשְׁמָהָתְהֶן אָהֳלָה רַבְּתָא וְאָהֳלִיבָה אֲחָתַהּ וַהֲוָאָה מְשַׁמְּשָׁן קֳדָמַי וְאַצְלַחָא
5 בִּבְנִין וּבְנָן וּשְׁמָהָתְהֶן שֹׁמְרוֹן אָהֳלָה וִירוּשְׁלֵם אָהֳלִיבָה : וּטְעָת אָהֳלָה מִבָּתַר
6 פּוּלְחָנִי וְאִתְרְעִיאַת לְמִטְעֵי בָּתַר רְחִימָהָא בָּתַר בְּנֵי אַתּוּר קְרִיבָהָא : לְבִישֵׁי גְמִיר
7 שִׁלְטוֹנִין וְטוּרְנִין עוּלֵמֵי חֶמְדְּתָא כּוּלְּהוֹן פָּרְשִׁין רָכְבֵי סוּסָוָן : וְאִתְרְעִיאַת לְמִטְעֵי
בָּתְרֵיהוֹן עוּלֵמֵי בְנֵי אַתּוּר כּוּלְּהוֹן וּבְכֹל דְּאִתְרְעִיאַת בְּכָל פּוּלְחַן טַעֲוָתְהוֹן אִסְתָּאֲבַת :
8 וְיָת פָּלְחַן טַעֲוָתָא דַּהֲוָה עִמַּהּ מִמִּצְרַיִם לָא שְׁבַקַת אֲרֵי יָתַהּ אַפְלַחוּ לְטַעֲוָתָהּ וְאִנּוּן
9 אַלְּפוּהָא עוּבָדִין בִּישִׁין וּשְׁפַכוּ טַעֲוָתְהוֹן עֲלַהּ : בְּכֵן מְסַרְתַּהָא בְּיַד רְחִימָהָא בְּיַד בְּנֵי
10 אַתּוּר דְּאִתְרְעִיאַת לְמִטְעֵי בָּתְרֵיהוֹן : אִנּוּן גַּלִּיאוּ קְלָנַהּ בְּנַהָא וּבְנָתַהָא שְׁבוֹ וְעַמַּהּ
11 בְּחַרְבָּא קְטִילוּ וַהֲוָת שׁוּם לִמְדִינָתָא וּפוּרְעָנוּת דִּינִין עֲבָדוּ בְנַוַּהּ : וַחֲזָת אֲחָתַהּ
12 אָהֳלִיבָה וְחַבִּילַת רְחִמְתַּהּ מִנַּהּ וְיָת טַעֲוָתַהּ מִטַּעֲוַת אֲחָתַהּ : בָּתַר בְּנֵי אַתּוּר
אִתְרְעִיאַת לְמִטְעֵי שִׁלְטוֹנִין וְטוּרְנִין קְרִיבִין לְבוּשֵׁי גְמַר וּפָרְשִׁין רָכְבֵי סוּסָוָן עוּלֵמֵי
13 14 חֶמְדְּתָא כּוּלְּהוֹן : וּגְלֵי קֳדָמַי אֲרֵי אִסְתָּאֲבַת אוֹרְחָא חֲדָא שָׁוֵי לְתַרְתֵּיהֶן : וְאוֹסִיפַת עַל
15 טַעֲוָתַהּ וַחֲזָת גֻּבְרִין מְצַיְּרִין עַל כָּתְלָא צַלְמֵי כַסְדָּאֵי מְצַיְּרִין בְּסַמְמָנַיָּא : אֲסִירִין זְרָזִין
בְּחַרְצֵיהוֹן מְחַתִּין קוֹלְסִין בְּרֵישֵׁיהוֹן חֵזוּ גִּבָּרִין כּוּלְּהוֹן דְּמוּת בְּנֵי בָבֶל מְדִינַת כַּסְדָּאֵי
16 אֲרַע יַלְדוּתְהוֹן : וְאִתְרְעִיאַת לְמִטְעֵי בָּתְרֵיהוֹן בָּתַר חֵזוּ עֵינַהָא וּשְׁלַחַת אִזְגַּדִּין לְוָתְהוֹן
17 לִמְדִינַת אֲרַע כַּסְדָּאֵי : וַאֲתוֹ לְוָתַהּ בְּנֵי בָבֶל לְמֶעְבַּד רַחֲמוּ וְסָאִיבוּ יָתַהּ בְּטַעֲוָתְהוֹן
18 וְאִסְתָּאֲבַת בְּהוֹן עַד דִּקְצַת נַפְשַׁהּ בְּהוֹן : וְאִתְגְּלִיאַת בַּהֲתַתַהּ וְאִתַּחְזִי קְלָנַהּ וְרַחִיק
מֵימְרִי יָתַהּ כְּמָא דְרַחִיק מֵימְרִי יַת אֲחָתַהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et erraverunt in Ægypto, post cultum idolorum suorum erraverunt, ibi servierunt idolis, & ibi corruperunt opera sua. 3 Et nomina earum Oola major, & Ooliba soror ejus, & ministrabant coram me, & proficiebant in filiis & filiabus: & nomina earum, Samaria Oola, & Jerusalem Ooliba. 4 Et erravit Oola à cultu meo, & elegit errare post amatores suos, post filios Assur sibi vicinos; 5 Vestitos hyacintho, principes & tyrannos, juvenes elegantissimos, universos equites, ascensores equorum. 6 Et elegit errare post eos juvenes filios Assyriorum universos, & apud omnes quos elegit, omni cultu idolorum polluta est. 7 Et cultum idolorum quem habebat ex Ægypto, non reliquit: quia eam servire fecerunt idolis *suis*, & docuerunt eam opera mala: & effuderunt idola sua super illam. 8 Propterea tradidi eam in manũ amatorum suorũ, in manũ filiorũ Assur, quos elegit ut erraret post eos. 9 Ipsi revelaverunt ignominiam ejus: filios ejus & filias ejus in captivitatem duxerunt, & populum ejus gladio occiderunt; & factum est nomen provinciis, & ultionem judiciorum fecerunt in ea. 10 Et vidit soror ejus Ooliba, & corrupit *amorem* præ illa, & fornicationes suas præ fornicationibus sororis suæ. 11 Post filios Assur elegit errare, post principes, & tyrannos propinquos, indutos perfectè, equites ascensores equorum, juvenes specie insignes universos. 12 Et revelatum fuit coram me quòd polluta esset via una *pariter* ambarum. 13 Et addidit super errores suos, & vidit viros depictos in pariete, imagines Chaldæorum, depictos colorib⁹: 14 Et accinctos baltheis in lumbis suis, positis galeis in capitib⁹ suis: aspectum fortium omnium, similitudinem filiorũ Babylonis, provinciæ Chaldæorũ terræ nativitatis eorũ. 15 Et elegit errare post eos post visionẽ oculorũ suorũ, & misit nuntios ad eos in provinciam terræ Chaldæorũ. 16 Et venerunt ad eam filii Babylonis ut satisfacerent amori, & polluerunt eam in idolis suis, & inquinata est eis, donec detestata est eos anima ejus. 17 Et revelata est confusio ejus, & apparuit ignominia ejus, & projecit eam Verbum meum, sicut projecit Verbum meum sororem ejus. 18

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܙܢܝ ܒܡܨܪܝܢ ܒܛܠܝܘܬܗܝܢ. ܬܡܢ ܡܫܘ ܬܕܝܗܝܢ. ܘܬܡܢ ܐܬܛܠܡܝ. * ܫܡܗܝܢ
4 ܕܩܫܝܫܬܐ ܐܘܗܠܐ. ܘܫܡܗ ܕܐܚܪܝܬܐ ܐܘܗܠܝܒܐ. ܘܗܘܝ ܠܝ. ܘܝܠܕܝ ܠܝ ܒܢܝܐ ܘܒܢܬܐ. ܘܫܡܗ
5 ܕܫܡܪܝܢ ܐܘܗܠܐ. ܘܕܐܘܪܫܠܡ ܐܘܗܠܝܒܐ. * ܘܙܢܬ ܐܘܗܠܐ ܡܢ ܒܬܪܝ. ܘܐܬܛܦܝܬ ܠܪܚܡܝܗ̇ ܠܐܬܘܪܝܐ
6 ܕܩܪܝܒܝܢ ܠܗ̇. * ܕܠܒܝܫܝܢ ܬܟܠܬܐ ܫܠܝܛܐ ܘܡܕܒܪܢܐ. ܥܠܝܡܐ ܕܪܓܬܐ. ܦܪܫܐ ܟܠܗܘܢ
7 ܪܟܒܝ ܪܟܫܐ. * ܘܝܗܒܬ ܙܢܝܘܬܗ̇ ܥܠܝܗܘܢ. ܥܠ ܓܒܝܐ ܕܒܢܝ ܐܬܘܪ. ܘܥܠ ܟܠ
8 ܕܐܬܛܦܝܬ ܒܦܬܟܪܝܗܘܢ. ܘܐܬܛܡܐܬ. * ܘܙܢܝܘܬܗ̇ ܕܡܨܪܝܢ ܠܐ ܫܒܩܬ. ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ
9 ܕܒܪܘ ܠܗ̇ ܒܛܠܝܘܬܗ̇. ܘܗܢܘܢ ܦܬܚܘܗ̇. ܘܐܫܕܘ ܥܠܝܗ̇ ܙܢܝܘܬܗܘܢ. * ܡܛܠܗܢܐ ܗܐ
10 ܐܫܠܡܬܗ̇ ܒܐܝܕܝ ܪܚܡܝܗ̇. ܒܐܝܕܝ ܒܢܝ ܐܬܘܪ ܕܐܬܛܦܝܬ ܠܗܘܢ. * ܘܗܢܘܢ ܓܠܝܘ
ܥܪܛܠܝܘܬܗ̇. ܒܢܝܗ̇ ܘܒܢܬܗ̇ ܫܒܘ. ܘܠܗ̇ ܩܛܠܘ ܒܚܪܒܐ. ܘܗܘܬ ܬܡܢ ܡܬܠܐ ܠܢܫܐ.
11 ܘܕܝܢܐ ܥܒܕܘ ܒܗ̇. * ܘܚܙܬ ܐܚܬܗ̇ ܐܘܗܠܝܒܐ. ܘܐܣܓܝܬ ܢܟܦܘܬܗ̇ ܝܬܝܪ ܡܢܗ̇. ܘܙܢܝܘܬܗ̇
12 ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܕܐܚܬܗ̇. * ܠܒܢܝ ܐܬܘܪ ܐܬܛܦܝܬ. ܠܫܠܝܛܐ ܘܠܡܕܒܪܢܐ ܕܩܪܝܒܝܢ ܠܗ̇.
13 ܦܪܫܐ ܠܒܝܫܝ ܬܟܠܬܐ. ܘܪܟܒܝ ܪܟܫܐ. ܥܠܝܡܐ ܕܪܓܬܐ ܐܢܘܢ ܟܠܗܘܢ. * ܘܚܙܝܬ
14 ܕܐܬܛܡܝܬ ܐܘܪܚܐ ܕܬܪܬܝܗܝܢ. * ܘܐܘܣܦܬ ܥܠ ܙܢܝܘܬܗ̇. ܘܚܙܬ ܓܒܪܐ ܕܨܝܪܝܢ ܥܠ ܫܘܪܐ.
15 ܘܨܠܡܐ ܕܟܠܕܝܐ ܕܨܝܪܝܢ ܒܣܘܩܠܬܐ. * ܘܚܝܨܝܢ ܚܨܝܐ ܒܚܨܝܗܘܢ. ܘܡܨܒܥܐ ܡܨܢܦܬܐ
ܒܪܫܝܗܘܢ. ܚܙܘܐ ܕܬܠܬܐ ܟܠܗܘܢ. ܘܕܡܘܬܐ ܕܒܢܝ ܒܒܠ. ܕܟܠܕܝܐ. ܐܪܥܐ
16 ܕܡܘܠܕܗܘܢ. * ܘܐܬܛܦܝܬ ܠܗܘܢ. ܒܚܙܘܐ ܕܥܝܢܝܗ̇. ܘܫܕܪܬ ܠܗܘܢ. ܐܝܙܓܕܐ ܠܐܪܥܐ
17 ܕܟܠܕܝܐ. * ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ̇ ܒܢܝ ܒܒܠ ܠܡܫܟܒܐ ܕܪܚܡܐ. ܘܛܢܦܘܗ̇ ܒܙܢܝܘܬܗܘܢ.
18 ܘܐܬܛܢܦܬ ܒܗܘܢ. ܘܣܢܝܬ ܢܦܫܗ̇ ܡܢܗܘܢ. * ܘܓܠܬ ܙܢܝܘܬܗ̇. ܘܓܠܬ ܦܘܪܣܝܗ̇.
ܘܣܢܝܬ ܢܦܫܝ ܡܢܗ̇. ܐܝܟ ܕܣܢܝܬ ܢܦܫܝ ܡܢ ܚܬܗ̇.

Hæ in Ægypto fornicatæ sunt in pueritia sua, 3 ibi attrectaverunt ubera earum, ibique stupratæ fuerunt. Nomen majoris Ahola, nomen 4 verò posterioris Aholiba. Meæ fuerunt, & pepererunt mihi filios ac filias. Nomen Samariæ Ahola, Jerosolymæ Aholiba. Scortata est au- 5 tem *cum aliis* præter me, adhæsitque amatoribus suis, *nempè* Assyriis sibi vicinis, Indu- 6 tis hyacintho, dominis, & proceribus, juvenibus jucundissimis, qui equites erant omnes, equis insidentes: Istis prostituit scortationem 7 suam, delectissimis Assyriorum, atque iis omnibus, quorum idolis adhæsit, seséque contaminavit. Scortationem autem suam, cui in Ægypto *indulserat*, minimè dereliquit; quòd 8 hi stuprâssent eam in pueritia ejus, & hi deflorâssent eam, & jecissent super eam scortationem suam. Propterea ecce tradidi eam in 9 manum amatorũ ejus, in manum Assyriorum quibus adhæsit. Et isti pudenda ejus retexe- 10 runt, filios & filias ejus abduxerunt, ipsámq; gladio peremerunt: & facta est ibi fabula mulierum, & judicia exercuerunt in eam. Vi- 11 dens autem soror ejus Aholiba, magis depravavit familiaritatẽ suam quàm illa, & scortationem suam plusquam scortationem sororis suæ. Assyriis adhæsit, dominis, ac potentibus 12 sibi vicinis, equitib⁹ hyacintho indutis & insidentibus equis, qui omnes juvenes erant jucundissimi. Denique vidi pollutam fuisse vi- 13 am utriusque. Accessit præterea ad scortatio- 14 nem earum, quòd videntes viros in pariete depictos, figuras Chaldæorũ minio pictorum, Cingulis accinctorũ lumbos suos, & vittis ca- 15 pita redimitorũ, qui omnes formã habebant virilem, similitudinẽ filiorũ Babylonis (sive Chaldæorũ) terræ in qua orti fuerant: Ad- 16 hæsit *hæc* illis ut aspexit eos oculis suis, misitq; ad eos legatos in terrã Chaldæorũ. Quare ve- 17 nerunt ad eam Babylonii ad concumbendum cum ipsa, & polluerunt eam scortatione suâ: & postquam impurata est cum ipsis, abominata est eos anima ipsius. Cùm itaq; retexerit 18 scortationem suam, & retexerit pudenda sua; abominata est eam anima mea, quemadmodum abominatã est anima mea sororẽ ipsius.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * فزنتا بمصر في شبيبتهما * هناك سقطت ثديهما * هناك فسدت عذرتهما * واسماهما واولا
4 الكبيرة * واولوليبا اختها * وصارتا لي * وولدتا بنين وبنات * واسماهما واولا سامرة * واولوليبا
5 6 ايروسليم * وزنت واولا عني * ومالت الى مشتاقيها * الى الموصليين القريبين لها * اللابسين
7 يافوتيا * مقدمين * امراء * كلهم شبان مختارون * فرسان يركبون على الخيل * واعطت
زناها اليهم * بنو الموصليين مختارون كلهم * وبجميع الذين مالت اليهم * بجميع
8 اعمالها تنجست * ولم تترك زناها من مصر * لانهم ناموا معها في شبيبتها * وهم افسدوا
9 عذرتها * واهرقوا زناهم عليها * لاجل هذا اسلمتها الى ايدي مشتاقيها * الى ايدي
10 الموصليين الذين مالت اليهم * وهم كشفوا عورتها * اخذوا بنيها وبناتها * وقتلوها
11 بالسيف * وصارت حديثا للنساء * وصنعوا الانتقام فيها لبناتها * ونظرت اختها اواوليبا *
12 وافسدت وضعها اكثر منها * وزناها اكثر من زني اختها * الى بني الموصليين مالت *
المقدمين والامراء القريبين منها * اللابسين البرفير الحسن * الراكبون على الخيل * جميعهم
13 14 شبان مختارون * ورايت ان طريقا واحدا تنجست من الاثنين * وعادت الى زناها * ونظرت
15 رجالا مصورين على الحائط * صور الكلدانيين مصورات بنقش * ممنطقات باصناف على
حقاهم * وعصائب مصبوغات على روسهم * منظر مثلث لجميعهم * شبه بني الكلدانيين
16 ارض بلدهم * ومالت اليهم بنظر عينيها * وارسلت رسلا اليهم الى ارض الكلدانيين *
17 * فاتوا اليها بنو بابل الى مضجع المستريحين * ونجسوها بزناها * وتنجست بهم * وبعدت
18 نفسها منهم * وكشفت زناها * وكشفت فضيحتها * وبعدت نفسي منها * كما بعدت
نفسي من اختها *

Scortatæ sunt ambæ in Ægypto in adolescentia sua: ibi ceciderunt ubera earum, ibi violata fuit virginitas earum. 3 *Nomina earum erant, Vaola majoris, & Avaoliba sororis ejus. Erant ambæ meæ, genuerántque filios & filias. Nomina autem earum, Vaola Samaria, Avaoliba verò Jerusalem.* 4 *Scortata est igitur Vaola abs me, declinavitque ad amasios suos, ad Assyrios sibi vicinos,* 5 *Indutos hyacinthinu, principes ducésque, omnes juvenes delectos, equites qui vehebantur equis.* 6 *His prostituit scortationem suam, (filii Assyriorum delecti sunt universi) & cum omnibus ad quos declinavit, in cunctis actionibus suis sese polluit.* 7 *Neque tamen scortari destitit cum Ægyptiis, quoniam isti concubuerant cum ea in adolescentia ipsius, isti violaverant virginitatem ejus, & effuderant scortationem suam super eam.* 8 *Hac de re tradidi eam in manus amasiorum ejus, in manus Assyriorum ad quos declinavit:* 9 *Atque hi detexerunt pudenda ejus, abstulerunt filios & filias ejus, & ipsam gladio trucidârunt: factáque est fabella apud mulieres: & ultionem fecerunt in ea in filias ejus.* 10 *Videns autem hæc Avaoliba soror ejus, corrupit conditionem suam plusquam illa, & scortationem suam plusquam scortationem sororis suæ.* 11 *Ad Assyrios declinavit, principes ac satrapas, sibi vicinos, indutos purpurâ pulcherrimâ, qui equis vehuntur, omnes juvenes delectissimos.* 12 *Denique vidi quòd eâdem viâ polluta fuisset ab utrisque.* 13 *Rediit quoque ad scortationem suam: videns enim viros in pariete depictos, imagines Chaldæorum sculpturâ expressas,* 14 *Variè cinctas super lumbos suos, tinctásque vittas super capita sua (quibus omnibus triplex erat aspectus, similitudo filiorum Chaldæorum terræ patriæ suæ)* 15 *Declinavit ad eas aspectu oculorum suorum, misitque eis nuntios in terram Chaldæorum.* 16 *Et venientes ad eam filii Babelis in cubile quiescentium; polluerunt eam in scortatione ipsius, & polluta est cum eis; deinde aversus est animus ejus ab ipsis,* 17 *Et prostituit scortationem suam, detexitque pudenda sua: ideò aversus est ab ea animus meus, quemadmodum aversus fuerat animus meus à sorore ipsius.* 18

יחזקאל : כג

,suarum pueritiarū dies commemorandū ad: suas fornicationes multiplicavit Et
19 וַתַּרְבֶּה אֶת־תַּזְנוּתֶיהָ לִזְכֹּר אֶת־יְמֵי נְעוּרֶיהָ
super adamavit Et .Ægypti terra in est fornicata quibus
20 אֲשֶׁר זָנְתָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם : וַתַּעְגְּבָה עַל
,equorum fluxus & ; eorum caro asinorum caro quorum , eorum pellices
פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים
comprimendo in : tuarum pueritiarum scelus visitâsti Et .eorum fluxus
21 זִרְמָתָם : וַתִּפְקְדִי אֵת זִמַּת נְעוּרָיִךְ בַּעְשׂוֹת
Propterea .tuarum pueritiarum ubera propter tua ubera Ægypto ab
22 מִמִּצְרַיִם דַּדַּיִךְ לְמַעַן שְׁדֵי נְעוּרָיִךְ : לָכֵן
tuos amatores suscitans ego Ecce: Deus Dominus dixit sic ,Aholibah
אָהֳלִיבָה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה הִנְנִי מֵעִיר אֶת־מְאַהֲבַיִךְ
eos faciam venire & : eis ab tua anima est emota quibus , te super
עָלַיִךְ אֵת אֲשֶׁר־נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם וַהֲבֵאתִים
,Seloah &,Fechod ,Chasdim omnes & ,Babel Filios .undique te adversum
23 עָלַיִךְ מִסָּבִיב : בְּנֵי בָבֶל וְכָל־כַּשְׂדִּים פְּקוֹד וְשׁוֹעַ
,magistratus &,duces ,desiderii electos ,eos Assur filios omnes,Cloah &
וְקוֹעַ כָּל־בְּנֵי אַשּׁוּר אוֹתָם בַּחוּרֵי חֶמֶד פַּחוֹת וּסְגָנִים
ipsos omnes equorum ascensores ,invitatos & triarios , ipsos universos
כֻּלָּם שָׁלִשִׁים וּקְרוּאִים רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם :
; scutum populorum cœtu in & , rota & ,currus ,rheda te super venient Et
24 וּבָאוּ עָלַיִךְ הֹצֶן רֶכֶב וְגַלְגַּל וּבִקְהַל עַמִּים צִנָּה
eorum facies ad dabo & : undique te contra ponent galeam &,clypeum &
וּמָגֵן וְקוֹבַע יָשִׂימוּ עָלַיִךְ סָבִיב וְנָתַתִּי לִפְנֵיהֶם
,te in meum zelum dabo Et .suis judiciis in te judicabunt &,judicium
25 מִשְׁפָּט וּשְׁפָטוּךְ בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם : וְנָתַתִּי קִנְאָתִי בָּךְ
, removebunt tuas aures & ,tuum nasum : furore in tecum facient &
וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּחֵמָה אַפֵּךְ וְאָזְנַיִךְ יָסִירוּ
,capient tuas filias & ,tuos filios Ipsi .cadet gladio in tuū novissimum &
וְאַחֲרִיתֵךְ בַּחֶרֶב תִּפּוֹל הֵמָּה בָּנַיִךְ וּבְנוֹתַיִךְ יִקָּחוּ
:tuis vestimētis te faciēt exuere Et .igni in devorabitur tuū novissimum &
26 וְאַחֲרִיתֵךְ תֵּאָכֵל בָּאֵשׁ : וְהִפְשִׁיטוּךְ אֶת־בְּגָדָיִךְ
, te à tuam fœditatem faciam cessare Et .tuæ gloriæ vasa tollent &
27 וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ : וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ מִמֵּךְ
tuos oculos levabis non & : Ægypti terra de tuam fornicationem &
וְאֶת־זְנוּתֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְלֹא־תִשְׂאִי עֵינַיִךְ
dixit sic Quia .amplius recordaberis non Ægypti & , eos ad
28 אֲלֵיהֶם וּמִצְרַיִם לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד : כִּי כֹה אָמַר
, manum in : odisti quos manum in te dans ego Ecce : Deus Dominus
אֲדֹנָי יֱהֹוִה הִנְנִי נֹתְנָךְ בְּיַד אֲשֶׁר שָׂנֵאת בְּיַד
tollent & , odio in tecum agent Et .eis ab tua anima est remota quibus
29 אֲשֶׁר־נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם : וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּשִׂנְאָה וְלָקְחוּ
nuditas revelabitur &:nudam &,nudam te dimittent &,tuū laborem omnem
כָּל־יְגִיעֵךְ וַעֲזָבוּךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה וְנִגְלָה עֶרְוַת
ista Faciendo .tuæ fornicationes &,tua fœditas & ,tuarū fornicationū
30 זְנוּנַיִךְ וְזִמָּתֵךְ וְתַזְנוּתָיִךְ : עָשֹׂה אֵלֶּה
.earum idolis in te polluisti quibus super ,gentes post te fornicando in : tibi
לָךְ בִּזְנוֹתֵךְ אַחֲרֵי גוֹיִם עַל אֲשֶׁר־נִטְמֵאת בְּגִלּוּלֵיהֶם :
Sic .tua manu in ejus calicem dabo & : ambulâsti tuæ sororis via In
31 32 בְּדֶרֶךְ אֲחוֹתֵךְ הָלָכְתְּ וְנָתַתִּי כוֹסָהּ בְּיָדֵךְ : כֹּה
: latum & ,profundum bibes tuæ sororis Calicem : Deus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה כּוֹס אֲחוֹתֵךְ תִּשְׁתִּי הָעֲמֻקָּה וְהָרְחָבָה
, Ebrietate .continendum ad magnus ,subsannandum ad & ,ridendum ad eris
33 תִּהְיֶה לִצְחֹק וּלְלַעַג מִרְבָּה לְהָכִיל : שִׁכָּרוֹן
tuæ sororis calice ,desolationis & ,stuporis calice : repleberis dolore &
וְיָגוֹן תִּמָּלֵאִי כּוֹס שַׁמָּה וּשְׁמָמָה כּוֹס אֲחוֹתֵךְ
, confringes ejus testas & , exprimes & , illum bibes Et .Someron
34 שֹׁמְרוֹן : וְשָׁתִית אוֹתָהּ וּמָצִית וְאֶת־חֲרָשֶׂיהָ תְּגָרֵמִי
.Deus Dominus dixit ,sum locutus ego quia : evelles tua ubera &
וְשָׁדַיִךְ תְּנַתֵּקִי כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה :

Versio VULG. LAT.

19 Multiplicavit enim fornicationes suas, recordans dies adolescentiæ suæ, quibus fornicata est in terra 20 Ægypti. Et insanivit libidine super concubitum eorum, quorū carnes sunt ut carnes asinorum: & sicut fluxus equorum, fluxus 21 eorum. Et visitâsti scelus adolescentiæ tuæ, quando subacta sunt in Ægypto ubera tua, & confractæ sunt mammæ pubertatis tuæ. 22 Propterea Ooliba, hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra te, de quibus satiata est anima tua: & congregabo eos adversùm te 23 in circuitu; Filios Babylonis, & universos Chaldæos, nobiles, tyrannósque & principes, omnes filios Assyriorum, juvenes formâ egregiâ, duces & magistratus universos, principes principum, & nominatos ascensores equorum: 24 Et venient super te instructi curru & rotâ, multitudo populorum: loricâ, & clypeo, & galeâ armabuntur contra te undique: & dabo coram eis judicium, & 25 judicabunt te judiciis suis. Et ponam zelum meum in te, quem exercent tecum in furore: nasum tuum, & aures tuas præcîdent: & quæ remanserint, gladio concident: ipsi filios tuos, & filias tuas capient; & novissimum tuum 26 devorabitur igni. Et denudabunt te vestimentis tuis, & tol- 27 lent vasa gloriæ tuæ. Et requiescere faciam scelus tuum de te, et fornicationem tuam de terra Ægypti: nec levabis oculos tuos ad eos, & Ægypti non recorda- 28 beris ampliùs. Quia hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego tradam te in manus eorum, quos odisti: in manus, de quibus satiata est 29 anima tua. Et agent tecum in odio, & tollent omnes labores tuos, & dimittent te nudam, & ignominiâ plenam, & revelabitur ignominia fornicationum tuarum, scelus tuum, & fornica- 30 tiones tuæ. Fecerunt hæc tibi, quia fornicata es post Gentes, inter quas polluta es in idolis 31 earum. In via sororis tuæ ambulâsti: & dabo calicem ejus in 32 manu tua. Hæc dicit Dominus Deus; Calicem sororis tuæ bibes profundum & latum: eris in derisum, & in subsannationem, quæ 33 est capacissima. Ebrietate, & dolore repleberis: calice mœroris, & tristitiæ, calice sororis 34 tuæ Samariæ. Et bibes illum, & epotabis usque ad fæces, & fragmenta ejus devorabis, & ubera tua lacerabis: quia ego locutus sum, ait Dominus Deus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου, τοῦ ἀναμνῆσαι (α) ἡμέραν νεότητός σου, ἐν αἷς ἐπόρνευσας ἐν Αἰγύπτῳ, 20 Καὶ ἐπέθου ἐπὶ τοὺς Χαλδαίους, ὧν (β) ὡς ὄνων αἱ σάρκες αὐτῶν, 21 καὶ αἰδοῖα ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν. Καὶ ἐπεσκέψω τὴν ἀνομίαν νεότητός σου, ἃ ἐποίεις ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματί σου, οὗ 22 οἱ μαστοὶ (γ) νεότητός σου. Διὰ τοῦτο (δ) Ὀολιβά, τάδε λέγει (ε) κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς ἐραστάς σου ἐπὶ σέ, ἀφ᾽ ὧν ἀπέστη ἡ ψυχή σου ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἐπάξω 23 αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν, Υἱοὺς Βαβυλῶνος, καὶ πάντας τοὺς Χαλδαίους, (ζ) Φακούκ, καὶ Σουέ, καὶ Ὑχουέ, καὶ πάντας υἱοὺς Ἀσσυρίων μετ᾽ αὐτῶν, νεανίσκους ἐπιλέκτους, ἡγεμόνας καὶ στρατηγούς, πάντας τρισσοὺς καὶ ὀνομαστούς, 24 ἱππεύοντας ἐφ᾽ ἵππων. (η) Καὶ πάντες ἥξουσιν ἐπὶ σὲ ἀπὸ Βορρᾶ, ἅρματα καὶ τροχοὶ (θ) μετ᾽ ὄχλου λαῶν, θυρεοὶ καὶ πέλται, (ι) καὶ βαλεῖ φυλακὴν ἐπὶ σὲ κύκλῳ. καὶ δώσω πρὸ προσώπου αὐτῶν κρίμα, καὶ ἐκδικήσουσί 25 σε ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν. Καὶ δώσω τὸν ζῆλόν μου ἐν σοί, καὶ ποιήσουσι μετὰ σοῦ ἐν ὀργῇ θυμοῦ (κ). μυκτῆρά σου καὶ ὦτά σου ἀφελοῦσι, καὶ τοὺς καταλοίπους σου ἐν ῥομφαίᾳ καταβαλοῦσιν. αὐτοὶ (λ) υἱούς σου καὶ θυγατέρας σου λήψονται, καὶ τοὺς καταλοίπους σου (μ) 26 πῦρ καταφάγεται. Καὶ ἐκδύσουσί σε τὸν ἱματισμόν σου, καὶ λήψονται τὰ σκεύη τῆς καυχή- 27 σεώς σου. Καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀσεβείας σου ἐκ σοῦ, καὶ τὴν πορνείαν σου ἐκ γῆς Αἰγύπτου· καὶ οὐ μὴ ἄρῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου ἐπ᾽ αὐτούς, 28 καὶ Αἰγύπτου οὐ μὴ μνησθῇς οὐκέτι. Διότι τάδε λέγει κύριος κύριος (ν), Ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμί σε εἰς χεῖρας ὧν μισεῖς, ἀφ᾽ 29 ὧν ἀπέστη ἡ ψυχή σου ἀπ᾽ αὐτῶν. Καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐν μίσει, καὶ λήψονται πάντας τοὺς πόνους σου καὶ τοὺς μόχθους σου, καὶ ἔσῃ γυμνὴ καὶ (ξ) αἰσχύνουσα, καὶ ἀποκαλυφθήσεται (ο) αἰσχύνη πορνείας σου, καὶ ἀσέβειά 30 σου. καὶ ἡ πορνεία σου Ἐποίησε ταῦτά σοι, ἐν τῷ ἐκπορνεῦσαί σε ὀπίσω ἐθνῶν, καὶ ἐμιαίνου ἐν τοῖς (π) ἐνθυμήμασιν αὐτῶν. 31 Ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀδελφῆς σου ἐπορεύθης· καὶ δώσω τὸ ποτήριον αὐτῆς εἰς (˝) χεῖράς σου. 32 Τάδε λέγει (ρ) κύριος, Τὸ ποτήριον τῆς ἀδελφῆς σου πίεσαι, τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατύ, (σ) καὶ τὸ πλεονάζον τοῦ συντελέσαι μέθην. 33 (τ) Καὶ ἐκλύσεως πλησθήσῃ, καὶ τὸ ποτήριον ἀφανισμοῦ, ποτήριον ἀδελφῆς σου 34 Σαμαρείας, Πίεσαι αὐτό· καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς νουμηνίας αὐτῆς ἀποστρέψω· διότι ἐγὼ (υ) λελάληκα, λέγει κύριος.

19 *Et multiplicâsti fornicationem tuam, recordando (n) diei adolescentiæ suæ, in quibus fornicata es in Ægypto:* 20 *Et adhæsisti super Chaldæos, quorum, velut asinorū, carnes eorum, & (o) verenda equorū, verenda eorum:* 21 *Et (p) visitâsti iniquitatem adolescentiæ tuæ, quæ faciebas in Ægypto in diversorio tuo, ubi mammæ (q) adolescentiæ tuæ.* 22 *Propterea Ooliba, hec dicit Domin⁹; Ecce ego suscito amatores tuos super te; à quibus recessit anima tua ab eis: & adducam eos super te per circuitū,* 23 *Filios Babylonis, et omnes Chaldæos, (r) Phacuc, & Suc, & Hychue, & omnes filios Assyriorū cum eis, juvenes electos, duces, et magistratus, omnes (s) tristatas, et nominatos equitantes in equis.* 24 *Et cuncti venient super te ab Aquilone, currus, et rotæ cum multitudine populorū, clypei, & peltæ: & (t) mittet custodiā super te in circuitu. Et dabo ante faciem eorum judicium: & judicabunt te in judiciis suis.* 25 *Et dabo zelū meū in te: & facient tecum in ira furoris. Nasum tuū, et aures tuas auferent: et reliquos tuos in gladio dejicient. Ipsi filios tuos, et filias tuas tollent: et residuos tuos devorabit ignis:* 26 *Et denudabunt te vestimento tuo, et tollent vasa gloriationis tuæ.* 27 *Et avertā impietates tuas à te, et fornicationem tuam de terra Ægypti: et non elevabis oculos tuos ad eos: et Ægypti non recordaberis ampliùs.* 28 *Quia hec dicit Dominus Dominus; Ecce ego trado te in manus eorum, quos odio habes, à quibus recessit anima tua ab eis.* 29 *Et facient in te in odio: et tollent omnes labores tuos, et (u) ærumnas tuas: et eris nuda, et ignominiæ plena: et revelabitur ignominia fornicationis tuæ. Et impietas tua, et fornicatio tua* 30 *Fecerunt hec tibi, in fornicando te post gentes: et polluta es in cogitationibus earum.* 31 *In via sororis tuæ ambulâsti: et dabo calicem ejus in manus tuas.* 32 *Hæc dicit Dominus; Calicem sororis tuæ bibes, profundum, et (x) latū, et abundantē ad complendam ebrietatē:* 33 *Et dissolutione repleberis: et calicē perditionis, calicem sororis tuæ Samariæ* 34 *Bibes (y) illum: et festivitates, et neomenias ejus auferam: quia ego loquut⁹ sum, ait Domin⁹.*

MS.A. (α) ἡμέρας (β) ἦσαν ὡς (γ) ἔπεσον νεότητός (δ) Ὀλιβά, (ε) κύριος κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ σὲ Ὀλιβά, Ἰδοὺ (ζ) καὶ Φοὺδ, καὶ Σοὺδ, καὶ Λοὺδ, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς (η) Πάντες (θ) ἵπποι μετὰ (ι) καὶ περικεφαλαίαι, καὶ βαλεῖ ἐπὶ σὲ προφυλακὴν κύκλῳ, (κ) μου. (λ) τοὺς υἱούς σου καὶ τὰς θυγατέρας (μ) ἐνπρήσουσιν ἐν πυρί. Καὶ (ν) ὁ θεός. (ξ) ἀσχημονοῦσα, (ο) ἡ αἰσχύνη σου, πορνεία σου, (π) ἐπιθυμήμασιν (˝) τὰς χεῖράς (ρ) ἀδωναῒ κύριος, κύριος ὁ θεός, (σ) ἔσται εἰς γέλωτα, καὶ εἰς μυκτηρισμὸν τὸ πλεονάζον (τ) Καὶ ἐκχεῶ ὅπως πλησθήσῃ, καὶ τὸ ποτήριον τῆς ἀδελφῆς σου Σαμαρείας, ποτήριον ἀφανισμοῦ Πίεσαι αὐτό, καὶ ἐκσπογγιεῖς καὶ τὰς ἑορτὰς (υ) ἐλάλησα, λέγει κύριος κύριος ὁ θεός.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 וְאַסְגִּיאַת יַת טַעֲוָתָהּ לְאַדְכָּרָא יַת יוֹמִין דְּמִלְקַדְמִין דְּטָעַת בְּהוֹן כַּד הֲוָת בְּאַרְעָא
20 דְּמִצְרָיִם : וְאִתְרְעִיאַת לְמֶהֱוֵי שַׁמּוֹשְׁתָּא לְהוֹן דִּבְסַר חֲמָרִין בִּסְרֵיהוֹן וּצְחָנַת סוּסְוָן
21 צַחֲנַתְהוֹן : וְאַדְכַּרְתְּ יַת חוֹבֵי עֵצַת חִטְאִיךְ דְּמִלְקַדְמִין בְּמֶעְבְּדִיךְ מִמִּצְרַיִם רַחְמוּ בְּדִיל
22 חַטָּאֵי יַנְקוּתִיךְ : בְּכֵן אָהֳלִיבָה כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מַיְתֵי בִּגְלֵי יַת רַחֲמַיִךְ עֲלָךְ
23 יַת דְּקָצַת נַפְשִׁיךְ בְּהוֹן וְאַיְתֵינוּן עֲלָךְ מִסְחוֹר סְחוֹר : בְּנֵי בָבֶל וְכָל כַּסְדָּאֵי פְּקוֹדָאֵי וְשׁוֹעָאֵי
וְקוֹעָאֵי כָּל בְּנֵי אַתּוּר עִמְּהוֹן עוּלֵימֵי חֶמְדְּתָא שִׁלְטוֹנִין וְטוּרְנִין כּוּלְּהוֹן גִּבָּרִין מְזַמְּנִין
24 רָכְבֵי סוּסָן כּוּלְּהוֹן : וְיֵיתוּן עֲלָךְ בְּמָאנֵי זֵינָא בִּרְתִיכִין וְגַלְגְּלִין וּמַשִּׁרְיַת עַמְמִין דִּמְזַיְּנִין
בְּעִגִילִין וְקוֹלְסִין יְמַנּוֹן עֲלָךְ סְחוֹר סְחוֹר וְאֶתֵּן קֳדָמֵיהוֹן פּוּרְעֲנוּת דִּינִין וְיִתְפָּרְעוּן מִנִּיךְ
25 בְּנִימוּסֵיהוֹן : וְאֶתֵּן פּוּרְעֲנוּתִי בִּיךְ וְיִתְפָּרְעוּן מִנִּיךְ בִּרְגַז רַבְרְבַיִךְ וְיַקִּירַיִךְ יִגְלוֹן וְעַמִּיךְ
26 בְּחַרְבָּא יִתְקַטְּלוּן אִנּוּן בְּנַיִךְ וּבְנָתַיִךְ יִשְׁבּוֹן וְשׁוּפַר אַרְעִיךְ יִתּוֹקַד בְּנוּרָא : וְיַשְׁלְחוּנִיךְ
27 לְבוּשֵׁי יְקָרִיךְ וְיִסְבוּן מָאנֵי תּוּשְׁבַּחְתִּיךְ : וַאֲבַטֵּל חוֹבֵי עֵצַת חִטְאִיךְ מִנִּיךְ וְיַת פּוּלְחַן
טַעֲוָתִיךְ דַּהֲוַת עִמִּיךְ כַּד הֲוֵית בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְלָא תִזְקְפִין עֵינִיךְ לְהוֹן וְטַעֲוַת
28 מִצְרָאֵי לָא תִדְכְּרִין עוֹד : אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מָסַר לִיךְ בְּיַד דְּסָנֵית
29 בְּיַד דְּקָצַת נַפְשִׁיךְ בְּהוֹן : וְיִתְפָּרְעוּן מִנִּיךְ בִּדְבָבוּ וְיִשְׁבּוֹן יַת כָּל לֵיאוּתִיךְ וְיִשְׁבְּקוּנִיךְ
30 מְטַלְטְלָא וּשְׁבִיקָא וְתִתְגְּלֵי בַהֲתַת טָעֲוָתִיךְ וְחוֹבֵי עֵצַת חִטְאִיךְ וְזָנוּתִיךְ : חוֹבַיִךְ
31 גְּרַמוּ אִלֵּין לִיךְ בְּדִטְעֵית בָּתַר עַמְמַיָּא וְאִסְתָּאָבַת בְּפוּלְחַן טַעֲוָתְהוֹן : בְּאוֹרַח
32 אֲחָתִיךְ הֲלִיכַת וְאֶתֵּן כָּס פּוּרְעֲנוּתָהּ בִּידִיךְ : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים כָּס פּוּרְעֲנוּת
אֲחָתִיךְ תִּשְׁתִּין תַּקִּיפָא וְחַסִּינָא תְּהוֹן לְחוּךְ וּלְלַעַב מִסַּגֵּי עָקָא דְּתֵיתֵי עֲלָךְ :
33 הָא כְרוּיָא וְנִסְיָא תִתְמַלְיָן כָּס צְדוּ וְאִשְׁתַּמְמָא כָּס פּוּרְעֲנוּת אֲחָתִיךְ שֹׁמְרוֹן : וְתִשְׁתִּין
34 יָתַהּ וְתִמְצִין וְתִתְבַּרְתִין יַת פּוּרְעֲנוּתָהּ תְּקַבְּלִין וּבִבְסָרִיךְ תְּתַלְּשִׁין אֲרֵי אֲנָא גְזָרִית בְּמֵימְרִי
אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

19 Et multiplicavit idola sua ut recordaretur dierum antiquorum, in quibus errabat quando erat in terra Ægypti. 20 Et elegit ut esset ministrans eis, quorum carnes sunt sicut carnes asinorum, & sicut fluxus equorum est fluxus eorum. 21 Et recordata es delictorum nefandi consilii tui, quæ ab initio, quando faciebas ex Ægypto *amorem* propter peccata adolescentiæ tuæ. 22 Propterea Ooliba hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego inducam publicè amatores tuos contra te, quos detestata fuerat anima tua: & adducam eos contra te undequaque. 23 Filios Babylonis, & omnes Chaldæos, Pecodaitas & Soaitas, & Coaitas, omnes filios Assur cum eis, juvenes eximios, principes & tyrannos, universos fortes & præparatos, ascensores equorum universos. 24 Et venient contra te cum armis bellicis, cum curribus & rotis; & copias populorum qui armati sunt scutis & galeis, constituent super te in circuitu, & dabo coram eis ultionem judiciorum, & ultionem sument ex te pro legibus suis. 25 Et dabo ultionem meam in te, & ultionem sument ex te in furore. Principes tui & nobiles tui transmigrabunt, & populus tuus gladio occidetur: ipsi filios tuos & filias tuas in captivitatem ducent, & pulchritudo terræ tuæ succendetur igni. 26 Et expoliabunt te vestimentis gloriæ tuæ, & tollent vasa laudis tuæ. 27 Et cessare faciam delicta flagitiorum tuorum à te, & cultum idolorum tuorum quem habebas quando eras in terra Ægypti, & non levabis ad ea oculos tuos, & idolorum Ægyptiorum non recordaberis amplius. 28 Quia hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego tradam te in manum eorum quos odisti, & in manum eorum quos detestata est anima tua. 29 Et ultionem sument ex te in odio, & capient omnes labores tuos, & derelinquent te transmigrantem & derelictam, & revelabitur confusio scortationū tuarū, & delicta tuorum nefandorum consiliorū, & superbia tua. 30 Et peccata tua conciliârunt tibi hæc, eò quòd errâsti sequens populos, & polluta es cultu idolorū eorum. 31 In via sororis tuæ ambulâsti: & dabo calicem ultionis ejus in manu tua. 32 Hæc dicit Dñs Deus: Calicem ultionis sororis tuæ bibes grandē & fortē, & eris in derisum & in subsannationē: præ multitudine tribulationis quæ veniet super te. 33 Ecce fient ebri, & mœrens impleberis calice desolationis & stuporis, calice ultionis sororis tuæ Samariæ. 34 Et bibes illā, & consummabis, & ultionē recipies, & carnes tuas lacerabis; quia ego decrevi in verbo meo, dicit Dñs Deus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]

19 Multiplicavit enim scortationem suam, in memoriam revocans dies adolescentiæ suæ, quibus fornicata fuerat in terra Ægypti, 20 Et adhæserat facinoribus eorum quorum caro velut asinorum caro est, & sexus velut sexus equorum. 21 Et quidem visitaveram tibi scelus adolescentiæ tuæ, quando stuprata fuisti in Ægypto, & compressa fuerint ubera pueritiæ tuæ. 22 Idcirco ô Aholiba, sic ait Dominus dominorum; Ecce concitaturus sum adversùm te omnes amatores tuos, à quibus abhorruerat anima tua, eósque adducturus contra te: 23 Téque vallabunt Babylonii & omnes Chaldæi, Put, Lydia, & Coa, & omnes Assyrii cum eis, juvenes desideratissimi, domini, ac potentes, omnes viri Cedar equis vecti. 24 Hi te invadentes armati, cum aurigis & rotis, & turmis populorum, lanceis, scutis, galeísque circundabunt te: & proponam eis judicia, & judicabunt te judiciis suis. 25 Ponámque contra te zelum meum, & confringent nares tuas in furore, & aures tuas avellent, & ad extremum gladio occumbes. Iidem filios filiásque tuas abducent, & tu tandē igne consumêris: 26 Capient vasa tua gloriosissima, & nudabunt te vestibus tuis. 27 Sic cessare faciam cogitationem tuam à te, & scortationem tuam de terra Ægypti; adeò ut nec attollas oculos tuos ad eos, nec Ægypti post hac recorderis. 28 Idcirco, sic ait Dominus dominorum; Ecce tradam te in manum Assyriorum à quibus abhorruit anima tua: 29 Qui te odio suo percutiant, totum laborem tuum rapiant, & nudam gelidámque relinquant; atque ita retegatur ignominia scortationis tuæ & flagitii tui. 30 Propter scortationem tuam hæc tibi fient, eò quòd scortata sis post gentes, & idolis earum contaminata. 31 Et eò quòd ambulaveris in viis sororis tuæ, dabo tibi calicem ejus in manus tuas. 32 Sic ait Dominus dominorum, Calicem sororis tuæ bibes, profundum ac latum, erísque derisui et ludibrio maximo et integro. 33 Ebrietate et miseriâ repleberis: calicem stuporis et excidii, calicem sororis tuæ Samariæ bibes et exsuges: 34 Crines tuos tondebis, et ubera tua resecabis: nam ego locutus sum, ait Dominus dominorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وأكثرت زناك لتذكري أيام شبيبتك التي فيها زنيت في مصر * وملت إلي الكلدانيين
20 الذين كانت أجسادهم مثل الحمير * ومذاكر الخيل مذاكرهم * وتعهدت إثم شبيبتك *
21 22 * لأجل هذا يا أوليبا هكذا يقول الرب الرب * ها أنا أنبه مصافيك عليك * التي بعدت
23 نفسك منهم * وأجلبهم إليك من حولك * بني بابل * وجميع الكلدانيين * فاكود وشوع
ولود * وجميع بني الموصليين معهم * الشبان المختارين * القواد والأمراء * جميع المثلثين
24 والمسمين * الفرسان على الخيل * جميعهم يأتون إليك من الجربياء * مركبات وفرسان مع
جميع الشعوب * أترسة ونبال * ويلقون عليك حرسا من حولك * وأعطي أمام وجههم حكما *
25 وينتقمون منك بأحكامهم * وأدفع غيرتي فيك * ويصنعون معك برجز غضبي * وينزعون
أنفك وأذنيك * ويقتلون بقاياك بالسيف * هم يأخذون بنيك وبناتك * ويبيدون بقاياك بالنار
26 27 * ويخلعون عنك ثوبك * ويأخذون أواني افتخارك * وأصرف عنك نفاقك * وزناك من
28 مصر * ولا ترفعين عينيك إليهم * ولا تذكرين مصر أيضا * لأجل هذا هكذا يقول
29 الرب الرب * ها أنا أدفعك إلي أيدي مبغضيك الذين بعدت نفسك منهم * ويصنعون
فيك بالبغضة * ويأخذون جميع أتعابك وكدك * وتصيرين عريانة ومفضوحة * وينكشف
30 فضيحة زناك ونفاقك * فزناك صنع بك هذه * عند ما زنيت خلف الأمم * وتنجست
31 32 بأفكارهم * وانطلقت في طريق أختك * وأدفع كأسها في يديك * هكذا يقول الرب
33 الرب * كأس أختك تشربي * العميق الواسع المترع * لتكملي سكرا * وتملي الحلالا * كأس
34 الإبادة * وكأس أختك سامرة فتشربيه وتمصمصيه * وأصرف عيادها ورؤوس شهورها من
أجل إني أنا تكلمت يقول أدوناي الرب *

19 *Multiplicâsti scortationem tuam, recordando te dierum adolescentiæ tuæ, quibus fornicata fueras in Ægypto.* 20 *Et declinâsti ad Chaldæos quorum corpora erant ut asinorum, & virilia equorum virilia ipsorum:* 21 *Et revisisti iniquitatem adolescentiæ tuæ.* 22 *Propterea O Aoliba, sic ait Dominus Dominus; Ecce ego concitabo amasios tuos contra te, à quibus aversus est animus tuus, & adducam eos ad te de circuitu tuo;* 23 *Filios Babelis, omnésque Chaldæos, Phacuth, Suth, & Lud, omnésque filios Assyriorum cum eis, juvenes dilectos, duces & imperatores, omnes triarios, atque celebres, equites super equos.* 24 *Hi omnes ad te venient ab Aquilone, currus, & equites, cum universis populis, clypeis, & sagittis: & collocabunt adversùm te custodes circunquaque: ponámque ante faciem eorum judicium, & ultionem à te repetent in judiciis suis.* 25 *Ponam in te zelum meum, agéntque tecum in ira furoris mei, auferent nasum tuum & aures tuas, & reliquias tuas gladio trucidabunt. Hi tollent filios filiásque tuas, & reliquias tuas igne consument:* 26 *Detrahent à te vestem tuam, rapiéntque vasa gloriationis tuæ.* 27 *Et avertam à te impietatem tuam, & scortationem tuam ab Ægypto: & non attolles oculos tuos ad eos, neque recordaberis ampliùs Ægypti.* 28 *Propterea sic dicit Dominus Dominus; En ego traditurus sum te in manus osorum tuorum, à quibus aversus est animus tuus:* 29 *Qui cum odio tecum agent, capiéntque omnes labores tuos & operam tuam: erísque nuda, & verecunda: & retegetur verecundia scortationis tuæ & impietatis tuæ.* 30 *Scortatio quidem tua hæc tibi fecit, quandoquidem scortata es post gentes, éque polluisti cogitationibus earum,* 31 *Et abiisti in via sororis tuæ: dabóque calicem ejus in manus tuas.* 32 *Ita dicit Dominus Dominus; Calicem sororis tuæ bibes, profundum, latum, horrendum.* 33 *ut perfectè inebrieris, & implearis torpore; calicem perditionis, calicem sororis tuæ Samariæ bibes & exuges:* 34 *Auferámque festivitates ejus & principia mensium ejus: quoniam ego locutus sum, dicit Adonai Dominus.*

projeciſti &,mei es oblita quòd eo Pro :Deus Dominꝰ dixit ſic Propterea
35 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתַּשְׁלִיכִי 35
:tuas fornicationes & ,tuum ſcelus porta tu etiã & :tuũ corpꝰ poſt me
אוֹתִי אַחֲרֵי גַוֵּךְ וְגַם־אַתְּ שְׂאִי זִמָּתֵךְ וְאֶת־תַּזְנוּתָיִךְ׃
& ,Aholah judicabis nónne,hominis Fili :me ad Dominus dixit Et
36 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲתִשְׁפּוֹט אֶת־אָהֳלָה וְאֶת 36
,ſunt adulteratæ Quia ·earũ abominationes eis nuntia Et ? Aholibah
37 אָהֳלִיבָה וְהַגֵּד לָהֶן אֵת תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן׃ כִּי נִאֵפוּ
etiam & :ſunt fornicatæ ſuis idolis cum &,earũ manibus in ſanguis &
וְדָם בִּידֵיהֶן וְאֶת־גִּלּוּלֵיהֶן נִאֵפוּ וְגַם אֶת־
Amplius .comedendũ ad eis fecerũt tranſire,mihi genuerũt quos ,ſuos filios
38 בְּנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלְדוּ־לִי הֶעֱבִירוּ לָהֶן לְאָכְלָה׃ עוֹד
& ,illa die in meũ ſanctuariũ polluerunt :mihi fecerunt hoc
זֹאת עָשׂוּ לִי טִמְּאוּ אֶת־מִקְדָּשִׁי בַּיּוֹם הַהוּא וְאֶת־
, ſuis idolis ſuos filios eos immolando in Et.prophanârunt mea ſabbatha
39 שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ׃ וּבְשַׁחֲטָם אֶת־בְּנֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם
ecce & :illud polluendũ ad ,illa die in meũ ſanctuariũ ad ingrediebãtur &
וַיָּבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי בַּיּוֹם הַהוּא לְחַלְּלוֹ וְהִנֵּה־
venientes viros ad miſerunt quia etiã Et.meæ domꝰ medio in fecerũt ſic
40 כֹה עָשׂוּ בְּתוֹךְ בֵּיתִי׃ וְאַף כִּי תִשְׁלַחְנָה לַאֲנָשִׁים בָּאִים 40
quos ad ,venerunt ecce & ,eos ad miſſus nuntius quos ,longè à
מִמֶּרְחָק אֲשֶׁר מַלְאָךְ שָׁלוּחַ אֲלֵיהֶם וְהִנֵּה־בָאוּ לַאֲשֶׁר
ſuper ſediſti Et .ornamento te ornâſti &,tuos oculos colorâſti ,te laviſti
41 רָחַצְתְּ כָּחַלְתְּ עֵינַיִךְ וְעָדִית עֶדִי׃ וְיָשַׁבְתְּ עַל־
,meũ thymiama & : ejus facies ad diſpoſita menſa & ,honorabilem lectum
מִטָּה כְבוּדָּה וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְפָנֶיהָ וּקְטָרְתִּי
ad & ,ea in pacificæ multitudinis vox Et .eã ſuper poſuiſti,meũ unguentũ &
42 וְשַׁמְנִי שַׂמְתְּ עָלֶיהָ׃ וְקוֹל הָמוֹן שָׁלֵו בָהּ וְאֶל־
dederunt Et .deſerto è ,Sabæi adducti ,hominem multiplicando à ,viros
אֲנָשִׁים מֵרֹב אָדָם מוּבָאִים סוֹבָאִים מִמִּדְבָּר וַיִּתְּנוּ
dixi Et .earũ capita ſuper gloriæ coronam & ,earũ manus ad armillas
43 צְמִידִים אֶל־יְדֵיהֶן וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת עַל־רָאשֵׁיהֶן׃ וָאֹמַר
venit Et ipſa & ejus fornicationes exibunt nunc : adulteriis inveteratæ
44 לַבָּלָה נִאוּפִים עַתָּה יִזְנֶה תַזְנוּתֶהָ וָהִיא׃ וַיָּבוֹא
,Aholah ad ſunt ingreſſi ſic ,meretricẽ mulierẽ ad ingredi ſecundum :eam ad
אֵלֶיהָ כְּבוֹא אֶל־אִשָּׁה זוֹנָה כֵּן בָּאוּ אֶל־אָהֳלָה
judicabũt ipſi juſti viri Et .ſceleris mulieres Aholibah ad &
45 וְאֶל־אָהֳלִיבָה אִשֹּׁת הַזִּמָּה׃ וַאֲנָשִׁים צַדִּיקִם הֵמָּה יִשְׁפְּטוּ
quia :ſanguinẽ effundentium judicio & ,adulterarum judicio eas
אוֹתְהֶם מִשְׁפַּט נֹאֲפוֹת וּמִשְׁפַּט שֹׁפְכוֹת דָּם כִּי 45
: Deus Dominus dixit ſic Quia .earũ manibꝰ in ſanguis & ,ipſæ adulteræ
46 נֹאֲפֹת הֵנָּה וְדָם בִּידֵיהֶן׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
.rapinam in &,commotionẽ in eas dare & ,cœtum eas ſuper facere Aſcẽdere
הַעֲלֵה עֲלֵיהֶם קָהָל וְנָתֹן אֶתְהֶן לְזַעֲוָה וָלָבַז׃
: ſuis gladiis in eas ſuccident & ,cœtus lapide eas ſuper obruent Et
47 וְרָגְמוּ עֲלֵיהֶן אֶבֶן קָהָל וּבָרֵא אוֹתְהֶן בְּחַרְבוֹתָם
.comburent igni in earũ domos & ,interficient earum filias & ,earum filios
בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יַהֲרֹגוּ וּבָתֵּיהֶן בָּאֵשׁ יִשְׂרֹפוּ׃
, mulieres omnes erudientur & : terra è fœditatem faciam ceſſare Et
48 וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן־הָאָרֶץ וְנִוַּסְּרוּ כָּל־הַנָּשִׁים
,vos ſuper veſtrum ſcelus dabunt Et .veſtrã fœditatẽ ſecũm facient non &
49 וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמַּתְכֶנָה׃ וְנָתְנוּ זִמַּתְכֶנָה עֲלֵיכֶן
.Deus Dominus ego quòd ſcietis & : portabitis veſtrorum idolorum peccata &
וַחֲטָאֵי גִלּוּלֵיכֶן תִּשֶּׂאינָה וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XXIV. כד

. decimo menſe in ,nono anno in me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
: dicendo ,menſis decima in
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר׃

Verſio VULG. LAT.

35 Proptereà hæc dicit Dominus Deus; Quia oblita es meî, & projeciſti me poſt corpus tuum, tu quoque porta ſcelus tuum, & fornicationes tuas. 36 Et ait Dominus ad me, dicens; Fili hominis, numquid judicas Oollam, & Oolibã, & annuntias eis ſcelera earum? 37 Quia adulteratæ ſunt, & ſanguis in manibus earũ, & cum idolis ſuis fornicatæ ſunt: inſuper & filios ſuos, quos genuerunt mihi, obtulerunt eis ad devorandum. 38 Sed & hoc fecerunt mihi: Polluerunt Sanctuarium meum in die illa, & ſabbata mea profanaverunt. 39 Cúmque immolarent filios ſuos idolis ſuis, & ingrederentur Sanctuarium meum in die illa ut pollueerent illud: etiam hæc fecerunt in medio domûs meæ. 40 Miſerunt ad viros venientes de longè, ad quos nuntium miſerant: itaque ecce venerunt: quibus te laviſti, & circumliniſti ſtibio oculos tuos, & ornata es mundo muliebri. 41 Sediſti in lecto pulcherrimo, & menſa ornata eſt ante te: thymiama meum, & unguentum meum poſuiſti ſuper eam. 42 Et vox multitudinis exultantis erat in ea: & in viris, qui de multitudine hominum adducebantur, & veniebant de deſerto, poſuerunt armillas in manibus eorum, & coronas ſpecioſas in capitibꝰ eorum. 43 Et dixi ei, quæ attrita eſt in adulteriis; Nunc fornicabitur in fornicatione ſua etiam hæc. 44 Et ingreſſi ſunt ad eam quaſi ad mulierem meretricem: ſic ingrediebantur ad Oollam & Oolibam, mulieres nefarias. 45 Viri ergò juſti ſunt: hi judicabunt eas judicio adulterarum, & judicio effundentium ſanguinem: quia adulteræ ſunt, & ſanguis in manibus earum. 46 Hæc enim dicit Dominꝰ Deus; Adduc ad eas multitudinem, & trade eas in tumultum, & in rapinam: 47 Et lapidentur lapidibꝰ populorum, & confodiantur gladiis eorum: filios & filias earũ interficient, & domos earũ igne ſuccendent. 48 Et auferam ſcelus de terra, & diſcent omnes mulieres ne faciant ſecundùm ſcelꝰ earum. 49 Et dabunt ſcelus veſtrũ ſuper vos, & peccata idolorum veſtrorum portabitis: & ſcietis quia ego Dominꝰ Deus.

CAP. XXIV.

1 ET factum eſt verbum Domini ad me, in anno nono, in menſe decimo, decimâ die menſis, dicens;

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

35 Διατοῦτο τάδε λέγει (φ) κύριος, Ἀνθ' ὧν ἐπελάθου μου, καὶ ἀπέρριψάς με ὀπίσω τοῦ σώματός σου, καὶ σὺ λάβε τὴν ἀσέβειάν σου καὶ τὴν πορνείαν σου. 36 Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, οὐ κρινεῖς τὴν (χ) Ὀολὰν καὶ τὴν (ψ) Ὀολιβὰν, καὶ ἀναγγελεῖς αὐταῖς τὰς ἀνομίας αὐτῶν; 37 Ὅτι ἐμοιχῶντο, καὶ αἷμα ἐν χερσὶν αὐτῶν, (ω) τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν ἐμοιχῶντο, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ ἐγέννησάν μοι, (α) διήγαγον αὐτοῖς δι' ἐμπύρων. 38 Ἕως καὶ ταῦτα ἐποίησάν μοι, (β) τὰ ἅγιά μου ἐμίαινον, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν. 39 Καὶ ἐν τῷ σφάζειν αὐτοὺς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ εἰσεπορεύοντο εἰς τὰ ἅγιά μου (ϛ), τοῦ βεβηλοῦν αὐτά· καὶ ὅτι οὕτως ἐποίουν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου. 40 (δ) Καὶ ὅτι τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἐρχομένοις μακρόθεν, οἷς ἀγγέλους (ε) ἐξαπέστελλον πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἅμα τῷ ἔρχεσθαι αὐτοὺς, εὐθὺς ἐλούου, καὶ ἐστιβίζου τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἐκόσμου κόσμῳ, 41 Καὶ ἐκάθου ἐπὶ κλίνης ἐστρωμένης, καὶ τράπεζα κεκοσμημένη πρὸ προσώπου αὐτῆς, καὶ τὸ (ζ) θυμίαμα, καὶ τὸ ἔλαιόν μου (η) εὐφραίνοντο 42 ἐν αὐτοῖς. Καὶ φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο, καὶ πρὸς ἄνδρας ἐκ πλήθους ἀνθρώπων ἥκοντας (θ) ἐκ τῆς ἐρήμου· καὶ ἐδίδοσαν (ι) ψέλλια ἐπὶ τὰς (κ) χεῖρας αὐτῶν, καὶ στέφανον καυχήσεως ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. 43 Καὶ (λ) εἶπα, Οὐκ ἐν τούτοις (μ) μοιχεύουσι; καὶ ἔργα πόρνης καὶ αὐτὴ ἐξεπόρνευσε; 44 Καὶ εἰσεπορεύοντο πρὸς αὐτὴν, ὃν τρόπον εἰσπορεύονται πρὸς γυναῖκα πόρνην, οὕτως εἰσεπορεύοντο πρὸς (ν) Ὀολὰν, καὶ πρὸς Ὀολιβὰν, τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν. 45 Καὶ ἄνδρες δίκαιοι αὐτοὶ καὶ ἐκδικήσουσιν αὐτὰς ἐκδικήσει μοιχαλίδος, καὶ ἐκδικήσει αἵματος, ὅτι μοιχαλίδες εἰσὶ, καὶ (ξ) αἷμα ἐν χερσὶν αὐτῶν. 46 Τάδε λέγει (ο) κύριος κύριος, Ἀνάγαγε ἐπ' αὐτὰς ὄχλον, καὶ δὸς (π) ἐν αὐταῖς ταραχὴν καὶ διαρπαγὴν, 47 Καὶ λιθοβόλησον (ρ) ἐπ' αὐτὰς λίθοις ὄχλων, καὶ (σ) κατακέντει αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν· υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ 48 τοὺς οἴκους αὐτῶν (τ) ἐμπρήσουσι. Καὶ ἀποστρέψω ἀσέβειαν (υ) ἐκ τῆς γῆς, καὶ παιδευθήσονται πᾶσαι αἱ γυναῖκες, καὶ οὐ μὴ ποιήσουσι κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν. 49 Καὶ δοθήσεται ἡ ἀσέβεια ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἐνθυμημάτων ὑμῶν λήψεσθε, καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.

MS.A. (φ) ἀδωναΐ κύριος, (χ) Ὀλλὰν (ψ) Ὀλιβὰν, (ω) καὶ τὰ (α) διήγαγον αὐτὰ δι' (β) καὶ ἃ ἐμίαινον ἐποίησε, τὰ (ϛ) ἀφυλάκτως ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τοῦ (δ) Καὶ τοῖς (ε) ἐξαπεστέλλοσαν (ζ) θυμίαμά μου, (η) ἐξευφραίνοντο (θ) οἰνωμένους ἐκ (ι) ψέλλια (κ) χεῖράς σου, σὺ δὲ στέφανον (λ) εἶπας, (μ) μοιχῶνται; ἔργα γυναικὸς πόρνης ἐποίεις, Καὶ εἰσεπορεύοντο πρὸς αὐτὴν, ὃν τρόπον εἰσεπορεύοντο (ν) Ὀλλὰν, καὶ πρὸς Ὀλιβὰν, (ξ) αἵματα (ο) ἀδωναΐ κύριος, (π) ἐπ' αὐτὰς (ρ) αὐτὰς (σ) κατακέντησον (τ) ἐμπυριοῦσιν. (υ) ἀπὸ

ΚΕΦ. κδʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, ἐν τῷ ἔτει τῷ (α) ἐννάτῳ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, δεκάτῃ τοῦ μηνὸς, λέγων,

MS.A. (α) ἐνάτῳ,

35 Proptereà hæc dicit Dominus; Quia oblita es meî, & projeciſti me poſt corpus tuum, & tu accipe impietatem tuam, & fornicationẽ tuã. 36 Et dixit Dominus ad me; Fili hominis, (χ) nónne judicabis Oolã, et Oolibã, et annũtiabis eis iniquitates earum; 37 Quia mœchabãtur, et ſanguis in manibꝰ ipſarum? Secundũ adinventiones ſuas mœchabantur, & filios ſuos, quos genuerãt mihi, traduxerunt (ω) eis per ignita; 38 Donec et iſta fecerũt mihi: Sancta mea polluerũt, & ſabbata mea prophanaverunt: 39 Et in jugulando ipſos filios ſuos idolis ſuis; & ingrediebantur in Sãcta mea ad prophanandũ illa: & (aa) quia ſic faciebant in medio domûs meæ: 40 Et (bb) quia viris venientibus de longè, quibus nuntios miſerant ad eos; et ſimulac veniſſent, ſtatim lavabaris, & ſtibio liniebas oculos tuos, & ornabaris ornatu: 41 Et ſedebas ſuper lectum ſtratum: & menſa ornata ante faciem ipſius. Et thymiama, et oleũ (cc) meum, lætabantur in eis: 42 Et vocem harmoniæ perſonabant, (dd) & ad viros ex multitudine hominũ (ee) venientes de deſerto. Et dederunt armillas ſuper manus eorũ, & coronã gloriationis ſuper capita eorũ. 43 Et dixi; Nónne in his mœchantur? et opera fornicariæ etiã ipſa fornicata eſt? 44 Et ingrediebantur ad eam: quemadmodũm ingrediuntur ad mulierẽ meretricẽ, ita ingrediebantur ad Oolam, et ad Oolibam, ut facerent iniquitatẽ. 45 Et viri juſti hi: et ulciſcentur eas ultione adulteræ, et ultione (ff) ſanguinis: quia adulteræ ſunt, & ſanguis in manibus earũ. 46 Hæc dicit Dominus Dominus; Adduc ſuper eas multitudinẽ: & da in eis tumultũ, & rapinã. 47 (gg) Et lapida ſuper eas lapides turbarũ: et confodito eas in gladiis eorũ. Filios earũ & filias earũ interficient: et domos earum incendent. 48 Et avertã impietatẽ de terra: et diſcent omnes mulieres; & non facient ſecundũ impietates earum. 49 Et dabitur impietas veſtra ſuper vos: & peccata cogitationum veſtrarum accipietis: & ſcietis, quia ego Dominus.

CAP. XXIV.

1 ET factus eſt ſermo Domini ad me in anno nono, in menſe decimo, decimâ menſis, dicens;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

35 בכן כדנן אמר יי אלהים חלף דשבקת פולחני וארחקת דחלתי מקבל עינך ואף את 35
36 קבילי חובי עצת חטאיך וטעותיך : ואמר יי לי בר אדם התוכח ית אהלה וית אהליבה 36
37 וחוי להן ית תועבתהן : ארי נאין בהן ודם זכי אשדו בידיהן ובתר פולחן טעותהן 37
טעו ואף ית בניהן דעתידין למפק מנהן תולדת קודשא קדמי אעבירו להן לפולחן :
38 עוד ארגיזו קדמי סאיבו ית בית מקדשי ביומא ההוא וית יומי שביא דילי אחילו : 38
39 ובמכסותהון ית בניהון לפולחן טעותהון ועלו לבית מקדשי ביומא ההוא לאחלותיה 39
40 והא כדין עבדו בגו בית מקדשי : ואף ארי שלחת לגבריא דאתן מרחיק דאוגד 40
41 שליח לותהון והא אתו לאתר דזמינת אתקנת שוקין ומנית פלטורין : ורמית דרגשין 41
מכיכין דיקר ופתורין מלן כל טוב סדרת קדמיהון וקטורת בוסמי ומשחי שוית
42 עליהון : וקל אתרגושתהון די שלן שליוא בהון ולתקוף גברין מסגי אנשא אתן 42
מסחור סחור ממדברא ויהבו שירין על ידיהון וכתר דתושבחא על רישיהון :
43 ואמרית לכנשתא דישראל דבליאת עמה בחובין כען תשבוק מטעותהא ותתוב 43
44 לפולחני ולא תבת : ועלו לותה כמא דעלין לות אתתא פונדקיתא כן עלו לאהלה 44
45 ולאהליבה מוניתא דעיצתהון חטאין : וגברין זכאין בקבליהון יתפרעון מנהן 45
46 פורענות ניפין ופורענות אשדת דם ארי נאין בהן ודם זכי אשדו בידיהון : ארי כדנן 46
47 אמר יי אלהים אתנבי דיסקון עליהון משרין ואמסר יתהון לתביר ולבזא : וירגמון 47
יתהן באבני קלע משרין ויבזעון יתהן בסיפיהון בניהון ובנתהון יקטלון ובתיהון
48 יוקדון בנורא : ואבטיל חובי עצת חטאין מן ארעא ויתרדין כל מדינתא ולא יעבדן 48
49 בעצת חטאיכון : ויתיהבון חובי עצת חטאיכון עליכון וחטאי פולחן טעותכון תקבלון 49
ותדעון ארי אנא יי אלהים :

כד

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי בשתא תשיעתא בירחא עשיראה בעשרא לירחא 1
למימר :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

35 Proptereà hæc dicit Dñs Deꝰ: Pro eo quòd reliquiſti cultum meum, & projeciſti timorem mei à conſpectu oculorũ tuorũ, tu quoq; ſuſcipe delicta nefandorũ conſiliorũ tuorũ & idolorũ tuorũ. 36 Et dixit Dñs ad me: Fili hominis, nónne argues Oollam & Oolibam, & annuntiabis eis abominationes ſuas? 37 Quia ſcortatores ſunt apud illas, & ſanguinẽ innocẽtiũ effuderũt manibꝰ ſuis; & poſt cultũ idolorũ ſuorũ erraverunt: quin etiã filios ſuos, de quibꝰ futurũ erat ut egrederetur generatio ſancta corã me, tranſtulerunt eis ad cultum. 38 Adhuc irritaverunt me, polluerũt domũ ſanctuarii mei in die illa, & dies ſabbatorũ meorũ violaverunt. 39 Et cùm immolarent filios ſuos in cultũ idolorũ ſuorũ, ingreſſi ſunt eadem die in domũ ſanctuarii mei, ut prophanarent eã, & ecce rem hujuſmodi intra domũ ſanctuarii mei deſignârunt. 40 Et inſuper cùm miſiſti ad viros venientes de longè, nuntio ad eos miſſo, & ecce venerunt ad locũ quem ſtatuiſti: præparâſti vicos, & conſtituiſti plateas. 41 Inſtraviſti lectulos ſtragulis pretioſis, & menſas plenas omni bono ordinâſti corã eis, & incenſum aromatũ meorũ & oleũ meũ poſuiſti ſup eas. 42 Et vox tumultꝰ eorum qui ſumma fruebantur proſperitate, [*fuit*] in *eis*, & in fortitudine potentiũ præ multitudine hominũ venientiũ undiquaq; à deſerto, & poſuerunt armillas in manibꝰ eorũ, & coronã laudis in capitibꝰ eorũ. 43 Et dixi de cœtu Iſrael, cujꝰ populꝰ inveteratꝰ eſt in peccatis: Nunc dimittet idola ſua, & convertetur ad cultũ meũ: & non eſt converſa. 44 Et ingreſſi ſunt ad eã ſicut qui ingrediuntur ad mulierẽ hoſpitatricẽ, ſic ingreſſi ſunt ad Oolam & Oolibam *fornicatrices* ſceleratiſſimorũ conſiliorũ. 45 Et viri juſti in conſpectu earũ ipſi ſument ultionẽ ex eis, ultionẽ adulterantiũ & ultionẽ effundentiũ ſanguinem: quia apud eas ſunt qui fornicentur, & ſanguinẽ innocentẽ effuderunt manibꝰ ſuis. 46 Quia hæc dicit Dñs Deꝰ: Vaticinare ut aſcendat contra eas exercitꝰ, & tradam eas in interitũ & in direptionẽ. 47 Et lapidabunt exercitꝰ eas lapidibus fundæ; & præſcindent eas gladiis ſuis; filios earũ & filias earum occident; & domos earum ſuccendent igne. 48 Et ceſſare faciam ſcelera nefarii conſilii de terra, & corripientur omnes provinciæ, & non facient juxta ſcelera veſtra. 49 Et dabuntur peccata ſcelerati veſtri conſilii ſuper vos, & peccata cultus idolorum veſtrorum ſuſcipietis: & ſcietis quia ego Dñs Deus.

CAP XXIV.

1 ET factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me anno nono, menſe decimo, decima die menſis, dicens:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܛܠ ܕܛܥܝܬܝܢܝ ܘܐܫܬܕܝܬܝ ܒܬܪ ܕܚܠܬܟܝ. ܐܦ ܐܢܬܝ ܩܒܠܝ ܥܘܠܟܝ 35
ܘܙܢܝܘܬܟܝ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܒܪܢܫܐ. ܕܘܢ ܠܐܗܘܠܐ ܘܠܐܗܘܠܝܒܐ. ܘܚܘܐ ܐܢܝܢ ܛܢܦܘܬܗܝܢ. 36
* ܕܓܪ. ܘܕܡܐ ܐܝܬ ܒܐܝܕܝܗܝܢ. ܘܥܡ ܦܬܟܪܝܗܝܢ ܓܪܝ. ܘܒܢܝܗܝܢ ܕܝܠܕܝ ܠܝ. ܐܘܩܕܝܢ 37
ܠܗܘܢ ܒܢܘܪܐ. * ܘܗܕܐ ܐܚܪܬܐ ܥܒܕܝ ܠܝ. ܛܢܦܝ ܡܩܕܫܝ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܘܫܒܬܝ 38
ܛܢܦܝ. * ܘܟܕ ܢܟܣܝ ܗܘܝ ܒܢܝܗܝܢ ܠܦܬܟܪܝܗܝܢ. ܥܠܝ ܠܡܩܕܫܝ ܒܗ ܒܝܘܡܐ 39
ܗܘ ܘܛܢܦܘܗܝ. ܘܗܟܢܐ ܥܒܕܝ ܒܓܘ ܒܝܬܝ. * ܘܐܦ ܫܕܪܝ ܠܘܬ ܓܒܪܐ ܕܢܐܬܘܢ ܠܘܬܗܝܢ 40
ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܗܢܘܢ ܕܫܕܪܝ ܠܘܬܗܘܢ ܐܝܙܓܕܐ. ܘܟܕ ܐܬܘ. ܣܚܝ ܗܘܝ ܘܟܚܠ ܗܘܝ ܥܝܢܝܗܝܢ ܘܨܒܬ
ܨܒܬܝܗܝܢ. ܘܝܬܒܢ ܗܘܝ ܥܠ ܥܪܣܬܐ ܕܡܫܘܝܢ. ܘܦܬܘܪܐ ܡܣܕܪܐ 41
ܩܕܡܝܗܝܢ. ܘܡܫܚܐ ܘܒܣܡܐ ܡܛܥܢܢ ܗܘܝ ܥܠܝܗܝܢ. * ܘܩܠܐ ܕܚܕܘܬܗܝܢ ܢܦܩ ܗܘܐ. ܘܐܦ 42
ܕܓܒܪܐ ܕܐܬܘ ܡܢ ܫܒܐ. ܘܡܢ ܡܕܒܪܐ. ܘܝܗܒܘ ܫܝܪܐ ܒܐܝܕܝܗܝܢ. ܘܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ
ܒܪܫܝܗܝܢ. * ܘܐܡܪܬ ܥܠܝܗܝܢ. ܓܝܪܢ. ܘܒܥܒܕܐ ܕܙܢܝܬܐ ܙܢܝ. * ܘܥܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗܝܢ. 43 44
ܐܝܟ ܕܥܐܠܝܢ ܠܘܬ ܐܢܬܬܐ ܙܢܝܬܐ. ܗܟܢܐ ܥܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬ ܐܗܘܠܐ ܘܠܘܬ ܐܗܘܠܝܒܐ. ܢܫܐ
ܙܢܝܬܐ. * ܘܗܫܐ ܓܒܪܐ ܟܐܢܐ ܢܕܘܢܘܢ ܐܢܝܢ. ܕܝܢܐ ܕܓܝܪܬܐ. ܘܕܝܢܐ ܕܐܫܕܝ ܕܡܐ. ܡܛܠ 45
ܕܓܝܪܢ ܐܢܝܢ. ܘܕܡܐ ܐܝܬ ܒܐܝܕܝܗܝܢ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܐܣܩ ܥܠܝܗܝܢ 46
ܟܢܘܫܬܐ. ܘܗܒ ܐܢܝܢ ܠܙܘܥܬܐ ܘܠܒܙܬܐ. * ܘܢܪܓܡܘܢ ܐܢܝܢ ܟܢܘܫܬܐ ܒܟܐܦܐ. ܘܢܦܣܩܘܢ 47
ܐܢܝܢ ܒܣܝܦܝܗܘܢ. ܘܒܢܝܗܝܢ ܘܒܢܬܗܝܢ ܢܩܛܠܘܢ. ܘܒܬܝܗܝܢ ܢܘܩܕܘܢ ܒܢܘܪܐ.
* ܘܐܒܛܠ ܥܘܠܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܢܬܪܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܫܐ. ܘܠܐ ܢܥܒܕܢ ܐܝܟ ܙܢܝܘܬܟܝܢ. 48
* ܘܐܗܦܟ ܙܢܝܘܬܟܝܢ ܥܠܝܟܝܢ. ܘܚܛܗܐ ܕܦܬܟܪܝܟܝܢ ܬܩܒܠܢ. ܘܬܕܥܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. 49

* ܫܠܡ * ܟܓ *

* ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܒܫܢܬܐ ܬܫܝܥܝܬܐ. ܒܥܣܪܐ ܒܝܪܚܐ ܕܥܣܪܐ ܟܕ ܐܡܪ. 1

35 Quandoquidem oblita es mei, teque præcipitâſti poſt deos tuos; tu quoque reporta ſcelus tuũ & ſcortationẽ tuã. 36 Deinde dixit mihi Dñs; Fili hominis, judica Aholam & Aholibam, & oſtende eis abominationẽ ipſarũ: 37 Quòd adulteratæ ſint, & ſanguis ſit in manibꝰ earũ, cum idolis adulteratæ ſint, & filios ſuos quos mihi pepererant, igne combuſſerint illis: 38 Hoc aliud præterea mihi fecerint; polluerint ſanctuarium meũ eodẽ die, & ſabbatha mea prophanârint: 39 (Nam poſtquam jugulâſſent filios ſuos idolis ſuis, ingreſſæ ſunt ſanctuariũ meũ eodẽ die, & prophanaverunt illud: talia fecerunt in medio domꝰ meæ:) 40 Præterea miſerint ad viros ut ad ſe venirent è longinquo, eos *nimirùm* ad quos mittebant legatos: quibꝰ venientibꝰ, ſtatim lavabant ſe, collyrio illinebant oculos ſuos, & ornabant ſe ornatu ſuo: 41 Inſidebant lectis ſtragulatis, & menſæ proponebantur eis: unguentum meũ & ſuaves odores meos ſuper ſe geſtabant: 42 Et vox lætitiæ earũ procedebat, itidémq; virorũ illorũ qui veniebant è Saba & è deſerto, imponebántque armillas manibꝰ earũ, & coronas glorioſiſſimas capitibꝰ earum. 43 Et dixi de iſtis; Adulteratæ ſunt, & ſecundùm actiones meretricũ fornicatæ ſunt: 44 Nam congrediebantur cum eis: ut congredi mos eſt cum muliere fornicaria, ita congrediebantur cum Ahola & cum Aholiba fœminis fornicariis. 45 Jam viri juſti judicent eas judicio adulterarũ et judicio effundentiũ ſanguinem; quandoquidem adulteræ ſunt, et ſanguis eſt in manibus earum. 46 Nam ſic ait Dominus dominorum, Adduc contra iſtas cœtum, et trade eas commotioni et direptioni: 47 Et obruat eas cœtus lapidibus, percutiant eas gladiis ſuis, filios et filias earum trucìdent, et domos earum igne comburant. 48 Ita ceſſare faciam ſcelus à terra, et erudientur omnes fœminæ, ne facient ſecundùm ſcortationem veſtram: 49 Reflectam ſcortationem veſtram in vos, et peccata idolorũ veſtrorum reportabitis; et experiemini me eſſe Dominum.

CAP. XXIV.

1 FUit etiam ad me ſermo Domini anno nono, decimâ menſis decimi, dicendo;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لاجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * من اجل انك نسيتني * وطرحتني وراء جسدك * 35
وانت خذي ضعفك وزناك *
* الاصحاح الثالث عشر *
* وقال الرب لي * يا ابن الانسان * انت تحاكم اوولا واوليبا * وتخبرهما باثامهما * لانهما 36
فسقتا * والدم في ايديهما مثل افكارهما فسقتا * واولادهما الذين ولدتاهم لي احرقتاهم بالنار 37
نهارا * وهكذا صنعتا لي * نجستا اقداسي * ودنستا سبوتي * وعندما ذبحتا اولادهما لاصنامهما * 38 39
فدخلتا الى اقداسي لتنجساها * ولانهما هكذا صنعتا في وسط بيتي * ولانهما للرجال الاتيين 40
من بعيد الذين اليهم ارسلتا رسلا * فلما اتوهما معا * للوقت استحمتا * واكحلتا اعينهما *
وزينتا بزينة * وجلستا على سرير مفروش * ومائدة مزينة امام وجههما * وبخوري وزيتي فرحتا 41
بهما * واسمعتا صوت موصولهما للرجال من كثرة الناس الاتيين من البرية * فدفعوا لهما 42
اسورة على ايديهما * واكليل فخر على راسيهما * وقلت اليس هولاء فسقتا * واعمال زانية زنتا * 43
* فدخلوا اليهما * كما دخلوا الى امراة زانية * هكذا دخلوا الى اوولا والى اوليبا ليصنعوا اثما * 44
* ورجال صديقون هم * وينتقمون منهما بانتقام فاسقات وبانتقام دم * لانهما فاسقتان * والدم في 45
ايديهما * لانه هكذا يقول الرب الرب * اصعد عليهما جمعا * واعط فيهما اضطرابا وخطفا * 46
* وارجمهما بحجارة جموع * فيطعنونهما بسيوفهم * ويقتلون بنيهن وبناتهن * ويحرقون 47
بيوتهن * واصرف النفاق من الارض * ويتادبن جميع النسوة * ولا يصنعن كنفاقهن * ويدفع 48 49
نفاقكما عليكما * وتاخذان خطايا فكراتكما * وتعلمان اني انا الرب الرب *

* الفصل الرابع والعشرون *

* وكان قول الرب الي في السنة التاسعة * في الشهر العاشر في العاشر من الشهر * قائلا * 1

35 Proptereà ſic dicit Adonai Dominus; Quia tu oblita es mei, & abjeciſti me à tergo corporis tui; tu etiam reporta infirmitatem tuam & ſcortationem tuam.

Textus decimuſtertius.

36 Tum dixit Dominus ad me; O fili hominis, tu judicium inſtitues cum Avaola & Avaoliba, & indicabis eis iniquitates earum. 37 Mœchatæ ſunt enim, & ſanguis hæret *manibus earum: juxta cogitationes ſuas mœchatæ ſunt, & filios ſuos quos mihi genuerant, igne combuſſerunt interdiu. 38 Hæc etiam fecerunt mihi: ſancta mea polluerunt, ſabbatha mea violârunt; 39 Et ſtatim atque mactâſſent filios ſuos idolis ſuis, ingreſſæ ſunt in ſancta mea, ut pollaerent ea: tum quòd talia fecerint in medio domûs meæ: 40 Tum quòd venientibus è longinquo viris ad quos nuntios mittebant, ſimul inquam venientibus ad eas, illicò ſe lavarent, ſtibio linirent oculos ſuos, ornamentis ſe decorarent; 41 Strato inſiderent lecto, & menſa ornata eſſet ante conſpectum earum: thure meo & unguento meo fruerentur: 42 Et audire facerent vocem harmoniæ ſuæ viris ex hominum multitudine venientibus è deſerto: qui dabant eis armillas ſuper manus earum, & coronam faſtûs ſuper capita earum. 43 Et dixi; Nonne cum iſtis mœchatæ ſunt, & more fornicariæ fornicatæ ſunt? 44 Nam ingreſſi ſunt ad eas, quemadmodum ingredi ſolent ad mulierem fornicariã, ita ingreſſi ſunt ad Avaolam & ad Avaolibam, ut ſcelus perpetrarent: 45 Et viri juſti ſunt, & exigent ab utraque pœnas mœcharum & pœnas cædis, cùm ſint adulteræ, & ſanguis in manibus earum. 46 Sic enim dicit Dominus Dominus; Aſcendere fac adversùs iſtas turbam, & da in eis perturbationem & direptionem, 47 Et obrue eas lapidibus turbarum: confodiant eas gladiis ſuis, occìdant filios & filias earum, & domos earum comburant. 48 Sic auferam impietatem à terra, & erudientur omnes mulieres, ne faciant ſecundùm impietatem iſtarum: 49 Et refundetur impietas veſtra in vos, & reportabitis peccata cogitationum veſtrarum: ſcietiſque me eſſe Dominum Dominum.*

CAP. XXIV.

1 DEinde fuit ſermo Domini ad me anno nono, menſe decimo, decimâ menſis, dicens;

;ipſius diei corpus , diei nomen tibi ſcribe ,hominis Fili
2 בֶּן־אָדָם כְּתוֹב־לְךָ אֶת־שֵׁם הַיּוֹם אֶת־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
.ipſius diei corpore in , Jeruſalaim ad Babel rex ſe adjunxit
סָמַךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־יְרוּשָׁלַםִ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃
: eos ad dices &,parabolam rebellionis domum ad loquere parabolicè Et
3 וּמְשֹׁל אֶל־בֵּית־הַמֶּרִי מָשָׁל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
.aquas eâ in funde etiã &,inſtrue ollam inſtrue : Deus Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה שְׁפֹת הַסִּיר שְׁפֹת וְגַם־יְצֹק בּוֹ מָיִם׃
electione:humerum & femur,bonũ fruſtũ omne ,eam in ejus fruſta Congere
4 אֱסֹף נְתָחֶיהָ אֵלֶיהָ כָּל־נֵתַח טוֹב יָרֵךְ וְכָתֵף מִבְחַר
oſſa incende etiam &,aſſume pecoris Electionem .imple oſſium
5 עֲצָמִים מַלֵּא׃ מִבְחַר הַצֹּאן לָקוֹחַ וְגַם דּוּר הָעֲצָמִים
.ejus medio in ejus oſſa coquantur etiam,ej' bullitiones ebullire fac:ea ſub
תַּחְתֶּיהָ רַתַּח רְתָחֶיהָ גַּם־בָּשְׁלוּ עֲצָמֶיהָ בְּתוֹכָהּ׃
cujus ollæ ſanguinum civitati Væ : Deus Dominus dixit ſic Propterea
6 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים סִיר אֲשֶׁר
ejus fruſta in ejus fruſta in : ea ex exivit non ej' ſpuma &,ea in ejus ſpuma
חֶלְאָתָה בָהּ וְחֶלְאָתָהּ לֹא יָצְאָה מִמֶּנָּה לִנְתָחֶיהָ לִנְתָחֶיהָ
,fuit ejus medio in ej' ſanguis Quia .ſors illam ſuper cadat non,eam educ
7 הוֹצִיאָהּ לֹא־נָפַל עָלֶיהָ גּוֹרָל׃ כִּי דָמָהּ בְּתוֹכָהּ הָיָה
operiendũ ad terram ſup illum effudit non:eũ poſuit petræ læve faſtigiũ ſup
עַל־צְחִיחַ סֶלַע שָׂמָתְהוּ לֹא שְׁפָכַתְהוּ עַל־הָאָרֶץ לְכַסּוֹת
dedi;ultionẽ ulciſcendũ ad irã faciendũ aſcendere Ad.pulvere illũ ſuper
8 עָלָיו עָפָר׃ לְהַעֲלוֹת חֵמָה לִנְקֹם נָקָם נָתַתִּי אֶת־
dixit ſic Propterea .operiri non ad:petræ læve faſtigium ſup ej' ſanguinẽ
9 דָּמָהּ עַל־צְחִיחַ סָלַע לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
.pyram grandem faciam ego etiam :ſanguinũ civitati Væ,Deus Domin'
אֲדֹנָי יֱהֹוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים גַּם־אֲנִי אַגְדִּיל הַמְּדוּרָה׃
condi & : carnem conſume , ignem ſuccende , ligna Multiplica
10 הַרְבֵּה הָעֵצִים הַדְלֵק הָאֵשׁ הָתֵם הַבָּשָׂר וְהַרְקַח
ejus prunas ſup eam ſtatue Et.comburãtur oſſa & ,aromatibus condimentũ
11 הַמֶּרְקָחָה וְהָעֲצָמוֹת יֵחָרוּ׃ וְהַעֲמִידֶהָ עַל־גֶּחָלֶיהָ
ejus medio in fundetur & ,ejus æs comburatur & ,incaleſcat ut : vacuam
רֵקָה לְמַעַן תֵּחַם וְחָרָה נְחֻשְׁתָּהּ וְנִתְּכָה בְתוֹכָהּ
non & ,ſe afflictavit Injuriis .ejus ſpuma conſumetur,ejus inquinamentum
12 טֻמְאָתָהּ תִּתֹּם חֶלְאָתָהּ׃ תְּאֻנִים הֶלְאָת וְלֹא־
tua immunditia In .ejus ſpuma igni in ,ejus ſpuma multa ea de exivit
13 תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ׃ בְּטֻמְאָתֵךְ
non tua immunditia ab;te mundâſti non & ,te mundavi ꝑ eo pro : fœditas
זִמָּה יַעַן טִהַרְתִּיךְ וְלֹא טָהַרְתְּ מִטֻּמְאָתֵךְ לֹא
Ego .te in meam iram me faciendum quieſcere ad uſque ,amplius te mundabis
14 תִטְהֲרִי־עוֹד עַד־הֲנִיחִי אֶת־חֲמָתִי בָּךְ׃ אֲנִי
non & parcam non &,retractabo non : feci & Venit ,ſum locutus Domin'
יְהוָה דִּבַּרְתִּי בָּאָה וְעָשִׂיתִי לֹא־אֶפְרַע וְלֹא־אָחוּס וְלֹא
Dñs dixit,te judicabunt tua ſtudia juxta &,tuas vias juxta:ducar pœnitentia
אֶנָּחֵם כִּדְרָכַיִךְ וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ שְׁפָטוּךְ נְאֻם אֲדֹנָי
ego ecce hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et .Deus
15 16 יֱהֹוִה׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם הִנְנִי
, plangas nec : percuſſione in,tuorũ oculorũ deſiderium te à capiens
לֹקֵחַ מִמְּךָ אֶת־מַחְמַד עֵינֶיךָ בְּמַגֵּפָה וְלֹא תִסְפֹּד
mortuorum ,tace Clamando .tua lachryma veniat neque , plores nec
17 וְלֹא תִבְכֶּה וְלוֹא תָבוֹא דִּמְעָתֶךָ׃ הֵאָנֵק דֹּם מֵתִים
pones tua calceamenta &,te ſuper liga tuam tiaram , facias ne luctum
אֵבֶל לֹא־תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים
ne hominum panem & , myſtacem ſuper involvas ne &:tuis pedibus in
בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל־שָׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא
mea uxor eſt mortua &,mane in populum ad ſum locutus Et .comedas
18 תֹאכֵל׃ וָאֲדַבֵּר אֶל־הָעָם בַּבֹּקֶר וַתָּמָת אִשְׁתִּי
.ſum juſſus ſicut mane in fecique : veſpera in
בָּעֶרֶב וָאַעַשׂ בַּבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי׃

Verſio VULG. LAT.

2 Fili hominis, ſcribe tibi nomẽn diei hujus, in qua confirmatus eſt rex Babylonis adverſùm Jeruſalem hodiè. 3 Et dices per proverbium ad domum irritatricem parabolam, & loquẽris ad eos; Hæc dicit Dominus Deus; Pone ollam: pone, inquam, & mitte in eam aquam: 4 Congere fruſta ejus in eam, omnem partem bonam, femur & armum, electa & oſſibus plena. 5 Pinguiſſimum pecus aſſume, compone quoque ſtrues oſſium ſub ea: efferbuit coctio ejus, & diſcocta ſunt oſſa illius in medio ejus. 6 Proptereà hæc dicit Domin' Deus; Væ civitati ſanguinum, ollæ, cujus rubigo in ea eſt, & rubigo ejus non exivit de ea: per partes & per partes ſuas ejice eam, non cecidit ſuper eam ſors. 7 Sanguis enim ejus in medio ejus eſt, ſuper limpidiſſimam petram effudit illum: non effudit illum ſuper terram ut poſſit operiri pulvere. 8 Ut ſuperinducerem indignationẽ meam, & vindictã ulciſcerer: dedi ſanguinem ejus ſuper petram limpidiſſimam ne operiretur. 9 Proptereà hæc dicit Dominus Deus; Væ civitati ſanguinum, cujus ego grandem faciam pyram. 10 Congere oſſa, quæ igne ſuccendam: conſumentur carnes, & coquetur univerſa compoſitio, & oſſa tabeſcent. 11 Pone quoque eam ſup prunas vacuam, ut incaleſcat, & liquefiat æs ejus: & conflētur in medio ejus inquinamentum ejus, & conſumatur rubigo ejus: 12 Multo labore ſudatum eſt, & non exivit de ea nimia rubigo ej', neque per ignem. 13 Immunditia tua execrabilis: quia mundare te volui, & non es mundata à ſordibus tuis: ſed nec mundaberis priùs, donec quieſcere faciam indignationem meam in te. 14 Ego Dñs locutus ſum: Veniet, & faciam: non tranſeam, nec parcam, nec placabor: juxta vias tuas, & juxta adinventiones tuas judicabo te, dicit Dominus. 15 Et factum eſt verbum 16 Dñi ad me, dicens; Fili hominis, ecce ego tollo à te deſiderabile oculorũ tuorum in plaga: & non planges, neq; plorabis, neque fluent lachrymæ tuæ. 17 Ingemiſce tacens, mortuorũ luctum no facies: corona tua circumligata ſit tibi, & calceamenta tua erunt in pedibus tuis, nec amictu ora velabis, nec cibos lugentiũ comedes. 18 Locut' ſum ergò ad populũ manè, et mortua eſt uxor mea veſperé: fecíq; manè ſicut præceperat mihi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp,
Cum Tranſlatione LATINA.

2 Υἱὲ ἀνθρώπου, γράψον σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἀφ' ἧς ἀπηρείσατο βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ 3 τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον: Καὶ εἰπὸν ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα παραβολήν, ϗ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, Τάδε λέγει (β) κύριος, Ἐπίστησον τὸν λέβητα, ϗ ἔγχεον εἰς αὐτὸν ὕδωρ, 4 Καὶ ἔμβαλε εἰς αὐτὸν τὰ διχοτομήματα, πᾶν διχοτόμημα καλόν, (γ) σκέλος ϗ ὦμον ἐκσεσαρκισμένα (δ) ἀπὸ τῶν 5 ὀστῶν, Ἐξ ἐπιλέκτων κτηνῶν (ε) εἰλημμένων· ϗ ὑπόκαιε τὰ ὀστᾶ ὑποκάτω αὐτῶν. (ζ) ἔζεσε ϗ ἥψηται τὰ ὀστᾶ αὐτῆς ἐν μέσῳ 6 αὐτῆς. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (η) κύριος, Ὦ πόλις αἱμάτων, λέβης, ἐν ᾧ ἐστιν ἰὸς ἐν αὐτῷ, ϗ ὁ ἰὸς (θ) οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς, κατὰ μέλος αὐτῆς ἐξήνεγκεν, οὐκ ἔπεσεν ἐπ' 7 αὐτὴν κλῆρος. Ὅτι αἷμα αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐστιν, ἐπὶ (′) λεωπετρίαν τέταχα αὐτό· οὐκ ἐκκέχυκα αὐτὸ ἐπὶ τὴν γῆν, τοῦ καλύ- 8 ψαι (ι) ἐπ' αὐτὸ γῆν, Τοῦ ἀναβῆναι θυμὸν εἰς ἐκδίκησιν ἐκδικηθῆναι· δέδωκα τὸ αἷμα αὐτῆς ἐπὶ λεωπετρίαν, τοῦ μὴ καλύ- 9 ψαι αὐτό. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (κ) κύριος, 10 Κἀγὼ μεγαλυνῶ τὸν δαλόν· Καὶ πληθυνῶ τὰ ξύλα, ϗ (λ) ἀνακαύσω τὸ πῦρ, ὅπως (μ) τακῇ τὰ κρέα, ϗ ἐλαττωθῇ ὁ ζωμός, 11 Καὶ στῇ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας (ν), ὅπως προσκαυθῇ ϗ θερμανθῇ ὁ χαλκὸς αὐτῆς, ϗ τακῇ ἐν μέσῳ (ξ) ἀκαθαρσίας αὐτῆς, ϗ 12 ἐκλίπῃ ὁ (") ἰὸς αὐτῆς, Καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐξ 13 αὐτῆς πολὺς ὁ ἰὸς αὐτῆς. (ο) Καταισχυνθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς, (π) ἀνθ' ὧν ἐμιαίνου σύ. ϗ τί ἐὰν μὴ καθαρισθῇς ἔτι ἕως οὗ ἐμπλήσω 14 τὸν θυμόν μου (ρ); Ἐγὼ κύριος λελάληκα, ϗ ἥξει, ϗ ποιήσω, οὐ διαστελῶ, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω· κατὰ τὰς ὁδούς σου, ϗ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά σου κρινῶ σε, λέγει (σ) κύριος. Διὰ τοῦτο ἐγὼ κρινῶ σε κατὰ τὰ αἵματά σου, ϗ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά σου κρινῶ σε, ἡ ἀκάθαρτος, ἡ ὀνομαστή, ϗ πολλὴ τοῦ παραπικραί- 15 νειν. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με, 16 λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω ἐκ σοῦ τὰ ἐπιθυμήματα (˙) τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν παρατάξει, οὐ μὴ κοπῇς, οὐδ' οὐ μὴ κλαυ- 17 θῇς, Στεναγμὸς αἵματος, ὀσφύος (τ) πένθος ἐστί. οὐκ ἔσται τὸ τρίχωμά σου συμπεπλεγμένον ἐπὶ σέ, ϗ τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς ποσί σου· οὐ μὴ παρακληθῇς ἐν χείλεσιν αὐτῶν, ϗ ἄρτον ἀνδρῶν οὐ μὴ 18 φάγῃς. Καὶ ἐλάλησα πρὸς τὸν λαὸν τοπρωῒ, ὃν τρόπον ἐνετείλατό (υ) μοι ἑσπέρας, ϗ ἐποίησα τοπρωῒ, (φ) ὃν τρόπον ἐπετάγη μοι.

Fili hominis, ſcribe tibi (a) in diem ab hâc die, quâ obfirmatus eſt rex Babylonis ſuper Hieruſalẽ, ab hodierna die: Et dic ad domum exaſperantem, parabolam, & dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Pone lebetem, et infunde ſuper eum aquam: Et mitte in eum diviſiones, omnem inciſuram bonã, crus, & humerum, carnibus ſeparatis ab oſſibus, De electis pecoribus aſſumpta: & incende oſſa ſub eis. Ferbuit, & ſunt cocta oſſa ejus in medio illi', Proptereà hæc dicit Dominus; O civitas ſanguinum, lebes, in quo eſt rubigo in eo, & rubigo non eſt egreſſa ex eo: per partes ſuas protulit, non cecidit ſuper eam ſors: Quia ſanguis ejus in medio illius eſt. Super leviſſimam petram poſui illum: non effudi illum ſuper terram, ad operiendum ſuper ipſum terrã: ut aſcenderet furor ad ulciſcendum ultionẽ: dedi ſanguinẽ ejus ſuper leviſſimam petram, ut non operiretur ipſe. Proptereà hæc dicit Dominus, Et (b) ego magnificabo (c) torrem, Et multiplicabo ligna, et ſuccendam ignem; ut tabeſcant carnes, & imminuatur (d) jus, Et ſtet ſuper (e) carbones; ut exuratur, et concaleſcat æs ejus, et tabeſcat in medio immunditiæ ſuæ, & deficiat rubigo ejus. Et non exiet de ea multa rubigo illius: Confundetur rubigo ejus, pro (f) eo, quòd contaminata es tu. Et quid erit, ſi non fueris emundata ultrà, donec impleam furorẽ meũ? Ego Domin' loquutus ſum, & veniet, et faciam, non differã, (g) nec miſerebor. Secundùm vias tuas, & ſecundùm (h) cogitationes tuas judicabo te, dicit Domin'. Proptereà ego judicabo te juxta ſanguines tuos: Et juxta cogitationes tuas judicabo te, immunda, famoſa, & nimia ad irritandũ. Et fact' eſt ſermo Domini ad me, dicens: Fili hominis, ecce ego aufero à te (i) deſideria oculorum tuorum in (k) reparatione, non planges, nec (l) flebis: Gemitus ſanguinis, renũ luctus (m) erit. (n) Non erunt crines tui colligati ſuper te, & calceamenta tua in pedibus tuis: non conſolaveris in labiis eorum: & panem hominũ non comedes. Et loquut' ſum ad populum manè, ſicut præceperat mihi, (o) veſpere: feciq; manè, ſicut præceptum eſt mihi.

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

MS. A (β) ἀδωναῒ κύριος, (γ) ϗ σκέλος (δ) ἐκ τῶν ὀστέων αὐτῶν, (ε) εἰλημμένα· (ζ) ἔζεσεν ϗ ἐξέζεσεν ϗ ἥψηθη τὰ (η) ἀδωναῒ κύριος, (θ) ἐν αὐτῷ οὐκ (′) λεωπετρίαν (ι) αὐτὸ γῆν, (κ) ἀδωναῒ κύριος, Οὐαὶ πόλις τῶν αἱμάτων, Κἀγὼ (λ) ἐκκαύσω (μ) ἐλαττωθῇ ὁ ζωμός, ϗ ἐκτακῇ τὰ κρέα, ϗ τὰ ὀστᾶ συμφρυγήσονται, Καὶ στῇ (ν) αὐτῆς, ἐξήφθη ὅπως ἐκκαυθῇ, ὅπως συμφρυγῇ ὁ χαλκὸς (ξ) αὐτῆς ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆς, ϗ (") ἰὸς, Καὶ (ο) Καὶ καταισχυνθήσεται (π) ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ζέμμα, ἀνθ' ὧν ἐμιάνθης σύ, ϗ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου, ϗ ἔτι ἔσται ἐὰν μὴ καθαρισθῇς ἕως οὗ (ρ) ἐν σοί; (σ) ἀδωναῒ κύριος. (˙) ὀφθαλμῶν (τ) πένθος ἔσται αὐτῇ. (υ) μοι, ϗ ἀπέθανεν ἡ γυνή μου ἑσπέρας, ϗ (φ) καθὼς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 בַּר אָדָם כְּתַב לָךְ יָת שׁוּם יוֹמָא יָת כְּרַן יוֹמָא הָדֵין סְמַךְ מַלְכָּא דְבָבֶל עַל יְרוּשְׁלֶם בִּכְרַן
3 יוֹמָא הָדֵין׃ וְאִתְנַבֵּי לְעַמָּא סָרְבָנָא נְבוּאָה וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִתְנַבֵּי
4 דְיִסְקוּן מַשִׁרְיָן עַל קַרְתָּא הָדָא וְאַף יִתְיְהֵיב לַהּ אַרְכָא לְקַבָּלָא מְצִירָא׃ כְּנוֹשׁ רַבְרְבָהָא
5 לְגַוַּהּ כָּל גְּבַר גִּבַּר אֵימְתָן וּגְבַר עָבֵיד קְרָב מַשִׁרְיַת עַמְמִין מַלֵּי יָתַהּ׃ מַלְכֵי עַמְמִין
6 קָרֵיב וְאַף תַּקִּים סוּמְכְוָתְהָא עִמְּהוֹן אַבַּע זִמְנַהּ אַף יִתְרְמוֹן קְטִילָהָא בְּגַוַּהּ׃ בְּכֵן כִּדְנַן
אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וַי עַל קַרְתָּא דְאַשְׁדִי דַם זַכַּי בְּגַוַּהּ דְהִיא כְּדוּדָא דְזֵיהוֹמְתֵיהּ בֵּיהּ
7 וְזֵיהוֹמְתֵיהּ לָא נְפַקַת מִנֵּיהּ גָּלוּ עַל גָּלוּ אִתַּפַּק עִמַּהּ מִדְּלָא יִתְעֲבֵיד בַּהּ תְּיוּבָא׃ אֲרֵי
דַם זַכַּי דְאִתְּאֲשַׁד בְּגַוַּהּ בְּזֵידוּ וּבִדְרָע מְרוֹמַם שְׁפַכְתֵּיהּ לָא שְׁפַכְתֵּיהּ בְּשָׁלוּ לְמֶעְבַּד
8 עֲלוֹהִי תְּיוּבָא׃ לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת לְאִתְפְּרָעָא בִּתְקוֹף גַּלֵּיתִי חוֹבֵיהוֹן עַל דְּאַשִׁידוּ דַם
9 זַכַּי בִּגְלֵי בְּדִיל דְּלָא לְאִשְׁתְּבָקָא׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וַי עַל קַרְתָּא דְאַשְׁדִי דַם
10 זַכַּי בְּגַוַּהּ אַף אֲנָא אַסְגֵּי תְבִירַהּ׃ אַסְגֵּי מַלְכַיָּא כְּנֵשׁ מַשִׁרְיָתָא תַּקֵּם סוּמְכְוָתָא וְזַמֵּן
11 עֲלַהּ עָבְדֵי קְרָבָא וְגִבָּרַהָא יִשְׁתַּבְּשׁוּן׃ וְאַשְׁאַר אַרְעָא צַדְיָא בְּדִיל דְּיִצְדוּן וִיסוּפוּן תַּרְעֵי
12 קִרְוַהָא וְיִתַּמְּסוּן בְּגַוַּהּ עָבְדֵי סְאוֹבְתַהּ וִיסוּפוּן חוֹבַהָא׃ תַּסְקוּפִין אִתְמְלִיאַת וְלָא
13 יִפְקוּן מִנַּהּ עָבְדֵי בִּישְׁתָּא בְּנוּרָא תִתּוֹקַד מִסְּגִיאוּת חוֹבַהָא׃ בְּרַם אִסְתָּאַבְתְּ בַּעֲצַת חִטְאִין
14 חֲלַף דְּדַכֵּיתִיךְ וְלָא דְכֵית מִסּוֹאַבְתִּיךְ לָא תִדְכִּין עוֹד עַד דַּאֲנִיחַ חֵמְתִי בִּיךְ׃ אֲנָא יְיָ
גְּזָרִית בְּמֵימְרִי אָתְיָא וּמִתְקַיְּמָא לָא אֶמְנַע וְלָא אֲחוּס וְלָא אֲרַחֵם כְּאוֹרְחָתִיךְ בִּישָׁתָא
15 וּכְעוֹבָדַיִךְ מְקַלְקְלַיָּא אֶתְפְּרַע מִנִּיךְ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי
16 לְמֵימַר׃ בַּר אָדָם הָא אֲנָא נְסֵיב מִנָּךְ יָת רִגְגַת עֵינָךְ בְּמוֹתָא וְלָא תִסְפּוֹד וְלָא תִבְכֵּי
17 וְלָא תַשְׁנֵר דִּמְעִין׃ אִדְּנַק שְׁתוֹק עַל מִיתָךְ אֶבְלָא לָא תַעֲבֵיד טוֹטֶפְתָּךְ יְהוֹן עֲלָךְ וּמְסָנָךְ
18 תְּשַׁוֵּי בְּרַגְלָךְ וְלָא תִתְעַטֵּיף עַל שְׂפָם וּלְחֵם אֶבְלִין לָא תֵיכוֹל׃ וְאִתְנַבֵּיתִי לְעַמָּא
בְּצַפְרָא וּמִיתַת אִתְּתִי בְּרַמְשָׁא וַעֲבַדִית בְּצַפְרָא כְּמָא דְאִתְפַּקַּדִית׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 Fili hominis ſcribe tibi nomen diei hujus, ipſummet diem quo confirmatus eſt rex Babylonis adverſùs Jeruſalem, in ipſo diei articulo. 3 Et propheta prophetiam populo contumaci, & dices ad eos: Hæc dicit Dñs Deus; Vaticinare ut aſcendant exercitus contra civitatem, & etiam dabitur ei terminus ut ſuſcipiat obſidionem. 4 Congrega principes ej' in medio ejus, unumquemque virum terribilem & bellatorem; exercitu populorum imple eam. 5 Reges populorum applica, & etiam junge cum eis auxilia, accelera temp' ejus, etiam projicientur interfecti ej' in medio ejus. 6 Proptereà hæc dicit Dñs Deus: Væ civitati quæ effundit ſanguinem innocentem in medio ſui, quæ eſt quaſi olla cujus rubigo in ea eſt, & rubigo ejus non exivit ab ea; tranſmigratio ſuper tranſmigrationem exivit cum ea, eò quòd non agatur in ea pœnitentia. 7 Quia ſanguis innocens qui effuſus eſt in medio ejus, in ſuperbia & in brachio excelſo effudit illum, non effudit illum per ignorantiam ut ageret ſuper eum pœnitentiam. 8 Ad faciendam vindictam ut ulciſcerer in furore, revelavi peccata eorum, pro eo quòd effuderunt ſanguinem innocentem manifeſtè, ut non dimitteretur peccatum. 9 Proptereà hæc dicit Dñs Deus: Væ civitati quæ effundit ſanguinem innocentem in medio ſui, ego quoque multiplicabo interitum ejus. 10 Multiplica reges, congrega exercitum, junge auxilia, & præpara contra eam bellatores, & fortes ejus inſaniant. 11 Et relinquam terram deſolatam, eò ut deſolentur & conſumantur portæ civitatis ejus, & tabeſcant in medio ej' operantes immunditiam ejus, & conſumantur peccata ejus. 12 Occaſionib' plena eſt, & non egredientur ex ea operantes malum; igni ſuccendetur præ multitudine peccatorũ ejus. 13 In eo quòd polluta es ſcelerib': pro eo quòd mundavi te & non es mundata ab immunditia tua; non mundaberis ampli', donec requiſcere fecero indignationẽ meam in te. 14 Ego Dñs decrevi in verbo meo; venit & firmabitur; non prohibebo, nec parcam, nec miſerebor. Juxta vias tuas peſſimas & juxta opera tua corrupta ultionem *ſumam* ex te, dicit 15 Dñs Deus. Et factum eſt verbũ prophetiæ à facie Dñi mecum, dicens: 16 Fili hominis, ecce ego tollo à te deſiderabile oculorũ tuorũ in peſte: non planges nec plorabis, neq; emittes lachrymas. 17 Diſpliceat tibi, tace ſup mortuũ tuum, luctũ ne facias: frontalia tua ſint ſup te, & calciaméta tua pone in pedib' tuis, neq; amiciaris ſup labia tua, & panẽ lugentiũ ne comedas. 18 Et prophetavi ad populũ manè, & mortua eſt uxor mea veſperè: & feci manè ſicut juſſ' fuerã.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܟܬܘܒ ܠܟ ܫܡܗ ܕܝܘܡܐ ܗܢܐ܂ ܕܣܡܟ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ ܒܗ ܒܝܘܡܐ 2
ܗܢܐ܂ * ܘܐܡܬܠ ܡܬܠܐ ܥܠ ܒܝܬܐ ܡܡܪܡܪܢܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ 3
ܐܬܦ ܩܕܪܐ ܘܫܕܝ ܒܗ ܡܝܐ܂ * ܘܪܡܝ ܒܗ ܢܟܣܐ ܫܦܝܪܐ ܘܡܫܡܢܐ܂ ܕܪܥܐ ܕܡܫܚܠܦ 4
ܓܪܡܗ ܡܢ ܓܒܝܐ ܕܥܢܐ܂ * ܘܐܦ ܓܪܡܐ ܐܘܩܕ ܬܚܘܬ ܩܕܪܐ܂ ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܐܘܩܕ ܒܓܘܗ܂ 5
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܘܝ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܕܡܐ܂ ܕܩܕܪܐ ܐܬܦܝܬ ܒܗ܂ ܘܥܘܠܗ ܠܐ ܢܦܩ 6
ܡܢܗ܂ ܗܕܡ ܗܕܡ ܦܣܘܩܘܗ܂ ܘܦܣܐ ܠܐ ܢܦܠ ܥܠܘܗܝ܂ * ܡܛܠ ܕܕܡܗ ܒܓܘܗ ܗܘܐ܂ 7
ܘܥܠ ܫܘܥܐ ܫܕܝܗ܂ ܘܠܐ ܐܫܕܗ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܢܬܟܣܐ ܒܥܦܪܐ܂ * ܕܢܣܩ ܚܡܬܐ 8
ܠܬܒܥܬܐ܂ ܢܬܠ ܕܡܗ ܥܠ ܫܘܥܐ ܫܦܝܐ ܕܠܐ ܢܬܟܣܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ 9
ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܘܝ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܕܡܐ܂ ܐܢܐ ܐܘܣܦ ܡܕܝܪܐ܂ ܘܐܣܓܐ ܩܝܣܐ܂ * ܘܐܫܓܘܪ ܢܘܪܐ 10
ܘܢܬܒܫܠ ܒܣܪܐ܂ ܘܢܪܬܚ ܪܬܚܐ܂ ܘܢܬܘܩܕܘܢ ܓܪܡܐ܂ * ܘܐܣܝܡܝܘܗܝ ܠܪܬܚܐ ܥܠ 11
ܓܘܡܪܐ܂ ܕܢܫܚܢ ܘܢܬܦܫܪ ܢܚܫܗ܂ ܘܢܬܡܣܐ ܒܓܘܗ ܛܢܦܘܬܗ܂ ܘܢܫܬܠܡ ܦܘܪܥܢܗ܂
[ܐܝܟ ܬܐܢܐ ܒܪܝܫܬܐ܂ ܘܠܐ ܢܦܩ ܡܢܗ ܣܘܓܐ ܕܥܘܠܗ܂ ܐܠܐ ܒܢܘܪܐ ܢܗܘܐ * MS. Armach. 12
ܦܘܪܥܢܗ܂] * ܡܛܠ ܕܒܙܢܝܘܬܐ ܐܣܬܝܒܬܝ܂ ܘܡܛܠ ܕܕܟܝܬܟܝ܂ ܘܐܢܬܝ ܠܐ ܐܬܕܟܝܬܝ ܡܢ ܛܢܦܘܬܟܝ܂ 13
ܠܐ ܬܬܕܟܝܢ ܬܘܒ ܥܕܡܐ ܕܐܫܪܐ ܚܡܬܝ ܒܟܝ܂ * ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܡܪܬ܂ ܘܐܝܬܐ ܘܐܥܒܕ܂ ܘܠܐ 14
ܐܬܪܚܡ܂ ܘܠܐ ܐܚܘܣ܂ ܘܠܐ ܐܬܪܐܦ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܟܝ܂ ܘܐܝܟ ܥܒܕܝܟܝ ܐܕܘܢܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
ܡܪܘܬܐ܂ * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ܂ * ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܗܐ ܢܣܒ ܐܢܐ ܡܢܟ ܪܓܬܐ 15 16
ܕܥܝܢܝܟ ܒܡܚܘܬܐ ܡܫܬܘܚܬܐ܂ ܘܠܐ ܬܪܩܘܕ ܘܠܐ ܬܒܟܐ ܘܠܐ ܬܪܕܐ ܕܡܥܬܟ܂ * ܐܠܐ ܐܬܬܢܚ ܒܕܡܐ 17
ܕܡܝܬܐ܂ ܘܐܒܠܐ ܠܐ ܬܥܒܕ܂ ܘܡܐܢܝܟ ܐܣܘܪ ܥܠܝܟ܂ ܘܡܣܐܢܝܟ ܣܝܡ ܒܪܓܠܝܟ܂ ܘܠܐ
ܬܬܟܣܐ ܥܠ ܣܦܘܬܟ܂ ܘܠܚܡܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܬܐܟܘܠ܂ * ܘܡܠܠܬ ܥܡ ܥܡܐ ܒܨܦܪܐ܂ ܘܡܝܬܬ 18
ܐܢܬܬܝ ܒܪܡܫܐ܂ ܘܥܒܕܬ ܒܨܦܪܐ ܕܒܬܪܗ܂ ܐܝܟ ܕܐܬܦܩܕܬ܂

2 Fili hominis, ſcribe tibi nomen huj' diei, quoniam incumbit rex Babylonis in Jeroſolymam hoc ipſo die. 3 Et aſtrue parabolam contra domum rebellẽ, & dic eis; Sic ait Dñs dominorum; Foco impoſito cacabũ, aquam in eum infundito, 4 Et injicito in eum victimas optimas & pingues, armũ cujus os avulſum ſit, è ſelectiſſimis ovibus: 5 Oſſa verò ſub cacabo accende, eáque ſub ipſo combure. 6 Sic enim ait Dñs dominorũ; Væ urbi ſanguinariæ in qua cacabus foco eſt aptatus, & iniquitas ſua non egreditur ex eâ: membratim concidite eam, & ſors non cadat ſuper eam. 7 Quia ſanguis ejus in medio ipſius eſt, & ſupra petram poſuit eum, nec in terrâ effudit eum, ne impoſito pulvere operiretur; 8 Quatenus aſcenderet ira ad ultionem *ſumendam*: ponam ſanguinem ejus ſupra petram limpidam, ut non operiatur. 9 Iccirco ſic ait Dñs dominorum; Heu urbs ſanguinaria, ego domicilium ampliabo, & multiplicabo ligna; 10 Ignémq; ſupponam, & coquetur caro: effervebit fervor, & comburentur oſſa: 11 Ponam fervorem ſuper prunas, ut incaleſcat & diſſolvatur æs ejus, computreſcat in medio ejus iniquitas ipſius, & conſummetur punitio ipſius. 12 [*MS. Arm.* Inſtar morbidarum ficuum; neq; exibit ab ea multitudo iniquitatis: ſed erit in igne compenſatio ejus.] 13 Quia ſcortatione te impurâſti, & quia mundavi te, tu autem non te mundâſti ab impuritate tua; nequaquam mundaberis ampliùs, donec ſedavero in te excandeſcentiã meam. 14 Ego Dñs dixi, adducam, & faciam: non utar clementiâ, non parcam, neque miſerebor, ſed ſecundùm vias tuas, & ſecundùm facinora tua judicabo te, ait Dñs dominorũ. 15 Et fuit ad me ſermo Dñi, dicendo, 16 Fili hominis, ecce ſublaturus ſum à te plagâ repentinâ deſiderium oculorum tuorum: verùm ne lamenteris, neque fleas, neque ſtillet lachryma tua: 17 Sed crucia te ob ſanguinem mortuorũ, luctum autem ne facito, veſtes tuas ſuper te præcingito, calceos tuos pedibus tuis apponito, ne te amicito ſuper labia tua, & panem hominum ne comedito. 18 Quæ cùm manè dixiſſem populo, mortua eſt uxor mea veſperé: manè autem alterius diei, feci quemadmodum juſſus fueram.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ * ٱكْتُبْ لِذَاتِكَ يَوْمًا * مُنْذُ هٰذَا ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي فِيهِ يَصِلُ مَلِكُ بَابِلَ إِلَى 2
أُورُشَلِيمَ * مِنْ نَهَارِ هٰذَا ٱلْيَوْمِ * وَقُلْ عَلَى ٱلْبَيْتِ ٱلْمُمَرْمِرِ مَثَلًا وَتَقُولُ لَهُمْ * هٰكَذَا يَقُولُ أَدُونَايَ 3
ٱلرَّبُّ * أَنْصِبِ ٱلْمِرْجَلَ * وَصُبَّ فِيهِ مَاءً * وَضَعْ فِيهِ بَضْعًا * كُلَّ بَضْعَةٍ جَيِّدَةٍ * سَاقٍ وَكَتِفٍ 4
مُجَرَّدَاتٍ مِنَ ٱلْعِظَامِ * مِنَ ٱلْبَهَائِمِ ٱلْمُخْتَارَةِ ٱلْمُسَمَّنَاتِ * وَقِدِ ٱلْعِظَامَ تَحْتَهُمْ * حَمِيَتْ حَمِيَتْ * وَٱحْتَرَقَتِ 5
ٱلْعِظَامُ تَحْتَهَا * لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلرَّبُّ * يَا مَدِينَةَ ٱلدِّمَاءِ * ٱلْمِرْجَلُ ٱلَّذِي فِيهِ * 6
[MS. Oxon. المنصوب فيها المرجل * واثمها لم يخرج منها * وصلا وصلا قطعوها والقرعة
لم تصيبها * لان دمها فيها كاين * وعلي حجر وضعته * ولم يجعله في الارض لئلا يغطيه التراب * 7
* ليصعد السخط للجازاة * صببت دمها علي حجر املس لكيلا يتغطي * من اجل ذلك هكذا 8 9
يقول رب الارباب * ايتها مدينة الدم انا اعظم الموضع واكثر الحطب * واسرّج النار * وينضج 10
اللحم * ويغلي غليانا * والعظام يحرقوا * ثبت الغليان علي الجمر * ويتماسا دنسها * وتذوب 11
نجاستها داخلها * ويتم جزاها * كمثل التين الظليل * ولا يخرج منها كثرة اثمها لكن بالنار 12
يكون جزاها * علي نجاستها بالزني * ولانك تنظفت ولم تستنقين من دنسك * وايضا لا 13
تتركين الي ان يهدي فيك غضبي * انا الرب قلت واتي بذلك وافعله ولا اتروف ولا 14
اشفق ولا ارحم وحسب طريقك وفعلك احاكمك يقول رب الارباب * وكان علي قول الرب اذ 15
يقول * يا ابن الانسان هذا انا اخذ منك شهوة عينيك بضربة بغتة ولا تنوح ولا تبكي ولا 16
تفيض دمعتك * لكنك تتعذب بدم الموتي * ومناحة ولا تصنع وثيابك فشد عليك 17
واجعل في رجليك خفيك ولا تلتثم علي شفتيك وخبز الانسان لا تاكل * وقلت بكرة للشعب 18
وماتت امراتي عشية * وللغد في اليوم الاخر فعلت كما امرت *

2 O fili hominis, ſcribe tibi diem ab hac die quâ pervenit eſt rex Babelis in Jeruſalem, ab hodierna die: 3 Et dic de domo iſta irritatrice proverbium. Dices autem ad eos, Ita dicit Adonai Dominus: 3 Apta lebetem, & infunde in eum aquam: 4 Pone in eum fruſta, omne fruſtum optimum cruris & humeri exoſſatorum, ex electiſſimis & pinguiſſimis animantibus, Et oſſa ſub iis amburito. 5 Inflammata, inflammata & exuſta ſunt ſub iis oſſa. 6 Proptereà ſic dicit Dominus Dominus; O urbs ſanguinum, lebes in quo [MS. Oxon. In qua lebes eſt collatus: & iniquitas ejus non egreditur ex ea: articulatim concidite eam: & ſors non accidat in eam. 7 Quoniam ſanguis ejus in ea manet, & ſupra petram poſuit eum, & non in terram effudit eum, ut illum pulvere non tegeret. 8 Aſcendat ira in retributionem: effudi ſanguinem ejus ſuper levam petram ut non tegatur. 9 Propterea ſic dicit Dominus Dominorum, O Civitas ſanguinaria ego locum ampliabo, et multiplicabo ligna. 10 Et ſubjiciam ignem, & coquetur caro, effervebit etiam fervefactio, & comburentur oſſa. 11 Statui fervefactionem ſuper prunas, & liqueſiet pollutio ejus, et diſſolvetur immunditia ejus intra eam, & retributio ejus conſummetur. 12 Eſt inſtar umbroſæ fici: neque egredietur ex ipſa abundantia iniquitatis ſuæ: atqui in igne erit portio ejus. 13 Eò quòd fornicatione contaminata, etiam mundata fuiſti, teipſam autem à ſpurcitie tua noluiſti expurgare, ideò ampliùs haudquaquam emundaberis, donec furor meus in te reſtinguatur. 14 Ego Dominus dixi, & adducam iſtud, & faciam; & non propitiabor, neque miſerebor: ſed juxta vias tuas, & opera tua judicabo te, dicit Dominus dominorum. 15 Et fuit verbum Domini ad me, dicendo; 16 O fili hominis, ecce ego plagâ ſubitaneâ tollo à te deſiderium oculorum tuorum: attamen ne plangas, nec defleas, neque exundet lachryma tua. 17 Sed excrucia te ob ſanguinem mortuorum; planctum autem ne facias, ſed veſtimenta tua alliga ſuper te, & calceos tuos apponito pedibus tuis, neque obvelato ſuper labia tua, et panem hominum ne comedito. 18 Quæ cùm manè allocutus eſſem populum, mortua eſt uxor mea veſperé: manè autem ſequentis diei, feci prout juſſus fueram.

quia nobis ista quid nobis indicabis Nónne: populus me ad dixerunt Et
19 ויאמרו אלי העם הלא־תגיד לנו מה־אלה לנו כי
: dicendo, me ad fuit Domini Verbum : eos ad dixi Et faciens tu
20 אתה עשה: ואמר אליהם דבר־יהוה היה אלי לאמר:
faciam ego Ecce, Deus Dominus dixit Sic : Israel domui Dic
21 אמר לבית ישראל כה־אמר אדני יהוה הנני מחלל
, vestrorũ oculorũ desiderium, vestræ fortitudinis superbiam, meã ſanctuariũ
את־מקדשי גאון עזכם מחמד עיניכם
, reliquiſtis quas vestræ filiæ &, vestri filii &: vestræ animæ indulgentiam &
ומחמל נפשכם ובניכם ובנותיכם אשר עזבתם
non velatum ſuper : feci quemadmodum facietis Et . cadent gladio in
22 בחרב יפלו: ועשיתם כאשר עשיתי על־שפם לא
ſuper : virum ornamentũ Et . comedetis non hominum panem &, obvolvetis
23 תעטו ולחם אנשים לא תאכלו: ופארכם על־
neque, plangetis non; vestris pedibus in vestra calceamenta &, vestra capita
ראשיכם ונעליכם ברגליכם לא תספדו ולא
ad vir gemetis &, vestras iniquitates propter tabeſcetis & : flebetis
תבכו ונמקתם בעונתיכם ונהמתם איש אל־
fecit quæ omnia juxta : portentũ in vobis Jechezchel Eritque . ſuũ fratrẽ
24 אחיו: והיה יחזקאל לכם למופת ככל אשר־עשה
tu Et . Deus Dominus ego quòd ſcietis &, iſtud veniendo in : facietis
25 תעשו בבאה וידעתם כי אני אדני יהוה: ואתה
gaudium, eorum fortitudinẽ eis ab me capere die in nónne, hominis fili
בן־אדם הלוא ביום קחתי מהם את־מעוזם משוש
eorum animæ elevationem &, eorum oculorum deſiderium : eorum gloriæ
תפארתם את־מחמד עיניהם ואת־משא נפשם
, te ad evaſor veniet ipſa die In ? eorum filias &, eorum filios
26 בניהם ובנותיהם: ביום ההוא יבוא הפליט אליך
, evaſore cum tuum os aperietur illa die In . aurium auditum ad
27 להשמעות אזנים: ביום ההוא יפתח פיך את־הפליט
ſcient &, portentum in eis eris & : ultra eris mutus non &, loqueris &
ותדבר ולא תאלם עוד והיית להם למופת וידעו
. Dominus ego quòd
כי־אני יהוה:

CAP. XXV. כה

ad me faciẽ pone hominis Fili : dicendo, me ad Domini verbum fuit Et
1 2 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם שים פניך אל־
Audite : Hammon filiis dices Et . eos ſuper propheta &: Hammon filios
3 בני עמון והנבא עליהם: ואמרת לבני עמון שמעו
euge, te dicere Pro : Deus Dominus dixit Sic : Dei Domini verbum
דבר־אדני יהוה כה־אמר אדני יהוה יען אמרך האח
quia, Iſrael humum ad &, eſt pollutum quia, meum ſanctuarium ad
אל־מקדשי כי־נחל ואל־אדמת ישראל כי
captivitatem in abierunt quoniam, Jehudah domum ad &, eſt deſolata
נשמה ואל־בית יהודה כי הלכו בגולה:
facient inhabitare &, hæreditatem in orientis filiis te dans ego ecce Idcircò
4 לכן הנני נתנך לבני־קדם למורשה וישבו
, fructum comedent ipſi : ſua habitacula te in dabunt &, te in ſuas ædes
טירותיהם בך ונתנו בך משכניהם המה יאכלו פריך
, camelorum habitaculum in Rabbah dabo Et . tuum lac bibent ipſi &
5 והמה ישתו חלבך: ונתתי את־רבה לנוה גמלים
. Dominus ego quòd ſcietis & : pecoris cubile in Hammon filios &
ואת־בני עמון למרבץ־צאן וידעתם כי־אני יהוה:
exſultare &, manu te plaudere Pro : Deus Dominus dixit ſic Quia
6 כי כה אמר אדני יהוה יען מחאך יד ורקעך
humum ad animo in tuo contemptu omni in es gaviſa & : pede in
ברגל ותשמח בכל־שאטך בנפש אל־אדמת
te dabo &, te ſuper meam manum extendi ego ecce Idcirco . Iſrael
7 ישראל: לכן הנני נטיתי את־ידי עליך ונתתיך
te faciam perdere &, populis è te faciam ſuccidere &, gentibus cibum in
לבג לגוים והכרתיך מן־העמים והאבדתיך
. Dominus ego quòd ſcies &, te faciam delere : terris de
מן־הארצות אשמידך וידעת כי־אני יהוה:

Verſio VULG. LAT.

19 Et dixit ad me popul⁹, Quarè non
indicas nobis, quid iſta ſignifi-
20 cent, quæ tu facis? Et dixi ad eos;
Sermo Domini factus eſt ad me,
21 dicens; Loquere domui Iſrael;
Hæc dicit Dñs Deus; Ecce ego
polluam Sanctuarium meum, ſu-
perbiam imperii veſtri, & deſi-
derabile oculorum veſtrorum, &
ſuper quo pavet anima veſtra: filii
veſtri & filiæ veſtræ, quas reliqui-
22 ſtis, gladio cadent. Et facietis
ſicut feci: Ora amictu non vela-
bitis, & cibos lugentium non
23 comedetis. Coronas habebitis
in capitib⁹ veſtris, & calceamen-
ta in pedibus: non plangetis ne-
que flebitis, ſed tabeſcetis in ini-
quitatibus veſtris, & unuſquiſque
24 gemet ad fratrem ſuum. Eritque
Ezechiel vobis in portentum:
juxta omnia, quæ fecit, facietis
cùm venerit iſtud: & ſcietis quia
25 ego Dominus Deus. Et tu, fili ho-
minis, ecce in die, quã tollam ab
eis fortitudinem eorum, & gau-
dium dignitatis, & deſiderium o-
culorum eorum, ſuper quo requi-
eſcunt animæ eorum, filios & fi-
26 lias eorum: In die illa cùm ve-
nerit fugiens ad te, ut annuntiet
27 tibi: In die, inquam, illa aperie-
tur os tuum cum eo qui fugit: &
loquéris, & non ſilebis ultrà:
eriſque eis in portentum, & ſcie-
tis quia ego Dominus.

CAP. XXV.

1 ET factus eſt ſermo Domini ad
2 me, dicens; Fili hominis, pone fa-
ciem tuã contra filios Ammon, et
3 prophetabis de eis. Et dices filiis
Ammon; Audite verbum Domini
Dei: Hæc dicit Dñs Deus; Pro eo
quòd dixiſti; Euge, euge ſup San-
ctuariũ meum, quia pollutum eſt:
& ſuper terram Iſrael, quoniam
deſolata eſt: & ſuper domũ Juda,
quoniam ducti ſunt in captivita-
4 tem: Idcircò ego tradam te filiis
Orientalibus in hæreditatem, &
collocabunt caulas ſuas in te, &
ponent in te tentoria ſua: ipſi
comedent fruges tuas: & ipſi bi-
5 bent lac tuũ. Dabóque Rabbath
in habitaculum camelorum, & fi-
lios Ammon in cubile pecorum:
6 & ſcietis quia ego Dñs. Quia hæc
dicit Dñs De⁹; Pro eo quòd plau-
ſiſti manu, & percuſſiſti pede, &
gaviſa es ex toto affectu ſup ter-
7 ram Iſrael: Idcircò ecce ego ex-
tendam manum meam ſuper te,
& tradam te in direptionẽ Gen-
tium, & interficiam te de popu-
lis, & perdam de terris, & con-
teram: & ſcies quia ego Do-
minus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

19 Καὶ εἶπε πρὸς μὲ ὁ λαὸς, (χ) Οὐκ ἀναγ-
γέλλεις ἡμῖν τί ἐστι ταῦτα ἃ σὺ ποιεῖς;
20 Καὶ εἶπα πρὸς αὐτοὺς, (ψ) Λόγος κυρίου ἐ-
21 γένετο πρὸς μὲ, λέγων, Εἰπὸν πρὸς τὸν οἶ-
κον τοῦ Ἰσραὴλ, Τάδε λέγει (ω) κύριος, Ἰ-
δοὺ ἐγὼ βεβηλῶ τὰ ἅγιά μου, φρύαγμα ἰ-
σχύος ὑμῶν, ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν ὑμῶν,
καὶ ὑπὲρ ὧν φείδονται αἱ ψυχαὶ ὑμῶν· καὶ οἱ
υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, οὓς ἐγκα-
22 ταλελοίπατε, ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται. Καὶ (α) ποι-
ήσετε ὃν τρόπον πεποίηκα· ἀπὸ στόματος αὐτῶν
(β) οὐ παρακληθήσεσθε, καὶ ἄρτον ἀνδρῶν (γ)
23 οὐ φάγεσθε, Καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς ὑμῶν, καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν ἐν
τοῖς ποσὶν ὑμῶν· (δ) οὔτε μὴ κόψησθε, οὔτε
μὴ (ε) κλαύσητε, καὶ ἐντακήσεσθε ἐν ταῖς ἀδι-
κίαις ὑμῶν, καὶ παρακαλέσετε ἕκαστος τὸν ἀ-
24 δελφὸν αὐτοῦ. Καὶ ἔσται Ἰεζεκιὴλ ὑμῖν εἰς
τέρας. κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησα, ποιήσετε,
ὅταν ἔλθῃ ταῦτα, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ
25 κύριος. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, οὐχὶ ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ὅταν λαμβάνω τὴν ἰσχὺν (ζ) παρ᾽ αὐτῶν,
τὴν ἔπαρσιν τῆς καυχήσεως αὐτῶν, τὰ ἐπιθυμή-
ματα ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ἔπαρσιν (*) ψυχῆς
26 αὐτῶν, υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας αὐτῶν, Ἐν (η) τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἥξει ὁ ἀνασωζόμενος πρὸς
27 σὲ, τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι εἰς τὰ (*) ὦτα; Ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διανοιχθήσεται τὸ στόμα σου
πρὸς τὸν ἀνασωζόμενον· (θ) λαλήσεις, καὶ οὐ μὴ
ἀποκωφωθῇς οὐκέτι, καὶ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς τέρας,
καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος.

ΚΕΦ. κε'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέ-
2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν
σου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν, καὶ προφήτευσον ἐπ᾽
3 αὐτοὺς, Καὶ ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἀμμὼν, Ἀκούσα-
τε λόγον κυρίου· τάδε λέγει (α) κύριος, Ἀνθ᾽
ὧν ἐπεχάρητε ἐπὶ τὰ ἅγιά μου, ὅτι (β) ἐβε-
βηλώθη, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἠ-
φανίσθη, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰούδα, ὅτι ἐπο-
4 ρεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ
παραδίδωμι ὑμᾶς τοῖς υἱοῖς Κεδὲμ εἰς κλη-
ρονομίαν, καὶ κατασκηνώσουσιν (γ) ἐν τῇ ἀπ-
αρτίᾳ αὐτῶν ἐν σοὶ, καὶ δώσουσιν ἐν σοὶ τὰ
σκηνώματα αὐτῶν· αὐτοὶ φάγονται τοὺς καρ-
ποὺς σου, καὶ αὐτοὶ πίονται τὴν πιότητά σου.
5 Καὶ δώσω τὴν πόλιν τοῦ Ἀμμὼν εἰς νομὰς
καμήλων, καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν εἰς (δ) νομὴν
προβάτων, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύ-
6 ριος. Διότι τάδε λέγει (ε) κύριος, Ἀνθ᾽
ὧν ἐκρότησας (ζ) τὴν χεῖρά σου, καὶ (η) ἐψόφη-
σας τῷ ποδί σου, καὶ ἐπέχαρας ἐκ ψυχῆς σου
7 ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, Διὰ τοῦτο (θ) ἐκτε-
νῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ, καὶ δώσω σε εἰς δι-
αρπαγὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ (ι) ἐξολοθρεύ-
σω σε ἐκ τῶν λαῶν, καὶ ἀπολῶ σε ἐκ τῶν
χωρῶν ἀπωλείᾳ, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι ἐγὼ
κύριος.

Cum Tranſlatione LATINA.

Et dixit ad me populus; Non an- 19
nuntias nobis quid ſunt hæc, quæ
tu facis? Et dixi ad eos; Sermo 20
Domini factus eſt ad me, dicens;
Dic ad domum Iſrael; Hæc dicit 21
Dominus; Ecce ego contaminabo
Sancta mea, ſuperbiam fortitudi-
nis veſtræ, deſiderabilia oculorũ
veſtrorũ, et ſuper quibus parcunt
animæ veſtræ. Et filii veſtri, et fi-
liæ veſtræ, quos reliquiſtis, in gla-
dio cadent: Et facietis, ſicut feci: 22
Ab ore eorũ non conſolabimini,
& panem virorũ non comedetis,
Et comæ veſtræ ſuper capita ve- 23
ſtra, et calceamenta veſtra in pe-
dibus veſtris. Non plangetis, nec
flebitis, et conſumemini in iniqui-
tatibus veſtris; & conſolabimini
unuſquiſque fratrẽ ſuum. Et erit 24
Iezechiel vobis in portentum. Se-
cundũ omnia quæ (p) feci, facie-
tis, cùm venerint hæc; & cogno-
ſcetis, quoniam ego Dominus. Et 25
tu, fili hominis, nõ me in die, quã-
do abſtulero fortitudinẽ ab eis, e-
lationẽ gloriationis eorũ, deſide-
ria oculorũ eorum, & elationem
animæ eorum, filios eorũ, et filias
eorum; In die illa veniet, qui ſal- 26
vus factus fuerit, ad te; ut annun-
tiet tibi in auribus? In die illa a- 27
perietur os tuũ ad eum qui evaſe-
rit: loquêris, & nequaquàm ultrà
reticebis: & eris eis in portentum;
& cognoſcent quoniam ego Do-
minus.

CAP. XXV.

ET factus eſt ſermo Domini ad 1
me, dicens; Fili hominis, obfirma 2
faciem tuã ſuper filios Ammon,
& propheta ſuper eos, Et dices fi- 3
liis Ammon; Audite verbum Do-
mini: Hæc dicit Dominus; Pro eo,
quòd gaviſi eſtis ſuper Sancta
mea, quia polluta ſunt, & ſuper
terram Iſrael, quia deſolata eſt, et
ſuper domũ Juda, quia abierunt
in captivitate: Idcircò ecce ego 4
trado vos (a) filiis Cedem in hæ-
reditatem: & habitabunt in (b)
impedimentis ſuis in te, & dabũt
in te tentoria ſua: ipſi comedent
fructus tuos: et ipſi bibent uberta-
tem tuam: Dabóque civitatẽ Am- 5
mon in paſcua camelorũ, et filios
Ammon in (c) paſcuam ovium: &
ſcietis, quia ego Dominus. Quia 6
hæc dicit Dominus; Pro eo, quòd
plauſiſti manu tuâ, & inſonuiſti
pede tuo, & (d) gaviſa es ex ani-
ma tua ſuper terrã Iſrael: Idcir- 7
cò extendam manum meam ſu-
per te: & dabo te in direptionem
in gentibus, & exterminabo te de
populis: & perdam te de (e) ter-
ris perditione: & ſcies, quia ego
Dominus.

MS.A. Κεφ.κδ'. (χ) Οὐ μὴ ἀπαγγείλῃς (ψ) Τάδε λέγει ἀδωναῒ κύ-
ριος, Εἰπὸν (ω) κύριος κύριος ὁ θεὸς, (α) ποιήσω ὃν τρόπον ἐποίησα· (β)
οὐ μὴ (γ) οὐ μὴ (δ) οὐ μὴ (ε) κλαυθῆτε (ζ) αὐτῶν παρ᾽ αὐτῶν, (*) τῆς ψυχῆς (η)
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (*) ὦτά σου; (θ) καὶ ἐρεῖς, οὐ μὴ MS.A. Κεφ.κε'. (α) ἀδωναῒ κύριος, (β) ἐβεβηλώθησαν, (γ) σὺν τῇ (δ)
προνομὴν (ε) κύριος ὁ θεὸς, Ἀνθ᾽ ὧν (ζ) τὰς χεῖράς (η) ἐπεψόφησας (θ) ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτενῶ (ι) ἐξολεθρεύσω

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 ואמרו לי עמא הלא תחוי לנא מא אלין לנא ארי את עביד: ואמרית להון פתגם
20 נבואה מן קדם יי הוה עמי למימר: אמר לבית ישראל כדנן אמר יי אלהים הא אנא
21 מפיס ית בית מקדשי יקר תוקפכון רנגא דעיניכון וחבוב נפשכון ובניכון ובנתיכון
דשבקתון בחרבא יתקטלון: ותעבדון כמא דעבדית על שפם לא תתעטפון ולחם
22 אבלין לא תיכלון: וטוטפתכון ברישיכון ומסניכון ברגליכון לא תספדון ולא תבכון
23 ותתמסון בחוביכון ותתנהמון גבר לאחוהי: ויהי יחזקאל לכון לאת ככל די עבד
24 תעבדון במיתה ותדעון ארי אנא יי אלהים: ואת בר אדם הלא ביומא דאעדי מנהון
25 ית בית מקדשיהון יקר תוקפהון חדות תושבחתהון יתנסיב מנהון רנגא דעיניהון
וחבוב נפשהון דטב להון מבניהון ומבנתהון: ביומא ההוא ייתי משיזבא לותך
26 לאשמעותך בסורא: ביומא ההוא יתפתח פומך במיתי משיזבא ותתנבי ולא תשתוק
27 עוד ותהי להון לאת ותדעון ארי אנא יי:

כה

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: בר אדם קבל נבואה על בני עמון ותתנבי
2 עליהון: ותימר לבני עמון קבילו פתגמא דיי אלהים כדנן אמר יי אלהים חלף דאמרתא
3 חדוא על מקדשי ארי אתחל ועל ארעא דישראל ארי צדיאת ועל דבית יהודה ארי
הליכו בגלותא: בכן הא אנא מסר ליך לבני מדנחא לירותא ויהבון בירניתהון ביך
4 ויגרון ביך משכניהון אנון ייכלון טוב ארעיך ואנון יבזון נכסך: ואתן ית רבה למדור
5 גמלין וית בני עמון לבית מישרי עדרין דען ותדעון ארי אנא יי: ארי כדנן אמר יי
6 אלהים חלף דטפחתא בידך ורפסתא ברגלך וחדיתא בכל צפי נפש על ארעא
דישראל: בכן הא אנא מרים ית מחת גבורתי עלך ואתנינך לביזא לעממיא ואשיצנך
7 מביני עממיא ואבדנך מן מדינתא אצדנך ותידע ארי אנא יי:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit ad me popul⁹: Nónne annuntiabis nobis, quid iſta ſignificent, quæ tu 19
facis? Et dixi ad eos: Verbum prophetiæ à facie Dñi factum eſt mecum, di- 20
cens: Dic domui Iſrael: Hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego violabo domum 21
ſanctuarii mei, gloriam fortitudinis veſtræ, & deſiderabile oculorum veſtrorũ,
& quod dilectiſſimum eſt animo veſtro: filii veſtri & filiæ veſtræ quos reli-
quiſtis, gladio occidentur. Et facietis ſicut feci; ſuper labia non amiciemini, 22
& panem lugentiũ non comedetis. Et frontalia veſtra erunt in capite veſtro, 23
& calciamenta veſtra in pedib⁹ veſtris. Non plangetis nec plorabitis, & ta-
beſcetis in peccatis veſtris, & gemetis quiſq; ſuper fratrem ſuũ. Et erit Eze- 24
chiel vobis in ſignum: juxta omnia quæ fecit, facietis: cùm venerit ſcietis
quia ego Dñs Deus. Et tu fili hominis, ecce in die qua auferam ab eis domum 25
ſanctuarii eorum, gloriam fortitudinis eorum, lætitiam laudis eorum, tollentur
ab eis deliciæ oculorum eorum, & quod dilectiſſimum eſt eorum animo, quod
illis melius eſt quàm filii & filiæ eorum. In die illa veniet ad te qui evaſerit, 26
ut annuntiet tibi nuntium. In die illa aperietur os tuum cùm venerit qui eva- 27
ſerit: & prophetabis & non tacebis ampliùs, & eris eis in ſignum, & ſci-
ent quia ego Dominus.

CAP. XXV.

ET factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Fili hominis, 1
ſuſcipe prophetiam ſuper filios Ammon, & vaticinare eis. Et dices filiis Am- 2
mon: Suſcipite verbum Dñi Dei; hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd dixiſti: 3
Euge ſuper ſanctuarium meum, quia prophanatum eſt; & ſuper terram Iſrael
quia deſerta eſt; & ſuper domum Juda, quia abierunt in tranſmigrationem.
Ideò ecce ego tradam te filiis Orientalibus in poſſeſſionem, & collocabunt 4
palatia ſua in te, & ponent in te habitacula ſua; ipſi comedent bona terræ tuæ,
& ipſi diripient ſubſtantiã tuam. Et dabo Rabba in habitaculũ camelorum, & 5
filios Ammon in domum manſionis gregum ovium: & ſcietis quia ego Dñs.
Quia hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd plauſiſti manu tua, & calcâſti pede 6
tuo, & gaviſa es toto affectu animi ſup terrã Iſrael. Ideò ecce ego levo plagã 7
potentiæ meæ ſup te, & dabo te in direptionẽ populis, & diſperdã te de medio
populorũ: & perdã te de provinciis, deſertã faciã te, & ſcies quia ego Dñs.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܠܝ ܥܡܐ: ܠܐ ܡܚܘܐ ܐܢܬ ܠܢ ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ .. * ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ. 19
ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘܐ ܥܠܝ ܠܡܐܡܪ. * ܐܡܪ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ .. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ 20 21
ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܡܛܡܐ ܐܢܐ ܡܩܕܫܝ ܫܘܒܗܐ ܕܥܘܫܢܟܘܢ. ܘܪܓܬܐ ܕܥܝܢܝܟܘܢ.. ܘܚܘܣܝܐ
ܕܢܦܫܬܟܘܢ. ܘܒܢܝܟܘܢ ܘܒܢܬܟܘܢ ܕܫܒܩܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܒܚܪܒܐ ܢܦܠܘܢ.. * ܘܬܥܒܕܘܢ 22
ܐܝܟ ܕܥܒܕܬ. ܘܥܠ ܣܦܘܬܟܘܢ. ܠܐ ܬܬܥܛܦܘܢ. ܘܠܚܡܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܠܐ ܬܐܟܠܘܢ.
* ܘܣܥܪܟܘܢ. ܠܐ ܢܬܓܙܪ. ܘܡܣܢܝܟܘܢ ܢܗܘܘܢ ܒܪܓܠܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܒܟܘܢ ܘܠܐ ܬܪܩܕܘܢ. 23
ܘܬܬܡܣܘܢ ܒܚܘܒܝܟܘܢ. ܘܬܬܒܝܐܘܢ ܐܢܫ ܥܠ ܐܚܘܗܝ. [MS.Ar.* ܘܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܚܙܩܝܐܝܠ ܠܐܬܐ. 24
ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܗܘ ܬܥܒܕܘܢ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ ܒܝܘܡܐ ܕܢܣܒ 25
ܐܢܐ ܡܢܗܘܢ ܥܘܫܢܐ ܕܚܕܘܬܐ ܕܫܘܒܚܗܘܢ. ܘܪܓܬܐ ܕܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܚܘܣܝܐ ܕܢܦܫܬܗܘܢ.
ܘܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܗܘܢ: * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܢܐܬܐ ܠܘܬܟ ܡܦܠܛܐ. ܘܢܫܡܥܟ ܒܐܕܢܝܟ. 26
* ܘܒܗ ܒܝܘܡܐ ܢܬܦܬܚ ܦܘܡܟ ܥܡ ܡܦܠܛܐ. ܘܬܡܠܠ ܘܠܐ ܬܫܬܘܩ ܬܘܒ. ܘܬܗܘܐ ܠܗܘܢ 27
ܠܐܬܐ ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.] * ܦܘܠܓܐ * ܟܗ * ܥܠ ܒܢܝ ܥܡܘܢ. *
* ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܣܝܡ ܐܦܝܟ ܥܠ ܒܢܝ ܥܡܘܢ. 1 2
ܘܐܬܢܒܐ ܥܠܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܟܢܐ 3
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܚܠܦ ܕܐܡܪܬܘܢ ܐܚܝܢ ܥܠ ܡܩܕܫܝ ܕܐܬܛܡܝ .. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ
ܕܐܬܚܪܒܬ: ܘܥܠ ܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܕܐܙܠܘ ܒܫܒܝܬܐ.. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܟܝ 4
ܠܒܢܝ ܡܕܢܚܐ ܠܝܪܬܘܬܐ. ܘܢܬܒܘܢ ܒܟܝ ܡܫܪܝܬܗܘܢ. ܘܢܩܒܥܘܢ ܒܟܝ ܡܫܟܢܝܗܘܢ. ܗܢܘܢ
ܢܐܟܠܘܢ ܦܐܪܝܟܝ. ܘܗܢܘܢ ܢܫܬܘܢ ܚܠܒܟܝ. * ܘܐܬܠܝܗ̇ ܠܪܒܬ ܠܡܪܒܥܐ ܕܓܡܠܐ. 5
ܘܠܒܢܝ ܥܡܘܢ ܠܡܪܒܥܐ ܕܥܢܐ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. 6
ܚܠܦ ܕܛܦܚܬܝ ܒܐܝܕܝܟܝ. ܘܪܩܕܬܝ ܒܪܓܠܝܟܝ: ܘܚܕܝܬܝ ܒܢܦܫܟܝ. ܥܠ ܐܪܥܐ
ܕܐܝܣܪܝܠ .. * ܡܛܠ ܗܢܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܪܝܡ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܥܠܝܟܝ. 7
ܘܐܫܠܡܟܝ ܠܒܙܬܐ ܠܥܡܡܐ. ܘܐܘܒܕܟܝ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܐܚܪܒܟܝ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܬܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.

Dicente verò mihi populo, Annon indicatu- 19
rus es nobis quid hoc ſit quod agis? Reſpon- 20
di eis, Sermo quidem Domini fuit ad me, di-
cendo; Dic Iſraelitis; Sic ait Dominus domi- 21
norum, Ecce prophanabo ſanctuariũ meum,
gloriam roboris veſtri, deſiderium oculorum
veſtrorum, & expiationem animarum veſtra-
rum; & filii filiæque veſtræ quas relinquetis,
gladio concident. Et facietis quemadmodum 22
feci: labia veſtra non amicietis, panem ho-
minum non comedetis, Pilus veſter minimè 23
radetur; calcei veſtri erunt ad pedes veſtros,
non flebitis, neque lamentabimini; ſed in ſce-
lere veſtro tabeſcetis, & conſolationem capi-
etis quiſque de fratre ſuo. [MS. Armach
Eritque vobis Ezekiel in oſtentum: prout ille 24
fecit, ita facietis: tunc ſcietis quòd ego ſum
Dñs dominorũ. Tu autem fili hominis, quâ die 25
tollã ab eis robur gaudii gloriæ eorũ, & deſi-
deriũ oculorũ ipſorũ, et expiationẽ animarũ
eorum, filios ipſorum & filias ipſorũ. Eo ipſo 26
die veniet qui evaſerit ad te, & audire te fa-
ciet in aurib⁹ tuis: Eo ipſo die aperiet os tuũ 27
evaſor ille, ut eloquaris, nec obmuteſcas am-
pliùs: Sic eris illis oſtento, ut cognoſcant me
eſſe Dominum.]

CAP. XXV.

Contra Ammonitas.

ITterum fuit ad me ſermo Domini, dicendo; 1
Fili hominis, diſpone faciem tuam contra 2
Ammonitas, vaticinare contra eos, Et dic 3
Ammonitis; Audite ſermonem Domini do-
minorum. Sic ait Dominus dominorum; Quia
dixiſtis, Vivifica nos (i. *euge*) de ſanctua-
rio meo quòd prophanatum ſit, & de terra Iſ-
raelis quòd deſtructa ſit, déque domo Judæ
quòd in captivitatem abierint: Idcirco ecce 4
traditurus ſum te Orientalibus in hæredita-
tem; & habitabit in te exercitus eorum, &
figent in te tabernacula ſua: ipſi comedent
fructus tuos, iidémque bibent lac tuum. Re- 5
digámque Rabath in cubile camelorum & fi-
lios Ammon in caulam ovium: & ſcietis me
eſſe Dominum. Sic ait Dominus dominorum; 6
Quia comploſiſti manibus tuis, & pedibus tu-
is ſaltâſti, & lætata es in temetipſa de terra
Iſraelis, Propterea ſic ait Dominus domino- 7
rum, Ecce levabo manum meam ſuper te, tra-
dam te in prædam gentibus, excindam ex po-
pulis, perdam ex urbibus, & deſtruam, ut ex-
periaris me eſſe Dominum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 20 * وقال لي الشعب* الا تخبرنا ما هذا الذي صنعت* قلت كلام الرب كان علي* اذ يقول قول لبيت
21 اسرائيل* هكذا يقول رب الارباب* هوذا ادنس مقدسي مجد عزكم* وشهوة اعينكم* وكفارة
22 انفسكم* وبنيكم وبناتكم خلفتكم بالحرب يتوقعون* وتصنعون كما صنعت وعلي شفاهكم
23 لا تلتثمون وخبز الانسان لا تاكلوا* ولا تقصوا شعوركم وخفافكم تكون في ارجلكم* ولا
24 تبكون* ولا تنوحون* وتعقفوا من اثمكم* ويتعزا الانسان علي اخيه* ويكون حزقيال لكم
25 علامة* وكالذي فعل* هكذا افعلوا* وتعلمون اني انا الرب* انت ايها الانسان في اليوم
26 الذي انتزع منهم مجد فرحهم* وشهوة اعينهم ومغفرة انفسهم* وبنيهم* وبناتهم* في ذلك
27 اليوم ياتيك المنقلب وتسمعك في مسامعك* ويفتح فاك المنقلب في ذلك اليوم وتتكلم
وايضا لا تخرس وتكون لهم اية وتعلمون اني انا الرب] الفصل الخامس والعشرون السورة في عمون*
1 * وكان قول الرب الي قائلا* يا ابن الانسان* ثبت وجهك علي بني عمون* وتنبا عليهم*
2 3 * ويقول لبني عمون* اسمعوا قول ادوناي الرب* هكذا يقول ادوناي الرب* من اجل انك
سمت باقداسي لانها تدنست* وبارض اسرائيل لانها فنيت* وبيت يهوذا لانه مضي في السبي*
4 * لاجل هذا ها انا اسلمكم لبني كادم ميراثا* ويسكنون بكمالهم فيك* ويعطون
5 مساكنهم* هاولاء ياكلون غراتك* وهاولاء يشربون دسمك* واداع مدينة عمون لمراعي
6 الابل* وبني عمون لمراعي الخراف* وتعلمون اني انا الرب* من اجل انه هكذا يقول الرب
7 الرب* من اجل انك صفقت بيدك وخفقت برجلك* وسمت من نفسك بارض اسرائيل* لاجل
هذا ها انا امد يدي عليك* وادفعك للخطف في الامم* واستاصلك من الشعوب*
واهلكك بالهلاك* وتعلمين اني انا الرب*

Tum dixit mihi populus, Amon indica- 19
bis nobis, quidnam iſtud ſit quod tu fa-
cis? Dixi, Verbum Domini fuit ad me, 20
Cùm dicturus fuit ſermonem domui Iſ- 21
rael: Sic dicit Dominus dominorum; Ecce
polluo ſanctuarium meum, gloriam roboris
veſtri, deſiderium oculorum veſtrorum, &
expiationem animarum veſtrarum: & filii
veſtri filiæque veſtræ vobis relictæ, gladio
concident. Tum facietis quemadmodum 22
feci: & labia veſtra non obvelabitis, nec
panem hominum comedetis. Capillos ve- 23
ſtros non reſecabitis, calcei veſtri erunt
ad pedes veſtros, non flebitis, neque plan-
getis; ſed propter ſcelera veſtra vagabi-
mini, & ſolatio afficiemini unuſquiſque
de fratre ſuo: Sic erit Hezeciel vobis 24
oſtento, et quemadmodum fecit, ſic facie-
tis, & agnoſcetis me eſſe Dominum. Tu 25
autem O homo, quâ die tollam ab eis glo-
riam gaudii ipſorum, et deſiderium ocu-
lorum ipſorum, & propitiationem anima-
rum ipſorũ, et filios ipſorum, et filias ipſo-
rum; Eâ ipſâ die veniet qui reverſus fu- 26
erit ad te, et narrabit tibi in auribus tuis:
Et eodem ipſo die aperiet os tuum redux 27
ille, ut eloquaris, nec obmuteſcas ampliùs:
ſic eris illis oſtento, & cognoſcetis me eſſe
Dominum.]

CAP. XXV.

Prophetia contra Ammonitas.

PRæterea fuit ſermo Domini ad me, 1
dicens; O fili hominis, confirma faciem 2
tuam contra filios Ammon, & vaticinare
de ipſis, Dicáſque filiis Ammon; Au- 3
dite ſermonem Adonai Domini. Sic dicit Adonai Dominus; Eò quòd inſultaveris ſanctis meis quòd prophanata ſint, & terræ Iſraelis quòd perierit, & domui Judæ quòd in captivitatem abierit: Pro- 4 *pterea ecce ego tradam vos filiis Kedem in hæreditatem, & collocabunt domicilia ſua: ipſi comedent fructus tuos, & ipſi bibent pinguedinem tuam. Et redigam Ammon in* 5 *paſcua camelorum, & filios Ammon in paſcua ovium; & experiemini me eſſe Dominum. Nam ita dicit Dominus Dominus:* 6 *Quia manu tua plauſiſti, & pulſaſti pede tuo, & inſultaſti ex animo tuo terræ Iſraelis; Idcircò en ego ex-* 7 *tendam manum meam ſuper te, tradamque te direptioni in gentes, evellam te ex populis, téque planè perdam: & experieris me eſſe Dominum.*

יחזקאל : כה

Ecce ,Sehir & ,Moab dicere Pro : Deus Dominus dixit Sic
8 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה יַעַן אֲמֹר מוֹאָב וְשֵׂעִיר הִנֵּה
aperiens ego ecce Idcircò .Jehudah domus gentes omnes ſicut
9 כְּכָל־הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה׃ לָכֵן הִנְנִי פֹתֵחַ אֶת־
terræ decorem ,ejus extremo ab ejus urb.bus ab urbibus ab ,Moab humerum
כֶּתֶף מוֹאָב מֵהֶעָרִים מֵעָרָיו מִקָּצֵהוּ צְבִי אֶרֶץ
filios Ad .Chiriathaimah & ,mehon---Bahal ,hajeſimoth---Beth
10 בֵּית הַיְשִׁימוֹת בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיָתָמָה׃ לִבְנֵי־
ut :hæreditatem in eam dabo & ,Hammon filios contra orientis
קֶדֶם עַל־בְּנֵי עַמּוֹן וּנְתַתִּיהָ לְמוֹרָשָׁה לְמַעַן
faciam Moab in Et .gentes inter Hammon filiorum memoria ſit non
11 לֹא־תִזָּכֵר בְּנֵי־עַמּוֹן בַּגּוֹיִם׃ וּבְמוֹאָב אֶעֱשֶׂה
Dominus dixit Sic .Dominus ego quòd ſcient & :judicia
12 שְׁפָטִים וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
domum contra ultionem ulciſcendo in ,Edom facere Pro :Deus
יֱהֹוִה יַעַן עֲשׂוֹת אֱדוֹם בִּנְקֹם נָקָם לְבֵית
ſic Idcircò .eis in ſunt ulti & ,delinquendo deliquerunt & :Jehudah
13 יְהוּדָה וַיֶּאְשְׁמוּ אָשׁוֹם וְנִקְּמוּ בָהֶם׃ לָכֵן כֹּה
,Edom ſuper meam manum extendam Et : Deus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה וְנָטִתִי יָדִי עַל־אֱדוֹם
,deſolationem eam dabo & : animal & hominem ea ex ſuccidam &
וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה וּנְתַתִּיהָ חָרְבָּה
meam ultionem dabo Et .cadent gladio in Dedan & Teman à
14 מִתֵּימָן וּדְדָנֶה בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת־נִקְמָתִי
Edom in facient & ,Iſrael mei populi manum per Edom in
בֶּאֱדוֹם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ בֶאֱדוֹם
dixit ,meam vindictam ſcient & : meam iram juxta &,meũ naſum juxta
כְּאַפִּי וְכַחֲמָתִי וְיָדְעוּ אֶת־נִקְמָתִי נְאֻם
Peliſtim facere Pro : Deus Dominus dixit Sic .Deus Dominus
15 אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה יַעַן עֲשׂוֹת פְּלִשְׁתִּים
corruptionem ad animo in contemptu cum ultionem ſunt ulti & ,ultione in
בִּנְקָמָה וַיִּנָּקְמוּ נָקָם בִּשְׁאָט בְּנֶפֶשׁ לְמַשְׁחִית
ego Ecce : Deus Dominus dixit ſic Propterea ſeculi inimicitiis
16 אֵיבַת עוֹלָם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה הִנְנִי
,Cherethæos faciam ſuccidere & ,Peliſtim ſuper meam manum extendens
נוֹטֶה יָדִי עַל־פְּלִשְׁתִּים וְהִכְרַתִּי אֶת־כְּרֵתִים
eis in Faciamque .maris portus reſiduum faciam diſperdere &
17 וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית חוֹף הַיָּם׃ וְעָשִׂיתִי בָם
ego quòd ſcient Et .iræ increpationibus in magnas ultiones
נְקָמוֹת גְּדֹלוֹת בְּתוֹכְחוֹת חֵמָה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי
.eis in meam vindictam me dando in ,Dominus
יְהוָה בְּתִתִּי אֶת־נִקְמָתִי בָּם׃

CAP. XXVI. כו

verbum fuit ,menſis una in ,anno undecimo in fuit Et
1 וַיְהִי בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־
dixit quòd eo Pro : hominis Fili : dicendo , me ad Domini
2 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם יַעַן אֲשֶׁר־אָמְרָה
,populorum fores eſt confracta , euge ,Jeruſalaim ſuper Sor
צֹּר עַל־יְרוּשָׁלַםִ הֶאָח נִשְׁבְּרָה דַּלְתוֹת הָעַמִּים
Dominus dixit ſic Propterea .eſt deſerta ,me replebo,me ad ſe convertit
3 נָסֵבָּה אֵלַי אִמָּלְאָה הָחֳרָבָה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
gentes te contra faciam aſcendere & : Sor te ſuper ego Ecce : Deus
יֱהֹוִה הִנְנִי עָלַיִךְ צֹר וְהַעֲלֵיתִי עָלַיִךְ גּוֹיִם
,Sor muros diſſipabunt Et .ſuis fluctibus mare aſcendere juxta ,multas
4 רַבִּים כְּהַעֲלוֹת הַיָּם לְגַלָּיו׃ וְשִׁחֲתוּ חֹמוֹת צֹר
eam dabo & : ea ex ejus pulverem detraham & ,ejus turres deſtruet &
וְהָרְסוּ מִגְדָּלֶיהָ וְסִחֵיתִי עֲפָרָהּ מִמֶּנָּה וְנָתַתִּי אוֹתָהּ
.petræ læve cacumen in
לִצְחִיחַ סָלַע׃

Verſio VULG. LAT.

8 Hæc dicit Dominus Deus; Pro eo quòd dixerunt Moab & Seir; Ecce ſicut omnes Gentes, domus 9 Juda: Idcircò ecce ego aperiam humerum Moab de civitatib⁹, de civitatibus, inquam, ejus, & de finibus ejus, inclytas terræ Beth-jeſimoth & Beelmeon & Cariathaim, 10 Filiis Orientis cum filiis Ammon, & dabo eam in hæreditatem: ut non ſit ultrà memoria filiorum Ammon in Gentibus. 11 Et in Moab faciam judicia: & ſcient quia ego Dominus. 12 Hæc dicit Dominus Deus; Pro eo quòd fecit Idumæa ultionem ut ſe vindicaret de filiis Juda, peccavítque delinquens, & 13 vindictam expetivit de eis, Idcircò hæc dicit Dominus Deus; Extendam manum meam ſuper Idumæam, & auferam de ea hominem & jumentum, & faciam eam deſertam ab Auſtro: & qui ſunt in Dedan, gladio cadent. 14 Et dabo ultionem meam ſuper Idumæam per manũ populi mei Iſrael: & facient in Edom juxta iram meam, & furorem meum: & ſcient vindictam meam, dicit 15 Dominus Deus. Hæc dicit Dominus Deus; Pro eo quòd fecerunt Palæſtini vindictam, & ulti ſe ſunt toto animo, interficientes, & implentes inimicitias ve- 16 teres: Proptereà hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego extendam manum meam ſuper Palæſtinos, & interficiam interfectores, & perdam reliquias maritimæ re- 17 gionis: Faciámque in eis ultiones magnas arguens in furore: & ſcient quia ego Dominus cùm dedero vindictam meam ſuper eos.

CAP. XXVI.

1 Et factum eſt in undecimo anno, primâ menſis, factus eſt ſer- 2 mo Domini ad me, dicens; Fili hominis, pro eo quòd dixit Tyrus de Jeruſalem; Euge, confractæ ſunt portæ populorum, converſa eſt ad me: implebor, de- 3 ſerta eſt. Proptereà hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ſuper te, Tyre, & aſcendere faciam ad te gentes multas, ſicut aſcendit 4 mare fluctuans. Et diſſipabunt muros Tyri, & deſtruent turres ejus: & radam pulverem ejus de ea, & dabo eam in limpidiſſimam petram.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

8 Τάδε λέγει (λ) κύριος, Ἀνθ' ὧν εἶπε Μωὰβ, (μ) Ἰδοὺ, ὃν τρόπον πάντα τὰ ἔθνη, (ν) οἶκος Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα; 9 Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ παραλύω τὸν ὦμον Μωὰβ ἀπὸ (ξ) πόλεων ἀκρωτηρίων αὐτοῦ, ἐκλεκτὴν γῆν, οἶκον Βεθασιμοὺθ ἐπάνω πηγῆς πό- 10 λεως παραθαλασσίας, Τοὺς υἱοὺς Κεδὲμ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν δέδωκα αὐτὴν εἰς κληρονομίαν, ὅπως μὴ (ο) μνεία γένηται τῶν υἱῶν (π) 11 Ἀμμών. Καὶ εἰς Μωὰβ ποιήσω ἐκδίκη- 12 σιν, καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος. Τάδε λέγει (ρ) κύριος, Ἀνθ' ὧν ἐποίησεν ἡ Ἰδουμαία (σ) ἐν τῷ ἐκδικῆσαι αὐτοὺς ἐκδίκησιν εἰς τὸν οἶκον Ἰούδα, καὶ ἐμνησικάκη- 13 σαν, καὶ ἐξεδίκησαν δίκην, Διατοῦτο τάδε λέγει (τ) κύριος, Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ (υ) ἐξολοθρεύσω ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος, καὶ θήσομαι αὐτὴν ἔρημον· καὶ ἐκ Θαιμὰν διωκόμενοι ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται. 14 Καὶ δώσω (φ) ἐκδίκησίν μου ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐν χειρὶ λαοῦ μου Ἰσραὴλ, καὶ ποιήσουσιν ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ κατὰ τὴν ὀργήν (χ) μου καὶ κατὰ τὸν θυμόν μου, καὶ ἐπιγνώσονται τὴν 15 ἐκδίκησίν μου, λέγει κύριος. Διατοῦτο τάδε λέγει (ψ) κύριος, Ἀνθ' ὧν ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν ἐκδικήσει, καὶ ἐξανέστησαν ἐκδίκησιν ἐπιχαίροντες ἐκ ψυχῆς, τοῦ 16 ἐξαλεῖψαι ἕως (ω) ἑνὸς, Διατοῦτο τάδε λέγει (α) κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ (β) ἐξολοθρεύσω Κρῆτας, καὶ ἀπολῶ τοὺς καταλοίπους 17 τοὺς κατοικοῦντας τὴν (γ) παραλίαν. Καὶ ποιήσω ἐν αὐτοῖς ἐκδικήσεις μεγάλας, καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος, ἐν τῷ δοῦναι (δ) τὴν ἐκδίκησίν μου ἐπ' αὐτούς.

MS.A. (λ) ἀδωναῒ κύριος, (μ) καὶ Σηεὶρ, Ἰδοὺ ὃν τρόπον (ν) ὁ οἶκος (ξ) τῆς πόλεως, ἀπὸ πόλεων (ο) γένηται μνεία (π) Ἀμμὼν ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Καὶ ἐν Μωὰβ (ρ) ἀδωναῒ κύριος, (σ) τοῦ ἐκδικῆσαι (τ) ἀδωναῒ κύριος, (υ) ἐξολεθρεύσω (φ) τὴν ἐκδίκησίν (χ) τοῦ θυμοῦ μου, καὶ ἐπιγνώσονται (ψ) ἀδωναῒ κύριος, (ω) αἰῶνος, (α) ἀδωναῒ κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτενῶ (β) ἐξολεθρεύσω κρίτας Σιδῶνος, καὶ (γ) παραθαλασσίαν. (δ) μου τὴν

8 Hæc dicit Dominus; Pro eo, quòd dixit (f) Moab; Ecce, (g) nónne ſicut omnes gentes, dom⁹ Iſrael, et Juda? 9 Idcircò ecce ego diſſolvo humerum Moab de civitatibus promontoriorum ejus, electam terram, (h) domum Bethaſimuth ſuper fontem urbis maritimæ: 10 Filios Cedem ſuper filios Ammon: dedi (i) ei in hæreditatem; ut non ſit memoria filiorum (k) Ammon. 11 Et in Moab faciam ultionem: & cognoſcent, quoniam ego Dominus. 12 Hæc dicit Dominus; Pro eo, quòd fecit Idumæa, in ulciſcendo ipſos (l) ultionem de domo Juda, & memoriam retinuerunt mali, et ulti ſunt ultione: 13 Proptereà hæc dicit Dominus; Et extendam manum meam ſuper Idumæam: & interficiam de ea hominem, et pecus: & ponam eam deſertum: & de Thæman (m) fugientes in gladio cadent. 14 Et dabo ultionem meam ſuper Idumæam in manu populi mei Iſrael: & facient in Idumæa juxta irã meã, & juxta furorem meum: & cognoſcent ultionem meam, dicit Dominus. 15 Proptereà hæc dicit Dominus; Pro eo, quòd fecerunt alienigenæ (n) in ultione, & ſuſcitaverunt vindictam inſultantes ex animo, ut delerent uſque (o) ad unum: 16 Proptereà hæc dicit Dominus; Ecce ego extendo manum meam ſuper alienigenas: & diſperdam (p) Cretenſes, & perdam reliquos habitantes maritimam. 17 Et faciam in eis ultiones magnas: et cognoſcent, quia ego Dominus, cùm dedero ultionem meam ſuper eos.

ΚΕΦ. κϛ'.

1 (α) Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει, μιᾷ τοῦ μηνὸς (β), ἐγένετο λόγος κυρίου 2 πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, (γ) ἀνθ' ὧν εἶπε Σὸρ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, Εὖγε συνετρίβη, ἀπόλωλε τὰ ἔθνη, ἐπεστράφη πρός με, ἡ 3 πλήρης ἠρήμωται· Διατοῦτο τάδε λέγει (δ) κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ Σὸρ, καὶ ἀνάξω ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλὰ, ὡς ἀναβαίνει ἡ θάλασσα (ε) τοῖς κύμασιν αὐτῆς. 4 Καὶ καταβαλοῦσι τὰ τείχη Σὸρ, καὶ (ζ) καταβαλοῦσι τοὺς πύργους σου, καὶ (η) λικμήσω τὸν χοῦν αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς, καὶ δώσω (θ) αὐτὴν εἰς λεωπετρίαν.

MS.A. (α) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δωδεκάτῳ (β) τοῦ πρώτου, (γ) ἀνθ' ὧν (δ) ἀδωναῒ κύριος, (ε) ἐν τοῖς (ζ) καθελοῦσιν (η) λικμήσουσιν (θ) σὲ εἰς

CAP. XXVI.

1 Et factum eſt in undecimo anno, unâ menſis, factus eſt ſermo Domini ad me, dicens; 2 Fili hominis, pro eo quòd dixit Sor ſuper Hieruſalem; Euge, confracta eſt, periit, gentes converſæ ſunt ad me; quæ fuit plena, deſerta eſt: 3 Proptereà hæc dicit Dominus; Ecce ego ſuper te, Sor: & aſcendere faciam ſuper te gentes multas, ſicut aſcendit mare fluctibus ſuis. 4 Et dejicient muros Sor, & dejicient turres tuas: & ventilabo pulverem ejus de ea: et dabo eam in (a) nitidiſſimam petram:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דַּאֲמַרוּ מוֹאָבָאֵי וְשֵׂעִיר מַה שְׁנוֹ מִכָּל עַמְמַיָא דְבֵית יְהוּדָה׃
9 בְּכֵן הָא אֲנָא תָבַר יַת תְּקוֹף מוֹאָב מִקִּרְוֵיהוֹן מִכְּרַכֵּיהוֹן עַד פַּצְחֵיהוֹן חֶדְוַת אַרְעֲהוֹן
10 בֵּית יְשִׁימוֹת בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיָתַיִם׃ לִבְנֵי קֶדֶם עַל בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶמְסְרִנַּהּ לִירוּתָא בְּדִיל
11 דְּלָא יְהֵי דָּכְרָן בְּנֵי עַמּוֹן בְּעַמְמַיָא׃ וּבְמוֹאָב אַעְבֵּיד פּוּרְעֲנוּת דִּינִין וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃
12 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דַּעֲבַדוּ אֱדוֹמָאֵי בִּתְקוֹף פּוּרְעֲנוּת לְבֵית יְהוּדָה וְחָבוּ חוֹבָא
13 וְאִתְפְּרַעוּ מִנְּהוֹן׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וַאֲרִים מְחַת גְּבוּרְתִּי עַל אֱדוֹם וְאֱשֵׁיצֵי
14 מִנַּהּ אֱנָשָׁא וּבְעִירָא וְאֶתְּנִנַּהּ חוּרְבָּא מִדָּרוֹמָא וְיָתְבֵי דְדָן בְּחַרְבָּא יִתְקַטְלוּן׃ וְאֶתֵּן יַת
פּוּרְעֲנוּתִי בֶּאֱדוֹם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְיִתְמַסְרוּן וְיִתְפַּרְעוּן מִן אֱדוֹם כְּרוּגְזִי וּכְחֵמְתִּי וְיִדְּעוּן
15 יַת פּוּרְעֲנוּתִי אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דַּעֲבַדוּ פְּלִשְׁתָּאֵי בִּדְבָבוּ
16 וְיִתְפַּרְעוּן פּוּרְעֲנוּת בְּצִפּוּחַ נְפַשׁ בְּדִיל לְחַבָּלָא דִּדְבָבוּת עָלַם׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים
הָא אֲנָא מָרִים יַת מְחַת גְּבוּרְתִּי עַל פְּלִשְׁתָּאֵי וְאֱשֵׁיצֵי יַת עַמָּא דְחַיָּבִין לְאִשְׁתֵּיצָאָה
17 וְאוֹבֵיד יַת שְׁאָר סְפַר יַמָּא׃ וְאַעְבֵּיד בְּהוֹן פּוּרְעֲנָן רַבְרְבָן בִּתְקוֹף רֻגְזִי וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא
יְיָ בְּדְאֶתֵּן יַת פּוּרְעֲנוּתִי בְּהוֹן׃

כו

1 וַהֲוָה בְּחַדְסְרֵי שְׁנִין בְּחַד לְיַרְחָא הֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימָר׃ בַּר
2 אָדָם חֲלַף דַּאֲמַרַת צוֹר עַל יְרוּשְׁלֵם חֶדְוָא אִתְבָּרַת דַּהֲוָה מְסַפְּקָא סְחוֹרָא לְכָל עַמְמַיָא
אִסְתְּחַרַת לְמֵיתֵי לְוָתִי דַּהֲוָת מַלְיָא חֲרוּבַת׃ בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא שָׁלַח
3 רוּגְזִי עֲלָךְ צוֹר וְאַסֵּק עֲלָךְ מַשִּׁרְיַת עַמְמִין סַגִּיאִין כְּמִסַּק יַמָּא בְּאִתְרְגוּשַׁת גַּלּוֹהִי׃
4 וִיחַבְּלוּן שׁוּרֵי צוֹר וִיפַגְּרוּן מִגְדְּלַהָא וְאֶעְקַר עַפְרַהּ מִנַּהּ וְאֶתֵּן יָתַהּ לִשְׁעִיעוּת כֵּיף גְּלֵי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

8 Hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd dixerunt Moabitæ & Seir; In quo differunt viri dom⁹ Juda ab omnib⁹ populis? 9 Proptereà ecce ego conteram fortitudinem *Moab* ex civitatibus eorum, ex arcibus eorum, uſque ad villas ipſorum, gaudium terræ eorum, Beth-jeſimoth, Beelmeon & Cariathaim. 10 Filiis Orientalib⁹ contra filios Ammon; & tradam eam in hæreditatem, ut non ſit memoria filiorum Ammon in populis. 11 Et in *Moab* faciam ultionem judiciorum, & ſcient quia ego Dñs. 12 Hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd fecerunt Idumæi in furore ultionem contra domum Juda, & peccaverunt peccatum, & vindictam ſumpſerunt ex eis: 13 Ideò hæc dicit Dñs Deus: Et levabo plagam fortitudinis meæ ſuper Idumæam, & diſperdam ex ea hominem & jumentum; & dabo eam deſertam ab Auſtro, & habitatores Dedan gladio occidentur. 14 Et dabo ultionem meam in Idumæam per manum populi mei Iſrael, *tradentúrque*: & ſument ultionem ab *Idumæa* pro furore meo, & ira mea; & ſcient ultionem meam, dicit Dñs Deus. 15 Hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd fecerunt Philiſtæi hoſtiliter, & ulti ſunt ſeſe cum inſultatione animi ad diſperdendum propter inimicitiam antiquam. 16 Proptereà hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego levo plagam potentiæ meæ ſuper Philiſthæos, & diſperdam populum, qui rei ſunt, ut diſpereant; & perdam reliquias portus maris. 17 Et faciam in eis ultiones magnas in ira furoris: & ſcient quia ego Dominus, cùm dedero ultionem meam in eis.

CAP. XXVI.

1 Et factum eſt undecimo anno, prima [*die*] menſis, factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: 2 Fili hominis, pro eo quòd dixit Tyrus ſuper Jeruſalem: Euge confracta eſt quæ præbebat mercimonia omnibus populis, converſa eſt ut veniat ad me; quæ erat plena, deſerta eſt. 3 Proptereà hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum ſuper te Tyre, & aſcendere faciam contra te exercitus populorum multorum, ſicut aſcendit mare in fremitu fluctuum ſuorum. 4 Et diſſipabunt muros Tyri, & deſtruent turres ej⁹, & evellã pulverem ej⁹ ab ea: & dabo eam in politiẽ petræ apertæ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܥܠ ܡܘܐܒ *
8 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܥܠ ܕܐܡܪ ܡܘܐܒ ܘܣܥܝܪ. ܗܐ ܒܝܬ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ..
9 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܪܐ ܐܢܐ ܟܬܦܗ ܕܡܘܐܒ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܗ ܘܡܢ ܣܘܦܘܗܝ. ܫܘܒܚܐ ܕܐܪܥܐ ܕܒܝܬ ܝܫܝܡܘܬ. ܘܕܒܥܠܡܥܘܢ. ܘܕܩܪܝܬܝܡ.
10 * ܠܒܢܝ ܡܕܢܚܐ ܘܠܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܐܬܠܝܗ ܠܝܪܬܘܬܐ. ܕܠܐ ܬܬܕܟܪ ܪܒܬ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܒܥܡܡܐ.
11 * ܘܐܦ ܒܡܘܐܒ ܐܥܒܕ ܕܝܢܐ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܥܠ ܐܕܘܡ *
12 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܥܠ ܕܥܒܕ ܐܕܘܡ ܬܒܥܬܐ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܘܢܛܪ ܐܟܬܐ ܘܐܬܚܡܬ ܒܗܘܢ..
13 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܪܝܡ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܥܠ ܐܕܘܡ. ܘܡܘܒܕ ܐܢܐ ܡܢܗ ܒܢܝܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ. ܘܐܥܒܕܝܗ ܚܘܪܒܐ ܡܢ ܬܝܡܢ ܘܕܕܢ. ܘܒܚܪܒܐ ܢܦܠܘܢ.
14 * ܘܐܬܒܥ ܬܒܥܬܝ ܒܐܕܘܡ. ܒܝܕ ܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܢܬܒܥܘܢ ܡܢ ܐܕܘܡ ܐܝܟ ܪܘܓܙܝ ܘܐܝܟ ܚܡܬܝ. ܘܢܕܥܘܢ ܬܒܥܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.
* ܥܠ ܦܠܫܬ *
15 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܥܠ ܕܥܒܕܘ ܦܠܫܬܝܐ ܬܒܥܬܐ. ܘܐܬܦܪܥܘ ܬܒܥܬܐ ܒܪܓܬ ܢܦܫܗܘܢ. ܕܢܚܒܠܘܢ ܪܚܡܘܬܐ ܕܥܠܡ..
16 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܡܪܝܡ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܥܠ ܦܠܫܬܝܐ. ܘܡܘܒܕ ܐܢܐ ܠܟܪܬܝܐ. ܘܡܘܒܕ ܐܢܐ ܫܪܟܐ ܕܣܦܪ ܝܡܐ.
17 * ܘܐܥܒܕ ܒܗܘܢ ܬܒܥܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܒܡܟܣܢܘܬܐ ܘܒܚܡܬܐ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܐ ܕܐܬܒܥܬ ܬܒܥܬܝ ܡܢܗܘܢ.
* ܫܠܡ * ܦܘܩܐ ܟܗ * ܥܠ ܨܘܪ *
1 * ܘܒܫܢܬ ܚܕܥܣܪܐ ܒܚܕ ܒܝܪܚܐ. ܗܘܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ.
2 * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܥܠ ܕܐܡܪܬ ܨܘܪ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ ܐܚܝ. ܐܬܬܒܪܘ ܬܪܥܝܗܘܢ ܕܥܡܡܐ. ܘܐܬܦܢܝܘ ܠܘܬܝ. ܚܪܒܬ ܘܐܬܚܪܒܬ..
3 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟܝ. ܘܐܣܩ ܥܠܝܟܝ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟ ܕܡܣܩ ܝܡܐ ܓܠܠܘܗܝ.
4 * ܘܢܚܪܒܘܢ ܫܘܪܝܗ ܕܨܘܪ ܘܢܣܚܦܘܢ ܡܓܕܠܝܗ. ܘܢܚܦܪܘܢ ܡܢܗ ܥܦܪܗ. ܘܐܥܒܕܝܗ ܐܝܟ ܟܐܦܐ ܫܥܝܥܬܐ.

Contra Moab. 8 Sic ait Dominus dominorum; Quia dixit Moab & Sir, Ecce inter omnes gentes ſunt Judæi; 9 Iccirco ecce luxabo humerum Moabi ab urbibus, ab urbibus ejus & confinibus ejus: decus terræ Beth-aſimonis, Belmonis, & Curiathim, 10 Orientalium, atque Ammonitarum, dabo in hæreditatem, ut nulla maneat memoria Rabathæ Ammonitarum inter gentes. 11 Etiam in Moabum exercebo judicium, & experiemini me eſſe Dominum.

Contra Edom. 12 Sic ait Dominus dominorum; Eò quòd ultionem fecerit Edom contra Judæos, odium inteſtinum conceperit, & zelaverit in eos; 13 Iccirco ſic ait Dominus dominorum, Ecce ego ſublatâ manu meâ contra Edom, perditurus ſum ex ea tam homines quàm jumenta, eámq; redacturus in ſolitudinem à Themane & Darane; & gladio concidet. 14 Et exercebo ultionem meam in Edom, per populum meum Iſraelem, & ultionem ſumet ab Edom ſecundùm iram meam & ſecundùm excandeſcentiam meam, & experientur ultionem meam, ait Dominus dominorum.

Contra Paleſtinam. 15 Sic ait Dominus dominorum; Quia vindictam exercuerunt Paleſtini, & ſumpſerunt ultionem juxta cupiditatem animi ſui, ut violarent amicitiam perpetuam, 16 Iccirco ſic ait Dominus dominorum, Ecce levabo manum meam ſuper Paleſtinos, & perdam Ceretæos, perdámq; reliquas oras maritimas. 17 Et exercebo in eos ultiones meas magnas in increpatione & excandeſcentia, et experientur me eſſe Dominum, cùm exegero ab eis pœnas meas.

CAP. XXVI.
Contra Tyrum.

1 Anno undecimo, primâ *die* menſis, fuit ad me ſermo Domini, dicendo, 2 Fili hominis, quia dixit Tyrus de Jeruſalem, Vivifica nos, fractæ ſunt portæ populorum, et converſi ſunt ad me, vaſtata et deſolata eſt: 3 Iccirco ſic ait Dominus dominorum, Ecce me contra te, et aſcendere faciam contra te gentes multas, quemadmodum aſcendit mare cum fluctibus ſuis: 4 Et vaſtabunt muros Tyri, deſtruent turres ejus, et effodient ex ea pulveres ejus, et reddam eam ut lapidem expolitum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * الاصحاح الرابع عشر * * النبوه في مواب * * هكذا يقول ادوناي الرب *
9 من اجل ان مواب قالت ها كمثل جميع الامم * كذلك بيت اسرائيل ويهودا * من اجل هذا ها
انا اخلع كتف مواب من مدن اطراف مصارينه * كالارض المختارة بيت باسموت * فوق ينبوع
10 المدينة التي علي ساحل البحر * بني كادم علي بني عمون اعطيته ميراثا * كيلا يكون ذكر
11 بني عمون * وفي مواب سأصنع انتقاما * ويعلمون اني انا الرب * * النبوه في ادوم *
12 * هكذا يقول الرب ادوناي * من اجل ان ادوم صنعت عند انتقامهم انتقاما ببيت يهودا *
13 وحقدوا وانتقموا انتقاما * لاجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * فامدد يدي علي ادوم *
14 واستاصل منها الانسان والبهيمه * واجعلها خرابا * والمطرودين من تامان يسقطون بالسيف * واعطي
انتقامي علي ادوم بيدي شعب اسرائيل * ويصنعون كرجزي وكغضبي * ويعلمون انتقامي
15 يقول ادوناي الرب * * النبوه في فلسطين * * لاجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب *
من اجل ان الغرباء القبايل صنعت بالانتقام * واقامت انتقاما * فرحين بالنفس ليفسدوا الي
16 الابد * لاجل هذا هكذا يقول ادوناي الرب * ها انا امدد يدي علي القبايل الغريبة *
17 واستاصل القصاة * واهلك البقايا السكان عند ساحل البحر * واصنع فيهم انتقاما عظما *
ويعلمون اني ادوناي الرب عندما اعطي انتقامي عليهم * * الفصل السادس والعشرون *
1 * النبوه في صور * * وصار في السنة الحادية عشر في اول يوم من الشهر * كان
2 قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * من اجل ان صور قالت علي اورشليم نعما * كسرت
3 هلكت * الامم رجعت الي * المملوه افقرت * لاجل هذا يقول ادوناي الرب * ها انا عليك يا
4 صور * واصعد عليك امما كثيرة كما يصعد البحر بامواجه * ويخربون جبال صور * ويهدمون
بروجك * واذري ترابها عليها * واصيرها صخرا ملساء *

Textus decimusquartus
Prophetia contra Moab.

8 *Sic dicit Adonai Dominus; Quia Moab dixit, Ecce quales ſunt omnes gentes, talis domus Iſraelis & Judæ:* 9 *Proptereà en ego luxabo humerum Moabi ex urbibus extremorum viſcerum ejus: ut terram delectam, domum Beth-aſmuth ſitam ſuper fontem urbis quæ eſt ſecus oras maritimas;* 10 *Filiis Kedem ſuper filios Ammon dedi in hæreditatem, ut nulla ſuperſit memoria filiorum Ammon.* 11 *Etiam contra Moab exercebo vindictam, & ſcietis me eſſe Dominum.*

Prophetia contra Edom.

12 *Ita dicit Dominus Adonai; Quoniam Edomæi, cùm ulciſcerentur, ultionem ſumpſerunt à domo Judæ, & odium ſervantes vindictam exegerunt:* 13 *Ideò ſic dicit Adonai Dominus; Extendam manum meam ſuper Edom, extirpabo ex ea hominem & jumentum, redigámque eam in ruinam, & expulſi è Themane, gladio concident.* 14 *Et vindictam ſumam ab Edom per manus populi Iſraelitici, ut faciant ſecundùm iram meam & ſecundùm excandeſcentiam meam: atque ita experientur vindictam meam, dicit Adonai Dominus.*

Prophetia contra Paleſtinam.

15 *Iccircò ſic dicit Adonai Dominus; quoniam exteræ nationes ad ultionem fecerunt, & ſuſcitaverunt ultionem, animo inſultantes ut extinguerent in perpetuum;* 16 *Proptereà ſic dicit Adonai Dominus; Ecce ego extendam manum meam ſuper nationes exteras, extirpabo racemationem, & perdam reliquias habitantes ad oras maritimas;* 17 *Et exercebo in eos ultionem magnam: ſcientque me eſſe Adonai Dominum, cùm dedero ultionem meam ſuper ipſos.*

CAP. XXVI.
Prophetia contra Sur.

1 *Factum eſt autem anno undecimo, primâ die menſis, ut eſſet ſermo Domini ad me, dicens;* 2 *O fili hominis, Quia Sur dixit de Jeruſalem; Euge, confracta eſt, periit, gentes converſæ ſunt ad me, quæ plena erat incolis, deſerta eſt:* 3 *Proptereà ſic dicit Adonai Dominus; Ecce me contra te O Sur, & faciam ut aſcendant contra te gentes multæ, quemadmodum aſcendit mare cum procellis ſuis:* 4 *Et deſtruent montes Sur, & demolientur turres tuas: diſpergam pulverem ejus ſuper ipſam, & reddam eam in petram nitidiſſimam;*

יחזקאל : כו

ego quia ; maris medio in erit sagenarum Extensio
5 מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה בְּתוֹךְ הַיָּם כִּי אֲנִי
direptionem in erit & : Deus Dominus dixit , sum locutus
דִּבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהָיְתָה לְבַז
: occidentur gladio in , agro in quæ ejus filiæ Et .gentibus
6 לַגּוֹיִם׃ וּבְנוֹתֶיהָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב תֵּהָרַגְנָה
: Deus Dominus dixit sic Quia .Dominus ego quòd scient &
7 וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
Babel regem Nebuchadresar Sor adversum adducens ego Ecce
הִנְנִי מֵבִיא אֶל־צֹר נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
, equitibus in & , curru in & , equo in ,regum regem ,aquilone ab
מִצָּפוֹן מֶלֶךְ מְלָכִים בְּסוּס וּבְרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים
: interficiet gladio in , agro in tuas Filias .multo populóque , cœtu &
8 וְקָהָל וְעַם־רָב׃ בְּנוֹתַיִךְ בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב יַהֲרֹג
, aggerem te contra effundet & : ligneam turrim te contra dabit &
וְנָתַן עָלַיִךְ דָּיֵק וְשָׁפַךְ עָלַיִךְ סֹלְלָה
dabit suæ catapultæ illum Et .scutum te contra faciet consurgere &
9 וְהֵקִים עָלַיִךְ צִנָּה׃ וּמְחִי קָבָלּוֹ יִתֵּן
copia Præ .suis gladiis in destruet tuas turres & ; tuos muros contra
10 בְּחֹמוֹתָיִךְ וּמִגְדְּלֹתַיִךְ יִתֹּץ בְּחַרְבוֹתָיו׃ מִשִּׁפְעַת
currus & , rotæ & , equitis voce A .eorum pulvis te operiet ejus equorum
סוּסָיו יְכַסֵּךְ אֲבָקָם מִקּוֹל פָּרַשׁ וְגַלְגַּל וָרֶכֶב
introitus tanquam,tuas portas in illo ingrediendo in ,tui muri movebuntur
תִּרְעַשְׁנָה חוֹמוֹתַיִךְ בְּבֹאוֹ בִּשְׁעָרַיִךְ כִּמְבוֹאֵי
conculcabit suorum equorum ungulis In .Diruptæ civitatis
11 עִיר מְבֻקָּעָה׃ בְּפַרְסוֹת סוּסָיו יִרְמֹס אֶת־
statuæ & , occidet gladio in tuum populum : tuas plateas omnes
כָּל־חוּצוֹתָיִךְ עַמֵּךְ בַּחֶרֶב יַהֲרֹג וּמַצְּבוֹת
, tuam facultatem prædabuntur Et .descendet terram in tuæ fortitudinis
12 עֻזֵּךְ לָאָרֶץ תֵּרֵד׃ וְשָׁלְלוּ חֵילֵךְ
domos & , tuos muros destruent & ,tuam negotiationem diripient &
וּבָזְזוּ רְכֻלָּתֵךְ וְהָרְסוּ חוֹמוֹתַיִךְ וּבָתֵּי
tuum pulverem & , tua ligna & ,tuos lapides & ; demolientur tui desiderii
חֶמְדָּתֵךְ יִתֹּצוּ וַאֲבָנַיִךְ וְעֵצַיִךְ וַעֲפָרֵךְ
:tuorum canticorum turbam faciam cessare Et .ponent aquarum medio in
13 בְּתוֹךְ מַיִם יָשִׂימוּ׃ וְהִשְׁבַּתִּי הֲמוֹן שִׁירָיִךְ
te dabo Et .amplius audietur non tuarum cithararum vox &
14 וְקוֹל כִּנּוֹרַיִךְ לֹא יִשָּׁמַע עוֹד׃ וּנְתַתִּיךְ
ultrà ædificaberis nec , eris sagenarum expansio , petræ leve cacumen in
לִצְחִיחַ סֶלַע מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה לֹא תִבָּנֶה עוֹד
Sic .Deus Dominus dixit , sum locutus Dominus ego quia
15 כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ כֹּה
clamando in ,tuæ ruinæ voce à Nonne : Sor ipsi Deus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְצוֹר הֲלֹא מִקּוֹל מַפַּלְתֵּךְ בֶּאֱנֹק
? insulæ commovebuntur ,tui medio in occisione occidi in , occisum
חָלָל בֵּהָרֵג הֶרֶג בְּתוֹכֵךְ יִרְעֲשׁוּ הָאִיִּים׃
removebunt & ,maris prælati omnes suis soliis desuper descendent Et
16 וְיָרְדוּ מֵעַל כִּסְאוֹתָם כֹּל נְשִׂיאֵי הַיָּם וְהֵסִירוּ
tremoribus : exuent suæ recamaturæ vestimenta & , sua pallia
אֶת־מְעִילֵיהֶם וְאֶת־בִּגְדֵי רִקְמָתָם יִפְשֹׁטוּ חֲרָדוֹת
admirabuntur &,momenta ad tremunt &, sedebunt terram super ,induentur
יִלְבָּשׁוּ עַל־הָאָרֶץ יֵשֵׁבוּ וְחָרְדוּ לִרְגָעִים וְשָׁמְמוּ
perîsti Quomodo tibi dicent & ,lamentum te super assument Et .te super
17 עָלָיִךְ׃ וְנָשְׂאוּ עָלַיִךְ קִינָה וְאָמְרוּ לָךְ אֵיךְ אָבַדְתְּ
,mari in fortis fuit Quæ ? laudata urbs , maribus à habitata
נוֹשֶׁבֶת מִיַּמִּים הָעִיר הַהֻלָּלָה אֲשֶׁר הָיְתָה חֲזָקָה בַיָּם
.ej' habitatorib' omnib' suū terrorē dabant qui ,ej' habitatores & ipsa
הִיא וְיֹשְׁבֶיהָ אֲשֶׁר־נָתְנוּ חִתִּיתָם לְכָל־יוֹשְׁבֶיהָ׃
quæ insulæ terrebuntur & :tuæ ruinæ die insulæ pavebunt Nunc
18 עַתָּה יֶחֶרְדוּ הָאִיִּן יוֹם מַפַּלְתֵּךְ וְנִבְהֲלוּ הָאִיִּים אֲשֶׁר־
.te egrediendo ab mari in
בַּיָּם מִצֵּאתֵךְ׃

Versio VULG. LAT.

5 Siccatio sagenarum erit in medio
maris, quia ego locutus sum,
ait Dominus Deus; & erit in direptionem
6 Gentibus. Filiæ quoque
ejus, quæ sunt in agro, gladio
interficientur: & scient quia ego
7 Dominus. Quia hæc dicit Dominus
Deus; Ecce ego adducam
ad Tyrum Nabuchodonosor regem
Babylonis ab Aquilone, regem
regum, cum equis, & curribus,
& equitibus, & cœtu, populóque
8 magno. Filias tuas, quæ
sunt in agro, gladio interficiet:
& circumdabit te munitionibus,
& comportabit aggerem in gyro:
& elevabit contra te clypeum.
9 Et vineas, & arietes temperabit
in muros tuos, & turres
10 tuas destruet in armatura sua. Inundatione
equorum ejus operiet
te pulvis eorum: à sonitu equitum,
& rotarum, & curruum,
movebuntur muri tui, cùm ingressus
fuerit portas tuas quasi
per introitum urbis dissipatæ.
11 Ungulis equorum suorum conculcabit
omnes plateas tuas, populum
tuum gladio cædet, & statuæ
tuæ nobiles in terram corruent.
12 Vastabunt opes tuas, diripient
negotiationes tuas: & destruent
muros tuos, & domos tuas præclaras
subvertent: & lapides
tuos, & ligna tua, & pulverem
tuum in medio aquarum ponent.
13 Et quiescere faciam multitudinē
canticorum tuorum, & sonitus
cithararum tuarum non audietur
14 ampliùs. Et dabo te in limpidissimam
petram, siccatio sagenarum
eris, nec ædificaberis ultrà:
quia ego locutus sum, ait
15 Dominus Deus. Hæc dicit Dominus
Deus Tyro; Numquid non
à sonitu ruinæ tuæ, & gemitu interfectorum
tuorum, cùm occisi
fuerint in medio tuî, commovebuntur
16 insulæ? Et descendent
de sedibus suis omnes principes
maris: & auferent exuvias suas,
& vestimenta sua varia abjicient,
& induentur stupore: in terra
sedebunt, & attoniti super repentino
casu tuo admirabuntur.
17 Et assumentes super te lamentum,
dicent tibi; Quomodò perîsti,
quæ habitas in mari, urbs
inclyta, quæ fuisti fortis in mari
cum habitatoribus tuis, quos formidabant
18 universi? Nunc stupebunt
naves in die pavoris tui:
& turbabuntur insulæ in mari, eò
quòd nullus egrediatur ex te.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται ἐν μέσῳ (ι) θαλάσσης,
ὅτι ἐγὼ λελάληκα, λέγει κύριος·
6 καὶ ἔσται εἰς προνομὴν (κ) τοῖς ἔθνεσιν. Καὶ
αἱ θυγατέρες αὐτῆς (λ) ἐν πεδίῳ μαχαίρᾳ
ἀναιρεθήσονται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.
7 (μ) Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω
ἐπὶ σὲ Σὸρ τὸν Ναβουχοδονόσορ (ν) βασιλέα
Βαβυλῶνος ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ, βασιλεὺς
βασιλέων ἐστὶ, (ξ) μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων
καὶ (ο) ἱππέων καὶ συναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν
8 σφόδρα. Οὗτος τὰς θυγατέρας σου
τὰς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ ἀνελεῖ, καὶ δώσει
ἐπὶ σὲ προφυλακὴν, καὶ περιοικοδομήσει,
καὶ (π) ποιήσει ἐπὶ σὲ κύκλῳ (ρ) χάρακα, καὶ
περίστασιν ὅπλων, καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ (σ)
9 ἀπέναντί σου δώσει. Τὰ τείχη σου, καὶ τοὺς
πύργους σου καταβαλεῖ ἐν ταῖς μαχαίραις αὐτοῦ.
10 Ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ (τ)
καλύψει σε ὁ κονιορτὸς αὐτῶν· (υ) καὶ
ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν ἱππέων αὐτοῦ καὶ τῶν τροχῶν
τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ σεισθήσεται τὰ τείχη σου,
εἰσπορευομένου αὐτοῦ τὰς πύλας σου, ὡς (φ)
11 εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν ἐκ πεδίου. Ἐν
ταῖς ὁπλαῖς τῶν ἵππων αὐτοῦ (χ) καταπατήσουσί
σου πάσας τὰς πλατείας· τὸν λαόν σου
μαχαίρᾳ ἀνελεῖ, καὶ τὴν ὑπόστασιν τῆς ἰσχύος
12 σου ἐπὶ τὴν γῆν κατάξει. Καὶ προνομεύσει
τὴν δύναμίν σου, καὶ σκυλεύσει (ψ) τὰ ὑπάρχοντά
σου, καὶ καταβαλεῖ τὰ τείχη σου, καὶ (ω)
τοὺς οἴκους σου τοὺς ἐπιθυμητοὺς καθελεῖ· καὶ
τοὺς λίθους σου, καὶ τὰ ξύλα σου, καὶ τὸν χοῦν
σου εἰς μέσον τῆς θαλάσσης (α) σου ἐμβαλεῖ.
13 Καὶ καταλύσει τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν σου,
καὶ ἡ φωνὴ τῶν ψαλτηρίων σου οὐ μὴ ἀκουσθῇ
14 (β) ἔτι. Καὶ δώσω σε (γ) λεωπετρίαν,
ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσῃ, οὐ μὴ οἰκοδομηθῇς
ἔτι, ὅτι (ʹ) ἐγὼ κύριος ἐλάλησα, λέγει κύριος.
15 Διότι τάδε λέγει (δ) κύριος κύριος
(ε) τῇ Σόρ, Οὐκ ἀπὸ φωνῆς τῆς πτώσεώς σου,
ἐν τῷ στενάξαι τραυματίας (ζ), ἐν τῷ σπάσαι
μάχαιραν ἐν μέσῳ σου, σεισθήσονται αἱ
16 νῆσοι; Καὶ καταβήσονται ἀπὸ τῶν θρόνων αὐτῶν
πάντες οἱ ἄρχοντες ἐκ τῶν ἐθνῶν τῆς
θαλάσσης, καὶ (η) ἀφελοῦνται τὰς μίτρας ἀπὸ τῶν
κεφαλῶν αὐτῶν, καὶ τὸν ἱματισμὸν τὸν ποικίλον
αὐτῶν ἐκδύσονται· (θ) ἐκστάσει ἐκστήσονται,
ἐπὶ (ι) γῆν καθεδοῦνται, καὶ φοβηθήσονται
τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν, καὶ στενάξουσιν
17 ἐπὶ σὲ, Καὶ λήψονται ἐπὶ σὲ θρῆνον, καὶ
ἐροῦσί σοι, Πῶς (κ) κατελύθης ἐκ θαλάσσης
ἡ πόλις ἡ ἐπαινετὴ, (λ) ἡ δοῦσα τὸν φόβον
αὐτῆς πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν;
18 Καὶ (μ) φοβηθήσονται αἱ νῆσοι ἀπὸ ἡμέρας πτώσεώς (ν) σου·

MS. A. (ι) τῆς θαλάσσης, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα, λέγει κύριος, κύριος· (κ) ἔθνεσιν. (λ) αἱ ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. (μ) Διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, (ν) * βασιλέα βασιλέων (ξ) μετὰ (ο) συναγωγῆς πολλῶν ἐθνῶν σφόδρα. (π) περιποιήσει (ρ) σου χάρακα καὶ βελοστάσεις ὅπλων, (σ) ἐπὶ σὲ δώσει. (τ) καλύψει (υ) ἀπὸ φωνῆς (φ) ὁ εἰσπορευόμενος (χ) καταπατήσουσιν πάσας τὰς πλατείας σου· (ψ) τὸν πλοῦτόν σου, καὶ (ω) καθελεῖ τοὺς οἴκους σου τοὺς ἐπιθυμητούς· καὶ (α) ἐμβαλεῖ. (β) ἐν σοὶ οὐκέτι. (γ) εἰς λεωπετρίαν, καὶ ψυγμὸς (ʹ) ἐγὼ ἐλάλησα, (δ) ἀδωναῒ κύριος κύριος (ε) ἐπὶ σὲ Σόρ, Οὐχὶ (ζ) σου, (η) καθελοῦσιν (θ) καὶ ἐκστάσει (ι) τὴν γῆν (κ) ἀπώλου καὶ κατελύθης (λ) ἥτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θαλάσσῃ, αὐτὴ καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν, ἡ δοῦσα (μ) νῦν φοβηθήσονται (ν) σου, καὶ ταραχθήσονται νῆσοι ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου· Ὅτι

Siccatio sagenarum erit in medio 5
maris: quia ego loquutus sum, ait
Dominus. Et erit in direptionem
gentibus: Et filiæ ejus in campo 6
gladio interficientur: & scient,
quia ego Dominus. Quia hæc di- 7
cit Dominus; Ecce ego adduco ad
te, Sor, Nabuchodonosor regem
Babylonis ab Aquilone (rex regum est) cum equis, & curribus,
& equitibus, & cœtu gentium
multarū valdè. Hic filias tuas, 8
quæ in campo, gladio interficiet:
& dabit super te propugnaculū,
& circum ædificabit, & faciet
super te in circuitu vallū, & circunstantiam armorum: & lanceas
suas contra te dabit: Muros tuos, 9
& turres tuas dejiciet in (b) gladiis suis: A multitudine equorū 10
ejus, operiet te pulvis eorum: & à
voce equitum ejus, et rotarū curruum ejus commovebuntur muri
tui; ingrediente eo portas tuas,
quasi ingrediens urbem de campo.
In ungulis equorū suorū conculcabunt 11
omnes plateas tuas: populum tuum gladio interficiet: &
substantiā fortitudinis tuæ in terram deducet: Et deprædabitur 12
potentiam tuam, & spoliabit substantiam tuam, et destruet muros
tuos: & domos tuas desiderabiles
subvertet: et lapides tuos, et ligna
tua, & pulverem tuum in mediū
maris (c) tui injiciet. Et (d) cessare 13
faciet multitudinem musicorum tuorum: & vox psalteriorum
tuorum non audietur amplius. Et dabo te nitidissimam petrā: 14
siccatio sagenarum eris: non
ædificaberis ultrà: quia ego Dominus loquutus sum, ait Dominus.
Quia hæc dicit Dominus 15
Dominus Sor; Nónne à voce ruinæ tuæ, cùm ingemuerint vulnerati,
cùm evaginatus fuerit gladius in medio tuî, commovebuntur insulæ,
Et descendent de sedibus suis omnes principes (e) ex 16
gentibus maris, & auferent mitras de capitibus suis, & vestimento
suo vario nudabuntur?
Stupore stupebunt, in terra sedebunt, et formidabunt perditionem
suam: et gement super te: Et 17
assument super te lamentum, et
dicent tibi; Quomodò (f) dissipata es è mari urbs (g) laudata,
quæ dedit timorem suum
omnibus habitatoribus suis? Et 18
formidabunt insulæ à die ruinæ
(h) tuæ:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 מִשְׁטַח צַיָּדִין תְּהֵי בְּגוֹ יַמָּא אֲרֵי אֲנָא גְזָרִית בְּמֵימְרִי אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וּתְהֵי לְבִזָּא לְעַמְמַיָּא׃
6 וְיָתְבֵי כַּפְרָנָהָא דִּי בְּחַקְלָא בְּחַרְבָּא יִתְקַטְּלוּן וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ 7
אֱלֹהִים הָא אֲנָא מַיְתֵי עַל צוֹר נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל מִצִּפּוּנָא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא בְּסוּסָן
וּבִרְתִיכִין וּבְפָרָשִׁין וּמַשְׁרְיָן וְעַם סַגִּי׃ יָתְבֵי כַּפְרָנַיִךְ דִּי בְּחַקְלָא בְּחַרְבָּא יִקְטֵיל וְיִבְנֵי עֲלַיִךְ 8
כַּרְקוֹם וְיִצְבּוֹר עֲלַיִךְ מְלִיתָא וִיקִים עֲלַיִךְ דִּי מְזַיְּנִין בִּתְרֵיסִין׃ וּמְחַת פַּנְווֹהִי יְהַב בְּשׁוּרַיִךְ 9
וּמִגְדְּלַיִךְ יְתָרַע בְּאַבְנֵי בַרְזְלֵיהּ׃ מֵרִפְסַת סוּסְוָתֵיהּ יְחַפֵּינִךְ אַבְקְהוֹן מִקָּל פָּרָשִׁין 10
וְגַלְגְּלִין וּרְתִיכִין יְזוּעוּן שׁוּרַיִךְ בְּמֵיעֲלוֹהִי בִּתְרָעַיִךְ כְּמָא דְעָלִין בְּקַרְתָּא דְמִתַּרְעָא מְשׁוֹר׃
11 בְּפַרְסַת סוּסְוָתֵיהּ יְדוּשׁ יָת כָּל שׁוּקַיִךְ עַמִּיךְ בְּחַרְבָּא יִקְטֵיל וְקָמַת תּוֹקְפִּיךְ לְאַרְעָא יִמַּגַּר׃
12 וְיִבּוֹזוּן נִכְסַיִךְ וְיִשְׁבּוֹן סְחוֹרְתִיךְ וִיפַגְּרוּן שׁוּרַיִךְ וּבָתֵּי חֶמְדְּתִיךְ יְתָרְעוּן וְאַבְנַיִךְ וְאָעַיִךְ וְעַפְרִיךְ
13 בְּגוֹ יַמָּא יְשַׁוּוֹן׃ וַאֲבַטֵּל אִתְרְגוּשַׁת זְמָרַיִךְ וְקָל נְגוּן כִּנָּרַיִךְ לָא יִשְׁתְּמַע עוֹד׃
14 וְאֶתְּנִנָּךְ לְשִׁעְיוּת כֵּיף גְּלֵי מִשְׁטַח צַיָּדִין תְּהֵי לָא תִתְבְּנֵי עוֹד אֲרֵי אֲנָא יְיָ גְזָרִית בְּמֵימְרִי
15 אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים לְצוֹר הֲלָא מִקָּל מַפֹּלֶת קְטִילַיִךְ בְּנִיהוּם
16 מִטְּעֲנֵי חֶרֶב כַּד יִתְרְמוֹן קְטִילִין בְּגַוִּיךְ יְזוּעוּן פַּרְוָרַיָּא׃ וְיֵחֲתוּן מֵעַל כּוּרְסְוָתֵיהוֹן כָּל
רַבְרְבֵי יַמָּא וְיַעְדּוֹן יָת מְעִילֵיהוֹן וְיָת לְבוּשֵׁי צִיּוּרֵיהוֹן יַשְׁלְחוּן זִיעַ יִלְבְּשׁוּן עַל אַרְעָא
17 יִתְּבוּן וִיזוּעוּן מִן קֳדָם תְּבִירֵיהוֹן וְיִצְדּוֹן עֲלַיִךְ׃ וְיִטְּלוּן עֲלַיִךְ אִלְיָא וְיֵימְרוּן לִיךְ אֵיכְדֵין
אֲבַדְתְּ דַּהֲוֵית יָתְבָא בְּגוֹ יַמַּיָּא קַרְתָּא מְשַׁבַּחְתָּא דַּהֲוֵית יָתְבָא בִּתְקוֹף יַמָּא הִיא וְיָתְבַהָא
18 אֵיכְדֵין אִתְמְסַרוּ לְתָבַר כָּל יָתְבָהָא׃ כְּעַן יְזוּעוּן פַּרְוָרַיָּא בְּיוֹם מַפֹּלֶת קְטָלַיִךְ וְיִתְבַּהֲלוּן
נְגְוָתָא דִּי בְּיַמָּא בְּמַפַּק גָּלוּתִיךְ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Expansio piscatorum erit in medio maris, quia ego decrevi in verbo meo, 5
dicit Dñs Deus, & erit in direptionem populis. Et habitatores villarum ejus 6
quæ sunt in agro, gladio occidentur, & scient quia ego Dñs. Sic enim dicit 7
Dñs Deus: Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonosor regem Babylonis
ab Aquilone, regem regum cum equis & currib' & equitib' & exercitu &
populo grandi. Habitatores villarum tuarum quæ sunt in agro, gladio occidet, 8
& ædificabit contra te machinam, & comportabit contra te aggerem,
& statuet contra te armatos clypeis. Et percussionem tormentorum suorum 9
dabit in muros tuos, & turres tuas destruet lapidib' suis ferreis. Præ conculcatione 10
equorum ej' operiet te pulvis eorum; præ voce equitum & rotarum
& curruū commovebuntur muri tui, cùm ingressus fuerit per portas tuas sicut
qui ingrediuntur civitatem cuj' dissipat' est mur'. Unguibus equorum suorum 11
conculcabit omnes vicos tuos, populum tuum gladio occidet, & statuas fortitudinis
tuæ in terram collidet. Et diripient substantiam tuam, & capient 12
negotiationes tuas, & dissipabunt muros tuos, & domos desiderabiles tuas
demolientur: & lapides tuos, & ligna tua & pulverem tuum in medio maris
ponent. Et cessare faciam sonitum canticorum tuorum: & vox concent' citharū 13
tuarum non audietur ultrà. Et dabo te in politiem petræ apertæ: expansio 14
piscatorum eris; non ædificaberis ultrà; quia ego Dñs decrevi in verbo
meo, dicit Dñs Deus. Hæc dicit Dñs Deus Tyro: Nónne à voce ruinæ 15
occisorum tuorum, in gemitu vulneratorum gladio, quando projicientur occisi
in medio tui, commovebuntur suburbia? Descendent de soliis suis omnes 16
principes maris, & auferent pallium suum, & vestimenta sua varii coloris spoliabunt;
tremore induentur, super terram sedebunt, & contremiscent propter
interitum suum, & desolabuntur super te. Et tollent super te lamentum, & 17
dicent tibi: Quomodo periisti, quæ habitabas in medio maris; civitas laudabilis,
quæ habitabat in fortitudine maris, ipsa & habitatores ejus? quomodo
traditi sunt in excidium omnes habitatores ejus? Nunc commovebuntur 18
suburbia in die ruinæ occisorum tuorum, & turbabuntur insulæ quæ sunt in mari; cùm egressa fuerit transmigratio tua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܬܗܘܐ ܡܫܛܚܐ ܕܡܨܝܕܬܐ ܒܓܘ ܝܡܐ : ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܠܠܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. 5 *
ܘܬܗܘܐ ܠܒܙܬܐ ܠܥܡܡܐ. * ܘܒܢܬܗ ܕܒܚܩܠܐ ܒܣܝܦܐ ܢܬܩܛܠܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. 6
* ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܥܠ ܨܘܪ: ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ 7
ܡܢ ܓܪܒܝܐ. ܡܠܟ ܡܠܟܐ. ܒܣܘܣܘܬܐ. ܘܒܡܪܟܒܬܐ. ܘܒܦܪܫܐ. ܘܒܟܢܫܐ ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ.
* ܒܢܬܟܝ ܕܒܚܩܠܐ ܒܣܝܦܐ ܢܩܛܘܠ. ܘܢܩܝܡ ܥܠܝܟܝ ܕܘܩܐ. ܘܢܥܒܕ ܥܠܝܟܝ ܟܡܝܢܐ. 8
ܘܢܩܝܡ ܥܠܝܟܝ ܬܪܣܐ. * ܘܪܘܡܚܐ ܕܙܝܢܘܗܝ ܢܬܠ ܒܫܘܪܝܟܝ. ܘܡܓܕܠܝܟܝ ܢܥܩܘܪ 9
ܒܣܝܦܘܗܝ. * ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܪܟܫܘܗܝ ܢܟܣܝܟܝ ܚܠܐ. ܘܡܢ ܩܠܐ ܕܦܪܫܘܗܝ ܘܕܓܝܓܠܐ 10
ܕܡܪܟܒܬܗ ܢܙܘܥܘܢ ܫܘܪܝܟܝ. ܡܐ ܕܥܐܠ ܠܬܪܥܝܟܝ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܥܐܠ ܠܡܕܝܢܬܐ
ܡܬܒܪܬܐ. * ܘܒܦܪܣܬܐ ܕܪܟܫܘܗܝ ܢܕܘܫ ܟܠܗܘܢ ܫܘܩܝܟܝ. ܘܠܥܡܟܝ ܒܣܝܦܐ 11
ܢܩܛܘܠ. ܘܩܝܡܬܐ ܕܥܘܫܢܟܝ ܠܐܪܥܐ ܢܫܦܠ. * ܘܢܒܙܘܢ ܩܢܝܢܟܝ. ܘܢܫܒܘܢ ܬܓܪܘܬܟܝ. 12
ܘܢܣܚܦܘܢ ܫܘܪܝܟܝ. ܘܢܚܪܒܘܢ ܒܬܐ ܕܪܓܬܟܝ. ܘܟܐܦܝܟܝ ܘܩܝܣܝܟܝ ܘܩܢܝܢܟܝ ܒܓܘ ܝܡܐ
ܢܪܡܘܢ. * ܘܐܒܛܠ ܗܡܘܢܐ ܕܙܡܪܝܟܝ. ܘܩܠܐ ܠܐ ܢܫܬܡܥ ܬܘܒ ܕܟܢܪܝܟܝ. * ܘܐܥܒܕܟܝ 13
ܫܘܥܐ ܫܦܝܐ. ܘܡܫܛܚܐ ܕܡܨܝܕܬܐ. ܘܠܐ ܬܬܒܢܝܢ ܬܘܒ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܠܠܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ 14
ܡܪܘܬܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ ܠܨܘܪ. ܡܢ ܩܠܐ ܕܡܦܘܠܬܟܝ ܘܡܢ ܫܢܩܐ 15
ܕܩܛܝܠܝܟܝ. ܘܩܛܠܐ ܕܡܬܩܛܠܝܢ ܒܟܝ. ܢܙܘܥܢ ܓܙܪܬܐ. * ܘܢܚܬܘܢ ܡܢ
ܟܘܪܣܘܬܗܘܢ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܕܝܡܐ. ܘܢܥܒܪܘܢ ܡܢܗܘܢ ܐܣܛܠܘܬܗܘܢ. ܘܢܫܠܚܘܢ 16
ܡܐܢܐ ܕܫܘܒܚܗܘܢ. ܘܢܠܒܫܘܢ ܪܘܬܐ. ܘܢܬܒܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܬܕܡܪܘܢ. ܘܠܐ ܢܬܢܝܚܘܢ.
* ܘܢܬܕܡܪܘܢ ܥܠܝܟܝ. ܘܢܪܡܘܢ ܥܠܝܟܝ ܐܘܠܝܬܐ ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܟܝ. ܐܝܟܢܐ ܐܒܕܬܝ 17
ܥܡܘܪܬܐ ܕܝܡܡܐ. ܡܕܝܢܬܐ ܚܣܝܢܬܐ ܕܚܣܝܢܐ ܗܘܬ ܒܝܡܐ. ܗܝ ܘܥܡܘܪܝܗ. ܕܝܗܒܘ
ܕܚܠܬܗܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ ܕܐܪܥܐ. * ܗܫܐ ܢܙܘܥܢ ܓܙܪܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܦܘܠܬܟܝ. 18
ܘܢܬܕܠܚܢ ܓܙܪܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܦܘܠܬܟܝ.

* Fiétque locus ad expandenda retia in medio 5
mari: quoniam ego locutus sum, ait Dominus
dominorum: eritque direptioni gentibus,
Et filiæ ejus quæ sunt in campo, gladio 6
trucidabuntur: & experientur me esse Dominum.
Nam sic ait Dominus dominorum; 7
Ecce ego aducturus sum contra Tyrum, Nebuchadnosarem
regem Babylonis ex Aquilone,
regem regum; cum equis, curribus, &
equitibus, cúmque turba & populo copiosissimo.
Filias tuas quæ in agro sunt, gladio tru- 8
cidabit, eriget contra te speculas, ponet adversùm
te insidias, & clypeum adversùm te
statuet: Cuspides lancearum suarum indet 9
muris tuis, & turres evellent gladiis suis. Ex 10
incessu equorum ejus obruet te pulvis, & præ
strepitu equitum & rotarū curruum ejus concutientur
mœnia tua. Cùm ingredietur in
portas tuas, perinde erit ac si ingrederetur in
urbem disruptam, Et ungulis equorum suo- 11
rum calcabit omnes vicos tuos, populum tuum
gladio trucidabit, & excelsa roboris tui
solo æquabit: Diripient armenta tua, & de- 12
prædabuntur possessiones tuas; muros tuos demolientur,
& destruent domos tuas expetibiles;
lapides & ligna tua, opésque tuas in mare
projicient. Ita faciam ut cesset multitudo mu- 13
sicæ tuæ, nec audiatur inposterum vox citharæ
tuæ: Denique redigam te in lapidem expoli- 14
tum, & locum expandendis sagenis, & non
ædificaberis ampliùs; nam ego locutus sum,
ait Dominus dominorum, Sic ait Dominus 15
dominorum ad Tyrum; Præ fragore ruinæ
tuæ, cruciatu confossorum tuorum, & cædibus
eorum qui interficientur in te, contremiscent
insulæ: Et descendentes è soliis suis omnes 16
principes maritimi, tollent à se stolas suas,
depositísque vestibus ornatûs sui, induentur
tremore, humi sedebunt, erunt attoniti, & non
requiescent. De te stupebunt, & lamentati- 17
ones de te proferent, ac dicent tibi, Quomodo
periisti habitatrix marium, urbs munita
quæ fortis eras in mari cum habitatoribus tuis
qui terrorem suum incusserant omnibus habitatoribus
terræ! Nunc contremiscent in- 18
sulæ in die ruinæ tuæ, & conturbabuntur insulæ
in die casûs tui.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وتصير مصطح شباك في وسط البحر * لاني انا تكلمت * يقول الرب الرب * وتصير نهبا للامم *
6 * وبناتها في الصحراء يقتلون * ويعلمون اني انا الرب * لانه هكذا يقول ادوناي الرب *
7 ها انا اجلب عليك يا صور بختنصر ملك بابل من الجربياء * ملك الملوك هو * بخيل
8 ومركبات وفرسان * وجمع وشعوب كثير جدا * هذا يقتل بناتك الذين في الصحراء
بالسيف * ويعطي عليك مرقبا * ويبني عليك * ويضع عليك من حولك سياجا ومرامي
9 السلاح * ويدفع حرابه عليك * ويهدم اسوارك وبروجك بسيوفه * ومن كثرة خيوله يغشاك
10 غبارهم * ومن صوت فرسانه وبكرات مراكبه تتزلزل اسوارك * حين يدخل ابوابك * كما
11 يدخل الي المدينة من الصحراء * بحوافر خيله يدوسون جميع شوارعك * ويقتل شعبك
12 بالسيف * ويذل قوام قوتك على الارض * وينهب جيشك * ويغنم غناك * ويهدم اسوارك
13 وبيوتك المشتهاة * وحجارتك وخشبك * ويضع ترابك في وسط البحر * ويحل كثرة ملاهيك *
14 وصوت عيدانك لا يسمع فيك ايضا * واصيرك صخرا ملساء * تكونين مسطحا للشباك *
15 ولا تبنين بعد * لاني انا تكلمت يقول ادوناي الرب * من اجل انه هكذا يقول الرب
الرب لصور * اليس من صوت زلتك * عند ما تنهد جرحاك * عند ما يتجرد السيف في
16 وسطك * تتزلزل الجزاير * وتنزل عن كراسيها جميع الرؤساء من امم البحر * وينزعون
التاجات عن روسهم * ويخلعون ثوبهم المنوع * ويذهلون ذهلا * ويقعدون علي الارض * ويخشون
17 هلاكهم * ويتنهدون عليك * ويأخذون عليك نوحا ويقولون * كيف انقلبت من البحر
18 ايتها المدينة الممدوحة * المعطية خوفا لكل سكانها * والان تخاف الجزاير من يوم زلتك *
وتضطرب الجزاير في البحر من سلوكك *

* *Fiétque locus pandendis retibus in medio* 5
mari: quoniam ego locutus sum, dicit
Dominus Dominus; Et fiet in direptionem
gentibus: * *Et filias ejus in deserto* 6
trucidabunt; sciéntque me esse Dominum.
Sic enim dicit Adonai Dominus; Ecce ego 7
adducam contra te O Sur, Bochtonassarem
regem Babylis ex Aquilone (rex regum est)
cum equis, curribus, & equitibus, turmis,
populisque perquam multis. Hic filias 8
tuas quæ sunt in campo, gladio trucidabit:
ponet adversùm te propugnaculum; extruet
adversùm te faciétque contra te circunquaque
vallum & machinas ad arma
jaculanda: Tela sua contra te vibrabit, 9
et muros turrésque tuas gladiis suis evertet.
Præ multitudine equorum ejus ope- 10
riet te pulvis eorum; & præ strepitu equitum
ejus & rotarum curruum ejus contremiscent
muri tui; quum per tuas portas
intrabit acsi quis intraret in urbem è deserto.
Ungulis equorum suorum conculcabit 11
omnes vicos tuos, interficiet populum tuum
gladio, & subsistentiam fortitudinis tuæ
in terram dejicet: Deprædabitur turmas 12
tuas, diripiet divitias tuas, evertet muros
tuos & domos tuas desiderabiles, lapides
ac ligna tua, ponétque pulverem tuum in
medio mari: Summovebit multitudinem 13
instrumentorum musicorum tuorum, et vox
fidium tuarū non audietur in te ampliùs:
Demum reddam te petram nitidissimam, 14
eris locus pandendis retibus, & non ædificaberis
rursùs: quoniam ego locutus
sum, dicit Adonai Dominus. Nam ita 15
dicit Dominus Dominus ad Sur; Nonne
à sono lapsûs tui, cùm gemuerint vulnerati
tui, cùm evaginatus fuerit gladius
in medio tui; concutientur insulæ, Et 16
descendent è thronis suis omnes principes
gentium maritimarum, deponent diademata
de capitibus suis, exuent se veste
sua versicolore, stupore percellentur, humi
cubabunt, & exitium suum pertimescent?
Propter te suspirabunt, & la- 17
mentum de te component, ac dicent;
Quomodo destructa es è mari O urbs celeberrima,
quæ timorem incutiebas omnibus
habitatoribus tuis: Jam verò ter- 18
rentur insulæ à die lapsûs tui, & insulæ
in mari commovebuntur ob agoniam
tuam!

,desolatam urbem te me ponendo In : Deus Dominus dixit sic Quia
19 כי כה אמר אדני יהוה בתתי אתך עיר נחרבת
te super faciendo ascendere in : habitantur non quæ civitates sicut
כערים אשר לא־נושבו בהעלות עליך את־
cum te fecero descendere Et .multæ aquæ te operuerint & ,voraginem
20 תהום וכסוך המים הרבים : והורדתיך את־
terra in te fecero collocare & , seculi populum ad ,lacum descendentib'
יורדי בור אל־עם עולם והושבתיך בארץ
non ut ,lacum descendentibus cum seculo à solitudinibus in ,inferiorum
תחתיות כחרבות מעולם את־יורדי בור למען לא
in non & ,te dabo Terrores .viventiũ terra in decorem dedero & :habiteris
21 תשבי ונתתי צבי בארץ חיים : בלהות אתנך ואינך
.Deus Dominus dixit ,seculum in ultrà invenieris non & ,requireris &
ותבקשי ולא־תמצאי עוד לעולם נאם אדני יהוה :

CAP. XXVII. כז

æ hominis fili tu Et : dicendo me ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר : ואתה בן־אדם שא 2
ingressibus super habitanti ,Sor ipsi dices Et .lamentum Sor super
3 על־צר קינה : ואמרת לצור הישבתי על־מבואת
Dominus dixit Sic .multas insulas ad populorum negotiatrici ,maris
ים רכלת העמים אל־איים רבים כה אמר אדני
marium corde In .pulchritudine absoluta Ego : dixisti tu ,Sor : Deus
4 יהוה צור את אמרת אני כלילת יפי : בלב ימים
Abietibus .tuum decorem perfecerunt tui Ædificatores .tui termini
5 גבוליך בניך כללו יפיך : ברושים
Lebanon de cedrum : tabulis omnibus cum tibi ædificaverunt Senir de
משניר בנו לך את כל־לחתים ארז מלבנון
fecerunt Basan de Alnis .te super malum faciendum ad ,tulerunt
6 לקחו לעשות תרן עליך : אלונים מבשן עשו
.Chitthim insulis de ,Assurim filia ,dente fecerunt tuũ asserem :tuos remos
משוטיך קרשך עשו־שן בת־אשרים מאיי כתים :
tibi existendum ad , tuum velum fuit Ægypto de recamatione in Bysso
7 שש ברקמה ממצרים היה מפרשך להיות לך
.tuũ operimentũ fuit Elisah insulis de purpura &,hyacintho : vexillũ in
לנס תכלת וארגמן מאיי אלישה היה מכסך :
,Sor tui Sapientes .tibi remiges fuerunt Arvad & ,Sidon Habitatores
8 ישבי צידון וארוד היו שטים לך חכמיך צור
fuerunt ejus sapientes & ,Ghebal Senes .tui gubernatores ipsi te in fuerunt
9 היו בך המה חבליך : זקני גבל וחכמיה היו
fuerunt earum nautæ & ,maris naves Omnes .tuam scissuram roborantes te in
בך מחזיקי בדקך כל־אניות הים ומלחיהם היו
fuerunt ,Put & ,Lud & ,Paras .tuam fidejussionem fidejubendum ad te in
10 בך לערב מערבך : פרס ולוד ופוט היו
Ipsi .te in suspenderũt galeam &,Scutum .tui belli viri tuo exercitu in
בחילך אנשי מלחמתך מגן וכובע תלו־בך המה
,undique tuos muros super tua virtus & Arvad Filii .tuũ decorem dederunt
11 נתנו הדרך : בני ארוד וחילך על־חומותיך סביב
super suspenderunt sua Scuta .fuerunt tuis turribus in Pygmæi &
וגמדים במגדלותיך היו שלטיהם תלו על־
Tarsis .tuam pulchritudinem perfecerunt ipsi : undique tuos muros
12 חומותיך סביב המה כללו יפיך : תרשיש
,stanno ,ferro ,argento in ,affluentiæ omnis multitudine à ,tuus negotiator
סחרתך מרב כל־הון בכסף ברזל בדיל
ipsi ,Mesech & ,Tubal ,Javan .tuis subsidiis dederunt plumbo &
13 ועופרת נתנו עזבוניך : יון תבל ומשך המה
.tuo mercatu dederunt æris vasa & ,hominis anima in ,tui institores
רכליך בנפש אדם וכלי נחשת נתנו מערבך :

Verſio VULG. LAT.

19 Quia hæc dicit Dominus Deus; Cùm dedero te urbem deſolatã, ſicut civitates quæ non habitantur: & adduxero ſuper te abyſſum, & operuerint te aquæ multæ: 20 Et detraxero te cum his qui deſcendunt in lacum ad populum ſempiternum, & collocavero te in terra noviſſima ſicut ſolitudines veteres, cum his qui deducuntur in lacum, ut non habiteris: porrò cùm dedero gloriam 21 in terra viventium, In nihilum redigam te, & non eris, & requiſita non invenieris ultrà in ſempiternum, dicit Dominus Deus.

CAP. XXVII.

1 ET factum eſt verbum Domini 2 ad me, dicens; Tu ergò, fili hominis, aſſume ſuper Tyrum lamentũ: 3 Et dices Tyro, quæ habitat in introitu maris, negotiationi populorum ad inſulas multas: Hæc dicit Domin' Deus; O Tyre, tu dixiſti; Perfecti decôris ego 4 ſum, Et in corde maris ſita. Finitimi tui, qui te ædificaverunt, 5 impleverunt decorẽ tuum: Abietib' de Sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris: cedrum de Libano tulerunt ut facerent 6 tibi malũ. Quercus de Baſan dolaverunt in remos tuos: & tranſtra tua fecerunt tibi ex ebore Indico, & prætoriola de inſulis Ita- 7 liæ. Byſſus varia de Ægypto texta eſt tibi in velum ut poneretur in malo: hyacinthus & purpura de inſulis Eliſa facta ſunt operi- 8 mentũ tuum. Habitatores Sidonis & Aradii fuerũt remiges tui: ſapientes tui, Tyre, facti ſunt gu- 9 bernatores tui. Senes Giblii, & prudentes ejus, habuerunt nautas ad miniſterium variæ ſupellectilis tuæ: omnes naves maris, & nautæ earum, fuerunt in populo 10 negotiationis tuæ. Perſæ, & Lydii, & Libyes erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeum, & galeam ſuſpenderunt in te pro 11 ornatu tuo. Filii Aradii cum exercitu tuo erant ſup muros tuos in circuitu: ſed & Pigmæi, qui erant in turribus tuis, pharetras ſuas ſuſpenderunt in muris tuis p gyrũ: ipſi compleverunt pulchri- 12 tudinem tuam. Carthaginenſes negotiatores tui, à multitudine cunctarum divitiarum, argento, ferro, ſtanno, plumbóque, reple- 13 verunt nundinas tuas. Græcia, Thubal, & Moſoch, ipſi inſtitores tui: mancipia, & vaſa ærea advexerunt populo tuo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

19 Ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος, Ὅταν δῶ (ξ) πόλιν ἠρημωμένην ὡς τὰς πόλεις τὰς μὴ (ο) κατοικισθησομένας, ἐν τῷ ἀναγαγεῖν με ἐπὶ σὲ τὴν ἄβυσσον, καὶ κατακαλύψει σε 20 ὕδωρ πολύ, Καὶ (π) καταβιβάσω σε πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον πρὸς λαὸν αἰῶνος, καὶ κατοικιῶ σε εἰς (ρ) βάθη τῆς γῆς ὡς ἔρημον αἰώνιον μετὰ καταβαινόντων εἰς βόθρον, ὅπως μὴ κατοικηθῇς, μηδὲ (σ) 21 ἀνασταθῇς ἐπὶ γῆς ζωῆς, Ἀπώλειάν σε δώσω, καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι (τ) εἰς τὸν αἰῶνα, λέγει κύριος κύριος (υ).

19 Quia hæc dicit Dominus Dominus; Cùm dedero te urbẽ deſolatam, ſicut civitates, quæ non habitabuntur, cùm adduxero ſuper te abyſſum; et operiet te aquã multã, 20 Et deſcendere faciã te ad eos qui deſcendunt in foveam, ad populum ſempiternũ, et collocabo te in profundis terræ ſicut ſolitudinem ſempiternam cum his qui deſcendunt in foveam, ut non habiteris neque reſurgas ſuper terram vitæ; 21 Perditionem dabo te: et non eris (i) ultrà in ſempiternum, dicit Dominus Dominus.

MS.A. (ξ) σε πόλιν (ο) κατοικηθησομένας, (π) καταβιβῶ (ρ) τὰ βάθη (σ) ἀνασταθῇς (τ) καὶ ζητηθήσῃ εἰς (υ) ὁ θεός.

ΚΕΦ. κζ΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με, λέγων, 2 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου λάβε (α) ἐπὶ Σὸρ θρῆνον, 3 Καὶ ἐρεῖς τῇ Σὸρ τῇ κατοικούσῃ ἐπὶ τῆς (β) εἰσόδου τῆς θαλάσσης, τῷ ἐμπορίῳ τῶν λαῶν, ἀπὸ νήσων πολλῶν, Τάδε λέγει (γ) κύριος τῇ Σόρ, Σὺ εἶπας, Ἐ- 4 γὼ περιέθηκα ἐμαυτῇ κάλλος μου, Ἐν καρδίᾳ θαλάσσης τῷ Βεελείμ, (δ) υἱοί σου πε- 5 ριέθηκάν σοι κάλλος. Κέδρος ἐκ (ʺ) Σενεὶρ ᾠκοδομήθη σοι, ταινίαι σανίδων (ε) κυπαρίσσου ἐκ τοῦ Λιβάνου ἐλήφθησαν, τοῦ ποιῆσαί 6 σοι ἱστοὺς ἐλατίνους, Ἐκ τῆς Βασανίτιδος ἐποίησαν τὰς κώπας σου, τὰ ἱερά σου ἐποίησαν ἐξ ἐλέφαντος, οἴκους ἀλσώδεις ἀπὸ νή- 7 σων τῶν (ζ) Χεττιείμ. Βύσσος μετὰ ποικιλίας ἐξ Αἰγύπτου ἐγένετό σοι στρωμνή, τοῦ περιθεῖναί σοι δόξαν, καὶ περιβαλεῖν σε ὑάκινθον καὶ πορφύραν ἐκ τῶν νήσων Ἐλισαί, καὶ 8 (η) ἐγένετο περιβόλαιά σου. Καὶ οἱ ἄρχοντές σου οἱ κατοικοῦντες (θ) Σιδῶνα, καὶ Ἀράδιοι ἐγένοντο κωπηλάται σου· οἱ σοφοί σου Σὸρ οἳ ἦσαν ἐν σοί, οὗτοι κυβερνῆταί σου. 9 Οἱ πρεσβύτεροι Βιβλίων, καὶ οἱ σοφοὶ αὐτῶν, (ι) οἳ ἦσαν ἐν σοί, οὗτοι ἐνίσχυον τὴν βουλήν σου· καὶ πάντα τὰ πλοῖα τῆς θαλάσσης καὶ οἱ κωπηλάται (κ) αὐτῶν ἐγένοντό σοι ἐπὶ 10 δυσμὰς δυσμῶν. Πέρσαι, καὶ Λυδοί, καὶ Λίβυες ἦσαν ἐν τῇ δυνάμει σου, ἄνδρες πολεμισταί σου· πέλτας καὶ περικεφαλαίας ἐκρέμασαν ἐν σοί, οὗτοι ἔδωκαν τὴν δόξαν σου. 11 Υἱοὶ Ἀραδίων καὶ ἡ δύναμίς σου ἐπὶ τῶν τειχέων σου (λ)· φύλακες ἐν τοῖς πύργοις σου ἦσαν, τὰς φαρέτρας αὐτῶν ἐκρέμασαν ἐπὶ τῶν ὅρμων σου κύκλῳ, οὗτοι ἐτελείωσάν σου τὸ 12 κάλλος. Καρχηδόνιοι ἔμποροί σου ἀπὸ πλήθους πάσης ἰσχύος σου, ἀργύριον καὶ χρυσίον (μ) καὶ σίδηρον καὶ κασσίτερον καὶ (ν) 13 μόλιβον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. Ἡ Ἑλλάς, καὶ (ξ) ἡ σύμπασα, καὶ τὰ παρατείνοντα, (ο) οὗτοι ἐνεπορεύοντό σοι ἐν ψυχαῖς ἀνθρώπων, καὶ σκεύη χαλκᾶ ἔδωκαν τὴν ἐμπορίαν σου.

CAP. XXVII.

1 ET factum eſt verbum Domini ad me, dicens; 2 Et tu, fili hominis, aſſume ſuper Sor lamentum, 3 Et dices Sor habitanti ſuper introitum maris, emporio populorũ ab inſulis multis; Hæc dicit Dominus ad Sor; Tu dixiſti, Ego circundedi mihi decorem meum, 4 In corde maris (a) ipſi Beelim: filii tui circundederunt tibi decorem: 5 Cedrus de Senir ædificata eſt tibi: tæniæ tabularũ cypreſſi de Libano ſumptæ ſunt, ad faciendum tibi malos abiegnos: 6 De Baſanitide fecerunt remos tuos, (b) templa tua fecerunt ex ebore, domos (c) ſylveſtres de inſulis Chetiim. 7 Byſſus cum varietate de Ægypto facta eſt tibi (d) ſtratũ, ut circundaret tibi gloriam, & operiret te hyacintho, & purpurâ, de inſulis Eliſæ, (e) & facta ſunt opertoria 8 tua. Et (f) principes tui, qui habitabant in Sidone, et Aradii fuerũt remiges tui: Sapientes tui, Sor, qui erant in te, iſti gubernatores tui. 9 Seniores Bibliorum, & ſapientes eorum, qui erant in te, iſti confortabant conſilium tuum. Et omnes naves maris, & remiges (g) earũ facti ſunt tibi in Occidentem Occidentis. 10 Perſæ, & Lydi, & Libes erant in virtute tua, viri bellatores tui peltas & galeas ſuſpenderunt in te: ipſi dederunt gloriam tuam. 11 Filii Aradiorum, & virtus tua ſuper muros (h) tuos: cuſtodes in turribus tuis erant: pharetras ſuas ſuſpenderunt ſuper (i) propugnacula tua per gyrum: ipſi perfecerunt decorem tuum. 12 Carthaginenſes negotiatores tui à multitudine univerſæ fortitudinis tuæ, argentũ, et aurũ, et ferrũ, & ſtannum, et plumbũ dederunt forum tuum. 13 Græcia, (k) & univerſa, & adjacentia, hi negotiabantur tibi in animabus hominum: et vaſa ænea dederunt mercatum tuum.

MS.A. (α) θρῆνον ἐπὶ Σόρ, (β) ὁδοῦ (γ) ἀδωναῒ κύριος κύριος ἐπὶ Σόρ, (δ) καὶ υἱοί (ʺ) Σανεὶρ (ε) κυπαρισσίνων (ζ) Χεττιείμ. (η) περιβόλαια ἐγένετό σοι. (θ) Σιδόνα (ι) ἦσαν (κ) αὐτῆς (λ) κύκλῳ φύλακες (μ) καὶ χαλκὸν καὶ (ν) μόλιβδον, (ξ) τὰ σύμπαντα, (ο) αὐτοὶ ἐνεμπορεύονταί σοι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 ארי כדנן אמר יי אלהים כד אתן יתיך קריה חרבא כקרוין דלא אתותבא באסקותי
20 עלך משרית עממין דסגיאין כמי תהומא ויחפונך עממין סגיאין : ואחתניך עם נחתי
גוב בית אבדנא לות עמא דמעלמא ואצדניך בארעא ארעיתא בחרבתא דמעלמא עם
21 נחתי גוב בית אבדנא בדיל דלא תתיתבין ואתן חדוא בארעא דישראל : כדלא הוית
אתננך וכן תהי ותתבעין ולא תשכחין עוד לעלם אמר יי אלהים :

כז

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : ואת בר אדם טול על צור אליא : ותימר
2 לצור דיתבא על מגרש מחוזי ימא מספקא סחורא לעממיא לנגון סגיאן כדנן אמר
3 יי אלהים צור את אמרת אנא משכללא בשופרי : בגו ימיא תחומיך ארדכליך
4 שכלילו בנינך : בירון משניר בנו ליך ית כל גשריך ארזין מלבנן נסיבו למעבד
5 תורנין עלך : בלוטין מתנן עבדו משוטי ספינך תרומי תרעך דפין דאשכרועין
6 מכבשין בשן דפיל בית חופאה לאתיטרון ממדינת אפוליא : בוץ וציורין ממצרים
7 הוה פרסיך למהוי ליך לאת תכלא וארגונא ממדינת איטליא הוות כסותיך : יתבי
8 צידון וארוד הוו שיטין ומיתן סחורא לגויך חכימיך צור הוו ביך אנון פרנסך : סבי
9 גבל וחכימהא הוו ביך מתקפי צורכך כל נחתי ימא וספניהון הוו שיטין ומיתן סחורא
10 לגויך : פרסאי ולודאי ופוטאי הוו במשריתך גברי עבדי קרביך עגילין וקולסין
11 תלו ביך אנון אסגיאו זיויך : בני ארוד וכל משריתיך על שוריך סחור סחור ואף
קפוטקאי במגדליך הוו שלטיהון תלו על שוריך סחור סחור אנון שכלילו
12 שופריך : מן ימא מיתן סחורה לגויך מסגי כל עותר בכסף ברזל עבץ ואבר
13 יהבו בבית גנזיך : יון תובל ומשך אנון תגריך בנפשא דאנשא ומני נחשא מיתן
סחורה לגויך :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

19 Quia hæc dicit Dñs De': Cùm dedero te civitatem deſertã ſicut civitates inhabitabiles, cùm aſcendere fecero contra te exercit' populorũ multorũ, ſicut aquas abyſſi, & operient te populi multi. 20 Et deſcendere faciam te cum deſcendentib' in lacum domus perditionis ad populum qui à ſeculo eſt; & vaſtabo te in terra inferiori ſicut deſerta quæ à ſeculo ſunt, cum deſcẽdentib' in lacũ dom' perditionis, ut non habiteris; & dabo gaudiũ in terra Iſrael. 21 Quaſi non fueris dabo te, & ſic eris; & quærêris, & non invenieris ultrà in æternum, dicit Dominus Deus.

CAP. XXVII.

1 ET factum eſt prophetia à facie Dñi mecum, dicens: Et tu fili hominis, 2 aſſume ſuper Tyrum lamentationem. Et dices Tyro, quæ ſita eſt in vicinia 3 portuum maris, quæ ſuppeditat negotiationem populis & inſulis multis: Hæc dicit Dñs Deus: Tyre tu dixiſti: Ego ſum perfecta in decore meo. 4 In medio marium eſt termin' tuus; architecti tui fundaverunt ædificia tua. 5 Abietibus de Sanir conſtruxerunt tibi omnes pontes tuos, cedros de Libano tulerunt ut facerent tibi malos navium. 6 Quercub' de Baſſan fecerunt remos navium tuarum, ſuperliminaria portarum tuarum ex tabulis buxinis cælatis ebore, coopertoria in theatri morem de provincia Apuliæ. 7 Byſſus & varia tinctura de Ægypto fuit tibi velum, ut eſſet tibi in ſignum. Hyacinthus & purpura de provincia Italiæ fuit operimentum tuum. 8 Habitatores Sidon & Aradii fuerunt remiges & portantes mercimonia in medium tui. Sapientes tui Tyre fuerunt in te, & ipſi fuerunt gubernatores tui. 9 Senes Gebal & ſapientes ejus fuerunt in te, providentes neceſſaria, omnes deſcendentes in mare, & nautæ eorum fuerunt remiges & portantes mercimonia in medium tui. 10 Perſæ & Lydii & Libyes erant in exercitu tuo viri bellatores tui, ſcuta & galeas ſuſpenderunt in te; ipſi multiplicaverunt ſplendorem tuum. 11 Filii Aradii & *omnis* exercitus tuus ſuper muros tuos in exercitu tuo, & Cappadoces in turrib' tuis fuerunt; clypeos ſuos ſuſpenderunt in muris tuis per gyrum; ipſi compleverunt pulchritudinem tuam. 12 De mari adducebant mercimonia in medium tui, præ multitudine omnium divitiarum in argento, ferro, ſtanno & plumbo, quæ poſuerunt in domo theſaurorum tuorum. 13 Græcia & Tubal & Moſoch ipſi negotiatores tui in animabus hominum, & vaſa ærea adducebant in mercimonia in medium tui.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ܠܨܘܪ. ܡܐ ܕܐܬܠܬܟܝ ܡܕܝܢܬܐ ܚܪܒܬܐ ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ ܕܠܐ
ܡܬܝܬܒܢ. ܘܐܣܩ ܥܠܝܟܝ ܬܗܘܡܐ. ܘܢܚܦܘܢܟܝ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܐܚܬܟܝ ܥܡ 20
ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ ܠܘܬ ܥܡܐ ܕܥܠܡ. ܘܐܘܬܒܟܝ ܒܐܪܥܐ ܬܚܬܝܬܐ. ܒܚܘܪܒܐ ܕܡܢ ܥܠܡ.
21 ܥܡ ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ. ܘܠܐ ܬܬܝܬܒܝܢ. ܘܠܐ ܐܬܠ ܠܟܝ ܡܩܘܡܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝܐ. * ܠܚܘܒܠܐ ܐܫܠܡܟܝ.
ܘܬܬܒܥܝܢ. ܘܠܐ ܬܫܬܟܚܝܢ ܬܘܒ ܠܥܠܡ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܙ *

1 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܫܩܘܠ ܐܘܠܝܬܐ ܥܠ ܨܘܪ.
2
3 * ܘܐܡܪ ܠܨܘܪ ܕܝܬܒܐ ܒܡܥܠܢܐ ܕܝܡܐ. ܬܐܓܘܪܬܐ ܕܥܡܡܐ ܘܕܓܙܪܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܨܘܪ. ܐܢܬܝ ܐܡܪܬܝ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ. * ܬܚܘܡܝܟܝ ܒܠܒܐ ܕܝܡܡܐ. 4
ܘܒܢܝܢܝܟܝ ܫܡܠܝܘ ܫܘܦܪܟܝ. * ܩܝܣܐ ܘܕܦܐ ܐܝܬܝܘ ܠܟܝ ܡܢ ܣܢܝܪ. ܘܐܪܙܐ ܡܢ ܠܒܢܢ 5
ܢܣܒܘ. ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܝ ܐܣܛܘܢܐ. * ܡܢ ܒܠܘܛܐ ܕܡܬܢܝܢ ܥܒܕܘ ܡܫܘܛܝܟܝ. ܘܩܪܫܝܟܝ ܥܒܕܘ 6
ܕܫܢܐ ܕܦܝܠܐ ܡܢ ܓܙܪܬܐ ܕܟܬܝܐ. * ܐܣܛܠܐ ܕܒܘܨܐ ܕܨܒܝܬܐ ܐܝܬܝܘ ܠܟܝ ܡܢ ܡܨܪܝܢ. ܕܢܗܘܐ 7
ܠܟܝ ܠܐܬܐ. ܬܟܠܬܐ ܘܐܪܓܘܢܐ ܐܝܬܝܘ ܠܟܝ ܡܢ ܓܙܪܬܐ ܕܐܠܝܫ. ܠܡܟܣܝܟܝ. * ܥܡܘܪܐ 8
ܕܨܝܕܢ ܘܐܪܘܕ. ܗܘܘ ܕܒܪܝ ܡܫܘܛܝܟܝ. ܚܟܝܡܝܟܝ ܨܘܪ. ܗܘܘ ܡܠܚܝܟܝ. * ܣܒܐ ܕܓܒܠ 9
ܘܚܟܝܡܝܗ. ܗܘܘ ܡܚܙܩܝܢ ܬܩܢܬܟܝ. ܣܦܝܢܐ ܕܝܡܐ ܘܡܠܚܝܗܘܢ. ܗܘܘ ܡܢ
ܡܥܪܒܝܟܝ. * ܦܪܣܝܐ ܘܠܘܕܝܐ ܘܦܘܛܝܐ ܓܒܪܐ ܩܪܒܬܢܐ. ܗܘܘ ܒܚܝܠܟܝ. ܬܪܣܐ 10
ܘܟܘܒܥܐ ܬܠܘ ܒܟܝ. ܘܗܢܘܢ ܝܗܒܘ ܠܟܝ ܫܘܒܚܐ. * ܒܢܝ ܐܪܘܕ. ܘܚܝܠܟܝ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠ 11
ܫܘܪܝܟܝ. ܘܢܛܪܝܢ ܡܓܕܠܝܟܝ. ܩܠܥܝܗܘܢ ܬܠܘ ܥܠ ܫܘܪܝܟܝ ܚܕܪܝܟܝ. ܘܫܡܠܝܘ
ܫܘܦܪܟܝ. * ܬܪܫܝܫ ܐܬܪܐ ܕܬܐܓܘܪܬܟܝ. ܘܕܣܘܓܐܐ ܕܥܘܬܪܟܝ. ܣܐܡܐ ܘܦܪܙܠܐ. ܘܐܢܟܐ ܘܐܒܪܐ. 12
ܐܝܬܝܘ ܠܟܝ ܠܙܒܢܐ. * ܝܘܢ ܘܬܘܒܠ ܘܡܫܟ ܬܓܪܝܟܝ. ܒܢܦܫܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܡܐܢܐ ܕܢܚܫܐ. 13

19 Sic ait Domin' dominorum ad Tyrum; Cùm reddidero te urbem deſertam, ſimilem urbibus quæ non habitantur, aſcendere fecero ſuper te abyſſum, & obruerint te aquæ multæ; 20 Dejecero te cum deſcendentibus in foveam, ad populum ſempiternũ, & collocavero te in infima terra, in deſertis æternis cum deſcendentibus in foveã, fueris inhabitabilis, neque fecero tibi ſubſiſtentiam in terra viventium: 21 Excidio te tradam, requireris, nec unquam ampliùs invenieris, ait Dominus dominorum.

CAP. XXVII.

1 DEinde fuit ad me ſermo Domini, dicen- 2 do; Tu autem fili hominis profer lamenta- 3 tionem de Tyro, Et dic Tyro ad maris aditum habitanti, emporio populorum & inſularum multarum: Sic ait Dominus dominorum; 4 Tyre, tu dixiſti; Ego ſum corona gloriæ: Termini tui ſunt in corde marium, & ædificato- 5 res tui perfecerunt pulchritudinẽ tuam: Abietes & aſſeres attulêre tibi de Sonir, & cedros è Libano deſumpſerunt, ut malos *navales* tibi pararent: 6 E quercubus Baiſanis parârunt remos tuos, & tranſtra tua fecerunt ex ebore de Cethæorum inſulis *advecto*. 7 Stragula byſſina ornatûs tui attulerunt ex Ægypto, ut eſſent tibi in vexillum: hyacinthum & purpuram attulêre tibi ex inſulis Eles, in operimentum tuum. 8 Habitatores Sidonis et Arud erant ductores remorum tuorum; ſapientes tui Tyre, erant naucleri tui. 9 Senes Gebelis, & periti ejus inſtaurabant *quæ* in te inſtauranda *erant*: naves omnes maris, & nautæ earum, erant de miſcellaneis *turbis* tuis. 10 Perſæ, Lydii, & Putæi viri bellatores, erant in copiis tuis: clypeos & galeas appendebant in te, erántque tibi gloriæ. 11 Arudæi & copiæ tuæ ſtabant ſuper mœnia tua, et cuſtodiebant turres tuas: pharetras ſuas ſuſpendebant ſuper muros tuos circunquaque, et pulchritudinem tuam perficiebant. 12 Tharſis locus negotiationis tuæ et multitudinis divitiarum tuarum, argentum, ferrum, ſtannum, atque plumbum advehebant tibi emendum. 13 Javan, Thubel, et Moſoch mercatores tui, pro animabus humanis et vaſis æneis,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * لانه هكذا يقول الرب الرب * واجعلك مدينة خربة مثل المدن الغير مسكونة * عند ما اصعد
20 عليك العمق ويغمرك الماء الكثير * وانزلك عند النازلين في الحفر * عند شعب الدهر * واسكنك
في اعماق الارض مثل القفر الابدي مع النازلين في الحفر * لكي لا تسكني * ولا تقومي على
21 ارض الحيوة * واسلمك الى الهلاك * ولا تكوني ايضا * يقول الرب الرب *

1 * الفصل السابع والعشرون * * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * خذ على
2
3 صور نوحا * وقول لصور الساكنة على مدخل البحر * لمتجر الشعوب من جزاير كثيرة * هكذا
4 يقول الرب لصور * انت قلت انا وضعت على حسني * لا اخور في قلب البحر * بنوك وضعوا لك حسنا *
5 * ارزة من سانير بنيت لك * تاجات من الواح السربين اخذت لك من لبنان * ليصنعوا لك عمدا *
6 * من ارض بيسان صنعوا مقاذيفك * صنعوا هياكلك من العاج * والبيوت الصنمية من جزاير
7 الهند * ارجوان مع مصبوغات من مصر صار لك فرشا * ليوضع لك شرفا * سربلتك الياقوت * وبرفير
8 من جزاير اليسا صار ارديتك * ورؤساؤك الساكنون صيدا والاراديون صاروا قذافيك * حكماؤك
9 يا صور الذين كانوا فيك * هاولاء مدبروك * مشايخ الكتب وحكماؤهم الذين كانوا فيك * هاولاء
10 قووا آرايك * وكل سفن البحر وقذافوهن * كانوا لك على مغارب المغارب * الفرس واللوديون
11 والليبيون كانوا في جيشك رجال محاربون * علقوا فيك نبالا وخوذا * هاولاء دفعوا شرفك * بنو
الاراديين وجيشك على اسوارك من حولك * كانوا حفظة في ابراجك * علقوا جعابهم على محارسك
12 من حولك * هاولاء كملوا حسنك * الخركيدونيون تجارك من كثرة كل قوتك فضة وذهبا *
13 ونحاسا وحديدا * واسربا ورصاصا * دفعوه في سوقك * هلس وكل حومتها وما امتد اليها * هاولاء
ادوا لك بنفوس البشر * واواني نحاس دفعوا لتجارتك *

19 *Nam ita dicit Dominus Dominus; Faciamque te urbem deſertam velut urbes haud habitatas, quum aſcendere fecero ſuper te abyſſum, & obruerint te aquæ multæ;* 20 *Deduxero te apud deſcendentes in foveam, apud populum ſempiternũ, & collocavero te in profundis terræ veluti deſertum æternum cum deſcendentibus in foveam, ut non habiteris, neq; ſubſiſtas in terra vitæ;* 21 *Teque tradidero excidio, neq; fueris ampliùs, dicit Dominus Dominus.*

CAP. XXVII.

1 *RUrſus fuit ſermo Domini ad me, di-* 2 *cens; O fili hominis, compone de Sur la-* 3 *mentum, Dicaſq; ad Sur habitantem ſecus oſtium maris, emporium populorum ab inſulis multis accedentium; Ita dicit Dominus ad Sur; Tu dixiſti, Ego impoſui mihi pulchritudinem meam:* 4 *Non deſinam fixa in corde maris. Filii tui comparârunt tibi decorem:* 5 *Cedrus de Sanir fabricata eſt tibi: coronæ ex aſſeribus pineis deſumptæ ſunt tibi è Libano, ut fabricarent tibi columnas:* 6 *De terra Baiſan fecerunt remos tuos, fecerunt templa tua ex ebore, & fana idolorum ab inſulis Indiæ:* 7 *Byſſus cum verſicoloribus ex Ægypto allatis facti ſunt tibi lecti: ut apponeretur tibi decor, induerunt te hyacintho, & purpurâ ex inſulis Eliſæ advectâ; facta ſunt veſtimenta tua.* 8 *Principes tui habitantes in Saida, Aradæi erant remiges tui: ſapientes tui O Sur, qui erant in te, ipſi erant gubernatores tui:* 9 *Seniores librorũ periti, et ſapientes eorũ qui erant in te, ii cõfirmabant cõſilia tua: & omnes naves maris, earumque remiges, erant tibi ad Occidentalẽ plagã Occidentis.* 10 *Perſæ, Lydii, & Libes erant in exercitu tuo viri belligerantes: appendebant in te ſagittas & galeas: iſti gloriam tuam tibi tribuerunt.* 11 *Filii Aradæorum & copiæ tuæ ſuper muros tuos circunquaq; erant excubiæ in turribus tuis: ſuſpendebant pharetras ſuas ad propugnacula tua circunquaque: iſti perficiebant pulchritudinem tuam.* 12 *Charcidonienſes mercatores tui ob multitudinem roboris tui, argentum & aurum, æs atq; ferrum, ſtannum plumbumque ſuppeditabant in foro tuo.* 13 *Hellas, omniſque circuitus ejus, & quæ ad eam ſeſe protendunt regiones, iſtæ afferebant tibi animas hominum; & vaſa ænea exponebant mercatui tuo.*

יחזקאל : כז

mis subsidiis dederūt mulos & , equites & , equos Togharmah domo De
14 מבית תוגרמה סוסים ופרשים ופרדים נתנו עזבוניך :
: tuæ manus negotiatio multæ insulæ , tui negotiatores Dedan Filii
15 בני דדן רכליך איים רבים סחרת ידך
Aram .tuum honorarium reddiderunt hebena & , dentis Cornua
16 קרנות שן והובנים השיבו אשכרך : ארם
,purpura,carbunculo cū ,tuorū operū multitudinē propter tua negotiatrix
סחרתך מרב מעשיך בנפך ארגמן
.tuis nundinis in dederunt rubinum & ,coralliis & ,bysso & ,acupictura &
ורקמה ובוץ וראמת וכדכד נתנו בעזבוניך :
,Minnith frumentis cum : tui institores ipsi , Israel terra & ,Jehudah
17 יהודה וארץ ישראל המה רכליך בחטי מנית
Dammesec .tuo mercatu dederunt resinam & ,oleum & ,mel & ,Pannag &
18 ופנג ודבש ושמן וצרי נתנו מערבך : דמשק
multitudinem propter ,tuorū operū multitudine in tua negotiatrix
סחרתך ברב מעשיך מרב
Meuzal ,Javan & ,Dan Et .alba lana & ,Chelbon vino in ,quæstus omnis
19 כל הון ביין חלבון וצמר צחר : ודן ויון מאוזל
.fuit tuo foro in calamus &,Casia ,nitidum ferrum dederūt tuis nundinis in
בעזבוניך נתנו ברזל עשות קדה וקנה במערבך היה :
,Harab .currum ad ingenuitatis vestimentis in tua negotiatrix Dedan
20 דדן רכלתך בבגדי חפש לרכבה : ערב
21 ,agnis cum tuæ manus negotiatores ipsi ,Chedar principes universi &
וכל נשיאי קדר המה סחרי ידך בכרים
Negotiatores .tui negotiatores eis in hircis & , arietibus &
22 ואילים ועתודים בם סחריך : רכלי
,aromatis omnis capite In .tui negotiatores ipsi , Rahamah & ,Seba
שבא ורעמה המה רכליך בראש כל בשם
,Charan .tuis subsidiis dederunt auro & , pretioso lapide omni in &
23 ובכל אבן יקרה וזהב נתנו עזבוניך : חרן
.tua negotiatrix Chilmad , Assur ,Sceba negotiatores,Heden &,Channeh &
וכנה ועדן רכלי שבא אשור כלמד רכלתך :
,recamationis & ,hyacinthi involucris in ,universitatib⁹ in tui negotiatores Ipsi
24 המה רכליך במכללים בגלומי תכלת ורקמה
.tua mercatura in cedri & ,ligatarum funibus in ;pretiosarū vestiū capsis in &
ובגנזי ברמים בחבלים חבשים וארזים במרכלתך :
, es repleta & : tua negotiatione tuæ principes Tarsis Naves
25 אניות תרשיש שרותיך מערבך ותמלאי
te adduxerunt multas aquas In .marium corde in valde es glorificata &
26 ותכבדי מאד בלב ימים : במים רבים הביאוך
.marium corde in te contrivit orientalis Ventus .te agentes remis
השטים אתך רוח הקדים שברך בלב ימים :
,tui gubernatores & ,tui nautici ,tua fidejussio ,tua subsidia & ,tuus Quæstus
27 הונך ועזבוניך מערבך מלחיך וחבליך
, tui belli viri omnes &,tuæ fidejussionis fidejussores&,tuæ rupturæ fortificatores
מחזיקי בדקך וערבי מערבך וכל אנשי מלחמתך
,maris corde in cadent,tui medio in qui ,tuo cœtu omni in &,te in qui
אשר בך ובכל קהלך אשר בתוכך יפלו בלב ימים
contremiscent tuorū rectorum clamoris sonitum Ad .tuæ ruinæ die in
28 ביום מפלתך : לקול זעקת חבליך ירעשו
, nautici , remum tenētes omnes suis navibus de descēdent Et .suburbana
29 מגרשות : וירדו מאניותיהם כל תפשי משוט מלחים
te super facient audire Et .stabunt terram ad maris gubernatores omnes
30 כל חבלי הים אל הארץ יעמדו : והשמיעו עליך
, sua capita super pulverē faciēt ascēdere & :amarē clamabūt & ,sua voce in
בקולם ויזעקו מרה ויעלו עפר על ראשיהם
se accingent & ,calvitium te ad decalvabunt Et .se conspergent cinere in
31 באפר יתפלשו : והקריחו אליך קרחה וחגרו
.amaro planctu ,animæ amaritudine in , te in flebunt & : saccis
שקים ובכו אליך במר נפש מספד מר :

Verſio VULG. LAT.

14 De domo Thogorma, equos, & equites, & mulos adduxerunt ad forum tuū. 15 Filii Dedan negotiatores tui: insulæ multæ, negotiatio man⁹ tuæ: dentes eburneos & hebeninos commutaverunt in pretio tuo. 16 Syrus negotiator tu⁹ propter multitudinē operū tuorum, gemmā, & purpurā, & scutulata, & byssum, & sericum, & chodchod proposuerunt in mercatu tuo. 17 Juda & terra Israel ipsi institores tui in frumento primo, balsamū, & mel, & oleū, & resinā proposuerūt in nundinis tuis. 18 Damascenus negotiator tuus in multitudine operum tuorum, in multitudine diversarū opum, in vino pingui, in lanis coloris optimi. 19 Dan, & Græcia, & Mosel, in nundinis tuis proposuerunt ferrū fabrefactū: stacte & calamus in negotiatione tua. 20 Dedan institores tui in tapetib⁹ ad sedendū. 21 Arabia, & universi principes Cedar, ipsi negotiatores manûs tuæ: cum agnis, & arietibus, & hœdis venerunt ad te negotiatores tui. 22 Venditores Saba, & Reema, ipsi negotiatores tui: cum universis primis aromatibus, & lapide pretioso, & auro, quod proposuerunt in mercatu tuo. 23 Haran, & Chene, et Eden, negotiatores tui: Saba, Assur, & Chelmad, venditores tui. 24 Ipsi negotiatores tui multifariàm involucris hyacinthi, & polymitorum, gazarúmq; pretiosarū, quæ obvolutæ et astrictæ erāt funib⁹: cedros quoq; habebant in negotiationibus tuis. 25 Naves maris, principes tui in negotiatione tua: & repleta es, & glorificata nimis in corde maris. 26 In aquis multis adduxerūt te remiges tui: vent⁹ Auster contrivit te in corde maris. 27 Divitiæ tuæ, & thesauri tui, et multiplex instrumentum tuum, nautæ tui et gubernatores tui, qui tenebant supellectilē tuā, et populo tuo præerāt: viri quoq; bellatores tui, qui erant in te, cū universa multitudine tua, quæ est in medio tui: cadent in corde maris in die ruinæ tuæ. 28 A sonitu clamoris gubernatorū tuorū côturbabuntur classes: 29 Et descendent de navib⁹ suis omnes qui tenebāt remū: nautæ et universi gubernatores maris in terra stabunt: 30 Et ejulabunt sup te voce magnâ, et clamabunt amaré: et superjacient pulverē capitib⁹ suis, et cinere conspergentur. 31 Et radent sup te calvitiū, et accingentur ciliciis: et plorabunt te in amaritudine animæ ploratu amarissimo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Ἐξ οἴκου (π) Θοργαμὰ ἵπποι καὶ ἱππεῖς ἔδωκαν τὴν ἀγορὰν σου. 15 Υἱοὶ (ρ) Ῥοδίων ἔμποροί σου, ἀπὸ νήσων ἐπλήθυναν τὴν ἐμπορίαν σου ὀδόντας ἐλεφαντίνους, καὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδους τοὺς μισθούς σου, 16 Ἀνθρώπους ἐμπορίαν σου ἀπὸ πλήθους τοῦ συμμίκτου σου, στακτὴν καὶ ποικίλματα ἐκ Θαρσὶς, καὶ (σ) Ῥαμμὼθ, καὶ Χορχὸρ ἔδωκαν τὴν ἀγορὰν σου. (τ) 17 Ἰούδας καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, οὗτοι ἔμποροί σου, ἐν (υ) πράσει σίτου καὶ μύρων καὶ κασίας, καὶ πρῶτον μέλι καὶ ἔλαιον καὶ ῥητίνην ἔδωκαν 18 εἰς τὸν σύμμικτόν σου. Δαμασκὸς ἔμπορός σου, ἐκ πλήθους πάσης δυνάμεώς σου· (φ) οἶνος ἐκ Χελβὼν, καὶ ἔρια ἐκ Μιλήτου, καὶ οἶνον εἰς 19 τὴν ἀγορὰν σου ἔδωκαν. Ἐξ (χ) Ἀσὴλ σίδηρος εἰργασμένος, καὶ τροχιὰς ἐν τῷ συμμίκτῳ 20 σου ἐστί. Δαιδὰν ἔμποροί σου, μετὰ κτηνῶν 21 ἐκλεκτῶν εἰς ἅρματα. Ἡ Ἀραβία καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες Κηδὰρ, οὗτοι ἔμποροί σου διὰ χειρός σου, καμήλους (ψ) καὶ ἀμνοὺς καὶ κριοὺς 22 ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε. Ἔμποροι (ω) Σαββὰ, καὶ Ῥαμμὰ, οὗτοι ἔμποροί σου, μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων, καὶ λίθων (α) χρηστῶν, καὶ χρυσὸν ἔδωκαν τὴν ἀγορὰν σου. (β) 23 Χαῤῥὰ, καὶ Χανάα, οὗτοι ἔμποροί σου· 24 Ἀσσοὺρ καὶ Χαρμὰν ἔμποροί σου, φέροντες ἐμπορίαν ὑάκινθον, (γ) καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς δεδεμένους σχοινίοις, (δ) καὶ κυπαρίσσινα. 25 Πλοῖα ἔμποροί σου, ἐν τῷ πλήθει, ἐν τῷ συμμίκτῳ σου· καὶ ἐνεπλήσθης καὶ ἐβαρύνθης 26 σφόδρα ἐν καρδίᾳ θαλάσσης. Ἐν ὕδατι πολλῷ ἦγόν σε οἱ κωπηλάται σου, τὸ πνεῦμα τοῦ Νότου συνέτριψέ σε (ε) ἐν καρδίᾳ θαλάσσης. 27 Ἦσαν δυνάμεις σου, καὶ ὁ μισθός σου (ζ), καὶ τῶν συμμίκτων σου, καὶ οἱ κωπηλάται σου, καὶ οἱ κυβερνῆταί σου, καὶ οἱ σύμβουλοί σου, καὶ οἱ σύμμικτοί σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί (η) σου οἱ ἐν σοί· καὶ πᾶσα συναγωγή σου ἐν μέσῳ σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ θαλάσσης, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πτώσεώς σου. 28 Πρὸς (θ) τὴν κραυγὴν τῆς φωνῆς σου οἱ κυβερνῆταί 29 σου φόβῳ φοβηθήσονται. (ι) Καὶ καταβήσονται ἀπὸ τῶν (κ) πλοίων πάντες οἱ (λ) κωπηλάται καὶ οἱ ἐπιβάται, καὶ οἱ πρωρεῖς τῆς θαλάσσης 30 ἐπὶ (μ) τὴν γῆν στήσονται, Καὶ (ν) ἀλαλάξουσιν ἐπὶ σὲ τῇ φωνῇ αὐτῶν, καὶ κεκράξονται (ξ) πικρὸν, καὶ ἐπιθήσουσι (ο) γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ σποδὸν (π) στρώσονται.

De domo *Thogarma (l) equi, & equites dederunt forū tuum. 14 Filii Rhodiorum negotiatores tui ex insulis multiplicaverunt negotiationē tuā (m) dētes elephantinos: et his, qui introducebantur, reddebas mercedes tuas, 15 (n) Homines, negotiationē tuā à multitudine commisti tui: (o) stacten, & (p) varietates ex Tharsis, et (q) Rhamoth, & Chorchor, dederunt forum tuū. 16 Judas, & filii Israel, isti negotiatores tui in venditione frumenti, & unguentorū, & casiæ: (r) & primū mel, & oleum; & resinā dederunt in commistū tuū. 17 Damasc⁹ negotiatores (ſ) tui ex multitudine omnis fortitudinis tuæ: vinū ex (t) Chelbon, et (u) lanas de Mileto: & (x) vinū in forū tuū dederunt. 18 Ex Asel ferrū factum opere, & rota in commisto tuo est. 19 Dædan negotiatores tui cū jumentis electis ad currus. 20 Arabia, & universi principes Cedar, ipsi negotiatores tui per manum tuā, camelos, & agnos, et arietes, in quibus negotiantur tibi. 21 Negotiatores Sabba, & Ramma, ipsi negotiatores tui cum primis suavitatibus, & lapidibus (y) optimis, & aurum dederunt forum tuum. 22 Charra, & (z) Chanaa, isti negotiatores tui. 23 (ω) Assur, & Charmā negotiatores tui Ferentes negotiationē, (aa) hyacinthum, & thesauros electos funibus colligatos, & cyparissina: 24 Naves, negotiatores tui in multitudine in commisto tuo. Et repleta es, & aggravata es nimis in corde maris: 25 In aqua multa adduxerunt te remiges tui: spiritus Austri contrivit te in corde maris. 26 (bb) Fuerunt virtutes tuæ, & merces tua, & commistorum tuorum, & remiges tui, & gubernatores tui, & consiliarii tui, & (cc) commisti tui ex commistis tuis, & omnes viri bellatores tui, qui in te, & omnis cœtus tuus in medio tuî cadent in corde maris, in die ruinæ tuæ. 27 Ad clamorem vocis tuæ gubernatores tui timore timebunt: 28 Et descendent de navibus omnes remiges, & epibatæ: & proretæ maris in terra stabunt, 29 Et vociferabuntur super te voce suâ, & clamabunt amarè, 30 & imponent terram super caput suū, & cinerē (dd) sternent sibi.

MS. A. (π) Θοργαμὰ ἵπποις καὶ ἱππεῖς καὶ ἡμιόνους ἔδωκαν ἀγοράν (ρ) Ἀραδίων (σ) Ῥαμμὼθ, καὶ Κορχορὺς (τ) Ἰούδα καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, (υ) σίτου πράσει (φ) οἶνον ἐκ Χεβρὼν, (χ) Ἀσαὴλ σίδηρον εἰργασμένον, καὶ τροχιὰς ἔδωκαν ἐν (ψ) καὶ κριοὺς, καὶ μόσχους ἐν οἷς ἐνεπορεύοντό σοι. (ω) Σαβὰ, καὶ Ῥαγμὰ, (α) ἐκλεκτῶν, καὶ χρυσίον (β) Χαῤῥὰν, καὶ Χαναὰν, καὶ Δαιδὰν, αὐτοὶ (γ) καὶ πορφύραν, καὶ (δ) ἐν κυπαρισσίνοις πλοίοις ἐν αὐτοῖς. Καρχηδόνιοι ἔμποροί σου, Θαρσὸς ἔμποροί σου, ἐν τῷ πλήθει (ε) ἐμμέσῳ θαλάσσης· (ζ) ἐν τῷ συμμίκτῳ σου, οἱ (η) σου· καὶ πᾶσα ἡ (θ) τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου (ι) Καταβήσονται (κ) πλοίων αὐτῶν πάντες (λ) κωπηλάται σου (μ) τῆς γῆς (ν) ἀλαλάξονται ἐπὶ σὲ τὴν κραυγὴν αὐτῶν, (ξ) πικρῶς, (ο) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν γῆν, (π) ὑποστρώσονται. 31 Καὶ φαλακρώσουσιν ἐπὶ σὲ φαλακρώματα, καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπετὸν πικρὸν ἐκσήσονται. Καὶ λήμψονται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ממדינת גרממיא סוסון ופרשין וכודנין מיתן סחורא לגויך : בני דדן תגרך יתבי נגון
15 סגיאן מיתן סחורה לגויך בקרנין דיעלין ושן דפיל וטוסין אתיבו קורבניך : מן ארם
16 מיתן סחורא לגויך מסגי עתריך בתכריכין דארגון ורקם ובוץ ציורין ואבנין טבין
17 ומרגלין יהבו בבירת גנזך : יהודה וארעא דישראל אנון תגרך בחטי ריחוש וקוליא
18 ודבש ומשח ושעיף יהבו בחנותיך : מן דמשק מיתן סחורא לגויך בסגי עתריך מסגי
19 כל עותר בחמר חילת מבשל ועמר מילת כבינא : ודן ויון בשירין סחורתיך מיתן
20 בערקין דברזל קדה וקנה בשם בחנותיך יהבו : מן דדן מיתן סחורא לגויך בלבוש
21 דיקר לרתיכין : ערב וכל רברבי נבט אנון תגרך בתורין ודכרין וגדין בהון הות
22 סחורתיך : תגרי שבא ורעמה אנון תגריך בריש כל בוסמין ובכל אבנין טבן ודהבא
23 24 יהבו בבית גנזיך : חרן ונציבין והדיב תגרי שבא מדינן אתור ומדי אנון תגרך : אנון
תגרך בנמר מני כל תושבחתא בגוזין דתכלא וכושפין דארזא באמלין די זהריתא
דמחתין בקומטרין חפן גלדין מאסרין באטונין די בוצא חתימין בעזקת גלף עבידת
25 ימא מחתין במגדלי אעי הדסין בהון הות סחורתיך : בספיני ימא הוו שיטין ומיתן
26 סחורה לגויך ועתרת ותקפת לחדא בגו ימיא : כמיין סגיאין עלו עלך ובזו יתיך מלך
27 דתקיף כרוח קדומא תבריך בגו ימיא : עותריך ונכסך סחורתיך ספניך ופרנסיך מתקני
צורכיך ומיתן סחורת חנותיך וכל גברי עבדי קרביך די ביך וכל משריתיך די בגויך
28 29 יתרמון בגו ימיא ביום מפלת קטיליך : לקל צוחת פרנסיך יזועון פרווריא : ויחתון
30 מספיניהון כל אחדי משוט ספניא כל פרנסי ימא על ארעא יקומון : וישמעון עלך
31 בקלהון ויזעקון מרירא ויסקון עפרא על רישיהון בקטמא יתפלשון : וימרטון עלך
מרט ויסרון סקין ויבכון עלך במרירות נפש מספד מריר :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

De provincia Germaniæ equos & equites & mulos adducebant merces in medium tui. 14 Filii Dedan negotiatores tui & habitatores insularum multarum 15 adducebant merces in medium tui, in cornibus caprearum & dentibus elephantinis; & pavones adduxerunt in munus tibi. De Syria adducebant mer- 16 cimonia in medium tui, præ multitudine divitiarum tuarum; chlamydes purpureas & acupictas & ex bysso varii coloris, & lapides pretiosos & margaritas posuerunt in domo thesaurorum tuorum. Juda etiam & terra Israel, ipsi 17 institores tui in tritico optimo & balsamo; mel, oleum & resinam posuerunt in officinis tuis. De Damasco adducebant negotiationem in medium tui, in 18 multitudine divitiarum tuarum præ multitudine omnium divitiarum in vino dulci condito, & lana sericea subtili. Et Dan & Græcia turmatim mercimo- 19 nia adducebant; laminas ferreas, stacten & calamum aromaticum posuerunt in nundinis tuis. A Dedan afferebant negotiationes in medium tui, in vesti- 20 bus pretiosis ad equitaturam. Arabia, & omnes principes Nebat, ipsi fuerunt 21 negotiatores tui in bob⁹ & arietib⁹ & hœdis, in quib⁹ fuit negotiatio tua. In- 22 stitores Saba & Raama, ipsi negotiatores tui in primariis omnium aromatū, & in omnib⁹ lapidib⁹ pretiosis; aurum quoque posuerunt in domo thesauri tui. Charræi, Cannæi, & Hadibæi, negotiatores Saba, provinciæ Assyria & Me- 23 dia, ipsi fuerunt negotiatores tui. Et ipsi institores tui in absolutissimis omnis 24 generis rebus eximiis, palliis hyacinthinis, & scriniolis cedrinis, chlamydibus coccineis, quæ repositæ sunt in capsellis coopertis pellibus & ligatis funibus byssinis & signatis annulo sculptorio, opere marino, positis in turribus myrtinis, in quibus fuit negotiatio tua. Navibus maris fuerunt remiges addu- 25 centes negotiationem in mediū tui; & dives & potens evasisti nimis in medio mariū. *Ut aquæ multæ* venerunt contra te *ac* diripuerunt te: rex qui fortis est 26 sicut vent⁹ orientalis contrivit te in medio mariū. Divitiæ tuæ & substantia 27 tua, & negotiatio tua, nautæ tui, & gubernatores tui providentes necessaria tua, & inferentes negotiationes in tabernas tuas, & omnes viri bellatores tui qui apud te sunt, & omnes exercitus tui qui sunt in medio tui, projicientur in mediū maris in die ruinæ occisorū tuorū. Ad vocē clamoris gubernatorū 28 tuorum commovebuntur suburbia. Et descendent de navib⁹ suis omnes tenen- 29 tes remum; nautæ & omnes gubernatores maris sup terram stabunt. Et au- 30 dire facient super te vocem suam, & clamabunt amarè & imponent pulverem sup capita sua, & cinere operientur. Et radent sup te calvitium, & accingentur saccis, & plorabunt super te in amaritudine animæ, & agent super te planctū amarum. 31

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]

* E regione Togormæ, equos, equitésque, ac mulos afferebant ad te emendos. 14 Filii Daranis mercatores tui, & insulæ multæ, locus negotiationis manuum tuarum; cornua olei, & incensum afferebant tibi munus. 15 Edom loc⁹ negotiationis tuæ & multitudinis operū tuorum, purpuram, byssum, *pannum* versicolorē, hyacinthinum, sericum, & acupictum advehebant tibi emendum. 16 Judæa & terra Israelitica, ipsi sunt mercatores tui: frumentum, oryzam, milium, mel, oleum, & resinam afferebant tibi ad nundinas. 17 Damascus erat emporium tuum, multitudo negotiorum tuorum, & copia divitiarum tuarum; quoad vinum, adipem, & lanam candidam. 18 Dan & Javan ex Uzel advehebant tibi nundinatum ferrum, ut fabrefaceres: & casias calamósque afferebant tibi ad nundinas. 19 20 Daran emporium tuum asportabant ad te multitudinem jumentorum integerrimorum: & arietes, agnos, hœdósque asportabant ad te. 21 Mercatores Sabæ & Raamæ, aromata egregia, lapides optimos, & aurum afferebant tibi nundinatum. 22 Haran, Channe, & Aden, mercatores Sabæ, & Assur locus negotiationis tuæ; 23 Hi erant mercatores tui, qui advehebant ad te vestes hyacinthinas & versicolores, & thesauros optimos funib⁹ alligatos, & navibus abiegnis *inclusos*. 24 Filii Tharsis qui *jacent* ad plagā tuā Occidentalē, afferebant ad te sarcinas, & perquā plena ac potens evasisti maximé. 25 In cor marium & aquas multas induxerūt te qui regebāt remos tuos: vent⁹ calid⁹ confregit te in corde mariū: 26 * Opes tuæ & merces tua, quæ ex plaga tua Occidentali *afferebātur*, oēs lectissimi bellatores tui, nautæ tui, instauratores eorū quæ in te instauranda erāt, qui *jacent* ab Occidentali plaga tua; omnes viri tui belligeri, totúsque cœt⁹ qui est in te, cadent in cor mariū die casûs tui. 27 Ad vocē clamoris nautarū tuorū contremiscent quæ circa te sunt: 28 Descendent de navib⁹ suis omnes remiges; & naucleri omnésque nautæ maris in terra consistent: 29 Et ululabunt sup te clamore ingenti & acerbo, imponent pulverem capitibus suis, & volutabunt se in cinere: 30 Tondebunt super te capita sua, accingent se ciliciis, acerbè te deflebunt cum planctibus: 31

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * من بيت ترغاما خيلا وفرسانا وبغالا دفعوا لسوقك * بنو الروديين تجارك من الجزاير
15 اكثروا تجارتك * الانياب العاج والانعاب يساوون * عوضت للمساقين اجرك * اناسا * تجارتك
16 من كثرة تخلطك * ميعة ومرقومات من ترسيس ورموت وحرحور * دفعوا لسوقك *

* الاصحاح الخامس عشر *

17 * يهودا وبنو اسرائيل * هولاء تجارك ببيع الحنطة * اطيابا وسليخة * واوايل العسل * والزيت
18 والقلقونية * دفعوا لمختلطك * دمشق تجارك من كثرة جيشك * خمرا من سلبون * وصوفا من
19 ميليطس * وخمرا اعطوه لسوقك من آيل * حديد معمول * وبكرة هي في مختلطك * داذان
20 تجارك ببهايم مختارة للمركبات * ارابيا وجميع رؤساء كيذار هولاء تجار بيدك * دخلوا فيك
21 بجمال وكباش وحملان * تجار سابا ورعما * هولاء تجارك باوايل الاطياب والاحجار الطيبة * واعطوا
22 ذهبا لسوقك * حران وحنا * هولاء تجارك * الموصل وحرمان تجارك * يحملون تجارة * ياقوتا وذخاير
23 24 مختارة * محزومة بحبال في سفن سربينية * الكركيذونيون تجارك بيسار * تجارك في مختلطك *
25 وامتليت وثقلت جدا في قلب البحر * في ماء كثير ساقوا قذافوك * ريح الجنوب
26 هشمتك في قلب البحر * كانت جيوشك واجرتك * ومن مختلطيك قذافوك
27 ومدبروك * واصحاب اسراراتك * ومختلطوك * من مختلطيك * وجميع رجالك محاربوك فيك *
28 وكل مجمعك في وسطك يسقطون في قلب البحر في يوم سقطتك * بصرخة صوتك مدبروك
29 يخافوا خوفا * وينحدرون عن سفنهم * وجميع قذافيك * وركابك ورؤساء البحر * يقفون على
30 الارض * ويبدلون صوتهم عليك * ويتصارخون بمرارة * ويضعون التراب على رؤوسهم *
ويفترشون الرماد *

De domo Thorgama equos, equitesque, & mulos suppeditabant nundinis tuis. 14 *Filii Rhodiorum negotiatores tui, ex insulis multiplicaverunt merces tuas: dentes eburnei & opificia advehebantur: reddidisti iis qui adducebantur, mercedem tuam,* 15 *Homines, negotiationem tuam ex multitudine commixti tui: stacten & vestes virgatas è Tharsis, & Ramoth, & Chorchor, afferebant ad nundinas tuas.* 16

Textus decimus quintus.

Juda & filii Israelis, hi erant mercatores tui in vendendo frumento: odores, & casiam, præstantissima mellis, oleum, atque resinam suppeditabant commixto tuo. 17 *Damascus mercatores tui, propter multitudinem exercitûs tui, vinum de Scelbon, & lanam de Mileto, & vinum afferebant ad nundinas tuas ex Aiil:* 18 *Ferrum fabrefactum & rota est in commixto tuo.* 19 *Dædan mercatores tui accedebant cum jumentis delectissimis ad currus.* 20 *Arabia & omnes principes Cedar, isti negotiatores ad manum tuam inferebant in te camelos, arietes, & agnos.* 21 *Mercatores Sabæ et Ragmæ, hi erant negotiatores tui pro odoribus & lapidibus optimis, & aurum suppeditabant foro tuo.* 22 *Harran & Hanne, isti erant negotiatores tui.* 23 *Mausel & Charman negotiatores tui, Advehentes merces, hyacinthum thesaurosque delectos funibus alligatos, navibus cypressinis.* 24 *Charcidonii mercatores tui cum opulentia, mercatores tui in commisto tuo:* 25 *Denique plena summéque gravis facta es in corde maris. In aquam multam deduxerunt te remiges tui: ventus Australis confregit te in corde maris.* 26 *Fuerunt exercitus tui, & merces tua, et ex commistis tuis; remiges tui, et gubernatores tui, et consiliarii tui, et commisti tui ex commistis tuis, omnesque viri tui bellatores tui in te, et omnis cœtus tuus in medio tui cadent in cor maris, die casûs tui.* 27 *Ad clamorem vocis tuæ gubernatores tui formidine perculsi,* 28 *Descendent è navibus suis: et omnes remiges tui, et conscensores tui, ac principes maris in terra consistent,* 29 *Et mutantes vocem suam causâ tui, exclamabunt amarè, imponent pulverem capitibus suis, sternent cinerem:* 30

Verſio VULG. LAT.

32 Et aſſument ſuper te carmen lugubre, & plangent te: Quæ eſt ut Tyrus, quæ obmutuit in medio maris? 33 Quæ in exitu negotiationum tuarum de mari implêſti populos multos: in multitudine divitiarum tuarũ, & populorum tuorum, ditâſti reges terræ. 34 Nunc contrita es à mari, in profundis aquarũ opes tuæ, & omnis multitudo tua, quæ erat in medio tui, ceciderunt. 35 Univerſi habitatores inſularum obſtupuerunt ſuper te: & reges earũ omnes tempeſtate perculſi mutaverunt vultus. 36 Negotiatores populorũ ſibilaverunt ſuper te: ad nihilum deducta es, & non eris uſque in perpetuum.

CAP. XXVIII.

1 Et fact' eſt ſermo Dñi ad me, 2 dicens; Fili hominis, dic principi Tyri; Hæc dicit Dñs Deus; Eò quòd elevatũ eſt cor tuum, & dixiſti; Deus ego ſum, & in cathedra Dei ſedi in corde maris: cùm ſis homo, & non De', & dediſti cor tuũ quaſi cor Dei. 3 Ecce ſapientior es tu Daniele: omne ſecretum non eſt abſcon- 4 ditum à te. In ſapientia & prudentia tua feciſti tibi fortitudinem: & acquiſiſti aurum & ar- 5 gentum in theſauris tuis. In multitudine ſapientiæ tuæ, & in negotiatione tua multiplicâſti tibi fortitudinẽ: & elevatũ eſt cor tuũ 6 in robore tuo. Propterea hæc dicit Dñs De'; Eò quòd elevatũ eſt cor 7 tuũ quaſi cor Dei, Idcircò ecce ego adducã ſup te alienos, robuſtiſſimos Gentiũ: & nudabunt gladios ſuos ſuper pulchritudinẽ ſapientiæ tuæ, & polluent deco- 8 rem tuum. Interficient, & detrahent te: & morieris in interitu 9 occiſorum in corde maris. Numquid dicens loquêris; Deus ego ſum, corã interficientibus te: cùm ſis homo, & non Deus, in manu 10 occidentiũ te? Morte incircumciſorũ morieris in manu alienorum: quia ego locut' ſum, ait Dñs 11 De'. Et factus eſt ſermo Dñi ad me, dicens; Fili hominis, leva 12 planctũ ſup regẽ Tyri: Et dices ei; Hæc dicit Dñs De'; Tu ſignaculũ ſimilitudinis, plen' ſapien- 13 tiâ, & perfect' decore, In deliciis paradiſi Dei fuiſti: omnis lapis pretioſus operimentũ tuũ: ſardius, topazius, & jaſpis, chryſolithus, & onyx, & beryllus, ſapphirus, & carbunculus, & ſmaragdus: aurũ opus decoris tui: & foramina tua in die, quâ conditus es, præparata ſunt.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. cum Tranſl. LAT.

32 Et aſſumẽt filii eorũ ſuper ſe lamentum, lamentationem Sor: (ee) 33 Quantã inveniſti mercedem de mari? Implêſti gentes de multitudine tua, & à commiſto tuo ditâſti omnes reges terræ. 34 Nunc cõtrita es in mari: in profundo aquæ commiſtus tu', & omnis cœt' tu' in medio tuî ceciderunt: omnes remiges tui, 35 Univerſi habitatores inſularũ contriſtati ſunt ſuper te: & reges eorũ (ff) ſtupore ſtupuerunt, & flevit facies eorũ. 36 Negotiatores de gentibus ſibilaverunt te: perditio facta es: & non eris ultra in ſeculum.

CAP. XXVIII.

1 Et fact' eſt ſermo Domini ad 2 me, dicens; Et tu, fili hominis, dic principi Tyri; Hæc dicit Domin'; Pro eo quòd exaltatũ eſt cor tuum, & dixiſti; De' ego ſũ, habitationẽ Dei habitavi in corde maris, (tu autẽ es homo, & nõ Deus,) & dediſti cor tuũ, quaſi cor Dei: 3 Nunquid ſapientior es tu Daniele? (a) Sapientes nõ erudierũt te diſciplinâ ſuâ. 4 Nunquid in eruditione tua aut prudentia tua feciſti tibi fortitudinẽ, (b) & aurũ, & argentũ in theſauris tuis? 5 In multa eruditione tua, & negotiatione tua multiplicâſti fortitudinẽ tuã: elatũ eſt cor tuũ in fortitudine tua. 6 Propterea hæc dicit Dñs; Quia dediſti cor tuũ, quaſi cor Dei, 7 Pro hoc ecce ego adduco ſuper te alienos peſtilẽtes de gentib': & evaginabunt gladios ſuos ſuper te, & ſuper pulchritudinẽ doctrinæ tuæ: & ſternent pulchritudinẽ tuã in perditionem: 8 (c) Et deſcendere facient te: & morieris morte vulneratorũ in corde maris. 9 Nunquid loquens dices, Deus ego ſum, in conſpectu interficientium te? Tu autẽ es homo, & nõ De': 10 In (d) multitudine incircumciſorũ morieris in manib' alienorũ: quia ego loquut' ſũ, dicit Domin'. 11 Et fact' eſt ſermo Domini ad me, dicens; Fili hominis, ſume planctũ 12 ſuper principẽ Tyri, Et dic ei; Hæc dicit Domin' Domin'; Tu ſignaculũ (e) ſimilitudinis, & corona decoris 13 In deliciis paradiſi Dei fuiſti. Omni lapide bono circundat' es: ſardio, & topazio, & (f) ſmaragdo, & carbunculo, & ſapphiro, & iaſpide, & argento, & auro, et ligurio, & achate, & amethyſto, & chryſolitho, & beryllo, & onychino: & auro replêſti theſauros tuos, & horrea tua in te. A die quâ (g) conditus es,

Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

32 Et aſſument ſup te lamentationem in *oculis eorum*, & ululabunt ſup te: Quis eſt ſicut Tyrus? non eſt ſimilis ei in medio maris. 33 Cùm exirent mercimonia tua ex nationibus, ſatiâſti populos multos, multitudine divitiarum tuarum & ſubſtantiæ tuæ ditâſti reges terræ. 34 Nunc contrita *eſt* quæ *ſuppeditabat negotiationem populis*, in profundis maris negotiatio tua, & omnes exercitus tui in medio tui ceciderunt. 35 Univerſi habitatores inſularum obſtupuerunt ſuper te, & reges earum contremuerunt tremore, maculatæque ſunt facies eorum. 36 Negotiatores in populis obſtupuerunt ſuper te: quaſi non fuiſſes dabo te; & ſic eris uſque in æternum.

CAP. XXVIII.

1 Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: Fili ho- 2 minis, dic regi Tyri: Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd elevatum eſt cor tuum, & dixiſti: Terribilis ego ſum, in ſede fortium ſedi in medio marium; & tu es homo inutilis, & cogitâſti in corde tuo quòd ſis terribilis. 3 Ecce ſapientior es tu Daniele: *&* omne ſecretum non eſt occultatum à te. 4 In ſapientia tua & in prudentia tua poſſediſti tibi divitias, & congregâſti aurum & argentum in theſauris tuis. 5 In multitudine ſapientiæ tuæ & in negotiatione tua multiplicati ſunt exercitus tui, & elevatum eſt cor tuum ob copias tuas. 6 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd cogitâſti in corde tuo quòd tu ſis terribilis. 7 Ideò ecce ego adducam ſuper te extraneos robuſtiſſimos populorum, & evaginabunt gladios ſuos in ornamentum ſapientiæ tuæ, & diſſipabunt ſplendorem terroris tui. 8 In diſſipationem detrahent te, & morieris in morte vulneratorum gladio in medio marium. 9 Nunquid dicendo dices: Terribilis ego ſum coram interficientibus te? cùm tu homo ſis inutilis, in manu diſſipantium te. 10 Morte impiorum morieris in manu alienorum, quia ego decrevi in verbo meo, dicit Dominus Deus. 11 Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 12 Fili hominis, tolle lamentum ſuper regem Tyri, & dices illi: Hæc dicit Dñs Deus: Tu ſimilis es vaſi figurato quod ſcitè compoſitum eſt & abſolutum in pulchritudine ſua. 13 Copia bonorum & deliciarum tu diffluis, acſi in voluptate paradiſi Domini habitares. Omnes divitiæ & altitudo & gloria data ſunt tibi: omnes lapides pretioſi & digeſti in veſtimentis tuis: Sardius, topazius & adamas, chryſolithus, beryllus & jaſpis, ſapphirus, ſmaragdus & carbunculus, incluſi auro, omnes iſti opus ornamenti tui; ideò elevatum eſt cor tuum. Verùm non conſiderâſti cadaver tuum, quòd *factum ſit* concavitatibus & foraminibus quæ ſunt tibi neceſſaria, ſine quibus impoſſibile eſt ut vivas: à die quo conditus es, tecum compoſita ſunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 Et proferent de te filii eorum lamentationes, ac dicent; Quænã par erat Tyro quæ habitabat in mari? 33 Quando procedebant opes tuæ è mari, ſatiabas gentes multas, & ex abundantia divitiarũ tuarũ & merciũ tuarũ ditabas reges terræ. 34 Quo tempore confracta es, & cecidiſti in profunda maris; merces tuæ totúſque cœt' tu' intra te ceciderunt: 35 Omnes habitatores inſularum obſtupuerunt de te, reges eorũ attoniti fuerũt, & lachrymatæ ſunt facies eorũ: 36 Mercatores populorũ ſibilaverunt de te: in excidiũ fuiſti, neque exiſtes in æternũm.

Abſoluta eſt ſectio prima contra Tyrum.

CAP. XXVIII.

Sequitur contra regem.

1 Et fuit ad me ſermo Dñi, dicendo; 2 Fili hominis, dic principi Tyri; Sic ait Dñs dominorũ; Quia elatũ eſt cor tuum, & dixiſti, Deus ſum, & ſedẽ Dei occupo in corde mariũ: quũ homo ſis, non autem Deus, tamen exiſtimâſti cor tuum par cordi Dei: 3 Num ſapientior es Daniele, aut occulta vidiſti ſapientiâ tuâ, 4 Et prudentiâ tuâ comparâſti tibi robur, & congeſſiſti argentũ & aurum in æraria tua? 5 Multitudine ſapientiæ & commercii tui multiplicâſti divitias tuas, ut ſuperbiat cor tuũ propter divitias tuas? 6 Iccircò ſic ait Dñs dominorum; Quoniam cenſuiſti cor tuum par cordi Dei, 7 Ecce adducturus ſum contra te extraneos fortiſſimos gentiũ, qui exertis gladiis ſuis contra pulchritudinem ſapientiæ tuæ, contaminabunt gloriã tuam, 8 Demittent te in corruptionẽ, & morieris morte occiſorũ in corde mariũ. 9 Num dictur' es corã interfectorib' tuis, Deus ſum? Quia homo eris in manu interfectorũ tuorũ, non autẽ Deus; 10 Per manum incircunciſorũ extraneorum morieris; nam ego locutus ſum, ait Dñs dominorũ. 11 Et fuit ad me ſermo Dñi, dicendo; 12 Fili hominis, profer lamentationẽ de rege Tyri, & dic illi, Sic ait Dñs dominorum; Tu ſigillũ es exemplaris, plen' ſapientiâ; & corona gloriæ 13 In Eden paradiſo Dei eras; omnibus lapillis optimis te præcingebas; ſardio, amethyſto, ſmaragdo, beryllo, ſapphiro, jaſpide, chryſtallo, unionibus, & auro impleveras theſauros tuos, & lapillis optimis conditoria tua, ab eo die quo creatus es:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 *Et component filii eorum de te lamentum, cùm ceciderit ſuper te gemitus. [MS.Ox. Et dicent, Quænam erat par Tyro quæ habitat in medio mari.]* 33 *Quid comparâſti mercedis à mari? implêſti gentes opibus tuis, & è commiſto tuo ditâſti omnes reges terræ:* 34 *Jã verò confracta es in mari, & in profundo aquarum jacet commiſtum tuum, totuſque cœtus tuus in medio tui cecidit:* 35 *Omnes remiges tui, omneſque habitatores inſularum humiliati ſunt propter te: reges eorũ attoniti ſtupuerunt, & lachrymata eſt facies eorum:* 36 *Negotiatores gentium ſibilârunt te, & abiiſti in interitum, nec eris ampliùs in æternum.*

CAP. XXVIII.

Prophetia contra regem Sur.

1 *Fuit etiam ſermo Domini ad me, dicens;* 2 *Et tu O fili hominis, dic principi Sur; Ita dicit Dominus Dominus; Quia exaltatum eſt cor tuum, & dixiſti, Ego ſum Deus, ego in domo Dei habitavi in corde maris (quum tu homo ſis, & non Deus) & æquâſti cor tuum cordi Dei:* 3 *Num ſapientior es Daniele, an verò non erudierunt te ſapientes prudentiâ ſuâ?* 4 *Num prudentiâ & intellectu tuo comparâſti tibi exercitum, & aurum argentumq; condidiſti in theſauris tuis?* 5 *Prudentiâ tuâ multâ, & negotiatione tuâ comparâſti potentiam tuam, exaltatum eſt cor tuum propter potentiam tuam?* 6 *Propterea ſic ait Dominus, Dominus Deus; Quia tu æquâſti cor tuũ cordi Dei,* 7 *Hanc ob rẽ ecce ego adducam contra te extraneos vaſtatores de gentibus, qui evaginabunt gladios ſuos in te & in præſtantiã prudentiæ tuæ, & deducent pulchritudinem tuã ad interitum;* 8 *Deturbabunt te, & morieris morte vulneratorũ in corde maris.* 9 *Num loquens dices, Ego Deus ſum, corã interficientibus te, quũ tu homo ſis, & non Deus?* 10 *Inter multitudinem incircunciſorum morieris, in manibus exterorum: quoniam ego locutus ſum, dicit Adonai Dominus.* 11 *Tum fuit ſermo Domini ad me, dicens;* 12 *O fili hominis, compone lamentum de principe Sur, & dic ei; Sic ait Dominus Dominus; Tu ſignaculum ſimilitudinis & corona pulchritudinis gloriæ,* 13 *In delitiis parad ſi Dei eras, induebas te omnigenis lapillis optimis, cyano, topazio, ſmaragdo, ſardonyche, amethyſto, jaſpide, argento, & auro, ligurio, granis verſicoloribus, chryſolitho, cryſtallo, & achate; et auro implevíſti theſauros tuos et horrea tua in te.*

sanctitatis monte In .te dedi & :protegens unctus Cherub Tu
14 את־כרוב ממשח הסוכך ונתתיך בהר קדש
tu Perfectus .ambulâsti ignis lapidum medio in ,fuisti Dei
15 אלהים היית בתוך אבני־אש התהלכת: תמים אתה
.te in iniquitas est inventa donec :te creari die à ,tuis viis in
בדרכיך מיום הבראך עד־נמצא עולתה בך:
,iniquitate tui medium repleverunt tuæ negotiationis multitudine In
16 ברב רכלתך מלו תוכך חמס
Cherub te perdam & ,Dei monte de te prophanabo & :peccâsti &
ותחטא ואחללך מהר אלהים ואבדך כרוב
:tuæ pulchritudine in tuũ cor est Elevatum .ignis lapidum medio de,protector
17 הסוכך מתוך אבני־אש: גבה לבך ביפיך
terram super :tuum splendorem super tuam sapientiam perdidisti
שחת חכמתך על־יפעתך על־ארץ
.te in aspiciendum ad te dabo regum facies ad te projiciam
השלכתיך לפני מלכים נתתיך לראוה בך:
polluisti tuæ negotiationis iniquitate in ,tuarũ iniquitatum multitudine Præ
18 מרב עוניך בעול רכלתך חללת
te dabo & ; te comedet ipse ,tui medio de ignem producam &:tua sanctuaria
מקדשיך ואוצא־אש מתוכך היא אכלתך ואתנך
te scientes Omnes .te videntium omnium oculis in terram super cinerem in
19 לאפר על־הארץ לעיני כל־ראיך: כל־יודעיך
.seculum in usque tu non & ,fuisti terrores :te super obstupescẽt populis in
בעמים שממו עליך בלהות היית ואינך עד־עולם:
pone hominis Fili :dicendo me ad Domini verbum fuit Et
20 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם שים 21
dixit Sic ,dices Et .eam super propheta & :Sidon ad tuas facies
22 פניך אל־צידון והנבא עליה: ואמרת כה אמר
:tui medio in me glorificabo & ,Sidon te super ego Ecce :Deus Dominus
אדני יהוה הנני עליך צידון ונכבדתי בתוכך
, judicia ea in me faciendo in Dominus ego quòd scient &
וידעו כי־אני יהוה בעשותי בה שפטים
sanguinem &,pestilentiã eam in mittam Et .ea in me sanctificavero &
23 ונקדשתי בה: ושלחתי־בה דבר ודם
eam super gladio in ej⁹ medio in vulneratus cadet & ,ej⁹ plateis in
בחוצותיה ונפלל חלל בתוכה בחרב עליה
ultrà erit non Et .Dominus ego quòd scient & : undique
24 מסביב וידעו כי־אני יהוה: ולא־יהיה עוד
omnibus ex inferens dolorẽ spina & , pungens spina Israel domui
לבית ישראל סלון ממאיר וקוץ מכאב מכל
.Deus Domin⁹ ego quòd scient & : eos spernentium eorũ circuitibus
סביבתם השאטים אותם וידעו כי אני אדני יהוה:
,populis de Israel domũ me cõgregando In : Deus Dominus dixit Sic
25 כה־אמר אדני יהוה בקבצי את־בית ישראל מן־העמים
: gentium oculis in eis in me sanctificabo & , eos in sunt dispersi quos
אשר נפצו בם ונקדשתי בם לעיני הגוים
.Jahacob meo servo dedi quam ,suã terram super habitabunt &
וישבו על־אדמתם אשר נתתי לעבדי ליעקב:
, vineas plantabunt &,domos ædificabũt &,fiducia in eã super habitabũt Et
26 וישבו עליה לבטח ובנו בתים ונטעו כרמים
eos spernentibus omnib⁹ in judicia me faciendo in ,fiducia in habitabũt &
וישבו לבטח בעשותי שפטים בכל השאטים אתם
.eorum Deus Dominus ego quòd scient & : eorum circuitibus à
מסביבותם וידעו כי אני יהוה אלהיהם:

CAP. XXIX. כט

verbum fuit :mensis duodecimo in ,decimo in ,decimo anno In
1 בשנה העשרית בעשרי בשנים עשר לחדש היה דבר־
:dicendo ,me ad Domini
יהוה אלי לאמר:

Versio VULG. LAT.

14 Tu Cherub extentus, & protegens, & posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulâsti. 15 Perfectus in viis tuis à die conditionis tuæ, donec 16 inventa est iniquitas in te. In multitudine negotiationis tuæ repleta sunt interiora tua iniquitate, & peccâsti: & ejeci te de monte Dei, & perdidi te, O Cherub protegens, de medio lapi-17 dum ignitorum. Et elevatum est cor tuum in decore tuo: perdidisti sapientiam tuam in decore tuo, in terram projeci te: ante faciem regum dedi te ut cerne-18 rent te. In multitudine iniquitatum tuarum, & iniquitate negotiationis tuæ, polluisti sanctificationem tuam: producam ergò ignem de medio tui, qui comedat te, & dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium vi-19 dentium te. Omnes, qui viderint te in Gentibus, obstupescent super te: nihil factus es, & non 20 eris in perpetuum. Et factus est sermo Domini ad me, dicens; 21 Fili hominis, pone faciem tuam contra Sidonem: & prophetabis 22 de ea. Et dices; Hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ad te, Sidon, & glorificabor in medio tuî: & scient quia ego Dominus, cùm fecero in ea judicia, & sanctifi-23 catus fuero in ea. Et immittam ei pestilentiam, & sanguinem in plateis ejus: & corruent interfecti in medio ejus gladio per cir-cuitum: & scient quia ego Do-24 minus. Et non erit ultrà domui Israel offendiculum amaritudinis, & spina dolorem inferens undique per circuitum eorũ, qui adversantur eis: & scient quia 25 ego Dominus Deus. Hæc dicit Dominus Deus; Quando congregavero domũ Israel de populis, in quibus dispersi sunt, sanctificabor in eis coram Gentibus: & habitabunt in terra sua, quam 26 dedi servo meo Jacob. Et habitabunt in ea securi: & ædificabunt domos, & plantabunt vineas, & habitabunt confidenter, cùm fecero judicia in omnibus qui adversantur eis per circuitum: & scient quia ego Dominus Deus eorum.

CAP. XXIX.

1 In anno decimo, decimo mense, undecimâ die mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens;

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Σὺ μετὰ τοῦ χερουβ, ἔθηκά σε ἐν ὄρει ἁγίῳ Θεοῦ, (ν) ἐγενήθης ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων. 15 Ἐγενήθης σὺ ἄμωμος ἐν ταῖς ἡμέραις σου, ἀφ' ἧς ἡμέρας σὺ ἐκτίσθης ἕως (ξ) εὑρέθη τὰ ἀδικήματα ἐν σοί. 16 Ἀπὸ πλήθους τῆς ἐμπορείας σου (ο) ἔπλησας τὰ ταμιεῖά σου ἀνομίας, καὶ ἥμαρτες, καὶ ἐτραυματίσθης ἀπὸ ὄρους τοῦ Θεοῦ· καὶ ἤγαγέ σε τὸ χερουβ (π) ἐκ μέσου λίθων πυρίνων. 17 Ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐπὶ τῷ κάλλει σου, διεφθάρη ἡ ἐπιστήμη σου μετὰ τοῦ κάλλους σου. διὰ (ρ) πλῆθος ἁμαρτιῶν σου ἐπὶ τὴν γῆν (σ) ἔρριψά σε, ἐναντίον βασιλέων ἔδωκά σε παραδειγματισθῆναι. 18 Διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου (τ) καὶ τῶν ἀδικιῶν τῆς ἐμπορείας σου, (*) ἐβεβήλωσα τὰ ἱερά σου, καὶ ἐξάξω πῦρ (υ) ἐκ μέσου σου, τοῦτο καταφάγεταί σε· καὶ δώσω σε (φ) σποδὸν ἐπὶ τῆς γῆς σου ἐναντίον πάντων τῶν ὁρώντων σε. 19 Καὶ πάντες οἱ ἐπιστάμενοί σε ἐν τοῖς ἔθνεσι (χ) στενάξουσιν ἐπὶ σέ. ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα. 20 (*) Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων, 21 Υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ Σιδῶνα, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτήν, 22 Καὶ εἰπὸν, Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ Σιδὼν, καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν σοί, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα, καὶ 23 ἁγιασθήσομαι ἐν (ψ) σοί. Αἷμα καὶ θάνατος ἐν ταῖς πλατείαις (ω) σου, καὶ πεσοῦνται τετραυματισμένοι (α) μαχαίραις ἐν σοὶ περικύκλῳ σου, καὶ (β) γνώσονται διότι ἐγώ εἰμι κύριος. 24 Καὶ οὐκ (γ) ἔσονται οὐκέτι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἰσραὴλ σκόλοψ πικρίας καὶ ἄκανθα ὀδύνης ἀπὸ τῶν (δ) περικύκλῳ αὐτῶν, τῶν ἀτιμασάντων αὐτούς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι (ε) κύριος. 25 Τάδε λέγει (ζ) κύριος κύριος, Καὶ συνάξω τὸν Ἰσραὴλ ἐκ τῶν (η) ἐθνῶν οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν αὐτοῖς (θ), καὶ ἐνώπιον τῶν (ι) λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν· καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, (κ) ἣν δέδωκα τῷ δούλῳ μου Ἰακὼβ, 26 Καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' αὐτῆς ἐν ἐλπίδι, καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ (λ) φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι, ὅταν ποιήσω κρίμα ἐν πᾶσι τοῖς ἀτιμάσασιν αὐτοὺς ἐν τοῖς κύκλῳ αὐτῶν· καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν καὶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν.

MS.A. (ν) ἐμμέσῳ λίθων πυρίνων. ἐγενήθης ἄμωμος σὺ ἐν ταῖς (ξ) ἡμέραις εὑρέθη τὰ ἀδικήματά σου ἐν σοί. (ο) ἐπλήθυνας τὰ ταμιεῖα (π) ἐμμέσῳ (ρ) τὸ πλῆθος τῶν (σ) ἔριψά (τ) καὶ ἀδικιῶν (*) ἐβεβήλωσας (υ) ἐκ μέσω (φ) εἰς σποδὸν (χ) συγχάσουσιν (*) ΕΠΙ' ΣΙΔΩ͂ΝΑ. Καὶ (ψ) σοί. Καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σεαυτὴν θάνατον, καὶ αἷμα καὶ θάνατος (ω) σου ἔσται, (α) ἐν μαχαίραις (β) γνώσῃ ὅτι (γ) ἔτι ἔσονται τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ σκόλοψ (δ) κύκλῳ (ε) κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν. (ζ) κύριος κύριος ὁ Θεὸς, (η) χωρῶν (θ) ἐνώπιον (ι) λαῶν τῶν (κ) ἧς ἔδωκα (λ) φυτεύσουσιν

14 *Tu (b) cum Cherub, posui te in monte sancto Dei; factus es in medio lapidũ ignitorũ.* 15 *Fuisti tu (i) immaculatus in diebus tuis à die, quâ creatus es, donec inventæ sunt iniquitates in te.* 16 *A multitudine negotiationis tuæ replêsti cellaria tua iniquitate, & peccâsti, & vulneratus es à monte Dei; & adduxit te (k) Cherub de medio lapidum ignitorũ.* 17 *Elatum est cor tuum in decore tuo: corrupta est disciplina tua cũ decore tuo. Propter multitudinem peccatorũ tuorum in terrã projeci te: in conspectu regum dedi te ut (l) dehonestareris.* 18 *Propter multitudinẽ peccatorum tuorum, & iniquitatum negotiationis tuæ (m) contaminavi Sancta tua. Et educã ignẽ de medio tuî: hic devorabit te. Et dabo te (n) cinerem super terram tuam in conspectu omnium videntium te.* 19 *Et omnes qui noverunt te in gentibus, (o) gement super te. Perditio facta est & non eris ultrà in seculũ.* 20 *Et factus est sermo Domini ad me, dicens;* 21 *Fili hominis, obfirma faciẽ tuã super Sidonẽ, & propheta super eã,* 22 *Et dic; Hæc dicit Dñs; Ecce ego ad te, Sidon, & glorificabor in te: & scies, quia ego sum Dominus, cũ fecero in te judicia, & sanctificabor in te.* 23 *(p) Sanguis & mors in plateis tuis: & cadent vulnerati gladiis in te per circuitũ tuũ: et scient, quia ego sum Dominus.* 24 *Et non erunt ultrà in domo Israel offendiculum amaritudinis, et spina doloris, ab iis qui in circuitu eorum, qui contumeliã fecerint eis: & scient quia ego sum Dominus.* 25 *Hæc dicit Dominus Domin⁹; Et congregabo Israel de gentibus ubi dispersi sunt illic: & sanctificabor in iis, (q) & corã populis, & gentibus: & habitabunt in terra sua, quã dedi servo meo Jacob:* 26 *Et habitabunt in ea in spe: & ædificabunt domos, & plantabunt vineas. Et habitabunt in spe, cùm fecero judicium in omnibus, qui fecerint eis contumeliam, qui in circuitu eorum. Et scient, quia ego sum Dominus Deus eorum, & Deus patrum eorum.*

ΚΕΦ. κθʹ.

1 Ἐν τῷ ἔτει τῷ (α) δωδεκάτῳ, ἐν τῷ (*) δεκάτῳ μηνὶ, μιᾷ τοῦ μηνὸς, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων,

MS. A. (α) δεκάτῳ (*) ἑνδεκάτῳ

CAP. XXIX.

1 *In anno (a) duodecimo, in decimo mense, unâ mensis, factũ est verbum Domini ad me, dicens;*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 את מלך מרבא למלכו ויהבית לך רבותא ואת על טור קודשא דיי בסרתא ובעמא
15 קדישא סברתא למשלט : שלים את בארחך מיומא דאתבריתא עד דאשתכח שקר
16 ביך : בסגיאות סחורתך אתמליאו אוצרך חטוף וחבתא ואפסנך על דבסרתא על טור
17 קודשא דיי ואבדנך מלכא דרבתנא על די סברתא למשלט בעמא קדישא : רמא
לבך בתוקפך אתחבלת בחוכמתך על זיו אימתך על ארעא רמשתך אוהרא למלכיא
18 יהבתך לאסתכלא בך : מסגי חובך בשקר סחורתך אפסתא מקדשך ואיתי עממיא
דתקיפין כאשתא מחובי זדונך אנון ישיצונך ואתננך כקטם על ארעא לעיני כל חזך :
19 כל דידעך בעממי צדיאו עלך כדלא הוית אתננך וכן תהי עד עלם : והוה פתגם נבואה
20 מן קדם יי עמי למימר : בר אדם קביל נבואה על צידון ואתנבי עלה : ותימר כדנן
21 אמר יי אלהים הא אנא שלח רוגזי עלך צידון ואתיקר בגויך וידעון ארי אנא יי כד
22 אעביד ביך פורענות דינין ואתקדש בה : ואשלח בה מותא וקטלא בשוקהא כד
23 יתרמון קטילין בגוה באיתיותי עלה דקטלין בחרבא מסחור סחור וידעון ארי אנא יי :
24 ולא יהי עוד לבית ישראל מלך מבאיש ושלטון מעיק מכל סחרניהון דבזוין יתהון
25 וידעון ארי אנא יי אלהים : כדנן אמר יי אלהים כד אכניש ית בית ישראל מביני
עממיא דאתבדרו לתמן ואתקדש בהון לעיני עממיא ויתובון על ארעהון דיהבית
26 לעבדי ליעקב : ויתובון עלה לרוחצן ויבנון בתין ויצבון כרמין ויתבון לרוחצן כד
אעביד פורענות דינין מכל דבזוין יתהון מסחרניהון וידעון ארי אנא יי אלההון :

כט

1 בשתא עשיריתא בעשיראה בתרי עסר לירחא הוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי
למימר :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Tu es rex unctus in regnum, & *dedi* tibi *magnitudinem*. Et tu montem sanctum Domini sprevisti, & in populum sanctum cogitâsti dominari. 15 Perfectus eras in via tua à die quo creatus es, donec inventa est iniquitas in te. 16 Ob multitudinem negotiationis tuæ impleti sunt thesauri tui rapina: hinc deliquisti; et violabo te, pro eo quòd sprevisti montẽ sanctum Domini, & perdam te rex qui unctus es; pro eo quòd putâsti dominari in populum sanctum. 17 Elevatum est cor tuum in fortitudine tua, & corrupt⁹ es in sapientia tua, ob splendorem terroris tui: in terram projeci te, admonitionem regibus dedi te, ut considerent te. 18 Propter multitudinem peccatorum tuorum, ob perfidiam negotiationis tuæ profanâsti sanctuarium tuum; & adducam populos qui fortes sunt sicut ignis, propter peccata superbiæ tuæ ipsi consument te. Et dabo te sicut cinerem super terram in conspectu omnium videntium te. 19 Omnes qui noverunt te in populis obstupuerunt super te: quasi non fueris dabo te, & sic eris usque in æternum. 20 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 21 Fili hominis, suscipe prophetiam super Sidon, & prophetabis in eam. 22 Et dices: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum super te Sidon, & glorificabor in medio tui, & scient quia ego Dominus, cùm fecero in *te* ultionem judiciorum, & sanctificatus fuero in ea. 23 Et mittam in eam pestem & occisionem in vicos ejus, cùm projicientur interfecti in medio ejus, cùm induxero super eam occidentes gladio per circuitum, & scient quia ego Dominus. 24 Et non erit ultrà domui Israel rex malefaciens, & princeps tribulans per omnem circuitum eorum, qui diripiebant eos: & scient quia ego Dominus Deus. 25 Hæc dicit Dominus Deus: Quando congregavero domũ Israel de medio populorũ per quos dispersi sunt, sanctificabor in eis in oculis populorum, & habitabunt in terra sua quam dedi servo meo Jacob. 26 Et habitabunt in ea confidenter, & ædificabunt domos & plantabunt vineas, & habitabunt securè, cùm fecero ultionem judiciorum de omnibus qui deprædantur eos per circuitum; & scient quia ego Dominus Deus eorum.

CAP. XXIX.

1 Anno decimo, mense decimo, duodecima die mensis, factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܗܘܝܬ ܥܡ ܟܪܘܒܐ ܡܫܝܚܐ ܘܡܛܠܠܐ. ܘܣܡܬܟ ܒܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܘܝܬ
15 ܒܝܢܝ ܟܐܦܐ ܕܢܘܪܐ. * ܘܗܠܟܬ ܕܠܐ ܡܘܡ ܒܐܘܪܚܬܟ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܐܬܒܪܝܬ. ܥܕܡܐ ܕܐܫܬܟܚ
16 ܒܟ ܥܘܠܐ. * ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ ܕܬܐܓܘܪܬܟ ܡܠܝܬ ܓܘܟ ܥܘܠܐ ܘܚܛܝܬ. ܡܛܠ ܗܢܐ
17 ܐܘܒܕܟ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܘܒܕܟ ܟܪܘܒܐ ܡܛܠܠܐ ܡܢ ܒܝܬ ܟܐܦܐ ܕܢܘܪܐ. * ܡܛܠ
ܕܐܬܪܝܡ ܠܒܟ ܒܫܘܦܪܟ ܘܐܬܚܒܠܬ ܚܟܡܬܟ ܥܡ ܫܘܦܪܟ. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܫܕܝܬܟ
18 ܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܘܝܗܒܬܟ ܠܚܙܘܐ ܠܗܘܢ. * ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ ܕܥܘܠܟ ܘܥܘܠܐ ܕܬܐܓܘܪܬܟ
ܛܡܐܬ ܡܩܕܫܟ. ܘܐܦܩ ܢܘܪܐ ܡܢ ܓܘܟ ܘܬܐܟܠܟ. ܘܐܬܠܟ ܩܛܡܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܩܕܡ
19 ܥܝܢܝ ܟܠ ܚܙܝܟ. * ܟܠ ܕܝܕܥܝܢ ܠܟ ܒܥܡܡܐ ܢܬܡܗܘܢ ܥܠܝܟ. ܘܬܗܘܐ ܠܐܒܕܢܐ
ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܥܠܡ.
20 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪܢܫܐ. ܣܝܡ ܐܦܝܟ ܠܘܬ ܨܝܕܢ. ܘܐܬܢܒܐ 21
22 ܥܠܝܗ. ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟܝ ܨܝܕܢ. ܘܐܫܬܒܚ ܒܟܝ.
23 ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܐ ܕܥܒܕܬ ܒܗ ܕܝܢܐ ܘܐܬܩܕܫܬ ܒܗ. * ܘܐܫܕܪ ܒܗ ܡܘܬܢܐ
ܘܕܡܐ ܒܫܘܩܝܗ. ܘܢܦܠܘܢ ܩܛܝܠܐ ܒܓܘܗ ܒܚܪܒܐ ܕܐܚܕܐ ܠܗ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.
24 * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܟܘܒܐ ܡܪܝܪܐ ܘܥܘܩܐ ܕܟܐܒܐ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ
25 ܕܚܕܪܝܢ ܠܗܘܢ ܘܡܚܣܕܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܡܐ ܕܟܢܫܬ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܡܢ ܥܡܡܐ ܕܐܬܒܕܪܘ ܒܗܘܢ.
ܘܐܬܩܕܫ ܒܗܘܢ ܩܕܡ ܥܡܡܐ: ܘܢܬܒܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܥܒܕܝ ܝܥܩܘܒ.
26 * ܘܢܬܒܘܢ ܒܗ ܒܫܠܝܐ. ܘܢܒܢܘܢ ܒܬܐ. ܘܢܨܒܘܢ ܟܪܡܐ. ܘܢܬܒܘܢ ܒܫܠܝܐ. ܡܐ ܕܥܒܕܬ
ܕܝܢܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ. ܕܡܚܣܕܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ
ܐܠܗܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܛ *

* ܥܠ ܡܨܪܝܢ *

* ܒܫܢܬܐ ܕܥܣܪ. ܒܝܪܚܐ ܕܥܣܪܐ. ܒܬܪܥܣܪ ܒܗ. ܗܘܐ ܥܠܝ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. 1

14 Et eras cum Cherubino uncto & obumbrante, & posueram te in monte sanctitatis Dei, & eras inter lapides ignitos: 15 Et ambulaveras sine labe in viis tuis ab eo die quo creatus fuisti, donec inventa est in te iniquitas. 16 Propter abundantiam negotiationis tuæ implevisti præcordia tua iniquitate, & peccâsti: ideò perimam te de monte Dei, & perdam te O Cherubine obumbrans, de medio lapidũ ignitorum. 17 Quia superbivit cor tuum propter pulchritudinem tuam, corrupta est sapientia tua cum pulchritudine tua, & in terram dejeci te coram regibus, & exposui te illis spectaculum. 18 Multitudine fraudis tuæ, & iniquitate mercaturæ tuæ prophanâsti sanctuarium tuum: eliciam ignem è medio tui, qui te devorabit; & redigam te in cinerem in terra coram omnibus spectantibus te. 19 Quicunque te noverant inter populos, stupebunt de te: abibis in interitum, & nunquam futurus es.

Contra Sidonem.

20 Deinde fuit ad me sermo Domini, dicendo; 21 Fili hominis, verte oculos tuos ad Sidonem, & prophetato contra eam, ac dicito; 22 Sic ait Dominus dominorum; Ecce me contra te Sidon, ut per te glorificer, & cognoscant me esse Dominum, quum exercuero in eam judicia mea, & sanctificatus fuero per eam; 23 Immisero in eam pestem, & sanguinem in vicos ejus, & confossi ejus in medio ipsius corruerint gladio qui obsidebit eam: tum cognoscent me esse Dominum. 24 Ita non erit ampliùs Israelitis absinthium amarum & dolor excrucians, ab omnibus iis qui circunstant eos & convitiantur eis: & experientur me esse Dominum dominorũ. 25 Sic ait Dominus dominorum; Quum collegero Israelitas è populis inter quos dipersi sunt, & sanctificat⁹ fuero per eos inter gentes; tunc habitabunt in terra quã dedi servo meo Jacobo, 26 Securè habitabunt in ea, domos ædificabunt, plantabunt vineas, & sedebunt in tuto, quum exercuero judicia in omnes gentes circunjacentes eis, ipsis infensas: & scient me esse Dominũ Deum ipsorum.

CAP. XXIX.

Contra Ægyptum.

1 Anno decimo, mense decimo, duodecimo *die*, fuit ad me sermo Domini, dicendo;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * منذ يوم خلقت* مع الساروب دفعتك في جبل القدوس* صرت في وسط حجارة نارية* وصرت 15
16 غير معاب انت في ايامك* منذ يوم خلقت انت* حتي وجدت المظالم فيك* من كثرة تجارتك
ملات خادعك اثما* واخطات* وخرجت من جبل الله* واتي بك الساروب من وسط الحجارة
17 النارية* وارتفع قلبك بحسنك* وفسدت فطنتك مع حسنك* لاجل كثرة خطاياك طرحتك
18 علي الارض* اسلمتك لتشهر امام الملوك* لاجل كثرة خطاياك وظلامات تجارتك* ودنست
اقداسك* واخرج نارا من وسطك* هي تاكلك* وادفعك رمادا علي ارضك* امام جميع الذين
19 ينظرون اليك* وجميع العارفين بك في الامم يعبسون عليك* اذ قد صرت هلكة* ولا تكون
20 بعد الي الابد* * النبوة في صيدا* * وكان قول الرب الي قايلا* يا ابن الانسان ثبت 21
22 وجهك علي صيدا* وتنبا عليها وقل* هكذا يقول الرب* ها انا عليك يا صيدا* وامجد بك*
23 ويعلمون اني انا الرب* عند ما اصنع فيك احكاما* واتقدس بك* يصير الدم في سوارعك*
24 ويسقطون مجرحين بالسيوف فيك الذين من حولك* ويعلمون اني انا الرب* ولا يكون ايضا
لبيت اسرايل حسكة مرارة* ولا شوكة وجع* من جميع الذين يحيطون بهم ويهينونهم* ويعلمون
25 اني انا ادوناي الرب* هكذا يقول ادوناي الرب الاله* واجمع اسرايل من الامم حيث تفرقوا
هناك* واتقدس فيهم امام الشعوب والامم* ويسكنون في ارضهم التي اعطيت لعبدي يعقوب*
26 * ويسكنون عليها في طمانينة* ويبنون بيوتا* ويغرسون كروما* ويسكنون في طمانينة* اذ اصنع
حكما في جميع الذين اهانوهم* وفي الذين حولهم* ويعلمون اني انا الرب الههم واله ابايهم*

* الفصل التاسع والعشرون* * الاصحاح السادس عشر* * النبوه في فرعون ملك مصر*

1 * في الشهر الثاني عشر في الثاني عشر من الشهر* كان قول الرب الي قايلا*

14 *Ab ea die quâ creatus es, cum Cherubino posui te in monte Sanctissimi, & fuisti in medio lapidũ ignitorũ:* 15 *Erasq; tu minimè vitiosus in diebus tuis, ab ea die quâ tu creat⁹ fuisti, quoadusq; inventæ sunt in te impietates.* 16 *Ob multitudinẽ negotiationis tuæ implevisti cellaria tua iniquitate, peccâsti, & egressus es è monte Dei: adduxitque te Cherub è medio lapidũ ignitorũ:* 17 *Et exaltatũ est cor tuũ propter pulchritudinẽ tuã, & corrupta est prudentia tua cum pulchritudine tua. Propter multitudinẽ peccatorũ tuorum in terrã projeci te; tradidi te ut sis infamis apud reges.* 18 *Propter multitudinẽ peccatorũ tuorum & iniquitatum negotiationis tuæ: Et contaminavi Sancta tua: educamq; ignem de medio tui: hic te devorabit. Daboq; te cinerẽ super terrã tuam corã omnibus iis qui te aspicient:* 19 *Et omnes cognoscentes te inter gentes, mærebunt de te, quum jam abieris in excidium, neq; sis ampliùs futurus in æternum.*

Prophetia contra Saidam.

20 *Rursus fuit sermo Domini ad me, dicens;* 21 *O fili hominis, obfirma faciẽ tuã contra Saidã, vaticinare de ea, & dic;* 22 *Ita dicit Domin⁹; Ecce me adversùm te O Saida, et glorificabor in te, sciesq; me esse Dominũ, quũ exercuero in te judicia, & sanctificatus fuero in te.* 23 *Erit sanguis in plateis tuis, & cadent vulnerati gladiis in te, qui circa te sunt; scientq; me esse Dominũ.* 24 *Et nõ erit ampliùs domui Israelis stimulus amaritudinis, neq; spina doloris ab omnibus iis qui circunstant eos & deprimunt eos: tum scient me esse Adonai Dominum.* 25 *Ita dicit Adonai Dominus Deus; Equidem colligam Israelem è gentibus, quocunque dispersi sunt, & sanctificabor in eis corã populis & gentibus: & habitabunt in terra sua, quam dedi servo meo Jacobo:* 26 *Habitabunt autem in ea securè, & domos extruent, plantabunt vineas, & habitabunt securè, quũ fecero judiciũ in omnes eos qui depresserunt illos, & in eos qui circunstant ipsos: scientque me esse Dominum Deum eorum, & Deum patrum eorum.*

CAP. XXIX.

Textus decimus sextus.

Prophetia contra Pharaonem regem Ægypti.

1 *Mense duodecimo, duodecimâ die mensis, fuit sermo Domini ad me, dicens;*

יחזקאל : כט

propheta & : Ægypti regem Parhoh ſuper tuam faciem pone ,hominis Fili
2 בן־אדם שים פניך על־פרעה מלך מצרים והנבא
dixit Sic : dices & ,Loquere .totam Ægyptum ſuper & ,eum ſuper
עליו ועל־מצרים כלה: דבר ואמרת כה־אמר 3
draco , Ægypti rex Parhoh te ſuper ego Ecce : Deus Dominus
אדני יהוה הנני עליך פרעה מלך־מצרים התנים
,meꝰ fluviꝰ Mihi ,dixit qui : ſuorũ fluminũ medio in cubans , magnus
הגדול הרבץ בתוך יאריו אשר אמר לי יארי
piſcem faciã adhærere &,tuis maxillis in hamos dabo Et .me feci ego &
4 ואני עשיתני: ונתתי חחיים בלחייך והדבקתי דגת־
medio de te faciam aſcendere & : tuis ſquamis in tuorum fluminum
יאריך בקשקשתיך והעליתיך מתוך
.adhærebit tuis ſquamis in tuorũ fluminum piſcis omnis & ,tuorũ fluminũ
יאריך ואת כל־דגת יאריך בקשקשתיך תדבק:
ſuper ,tuorũ fluminũ piſcem omnem & te ,deſerto in te derelinquã Et
5 ונטשתיך המדברה אותך ואת כל־דגת יאריך על־
feræ : congregaberis nec , colligêris non , cades agri faciebus
פני השדה תפול לא תאסף ולא תקבץ לחית
omnes ſcient Et .cibum in te dedi cœlorum volatili & , terræ
6 הארץ ולעוף השמים נתתיך לאכלה: וידעו כל־
cannæ fulcrum eos fuiſſe pro :Dominus ego quòd , Ægypti habitatores
ישבי מצרים כי אני יהוה יען היותם משענת קנה
findes & ,confringêris vola in te in eos prehendendo In .Iſrael domui
7 לבית ישראל: בתפשם בך בכפך תרוץ ובקעת
facies ſtare & ,contereris , te ſuper eos innitendo in & : humerũ omnẽ eis
להם כל־כתף ובהשענם עליך תשבר והעמדת
ego Ecce : Deus Dominus dixit ſic Propterea .lumbos omnes eis
8 להם כל־מתנים: לכן כה אמר אדני יהוה הנני
.animal &,hominem te de faciam ſuccidere & : gladium te ſuper adducens
מביא עליך חרב והכרתי ממך אדם ובהמה:
ego quòd ſcient &,ſolitudinem & deſertum in Ægypti terra erit Et
9 והיתה ארץ־מצרים לשממה וחרבה וידעו כי־אני
Idcirco .feci ego & ,mihi fluvius ,dixit quòd eo pro :Dominus
10 יהוה יען אמר יאר לי ואני עשיתי: לכן
ſolitudines in Ægypti terram daboque tuũ fluvium ad & ,te ad ego ecce
הנני אליך ואל־יאריך ונתתי את־ארץ מצרים לחרבות
.Chus terminum ad uſque & Sevenes turre à deſolationis ſolitudinis
חרב שממה ממגדל סונה ועד־גבול כוש:
:eã per tranſibit non animalis pes & ,hominis pes eam per tranſibit Non
11 לא תעבר־בה רגל אדם ורגל בהמה לא תעבר־בה
Ægypti terram Daboque .annis quadraginta habitabitur neque
12 ולא תשב ארבעים שנה: ונתתי את־ארץ מצרים
medio in ejus civitates & ,deſolatarum terrarum medio in deſolationem
שממה בתוך ארצות נשמות ועריה בתוך
: annis quadraginta deſolationem erunt deſtructarum civitatum
ערים מחרבות תהיין שממה ארבעים שנה
.terras in eos ventilabo & ,gentes in Ægyptios faciã diſpergere &
והפצתי את־מצרים בגוים וזריתים בארצות:
congregabo annorũ quadraginta fine A : Deus Dominus dixit ſic Quia
13 כי כה אמר אדני יהוה מקץ ארבעים שנה אקבץ
reducam Et .illuc fuerunt diſperſi quò populis de Ægyptios
14 את־מצרים מן־העמים אשר־נפצו שמה: ושבתי
,Pathros terram eos faciam reducere & ,Ægyptiorum captivitatẽ
את־שבות מצרים והשבתי אתם ארץ פתרוס
.humile regnum ibi erunt & : eorum reſidentiæ terram ſuper
על־ארץ מכורתם והיו שם ממלכה שפלה:
:gentes ſuper ultrà elevabitur non &,humile erit regnis Præ
15 מן־הממלכות תהיה שפלה ולא־תתנשא עוד על־הגוים
.gentibus in dominandum non ad , eos faciam imminuere &
והמעטתים לבלתי רדות בגוים:

Verſio VULG. LAT.

2 Fili hominis, pone faciem tuam contra Pharaonem regem Ægypti, & prophetabis de eo, & de 3 Ægypto univerſa: Loquere, & dices; Hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ad te, Pharao rex Ægypti, draco magne, qui cubas in medio fluminũ tuorum, & dicis; Meus eſt fluvius: & ego feci memetipſum. 4 Et ponam frænum in maxillis tuis: & agglutinabo piſces fluminum tuorum ſquamis tuis: & extraham te de medio fluminum tuorum, & univerſi piſces tui ſquamis tuis adhærebunt. 5 Et projiciam te in deſertum, & omnes piſces fluminis tui: ſuper faciem terræ cades, non colligêris, neque congregaberis: beſtiis terræ, & volatilibus cœli, 6 dedi te ad devorandum: Et ſcient omnes habitatores Ægypti quia ego Dominus: pro eo quòd fuiſti baculus arundineus domui 7 Iſrael. Quando apprehenderunt te manu, & confractus es, & lacerâſti omnem humerum eorum: & innitentibꝰ eis ſuper te, comminutus es, & diſſolviſti omnes 8 renes eorum. Propterea hæc dicit Dominꝰ Deus; Ecce ego adducam ſuper te gladium: & interficiam de te hominem, & ju- 9 mentum. Et erit terra Ægypti in deſertum, & in ſolitudinem: & ſcient quia ego Dominꝰ: pro eo quòd dixeris; Fluvius meus eſt, 10 & ego feci eum. Idcircò ecce ego ad te, & ad flumina tua: daboque terram Ægypti in ſolitudines, gladio diſſipatam, à turre Syenes, uſque ad terminos Æthi- 11 opiæ. Non pertranſibit eam pes hominis, neque pes jumenti gradietur in ea: & non habitabitur 12 quadraginta annis. Daboque terram Ægypti deſertam in medio terrarum deſertarum, & civitates ejus in medio urbium ſubverſarum, & erunt deſolatæ quadraginta annis: & diſpergam Ægyptios in nationes, & ventilabo 13 eos in terras. Quia hæc dicit Dominus Deus; Poſt finem quadraginta annorum congregabo Ægyptum de populis, in quibꝰ di- 14 ſperſi fuerant. Et reducam captivitatem Ægypti, & collocabo eos in terra Phathures, in terra nativitatis ſuæ: & erunt ibi in 15 regnum humile: Inter cætera regna erit humillima, & non elevabitur ultrà ſuper nationes, & imminuam eos ne imperent Gentibus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

2 Υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπ' Αἴγυπτον (ϐ)ὅλην, 3 Καὶ εἰπὸν, Τάδε λέγει (γ)κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ (δ) ἐπὶ Φαραὼ, τὸν δράκοντα τὸν μέγαν τὸν ἐγκαθήμενον ἐν μέσῳ ποταμῶν αὐτοῦ, τὸν λέγοντα, Ἐμοί εἰσιν οἱ ποταμοὶ, καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς. 4 (ε)Καὶ ἐγὼ δώσω παγίδας εἰς τὰς σιαγόνας σου, καὶ προσκολλήσω τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου πρὸς τὰς πτέρυγάς σου, καὶ ἀνάξω σε ἐκ μέσου τοῦ (ζ) ποταμοῦ σου, 5 Καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου. ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου πεσῇ, καὶ οὐ μὴ συναχθῇς, (η) καὶ οὐ μὴ περισταλῇς, τοῖς θηρίοις (θ) τῆς γῆς καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ δέδωκά σε εἰς (ι) κατάβρωμα. 6 Καὶ γνώσονται πάντες οἱ κατοικοῦντες Αἴγυπτον, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. ἀνθ' ὧν ἐγενήθης ῥάβδος καλαμίνη τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, 7 Ὅτε (κ) ἐπελάβετό σου τῇ χειρὶ αὐτῶν, ἐθλάσθης· καὶ ὅτε (λ) ἐπεκρότησεν ἐπ' αὐτοὺς πᾶσα χεὶρ, καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο ἐπὶ σὲ, συνετρίβης, 8 καὶ συνέκλασας αὐτῶν πᾶσαν ὀσφύν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (μ) κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ῥομφαίαν, καὶ ἀπολῶ ἀπὸ σοῦ (ν) ἀνθρώπους 9 καὶ κτήνη. Καὶ (ξ) ἔσται ἡ γῆ Αἰγύπτου ἀπώλεια καὶ ἔρημος· καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. ἀντὶ τοῦ λέγειν σε, (ο) Οἱ ποταμοὶ ἐμοί εἰσι, 10 καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς, Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ποταμούς σου, καὶ δώσω (π) γῆν Αἰγύπτου εἰς (ρ) ἔρημον καὶ ῥομφαίαν καὶ ἀπώλειαν ἀπὸ Μαγδώλου καὶ 11 (σ) Συήνης καὶ ἕως ὁρίων (τ) Αἰθιόπων. Οὐ μὴ διέλθῃ ἐν αὐτῇ (υ) ποὺς ἀνθρώπου, καὶ ποὺς κτήνους οὐ μὴ διέλθῃ αὐτὴν, καὶ οὐ κατοικηθή- 12 σεται τεσσαράκοντα ἔτη. Καὶ δώσω τὴν γῆν αὐτῆς (φ) ἀπώλειαν ἐν μέσῳ γῆς ἠρημωμένης, καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν μέσῳ πόλεων ἠρημωμένων (χ) ἔσονται τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ διασπερῶ Αἴγυπτον ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ λικμή- 13 σω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας. (ψ) Τάδε λέγει κύριος, Μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη συνάξω (ω) Αἰγυπτίους ἀπὸ τῶν ἐθνῶν οὗ διεσκορπίσθησαν 14 ἐκεῖ, Καὶ ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν (α) τῶν Αἰγυπτίων, καὶ κατοικίσω αὐτοὺς ἐν γῇ Φαθωρῆς, ἐν τῇ γῇ ὅθεν ἐλήφθησαν, καὶ ἔσται 15 ἀρχὴ ταπεινὴ Παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς· οὐ μὴ ὑψωθῇ ἔτι ἐπὶ τὰ ἔθνη· καὶ ὀλιγοστοὺς αὐτοὺς ποιήσω, τοῦ μὴ εἶναι αὐτοὺς πλείονας ἐν τοῖς ἔθνεσι.

2 *Fili hominis, obfirma faciem tuam ſuper Pharaonem regem Ægypti, & propheta ſuper eum, & ſuper Ægyptum univerſam,* 3 *Et dic; Hæc dicit Dominus; Ecce ego ſuper Pharaonem (b) draconem magnum ſedentem in medio (c) fluminum ſuorũ, dicentem; Mihi ſunt flumina: & ego feci illa.* 4 *Et ego dabo (d) laqueos in maxillas tuas: & agglutinabo piſces fluminis tui ad pennas tuas: & educam te de medio fluminis (e) tui:* 5 *Et deponam te velociter, & omnes piſces fluminis tui. Super faciem campi cades: neque congregaberis, neque colligêris: beſtiis terræ, & volatilibus cœli dedi te in devorationem.* 6 *Et ſcient omnes habitatores Ægypti, quia ego ſum Dominus. Pro eo, quòd factus es virga arundinea domui Iſrael:* 7 *Quando apprehendit te manu ſuâ, confractus es: & quando plauſit ſuper eos omnis manus, & quando requieverunt ſuper te, contritus es, & confregiſti omnes renes eorum.* 8 *Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego induco ſuper te gladium, & perdam de te homines, & jumenta:* 9 *Et erit terra Ægypti perditio, & ſolitudo: & ſcient quia ego ſum Dominus. Eò quòd dicis tu; Flumina mea ſunt, & ego feci illa;* 10 *Idcircò ecce ego ſuper te, & ſuper omnia flumina tua: & dabo terram Ægypti in (f) ſolitudinem, & gladium, & perditionem à (g) Magdolo, & Syene, & uſq; ad terminos Æthiopũ.* 11 *Non tranſibit in ea pes hominis: & pes jumenti non pertranſibit eã: & non habitabitur quadraginta annis.* 12 *Et dabo terram ejus perditionem in medio terræ deſertæ: & civitates ejus in medio civitatũ deſertarum erunt quadraginta annis. Et diſſeminabo Ægyptum in gentibus, & ventilabo eos in terras.* 13 *Hæc dicit Dominus; Poſt quadraginta annos congregabo Ægyptios de gentibus, in quibus diſperſi erant illuc:* 14 *Et reducam captivitatem Ægyptiorum, & collocabo eos in terra Phathores, in terra, de qua aſſumpti ſunt.* 15 *Et erit principatus humilis Inter omnes principatus. Non elevabitur ultrà ſuper nationes: & pauciſſimos eos faciam; ne plures ſint ipſi inter gentes.*

MS. A. (ϐ)ὅλην, Καὶ λάλησον, καὶ εἰπὸν (γ) κύριος ὁ θεὸς, (δ) ἐπὶ σὲ Φαραὼ, βασιλεῦ Αἰγύπτου, τὸν (ε) Καὶ δώσω τὰς παγίδας (ζ) ποταμοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου, Καὶ (η) οὐδ' οὐ μὴ (θ) τοῦ ἀγροῦ καὶ (ι) βρῶσιν, (κ) ἐπελάβοντο (λ) ἐπεκρότησεν (μ) κύριος ὁ θεὸς, (ν) ἄνθρωπον καὶ κτῆνος. (ξ) ἔσται πᾶσα ἡ (ο) Ὅτι οἱ (π) τὴν γῆν (ρ) ἔρημον καὶ ἀπώλειαν ἀπὸ (σ) Σοήνης (τ) Αἰθιοπίας. (υ) ἄνθρωπος, καὶ κτῆνος, οὐδὲ κατοικηθήσεται τεσσεράκοντα (φ) εἰς ἀπώλειαν ἐμ μέσῳ τῆς ἐρήμου, καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν (χ) ἔσονται, ἀφανισμὸς ἔσται· καὶ διασπερῶ (ψ) Ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος, Μετὰ τεσσεράκοντα (ω) τοὺς Αἰγυπτίους (α) Αἰγύπτου, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐν γῇ Παθουρῆς,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

בר אדם קביל נבואה על פרעה מלכא דמצרים ואתנבי עלוהי ועל מצראי כולהון: 2
אתנבי ותימר כדנן אמר יי אלהים הא אנא שלח רוגזי עלך פרעה מלכא דמצרים 3
דארת דמי לתנינא רבא די שרי בגו נהרותיה די אמר דילי מלכותא ואנא כבשית:
ואתן שירין בליסתך ואקטול שלטוני תוקפך עם גברך ואבטלנך ממלכותך וית כל 4
שלטוני תוקפך עם גברך יתקטלון: וארטשנך למדברא יתך וית כל שלטוני תוקפך 5
על אפי חקלא תתרמי נבלתך לא תתכניש ולא תתקבר לחית ארעא ולעופא דשמיא
מסרתך לאשתיצאה: וידעון כל יתבי מצרים ארי אנא יי חלף דהוו סמך קניא רעיעא 6
לבית ישראל: באתכנויותהון בך ביד מלך תקיף תתמסר וייבד בית רוחצניהון 7
ובאסתמכותהון עלך תתבר ולא תהי להון לבית סומכן: בכן כדנן אמר יי אלהים 8
הא אנא מיתי עלך דקטלין בחרבא ואשיצי מנך אנשא ובעירא: ותהי ארעא 9
דמצרים לאשתממו וחורבא וידעון ארי אנא יי חלף דאמיר מלכותא דילי ואנא
כבשית: בכן הא אנא שלח רוגזי עלך ועל מלכותך ואתן ית ארעא דמצרים לחורב 10
צדו ושממו ממגדל סונה ועד תחום כוש: לא תעבר בה רגלא אנשא ורגלא די 11
בעירא לא תעבר בה ולא תתיתב ארבעין שנין: ואתן ית ארעא דמצרים לצדו בגו 12
מדינן צדין וקרוהא בגו קרוין דהואה חרבן יהוין לצדו ארבעין שנין ואגלי ית מצראי
לביני עממיא ואבדרנון במדינתא: ארי כדנן אמר יי אלהים מסוף ארבעין שנין 13
אכניש ית מצראי מביני עממיא דאתבדרו לתמן: ואתיב ית גלות מצרים ואתיב 14
יתהון לארעא פתרוס על ארעא תותבותהון ויהון תמן מלכו חלשא: מן מלכותא 15
תהי חלשא ולא תתרברב עוד על עממיא ואזעירנון בדיל דלא יפלחון בעממיא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 Fili hominis, ſuſcipe prophetiam ſuper Pharaonem regem Ægypti, & vaticinare ſuper eum & ſup univerſos Ægyptios. 3 Vaticinare, & dices: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum ſup te Pharao rex Ægypti, qui ſimilis es draconi magno qui cubat in medio fluminum ſuorum; qui dicis: Meum eſt regnum, & ego ſubjugavi illud. 4 Et dabo hamos in maxillas tuas, & interficiam principes fortitudinis tuæ cum potentibus tuis. Et ceſſare faciam regnum à te, & omnes principes fortitudinis tuæ cum potentibus tuis occidentur. 5 Et projiciam te in deſertum, te & omnes principes fortitudinis tuæ: ſuper faciem agri projicietur cadaver tuum, non colligetur nec ſepelietur. Beſtiis terræ & volucribus cœli tradidi te in exitium. 6 Et ſcient omnes habitatores Ægypti quia ego Dominus, pro eo quòd fuerunt ſuſtentaculum arundineum conquaſſatum domui Iſrael. 7 Cùm *nomen dederint* in te, in manum regis robuſti tradêris, & peribit domus confidentiæ eorum: & cùm innitentur ſuper te, confringêris, & non eris eis in domum præſidii. 8 Propterea hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego adducam ſuper te occidentes gladio, & conſumam ex te hominem & jumentum. 9 Et erit terra Ægypti in ſolitudinem & deſertum; & ſcient quia ego Dominus. Pro eo quòd dixit: Meum eſt regnum, & ego ſubjugavi illud. 10 Propterea ecce ego mitto furorem meum ſuper te & ſuper regnum tuum, & dabo terram Ægypti in deſertum ſolitudinis & deſolationis, à turri Syenes & uſque ad terminum Æthiopiæ. 11 Non tranſibit per eam pes hominis, neque pes jumenti tranſibit per eam, & non habitabitur quadraginta annis. 12 Et dabo terram Ægypti in vaſtitatem in medio provinciarum deſolatarum, & civitates ejus in medio civitatum quæ fuerunt deſertæ, erunt in deſolationem quadraginta annis. Et tranſmigrare faciam Ægyptios inter populos, & diſpergam eos per provincias. 13 Quia hæc dicit Dominus Deus: In fine quadraginta annorum congregabo Ægyptios de medio populorum quò diſperſi fuerunt. 14 Et revocabo captivitatem Ægyptiorum, & reducam eos in terram Phatures, in terram habitationis ſuæ: & erunt ibi in regnum infirmum. 15 Aliis regnis erit infirmius, & non magnificabitur ultrà ſuper populos, & imminuam eos ne ſervire faciant ſibi populos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܪܢܫܐ . ܣܝܡ ܐܦܝܟ ܠܘܬ ܦܪܥܘܢ ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܬܢܒܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܥܠ ܟܠܗ 2
ܡܨܪܝܢ ܡܠܠ ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟ ܦܪܥܘܢ.. ܡܠܟܐ 3
ܕܡܨܪܝܢ. ܬܢܝܢܐ ܪܒܐ ܕܪܒܥ ܒܝܢܝ ܢܗܪܘܬܐ. ܘܐܡܪ: ܕܕܝܠܝ ܢܗܪܐ. ܘܐܢܐ ܥܒܕܬܗ.
* ܐܬܠ ܙܡܐܡܐ ܒܦܟܝܟ . ܘܐܕܒܩ ܢܘܢܐ ܕܢܗܪܟ ܒܓܦܝܟ. ܘܐܣܩܟ ܡܢ ܢܗܪܟ. 4
ܘܟܠܗܘܢ ܢܘܢܐ ܕܢܗܪܟ. ܒܓܦܝܟ ܢܕܒܩܘܢ. * ܘܐܪܡܝܟ ܠܡܕܒܪܐ ܠܟ ܘܠܟܠܗܘܢ ܢܘܢܐ 5
ܕܢܗܪܟ. ܘܥܠ ܐܦܝ ܚܩܠܐ ܬܦܠ . ܘܠܐ ܬܬܟܢܫ ܘܠܐ ܬܬܩܒܪ. ܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܘܠܦܪܚܬܐ
ܕܫܡܝܐ. ܝܗܒܬܟ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. * ܘܢܕܥܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܘܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. 6
ܠܘܬ ܕܗܘܝܬ ܐܝܟ ܚܘܛܪܐ ܕܩܢܝܐ ܠܒܢܝܐ ܕܝܣܪܝܠ. * ܟܕ ܐܚܕܘܟ ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܬܒܪܬ 7
ܐܝܕܝܗܘܢ. ܘܟܕ ܐܣܬܡܟܘ ܥܠܝܟ . ܐܬܬܒܪܬ ܘܪܥܠܬ ܚܨܝܗܘܢ. * ܡܛܠܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ 8
ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟ ܚܪܒܐ . ܘܐܘܒܕ ܡܢܟ ܒܢܝܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ. * ܘܬܗܘܐ ܐܪܥܐ 9
ܕܡܨܪܝܢ ܠܚܒܠܐ ܘܠܚܘܪܒܐ. ܘܢܕܥܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܠܘܬ ܕܐܡܪܬ ܕܕܝܠܝ ܢܗܪܐ. ܘܐܢܐ
ܥܒܕܬܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟ. ܘܠܘܬ ܢܗܪܟ. ܘܐܬܠܝܘܗ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܚܒܠܐ 10
ܘܠܚܘܪܒܐ. ܡܢ ܡܓܕܠܐ ܕܣܘܢܐ ܘܥܕܡܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܟܘܫ. * ܠܐ ܬܥܒܪ ܒܗ ܪܓܠܐ ܕܒܪܢܫܐ. 11
ܘܦܪܣܬܐ ܕܒܥܝܪܐ. ܘܠܐ ܬܬܥܡܪ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. * ܘܐܬܠܝܘܗ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܚܒܠܐ ܒܝܢܝ 12
ܡܕܝܢܬܐ ܕܚܪܝܒܢ. ܘܐܒܕܪ ܠܡܨܪܝܐ ܒܥܡܡܐ. ܘܐܕܪܐ ܐܢܘܢ ܒܡܕܝܢܬܐ: * ܗܟܢܐ 13
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܒܬܪ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. ܐܟܢܫ ܐܢܘܢ ܠܡܨܪܝܐ ܡܢ ܥܡܡܐ ܕܐܬܒܕܪܘ
ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܘܐܗܦܟ ܫܒܝܬܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܘܬܒ ܐܢܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܦܬܪܘܣ ܒܐܪܥܐ 14
ܕܐܙܕܒܢܘ ܡܢܗ. ܘܢܗܘܘܢ ܬܡܢ ܡܠܟܘܬܐ ܡܟܝܟܬܐ. * ܘܬܗܘܐ ܡܟܝܟܐ 15
ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܠܐ ܬܬܪܝܡ ܬܘܒ ܥܠ ܥܡܡܐ. ܘܐܙܥܪ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ
ܢܫܬܠܛܘܢ ܒܥܡܡܐ.

2 Fili hominis, pone faciem tuam verſùs Pharaonem regem Ægypti, & vaticinare contra eũ; & contra totam Ægyptum loquere, & dic; 3 Sic ait Dominus dominorum; Ecce me contra te Pharaon rex Ægypti, draco maxime cubans inter amnes, & dicens; Meus eſt fluvius, & ego feci eum. 4 Ego paſtomidem indam maxillis tuis, agglutinabo alis tuis piſces fluvii tui, & extraham te è fluvio tuo; & cunctis fluvii tui piſcibꝰ alis tuis inhærentibus, 5 Projiciam te in deſertum, te *inquam*, omnéſque piſces fluvii tui: ſuper faciem agri cades, & non recipieris, neque colligêris; *ſed* beſtiis terræ & volucribꝰ cœli exponam te in cibum: 6 Ut experiantur omnes habitatores Ægypti me eſſe Dominum. Eò quòd fueris ut ſcipio arundineus Iſraelitis, 7 *Qui* cùm te manibus ſuis tenuiſſent, perfodiſti manꝰ eorum; cúmque tibi innixi fuiſſent, confractꝰ es, & lumbos eorum concuſſiſti: 8 Iccircò ſic ait Dominus dominorum; Ecce adducam ſuper te gladium, perdámque ex te homines & jumenta: 9 Eritque terra Ægypti in excidium & vaſtitatem, & experientur me eſſe Dominum. Eò quòd dixeris, Meus eſt fluvius, & ego feci eum; 10 Idcircò ecce me contra te & contra fluvium tuum, tradámque terram Ægypti excidio & vaſtitati. A turri Suna uſque ad limites Cus, 11 Non tranſibit per eam pes hominis, neque ungula jumenti; neque habitabitur quadraginta annis. 12 Tradam enim terram Ægypti excidio inter urbes dirutas, diſſipabo Ægyptios inter gentes, & diſpergam eos per urbes. 13 Sic ait Dominus dominorum; Poſt annos quadraginta colligam Ægyptios è gentibꝰ inter quas diſperſi fuerint, 14 Et reducam captivitatem Ægypti, & collocabo eos in terra Pathros, in terra ex qua empti fuerant, & erunt ibi regnum humile. 15 Erit inquam, regnorum omnium humillimum, ut non efferat ſe ampliùs ſuper gentes: & imminuam eos, ne ſubjiciant gentes:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* يا ابن الانسان * ثبت وجهك على فرعون ملك مصر وتنبا عليه وعلى مصر كلها * 2
تكلم وقل * هكذا يقول الرب الرب * ها انا عليك يا فرعون التنين العظيم الرابض 3
في وسط انهارك * القايل * لي هي الانهار وانا صنعتها * اعطي لجاما في خديك * والصق 4
سمك نهرك * وانقلك بسرعة * وجميع حيتان نهرك * على وجه صحرايك تسقط * ولا تجمع 5
ولا تستر * فاني دفعتك لوحوش الحقل وطيور السماء طعاما * ويعلمون جميع سكان 6
مصر اني انا الرب * من اجل انك صرت عصا قصبة لبيت اسرائيل * لما اخذوك بيدهم 7
تكسرت * ولما قبضت عليهم كل يد * ولما استراحوا عليك تهشمت * وكسرت
كل حقوهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب الرب * ها انا اجلب عليك سيفا * وابيد 8
منك الانسان والبهيمة * وتصير كل ارض مصر هلاكا وخرابا * ويعلمون اني انا 9
الرب * عوض انك تقول ان الانهار لي هم وانا صنعتهم * لاجل هذا ها انا اجلب 10
عليك وعلى انهارك * وادفع ارض مصر للخراب والسيف والهلاك * من مجدول واسوان
والى حدود الحبشة * لا يجوز فيها انسان ولا بهيمة * ولا تسكن اربعين سنة * 11
* وادفع ارضها للهلاك في وسط ارض البرية * ومدنها في وسط مدن الخراب تصير 12
اربعين سنة * وابدد مصر في الامم * واذريهم في الكور * لان هكذا يقول الرب 13
الرب * بعد اربعين سنة اجمع المصريين من الامم حيث تفرقوا هناك * وارد سبي 14
مصر * واسكنهم في ارض فاتوريس في الارض من حيث اخذوا * وتصير رياستهم 15
ذليلة * اكثر من جميع الرياسات * ولا ترتفع على الامم ايضا * واجعلهم قليلين * ولا
يكونوا كثيرين في الامم *

2 *O fili hominis, obfirma faciem tuam contra Pharaonem regem Ægypti, vaticinare de ipſo & de tota Ægypto, loquere, & dic;* 3 *Sic ait Dominus Dominus; Ecce me adverſùm te O Pharaon draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, qui dicis, Mea ſunt flumina, & ego feci ea.* 4 *Imponam laqueos genis tuis, & faciam ut hæreant piſces fluminis tui; projiciam te citò, omneſque piſces fluminis tui.* 5 *Super faciem ſolitudinis tuæ cades, & non recipies nec abdes te; quia beſtiis agri & volucribus cœli dedi te cibum:* 6 *Et ſcient omnes habitatores Ægypti me eſſe Dominum. Quia fuiſti baculus arundineus domui Iſraelis:* 7 *Cùm te manu ſuâ cepiſſent, confractus es: cúmque tenuiſſet eos omnis manus, & cùm in te ſpem collocâſſent, contritus es, & fregiſti omnes lumbos eorum:* 8 *Propterea ſic dicit Dominus Dominus; Ecce ego adducam ſuper te gladium, perdamque ex te hominem & jumentum:* 9 *Et abibit tota terra Ægypti in perditionem & ruinam, ſcientque me eſſe Dominum. Eò quòd dicas, Flumina mea ſunt, & ego feci ea;* 10 *Propterea ecce ego adducam ſuper te & ſuper flumina tua, tradamque terram Ægypti vaſtitati, gladio, & excidio. A Magdol & Aſuan uſque ad limites Æthiopiæ,* 11 *Non tranſibit per eam homo neque jumentum; nec habitabitur annis quadraginta:* 12 *Tradamque terram ejus perditioni in medio terræ deſerti, & urbes ejus inter urbes dirutas erunt annis quadraginta: & diſpergam Ægyptios inter gentes, & diſpellam eos per climata.* 13 *Nam ita dicit Dominus Dominus; Poſt annos quadraginta colligam Ægyptios è gentibus quoquoverſum diſperſi fuerint.* 14 *Et reſtituam captivitatem Ægyptiorum, & habitare faciam eos in terra Phathores, in terra è qua capti ſunt:* 15 *Eritque principatus eorum humillimus omnium principatuum, nec attollet ſe ampliùs ſuper gentes: & faciam ut pauci ſint, & non ſint multi inter gentes:*

יחזקאל: ל

commonefactor confidentiam in Israel domui ultrà erit non Et
16 ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר
.Deus Dominus *ego* quòd scient & : eos post *eos respiciendo in* ,iniquitatis
עון בפנותם אחריהם וידעו כי אני אדני יהוה:
: mensis *una* in ,primo in ,anno septimo & vigesimo in ,fuit Et
17 ויהי בעשרים ושבע שנה בראשון באחד לחדש
,hominis Fili : dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit
18 היה דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם
magna servitute *suam virtutem* fecit servire Babel rex Nebuchadresar
נבוכדראצר מלך־בבל העביד את־חילו עבדה גדלה
,depilatus humerus omnis & ,decalvatum caput Omne : Sor adversus
אל־צר כל־ראש מקרח וכל־כתף מרוטה
quam servitutem *super* Sor de ejus *virtuti* & ,ei fuit non merces &
ושכר לא־היה לו ולחילו מצר על־העבודה אשר־
dans ego Ecce : Deus Dominus dixit sic Propterea .eã adversus servivit
19 עבד עליה: לכן כה אמר אדני יהוה הנני נתן
tollet & : Ægypti terram Babel regi Nebuchadresar
לנבוכדראצר מלך־בבל את־ארץ מצרים ונשא
erit & ,ej⁹ prædam prædabitur&,ej⁹ *spolium* spoliabit & ;ej⁹ multitudinẽ
המנה ושלל שללה ובזז בזה והיתה
terram ei dedi ,*eo in* servivit quo ejus Opus .ej⁹ *virtuti* merces
20 שכר לחילו: פעלתו אשר־עבד בה נתתי לו את־ארץ
die In .Deus Dominus dicit ,*mihi* fecerunt quod ,Ægypti
21 מצרים אשר עשו לי נאם אדני יהוה: ביום
apertionem dabo tibi & ,Israel domus cornu faciam germinare illa
ההוא אצמיח קרן לבית ישראל ולך אתן פתחון־
.Dominus *ego* quòd scient & : eorum medio in oris
פה בתוכם וידעו כי־אני יהוה:

CAP. XXX. ל

,propheta ,hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם הנבא
2 Quia .diei væ ,Ululate : Deus Dominus dixit Sic *: dices* &
ואמרת כה אמר אדני יהוה הילילו הה ליום: כי־ 3
.erit gentium tempus,nubis dies :Domini dies *propinqua* &,dies *propinqua*
קרוב יום וקרוב יום ליהוה יום ענן עת גוים יהיה:
cadendo in Chus in *vacillatio* erit & ,Ægyptum in gladius veniet Et
4 ובאה חרב במצרים והיתה חלחלה בכוש בנפל
.ej⁹ fundamenta destruentur & ,ej⁹ *turbam* tollent & : Ægypto in *occisum*
חלל במצרים ולקחו המונה ונהרסו יסודתיה:
eis cum fœderis terræ filii &,Chub &,vulgus omne &,Lud &,Put &,Chus
5 כוש ופוט ולוד וכל־הערב וכוב ובני ארץ הברית אתם
,Ægyptum fulcientes cadent Et ,Dominus dixit Sic .cadent gladio *in*
6 בחרב יפלו: כה אמר יהוה ונפלו סמכי מצרים
cadent gladio in Sevench turre à : ej⁹ fortitudinis superbia descendet &
וירד גאון עזה ממגדל סונה בחרב יפלו־
:desolatarũ terrarũ medio in desolabuntur Et .Deus Dominus dixit,ea in
7 בה נאם אדני יהוה: ונשמו בתוך ארצות נשמות
quòd scient Et .erunt desertarum urbium medio in ejus urbes &
8 ועריו בתוך ערים נחרבות תהיינה: וידעו כי־
omnes attriti fuerint & ,Ægypto in ignem *me dando in* ,Dominus *ego*
אני יהוה בתתי־אש במצרים ונשברו כל־
navib⁹ in *meis facieb⁹* à nuntii egredientur illa die In .ej⁹ auxiliatores
9 עזריה: ביום ההוא יצאו מלאכים מלפני בצים
dã secundũ eis in *vacillatio* erit & : confidenter Chus terrendum ad
להחריד את־כוש בטח והיתה חלחלה בהם כיום
faciã cessare Et : Deus Dominus dixit Sic .venit ecce quia ,Ægypti
10 מצרים כי הנה באה: כה אמר אדני יהוה והשבתי
.Babel regis Nebuchadresar manum per Ægypti *turbam*
את־המון מצרים ביד נבוכדראצר מלך־בבל:

Versio VULG. LAT.

16 Neque erunt ultrà domui Israel
in confidentia, docentes iniqui-
tatẽ,ut fugiant,& sequantur eos:
17 & scient quia ego Dñs De⁹. Et
factũ est in vigesimo & septimo
anno, in primo , in una mensis:
factũ est verbũ Dñi ad me, di-
18 cens; Fili hominis,Nabuchodo-
nosor rex Babylonis servire fecit
exercitũ suũ servitute magnâ ad-
vers⁹ Tyrũ : omne caput decal-
vatũ, & omnis humer⁹ depilat⁹
est: & merces non est reddita ei,
neq; exercitui ej⁹, de Tyro, pro
servitute quâ servivit mihi ad-
19 vers⁹ eam. Propterea hæc dicit
Dñs De⁹; Ecce ego dabo Nabu-
chodonosor regem Babylonis in
terra Ægypti: & accipiet multi-
tudinẽ ej⁹, & deprædabitur ma-
nubias ej⁹, et diripiet spolia ej⁹:
20 & erit merces exercitui illi⁹, Et
operi, quo servivit advers⁹ eam:
dedi ei terrã Ægypti, pro eo ꝙ
21 laboraverit mihi,ait Dñs De⁹.In
die illo pullulabit cornu domui
Israel, & tibi dabo apertũ os in
medio eorum: & scient quia ego
Dominus.

CAP. XXX.

1 ET factũ est verbũ Dñi ad me,
2 dicens; Fili hominis,propheta,
& dic; Hæc dicit Dñs Deus; U-
3 lutate,væ,væ diei : Quia juxtà est
dies, & appropinquat dies Dñi:
dies nubis, tempus Gentiũ erit.
4 Et veniet gladius in Ægyptum :
& erit pavor in Æthiopia, cùm
ceciderint vulnerati in Ægypto,
& ablata fuerit multitudo illius,
5 & destructa fundamenta ejus.Æ-
thiopia, & Libya, & Lydi, &
omne reliquũ vulgus,& Chub,et
filii terræ fœderis, cũ eis gladio
6 cadent. Hæc dicit Dñs Deus; Et
corruent fulcientes Ægyptũ, &
destructur superbia imperii ejus:
à turre Syenes gladio cadent in
7 ea, ait Dñs Deus exercituũ. Et
dissipabuntur in medio terrarũ
desolatarũ, & urbes ejus in me-
8 dio civitatũ desertarũ erunt. Et
scient quia ego Dñs:cùm dede-
ro ignẽ in Ægypto,& attriti fue-
9 rint omnes auxiliatores ejus. In
die illa egredientur nuntii à fa-
cie mea in trieribus , ad conte-
rendã Æthiopiæ confidentiã, &
erit pavor in eis in die Ægypti,
10 quia absque dubio veniet. Hæc
dicit Dominus Deus ; Cessare
faciam multitudinem Ægypti in
manu Nabuchodonosor regis Ba-
bylonis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ οὐκέτι ἔσονται τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς ἐλ-
πίδα (β) ἀναμιμνήσκουσαν ἀνομίαν, ἐν τῷ
ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ὀπίσω αὐτῶν, καὶ γνώσονται
17 ὅτι ἐγώ εἰμι (γ) κύριος. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
ἑβδόμῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει, μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ
πρώτου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ-
18 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, Ναβουχοδονόσορ βασι-
λεὺς Βαβυλῶνος κατεδουλώσατο τὴν δύνα-
μιν αὐτοῦ δουλείᾳ μεγάλῃ ἐπὶ (δ) Τύρου, πᾶ-
σα κεφαλὴ (ε) φαλακρὰ, καὶ πᾶς ὦμος μαδῶν·
καὶ μισθὸς οὐκ ἐγενήθη αὐτῷ καὶ τῇ δυνάμει
αὐτοῦ ἐπὶ Τύρον, καὶ τῆς δουλείας ἧς (ζ) ἐδούλευσαν
19 ἐπ' αὐτήν. Τάδε λέγει κύριος κύριος, Ἰ-
δοὺ ἐγὼ δίδωμι τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ
Βαβυλῶνος γῆν Αἰγύπτου, (η) καὶ προνομεύ-
σει τὴν προνομὴν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦ-
λα αὐτῆς· καὶ ἔσται μισθὸς τῇ δυνάμει αὐτοῦ,
20 Ἀντὶ τῆς (θ) λειτουργίας αὐτοῦ ἧς ἐδούλευσεν
ἐπὶ Τύρον, δέδωκα αὐτῷ γῆν (ι) Αἰγύπτου.
21 τάδε λέγει κύριος κύριος. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ἀνατελεῖ κέρας παντὶ τῷ οἴκῳ Ἰσ-
ραὴλ, καὶ (κ) σοὶ δώσω στόμα ἀνεῳγμένον ἐν
μέσῳ αὐτῶν, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.

Et non erunt ultrà domui Israel 16
in spem reducentem in memoriam
iniquitatis, ut sequantur ipsi post
illos : & scient, quia ego sum
Dominus. Et factum est in septi- 17
mo & vigesimo anno, unâ mensis
primi, factum est verbum Domini
ad me, dicens ; Fili hominis, Na- 18
buchodonosor rex Babylonis ser-
vire fecit exercitum suum servi-
tute magnâ super Tyrum. Omnè
caput decalvatum, & omnis hu-
merus depilatus : & merces non
fuit ei, & exercitui ejus super
Tyrum,(h)& servitutis,quâ ser-
vierunt adversùm eam. (i)Hæc 19
dicit Dominus Dominus ; Ecce
ego do Nabuchodonosor regi Ba-
bylonis terram Ægypti : (k) &
deprædabitur deprædationem e-
jus, & spoliabit spolia ejus. Et
erit merces virtuti ejus : Pro 20
ministerio ejus, quo servivit su-
per Tyrum, dedi ei terram Ægy-
pti. Hæc dicit Dominus Domi-
nus. In die illa exorietur cornu 21
omni domui Israel : & tibi dabo
os apertum in medio eorum : &
scient, quia ego sum Dominus.

MS. A. (β) ἀναμιμνήσκουσα ἁμαρτίαν, ἐν τῷ αὐτοὺς ἀκολουθῆσαι ὀπίσω τῶν καρδιῶν αὐτῶν, (γ) κύριος ὁ θεός. (δ) Τύρον, (ε) φαλάκρωμα, (ζ) ἐδούλωσεν αὐτήν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, Ἰδοὺ δίδωμι (η) καὶ λήμψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ προνομεύσει (θ) δουλείας ἧς (ι) Αἰγύπτου, ὅσα ἐποίησάν μοι. τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος. (κ) δώσω σοι

ΚΕΦ. λʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ-
2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον, καὶ εἰπόν,
3 Τάδε λέγει κύριος, Ὢ ὢ (α) ἡμέρα, Ὅτι
ἐγγὺς ἡμέρα τοῦ κυρίου, ἡμέρα νεφέλης, (β)
4 πέρας ἐθνῶν ἔσται· Καὶ ἥξει (*) μάχαιρα ἐπ'
(γ) Αἰγυπτίους, καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν (δ) γῇ
Αἰθιοπίᾳ, καὶ (ε) συμπεσοῦνται τετραυματι-
σμένοι ἐν Αἰγύπτῳ, (ζ) καὶ συμπεσεῖται τὰ
5 θεμέλια αὐτῆς. Πέρσαι, καὶ Κρῆτες, καὶ Λυδοὶ,
καὶ Λίβυες, καὶ πάντες οἱ ἐπίμικτοι (η), καὶ τῶν
υἱῶν τῆς διαθήκης μου, (θ) μαχαίρᾳ πεσοῦνται
6 ἐν αὐτῇ. Καὶ πεσοῦνται τὰ ἀντιστηρίγματα Αἰ-
γύπτου, καὶ καταβήσεται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς
ἀπὸ Μαγδωλοῦ ἕως (ι) Συήνης, μαχαίρᾳ πε-
7 σοῦνται ἐν αὐτῇ, λέγει κύριος. Καὶ ἐρημωθή-
σεται ἐν μέσῳ χωρῶν (κ) ἠρημωμένων, καὶ αἱ
πόλεις αὐτῆς ἐν μέσῳ πόλεων ἠρημωμένων
8 ἔσονται. Καὶ γνώσονται (λ) ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος,
ὅταν δῶ πῦρ ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ (μ) συντριβῶ-
9 σι πάντες οἱ βοηθοῦντες αὐτῇ. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ἐξελεύσονται ἄγγελοι σπεύδοντες ἀφα-
νίσαι τὴν Αἰθιοπίαν, καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν (ν) αὐ-
τοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ Αἰγύπτου, ὅτι ἰδοὺ ἥκει.
10 Τάδε λέγει (ξ) κύριος κύριος, Καὶ ἀπολῶ
πλῆθος Αἰγυπτίων διὰ χειρὸς Ναβουχοδο-
νόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος,

CAP. XXX.

ET *factus est sermo Domini* 1
ad me, dicens ; Fili hominis, va- 2
ticinare, & dic ; Hæc dicit Do- 3
minus ; (a) O, ô dies : Quoniam
juxtà est dies Domini, (b) dies
nubis : (c) finis gentium erit. Et ve- 4
niet gladius super Ægyptios : &
erit conturbatio in terra Æthio-
pia : & cadent vulnerati in (d)
Ægypto, & concident fundamen-
ta ejus : Persæ, & Cretenses, & 5
Lydi, & (e) Libyes, & omnes
commisti, & de filiis testamenti
mei gladio cadent in (f) ea. Et 6
cadent sustentacula Ægypti : &
descendet contumelia fortitudinis
ejus à Magdolo usq; ad Syenem :
gladio cadent in ea, dicit Do-
minus : Et desolabitur in medio 7
regionum desolatarum : & ci-
vitates (g) eorum in medio ur-
bium desertarum erunt : Et sci- 8
ent, quoniam ego sum Dominus :
quando dedero ignem super Æ-
gyptũ, & contriti fuerint omnes
qui auxiliantur ei. In die illa e- 9
gredientur (h) nuntii festinantes
disperdere (i) Æthiopiam : & e-
rit conturbatio in eis in die Ægy-
pti : quia ecce venit. Hæc dicit Do- 10
min⁹ Dominus ; Et disperdã mul-
titudinẽ Ægyptiorum per manũ
Nabuchodonosor regis Babylonis,

MS. A. (α) ἡ ἡμέρα, Ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα (β) καιρὸς πέρας (*) ἡ μάχαιρα (γ) Αἴγυπτον, (δ) τῇ Αἰθιοπίᾳ, (ε) πεσοῦνται (ζ) καὶ λήμψονται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ (η) ἐπ' αὐτὴν, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν (θ) ἐν αὐτῇ μαχαίρᾳ πεσοῦνται. (ι) Σουήνης, (κ) ἠφανισμένων, (λ) πάντες ὅτι (μ) συντριβήσονται (ν) Αἰγύπτῳ ἐν τῇ (ξ) ἀδωναῒ κύριος, Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ולא יהון עוד לבית ישראל לאתרחצא עליהון לאדכרא חובין באפניותהון בתריהון
17 וידעון ארי אנא יי אלהים: והוה בעסרין ושבע שנין בקדמאה בחד לירחא הוה פתגם
18 נבואה מן קדם יי עמי למימר: בר אדם נבוכדנאצר מלכא דבבל אפלח ית
משריתיה פולחן רב על צור כל סער ריש נתר וכל כתף אתמרט ואגר לא הוה ליה
19 ולמשריתיה מצור על פולחנא דאפלח עלה: בכן כדנן אמר יי אלהים הא אנא יהיב
לנבוכדנאצר מלכא דבבל ית ארעא דמצרים וישבי אתרגושתה ויבוז ביזה ויעדי
20 עדאה ותהי אגר למשריתיה: אגריה דאפלח ביה יהבית ליה ית ארעא דמצרים
21 דחבו קדמי לאתפרע מנהון אמר יי אלהים: ביומא ההוא איתי פורקן לבית ישראל
ולך אתן מפתח פומא בנבואה ביניהון וידעון ארי אנא יי:
ל
והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: בר אדם אתנבי ותימר כדנן אמר יי
2 אלהים אילילו ואמרו וי מן קדם יומא: ארי קריב יומא וקריב יומא דעתיד למיתי
3 מן קדם יי יום ענן ויע עדן תבר עממיא יהי: ותחול חרבא במצרים ויהי זיע בכוש כד
4 יתרמון קטילין במצרים וישבון אתרגושתה ויתפגרון אושהא: כושאי ופוטאי ולודאי
5 וכל סומכותא וכוב ובני ארעא קימא עמהון בחרבא יתקטלון: כדנן אמר יי
6 ויתקטלון סעדי מצרים ויבטיל יקר תוקפה ממגדול סונה בחרבא יתקטלון בה אמר
יי אלהים: ויצדון בגו מדינן דצדין וקרוהי בגו קרוין דהואה חרבן יהוין: וידעון 7
8 ארי אנא יי כד אתן עממיא דתקיפין כאשתא על מצרים ויתברון כל סעדהא: בעדנא
9 ההיא יפקון אזגדין מן קדמי בלגיונין לאועא ית כוש דשריא לרוחצן ויהי זיע בהון
10 כיום מצרים ארי הא אתיא: כדנן אמר יי אלהים ואבטל ית אתרגושת מצרים ביד
נבוכדנאצר מלכא דבבל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et non erunt ultrà domui Israel ut confidant in eis in recordationem pecca- 16
torum, cùm declinaverint post eos, & scient quia ego Dominus Deus. Et fa- 17
ctum est vicesimo & septimo anno, primo [*mense*.] prima die mensis, factum
est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens : Fili hominis, Nabu- 18
chodonosor rex Babylonis servire fecit exercitum suum servitute multa adver-
sus Tyrum. Omnes capilli capitis defluebant, & omnis humerus depilatus
est ; & merces non fuit ei & exercitui ejus de Tyro, pro servitute qua usus
erat adversus eam. Propterea hæc dicit Dominus Deus : Ecce ego dabo Na- 19
buchodonosor regi Babylonis terram Ægypti, & in captivitatem ducet mul-
titudinem ejus, & deprædabitur prædam ejus, & auferet spolia, & erit mer-
ces exercitui ejus. Mercedem dedi ei terram Ægypti, pro eo quòd servivit 20
in ea, eò quòd peccaverunt coram me, ut ultionem sumam ab eis, ait Domi-
nus Deus. In die illa *afferam* redemptionem domui Israel, & tibi dabo 21
apertionem oris in prophetiam inter eos ; & scient quia ego Dominus.

CAP. XXX.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens : Fili ho- 1
minis vaticinare & dices : Hæc dicit Dominus Deus: Ululate & dicite : Væ 2
ob diem. Quia propè est dies, & juxtà est dies qui venturus est à facie Domi- 3
ni, dies nubilus tremoris, tempus interitus populorum erit. Et residebit gla- 4
dius in Ægypto, & erit tremor in Æthiopia, cùm prosternentur interfecti in
Ægypto, & capietur multitudo ejus, & destruentur fundamenta ejus. Æthio- 5
pes & Lydi & Libyes & omnes qui conjuncti sunt eis, & Cub, & filii terræ
fœderis, cum eis gladio occidentur. Hæc dicit Dominus : Et occidentur 6
sustentantes Ægyptũ, & abolebitur decus roboris ejus, à turre Syenes gladio
occidentur in ea, dicit Dominus Deus. Et desolabuntur in medio provinci- 7
arum quæ sunt desolatæ, & urbes ejus erunt in medio civitatum earum quæ
desertæ sunt. Et scient quia ego Dominus, cùm *dedero* populos qui fortes 8
sunt sicut ignis super Ægyptum, & contriti fuerint omnes auxiliatores ejus.
In tempore illo egredientur nuntii à facie mea cum legionibus ad terrendam 9
Æthiopiam quæ habitat confidenter, & erit tremor in eis sicut in die Ægypti
quia ecce venit. Hæc dicit Dominus Deus : & cessare faciam tumultum Ægy- 10
pti in manu Nabuchodonosor regis Babylonis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܘܒ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܬܘܟܠܢܐ ܘܠܥܘܗܕܢܐ ܕܥܘܠܐ. ܠܐ ܕܐܙܠܝܢ ܒܬܪܗܘܢ.
ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܘܒܫܢܬ ܥܣܪܝܢ ܘܫܒܥ. ܒܝܪܚܐ ܩܕܡܝܐ ܒܚܕ ܒܝܪܚܐ. 17
ܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܫܥܒܕ 18
ܠܚܝܠܗ ܫܥܒܘܕܐ ܪܒܬܐ ܥܠ ܨܘܪ. ܟܠ ܪܝܫ ܩܪܝܚ. ܘܟܠ ܟܬܦ ܫܚܝܩܐ. ܘܐܓܪܐ
ܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܘܠܚܝܠܗ ܡܢ ܨܘܪ. ܥܠ ܫܥܒܘܕܐ ܕܫܥܒܕ ܥܠܝܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ 19
ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܢܫܩܘܠ ܩܢܝܢܗ.
ܘܢܒܘܙ ܒܙܬܗ. ܘܢܫܒܐ ܫܒܝܗ. ܘܬܗܘܐ ܐܓܪܐ ܠܚܝܠܗ. * ܚܠܦ ܦܘܠܚܢܐ ܕܠܐܝ 20
ܒܨܘܪ. ܝܗܒܬ ܠܗ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܕܢܚ ܩܪܢܐ ܠܒܝܬ 21
ܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܦܬܚ ܦܘܡܟ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠ *

1 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ.
2 ܐܬܢܒܐ ܘܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܐܝܠܠܘ ܘܐܡܪܘ. ܘܝ ܠܗ ܠܝܘܡܐ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܝܘܡܐ.
3 * ܩܪܝܒ ܗܘ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܝܘܡܐ ܕܚܫܘܟܐ ܘܙܒܢܐ ܕܥܡܡܐ. * ܘܬܐܬܐ ܚܪܒܐ ܥܠ ܡܨܪܝܢ.
4 ܘܬܗܘܐ ܬܗܪܐ ܒܟܘܫ. ܟܕ ܢܦܠܝܢ ܩܛܝܠܐ ܒܡܨܪܝܢ. ܘܢܫܒܘܢ ܥܘܬܪܗ. ܘܢܥܩܪܘܢ
5 ܫܬܐܣܘܗܝ. * ܘܟܘܫܝܐ ܘܦܘܛܝܐ ܘܠܘܕܝܐ. ܘܟܠܗ ܥܪܒ ܘܟܘܒ. ܘܒܢܝ ܐܪܥܐ ܕܩܝܡܐ
6 ܥܡܗܘܢ. ܒܚܪܒܐ ܢܦܠܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܢܦܠܘܢ ܣܡܘܟܘܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܢܬܬܒܪ
7 ܚܝܠ ܥܘܫܢܗ. ܡܢ ܡܓܕܠ ܕܣܘܢ. ܒܚܪܒܐ ܢܦܠܘܢ ܒܗ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܘܢܬܚܪܒܘܢ
8 ܒܝܢܝ ܐܪܥܬܐ ܕܚܪܝܒܢ. ܘܩܘܪܝܗܘܢ ܒܝܢܝ ܩܘܪܝܐ ܚܪܝܒܬܐ ܢܗܘܘܢ. * ܘܢܕܥܘܢ. ܕܐܢܐ
9 ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܟܕ ܐܬܠ ܢܘܪܐ ܒܡܨܪܝܢ. ܘܢܬܬܒܪܘܢ ܟܠܗܘܢ ܡܥܕܪܢܘܗܝ. * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ.
ܢܦܩܘܢ ܐܝܙܓܕܐ ܡܢ ܩܕܡܝ ܒܣܘܪܗܒܐ. ܠܡܚܪܒܘ ܠܟܘܫ ܕܝܬܒܐ ܠܬܘܟܠܢܐ. ܘܬܗܘܐ
10 ܬܗܪܐ ܒܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܗܐ ܡܛܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܐܫܠܡ ܐܢܐ
ܥܘܬܪܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܒܐܝܕ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ.

Et non erunt ampliùs Israelitis in confiden- 16
tiam & memoriam iniquitatis, nam hi seque-
bantur illos : & experientur me esse Dominũ
dominorum. Anno vigesimo septimo, mense 17
primo, primâ mensis, fuit ad me sermo Domi-
ni, dicendo; Fili hominis, Nebuchadnosar 18
rex Babylonis fatigavit omnes copias suas
magnâ servitute contra Tyrum, *adeo ut* in o-
mni capite *facta sint* calvitia, & omnis hume-
rus exhaustus: nulla tamen merces data fuit i-
psi neque copiis ej⁹ à Tyro, pro servitute quâ
fatigavit eas. Iccircò sic ait Dominus domi- 19
norum ; Ecce do Nebuchadnosari regi Baby-
lonis terram Ægypti, ut tollat possessionem
ejus, diripiat spolium ej⁹, & deprædetur præ-
dam ej⁹, cedátque in mercedem copiis ipsius.
Itaque pro opera cui desudavit in Tyro, do 20
illi terram Ægypti, ait Dominus dominorum.
Eodem illo die oriri faciam cornu Israelitis, 21
& aperiam os tuum inter eos ; & scient me
esse Dominum dominorum.

CAP. XXX.

RUrsus fuit ad me sermo Domini, dicendo ; 1
Fili hominis, vaticinare, & dic ; Sic ait Do- 2
minus dominorum ; Ejulate, & dicite ; Ah de
die illa, nam proxima est illa dies : Proxima 3
est dies Domini, dies nubila, & tempus gen-
tium : Quum invadet gladius Ægyptum, 4
erítque stupor in Æthiopia ; quum corruent
occisi in Ægypto, & diripient divitias ejus, &
evellent fundamenta ejus : Æthiopes, Putæi, 5
& Lybii, tota Arabia, & Cubæi, atque terri-
genæ, cum quibus fœdere *conjuncti sunt*, gla-
dio corruent. Sic ait Dominus dominorum ; 6
Corruẽt sustentacula Ægypti, & confringetur
fortitudo roboris ejus ; inde à turri Suna gla-
dio corruent in ea, dicit Domin⁹ dominorum.
Et desolabuntur inter regiones desolatas, & 7
urbes earum inter urbes desolatas erunt : Et 8
cognoscent me esse Dominum qui ignem di-
misi per Ægyptum, ut attererentur omnes au-
xiliarii ejus. Eodem illo die prodibunt nuntii 9
à conspectu meo velociter, ad vastandam Æ-
thiopiam quæ secura desidet : erítque inter il-
los tumultus in die Ægypti ; & ecce advẽnit.
Sic ait Dominus dominorum ; Tradam divi- 10
tias Ægypti in manum Nebuchadnosaris re-
gis Babyloniæ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * ولا يصيرون ايضا لبيت اسرايل رجاء مذكرا للخطية * عند ما يلحقون خلفهم * ويعلمون اني
17 انا ادوناي الرب * وكان في السنة السابعة والعشرين * في اول يوم من الشهر الاول * كان قول الرب
18 الي قايلا * يا ابن الانسان * ان بختنصر ملك بابل استعبد جيشه عبودية عظيمة على صور * كل
راس للشج * وكل كتف للجراحات * ولم تكن له اجرة ولا لجيشه على صور من العبودية التي
19 استعبدوها عليها * لاجل هذا هكذا يقول الرب الرب * ها اعطي لبختنصر ملك بابل ارض مصر *
20 وياخذ كثرها * وينهب نهبها * ويغنم غنايمها * ويصير اجرة لجيشه * عوض جيشه الذي
21 استعبدك على صور * اعطي له ارض مصر * هكذا يقول الرب الرب * في ذلك اليوم يشرق قرن
لبيت كل آل اسرايل * واعطي لك فما مفتوحا في وسطهم * ويعلمون اني انا الرب *

* الفصل الثلثون *

1 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان تنبا وقل * هكذا يقول ادوناي الرب * اف اف اليوم *
2
3 * لان يوم الرب قريب * يوم سحابة يكون انتهاء الامم * ويكون السيف على المصريين * ويكون
4 القلق في الحبشة * ويسقطون مجروحين في مصر * وياخذ يسارها الفرس * والافريطسيون * واللوديون *
5 واهل النوبة * وجميع المختلطين * ومن بني عهدي فيها يسقطون بالسيف * وتسقط دعايم
6 مصر * وينحط كبرياء قوتها * من مجدول الي اسوان يسقطون فيها بالسيف يقول ادوناي الرب *
7 * وتخرب في وسط البلدان * وتصير مدنها في وسط مدن الخراب * ويعلمون اني انا الرب * اذ اعطي
8
9 نارا على مصر * وينكسر جميع معينيها * في ذلك اليوم تخرج مخبرون مسرعين ليهلكوا الحبشة *
10 ويكون القلق فيها في يوم مصر * لانه ها هو اتي * هكذا يقول الرب الرب * اهلك كثرة
المصريين بيد بختنصر ملك بابل *

Ita non erunt ampliùs Israelis spes men- 16
tionem faciens iniquitatis, sectando il-
los : & scient me esse Adonai Dominum.
Præterea contigit anno vigesimo septimo, 17
primâ die mensis primi, ut esset sermo
Domini ad me, dicens ; O fili hominis, 18
Bochtonassar rex Babelis depressit exer-
citum suum servitute magnâ propter Sur :
omne caput vulneri, & omnis humerus
plagis expositus est ; nullam tamen ha-
buit ipse mercedem neque exercitus ejus
propter Sur, pro servitute cui se subje-
cerunt propter eam. Propterea sic dicit 19
Dominus Dominus ; Ecce ego do Boch-
tonassari regi Babelis terram Ægypti ;
capietque multitudinem ejus, prædabitur
prædam ejus, & diripiet spolia ipsius ;
ut sit mercedi exercitui ejus. Pro servi- 20
tute quâ pressit exercitum suum propter
Sur, do illi terram Ægypti. Sic ait Do-
minus Dominus ; In illa die exorietur 21
cornu domui totius familiæ Israelis, da-
boque tibi os apertum in medio eorum, &
scient me esse Dominum.

CAP. XXX.

F*uit etiam sermo Domini ad me, dicens ;* 1
O fili hominis, propheta & dic ; Ita 2
dicit Adonai Dominus ; Heu, heu dies :
Nam dies Domini proximus est, dies 3
nubis erit finis gentium : Eritque gladius 4
super Ægyptios, & erit perturbatio in
Æthiopia, cadentq; vulnerati in Ægypto :
Tollent divitias ejus Persæ, & Creten- 5
ses, Lydii, & Nubienses, omnesque com-
mixti : atque de filiis fœderis mei, in ipsa
gladio cadent : Cadent etiam fulcra 6
Ægypti, & deprimetur superbia potentiæ
ipsius : à Magdol ad Asuan cadent in
ea gladio, dicit Adonai Dominus. Et 7
vastabitur inter regiones, eruntque urbes
ejus inter urbes dirutas : Scientque me 8
esse Dominum, quum ignem dedero super
Ægyptum, & confracti fuerint omnes
adjutores ejus. In illa die exibunt nun- 9
tii festini ad perdendam Æthiopiam :
& erit in ea perturbatio in die Ægypti,
quoniam en ipsa instat. Ita dicit Dominus 10
Dominus, Perdam multitudinem Ægy-
ptiorum per manum Bochtonassaris regis
Babelis ;

11 הוא ועמו אתו עריצי גוים מובאים לשחת הארץ והריקו חרבותם על מצרים ומלאו את הארץ חלל
12 ונתתי יארים חרבה ומכרתי את הארץ ביד רעים והשמתי ארץ ומלאה ביד זרים אני יהוה דברתי
13 כה אמר אדני יהוה והאבדתי גלולים והשבתי אלילים מנף ונשיא מארץ מצרים לא יהיה עוד ונתתי יראה בארץ מצרים
14 והשמתי את פתרוס ונתתי אש בצען ועשיתי שפטים בנא
15 ושפכתי חמתי על סין מעוז מצרים והכרתי את המון נא
16 ונתתי אש במצרים חול תחול סין ונא תהיה להבקע ונף צרי יומם
17 בחורי און ופי בסת בחרב יפלו והנה בשבי תלכנה
18 ובתחפנחס חשך היום בשברי שם את מטות מצרים ונשבת בה גאון עזה היא ענן יכסנה ובנותיה בשבי תלכנה
19 ועשיתי שפטים במצרים וידעו כי אני יהוה
20 ויהי באחת עשרה שנה בראשון בשבעה לחדש היה דבר יהוה אלי לאמר
21 בן אדם את זרוע פרעה מלך מצרים שברתי והנה לא חבשה לתת רפאות לשום חתול לחבשה לחזקה לתפש בחרב
22 לכן כה אמר אדני יהוה הנני אל פרעה מלך מצרים ושברתי את זרעתיו את החזקה ואת הנשברת והפלתי את החרב מידו
23 והפצותי את מצרים בגוים וזריתם בארצות
24 וחזקתי את זרעות מלך בבל ונתתי את חרבי בידו ושברתי את זרעות פרעה ונאק נאקות חלל לפניו
25 והחזקתי את זרעות מלך בבל וזרעות פרעה תפלנה וידעו כי אני יהוה בתתי חרבי ביד מלך בבל ונטה אותה אל ארץ מצרים
26 והפצותי את מצרים בגוים וזריתי אותם בארצות וידעו כי אני יהוה

[illegible]

Verſio VULG. LAT.

11 Ipſe & populꝰ ejꝰ cũ eo, fortiſſimi
Gentium, adducentur ad diſperdendã terram: & evaginabunt
gladios ſuos ſuper Ægyptum: &
12 implebunt terrã interfectis. Et
faciam alveos fluminũ aridos, &
tradã terrã in manꝰ peſſimorum:
& diſſipabo terrã & plenitudinem ejꝰ manu alienorũ, ego Dñs
13 locutꝰ ſum. Hæc dicit Dñs Deꝰ;
Et diſperdã ſimulachra, & ceſſare
faciam idola de Memphis: & dux
de terra Ægypti non erit ampliús: & dabo terrorem in terra
14 Ægypti. Et diſperdam terrã Phathures, & dabo ignẽ in Taphnis,
& faciam judicia in Alexandria.
15 Et effundam indignationẽ meam
ſuper Peluſiũ robur Ægypti, &
interficiam multitudinẽ Alexan-
16 driæ, Et dabo ignẽ in Ægypto: quaſi parturiens dolebit Peluſiũ, & Alexandria erit diſſipata, & in Memphis anguſtiæ quo-
17 tidianæ. Juvenes Heliopoleos &
Bubaſti gladio cadent, & ipſæ
18 captivæ ducentur. Et in Taphnis
nigreſcet dies, cùm contrivero
ibi ſceptra Ægypti, & defecerit
in ea ſuperbia potentiæ ejꝰ: ipſã
nubes operiet, filiæ autẽ ejꝰ in captivitatem ducentur. Et judicia
19 faciã in Ægypto: & ſcient quia
20 ego Dñs. Et factũ eſt in undecimo anno, in primo menſe, in ſeptima menſis, factũ eſt verbũ Dñi
21 ad me, dicens; Fili hominis, brachiũ Pharaonis regis Ægypti cõfregi: & ecce non eſt obvolutũ
ut reſtitueretur ei ſanitas, ut ligaretur pannis, & faſciaretur
linteolis, ut recepto robore poſ-
22 ſet tenere gladiũ. Propterea hæc
dicit Dñs Deꝰ; Ecce ego ad Pharaonem regẽ Ægypti, & comminuam brachiũ ejꝰ forte, ſed confractũ: & dejiciã gladiũ de ma-
23 nu ejꝰ: Et diſpergam Ægyptum
in Gentibꝰ, & ventilabo eos in
24 terris. Et confortabo brachia
regis Babylonis, dabóq; gladium
meũ in manu ejꝰ: et confringam
brachia Pharaonis, et gement gemitibꝰ interfecti coram facie ejꝰ.
25 Et confortabo brachia regis Babylonis, et brachia Pharaonis
concident: et ſcient quia ego
Dñs, cùm dedero gladiũ meũ in
manu regis Babylonis, et extenderit eum ſuper terram Ægypti.
26 Et diſpergam Ægyptum in nationes, et ventilabo eos in terras,
et ſcient quia ego Dominus.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. cum Tranſl. LAT.

11 Αὐτοῦ ϗ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν
ἀπεσταλμένοι (ο) ἀπολέσαι τὴν γῆν· ϗ ἐκκενώσουσι πάντες τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπ᾽ Αἴγυπτον, ϗ πλησθήσεται (π) ἡ γῆ τραυματιῶν.
12 Καὶ δώσω τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἐρήμους, ϗ (ρ)
ἀπολῶ τὴν γῆν, ϗ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἐν χερσὶν ἀλλοτρίων, ἐγὼ κύριος (σ) λελάληκα.
13 Ὅτι τάδε (τ) λέγει κύριος κύριος, Καὶ ἀπολῶ μεγιστᾶνας ἀπὸ Μέμφεως, ϗ ἄρχοντας
(υ) Μέμφεως ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ϗ οὐκ ἔσονται
14 (φ) ἔτι. Καὶ ἀπολῶ γῆν Φαθωρῆς, ϗ δώσω
πῦρ ἐπὶ Τάνιν, ϗ ποιήσω ἐκδίκησιν ἐν Δι-
15 οσπόλει. Καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπὶ (χ) Σάϊν
τὴν ἰσχὺν Αἰγύπτου, ϗ ἀπολῶ (ψ) τὸ πλῆθος
16 Μέμφεως. Καὶ δώσω πῦρ ἐπ᾽ Αἴγυπτον, ϗ
(ω) ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ Συήνη, ϗ ἐν
Διοσπόλει ἔσται ἔκρηγμα, ϗ διαχυθήσεται ὕ-
17 δατα. Νεανίσκοι Ἡλιουπόλεως ϗ Βουβάστου
(α) ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, ϗ (β) αἱ γυναῖκες
18 ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται. Καὶ ἐν Τάφναις
συσκοτάσει ἡ ἡμέρα, ἐν τῷ συντρῖψαί με
ἐκεῖ τὰ σκῆπτρα Αἰγύπτου· ϗ ἀπολεῖται ἐκεῖ ἡ
ὕβρις (*) ἰσχύος αὐτῆς, ϗ (γ) ταύτην νεφέλη
καλύψει, ϗ αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἰχμάλωτοι
19 (δ) ἀχθήσονται. Καὶ ποιήσω κρίμα ἐν Αἰγύ-
20 πτῳ, ϗ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. Καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ πρώ-
τῳ μηνί, ἑβδόμῃ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος
21 κυρίου πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, τοὺς
βραχίονας Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου συν-
έτριψα, ϗ ἰδοὺ οὐ κατεδέθη (ε) τοῦ δοθῆναι
ἴασιν (ζ), τοῦ δοθῆναι ἐπ᾽ αὐτὸν μάλαγμα, τοῦ
22 δοθῆναι ἰσχὺν ἐπιλαβέσθαι μαχαίρας. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ
ἐπὶ Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, ϗ συντρίψω
τοὺς βραχίονας αὐτοῦ τοὺς ἰσχυροὺς, ϗ τοὺς τεταμένους, (η) ϗ καταβαλῶ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ
23 ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, Καὶ διασπερῶ Αἴγυπτον εἰς
τὰ ἔθνη, ϗ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας.
24 (θ) Καὶ κατισχύσω τοὺς βραχίονας βασιλέως Βαβυλῶνος, ϗ (ι) δώσω τὴν ῥομφαίαν μου
εἰς (κ) τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ϗ ἐπάξει αὐτὴν ἐπ᾽ Αἴγυπτον, ϗ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς, ϗ
25 σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς. Καὶ ἐνισχύσω τοὺς
βραχίονας βασιλέως Βαβυλῶνος, οἱ δὲ βραχίονες Φαραὼ πεσοῦνται. ϗ γνώσονται ὅτι ἐγώ
εἰμι κύριος, ἐν τῷ δοῦναι τὴν ῥομφαίαν μου
εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, ϗ ἐκτε-
26 νεῖ αὐτὴν ἐπὶ γῆν Αἰγύπτου. Καὶ διασπερῶ Αἴγυπτον εἰς τὰ ἔθνη, ϗ λικμήσω αὐτοὺς εἰς
τὰς χώρας, ϗ (λ) γνώσονται πάντες ὅτι ἐγώ
εἰμι κύριος.

Ipſius, & populi ejus: peſtilentes, 11
qui de gentibus miſſi ſunt ad perdendam terram. Et evaginabunt
omnes gladios ſuos ſuper Ægyptum: & replebitur terra vulneratorum. Et dabo fluvios eorum 12
(k) deſertos: & diſperdam terrã
& plenitudinem ejus, in manibus
alienorum. Ego Dominus loquutꝰ
ſum. Quia hæc dicit Dominus 13
Dominus; Et (l) perdam optimates
de Memphis, & principes (m)
Mempheos de terra Ægypti: &
non erunt ultrá. Et (n) diſperdam 14
terrã Phathores, & dabo ignem
ſuper Tanin: & faciã ultionẽ in
(o) Dioſpoli: Et effundã furorem 15
meũ ſuper Sain robur Ægypti: &
diſperdã multitudinẽ Memphe-
os. Et dabo ignem ſuper Ægyptũ: 16
& conturbatione conturbabitur
Syene: & in Dioſpoli erit ſciſſura,
et diffundentur (p) aquæ. Juvenes 17
Heliopoleos & Bubaſti in gladio
cadent: & mulieres in captivitatem abibunt: Et in Taphnis tene- 18
breſcet dies; quando contrivero
ibi ſceptra Ægypti: & peribit ibi
contumelia fortitudinis ejus: &
ipſã nubes operiet; & filiæ ejus
captivæ (q) auferentur. Et faciam 19
* judiciũ in Ægypto: & ſcient,
quoniã ego ſum Dominꝰ. Et factũ 20
eſt in undecimo anno, in primo
menſe, ſeptimâ menſis, factũ eſt
verbũ Domini ad me, dicens; Fili 21
hominis, brachia Pharaonis regis Ægypti contrivi: neq; ecce
(r) deprecatus eſt, ut daretur
medela, ut daretur ſuper eum
malagma, (ſ) ut daretur robur ad
tenendũ gladium. Propterea hæc 22
dicit Dominꝰ Dominꝰ; Ecce ego
ſuper Pharaonẽ regẽ Ægypti: &
conterã brachia ejꝰ fortia, & (t)
extenta: & dejiciã gladiũ ejꝰ de
manu ejus: Et diſſeminabo Ægy- 23
ptũ in gentes, & ventilabo eos in
terras. Et confortabo brachia 24
regis Babylonis: & dabo gladium
meũ in manu ejus: & inducet
eum ſuper Ægyptũ; & populabitur prædã ejus, & ſpoliabit ſpolia
illiꝰ. Et confortabo brachia regis 25
Babylonis: brachia autẽ Pharaonis cadent. Et ſcient, quia ego ſũ
Dominꝰ; cùm dedero gladiũ meum in manus regis Babylonis. Et
(u) extendet eum ſuper terram
Ægypti: Et diſſeminabo Ægy- 26
ptum in gentes, & ventilabo eos
in terras. Et ſcient omnes, quia
ego ſum Dominus.

MS. A. (ο) ἀφανίσαι αὐτήν· (π) τραυματιῶν ἡ γῆ. (ρ) ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν, ϗ ἀπολῶ τὴν γῆν αὐτῆς σὺν τῷ πληρώματι αὐτῆς (σ) ἐλάλησα. (τ) λέγει ἀδωναῒ κύριος, Καὶ ἀπολῶ βδελύγματα, ϗ καταπαύσω μεγιστᾶνας (υ) Τάνεως (φ) οὐκέτι. Καὶ δώσω φόβον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ϗ ἀφανιῶ γῆν Παθουρῆς, ϗ (χ) Τάνιν, (ψ) πλῆθος (ω) ἀπολεῖται Συήνη, (α) μαχαίρᾳ (β) αἱ πόλεις αἰχμαλωτισθήσονται. Καὶ ἐν (*) τῇ ἰσχύος (γ) αὐτῆς (δ) ἀχθήσονται. (ε) μου τοῦ (ζ) ἐπ᾽ αὐτῷ, τοῦ δοθῆναι μάλαγμα, (η) ϗ τοὺς συντριβομένους, ϗ (θ) Κατισχύσω (ι) θήσω (κ) τὰς χεῖρας αὐτοῦ, (λ) ἐπιγνώσονται πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ὅτι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ipſum & *populum* ejus cum eo, fortes populorum *dabo* ad diſperdendam ter- 11
ram, & evaginabunt gladios ſuos ſuper Ægyptum, & implebunt terram inter-
fectis. Et dabo flumina eorum in ſiccum, & tradam terram in manum mali- 12
gnantium, & deſtruam terram & plenitudinem ejus in manu impiorum: ego
Dominus decrevi in verbo meo. Hæc dicit Dominus Deus: Et perdam colen- 13
tes idola, & conſumã colentes ſimulachra de Memphis, & rex ex terra Ægypti
non erit amplius: & dabo timorem in *Ægypto*. Et deſolabo Phatures, & ad- 14
ducam populos qui fortes ſunt ſicut ignis, ſuper Tanes, & faciam ultionem
judiciorum in Alexandriam. Et effundam indignationem meam ſuper Pelu- 15
ſium robur Ægypti, & diſperdam multitudinem Alexandriæ. Et *adducam* 16
populos qui fortes ſunt ſicut ignis, ſup Ægyptũ; contremiſcens contremiſcet
Peluſium, & Alexandria muris ſubruetur, & Memphim circundabunt inimici
quotidie. Juvenes Heliopoleos & Bubaſti gladio occidentur, & ſervientes 17
eis in captivitatem ibunt. Et in Taphnim tenebras adducam interdiu, cùm 18
contrivero ibi fortitudinem Ægyptiorum, & ceſſaverit in ea gloria fortitudi-
nis ejus. Rex cum exercitu ſuo operiet eam ſicut nubes quæ aſcendit & ope-
rit terrã; & habitatores villarum ejus in captivitatem ibunt. Et faciam ulti- 19
onem judiciorum in Ægypto, & ſcient quia ego Dominus. Et factum eſt an- 20
no undecimo, primo menſe, ſeptima menſis, factus eſt ſermo prophetiæ à facie
Domini mecum, dicens: Fili hominis, fortitudinem Pharaonis regis Ægypti, 21
confregi, & ecce non confirmabitur ut ſanetur, ut det conſilium quo ſapien-
ter agat, ut roboretur ad tenendum gladium. Propterea hæc dicit Dominus 22
Deus: Ecce ego mitto furorem meum ſuper Pharaonem regem Ægypti et
conteram auxiliatores ejus, et principes ejus fortitudinis quibus ille regna con-
fregit; et projiciam fortitudinem ab eo. Et tranſmigrare faciam Ægyptios 23
inter populos, et diſpergam eos per provincias. Et roborabo regnum regis 24
Babylonis, et dabo fortitudinem meam in manum ejus, et conteram fortitudi-
nem Pharaonis. Et gemet gemitu coram eo qui confoſſi fuit gladio coram eo.
Et roborabo regnum regis Babylonis, et regnum Pharaonis ceſſabit; et ſcient 25
quia ego Dominus, cùm dedero fortitudinem meam in manum regis Babylo-
nis, et ultus fuerit ultionem de terra Ægypti. Ac demigrare faciam Ægyptios 26
inter populos, et diſpergam eos per provincias, et ſcient quia ego Dominus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Ipſius & robuſtorum qui cum ipſo erunt, qui 11
venturi ſunt ad vaſtandam terram, & exerentes gladios ſuos contra Ægyptum, repleturi
ſunt terram confoſſis. Fluvios redigam ad 12
corruptionem, tradámque terram univerſam
in manum exterorum: ego Dominus locutus
ſum. Sic ait Dominus dominorum; Perdam 13
idola, & abolebo deos è Mephes; & non manebit ampliùs princeps in terra Ægypti: De- 14
lebo terram Pathros, dimittã ignem in Soanem, & exercebo judicium in No: Effun- 15
dam iram meam ſuper Sin robur Ægypti, &
perdam opulentiam No: Dimittam ignem 16
in Ægyptum, conturbabitur Sin, No diſrumpetur, & Mephes abibit in ruinam. Aquæ 17
ſimiles erunt juvenes Mephibeſeth, gladio cadent, & in captivitatẽ abibunt. In Tahphis 18
obtenebreſcet dies, quum ibi fregero ſcipionem Ægypti, & deſierit ex ea faſtus roboris
ejus, texerit illam nubes, & filiæ ejus abierint in captivitatem. Denique exercebo ju- 19
dicium in Ægyptum, & experientur me eſſe
Dominum. Anno undecimo, ſeptimâ men- 20
ſis primi, fuit ad me ſermo Domini, dicendo;
Fili hominis, brachium Pharaonis regis Ægy- 21
pti confregi, & non alligabitur ut ſit ei curatio, non apponetur illi malagma, non obligabitur, neque ſanabitur ut gladium tenere *poſ-
ſit*. Idcircò ſic ait Dominus dominorum; 22
Ecce me contra Pharaonem regem Ægypti, et
frangam brachia ejus robuſta, dejiciámque
gladium è manibus ejus: Diſſipabo Ægy- 23
ptios inter gentes, & diſpergã eos per urbes.
Confirmabo autem brachia regis Babyloniæ, 24
dabóque gladium meum in manus ejus, ut
præcîdat brachia Pharaonis, & gemat coram
eo gemitibus occiſorum. Confirmabo in- 25
quam, brachia regis Babyloniæ, brachia verò
Pharaonis concident: & cognoſcent me eſſe
Dominum, quum dedero gladium meum in
manꝰ regis Babyloniæ, & ſtrinxerit eum contra terram Ægypti: Et diſſipabo Ægyptios 26
inter gentes, & diſperdam eos per urbes; &
experientur me eſſe Dominum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وشعبه مفسدون من الامم * مرسلون ليبيدوها * ويسلون جميعهم سيوفهم على مصر
12 وعملي الارض من الجرحا * واجعل انهارهم مقفرات * واهلك الارض وكمالها بيد الغرباء انا
13 الرب تكلمت * لان هكذا يقول الرب الرب * واهلك العظماء من منف * والروساء من ارض
14 مصر * ولا يكونون بعد * وابيد ارض فتوريس * واعطي نارا على صان * واصنع انتقاما
15 في مدينة المشتري * واسكب غضبي على صاين قوة مصر * واهلك كثرة منف * واعطي
16 نارا على مصر * ويضطرب صان * ويصير الثلمة في مدينة المشتري * وتنفجر المياه * وشبان
17 مدينة الشمس وبسطة بالسيف يسقطون * والنساء في السبي يذهبن * وفي طفناس يظلم النهار
18 عند ما اكسر هناك مساكن مصر * ويبيد هناك كبرياء قوتها * ويغشاها السحاب *
19 وبناتها مسبيين يساقون * واصنع احكاما في مصر * ويعلمون اني انا الرب * وكان في السنة
20 الحادية عشر * في الشهر الاول * في السابع من الشهر * كان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان
21 كسرت ذراعي فرعون ملك مصر * فها هو ليس يسال ليعطى الشفا * ليعطى عليه
مرهما * ليعطي قوة ليتناول سيفا * لاجل هذا هكذا يقول الرب الرب * ها انا على 22
23 فرعون * ملك مصر * فاكسر ذراعيه الرفيعتين * وارمي سيفه من يده * وابدد
24 مصر بين الامم * واذريهم في الكور * واقوي ذراعي ملك بابل * وادفع سيفي
25 في يده * ويأتي به على مصر * وينهب نهبها * ويغنم غنايمها * واقوي ذراعي ملك
بابل * وذراعا فرعون يسقطان * ويعلمون اني انا الرب * عند ما اعطي سيفي بيد
26 ملك بابل ويمده * وابدد مصر في الامم * واذريهم في البلدان * ويعلم جميع المصريين
اني انا الرب *

* *In cujus populo erunt pernicioſiſſimi gen-* 11
*tium, miſſi ad perdendam illam: hi omnes
exerent gladios ſuos contra Ægyptum,
replebitur terra vulneratis. Reddamque* 12
*fluvios eorum deſertos, & perdam terram univerſam per manum alienorum:
ego Dominus locutus ſum. Nam ita di-* 13
*cit Dominus Dominus; Et extinguam
magnates è Menphi, & principes è terra Ægypti, itaut non ſint ampliùs: Per-* 14
*dam terram Phathores, ignemque dabo
ſuper San: & exercebo vindictam in
urbem Jovis: Effundam iram meam* 15
*ſuper Sain fortitudinem Ægypti: &
perdam multitudinem Menphi: Dabo* 16
*ignem ſuper Ægyptum: peribit San:
ſitque hiatus in urbe Jovis. Diſrum-* 17
pentur aquæ: & juvenes urbis Solis & Baſtæ, gladio cadent: & mulieres in captivitatem abibunt. Et in 18
*Taphnes tenebreſcet dies, quum ibi
contrivero habitationes Ægypti, & perierit ibi ſuperbia potentiæ ejus, obruerit eam nubes, & filiæ ejus captivæ
fuerint abductæ. Demum judicia fa-* 19
*ciam in Ægypto; ſcientque me eſſe
Dominum. Præterea contigit anno* 20
undecimo, menſe primo, ſeptimâ menſis; ut fieret ſermo Domini ad me, dicens; O fili hominis, fregi brachia 21
*Pharaonis regis Ægypti; en tamen
ipſe non poſtulat ut præbeatur ſibi
medela, ut applicetur ſibi malagma, ut
reſtituantur ſibi vires ad capiendum
gladium. Propterea ſic ait Dominus* 22
*Dominus; Ecce me contra Pharaonem
regem Ægypti, & frangam brachia ejus excelſa, dejiciamque gladium ejus
è manu ipſius: Diſſeminabo Ægyptios* 23
inter gentes, & diſpellam eos per provincias. Brachia verò regis Babelis ro- 24
*borabo, tradamque gladium meum in
manum ipſius, ut eo invadat Ægyptum,
deprædetur prædam ejus, & diripiat
ſpolia ejus. Roborabo inquam, bra-* 25
*chia regis Babelis, brachia verò Pharaonis concident: & experientur me
eſſe Dominum, quum dedero gladium
meum in manum regis Babelis, & extenderit eum. Ita diſſeminabo Æ-* 26
*gyptum inter gentes, & diſpellam eos
per regiones: ſcientque omnes Ægyptii me eſſe Dominum.*

יחזקאל : לא

CAP. XXXI. לא

fuit : menſis uno in , tertio in , anno undecimo in , fuit Et
וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה בַּשְּׁלִישִׁי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה
ad dic hominis Fili : dicendo , me ad Domini verbum
דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם אֱמֹר אֶל־
es ſimilis quem Ad : ejus turbam ad & , Ægypti regem Parhoh
פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶל־הֲמוֹנוֹ אֶל־מִי דָּמִיתָ
frondis pulchra , Libano in cedrus Aſſur Ecce : tua magnitudine in
3 בְגָדְלֶךָ׃ הִנֵּה אַשּׁוּר אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יְפֵה עָנָף
fuit implicita inter & : altitudine excelſa & , inumbrans ſilva cedus &
וְחֹרֶשׁ מֵצַל וּגְבַהּ קוֹמָה וּבֵין עֲבֹתִים הָיְתָה
: illam exaltavit vorago , eam fecerunt creſcere Aquæ : ejus cacumen
4 צַמַּרְתּוֹ׃ מַיִם גִּדְּלוּהוּ תְּהוֹם רֹמְמָתְהוּ
ſuos aquæductus & , ejus plantationis circuitus vadens ejus flumina
אֶת־נַהֲרֹתֶיהָ הֹלֵךְ סְבִיבוֹת מַטָּעָהּ וְאֶת־תְּעָלֹתֶיהָ
ejus altitudo eſt elevata Propterea . agri lignis univerſa ad miſit
5 שִׁלְחָה אֶל כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה׃ עַל־כֵּן גָּבְהָא קֹמָתוֹ
ejus rami ſunt multiplicati Et , agri ligni omnibus præ
מִכֹּל עֲצֵי הַשָּׂדֶה וַתִּרְבֶּינָה סַרְעַפֹּתָיו
eum mittendo in multas aquas propter : ejus rami ſunt prolongati &
וַתֶּאֱרַכְנָה פֹארֹתָו מִמַּיִם רַבִּים בְּשַׁלְּחוֹ׃
ejus ramis In . cœlorum volatile omne nidificaverunt ejus ramis In
6 בִּסְעַפֹּתָיו קִנְנוּ כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְתַחַת פֹּארֹתָיו
omnes habitaverunt illius umbra in & , agri fera omnis genuerunt
יָלְדוּ כֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּבְצִלּוֹ יֵשְׁבוּ כֹּל
longitudine in , ſua magnitudine in pulchruit Et . multæ gentes
7 גּוֹיִם רַבִּים׃ וַיְּיִף בְּגָדְלוֹ בְּאֹרֶךְ
Cedri . multas aquas ad ejus radix fuit quia : ſuorum ramorum
8 דָּלִיּוֹתָיו כִּי־הָיָה שָׁרְשׁוֹ אֶל־מַיִם רַבִּים׃ אֲרָזִים
ſimiles fuerunt non abietes , Dei horto in eum obſcuraverunt non
לֹא־עֲמָמֻהוּ בְּגַן־אֱלֹהִים בְּרוֹשִׁים לֹא דָמוּ
arbor Omnis . ejus rami ſicut fuerunt non caſtaneæ & , ejus ramos ad
אֶל־סְעַפֹּתָיו וְעַרְמֹנִים לֹא־הָיוּ כְּפֹארֹתָיו כָּל־עֵץ
Pulchrum . ſua pulchritudine in eum ad ſimilis fuit non Dei horto in
9 בְּגַן־אֱלֹהִים לֹא־דָמָה אֵלָיו בְּיָפְיוֹ׃ יָפֶה
omnes eum ſunt æmulatæ & : ejus ramorum multitudine in eum feci
עֲשִׂיתִיו בְּרֹב דָּלִיּוֹתָיו וַיְקַנְאֻהוּ כָּל־
dixit ſic Propterea . Dei horto in quæ , Heden arbores
10 עֲצֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר בְּגַן הָאֱלֹהִים׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
dedit & , ſtatura in es ſublimatus quòd eo Pro : Deus Dominus
אֲדֹנָי יֱהוִה יַעַן אֲשֶׁר גָּבַהְתָּ בְּקוֹמָה וַיִּתֵּן
ſua celſitudine in ejus cor eſt elevatũ & , implicatas inter ad ſuã ſummitatẽ
צַמַּרְתּוֹ אֶל־בֵּין עֲבוֹתִים וְרָם לְבָבוֹ בְּגָבְהוֹ׃
ei faciet Faciendo , gentium Dei manum in eum tradidi Et
11 וְאֶתְּנֵהוּ בְּיַד אֵיל גּוֹיִם עָשׂוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ
gentium fortes , alieni eum ſucciderunt Et . eum ejeci ejus impietate in
12 בְּרִשְׁעוֹ גֵּרַשְׁתִּהוּ׃ וַיִּכְרְתֻהוּ זָרִים עָרִיצֵי גוֹיִם
corruerunt vallibus cunctis in & , montes ad eum dimiſerunt &
וַיִּטְּשֻׁהוּ אֶל־הֶהָרִים וּבְכָל־גֵּאָיוֹת נָפְלוּ
terræ amnibus univerſis in ejus rami ſunt confracti & , ejus rami
דָלִיּוֹתָיו וַתִּשָּׁבַרְנָה פֹארֹתָיו בְּכֹל אֲפִיקֵי הָאָרֶץ
eum reliquerunt & , terræ populi omnes ejus umbra ab deſcenderunt &
וַיֵּרְדוּ מִצִּלּוֹ כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ וַיִּטְּשֻׁהוּ׃
ejus ramis in & : cœlorum volatile omne habitabunt ejus ruinam Super
13 עַל־מַפַּלְתּוֹ יִשְׁכְּנוּ כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְאֶל־פֹּארֹתָיו
agri fera omnis erant
הָיוּ כֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. XXXI.

1 ET factum eſt in anno undecimo, tertio menſe, unâ menſis, factum eſt verbum Domini ad me, 2 dicens; Fili hominis, dic Pharaoni regi Ægypti, & populo ejus; Cui ſimilis factus es in magnitu- 3 dine tua? Ecce Aſſur quaſi cedrus in Libano, pulcher ramis, & frondibus nemoroſus, excelſúſque altitudine, & inter condenſas fron- 4 des elevatum eſt cacumen ejus. Aquæ nutrierunt illum, abyſſus exaltavit illum: flumina ejus manabant in circuitu radicum ejus, & rivos ſuos emiſit ad univerſa li- 5 gna regionis. Propterea elevata eſt altitudo ejus ſuper omnia ligna regionis: et multiplicata ſunt arbuſta ejus, & elevati ſunt rami 6 ejus præ aquis multis. Cúmque extendiſſet umbram ſuam, in ramis ejus fecerunt nidos omnia volatilia cœli, & ſub frondibus ejus genuerunt omnes beſtiæ ſaltuum, & ſub umbraculo illius habitabat 7 cœtus Gentium plurimarum. Erátque pulcherrimus in magnitudine ſua, & in dilatatione arbuſtorum ſuorum: erat enim radix 8 illius juxta aquas multas. Cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei, abietes non adæquaverunt ſummitatem ejus, & platani non fuerunt æquæ frondibus illius: omne lignum paradiſi Dei non eſt aſſimilatum illi, & pulchritu- 9 dini ejus. Quoniam ſpecioſum feci eum, & multis, condenſiſque frondibus: & æmulata ſunt eum omnia ligna voluptatis, quæ e- 10 rant in paradiſo Dei. Propterea hæc dicit Dominus Deus; Pro eo quòd ſublimatus eſt in altitudine, & dedit ſummitatem ſuam virentem atque condenſam, & elevatum eſt cor ejus in altitudine 11 ſua: Tradidi eum in manu fortiſſimi Gentium, faciens faciet ei: juxta impietatem ejus ejeci eum. 12 Et ſuccident eum alieni, & crudeliſſimi nationum, & projicient eum ſuper montes, & in cunctis convallibus corruent rami ejus, & confringentur arbuſta ejus in univerſis rupibus terræ: & recedent de umbraculo ejus omnes populi terræ, & relinquent eum. 13 In ruina ejus habitaverunt omnia volatilia cœli, & in ramis ejus fuerunt univerſæ beſtiæ regionis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. λα'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ, μιᾷ τοῦ μηνὸς, ἐγένετο 2 λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὸν πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου ϗ τῷ πλήθει αὐτοῦ, Τίνι ὡμοίωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σου; 3 Ἰδοὺ Ἀσσοὺρ κυπάρισσος ἐν τῷ Λιβάνῳ, ϗ καλὸς ταῖς παραφυάσι, (α) ϗ ὑψηλὸς τῷ μεγέθει, (β) εἰς 4 μέσον νεφελῶν ἐγένετο ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Ὕδωρ ἐξέθρεψεν αὐτὸν, ἡ ἄβυσσος ὕψωσεν αὐτὸν, τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγε κύκλῳ τῶν φυτῶν αὐτοῦ, ϗ τὰ συστήματα αὐτῆς (γ) ἐξαπέστειλεν εἰς πάντα τὰ ξύλα τοῦ 5 πεδίου. Ἕνεκεν τούτου ὑψώθη τὸ μέγεθος αὐτοῦ παρὰ πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, ϗ ἐπλατύνθησαν οἱ κλάδοι (δ) αὐτοῦ ἀφ' ὕδατος 6 πολλοῦ. Ἐν ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ ἐνόσσευσαν πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ ὑποκάτω τῶν κλάδων αὐτοῦ ἐγεννῶσαν πάντα τὰ θηρία τοῦ πεδίου, (ε) ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ 7 κατῴκησε πᾶν πλῆθος ἐθνῶν. Καὶ ἐγένετο καλὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ, ὅτι (ζ) ἐγενήθησαν αἱ 8 ῥίζαι αὐτοῦ εἰς ὕδωρ πολύ. (η) Καὶ κυπάρισσοι τοιαῦται ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ, (θ) ϗ αἱ πίτυες οὐχ ὅμοιαι ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ, ϗ ἐλάται οὐκ ἐγένοντο (ι) ὅμοιαι τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. πᾶν ξύλον ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὡμοιώθη αὐτῷ ἐν τῷ 9 κάλλει αὐτοῦ, Διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ· ϗ ἐζήλωσαν αὐτὸν τὰ ξύλα τοῦ 10 παραδείσου τῆς τρυφῆς τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο τάδε (κ) λέγει κύριος, Ἀνθ' ὧν ἐγένου μέγας τῷ μεγέθει, ϗ ἔδωκας τὴν ἀρχήν σου εἰς μέσον (λ) νεφελῶν, ϗ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι 11 αὐτόν· Καὶ παρέδωκα αὐτὸν εἰς χεῖρας ἄρχοντος ἐθνῶν, ϗ ἐποίησε τὴν ἀπώ- 12 λειαν αὐτοῦ. Καὶ (μ) ἐξωλόθρευσαν αὐτὸν ἀλλότριοι λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν, ϗ κατέβαλον αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὀρέων· ἐν πάσαις ταῖς φάραγξιν (ν) ἔπεσον οἱ κλάδοι αὐτοῦ, ϗ συνετρίβη τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς, ϗ κατέβησαν ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτῶν πάντες οἱ λαοὶ τῶν ἐθνῶν, ϗ ἠδάφισαν 13 αὐτόν. Ἐπὶ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ ἀνεπαύσαντο πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ (ξ) ἐγίνοντο πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ,

CAP. XXXI.

ET factum eſt in undecimo 1 anno, in tertio menſe, unâ menſis, factum eſt verbum Domini ad me, dicens; Fili hominis, 2 dic ad Pharaonem regem Ægypti, & multitudini ejus; Cui aſſimilâſti te in altitudine tua? Ecce Aſſur cypariſſus in Libano, 3 & pulcher (a) propaginibus, & excelſus magnitudine, in medio nubium factum eſt principium ejus: Aqua nutrivit e- 4 um, abyſſus exaltavit eum, fluvios ſuos duxit per circuitum plantarum ejus, & congregationes ſuas emiſit ad omnia ligna campi. Propterea elevata eſt 5 magnitudo ejus ſuper omnia ligna campi: & dilatati ſunt rami (b) ejus ab aqua (c) multa. In propaginibus ejus nidificave- 6 runt omnia volatilia cœli: & ſub ramis ejus genuerunt omnes beſtiæ campi. In umbra illius habitavit omnis multitudo gentiũ. Et erat pulcher in altitudine ſua 7 propter multitudinem ramorum ſuorum: erant enim radices illius in aqua multa. Et cypa- 8 riſſi (d) tales in paradiſo Dei, & pini non ſimiles propaginibus ejus, & abietes non fuerunt ſimiles ramis ejus. Omne lignum in paradiſo Dei non eſt aſſimilatum ei in pulchritudine ejus. Pro- 9 pter multitudinem ramorum (e) ejus. Et æmulata ſunt eum ligna paradiſi delitiarum Dei. Pro- 10 pterea hæc dicit Dominus; Pro eo quòd factus (f) es magnus magnitudine; & dediſti principium tuum in medio (g) nubium; & vidi dum ipſe exaltaretur, Et tradidi eum in ma- 11 nus principis gentium: & (h) fecit perditionem ejus. Et exter- 12 minaverunt eum alieni peſtilentes de gentibus, & dejecerunt eum ſuper montes: in cunctis convallibus corruerunt rami ejus: & contritæ ſunt ſtirpes ejus in omni campo terræ: & deſcenderunt de tegmine (i) eorum omnes populi gentium: & ſtraverunt eum. In ruina eius re- 13 quieverunt omnia volatilia cœli: & ſuper truncos eius fuerunt omnes beſtiæ agri:

MS. A. (α) ϗ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ, ϗ ὑψηλὸς (β) ϗ εἰς μέσον τῶν νεφελῶν (γ) ἤγαγεν κύκλῳ τῶν φυτῶν αὐτοῦ, ϗ ἐξαπέστειλεν (δ) αὐτοῦ, ϗ ὑψώθησαν αἱ παραφυάδες αὐτοῦ ἐφ' ὕδατος (ε) ὑπὸ τὴν σκιὰν (ζ) ἐγέννησαν (η) Κυπάρισσοι τοιαῦται οὐκ ἐγενήθησαν ἐν τῷ (θ) ϗ πίτυες (ι) ὅμοιοι (κ) λέγει ἀδωναῒ κύριος, (λ) τῶν νεφελῶν, (μ) ἐξωλέθρευσαν (ν) ἔπεσον (ξ) ἐγένοντο

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

לא

1 והוה בחדא עסרי שנין בתליתאה בחד לירחא הוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי
2 למימר׃ בר אדם אמר לפרעה מלכא דמצרים ולאתרגושתיה למן דמיתא בתוקפך׃
3 הא אתוראה דמיא לארזא בלבנן דנופיה שפיר וסוכיה מטלן ורם בקומה ועל נגדין
4 שלח שרשוהי׃ בעממיא סגי בסומכותא תקיף ית מלכיא שעביד לתחות מלכותיה
5 וית שלטונוהי מני על כל מדינת ארעא׃ על כן ראם בתוקפיה מכל מלכי ארעא
6 וסגיאה משריתיה ואתנצחו סומכותיה על עממין סגיאין באתנצחותיה׃ במשריתיה
כביש כל כרכין תקיפין ותחות שלטונוהי שעביד כל מדינת ארעא ובטלל מלכותיה
7 יתיבו כל עממין סגיאין׃ ואתנצח בסומכותיה בסני גברוהי ארי הות אימתיה על
8 עממין סגיאין׃ מלכין תקיפין לא אתנצחו לקבליה בתקוף גבורה דהות עמיה מן
קדם יי שלטונין לא קמו קדם משריתיה וגברין לא יכילו בסומכותיה בתקוף גבורא
9 דהות עמיה מן קדם יי לא דמי ליה בתוקפיה׃ שפיר עבדתיה בסני גברוהי וזעו מן
10 קדמוהי כל מלכי קדם בתקוף גבורא דהות עמיה מן קדם יי׃ בכן כדנן אמר
יי אלהים חלף דרמתא בקומה ויהב מרותיה על מלכותא ורם לביה
11 12 בתוקפיה׃ ואמסרניה ביד תקיף עממיא אתפרע מניה בחובי תרכתיה׃ ושיציוהי
נוכראין תקיפי עממיא ורטשוהי על טוריא ובכל חיליא נפלא משריתיה ואתבדרו
סומכותיה בכל פצידי ארעא ונחתו מטלל מלכותיה כל עממי ארעא
13 ורטשוהי׃ על מפלת קטילוהי שרו כל עופא דשמיא ועל פגרי משריתיה נחתא
כל חית ברא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. XXXI.

ET factum eſt undecimo anno, tertio menſe, prima die menſis, factum eſt 1 verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: Fili hominis, dic ad Pha- 2 raonem regem Ægypti, & ad multitudinem ejus: Cui ſimilis factus es in fortitudine tua? Ecce Aſſur ſimilis erat cedro in Libano, cujus ramus pulcher 3 eſt, & propagines ejus umbram faciunt, & excelſus ſtatura; & juxta torrentes miſit radices ſuas. In populis multiplicatus eſt, auxiliis roboratus eſt, re- 4 ges ſubjecit regno ſuo, & principes ſuos conſtituit ſuper omnes provincias terræ. Ideò elatus eſt in fortitudine ſua ſupra omnes reges terræ, & multi- 5 plicati ſunt exercitus ejus, & prævaluerunt auxiliatores ejus populis multis victoriâ ejus. Exercitu ſuo ſubjugavit omnes arces fortiſſimas, & ſub prin- 6 cipibus ſuis ſubjecit omnes provincias terræ, & in umbra regni ejus habitaverunt omnes populi numeroſi. Et ita invaluit auxiliatoribus ſuis, multitudi- 7 ne fortium ſuorum, ut factus ſit terror ejus ſuper populos multos. Reges for- 8 tes non prævaluerunt adverſus eum, ob fortitudinem potentiæ quæ erat cum eo à facie Domini. Nulli duces conſtiterunt ante agmina ejus, nec fortes fuerunt ſuperiores ejus auxiliis, ob fortitudinem potentiæ qua præditus erat à Domino: nullus fuit ei ſimilis fortitudine. Specioſum enim feci eum multi- 9 tudine fortium ſuorum; & tremuerunt à facie ejus omnes reges Orientis, propter fortitudinem potentiæ quæ erat cum eo à facie Domini. Propterea 10 hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd tete extuliſti ſtatura, & dedit ſubjectionem ſuam ſuper regna, & elevatum eſt cor ejus in fortitudine ſua. Tradi- 11 di eum in manum fortiſſimi populorum, qui ultionem ſumpſit ex eo; in peccato ſuo ejeci eum. Et conſumpſerunt eum alieni robuſtiſſimi populorum, & 12 projecerunt eum ſuper montes, & in cunctis convallibus cecidit exercitus ejus, diſperſíque ſunt auxiliatores ejus in univerſis rivis terræ, & deſcenderunt ex umbra regni ejus omnes *populi* terræ, & projecerunt eum. Super 13 ruinam occiſorum ejus habitaverunt omnes volucres cœli, & ſuper cadavera exercitus ejus quieverunt omnes beſtiæ agri.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܠܐ*

1 * ܘܗܘܐ ܒܫܢܬ ܚܕܥܣܪܐ ܒܝܪܚܐ ܬܠܝܬܝܐ ܒܚܕ ܒܝܪܚܐ܂ ܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ܂
2 * ܒܪ ܐܢܫܐ܂ ܐܡܪ ܠܦܪܥܘܢ ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ ܘܠܥܘܫܢܗ܂ ܠܡܢ ܕܡܐ ܐܢܬ ܒܪܒܘܬܟ܂ * ܗܐ
3 ܐܬܘܪܝܐ ܐܪܙܐ ܕܠܒܢܢ܂ ܕܫܦܝܪܝܢ ܣܘܟܘܗܝ܂ ܘܥܒܝܢ ܛܠܠܘܗܝ܂ ܘܪܡܐ ܩܘܡܬܗ܂ ܘܒܝܬ
ܥܒܝܐ ܗܘܐ ܪܫܗ܂ * ܡܝܐ ܪܒܝܘܗܝ܂ ܘܬܗܘܡܐ ܐܪܝܡܗ܂ ܢܗܪܘܬܗ ܚܕܪܢ ܗܘܝ
4 ܢܨܒܬܗ܂ ܘܫܘܩܝܗ ܐܫܕܝ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܕܒܪܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܥܠܝܬ
5 ܩܘܡܬܗ ܛܒ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܕܒܪܐ܂ ܘܣܓܝܘ ܣܘܟܘܗܝ܂ ܘܐܘܪܟܘ ܫܒܫܠܘܗܝ܂ ܡܢ
6 ܣܘܓܐܐ ܕܡܝܐ ܕܪܒܝܘܗܝ܂ * ܒܫܒܫܠܘܗܝ ܩܢܝܘ ܟܠܗܘܢ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܘܬܚܝܬ
ܣܘܟܘܗܝ ܝܠܕܘ ܟܠܗܘܢ ܚܝܘܬܐ ܕܕܒܪܐ܂ ܘܒܛܠܠܗ ܝܬܒܘ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ܂
7 * ܘܫܦܝܪ ܗܘܐ ܛܒ ܒܪܒܘܬܗ ܘܒܣܘܓܐܐ ܕܫܒܫܠܘܗܝ܂ ܡܛܠ ܕܥܩܪܘܗܝ ܗܘܘ ܥܠ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ܂
8 * ܐܪܙܐ ܠܐ ܙܟܘܗܝ ܒܦܪܕܝܣܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܒܪܘܬܐ ܠܐ ܗܘܘ ܕܡܝܢ ܠܣܘܟܘܗܝ܂ ܘܥܡܡܐ
ܠܐ ܗܘܘ ܕܡܝܢ ܠܫܒܫܠܘܗܝ܂ ܘܟܠ ܐܝܠܢܐ ܕܒܦܪܕܝܣܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܕܡܐ ܠܗ ܒܫܘܦܪܗ܂
9 * ܫܦܝܪܐ ܥܒܕܬܗ ܒܣܘܓܐܐ ܕܣܘܟܘܗܝ܂ ܘܛܢܘ ܒܗ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܥܕܢ ܕܒܦܪܕܝܣܗ
10 ܕܐܠܗܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܡܛܠ ܕܐܬܥܠܝ ܒܩܘܡܬܗ܂
11 ܘܝܗܒ ܪܫܗ ܒܝܬ ܥܒܝܐ܂ ܘܐܬܪܝܡ ܠܒܗ ܒܪܒܘܬܗ܂ * ܐܫܠܡܝܘܗܝ ܒܐܝܕܐ ܕܥܫܝܢܐ ܕܥܡܡܐ܂
12 ܘܢܥܒܕ ܠܗ ܐܝܟ ܚܛܝܬܗ܂ ܘܢܘܒܕܝܘܗܝ܂ * ܘܢܘܒܕܘܢܗ ܢܘܟܪܝܐ ܥܫܝܢܐ ܕܥܡܡܐ܂ ܘܢܫܕܘܢܗ
ܒܛܘܪܐ܂ ܘܒܟܠܗܘܢ ܢܚܠܐ ܢܦܠܘܢ ܫܒܫܠܘܗܝ܂ ܘܢܬܬܒܪܘܢ ܣܘܟܘܗܝ ܒܟܠܗܘܢ
ܢܚܠܐ ܕܐܪܥܐ܂ ܘܢܚܬܘܢ ܡܢ ܛܠܠܗ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ܂ ܘܢܫܒܩܘܢܗ܂ * ܘܡܐ
13 ܕܢܦܠ ܢܫܪܘܢ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܘܬܚܝܬ ܣܘܟܘܗܝ ܢܗܘܘܢ ܟܠܗܘܢ
ܚܝܘܬܐ ܕܕܒܪܐ܂

CAP. XXXI.

ANno undecimo, menſe tertio, primâ men- 1 ſis, fuit ad me ſermo Domini, dicendo; Fili 2 hominis, dic Pharaoni regi Ægypti, & robori ejus; Cuinam ſimilis es in magnificentia tua? Ecce Aſſyrius cedrus *erat* Libani, cu- 3 jus pulchri erant ramuſculi, denſa umbra, alta ſtatura, cujus cacumen erat inter condenſa *nemorum*: Aquæ nutriverant eam, abyſſus 4 extulerat: cujus plantarium flumina circunſepſerat: quæ virgulta ſua jecerat ſup omnes arbores deſerti: Adeóque ſtatura ejus lon- 5 gè ſuperaverat omnes arbores deſerti, multiplicati fuerant rami, & producta virgulta, propter copiam aquarũ quæ nutriverant eam. In ramuſculis ejus nidificabant omnes cœli 6 volucres, ſub frondibus parturiebant omnes beſtiæ deſerti, & in umbra ejus ſedebant populi multi: Denique pulcherrima erat ma- 7 gnitudine ſuâ & multitudine ramuſculorum ſuorũ, quia radices ejus erant ad aquas multas. Cedri nequaquam ſuperabant eam in paradi- 8 ſo Dei, & abietes non erant ſimiles ramis ejus, neque populi *arbores* ſimiles erant frondibus ejus, nulla denique arbor in paradiſo Dei adæquabat eam pulchritudine. Pulchrã 9 effeceram eam multitudine ramorum ejus, ita ut inviderent ei omnes arbores Eden paradiſi Dei. Propterea ſic ait Dominus dominorũ; 10 Quandoquidẽ extulit ſe in ſtatura ſua, & germinavit cacumen ejus inter condenſa, & elevatum eſt cor ejus in magnitudine ſua; Tra- 11 dam eum in manum fortiſſimi gentium, qui tractabit eum ſecundùm peccatum ipſius, & perdet eum. Perdéntque eum extranei for- 12 tiſſimi gentium, & projicient eum in montibus; in omnibus vallibus decident virgulta ipſius, & comminuentur rami ejus in omnibus terræ vallibus; deſcendent ex umbra ejus omnes populi terræ, & deſerent eum: Cúm- 13 que ceciderit, habitabunt ſuper eum omnes cœli volucres, & ſub ramis ejus erunt omnes beſtiæ deſerti:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الحادي والثلثون *

* الاصحاح السابع عشر *

1 * وكان في السنة الحادية عشر * في الشهر الثالث * في اول يوم من الشهر * كان قول الرب الي
2 قايلا * يا ابن الانسان * قل لفرعون ملك مصر ولكثرته * عماذا شبهت ذاتك في ترفعك * ها
3 الموصل سربينه في لبنان * وحسن في الاغصان * ومرتفع في عظمته * وفي وسط السحب صارت
4 رياسته * الماء انشاه * والعمق رفعه * جرت الانهار حول غروسه * وارسل سواقيه الي كل شجر
5 الغاب * من اجل هذا ارتفعت عظمته اكثر من جميع شجر الغاب * وطالت اغصانه من
6 الماء الكثير * في فروعه عششت كل طيور السماء * وتحت اغصانه ولدت وحوش الغاب * تحت
7 ظله استظل كل كثرة الامم * وصار حسنا في ارتفاعه لاجل طول اغصانه * لان اصوله صارت
8 في الماء الكثير * هي نفسها ارزات في فردوس الله والصنوبرات ليست شبيهة بفروعه * والدلب
9 لم تكن شبيهات باغصانه * كل شجر في فردوس الله ليست شبيهة في حسنه * لاجل كثرة
10 اغصانه * وغايروه شجر فردوس نعيم الله * لاجل هذا هكذا يقول الرب الرب * من
اجل انك صرت عظيما بعظمتك * واعطيت رياستك في وسط السحب * ونظرته
11 12 في ترفعه * واسلمته الي ايدي رييس الامم * وصنع هلاكه * واستاصلوه
الغرباء المفسدون من الامم * وانزلوه من الجبال * في جميع المدن سقطت
اغصانه * وتكسرت فروعه في كل بقعة من الارض * ونزلوا من سترهم شعوب
13 الامم وداسوه * على سقطته استراحت كل طيور السماء * وعلى فروعه صارت
كل وحوش الحقل *

CAP. XXXI.

Textus decimus ſeptimus.

DEinde factum eſt anno undecimo, 1 menſe tertio, primâ die menſis, ut eſſet ſermo Domini ad me, dicens; O fili hominis, 2 dic Pharaoni regi Ægypti, & multitudini ejus; Cui rei comparâſti teipſum in ſuperbia tua? Ecce Aſſur cupreſſus erat 3 in Libano, ſpecioſus ramis, altus magnitudine, ejuſque principatus in mediis nubibus. Aqua nutrivit eum, abyſſus extu- 4 lit eum, deduxit flumina ſua circum plantas ſuas, protulitque condenſos ramos ſuos ad omnes arbores ſylvarum: Propterea extulit ſe magnitudo ejus 5 pluſquam omnium arborum ſylveſtrium, & produxerunt ſe rami ejus ob aquam multam. In apicibus ejus nidificârunt 6 omnes volucres cœli, & ſub ramis ejus pepererunt beſtiæ ſylveſtres: ſub umbram ejus recepit ſe omnis multitudo gentium: 7 Factuſque eſt pulcherrimus altitudine ſuâ ob longitudinem ramorum ſuorum, quòd radices ejus eſſent in aqua multa. Ipſæmet cedri in paradiſo Dei, atque 8 pini, non erant comparandæ cacuminibus ejus, & populi non erant ſimiles ramis ejus: nulla arbor in paradiſo Dei adæquabatur ei pulchritudine, Propter 9 multitudinem ramorum ejus: imò invidebant ei arbores paradiſi delitiarum Dei. Idcirco ſic dicit Dominus Domi- 10 nus; Quia magnificâſti te in magnitudine tua, & collocâſti principatum tuum in mediis nubibus; ideo videns te in exaltatione tua, Tradidi te in manus 11 principis gentium, qui excidium tibi afferet: Extirpabunt eum exteri inter gen- 12 tes pernicioſiſſimi, & deturbabunt eum de montibus: in omnibus urbibus cadent rami ejus, & contererentur ſummitates ejus in quavis terræ planitie: nam deſcendentes è tegmine ſuo populi gentium, conculcabunt eum. Super ruinam ejus 13 requieſcent omnes cœli volucres, & ſuper cacumina ejus erunt omnes beſtiæ campi:

nec ,aquarum ligna omnia ſua *proceritate* in elevabūtur non Quamobrem
14 למען אשר לא־יגבהו בקומתם כל־עצי־מים ולא־
eorum ulni ſtabunt neque , *implicata* inter ad *ſuum cacumen* dabunt
יתנו את־צמרתם אל־בין עבתים ולא־יעמדו אליהם
ſunt traditi ipſi omnes quia : aquarū potatores omnes ,ſua ſublimitate in
בגבהם כל־שתי מים כי כלם נתנו
.lacum *deſcendentes ad hominis* filiorū medio in *inferiorem terram ad* ,morti
למות אל־ארץ תחתית בתוך בני אדם אל־יורדי בור:
infernum ad *eum deſcendere* die In : Deus Dominus dixit Sic
15 כה־אמר אדני יהוה ביום רדתו שאלה
,ej⁹ flumina prohibui &,voraginem eum ſuper feci operire ,lugere feci
האבלתי כסתי עליו את־תהום ואמנע נהרותיה
omnia &,Lebanon eum ſuper feci *denigrare* & : multæ aquæ ſunt *occluſæ* &
ויכלאו מים רבים ואקדר עליו לבנון וכל־
ejus ruinæ *voce* A .*animi deliquium paſſum* eum ſuper agri ligna
16 עצי השדה עליו עלפה: מקול מפלתו
deſcendētib⁹ cum infernū ad eum *me dimittere in* , gentes feci commovere
הרעשתי גוים בהורדי אתו שאלה את־יורדי
, *electio* , Heden ligna omnia infima terra in ſunt cōſolata & : *lacum*
בור וינחמו בארץ תחתית כל־עצי־עדן מבחר
deſcenderūt eo cum ipſi Etiam .aquas bibentes omnes ,Libani bonum &
17 וטוב־לבנון כל־שתי מים: גם־הם אתו ירדו
ej⁹ umbra in ſederunt,ej⁹ brachium & : gladio interfectos ad ,infernū ad
שאלה אל־חללי־חרב וזרעו ישבו בצלו
magnitudine in &,gloria in ſic es aſſimilatus *quem Ad* .gentium medio in
18 בתוך גוים: אל־מי דמית ככה בכבוד ובגדל
terram ad Heden lignis cum es factus deſcendere & : Heden ligna inter
בעצי־עדן והורדת את־עצי־עדן אל־ארץ
.gladio interfectis cum dormies incircunciſorum medio in , infimam
תחתית בתוך ערלים תשכב את־חללי־חרב
.Deus Dominus dixit , ejus *turba* omnis & , Parhoh Hic
הוא פרעה וכל־המונה נאם אדני יהוה:

CAP. XXXII. לב

,menſis *una* in ,menſe duodecimo in , anno duodecimo in ,fuit Et
1 ויהי בשתי עשרה שנה בשני־עשר חדש באחד לחדש
lamentū leva ,hominis Fili : dicendo me ad Domini verbum fuit
2 היה דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם שא קינה
tes aſſimilat⁹ gentiū Catulo : eū ad *dices* & ,Ægypti regem Parhoh ſuper
על־פרעה מלך־מצרים ואמרת אליו כפיר גוים נדמית
turbabas &,tua flumina *in* educebas & , maribus in cetus ſicut tu &
ואתה כתנים בימים ותגח בנהרותיך ותדלח־
Dominus dixit Sic .eorum flumina conculcabas &,tuis pedib⁹ *in* aquas
3 מים ברגליך ותרפס נהרותם: כה אמר אדני
:multorū populorū cœtu in meum rete te ſuper expandam Et : Deus
יהוה ופרשתי עליך את־רשתי בקהל עמים רבים
ſuper ,terra in te dimittam Et .mea ſagena *in* te faciam aſcendere &
4 והעלוך בחרמי: ונטשתיך בארץ על־
te ſuper faciam habitare Et .te faciam projicere agri *facies*
פני השדה אטילך והשכנתי עליך
.terræ univerſæ *feram* te de faciam ſaturare & , cœlorum *volatile omne*
כל־עוף השמים והשבעתי ממך חית כל־הארץ:
.tua celſitudine valles implebo & : montes ſuper tuā carnē dabo Et
5 ונתתי את־בשרך על־ההרים ומלאתי הגאיות רמותך:
:montes ad tuo ſanguine de *tua natationis* terram faciam irrigare Et
6 והשקיתי ארץ צפתך מדמך אל־ההרים
, cœlos *te extinguendo in* ,operiam Et .te de implebuntur torrentes &
7 ואפקים ימלאון ממך: וכסיתי בכבותך שמים
non luna & , *eam* tegam nube in Solem :eorū ſtellas faciā nigreſcere &
והקדרתי את־כוכביהם שמש בענן אכסנו וירח לא־
.ſuum lumen faciet luceſcere
יאיר אורו:

Verſio VULG. LAT.

14 Quam ob rem non elevabuntur
in altitudine ſua omnia ligna aquarum,
nec ponent ſublimitatē
ſuam inter nemoroſa atque frondoſa,
nec ſtabunt in ſublimitate
ſua omnia quæ irrigantur aquis :
quia omnes traditi ſunt in mortem
ad terram ultimam, in medio
filiorum hominū, ad eos qui
15 deſcendunt in lacum. Hæc dicit
Domin⁹ Deus;In die quando deſcendit
ad inferos, induxi luctū,
operui eum abyſſo : & prohibui
flumina ejus, & coercui aquas
multas : contriſtat⁹ eſt ſuper eum
Liban⁹,& omnia ligna agri con-
16 cuſſa ſunt. A ſonitu ruinæ ejus
commovi Gentes, cùm deducerem
eum ad infernū cum his qui
deſcendebant in lacum : & conſolata
ſunt in terra infima omnia
ligna voluptatis egregia atque
præclara in Libano,univerſa
17 quæ irrigabantur aquis. Nam &
ipſi cum eo deſcendent in infernū
ad interfectos gladio : & brachium
uniuſcujuſque ſedebit ſub
umbraculo ej⁹in medio nationū.
18 Cui aſſimilat⁹ es,ô inclyte atque
ſublimis inter ligna voluptatis ?
Ecce deduct⁹ es cum lignis voluptatis
ad terram ultimam:in medio
incircumciſorū dormies,cum
eis qui interfecti ſunt gladio : ipſe
eſt Pharao, & omnis multitudo
ejus, dicit Domin⁹ Deus.

CAP. XXXII.

1 ET factū eſt, duodecimo anno,
in menſe duodecimo,in una menſis,
factum eſt verbū Dñi ad me,
2 dicens ; Fili hominis,aſſume lamentum
ſuper Pharaonem regē
Ægypti, & dices ad eum ; Leoni
Gentium aſſimilat⁹ es,& draconi
qui eſt in mari:& ventilabas cornu
in fluminib⁹ tuis, & conturbabas
aquas pedib⁹ tuis, & con-
3 culcabas flumina earū. Propterea
hæc dicit Dñs De⁹;Expandā
ſup te rete meum in multitudine
populorū multorum, & extrahā
4 te in ſagena mea. Et projiciam te
in terram, ſuper faciem agri abjiciam
te : & habitare faciam ſup
te omnia volatilia cœli, & ſaturabo
de te beſtias univerſæ terræ.
5 Et dabo carnes tuas ſuper montes,
& implebo colles tuos ſanie
6 tuâ. Et irrigabo terram fœtore
ſanguinis tui ſuper montes, &
7 valles implebuntur ex te. Et operiam,
cùm extinct⁹ fueris, cœlum,
& nigreſcere faciam ſtellas
ejus:Solem nube tegam,& Luna
non dabit lumen ſuum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

14 Ὅπως μὴ ὑψωθῶσιν ἐν τῷ μεγέθει αὐτῶν
πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ ὕδατι· καὶ (ο) ἔδωκαν
τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς μέσον νεφελῶν, καὶ οὐκ
ἔστησαν ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν πρὸς (π) αὐτά. πάντες
οἱ πίνοντες ὕδωρ, (ρ) πάντες ἐδόθησαν
εἰς θάνατον, εἰς (σ) γῆς βάθος, ἐν μέσῳ
υἱῶν ἀνθρώπων πρὸς καταβαίνοντας εἰς βόθρον.
15 Τάδε λέγει (τ) κύριος κύριος, Ἐν ᾗ
ἡμέρᾳ κατέβη εἰς ᾅδου, (υ) ἐπένθησεν αὐτὸν
ἡ ἄβυσσος. καὶ ἐπέστησα τοὺς ποταμοὺς
αὐτῆς, καὶ ἐκώλυσα πλῆθος ὕδατος, καὶ ἐσκότασεν
ἐπ' αὐτὸν ὁ Λίβανος, πάντα τὰ ξύλα
16 τοῦ πεδίου ἐπ' αὐτῷ ἐξελύθησαν. (φ) Ἀπὸ
τῆς φωνῆς τῆς πτώσεως αὐτοῦ ἐσείσθησαν τὰ ἔθνη,
ὅτε κατεβίβαζον αὐτὸν εἰς ᾅδου μετὰ
τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον, καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν ἐν γῇ (χ) πάντα τὰ ξύλα τῆς τρυφῆς,
καὶ τὰ ἐκλεκτὰ τοῦ Λιβάνου πάντα τὰ πίνοντα
17 ὕδωρ. Καὶ γὰρ αὐτοὶ κατέβησαν μετ'
αὐτοῦ εἰς ᾅδου (ψ) ἐν τοῖς τραυματίαις ἀπὸ
μαχαίρας, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ (ω) οἱ κατοικοῦντες
ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς
18 ζωῆς αὐτῶν ἀπώλοντο. Τίνι ὡμοιώθης; κατάβηθι,
καὶ καταβιβάσθητι μετὰ τῶν ξύλων τῆς τρυφῆς
εἰς (α) γῆς βάθος. ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων
κοιμηθήσῃ μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας.
οὕτως Φαραὼ καὶ (β) τὸ πλῆθος τῆς
ἰσχύος αὐτοῦ, λέγει κύριος κύριος.

Ut non exaltentur in magnitudine
ſua omnia ligna,quæ in aqua,
& (k) dederunt principium ſuū
in medio nubium,nec ſteterunt in
altitudine ſua (l)ad ſe omnes bibentes
aquam : (m) omnes dati
ſunt in mortem, in terræ profundum,
in medio filiorum hominū,
(n)ad eos qui deſcendunt in fo-
15 veam. Hæc dicit Dominus Dominus;
In die, quâ deſcendit ad infernum,
luxit eum abyſſus. Et
(o)cohibui flumina ejus, & (p)
prohibui multitudinem aquæ. Et
contenebratus eſt ſuper eum Libanus :
omnia ligna campi in eo
16 defecerunt. A ſonitu ruinæ ejus
commotæ ſunt gentes;quando deducebant
eum ad infernum cum
deſcendentibus in lacum. Et conſolabantur
eum(q)in terra omnia
ligna deliciarum,& electa Libani
17 omnia,quæ bibebant aquā.Nam
& ipſi deſcenderunt cum eo ad
infernum in vulneratis à gladio:
& ſemen ejus,qui habitabant ſub
tegmine ejus, in medio vitæ ſuæ
18 perierunt. Cui(r)aſſimilatus es ?
(ſ) deſcende, & deducere cum
lignis deliciarū in terræ profundum.
In medio incircumciſorum
dormies cum his qui interfecti
ſunt gladio. Sic Pharao,& multitudo
fortitudinis ejus, dicit
Dominus Dominus.

MS. A. (ο) οὐκ ἔδωκαν (π) αὐτόν. (ρ) ἀλλὰ πάντες (σ) γῆν βάθους, (τ) ἀδωναῒ κύριος, (υ) ἐπέστησα ἐπ' αὐτὸν τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκώλυσα τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκώλυσεν πλῆθος ὕδατος, καὶ ἐπένθησεν αὐτὸν ὁ Λίβανος, καὶ ἐξέλυσαν ἐπ' αὐτῷ πάντα τὰ ξύλα τοῦ παιδίου· (φ) Καὶ ἐσείσθησαν ἔθνη ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς πτώσεως αὐτοῦ, (χ) κάτω πάντα (ψ) μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας, (ω) πάντες οἱ (α) γῆν βάθους. (β) πᾶν τὸ

ΚΕΦ. λβ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ (α) δωδεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ
δωδεκάτῳ μηνί, μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος
2 κυρίου πρὸς μέ, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου,
λάβε θρῆνον ἐπὶ Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου,
καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, Λέοντι ἐθνῶν ὡμοιώθης σύ,
καὶ ὡς (ʺ) δράκων ὁ ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐκεράτιζες
(β) τοῖς ποταμοῖς σου, καὶ ἐτάρασσες (γ)
ὕδωρ τοῖς ποσί σου, καὶ κατεπάτεις τοὺς πο-
3 ταμούς σου. Τάδε λέγει (δ) κύριος, Καὶ περιβαλῶ
ἐπὶ σὲ (ε) δίκτυα λαῶν πολλῶν, καὶ
4 ἀνάξω σε ἐν τῷ ἀγκίστρῳ μου, Καὶ ἐκτενῶ
σε ἐπὶ τὴν γῆν. πεδία (ζ) πλησθήσεται, καὶ ἐπικαθιῶ
ἐπὶ σὲ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἐμπλήσω (η) πάντα τὰ θηρία πάσης τῆς
5 γῆς. Καὶ δώσω τὰς σάρκας σου ἐπὶ τὰ ὄρη,
6 καὶ ἐμπλήσω ἀπὸ τοῦ αἵματός (θ) σου. Καὶ ποτισθήσεται
ἡ γῆ ἀπὸ τῶν (ι) προχωρημάτων σου,
ἀπὸ τοῦ πλήθους σου ἐπὶ τῶν ὀρέων. φάραγγας
7 ἐμπλήσω ἀπὸ σοῦ, Καὶ κατακαλύψω ἐν τῷ
σβεσθῆναί σε οὐρανόν, καὶ συσκοτάσω (κ) τὰ
ἄστρα αὐτοῦ, ἥλιον ἐν νεφέλῃ καλύψω, καὶ (λ)
σελήνη οὐ μὴ φάνῃ τὸ φῶς αὐτῆς.

CAP. XXXII.

1 ET factū eſt in (a)duodecimo
anno,in decimo menſe,unâ menſis,
factum eſt verbū Domini ad
2 me,dicens ; Fili hominis, aſſume
lamentū ſuper Pharaonem regem
Ægypti,& dices ei;Leoni gentiū
aſſimilatus es tu,& quaſi(b)draco,
qui in mari : & cornupetebas
(c) fluminibus tuis, & conturbabas
aquā pedibus tuis:& concul-
3 cabas flumina tua.Hæc dicit Dominus;
Et circumjiciam ſuper te
(d)retia populorū multorum: &
4 extraham te in hamo meo: Et extendam
te ſuper terram.Camp (e)
replebuntur : & ſedere faciam
ſuper te omnia volatilia cœli: &
(f) ſaturabo omnes beſtias uni-
5 verſæ terræ. Et dabo carnes tuas
ſuper montes,& implebo de ſan-
6 guine (g)tuo: Et irrigabitur terra
de ſtercoribus tuis à(h)multitudine
tua ſuper montes. Valles
implebo ex te:Et operiā cū extin-
7 ctus fueris, cœlū, & tenebreſcere
faciā ſtellas ej⁹:Solē in nube operiā:
et Luna nō oſtēdet lumē ſuū.

MS. A. (α) ἐνδεκάτῳ (ʺ) ὁ δράκων (β) τοὺς ποταμούς (γ) τὸ ὕδωρ (δ) ἀδωναῒ κύριος, (ε) δίκτυόν μου, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ λαῶν πολλῶν, (ζ) πλησθήσεταί σου, καὶ (η) ἐκ σοῦ πάντα (θ) σου πάσης γῆς. (ι) χωρημάτων σου, καὶ ἀπὸ (κ) τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ, (λ) ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς. Καὶ πάντα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 בדיל דלא יראמון בתוקפהון כל מלכי קדם ולא יתנון ית מרותהון על מלכותא
ולא יתרברבון להון בתוקפיהון כל עבדי מלכו ארי כולהון אתמסרו למותא לארעא
15 ארעיתא בגו בני אנשא עם נחתי גוב בית אבדנא: כדנן אמר יי אלהים ביום אחתיתי
יתיה לשאול אתאבלו עלוהי חפת עקא ית עלמא וחרובא מדינתא וזעו עממין
16 סגיאין וחשוכו עלוהי אפי מלכיא וכל מלכי עממיא עלוהי טפחו כתפא: מקל
מפלתיה אועית עממיא באחתותי יתיה לשאול עם נחתי גוב בית אבדנא ואתנחמו
בארעא ארעיתא כל מלכי קדם רברבי ועתירי נכסין כל אחידי מלכו: 17 אף אנון
עמיה אתחתו לשאול עם קטילי חרבא ושלטונוהי אתברו דהוה מתקיף להון בגו מלכותא:
18 כען למן אתדמיתא בתוקף וביקר בין מלכי קדם ותתחת עם מלכי קדם לארעא ארעיתא בגו
חייביא תשכוב עם קטילי חרבא הוא פרעה וכל המון משריתיה אמר יי אלהים:

לב

1 והוה בתרתא עסרי שנין בתרי עסר ירחין בחד לירחא הוה פתגם נבואה מן קדם יי
2 עמי למימר: בר אדם טול אליא על פרעה מלכא דמצרים ותימר ליה תקיף בעממיא
הויתא ואת כתנינא דבימא אתקפת בחילך ואזעזעת עממיא בסעדך ובזיזת מדינתהון: 3 כדנן
אמר יי אלהים ואפרוס עלך ית מצודתי בכנשת עממין סגיאין ויסקונך במכמרתי: 4 ואירמינך
בארעא על אפי חקלא אטלינך ואשרי עלך כל עופא דשמיא ואסבע מנך חית כל ארעא: 5 ואתין ית
בשר קטילי משריתך על טוריא ויתמלון חיליא מן נבלת משריתך: 6 ואשקי ית ארעא שמינתא
מדמך על טוריא ונחליא יתמלון מנך: 7 ואחפי עלך עקא כד אטפי זיו יקר מלכותך מן שמיא
ויזעיר עממי משריתך דסגיאין ככוכביא מלך במשריתיה יחפי עלך כעננא דסליק וחפי ית שמשא
וכסיהרא דביממא לא נהיר נהוריה:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ut non eleventur fortitudine ſua omnes reges Orientis, nec dent tyrannidem 14
ſuam ſuper regna, nec ſeſe efferant potentia ſua omnes tenentes regnum;quia
univerſi traditi ſunt in mortem in terra inferiori in medio filiorum hominum
cum deſcendentibus in lacum domus perditionis. Hæc dicit Dominus Deus : 15
In die quo deſcendere feci eum in infernum,luxerunt ſuper eum ; operuit orbem
tribulatio, & deſertæ ſunt provinciæ, & contremuerunt populi multi, &
denigratæ ſunt propter eum facies regum, & omnes reges populorum propter
eum percuſſerunt humerum. A voce ruinæ ejus contremiſcere feci po- 16
pulos quando deſcendere feci eum in infernum cum deſcendentibus in lacum
domus perditionis, & conſolati ſunt in terra inferiori omnes reges Orientis,
principes & divites ſubſtantiis, omnes tenentes regnum. Ipſi quoque 17
in infernum deſcenderunt cum eo in infernum cum interfectis gladio, & principes ejus
contriti ſunt, *quos roborabat* in medio regnorum. Cuinam ſimilis es nunc in 18
magnitudine & in gloria inter reges Orientis ? itaque detraheris cum regibus
Orientis in terram inferiorem, in medio peccatorum dormies cum interfectis
gladio; hic eſt Pharao & omnis multitudo ejus, ait Dominus Deus.

CAP. XXXII.

ET factum eſt in duodecimo anno, menſe duodecimo, prima die menſis, 1
factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens : Fili hominis, 2
aſſume lamentum ſuper Pharaonem regem Ægypti, & dices ei : Fortis in
populis fuiſti, & tu ſicut *draco* qui eſt in mari, expugnaſti exercitu tuo, &
commoviſti populos cum auxiliis tuis, & vaſtaſti provincias eorum. Hæc di- 3
cit Dominus Deus: Expandam ſuper te rete meum in turba populorum multorum,
& capieris in ſagena mea. Et dimittam te humi : ſuper faciem agri 4
projiciam te, & habitare faciam ſuper te omnes aves cœli, & ſaturabo ex te beſtias
univerſæ terræ. Et dabo carnes occiſorum tuorum ſuper 5
montes, & implebuntur convalles cadaveribus exercitus tui. Et inebriabo 6
terram pinguem ſanguine tuo ſuper montes, & rivi implebuntur ex te. Et 7
operiet te tribulatio, cùm extinxero ſplendorem gloriæ regni tui de cœlis, &
imminuentur populi exercitus tui, qui ſunt multi ſicut ſtellæ. Rex cum exercitu
ſuo operiet te ſicut nubes quæ aſcendit & operit ſolem, & ſicut luna quæ
in die non ſplendet lumine ſuo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܕܠܐ ܢܬܪܘܡܘܢ ܒܩܘܡܬܗܘܢ. ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܡܝܐ. ܘܠܐ ܢܬܠܘܢ ܫܘܡܚܗܘܢ ܒܝܢ
ܥܒܝܬܐ. ܘܠܐ ܢܩܘܡܘܢ. ܘܠܐ ܢܫܘܘܢ ܠܗܘܢ ܟܠ ܫܬܝ ܡܝܐ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ
ܐܫܬܠܡܘ. ܠܐܪܥܐ ܬܚܬܝܬܐ ܒܝܬ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܥܡ ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. 15
ܒܝܘܡܐ ܕܢܚܬ ܠܫܝܘܠ. ܐܒܠܬ ܘܟܣܝܬ ܥܠܘܗܝ ܬܗܘܡܐ. ܘܟܠܝܬ ܢܗܪܘܬܗ.
ܘܐܬܟܠܝܘ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܩܕܪܬ ܥܠܘܗܝ ܠܠܒܢܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܚܩܠܐ ܐܬܟܪܝܘ.
16 * ܡܢ ܩܠܐ ܕܡܦܘܠܬܗ ܐܙܕܘܥܘ ܥܡܡܐ. ܟܕ ܐܚܬܬܗ ܠܫܝܘܠ ܥܡ ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ.
ܘܐܬܒܝܐܘ ܒܐܪܥܐ ܬܚܬܝܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܥܕܝܢ ܓܒܝܐ ܘܫܦܝܪܐ ܕܠܒܢܢ ܘܫܬܝܢ ܡܝܐ.
17 * ܐܦ ܗܢܘܢ ܥܡܗ ܢܚܬܘ ܠܫܝܘܠ ܥܡ ܩܛܝܠܝ ܚܪܒܐ. ܘܙܪܥܗ ܝܬܒ ܒܛܠܠܗ
ܒܝܬ ܥܡܡܐ. * ܠܐܝܢܐ ܡܢ ܐܝܠܢܐ ܕܥܕܝܢ ܐܬܕܡܝܬ ܒܫܘܒܚܟ ܘܒܪܒܘܬܟ. ܘܢܚܬܬ ܥܡ ܐܝܠܢܐ 18
ܕܥܕܝܢ ܠܐܪܥܐ ܬܚܬܝܬܐ. ܒܝܬ ܥܘܪܠܐ ܬܫܟܘܒ ܥܡ ܩܛܝܠܝ ܚܪܒܐ. ܗܢܘ ܦܪܥܘܢ
ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܠܒ *

1 * ܒܫܢܬ ܬܪܬܥܣܪܐ ܒܝܪܚܐ ܬܪܥܣܪ ܒܚܕ ܒܝܪܚܐ. ܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ
2 ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܫܩܘܠ ܐܠܝܬܐ ܥܠ ܦܪܥܘܢ ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐܪܝܐ
ܕܥܡܡܐ ܐܬܕܡܝܬ. ܘܐܢܬ ܐܝܟ ܬܢܝܢܐ ܕܒܝܡܐ. ܕܢܓܚܬ ܒܢܗܪܘܬܟ. ܘܕܠܚܬ ܡܝܐ
3 ܒܪܓܠܝܟ. ܘܕܫܬ ܢܗܪܘܬܗܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܦܪܣ ܐܢܐ ܥܠܝܟ
4 ܡܨܝܕܬܝ. ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܣܩܘܢܟ ܒܡܨܝܕܬܝ. * ܘܐܪܡܝܟ ܒܐܪܥܐ. ܘܥܠ
ܐܦܝ ܚܩܠܐ ܐܫܕܝܟ. ܘܐܫܪܐ ܥܠܝܟ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܐܣܒܥ ܡܢܟ ܚܝܘܬܐ
5 6 ܕܐܪܥܐ. * ܘܐܬܠ ܒܣܪܟ ܥܠ ܛܘܪܐ. ܘܐܡܠܐ ܢܚܠܐ ܡܢ ܪܡܬܟ. * ܘܐܪܘܐ ܐܪܥܐ
7 ܕܡܫܬܟ ܡܢ ܕܡܟ ܥܠ ܛܘܪܐ. ܘܢܚܠܐ ܢܬܡܠܘܢ ܡܢܟ. * ܘܐܟܣܐ ܫܡܝܐ ܒܡܛܦܝܢܘܬܟ. ܘܐܚܫܟ
ܟܘܟܒܝܗܘܢ. ܫܡܫܐ ܒܥܢܢܐ ܐܟܣܝܘܗܝ. ܘܣܗܪܐ ܠܐ ܢܢܗܪ ܢܘܗܪܗ.

Ut non exaltent ſe ſtaturis ſuis ullæ arbores 14
aquarum, neque germinent cacumina earum
inter condenſa, neque aſſurgant, neque ſimiles
ſint eis aquis irriguæ ; quandoquidem illæ
omnes traditæ ſunt morti in ima terra inter
homines qui deſcendunt in foveam. Sic ait 15
Dominus dominorum ; Quo die deſcendit in
foveam, luctum feci ; obtexi eum abyſſo, &
coërcui flumina, & cohibitæ fuerunt aquæ
multæ ; atratum reddidi propter eum Libanum,
& omnes arbores deſerti elanguerunt.
Præ ſono caſûs ejus commota eſt terra : cúmque 16
demiſiſſem eum in infernum cum deſcendentibus
in foveam, conſolationem perceperunt
in ima terra omnes arbores Eden de ſelectiſſimis
& pulcherrimis Libani, quæ bibunt
aquas ; *Quòd* etiam ipſæ deſcenderint cum 17
eo in infernum apud confoſſos gladio, ſemen
autem ejus manſerit ſub umbra ejus inter gentes.
Cuinam ex arboribus Eden ſimilis es glo- 18
riâ et magnitudine,quandoquidem deſcendiſti
cum arboribus Eden in imam terram, inter
præputiatos jacebis cum iis qui gladio occiſi
ſunt ? Is eſt Pharaon et omnis potentia ipſius,
dicit Dominus dominorum.

CAP. XXXII.

ANno undecimo, menſe duodecimo, pri- 1
mâ menſis,fuit ad me ſermo Domini,dicendo,
Fili hominis, profer lamentum de Pharaone 2
rege Ægypti, & dic illi ; Leoni gentium te
comparas, tu verò ſimilis es draconi marino:
illiſiſti in fluminibus tuis, conturbâſti aquas
pedibus tuis,& conculcâſti fluvios earum. Sic 3
ait Dominus dominorum ; Ecce expandam
ſuper te rete meum in congregatione populorum
multorum ; qui cùm extraxerint te reti
meo, Projiciam te in terram, & in agri ſu- 4
perficie dejiciam te : faciam ut habitent ſuper
te omnes cœli volucres, & ſaturabo ex te o- 5
mnes terræ beſtias : Projiciam carnes tuas
ſuper montes, & implebuntur valles vermibus
tuis : Irrigabo terram ſpecularum tuarum 6
ſanguine tuo, & montes valleſque implebuntur
te : Operiam in extinctione tua cœlos, 7
& obtenebrabo ſtellas eorum : ſol nubibus
obtegetur, & luna non fulgebit lumine ſuo :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * كيلا يرتفع بعظمته جميع الشجر التي في الماء * ولا تعطي رياستهن الى وسط السحب *
ولا يقف في ارتفاعهن جميع شاربي الماء * أسلموا للموت جميعا في عمق الارض * في وسط بني
15 البشر * مع النازلين في الجب * هكذا يقول الرب الرب * في يوم نزل الى الجحيم غشية
الحزن * واغمت عليه الغمر * ومنعت انهارها * ومنعت كثرة الماء * وناح عليه لبنان * جميع
16 شجر الغاب تلف به * ومن صوت سقطته تزلزلت الامم * لما احدرته الى الجحيم مع
الهابطين في الجب * وسلته في الارض اسفل جميع شجر النعيم والمختار من لبنان * جميع
17 شاربات الماء * ولان هولاء نزلوا معه الى الجحيم * وذريته الساكنون تحت ستره في وسط
18 حياتهم هلكوا * عادلا تشبهت * انزل مع اشجار النعيم الى عمق الارض * في وسط الغير
مختونين * تضطجع مع المجروحين بالسيف * هكذا فرعون وكل بيته يقول الرب الرب *

* الفصل الثاني والثلثون *

1 * وكان في السنة الثانية عشر * في الشهر الثاني عشر * في اول يوم من الشهر * كان قول الرب
2 الي قايلا * يا ابن الانسان * خذ نوحا على فرعون ملك مصر وقل له * شبهت باسد الامم *
3 وانت مثل تنين في البحر * ولطمت بانهارك * واقلقت الماء بقدميك * ودست انهارك * هكذا
4 يقول الرب الرب * اطرح عليك شباك شعوب كثيرة * واجتذبك بصناري * وامدك على
الارض وتملي البقاع منك * واجلس عليك كل طيور السماء * واشبع منك كل وحوش جميع
5 الارض * واجعل لحمانك على الجبال * واملاها من دمك * وتروي الارض من فضلاتك *
6 7 ومن اعضائك على الجبال * واملا الاودية منك * واغشاك عند ما تطفى السماء * واظلم
كواكب السماء * واغطي الشمس بسحابة * والقمر لا يضيء ضوء *

Ut non extollantur ob magnitudinem 14
ejus omnes arbores quæ ſunt in aquis,
neque evehant principatum ſuum ad
medias nubes , neque erigant ſe ob altitudinem
ſuam omnes aquam bibentes :
traditi ſunt omnes ad mortem in ima
terra, in medio filiorum hominum , cum
deſcendentibus in foveam. Sic ait Do- 15
minus Dominus ; In die quâ deſcendit
in infernum, obruit eum mœror, extuli
ſuper eum abyſſum, ejuſque flumina
compeſcui , & cohibui multitudinem
aquarum: gemuit propter eum Libanus,
omnes arbores ſylvæ propter eum liquatæ
ſunt : Et ex ruinæ ejus fragore contre- 16
muerunt gentes , cùm deturbâſſem eum
in infernum cum deſcendentibus in lacum :
& conſolabantur eum in terra
deorſum omnes arbores deliciarum , &
ſelectiſſimæ Libani , omnes bibentes
aquam. Et quandoquidem iſti deſcen- 17
derunt cum eo in infernum, & ſtirps
ejus habitantes ſub tegmine ipſius, in
medio vitæ ſuæ perierunt ; Cui rei 18
te comparas ? deſcende cum arboribus
deliciarum in profundum terræ, in medium
incircunciſorum , cum vulneratis
gladio concumbe. Ita Pharaon totaque
domus ej⁹, dicit Dominus Dominus.

CAP. XXXII.

ITem contigit anno duodecimo, menſe 1
duodecimo , primâ die ejuſdem menſis ;
ut eſſet ſermo Domini ad me , dicens ;
O fili hominis , compone lamentationem 2
de Pharaone rege Ægypti, & dicas illi;
Leoni gentium te comparâſti, & fuiſti
inſtar draconis in mari, cornupetiiſti fluminibus
tuis, conturbâſti aquam pedibus
tuis, & flumina tua conculcâſti.
Sic dicit Dominus Dominus ; Faciam 3
ſuper te retia populorum multorum ,
trahamque te hamo meo : Proſtrabo te 4
humi, & implebuntur te valles : faciam
ut ſedeant ſuper te omnes cœli volucres,
& ſatiabo de te omnes totius terræ beſtias.
Ponam carnes tuas ſuper montes, 5
& implebo eos ſanguine tuo : Irrigabi- 6
tur tellus reliquiis tuis & membris tuis
ſuper montes, valleſque de te replebo :
Obruam te cùm extinctum fuerit lumen 7
cœli , obtenebravero ſtellas cœli, ſolem
obtexero nubibus ejus, & lunæ lux minimè
ſplenduerit,

יחזקאל : לב

dabo & : te ſuper faciam nigreſcere cœlis in lucis luminaria Omnia
כָּל־מְאוֹרֵי אוֹר בַּשָּׁמַיִם אַקְדִּירֵם עָלֶיךָ וְנָתַתִּי 8
faciam iraſci Et .Deus Dominus dixit ,tuã terram ſuper tenebroſitatem
חֹשֶׁךְ עַל־אַרְצְךָ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃ וְהִכְעַסְתִּי 9
gentibus in tuam contritionem me inducendo in ,multorum populorum cor
לֵב עַמִּים רַבִּים בַּהֲבִיאִי שִׁבְרְךָ בַּגּוֹיִם
populos te ſuper faciam ſtupeſcere Et .eas noſti non quas terras ſuper
עַל־אֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתָּם׃ וַהֲשִׁמּוֹתִי עָלֶיךָ עַמִּים 10
me vibrando in ,formidine te ſuper formidabunt eorum reges & ,multos
רַבִּים וּמַלְכֵיהֶם יִשְׂעֲרוּ עָלֶיךָ שַׂעַר בְּעוֹפְפִי
vir momenta ad exterrebuntur & : eorum facies ſuper meum gladium
חַרְבִּי עַל־פְּנֵיהֶם וְחָרְדוּ לִרְגָעִים אִישׁ
Gladius : Deus Dominus dixit ſic Quia .tuæ ruinæ die in ,ſuo animo in
לְנַפְשׁוֹ בְּיוֹם מַפַּלְתֶּךָ׃ כִּי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה חֶרֶב 11
,tuam turbam faciam cadere fortium gladiis In .tibi veniet Babel regis
מֶלֶךְ־בָּבֶל תְּבוֹאֶךָּ׃ בְּחַרְבוֹת גִּבּוֹרִים אַפִּיל הֲמוֹנֶךָ 12
, Ægypti ſuperbiam vaſtabunt & : ipſi omnes gentium fortes
עָרִיצֵי גוֹיִם כֻּלָּם וְשָׁדְדוּ אֶת־גְּאוֹן מִצְרַיִם
,ejus jumentum omne faciam perdere Et .ejus turba omnis diſperdetur &
וְנִשְׁמַד כָּל־הֲמוֹנָהּ׃ וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־כָּל־בְּהֶמְתָּהּ 13
ungulæ & ,ultrà hominis pes eas calcabit non & : multas aquas deſuper
מֵעַל מַיִם רַבִּים וְלֹא תִדְלָחֵם רֶגֶל־אָדָם עוֹד וּפַרְסוֹת
,eorum aquas faciam mergere Tunc .eas calcabit non animalis
בְּהֵמָה לֹא תִדְלָחֵם׃ אָז אַשְׁקִיעַ מֵימֵיהֶם 14
.Deus Dominus dixit ;faciam ire oleum velut eorum flumina &
וְנַהֲרוֹתָם כַּשֶּׁמֶן אוֹלִיךְ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃
terra deſolabitur & ,deſolationem Ægypti terram me dando In
בְּתִתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה וּנְשַׁמָּה אֶרֶץ 15
ſcient & : ea in habitantes omnes me percutiendo in ,ſua plenitudine à
מִמְּלֹאָהּ בְּהַכּוֹתִי אֶת־כָּל־יוֹשְׁבֵי בָהּ וְיָדְעוּ
gentium filiæ ,eam deplorate & , ipſa Lamentum .Dominus ego quòd
כִּי־אֲנִי יְהֹוָה׃ קִינָה הִיא וְקוֹנְנוּהָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם 16
deflebunt ejus turbam omnẽ ſuper & ,Ægyptum ſuper : eam deplorabunt
תְּקוֹנֵנָּה אוֹתָהּ עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כָּל־הֲמוֹנָהּ תְּקוֹנֵנָּה
, anno undecimo in fuit Et .Deus Dominus dixit , eam
אוֹתָהּ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה׃ וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה 17
: dicendo me ad Domini verbum fuit ,menſis decima quinta in
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהֹוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
,illam deſcendere fac & , Ægypti turbam ſuper conquerere ,hominis Fili
בֶּן־אָדָם נְהֵה עַל־הֲמוֹן מִצְרַיִם וְהוֹרִדֵהוּ 18
deſcẽdentib⁹ cum ,inferorum terram ad illuſtrium gentium filias & ipſam
אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אַדִּרִם אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת־יוֹרְדֵי
.præputiatis cum jace & ,Deſcende ? fuiſti jucunda quo Ex .lacum
בוֹר׃ מִמִּי נָעָמְתָּ רְדָה וְהָשְׁכְּבָה אֶת־עֲרֵלִים׃ 19
trahite ,eſt data Gladio .cadent gladio interfectorum medio In
בְּתוֹךְ חַלְלֵי־חֶרֶב יִפֹּלוּ חֶרֶב נִתָּנָה מָשְׁכוּ 20
medio de potentium fortes ei Loquentur .ejus turbas omnes & , eam
אוֹתָהּ וְכָל־הֲמוֹנֶיהָ׃ יְדַבְּרוּ־לוֹ אֵלֵי גִבּוֹרִים מִתּוֹךְ 21
incircumciſis jacuerunt deſcenderunt : ſuis auxiliatoribus cum , inferni
שְׁאוֹל אֶת־עֹזְרָיו יָרְדוּ שָׁכְבוּ הָעֲרֵלִים
eius circuitibus ,ejus cœtus omnis & , Aſſur Ibi .gladio interfectis
חַלְלֵי־חָרֶב׃ שָׁם אַשּׁוּר וְכָל־קְהָלָהּ סְבִיבוֹתָיו 22
Cujus .gladio in cadentes interfecti ipſi omnes : ejus ſepulchra
קִבְרֹתָיו כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים בֶּחָרֶב׃ אֲשֶׁר 23
circuitus ejus cœtus fuit & ,lacus lateribus in ejus ſepulchra ſunt poſita
נִתְּנוּ קִבְרֹתֶיהָ בְּיַרְכְּתֵי־בוֹר וַיְהִי קְהָלָהּ סְבִיבוֹת
dederunt qui ,gladio in cadentes interfecti ipſi omnes : ejus ſepulchri
קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים נֹפְלִים בַּחֶרֶב אֲשֶׁר־נָתְנוּ
.viventium terra in formidinem
חִתִּית בְּאֶרֶץ חַיִּים׃

Verſio VULG. LAT.

8 Omnia luminaria cœli mœrere faciam ſuper te : & dabo tenebras ſuper terrã tuã, dicit Dñs Deus, cùm ceciderint vulnerati tui in medio terræ, ait Dñs De⁹.
9 Et irritabo cor populorum multorum, cùm induxero contritionẽ tuã in gentibus ſuper terras, quas
10 neſcis. Et ſtupeſcere faciã ſuper te populos multos : & reges eorum horrore nimio formidabunt ſuper te, cùm volare cœperit gladius meus ſuper facies eorum: & obſtupeſcent repentè ſinguli pro anima ſua in die ruinæ
11 tuæ. Quia hæc dicit Dñs Deus; Gladius regis Babylonis veniet
12 tibi, In gladiis fortium dejiciam multitudinẽ tuã : inexpugnabiles omnes Gentes hæ : & vaſtabunt ſuperbiam Ægypti, & diſ-
13 ſipabitur multitudo ej⁹. Et perdam omnia jumenta ej⁹, quæ erant ſuper aquas plurimas : & non conturbabit eas pes hominis ultrà, neq; ungula jumento-
14 rum turbabit eas. Tunc puriſſimas reddã aquas eorũ, & flumina eorũ quaſi oleũ adducã, ait
15 Dñs De⁹ : Cùm dedero terram Ægypti deſolatã : deſeretur autem terra à plenitudine ſua, quando percuſſero omnes habitatores ej⁹ : & ſcient quia ego
16 Dñs. Planctus eſt, & plangent eum : filiæ Gentiũ plangent eũ : ſuper Ægyptum, & ſuper multitudinẽ ej⁹ plangent eum, ait Do-
17 minus Deus. Et factũ eſt in duodecimo anno, in quintadecima menſis, factum eſt verbum Do-
18 mini ad me, dicens; Fili hominis, cane lugubre ſuper multitudinem Ægypti : & detrahe eam ipſam, & filias Gentium robuſtarum, ad terram ultimam, cum his qui deſcendunt in lacum.
19 Quo pulchrior es? deſcende,
20 & dormi cum incircumciſis. In medio interfectorum gladio cadent : gladius dat⁹ eſt, attraxerunt eam, & omnes populos ej⁹.
21 Loquentur ej potentiſſimi robuſtorũ de medio inferni, qui cum auxiliatoribus ej⁹ deſcenderunt, & dormierunt incircumciſi, in-
22 terfecti gladio. Ibi Aſſur, & omnis multitudo ej⁹: in circuitu illi⁹ ſepulchra ejus: omnes interfecti, & qui ceciderunt gladio.
23 Quorum data ſunt ſepulchra in noviſſimis laci: et facta eſt multitudo ejus per gyrum ſepulchri ejus : univerſi interfecti, cadentéſque gladio, qui dederant quondam formidinem in terra viventium.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

8 Πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ, Συσκοτάσουσιν ἐπὶ σέ· καὶ δώσω σκότος ἐπὶ τὴν γῆν (μ), λέγει κύριος κύριος (ν).
9 Καὶ παροργιῶ καρδίαν λαῶν πολλῶν, ἡνίκα ἂν (ξ) ἄγω αἰχμαλωσίαν σου εἰς τὰ
10 ἔθνη, εἰς (ο) γῆν ἣν οὐκ ἔγνως. Καὶ στυγνάσουσιν ἐπὶ σὲ (π) ἔθνη πολλά, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστήσονται, ἐν τῷ (ϱ) πετᾶσθαι τὴν ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν, προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν (σ)
11 ἀφ᾽ ἡμέρας πτώσεώς σου. Ὅτι τάδε λέγει (τ) κύριος κύριος, Ῥομφαία βασιλέως Βα-
12 βυλῶνος ἥξει σοι Ἐν μαχαίραις γιγάντων, καὶ καταβαλῶ τὴν ἰσχύν σου, λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν πάντες, καὶ ἀπολοῦσι τὴν ὕβριν Αἰγύπτου, καὶ
13 συντριβήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῆς. Καὶ ἀπολῶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῆς ἀφ᾽ ὕδατος πολλοῦ, καὶ οὐ μὴ ταράξῃ αὐτὸ (υ) ποὺς ἀνθρώπου ἔτι, καὶ ἴχνος (φ) κτηνῶν οὐ μὴ κα-
14 ταπατήσῃ αὐτό. Οὕτως τότε ἡσυχάσει τὰ ὕδατα αὐτῶν, καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῶν ὡς ἔλαιον πορεύσονται, λέγει (χ) κύ-
15 ριος, Ὅταν δῶ Αἴγυπτον εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐρημωθῇ ἡ γῆ σὺν τῇ πληρώσει αὐτῆς, ὅταν (ψ) διασπερῶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ
16 εἰμι κύριος. Θρῆνός ἐστι, καὶ (ψ) θρηνήσεις αὐτόν, καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἐθνῶν θρηνήσουσιν αὐτόν, ἐπ᾽ Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτῆς θρηνήσουσιν αὐτήν, λέγει
17 κύριος κύριος. Καὶ (ω) ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει (α) τοῦ πρώτου μηνὸς, πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἐγένετο λόγος κυ-
18 ρίου πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, θρήνησον ἐπὶ τὴν (β) ἰσχὺν Αἰγύπτου, καὶ καταβιβάσουσιν αὐτῆς τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκρὰς εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς, πρὸς τοὺς
19 καταβαίνοντας εἰς βόθρον· (γ) Ἐν μέσῳ μαχαίρας τραυματιῶν πεσοῦνται μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. καὶ ἐροῦσίν σοι οἱ γίγαντες, Ἐν βάθει βόθρου γίνου, Τίνος κρείττων εἶ; (δ) καὶ κατάβηθι, καὶ κοι-
20 21 μήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων, Ἐν μέσῳ τραυ-
22 ματιῶν μαχαίρας. Ἐκεῖ Ἀσσοὺρ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ, πάντες τραυματίαι
23 ἐκεῖ ἐδόθησαν, (ε) Καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου, καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ (ζ) αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ, πάντες (η) οἱ τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρᾳ, (θ) οἱ δόντες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς.

Omnia oſtendentia lumen in cœlo, 8 *contenebreſcent in te: & dabo tenebras ſuper terram, ait Dominus Dominus : Et irritabo cor populo-* 9 *rum multorum, cùm adduxero captivitatem tuam in gentes, ad terram, quam neſcis. Et contriſta-* 10 *buntur ſuper te gentes multæ: & reges eorũ ſtupore ſtupebunt, cùm (i) volare cœperit gladius meus ſuper facies eorum, (k) expectantes ruinam ſuam à die ruinæ tuæ. Quia hæc dicit Dominus Domi-* 11 *nus; Gladius regis Babylonis veniet tibi In gladiis gigantum: &* 12 *dejiciam fortitudinem tuam: peſtilentes de gentib⁹ cuncti, et perdent (l) injuriam Ægypti: & conteretur omnis fortitudo illius. Et* 13 *perdam omnia jumenta ejus ab aqua multa : & non conturbabit eam pes hominis ultrà: & veſtigium jumentorũ non calcabit eã. (m) Ita tunc quieſcent aquæ eo-* 14 *rum: et flumina eorũ, quaſi oleum (n) ibunt, dicit Dominus: Cùm de-* 15 *dero Ægyptũ in perditionem, et deſolata fuerit terra cum plenitudine ſua : cùm diſſeminavero omnes habitatores ejus. Et ſcient, quia ego ſum Dominus. Planctus* 16 *eſt, & (o) planges eum : & filiæ gentium plangent (p) eum: ſuper Ægyptum, & ſuper omnem fortitudinem ejus plangent eam, ait Domin⁹ Dominus. Et factũ eſt in* 17 *duodecimo anno (q) primi menſis, quintadecimâ menſis, factus eſt ſermo Domini ad me, dicens; Fili* 18 *hominis, plange ſuper (r) fortitudinem Ægypti: & deducent ejus filias gentes mortuas in profundum terræ, ad eos, qui deſcendunt in (ſ) foveam; In medio vulne-* 19 *ratorum gladio cadent cum eo: et dormiet omnis fortitudo ejus: & dicent tibi gigantes; In (t) profundo foveæ eſto: quo melior es? & deſcende, et dormi cum incircumciſis In medio vulneratorum gla-* 20 21 *dio. Ibi Aſſur, & omnis congre-* 22 *gatio ejus : omnes vulnerati ibi* 23 *dati ſunt : Et ſepulchrum eorum in profundo foveæ : & facta eſt congregatio ejus in circuitu ſepulchri ejus : omnes vulnerati, qui ceciderant (u) gladio : qui dederunt timorem ſuum in terra vitæ.*

MS.A. (μ) σου, (ν) ὁ θεός. (ξ) ἀγάγω (ο) τὴν γῆν (π) ἔθνη, καὶ οἱ (ϱ) πεταθῆναι ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσωπον (σ) ἀπὸ (τ) ἀδωναῒ κύριος, Ῥομφαία (υ) ἔτι ποὺς ἀνθρώπου, καὶ (φ) κτήνους (χ) ἀδωναῒ κύριος, (ψ) διασπείρω (ψ) θρηνήσουσιν (ω) ἐγένετο (α) ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ, (β) γῆν (γ) ἐξ ὑδάτων εὐπρεποῦς κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων, Ἐμ μέσῳ τραυματιῶν μαχαίρᾳ πεσοῦνται (δ) κατάβηθι, (ε) Ἡ ταφὴ (ζ) αὐτῶν (η) τραυματίαι (θ) οἱ ἔδωκαν τὰς ταφὰς αὐτῆς ἐν μηροῖς λάκκου, καὶ ἐγενήθη ἐκκλησία ὑπὲρ κύκλῳ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, πάντες αὐτοὶ τραυματίαι, πίπτοντες μαχαίρᾳ, οἱ δόντες

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כָּל שְׁבִילֵי אָרְחָתִיךְ דִּמְתַקְּנִין וּנְטִירִין בְּגַוִּיךְ הָא כִּמְנַהֲרֵי זְהָרָא בִּשְׁמַיָּא אֲקַלְקֵלְנוּן עֲלָךְ 8
וְתַחְפֵּי עָקָא כְּקַבְלָא יַת אַרְעָךְ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ וַאֲזִיעַ לֵב עַמְמִין סַגִּיאִין בְּאַיְתָיוּתִי תְּבִירֵי 9
קְרָבָךְ לְבֵינֵי עַמְמַיָּא לִמְדִינָן דְּלָא יְדַעְתִּנוּן׃ וְאַצְדֵּי עֲלָךְ עַמְמִין סַגִּיאִין וּמַלְכֵיהוֹן 10
יִתְמְהוּן עֲלָךְ תִּימְהָא בְּאַיְתָיוּתִי עֲלָךְ דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְאִנּוּן חָזַן וְיִזּוּעוּן מִן קֳדָם תְּבָרְהוֹן
גְּבַר לְנַפְשֵׁיהּ בְּיוֹם מַפֶּלֶת קְטִילָךְ׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים קָטוֹלֵי חַרְבָּא מַלְכָּא דְבָבֶל 11
יֵיתוּן עֲלָךְ׃ בְּחַרְבָּא דְגִבָּרַיָּא אֲמַגַּר מַשִׁרְיָתָךְ תַּקִּיפֵי עַמְמַיָּא כּוּלְהוֹן יְבוּזוּן יַת תְּקוֹף 12
מִצְרַיִם וְתִשְׁתֵּיצֵי כָּל אִתְרְגוּשְׁתְּהָא׃ וְאוֹבֵיד יַת כָּל בְּעִירָהּ מֵעַל מַיִין סַגִּיאִין וְלָא 13
תְּוֹעוּנוּן רַגְלֵי אֱנָשָׁא עוֹד וּפַרְסַת בְּעִירָא לָא תְוֹעוּנוּן׃ בְּכֵן אַשְׁקִיט לְעַמְמַיָּא וּמַלְכֵיהוֹן 14
בִּנְיָח אֲדַבַּר אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ כַּד אֶתֵּן יַת אַרְעָא דְמִצְרַיִם צְדוּ וְתִצְדֵּי אַרְעָא וּמְלָהָא 15
בְּאַיְתָיוּתִי מַחָא עַל כָּל דְּיָתְבִין בַּהּ וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ אֲמַר נְבִיָּא אִלְיָא הִיא נְבוּאַתָא 16
וּתְהֵי לְאִלְיָא כַּפְרָנֵי עַמְמַיָּא יְלִילוּן יָתָהּ עַל מִצְרַיִם וְעַל כָּל אִתְרְגוּשְׁתְּהָא יְלִילוּן יָתָהּ
אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ וַהֲוָה בִּתְרֵתָא עַסְרֵי שְׁנִין בְּחַמְשָׁא עֲסַר לְיַרְחָא הֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה 17
מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי עַל אִתְרְגוּשַׁת מִצְרַיִם וְתַבְרָהּ לַהּ וּלְכַפְרָנֵי 18
עַמְמַיָּא תַקִּיפַיָּא אִתְנַבֵּי דְּיִתְמַסְרוּן לְאַרְעָא אַרְעִיתָא עִם נָחֲתֵי גוֹב בֵּית אֲבַדְנָא׃ מִמַּן 19
אַתְּ גְבַר חוּרְתָּ וּשְׁכִיב עִם חַיָּבַיָּא׃ בְּגוֹ קְטִילֵי חַרְבָּא יִתְרְמוֹן לַהּ לְחַרְבָּא יִתְמַסְרוּן 20
לְשֵׁיצָאָה יָתְהוֹן וְיַת כָּל אִתְרְגוּשְׁתְּהוֹן׃ יְמַלְּלוּן עִמֵּיהּ תַּקִּיפֵי גִבָּרַיָּא מִגּוֹ שְׁאוֹל 21
עִם סַעֲדוֹהִי נְחִיתוּ שְׁכִיבוּ חַיָּבַיָּא קְטִילֵי חַרְבָּא׃ תַּמָּן אַתּוּר וְכָל מַשִׁרְיָתֵיהּ סְחַרְנוּתְהוֹן 22
קִבְרֵיהוֹן כּוּלְהוֹן קְטִילִין דְּאִתְקְטִלוּ בְּחַרְבָּא׃ דְּאִתְמְסָרוּ לִקְבוּרָא בְּסִיפֵי גוֹב בֵּית 23
אֲבַדְנָא וַהֲוַת מַשִׁרְיָתְהוֹן סְחַרְנוּתְהוֹן קִבְרָתְהוֹן כּוּלְהוֹן קְטִילַיָּא דְּאִתְקְטִלוּ בְּחַרְבָּא
דְּאִתְמְסִירוּ לְתַבָר עַל דְּשַׁלִּיטוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Omnes calles itinerũ tuorũ qui directi erant, & aſſervati *in medio tui,* ſicut 8 luminaria lucentia in cœlis, diſſipabo eos ſuper te : & operiet tribulatio, ſicut tenebræ, terram tuam, ait Dñs De⁹. Et commovebo cor populorũ mul- 9 torum cùm adduxero *contritos belli tui* inter populos, & ad provincias quas neſciſti. Et ſtupeſcere faciã ſuper te populos multos, & reges eorũ ad- 10 mirabuntur ſuper te miratione, cùm adduxero ſuper te eos qui occidunt gladio ; & ipſi videbunt & contremiſcent à facie interit⁹ ſui, ſinguli pro anima ſua in die ruinæ occiſorũ tuorũ. Quia hæc dicit Dñs De⁹ : Occidentes 11 gladio regis Babylonis venient contra te. *Gladio* fortiũ corruere faciã ex- 12 ercitũ tuum: robuſti populorũ univerſi vaſtabunt fortitudinem Ægypti, & conſumetur omnis multitudo ej⁹. Et perdam omnia jumenta ej⁹ quæ erant 13 ſuper aquas multas ; & non *conturbabunt* eas *pedes* hominis ampliùs, & ungulæ jumenti non turbabunt eas. Tunc quieſcere faciã populos, & reges 14 eorũ in requiẽ deducã, ait Dñs De⁹. Cùm dedero terrã Ægypti deſolatã, & 15 deſolabitur terra *& plenitudo* ej⁹ ; cùm adduxero percuſſionẽ ſuper omnes habitantes in ea: & ſcient quia ego Dñs. Dixit propheta, Lamentabilis pro- 16 phetia eſt, & erit in lamentationẽ : villæ populorũ lamentabuntur eam ſup Ægyptũ, & ſuper omnẽ multitudinẽ ej⁹ lamentabuntur eã, ait Dñs De⁹. Et 17 factũ eſt duodecimo anno, quintadecima die menſis, factum eſt verbũ prophetiæ à facie Dñi mecum, dicens: Fili hominis, vaticinare ſuper multitudi- 18 nem Ægypti, & contere eã ipſã, & villas populorũ robuſtorũ; vaticinare ꝙ tradentur terræ inferiori cum deſcendentib⁹ in lacũ dom⁹ perditionis. Quo 19 potentior es tu ? deſcende & dormi cum peccatorib⁹. In medio occiſorum 20 gladio cadent; gladio tradentur ut conſumat eos & omnẽ multitudinẽ eorũ. Loquentur cum eo potentes, & fortes de medio inferni cum auxiliatorib⁹ 21 ſuis deſcenderunt, & dormierunt peccatores interfecti gladio. Ibi Aſſur & 22 omnis exercit⁹ ej⁹; in circuitu eorũ ſepulchra ipſorũ, omnes interfecti qui occiſi ſunt gladio. Qui traditi ſunt ſepulturæ in intimo lacu dom⁹ perditi- 23 onis ; & fuit exercit⁹ eorum in circuitu ſepulchrorũ ipſorũ, univerſi interfecti qui occiſi ſunt gladio, qui traditi ſunt in exitium, pro eo quòd dominati ſunt in terram Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܟܠܗܘܢ ܢܗܝܪܐ ܕܢܗܪܝܢ ܒܫܡܝܐ ܐܚܫܟ ܐܢܘܢ ܥܠܝܟ. ܘܐܬܠ ܚܫܘܟܐ ܒܐܪܥܟ 8
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܘܐܪܓܙ ܠܒܐ ܕܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܐ ܕܐܝܬܝܬ ܬܒܪܟ ܒܥܡܡܐ 9
ܒܐܬܪܘܬܐ : ܘܒܐܬܪܘܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܘܢ. * ܘܐܬܡܗ ܥܠܝܟ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. 10
ܘܡܠܟܝܗܘܢ ܢܪܬܬܘܢ. ܡܐ ܕܐܢܦܦ ܣܝܦܝ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ. ܘܢܪܬܬܘܢ ܘܢܬܬܙܝܥܘܢ ܐܢܫ
ܒܢܦܫܗ ܒܝܘܡܐ ܕܡܦܘܠܬܟ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܣܝܦܗ ܕܡܠܟܐ 11
ܕܒܒܠ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟ. * ܒܣܝܦܐ ܕܓܢܒܪܐ ܐܦܠ ܚܝܠܟ. ܘܟܠܗܘܢ ܥܫܝܢܐ 12
ܕܥܡܡܐ. ܘܢܒܙܘܢ ܫܘܒܗܪܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܢܬܚܪܒ ܟܠܗ ܥܘܫܢܗ. * ܘܐܘܒܕ ܟܠܗ ܒܥܝܪܗ 13
ܡܢ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܠܐ ܢܕܠܚ ܐܢܘܢ ܬܘܒ ܪܓܠܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܦܪܣܬܐ ܕܒܥܝܪܐ.
* ܗܝܕܝܢ ܐܫܩܘܥ ܡܝܗܘܢ. ܘܢܗܪܘܬܗܘܢ ܐܝܟ ܡܫܚܐ ܐܪܕܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܡܐ 14 15
ܕܐܬܠ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܚܘܪܒܐ. ܘܬܚܪܒ ܐܪܥܐ ܡܢ ܡܠܝܘܬܗ. ܡܐ ܕܐܡܚܐ ܠܟܠܗܘܢ
ܥܡܘܪܝܗ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܐܘܠܝܬܐ ܗܝ. ܘܢܐܠܘܢ ܒܢܬܐ ܕܥܡܡܐ ܥܠ 16
ܗ. ܥܠ ܡܨܪܝܢ ܘܥܠ ܟܠܗ ܥܘܫܢܗ ܢܐܠܝܢ ܥܠܝܗ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܒܫܢܬܐ 17
ܚܕܥܣܪܐ ܒܚܡܫܬܥܣܪ ܒܝܪܚܐ. ܗܘܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ ܠܡܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ 18
ܐܠܐ ܥܠ ܚܝܠܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܚܬܘܗ ܠܒܢܬܗ ܕܥܡܡܐ ܥܫܝܢܐ.
ܠܐܪܥܐ ܬܚܬܝܬܐ ܥܡ ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ. * ܡܢ ܡܝܐ ܒܣܝܡܐ ܢܚܘܬ. ܘܫܟܘܒ ܥܡ ܥܪܠܐ. 19
* ܥܡ ܩܛܝܠܝ ܣܝܦܐ ܢܦܠܘܢ. ܘܢܓܪܘܢܝܗ. ܘܠܟܠܗ ܚܝܠܗ. * ܘܢܡܠܠܘܢ ܥܡ 20 21
ܓܢܒܪܝܗܘܢ ܪܘܪܒܢܐ ܕܥܡܡܐ ܡܢ ܫܝܘܠ. ܘܢܚܬܘܢ ܘܢܫܟܒܘܢ ܥܪܠܐ ܥܡ
ܩܛܝܠܝ ܣܝܦܐ. * ܬܡܢ ܐܬܘܪ ܘܟܠܗ ܟܢܫܗ. ܚܕܪ ܩܒܪܗ. ܟܠܗܘܢ ܩܛܝܠܐ ܕܢܦܠܘ 22
ܒܣܝܦܐ. * ܕܝܗܒ ܩܒܪܗ ܒܣܘܦܝܗ ܕܓܘܒܐ. ܘܗܘܐ ܟܢܫܗ ܚܕܪ ܩܒܪܗ. ܟܠܗܘܢ 23
ܩܛܝܠܐ ܕܢܦܠܘ ܒܣܝܦܐ. ܥܠ ܕܥܒܕܘ ܬܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝܐ.

Omnia luminaria quæ lucent in cœlo, ſuper 8 te obſcurabo, & faciam tenebras in terra tua, dicit Dominus dominorum : Et ad iram con- 9 citabo cor populorum multorum, quum induxero fractionem tuam inter gentes, & in urbes quas ignoras : Et faciam ut obſtupe- 10 ſcant de te populi multi, extimeantque reges eorum, quum coruſcare fecero gladium meum ſuper facies eorum : timebunt inquam, & expaveſcent quiſque in ſemetipſo in die caſûs tui. Sic ait Dominus dominorum ; 11 Gladius regis Babylonis invadet te. Gladio 12 gigantum omniumque robuſtiſſimorum inter gentes dejiciam robur tuum; prædabuntur robur Ægypti, & diripientur omnes divitiæ ipſius. Perdam jumenta ejus ab aquis mul- 13 tis, & pes humanus non turbabit eas ampliùs, neque ungulæ jumentorum. Tunc diſponam 14 aquas eorum, & fluvios eorum fluere faciam tanquam oleum, ait Dominus dominorum : Quum redegero terram Ægypti in deſolatio- 15 nem, & vaſtata fuerit univerſa terra : quum percuſſero omnes habitatores ejus: & experientur me eſſe Dominum. Lamentatio eſt, & 16 filiæ populorum lamentabuntur eam ; de Ægypto & de omnibus divitiis ejus lamentabuntur eam, dicit Dominus dominorum. Anno undecimo, decimâ quintâ menſis, fuit 17 ad me ſermo Domini, dicendo ; Fili homi- 18 nis, profer lamentationem de potentia Ægypti, eamque demitte cum ipſa inter gentes robuſtas, in imam terram, cum deſcendentibus in foveam, *dicens* ; Ex aquis jucundis 19 deſcende, & jace cum præputiatis. Cum 20 gladio confoſſis cadent, & trahent eum totamque potentiam ejus. Et alloquentur ju- 21 venes eorum principes gentium ex inferis, & deſcendent cubabuntque præputiati cum gladio confoſſis. Illic Aſſur cum tota con- 22 gregatione ſua ſunt circa ſepulchrum ejus; omnes interfecti qui gladio ceciderunt : Qui 23 fecit ſepulchrum ſuum in marginibus foveæ, ejuſque ſepulchrum circumſtat congregatio ipſius ; omnes interfecti qui gladio ceciderunt, eò quòd fractionem fecerint in terra vivorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وجميع المنيرات نورا في السماء يظلمون بك * واعطي ظلمة علي ارضك يقول الرب 8
الرب * واعصب قلب شعوب كثيرين * حين اجلب سبيك في الامم * في ارض لا تعرفها * 9
* ويعبسون عليك امم كثيرين * وملوكهم يحيرون حين * عند ما امدد سيفي علي 10
وجوههم * يتوقعون سقطهم منذ يوم سقطتك * لان هكذا يقول الرب * سيف ملك 11
بابل ياتي اليك بسيوف الجبابرة * واطرح قوتك * وجميع المفسدين من الامم يهلكون 12
كبرياء مصر * وينكسر كل قوتها * واهلك جميع بهائمها * من الماء الكثير * فلا تكون 13
ايضا قدم انسان * واثر بهيمة لا يطاه هكذا * حينيذ تسكن مياهم * وانهارهم تسير 14
مثل الزيت يقول ادوناي الرب * اذ ادفع مصر للهلاك * وتخرب الارض بكمالها * اذ ابدد 15
جميع السكان فيها * ويعلمون اني انا الرب * نوح هو * وينوحونه * وبنات الامم ينحنه علي 16
مصر * وعلي جميع قوتها ينحنه * يقول ادوناي الرب * وكان في السنة الثانية عشر * في 17
الشهر الاول * في خمسة عشر من الشهر * كان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * نح علي 18
قوة مصر * وينزلون الامم بناتها امواتا الي عمق الارض مع الهابطين في الجب * في وسط 20
الجرحا بالسيف يسقطون معه * ويضطجع كل قوته * ويقولون لك الجبابرة * صر في عمق 21
الجب * انت افضل ممن * انزل واضطجع مع الغير مختونين * في وسط الجرحا 19
بالسيف * هناك الموصل وكل جمعه وجميع الجرحا * هناك اعطيوا اقبارهم في عمق الجب * 22
* وصار جمعه حول قبره * جميع الجرحا الساقطين بالسيف * الذين اعطوا خوفهم علي 23
ارض الحياة *

Denique omnia lumine micantia in cœlo obtenebrata fuerint in te: dabóq; tenebras ſuper terram tuam, dicit Dominus Dominus, Et ad iram provocabo cor populorũ 8 9 *multorum; quum adduxero captivitatem tuam inter gentes, in terram quam non noſti. Et contriſtabuntur de te populi* 10 *multi, regeſque eorum ſtupore perfundentur, quum extendero gladium meum contra faciem eorum ; expectantes ruinam ſuam poſt diem ruinæ tuæ. Sic enim di-* 11 *cit Dominus, Gladius regis Babelis veniet ad te cum gladiis gigantum : Et dejiciam* 12 *fortitudinem tuam : & omnes gentium pernicioſiſſimi perdent ſuperbiã Ægypti, ita ut frangatur totum robur ipſius. Per-* 13 *dam quoque omnia ipſius jumenta ob aquam tam multam ut eam neque pes humanus queat ampliùs tranſire, neque jumenti veſtigium pariter calcare. Tunc quieſcent aquæ eorum, &* 14 *flumina eorum quaſi oleum fluent, dicit Adonai Dominus : Quum tradi-* 15 *dero Ægyptum excidio, & vaſtata fuerit univerſa terra : quum diſperſero omnes habitantes in ea : & cognoſcent me eſſe Dominum. Lamentum eſt quod* 16 *lamentabuntur, & filiæ populorum lamentabuntur illud de Ægypto, & de tota potentia ejus lamentabuntur illud, dicit Adonai Dominus. Contigit etiam anno* 17 *duodecimo, menſe primo, decimâ quintâ ejuſdem menſis; ut eſſet ſermo Domini ad me, dicens; O fili hominis, lamen-* 18 *tare fortitudinem Ægypti : deducent enim populi filias ejus mortuas in profundũ terræ cum deſcendentib⁹ in foveã: Inter gladio vulneratos cum eo deſcen-* 20 *dent, jacebitque tota potentia ipſius. Di-* 21 *centque tibi gigantes ; Eſto in profundo foveæ : Tu quonam præſtantior es? de-* 19 *ſcende, & jace cum incircumciſis, in medio vulneratorum gladio. Illic Aſſur* 22 *cum tota turba ſua, omneſque vulnerati, illic habuerunt ſepulturas ſuas in profundo foveæ : Ejuſque turba circa ſe-* 23 *pulchrum ejus eſt, omnes vulnerati qui gladio occubuerunt, qui terrorem ſuum incutiebant ſuper terram vitæ.*

dabo & : te ſuper faciam *nigreſcere cælis* in lucis luminaria Omnia
כָּל־מְאוֹרֵי אוֹר בַּשָּׁמַיִם אַקְדִּירֵם עָלֶיךָ וְנָתַתִּי 8
faciam iraſci Et .Deus Dominus dixit ,tuā terram ſuper *tenebroſitatem*
חֹשֶׁךְ עַל־אַרְצְךָ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה : וְהִכְעַסְתִּי 9
gentibus in tuam contritionem *me inducendo in* ,multorum populorum cor
לֵב עַמִּים רַבִּים בַּהֲבִיאִי שִׁבְרְךָ בַּגּוֹיִם
populos te ſuper faciam ſtupeſcere Et .*eas* nôſti non quas terras ſuper
עַל־אֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתָּם : וַהֲשִׁמּוֹתִי עָלֶיךָ עַמִּים 10
me vibrando in ,formidine te ſuper formidabunt eorum reges & ,multos
רַבִּים וּמַלְכֵיהֶם יִשְׂעֲרוּ עָלֶיךָ שַׂעַר בְּעוֹפְפִי
vir momenta ad exterrebuntur & : eorum facies ſuper meum gladium
חַרְבִּי עַל־פְּנֵיהֶם וְחָרְדוּ לִרְגָעִים אִישׁ
Gladius : Deus Dominus dixit ſic Quia .tuæ ruinæ die in ,ſuo animo in
לְנַפְשׁוֹ בְּיוֹם מַפַּלְתֶּךָ : כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה חֶרֶב 11
,tuam *turbam* faciam cadere fortium gladiis In .tibi veniet Babel regis
מֶלֶךְ־בָּבֶל תְּבוֹאֶךָּ : בְּחַרְבוֹת גִּבּוֹרִים אַפִּיל הֲמוֹנֶךָ 12
, Ægypti ſuperbiam vaſtabunt & : ipſi omnes gentium fortes
עָרִיצֵי גוֹיִם כֻּלָּם וְשָׁדְדוּ אֶת־גְּאוֹן מִצְרַיִם
,ejus *jumentum omne* faciam perdere Et .*ejus turba omnis* diſperdetur &
וְנִשְׁמַד כָּל־הֲמוֹנָהּ : וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־כָּל־בְּהֶמְתָּהּ 13
ungulæ & ,ultrà hominis pes eas calcabit non & : multas aquas *deſuper*
מֵעַל מַיִם רַבִּים וְלֹא תִדְלָחֵם רֶגֶל־אָדָם עוֹד וּפַרְסוֹת
,eorum aquas faciam mergere Tunc .eas *calcabit* non *animalis*
בְּהֵמָה לֹא תִדְלָחֵם : אָז אַשְׁקִיעַ מֵימֵיהֶם 14
.Deus Dominus dixit ;faciam ire oleum velut eorum flumina &
וְנַהֲרוֹתָם כַּשֶּׁמֶן אוֹלִיךְ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה :
terra deſolabitur & ,deſolationem Ægypti terram *me dando In*
בְּתִתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה וּנְשַׁמָּה אֶרֶץ 15
ſcient & : ea in habitantes omnes *me percutiendo in* ,ſua plenitudine à
מִמְּלֹאָהּ בְּהַכּוֹתִי אֶת־כָּל־יוֹשְׁבֵי בָהּ וְיָדְעוּ
gentium filiæ ,eam *deplorate* & , *ipſa* Lamentum .Dominus *ego* quòd
כִּי־אֲנִי יְהוָה : קִינָה הִיא וְקוֹנְנוּהָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם 16
deflebunt ejus *turbam* omnē ſuper & ,Ægyptum ſuper : eam *deplorabunt*
תְּקוֹנֵנָּה אוֹתָהּ עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כָּל־הֲמוֹנָהּ תְּקוֹנֵנָּה
,anno undecimo in fuit Et .Deus Dominus dixit ,*eam*
אוֹתָהּ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה : וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה 17
: dicendo ,me ad Domini verbum fuit ,menſis decima quinta in
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר :
,illam deſcendere fac & , Ægypti *turbam ſuper conquerere* ,hominis Fili
בֶּן־אָדָם נְהֵה עַל־הֲמוֹן מִצְרַיִם וְהוֹרִדֵהוּ 18
deſcēdentib⁹ cum ,inferorum terram ad *illuſtrium* gentium *filias* & ipſam
אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אַדִּרִם אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת־יוֹרְדֵי
.*præputiatis* cum *jace* & ,Deſcende *? fuiſti jucunda quo Ex* .*lacum*
בוֹר : מִמִּי נָעָמְתָּ רְדָה וְהָשְׁכְּבָה אֶת־עֲרֵלִים : 19
trahite ,eſt data Gladio .cadent gladio interfectorum medio In
בְּתוֹךְ חַלְלֵי־חֶרֶב יִפֹּלוּ חֶרֶב נִתָּנָה מָשְׁכוּ 20
medio de potentium fortes ei Loquentur .ejus *turbas* omnes & , eam
אוֹתָהּ וְכָל־הֲמוֹנֶיהָ : יְדַבְּרוּ־לוֹ אֵלֵי גִבּוֹרִים מִתּוֹךְ 21
incircumciſis *jacuerunt* deſcenderunt : ſuis auxiliatoribus cum , inferni
שְׁאוֹל אֶת־עֹזְרָיו יָרְדוּ שָׁכְבוּ הָעֲרֵלִים
ejus circuitibus ,ejus cœtus omnis & , Aſſur Ibi .gladio interfectis
חַלְלֵי חָרֶב : שָׁם אַשּׁוּר וְכָל־קְהָלָהּ סְבִיבוֹתָיו 22
Cujus .gladio in *cadentes* interfecti ipſi omnes : ejus ſepulchra
קִבְרֹתָיו כֻּלָּם חֲלָלִים הַנֹּפְלִים בֶּחָרֶב : אֲשֶׁר 23
circuitus ejus cœtus fuit & ,*lacus* lateribus in *ejus* ſepulchra ſunt poſita
נִתְּנוּ קִבְרֹתֶיהָ בְּיַרְכְּתֵי־בוֹר וַיְהִי קְהָלָהּ סְבִיבוֹת
dederunt qui ,gladio in *cadentes* interfecti ipſi omnes : ejus ſepulchri
קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים נֹפְלִים בַּחֶרֶב אֲשֶׁר־נָתְנוּ
.viventium terra in formidinem
חִתִּית בְּאֶרֶץ חַיִּים :

Verſio VULG. LAT.

8 Omnia luminaria cœli mœrere faciam ſuper te : & dabo tenebras ſuper terrā tuā, dicit Dñs Deus, cùm ceciderint vulnerati tui in medio terræ, ait Dñs De⁹.
9 Et irritabo cor populorum multorum, cùm induxero contritioné tuā in gentibus ſuper terras, quas
10 neſcis. Et ſtupeſcere faciā ſuper te populos multos : & reges eorum horrore nimio formidabunt ſuper te, cùm volare cœperit gladius meus ſuper facies eorum: & obſtupeſcent repentè ſinguli pro anima ſua in die ruinæ
11 tuæ. Quia hæc dicit Dñs Deus; Gladius regis Babylonis veniet
12 tibi, In gladiis fortium dejiciam multitudiné tuā : inexpugnabiles omnes Gentes hæ : & vaſtabunt ſuperbiam Ægypti, & diſ-
13 ſipabitur multitudo ej⁹. Et perdam omnia jumenta ej⁹, quæ erant ſuper aquas plurimas : & non conturbabit eas pes hominis ultrà, neq; ungula jumento-
14 rum turbabit eas. Tunc puriſſimas reddā aquas eorū, & flumina eorū quaſi oleū adducā, ait
15 Dñs De⁹ : Cùm dedero terram Ægypti deſolatā : deſeretur autem terra à plenitudine ſua, quando percuſſero omnes habitatores ej⁹ : & ſcient quia ego
16 Dñs. Planctus eſt, & plangent eum : filiæ Gentiū plangent eū : ſuper Ægyptum, & ſuper multitudiné ej⁹ plangent eum, ait Do-
17 minus Deus. Et factū eſt in duodecimo anno, in quintadecima menſis, factum eſt verbum Do-
18 mini ad me, dicens; Fili hominis, cane lugubre ſuper multitudinem Ægypti : & detrahe eam ipſam, & filias Gentium robuſtarum, ad terram ultimam, cum his qui deſcendunt in lacum.
19 Quo pulchrior es? deſcende,
20 & dormi cum incircumciſis. In medio interfectorum gladio cadent : gladius dat⁹ eſt, attraxerunt eam, & omnes populos ej⁹.
21 Loquentur ej potentiſſimi robuſtorū de medio inferni, qui cum auxiliatoribus ej⁹ deſcenderunt, & dormierunt incircumciſi, in-
22 terfecti gladio. Ibi Aſſur, & omnis multitudo ej⁹: in circuitu illi⁹ ſepulchra ejus: omnes interfecti, & qui ceciderunt gladio.
23 Quorum data ſunt ſepulchra in noviſſimis laci: et facta eſt multitudo ejus per gyrum ſepulchri ejus : univerſi interfecti, cadentéſque gladio, qui dederant quondam formidinem in terra viventium.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

8 Πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ, συσκοτάσουσιν ἐπὶ σέ· καὶ δώσω σκότος ἐπὶ τὴν γῆν (μ), λέγει κύριος κύριος (ν).
9 Καὶ παροργιῶ καρδίαν λαῶν πολλῶν, ἡνίκα ἂν (ξ) ἄγω αἰχμαλωσίαν σου εἰς τὰ
10 ἔθνη, εἰς (ο) γῆν ἣν οὐκ ἔγνως. Καὶ συννοήσουσιν ἐπὶ σὲ (π) ἔθνη πολλὰ, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστήσονται, ἐν τῷ (ρ) πέτασθαι τὴν ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν, προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν (σ)
11 ἀφ' ἡμέρας πτώσεώς σου. Ὅτι τάδε λέγει (τ) κύριος κύριος, Ῥομφαία βασιλέως Βα-
12 βυλῶνος ἥξει σοι Ἐν μαχαίραις γιγάντων, καὶ καταβαλῶ τὴν ἰσχύν σου, λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν πάντες, καὶ ἀπολοῦσι τὴν ὕβριν Αἰγύπτου, καὶ
13 συντριβήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῆς. Καὶ ἀπολῶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῆς ἀφ' ὕδατος πολλοῦ, καὶ οὐ μὴ ταράξῃ αὐτὸ (υ) ποὺς ἀνθρώπου ἔτι, καὶ ἴχνος (φ) κτηνῶν οὐ μὴ κα-
14 ταπατήσῃ αὐτό. Οὕτως τότε ἡσυχάσει τὰ ὕδατα αὐτῶν, καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῶν ὡς ἔλαιον πορεύσονται, λέγει (χ) κύ-
15 ριος, Ὅταν δῶ Αἴγυπτον εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐρημωθῇ ἡ γῆ σὺν τῇ πληρώσει αὐτῆς, ὅταν (⁺) διασπερῶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ
16 εἰμι κύριος. Θρῆνός ἐστι, καὶ (ψ) θρηνήσεις αὐτὸν, καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἐθνῶν θρηνήσουσιν αὐτὸν, ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτῆς θρηνήσουσιν αὐτὴν, λέγει
17 κύριος κύριος. Καὶ (ω) ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει (α) τοῦ πρώτου μηνὸς, πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἐγένετο λόγος κυ-
18 ρίου πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, θρήνησον ἐπὶ τὴν (β) ἰσχὺν Αἰγύπτου, καὶ καταβιβάσουσιν αὐτῆς τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκρὰς εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς, πρὸς τοὺς
19 καταβαίνοντας εἰς βόθρον· (γ) Ἐν μέσῳ μαχαίρας τραυματιῶν πεσοῦνται μετ' αὐτοῦ, καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. καὶ ἐροῦσίν σοι οἱ γίγαντες, Ἐν βάθει βόθρου γίνου, Τίνος κρείττων εἶ; (δ) καὶ κατάβηθι, καὶ κοι-
20 μήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων, Ἐν μέσῳ τραυ-
21 ματιῶν μαχαίρας. Ἐκεῖ Ἀσσοὺρ καὶ πᾶσα ἡ
22 συναγωγὴ αὐτοῦ, πάντες τραυματίαι
23 ἐκεῖ ἐδόθησαν, (ε) Καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου, καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ (ζ) αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ, πάντες (η) οἱ τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρᾳ, (θ) οἱ δόντες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς.

Omnia oſtendentia lumen in cœlo, 8 *contenebreſcent in te:& dabo tenebras ſuper terram, ait Dominus Dominus : Et irritabo cor populo-* 9 *rum multorum ; cùm adduxero captivitatem tuam in gentes, ad terram, quam neſcis. Et contriſta-* 10 *buntur ſuper te gentes multæ: & reges eorū ſtupore ſtupebunt, cùm (i) volare cœperit gladius meus ſuper facies eorum, (k) expectantes ruinam ſuam à die ruinæ tuæ. Quia hæc dicit Dominus Domi-* 11 *nus; Gladius regis Babylonis veniet tibi In gladiis gigantum: &* 12 *dejiciam fortitudinem tuam: peſtilentes de gentib⁹ cuncti, et perdent (l) injuriam Ægypti: & conteretur omnis fortitudo illius. Et* 13 *perdam omnia jumenta ejus ab aqua multa : & non conturbabit eam pes hominis ultrà: & veſtigium jumentorū non calcabit eā. (m) Ita tunc quieſcent aquæ eo-* 14 *rum: et flumina eorū, quaſi oleum (n) ibunt, dicit Dominus: Cùm de-* 15 *dero Ægyptū in perditionem, et deſolata fuerit terra cum plenitudine ſua : cùm diſſeminavero omnes habitatores ejus. Et ſcient, quia ego ſum Dominus. Planctus* 16 *eſt, & (o) planges eum : & filiæ gentium plangent (p) eum: ſuper Ægyptum, & ſuper omnem fortitudinem ejus plangent eam, ait Domin⁹ Dominus. Et factū eſt in* 17 *duodecimo anno (q) primi menſis, quintadecimâ menſis, factus eſt ſermo Domini ad me, dicens; Fili* 18 *hominis, plange ſuper (r) fortitudinem Ægypti: & deducent ejus filias gentes mortuas in profundum terræ, ad eos, qui deſcendunt in (ſ) foveam; In medio vulne-* 19 *ratorum gladio cadent cum eo: et dormiet omnis fortitudo ejus: & dicent tibi gigantes; In (t) profundo foveæ eſto: quo melior es? & deſcende, et dormi cum incircumciſis In medio vulneratorum gla-* 20 *dio. Ibi Aſſur, & omnis congre-* 21 *gatio ejus : omnes vulnerati ibi* 22 *dati ſunt : Et ſepulchrum eorum* 23 *in profundo foveæ : & facta eſt congregatio ejus in circuitu ſepulchri ejus : omnes vulnerati, qui ceciderant (u) gladio : qui dederunt timorem ſuum in terra vitæ.*

MS.A. (μ) σου, (ν) ὁ θεός. (ξ) ἀγάγω (ο) τὴν γῆν (π) ἔθνη, καὶ οἱ (ρ) πετασθῆναι ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσωπον (σ) ἀπὸ (τ) ἀδωναῒ κύριος, Ῥομφαία (υ) ἔτι ποὺς ἀνθρώπου, καὶ (φ) κτήνους (χ) ἀδωναῒ κύριος, (⁺) διασπείρω (ψ) θρηνήσουσιν (ω) ἐγένετο (α) ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ, (β) γῆν (γ) ἐξ ὑδάτων εὐπρεποῦς κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων, Ἐν μέσῳ τραυματιῶν μαχαίρᾳ πεσοῦνται (δ) κατάβηθι, (ε) Ἡ ταφὴ (ζ) αὐτῶν (η) τραυματίαι (θ) οἱ ἔδωκαν τὰς ταφὰς αὐτῆς ἐν μηροῖς λάκκου, καὶ ἐγενήθη ἐκκλησία ὑπὲρ κύκλῳ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, πάντες αὐτοὶ τραυματίαι, πίπτοντες μαχαίρᾳ, οἱ δόντες

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כָּל שְׁבִילֵי אָרְחָתִיךְ דִּמְתַקְּנִין וּנְטִירִין בְּגַוִּיךְ הָא כִּמְנַהֲרֵי זַהֲרַיָא בִשְׁמַיָא אֲקַלְקֵלִנּוּן עֲלָךְ 8
וְתַחְפֵּי עָקָא כְּקַבְלָא יַת אַרְעָךְ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים : וַאֲזִיעַ לֵב עַמְמִין סַגִּיאִין בְּאַיְתָיוּתִי תְּבִירֵי 9
קְרָבָךְ לְבֵינֵי עַמְמַיָא לִמְדִינָן דְּלָא יְדַעְתְּנוּן : וְאַצְדֵּי עֲלָךְ עַמְמִין סַגִּיאִין וּמַלְכֵיהוֹן 10
יִתְמְהוּן עֲלָךְ תִּימְהָא בְּאַיְתָיוּתִי עֲלָךְ דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְאִנּוּן חָזַן וִיזוּעוּן מִן קֳדָם תַּבְרְהוֹן
גְּבַר לְנַפְשֵׁיהּ בְּיוֹם מַפֶּלֶת קְטִילָךְ : אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים קָטוֹלֵי חַרְבָּא מַלְכָּא דְבָבֶל 11
יֵיתוֹן עֲלָךְ : בְּחַרְבָּא דְגִבָּרַיָא אַמְגַּר מַשִּׁרְיָתָךְ תַּקִּיפֵי עַמְמַיָא כּוּלְהוֹן וִיבֹזּוּן יַת תְּקוֹף 12
מִצְרַיִם וְתִשְׁתֵּיצֵי כָּל אִתְרְגוֹשְׁתְּהָא : וְאוֹבֵיד יַת כָּל בְּעִירָהּ מֵעַל מַיִן סַגִּיאִין וְלָא 13
תְּווּעוּנוּן רִגְלֵי דֶאֱנָשָׁא עוֹד וּפַרְסַת בְּעִירָא לָא תְּווּעוּנוּן : בְּכֵן אַשְׁקֵיט לְעַמְמַיָא וּמַלְכֵיהוֹן 14
בְּנִיחַ יְהוֹן וְנַהֲרֵיהוֹן כִּמְשַׁח יְהָכוּן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים : כַּד אֶתֵּין יַת אַרְעָא דְמִצְרַיִם לְצָדוּ 15
וְתִצְדֵּי אַרְעָא מִמְּלָהּ בְּמִקְטְלִי יַת כָּל יָתְבֵי בַהּ וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ : אֲמַר נְבִיָא אִלְיָא 16
הוּא וִיאַלְיוּן עֲלַהּ בְּנָת עַמְמַיָא יְיַלְלוּן יָתַהּ עַל מִצְרַיִם וְעַל כָּל הֲמוֹנַהּ יְיַלְלוּן יָתַהּ
אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים : וַהֲוָה בִּתְרֵי עֲסַר שְׁנִין בַּחֲמֵישַׁת עֲסַר יוֹמִין לְיַרְחָא הֲוָה פִתְגָם נְבוּאָה 17
מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימָר : בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי עַל אוֹכְלוֹסֵי מִצְרַיִם וְתַבַּר יָתַהּ וּפַלְכְּוָתָהָא דְ 18
עַמְמַיָא תַקִּיפַיָא לַאֲרַע אַרְעִיתָא עִם נָחֲתֵי בֵית אֲבַדּוֹן : מִמַּן אַתְּ טָב אִחוּת וְאִשְׁתְּכֵיב 19
עִם חַיָּבַיָא : בְּגוֹ קְטִילֵי חַרְבָּא יִפְּלוּן לְחַרְבָּא אִתְמְסַרַת לְשֵׁיצָאָה יָתְהוֹן וְיַת כָּל אוֹכְלוֹסֵיהוֹן 20
יְמַלְּלוּן עִמֵּיהּ תַּקִּיפֵי גִבָּרַיָא מִגּוֹ שְׁאוֹל עִם סָעֲדֵיהוֹן נְחָתוּ שְׁכִיבוּ חַיָּבַיָא קְטִילֵי חַרְבָּא : 21
תַּמָּן אַתּוּר וְכָל מַשִּׁרְיָתֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר קִבְרֵיהוֹן כּוּלְהוֹן קְטִילִין דְּאִתְקְטִילוּ בְחַרְבָּא : 22
דְּאִתְמְסַרוּ לִקְבוּרָא בְּסִטְרֵי גוֹב בֵּית אֲבַדּוֹן וַהֲוַת מַשִּׁרְיָתְהוֹן סְחוֹר סְחוֹר קִבְרֵיהוֹן 23
כּוּלְהוֹן קְטִילִין דְּאִתְקְטִילוּ בְחַרְבָּא דְּאִתְמְסַרוּ לְחַבָּלָא עַל דִּשְׁלִיטוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Omnes calles itinerū tuorū qui directi erant, & aſſervati *in medio tui,* ſicut 8
luminaria lucentia in cœlis, diſſipabo eos ſuper te : & operiet tribulatio,
ſicut tenebræ, terram tuam, ait Dñs De⁹. Et commovebo cor populorū mul- 9
torum cùm adduxero *contritos belli tui* inter populos, & ad provincias
quas neſciſti. Et ſtupeſcere faciā ſuper te populos multos, & reges eorū ad- 10
mirabuntur ſuper te miratione, cùm adduxero ſuper te eos qui occidunt gla-
dio ; & ipſi videbunt & contremiſcent à facie interit⁹ ſui, ſinguli pro ani-
ma ſua in die ruinæ occiſorū tuorū. Quia hæc dicit Dñs De⁹ : Occidentes 11
gladio regis Babylonis venient contra te. *Gladio* fortiū corruere faciā ex- 12
ercitū tuum: robuſti populorū univerſi vaſtabunt fortitudinem Ægypti, &
conſumetur omnis multitudo ej⁹. Et perdam omnia jumenta ej⁹ quæ erant 13
ſuper aquas multas ; & non *conturbabunt* eas *pedes* hominis ampliùs, &
ungulæ jumenti non turbabunt eas. Tunc quieſcere faciā populos, & reges 14
eorū in requie deducā, ait Dñs De⁹. Cùm dedero terram Ægypti deſolatā, & 15
deſolabitur terra & plenitudo ej⁹; cùm adduxero percuſſionē ſuper omnes
habitantes in ea: & ſcient quia ego Dñs. Dixit propheta, Lamentabilis pro- 16
phetia eſt; & erit in lamentatione: villæ populorū lamentabuntur eam ſup
Ægyptū, & ſuper omnē multitudinē ej⁹ lamentabuntur eā, ait Dñs De⁹. Et 17
factū eſt duodecimo anno, quintadecima die menſis, factum eſt verbū pro-
phetiæ à facie Dñi mecum, dicens: Fili hominis, vaticinare ſuper multitudi- 18
nem Ægypti, & contere eā ipſā, & villas populorū roborū; vaticinare ut
tradantur terræ inferiori cum deſcendentib⁹ in lacū dom⁹ perditionis. Quo 19
potentior es tu? deſcende & dormi cum peccatorib⁹. In medio occiſorum 20
gladio cadent; gladio tradentur ut conſumat eos & omnē multitudinē eorū.
Loquentur cum eo potentes, & fortes de medio inferni cum auxiliatorib⁹ 21
ſuis deſcenderunt, & dormierunt peccatores interfecti gladio. Ibi Aſſur & 22
omnis exercit⁹ ej⁹; in circuitu eorū ſepulchra ipſorū, omnes interfecti qui
occiſi ſunt gladio. Qui traditi ſunt ſepulturæ in intimo lacu dom⁹ perditi- 23
onis; & fuit exercit⁹ eorum in circuitu ſepulchrorū ipſorū, univerſi inter-
fecti qui occiſi ſunt gladio, qui traditi ſunt in exitium, pro eo quòd do-
minati ſunt in terram Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܟܠܗܘܢ ܢܗܝܪ̈ܐ ܕܢܗܪܝܢ ܒܫܡܝܐ. ܐܚܫܟ ܐܢܘܢ ܥܠܝܟܝ. ܘܐܥܒܕ ܚܫܘܟܐ ܒܐܪܥܟܝ 8
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܐܪܓܙ ܠܒܐ ܕܥܡ̈ܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܐ ܕܐܝܬܝ ܬܒܪܟܝ ܒܥܡ̈ܡܐ 9
ܘܒܡܕܝܢ̈ܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬܝ ܐܢܝܢ. * ܘܐܬܡܗ ܥܠܝܟܝ ܥܡ̈ܡܐ ܣܓܝܐܐ. 10
ܘܡܠܟܝܗܘܢ ܢܪܬܬܘܢ. ܡܐ ܕܐܢܦܩ ܣܝܦܝ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ. ܘܢܪܬܬܘܢ ܘܢܙܘܥܘܢ ܐܢܫ
ܒܢܦܫܗ ܒܝܘܡܐ ܕܡܦܘܠܬܟܝ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܣܝܦܗ ܕܡܠܟܐ 11
ܕܒܒܠ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟܝ. * ܒܣܝܦܐ ܕܓܢܒܪ̈ܐ ܐܪܡܐ ܚܝܠܟܝ. ܘܟܠܗܘܢ ܥܫܝܢ̈ܐ 12
ܕܥܡ̈ܡܐ. ܘܢܒܙܘܢ ܚܝܠܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܢܬܒܙܙ ܟܠܗ ܥܘܬܪܗ. * ܘܐܘܒܕ ܒܥܝܪܗ ܡܢ 13
ܡܝ̈ܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܠܐ ܢܕܠܚ ܐܢܘܢ ܬܘܒ ܪܓܠܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܐܦܠܐ ܦܪ̈ܣܬܐ ܕܒܥܝܪܐ.
* ܗܝܕܝܢ ܐܫܩܦ ܡܝ̈ܗܘܢ. ܘܢܗܪ̈ܘܬܗܘܢ ܐܝܟ ܡܫܚܐ ܐܪܕܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܡܐ 14
15
ܕܐܬܠ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܚܘܪܒܐ. ܘܬܚܪܒ ܐܪܥܐ ܟܠܗ. ܡܐ ܕܐܡܚܐ ܠܟܠܗܘܢ
ܥܡܘܪ̈ܝܗ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܐܠܝܐ ܗܝ. ܘܢܐܠܘܢܗ ܒܢܬ ܥܡ̈ܡܐ ܥܠ 16
ܡܨܪܝܢ. ܘܥܠ ܟܠܗ ܚܝܠܗ ܢܐܠܘܢܗ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܒܫܢܬ 17
ܚܕܥܣܪܐ. ܒܚܡܫܬܥܣܪ ܒܝܪܚܐ. ܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܘܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. 18
ܐܠܐ ܐܠܝܬܐ ܥܠ ܚܝܠܗ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܚܬܝܗ ܥܡܗ ܒܝܬ ܥܡ̈ܡܐ ܥܫܝܢ̈ܐ.
ܠܐܪܥܐ ܬܚܬܝܬܐ ܥܡ ܢܚ̈ܬܝ ܓܘܒܐ. * ܡܢ ܡܝ̈ܐ ܒܣܝܡ̈ܐ ܚܘܬ. ܘܫܟܘܒ ܥܡ ܥܘܪ̈ܠܐ. 19
* ܒܝܬ ܩܛܝ̈ܠܝ ܚܪܒܐ ܢܦܠܘܢ. ܘܢܓܪܘܢܗ ܘܠܟܠܗ ܚܝܠܗ. * ܘܢܡܠܠܘܢ ܥܡ 20
21
ܓܢܒܪ̈ܐ ܪ̈ܫܝܗܘܢ ܕܥܡ̈ܡܐ ܡܢ ܫܝܘܠ. ܘܢܚܬܘܢ ܘܢܫܟܒܘܢ ܥܘܪ̈ܠܐ ܥܡ
ܩܛܝ̈ܠܝ ܚܪܒܐ. * ܬܡܢ ܐܬܘܪ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܗ ܚܕܪ̈ ܩܒܪܗ. ܟܠܗܘܢ ܩܛܝ̈ܠܐ ܕܢܦܠܘ 22
ܒܚܪܒܐ. * ܕܝܗܒ ܩܒܪܗ ܒܣܘܦܝ̈ܗ ܕܓܘܒܐ. ܘܗܘܐ ܟܢܫܗ ܚܕܪ ܩܒܪܗ. ܟܠܗܘܢ 23
ܩܛܝ̈ܠܐ ܕܢܦܠܘ ܒܚܪܒܐ. ܕܝܗܒܘ ܬܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚ̈ܝܐ.

Omnia luminaria quæ lucent in cœlo, ſuper 8
te obſcurabo, & faciam tenebras in terra tua,
dicit Dominus dominorum : Et ad iram con- 9
citabo cor populorum multorum, quum in-
duxero fractionem tuam inter gentes, & in
urbes quas ignoras : Et faciam ut obſtupe- 10
ſcant de te populi multi, extimeantque reges
eorum, quum coruſcare fecero gladium me-
um ſuper facies eorum : timebunt inquam,
& expaveſcent quiſque in ſemetipſo in die
caſûs tui. Sic ait Dominus dominorum ; 11
Gladius regis Babylonis invadet te. Gladio 12
gigantum omniumque robuſtiſſimorum inter
gentes dejiciam robur tuum; prædabuntur
robur Ægypti, & diripientur omnes divitiæ
ipſius. Perdam jumenta ejus ab aquis mul- 13
tis, & pes humanus non turbabit eas ampliùs,
neque ungulæ jumentorum. Tunc diſponam 14
aquas eorum, & fluvios eorum fluere faciam
tanquam oleum, ait Dominus dominorum :
Quum redegero terram Ægypti in deſolatio- 15
nem, & vaſtata fuerit univerſa terra : quum
percuſſero omnes habitatores ejus: & experi-
entur me eſſe Dominum. Lamentatio eſt, & 16
filiæ populorum lamentabuntur eam ; de Æ-
gypto & de omnibus divitiis ejus lamenta-
buntur eam, dicit Dominus dominorum.
Anno undecimo, decimâ quintâ menſis, fuit 17
ad me ſermo Domini, dicendo ; Fili homi- 18
nis, profer lamentationem de potentia Ægy-
pti, eamque demitte cum ipſa inter gentes ro-
buſtas, in imam terram, cum deſcendenti-
bus in foveam, *dicens* ; Ex aquis jucundis 19
deſcende, & jace cum præputiatis. Cum 20
gladio confoſſis cadent, & trahent eum to-
tamque potentiam ejus. Et alloquentur ju- 21
venes eorum principes gentium ex inferis, &
deſcendent cubabuntque præputiati cum
gladio confoſſis. Illic Aſſur cum tota con- 22
gregatione ſua ſunt circa ſepulchrum ejus; o-
mnes interfecti qui gladio ceciderunt : Qui 23
fecit ſepulchrum ſuum in marginibus foveæ,
ejuſque ſepulchrum circumſtat congregatio i-
pſius; omnes interfecti qui gladio ceciderunt,
eò quòd fractionem fecerint in terra vivo-
rum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَجَمِيعُ ٱلْمُنِيرَاتِ نُورًا فِي ٱلسَّمَاءِ يُظْلِمُونَ بِكَ * وَأُعْطِي ظُلْمَةً عَلِي أَرْضِكَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ 8
ٱلرَّبُّ * وَأُغْضِبُ قَلْبَ شُعُوبٍ كَثِيرِينَ * حِينَ أَجْلِبُ سَبْيَكَ فِي ٱلْأُمَمِ * فِي أَرْضٍ لَا تَعْرِفُهَا 9
* وَيَعْبِسُونَ عَلَيْكَ أُمَمٌ كَثِيرِينَ * وَمُلُوكُهُمْ يَحِيرُونَ حِينَ * عِنْدَ مَا أَمُدُّ سَيْفِي عَلِي 10
وُجُوهِهِمْ * يَتَوَقَّعُونَ سُقُوطَهُمْ مُنْذُ يَوْمِ سُقُوطِكَ * لِأَنَّ هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * سَيْفُ مَلِكِ 11
بَابِلَ يَأْتِي إِلَيْكَ بِسُيُوفِ ٱلْجَبَابِرَةِ * وَأَطْرَحُ قُوَّتَكَ * وَجَمِيعُ ٱلْمُفْسِدِينَ مِنَ ٱلْأُمَمِ يُهْلِكُونَ 12
كِبْرِيَاءَ مِصْرَ * وَيَنْكَسِرُ كُلُّ قُوَّتِهَا * وَأُهْلِكُ جَمِيعَ بَهَائِمِهَا * مِنَ ٱلْمَاءِ ٱلْكَثِيرِ * فَلَا تَكُونُ 13
أَيْضًا قَدَمُ إِنْسَانٍ * وَأَثَرُ بَهِيمَةٍ لَا يَطَأُهُ هٰكَذَا * حِينَئِذٍ تَسْكُنُ مِيَاهُهُمْ * وَأَنْهَارُهُمْ تَسِيرُ 14
مِثْلَ ٱلزَّيْتِ يَقُولُ أَدُونَايِ ٱلرَّبُّ * إِذْ أَدْفَعُ مِصْرَ لِلْهَلَاكِ * وَتَخْرَبُ ٱلْأَرْضُ بِكَمَالِهَا * إِذْ أُبَدِّدُ 15
جَمِيعَ ٱلسُّكَّانِ فِيهَا * وَيَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ * نَوْحٌ هُوَ * وَيَنُوحُونَهُ * وَبَنَاتُ ٱلْأُمَمِ يَنْدُبْنَهُ عَلِي 16
مِصْرَ * وَعَلِي جَمِيعِ قُوَّتِهَا يَنْدُبْنَهُ * يَقُولُ أَدُونَايِ ٱلرَّبُّ * وَكَانَ فِي ٱلسَّنَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَشَرَ * فِي 17
ٱلشَّهْرِ ٱلْأَوَّلِ * فِي خَمْسَةَ عَشَرَ مِنَ ٱلشَّهْرِ * كَانَ قَوْلُ ٱلرَّبِّ إِلَيَّ قَائِلًا * يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ * نُحْ عَلَى 18
قُوَّةِ مِصْرَ * وَيُنْزِلُونَ ٱلْأُمَمَ بَنَاتِهَا أَمْوَاتًا إِلَي عُمْقِ ٱلْأَرْضِ مَعَ ٱلْهَابِطِينَ فِي ٱلْجُبِّ * فِي وَسَطِ 20
ٱلْجَرْحَى بِٱلسَّيْفِ يَسْقُطُونَ مَعَهُ * وَيَضْطَجِعُ كُلُّ قُوَّتِهِ * وَيَقُولُونَ لَكَ ٱلْجَبَابِرَةُ * صِرْ فِي عُمْقِ 21
ٱلْجُبِّ * أَنْتَ أَفْضَلُ مِمَّنْ * ٱنْزِلْ وَٱضْطَجِعْ مَعَ ٱلْغُلْفِ مَدْفُونِينَ * فِي وَسَطِ ٱلْجَرْحَى 19
بِٱلسَّيْفِ * هُنَاكَ ٱلْمَوْصِلُ وَكُلُّ جَمْعِهِ وَجَمِيعُ ٱلْجَرْحَى * هُنَاكَ أُعْطُوا أَقْبَارَهُمْ فِي عُمْقِ ٱلْجُبِّ 22
* وَصَارَ جَمْعُهُ حَوْلَ قَبْرِهِ * جَمِيعُ ٱلْجَرْحَى ٱلسَّاقِطِينَ بِٱلسَّيْفِ * ٱلَّذِينَ أَعْطَوْا خَوْفَهُمْ عَلِي 23
أَرْضِ ٱلْحَيَاةِ *

Denique omnia lumine micantia in cœlo 8
obtenebrata fuerint in te: daboq; tenebras
ſuper terram tuam, dicit Dominus Domi-
nus, Et ad iram provocabo cor populorū 9
multorum ; quum adduxero captivita-
tem tuam inter gentes, in terram quam
non nôſti. Et contriſtabuntur de te populi 10
multi, regeſque eorum ſtupore perfunden-
tur, quum extendero gladium meum con-
tra faciem eorum ; expectantes ruinam
ſuam poſt diem ruinæ tuæ. Sic enim di- 11
cit Dominus; Gladius regis Babelis veniet
ad te cum gladiis gigantum : Et dejiciam 12
fortitudinem tuam : & omnes gentium
pernicioſiſſimi perdent ſuperbiā Ægypti,
ita ut frangatur totum robur ipſius. Per- 13
dam quoque omnia ipſius jumenta ob
aquam tam multam ut eam neque pes
humanus queat ampliùs tranſire, ne-
que jumenti veſtigium pariter calca-
re. Tunc quieſcent aquæ eorum, & 14
flumina eorum quaſi oleum fluent, di-
cit Adonai Dominus : Quum tradi- 15
dero Ægyptum excidio, & vaſtata fu-
erit univerſa terra : quum diſperſero
omnes habitantes in ea : & cognoſcent
me eſſe Dominum. Lamentum eſt quod 16
lamentabuntur, & filiæ populorum lamen-
tabuntur illud de Ægypto, & de tota
potentia ejus lamentabuntur illud, dicit
Adonai Dominus. Contigit etiam anno 17
duodecimo, menſe primo, decimâ quintâ
ejuſdem menſis; ut eſſet ſermo Domini
ad me, dicens ; O fili hominis, lamen- 18
tare fortitudinem Ægypti : deducent
enim populi filias ejus mortuas in pro-
fundū terræ cum deſcendentib⁹ in foveā:
Inter gladio vulneratos cum eo deſcen- 20
dent, jacebitque tota potentia ipſius. Di- 21
centque tibi gigantes ; Eſto in profundo
foveæ : Tu quonam præſtantior es? de- 19
ſcende, & jace cum incircumciſis, in me-
dio vulneratorum gladio. Illic Aſſur 22
tota turba ſua, omneſque vulne-
rati, illic habuerunt ſepulturas ſuas in
profundo foveæ : Ejuſque turba circa ſe- 23
pulchrum ejus, omnes ejus vulnerati
gladio occubuerunt, qui terrorem ſuum
incutiebant ſuper terram vitæ.

interfecti hi omnes: ej⁹ sepulchri circuitus ej⁹ turba omnis & ,Helam Ibi
24 שָׁם עֵילָם וְכָל־הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים
,inferiorum terram ad præputiati descenderunt qui ,gladio in cadentes
הַנֹּפְלִים בַּחֶרֶב אֲשֶׁר־יָרְדוּ עֲרֵלִים ׀ אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת
,suā ignominiā portaverūt &,viventiū terra in suū terrorem dederunt qui
אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם
,ei cubile posuerunt occisorum medio In .lacum descendentibus cum
25 אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר׃ בְּתוֹךְ חֲלָלִים נָתְנוּ מִשְׁכָּב לָהּ
,incircuncisi hi omnes :ejus sepulchra ejus circuitus ejus turba universa in
בְּכָל־הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו קִבְרֹתֶהָ כֻּלָּם עֲרֵלִים
portaverūt &,vitarum terra in eorū terror est datus quia ,gladio interfecti
חַלְלֵי־חֶרֶב כִּי־נִתַּן חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ
.est datus interfectorū medio in ,lacum descendentibus cum ,suā ignominiā
כְלִמָּתָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר בְּתוֹךְ חֲלָלִים נִתָּן׃
:ejus sepulchra ,ejus circuitibus ,ejus turba omnis & ,Tubal ,Mesech Ibi
26 שָׁם מֶשֶׁךְ תֻּבַל וְכָל־הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו קִבְרוֹתֶיהָ
suam formidinem dederunt quia ,gladio interfecti incircuncisi hi omnes
כֻּלָּם עֲרֵלִים מְחֻלְלֵי חֶרֶב כִּי־נָתְנוּ חִתִּיתָם
cadentibus ,fortibus cum accumbent non Et .vitarum terra in
27 בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְלֹא יִשְׁכְּבוּ אֶת־גִּבּוֹרִים נֹפְלִים
dederunt & ,sui belli vasis cum infernū descenderūt qui : incircuncisis de
מֵעֲרֵלִים אֲשֶׁר יָרְדוּ־שְׁאוֹל בִּכְלֵי־מִלְחַמְתָּם וַיִּתְּנוּ
,eorū ossibus in eorū iniquitates fuit & ,suis capitibus sub suos gladios
אֶת־חַרְבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם וַתְּהִי עֲוֺנֹתָם עַל־עַצְמוֹתָם
incircuncisorū medio in tu Et .viventium terra in fortium terror quia
28 כִּי־חִתִּית גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ וְאַתָּה בְּתוֹךְ עֲרֵלִים
,ejus reges ,Edom Ibi .gladio interfectis cum jacebis & ,contereris
29 תִּשָּׁבַר וְתִשְׁכַּב אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב׃ שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ
interfectis cum sua fortitudine cum sunt dati qui ,ejus prælati omnes &
וְכָל־נְשִׂיאֶיהָ אֲשֶׁר־נִתְּנוּ בִגְבוּרָתָם אֶת־חַלְלֵי־
.lacum descendentibus cum & ,accubabunt incircuncisis cum Ipsi .gladio
חָרֶב הֵמָּה אֶת־עֲרֵלִים יִשְׁכָּבוּ וְאֶת־יֹרְדֵי בוֹר׃
descenderūt qui ,Sidonius omnis & ,ipsi omnes aquilonis principes Ibi
30 שָׁמָּה נְסִיכֵי צָפוֹן כֻּלָּם וְכָל־צִדֹנִי אֲשֶׁר־יָרְדוּ
jacebunt & ,erubescentes sua fortitudine à ,suo terrore in interfectis cum
אֶת־חֲלָלִים בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ
cum ,suum pudorem portaverunt & ,gladio interfectis cum incircuncisi
עֲרֵלִים אֶת־חַלְלֵי־חֶרֶב וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת־
super consolabitur & ,Parhoh videbit Eos .lacum descendentibus
31 יוֹרְדֵי בוֹר׃ אוֹתָם יִרְאֶה פַרְעֹה וְנִחַם עַל־
dixit ,ejus virtus omnis & ,Parhoh ,gladio interfectis ,sua turba omni
כָּל־הֲמוֹנֹה חַלְלֵי־חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל־חֵילוֹ נְאֻם
: viventium terra in meam contritionem dedi Quia .Deus Dominus
32 אֲדֹנָי יֱהוִה׃ כִּי־נָתַתִּי אֶת־חִתִּיתוֹ בְּאֶרֶץ חַיִּים
,gladio interfectis cum incircuncisorum medio in est jacere factus &
וְהֻשְׁכַּב בְּתוֹךְ עֲרֵלִים אֶת־חַלְלֵי־חֶרֶב
.Deus Dominus dixit ,ejus turba omnis & , Parhoh
פַּרְעֹה וְכָל־הֲמוֹנֹה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

CAP. XXXIII. לג

ad loquere ,hominis Fili : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 2 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶל־
eam super induxero Quum Terra ,eos ad dices & ,tui populi filios
בְּנֵי־עַמְּךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶרֶץ כִּי־אָבִיא עָלֶיהָ
,suis novissimis de unum virum terræ populus tulerint & : gladium
חָרֶב וְלָקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אִישׁ אֶחָד מִקְצֵיהֶם
venientem gladium viderit Et .speculatorem in sibi eum dederint &
3 וְנָתְנוּ אֹתוֹ לָהֶם לְצֹפֶה׃ וְרָאָה אֶת־הַחֶרֶב בָּאָה
.populum præmonuerit & ,buccina in clanxerit & : terram super
עַל־הָאָרֶץ וְתָקַע בַּשּׁוֹפָר וְהִזְהִיר אֶת־הָעָם׃

Versio VULG.LAT.

24 Ibi Ælam, & omnis multitudo ej⁹ per gyrū sepulchri sui: omnes hi interfecti, ruentésque gladio: qui descenderunt incircumcisi ad terrā ultimā: qui posuerunt terrorem suū in terra viventiū, & portaverunt ignominiā suā cum his qui descendunt in lacum. 25 In medio interfectorum posuerunt cubile ejus in universis populis ej⁹: in circuitu ejus sepulchrum illius: omnes hi incircumcisi, interfectique gladio: dederunt enim terrorē suū in terra viventium, & portaverunt ignominiā suā cū his qui descendunt in lacum: in medio interfectorū positi sunt. 26 Ibi Mosoch & Thubal, & omnis multitudo ej⁹: in circuitu ej⁹ sepulchra illi⁹: omnes hi incircumcisi, interfectique & cadentes gladio: quia dederunt formidinē suā in terra viventiū. 27 Et non dormient cū fortib⁹, cadentibúsq; & incircumcisis, qui descenderunt ad infernū cū armis suis, & posuerunt gladios suos sub capitib⁹ suis, & fuerunt iniquitates eorū in ossib⁹ eorum: quia terror fortium facti sunt in 28 terra viventiū. Et tu ergò in medio incircumcisorum conteréris, et dormies cū interfectis gladio. 29 Ibi Idumæa, et reges ej⁹, et omnes duces ej⁹, qui dati sunt cū exercitu suo cum interfectis gladio: & qui cū incircumcisis dormierunt, & cū his qui descendunt in lacū. 30 Ibi principes Aquilonis omnes, & universi venatores: qui deducti sunt cū interfectis, paventes, & in sua fortitudine confusi: qui dormierunt incircumcisi cū interfectis gladio, & portaverunt confusionē suam cum his 31 qui descendunt in lacum. Vidit eos Pharao, & consolat⁹ est super universa multitudine sua, quæ interfecta est gladio; Pharao, & omnis exercit⁹ ej⁹, ait Dñs De⁹: 32 Quia dedi terrorem meū in terra viventium, et dormivit in medio incircumcisorum cum interfectis gladio; Pharao, & omnis multitudo ejus; ait Dominus Deus.

CAP. XXXIII.

1 ET factum est verbum Dñi ad 2 me, dicens; Fili hominis, loquere ad filios populi tui, & dices ad eos; Terra cùm induxero sup eā gladiū, & tulerit popul⁹ terræ virum unū de novissimis suis, & constituerit eum super se specu-3 latorē: Et ille viderit gladiū venientē sup terrā, & cecinerit buccinâ, & annuntiaverit populo:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

24 Ἐκεῖ Αἰλὰμ καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ, πάντες οἱ τραυματίαι οἱ πεπτωκότες (θ)μαχαίρᾳ, καὶ οἱ καταβαίνοντες ἀπερίτμητοι εἰς (ι)γῆς βάθος, οἱ δεδωκότες (κ)αὐτοῦ φόβον ἐπὶ γῆς ζωῆς. καὶ ἔλαβον τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν κατα-25 βαινόντων εἰς βόθρον, Ἐν μέσῳ τραυμα-26 τιῶν. Ἐκεῖ ἐδόθησαν Μοσὸχ, καὶ Θοβὲλ, καὶ πᾶσα ἡ ἰσχὺς (λ) αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ, πάντες τραυματίαι αὐτοῦ, πάντες (μ) ἀπερίτμητοι τραυματίαι ὑπὸ μαχαίρας, οἱ δεδωκότες τὸν φό-27 βον αὐτῶν ἐπὶ (ν)γῆς ζωῆς. Καὶ ἐκοιμήθησαν μετὰ τῶν γιγάντων (ξ)τῶν πεπτωκότων ἀπ' αἰῶνος, οἳ κατέβησαν εἰς ᾅδου ἐν ὅπλοις πολεμικοῖς(ο), καὶ ἔθηκαν τὰς μαχαίρας αὐτῶν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐγενήθησαν αἱ ἀνομίαι αὐτῶν ἐπὶ τῶν (π) ὀστέων αὐτῶν, ὅτι ἐξεφόβησαν (ρ)πάντας ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν. 28 Καὶ σὺ ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων (σ)κοιμηθή-29 σῃ μετὰ τετραυματισμένων μαχαίρᾳ. Ἐκεῖ (τ) ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες Ἀσσοὺρ, οἱ δόντες τὴν ἰσχὺν (υ)αὐτοῦ εἰς τραῦμα μαχαίρας· (φ) οὗτοι μετὰ τραυματιῶν ἐκοιμήθησαν, μετὰ κατα-30 βαινόντων εἰς βόθρον. Ἐκεῖ(χ)οἱ ἄρχοντες τοῦ Βορρᾶ πάντες (ψ) στρατηγοὶ Ἀσσοὺρ, οἱ καταβαίνοντες τραυματίαι, σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν (ω) ἐκοιμήθησαν ἀπερίτμητοι μετὰ (α)τραυματιῶν μαχαίρας, καὶ (β)ἀπήνεγκαν τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν 31 καταβαινόντων εἰς βόθρον. Ἐκείνους ὄψεται βασιλεὺς Φαραὼ, καὶ παρακληθήσεται ἐπὶ (γ) πάσης τῆς ἰσχύος αὐτῶν, λέγει κύριος κύ-32 ριος. Ὅτι δέδωκα τὸν φόβον (δ) αὐτοῦ ἐπὶ γῆς ζωῆς, καὶ κοιμηθήσεται ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων μετὰ (ε) τραυματιῶν μαχαίρας Φαραὼ, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, (ζ) λέγει κύριος κύριος.

Ibi Ælam, & omnis fortitudo 24 ejus in circuitu sepulchri ejus: omnes vulnerati, qui ceciderunt gladio, & qui descendunt incircuncisi in terræ profundum: qui dederunt terrorem suum in terra vitæ: & acceperunt tormentum suum cum his, qui descendunt in foveam In medio vulneratorum. 25 Ibi dati sunt Mosoch, & Thobel, 26 & omnis fortitudo (x) ejus in circuitu sepulchri ejus, omnes vulnerati ejus, universi incircuncisi, vulnerati à gladio: qui dederunt terrorem suum super terram vitæ: Et (y) dormierunt 27 cum gigantibus, qui ceciderunt ab æterno, qui descenderunt in infernum cum armis bellicis, & posuerunt gladios suos sub capitibus suis: & factæ sunt iniquitates eorum super ossa eorum: quia terruerunt (z) omnes in vita sua. Et tu in medio incircunci- 28 sorum (ω) dormies cum vulneratis gladio. Ibi (aa) dati sunt 29 principes Assur, qui dederunt fortitudinem ejus in vulnere gladii: isti cum vulneratis dormierunt, cum descendentibus in foveam. Ibi principes Aquilonis 30 (bb) omnes magistratus Assur, (cc) descendentes vulnerati, cum terrore suo, & in fortitudine sua dormierunt incircuncisi cum vulneratis gladio: & abstulerunt tormentum suum cum descendentibus in foveam. Videbit 31 eos Pharao, & consolationem accipiet super omni fortitudine eorum, (dd) dicit Dominus Dominus: Quia dedi formidinem 32 ejus super terram vitæ: & dormiet in medio incircuncisorum cum vulneratis gladio Pharao, et omnis multitudo ejus cum eo, dicit Dominus Dominus.

MS.A (θ)μαχαίραις, (ι)γῆν βάθους, οἱ (κ)τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς. (λ) αὐτῶν (μ) ἀπερίτμητοι μαχαίρας, (ν) τῆς ζωῆς. (ξ) πεπτωκότες ἀπ' (ο) αὐτῶν, οἳ ἔθηκαν (π)ὀστῶν (ρ) γίγαντας ἐν (σ) συντριβήσῃ καὶ κοιμηθήσῃ (τ) Ἐδὼμ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες Ἀσσύριοι, οἱ (υ) αὐτῆς (φ) αὐτοὶ ἐκοιμήθησαν μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας, ἐκοιμήθησαν μετὰ (χ) πάντες οἱ (ψ) αὐτοὶ πάντες στρατηγοὶ (ω) καὶ ἐκοιμήθησαν (α) τετραυματισμένων (β) ἔλαβον τὴν (γ) πάσῃ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν, τραυματίαι μαχαίρᾳ Φαραὼ, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ, λέγει κύριος ὁ θεός. (δ) αὐτῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς, (ε) τραυματίας (ζ) λέγει κύριος κύριος ὁ θεός.

ΚΕΦ. λγʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέ-2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, λάλησον τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Γῆ ἐφ' ἣν ἂν (α)ἐπάγω ῥομφαίαν, καὶ λάβῃ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἄνθρωπον ἕνα ἐξ αὐτῶν, καὶ δῶσιν αὐτὸν 3 ἑαυτοῖς (β) εἰς σκοπὸν, Καὶ ἴδῃ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ (γ) σαλπίσῃ τῇ σάλπιγγι, καὶ σημάνῃ τῷ λαῷ,

CAP. XXXIII.

ET factum est verbum Domini ad me, dicens; Fili hominis, 1 2 loquere filiis populi tui, & dices ad eos; Terra, super quam induxero gladium, & assumpserit populus terræ hominem unum de suis, & dederint eum sibi in speculatorem, Et viderit gladium 3 venientem super terram, & cecinerit tubâ, & significaverit populo:

MS.A. (α) ἐπαγάγω κρίμα αἵματος, καὶ λάβῃ (β)σκοπὸν, (γ)σαλπίσῃ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 תַּמָן עֵילָם וְכָל אַתְרָגוּשְׁתָהּ סְחַרְנוּתְהוֹן קִבְרֵיהוֹן כּוּלְהוֹן קְטִילַיָא דְאִתְקְטַלוּ בְּחַרְבָּא
דְאִתְחֲתוּ חַיָּבַיָא לְאַרְעָא אַרְעִיתָא דְאִתְמְסַרוּ לְחַבָּר עַל דְשַׁלִיטוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל
25 וְקַבִּילוּ אִתְכְּנָעוּתְהוֹן עִם נָחֲתֵי גוֹב בֵּית אַבְדָנָא : בְּגוֹ קְטִילַיָא אִתְמַנָא בֵּית מִשְׁכְּבֵהוֹן
לְהוֹן בְּכָל אַתְרָגוּשְׁתְּהוֹן סְחַרְנוּתְהוֹן קִבְרֵיהוֹן כּוּלְהוֹן חַיָּבַיָא קְטִלֵי חַרְבָּא דְאִתְמְסַרוּ
לְחַבָּר עַל דְשַׁלִיטוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְקַבִּילוּ אִתְכְּנָעוּתְהוֹן עִם נָחֲתֵי גוֹב בֵּית אַבְדָנָא
26 בְּגוֹ קְטִילַיָא אִתְמְסַרוּ : תַּמָן מֶשֶׁךְ תּוּבַל וְכָל מַשִׁרְיָתְהוֹן סְחַרְנֵיהוֹן קִבְרָתְהוֹן כּוּלְהוֹן
חַיָבַיָא קְטִילֵי חַרְבָּא דְאִתְמְסָרוּ לְחַבָּר עַל דְשַׁלִיטוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל :
27 וְלָא יִשְׁכְּבוּן עִם גִבָּרַיָא דְאִתְקְטַלוּ מֵחַיָבַיָא דְאִתְחֲתוּ לִשְׁאוֹל בִּמְנֵי קְרָבְהוֹן וִיהַבוּ יָת
סֵיפֵיהוֹן תְּחוֹת רֵישֵׁיהוֹן וַהֲווֹ חוֹבֵיהוֹן עַל גַרְמֵיהוֹן אֲרֵי הֲווֹ לְחַבָּר גִבָּרִין עַל
28 דְשַׁלִיטוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל : וְאַתְּ בְּגוֹ חַיָבַיָא תִתְבַּר וְתִשְׁכּוֹב עִם קְטִילֵי חַרְבָּא :
29 תַּמָן אֱדוֹם מַלְכָהָא וְכָל רַבְרְבָהָא דְאִתְמְסָרוּ בִּגְבוּרַתְהוֹן עִם קְטִילֵי חַרְבָּא אִנוּן
30 עִם חַיָבַיָא יִשְׁכְּבוּן וְעִם נָחֲתֵי גוֹב בֵּית אַבְדָנָא : תַּמָן רַבְרְבֵי צִפּוּנָא כּוּלְהוֹן וְכָל
צִידוֹנָאֵי דְאִתְחֲתוּ עִם קְטִילַיָא בְּאִתְבְּרוּתְהוֹן מִגְבוּרַתְהוֹן בְּהִיתִין וּשְׁכִיבוּ חַיָבַיָא עִם
31 קְטִילֵי חַרְבָּא וְקַבִּילוּ אִתְכְּנָעוּתְהוֹן עִם נָחֲתֵי גוֹב בֵּית אַבְדָנָא : יָתְהוֹן יֶחֱזֵי פַרְעֹה
32 וְיִתְנַחַם עַל כָּל מַשִׁרְיָתֵיהּ קְטִילֵי חַרְבָּא פַּרְעֹה וְכָל מַשִׁרְיָתֵיהּ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים : אֲרֵי
אִתְמְסָרוּ לְחַבָּר גִבָּרַיָא עַל דְשַׁלִיטוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּשְׁכִיבוּ בְּגוֹ חַיָבַיָא עִם קְטִילֵי
חַרְבָּא פַּרְעֹה וְכָל אוּכְלוּסֵיהּ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים : לג
1 2 וַהֲוָה פִתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִי לְמֵימַר : בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי לִבְנֵי עַמָךְ וְתֵימַר
לְהוֹן אַרְעָא אֲרֵי אַיְתֵי עֲלַהּ קָטְלֵי חַרְבָּא וְיִסְבוּן עַמָא דְאַרְעָא גַבְרָא חַד מִבֵּינֵיהוֹן
3 וִימַנוּן יָתֵיהּ לְהוֹן לְסָכוּי : וְיֶחֱזֵי יָת קָטְלֵי חַרְבָּא אָתַן עַל אַרְעָא וְיִתְקַע
בְּשׁוֹפָרָא וְיַזְהַר יָת עַמָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

24 Ibi Elam & omnis multitudo ej⁹, & per gyrū eorū sepulchra ipsorū; universi interfecti qui occisi sunt gladio, qui detracti sunt peccatores in terrā inferiorē, qui traditi sunt in excidiū, pro eo quòd dominati sunt in terram Israel, & acceperunt ignominiā suā cum descendentib⁹ in lacum dom⁹ perditionis. 25 In medio occisorū constituta est dom⁹ cubationis eorum, cum tota eorū turba, in circuitu eorum sepulchra ipsorū; omnes hi peccatores *interficientes* gladio, qui traditi sunt ad interitū, pro eo quòd dominati sunt in terrā Israel, & susceperunt confusionē suā cum descendentib⁹ lacū dom⁹ perditionis, in medio occisorū traditi sunt. 26 Ibi Mosoch & Tubal, & *omnes exercitus eorum*, in circuitu eorū sepulchra ipsorū, omnes hi peccatores interfecti gladio, qui traditi sūt ad interitū pro eo quòd dominati sunt in terram Israel. 27 Ibi non dormient cū fortib⁹ qui occisi sunt à peccatorib⁹ qui detracti sunt in infernū cum armis bellicis, & posuerunt gladios suos sub capitib⁹ suis, & fuerunt peccata eorū super ossa ipsorū; quia fuerunt in interitū fortes, pro eo quòd dominatione exercuerūt in terrâ Israel. 28 Tu autē in medio peccatorū conteréris, et dormies cum interfectis gladio. 29 Ibi Idumæa & reges ej⁹ & omnes principes ej⁹, qui traditi sunt cum fortitudine sua cum interfectis gladio; ipsi cum peccatorib⁹ dormient, & cum descendentib⁹ in lacū dom⁹ perditionis. 30 Ibi principes Aquilonis omnes, & omnes Sidonii, qui descenderunt cum interfectis, quando contriti fuerunt à fortitudine sua confusi; & dormierunt peccatores cum interfectis gladio, & susceperunt confusionē suam cum descendentib⁹ in lacū dom⁹ perditionis. 31 Eos videbit Pharao & consolabitur sup omni multitudine sua, interfectis gladio Pharao & omnis exercit⁹ ej⁹, ait Dñs De⁹. 32 Quia traditi sunt in excidiū fortes, eò quòd dominati sunt in terrâ Israel, & dormierunt in medio peccatorum, cum interfectis gladio Pharao, & omnis multitudo ejus, ait Dñs Deus.

CAP. XXXIII.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 2 Fili hominis, vaticinare ad filios populi tui, & dices ad eos: Terra cum adduxero super eam eos qui occidunt gladio, & tulerit populus terræ virum unum de medio sui, & constituerit eum sibi in speculatorem. 3 Et viderit illos qui occidunt gladio, venientes super terram, et cecinerit buccina, et admonuerit populum,

---

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 *ܬܡܢ ܥܝܠܡ ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܚܕܪ ܩܒܪܗ. ܟܠܗܘܢ ܩܛܝ̈ܠܐ ܕܢܦܠܘ ܒܣܦܣܪܐ. ܘܢܚܬܘ
ܠܐܪܥܐ ܬܚܬܝܬܐ. ܥܠ ܕܥܒܕܘ ܬܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝ̈ܐ. ܘܩܒܠܘ ܨܥܪܗܘܢ ܥܡ ܢܚܬܝ
25 ܓܘܒܐ. *ܘܒܝܢܬ ܩܛܝ̈ܠܐ ܥܒܕ ܠܗ ܡܫܟܒܐ ܒܓܘ ܚܝܠܘܬܗ. ܘܚܕܪܝܢ ܠܩܒܪܗ
ܟܠܗܘܢ ܥܘܪ̈ܠܐ ܕܐܬܩܛܠܘ ܒܣܦܣܪܐ. ܥܠ ܕܥܒܕܘ ܬܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝ̈ܐ. ܘܩܒܠܘ ܨܥܪܗܘܢ ܥܡ
26 ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ. ܘܒܝܢܬ ܩܛܝ̈ܠܐ ܐܬܡܢܝܘ. *ܬܡܢ ܡܫܟ ܘܬܘܒܠ ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܚܕܪ
27 ܩܒܪܗ. ܟܠܗܘܢ ܥܘܪ̈ܠܐ ܕܐܬܩܛܠܘ ܒܣܦܣܪܐ. ܥܠ ܕܥܒܕܘ ܬܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝ̈ܐ. *ܢܫܟܒܘܢ
ܥܡ ܓܢܒܪ̈ܐ ܕܢܦܠܘ ܡܢ ܥܘܪ̈ܠܐ. ܕܢܚܬܘ ܠܫܝܘܠ ܒܡܐܢܝ̈ ܩܪܒܗܘܢ. ܘܣܡܘ
ܣܦܣܪ̈ܝܗܘܢ ܬܚܝܬ ܪ̈ܝܫܝܗܘܢ. ܘܗܘܬ ܥܘܠܗܘܢ ܥܠ ܓܪ̈ܡܝܗܘܢ. ܥܠ ܕܥܒܕܘ
28 ܒܓܢܒܪܘܬܗܘܢ ܬܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝ̈ܐ. *ܘܐܢܬ ܗܟܝܠ ܒܝܢܬ ܥܘܪ̈ܠܐ ܬܫܟܘܒ. ܘܬܕܡܟ ܥܡ
29 ܩܛܝ̈ܠܝ ܣܦܣܪܐ. *ܬܡܢ ܐܕܘܡ ܘܡܠܟ̈ܝܗ ܘܟܠܗܘܢ ܪ̈ܘܪܒܢܘܗܝ ܕܐܬܡܢܝܘ ܒܓܢܒܪܘܬܗܘܢ
30 ܥܡ ܩܛܝ̈ܠܝ ܣܦܣܪܐ. ܥܡ ܥܘܪ̈ܠܐ ܢܫܟܒܘܢ. ܘܥܡ ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ. *ܬܡܢ ܫܠܝܛܢܐ ܕܓܪܒܝܐ
ܘܟܠܗܘܢ ܨܝܕܢܝ̈ܐ. ܕܢܚܬܘ ܥܡ ܩܛܝ̈ܠܝ ܣܦܣܪܐ. ܟܕ ܒܗܬܝܢ ܘܬܒܝܪܝܢ ܡܢ ܓܢܒܪܘܬܗܘܢ.
31 ܘܫܟܒܘ ܥܘܪ̈ܠܐ ܥܡ ܩܛܝ̈ܠܝ ܣܦܣܪܐ. ܘܩܒܠܘ ܨܥܪܗܘܢ ܥܡ ܢܚܬܝ ܓܘܒܐ. *ܠܗܠܝܢ
ܚܙܐ ܦܪܥܘܢ. ܘܢܬܒܝܐ ܥܠ ܟܠܗ ܚܝܠܗ ܩܛܝ̈ܠܝ ܣܦܣܪܐ. ܦܪܥܘܢ ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ.
32 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. *ܡܛܠ ܕܥܒܕܬ ܬܒܪܗ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝ̈ܐ. ܘܐܫܟܒܬܗ ܒܝܢܬ ܥܘܪ̈ܠܐ ܥܡ
ܩܛܝ̈ܠܝ ܣܦܣܪܐ. ܦܪܥܘܢ ܗܘ ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܓ *

1 *ܘܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ ܟܕ ܐܡܪ *
2 ܕܐܡܪ. *ܒܪ ܐܢܫܐ. ܡܠܠ ܥܡ ܒ̈ܢܝ ܥܡܟ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܪܥܐ ܡܐ ܕܐܝܬܝܬ ܥܠܝܗ ܚܪܒܐ.
ܘܢܣܒܘܢ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܢ ܚܪܬܗܘܢ. ܘܢܩܝܡܘܢܝܗܝ ܠܗܘܢ ܕܘܩܐ. *ܘܢܚܙܐ
3 ܚܪܒܐ ܕܐܬܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܩܥܐ ܒܩܪܢܐ. ܘܢܙܗܪ ܠܥܡܐ.

Illic Ilam totusque exercitus ejus circa sepulchrum ipsius sunt; omnes confossi qui gladio 24 ceciderunt, & descenderunt incircuncisi in imam terram, eò quòd fractionem fecerint in terra vivorum; & reportaverunt ignominiā suam cum descendentibus in foveam: Et in- 25 ter occisos fecit sibi cubile in medio copiarū suarum, & circunstant sepulchrū ejus omnes incircuncisi qui gladio interfecti fuerunt, eò quòd confractionem fecerint in terra vivorū; & reportaverunt ignominiam suam cum descendentibus in foveam, & inter occisos annumerati sunt. Illic Mosoch, & Thubel cum 26 toto exercitu suo circa sepulchrum ejus sunt; omnes incircuncisi qui gladio interfecti sunt, eò quòd confractionem fecerint in terra viventium: Jacebunt cum gigantibus qui ce- 27 ciderunt ex incircuncisis, qui descenderunt in inferos cum instrumentis suis bellicis, & posuerunt gladios suos sub capitibus suis; & recidit iniquitas eorum in ossa ipsorū, eò quòd fortitudine suâ contritionem fecissent in terra viventium. Tu ergò inter præputiatos jace- 28 bis, & cubabis cum occisis gladio. Illic Edom 29 cum regibus suis cunctisque principibus suis, qui annumerati sunt in fortitudine sua inter confossos gladio; cum incircuncisis cubabunt, & cum descendentibus in foveam. Illic 30 dynastæ Aquilonis, omnesque Sidonii, qui descenderunt cum occisis gladio, erubescentes & fracti à fortitudine sua, & cubaverunt incircuncisi cum occisis gladio, & reportaverunt ignominiam suam cum descendentibus in foveam. Hos videns Pharaon consolationem 31 capiet de cunctis copiis suis gladio interfectis, Pharaon *inquam* & omnes copiæ ipsius, ait Dñs dominorum. Feci enim contritionem 32 ejus in terra viventium, et cubare feci eum inter incircuncisos cum interfectis gladio, Pharaonem ipsum & omnes copias ejus, dicit Domin⁹ dominorum.

CAP. XXXIII.

Hortatio & consolatio.

DEinde fuit ad me sermo Domini dicendo: 1 Fili hominis, alloquere populares tuos, & 2 dic eis; Cum adduxero gladium super terram, accipiant populus terræ illius virum aliquem ex eis, & constituant eum sibi speculatorem. Is cùm viderit gladium advenientem su- 3 per eos, clangat buccinâ, moneatque populū;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * هناك الاهواز * وكل جيشه حول قبره * جميع الجرحا الساقطين بالسيف والهابطين
25 الغلف الي عمق الارض * الذين اعطوا خوفهم على ارض الحياة واخذوا عذابهم مع الهابطين
في الكفن * في وسط الجرحا * الاصحاح الثامن عشر * هناك اعطوا موسوخ
26 وتوبال * وكل قومهم حول قبره * جميع جرحاه * جميع الغير مختونين جرحا من السيف *
27 والذين اعطوا خوفهم علي ارض الحيوة * اضطجعوا مع الجبابرة الساقطين منذ الدهر *
الذين نزلوا الي الجحيم باسلحة حربهم * ووضعوا سيوفهم تحت رؤسهم وصارت اثامهم علي
28 عظامهم * لانهم اخافوا الجبابرة في حياتهم * وانت في وسط الغلف ترقد مع المجروحين
29 بالسيف * هناك ادوم وملوكها وجميع رؤسائها * الذين اعطوا قوتهم لجراح السيف * هولاء
30 مع الجرحا اضطجعوا * مع الهابطين في الكفن * هناك رؤساء الجربياء * هولاء جميعهم
اجناد الموصل * النازلون جرحا * مع خوفهم وقوتهم اضطجعوا غير مختونين مع
31 المجروحين بالسيف * وحملوا عقابهم مع الهابطين في الكفن * اوليك يعاينهم فرعون *
32 ويعزي بكل قومه * يقول الرب الرب * لاني اعطيت خوفه على ارض الحياة ويضطجع
في وسط الغلف مع المجروحين بالسيف * فرعون وكل كثرته * يقول الرب الرب *

* الفصل الثالث والثلثون *

1 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * كلم بني شعبك وتقول لهم * الارض التي اجلب
2 عليها ادن سيفا * وياخذ شعب الارض انسانا واحدا منها * ويعطوه لهم رقيبا * وينظر السيف
3 الاتي علي الارض * ويبوق بالبوق * وينبه الشعب *

Illic Elamitæ, totusque exercitus ejus circa sepulchrum ipsius, omnes vulnerati, gladio dejecti, & incircuncisi, qui descenderunt in ima terræ, qui formidinem suam incusserant super terram vitæ; pœnam reportantes cum descendentibus in foveam, inter vulneratos. 24 25

Textus decimus octavus.

Illic collocati fuerunt Mosoch & Thubal omnesque ipsorum copiæ circa sepulchrum uniuscujusque: omnes utriusque vulnerati, omnes incircuncisi, gladio vulnerati, quique metū suum incusserant super terram vitæ; Jacuerunt cum gigantibus qui ceciderunt ab æterno, qui descenderunt in infernum armis bellicis, & posuerunt gladios suos sub capitibus suis, & reciderunt iniquitates eorum in ossa eorum, eò quòd terrorem incusserant gigantibus, dum viverent. Tu itaque in medio præputiatorum jacebis unà cum gladio vulneratis. Illic Edom, & reges ejus, omnesque principes ejus, qui robur suum exposuerunt vulneri gladii: hi cum vulneratis jacuerunt, cum descendentibus in lacum. Illic principes Assur, qui vulnerati descenderunt, cum terrore & fortitudine suâ incircuncisi jacuerunt cum vulneratis gladio, & reportaverunt pœnam suam cum descendentibus in foveam. Istos videbit Pharaon, & consolationem percipiet ex omni fortitudine eorum, ait Dominus Dominus; Quia dedit terrorem ejus super terram vitæ, & jacebit in medio præputiatorum cum gladio vulneratis Pharaon, & tota multitudo ipsius, ait Dominus Dominus. 26 27 28 29 30 31 32

CAP. XXXIII.

PRæterea fuit sermo Domini ad me, dicens; O fili hominis, alloquere populares tuos, & dicas eis; Siquando super terram aliquam induxero gladium, sumpserit autem populus terræ illius aliquem ex ea hominem, & constituerit eum sibi speculatorem, Atque is viderit gladium venientem super terram illam, & buccinâ clanxerit populumque monuerit; 1 2 3

gladius veneritque ,caverit non & ,buccinæ vocem audiens audierit Et
4 וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וְלֹא נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב
,audivit buccinæ vocem .erit ejus caput in ejus sanguis ;eũ tulerit &
5 וַתִּקָּחֵהוּ דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה׃ אֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמַע
.eruit suã animã ,cavit ipse & : erit ipsum in ejus Sanguis .cavit non &
וְלֹא נִזְהָר דָּמוֹ בּוֹ יִהְיֶה וְהוּא נִזְהָר נַפְשׁוֹ מִלֵּט׃
,buccina in clanxerit non &,venientẽ gladium viderit cùm speculator Et
6 וְהַצֹּפֶה כִּי־יִרְאֶה אֶת־הַחֶרֶב בָּאָה וְלֹא־תָקַע בַּשּׁוֹפָר
ipse ; animã eis de tulerit & ,gladius venerit & ,caverit non populus &
וְהָעָם לֹא־נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב וַתִּקַּח מֵהֶם נָפֶשׁ הוּא
.requiram speculatoris manu de ejus sanguinẽ & ,est captus sua iniquitate in
בַּעֲוֹנוֹ נִלְקָח וְדָמוֹ מִיַּד־הַצֹּפֶה אֶדְרֹשׁ׃
audies & : Israel domui te dedi speculatorẽ ,hominis fili tu Et
7 וְאַתָּה בֶן־אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ
Impie ,impio me dicendo In .me ex eos præmonebis &,verbũ meo ore de
8 מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי׃ בְּאָמְרִי לָרָשָׁע רָשָׁע
ipse :sua via à impium sibi cavendũ ad ,fueris locut⁹ non &:morieris moriẽdo
מוֹת תָּמוּת וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הוּא
.requiram tua manu de ejus sanguinẽ & ,morietur sua iniquitate in impius
רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃
non & ,ea ab se avertendũ ad ,sua via de impium præmonueris cùm tu Et
9 וְאַתָּה כִּי־הִזְהַרְתָּ רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ לָשׁוּב מִמֶּנָּה וְלֹא־
tuã animã tu & ,morietur sua iniquitate in ipse : sua via à fuerit aversus
שָׁב מִדַּרְכּוֹ הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה נַפְשְׁךָ
Recte : Israel domum ad dic ,hominis fili tu Et .liberâsti
10 הִצַּלְתָּ׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֵּן
,nos super nostra peccata & ,nostræ prævaricationes quia :dicendo dixistis
אֲמַרְתֶּם לֵאמֹר כִּי־פְשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ עָלֵינוּ
Vivo : eos ad Dic ? vivemus quomodo & ,tabefacti nos ipsa ppter &
וּבָם אֲנַחְנוּ נְמַקִּים וְאֵיךְ נִחְיֶה׃ אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי־
[illegible] ,impii morte in velim si ,Deus Dominus dixit ,ego
11 אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם־
convertimini ,Convertimini .vivet & ,sua via à impium se avertendo in
בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ שׁוּבוּ
fili tu Et ? Israel domus moriemini quid ad & ,malis vestris viis à
12 מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וְאַתָּה בֶן־
cum eruet non justi Justitia :tui populi filios ad Dic ,hominis
אָדָם אֱמֹר אֶל־בְּנֵי־עַמְּךָ צִדְקַת הַצַּדִּיק לֹא תַצִּילֶנּוּ
die in ,ea in corruet non impii impietate & ,ejus prævaricationis die in
בְּיוֹם פִּשְׁעוֹ וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע לֹא־יִכָּשֶׁל בָּהּ בְּיוֹם
die in ,eã propter vivere poterit non justus & :sua impietate ab se convertere
שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ וְצַדִּיק לֹא יוּכַל לִחְיוֹת בָּהּ בְּיוֹם
sua justitia super confidit ipse & ,vivet vivendo ,justo me dicendo In .eũ peccare
13 חֲטֹאתוֹ׃ בְּאָמְרִי לַצַּדִּיק חָיֹה יִחְיֶה וְהוּא־בָטַח עַל־צִדְקָתוֹ
sua iniquitate in &,memorabũtur non ej⁹ justitiæ omnes:iniquitatẽ fecerit &
וְעָשָׂה עָוֶל כָּל־צִדְקֹתָו לֹא תִזָּכַרְנָה וּבְעַוְלוֹ
:morieris moriendo ,impio me dicendo in Et .morietur ea in ,fecit quam
14 אֲשֶׁר־עָשָׂה בּוֹ יָמוּת׃ וּבְאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת
Pignus .justitiam & ,judicium fecerit & ,suo peccato à fuerit aversus &
15 וְשָׁב מֵחַטָּאתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ חֲבֹל
,ambulaverit vitarum statutis in ,reddiderit rapinam , impius restituerit
יָשִׁיב רָשָׁע גְּזֵלָה יְשַׁלֵּם בְּחֻקּוֹת הַחַיִּים הָלַךְ
Omnia .morietur non ,vivet vivendo : iniquitatem faciendum non ad
16 לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עָוֶל חָיוֹ יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃ כָּל־
justitiam & judicium : ei memorabũtur non ,peccavit quæ ejus peccata
חַטֹּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא לֹא תִזָּכַרְנָה לוֹ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
via dirigetur non : tui populi filii dixerunt Et .vivet vivendo ,fecit
17 עָשָׂה חָיוֹ יִחְיֶה׃ וְאָמְרוּ בְּנֵי עַמְּךָ לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ
justum se avertendo In .dirigetur non ipsorum via ipsorum & : Domini
18 אֲדֹנָי וְהֵמָּה דַּרְכָּם לֹא־יִתָּכֵן׃ בְּשׁוּב־צַדִּיק
.eis in morietur & ,iniquitatem fecerit & ,sua justitia à
מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת בָּהֶם׃

Verſio VULG.LAT.

4 Audiens autem, quiſquis ille eſt, ſonitũ buccinæ, & non ſe obſervaverit, veneritq; gladi⁹, et tulerit eũ: ſanguis ipſi⁹ ſup caput ej⁹ 5 erit. Sonum buccinæ audivit, & non ſe obſervavit, ſanguis ej⁹ in ipſo erit: ſi autem ſe cuſtodie- 6 rit, animã ſuã ſalvabit. Quòd ſi ſpeculator viderit gladiũ venientem, et non inſonuerit buccinã: & popul⁹ ſe non cuſtodierit, veneritq; gladi⁹, & tulerit de eis animã: ille quidem in iniquitate ſua capt⁹ eſt, ſanguinẽ autẽ ej⁹ de 7 manu ſpeculatoris requirã. Et, tu fili hominis, ſpeculatorẽ dedi te domui Iſrael: audiens ergò ex ore meo ſermonẽ, annuntiabis eis ex 8 me. Si me dicente ad impiũ; Impie, morte morieris: non fueris locut⁹ ut ſe cuſtodiat impi⁹ à via ſua: ipſe impi⁹ in iniquitate ſua morietur, ſanguinẽ autem ej⁹ de 9 manu tua requiram. Si autẽ annuntiante te ad impium ut à viis ſuis convertatur, non fuerit converſ⁹ à via ſua: ipſe in iniquitate ſua morietur: porrò tu animã 10 tuã liberâſti. Tu ergò, fili hominis, dic ad domum Iſrael; Sic locuti eſtis, dicentes; Iniquitates noſtræ, & peccata noſtra ſuper nos ſunt, & in ipſis nos tabeſcim⁹: quomodò ergò vivere 11 poterim⁹? Dic ad eos; Vivo ego, dicit Dñs De⁹: nolo mortẽ impii, ſed ut convertatur impius à via ſua, & vivat. Convertimini, convertimini à viis veſtris peſſimis: & quarè moriemini, dom⁹ Iſrael? 12 Tu itaq;, fili hominis, dic ad filios populi tui; Juſtitia juſti non liberabit eum in quacunque die peccaverit: & impietas impii non nocebit ei, in quacunq; die converſ⁹ fuerit ab impietate ſua: & juſt⁹ non poterit vivere in juſtitia ſua, in quacunq; die pecca- 13 verit. Etiã ſi dixero juſto ꝙ vitã vivat, & cõfiſ⁹ in juſtitia ſua fecerit iniquitatẽ: omnes juſtitiæ ejus oblivioni tradentur, & in iniquitate ſua, quã operat⁹ eſt, in 14 ipſa morietur. Si autẽ dixero impio; Morte morieris: & egerit pœnitentiã à peccato ſuo, fece- 15 ritq; judiciũ & juſtitiã, Et pign⁹ reſtituerit ille impi⁹, rapinámq; reddiderit, in mãdatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquã injuſtũ: vitã vivet, & nõ morietur. 16 Omnia peccata ej⁹, quæ peccavit, nõ imputabũtur ei: judiciũ et ju- 17 ſtitiã fecit, vitã vivet. Et dixerunt filii populi tui; Non eſt æqui ponderis via Dñi: & ipſorũ via inju- 18 ſta eſt. Cùm enim receſſerit juſt⁹ à juſtitia ſua, fecerítque iniquitates, morietur in eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀκούσας (γ) τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος, καὶ μὴ φυλάξηται, καὶ (δ) ἐπέλθῃ ἡ ῥομφαία, καὶ καταλάβῃ αὐτὸν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ 5 (ε) τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔσται· Ὅτι τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος ἀκούσας οὐκ ἐφυλάξατο (ζ), τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' (η) αὐτοῦ ἔσται· καὶ οὗτος ὅτι ἐφυλάξατο, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο. 6 Καὶ ὁ σκοπὸς ἐὰν ἴδῃ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην, καὶ μὴ σημάνῃ (θ) τῇ σάλπιγγι, καὶ ὁ λαὸς μὴ φυλάξηται, καὶ ἐλθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυχὴν, αὕτη διὰ τὴν αὐτῆς ἀνομίαν ἐλήφθη, καὶ τὸ 7 αἷμα (ι) ἐκ χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσω. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ 8 Ἰσραὴλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ στόματός μου λόγον. Ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ (κ) ἁμαρτωλῷ, Θανάτῳ θανατωθήσῃ, καὶ (λ) μὴ λαλήσῃς τοῦ φυλάξασθαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ ἄνομος τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, (μ) τὸ δὲ αἷμα 9 αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω. Σὺ δὲ ἐὰν προαπαγγείλῃς τῷ ἀσεβεῖ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ (ν) ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῆς, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, οὗτος τῇ (ξ) ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖ- 10 ται, καὶ σὺ τὴν (ο) ψυχὴν σαυτοῦ ἐξῄρησαι. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὸν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, Οὕτως ἐλαλήσατε λέγοντες, Αἱ πλάναι ἡμῶν, καὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐφ' (π) ἡμῖν εἰσι, καὶ ἐν 11 αὐταῖς ἡμεῖς τηκόμεθα, καὶ πῶς ζησόμεθα; Εἰπὸν αὐτοῖς, Ζῶ ἐγὼ, (ρ) τάδε λέγει κύριος, Οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ (σ) ἀσεβοῦς, ὡς (τ) ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ (υ), καὶ ζῆν αὐτόν. Ἀποστροφῇ ἀποστρέψατε (φ) ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν· καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκετε οἶκος Ἰσραήλ; 12 (χ) Εἰπὸν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, Δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξέληται αὐτὸν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ· καὶ ἀνομία (ψ) ἀσεβοῦς οὐ μὴ κακώσῃ αὐτὸν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ· καὶ δίκαιος οὐ μὴ (ω) δύνηται 13 σωθῆναι (α). Ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ, (β) οὗτος πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ, καὶ (γ) ποιήσει ἀνομίαν, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ (δ) οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν, ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ 14 ᾗ ἐποίησεν, ἐν αὐτῇ ἀποθανεῖται. Καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ ἀσεβεῖ, Θανάτῳ θανατωθήσῃ, καὶ (ε) ἀποστρέψει ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ 15 (ϛ) ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, Καὶ (ζ) ἐνεχύρασμα ἀποδῷ, καὶ ἁρπάσματα ἀποτίσῃ, ἐν προστάγμασι ζωῆς διαπορεύηται, τοῦ μὴ ποιῆσαι ἄδικον, ζωῇ ζήσεται, καὶ οὐ μὴ (η) ἀποθάνῃ. 16 Πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἃς (θ) ἥμαρτεν, οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν, ὅτι κρίμα καὶ δικαιοσύνην 17 ἐποίησεν, ἐν (ι) αὐταῖς ζήσεται. Καὶ ἐροῦσιν οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, Οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς τοῦ κυρίου· 18 καὶ αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα. Ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ ποιήσει (λ) ἀνομίας, καὶ ἀποθανεῖται ἐν (λ) αὐταῖς.

4 *Et audiverit audiens vocẽ tubæ, & non ſe obſervaverit, et venerit gladi⁹, & comprehenderit eum; ſanguis ipſi⁹ ſuper caput ipſi⁹ erit:* 5 *Quia vocẽ tubæ audiens non ſe obſervavit: ſanguis ipſius ſuper ipſũ erit: & hic, quia cuſtodivit* 6 *ſe, animã ſuã liberavit. Quòd ſi ſpeculator viderit gladiũ venientẽ, & non ſignificaverit tubâ, & popul⁹ nõ ſe cuſtodierit, & veniens glad.⁹ tulerit de his animam: ipſa propter iniquitatẽ ſuã capta eſt: & (a) ſanguinẽ de manu ſpeculatoris requirã.* 7 *Et tu, fili hominis, ſpeculatorẽ dedi te domui Iſrael, & audieris ex ore meo (b) ſermonẽ,* 8 *In dicendo me peccatori, (c) Morte morieris, & non fueris loquut⁹, ut cuſtodiat ſe impi⁹ à via ſua; ipſe iniqu⁹ iniquitate ſuã morietur: ſanguinem autẽ ejus de manu tua requirã.* 9 *Tu autẽ ſi prænuntiaveris impio viã ſuã, ut avertat ſe ab ea, et nõ averterit ſe à via ſua; hic impietate ſuâ morietur: & tu animã tuã liberâſti.* 10 *Et tu, fili hominis, dic domui Iſrael; Sic loquuti eſtis, dicentes; Errores noſtri, & iniquitates noſtræ ſuper nos ſunt: & in ipſis nos tabeſcimus: & quomodò vivemus?* 11 *Dic eis; Vivo ego: hæc dicit Dominus; Non volo mortem impii, ſicut converti impiũ à via ſua, et ipſum vivere. Converſione convertimini à via (d) veſtra: & utquid morimini, dom⁹ Iſrael? (e)* 12 *Dic ad filios populi tui; Juſtitia juſti non liberabit eũ, in quacunque die erraverit: & iniquitas impii non nocebit ei, in quacunq; die converſus fuerit ab iniquitate ſua. Et juſtus (f) non poterit ſalvari.* 13 *In dicendo me (g) juſto, hic confidit in ſua juſtitia, & faciet iniquitatem; omnes juſtitiæ ej⁹ non memorabuntur: in injuſtitia ſua, quam fecit, in ea morietur.* 14 *Et in dicendo me impio; Morte morieris, & avertet ſe à peccato ſuo, & faciet judicium, &* 15 *juſtitiã, Et pignus reſtituerit, & rapinas reddiderit, in mandatis vitæ ambulaverit, non faciendo injuſtum; vitã vivet, & non morietur:* 16 *Omnia peccata ejus, quæ peccavit, non memorabuntur: quia judicium & juſtitiam fecit; in ipſis vivet.* 17 *Et dicent filii populi tui; Non eſt recta via Domini: Et ipſa via eorum non eſt recta.* 18 *In recedendo juſtum à juſtitia ſua, & faciet iniquitates, & morietur in eis.*

MS. A. (γ) τὴν φωνὴν (δ) ἐλθοῦσα ἡ ῥομφαία καταλάβῃ (ε) τὴν κεφαλὴν (ζ) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸ (η) αὐτοῦ (θ) τῷ λαῷ τῇ (ι) αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς (κ) ἀνόμῳ, (λ) ἐὰν μὴ λαλήσῃς τοὺς λόγους τοῦ ἀποστῆσαι τὸν ἄνομον ἀπὸ (μ) καὶ τὸ αἷμα (ν) τοῦ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἀπ' αὐτῆς, (ξ) ἀνομίᾳ (ο) ψυχήν σου ἐρρύσω. (π) ἡμᾶς (ρ) λέγει ἀδωναῒ κύριος, (σ) ἁμαρτωλοῦ, (τ) τὸ ἀποστρέψαι (υ) τῆς πονηρᾶς, καὶ ζῆν (φ) ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν· (χ) Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὸν (ψ) ἀνόμου (ω) δυνήσεται (α) ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας αὐτοῦ. Ἐν (β) Ζωῇ ζήσῃ, καὶ οὗτος (γ) ἐὰν ποιήσῃ ἀδικίαν, πᾶσαι (δ) ἃς ἐποίησεν οὐ μὴ μνησθῶσιν, (ε) ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀσεβείας (ϛ) ποιήσῃ (ζ) ἐνέχυρον καὶ ἅρπαγμα (η) ἀποθανεῖται. (θ) ἐποίησεν, οὐ μὴ μνησθῶσιν ἔτι, (ι) αὐτοῖς (κ) ἀνομίαν, (λ) αὐτῇ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 וְיִשְׁמַע דִּי שְׁמַע יָת קָל שׁוֹפָרָא וְלָא אִזְדְּהַר וַאֲתוֹ קָטוֹלֵי חַרְבָּא וְדַבְּרוּהִי חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ
5 בְּרֵישֵׁיהּ יְהֵי׃ יָת קָל שׁוֹפָרָא שְׁמַע וְלָא אִזְדְּהַר חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ בֵּיהּ תְּהֵי וְהוּא אִזְדְּהַר
6 נַפְשֵׁיהּ שֵׁיזֵיב׃ וּמְוַהֲרָנָא אֲרֵי יֶחֱזֵי יָת דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא אָתְיָן וְלָא תְקַע בְּשׁוֹפָרָא וְעַמָּא
לָא אִזְדְּהַר וַאֲתוֹ קָטוֹלֵי חַרְבָּא וְדַבָּרוּ מִנְּהוֹן נַפְשָׁא הוּא בְּחוֹבֵיהּ אִדְּבַר וּדְמֵהּ מִיַּד
7 אוֹהֲרָנָא אֶתְבַּע׃ וְאַתְּ בַּר אָדָם מַלִּיף מַנִּיתָךְ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וּתְקַבֵּל מִמֵּימְרִי פִּתְגָם
8 וְתַזְהַר יָתְהוֹן מִלְּמֶחֱטֵי קֳדָמַי׃ בְּדַאֲמָרִית לְרַשִׁיעָא רַשִׁיעָא מֵמָת תְּמוּת וְלָא מַלֵּלְתָּא
9 לְאַזְהָרָא רַשִׁיעָא מֵאָרְחֵיהּ הוּא רַשִׁיעָא בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת וּדְמֵיהּ מִן יְדָךְ אֶתְבַּע׃ וְאַתְּ אֲרֵי
אַזְהַרְתָּא רַשִׁיעָא מֵאָרְחֵיהּ לְמֶתַב מִנַּהּ וְלָא תָב מֵאָרְחֵיהּ הוּא בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת וְאַתְּ נַפְשָׁךְ
10 שֵׁיזֵבְתָּא׃ וְאַתְּ בַּר אָדָם אֱמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן אֲמַרְתּוּן לְמֵימַר אֲרֵי חוֹבָנָא וְחֶטְאָנָא
11 עֲלָנָא מִתְיַהֲבִין וּבְהוֹן אֲנַחְנָא מִתְמַסְּיַן וְאֵיכְדֵּין נֵחֵי׃ אֱמַר לְהוֹן קַיָּם אֲנָא אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים
אִם רַעֲוָא בְּמִית רַשִׁיעָא אֱלָהֵן כַּד יְתוּב רַשִׁיעָא מֵאָרְחֵיהּ וְיֵחֵי תּוּבוּ תִּיבוּ מֵאָרְחָתְכוֹן
12 בִּישָׁתָא וְלְמָה תְמוּתוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וְאַתְּ בַּר אָדָם אֱמַר לִבְנֵי עַמָּךְ זְכוּת זַכָּאָה לָא
תְשֵׁיזְבִנֵּיהּ בְּיוֹמָא דְחוֹבְתֵיהּ וְחוֹבַת חַיָּבָא לָא יִתְקַל בַּהּ בְּיוֹמָא דִיתוּב מֵחוֹבֵיהּ וְצַדִּיקָא
13 לָא יְכוֹל לְאִתְקַיָּמָא בֵיהּ בְּיוֹמָא דְחוֹבְתֵיהּ׃ בְּדַאֲמָרִית לְזַכָּאָה מֵחָא יֵחֵי וְהוּא
יִתְרְחִיץ עַל זְכוּתֵיהּ וְיַעֲבֵד שְׁקַר כָּל זַכְוָתֵיהּ לָא יִדְּכְרָן וּבְשִׁקְרֵיהּ דַּעֲבַד בֵּיהּ יְמוּת׃
14 וּבְדַאֲמָרִית לְרַשִׁיעָא מֵמָת תְּמוּת וִיתוּב מֵחוֹבוֹהִי וְיַעֲבֵיד דִּין דִּקְשׁוֹט וּזְכוּ׃ מַשְׁכּוֹנָא
15 יְתִיב רַשִׁיעָא גְּזֵילָא יְשַׁלֵּם בִּגְזֵירַת חַיַּיָּא יְהַלֵּיךְ בְּדִיל דְּלָא לְמֶעְבַּד שְׁקַר מֵחָא יֵחֵי וְלָא
16 יְמוּת׃ כָּל חוֹבוֹהִי דְּחָב לָא יִדְּכְרָן לֵיהּ דִּין דִּקְשׁוֹט עֲבַד זַכְוָן מֵחָא יֵחֵי׃ וְיֵימְרוּן 17
18 בְּנֵי עַמָּךְ לָא מְפָרְשָׁן לָנָא אוֹרְחַת טוּבָא דַייָ וְאִנּוּן אוֹרְחָתְהוֹן דִּילְהוֹן לָא תַקְנָן׃ כַּד
יְתוּב זַכָּאָה מִזַּכְוָתֵיהּ וְיַעֲבֵיד שְׁקַר וִימוּת בְּהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et audierit quicunque audierit vocẽ buccinæ, & non ſibi caverit, & vene- 4 rint occidentes gladio, & tulerint eum; reat⁹ occiſionis ej⁹ in caput ipſius erit. Vocẽ buccinæ audivit, & non ſibi cavit: reat⁹ occiſionis ej⁹ in ipſum 5 recidet. Si autẽ ſibi caverit, animã ſuã liberavit. Si autẽ ſpeculator viderit 6 occidentes gladio qui veniunt, & non cecinerit tuba, & popul⁹ non fuerit admonit⁹, & venerint occidentes gladio, & tulerint ex eis animã: ipſe quidẽ in iniquitate ſua capt⁹ eſt, ſed ſanguinẽ ej⁹ de manu ſpeculatoris requiram. Et tu fili hominis doctorẽ conſtitui te domui Iſrael, & ſuſcipies à verbo meo 7 ſermonẽ, & monebis eos ne peccent coram me. Cùm dixero impio, Impie 8 morte morieris; & non locut⁹ fueris ut admonitũ impium à peccato ſuo retrahas: ipſe impi⁹ in peccato ſuo morietur, & ſanguinẽ ej⁹ de manu tua requirã. Si autẽ tu admonueris impiũ ut convertatur à via ſua, & non fuerit 9 converſus à via ſua; ipſe in peccato ſuo morietur, & tu animã tuam liberâſti. Tu autem fili hominis dic domui Iſrael, Sic locuti eſtis, dicentes: Quia 10 delicta noſtra & peccata noſtra ſuper nos ſunt poſita, & in ipſis nos tabeſcimus, & quomodo vivem⁹? Dic eis, Vivo ego, dicit Domin⁹ De⁹: ſi volo 11 mortẽ impii, ſed ut convertatur impius à via ſua, & vivat. Convertimini, convertimini à via veſtra mala: & quare moriemini dom⁹ Iſrael? Tu au- 12 tem fili hominis dic ad filios populi tui. Juſtitia juſti non liberabit eum in die qua peccaverit, & impietas impii non [*faciet ut*] corruat in eam, in quacunque die converſus fuerit à peccato ſuo. Et juſtus non poterit permanere in ea, in die qua peccaverit. Cùm dixero juſto, Vivens vivet, 13 & ipſe confiſus fuerit in juſtitia ſua, & fecerit iniquitatem; omnes juſtitiæ ejus non erunt in memoria, & in iniquitate ſua quã fecit, in ipſa morietur. Et cùm dixero impio, Morte morieris, & converſus fuerit à peccatis 14 ſuis, & fecerit judicium verum & juſtitiam: Pignus reſtituerit ille impius, 15 rapinam reddiderit, in decretis vitæ ambulaverit, ut non faciat iniquitatẽ: vivens vivet, & non morietur. Omnia peccata ej⁹ quæ admiſit, non memo- 16 rabuntur ei: judiciũ verũ & juſtitiã fecit, vivens vivet. Et dicent filii populi 17 tui, Non ſũt nobis expoſitæ viæ bonitatis Dñi, et ipſorũ viæ non ſunt rectæ. Cùm converſ⁹ fuerit juſt⁹ à juſtitia ſua, et fecerit iniquitatẽ; morietur in eis. 18

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Quicunque audito ſono buccinæ non caverit 4 ſibi, veniensque gladius auferat eum; hujus ſanguis in caput ſuum erit. Verùm ſi 5 caveat ſibi, animam ſuam eripiet. Speculator 6 autem cùm viderit gladium advenientem, ſi non clanxerit buccinâ, populumque non monuerit; & adveniens gladius aliquam ex eis animam abſtulerit; illa quidem anima ſuis in peccatis auferetur, ſed ſanguinem ej⁹ è manibus ſpeculatoris repoſcam. Te itaque fili ho- 7 minis, ſpeculatorem dedi te Iſraelitis, ut ſis audiens ab ore meo verbum, tum moneas eos nomine meo. Cùm dixero ſcelerato *alicui*, 8 Omnino morieris; tu verò non dixeris eidẽ ſcelerato ut caveat ſibi à via ſua; ſceleratus ille in ſcelere quidem ſuo morietur, at ſanguinem ejus è manib⁹ tuis repoſcam. Quòd ſi tu mo- 9 nueris ſceleratum ut retrahat ſe à via ſua, neque retraxerit ſe; ipſe quidem in ſcelere ſuo morietur, tu autem animã tuam eripueris. Tu 10 igitur fili hominis, dic Iſraelitis; Ita dicitis, Scel⁹ noſtrum & peccata noſtra nobis incumbunt, & in ipſis putreſcim⁹; quomodo viveremus? Dic eis, Per vitam meã, inquit Dñs do- 11 minorum, nolo mortem ſcelerati; ſed ut revertatur ſceleratus à ſcelere ſuo, & vivat. Convertimini & retrahite vos à viis veſtris pravis, ac ne moriamini Iſraelitæ. Tu ergò 12 fili hominis, dic popularib⁹ tuis; Juſtitia juſti nequaquã ſalvabit eum in die quo peccaverit, neque ſcelerat⁹ impinget in ſcelus ſuum quo die regreſſus fuerit à ſcelere ſuo, *ut* neque juſtus vivet quo die peccaverit. Cùm di- 13 xero juſto *cuipiam*, Omnino vives, is autem juſtitiã ſuã fret⁹, poſtea ſcel⁹ commiſerit; tota juſtitia quam fecerat, non memorabitur ei; ſed in ſcelere quod commiſit, morietur. Et 14 cùm dixero ſcelerato *cuipiam*, Omnino morieris, is autem retrahat ſe à peccatis ſuis, & exerceat judiciũ atque juſtitiam; Pignus quod 15 acceperat, reſtituat; quod rapuerat, reddat; in vitæ præceptis ambulet, neque ſcel⁹ committat; omnino vivet, & non morietur: Et peccata quælibet quæ commiſerat non memorabuntur ei; ſed per judicium & juſtitiam quã fecerit, vivet. Dicunt etiam populares tui, 16 17 Non eſt recta via Dñi: viæ quidem ipſorum non ſunt rectæ. Cùm retraxerit ſe juſtus à juſtitia ſua, ſcelusque commiſerit, in eo morietur: 18

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * والسامع الذي يسمع صوت البوق ولا يتحفظ * ويأتي السيف ويدركه * دمه على راسه
5 يكون * لانه سمع صوت البوق ولم يتحفظ * دمه عليه يكون * وهذا انه
6 تحفظ * خلص نفسه * والربيئة اذا نظر السيف آتيا * ولم يبين للشعب بالبوق
والشعب لم يتحفظ * ويأتي السيف يدرك نفسا منهم * فهي باثمها اخذت * ودمها من يد
7 الربيئة اطلبه * وانت يا ابن الانسان * اعطيتك ربيئة لبيت اسرائيل فتسمع من فمي كلمة *
8 عند ما اقول للاثيم بالموت يموت * وان لم تتكلم باقوالي ليتعظ الاثيم من طريقه * الاثيم
9 نفسه يموت باثمه * ودمه من يدك اطلبه * وانت ان سبقت فاخبرت المنافق بطريقه ليرجع
10 عنها * ولا يرجع من طريقه * هذا يموت باثمه * وانت تنجي نفسك * وانت يا ابن الانسان قل
لبيت اسرائيل * هكذا تكلمتم قائلين * ضلالاتنا وآثامنا هي علينا * ونحن بها نذوب
11 فكيف نعيش * قل لهم حي انا يقول ادوناي الرب * لا اشاء موت الخاطي * مثل ان يرجع
المنافق من طريقه السيء ويحيا * ارجعوا رجعة من طرقكم السيئة * فلماذا تموتون يا
12 بيت اسرائيل * وانت يا ابن الانسان قل لبني شعبك * عدل الصديق لا يخلصه في يوم
يضل * واثم الاثيم لا يضر به في اليوم الذي يرجع فيه من اثمه * والصديق لا يستطيع
13 ان يخلص في خطيته * عند ما اقول للصديق يحيى حياة * وهذا يثق بعدله * فان صنع
14 ظلما * كل معدلاته التي صنعها لا تذكر * بظلمه الذي صنعه به يموت * وعند ما
15 اقول للمنافق بالموت يموت * ويرجع من نفاقه * ويصنع حكما وعدلا * ويرد الرهن والاختطاف
16 ويسير بوصية الحيوة الا يصنع ظلما * يحيا حياة ولا يموت * وجميع خطاياه التي صنعها لا
17 تذكر بعد * لانه صنع حكما وعدلا * وها يعيش * ويقول بنو شعبك * ليس طريق الرب
18 مستقيما * وهذه طريقهم ليست مستقيمة * عند ما يرجع الصديق من عدله ويصنع اثما * فيموت به *

Siquis auſcultans audito buccinæ ſono, non caveat ſibi, venitque gladius & apprehendat eum; hujus ſanguis ſuper caput ipſius erit: quia audito buccinæ ſono non cavit ſibi, ſanguis ejus ſuper ipſum erit. Quod ſi is caverit ſibi, animam ſuam ſervabit. Verùm ſpeculator cùm viderit gladium venientem, populumque buccinâ minimè monuerit, neque caverit ſibi populus; & veniens gladius aliquam ex iis animam præhenderit: hæc in ſua iniquitate tollitur, at ſanguinem ejus de manu ſpeculatoris requiram. Jam tu ô fili hominis, ſpeculatorem conſtitui domui Iſraelis, ut audias ex ore meo verbum. Quum dixero peccatori, Morte morieris, ut iniquus ille recedat à viis ſuis; illemet iniquus morietur in ſua iniquitate, at ſanguinem ejus de manu tua requiram. Verùm ſi tu præmonueris impium illum de via ſua, ut recedat ab ea, nec tamen receſſerit à via ſua; is in ſua iniquitate morietur, tu animam tuam ſervabis. Jam tu O fili hominis, dic domui Iſraelis; Ita loquimini dicentes; Errores noſtri & iniquitates noſtræ ſuper nos ſunt, & in ipſis nos liqueſcimus; & quomodo vivemus? Dic eis, Vivo ego, dicit Adonai Dominus, non volo mortem peccatoris, ut volo converti impium à via ſua mala, & vivere. Sedulò convertimini à viis veſtris malis: quare enim moreremini domus Iſraelis? Tu igitur O fili hominis, dic popularibus tuis; Æquitas juſti non eripiet eum in die quo erraverit, neque ſceleſti flagitium nocebit illi in die quâ converterit ſe à flagitio ſuo, neque juſtus ſalvari poterit in peccato ſuo. Cùm dixero juſto, Vivendo vives; & is juſtitiâ ſuâ confiſus, iniquitatem admiſerit; omnes juſtitiæ ipſius quas fecerat, haud memorabuntur: in iniquitate ſua quam commiſit, morietur. Cùm dixero impio, Morte morieris; is autem ab impietate ſuâ converterit, faciatque judicium & juſtitiam, Pignus & rapinam reddiderit, & ambulet in præcepto vitæ, ut injuſtè non agat; vivendo vivet, neque morietur. Et omnia peccata ſua quæ fecerat, non memorabuntur ampliùs: quia quod judicii & juſtitiæ, per hæc etiã vivet. Præterea dicunt populares tui; Non eſt recta via Domini: & ipſorum via non eſt recta. Cùm averterit ſe juſtus à juſtitia ſua, & iniquitatẽ fecerit, in ipſa morietur.

יחזקאל : לג

: justitiam & ,judicium fecerit & ,sua impietate ab impium se avertendo Et
19 וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
.Domini via dirigetur Non ,dixistis Et .vivet ipse ipsa propter
20 עֲלֵיהֶם הוּא יִחְיֶה׃ וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי
fuit Et .Israel domus vos judicabo suas vias juxta Virum
21 אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי
,nostræ transmigrationis mensis quinta in,decimo in,anno duodecimo in
בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּעֲשִׂרִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ לְגָלוּתֵנוּ
.civitas est Percussa : dicendo ,Jerusalaim de evasor me ad venit
בָּא־אֵלַי הַפָּלִיט מִירוּשָׁלַםִ לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר׃
,evasorem venire ante ,vespera in me ad fuit Domini manus Et
22 וְיַד־יְהוָה הָיְתָה אֵלַי בָּעֶרֶב לִפְנֵי בּוֹא הַפָּלִיט
aperuit se & : mane in me ad venire usque ,meum os aperuitque
וַיִּפְתַּח אֶת־פִּי עַד־בּוֹא אֵלַי בַּבֹּקֶר וַיִּפָּתַח
me ad Domini verbum fuit Et .amplius obmutui non & ,meum os
23 פִּי וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי עוֹד׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי
humum super isti solitudinum habitatores ,hominis Fili : dicendo
24 לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם יֹשְׁבֵי הֶחֳרָבוֹת הָאֵלֶּה עַל־אַדְמַת
possedit & ,Abraham erat Unus : dicendo dicentes Israel
יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים לֵאמֹר אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירַשׁ אֶת־
possessionem in terra est data nobis : multi nos & : terram
הָאָרֶץ וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃
sanguine Super : Deus Dominus dixit Sic : eos ad dic Idcirco
25 לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַל־הַדָּם
sanguinem & ,vestra idola ad levabitis vestros oculos & ,comedetis
תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵכֶם תִּשְׂאוּ אֶל־גִּלּוּלֵיכֶם וְדָם
,vestro gladio super Stetistis ? possidebitis terram & : fundetis
26 תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ עֲמַדְתֶּם עַל־חַרְבְּכֶם
: polluistis sui socii uxorem unusquisque & ,abominationem fecistis
עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם
Dominus dixit Sic : eos ad dices Sic ? possidebitis terram &
27 וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ כֹּה־תֹאמַר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
,ceciderint gladio in ,solitudinibus in qui non si ,ego Vivens : Deus
יְהוִה חַי־אָנִי אִם־לֹא אֲשֶׁר בֶּחֳרָבוֹת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ
: illum comedendum ad ,illum tradidi bestiæ agri faciebus super qui &
וַאֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחַיָּה נְתַתִּיו לְאָכְלוֹ
dabo Et .morientur peste in ,speluncis in & munitionibus in qui &
28 וַאֲשֶׁר בַּמְּצָדוֹת וּבַמְּעָרוֹת בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ׃ וְנָתַתִּי אֶת־
: ejus fortitudinis superbia cessabit & ,solitudinem & desolationem terram
הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֻזָּהּ
quòd scient Et .transeunte non à ,Israel montes desolabuntur &
29 וְשָׁמְמוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עוֹבֵר׃ וְיָדְעוּ כִּי־
,desertum & ,solitudinem terram me dando in : Dominus ego
אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה
fili tu Et .fecerunt quas ,suas abominationes universas propter
30 עַל כָּל־תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ׃ וְאַתָּה בֶן־
ostiis in & ,parietes juxta te in obloquentes ,tui populi filii ,hominis
אָדָם בְּנֵי עַמְּךָ הַנִּדְבָּרִים בְּךָ אֵצֶל הַקִּירוֹת וּבְפִתְחֵי
suo fratre cum unusquisque ,uno cum unus locutus est & : domorum
הַבָּתִּים וְדִבֶּר־חַד אֶת־אַחַד אִישׁ אֶת־אָחִיו
cum à egrediens verbum quod audite & ,nunc Venite : dicendo
לֵאמֹר בֹּאוּ־נָא וְשִׁמְעוּ מַה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא מֵאֵת
sedebunt & ,populi ingressum secundùm te ad venient Et .Domino
31 יְהוָה׃ וְיָבוֹאוּ אֵלֶיךָ כִּמְבוֹא־עָם וְיֵשְׁבוּ
: facient non ea & ,tua verba audient & ,meus populus tuas facies ad
לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ
suam appetitionem post ,facientes ipsi suo ore in subsannationes quia
כִּי־עֲגָבִים בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִּצְעָם
,ambulans eorum cor
לִבָּם הֹלֵךְ׃

Versio VULG. LAT.

19 Et cùm recesserit impi⁹ ab impietate sua, feceritq; judicium et 20 justitiam, vivet in eis. Et dicitis; Non est recta via Dñi. Unumquemq; juxta vias suas judicabo 21 de vobis, dom⁹ Israel. Et factum est in duodecimo anno, in decimo mense, in quinta mensis transmigrationis nostræ, venit ad me qui fugerat de Jerusalem, di- 22 cens; Vastata est civitas. Man⁹ autem Domini facta fuerat ad me vesperè, antequàm veniret qui fugerat: aperuitque os meum donec veniret ad me manè, & aperto ore meo non 23 silui ampliùs. Et factum est 24 verbũ Dñi ad me, dicens; Fili hominis, qui habitant in ruinosis his super humũ Israel, loquentes aiunt; Un⁹ erat Abrahã, & hæreditate possedit terrã: nos autem multi sum⁹, nobis data est terra 25 in possessionẽ. Idcircò dices ad eos; Hæc dicit Dñs De⁹; Qui in sanguine comeditis, & oculos vestros levatis ad immunditias vestras, & sanguinem funditis: numquid terram hæreditate pos- 26 sidebitis? Stetistis in gladiis vestris, fecistis abominationes, & unusquisque uxorem proximi sui polluit: & terrã hæreditate pos- 27 sidebitis? Hæc dices ad eos; Sic dicit Domin⁹ De⁹; Vivo ego, quia qui in ruinosis habitant, gladio cadent: & qui in agro est, bestiis tradetur ad devorandum: qui autem in præsidiis & spelun- 28 cis sunt, peste morientur. Et dabo terram in solitudinem, & in desertum, & deficiet superba fortitudo ej⁹: & desolabuntur montes Israel, eò quòd null⁹ sit 29 qui per eos transeat. Et scient quia ego Domin⁹, cùm dedero terram eorum desolatam, & desertam, propter universas abominationes suas, quas operati 30 sunt. Et tu, fili hominis: filii populi tui, qui loquuntur de te juxta muros, & in ostiis domorum, & dicunt unus ad alterum, vir ad proximum suum loquentes; Venite, & audiamus quis sit sermo egrediens à 31 Domino. Et veniunt ad te, quasi si ingrediatur populus, & sedent coram te populus meus: & audiunt sermones tuos, & non faciunt eos: quia in canticum oris sui vertunt illos, & avaritiam suam sequitur cor eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

19 Καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι τὸν ἁμαρτωλὸν ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, καὶ (˜) ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ζήσε- 20 ται. Καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ εἴπατε, Οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου. ἕκαστον (μ) ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς, οἶκος (ν) Ἰσ- 21 ραήλ. Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνί, πέμπτῃ τοῦ μηνὸς τῆς αἰχμαλωσίας ἡμῶν, ἦλθε (ξ) πρός με ὁ ἀνασωθεὶς ἀπὸ Ἱερουσα- 22 λήμ, λέγων, Ἑάλω ἡ πόλις. Καὶ (ο) χεὶρ κυρίου ἐγενήθη ἐπ' ἐμὲ ἑσπέρας πρὶν ἐλθεῖν αὐτὸν (π), καὶ ἤνοιξέ μου τὸ στόμα, ὡς ἦλθε πρός με τὸ πρωΐ· καὶ (ρ) ἀνοιχθὲν τὸ στόμα μου, οὐ συνεσχέθη ἔτι. 23 Καὶ (σ) ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με, 24 λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, οἱ κατοικοῦντες τὰς ἠρημωμένας ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Ἰσραήλ, λέγουσιν, Εἷς ἦν Ἀβραάμ, καὶ κατέσχε τὴν γῆν, καὶ ἡμεῖς πλείους ἐσμέν, 27 ἡμῖν δέδοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν. (τ) Διατοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς, Τάδε λέγει κύριος κύριος, Ζῶ ἐγώ, εἰ μὴν οἱ ἐν ταῖς ἠρημωμέναις (υ) μαχαίραις πεσοῦνται, καὶ οἱ ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ δοθήσονται εἰς κατάβρωμα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς τετειχισμέναις, καὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις θανάτῳ ἀποκτε- 28 νῶ. Καὶ δώσω τὴν γῆν ἔρημον, καὶ ἀπολεῖται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς, καὶ (φ) ἐρημωθήσεται τὰ ὄρη τοῦ Ἰσραὴλ 29 διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον. Καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ ποιήσω τὴν γῆν αὐτῶν ἔρημον, καὶ ἐρημωθήσεται διὰ πάντα τὰ βδελύγματα 30 αὐτῶν ἃ ἐποίησαν. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου οἱ λαλοῦντες περὶ σοῦ παρὰ τὰ τείχη καὶ ἐν τοῖς πυλῶσι τῶν οἰκιῶν, καὶ (χ) λαλοῦσιν ἄνθρωπος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, λέγοντες, Συνέλθωμεν, καὶ (˜) ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευό- 31 μενα παρὰ κυρίου. (ψ) Ἔρχονται πρὸς σέ, ὡς συμπορεύεται λαός, καὶ κάθηνται ἐναντίον σου (ω), καὶ ἀκούουσι τὰ ῥήματά σου, καὶ αὐτὰ οὐ μὴ (α) ποιήσουσιν, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων (β) ἡ καρδία αὐτῶν.

Et in recedendo peccatorem ab 19 iniquitate sua, & faciet judicium, & justitiam; in ipsis ipse vivet. Et hoc est, quod 20 dixistis; Non recta via Domini. Unumquemque in viis suis judicabo vos, domus Israel. Et 21 factum est in duodecimo (h) anno, in (i) duodecimo mense, quintâ mensis captivitatis nostræ, venit ad me, qui salvatus fuerat de Hierusalem, dicens; Capta est civitas: Et manus 22 Domini facta fuerat super me vesperè, antequã ille veniret: & aperuit os meum; (k) donec venit ad me mané. Et apertum os meum non se cohibuit ultrã. Et factum est verbum Domini 23 ad me, dicens; Fili hominis, 24 qui habitant desertas super terram Israel, dicunt; Unus erat Abraam, & possedit terram: & nos plures sumus: nobis data est terra in (l) possessionem. Idcir- 27 cò dic eis; Hæc dicit Dominus Dominus; Vivo ego, si non, qui in desertis, cadent gladiis, & qui super faciem campi, bestiis agri dabuntur in devorationem; & eos, qui in muralis, & eos qui in speluncis, morte interficiam. Et dabo terram 28 desertum: & peribit superbia fortitudinis ejus: & desolabuntur montes Israel, eo quòd non sit qui transeat. Et scient, quia 29 ego sum Dominus. Et faciam terram eorum desertum: & desolabitur propter universas abominationes ipsorum, quas fecerunt. Et tu, fili hominis, filii 30 populi tui loquentes de te juxta muros, & in ostiis domorum, & loquuntur homo fratri suo, dicentes; Conveniamus, & audiamus, quæ egrediuntur à Domino: Veniunt ad te, quomodò 31 congregari solet populus, & sedent (m) coram te, & audiunt verba tua, & ea non facient: quoniam mendacium in ore (n) eorum, & post (o) contaminationes cor eorum.

MS. A. (˜) ποιήσῃ (μ) κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν κρινῶ ὑμᾶς, (ν) Ἰσραήλ, λέγει κύριος. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ (ξ) ὁ ἀνασωθεὶς πρός με ἀπὸ (ο) ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου ἑσπέρας (π) πρός με, καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα μου, ἕως ἦλθεν (ρ) ἀνοιχθέν μου τὸ στόμα, οὐ συνεκλείσθη ἔτι. (σ) ἐγένε- 25 το (τ) Διατοῦτο εἰπὲ πρὸς αὐτούς, Οὕτως εἶπεν ἀδωναῒ κύριος; Ἐπὶ τῷ αἵματι φάγεσθε, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν λήμψεσθε πρὸς εἴδωλα ὑμῶν, 26 καὶ αἷμα ἐκχεῖτε· καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε; Ἔστητε ἐπὶ τῇ ῥομφαίᾳ ὑμῶν, ἐποιήσατε βδέλυγμα, καὶ ἀνὴρ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐμιάνατε· καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε οὕτως; Διατοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς, Τάδε λέγει κύριος κύριος, (υ) μαχαίρᾳ (φ) ἐρημωθήσονται τὰ ὄρη Ἰσραήλ (χ) ἐλάλουν (˜) ἀκούσωμεν (ψ) Καὶ ἔρχονται (ω) ὁ λαός μου, καὶ ἀκούσουσιν (α) ποιήσουσιν, (β) αὐτῶν ἡ καρδία ἐστίν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 20 וְכַד יְתוּב רַשִׁיעָא מֵחוֹבוֹהִי וְיַעֲבֵיד דִּין דִּקְשׁוֹט וּזְכוּ עֲלֵיהוֹן הוּא יִתְקַיַּם׃ וַאֲמַרְתּוּן לָא
21 מִפָּרְשָׁן לָנָא אוֹרְחַת טוּבָא דַיְיָ אֱנָשׁ כְּאוֹרְחֵיהּ אֶתְפְּרַע מִנְּכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וַהֲוָה
בִּתְרַתָּא עַסְרֵי שְׁנִין בַּעֲשִׂירָאָה בְּחַמְשָׁא לְיַרְחָא לְגָלוּתָנָא אֲתָא לְוָתִי מְשֵׁיזְבָא
22 מִירוּשְׁלֵם לְמֵימַר אִתְרַעַת קַרְתָּא׃ וּנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת עִמִּי בְּרַמְשָׁא קֳדָם מֵיתֵי
23 מְשֵׁיזְבָא וּפְתַח יַת פּוּמִי עַד מֵיתֵי לְוָתִי בְּצַפְרָא וְאִפְּתַח פּוּמִי וְלָא שְׁתַקִית עוֹד׃ וַהֲוָה
24 פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ בַּר אָדָם יָתְבֵי חוּרְבָתָא הָאִלֵּין עַל אַרְעָא
דְיִשְׂרָאֵל אָמְרִין לְמֵימַר חַד הֲוָה אַבְרָהָם בְּעָלְמָא וִירֵית יַת אַרְעָא וַאֲנַחְנָא סַגִּיאִין
25 לָנָא יְהִיבָא אַרְעָא לְמֵירְתַהּ׃ בְּכֵן אֱמַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים עַל דַּם זַכַּי אַתּוּן
אָכְלִין וְעֵינֵיכוֹן אַתּוּן זָקְפִין לְפוּלְחַן טַעֲוָתְכוֹן וְדַם זַכַּי אַתּוּן אָשְׁדִין וְאַרְעָא אַתּוּן
26 חָסְנִין׃ קַמְתּוּן בְּתוּקְפְכוֹן עֲבַדְתּוּן תּוֹעֵבָא וּגְבַר יַת אִתַּת חַבְרֵיהּ
27 סָאֵיבְתּוּן וְאַרְעָא אַתּוּן חָסְנִין׃ כִּדְנַן תֵּימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים
קַיָּם אֲנָא אִם לָא דִּבְחָרְבָתָא בְּחַרְבָּא יִתְקַטְלוּן וְדִי עַל אַפֵּי בָרָא לְחַיְתָא
28 יְהַבְתֵּיהּ לְשֵׁיצָאָה וְדִי בִכְרַכַּיָּא וּבִמְעָרָתָא בְּמוֹתָנָא יְמוּתוּן׃ וְאֶתֵּן יַת אַרְעָא לְצָדוּ
29 וּלְשִׁיּוּמְמוּ וְיִבְטַל יְקַר תּוּקְפַהּ וְיִצְדוֹן טוּרֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּלִי עָדֵי׃ וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ
30 בְּמִתְּנִי יַת אַרְעָא לְצָדוּ וּלְשִׁיּוּמְמוּ עַל כָּל תּוֹעֲבָתְהוֹן דַּעֲבַדוּ׃ וְאַתְּ בַּר אָדָם בְּנֵי עַמָּךְ
מִתְרַעֲמִין עֲלָךְ בִּסְטַר כּוֹתְלַיָּא וּבְתַרְעֵי בָתַּיָּא וּמְמַלְּלִין חַד עִם חַד גְּבַר עִם אֲחוּהִי
31 לְמֵימַר אִיתוֹ כְעַן וּשְׁמַעוּ מָה פִתְגָמָא דִּנְפַק מִן קֳדָם יְיָ׃ וְיֵיתוֹן לְוָתָךְ כְּמַיְתֵי גַבְרִין תַּלְמִידִין
וְיִתְבוּן קֳדָמָךְ עַמִּי וְיִשְׁמְעוּן יַת פִּתְגָמָךְ וְיָתְהוֹן לָא עָבְדִין אֲרֵי חוֹלְכָא אִנּוּן עָבְדִין בְּפוּמְהוֹן
בָּתַר מָמוֹן דְּאִנּוּס לִבְּהוֹן טָעֵי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et cùm conversus fuerit impius à peccatis suis, & fecerit judicium ve- 19 rum & justitiam, ipse vivet in eis. Et dixistis, Non sunt expositæ nobis 20 viæ bonitatis Domini. Juxta viam uniuscujusque retribuam vobis domus Israel. Et factum est duodecimo anno, decimo mense, quinta die mensis 21 transmigrationis nostræ, venit ad me qui evasit de Jerusalem, dicens: Dirupta est civitas. Et prophetia à facie Domini facta est mecum vesperi antequam 22 veniret qui evaserat; & aperuit os meum donec veniret ad me manè, & aperui os meũ, & non silui ampli⁹. Et factum est verbum prophetiæ à facie 23 Dñi mecũ, dicens: Fili hominis qui habitant in solitudinibus istis super ter- 24 ram Israel loquuntur, dicentes: Unus fuit Abraham in orbe, & hæreditate possedit terrã, & nos sum⁹ multi; nobis data est terra ut eã possideam⁹. Idcir- 25 cò dic ad eos, Hæc dicit Dñs De⁹, super sanguinẽ innocentẽ vos comeditis, et oculos vestros attollitis ad cultũ idolorũ vestrorũ, & sanguinẽ innocentem effunditis, & putatis vos possessuros terram? Statistis in fortitudine 26 vestra, fecistis abominationem, & unusquisque uxorem proximi sui polluistis, & putatis vos possessuros terram? Hæc dices ad eos, Sic 27 dicit Dominus De⁹, Vivo ego, quia qui in solitudinibus sunt, gladio occidentur; & qui super faciem agri est, bestiis tradidi eum ut consumant eos; & 28 qui in munitionibus, & in speluncis sunt, peste morientur. Et dabo terram in vastitatem & stuporem, & cessabit gloria fortitudinis ejus, & desolabuntur montes Israel absque transeunte. Et scient, quia ego Dominus, 29 cùm dedero terram in vastitatem & stuporem propter omnes abominationes eorum quas fecerunt. Et tu fili hominis, filii populi tui 30 murmurant de te juxta parietes, & in ostiis domorum, & loquitur alter cum altero, & unusquisque cum fratre suo, dicendo: Venite nunc & audite quodnam sit verbum quod egreditur à facie Domini. Et veniunt ad te 31 sicut veniunt viri discipuli, & sedebunt coram te populus meus, & audient verba tua, sed ea non facient; quia irrisionem ipsi edunt ore suo; & post pecuniam quã vi abstulerunt, cor eorum errat.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܘܡܐ ܕܗܦܟ ܚܛܝܐ ܡܢ ܚܛܝܬܗ ܘܥܒܕ ܕܝܢܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܒܗܘܢ ܢܚܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ
20 ܠܐ ܬܩܝܢܐ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܗ ܕܐܕܘܢܟܘܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. * ܒܫܢܬ
21 ܬܪܬܥܣܪܐ ܒܚܡܫܐ ܒܝܪܚܐ ܕܥܣܪܐ ܠܫܒܝܢ. ܐܬܐ ܠܘܬܝ ܚܕ ܕܐܫܬܘܙܒ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܡܪ
ܠܝ. ܐܬܚܪܒܬ ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ ܗܘ ܕܐܫܬܘܙܒ. ܗܘܬ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ
22 ܒܪܡܫܐ. ܘܦܬܚ ܦܘܡܝ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܗܘ ܕܐܫܬܘܙܒ ܒܨܦܪܐ. ܘܟܕ ܐܬܦܬܚ ܦܘܡܝ.
ܬܘܒ ܠܐ ܐܬܐܚܕ. * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܗܠܝܢ ܕܥܡܪܝܢ
23 24 ܒܚܘܪܒܐ ܗܠܝܢ ܕܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܡܪܝܢ. ܐܒܪܗܡ ܚܕ ܗܘܐ ܘܝܪܬ ܐܪܥܐ: ܚܢܢ ܕܣܓܝܐܐ
ܚܢܢ ܠܐ ܢܐܪܬܝܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܥܠ ܕܡܐ
25 ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܥܝܢܝܟܘܢ ܠܦܬܟܪܝܟܘܢ ܡܪܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܕܡܐ ܫܦܟܝܢ ܐܢܬܘܢ.
ܘܝܪܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܪܬ ܐܪܥܐ. * ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܣܝܦܝܟܘܢ. ܘܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܢܦܘܬܐ.
26 ܘܐܢܫ ܐܢܬܬ ܚܒܪܗ ܡܛܢܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܝܪܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܪܬ ܐܪܥܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ.
27 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܚܝ ܐܢܐ ܕܟܠ ܕܒܚܘܪܒܐ ܐܢܘܢ ܒܚܪܒܐ ܢܦܠܘܢ. ܘܟܠ ܕܒܚܩܠܐ
ܠܡܐܟܘܠܬܐ ܠܚܝܘܬܐ ܐܬܠܝܘܗܝ. ܘܟܠ ܕܒܚܠܝܠܐ ܘܒܡܥܪܐ ܒܡܘܬܢܐ ܢܡܘܬܘܢ. * ܘܐܬܠ
28 ܠܐܪܥܐ ܠܚܘܪܒܐ ܘܠܬܡܗܐ. ܘܢܒܛܠ ܡܢܗ ܫܘܒܗܪܐ ܕܥܘܫܢܗ. ܘܢܚܪܒܘܢ ܛܘܪܐ
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܡܢ ܕܠܐ ܕܥܒܪ. * ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܟܕ ܐܥܒܕܝܗ ܠܐܪܥܐ ܠܚܘܪܒܐ
29 ܘܠܬܡܗܐ. ܡܛܠ ܟܠܗܝܢ ܛܢܦܘܬܐ ܕܥܒܕܘ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܒܢܝ ܥܡܟ
30 ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܥܠܝܟ ܒܣܛܪ ܫܘܪܐ ܘܒܬܪܥܐ ܕܒܬܐ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܓܒܪܐ ܥܡ
ܐܚܘܗܝ. ܘܐܡܪܝܢ. ܬܘ ܫܡܥܘ ܡܢܐ ܦܬܓܡܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܘܐܬܝܢ
31 ܠܘܬܟ ܥܡܐ. ܘܝܬܒܝܢ ܩܕܡܝܟ. ܘܫܡܥܝܢ ܦܬܓܡܝܟ. ܘܠܐ ܥܒܕܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ
ܕܕܓܠܘܬܐ ܒܦܘܡܗܘܢ. ܘܒܬܪ ܬܪܥܝܬܐ ܕܠܒܗܘܢ ܐܙܠܝܢ.

* Et cùm retraxerit se sceleratus à scelere suo, 19 fecerítque judicium & justitiam; per ea vivet: Et diceretis iniquam esse viam Domini? 20 Quemque cùm viis suis judicabo, vos Israelitæ. Anno undecimo, quintâ mensis decimi à 21 captivitate nostra, venit ad me quidam qui evaserat è Jerusalem, dixítque mihi, Vastata est urbs. Antequam autem veniret ad me is 22 qui evaserat, adfuerat mihi manus Domini vesperè, aperuerátque os meum, donec is qui evaserat ad me manè veniret: & cum apertum fuisset os meum, non est ampliùs occlusum. Rursus fuit ad me sermo Domini, di- 23 cendo; Fili hominis Isti qui habitant in va- 24 stitatibus hisce terræ Israelis, dicunt; Abraham qui unus erat, possedit terram: nos qui multi sumus, annon possideremus eam? Iccir- 25 co dic eis; Sic ait Dominus dominorum, Cum sanguine comeditis, oculos vestros ad idola vestra attollitis, sanguinem bibitis, & terram possidere velletis? Insistitis gladiis vestris, 26 abominationem facitis, quisque uxorem socii sui impuratis, & terram possidere velletis? Dic eis, Sic ait Dominus dominorum, Per 27 vitam meam, omnes qui sunt in vastitatibus, gladio cadent, & omnes qui sunt in agro, cibum bestiis tradam eos: qui verò in hiatibus & speluncis, peste morientur. Et redi- 28 gam terram istam in excidium & stuporem, cessabítque ex ea fastus roboris ejus, & desolabuntur montes Israelis ex penuria viatorum. Ita experientur me esse Dominum, quum 29 redegero terram istam in excidium & stuporem propter tot abominationes quas fecerunt. Tu ergò fili hominis, populares tui qui de te 30 cogitant secus parietes & ad ostia domorum, loquuntur alter cum altero, vir cum fratre suo, & dicunt, Venite, audite quid sermonis egrediatur à conspectu Domini: Et ve- 31 nientes ad te populus, coram te sedent, sermones tuos audiunt, nec faciunt eos; quia mendacium est in ore ipsorum, & consilia quidem cordis sui sectantur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وعند ما يرجع الخاطي من اثمه ويصنع حكما وعدلا بها هو يحيي * وهذا الذي تقولوه *
20 ليست طريق الرب مستقيمة * أدين كل واحد منكم كطريقكم يا بيت اسرايل * يقول
21 الرب * وكان في السنة الثانية عشر * في الشهر الثاني عشر * في الخامس من الشهر لسبينا
22 اتي المتخلص من ايروسليم * قايلا * هلكت المدينة * وكانت يد الرب علي مساء من
23 قبل ان ياتي الي * وفتحت فمي حتي اتي الي بالغداة * وفتح فمي ولم يغلق بعد * وكان قول
24 الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * الساكنون الخربات علي ارض اسرايل يقولون * ابرهيم
25 كان واحدا * وضبط الارض * ونحن كثيرون نحن * اعطيت الارض لنا للاضباط * لاجل
هذا قل لهم * هكذا يقول ادوناي الرب * تاكلون علي الدم * وترفعون اعينكم الي
26 اصنامكم * وتهرقون الدم * وترثون الارض * وقفتم بسيفكم * صنعتم رذالات * ونجس
27 الرجل قريبه * وترثون الارض هكذا * لاجل هذا قل لهم * هكذا يقول الرب الرب *
حي انا * بالحقيقة الذين في الخربات بالسيف يسقطون * والذين علي وجه البقعة يسلمون
28 لوحوش الحقل طعاما * والذين في الحصينات * والذين في المغاير اقتلهم بالموت * واعطي
الارض للخراب * وتهلك كبرياء قوتها * وتخرب جبال اسرايل * من اجل انه لا يكون من
29 يسلك فيها * ويعلمون اني انا الرب انا * واجعل ارضهم خرابا * وتخرب لاجل جميع رذالاتهم
30 التي صنعوها * وانت يا ابن الانسان * بنو شعبك المتكلمون فيك علي الاسوار وفي ابواب
البيوت * ويتكلموا انسان فانسان مع اخيه قايلين * نجمع ونسمع البارزات من قبل الرب *
31 * وياتون اليك حتي يجمع الشعب * ويجلس امامك شعبي * ويسمعون كلماتك ولا يعملون بها *
لان الكذب في فيهم * وقلبهم خلف نجاساتهم *

* Et cùm averterit se peccator ab iniquitate 19 sua, fecerítque judicium & justitiam, per hæc ipse vivet. Hoc est propter 20 quod dicitis, Non est recta via Domini: ideò judicabo unumquenque vestrũm secundùm viam vestram O domus Israelis, ait Dominus. Et factum est anno duo- 21 decimo, mense duodecimo, quintâ ejusdem mensis à captivitate nostra, ut veniret qui eripuerat se ex Jerusalem, dicens; Periit urbs. Adfuerat autem ma- 22 nus Domini mihi vesperè antequam ad me venisset, aperuerátque os meum, donec ad me manè venisset: apertum est autem os meum, & non est ampliùs clausum. Fuit etiam sermo Domini ad me, dicens; 23 O fili hominis, Qui ruinas habitant su- 24 per terram Israelis, dicunt; Abraham unus erat, tamen possedit terram: nos autem plures sumus: nobis data est terra possidenda. Propterea dic eis, Ita dicit 25 Adonai Dominus; Comeditis super sanguinem, & attollitis oculos vestros ad idola vestra, & sanguinem effunditis, & terram possideretis? Gladio vestro subsi- 26 stitis, abominanda committitis, quisque proximum suum contaminatis, & terram hoc pacto possideretis? Iccirco dic eis, Ita 27 dicit Dominus Dominus; Vivo ego, verè qui in ruinis sunt, gladio occumbent; & qui sunt super faciem solitudinis, bestiis agri in escam tradentur; eos autem qui in munitionibus, & eos qui in cavernis, morte occîdam. Tradámque terram vastitati, & peribit arrogantia fortitudinis ejus; & vastabuntur montes Israelis, quia non erit qui ambulet in eis: Et cogno- 29 scent quòd ego sum Dominus. Et redigam terram eorum in ruinam, & vastabitur ob omnes abominationes eorum quas perpetrârunt. Tu etiam O fili hominis, 30 populares tui, qui de te loquuntur super muros & in ostiis domorum, & locuti sunt unusquisque cum fratre suo, dicentes; Conveniamus, & audiamus quæ prodeunt è conspectu Domini: Veniunt 31 ad te, ut congregetur populus, & sedet coram te populus meus, audiúntque verba tua, sed non faciunt ea; quia mendacium est in ore eorum, & cor eorum sectatur turpitudines eorum:

bene & , vocis pulchra amantium canticum sicut eis tu ecce Et
32 וְהִנְּךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים יְפֵה קוֹל וּמֵטִב
.ea ipsi non facientes & , tua verba audient & : pulsare scientis
נַגֵּן וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם׃
fuit propheta quòd scient & , veniens ecce : illud veniendo in Et
33 וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה
.eorum medio in
בְתוֹכָם׃

CAP. XXXIV. לד

super propheta , hominis Fili : dicendo, me ad Domini verbum fuit Et
1 2 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־
Sic : pastores ad eos ad dices & , propheta : Israel pastores
רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לָרֹעִים כֹּה־
pascentes fuerunt qui , Israel pastoribus Væ : Deus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הוֹי רֹעֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים
, comedetis Adipem ? pastores pascent pecus nonne : semetipsos
3 אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן יִרְעוּ הָרֹעִים׃ אֶת־הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ
.pascetis non pecus : sacrificabitis crassum , induetis lanam &
וְאֶת־הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבָּחוּ הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ׃
, sanâstis non infirmam & , roborâstis non Languentes
4 אֶת־הַנַּחְלוֹת לֹא חִזַּקְתֶּם וְאֶת־הַחוֹלָה לֹא־רִפֵּאתֶם
& , reduxistis non expulsam & , alligâstis non confractam &
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת־הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבֹתֶם וְאֶת־
.ferocia in & , eis estis dominati robore in & : quæsîstis non perditam
הָאֹבֶדֶת לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם אֹתָם וּבְפָרֶךְ׃
feræ omni cibum in fuerunt & : pastore absque sunt dispersæ Et
5 וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת
, montibus cunctis in meum pecus Erraverunt .sunt dispersæ & , agri
6 הַשָּׂדֶה וַתְּפוּצֶינָה׃ יִשְׁגּוּ צֹאנִי בְּכָל־הֶהָרִים
sunt dispersæ terræ facies omnes super & : excelsum collem omnem super &
וְעַל כָּל־גִּבְעָה רָמָה וְעַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ נָפֹצוּ
audite pastores Propterea .requirens non & quærens non &, mea pec⁹
7 צֹאנִי וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ׃ לָכֵן רֹעִים שִׁמְעוּ אֶת־
esse pro non si , Deus Dominus dixit , ego Vivens .Domini verbũ
8 דְּבַר יְהוָה׃ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־לֹא יַעַן הֱיוֹת־
omni devorationem in meum pecus fuerunt &, direptionem in meum pec⁹
צֹאנִי לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה לְכָל־
mei pastores quæsierunt non & , pastore absque agri bestiæ
חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רֹעֶה וְלֹא־דָרְשׁוּ רֹעַי אֶת־
non meum pecus & , semetipsos pastores paverunt sed : meum pecus
צֹאנִי וַיִּרְעוּ הָרֹעִים אוֹתָם וְאֶת־צֹאנִי לֹא
Sic .Domini verbum audite pastores Propterea .paverunt
9 10 רָעוּ׃ לָכֵן הָרֹעִים שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ כֹּה־
requiram & , pastores ad ego Ecce : Deus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי אֶל־הָרֹעִים וְדָרַשְׁתִּי אֶת־
non & , pecus pascendo à, eos faciam cessare &, eorum manu de meum pecus
צֹאנִי מִיָּדָם וְהִשְׁבַּתִּים מֵרְעוֹת צֹאן וְלֹא־
,eorum ore de meum pec⁹ eruam & : semetipsos pastores amplius pascent
יִרְעוּ עוֹד הָרֹעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי מִפִּיהֶם
: Deus Dominus dixit sic Quia .escam in eis erunt non &
11 וְלֹא־תִהְיֶיןָ לָהֶם לְאָכְלָה׃ כִּי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
disquisitio Sicut .eas quæram & , meum pecus requiram & ego , ego Ecce
12 הִנְנִי־אָנִי וְדָרַשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי וּבִקַּרְתִּים׃ כְּבַקָּרַת
sic , dispersarum suæ pecudis medio in eum esse die in sui gregis pastoris
רֹעֶה עֶדְרוֹ בְּיוֹם הֱיוֹתוֹ בְתוֹךְ־צֹאנוֹ נִפְרָשׁוֹת כֵּן
locis omnibus de eas eruam & : meum pecus requiram
אֲבַקֵּר אֶת־צֹאנִי וְהִצַּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל־הַמְּקוֹמֹת
.caliginis & , nubis die in illuc fuerant dispersæ quò
אֲשֶׁר־נָפֹצוּ שָׁם בְּיוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל׃

Verſio VULG. LAT.

32 Et es eis quaſi carmen muſicum, quod ſuavi dulcique ſono canitur: & audiunt verba tua, & non 33 faciunt ea. Et cùm venerit quod prædictũ eſt, (ecce enim venit,) tunc ſcient quòd prophetes fuerit inter eos.

CAP. XXXIV.

1 Et factum eſt verbum Domini 2 ad me, dicens; Fili hominis, propheta de paſtoribus Iſrael: propheta, & dices paſtoribus; Hæc dicit Dominus Deus; Væ paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos: nónne greges à paſtorib⁹ 3 paſcuntur? Lac comedebatis, et lanis operiebamini, et quod craſſum erat occidebatis: gregem au4tem meũ non paſcebatis. Quod infirmum fuit non conſolidâſtis, & quod ægrotum non ſanâſtis, quod confractum eſt non alligâſtis, & quod abjectum eſt non reduxiſtis, & quod perierat non quæſiſtis: ſed cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia. 5 Et diſperſæ ſunt oves meæ, eò quòd non eſſet paſtor: & factæ ſunt in devorationem omnium beſtiarum agri, & diſperſæ ſunt. 6 Erraverunt greges mei in cunctis montibus, & in univerſo colle excelſo: & ſuper omnem faciem terræ diſperſi ſunt greges mei, & non erat qui requireret, non erat, inquam, qui re7quireret. Proptereà, paſtores, au8dite verbum Domini: Vivo ego, dicit Dominus Deus; quia pro eo quòd facti ſunt greges mei in rapinam, & oves meæ in devorationem omnium beſtiarum agri, eò quòd non eſſet paſtor: neque enim quæſierũt paſtores mei gregem meum: ſed paſcebant paſtores ſemetipſos, & greges meos 9 non paſcebant: Proptereà, paſtores, audite verbum Domini: 10 Hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum, et ceſſare faciam eos ut ultrà non paſcant gregem, nec paſcant ampliùs paſtores ſemetipſos: & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit ultrà eis in eſcã. 11 Quia hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ipſe requiram oves 12 meas, & viſitabo eas. Sicut viſitat paſtor gregem ſuum, in die quando fuerit in medio oviũ ſuarum diſſipatarum: ſic viſitabo oves meas, & liberabo eas de omnibus locis, in quibus diſperſæ fuerant in die nubis & caliginis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

32 Καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου, εὐαρμόστου, καὶ (γ) ἀκούσονταί σου τὰ ῥήματα, καὶ οὐ μὴ ποιήσουσιν αὐτά. 33 Καὶ (δ) ἡνίκα ἐὰν ἔλθῃ, ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ἥκει· καὶ γνώσονται ὅτι προφήτης ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

MS.A. (γ) ἀκούοντες τὰ ῥήματά σου, οὐ μὴ (δ) ἔσται ἡνίκα

ΚΕΦ. λδ΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων, 2 Υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοῦ Ἰσραὴλ, προφήτευσον, καὶ εἰπὸν (α) τοῖς ποιμέσι, Τάδε λέγει κύριος 3 κύριος, Ὦ ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ (β) βόσκουσι ποιμένες ἑαυτούς; (γ) οὐ τὰ πρόβατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; Ἰδοὺ τὸ γάλα (δ) κατέσθετε, καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, καὶ τὸ παχὺ (ε) σφάζετε, καὶ τὰ πρόβατά μου 4 (ζ) οὐ βόσκετε. Τὸ (η) ἠσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύσατε, καὶ τὸ κακῶς (θ) ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε, καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώμενον οὐκ (ι) ἀπεστρέψατε, καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσατε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν 5 κατειργάσασθε μόχθῳ. Καὶ (ι) διεσπάρη τὰ πρόβατά μου, διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ (κ) ἐγενήθη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις 6 τοῦ (λ) ἀγροῦ. Καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου ἐν παντὶ ὄρει, καὶ ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν, καὶ ἐπὶ (μ) προσώπου τῆς γῆς διεσπάρη (ν), καὶ 7 οὐκ ἦν ὁ (ξ) ἐκζητῶν οὐδὲ ὁ ἀποστρέφων. Διὰ 8 τοῦτο ποιμένες ἀκούσατε λόγον κυρίου. Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος κύριος, εἰ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς προνομὴν, καὶ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ (ο) πεδίου, παρὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν (π) οἱ ποιμένες τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτοὺς, τὰ δὲ πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκησαν. 9 Ἀντὶ τούτου ποιμένες (ρ), 10 Τάδε λέγει κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου, καὶ οὐ (σ) βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά· καὶ ἐξελοῦμαι τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ οὐκ (τ) 11 ἔσονται αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα. Διότι τάδε λέγει κύριος κύριος (υ), Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐπισκέψομαι 12 αὐτά. (φ) Ὥσπερ ζητεῖ ὁ ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ (χ) ὅταν ᾖ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβάτων διακεχωρισμένων, οὕτως ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου, καὶ (ψ) ἀπελάσω αὐτὰ ἀπὸ παντὸς τόπου οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ νεφέλης καὶ γνόφου.

MS.A. (α) αὐτοῖς, Τάδε (β) οἱ ποιμένες βόσκουσιν (γ) οὐχὶ (δ) κατεσθίετε, (ε) ἐσφάζετε (ζ) οὐκ ἐβόσκετε. (η) * ἠσθενηκὸς (θ) * ἔχων (ι) ἐπεστρέψατε, (ι) διεσπάρησαν (κ) ἐγενήθησαν (λ) ἀγροῦ, καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ διεσπάρησαν (μ) παντὶ προσώπῳ πάσης τῆς (ν) τὰ πρόβατά μου, καὶ (ξ) ζητῶν (ο) ἀγροῦ, (π) τὰ πρόβατά μου οἱ ποιμένες, (ρ) ἀκούσατε λόγον κυρίου, Τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, (σ) μὴ (τ) ἔτι ἔσονται αὐτοῖς εἰς (υ) ὁ θεὸς, (φ) Ὡς ἐπισκέπτεται ὁ (χ) γνόφου καὶ νεφέλης ἐμμέσῳ προβάτων αὐτοῦ (ψ) συνάξω

Et es eis, quaſi vox pſalterii dulciſoni, concinni: & audient verba tua, & non facient (p) ea: Et cùm venerit, dicent; Ecce venit: et ſcient, quia propheta erat in medio eorum. 32 33

CAP. XXXIV.

Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens; Fili hominis, propheta ad paſtores Iſrael: propheta, & dic paſtoribus; Hæc dicit Dominus Dominus; O paſtores Iſrael, nunquid paſcunt paſtores ſemetipſos? Nónne oves paſcunt ipſi paſtores? Ecce lac comeditis, & lanis operimini, et quod craſſum eſt, occiditis, & oves meas non paſcitis. Quod infirmũ fuit, non confortâſtis; & (a) quod ægrotum, non ſanâſtis; & quod contritum, non alligâſtis; et quod errabat, non reduxiſtis; & quod perierat, non quæſiſtis; & quod forte erat, afflixiſtis (b) labore. Et diſperſæ ſunt oves meæ, eò quòd non eſſent paſtores: et factæ ſunt in devorationem omnibus beſtiis agri. Et diſperſæ ſunt oves meæ in omni monte, & ſuper omnem collem excelſum: & ſuper faciem (c) terræ diſperſæ ſunt: et non erat, qui requireret, neque qui reduceret. Proptereà, paſtores, audite verbum Domini. Vivo ego, dicit Dominus Dominus, ſi non pro eo quòd factæ ſunt oves meæ in rapinam, & factæ ſunt oves meæ in devorationem omnibus beſtiis campi, eò quòd non eſſent paſtores; (& non quæſierunt paſtores oves meas, & paverunt paſtores ſemetipſos, oves autem meas non paverũt;) Pro hoc, (d) paſtores, Hæc dicit Dominus Dominus; Ecce ego ſuper paſtores, et requiram oves meas de manibus eorum, & amovebo eos, ne paſcant oves meas, & non paſcent ampliùs paſtores eas: & liberabo oves meas de ore eorum; & non erunt eis ultrà in devorationem. Quia hæc dicit Dominus Dominus; Ecce ego requiram oves meas, & viſitabo eas. Sicut (e) quærit paſtor gregem ſuum, in die quando fuerit caligo, & nubes in medio (f) ovium ſeparatarum; ſic requiram oves meas, & eruam eas de omni loco, in quo diſperſæ fuerant illic in die nubis, & caliginis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

32 וְהָא אַתְּ לְהוֹן כְּזֶמֶר אֲבוּבִין דִּבְסִים קָלֵיהּ וּמוֹטַב לְנַגָּנָא וְשָׁמְעִין יָת פִּתְגָּמָךְ
33 וּלְמֶעְבְּדְהוֹן לֵית אִנּוּן צָבַן׃ וּבְמֵיתֵיהּ הָא אָתְיָא וְיִדְּעוּן אֲרֵי נְבִיָּא הֲוָה בֵּינֵיהוֹן׃
לד
1 2 וַהֲוָה פִּתְגָּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימָר׃ בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי עַל פַּרְנָסֵי יִשְׂרָאֵל אִתְנַבֵּי
וְתֵימַר לְהוֹן לְפַרְנָסַיָּא כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וַי עַל פַּרְנָסַיָּא דְיִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ מְפַרְנְסִין
3 נַפְשֵׁיהוֹן הֲלָא לְפַרְנָסָא עַמָּא אִתְמַנִּיאוּ פַרְנָסַיָּא׃ יָת טוּבָא אַתּוּן אָכְלִין וַעֲמַר נְקֵי אַתּוּן
4 לָבְשִׁין פַּטִּימַיָּא אַתּוּן נָכְסִין לְעַמָּא לֵיתֵיכוֹן מְפַרְנְסִין׃ יָת כָּאִיבַיָּא לָא תַקֵּפְתּוּן
וּלְמַרְעַיָּא לָא אַסֵּיתוּן וְלִתְבִירַיָּא לָא צַמַּדְתּוּן וְיָת דְּאִטַּלְטָלוּ לָא אַתֵּיבְתּוּן וְיָת דַּאֲבַדוּ
5 לָא בְעֵיתוּן וּבִתְקוֹפָא פְלַחְתּוּן בְּהוֹן וּבְקַשְׁיוּ׃ וְאִתְבַּדַּרוּ מִבְּלִי פַרְנָס וְאִתְמְסַרוּ
6 לְאִשְׁתֵּיצָאָה לְכָל מַלְכְוָת עַמְמַיָּא וְאִטַּלְטָלוּ׃ טְעוֹ עַמִּי בְּכָל טוּרַיָּא וְעַל כָּל רָמָא מְנַטְּלָא
7 וְעַל כָּל אַפֵּי אַרְעָא אִתְבַּדַּרוּ עַמִּי וְלֵית דְּתָבַע וְלֵית דְּבָעֵי׃ בְּכֵן פַּרְנְסִין קַבִּילוּ יָת
8 פִּתְגָמָא דַיְיָ׃ קַיָּם אֲנָא אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִם לָא חֲלָף דַּהֲווֹ עַמִּי לְבִזָּא וְאִתְמְסַרוּ עַמִּי
לְאִשְׁתֵּיצָאָה לְכָל מַלְכְוָת עַמְמַיָּא מִבְּלִי פַרְנָס וְלָא תְבַעוּ פַרְנָסַיָּא יָת עַמִּי וּפַרְנִיסוּ
9 פַרְנָסַיָּא יָת נַפְשֵׁיהוֹן וְיָת עַמִּי לָא פַרְנִיסוּ׃ בְּכֵן פַּרְנָסַיָּא רַשִׁיעַיָּא תּוּבוּ לְאוֹרַיְתָא וַאֲנָא
10 עָתִיד לְרַחֲמָא עֲלֵיכוֹן אֲצִיתוּ לְאוּלְפַן אוֹרַיְתָא וְקַבִּילוּ פִתְגָמָא דַיְיָ׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ
אֱלֹהִים הָא אֲנָא שָׁלַח רוּגְזִי עַל פַּרְנָסַיָּא וְאֶתְבַּע יָת עַמִּי מִידֵיהוֹן וַאֲבַטְּלִנּוּן מִלְּפַרְנָסָא
עַמָּא וְלָא יְפַרְנְסוּן עוֹד פַּרְנָסַיָּא נַפְשֵׁהוֹן וַאֲשֵׁיזֵיב עַמִּי מִידֵיהוֹן וְלָא יִתְמַסְרוּן בִּידֵיהוֹן
11 12 לְאִשְׁתֵּיצָאָה׃ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מִתְגְּלֵי וְאֶתְבַּע יָת עַמִּי וְאֶבַקְּרִנּוּן׃ כְּמָא
דִמְבַקַּר רָעְיָא עֶדְרֵיהּ בְּיוֹמָא דַהֲוֵי בְּגוֹ עָנֵיהּ וּמְפָרֵשׁ לְהוֹן כֵּן אֲבַקַּר יָת עַמִּי וְאֵשֵׁיזֵב
יָתְהוֹן מִכָּל אַתְרַיָּא דְּאִתְבַּדַּרוּ לְתַמָּן בְּיוֹם עֲנָנָא וַאֲמִטְתָּא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ecce tu es eis quaſi cantio organorum, cujus ſonus ſuavis eſt & bene pſallit: & audiunt ſermones tuos & nolunt facere eos. Cùm autem id venerit, ecce venit; & ſcient quia propheta fuit in medio eorum. 32 33

CAP. XXXIV.

Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Fili hominis, vaticinare ſuper gubernatores Iſrael; vaticinare, & dices ipſis gubernatoribus: Hæc dicit Dñs Deus, Væ gubernatoribus Iſrael qui nutrierunt ſemetipſos. Nónne ad gubernandum populum meum conſtituti ſunt gubernatores? Bonum vos comeditis & lana munda vos induimini, pinguia vos occiditis; populum autem non gubernatis. Dolentes non confortatis & infirmos non ſanatis, & confractos non obligatis; & eos qui aberraverunt non reducitis, & eos qui perierunt non quæritis, & illis potenter & durè imperatis. Itaque diſperſi ſunt abſque gubernatore, & traditi ſunt ut conſumantur omnibus regnis populorum: & migraverunt. Errant populus meus per omnes montes, & ſuper omnes colles editos, & ſuper omnem faciem terræ diſperſi ſunt popul⁹ meus, & non eſt qui quærat nec qui requirat. Proptereà gubernatores ſuſcipite verbum Dñi. Vivo ego, dicit Dñs Deus, quia pro eo quòd factus eſt populus meus in direptionem, & traditus eſt populus meus conſumendus omnibus regnis populorum abſque gubernatore: & non quæſierunt gubernatores populum meum, ſed gubernarunt gubernatores ſemetipſos, & populum meum non gubernarunt. Proptereà gubernatores *impii, revertimini ad legem & ego miſerturus ſum veſtri: attendite ad diſciplinam legis*, & ſuſcipite verbum Dñi. Hæc dicit Dñs Deus. Ecce ego mitto furorem meum ſuper gubernatores: & requiram populum meum de manibus eorum, & ceſſare eos faciam à gubernatione populi mei. Et non nutrient ampliùs gubernatores ſemetipſos: & liberabo populum meum de manibus eorum, & non tradentur in manum eorum conſumendi. Quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego revelabor & veſtigabo populum meum, & requiram eos. Sicut requirit paſtor gregem ſuum in die quo eſt in medio ovium ſuarum & dividit eas: ſic requiram populum meum, & liberabo eos de omnibus locis quò diſperſi ſunt in die nubilo, & caliginoſo. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܘܫܥܝܬ ܐܝܬ ܠܗܘܢ. ܐܝܟ ܙܡܪܐ. ܘܐܝܟ ܩܠܐ ܥܫܝܢܐ ܘܐܝܟ ܟܢܪܐ ܚܠܝܐ ܘܫܡܥܝܢ
ܡܠܝܟ. ܘܠܐ ܥܒܕܝܢ ܠܗܝܢ. * ܡܐ ܕܗܘܝ ܕܝܢ ܡܠܝܟ. ܗܝܕܝܢ ܢܕܥܘܢ 33
ܕܢܒܝܐ ܐܝܬ ܒܝܢܬܗܘܢ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܕ *
1 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪܢܫܐ. ܐܬܢܒܐ ܥܠ ܪܥܘܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
2 ܐܬܢܒܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܪܥܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܘܝ ܠܪܥܘܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܕܪܥܝܢ
ܠܗܘܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܥܢܐ ܪܥܝܢ ܪܥܘܬܐ. * ܚܠܒܐ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܥܡܪܐ ܠܒܫܝܢ 3
ܐܢܬܘܢ. ܘܡܦܛܡܬܐ ܢܟܣܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܥܢܝ ܠܐ ܪܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܠܟܪܝܗܬܐ ܠܐ ܚܝܠܬܘܢ. 4
ܘܠܡܪܥܬܐ ܠܐ ܐܣܝܬܘܢ. ܘܠܬܒܝܪܬܐ ܠܐ ܚܒܫܬܘܢ. ܘܠܛܥܝܬܐ ܠܐ ܐܗܦܟܬܘܢ. ܘܠܐܒܝܕܬܐ ܠܐ
ܒܥܝܬܘܢ. ܐܠܐ ܒܩܫܝܘܬܐ ܫܥܒܕܬܘܢ ܐܢܝܢ. * ܘܐܬܒܕܪܘ ܥܢܝ ܡܢ ܕܠܐ ܪܥܝܐ. ܘܗܘܝ 5
ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܟܠܗ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ. * ܘܛܥܘ ܥܢܝ. ܒܟܠܗܘܢ ܛܘܪܐ. ܘܥܠ ܟܠ ܪܡܬܐ 6
ܪܡܬܐ. ܘܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ ܐܬܒܕܪܘ ܥܢܝ. ܘܠܝܬ ܕܒܥܐ ܘܠܝܬ ܕܡܟܢܫ. * ܡܛܠܗܢܐ 7
ܪܥܘܬܐ ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ. * ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܕܠܐ ܡܛܠ ܕܗܘܝ ܥܢܝ 8
ܠܒܙܬܐ: ܘܗܘܝ ܥܢܝ ܡܐܟܘܠܬܐ. ܠܟܠܗ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ ܡܢ ܕܠܐ ܪܥܝܐ: ܘܠܐ ܪܥܘ
ܪܥܘܬܐ. ܥܢܝ. ܐܠܐ ܪܥܘ ܪܥܘܬܐ ܠܢܦܫܗܘܢ. ܘܥܢܝ ܠܐ ܪܥܘ. * ܡܛܠܗܢܐ ܪܥܘܬܐ. 9
ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܥܠ ܪܥܘܬܐ. ܘܐܬܒܥ ܥܢܝ 10
ܡܢ ܐܝܕܝܗܘܢ. ܘܐܒܛܠ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ ܢܪܥܘܢ ܥܢܝ. ܘܐܦܨܐ ܥܢܝ ܡܢ ܦܘܡܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ
ܠܗܘܢ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܐܬܒܥ ܥܢܝ. ܘܐܣܥܘܪ ܐܢܝܢ 11
* ܐܝܟ ܕܡܣܥܪ ܪܥܝܐ ܠܥܢܗ. ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܚܐ. ܗܟܢܐ ܐܣܥܘܪ ܥܢܝ. ܘܐܟܢܫ 12
ܐܢܝܢ. ܡܢ ܟܠ ܐܬܪܐ ܕܐܬܒܕܪܝ ܬܡܢ. ܒܝܘܡܐ ܕܥܢܢܐ. ܘܕܥܪܦܠܐ.

Cenſeris apud eos quaſi cantio *quadam*, & quaſi vox ſonora, aut quaſi cithara dulciſona: audiunt ſermones tuos, & non perficiunt eos: Sed cùm evenerint ſermones tui, tunc agnoſcent te eſſe prophetam inter eos. 32 33

CAP. XXXIV.

Fuit etiam ad me ſermo Domini, dicendo; 1 Fili hominis, vaticinare contra paſtores Iſraelis, vaticinare, & dic eis; 2 Paſtores, ſic ait Dñs dominorum; O paſtores Iſraelis qui paſcunt ſeipſos, nónne oves paſci *debent* à paſtoribus? Pingues comeditis, & lanam earum 3 induitis: ſaginatas mactatis, & oves minimè paſcitis: Debilem haud confirmâſtis, ægro4tam non curâſtis, confractam non alligâſtis, errantem non reduxiſtis, & perditã non quæſiviſtis; ſed violenter ſubjeciſtis eas: Adeóque 5 diſperſæ ſunt oves meæ defectu paſtoris, & factæ ſunt cibo omnibus beſtiis deſerti; Aber6raverunt oves meæ in cunctis montibus, & ſuper omnem collem excelſum; & per totam terram diſperſæ ſunt oves meæ, nemine repoſcente, neque congregante. Iccirco audite 7 paſtores, ſermonem Domini: Per vitam me8am, inquit Dominus dominorum, quia factæ ſunt oves meæ in direptionem, & factæ ſunt oves meæ cibus omnibus deſerti beſtiis defectu paſtoris; & non paſcunt paſtores oves meas, ſed paſcunt paſtores ſeipſos, oves autem meas non paſcunt: Iccirco paſtores, au9dite ſermonem Domini: Sic ait Dominus 10 dominorum; Ecce me contra paſtores, & repoſcam oves meas in manibus eorum, tum faciam eos ceſſare ne paſcant ampliùs oves meas, & liberabo oves meas ex ore eorum, ne poſthac ſint ipſis cibo. Sic ait Dominus 11 dominorum, Ecce repoſcam oves meas, & viſitabo eas. Quemadmodum viſitat paſtor 12 gregem ſuum in die venti vehementis, ita viſitabo oves meas, & colligam eas ex omnibus locis in quæ diſperſæ fuerint in die nubilo & caliginoſo.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * ويكون لهم مثل صوت مزمار لذيذ الصوت حسن الوصل * ويسمعون كلماتك ولا يعملون
33 بها * ويكون حين اذ ياتي * يقولون ها قد اتى * ويعلمون انك نبي في وسطهم *
* الفصل الرابع والثلثون *
* الاصحاح التاسع عشر *
1 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * تنبا على رعاة بني اسرائيل * تنبا وقل لهم *
2 هكذا يقول الرب * يا رعاة اسرائيل * هل الرعاة يرعون ذواتهم * اليست الرعاة ترعى الخراف *
3 * ها تاكلون اللبن * وتلبسون الصوف * وتذبحون السمين * وخرافي لم ترعوها * الضعيف
4 لم تقووه * والذي به سو لم تداووه * والمكسور لم تضمدوه * والضال لم تردوه * والهالك
5 لم تطلبوه * والقوي عملتموه في التعب * فتفرقت غنمي من اجل انه لم يكن لها رعاة *
6 وصارت ماكلا لكل وحوش الحقل وطيور السماء * وتفرقت غنمي في كل جبل * وعلى كل
تل عال * وعلى وجه كل الارض تفرقت غنمي * ولم يكن من يطلبها * ولا من يردها *
7 8 * لاجل هذا يا ايها الرعاة اسمعوا قول الرب * حي انا يقول الرب الرب * بالحقيقة عوض
ان تصير غنمي للنهب * وان تصير غنمي ماكلا لجميع وحوش الحقل * من اجل انه
لم يكن لها رعاة * ولم تطلب الرعاة غنمي * ورعت الرعاة ذواتهم * ولم يرعوا غنمي *
9 10 * بدل هذا ايها الرعاة اسمعوا قول الرب * هكذا يقول ادوناي الرب * ها انا على الرعاة *
واطلب غنمي من يدهم * واصرفهم ان لا يرعوا غنمي * ولا ترعاها الرعاة ايضا * واخلص
11 غنمي من فمهم * ولا تصير لهم بعد ماكلا * من اجل انه هكذا يقول الرب الرب
12 الاله * ها انا اطلب غنمي واتعهدها * كما يتعهد الراعي قطيعه في يوم الضبابة والسحابة *
في وسط خرافه المعتزلة * هكذا اطلب خرافي * واجمعها من كل موضع حيث تفرقت هناك
في يوم سحابة وضبابة *

Es apud eos veluti ſonus pſalterii dulciſoni concinnè aptati: audiunt verba tua, & non perficiunt ea: Fiet autem quum evenerit, ut dicant; Ecce jam evenit; & cognoſcant te prophetam eſſe in medio eorum. 32 33

CAP. XXXIV.

Textus decimuſnonus.

Deinde fuit ſermo Domini ad me, dicens; O fili hominis, propheta contra paſtores filiorum Iſraelis: propheta, et dic eis; Ita dicit Dominus; O paſtores Iſraelis, num paſtores paſcunt ſemetipſos? annon paſtores paſcunt agnos? En comeditis lac, et veſtimini lanâ, pingues jugulatis, & agnos meos non paſcitis. Debilem non corroborâſtis, morbo laboranti medelam non attuliſtis, fractum non alligâſtis, errantem non reduxiſtis, perditum non quæſiviſtis, & fortem labore exercuiſtis: Et diſperſæ ſunt oves meæ, quòd paſtores non haberent; factæque ſunt eſca omnibus feris agri & volucribus cœli: Et diſperſæ ſunt oves meæ in omni monte, & ſuper omnem collem ſublimem; & ſuper faciem totius terræ diſperſæ ſunt oves meæ, nec fuit qui quæreret eas, neque qui reduceret eas. Proptereà O paſtores, audite ſermonem Domini. Vivo ego, dicit Dominus Dominus; Verè, pro eo quòd factæ ſunt oves meæ in direptionem, factæque ſunt oves meæ cibus omnibus feris agri, eò quòd non habuerint paſtores, & non quæſierint paſtores oves meas; paſtores ſemetipſos paverint, non autem paverint oves meas: Hac de cauſa O paſtores, audite ſermonem Domini. Sic dicit Adonai Dominus; Ecce me contra paſtores, & requiram oves meas de manu eorum, & amovebo eos ne paſcant oves meas; neque paſcent eas ampliùs paſtores: eripiam oves meas ex ore eorum, & non erunt eis deinceps in cibum. Sic enim dicit Dominus, Dominus Deus; En ego quæram oves meas, & reviſam eas. Quemadmodum reviſit paſtor gregem ſuum in die caliginoſo et nubilo, in medio agnorum ſuorum ſegregatorum; ita requiram agnos meos, & colligam eos ex omni loco, ubi diſperſi fuerint illuc in die nubilo & caliginoſo. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

יחזקאל : לד

eas inducam & , terris è eas congregabo &,populis è eas educam Et

13 והוצאתים מן־העמים וקבצתים מן־הארצות והביאותים

cunctis in & , rivis in ,Israel montibus in eas pascam &:suam *humum* in

אל־אדמתם ורעיתים אל־הרי ישראל באפיקים ובכל־

montibus in &,eas pascam *bona pascua* In .terræ habitationibus

14 מושבי הארץ׃ במרעה־טוב ארעה אתם ובהרי

,*bona pascua* in accubabunt ibi : earum pascua erit Israel *celsitudinis*

מרום־ישראל יהיה נוהם שם תרבצנה בנוה טוב

pascam Ego .Israel montes *ad* pascent *pingue pascuum* &

15 ומרעה שמן תרעינה אל־הרי ישראל׃ אני ארעה

Perditam .Deus Domin⁹ dixit,eas faciã accubare ego &,*meũ pecus*

16 צאני ואני ארביצם נאם אדני יהוה׃ את־האבדת

& ,alligabo confractam & , reducam *expulsam* & , requiram

אבקש ואת־הנדחת אשיב ולנשברת אחבש ואת־

,disperdam fortem & ,pinguem & :roborabo languidam

החולה אחזק ואת־השמנה ואת־החזקה אשמיד

: Deus Dominus dixit sic *meum pecus* vos Et .judicio in *illam* pascam

17 ארענה במשפט׃ ואתנה צאני כה אמר אדני יהוה

parum Nunquid .hircos & ,arietes,pecus *ad*,pecus inter *judicans* ego Ecce

18 הנני שפט בין־שה לשה לאילים ולעתודים׃ המעט

vestrarum pascuarum residuum & , paveritis *bonum pascuum* vobis à

מכם המרעה הטוב תרעו ויתר מרעיכם

& ;biberitis *aquarum fundum* & ; vestris pedibus *in* conculcaveritis

תרמסו ברגליכם ומשקע־מים תשתו ואת

conculcationẽ *meum pecus* Et?conculcaveritis vestris pedib⁹ in residuas

19 הנותרים ברגליכם תרפשון׃ וצאני מרמס

.biberunt vestrorum pedum *calcationem* & , paverunt vestrorum pedum

רגליכם תרעינה ומרפש רגליכם תשתינה׃

judicabo & , ego,*ego* Ecce : eos ad Deus Dominus dixit sic Propterea

20 לכן כה אמר אדני יהוה אליהם הנני־אני ושפטתי

humero in & latere in ꝑ eo Pro.macilentã pec⁹ inter &,pingue pecus inter

21 בין־שה בריה ובין שה רזה׃ יען בצד ובכתף

donec *: languidas* omnes cornupetistis vestris cornib⁹ in &,vos *impelletis*

תהדפו ובקרניכם תנגחו כל־הנחלות עד אשר

non & ,*meo pecori faciam salutem* Et ?extra *ad* eas dispergeretis

22 הפיצותם אותנה אל־החוצה׃ והושעתי לצאני ולא־

suscitabo Et .*agnum ad* ,*agnum* inter judicabo & :rapinã in ultrà erunt

23 תהיינה עוד לבז ושפטתי בין שה לשה׃ והקמתי

Ipse .David meus servus eas pascet & ,unum pastorem eas super

עליהם רעה אחד ורעה אתהן את עבדי דויד הוא

ero Dominus ego Et .pastorem in eis erit ipse & , eas pascet

24 ירעה אתם והוא יהיה להן לרעה׃ ואני יהוה אהיה

Ego : eorum medio in *prælatus* ,David meus servus & ,Deum in eis

להם לאלהים ועבדי דוד נשיא בתוכם אני

, pacis pactum eis *exscindam* Et .sum locutus Dominus

25 יהוה דברתי׃ וכרתי להם ברית שלום

deserto in habitabunt & : terra de *malam bestiam* faciam cessare &

והשבתי חיה־רעה מן־הארץ וישבו במדבר

circuitus & , eas *dabo* Et .sylvis in dormient & , *fiducia in*

26 לבטח וישנו ביערים׃ ונתתי אותם וסביבות

: suo tempore in pluviam faciam descendere & :benedictionem mei collis

גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו

, suum fructum agri *lignum* dabit Et .erunt benedictionis pluviæ

27 גשמי ברכה יהיו׃ ונתן עץ השדה את־פריו

: *fiducia in* suam *humum* super erunt & , suum fructum dabit terra &

והארץ תתן יבולה והיו על־אדמתם לבטח

, eorum *jugi vectes* *me frangendo in* , Dominus *ego* quòd scient &

וידעו כי־אני יהוה בשברי את־מטות עלם

.eis in facientium manu de eos eruero &

והצלתים מיד העבדים בהם׃

Versio VULG. LAT.

13 Et educam eas de populis, &
congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam: &
pascam eas in montib⁹ Israel, in
rivis, & in cunctis sedibus terræ.
14 In pascuis uberrimis pascam eas,
& in montibus excelsis Israel erunt pascua earum: ibi requiescent in herbis virentibus, & in
pascuis pinguib⁹ pascentur super
15 montes Israel. Ego pascam oves
meas, & ego eas accubare faciã,
16 dicit Dominus Deus. Quod perierat requiram, & quod abjectũ
erat reducam, & quod confractum fuerat alligabo, & quod infirmum fuerat consolidabo, &
quod pingue & forte custodiam:
17 & pascam illas in judicio. Vos
autem, greges mei, hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego judico inter pecus & pecus, arietum &
18 hircorum. Nónne satis vobis erat pascua bona depasci? insupèr
& reliquias pascuarum vestrarum
conculcástis pedibus vestris: &
cùm purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris tur-
19 babatis. Et oves meæ his, quæ
conculcata pedib⁹ vestris fuerãt,
pascebantur: & quæ pedes vestri
20 turbaverant, hæc bibebant. Propterea hæc dicit Domin⁹ Deus ad
vos; Ecce ego ipse judico inter
21 pecus pingue, et macilentum: Pro
eo quòd laterib⁹ & humeris impingebatis, & cornibus vestris
ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur forás:
22 Salvabo gregem meum, & non
erit ultrà in rapinam, & judica-
23 bo inter pecus & pecus. ET
SUSCITABO SUPER
EAS PASTOREM UNUM, qui pascat eas, servum
meum David: ipse pascet eas, &
24 ipse erit eis in pastorem. Ego autem Dominus ero eis in Deum: &
serv⁹ me⁹ David princeps in medio eorum: ego Dominus locut⁹
25 sum. Et faciam cum eis pactum
pacis, & cessare faciam bestias
pessimas de terra: & qui habitant
in deserto, securi dormient in sal-
26 tibus. Et ponam eos in circuitu
collis mei benedictionem: & deducam imbrem in tempore suo:
27 pluviæ benedictionis erunt. Et
dabit lignum agri fructum suum,
& terra dabit germen suum, &
erunt in terra sua absque timore:
& scient quia ego Dominus, cùm
contrivero catenas jugi eorum,
& eruero eos de manu imperantium sibi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

13 Καὶ ἐξάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνάξω
αὐτοὺς (ω) ἀπὸ τῶν χωρῶν, καὶ εἰσάξω
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ βοσκήσω
αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραὴλ, καὶ ἐν ταῖς φά-
14 ραγξι, καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ τῆς γῆς. (α) Ἐν
νομῇ ἀγαθῇ βοσκήσω αὐτοὺς, ἐν τῷ ὄρει
τῷ ὑψηλῷ (β) Ἰσραήλ. καὶ ἔσονται αἱ μάνδραι
αὐτῶν ἐκεῖ, καὶ κοιμηθήσονται, καὶ ἐκεῖ
ἀναπαύσονται ἐν τρυφῇ ἀγαθῇ, καὶ ἐν νομῇ
πίονι βοσκηθήσονται ἐπὶ τῶν ὀρέων (γ) Ἰσ-
15 ραήλ. Ἐγὼ βοσκήσω τὰ πρόβατά μου, καὶ
ἐγὼ ἀναπαύσω αὐτὰ, καὶ (δ) γνώσονται ὅτι
ἐγώ εἰμι κύριος· τάδε λέγει κύριος κύ-
16 ριος. Τὸ ἀπολωλὸς (ε) ζητήσω, καὶ τὸ (ζ)
πλανώμενον ἀποστρέψω, καὶ τὸ συντετριμμένον
καταδήσω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνισχύσω,
καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω, καὶ βοσκήσω αὐτὰ
17 μετὰ κρίματος. Καὶ ὑμεῖς (η) πρόβατα,
τάδε λέγει κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ
ἀναμέσον προβάτου καὶ προβάτου, (θ)
18 κριῶν καὶ τράγων. Καὶ οὐχ ἱκανὸν ὑμῖν,
ὅτι τὴν καλὴν νομὴν ἐνέμεσθε, καὶ τὰ κατάλοιπα
τῆς νομῆς (ι) ὑμῶν κατεπατεῖτε τοῖς
ποσὶν ὑμῶν; καὶ τὸ καθεστηκὸς ὕδωρ ἐπίνετε,
καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς ποσὶν ὑμῶν ἐταράσ-
19 σετε; Καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήματα
τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐνέμοντο, καὶ τὸ τεταραγμένον
ὕδωρ ὑπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἔπινον.
20 Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος (κ),
Ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον προβάτου ἰ-
21 σχυροῦ καὶ ἀναμέσον προβάτου ἀσθενοῦς. Ἐπὶ
ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν διωθεῖσθε,
καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκερατίζετε, καὶ πᾶν
22 τὸ ἐκλεῖπον ἐξεθλίβετε. Καὶ σώσω τὰ
πρόβατά μου, καὶ (λ) οὐ μὴ ὦσιν ἔτι εἰς προνομὴν,
καὶ κρινῶ ἀναμέσον κριοῦ πρὸς κριόν.
23 Καὶ ἀναστήσω (μ) ἐπ' αὐτοὺς ποιμένα ἕνα,
καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς, τὸν δοῦλόν μου Δαυὶδ, καὶ
24 ἔσται αὐτῶν ποιμήν, Καὶ ἐγὼ κύριος ἔσομαι
αὐτοῖς εἰς θεὸν, καὶ Δαυὶδ ἄρχων ἐν
25 μέσῳ αὐτῶν· ἐγὼ κύριος ἐλάλησα. Καὶ
διαθήσομαι τῷ Δαυὶδ διαθήκην εἰρήνης,
καὶ (ν) ἀφανιῶ θηρία πονηρὰ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
κατοικήσουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ὑπνώσουσιν
26 ἐν τοῖς δρυμοῖς. Καὶ (ξ) δώσω αὐτοὺς περικύκλῳ
τοῦ ὄρους μου· καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν,
27 ὑετὸν εὐλογίας. Καὶ τὰ ξύλα (ο) τὰ ἐν
τῷ πεδίῳ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ ἡ γῆ
δώσει (π) τὴν ἰσχὺν αὐτῆς, καὶ κατοικήσουσιν
ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν ἐλπίδι εἰρήνης, καὶ
γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ συντρίψαι
με τὸν ζυγὸν (ρ) αὐτῶν, καὶ ἐξελοῦμαι
αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν καταδουλωσαμένων
αὐτούς.

Et educam eos de gentibus, & 13
congregabo eos de regionibus, &
inducam eos in terram suam, &
pascam eos in montibus Israel, &
in vallibus, et in omni habitatione
terræ. In pascua bona pascam 14
eos, in monte excelso (g) Israel.
Et erunt ovilia eorum ibi; et dormient, & ibi requiescent in deliciis
bonis, & in pascua pingui
pascentur super montes Israel.
Ego pascam oves meas: & ego 15
faciam requiescere eas: & (h)
scient, quia ego sum Dominus:
Hæc dicit Dominus Dominus.
Quod perierat, requiram; et quod 16
errabat, reducam; & quod contritum, alligabo; & quod deficerat,
confortabo; & quod forte,
custodiam, & pascam eas cùm
judicio. Et vos (i) oves, hæc dicit 17
Dominus Dominus; Ecce ego dijudicabo
inter ovem & ovem, arietes & hircos.
Et nónne satis 18
vobis erat, quia bonam pascuam
depascebatis; et reliquias pascuæ
vestræ conculcabatis pedibus vestris?
& collectam aquã bibebatis;
& reliquum pedibus vestris
turbabatis? Et oves meæ concul- 19
cationes pedum vestrorum pascebant,
& aquam conturbatam à
pedibus vestris bibebant. Propter- 20
eà hæc dicit Domin⁹ Dominus;
Ecce ego dijudicabo inter ovem
fortem, & inter ovem infirmam.
In lateribus, & humeris 21
vestris propulsabatis, & cornibus
vestris (k) ventilabatis, & omnem,
quæ deficiebat, affligebatis.
Et salvabo oves meas: & non 22
erunt ultrà in rapinam: & judicabo
inter arietem (l) ad arietem.
Et suscitabo super eos pastorem 23
unum, & pascet eos, servum meum
David. Et erit eorum pastor:
Et ego Dominus ero eis in Deum: 24
& David princeps in medio eorum.
Ego Dominus loquutus sum.
Et disponam (m) David testamen- 25
tum pacis: & delebo bestias pessimas
de terra, et habitabunt in (n)
deserto, et somnum capient in saltibus.
Et (o) dabo eos in circuitu 26
montis mei: et (p) dabo pluviam
vobis, pluviã benedictionis. Et li- 27
gna quæ in campo, dabunt fructũ
suum: et terra dabit fortitudinem
suam: et habitabunt in terra sua
in spe pacis: et scient, quia ego
sum Domin⁹, cùm contrivero (q)
jugum eorum, et eruero eos de
manu servire eos facientium.

MS.A. (ω) ἐκ τῶν (α) Νομῇ ἀγαθῇ (β) ἐν τῷ ὄρει Ἰσραήλ. (γ) τοῦ Ἰσραήλ. (δ) ἐπιγνώσονται διότι (ε) ἐκζητήσω, (ζ) πεπλανημένον ἐπιστρέψω, (η) τὰ πρόβατα, (θ) κριοῦ καὶ τράγου. (ι) τοῖς ποσὶν ὑμῶν κατεπατεῖτε; (κ) ὁ θεός, (λ) οὐκέτι ἔσονται ἔτι εἰς (μ) αὐτοῖς ποιμένα ἕτερον, (ν) ἀπολῶ (ξ) ἔσονται κύκλῳ τοῦ ὄρους μου· καὶ ἀποστελῶ ὑετὸν εὐλογίας αὐτοῖς. (ο) τοῦ πεδίου ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτοῖς, (π) τὸν καρπὸν αὐτῆς, (ρ) τοῦ κλοιοῦ αὐτῶν· ἐξελοῦμαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 ואפקנון מביני עממיא ואכנשנון מן מדינתא ואעלנון לארעהון ואפרנסנון על טורי
14 ישראל בפצידיא ובכל מותבי ארעא׃ בפרנוס טב אפרנס יתהון ובטור קודשא
דישראל יהבית מישרידהון תמן ישרון באתר דיאי ופרנוס טב יתפרנסון על טורי
15 16 ישראל׃ אנא אפרנס ית עמי ואנא אשרינון לרוחצן אמר יי אלהים׃ ית דאבדו
אתבע וית דאטלטלו אתיב ולתביריא אצמוד ולמרעיא אסובר וית חטאיא וית חיביא
17 אשיצי ואפרנס עמי בדינא׃ ואתון עמי כדנן אמר יי אלהים הא אנא דאן בין
18 גבר לגבר לחטאיא ולחיביא׃ הזער לכון דפרנוס טב אתון מתפרנסין ומותר
פרנוסכון דיישין ברגליכון ומשתי מתקן אתון שתן וית מותרא ברגליכון אתון
19 20 דיישין׃ ועמי מותר מיכל שמשיכון אכלין ומותר משתי שמשיכון שתן׃ בכן כדנן
21 אמר יי אלהים להון הא אנא מתגלי ואדון בין גבר עתיר ובין גבר מסכן׃ חלף
דברשע ובדרע דחקתון ובתוקפא תברתון כל כאיביא עד דבדרתון יתהון לביני
22 23 מדינתא׃ ואפרוק לעמי ולא יתמסרון עוד לבזא ואדון בין גבר לגבר׃ ואקים
עליהון פרנס חד ויפרנס יתהון ית דוד עבדי הוא יפרנס יתהון והוא יהי להון
24 לפרנס׃ ואנא יי אהוי להון לאלהא ועבדי דוד מלכא ביניהון אנא יי גזרית במימרי׃
25 ואגזר להון קים שלם ואבטל חיתא בישתא מן ארעא ויתבון במדברא לרוחצן
26 ויתעתקון בחורשיא׃ ואשרי יתהון סחור סחור לבית מקדשי ויהון מבורכין
27 ואחית להון מטר בכיר בעדניה מטרין דברכן יהון׃ ויתן אילן חקלא ית אביה
וארעא תתן עללתה ויהון על ארעהון לרוחצן וידעון ארי אנא יי כד אתבר ית
ניר תוקפהון ואשזבנון מיד דמפלחין בהון׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et educam eos de medio populorum, & congregabo eos de *provinciis*; & 13
inducam eos in terram suam, & nutriam eos in montibus Israel, in rivis &
in omnibus habitationibus terræ. Alimento bono nutriam eos, & in monte 14
sancto Israel *dedi habitationem* eorum; ibi habitabunt in loco specioso, &
alimento bono pascentur super montes Israel. Ego gubernabo populum 15
meum, & ego habitare eos faciam confidenter, ait Dñs Deus. Illos qui peri- 16
erant requiram; & illos qui transmigraverant reducam, & confractos alligabo,
& infirmos portabo, & impios & peccatores consumam; & gubernabo
populum meum in judicio. Et vos popule meus, hæc dicit Dñs Deus: 17
Ecce ego judico inter virum, & virum, peccatores & impios. Nunquid pa- 18
rùm vobis est quòd nutrimento bono vos nutriti estis, nisi etiam residuum
nutrimenti vestri pedibus conculceris? & quòd potum præparatum vos bibitis,
nisi etiam reliquias pedibus vestris calcetis? Et populus meus reli- 19
quias cibi ministrorum vestrorum comedunt, & reliquias potus ministrorum
vestrorum bibunt. Propterea hæc dicit Dñs Deus ad eos, Ecce ego revelabor 20
& judicabo inter virum divitem, & virum pauperem. Pro eo quòd in im- 21
pietate & in brachio impellebatis, & in fortitudine confringebatis omnes
dolentes, donec dispersistis eos per provincias. Et redimam populum meum, 22
& non tradentur direptioni ultrà, & judicabo inter virum & virum. Et 23
suscitabo super eos gubernatorem unum, & gubernabit eos, David servum
meum; ipse gubernabit eos, & ipse erit eis in gubernatorem. Et ego Dñs 24
ero eis in Deum, & servus meus David rex inter eos. Ego Dñs decrevi in
verbo meo. Et feriam cum eis pactũ pacis, et cessare faciam bestias malas de 25
terra, et habitabunt in deserto confidenter; et inveterabuntur in *saltu*. Et 26
habitare eos faciam in circuitu sanctuarii mei; & erũt benedicti: et deducam
eis imbrem temporaneum in tempore suo; pluviæ benedictionis erunt. Et 27
dabit arbor agri fructum suum, et terra dabit germen suum, et erunt in terra
sua confidenter. Et scient quia ego Dñs cùm confregero jugum fortitudinis
eorum, et liberavero eos de manibus eorum qui ipsis servis utebantur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܐܟܢܫ ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܝܬܐ ܐܢܘܢ ܠܐܪܥܗܘܢ. ܘܐܪܥܐ
14 ܐܢܘܢ ܒܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܒܢܚܠܐ. ܘܒܟܠܗܘܢ ܡܘܬܒܐ ܕܐܪܥܐ. * ܒܡܪܥܝܬܐ ܛܒܬܐ ܐܪܥܐ
ܐܢܘܢ. ܘܒܛܘܪܐ ܪܡܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܢܗܘܐ ܕܝܪܗܘܢ. ܬܡܢ ܢܪܒܥܘܢ. ܒܕܝܪܐ ܛܒܬܐ. ܘܪܥܝܐ
15 ܫܡܝܢܐ ܢܪܥܘܢ. ܒܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܐܢܐ ܐܪܥܐ ܥܢܝ. ܘܐܢܐ ܐܪܒܥ ܐܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
16 ܡܪܘܬܐ. * ܕܐܒܝܕܐ ܐܒܥܐ. ܘܕܛܥܝܐ ܐܗܦܘܟ. ܘܠܬܒܝܪܐ ܐܚܒܘܫ. ܘܠܡܚܝܠܐ ܐܚܝܠ. ܘܫܡܝܢܐ
17 ܘܥܫܝܢܐ ܐܛܪ. ܘܐܪܥܐ ܐܢܘܢ ܒܕܝܢܐ. * ܘܐܢܬܝܢ ܥܢܝ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ
18 ܐܢܐ ܕܐܢ ܐܢܐ ܒܝܢ ܢܩܝܐ ܠܢܩܝܐ. ܘܒܝܢ ܕܟܪܐ ܠܕܟܪܐ. * ܠܐ ܣܦܩ ܠܟܘܢ ܪܥܘܬܐ. ܪܥܝܐ ܛܒܐ
ܕܪܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܫܪܟܐ ܕܪܥܝܟܘܢ ܕܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܪܓܠܝܟܘܢ. ܘܡܝܐ ܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ.
19 ܘܫܪܟܐ ܕܡܕܠܚܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܚܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܪܓܠܝܟܘܢ. * ܘܥܢܝ ܪܥܝܢ ܕܘܫܐ ܕܪܓܠܝܟܘܢ.
20 ܘܫܬܝܢ ܡܝܐ ܕܕܠܚܘ ܪܓܠܝܟܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܕܐܢ
21 ܒܝܢ ܢܩܝܬܐ ܫܡܝܢܬܐ ܠܢܩܝܬܐ ܚܣܝܠܬܐ. * ܠܐ ܕܫܡܝܢܢ ܗܘܝ ܒܓܢܒܝܗܝܢ ܘܒܟܬܦܬܗܝܢ.
22 ܘܒܩܪܢܝܗܝܢ ܡܢܓܚܢ ܗܘܝ ܠܟܠܗܝܢ ܟܪܝܗܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܒܕܪܘ ܐܢܘܢ ܠܒܪ. * ܘܐܦܪܘܩ
ܠܥܢܝ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܬܘܒ ܠܒܙܬܐ. ܘܐܕܘܢ ܒܝܢ ܢܩܝܐ ܠܢܩܝܐ. ܘܒܝܢ ܕܟܪܐ ܠܕܟܪܐ.
23 * ܘܐܩܝܡ ܥܠܝܗܘܢ ܪܥܝܐ. ܘܢܪܥܐ ܐܢܘܢ. ܕܘܝܕ ܥܒܕܝ ܗܘ ܢܪܥܐ ܐܢܘܢ. ܘܗܘ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ
24 ܪܥܝܐ. * ܘܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܕܘܝܕ ܥܒܕܝ ܢܗܘܐ ܪܫܐ ܒܝܢܬܗܘܢ.
25 * ܘܐܩܝܡ ܠܗܘܢ ܩܝܡܐ ܕܫܠܡܐ. ܘܐܒܛܠ ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܢܥܡܪܘܢ
26 ܒܡܕܒܪܐ ܠܫܠܝܐ. ܘܢܕܡܟܘܢ ܒܥܒܐ. * ܘܐܬܠ ܠܗܘܢ ܒܘܪܟܬܐ ܚܕܪ ܛܘܪܝ. ܘܐܚܬ
27 ܡܛܪܐ ܒܙܒܢܗ. ܘܢܗܘܐ ܡܛܪܐ ܕܒܘܪܟܬܐ. * ܘܐܝܠܢܐ ܕܐܪܥܐ ܢܬܠܘܢ ܦܐܪܐ. ܘܐܪܥܐ
ܬܬܠ ܥܠܠܬܗ. ܘܢܥܡܪܘܢ ܒܐܪܥܗܘܢ ܠܫܠܝܐ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܐ ܕܬܒܪܬ
ܢܝܪܗܘܢ. ܘܦܨܝܬ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܡܫܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ.

Educam eas è gentibus, & colligam eas ex 13
urbibus, adducam eas in terram earum, &
pascam eas in montibus Israelis, in vallibus,
& in omnibus *locis* habitabilibus terræ. In 14
pascuo optimo pascam eas, & in excelsis
montibus Israelis erit caula earum: ibi cubabunt
in caula optima, & pascuum pingue depascent
in montibus Israelis. Ego pascam 15
oves meas; & ego faciam eas recubare, ait
Dñs dominorum. Perditam quæram, errantem 16
reducam, confractam obligabo, debilem firmabo,
pinguem & crassam conservabo, &
pascam eas debito modo. Vobis autem oves 17
meæ, sic dicit Dñs dominorum; Ecce judicabo
inter ovem & ovem, & inter arietẽ & arietem.
Annon sufficit vobis pastores pascuum 18
bonum quod depascitis, ut reliquum pascui
vestri pedibus vestris conculcetis? & aquam
bibentes, residuam quam relinquitis, pedibus
vestris conturbetis? Et oves meæ depascant 19
conculcatum pedibus vestris, & bibant aquas
quas pedes vestri conturbârunt? Propterea sic 20
ait Dominus dominorum; Ecce judicabo inter
ovem pinguem & ovem macilentam: Eò quòd 21
illæ *pingues* lateribus humerísque suis impellebant,
& cornibus suis impetebant omnes
infirmas, donec eas foràs dispersérint: Et 22
eripiam oves meas, ne sint ampliùs illis direptioni;
judicans inter ovem et ovem, et inter
arietem et arietem. Et constituam super eas 23
pastorem, qui pascat eas: David servus me⁹
ipse pascet eas, ipséque erit eis pastor: Ego 24
verò Dominus ero eis Deus, et David servus
meus erit princeps inter ipsos: Statuam eis 25
fœdus pacis et abolebo feras perniciosas de
terra: habitabunt in deserto securè, et dormient
in sylva: Dabo eis benedictionem me- 26
am circa collem meum, et demittam pluviam
tempestivam: erítque pluvia benedictionis,
Et arbores terræ edent fructus, et terra dabit 27
proventus suos, demum habitabunt in terra
sua securé: et agnoscent me esse Dominum,
quum fregero jugum eorum, et eripuero eos
de manu subigentium eos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * واخرجهم من الامم * واجمعهم من الكور * وادخلهم الى ارضهم * وارعاهم على جبال
14 اسرايل * وفي الاودية * وفي كل مسكن الارض * في مرعى صالح * ارعاهم في الجبل
المرتفع * في جبل اسرايل * وتصير صيرهم هناك * ويضطجعون * وهناك يستريحون في نعيم
15 طيب * وفي مرعى دسم يرعون على جبال اسرايل * انا ارعى غنمي * وانا اريحها * ويعلمون
16 اني انا الرب * هكذا يقول الرب الرب * اطلب الهالك * وارد الضال * واجبر المكسور *
17 واقوي الفاني * واحفظ القوي * وارعاها بحكم * وانتم ايها الخراف * هكذا يقول الرب
18 الرب * ها انا احكم بين خروف وخروف * وكبش وتيس * فليس يجب لكم انكم رعيتم
مرعى حسنا * وبقايا المرعى دستم بارجلكم * وشربتم الماء الصافي * والبقية افلغموها
19 20 بارجلكم * وخرافي رعت مداسات اقدامكم * وشربت الماء المضطرب من ارجلكم * لاجل هذا
هكذا يقول الرب الرب الاله * ها انا احكم بين خروف قوي وبين خروف ضعيف *
21 * بجوانبكم واكتافكم تدفعوها * وبقرونكم تنطحوها * وكل فان اخرجتموه *
22 * واخلص غنمي * ولا تصير بعد ايضا للنهب * واحكم بين كبش مع كبش *
23 24 * واقيم لها راعيا اخر * داود عبدي * فيرعاهم ويكون لهم راع * وانا الرب اكون لهم
25 الها * وداود رييسا في وسطهم * انا الرب تكلمت * واعهد لداود عهد السلامة * واهلك
26 الوحوش الشرير من الارض * ويسكنون في البرية * وينامون في الغابات * ويكونون حول
27 جبلي * وارسل لهم مطر البركة * وشجر الصحراء تعطي ثمرها لهم * والارض تعطي
ثمرها * ويسكنون على ارضهم في رجاء السلامة * ويعلمون اني انا الرب * عند ما اكسر
نير طوقهم * واخلصهم من يد الذين استعبدوهم *

Educam eos è gentibus, & colligam 13
*eos è regionibus, introducam eos in terram
eorum, & pascam eos super montibus
Israelis, & in vallibus, & in omni
habitaculo terræ. In optimo pa-* 14
*scuo: pascam eos in monte sublimi, in
monte Israelis: & erunt ibi caula eorum,
& cubabunt, ibique requiescent
in delitiis jucundissimis, & in pascuo
suavissimo pascentur super montibus Is-
raelis. Ego pascam oves meas, & ego* 15
*refocillabo eas; & scient me esse Dominum.
Ita dicit Dominus Dominus;
Quæram perditum, reducam errantem,* 16
*consolidabo fractum, confirmabo deficientem,
& fortem conservabo, denique
pascam eas cum judicio. Et vos O* 17
*agni, sic dicit Dominus Dominus; En
ego judicabo inter agnum & agnum,
arietem & hircum. Sanè vos dede-* 18
*cet vesci optimo pascuo, reliquum verò
pascuum conculcare pedibus vestris: &
aquam bibere limpidam, reliquam verò
pedibus vestris perturbare: Agnos* 19
*meos pedibus vestris conculcata depascere,
& aquam bibere pedibus vestris
perturbatam. Iccircò sic ait Dominus,* 20
*Dominus Deus; Ecce ego judicabo inter
agnum fortem & inter agnum debilem.
Lateribus & humeris vestris* 21
*propulsabatis eas, & cornibus vestris
ventilabatis, omnémque deficientem ejecistis.
Et eripiam oves meas, nec erunt* 22
*posthac ampliùs in direptionem, & judicabo
inter arietem cum ariete. Et* 23
*constituam eis pastorem alium, Davidem
servum meum, qui pascet eos,
& erit eis pastor. Et ego Dominus* 24
*ero ipsis Deus, & David princeps in
medio ipsorum: ego Dominus locutus
sum. Et pangam cum Davide fœdus* 25
*pacis, & perdam bestias malas de terra;
ita ut habitent in deserto, & dormiant
in sylvis. Et erunt circum mon-* 26
*tem meum, mittámque eis pluviam benedictionis.
Et arbores campi reddent* 27
*eis fructum suum, & tellus dabit fruges
suas: & habitabunt super terram
suam in spe pacis: sciéntque me esse
Dominum, quum fregero jugum numellæ
eorum, & eripuero eos de manu
eorum qui servitute presserunt eos:*

: eas *comedet* non terræ *bestia* & , gentibus *præda* ultrà erunt non Et
28 ולא־יהיו עוד בז לגוים וחית הארץ לא תאכלם
plantationem eis suscitabo Et .*exterrens* non & ,*fiducia in* habitabunt &
29 וישבו לבטח ואין מחריד: והקמתי להם מטע
ultrà portabunt nec ,terra in fame consumpti ultrà erunt non &:nomē in
לשם ולא־יהיו עוד אספי רעב בארץ ולא־ישאו עוד
; eis cum eorum Deus Dominus *ego* quòd scient Et .gentium ignominiam
30 כלמת הגוים: וידעו כי אני יהוה אלהיהם אתם
,*meū pecus* vos Et .Deus Dominus dixit , Israel domus me' popul' ipsi &
31 והמה עמי בית ישראל נאם אדני יהוה: ואתן צאני
.Deus Dominus dixit ,vester Deus ego ; *vos homo* meæ pascuæ *pecus*
צאן מרעיתי אדם אתם אני אלהיכם נאם אדני יהוה:

CAP. XXXV. לה

super tuas facies pone ,hominis Fili : dicendo,me ad Domini verbum fuit Et
1 2 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: בן־אדם שים פניך על־
Dominus dixit Sic , ei *dices* Et .eum super propheta & ,Sehir montem
3 הר שעיר והנבא עליו: ואמרת לו כה אמר אדני
,te super meam manum extendam &:Sehir mons te ad *ego* Ecce , Deus
יהוה הנני אליך הר־שעיר ונטיתי ידי עליך
,ponam desolationem tuas Urbes .solitudinem &,desolationem te *dabo* &
4 ונתתיך שממה ומשמה: עריך חרבה אשים
tibi esse Pro .Dominus *ego* quòd scies & ; eris *desolatio* tu &
5 ואתה שממה תהיה וידעת כי־אני יהוה: יען היות לך
tempore in;gladii *manus super* ,Israel *filios* *effudisti* & ,*seculi inimicitiam*
איבת עולם ותגר את־בני־ישראל על־ידי־חרב בעת
dixit , ego *vivens* Propterea.finis *iniquitatis* tempore in,eorum contritionis
6 אידם בעת עון קץ: לכן חי־אני נאם
non si : te persequetur sanguis &,te *faciam* sanguini quia,Deus Domin'
אדני יהוה כי־לדם אעשך ודם ירדפך אם־לא
montem dabo Et .te persequetur sanguis *&* ,habueris odio sanguinem
7 דם שנאת ודם ירדפך: ונתתי את־הר
, transeuntem eo de succidam & ; solitudinem &,desolationem in Sehir
שעיר לשממה ושממה והכרתי ממנו עבר
;tuis vallib' &,tuis collib':ej' occisis ejus montes implebo Et.redeuntē &
8 ושב: ומלאתי את־הריו חלליו גבעותיך וגיאותיך
Solitudines .*eis in* cadent gladio interfecti tuis torrentibus omnib' &
9 וכל־אפיקיך חללי־חרב יפלו בהם: שממות
ego quòd scietis & : habitabuntur non tuæ civitates &,te tradam *seculi*
עולם אתנך ועריך לא תישבנה וידעתם כי־אני
mihi terræ duæ & , gentes Duæ , *te dicere* Pro .Dominus
10 יהוה: יען אמרך את־שני הגוים ואת־שתי הארצות לי
, *ego vivens* Propterea .erat ibi Dominus &:*eam* possidebimus & , erunt
11 תהיינה וירשנוה ויהוה שם היה: לכן חי־אני
quem tuū zelū secundū &,tuā irā secundùm faciam &,Deus Dominus dixit
נאם אדני יהוה ועשיתי כאפך וכקנאתך אשר
.te judicavero cùm ,eis in ero cognit' &;eos in tua odia propter ,fecisti
עשיתה משנאתיך בם ונודעתי בם כאשר אשפטך:
quæ , tua *convicia* omnia Audivi .Dominus *ego* quòd scies Et
12 וידעת כי אני יהוה שמעתי את־כל־נאצותיך אשר
sunt dati nobis ;sunt Desolati,dicendo , Israel montes contra dixisti
אמרת על־הרי ישראל לאמר שממה לנו נתנו
me *super* *auxistis* & , *vestro ore in* me *super* magnificâstis Et.devorandum ad
13 לאכלה: ותגדילו עלי בפיכם והעתרתם עלי
terram lætari Sicut :Deus Dominus dixit Sic .audivi ego ; vestra verba
14 דבריכם אני שמעתי: כה אמר אדני יהוה כשמח כל־
domus *hæreditatē ob tuam lætitiam Juxta* .tibi faciam , desolatione *terram*
15 הארץ שממה אעשה־לך: כשמחתך לנחלת בית־
erit *desolatio* : tibi faciam sic , est desolata quòd *super* , Israel
ישראל על אשר־שממה כן אעשה־לך שממה תהיה
.Dominus *ego* quòd scient & ; *ipsa* tota Edom omnis & , Sehir mons
הר־שעיר וכל־אדום כלה וידעו כי־אני יהוה:

Versio VULG. LAT.

28 Et non erunt ultrà in rapinam in Gentibus,neque bestiæ terræ devorabunt eos: sed habitabūt confidenter absque ullo terrore. 29 Et suscitabo eis germen nominatū : & non erūt ultrà imminuti fame in terra, neque portabunt ultrà opprobriū gentiū. 30 Et scient quia ego Dñs Deus eorū cum eis,& ipsi popul' meus,domus Israel: ait Dñs Deus. 31 Vos autē greges mei, greges pascuæ meæ, homines estis: & ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Deus.

CAP. XXXV.

1 ET factus est sermo Domini ad me,dicens; 2 Fili hominis,pone faciem tuā adversùm montē Seir, & prophetabis de eo,& dices illi; 3 Hæc dicit Domin' Deus;Ecce ego ad te,mons Seir,& extendam manū meam super te, & dabo te 4 desolatum atque desertum.Urbes tuas demoliar,& tu desert' eris : 5 & scies quia ego Dñs. Eò quòd fueris inimic' sempitern',& concluseris filios Israel in man' gladii in tempore afflictionis eorū, in tempore iniquitatis extremæ. 6 Propterea,Vivo ego, dicit Dñs Deus;quoniā sanguini tradam te, & sanguis te pſequetur : & cùm sanguinem oderis, sanguis persequetur te. 7 Et dabo montem Seir desolatum atque desertum:& auferam de eo euntem, & redeuntem. 8 Et implebo montes ejus occisorum suorum:in collibus tuis, & in vallibus tuis, atque in torrentib' interfecti gladio cadent. 9 In solitudines sempiternas tradā te, & civitates tuæ non habitabuntur: & scietis quia ego Dominus Deus. 10 Eò quòd dixeris;Duæ gentes, & duæ terræ meæ erunt, & hæreditate possidebo eas:cùm 11 Dominus esset ibi : Propterea, Vivo ego,dicit Dominus Deus ; quia faciam juxta iram tuam, & secundùm zelum tuum, quem fecisti odio habens eos: & not' efficiar per eos cùm te judicavero. 12 Et scies quia ego Dominus audivi universa opprobria tua, quæ locut' es de montibus Israel, dicens ; Deserti, nobis ad devorandum dati sunt. 13 Et insurrexistis super me ore vestro, & derogâstis adversùm me verba vestra : ego 14 audivi. Hæc dicit Domin' Deus; Lætante universâ terrâ, in solitudinem te redigam. 15 Sicuti gavisus es super hæreditatem domûs Israel,eò quòd fuerit dissipata,sic faciam tibi: dissipatus eris,mons Seir, & Idumæa omnis ; & scient quia ego Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

28 Καὶ οὐκ (σ) ἔσονται ἔτι ἐν προνομῇ τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς οὐκέτι μὴ (τ) φάγωσιν αὐτούς· καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. 29 Καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς φυτὸν εἰρήνης, καὶ οὐκέτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀνειδισμὸν 30 ἐθνῶν οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι. Καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαός μου. Οἶκος (υ) Ἰσραήλ, λέγει 31 κύριος κύριος, (φ) Πρόβατά μου καὶ πρόβατα (χ) ποιμνίου μου ἐστέ, καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, λέγει κύριος κύριος.

28 Et non erunt ultrà in rapinam gentibus, & bestiæ terræ non ultrà devorabunt eos. Et habitabunt in spe : & non erit qui exterreat eos. 29 Et suscitabo eis plantationem (r) pacis: & non erunt ultrà pereuntes fame in terra: neq; portabūt ampliùs opprobriū 30 gentiū. Et scient,quia ego sū Domin' Deus (s)eorū, & ipsi populus me'. Dom' Israel, dicit Dñs 31 Dñs, (t)Oves meæ,et oves gregis mei estis : & ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Dominus.

MS.A. (σ) ἔτι ἔσονται ἐν (τ) πτοήσει αὐτοὺς· (υ) τοῦ Ἰσραήλ, (φ) Καὶ ὑμεῖς πρόβατα (χ) τοῦ ποιμνίου

ΚΕΦ. λε΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων, 2 Υἱὲ ἀνθρώπου, ἐπίστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἐπ' ὄρος Σηείρ, καὶ προφήτευσον (α) εἰς αὐτό, 3 καὶ εἰπὸν αὐτῷ, Τάδε (β) λέγει κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ὄρος Σηείρ, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σε 4 (γ) εἰς ἔρημον, καὶ ἐρημωθήσῃ, Καὶ (δ) ταῖς πόλεσί σου ἐρημίαν ποιήσω, καὶ σὺ ἔρημος 5 ἔσῃ, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. Ἀντὶ τοῦ γενέσθαι σε ἐχθρὰν (ε) αἰωνίαν, καὶ ἐνεκάθισας τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ δόλῳ, ἐν (ζ) χερσὶν ἐχθρῶν μαχαίρᾳ ἐν καιρῷ ἀδικίας, ἐπ' 6 ἐσχάτων, Διὰ τοῦτο, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος κύριος, εἰ μὴν εἰς αἷμα ἥμαρτες, καὶ (η) αἷμα 7 διώξεταί σε. Καὶ δώσω (θ) ὄρος Σηεὶρ εἰς ἔρημον, καὶ ἠρημωμένον, καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτοῦ 8 ἀνθρώπους καὶ κτήνη, Καὶ ἐμπλήσω τῶν τραυματιῶν (ι) βουνούς σου καὶ τὰς φάραγγάς σου, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πεδίοις σου τετραυματισμένοι 9 μαχαίρᾳ πεσοῦνται ἐν σοί. (*) Ἐρημίαν αἰώνιον θήσομαί σε, καὶ αἱ πόλεις σου οὐ μὴ κατοικηθῶσιν ἔτι, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι 10 κύριος. (κ) Διὰ τὸ εἰπεῖν σε, Τὰ δύο ἔθνη, καὶ αἱ δύο χῶραι (λ) ἐμαὶ ἔσονται, καὶ κληρονομήσω αὐτάς, καὶ (μ) κύριος ἐκεῖ ἐστι· 11 Διὰ τοῦτο, Ζῶ ἐγώ, λέγει, (ν) κύριος, καὶ ποιήσω σοι κατὰ τὴν ἔχθραν σου, (ξ) καὶ γνωσθήσομαί σοι 12 ἡνίκα (ο) ἂν κρινῶ σε, Καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. ἤκουσα τῆς φωνῆς τῶν βλασφημιῶν σου, ὅτι εἶπας, Τὰ ὄρη Ἰσραὴλ ἔρημα ἡμῖν 13 δέδονται εἰς (π) κατάβρωμα, Καὶ ἐμεγαλορρημόνησας ἐπ' ἐμὲ τῷ στόματί σου, (ρ) ἐγὼ 14 ἤκουσα. Τάδε λέγει κύριος, Ἐν τῇ εὐφροσύνῃ πάσης τῆς γῆς ἔρημον (σ) ποιήσω σε. 15 Ἔρημον ἔσῃ ὄρος Σηείρ, καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία, (τ) καὶ ἐξαναλωθήσονται, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν.

CAP. XXXV.

1 ET factus est sermo Domini ad me,dicens; 2 Fili hominis, converte faciem tuam super montem Seir, & propheta ad eum , & dic ei; 3 Hæc dicit Domin' Domin'; Ecce ego ad te,mons Seir: & extendā manum meam super te, & dabo te in solitudinem,& desolaberis: 4 Et(a)urbibus tuis solitudinem faciā: & tu desertum eris,et scies, 5 quia ego sum Domin' : Eo quòd fueris (b) tu inimica sempiterna, & insederis domui Israel fraudulenter in (c)manu inimicorum gladio in tempore (d) iniquitatis 6 in extremis,Propterea,Vivo ego, dicit Domin' Dominus, quoniam in sanguinem peccâsti;& sanguis persequetur (e)te. 7 Et dabo montem Seir in desertū, et desolatū: et disperdā de eo homines, et (f) 8 jumenta : Et implebo vulneratis colles tuos, et valles tuas : et in omnib' campis tuis vulnerati gladio cadent in te. 9 Solitudinē sempiternam ponam te : et civitates tuæ non habitabuntur ultrà : et scies, quia ego sum Dominus: 10 Eò quòd dixeris; Duæ gentes,et duæ regiones meæ erūt, et hæreditate possidebo eas : et Domin' ibi est. 11 Propterea,Vivo ego,dicit Domin',et faciam tibi juxta inimicitiā (g)tuam:et notus efficiar tibi,cū judicavero te : 12 Et scies quia ego sum Dominus. Audivi vocē blasphemiarū tuarū,(h)quia dixisti; Montes Israel deserti nobis dati 13 sunt in devorationē,Et magnificè loquutus es super me ore (i) tuo: 14 ego audivi.Hæc dicit Dominus ; In lætitia universæ terræ desertū (k)faciam te: 15 Desertus eris,mons Seir: et omnis Idumæa,et(l)consumentur: et scies, quia ego sum Dominus Deus eorum.

MS.A.(α) ἐπ' αὐτό,(β) λέγει κύριος, Ἰδοὺ (γ) ἔρημον, (δ) ἐν τῇ (ε) αἰωνίῳ, (ζ) καιρῷ ἐχθρῶν ἐν χειρὶ μαχαίρας ἐν καιρῷ (η) αἷμά σε διώξεται. (θ) τὸ ὄρος (ι) σου τοὺς βουνούς σου καὶ πάσας τὰς (*) Καὶ ἐρημίαν (κ) Διότι εἶπας, Τὰ δύο (λ) ἐμαί εἰσιν, (μ) ὁ κύριος (ν) κύριος κύριος, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ (ξ) καὶ κατὰ τὸν ζῆλόν σου ὃν ἐποίησας ἐκ τοῦ μεμισηκέναι σε ἐν αὐτοῖς, καὶ γνωσθήσομαί (ο) ἐὰν (π) κατάβρωσιν, (ρ) καὶ ἐγὼ ἤκουσα, φησὶν κύριος. Τάδε λέγει. (σ) ἔσῃ ὄρος (τ) ἐξολεθρευθήσονται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

28 ולא יהון עוד בזא לעממיא ומלכות ארעא לא ישיצנון ויתבון לרוחצן ולית דמניד:
29 ואקים להון נצבא לקימא ולא יהון עוד מטלטלי כפנא בארעא ולא יקבלון עוד
30 אתבנעות עממיא: וידעון ארי אנא יי אלההון מימרי בסעדהון ואנון עמי בית ישראל
31 אמר יי אלהים: ואתון עמי עם דאתקרי שמי עליהון בית ישראל אתון אנא אלהכון
אמר יי אלהים:

לה

1 2 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: בר אדם קביל נבואה על טורא דשעיר
3 ותתנבי עלוהי: ותימר ליה כדנן אמר יי אלהים הא אנא שלח רוגזי עלך טורא
4 דשעיר וארים מחת גבורתי עלך ואתננך לצדו ואשתממו: קרויך חורבא אשוי ואת
5 לצדו תהי ותדע ארי אנא יי: חלף דהוית לך דבבות עלם ויתבבתא ית בני ישראל על
6 ידי קטולי חרבא בעדן תברהון בעדן תושלימת חוביהון: בכן קים אנא אמר יי
אלהים ארי לקטול אעבדנך וקטלין בחרבא ירדפונך אם לא דמא סניתון ואשדי
7 דמא ירדפונך: ואתן ית טורא דשעיר לצדו ולאשתממו ואשיצי מניה דעדי ודתאב:
8 ואמלי ית טורוהי קטילוהי רמתוהי וחילוהי וכל פצידוהי קטילי חרבא יתרמון בהון:
9 10 צדו עלם אתננך וקרויך לא יתיתבן ותדעון ארי אנא יי: חלף דאמרת ית תרין עממין
11 וית תרתין מדינן דילי אנון ואירתנון וקדם יי גלין מחשבת לבא: בכן קים אנא
אמר יי אלהים ואעביד כרוגזך וכחימתך דעבדתא מדסנית להון ואתגלי לאיטבא
12 להון כד אתפרע מנך: ותדע ארי אנא יי שמיע קדמי ית כל ארגזותך דמללתא על טורי
13 ארעא דישראל למימר צדו לנא אתמסרו לשיצאה: ואתרברבתון עלי במימר פומכון ואסגיתון
14 עלי פתגמיכון קדמי שמיע: כדנן אמר יי אלהים כמחדי כל ארעא צדו אעביד לך:
15 כמא דחדיתא לאחסנת בית ישראל על דצדיאת ארעהון כן אעביד לך צדו תהי טורא דשעיר וכל אדום כולה וידעון ארי אנא יי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

28 Et non erunt ultrà in direptionem populis,& regna terræ non consument eos, & habitabunt confidenter : & non erit qui commoveat eos. 29 Et suscitabo eis plantationē ut permaneant,& non erunt ultrà transmigrantes propter famem in terra, & non suscipient ultrà ignominiam populorum. 30 Et scient quia ego Dñs Deus eorum,in quorum auxiliū erit Verbum meum ; & ipsi erunt popul' meus dom' Israel,ait Dñs De'. 31 Vos autem estis popul' me',popul' sup quem invocatū est nomen meū :dom' Israel estis vos,& ego Dñs vester,ait Dñs De'.

CAP. XXXV.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Dñi mecum,dicens: 2 Fili hominis, suscipe prophetiam super montem Seir , & vaticinare super eum. 3 Et dices ei, Hæc dicit Dñs Deus, Ecce ego mitto furorem meum super te mons Seir, & levabo plagam potentiæ meæ super te, & dabo te in desolationem & stuporem. 4 Civitates tuas desertas ponam,& tu in desolationem eris;& scies quia ego Dñs. 5 Pro eo quòd fuit tibi inimicitia æterna, & tradidisti filios Israel in man' occidentium gladio in tempore interit' eorum, in tempore retributionis peccatorum eorum. 6 Propterea vivo ego,dicit Dñs Deus, quia in occisionem faciam te; & qui occidunt gladio persequentur te : & ni [*ut*] sanguinem odisti, sic effundentes sanguinem persequentur te. 7 Et dabo montem Seir in desolationem & in stuporem ; & consummabo ex eo transeuntem, & redeuntem. 8 Et implebo montes ejus occisis ipsi' : & in collib' ejus, & in vallib',& in cunctis rivis ej' interfecti gladio projicientur. 9 Te in æternam vastitatem redigam, & civitates tuæ non habitabuntur ; & scietis quia ego Dñs. 10 Pro eo quòd dixisti, Duo populi, & duæ provinciæ meæ erunt, & possidebo eos ; & coram Dño manifestæ sunt cogitationes cordis. 11 Propterea vivo ego,dicit Dñs Deus,quia faciam juxta irā tuam, & juxta indignationem tuam quam fecisti,pro eo quòd odisti eos, & revelabor,ut benefaciam eis,cùm ultionem sumam ex te. 12 Et scies quia ego Dñs audiens omnem irritationem tuam quam locutus es super montes terræ Israel, dicendo : Deserta est ; nobis traditi sunt consumendi. 13 Et magnificati estis super me oris vestri, & multiplicâstis super me sermones vestros qui auditi sunt coram me. 14 Hæc dicit Dñs Deus, Cùm læta fuerit universa terra, desolationem faciam in te. 15 Sicut lætus es propter hæreditatem dom' Israel,quia deserta est terra eorum,sic faciam tibi: vast' eris mons Seir, & omnis Idumæa universa ; & scient quia ego Dñs.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 [illegible]

29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

1 2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 ܚܘܪܒܐ ܕܥܠܡ. ܘܡܕܝܢ̈ܬܟ ܠܐ ܢܬܝܬܒܢ. ܘܬܕܥ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܕܬܪ̈ܝܢ ܥܡ̈ܡܝܢ
11 ܘܬܪ̈ܬܝܢ ܡܠܟܘ̈ܬܐ ܕܝܠܝ ܐܢܝܢ. ܘܐܢܐ ܐܐܪܬ ܐܢܝܢ. ܘܡܪܝܐ ܬܡܢ ܗܘܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܕܐܥܒܕ ܠܟ ܐܝܟ ܪܘܓܙܟ. ܘܐܝܟ ܒܥܠܕܒܒܘܬܟ ܕܥܒܕܬ. ܘܣܢܝܬ ܐܢܘܢ.
12 ܘܐܬܓܠܐ ܒܗܘܢ. ܡܐ ܕܕܢܬ ܐܢܐ ܠܟ. * ܘܬܕܥ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܫܡܥܬ ܟܠܗܝܢ ܓܘܕܦܝܟ. ܕܐܡܪܬ ܥܠ
13 ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܚܪܝܒܝܢ ܐܢܘܢ. ܘܠܡܐܟܘܠܬܐ ܐܬܝܗܒܘ ܠܢ. * ܘܐܪܪܒܬܘܢ ܥܠܝ ܦܘܡܟܘܢ.
14 ܘܐܣܓܝܬܘܢ ܥܠܝ ܡܠܝܟܘܢ. ܘܐܢܐ ܫܡܥܬ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ ܠܛܘܪܐ ܕܣܥܝܪ ܕܣܝܡ ܒܒܘܣܡܐ ܕܟܠܗ ܐܪܥܐ
15 ܠܚܘܪܒܐ ܐܥܒܕܟ. * ܡܛܠ ܕܚܕܝܬ ܒܝܪܬܘܬܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܕܐܬܚܪܒܬ.
ܗܟܢܐ ܐܥܒܕ ܠܟ. ܠܚܘܪܒܐ ܬܗܘܐ ܛܘܪܐ ܕܣܥܝܪ. ܘܐܕܘܡ ܟܠܗ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ.

28 Non erunt ampliùs in prædā populis,neq; devorabunt eos feræ sylvestres ; sed habitabunt securè,nec erit eis quod molestet. 29 Suscitabo eis plantam pacis, & non cruciabuntur ampliùs fame in terra, neq; ferent ampliùs opprobriū gentium : 30 Sciéntque me esse Dñm Deum ipsorum, & ipsos esse populum meū Israeliticum, ait Dñs dominorum. 31 Vos autem oves meæ, oves gregis mei, homines estis, ego verò Dominus Deus vester, ait Dominus dominorum.

CAP. XXXV.

1 RUrsus fuit ad me sermo Dñi, dicendo; 2 Fili hominis, dispone faciem tuā versùs montem Seir,& vaticinare contra eum, & dic illi ; 3 Sic ait Dñs dominorum, Ecce me contra te mons Seir, & extollā super te manū meā,redigámq; te in vastitatem & stuporem: 4 Urbes tuas redigam in solitudinem,& tu eris vastitati: & experieris me esse Dñm. 5 Eò quòd inimicitiam habueris perpetuam, & tradideris filios Israelis in manū gladii tempore infortunii eorum, & tempore iniquitatis eorum extremæ : 6 Ideo per vitā meam, dicit Dñs dominorū , sanguini exponā te, & sanguis persequetur te : sanguis quem odio prosecutus es,idem sanguis te persequetur. 7 Nam redigā montem Seir in excidium & stuporem,perdam ex eo euntem ac redeuntem, 8 Et implebo montes ejus confossis ipsius : in rupib',collib',& vallib' tuis cadent interfecti gladio. 9 Reddam te desolatū in æternum,& urbes tuæ non habitabuntur; et experieris me esse Dñm. 10 Quia dixisti, Duo *hi* populi et duo regna, mea sunt, et ego possidebo ea ; quanvis Dñs illic adesset : 11 Iccirco per vitam meā, ait Dñs dominorū, faciā tibi secundùm irā tuā et secundùm inimicitiā tuā quam exercuisti,et *quâ* illos odisti; ut conspicuus fiā per eos,quum judicavero te, 12 Et cognoscas me Dñm audivisse omnes blasphemias tuas quas protulisti de montib' Israelis,eos *videlicet* desolatos esse, cibū nostrū futuros. 13 Protendistis contra me os vestrū, et multiplicâstis contra me verba vestra, et ego audivi. 14 Sic dicit Dñs dominorū ad montē Seir sitū in deliciis totius terræ, In vastitatem redigam te. 15 Quia gavisus es quòd possessio Israelitarum desolata sit,eodem modo faciam tibi : in excidium ibis O mons Seir et Idumæa tota ; ut cognoscatur me esse Dominum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * ولا يصيرون ايضا نهبا في الامم * ووحوش الارض لا تخيفهم ايضا * ويسكنون في طمانينة * ولا
29 يكون من يروعهم * واقيم لهم غرس السلامة * ولا يصيرون ايضا هالكين بالجوع على
30 الارض * ولا يتحملون ايضا تعيير الامم * ويعلمون اني انا الرب الههم * وهم شعبي بيت اسرائيل *
31 يقول الرب الرب * وانتم خرافي وخراف قطيعي انتم * وانا الرب الهكم * يقول الرب الرب *

* الفصل الخامس والثلثون *

1 2 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان رد وجهك على جبل ساعير وتنبا عليه وقل له *
3 * هكذا يقول الرب ها انا عليك يا جبل ساعير * وامد يدي عليك * واعطيك للخراب والخرب *
4 5 * وفي مدنك اصنع الخراب * وانت تصير قفرا * وتعلم اني انا الرب * عوض ان تصير عداوة
ابدية * وجلست في بيت اسرائيل بالغش في زمن الاعداء بيد السيف * وفي وقت الظلم في
6 الاواخر * لاجل هذا حي انا يقول الرب الرب * بالحقيقة اخطيت بالدم * والدم يطردك *
7 واعطي جبل ساعير للقفر والخرب * واهلك منه الناس والبهايم * واملا تلالك من جرحاك *
8 9 وجميع اوديتك * وفي كل بقاعك يسقط المجروحون بالسيف * واصنعك خربة ابدية * ومدنك
10 لا تسكن بعد * وتعلم اني انا الرب * من اجل انك قلت * ان الامتين والبلدين هما
11 لي وارثهما والرب هو هناك * لاجل هذا حي انا يقول الرب الرب واصنع فيك كعداوتك
12 وكغيرتك التي صنعتها من بغضتك فيهم * واعرفك حينئذ اني ادينك * وتعلم اني انا الرب *
13 سمعت صوت تجديفك * لانك قلت جبال اسرائيل خراب اعطيت لنا للقبط * وعظمت علي
14 القول بفمك * وانا سمعت قال الرب * هكذا يقول الرب * في سرور كل الارض تصير خرابا يا
15 جبل ساعير * وكل ادوم تستاصل * وتعلم اني انا الرب الههم *

28 Non erunt ampliùs direptioni inter gentes, & bestiæ terræ posthac non vexabunt eos ; sed habitabunt securè, nec erit qui terreat eos. 29 Et suscitabo eis plantationem pacis, & non erunt posthac pereuntes fame super terram, neque ferent posthac opprobrium gentium : 30 Et scient me esse Dominum Deum suum, se autem esse populum meum domum Israelis, dicit Dominus Dominus : 31 Vos agnos meos & agnos gregis mei esse, me autem Dominū Deum vestrum, dicit Dominus Dominus.

CAP. XXXV.

1 FUit adhuc sermo Domini ad me, dicens ; 2 O fili hominis, verte faciem tuam versùs montem Seir, propheta de illo, & dic ei ; 3 Sic ait Dominus, Ecce me adversùm te O mons Seir,& extendam manum meam super te, dabóque te vastationi,& vastaberis. 4 In urbibus quoque tuis faciam vastitatem, & tu fies solitudo : sciésque me esse Dominum, 5 Eò quòd fueris inimicitia sempiterna , & sederis in domo Israelis cum dolo in tempore inimicorum in manu gladii, & in tempore iniquitatis in extremis : 6 Idcircò, Vivo ego, dicit Dominus Dominus,sanguine quidem peccâsti, & sanguis te persequetur. 7 Et redigam montem Seir in solitudinem, & vastitatem : & perdam ex eo homines atque jumenta : 8 Implebo colles tuos vulneratis, omnésque valles tuas : & in omnibus campis tuis cadent vulnerati gladio. 9 Redigam te in ruinam sempiternam, & urbes tuæ non habitabuntur amplius : sciésque me esse Dominum. 10 Quia dixisti; Duo sanè populi, duæque regiones meæ sunt, & possidebo eas : quum Dominus illic adsit : 11 Ideò, Vivo ego, dicit Dominus Dominus, agam tecum secundùm inimicitiam tuam & secundùm æmulationem tuam quam fecisti ex odio tuo erga eos, & notum faciam tunc tibi quòd ego judicabo te: 12 Et cognosces me esse Dominum. Audivi vocē blasphemiarum tuarum : dixisti enim, Montes Israelis vastati sunt, cesserunt nobis in escam: 13 Et magnificâsti contra me sermones ore tuo, & ego audivi, dicit Dominus. 14 Ita dicit Dominus, Cum exultatione totius terræ fies ruina O mons Seir, 15 Et tota Idumæa exscindetur: & scies me esse Dominum Deum illorum.

יחזקאל : לו

CAP. XXXVI. לו

Montes ,dices & , Israel montes ad propheta ,hominis fili tu Et
1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ הָרֵי
Quia ,Deus Dominus dixit Sic .Domini verbum audite Israel
2 יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן
hæreditatem in seculi excelsa & ; Euge vos super inimicus dixit
אָמַר הָאוֹיֵב עֲלֵיכֶם הֶאָח וּבָמוֹת עוֹלָם לְמוֹרָשָׁה
Dominus dixit Sic , dices & , vaticinare Propterea .nobis fuit
3 הָיְתָה לָּנוּ׃ לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
vos existendum ad ,undique vos absorbere & ,desolare propter Pro : Deus
יְהוִה יַעַן בְּיַעַן שַׁמּוֹת וְשָׁאֹף אֶתְכֶם מִסָּבִיב לִהְיוֹתְכֶם
, linguæ labrum super ascendistis & ,gentium residuo hæreditatem
מוֹרָשָׁה לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וַתַּעֲלוּ עַל־שְׂפַת לָשׁוֹן
verbum audite , Israel montes Propterea .populi oblocutionē &
4 וְדִבַּת־עָם׃ לָכֵן הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְּבַר־
, collibus & , montibus Deus Dominus dixit Sic : Dei Domini
אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת
, derelictis urbibus & , desolatis desertis ,vallibus & , torrentibus
לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת לֶחֳרָבוֹת הַשֹּׁמְמוֹת וְלֶעָרִים הַנֶּעֱזָבוֹת
gentium residuo subsannationem in & , direptionem in fuerunt quæ
אֲשֶׁר הָיוּ לְבַז וּלְלַעַג לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם
igne in non Si : Deus Dominus dixit sic Propterea .undique quæ
5 אֲשֶׁר מִסָּבִיב׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא בְּאֵשׁ
; totam Edom super & , gentium residuum super sum locutus mei zeli
קִנְאָתִי דִבַּרְתִּי עַל־שְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וְעַל־אֱדוֹם כֻּלָּא
omnis lætitia in hæreditatem in sibi meam terram dederunt quæ
אֲשֶׁר נָתְנוּ־אֶת־אַרְצִי לָהֶם לְמוֹרָשָׁה בְּשִׂמְחַת כָּל־
Idcirco .direptionem in ejus expulsionem propter ,animi contemptu in ,cordis
6 לֵבָב בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבַז׃ לָכֵן
, collibus & , montibus dices & , Israel humum super vaticinare
הִנָּבֵא עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת
,meo zelo in ego Ecce,Deus Dominus dixit Sic ,vallibus & ,torrentibus
לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי בְקִנְאָתִי
.portaveritis gentium ignominiam quòd eò ,sum locutus meo furore in &
וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי יַעַן כְּלִמַּת גּוֹיִם נְשָׂאתֶם׃
non si : meam manum levavi Ego , Deus Dominus dixit sic Idcircò
7 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי אִם־לֹא
vos Et .portaverint suā ignominiam ,ipsæ undique vobis quæ gentes
8 הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לָכֶם מִסָּבִיב הֵמָּה כְּלִמָּתָם יִשָּׂאוּ׃ וְאַתֶּם
afferetis vestrum fructum & , dabitis vestram frondem Israel montes
הָרֵי יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם תִּתֵּנוּ וּפֶרְיְכֶם תִּשְׂאוּ
Quia .veniendum ad appropinquaverunt quoniam : Israel meo populo
9 לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קֵרְבוּ לָבוֹא׃ כִּי
.seremini & , colemini & , vos ad convertar & , vos ad ego ecce
הִנְנִי אֲלֵיכֶם וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְנֶעֱבַדְתֶּם וְנִזְרַעְתֶּם׃
:totam Israel domum omnem,hominem vos super faciam multiplicare Et
10 וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה
faciam multiplicare Et.ædificabuntur deserta & ,civitates habitabuntur &
11 וְנֹשְׁבוּ הֶעָרִים וְהֶחֳרָבוֹת תִּבָּנֶינָה׃ וְהִרְבֵּיתִי
: crescent & ,multiplicabuntur & , animal & , hominem vos super
עֲלֵיכֶם אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ וּפָרוּ
faciam meliora & ,vestras antiquitates secundùm vos faciam habitare &
וְהוֹשַׁבְתִּי אֶתְכֶם כְּקַדְמוֹתֵיכֶם וְהֵטִבֹתִי
faciam venire Et .Dominus ego quòd scietis & , vestra priora quàm
12 מֵרִאשֹׁתֵיכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ וְהוֹלַכְתִּי
eris & ,te possidebunt & , Israel meum populum , hominem vos super
עֲלֵיכֶם אָדָם אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִירֵשׁוּךָ וְהָיִיתָ
.eos orbare ultrà addes non & ; hæreditatem in eis
לָהֶם לְנַחֲלָה וְלֹא־תוֹסִף עוֹד לְשַׁכְּלָם׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XXXVI.

1 Tu autem, fili hominis, prophe-
ta super montes Israel, & dices;
Montes Israel, audite verbū Do-
2 mini: Hæc dicit Dominus Deus;
Eò quòd dixerit inimicus de vo-
bis; Euge, altitudines sempiter-
næ in hæreditatem datæ sunt no-
3 bis: Propterea vaticinare, &
dic; Hæc dicit Dominus Deus;
Pro eo quòd desolati estis, &
conculcati per circuitum, & fa-
cti in hæreditatem reliquis Gen-
tibus, & ascendistis super labi-
um linguæ, & opprobrium po-
4 puli: Propterea, montes Israel,
audite verbum Domini Dei: Hæc
dicit Dominus Deus montibus,
& collibus, torrentibus, valli-
búsque, & desertis, parietinis,
& urbibus derelictis, quæ depo-
pulatæ sunt, & subsannatæ à re-
liquis Gentibus per circuitum.
5 Propterea hæc dicit Dominus
Deus; Quoniam in igne zeli mei
locut⁹ sum de reliquis Gentibus,
& de Idumæa universa, quæ de-
derunt terram meam sibi in hæ-
reditatem cum gaudio, & toto
corde & ex animo: & ejecerunt
6 eam ut vastarent: Idcircò vati-
cinare super humum Israel, &
dices montibus & collibus, jugis
& vallibus; Hæc dicit Dominus
Deus; Ecce ego in zelo meo, &
in furore meo locutus sum, eò
quòd confusionem Gentium sus-
7 tinueritis. Idcircò hæc dicit Do-
minus Deus; Ego levavi manum
meam, ut Gentes, quæ in circui-
tu vestro sunt, ipsæ confusionem
8 suam portent. Vos autem, mon-
tes Israel, ramos vestros germine-
tis, & fructum vestrum afferatis
populo meo Israel: propè enim
9 est ut veniat: Quia ecce ego ad
vos, & convertar ad vos, & ara-
bimini, & accipietis sementem.
10 Et multiplicabo in vobis homi-
nes, omnémque domum Israel:
& habitabuntur civitates, & rui-
11 nosa instaurabuntur. Et replebo
vos hominibus, & jumentis: &
multiplicabuntur, & crescent:
& habitare vos faciam sicut à
principio, bonísque donabo ma-
joribus, quàm habuistis ab ini-
tio: & scietis quia ego Dominus.
12 Et adducam super vos homines,
populum meum Israel, & hære-
ditate possidebunt te: & eris eis
in hæreditatem, & non addes ul-
trà ut absque eis sis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. λϛʹ.

1 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ
τὰ ὄρη Ἰσραὴλ, ϗ εἰπὸν τοῖς ὄρεσι τοῦ Ἰσ-
2 ραὴλ, Ἀκούσατε λόγον κυρίου. Τάδε λέγει
κύριος κύριος, Ἀνθ' (α) οὗ εἶπεν ἐφ' ὑμᾶς ὁ
ἐχθρὸς, Εὖγε, ἔρημα αἰώνια εἰς κατάσχεσιν
3 ἡμῖν ἐγενήθη· Διατοῦτο προφήτευσον, ϗ
εἰπὸν, Τάδε λέγει κύριος κύριος (β), Ἀν-
τὶ τοῦ ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς, ϗ μισηθῆναι ὑ-
μᾶς (γ) ὑπὸ τῶν κύκλῳ ὑμῶν, τοῦ εἶναι (δ) ὑ-
μᾶς εἰς κατάσχεσιν τοῖς καταλοίποις ἔθνε-
σι, ϗ (ε) ἀνέβητε λάλημα γλώσσῃ, ϗ εἰς
4 ὀνείδισμα ἔθνεσι, Διατοῦτο ὄρη Ἰσραὴλ
ἀκούσατε λόγον κυρίου· τάδε λέγει κύριος
τοῖς ὄρεσι, ϗ τοῖς βουνοῖς, ϗ τοῖς χει-
μάῤῥοις, ϗ ταῖς φάραγξι, (ζ) ϗ τοῖς ἐξη-
ρημωμένοις ϗ ἠφανισμένοις, ϗ ταῖς πόλεσι
ταῖς (η) ἐγκαταλελειμμέναις, ϗ ἐγένοντο εἰς
προνομὴν, ϗ εἰς καταπάτημα τοῖς κατα-
5 λειφθεῖσιν ἔθνεσιν (*) περικύκλῳ, Διατοῦτο
τάδε (θ) λέγει κύριος κύριος, Εἰ μὴν ἐν
πυρὶ θυμοῦ μου ἐλάλησα ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἔ-
θνη, ϗ ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν πᾶσαν, ὅτι ἔδωκαν
(ι) τὴν γῆν μου ἑαυτοῖς εἰς κατάσχεσιν μετ'
εὐφροσύνης, ἀτιμάσαντες ψυχὰς, τοῦ ἀ-
6 φανίσαι ἐν προνομῇ· Διατοῦτο προφήτευ-
σον ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, ϗ εἰπὸν τοῖς
ὄρεσι, ϗ τοῖς βουνοῖς, ϗ ταῖς φάραγξι, ϗ
ταῖς νάπαις, Τάδε λέγει (κ) κύριος, Ἰδοὺ
ἐγὼ ἐν τῷ ζήλῳ μου, ϗ ἐν τῷ θυμῷ μου ἐ-
λάλησα, ἀντὶ τοῦ ὀνειδισμοὺς ἐθνῶν ἐνέγκαι
7 ὑμᾶς· Διατοῦτο (λ) ἐγὼ ἀρῶ τὴν χεῖρά μου
ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ περικύκλῳ ὑμῶν· οὗτοι τὴν
8 ἀτιμίαν αὐτῶν λήψονται. Ὑμῶν δὲ ὄρη Ἰσ-
ραὴλ τὴν σταφυλὴν ϗ τὸν καρπὸν (μ) ὑμῶν
καταφάγεται ὁ λαός μου, ὅτι ἐλπίζουσι τοῦ
9 ἐλθεῖν. (ν) Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς, ϗ ἐπι-
βλέψω ἐφ' ὑμᾶς, ϗ κατεργασθήσεσθε, (ξ)
10 ϗ σπαρήσεσθε, Καὶ πληθυνῶ ἐφ' ὑμᾶς ἀν-
θρώπους, πᾶν οἶκον Ἰσραὴλ εἰς τέλος, ϗ
κατοικηθήσονται αἱ (ο) πόλεις, ϗ (π) ἡ ἠρη-
11 μωμένη οἰκοδομηθήσεται. Καὶ πληθυνῶ
ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους, ϗ κτήνη, ϗ κατοι-
κιῶ ὑμᾶς ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ ὑμῶν, ϗ εὖ ποιή-
σω ὑμᾶς, ὥσπερ (ρ) τὰ ἔμπροσθεν ὑμῶν,
12 ϗ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. Καὶ (σ)
γεννήσω ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους τὸν λαόν μου
Ἰσραὴλ, ϗ κληρονομήσουσιν ὑμᾶς, ϗ ἔσε-
σθε αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν· ϗ οὐ μὴ (τ) προσ-
τεθῆτε ἔτι ἀτεκνωθῆναι ἀπ' αὐτῶν.

CAP. XXXVI.

*ET tu, fili hominis, propheta 1
super montes Israel, & dic mon-
tibus Israel; Audite verbum Do-
mini: Hæc dicit Dominus Domi- 2
nus; Eò quòd dixit super vos ini-
micus; Euge, (a) solitudines sem-
piternæ in possessionem nobis fa-
ctæ sunt; Propterea vaticinare, 3
& dic; Hæc dicit Domin⁹ Domi-
nus; (b) Pro eo, quòd despecti estis
vos, & odio habiti ab his qui in
circuitu vestro sunt, ut essetis in
possessionem reliquis gentibus, et
(c) ascendistis loquela linguæ, &
in opprobrium gentibus; Propter- 4
eà, montes Israel, audite verbum
Domini: Hæc dicit Dominus
montibus, & collibus, & torren-
tibus, & vallibus, & desolatis,
& dissipatis, & urbibus dereli-
ctis, (d) & factæ sunt in dire-
ptionem, & in conculcationem
reliquis gentibus per circuitum.
Propterea hæc dicit Domin⁹ Do- 5
minus; Quia in igne furoris mei
loquutus sum super reliquas gen-
tes, et super Idumæam universam:
quia dederunt terram meam sibi
in possessionem cum gaudio, (e)
despicientes animas, ut delerent
eas in vastatione: Idcircò vatici- 6
nare super terram Israel: & dic
montibus, & collibus, & valli-
bus, & locis nemorosis; Hæc di-
cit Dominus; Ecce ego in zelo
meo, & in furore meo loquutus
sum, eò quòd opprobria gentium
portaveritis. (f) Idcircò ego 7
levabo manum meam super gen-
tes quæ in circuitu vestro: ipsi
ignominiam suam portabunt. Ve- 8
stram autem, montes Israel, uvā,
et fructum vestrum comedet po-
pulus meus: quia sperant venire.
Quoniam ecce ego ad vos, & re- 9
spiciam ad vos, & colemini, et
accipietis sementem, Et multipli- 10
cabo in vobis homines, omnem do-
mum Israel in finem: et habita-
buntur civitates: et deserta ædifi-
cabitur. Et multiplicabo in vobis 11
homines, et (g) jumenta: et habita-
re vos faciam, sicut in principio
vestro, et benè faciam vobis, sicut
anteriora vestra: et scietis, quia e-
go sum Dominus. Et generabo su- 12
per vos homines, populum meum
Israel: et hæreditate possidebunt
vos: et eritis eis in possessionem:
et non addetis ultrà, ut absque
liberis vos faciant.*

MS.A. (α) ὧν εἶπεν ὁ *ἐχθρὸς ἐφ' ὑμᾶς, Εὖγε, εὖγε, (β) ὁ θεὸς, (γ) ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν (δ) ἡμᾶς (ε) ἐγένεσθε λάλημα γλώσσης, (ζ) ϗ ταῖς νάπαις, ταῖς ἐρημωμέναις ϗ ἠφανισμέναις, (η) καταλελειμμέναις, αἳ ἐγένοντο εἰς προνομὴν, ϗ καταπάτημα (*) τοῖς περικύκλῳ, (θ) λέγει κύριος, Εἰ μὴν (ι) ἑαυτοῖς τὴν γῆν μου εἰς (κ) ἀδωναῒ κύριος, (λ) ἰδοὺ ἐγὼ αἴρω (μ) φάγεται ὁ (ν) Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιβλέψω (ξ) Καὶ πληθυνῶ (ο) πόλεις ὑμῶν, ϗ (π) αἱ ἠρημωμέναι, οἰκοδομηθήσονται. Καὶ (ρ) τὸ (σ) δώσω ἐφ' (τ) προστεθήσεσθε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

לו

1 וְאַתְּ בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי עַל טוּרֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר טוּרֵי יִשְׂרָאֵל קַבִּילוּ פִּתְגָּמָא דַיְיָ : כִּדְנַן אֲמַר
2 יְיָ אֱלֹהִים חֲלָף דִּי אֲמַר סַנְאָה עֲלֵיכוֹן חֶדְוָא וּבָמַת עָלַם לִירוּתָא הֲוָת לָנָא : בְּכֵן אִתְנַבֵּי
3 וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלָף דִּי אִתְרַבְרַבוּ וַחֲלָף דַּחֲשִׁיבוּ לְאַחְרָבָא וּלְאַצְדָאָה
יָתְכוֹן מִסְּחוֹר סְחוֹר לְמֶהֱוֵיכוֹן יְרוּתָא לִשְׁאָרָא דְעַמְמַיָּא וְאִתְאֲמַרְתּוּן עַל שְׂפַת לִישָׁן
4 וְרִנְנַת עַם : בְּכֵן טוּרֵי יִשְׂרָאֵל קַבִּילוּ פִּתְגָּמָא דַיְיָ אֱלֹהִים כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים לְטוּרַיָּא
וּלְרָמָתָא לְפַצִּידַיָּא וּלְחֵילַיָּא וּלְחָרְבָתָא צַדְיָתָא וּלְקִרְוַיָּא שְׁבִיקָתָא דַּהֲוָאָה לְחוּךְ וּלְלַעַב
5 לִשְׁאָרָא דְעַמְמַיָּא דְּמִסְּחוֹר סְחוֹר : בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִם לָא בְּאֶשַּׁת פּוּרְעָנוּתִי
גְּזֵרִית בְּמֵימְרִי עַל שְׁאָרָא דְעַמְמַיָּא וְעַל אֱדוֹמָאֵי כּוּלְּהוֹן דִּיהָבוּ יָת אַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתִּי
6 לְהוֹן לִירוּתָא בְּחֶדְוַת כָּל לֵב בִּצְפוּחַ נְפַשׁ בְּדִיל לְתָרְכוּתָהּ לְמִבַּזָּהּ : בְּכֵן אִתְנַבֵּי עַל
אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְטוּרַיָּא וּלְרָמָתָא לְפַצִּידַיָּא וּלְחֵילַיָּא כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא
7 אֲנָא בִרְוּגְזִי וּבְחֵימְתִי גְּזֵרִית בְּמֵימְרִי חֲלָף דְּאִתְכְּנָעוּת עַמְמַיָּא קַבֶּלְתּוּן : בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר
יי אלהים הא אנא במימרי קיימית אם לא עממיא די בזו יתכון מסחור סחור אנון
8 כלמתהון יקבלון : ואתון טורי ישראל אבכון תצלחון ופירכון תטענון לעמי
9 ישראל ארי קריבין יום פורקנהון למיתי : ארי הא אנא מתגלי עליכון ואתפני במימרי
10 לאיטבא לכון ותתפלחון ותזדרעון : ואסגי עליכון אנשא כל בית ישראל כולהון
11 ויתיתבן קרויא וחרבתא יתבנין : ואסגי עליכון אנשא ובעירא ויסגון ויפשון ואותיב
12 יתכון כד בקדמיתכון ואוטיב לכון יתיר מבשירותכון ותדעון ארי אנא יי : ואסגי עליכון אנשא
ית עמי ישראל ויחסננך ותהי להון לאחסנא ולא תוסיף עוד לתכלותהון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXXVI.

ET tu fili hominis vaticinare super montes Israel, & dices: Montes Israel 1
suscipite verbum Dñi. Hæc dicit Dñs Deus, Pro eo quòd dixit inimic⁹ super 2
vos, Euge, & excelsa seculi in hæreditatem erunt nobis. Propterea vatici- 3
nare, & dices: Hæc dicit Dñs Deus, Pro eo quòd magnificati sunt, & pro
eo quòd cogitaverunt evertere & vastare vos per circuitum, ut essetis hære-
ditas reliquiis populorum, & carpti estis labio linguæ & detractione populi.
Propterea montes Israel suscipite verbum Dñi: Hæc dicit Dñs Deus mon- 4
tibus & collibus, torrentibus & convallib⁹ & desertis desolatis, & urbibus
relictis quæ fuerunt in derisum, & in subsannationem reliquis populis qui
erant per circuitum. Propterea hæc dicit Dñs Deus: Nisi in igne ultionis 5
meæ decreverim in verbo meo super reliquos populos; & super Idumæos
omnes, qui posuerunt terram dom⁹ majestatis meæ in hæreditatem sibi, cum
gaudio ex toto corde, & insultatione animi, ut ejicerent eam, & ut vasta-
rent eam. Propterea vaticinare super terram Israel, & dices montibus & 6
collibus, & rivis & convallibus: Hæc dicit Dñs Deus, Ecce ego in furo-
re meo, & in indignatione mea decrevi in verbo meo, eò quòd confusionem
populorum sustinuistis. Propterea hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego juravi in 7
verbo meo, nisi populi qui vastaverunt vos per circuitum, ipsi confusionem
suam suscipient. Vos autem montes Israel germine vestro proficietis, & 8
fructum vestrum portabitis populo meo Israel: quia propè est ut veniat dies
redemptionis meæ. Quia ecce ego apparebo super vos, & respiciam in 9
verbo meo, ut benefaciam vobis: & colemini, & seminabimini. Et mul- 10
tiplicabo in vobis homines omnem domum Israel universam, & habita-
buntur civitates & deserta, & reædificabuntur. Et multiplicabo super vos 11
homines & jumenta, & multiplicabuntur & crescent: & habitare faciam
vos sicut à principio: & benefaciam vobis sicut ab initio: & scietis quia ego
Dñs. Et multiplicabo super vos homines populum meum Israel, & posside- 12
bunt te, & eris eis in hæreditatem, & non addes ultrà eos orbes.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܘ *

* ܘܐܢܬ ܒܪܢܫܐ܂ ܐܬܢܒܝ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܐܡܪ ܠܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ 1
ܕܡܪܝܐ܂ * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܠܐ ܐܡܪ ܒܥܠܕܒܒܟܘܢ ܥܠܝܟܘܢ ܐܘܚ܃ ܘܐܡܪ ܕܪܡܬܐ 2
ܕܥܠܡܐ ܠܢ ܗܘܝ ܠܝܪܬܘܬܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܢܒܝ ܘܐܡܪ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ 3
ܡܛܠ ܕܐܬܒܙܝܬܘܢ ܘܐܫܬܪܩܬܘܢ ܘܐܬܓܕܦܬܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܕܪܝܟܘܢ܂ ܘܗܘܝܬܘܢ
ܝܪܬܘܬܐ ܠܫܪܟܐ ܕܥܡܡܐ܂ ܘܣܠܩܬܘܢ ܠܡܡܠܠ ܠܫܢܐ ܘܠܬܪܥܝܬܐ ܕܥܡܡܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ 4
ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܠܛܘܪܐ
ܘܠܪܡܬܐ ܘܠܢܚܠܐ ܘܠܦܩܥܬܐ ܘܠܚܘܪܒܐ ܘܠܩܘܪܝܐ ܕܐܫܬܒܩ܂ ܕܗܘܘ ܠܒܙܬܐ
ܘܠܡܘܚܟܐ ܠܫܪܟܐ ܕܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܒܢܘܪܐ 5
ܕܚܣܡܐ ܡܠܠܬ ܥܠ ܫܪܟܐ ܕܥܡܡܐ ܘܥܠ ܐܕܘܡ ܟܠܗ܂ ܕܝܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܪܥܝ ܠܝܪܬܘܬܐ܂
ܒܚܕܘܬܐ ܕܠܒܗܘܢ܂ ܘܨܥܪܘ ܢܦܫܬܐ܂ ܘܒܙܘ ܐܢܝܢ ܘܚܛܦܘ ܐܢܝܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܢܒܝ ܥܠ 6
ܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܐܡܪ ܠܛܘܪܐ ܘܠܪܡܬܐ ܘܠܢܚܠܐ ܘܠܦܩܥܬܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂
ܗܐ ܐܢܐ ܡܡܠܠ ܒܛܢܢܝ ܘܒܚܡܬܝ܂ ܠܐ ܕܩܒܠܬܘܢ ܚܣܕܐ ܕܥܡܡܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ 7
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂ ܗܐ ܐܢܐ ܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܥܠ ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܟܘܢ܂ ܕܢܩܒܠܘܢ ܚܣܕܗܘܢ܂
* ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܣܘܟܝܟܘܢ ܬܐܟܠܘܢ܂ ܘܦܐܪܝܟܘܢ ܬܬܠܘܢ ܠܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ܂ 8
ܡܛܠ ܕܩܪܝܒܝܢ ܠܡܐܬܐ܂ * ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܘܬܬܦܠܚܘܢ ܘܬܙܕܪܥܘܢ܂ 9
* ܘܐܣܓܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܟܠܗ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܢܬܝܬܒܢ ܩܘܪܝܐ܂ ܘܚܘܪܒܐ 10
ܢܬܒܢܘܢ܂ * ܘܐܣܓܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ܂ ܘܢܣܓܘܢ ܘܢܦܫܘܢ܂ ܘܐܘܬܒܟܘܢ 11
ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ܂ ܘܐܛܐܒ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ܂ ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ܂
* ܘܐܗܠܟ ܒܟܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܠܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܢܐܪܬܘܢܟܘܢ܂ ܘܬܗܘܘܢ ܠܗܘܢ ܠܝܪܬܘܬܐ܂ 12
ܘܠܐ ܬܘܣܦܘܢ ܠܡܬܟܠܘ܂

CAP. XXXVI.

Tu quoque fili hominis, vaticinare de 1
montibus Israelis, et dic montibus Israelis;
Audite sermonem Domini, Sic ait Dominus 2
dominorum; Quia de vobis dixit inimicus,
Euge; et dixit, Colles isti æterni nobis fu-
turi sunt in hæreditatem: Iccirco vaticinare, 3
et dic; Sic ait Dominus dominorum, Quia
probris affecti estis, exusti, et blasphemiis ap-
petiti ab iis qui circum vos sunt; fuistis hæ-
reditaria possessio reliquis gentibus, & sub-
jecti sermoni linguarum & cogitationi genti-
um: Iccirco audite sermonem Domini domi- 4
norum, montes Israelis: Sic ait Dominus do-
minorum montibus, collibus, vallibus, pla-
nitiebus, vastitatibus desolatis, & urbibus
derelictis quæ fuerunt direptioni & subsan-
nationi reliquis gentibus circumjacentibus
eis. Iccirco sic ait Dominus dominorum; In 5
igne zeli mei locutus sum contra cæteras gen-
tes & contra totam Idumæam. Quia fecerunt
sibi terram meam hæreditatem: cum gaudio
cordis sui ignominiā affecerunt animas, capi-
endo & deprædando eas: Iccirco vaticinare 6
de terra Israelis, & dic montibus, collibus,
vallibus, & planitiebus; Sic ait Dominus do-
minorum, Ecce ego loquor in zelo & irâ
mea: Quia tulistis opprobrium gentium;
Iccirco, Sic ait Dominus dominorum; Ecce 7
ego levavi manum meam super gentes quæ
vos circunstant, quòd ipsæ reportabunt op-
probrium suum: Vos autem montes Israelis, 8
frondes vestras edetis, & fructus vestros nutri-
etis populo meo Israeli, quia brevi sunt ven-
turi. Nam ecce convertar ad vos, & arabi- 9
mini atque seremini: Et multiplicabo super 10
vos homines omnium Israelitarum, urbes ha-
bitabuntur, & ruinæ reædificabuntur. Mul- 11
tiplicabo inquam, super vos homines & ju-
menta, & crescent atque multiplicabuntur:
& collocabo vos ut antea, & benefaciam
vobis ut initio; & agnoscetis me esse Do-
minum: Faciámque ut ambulent in vobis 12
homines, *nempè* populus meus Israel, posside-
ant vos, & sitis eis in hæreditatem, nec ad-
jiciatis ampliùs orbari.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس والثلثون * الاصحاح العشرون *

1 * وأنت يا ابن الانسان تنبأ على جبال اسرائيل * وقل لجبال اسرائيل اسمعوا قول الرب * هكذا
2 يقول الرب الرب * من اجل ان العدو قال عليكم نعما نعما * خربات ابدية اذ صيرت لنا
3 للضبط * لاجل هذا تنبأ وقل * هكذا يقول الرب الرب الاله * عوض ان اهنتم وبغضتم من
الامم الذين حولكم * لتكونوا للضبط في بقايا الامم * وصرتم قولا للسان * وعارا في الامم *
4 * لاجل هذا يا جبال اسرائيل اسمعوا قول الرب * هكذا يقول الرب للجبال والتلال * والاودية
والغدران * والغابات الخربة الدائرة * وللمدن المتروكة * التي صارت للنهب * وموطيا لبقية
5 الامم الذين حولها * لاجل هذا هكذا يقول الرب * بالحقيقة بنار غضبي تكلمت على بقية
الامم * وعلى ادوم كلها * الامم اعطوا لهم ارضي للضبط بسرور * واهانوا نفوسا ليبعدوها بالنهب *
6 * لاجل هذا تنبأ على ارض اسرائيل * وقل للجبال والتلال * والغدران والغابات * هكذا يقول
7 الرب * ها انا بغيري وبغضبي تكلمت * عوض ان تحملوا تعيير الامم * لاجل هذا
ها انا ارفع يدي على الامم الذين حولكم * هؤلاء ياخذون اهانتهم منكم يا جبال اسرائيل *
8 * وياكل شعبي العنب والثمر * لانهم يرجون ان ياتوا * ها انا اطلع عليكم * وستعملون *
9
10 * واكثر عليكم الناس * كل بني اسرائيل الى النهاية * ويسكن مدنكم * والخربات تبنى *
11 * واكثر عليكم الناس والبهايم * واسكنكم كما في اولكم * واصنعكم جيدا كالزمان
12 الاول * وتعلمون اني انا الرب * واعطي عليكم الناس * شعبي اسرائيل * ويرثونكم * وتكونون
لهم للضبط * ولا تعودون ان تثكلوا منهم ايضا *

CAP. XXXVI.

Textus vigesimus.

*ET tu O fili hominis, propheta de mon- 1
tibus Israelis, & dic montibus Israelis;
Audite sermonem Domini. Sic ait Do- 2
minus Dominus; Quia inimicus dixit de
vobis, Euge, euge; ruinæ sempiternæ ces-
serunt jam nobis in possessionem: Id- 3
circò propheta, & dic; Ita dicit Domi-
nus, Dominus Deus; Quia despectui &
odio fuistis apud gentes quæ circum vos
sunt, ut essetis possessioni inter reliquas
gentes; & facti estis dicterium linguæ
& opprobrium inter gentes: Propterea 4
O montes Israelis, audite sermonem Do-
mini. Sic dicit Dominus montibus &
collibus, vallibus & torrentibus, sylvis
destructis & desolatis, urbibusque de-
relictis quæ factæ sunt in direptionem &
conculcationem reliquis gentibus quæ cir-
cunstant eas: Propterea sic dicit Do- 5
minus; Reverà in igne furoris mei locu-
tus sum de reliquis gentibus, deque tota
Idumæa: quia terram meam in possessio-
nem arrogârunt sibi cum exultatione, &
despexerunt animas ut extinguerent eas
in direptione. Propterea vaticinare de 6
terra Israelis, & de montibus & colli-
bus, torrentibus ac sylvis; Ita dicit Ado-
nai Dominus; Ecce ego in zelo & in ira
mea locutus sum: Quia opprobrium gen-
tium passi estis; Propterea ecce ego levabo ma- 7
num meam super gentes, quæ circum vos
sunt: hæ reportabunt ignominiam suam à
vobis O montes Israelis; Comedetque po- 8
pulus meus uvas & fructum. Quia spe-
rant se venturos. Ecce ego respiciam 9
vos, & colemini: Et multiplicabo su- 10
per vos homines, universam domum Is-
raelis, supra modum: & urbes vestræ ha-
bitabuntur, & ruinæ restituentur.
Multiplicabo inquam, super vos homines 11
& jumenta, cultos reddam vos ut antea,
& rectè disponam vos ut pristino tem-
pore: & scietis me esse Dominum. Da- 12
bóque super vos homines, populum meum
Israelem, qui vos possidebunt, & eritis
illis in possessionem, & posthac non orbabi-
mini ampliùs illis.*

13 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה יַעַן אֹמְרִים לָכֶם אֹכֶלֶת אָדָם אָתְּ וּמְשַׁכֶּלֶת גּוֹיַיִךְ הָיִית :
14 לָכֵן אָדָם לֹא־תֹאכְלִי עוֹד וְגוֹיַיִךְ לֹא תְכַשְּׁלִי־עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה :
15 וְלֹא־אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים לֹא תִשְׂאִי־עוֹד וְגוֹיַיִךְ לֹא־תַכְשִׁלִי עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה :
16 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר :
17 בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל־אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי :
18 וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ :
19 וָאָפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפַטְתִּים :
20 וַיָּבוֹא אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם עַם־יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ :
21 וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלֻהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה :
22 לָכֵן אֱמֹר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם :
23 וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם לְעֵינֵיהֶם :
24 וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם :
25 וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם :
26 וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר :
27 וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם :
28 וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים :

Verſio VULG. LAT.

13 Hæc dicit Dominus Deus; Pro eo quòd dicunt de vobis; Devoratrix hominum es, & ſuffocans
14 gentem tuam: Propterea homines non comedes ampliùs, & gentem tuam non necabis ultrà,
15 ait Dominus Deus: Nec auditã faciam in te ampliùs confuſionẽ Gentium, & opprobrium populorum nequaquam portabis, & gentẽ tuam non amittes ampliùs,
16 ait Dominus Deus. Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens;
17 Fili hominis, domus Iſrael habitaverunt in humo ſua, & polluerũt eam in viis ſuis, & in ſtudiis ſuis; juxta immunditiã menſtruatæ facta eſt via eorum coram me.
18 Et effudi indignationem meam ſuper eos pro ſanguine, quem fuderunt ſuper terram, & in idolis
19 ſuis polluerunt eam. Et diſperſi eos in Gentes, & ventilati ſunt in terras: juxta vias eorum, & adinventiones eorum judicavi eos.
20 Et ingreſſi ſũt ad Gentes ad quas introierunt, & polluerũt nomen ſanctum meum, cùm diceretur de eis; Populus Domini iſte eſt, &
21 de terra ejus ingreſſi ſunt. Et peperci nomini ſancto meo, quod polluerat domus Iſrael in Gentibus, ad quas ingreſſi ſunt.
22 Idcircò dices domui Iſrael; Hæc dicit Dñs De⁹; Non propter vos ego faciam, domus Iſrael, ſed propter nomen ſanctum meum, quod polluiſtis in Gentib⁹, ad quas intrâ-
23 ſtis. Et ſanctificabo nomen meũ magnum, quod pollutum eſt inter Gentes, quod polluiſtis in medio earum: ut ſciant Gentes quia ego Domin⁹, ait Dominus exercituum, cùm ſanctificat⁹ fue-
24 ro in vobis coram eis. Tollam quippe vos de Gentibus, & congregabo vos de univerſis terris, & adducam vos in terram ve-
25 ſtram. Et effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnib⁹ inquinamentis veſtris, & ab univerſis idolis veſtris
26 mundabo vos. Et dabo vobis cor novum, & ſpiritum novum ponam in medio veſtrì: & auferam cor lapideũ de carne veſtra,
27 & dabo vobis cor carneum. Et ſpiritum meum ponam in medio veſtrî: & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea cuſtodiatis & operemini.
28 Et habitabitis in terra, quam dedi patrib⁹ veſtris: & eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

13 Τάδε λέγει (υ) κύριος κύριος, Ἀνθ᾽ ὧν εἶπάν σοι, Κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ, καὶ ἠτεκνωμένη ὑπὸ τοῦ ἔθνους σου ἐγένου·
14 Διατοῦτο ἀνθρώπους οὐκέτι φάγεσαι, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ (φ) ἀτεκνώσεις ἔτι, λέγει κύριος
15 κύριος. Καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται οὐκέτι ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀτιμία ἐθνῶν, καὶ (χ) ὀνειδισμοὺς λαῶν οὐ μὴ ἀνενέγκητε ἔτι, λέγει (ψ) κύριος κύ-
16 ριος. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με,
17 λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, οἶκος Ἰσραὴλ (ω) κατῴκησεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ (α) ἐμίαναν αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν, (β) καὶ κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀποκαθημένης ἐγενήθη ἡ ὁδὸς αὐτῶν πρὸ προσώπου
18 μου· Καὶ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπ᾽ αὐ-
19 τοὺς (γ), Καὶ διέσπειρα αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἐλίκμησα αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας, κατὰ (δ) τὴν ὁδὸν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν
20 ἔκρινα αὐτούς. Καὶ (ε) εἰσήλθον εἰς τὰ ἔθνη, οὗ (ζ) εἰσήλθον ἐκεῖ, καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν τῷ λέγεσθαι αὐτοὺς, Λαὸς κυρίου οὗτοι, καὶ ἐκ τῆς γῆς (η) αὐτοῦ ἐξε-
21 ληλύθασιν. Καὶ ἐφεισάμην αὐτῶν διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον, ὃ ἐβεβήλωσαν οἶκος Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ.
22 Διατοῦτο εἰπὸν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, Τάδε λέγει (θ) κύριος, Οὐχ ὑμῖν ἐγὼ ποιῶ οἶκος Ἰσραὴλ, ἀλλ᾽ ἢ διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον, ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ
23 (ʼ) εἰσήλθετε ἐκεῖ. Καὶ ἁγιάσω τὸ ὄνομά μου τὸ (ι) μέγα, τὸ βεβηλωθὲν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, (κ) ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με ἐν ὑμῖν κατ᾽ ὀφθαλ-
24 μοὺς αὐτῶν. Καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν γαι-
25 ῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, Καὶ ῥανῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς (ʼʼ) καθαρὸν ὕδωρ, καὶ καθαρισθήσεσθε ἀπὸ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν εἰδώλων ὑμῶν, καὶ καθα-
26 ριῶ ὑμᾶς· Καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν, καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν,
27 καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκίνην· Καὶ τὸ πνεῦμά μου δώσω ἐν ὑμῖν, καὶ ποιήσω ἵνα ἐν τοῖς δικαιώμασί μου πορεύησθε, καὶ τὰ κρίματά μου (ʼ) φυλάξησθε, καὶ ποιή-
28 σητε. Καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν.

Hæc dicit Dominus Dominus; Pro eo quòd dixerunt tibi, (b) Devoratrix hominum es, & abſque liberis de gente tua facta es: 13
Propterea homines non comedes ampliùs, & gentem tuam liberis non orbabis ultrà, ait Dominus Dominus: 14
Et non audietur ultrà ſuper vos ignominia gentium: et opprobria populorum nequaquam portabitis (i) ampliùs, ait Dominus Dominus. 15
Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens; 16
Fili hominis, domus Iſrael habitavit in terra ſua: & polluerunt eam in via ſua, & in idolis ſuis, et in ſuis immunditiis: Et juxta immunditiam menſtruatæ facta eſt via eorum coram me: 17
Et effudi furorem meum ſuper (k) eos: 18
Et diſſeminavi eos in gentes, et ventilavi eos in regiones: juxta viam eorum & juxta (l) peccatum eorum judicavi eos. 19
Et ingreſſi ſunt ad gentes, quò ingreſſi ſunt illuc, & polluerunt nomen ſanctum meum, cùm (m) dicerentur ipſi, Populus Domini iſti: & de terra ejus egreſſi ſunt. 20
Et peperci eis propter nomen meum ſanctũ, quod polluerant domus Iſrael in gentibus, quò ingreſſi ſunt illuc. 21
Idcircò dic domui Iſrael; Hæc dicit Dominus; Non vobis ego facio, domus Iſrael, ſed propter nomen meum ſanctum, quod polluiſtis in gentibus, quò intrâſtis illuc. 22
Et ſanctificabo nomen meum magnum, quod pollutum eſt in gentibus, quod polluiſtis in medio earum: & ſcient gentes, quia ego ſum Dominus; cum ſanctificatus fuero in vobis ante oculos earum. 23
Et tollam vos de gentib⁹, & congregabo vos de univerſis terris, & introducam vos in terram veſtram. 24
Et aſpergam ſuper vos aquam mundam: & mundabimini ab omnibus immunditiis veſtris, & ab omnibus idolis veſtris, (n) & mundabo vos. 25
Et dabo vobis cor novum: & ſpiritum novum dabo in vobis: et auferam cor lapideum de carne veſtra: et dabo vobis cor carneum: 26
Et ſpiritum meum dabo in vobis: et faciam, ut in juſtificationibus meis ambuletis, et judicia mea cuſtodiatis, et (o) faciatis. 27
Et habitabitis in terra, quam dedi patribus veſtris: et eritis mihi in populum: et ego ero vobis in Deum. 28

MS. A. (υ) ἀδωναῒ κύριος, (φ) ἀτεκνώσεις σε οὐκέτι, λέγει ἀδωναῒ κύριος. (χ) ὀνειδισμὸν ἐθνῶν οὐ μὴ ἐνέγκητε (ψ) κύριος ὁ θεός. (ω) κατῴκησαν (α) ἐν τῇ ἀκαθαρσίαις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτὴν ἐν τῇ (β) κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀφέδρου ἐγενήθη (γ) περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξέχεαν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτήν. Καὶ διέσπειρα (δ) τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἔκρινα (ε) εἰσήλθοσαν (ζ) εἰσήλθοσαν (η) αὐτῶν ἐξήλθοσαν. (θ) ἀδωναῒ κύριος, (ʼ) εἰσήλθατε (ι) ἅγιον, τὸ (κ) λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐν τῷ (ʼʼ) ὕδωρ καθαρὸν, (ʼ) φυλάξεσθε, καὶ ποιήσετε.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דְּאָמְרִין לִיךְ מְקַטְּלַת אֱנָשָׁא אַתְּ וּמְתַכְּלַת עַמְמַיָא הֲוֵית :
14 בְּכֵן אֱנָשָׁא לָא תְקַטְּלִין עוֹד וְעַמֵּיךְ לָא תְתַכְּלִין עוֹד אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים :
15 וְלָא אַשְׁמַע לִיךְ עוֹד חִסּוּדֵי עַמְמַיָא וְחִסּוּדֵי עַמְמַיָא לָא תְקַבְּלִין עוֹד וְעַמֵּיךְ לָא תְתַכְּלִין עוֹד אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים :
16 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימָר :
17 בַּר אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יְתִיבוּ עַל אַרְעֲהוֹן וְסָאִיבוּ יָתַהּ בְּאוֹרְחָתְהוֹן וּבְעוֹבָדֵיהוֹן כִּסְאוֹבַת אִתְּתָא סְאֵיבְתָּא הֲוָת אוֹרַחְהוֹן קֳדָמָי :
18 וּשְׁפֵיכִית חֵימְתִי עֲלֵיהוֹן עַל דַּם זַכַּאי דְּאַשְׁדוּ עַל אַרְעָא וּבְפוּלְחַן טַעֲוָתְהוֹן סָאִיבוּהָא :
19 וְאַגְלֵיתִי יָתְהוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָא וְאִתְבַּדַּרוּ בִּמְדִינָתָא כְּאוֹרְחָתְהוֹן בִּישָׁתָא וּכְעוֹבָדֵיהוֹן מְקַלְקְלַיָא אִתְפְּרַעִית מִנְּהוֹן :
20 וְעָלוּ לְבֵינֵי עַמְמַיָא דְּגָלוּ לְתַמָּן וַאֲחִילוּ יָת שְׁמָא דְקוּדְשִׁי כַּד אָמְרִין לְהוֹן אִם עַמָּא דַיְיָ אִנּוּן אִלֵּין וְאֵיכְדֵין מֵאַרְעֵיהּ אִתְגְּלִיאוּ :
21 וְחַסִּית עַל שְׁמָא דְקוּדְשִׁי דַּאֲחִילוּהִי בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי עַמְמַיָא דְּגָלוּ לְתַמָּן :
22 בְּכֵן אֱמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים לָא בְדִילְכוֹן אֲנָא עָבֵיד בֵּית יִשְׂרָאֵל אֱלָהֵין עַל שְׁמָא דְקוּדְשִׁי דַּאֲחֵילְתּוּן בֵּינֵי עַמְמַיָא דְּגָלֵיתוּן לְתַמָּן :
23 וַאֲקַדֵּשׁ יָת שְׁמִי רַבָּא דְּאִתַּחַל בֵּינֵי עַמְמַיָא דַּאֲחֵילְתּוּן בֵּינֵיהוֹן וְיִדְעוּן עַמְמַיָא אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים כַּד אֶתְקַדַּשׁ בְּכוֹן לְעֵינֵיהוֹן :
24 וְאֶקָרֵיב יָתְכוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָא וְאֶכְנוֹשׁ יָתְכוֹן מִכָּל מְדִינָתָא וְאָעֵיל יָתְכוֹן לְאַרְעֲכוֹן :
25 וְאֶשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיכוֹן כְּמָא דְמִדַּכַּן בְּמֵי אַדָּיוּתָא וּבִקְטַם תּוֹרְתָא דְחַטָּאתָא וְתִדְכּוּן מִכָּל מְסָאֲבָתְכוֹן וּמִכָּל טַעֲוָתְכוֹן אֲדַכֵּי יָתְכוֹן :
26 וְאֶתֵּן לְכוֹן לִבָּא דָחֵיל וְרוּחַ דְּחִילָא אֶתֵּן בִּמְעֵיכוֹן וְאֶתְבַּר לִבָּא דְרִשְׁעָא דְּהוּא תַקִּיף כְּאַבְנָא מִבִּסְרְכוֹן וְאֶתֵּן לְכוֹן לִבָּא דָחֵיל קֳדָמַי לְמֶעְבַּד רְעוּתִי :
27 וְיָת רוּחַ קוּדְשִׁי אֶתֵּן בִּמְעֵיכוֹן וְאַעְבֵּיד יָת דִּבְקְיָמַי תְּהָכוּן וְדִינַי תִּטְּרוּן וְתַעְבְּדוּן :
28 וְתִיתְבוּן בְּאַרְעָא דִּיהָבִית לַאֲבָהָתְכוֹן וּתְהוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֱהֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd dicunt tibi, Interficiens homines es tu & abſq; liberis faciens populum tuum. 13
Propterea homines non interficies amplius, & populum tuum non facies ultrà abſq; liberis, ait Dñs Deus. 14
Nec audire faciam te ultrà ignominiam populorum, nec opprobrium gentium ſuſtinebis, nec tuam ampliùs gentem orbabis, inquit Dñs Deus. 15
Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: 16
Fili hominis, domus Iſrael habitaverunt in terra ſua, & polluerunt eam in viis ſuis, & operibus ſuis: juxta pollutionem mulieris immundæ fuit via eorum coram me. 17
Et effudi indignationem meam ſuper eos propter ſanguinem innocentem, quem effuderunt ſuper terram: & cultu idolorum ſuorum polluerunt eam. 18
Et migrare feci eos inter populos, & diſperſi eos per provincias: juxta *vias* illorum *peſſimas*, & juxta opera eorum corrupta ultionem ſumpſi ex eis. 19
Et ingreſſi ſunt inter populos, ad quos migraverunt, pro eo quòd violaverunt nomen ſanctum meum, cùm dicebant eis, Si populus Dñi ſunt iſti, quomodo ergo migraverunt à terra domus majeſtatis ejus? 20
Et peperci nomini ſancto meo, quod violaverunt domus Iſrael inter populos ad quos migraverunt. 21
Propterea dic domui Iſrael: Hæc dicit Dñs De⁹: Non propter vos ego facio domus Iſrael, ſed propter nomen meum ſanctum, quod prophanâſtis inter populos ad quos migrâſtis. 22
Et ſanctificabo nomen meum magnum, quod violatum fuit inter populos, quod violâſtis inter eos; & ſcient populi quia ego Dñs, ait Dñs Deus: cùm ſanctificatus fuero in vobis ante oculos eorum. 23
Et applicabo vos de medio populorum, & congregabo vos de omnibus provinciis, & introducam vos in terram veſtram. 24
Et dimittam peccata veſtra, ſicut mundantur aqua aſperſionis, & cinere vaccæ quæ [*immolatur*] pro peccato: & mundabimini ab omnibus immunditiis veſtris, & ab omnibus idolis veſtris mundabo vos. 25
Et dabo vobis cor timens, & ſpiritum *timentem* dabo in viſceribus veſtris, & conteram cor impium, quod erit durum ſicut lapis, de carne veſtra, & dabo vobis cor timens coram me, ut faciat voluntatem meam. 26
Et ſpiritum ſanctum dabo in viſceribus veſtris, & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea cuſtodiatis & faciatis. 27
Et habitabitis in terra quam dedi patrib⁹ veſtris: & eritis coram me in populum, & ego ero vobis in Deum. 28

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܗܳܟܰܢܳܐ ܐܴܡܰܪ ܡܳܪܝܳܐ ܡܳܪܰܘ̈ܳܬܳܐ. ܠܳܐ ܕܐܴܡܪܺܝܢ ܠܶܟ ܐܳܟܠܰܬ ܒ̈ܢܰܝ ܐ̱ܢܳܫܳܐ ܐܢ̱ܬܝ ܘܡܰܬܟܠܳܢܺܝܬܳܐ ܕܥܰܡܶܟ ܗ̱ܘܰܝܬܝ.
14 * ܡܶܟܝܠ ܠܳܐ ܬܺܐܟܠܺܝܢ ܒ̈ܢܰܝ ܐ̱ܢܳܫܳܐ ܬܽܘܒ. ܘܥܰܡܶܟ ܠܳܐ ܬܰܬܟܠܺܝܢ ܬܽܘܒ. ܐܴܡܰܪ ܡܳܪܝܳܐ ܡܳܪܰܘ̈ܳܬܳܐ.
15 * ܘܠܳܐ ܐܰܫܡܰܥ ܥܠܰܝܟܝ ܬܽܘܒ ܚܶܣܕܳܐ ܕܥܰܡ̈ܡܶܐ. ܘܡܰܚܽܘܬ̈ܳܐ ܕܥܰܡ̈ܡܶܐ ܠܳܐ ܬܶܫܩܠܺܝܢ ܬܽܘܒ. ܐܴܡܰܪ ܡܳܪܝܳܐ ܡܳܪܰܘ̈ܳܬܳܐ.
16 * ܘܰܗܘܳܐ ܦܶܬܓܳܡܶܗ ܕܡܳܪܝܳܐ ܥܠܰܝ ܘܶܐܡܰܪ.
17 * ܒܰܪ ܐ̱ܢܳܫܳܐ ܒ̈ܢܰܝ ܐܺܝܣܪܳܝܶܠ ܝܳܬܒܺܝܢ ܥܰܠ ܐܰܪܥܗܽܘܢ. ܘܛܰܡܺܐܘܗ̇ ܒܐܽܘܪ̈ܚܳܬܗܽܘܢ ܘܰܒܥܒܳܕ̈ܰܝܗܽܘܢ. ܐܰܝܟ ܛܰܢܦܽܘܬܳܐ ܕܕܳܫܬܳܢܺܝܬܳܐ ܗ̱ܘܳܬ ܐܽܘܪܚܗܽܘܢ ܩܕܳܡܰܝ.
18 * ܘܶܐܫܕܺܝܬ ܚܶܡܬܝ ܥܠܰܝܗܽܘܢ ܡܶܛܽܠ ܕܡܳܐ ܕܰܐܫܕܽܘ ܥܰܠ ܐܰܪܥܳܐ. ܘܰܒܦܬܳܟܪ̈ܰܝܗܽܘܢ ܛܰܡܺܐܘܗ̇.
19 * ܘܒܰܕܪܶܬ ܐܶܢܽܘܢ ܒܰܥܡ̈ܡܶܐ. ܘܙܰܪܺܝܬ ܐܶܢܽܘܢ ܒܰܡܕ̈ܺܝܢܳܬܳܐ. ܐܰܝܟ ܐܽܘܪ̈ܚܳܬܗܽܘܢ ܘܰܐܝܟ ܥܒ̈ܳܕܰܝܗܽܘܢ ܕܶܢܬܶܗܽܘܢ.
20 * ܘܥܰܠܘ ܠܘܳܬ ܥܰܡ̈ܡܶܐ. ܘܰܛܰܡܺܐܘ ܫܡܝ ܩܰܕܺܝܫܳܐ. ܟܰܕ ܐܴܡܪܺܝܢ ܠܗܽܘܢ ܥܰܡܳܐ ܕܰܐܠܳܗܳܐ ܗܳܠܶܝܢ. ܘܡܶܢ ܐܰܪܥܶܗ ܢܦܰܩܘ.
21 * ܘܚܰܣܶܬ ܥܰܠ ܫܡܝ ܩܰܕܺܝܫܳܐ ܕܛܰܡܺܐܘܗܝ ܒܶܝܬ ܐܺܝܣܪܳܝܶܠ ܒܰܥܡ̈ܡܶܐ ܕܥܰܠܘ ܠܬܰܡܳܢ.
22 * ܡܶܛܽܠ ܗܳܢܳܐ ܐܶܡܰܪ ܠܒܶܝܬ ܐܺܝܣܪܳܝܶܠ. ܗܳܟܰܢܳܐ ܐܴܡܰܪ ܡܳܪܝܳܐ ܡܳܪܰܘ̈ܳܬܳܐ. ܠܳܐ ܗ̱ܘܳܐ ܡܶܛܽܠܳܬܟܽܘܢ ܥܳܒܶܕ ܐ̱ܢܳܐ ܒܶܝܬ ܐܺܝܣܪܳܝܶܠ. ܐܶܠܳܐ ܡܶܛܽܠ ܫܡܝ ܩܰܕܺܝܫܳܐ ܕܛܰܡܺܐܬܽܘܢ ܒܰܥܡ̈ܡܶܐ ܕܥܰܠܬܽܘܢ ܠܬܰܡܳܢ.
23 * ܘܰܐܩܰܕܶܫ ܫܡܝ ܪܰܒܳܐ ܕܰܡܛܰܡܰܐ ܒܰܥܡ̈ܡܶܐ. ܕܛܰܡܺܐܬܽܘܢ ܒܰܝܢܰܝܗܽܘܢ. ܘܢܶܕܥܽܘܢ ܥܰܡ̈ܡܶܐ ܕܶܐܢܳܐ ܐ̱ܢܳܐ ܡܳܪܝܳܐ. ܐܴܡܰܪ ܡܳܪܝܳܐ ܡܳܪܰܘ̈ܳܬܳܐ. ܟܰܕ ܐܶܬܩܰܕܰܫ ܒܟܽܘܢ ܩܕܳܡܰܝܗܽܘܢ.
24 * ܘܰܐܕܰܒܰܪܟܽܘܢ ܡܶܢ ܥܰܡ̈ܡܶܐ. ܘܰܐܟܢܶܫܟܽܘܢ ܡܶܢ ܟܽܠܗܶܝܢ ܡܕ̈ܺܝܢܳܬܳܐ. ܘܰܐܥܶܠܟܽܘܢ ܠܰܐܪܥܟܽܘܢ.
25 * ܘܶܐܙܠܘܿܦ ܥܠܰܝܟܽܘܢ ܡܰܝ̈ܳܐ ܕܟܰܝ̈ܳܐ. ܘܬܶܬܕܰܟܽܘܢ ܡܶܢ ܟܽܠܗܶܝܢ ܛܰܢ̈ܦܳܬܟܽܘܢ. ܘܡܶܢ ܟܽܠܗܽܘܢ ܦܬܳܟܪ̈ܰܝܟܽܘܢ.
26 * ܘܶܐܬܶܠ ܠܟܽܘܢ ܠܶܒܳܐ ܚܰܕܬܳܐ. ܘܪܽܘܚܳܐ ܚܰܕܬܳܐ ܐܶܬܶܠ ܒܓܰܘܟܽܘܢ. ܘܶܐܥܒܰܪ ܠܶܒܳܐ ܕܟܺܐܦܳܐ ܡܶܢ ܒܶܣܪܟܽܘܢ. ܘܶܐܬܶܠ ܠܟܽܘܢ ܠܶܒܳܐ ܕܒܶܣܪܳܐ.
27 * ܘܪܽܘܚܝ ܐܶܬܶܠ ܒܓܰܘܟܽܘܢ. ܘܶܐܥܒܶܕ ܕܰܒܦܽܘܩ̈ܕܳܢܰܝ ܬܗܰܠܟܽܘܢ. ܘܕܺܝܢ̈ܰܝ ܬܶܛܪܽܘܢ ܘܬܶܥܒܕܽܘܢ.
28 * ܘܬܶܬܒܽܘܢ ܒܰܐܪܥܳܐ ܕܝܰܗܒܶܬ ܠܰܐܒܳܗܰܝ̈ܟܽܘܢ. ܘܬܶܗܘܽܘܢ ܠܝ ܠܥܰܡܳܐ. ܘܶܐܢܳܐ ܐܶܗܘܶܐ ܠܟܽܘܢ ܠܰܐܠܳܗܳܐ.

Sic ait Dominus dominorum; Quia dicunt tibi, Devoratrix hominum es, & populi tui orbatrix; 13
Poſthac homines nequaquam devorabis, neque populum tuum orbabis ampliùs, ait Dominus dominorum: 14
Neque patiar poſthac ut audiatur de te opprobrium gentium, & convitia earum non feres ampliùs, ait Dominus dominorum. 15
Deinde fuit ad me ſermo Domini, dicendo, 16
Fili hominis, Iſraelitæ habitantes in terra ſua, polluerunt eam viis & actionibus ſuis, & qualis eſt impuritas menſtrua patientis, talis erat via ipſorum coram me: 17
Quapropter effudi iram meam ſuper eos propter ſanguinem quem effuderunt ſuper terrã, et contaminaverunt eam idolis ſuis: 18
Diſſipavi eos inter gentes, & diſperſi eos per urbes: & ſecundùm vias eorum, & ſecundùm actiones eorum judicavi eos. 19
Cúmque abiiſſent inter gentes, prophanaverunt nomen ſanctiſſimum meum; ita ut dicerent eis gentes, Iſtine populus Dei ſunt, & ex ejus terra prodierunt? 20
Itaque clementiâ commotus ſum erga nomen meum ſanctiſſimum quod prophanaverunt Iſraelitæ inter gentes ad quas abierunt: 21
Ideò dic Iſraelitis; Sic ait Dominus dominorum; Haudquaquam propter vos facturus ſum Iſraelitæ, ſed propter nomen ſanctiſſimum meum quod prophanâſtis inter gentes ad quas abiiſtis: 22
Ut ſanctificem nomen meum maximum quod prophanatum eſt inter gentes, quod prophanâſtis inter eas; & ſcient gentes me eſſe Dominum, ait Dominus dominorum, quum ſanctificatus fuero in vobis coram ipſis. 23
Aſſumam vos è gentibus, colligam vos ex urbibus, & adducam vos in terram veſtram. 24
Aſpergam vos aquis mundis, & mundabo vos omnibus impuritatibus veſtris, omnibúſque idolis veſtris: 25
Dabo vobis cor novum, & ſpiritum novum indam præcordiis veſtris; & amoto corde lapideo de carne veſtra, dabo vobis cor carneum: 26
Ponam ſpiritum meum in præcordiis veſtris, & efficiam ut in præceptis meis ambuletis, judicia mea ſervetis & perficiatis; 27
Atque *ita* habitetis in terra quam dedi majoribus veſtris, ſitis mihi populus, & ego ſim vobis Deus. 28

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * هكذا يقول ادوناي الرب من اجل انهم قالوا لك انت اكلة الناس وصرت مثكولة من
14 امتك * لاجل هذا لا تاكلين الناس ايضا وامتك لا تثكلك ايضا قال ادوناي الرب * ولا
15 اسمع عليكم ايضا اهانة الامم ولا تحتملوها ايضا يقول الرب الاله * وكان قول الرب الي قايلا
16 * يا ابن الانسان بيت اسراييل سكنوا علي ارضهم * وينجسونها بطرقهم وباصنامهم
17 وبنجاساتهم كنجاسة الحايض صارت ارضهم امام وجهي * وافضت غضبي عليهم من
18 اجل الدم الذي اراقوه في الارض وباوثانهم نجسوها * فبددتهم في الامم وذريتهم في البلدان
19 كطرقهم وكاثامهم دينتهم * ودخلوا الي الامم حيث دخلوا هناك ونجسوا اسمي القدوس
20 عند ما قالوا شعب الرب هم * ومن ارضهم خرجوا * وشفقت عليهم لاجل اسمي القدوس
21 الذي دنسه بيت اسراييل في الامم حيث دخلوا هناك * لاجل هذا قل لبيت اسراييل هكذا
22 يقول ادوناي الرب ليس لكم صنعت انا يا بيت اسراييل لكن لاجل اسمي القدوس
الذي دنستموه في الامم حيث دخلتم هناك * واقدس اسمي القدوس المدنس في الامم
23 الذي دنستموه في وسطهم * ويعلم الامم اني انا الرب يقول ادوناي الرب عند ما اتقدس
فيكم بعيونهم * واخذكم من الامم واجمعكم من جميع الارضين وادخلكم الي
24 ارضكم * وانضح عليكم ماء نقيا وتطهرون من جميع نجاساتكم ومن جميع
25 اوثانكم * واطهركم * واعطيكم قلبا جديدا وروحا جديدا اعطي فيكم وانزع
26 القلب الحجري من جسدكم واعطيكم قلبا لحميا * وروحي اعطي فيكم واجعلكم كي
27 تسيروا بعدلي ويحفظون احكامي ويصنعوها * وتسكنون علي الارض التي اعطيتها
28 لابايكم وتكونون لي شعبا وانا اكون لكم الها.

Ita dicit Adonai Dominus; Quia dixerunt tibi, Tu devoratrix hominum es, & facta es orbata gente tuâ: 13
Propterea non devorabis ampliùs homines, & gens tua non orbabitur te ampliùs, dixit Adonai Dominus: 14
Non audietur ampliùs de vobis ignominia gentium, nec ampliùs patiemini eam, dicit Dominus Deus. 15
Fuit etiam ſermo Domini ad me, dicens; 16
O fili hominis, domus Iſraelis ſuper terram ſuam habitantes, ſordibus ſuis polluebant eam in viis ſuis; adeóque propter idola & turpitudines eorum, velut ſordes menſtrua patientis facta fuerat terra eorum coram facie mea: 17
Ideò fudi ſuper eos furorem meum. Propter ſanguinem quem in terra fuderunt, eámque ſuis idolis contaminaverunt; 18
Diſperſi eos inter gentes, & diſſeminavi eos per regiones: ſecundùm vias eorum, & ſecundùm iniquitates eorum judicavi eos. 19
Ad gentes autem ingreſſi quocunque ingreſſi ſunt, polluerunt nomen meum ſacroſanctum, cùm dicerent populum Domini ſe eſſe, & de terra ſua exiiſſe. 20
Attamen peperci eis propter nomen meum ſacroſanctum quod polluerat domus Iſraelis inter gentes ad quas ingreſſi ſunt. 21
Propterea dic domui Iſraelis; Ita dicit Adonai Dominus, Non veſtri causâ feci ego O domus Iſraelis, ſed propter nomen meum ſacroſanctum quod polluiſtis inter gentes ad quas ingreſſi eſtis. 22
Et ſanctificabo nomen meum ſacroſanctum prophanatum inter gentes, quod prophanâſtis in medio earum: & ſcient gentes me eſſe Dominum, dicit Adonai Dominus, quum ſanctificatus fuero in vobis coram oculis earum. 23
Recipiam vos è gentibus, & colligam vos ex omnibus terris, introducamque vos in terram veſtram. 24
Et aſpergam ſuper vos aquam mundam, & emundabimini ab omnibus ſordibus veſtris, cunctiſque idolis veſtris. 25
Mundabo vos inquam, & dabo vobis cor novum, & ſpiritum novum indam vobis: & auferam cor lapideum è corpore veſtro, dabóque vobis cor carneum. 26
Spiritum meum dabo in vobis, & efficiam ut ambuletis in juſtitiis meis, judicia mea cuſtodiatis & perficiatis: 27
Adeóque habitabitis ſuper terram quam dedi patribus veſtris; & eritis mihi populus, & ego ero vobis Deus. 28

devoratrix , vobis *dicentes* quòd eo Pro , Deus Dominus dixit Sic
כה אמר אדני יהוה יען אמרים לכם אכלת 13
hominem Propterea .fuiſti tuarum gentium orbatrix & ; *tu hominis*
אדם אתי ומשכלת גויך היית: לכן אדם 14
dixit ; amplius *impingere facies* non tuas gentes &,amplius devorabis non
לא־תאכלי עוד וגויך לא תכשלי־עוד נאם
, gentium ignominiam amplius te in faciam audire non Et.Deus Domin⁹
אדני יהוה: ולא־אשמיע אליך עוד כלמת הגוים 15
facies *impingere* non tuas gentes &:ultrà portabis non populorū probrū &
וחרפת עמים לא תשאי־עוד וגויך לא־תכשלי
: dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et .Deus Dominus dixit,amplius
עוד נאם אדני יהוה: ויהי דבר־יהוה אלי לאמר: 16
polluerunt & ,ſuam humum ſuper *habitantes* Iſrael domus ,hominis Fili
בן־אדם בית ישראל ישבים על־אדמתם ויטמאו 17
fuit elongatæ immunditia ſicut ; ſuis *ſtudiis in* & , *ſua via in* eam
אותה בדרכם ובעלילותם כטמאת הנדה היתה
ſanguinem *ſuper* eos ſuper meam iram effudi Et .*meas facies ad* eorum *via*
דרכם לפני: ואשפך חמתי עליהם על־הדם 18
.eam polluerunt ſuis idolis *in &* ; terram ſuper effuderunt quem
אשר־שפכו על־הארץ ובגלוליהם טמאוה:
, eorum *viam* juxta : terras in ſunt ventilati &,gentes in eos diſperſi Et
ואפיץ אותם בגוים ויזרו בארצות כדרכם 19
venerunt *quò* gentes ad *venit* Et .eos judicavi eorum *ſtudia* juxta &
וכעלילותם שפטתים: ויבוא אל־הגוים אשר־באו 20
Domini Populus,eis *dicendo in;meæ ſanctitatis* nomen polluerunt & ,*illuc*
שם ויחללו את־שם קדשי באמר להם עם־יהוה
; *meæ ſanctitatis nomine ſuper* peperci Et .ſunt egreſſi ejus terra de & ,hi
אלה ומארצו יצאו: ואחמל על־שם קדשי 21
.*illuc* ſunt ingreſſi *quò* ,gentibus in , Iſrael domus *illud* polluerunt quod
אשר חללהו בית ישראל בגוים אשר־באו שמה:
Non , Deus Dominus dixit Sic , Iſrael domui dic Idcircò
לכן אמר לבית־ישראל כה אמר אדני יהוה לא 22
,*meæ ſanctitatis* nomen *ad quinimò* ; Iſrael domus *faciens ego* vos propter
למענכם אני עשה בית ישראל כי אם־לשם־קדשי
ſanctificabo Et .*illuc* veniſtis *quò* gentibus in polluiſtis quod
אשר חללתם בגוים אשר־באתם שם: וקדשתי 23
polluiſtis quod , gentibus in pollutum , magnum meum nomen
את־שמי הגדול המחלל בגוים אשר חללתם
Dominus ait ,Dominus *ego* quòd gentes ſcient & : earum medio in
בתוכם וידעו הגוים כי־אני יהוה נאם אדני
vos Tollamque .eorum oculis in vobis in *me ſanctificari in* , Deus
יהוה בהקדשי בכם לעיניהם: ולקחתי אתכם 24
faciam venire & : terris univerſis de vos congregabo & , gentibus de
מן־הגוים וקבצתי אתכם מכל־הארצות והבאתי
, *mundas aquas* vos ſuper ſpargam Et .veſtram terram in vos
אתכם אל־אדמתכם: וזרקתי עליכם מים טהורים 25
univerſis ab & , veſtris inquinamentis omnibus ab : mundabimini &
וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל־
ſpiritum &,novum cor vobis dabo Et .vos mundabo veſtris idolis
גלוליכם אטהר אתכם: ונתתי לכם לב חדש ורוח 26
,veſtra carne è *lapidis* cor amovebo & : *veſtro interiore* in dabo novum
חדשה אתן בקרבכם והסרתי את־לב האבן מבשרכם
; *veſtro interiori* in dabo meum ſpiritum Et .carneum cor vobis dabo &
ונתתי לכם לב בשר: ואת־רוחי אתן בקרבכם 27
,cuſtodiatis mea judicia &,ambuletis meis *ſtatutis* in quod faciam &
ועשיתי את אשר־בחקי תלכו ומשפטי תשמרו
: veſtris patribus dedi quam terra in habitabitis Et .faciatis &
ועשיתם: וישבתם בארץ אשר נתתי לאבתיכם 28
.Deum in vobis ero ego &,populum in mihi eritis &
והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים:

Verſio VULG. LAT.

13 Hæc dicit Dominus Deus; Pro eo quòd dicunt de vobis; Devoratrix hominum es, & ſuffocans 14 gentem tuam: Propterea homines non comedes ampliùs, & gentem tuam non necabis ultrà, 15 ait Dominus Deus: Nec auditā faciam in te ampliùs confuſionē Gentium, & opprobrium populorum nequaquam portabis, & gentē tuam non amittes ampliùs, 16 ait Dominus Deus. Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens; 17 Fili hominis, domus Iſrael habitaverunt in humo ſua, & polluerūt eam in viis ſuis, & in ſtudiis ſuis; juxta immunditiā menſtruatæ facta eſt via eorum coram me. 18 Et effudi indignationem meam ſuper eos pro ſanguine, quem fuderunt ſuper terram, & in idolis 19 ſuis polluerunt eam. Et diſperſi eos in Gentes, & ventilati ſunt in terras: juxta vias eorum, & adinventiones eorum judicavi eos. 10 Et ingreſſi ſūt ad Gentes ad quas introierunt, & polluerūt nomen ſanctum meum, cùm diceretur de eis; Populus Domini iſte eſt, & 21 de terra ejus ingreſſi ſunt. Et peperci nomini ſancto meo, quod polluerat domus Iſrael in Gentibus, ad quas ingreſſi ſunt. 21 Idcircò dices domui Iſrael; Hæc dicit Dñs De⁹; Non propter vos ego faciam, domus Iſrael, ſed propter nomen ſanctum meum, quod polluiſtis in Gentib⁹, ad quas intrâſtis. 23 Et ſanctificabo nomen meū magnum, quod pollutum eſt inter Gentes, quod polluiſtis in medio earum: ut ſciant Gentes quia ego Domin⁹, ait Dominus exercituum, cùm ſanctificat⁹ fuero in vobis coram eis. 24 Tollam quippe vos de Gentibus, & congregabo vos de univerſis terris, & adducam vos in terram veſtram. 25 Et effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnib⁹ inquinamentis veſtris, & ab univerſis idolis veſtris 26 mundabo vos. Et dabo vobis cor novum, & ſpiritum novum ponam in medio veſtrî: & auferam cor lapideū de carne veſtra, 27 & dabo vobis cor carneum. Et ſpiritum meum ponam in medio veſtrî: & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea 28 cuſtodiatis & operemini. Et habitabitis in terra, quam dedi patrib⁹ veſtris: & eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

13 Τάδε λέγει (υ) κύριος κύριος, Ἀνθ᾽ ὧν εἶπάν σοι, Κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ, ϗ ἠτεκνωμένη ὑπὸ τοῦ ἔθνους σου ἐγένου· 14 Διατοῦτο ἀνθρώπους οὐκέτι φάγεσαι, ϗ τὸ ἔθνος σου οὐκ (φ) ἀτεκνώσεις ἔτι, λέγει κύριος 15 κύριος. Καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται οὐκέτι ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀτιμία ἐθνῶν, ϗ (χ) ὀνειδισμοὺς λαῶν οὐ μὴ ἀνενέγκητε ἔτι, λέγει (ψ) κύριος κύ- 16 ριος. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, 17 λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, οἶκος Ἰσραὴλ (ω) κατῴκησεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, ϗ (α) ἐμίαναν αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν, ϗ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, ϗ ἐν ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν, (β) ϗ κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀποκαθημένης ἐγενήθη ἡ ὁδὸς αὐτῶν πρὸ προσώπου 18 μου· Καὶ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπ᾽ αὐ- 19 τοὺς (γ), Καὶ διέσπειρα αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, ϗ ἐλίκμησα αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας, κατὰ (δ) τὴν ὁδὸν αὐτῶν, ϗ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν 20 ἔκρινα αὐτούς. Καὶ (ε) εἰσῆλθον εἰς τὰ ἔθνη, οὗ (ζ) εἰσῆλθον ἐκεῖ, ϗ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν τῷ λέγεσθαι αὐτούς, Λαὸς κυρίου οὗτοι, ϗ ἐκ τῆς γῆς (η) αὐτοῦ ἐξε- 21 ληλύθασιν. Καὶ ἐφεισάμην αὐτῶν διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον, ὃ ἐβεβήλωσαν οἶκος Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ. 22 Διατοῦτο εἰπὸν τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ, Τάδε λέγει (θ) κύριος, Οὐχ ὑμῖν ἐγὼ ποιῶ οἶκος Ἰσραήλ, ἀλλ᾽ ἢ διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον, ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ 23 (ʺ) εἰσήλθετε ἐκεῖ. Καὶ ἁγιάσω τὸ ὄνομά μου τὸ (ι) μέγα, τὸ βεβηλωθὲν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν μέσῳ αὐτῶν, ϗ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, (κ) ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με ἐν ὑμῖν κατ᾽ ὀφθαλ- 24 μοὺς αὐτῶν. Καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν, ϗ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν γαι- 25 ῶν, ϗ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, Καὶ ῥανῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς (ʹ) καθαρὸν ὕδωρ, ϗ καθαρισθήσεσθε ἀπὸ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν, ϗ ἀπὸ πάντων τῶν εἰδώλων ὑμῶν, ϗ καθα- 26 ριῶ ὑμᾶς· Καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινήν, ϗ πνεῦμα καινὸν δώσω ἐν ὑμῖν, ϗ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, 27 ϗ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκίνην· Καὶ τὸ πνεῦμά μου δώσω ἐν ὑμῖν, ϗ ποιήσω ἵνα ἐν τοῖς δικαιώμασί μου πορεύησθε, ϗ τὰ κρίματά μου (ʹ) φυλάξησθε, ϗ ποιή- 28 σητε. Καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ϗ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, ϗ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν.

Hæc dicit Dominus Dominus; 13 *Pro eo quòd dixerunt tibi, (b) Devoratrix hominum es, & abſque liberis de gente tua facta es: Propterea homines non comedes* 14 *ampliùs, & gentem tuam liberis non orbabis ultrà, ait Dominus Dominus: Et non audietur ultrà* 15 *ſuper vos ignominia gentium: et opprobria populorum nequaquàm portabitis (i) ampliùs, ait Dominus Dominus. Et factum eſt ver-* 16 *bum Domini ad me, dicens; Fili* 17 *hominis, domus Iſrael habitavit in terra ſua: & polluerunt eam in via ſua, & in idolis ſuis, et in ſuis immunditiis: Et juxta immunditiam menſtruatæ facta eſt via eorum coram me: Et effudi* 18 *furorem meum ſuper (k) eos: Et* 19 *diſſeminavi eos in gentes, et ventilavi eos in regiones: juxta viam eorum & juxta (l) peccatum eorum judicavi eos. Et ingreſſi* 10 *ſunt ad gentes, quò ingreſſi ſunt illuc, & polluerunt nomen ſanctum meum, cùm (m) dicerentur ipſi, Populus Domini iſti: & de terra ejus egreſſi ſunt. Et peperci* 21 *eis propter nomen meum ſanctū, quod polluerant domus Iſrael in gentibus, quò ingreſſi ſunt illuc. Idcircò dic domui Iſrael; Hæc* 22 *dicit Dominus; Non vobis ego facio, domus Iſrael, ſed propter nomen meum ſanctum, quod polluiſtis in gentibus, quò intrâſtis illuc. Et ſanctificabo nomen me-* 23 *um magnum, quod pollutum eſt in gentibus, quod polluiſtis in medio earum: & ſcient gentes, quia ego ſum Dominus; cum ſanctificatus fuero in vobis ante oculos earum. Et tollam vos de gentib⁹,* 24 *& congregabo vos de univerſis terris, & introducam vos in terram veſtram. Et aſpergam ſuper* 25 *vos aquam mundam: & mundabimini ab omnibus immunditiis veſtris, & ab omnibus idolis veſtris, (n) & mundabo vos. Et da-* 26 *bo vobis cor novum: & ſpiritum novum dabo in vobis: et auferam cor lapideum de carne veſtra: et dabo vobis cor carneum: Et ſpi-* 27 *ritum meum dabo in vobis: et faciam, ut in juſtificationibus meis ambuletis, et judicia mea cuſtodiatis, et (o) faciatis. Et habita-* 28 *bitis in terra, quam dedi patribus veſtris: et eritis mihi in populum: et ego ero vobis in Deum.*

MS. A. (υ) ἀδωναῒ κύριος, (φ) ἀτεκνώσεις σε οὐκέτι, λέγει ἀδωναῒ κύριος. (χ) ὀνειδισμὸν ἐθνῶν οὐ μὴ ἐνέγκητε (ψ) κύριος ὁ θεός. (ω) κατῴκησαν (α) ἐν ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτὴν ἐν τῷ (β) κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀφέδρου ἐγενήθη (γ) περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξέχεαν ἐν τῇ γῇ, ϗ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτήν. Καὶ διέσπειρα (δ) τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ϗ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἔκρινα (ε) εἰσήλθοσαν (ζ) εἰσήλθοσαν (η) αὐτῶν ἐξήλθοσαν. (θ) ἀδωναῒ κύριος, (ʺ) εἰσήλθατε (ι) ἅγιον, τὸ (κ) λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐν τῷ (ʹ) ὕδωρ καθαρόν, (ʹ) φυλάξεσθε, ϗ ποιήσετε.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כדנן אמר יי אלהים חלף דאמרין לכון מקטלת אנשא את ומתכלת עמיך הוית: 13
בכן אנשא לא תקטלין עוד ועמיך לא תתכלין עוד אמר יי אלהים: ולא אשמע ליך 14
עוד אתכנעות עממיא וחסודי עממיא לא תקבלין עוד ועמיך לא תתכלין עוד אמר יי 15
אלהים: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: בר אדם בית ישראל יתבין 16
על ארעהון וסאיבו יתה באורחתהון ובעובדיהון כסואבת אתתא טומאה הות 17
אורחתהון קדמי: ושפכית חימתי עליהון על דם זכי דאשדו על ארעא ובפולחן 18
טעותהון סאבוה: ואגליתי יתהון לביני עממיא ואתבדרו במדינתא כאורחתהון 19
בישתא וכעובדיהון מקלקליא אתפרעית מנהון: ועלו לביני עממיא דאתגליאו 20
לתמן על דאחילו ית שמא דקודשי בדאמרין להון אם עמיה דיי אלין ואיכדין מארעא
בית שכנתיה גלו: וחסית על שמא דקודשי דאחילוהי בית ישראל ביני עממיא 21
דאתגליאו לתמן: בכן אמר לבית ישראל כדנן אמר יי אלהים לא בדילכון אנא 22
עביד בית ישראל אלהין על שמא דקודשי דאחילתון ביני עממיא דאתגליתון לתמן:
ואקדש ית שמי רבא דאתחל ביני עממיא דאחלתון ביניהון וידעון עממיא ארי אנא 23
יי אמר יי אלהים כד אתקדש בכון לעיניהון: ואקריב יתכון מביני עממיא ואכניש 24
יתכון מכל מדינתא ואעיל יתכון לארעכון: ואשבוק לחוביכון כמא דמדכן במי 25
אדיותא ובקטם תורתא דחטאתא ותדכון מכל סאבתכון ומכל טעותכון אדכי
יתכון: ואתן לכון לבא דחיל ורוח דחילא אתן במעיכון ואתבר לבא דרשיעא דהוא 26
תקיף כאבנא מבסרכון ואתן לכון לב דחיל קדמי למעבד רעותי: וית רוח קודשי 27
אתן במעיכון ואעביד ית די בקימי תהכון ודיני תטרון ותעבדון: ותיתבון בארעא 28
דיהבית לאבהתכון ותהון קדמי לעם ואנא אהוי לכון לאלהא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd dicunt tibi, Interficiens homines es tu 13
& abſq; liberis faciens populum tuum. Propterea homines non interficies 14
amplius, & populum tuum non facies ultrà abſq; liberis, ait Dñs Deus. Nec 15
audire faciam te ultrà ignominiam populorum, nec opprobrium gentium
ſuſtinebis, nec tuam ampliùs gentem orbabis, inquit Dñs Deus. Et factum 16
eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Fili hominis, domus Iſrael 17
habitaverunt in terra ſua, & polluerunt eam in viis ſuis, & operibus ſuis:
juxta pollutionem mulieris immundæ fuit via eorum coram me. Et effudi in- 18
dignationem meam ſuper eos propter ſanguinem innocentem, quem effuderunt ſuper terram: & cultu idolorum ſuorum polluerunt eam. Et migrare 19
feci eos inter populos, & diſperſi eos per provincias: juxta *vias* illorum *peſſimas*, & juxta opera eorum corrupta ultionem ſumpſi ex eis. Et ingreſſi 10
ſunt inter populos, ad quos migraverunt, pro eo quòd violaverunt nomen
ſanctum meum, cùm dicebant eis, Si populus Dñi ſunt iſti, quomodo ergo
migraverunt à terra domus majeſtatis ejus? Et peperci nomini ſancto meo, 21
quod violaverunt dom⁹ Iſrael inter populos ad quos migraverunt. Propterea 22
dic domui Iſrael: Hæc dicit Dñs De⁹: Non propter vos ego facio dom⁹ Iſrael,
ſed propter nomen ſanctum meum, quod prophanâſtis inter populos ad quos
migrâſtis. Et ſanctificabo nomen meum magnum, quod violatum eſt inter 23
populos, quod violâſtis inter eos; & ſcient populi quia ego Dñs, ait Dñs
Deus: cùm ſanctificatus fuero in vobis ante oculos eorum. Et applicabo 24
vos de medio populorum, & congregabo vos de omnibus provinciis, & introducam vos in terram veſtram. Et dimittam peccata veſtra, ſicut mundan- 25
tur aqua aſperſionis, & cinere vaccæ quæ [*immolatur*] pro peccato: &
mundabimini ab omnibus immunditiis veſtris, & ab omnibus idolis veſtris
mundabo vos. Et dabo vobis cor timens, & ſpiritum *timentem* dabo in viſce- 26
ribus veſtris, & conteram cor impium, quod eſt durum ſicut lapis, de carne
veſtra, & dabo vobis cor timens coram me, ut faciat voluntatem meam. Et 27
ſpiritum ſanctū meum dabo in viſcerib⁹ veſtris, & faciam ut in præceptis meis
ambuletis, & judicia mea cuſtodiatis & faciatis. Et habitabitis in terra quam 28
dedi patrib⁹ veſtris: & eritis coram me in populum, & ego ero vobis in Deum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܚܠܦ ܕܐܡܪܝܢ ܠܟܝ ܐܟܠܬ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܢܬܝ ܘܡܬܟܠܢܝܬ ܥܡܟܝ ܗܘܝܬܝ. 13
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܠܐ ܬܐܟܠܝܢ ܬܘܒ. ܘܥܡܟܝ ܠܐ ܬܬܟܠܝܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܠܐ 14 15
ܐܫܡܥ ܒܟܝ ܬܘܒ ܚܤܕܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܚܤܕܝܗܘܢ ܬܘܒ ܠܐ ܬܩܒܠܝܢ. ܘܥܡܟܝ ܬܘܒ ܠܐ ܬܬܟܠܝܢ.
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܒܝܬ ܐܝܣܪܐܝܠ 16
ܝܬܒܘ ܒܐܪܥܗܘܢ. ܘܛܢܦܘܗ̇ ܒܐܘܪܚܬܗܘܢ ܘܒܥܒܕܝܗܘܢ. ܘܐܝܟ ܛܢܦܘܬܐ ܕܕܫܬܢܝܬܐ. 17
ܗܟܢܐ ܗܘܬ ܐܘܪܚܗܘܢ ܩܕܡܝ. * ܘܐܫܕܬ ܚܡܬܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܐ ܕܐܫܕܘ ܥܠ ܐܪܥܐ 18
ܘܒܦܬܟܪܝܗܘܢ ܛܢܦܘܗ̇. * ܘܒܕܪܬ ܐܢܘܢ ܒܥܡܡܐ. ܘܙܪܩܬ ܐܢܘܢ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܝܟ 19
ܐܘܪܚܬܗܘܢ. ܘܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ ܕܢܬ ܐܢܘܢ. * ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܥܡܡܐ. ܛܢܦܘ ܫܡܐ 20
ܕܩܘܕܫܝ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܥܡܗ ܕܡܪܝܐ ܗܢܘܢ. ܘܡܢ ܐܪܥܗ ܢܦܩܘ.
* ܘܚܣܬ ܥܠ ܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ. ܕܛܢܦܘܗܝ ܒܝܬ ܐܝܣܪܐܝܠ ܒܥܡܡܐ ܕܐܙܠܘ ܠܬܡܢ. 21
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܐܝܠ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠܬܟܘܢ 22
ܥܒܕ ܐܢܐ ܒܝܬ ܐܝܣܪܐܝܠ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ: ܕܛܢܦܬܘܢ ܒܥܡܡܐ ܕܐܙܠܬܘܢ
ܠܬܡܢ. * ܘܐܩܕܫ ܫܡܝ ܪܒܐ. ܕܐܬܛܢܦ ܒܥܡܡܐ. ܕܛܢܦܬܘܢܝܗܝ ܒܝܢܬܗܘܢ. 23
ܘܢܕܥܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܟܕ ܐܬܩܕܫ ܒܟܘܢ ܠܥܝܢܝܗܘܢ.
* ܘܐܕܒܪܟܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܐܟܢܫܟܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܥܠܟܘܢ ܠܐܪܥܟܘܢ. * ܘܐܙܠܘܦ 24 25
ܥܠܝܟܘܢ ܡܝܐ ܕܟܝܐ. ܘܐܕܟܐܟܘܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܛܢܦܘܬܟܘܢ. ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܦܬܟܪܝܟܘܢ.
* ܘܐܬܠ ܠܟܘܢ ܠܒܐ ܚܕܬܐ. ܘܪܘܚܐ ܚܕܬܐ ܐܬܠ ܒܓܘܟܘܢ. ܘܐܥܒܪ ܠܒܐ ܕܟܐܦܐ ܡܢ 26
ܒܣܪܟܘܢ. ܘܐܬܠ ܠܟܘܢ ܠܒܐ ܕܒܣܪܐ. * ܘܪܘܚܝ ܐܬܠ ܒܓܘܟܘܢ. ܘܐܥܒܕ ܕܒܦܘܩܕܢܝ 27
ܬܗܠܟܘܢ. ܘܕܝܢܝ ܬܛܪܘܢ ܘܬܥܒܕܘܢ. * ܘܬܬܒܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܐܒܗܝܟܘܢ. 28
ܘܬܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܐܠܗܐ.

Sic ait Dominus dominorum; Quia dicunt 13
tibi, Devoratrix hominum es, & populi tui
orbatrix; Poſthac homines nequaquam devo- 14
rabis, neque populum tuum orbabis ampliùs,
ait Dominus dominorum: Neque patiar poſt- 15
hac ut audiatur de te opprobrium gentium, &
convitia earum non feres ampliùs, ait Dominus dominorum. Deinde fuit ad me ſermo 16
Domini, dicendo, Fili hominis, Iſraelitæ ha- 17
bitantes in terra ſua, polluerunt eam viis &
actionibus ſuis, & qualis eſt impuritas menſtrua patientis, talis erat via ipſorum coram
me: Quapropter effudi iram meam ſuper eos 18
propter ſanguinem quem effuderunt ſuper
terrā, et contaminaverunt eam idolis ſuis: Diſ- 19
ſipavi eos inter gentes, & diſperſi eos per urbes: & ſecundùm vias eorum, & ſecundùm
actiones eorum judicavi eos. Cúmque abi- 20
iſſent inter gentes, prophanaverunt nomen
ſanctiſſimum meum; ita ut dicerent eis gentes, Iſtíne populus Dei ſunt, & ex ejus terra
prodierunt? Itaque clementiâ commotus ſum 21
erga nomen meum ſanctiſſimum quod prophanaverunt Iſraelitæ inter gentes ad quas
abierunt: Ideò dic Iſraelitis; Sic ait Domi- 22
nus dominorum; Haudquaquam propter vos
facturus ſum Iſraelitæ, ſed propter nomen
ſanctiſſimum meum quod prophanâſtis inter
gentes ad quas abiiſtis: Ut ſanctificem nomen 23
meum maximum quod prophanatum eſt inter
gentes, quod prophanâſtis inter eas; & ſcient
gentes me eſſe Dominum, ait Dominus dominorum, quum ſanctificatus fuero in vobis
coram ipſis. Aſſumam vos è gentibus, colli- 24
gam vos ex urbibus, & adducam vos in terram veſtram. Aſpergam vos aquis mundis, & 25
mundabo vos omnibus impuritatibus veſtris,
omnibúſque idolis veſtris: Dabo vobis cor 26
novum, & ſpiritum novum indam præcordiis
veſtris; & amoto corde lapideo de carne veſtra, dabo vobis cor carneum: Ponam ſpiri- 27
tum meum in præcordiis veſtris, & efficiam
ut in præceptis meis ambuletis, judicia mea
ſervetis & perficiatis; Atque *ita* habitetis in 28
terra quam dedi majoribus veſtris, ſitis mihi
populus, & ego ſim vobis Deus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* هكذا يقول ادوناي الرب * من اجل انهم قالوا لك انت اكلة الناس * وصرت مثكولة من 13
امتك * لاجل هذا لا تاكلين الناس ايضا * وامتك لا تثكلك ايضا * قال ادوناي الرب * ولا 14 15
سمع عليكم ايضا اهانة الامم * ولا تحملوها ايضا * يقول الرب الاله * وكان قول الرب الي قايلا * 16
* يا ابن الانسان * بيت اسرايل سكنوا علي ارضهم * وبنجاساتهم نجسوها بطرقهم * واصنامهم 17
وبنجاساتهم كنجاسة الحايض صارت ارضهم امام وجهي * وافضت غضبي عليهم من 18
اجل الدم الذي اراقوه في الارض * وباوثانهم نجسوها * فبددتهم في الامم * واذريتهم في البلدان * 19
كطرقهم وكاثامهم دنتهم * ودخلوا الي الامم حيث دخلوا هناك * ودنسوا اسمي القدوس * 20
عندما قالوا شعب الرب هم * ومن ارضهم خرجوا * وشفقت عليهم لاجل اسمي القدوس 21
الذي دنسه بيت اسرايل في الامم حيث دخلوا هناك * لاجل هذا قل لبيت اسرايل * هكذا 22
يقول ادوناي الرب * ليس لكم صنعت انا يا بيت اسرايل * لكن لاجل اسمي القدوس
الذي دنستموه في الامم حيث دخلتم هناك * واقدس اسمي القدوس المدنس في الامم * 23
الذي دنستموه في وسطهم * ويعلم الامم اني انا الرب * يقول ادوناي الرب * عندما اتقدس
فيكم بعيونهم * واخذكم من الامم * واجمعكم من جميع الارضين * وادخلكم الي 24
ارضكم * وانضح عليكم ماء نقيا * وتطهرون من جميع نجاساتكم ومن جميع 25
اوثانكم * واطهركم * واعطيكم قلبا جديدا * وروحا جديدة اعطي فيكم * وانزع 26
القلب الحجري من جسدكم * واعطيكم قلبا لحميا * وروحي اعطي فيكم * واجعلكم كي 27
تسيروا بعدلي * وتحفظون احكامي وتصنعوها * وتسكنون علي الارض التي اعطيتها 28
لابايكم * وتكونون لي شعبا * وانا اكون لكم الها *

Ita dicit Adonai Dominus; Quia dixe- 13
runt tibi, Tu devoratrix hominum es, &
facta es orbata gente tuâ: Propterea 14
non devorabis ampliùs homines, & gens
tua non orbabitur te ampliùs, dixit Ado-
nai Dominus: Non audietur ampliùs 15
de vobis ignominia gentium, nec ampliùs
patiemini eam, dicit Dominus Deus. Fuit 16
etiam ſermo Domini ad me, dicens; O 17
fili hominis, domus Iſraelis ſuper terram
ſuam habitantes, ſordibus ſuis pollue-
bant eam in viis ſuis; adeóque propter
idola & turpitudines eorum, velut ſor-
des menſtrua patientis facta fuerat terra
eorum coram facie mea: Ideò fudi ſu- 18
per eos furorem meum. Propter ſangui-
nem quem in terra fuderunt, eámque ſuis
idolis contaminaverunt; Diſperſi eos 19
inter gentes, & diſſeminavi eos per re-
giones: ſecundùm vias eorum, & ſe-
cundùm iniquitates eorum judicavi eos.
Ad gentes autem ingreſſi quocunque in- 10
greſſi ſunt, polluerunt nomen meum ſa-
croſanctum, cùm dicerent populum Do-
mini ſe eſſe, & de terra ſua exiiſſe. At- 21
tamen peperci eis propter nomen meum ſa-
croſanctum quod polluerat domus Iſraelis
inter gentes ad quas ingreſſi ſunt. Pro- 22
pterea dic domui Iſraelis; Ita dicit Ado-
nai Dominus, Non veſtri causâ feci ego
O domus Iſraelis, ſed propter nomen
meum ſacroſanctum quod polluiſtis inter
gentes ad quas ingreſſi eſtis. Et ſancti- 23
ficabo nomen meum ſacroſanctum propha-
natum inter gentes, quod prophanâſtis in
medio earum: & ſcient gentes me eſſe
Dominum, dicit Adonai Dominus, quum
ſanctificatus fuero in vobis coram oculis
earum. Recipiam vos è gentibus, & 24
colligam vos ex omnibus terris, introdu-
cámque vos in terram veſtram; Et a- 25
ſpergam vos aquâ mundâ, & emundabi-
mini cunctis ſordibus veſtris, cunctiſque
idolis veſtris. Mundabo vos inquam, 26
& dabo vobis cor novum, & ſpiritum no-
vum indam vobis; & auferam cor lapi-
deum è corpore veſtro, dabóque vobis cor
carneum. Spiritum meum dabo in vo- 27
bis, & efficiam ut ambuletis in juſtitiis
meis, judicia mea cuſtodiatis & perfici-
atis: Adeóque habitabitis ſuper terram 28
quam dedi patribus veſtris; & eritis
mihi populus, & ego ero vobis Deus.

יחזקאל : לז

vocabo & ; veſtris inquinamentis univerſis de vos ſervabo Et
29 והושעתי אתכם מכל טמאותיכם וקראתי
vobis ſuper dabo non & , illud faciam multiplicare &,frumentum ad
אל־הדגן והרביתי אתו ולא־אתן עליכם
: agri germen & , ligni fructum faciam multiplicare Et .famem
30 רעב׃ והרביתי את־פרי העץ ותנובת השדה
.gentibus in famis probrum ultrà capiatis non quod propter
למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגוים׃
, veſtrorum ſtudiorum & ,malarum veſtrarum viarum recordabimini Et
31 וזכרתם את־דרכיכם הרעים ומעלליכם
,veſtras iniquitates ſuper,veſtris faciebꝰ in vos reprobabitis & :bona non quæ
אשר לא־טובים ונקטתם בפניכם על עונתיכם
dixit ,faciens ego vos propter Non .veſtras abominationes ſuper &
32 ועל תועבתיכם׃ לא למענכם אני־עשה נאם
veſtris viis de erubeſcite & ,pudete : vobis ſit notum ,Deus Dominus
אדני יהוה יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם
die In ,Deus Dominus dixit Sic .Iſrael domus
33 בית ישראל׃ כה אמר אדני יהוה ביום
faciam habitare & : veſtris iniquitatibus omnibus ab vos me mundare
טהרי אתכם מכל עונותיכם והושבתי
deſolata terra Et .deſolatæ erunt ædificatæ & , urbes
34 את־הערים ונבנו החרבות׃ והארץ הנשמה
.tranſeuntis omnis oculis in deſolatio fuit quòd eo pro ,coletur
תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל־עובר׃
: Heden hortus ſicut eſt facta deſolata iſta Terra ,dicent Et
35 ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן־עדן
munitæ ,dirutæ & ,deſolatæ & ,deſertæ civitates &
והערים החרבות והנשמות והנהרסות בצורות
,veſtris circuitibus relinquentur quæ gentes ſcient Et .habitantur
36 ישבו׃ וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם
: deſolatam plantavi ,dirutas ædificavi Dominus ego quòd
כי אני יהוה בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה
,Deus Dominus dixit Sic .feci & ,ſum locutus Dominus ego
37 אני יהוה דברתי ועשיתי׃ כה אמר אדני יהוה
;eis faciendum ad ,Iſrael domui requirar hoc Adhuc
עוד זאת אדרש לבית־ישראל לעשות להם
pecus ut ,ſanctitatum pecus Ut .hominis pecus ſicut eos multiplicabo
38 ארבה אתם כצאן אדם׃ כצאן קדשים כצאן
deſertæ civitates erunt ſic ,ejus ſtatis temporibus in Jeruſalaim
ירושלם במועדיה כן תהיינה הערים החרבות
.Dominus ego quòd ſcient & : hominis pecore plenæ
מלאות צאן אדם וידעו כי־אני יהוה׃

CAP. XXXVII. לז

,DOMINUS ſpiritu in me eduxit & ,DOMINI manus me ſuper Fuit
1 היתה עלי יד־יהוה ויוצאני ברוח יהוה
.oſſibus plenus ipſe & ;campi medio in me fecit requieſcere &
ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות׃
multa ecce & : undique ,undique ea juxta me fecit tranſire Et
2 והעבירני עליהם סביב סביב והנה רבות
dixit Et .valde ſicca ecce & ,campi facies ſuper valdè
מאד על־פני הבקעה והנה יבשות מאד׃
, dixi & ? hæc oſſa vivent nunquid ,hominis Fili ,me ad
3 ויאמר אלי בן־אדם התחיינה העצמות האלה ואמר
Vaticinare ,me ad dixit Et .nôſti tu Deus Domine
אדני יהוה אתה ידעת׃ ויאמר אלי הנבא
ſicca Oſſa ,ea ad dices & ;iſtis oſſibus ſuper
4 על־העצמות האלה ואמרת אליהם העצמות היבשות
.DOMINI verbum audite
שמעו דבר־יהוה׃

Verſio VULG. LAT.

29 Et ſalvabo vos ex univerſis inquinamentis veſtris: & vocabo frumentum, & multiplicabo illud, & non imponam vobis famem. 30 Et multiplicabo fructum ligni, & genimina agri, ut non portetis ultrà opprobrium famis in Gentibus. 31 Et recordabimini viarum veſtrarum peſſimarum, ſtudiorúmque non bonorum: & diſplicebunt vobis iniquitates veſtræ, & ſcelera veſtra. 32 Non propter vos ego faciam, ait Dominus Deus, notum ſit vobis: confundimini, & erubeſcite ſuper viis veſtris, domus Iſrael. 33 Hæc dicit Dominus Deus; In die, quâ mundavero vos ex omnibus iniquitatibus veſtris, & inhabitari fecero urbes, & inſtauravero ruinoſa, 34 Et terra deſerta fuerit exculta, quæ quondam erat deſolata in oculis omnis viatoris, 35 Dicent; Terra illa inculta, facta eſt ut hortus voluptatis: & civitates deſertæ, & deſtitutæ atque ſuffoſſæ, munitæ ſederunt. 36 Et ſcient Gentes quæcunque derelictæ fuerint in circuitu veſtro, quia ego Dominus ædificavi diſſipata, plantavíque inculta, ego Dominus locutus ſim, & fecerim. 37 Hæc dicit Dominus Deus; Adhuc in hoc invenient me domus Iſrael, ut faciam eis: Multiplicabo eos ſicut gregem hominum. 38 Ut gregem ſanctum, ut gregem Jeruſalem in ſolennitatibus ejus: Sic erunt civitates deſertæ, plenæ gregibus hominum: & ſcient quia ego Dominus.

CAP. XXXVII.

1 FActa eſt ſuper me manus Domini, & eduxit me in ſpiritu Domini: & dimiſit me in medio campi, qui erat plenus oſſibus: 2 Et circumduxit me per ea in gyro: erant autem multa valdè ſuper faciem campi, ſiccáque veheméter. 3 Et dixit ad me; Fili hominis, putáſne vivent oſſa iſta? Et dixi; Domine Deus, tu nôſti. 4 Et dixit ad me; Vaticinare de oſſibus iſtis: & dices eis; Oſſa arida, audite verbum Domini.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

29 Καὶ σώσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν, ϗ καλέσω τὸν σῖτον, ϗ πληθυνῶ αὐ- 30 τὸν, ϗ οὐ δώσω ἐφ' ὑμᾶς λιμόν. Καὶ πληθυνῶ τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου, ϗ τὰ (λ) γεννήματα τοῦ ἀγροῦ, (μ) ὅπως ἂν μὴ λάβη- 31 τε ὀνειδισμὸν λιμοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι. Καὶ μνησθήσεσθε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν τὰς πονηρὰς, ϗ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ μὴ ἀγαθὰ, ϗ προσοχθιεῖτε κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἐν ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, ϗ (ν) ἐπὶ τοῖς βδε- 32 λύγμασιν αὐτῶν. Οὐ δι' ὑμᾶς ἐγὼ ποιῶ, λέγει (ξ) κύριος κύριος, γνωστόν ἐστιν ὑμῖν· αἰσχύνθητε ϗ ἐντράπητε ἐκ τῶν ὁδῶν ὑ- 33 μῶν οἶκος (ο) Ἰσραήλ. Τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, Ἐν ἡμέρᾳ ᾗ καθαριῶ ὑμᾶς ἐκ πασῶν (π) ἀνομιῶν ὑμῶν, ϗ κατοικιῶ τὰς πόλεις, ϗ οἰκοδομηθήσονται (ρ) ἔρημοι, 34 Καὶ ἡ γῆ ἠφανισμένη ἐργασθήσεται, ἀνθ' ὧν ὅτι ἠφανισμένη ἐγενήθη κατ' ὀφθαλμοὺς 35 παντὸς (σ) παροδεύοντος. Καὶ ἐροῦσιν, Ἡ γῆ ἐκείνη (τ) ἠφανισμένη ἐγενήθη ὡς κῆπος τρυφῆς, καὶ αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι ϗ ἠφανισμέναι ϗ κατεσκαμμέναι 36 ὀχυραὶ ἐκάθισαν. Καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη, ὅσα ἂν καταλειφθῶσι κύκλῳ ὑμῶν, ὅτι (υ) ἐγὼ κύριος ᾠκοδόμησα τὰς καθῃρημένας, ϗ κατεφύτευσα τὰς ἠφανισμένας· (φ) 37 ἐγὼ κύριος ἐλάλησα, ϗ ποιήσω. Τάδε λέγει (χ) ἀδωναῒ κύριος, Ἔτι τοῦτο (ψ) ζητηθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ τοῦ ποιῆσαι αὐτούς· πληθυνῶ αὐτοὺς ὡς πρόβατα ἀν- 38 θρώπους, Ὡς πρόβατα ἅγια, ὡς πρόβατα Ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς· οὕτως ἔσονται αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι πλήρεις προβάτων ἀνθρώπων. ϗ γνώσονται ὅτι (ω) ἐγὼ κύριος.

Et ſalvos vos faciam ex univerſis immunditiis veſtris: & vocabo frumentum, & multiplicabo illud: & non dabo ſuper vos famem. 29 Et multiplicabo fructum ligni, & genimina agri; ut non 30 (ρ) portetis opprobrium famis in gentibus. Et recordabimini viarum veſtrarum peſſimarum, ſtudiorúmque veſtrorum non bonorum: & diſplicebitis ante faciem 31 (q) ipſorum in iniquitatibus veſtris, & ſuper abominationibus veſtris. Non propter vos ego facio, dicit Dominus Dominus: notum eſt vobis. 32 Confundimini, & erubeſcite de viis veſtris, domus Iſrael. Hæc dicit Adonai Dominus; In die, quâ mundabo vos ex omnibus iniquitatibus veſtris, & habitari faciam urbes, & ædificabuntur ſolitudines, 33 Et terra deſerta excoletur, pro eo quòd deſolata erat ante oculos omnis viatoris: 34 Et dicent; Terra illa deſerta facta eſt, ut hortus deliciarum: & civitates deſertæ, et diſſipatæ, atque ſuffoſſæ, munitæ ſederunt. 35 Et ſcient gentes, quæ derelictæ fuerint in circuitu veſtro; quia ego Dominus ædificavi deſtructas, & plantavi deletas. 36 Ego Dominus loquutus ſum, & faciam. Hæc dicit Adonai Dominus; Adhuc in hoc quærar domui Iſrael, ut faciam eos: 37 Multiplicabo eos, ſicut oves, homines, ut oves ſanctas, ut oves Hieruſalem in ſolennitatibus ejus. 38 Sic erunt civitates deſertæ plenæ ovium (r) hominum. Et ſcient, quia ego Dominus.

MS.A. (λ) γεννήματα (μ) ὅπως μὴ λάβητε ἔτι ὀνειδισμὸν *λαοῦ ἐν (ν) ἐν τοῖς (ξ) κύριος ὁ θεὸς, γνωστὸν ἔσται (ο) Ἰσραὴλ, λέγει κύριος. Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς, Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ (π) τῶν ἀνομιῶν (ρ) αἱ ἔρημοι, Καὶ ἡ γῆ ἡ ἠφανισμένη (σ) διοδεύοντος. (τ) ἡ ἠφανισμένη (υ) ἐγώ εἰμι κύριος· (φ) ὅτι ἐγὼ κύριος κύριος (χ) κύριος κύριος ὁ θεὸς, (ψ) ζήτημα θήσομαι (ω) ἐγώ εἰμι κύριος.

ΚΕΦ. λζ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου, ϗ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι κύριος, ϗ ἔθηκέ με ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου, ϗ τοῦτο ἦν με- 2 στὸν ὀστέων ἀνθρωπίνων, Καὶ περιήγαγέ με ἐπ' αὐτὰ κυκλόθεν κύκλῳ, ϗ ἰδοὺ πολλὰ σφόδρα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου, (α) 3 ξηρὰ σφόδρα. Καὶ εἶπε πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, εἰ ζήσεται τὰ (β) ὀστέα ταῦτα; ϗ εἶπα, Κύριε κύριε, σὺ ἐπίστῃ (γ) ταῦτα. 4 Καὶ εἶπε πρός με, Προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὀστᾶ ταῦτα, ϗ ἐρεῖς αὐτοῖς, Τὰ ὀστᾶ τὰ ξηρὰ, ἀκούσατε λόγον κυρίου.

CAP. XXXVII.

ET facta eſt ſuper me manus Domini: & eduxit me in ſpiritu (a) Dominus: & poſuit me in medio campi: & hic erat plenus oſſium hominum: 1 Et circumduxit me ſuper ea per gyrum in circuitu: & ecce multæ nimis ſuper faciem campi, arida vehementer. 2 Et dixit ad me; Fili hominis, ſi vivent oſſa hæc? Et dixi; Domine Domine, tu nôſti hæc. 3 Et dixit ad me; (b) Propheta ſuper oſſa iſta, et dices eis; Oſſa arida, audite verbum Domini: 4

MS.A. (α) ϗ ἰδοὺ ξηρὰ (β) ὀστᾶ (γ) αὐτά.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 ואפרוק יתכון מכל סואבתכון ואברך ית עבורא ואסגי יתיה ולא אתן עליכון
30 כפנא׃ ואסגי ית פרי אילנא ועללת חקלא בדיל דלא תקבלון עוד חסודי כפנא
31 ביני עממיא׃ ותדכרון ית אורחתכון בישתא ועובדיכון דלא תקנין ותתנקון
32 ותהון חזן על חוביכון ועל תועבתכון׃ לא בדילכון אנא עביד אמר יי אלהים
33 יתידע לכון בהיתו ואתכניעו מאורחתכון בית ישראל׃ כדנן אמר יי אלהים
34 ביומא דאדכי יתכון מכל חוביכון ואתיב ית קרויא ויתבנין חורבתא׃ וארעא
35 דהות צדיא תתפלח חלף דהות צדו לעיני כל דעדי׃ ויימרון ארעא דנן דישראל
דהות צדיא תהית למהוי כגנתא דעדן וקרויא חרבתא וצדיתא ומפגרתא כריכין
36 תקיפין יתיבו׃ וידעון עממיא די ישתארון סחרניכון ארי אנא יי בניתי מפגרתא קימית
37 צדיתא אנא יי גזרית במימרי ואקים׃ כדנן אמר יי אלהים עוד דא אשתאל לכון
38 במימרי לבית ישראל למעבד להון אסגנון באנשא ואצלחנון בבעירא׃ כעמא
קדישא כעמא דמדכן ואתן לירושלם בזמן מועדי פסחא כן יהוין קרויא ארעא
דישראל דהואה חרבן יהון מלין אנשא דעמא בית ישראל וידעון ארי אנא יי׃

לז

1 שרת עלי רוח נבואה מן קדם יי ואפקני ברוח נבואה די שרת עלי מן קדם יי
2 ואשרני בגו בקעתא והיא מליא גרמי אנשא׃ ואעברני עליהון סחור סחור והא
3 סגיאן לחדא על אפי בקעתא והא יבשין לחדא׃ ואמר לי בר אדם היחון גרמיא
4 האלין ואמרית יי אלהים את גלי קדמך׃ ואמר לי אתנבי על גרמיא האלין ותימר
להון גרמיא יבשיא קבילו פתגמא דיי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et ſalvabo vos ab univerſis inquinamentis veſtris, & benedicam frumento, 29 & multiplicabo illud, & non dabo in vobis famem. Et multiplicabo fru- 30 ctum arboris, & germen agri, ut non ſuſcipiatis amplius opprobrium famis inter populos. Et recordabimini viarum veſtrarum peſſimarum, & 31 operum veſtrorum quæ non fuerunt recta, & ingemiſcetis ipſi videntes, ob peccata veſtra, & abominationes veſtras. Non propter vos ego facio, dicit 32 Dominus Deus: notum ſit vobis, confundimini & erubeſcite à viis veſtris domus Iſrael. Hæc dicit Dominus Deus, In die qua mundavero vos ab 33 omnibus iniquitatibus veſtris; & habitabiles reddam urbes, & conſtruentur ruinæ. Et terra quæ deſolata fuerat excoletur, pro eo quòd fuit vaſta in 34 oculis omnis tranſeuntis. Et dicent, Terra hæc *Iſrael* quæ fuerat deſerta, 35 converſa eſt ut ſit ſicut hortus voluptatis, & civitates deſertæ, & deſolatæ, & deſtructæ arces, jam munitæ inhabitantur. Et ſcient populi qui reman- 36 ſerint in circuitu veſtro, quia ego Dominus ædificavi deſtructa, ſuſcitavi deſolata: ego Dominus decrevi in verbo meo, & confirmabo. Hæc dicit 37 Dominus Deus, Adhuc requiſitus ero in verbo meo à domo Iſrael ut faciam hoc eis: multiplicabo eos hominibus, & proficere faciam eos in pecoribus. Sicut populus ſanctus, ſicut populus qui mundatur, & venit in Jeruſa- 38 lem tempore ſolemnitatis Phaſe; ſic urbes terræ Iſrael quæ erant deſertæ, erunt plenæ hominibus populi domus Iſrael; & ſcient quia ego Dominus.

CAP. XXXVII.

REſedit ſuper me ſpiritus prophetiæ à facie Domini; & eduxit me in ſpi- 1 ritu prophetiæ quæ reſederat ſuper me à facie Domni, & poſuit me in medio campi qui erat plenus oſſibus hominum. Et traduxit me ſuper ea in circuitu, 2 & ecce erant multa valdè ſuper faciem campi, & ecce erant ſicca admodum. Et dixit ad me: Fili hominis nunquid reviviſcent oſſa iſta? Et dixi: Domine 3 Deus, coram te manifeſtum eſt. Et dixit ad me, Vaticinare ſuper oſſa iſta, & 4 dices eis, Oſſa arida ſuſcipite verbum Domini.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܘܐܦܪܘܩܟܘܢ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܛܢܦܘܬܟܘܢ. ܘܐܩܪܐ ܠܥܒܘܪܐ. ܘܐܣܓܝܘܗܝ. ܘܠܐ ܐܝܬܐ
30 ܥܠܝܟܘܢ ܟܦܢܐ. * ܘܐܣܓܐ ܦܐܪܐ ܕܐܝܠܢܐ. ܘܥܠܠܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܡܟܝܠ ܠܐ ܬܩܒܠܘܢ ܚܣܕܐ
31 ܕܟܦܢܐ ܒܝܬ ܥܡܡܐ. * ܘܬܡܢ ܬܬܕܟܪܘܢ ܐܘܪܚܬܟܘܢ ܒܝܫܬܐ ܘܥܒܕܝܟܘܢ ܣܢܝܐ.
ܘܬܬܟܡܪܘܢ ܐܦܝܟܘܢ ܒܥܘܠܟܘܢ ܘܒܛܢܦܘܬܟܘܢ. * ܘܕܥܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠܬܟܘܢ ܥܒܕ
32 ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܒܗܬܘ ܘܐܬܟܠܝܘ ܡܢ ܐܘܪܚܬܟܘܢ ܒܝܫܬܐ. ܘܠܐ ܬܡܘܬܘܢ
33 ܒܝܬ ܝܣܪܐܝܠ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܒܝܘܡܐ ܕܐܕܟܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܟܠܗ
34 ܚܛܗܝܟܘܢ. ܐܘܬܒ ܐܢܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܒܢܐ ܐܢܐ ܚܪܒܬܐ. * ܘܐܪܥܐ ܕܚܪܝܒܐ ܗܘܬ ܬܬܦܠܚ
35 ܕܚܪܒܐ ܗܘܬ ܠܥܝܢܝ ܟܠ ܥܒܪܝܢ. * ܘܢܐܡܪܘܢ. ܐܪܥܐ ܗܝ ܚܪܒܬܐ. ܗܘܬ ܐܝܟ ܦܪܕܝܣܐ ܕܥܕܢ.
36 ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܚܪܒ ܗܘܝ ܘܡܬܗܦܟܢ. ܗܘܝ ܟܪܟܐ ܚܣܝܢܐ. * ܘܢܕܥܘܢ ܥܡܡܐ ܕܡܫܬܚܪܝܢ
ܚܕܪܝܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ ܒܢܝܬ ܐܝܟ ܕܡܣܬܚܦܐ. ܘܢܨܒܬ ܐܝܟ ܕܚܪܝܒܐ. ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܠܠܬ ܘܐܥܒܕ
37 ܐܢܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܬܘܒ ܗܕܐ ܐܬܒܥܐ ܠܒܝܬ ܝܣܪܐܝܠ. ܕܐܥܒܕ ܠܗܘܢ
38 ܘܐܣܓܐ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܐܝܟ ܥܢܐ ܩܕܝܫܬܐ ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܐܘܪܫܠܡ
ܒܥܐܕܝܗ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܚܪܒܬܐ. ܡܠܝܢ ܥܢܐ
ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝܐ.

* Eripiam vos ab omnibus impuritatibꝰ veſtris, 29 advocabo frumentum & multiplicabo illud, & non adducã ſuper vos famem: Multiplica- 30 bo fructus arborũ & proventus terræ, & poſthac non patiemini opprobrium famis inter gentes. Ibíque recordabimini viarum veſtra- 31 rum reprobarum, & actionum veſtrarum ſtolidarum, & rugabuntur facies veſtræ propter iniquitatem veſtrã & abominationes veſtras. Verùm ſcitote nequaquam propter vos hæc 32 ſum facturus, ait Dominus dominorum. Erubeſcite, & cohibete vos à viis veſtris peſſimis, & ne moriamini Iſraelitæ. Sic ait Dominus 33 dominorum; Quâ die mundabo vos ab omnibus iniquitatibus veſtris, habitatas reddam urbes, & reædificabo ruinas; Terra quæ de- 34 ſerta erat & inculta in oculis omnium viatorum, coletur: Dicéntque, Terra illa deſerta, 35 facta eſt ſimilis paradiſo Edenis, & urbes quæ dirutæ erant & everſæ, factæ ſunt munitiones fortiſſimæ. Ita cognoſcent populi qui 36 reliqui manebunt circa vos, me Dominum reædificare quæ deſtructa ſunt, & conſerere quæ deſerta: ego Dominus dixi, & faciam. Sic 37 ait Dominus dominorum; Ob id etiam Iſraelitas requiro, ut faciam ipſis, & multiplicem eos tanquam oves hominum. Ut oves 38 ſanctæ, & ut oves Jeroſolymæ in tempore ſolennitatum ejus, ita erunt urbes quæ deſertæ fuerant; implebuntur enim ovibus hominum: & cognoſcent me eſſe Dominum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܙ *

* ܥܠ ܢܘܚܡܐ *

1 * ܘܗܘܬ ܥܠܝ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܦܩܢܝ ܒܪܘܚܗ ܡܪܝܐ. ܘܐܩܝܡܢܝ
2 ܒܦܩܥܬܐ. ܘܗܝ ܡܠܝܐ ܗܘܬ ܓܪܡܐ. * ܘܐܥܒܪܢܝ ܥܠܝܗܘܢ ܚܕܪܢܝܗܘܢ.
3 ܘܚܙܝܬ ܕܣܓܝܐܝܢ ܗܘܝ ܛܒ ܒܦܩܥܬܐ. ܘܗܝ ܝܒܝܫܢ ܛܒ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪ ܐܢܫܐ.
4 ܢܚܝܢ ܓܪܡܐ ܗܠܝܢ. ܘܐܡܪܬ. ܐܢܬ ܗܘ ܝܕܥ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܐܬܢܒܐ ܥܠ
ܓܪܡܐ ܗܠܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܪܡܐ ܝܒܝܫܐ. ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ.

CAP. XXXVII.

De reviviſcentia mortuorum.

DEinde fuit ſuper me manus Domini, edu- 1 cénſque me per ſpiritum ſuum Dominus, collocavit me in planitie quæ plena erat oſſibus: Traduxítque me ſuper ea circunquaque; & 2 vidi plurima eſſe admodum in ea planitie, & admodum ſicca. Tum dixit mihi; Fili homi- 3 nis, victuráne ſunt oſſa iſta? Dixi, Tu quidem nôſti Domine dominorum. Dixit verò 4 mihi, Vaticinare de oſſibus iſtis, & dic eis; Oſſa arida, audite ſermonem Domini.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * وَأُخَلِّصُكُمْ مِنْ جَمِيعِ نَجَاسَاتِكُمْ * وَأَدْعُوا ٱلْقَمْحَ وَأُكَثِّرُ * وَلَا أُعْطِي عَلَيْكُمْ قَحْطًا *
30 31 * وَأُكَثِّرُ ثَمَرَ ٱلشَّجَرِ وَغَلَّاتِ ٱلْحَقْلِ * كَيْ لَا تَأْخُذُونَ أَيْضًا تَعْيِيرَ ٱلْجُوعِ فِي ٱلْأُمَمِ * وَلَا
تَذْكُرُونَ أَيْضًا طُرُقَكُمُ ٱلشِّرِّيرَةَ وَلَا أَعْمَالَكُمُ ٱلْغَيْرَ صَالِحَةٍ * وَلَا تُسَامُونَ لِوُجُوهِهِمْ بِآثَامِكُمْ
32 وَرَذَالَاتِكُمْ * فَلَسْتُ لِأَجْلِكُمْ أَنَا أَصْنَعُ هٰذَا * يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * يَكُونُ مَعْرُوفًا لَكُمْ *
33 اِخْجَلُوا وَٱسْتَحْيُوا مِنْ طُرُقِكُمْ يَا بَيْتَ إِسْرَائِيلَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * فِي ذٰلِكَ
34 ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي فِيهِ أُطَهِّرُكُمْ مِنْ جَمِيعِ آثَامِكُمْ * وَأُسْكِنُكُمُ ٱلْمُدُنَ * وَيُبْنَى ٱلْخَرَابُ * وَيُسْتَعْمَلُ
35 ٱلْأَرْضُ ٱلدَّاثِرُ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ ٱلْأَرْضَ صَارَتْ دَاثِرًا لِعُيُونِ كُلِّ مُجْتَازٍ * وَيَقُولُونَ * صَارَتْ تِلْكَ
36 ٱلْأَرْضُ ٱلدَّاثِرُ مِثْلَ بُسْتَانِ نَعِيمٍ * وَٱلْمُدُنُ ٱلْخَرَابُ ٱلدَّاثِرُ ٱلْمُهْدَمُ * جَلَسَتْ حَصِينَةً * وَيَعْلَمُ
ٱلْأُمَمُ ٱلَّذِينَ يَبْقَوْنَ حَوْلَكُمْ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ بَنَيْتُ ٱلْخَرَابَاتِ وَغَرَسْتُ ٱلدَّاثِرَاتِ * لِأَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ
37 تَكَلَّمْتُ وَسَأَصْنَعُ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * هٰذِهِ أَيْضًا ٱلطَّلِبَةُ سَأَصْنَعُ لِبَيْتِ إِسْرَائِيلَ *
38 لِأَصْنَعَ لَهُمْ وَأُكَثِّرَهُمْ مِثْلَ خِرَافٍ أُنَاسًا * مِثْلَ خِرَافٍ مُقَدَّسَةٍ * مِثْلَ خِرَافِ أُورُشَلِيمَ فِي
أَعْيَادِهَا * هٰكَذَا تَصِيرُ ٱلْمُدُنُ ٱلْخَرَابُ مَمْلُوءَةً مِنْ خِرَافِ ٱلنَّاسِ * وَيَعْلَمُونَ أَنِّي أَنَا ٱلرَّبُّ *

Et liberabo vos ab omnibus immunditiis veſtris. Advocabo frumentum, & multiplicabo illud, nec inferam vobis annonæ caritatem: Et multiplicabo fructus arborum & proventus agrorum, ut non reportetis ampliùs improperium famis inter gentes. Non revocabitis ampliùs in memoriam vias veſtras malas, neque actiones veſtras improbas; nec æmulabimini vultus eorum iniquitatibus & abominationibus veſtris. Non quidem propter vos hæc faciam, dicit Dominus Deus, notum ſit vobis. Confundimini & erubeſcite de viis veſtris O domus Iſraelis, ait Dominus. Ita dicit Dominus Deus, Eo die quo mundabo vos ab omnibus iniquitatibus veſtris, faciam quoque ut habitetis in urbibus: reſtaurabuntur ruinæ, Et tellus inculta coletur (nam tellus deſerta facta eſt ob oculos omnium viatorum,) Dicéntque; Facta eſt illa tellus inculta, ſimilis horto deliciarum; & urbes dirutæ, incultæ, ſuffoſſæ, reſederunt munitæ. Et agnoſcent gentes quæ circa vos remanſerunt, me Dominum reſtauráſſe ruinas, & plantáſſe terras incultas: quia ego Dominus Dominus locutus ſum, etiam faciam. Ita dicit Dominus, Dominus Deus; Hanc adhuc faciam requiſitionem domûs Iſraelis, ut faciam eis, & multos reddam eos, ut agnos, homines; Ut agnos ſanctos, ut agnos Jeroſolymæ in feſtivitatibus ejus. Sic urbes dirutæ plenæ fient agnis humanis, & cognoſcent me eſſe Dominum. 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلثَّلٰثُونَ * * ٱلْإِصْحَاحُ ٱلْحَادِي وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * وَكَانَتْ عَلَيَّ يَدُ ٱلرَّبِّ * وَأَخْرَجَنِي بِرُوحِ ٱلرَّبِّ * وَوَضَعَنِي فِي وَسَطِ ٱلصَّحْرَاءِ * وَهِيَ كَانَتْ
2 مَمْلُوءَةً مِنْ عِظَامِ ٱلنَّاسِ * وَطَوَّفَنِي عَلَيْهَا مِنْ حَوْلِهَا دَايِرًا * وَإِذَا هِيَ كَثِيرَةٌ جِدًّا عَلَى وَجْهِ
3 ٱلصَّحْرَاءِ * وَهِيَ يَابِسَةٌ جِدًّا * وَقَالَ لِي * يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ أَتَحْيَا هٰذِهِ ٱلْعِظَامُ * فَقُلْتُ يَا رَبُّ يَا رَبُّ
4 أَنْتَ تَعْلَمُ هٰذِهِ * فَقَالَ لِي * يَا ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ تَنَبَّأْ عَلَى هٰذِهِ ٱلْعِظَامِ فَتَقُولُ لَهُمْ * أَيَّتُهَا ٱلْعِظَامُ
ٱلْيَابِسَةُ ٱسْمَعِي قَوْلَ ٱلرَّبِّ *

CAP. XXXVII.

Textus vigeſimus primus.

ET fuit ſuper me manus Domini, & eduxit me in ſpiritu Domini, poſuítque me in medio ſolitudinis (hæc autem plena erat oſſibus humanis.) Et cum circumduxiſſet me undequaque circum ea, (& hæc quidem perquam plurima erant ſuper faciem ſolitudinis illius, eaque admodum ſicca) Dixit mihi; O fili hominis, num victura ſunt hæc oſſa? Dixi, O Domine, O Domine, tu id nôſti. Tum dixit mihi; O fili hominis, vaticinare ſuper oſſibus iſtis, & dices eis; O oſſa ſicca, audite ſermonem Domini. 1 2 3 4

יחזקאל : לז

ego Ecce , his ossibus Deus Dominus dixit Sic
5 כה אמר אדני יהוה לעצמות האלה הנה אני
, nervos vos super dabo Et .vivetis & ,spiritum vos in introducens
6 מביא בכם רוח וחייתם׃ ונתתי עליכם גידים
, pelle vos super incrustabo & , carnem vos super faciam ascendere &
והעלתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור
.Dominus ego quod scietis & ; vivetis & ,spiritum vobis in dabo &
ונתתי בכם רוח וחייתם וידעתם כי־אני יהוה׃
, me prophetare secundum vox fuit & : sum jussus sicut prophetavi Et
7 ונבאתי כאשר צויתי ויהי־קול כהנבאי
.suum os ad os ossa accesserunt & , commotio ecce &
והנה־רעש ותקרבו עצמות עצם אל־עצמו׃
incrustarat & ,ascenderat caro & , nervi ea super ecce & , vidi Et
8 וראיתי והנה עליהם גדים ובשר עלה ויקרם
,me ad dixit Et .eis in non spiritus & ; desuper pelle ea super
9 עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם׃ ויאמר אלי
ad dices & , hominis fili vaticinare ; spiritum ad Vaticinare
הנבא אל־הרוח הנבא בן־אדם ואמרת אל־
veni ventis quatuor A , Deus Dominus dixit Sic , spiritum
הרוח כה־אמר אדני יהוה מארבע רוחות באי
sicut prophetavi Et .vivent & , istos interfectos in suffla & ,spiritus
10 הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו׃ והנבאתי כאשר
steterúntque ,vixerunt & ,spiritus ea in est ingressus & :mihi præceperat
צוני ותבוא בהם הרוח ויחיו ויעמדו
Fili ,me ad dixit Et .valde , valde *magna virtus* suos pedes super
11 על־רגליהם חיל גדול מאד־מאד׃ ויאמר אלי בן־
ecce : *ipsa* Israel domus universa , hæc ossa ,hominis
אדם העצמות האלה כל־בית ישראל המה הנה
sumus succisi ,nostra spes periit & , nostra ossa Aruerunt , *dicentes*
אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו
Dominus dixit Sic , eos ad *dices* & , vaticinare Propterea .nobis
12 לנו׃ לכן הנבא ואמרת אליהם כה־אמר אדני
faciam ascendere & , *vestra sepulchra aperiens* ego Ecce , Deus
יהוה הנה אני פתח את־קברותיכם והעליתי
ad vos faciam venire & : mi populus , vestris *sepulchris* è vos
אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל־
me aperiendo in ,Dominus *ego* quod scietis Et .Israel *humum*
13 אדמת ישראל׃ וידעתם כי־אני יהוה בפתחי
,vestris *sepulchris* è vos *me ascendere faciendo in* & ,vestra sepulchra
את־קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם
, vivetis & , vobis in meum spiritum dabo Et .mi populus
14 עמי׃ ונתתי רוחי בכם וחייתם
quod scietis & : vestram humum super vos faciam requiescere &
והנחתי אתכם על־אדמתכם וידעתם כי
fuit Et .Dominus dixit , feci & , sum locutus Dominus ego
15 אני יהוה דברתי ועשיתי נאם־יהוה׃ ויהי
sume , hominis fili tu Et : dicendo ,me ad Domini verbum
16 דבר־יהוה אלי לאמר׃ ואתה בן־אדם קח־
, Israel filiis & , Jehudæ *eo super* scribe & ; unum lignum tibi
לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל
ligno , Joseph , *eo super* scribe & , *unum* lignum tolle & : ejus sociis
חברו ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף עץ
ea *fac accedere* Et .ejus sociorum , Israel domui cunctæ & , Ephraim
17 אפרים וכל־בית ישראל חברו׃ וקרב אתם
tua manu in singula in erunt & : unum lignum *in* ,*tibi unum ad unum*
אחד אל־אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך׃
indicabis Nónne : dicendo ,tui populi filii te ad dixerint cùm Et
18 וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלוא־תגיד
? tibi ista quid , nobis
לנו מה־אלה לך׃

Versio VULG. LAT.

5 Hæc dicit Dominus Deus ossibus
his; Ecce ego intromittã in vos
6 spiritum, & vivetis. Et dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnes, & superextendam in vobis cutem: &
dabo vobis spiritum, & vivetis,
7 & scietis quia ego Dñs. Et prophetavi sicut præceperat mihi:
factus est autem sonit⁹, prophetante me, & ecce commotio: &
accesserunt ossa ad ossa, unumquodque
8 ad juncturam suam. Et
vidi, & ecce super ea nervi &
carnes ascenderunt: & extenta
est in eis cutis desupèr, & spiritum
9 non habebant. Et dixit ad
me; Vaticinare ad spiritum, vaticinare, fili hominis, & dices ad
spiritum; Hæc dicit Dominus
De⁹; A quatuor ventis veni spiritus, & insuffla super interfectos
10 istos, & reviviscant. Et prophetavi sicut præceperat mihi: &
ingressus est in ea spiritus, &
vixerunt: steterúntque super pedes suos exercitus grandis nimis
11 valdé. Et dixit ad me; Fili hominis, ossa hæc universa, domus
Israel est: ipsi dicunt; Aruerunt
ossa nostra, & periit spes nostra,
12 & abscissi sumus. Propterea vaticinare, & dices ad eos; Hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulchris vestris, populus meus: & inducam vos in
13 terram Israel. Et scietis quia ego
Dominus, cùm aperuero sepulchra vestra, & eduxero vos de
tumulis vestris, popule meus:
14 Et dedero spiritum meum in vobis, & vixeritis, & requiescere
vos faciã super humũ vestrã: &
scietis quia ego Domin⁹ locutus
sum, & feci, ait Domin⁹ Deus.
15 Et fact⁹ est sermo Domini ad
16 me, dicens; Et tu, fili hominis,
sume tibi lignum unum: & scribe super illud; Judæ, & filiorum
Israel sociorum ej⁹: et tolle lignum alterum, et scribe super illud; Joseph ligno Ephraim, et
cunctæ domui Israel, sociorúm-
17 que ej⁹. Et adjunge illa, unum
ad alterum tibi in lignum unum:
et erunt in unionem in manu
18 tua. Cùm autem dixerint ad te
filii populi tui, loquentes; Nónne
indicas nobis quid in his tibi
velis?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Τάδε λέγει (δ) κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις, Ἰδοὺ ἐγὼ φέρω (ε) ἐφ᾽ ὑμᾶς πνεῦμα
6 ζωῆς, Καὶ δώσω ἐφ᾽ ὑμᾶς νεῦρα, καὶ ἀνάξω
ἐφ᾽ ὑμᾶς (ζ) σάρκα, καὶ ἐκτενῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς
δέρμα, καὶ δώσω πνεῦμά μου (η) εἰς ὑμᾶς, καὶ
ζήσεσθε, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. Καὶ
7 (") προεφήτευσα, καθὼς ἐνετείλατό μοι (θ).
καὶ ἐγένετο (ι) ἐν τῷ ἐμὲ προφητεῦσαι,
καὶ ἰδοὺ σεισμὸς, καὶ προσήγαγε τὰ ὀστᾶ ἑκάτερον
8 πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ. Καὶ ἴδον,
καὶ ἰδοὺ, ἐπ᾽ αὐτὰ νεῦρα καὶ σάρκες (κ) ἐφύοντο, καὶ ἀνέβαινεν ἐπ᾽ αὐτὰ (λ) δέρματα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν (μ) ἐπ᾽
9 αὐτοῖς. Καὶ εἶπε πρός με, Προφήτευσον
(ν) ἐπὶ τὸ πνεῦμα, προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ εἰπὸν τῷ πνεύματι, Τάδε λέγει
(ξ) κύριος, Ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων
ἐλθὲ, καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους,
10 καὶ ζησάτωσαν. Καὶ (ο) προεφήτευσα καθότι ἐνετείλατό μοι, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς
(π) τὸ πνεῦμα, καὶ ἔζησαν, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῶν
ποδῶν αὐτῶν, συναγωγὴ (ρ) πολλὴ σφόδρα.
11 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρός με, λέγων, Υἱὲ ἀνθρώπου, τὰ ὀστᾶ ταῦτα πᾶς
οἶκος Ἰσραήλ ἐστιν, καὶ αὐτοὶ λέγουσι, Ξηρὰ γέγονε τὰ ὀστᾶ ἡμῶν, ἀπόλωλεν ἡ
12 ἐλπὶς ἡμῶν, διαπεφωνήκαμεν. Διὰ τοῦτο
προφήτευσον, καὶ εἰπὸν (σ), Τάδε λέγει
κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίγω (τ) τὰ μνήματα ὑμῶν, καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ
13 Ἰσραήλ· Καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ ἀνοῖξαί με τοὺς τάφους ὑμῶν,
τοῦ ἀναγαγεῖν με (υ) ἐκ τῶν τάφων τὸν
14 λαόν μου. Καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς,
καὶ ζήσεσθε, καὶ θήσομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν
ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος·
λελάληκα καὶ ποιήσω, λέγει (φ) κύριος.
15 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέ-
16 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ ῥάβδον, καὶ γράψον ἐπ᾽ αὐτὴν τὸν Ἰούδαν, καὶ
τοὺς υἱοὺς (χ) Ἰσραὴλ τοὺς προσκειμένους
(ψ) ἐπ᾽ αὐτόν· καὶ ῥάβδον δευτέραν λήψῃ
σεαυτῷ, καὶ γράψεις αὐτὴν τῷ Ἰωσὴφ,
ῥάβδον Ἐφραὶμ, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ τοὺς (ω) προστεθέντας πρὸς αὐτόν.
17 Καὶ συνάψεις αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας (") σαυτῷ, εἰς ῥάβδον μίαν τοῦ δῆσαι (α) ἑαυτὰς,
18 καὶ ἔσονται ἐν τῇ χειρί σου. Καὶ ἔσται ὅταν
λέγωσι πρὸς σὲ οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, (β)
Οὐκ ἀναγγέλλεις ἡμῖν, τί ἐστι ταῦτά
σοι;

Hæc dicit Dominus ossibus istis; 5
Ecce ego offero super vos spiritũ
vitæ, Et dabo super vos nervos, 6
& inducam super vos carnem, et
extendam super vos pellem, &
dabo spiritum meum in vos: &
vivetis; & cognoscetis, quoniam
ego sum Dominus. Et prophetavi, 7
sicut præcepit mihi. Et factum
(c) est, cùm ego prophetarem: &
ecce commotio: & accedebant ossa (d) invicèm ad juncturam suam. Et vidi: & ecce super ea 8
nervi & carnes oriebantur: &
ascendebant super ea pelles desupér: & spiritus non erat in eis.
Et dixit ad me; Propheta super 9
spiritum, propheta, fili hominis, et
dic spiritui; Hæc dicit Dominus;
A quatuor spiritibus (e) veni, &
insuffla in mortuos istos, & vivant. Et prophetavi, sicut præ- 10
ceperat mihi. Et ingressus est in
eos spiritus: & vixerunt: & steterunt in pedibus suis, (f) congregatio multa (g) nimis. Et loqu- 11
tus est Dominus ad me, dicens;
Fili hominis, ossa hæc omnis domus Israel est: & ipsi dicunt; Arida facta sunt ossa nostra: periit
spes nostra: (h) dissonuimus. Pro- 12
pterea vaticinare, & dic; Hæc
dicit Dominus; Ecce ego aperio
memorias vestras: & reducam
vos de sepulchris vestris: &
introducam vos in terram Israel: Et cognoscetis quoniam ego 13
sum Dominus; cùm aperuero sepulchra vestra: ut educam (i) de
sepulchris populum meum. Et 14
dabo spiritum meum in vobis, &
vivetis: & ponam vos super terram vestrã: & cognoscetis quia
ego Dominus. Loquutus sum, &
faciam, dicit Dominus. Et factus 15
est sermo Domini ad me, dicens;
Fili hominis, assume tibi (k) vir- 16
gam: & scribe super eam Judam, & filios Israel, qui appositi sunt ei. Et virgam secundam
assumes tibi: Et scribes eam (l)
ipsi Joseph, virgam Ephræm, &
omnes filios Israel, qui appositi
sunt ei. Et conjunges eas invi- 17
cèm tibi in virgam unam, ut copules eas: & erunt in manu tua.
Et erit, quando dixerint tibi filii 18
populi mei, Non indicas nobis,
quid sint ista tibi?

MS.A. (δ) κύριος κύριος (ε) εἰς ὑμᾶς (ζ) σάρκας, (η) ἐφ᾽ ὑμᾶς, (") ἐπροφήτευσα, (θ) κύριος. (ι) φωνὴ ἐν τῷ ἐμὲ προφητεύειν, (κ) ἀνεφύοντο, (λ) δέρμα (μ) ἐν αὐτοῖς. (ν) υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦμα, καὶ εἰπὸν (ξ) κύριος κύριος, Ἐλθὲ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ, ἐλθὲ τὸ πνεῦμα, καὶ ἐμφύσησον (ο) ἐπροφήτευσα καθὼς (π) πνεῦμα ζωῆς, καὶ (ρ) μεγάλη (σ) πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, (τ) ὑμῶν τὰ μνήματα, (υ) ὑμᾶς ἐκ τῶν τάφων ὑμῶν τὸν (φ) κύριος κύριος. (χ) αὐτῆς τοὺς (ψ) πρὸς (ω) προσκειμένους πρὸς (") σεαυτῷ, (α) αὐτὰς, (β) λέγοντες, Οὐκ ἀπαγγελεῖς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 כדנן אמר יי אלהים לגרמיא האלין הא אנא מעיל בכון רוחא ותחון׃ ואתן עליכון
6 גידין ואסיק עליכון בסרא ואקרום עליכון משכא ואתן בכון רוחא ותחון ותדעון
7 ארי אנא יי׃ ואתנביתי כמא דאתפקדית והוה קל כאתנביותי והא זיעו וקריבו
8 גרמיא גרמא לות חבריה׃ וחזית והא עליהון גידין ובסרא סליק וקרם עליהון
9 משכא מלעלא ורוחא לית בהון׃ ואמר לי אתנבי על רוחא אתנבי בר אדם
ותימר לרוחא כדנן אמר יי אלהים מארבע רוחיא אתיא רוחא ועולי בקטיליא
10 האלין ויחון׃ ואתנביתי כמא די פקדני ועלת בהון רוחא ויחיו וקמו על רגליהון
11 משרין סגיאן לחדא לחדא׃ ואמר לי בר אדם גרמיא האלין כל בית ישראל
12 אנון הא אנון אמרין יבשו גרמנא פסק סברנא אבדנא לנא׃ בכן אתנבי ותימר
להון כדנן אמר יי אלהים הא אנא פתחית ית קבריכון ואסק יתכון מקבריכון עמי
13 ואעיל יתכון לארעא דישראל׃ ותדעון ארי אנא יי כד אפתח ית קבריכון וכד
14 אסיק יתכון מגו קבריכון עמי׃ ואתן רוחי בכון ותחון ואשרי יתכון על ארעכון
15 ותדעון ארי אנא יי גזרית במימרי ואקים אמר יי׃ והוה פתגם נבואה מן קדם
16 יי עמי למימר׃ ואת בר אדם סב לך לוחא חדא וכתוב עלוהי לשבטא דיהודה
ולבני ישראל אחיהון וסב לוחא חדא וכתוב עלוהי שבטא דיוסף די הוא
17 שבטא דאפרים וכל בית ישראל אחיהון׃ ותקריב יתהון חד לות חד לך ללוחא
18 חד ויהון לחוד בידך׃ וכד יימרון לך בני עמך למימר הלא תחוי לנא מה
אלין לך׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hæc dicit Dominus Deus ossibus his: ecce ego intromittam in vos spiri- 5
tum, & vivetis. Et dabo super vos nervos, & crescere faciam super vos car- 6
nem, & superinducam super vos cutem, & dabo vobis spiritum, & vivetis;
& scietis, quia ego Dominus. Et prophetavi sicut præceptum fuit mihi: & 7
facta est vox cùm prophetarem; & ecce commotio: & accesserunt ossa ad
suum quodque os. Et vidi, & ecce super ea nervi, & caro succrevit, & su- 8
perextensa est illis cutis desuper. & spiritus non erat in eis. Et dixit ad 9
me, Vaticinare ad spiritum, vaticinare fili hominis, & dices spiritui, Hæc
dicit Dominus Deus, A quatuor ventis veni spiritus, & ingredere in inter-
fectos istos, & vivant. Et prophetavi sicut præcepit mihi, & ingressus est 10
spiritus in eos, & vixerunt, & steterunt super pedes suos, exercitus magnus
nimis valdè. Et dixit ad me, Fili hominis, ossa hæc omnis domus Israel 11
sunt: ecce ipsi dicunt, Aruerunt ossa nostra, succisa est spes nostra, & perii-
mus. Propterea vaticinare, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce 12
ego aperiam sepulchra vestra, & ascendere vos faciam de sepulchris vestris
populo mi, & inducam vos in terram Israel. Et scietis quia ego Dominus, 13
cùm aperuero sepulchra vestra, & ascendere vos fecero de medio sepul-
chrorum vestrorum, populo mi. Et dabo spiritum meum in vobis & vive- 14
tis, & habitare vos faciam super terram vestram: & scietis, quia ego Do-
minus decrevi in verbo meo, & firmabo illud, ait Dominus. Et factum est 15
verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: Et tu fili hominis, tolle 16
tibi tabulam unam & scribe super eam tribui Juda, & filiis Israel fratribus
eorum; & tolle tabulam alteram, & scribe super illam *tribui* Joseph, *qua*
est tribus Ephraim, & cunctæ domui Israel fratribus ejus. Et applicabis 17
eas unam ad alteram tibi in tabulam unam; & erunt in unam in manu tua.
Et cùm dixerint tibi filii populi tui, dicendo: Nónne indicabis nobis quid 18
sunt ista tibi?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ܠܓܪܡܐ ܗܠܝܢ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܥܠ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ܪܘܚܐ ܘܬܚܘܢ.
6 * ܘܐܬܠ ܥܠܝܟܘܢ ܓܝܕܐ. ܘܐܣܩ ܥܠܝܟܘܢ ܒܣܪܐ. ܘܐܦܪܘܣ ܥܠܝܟܘܢ ܡܫܟܐ. ܘܐܬܠ ܒܟܘܢ
ܪܘܚܐ ܘܬܚܘܢ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܐܬܢܒܝܬ ܐܝܟ ܕܦܩܕܢܝ. ܘܟܕ ܐܬܢܒܝܬ. ܗܘܐ 7
ܩܠܐ ܘܙܘܥܐ. ܘܩܪܒܘ ܓܪܡܐ ܟܠ ܚܕ ܠܘܬ ܗܕܡܗ. * ܘܚܙܝܬ ܕܣܠܩܘ ܥܠܝܗܘܢ ܓܝܕܐ 8
ܘܒܣܪܐ. ܘܐܬܦܪܣ ܥܠܝܗܘܢ ܡܫܟܐ ܡܢ ܠܥܠ. ܘܪܘܚܐ ܠܝܬ ܗܘܐ ܒܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. 9
ܐܬܢܒܐ ܥܠ ܪܘܚܐ. ܐܬܢܒܐ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܘܐܡܪ ܠܪܘܚܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܡܢ ܐܪܒܥ ܪܘܚܝܢ ܬܐ
ܪܘܚܐ. ܘܢܦܘܚ ܒܩܛܝܠܐ ܗܠܝܢ ܘܢܚܘܢ. * ܘܐܬܢܒܝܬ ܐܝܟ ܕܦܩܕܢܝ. ܘܥܠܬ 10
ܒܗܘܢ ܪܘܚܐ. ܘܚܝܘ. ܘܩܡܘ ܥܠ ܪܓܠܝܗܘܢ. ܚܝܠܐ ܪܒܐ ܛܒ ܛܒ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪ ܐܢܫܐ. 11
ܗܠܝܢ ܓܪܡܐ ܟܠܗܘܢ. ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢܘܢ: ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܒܫ ܓܪܡܝܢ. ܘܐܒܕ
ܣܒܪܢ. ܘܫܠܡܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܢܒܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܗܐ 12
ܐܢܐ ܦܬܚ ܐܢܐ ܩܒܪܝܟܘܢ. ܘܡܦܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܩܒܪܝܟܘܢ. ܘܡܥܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐܪܥܐ
ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܐ ܕܦܬܚܬ ܩܒܪܝܟܘܢ. ܘܡܐ ܕܐܣܩܬܟܘܢ ܡܢ 13
ܩܒܪܝܟܘܢ. * ܘܐܬܠ ܪܘܚܝ ܒܟܘܢ ܘܬܚܘܢ. ܘܐܫܪܝܟܘܢ ܒܐܪܥܟܘܢ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ 14
ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܠܠܬ ܘܥܒܕܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ.

* ܥܠ ܕܡܣܩܝܢ ܘܗܘܝܢ ܚܕ ܥܡܐ ܘܚܕܐ ܡܠܟܘܬܐ *

15 16 * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܘܐܡܪ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܣܒ ܠܟ ܩܝܣܐ
ܚܕ. ܘܟܬܘܒ ܥܠܘܗܝ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܚܒܪܘܗܝ. ܘܣܒ ܩܝܣܐ ܐܚܪܢܐ.
ܘܟܬܘܒ ܥܠܘܗܝ ܠܝܘܣܦ ܩܝܣܐ ܕܐܦܪܝܡ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܚܒܪܘܗܝ.
17 18 * ܘܩܪܒ ܐܢܘܢ ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ. ܘܢܗܘܘܢ ܚܕ ܩܝܣܐ ܒܐܝܕܟ. * ܘܡܐ ܕܐܡܪܝܢ ܠܟ ܒܢܝ
ܥܡܟ. ܚܘܝܢ ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܗܠܝܢ ܠܟ.

Sic ait Dominus dominorum ossibus istis; 5
Ecce ego inducturus sum in vos spiritum, &
vivetis. Nervos dabo super vos, faciam ut 6
ascendat super vos caro, obducam vos pelle,
indámque vobis spiritum, & vivetis: scietisq;
me esse Dñm. Itaq; vaticinatus sum quemad- 7
modum præceperat mihi: cúmq, vaticinatus
essem, fact⁹ est son⁹ & strepitus, & accesserunt
ossa, *quodlibet* os ad juncturam suam: Et vidi 8
ascendisse super ea nervos & carnem, obductámq super ea pellem supernè, spiritũ autem
eis nullum inesse. Dixit ergò mihi; Vaticinare 9
de spiritu, vaticinare fili hominis, & dic spiritui; Sic ait Dominus dominorum, Veni spiritus è quatuor ventis, & persla hos interfectos, ut vivant. Et cum vaticinatus essem 10
quemadmodum præceperat mihi, ingressus est
in ea spiritus, & revixerunt, steterúntque super pedes suos, exercitus admodum copiosus.
Deinde dixit mihi; Fili hominis, omnia hæc 11
ossa filiorum sunt Israelis, qui dicebant; Aruerunt ossa nostra, periit spes nostra, defecimus.
Iccirco vaticinare, & dic eis; Sic ait Dñs do- 12
minorum, Ecce aperiam sepulchra vestra, &
extraham vos è sepulchris vestris, adducámq;
vos in terram Israelis; Et scietis me esse Do- 13
minum. Cùm aperuero sepulchra vestra,
cúmque extraxero vos è sepulchris vestris; in- 14
dam vobis spiritum meum; & vivetis, & collocabo vos in terra vestra; & cognoscetis me
esse Dominum; dixi, & faciam ait Dominus
dominorum:

De eo quòd ascensûri essent, & unus populus unumq; regnum futuri.

Rursus fuit ad me sermo Domini, dicendo; 15
Tu autem fili hominis, accipe tibi lignum 16
unum, & scribe super illud Judam et filios Israelis, socios ejus; deinde accipe lignum alterum, et scribe super illud Josephum (*in eodem* ligno Aphremi) omnésque filios Israelis,
socios ipsius. Tum admove ea unum ad al- 17
terum, síntque lignum unum in manu tua.
Quòd si tibi dixerint populares tui, Ostende 18
nobis quid hæc sint;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * هكذا يقول الرب الرب لهذه العظام * ها انا اجلب اليكم روح حياة * واعطي عليكم
عصبا * واصعد عليكم لحما * وامدّ عليكم جلدا * واعطي عليكم روحي وتحيون *
7 وتعلمون اني انا الرب انا * فتنبيت كما امرني الرب * وكان صوت عند ما تنبات * واذا زلزلة
8 وقربت العظام * العظم الى مفصله * ونظرت واذا عليها عصب * ونبتت لحومها * وصعد عليها
9 جلد من فوقها * ولم تكن فيها روح * وقال لي * تنبا يا ابن الانسان * تنبا على الروح * وقل
للروح * هكذا يقول الرب الرب * من اربعة رياح السماء ائت ايها الروح * وانفخي في هذه
10 الاموات * وليعيشوا * وتنبيت كما امرني * ودخلت فيهم روح الحياة وعاشوا * ووقفوا على اقدامهم
11 جمع كبير جدا جدا * وتكلم الرب معي قايلا * يا ابن الانسان * هذه العظام هي كل
12 بيت اسرايل * وهم يقولون عظامنا صارت يابسة * وهلك رجاونا ودبرنا * لاجل هذا تنبا وقل
لهم * هكذا يقول الرب الرب * ها انا افتح اجداثكم * واصعدكم من قبوركم يا شعبي * وادخلكم
13 الى ارض اسرايل * وتعلمون اني انا الرب * وانا عند ما افتح قبوركم لاصعدكم من قبوركم يا
14 شعبي * واعطي روحي فيكم وتحيون * واضعكم في ارضكم * وتعلمون اني انا الرب انا *
تكلمت وساصنع يقول الرب الرب *

* النبوة في صعود بني اسرايل من ارض بابل * وانهم يصيرون شعبا واحدا ومملكة واحدة *

15 16 * وكان قول الرب الي قايلا * يا بن الانسان خذ لك عصا * واكتب عليها يهودا وبنيه
الداخلين اليه * وخذ لك عصا ثانية * واكتبها ليوسف * عصا افرايم وجميع بني اسرايل
17 المنضمين اليه * واجمعهما الى بعضهما بعض لك عصا واحدة * لتربطهما ويكونا لك في يدك *
18 * ويكون اذ يقولون لك بنو شعبك قايلين * لم تخبرنا ما هي هذه لك *

Ita dicit Dominus Dominus ossibus istis; 5
Ecce ego allaturus sum vobis spiritum
vitæ, Et daturus super vos nervos, fa- 6
cturus ut ascendat super vos caro, extensurus super vos cutem, tum daturus super vos spiritum meum, & vivetis; scietisque me Dominum esse. Itaque vati- 7
cinatus sum, quemadmodum præceperat
mihi Dominus, fuitque sonus ubi vaticinatus essem, & ecce terræmotus qui admovit ossa, quodlibet os ad juncturam
suam. Tum vidi, & ecce super ea ner- 8
vi, exortæ sunt carnes eorum, & ascendit super ea cutis supernè: at nondum
erat in eis spiritus. Quarè dixit mihi; 9
Propheta O fili hominis, propheta de spiritu, & dic spiritui; Ita dicit Dominus
Dominus; E quatuor cœli ventis veni O
spiritus, & insla in hos mortuos, vivántque. Prophetavi igitur, ut præceperat 10
mihi, ingressúsque est in ea spiritus vitalis, & revixerunt, steterúntque in pedes
suos, turba quàm maximè copiosa. Tum 11
allocutus est me Dominus, dicens; O fili
hominis, hæc ossa sunt domus Israelis
universa. Jam ipsi dicunt; Ossa nostra
facta sunt arida, periit spes nostra, interivimus: Ideò propheta, & dic eis; 12
Ita dicit Dominus Dominus; Ecce ego
aperiam monumenta vestra, & extraham
vos è sepulchris vestris O mi popule, &
introducam vos in terram Israelis: Et 13
scietis me esse Dominum. Et ego cùm
aperuero sepulchra vestra, extraham vos
è sepulchris vestris O mi popule; Da- 14
bóque spiritum meum in vos, & vivetis: ponámque vos in terra vestra, &
scietis me Dominum esse. Locutus sum,
& præstabo, dicit Dominus Dominus.

Prophetia de ascensu filiorum Israelis è terra Babelis: eósque futuros populum unum & regnum unum.

Deinde fuit sermo Domini ad me, di- 15
cens; O fili hominis, sume tibi virgam, 16
& inscribe illi Judam & filios ejus sibi
colonos: sumes etiam tibi virgam alteram, & scribes eam Josepho, virgam
Aphræmi & omnium filiorum Israelis ab
eo oriundorum: Tum compinges eas 17
tibi alteram cum altera in baculum unum,
colligando eas; sintque tibi in manu tua.
Et erit, cùm tibi dixerint populares tui, 18
dicentes; Annon indicares nobis quid hoc
tibi sit?

יחזקאל : לח

lignum *capiens ego* Ecce , Deus Dominus dixit Sic , eos ad Loquere
19 דַּבֵּר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־עֵץ
dabo & ; ejus socias Israel tribus & , Ephraim manu in quod , Joseph
יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד־אֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו וְנָתַתִּי
, unum lignum *in* eas faciam & , Jehudah ligno cum *ipsum super* eas
אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה וַעֲשִׂיתִם לְעֵץ אֶחָד
eis super scribes quibus ligna erunt Et .mea manu in unum erunt Et
20 וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדִי׃ וְהָיוּ הָעֵצִים אֲשֶׁר־תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם
Dominus dixit Sic : eos ad loquere Et .eorum oculis in tua manu in
21 בְּיָדְךָ לְעֵינֵיהֶם׃ וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
quò gentes *inter ab* Israel filios *capiens* ego Ecce , Deus
יֱהֹוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
in eos faciam venire & , undique eos congregabo & : *illuc* ierunt
הָלְכוּ־שָׁם וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מִסָּבִיב וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל־
montibus in , terra in unam gentem *in* eos faciam Et .suam terram
22 אַדְמָתָם׃ וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ בְּהָרֵי
erunt non & : regem in ipsis universis erit unus rex & : Israel
יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה־
regna duo in amplius *dimidiabuntur* non & , gentes *duas in* ultrà
עוֹד לִשְׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת
, suis *fœditatibus* in & , suis idolis in ultrà se polluent Nec .amplius
23 עוֹד׃ וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם
universis de eos faciam salvos & : suis prævaricationibus cunctis in &
וּבְכֹל פִּשְׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכֹּל
, eos emundabo & ; *eis in* peccaverunt quibus , suis habitationibus
מוֹשְׁבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטִהַרְתִּי אוֹתָם
meus servus Et .Deum in eis ero ego & , populum in mihi erunt &
24 וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וְעַבְדִּי
: ipsis universis erit unus pastor & , eos super rex David
דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם
.ea facient & , custodient mea *statuta* & , ambulabunt meis judiciis in &
וּבְמִשְׁפָּטַי יֵלֵכוּ וְחֻקֹּתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם׃
qua , Jahacob meo servo dedi quam terram super habitabunt &
25 וְיָשְׁבוּ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר
, eorum filii & ipsi eam super habitabunt & : vestri patres *ea in* habitaverunt
יָשְׁבוּ־בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ הֵמָּה וּבְנֵיהֶם
eis *prælatus* meus servus David & ; seculum in usq; eorũ filiorum filii &
וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם
erit *seculi* pactum , pacis fœdus eis *exscindam* Et .seculum in
26 לְעוֹלָם׃ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה
dabo & , eos faciam multiplicare & , eos *dabo* & : eis
אוֹתָם וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת־
meum tabernaculũ erit Et .seculum in eorũ medio in meã sanctificationẽ
27 מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃ וְהָיָה מִשְׁכָּנִי
.populum in mihi erunt ipsi & ; Deum in eis ero & , eis *super*
עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃
, Israel *sanctificans* Dominus ego quòd gentes scient Et
28 וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהֹוָה מְקַדֵּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל
.*seculum* in eorum medio in *meam sanctificationem existendo in*
בִּהְיוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃

CAP. XXXVIII. לח

pone , hominis Fili : dicendo , me ad Domini verbum fuit Et
1 2 וַיְהִי דְבַר־יְהֹוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם שִׂים
; Tubal & Mesech capitis *prælatum* , Maghog terram , Ghog *ad tuas facies*
פָּנֶיךָ אֶל־גּוֹג אֶרֶץ הַמָּגוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל
ego Ecce : Deus Dominus dixit Sic , *dices* Et .eum super vaticinare &
3 וְהִנָּבֵא עָלָיו׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה הִנְנִי
.Tubal & , Mesech capitis *prælatum* Ghog te ad
אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃

Verſio VULG. LAT.

19 Loquêris ad eos; Hæc dicit Dominꝰ
Deus; Ecce ego aſſumam
lignum Joſeph, quod eſt in manu
Ephraim, & tribus Iſrael,
quæ ſunt ei adjunctæ; & dabo eas
pariter cum ligno Juda, & faciam
eas in lignũ unum: & erunt
20 unum in manu ejus. Erunt autem
ligna, ſuper quæ ſcripſeris
21 in manu tua, in oculis eorum. Et
dices ad eos; Hæc dicit Dominꝰ
Deus; Ecce ego aſſumam filios
Iſrael de medio nationum, ad
quas abierunt: & congregabo
eos undique, & adducam eos in
22 humum ſuam. Et faciam eos in
gentem unam in terra in montibus
Iſrael, & rex unus erit omnibus
imperans: & non erunt ultrà
duæ gentes, nec dividentur
23 ampliùs in duo regna. Neque
polluentur ultrà in idolis ſuis, &
abominationibꝰ ſuis, & cunctis
iniquitatibꝰ ſuis: & ſalvos eos
faciam de univerſis ſedibus, in
quibus peccaverunt, & emundabo
eos: & erunt mihi populus,
24 & ego ero eis Deus. Et
ſervus meus David rex ſuper eos,
& paſtor unus erit omnium eorum:
in judiciis meis ambulabunt,
& mandata mea cuſtodient,
25 & facient ea. Et habitabunt
ſuper terram, quam dedi ſervo
meo Jacob, in qua habitaverunt
patres veſtri: & habitabunt ſuper
eam ipſi, & filii eorum, &
filii filiorum eorum, uſque in
ſempiternum: & David ſervꝰ meꝰ
princeps eorum in perpetuum.
26 Et percutiam illis fœdus pacis,
pactum ſempiternum erit eis: &
fundabo eos, & multiplicabo,
& dabo ſanctificationem meam
in medio eorum in perpetuum.
27 Et erit tabernaculum meum in
eis: & ero eis Deus, & ipſi erunt
28 mihi populꝰ. Et ſcient gentes
quia ego Dominꝰ ſanctificator
Iſrael, cùm fuerit ſanctificatio
mea in medio eorum in perpetuum.

CAP. XXXVIII.

1 ET factus eſt ſermo Domini ad
2 me, dicens; Fili hominis, pone
faciem tuam contra Gog, terram
Magog, principem capitis Moſoch
& Thubal: & vaticinare
3 de eo, Et dices ad eum; Hæc
dicit Dominꝰ Deus; Ecce ego ad
te, Gog, principẽ capitis Moſoch
& Thubal,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

19 Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει (γ)
κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ λήψομαι τὴν φυλὴν Ἰωσὴφ,
(δ) τὴν διὰ χειρὸς Ἐφραῒμ, ϗ τὰς
φυλὰς (ε) Ἰσραὴλ τὰς προσκειμένας πρὸς
αὐτὸν, ϗ δώσω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν φυλὴν (ζ) Ἰούδα,
ϗ ἔσονται εἰς ῥάβδον μίαν (η) τῇ χει-
20 ρὶ Ἰούδα. Καὶ ἔσονται αἱ ῥάβδοι ἐφ᾽ αἷς σὺ
ἔγραψας ἐπ᾽ αὐταῖς, ἐν τῇ χειρί σου ἐνώ-
21 πιον αὐτῶν. Καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, Τάδε λέγει (θ)
κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω πάντα
οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ μέσου τῶν ἐθνῶν, οὗ εἰσήλθοσαν
ἐκεῖ, ϗ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ πάντων
τῶν περικύκλῳ αὐτῶν, ϗ εἰσάξω αὐτοὺς
22 εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, Καὶ δώσω αὐτοὺς
εἰς ἔθνος ἐν τῇ γῇ μου, ϗ ἐν τοῖς ὄρεσιν
(ι) Ἰσραήλ. ϗ ἄρχων εἷς ἔσται (κ) αὐτῶν, ϗ
οὐκ ἔσονται (λ) ἔτι εἰς δύο ἔθνη, οὐδὲ μὴ
23 διαιρεθῶσιν οὐκέτι εἰς δύο βασιλείας, Ἵνα
μὴ μιαίνωνται ἔτι ἐν τοῖς εἰδώλοις (μ) αὐτῶν.
ϗ ῥύσομαι αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν
αὐτῶν, ὧν ἡμάρτοσαν ἐν αὐταῖς, ϗ
καθαριῶ αὐτοὺς, ϗ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν,
ϗ ἐγὼ κύριος ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν.
24 Καὶ ὁ δοῦλός μου Δαυὶδ ἄρχων ἐν μέσῳ αὐτῶν,
(ν) ἔσται ποιμὴν εἷς πάντων, ὅτι ἐν
τοῖς προστάγμασί μου (ξ) πορεύσονται, ϗ τὰ
κρίματά μου (ο) φυλάξονται, ϗ ποιήσουσιν
25 αὐτά. Καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν,
ἣν ἐγὼ δέδωκα τῷ δούλῳ μου Ἰακὼβ,
οὗ κατῴκησαν ἐκεῖ οἱ πατέρες αὐτῶν,
ϗ κατοικήσουσιν ἐπ᾽ αὐτῆς (π) αὐτοί· ϗ
Δαυὶδ ὁ δοῦλός μου ἄρχων (ρ) εἰς τὸν αἰῶνα.
26 Καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην εἰρήνης,
(σ) διαθήκη αἰωνία ἔσται μετ᾽ αὐτῶν·
ϗ θήσω τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς τὸν
27 αἰῶνα, Καὶ ἔσται ἡ κατασκήνωσίς μου ἐν
αὐτοῖς, ϗ ἔσομαι αὐτοῖς (τ) θεὸς, ϗ (υ)
28 αὐτοί μου ἔσονται λαός. Καὶ γνώσονται
(φ) τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ ἁγιάζων
αὐτοὺς, ἐν τῷ εἶναι τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ
αὐτῶν εἰς τὸν (χ) αἰῶνα.

Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus; 19
Ecce ego aſſumam tribum
Joſeph, quæ in manu Ephram, et
tribus Iſrael, quæ adjunctæ ſunt
ei: & dabo eos ſuper tribum Judam:
& erunt in virgam unam
(m) manui Juda. Et erunt virgæ, 20
in quibus tu ſcripſiſti in eis, in
manu tua coram eis. Et dices eis; 21
Hæc dicit Dominꝰ Dominus; Ecce
ego aſſumo omnem domum Iſrael
de medio gentium, quò ingreſſi
ſunt illuc: & congregabo
eos ex omnibus, qui in circuitu
eorum ſunt: & inducam eos in
terram Iſrael: Et dabo eos in (n) 22
gentem in terra mea, & in montibus
Iſrael. Et princeps unus erit
(o) eorum: & non erunt ultrà
in duas gentes: nec dividentur
ultrà in duo regna: Ut non polluantur 23
ultrà in idolis (p) ſuis. Et
eruã eos ex omnibꝰ iniquitatibus
eorũ, in quibꝰ peccaverũt in eis:
& mundabo eos: & erunt mihi
in populum: & ego Dominus ero
eis in Deum. Et ſervus meus David 24
princeps in medio eorum; erit
paſtor unus omnium: quia in præceptis
meis ambulabunt, & judicia
mea cuſtodient, et facient ea.
Et habitabunt in terra ſua, quam 25
ego dedi ſervo meo Jacob, ubi
habitaverunt illîc patres eorum:
& habitabunt in ea (q) ipſi. Et
David ſervus meus (r) princeps
in perpetuum: Et diſponam eis 26
teſtamentum pacis: teſtamentum
ſempiternum erit cum eis. Et (ſ)
ponam Sancta mea in medio eorum
in perpetuum: Et erit tabernaculum 27
meum in eis: & ero eis
Deus: et ipſi meus erunt populus.
Et ſcient gentes, quia ego ſum 28
Dominus, qui ſanctifico eos; cùm
fuerint Sancta mea in medio eorum
in perpetuum.

MS.A. (γ) ἀδωναῒ κύριος, (δ) διὰ χειρὸς (ε) τοῦ Ἰσραὴλ (ζ) τοῦ Ἰούδα, (η) ἐν τῇ (θ) ἀδωναῒ κύριος ὁ θεὸς, (ι) τοῦ Ἰσραήλ. (κ) πάντων αὐτῶν, (λ) οὐκέτι (μ) αὐτῶν, ἐν οἷς ἡμάρτοσαν ἐν αὐτοῖς, ϗ ἐν τοῖς προσοχθίσμασιν αὐτῶν, ϗ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν. ϗ ῥύσομαι (ν) ϗ ποιμὴν εἷς ἔσται πάντων, (ξ) πορεύσωνται, (ο) φυλάξωνται, (π) αὐτοί, ϗ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, ϗ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἕως αἰῶνος· ϗ ἰδοὺ Δαυὶδ (ρ) αὐτῶν ἔσται εἰς (σ) ϗ διαθήκην (τ) εἰς θεὸν, (υ) αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. (φ) ὅτι ἐγὼ (χ) αἰῶνα, λέγει κύριος.

ΚΕΦ. λη'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέ-
2 γων, Υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν
σου ἐπὶ Γὼγ, ϗ τὴν γῆν τοῦ Μαγὼγ, ἄρχοντα
Ῥὼς (α) Μεσὸχ, ϗ Θοβὲλ, ϗ προ-
3 φήτευσον ἐπ᾽ αὐτόν. Καὶ εἰπὸν αὐτῷ, Τάδε
λέγει (β) κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ
ἐπὶ σὲ (γ) ἄρχοντα Ῥὼς, (δ) Μεσὸχ, καὶ
Θοβὲλ,

CAP. XXXVIII.

ET factus eſt ſermo Domini 1
ad me, dicens; Fili hominis, ob- 2
firma faciem tuam ſuper (a) Gog,
& terram Magog, principem
Rhos Meſoch, & Thobel: & vaticinare
ſuper eum. Et dic ei; Hæc 3
dicit Dominꝰ Dominus: Ecce ego
ſuper te principem Rhos Meſoch,
& Thobel:

MS.A. (α) Μοσὸχ, (β) ἀδωναῒ κύριος, (γ) Γὼγ ϗ ἄρχοντα (δ) Μοσὸχ,

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

19 אִתְנַבֵּי לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מְקָרֵיב יָת שִׁבְטָא דְיוֹסֵף דִּי הוּא שִׁבְטָא
דְאֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהוֹן וַאֲחַבֵּר יָתְהוֹן עֲלוֹהִי יָת שִׁבְטָא דִּיהוּדָה וְאַעְבְּדִנּוּן
20 לְעַמָּא חַד וִיהוֹן חַד קֳדָמַי׃ וִיהוֹן לוּחַיָּא דִּי תִכְתּוֹב עֲלֵיהוֹן בִּידָךְ לְעֵינֵיהוֹן׃ וְאִתְנַבֵּי
21 לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מְקָרֵיב יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא דְּאִתְגְּלִיאוּ
לְתַמָּן וַאֲכְנוֹשׁ יָתְהוֹן מִסְּחוֹר סְחוֹר וְאָעֵיל יָתְהוֹן לְאַרְעֲהוֹן׃ וְאַעְבֵּיד יָתְהוֹן לְעַמָּא
22 חַד בְּאַרְעָא בְּטוּר קוּדְשָׁא דְיִשְׂרָאֵל וּמַלְכָּא חַד יְהֵי לְכוּלְּהוֹן לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא וְלָא יְהוֹן
23 עוֹד לִתְרֵין עַמְמִין וְלָא יִתְפַּלְגוּן עוֹד לְתַרְתֵּין מַלְכְוָן עוֹד׃ וְלָא יִסְתָּאֲבוּן עוֹד בְּטַעֲוָתְהוֹן
וּבְשִׁקּוּצֵיהוֹן וּבְכָל מֶרְדֵּיהוֹן וְאֶפְרוֹק יָתְהוֹן מִכָּל מוֹתְבָנֵיהוֹן דְּחָבוּ קֳדָמַי בְּהוֹן וְאֲדַכֵּי
24 יָתְהוֹן וִיהוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֶהֱוֵי לְהוֹן לֶאֱלָהּ׃ וְעַבְדִּי דָוִד מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן וּפַרְנָס
25 חַד יְהֵי לְכוּלְּהוֹן וּבְדִינַי יְהָכוּן וּקְיָמַי יִטְּרוּן וְיַעְבְּדוּן יָתְהוֹן׃ וְיִתִּיבוּן עַל אַרְעָא
דִּיהַבִית לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב דִּיתִיבוּ בַהּ אֲבָהָתְכוֹן וְיִתְּבוּן עֲלַהּ אִנּוּן וּבְנֵיהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן
26 עַד עָלְמָא וְדָוִד עַבְדִּי מַלְכָּא לְהוֹן לְעָלַם׃ וְאֶגְזַר לְהוֹן קְיָם שְׁלָם קְיָם עָלַם
27 יְהֵי עִמְּהוֹן וַאֲבָרְכִנּוּן וְאַסְגֵּי יָתְהוֹן וְאֶתֵּן יָת מַקְדְּשִׁי בֵּינֵיהוֹן לְעָלַם׃ וְאַשְׁרֵי שְׁכִנְתִּי
28 בֵּינֵיהוֹן וְאֶהֱוֵי לְהוֹן לֶאֱלָהּ וְאִנּוּן יְהוֹן קֳדָמַי לְעַם׃ וְיִדְעוּן עַמְמַיָּא אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדֵּשׁ
יָת יִשְׂרָאֵל בְּמֶהֱוֵי מַקְדְּשִׁי בֵּינֵיהוֹן לְעָלַם׃

לח

1 2 וַהֲוָה פִתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ בַּר אָדָם קַבֵּל נְבוּאָה עַל גּוֹג אַרְעָא מָגוֹג
3 רַב רֵישׁ מֶשֶׁךְ וְתוּבַל וְאִתְנַבֵּי עֲלוֹהִי׃ וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא שָׁלַח רוּגְזִי
עֲלָךְ גּוֹג רַב רֵישׁ מֶשֶׁךְ וְתוּבַל׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et prophetabis eis: Hæc dicit Dñs Deus, Ecce ego applicabo tribum 19
Joſeph, quæ eſt tribus Ephraim & tribus Iſrael fratres eorum; & conjungam
cum eis tribum Juda: & faciam eos in *populum unum*, & erunt unum coram
me. Erunt autem tabulæ ſuper quas ſcripſeris in manu tua in oculis eorum. 20
Et prophetabis eis: Hæc dicit Dñs Deus, Ecce ego applicabo filios Iſrael de 21
medio populorum ad quos tranſmigraverunt; & congregabo eos undique,
& introducam eos in terram eorum. Et faciam eos in populum unum in terra 22
in monte ſancto Iſrael, & rex unus erit omnibus, ut ſit rex: & non erunt
ultrà duo populi, nec dividentur amplius in duo regna. Nec polluentur 23
ampliùs idolis ſuis, & abominationibus ſuis, & omnibus prævaricationibus
ſuis. Et redimam eos de omnibus habitationibus ſuis in quibus me offenderunt;
& emundabo eos, & erunt coram me in populum, & ego ero
eis in Deum. Et ſervus meus David erit rex ſuper eos; & gubernator unus 24
erit omnium eorum: & in judiciis meis ambulabunt, & mandata mea cuſtodient
& facient ea. Et habitabunt in terra quam dedi ſervo meo Jacob, in 25
qua habitaverunt patres veſtri, & habitabunt in ea ipſi & filii eorum & filii
filiorum eorum uſque in æternum; & David ſervus meus rex eorum in
ſempiternum. Et feriam cum eis fœdus pacis: pactum perpetuum erit cum 26
eis: & benedicam eis, & multiplicabo eos: & dabo ſanctuarium meum in
medio eorum in æternum. Et habitare faciam majeſtatem meam inter eos, 27
& ero eis in Deum, & ipſi erunt coram me in populum. Et ſcient po- 28
puli quia ego Dñs ſanctificator Iſrael, cùm fuerit ſanctuarium meum inter eos
in æternum.

CAP. XXXVIII.

ET factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi mecum, dicens: Fili hominis 1 2
accipe prophetiam ſuper Gog terram Magog, ſummum principem Meſech
& Thubal; & prophetabis de eo. Et dices: Hæc dicit Dñs Deus, Ecce ego 3
mitto iram meam ſuper te Gog ſumme princeps Meſech & Thubal.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܢܣܒ ܐܢܐ ܩܝܣܗ ܕܝܘܣܦ ܕܒܐܝܕܗ ܕܐܦܪܝܡ.
ܘܫܒ̈ܛܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܚܒܪ̈ܘܗܝ. ܘܐܬܠ ܐܢܘܢ ܥܡ ܩܝܣܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܥܒܕ ܐܢܘܢ. ܚܕ
20 ܩܝܣܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܚܕ ܒܐܝܕܝ. * ܘܩܝ̈ܣܐ ܕܟܬܒ ܐܢܬ ܥܠܝܗܘܢ. ܣܒ ܐܢܘܢ ܒܐܝܕܟ
21 ܒܥܝ̈ܢܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܢܣܒ ܐܢܐ ܠܒ̈ܢܝ ܐܝܣܪܝܠ
22 ܡܢ ܒܝܬ ܥܡ̈ܡܐ ܕܐܙܠܘ ܠܬܡܢ. ܘܐܟܢܫ ܐܢܘܢ. ܘܐܥܠ ܐܢܘܢ ܠܐܪܥܗܘܢ. * ܘܐܥܒܕ
ܐܢܘܢ ܥܡܐ ܚܕ ܒܐܪܥܐ ܒܛܘܪ̈ܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܠܟܐ ܚܕ ܢܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ
23 ܬܪܝܢ ܥܡ̈ܡܝܢ. ܘܠܐ ܢܬܦܠܓܘܢ ܠܬܪ̈ܬܝܢ ܡܠܟܘ̈ܢ. * ܘܠܐ ܢܬܛܢܦܘܢ
ܒܦܬܟܪ̈ܝܗܘܢ. ܘܒܛܢܦܘܬܗܘܢ ܘܒܟܠܗ ܥܘܠܗܘܢ. ܘܐܦܪܘܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܟܠܗ ܐܬܪ
ܡܥܡܪܗܘܢ ܕܚܛܘ ܒܗ. ܘܐܕܟܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܐܠܗܐ.
24 * ܘܥܒܕܝ ܕܘܝܕ ܢܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܪܥܝܐ ܢܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܒܕܝܢ̈ܝ ܢܗܠܟܘܢ. ܘܦܘܩܕ̈ܢܝ
25 ܢܛܪܘܢ. ܘܢܥܒܕܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܢܥܡܪܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܠܥܒܕܝ ܠܝܥܩܘܒ. ܕܥܡܪܘ ܒܗ
ܐܒܗ̈ܝܗܘܢ. ܘܢܥܡܪܘܢ ܒܗ ܗܢܘܢ ܘܒܢ̈ܝܗܘܢ ܘܒܢ̈ܝ ܒܢ̈ܝܗܘܢ ܠܥܠܡ. ܘܕܘܝܕ ܥܒܕܝ
26 ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܕܒܪܢܐ ܠܥܠܡ. * ܘܐܩܝܡ ܠܗܘܢ ܩܝܡܐ ܕܫܠܡܐ. ܘܩܝܡܐ ܕܠܥܠܡ
27 ܢܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܣܓܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܬܠ ܡܩܕܫܝ ܒܝܢܬܗܘܢ ܠܥܠܡ. * ܘܢܗܘܐ ܡܫܟܢ
28 ܡܫܪܝܝ ܒܗܘܢ. ܘܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܥܡܐ. * ܘܢܕܥܘܢ ܥܡ̈ܡܐ
ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܕܡܩܕܫ ܐܢܐ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܟܕ ܢܗܘܐ ܒܗܘܢ ܡܩܕܫܝ ܠܥܠܡ.

* ܡܬܠܐ * ܟܚ * ܥܠ ܓܘܓ ܘܡܓܘܓ ܕܣܠܩܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܟܕ
1 ܕܣܠܩܘ ܡܢ ܒܒܠ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬܝ ܟܕ ܐܡܪ. * ܒܪ ܐܢܫܐ. ܣܝܡ ܐܦܝܟ
2 ܠܘܬ ܓܘܓ ܘܠܘܬ ܐܪܥܐ ܕܡܓܘܓ. ܡܕܒܪܢܐ ܘܪܫܐ ܕܡܫܟ ܘܕܬܘܒܠ. ܘܐܬܢܒܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܡܪ.
3 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟ ܓܘܓ. ܡܕܒܪܢܐ ܘܪܫܐ ܕܡܫܟ ܘܕܬܘܒܠ.

Dic eis, Sic ait Dominus dominorum; Ecce 19
ſumpturus ſum lignũ Joſephi quod eſt in manu
Aphremi, & tribus Iſraelis ſocias ejus, &
componam eas cum ligno Judæ, efficiámque
eas lignum unũ, & erunt unum in manu mea.
Ligna verò ſuper quæ tu ſcribis, cape manu 20
tuâ coram eis: Et dic illis, Sic ait Dominus 21
dominorum, Ecce ſumpturus ſum filios Iſraelis
è gentibus ad quas abierunt, congregabo
eos, & reducam eos in terram ſuam: Et ef- 22
ficiam eos populum unum in terra, in montibus
Iſraelis: & rex unus erit omnibus, nec
erunt ampliùs duo populi, neque dividentur
ampliùs in duo regna: Non polluent ſe am- 23
pliùs idolis ſuis & abominationibꝰ ſuis, aut
ullâ iniquitate ſuâ; ſed liberabo eos ex omni
loco incolatûs eorum, in quo peccaverunt, &
mundabo eos: eruntque mihi populus, & ego
ero ipſis Deus. Servꝰ meus David regnabit 24
ſuper eos, & erit paſtor ipſis omnibꝰ: in judiciis
meis ambulabunt, præcepta mea ſervabunt,
& facient ea: Et habitabunt in terra 25
quam dedi ſervo meo Jacobo, in qua habitaverunt
patres eorum; habitabunt inquam, in
ea ipſi & filii ac nepotes eorum in perpetuũ;
& David ſervꝰ meus erit illis gubernator in
ſeculum. Pangam eis fœdꝰ pacis, & fœdꝰ 26
perpetuum erit cum eis, multiplicabo eos,
ponámque ſanctuarium meum inter ipſos in
perpetuum; Erit inquam, locꝰ habitationis 27
meæ inter ipſos, eróque eis Deꝰ, & ipſi erunt
mihi populus: Et cognoſcent populi me eſſe 28
Dominum ſanctificantẽ Iſraelem, quum fuerit
inter ipſos ſanctuariũ meum in perpetuũ.

CAP. XXXVIII.

De Gogæis & Magogæis: quòd aſcenſuri ſunt adverſùs eos, quum aſcenderint è Babylone.

DEinde fuit ad me ſermo Domini dicen- 1
do; Fili hominis, pone faciẽ tuam ver- 2
ſùs Gogum, & verſùs terram Magogi rectoris
ac principis Moſoch & Thubel, vaticinare
adverſùs eum, & dic; Sic ait Dominus 3
dominorum, Ecce me adverſùm te Gog rector
& princeps Moſochi & Thubelis:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * فتقول لهم * هكذا يقول ادوناي الرب * ها انا اخذ قبيلة يوسف بيد افرام * وقبايل اسرايل
20 المنضمين اليه * وادفعهم الي قبيلة يهودا * ويكونون عصا واحدة في يد يهودا * ويكونان العصاتان
21 التي كتبت عليهما في يدك امامهم * وتقول لهم * هكذا يقول ادوناي الرب الاله * ها انا اخذ
جميع بيت اسرايل من وسط الامم حيث دخلوا هناك * واجمعهم من جميع الذين حولهم *
22 وادخلهم الي ارض اسرايل * واجعلهم امة واحدة في ارضي وفي جبال اسرايل * ورييس واحد
23 يكون لجميعهم * ولا يصيرون ايضا امتان * ولا ينقسمون الي مملكتين * لكي لا يتنجسوا ايضا
باوثانهم التي اخطاوا بها وبرذايلهم * وفي جميع مملكاتهم * وانجيهم من جميع اثامهم التي
24 اخطاوا بها * واطهرهم * ويكونون لي شعبا * وانا اكون لهم الها * وعبدي داود رييس في وسطهم *
25 وراع واحد يكون لجميعهم * لانهم يسيرون باوامري * ويحفظون احكامي ويصنعونها * ويسكنون
علي ارضهم التي انا اعطيتها لعبدي يعقوب * حيث سكن هناك اباوهم * ويسكنون عليها هم
26 وبنوهم وبنو بنيهم الي الدهر * وها داود عبدي يكون رييسهم الي الابد * واعهد لهم عهد
27 السلامة * ويكون عهدا ابديا معهم * واضع مقادسي في وسطهم الي الابد * ويكون مسكني فيهم *
28 واكون لهم الها * وهم يكونون لي شعبا * ويعلمون اني انا الرب انا الذي اقدسهم * عندما
تكون مقادسي في وسطهم الي الابد يقول الرب * الفصل الثامن والثلثون *
* النبوة في اجوج وماجوج * الذين حاربوهم اذ صعدوا من ارض بابل *
1 2 * وكان قول الرب الي قايلا * يا ابن الانسان * ثبت وجهك علي جوج وارض ماجوج رييس
3 روس موصوح وتوبال * وتنبا عليه وقل له * هكذا يقول ادوناي الرب * ها انا عليك يا جوج *
ورييس روس موصوح وتوبل *

Ut reſpondeas eis; Ita dicit Adonai Do- 19
minus; Ecce ego ſumam familiam Joſephi
per manum Aphremi, & familias
Iſraelis oriundas ab eo, daboque eas fa-
miliæ Judæ, & erunt baculus unus in ma- 20
nu Judæ. Erunt ergò duæ virgæ ſuper
quas ſcripſeris in manu tua coram eis: Et 21
dices eis; Ita dicit Adonai Dominus Deus;
Ecce ego recipiam totam domum
Iſraelis è medio gentium, inde quò ſunt
ingreſſi, & colligam eos ex omnibus circunjacentibus,
& introducam eos in terram
Iſraelis: Et efficiam eos gentem unam 22
in terra mea & in montibus Iſraelis,
princeps idem erit omnibus; & non erunt
ampliùs duæ gentes, neque dividentur in
duo regna: ut ne polluantur deinceps 23
idolis ſuis in quibus peccabant, & abominationibus
ſuis; atque id in omnibus
regnis eorum: ſed liberabo eos ab omnibus
iniquitatibus eorum quibus delinquebant,
& mundabo eos; eruntque mihi populus,
& ego ero ipſis Deus: Et ſervus meus 24
David princeps in medio eorum, et paſtor
unus erit omnibus, ambulabunt enim in
mandatis meis, judicia mea ſervabunt
ac perficient: Et habitabunt ſuper terram 25
ſuam quam ego dedi ſervo meo Jacobo,
ubi habitaverunt patres eorum: habitabunt
inquam, ſuper eam ipſi & filii atq;
nepotes eorum, in perpetuum: & ecce David
ſervus meus erit princeps eorum in
æternum. Et inibo cum eis fœdus pacis, 26
eritq; fœdus æternum cum eis: Et ponam 27
Sancta mea in medio eorum in perpetuum,
eritque habitatio mea in ipſis: & ero
ipſis Deus, & ipſi erunt mihi populus:
Et ſcient me Dominum eſſe qui ſanctifico 28
eos, quum fuerint Sancta mea in medio
eorum in perpetuum, dicit Dominus.

CAP. XXXVIII.

Prophetia contra Agog & Magog, qui bellum intulerunt eis ubi aſcendiſſent è terra Babelis.

FUit etiã ſermo Domini ad me, dicens; 1
O fili hominis, confirma faciem tuam con- 2
tra Gog & terram Magog principis principum
Moſoch & Thobel: propheta
contra eum, & dic illi; Ita dicit Adonai 3
Dominus, Ecce me adverſùm te O
Gog, et princeps principum Moſoch et
Thobel:

,te faciam exire &: tuis maxillis in hamos dabo & ,te reducam Et
4 ושובבתיך ונתתי חחים בלחייך והוצאתי אותך
:ipsos omnes universitate vestitos equites & ,equos,tuũ exercitũ omnẽ &
ואת כל חילך סוסים ופרשים לבשי מכלול כלם
,Paras .ipsi omnes gladios tenentes ; *clypeum & ,scutum multus cœtus*
קהל רב צנה ומגן תפשי חרבות כלם: פרס 5
omnes & ,Ghomer .*galeam & clypeum* ipsi omnes : eis cum Put & ,Chus
כוש ופוט אתם כלם מגן וכובע: גמר וכל 6
:ejus *alæ omnes* & ,Aquilonis latera Togarmah domus ,ejus *alæ*
אגפיה בית תוגרמה ירכתי צפון ואת כל אגפיו
omnis & tu ,tibi præpara & ,te Præpara .tecum multi populi
עמים רבים אתך: הכן והכן לך אתה וכל 7
diebus A .custodiam in eis eris & ; te ad *se congregantes ,tua concio*
קהלך הנקהלים עליך והיית להם למשמר: מימים 8
terram ad venies annorum novissimo in : visitaberis *multis*
רבים תפקד באחרית השנים תבוא אל ארץ
montes *super* ,multis populis è congregatam ,gladio à *reductam*
משובבת מחרב מקבצת מעמים רבים על הרי
,est educta populis è hæc & :semper desolationẽ in fuerunt qui ,Israel
ישראל אשר היו לחרבה תמיד והיא מעמים הוצאה
,venies ,*tempestas* sicut ascendes Et .ipsi omnes *fiducia in* habitabunt &
וישבו לבטח כלם: ועלית כשאה תבוא 9
populi & ,*tuæ alæ omnes* & ,tu ,eris terram *operiendum ad* nubes tanquã
כענן לכסות הארץ תהיה אתה וכל אגפיך ועמים
illa die in ,erit & :Deus Dominus dixit Sic .tecum multi
רבים אותך: כה אמר אדני יהוה והיה ביום ההוא 10
.malam cogitationem cogitabis & ,tuum cor super verba ascendent
יעלו דברים על לבבך וחשבת מחשבת רעה:
habitantes ,quiescentes veniam ,villarum terram super Ascendam ,dices Et
ואמרת אעלה על ארץ פרזות אבוא השקטים ישבי 11
non *seres* & ,vectes & :muro absque *habitantes* hi omnes :*fiducia in*
לבטח כלם ישבים באין חומה ובריח ודלתים אין
reducendum ad : prædam *prædandum ad & ,spolium spoliandum Ad* .eis
להם: לשלל שלל ולבז בז להשיב 12
:gentibus è *collectum* populum *ad* & ,*habitata* desolata super tuã manum
ידך על חרבות נושבות ואל עם מאסף מגוים
.terræ umbilico *super* habitantes ,*emptionem & ,acquisitionem* facientem
עשה מקנה וקנין ישבי על טבור הארץ:
dicent ejus leunculi omnes & ,Tarsis negotiatores &,Dedan &,Scheba
שבא ודדן וסחרי תרשיש וכל כפיריה יאמרו 13
prædam prædandũ ad nũquid *?veniens tu spolium* spoliandũ ad Nũquid ,tibi
לך הלשלל שלל אתה בא הלבז בז
capiendum ad,aurum & argentum *tollendum ad ,tuam concionem* fecisti cõgregare
הקהלת קהלך לשאת כסף וזהב לקחת
vaticinare Propterea *?magnum spolium spoliandum ad,emptionem & acquisitionem*
מקנה וקנין לשלל שלל גדול: לכן הנבא 14
die in Nõnne :Deus Dominus dixit Sic ,Ghog ad *dices* & ,hominis fili
בן אדם ואמרת לגוג כה אמר אדני יהוה הלוא ביום
venies Et ?scies ,*fiducia in* Israel *meum populum habitando in* ,illa
ההוא בשבת עמי ישראל לבטח תדע: ובאת 15
equitantes : tecum multi populi & ,tu Aquilonis lateribus è tuo loco è
ממקומך מירכתי צפון אתה ועמים רבים אתך רכבי
ascendes Et .multus exercitus & ,magnus cœtus ,ipsi universi equos
סוסים כלם קהל גדול וחיל רב: ועלית 16
novissimo in : terram *operiendum ad* nubes sicut ,Israel meũ populũ super
על עמי ישראל כענן לכסות הארץ באחרית
sciendum ad ,meam terram super te faciam venire & ,eris dierum
הימים תהיה והביאותיך על ארצי למען דעת
.Ghog eorũ oculis in te in me *sanctificando in* ,me gentes
הגוים אתי בהקדשי בך לעיניהם גוג:

Versio VULG. LAT.

4 Et circumagam te, et ponam frænum in maxillis tuis: et educam te, et omnem exercitum tuum, equos et equites vestitos loricis universos, multitudinem magnam, hastam et clypeum arripientium et gladiũ. 5 Persæ, Æthiopes, et Libyes cũ eis, omnes scutati et galeati. 6 Gomer, et universa agmina ejus, domus Thogorma, latera Aquilonis, et totum robur ejus; populíque multi tecum. 7 Præpara, et instrue te, et omnem multitudinem tuã, quæ coacervata est ad te: et esto eis in præceptum. 8 Post dies multos visitaberis: in novissimo annorum venies ad terram, quæ reversa est à gladio, et congregata est de populis multis ad montes Israel, qui fuerunt deserti jugiter: hæc de populis educta est, et habitabunt in ea confidenter universi. 9 Ascendens autem quasi tempestas venies, et quasi nubes, ut operias terram tu, et omnia agmina tua, et populi multi tecũ. 10 Hæc dicit Dñs Deus; In die illa ascendent sermones sup cor tuũ, et cogitabis cogitationẽ pessimam: 11 Et dices; Ascendam ad terram absque muro: veniam ad quiescentes, habitantésque securé: hi omnes habitant sine muro, vectes et portæ non sunt eis: 12 Ut diripias spolia, et invadas prædam, ut inferas manũ tuam super eos, qui deserti fuerant, et posteà restituti, et super populum, qui est congregatus ex Gentibus, qui possidere cœpit, et esse habitator umbilici terræ. 13 Saba, et Dedan, et negotiatores Tharsis, et omnes leones ejus dicent tibi; Numquid ad sumenda spolia tu venis? ecce ad diripiendam prædam congregâsti multitudinẽ tuã, ut tollas argentum, & aurũ, & auferas supellectilẽ, atq; substantiã, & diripias manubias infinitas. 14 Propterea vaticinare, fili hominis, & dices ad Gog; Hæc dicit Dñs Deus; Numquid non in die illo, cùm habitaverit populus meus Israel confidenter, scies? 15 Et venies de loco tuo à lateribus Aquilonis tu, & populi multi tecũ, ascensores equorũ universi, cœtus magnus, & exercitus vehemens. 16 Et ascendes sup populũ meũ Israel quasi nubes, ut operias terrã. In novissimis diebus eris, & adducã te sup terrã meam: ut sciant Gentes me, cùm sanctificatus fuero in te in oculis eorum, O Gog.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ συνάξω σε, ϗ πᾶσαν τὴν δύναμίν σου, ἵππους καὶ ἱππεῖς ἐνδεδυμένους θώρακας πάντας, συναγωγὴ πολλὴ, πέλται ϗ περικεφαλαῖαι ϗ μάχαιραι· 5 Πέρσαι, ϗ Αἰθίοπες, ϗ Λίβυες, (δ) πάντες περικεφαλαίαις ϗ πέλταις, 6 Γομὲρ, ϗ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, οἶκος τοῦ (ε) Θοργαμὰ, ἀπ' ἐσχάτου Βοῤῥᾶ, ϗ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ϗ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ. 7 Ἑτοιμάσθητι, (ζ) ἑτοίμασον σεαυτὸν σὺ, ϗ πᾶσα ἡ συναγωγή σου (η) ἡ συνηγμένη μετὰ σοῦ, ϗ ἔσῃ μοι εἰς προφυλακήν. 8 Ἀφ' ἡμερῶν πλειόνων (θ) ἑτοιμασθήσεται, ϗ ἐπ' ἐσχάτου ἐτῶν ἐλεύσεται, ϗ ἥξει εἰς τὴν γῆν τὴν ἀπεστραμμένην ἀπὸ μαχαίρας, συνηγμένων ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν (ι) ἐπὶ γῆν Ἰσραὴλ, ἣ ἐγενήθη ἔρημος δι' ὅλου· ϗ (κ) οὗτος ἐξ ἐθνῶν ἐξελήλυθε, ϗ κατοικήσουσιν ἐπ' εἰρήνης ἅπαντες. 9 Καὶ ἀναβήσῃ ὡς ὑετὸς, ϗ ἥξεις ὡς νεφέλη κατακαλύψαι γῆν, ϗ (λ) ἔσῃ σὺ ϗ πάντες οἱ περὶ σὲ, ϗ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ. 10 Τάδε λέγει (μ) κύριος κύριος, Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀναβήσεται ῥήματα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ϗ λογιῇ λογισμοὺς πονηροὺς, 11 Καὶ ἐρεῖς, Ἀναβήσομαι ἐπὶ γῆν (ν) ἀπερριμμένην, ἥξω ἐπὶ ἡσυχάζοντας ἐν (ξ) τῇ ἡσυχίᾳ, ϗ οἰκοῦντας ἐπ' εἰρήνης, πάντας κατοικοῦντας (ο) γῆν, ἐν ᾗ οὐχ ὑπάρχει τεῖχος, οὐδὲ μοχλοὶ, ϗ θύραι οὐκ εἰσὶν (π) αὐτοῖς, 12 Προνομεῦσαι προνομὴν, ϗ (ρ) σκῦλα σκυλεῦσαι αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι χεῖράς μου εἰς τὴν ἠρημωμένην ἣ κατῳκίσθη, ϗ (σ) ἐπ' ἔθνος συνηγμένον ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν, πεποιηκότας κτήσεις, κατοικοῦντας ἐπὶ τὸν ὀμφαλὸν τῆς γῆς. 13 (ˮ) Σαββὰ, ϗ Δαιδὰν, ϗ (τ) ἔμποροι Καρχηδόνιοι, ϗ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν ἐροῦσί σοι, (υ) Εἰς προνομὴν τοῦ προνομεῦσαι σὺ ἔρχῃ, καὶ σκυλεῦσαι σκῦλα, συνήγαγες συναγωγήν σου λαβεῖν ἀργύριον ϗ χρυσίον, ἀπενέγκασθαι (φ) κτῆσιν, τοῦ σκυλεῦσαι σκῦλα. 14 Διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, ϗ εἰπὸν τῷ Γὼγ, Τάδε λέγει (χ) κύριος, Οὐκ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐν τῷ κατοικισθῆναι τὸν λαόν μου 15 Ἰσραὴλ ἐπ' εἰρήνης, (ψ) ἐγερθήσῃ, Καὶ ἥξεις ἐκ τοῦ τόπου σου ἀπ' ἐσχάτου Βοῤῥᾶ, ϗ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ; ἀναβάται ἵππων πάντες, συναγωγὴ μεγάλη ϗ δύναμις πολλή. 16 Καὶ ἀναβήσῃ ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ ὡς νεφέλη καλύψαι γῆν· ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἔσται, ϗ ἀνάξω σε ἐπὶ τὴν γῆν μου, ἵνα γνῶσι πάντα τὰ ἔθνη ἐμὲ, ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με ἐν σοὶ ἐνώπιον αὐτῶν.

*4 Et (b) congregabo te, & omnem exercitum tuum, equos, & equites vestitos loricis universos (c) congregatione multâ, peltæ, & galeæ, & gladii. 5 Persæ, & Æthiopes, & Libyes, omnes galeis, & peltis, 6 Gomer, & omnes, qui circa eum, domus Thorgama ab extremo Aquilonis, & (d) omnes qui circa eum: & gentes multæ tecum. 7 Præparare, præpara te, tu, & omnis congregatio tua, quæ collecta est tecum: & eris mihi in custodiam. 8 A diebus primis * præparabitur, & in novissimo annorum veniet; & veniet in terram, quæ perversa est à gladio, collectis de gentibus multis super terram Israel, quæ facta est deserta omninò. (e) Et hic ex gentibus egressus est: & habitabunt in pace (f) omnes. 9 Et ascendes, sicut pluvia, & (g) venies, sicut nubes ad operiendam terram: & (h) eris tu, & omnes, qui circa te, & gentes multæ tecum. 10 Hæc dicit Dominus Dominus, Et erit in die illa, ascendent verba super cor tuum: & cogitabis cogitationes pessimas, 11 Et dices; Ascendam super terram abjectam: veniam super quiescentes in quiete, & habitantes in pace, omnes habitantes terram, in qua non est murus neq; vectes, & portæ non sunt eis, 12 Ad prædandum prædã, & spoliandum spolia eorum, ad convertendum manum meam in desolatam, quæ habitata est, & super gentem collectam de gentibus multis, qui fecerunt possessiones, habitantes super umbilicum terræ. 13 Sabba, & Dædan, & negotiatores (i) Carthaginenses, & omnes villæ eorum dicent tibi; Ad prædandum prædam tu venis, & spoliandum spolia: congregâsti congregationem tuam ad tollendum argentum, & aurum, ad auferandum (k) possessionem, ad spoliandum (l) spolia. 14 Propterea vaticinare, fili hominis, & dic ad Gog; Hæc dicit Dominus; Nónne in die illa, cùm habitaverit populus meus Israel in pace, (m) consurges? 15 Et venies de loco tuo ab extremo Aquilonis, & gentes multæ tecum: ascensores equorum omnes, congregatio magna, & exercitus multus. 16 Et ascendes super populũ meum Israel, quasi nubes, ut operias terram. In novissimis diebus erit: & adducam te super terram meã: ut sciant omnes gentes me; cũ sanctificatus fuero in te coram eis.*

MS. A. (δ) ϗ Λυδοὶ, πάντες ἐν περικεφαλαίαις (ε) Θεργαμὰ, (ζ) ϗ ἑτοίμασον (η) οἱ συνηγμένοι (θ) ἐτῶν ἑτοιμασθήσεται, ϗ ἐπ' ἐσχάτων (ι) εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, (κ) αὐτὸς ἐξελήλυθεν ἐκ τῶν ἐθνῶν, (λ) πέσῃ (μ) κύριος κύριος ὁ θεὸς, (ν) ἀπειμμένην, (ξ) ἡσυχίᾳ, ϗ κατοικοῦντας (ο) πόλεις, ἐν αἷς οὐχ (π) αὐταῖς, (ρ) σκυλεῦσαι σκῦλα, τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν χεῖρά μου (σ) ἐπὶ (ˮ) Σαβὰ, (τ) οἱ ἔμποροι Χαλκηδόνος, ϗ πᾶσαι αἱ χῶραι αὐτῶν (υ) Τοῦ προνομεῦσαι εἰς προνομὴν σὺ (φ) κτήσεις, (χ) κύριος κύριος ὁ θεὸς, Οὐχὶ (ψ) ἐξεγερθήσῃ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 ואשדלנך ואתן שירין על ליסתך ואפיק יתך וית כל משריתך סוסון ופרשין לבושי
5 גמיר כולהון משרין סגיאן די מזינין בעגילין ותריסין אחדי סיפין כולהון: פרסאי
6 כושאי ופוטאי עמהון כולהון מזינין בעגילין וקולסין: גמר וכל משריתהא מדינת
7 גרממיא סיפי צפונא וית כל משריתהון עממין סגיאין די עמך: אודרז ואתקין לך
8 את וכל משריתך דאתכנישו עלך ותהי להון למטרא: מיומין סגיאין תמני משריתך
בסוף שניא תהך על ארעא דתבו עלה מקטלי חרבא דאתכנשו מעממין סגיאין על
טורי ארעא דישראל דהוו לחרבא תדירא ואנון מביני עממיא אתגליאו ויתיבו
9 לרוחצן כולהון: ותסק כאתרגושתא תיתי כעננא דסליק וחפי ית ארעא תהי את
10 וכל משריתך ועממין סגיאין די עמך: כדנן אמר יי אלהים ויהי בעדנא ההיא יסקון
11 הרהורין על לבך ותחשב מחשבן בישן: ותימר אסק על ארעא דיתבא שליוא בקרוי
פצחיא אהך על עמא דשקטין ושרן לרוחצן כולהון יתבין בלא שורא ועברין ודשין
12 לית להון: למבז בזא ולמעדי עדאה לכנשא משריתך על חרבתא דאתיתבא ועל
עמא דאתכנשו מביני עממיא דאצלחו בנכסין וקנינין יתבין על תוקפא דארעא:
13 שבא ודדן ותגרי ימא וכל מלכהא יימרון לך הלמבז בזא את אתי הלמעדי עדאה
14 כנישת משריתך למסב כסף ודהב למשבי נכסין וקנינין למעדי עדי סגי: בכן אתנבי
בר אדם ותימר לגוג כדנן אמר יי אלהים הלא בעדנא ההיא כד יתבון עמי ישראל
15 לרוחצן תדע פורענות גבורתי: ותיתי מאתרך מסיפי צפונא את ועממין סגיאין די
16 עמך רכבי סוסון כולהון משרין סגיאין ועם סגי: ותסק על עמי ישראל כעננא
דסליק וחפי ית ארעא בסוף יומיא תהי ואיתנך על ארעא בית שכנתי בדיל דידעון
עממיא פורענות גבורתי כד אתקדש בך דיהון חזן בפורענותך גוג:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

4 Et persuadebo tibi, et ponam circulos in maxillas tuas, & educam te & omnem exercitum tuum, equos & equites indutos omnimoda veste universos, exercitus multos clypeis armatos & scutis: tenentes gladios universi erunt. 5 Persæ, Æthiopes & Libyes cum eis, universi armati clypeis & galeis. 6 Gomer & omnis exercitus ejus; provincia Germaniæ, fines Aquilonis, & omnis exercitus eorum; multi populi qui tecum sunt. 7 Accingere & præpara te, & omnes copias tuas, quæ congregatæ sunt *ad te*; & eris eis in custodiam. 8 A diebus multis constitues exercitum tuum: in fine annorum ibis ad terram, *contra quam conversi sunt occidentes* gladio, qui congregati sunt de populis multis ad montes Israel, qui fuerant [*expositi*] vastationi jugiter: & ipsi de medio populorum migraverunt, & habitaverunt confidenter universi. 9 Et ascendes quasi tempestas: venies quasi nubes quæ ascendit & operit terram; sic eris tu & omnis exercitus tuus, & populi multi qui tecum sunt. 10 Hæc dicit Dominus Deus: Et erit in tempore illo, ascendent cogitationes super cor tuum, & cogitabis cogitationes malas; 11 Et dices: Ascendam ad terram quæ habitatur *securè* urbibus absque muris; ibo ad populum quiescentem & habitantem confidenter: universi hi habitant absque muro, & vectes & portæ non sunt eis: 12 Ut deprædaris prædam & auferas spolium, & congreges exercitum tuum super deserta, quæ habitata sunt; & super populum qui congregati sunt de medio populorum; prosperati sunt enim in divitiis & possessionibus habitantes in fortitudine terræ. 13 Saba & Dedan, & negotiatores maris, & omnes reges ejus dicent tibi: Nunquid ad prædandum prædam tu venis? & ad auferendum spolium congregâsti exercitum tuum? ut tollas argentum & aurum, ut capias supellectilia atque substantias, ut auferas spolia multa? 14 Propterea vaticinare fili hominis, & dices ad Gog: Hæc dicit Dominus Deus: Nónne in tempore illo cùm habitaverit populus meus Israel confidenter scies ultionem potentiæ meæ? 15 Et *venies* de loco tuo de finibus Aquilonis, tu & populi multi qui tecum sunt, ascensores equorum universi, exercitus multi, & populus multus. 16 Et ascendes super populum meum Israel, sicut nubes quæ elevatur & operit terram: in fine dierum eris, & adducam te sup terram domus majestatis meæ, ut sciant populi ultionem potentiæ meæ cum sanctificatus fuero in te, ipsis videntibus ultionem tuam ô Gog.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܐܗܦܟܟ ܘܐܪܡܐ ܦܓܘܡܐ ܒܦܟܝܟ ܘܐܦܩܟ ܡܢ ܐܪܥܟ ܐܢܬ ܘܟܠܗ ܚܝܠܟ ܣܘܣܘܬܐ
ܘܦܪ̈ܫܐ ܕܠܒܝܫܝܢ ܙܝܢܐ ܟܠܗܘܢ ܟܢܫܐ ܪܒܐ ܪܘܡܚܐ ܘܣܟܪܐ ܘܐܚܝܕܝ ܣܝܦܐ.
5 * ܟܠܗܘܢ ܦܪܣܝܐ ܘܟܘܫܝܐ ܘܦܘܛܝܐ ܥܡܗܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܣܟܪܐ ܘܒܣܢܘܪ̈ܝܐ * 6 ܓܘܡܪ ܘܟܠܗ
ܚܝܠܗ ܘܒܝܬ ܬܘܓܪܡܐ ܡܢ ܣܘܦ̈ܝ ܓܪܒܝܐ ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܘܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ
ܕܥܡܟ * 7 ܐܬܛܝܒ ܐܢܬ ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܟܢܝܫ ܠܘܬܟ ܘܗܘܝ ܠܗܘܢ ܠܡܛܪܬܐ * 8 ܡܢ
ܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ ܬܬܦܩܕ ܘܒܚܪܬܐ ܕܫܢܝܐ ܬܐܬܐ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܥܠ ܐܪܥܐ
ܕܐܬܦܢܝܬ ܡܢ ܚܪܒܐ ܘܐܬܟܢܫܬ ܡܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܝܬܒܘ ܒܗ ܟܠܗܘܢ ܠܬܘܟܠܢ.
9 * ܘܬܣܩ ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ܘܐܝܟ ܥܢܢܐ ܕܡܟܣܐ ܠܐܪܥܐ ܐܢܬ ܘܟܠܗ ܚܝܠܟ ܘܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ
ܕܥܡܟ * 10 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܘܢܗܘܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܣܩܘܢ ܡܠܐ ܥܠ ܠܒܟ ܘܬܬܚܫܒ
ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܬܐܡܪ * 11 ܐܣܩ ܥܠ ܐܪܥܐ ܫܠܝܬܐ ܘܐܙܠ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܫܪܝܢ
ܒܫܠܝܐ ܕܠܐ ܫܘܪܐ ܘܠܐ ܡܘܟܠܐ ܘܠܐ ܬܪܥܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ * 12 ܕܬܒܙ ܒܙܬܐ ܘܬܫܒܐ ܫܒܝܐ
ܘܬܗܦܟ ܐܝܕܟ ܥܠ ܚܪ̈ܒܬܐ ܕܐܬܝܬܒܝ ܘܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܟܢܫ ܡܢ ܥܡܡܐ ܕܥܒܕ ܩܢܝܢܐ
ܘܩܢܝܢܐ ܘܝܬܒܝܢ ܥܠ ܫܘܦܪܗ ܕܐܪܥܐ * 13 ܫܒܐ ܘܕܕܢ ܘܬܓܪ̈ܐ ܕܬܪܫܝܫ ܘܟܠܗܘܢ
ܩܘܪܝܗ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟ ܕܐܝܟ ܠܡܒܙ ܒܙܬܐ ܐܬܝܬ ܘܠܡܫܒܐ ܫܒܝܐ ܘܟܢܫܬ ܟܢܫܟ
ܠܡܫܩܠ ܟܣܦܐ ܘܕܗܒܐ ܘܠܡܕܒܪ ܒܥܝܪܐ ܘܩܢܝܢܐ ܘܠܡܒܙ ܒܙܬܐ ܪܒܬܐ * 14 ܡܛܠ ܗܢܐ
ܐܬܢܒܐ ܒܪܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܓܘܓ ܘܠܡܓܘܓ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ
ܕܢܬܒ ܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܬܘܟܠܢ ܬܕܥ * 15 ܘܬܐܬܐ ܡܢ ܐܬܪܟ ܡܢ ܣܘܦ̈ܝ ܓܪܒܝܐ ܘܥܡܡܐ
ܣܓܝܐܐ ܕܥܡܟ ܪ̈ܟܒܝ ܣܘܣܘܬܐ ܟܠܗܘܢ ܟܢܫܐ ܪܒܐ ܘܚܝܠܐ ܥܫܝܢܐ * 16 ܘܬܣܩ ܥܠ ܥܡܝ
ܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܥܢܢܐ ܕܡܟܣܐ ܠܐܪܥܐ ܒܚܪܬܐ ܕܝܘܡܬܐ ܬܗܘܐ ܘܐܝܬܝܟ ܠܐܪܥܝ ܘܢܕܥܘܢ
ܥܡܡܐ ܡܢ ܕܐܬܩܕܫ ܒܟ ܠܥܝܢܝܗܘܢ.

4 Colligam te, et injectâ pastomide maxillis tuis educam te è patria tua, te *inquam*, totúmque exercitum tuum, equos & equites armis indutos, omnes turmam ingentem, lanceis clypeísque *instructos*, gladiosque tenentes: 5 Omnes Persas, Æthiopas, & Putæos cum ipsis, scutatos & galeatos: 6 Gomer, totúmque exercitum ejus, & Thogormæos, latera Aquilonis, omnésque copias eorum, denique populos numerosos qui tecum sunt. 7 Paratus esto tu & omnis turba quæ tecum est congregata, & sis eis custodiæ. 8 A priscis diebus visitatus fuisti, & in fine annorum invaderes montes Israelis & terram quæ requievit à gladio, congregatam ex populis multis, in qua omnes tranquillè degunt? 9 Et ascenderes quasi perturbatio, & ut nubes terram tegens, tu & omnis exercitus tuus, gentésque numerosæ quæ tecum sunt? 10 Sic ait Dominus dominorum; Eo die versabis animo tuo verba, & cogitationem pravam cogitabis, ac dices; 11 Ascendam contra terram uberem, & invadam eos qui securè habitant, qui neque muros, neque seras, neque portas habent; 12 Ad prædam capiendam, & diripiendum spolium, ad reducendam manum tuam contra vastitates rehabitatas, & contra populum è gentibus collectum, jumenta possidentem & armenta, in pulchritudine terræ habitantem. 13 Seba, & Daran, mercatores Tharsis, omnésque civitates dicent tibi; Venisti ad prædandum prædam, & diripiendum spolia; & congregâsti cœtum tuum ut raperes argentum & aurum, tolleres jumenta & armenta, magnámque supellectilem abduceres: 14 Iccirco vaticinare fili hominis, & dic Gogo atque Magogo; Sic ait Dominus dominorum, Quâ die habitaverit populus meus Israel tutò, experieris. 15 Venies enim ex patria tua, ex oris Aquilonaribus cum populis multis qui tecum sunt, insidentibus equis omnibus, cœtu maximo & exercitu copiosissimo: 16 Et ascendes contra populum meum Israelem velut nubes terram tegens: in fine *quidem* dierum venies, adducámque te in terram meam; sed cognoscent me gentes ex eo quòd me sanctificabo in te coram eis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * واجمعك وكل جيشك * الخيل والخيالة لابسي الدروع جميعا في جمع كثير * متاريس ودرق
5 وسيوف * الفرس والحبوس * واهل النوبة * واللوديون جميعهم بالخوذ والمتاريس * 6 جومر وجميع
اصحابه * بيت ترغاما من آخر الجربياء * وجميع آله * وامم كثيرة معك * 7 استعد وهيئ نفسك
انت وكل جمعك المجتمعين معك * ويكون لي حارسا * 8 منذ ايام السنين الكثيرة يتهيا * والى آخر
السنين ياتي * ويقبل الى الارض المنصرفة من سيف المجموعين من امم كثيرة * الى ارض اسرائيل
التي صارت برية بكمالها * وهو خرج من الامم * ويسكنون على السلامة جميعهم * 9 وتصعد مثل
المطر * وتاتي مثل سحابة لتغشى الارض * وتسقط انت وجميع الذين حولك * وامم كثيرة معك *
10 * هكذا يقول الرب الرب الاله * ويكون في ذلك اليوم تصعد الكلمات على قلبك * وتفكر فكرات
شريرة وتقول * 11 اصعد على الارض المطروحة * اتي على الهاديين في سكون * والساكنين على
السلامة * جميع ساكني المدن في رسوخ * حيث لا يكون سور ولا متاريس * ولا يكون ثم ابواب *
12 * لتنهب نهبا وتغنم غنائما * لارد يدي على الخربة التي سكنت * وعلى امم مجموعة من امم
كثيرة صنعت مقتنيات * السكان على سرة الارض * 13 صابا ودادان * وتجار خلقدونية * وكل كورها
يقولون لك * لتنهب نهبا * انت تاتي وتغنم غنائم * جمعت جمعك لتاخذ فضة وذهبا * وتاخذ قنايا *
لتغنم غنائم * 14 لاجل هذا تنبا يا ابن الانسان وقل لجوج * هكذا يقول الرب الرب الاله * اليس في
ذلك اليوم * عندما يسكن شعبي اسرائيل على السلامة * 15 تقوم وتاتي من موضعك من آخر
الجربياء * وامم كثيرة معك * جميعهم ركاب خيل * جمع عظيم وجيش كبير * 16 وتصعد على
شعبي اسرائيل مثل سحابة لتغطي الارض * في الايام الاخيرة يكون واصعدك على ارضي * لكي
تعرفني كل الامم عندما اتقدس بك امامهم *

4 Et congregabo te, totumque exercitum tuum, equos & equites loricis indutos pariter, cum turma ingenti, spiculis, galeis, & gladiis: 5 Persas, & Æthiopes, Nubas, & Lydios omnes cum galeis & spiculis: 6 Gomer, omnesque socios ejus: domum Thorgama ab extremo Aquilone, totamq; sectam ipsius, & gentes plurimas tecum. 7 Præsto sis, teq; para, tu & universa turma tua tecum stipati, & esto mihi custos. 8 Inde à diebus annorum multorum sese parat, & ad finem annorum veniet, recipietque se in terram quæ effugerat gladium congregatorum è multis gentibus, in terram scilicet Israelis quæ tota deserta evasit; Is inquam, è gentibus egreditur, et habitabunt omnes pacificè. 9 Ascendes autem sicut imber, et nubis instar veniens ad obruendam terram: verùm corrues tu et omnes te stipantes, plurimæque tecum gentes. 10 Ita dicit Dominus, Dominus Deus. Et erit eo die ut ascendant verba in cor tuum, et cogitationes pravas mediteris, ac dicas; 11 Ascendam contra terram dejectam, veniam adversùs tranquillos in quiete et pacatè habitantes, omnes incolas urbium perennes, ubi non sunt mœnia neque propugnacula, neque sunt ibi portæ; 12 ut capiamus prædã, & spolia diripiamus; ut manum meam convertam in desolatam quæ habitata est, et in gentes coactas è multis gentibus, quæ opes acquisiverunt, habitantes super umbilicum terræ. 13 Saba, et Dedan, et negotiatores Chalcedoniæ, omnesque earũ provinciæ dicent tibi; Prædemur prædam: tu venias, et spolia diripies. Collegisti cœtum tuum ad tollendum argentum et aurum, ad capiendas opes, ad rapiendum spolia. 14 Propterea vaticinare O fili hominis, et dic ad Gog; Ita dicit Dominus, Dominus Deus; Nonne in die illa quum habitaverit populus meus Israel pacificè, 15 Surges et venies è loco tuo ab extremo Aquilone multis cum gentibus, omnibus equorum conscensoribus, cœtu maximo, exercitu copiosissimo? 16 Et ascendes contra populum meum Israelem ceu nubes ad tegendam terram? Postremis diebus faciam ut ascendas contra terram meam, ut me cognoscant omnes gentes, cùm sanctificatus in te fuero coram eis.

diebus in ſum locutus quo , ille tu Num ,Deus Dominus dixit Sic
17 כה אמר אדני יהוה האתה הוא אשר דברתי בימים
prophetantium Iſrael prophetarum meorũ ſervorum manu in antiquis
קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים
erit Et ?eos ſuper te adducendum ad ,annorum illorum diebus in
18 בימים ההם שנים להביא אתך עליהם : והיה
Dominus dixit ,Iſrael humum ſuper Ghog venire die in ,illa die in
ביום ההוא ביום בוא גוג על אדמת ישראל נאם אדני
meæ iræ igne in ,meo zelo in Et ,meo furore in,mea ira aſcendet , Deus
19 יהוה תעלה חמתי באפי : ובקנאתי באש עברתי
ſuper magna commotio fuerit illa die in non ſi , ſum locutus
דברתי אם לא ביום ההוא יהיה רעש גדול על
volatile & ,maris piſces meis faciebus à contremiſcent Et .Iſrael humum
20 אדמת ישראל : ורעשו מפני דגי הים ועוף
,humum ſuper repens reptile omne & , agri beſtia & , cœli
השמים וחית השדה וכל הרמש הרמש על האדמה
cadent & ,montes diruentur & : humi faciebus ſuper qui homo omnis &
וכל האדם אשר על פני האדמה ונהרסו ההרים ונפלו
eum ſuper vocabo Et .cadet terram in murus omnis & , gradus
21 המדרגות וכל חומה לארץ תפול : וקראתי עליו
viri gladius : Deus Dominus dixit ,gladium meis montibus cunctis in
לכל הרי חרב נאם אדני יהוה חרב איש
:ſanguine in &,peſte in eo cum judicabor Et .erit ſuum fratrem in
22 באחיו תהיה : ונשפטתי אתו בדבר ובדם
faciã pluere ſulphur & ignem , Elgabis lapides & ,inundantẽ imbrem &
וגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר
.eo cum qui , multos populos ſuper & ,ejus alas ſuper & ,eum ſuper
עליו ועל אגפיו ועל עמים רבים אשר אתו :
gentiũ oculis in me faciam ſcire & ,me ſanctificabo &,me magnificabo Et
23 והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים
.Dominus ego quòd ſcient & ;multarum
רבים וידעו כי אני יהוה :

CAP. XXXIX. לט

dixit Sic , dices & , Ghog ſuper vaticinare ,hominis fili tu Et
1 ואתה בן אדם הנבא על גוג ואמרת כה אמר
.Tubal &,Meſech capitis prælatum Ghog te ad ego Ecce ,Deus Dominus
אדני יהוה הנני אליך גוג נשיא ראש משך ותבל :
;Aquilonis lateribus è te faciã aſcendere & , te ſextabo & ,te reducam Et
2 ושבבתיך וששאתיך והעליתיך מירכתי צפון
tuum arcum faciam percutere Et .Iſrael montes ſuper te faciã venire &
3 והבאותך על הרי ישראל : והכיתי קשתך
.dejiciam tua dextera manu de tuas ſagittas & ; tua ſiniſtra manu de
מיד שמאלך וחציך מיד ימינך אפיל :
qui populi & , tuæ alæ omnes & tu cades Iſrael montes Super
4 על הרי ישראל תפול אתה וכל אגפיך ועמים אשר
.devorandũ ad te dedi agri beſtiæ & ,alæ omni , avi ,volucri :tecum
אתך לעיט צפור כל כנף וחית השדה נתתיך לאכלה :
.Deus Dominus dixit,ſum locutus ego quia ; cades agri facies Super
5 על פני השדה תפול כי אני דברתי נאם אדני יהוה :
: fiducia in inſulas habitantibus in & , Maghog in ignem mittam Et
6 ושלחתי אש במגוג ובישבי האיים לבטח
meæ ſanctitatis nomen Et .DOMINUS ego quòd ſcient &
7 וידעו כי אני יהוה : ואת שם קדשי
nomen ſcelũam non & , Iſrael mei populi medio in faciam ſcire
אודיע בתוך עמי ישראל ולא אחל את שם
ſanctus , Dominus ego quòd gentes ſcient & : ultrà meæ ſanctitatis
קדשי עוד וידעו הגוים כי אני יהוה קדוש
.Iſrael in
בישראל :

Verſio VULG. LAT.

17 Hæc dicit Domin' De' ; Tu ergò ille es, de quo locut' ſum in diebus antiquis, in manu ſervorum meorum prophetarum Iſrael,qui prophetaverunt in dieb' illorũ temporum, ut adducerem te ſuper eos. 18 Et erit in die illa , in die adventûs Gog ſuper terram Iſrael, ait Domin' De',aſcendet indignatio mea in furore meo. 19 Et in zelo meo, in igne iræ meæ locut' ſum; Quia in die illa erit commotio magna ſuper terram Iſrael : 20 Et commovebuntur à facie mea piſces maris, & volucres cœli, & beſtiæ agri, & omne reptile quod movetur ſuper humum, cunctíque homines qui ſunt ſuper faciem terræ : & ſubvertentur montes , & cadent ſepes, & omnis mur' corruet in terram. 21 Et convocabo adverſùs eum in cunctis montibus meis gladium, ait Domin' De' : gladius uniuſcujuſque in fratrem ſuum dirigetur. 22 Et judicabo eum peſte & ſanguine, & imbre vehementi, & lapidib' immenſis : ignem & ſulphur pluam ſuper eum, & ſuper exercitum ej', & ſuper populos multos, qui ſunt cum eo. 23 Et magnificabor , & ſanctificabor : & notus ero in oculis multarum gentium , & ſcient quia ego Dominus.

CAP. XXXIX.

1 Tu autem, fili hominis,vaticinare adverſùm Gog, & dices; Hæc dicit Domin' De' ; Ecce ego ſuper te,Gog,principem capitis Moſoch & Thubal : 2 Et circumagam te, & educam te, & aſcendere te faciam de laterib' Aquilonis : & adducam te ſuper montes Iſrael. 3 Et percutiam arcũ tuum in manu ſiniſtra tua, & ſagittas tuas de manu dextera tua dejiciam. 4 Super montes Iſrael cades tu, & omnia agmina tua, & populi tui, qui ſunt tecũ : feris,avib',omniq; volatili, & beſtiis terræ,dedi te ad devorandũ. 5 Super faciem agri cades : quia ego locut' ſum,ait Domin' De'. 6 Et immittã ignem in Magog, & in his qui habitant in inſulis confidenter : & ſcient quia ego Dñs. 7 Et nomen ſanctum meum notum faciam in medio populi mei Iſrael, & non polluam nomen ſanctum meum ampliús : & ſcient Gentes, quia ego Dominus, Sanctus Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

17 Τάδε λέγει (ω)κύριος κύριος τῷ Γὼγ, Σὺ εἶ περὶ οὗ ἐλάλησα (α) πρὸ ἡμερῶν τῶν ἔμπροσθεν, διὰ χειρὸς τῶν δούλων μου τῶν προφητῶν τοῦ Ἰσραὴλ, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἔτεσι, τοῦ ἀναγαγεῖν σε ἐπ' αὐτούς. 18 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἔλθῃ Γὼγ ἐπὶ τὴν γῆν (β) Ἰσραὴλ, λέγει (γ) κύριος κύριος, ἀναβήσεται ὁ θυμός μου, 19 Καὶ ὁ ζῆλός μου· ἐν πυρὶ τῆς ὀργῆς μου ἐλάλησα, Εἰ μὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται σεισμὸς μέγας ἐπὶ (δ) γῆς Ἰσραήλ· 20 Καὶ σεισθήσονται ἀπὸ προσώπου (") κυρίου οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ θηρία τοῦ πεδίου, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τὰ ἕρποντα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς· καὶ (ε) ῥαγήσεται τὰ ὄρη, καὶ πεσοῦνται αἱ φάραγγες, καὶ πᾶν τεῖχος ἐπὶ τὴν γῆν πεσεῖται. 21 Καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸ καὶ πᾶν (ζ) φόβον, λέγει κύριος· μάχαιρα ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔσται. 22 Καὶ κρινῶ αὐτὸν θανάτῳ, καὶ αἵματι, καὶ ὑετῷ κατακλύζοντι, καὶ λίθοις χαλάζης, καὶ πῦρ καὶ θεῖον βρέξω ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ (η) ἐπ' ἔθνη πολλὰ μετ' αὐτοῦ. 23 Καὶ μεγαλυνθήσομαι, καὶ ἁγιασθήσομαι, καὶ ἐνδοξασθήσομαι, καὶ γνωσθήσομαι ἐναντίον ἐθνῶν πολλῶν, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.

17 Hæc dicit Dominus Dominus ad Gog ; Tu es, de quo loquutus ſum ante dies priores per manum ſervorum meorum prophetarum (a) Iſrael, in diebus illis, & annis, ut adducerem te ſuper eos. 18 Et erit in die illa,in die, quâ venerit Gog ſuper terram Iſrael, ait Dominus Dominus, aſcendet furor meus, 19 Et zelus meus : in igne iræ meæ loquutus ſum ; Si non in die illa erit commotio magna ſuper terram Iſrael : 20 Et commovebuntur à facie Domini piſces maris, & volatilia cœli, & beſtiæ campi, & omnia reptilia, quæ repunt ſuper humum, cunctique homines qui ſunt ſuper faciem terræ : & ſcindentur montes, & cadent valles : & omnis murus in terram corruet. 21 Et (o) vocabo ſuper ipſum etiam omnem formidinem, dicit Dominus. Gladius hominis ſuper fratrem ſuum erit. 22 Et judicabo eum peſte, & ſanguine, & pluviâ inundante,& lapidibus grandinis ; & ignem & ſulphur pluam ſuper eum, & ſuper omnes qui cum eo,& ſuper gentes multas cum eo. 23 Et magnificabor,& ſanctificabor, & glorificabor,et not' ero in conſpectu gentiũ multarũ:& ſcient,quia ego ſũ Dñs.

MS. A. (ω) ἀδωναῒ κύριος ὁ θεὸς τῷ (α) ἀφ' (β) τοῦ Ἰσραὴλ, (γ) κύριος κύριος ὁ θεὸς, (δ) τῆς γῆς τοῦ Ἰσραήλ· (") τοῦ κυρίου (ε) ῥαγήσονται (ζ) φόβον μαχαίρας, λέγει κύριος κύριος· (η) ἐπὶ

ΚΕΦ. λθ'.

1 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ Γὼγ, καὶ εἰπὸν, Τάδε λέγει (α) κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ Γὼγ ἄρχοντα Ῥῶς, (β) Μεσὸχ, καὶ Θοβέλ. 2 Καὶ συνάξω σε, καὶ καθοδηγήσω σε, καὶ (γ) ἀναβιβῶ σε (") ἐπ' ἐσχάτου τοῦ Βοῤῥᾶ, καὶ (δ) ἀνάξω σε ἐπὶ τὰ ὄρη (ε) τοῦ Ἰσραήλ. 3 Καὶ ἀπολῶ τὸ τόξον σου (ζ) ἀπὸ τῆς χειρός σου τῆς ἀριστερᾶς, καὶ τὰ τοξεύματά σου ἀπὸ τῆς χειρός σου τῆς δεξιᾶς, καὶ καταβαλῶ σε 4 Ἐπὶ τὰ ὄρη (η) τὰ Ἰσραὴλ, καὶ πεσῇ σὺ καὶ πάντες οἱ περὶ σὲ, καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετὰ σοῦ δοθήσονται εἰς πλήθη ὀρνέων, παντὶ πετεινῷ, καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου δέδωκά σε καταβρωθῆναι. 5 Ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πεσῇ, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα, 6 λέγει (θ) κύριος. Καὶ ἀποστελῶ πῦρ (ι) ἐπὶ Γὼγ, καὶ κατοικηθήσονται αἱ νῆσοι ἐπ' εἰρήνης, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. 7 Καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον γνωσθήσεται ἐν μέσῳ λαοῦ μου Ἰσραὴλ, καὶ οὐ βεβηλωθήσεται τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐκέτι, καὶ γνώσονται (κ) τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι (λ) κύριος, ἅγιος ἐν Ἰσραήλ.

CAP. XXXIX.

1 Et tu,fili hominis, vaticinare ſuper Gog, & dic ; Hæc dicit Dominus; Ecce ego ſuper te,Gog, principem Rhos, Meſoch, & Thobel : 2 Et congregabo te : & deducam te, & faciam aſcendere te (a) deſuper extremo Aquilonis : & adducam te ſuper montes Iſrael. 3 Et (b) perdam arcum tuũ de manu tua ſiniſtra, & ſagittas tuas de manu tua dextera : & dejiciam te 4 Super montes Iſrael : & cades tu, & omnes, qui circa te : & gentes, quæ tecum, dabuntur ad multitudines avium : omni volatili, & omnibus beſtiis campi dedi te ad devorandum. 5 Super faciem campi cades, quia ego loquutus ſum, dicit Dominus. 6 Et emittam ignem in (c) Gog : & habitabuntur inſulæ in pace : & ſcient, quia ego ſum Dominus. 7 Et nomen meum ſanctum notum fiet in medio populi mei Iſrael : & non polluetur nomen meum ſanctum ampliús : & ſcient gentes, quoniam ego ſum Dominus,Sanctus in Iſrael.

MS. A. (α) κύριος κύριος, (β) Μοσὸχ, καὶ Θοβέρ. (γ) ἀναβιβάσω (") ἀπ' (δ) συνάξω (ε) τοῦ (ζ) ἐκ (η) τοῦ (θ) κύριος κύριος. (ι) ἐπὶ σὲ, καὶ κατοικισθήσονται (κ) πάντα τὰ (λ) κύριος κύριος, ὁ ἅγιος Ἰσραήλ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כדנן אמר יי אלהים האת הוא דמלילית ביומי קדם ביד עבדי נביי ישראל דאתנביאו 17
ביומי האנון מלקדמת דנא שנין סגיאן לאיתאה יתך עליהון : ויהי בעדנא ההיא ביום 18
מיתי גוג על ארעא דישראל אמר יי אלהים ידליק רוגזי וחמתי : ובאתגלאה פורענותי 19
במדלק אשת רוגזי גזרית במימרי אם לא ביומא ההוא יהי זיע סגי על ארעא דישראל :
ויזועון מן קדמי נוני ימא ועופא דשמיא וחית ברא וכל רחשא דרחיש על ארעא וכל 20
אנשא די על אפי ארעא ויתפגרון טוריא ויתחלשון מגדליא וכל שור רם לארעא
יתחבר : ואזמניניה למפל בחרבא על טורי ישראל עמי אמר יי אלהים חרב גבר 21
באחוהי תהי : ואתפרע מניה במותא ובקטלא ומטר מגבר ואבני אלגביש אשתא 22
וגופריתא אמטר עלוהי ועל משריתיה ועל עממין סגיאין די עמיה : ואתרבי ואתקדש 23
ואגלי גבורתי לעיני עממין סגיאין וידעון ארי אנא יי :

לט

ואת בר אדם אתנבי על גוג ותימר כדנן אמר יי אלהים הא אנא שלח רוגזי עלך גוג 1
רב ריש משך ותובל : ואשדלנך ואטענך ואסקנך מסיפי צפונא ואיתנך על טורי 2
ישראל : וארמי קשתך מיד סמאלך וגררך מיד ימינך אמגר : על טורי ארעא דישראל 3
תתרמי נבלתך את וכל משריתך ועממין די עמך לעופא צפר כל די פרח ולחית ברא 4
מסרתך לאשתיצאה : על אפי ברא תתרמי נבלתך ארי אנא גזרית במימרי אמר יי 5
אלהים : ואדליק אשתא במגוג וביתבי נגותא דשרן לרוחצן וידעון ארי אנא יי : וית 6 7
שמא דקודשי אגלי בגו עמי ישראל ולא אחיל ית שמא דקודשי עוד וידעון עממיא
ארי אנא יי קדישא אשריתי שכנתי בישראל :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

17 Hæc dicit Dominus Deus, Nunquid tu es de quo locutus ſum in diebus antiquis per manum ſervorum meorum prophetarum Iſrael ? qui prophetaverunt à diebus illis, ab antiquo jam multis annis tranſactis, fore, ut adducerem te ſuper eos. 18 Et erit tempore illo, die quo venerit Gog ſuper terram Iſrael, ait Dominus Deus, ſuccendetur furor meus, & indignatio mea. 19 Et cùm revelata fuerit vindicta mea, ut ſuccendatur ignis furoris mei : decrevi in verbo meo quòd in die illa erit commotio magna ſuper terram Iſrael. 20 Et commovebuntur à facie mea piſces maris, & volucres cœli, & beſtiæ agri, & omne reptile quod reptat ſuper terram, & omnes homines qui erunt ſuper faciem terræ, & ſubvertentur montes & evellentur turres , & omnis murus excelſus in terram corruet. 21 Et præparabo eum ut cadat in gládio ſuper montes Iſraelis populi mei, ait Dominus Deus : gladius uniuſcujuſque erit in fratrem ſuum. 22 Et ultionem ſumam ex eo in peſte & occiſione : & pluviam vehementem, & lapides grandinis, & ignem, & ſulphur pluam ſuper eum, & ſuper exercitum ejus, & ſuper populos multos qui cum eo erunt. 23 Et magnificabor, & ſanctificabor, & revelabo potentiam meam in oculis populorum multorum ; & ſcient, quia ego Dominus.

CAP. XXXIX.

1 Et tu fili hominis vaticinare adverſùs Gog, & dices : Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego mitto furorem meum ſuper te Gog, ſumme princeps Meſech & Thubal. 2 Et perſuadebo tibi , & ſeducam te , & aſcendere te faciam à finibus Aquilonis, et adducam te ſuper montes Iſrael. 3 Et projiciam arcum tuum de manu ſiniſtra tua, et ſagittas tuas de manu dextera tua dejiciam. 4 Et ſuper montes terræ Iſrael projicietur cadaver tuum : te et omnes exercitus tuos , et populos qui ſunt tecum, avibus volucribus, omníque volatili et beſtiis agri tradidi conſumendos. 5 Super faciem agri projicietur cadaver tuum, quia ego decrevi in verbo meo, ait Dominus Deus. 6 Et ſuccendam ignem in Magog, et in incolis inſularum qui habitant confidenter: et ſcient, quia ego Dominus. 7 Et nomen ſanctum meum revelabo in medio populi mei Iſrael, et non violabo nomen ſanctum meum ampliùs: et ſcient populi, quia ego Dominus ſanctus qui habitare feci majeſtatem meam in Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܐܢܬܘ ܗܘ ܕܐܡܪܬ ܥܠܝܟ ܒܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ. ܒܐܝܕܐ ܕܥܒܕܝ
ܢܒܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܡܬܢܒܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܘܒܫܢܝܐ ܗܢܝܢ ܕܐܝܬܝܟ ܥܠܝܗܘܢ.
18 * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܕܐܬܐ ܓܘܓ. ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܬܣܩ ܚܡܬܝ
19 ܒܪܘܓܙܝ ܘܒܛܢܢܝ. * ܒܢܘܪܐ ܕܪܘܓܙܝ ܡܠܠܬ. ܕܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܗܘܐ ܙܘܥܐ ܪܒܐ
20 ܒܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܢܙܘܥܘܢ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܢܘܢܐ ܕܝܡܐ. ܘܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ.
ܘܟܠ ܪܚܫܐ ܕܪܚܫ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ. ܘܢܬܗܦܟܘܢ ܛܘܪܐ
21 ܘܢܦܠܘܢ ܡܓܕܠܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܫܘܪܐ ܠܐܪܥܐ ܢܦܠܘܢ. * ܘܐܩܪܐ ܥܠܘܗܝ ܚܪܒܐ ܒܟܠܗܘܢ
22 ܛܘܪܝ: ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܚܪܒܗ ܕܓܒܪ ܒܐܚܘܗܝ ܬܗܘܐ. * ܘܐܕܘܢܝܘܗܝ ܒܡܘܬܐ
ܘܒܕܡܐ. ܘܡܛܪܐ ܕܫܛܝܦ ܘܟܐܦܐ ܕܒܪܕܐ. ܘܢܘܪܐ ܘܟܒܪܝܬܐ ܐܚܬ ܥܠܘܗܝ. ܘܥܠ ܪܘܪܒܢܘܗܝ.
23 ܘܥܠ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܕܥܡܗ. * ܘܐܪܒ ܘܐܬܩܕܫ ܘܐܬܝܕܥ ܩܕܡ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ
ܐܢܐ ܡܪܝܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܠܛ *
1 * ܘܐܢܬ ܒܪܢܫܐ. ܐܬܢܒܐ ܥܠ ܓܘܓ. ܘܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܥܠܝܟ ܓܘܓ.
2 ܪܫܐ ܘܪܝܫܐ ܕܡܫܟ ܘܕܬܘܒܠ. * ܘܐܗܦܟܟ ܘܐܟܢܫܟ ܘܐܣܩܟ ܡܢ ܣܘܦܝ ܓܪܒܝܐ.
3 ܘܐܝܬܝܟ ܠܛܘܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܐܦܠ ܩܫܬܟ ܡܢ ܣܡܠܟ. ܘܓܐܪܝܟ ܡܢ ܝܡܝܢܟ. * ܒܛܘܪܐ
4 ܕܐܝܣܪܝܠ ܬܦܠ ܐܢܬ ܘܟܠܗ ܚܝܠܟ ܘܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܕܥܡܟ. ܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ
5 ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܝܗܒܬܟ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. * ܥܠ ܐܦܝ ܕܒܪܐ ܬܦܠ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܠܠܬ
6 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. * ܘܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܥܠ ܡܓܘܓ. ܘܥܠ ܝܬܒܝ ܓܙܪܬܐ ܕܫܠܝܐ. ܘܢܕܥܘܢ
7 ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ. * ܘܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ ܐܘܕܥ ܒܓܘ ܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܐ ܐܛܡܐ ܬܘܒ ܫܡܐ
ܕܩܘܕܫܝ. ܘܢܕܥܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.

17 Sic ait Dominus dominorum,Tu ne es ille de quo prædixerã priſcis dieb' per ſervos meos prophetas Iſraelis,qui diebus illis & annis illis prophetabant, quòd adducturus eſſem te contra eos ? 18 Eodem illo die quo invaſerit Gog terram Iſraelis, ait Dñs dominorum ; exardeſcet ira mea in excandeſcentia mea & in zelo meo : 19 In igne furoris mei locutus ſum, quòd eodem illo die erit concuſſio magna in terra Iſraelis : 20 Et concutientur à conſpectu ejus piſces maris,volucres cœli,beſtiæ deſerti, omne reptile quod reptat ſuper terram, & omnes homines qui ſunt ſuper faciem terræ : deſtruentur montes,concident turres, omnéſque muri in terram corruent. 21 Sed gladiũ advocabo contra eum in cunctis montib' meis, ait Dominus dominorum;gladius cujuſque in fratrem ſuum vertetur: 22 Et condemnabo eum morte & ſanguine ; & pluviam converrentẽ, lapides ſiliceos,ignem,ac ſulphur demittã ſuper eum, ſuper principes ejus, & ſuper populos multos qui cum eo erunt. 23 Et magnificabor atque ſanctificabor coram gentibus multis, & experientur me eſſe Dominum.

CAP. XXXIX.

1 Præterea tu fili hominis, vaticinare contra Gogum, & dic; Sic ait Dominus dominorum, Ecce me adverſùm te Gog rector & princeps Moſochi & Thubelis. 2 Pacatũ reddam te, congregabo te, & aſcendere te faciã ex oris Aquilonarib';cúmque adduxero te ad montes Iſraelis, 3 Efficiam ut fallatur arcus tu' è ſiniſtra tua,& ſagittæ tuæ è dextera tua: 4 In montib' Iſraelis concides tu, totúſque exercitus tuus, & populi multi qui tecum erunt : volucrib' cœli,& beſtiis terræ dabo te devorandum: 5 Et in ſuperficie deſerti corrues;quoniam ego locutus ſum, ait Dñs dominorum : 6 Et immittam ignem ſuper Magog & ſup habitatores inſularum qui in tuto ſunt;& experientur me eſſe Dominum: 7 Et nomen ſanctiſſimum meum notum faciam in medio populi mei Iſraelis, & non prophanabo ampliùs ſanctiſſimum nomen meum : ſciéntque gentes me eſſe Dominum,Sanctum Iſraelis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاصحاح الثاني والعشرون * * هكذا يقول ادوناي الرب الاله لجوج * انت الذي من 17
اجلك تكلمت منذ الايام التي من قبل بيد عبيدي انبياء اسرائيل في تلك الايام والسنين *
ان اصعدك عليهم * ويكون في ذلك اليوم * في اليوم الذي ياتي فيه جوج على ارض اسرائيل * 18
يقول الرب الرب الاله * يصعد غضبي وغيرتي * بنار رجزي تكلمت * يقينا ذلك اليوم تكون زلزلة 19
عظيمة على ارض اسرائيل * وتتزلزل من وجه الرب سمك البحر * وطيور السماء * ووحوش 20
الصحراء * وكل الحشرات التي تدب على الارض * وجميع البشر الذين على وجه الارض * وتنسف
الجبال * وتسقط الاودية * وكل سور على الارض يسقط * وادعوا عليهم كل خوف السيف * 21
يقول الرب الرب * وسيف الانسان على اخيه يكون * وادينه بموت وبدم * وبمطر مغرق * 22
وحجارة برد * وامطر عليه نارا وكبريتا * وعلي جميع من معه * وعلي امم كثيرين معه * 23
واتعظم واتقدس واتمجد * واعرف امام الامم الكثيرين * ويعلمون اني انا الرب انا *
* الفصل التاسع والثلثون *
وانت يا ابن الانسان * تنبا على جوج وقل * هكذا يقول الرب الرب * ها انا عليك يا 1
جوج رييس روس موصوح وتوبال * واجمعك * واهديك * واصعدك من اخر الجربياء * واجمعك 2
على جبال اسرائيل * واهلك قوسك من يدك اليسرى * ونشابك من يدك اليمنى * واطرحك 3 4
على جبال اسرائيل * وتسقط انت وجميع اصحابك * والامم التي معك تسلم لكثير الطيور لكل
طاير * ولجميع وحوش الصحراء دفعتك لتوكل * على وجه الصحراء تسقط * لاني انا تكلمت 5
يقول الرب الرب * وارسل عليك نارا * وتسكن الجزاير بالسلامة * ويعلمون اني انا الرب انا * 6
ويعرف اسمي القدوس في وسط شعبي اسرائيل * ولا يتدنس اسمي القدوس بعد * ويعلم جميع 7
الامم اني انا الرب انا * قدوس اسرائيل *

Textus vigeſimus ſecundus.

17 *Sic dicit Adonai Dominus Deus ad Gog ; Tu es ille de quo locutus ſum inde à priſtinis diebus per ſervos meos prophetas Iſraelis, in diebus & annis illis , quòd adducturus eſſem te contra ipſos.* 18 *Et futurum eſt eo die , quo die veniet Gog adverſùs terram Iſraelis (dicit Dominus, Dominus Deus) ut aſcendat ira mea & zelus meus :* 19 *In igne furoris mei locutus ſum ; certiſſimè eo die erit concuſſio magna ſuper terram Iſraelis ;* 20 *Et concutientur à facie Domini piſces maris, volucres cœli, beſtiæ campi, & omnia reptilia quæ repunt ſuper terram, omneſque homines qui ſunt ſuper faciem terræ : diſrumpentur montes, cadent valles, & omnis murus in terram corruet.* 21 *Advocabo in eos omnem gladii terrorem , ait Dominus Dominus : & cujuſque gladius in fratrem ſuum erit.* 22 *Condemnabo eum cæde & ſanguine, pluviâ obruente , & lapidibus grandinis : ignem & ſulphur pluam ſuper eum & ſuper omnes qui cum eo erunt, & ſuper gentes multas quæ cum eo erunt.* 23 *Sic magnificabor, ſanctificabor, glorificabor, & innoteſcam coram gentibus multis: & cognoſcent me Dominum eſſe.*

CAP. XXXIX.

1 *Et tu O fili hominis , propheta contra Gog, & dic ; Sic ait Dominus ; Ecce me adverſùm te O Gog princeps principum Moſoch & Thobel :* 2 *Congregabo te, ducamque te, & aſcendere te faciam ab extremo Aquilone , & congregabo te ſuper montes Iſraelis :* 3 *Et perdam arcum tuum è manu tua ſiniſtra, ſagittaſque tuas è manu tua dextera :* 4 *Proſternam te ſuper montes Iſraelis, cadeſque tu et omnes tui ſtipatores : multitudini volucrum, omnigenis volucribus, et omnibus beſtiis campeſtribus tradam te comedendum :* 5 *Super faciem campi cades , quia ego locutus ſum, dicit Dominus Dominus.* 6 *Mittam ſuper te ignem , et inſulæ pacatè habitabunt, ſcientque me Dominum eſſe.* 7 *Et notum fiet nomen meum ſacroſanctum in medio populi mei Iſraelis, neque polluetur deinceps nomen meum ſacroſanctum ; et ſcient gentes univerſæ me Dominum eſſe, Sanctum Iſraelis.*

Verſio VULG. LAT.

8 Ecce venit, & factum eſt, ait Dominus Deus: hæc eſt dies, de qua 9 locut⁹ ſum. Et egredientur habitatores de civitatib⁹ Iſrael, & ſuccendent, & comburent arma, clypeum, & haſtas, arcum, & ſagittas, & baculos manuum, & contos: & ſuccendent ea igni 10 ſeptem annis. Et non portabunt ligna de regionib⁹, neque ſuccident de ſaltib⁹: quoniam arma ſuccendent igni, & deprædabuntur eos, quib⁹ prædæ fuerant, & diripient vaſtatores ſuos, ait Domin⁹ Deus. 11 Et erit in die illa: dabo Gog locum nominatum ſepulchrum in Iſrael: vallem viatorum ad Orientem maris, quæ obſtupeſcere faciet prætereuntes: & ſepelient ibi Gog, & omnem multitudinem ejus, & vocabitur 12 Vallis multitudinis Gog. Et ſepelient eos domus Iſrael, ut mun- 13 dent terram ſeptem menſibus. Sepeliet autem eum omnis popul⁹ terræ, & erit eis nominata dies, in qua glorificat⁹ ſũ, ait Domin⁹ 14 Deus. Et viros jugiter conſtituent luſtrantes terram, qui ſepeliant & requirant eos qui remanſerant ſuper faciem terræ, ut emundent eam: poſt menſes autem ſeptem quærere incipient. 15 Et circuibunt peragrantes terram: cúmque viderint os hominis, ſtatuent juxta illud titulum, donec ſepeliant illud pollinctores in valle multitudinis Gog. 16 Nomen autem civitatis, Amona: 17 & mundabunt terram. Tu ergò fili hominis, hæc dicit Domin⁹ Deus; Dic omni volucri, & univerſis avib⁹, cunctiſque beſtiis agri; Convenite, properate, concurrite undique ad victimam meã, quam ego immolo vobis, victimam grandem ſuper montes Iſrael: ut comedatis carnem, & 18 bibatis ſanguinem. Carnes fortium comedetis, & ſanguinem principum terræ bibetis; arietũ & agnorum, & hircorum, taurorúmque & altilium, & pingui- 19 um omnium. Et comedetis adipem in ſaturitatem, & bibetis ſanguinem in ebrietatem, de victima quam ego immolabo vo- 20 bis: Et ſaturabimini ſuper menſam meam de equo, & equite forti, & de univerſis viris bellatoribus, ait Domin⁹ Deus. Et po- 21 nam gloriam meam in Gentib⁹: & videbunt omnes gentes judicium meum, quod fecerim; & manum meam, quam poſuerim ſuper eos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

8 Ἰδοὺ ἥκει, ϗ γνώσῃ ὅτι ἔσται, λέγει κύριος κύριος (μ)· αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐλάλησα. 9 Καὶ ἐξελεύσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις Ἰσραὴλ, ϗ καύσουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, πέλταις ϗ κοντοῖς, ϗ τόξοις καὶ τοξεύμασι, ϗ ῥάβδοις χειρῶν, ϗ λόγχαις, ϗ καύσουσιν ἐν αὐτοῖς πῦρ ἑπτὰ ἔτη· 10 Καὶ οὐ μὴ λάβωσι ξύλα ἐκ τοῦ πεδίου, οὐδὲ μὴ κόψωσιν ἐκ τῶν δρυμῶν, ἀλλ' ἢ τὰ ὅπλα κατακαύσουσι πυρί· ϗ προνομεύσουσιν τοὺς προνομεύσαντας αὐτοὺς, καὶ σκυλεύσουσι τοὺς σκυλεύσαντας αὐτοὺς, λέγει κύριος. 11 Καὶ ἔσται, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δώσω τῷ Γὼγ τόπον ὀνομαστὸν, μνημεῖον ἐν Ἰσραὴλ, τὸ πολυάνδριον τῶν ἐπελθόντων πρὸς (ν) τῇ θαλάσσῃ, ϗ περιοικοδομήσουσι τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος, ϗ (ξ) κατορύξουσιν ἐκεῖ τὸν Γὼγ ϗ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ, ϗ κληθήσεται (ο) τότε Τὸ πολυ- 12 άνδριον τοῦ Γώγ. Καὶ (π) κατορύξουσιν αὐτοὺς οἶκος (ρ) Ἰσραὴλ, ἵνα καθαρι- 13 σθῇ ἡ γῆ ἐν ἑπταμήνῳ. Καὶ κατορύξουσιν αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, ϗ ἔσται αὐτοῖς (σ) ὀνομαστὸν, ᾗ ἡμέρᾳ (τ) ἐδοξάσθην, 14 λέγει κύριος. Καὶ ἄνδρας διαπαντὸς διαστελοῦσιν ἐπιπορευομένους (υ) τὴν γῆν, θάψαι τοὺς καταλελειμμένους ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, καθαρίσαι αὐτὴν μετὰ τὴν ἑπτά- 15 μηνον, ϗ (φ) ἐκζητήσουσι. Καὶ πᾶς ὁ διαπορευόμενος τὴν γῆν, ϗ ἰδὼν ὀστοῦν ἀνθρώπου, οἰκοδομήσει παρ' (χ) αὐτῷ σημεῖον, ἕως ὅτου θάψωσιν αὐτὸ οἱ θάπτοντες εἰς (ψ) γαὶ τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ. 16 Καὶ γὰρ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, Πολυάν- 17 δριον. ϗ καθαρισθήσεται ἡ γῆ. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὸν, Τάδε λέγει κύριος, Εἰπὸν παντὶ ὀρνέῳ πετεινῷ, ϗ πρὸς πάντα τὰ θηρία τοῦ (ω) πεδίου, Συνάχθητε ϗ ἔρχεσθε, συνάχθητε ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλῳ ἐπὶ τὴν θυσίαν μου, ἣν τέθυκα ὑμῖν θυσίαν μεγάλην ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραὴλ, 18 ϗ φάγεσθε κρέα, ϗ πίεσθε αἷμα. Κρέα γιγάντων φάγεσθε, ϗ αἷμα ἀρχόντων τῆς γῆς πίεσθε. κριοὺς ϗ μόσχους ϗ τράγους· ϗ 19 οἱ μόσχοι ἐστεατωμένοι πάντες. Καὶ φάγεσθε στέαρ εἰς πλησμονὴν, ϗ πίεσθε αἷμα εἰς μέθην ἀπὸ τῆς θυσίας μου, ἧς ἔθυσα ὑ- 20 μῖν. Καὶ ἐμπλησθήσεσθε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἵππον ϗ ἀναβάτην (α) ϗ γίγαντα ϗ πάντα ἄνδρα πολεμιστὴν, λέγει 21 (β) κύριος. Καὶ δώσω τὴν δόξαν μου ἐν ὑμῖν, ϗ ὄψονται πάντα τὰ ἔθνη τὴν κρίσιν μου ἣν ἐποίησα, ϗ τὴν χεῖρά μου ἣν ἐπήγαγον ἐπ' αὐτούς.

Ecce venit, & ſcies, quoniam erit, dicit Dominus Dominus. 8 Hæc eſt dies, in (d) qua loquutus ſum. Et egredientur habitatores urbium Iſrael, & (e) ſuccendent in armis, peltis, & contis, & arcubus, & ſagittis, & 9 baculis manuum, & lanceis: & ſuccendent in eis ignem ſeptem annis: Et non aſſument ligna 10 de campo; neque ſuccident de ſaltibus: ſed arma comburent igni: & deprædabuntur eos, quibus prædæ fuerant, & ſpoliabunt ſpoliatores ſuos, ait Dominus. Et erit in die illa, dabo 11 Gog locum nominatum, monumentum in Iſrael, polyandrion (f) eorum qui venerint ad mare: & ædificabunt per circuitum os vallis: & (g) defodient ibi Gog, & omnem multitudinem ejus: & vocabitur (h) tunc Polyandrion Gog. Et 12 defodient eos domus Iſrael; ut mundetur terra in ſeptem menſibus: Et defodient eos omnis po- 13 pulus terræ: & erit eis (i) inclytum, quâ die glorificatus fuerit, ait Dominus. Et viros ju- 14 giter ſecernent, circumeuntes terram ad ſepeliendum (k) eos, qui remanſerint ſuper faciem terræ, ut emundent eam, poſt ſeptem menſes, (l) & quærent. Et omnis peragrans terram, & 15 videns os hominis, ædificabit apud illud, ſignum; donec ſepeliant illud pollinctores in Gai polyandrio Gog. Nam & no- 16 men (m) civitatis, Polyandrion. Et mundabitur terra. Et tu, fili hominis, dic; Hæc di- 17 cit Dominus; Dic omni avi volatili, & ad omnes beſtias campi; Congregamini, & venite: congregamini ab omnibus per circuitum ad victimam meam, quam immolavi vobis, victimam grandem ſuper montes Iſrael: & comedetis carnes, & bibetis ſanguinem: Carnes gi- 18 gantum comedetis, & ſanguinem principum terræ bibetis, (n) arietes, & vitulos, & hircos: & vituli omnes adipati. Et 19 comedetis adipẽ ad ſaturitatem: & bibetis ſanguinem ad ebrietatem de victima mea, quam immolavi vobis. Et ſaturabimini 20 ſuper menſam meam de equo, & aſcenſore, & gigante, & omni viro bellatore, ait Dominus. Et 21 dabo gloriam meam in vobis: & videbunt omnes gentes judicium meum, quod feci, & manum meam, quam induxi ſuper eos.

MS. A. (μ) ὁ θεός· (ν) τὴν θάλασσαν, (ξ) κατορύξωσιν (ο) Τὸ γαὶ τὸ (π) κατορύξωσιν (ρ) τοῦ Ἰσραὴλ, (σ) εἰς ὀνομαστὸν, (τ) ᾗ ἐδοξάσθην, (υ) πᾶσαν τὴν γῆν, (φ) ἐκζητήσουσιν ἀκριβῶς. Καὶ ἔσται πᾶς ὁ διαπορευόμενος πᾶσαν τὴν γῆν, (χ) αὐτὸ (ψ) τὸ γαὶ τὸ (ω) ἄχρι, (α) γίγαντα (β) κύριος κύριος.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

8 Ecce venit & confirmabitur, ait Domin⁹ De⁹: hæc eſt dies quam decrevi in verbo meo. 9 Et egredientur habitatores civitatũ terræ Iſrael, & calefient, & illuſtrabuntur armis bellicis, clypeis & ſcutis, & arcubus, & ſagittis, & jaculorum & lancearum lignis: & ſuccendent his ignem ſeptem annis. 10 Et non tollent ligna de agro, nec ſuccident de ſaltu, quia armis bellicis ſuccendent ignem, & deprædabuntur deprædatores ſuos, & expoliabunt expoliatores ſuos, ait Domin⁹ De⁹. 11 Et erit in tempore illo, & dabo ipſi Gog locum aptũ in domũ ſepulchri in Iſrael in Valle vadorum ad orientem maris Geneſar; ea conjuncta eſt duob⁹ montib⁹; & ſepelient ibi Gog, & omnem multitudinem ej⁹, & vocabunt Vallem multitudinis Gog. 12 Et ſepelient eos domus Iſrael, ut mundent terram ſeptem menſib⁹. 13 Et ſepelient eos omnis popul⁹ terræ, & erit eis in nomen dies in quo me glorificavero, ait Domin⁹ De⁹. 14 Et viros jugiter conſtituent, ut tranſeant per terram, ſepelientes cum his qui tranſeunt, eos qui remanſerant ſuper faciem terræ, ut emundent eam: poſt ſeptem menſes incipient quærere. 15 Et ſi quis tranſiens per viam eorum, qui tranſeunt per terram, viderit oſſa hominum, conſtruet juxta illa titulum, donec ſepeliant illa humatores in Valle multitudinis Gog. 16 Ibi quoque projicientur occiſi excelſæ civitatis cuj⁹ turmæ multæ ſunt, & emundabunt terram. 17 Tu autem fili hominis: hæc dicit Domin⁹ De⁹, Dic avibus, paſſeribus, omnique volatili, & omni beſtiæ agri, Congregamini, & venite, congregamini undique ad interfectos quos ego occido vobis occiſione magna ſuper montes Iſrael, et comedetis carnem & bibetis ſanguinem. 18 Carnem fortium comedetis, & ſanguinem principum terræ bibetis, regum, principum, & ducum fortium, opibus divitum omnium. 19 Et comedetis adipem ad ſatietatem, & bibetis ſanguinem; de carne occiſorum, quos ego occido vobis. 20 Et ſaturabimini ſuper menſas Iſrael equis, & quadrigis, fortibus & omnibus viris bellatoribus, ait Dominus Deus. 21 Et dabo gloriam meam in populis, & videbunt omnes populi ultionem meam quam feci, & potentiam meam quam poſui in eis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 Ecce brevi adveniet dies quem prædixi, inquit Dominus dominorum; 9 Quum exibunt habitatores civitatum Iſraelis, ignémque injicient in arma, clypeos, jacula, arcus, ſagittas, fuſtes manuarios, & lanceas; & ex iis igne comburent ſeptem annis. 10 Haud egentes lignorum campi aut ſylvæ; ſed ex armis eorum igne comburent: et prædabuntur eos qui prædati fuerant ipſos, & ſpoliabunt eos qui ſpoliaverant ipſos, ait Dominus dominorum. 11 Eodem illo die dabo ibi Gogo locum ſepulchri in Iſraele, vallem magnã quæ eſt ad Orientalem *plagam* maris: & obturabunt eam vallem, cùm ibi ſepelierint Gogum totúmque exercitum ejus; & vocabitur, Vallis excidii Gogi. 12 Septem menſium *ſpatio* ſepelient eos Iſraelitæ, & purgabitur terra: 13 Sepelient inquam, eos totus terræ popul⁹, fiétque ipſis nomen quâ die glorificabor, ait Dominus. 14 Et poſt ſeptẽ menſes erunt homines jugiter ambulantes per terram illam, & ſepelientes eos qui reſidui fuerint ſuper terram, ut purgetur. 15 Et quicunque per terram tranſiens viderit os humanum, titulum componet juxta illud, donec veniant ad aſportandum illud hi qui ſepelient in valle Gogi. 16 Vocabitur autem nomen urbis illius, Maxima: ſic terrã purgabunt. 17 Tu verò fili hominis, dic omnib⁹ volucribus cœli & omnib⁹ beſtiis deſerti; Sic ait Dominus dominorum, Congregamini & venite ex omni loco ad magnam victimam quam mactaturus ſum vobis in montibus Iſraelis; ut comedatis carnẽ, & bibatis ſanguinem; 18 Carnem gigantum comedatis, & ſanguinem principum terræ bibatis, arietum, & ſaginatorũ, hominum, atque juvencorum Baiſanis omnium. 19 Comedetis autem carnem, ſaturabimini; ſanguinem bibetis, & inebriabimini, ex magna victima quam mactaturus ſum vobis: 20 Saturabimini inquam, de menſa mea carne equorum & equitum eorum, gigantum, & omnium virorum bellatorum, ait Dominus dominorum. 21 Et comparabo mihi gloriam apud gentes, quum viderint gentes judicium quod fecero, & manum meam quam ipſis impoſuero.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ها اني * وتعلم انه يكون * يقول الرب الرب الاله * هذا هو اليوم الذي فيه تكلمت * 9 ويخرج سكان مدن اسرايل * ويوقدون بالاسلحة * والمزاريق * والاترسة * والقسي * والنشاب * وعصي الايدي * والحراب * ويوقدون بهم النار سبعة سنين * 10 ولا ياخذون حطبا من الصحراء * ولا يقطعون من الغياض شيا * لكن يحرقون الاسلحة بالنار * وينهبون الذين نهبوهم * ويغنمون الذين غنموهم يقول الرب * 11 ويكون في ذلك اليوم اعطي لجوج موضعا مسمي * ذكرا في اسرايل * وادي الذين ياتون الي البحر * ويبنون سد الوادي * ويدفنون هناك جوج وكل جمعه * ويدعي وادي جوج * 12 ويدفنوهم بيت اسرايل * كي تطهر الارض * في سبعة اشهر * 13 ويدفنهم كل شعب الارض * ويكون لهم للتسمية اليوم الذي فيه تمجدت يقول الرب * 14 ويامرون كل حين الرجال السايرين علي كل الارض * ان يدفنوا المتبقيين علي وجه الارض ليطهروها * بعد سبعة اشهر * ويطلبون باستقصاء * 15 ويكون كل ساير علي كل الارض ينظر عظم انسان * يبني عليها ذكرا * الي ان يدفنوها الدافنون في وادي جوج * 16 ولان اسم المدينة الوادي * ويطهر الارض * 17 وانت يا ابن الانسان قل * هكذا يقول الرب * قل لكل طير طاير * ولجميع وحوش الحقل * اجتمعوا وايتوا * اجتمعوا من جميع المحيطين * علي ذبيحتي التي ذبحتها لكم * ذبيحة عظيمة * علي جبال اسرايل * وتاكلون لحما * وتشربون دما * 18 تاكلون لحم الجبابرة * وتشربون دم روساء الارض * كباشا وعجولا وتيوسا * وتصيرون عجولا قوية باجمعكم * 19 وتاكلون شحما للشبع * وتشربون دما للسكر * من ذبيحتي التي ذبحتها لكم * 20 وتشبعون علي مايدتي فرسا وراكبا * جبارا وكل رجل محارب * يقول الرب الرب * 21 واعطي مجدي فيكم * ويعاين كل الامم حكمي الذي صنعته * ويدي التي جلبتها عليهم *

8 *Ecce venit, & ſcies futurum eſſe, dicit Dominus, Dominus Deus: hæc eſt dies de qua locutus ſum:* 9 *Et egredientur cives urbium Iſraelis, & comburent arma, ſpicula, clypeos, arcus, ſagittas, baculos manuarios, & lanceas, iiſque ignem accendent ſeptem annis.* 10 *Non accipient ligna è campo, nec cædent quicquam è ſylvis, ſed arma igne comburent: & diripient eos à quibus diripiebantur, & ſpoliabunt eos qui ſpolia ab ipſis capiebant, dicit Dominus.* 11 *Et erit eo die ut dem ipſi Gog locum nominatum, memoriam in Iſraele, vallem venientium ad mare: ædificabunt enim oſtium vallis, & ſepelient ibi Gog, totamque turbam ipſius: & vocabitur, Vallis Gog.* 12 *Sepelient autem eos Iſraelitæ, ut purgetur terra, ſeptem menſibus.* 13 *Sepeliet inquam, eos totus terræ populus: eritque eis nomini dies quâ glorificatus fuero, inquit Dominus.* 14 *Et inceſſanter præcipient viris totam eam terram peragrantibus, ut ſepeliant remanentes in ſuperficie terræ, quatenus emundent eam, poſt ſeptem menſes: & quærent eos diligenter.* 15 *Et erit ut quicunque terram illam peragrans viderit os humanum, extruat ſuper illud monimentum, quoad ſepeliant illud pollinctores in valle Gog;* 16 *(Et verò nomen urbis, Vallis) ut emundetur terra.* 17 *Tu ergò O fili hominis, dic (ita dicit Dominus) dic omni volucri volanti, & cunctis beſtiis campeſtribus; Congregamini, & venite; congregamini ex omnibus locis adjacentibus ad victimam meam quam vobis mactavi, victimam magnam, ſuper montes Iſraelis; & comedetis carnem, bibetiſque ſanguinem.* 18 *Comedetis carnem gigantum, & bibetis ſanguinem principum terræ, arietes, vitulos, & hircos; & evadetis omnes, vituli robuſti.* 19 *Comedetis autem carnem ad ſatietatem, & ſanguinem bibetis ad ebrietatem, ex mea victima quam vobis mactavi:* 20 *Et implebimini ſuper menſa mea equo & equite, gigante & omni viro bellicoſo, inquit Dominus Dominus.* 21 *Et prodam gloriam meam per vos, & videbunt omnes gentes judicium meum quod exercuero, & manum meam quam in eos intulero:*

יחזקאל : מ

à ; eorum Deus Dominus *ego* quòd , Iſrael domus ſcient Et
22 וידעו בית ישראל כי אני יהוה אלהיהם מן
ſua iniquitate in quòd gentes ſcient Et *ultrà* & , illa die
היום ההוא והלאה: וידעו הגוים כי בעונם 23
,me in ſunt prævaricati quòd propterea , Iſrael domus ſunt ducti captivi
גלו בית־ישראל על אשר מעלו־בי
,eorum hoſtium manum in eos tradidi & : eis ab *meas facies* abſcondi &
ואסתר פני מהם ואתנם ביד צריהם
,eorum immunditiam Secundùm .hi univerſi gladio in ceciderunt &
ויפלו בחרב כלם: כטמאתם 24
meas facies abſcondi & : eis cum feci eorum prævaricationes ſcdm &
וכפשעיהם עשיתי אתם ואסתר פני
faciam redire Nunc ,Deus Dominus dixit ſic Propterea .eis ab
מהם: לכן כה אמר אדני יהוה עתה אשיב 25
zelabo & ; Iſrael domus omnis miſerebor & ,Jahacob captivitatem
את־שבית יעקב ורחמתי כל־בית ישראל וקנאתי
omnem & ,ſuam ignominiam portabunt Et .*meæ ſanctitatis nomini*
לשם קדשי: ונשו את־כלמתם ואת־כל־ 26
ſuper *eos habitando in* ,me in ſunt prævaricati qua ,ſuam prævaricationem
מעלם אשר מעלו־בי בשבתם על־
è eos *me reducendo In* .*exterrens* non & ,*fiducia in* ſuam *humum*
אדמתם לבטח ואין מחריד: בשובבי אותם מן 27
; ſuorum inimicorum terris è eos congregavero & , populis
העמים וקבצתי אתם מארצות איביהם
ſcient Et .plurimarum gentium oculis in eis in fuero ſanctificatus &
ונקדשתי בם לעיני הגוים רבים: וידעו 28
,gentes ad eos *me transferendo in* ,eorum Deus Dominus *ego* quòd
כי אני יהוה אלהיהם בהגלותי אתם אל־הגוים
.ibi eis ex ultrà relinquam non & :ſuam *humum ad* eos congregavero &
וכנסתים אל־אדמתם ולא־אותיר עוד מהם שם:
effudi quia ; eis ab *meas facies* ultrà abſcondam non Et
ולא־אסתיר עוד פני מהם אשר שפכתי 29
.Deus Dominus dixit , Iſrael domum ſuper meum ſpiritum
את־רוחי על־בית ישראל נאם אדני יהוה:

CAP. XL. מ

, anni *capite* in ,noſtræ tranſmigrationis anno quinto & vigeſimo In
בעשרים וחמש שנה לגלותנו בראש השנה 1
eſt percuſſa poſtquam , anno decimoquarto in ,menſis decima *in*
בעשור לחדש בארבע עשרה שנה אחר אשר הכתה
, Domini *manus* me ſuper fuit , *illius diei corpore* in , civitas
העיר בעצם היום הזה היתה עלי יד־יהוה
in me adduxit Dei viſionibus In .illuc me adduxit &
ויבא אתי שמה: במראות אלהים הביאני אל־ 2
eum ſuper & ,*valde* excelſum montem *ad* me dimiſit & , Iſrael terram
ארץ ישראל ויניחני אל־הר גבה מאד ועליו
ecce & : illuc me adduxit Et .Meridie à civitatis ædificium tanquã
כמבנה־עיר מנגב: ויביא אותי שמה והנה־ 3
,ejus manu in *linorum* filum & , æris aſpectus ſicut *ejus* aſpectus , vir
איש מראהו כמראה נחשת ופתיל־פשתים בידו
me ad eſt locutus Et .porta in *ſtans ipſe* & : menſuræ calamus &
וקנה המדה והוא עמד בשער: וידבר אלי 4
pone & , audi tuis auribus in & ,tuis oculis in vide ,hominis Fili , vir
האיש בן־אדם ראה בעיניך ובאזניך שמע ושים
pro quia , tibi *oſtendens ego* quæ , omnibus tuum cor
לבך לכל אשר־אני מראה אותך כי למען
tu quæ omnia annuntia : huc es adductus tibi *oſtendi*
הראותכה הבאתה הנה הגד את־כל־אשר־אתה
.Iſrael domui *videns*
ראה לבית ישראל:

Verſio VULG. LAT.

22 Et ſcient domus Iſrael, quia ego Domin⁹ De⁹ eorum, à die illa, & 23 deincéps. Et ſcient Gentes quoniam in iniquitate ſua capta ſit domus Iſrael, eò quòd dereliquerint me, & abſconderim faciem meam ab eis: & tradiderim eos in man⁹ hoſtium, & ceciderint in gladio univerſi. 24 Juxta immunditiam eorum & ſcel⁹ feci eis, & abſcondi faciem meam ab illis. 25 Propterea hæc dicit Domin⁹ De⁹; Nunc reducam captivitatem Jacob, & miſerebor omnis domûs Iſrael: & aſſumam zelum pro 26 nomine ſancto meo. Et portabunt confuſionem ſuam, & omné prævaricationem, quâ prævaricati ſunt in me, cùm habitaverint in terra ſua confidenter neminem formidantes: 27 Et reduxero eos de populis, & congregavero de terris inimicorum ſuorum, & ſanctificat⁹ fuero in eis, in oculis gentium plurimarum. 28 Et ſcient quia ego Domin⁹ De⁹ eorum; eò quòd tranſtulerim eos in nationes, & congregaverim eos ſuper terram ſuam, & non dereliquerim quemquam ex eis 29 ibi. Et non abſcondam ultrà faciem meam ab eis, eò quòd effuderim ſpiritum meum ſuper omnem domum Iſrael, ait Domin⁹ Deus.

CAP. XL.

1 IN vigeſimo quinto anno tranſmigrationis noſtræ, in exordio anni, decimâ menſis, quartodecimo anno poſtquàm percuſſa eſt civitas: in ipſa hac die facta eſt ſuper me man⁹ Domini, & ad- 2 duxit me illuc. In viſionib⁹ Dei adduxit me in terram Iſrael, & dimiſit me ſuper montem excelſum nimis: ſuper quem erat quaſi ædificium civitatis vergen- 3 tis ad Auſtrum. Et introduxit me illuc: & ecce vir, cuj⁹ erat ſpecies quaſi ſpecies æris, & funicul⁹ lineus in manu ej⁹, & calam⁹ menſuræ in manu ej⁹: ſta- 4 bat autem in porta. Et locut⁹ eſt ad me idem vir; Fili hominis, vide oculis tuis, & aurib⁹ tuis audi, & pone cor tuum in omnia, quæ ego oſtendam tibi, quia ut oſtendantur tibi adduct⁹ es huc: annuntia omnia, quæ tu vides, domui Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

22 Καὶ γνώσονται οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύ- 23 της καὶ ἐπέκεινα. Καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ᾐχμαλωτεύθησαν οἶκος Ἰσραὴλ, ἀνθ' ὧν ἠθέτησαν εἰς ἐμὲ, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ παρέδωκα αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ (γ) ἔπεσον πάντες 24 μαχαίρᾳ. Κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ἐποίησα αὐτοῖς, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν. 25 Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (δ) κύριος κύριος, Νῦν ἀποστρέψω αἰχμαλωσίαν (ε) ἐν Ἰακὼβ, καὶ ἐλεήσω τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ζηλώσω διὰ 26 τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου. Καὶ (ζ) λήψονται τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν ἣν ἠδίκησαν ἐν τῷ κατοικισθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἐπ' εἰρήνης· 27 καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν, Ἐν τῷ ἀποστρέψαι με αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συναγαγεῖν με αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἁγιασθή- 28 σομαι ἐν αὐτοῖς ἐνώπιον (η) τῶν ἐθνῶν. Καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ἐν τῷ ἐπιφανῆναί με αὐτοῖς ἐν τοῖς 29 ἔθνεσι. Καὶ οὐκ ἀποστρέψω οὐκέτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, ἀνθ' ὧν ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, λέγει κύριος κύριος.

Et ſcient domus Iſrael, quia ego ſum Dominus Deus eorum à die hac, & deincéps. 22 23 Et ſcient omnes gentes, quoniam propter peccata ſua capti fuerunt domus Iſrael, eò quòd prævaricati ſint in me; & averti faciem meam ab eis, & tradidi eos in manus inimicorũ eorũ: & ceciderunt omnes gladio. 24 Juxta immunditias eorum, & juxta iniquitates eorum, feci eis: & averti faciem meam ab eis. 25 Propterea hæc dicit Dominus Dominus; Nunc reducam captivitatem in (o) Jacob: & miſerebor domui Iſrael: & aſſumam zelum propter nomen ſanctum meum. 26 Et portabunt ignominiam ſuam, & injuſtitiam, quâ injuſtè egerunt, cùm habitaverint in terra ſua in pace, & non erit qui exterreat, 27 Cùm reduxero eos de gentibus, & congregavero eos de (p) regionibus gentium: & ſanctificabor in eis coram gentibus. 28 Et ſcient, quia ego ſum Dominus Deus eorum, cùm apparuero eis in (q) gentibus. 29 Et non avertam ultrà faciem meam ab eis; eò quòd effuderim furorem meum ſuper domum Iſrael, ait Dominus Dominus.

MS.A. (γ) ἔπεσον (δ) κύριος κύριος ὁ θεὸς, Νῦν ἀναστρέψω τὴν (ε) Ἰακὼβ, (ζ) λήμψομαι (η) ἐθνῶν πολλῶν.

ΚΕΦ. μʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας ἡμῶν, ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ, δεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει μετὰ τὸ (α) ἁλῶναι τὴν πόλιν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐγένετο (β) ἐπ' ἐμὲ χεὶρ 2 κυρίου, Καὶ ἤγαγέ με ἐν ὁράσει θεοῦ εἰς τὴν γῆν (γ) Ἰσραὴλ, καὶ ἔθηκέ με ἐπ' (δ) ὄρος ὑψηλὸν σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὡσεὶ οἰ- 3 κοδομὴ πόλεως ἀπέναντι, Καὶ εἰσήγαγέ με ἐκεῖ· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ, καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ ἦν ὡσεὶ ὅρασις χαλκοῦ στίλβοντος, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων, καὶ κάλαμος (ε) μέτρον, καὶ αὐτὸς εἱστήκει ἐπὶ τῆς πύλης. 4 Καὶ εἶπε πρὸς μὲ ὁ ἀνὴρ, (ζ) Ὃν ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἴδε, καὶ ἐν τοῖς ὠσί σου ἄκουε, καὶ τάξον εἰς τὴν καρδίαν σου πάντα ὅσα ἐγὼ δεικνύω σοι, διότι ἕνεκα τοῦ δεῖξαί σοι εἰσελήλυθας ὧδε, καὶ δείξεις πάντα ὅσα σὺ ὁρᾷς τῷ οἴκῳ (η) τοῦ Ἰσραήλ.

CAP. XL.

1 ET factum eſt in quinto & vigeſimo anno captivitatis noſtræ, in primo menſe, decimâ menſis, in quarto decimo anno, poſtquàm capta eſt civitas, in die illa facta eſt ſuper me manus Domini: 2 Et adduxit me in viſione Dei in terram Iſrael: & poſuit me ſuper montem excelſum nimis: & in eo quaſi ædificium civitatis è regione. 3 Et introduxit me illuc: & ecce vir; & aſpectus ejus erat, quaſi aſpectus æris ſplendentis: & in manu ejus erat funiculus cementariorum, & calamus menſura: & ipſe ſtabat in porta. 4 Et dixit ad me vir; (a) Quem vidiſti, fili hominis? in oculis tuis vide, & in auribus tuis audi: & pone in cor tuum omnia, quæ oſtendero tibi: quia, ut oſtendantur tibi; ingreſſus es huc. Et monſtrabis omnia quæ tu vides, domui Iſrael.

MS. A. (α) ἁλωθῆναι (β) χεὶρ κυρίου ἐπ' ἐμὲ, (γ) τοῦ Ἰσραὴλ, (δ) ὄρους ὑψηλοῦ σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ (ε) μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ (ζ) Ἑώρακας σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, ἴδε ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ (η) Ἰσραήλ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 וידעון בית ישראל ארי אנא יי אלההון מן יומא ההוא ולהלא : וידעון עממיא ארי
23 בחוביהון גלו בית ישראל על דשקרו במימרי וסליקית שכנתי מנהון ומסרתינון ביד
24 סנאיהון ואתקטלו בחרבא כולהון : כסואבתהון וכמרדיהון אתפרעית מנהון
25 וסלקית שכנתי מנהון : בכן כדנן אמר יי אלהים כען אתיב ית גלות יעקב וארחם
כל בית ישראל ואתפרע פורענות גבורתי מן עממיא על דאחילו ית שמא דקודשי :
26 ויקבלון ית אתכנעותהון וית כל שקריהון דשקרו במימרי במתבהון על ארעהון
27 לרוחצן ולית דמניד : כד אתיב יתהון מביני עממיא ואכניש יתהון מן מדינתא בעלי
28 דבביהון ואתקדש בהון לעיני עממין סגיאין : וידעון ארי אנא יי אלההון ועל דחבו
קדמי אגליתי יתהון לביני עממיא וכדו דתבו כנשתנון לארעהון ולא אשאר עוד
29 מנהון תמן : ולא אסלק עוד שכנתי מנהון דשפכית ית רוח קודשי על בית ישראל
אמר יי אלהים :

מ

1 בעשרין וחמש שנין לגלותנא ברישא דשתא בעשרא לירחא בארבע עסרי שנין בתר
דאתרעת קרתא בכרן יומא הדין שרת עלי רוח נבואה מן קדם יי ואעיל יתי לתמן :
2 ברוח נבואה דשרת עלי מן קדם יי אעלני לארעא דישראל ואשריני על טור רם
3 לחדא ועלוהי כבנין קרתא מדרומא : ואעיל יתי לתמן והא גברא חזויה כחיזו נחשא
4 וחוט דכתנא בידיה וקני משחתא והוא קאים בתרעא : ומלל עמי גברא בר אדם חזי
בעינך ובאודנך שמע ושוי לבך לכל די אנא מחוי יתך ארי בדיל לאחזיותך אתותבת
הלכא חוי ית כל דאת חזי לבית ישראל :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

22 Et ſcient dom⁹ Iſrael, quia ego Domin⁹ Deus eorum à die illa & deinceps. 23 Et ſcient populi, quia propter peccata ſua migravit dom⁹ Iſrael, pro eo quòd prævaricata eſt in verbum meum, & abſtuli majeſtatem meam ab eis; et tradidi eos in manum inimicorum ſuorum, & interfecti ſunt gladio univerſi. 24 Juxta immunditias ſuas & rebelliones ſuas ultionem ſumpſi ex eis, & abſtuli majeſtatem meam ab eis. 25 Idcircò hæc dicit Domin⁹ De⁹, Nunc reducam captivitatem Jacob & miſerebor univerſæ dom⁹ Iſrael, & ulciſcar ultionem potentiæ meæ de populis, pro eo quòd violaverunt nomen ſanctum meum. 26 Et ſuſcipient confuſionem ſuam, & omnes prævaricationes ſuas, quib⁹ prævaricati ſunt in verbum meum cùm habitarent ſuper terram ſuam confidenter; & non erit qui exterreat eos. 27 Cùm reduxero eos de medio populorum, & congregavero eos de provinciis inimicorum ſuorum; & ſanctificat⁹ fuero in eis in oculis populorum multorum. 28 Et ſcient, quia ego Domin⁹ Deus eorum, &, pro eo quòd peccaverunt coram me, tranſtulerim eos inter populos; & nunc quia converſi ſunt, congregaverim eos ad terram ſuam: nec reliquum faciam ultrà quenquam ex eis ibi. 29 Neque auferam amplius majeſtatem meam ab eis; quia effudi ſpiritum ſanctum meum ſuper domum Iſrael, ait Dominus Deus.

CAP. XL.

1 VIceſimoquinto anno tranſmigrationis noſtræ in exordio anni, decima menſis, quartodecimo anno poſtquàm dirupta eſt civitas, in hac eadem die reſedit ſuper me ſpiritus propheticus à facie Dñi; & adduxit me illuc. 2 In ſpiritu prophetico qui reſedit ſuper me à facie Domini, induxit me in terram Iſrael, & poſuit me ſuper montem excelſum valdè; & ſuper eum erat quaſi ædificium civitatis ab Auſtro. 3 Et introduxit me illuc. Et ecce vir cujus aſpectus erat quaſi aſpectus æris, & funiculus lineus in manu ejus, & calamus menſuræ: & *ecce* ſtabat in porta. 4 Et locutus eſt ad me vir, [*dicens*:] Fili hominis vide oculis tuis, & auribus tuis audi, & pone cor tuum ad omnia quæ ego oſtendam tibi: quia ut oſtendantur tibi, adductus es huc. Annuntia omnia quæ tu vides, domui Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܢܕܥܘܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܗܘ ܘܠܗܠ. * ܘܢܕܥܘܢ
23 ܥܡܡܐ. ܕܡܛܠ ܚܛܗܝܗܘܢ ܐܫܬܒܝܘ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܕܥܠܘ ܒܝ. ܘܐܗܦܟܬ ܐܦܝ
ܡܢܗܘܢ. ܘܐܫܠܡܬ ܐܢܘܢ ܒܐܝܕܝ ܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ. ܘܢܦܠܘ ܟܠܗܘܢ ܒܚܪܒܐ. * ܐܝܟ
24 ܛܢܦܘܬܗܘܢ ܘܐܝܟ ܥܘܠܗܘܢ ܥܒܕܬ ܠܗܘܢ. ܘܐܗܦܟܬ ܐܦܝ ܡܢܗܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ
25 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܗܫܐ ܐܗܦܘܟ ܫܒܝܬܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܐܪܚܡ ܥܠ ܟܠܗ
ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܛܢ ܥܠ ܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ. * ܘܢܩܒܠܘܢ ܟܠܗ ܚܣܕܗܘܢ
26 ܘܥܘܠܗܘܢ ܕܥܠܘ ܒܝ. ܟܕ ܝܬܒܝܢ ܒܐܪܥܗܘܢ ܠܘܬܟܝܢ ܘܠܝܬ ܡܢ ܕܡܙܝܥ ܠܗܘܢ. * ܟܕ
27 ܐܟܢܫ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ. ܘܐܩܪܒ ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ. ܘܐܬܩܕܫ
ܒܗܘܢ ܩܕܡ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܢܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܕܐܫܒܝܬ ܐܢܘܢ ܒܝܬ 28
ܥܡܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܟܢܫ ܐܢܘܢ ܠܐܪܥܗܘܢ. ܘܠܐ ܐܘܬܪ ܡܢܗܘܢ ܬܡܢ. * ܘܠܐ ܐܗܦܘܟ ܐܦܝ ܡܢܗܘܢ. 29
ܐܠܐ ܐܫܘܕ ܪܘܚܝ ܥܠ ܟܠܗ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡ * * ܒܢܝܢܐ ܕܗܝܟܠܐ *

1 * ܒܫܢܬ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫ ܠܫܒܝܢ. ܒܪܫ ܫܢܬܐ ܒܥܣܪܐ ܒܝܪܚܐ. ܒܫܢܬ
ܐܪܒܥܣܪܐ ܕܒܬܪ ܕܐܬܚܪܒܬ ܡܕܝܢܬܐ. ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܢܐ. ܗܘܬ ܥܠܝ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ.
2 * ܘܐܝܬܝܢܝ ܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܚܙܘܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܣܩܢܝ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܛܒ. ܘܐܝܟ ܗܘܐ
ܒܢܝܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܡܢ ܬܝܡܢܐ. * ܘܐܥܠܢܝ ܠܬܡܢ. ܘܚܙܝܬ ܓܒܪܐ. 3
ܘܚܙܘܗ. ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܢܚܫܐ. ܘܚܘܛܐ ܕܒܢܝܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܩܢܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. ܘܩܐܡ ܗܘܐ
ܒܬܪܥܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܓܒܪܐ ܗܘ. ܒܪ ܐܢܫܐ ܚܙܝ ܒܥܝܢܝܟ. ܘܫܡܥ ܒܐܕܢܝܟ. ܘܣܝܡ 4
ܒܠܒܟ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ. ܡܛܠ ܕܠܡܚܘܝܘܬܟ ܐܬܝܬ ܠܗܪܟܐ. ܘܟܠ ܡܕܡ
ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܚܘܝ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.

22 Cognoſcent etiam Iſraelitæ me eſſe Dominum Deum ipſorum, ab illa die & deinceps: 23 Et cognoſcent gentes quòd propter iniquitatem ſuam captivi ducti ſint Iſraelitæ: quia prævaricati ſunt contra me, ideò averterim faciem meam ab eis, tradiderim eos in manũ inimicorum eorum, & gladio ceciderint omnes: 24 Denique ſecundùm impuritatem eorum, & juxta iniquitatem ipſorum rependerim eis, & averterim faciem meam ab eis. 25 Iccircò ſic ait Dominus dominorum; Jam reſtituam captivos Jacobi, & miſerebor totius domûs Iſraelis, & zelo commovebor propter nomen ſanctitatis meæ: 26 (Quandoquidem tulerint omnem ignominiam & iniquitatem ſuam quâ prævaricati ſunt contra me, quando ſedebant in terra ſua ſecurè, nemine moleſtiam illis inferente.) 27 Colligendo eos ex gentibus, & admovendo eos ex urbibus inimicorum ſuorum, & ſanctificando me per eos coram gentibus multis. 28 Et agnoſcent quòd ego Dominus Deus eorum effeci ut captivi ducerentur inter gentes, ego colligam eos ad terram eorum, & neminem ex eis ibi relinquam, 29 Neque avertam faciem meam ab eis; ſed effundam ſpiritum meum ſuper totam domum Iſraelis, dicit Dominus dominorum.

CAP. XL.

Reædificatio templi.

1 ANno vigeſimo quinto captivitatis noſtræ, initio anni, decimâ menſis, anno decimo quarto poſtquam vaſtata fuerat urbs; eodem ipſo die fuit ſuper me manus Domini: 2 Perduxitque me in terram Iſraelis in viſione Dei, & collocavit me ſuper montem valdè excelſum, ſuper quem in plaga ipſius Meridionali extabat velut ædificium urbis. 3 Cúmque me perduxiſſet illuc, vidi virum cujus aſpectus ſimilis erat aſpectui æris: funiculum lineum & arundinem menſoriam *is* manu ſuâ *tenebat*, ſtabátque in porta. 4 Vir iſte mihi dixit; Fili hominis, perſpice oculis tuis, auribus tuis audi, & repone in animo tuo quicquid oſtenſurus ſum tibi (nam ad oſtendendum tibi huc veni) & quicquid videris, indica filiis Iſraelis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * ويعلم بيت اسرايل اني انا الرب الاههم انا * منذ هذا اليوم وبعد * ويعلم جميع الامم ان
23 لاجل خطاياهم سبي بيت اسرايل * من اجل انهم عصوني * فصرفت وجهي عنهم * واسلمتهم الى
ايدي الاعداء * وسقطوا جميعهم بالسيف * كنجاساتهم وكاثامهم صنعت بهم * وصرفت وجهي 24
عنهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب الرب الاله * الان ارد سبي يعقوب * وارحم بيت اسرايل * واغار 25
لاجل اسمي القدوس * واخذ اهانتهم والظلم الذي ظلموه * عند ما يسكنوا في ارضهم 26
بالسلامة ولا يكون من يخوفهم * عند ما اردهم من الامم * واجمعهم من بلدان الامم * واتقدس 27
فيهم امام الامم الكثيرة * ويعلمون اني انا الرب الههم انا * عند ما اتظاهر لهم في الامم * ولا 28 29
اصرف وجهي عنهم بعد * من اجل اني افضت غضبي على بيت اسرايل * يقول الرب الرب *

* الفصل الاربعون *

* النبوة التي راها حزقيال النبي في بني الهيكل * من بعد رد سبي
اسرايل ورجوعهم من ارض بابل *

1 * وكان في سنة خمس وعشرين لسبينا * في الشهر الاول * في عشر من الشهر * في السنة الرابعة
عشر من بعد ان خربت المدينة * في ذلك اليوم كانت يد الرب علي * وجا بي بوحي الله الى 2
ارض اسرايل * ووضعني على جبل عال جدا * وعليه مثل بناء مدينة مقابلي * وادخلني هناك * 3
واذا رجل ومنظره كان مثل منظر نحاس يلصف * وكان في يده خيط البنائين * وقصبة قياس في
يده وهو واقف على الباب * وقال لي الرجل * ارايت انت يا ابن الانسان * انظر بعينيك * واسمع 4
باذنيك * وريب في قلبك كما انا اظهره لك * من اجل انك دخلت الى ههنا من اجل ان اظهر
لك * وتظهر انت جميع ما تراه لبيت اسرايل *

22 *Et cognoſcet domus Iſraelis me Dominum Deum ſuum eſſe, ab hoc die & inpoſterùm:* 23 *Cognoſcent etiam gentes univerſæ quod propter peccata ſua captivi ſint abducti Iſraelitæ: eò quòd in me rebellârint, averterim faciem meam ab eis, tradiderim eos in manus inimicorum, & occubuerint omnes gladio.* 24 *Juxta immunditias & iniquitates eorum egerim cum eis, & faciem meam ab eis averterim.* 25 *Propterea ſic ait Dominus, Dominus Deus; Jam reducam captivitatem Jacobi, & miſerebor domûs Iſraelis, zeloque movebor pro ſacroſancto nomine meo:* 26 *Et auferam contemptum & tyrannidem quâ oppreſſi ſunt: quum habitaverint in terra ſua pacificè, nec fuerit qui terreat eos:* 27 *Quum reduxero eos è gentibus, collegero eos è regionibus gentium, & ſanctificatus fuero in eis coram gentibus multis.* 28 *Scientque me Dominum Deum ſuum eſſe, cùm ipſis apparuero inter gentes,* 29 *Et ampliùs non avertero faciem meam ab eis: eò quòd effuderim furorem meum ſuper domum Iſraelis, ait Dominus Dominus.*

CAP. XL.

Prophetia quam vidit Hezechiel propheta, de reædificatione templi poſt reductam Iſraelis captivitatem, & reditum eorum de terra Babelis.

1 E*T factum eſt anno captivitatis noſtræ vigeſimo quinto, menſe primo, decimâ menſis, anno quartodecimo ab urbe deſtructa; ut eodem die eſſet manus Domini ſuper me,* 2 *Duceretque me revelatione divinâ in terram Iſraelis, poneretque ſuper montem valde ſublimem, ſuper quem erat velut ædificium urbis ex adverſo mihi.* 3 *Cúmque me illuc introduxiſſet, ecce virum cujus aſpectus erat velut aſpectus æris coruſcantis; cujus in manu erat funiculus cementariorum, calamum menſorium manu ſuâ tenebat, ſtabatque ad portam.* 4 *Vir iſte mihi dixit; Vidiſtine tu O fili hominis? vide oculis tuis, auribus tuis audi, & diſpone in corde tuo prout ego tibi ſum indicaturus: (huc enim ideò ingreſſus es, ut indicarem tibi) tum tu indicabis omnia quæ videris, domui Iſraelis.*

יחזקאל : מ

viri manu in & ; *undique undique* domum extra *ab* murus ecce Et
5 והנה חומה מחוץ לבית סביב סביב וביד האיש
est mensus & : *palmi &* ,*cubito in* cubitorum sex mensuræ calamus
קנה־המדה שש־אמות באמה וטפח וימד את־
venit Et .uno calamo *proceritatem* & , uno calamo ædificii latitudinē
6 רחב הבנין קנה אחד וקומה קנה אחד׃ ויבוא
: ejus gradus *in* ascendit & ,*Orientem ad via ejus* facies cujus portam ad
אל־שער אשר פניו דרך הקדימה ויעל במעלתו
limen & ,latitudine uno calamo. portæ limen est mensus &
וימד ׀ את־סף השער קנה אחד רחב ואת סף
,longitudine uno calamo thalamum Et .latitudine uno calamo *unum*
7 אחד קנה אחד רחב׃ והתא קנה אחד ארך
limen & : cubitis quinque thalamos inter & ,latitudine uno calamo &
וקנה אחד רחב ובין התאים חמש אמות וסף
.uno calamo *domo à* portæ vestibulum *juxta à* portæ
השער מאצל אולם השער מהבית קנה אחד׃
est mensus Et .uno calamo *domo à* portæ vestibulum. est mensus Et
8 9 וימד את־אלם השער מהבית קנה אחד׃ וימד את־
: cubitis duobus ejus postes & , cubitis octo portæ vestibulum
אלם השער שמנה אמות ואילו שתים אמות
Orientis viam portæ thalami Et .*domo à* portæ vestibulum &
10 ואלם השער מהבית׃ ותאי השער דרך הקדים
; ipsorum trium una mensura ,inde tres & ,hinc tres
שלשה מפה ושלשה מפה מדה אחת לשלשתם
ostii latitudinem est mensus Et .inde & ,hinc postibus una mēsura &
11 ומדה אחת לאילם מפה ומפו׃ וימד את־רחב פתח־
.cubitis tredecim portæ longitudinē,cubitis decem portæ
השער עשר אמות ארך השער שלוש עשרה אמות׃
terminum uno cubito & , uno cubito *thalamorum facies ad* terminum Et
12 וגבול לפני התאות אמה אחת ואמה־אחת גבול
.inde cubitorum sex & ,hinc cubitorum sex thalamus & : hinc
מפה והתא שש־אמות מפה ושש אמות מפו׃
latitudinem ipsius tectum ad thalami tecto à portam est mensus Et
13 וימד את־השער מגג התא לגגו רחב
fecit Et .ostium contra ostium ;cubitis quinque & viginti
14 עשרים וחמש אמות פתח נגד פתח׃ ויעש את־
circum portæ atrii *postem ad* & :cubitorum sexaginta postes
אילים ששים אמה ואל־איל החצר השער סביב ׀
portæ vestibuli *facies ad super introitus portæ faciebus super* Et .*circum*
15 סביב׃ ועל פני השער היאתון על־לפני אלם השער
in *clausæ* fenestræ Et .cubiti quinquaginta , interioris
16 הפנימי חמשים אמה׃ וחלנות אטמות אל־
sic & ,*circum circum* portam intra eorum postibus in & ,thalamis
התאים ואל אליהמה לפנימה לשער סביב סביב וכן
.palmæ *postem ad* & ,intrinsecus *circum circum* fenestræ & :*vestibulis* in
לאלמות וחלונות סביב סביב לפנימה ואל־איל תמרים׃
pavimentū & ,cubicula ecce & ,exterius atrium ad me adduxit Et
17 ויביאני אל־החצר החיצונה והנה לשכות ורצפה
.pavimento in cubicula triginta ;circa circum atrio factum
עשוי לחצר סביב ׀ סביב שלשים לשכות אל־הרצפה׃
longitudinis regione è portarum *humerum ad* pavimentum Et
18 והרצפה אל־כתף השערים לעמת ארך
latitudinem est mensus Et .inferius pavimentum , portarum
19 השערים הרצפה התחתונה׃ וימד רחב
,extrinsecus interioris atrii *facies ad* inferioris portæ *faciebus* à
מלפני השער התחתונה לפני החצר הפנימי מחוץ
cujus , portæ Et .Aquilonem & ,Orientem ad , cubitos centum
20 מאה אמה הקדים והצפון׃ והשער אשר
ej⁹ longitudinē est mensus ,exteriori atrio in Aquilonis viam *ejus* facies
פניו דרך הצפון לחצר החיצונה מדד ארכו
.ejus latitudinem &
ורחבו׃

Versio VULG. LAT.

5 Et ecce mur⁹ forinsec⁹ in circuitu domûs undique, & in manu viri calam⁹ mensuræ sex cubitorum, & palmo: & mensus est latitudinem ædificii calamo uno, altitudinem quoque calamo uno. 6 Et venit ad portam, quæ respiciebat viam Orientalem, & ascendit per gradus ejus: & mensus est limen portæ calamo uno latitudinem; id est, limen unum calamo 7 uno in latitudine: Et thalamum uno calamo in longum, & uno calamo in latum: & inter tha-8 lamos, quinque cubitos: Et limen portæ juxta vestibulum por-9 tæ intrinsecùs, calamo uno. Et mensus est vestibulum portæ octo cubitorum, & frontem ej⁹ duob⁹ cubitis: vestibulum autem portæ 10 erat intrinsecùs. Porrò thalami portæ ad viam Orientalem, tres hinc & tres indé: mensura una trium, & mensura una frontiū ex 11 utraque parte. Et mensus est latitudinem liminis portæ, decem cubitorum: & longitudinē por-12 tæ,tredecim cubitorum: Et marginem ante thalamos cubiti unius: & cubit⁹ un⁹ finis utrinque: thalami autem, sex cubitorum e-13 rant hinc & indé. Et mensus est portam à tecto thalami, usque ad tectum ej⁹, latitudinem viginti-quinque cubitorum: ostium con-14 tra ostium. Et fecit frontes per sexaginta cubitos: & ad frontem atrium portæ undique per circu-15 itum. Et ante faciem portæ, quæ pertingebat usque ad faciem vestibuli portæ interioris, quinqua-16 ginta cubitos. Et fenestras obliquas in thalamis, & in frontibus eorum, quæ erant intra portam undique per circuitum: similiter autem erant & in vestibulis fenestræ per gyrum intrinsecùs, & ante frontes pictura palmarum. 17 Et eduxit me ad atrium exteri⁹, & ecce gazophylacia, & pavimentum stratum lapide in atrio per circuitum: triginta gazophy-18 lacia in circuitu pavimenti. Et pavimentum in fronte portarū, secundùm longitudinem porta-19 rum erat inferius. Et mensus est latitudinem à facie portæ inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecùs, centum cubi-20 tos ad Orientem, & ad Aquilonem. Portam quoque, quæ respiciebat viam Aquilonis atrii exterioris, mensus est tam in longitudine, quàm in latitudine.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἰδοὺ περίβολος ἔξωθεν τοῦ οἴκου κύκλῳ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος, τὸ μέτρον (ϑ) πηχῶν ἓξ ἐν πήχει καὶ παλαιστῆς· καὶ διεμέτρησε τὸ προτείχισμα, (ι) πλάτος ἴσον τῷ καλάμῳ, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἴσον τῷ 6 καλάμῳ. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς, καὶ διεμέτρησε τὸ (κ) αἰλὰμ τῆς πύλης 7 ἴσον τῷ καλάμῳ. Καὶ τὸ θεὲ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ μῆκος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ πλάτος, καὶ τὸ αἰλὰμ ἀναμέσον τοῦ (λ) θεειλὰθ πηχῶν ἕξ· καὶ τὸ θεὲ τὸ δεύτερον, ἴσον τῷ καλάμῳ (μ) πλάτος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος, καὶ τὸ αἰλὰμ πήχεων πέν-8 τε· Καὶ τὸ θεὲ τὸ τρίτον, ἴσον τῷ καλάμῳ (ν) μῆκος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ (ξ) πλάτος. 9 Καὶ τὸ αἰλὰμ τοῦ πυλῶνος, πλησίον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης (ο) πηχῶν ὀκτώ, καὶ τὰ αἰλεῦ πηχῶν (π) δύο· καὶ (ρ) τὰ αἰλὰμ τῆς πύ-10 λης ἔσωθεν, Καὶ (σ) τὰ θεὲ τῆς πύλης τοῦ θεὲ κατέναντι, τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ μέτρον ἓν τοῖς τρισίν· (τ) μέτρον ἓν τοῖς αἰ-11 λὰμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Καὶ διεμέτρησε τὸ πλάτος τῆς θύρας τοῦ πυλῶνος (υ) πηχῶν δέκα, καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος (φ) πηχῶν 12 δεκατριῶν· Καὶ πῆχυς ἐπισυναγόμενος (χ) ἐπὶ πρόσωπον τῶν θεεὶμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ τὸ θεὲ (ψ) πηχῶν ἓξ ἔνθεν καὶ πηχῶν ἓξ ἔν-13 θεν. Καὶ διεμέτρησε τὴν πύλην ἀπὸ τοῦ (ω) τοίχου τοῦ θεὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θεέ, (α) πλάτος πήχεις εἴκοσι καὶ πέντε· αὕτη πύλη ἐπὶ πύ-14 λην. Καὶ τὸ αἴθριον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔξωθεν, πήχεις (β) εἴκοσι θεεὶμ τῆς πύλης 15 κύκλῳ. Καὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης ἔξωθεν, εἰς τὸ αἴθριον (γ) αἰλὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν 16 (δ) πηχῶν πεντήκοντα. Καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ (ε) τὰ θεεὶμ, καὶ ἐπὶ τὰ αἰλὰμ ἔσωθεν τῆς πύλης τῆς αὐλῆς κυκλόθεν· καὶ ὡσαύτως τοῖς αἰλὰμ (ζ) θυρίδες κύκλῳ ἔσωθεν, καὶ ἐπὶ τὸ αἰλὰμ φοίνικες ἔνθεν καὶ ἔν-17 θεν. Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ ἰδοὺ (η) παστοφόρια, καὶ περίστυλα κύκλῳ τῆς αὐλῆς, τριάκοντα παστοφόρια 18 ἐν τοῖς περιστύλοις, Καὶ (ϑ) αἱ στοαὶ κατὰ νώτου τῶν πυλῶν, κατὰ τὸ μῆκος τῶν πυ-19 λῶν τὸ περίστυλον (ι) τὸ ὑποκάτω. Καὶ διεμέτρησε τὸ πλάτος τῆς αὐλῆς, ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τῆς πύλης τῆς ἐξωτέρας ἔσωθεν ἐπὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης τῆς βλεπούσης ἔξω, πήχεις ἑκατὸν τῆς βλεπούσης (*) κατὰ ἀνατο-20 λάς. καὶ (*) ἤγαγέ με ἐπὶ Βορρᾶν, Καὶ ἰδοὺ πύλη βλέπουσα πρὸς Βορρᾶν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ, καὶ διεμέτρησεν αὐτήν, τό, τε μῆκος αὐτῆς καὶ τὸ πλάτος,

5 *Et ecce murus extra domum per gyrum: & in manu viri calamus, mensura cubitorum sex in cubito, & palæstes. Et mensus est (b) antemurale, latitudinem æqualem calamo, & (c) altitudinem ejus æqualem calamo.* 6 *Et ingressus est portam, quæ respiciebat Orientem in (d) septem gradibus: & mensus est (e) Ælam portæ æqualem calamo:* 7 *Et Thee æqualem calamo longitudine et æqualem calamo latitudine: (f) & Ælam in (g) medio Theelath cubitorum sex: Et Thee secundum æqualem calamo latitudine, & æqualem calamo longitudine: & Ælam cubitorum quinque:* 8 *Et Thee tertium, æqualem calamo longitudine, & æqualem calamo latitudine:* 9 *Et Ælam portæ, qui juxta Ælam portæ, cubitorum octo: Et (h) Ælen cubitorum duorum: & (i) Ælā portæ intrinsec⁹;* 10 *Et Thee portæ Thee è regione, tres hinc et tres (k) indé: & mensura in trib⁹: mensura una Ælam hinc & indé.* 11 *Et mensus est latitudinem (l) introitûs portæ decem cubitorum: & (m) latitudinē portæ cubitorum tredecim:* 12 *Et cubitus redigebatur in (n) conspectu Theim hinc & indé: & (o) Thee cubitorū sex hinc, & cubitorum sex indé.* 13 *Et mensus est portam à muro Thee ad parietem Thee, latitudinem vigintiquinq; cubitorum: Hæc porta contra portam.* 14 *Et (p) sub divo Ælam portæ extrinsecùs cubiti viginti Theim portæ per circuitum.* 15 *Et sub divo portæ extrinsecùs in sub divo Ælam portæ intrinsecùs quinquaginta cubitorum:* 16 *Et fenestræ (q) absconditæ super Theim, & super Ælam intra portam atrii per circuitum: Et similiter ipsis Ælam fenestras in circuitu intrinsecùs: & super Ælam (r) palmæ hinc et indé.* 17 *Et introduxit me in atriū interius: & ecce (s) pastophoria, & (t) intercolumnia in circuitu atrii, triginta pastophoria in intercolumniis,* 18 *Et porticus ad dorsum januarum: secundùm longitudinem januarum intercolumnium inferius.* 19 *Et mensus est latitudinem aulæ ab eo loco, qui erat sub divo portæ exterioris ab intùs sub divo portæ respicientis extrà, cubitos centum respicientis ad Orientem.* 20 *Et adduxit me ad Aquilonem: Et ecce porta respiciens ad Aquilonem atrio exteriori: & mensus est eā, longitudinem ej⁹, & latitudinem,*

MS. A. (ϑ) πήχεων (ι) τὸ πλάτος (κ) θεὲ ἓξ ἔνθεν καὶ ἓξ ἔνθεν, καὶ τὸ αἰλὰμ (λ) θεὲ (μ) τὸ πλάτος, καὶ τὸ αἰλὰμ (ν) τὸ μῆκος, (ξ) τὸ πλάτος. (ο) ἔσωθεν ἴσον τῷ καλάμῳ, καὶ διεμέτρησεν τὸ ἐλὰμ τῆς πύλης πηχῶν ὀκτώ, καὶ τὸ αἰλεῦ (π) δέκα· (ρ) τὸ αἰλὰμ (σ) τὸ θεὲ τῆς πύλης θεὲ (τ) καὶ μέτρον ἓν τῷ ἐλὰμ (υ) πήχεων (φ) πήχεων (χ) κατὰ πρόσωπον τῶν θεὲ πήχεος ἑνός, καὶ πῆχυς ἑνός, θεεὶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, (ψ) πήχεων ἓξ ἔνθεν καὶ πήχεων (ω) τοίχους (α) πλάτος εἰκοσιπέντε· αὕτη (β) εἴκοσι πέντε, καὶ τὸ θεεὶμ (γ) τῆς πύλης τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης (δ) πήχεων ὀκτώ. Καὶ θυρίδες (ε) τὰ θεέ, ἔσωθεν τῆς πύλης (ζ) θυρίδες (η) γαζοφυλάκια, καὶ (ϑ) στοαὶ (ι) τῷ (*) καὶ (*) εἰσήγαγεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 והא שורא מברא לביתא סחור סחור וביד גברא קני משחתא דחד מנהון שית
אמין באמתא דהיא אמא ופשך ומשח ית פותיא דבניינא קניא חד ורומא קניא חד :
6 ועל לתרעא דפתיח לאורח מדנחא וסליק בדרגוהי ומשח ית ספא דתרעא קניא
7 חד פותיא וית ספא חד קניא חד פותיא : ותוא קניא חד אורכא וקניא חד פותיא
ובין תויא כתלא חמש אמין וספא דתרעא מקביל אולמא דתרעא מלגיו קניא חד :
8 9 ומשח ית אולמא דתרעא מלגיו קניא חד : ומשח ית אולמא דתרעא תמני אמין
10 ואלוהי תרתין אמין ואולמא דתרעא מלגיו : ותוי תרעא באורח מדנחא תלתא מכא
11 ותלתא מכא משחתא חדא לתלתיהון ומשחתא חדא לאיליא מכא ומכא : ומשח
ית פותי מעלנא דתרעא עסר אמין אורכא דתרעא תלת עסרי אמין : ותחומא דו
12 קדם תויא אמתא חדא מכא ואמתא חדא תחומא מכא ותויא שית אמין מכא ושית אמין
13 מכא : ומשח ית תרעא מאגר תויא לאגריה פותיא עסרין וחמש אמין תרעא קבל תרעא :
14 ועבד ית אילא שתין אמין ולות אילא דדרתא תרעא סחור סחור : ועל
15 ומקדם תרעא מעלנא עד קדם אולמא דתרעא גואה חמשין אמין : וכוין מתרמן לתויא
16 ולאיליהון לגיו לתרעא סחור סחור וכן לאולמיא וכוין סחור סחור לגיו ועל אילא
17 דקלין : ואעלני לדרתא בריתא והא לשכין ורצפא עביד לדרתא סחור סחור
18 תלתין לשכן על רצפתא : ורצפתא לעבר כתפי תרעיא לקבל אורכא דתרעיא רצפתא
19 ארעיתא : ומשח פותיא מן קדם מעלנא דתרעא ארעאה לקדם דרתא גויתא מברא מאה
20 אמין למדינחא ולצפונא : ותרעא דפתיח לאורח צפונא לדרתא בריתא משח
אורכיה ופותיה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

5 Et ecce murus extra domum per circuitum, & in manu viri calami mensuræ ex quibus unus erat sex cubitorum in cubito qui est cubitus & palmus: & mensus est latitudinem ædificii calamo uno, & altitudinem calamo uno. 6 Et ingressus est per portam quæ aperta erat ad viam Orientalem, & ascendit per gradus ejus; & mensus est limen portæ calamo uno in latitudinem, & limen unum calamo uno in latitudinem. 7 Et thalamum calamo uno in longitudinem, & calamo uno in latitudinem, & inter thalamos paries quinque cubitorum, & limen portæ juxta vestibulum portæ intrinsecus calamo uno. 8 Et mensus est vestibulum portæ interioris calamo uno. 9 Et mensus est vestibulum portæ octo cubitis; & frontes ejus duobus cubitis: vestibulum autem portæ erat intrinsecus. 10 Et thalami portæ in via Orientali tres hinc & tres inde; mensura una erat illorum trium, & mensura una erat frontium hinc & inde. 11 Et mensus est latitudinem introitus portæ decem cubitorum, & longitudinem portæ tredecim cubitis. 12 Et marginem quæ erat ante thalamos cubito uno, & cubito uno marginem hinc. Thalamus autem erat sex cubitorum hinc, & sex cubitorum inde. 13 Et mensus est portam à tecto thalami usque ad tectum ejus, latitudinem viginti quinque cubitorum, ostium contra ostium. 14 Et fecit frontes, sexaginta *cubitorum* altitudo earum erat, & super frontem atrii portæ per circuitum. 15 Et ante portam mediam quæ erat ante vestibulum portæ interioris erant quinquaginta cubiti. 16 Et fenestræ obturatæ erant in thalamis & in frontibus eorum intra portam per circuitum, & similiter in vestibulis: & fenestræ per circuitum intrinsecus, & super frontes capitella. 17 Et introduxit me in atrium exterius, & ecce gazophylacia, & pavimentum factum in atrio per circuitum, triginta gazophylacia super pavimentum. 18 Et pavimentum in latere portarum, secundum longitudinem portarum pavimentum inferius. 19 Et mensus est latitudinem à facie portæ mediæ quæ erat in conspectu atrii interioris extrinsecus, centum cubitis ad Orientem & ad Aquilonem. 20 Et portam quæ aperta erat ad viam Aquilonis ad atrium exterius; mensus est longitudinem ejus & latitudinem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܚܙܝܬ ܫܘܪܐ ܕܚܕܪ ܠܗ ܠܒܝܬܐ ܗܘ. ܘܩܢܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ ܒܐܝܕܗ ܕܓܒܪܐ ܗܘ. ܗܘܐ ܡܫܘܚܬܗ
ܐܡܝܢ ܗܘܐ ܫܬ ܘܦܫܟ. ܘܡܫܚ ܦܬܝܗ. ܕܒܢܝܢܐ ܩܢܝܐ ܚܕ. ܘܪܘܡܗ ܩܢܝܐ ܚܕ.
6 * ܘܐܬܐ ܠܬܪܥܐ ܕܚܙܐ ܠܡܕܢܚܐ. ܘܣܠܩ ܒܕܪܓܘܗܝ. ܘܡܫܚ ܣܦܐ ܕܬܪܥܐ ܩܢܝܐ ܚܕ
ܠܦܬܝܗ. ܘܣܦܐ ܐܚܪܢܐ ܩܢܝܐ ܚܕ ܠܦܬܝܗ. * ܘܦܪܣܛܕܐ ܩܢܝܐ ܚܕ ܠܐܘܪܟܗ 7
ܘܩܢܝܐ ܚܕ ܠܦܬܝܗ. ܘܒܝܬ ܦܪܣܛܕܐ ܚܡܫ ܐܡܝܢ. ܘܐܣܛܘ ܕܬܪܥܐ ܡܢ ܠܓܘ
ܡܢ ܦܪܣܛܕܐ ܕܬܪܥܐ ܩܢܝܐ ܚܕ. * ܘܡܫܚ ܠܦܪܣܛܕܐ ܕܬܪܥܐ ܬܡܢܐ ܐܡܝܢ. 9
10 ܘܐܣܩܘܦܬܗ ܕܬܪܥܐ ܡܢ ܠܓܘ ܬܪܬܝܢ ܐܡܝܢ. * ܘܠܓܘ ܕܬܪܥܐ ܡܕܢܚܝܐ. ܬܠܬܐ
ܡܟܐ. ܘܬܠܬܐ ܡܟܐ. ܘܡܫܘܚܬܐ ܚܕܐ ܠܬܠܬܝܗܘܢ. ܘܡܫܘܚܬܐ ܚܕܐ ܠܦܪܣܛܕܐ
11 ܕܡܟܐ ܘܡܟܐ. * ܘܡܫܚ ܦܬܝܗ ܕܡܥܠܢܐ ܕܬܪܥܐ ܥܣܪ ܐܡܝܢ. ܘܐܘܪܟܗ ܕܬܪܥܐ
12 ܬܠܬܥܣܪܐ ܐܡܝܢ. * ܘܬܚܘܡܐ ܕܩܕܡ ܐܣܩܘܦܬܐ. ܐܡܬܐ ܚܕܐ ܡܟܐ ܘܡܟܐ. ܘܠܓܘ
13 ܫܬ ܐܡܝܢ ܡܟܐ ܘܫܬ ܐܡܝܢ ܡܟܐ. * ܘܡܫܚܗ ܠܬܪܥܐ ܡܢ ܐܓܪܗ ܠܐܓܪܗ. ܦܬܝܐ
14 ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫ ܐܡܝܢ. ܘܬܪܥܐ ܠܘܩܒܠ ܬܪܥܐ. * ܘܒܢܝܢ ܦܪܨܘܦ ܬܪܥܐ ܫܬܝܢ
15 ܐܡܝܢ. ܘܦܪܨܘܦ ܬܪܥܐ ܒܪܝܐ ܫܬܝܢ ܐܡܝܢ. * ܘܦܪܨܘܦ ܬܪܥܐ ܓܘܝܐ ܚܡܫܝܢ
16 ܐܡܝܢ. * ܘܟܘܐ ܕܥܒܝܕܢ ܡܢ ܠܓܘ ܘܡܥܝܩܢ ܡܢ ܠܒܪ. ܥܠ ܐܣܛܘ ܘܥܠ ܦܪܣܛܕܐ
17 ܕܬܪܥܐ. ܘܟܘܐ ܚܕܪܢ ܗܘܝ ܠܗܘܢ ܡܢ ܠܓܘ. * ܘܐܥܠܢܝ ܠܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ. ܘܚܙܝܬ ܕܪܓܐ
18 ܡܢ ܚܕܪ. ܬܠܬܝܢ ܕܪܓܝܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ. * ܘܕܪܓܐ ܕܠܘܬ ܬܪܥܐ
19 ܠܘܩܒܠ ܐܘܪܟܗܘܢ ܕܕܪܓܐ. * ܘܡܫܚ ܦܬܝܗ ܡܢ ܩܕܡ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ. ܡܐܐ ܐܡܝܢ
20 ܠܡܕܢܚܐ ܘܠܓܪܒܝܐ. * ܘܬܪܥܐ ܕܠܘܩܒܠܗ ܡܢ ܓܪܒܝܐ ܕܕܪܬܐ. ܡܫܚ ܐܘܪܟܗ
ܘܦܬܝܗ.

5 Itáque vidi murum ambientem domum illam, & in manu viri illius arundinem mensoriam quæ constabat sex ulnis & palmo: mensúsque est latitudinem ædificii arundine unâ, & altitudinem ejus arundine unâ. 6 Deinde veniens ad portam quæ respiciebat Orientem versùs, ascendit per gradus ejus, & mensus est vestibulum portæ arundine unâ in latitudinem ejus, & vestibulum alterum arundine unâ in latitudinem ejus: 7 Et parastadem arundine unâ in longitudnem ejus, & arundine unâ in latitudinem ejus; inter parastades autem quinque cubitos: vestibulum verò portæ intra parastades portæ arundinem unam. 9 Et mensus est parastades portæ octo cubitis, & limen portæ intrinsecùs duobus cubitis. 10 Intra portam Orientalem tres erant *parastades* hinc, & tres inde, eademque mensura ternis illis, & dimensio eadem parastadibus quæ erant hinc inde. 11 Mensus est etiam latitudinem ostii portæ decem cubitorum, & longitudinem portæ tredecim cubitorum. 12 Terminus autem qui erat ante limen, unius cubiti hinc inde; intrinsecùs verò sex cubitorum hinc, & sex cubitorum inde. 13 Ita mensus est portam ab *uno* ipsius tecto ad *alterum* ipsius tectum, latitudine vigintiquinque cubitorum: & porta erat è regione portæ. 14 Structura frontis portæ erat sexaginta cubitorum, & frons alterius portæ exterioris sexaginta cubitorum; 15 Frons autem portæ interioris quinquaginta cubitorum. 16 Fenestræ intrinsecùs obliquæ, extrinsecùs arctæ super epistylium & super parastades portæ, & fenestræ circundabant ea intrinsecùs. 17 Deinde introduxit me in atrium exterius, ubi vidi gradus circunquaque, triginta gradus, unum super alterum, 18 Et gradus qui erant secus januam quæ respiciebat longitudinem graduum. 19 Mensus etiam est latitudinem ejus à fronte januæ atrii centum cubitos, ad Orientem & Aquilonem. 20 Et januæ huic oppositæ ab Aquilonari parte atrii, mensus est longitudinem atque latitudinem:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * الاصحاح الثالث والعشرون * واذا سور من خارج البيت محيط به * وبيد الرجل
قصبة قياس ستة اذرع بالذراع وفتر * فقاس البناء عرضا مساو للقصبة * وارتفاعه مساو للقصبة *
6 * ودخل الي الباب الناظر نحو المشرق في سبعة درج * وقاس الثاء * ستة من هاهنا ومن هاهنا *
7 والام الباب مساو للقصبة * والثاء مساو للقصبة طولا * ومساو للقصبة عرضا * والام بين الثاء
8 ستة اذرع * والثاء الثاني مساو للقصبة عرضا * والام خمسة اذرع * والثاء الثالث مساو للقصبة
9 طولا * ومساو للقصبة عرضا * والام الدهليز قريب الام الباب من داخل مساو للقصبة * وقاس
10 الام الباب ثمانية اذرع * والاو عشر اذرع * والام الباب من داخل * وثاء الباب ثاء مقابل *
ثلاثة من ههنا وثلاثة من هاهنا * وقياس واحد للثلاثة * وقياس واحد للالام من هاهنا ومن
11 12 هاهنا * وقاس عرض باب الدهليز عشر اذرع * وسعة الدهليز ثلاثة عشر ذراعا * وذراع مجموع
لوجه الثاء * ذراع واحد * وذراع واحد حد من هاهنا ومن هاهنا * والثاء ستة اذرع من هاهنا *
13 وستة اذرع من هاهنا * وقاس الباب من سور الثاء الي حائط الثاء عرضا * خمسة وعشرين ذراعا *
14 هذا الباب الي الباب * ومعقمة الام الباب من خارج * خمسة وعشرين ذراعا * والام الباب محيط *
15 16 * ومعقمة الباب من خارج * الي معقمة باب الام الباب من داخل * ثمانية اذرع * وطاقات خفية
على الثاء * من داخل باب الدار من حولها * وهكذا للالام كوى محيطة من داخل * وعلى الالام
17 نخل من هاهنا ومن هاهنا * وادخلني الي الدار الداخلة * واذا خزاين ويلدون درجة حول
18 الدار * وعتبات في الدرج * واروقة في ظهر الابواب * بطول الابواب * الدرجة السفلى * وقاس
19 عرض الدار من معقمة الباب الخارج من داخل * الي معقمة الباب الناظر الي خارج * ماية ذراع *
20 الناظر نحو المشارق * وادخلني الي الجربياء * واذا باب ناظر نحو الجربياء في الدار الخارجة *
وقاسه طولا وعرضا *

Textus vigesimus tertius.

5 *En igitur murum ab extima domûs parte, ambientem illam; & in manu viri illius calamum, mensuram* videlicet *sex cubitorum in cubito, & spi hamæ. Et mensus est ædificii latitudinem æqualem calamo, & altitudinem ejus æqualem calamo:* 6 *Tum ad portam quæ respicit versùs Orientem, per septem gradus ingressus, mensus est Thaim* (i. thalamos) *sex hinc inde. Ulam* (i. vestibulum) *portæ æquale erat calamo;* 7 *Et Thaa æqualis calamo longitudine, & æqualis calamo latitudine: Ulam autem inter Thaim, sex cubitorum. Thaa secundus æqualis calamo altitudine: & Ulam quinque cubitorum.* 8 *Thaa verò tertius æqualis erat calamo longitudine, & æqualis calamo latitudine. Ulam autem porticûs vicinæ Ulams portæ intrinsecùs æqualis calamo.* 9 *Mensus est etiam Ulam portæ, octo cubitorum: & Ælau* (i. postes ejus) *decem cubitorum: & Ulam portæ intrinsecùs.* 10 *Thaim portæ, thaim erant sese respicientes, tres hinc, & tres inde; eademque mensura ternis: eadem quoque mensura Ulam hinc inde.* 11 *Deinde mensus est latitudinem ostii porticûs, decem cubitorum; amplitudinem verò porticûs, tredecim cubitorum:* 12 *Et cubitus jungebatur è regione Thaim, cubitus* videlicet *unus. Cubiti unius erant parastades ejus hinc inde: Thaim autem sex cubitorum hinc, & sex cubitorum inde.* 13 *Et mensus est ostium à muro Thaa* unius *usque ad parietem Thaa* alterius *in latitudinem, vigintiquinq; cubitorum. Hujusmodi erat* mensura *ab ostio ad ostium.* 14 *Podion Ulam portæ extrinsecùs, vigintiquinq; cubitorum: & Thaim portæ erant in circuitu:* 15 *Podion verò portæ extrinsecùs usq; ad podion ostii Ulam portæ intrinsecùs, octo cubitorum.* 16 *Fenestellæ secretæ erant super Thaim intra portam atrii circumquaq; : & pari modo Ulam fenestellas habebat intrinsecùs circumquaq; & super Ulam, palmæ erant depictæ hinc inde.* 17 *Postea introduxit me in atrium interius, & ecce cellæ, & cancelli in gradibus circa atrium,* 18 *& porticus in tergo portarum: pro longitudine portarum erat gradus quilibet ad imum usque.* 19 *Et mensus est latitudinem atrii à podio portæ exterioris intrinsecùs, usque ad podion portæ respicientis extra, centum cubitos, respicientis versùs Orientem.* 20 *Deinde introduxit me in partem Aquilonarem, & ecce portam respicientem versùs Aquilonem in atrio exteriori: & mensus est eam tam longitudine & latitudine:*

יחזקאל : מ

21 ותאו שלושה מפו ושלשה מפו ואילו ואלמו היה כמדת השער הראשון חמשים אמה ארכו ורחב חמש ועשרים באמה׃
22 וחלונו ואלמו ותמרו כמדת השער אשר פניו דרך הקדים ובמעלות שבע יעלו בו ואילמו לפניהם׃
23 ושער לחצר הפנימי נגד השער לצפון ולקדים וימד משער אל שער מאה אמה׃
24 ויולכני דרך הדרום והנה שער דרך הדרום ומדד אילו ואילמו כמדות האלה׃
25 וחלונים לו ולאילמו סביב סביב כהחלנות האלה חמשים אמה ארך ורחב חמש ועשרים אמה׃
26 ומעלות שבעה עלותו ואלמו לפניהם ותמרים לו אחד מפו ואחד מפו אל אילו׃
27 ושער לחצר הפנימי דרך הדרום וימד משער אל השער דרך הדרום מאה אמות׃
28 ויביאני אל חצר הפנימי בשער הדרום וימד את השער הדרום כמדות האלה׃
29 ותאו ואילו ואלמו כמדות האלה וחלונות לו ולאלמו סביב סביב חמשים אמה ארך ורחב עשרים וחמש אמות׃
30 ואלמות סביב סביב ארך חמש ועשרים אמה ורחב חמש אמות׃
31 ואלמו אל חצר החיצונה ותמרים אל אילו ומעלות שמונה מעלו׃
32 ויביאני אל החצר הפנימי דרך הקדים וימד את השער כמדות האלה׃
33 ותאו ואלו ואלמו כמדות האלה וחלונות לו ולאלמו סביב סביב ארך חמשים אמה ורחב חמש ועשרים אמה׃
34 ואלמו לחצר החיצונה ותמרים אל אלו מפו ומפו ושמנה מעלות מעלו׃
35 ויביאני אל שער הצפון ומדד כמדות האלה׃

Verſio VULG. LAT.

21 Et thalamos ejus tres hinc, & tres indé: & frontem ejus, & veſtibulum ejꝰ ſecundùm menſuram portæ prioris, quinquaginta cubitorum longitudinem ejꝰ, & latitudinem viginti quinque cubitorum. 22 Feneſtræ autem ejꝰ, & veſtibulum, & ſculpturæ ſecundùm menſuram portæ, quæ reſpiciebat ad Orientem: & ſeptem graduum erat aſcenſus ejꝰ, & veſtibulum ante eam. 23 Et porta atrii interioris contra portam Aquilonis, & Orientalem: & menſus eſt à porta uſque ad portam centum cubitos. 24 Et eduxit me ad viam Auſtralem: & ecce porta quæ reſpiciebat ad Auſtrum: & menſus eſt frontem ejꝰ, & veſtibulum ejus, juxta menſuras ſuperiores. 25 Et feneſtras ejꝰ, & veſtibula in circuitu, ſicut feneſtras cæteras: quinquaginta cubitorum longitudine, & latitudine viginti quinque cubitorum. 26 Et in gradibꝰ ſeptem aſcendebatur ad eam: & veſtibulum ante fores ejꝰ: & cælatæ palmæ erant, una hinc, & altera indè in fronte ejꝰ. 27 Et porta atrii interioris in via Auſtrali: & menſus eſt à porta uſque ad portam in via Auſtrali, centum cubitos. 28 Et introduxit me in atrium interius ad portam Auſtralem: & menſus eſt portam juxta menſuras ſuperiores. 29 Thalamum ejꝰ, & frontem ejꝰ, & veſtibulum ejꝰ eiſdem menſuris: & feneſtras ejus, & veſtibulum ejus in circuitu, quinquaginta cubitos longitudinis, & latitudinis vigintiquinque cubitos. 30 Et veſtibulum per gyrum longitudine vigintiquinque cubitorum, & latitudine quinque cubitorum. 31 Et veſtibulum ejus ad atrium exterius, & palmas ejus in fronte: & octo gradus erant, quibus aſcendebatur per eam. 32 Et introduxit me in atrium interius per viam Orientalem: & menſus eſt portam ſecundùm menſuras ſuperiores. 33 Thalamum ejus, & frontem ejus, & veſtibulum ejꝰ, ſicut ſuprá: & feneſtras ejꝰ, & veſtibula ejꝰ in circuitu, longitudine quinquaginta cubitorum, et latitudine vigintiquinq; cubitorum. 34 Et veſtibulum ejus, id eſt, atrii exterioris: et palmæ cælatæ in fronte ejꝰ hinc et indé: et in octo gradibus aſcenſus ejꝰ. 35 Et introduxit me ad portam, quæ reſpiciebat ad Aquilonem: et menſus eſt ſecundùm menſuras ſuperiores.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

21 Καὶ τὸ θεὲ τρεῖς ἔνθεν ϗ τρεῖς ἔνθεν, καὶ (κ) τὸ αἰλεὺ, ϗ τὰ αἰλαμμὼν, ϗ τοὺς φοίνικας αὐτῆς. ϗ ἐγένετο κατὰ τὰ μέτρα τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς, (λ) πηχῶν πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς, ϗ (μ) πηχῶν εἰκοσιπέντε τὸ εὖρος αὐτῆς· 22 Καὶ αἱ θυρίδες αὐτῆς, ϗ τὰ αἰλαμμὼν, ϗ οἱ φοίνικες αὐτῆς καθὼς ἡ πύλη ἡ βλέπουσα (ˣ) κατὰ ἀνατολάς· ϗ ἐν ἑπτὰ (ν) κλιμακτῆρσιν ἀνέβαινον ἐπ᾽ αὐτὴν, ϗ τὰ αἰλαμμὼν ἔσωθεν· 23 Καὶ (ξ) πύλη τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ βλεπούσῃ ἐπὶ πύλην τοῦ Βοῤῥᾶ, ὃν τρόπον τῆς πύλης τῆς βλεπούσης (ˮ) κατὰ ἀνατολάς. ϗ διεμέτρησε τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην, πήχεις ἑκατόν. 24 Καὶ (ο) ἤγαγέ με κατὰ Νότον, ϗ ἰδοὺ πύλη βλέπουσα πρὸς Νότον, ϗ διεμέτρησεν αὐτὴν, ϗ τὰ θεὲ, ϗ τὰ αἰλεὺ, ϗ τὰ (π) αἰλαμμὼν, κατὰ τὰ μέτρα (ρ) ταῦτα. 25 Καὶ αἱ θυρίδες αὐτῆς, ϗ τὰ (σ) αἰλαμμὼν κυκλόθεν, καθὼς αἱ θυρίδες τοῦ αἰλὰμ, (ʼ) πηχῶν πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς, ϗ (τ) πηχῶν εἰκοσιπέντε τὸ εὖρος αὐτῆς, 26 Καὶ ἑπτὰ (υ) κλιμακτῆρες αὐτῇ, ϗ αἰλαμμὼν ἔσωθεν, ϗ φοίνικες (φ) αὐτῇ, 27 εἷς ἔνθεν ϗ εἷς ἔνθεν ἐπὶ τὰ αἰλεῦ. Καὶ πύλη κατέναντι τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας πρὸς Νότον. ϗ διεμέτρησε τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην, πήχεις ἑκατὸν (χ) τὸ εὖρος πρὸς (ψ) Νότον. 28 Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν τῆς πύλης τῆς πρὸς Νότον, ϗ διεμέτρησε τὴν πύλην κατὰ τὰ μέτρα (ω) ταῦτα, 29 30 Καὶ τὰ θεὲ, ϗ τὰ αἰλεῦ, ϗ τὰ (α) αἰλαμμὼν κατὰ τὰ μέτρα (β) ταῦτα, ϗ θυρίδες αὐτῇ, ϗ (γ) τῷ αἰλαμμὼν κύκλῳ, πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς, ϗ τὸ (δ) εὖρος πήχεις εἰκοσιπέντε 31 (ε) Τοῦ αἰλὰμ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν, ϗ φοίνικες τῷ αἰλεῦ, ϗ ὀκτὼ (ζ) κλιμακτῆρες. 32 Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν (ˮ) κατὰ ἀνατολὰς, καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, 33 Καὶ τὰ θεὲ, ϗ τὰ αἰλεῦ, ϗ τὰ (η) αἰλαμμὼν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, ϗ θυρίδες αὐτῇ ϗ αἰλαμμὼν κύκλῳ, πήχεις πεντήκοντα μῆκος αὐτῆς, ϗ (ʹ) εὖρος αὐτῆς πήχεις εἰκοσιπέντε· 34 Καὶ (θ) αἰλαμμὼν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, ϗ φοίνικες ἐπὶ τοῦ αἰλεῦ ἔνθεν ϗ ἔνθεν, ϗ ὀκτὼ (ι) κλιμακτῆρες αὐτῇ. 35 Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν πύλην τὴν πρὸς Βοῤῥᾶν, ϗ διεμέτρησε κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα,

Et (κ) Thee tres hinc, & tres indé: & Æleu, & Ælammon, & palmas ejus. Et factum eſt ſecundùm menſuras portæ, quæ reſpicit Orientem, quinquaginta cubitorum longitudo ejus, & latitudo ejus vigintiquinque cubitorum: 22 *Et feneſtræ ejus, & Ælammon, & palmæ ejus, ſicut porta, quæ reſpiciebat Orientem. Et in gradibus ſeptem aſcendebant ad eum: & Ælammon intrinſecùs:* 23 *Et porta atrii interioris reſpiciens ad portam Aquilonis, ſicut porta, quæ reſpicit ad Orientem. Et menſus eſt atrium à porta ad portam, cubitos centum.* 24 *Et duxit me (x) ad Auſtrum: & ecce porta reſpiciens ad Auſtrum. Et menſus eſt eam, & Thee, & Æleu, & Ælammon, juxta menſuras has.* 25 *Et feneſtræ ejus, & Ælammon in circuitu, ſicut feneſtræ Ælam: cubitorum quinquaginta longitudo ejus, & cubitorum vigintiquinque latitudo ejus:* 26 *Et ſeptem gradus ei, & Ælammon intrinſecùs, & palmæ ei, una hinc, & una indè ſuper Æleu.* 27 *Et porta è (y) regione portæ atrii interioris ad Auſtrum. Et menſus eſt atrium à porta ad portam, cubitos centum latitudine ad Auſtrum.* 28 *Et introduxit me in atrium interius portæ, quæ ad Auſtrum: & menſus eſt portam juxta menſuras has,* 29 30 *Et Thee, & Æleu, & Ælammon, juxta menſuras has: & feneſtræ ei, & Ælammon in circuitu, cubitorum quinquaginta longitudo ejus, & latitudo cubitorum vigintiquinque.* 31 *Ipſius Ælam in atrium exterius, & palmæ Æleu, & octo gradus.* 32 *Et (z) introduxit me ad portam reſpicientem ad Orientem: & menſus eſt eam juxta menſuras has,* 33 *Et Thee, & Æleu, & Ælammon, juxta menſuras has: & feneſtræ ei, & Ælammon in circuitu, cubitorum quinquaginta longitudo ejus; & latitudo ejus cubitorum vigintiquinque:* 34 *Et Ælammon in atrium interius, & palmæ ſuper Æleu hinc, & indè: & octo gradus ei.* 35 *Et introduxit me ad portam, quæ ad Aquilonem: & menſus eſt juxta menſuras has.*

MS. A. (κ) τὰ ἐλεοῦ ϗ τὸ ἐλαμμὼν, (λ) πήχεων (μ) πήχεων (ˣ) κατ᾽ (ν) κλιμακτῆρσιν ἀνέβαινον ἐπ᾽ αὐτὴν, (ξ) τῇ πύλῃ (ˮ) κατ᾽ (ο) εἰσήγαγέ (π) αἰλαμμὼθ, (ρ) τὰ αὐτά. (σ) αἰλαμμὼθ (ʼ) πήχεων (τ) πήχεων (υ) κλιμακτῆρες αὐτῇ, ϗ ἐλαμμὼθ (φ) αὐτῆς, (χ) ϗ τὸ (ψ) Νότον πήχεις εἰκοσιπέντε. Καὶ (ω) τὰ αὐτά, (α) αἰλαμμὼθ (β) τὰ αὐτά, (γ) τὰ αἰλαμμὼθ (δ) εὖρος αὐτῆς (ε) ϗ αἰλαμμὼθ κύκλῳ μῆκος πεντεκαιείκοσι πήχεων, ϗ πλάτος πέντε πήχεων, ϗ αἰλαμμὼν εἰς τὴν αὐλὴν (ζ) κλιμακτῆρες. (ˮ) κατ᾽ (η) αἰλαμμὼθ κατὰ τὰ μέτρα τὰ αὐτὰ, ϗ αἱ θυρίδες αὐτῆς, ϗ τὰ αἰλαμμὼθ (ʹ) τὸ εὖρος (θ) αἰλαμμὼθ (ι) κλιμακτῆρες

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

21 Et thalami ejus tres hinc & tres inde; & frontes ejus, & veſtibula ejus ſecundùm menſuram portæ prioris erant: quinquaginta cubitorum erat longitudo ejus, & latitudo vigintiquinque cubitorum. 22 Et feneſtræ ejus & veſtibula ejus, & capitella ejus juxta menſuram portæ, quæ aperta erat ad viam Orientalem. Et ſeptem gradibus aſcendebant per eam, & veſtibula ejus ante eos. 23 Et porta atrii interioris contra portam quæ aperta erat ad Aquilonem & Orientem; & menſus eſt à porta uſque ad portam centum cubitos. 24 Et duxit me per viam Auſtralem, & ecce porta una aperta ad viam Auſtralem. Et menſus eſt frontes ejus, & veſtibula ejus juxta menſuras iſtas. 25 Et feneſtræ erant ei & veſtibulis ejus per circuitum, ſicut feneſtræ iſtæ: quinquaginta cubitorum longitudinis, & latitudinis viginti quinque cubitorum. 26 Et ſeptem gradus erant gradus ejus, & veſtibula ejus ante eos, & capitella ei erant unum hinc & unum inde ſuper poſtes ejus. 27 Et porta atrii interioris in via Auſtrali. Et menſus eſt à porta uſque ad portam in via Auſtrali, centum cubitos. 28 Et introduxit me in atrium interius per portam Auſtralem: & menſus eſt portam Auſtralem juxta menſuras iſtas. 29 Et thalamos ejus, & frontes ejus, & veſtibula ejus ſecundùm menſuras iſtas. Et feneſtræ erant ei, et veſtibulis ejus per circuitum quinquaginta cubitorum longitudinis, & latitudinis viginti quinque cubitorum. 30 Et veſtibula per circuitum longitudinis viginti quinque cubitorum, & latitudinis quinque cubitorum. 31 Et veſtibula ejus [ſpectabant] ad atrium exterius, & capitella ſuper poſtes ejus, ſed octo gradus erant gradus ejus. 32 Et introduxit me in atrium interius per viam Orientalem: & menſus eſt portam ſecundùm menſuras iſtas. 33 Et thalamos ejus, & poſtes ejus, & veſtibula ejus ſecundùm menſuras iſtas: & feneſtræ erant ei, et veſtibulis ejus per circuitum longitudinis quinquaginta cubitorum, et latitudinis viginti quinque cubitorum. 34 Et veſtibula ejus [ſpectabant] ad atrium exterius, et capitella ſuper poſtes ejus hinc & inde, et octo gradus erant gradus ejus. 35 Et introduxit me ad portam Aquilonarem, et menſus eſt juxta menſuras iſtas.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]

21 * Fuitque menſura ejus, triū hinc & trium inde, juxta menſuram januæ primæ: quinquaginta cubitorum longitudo ejus, latitudo verò vigintiquinque cubitorū. 22 Feneſtræ & paraſtades ejus, ejuſdem erant menſuræ cum iis januæ quæ reſpiciebat Orientem: ſeptem gradibꝰ aſcendebatur ad eam, ante quos erat limen. 23 Januas etiā atrii interioris oppoſitas januæ quæ erat Aquilonē inter & Orientem, menſus eſt; à janua ad januam centum cubitos. 24 Deinde pduxit me verſùs Meridiem, ubi vidi januam Meridionalē: & menſꝰ eſt paraſtades & pilas ejus, iiſdem ac præcedentibus menſuris. 25 Feneſtras hæc *janua* & paraſtades ejus habebāt circunquaque, ſimiles feneſtris præcedentibꝰ: & quinquaginta cubitorum erat longitudo ipſius, latitudo verò vigintiquinque. 26 Septem quoque gradibꝰ ad hanc aſcendebatur, & limen erat ante ipſam: & palmas habebat, unā hinc, alterā inde ſuper paraſtades ſuas. 27 Januas etiam atrii interioris, quæ Meridiē verſùs erant, menſus eſt; à janua ad januam centū cubitos. 28 Tùm introduxit me in atrium interius p januam Meridionalē, menſúſque eſt januā Meridionalē iiſdem cum præcedentibꝰ menſuris: 29 Et pars hujus intima, paraſtades, & limina iſtius erant earundē cum præcedentibus dimenſionum: Feneſtras tam hæc quàm paraſtades ejus habebant circunquaque: quinquaginta cubitorum erat longitudo ejus, latitudo verò vigintiquinque: 30 Et balauſtia ejus cingebant eam, quorum longitudo erat vigintiquinque cubitorū, latitudo verò quinque cubitorum. 31 In paraſtadibus autem atrii exterioris palmæ inerant, & gradus earum octo. 32 Deinde introduxit me in atrium interiꝰ Orientem verſùs, menſúſque eſt januam ſecundùm menſuras illas; 33 Et partem ipſius intimam, & paraſtades, atque limina ipſius. Feneſtras tam ipſa quàm paraſtades ejus habebant circunquaque: longitudo erat quinquaginta cubitorū, latitudo verò vigintiquinque cubitorum: 34 Limen erat *quale* atrii exterioris: palmæ quoque erant in paraſtadibus hinc inde: habebátque octo gradus. 35 Similiter introduxit me ad portam Aquilonarē, & menſus eſt ſecundùm prædictas menſuras,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * والثاء ثلاثة من ههنا وثلاثة من ههنا * والالاو واللاموث ونخيله * فكان كقياس الباب الناظر نحو المشارق * خمسون ذراعا طوله * وخمسة وعشرون ذراعا عرضه * وكواه
22 واللاموث ونخيله * كمثل الباب الناظر نحو المشارق * وصعد في سبعة درج عليه * واللاموث من داخل * 23 وباب الدار الداخلة الناظر الى باب الجربياء * كمثل ما للباب الناظر نحو المشارق * وقاس الدار من الباب الى الباب * مائة ذراع * 24 وادخلني نحو التيمن * واذا باب ناظر الى التيمن وقاسه * والثاء والالاو واللاموث * كهذه القياسات
25 بعينها * وكواه واللاموث من حوله * كمثل كوا الاولى * خمسون ذراعا طوله * وخمسة وعشرون ذراعا عرضه * 26 وله سبعة درج * واللاموث من داخل * ونخيله واحدة من ههنا وواحدة من ههنا على الالاو * 27 وباب قبالة باب الدار الداخلة نحو التيمن * وقاس الدار من الباب الى الباب مائة ذراع * والعرض نحو التيمن خمسة وعشرون ذراعا
28 * وادخلني الى الدار الداخلة التي للباب الذي نحو التيمن * وقاس الباب كهذه القياسات نفسها * 29 وكواها ولها كوى واللاموث دائر * خمسون ذراعا طولها * وخمسة وعشرون ذراعا عرضها * 30 واللاموث محيطة * خمسة وعشرون ذراعا طولها * وخمسة اذرع عرضها *
31 * واللاموث للدار الخارجة * ونخيل للالاو * وثمانية درج * 32 وادخلني الى الباب الناظر نحو المشارق * وقاسه كهذه القياسات نفسها * 33 والثاء والالاو واللاموث كهذه القياسات نفسها * وكواه * واللاموث للدار الداخلة * 34 ونخيل على الالاو من ههنا ومن ههنا * وثمانية درج لها * 35 وادخلني الى الباب الذي في الجربياء وقاس كهذه القياسات *

21 *Et Thaim tres hinc, & tres inde; & Ælau, & Ælammoth, (i. teſtudines) & palmas ejus: fuitque (juxta menſuram reſpicientis verſùs Orientem) quinquaginta cubitorum longitudo ejus, & vigintiquinque cubitorum latitudo ejus:* 22 *Feneſtræ ejus, & Ælammoth, ejuſque palmæ, ſimiles erant portæ reſpicientis verſùs Orientem: aſcenditque per ſeptem gradus ad eam: & Ælammoth erant intrinſecùs.* 23 *Porta atrii inferioris Aquilonarem portam reſpiciens, eadem habebat quæ porta reſpiciens Orientem verſùs. Et menſus eſt atrium à porta ad portam, centum cubitos.* 24 *Deinde introduxit me verſùs Meridiem, & ecce porta reſpiciens Meridiem; menſuſque eſt eam, & Thaa, Ælau, & Ælammoth, juxta eaſdem has menſuras.* 25 *Feneſtræ ejus, & Ælammoth quæ circa eam, ſimiles erant feneſtris illam: quinquaginta cubitorum longitudo ejus, & vigintiquinque cubitorum latitudo ejus.* 26 *Huic etiam erant ſeptem gradus, & Ælammoth intrinſecùs, palmæque ejus hinc una, inde altera ſuper Ælau:* 27 *Et porta ex adverſo portæ atrii interioris Meridiem verſùs. Et menſus eſt atrium à porta ad portam, centum cubitos: latitudo verò Meridiem verſùs, vigintiquinque cubitorum.* 28 *Inde introduxit me in atrium interius portæ quæ erat Meridiem verſùs; & menſus eſt portam ſimilibus omninò menſuris.* 29 *Feneſtras etiam hoc habebat & Ælammoth circunquaque: quinquaginta cubitorum erat longitudo ejus, & vigintiquinque cubitorum latitudo ejus:* 30 *Et Ælammoth cingebant illud, vigintiquinque cubitorum longitudine, quinque cubitorum latitudine.* 31 *Ælammoth etiam habebat atrium exterius, palmas Ælau, & octo gradus.* 32 *Inde me introduxit ad portam reſpicientem Orientem verſùs, & menſus eſt eam iiſdem prorſus dimenſionibus.* 33 *Et Thaa, Ælau, & Ælammoth earundem prorſus erant dimenſionum, necnon feneſtræ ipſius: Ælammoth quoque habebat atrium interius:* 34 *et palmæ erant ſuper Ælau hinc inde: et octo gradus habebat.* 35 *Deinde introduxit me ad portam quæ erat ad Aquilonem, menſuſque eſt ſimiles hiſce dimenſiones.*

יחזקאל : מ

circum ei feneſtræ & ;ejus veſtibula & ,ejus poſtes ,ejus Thalamos
36 תָּאָו אֵלָו וְאֵלַמָּו וְחַלּוֹנוֹת לוֹ סָבִיב
quinque latitudinis & ,cubitorum quinquaginta longitudinis ; circa
סָבִיב אֹרֶךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ
palmæ & ,exteriori atrio ejus poſtes Et .cubitorum viginti &
וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ 37 וְאֵילָו לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְתִמֹּרִים
.ejus gradus ,gradus octo & : inde & ,hinc ejus poſtibus in
אֶל־אֵילָו מִפּוֹ וּמִפּוֹ וּשְׁמֹנֶה מַעֲלוֹת מַעֲלוֹ׃
abluent ibi ; portarum poſtibus in ejus oſtium & ,cubiculum Et
38 וְלִשְׁכָּה וּפִתְחָהּ בְּאֵילִים הַשְּׁעָרִים שָׁם יָדִיחוּ אֶת־
duæ & ,hinc menſæ duæ portæ veſtibulo in Et .aſcenſionem
הָעֹלָה׃ 39 וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפּוֹ וּשְׁנַיִם
,aſcenſionem eas ad mactandum ad ; inde menſæ
שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה לִשְׁחוֹט אֲלֵיהֶם הָעוֹלָה
extra humerum ad Et .delicto pro ſacrificiū &,peccato pro ſacrificiū &
וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם׃ 40 וְאֶל־הַכָּתֵף מִחוּצָה
ad & ; menſæ duæ ,Aquilonis portæ oſtium ad ,gradum
לָעוֹלֶה לְפֶתַח הַשַּׁעַר הַצָּפוֹנָה שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת וְאֶל־
.menſæ duæ ,portæ veſtibulo in qui ,alterum humerum
הַכָּתֵף הָאַחֶרֶת אֲשֶׁר לְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת׃
latus ad inde menſæ quatuor & ,hinc menſæ Quatuor
41 אַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה לְכֶתֶף
quatuor Et .mactabunt eas ad menſæ octo ; portæ
הַשָּׁעַר שְׁמוֹנָה שֻׁלְחָנוֹת אֲלֵיהֶם יִשְׁחָטוּ׃ 42 וְאַרְבָּעָה
unius cubiti longitudinis dolationis lapidibus aſcenſionem ad menſæ
שֻׁלְחָנוֹת לָעוֹלָה אַבְנֵי גָזִית אֹרֶךְ אַמָּה אַחַת
cubiti altitudinis & ; dimidii & ,unius cubiti latitudinis &,dimidii &
וָחֵצִי וְרֹחַב אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְגֹבַהּ אַמָּה
mactabunt quibus vaſa ponent & eas ad ; unius
אֶחָת אֲלֵיהֶם וְיַנִּיחוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת־
præparatæ unius palmi cremaſtræ Et .ſacrificium & ,eis in aſcenſionem
הָעוֹלָה בָּם וְהַזָּבַח׃ 43 וְהַשְׁפַתַּיִם טֹפַח אֶחָד מוּכָנִים
.appropinquationis caro menſas ad & : circa circum domo in
בַּבַּיִת סָבִיב סָבִיב וְאֶל־הַשֻּׁלְחָנוֹת בְּשַׂר הַקָּרְבָּן׃
,interiori atrio in cantorum cubicula interiorem portam ad extra Et
44 וּמִחוּצָה לַשַּׁעַר הַפְּנִימִי לִשְׁכוֹת שָׁרִים בֶּחָצֵר הַפְּנִימִי
; Auſtri viam eorum facies & ,Aquilonis portæ humerum ad quod
אֲשֶׁר אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
.Aquilonis viam facies ,Orientis portæ humerum ad unum
אֶחָד אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַקָּדִים פְּנֵי דֶּרֶךְ הַצָּפֹן׃
,Auſtri viam ejus facies cujus ,cubiculum Hoc ,me ad eſt locutus Et
45 וַיְדַבֵּר אֵלַי זֹה הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם
cubiculum Et .domus cuſtodiam cuſtodientium ſacerdotum
לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת׃ 46 וְהַלִּשְׁכָּה
cuſtodiam cuſtodientium ſacerdotum ,Aquilonis viam ejus facies cujus
אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת
.Dominum ad Levi filiis de appropinquantes Sadoc filii iſti ; altaris
הַמִּזְבֵּחַ הֵמָּה בְנֵי־צָדוֹק הַקְּרֵבִים מִבְּנֵי־לֵוִי אֶל־יְהוָה
longitudo & ,atrium mensus Et .ei miniſtrandum ad
לְשָׁרְתוֹ׃ 47 וַיָּמָד אֶת־הֶחָצֵר אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה
.domus faciem ante altare & ; quadrata cubitorum centum latitudo &
וְרֹחַב מֵאָה אַמָּה מְרֻבָּעַת וְהַמִּזְבֵּחַ לִפְנֵי הַבָּיִת׃
quinque templi humerum ad mensus & ,domus veſtibulum ad me introduxit Et
48 וַיְבִאֵנִי אֶל־אֻלָם הַבַּיִת וַיָּמָד אֵל אֻלָם חָמֵשׁ
trium portæ latitudo & ,inde cubitorum quinque & ,hinc cubitorum
אַמּוֹת מִפֹּה וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְרֹחַב הַשַּׁעַר שָׁלֹשׁ
.inde cubitorum trium & ,hinc cubitorum
אַמּוֹת מִפּוֹ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

36 Thalamum ejus, & frontem ej⁹, & veſtibulum ejus, & feneſtras ejus per circuitum, longitudine quinquaginta cubitorum, & latitudine vigintiquinque cubitorum. 37 Et veſtibulum ejus reſpiciebat ad atrium exterius: & cælatura palmarum in fronte ejus hinc & indé: in octo gradibus aſcenſus ejus. 38 Et per ſingula gazophylacia oſtium in frontibus portarum: ibi lavabant holocauſtum. 39 Et in veſtibulo portæ, duæ menſæ hinc, et duæ menſæ indé: ut immoletur ſuper eas holocauſtum, & pro peccato, et pro delicto. 40 Et ad latus exterius, quod aſcendit ad oſtium portæ, quæ pergit ad Aquilonem, duæ menſæ: & ad latus alterum ante veſtibulum portæ, duæ menſæ. 41 Quatuor menſæ hinc, et quatuor menſæ indé: per latera portæ octo menſæ erant, ſuper quas 42 immolabant. Quatuor autem menſæ ad holocauſtum, de lapidibus quadris extructæ: longitudine cubiti unius & dimidii: & latitudine cubiti unius & dimidii: & altitudine cubiti unius: ſuper quas ponant vaſa, in quib⁹ immolatur holocauſtum, & victima. 43 Et labia earum palmi unius, reflexa intrinſecùs per circuitum: ſuper menſas autem carnes oblationis. 44 Et extra portam interiorē gazophylacia cantorum in atrio interiori, quod erat in latere portæ reſpicientis ad Aquilonem: & facies eorum contra viam Auſtralem, una ex latere portæ Orientalis, quæ reſpiciebat ad viam Aquilonis. 45 Et dixit ad me; Hoc eſt gazophylacium, quod reſpicit viam Meridianam: ſacerdotum erit, qui excubant in cuſtodiis templi. 46 Porrò gazophylacium, quod reſpicit ad viam Aquilonis, ſacerdotum erit, qui excubant ad miniſterium altaris: iſti ſunt filii Sadoc, qui accedunt de filiis Levi 47 ad Dominum ut miniſtrent ei. Et menſus eſt atrium longitudine centum cubitorum, & latitudine centum cubitorum per quadrum: & altare ante faciem tem- 48 pli. Et introduxit me in veſtibulum templi: & menſus eſt veſtibulum quinque cubitis hinc, & quinque cubitis indé: & latitudinem portæ trium cubitorum hinc, & trium cubitorum indé.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

36 Καὶ τὰ θεὲ, καὶ τὰ αἰλεὺ, καὶ τὰ (λ) αἰλαμμὼν, καὶ θυρίδες αὐτῇ κύκλῳ, καὶ τὸ αἰλαμμὼν αὐτῆς, πήχεις πεντήκοντα (μ) μῆκος 37 αὐτῆς, καὶ εὖρος πήχεις εἰκοσιπέντε. Καὶ (ν) τὰ αἰλαμμὼν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν, καὶ φοίνικες τῷ αἰλεὺ ἔνθεν καὶ ἔν- 38 θεν, καὶ ὀκτὼ (ξ) κλιμακτῆρες αὐτῇ. Τὰ παςοφόρεια αὐτῆς, καὶ τὰ θυρώματα αὐτῆς, 39 Καὶ τὰ (ο) αἰλαμμὼν αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας ἔκρυσις, (π) ὅπως σφάζωσιν ἐν αὐτῇ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοί- 40 ας. Καὶ κατὰ νώτου τῆς (ρ) ῥύακος τῶν ὁλοκαυτωμάτων τῆς βλεπούσης πρὸς Βοῤῥᾶν, δύο τράπεζαι πρὸς ἀνατολὰς κατὰ νώτου τῆς δευτέρας, καὶ τῆς αἰλὰμ τῆς πύλης δύο 41 (σ) τράπεζαι κατὰ ἀνατολάς. Τέσσαρες ἔνθεν, καὶ τέσσαρες ἔνθεν κατὰ νώτου τῆς πύλης, ἐπ' (τ) αὐτὰς σφάζουσι τὰ θύματα. Κατέναντι 42 τῶν ὀκτὼ τραπεζῶν τῶν (υ) θυμάτων, Καὶ τέσσαρες τράπεζαι τῶν ὁλοκαυτωμάτων λίθιναι λελαξευμέναι, (ʺ) πήχεως καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος, καὶ πήχεων δύο (φ) ἡμίσεος τὸ μῆκος, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος· ἐπ' (χ) αὐτὰ ἐπιθήσουσι τὰ σκεύη, ἐν οἷς σφάζουσιν 43 ἐκεῖ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ θύματα. Καὶ παλαιστὴν ἕξουσι γεῖσος λελαξευμένον (ψ) ἔσωθεν κύκλῳ, καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας, τοῦ καλύπτεσθαι ἀπὸ τοῦ ὑετοῦ, 44 καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας. Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν· καὶ ἰδοὺ δύο ἐξέδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ, μία κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς Βοῤῥᾶν, φέρουσα πρὸς Νότον, καὶ μία κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς πρὸς Νότον, βλεπούσης δὲ 45 πρὸς Βοῤῥᾶν. Καὶ εἶπε πρός με, Ἡ ἐξέδρα αὕτη ἡ βλέπουσα πρὸς Νότον, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς φυλάσσουσι τὴν φυλακὴν τοῦ οἴ- 46 κου, Καὶ ἡ ἐξέδρα ἡ βλέπουσα πρὸς Βοῤῥᾶν, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς φυλάσσουσι τὴν φυλακὴν τοῦ θυσιαστηρίου· ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ υἱοὶ Σαδδοὺκ, οἱ ἐγγίζοντες ἐκ τοῦ Λευὶ πρὸς 47 κύριον, λειτουργεῖν αὐτῷ. Καὶ διεμέτρησε τὴν αὐλὴν, μῆκος (ω) πηχῶν ἑκατὸν, καὶ εὖρος (α) πήχεις ἑκατὸν, ἐπὶ τὰ (ʺ) τέσσαρα μέρη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἀπέναν- 48 τι τοῦ οἴκου. Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὸ αἰλὰμ τοῦ οἴκου· καὶ διεμέτρησε τὸ (β) αἰλ τοῦ αἰλὰμ πηχῶν πέντε τὸ πλάτος ἔνθεν, καὶ (γ) πηχῶν πέντε ἔνθεν, καὶ τὸ εὖρος τοῦ θυρώματος (ʺ) πηχῶν δεκατεσσάρων, καὶ ἐπωμίδες τῆς θύρας τοῦ αἰλὰμ (δ) πηχῶν τριῶν ἔνθεν, καὶ (ε) πηχῶν τριῶν ἔνθεν.

36 Et Thee, & Æleu, & Ælammon: & feneſtræ ei in circuitu: & Ælammon ejus, cubitorum quinquaginta longitudo ejus: & latitudo cubitorum vigintiquinque: 37 Et Ælammon in atrium exterius, & palmæ Æleu hinc & indé: & octo gradus ei: 38 Paſtophoria ejus, & januæ ejus, 39 Et Ælammon ejus ſuper portam ſecundam (ω) aquæ ductus, ut immolent in ea, quæ pro peccato, & quæ pro ignorantia: 40 Et (aa) ad dorſum rivuli holocauſtomatum reſpicientis ad Aquilonem duæ menſæ ad Orientem ad dorſum ſecundæ, & Ælam portæ duæ menſæ ad Orientem: 41 Quatuor hinc, & quatuor indè ad dorſum portæ: ſuper ipſas jugulant victimas. E regione octo menſarum victimarum, 42 Etiam quatuor menſæ holocauſtomatum lapideæ dolatæ: cubiti cum dimidio latitudo, & cubitorum duorum cum dimidio longitudo, & ſuper cubitum altitudo. Super ea imponent vaſa, in quibus jugulant ibi holocauſtomata, & victimas. 43 (bb) Et paleſten habebunt Giſum dolatum intrinſecùs per circuitum, & ſuper menſas deſuper tecta, ut operiantur à pluvia & à ſiccitate. 44 Et introduxit me in atrium interius: & ecce duæ exedræ in atrio interiori, una ad dorſum portæ reſpicientis ad Aquilonem, quæ fert ad Auſtrum: & una ad dorſum portæ, quæ ad Auſtrum, reſpicientis autem ad Aquilonem. 45 Et dixit ad me; Exedra hæc, quæ reſpicit ad Auſtrum, ſacerdotibus cuſtodientibus cuſtodiam domûs: 46 Et exedra reſpiciens ad Aquilonem, ſacerdotibus cuſtodientibus cuſtodiam altaris. Illi ſunt filii Sadduc, qui accedunt de Levi ad Dominum, miniſtrare ei. 47 Et menſus eſt atrium, longitudinem cubitorum centum, & latitudinem cubitorum centū ad quatuor partes ejus, & altare è regione domûs. 48 Et introduxit me in Ælam domûs. Et menſus eſt Æl ipſius Ælam, cubitorum quinque latitudinem hinc, & cubitorum quinque indè, & latitudinem portæ cubitorum quatuordecim: & (cc) humeri oſtii Ælam cubitorum trium hinc, & cubitorum trium indé:

MS. A. (λ) αἰλαμμὼθ, καὶ αἱ θυρίδες αὐτῆς κύκλῳ, καὶ τὰ αἰλαμμὼθ αὐτῆς κύκλῳ, πήχεις (μ) τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ εὖρος αὐτῆς πήχεις (ν) αἰλαμμὼθ (ξ) κλιμακτῆρες (ο) αἰλαμμὼθ (π) ἐκεῖ πλύνουσιν τὴν ὁλοκαύτωσιν. Ἐν δὲ τῷ αἰλὰμ τῆς πύλης δύο τράπεζαι ἔνθεν, καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν ἐκ χρυσίου, ὅπως φάζωσιν τὴν ὁλοκαύτωσιν, καὶ τὰ ὑπὲρ (ρ) ῥόακος (σ) τράπεζαι, καὶ * η τράπεζαι καὶ (τ) αὐτὰ σφάζουσιν, (υ) θυμιαμάτων, (ʺ) πήχεος (φ) καὶ ἡμίσεος (χ) αὐτὰς ἐπιθήσουσιν, * ἐν οἷς (ψ) ἔξωθεν (ω) πήχεων (α) πήχεων (ʺ) τέσσαρα (β) αἰλὰμ πήχεων (γ) πήχεων (ʺ) πήχεων (δ) πήχεων (ε) πήχεων

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

36 ותווהי אלוהי ואילמוהי וכוין ליה סחור סחור אורכא חמשין אמין ופותיא עסרין וחמש אמין׃ 37 ואלוהי לדרתא ברייתא וכותרין על אלוהי מכא ומכא ותמניא דרגין דרגוהי׃ 38 ולשכתא ופתחה באילי תרעיא תמן מתקנין ית עלתא׃ 39 ובאולם תרעא תרין פתורין מכא ותרין פתורין מכא למכס עליהון עלתא וחטאתא ואשמא׃ 40 ולעבר דרגא למסקא במעלנא דתרע צפונא תרין פתורין ולעברא אוחרנא דלאולם תרעא תרין פתורין׃ 41 ארבעא פתורין מכא וארבעא פתורין מכא לעבר תרעא תמניא פתורין דעליהון נכסין׃ 42 וארבעא פתורין לעלתא באבני גזיר אורכא אמתא חדא ופלגא ופותיא אמתא חדא ופלגא ורומא אמתא חדא עליהון מחתין ית מניא דנכסין בהון ית עלתא ונכסת קודשיא׃ 43 ועונקלין נפקין פשך חד קביעין בעמודי בית מטבחיא מגיו לאילותא סחור סחור ועל פתוריא בסר קורבניא׃ 44 ומברא לתרע גואה לשכת ליואי בדרתא גואה דלעבר תרע צפונא ואפיהון לאורח דרומא חד לעבר תרע מדינחא אפי אורח צפונא׃ 45 ומליל עמי דא לשכתא דאפהא לאורח דרומא לכהניא נטרי מטרת ביתא׃ 46 ולשכתא דאפהא לאורח צפונא לכהניא נטרי מטרת מדבחא אנון בני צדוק דקרבין מבני לוי קדם יי לפולחניה׃ 47 ומשח ית דרתא אורכא מאה אמין ופותיא מאה אמין מרבעא ומדבחא די קדם ביתא׃ 48 ואעלני לאולם ביתא ומשח אילי אולמא חמש אמין מכא וחמש אמין מכא ופותיא דתרעא תלת אמין מכא ותלת אמין מכא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

36 Thalamos ejus, poſtes ejus, & veſtibula ejus: & feneſtræ erant ei per circuitum longitudinis quinquaginta cubitorum, & latitudinis vigintiquinque cubitorum. 37 Poſtéſque ejus erant atrio exteriori, & capitella erant ſuper poſtes ejus hinc & inde, & octo gradus erant gradus ejus. 38 Et gazophylacium erat & oſtium ejus in frontibus portarum: ibi præparabant holocauſtum. 39 Et in veſtibulo portæ erant duæ menſæ hinc & duæ menſæ indè, ut immolaretur ſuper eas holocauſtum & ſacrificium pro peccato & pro delicto. 40 Et ad latus exterius aſcenſus in introitu portæ Aquilonis erant duæ menſæ, & ad latus alterum quod erat ad veſtibulum portæ erant duæ menſæ. 41 Quatuor menſæ hinc & quatuor menſæ indè ad latus portæ: octo menſæ in quibus immolabant. 42 Quatuor autem menſæ erant ad holocauſtum ex lapidibus dolatis longitudine cubiti unius & dimidii, & latitudine cubiti unius & dimidii, & altitudine cubiti unius, ſuper quas ponebant vaſa in quibus immolabant holocauſtum & victimas ſanctificatas. 43 Et uncini egrediebantur [*longitudine*] unius palmi defixi in columnis domus macelli intra veſtibula per circuitum: & ſuper menſas erat caro *oblationum*. 44 Et extra portam interiorem erat gazophylacium Levitarum in atrio interiori quod erat ad latus portæ Aquilonaris: & facies earum ad viam Auſtralem, una ad latus portæ Orientalis quæ reſpiciebat ad viam Aquilonis. 45 Et locutus eſt mecum, [*dicens:*] Hoc gazophylacium quod apertum eſt ad viam Auſtralem, erit Sacerdotibus qui cuſtodiunt cuſtodiam domus. 46 Et gazophylacium quod apertum eſt ad viam Aquilonarem, erit Sacerdotibus qui cuſtodiunt cuſtodiam altaris: iſti ſunt filii Sadok qui accedunt de filiis Levi ad cultum Domini, ut miniſtrent coram eo. 47 Et menſus eſt atrium longitudine centum cubitorum, & latitudine centum cubitorum quadratum, & altare quod erat ante domum. 48 Et introduxit me in veſtibulum domus, & menſus eſt frontem veſtibuli: quinque cubitos hinc & quinque cubitos indè: & latitudo portæ trium cubitorum hinc, & trium cubitorum indè.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]

36 Tam intimam ipſius partem, quàm paraſtades, ac limina ipſius: & feneſtræ circundabant eam. Longitudo ejus erat quinquaginta cubitorum, latitudo vigintiquinque. 37 Paraſtades erant *quales* atrii exterioris: & palmæ erant in paraſtadibus hinc inde: & octo gradus habebat. 38 Exedræ janua erat in ipſis portæ paraſtadibus, ibíque ponebant holocauſta: 39 Et ad januarum paraſtades duæ erant hinc menſæ, & duæ inde menſæ; ad jugulandum ſuper eas holocauſta, oblationes, & expiationem peccatorum. 40 Ad latus etiam portæ Aquilonaris, quod erat extra *locum* holocauſtorum, duæ erant menſæ; & ad alterum paraſtadum latus duæ menſæ: 41 Quatuor *ſcilicet* menſæ hinc, & quatuor inde menſæ, ad paraſtades portæ: ſic octo erant menſæ ſuper quas jugulabant. 42 Quatuor autem menſæ è lapide cæſo erant pro holocauſtis, longitudine cubiti cum dimidio, & latitudine cubiti cum dimidio: & ſuper has ponebant inſtrumenta quibus jugulabant holocauſta & victimam: 43 Iſtarúmque labra, ſingularum erant licharum per circuitum: & ſuper menſas ponebant carnem oblationum. 44 Extra portam interiorem erant diverſoria magnatum, in atrio interiore quod erat ad latus portæ Aquilonaris; & reſpiciebant Auſtrum à latere portæ Orientalis, quod erat oppoſitum vento Aquilonari. 45 Tum dixit mihi, Exedra iſta quæ ſpectat Meridiem, ſacerdotum eſt cuſtodientium cuſtodiam domûs: 46 Exedra verò quæ ſpectat Aquilonem, ſacerdotum eſt filiorum Sadoc cuſtodientium cuſtodiam altaris, qui admittuntur à filiis Levi ad obeundum miniſterium Domini. 47 Menſúſque eſt atrium iſtud longitudine centum cubitorum, & latitudine centum cubitorum, formæ quadrangularis: & altare extabat ante domum. 48 Inde me adduxit ad limen domûs, menſúſque eſt limen quinque cubitorum hinc, & quinque cubitorum inde: latitudinem verò portæ trium cubitorum hinc, & trium cubitorum inde.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

36 *والثاء واللالاو واللالموث * وكواه تحيطه * والموثه تحيطه * خمسون ذراعا طوله * وخمسه وعشرون
37 ذراعا عرضه * والالموث للدار الخارجه * وتحمل * للالاو من هاهنا ومن هاهنا * وثمانيه درج لها *
38 *عماريتها وكواها والموثها على الباب * الباب الثاني * وهناك نبع يغسلون المحرقه * وفي الام الباب
39 مايدتان من هاهنا * ومايدتان من هاهنا من ذهب * كي يذبحوا المحرقه * وما هو من اجل
40 الخطيه * وما هو من اجل الجهل * وفي ظهر رواق المحرقات الناظر الي الجربيا * مايدتان نحو
41 المشارق * في ظهر الباب الثاني والام الباب * مايدتان ومايدتان نحو المشارق * اربعه من هاهنا *
واربعه من هاهنا في ظهر الباب * عليها يذبحون الذبايح * قباله الثمانيه موايد التي للنحور *
42 * واربعه موايد للمحرقات حجريه منقوره * العرض ذراع ونصف * والطول ذراعان ونصف *
43 والارتفاع ذراع * عليها يضعون وفيها يذبحون المحرقات والذبايح * ولها افريز منقور * طوله فتر *
44 من خارجها تحيط * وعلى الموايد من فوقها ستور * لتوقيها من المطر ومن اليبوسه * وادخلني
الي الدار الداخله * واذا مقصورتان في الدار الداخله * واحده في ظهر الباب الناظر الي
الجربيا * حامله الي التيمن * وواحده في ظهر الباب الذي نحو التيمن والناظر الي الجربيا
45 *وقال لي * هذه المقصوره الناظره الي التيمن * للكهنه الذين يحرسون حرس البيت * والمقصوره
46 الناظره الي الجربيا * للكهنه الذين يحرسون المذبح * واوليك هم بنو صادوق القريبون من
47 لاوي الي الرب ليخدموه * وقاس الدار طولا مايه ذراع * وعرضا مايه ذراع * على اربعه جوانبها *
48 والمذبح قباله البيت * وادخلني الي رواق البيت * وقاس الرواق خمسه اذرع عرضا من ههنا *
وخمسه اذرع من ههنا * وسعه المجاري اربعه عشر ذراعا * واكتاف باب الرواق ثلاثه اذرع
من هاهنا * وثلاثه اذرع من ههنا *

36 *Et Thaa, Ælau, & Ælammoth: & feneſtræ ejus cingebant eam: & Ælammoth ejus cingebant eam: quinquaginta cubitorum erat longitudo ipſius, & vigintiquinque cubitorum latitudo.* 37 *Ælammoth habebat atrium exterius: Ælau palmas hinc inde: & octo gradus habebat.* 38 *Cancelli, feneſtræ, & Ælammoth ejus ſuper portam erant, portam nempe ſecundam. Ibi quoque fons erat ad lavandum holocauſtum.* 39 *Et in Ulam portæ, duæ erant hinc menſæ, & duæ inde menſæ aureæ ad jugulandum holocauſtum, & quod erat pro peccato, & quod erat pro ignorantia.* 40 *Et in dorſo porticûs holocauſtorum reſpicientis Aquilonem verſùs, menſæ duæ Orientem verſùs: in dorſo portæ ſecundæ & Ulam portæ, menſæ duæ & menſæ duæ Orientem verſùs:* 41 *Quatuor hinc, & quatuor inde in dorſo portæ, ſuper quas jugulabant ſacrificia. E regione octo menſarum jugulationi deſtinatarum,* 42 *Quatuor etiam erant pro holocauſtis menſæ lapideæ excavatæ, quarum latitudo cubiti erat cum dimidio, longitudo duorum cubitorum cum dimidio, cubiti verò profunditas: ſuper has ponebant, & in his jugulabant holocauſta & ſacrificia:* 43 *Habebantque crepidinem concavam longitudine lichæ extrinſecùs ambientem: & ſuper eaſdem menſas opercula ſupernè, ad defendendas eas à pluvia & à ſiccitate.* 44 *Præterea introduxit me in atrium interius, & ecce duo pulpita cantorum in atrio interiori, unum à tergo januæ reſpicientis ad Aquilonem, ferentis ad Auſtrum: alterum à tergo januæ quæ erat Auſtrum verſùs, & ſpectabat Aquilonem.* 45 *Tum dixit mihi; Hoc pulpitum quod Auſtrum ſpectat, ſacerdotum eſt cuſtodientium cuſtodiam domûs:* 46 *Pulpitum verò quod Aquilonem ſpectat, ſacerdotum qui cuſtodiunt altare: & illi ſunt filii Sadoc accedentes è Levi ad Dominum, ut miniſtrent ei.* 47 *Et menſus eſt atrium hoc longitudine centum cubitorum, et latitudine centum cubitorum, in quatuor ejus latera: et altare erat è regione domûs.* 48 *Inde me introduxit in porticum domûs, et menſus eſt porticum, quinque cubitorum in latitudinem hinc, et quinq; cubitorum inde: latitudo foris quatuordecim erat cubitorum: et humeri januæ porticûs, trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde.*

undecim latitudo & ,cubitorum viginti veſtibuli Longitudo
49 אֹרֶךְ הָאֻלָם עֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה
ad columnæ & : illud ad aſcendent quibus gradibus in &,cubitorum
אַמָּה וּבַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יַעֲלוּ אֵלָיו וְעַמֻּדִים אֶל־
.inde una & ,hinc una ,poſtes
הָאֵילִים אֶחָד מִפֹּה וְאֶחָד מִפֹּה׃

CAP. XLI. מא

cubitorũ ſex : poſtes eſt menſus & ;templum ad me introduxit Et
1 וַיְבִיאֵנִי אֶל־הַהֵיכָל וַיָּמָד אֶת־הָאֵילִים שֵׁשׁ־אַמּוֹת
.tentorii latitudo ,inde latitudo cubitorum ſex & ,hinc latitudo
רֹחַב מִפּוֹ וְשֵׁשׁ־אַמּוֹת רֹחַב־מִפֹּה רֹחַב הָאֹהֶל׃
quinque oſtii humeri & ,cubitorum decem oſtii latitudo Et
2 וְרֹחַב הַפֶּתַח עֶשֶׂר אַמּוֹת וְכִתְפוֹת הַפֶּתַח חָמֵשׁ
ej' longitudinẽ eſt menſus & : inde cubitorum quinque & ,hinc cubitorũ
אַמּוֹת מִפּוֹ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ וַיָּמָד אָרְכּוֹ
eſt ingreſſus Et .cubitis viginti latitudinem & ,cubitis quadraginta
3 אַרְבָּעִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים אַמָּה׃ וּבָא
ſex oſtium & : cubitis duobus oſtii poſtem eſt menſus & ,intrinſecus
לִפְנִימָה וַיָּמָד אֵיל־הַפֶּתַח שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְהַפֶּתַח שֵׁשׁ
ej' longitudinẽ eſt menſus Et .cubitis ſeptem oſtii latitudinẽ & ,cubitis
4 אַמּוֹת וְרֹחַב הַפֶּתַח שֶׁבַע אַמּוֹת׃ וַיָּמָד אֶת־אָרְכּוֹ
: templi facies ad cubitis viginti latitudinẽ & ,cubitis viginti
עֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים אַמָּה אֶל־פְּנֵי הַהֵיכָל
parietem eſt menſus Et .ſanctitatum ſanctitas Hoc ,me ad dixit &
5 וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים׃ וַיָּמָד קִיר־
circum ,cubitis quatuor coſtæ latitudinẽ & ;cubitis ſex domus
הַבַּיִת שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרֹחַב הַצֵּלָע אַרְבַּע אַמּוֹת סְבִיבִי
,coſtam ad coſta ,coſtæ Et .undique domui circa
6 סָבִיב לַבַּיִת סָבִיב׃ וְהַצְּלָעוֹת צֵלָע אֶל־צֵלָע
coſtis ad domui qui pariete in venientes & ,pedum triginta & trium
שָׁלוֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים פְּעָמִים וּבָאוֹת בַּקִּיר אֲשֶׁר־לַבַּיִת לַצְּלָעוֹת
pariete in apprehenſæ eſſent non & : apprehenſæ exiſtendum ad ,circa circum
סָבִיב סָבִיב לִהְיוֹת אֲחוּזִים וְלֹא־יִהְיוּ אֲחוּזִים בְּקִיר
quia ,appendices deſuper deſuper circuibat &,dilatabatur Et .domus
7 הַבָּיִת׃ וְרָחֲבָה וְנָסְבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לַצְּלָעוֹת כִּי
idcirco : domui circa circum deſuper ,deſuper domus circumdata
מוּסַב־הַבַּיִת לְמַעְלָה לְמַעְלָה סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת עַל־כֵּן
ſuperius ſuper aſcendebat inferius ſic & : ſuperius domus latitudo
רֹחַב־לַבַּיִת לְמָעְלָה וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל־הָעֶלְיוֹנָה
fundamenta undique,undique altitudini domus vidi Et .medium ad
8 לַתִּיכוֹנָה׃ וְרָאִיתִי לַבַּיִת גֹּבַהּ סָבִיב סָבִיב מוּסְדוֹת
,parietis Latitudo .axillæ cubitorum ſex calamo pleno coſtarum
9 הַצְּלָעוֹת מְלוֹ הַקָּנֶה שֵׁשׁ אַמּוֹת אַצִּילָה׃ רֹחַב הַקִּיר
domus derelictum quod & : cubitorum quinque , extra ad coſtæ qui
אֲשֶׁר־לַצֵּלָע אֶל־הַחוּץ חָמֵשׁ אַמּוֹת וַאֲשֶׁר מֻנָּח בֵּית
viginti latitudo cubicula inter Et .intrinſecus quod appendicum
10 צְלָעוֹת אֲשֶׁר לַבָּיִת׃ וּבֵין הַלְּשָׁכוֹת רֹחַב עֶשְׂרִים
appendicis oſtium Et .circa circum domus circuitu cubitorum
11 אַמָּה סָבִיב לַבַּיִת סָבִיב סָבִיב׃ וּפֶתַח הַצֵּלָע
latitudo &:Meridiẽ ad unum oſtiũ &,Aquilonis viam unum oſtiũ derelicto
לַמֻּנָּח פֶּתַח אֶחָד דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן וּפֶתַח אֶחָד לַדָּרוֹם וְרֹחַב
ad quod ædificium Et .circa circum cubitorũ quinque derelicti loci
12 מְקוֹם הַמֻּנָּח חָמֵשׁ אַמּוֹת סָבִיב סָבִיב׃ וְהַבִּנְיָן אֲשֶׁר אֶל־
:cubitorũ ſeptuaginta latitudinis ,maris viæ angulũ ſepoſiti tabulati facies
פְּנֵי הַגִּזְרָה פְּאַת דֶּרֶךְ־הַיָּם רֹחַב שִׁבְעִים אַמָּה
ej' lõgitudo & : circa circum latitudinis cubitorũ quinque ædificii paries &
וְקִיר הַבִּנְיָן חָמֵשׁ־אַמּוֹת רֹחַב סָבִיב סָבִיב וְאָרְכּוֹ
:cubitorũ centum longitudo :domum eſt menſus Et .cubitorum nonaginta
13 תִּשְׁעִים אַמָּה׃ וּמָדַד אֶת־הַבַּיִת אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה
.cubitorũ centum longitudine ej' parietes &,ædificiũ &,ſepoſitum tabulatũ &
וְהַגִּזְרָה וְהַבִּנְיָה וְקִירוֹתֶיהָ אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה׃

Verſio VULG. LAT.

49 Longitudinem autem veſtibuli viginti cubitorum, & latitudinẽ undecim cubitorum, & octo gradibus aſcendebatur ad eam. Et columnæ erant in frontibus; una hinc, & altera indé.

CAP. XLI.

1 ET introduxit me in templum, & menſus eſt frontes, ſex cubitos latitudinis hinc, & ſex cubitos indè, latitudinem tabernaculi. 2 Et latitudo portæ, decem cubitorum erat: & latera portæ, quinque cubitis hinc, et quinque cubitis indé: & menſus eſt longitudinem ejus quadraginta cubitorum, & latitudinem viginti cubitorum. 3 Et introgreſſus intrinſecùs menſus eſt in fronte portæ duos cubitos: & portam, ſex cubitorum: & latitudinem 4 portæ, ſeptem cubitorum. Et menſus eſt longitudinem ejus viginti cubitorum, & latitudinem ejus viginti cubitorum, ante faciem templi: & dixit ad me; 5 Hoc eſt Sanctum ſanctorum. Et menſus eſt parietem domûs ſex cubitorum: et latitudinem lateris quatuor cubitorum undique 6 per circuitum domûs. Latera autem, latus ad latus, bis triginta tria: & erant eminentia, quæ ingrederentur per parietem domûs, in lateribus per circuitũ, ut continerent, & non attinge-7 rent parietem templi. Et platea erat in rotundum, aſcendens ſurſum per cochleam, & in cœnaculum templi deferebat per gyrum: idcircò latius erat templũ in ſuperioribus: & ſic de inferioribus aſcendebatur ad ſuperi-8 ora in medium. Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata latera ad menſuram ca-9 lami ſex cubitorum ſpatio: Et latitudinem per parietem lateris forinſecùs quinque cubitorum: et erat interior domûs in lateri-10 bus domûs. Et inter gazophylacia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domûs undique, 11 Et oſtium lateris ad orationem: oſtium unum ad viam Aquilonis, & oſtium unum ad viam Auſtralem: et latitudinem loci ad orationem, quinque cubitorũ in cir-12 cuitu. Et ædificium, quod erat ſeparatũ, verſúmque ad viam reſpicientem ad mare, latitudinis ſeptuaginta cubitorum: paries autem ædificii, quinque cubitorum latitudinis per circuitum: & longitudo ejus nonaginta cu-13 bitorum. Et menſus eſt domûs longitudinem, centum cubitorum: & quod ſeparatum erat ædificium, & parietes ejus, longitudinis centum cubitorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

49 Καὶ τὸ μῆκος τοῦ αἰλὰμ (ζ) πηχῶν εἴκοσι, καὶ τὸ εὖρος (η) πηχῶν δώδεκα· καὶ ἐπὶ δέκα ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ᾽ αὐτὸ, καὶ στῦλοι ἦσαν ἐπὶ (θ) τὸ αἰλὰμ, εἷς ἔνθεν καὶ εἷς ἔνθεν.

MS.A. (ζ) πήχεις (η) πήχεις (θ) τά

ΚΕΦ. μα΄.

1 ΚΑὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὸν ναὸν, (α) ᾧ διεμέτρησε τὸ αἰλὰμ (β) πηχῶν ἓξ τὸ πλάτος ἔνθεν, καὶ (γ) πηχῶν ἓξ τὸ εὖρος τοῦ αἰλὰμ 2 ἔνθεν, Καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος (δ) πηχῶν δέκα, καὶ ἐπωμίδες τοῦ πυλῶνος (ε) πηχῶν πέντε ἔνθεν, καὶ (ζ) πηχῶν πέντε ἔνθεν· καὶ διεμέτρησε τὸ μῆκος (η) αὐτοῦ πηχῶν τεσσαράκοντα, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν εἴ-3 κοσι. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ διεμέτρησε τὸ (θ) αἲλ τοῦ θυρώματος πηχῶν δύο, καὶ τὸ θύρωμα (ι) πηχῶν ἕξ, καὶ τὰς ἐπωμίδας τοῦ θυρώματος (κ) πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν, καὶ (λ) πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν. 4 Καὶ διεμέτρησε (μ) τὸ μῆκος τῶν θυρῶν πηχῶν τεσσαράκοντα, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν εἴκοσι, κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ. καὶ (ν) εἶπε, 5 Τοῦτο τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων. Καὶ διεμέτρησε τὸ τοῖχον τοῦ οἴκου (ξ) πηχῶν ἕξ, καὶ τὸ εὖρος τῆς πλευρᾶς (ο) πηχῶν τεσσάρων κυκλόθεν, 6 Καὶ (π) πλευρὰ πλευρὸν ἐπὶ πλευρὸν τριάκοντα (ρ) τρὶς δίς· καὶ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν τοῖς πλευροῖς (σ) κύκλῳ, τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾶν, ὅπως τὸ 7 παράπαν μὴ ἅπτωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου. Καὶ τὸ εὖρος τῆς ἀνωτέρας τῶν πλευρῶν κατὰ τὸ πρόσθεμα ἐκ τοῦ (τ) τοίχου, πρὸς τὴν ἀνωτέραν κύκλῳ τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνηται ἄνωθεν, καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν ἀναβαίνωσιν ἐπὶ 8 τὰ ὑπερῷα, Καὶ ἐκ τῶν (υ) μέσων ἐπὶ τὰ τριώροφα, καὶ τὸ θραὲλ τοῦ οἴκου ὕψος κύκλῳ διάστημα τῶν πλευρῶν ἴσον τῷ καλάμῳ (φ) 9 πηχῶν ἕξ, διαστήματα, Καὶ εὖρος τοῦ τοίχου τῆς πλευρᾶς ἔξωθεν (χ) πηχῶν πέντε, καὶ τὰ ἀπόλοιπα (ψ) τὰ ἀναμέσον τῶν πλευ-10 ρῶν τοῦ οἴκου, Καὶ ἀναμέσον τῶν ἐξεδρῶν (ω) εὖρος πηχῶν εἴκοσι, τὸ περιφερὲς (α) τῷ 11 οἴκῳ κύκλῳ. Καὶ αἱ (β) θύραι τῶν ἐξεδρῶν ἐπὶ τὸ ἀπόλοιπον τῆς θύρας τῆς μιᾶς τῆς πρὸς Βορρᾶν· καὶ ἡ θύρα ἡ μία πρὸς Νότον· καὶ τὸ εὖρος τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπολοίπου πηχῶν 12 πέντε πλάτος κυκλόθεν. Καὶ τὸ διορίζον κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου, ὡς πρὸς θάλασσαν, (ϛ) πηχῶν ἑβδομήκοντα πλάτος, τοῦ τοίχου τοῦ διορίζοντος (δ) πηχῶν πέντε εὖρος κυκλόθεν, καὶ μῆκος αὐτοῦ (ε) πη-13 χῶν ἐνενήκοντα. Καὶ διεμέτρησε κατέναντι τοῦ οἴκου μῆκος (ζ) πηχῶν ἑκατὸν, καὶ τὰ ἀπόλοιπα καὶ τὰ διορίζοντα, καὶ οἱ τοῖχοι αὐτῶν μῆκος (ʺ) πηχῶν ἑκατόν.

MS. A. (α) καὶ διεμέτρησεν (β) πήχεις (γ) πήχεις (δ) πήχεων (ε) πήχεων (ζ) πήχεις (η) αὐτῆς πήχεις τεσσεράκοντα, καὶ εὖρος πήχεις (θ) αἰλὰμ τοῦ θυρώματος πήχεις (ι) πήχεις (κ) πήχεις (λ) πήχεις (μ) τὸ * εὖρος τῶν θυρωμάτων πήχεις τεσσεράκοντα, καὶ εὖρος πήχεις (ν) εἶπεν πρὸς μέ, (ξ) πήχεις (ο) πήχεις τέσσαρες (π) τὰ πλευρὰ (ρ) καὶ τρὶς (σ) τοῦ οἴκου κύκλῳ, (τ) οἴκου, (υ) μέσων ἐπὶ τὰ τριώροφα, καὶ τοῦ θραὲλ (φ) πήχεων διάστημα, Καὶ (χ) πήχεων (ψ) ἀναμέσον (ω) καὶ εὖρος πήχεων (α) τοῦ οἴκου (β) θυρίδες (ϛ) πήχεων (δ) πήχεων (ε) πήχεων (ζ) πήχεων (ʺ) πήχεων

49 Et longitudo Ælam cubitorum viginti: et latitudo cubitorũ duodecim: & ſuper decẽ grad' aſcẽdebãt ad illud: & columnæ erant ad Ælam una hinc, et una indé.

CAP. XLI.

1 ET introduxit me in templum: (a) cui menſus eſt (b) Ælã, cubitorum ſex latitudinem hinc, & cubitorum ſex latitudinem Ælam 2 indè, Et latitudinem portæ cubitorum decem; & humeri portæ, cubitorum quinque hinc; & cubitorum quinque indé. Et menſus eſt longitudinem ejus quadraginta cubitorum, & latitudinem viginti cubitorum. 3 Et ingreſſus eſt in atrium interius: & menſus eſt (c) Æl portæ, cubitorum duorũ, & portam ſex cubitorum, & humeros portæ ſeptem cubitorum hinc, & ſeptem cubitorum indé. 4 Et menſus eſt longitudinem oſtiorum, cubitorum (d) quadraginta, & latitudinem cubitorum viginti, ad faciem templi. Et dixit; 5 Hoc eſt Sanctum ſanctorum. Et menſus eſt parietem domûs, cubitorum ſex, & latitudinem lateris cubitorum quatuor per circuitum: 6 Et latera, latus ad latus, triginta trium bis: & intervallum in pariete domûs in lateribus per circuitum, ut eſſet apprehendentibus ad videndum, ut omninò non attingerent parietes domûs: 7 Et latitudinẽ ſuperioris lateris juxta additamentum ex pariete ad ſuperius in circuitu domûs, ut dilatetur deſupèr, & ex inferioribus aſcendant ad ſuperiora, 8 Et de (e) Giſis ad triſtega, & Thrael domûs altitudinem per circuitũ, intervallum laterum æquale calamo cubitorum ſex, intervalla, 9 Et latitudinem parietis lateris forinſecùs cubitorum quinq;, & reliqua, quæ inter latera domûs, 10 Et inter exedras, latitudinem cubitorũ viginti, circumferentiã domui in circuitu. 11 Et portæ exedrarum ad reliquum portæ unius, quæ ad (f) Aquilonem: & oſtium unum ad Auſtrum: & latitudo (g) luminis (h) reliqui, cubitorum quinque latitudo in circuitu. 12 Et quod ſeparat ad faciem reliqui quaſi ad mare, cubitorum ſeptuaginta latitudo, parietũ ſeparantiũ cubitorum quinque latitudo in circuitu, & longitudo ejus cubitorum nonaginta. 13 Et menſus eſt contra domum longitudinem cubitorum centum; & reliqua, & ſeparantia, & parietes eorum, longitudinem cubitorũ centum:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

49 אוּרְכָּא דְאוּלָמָא עַסְרִין אַמִּין וּפוּתְיָא חַד עַסְרֵי אַמִּין וּבְדַרְגִּין דְסָלְקִין לֵיהּ וְעַמּוּדַיָא
עַל אֵלַיָא חַד מִכָּא וְחַד מִכָּא׃

מא

1 וְאַעֲלַנִי לְהֵיכְלָא וּמְשַׁח יַת אֵלַיָא שִׁית אַמִּין פּוּתְיָא מִכָּא וְשִׁית אַמִּין פּוּתְיָא מִכָּא פּוּתְיָא
2 דְמַשְׁכְּנָא׃ וּפוּתְיָא דְתַרְעָא עֲסַר אַמִּין וְכִתְפֵּי תַרְעָא חֲמֵשׁ אַמִּין מִכָּא וַחֲמֵשׁ אַמִּין
3 מִכָּא וּמְשַׁח אוּרְכֵּיהּ אַרְבְּעִין אַמִּין וּפוּתְיָא עַסְרִין אַמִּין׃ וְעַל לְגָיו וּמְשַׁח אֵילָא דְתַרְעָא
4 תַּרְתֵּין אַמִּין וְתַרְעָא שִׁית אַמִּין וּפוּתְיָא דְתַרְעָא שְׁבַע אַמִּין׃ וּמְשַׁח יַת אוּרְכֵּיהּ עַסְרִין
5 אַמִּין וּפוּתְיָא עַסְרִין אַמִּין דִּי קֳדָם הֵיכְלָא וַאֲמַר לִי דֵּין בֵּית קוֹדֶשׁ קוּדְשַׁיָא׃ וּמְשַׁח
כּוּתְלָא דְבֵיתָא שִׁית אַמִּין וּפוּתְיָא דִמְחִיצָתָא אַרְבַּע אַמִּין סְחוֹר סְחוֹר מַקַּף לְבֵיתָא
6 סְחוֹר סְחוֹר׃ וּמְחִיצְיָא מְחִיצָא עַל מְחִיצָא תְּלָתִין וּתְלָת חֲדָא עַסְרֵי בְּסִדְרָא קְבִיעִין
בְּכוּתְלָא דִמְגָיו לִמְחִיצָא סְחוֹר סְחוֹר לְמֶהֱוֵי רֵישֵׁי שֵׁירִיתָא נְיָחִין עַל זִיזָא וְלָא יְהוֹן
7 שֵׁירִיתָא מְעַבְּרָן בְּכוּתְלֵי בֵיתָא׃ וּפוּתְיָא מְסִיבְתָא וְסָלְקָא לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן מְחִיצְיָא
אֲרֵי מַקְּפָא בֵיתָא לְסַלָּקָא לְעֵלָּא לְעֵלָּא סְחוֹר סְחוֹר לְגָיו עַל כֵּן פְּתֵי בֵיתָא מִלְּעֵלָּא וְכֵן
8 בִּמְסִבְּתָא סָלְקִין מִן אַרְעִיתָא לְעִלָּיְתָא בְּאוֹרַח מְצִיעֲתָא׃ וַחֲזֵית לְבֵיתָא רוּמָא סְחוֹר
9 סְחוֹר מְשַׁכְלְלָן מְחִיצְיָא מְשׁוּחַת קַנְיָא שִׁית אַמִּין רְוַח׃ פּוּתְיָא דְכוּתְלָא דִמְחִיצָתָא
10 דִלְבָרָא חֲמֵשׁ אַמִּין וַאֲתַר שְׁבִיק בֵּית מְחִיצְיָא דִלְגָיו׃ וּבֵין לִשְׁכָּתָא פּוּתְיָא עַסְרִין אַמִּין
11 סְחוֹר סְחוֹר מַקַּף לְבֵיתָא סְחוֹר סְחוֹר׃ וְתַרְעָא דִמְחִיצָתָא לַאֲתַר שְׁבִיק תַּרְעָא חַד
פְּתִיחַ לְאוֹרַח צִפּוּנָא וְתַרְעָא חַד פְּתִיחַ לְדָרוֹמָא וּפוּתְיָא דַאֲתַר שְׁבִיק חֲמֵשׁ אַמִּין סְחוֹר
12 סְחוֹר׃ וּבִנְיָנָא דִקְדָם בְּצוּרְתָא רוּחַ אוֹרַח מַעַרְבָא פּוּתְיָא שַׁבְעִין אַמִּין וְכוּתְלָא דְבִנְיָנָא
13 חֲמֵשׁ אַמִּין פּוּתְיָא סְחוֹר סְחוֹר וְאוּרְכֵּיהּ תִּשְׁעִין אַמִּין׃ וּמְשַׁח יַת בֵּיתָא אוּרְכָּא מְאָה
אַמִּין וּבְצוּרְתָא וּבִנְיָנָא וְכוּתְלַיָא אוּרְכָּא מְאָה אַמִּין׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

49 Longitudo veſtibuli viginti cubitorum, & latitudo undecim cubitorum, & per gradus aſcendebant ad illud: & columnæ erant juxta poſtes, una hinc & una indè.

CAP. XLI.

1 ET introduxit me in templum, & menſus eſt poſtes ſex cubitorum latitudinis hinc, & ſex cubitorum latitudinis indè, latitudine tabernaculi. 2 Et latitudo portæ decem cubitorum erat, & latera portæ quinque cubitorum hinc, & quinque cubitorum indè: & menſus eſt longitudinem ejus quadraginta cubitis, & latitudinem viginti cubitis. 3 Et ingreſſus eſt interiùs, & menſus eſt poſtem portæ duobus cubitis, & portam ſex cubitis, & latitudinem portæ ſeptem cubitis. 4 Et menſus eſt longitudinem ejus viginti cubitis, & latitudinem viginti cubitis ante templum: & dixit ad me, Hoc eſt (domus) ſanctum ſanctorum. 5 Et menſus eſt parietem domus ſex cubitis, & latitudinem tabulati quatuor cubitis per circuitum circuiens domum per gyrum. 6 Tabulata autem, tabulatum ſuper tabulatum, triginta tria, undena per ordinem, defixa parieti intra tabulata per circuitum, ut capita trabium requieſcerent ſuper illud quod eminebat, neque trabes penetrarent per parietes domus. 7 At platea circuibat & aſcendebat ſurſum ſurſum à tabulatis, quia circuibat domum *aſcendendo* ſurſum ſurſum per circuitum intrinſecus: ideò latior erat domus in ſuperioribus, & ſic per cochleam aſcendebant de inferioribus ad ſuperiora per viam mediam. 8 Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata tabulata menſura calami, ſex cubitorum ſpatio. 9 Et latitudo parietis tabulati forinſecus quinque cubitorum, & locus relictus in loco tabulatorum intrinſecus. 10 Et inter gazophylacia latitudo viginti cubitorum in circuitu circum domum per gyrum. 11 Et porta tabulati ad locum relictum, oſtium unum apertum ad viam Aquilonarem, & oſtium unum apertum ad Auſtrum: & latitudo loci relicti quinque cubitorum in circuitu. 12 Et ædificium quod erat ante conſeptum verſus viam Occidentis, latitudinis ſeptuaginta cubitorum: paries autem ædificii quinque cubitorum latitudinis in circuitu, & longitudinis nonaginta cubitorum. 13 Et menſus eſt ipſam domum, longitudo erat centum cubitorum: & conſeptum & ædificium & parietes ejus centum cubitorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

Longitudo liminis erat viginti cubitorum, latitudo verò undecim cubitorum: gradibus aſcendebatur ad illud, & columnæ ſtabant ad paraſtades ejus, una hinc, inde altera. 49

CAP. XLI.

DEinde introduxit me in templum, menſuſque eſt paraſtadem, ſex cubitorum latitudinem ejus hinc, & ſex cubitorum latitudinem ejus inde. 1 Latitudo tabernaculi, & latitudo januæ erat decem cubitorum; latera verò januæ quinque cubitorum hinc, & quinque cubitorum inde: & menſus eſt longitudinem ej' quadraginta cubitorum, latitudinem verò viginti cubitorum. 2 Et ingreſſus intrinſecùs menſus eſt paraſtadem januæ duorum cubitorum, januam verò ſex cubitorum, & latitudinem ejus ſeptem cubitorum. 3 Tum menſus eſt longitudinẽ ejus viginti cubitorum, & latitudinem ejus viginti cubitorum è regione templi: dixitque mihi, Hoc eſt Sanctum Sanctorum. 4 Item menſus eſt parietem domûs ſex cubitorum, & latitudinem coſtæ ſeptem cubitorum quaquaverſùs circa domum. 5 Et quidem coſtæ, erant coſta ſuper coſtam triginta tribus vicibus, & ingrediebantur hæ coſtæ in parietem domûs circunquaque, ita ut firmæ quidem eſſent, ſed ſeparatæ à pariete. 6 Cohærebant autem ſupernè hæ coſtæ, ita ut domum ſupernè circuncingerent; quatenus amplior eſſet domus ſupernè, & ex imo aſcendi poſſet ad mediana, & ex medianis ad ſuprema. 7 Similiter vidi altitudinem domûs circunquaque: & ſejunctæ erant coſtæ ab invicem arundine integrâ, ſex cubitis. 8 Latitudo parietis *cujuſlibet* coſtæ extrinſecùs quinq; erat cubitorũ, & intrinſecùs quinque cubitorũ. 9 Inter exedras *intercedebat* latitudo viginti cubitorum circa domũ. 10 Oſtium coſtæ derelictum, *duplex erat*; unum verſùs Meridiem, alterum verſùs Aquilonem: & latitudo oſtii derelicti erat quinq; cubitorũ. 11 Ædificii autem quod reſpondebat areæ quæ erat in porta Occidentali, latitudo erat ſeptuaginta cubitorũ: & parietis ædificii quinque cubitorũ latitudo circunquaque, longitudo verò nonaginta cubitorum. 12 Deinde menſus eſt domum longitudine centum cubitorum, et areã ædificii parietũ longitudine centũ cubitorũ, 13

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وطول الرواق عشرون ذراعا * وعرضه اثني عشر ذراعا * وصعد اليه على عشر درج * 49
وعامودان كانا على الرواق واحد من هاهنا * وواحد من هاهنا *

* الفصل الحادي والاربعون * * الاصحاح الرابع والعشرون *

* وادخلني الى الهيكل * وقاس الرواق * ستة اذرع عرضه من ههنا * وستة اذرع سعة الرواق 1
من هاهنا * وسعة الباب عشر اذرع * واكتاف الباب خمسة اذرع من هاهنا * وخمسة اذرع 2
من هاهنا * وقاس طوله اربعين ذراعا * وعرضه عشرين ذراعا * ودخل الى الدار الداخلة * 3
وقاس رواق الجارية ذراعين * والجارية ستة اذرع * واكتاف الجارية سبعة اذرع من ههنا *
وسبعة اذرع من ههنا * وقاس طول الجاريات اربعين ذراعا * وسعتهن عشرين ذراعا على 4
واجهة الهيكل * وقال لي * هذا قدس القديسين * وقاس حايط البيت ستة اذرع * وعرض 5
الجانب اربعة اذرع من حوله * والجوانب جانب على جانب * ثلاثين وثلثة في اثنين * والناحية 6
في حايط البيت في جوانب البيت يحيط * لتكون للاخذين ان ينظروا كيلا يلمسوا
حيطان البيت بالكلية * وسعة علو الاجناب كالزيادة من البيت الى العلو يحيط بالبيت * 7
كيلا يتسع من فوق * ومن الاسفل يصعدون الى العلالي * ومن الاوساط الى ثلاث طباق *
* وارتفاع البيت يحيط مسافة الجوانب مساو للقصبة مسافة ستة الاذرع * وعرض حايط الجانب من خارج 8
خمسة اذرع * والبواقي بين جوانب البيت وبين المقاصير * والاتساع عشرون ذراعا يدور بالبيت 9 10
من حوله * وكوا المقاصير على فضلة الباب الواحد الذي نحو الجربياء * والباب الواحد نحو 11
التيمن * وسعة نور الفضلة خمسة اذرع عرضا من حوله * والفاصل الى واجهة الفضلة نحو البحر 12
سبعون ذراعا * عرض الحايط الفاصل خمسة اذرع سعته من حوله * وطوله تسعون ذراعا *
* وقاس قبالة البيت مائة ذراع طولا * والبواقي والفواصل والحيطان طولهم مائة ذراع * 13

Longitudo verò porticûs, viginti cubitorum: et latitudo ejus duodecim cubitorum: aſcenditq; ad eam ſuper decem gradus: & duæ erant columnæ ſuper porticum, una hinc, indè altera. 49

CAP. XLI.

Textus vigeſimus quartus.

PReterea introduxit me in templum; et menſus eſt porticum, ſex cubitorum latitudinem ejus hinc, & ſex cubitorum amplitudinem porticûs indé. 1 *Amplitudo januæ decem erat cubitorum, humeri verò januæ quinq; cubitorum hinc, & quinque cubitorum indé: menſúſque eſt longitudinem ejus quadraginta cubitorum, latitudinem verò viginti cubitorum.* 2 *Deindè ingreſſus atrium interius, menſus eſt porticum forium duorum cubitorum: porrò fores ſex erant cubitorum: humeri autem forium ſeptem cubitorum hinc, et ſeptem cubitorum indé.* 3 *Et menſus eſt longitudinem forium, quadraginta cubitorum; et latitudinem earum viginti cubitorum à fronte templi: et dixit mihi; Hoc eſt Sanctum ſanctorum.* 4 *Tum menſus eſt parietem domûs, ſex cubitorum, et latitudinem laterum quatuor cubitorum circunquaque.* 5 *Latera verò erant latus ſuper latus, bis triginta tria: et interſtitium in pariete domûs in lateribus domûs circunquaque, ut eſſet videre cupientibus, ne omninò tangerent parietes domûs.* 6 *Et latitudo ſublimitatis laterum, ut additamentum ex domo ad ſummum cingebat domum, ne latior eſſet ſuperius: et ex imo aſcendebant ad cænacula, et è medianis ad tertiam contignationem.* 7 *Altitudo domûs per circuitum ſpatii laterum, æqualis erat calamo, ſpatio ſex cubitorum:* 8 *Latitudo verò parietis cujuſque lateris forinſecùs, quinq; cubitorum:* 9 *Reliqua inter latera domûs et inter cœnacula pulpita: et amplitudo viginti cubitorum circa domum erat undequaq;.* 10 *Feneſtræ pulpitorum erant ſuper ſuperfluitatis portæ unius quæ erat verſus Aquilonem, et portæ alterius quæ verſus Auſtrum: amplitudo autem luminis illius ſuperfluitatis, quinque cubitorum erat in latitudinem circunquaque.* 11 *Separatio è regione ſuperfluitatis parietis ſeptentrionalis, ſeptuaginta cubitorum: latitudo parietis ſeparantis, quinque cubitorum amplitudinem continebat undequaq;, longitudo verò nonaginta cubitorum.* 12 *Deinde menſus eſt à fronte domûs cubitos centum in longitudinem: et reliquum, et ſeparationum, atque parietum longitudo fuit centum cubitorum.* 13

T

יחזקאל : מב

centum orientem ad ſeſeſiti tabulati & , domus facierum latitudo Et
14 וְרֹחַב פְּנֵי הַבַּיִת וְהַגִּזְרָה לַקָּדִים מֵאָה
ſeſeſiti tabulati facies ad ædificii longitudinem eſt menſus Et .cubitorum
15 אַמָּה : וּמָדַד אֹרֶךְ־הַבִּנְיָן אֶל־פְּנֵי הַגִּזְרָה
; cubitis centum inde & , hinc ejus angulos & ejus poſteriora ſuper quod
אֲשֶׁר עַל־אַחֲרֶיהָ וְאַתּוּקֶיהָא מִפּוֹ וּמִפּוֹ מֵאָה אַמָּה
feneſtras & , Limina .atrii veſtibula & , interius templum &
16 וְהַהֵיכָל הַפְּנִימִי וְאֻלַמֵּי הֶחָצֵר : הַסִּפִּים וְהַחַלּוֹנִים
opertum limen contra ,ipſis tribus in circa angulos & , arctas
הָאֲטֻמוֹת וְהָאַתִּיקִים סָבִיב לִשְׁלָשְׁתָּם נֶגֶד הַסַּף שְׂחִיף
feneſtræ & : feneſtras ad uſque terra Et .circa circum ligno
עֵץ סָבִיב ׀ סָבִיב וְהָאָרֶץ עַד־הַחַלֹּנוֹת וְהַחַלֹּנוֹת
,interiorem domum ad uſque & , oſtium deſuper Super .opertæ
17 מְכֻסּוֹת : עַל־מֵעַל הַפֶּתַח וְעַד־הַבַּיִת הַפְּנִימִי
,interiori in ,circa circum pariete omni in & , forinſecus &
וְלַחוּץ וְאֶל־כָּל־הַקִּיר סָבִיב ׀ סָבִיב בַּפְּנִימִי
palma & : palmis & ,Cherubim factus Et .menſuras exteriori in &
18 וּבַחִיצוֹן מִדּוֹת : וְעָשׂוּי כְּרוּבִים וְתִמֹרִים וְתִמֹרָה
hominis facies Et .Cherub facies duæque ,Cherub ,Cherub inter
19 בֵּין־כְּרוּב לִכְרוּב וּשְׁנַיִם פָּנִים לַכְּרוּב : וּפְנֵי אָדָם
factum : inde palmam ad catuli facies & , hinc palmam ad
אֶל־הַתִּמֹרָה מִפּוֹ וּפְנֵי־כְפִיר אֶל־הַתִּמֹרָה מִפּוֹ עָשׂוּי
deſuper ad uſque terra A .circa circum domum omnem ad
20 אֶל־כָּל־הַבַּיִת סָבִיב ׀ סָבִיב : מֵהָאָרֶץ עַד־מֵעַל
.templi parietem & : factæ palmæ & , Cherubim oſtium
הַפֶּתַח הַכְּרוּבִים וְהַתִּמֹרִים עֲשׂוּיִם וְקִיר הַהֵיכָל :
.aſpectus ſicut aſpectus ſanctitatis facies Et : quadratus poſtis Templi
21 הַהֵיכָל מְזוּזַת רְבֻעָה וּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ הַמַּרְאֶה כַּמַּרְאֶה :
duorum ejus longitudo & ,altitudo cubitorum trium lignei Altaris .
22 הַמִּזְבֵּחַ עֵץ שָׁלוֹשׁ אַמּוֹת גָּבֹהַּ וְאָרְכּוֹ שְׁתַּיִם
: ligni ejus parietes & ,ejus longitudo & ,ei ejus anguli & , cubitorum
אַמּוֹת וּמִקְצֹעוֹתָיו לוֹ וְאָרְכּוֹ וְקִירֹתָיו עֵץ
duæ Et .Domini facies ad quæ ,menſa Hæc : me ad eſt locutus &
23 וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה : וּשְׁתַּיִם
; ſolus fores duæ Et .ſanctitati & , templo fores
24 דְּלָתוֹת לַהֵיכָל וְלַקֹּדֶשׁ : וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַדְּלָתוֹת
valvæ duæ & , uni valvæ duæ valvæ plicatiles duæ
שְׁתַּיִם מוּסַבּוֹת דְּלָתוֹת שְׁתַּיִם לְדֶלֶת אֶחָת וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת
, Cherubim templi foribus in eas ad factis Et .alteri
25 לְאַחֶרֶת : וַעֲשׂוּיָה אֲלֵיהֶן אֶל־דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כְּרוּבִים
ad ligni trabs & : parietibus factæ quemadmodum , palmæ &
וְתִמֹרִים כַּאֲשֶׁר עֲשׂוּיִם לַקִּירוֹת וְעָב עֵץ אֶל־
,hinc palmæ & , arctæ feneſtræ Et .forinſecus veſtibuli facies
26 פְּנֵי הָאוּלָם מֵהַחוּץ : וְחַלּוֹנִים אֲטֻמוֹת וְתִמֹרִים מִפּוֹ
, trabes & , domus coſtæ & : veſtibuli humeros ad inde &
וּמִפּוֹ אֶל־כִּתְפוֹת הָאוּלָם וְצַלְעוֹת הַבַּיִת וְהָעֻבִּים :

CAP. XLII. מב

: aquilonis viam , viam exterius atrium ad me eduxit Et
1 וַיּוֹצִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה הַדֶּרֶךְ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן
ſeſeſitum tabulatum contra quod ,cubiculum ad me fecit ingredi &
וַיְבִאֵנִי אֶל־הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר נֶגֶד הַגִּזְרָה
longitudinis facies Ad .aquilonem ad ædificium contra quod &
2 וַאֲשֶׁר־נֶגֶד הַבִּנְיָן אֶל־הַצָּפוֹן : אֶל־פְּנֵי אֹרֶךְ
quinquaginta latitudinis & : aquilonis oſtium centum cubitorum
אַמּוֹת הַמֵּאָה פֶּתַח הַצָּפוֹן וְהָרֹחַב חֲמִשִּׁים
contra & , interiori atrio qui viginti Coram .cubitorum
3 אַמּוֹת : נֶגֶד הָעֶשְׂרִים אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי וְנֶגֶד
anguli facies ad angulus : exteriori atrio quod pavimentum
רִצְפָה אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אַתִּיק אֶל־פְּנֵי־אַתִּיק
.tertiis in
בַּשְּׁלִשִׁים :

Verſio VULG. LAT.

14 Latitudo autem ante faciem domûs, & ej⁹ ꝙ erat ſeparatũ contra Orientẽ, centum cubitorũ. 15 Et menſ⁹ eſt longitudinẽ ædificii contra faciem ej⁹, ꝙ erat ſeparatum ad dorſum : ethecas ex utraque parte centum cubitorũ : & templum interius, & veſtibula 16 atrii. Limina, & feneſtras obliquas, & ethecas in circuitu per tres partes, contra uniuſcujuſque limen, ſtratúmque ligno per gyrum in circuitu : terra autẽ uſq; ad feneſtras, & feneſtræ clauſæ 17 ſuper oſtia. Et uſque ad domum interiorem, & forinſecùs per omnem parietem in circuitu intrinſecùs, & forinſecùs, ad men- 18 ſuram. Et fabrefacta Cherubim & palmæ : & palma inter Cherub & Cherub, duáſque facies 19 habebãt Cherub. Faciem hominis juxta palmam ex hac parte, & faciem leonis juxta palmam ex alia parte, expreſſam per omnem 20 domũ in circuitu. De terra uſq; ad ſuperiora portæ, Cherubim et palmæ cælatæ erant in pariete 21 templi. Limen quadrangulum, & facies Sanctuarii, aſpect⁹ contra 22 aſpectũ. Altaris lignei triũ cubitorũ altitudo : & longitudo ej⁹ duorũ cubitorũ : & anguli ejus, & longitudo ej⁹, & parietes ejus lignei. Et locut⁹ eſt ad me ; Hæc 23 eſt menſa corã Dño. Et duo oſtia erant in templo, et in Sanctuario. 24 Et in duobus oſtiis ex utraque parte bina erant oſtiola, quæ in ſe invicẽ plicabantur: bina enim oſtia erant ex utraque parte oſti- 25 orum. Et cælata erant in ipſis oſtiis templi Cherubim, et ſculpturæ palmarum, ſicut in parietibus quoque expreſſæ erant : quam ob rem et groſſiora erant ligna in veſtibuli fronte forinſe- 26 cùs. Super quæ feneſtræ obliquæ, et ſimilitudo palmarũ hinc atq; indè in humerulis veſtibuli, ſecundùm latera domûs, latitudinémque parietum.

CAP. XLII.

1 ET eduxit me in atrium exterius per viã ducentem ad Aquilonem, et introduxit me in gazophylacium, ꝙ erat contra ſeparatũ ædificiũ, et contra ædem 2 vergentem ad Aquilonẽ. In facie longitudinis, centũ cubitos oſtii Aquilonis : et latitudinis quin- 3 quaginta cubitos, Contra viginti cubitos atrii interioris, et contra pavimentum ſtratum lapide atrii exterioris, ubi erat porticus juncta porticui triplici.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ τὸ εὖρος κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου, ϗ τὰ 15 ἀπόλοιπα κατέναντι πηχῶν ἑκατόν. Καὶ διεμέτρησε (η) μῆκος τοῦ διορίζοντος κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου τοῦ κατόπισθεν τοῦ οἴκου ἐκείνου, ϗ τὰ ἀπόλοιπα ἔνθεν ϗ ἔνθεν πηχῶν ἑκατὸν τὸ μῆκος· ϗ ὁ ναὸς, ϗ αἱ γωνίαι, ϗ τὸ αἰλὰμ τὸ ἐξώτερον, πε- 16 φατνωμένα. Καὶ αἱ θυρίδες δικτυωταὶ, ἀποφαύσεις κύκλῳ τοῖς τρισὶν, ὥστε διακύπτειν. ϗ ὁ οἶκος ϗ τὰ πλησίον ἐξυλωμένα κύκλῳ, ϗ τὸ ἔδαφος, ϗ ἐκ τοῦ ἐδάφους ἕως τῶν θυρίδων· ϗ αἱ θυρίδες ἀναπτυσσό- 17 μεναι τρισσῶς εἰς τὸ διακύπτειν. Καὶ ἕως πλησίον τῆς ἐσωτέρας ϗ ἕως τῆς ἐξωτέρας, ϗ ἐφ' ὅλον τὸν (θ) τοῖχον κύκλῳ ἐν τῷ 18 ἔσωθεν ϗ ἐν τῷ ἔξωθεν (ι); Γεγλυμμένα χερουβὶμ, ϗ φοίνικες ἀναμέσον χερὲβ ϗ ἀναμέσον χερέβ. δύο πρόσωπα τῷ χε- 19 ρέβ· Πρόσωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν ϗ ἔνθεν, ϗ πρόσωπον λέοντος πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν ϗ ἔνθεν· διαγε- 20 γλυμμένος (κ) ὁ οἶκος κυκλόθεν. Ἐκ τοῦ ἐδάφους ἕως τοῦ φατνώματος, τὰ (λ) χερουβὶμ ϗ οἱ φοίνικες διαγεγλυμμένοι. 21 Καὶ τὸ ἅγιον ϗ ὁ ναὸς (μ) ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα, κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων ὅρασις 22 ὡς ὄψις Θυσιαστηρίου ξυλίνου, (ν) πηχῶν τριῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ, ϗ τὸ μῆκος (ξ) πηχῶν δύο, ϗ τὸ εὖρος (ο) πηχῶν δύο· ϗ κέρατα εἶχε, ϗ ἡ βάσις αὐτοῦ ϗ οἱ τοῖχοι αὐτοῦ ξύλινοι. ϗ εἶπε πρὸς μὲ, Αὕτη ἡ τρά- 23 πεζα (π), ἡ πρὸ προσώπου κυρίου. Καὶ δύο θυρώματα τῷ ναῷ, (ρ) ϗ δύο θυρώματα τῷ 24 ἁγίῳ, Τοῖς δυσὶ θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς· δύο θυρώματα τῷ ἑνὶ, ϗ δύο θυρώ- 25 ματα τῇ (σ) θύρᾳ τῇ δευτέρᾳ. Καὶ γλυφὴ ἐπ' αὐτῶν, ϗ ἐπὶ τὰ θυρώματα τοῦ ναοῦ (τ) χερουβὶμ· ϗ φοίνικες κατὰ τὴν γλυφὴν τῶν ἁγίων, ϗ σπουδαῖα ξύλα κατὰ πρόσωπον τοῦ 26 αἰλὰμ ἔξωθεν, Καὶ θυρίδες κρυπταί. ϗ διεμέτρησεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, εἰς τὰ ὀροφώματα τοῦ αἰλὰμ, ϗ τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου (υ) ἐζυγωμένα.

Et latitudinem contra faciem templi, & reliqua è contra cubitorum centum. 15 Et menſus eſt longitudinem ſeparantis contra faciem (i) reliqui, quæ erant poſt tergum domûs illius, & reliqua hinc & indè, cubitorum centum longitudinem: Et (k) templum, & anguli, & Ælam exterius ſtrata ligno: 16 Et feneſtræ in modum retis factæ, (l) illuminationes in circuitu tribus, ad proſpiciendum. Et domus, & ea quæ proxima erant, ſtrata ligno per circuitum, & pavimentum, & de pavimento uſque ad feneſtras : & feneſtræ aperiebantur tripliciter, ut proſpiceretur per eas. 17 Et (m) uſque propè interiorem, & uſq; ad exteriorẽ, & per omnẽ parietẽ in circuitu intrinſec⁹, & (n) extrinſecùs, 18 Cælata Cherubim, & palmæ inter Cherub, & Cherub. Duæ facies Cherub: 19 Facies hominis ad palmã hinc (o) & hinc, & facies leonis ad palmam indè, & indè: cælata dom⁹ in circuitu. 20 A pavimento uſq; ad (p) laqueare, Cherubim, & palmæ cælatæ. 21 Et Sanctuariũ & templũ aperiebantur per quatuor angulos contra faciem Sanctorum: viſio, quaſi ſpecies 22 Altaris lignei : trium cubitorum altitudo ejus, & longitudo cubitorum duorum, & latitudo cubitorum duorum : & cornua habebat : & baſis ejus, & parietes ejus lignei. Et dixit ad me ; Hæc eſt menſa, quæ ante faciem Domini. 23 Et duo oſtia templo, & duo oſtia Sanctuario, 24 Duobus oſtiis vertibilibus : duo oſtia uni, & duo oſtia portæ ſecundæ: 25 Et cælatura ſuper eas, & ſuper oſtia templi Cherubim, & palmæ juxta ſculpturam Sanctorum, & (q) neceſſaria ligna (r) ad faciem Ælam forinſecùs, 26 Et feneſtræ abſconditæ. Et menſus eſt hinc & indè, in laquearia Ælam, & latera domûs (ſ) æqui ponderis.

MS. A. (η) τὸ τεῖχον τοῦ (θ) οἶκον κυκλόθεν ἐν τῷ (ι) μέτρα, Καὶ γεγλυμμένα χερουβεὶν, ϗ φοίνικες ϗ φοίνιξ ἀναμέσον * χερουβεὶμ χερέβ. (κ) ὅλος ὁ οἶκος (λ) χερουβεὶν (μ) ἀναπτυσσόμενα (ν) πήχεων (ξ) πήχεων (ο) πήχεων (π) κατὰ πρόσωπον (ρ) ϗ τῷ ἁγίῳ δύο θυρώματα, Τοῖς δυσὶν θυρώμασιν τοῖς (σ) δευτέρᾳ θύρᾳ. (τ) Χερουβείν· (υ) ἐξυλωμένα.

ΚΕΦ. λα'.

1 ΚΑὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν (*) ἐσωτέραν κατὰ ἀνατολὰς, κατέναντι τῆς πύλης τῆς πρὸς Βορρᾶν, ϗ εἰσήγαγέ με· ϗ ἰδοὺ ἐξέδραι (α) πέντε, ἐχόμεναι τοῦ ἀπολοίπου, ϗ ἐχόμεναι τοῦ διορίζοντος πρὸς Βορρᾶν. (β) 2 Ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν μῆκος πρὸς Βορρᾶν, ϗ 3 τὸ πλάτος πεντήκοντα (γ), Διαγεγραμμέναι ὃν τρόπον αἱ πύλαι τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας, ϗ ὃν τρόπον τὰ περίστυλα τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας (*) ἐστοιχισμέναι, ἀντιπρόσωποι στοαὶ τρισσαί.

CAP. XLII.

1 ET (a) introduxit me in atriũ (b) interius ad Orientem contra portam, quæ ad Aquilonem: & introduxit me : & ecce exedræ quinq; juxta reliquũ ædificium, & juxta ſeparans ad (c) Aquilonem, 2 Ad cubitos centum longitudo ad Aquilonem, & latitudo quinquaginta : 3 Deſcriptæ, ſicut portæ atrii interiorũ, & ſicut columnæ atrii exteriorũ (d) per ordinem contra faciem porticũs ternæ :

MS. A. (*) ἐξωτέραν (α) δεκαπέντε, (β) Κατὰ πρόσωπον ἐπὶ (γ) πήχεων, (*) διστιχισμέναι,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ופותיא דקדם ביתא ובצורתא למדנחא מאה אמין : ומשח אורכא דבנינא דקדם
15 בצורתא דלאחורהא וזויתהא מכא ומכא מאה אמין והיכלא גואה ואולמי דרתא :
16 ספיא וכוין סתימן ועתיקיא סחור סחור לתלתיהון לקבל ספא דחפי נסרין דארזא
17 סחור סחור וארעא עד כויא וכוין סתימן : עד לעלא מן תרעא ומן ביתא גואה ולברא
18 ועל כל כותלא סחור סחור מלגיו ומלברא משחן : וגליף כרובין וכותרן וכותרתא
19 בין כרובא לכרובא ותרין אפין לכרובא : ואפי אנשא עביד לכותרתא מכא ואפי אריא
20 עביד לכותרתא מכא גליף על כל ביתא סחור סחור : מארעא עד לעלא מתרעא
21 כרובין וכותרן גליפן וכן לכתלא דהיכלא : היכלא דספוהי מרבען ואפי בית כפורי
22 חזויה כחזו יקריה : לקבל מדבחא פתורא דאעא תלת אמין רומיה ואורכיה תרתין
23 אמין וזויין ליה ואורכיה וכותלוהי דאעא ומלל עמי דין פתורא דקדם יי : ותרתין
24 דשין להיכלא ולבית כפורי : ותרתין דשין אמהן לדשיא תרתין מקפן דשין תרתין
25 לדשא חד ותרתין דשין לאוחרנתא : וגליף עליהון על דשי היכלא כרובין וכותרן
26 כמא דגליף על כותליא וסקפתא דאעא על אפי אולמא מלברא : וכוין סתימן וכותרתא
מכא ומכא על כתפי אולמא ומחיצת ביתא וסקפתא :

מב

1 ואפקני לדרתא ברייתא באורח תרעא דפתיח לאורח צפונא ואעלני ללשכתא דקדם
2 בצורתא ודקדם בנינא לצפונא : לקבל אורכא דאמין מאה תרעא חד דפתיח לצפונא
3 ופותיא חמשין אמין : לקבל עשרין אמין דלדרתא גויתא ולקבל רצפתא דלדרתא
ברייתא דפתיח לדרתא ברייתא זוי לקבל זוי מתלתין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

14 Et latitudo quæ erat ante domum & conſeptũ ad Orientem, centũ cubitorũ erat. 15 Et menſus eſt longitudinem ædificii quod erat ante conſeptum ad poſteriora ejus & angulos ej⁹ hinc, & indè, centum cubitis: & templum interi⁹ & veſtibula atrii, 16 Et limina, & feneſtras obturatas & appendices in circuitu ternas exadverſo liminis quod opertũ erat tabulis cedrinis in circuitu, idque à ſolo uſque ad feneſtras, feneſtræ autẽ obturatæ erant. 17 Uſque ſupra portam & à domo interiori & forinſec⁹, & ſuper omnes parietes per circuitum intus & foris juxta menſuram. 18 Et ſculpſit Cherubim & capitella, & capitellum inter Cherub & Cherub : & duas facies habebat Cherub. 19 Facies hominis erat facta ex una parte capitelli, & facies leonis facta ex altera parte capitelli, ſculptæ ſuper totam domum per circuitum. 20 A terra autem uſque ſuper portam, Cherubim & capitella cælata erant, & ſimiliter in pariete templi. 21 Templi autem limina quadrata, & facies domus propitiatorii, & aſpectus ej⁹ ſicut aſpectus gloriæ *eius*. 22 Menſa autem lignea erat ante altare, cuj⁹ altitudo erat trium cubitorum, & longitudo ejus duorum cubitorum: & anguli erant ei, & longitudo, & parietes ej⁹ lignei erant: & locutus eſt ad me: Hæc eſt menſa quæ eſt coram Dño. 23 Et duo oſtia erant in templo & in domo propitiatorii : 24 Et geminæ fores erant velut matres his oſtiis: bina erant oſtiola verſatilia, duo oſtiola [*inquam*] in oſtio uno, & duo oſtiola in altero. 25 Et cælata erant in ipſis oſtiis templi Cherubim & capitella ſicut cælata erant in parietibus : & trabs lignea ſuper faciem veſtibuli extrinſecus. 26 Et feneſtræ obturatæ, & capitella hinc et indè in humeris veſtibuli, et tabulata domus et ſuperliminaria.

CAP. XLII.

1 ET eduxit me in atrium exterius per viam portæ quæ apertã eſt ad viam Aquilonis : et introduxit me in gazophylacium quod erat ante conſeptum et ante ædificium vergens ad Aquilonem. 2 E regione longitudinis centum cubitorum erat porta una quæ patebat ad Aquilonem, et latitudinis quinquaginta cubitorum. 3 E regione viginti cubitorum atrii interioris, & e regione Aquilonis pavimenti illius quod apertum erat ad atrium exterius, anguli contra angulos triplices.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 19 [illegible]
20 21 [illegible]
22 [illegible]
23 24 [illegible]
25 26 [illegible]

1 2 3 [illegible]

14 Latitudine verò pro portione domûs : area 15 autem Orientalis centũ erat cubitorũ. Denique menſus eſt longitudinem ædificii quod erat ante aream, & peſticam ejus partem, ejuſque balauſtia hinc inde, centum cubitorũ: 16 Templum quoq; interius, paraſtades januarũ atrii, podia, feneſtras, & balauſtia circunquaque. Cæterùm tres iſtæ portæ tectorium habebant ligneũ circunquaque, cuj⁹ longitudo ad feneſtras uſq; *pertingebat* : 17 Ipſæq; feneſtræ obtectæ erant ſuper oſtium domûs interioris. Foris quoq; parietes omnes circunquaq; menſus eſt extrinſecùs & intrinſecùs. 18 Elaboratũ autem erat Cherubinis & palmis ; nam palma inter duos quoſq; Cherubinos *intercedebat*, binæq; facies erant cuiq; Cherubino, 19 Et facies humana ſuper palmas hinc indé: *ita* elaborata erat tota domus circunquaque. 20 A ſolo & ultra portas uſque, Cherubini & palmæ erant fabrefactæ. 21 Paries templi quadrat⁹ erat: & frons Sanctuarii conſpicua, ſimilis erat formæ altaris lignei, 22 Cujus altitudo trium erat cubitorum, longitudo verò duorũ cubitorum : angulos habebat: & longitudo atque balauſtia ejus erant lignea : dixitque mihi, Hæc eſt menſa quæ eſt coram Domino. 23 24 Geminæ erant valvæ ſingulis foribus, binæ forib⁹ unis, & binæ foribus alteris : 25 Atque ſuper his templi forib⁹ fabrefacti erant Cherubini & palmæ, quemadmodũ fabrefacti erãt in parietib⁹. 26 Frons paraſtadis obtecta erat ligno extrinſecùs : feneſtræ obliquæ : & palmæ utrinq; ſuper latera paraſtadis: ſimiliter coſtæ domûs obtectæ erant aſſeribus.

CAP. XLII.

1 DEinde educens me ad atrium exterius aquilonem verſùs, introduxit me in exedram quæ erat ante aream & ante ædificium aquilonare : 2 Ante longitudinem centum cubitorum portæ Aquilonaris, & latitudinem quinquaginta cubitorum : 3 Ante januam atrii interioris, & ante gradus atrii interioris, qui extructi erant alter ſuper alterum tribus contignationibus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وعرضهم على واجهة البيت والبواقي المقابلة مائة ذراع * وقاس حائط الفاصل على واجهة
15 الفصلة. للذين من خلف ذلك البيت. والبواقي من ههنا ومن ههنا مائة ذراع طولا * والهيكل
16 وزواياه والرواق الخارج ملوحات بالخشب. وكوا مشبكة. مناور تحيط بالثلاثة ليطل منها. والبيت
وجوانبه ملوح بالخشب دائرا. والارض. ومن الارض الى الكوا * والكوا مفتحة بتثليث ليطل *
17 والى جانب الداخلة والى الخارجة. وعلى البيت كله من حوله. فيما من داخل وفيما من خارج *
18 * معادير وساروبيمات مكوبة ونخيل. ونخلة وسط الساروبيمات. ساروبيمان وجوه الساروبيمات.
19 * وجه انسان نحو النخلة من ههنا ومن ههنا. ووجه اسد نحو النخلة من ههنا ومن ههنا *
20 21 * والبيت كله مكوب من حوله. من الارض الى السقف. والساروبيمات والنخيل مكوبة * والقدس
22 والهيكل منبسطة مربعة. ولوجه الاقداس منظر مثل هيئة مذبح خشبي * ارتفاعه ثلثة اذرع.
وطوله ذراعا. وعرضه ذراعا. وله قرون. وقاعدته وحيطانه خشبية. وقال لي. هذه المائدة لوجه
23 24 الرب * وبخاريتان للهيكل. وللقدس بخاريتان * للبخاريتين بخاريتان للواحدة. وبخاريتان
25 للباب الثاني * وعليهم نقش. وعلى بخاريات الهيكل. ساروبيمات ونخيل. كنقش الاقداس *
26 * واخشاب نقية على واجهة الرواق من خارج * وكوا خفية. وقاس من ههنا ومن ههنا الى
علالي الرواق. وجوانب البيت ملوحة بالخشب *

* الفصل الثاني والاربعون *

1 * وادخلني الى الدار الخارجة نحو المشارق قبالة. الباب الذي الى الجربياء. وادخلني واذا
2 خمس عشر مخدعا قريبة من الفصلة. وقريبة من الفاصل نحو الجربياء للوجه * مائة ذراع
3 طولها نحو الجربياء. وعرضها خمسون ذراعا. مرسومات على نحو ابواب الدار الداخلة. وكمثل
دعائم الدار الخارجة مستورات مستويات الوجوه اسطوانات مثلثة *

14 *Latitudo verò à fronte domûs & reliquorum oppoſitorum, centum cubitorum.* 15 *Menſus eſt etiam parietem ſeparationis contra faciem ſuperfluitatis, eorum quæ erant à tergo domûs illius ; & reliqua hinc & inde, centum cubitos in longitudinem.* 16 *Porrò templum, anguli ipſius, & porticus exterior obtecta erant aſſeribus ligneis. Feneſtræ cancellatæ, nempe lumina ternas illas* portas *ambientia, ut ex iis proſpici* poſſet. *Et domus ac latera ipſius aſſeribus operta ligneis circunquaque, necnon pavimentum, & à pavimento ad feneſtras.* 17 *Feneſtræ apertæ erant triplici figurâ, ut per eas proſpiceretur : & tam ad intimarum atque ad extimarum latus, quàm ſuper totam domum circunquaque, tam intrinſecùs quàm forinſecùs ;* 18 *Metationes erant & Cherubini cælati cum palmis : & palma inter Cherubinos. Geminorum Cherubinorum erant facies illorum Cherubinorum :* 19 *Facies humana verſùs palmã hinc inde, et facies leonis verſus* alteram *palmam hinc inde.* 20 *Itaque tota domus erat undequaque cælata, à pavimento ad laqueare : & Cherubini ac palmæ cælatæ.* 21 *Sanctuarium autem ac templum patentia erant & quadrata : & à fronte Sanctuarii forma quædam erat ſimilis figuræ altaris lignei,* 22 *Cujus altitudo trium erat cubitorum, longitudo cubiti, latitudo cubiti, cornua habebat, & baſis ac parietes ejus lignei. Dixitque mihi, Hæc eſt menſa ante faciem Domini.* 23 *Binas valvas habebat templum, & binas valvas Sanctuarium ;* 24 *Binis foribus, binæ erant valvæ uni, & binæ valvæ portæ ſecundæ :* 25 *Et ſuper iis cælatura, necnon ſuper valvis templi* (nempe Cherubini et palmæ) *ſimilis cælaturæ Sanctuarii :* 26 *Ligna expolita erant ſuper frontem porticûs extrinſecùs, et feneſtræ occultæ. Et menſus eſt hinc inde, uſque ad cænacula porticûs : latera domûs obducta erant aſſeribus ligneis.*

CAP. XLII.

1 *INde me introduxit in atrium exterius Orientem verſùs, contrà portam quæ erat ad Aquilonem, Cúmque introduxiſſet me, ecce quindecim exedras cantorum vicinas ſuperfluitati, et vicinas ſeparationi verſùs Aquilonarem plagam frontis :* 2 *Quarum longitudo centum erat cubitorum Aquilonem verſùs, latitudo verò quinquaginta cubitorum :* 3 *Deſignatæ ad modum portarum atrii interioris : et ad modum columnarum atrii exterioris, porticus triplices occultæ æqualium frontium.*

cubitorum viginti deambulatorium cubiculorum facies ad Et
4 וְלִפְנֵי הַלְּשָׁכוֹת מַהֲלַךְ עֶשֶׂר אַמּוֹת
eorum aperturæ & , unius cubiti viæ interius ad latitudinis
רֹחַב אֶל־הַפְּנִימִית דֶּרֶךְ אַמָּה אֶחָת וּפִתְחֵיהֶם
capiebant quia : brevia superiora cubicula Et .aquilonem ad
5 לַצָּפוֹן׃ וְהַלְּשָׁכוֹת הָעֶלְיוֹנֹת קְצֻרוֹת כִּי־יוֹכְלוּ
.ædificii mediis & , inferioribus ex ipsis ex angulos
אַתִּיקִים מֵהֵנָה מֵהַתַּחְתֹּנוֹת וּמֵהַתִּיכֹנוֹת בִּנְיָן׃
columnæ sicut columnæ eis non & , ipsæ tertiata Quia
6 כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת הֵנָּה וְאֵין לָהֶן עַמּוּדִים כְּעַמּוּדֵי
mediis à & , inferioribus ab est separatum propterea : atriorum
הַחֲצֵרוֹת עַל־כֵּן נֶאֱצַל מֵהַתַּחְתּוֹנוֹת וּמֵהַתִּיכֹנוֹת
via cubicula contra forinsecus quæ maceriæ Et .terra à
7 מֵהָאָרֶץ׃ וְגָדֵר אֲשֶׁר־לַחוּץ לְעֻמַּת הַלְּשָׁכוֹת דֶּרֶךְ
quinquaginta ejus longitudo : cubiculorum facies ad exterioris atrii
הֶחָצֵר הַחִצֹנָה אֶל־פְּנֵי הַלְּשָׁכוֹת אָרְכּוֹ חֲמִשִּׁים
exteriori atrio quæ ,cubiculorum longitudo Quia .cubitorum
8 אַמָּה׃ כִּי־אֹרֶךְ הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַחִצֹנָה
centum templi facies super ecce & : cubitorum quinquaginta
חֲמִשִּׁים אַמָּה וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַהֵיכָל מֵאָה
oriente ab introitus : ista cubicula subter de Et .cubitorum
9 אַמָּה׃ וּמִתַּחַת לְשָׁכוֹת הָאֵלֶּה הַמָּבוֹא מֵהַקָּדִים
latitudine In .exteriori atrio ab , ea in ipsum ingrediendo in
10 בְּבֹאוֹ לָהֵנָּה מֵהֶחָצֵר הַחִצֹנָה׃ בְּרֹחַב
ad & : sepositi tabulati facies ad orientalis viæ atrii maceriæ
גֶּדֶר הֶחָצֵר דֶּרֶךְ הַקָּדִים אֶל־פְּנֵי הַגִּזְרָה וְאֶל־
aspectum secundùm eorum facies ad via Et .cubicula ædificii facies
11 פְּנֵי הַבִּנְיָן לְשָׁכוֹת׃ וְדֶרֶךְ לִפְנֵיהֶם כְּמַרְאֵה
,eorum longitudinem secundùm , aquilonis via quæ , cubiculorum
הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן כְּאָרְכָּן
,eorum norma secundùm & ,eorum exitus omnes & : eorum latitudo sic
כֵּן רָחְבָּן וְכֹל מוֹצָאֵיהֶן וּכְמִשְׁפְּטֵיהֶן
via quæ cubiculorum ostia secundùm Et .eorum ostia secundùm &
12 וּכְפִתְחֵיהֶן׃ וּכְפִתְחֵי הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ
elegantis maceriæ faciebus in viæ , viæ capite in ostium austri
הַדָּרוֹם פֶּתַח בְּרֹאשׁ דָּרֶךְ דֶּרֶךְ בִּפְנֵי הַגְּדֶרֶת הֲגִינָה
aquilonis Cubicula : me ad dixit Et .ipsa ingrediendo in orientis via
13 דֶּרֶךְ הַקָּדִים בְּבוֹאָן׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי לִשְׁכוֹת הַצָּפוֹן
cubicula hæc , sepositi tabulati facies ad quæ , austri cubicula
לִשְׁכוֹת הַדָּרוֹם אֲשֶׁר אֶל־פְּנֵי הַגִּזְרָה הֵנָּה לִשְׁכוֹת
propinqui qui sacerdotes ibi comedent quibus sanctitatis
הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יֹאכְלוּ־שָׁם הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר־קְרוֹבִים
sanctificationis ponent Ibi .sanctificationum sanctificationes , Domino
לַיהוָה קָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים שָׁם יַנִּיחוּ קָדְשֵׁי
, delicto pro & ,peccato pro sacrificium & , munus & ,sanctificationum
הַקֳּדָשִׁים וְהַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם
non & , sacerdotes ipsa ingrediendo In .sanctus locus quia
14 כִּי הַמָּקוֹם קָדֹשׁ׃ בְּבֹאָם הַכֹּהֲנִים וְלֹא־
reponent ibi & : exterius atrium ad sanctitate de egredientur
יֵצְאוּ מֵהַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְשָׁם יַנִּיחוּ
: ipsa sanctitas quia , eis in ministrabunt quibus ,sua vestimenta
בִּגְדֵיהֶם אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ בָהֶן כִּי־קֹדֶשׁ הֵנָּה
.populo quæ ad accedent & , aliis vestimentis vestienturque
וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְקָרְבוּ אֶל־אֲשֶׁר לָעָם׃
via me adduxit & , interioris domus mensuras complevit Et
15 וְכִלָּה אֶת־מִדּוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי וְהוֹצִיאַנִי דֶּרֶךְ
circum eam est mensus & : Orientis viam ejus facies cujus , portæ
הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים וּמְדָדוֹ סָבִיב
.circa
סָבִיב׃

Versio VULG. LAT.

4 Et ante gazophylacia deambulatio decem cubitorum latitudinis, ad interiora respiciens viæ cubiti unius. Et ostia eorum ad 5 Aquilonem: Ubi erant gazophylacia in superioribus humiliora: quia supportabant porticus, quæ ex illis eminebant de inferiori- 6 bus, & de mediis ædificii. Tristega enim erant, & non habebant columnas, sicut erant columnæ atriorum: propterea eminebant de inferioribus, & de mediis à terra cubitis quinqua- 7 ginta. Et peribolus exterior secundùm gazophylacia, quæ erant in via atrii exterioris ante gazophylacia: longitudo ejus quin- 8 quaginta cubitorum. Quia longitudo erat gazophylaciorum atrii exterioris, quinquaginta cubitorum: & longitudo ante faciem templi, centum cubitorum. 9 Et erat subter gazophylacia hæc introitus ab Oriente ingredien- 10 tium in ea de atrio exteriori. In latitudine periboli atrii, quod erat contra viam Orientalem, in faciem ædificii separati, & erant ante ædificium gazophylacia. 11 Et via ante faciem eorum, juxta similitudinem gazophylaciorum, quæ erant in via Aquilonis: secundùm longitudinem eorum, sic & latitudo eorum: & omnis introitus eorum, & si- 12 militudines, & ostia eorum. Secundùm ostia gazophylaciorum, quæ erant in via respiciente ad Notum: ostium in capite viæ; quæ via erat ante vestibulum separatum per viam Orientalem 13 ingredientibus. Et dixit ad me; Gazophylacia Aquilonis, & gazophylacia Austri, quæ sunt ante ædificium separatum: hæc sunt gazophylacia sancta: in quibus vescuntur sacerdotes, qui appropinquant ad Dominum in Sancta sanctorum: ibi ponent Sancta sanctorũ, & oblationem pro peccato, & pro delicto: locus enim 14 sanctus est. Cùm autem ingressi fuerint sacerdotes, non egredientur de Sanctis in atrium exterius: & ibi reponent vestimenta sua, in quibus ministrant, quia sancta sunt: vestientúrque vestimentis aliis, & sic procedent ad 15 populum. Cúmque complésset mensuras domûs interioris, eduxit me per viam portæ, quæ respiciebat ad viam Orientalem: & mensus est eam undique per circuitum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ κατέναντι τῶν ἐξεδρῶν περίπατος πηχῶν δέκα τὸ πλάτος, ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν τὸ μῆκος, καὶ τὰ θυρώματα αὐτῶν πρὸς 5 Βορρᾶν, Καὶ οἱ περίπατοι οἱ ὑπερῷοι ὡσαύτως· ὅτι ἐξείχετο τὸ περίστυλον ἐξ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ὑποκάτωθεν περιστύλου, καὶ τὸ (δ) διάστημα. οὕτως περίστυλον καὶ (ε) διάστημα, καὶ 6 οὕτως (ζ) στοαὶ δύο. Διότι τριπλαῖ ἦσαν, καὶ στύλους οὐκ εἶχον καθὼς οἱ στύλοι τῶν (η) ἐξωτέρων· διὰ τοῦτο ἐξείχοντο τῶν ὑποκάτωθεν 7 καὶ τῶν μέσων ἀπὸ τῆς γῆς. Καὶ φῶς ἔξωθεν, ὃν τρόπον (θ) αἱ ἐξέδραι τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας, αἱ βλέπουσαι ἀπέναντι τῶν ἐξεδρῶν τῶν πρὸς Βορρᾶν, μῆκος (ι) πηχῶν πεντή- 8 κοντα. Ὅτι τὸ μῆκος τῶν ἐξεδρῶν τῶν βλεπουσῶν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν, ἦν (κ) πηχῶν πεντήκοντα, καὶ αὗταί εἰσιν (λ) αἱ ἀντιπρόσωποι ταύταις· τὸ πᾶν (μ) πηχῶν 9 ἑκατόν. Καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν τούτων τῆς εἰσόδου τῆς πρὸς ἀνατολάς, τοῦ εἰσπορεύεσθαι 10 δι' αὐτῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας, Κατὰ τὸ φῶς τοῦ ἐν ἀρχῇ (ν) περιπάτου, καὶ τὰ πρὸς Νότον κατὰ πρόσωπον τοῦ Νότου, κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου, καὶ κατὰ πρόσωπον 11 τοῦ διορίζοντος, καὶ αἱ ἐξέδραι. Καὶ ὁ περίπατος κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, κατὰ τὰ μέτρα (´) ἐξεδρῶν, τῶν πρὸς Βορρᾶν (˝) καὶ κατὰ τὸ μῆκος αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸ εὖρος αὐτῶν, καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐξόδους αὐτῶν, καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐπιστροφὰς αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ φῶτα αὐτῶν, καὶ 12 κατὰ τὰ θυρώματα αὐτῶν, Τῶν ἐξεδρῶν τῶν πρὸς Νότον, καὶ κατὰ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ περιπάτου, ὡς ἐπὶ φῶς διαστήματος καλάμου, καὶ (˙) κατὰ ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύεσθαι 13 δι' αὐτῶν. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Αἱ ἐξέδραι αἱ πρὸς Βορρᾶν, καὶ αἱ ἐξέδραι αἱ πρὸς Νότον, (ξ) οὖσαι κατὰ πρόσωπον τῶν (ʺ) διαστημάτων, αὗταί εἰσιν αἱ ἐξέδραι τοῦ ἁγίου, ἐν αἷς φάγονται ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς (ο) υἱοὶ Σαδδοὺκ, οἱ ἐγγίζοντες πρὸς κύριον, τὰ ἅγια τῶν (ͅ) ἁγίων, καὶ ἐκεῖ θήσουσι τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ τὴν θυσίαν, καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας, καὶ τὰ 14 περὶ ἀγνοίας, διότι ὁ τόπος (π) ἅγιος. Οὐκ εἰσελεύσονται ἐκεῖ πάρεξ τῶν ἱερέων, (ʹ) οὐκ ἐξελεύσονται ἐκ τοῦ ἁγίου εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν, ὅπως διαπαντὸς ἅγιοι ὦσιν οἱ προσάγοντες, καὶ μὴ ἅπτωνται τοῦ στολισμοῦ αὐτῶν, ἐν οἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς, διότι ἅγιά ἐστι· καὶ ἐνδύσονται ἱμάτια ἕτερα, ὅταν ἅπτωνται 15 τοῦ λαοῦ. Καὶ συνετελέσθη ἡ διαμέτρησις τοῦ οἴκου ἔσωθεν· καὶ ἐξήγαγέ με καθ' ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης (ʹ) πρὸς ἀνατολὰς, καὶ διεμέτρησε τὸ ὑπόδειγμα τοῦ οἴκου κυκλόθεν ἐν διατάξει.

Et contra exedras deambulatio, cubitorum decem latitudo, per cubitos centum (e) longitudo: Et ostia earum ad Aquilonem: 4 Et deambulationes cœnaculorum similiter: quia eminebat columnatum ex eo, ex inferiore columnato, & spatium. Sic columnatum, & spatium, & sic porticus (f) duæ. 5 (g) Quia triplices erant, & columnas non habebant, sicut columnæ exteriorum. Propterea (h) eminebant ab his quæ erant inferiùs, & à mediis de terra. 6 Et (i) lumen exterius, sicut exedræ atrii exterioris, quæ respiciebant contra exedras Aquilonis, longitudine cubitorum quinquaginta. 7 Longitudo enim exedrarum respicientium in atrium exterius, erat cubitorum quinquaginta: & hæ sunt contra faciem his: omnes cubitorum centum. 8 Et ostia exedrarum istarum ad introitum Orientalem, ad ingrediendum per ea ex atrio exteriori 9 Secundùm lumen, quod erat in principio deambulationis, (k) & ad Austrum, ad faciem Austri, ad faciem reliqui ædificii, & ad faciem separati. 10 Et exedræ, Et deambulatio contra faciem suam, juxta mensuras exedrarum, quæ ad Aquilonem, & secundùm longitudinem earum, & secundùm latitudinem earum, & secundùm omnes exitus earum, & secundùm omnes introitus earũ, & secundũ lumina earum, & secundùm ostia earum, 11 Exedrarum, quæ contra Meridiem: & secundùm ostia à principio deambulacri, usque ad luminare spatio calami, & ut ad Orientem iretur per ea. 12 Et dixit ad me; Exedræ quæ ad Aquilonem, & exedræ quæ ad Austrum, quæ sunt ad faciem spatiorum, hæ sunt exedræ Sanctuarii, in quibus vescentur ibi sacerdotes, (l) filii Sadduc, qui appropinquant ad Dominum, Sancta sanctorum: et ibi ponent Sancta sanctorum, et sacrificium, et quæ pro peccato, et quæ pro ignorantia: locus enim sanctus est. 13 Non ingredientur illuc, nisi sacerdotes: non egredientur de Sanctuario in atrium exterius; ut perpetuò sancti sint qui (m) offerunt. Et non tangent vestimentum eorum, in quibus ministrant in eis, quia sancta sunt. Et vestientur vestimentis aliis, quando tangent populum. 14 Et consummata est mensuratio domûs interioris. Et eduxit me per viam portæ respicientis ad Orientem: et mensus est similitudinem domûs per circuitum in ordine. 15

MS.A. (δ) διάστεμα. (ε) διάστεμα, (ζ) στοαί. Διότι (η) ἐξεδρῶν· (θ) καὶ αἱ (ι) πήχεων (κ) πήχεων (λ) ἀντιπρόσωποι (μ) πήχεων (ν) τοῦ περιπάτου, (´) τῶν ἐξεδρῶν, (˝) κατὰ τὸ (˙) κατ' (ξ) αἱ οὖσαι (ʺ) διαστεμάτων, (ο) οἱ υἱοὶ (ͅ) ἁγίων, καὶ τὴν θυσίαν, (π) ἅγιός ἐστιν. Οὐκ εἰσελεύσεται (ʹ) καὶ οὐκ (ʹ) κατ'

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 וְקֳדָם לִשְׁכָּתָא מַהְלַךְ עֲסַר אַמִּין פּוּתְיָא לְגָיו אוֹרַח אַמְּתָא חֲדָא וְתַרְעֵיהֶן פְּתִיחִין
5 לְצִפּוּנָא׃ וְלִשְׁכָּתָא עִלָּיָתָא דְּחִיקָן אֲרֵי נְסִיבָן וְזָוְיָא מִנְּהֶן מֵאַרְעִיתָא
6 וּמִמְּצִיעָתָא בִּנְיָנָא׃ אֲרֵי מְתַלְּתָן אִנּוּן וְלֵית לְהוֹן עַמּוּדִין כְּעַמּוּדֵי דָרָתָא עַל כֵּן
7 דְּחִיקָן מֵאַרְעִיתָא וּמִמְּצִיעָתָא מֵאַרְעָא׃ וְכוּתְלָא דִּלְבָרָא לָקֳבֵיל לִשְׁכָּתָא אוֹרַח
8 דָּרְתָא בָּרַיְתָא דִּקֳדָם לִשְׁכָּתָא אוֹרְכֵּיהּ חַמְשִׁין אַמִּין׃ אֲרֵי אוֹרְכָּא דְלִשְׁכָּתָא
9 דִּלְדָרְתָא בָּרַיְתָא חַמְשִׁין אַמִּין וְהָוְיָן עַל אַפֵּי הֵיכְלָא מְאָה אַמִּין׃ וּמִלְּרַע
10 לְלִשְׁכָּתָא הָאִלֵּין מַעֲלָנָא מִמַּדִּנְחָא דְּעָלִין לְהֶן מִדָּרְתָא בָּרַיְתָא׃ בְּפוּתְיָא
11 דְּכוּתְלָא דְדָרְתָא בְּאוֹרַח מַדִּנְחָא דִּקֳדָם בְּצוּרְתָא וְדִקֳדָם בִּנְיָנָא לִשְׁכָּן׃ וְאוֹרַח
קֳדָמֵיהוֹן כְּחֵיזוּ לִשְׁכָּתָא דִּפְתִיחָן לְאוֹרַח צִפּוּנָא כְּאוֹרְכֵּיהֶן כֵּן פּוּתְיֵהֶן וְכָל
12 מַפְּקָנֵיהֶן וּכְהִלְכָתְהֶן וּכְפִתְחֵיהֶן׃ וּכְפִתְחֵי לִשְׁכָּתָא דִּפְתִיחָן לְאוֹרַח דָּרוֹמָא
תַּרְעָא בְּרֵישׁ אוֹרְחָא אוֹרְחָא דִּקֳדָם דּוּכָנָא דְלֵוָאֵי בְּאוֹרַח מַדִּנְחָא בְּמֵיעֲלְהוֹן׃ וַאֲמַר לִי לִשְׁכַּת
13 צִפּוּנָא וְלִשְׁכַּת דָּרוֹמָא דִּקֳדָם בְּצוּרְתָא אִנּוּן לִשְׁכַּת קוּדְשָׁא דְּיֵיכְלוּן תַּמָּן כַּהֲנַיָּא
דְּקָרְבִין לְשַׁמָּשָׁא קֳדָם יְיָ קוֹדֶשׁ קוּדְשִׁין תַּמָּן יַחְתּוּן קוֹדֶשׁ קוּדְשַׁיָּא וּמִנְחָתָא
14 וְחַטָּאתָא וַאֲשָׁמָא אֲרֵי אַתְרָא קַדִּישׁ׃ בְּמֵיעַל כַּהֲנַיָּא וְלָא יִפְקוּן מִקּוּדְשָׁא
לְדָרְתָא בָּרַיְתָא וְתַמָּן יַחְתּוּן לְבוּשֵׁיהוֹן דִּבְהוֹן מְשַׁמְּשִׁין אֲרֵי קוּדְשָׁא אִנּוּן וְיִלְבְּשׁוּן
15 לְבוּשִׁין אוֹחֳרָנִין וְיִתְעָרְבוּן עִם עַמָּא׃ וְשֵׁיצִי יָת מִשְׁחַת בֵּיתָא גַוָּאָה וְאַפְּקַנִי בְּאוֹרַח
תַּרְעָא דִּפְתִיחַ לְאוֹרַח מַדִּנְחָא וּמְשַׁחֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ante gazophylacia erat deambulatorium decem cubitorum latitudinis ad interiora: via cubiti unius, & ostia eorum aperta erant ad Aquilonem. 4 Et gazophylacia superiora erant strictiora, quia intercipiebant ex eis prominentias ab inferioribus & à mediis ædificii. 5 Triplicia enim erant, & non habebant columnas sicut [*erant*] columnæ atriorum; ideò strictiora erant inferioribus & mediis à terra. 6 Et paries exterior è regione gazophylaciorum ad viam atrii exterioris quod erat ante gazophylacia; longitudinis fuit quinquaginta cubitorum. 7 Quia longitudo gazophylaciorum atrii exterioris quinquaginta cubitorum erat, & erant secundùm faciem templi centum cubiti. 8 Et subter gazophylacia ista erat introitus ab Oriente ingredientium in ea ab atrio exteriori. 9 In latitudine autem parietis atrii in via Orientali quæ erat ante septum & quæ ante ædificium, erant gazophylacia. 10 Et via erat ante ea juxta aspectum gazophylaciorum quæ aperta erant ad viam Aquilonis: 11 secundùm longitudinem eorum, sic latitudo eorum, & omnes exitus eorum, & quod ad ea pertinet, & secundùm portas eorum. Et secundùm portas gazophylaciorum quæ apertæ erant ad viam Australem, erat ostium in capite viæ; quæ via erat ante suggestum Levitarum per viam Orientalem ingredientibus. 12 Et dixit ad me: Gazophylacia Aquilonis & gazophylacia Austri quæ sunt ante septum, hæc sunt gazophylacia sancta in quibus comedent Sacerdotes, qui accedunt ad ministrandum coram Domino, sacrosancta: ibi reponent sacrosancta & oblationem & sacrificium pro peccato & pro delicto; quia locus sanctus est. 13 Cùm autem ingressi fuerint Sacerdotes, non egredientur ex sancto ad atrium exterius: quin ibi ponent vestimenta sua quibus ministrant, quia sancta sunt; & vestientur vestimentis aliis, & commiscebuntur cum populo. 14 Et consummavit mensuras domus interioris, & eduxit me per viam portæ quæ aperta erat ad Orientem, & mensus est eam per circuitum. 15

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܩܕܡ ܐܟܣܕܪܐ ܗܘܐ ܡܗܠܟܐ. ܒܥܣܪ ܐܡܝܢ ܦܬܝܐ. ܘܐܘܪܟܐ ܡܐܐ ܐܡܝܢ.
5 ܘܬܪܥܐ ܕܗܘ ܡܗܠܟܐ ܠܓܪܒܝܐ. * ܘܐܟܣܕܪܐ ܥܠܝܬܐ ܙܥܘܪܢ ܗܘܝ. ܡܛܠ
6 ܕܣܠܩܝܢ ܗܘܘ ܒܗܝܢ ܕܪܓܐ. * ܡܛܠ ܕܬܠܝܬܝܬܐ ܗܘܝ ܗܘܝ. ܘܠܐ ܗܘܘ ܠܗܝܢ ܥܡܘܕܐ
ܐܝܟ ܥܡܘܕܐ ܕܕܪܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܙܥܘܪܢ ܗܘܝ ܡܢ ܬܚܬܝܬܐ ܘܡܢ ܡܨܥܝܬܐ.
7 8 * ܘܫܘܪܐ ܕܠܒܪ ܕܠܘܩܒܠ ܐܟܣܕܪܐ. ܐܘܪܟܗ ܚܡܫܝܢ ܐܡܝܢ. * ܡܛܠ ܕܐܘܪܟܐ
9 ܕܐܟܣܕܪܐ ܕܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ ܚܡܫܝܢ ܐܡܝܢ. ܘܩܕܡ ܗܝܟܠܐ ܡܐܐ ܐܡܝܢ. * ܘܬܪܥܐ
10 ܕܐܟܣܕܪܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܥܐܠ ܠܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ. * ܒܦܬܝܗ ܕܫܘܪܐ ܕܕܪܬܐ.
11 ܡܕܢܚܝܐ ܗܘܐ. ܩܕܡ ܓܘܙܬܐ ܘܩܕܡ ܒܢܝܢܐ ܕܐܟܣܕܪܐ. * ܘܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܗܘܢ.
ܘܚܙܘܐ ܕܐܟܣܕܪܐ ܕܚܐܪܝܢ ܠܓܪܒܝܐ. ܐܘܪܟܗܘܢ. ܐܝܟ ܦܬܝܗܘܢ. ܘܟܠܗܘܢ
12 ܡܦܩܢܝܗܘܢ ܘܡܥܠܢܝܗܘܢ ܘܚܙܘܝܗܘܢ ܘܬܪܥܝܗܘܢ. * ܐܝܟ ܬܪܥܐ ܕܐܟܣܕܪܐ
ܕܚܐܪܝܢ ܠܬܝܡܢܐ. ܬܪܥܐ ܒܪܫ ܐܘܪܚܐ. ܐܘܪܚܐ ܕܩܕܡ ܓܘܙܬܐ. ܕܚܐܪܐ ܠܢܚܠܐ
13 ܡܕܢܚܝܐ ܐܝܟ ܕܪܕܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܐܟܣܕܪܐ ܓܪܒܝܝܬܐ ܘܐܟܣܕܪܐ ܬܝܡܢܝܬܐ ܕܩܕܡ ܓܘܙܬܐ.
ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܐܟܣܕܪܐ. ܐܝܟܐ ܕܐܟܠܝܢ ܟܗܢܐ ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܡܪܝܐ ܩܘܕܫ ܩܘܕܫܐ. ܬܡܢ
14 ܣܝܡܝܢ ܩܘܕܫ ܩܘܕܫܐ ܘܣܡܝܕܐ ܘܚܘܣܝܐ ܕܚܛܗܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܪܐ ܩܕܝܫ ܗܘ. * ܘܡܐ
ܕܥܠܝܢ ܟܗܢܐ. ܠܐ ܢܦܩܘܢ ܡܢ ܩܘܕܫܐ. ܠܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ. ܐܠܐ ܬܡܢ ܣܝܡܝܢ
ܢܚܬܝܗܘܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܘܕܫܐ ܐܢܘܢ. ܘܠܒܫܝܢ ܢܚܬܐ ܐܚܪܢܐ.
15 ܘܡܩܪܒܝܢ ܩܘܪܒܢܐ ܚܠܦ ܥܡܐ. * ܘܫܠܡܘ ܡܫܘܚܬܗ ܕܒܝܬܐ ܓܘܝܐ. ܘܐܦܩܢܝ
ܠܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ܕܚܐܪ ܠܡܕܢܚܐ. ܘܡܫܚܗ ܡܢ ܚܕܪܘܗܝ.

Ante exedram erat ambulacrum decem cubitorum latitudine, longitudine verò centum cubitorum: ostium verò ambulacri Aquilonem spectabat. 4 Exedræ superiores minores erant, quia ingredebantur in eas gradus: 5 Tristegæ enim erant, nec habebant columnas quales erant columnæ atrii; ideo minores erant imis & medianis. 6 Parietis autem extimi qui erat ex opposito exedræ, longitudo quinquaginta cubitorum erat: 7 Nam longitudo exedræ atrii exterioris erat quinquaginta cubitorum, ante templum verò centum cubitorum. 8 Janua exedræ ostii Orientalis quod intrabat ad atrium exterius, 9 Erat in latitudine parietis atrii: ostium Orientale erat ante aream & ante ædificium exedrarum. 10 Via erat ante has *exedras*, & aspectus exedrarum quæ versùs Aquilonem *spectabant*, longitudo par erat latitudini: & omnes exitus & aditus earum, aspectus & januæ earum, 11 Similes erant januis exedrarum quæ Merdiem versùs spectabant: janua erat in principio viæ, via *verò* ante parietem qui respicit vallem Orientalem quâ ratione decurrit. 12 Et dixit mihi, Exedræ Aquilonares, & exedræ Meridionales quæ sunt ante aream; hæ sunt exedræ ubi comedunt sacerdotes qui offerunt Domino Sancta Sanctorum: ibi ponunt Sanctum Sanctorum, similam, & expiationem peccatorum, quia locus est sanctus. 13 Nam cùm ingressi fuerint sacerdotes, non egrediuntur è Sancto ad atrium exterius; sed ibi reponunt vestes suas quibus ministrant, quia sacræ sunt; tum aliis vestibus induti offerunt sacrificia pro populo. 14 Absolutis demensionibus domûs interioris, eduxit me ad viam portæ quæ respiciebat Orientem, & mensus est eam undequaque. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وقبالة المقاصير ممشاه عشر اذرع عرضها * ومائة ذراع طولها * ومجاريها نحو الجربياء *
5 * والمماشي العليا هكذا * لانه كان لها ركن منها من تحت ركن * والناحية * هكذا ركن
6 وناحية هكذا * الاسطوانات من اجل انها كانت مثلثة * وليس لها عمد كعمد المقاصير * لاجل
هذا كان لها خراجات من الاسافل ومن الاواسط من الارض * ونور من خارج على المثال
7 8 * ومقاصير الدار الخارجة الناظر قبالة المقاصير التي نحو الجربياء * طولها خمسون ذراعا * لان
طول المقاصير الناظر الى الدار الخارجة كان خمسون ذراعا * وهذه هي مستوية الوجوه * جميعها
9 مائة ذراع * وابواب هذه المقاصير للمدخل الذي نحو المشارق * ليدخل منها من الدار
10 الخارجة * كنور الممشاه التي في المبداء * والتي نحو التيمن * على واجهة التيمن * على واجهة
11 الفضلة * وعلى واجهة الفاصل * والمقاصير والممشاه على وجههم * كمقادير المقاصير التي نحو
الجربياء * كطولهم وكعرضهم * وكجميع مخارجهم * وكجميع ترجيعاتهم * وكتدويراتهم *
12 * وكمجارياتهم * اعني المقاصير التي نحو التيمن * وكالمجاريات التي من اول الممشاه * على نحو
13 نور مساحة القصبة * وليمشي فيها الى المشارق * وقال لي * المقاصير التي نحو الجربياء *
والمقاصير التي نحو التيمن * الكاينات على واجهة الكباش * هذه هي مقاصير القدس * التي
فيها تاكل الكهنة * هناك بنو صادوق القريبون الى الرب * اقدس القديسين * والذبيحة *
14 والذي من اجل الخطية * والذي من اجل الجهل * من اجل انه الموضع المقدس هو * ولا
يدخل هناك غير الكهنة * ولا يخرجون من القدس الى الدار الخارجة * لكي كل حين الذين
يقربون يكونوا اطهارا * ولا يلمسون حللهم التي بها يخدمون * من اجل انها مقدسة * ويلبسون
15 ثيابا اخر اذ يلمسون الشعب * وكملت مساحة البيت من داخل * فاخرجني على طريق الباب
الناظر الى المشارق * وقاس مثال البيت من داير في رتبته *

E regione exedrarum ambulacrum erat latitudinis decem cubitorum, & centum cubitorum longitudinis: ostia verò ipsius Aquilonem versùs. 4 *Ambulacra superiora erant similia: nam fulcrum ex ipsismet subter fulcrum habebant & interstitium, simile fulcrum, & interstitium simile.* 5 *Porticus, quia triplices erant, nec habebant columnas ut columnas exedrarum; idcircò prominentias habebant ex imis & ex medianis inde à solo; & lumen forinsecùs juxta architecturam.* 6 *Exedrarum autem atrii exterioris, quæ spectabant ex adverso exedrarum quæ sitæ erant versùs Aquilonem, longitudo erat quinquaginta cubitorum:* 7 *Quia longitudo exedrarum spectantium atrium exterius, erat quinquaginta cubitorum: atque istæ æquales frontes habebant, omnes centum cubitorum.* 8 *Januæ verò earundem exedrarum, respondebant ostio quod erat versùs Orientem; ut per eas pateret aditus ex atrio exteriori,* 9 *Secundùm lumen ambulacri quod erat in principio, & quod erat versùs Meridiem, ad frontem Australem, ad frontem superfluitatis, & ad frontem separationis,* 10 *Itaque tam exedræ quàm ambulacra ex eorum opposito jacebant, earundem dimensionum atque exedræ quæ spectabant Aquilonem, ejusdem longitudinis, ejusdemque latitudinis, similium penitùs prominentiarum, & similium depressionum, similium luminum,* 11 *Similium denique forium (exedras intelligo illas quæ erant versùs Meridiem) & ut exedræ illæ quæ à principio ambulacri, juxta lumen spatii calami; & ut per illud ambulare quis posset ad Orientem.* 12 *Tum dixit mihi, Tam exedræ quæ sunt Aquilonem versùs, quàm exedræ quæ versùs Meridiem, existentes ex adverso arietum; hæ sunt exedræ Sanctuarii in quibus comedunt sacerdotes. Ibi filii Sadoc Domino vicini, Sanctissimum Sanctorum, victima, quod pro peccato, quódque pro ignorantia offertur.* 13 *Nam is locus est ille sanctus, Quo non nisi sacerdotes ingrediuntur, neque egrediuntur è Sanctuario ad atrium exterius: ut jugiter qui sacrificant, mundi sint; & ne tangant alii stolas eorum quibus ministrant, eò quòd sacræ sint: imò alii vestibus induantur, siquando populum tetigerint.* 14 *Itaque absolutâ dimensione domûs ab interiori parte, eduxit me per viam portæ respicientis ad Orientem, & mensus est figuram domûs per circuitum ex ordine.* 15

יחזקאל : מג

quingentis : menſuræ calamo in Orientis ventum eſt Menſus
16 מָדַד רוּחַ הַקָּדִים בִּקְנֵה הַמִּדָּה חֲמֵשׁ־אמות
:Aquilonis ventum eſt Menſus undique menſuræ calamo in calamis
17 קָנִים בִּקְנֵה הַמִּדָּה סָבִיב׃ מָדַד רוּחַ הַצָּפוֹן
Ventum circum menſuræ calamo in calamis quingentis
18 חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים בִּקְנֵה הַמִּדָּה סָבִיב׃ אֵת רוּחַ
.menſuræ calamo in calamis quingentis : eſt menſus Auſtri
הַדָּרוֹם מָדַד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים בִּקְנֵה הַמִּדָּה׃
calamis quingentis eſt menſus : maris ventum ad Circuivit
19 סָבַב אֶל־רוּחַ הַיָּם מָדַד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים
, ei murum , ipſum eſt menſus ventos quatuor Ad .menſuræ calamo in
20 בִּקְנֵה הַמִּדָּה׃ לְאַרְבַּע רוּחוֹת מְדָדוֹ חוֹמָה לוֹ
, quingentis latitudinem & , quingentis longitudinem , circa circum
סָבִיב ׀ סָבִיב אֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְרֹחַב חֲמֵשׁ מֵאוֹת
.prophanum ſanctum inter dividendum ad
לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְחֹל׃

CAP. XLIII. מג

viam reſpiciens quæ portam : portam ad me fecit ambulare Et
1 וַיּוֹלִכֵנִי אֶל־הַשָּׁעַר שַׁעַר אֲשֶׁר פֹּנֶה דֶּרֶךְ
via de veniens Iſrael Dei gloria ecce Et .Orientis
2 הַקָּדִים׃ וְהִנֵּה כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ
terra & : multarum aquarum vox tanquam ejus vox Et : Orientis
הַקָּדִים וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְהָאָרֶץ
quam viſio viſionem ſecundùm Et .ejus gloria à ſplendebat
3 הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ׃ וּכְמַרְאֵה הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר
corrumpendum ad me veniendo in , vidi quam viſionem ſecundùm vidi
רָאִיתִי כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר־רָאִיתִי בְּבֹאִי לְשַׁחֵת
ad vidi quam viſionem ſecundùm viſiones Et .civitatem
אֶת־הָעִיר וּמַרְאוֹת כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל־
Domini gloria Et .meas facies ad cecidi & : Chebar fluvium
4 נְהַר כְּבָר וָאֶפֹּל אֶל־פָּנָי׃ וּכְבוֹד יְהוָה
viam ejus facies cujus , portæ via : domum ad eſt ingreſſa
בָּא אֶל־הַבָּיִת דֶּרֶךְ שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ
atrium in me introduxit & , ſpiritus me elevavit Et .Orientis
5 הַקָּדִים׃ וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וַתְּבִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר
audivi Et .domum Domini gloria repleverat ecce & : interius
6 הַפְּנִימִי וְהִנֵּה מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה הַבָּיִת׃ וָאֶשְׁמַע
.me juxta ſtans fuit vir & : domo de me ad dictum
מִדַּבֵּר אֵלַי מֵהַבָּיִת וְאִישׁ הָיָה עֹמֵד אֶצְלִי׃
& , mei ſolii locus hominis Fili , me ad dixit Et
7 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֶת־מְקוֹם כִּסְאִי וְאֶת־
medio in ibi habitabo quo meorum pedum plantarum locus
מְקוֹם כַּפּוֹת רַגְלַי אֲשֶׁר אֶשְׁכָּן־שָׁם בְּתוֹךְ
domus ultrà polluent non & : ſeculum in Iſrael filiorum
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְלֹא יְטַמְּאוּ עוֹד בֵּית־
, ſua fornicatione in eorum reges & ipſi , meæ ſanctitatis nomen Iſrael
יִשְׂרָאֵל שֵׁם קָדְשִׁי הֵמָּה וּמַלְכֵיהֶם בִּזְנוּתָם
ſuum limen ipſis dando In .ſuis excelſis ſuorum regum cadaveribus in &
8 וּבְפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם בָּמוֹתָם׃ בְּתִתָּם סִפָּם
paries & , meum poſtem juxta ſuum poſtem & , meo limine cum
אֶת־סִפִּי וּמְזוּזָתָם אֵצֶל מְזוּזָתִי וְהַקִּיר
meæ ſanctitatis nomen polluerunt & : eos inter & , me inter
בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם וְטִמְּאוּ ׀ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי
eos conſumpſi & ; fecerunt quas , ſuis abominationibus in
בְּתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וָאֲכַל אוֹתָם
.meo naſo in
בְּאַפִּי׃

Verſio VULG. LAT.

16 Menſus eſt autem contra ventum Orientalem calamo menſuræ, quingentos calamos in ca-
17 lamo menſuræ per circuitum. Et menſus eſt contra ventum Aquilonis quingentos calamos in
18 calamo menſuræ per gyrum. Et ad ventum Auſtralem menſus eſt quingentos calamos in cala-
19 mo menſuræ per circuitum. Et ad ventum Occidentalem menſus eſt quingentos calamos in
20 calamo menſuræ. Per quatuor ventos menſus eſt murum ejus undique per circuitum, longitudinem quingentorum cubitorum, & latitudinem quingentorum cubitorum, dividentem inter Sanctuarium & vulgi locum.

CAP. XLIII.

1 Et duxit me ad portam, quæ reſpiciebat ad viam Orienta-
2 lem. Et ecce gloria Dei Iſrael ingrediebatur per viam Orientalem: & vox erat ei quaſi vox aquarum multarum, & terra
3 ſplendebat à majeſtate ejus. Et vidi viſionem, ſecundùm ſpeciem, quam videram, quando venit ut diſperderet civitatem: & ſpecies ſecundùm aſpectum, qué videram juxta fluvium Chobar: & cecidi ſuper faciem meam.
4 Et majeſtas Domini ingreſſa eſt templum per viam portæ, quæ
5 reſpiciebat ad Orientem. Et elevavit me ſpiritus, & introduxit me in atrium interius: & ecce repleta erat gloriâ Do-
6 mini domus. Et audivi loquentem ad me de domo, & vir qui
7 ſtabat juxta me, Dixit ad me; Fili hominis, locus ſolii mei, & locus veſtigiorum pedum meorum, ubi habito in medio filiorum Iſrael in æternum: & non polluent ultrà domus Iſrael nomen ſanctum meum, ipſi & reges eorum in fornicationibus ſuis, & in ruinis regum ſuo-
8 rum, & in excelſis. Qui fabricati ſunt limen ſuum juxta limen meum, & poſtes ſuos juxta poſtes meos: & murus erat inter me & eos; & polluerunt nomen ſanctum meum in abominationibus, quas fecerunt: propter quod conſumpſi eos in ira mea.

Verſiô GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

16 Καὶ ἔστη κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης (ʹ) κατ' ἀνατολὰς, καὶ διεμέτρησε πεν-
17 τακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου. Καὶ ἐπέστρεψε πρὸς Βορρᾶν, καὶ διεμέτρησε τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ Βορρᾶ, πήχεις πεν-
19 τακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου. Καὶ ἐπέστρεψε πρὸς θάλασσαν, καὶ διεμέτρησε τὸ κατὰ πρόσωπον (ρ) θαλάσσης, πεν-
18 τακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου. Καὶ ἐπέστρεψε πρὸς Νότον, καὶ διεμέτρησε (σ) κατέναντι τοῦ Νότου, πεντακοσίους ἐν
20 τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου, (τ) Τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ (υ) καλάμου. καὶ διέταξεν αὐτὸν, καὶ περίβολον (φ) αὐτῶν κύκλῳ, πεντακοσίων πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πεντακοσίων (χ) πηχῶν εὖρος, τοῦ διαστέλλειν ἀναμέσον τῶν ἁγίων, καὶ ἀναμέσον τοῦ προτειχίσματος, τοῦ ἐν διατάξει τοῦ οἴκου.

MS.A. (ʹ) κατ' (ρ) τῆς θαλάσσης, (σ) κατὰ πρόσωπον τοῦ Νότου (τ) Εἰς τὰ (υ) μέτρου. (φ) αὐτὸν (χ) πήχεων

16 *Et ſtetit ad tergum portæ reſpicientis ad Orientem: & menſus eſt quingentos in calamo menſuræ.* 17 *Et convertit ſe ad Aquilonem, & menſus eſt id quod ad faciem Aquilonis, cubitos quingentos in calamo menſuræ.* 19 *Et convertit ſe ad Mare: & menſus eſt, quod ad faciem Maris, quingentos in calamo menſuræ.* 18 *Et convertit ſe ad Auſtrum, & menſus eſt contra Auſtrum quingentos in calamo menſuræ,* 20 *Quatuor partes ejus (n) calamo. Et (o) diſpoſuit ipſum, & murum eorum per circuitum, (p) quingentorum ad Orientem, & quingentorum cubitorum latitudinem ad dividendum inter medium Sanctorum, & antemuralis, quod in ordine domûs.*

ΚΕΦ. μγʹ.

1 ΚΑὶ ἤγαγέ με ἐπὶ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν (ʺ) κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἐξήγαγέ
2 με. Καὶ ἰδοὺ δόξα θεοῦ Ἰσραὴλ ἤρχετο κατὰ τὴν (α) ὁδὸν τὴν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς, ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν· καὶ ἡ γῆ ἐξέλαμπεν ὡς φέγγος ἀπὸ τῆς δόξης (β) κυ-
3 κλόθεν. Καὶ ἡ ὅρασις ἣν ἴδον, κατὰ τὴν ὅρασιν ἣν ἴδον, ὅτε εἰσεπορευόμην τοῦ χρῖσαι τὴν πόλιν. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ ἅρματος οὗ ἴδον, κατὰ τὴν ὅρασιν (γ) ἣν ἴδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ. καὶ πίπτω ἐ-
4 πὶ πρόσωπόν μου. Καὶ δόξα κυρίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον, κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης (ʹ) κατ' ἀνατολάς.
5 Καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα, καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν· καὶ ἰδοὺ
6 πλήρης δόξης (δ) ὁ κυρίου οἶκος. Καὶ ἔστην, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τοῦ οἴκου λαλοῦντος πρὸς μὲ, (ʺ) καὶ ὁ ἀνὴρ εἱστήκει ἐχόμενός μου,
7 Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, (ε) Υἱὲ ἀνθρώπου, ἑώρακας τὸν τόπον τοῦ θρόνου μου, καὶ τὸν τόπον τοῦ ἴχνους τῶν ποδῶν μου, ἐν οἷς (ʺ) κατασκηνώσει τὸ ὄνομά μου ἐν μέσῳ (ζ) οἴκου Ἰσραὴλ τὸν αἰῶνα· καὶ οὐ βεβηλώσουσιν οὐκέτι (η) οἶκος Ἰσραὴλ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου, αὐτοὶ καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῶν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς φόνοις τῶν ἡγουμένων ἐν
8 μέσῳ αὐτῶν, Ἐν τῷ τιθέναι αὐτοὺς τὸ πρόθυρόν μου ἐν τοῖς προθύροις αὐτῶν, καὶ τὰς φλιάς μου ἐχομένας τῶν φλιῶν αὐτῶν· καὶ ἔδωκαν τὸν τοῖχόν μου ὡς συνεχόμενον ἐμοῦ καὶ αὐτῶν, καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν αἷς ἐποίουν. καὶ ἐξέτριψα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου, καὶ ἐν φόνῳ.

CAP. XLIII.

1 *Et adduxit me ad portam, quæ reſpiciebat ad Orientem: & eduxit me.* 2 *Et ecce gloria Dei Iſrael veniebat per viam Orientis, & vox caſtrorum, quaſi (a) vox geminantium multorum: & terra reſplendebat quaſi fulgor à gloria per circuitum:* 3 *Et viſio, quam vidi, ſecundùm viſionem, quam videram, quando ingrediebar ut (b) ungerem civitatem. Et viſio currûs, quem vidi, ſecundùm viſionem, quam videram ſuper fluvium Chobar. Et cado in faciem meam.* 4 *Et gloria Domini ingreſſa eſt domum per viam portæ, quæ reſpiciebat Orientem.* 5 *Et aſſumpſit me ſpiritus, & introduxit me in atrium interius: & ecce plena gloriæ Domini domus.* 6 *Et ſteti, & ecce vox de domo loquentis ad me; & vir ſtabat juxta me:* 7 *Et dixit ad me; Vidiſti, fili hominis, locum ſolii mei, & locum veſtigii pedum meorum; in quibus habitabit nomen meum in medio domûs Iſrael in ſempiternum. Et non contaminabunt ultrà domus Iſrael nomen ſanctum meum, ipſi, & duces eorum in fornicatione ſua, & in homicidiis ducum in medio ſui.* 8 *Cùm ponerent limen meum in liminibus ſuis, & poſtes meos juxta poſtes ſuos. Et dederunt parietem meum, quaſi (c) connexum inter ſe & me: & contaminaverunt nomen ſanctum meum in iniquitatibus ſuis, quas faciebant. Et contrivi eos in furore meo, & in occiſione.*

MS. A. (ʺ) κατ' (α) ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς (β) κυρίου κυκλόθεν. (γ) οὗ (ʹ) κατ' (δ) κυρίου ὁ (ʺ) καὶ ἀνὴρ (ε) Ἑώρακας, υἱὲ ἀνθρώπου, (ʺ) κατασκηνώσει (ζ) τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐ μὴ (η) ὁ οἶκος Ἰσραὴλ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον, αὐτοὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 מְשַׁח רוּחַ קִדוּמָא בִּקְנֵי מְשַׁחְתָּא חֲמֵשׁ מְאָה קְנִין בִּקְנֵי מְשַׁחְתָּא סְחוֹר סְחוֹר׃ מְשַׁח
17 רוּחַ צִפּוּנָא חֲמֵשׁ מְאָה קְנִין בִּקְנֵי מְשַׁחְתָּא סְחוֹר סְחוֹר׃ יַת רוּחַ דָּרוֹמָא מְשַׁח
18 חֲמֵשׁ מְאָה קְנִין בִּקְנֵי מְשַׁחְתָּא׃ אִסְתְּחַר לְרוּחַ מַעַרְבָא מְשַׁח חֲמֵשׁ מְאָה קְנִין
19 בִּקְנֵי מְשַׁחְתָּא׃ לְאַרְבַּע רוּחַיָא מְשַׁחֵיהּ שׁוּרָא לֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר אוּרְכָּא חֲמֵשׁ מְאָה
20 וּפוּתְיָא חֲמֵשׁ מְאָה לְאַפְרָשָׁא בֵּין קֻדְשָׁא לְחוּלָא׃

מג

1 וְאוֹבִילַנִי לִתְרַעָא תַּרְעָא דִּפְתִיחַ לְאוֹרַח מַדִּנְחָא׃ וְהָא יְקָר אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְגְּלִי
2 מֵאוֹרַח מַדִּנְחָא וְקָל מְבָרְכֵי שְׁמֵיהּ כְּקָל מַיִין סַגִּיאִין וְאַרְעָא נְהָרַת מִזִּיו יְקָרֵיהּ׃ וּכְחֵזוּ
3 חֶזְוָא דַּחֲזֵיתִי כְּחֶזְוָא דַּחֲזֵיתִי בְּאִתְנַבָּאוּתִי לְחַבָּלָא יָת קַרְתָּא וְחֶזְוָא כְּחֵזוּ דַּחֲזֵיתִי
4 עַל נְהַר כְּבָר וְאִשְׁתְּטַחִית עַל אַפָּי׃ וִיקָרָא דַיְיָ אִתְגְּלִי בְּבֵיתָא בְּאוֹרַח תַּרְעָא דִּפְתִיחַ
5 לְאוֹרַח מַדִּנְחָא׃ וּנְטַלְתַּנִי רוּחָא וְאַעֲלַתְנִי לְדָרְתָּא גַּוַּיְתָא וְהָא אִתְמְלִי יְקָרָא
6 דַיְיָ בֵּיתָא׃ וּשְׁמָעֵית דִּי מְמַלֵּל עִמִּי מִלְּגָיו וְגַבְרָא הֲוָה קָאֵים לְקִבְלִי׃ וַאֲמַר לִי
7 בַּר אָדָם דֵּין אֲתַר בֵּית כּוּרְסֵי יְקָרִי וְדֵין אֲתַר בֵּית אַשְׁרָיוּת שְׁכִנְתִּי דְּאַשְׁרֵי שְׁכִנְתִּי
תַּמָּן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעָלַם וְלָא יְסָאֲבוּן עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׁמָא דְקוּדְשִׁי אִנּוּן
8 וּמַלְכֵיהוֹן בְּטַעֲוָתְהוֹן וּבְפִגְרֵי מַלְכֵיהוֹן בְּמוֹתֵיהוֹן׃ בְּמִתַּנְהוֹן סִפֵּיהוֹן לְקֳבֵל סִפֵּי
בֵּית מַקְדְּשִׁי וּבִנְיָנֵיהוֹן בִּסְטַר עֲזָרְתִּי וְכוֹתֶל בֵּית מַקְדְּשִׁי בֵּין מֵימְרִי וּבֵינֵיהוֹן וְסָאִיבוּ
יָת שְׁמָא דְקוּדְשִׁי בְּתוֹעֲבָתְהוֹן דַּעֲבַדוּ וְשֵׁיצִיתִי יָתְהוֹן בְּרוּגְזִי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

16 Menſuſque eſt plagam Orientalem calamo menſuræ quingentis calamis per ambitum calamo menſuræ. 17 Menſuſque eſt plagam Aquilonarem quingentis calamis calamo menſuræ per circuitum. 18 Et plagam Auſtralem menſus eſt quingentis calamis calamo menſuræ. 19 Converſuſq; ad Occidentalem plagam, menſus eſt [*eam*] quingentis calamis, calamo menſuræ. 20 Per quatuor ventos menſus eſt eam: murus erat ei per circuitum longitudinis quingentorum & latitudinis quingentorum, ut divideret inter ſanctum & laicum,

CAP. XLIII.

1 Et adduxit me ad portam, portam [*inquam*] quæ aperta erat ad viam Orientalem. 2 Et ecce gloria Dei Iſrael revelata eſt à via Orientali, & vox benedicentium nomen ejus ſicut vox aquarum multarum: & terra ſplendebat à ſplendore gloriæ ejus. 3 Et ſecundùm aſpectum viſionis quam vidi, ſecundùm viſioné quam vidi cùm prophetaré ad diſperdendã civitatem: & viſio erat ſicut viſio, quam videram ſuper fluvium Chobar: & cecidi pronus ſuper faciem meam. 4 Et gloria Domini revelata eſt in domo in via portæ quæ aperta eſt ad viam Orientalem. 5 Et elevavit me ſpiritus, & introduxit me in atrium interius, & ecce impleta eſt domus gloria Domini. 6 Et audivi loquentem mecum in interiori parte domus, & quidam ſtabat coram me. 7 Et dixit ad me: Fili hominis, iſte eſt loc⁹ dom⁹ ſolii gloriæ meæ, & iſte eſt locus domus habitationis majeſtatis meæ in quo habitare faciam majeſtatem meam in medio filiorum Iſrael in æternum: & non contaminabunt ultrà domus Iſrael nomen ſanctum meum ipſi & reges eorum in idolis ſuis, & in cadaveribus regum ſuorum *cum obierint*. 8 Dum ponerent limen ſuum juxta limina domus ſanctuarii mei, & ædificia ſua in latere atrii mei: (& paries domus ſanctuarii mei inter Verbum meum & inter eos) & polluerent nomen ſanctum meum abominationibus ſuis quas fecerunt: & conſumpſi eos in ira mea.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܡܫܚ ܪܘܚܐ ܕܡܕܢܚܐ. ܒܩܢܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. ܚܡܫܡܐܐ ܩܢܝܢ܀ * ܘܡܫܚ 16
ܪܘܚܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܒܩܢܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. ܚܡܫܡܐܐ ܩܢܝܢ ܡܢ ܚܕܪ܀ * ܘܡܫܚ 17
ܪܘܚܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܚܡܫܡܐܐ ܩܢܝܢ. ܒܩܢܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ܀ * ܘܡܫܚ ܪܘܚܐ 18
ܕܡܥܪܒܐ. ܚܡܫܡܐܐ ܩܢܝܢ. ܒܩܢܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ܀ * ܠܐܪܒܥ ܙܘܝܬܗ ܡܫܚܗ ܘܫܘܪܐ ܠܗ ܡܢ 19 20
ܚܕܪ. ܐܘܪܟܗ ܚܡܫܡܐܐ. ܘܦܬܝܗ ܚܡܫܡܐܐ. ܕܢܦܪܘܫ ܒܝܢ ܩܘܕܫܐ ܠܚܘܠܐ܀

16 Menſus eſt enim plagam Orientalem arundine menſoriâ, quingentas arundines. 17 Deinde menſus eſt plagam Aquilonarem arundine menſoriâ, quingentas arundines per circuitum. 18 Menſus eſt etiam plagam Meridionalem, quingentas arundines arundine menſoriâ. 19 Denique menſus eſt plagam Occidentalem, quingentas arundines arundine menſoriâ. 20 In quatuor plagas ejus menſus eſt illam, & murum circunquaque, cujus longitudo fuit quingentorum *cubitorum*, & latitudo quingentorum, ut diſtingueret inter ſacrum & prophanum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܓ *

* ܘܐܘܒܠܢܝ ܠܬܪܥܐ ܕܚܙܐ ܠܡܕܢܚܐ܀ * ܘܗܐ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ 1
ܐܬܐ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܡܕܢܚܐ. ܘܩܠܗ ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܪܥܐ ܢܗܪܬ ܡܢ 2
ܫܘܒܚܗ܀ * ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܚܙܝܬ ܥܠ ܢܗܪܐ ܟܒܪ. ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝ܀ * ܘܫܘܒܚܗ 3
ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܠܒܝܬܐ. ܒܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ܕܚܙܐ ܠܡܕܢܚܐ܀ * ܘܫܩܠܬܢܝ ܪܘܚܐ 4 5
ܘܐܥܠܬܢܝ ܠܕܪܬܐ ܓܘܝܬܐ. ܘܚܙܝܬ ܕܡܠܐ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ ܒܝܬܐ܀ * ܘܫܡܥܬ 6
ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܠܝ ܡܢ ܒܝܬܐ. ܘܓܒܪܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܠܘܬܝ܀ * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪܢܫܐ. 7
ܐܬܪܐ ܕܟܘܪܣܝܐ ܕܝܠܝ. ܘܐܬܪܐ ܕܦܣܬܐ ܕܪܓܠܝ. ܕܥܡܪ ܐܢܐ ܒܝܢܝ ܒܢܝ ܐܝܣܪܐܝܠ: ܠܥܠܡ.
ܘܬܘܒ ܠܐ ܢܬܛܢܦܘܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܐܝܠ. ܘܬܘܒ ܠܐ ܢܛܢܦܘܢ ܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ. ܗܢܘܢ
ܘܡܠܟܝܗܘܢ ܒܙܢܝܘܬܗܘܢ. ܘܒܦܓܪܐ ܕܡܠܟܝܗܘܢ ܘܒܦܬܟܪܝܗܘܢ܀ * ܕܥܒܕܝܢ 8
ܗܘܘ ܬܪܥܝܗܘܢ ܠܘܬ ܬܪܥܝ. ܘܐܣܛܘܢܝܗܘܢ ܠܘܬ ܐܣܛܘܢܝ. ܘܐܦ ܫܘܪܐ
ܗܘܐ ܒܝܢܝ ܠܒܝܢܝܗܘܢ. ܘܛܢܦܘ ܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ ܒܥܘܠܐ ܕܥܒܕܘ. ܘܫܝܨܝܬ ܐܢܘܢ
ܒܪܘܓܙܝ܀

CAP. XLIII.

1 Poſtea perduxit me ad portam quæ ſpectat Orientem verſùs: 2 Et ecce gloria Dei Iſraelis veniebat à plaga Orientali, & vox ejus tanquam ſonus aquarum multarum, & terra reſplenduit ab ejus gloria, 3 Juxta viſionem quam videram prope fluvium Chobar: quapropter procidi in faciem meam. 4 Cúmque gloria Domini domum ingreſſa eſſet per viam portæ quæ ſpectabat Orientem, 5 Suſtulit me ſpiritus, introduxitque in atrium interius, & vidi repletam fuiſſe domum Domini gloriâ ipſius. 6 Et audivi quæ dixit mihi è domo; interim vir ille ſtabat juxta me. 7 Dixit autem mihi, Fili hominis, locus ſedis meæ, & locus plantarum pedum meorum, quem inhabito inter filios Iſraelis; erit in perpetuum: & non polluentur ampliùs Iſraelitæ, neque polluent ampliùs nomen ſanctitatis meæ ipſi neque reges ipſorum ſcortatione ſuâ, & cadaveribus regum ſuorum, & idolis ſuis. 8 Quorum fores faciebant prope fores meas, & podia prope mea podia; adeoque paries *tantùm* intererat inter me & illa. Cúmque contaminâſſent nomen ſanctitatis meæ ſcelere quod perpetrârunt, confeci eos in ira mea.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ووقف على ظهر الباب الناظر الى المشارق * وقاس خمسماية ذراع بقصبة القياس * 16
MS. Oxon.] * ومسح الطريق للغربي بقصبة المساحة خمسماية قصبة كما يدور] 17
* ورجع الى اليمن * وقاس على واجهة اليمن خمسمية بقصبة القياس [MS.Oxon. * ومسح 18 19
الطريق البحري خمسماية قصبة بقصبة المساحة] * باربعة اجزاء هذا القياس وربه * 20
وسور دايرا خمسماية الى المشارق * وخمسماية ذراع سعته * ليفصل ما بين الاقداس وبين
البناء الذي في رتبة البيت *

16 *Et conſiſteas à tergo portæ reſpicientis ad Orientem, menſus eſt quingentos cubitos calamo menſorio.* 17 *[MS.Oxon. Et menſus eſt plagam Aquilonarem calamo menſorio quingentas arundines per circuitum.]* 18 *Tum vertit ſe ad Meridiem, & menſus eſt verſùs plagam Meridionalem quingentos calamo menſorio.* 19 *[MS.Oxon. Et menſus eſt plagam Occidentalem quingentas arundines arundine menſoriâ;]* 20 *In quaternas hujus menſuræ partes, & diſpoſuit eam. Murus ejus per circuitum, quingentorum erat ad Orientem, & quingentorum cubitorum amplitudo ejus; ut divideret inter ædificium quod erat in ordine domûs.*

* الفصل الثالث والاربعون *

* الاصحاح الخامس والعشرون *

* واتى بي الى الباب الناظر نحو المشارق * واخرجني واذا مجد اله اسرايل اتى في طريق الباب 1 2
الناظر نحو المشارق * وصوت عسكر مثل صوت اضعاف كثير * واشرقت الارض مثل نور
من مجد الرب من حولها * والرويا التي رايتها لما دخلت لامسح المدينة ومنظر المركبة 3
التي رايتها * كمنظر التي رايتها على نهر خوبار * فسقطت على وجهي * ومجد الرب دخل 4
الى البيت في طريق الباب الناظر نحو المشارق * فحملني الروح وادخلني الى الدار الداخلة * 5
واذا البيت مملو من مجد الرب * فوقفت واذا صوت من البيت يتكلم معي * ووقف رجل 6
بجانبي * وقال لي * رايت يا ابن الانسان موضع كرسي وموضع اثر قدمي * الذين فيهما 7
يسكن اسمي في وسط بيت اسرايل الى الابد * ولا يدنسون ايضا بيت اسرايل اسمي القدوس 8
هم وبنوهم بزناهم وبقتالات المقدمين في وسطهم * عند ما وضعوا ابوابي عند ابوابهم
وعتباتي بجانب عتباتهم * واعطوا جداري مثل حايط بيني وبينهم * ودنسوا اسمي القدوس
باثامهم التي صنعوها * فكسرتهم بغضبي وقتلتهم بالقتل *

CAP. XLIII.

Textus vigeſimus quintus,

1 *Inde me duxit ad portam reſpicientem verſùs Orientem.* 2 *Cúmque eduxiſſet me, ecce gloria Dei Iſraelis venit per viam portæ reſpicientis Orientem verſùs, & vox exercitûs quaſi vox multiplicium: refulſitque terra ceu lumen, propter gloriam Domini, circunquaque.* 3 *(Porrò viſio quam vidi cùm ingreſſus ſum ad ungendam* vel metiendam *urbem, & ſpecies currûs quem vidi, ſimilis erat ſpeciei illius quem videram juxta fluvium Chobar) & cecidi in faciem meam.* 4 *Gloriâ Domini domum ingreſſâ per viam portæ reſpicientis Orientem verſus,* 5 *Aſportavit me ſpiritus, & introduxit in atrium interius: & ecce domus plena erat gloriâ Domini.* 6 *Cúmque ſtetiſſem, ecce vocem è domo colloquentem mecum: ſtetit enim vir quidam ad latus meum,* 7 *Dixitque mihi; Vidiſti O fili hominis locum ſedis meæ & locum veſtigii pedum meorum, in quibus habitabit nomen meum in medio filiorum Iſraelis in æternum? & poſthac non prophanabunt domus Iſraelis nomen ſanctum meum, ipſi neque filii eorum, fornicatione ſuâ & cædibus præpoſitorum inter ipſos.* 8 *Ubi collocâſſent portas meas prope portas ſuas, & limina mea ad latus liminum ſuorum; & poſuiſſent parietem meum quaſi me & ipſos complectentem, & prophanâſſent nomen ſanctum meum iniquitatibus quas commiſerant; contrivi eos in ira mea, eoſque cæde peremi.*

יחזקאל : מג

: me à suorum regum cadavera & ,suam fornicationem elongent Nunc
9 עַתָּה יְרַחֲקוּ אֶת־זְנוּתָם וּפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם מִמֶּנִּי
annuntia hominis fili Tu .seculum in eorum medio in habitabo &
10 וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם לְעוֹלָם׃ אַתָּה בֶן־אָדָם הַגֵּד
: suas iniquitates propter erubescant & ,domum Israel domui
אֶת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבַּיִת וְיִכָּלְמוּ מֵעֲוֺנוֹתֵיהֶם
,fecerunt quæ omnibus de erubuerint si Et .exemplar metiantur &
11 וּמָדְדוּ אֶת־תָּכְנִית׃ וְאִם־נִכְלְמוּ מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ
,ejus introitus & ,ejus exitus & ,ejus dispositionem & , domus figuram
צוּרַת הַבַּיִת וּתְכוּנָתוֹ וּמוֹצָאָיו וּמוֹבָאָיו
omnes & ,ejus *figuras omnes* & ,ejus *statuta omnia* & ,ejus figuras omnes &
וְכָל־צוּרֹתָו וְאֵת כָּל־חֻקֹּתָיו וְכָל־צוּרֹתָו וְכָל־
custodiant & : eorum oculis in scribe & , eos fac scire ;ejus leges
תּוֹרֹתָו הוֹדַע אוֹתָם וּכְתֹב לְעֵינֵיהֶם וְיִשְׁמְרוּ אֶת־
Ista .ea facient & ,ejus *statuta omnia* & ,ejus formam omnem
12 כָּל־צוּרָתוֹ וְאֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו וְעָשׂוּ אוֹתָם׃ זֹאת
circa circum ,ejus terminus omnis ,montis *caput* super : domus lex
תּוֹרַת הַבָּיִת עַל־רֹאשׁ הָהָר כָּל־גְּבֻלוֹ סָבִיב ׀ סָבִיב
mensuræ istæ Et .domus lex ista Ecce .sanctitatum sanctitas
13 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִנֵּה־זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת׃ וְאֵלֶּה מִדּוֹת
cubiti & , cubiti *sinus & : palmus &* ,cubitus cubitus ;cubitis in altaris
הַמִּזְבֵּחַ בָּאַמּוֹת אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח וְחֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה
hæc & : unius *pugilli circum* ejus labium ad *ejus terminus &* ,latitudo
רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל־שְׂפָתָהּ סָבִיב זֶרֶת הָאֶחָד וְזֶה
inferius auxilii atrium ad usque terræ *sinu* à Et .altaris *præeminentia*
14 גַּב הַמִּזְבֵּחַ׃ וּמֵחֵיק הָאָרֶץ עַד־הָעֲזָרָה הַתַּחְתּוֹנָה
, minori *auxilii atrio* à Et .unius cubiti latitudo & , cubiti duo
שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְרֹחַב אַמָּה אֶחָת וּמֵהָעֲזָרָה הַקְּטַנָּה
.cubiti latitudo & ,cubiti quatuor *magnum auxilii atrium* ad usque
עַד־הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע אַמּוֹת וְרֹחַב הָאַמָּה׃
cornua ,suprà & *Dei leone à &* : cubitorum quatuor *Dei mons* Et
15 וְהַהַרְאֵל אַרְבַּע אַמּוֹת וּמֵהָאֲרִאֵיל וּלְמַעְלָה הַקְּרָנוֹת
duodecim *in* longitudine viginti duo *Ariel* Et .quatuor
16 אַרְבַּע׃ וְהָאֲרִאֵיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
auxilii atrium Et .*suas quadraturas* quatuor *ad* quadratum ,latitudinis
17 רֹחַב רָבוּעַ אֶל־אַרְבַּעַת רְבָעָיו׃ וְהָעֲזָרָה
ad latitudinis quatuordecim *in* longitudinis quatuordecim
אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל־
,cubiti dimidii *eam circum terminus &* : ejus *quadraturas* quatuor
אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי הָאַמָּה
.orientem *respicere* ejus gradus Et .*circum* ;cubiti ei *sinus &*
וְהַחֵיק־לָהּ אַמָּה סָבִיב וּמַעֲלֹתֵהוּ פְּנוֹת קָדִים׃
Hæc : *Dominus* Dominus dixit Sic ,hominis Fili ,me ad dixit Et
18 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה אֵלֶּה
illud super *faciendum ascendere* ad : illud *fieri* die in altaris statuta
חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הֵעָשׂוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת עָלָיו
ad dabis Et .sanguinem illud super spargendum ad & ,*ascensionem*
19 עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם׃ וְנָתַתָּה אֶל־
,me ad *propinqui* ,Sadoc semine de *ipsi* qui ,*Levitas* *sacerdotes*
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְּרֹבִים אֵלַי
bovis filium vitulum : mihi *ministrandum ad* ,*Dominus* Dominus ait
נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה לְשָׁרְתֵנִי פַּר בֶּן־בָּקָר
quatuor *super dabis* & ,ej⁹ sanguine de assumes Et .peccato pro *sacrificiū ad*
20 לְחַטָּאת׃ וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּע
: *circum terminum ad &* ,*auxilii atrii* angulis quatuor in & ,ejus cornibus
קַרְנֹתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה וְאֶל־הַגְּבוּל סָבִיב
:peccato pro vitulum tolles Et .illud expiabis & ,illud mundabis &
21 וְחִטֵּאתָ אוֹתוֹ וְכִפַּרְתָּהוּ׃ וְלָקַחְתָּ אֵת הַפָּר הַחַטָּאת
.sanctuarium extra domus *præcepto in* eum comburet &
וּשְׂרָפוֹ בְּמִפְקַד הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ׃

Versio VULG. LAT.

9 Nunc ergò repellant procul fornicationem suam, & ruinas regū suorum à me: & habitabo in me- 10 dio eorum semper. Tu autem, fili hominis, ostende domui Israel templum, & confundantur ab iniquitatibus suis, & metiantur fa- 11 bricā: Et erubescant ex omnibus quæ fecerunt: Figuram domûs, & fabricæ ejus exitus, & introitus, & omnē discriptionem ej⁹, & universa præcepta ejus, cunctúmque ordinem ejus, & omnes leges ejus ostende eis, & scribes in oculis eorū: ut custodiant omnes descriptiones ejus, & præcepta il- 12 lius, & faciant ea. Ista est lex dóm⁹ in summitate montis: Omnis finis ej⁹ in circuitu, Sanctum sanctorum est: hæc est ergò lex do- 13 mûs. Istæ autem mensuræ altaris in cubito verissimo, qui habebat cubitum & palmum: in sinu ejus erat cubitus & cubitus in latitudine, & definitio ej⁹ usque ad labium ejus, & in circuitu, palmus unus: hæc quoq; erat fos- 14 sa altaris. Et de sinu terræ usque ad crepidinem novissimam duo cubiti, & latitudo cubiti unius: et à crepidine minore usq; ad crepidinem majorem quatuor cubi- 15 ti, & latitudo cubiti unius. Ipse autem Ariel quatuor cubitorum; & ab Ariel usque ad sursū, cor- 16 nua quatuor. Et Ariel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis: 17 quadrangulatū æquis laterib⁹. Et crepido quatuordecim cubitorū lōgitudinis, p̄ quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis ejus: & corona in circuitu ej⁹ dimidii cubiti, & sin⁹ ej⁹ uni⁹ cubiti per circuitum: grad⁹ autē 18 ej⁹ versi ad Orientē. Et dixit ad me; Fili hominis, hæc dicit Domin⁹ De⁹; Hi sunt rit⁹ altaris, in quacunque die fuerit fabricatū; ut offeratur super illud holocau- 19 stū, & effundatur sanguis. Et dabis sacerdotib⁹, & Levitis, qui sunt de semine Sadoc, qui accedunt ad me, ait Domin⁹ De⁹, ut offerant mihi vitulum de armen- 20 to pro peccato. Et assumens de sanguine ej⁹, pones super quatuor cornua ejus, & super quatuor angulos crepidinis, & super coronam in circuitu: & mundabis 21 illud, & expiabis. Et tolles vitulū, qui oblatus fuerit pro peccato: & combures eum in separato loco domûs extra Sanctuarium.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ νῦν ἀπωσάσθωσαν τὴν πορνείαν αὐτῶν, καὶ τοὺς φόνους τῶν ἡγουμένων αὐτῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ αὐτῶν (θ) τὸν αἰῶ- 10 να. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, δεῖξον τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ τὸν οἶκον· καὶ κοπάσουσιν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν· καὶ τὴν ὅρασιν αὐτοῦ, καὶ τὴν διά- 11 ταξιν αὐτοῦ. Καὶ αὐτοὶ λήψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν. καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον, (ι) καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ γνωριεῖς αὐτοῖς, καὶ (κ) διαγράψεις ἐναντίον αὐτῶν· καὶ φυλάξονται πάντα τὰ δικαιώματά μου, καὶ πάντα τὰ προστάγματά μου, καὶ 12 ποιήσουσιν αὐτά. Καὶ τὴν διαγραφὴν τοῦ οἴκου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, πάντα τὰ ὅρια αὐ- 13 τοῦ κυκλόθεν ἅγια ἁγίων (λ). Καὶ ταῦτα τὰ μέτρα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν πήχει τοῦ πήχεως, καὶ παλαιστῆς, (μ) κόλπωμα βάθος ἐπὶ πῆχυν, καὶ πῆχυς τὸ εὖρος, καὶ γεῖσος ἐπὶ (ν) τὸ χεῖλος αὐτοῦ κυκλόθεν, σπιθαμῆς. 14 καὶ τοῦτο τὸ ὕψος τοῦ θυσιαστηρίου Ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ, πρὸς τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα (ξ) τοῦτο, ὑποκάτωθεν πηχῶν δύο, καὶ τὸ εὖρος πήχεως· καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα, πήχεις τέσσαρες, καὶ εὖρος (ο) πή- 15 χυς. Καὶ τὸ ἀριὴλ πηχῶν τεσσάρων, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριὴλ, καὶ ὑπεράνω τῶν κεράτων πῆ- 16 χυς. Καὶ τὸ ἀριὴλ πηχῶν δώδεκα μῆκος, ἐπὶ πήχεις δώδεκα (π), τετράγωνον ἐπὶ 17 τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἱλαστήριον πηχῶν δεκατεσσάρων τὸ μῆκος, ἐπὶ πήχεις δεκατέσσαρας τὸ εὖρος (ρ) ἐπὶ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ, καὶ τὸ γεῖσος (') αὐτῷ κυκλόθεν κυκλούμενον αὐτῷ ἥμισυ πήχεως· καὶ τὸ κύκλωμα αὐτοῦ πῆχυς κυκλόθεν, καὶ οἱ (σ) κλιμακτῆρες αὐτοῦ βλέποντες (") κατὰ 18 ἀνατολάς. Καὶ εἶπε πρὸς μέ, Υἱὲ ἀνθρώπου, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ταῦτα τὰ προστάγματα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν ἡμέρᾳ ποιήσεως αὐτοῦ, τοῦ ἀναφέρειν ἐπ' αὐτοῦ (τ) ὁλοκαυτώματα, καὶ προσχέειν πρὸς 19 αὐτὸ αἷμα. Καὶ δώσεις τοῖς ἱερεῦσι τοῖς Λευίταις (υ) τοῖς ἐκ τοῦ σπέρματος Σαδδοὺκ (φ) τοῖς ἐγγίζουσι πρὸς μέ, λέγει κύριος ὁ θεὸς (χ), τοῦ λειτουργεῖν μοι μό- 20 σχον ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας. Καὶ λήψονται ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπὶ τὰ (') τέσσαρα κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱλαστηρίου, καὶ ἐπὶ τὴν βά- 21 σιν κύκλῳ, (ψ) καὶ ἐξιλάσονται (") αὐτό. Καὶ λήψονται τὸν μόσχον τὸν (ω) περὶ ἁμαρτίας, καὶ κατακαυθήσεται ἐν τῷ ἀποκεχωρισμένῳ τοῦ οἴκου, ἔξωθεν τῶν ἁγίων.

Et nunc abjiciant fornicationem suam, & (d) homicidia ducum suorum à me: & habitabo in medio eorum in sempiternum. Et tu, 10 *fili hominis, ostende domui Israel domum, & cessabunt à peccatis suis: & visionem ejus, & dispositionem (e) illius: Et ipsi sustinebunt* 11 *tormentum suum pro omnibus quæ fecerunt. Et describes domum, (f) & exitus ejus, & substantiam ejus: & omnia præcepta illius, et omnia legitima (g) eius ostendes illis, & describes coram eis: & custodient omnes justificationes meas, & omnia præcepta mea, & facient ea: Et* 12 *descriptionem domûs in vertice montis: omnes termini ejus in circuitu Sancta sanctorum sunt. Et (h) hæ mensuræ altaris in cu-* 13 *bito (i) cubiti, & palæstes, sinus profundi per cubitum, & cubitus latitudinis, & (k) gisus per labium ejus in circuitu, palmi unius. Et hæc est altitudo altaris A (l) profundo exordii cavitatis* 14 *ejus ad propitiatorium magnum, quod erat subter, cubitorum duorum, & latitudo cubiti. Et à (m) propitiatorio minori ad propitiatoriū majus cubiti quatuor, et latitudo cubitus. Et (n) Ariel cu-* 15 *bitorum quatuor: & ab Ariel, & usque ad superiora cornuum cubitus. Ipsum autem Ariel duo-* 16 *decim cubitos habebat in longitudine, ad cubitos (o) duodecim, quatuor angulorum per quatuor partes ejus. Et propitiatorium,* 17 *quatuordecim cubitorum longitudo, ad cubitos quatuordecim latitudo per quatuor partes ejus: et gisus ei per circuitum gyrans illud, dimidio cubito: & circuitus ejus, cubitus per gyrum: & gradus ejus respicientes ad Orientem. Et dixit ad me; Fili homi-* 18 *nis, hæc dicit Dominus Deus Israel; Hæc sunt præcepta altaris in die effectionis ejus, ut offerantur super ea holocaustomata, & effundatur super illud sanguis. Et* 19 *dabis sacerdotibus Levitis, qui sunt ex semine Sadduc, qui appropinquant ad me, dicit Domin⁹ Deus, ut ministrent mihi vitulum de bobus pro peccato: Et tol-* 20 *lent de sanguine ejus, et ponent super quatuor cornua altaris, & super quatuor angulos propitiatorii, et super basim in circuitu, et expiabunt illud. Et tollent vitu-* 21 *lum qui pro peccato: & comburetur in loco separato domûs extra Sancta.*

MS.A. (θ) εἰς τὸν (ι) καὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ, καὶ τὴν (κ) διαγράφεις (λ) εἰσίν· οὗτος ὁ νόμος τοῦ οἴκου. Καὶ (μ) τὸ κόλπωμα βάθος πῆχυς ἐπὶ πῆχυν, καὶ πῆχυς (ν) τοῦ χείλους (ξ) τὸ ὑποκάτωθεν (ο) πήχεως. (π) πλάτους, τετράγωνον (ρ) τετράγωνον ἐπὶ τὰ τέσσερα (') αὐτῶν (σ) κλιμακτῆρες (") κατ' (τ) τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ προσχέειν πρὸς τὸ αἷμα. (υ) ἐκ τοῦ (φ) καὶ τοῖς (χ) τοῦ Λευΐ, λειτουργεῖν (') τέσσερα (ψ) καὶ περιραντιεῖς αὐτὸ, καὶ (") αὐτόν. (ω) ὑπὲρ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 כְּעַן יְרַחֲקוּן יָת טַעֲוָתְהוֹן וּפִגְרֵי מַלְכֵיהוֹן מִלְמֶחְטֵי קֳדָמַי וְאַשְׁרֵי שְׁכִנְתִּי בֵּינֵיהוֹן לְעָלַם׃
10 אַתְּ בַּר אָדָם חַוֵּי יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת בֵּיתָא וְיִתְכַּנְעוּן מֵחוֹבֵיהוֹן וְיִמְשְׁחוּן יָת תִּקּוּסֵיהּ׃
11 וְאִם יִתְכַּנְעוּן מִכֹּל דַּעֲבַדוּ בְּמֶחֱוֵיהוֹן צוּרַת בֵּיתָא וְתִקּוּסֵיהּ וּמַפְּקָנוֹהִי וּמַעֲלָנוֹהִי
וְכָל צוּרָתֵיהּ וְיָת כָּל גְּזֵירָתֵיהּ וְכָל צוּרָתֵיהּ וְכָל דַּחֲזֵי לֵיהּ הוֹדַע יָתְהוֹן וּכְתוֹב לְעֵינֵיהוֹן
12 וְיִטְרוּן יָת כָּל צוּרָתֵיהּ וְיָת כָּל גְּזֵירָתֵיהּ וְיַעְבְּדוּן יָתְהוֹן׃ דָּא אוֹרַיְתָא דְבֵיתָא עַל רֵישׁ
13 טוּרָא כָּל תְּחוּמֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר קֹדֶשׁ קוּדְשַׁיָּא הָא דָא אוֹרַיְתָא דְבֵיתָא׃ וְאִלֵּין מִשְׁחַת
מַדְבְּחָא בְּאַמַּיָּא בְּאַמְּתָא דְהִיא אַמָּה וּפְשַׁךְ וְתַשְׁוִיתָא אַמְּתָא וְאַמְּתָא פּוּתְיָא וְגִדְנְפָא
14 מַקַּף לַהּ עַל סִפְּתֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר זַרְתָּא חֲדָא וְדֵין טִקּוּס מַדְבְּחָא׃ וּמִתַּשְׁוִית אַרְעָא עַד
מִסְמְתָא אַרְעִיתָא תַּרְתֵּין אַמִּין וּפוּתְיָא אַמְּתָא חֲדָא וּמִמִּסְמְתָא זְעֵרְתָּא עַד מִסְמְתָא
15 רַבְּתָא אַרְבַּע אַמִּין וּפוּתְיָא אַמְּתָא׃ וּמַדְבְּחָא אַרְבַּע אַמִּין וּמִמַּדְבְּחָא וּלְעֵלָּא קַרְנָתָא
16 אַרְבַּע׃ וּמַדְבְּחָא תַּרְתָּא עַסְרֵי אוּרְכָּא בְּתַרְתָּא עַסְרֵי פּוּתְיָא מְרַבַּע עַל אַרְבְּעָא
17 סִטְרוֹהִי׃ וּמִסְמְתָא אַרְבַּע עַסְרֵי אוּרְכָּא בְּאַרְבַּע עַסְרֵי פּוּתְיָא עַל אַרְבַּע סִטְרָהָא
וְגִדְנְפָא מַקַּף לַהּ סְחוֹר סְחוֹר פַּלְגוּת אַמְּתָא וְתַשְׁוִיתָא לַהּ אַמְּתָא סְחוֹר סְחוֹר וְדַרְגִּן
18 דְּסָלְקִין לַהּ מִתְפַּנַּן לְמַדִּנְחָא׃ וַאֲמַר לִי בַּר אָדָם כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִלֵּין גְּזֵירַת
מַדְבְּחָא בְּיוֹם אִתְעֲבָדוּתֵיהּ לְאַסָּקָא עֲלוֹהִי עֲלָתָא וּלְמִזְרַק עֲלוֹהִי דַּם נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא׃
19 וְתִתֵּן לְכַהֲנַיָּא לֵוָאֵי דִּי אִנּוּן מִזַּרְעָא דְצָדוֹק דְּקָרִיבִין לְפוּלְחָנִי אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים לְשַׁמָּשָׁא
20 קֳדָמַי תּוֹר בַּר תּוֹרֵי לְחַטָּאתָא׃ וְתִסַּב מִדְּמֵיהּ וְתִתֵּן עַל אַרְבַּע קַרְנָתֵיהּ וְעַל אַרְבַּע זָוְיָת
21 מִסְמְתָא וְעַל תְּחוּמָא סְחוֹר סְחוֹר וּתְדַכֵּי יָתֵיהּ וּתְכַפֵּר עֲלוֹהִי׃ וְתִסַּב יָת תּוֹרָא דְחַטָּאתָא
וְיוֹקְדִנֵּיהּ בַּאֲתַר דְּחָזֵי לְבֵיתָא מִבָּרָא לְמַקְדְּשָׁא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Nunc projicient idola sua, & cadavera regum suorum, ut non peccent coram 9 me: & habitare faciam majestatem meam in medio eorū in æternum. Tu au- 10 tem fili hominis ostende domui Israel domū, & confundantur à peccatis suis & metiantur fabricā ej⁹. Quòd si erubuerint ex omnib⁹ quæ fecerunt cùm 11 viderint figurā dom⁹ & fabricam ej⁹, & exit⁹ ej⁹ & introitus ej⁹, & omnes figuras ej⁹, & omnia instituta ej⁹, & omnes formas ej⁹, & omnia quæ ad eam pertinent ostende eis, & scribe ante oculos eorū ut custodiant omnes figuras ej⁹, & omnia instituta ej⁹, & faciant ea. Hæc est lex dom⁹ in vertice montis, 12 et omnis termin⁹ ej⁹ per circuitū Sanctū sanctorū: ista est lex dom⁹. Et hæ sūt 13 mensuræ altaris in cubitis, in cubito qui habet cubitū & palmum: & fundamentū ej⁹ cubiti uni⁹ & cubiti latitudinis: & clausura ej⁹ in circuitu super labiū ej⁹ circumquaq; palmi uni⁹: & ista erat compositio altaris. Et à funda- 14 mento terræ usque ad atrium inferi⁹ duo cubiti, & latitudo cubiti unius: & ab atrio minori usque ad atrium maj⁹ quatuor cubiti, & latitudo cubiti uni⁹. Et altare quatuor cubitorum; & ab altari & sursum, cornua quatuor. 15 Et altare duodecim habebat in longitudine cum duodecim latitudinis, qua- 16 dratum quatuor suis lateribus. Et atrium quatuordecim cubitorum longitu- 17 dinis & quatuordecim latitudinis ex quatuor lateribus suis, & clausura circum illud per gyrum dimidii cubiti; & fundamentum ei erat unius cubiti per circuitum, & *gradus* per *quos* ascendebant ad illud respiciebant ad Orientem. Et dixit ad me: Fili hominis, hæc dicit Dñs De⁹: Hi sunt ritus altaris 18 in die quo factū fuerit ut offeratur super illud holocaustum, & ut dispergatur super illud sanguis victimarum sanctificatarum. Et dabis Sacerdotib⁹ Levitis 19 qui sunt de semine Sadok qui accedunt ad cultum meum, ait Dominus Deus, ut ministrent coram me, vitulum filium bovis pro peccato. Et tolles 20 de sanguine ejus, & dabis super quatuor cornua ejus, & super quatuor angulos atrii & super terminum ejus in circuitu, & lustrabis illud & expiabis illud. Et tolles vitulum pro peccato, & comburetur in loco apto do- 21 mus extra sanctuarium.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܟܝܠ ܢܪܚܩܘܢ ܙܢܝܘܬܗܘܢ ܘܦܓܪܐ ܕܡܠܟܝܗܘܢ ܡܢ ܩܕܡܝ. ܘܐܫܪܐ ܒܝܢܬܗܘܢ 9
ܠܥܠܡ. * ܘܐܢܬ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܚܘܝ ܠܒܝܬܐ ܗܢܐ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܢܬܟܢܥܘܢ 10
ܡܢ ܚܛܗܝܗܘܢ ܕܐܚܛܘ ܠܝ. ܘܢܡܫܚܘܢ ܠܨܘܪܬܗ ܕܒܝܬܐ. * ܘܐܢ ܢܬܟܢܥܘܢ ܡܢ ܟܠ 11
ܕܥܒܕܘ. ܨܘܪܬܗ ܕܒܝܬܐ ܘܬܘܩܢܗ ܘܡܦܩܢܘܗܝ ܘܡܥܠܢܘܗܝ. ܘܟܠܗ ܨܘܪܬܗ ܚܘܝ
ܐܢܘܢ. ܘܟܬܘܒ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܢܛܪܘܢ ܟܠܗܝܢ ܨܘܪܬܗ. ܘܟܠܗ ܬܘܩܢܗ ܘܢܥܒܕܘܢ ܐܢܝܢ.
* ܗܢܐ ܚܙܘܐ ܕܒܝܬܐ ܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܬܚܘܡܘܗܝ ܚܕܪܝܢ ܚܕܪ ܩܘܕܫ ܩܘܕܫܐ ܐܢܘܢ. 12
* ܘܗܠܝܢ ܡܫܘܚܬܗ ܕܡܕܒܚܐ ܒܐܡܘܬܐ. ܐܡܬܐ ܘܦܫܟܐ. ܥܘܒܗ ܐܡܬܐ. ܐܡܬܐ ܚܕܐ. ܘܐܣܛܘܐ 13
ܗܘܐ ܠܣܦܬܗ. ܙܪܬܐ ܡܢ ܚܕܪܘܗܝ. ܘܗܟܢܐ ܗܘܐ ܠܣܛܪ ܡܢܗ. * ܘܡܢ ܐܪܥܐ ܘܥܕܡܐ ܠܐܣܛܘܐ 14
ܬܚܬܝܐ ܐܡܬܝܢ. ܘܦܬܝܗ. ܐܡܬܐ ܚܕܐ. ܘܡܢ ܐܣܛܘܐ ܬܚܬܝܐ ܥܕܡܐ ܠܥܠܝܐ. ܐܪܒܥ ܐܡܝܢ.
ܘܦܬܝܗ ܐܡܬܐ. * ܘܗܕܐܝܠ ܐܪܒܥ ܐܡܝܢ. ܘܡܢ ܗܕܐܝܠ ܘܠܥܠ. ܩܪܢܬܐ ܐܪܒܥ. 15
* ܘܐܘܪܟܗ ܕܗܕܐܝܠ. ܬܪܬܥܣܪܐ ܐܡܝܢ. ܘܦܬܝܗ. ܬܪܬܥܣܪܐ. ܡܪܒܥ ܠܐܪܒܥܐ ܣܛܪܘܗܝ. 16
* ܘܐܣܛܘܐ ܐܘܪܟܗ ܐܪܒܥܣܪܐ ܐܡܝܢ. ܘܦܬܝܗ ܐܪܒܥܣܪܐ. ܥܠ ܐܪܒܥܐ ܣܛܪܘܗܝ. 17
ܘܐܣܛܘܐ ܘܐܣܦܬܐ ܕܚܕܪܐ ܠܗ. ܦܠܓܘܬ ܐܡܬܐ. ܘܥܘܒܐ ܗܘܐ ܠܗ ܡܢ ܚܕܪܘܗܝ. ܘܕܪܓܘܗܝ
ܚܙܝܢ ܠܡܕܢܚܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܒܪ ܐܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܗܠܝܢ ܢܡܘܣܘܗܝ 18
ܕܡܕܒܚܐ ܒܝܘܡܐ ܕܢܬܥܒܕ. ܢܣܩܘܢ ܥܠܘܗܝ ܥܠܘܬܐ. ܘܢܙܠܚܘܢ ܥܠܘܗܝ ܕܡܐ.
* ܘܐܬܠ ܠܟܗܢܐ ܘܠܠܘܝܐ ܕܡܢ ܙܪܥܗ ܕܨܕܘܩ. ܕܡܬܩܪܒܝܢ ܠܘܬܝ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ 19
ܠܡܫܡܫܘܬܝ. ܬܘܪܐ ܒܪ ܬܘܪܐ ܠܚܛܗܐ. * ܘܣܒ ܡܢ ܕܡܗ. ܘܐܙܠܘܚ 20
ܥܠ ܐܪܒܥ ܩܪܢܬܗ ܕܡܕܒܚܐ. ܘܥܠ ܐܪܒܥ ܙܘܝܬܗ ܕܐܣܛܘܐ. ܘܥܠ ܐܣܦܬܐ ܕܚܕܪܐ ܠܗ.
ܘܐܙܠܘܚ ܥܠܘܗܝ ܘܢܬܕܟܐ. * ܘܬܣܒ ܬܘܪܐ ܕܚܛܗܐ. ܘܢܩܪܒܘܢܗ ܠܘܬ ܓܒܗ 21
ܕܒܝܬܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܩܕܫܐ.

Posthac amovebunt scortationē suā & cadavera regum suorū à conspectu meo, & habitabo inter eos in perpetuū. 9 Tu igitur fili hominis, ostende domum istā Israelitis, & sese cohibeant à scelere quo contra me deliquerunt, 10 & metiantur figurā domûs. Quòd si retrahant sese ab his quæ fecerunt, formas domûs & constitutionem ejus, aditus exitúsq; ipsius, totam deniq; formam ipsius ostende eis, & describe corā eis; ut observent omnes figuras ejus, totámq; descriptionem ejus, & faciant eas. 11 Hæc est species domûs supra montis cacumine *sitæ*, & omnes termini ejus circunquaque Sancti Sanctorū sunt. 12 Hæ sunt dimensiones altaris per cubitos *sumendo cubitum pro* cubito & palmo: sinus ejus cubitalis erat, cubiti *unius*: & balaustium habebat labrum ejus, spithamale circunquaque: eodémq; modo in latere ipsius, 13 A solo balaustium infimum usque, duo cubiti; & hujus latitudo cubitus unus: à balaustio autem infimo ad supremum usq; quatuor cubiti, latitudo verò cubitus. 14 Hedael quatuor erat cubitorum; & ab Hedaele sursum versùs, cornua quatuor. 15 Longitudo Hedaelis duodecim cubitorum, & latitudo duodecim: quadratus erat per quaterna ipsius latera. 16 Balaustii ejus longitudo quatuordecim cubitorum, & quatuordecim latitudo per quaterna ipsius latera: nam balaustiū & crepido quæ cingebat eum, dimidii erat cubiti: sinúmque habebat circunquaque: & gradus ejus respiciebant Orientē versùs. 17 Tum dixit mihi, Fili hominis, sic dicit Dñs dominorum; Hæ sunto leges altaris quā die fabricatum fuerit: Offerent super illud holocaustū, spargēntq; sanguinem super illud. 18 Dabo sacerdotibus & Levitis qui sunt ex semine Sadoci, qui ad me accedunt (ait Dominus dominorum) ut mihi ministrent, taurum bovinum in expiationem peccatorum. 19 Hujus è sanguine sumes, spargesq; per quaterna altaris cornua, per quatuor balaustii ejus angulos, pérque crepidinem quæ cingit illud: sparges inquam super illud, & mundabitur. 20 Deinde sumes taurum expiationis, & offerent eum ad latus domûs extra Sanctuarium. 21

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * والآن يبعدوا زناهم وقتلات مقدميهم عني * واسكن في وسطهم الى الابد * وانت يا ابن
10 الانسان * اظهر لبيت اسرائيل البيت ومثاله وترتيبه * ويكفون من خطاياهم * فهم ياخذون
11 عقابهم من جميع ما صنعوا * وترسم البيت وهي هيئته * ومخارجه ومداخله * وقوامه * وجميع
اوامره وجميع نواميسه تعرفهم * وترسمها امامهم * ويحفظون جميع حقوقي وجميع اوامري *
12 ويصنعوها * ورسم البيت على راس الجبل * وجميع حدوده من حوله هي اقداس القديسين *
13 وهذا ناموس البيت * وهذه مقادير المذبح بذراع الذراع وشبر * عمق حضنه ذراع على
ذراع * وذراع سعته * وافريز شبر على حافته من حوله * وهذا ارتفاع المذبح * من عمق بدء
14 جوفه الى المغفر الاكبر الذي من اسفل * ذراعان * وسعته ذراع * ومن المغفر الاصغر
15 الى المغفر الاكبر اربعة اذرع * وعرضه ذراع * والاريال اربعة اذرع * ومن الاريال وفوق
16 القرون ذراع * وطول الاريال اثني عشر ذراعا واثني عشر ذراعا عرضه * مربع على اربعة
17 نواحيه * والمغفر اربعة عشر ذراعا طوله واربعة عشر ذراعا عرضه * مربع على اربعة نواحيه *
وافريزهم من دايره يحوطهم نصف ذراع * ومحيطه ذراع من دايره * ودرجاته تنظر نحو المشارق *
18 * وقال لي * يا ابن الانسان * هكذا يقول الرب اله اسرائيل هذه اوامر المذبح في يوم صنعته *
19 ليرفعوا عليه المحرقات * وينضحون الدم * وتعطي للكهنة اللاويين من ذرية صادوق *
والمقربين الي * يقول الرب اله لاوي * عجلا من البقر من اجل الخطية ليخدموني *
20 * وياخذون من دمه * ويضعون على اربعة قرون المذبح * وعلى اربعة زوايا المغفر وعلى القاعدة
21 دايرا * وينضحونه ويستغفرون به * وياخذون العجل الذي من اجل الخطية * ويحرق في
جانب البيت من خارج الاقداس *

Jam verò amoveant fornicationem suam & cædes præpositorum suorum à me, & habitabo in medio eorum in æternum. 9 *Et tu O fili hominis, ostende domui Israelis domum & figuram ejus, ordinémque ipsius, ut cessent à peccatis suis:* 10 *Et quidem ipsi reportabunt pœnam suam pro omnibus quæ fecerunt. Describes inquam, domum, disponésque dispositionem ejus, egressus, ingressus, & subsistentiam ipsius, & omnia præcepta omnésque leges ejus significabis illis, & describes coram eis: ut custodiant omnia decreta mea, omniaque præcepta mea & perficiant illa.* 11 *Descriptio autem domûs super montis verticem esto, & omnes ejus termini circunquaque sunto, Sancta Sanctorum. Atque hæc est lex domûs.* 12 *Hæ verò sunt dimensiones altaris per cubitum ex cubito & spithamâ compositum: Profunditas sinûs ejus cubitus erat super cubitum, & amplitudo ejus cubitalis; & crepido palmaris erat ejus undique cingebat.* 13 *Hæc est altitudo altaris: ab imo principii cavitatis ejus usque ad propitiatorium majus quod erat infrà, cubiti duo; Latitudo verò ipsius, cubitus: à propitiatorio autem minori ad propitiatorium majus, quatuor cubiti; latitudo verò ipsius, cubitus.* 14 *Ariel quatuor cubitorum erat; & ab Ariele & supra cornua, cubitus.* 15 *Longitudo Arielis, duodecim cubitorum, & duodecim cubitorum latitudo ejus: quadratum erat in quaternis lateribus suis.* 16 *Propitiatorii longitudo erat quatuordecim cubitorum, & cubitorum quatuordecim latitudo ipsius: quadratum erat per quaterna latera: & crepido eorum undique cingebat ea, semicubitalis: & ambitus ejus circunquaque, cubitalis: & gradus ejus spectabant Orientem versùs.* 17 *Dixitque mihi, O fili hominis, Ita dicit Dominus Deus Israelis, Hæc sunto præcepta altaris in die quâ conficietur, ut offerant super illud holocausta, & sanguinem aspergant.* 18 *Et dabis sacerdotibus Levitis de stirpe Sadoc, proximè ad me accedentibus (ait Dominus Deus Levi) vitulum bovinum pro peccato, ut mihi ministrent:* 19 *Tolléntque de sanguine ejus, ponéntque super quaterna altaris cornua, super quaternos propitiatorii angulos, & super basim per circuitum: cumque spargentes, veniam per eum postulabunt.* 20 *Deinde tollent vitulum qui est pro peccato, & comburetur ad latus domûs, extra Sancta.* 21

יחזקאל : מד

:peccato pro perfectum caprarum hircum offeres secunda die *in* Et
22 וביום השני תקריב שעיר־עזים תמים לחטאת
te complendo In .vitulo *in* expiaverunt sicut altare expiabunt &
23 וחטאו את־המזבח כאשר חטאו בפר׃ בכלותך
de arietem & ,perfectum vaccæ filium vitulum offeres , *expiando ab*
מחטא תקריב פר בן־בקר תמים ואיל מן־
projicient & : *Domini facies ad* eos offeres Et .perfectum pecore
24 הצאן תמים׃ והקרבתם לפני יהוה והשליכו
.Domino *ascensionem eos facient ascendere* & :sal eos super sacerdotes
הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עלה ליהוה׃
filium vitulum & : die pro *peccati* hircum facies diebus Septem
25 שבעת ימים תעשה שעיר־חטאת ליום ופר בן־
diebus Septem .facient perfectos *pecore* de arietem & ,bovis
26 בקר ואיל מן־הצאן תמימים יעשו׃ שבעת ימים
.suas manus *implebunt* & : illud mundabunt & , altare expiabunt
יכפרו את־המזבח וטהרו אתו ומלאו ידו׃
facient ultrà & ,octava die in erit & : dies *consummabunt* Et
27 ויכלו את־הימים והיה ביום השמיני והלאה יעשו
,vestra pacifica & ,*vestras ascensiones* altare super sacerdotes
הכהנים על־המזבח את־עולותיכם ואת־שלמיכם
.*Dominus* Dominus ait , *vos* volam &
ורצאתי אתכם נאם אדני יהוה׃

CAP. XLIV. מד

respicientis exterioris sanctuarii portæ viam me fecit redire Et
1 וישב אתי דרך שער המקדש החיצון הפנה
hæc Porta : Dominus me ad dixit Et .clausa *ipsa* & : orientem
2 קדים והוא סגור׃ ויאמר אלי יהוה השער הזה
quoniam : eam *in* ingredietur non vir & ,aperietur non :erit clausa
סגור יהיה לא יפתח ואיש לא־יבא בו כי
.clausa eritque : eam *in* est ingressus Israel Deus Dominus
3 יהוה אלהי־ישראל בא בו והיה סגור׃ את־
facies ad panem *comedendum ad* ea in manebit ipse princeps ,Principis
הנשיא נשיא הוא ישב־בו לאכול־לחם לפני
.egredietur ejus *via à* & , ingredietur portæ vestibuli *via à* : *Domini*
יהוה מדרך אולם השער יבוא ומדרכו יצא׃
ecce & , vidi & : *domus facies ad Aquilonis* portæ *via* me adduxit Et
4 ויביאני דרך־שער הצפון אל־פני הבית וארא והנה
.*meam facies ad* cecidi & : Domini domum Domini gloria implevit
מלא כבוד־יהוה את־בית יהוה ואפל אל־פני׃
vide & , tuum cor pone hominis fili , Dominus me ad dixit Et
5 ויאמר אלי יהוה בן־אדם שים לבך וראה
loquens ego quæ omnia audi tuis auribus *in* &,tuis oculis *in*
בעיניך ובאזניך שמע את כל־אשר אני מדבר
: ejus legibus cunctis de & ,Domini domus statutis omnibus de tecum
אתך לכל־חקות בית־יהוה ולכל־תורתו
.sanctuarii exitus omnes *in* domus ingressu in tuum cor pones Et
ושמת לבך למבוא הבית בכל מוצאי המקדש׃
Dominus dixit Sic , Israel domum ad rebellem ad dices Et
6 ואמרת אל־מרי אל־בית ישראל כה אמר אדני
domus vestris abominationibus omnibus de vobis *Multum* : *Dominus*
יהוה רב־לכם מכל־תועבותיכם בית
præputiatos & ,corde *præputiatos alienigenæ* filios *vos inducendo In* .Israel
7 ישראל׃ בהביאכם בני־נכר ערלי־לב וערלי
, meam domum ipsam polluendũ ad meo sanctuario in *existendum ad* ,carne
בשר להיות במקדשי לחללו את־ביתי
infregeritis &,sanguinem & ,adipem ,meum panem *vos offerendo in*
בהקריבכם את־לחמי חלב ודם ויפרו את־
.vestris abominationibus omnibus in meum pactum
בריתי אל כל־תועבותיכם׃

Versio VULG. LAT.

22 Et in die secunda offeres hircum caprarũ immaculatum pro peccato : & expiabunt altare, sicut 23 expiaverunt in vitulo. Cúmque compleveris expians illud, offeres vitulum de armento immaculatum, & arietem de grege im- 24 maculatum. Et offeres eos in conspectu Domini : & mittent sacerdotes super eos sal, & offerent eos holocaustum Domino. 25 Septem diebus facies hircum pro peccato quotidié : & vitulum de armento, & arietem de pecoribus, immaculatos offerent. 26 Septem diebus expiabunt altare, & mundabunt illud : & imple- 27 bunt manum ejus. Expletis autem diebus, in die octava & ultrà, facient sacerdotes super altare holocausta vestra, & quæ pro pace offerunt : et placatus ero vobis, ait Dominus Deus.

CAP. XLIV.

1 Et convertit me in viam portæ Sanctuarii exterioris, quæ respiciebat ad Orientem : & erat 2 clausa. Et dixit Dominus ad me; Porta hæc clausa erit : non aperietur, & vir non transibit per eam : quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, erít- 3 que clausa Principi. Princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino : per viam portæ vestibuli ingredietur, & 4 per viam ejus egredietur. Et adduxit me per viam portæ Aquilonis in conspectu domûs : & vidi, & ecce implevit gloria Domini domum Domini : & cecidi 5 in faciem meam. Et dixit ad me Dominus; Fili hominis, pone cor tuum, & vide oculis tuis, & auribus tuis audi omnia, quæ ego loquor ad te de universis ceremoniis domûs Domini, & de cunctis legibus ejus : & pones cor tuum in viis templi per o- 6 mnes exitus Sanctuarii. Et dices ad exasperantem me domum Israel; Hæc dicit Dominus Deus; Sufficiant vobis omnia scelera 7 vestra, domus Israel : Eò quòd inducitis filios alienos incircumcisos corde, & incircumcisos carne, ut sint in Sanctuario meo, & polluant domum meam : & offertis panes meos, adipem, & sanguinem : & dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus vestris.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ λήψονται ἐρίφους δύο (α) αἰγῶν ἀμώμους ὑπὲρ ἁμαρτίας, ϗ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον, (β) 23 καθότι ἐξιλάσαντο ἐν τῷ μόσχῳ. Καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι (γ) τὸν ἐξιλασμὸν, προσοίσουσι μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον, ϗ κριὸν ἐκ 24 (δ) προβάτων ἄμωμον, Καὶ προσοίσετε ἐναντίον κυρίου· ϗ () ἐπιρρίψουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' αὐτὰ (ε) ἅλα, ϗ ἀνοίσουσιν αὐτὰ 25 ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ. Ἑπτὰ ἡμέρας ποιήσεις ἔριφον ὑπὲρ ἁμαρτίας καθ' ἡμέραν, ϗ μόσχον ἐκ βοῶν, ϗ κριὸν ἐκ (ζ) 26 προβάτων, ἄμωμα ποιήσουσιν Ἑπτὰ ἡμέρας. καὶ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον, ϗ () καθαριοῦσιν αὐτὸ ϗ πλήσουσι (η) χεῖ- 27 ρας αὐτῶν. Καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης ϗ ἐπέκεινα, ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν, ϗ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν· ϗ προσδέξομαι ὑμᾶς, λέγει κύριος.

MS.A. (α) ἀπὸ αἰγῶν (β) καθὼς (γ) σε τὸν (δ) τῶν προβάτων () ἐπιρρίψουσιν (ε) ἅλας, (ζ) τῶν προβάτων, () καθαριοῦσιν (η) τὰς χεῖρας αὐτῆς.

Et die secundâ tollent hædos duos de capris immaculatos pro peccato : & expiabunt altare, sicut expiárunt in vitulo. Et cùm compleveris expiationem; offerent vitulum de bobus immaculatum, & arietem de ovibus immaculatum : Et offeretis coram Domino. Et aspergent sacerdotes super ea sal : et offerent ea holocausta Domino. Septem diebus facies hædum pro peccato quotidié; & vitulum de bobus, & arietem de ovibus immaculatos facient Septem diebus. Et expiabunt altare, & mundabunt illud : & implebunt (ρ) manus suas. Et erit à die octavo, et ultrà, facient sacerdotes super altare holocausta vestra, & quæ pro salute vestra; & suscipiam vos, dicit Dominus. 22 23 24 25 26 27

ΚΕΦ. μδ'.

1 Καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτέρας τῆς βλεπούσης κατὰ ἀ- 2 νατολάς· ϗ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη (α) ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, ϗ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς ὅτι κύριος ὁ θεὸς (β) Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, ϗ ἔσται κεκλεισμέ- 3 νη. Διότι ὁ ἡγούμενος (γ) οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ, τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐναντίον κυρίου· κατὰ τὴν ὁδὸν αιλαμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται, ϗ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται. 4 Καὶ εἰσήγαγέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν, κατέναντι τοῦ οἴκου. ϗ ἴδον, ϗ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος (δ) τοῦ κυρίου· 5 ϗ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Υἱὲ ἀνθρώπου, τάξον εἰς τὴν καρδίαν σου, ϗ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς (ε), ϗ τοῖς ὠσί σου ἄκουε πάντα ὅσα ἐγὼ λαλῶ μετὰ σοῦ, κατὰ πάντα τὰ προστάγματα (ζ) τοῦ οἴκου κυρίου, ϗ (η) πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ. ϗ τάξεις τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ οἴκου, κατὰ πάσας τὰς ἐξό- 6 δους αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις. Καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα, πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς, Ἱκανούσθω ὑμῖν ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν ὑμῶν, οἶκος (θ) Ἰσραὴλ, 7 Τοῦ εἰσαγαγεῖν ὑμᾶς υἱοὺς ἀλλογενεῖς, ἀπεριτμήτους καρδίᾳ, ϗ ἀπεριτμήτους σαρκὶ, τοῦ γίνεσθαι ἐν τοῖς ἁγίοις μου, ϗ βεβηλοῦν αὐτὰ, ἐν τῷ προσφέρειν ὑμᾶς ἄρτους (ι), σάρκας, ϗ αἷμα· ϗ παρεβαίνετε τὴν διαθήκην μου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν,

MS.A. (α) ἔσται, ϗ οὐδεὶς (β) τοῦ Ἰσραὴλ (γ) αὐτῆς καθήσεται (δ) κυρίου· (ε) σου, ϗ (ζ) οἴκου (η) κατὰ πάντα (θ) τοῦ Ἰσραὴλ, (ι) μου, ϗ σάρκας

CAP. XLIV.

Et convertit me ad viam portæ Sanctorum exterioris, respicientis ad Orientem : & hæc erat clausa. Et dixit Dominus ad me; Porta hæc clausa erit : non aperietur, & nemo transibit per eam : quoniam Dominus Deus Israel ingredietur per eam : & erit clausa : Quia dux ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino. Per viam (a) Ælam portæ ingredietur, & per viam ejus egredietur. Et introduxit me per viam portæ, quæ ad Aquilonem è regione domûs. Et vidi : & ecce plena gloriæ domus Domini : & cado super faciem meam. Et dixit Dominus ad me; Fili hominis, pone in corde tuo, & vide oculis, et auribus tuis audi omnia, quæ ego loquor tecum secundùm omnia præcepta domûs Domini, et omnia legitima ejus. Et pones cor tuum ad introitum domûs juxta omnes exitus ejus in omnibus Sanctis. Et dices ad domum (b) exasperantem, ad domum Israel; Hæc dicit Dominus Deus; Sufficiat vobis de omnibus iniquitatibus vestris, domus Israel, Eò quòd inducitis filios alienigenas incircumcisos corde, & incircumcisos carne, ut sint in Sanctis meis, & polluant ea : in offerendo vos panes, (c) carnes, & sanguinem; et præteristis testamentum meum in omnibus iniquitatibus vestris : 1 2 3 4 5 6 7

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 וביומא תנינא תקריב צפיר בר עזי שלים לחטתא ותדכי ית מדבחא כמא דדכיאו
23 בתורא : בשיציותך מלדכאה תקריב תור בר תורי שלים ודכר מן ענא שלים :
24 ותקרבנון קדם יי ויתנון כהניא עליהון מלחא ויסקון יתהון עלתא קדם יי :
25 שבעא יומין תעביד צפירא דחטתא ליומא ותור בר תורי ודכר מן ענא שלימין
26 יעבדון : שבעא יומין יכפרון על מדבחא וידכון יתיה ויקריבון קורבניה : וישלמון
27 ית יומיא ויהי ביומא תמינאה ולהלא יעבדון כהניא על מדבחא ית עלותכון וית
נכסת קודשיכון ויתקבלון קורבניכון ברעוא אמר יי אלהים :

מד

1 ואתיב יתי אורח תרע מקדשא בראה דפתיח למדנחא והוא אחיד : ואמר יי לי
2 תרע הדין אחיד יהא ולא יתפתח ואנש לא יעול ביה ארי יי אלהא דישראל אתגלי
3 עלוהי ויהי אחיד : לרבא יהא רבא הוא יתיב ביה למיכל לחמא קדם יי מאורח
4 אולמא דתרעא יעול ומאורחיה יפוק : ואעלני אורח תרע צפונא דקדם ביתא
5 וחזית והא אתמלי יקרא דיי ית בית מקדשא דיי ואשתטחית על אפי : ואמר לי
יי בר אדם שוי לבך וחזי בעינך ובאודנך שמע ית כל דאנא ממלל עמך לכל גזירת
בית מקדשא דיי ולכל דחזי ליה ותשוי לבך למעלני ביתא בכל מפקני מקדשא :
6 ותימר לעמא סרבנא לדבית ישראל כדנן אמר יי אלהים סגי לכון מכל תועבתכון
7 בית ישראל : באיתיותכון בני עממיא רשיעי לבא וערלי בסרא למהוי במקדשי
לאפסא ית עזרתי בקרבכון ית קורבני תרב ודם נכסת קודשין ואשניאו קימי
על כל תועבתכון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et in die secunda offeres hircum filium caprarum integrum pro peccato : & 22 mundabis altare sicut mundaverunt in vitulo. Cúmque compleveris emun- 23 dationem, offeres vitulum de bobus integrum, & arietem de ovibus integrum. Et offeres eos coram Dño : & dabunt Sacerdotes super eos salem, 24 & offerent eos holocaustum coram Dño. Septem diebus offeres hircum pro 25 peccato quotidie, & vitulum de bobus, & arietem de ovibus integros facient. Septem diebus expiabunt super altare, & mundabunt illud, & offerent ob- 26 lationem ejus. Et complebuntur dies, & erit à die octavo & deinceps faci- 27 ent Sacerdotes super altare holocausta vestra & victimas sanctificatas vestras, & suscipientur oblationes vestræ voluntariè, ait Dñs Deus.

CAP. XLIV.

Et convertit me per viam portæ sanctuarii exterioris quæ aperiebatur ad 1 Orientem, & ipsa erat clausa. Et dixit ad me Dñs : Porta hæc clausa erit 2 & non aperietur, & vir non intrabit per eam, quia *Dominus Deus* Israel revelabitur super eam, & erit clausa. Principi erit, princeps ipse sedebit 3 in ea ut comedat panem coram Dño : à via vestibuli portæ ingredietur & per viam ejusdem egredietur. Et introduxit me per viam Aquilonis quæ 4 erat ante domum; & vidi & ecce implevit gloria Dñi domum sanctuarii Dñi : & cecidi pronus super faciem meam. Et dixit ad me Dñs : Fili ho- 5 minis pone cor tuum, & vide oculis tuis, & auribus tuis audi omnia quæ ego loquor tecum de universis cæremoniis domus sanctuarii Dñi, & de omnibus quæ ad eam pertinent, & pones cor tuum ad ingressus domus per omnes exitus sanctuarii. Et dices ad populum rebellem ad domum Israel : 6 Hæc dicit Dñs Deus : Sufficiant vobis omnes abominationes vestræ domus Israel. Cùm adduceretis filios populorum impios corde & incircuncisos 7 carne, ut essent in sanctuario meo ad prophanandum atrium meum, cùm offerretis oblationem meam adipem, & sanguinem victimarum sanctificatarum : irritum fecerunt pactum meum omnibus abominationibus vestris.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܘܒܝܘܡܐ ܕܬܪܝܢ ܩܪܒ ܠܚܘܣܝܐ܂ ܨܦܝܪܐ ܕܥܙܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ܂ ܘܢܕܟܘܢ
23 ܠܡܕܒܚܐ ܐܝܟ ܕܕܟܝܘܗܝ ܒܬܘܪܐ܂ * ܘܡܐ ܕܫܠܡܬ ܠܡܕܟܝܘ܂ ܩܪܒ ܬܘܪܐ ܒܪ ܒܩܪܐ
24 ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ܂ ܘܕܟܪܐ ܡܢ ܥܢܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ܂ * ܘܩܪܒ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ
25 ܠܥܠܬܐ܂ * ܘܬܩܪܒܘܢ ܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ ܨܦܝܪܐ ܚܕ ܒܟܠܝܘܡ ܠܚܘܣܝܐ܂ ܘܬܘܪܐ ܚܕ ܒܪ ܒܩܪܐ܂
26 ܘܕܟܪܐ ܡܢ ܥܢܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ܂ * ܢܗܘܘܢ ܡܩܪܒܝܢ ܗܠܝܢ ܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ܂ ܘܢܕܟܘܢ
27 ܠܡܕܒܚܐ ܘܢܡܠܘܢ ܐܝܕܝܗܘܢ܂ * ܘܡܐ ܕܫܠܡܘ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ܂ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܫܒܥܐ ܘܠܗܠ܂
ܢܩܪܒܘܢ ܟܗܢܐ ܥܠ ܡܕܒܚܐ܂ ܥܠܘܬܗܘܢ ܘܩܘܪܒܢܝܗܘܢ܂ ܕܐܬܪܥܐ ܒܗܘܢ
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ܂

* ܫܘܠܡܗ * ܡܡ *

1 * ܘܐܗܦܟܢܝ ܠܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܒܪܝܐ ܕܚܐܪ ܠܡܕܢܚܐ܂ ܘܚܙܝܬܗ ܕܐܚܝܕ܂ * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ܂ ܬܪܥܐ ܗܢܐ ܢܗܘܐ 2
ܐܚܝܕ܂ ܘܠܐ ܢܬܦܬܚ܂ ܘܐܢܫ ܠܐ ܢܥܘܠ ܒܗ܂ ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܥܐܠ ܒܗ܂
3 ܢܗܘܐ ܐܚܝܕ܂ * ܡܕܒܪܢܐ ܢܬܒ ܒܗ܂ ܘܢܐܟܘܠ ܠܚܡܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ܂ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܐܣܟܘܦܬܐ
4 ܕܬܪܥܐ ܢܥܘܠ܂ ܘܒܗ ܢܦܘܩ܂ * ܘܐܥܠܢܝ ܠܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ ܩܕܡ ܒܝܬܐ܂ ܘܚܙܝܬ
5 ܕܐܬܡܠܝ ܒܝܬܐ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝ܂ * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ܂ ܒܪܢܫܐ܂ ܣܝܡ
ܒܠܒܟ܂ ܘܚܙܝ ܒܥܝܢܝܟ܂ ܘܫܡܥ ܒܐܕܢܝܟ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡܟ܂ ܘܟܠܗܘܢ
ܢܡܘܣܘܗܝ ܕܒܝܬܐ܂ ܘܟܠܗܘܢ ܨܘܪܬܗ܂ ܘܣܝܡ ܠܒܟ ܠܡܥܠܢܘܗܝ ܕܒܝܬܐ܂
6 ܘܠܡܦܩܢܘܗܝ ܕܡܩܕܫܐ܂ * ܘܐܡܪ ܠܒܝܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܡܪܡܪܢܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
7 ܡܪܘܬܐ܂ ܠܐ ܣܦܩ ܠܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܛܘܡܐܬܟܘܢ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ܂ * ܐܠܐ ܐܦ ܡܥܠܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܒܢܝ ܢܘܟܪܝܐ ܕܥܘܪܠܝܢ ܒܠܒܗܘܢ܂ ܘܥܘܪܠܝܢ ܒܒܣܪܗܘܢ܂ ܘܗܘܝܢ
ܒܡܩܕܫܝ܂ ܘܡܛܢܦܝܢ ܠܒܝܬܝ܂ ܘܡܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܠܚܡܝ ܬܪܒܐ ܘܕܡܐ܂
ܘܡܒܛܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܝܡܝ ܒܟܠܗܝܢ ܛܘܡܐܬܟܘܢ܂

Die secundo offer pro expiatione, hircum ca- 22 prinum in quo nullum sit vitium, & mundent altare quemadmodum mundaverant illud tauro. Et cùm absolveris mundare, offer taurum 23 bovinum in quo nullum sit vitium, & arietem ex ovibus in quo nullum sit vitium : Offer in- 24 quam, illos in holocausta perfecta Domino. Et 25 septem diebus offeretis hircum unum quotidie in expiationem, & taurum unum bovinum, & arietem ex ovibus in quo nullum sit vitium. Sint offerentes *hæc* septem diebus, & mun- 26 dent altare, consecréntque manus suas. Et 27 cùm exacti fuerint illi dies, à die septimo et deinceps, tunc offerent sacerdotes super altare holocausta sua et oblationes suas, quibus oblectabor, ait Dominus dominorum.

CAP. XLIV.

Deinde reduxit me ad viam portæ exterio- 1 ris Sanctuarii, quæ respiciebat Orienté, vidíq; eam clausam : Et dixit mihi Dominus, porta 2 hæc erit clausa et non aperietur, nec quisquam ingredietur per eam, quia Dominus Deus Israelis ingreditur per eam : esto clausa. Rector 3 sedebit in ea comedétque panem coram Domino : viâ liminis *hujus* portæ ingredietur, eâdemque egredietur. Et introduxit 4 me ad viam portæ Aquilonaris quæ erat ante domum; vidíque repletam esse domum gloriâ Domini : quapropter procidi in faciem meam. Tum dixit mihi Dñs; Fili ho- 5 minis, repone in corde tuo, perspice oculis tuis, & audi auribus tuis quicquid loquor tecum, omnésque leges domûs, & omnes figuras ejus; & adhibe animum tuum ad aditus domûs, & exitus Sanctuarii. Et dic ad domum 6 Israelis rebellem; Sic ait Dominus dominorum, Annon sufficiebant vobis tot impuritates vestræ O Israelitæ? Sed etiam adducitis 7 ex alienigenis qui sunt incircuncisi corde suo, & incircuncisi carne suâ, & versantur in Sanctuario meo, & polluunt domum meam? offertis super panem meum adipem & sanguinem, & violatis fœdus meum tot impuritatibus vestris?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وفي اليوم الثاني ياخذون جديين من المعز بغير عيب * من اجل الخطية * ويستغفرون على
23 المذبح كما استغفروا بالعجل * وبعد ان تكمل الاستغفار * يقدمون عجلا من البقر لا عيب
24 فيه * وكبشا من الغنم لا عيب فيه * ويقدمونهما امام الرب * ويلقي الكهنة عليهما ملحا *
25 ويرفعونهما محرقات للرب * سبعة ايام تصنع جديا من اجل الخطية كل يوم * وعجلا من البقر *
26 وكبشا من الغنم لا عيب فيهم * يصنعون ذلك سبعة ايام * ويستغفرون على المذبح ويطهروه *
27 ويغسلون ايديهم * ويكون من اليوم الثامن وبعد * يصنعون الكهنة على المذبح محرقاتكم
وما هو لخلاصكم * واقبلكم يقول الرب الرب * الفصل الرابع والاربعون *

1 * وردني في طريق باب الاقداس الخارج الناظر نحو المشارق * وهذا كان مغلقا * وقال لي الرب *
2 هذا الباب يكون مغلقا * لا يفتح * ولا يعبر ولا واحد فيه * لان الرب اله اسرائيل يدخل فيه
3 ويخرج * ويكون مغلقا * من اجل ان هذا المقدم يجلس عليه لياكل خبزا امام الرب * في
4 طريق رواق الباب يدخل وفي طريقه يخرج * وادخلني في طريق باب الاقداس الذي نحو
5 الجربياء امام البيت * فنظرت واذا البيت مملو من مجد الرب * فسقطت على وجهي * وقال
لي الرب * يا ابن الانسان * رتب في قلبك * وانظر بعينيك * واسمع باذنيك بجميع ما انا
اتكلم به معك * بكل اوامر بيت الرب * وبكل نواميسه * ورتب قلبك في مدخل البيت *
6 بجميع مخارجه * في جميع الاقداس * وتقول للبيت الممرمر * لبيت اسرائيل * هكذا يقول الرب
7 الاله * اما تكتفون بكل اثامكم يا بيت اسرائيل * حتى تدخلوا الابناء الغرباء الجنس
الغير مختونين بالقلب والغير مختونين باللحم * ليكونوا في اقداسي ويدنسوها عندما
يقدمون خبزا ولحما ودما * ويجاوزون عهدي بجميع اثامكم *

Die secundo tollent duos hædos caprinos immaculatos pro peccato, & veniam exposcent super altare, quemadmodum veniam poposcerant per vitulum. Postquam expleveris veniæ petitionem, offerent vitulum bovinum immaculatum, & arietem ovinum vitio carentem : Et utrumq; offerent coram Domino : jacient sacerdotes salem super utrumque : et attollent utrumq; in holocausta Domino. Septem diebus facies hædum pro peccato singulis diebus, et vitulum bovinum, & arietem ovinum vitii expertes. Facient hoc septem diebus, & veniam poscent super altare, & mundabunt illud; & lavabunt manus suas. Et erit ab octavo die & deinceps, ut faciant sacerdotes super altare holocausta vestra & quæ pertinent ad salutem vestram : & suscipiam vos, dicit Dominus Dominus. 22 23 24 25 26 27

CAP. XLIV.

Inde me reduxit per viam portæ Sanctorum exterioris respicientis Orientem versùs : & hæc erat clausa. Dixitque mihi Dominus; Hæc porta erit clausa, non aperietur, & nemo per eam transibit : quia Dominus Deus Israelis per eam ingredietur & egredietur. Erit inquam, clausa; Quia dux iste sedebit in ea ad panem edendum coram Domino : per viam porticûs hujus portæ ingredietur, & per viam ejusdem egredietur. Deinde introduxit me per viam portæ sanctorum, quæ respiciebat Aquilonem contra domum. Cúmque respexissem, ecce domus plena erat gloriâ Domini : quarè cecidi pronus. Tum dixit mihi Dominus, Fili hominis, dispone in corde tuo, vide oculis tuis, & auribus tuis audi quidquid loquor tecum de omnibus præceptis domûs Domini, & de omnibus legibus ejus : & cor tuum dispones ad introitum domûs, ad omnes exitus ejus, ad omnia Sancta. Et dices domui huic exasperanti, domui Israelis; Sic ait Dominus Deus, Annon contenti estis tot sceleribus vestris O domus Israelis, ut introducatis filios alieni generis, incircumcisos corde, & incircumcisos carne, ut sint in Sanctis meis, & prophanent ea offerendo panem, carnem, & sanguinem? Transgressi estis fœdus meum tot iniquitatibus vestris, 1 2 3 4 5 6 7

Verſio VULG. LAT.

8 Et non ſervâſtis præcepta Sanctuarii mei: & poſuiſtis cuſtodes obſervationum mearum in Sanctuario meo vobiſmetipſis. 9 Hæc dicit Dominus Deus; Omnis alienigena incircumciſus corde, & incircumciſus carne, non ingredietur Sanctuariū meum, omnis filius alienus qui eſt in medio filiorum Iſrael. 10 Sed & Levitæ, qui longè receſſerunt à me in errore filiorum Iſrael, & erraverunt à me poſt idola ſua, & portaverunt iniquitatem ſuam: 11 Erunt in Sanctuario meo æditui, & janitores portarum domûs, & miniſtri domûs: ipſi mactabunt holocauſta, & victimas populi: & ipſi ſtabunt in conſpectu eorum, 12 ut miniſtrent eis. Pro eo quòd miniſtraverunt illis in conſpectu idolorum ſuorum, & facti ſunt domui Iſrael in offendiculum iniquitatis: idcircò levavi manum meam ſuper eos, ait Dominus Deus, & portabunt iniqui- 13 tatem ſuam: Et non appropinquabunt ad me ut ſacerdotio fungantur mihi, neque accedent ad omne Sanctuarium meum juxta Sancta ſanctorum: ſed portabunt confuſionem ſuam, & ſce- 14 lera ſua quæ fecerunt. Et dabo eos janitores domûs in omni miniſterio ejus, & in univerſis quæ 15 fient in ea. Sacerdotes autem & Levitæ filii Sadoc, qui cuſtodierunt ceremonias Sanctuarii mei, cùm errarent filii Iſrael à me, ipſi accedent ad me ut miniſtrent mihi: & ſtabunt in conſpectu meo ut offerant mihi adipem, & ſanguinem, ait Dominus Deus. 16 Ipſi ingredientur Sanctuarium meum, & ipſi accedent ad menſam meam ut miniſtrent mihi, & cuſtodiant ceremonias meas. 17 Cúmque ingredientur portas atrii interioris, veſtibus lineis induentur: nec aſcendet ſuper eos quidquam laneum, quando miniſtrant in portis atrii interioris 18 & intrinſecùs. Vittæ lineæ erunt in capitibus eorum, & feminalia linea erunt in lumbis eorum, & 19 non accingentur in ſudore. Cúmque egredientur atrium exterius ad populum, exuent ſe veſtimentis ſuis, in quibꝰ miniſtraverant, & reponent ea in gazophylacio Sanctuarii, & veſtient ſe veſtimentis aliis: & non ſanctificabunt populum in veſtibus ſuis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

8 Καὶ (κ) διετάξατε τοῦ φυλάσσειν φυλακὰς ἐν 9 τοῖς ἁγίοις μου. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, Πᾶς υἱὸς ἀλλογενὴς ἀπερίτμητος καρδίᾳ καὶ ἀπερίτμητος σαρκὶ, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ἅγιά μου ἐν πᾶσιν υἱοῖς ἀλλογενῶν, τῶν 10 ὄντων ἐν μέσῳ οἴκου Ἰσραήλ. Ἀλλ' ἢ οἱ Λευῖται, οἵτινες (ι) ἀφήλαντο ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν Ἰσραὴλ (λ) ἀπ' ἐμοῦ κατόπισθεν τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν· καὶ λήψονται 11 (ι) ἀδικίαν αὐτῶν, Καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις μου λειτουργοῦντες, θυρωροὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου, καὶ λειτουργοῦντες τῷ οἴκῳ (μ)· οὗτοι σφάξουσι (ν) τὰς θυσίας καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐναντίον τοῦ λαοῦ, (ξ) τοῦ λειτουρ- 12 γεῖν αὐτοῖς, Ἀνθ' ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς πρὸ προσώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν· καὶ ἐγένετο (ο) τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς κόλασιν ἀδικίας. (π) ἕνεκα τούτου ἦρα τὴν χεῖρά μου 13 ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ θεός, (ρ) Καὶ οὐκ ἐγγιοῦσι πρός με τοῦ ἱερατεύειν μοι, οὐδὲ τοῦ (σ) προσάγειν πρὸς τὰ ἅγια υἱῶν (τ) τοῦ Ἰσραήλ, οὐδὲ πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων μου· καὶ λήψονται (υ) ἀτιμίαν αὐτῶν 14 ἐν τῇ πλανήσει ᾗ ἐπλανήθησαν. (φ) Κατάξουσιν αὐτοὺς φυλάσσειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα 15 ὅσα ἂν ποιήσωσιν. Οἱ ἱερεῖς οἱ Λευῖται, οἱ υἱοὶ τοῦ Σαδδούκ, οἵτινες ἐφυλάξαντο τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων μου, ἐν τῷ πλανᾶσθαι (ι) οἶκον Ἰσραὴλ ἀπ' ἐμοῦ, οὗτοι προσάξουσι πρός με, τοῦ λειτουργεῖν μοι, καὶ στήσονται πρὸ προσώπου μου, τοῦ προσφέρειν (χ) μοι θυσίαν, στέαρ καὶ αἷμα, λέγει κύ- 16 ριος ὁ θεός. Οὗτοι εἰσελεύσονται εἰς τὰ ἅγιά μου, καὶ οὗτοι προσελεύσονται πρὸς τὴν τράπεζάν μου, τοῦ λειτουργεῖν μοι, καὶ 17 φυλάξουσι τὰς φυλακάς μου. Καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς τὰς πύλας τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας, στολὰς λινὰς ἐνδύσονται· (ψ) καὶ οὐκ ἐνδύσονται ἔρια ἐν τῷ λειτουργεῖν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας 18 (ω) αὐλῆς. Καὶ κιδάρεις λινᾶς ἕξουσιν ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν, καὶ περισκελῆ λινᾶ ἕξουσιν ἐπὶ (α) τὰς ὀσφύας αὐτῶν, καὶ οὐ 19 περιζώσονται βίᾳ. Καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν πρὸς τὸν λαόν, ἐκδύσονται τὰς στολὰς αὐτῶν, ἐν αἷς αὐτοὶ λειτουργοῦσιν ἐν αὐταῖς· καὶ θήσουσιν αὐτὰς ἐν ταῖς ἐξέδραις τῶν ἁγίων, καὶ ἐνδύσονται στολὰς ἑτέρας, καὶ οὐ μὴ ἁγιάσωσι τὸν λαὸν ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν.

Et (d) diſpoſuiſtis cuſtodire cuſtodias in Sanctis meis. 8 *Proptereà* 9 *hæc dicit Dominus Deus; Omnis filius alienigena incircumciſus corde, & incircumciſus carne non ingredietur in Sancta mea in omnibus filiis alienigenarum, qui ſunt in medio domûs Iſrael: Sed Levitæ, qui (e) reſilierunt à me, cùm erraret Iſrael à me poſt cogitationes ſuas; & accipient iniquitatem ſuam:* 10 *Et erunt in Sanctis meis miniſtrantes, oſtiarii in portis domûs, & miniſtri domûs: iſti immolabunt ſacrificia, & holocauſta populo: et iſti ſtabunt ante populum, ut miniſtrent eis,* 11 *Pro eo quòd miniſtraverunt eis ante faciem Idolorum ſuorum: & factum eſt domui Iſrael in tormentum iniquitatis. Proptereà levavi manum meam ſuper eos,* 12 dicit Dominus Deus; *Et non accedent ad me, ut ſacerdotio fungantur mihi: neque ut offerant ad Sancta filiorum Iſrael, nec ad Sancta ſanctorum meorum. Et ſuſcipient ignominiam ſuam in errore, quo erraverunt.* 13 *Demittent eos, ut ſervent cuſtodias domûs in omnia opera ejus, & in univerſa quæ (f) fecerint.* 14 *Sacerdotes Levitæ filii Sadduc, qui cuſtodierunt cuſtodias Sanctorum meorum, cùm erraret domus Iſrael à me, iſti accedent ad me, ut miniſtrent mihi: & ſtabunt ante faciem meam, ut offerant mihi hoſtiam, adipem, & ſanguinem, dicit Dominus Deus.* 15 *Iſti ingredientur in Sancta mea: & iſti accedent ad menſam meam, ut miniſtrent mihi: & obſervabunt cuſtodias meas.* 16 *Et erit, in ingrediendo eos portas atrii interioris, ſtolis lineis induentur: & non induentur lanificiis, quando miniſtrant, à porta interioris atrii.* 17 *Et Cidaras lineas habebunt ſuper capita ſua: & feminalia linea habebunt ſuper lumbos ſuos: & non accingentur (g) violenter.* 18 *Et in egrediendo ipſos in atrium exterius ad populum, exuent ſe ſtolis ſuis, in quibus miniſtrant in eis: & ponent eas in exedris Sanctorum, & veſtient ſe ſtolis aliis: & non ſanctificabunt populum in ſtolis ſuis:* 19

MS.A. (κ) οὐκ ἐφυλάξατε τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων μου, καὶ διετάξατε (ι) ἀφείλαντο (λ) οἱ ἐπλανήθησαν ἀπ' (ι) τὴν ἀδικίαν (μ) κυρίου· (ν) τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας τῷ (ξ) λειτουργεῖν (ο) τῷ Ἰσραὴλ (π) ἕνεκεν (ρ) καὶ λήμψονται τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, Καὶ οὐκ (σ) προσαγαγεῖν (τ) Ἰσραήλ, (υ) τὴν ἀτιμίαν (φ) Καὶ τάξουσιν (ι) τὸν οἶκον (χ) θυσίαν, (ψ) οὐκ (ω) αὐλῆς, καὶ ἔσω. Καὶ (α) τὴν ὀσφύην

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et non cuſtodiſtis cuſtodiam ſanctuarii mei: & conſtituiſtis cuſtodientes 8 obſervationem verbi mei in ſanctuario meo vobiſmetipſis. Hæc dicit Dñs 9 Deus: Omnes filii populorum impii corde & incircuncisi carne non ingredientur ſanctuarium meum, ex omnibus filiis populorum qui ſunt in medio filiorum Iſrael: Sed Levitæ qui longè receſſerunt à timore mei cùm 10 aberrarent filii Iſrael qui erraverunt à cultu meo poſt idola *veſtra*, & ſuſcipient iniquitatem ſuam. Erúntq; in ſanctuario meo miniſtri conſtituti ſuper 11 portas domus, & miniſtrabunt in domo: ipſi mactabunt holocauſta & victimas ſanctificatas populi, & ipſi ſtabunt coram eis ut miniſtrent eis: Pro 12 eo quòd miniſtrabant eis coram idolis ſuis, & erant domui Iſrael in offendiculum peccatorum. Ideò juravi verbo meo eis, ait Dñs Deus, & ſuſcipient iniquitatem ſuam. Et non appropinquabunt ad cultum meum ut miniſtrent 13 coram me, & ut offerant omnia ſancta mea juxta ſancta ſanctorum; & ſuſcipient confuſionem ſuam & abominationes ſuas quas fecerunt. Et conſtituam 14 eos cuſtodientes cuſtodiam domus ad omne miniſterium ejus, & ad omnia quæ fient in ea. Sacerdotes autem Levitæ filii Sadok qui cuſtodierunt cuſto- 15 diam ſanctuarii mei cùm errarent filii Iſrael à cultu meo; ipſi accedent ad cultum meum ut miniſtrent coram me: & miniſtrabunt ſuper altare meum ut offerant coram me adipem & ſanguinem victimarum ſanctificatarum, ait Dñs Deus. Ipſi ingredientur in ſanctuarium meum, & ipſi admovebunt ad 16 menſam meam panem propoſitionis ut miniſtrent coram me, & ſervabunt obſervationem verbi mei. Et erit cùm ingreſſi fuerint portas atrii interioris, 17 veſtibus lineis induentur, & non erit ſuper eos indumentum laneum cùm miniſtrabunt in portis atrii interioris & intrinſecus. Tiaræ lineæ erunt ſuper 18 capita eorum, & femoralia linea ſuper lumbos eorum: & non accingentur ſuper lumbos ſuos, ſed ad cor ſuum accingentur. Et cùm egredientur ab 19 atrio ſancto ad atrium exterius ut commiſceantur cum populo, exuent veſtimenta ſua quibus miniſtrabant, & ponent ea in gazophylaciis ſanctis, & induentur veſtibus aliis, & non commiſcebuntur cum populo in veſtibus ſuis:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cuſtodias Sanctuarii mei minimè cuſtoditis, 8 ſed cuſtodientes cuſtodiam Sanctuarii mei feciſtis cuſtodes veſtros. Sic ait Dñs dominorū; 9 Nullus alienigena incircunciſus carne ſuâ, ingrediatur Sanctuarium meum, nullus *inquam* alienigenarum qui ſunt inter filios Iſraelis: Neq; Levitæ qui receſſerunt à me quando ab- 10 errârunt à me filii Iſraelis poſt idola ſuâ. Hi quidem reportabunt iniquitatem ſuam: Ma- 11 nebunt enim in Sanctuario meo, ſed erunt miniſtrantes in porta domûs. Ipſi jugulabunt holocauſta & ſacrificia populi, iidémque ſtabunt coram eis, & miniſtrabunt eis; Eò quòd 12 miniſtraverint eis coram idolis eorum, & fuerint offendiculo iniquitatis filiis Iſraelis. Iccircò levavi manum meam contra ipſos, ait Dominus dominorum, ut reportent iniquitatem ſuam. Non enim accedent in conſpectū meum 13 ad miniſtrandum mihi, neque accedent ad ulla ſacra mea in Sancta ſanctorum; ſed reportabunt omnem ignominiam ſuam, & omnem abominationem ſuam quam fecerunt: Et red- 14 dam eos cuſtodes cuſtodiæ domûs & exercentes opus omnium rerum quæ fiunt in ea. Sa- 15 cerdotes verò atque Levitæ filii Sadoci, qui cuſtodierunt cuſtodiam Sanctuarii mei dum aberrarent à me Iſraelitæ, ipſi accedent ad me ut miniſtrent mihi, ipſíque ſtabunt coram me, & offerent mihi adipem & ſanguinem, ait Dominus dominorum: Ipſi ingredientur San- 16 ctuarium meum, ipſi accedent ad menſam meam, ut mihi miniſtrent, & cuſtodiant cuſtodias meas. Cùm autem ingredientur per por- 17 tam atrii interioris, veſtes lineas induant, laneas autem ne induant: Cúmque miniſtra- 18 verint in porta atrii intimi & interiùs, tiaras lineas imponant capitibus ſuis, & perizomatibus lineis præcingant lumbos ſuos. Verùm 19 cùm exierint in atrium exterius ad populum, deponant veſtes ſuas quibus miniſtrant, & relinquant eas in exedris ſancturarii, aliáſque veſtes induant, ne ſanctificent populum veſtibus ſuis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ولم تحفظوا حرس اقداسي * وامرتم ان تحرسوا حارس في اقداسي * لاجل هذا هكذا يقول
9 الرب الاله * كل ابن غريب الجنس غير مختون بالقلب وغير مختون باللحم * لا يدخل الى
10 اقداسي في بني غرباء الجنس الكاينين في وسط بيت اسرايل * ولا اللاويون الذين تباعدوا
11 مني عند ما ضل اسرايل * الذين ضلوا عني خلف فكرهم * وياخذون ظلمهم * فيصيرون
في اقداسي يخدمون بوابين على ابواب البيت * ويخدمون بيت الرب * هولاء يذبحون المحرقات
12 والذبايح للشعب * وهولاء يقفون امام الشعب ليخدموه * من اجل انهم خدموه امام وجه
اصنامهم * وصار لاسرايل عقاب ظلم * من اجل هذا رفعت يدي عليهم * يقول الرب الاله *
13 وياخذون اهانتهم * ولا يقتربون الي ليخدموني * ولا ليقربوا على اقداس اسرايل ولا على اقداس
14 اقداسي * وياخذون اهانتهم بالضلالة التي ضلوا بها * ويرتبونهم ليحرسوا حارس البيت
في كل اعماله *

Non cuſtodîſtis cuſtodiam Sanctorum meorum, imò cuſtodiri juſſiſtis cuſtodias alias in Sanctis meis. 8 *Proptereà ſic di-* 9 *cit Dominus Deus; Nemo filiorum alieni generis, incircunciſorum corde, & incircunciſorum carne; ingrediatur Sancta mea, & filiis alienigenis exiſtentibus in medio domûs Iſraelis: Neque Levitæ illi* 10 *qui à me receſſerunt, cùm aberravit Iſrael, qui aberrârunt à me poſt cogitationes ſuas: imò reportabunt impietatem ſuam, Et erunt in ſanctis meis exercentes mini-* 11 *ſteriū janitorū ad januas domûs, inſerviéntq; domui Domini. Hi mactabunt holocauſta et ſacrificia populo, atq; hi ſtabunt coram populo ut miniſtrent ei; Quòd ipſi* 12 *miniſtraverint ei ante faciem idolorum ſuorum, & ceſſerit Iſraeli in pœnam impietatis. Proptereà levavi manum meam contra iſtos, dicit Dominus Deus, & reportabunt infamiam ſuam: Et non ac-* 13 *cedent ad me ut miniſtrent mihi, nec ut offerant ad ſancta Iſraelis, neque ad Sancta Sanctorum meorum: ſic reportabunt infamiam ſuam ob errorem quo aberraverunt: Et deſtinabunt eos ad cuſto-* 14 *diendum cuſtodias domûs in cunctis negotiis ejus.*

* الاصحاح السادس والعشرون *

Textus vigeſimus ſextus.

15 * وفي كل ما تصنعه الكهنة * اللاويون بنو صادوق الذين حفظوا حارس اقداسي عند ما
ضل بيت اسرايل عني * هولاء يتقدمون الي ليخدموني * ويقفون امام وجهي ليقربوا ذبيحة شحما
16 ودما * يقول الرب الاله * هولاء يدخلون الى اقداسي * وهولاء يتقدمون الى مايدتي ليخدموني
17 ويحفظون حارسي * ويصير عند ما يدخلون ابواب الدار الداخلة يلبسون حلل كتان *
18 ولا يلبسون صوفا عند ما يخدمون من باب الدار الداخلة وداخل * ويكون لهم طيالس
كتان على روسهم * ويكون لهم سراويلات كتان على حقاهم * ولا يتمنطقون بعنف *
19 * وعند ما يخرجون الى الدار الخارجة الى الشعب * يخلعون حللهم التي فيها هم يخدمون *
ويضعوها في مقاصير الاقداس * ويلبسون حللا اخر ولا يقدسون الشعب بحللهم *

In iis omnibus quæ præſtant ſacerdotes; 15 *Levitæ filii Sadoc, qui cuſtodierunt cuſtodias Sanctorum meorum quando aberravit à me domus Iſraelis; ipſi ad me accedent ut mihi miniſtrent, & ſtabunt coram facie mea ad offerendum victimam, adipem, & ſanguinem, dicit Dominus Deus. Ipſi ingredientur in Sancta mea,* 16 *& ipſi accedent ad menſam meam, ut mihi miniſtrent, & obſervent cuſtodias meas. Et erit cùm ingredientur oſtia* 17 *atrii interioris, ut induantur ſtolis lineis, & non induantur lanâ quando miniſtrabunt, à porta atrii interioris & ulteriùs. Habebunt cidaras lineas ſuper capita ſua,* 18 *& habebunt feminalia linea ſuper lumbos ſuos: & non accingent ſe cum violentia. Cùm autem egredientur in atri-* 19 *um exterius ad populum, deponent ſtolas ſuas quibus ipſi miniſtrant, & reponent eas in exedris Sanctorum, veſtiéntque ſe ſtolis aliis, ne ſanctificent populum ſtolis ſuis.*

יחזקאל : מה

æque tondendo : demittent non cæsariem & ,radent non suum caput Et
20 וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם
omnis bibent non vinum Et .sua capita attondebunt æquè
יִכְסְמוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם׃ וְיַיִן לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־ 21
, viduam Et .interius atrium ad eos intrando in : sacerdos
21 כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ וְאַלְמָנָה
virgines quinimo , uxores in sibi accipient non expulsam &
וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלֹת
, vidua fuerit quæ , viduam & , Israel domus semine de
מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אַלְמָנָה
sanctum inter docebunt meum populum Et .accipient sacerdote à
23 מִכֹּהֵן יִקָּחוּ׃ וְאֶת־עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ
super Et .eos facient scire mundum ad immundum inter & : profanum ad
לְחֹל וּבֵין־טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדִעֻם׃ וְעַל־ 24
: eam judicabunt meis judiciis in : judicium ad stabunt ipsi controversia
רִיב הֵמָּה יַעַמְדוּ לִשְׁפֹּט בְּמִשְׁפָּטַי וּשְׁפָטֻהוּ
meis statutis temporibus omnibus in mea statuta & , meas leges &
וְאֶת־תּוֹרֹתַי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־מוֹעֲדַי
hominem mortuum ad Et .sanctificabunt mea sabbatha & , custodient
25 יִשְׁמֹרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יְקַדֵּשׁוּ׃ וְאֶל־מֵת אָדָם
,filiũ ad &,matrem ad &,patrem ad quinimo:se polluendum ad,ingredietur non
לֹא יָבוֹא לְטָמְאָה כִּי אִם־לְאָב וּלְאֵם וּלְבֵן
viro fuerit non quæ , sororem ad & ,fratrem ad , filiam ad &
וּלְבַת לְאָח וּלְאָחוֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
numerabunt dies septem : ipsius mundationem post Et .se contaminabunt
26 יִטַּמָּאוּ׃ וְאַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־
, interius atrium ad sanctitatem ad illum ingrediendi die in Et .sibi
27 לוֹ׃ וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית
ait : suo peccato pro oblationem offeret ,sanctitate in ministrandum ad
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יַקְרִיב חַטָּאתוֹ נְאֻם
Ego .hæreditatem in eis erit Et .Dominus Dominus
28 אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי
ego ; Israel in eis dabitis non possessionem & :eorum hæreditas
נַחֲלָתָם וַאֲחֻזָּה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
ipsi delicto pro & ,peccato pro sacrificium & , Munus .eorum possessio
29 אֲחֻזָּתָם׃ הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם הֵמָּה
.erit eis Israel in anathema omne & : ea comedent
יֹאכְלוּם וְכָל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה׃
oblatio omnis & , omnium primitivorum omnium principium Et
30 וְרֵאשִׁית כָּל־בִּכּוּרֵי כֹל וְכָל־תְּרוּמַת
: erit sacerdotum , vestris oblationibus omnibus ex omnium
כֹּל מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה
reponendum ad , sacerdoti dabitis vestrarum pastarum principium &
וְרֵאשִׁית עֲרִסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ
, ave de , raptum &,morticinium Omne .tuam domum ad benedictioné
31 בְּרָכָה אֶל־בֵּיתֶךָ׃ כָּל־נְבֵלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹף
.sacerdotes comedent non : jumento de &
וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים׃

CAP. XLV. מה

oblationem offeretis ,hæreditatem in terram vos faciendo cadere in Et
1 וּבְהַפִּילְכֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה תָּרִימוּ תְרוּמָה
viginti & quinque longitudo ; terra de sanctitatem Domino
לַיהוָה קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
omni in ipsi Sanctitas : millium decem latitudo &,longitudine millium
אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשָׂרָה אָלֶף קֹדֶשׁ־הוּא בְכָל־
quingenti , sanctitatem in hoc ex Erit .circum ejus termino
2 גְּבוּלָהּ סָבִיב׃ יִהְיֶה מִזֶּה אֶל־הַקֹּדֶשׁ חֲמֵשׁ מֵאוֹת
cubitorum quinquaginta & : circum quadratum quingentis in
בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת מְרֻבָּע סָבִיב וַחֲמִשִּׁים אַמָּה
.circum ei suburbanum
מִגְרָשׁ לוֹ סָבִיב׃

Verſio VULG. LAT.

20 Caput autem ſuum non radent, neque comam nutrient: ſed tondentes
21 attondent capita ſua. Et vinum non bibet omnis ſacerdos quando ingreſſurus eſt atrium
22 interius. Et viduam & repudiatam non accipient uxores, ſed virgines de ſemine domûs Iſrael: ſed & viduam, quæ fuerit
23 vidua à ſacerdote, accipient. Et populum meum docebunt quid ſit inter ſanctum & pollutum, & inter mundum & immundum
24 oſtendent eis. Et cùm fuerit controverſia, ſtabunt in judiciis meis, & judicabunt: leges meas, & præcepta mea in omnibus ſolennitatibus meis cuſtodient, &
25 Sabbata mea ſanctificabunt. Et ad mortuum hominem non ingredientur, ne polluantur, niſi ad patrem & matrem, & filium & filiam, & fratrem, & ſororem, quæ alterum virum non habuerit: in quibus contaminabuntur.
26 Et poſtquàm fuerit emundatus: ſeptem dies numerabuntur ei.
27 Et in die introitûs ſui in Sanctuarium ad atrium interius, ut miniſtret mihi in Sanctuario, offeret pro peccato ſuo, ait Dominus
28 Deus. Non erit autem eis hæreditas, ego hæreditas eorum: & poſſeſſionem non dabitis eis in Iſrael; ego enim poſſeſſio eo-
29 rum. Victimam & pro peccato & pro delicto ipſi comedent: & omne votum in Iſrael ipſo-
30 rum erit. Et primitiva omnium primogenitorum, & omnia libamenta ex omnibus quæ offeruntur, ſacerdotum erunt: & primitiva ciborum veſtrorum dabitis ſacerdoti, ut reponat be-
31 nedictionem domui tuæ. Omne morticînum, & captum à beſtia de avibus & de pecoribus non comedent Sacerdotes.

CAP. XLV.

1 Cúmque cœperitis terram dividere ſortitò, ſeparate primitias Domino, ſanctificatum de terra, longitudine vigintiquinque millia, & latitudine decem millia: ſanctificatum erit in omni termino ejus per circuitum.
2 Et erit ex omni parte ſanctificatum quingentos per quingentos, quadrifariàm per circuitum: & quinquaginta cubitis in ſuburbana ejus per gyrum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

20 Καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν (β) οὐ ξυρήσονται, ϗ τὰς κόμας αὐτῶν (γ) οὐ ψιλώσουσι, καλύπτοντες (δ) καλύψουσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. 21 Καὶ οἶνον οὐ μὴ πίωσι πᾶς ἱερεὺς, ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. 22 Καὶ χήραν ϗ ἐκβεβλημένην (ε) οὐ λήψονται ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκα, ἀλλ' ἢ παρθένον ἐκ τοῦ σπέρματος Ἰσραήλ· ϗ χήρα ἐὰν γένηται ἐξ ἱερέως, λήψονται. 23 Καὶ τὸν λαόν μου διδάξουσιν ἀναμέσον ἁγίου ϗ βεβήλου, ϗ ἀναμέσον (ζ) ἀκαθάρτου ϗ καθαροῦ γνωριοῦσιν αὐτοῖς. 24 Καὶ ἐπὶ κρίσιν αἵματος οὗτοι ἐπιστήσονται τοῦ διακρίνειν· τὰ δικαιώματά μου δικαιώσουσι, ϗ τὰ κρίματά μου κρινοῦσι, ϗ τὰ νόμιμά μου ϗ τὰ προστάγματά μου ἐν πάσαις ταῖς ἑορταῖς μου φυλάξονται, ϗ τὰ σάββατά μου ἁγιάσουσι. 25 Καὶ ἐπὶ ψυχὴν ἀνθρώπου οὐκ εἰσελεύσονται τοῦ μιανθῆναι, ἀλλ' ἢ ἐπὶ πατρὶ, ϗ ἐπὶ μητρὶ, ϗ ἐπὶ υἱῷ, ϗ ἐπὶ θυγατρὶ, ϗ ἐπὶ ἀδελφῷ (η), ϗ ἐπὶ ἀδελφῇ αὐτοῦ, ἣ οὐ γέγονεν ἀνδρὶ, μιανθήσεται. 26 Καὶ μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτὸν, ἑπτὰ ἡμέρας (ʹ) ἐξαριθμήσῃ αὐτῷ. 27 Καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ εἰσπορεύωνται εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν τοῦ λειτουργεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ, προσοίσουσιν ἱλασμὸν, λέγει κύριος ὁ θεός. 28 Καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς κληρονομίαν. ἐγὼ κληρονομία αὐτοῖς, ϗ κατάσχεσις αὐτοῖς οὐ δοθήσεται ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ὅτι ἐγὼ κατάσχεσις (θ) αὐτῶν. 29 Καὶ τὰς θυσίας, ϗ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας, ϗ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας, οὗτοι φάγονται· ϗ πᾶν ἀφόρισμα ἐν τῷ Ἰσραὴλ 30 αὐτοῖς ἔσται, (ι) Ἀπαρχαὶ πάντων, ϗ τὰ πρωτότοκα πάντων, ϗ τὰ ἀφαιρέματα πάντα (κ)· ἐκ πάντων τῶν ἀπαρχῶν ὑμῶν, τοῖς ἱερεῦσιν ἔσται· ϗ τὰ (ʺ) πρωτογεννήματα ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ, τοῦ θεῖναι 31 εὐλογίας ὑμῶν ἐπὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν. Καὶ πᾶν θνησιμαῖον ϗ θηριάλωτον ἐκ τῶν πετεινῶν, ϗ ἐκ τῶν κτηνῶν, οὐ φάγονται οἱ ἱερεῖς.

20 Et capita ſua non radent: & comas ſuas non ad (b) preſſum tondebunt: operientes operient capita ſua. 21 Et vinum non bibent omnis ſacerdos, in ingrediendo ipſos in atrium interius. 22 Et viduam, & ejectam non accipient ſibi in uxorem, ſed virginem de ſemine Iſrael: & viduam, ſi fuerit de ſacerdote, accipient. 23 Et populum meum docebunt inter ſanctum & pollutum, & inter immundum & mundum oſtendent eis. 24 Et in judicio ſanguinis ipſi ſtabunt ad dijudicandum: juſtificationes meas juſtificabunt, & judicia mea judicabunt, & legitima mea, & præcepta mea in omnibus ſolennitatibus meis cuſtodient; & ſabbata mea ſanctificabunt. 25 Et (i) ſuper animam hominis non ingredientur ad polluendum ſe: ſed ſuper patre, & ſuper matre, & ſuper filio, & ſuper filia, & ſuper fratre, & ſuper ſorore ſua, quæ non fuit viro, contaminabuntur. 26 Et poſtquàm fuerit ipſe mundatus; ſeptem dies enumerabit ſibi: 27 Et quâ die ingrediantur in atrium interius ad miniſtrandum in Sancto, offerent placationem, dicit Dominus Deus. 28 Et (k) erit eis in hæreditatem. Ego hæreditas eis. Et poſſeſſio eis non dabitur in filiis Iſrael: quia ego poſſeſſio eorũ. 29 Et (l) ſacrificia, & quæ pro peccato, et quæ pro ignorãtia, ipſi comedent: omnis ſeparatio in 30 Iſrael ipſis erit, Primitiæ omnium, & primitiva omnium, & ſeparationes omnes: de omnibus primitiis veſtris, ſacerdotibus erit: & primitiva veſtra dabitis ſacerdoti; ut ponat benedictiones (m) veſtras ſuper domos veſtras. 31 Et omne morticinum, & captum à beſtia de avibus, & pecoribus, non comedant ſacerdotes.

MS.A. (β) οὐ μὴ (γ) οὐ μὴ (δ) καλύψωσιν (ε) οὐ μὴ (ζ) καθαροῦ ϗ ἀναμέσον ἀκαθάρτου γνωριοῦσιν (η) αὐτοῦ, (ʹ) ἐξαριθμήσει (θ) αὐτοῖς. (ι) Καὶ ἀπαρχαὶ (κ) ὑμῶν· (ʺ) πρωτογεννήματα

ΚΕΦ. με'.

1 ΚΑὶ ἐν τῷ καταμετρεῖσθαι ὑμᾶς τὴν γῆν ἐν κληρονομίᾳ, ἀφοριεῖτε ἀπαρχὴν τῷ κυρίῳ, ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς πέντε ϗ εἴκοσι χιλιάδας μῆκος, καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδας, ἅγιον ἔσται ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ κυκλόθεν. 2 Καὶ ἔσται ἐκ τούτου (α) ἁγιάσματα, πεντακόσιοι ἐπὶ πεντακοσίους, τετράγωνον κυκλόθεν, ϗ (β) πεντήκοντα πήχεις διάστημα αὐτῶν κυκλόθεν.

CAP. XLV.

1 ET in metiendo vos terram in hæreditatem, ſeparate primitias Domino, ſanctum de terra quinque & viginti millia longitudinis, & (a) viginti millia latitudinis: ſanctum erit in omnibus terminis ejus per circuitum. 2 Et (b) erunt ex hoc ſanctificationes, quingenti per quingentos, quadratum per circuitum: & quinquaginta cubiti, (c) ſpatium eorum per gyrum.

MS.A. (α) εἰς ἁγίασμα, (β) πήχεις πεντήκοντα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 וְרֵישֵׁיהוֹן לָא יְגַלְּחוּן וּפְרוּעַ לָא יְרַבּוּן סַפְּרָא יְסַפְּרוּן יָת שְׂעַר רֵישֵׁיהוֹן׃ וַחֲמַר לָא
21 יִשְׁתּוֹן כָּל כָּהֵן בְּמֵעַלְהוֹן לְדַרְתָּא גַוַּיְתָא׃ וְאַרְמְלָא וּמְתָרְכָא לָא יִסְּבוּן לְהוֹן לִנְשִׁין
22 אֱלָהֵן בְּתוּלְתָא מִזַּרְעָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְאַרְמַלְתָּא דִּי תְהֵי אַרְמַלְתָּא שְׁאַר כָּהֲנַיָּא יִסְּבוּן׃
23 וְיָת עַמִּי יַלְפוּן בֵּין קוּדְשָׁא לְחוּלָּא וּבֵין מְסָאֲבָא לְדַכְיָא יְהוֹדְעוּנִּין׃ וְעַל פְּלָגוּת דִּינָא
24 אִנּוּן יְקוּמוּן לְמֵדַן בְּדִינֵי רְעוּתִי יְדוּנוּן וְיָת אוֹרָיְתִי וְיָת קְיָמַי בְּכָל מוֹעֲדַי יִטְּרוּן וְיָת יוֹמֵי
שַׁבַּיָּא דִּילִי יְקַדְּשׁוּן׃ וְעַל מֵיתָא דֶּאֱנָשָׁא לָא יֵעוֹל לְאִסְתָּאָבָא אֱלָהֵן לְאַב וּלְאִם וּלְבַר
25 וּלְבְרַת לְאַח וּלְאַחְתָּא דְּלָא הֲוַת לִגְבַר יִסְתָּאֲבוּן׃ וּבָתַר דְּכוּתֵיהּ שַׁבְעָא יוֹמִין יִמְנוֹן
26 לֵיהּ׃ וּבְיוֹם מֵעַלֵיהּ לְקוּדְשָׁא לְדַרְתָּא גַוַּיְתָא לְשַׁמָּשָׁא בְקוּדְשָׁא יְקָרֵיב חַטָּאתֵיהּ אֲמַר
27 יְיָ אֱלֹהִים׃ וּתְהֵי לְהוֹן לְאַחְסָנָא חוּלָק מוֹתַר קוּרְבָּנַי חוּלָקְהוֹן וְאַחְסָנָא לָא תִתְּנוּן לְהוֹן
28 בְּיִשְׂרָאֵל מַתְּנָן דִּיהָבֵית לְהוֹן אִנּוּן אַחְסַנְתְּהוֹן׃ מִנְחָתָא חַטָּאתָא וַאֲשָׁמָא אִנּוּן יֵיכְלוּנֵּיהּ
29 וְכָל חֶרְמָא בְּיִשְׂרָאֵל לְהוֹן יְהֵי׃ וְרֵישׁ כָּל בִּכּוּרֵי כוּלָּא וְכָל אַפְרָשׁוּת כּוּלָּא מִכֹּל
30 אַפְרָשׁוּתֵיכוֹן לְכָהֲנַיָּא יְהֵי וְרֵישׁ אַצְוָתְכוֹן תִּתְּנוּן לְכָהֲנָא לְאַשְׁרָאָה בִרְכְתָא בְּבֵיתָךְ׃
31 כָּל נְבֵלָא וּתְבִירָא מִן עוֹפָא וּמִן בְּעִירָא לָא יֵיכְלוּן כָּהֲנַיָּא׃

מה

1 וּבְפַלְּגוּתְכוֹן יָת אַרְעָא בְּאַחְסָנָא תַּפְרְשׁוּן אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ קוּדְשָׁא מִן אַרְעָא אוּרְכָּא
עַשְׂרִין וַחֲמִשָּׁא אַלְפִין אוּרְכָּא וּפוּתְיָא עַסְרָא אַלְפִין קוּדְשָׁא הוּא בְּכָל תְּחוּמַהּ סְחוֹר
2 סְחוֹר׃ יְהֵי מִדֵּין לְקוּדְשָׁא חֲמֵשׁ מְאָה בַּחֲמֵשׁ מְאָה מְרֻבַּע סְחוֹר סְחוֹר וְחַמְשִׁין אַמִּין
רְוָחָא לֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et caput ſuum non radent, nec comam nutrient, ſed tondendo attondebunt 20
capillos capitis ſui. Et vinum non bibent ulli Sacerdotes ingreſſuri in atri- 21
um interius. Et viduam & repudiatam non accipient ſibi in uxores; ſed 22
virgines quæ fuerint de genere Iſraelitico; & viduam quæ fuerit vidua ab
aliis Sacerdotibus accipient. Et populum meum docebunt quid ſit inter 23
ſanctum & prophanum, & quid ſit inter mundum & immundum oſtendent
eis. Et in controverſia judicii ſtabunt ipſi ut judicent: in judiciis voluntatis 24
meæ judicabunt, & legem meam & pacta mea in omnib⁹ ſolennitatib⁹ meis
cuſtodient, & dies Sabbathorum meorum ſanctificabunt. Et ad mortuũ homi- 25
nem non ingredientur ne polluantur, niſi ad patrem & ad matrem, & ad filiũ
& ad filiam, & fratrem, & ſororem quæ non fuit nupta viro; in quibus ſeſe
contaminabunt. Et poſtquàm emundat⁹ fuerit, ſeptem ei dies enumerabũtur. 26
Et in die quo introibit ſanctuarium in atrium interius ut miniſtret in ſanctu- 27
ario, offeret pro peccato ſuo, ait Dñs Deus. Et erit eis in *hæreditatis* portio- 28
nem, & reſiduum oblationum mearum erit pars eorum: & hæreditatem non
dabitis eis in Iſrael: dona quæ dedi eis, ipſa ſunt hæreditas eorum. Munus 29
& ſacrificium pro peccato & pro delicto ipſi comedent: & omne anathe-
ma in Iſrael ipſorum erit. Et primitiæ omnium primitivorum cujuſvis 30
[*fructus*] & omnes exemptiones omnium rerum quas ſeparâſtis [*Domino*,]
Sacerdotibus erunt: & primitias maſſarum veſtrarum dabitis Sacerdoti, ut
reponatur benedictio in domo tua. Omne morticinium & dilaceratum de 31
avibus & pecoribus non comedent Sacerdotes.

CAP. XLV.

ET cùm diviſeritis terram in poſſeſſionem, ſeparabitis primitias coram 1
Dño ſanctitatem de terra, longitudine viginti quinque millium, & latitudine
decem millium: ſanctitas erit in omni termino ejus per circuitum. Et ex 2
hoc erunt pro ſanctitate quingenti per quingentos; quadratum in circuitu;
& quinquaginta cubitorum ſpatium ei erit per circuitum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܗ *

1 [illegible]
2 [illegible]

Capita ſua ne tondeant, & cincinnos ſuos ne 20
nutriant, ſed omnino radant capita ſua. Vi- 21
num ne bibant ſacerdotes, cùm erunt ingreſ-
ſuri in atrium intimum. Viduam aut repudia- 22
tam ne ducant ſibi uxores; ſed tantùm virgi-
nem è ſemine Iſraelitico, aut viduam quæ vi-
dua *relicta* fuerit à ſacerdote, ducent. Do- 23
ceant populum meum *diſcrimen* inter ſacrum
& prophanum, & notam faciant illi *differen-*
tiam inter immundum & mundum. Quod 24
autem ad judicia, ipſi præſideant ad judican-
dum: ſecundùm judicia mea judicent: leges
meas & decreta mea ſervent ſingulis tempo-
ribus ſolennitatum mearum, et ſabbatha mea
ſanctificent. Ad cadaver humanum ne ingre- 25
diantur, ut non contaminentur: ſed in patre
aut matre ſuâ, filio aut filiâ ſuâ, fratre ſuo aut
ſorore ſuâ virgine, quæ non fuerit viro *nupta*,
contaminabunt ſeſe. Verùm poſtquam conta- 26
minaverit ſe, numeret ſibi ſeptem dies ac tunc
mundet ſeſe: Eóque die quo ingredietur 27
Sanctuarium in atrium intimum ad miniſtran-
dum in Sanctuario, offerat expiationem ſuam,
ait Dominus dominorum; Et ſit *hæc* illis in 28
hæreditatem, Ego ſum hæreditas eorum: por-
tionem ne detis eis in Iſraele, ego ſum portio
eorum. Similam & expiationem peccatorum 29
ipſi comedent; & omne anathema quod fue-
rit in Iſraele, ipſorum eſto. Primitiæ omnium 30
primogenitorum cujuſcunque voti quod dica-
veritis, ſacerdotum eſto: primitias quoque
maſſarum veſtrarum date ſacerdotibus, ut ſit
benedictio in domibus veſtris. Cruciatum & 31
laniatum à volucribus aut feris, ne comedant
ſacerdotes.

CAP. XLV.

CUmque terram dividetis, ſeparate ſepara- 1
tionem Domino, & conſecrate partem terræ
cujus longitudo ſit vigintiquinque millium *cu-*
bitorum, latitudo verò decem millium: & 2
omnes hujus termini ſint ſancti circunquaque:
Sitque in Sanctuarium, quingentorũ in quin-
gentos; & ſit quadrata quoquoverſùm: &
quinquaginta cubitorum area ipſius.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 21 * ولا يحلقون روسهم * ولا يرفعون جممهم * ويغطون روسهم تغطية * ولا يشربون خمرا كل كاهن
22 عند ما يدخل الي الدار الداخلة * وأرملة ومطلقة لا ياخذوها لهم امراة * لكن عذري
23 من ذرية اسرايل * وان تكن ارملة من كاهن ياخذوها * ويعلمون شعبي الفرق بين
24 الطاهر والنجس * وبين النقي وبين الغير نقي يعرفوهم * وعلي حكم الدم هم يقفون
ليميزوا * ويبررون حقوقي * ويحكمون احكامي * ويحفظون نواميسي واوامري في كل اعيادي *
25 ويقدسون سبوتي * ولا يدخلون علي نفس انسان ليتنجسوا * لكن علي الاب وعلي الام * وعلي
26 الابن وعلي الابنة * وعلي اخيه وعلي اخته التي لم تصر لرجل ليتنجس * وبعد ان يطهر
27 سبعة ايام يعد له ستة * وفي اليوم الذي يدخلون فيه الي الدار الداخلة ليخدموا في
28 القدس * يقدموا استغفارا * يقول الرب الاله * ويكون لهم ميراثا * انا ميراث لهم * وضبط
29 لهم لا يعطي في بني اسرايل * لاني انا ضبط لهم * والذبايح * وما هو عن الخطية * وما
30 هو عن الجهل هم ياكلوه * وكل محرر في اسرايل يكون لهم * واوايل كل شي * وابكار
كل شي * وكل خصوصياتكم من جميع اوايلكم * يكون للكهنة * وابكار غلاتكم تعطوه
31 للكاهن * ليضعوا بركتكم علي بيوتكم * وكل ميتة * وما افترسه الوحش من الطيور
ومن البهايم * لا تاكله الكهنة *

* الفصل الخامس والاربعون *

1 * وعند ما تقسمون الارض بالميراث * افرزوا اولا للرب قدسا من الارض خمسة وعشرين الفا
2 طولا * وعرضا عشرين الفا * يكون قدسا في جميع حدوده من حوله * ويكون من هذا الي
القدس خمسماية في خمسماية * مربعا بما دار * وخمسين ذراعا رحبهم بما دار *

Non radent capita ſua, neque ſuccingent 20
cincinnos ſuos, & operiendo operient ca-
pita ſua. Nullus ſacerdos vinum bibet 21
cùm ingredietur in atrium interius. Vi- 22
duam & repudiatam non ſument ſibi
uxorem, ſed virginem de ſtirpe Iſraelis:
at ſi fuerit vidua à ſacerdote, ſument
eam. Docebunt populum meum diſcri- 23
men inter ſacrum & profanum, & inter
mundum & immundum indicabunt eis.
In judicio ſanguinis ipſi ſtabunt ad diſ- 24
cernendum: juſtificabunt ſtatuta mea, &
judicabunt judicia mea: leges atque præ-
cepta mea ſervabunt in omnibus ſolenni-
tatibus meis, & ſabbatha mea ſanctifi-
cabunt. Non ingredientur ad animam 25
hominis, ut polluant ſeſe: præterquam
ad patrem & ad matrem, ad filium &
ad filiam, ad fratrem ſuum & ad ſo-
rorem ſuam quæ non fuerit locata ma-
rito ut pollueretur. Et poſteaquam mun- 26
datus fuerit ſeptem diebus, numeret ſibi
ſex: Et eo die quo ingrediuntur in a- 27
trium interius ad miniſtrandum in San-
ctuario, offerant expiationem, dicit Domi-
nus Deus; Eritque eis in hæreditatem: 28
ego ſum hæreditas eorum; quare poſſeſ-
ſio non dabitur iis inter filios Iſraelis, quan-
doquidem ego ſum poſſeſſio eorum. Sa- 29
crificia, & quod eſt pro peccato, & quod
eſt pro ignorantia, ipſi comedent: & o-
mne ſeparatum in Iſraele, ipſorum erit.
Primitiæ rerum omnium, & omnium 30
primogenita, cunctæque ſegregationes ve-
ſtræ ex omnibus primitiis veſtris, erunt
ſacerdotum. Primitias quoque frugum
veſtrarum dabitis ſacerdoti, ut ponatis
benedictionem veſtram ſuper domos ve-
ſtras. Omne morticinum, & quicquid 31
prædâ captum fuerit à belluis, ſive volu-
cribus ſive beſtiis, non comedent ſacer-
dotes.

CAP. XLV.

CUm autem terram divideritis in hære- 1
ditatem, ſeparate primum Domino ſan-
ctum de terra, vigintiquinque millia in
longitudinem, in latitudinem verò viginti
millia: ſanctum eſto in omnibus terminis
ſuis undequaque. Et eſto ab hoc ad San- 2
ctuarium, quingenti per quingentos, qua-
dratum per circuitum: & quinquaginta
cubitorum platea eorum per gyrum.

יחזקאל : מה

viginti & ,quinque longitudinem menſurabis iſta menſura à Et
3 וּמִן־הַמִּדָּה הַזֹּאת תָּמוֹד אֹרֶךְ חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים
,ſanctuarium erit ipſo in Et .millium decem latitudinem & : millium
אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּבוֹ־יִהְיֶה הַמִּקְדָּשׁ
miniſtris ſacerdotibus ipſa terra de Sanctitas .ſanctitatum ſanctitas
4 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ הוּא לַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי
erit & : Domino miniſtrandum ad *accedentibus* ,erit ſanctuarii
הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה הַקְּרֵבִים לְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה וְהָיָה
quinque Et .ſanctuario ſanctuarium & ,domibus locus eis
5 לָהֶם מָקוֹם לְבָתִּים וּמִקְדָּשׁ לַמִּקְדָּשׁ׃ וַחֲמִשָּׁה
Levitis erit & :latitudo millium decem & ,longitudo millium viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רֹחַב יִהְיֶה לַלְוִיִּם
poſſeſſionem Et .cubicula viginti poſſeſſionem in *ipſis* domus miniſtris
6 מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת לָהֶם לַאֲחֻזָּה עֶשְׂרִים לְשָׁכֹת׃ וַאֲחֻזַּת
,quinque longitudo & ,latitudo millium quinque ,dabitis civitatis
הָעִיר תִּתְּנוּ חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים רֹחַב וְאֹרֶךְ חֲמִשָּׁה
Iſrael domui omni : ſanctitatis oblationem contra millium viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
poſſeſſionē *ad* &,ſanctitatis oblationē *ad* inde & ,hinc principi Et .erit
7 יִהְיֶה׃ וְלַנָּשִׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת
urbis *poſſeſſionis facies ad* & ,ſanctitatis *oblationis facies ad* civitatis
הָעִיר אֶל־פְּנֵי תְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־פְּנֵי אֲחֻזַּת הָעִיר
longitudo & :Orientem ad orientali angulo ab & ,*mare ad maris* angulo ab
מִפְּאַת־יָם יָמָּה וּמִפְּאַת־קֵדְמָה קָדִימָה וְאֹרֶךְ
.orientalem terminum ad *maris* termino à *partium unius regione* è
לְעֻמּוֹת אַחַד הַחֲלָקִים מִגְּבוּל יָם אֶל־גְּבוּל קָדִימָה׃
depopulabuntur non & : Iſrael in poſſeſſionem in ei erit terra In
8 לָאָרֶץ יִהְיֶה־לּוֹ לַאֲחֻזָּה בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא־יוֹנוּ
Iſrael domui dabunt terram & ,meum populum mei *prælati* ultrà
עוֹד נְשִׂיאַי אֶת־עַמִּי וְהָאָרֶץ יִתְּנוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל
prælati vobis *Multum* ,*Dominus* Dominus dixit Sic .eorum tribus per
9 לְשִׁבְטֵיהֶם׃ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רַב־לָכֶם נְשִׂיאֵי
juſtitiam & judicium & ,*amovete* vaſtationem & ,*violentiam* ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל חָמָס וָשֹׁד הָסִירוּ וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה
Dominus dixit ,meo populo *deſuper* veſtras *exactiones tollite* : facite
עֲשׂוּ הָרִימוּ גְרֻשֹׁתֵיכֶם מֵעַל עַמִּי נְאֻם אֲדֹנָי
erit *juſtitiæ* batus & ,*juſtitiæ* Ephah & ,*juſtitiæ bilances* .*Dominus*
10 יְהוִה׃ מֹאזְנֵי־צֶדֶק וְאֵיפַת־צֶדֶק וּבַת־צֶדֶק יְהִי
decimum *tollendum ad* ,erit unius *ponderis* batus & ,Ephah .vobis
11 לָכֶם׃ הָאֵיפָה וְהַבַּת תֹּכֶן אֶחָד יִהְיֶה לָשֵׂאת מַעְשַׂר
erit chomer *ad* ;Ephah chomer decimum & :batus chomer
הַחֹמֶר הַבָּת וַעֲשִׂירִת הַחֹמֶר הָאֵיפָה אֶל־הַחֹמֶר יִהְיֶה
: ſechalim viginti : obolorum viginti Sechel Et .ejus *æquilibrium*
12 מַתְכֻּנְתּוֹ׃ וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים
mina ſechel quinque & decem ,ſechalim viginti & quinque
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל הַמָּנֶה
partem ſextam ;offeretis quam oblatio Iſta .vobis erit
13 יִהְיֶה לָכֶם׃ זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ שִׁשִּׁית
chomer de Ephah *ſextabitis* & ,*triticorum* chomer de Ephah
הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁיתֶם הָאֵיפָה מֵחֹמֶר
bati decimum olei batum olei ,*ſtatutum* Et .*hordeorum*
14 הַשְּׂעֹרִים׃ וְחֹק הַשֶּׁמֶן הַבַּת הַשֶּׁמֶן מַעְשַׂר הַבַּת
.chomer batim decem quia :chomer bati decem ;coro de
מִן־הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר כִּי־עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר׃
,Iſrael *irriguo de* ducentis è *pecore* de unam agnam Et
15 וְשֶׂה־אַחַת מִן־הַצֹּאן מִן־הַמָּאתַיִם מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל
ait ,eos *ſuper* expiandum ad : pacifica in & ,*aſcenſionem* & ,*munus* in
לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נְאֻם
.*Dominus* Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה׃

Verſio VULG. LAT.

3 Et à menſura iſta menſurabis longitudinē vigintiquinque millium, & latitudinem decem millium, & in ipſo erit templum, 4 Sanctúmque ſanctorum. Sanctificatum de terra erit ſacerdotib⁹ miniſtris Sanctuarii, qui aſcendunt ad miniſterium Domini: & erit eis locus in domos, & in 5 Sanctuarium ſanctitatis. Vigintiquinque autem millia longitudinis, & decem millia latitudinis erunt Levitis, qui miniſtrant domui: ipſi poſſidebunt viginti ga- 6 zophylacia. Et poſſeſſionem civitatis dabitis quinque millia latitudinis, & longitudinis vigintiquinque millia, ſecundùm ſeparationem Sanctuarii, omni do- 7 mui Iſrael. Principi quoque hinc & indè in ſeparationē Sanctuarii, & in poſſeſſionem civitatis, contra faciem ſeparationis Sanctuarii, & contra faciem poſſeſſionis urbis: à latere Maris uſque ad Mare, & à latere Orientis uſque ad Orientem: Longitudinis autem juxta unamquamque partem à termino Occidentali uſque 8 ad terminum Orientalem. De terra erit ei poſſeſſio in Iſrael: & non depopulabuntur ultrà principes populum meum: ſed terram dabunt domui Iſrael ſe- 9 cundùm tribus eorum. Hæc dicit Dominus Deus; Sufficiat vobis, principes Iſrael: iniquitatem & rapinas intermittite, & judicium & juſtitiam facite, ſeparate confinia veſtra à populo meo, 10 ait Dominus Deus. Statera juſta, & ephi juſtum, & batus juſtus 11 erit vobis. Ephi & batus æqualia, & unius menſuræ erunt: ut capiat decimam partem cori batus, & decimā partem cori ephi: juxta menſuram cori erit æqua 12 libratio eorum. Siclus autem viginti obolos habet. Porrò viginti ſicli, & vigintiquinque ſicli, & quindecim ſicli, mnam faci- 13 unt. Et hæ ſunt primitiæ, quas tolletis: ſextam partem ephi de coro frumenti, & ſextam partem 14 ephi de coro hordei. Menſura quoque olei, batus olei, decima pars cori eſt: & decem bati corum faciunt: quia decem bati 15 implent corum. Et arietem unum de grege ducentorum, de his quæ nutriunt Iſrael in ſacrificium, & in holocauſtū, & in pacifica, ad expiandum pro eis, ait Dominus Deus,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἐκ ταύτης τῆς διαμετρήσεως διαμετρήσεις μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδας· καὶ ἐν αὐτῇ ἔ- 4 σται (γ) ἅγια τῶν ἁγίων. Ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν τῷ ἁγίῳ, καὶ ἔσται τοῖς ἐγγίζουσι (δ) λειτουργεῖν τῷ κυρίῳ· καὶ ἔσται αὐτοῖς τόποι εἰς οἴκους ἀφωρισμένους τῷ ἁγιασμῷ αὐ- 5 τῶν, Εἴκοσι καὶ πέντε (ε) χιλιάδας μῆκος, καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδες· καὶ τοῖς Λευίταις τοῖς λειτουργοῦσι τῷ οἴκῳ, αὐτοῖς εἰς 6 κατάσχεσιν πόλεις τοῦ κατοικεῖν. Καὶ τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως δώσεις πέντε χιλιάδας εὖρος, καὶ μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας, ὃν τρόπον (ζ) ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων 7 παντὶ οἴκῳ Ἰσραὴλ ἔσονται. Καὶ τῷ ἡγουμένῳ ἐκ τούτου, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἁγίων, εἰς κατάσχεσιν τῆς πόλεως, κατὰ πρόσωπον (η) τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων, καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως τὰ πρὸς θάλασσαν, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν (θ) πρὸς ἀνατολάς· καὶ τὸ μῆκος ὡς μία τῶν μερίδων ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν, καὶ τὸ μῆκος ἐπὶ τὰ 8 ὅρια τὰ πρὸς ἀνατολὰς τῆς γῆς. Καὶ ἔσται αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ οὐ καταδυναστεύσωσιν οὐκέτι οἱ ἀφηγούμενοι τοῦ Ἰσραὴλ τὸν λαόν μου, καὶ τὴν γῆν κατακληρονομήσουσιν οἶκος Ἰσραὴλ κατὰ 9 φυλὰς αὐτῶν. Τάδε λέγει κύριος (ι) θεός, Ἱκανούσθω ὑμῖν οἱ ἀφηγούμενοι τοῦ Ἰσραήλ, (κ) ἀδικίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἀφέλεσθε, (λ) κρίμα καὶ δικαιοσύνην ποιήσατε· (μ) ἐξάρατε καταδυναστείαν ἀπὸ 10 τοῦ λαοῦ μου, λέγει κύριος (ν) θεός. Ζυγὸς δίκαιος, καὶ μέτρον δίκαιον, καὶ χοῖνιξ δι- 11 καία ἔσται ὑμῖν τοῦ μέτρου. Καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσται τοῦ λαμβάνειν. Τὸ δέκατον τοῦ γομόρ, (ξ) χοῖνιξ, καὶ τὸ δέκατον τοῦ γομόρ, πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται τὸ 12 ἴσον καὶ τὰ σταθμία, Εἴκοσι ὀβολοί, (ο) πέντε σίκλοι, πέντε καὶ (π) σίκλοι δέκα, καὶ πεντήκοντα σίκλοι ἡ μνᾶ ἔσται ὑμῖν. 13 Καὶ αὕτη ἡ ἀπαρχὴ ἣν ἀφοριεῖτε, (ρ) ἕκτον μέτρου ἀπὸ τοῦ γομὸρ τοῦ πυροῦ, καὶ τὸ ἕκτον (σ) αὐτοῦ τοῦ οἰφὶ ἀπὸ τοῦ κόρου τῶν 14 κριθῶν. Καὶ (τ) τὸ πρόσταγμα τοῦ ἐλαίου κοτύλην ἐλαίου ἀπὸ (υ) δέκα κοτυλῶν, 15 ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι εἰσὶ γομόρ. Καὶ πρόβατον (φ) ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπὸ δέκα ἀφαίρεμα ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν τοῦ Ἰσραήλ, εἰς θυσίας, καὶ εἰς ὁλοκαυτώματα, καὶ εἰς (χ) σωτηρίου τοῦ ἐξιλάσκεσθαι περὶ ὑμῶν, λέγει κύριος (ψ) θεός.

Et à menſura iſta menſurabis 3 longitudinem quinque & viginti millia, & latitudinem viginti millia. Et in ipſa erunt (d) Sancta ſanctorum. 4 De terra erit ſacerdotibus miniſtrantibus in Sancto: & erit eis, qui accedunt miniſtrare Domino. Et erit eis locus in domibus (e) ſeparatis ſanctificationi ipſorum, Viginti & 5 quinque millia longitudo: & latitudo viginti millia. Et Levitis, qui miniſtrant domui, ipſis in poſſeſſionem (f) civitates ad habitandum. Et poſſeſſio- 6 nem civitatis dabis, quinque millia latitudinis, & longitudinis quinque & viginti millia: quemadmodum primitiæ Sanctorum, omni domui Iſrael erunt. Et duci hinc, & indè 7 in primitias Sanctorum, in poſſeſſionem civitatis, contra faciem primitiarum Sanctorum, & contra faciem poſſeſſionis civitatis ea quæ ad mare, (g) & ab iis quæ ad mare ad Orientem: & longitudo ſicut una partium, à terminis qui ad mare, & longitudo ad terminos qui ad Orientem terræ. Et erit ei in poſ- 8 ſeſſionem in Iſrael: & non oppriment ultrà duces Iſrael populum meum: & terram hæreditabunt domus Iſrael ſecundùm tribus ſuas. Hæc dicit Dominus 9 Deus; Sufficiat vobis, Duces Iſrael: iniquitatem & vexationem (h) auferte: judicium & juſtitiam facite: tollite oppreſſionem de populo meo, ait Dominus Deus. Statera juſta; & menſu- 10 ra juſta, & chœnix juſtus erit vobis ad menſurā: Et chœnix ſi- 11 militer unus erit ad accipiendū. Decima pars gomor, chœnix; & decima pars (i) gomor: ad (k) gomor erit æqualitas & pondera, Viginti oboli: (l) quinque ſicli, 12 quinque & ſicli decem, & quinquaginta ſicli mina erit vobis. Et 13 hæ ſunt primitiæ, quas ſeparabitis: ſextam partem (m) menſuræ de gomor tritici, & ſextam partem (n) ipſius ephi de coro hordei: Et præceptum 14 olei, cotylam olei de decem cotylis: quia decem cotylæ ſunt (o) gomor. Et ovem de ovibus ex 15 decem, demptio ex omnibus patriis Iſrael in ſacrificia, & in holocauſtomata, & in oblationem ſalutaris ad expiandum pro vobis, ait Dominus Deus.

MS.A. (γ) τὸ ἁγίασμα τῶν ἁγίων. Ἅγιον ἀπὸ τῆς (δ) ἐν αὐτοῖς λειτουργεῖν (ε) χιλιάδες μῆκος, καὶ εἴκοσι χιλιάδες εὖρος ἔσται τοῖς (ζ) καὶ ἡ (η)* τῆς* πόλεων κατὰ πρόσωπον τῶν ἀπαρχῶν (θ) τὰ πρὸς (ι) ὁ θεός, (κ)* τὸν λαόν μου καὶ τὴν γῆν κατακληρονομήσουσιν οἶκος τοῦ Ἰσραήλ, ἀδικίαν (λ) καὶ κρίμα (μ) καὶ ἐξάρατε (ν) ὁ θεός. Ζυγὸν δίκαιον, (ξ) ἡ χοῖνιξ τὸ μέτρον πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται ἴσον (ο) οἱ πέντε (π) οἱ δέκα σίκλοι, δέκα (ρ)* ἕκατον τοῦ μέτρου (σ) τοῦ οἰφὶ ἀπὸ τοῦ γομὸρ κόρου τοῦ (τ) τὰ προστάγματα (υ) τῶν δέκα (φ) ἓν ἀπὸ τῶν δέκα προβάτων ἀφαίρεμα (χ) σωτήριον τοῦ ἐξιλάσκεσθαι (ψ) ὁ θεός.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וּמִן מְשַׁחְתָּא הָדָא תִּמְשַׁח אוּרְכָּא עַסְרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין וּפוּתְיָא עַשְׂרָא אַלְפִין וּבֵיהּ 3
יְהֵי מַקְדְּשָׁא קוֹדֶשׁ קוּדְשִׁין׃ קוּדְשָׁא מִן אַרְעָא הוּא לְכָהֲנַיָא דִי מְשַׁמְּשִׁין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא 4
דַּיְיָ יְהֵי דְּקָרִיבִין לְשַׁמָּשָׁא קֳדָם יְיָ וִיהֵי לְהוֹן אֲתַר שְׁבִיק לְבָתָּא וּכְבַשָׁא לְמַקְדְּשָׁא׃
וְעַסְרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין אוּרְכָּא וְעַסְרָא אַלְפִין פּוּתְיָא וִיהֵי לְלֵיוָאֵי מְשַׁמְּשֵׁי בֵיתָא לְהוֹן 5
לְאַחְסָנָא עַסְרִין לִשְׁכָּן׃ וְאַחְסָנַת קַרְתָּא תִּתְּנוּן חַמְשָׁא אַלְפִין פּוּתְיָא וְאוּרְכָּא עַשְׂרִין 6
וְחַמְשָׁא אַלְפִין לָקֳבֵל אַפְרָשׁוּת קוּדְשָׁא לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יְהֵי׃ וּלְרַבָּא מִכָּא וּמִכָּא 7
לְאַפְרָשׁוּת קוּדְשָׁא וּלְאַחְסָנַת קַרְתָּא לָקֳבֵל אַפְרָשׁוּת קוּדְשָׁא וּלְקֳבֵל אַחְסָנַת קַרְתָּא
מֵרוּחַ מַעַרְבָא מַעַרְבָא וּמֵרוּחַ מַדִּנְחָא מַדִּנְחָא וְאוּרְכָּא לָקֳבֵל חַד מִן חוּלָקַיָא מִתְּחוּם
מַעַרְבָא עַד תְּחוּם מַדִּנְחָא׃ דָּא אַרְעָא תְּהֵי לְרַבָּא לְאַחְסַנְתָּא בְּיִשְׂרָאֵל וְלָא יֶאֶנְסוּן 8
עוֹד רַבְרְבֵי יָת עַמִּי וְאַרְעָא יִתְּנוּן לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהוֹן׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים 9
סַגִּי לְכוֹן רַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל חַטְפָא וּבִזָּא אַעְדּוּ וְדִין דִּקְשׁוֹט וְזַכּוּ עֲבִידוּ סַלִּיקוּ תַּקְלָתְכוֹן
מִנּוֹ עַמִּי אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ מוֹזְנָן דִּקְשׁוֹט וּמְכִילָן דִּקְשׁוֹט וּבַתִּין דִּקְשׁוֹט יְהֵי לְכוֹן׃ 10
מְכִילְתָּא וּבֵיתָא תְּקוֹס חַד יְהֵי לְכוֹן סְכוּם תְּלַת סָאִין לְמִסַּב מַעְשַׂר כּוֹרָא בִּמְכִילְתָּא 11
רַטִּיבָא בֵּיתָא וַעֲסַר כּוֹרָא יַבִּישָׁא מְכִילְתָּא מִן כּוֹרָא יְהֵי תְּקוֹסֵיהּ׃ וְסִלְעָא עַסְרִין 12
מָעִין תְּלָתוּת מַנְיָא עַסְרִין סִלְעִין מָנֵי כַסְפָּא עַסְרִין וַחֲמֵשׁ סִלְעִין רִבְעוּת מַנְיָא חֲמֵשׁ
עַסְרֵי סִלְעִין כּוֹלְּהוֹן שִׁתִּין מָנִין וּמָנֵי רַבָּא קוּדְשָׁא יְהֵי לְכוֹן׃ דָּא אַפְרָשׁוּתָא דְּתַפְרְשׁוּן 13
חַד מִן שִׁתָּא בִּמְכִילְתָּא מִכּוֹר חִטִּין וְחַד מִן שִׁתָּא בִּמְכִילְתָּא מִכּוֹר סְעָרִין׃ וּדְחָזֵי לְמִסַּב 14
מִן מִשְׁחָא בִּמְכִילְתָּא רַטִּיבָא מַעְשׂוּרָא בֵּיתָא מִן כּוֹרָא חַד מִן עַסְרָא הֲוֵי בֵיתָא בְּכוֹרָא
אֲרֵי עֲסַר בַּתִּין כּוֹרָא׃ וְאִמַּר חַד מִן עָנָא מִן מָאתַן דַּחֲזֵי לְמִסַּב מִפַּטְמָא דְיִשְׂרָאֵל 15
לְמִנְחָתָא וְלַעֲלָתָא וּלְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא לְכַפָּרָא עֲלֵיהוֹן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et à menſura hac metieris longitudinem vigintiquinq; millia, & latitudinem 3 decem millia, in quo erit ſanctuarium ſanctum ſanctorum. Sanctificatum de 4 terra erit Sacerdotib⁹ qui miniſtrant in domo ſanctuarii *Domini*, qui accedunt ad miniſtrandum coram Dño: & erit eis locus relictus pro domibus, & ſtrata via ad ſanctuarium. Viginti autem quinq; millia longitudinis, & decem millia 5 latitudinis erunt Levitis miniſtris domus: ipſis erunt in poſſeſſionem viginti gazophylacia. Et poſſeſſionem civitatis dabitis quinq; millia latitudinis, & 6 longitudinis viginti quinq; millia, ſecundùm ſeparationem ſanctitatis, omni domui Iſrael erit. Principi autem hinc & indè in ſeparationem ſanctitatis 7 & in poſſeſſionem civitatis, & contra ſeparationem ſanctitatis, & contra poſſeſſionem civitatis à parte Occidentali ad Occidentem, & à plaga Orientali in Orientem: longitudo autem erit ſecundùm unamquamque partem à termino Occidentali in terminum Orientalem. Hæc terra erit principi in 8 poſſeſſionem in Iſrael, & non depopulabuntur ultrà principes mei populum meum, & terram dabunt domui Iſrael ſecundùm tribus eorum. Hæc dicit 9 Dñs Deus: Sufficiat vobis principes Iſrael, rapinam & prædam auferte, & judicium verum & juſtitiam operamini; auferte offendicula veſtra de medio populi mei, ait Dñs Deus. Stateræ juſtæ, & menſuræ juſtæ, & bati juſti 10 erunt vobis: Menſuræ & bati eadem ratio erit vobis, numeri trium ſatorum, ut capiat batus decimam partem cori in menſura liquidorum, & decimam partem cori in menſura aridorum: ex coro erit æqualitas utriuſque. 11 Et ſiclus viginti obolos habet; tertia pars mnæ viginti ſiclos habet: mna 12 argentea viginti & quinque ſiclos: quarta pars mnæ quindecim ſiclos habet: omnes ſexaginta ſunt mna: & mna magna ſancta erit vobis. Iſta 13 eſt ſeparatio quam ſeparabitis, ſextam partem menſuræ de coro tritici, & ſextam partem menſuræ de coro hordei. Et quod pertinet ut tollatur de 14 oleo in menſura liquidorum, eſt decima pars bati de coro: quia decima pars cori eſt batus: corus enim decem batos habet. Et agnus unus de ovi- 15 bus ducentis quem oportet accipere de pinguibus Iſrael in munus, & in holocauſtum, & in victimam ſanctificatam ad expiandum pro eis, ait Dominus Deus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܡܢ ܗܕܐ ܡܫܘܚܬܐ ܐܘܪܟܐ ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ. ܘܦܬܝܐ ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ. ܘܒܗ
4 ܢܗܘܐ ܩܘܕܫ ܩܘܕܫܐ. * ܩܘܕܫܐ ܕܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܠܟܗܢܐ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܡܩܕܫܐ ܕܡܪܝܐ.
ܘܠܡܬܩܪܒܝܢ ܠܡܫܡܫܘܬܗ ܠܡܪܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܬܪܐ ܠܒܬܐ ܘܡܩܕܫܐ ܠܡܩܕܫܐ.
5 * ܘܢܗܘܐ ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܐܘܪܟܐ. ܘܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ ܦܬܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܕܠܘܝܐ
6 ܕܡܫܡܫܝܢ ܒܒܝܬܐ. ܥܣܪܝܢ ܒܬܝܢ. ܕܘܪܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. * ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ
ܦܬܝܐ. ܘܐܘܪܟܐ ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ. ܠܘܩܒܠ ܦܘܪܫܢܐ ܕܡܩܕܫܐ. ܢܗܘܐ
7 ܠܟܠܗܘܢ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܠܡܕܒܪܢܐ ܕܥܡܐ ܒܦܘܪܫܢܐ ܕܡܩܕܫܐ ܘܕܘܪܬܐ
ܕܡܕܝܢܬܐ. ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ ܡܥܪܒܐ. ܘܐܘܪܟܐ ܢܗܘܐ ܠܘܩܒܠ ܦܠܓܘܬܐ. ܡܢ
8 ܡܕܢܚܐ ܠܡܥܪܒܐ. * ܢܗܘܐ ܝܪܬܘܬܐ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܘܒ ܡܕܒܪܢܐ
9 ܕܥܡܝ. ܘܐܪܥܐ ܢܬܠܘܢ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܫܒܛܝܗܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܣܦܩ
ܠܟܘܢ ܡܕܒܪܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܥܒܪܘ ܡܢܟܘܢ ܛܠܘܡܝܐ ܘܚܛܘܦܝܐ. ܘܥܒܕܘ ܕܝܢܐ ܘܙܕܝܩܘܬܐ.
10 ܘܐܥܒܪܘ ܫܘܚܛܢܟܘܢ ܡܢ ܥܡܝ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܡܣܐܬܐ ܕܟܐܢܬܐ. ܘܡܟܝܠܬܐ
11 ܕܟܐܢܬܐ. ܘܡܫܘܚܬܐ ܕܟܐܢܬܐ ܢܗܘܝܢ ܠܟܘܢ. * ܡܫܘܚܬܐ ܘܡܟܝܠܬܐ ܫܘܝܐ ܢܗܘܝܢ.
12 ܠܡܣܒ ܡܥܣܪܝܬܐ ܚܕ ܡܢ ܥܣܪܐ ܥܘܡܪܐ. * ܘܡܟܝܠܬܐ ܢܗܘܝܢ ܥܣܪܝܢ. ܡܟܝܠܬܐ
ܡܢܗܘܢ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫ ܡܥܝܢ. ܘܡܟܝܠܬܐ ܕܚܡܫܥܣܪ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܢܝܐ.
13 * ܗܕܐ ܦܘܪܫܢܐ ܦܪܘܫܘ. ܚܕܐ ܡܢ ܫܬ ܡܢܘܬܐ ܕܟܘܪܐ ܕܚܛܐ. ܘܚܕܐ ܡܢ ܫܬ
14 ܡܢܘܬܐ ܕܣܥܪܐ. * ܘܡܢ ܡܫܚܐ ܡܢ ܥܣܪ ܡܟܝܠܢ ܕܗܘܐ ܟܘܪܐ. ܢܣܒܘܢ ܡܟܝܠܬܐ
15 ܡܟܝܠܬܐ ܚܕܐ. * ܘܚܕܐ ܢܩܝܐ ܡܢ ܡܐܬܝܢ ܥܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܠܣܡܝܕܐ. ܘܠܕܒܚܐ
ܘܠܥܠܬܐ ܘܠܢܟܣܬܐ. ܕܢܚܣܐ ܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.

Ex hac menſura, *nempè*, longitudine vigin- 3 tiquinque millium & latitudine decem millium, & in hac, eſto Sanctùm Sanctorum. Atque hoc terræ Sanctum, erit Sacerdotum qui miniſtrant Sanctuario Domini, & acce- 4 dunt adminiſtrandum Domino; ut ſit eis locus *ille* pro domibus, & Sanctuarium pro Sanctuario. Sit etiam vigintiquinque mil- 5 lium longitudo, & decem millium latitudo: ſitque poſſeſſio Levitarum qui miniſtrant in domo, viginti domus, poſſeſſione urbis. Quin- 6 que millium latitudo, longitudo verò vigintiquinque millium, è regione *loci* ſeparati pro Sanctuario, ſit pro omnibus Iſraëlitis: Et 7 pro rectore populi, in ſeparationem Sanctuarii & poſſeſſionem urbis, ab Oriente & ab Occidente: longitudo verò ſit juxta partitionem ab Oriente in Occidentem. Sit poſ- 8 ſeſſio filiorum Iſraelis, ut moleſti non ſint ampliùs eis rectores populi mei, ſed terram dent filiis Iſraelis per tribus eorum. Sic 9 ait Dominus dominorum; Sufficit vobis principes Iſraelis, tollite à vobis violentiam & rapinam, facite judicium & juſtitiam, & amovete oppreſsionem veſtram à populo meo, dicit Dominus dominorum. Statera juſta, pon- 10 dera juſta, & menſura juſta ſint apud vos. Menſuram & pondus æqua reddite, ut deci- 11 mas, unùm è denis æquè capiatis. Pondera 12 ſint viginti, pondus autem *quodlibet* ex his, vigintiquinque ſit obolorum; & pondus quindecim *obolorum* eſto vobis mina. Hanc ſe- 13 parationem ſeparate; Unam è ſex partibus chori triticei, & unam è ſex partibus hordeacei. De oleo verò, ex decem menſuris 14 quibus conſtat chorus, decimam ſumant menſuram unam: Et oviculam unam è du- 15 centenis ovibus Iſraelis, pro ſimila, ſacrificiis, & holocauſtis: ut expiet eos, ait Dominus dominorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * ومن هذه المساحة تقيس طولا خمسة وعشرين الفا * وعرضا عشرين الفا * وفيها يكون
4 مقدس القديسين * قدسا من الارض يكون للكهنة الذين يخدمون في القدس * ويكون
5 للمقربين منهم ليخدموا الرب * ويكون لهم موضع للبيوت المخصوصة لتقديسهم * خمسة
وعشرين الفا طولا * وعشرين الفا عرضا * يكون للاويين الذين يخدمون البيت ضبطا لهم *
6 مدنا ليسكنوها * وضبط المدينة تجعله خمسة الف عرضا * وطولا خمسة وعشرون الفا * كمثل
7 اول الاقداس يكون لبيت اسرايل * وللمقدم من هذا ومن هذا في اوايل الاقداس * ولوجه
ضبط المدينة * لناحية البحر * ومن ناحية البحر الي المشارق * والطول مثل واحد من الاقسام
8 من الحدود التي نحو البحر * والطول على الحدود التي نحو مشارق الارض * ويكون له للضبط
في اسرايل * ولا يتسلطون ايضا المقدمون على اسرايل شعبي * ويرث بيت اسرايل الارض
9 لقبايلهم * هكذا يقول الرب الاله * يكفيكم يا مقدمي اسرايل ترثون شعبي والارض *
يا بيت اسرايل انزعوا الظلم والسطوة * واصنعوا حكما وعدلا * ارفعوا التسلط يقول الرب
10 11 الاله * ميزان عادل * وقياس عادل * وكيل عادل يكون لكم الكيل * وهذا كيل واحد
12 يكون * لتاخذوا عشر العومور * والكيل يكون مساويا لكيل العومور * والصنجات عشرون
13 دانقا * الخمسة مثاقيل خمسة * والعشرة مثاقيل عشرة * وخمسون مثقالا يكون المنا لكم * وهذه
البداية التي تفرزونها * مائة كيل من العومور حنطة * وسدس الويبة من العومور كر
14 شعير * واوامر الزيت * مكيال زيت من عشرة مكاييل * لان العشرة مكاييل هي العومور *
15 * وخروفا واحدا من عشرة خراف * خصوصية من جميع ابوات اسرايل * للذبايح والمحرقات
وللخلاص * ليستغفروا عنكم * يقول الرب الاله *

Ab hac menſura vigintiquinque millia di- 3 *metieris in longitudinem, & viginti millia in latitudinem: & in hac erit Sanctuarium Sanctorum. Sanctum de terra ce-* 4 *det ſacerdotibus qui miniſtrant in Sanctuario: cedet inquam, accedentibus ex eis ad miniſtrandum Domino: eritque eis locus pro domibus deſtinatis ad ſacra conficiendum ab ipſis. Vigintiquinque mil-* 5 *lium longitudine, & viginti millium latitudine erit Levitis qui miniſtrant domui, in poſſeſſionem eorum, urbes* videlicet *ut in iis habitent. Poſſeſſionem autem* 6 cujuſque *urbis facies quinque millium latitudine, longitudine verò vigintiquinque millium: quemadmodum primitiæ Sanctorum erit domui Iſraelis. Duci ve-* 7 *rò ab hac & ab illa* parte *in principio Sanctorum, & è regione poſſeſſionis urbis, ad plagam maritimam, & à plaga maritima ad Orientem: longitudo autem eſto par uni è portionibus terminorum qui ſunt verſùs mare: & longitudo iſta ſit ſecùs terminos qui porriguntur verſùs plagam terræ Orientalem. Erit* hoc 8 *illi in poſſeſſionem in Iſraele; ut non dominentur poſthac duces in Iſraelem populum meum, ſed poſſideat domus Iſraelis terram per tribus ſuas. Ita dicit* 9 *Dominus Deus, Sufficiat vobis O duces Iſraelis poſſidere populum meum & terram. O domus Iſraelis, amovete iniquitatem & vexationem, & exercete judicium & juſtitiam: amovete dominium, dicit Dominus Deus. Statera juſta, di-* 10 *menſio juſta, & menſura juſta ſit menſura veſtra. Atque hæc una erit menſu-* 11 *ra: ut accipiatis decimam partem gomor: & menſura ſit æqualis menſuræ Gomor: Bilances, viginti obolorum: quin-* 12 *que ſicli, quinque: & decem ſicli, decem: & quinquaginta ſiclorum eſto mina apud vos. Hæ autem ſunto primitiæ quas ſe-* 13 *parabitis: centum menſuras gomor tritici, & ſextam partem vaibe gomor, chorum hordei. Præcepta verò circa oleum* 14 *ſunto: menſura olei ex decem menſuris: nam decem menſuræ ſunt gomor. Et a-* 15 *gnum unum è denis agnis, rem peculiarem ab omnibus paternis domibus Iſraelis; pro ſacrificiis & holocauſtis, & pro ſalute: ut veniam rogetis pro vobis, ait Dominus Deus.*

יחזקאל : מו

, iſta oblatione in erunt terræ populus Omnis
כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת 16
, aſcenſiones erit prælato ſuper Et .Iſrael in prælato
לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת 17
, Calendis in & , ſolennitatibus in libamen & , munus &
וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחַגִּים וּבֶחֳדָשִׁים
ipſe : Iſrael domus ſolennitatibus univerſis in ſabbathis in &
וּבַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־
, aſcenſionem & , munus & , peccato pro oblationem faciet
יַעֲשֶׂה אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
Sic .Iſrael domum propter expiandum ad pacifica &
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה־ 18
menſis uno in primo In : DOMINUS Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
mundabis & : perfectum bovis filium vitulum ſumes
תִּקַּח פַּר־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ אֶת־
, peccato pro oblationis ſanguine de ſacerdos tollet Et : ſanctuarium
הַמִּקְדָּשׁ׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת 19
auxilii atrii angulis quatuor in & , domus poſte in dabit &
וְנָתַן אֶל־מְזוּזַת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה
.interioris atrii portæ poſte ſuper & : altare ad
לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזַת שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃
: ſimplici à & , errante viro à menſe in ſeptima in facies ſic Et
וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה בַחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שֹׁגֶה וּמִפֶּתִי 20
decima quarta in primo In , domum expiabitis &
וְכִפַּרְתֶּם אֶת־הַבָּיִת׃ בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר 21
ſeptem ſolennitas : Peſach vobis erit , menſis die
יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפָּסַח חָג שְׁבֻעוֹת
die in prælatus faciet Et .comedetur infermentata , dierum
יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם 22
vitulum , terræ populo univerſo pro & ſe pro illa
הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעַד כָּל־עַם הָאָרֶץ פַּר
aſcenſionem faciet ſolennitatis diebus ſeptem Et .peccato pro ſacrificii
חַטָּאת׃ וְשִׁבְעַת יְמֵי־הֶחָג יַעֲשֶׂה עוֹלָה 23
integros arietes ſeptem & , vitulos ſeptem DOMINO
לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם
hircum peccato pro ſacrificium & : diebus ſeptem , die in
לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׂעִיר
, Ephah & , vitulum ad , Ephah munus Et .diem per caprarum
עִזִּים לַיּוֹם׃ וּמִנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה 24
, ſeptimo In .Ephah ad Hin olei & : faciet arietem ad
לָאַיִל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ בַּשְּׁבִיעִי 25
faciet ſolennitate in menſis die decimaquinta in
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֶּחָג יַעֲשֶׂה
, holocauſto ſicut , peccato pro ſacrificium ſicut : diebus ſeptem iſta ſicut
כָּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחַטָּאת כָּעֹלָה
.oleo ſicut & , munere ſicut &
וְכַמִּנְחָה וְכַשָּׁמֶן׃

CAP. XLVI. מו

interioris atrii Porta : DOMINUS Dominus dixit Sic
כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית 1
die in & : operis diebus ſex clauſa erit Orientem reſpiciens
הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם
.aperietur menſis die in & , aperietur ſabbathi
הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ׃

Verſio VULG. LAT.

16 Omnis populus terræ tenebitur primitiis his principi in Iſrael. 17 Et ſuper principem erunt holocauſta, & ſacrificium, & libamina in ſolennitatibus, & in Calendis, & in Sabbatis, & in univerſis ſolennitatibus domûs Iſrael : ipſe faciet pro peccato ſacrificium, & holocauſtum, & pacifica ad expiandum pro domo Iſrael. 18 Hæc dicit Dominus Deus; In primo menſe, unâ menſis, ſumes vitulum de armento immaculatum, & expiabis Sanctuarium. 19 Et tollet ſacerdos de ſanguine quod erit pro peccato : & ponet in poſtibus domûs, & in quatuor angulis crepidinis altaris, & in poſtibus portæ atrii interioris. 20 Et ſic facies in ſeptima menſis, pro unoquoque qui ignoravit, & errore deceptus eſt, & expiabis pro domo. 21 In primo menſe, quartadecimâ die menſis, erit vobis Paſchæ ſolennitas : ſeptem dieb⁹ azyma comedentur. 22 Et faciet princeps in die illa pro ſe, & pro univerſo populo terræ, vitulum pro peccato. 23 Et in ſeptem dierum ſolennitate faciet holocauſtum Domino ſeptem vitulos, & ſeptem arietes immaculatos quotidiè ſeptem diebus : & pro peccato hircum caprarum quotidiè. 24 Et ſacrificium ephi per vitulum, & ephi per arietem faciet : & olei hin per ſingula ephi. 25 Septimo menſe, quintadecimâ die menſis, in ſolennitate, faciet ſicut ſuprà dicta ſunt per ſeptem dies, tam pro peccato, quàm pro holocauſto, & in ſacrificio, & in oleo.

CAP. XLVI.

1 Hæc dicit Dominus Deus; Porta atrii interioris, quæ reſpicit ad Orientem, erit clauſa ſex diebus, in quibus opus fit : die autem Sabbati aperietur, ſed & in die Calendarum aperietur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

16 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς δώσει τὴν ἀπαρχὴν ταύ- 17 την τῷ ἀφηγουμένῳ τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ διὰ τοῦ ἀφηγουμένου ἔσται τὰ ὁλοκαυτώματα, ϗ αἱ θυσίαι, ϗ αἱ σπονδαὶ (ω) ἐν ταῖς ἑορταῖς, ϗ ἐν ταῖς νουμηνίαις, ϗ ἐν τοῖς σαββάτοις, ϗ ἐν πάσαις ταῖς ἑορταῖς οἴκου Ἰσραήλ· αὐτὸς ποιήσει τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας, ϗ τὴν θυσίαν, ϗ τὰ ὁλοκαυτώματα, ϗ τὰ τοῦ σωτηρίου, τοῦ ἐξιλάσκεσθαι ὑπὲρ τοῦ οἴκου Ἰσραήλ. 18 Τάδε λέγει κύριος (α) θεός· Ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ, μιᾷ τοῦ μηνὸς, λήψεσθε μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον, τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸ ἅγιον. 19 Καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος (β) τοῦ ἐξιλασμοῦ, ϗ δώσει ἐπὶ τὰς φλιὰς τοῦ οἴκου, ϗ ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱεροῦ, ϗ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ϗ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας. 20 Καὶ οὕτως ποιήσεις ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ μιᾷ τοῦ μηνὸς λήψῃ παρ' ἑκάστου (γ) ἀπόμοιραν· ϗ ἐξιλάσεσθε τὸν οἶκον. 21 Καὶ ἐν τῷ πρώτῳ (δ), τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἔσται ὑμῖν τὸ πάσχα ἑορτή· ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε. 22 Καὶ ποιήσει ὁ ἀφηγούμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὲρ αὐτοῦ, ϗ (ε) τοῦ οἴκου, ϗ ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς γῆς, μόσχον ὑπὲρ ἁμαρτίας. 23 Καὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑορτῆς (ζ) ποιήσει ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἑπτὰ μόσχους ϗ ἑπτὰ κριοὺς ἀμώμους καθ' ἡμέραν, τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, ϗ ὑπὲρ ἁμαρτίας, ἔριφον 24 αἰγῶν καθ' ἡμέραν, ϗ θυσίαν. Καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ, ϗ (η) πέμματα τῷ κριῷ ποιήσεις, ϗ ἐλαίου τὸ εἶν τῷ πέμματι. 25 Καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ, πεντεκαιδεκάτῃ (θ) τοῦ μηνὸς, ἐν τῇ ἑορτῇ ποιήσεις κατὰ ταῦτα, ἑπτὰ ἡμέρας, καθὼς τὰ ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας, ϗ καθὼς τὰ ὁλοκαυτώματα, ϗ καθὼς τὸ (ι) μαναὰ, ϗ καθὼς τὸ ἔλαιον.

Et omnis populus dabit primitias has duci Iſrael : 17 Et per ducem erunt holocauſta, & ſacrificia, & libamina in ſolennitatibus, & in neomeniis, & in ſabbatis, & in univerſis ſolennitatibus domûs Iſrael : Ipſe faciet, quæ pro peccato, & ſacrificium, & holocauſta, & quæ ipſius ſalutaris, ad expiandum pro domo Iſrael. 18 Hæc dicit Dominus Deus; In primo menſe, unâ menſis, ſumetis vitulum de bobus immaculatum ad expiandum Sanctuarium. 19 Et tollet ſacerdos de ſanguine expiationis, & dabit ſuper limina domûs, & ſuper quatuor angulos (p) templi, & ſuper altare, & ſuper limina portæ atrii interioris. 20 Et ſic facies in menſe ſeptimo, unâ menſis, ſumes ab unoquoque (q) portionem; & expiabitis domum. 21 Et in primo, quartadecimâ menſis, erit vobis Paſcha ſolennitas. Septem diebus azyma comedetis. 22 Et faciet dux in illa die pro ſe, & domo, & pro univerſo populo terræ vitulum pro peccato : 23 Et ſeptem diebus ſolennitatis faciet holocauſtomata Domino ſeptem vitulos, & ſeptem arietes immaculatos quotidiè ſeptem diebus : et pro peccato hædum caprarum quotidiè, et ſacrificium : 24 Et (r) coctionem vitulo, et coctiones arieti facies, et olei (ſ) In coctioni. 25 Et in ſeptimo menſe quintadecimâ menſis, in ſolennitate facies juxta ea ſeptem diebus, ſicut quæ pro peccato, et ſicut holocauſtomata, et ſicut manaa, et ſicut oleum.

MS.A. (ω) ἔσονται ἐν ταῖς (α) ὁ θεὸς, (β) τοῦ μόσχου τοῦ ἐξιλασμοῦ, (γ) *ἀγνοοῦντος ϗ ἀπὸ νηπίου ϗ ἐξιλάσεσθαι (δ) μηνὶ (ε) ὑπὲρ τοῦ (ζ) ποιήσεις (η) πέμμα (θ) ἡμέρᾳ τοῦ (ι) μαννά,

ΚΕΦ. μϛʹ.

1 Τάδε λέγει κύριος (α) θεός, Ἡ πύλη ἡ ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ, ἡ βλέπουσα πρὸς ἀνατολὰς, ἔσται κεκλεισμένη ἓξ ἡμέρας τὰς ἐνεργούς· (β) ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἀνοιχθήσεται, ϗ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νουμηνίας ἀνοιχθήσεται.

CAP. XLVI.

1 Hæc dicit Dominus Deus; Porta, quæ in atrio interiori, reſpiciens ad Orientem, erit clauſa ſex in diebus, quibus opus fit : in die autem ſabbatorum aperietur : et in die Neomeniæ aperietur.

MS.A. (α) ὁ θεὸς, Πύλη ἡ (β) ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἀνοιχθήσεται,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כָּל עַמָּא דְאַרְעָא יְהוֹן עָבְדִין יָת אַפְרָשׁוּתָא הָדָא לְרַבָּא בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְעַל רַבָּא 16 17
יְהֵי עֲלָוָתָא וּמִנְחָתָא וְנִסְכַּיָּא בְּחַגַּיָּא וּבְיַרְחַיָּא וּבְשַׁבַּיָּא וּבְכָל מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל
הוּא יַעְבֵּיד יָת חַטָּאתָא וְיָת מִנְחָתָא וְיָת עֲלָתָא וְיָת נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא לְכַפָּרָא עַל
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים בְּקַדְמָאָה בְּחַד לְיַרְחָא תִּסַּב תּוֹר בַּר תּוֹרֵי 18
שְׁלִים וְתִדַכֵּי יָת מַקְדְּשָׁא׃ וְיִסַּב כַּהֲנָא מִדְּמָא דְחַטָּאתָא וְיִתֵּן עַל סְקוֹפַת בֵּיתָא 19
וְעַל אַרְבַּע זָוְיָת מְסַמְּתָא לְמַדְבְּחָא וְעַל סְקוֹפַת תַּרְעָא דְדַרְתָּא גַוָּיְתָא׃ וְכֵן תַּעְבֵּיד 20
בְּשִׁבְעָא בְּיַרְחָא מִגְּבַר דְּמִשְׁתְּלֵי וּמִטַּפְּשׁ וּתְכַפְּרוּן עַל בֵּיתָא׃ בְּנִיסָן בְּאַרְבְּעָא 21
עַסְרָא יוֹמָא לְיַרְחָא יְהֵי לְכוֹן פִּסְחָא חַגָּא שִׁבְעָא יוֹמִין פַּטִּירַיָּא יִתְאַכְלוּן׃ וְיַעְבֵּיד 22
רַבָּא בְּיוֹמָא הַהוּא חֲלוּפוֹהִי וַחֲלָף כָּל עַמָּא דְאַרְעָא תּוֹרָא דְחַטָּאתָא׃ וְשִׁבְעָא 23
יוֹמֵי דְחַגָּא יַעְבֵּיד עֲלָתָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא תוֹרִין וְשִׁבְעָא דִּכְרִין שַׁלְמִין לְיוֹמָא
שִׁבְעַת יוֹמִין וְחַטָּאתָא צְפִיר בַּר עִזֵּי לְיוֹמָא׃ וּמִנְחָתָא מְכִלְתָּא לְתוֹרָא וּמְכִלְתָּא 24
לְדִכְרָא יַעְבֵּיד וּמִשְׁחָא מְלֵי הִינָא לִמְכִלְתָּא׃ בִּשְׁבִיעָאָה בַּחֲמִשַּׁת עַסְרָא יוֹמָא 25
לְיַרְחָא בְּחַגָּא יַעְבֵּיד כְּאִלֵּין שִׁבְעָא יוֹמִין כְּחַטָּאתָא וְכַעֲלָתָא וּכְמִנְחָתָא וּכְמִשְׁחָא׃

מו

כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים תַּרְעָא דְדַרְתָּא גַוָּיְתָא דְּפָתֵיחַ לְמַדִּינְחָא יְהֵי אֲחִיד שִׁתָּא 1
יוֹמֵי חוֹלָא וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יְהֵי פְּתִיחַ וּבְיוֹמָא דְיַרְחָא יְהֵי פְּתִיחַ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

16 Omnis popul⁹ terræ facient ſeparationem iſtam principi Iſrael. 17 Et ad principem pertinebit [*dare*] holocauſta, & munera & libamina in feſtivitatibus, & in Calendis & in Sabbathis, & in omnibus ſolennitatibus domus Iſrael : ipſe faciet ſacrificium pro peccato, & munus, & holocauſtum, & victimas ſanctificatas ad expiandum pro domo Iſrael. 18 Hæc dicit Dominus Deus : Primo menſe, prima die menſis, ſumes vitulum de bobus integrum, & emundabis ſanctuarium. 19 Et tollet Sacerdos de ſanguine ſacrificii quod erit pro peccato, & dabit ſuper limen domus, & ſuper quatuor angulos crepidinis altaris, & ſuper limen portæ atrii interioris. 20 Et ſic facies in ſeptima die menſis à viro qui per ignorantiam erraverit aut per inſipientiam : & expiabitis pro domo. 21 In primo menſe quartadecima die menſis erit vobis Phaſe ſolennitas ſeptem diebus : azymum comedetur. 22 Et faciet princeps in die illa pro ſe & pro omni populo terræ vitulum pro peccato. 23 Et ſeptem diebus ſolennitatis faciet holocauſtum coram Domino ſeptem vitulos & ſeptem arietes immaculatos in unoquoque die ſeptem dierum, & pro peccato hircum de capris quotidie. 24 Et pro munere menſuram ephi in bovem, & menſuram ephi in arietem faciet, & menſuram hin plenam oleo per ſingula ephi. 25 In ſeptimo menſe quinta decima die menſis in ſolennitate, faciet ſicut hæc ſeptem diebus, juxta ſacrificium pro peccato, & juxta holocauſtum, & juxta munus, & juxta oleum,

CAP. XLVI.

1 Hæc dicit Dominus Deus : Porta atrii interioris quæ aperta eſt ad Orientem, erit clauſa ſex diebus operis, & in die Sabbathi erit aperta, & in die Calendarum erit aperta.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܢܦܪܫܘܢ ܦܘܪܫܢܐ ܗܢܐ ܠܡܕܒܪܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 16
* ܘܠܡܕܒܪܢܐ ܢܗܘܘܢ ܢܩܪܒ ܥܠܘܬܐ. ܘܣܡܝܕܐ ܘܢܘܩܝܐ ܒܪܝܫ ܝܪܚܐ ܘܒܫܒܐ 17
ܘܒܟܠܗܘܢ ܥܐܕܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܗܘ ܢܩܪܒ ܚܘܣܝܐ ܕܚܛܗܐ. ܘܣܡܝܕܐ ܘܢܘܩܝܐ
ܘܥܠܘܬܐ. ܘܢܟܣܬܐ ܕܡܚܣܝܢ ܒܗܝܢ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ. 18
ܒܚܕ ܒܝܪܚܐ ܩܕܡܝܐ. ܣܒ ܬܘܪܐ ܚܕ ܒܪ ܒܩܪܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ. ܘܚܣܝܘܗܝ
ܠܡܩܕܫܐ. * ܘܢܣܒ ܟܗܢܐ ܡܢ ܕܡܐ ܕܚܘܣܝܐ. ܘܢܙܠܦ ܥܠ ܣܩܘܦܬܗ ܕܒܝܬܐ. 19
ܘܥܠ ܐܪܒܥ ܙܘܝܬܗ ܕܡܕܒܚܐ. ܘܥܠ ܣܩܘܦܬܗ ܕܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܓܘܝܬܐ. * ܘܗܟܢܐ ܢܥܒܕ 20
ܒܫܒܥܐ ܒܝܪܚܐ ܠܟܠ ܕܣܟܠ ܐܘ ܕܛܥܐ. ܘܢܚܣܘܢ ܠܒܝܬܐ. * ܘܒܐܪܒܥܣܪ 21
ܒܝܪܚܐ ܩܕܡܝܐ. ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܦܨܚܐ ܘܥܐܕܐ. ܘܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ ܦܛܝܪܐ ܬܐܟܠܘܢ.
* ܘܢܥܒܕ ܡܕܒܪܢܐ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܘܚܠܦ ܟܠܗ ܥܡܐ 22
ܕܐܪܥܐ. ܬܘܪܐ ܠܚܘܣܝܐ ܕܚܛܗܐ. * ܘܫܒܥܐ ܝܘܡܝ ܥܐܕܗ ܢܩܪܒ ܥܠܘܬܐ 23
ܠܡܪܝܐ. ܫܒܥܐ ܬܘܪܝܢ. ܘܫܒܥܐ ܕܟܪܝܢ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܡܘܡܐ. ܘܠܚܘܣܝܐ
ܕܚܛܗܐ. ܨܦܪܐ ܕܥܙܐ ܒܟܠܝܘܡ. * ܘܣܡܝܕܐ ܣܐܬܐ ܠܬܘܪܐ. ܘܣܐܬܐ ܠܕܟܪܐ. ܘܡܫܚܐ 24
ܗܝܢܐ ܠܣܐܬܐ. * ܘܒܚܡܫܬܥܣܪ ܒܝܪܚܐ ܫܒܝܥܝܐ ܢܥܒܕ ܥܐܕܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܫܒܥܐ ܝܘܡܝܢ 25
ܐܝܟ ܚܘܣܝܐ ܕܚܛܗܐ. ܐܝܟ ܥܠܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܣܡܝܕܐ. ܘܐܝܟ ܡܫܚܐ.

* Univerſus terræ populus ſeparet hujuſmodi ſeparationem pro rectore Iſraelis. 16
17 Rectoris autem erit *ſuppeditare* holocauſta, ſimilam, & libamen initio menſium, ſabbathis omnibúſque feſtis domûs Iſraelis : ipſe offeret expiationem peccatorum, ſimilam, libamen, & holocauſta, ſacrificia quibus expiat filios Iſraelis. 18 Sic ait Dominus dominorum; Primâ *die* menſis primi accipe taurum unum bovinum in quo non ſit vitium, & expia Sanctuarium : 19 Sumátque ſacerdos de ſanguine piaculi, & ſpargat ſuper limina domûs, ſuper quatuor angulos altaris, & ſuper limen portæ atrii intimi. 20 Hoc modo faciat ſeptimâ *die* menſis quicunque ſtultitiam aut errorem commiſerit : & domum expient. 21 Quartadecimâ menſis primi eſto vobis Paſcha & feſtum, & ſeptem diebus azymum comedetis. 22 Offeretq; rector eâdē illâ die pro ſeipſo & pro toto terræ populo, taurum in expiationem peccatorum : 23 Et ſeptem illius feſti diebus offeret holocauſta Domino, ſeptem boves & ſeptem arietes in quibus nullum ſit vitium : & pro expiatione peccatorum, hircum caprarum quolibet die : 24 Similæ verò ſatum *unum* pro bove, & ſatum pro ariete : oleíque heminam pro *quolibet* ſato. 25 Præterea decimaquintâ menſis ſeptimi celebret feſtum, quemadmodum ſeptem hiſce diebus tam quoad expiationem peccatorum & quoad holocauſta, quàm quoad ſimilam & quoad oleum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܘ *

CAP. XLVI.

* ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ. ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܓܘܝܬܐ ܕܚܙܐ ܠܡܕܢܚܐ. ܢܗܘܐ ܐܚܝܕ 1
ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܥܒܕܝܢ ܒܗܘܢ ܥܒܕܐ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܢܬܦܬܚ ܘܒܝܘܡܐ
ܕܪܝܫ ܝܪܚܐ ܢܬܦܬܚ.

Sic ait Dominus dominorum, Porta atrii intimi, quæ reſpicit Orientem, ſit clauſa ſex diebus quibus opus exercetur : die verò ſeptimo aperiatur, & die initii menſis aperiatur : 1

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * وَكُلُّ ٱلشَّعْبِ يُعْطِي هٰذِهِ ٱلْبِدَايَةَ لِمُقَدَّمِ إِسْرَائِيلَ * وَمِنْ قِبَلِ ٱلْمُقَدَّمِ تَكُونُ ٱلْمُحْرَقَاتُ 17
وَٱلذَّبَائِحُ وَٱلْقَوَارِيرُ * تَكُونُ فِي ٱلْأَعْيَادِ وَفِي رُؤُوسِ ٱلشُّهُورِ * وَفِي ٱلسُّبُوتِ وَفِي جَمِيعِ أَعْيَادِ بَيْتِ
إِسْرَائِيلَ * هُوَ يَصْنَعُ مَا هُوَ عَنِ ٱلْخَطِيئَةِ وَٱلذَّبِيحَةِ وَٱلْمُحْرَقَاتِ * وَمَا هُوَ لِلْخَلَاصِ * لِيُسْتَغْفَرَ عَنْ
18 بَيْتِ إِسْرَائِيلَ * هٰذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * فِي ٱلشَّهْرِ ٱلْأَوَّلِ * فِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ ٱلشَّهْرِ * تَأْخُذُونَ عِجْلًا
19 مِنَ ٱلْبَقَرِ لَا عَيْبَ فِيهِ * لِتَسْتَغْفِرُوا فِي ٱلْقُدْسِ * وَيَأْخُذُ ٱلْكَاهِنُ مِنْ دَمِ ٱلْعِجْلِ ٱلَّذِي
لِلِٱسْتِغْفَارِ * وَيَجْعَلُ عَلَى عَتَبَاتِ ٱلْبَيْتِ * وَعَلَى أَرْبَعِ زَوَايَا ٱلْهَيْكَلِ * وَعَلَى ٱلْمَذْبَحِ * وَعَلَى عَتَبَاتِ
20 بَابِ ٱلدَّارِ ٱلدَّاخِلَةِ * هٰكَذَا تَصْنَعُ فِي ٱلشَّهْرِ ٱلسَّابِعِ فِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ ٱلشَّهْرِ * تَأْخُذُ مِنْ
21 كُلِّ وَاحِدٍ هُوَ طَاهِرٌ وَمِنْ طِفْلٍ * وَتَسْتَغْفِرُ فِي ٱلْبَيْتِ * وَفِي ٱلشَّهْرِ ٱلْأَوَّلِ * فِي ٱلرَّابِعِ عَشَرَ مِنَ
22 ٱلشَّهْرِ * يَكُونُ لَكُمْ عِيدُ ٱلْفِصْحِ * سَبْعَةَ أَيَّامٍ تَأْكُلُونَ فَطِيرًا * وَيَصْنَعُ ٱلْمُقَدَّمُ فِي ذٰلِكَ
23 ٱلْيَوْمِ عَنْهُ وَعَنِ ٱلْبَيْتِ وَعَنْ جَمِيعِ شَعْبِ ٱلْأَرْضِ * عِجْلًا مِنْ أَجْلِ ٱلْخَطِيئَةِ * وَسَبْعَةَ أَيَّامِ
ٱلْعِيدِ يَصْنَعُ ٱلْمُحْرَقَاتِ لِلرَّبِّ * سَبْعَةَ عُجُولٍ وَسَبْعَةَ كِبَاشٍ غَيْرِ مَعِيبَةٍ * كُلَّ يَوْمٍ فِي ٱلسَّبْعَةِ
24 ٱلْأَيَّامِ * وَعَنِ ٱلْخَطِيئَةِ جَدْيًا مِنَ ٱلْمَعْزِ كُلَّ يَوْمٍ * وَذَبِيحَةً * وَجَرِيبًا لِلْعِجْلِ * وَجَرِيبًا لِلْكَبْشِ
25 تَصْنَعُهُ * وَقِسْطَ زَيْتٍ لِلْجَرِيبِ * وَفِي ٱلشَّهْرِ ٱلسَّابِعِ * فِي خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا مِنَ ٱلشَّهْرِ فِي ٱلْعِيدِ * تَصْنَعُ
هٰكَذَا سَبْعَةَ أَيَّامٍ * كَمِثْلِ مَا هُوَ عَنِ ٱلْخَطِيئَةِ * وَكَمِثْلِ ٱلْمُحْرَقَاتِ * وَكَمِثْلِ ٱلْمَنِّ * وَكَمِثْلِ ٱلزَّيْتِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْأَرْبَعُونَ *

* ٱلْإِصْحَاحُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * ٱلْبَابُ ٱلَّذِي فِي ٱلدَّارِ ٱلدَّاخِلَةِ * ٱلنَّاظِرُ إِلَى ٱلْمَشَارِقِ * يَكُونُ مُغْلَقًا
سِتَّةَ ٱلْأَيَّامِ ٱلْعَمَّالَةِ * وَفِي يَوْمِ ٱلسَّبْتِ يُفْتَحُ * وَفِي يَوْمِ رَأْسِ ٱلشَّهْرِ يُفْتَحُ *

Totus populus dabit has primitias duci Iſraelis. 16 17 Et à duce erunt holocauſta, & ſacrificia, atque alabaſtra : erunt inquam in feſtis, in principiis menſium, in Sabbathis, in omnibus denique ſolennitatibus domûs Iſraelis : ipſe faciet quod eſt pro peccato, & ſacrificio, & holocauſtis, & quod eſt pro ſalute; ut venia poſtuletur pro domo Iſraelis. 18 Hæc dicit Dominus Deus, Menſe primo, primâ die menſis, ſumetis vitulum bovinum in quo nullum ſit vitium, ut veniam poſcatis in Sanctuario : 19 Sumátque ſacerdos de ſanguine vituli qui eſt pro poſcenda venia, ponátque ſuper liminibus domûs, ſuper quatuor angulis templi, ſuper altari, & ſuper liminibus januæ atrii interioris. 20 Idem facies menſe ſeptimo, primâ die menſis : ſumes à quocunque mundus fuerit, & à puero, veniámque poſtulabis in domo. 21 Et menſe primo, quartadecimâ menſis, eſto vobis ſolennitas Paſchalis : 22 ſeptem diebus comedetis azymum : Facíetque dux eâ die pro ſe, pro domo, & pro univerſo terræ populo, vitulum pro peccato. 23 Et ſeptem illis diebus ſolennitatis faciet holocauſta Domino, ſeptem vitulos, & ſeptem arietes immaculatos, ſeptem iis diebus quotidiè : & pro peccato, hædum è capris ſingulis diebus. 24 Et ſacrificium : & gjaribum (menſuræ genus) pro vitulo, & gjaribum pro hædo facies, & queſtum (menſuræ genus) olei in gjaribum. 25 Menſe demum ſeptimo, quintadecimâ die menſis in ſolennitate, idem facies ſeptem diebus, ut id quod eſt pro peccato, & ut holocauſta, ut man : & ut oleum.

CAP. XLVI.

Textus vigeſimus ſeptimus.

1 Ita dicit Dominus Deus, Oſtium quod eſt in atrio interiori, reſpiciens Orientem verſùs, clauſum eſto ſex diebus operi addictis : die verò Sabbathorum aperiatur, & die kalendarum menſis aperiatur.

יחזקאל: מו

ſtabit & , deforis portæ veſtibuli *via* *prælatus* intrabit Et
וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד 2
, ejus *aſcenſionem* ſacerdotes facient & : portæ *poſte* *ſuper*
עַל־מְזוּזַת הַשַּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עוֹלָתוֹ
, portæ limen ſuper ſe incurvabit & , ejus pacifica &
וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל־מִפְתַּן הַשַּׁעַר
.veſperam ad uſque claudetur non porta Et .egredietur &
וְיָצָא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעָרֶב׃
ipſius portæ oſtium terræ populus ſe incurvabit Et
וְהִשְׁתַּחֲווּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא 3
aſcenſionem Et .DOMINI *facies ad* ,Calendis in & , ſabbathis in
בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃ וְהָעֹלָה 4
ſex , ſabbathi die in : DOMINO *prælatus* offeret *quam*
אֲשֶׁר־יַקְרִב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה
Ephah *munus* Et .*integrum* arietem & , *integros* agnos
כְבָשִׂים תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃ וּמִנְחָה אֵיפָה 5
olei & : ſuæ manus donum *munus* agnis in & , *arietem ad*
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מִנְחָה מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן
, bovis filius vitulus , *novilunii* die in Et .Ephah *ad* Hin
הִין לָאֵיפָה׃ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פַּר בֶּן־בָּקָר 6
.erunt *integri* , aries & , agni ſex & : *integri*
תְּמִימִם וְשֵׁשֶׁת כְּבָשִׂם וָאַיִל תְּמִימִם יִהְיוּ׃
, *munus* faciet arietem per Ephah & , vitulum per Ephah Et
וְאֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה מִנְחָה 7
Hin olei & : ejus manus apprehenderit ſicut agnis in &
וְלַכְּבָשִׂים כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין
veſtibuli *via* : *prælatum* *ingrediendo in* Et .Ephah per
לָאֵיפָה׃ וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם 8
intrando in Et .exibit *ejus* viam *in* & , ingredietur portæ
הַשַּׁעַר יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃ וּבְבוֹא 9
ingrediens ſolennitatibus in DOMINI *facies ad* terræ *populum*
עַם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים הַבָּא
portæ *via* egredietur , *ſe incurvandum ad Aquilonis* portæ viam
דֶּרֶךְ שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שַׁעַר
via egredietur , meridianæ portæ *viam ingrediens &* : *meridiei*
נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֶגֶב יֵצֵא דֶּרֶךְ־
quam , portæ *via* revertetur Non .aquilonaris porta
שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר־
, *prælatus* Et .egredientur illius regione è ſed , *eam in* eſt ingreſſus
בָּא בוֹ כִּי נִכְחוֹ יֵצֵאוּ׃ וְהַנָּשִׂיא 10
, *ipſos exeundo in* & , ingredietur , *ipſos ingrediendo in* , eorum medio in
בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבְצֵאתָם
munus erit *ſtatutis temporibus* in & , feſtivitatibus in Et .egredientur
יֵצֵאוּ׃ וּבַחַגִּים וּבַמּוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה 11
donum agnis in & , arietem per Ephah & , vitulum per Ephah
אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מַתַּת
fecerit cùm Et .Ephah per Hin olei & : ejus manus
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ וְכִי־יַעֲשֶׂה 12
devotionem pacifica aut , *aſcenſionem* *ſpontaneam* *prælatus*
הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים נְדָבָה
, Orientem reſpicientem portam ei aperiet & , DOMINO
לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים
faciet ſic , ſua pacifica & , *ſuam aſcenſionem* faciet &
וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
poſt portam claudet & , egredietur & : ſabbathi die in
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְיָצָא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר אַחֲרֵי
aſcenſionem facies *integrum* *ejus anni* filium agnum Et .*ipſum egredi*
צֵאתוֹ׃ וְכֶבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה 13
.illud facies mane *in* *mane in* : DOMINO diem per
לַיּוֹם לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

2 Et intrabit princeps per viam veſtibuli portæ deforis, & ſtabit in limine portæ: & facient ſacerdotes holocauſtum ejus, & pacifica ejus: & adorabit ſuper limen portæ, & egredietur: porta autem non claudetur uſque ad veſperam. 3 Et adorabit populus terræ ad oſtium portæ illius in Sabbatis, & in Calendis, coram Domino. 4 Holocauſtum autem hoc offeret princeps Domino; in die Sabbati ſex agnos immaculatos, & arietem 5 immaculatum. Et ſacrificium ephi per arietem: in agnis autem ſacrificium quod dederit manus ejus: & olei hin per 6 ſingula ephi. In die autem Calendarum vitulum de armento immaculatum: & ſex agni & 7 arietes immaculati erunt. Et ephi per vitulum, ephi quoque per arietem faciet ſacrificium: de agnis autem, ſicut invenerit manus ejus: & olei hin per ſin- 8 gula ephi. Cùmque ingreſſurus eſt princeps, per viam veſtibuli portæ ingrediatur, & per 9 eandem viam exeat. Et cùm intrabit populus terræ in conſpectu Domini in ſolennitatibus: qui ingreditur per portam Aquilonis, ut adoret, egrediatur per viam portæ Meridianæ: porrò qui ingreditur per viam portæ Meridianæ, egrediatur per viam portæ Aquilonis: non revertetur per viam portæ, per quam ingreſſus eſt, ſed è regio- 10 ne illius egredietur. Princeps autem in medio eorum cum ingredientibus ingredietur, & cum egredientibus egredietur. 11 Et in nundinis, & in ſolennitatibus erit ſacrificium ephi per vitulum, & ephi per arietem: agnis autem erit ſacrificium ſicut invenerit manus ejus: & olei 12 hin per ſingula ephi. Cùm autem fecerit princeps ſpontaneum holocauſtum, aut pacifica voluntaria Domino; aperietur ei porta quæ reſpicit ad Orientem, & faciet holocauſtum ſuum, & pacifica ſua, ſicut fieri ſolet in die Sabbati: & egredietur, claudetúrque porta poſtquàm 13 exierit. Et agnum ejuſdem anni immaculatum faciet holocauſtum quotidiè Domino: ſemper manè faciet illud.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

2 Καὶ εἰσελεύσεται ὁ ἀφηγούμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης τῆς (γ) ἔσωθεν, καὶ στήσεται ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης, καὶ ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτοῦ, καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσει ἐπὶ τοῦ προθύρου τῆς πύλης, καὶ ἐξελεύσεται, καὶ ἡ πύλη οὐ μὴ 3 κλεισθῇ ἕως ἑσπέρας. Καὶ προσκυνήσει ὁ λαὸς τῆς γῆς κατὰ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης ἐκείνης, καὶ ἐν τοῖς σαββάτοις, καὶ ἐν 4 ταῖς νουμηνίαις, ἐναντίον (δ) κυρίου. Καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα προσοίσει ὁ ἀφηγούμενος τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἓξ ἀμνοὺς ἀμώμους, καὶ κριὸν ἄ- 5 μωμον, Καὶ (ε) μαναά, πέμμα τῷ κριῷ, καὶ τοῖς ἀμνοῖς θυσίαν, δόμα (ζ) χειρὸς 6 αὐτοῦ, καὶ ἐλαίου τὸ εἲν τῷ πέμματι. Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νουμηνίας μόσχον (η) ἄμωμον, καὶ ἓξ ἀμνοὺς, καὶ κριὸς ἄμωμος ἔ- 7 σται, Καὶ πέμμα τῷ κριῷ, καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ ἔσται (θ) μαναά, καὶ τοῖς ἀμνοῖς, καθὼς ἂν (ι) ἐκποιῇ ἡ χεὶρ αὐ- 8 τοῦ, καὶ ἐλαίου τὸ εἲν τῷ πέμματι. Καὶ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἀφηγούμενον, κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς 9 πύλης ἐξελεύσεται. Καὶ (κ) ὅταν εἰσπορεύηται ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐναντίον κυρίου ἐν ταῖς ἑορταῖς, ὁ εἰσπορευόμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης (λ) τῆς βλεπούσης πρὸς Βορρᾶν προσκυνεῖν, ἐξελεύσεται κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς Νότον, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς Νότον, ἐξελεύσεται κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς Βορρᾶν· οὐκ ἀναστρέψει κατὰ τὴν πύλην (μ) εἰς ἣν εἰσελήλυθεν, ἀλλ' ἢ 10 κατ' εὐθὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται. Καὶ ὁ ἀφηγούμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰσελεύσεται μετ' αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐξελεύ- 11 σεται (ν). Καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἔσται τὸ (ξ) μαναὰ πέμμα τῷ μόσχῳ, καὶ πέμμα τῷ κριῷ, (ο) καὶ τοῖς ἀμνοῖς, καθὼς ἂν ἐκποιῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ, 12 καὶ ἐλαίου τὸ εἲν τῷ πέμματι. Ἐὰν δὲ ποιήσῃ ὁ ἀφηγούμενος ὁμολογίαν ὁλοκαύτωμα σωτηρίου τῷ κυρίῳ, καὶ (ʺ) ἀνοίξει ἑαυτῷ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν (ʹ) κατὰ ἀνατολάς, καὶ (·) ποιήσει τὸ ὁλοκαύτωμα αὐτοῦ, καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ, ὃν τρόπον ποιεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων· καὶ ἐξελεύσεται, καὶ κλείσει 13 τὰς θύρας μετὰ τὸ ἐξελθεῖν αὐτόν. Καὶ ἀμνὸν ἐνιαύσιον ἄμωμον ποιήσει (π) εἰς ὁλοκαύτωμα καθ' ἡμέραν τῷ κυρίῳ, πρωῒ ποιήσει αὐτόν.

Et intrabit dux per viam Ælam portæ (a) interioris, & ſtabit ſuper veſtibula portæ. Et facient ſacerdotes holocauſta ejus, & quæ ſalutaris ejus. Et adorabit ſuper veſtibulum portæ: & egredietur: & porta non claudetur uſque ad veſperam. 3 *Et adorabit populus terræ ad veſtibula portæ illius, & in Sabbatis, & in Neomeniis coram Domino.* 4 *Et holocauſta offeret dux Domino in die Sabbatorum, ſex agnos immaculatos, & arietem immaculatum,* 5 *Et manaa, (b) coctionem arieti, & agnis ſacrificium, donum manûs ſuæ, & olei In coctioni.* 6 *Et in die Neomeniæ vitulum immaculatum, & ſex agnos: & aries immaculatus erit:* 7 *Et coctio arieti, & coctio vitulo erit manaa, & agnis, ſicut ſuffecerit manus ejus: & olei In coctioni.* 8 *Et in ingrediendo ducem per viam Ælam portæ ingredietur, & per viam portæ egredietur.* 9 *Et cùm intrabit populus terræ in conſpectu Domini in ſolennitatibus, qui ingreditur per viam portæ reſpicientis ad Aquilonem, ut adoret; egredietur per viam portæ, quæ ad Auſtrum: & qui ingreditur per viam portæ, quæ ad Auſtrum, egredietur per viam portæ, quæ ad Aquilonem: non revertetur per portam, in quam ingreſſus eſt: ſed in directum ejus egredietur.* 10 *Et dux in medio eorum; in ingrediendo eos, ingredietur cum eis: & in egrediendo ipſos, egredietur.* 11 *Et in ſolennitatibus, et in nundinis erit manaa coctio vitulo, & coctio arieti, & agnis, ſicut valuerit manus ejus, et olei In coctioni.* 12 *Si autem fecerit dux (c) confeſſionem, holocauſtum (d) ſalutaris Domino; et aperiet ſibi portam reſpicientem ad Orientem: et faciet holocauſtum ſuum, et ea quæ ſalutaris ſui; ſicut facit in die Sabbatorum. Et egredietur: et claudet oſtia poſtquàm ipſe egreſſus fuerit:* 13 *Et agnum anniculum immaculatum faciet in holocauſtum quotidiè Domino: manè faciet eum.*

MS.A. (γ) ἔξωθεν, (δ) τοῦ κυρίου. Καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα (ε) μαννά, (ζ) τῆς χειρὸς (η) υἱὸν βουκολίου ἄμωμον, (θ) μαννὰ (ι) εὐποιῇ (κ) (κ) ἔσται ὅταν εἰσπορεύηται ὁ λαὸς ἐναντίον (λ) τῆς πρὸς Βορρᾶν (μ) ἣν εἰσελήλυθεν (ν) μετ' αὐτῶν. Καὶ (ξ) μαννὰ (ο) τοῖς δὲ ἀμνοῖς, (ʺ) ἀνοίξει (ʹ) κατ' (·) ποιήσει (π) ὁλοκαύτωμα,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ויעול רבא באורח אולמא דתרעא מלברא ויקום על סקופת תרעא ויעבדון 2
כהניא ית עלתיה וית נכסת קודשיה ויסגוד על סקופת תרעא ויפוק ותרעא לא
יתאחיד עד רמשא׃ ויסגדון עמא דארעא במעלנא דתרעא ההוא בשביא 3
ובירחיא קדם יי׃ ועלתא די יקריב רבא קדם יי ביומא דשבתא שתא אמרין 4
שלמין ודכר שלים׃ ומנחתא מכלתא לדכרא ולאמריא מנחתא מרבק ידיה 5
ומשחא מלו הינא למכלתא׃ וביומא דירחא תור בר תורי שלים ושתא אמרין 6
ודכר שלמין יהון׃ ומכלתא לתורא ומכלתא לדכרא יעביד מנחתא ולאמריא 7
כמא דתדביק ידיה ומשחא מלו הינא למכלתא׃ ובמעל רבא באורח אולמא 8
דתרעא יעול ובאורחיה יפוק׃ ובמעל עמא דארעא למסגד קדם יי במועדיא 9
דעליל באורח תרע צפונא למסגד יפוק באורח תרע דרומא ודיעול באורח תרע
דרומא יפוק באורח תרע צפונא לא יתוב באורח תרע די על ביה ארי לקבליה
יפוק׃ ורבא ביניהון במיעלהון ייעול ובמפקהון יפקון׃ ובחגיא ובמועדיא תהי 10 11
מנחתא מכלתא לתורא ומכלתא לדכרא ולאמריא דתדביק ידיה ומשחא מלי
הינא למכלתא׃ וארי יעביד רבא נדבתא עלתא או נכסת קודשיא נדבתא קדם 12
יי ויפתח ליה ית תרעא דפתיח למדנחא ויעביד ית עלתיה וית נכסת קודשוהי
כמא די עביד ביומא דשבתא ויפוק ויחוד ית תרעא בתר מפקיה׃ ואמר בר 13
שתיה שלים תעביד עלתא ליומא קדם יי בצפר בצפר תעביד יתיה׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

2 Et ingredietur princeps per viam veſtibuli portæ exterioris, & ſtabit in limine portæ: & facient Sacerdotes holocauſtum ejus & ſacras ejus hoſtias, & adorabit ſuper limen portæ, & egredietur: porta autem non claudetur uſque ad veſperam. 3 Et adorabit populus terræ in introitu portæ illius in Sabbathis & in Calendis coram Dño. 4 Holocauſtum autem auferet princeps coram Dño in die Sabbathi ſex agnos immaculatos, & arietem immaculatum. 5 Et in munus menſuram ephi in arietem, & in ſingulos agnos juxta munus quod apprehenderit manus ejus, & olei plenum hin per ſingula ephi: 6 Et in die Calendarum vitulum de bobus immaculatum; & ſex agni & arietes immaculati erunt. 7 Et ephi in vitulum & ephi in arietem faciet pro munere & in agnos ſicut apprehenderit manus ejus, & plenum hin olei ad menſuram. 8 Et cùm ingreſſus fuerit princeps per viam veſtibuli portæ ingredietur, & per eandem viam exibit. 9 Et cùm ingreſſus fuerit populus terræ ut adoret coram Dño in ſolennitatibus; qui ingreſſus fuerit per viam portæ Aquilonis ad orandum, egredietur per viam portæ Auſtralis: & qui ingreſſus fuerit per viam portæ Auſtralis, exibit per viam portæ Aquilonis: non revertetur per viam portæ per quam ingreſſus eſt, ſed è regione ejus egredietur. 10 Princeps autem in medio eorum cùm ingreſſi fuerint ingredietur, & cùm exierint exibit. 11 Et in feſtivitatibus & in ſolennitatibus erit munus menſura ephi in vitulum, & menſura ephi in arietem, & in agnos quot apprehenderit manus ejus: & plenum hin olei ad menſuram. 12 Et cùm fecerit princeps ſpontaneum holocauſtum aut victimam ſanctificatam ſpontaneam coram Dño, aperiet ſibi portam quæ aperitur ad Orientem, & faciet holocauſtum ſuum & victimam ſanctificatam ſuam ſicut fieri ſolet in die Sabbathi, & egredietur et claudet portam poſt exitum ſuum. 13 Et agnum anniculum immaculatum facies holocauſtum quotidie coram Domino; manè manè facies illud.

Verſio SYRIACA cùm Interpretatione LATINA.

* ܘܢܥܘܠ ܡܕܒܪܢܐ ܒܡܥܠܢܐ ܕܐܣܩܘܦܬܐ ܕܬܪܥܐ ܡܢ ܠܒܪ. ܘܢܩܘܡ ܥܠ ܐܣܩܘܦܬܗ 2
ܕܬܪܥܐ. ܘܢܩܪܒܘܢ ܒܝܢܬܐ ܟܗܢܐ ܥܠܘܬܗ ܘܩܘܪܒܢܘܗܝ. ܘܢܣܓܘܕ ܒܐܣܩܘܦܬܐ
ܕܬܪܥܐ ܘܢܦܘܩ. ܘܬܪܥܐ ܠܐ ܢܬܐܚܕ ܥܕܡܐ ܠܪܡܫܐ. * ܘܢܣܓܕܘܢ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܒܡܥܠܢܗ 3
ܕܬܪܥܐ ܗܘ. ܒܫܒܬܐ ܘܒܪܝܫ ܝܪܚܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܘܥܠܬܐ ܕܡܩܪܒ ܡܕܒܪܢܐ ܩܕܡ 4
ܡܪܝܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܢܗܘܘܢ ܫܬܐ ܐܡܪܝܢ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܡܘܡܐ. ܘܕܟܪܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ.
* ܘܣܡܝܕܐ ܢܩܪܒ. ܣܐܬܐ ܠܬܘܪܐ. ܘܣܐܬܐ ܠܕܟܪܐ. ܘܠܐܡܪܐ ܐܝܟ ܕܡܛܝܐ ܐܝܕܗ 5
ܘܡܫܚܐ ܗܝܢܐ ܠܣܐܬܐ. * ܘܒܝܘܡܐ ܕܪܝܫ ܝܪܚܐ. ܬܘܪܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ. ܘܫܬܐ ܐܡܪܝܢ ܕܠܝܬ 6
ܒܗܘܢ ܡܘܡܐ. ܘܕܟܪܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܘܡܐ. * ܘܣܡܝܕܐ ܢܩܪܒ. ܣܐܬܐ ܠܬܘܪܐ. ܘܣܐܬܐ 7
ܠܕܟܪܐ. ܘܠܐܡܪܐ ܐܝܟ ܕܡܛܝܐ ܐܝܕܘܗܝ. ܘܡܫܚܐ ܗܝܢܐ ܠܣܐܬܐ. * ܘܡܐ ܕܥܐܠ 8
ܡܕܒܪܢܐ. ܒܐܣܩܘܦܬܗ ܕܬܪܥܐ ܢܥܘܠ. ܘܒܗ ܢܦܘܩ. * ܘܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ 9
ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܒܙܒܢܐ ܕܥܐܕܐ. ܡܢ ܕܥܐܠ ܠܬܪܥܐ ܓܪܒܝܝܐ ܠܡܣܓܕ. ܢܦܘܩ ܒܗ
ܠܬܪܥܐ ܬܝܡܢܝܐ. ܘܡܢ ܕܥܐܠ ܠܬܪܥܐ ܬܝܡܢܝܐ. ܢܦܘܩ ܒܗ ܠܬܪܥܐ ܓܪܒܝܝܐ. ܘܠܐ
ܢܗܦܘܟ ܠܬܪܥܐ ܕܥܐܠ. ܐܠܐ ܠܘܩܒܠܗ ܢܦܘܩ. * ܘܡܕܒܪܢܐ ܕܒܝܢܬܟܘܢ. ܠܬܪܥܐ 10
ܕܥܐܠ. ܒܗ ܢܦܘܩ. * ܘܒܙܒܢܐ ܕܥܐܕܐ. ܢܗܘܐ ܣܡܝܕܐ. ܣܐܬܐ ܠܬܘܪܐ. ܘܣܐܬܐ 11
ܠܕܟܪܐ. ܘܠܐܡܪܐ ܐܝܟ ܕܡܛܝܐ ܐܝܕܘܗܝ. ܘܡܫܚܐ ܗܝܢܐ ܠܣܐܬܐ. * ܘܡܐ 12
ܕܡܩܪܒ ܡܕܒܪܢܐ. ܥܠܬܐ ܐܘ ܩܘܪܒܢܐ. ܦܘܪܫܢܐ ܠܡܪܝܐ. ܢܬܦܬܚ ܠܗ
ܬܪܥܐ ܕܚܙܐ ܠܡܕܢܚܐ ܕܐܚܝܕ. ܘܢܩܪܒ ܥܠܘܗܝ ܥܠܬܐ ܘܩܘܪܒܢܘܗܝ. ܘܢܐܚܕܝܘܗܝ
ܠܬܪܥܐ ܘܢܦܘܩ. ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. * ܘܐܡܪܐ ܒܪ ܫܢܬܗ ܕܠܝܬ ܒܗ 13
ܡܘܡܐ ܢܗܘܐ ܡܩܪܒ ܒܟܠܝܘܡ. ܥܠܬܐ ܠܡܪܝܐ. ܡܢ ܨܦܪ ܠܨܦܪ.

2 * Et ingrediens rector per oſtium liminis portæ deforis, ſtet ſuper limen portæ, offerantque *interim* ſacerdotes holocauſta ipſius & ſacrificia ipſius: & poſtquam adoravit in limine portæ, exeat: porta verò ne claudatur ad veſperam uſque. 3 Adorabúntque populus terræ in oſtio portæ illius, ſabbathis & initio menſium, coram Domino. 4 Porrò holocauſta quæ offeret rector corã Domino die ſabbathi, erunt ſex agni in quibus nullum ſit vitium, & aries in quo nullum ſit vitium. 5 De ſimila verò offeret ſatum pro bove, & ſatum pro ariete, * & pro agno ſecundùm facultatem ſuam: de oleo autem heminam pro ſato. 6 Die verò initii menſis, bovem in quo nullum ſit vitium, et ſex agnos in quibus nullum ſit vitium, & arietem in quo nullum ſit vitium. 7 Paritérque de ſimila offeret ſatum pro bove, ſatum pro ariete, & pro agno ſecundùm facultatẽ ſuam: de oleo verò heminã pro ſato *quolibet*. 8 Quoties ingredietur rector, per portæ limen ingrediatur, & per idem egrediatur. 9 Sed cùm ingredientur populus terræ coram Dño tempore feſtivo; qui ingreſſus fuerit per portam Aquilonarem ad adorandum, egrediatur per portam Auſtralem: et qui ingreſſus fuerit per portam Auſtralem, egrediatur per portam Aquilonarem: ne revertatur per portam per quam ingredietur, ſed per ſibi oppoſitã egrediatur. 10 At rector qui fuerit inter vos, quâ portâ ingreſſus fuerit, eâdem egrediatur. 11 Et feſtivo tempore ſit de ſimila ſatum pro bove, ſatum pro ariete, & pro agno juxta cujuſque facultatem: de oleo verò hemina pro ſato. 12 Præterea quum offeret rector holocauſta aut munera, ſeparationem Domino, aperiatur ipſi porta reſpiciens Orientem, quæ clauſa eſſe *ſolet*: & poſtquam obtulerit holocauſta & munera ſua, claudat portam, ac tum egrediatur, quemadmodum facere *conſuevit* die ſabbathi. 13 Agnum quoque anniculum in quo nullum ſit vitium, offerat quotidie holocauſtum Domino, ſingulis matutinis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ويدخل المقدم في طريق الام الباب الذي من خارج * ويقف على دهاليز الباب * 2
ويصنعون الكهنة محرقاته * وما هو لخلاصه * ويسجد على دهليز ذلك الباب ويخرج * والباب
لا يغلق الى المساء * ويسجد شعب الارض لدهاليز ذلك الباب * وفي السبوت وفي روس 3
الشهور امام الرب * والمحرقة يقدمها المقدم للرب في يوم السبوت * ستة حملان لا عيب 4
فيها * وكبشا لا عيب فيه * وجريب من للكبش * وللحملان ذبيحة عطية يدك * ووسط 5
زيت للجريب * وفي يوم راس الشهر * عجلا من دود البقر لا عيب فيه * وستة حملان * 6
وكبشا يكون لا عيب فيه * وجريبا للكبش * وجريبا للعجل يكون منا * وللحملان * 7
كما يمكن ان تصنع يدك حسنا * ووسط زيت للجريب * وعند ما يدخل المقدم * في طريق 8
الام الباب يدخل * وفي طريق الباب يخرج * ويكون اذا دخل الشعب امام الرب في 9
الاعياد * الداخل في طريق الباب الذي نحو الجربياء ليسجد * يخرج في طريق الباب
الذي نحو التيمن * والداخل في طريق الباب الذي نحو التيمن * يخرج في طريق
الباب الذي نحو الجربياء * ولا يرجع في الباب الذي دخل فيه * ولكن بازايه يخرج *
* والمقدم في وسطهم * عند ما يدخلون يدخل معهم * وعند ما يخرجون يخرج معهم * 10
* وفي الاعياد وفي المواسم يكون من جريب للعجل * وجريب للكبش وللحملان كما يمكن 11
ان تصنع يدك حسنا * ووسط زيتا للجريب * واذا صنع المقدم اعترافا محرقة خلاص للرب * 12
فيفتح له الباب الناظر الى المشارق * فيصنع محرقته وما هو لخلاصه * كما يصنع في يوم
السبوت * يخرج ويغلق الابواب من بعد ان يخرج * وحملا حوليا لا عيب فيه * يصنعه محرقه 13
كل يوم للرب * بالغداة يصنعه *

2 * *Et ingrediens dux per viam Ælam portæ extrinſecæ, conſiſtet ad porticus januæ: cùmque perfecerint ſacerdotes holocauſta ipſius & quæ ad ſalutem ejus pertinent, adorabit ſuper ejus januæ porticum, & egredietur: janua verò non claudetur ad veſperam uſque.* 3 *Et adorabit terræ populus ad illius januæ porticum tam in ſabbathis quàm kalendis menſium, coram Domino.* 4 *Holocauſtum verò quod offeret dux Domino in die ſabbathorum, ſex erunt agni ſine macula, & aries ſine macula,* 5 *Gjarib man pro ariete, & pro agnis ſacrificium, donum manûs ſuæ, & queſtus olei pro gjaribo.* 6 *Die verò kalendarum menſis, vitulus de grege boum ſine vitio, ſex agni, & aries in quo nullum ſit vitium:* 7 *Et gjarib pro ariete, & gjarib pro vitulo, erit man, atque pro agnis: ut meliùs facere poterit manus ejus: & queſtus olei pro gjaribo.* 8 *Quando ingredietur dux, per viam ulam portæ ingredietur, & per viam portæ egredietur.* 9 *Erit autem cùm ingredietur populus coram Domino in diebus feſtis, ut quiſquis ingreſſus fuerit per viam portæ quæ eſt Aquilonem versùs ad adorandum, egrediatur per viam portæ quæ eſt Meridiem versùs; & quiſquis ingreſſus fuerit per viam portæ quæ eſt Meridiem versùs, egrediatur per viam portæ quæ eſt Aquilonem versùs: non revertetur per portam per quam ingreſſus eſt, ſed per oppoſitam ſibi egredietur.* 10 *Dux autem erit in medio eorum: cùm ingredientur, intrabit cum ipſis; & cùm egredientur, cum ipſis exibit.* 11 *In ſolennitatibus & in nundinis erit man gjarib pro vitulo, & gjarib pro ariete & pro agnis, prout poterit benefacere manus ejus, & queſtus olei pro gjaribo.* 12 *Quoties autem fecerit dux gratiarum actionem, holocauſtum ſalutis Domino, aperiet ſibi portam quæ reſpicit ad Orientem, facietque holocauſtum ſuum & quæ pertinent ad ſalutem ſuam, quemadmodum facere conſuevit in die ſabbathorum: tum egredietur, claudétque portas poſtquam egreſſus fuerit.* 13 *Et agnum anniculum in quo nulla ſit macula, faciet holocauſtum ſingulis diebus Domino: in matutino faciet eum.*

יחזקאל : מז

, Ephah partem ſextam mane in mane in eo ſuper facies munus Et
14 ומנחה תעשה עליו בבקר בבקר ששית האיפה
Domino munus , ſimilam ſubigendam ad , Hin partem tertiam olei &
ושמן שלישית ההין לרס את־הסלת מנחה ליהוה
& , munus & , agnum facient Et .jugiter ſeculi ſtatutis
15 חקות עולם תמיד : ויעשו את־הכבש ואת־המנחה ואת־
Dominus dixit Sic .jugitatis aſcenſionem : mane in mane in oleum
16 השמן בבקר בבקר עולת תמיד : כה־אמר אדני
,ejus hæreditatē in ſuis filiis de viro donum prælatus dederit Cùm: Domin*
יהוה כי־יתן הנשיא מתנה לאיש מבניו נחלתו
cùm Et .hæreditatem in , ipſi , eorum poſſeſſio : erit ejus filiis ipſi
17 היא לבניו תהיה אחזתם היא בנחלה : וכי־
illius erit & , ſuis ſervis de uni ſua hæreditate de donum dederit
יתן מתנה מנחלתו לאחד מעבדיו והיתה לו
,ej* hæreditas Veruntamē: prælatum ad revertetur &,libertatis annum ad uſq;
עד־שנת הדרור ושבת לנשיא אך נחלתו
hæreditate de prælatus accipiet non Et .erit eis , ejus filiorum
18 בניו להם תהיה : ולא־יקח הנשיא מנחלת
ſua poſſeſſione De .eorum poſſeſſione de , eos populandum ad populi
העם להונתם מאחזתם מאחזתו
;me* popul* diſpergantur non quod propter : ſuis filiis dabit hæreditatem
ינחל את־בניו למען אשר לא־יפצו עמי
humero ſuper qui , ingreſſum in me introduxit Et .ſua poſſeſſione à vir
19 איש מאחזתו : ויביאני במבוא אשר על־כתף
;Aquilonē ad reſpicientia ſacerdotes ad ſanctitatis cubicula in portæ
השער אל־הלשכות הקדש אל־הכהנים הפנות צפונה
locus Iſte : me ad dixit Et .mare ad lateribus in locus ibi ecce &
20 והנה־שם מקום בירכתם ימה : ויאמר אלי זה המקום
: peccato pro &,delicto pro oblationem ſacerdotes ibi coquent quo
אשר יבשלו־שם הכהנים את־האשם ואת־החטאת
atrium ad educendum non ad , munus coquent quo
אשר יאפו את־המנחה לבלתי הוציא אל־החצר
atrium ad me eduxit Et .populum ſanctificandum ad , exterius
21 החיצונה לקדש את־העם : ויוציאני אל־החצר
ecce & : atrii angulos quatuor ad me fecit tranſire & , exterius
החיצונה ויעבירני אל־ארבעת מקצועי החצר והנה
quatuor In .atrii angulo in atrium , atrii angulo in atrium
22 חצר במקצע החצר חצר במקצע החצר : בארבעת
triginta &,longitudine quadraginta ligata atria atrii angulis
מקצעות החצר חצרות קטרות ארבעים ארך ושלשים
circum ordo Et .angulatis ipſis quatuor una menſura:latitudine
23 רחב מדה אחת לארבעתם מהקצעות : וטור סביב
parietes ſubter facta culinæ & : ipſis quatuor circum eis in
בהם סביב לארבעתם ומבשלות עשוי מתחת הטירות
qua ,coquentium domus Iſtæ : me ad dixit Et .circum
24 סביב : ויאמר אלי אלה בית המבשלים אשר
.populi victimam domus miniſtri ibi coquent
יבשלו־שם משרתי הבית את־זבח העם :

CAP. XLVII. מז

deſub egredientes aquæ ecce & , domus oſtium ad me convertit Et
1 וישבני אל־פתח הבית והנה־מים יצאים מתחת
aquæ Et : Orientem domus facies nam:Orientem ad domus limine
מפתן הבית קדימה כי־פני הבית קדים והמים
.altaris meridie à dextero domus humero ab ſubter de deſcendentes
ירדים מתחת מכתף הבית הימנית מנגב למזבח :
extra viam me circuire fecit & ,aquilonaris portæ via me eduxit Et
2 ויוציאני דרך־שער צפונה ויסבני דרך חוץ
aquæ ecce Et .Orientem reſpicientem viam extrinſecus portam ad
אל־שער החוץ דרך הפונה קדים והנה־מים
.dextero humero ab ſcaturientes
מפכים מן־הכתף הימנית :

Verſio VULG. LAT.

14 Et faciet ſacrificium ſuper eo cata manè manè ſextam partem ephi, & de oleo tertiam partem hin, ut miſceatur ſimilæ: ſacrificium Domino legitimum, juge 15 atque perpetuum. Faciet agnum, & ſacrificium, & oleum cata manè manè : holocauſtum 16 ſempiternum. Hæc dicit Dominus Deus; Si dederit princeps donum alicui de filiis ſuis : hæreditas ejus, filiorum ſuorum erit, 17 poſſidebunt eam hæreditariè. Si autem dederit legatum de hæreditate ſua uni ſervorum ſuorum, erit illius uſque ad annum remiſſionis, & revertetur ad principem : hæreditas autem ejus, filiis 18 ejus erit. Et non accipiet princeps de hæreditate populi per violentiam, & de poſſeſſione eorum : ſed de poſſeſſione ſua hæreditatem dabit filiis ſuis: ut non diſpergatur populus meus unuſquiſque à poſſeſſione ſua. 19 Et introduxit me per ingreſſum, qui erat ex latere portæ, in gazophylacia Sanctuarii ad ſacerdotes, quæ reſpiciebant ab Aquilonem: & erat ibi locus vergens ad Oc- 20 cidentem. Et dixit ad me; Iſte eſt locus ubi coquent ſacerdotes pro peccato, & pro delicto: ubi coquent ſacrificium, ut non efferant in atrium exterius, & ſancti- 21 ficetur populus. Et eduxit me in atrium exterius, & circumduxit me per quatuor angulos atrii : & ecce atriolū erat in angulo atrii, atriola ſingula per angulos atrii. 22 In quatuor angulis atrii atriola diſpoſita, quadraginta cubitorum per longum, & triginta per latum : menſuræ unius quatuor e- 23 rant. Et paries per circuitum ambiens quatuor atriola : & culinæ fabricatæ erant ſubter porti- 24 cus per gyrum. Et dixit ad me; Hæc eſt domus culinarum, in qua coquent miniſtri domûs Domini victimas populi.

CAP. XLVII.

1 ET convertit me ad portam domûs, & ecce aquæ egrediebantur ſubter limen domûs ad Orientem : facies enim domûs reſpiciebat ad Orientē: aquæ autem deſcendebant in latus templi dextrum ad Meridiem altaris. 2 Et eduxit me per viā portæ Aquilonis, & convertit me ad viam foras portam exteriorem, viam quæ reſpiciebat ad Orientem : & ecce aquæ redundantes à latere dextro.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ (ρ) μαναὰ ποιήσει ἐπ' αὐτὸ τὸ πρωΐ, ἕκτον τοῦ μέτρου, καὶ ἐλαίου (σ) τρίτον τοῦ εἶν τοῦ ἀναμίξαι τὴν σεμίδαλιν (τ) μαναὰ 15 τῷ κυρίῳ, πρόσταγμα (υ) διαπαντὸς. Ποιήσετε τὸν ἀμνὸν καὶ τὸ (φ) μαναὰ, καὶ τὸ ἔλαιον ποιήσετε (χ) πρωΐ, ὁλοκαύτωμα 16 διαπαντός. Τάδε λέγει (ψ) κύριος θεὸς, Ἐὰν δῷ ὁ ἀφηγούμενος δόμα ἑνὶ ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ (ω) ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, τοῦτο τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ (α) ἔσται κατάσχεσις 17 κληρονομία. Ἐὰν δὲ δῷ δόμα (β) ἑνὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, καὶ ἔσται αὐτῷ ἕως τοῦ ἔτους τῆς ἀφέσεως, καὶ ἀποδώσει τῷ ἀφηγουμένῳ. πλὴν τῆς κληρονομίας τῶν υἱῶν αὐ- 18 τοῦ αὐτοῖς ἔσται. Καὶ οὐ μὴ λάβῃ ὁ ἀφηγούμενος ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ λαοῦ (γ), τοῦ καταδυναστεῦσαι αὐτοὺς, ἐκ τῆς κατασχέσεως (δ) αὐτοῦ κατακληρονομήσει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ὅπως μὴ διασκορπίζηται ὁ λαός μου, ἕκαστος (ε) ἐκ τῆς κατασχέσεως 19 αὐτοῦ. Καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν εἴσοδον τὴν κατὰ νώτου τῆς πύλης, εἰς τὴν ἐξέδραν τῶν ἁγίων τῶν ἱερέων, τὴν βλέπουσαν πρὸς Βορρᾶν· καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ τόπος κεχωρισμέ- 20 νος. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Οὗτος ὁ τόπος ἐστὶν, οὗ ἑψήσουσιν ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς τὰ ὑπὲρ (ζ) ἀγνοίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας, καὶ ἐκεῖ πέψουσι τὸ (η) μαναὰ τὸ παράπαν, τοῦ μὴ ἐκφέρειν εἰς τὴν αὐλὴν 21 τὴν ἐξωτέραν, τοῦ ἁγιάζειν τὸν λαόν. Καὶ ἐξήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν, καὶ περιήγαγέ με ἐπὶ τὰ (ʺ)τέσσαρα μέρη τῆς αὐλῆς· καὶ ἰδοὺ αὐλὴ κατὰ (θ) τὰ 22 κλίτη τῆς αὐλῆς, (ι) Κατὰ τὸ κλίτος αὐλὴ, αὐλὴ ἐπὶ τὰ (κ) τέσσαρα, καὶ τῆς αὐλῆς αὐλὴ μικρὰ μῆκος (λ) πηχῶν τεσσαράκοντα, καὶ εὖρος (μ) πηχῶν τριάκοντα, 23 μέτρον ἐν τοῖς τέσσαρσι. Καὶ ἐξέδραι κύκλῳ ἐν αὐταῖς, κύκλῳ ταῖς τέσσαρσι· καὶ μαγειρεῖα γεγονότα ὑποκάτω τῶν ἐξεδρῶν 24 κύκλῳ. Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Οὗτοι οἱ οἶκοι τῶν (ν) μαγείρων, οὗ ἑψήσουσιν ἐκεῖ οἱ λειτουργοῦντες τῷ οἴκῳ τὰ θύματα τοῦ λαοῦ.

MS.A. (ρ)μαννὰ(σ)τὸ τρίτον(τ)μαννὰ(υ)αἰώνιον διαπαντὸς(φ)μαννὰ,(χ)πρωΐ, (ψ)ἀδωναῒ κύριος, Ἐὰν (ω)τῶν ἐκ τῆς (α)ἔσται· κατάσχεσις αὐτῶν αὕτη ἐν κληρονομίᾳ· (β) ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἑνὶ (γ)αὐτοῦ, καταδυναστεῦσαι(δ)αὐτοὺς, ἀπὸ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ κατακληρονομήσεις (ε) ἀπὸ τῆς (ζ)τῆς ἀγνοίας καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας, (η)μαννὰ (ʺ)τέσσαρα(θ)κλίτη (ι)Αὐλὴ κατὰ (κ)τέσσαρα κλίτη τῆς αὐλῆς(λ)πήχεων τεσσαράκοντα,(μ) πήχεων(ν)μαγειρείων,

ΚΕΦ. μζʹ.

1 ΚΑὶ εἰσήγαγέ με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τοῦ οἴκου· καὶ ἰδοὺ ὕδωρ ἐξεπορεύετο (α) ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου κατὰ ἀνατολὰς, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ οἴκου ἔβλεπε (ʺ)κατὰ ἀνατολὰς, καὶ τὸ ὕδωρ κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ δεξιοῦ, ἀπὸ Νότου ἐπὶ τὸ θυσια- 2 στήριον. Καὶ ἐξήγαγέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς Βορρᾶν, καὶ περιήγαγέ με τὴν ὁδὸν ἔξωθεν πρὸς τὴν πύλην τῆς αὐλῆς τῆς βλεπούσης (ʺ) κατὰ ἀνατολάς· καὶ ἰδοὺ τὸ ὕδωρ κατεφέρετο ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ δεξιοῦ,

MS.A. (α) ὑποκάτω τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴκου κατ' (ʺ) κατ' (ʺ) κατ'

14 Et (ρ) manaa faciet ſuper eo, manè, ſextam partem menſuræ, & de oleo tertiam partem In ad miſcendam ſimilam manaa Domino, præceptum perpetuum: 15 Facietis agnum, et manaa: & oleum facietis manè, holocauſtum ſempiternum. 16 Hæc dicit Domin' De': Si dederit dux donum uni ex filiis ſuis de hæreditate ſua; hoc filiis ejus erit poſſeſſio hæreditas. 17 Si autem dederit donum uni ex pueris ſuis; et erit ei uſque ad annum remiſſionis: et reddet duci: veruntamen de hæreditate filiorum ejus ipſis erit. 18 Et non tollet princeps de hæreditate populi opprimendo eos: de poſſeſſione ſua hæreditatem dabit filiis ſuis, ut non diſpergatur populus meus, unuſquiſque à poſſeſſione ſua. 19 Et introduxit me in ingreſſum (ſ) ejus, quæ ad tergum, portæ, in exedram Sanctorum, ſacerdotum, reſpicientem ad Aquilonem: et ecce ibi locus ſeparatus: 20 Et dixit ad me; Iſte eſt locus, ubi coquent ibi ſacerdotes quæ pro ignorantia, et quæ pro peccato: et ibi coquent manaa omninò: ut non offerant in atrium exteri' ad ſanctificandum populum. 21 Et eduxit me in atrium exterius: et circumduxit me per quatuor partes atrii: et ecce atrium ad latera atrii, 22 (g) Ad latus atrium, atrium ſuper quatuor; et atrii atrium parvum longitudinis cubitorum quadraginta, et latitudo cubitorum triginta: menſura una quatuor. 23 Et exedræ per circuitum in eis, per circuitum ipſis quatuor: et culinæ factæ ſub exedris per gyrum. 24 Et dixit ad me; Hæ ſunt domus coquorum, ubi coquent ibi miniſtri domûs victimas populi.

CAP. XLVII.

1 ET introduxit me ad veſtibula domûs: et ecce aqua (a) egrediebatur de ſubdio domûs ad Orientem: facies enim domûs reſpiciebat ad Orientem: et aqua deſcendibat à latere dextro, ab Auſtro ad altare. 2 Et eduxit me per viam portæ, quæ ad Aquilonem: et circumduxit me per viam exteriorem ad portam atrii reſpicientis ad Orientem: et ecce aqua deferebatur à latere dextro,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ומנחתא תעבד עלוהי בצפר בצפר חד מן שתא במכלתא ומשחא תלתות הינא
לערבא ית סולתא מנחתא קדם יי קים עלם תדירא : 15 יעבדון ית אמרא וית מנחתא וית
16 משחתא בצפר בצפר עלתא תדירא : כדנן אמר יי אלהים ארי יתן רבא מתנא לחד
17 מבנוהי אחסנתיה היא לבנוהי תהי אחידתהון היא באחסנא : וארי יתן מתנא
מאחסנתיה לחד מעבדוהי ותהי ליה עד שתא דיובלא ותתיב לרבא ברם אחסנתיה
18 די בנוהי דילהון תהי : ולא יסב רבא מאחסנת עמא למינסהון מאחסנתהון
19 מאחסנתיה יחסין לבנוהי בדיל דלא יתבדרון עמי גבר מאחסנתיה : ואעלני במעלנא
די לעבר תרעא ללשכת קודשיא דכהניא די פתיחן צפונא והא תמן אתרא בסופיהון
20 מערבא : ואמר לי דין אתרא דיבשלון תמן כהניא ית אשמא וית חטאתא די ייפון ית
21 מנחתא בדיל דלא לאפקא לדרתא בריתא לאתערבא עם עמא : ואפקני לדרתא
בריתא ואעברני על ארבע זוית דרתא והא דרתא בזוית דרתא ודרתא בזוית דרתא :
22 בארבעה זוית דרתא דרתא מקטרן ארבעין ארכא ותלתין פותיא משחתא חדא
23 לארבעתהון דדרתא : ונדבכין עבידין להון סחור לארבעתהון ואתר מתקן לבשלא
24 עביד מלרע לנדבכיא סחור סחור : ואמר לי דין אתר מתקן לבשליא דיבשלון תמן
משמשי ביתא ית נכסת קודשיא דעמא :

מו

1 ואתיבני לתרע ביתא והא מיא נפקין מתחות סקופת ביתא למדנחא ארי אפי ביתא
2 למדנחא ומיא נחתין מלרע מעבר סקופת ביתא לימינא מדרום למדבחא : ואפקני
באורח תרע צפונא ואסחרני באורח די לברא לתרעא בראה אורח תרעא דפתיח
למדנחא והא מיא נפקין מן עברא דימינא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

14 Et munus facies ſuper eum manè manè, ſextam partem ephi, & olei tertiam partem hin, ut commiſceatur cum ſimila munus coram Dño fœdere ſempiterno jugiter. 15 Facientque agnum & munus & oleum manè manè holocauſtum jugiter. 16 Hæc dicit Dñs Deus: Cùm dederit princeps donum uni de filiis ſuis, poſſeſſio ejus poſſeſſio filiorum erit: poſſeſſio eorum eſt in hæreditate. 17 Et ſi dederit donum de poſſeſſione ſua uni de ſervis ſuis, erit illius uſque ad annum jubilei: & revertetur ad principem, veruntamen hæreditas ejus filiis ejus erit. 18 Et non accipiet princeps de hæreditate populi, ut per violentiam accipiat de hæreditate eorum: ſed de hæreditate ſua hæreditatem dabit filiis ſuis, ut non diſpergatur populus meus unuſquiſque de hæreditate ſua. 19 Et introduxit me per introitum qui erat in latere portæ in gazophylacia ſacra Sacerdotum quæ aperta erant ad Aquilonem: & ecce ibi erat locus in fine eorum ad Occidentem. 20 Et dixit mihi: Iſte eſt locus ubi coquent Sacerdotes [*carnes*] ſacrificii pro delicto & pro peccato, & ubi coquent [*panem*] muneris, ut non efferant in atrium exterius, ne commiſceantur cum populo. 21 Et eduxit me in atrium exterius, & traduxit me per quatuor angulos atrii: & ecce atriolum erat in angulo atrii, atriolum in angulo atrii. 22 Per quatuor angulos atrii erant atriola conjuncta quadraginta cubitorum longitudinis & triginta latitudinis: menſura una erat quatuor atriolis. 23 Et parietes facti erant ipſis per circuitum ipſorum quatuor, & locus *præparatus* ad coquendum fabricatus erat ſub parietibus per circuitum. 24 Et dixit ad me: Iſte eſt locus præparatus ad coquendum, in quo coquent miniſtri domus victimas ſanctificatas populi.

CAP. XLVII.

1 ET convertit me ad portam domus, & ecce aquæ egrediebantur de ſub limine domus ab Oriente: erat enim facies domus ad Orientem: aquæ autem deſcendebant inferiùs à latere liminis domus ad dexteram ab Auſtrali parte altaris. 2 Et eduxit me per viam portæ Aquilonis, & circumduxit me per viam exteriorem portæ exterioris, viam portæ quæ aperiebatur ad Orientem; & ecce aquæ egrediebantur à latere dextro.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܣܡܝܕܐ ܢܩܪܒ ܥܡܗ ܒܟܠ ܨܦܪ̈ܝܢ. ܚܕ ܡܢ ܫܬܐ ܒܣܐܬܐ. ܘܡܫܚܐ ܬܠܬܐ ܡܢ
ܗܝܢܐ ܠܡܦܠܐܘ ܣܡܝܕܐ ܠܡܪܝܐ. ܢܡܘܣܐ ܕܥܠܡ ܐܡܝܢܐܝܬ.
15 * ܘܢܩܪܒܘܢ ܐܡܪ̈ܐ ܘܣܡܝܕܐ ܘܡܫܚܐ ܒܟܠ ܨܦܪ. ܥܠܬܐ ܐܡܝܢܝܬܐ.
16 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪ̈ܘܬܐ. ܡܐ ܕܝܗܒ ܡܕܒܪܢܐ ܡܘܗܒܬܐ ܠܚܕ ܡܢ ܒܢܘܗܝ. ܝܪܬܘܬܗ
17 ܕܒܢܘܗܝ ܬܗܘܐ. * ܘܡܐ ܕܝܗܒ ܡܘܗܒܬܐ ܡܢ ܝܪܬܘܬܗ ܠܚܕ ܡܢ ܥܒܕ̈ܘܗܝ. ܬܗܘܐ ܠܗ
ܥܕܡܐ ܠܫܢܬܐ ܕܚܘܪܪܐ. ܘܬܗܦܘܟ ܠܡܕܒܪܢܐ. ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܢ ܕܒܢܘܗܝ ܠܗܘܢ ܬܗܘܐ.
18 * ܘܠܐ ܢܣܒ ܡܕܒܪܢܐ ܡܢ ܝܪܬܘܬܐ ܕܥܡܐ. ܘܠܐ ܢܫܓܫ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܘܚܕܢܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܝܪܬܘܬܗ
19 ܢܘܪܬ ܠܒܢܘܗܝ. ܕܠܐ ܢܬܒܕܪܘܢ ܥܡܝ ܐܢܫ ܡܢ ܝܪܬܘܬܗ. * ܘܐܥܠܢܝ ܒܡܥܠܢܐ ܕܥܠ
ܓܢܒ ܬܪܥܐ ܕܐܟܣܕܪܐ ܓܘܝܬܐ ܕܡܩܕܫܐ ܕܟܗܢ̈ܐ. ܕܚܝܪܐ ܠܓܪܒܝܐ. ܘܚܙܝܬ ܬܡܢ ܕܘܟܬܐ
20 ܒܣܘܦܝܗ ܡܢ ܡܥܪܒܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܢܐ ܗܘ ܐܬܪܐ ܕܡܒܫܠܝܢ ܒܗ ܟܗܢ̈ܐ ܚܘܣܝܐ
ܕܚܛܗ̈ܐ. ܘܐܦܝܢ ܒܗ ܣܡܝܕܐ. ܕܠܐ ܢܦܩܘܢ ܠܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ. ܘܢܩܕܫܘܢ ܠܥܡܐ.
21 * ܘܐܦܩܢܝ ܠܕܪܬܐ ܒܪܝܬܐ. ܘܐܥܒܪܢܝ ܥܠ ܐܪܒܥܐ ܣܛܪ̈ܘܗܝ ܕܕܪܬܐ. ܘܚܙܝܬ ܕܪܬܐ ܒܣܛܪ ܕܪܬܐ.
22 ܘܕܪܬܐ ܐܚܪܬܐ ܒܣܛܪ ܕܪܬܐ ܐܚܪܬܐ. * ܒܐܪܒܥܐ ܣܛܪ̈ܘܗܝ ܕܕܪܬܐ ܕܪ̈ܐ ܙܥܘܪ̈ܐ. ܐܪܒܥܝܢ ܐܡܝܢ
23 ܐܘܪܟܗܘܢ. ܘܬܠܬܝܢ ܦܬܝܗܘܢ. * ܘܐܟܣܕܪ̈ܐ ܚܕܪܝܢ ܠܐܪܒܥܬܗܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܢܐ
24 ܒܝܬ ܡܛܒܚܐ ܕܡܒܫܠܝܢ ܒܗ ܕܒܚܬܐ ܕܥܡܐ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܕܒܝܬܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܙ *

1 * ܘܐܗܦܟܢܝ ܠܬܪܥܐ ܕܒܝܬܐ. ܘܚܙܝܬ ܡܝܐ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܬܚܝܬ ܐܣܩܘܦܬܐ
ܡܕܢܚܝܬܐ ܕܒܝܬܐ. ܘܗܠܝܢ ܡܝܐ ܢܚܬܝܢ. ܡܢ ܣܛܪܗ ܕܒܝܬܐ ܡܢ ܬܝܡܢܗ ܕܡܕܒܚܐ.
2 * ܘܐܦܩܢܝ ܠܬܪܥܐ ܓܪܒܝܝܐ. ܘܐܚܕܪܢܝ ܡܢ ܠܒܪ ܠܘܬ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܕܚܝܪ ܠܡܕܢܚܐ. ܘܚܙܝܬ
ܡܝܐ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܣܛܪܗ ܝܡܝܢܝܐ.

14 * Et de ſimila offerat cum eo ſingulis matutinis, ſextam partem ſati; oleique tertiam partem heminæ ad commiſcendum ſimilam Domino, lege perpetuâ jugiter. 15 * Ita offerent agnos ſimilam & oleum quolibet manè, holocauſtum jugiter. 16 * Sic ait Dominus dominorum; Quum dederit rector donum alicui è filiis ſuis, poſſeſſio ejus erit filiorum ejus. 17 * Quum autem donum dederit de poſſeſſione ſua alicui ſervorum ſuorum, ipſius erit uſque ad annum quo manumittetur, tum redibit ad ipſum rectorem: poſſeſſio verò filiorum ejus, ipſorum erit. 18 * Et ne accipiat rector de poſſeſſione populi, néve deturbet eos de poſſeſſione eorum; ſed de poſſeſſione ſua hæreditaditatem tradat filiis ſuis, ne diſpergantur populus meus quiſque de poſſeſſione ſua. 19 * Poſtea introduxit me per aditum qui erat ſecus januam exedræ, intimæ Sanctuarii ſacerdotum, quæ reſpiciebat Aquilonem: vidíque ibi eſſe locum *quendam* ad margines ejus ab Occidente. 20 * Et dixit mihi, Hic eſt locus in quo coquunt ſacerdotes expiationem peccatorum, & in quo ſimilam depſunt, ne egrediantur ad atriū exterius, & ſanctificent populum. 21 * Tum educens me ad atrium exterius traduxit per quatuor latera atrii, & vidi atrium in latere atrii, atriúmque alterum in latere alterius atrii. 22 * In quatuor lateribus iſtius atrii, atria exigua, quadraginta cubitorum longitudine, triginta verò latitudine: 23 * Et exedræ circundabant iſta quatuor. 24 * Dixitq; mihi, Hæc eſt culina in qua victimam populi coquunt miniſtri domûs.

CAP. XLVII.

1 * ET cùm rurſus introduxiſſet me per portam domûs, vidi aquas exeuntes de ſub limine Orientali domûs: & aquæ illæ decurrebant à latere domûs ab Auſtrali plaga altaris. 2 * Inde me eduxit per portam Aquilonarem, & circunduxit me foris ſecus portam atrii, quæ reſpiciebat Orientem: vidíque aquas egredientes è latere ipſius dextro.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وما يصنع عليه بالغداة سدس كيل* وثلث قسط زيتا *ليخلط السميذ منا للرب* أمرا ابديا
15 كل حين *يصنع الحمل والمن والزيت يصنع بالغداة محرقة كل حين * هكذا يقول
16 ادوناي الرب * اذا اعطي المقدم عطية لواحد من بنيه الذي من ميراثه * هذه تكون
17 لبنيه هذه ضبط الميراث * واذا اعطي عطية من ميراثه لواحد من عبيده * فتكون له الى
18 سنة الصفح* ويردها للمقدم* لكن ميراث بنيه يكون لهم * ولا ياخذ المقدم من ميراث شعبي
ليتسلط عليهم* من ضبطه من ميراثه يورث لبنيه* كيلا يتفرق شعبي كل واحد من ضبطه*
19 * وادخلني مدخل الباب الذي في الظهر الى مقصورة اقداس الكهنة* الناظر الى الجربياء*
20 واذا هناك موضع معتزل * وقال لي *هذا هو الموضع حيث تطبخ هناك الكهنة ما هو من
اجل الجهل* وما هو من اجل الخطية* وهناك يخبزون المن الذي عن الكل * ليلا يخرجوها
21 الى هذه الدار الخارجة ليقدسوا الشعب * واخرجني الى الدار الخارجة* وطوفني على اربع نواحي
22 الدار* واذا دار في جوانب الدار* ودار في الجانب الاخر * على اربعة جوانب الدار دار صغير*
23 طولها اربعون ذراعا * وعرضها ثلثون ذراعا * قياس في الاربعة * ومقاصير داير بها * داير
24 بالاربعة* ومطابخ صاير اسفل المقاصير داير * وقال لي* هولاء بيوت المطابخ حيث يطبخ هناك
الذين يخدمون البيت ذبايح الشعب *

* الفصل السابع والاربعون *

1 * وادخلني الى دهاليز البيت * واذا ماء خرج من تحت معتبة البيت في المشارق * لان وجه
2 البيت ناظر نحو المشارق* والماء نزل من الجانب الايمن من التيمن الى المذبح * واخرجني في
طريق الباب الذي نحو الجربياء * وطوفني الطريق من خارج الى باب الدار الناظر نحو
المشارق واذا ماء جري من الجانب الايمن *

14 * *Et man faciet ſuper eum in matutino ſextam partem menſuræ, & tertiam partem queſti olei ad miſcendum ſimilam, man Domino. Præcepto ſempiterno perenni tempore.* 15 *Faciet agnum & man, oleumque faciet in matutino, holocauſtum perenni tempore.* 16 *Ita dicit Adonai Dominus; Cùm dederit dux donum alicui filiorum ſuorum hæredum ſuorum, illud manebit filiis ejus, illud erit poſſeſſio hæreditaria.* 17 *Verùm ſi donum dederit ex hæreditate ſua alicui ſervorum ſuorum, manebit huic uſque ad annum remiſſionis, tum reſtituet illud duci: ſed hæreditas filiorum ejus, ipſis manebit.* 18 *Et ne rapiat dux ex hæreditate populi mei, opprimendo eos: ex poſſeſſione ſua, ex hæreditate ſua relinquat hæreditatem filiis ſuis, ut non diſpergatur populus meus unuſquiſque à poſſeſſione ſua.* 19 *Deinde introduxit me in aditum portæ quæ erat à tergo exedræ Sanctuarii ſacerdotum, ſpectantis ad Aquilonem: & ecce ibi locum ſeparatum.* 20 *Dixitque mihi, Hic eſt locus ubi coquunt ſacerdotes id quod eſt pro ignorantia, & quod eſt pro peccato: ibidémque depſunt man quod pro his omnibus: ne efferentes illa in hoc atrium exterius, populum ſanctificent.* 21 *Inde me eduxit ad atrium exterius, circunduxítque me per quaterna atrii latera: & ecce atrium ad latera ejus atrii, & atrium ad alterum latus.* 22 *Ad quaterna ejus atrii latera, atrium erat parvum, longitudine quadraginta cubitorum, latitudine triginta cubitorum: menſura quatuor iſtis eadem:* 23 *Et exedræ circum ea, circum ipſa quatuor jacebant: & culinæ factæ ſub exedris per gyrum.* 24 *Et dixit mihi, Hæ ſunt domus culinariæ, ubi coquunt ii qui miniſtrant domui, ſacrificia populi.*

CAP. XLVII.

1 * *INde me introduxit in porticus domûs, & ecce aqua effluebat de ſub limine domûs ad Orientem: frons enim domûs ſpectabat Orientem versùs: & aqua illa deſcendebat à latere dextro, ab Auſtro ad altare.* 2 * *Poſteà eduxit me per viam portæ quæ erat Aquilonem versùs, circunduxitque per viam forinſecùs ad portam atrii ſpectantem ad Orientem: & ecce aquæ decurrebat à latere dextro.*

est mensus Et .ejus manu in lines & ,Orientem virum egrediendo In

בְּצֵאת־הָאִישׁ קָדִים וְקָו בְּיָדוֹ וַיָּמָד 3

,talorum aquas , aquas in me fecit transire & , cubito in mille

אֶלֶף בָּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מֵי אָפְסָיִם׃

.poplitum aquas , aquas in me fecit transire & , mille est mensus Et

וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מַיִם בִּרְכָּיִם 4

.lumborum aquas me fecit transire & , mille est mensus Et

וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי מֵי מָתְנָיִם׃

: transire poteram non quem , torrentem , mille est mensus Et

וַיָּמָד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר 5

qui , torrentem ; natationis aquæ , aquæ se elevaverant quoniam

כִּי־גָאוּ הַמַּיִם מֵי שָׂחוּ נַחַל אֲשֶׁר

fili vidisti Nonne : me ad dixit Et .transibatur non

לֹא־יֵעָבֵר׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־ 6

labium super me convertit & , me ire fecit Et ? hominis

אָדָם וַיּוֹלִכֵנִי וַיְשִׁבֵנִי עַל־שְׂפַת

torrentis labium ad ecce & , me convertendo In .torrentis

הַנָּחַל׃ בְּשׁוּבֵנִי וְהִנֵּה אֶל־שְׂפַת הַנַּחַל 7

: me ad dixit Et .inde & , hinc : valdè multum lignum

עֵץ רַב מְאֹד מִזֶּה וּמִזֶּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי 8

, orientalem revolutionem ad egredientes istæ Aquæ

הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה

mare ad mare intrabunt & : planitiem super descendent &

וְיָרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה וּבָאוּ הַיָּמָּה אֶל־הַיָּמָּה

anima omnis , erit Et .aquæ sanabuntur & , eductæ

הַמּוּצָאִים וְנִרְפְּאוּ הַמָּיִם׃ וְהָיָה כָל־נֶפֶשׁ 9

illuc intraverit quod omne ad , serpet quæ , vivens

חַיָּה אֲשֶׁר־יִשְׁרֹץ אֶל כָּל־אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם

quia : valde multus piscis erit & : vivet , torrentes duo

נַחֲלַיִם יִחְיֶה וְהָיָה הַדָּגָה רַבָּה מְאֹד כִּי

omne vivet & , sanabuntur & , istæ aquæ illuc intraverunt

בָאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וְיֵרָפְאוּ וָחָי כֹּל

eo super stabunt , erit Et .torrens illuc intraverit quod

אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה הַנָּחַל׃ וְהָיָה יַעַמְדוּ עָלָיו 10

extensio , Heghlaim Hen ad usque & , Ghedi---Hen ab piscatores

דַּוָּגִים מֵעֵין גֶּדִי וְעַד־עֵין עֶגְלַיִם מִשְׁטוֹחַ

maris piscis sicut , eorum piscis erit sua specie In .erunt reticulis

לַחֲרָמִים יִהְיוּ לְמִינָה תִּהְיֶה דְגָתָם כִּדְגַת הַיָּם

, sanabuntur non & , ejus fossæ & , ejus Cœnosa .valde multus , magni

הַגָּדוֹל רַבָּה מְאֹד׃ בִּצֹּאתָו וּגְבָאָיו וְלֹא יֵרָפְאוּ 11

ejus labium super ascendet torrentem super Et .dabuntur salem in

לְמֶלַח נִתָּנוּ׃ וְעַל־הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל־שְׂפָתוֹ 12

nec , ejus folium defluet non : cibi lignum omne indè & hinc

מִזֶּה וּמִזֶּה כָּל־עֵץ־מַאֲכָל לֹא־יִבּוֹל עָלֵהוּ וְלֹא־

ejus aquæ quia , maturabit suis mensibus In .ejus fructus consumetur

יִתֹּם פִּרְיוֹ לָחֳדָשָׁיו יְבַכֵּר כִּי מֵימָיו

, cibum in ejus fructus erit Et .egredientes ipsæ sanctuario de

מִן־הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיוּ פִרְיוֹ לְמַאֲכָל

Iste : Dominus Dominus dixit Sic .medelam ad ejus folium &

וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה גֵּה 13

duodecim terram dividetis hæreditatem quo terminus

גְבוּל אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁנֵי עָשָׂר

eam accipietis hæreditate Et .funiculi Joseph : Israel tribubus

שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים׃ וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ 14

eam dandum ad , meam manum levavi quam suus frater sicut vir

אִישׁ כְּאָחִיו אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לְתִתָּהּ

.hæreditatem in vobis hæc terra cadet & : vestris patribus

לַאֲבֹתֵיכֶם וְנָפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה׃

mari à , aquilonarem angulum ad terræ terminus hic Et

וְזֶה גְּבוּל הָאָרֶץ לִפְאַת צָפוֹנָה מִן־הַיָּם 15

.Sedad in veniendum ad , Chethlon via magno

הַגָּדוֹל הַדֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא צְדָדָה׃

Versio VULG. LAT.

3 Cùm egrederetur vir ad Orientem, qui habebat funiculum in manu sua, & mensus est mille cubitos: & traduxit me per aquam usque ad talos. 4 Rursúmque mensus est mille, & traduxit me per aquam usque ad genua: 5 Et mensus est mille, & traduxit me per aquam usque ad renes. Et mensus est mille, torrentem, quem non potui pertransire: quoniam intumuerant aquæ profundi torrentis, qui non potest 6 transvadari. Et dixit ad me; Certè vidisti, fili hominis. Et eduxit me, & convertit ad ripam torrentis. 7 Cúmque me convertissem, ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex utraque parte. 8 Et ait ad me; Aquæ istæ, quæ egrediuntur ad tumulos sabuli Orientalis, & descendunt ad plana deserti, intrabunt mare, & exibunt, & sanabuntur 9 aquæ. Et omnis anima vivens, quæ serpit, quocunque venerit torrens, vivet: & erunt pisces multi satis postquàm venerint illuc aquæ istæ, & sanabuntur, & vivent omnia, ad quæ venerit 10 torrens. Et stabunt super illas piscatores, ab Engaddi usque ad Engallim siccatio sagenarum erit: plurimæ species erunt piscium ejus, sicut pisces Maris 11 magni, multitudinis nimiæ: In littoribus autem ejus, & in palustribus non sanabuntur, quia 12 in salinas dabuntur. Et super torrentem orietur in ripis ejus ex utraque parte omne lignum pomiferum: non defluet folium ex eo, & non deficiet fructus ejus: per singulos menses afferet primitiva, quia aquæ ejus de Sanctuario egredientur: & erunt fructus ejus in cibum, & folia ejus ad medicinam. 13 Hæc dicit Dominus Deus; Hic est terminus, in quo possidebitis terram in duodecim tribubus Israel: quia Joseph duplicem funiculum 14 habet. Possidebitis autem eam singuli æquè ut frater suus; super quam levavi manum meam ut darem patribus vestris: & cadet terra hæc vobis in possessionem. 15 Hic est autem terminus terræ: ad plagam Septentrionalem, à Mari magno via Hethalon, venientibus Sedada,

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 Καθὼς ἔξοδος ἀνδρὸς ἐξεναντίας· ϗ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· ϗ διεμέτρησε χιλίους ἐν τῷ μέτρῳ, καὶ διῆλθεν ἐν 4 τῷ ὕδατι ὕδωρ ἀφέσεως· Καὶ διεμέτρησε (β) χιλίους, ϗ διῆλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ 5 ἕως τῶν μηρῶν· Καὶ διεμέτρησε χιλίους (γ), ϗ διῆλθεν ὕδωρ ἕως ὀσφύος. καὶ διεμέτρησε χιλίους, ϗ οὐκ ἠδύνατο διελθεῖν, ὅτι ἐξύβριζεν (δ) ὡς χειμάῤῥους 6 ὃν οὐ διαβήσονται. Καὶ εἶπε πρός με, (ε) Ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου; ϗ (ζ) ἤγαγέ με, ϗ ἐπέστρεψέ με ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ 7 ποταμοῦ, Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ μου· ϗ ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ δένδρα (η) πολλὰ σφόδρα ἔνθεν ϗ ἔνθεν. 8 Καὶ εἶπε πρός με, Τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ἐκπορευόμενον εἰς τὴν Γαλιλαίαν τὴν πρὸς ἀνατολάς, ϗ κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, ϗ ἤρχετο ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς (θ) διεκβολῆς, 9 ϗ ὑγιάσει τὰ ὕδατα· Καὶ ἔσται πᾶσα ψυχὴ τῶν ζώων τῶν ἐκζεόντων, ἐπὶ πάντα ἐφ᾽ ἃ ἂν ἐπέλθῃ ἐκεῖ ὁ ποταμὸς, ζήσεται· ϗ ἔσται ἐκεῖ ἰχθὺς πολὺς σφόδρα, ὅτι ἥκει ἐκεῖ τὸ ὕδωρ τοῦτο, ϗ ὑγιάσει, ϗ ζήσεται, πᾶν ἐφ᾽ ὃ ἂν (ι) ἔλθῃ 10 ὁ ποταμὸς ἐκεῖ, ζήσεται. Καὶ στήσονται ἐκεῖ ἁλιεῖς ἀπὸ (κ) Ἰνγαδεὶν ἕως Ἐναγαλλείμ· ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται, καθ᾽ (λ) ἑαυτὴν ἔσται· ϗ οἱ ἰχθύες αὐτῆς ὡς οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης, πλῆθος πολὺ σφόδρα. 11 Καὶ (μ) ἐν τῇ διεκβολῇ αὐτοῦ, ϗ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ, ϗ ἐν τῇ ὑπεράρσει αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑγιάσωσιν, εἰς ἅλας δέδονται. 12 Καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ (ν) ἀναβήσεται, ἐπὶ τοῦ χείλους αὐτοῦ ἔνθεν ϗ ἔνθεν, πᾶν ξύλον βρώσιμον, οὐ μὴ παλαιωθῇ (ξ) ἐπ᾽ αὐτοῦ, οὐδὲ μὴ ἐκλείπῃ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, τῆς καινότητος (ο) αὐτοῦ πρωτοβολήσει, ὅτι τὰ ὕδατα αὐτῶν ἐκ τῶν ἁγίων ταῦτα ἐκπορεύεται, ϗ ἔσται ὁ καρπὸς αὐτῶν εἰς βρῶσιν, ϗ (π) ἀνάβασις αὐτῶν εἰς ὑγίειαν. 13 Τάδε λέγει κύριος (ρ) θεός, Ταῦτα τὰ ὅρια κατακληρονομήσετε τῆς γῆς, ταῖς δώδεκα φυλαῖς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρόσθεσις σχοινίσματος. 14 Καὶ κατακληρονομήσετε αὐτὴν ἕκαστος καθὼς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, εἰς ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου, τοῦ δοῦναι (σ) τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ϗ πεσεῖται ἡ γῆ αὕτη ὑμῖν ἐν κληρονομίᾳ. 15 Καὶ ταῦτα τὰ ὅρια τῆς (*) γῆς τῆς πρὸς Βοῤῥᾶν, ἀπὸ (τ) θαλάσσης τῆς μεγάλης τῆς καταβαινούσης ϗ περισχιζούσης τῆς εἰσόδου (υ) Ἡμαθδάμ,

(b) *Sicut exitus viri ex adverso: & mensura in manu ejus. Et mensus est (c) mille in mensura: et transivit in aqua aquam remissionis:* 4 *Et mensus est mille: & transivit in aqua aquam usque ad femora:* 5 *Et mensus est mille: et transivit aquã usq; ad lumbos: Et mensus est mille: & non potuit transire: (d) quoniam intumuit, sicut torrentis, quem non pertransibunt.* 6 *Et dixit ad me; Vidisti, fili hominis? Et duxit me, & convertit me ad labium fluminis,* 7 *In (e) conversione mea, & ecce super labium fluminis arbores multæ nimis hinc & indè.* 8 *Et dixit ad me; Aqua ista, quæ egreditur (f) in Galilæam, quæ ad Orientem, & (g) descendebat in Arabiam, & veniebat usque ad mare ad Aquam (h) exitus; & sanabit aquas:* 9 *Et erit omnis anima animalium (i) ebullientium, ad omnia, ad quæ supervenerit illuc fluvius, vivet: & erit ibi piscis multus valdè: quia venit illuc aqua hæc, & sanabit, & vivet: omne, ad quod venerit fluvius illuc, vivet.* 10 *Et stabunt ibi piscatores: ab (k) Ingadim usque ad Enagallim, siccatio sagenarum erit. Secundùm se erit, & pisces ejus, sicut pisces Maris magni, multitudo magna nimis.* 11 *Et in exitu ejus, & in conversione ejus, & in elatione ejus non (l) sanabunt: in sales data sunt.* 12 *Et super fluvium ascendet super labium ejus hinc, & indè omne lignum esui aptum: (m) non veterascet in eo, neque deficiet fructus ejus: de (n) novitate sua primitiva dabit: quia aquæ eorum è Sanctis (o) hæ egrediuntur: & erit fructus eorum in escam, & ascensio eorum ad sanitatem.* 13 *Hæc dicit Dominus Deus: Hos terminos hæreditabitis terræ duodecim tribubus Israel: (p) augmentum funiculi.* 14 *Et hæreditabitis eam unusquisque, sicut frater suus, in quam levavi manum meam, ut darem patribus ipsorum. Et cadet terra hæc vobis in hæreditatem.* 15 *Et hi sunt termini terræ, quæ ad Aquilonem, à Mari magno (q) descendente & abscindente, introitu Emaseldam,*

MS.A. (β) ἐν τῷ μέτρῳ χιλίους (γ) χειμάῤῥους, ϗ (δ) τὸ ὕδωρ * ὕδωρ ἕως ῥοῖζος χειμάῤῥου ὃ οὐ (ε) Εἰ ἑώρακας (ζ) ἀπήγαγέν με, ϗ ἐπέστρεψεν ἐπὶ (η) πολλὰ ἔνθεν ϗ ἔνθεν. (θ) ἐκβολῆς, (ι) ἐπέλθῃ (κ) Ἐνγαδδεὶν ἕως Ἐναγαλείμ· (λ) αὐτήν ἐστιν· ϗ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης οἱ ἰχθύες αὐτῆς, πλῆθος (μ) * ἔσῃ διεκβολῇ (ν) ἀναβήσει, (ξ) ἐξ αὐτοῦ, (ο) πρωτοβολήσει, διότι (π) ἡ ἀνάβασις αὐτῶν εἰς ὑγίαν. (ρ) ὁ θεός, (σ) αὐτὴν τοῖς (*) γῆς πρὸς (τ) τῆς θαλάσσης (υ) Ἡμαθδάμ, Μαωθηρὰς Ἐφραμηλαμ ἀναμέσον τῶν ὁρίων Ἡμάθ, ϗ ἀναμέσον τῶν ὁρίων Δαμασκοῦ, Εὐνὰν ϗ τῆς Εὐνάν, αἵ εἰσιν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

בְּמִפַּק גַּבְרָא מִמַּדִּנְחָא וְחוּט דִּמְשַׁחְתָּא בִּידֵיהּ וּמְשַׁח אֶלֶף אַמִּין בְּאַמְּתָא וְאַעְבְּרַנִי 3
בְּמַיָּא מֵי קַרְסוּלִין׃ וּמְשַׁח אַלְפָּא וְאַעְבְּרַנִי בְּמַיָּא מֵי רְכוּבִין וּמְשַׁח אַלְפָּא 4
וְאַעְבְּרַנִי מֵי חַרְצִין׃ וּמְשַׁח אַלְפָּא נַחְלָא דְּלָא יְכֵלִית לְמֶעְבַּר אֲרֵי תְקִיפוּ מַיָּא 5
מֵי סְחוּא נַחְלָא דְּלָא אֶפְשַׁר לְאִתְעֲבָרָא׃ וַאֲמַר לִי הַחֲזֵיתָא בַּר אָדָם וְאוֹבְלַנִי 6
וְאָתִיבַנִי עַל כֵּיף נַחְלָא׃ בְּמֶתְבִי וְהָא עַל כֵּיף נַחְלָא אִילָן סַגִּי לַחֲדָא מִכָּא 7
וּמִכָּא׃ וַאֲמַר לִי מַיָּא הָאִלֵּין נָפְקִין בִּגְלִילָא מַדִּנְחָא וְנַחְתִין בְּמֵישְׁרָא וְעָלִין בְּיַמָּא 8
לְיַמָּא רַבָּא מִתְפַּקְּקִין וּמִתְּסַן מַיָּא׃ וִיהֵי כָל נַפְשָׁא חַיְתָא דִי רַחֲשָׁא לְכָל אֲתַר דִּי 9
עָלְלִין לְתַמָּן מֵי נַחְלָא יְחוֹן וִיהוֹן נוּנַיָּא סַגִּי לַחֲדָא אֲרֵי עָלִין לְתַמָּן מַיָּא הָאִלֵּין
וּמִתְּסַן וּמִתְקַיְּמִין לְכָל אֲתַר דִּי יֵעֲלוּן לְתַמָּן מֵי נַחְלָא׃ וִיהֵי אֲתַר לְמֵקַם עֲלוֹהִי 10
צַיָּדִין מֵעֵין גֶּדִי וְעַד עֵין עֶגְלַיִם מִשְׁטַח לְצַיָּדִין יְהוֹן לְמִינְהוֹן יְהוֹן נוּנֵיהוֹן כְּנוּנֵי יַמָּא
רַבָּא סַגִּי לַחֲדָא׃ בִּצְוֹהִי וּפְצִירוֹהִי לָא יִתַּסּוּן לְמַחְפּוֹרִין דִּמְלַח יְהוֹן׃ וְעַל נַחְלָא 11
יִסַּק אִילָן עַל כֵּיפֵיהּ מִכָּא וּמִכָּא כָּל אִילָן דְּמֵיכַל לָא יִתְּרוּן טַרְפוֹהִי וְלָא יִפְסַק 12
אִבֵּיהּ יְרַח בִּירַח יְהֵי עָבֵיד פֵּרִין אֲרֵי מוֹהִי מִן מַקְדְּשָׁא אִנּוּן נָפְקִין וִיהוֹן אִבֵּיהּ
לְמֵיכַל וְטַרְפוֹהִי לְאַסוּתָא׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים דֵּין תְּחוּמָא דְּתַחְסְנוּן יָת 13
אַרְעָא לִתְרֵי עֲסַר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף יִתְקַבֵּל תְּרֵין חוּלָקִין׃ וְתַחְסְנוּן יָתַהּ גְּבַר 14
כַּאֲחוּהִי דִּי קַיֵּימִית בְּמֵימְרִי לְמִתְּנַהּ לַאֲבָהָתְכוֹן וְתִתְפְּלֵיג אַרְעָא הָדָא לְכוֹן
בְּאַחְסָנָא׃ וְדֵין תְּחוּם אַרְעָא לְרוּחַ צִפּוּנָא מִן יַמָּא רַבָּא אוֹרַח חֶתְלוֹן לְמַעֲלָנָא 15
דִּצְדָד׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Cùm egrederetur vir ab Oriente & funiculus mensuræ erat in manu ejus, & 3
mensus est mille cubitos in cubito, & traduxit me per aquas usque ad talos.
Et mensus est mille, & traduxit me per aquas usque ad genua: & mensus est 4
mille, & traduxit me per aquas usque ad lumbos. Et mensus est mille, [& 5
ecce] torrens quem non potui pertransire, quia prævaluerant aquæ aquæ
natationis, torrens qui non potest transvadari. Et dixit ad me: Nonne 6
vidisti fili hominis? & duxit me & convertit me ad ripam torrentis. Et 7
cùm reversus essem, ecce super ripam torrentis arbores multæ admodum hinc
& indè. Et dixit ad me: Aquæ istæ egrediuntur in tractum Orientalem, & 8
descendunt ad planitiem, & intrant per mare in mare magnum; & egrediuntur & sanantur aquæ. Et erit, omnis anima vivens quæ serpit, in 9
quemcunque locum intraverint aquæ torrentis, vivet, & erunt pisces multi valdè; quia venient illuc aquæ istæ, & sanabuntur & permanebunt in
omni loco quò intraverint aquæ torrentis. Et erit locus ubi stent pisca- 10
tores ab Engadi & usque ad Eneglaim: expansio piscatorum erit: secundùm species suas erunt pisces eorum sicut pisces maris magni multi nimis. Piscinæ autem ejus & paludes non sanabuntur, erunt enim in fodi- 11
nas salis. Et juxta torrentem ascendet omne lignum in ripis ejus hinc & in- 12
dè: omnis arboris cujus fructus comeditur, non defluent folia, nec cessabunt fructus ejus; per singulos menses faciet fructum, quia aquæ ejus de sanctuario egredientur, & erunt fructus ejus in cibum, & folia ejus in medicinam. Hæc dicit Dominus Deus: Hic est terminus in quo possidebitis 13
terram per duodecim tribus Israel: Joseph accipiet duas portiones. Et 14
possidebitis eam singuli sicut frater suus: quia juravi in verbo meo quòd darem eam patribus vestris: & dividetur terra ista vobis in hæreditatem.
Et iste est terminus terræ ad plagam Septentrionalem, à mari magno via 15
Hethlon ad introitum Sedada.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܟܕ ܢܦܩ ܓܒܪܐ ܡܫܒܚܐ ܀ ܘܡܫܘܚܬܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܡܫܚ ܐܠܦ ܐܡܝܢ. ܘܥܒܪܢܝ 3
ܒܡܝܐ. ܥܕܡܐ ܠܥܩܒܬܐ. ܘܡܫܚ ܐܠܦ ܐܡܝܢ. * ܘܥܒܪܢܝ ܒܡܝܐ. ܥܕܡܐ 4
ܠܒܘܪܟܐ. ܘܡܫܚ ܐܠܦ ܐܡܝܢ. ܘܥܒܪܢܝ ܒܡܝܐ. ܥܕܡܐ ܠܚܨܐ. ܘܡܫܚ ܐܠܦ
ܐܡܝܢ. * ܢܚܠܐ ܀ ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܡܥܒܪܗ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܘ ܡܝܐ ܘܐܬܥܫܢ 5
ܢܚܠܐ ܀ ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܥܒܪܗ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܚܙܝܬ ܒܪ ܐܢܫܐ ܀ ܘܐܘܒܠܢܝ 6
ܘܐܘܬܒܢܝ ܥܠ ܣܦܬܗ ܕܢܚܠܐ. * ܘܟܕ ܝܬܒܬ ܀ ܚܙܝܬ ܥܠ ܣܦܬܗ ܕܢܚܠܐ. 7
ܐܝܠܢܐ ܣܓܝܐܐ ܛܒ ܡܟܐ ܘܡܟܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܡܝܐ ܗܠܝܢ ܕܢܦܩܝܢ ܠܓܠܝܠܐ 8
ܕܡܕܢܚܐ ܘܢܚܬܝܢ ܠܓܪܒܝܐ ܀ ܘܢܦܠܝܢ ܒܝܡܐ ܒܡܝܐ ܣܪܝܐ ܘܡܬܚܠܝܢ ܡܝܐ.
* ܘܟܠ ܢܦܫܐ ܚܝܬܐ ܕܡܬܝܠܕܐ ܐܝܟܐ ܕܐܬܝܢ ܡܝܐ ܕܢܚܠܐ ܀ ܚܝܝܢ. ܘܗܘܝܢ ܢܘܢܐ ܣܓܝܐܐ 9
ܡܛܠ ܡܝܐ ܗܠܝܢ. ܕܢܬܚܠܘܢ ܬܡܢ ܘܢܬܒܣܡܘܢ ܡܝܐ. * ܘܢܩܘܡܘܢ ܥܠܘܗܝ ܨܝܕܐ. ܡܢ ܥܝܢ 10
ܓܕܝ ܘܥܕܡܐ ܠܥܝܢ ܥܓܠܝܢ. ܘܡܫܛܚܐ ܠܡܨܝܕܬܐ ܢܗܘܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܒܗ ܢܘܢܐ ܣܓܝܐܐ.
ܐܝܟ ܕܝܡܐ ܪܒܐ. * ܘܡܦܩܢܘܗܝ ܘܡܥܠܢܘܗܝ ܠܐ ܢܬܒܣܡܘܢ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܠܝܚܐ. * ܘܥܠ 11
ܢܚܠܐ ܢܣܩܘܢ ܥܠ ܣܦܘܬܗ ܡܟܐ ܘܡܟܐ. ܟܠ ܐܝܠܢ ܕܡܐܟܘܠܬܐ. ܠܐ ܢܬܪܘܢ 12
ܛܪܦܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܚܣܪܘܢ ܦܐܪܝܗܘܢ. ܘܒܟܠ ܪܝܫ ܝܪܚܐ ܢܗܘܘܢ ܡܒܟܪܝܢ. ܡܛܠ
ܕܡܝܐ ܕܫܬܝܢ ܡܢ ܡܩܕܫܐ ܢܦܩܝܢ ܀ ܘܢܗܘܘܢ ܦܐܪܝܗܘܢ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. ܘܛܪܦܝܗܘܢ
ܠܐܣܝܘܬܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. ܬܚܘܡܐ ܕܝܪܬܝܢ ܠܗ ܠܐܪܥܐ. ܠܬܪܥܣܪ ܫܒܛܝܢ 13
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܕܝܘܣܦ ܚܒܠܐ. * ܕܬܬܦܠܓ ܐܢܫ ܐܝܟ ܐܚܘܗܝ. ܕܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܠܡܬܠܗ 14
ܠܐܒܗܝܟܘܢ. ܘܬܬܦܠܓ ܒܝܢܝܟܘܢ ܐܪܥܐ. * ܘܗܢܘ ܬܚܘܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܠܓܪܒܝܐ ܡܢ 15
ܝܡܐ ܪܒܐ. ܐܘܪܚܐ ܕܚܬܠܘܢ. ܕܐܬܐ ܠܨܕܕ.

Cúmque egressus esset vir ille, gloriosus erat, 3 mensurâ manu suâ tenens, & mensus est mille cubitos: deinde progredi me fecit per aquas ad talos usque, & mensus est mille cubitos: Tum progredi me fecit per aquas ad genua 4 usque, & mensus est mille cubitos: rursum progredi me fecit per aquas ad lumbos usque, & mensus est mille cubitos; Torren- 5 tem quem nemo vadare poterat, quia creverant aquæ & intumuerat torrens adeo ut nemo posset eum transvadare. Et dixit mihi; 6 Vidésne fili hominis? Deinde perduxit me collocavítque super ripam torrentis: Et cùm 7 sedissem, vidi supra torrentis ripam arbores plurimas admodum hinc inde. Dixítque 8 mihi; Aquæ istæ quæ progrediuntur versùs Galilæam quæ est ad Orientem, defluúntque ad Aquilonẽ; inde decidunt in mare in aquas fœtentes, fiúntque suaves aquæ illæ: Atque 9 ita omnes animæ viventes quæ gignuntur ubi sunt aquæ torrentis hujus, vivunt, fiúntque pisces plurimi propter aquas istas; quòd ibi se exonerent, & suaves reddantur aquæ illæ: Quapropter commorabuntur illic piscatores, 10 & ab In-god usque ad In-eglin erunt loca ad expandenda retia: erúntque in eo pisces plurimi sicut maris magni. At exitus & ingres- 11 sus ejus minimè dulcescent, sed saliti manebunt. Et ad ipsummet torrentem pullula- 12 bunt super ripas ejus hinc inde omnigenæ arbores esculentæ, quarum folia minimè labentur, neque fructus deficient; & quovis initio mensium præcoces fructus edent: quoniam aquæ quas ebibent, è Sanctuario egrediuntur, erunt fructus earum in cibum, & folia in medicinam. Sic dicit Dominus dominorum; 13 Torrentes limitis eorum qui possessuri sunt hanc terram, duodecim tribuũ Israelis erunt atque Josephi, funiculo *dividendi*: Ut possi- 14 deatis eam quisque à fratribus suis, quam sublatâ manu *juravi* me daturum patrib' vestris: dividetur inquam, inter vos terra in possessionem. Hic est ergò terminus terræ: Aquilo- 15 nem versùs inde à mari magno, iter Hethronis quod ingreditur in Sedad:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* كمثل خروج الرجل مقابلي * وقياس في يدك * فقاس الفا بالقياس * وعبر في الماء ماء نبع * 3
وقاس الفا بالقياس * وعبر في الماء ماء الي الفخذين * وقاس الفا واد * وجاز الماء الي الحقو 4
وقاس الفا * فلم يستطع ان يعبر * لان الماء فاض جدا * ماء الي حرية الوادي لا يجورون فيه * 5
* وقال لي * ارايت يا ابن الانسان * وروحني وعادني الي شاطي النهر * وفي عودي واذا على 6 7
شاطي النهر اشجار كثيرة من هاهنا ومن هاهنا * وقال لي * هذا الماء الخارج الي الجليل 8
الذي نحو المشارق * ونزل الي ارابيا * واتي حتي الي البحر الي ماء البعد * فيشفي المياه * ويكون 9
كل نفس الحيوانات الذين يتناسلون * على كل ما ياتي عليه النهر هناك يحيي * ويكون هناك
سمك كثير جدا * لان هذا الماء اتي هناك ويعافيها * فيحيي * لان كل ما ياتي عليه النهر هناك
يحيي * ويقف هناك الصيادون * من انغدين الي اناعاليم يكون نصب الشباك عليها * وكسمك 10
البحر الاعظم اسماكه كثير كثير جدا * ووقف مخرجه * وفي عوده وفي ارتفاعه لا 11
يتقدسون * يتبحرون للملح * وعلى النهر يصعد على شاطيه من هاهنا ومن ههنا كل شجر 12
ماكولة * ولا تبلى منه ولا تفنى ثمرها * اذ تبتدي تخرج للتجديد * من اجل ان هذه المياه
هي من الاقداس تخرج * ويكون ثمرهم للاكل * وصعدهم للشفا *

* الاصحاح الثامن والعشرون *

* هكذا يقول الرب الاله * هذه حدود الارض التي تورث لاثني عشر قبايل بني اسرايل زيادة 13
الحبل * ويرثها كل واحد كمثل اخيه * هذه التي رفعت يدي عليها لاعطيها لابايهم * ويسقط 14
هذه الارض بكم في الميراث * وهذه حدود الارض نحو الجربياء من البحر الاعظم الذي ينزل 15
ويسعى مدخل ايماث *

Velut exitus viri ex adverso mei, & mensura in manu ejus. Et mensus est mille in mensura: & transivit per aquã, aquam fontis, & mensus est mille in mensura. 3 *Rursus per aquam transivit aquam usque ad femora, & mensus est mille torrentes: & penetravit aquam ad lumbum usque, & mensus est mille:* 4 *Nec potuit progredi, quia aqua vehementer inundabat, aqua ad oram torrentis, quæ penetrari non poterat.* 5 *Dixitque mihi, Vidistine O fil. hominis? Tum abduxit me, reduxitque ad ripam fluminis.* 6 *Quò cùm reversus essem, ecce ad ripam fluminis arbores plurimas hinc inde.* 7 *Et dixit mihi, Aqua ista quæ effluit ad Galilæam quæ est Orientem versùs, decurritque in Arabiam, & pervenit usque ad mare, ad aquam remotam; sanabit aquas.* 8 *Et erit ut omnis anima animantium quæ progignuntur, omne id super quod flumen istud advenerit, vivat; & futuri sint illic pisces admodum plurimi: quoniam aqua ista eò ventura est, illasque sanatura; ideò vivent. Nam omne id super quod flumen istud advenerit, vivet.* 9 *Et manebunt ibi piscatores: ab Engaddin usque ad Enagalim erit super eas tensio retium: & ut pisces maris magni, erunt pisces ejus, copiâ abundantissimâ.* 10 *Et consistet exitus ejus, & in regressu & elatione ejus non sanctificabuntur, sufficientur sali.* 11 *Et super fluminis ripa crescet hinc inde omnis arbor esculenta, & non deerunt ab eo neque deficient fructus earum, cùm ad novitatem prodire cœperint; quoniam aquæ è Sanctuario effluunt: & erunt fructus earum in escam, & incrementum earum in sanitatem.* 12

Textus vigesimus octavus.

Ita dicit Dominus Deus; Hi sunt termini terræ quæ in hæreditatem tradetur duodecim familiis filiorum Israelis augmento funiculi, 13 *Quámque hæreditariò possidebit unusquisque sicut frater suus. Hæc est de qua levavi manum meam daturum me patribus eorum: atq; hæc terra continget vobis in hæreditatem.* 14 *Hi sunt igitur terræ limites Aquilonem versùs, à mari maximo quod descendit ac dividit aditum Emath:* 15

יחזקאל: מח

inter &,Dammeſec terminum inter quæ Sibraim ,Berothah ,Chamath
16 חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם אֲשֶׁר בֵּין־גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק וּבֵין
.Chauran terminum ad quæ ,Hathichon Chaſer ; Chamath terminum
גְּבוּל חֲמָת חָצֵר הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֶל־גְּבוּל חַוְרָן׃
,Dammeſec terminus ,Henon ,Chaſar mari à terminus erit Et
17 וְהָיָה גְבוּל מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק
.Aquilonis angulum & : Chamath terminus & ,Aquilonem ad Aquilo &
וְצָפוֹן צָפוֹנָה וּגְבוּל חֲמָת וְאֵת פְּאַת צָפוֹן׃
,Dammeſec inter ab & , Chauran inter ab orientalem angulum Et
18 וּפְאַת קָדִים מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין דַּמֶּשֶׂק
ſuper termino à Jarden Iſrael terram inter ab & ,Ghilhad inter ab &
וּמִבֵּין הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן מִגְּבוּל עַל־
angulum Et .orientalem angulum & : metiemini orientale mare
19 הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי תָּמֹדּוּ וְאֵת פְּאַת קָדִימָה׃ וּפְאַת
contradictionum aquas ad uſque Thamar à ,auſtrum ad meridiei
נֶגֶב תֵּימָנָה מִתָּמָר עַד־מֵי מְרִיבוֹת
.Meridiem ad Auſtri angulum & : magnum mare ad torrentem ,Cades
קָדֵשׁ נַחֲלָה אֶל־הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֵת פְּאַת־תֵּימָנָה נֶגְבָּה׃
introitum ad contra uſque termino à magnum mare maris angulum Et
20 וּפְאַת־יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד־נֹכַח לְבוֹא
hanc terram dividetis Et .maris angulus hic : Chamath
21 חֲמָת זֹאת פְּאַת־יָם׃ וְחִלַּקְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
hæreditatem in eam cadere facietis ,erit Et .Iſrael tribubus vobis
22 לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה תַּפִּלוּ אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה
genuerint qui ,veſtrum medio in peregrinantibus peregrinis & ,vobis
לָכֶם וּלְהַגֵּרִים הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־הוֹלִדוּ
filios inter indigena ſicut vobis erunt & : veſtrum medio in filios
בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרָח בִּבְנֵי
.Iſrael tribuum medio in hæreditatẽ in cadent vobiſcum ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְּלוּ בְנַחֲלָה בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
dabitis ibi ,eo cum peregrinus peregrinans qua tribu in ,erit Et
23 וְהָיָה בַשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־גָּר הַגֵּר אִתּוֹ שָׁם תִּתְּנוּ
.Dominus Dominus dixit ,ejus hæreditatem
נַחֲלָתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

Verſio VULG. LAT.

16 Emath, Berotha, Sabarim, quæ eſt inter terminum Damaſci & confinium Emath, domus Tichon, quæ eſt juxta terminum 17 Auran. Et erit terminus à Mari uſque ad atrium Enon terminus Damaſci, & ab Aquilone ad Aquilonem: terminus Emath 18 plaga Septentrionalis. Porrò plaga Orientalis de medio Auran, & de medio Damaſci, & de medio Galaad, & de medio terræ Iſrael, Jordanis diſterminans ad mare Orientale, metiemini 19 etiam plagam Orientalem. Plaga autem Auſtralis meridiana, à Thamar uſque ad aquas Contradictionis Cades: & torrens uſque ad Mare magnum: & hæc eſt plaga ad Meridiem auſtra- 20 lis. Et plaga Maris, Mare magnum à confinio per directum, donec venias Emath: hæc eſt 21 plaga Maris. Et dividetis terram iſtam vobis p tribus Iſrael: 22 Et mittetis eam in hæreditatem vobis, & advenis, qui acceſſerint ad vos, qui genuerint filios in medio veſtrûm: & erunt vobis ſicut indigenæ inter filios Iſrael: vobiſcum divident poſſeſſionem in medio tribuum 23 Iſrael. In tribu autem quacunque fuerit advena, ibi dabitis poſſeſſionem illi, ait Dominus Deus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

16 Μααβθηρὰς Ἑβραμηλιὰμ ἀναμέσον ὁρίων Δαμασκοῦ καὶ ἀναμέσον ὁρίων Ἡμαθεὶ, αὐλὴ τοῦ Σαυνὰν, αἵ εἰσιν ἐπάνω τῶν ὁρίων Αὐρανίτιδος. 17 Ταῦτα τὰ ὅρια ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Αἰνὰν, ὅρια Δαμασκοῦ, καὶ τὰ 18 πρὸς (φ) Βοῤῥᾶν. Καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἀναμέσον τῆς (χ) Αὐρανίτιδος, καὶ ἀναμέσον Δαμασκοῦ, καὶ ἀναμέσον τῆς Γαλααδίτιδος, καὶ ἀναμέσον τῆς γῆς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ Ἰορδάνης διορίζει ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὴν πρὸς ἀνατολὰς φοινι- 19 κῶνος· ταῦτα τὰ πρὸς ἀνατολάς. Καὶ τὰ πρὸς Νότον καὶ Λίβα ἀπὸ Θαιμὰν καὶ φοινικῶνος, ἕως ὕδατος Μαριμὼθ (ψ) Καδὴμ, παρεκτεῖνον ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην· τοῦτο τὸ μέρος 20 Νότος καὶ Λίψ. Τοῦτο τὸ μέρος τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης (ω) ὁρίζει, ἕως κατέναντι τῆς εἰσόδου Ἡμὰθ, ἕως εἰσόδου αὐτοῦ· ταῦτά ἐστι τὰ πρὸς θάλασ- 21 σαν Ἡμάθ. Καὶ (α) διαμερίσετε τὴν γῆν ταύτην αὐτοῖς, (β) ταῖς φυλαῖς τοῦ 22 Ἰσραήλ. Βαλεῖτε αὐτὴν ἐν κλήρῳ, ὑμῖν καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς (γ) παροικοῦσιν ἐν μέσῳ ὑμῶν, οἵτινες ἐγέννησαν υἱοὺς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καὶ ἔσονται (δ) ὑμῖν ὡς αὐτόχθονες ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ Ἰσραήλ· μεθ' ὑμῶν φάγονται ἐν κληρονομίᾳ 23 ἐν μέσῳ τῶν (ε) φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἔσονται ἐν φυλῇ προσηλύτων ἐν τοῖς προσηλύτοις τοῖς μετ' αὐτῶν· ἐκεῖ δώσετε κληρονομίαν αὐτοῖς, λέγει κύριος (ζ) θεός.

Maab:heras Hebrameliam inter terminos Damaſci, & terminos Emathi, atrium Saynam: quæ ſunt ſupra terminos, Auranitidis. 17 Iſti ſunt termini à Mari: ab atrio Ænan, termini Damaſci, & qui ad Aquilonem. (r) 18 Et qui ad Orientem, inter Loranitidem, & Damaſcum, & inter Galaaditiden, & terram Iſrael, Jordanis diſterminat ad Mare, quod ad Orientem (ſ) palmeti. Iſti ad Orientem. 19 Et, qui ad Auſtrum, & Africum à Theman, & palmeto uſque ad aquam Marimoth Cadem extendens ad Mare magnum. Hæc pars (t) Auſter, & Africus: 20 Hæc pars Maris magni diſterminat, uſque contra introitum Emath, uſque ad introitum ejus. Hi ſunt qui ad mare Emath. 21 Et metiemini hanc terram ipſis tribubus Iſrael: 22 Mittetis eã in ſortem vobis, & advenis, qui incolunt in medio veſtrî, qui genuerunt filios in medio veſtrî: & erunt (u) quaſi veſtri indigenæ in filiis Iſrael. Vobiſcum comedent in hæreditate in medio tribuum Iſrael: 23 Et erunt in tribu advenarum inter advenas, qui vobiſcum: ibi dabitis hæreditatem eis, ait Dominus Deus.

MS. A. (φ) Βοῤῥᾶν κατὰ Βοῤῥᾶν, καὶ τὸ ὅριον Αἰμὰθ τὸ ὅριον Βοῤῥᾶ. Καὶ τὰ πρὸς (χ) Ὡρανίτιδος, (ψ) Καδὴς, (ω) διορίζει, (α) * διεμέρησεν (β) καὶ ταῖς (γ) προσοικοῦσιν (δ) ὑμῖν (ε) υἱῶν Ἰσραὴλ, (ζ) ὁ θεός.

CAP. XLVIII. מח

manum ad aquilonem ad fine à : tribuum nomina hæc Et
1 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים מִקְצֵה צָפוֹנָה אֶל־יַד
,Dammeſec terminus ,Henan ,Chaſar ,Chamath veniendo Chethlon viæ
דֶּרֶךְ־חֶתְלֹן לְבוֹא־חֲמָת חֲצַר עֵינָן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק
,mare orientalis angulus ei erunt Et .Chamath manum ad Aquilonem ad
צָפוֹנָה אֶל־יַד חֲמָת וְהָיוּ־לוֹ פְאַת־קָדִים הַיָּם
angulum ad uſque orientali angulo ab Dan terminum ſuper Et .una Dan
2 דָּן אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל דָּן מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת
,Orientali angulo ab Aſer terminum ſuper Et .una Aſer ,maris
3 יָמָּה אָשֵׁר אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל אָשֵׁר מִפְּאַת קָדִימָה
terminum ſuper Et .una Naphthali ,maris angulum ad uſque &
4 וְעַד־פְּאַת־יָמָּה נַפְתָּלִי אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל
.una Menaſſeh ,maris angulum ad uſque,Orientali angulo ab Naphthali
נַפְתָּלִי מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת יָמָּה מְנַשֶּׁה אֶחָד׃
angulum ad uſque ,Orientali angulo ab ,Menaſſeh terminum ſuper Et
5 וְעַל גְּבוּל מְנַשֶּׁה מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת
,Orientali angulo ab Ephraim terminum ſuper Et .una Ephraim ,maris
6 יָמָּה אֶפְרַיִם אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאַת קָדִים
.una Reuben ,maris angulum ad uſque &
וְעַד־פְּאַת־יָמָּה רְאוּבֵן אֶחָד׃

CAP. XLVIII.

1 ET hæc nomina tribuum à finibus Aquilonis juxta viam Hethalon pergentibus Emath, atrium Enan terminus Damaſci ad Aquilonem juxta viam Emath. Et erit ei plaga Orientalis Mare, 2 Dan una. Et ſuper terminum Dan, à plaga Orientali uſque 3 ad plagam Maris, Aſer una: Et ſuper terminum Aſer, à plaga Orientali uſque ad plagam Ma- 4 ris, Nephthali una. Et ſuper terminum Nephthali, à plaga Orientali uſque ad plagam Maris, 5 Manaſſe una. Et ſuper terminum Manaſſe, à plaga Orientali uſque ad plagam Maris, Ephraim 6 una. Et ſuper terminum Ephraim, à plaga Orientali uſque ad plagam Maris, Ruben una.

ΚΕΦ. μη'.

1 ΚΑὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν φυλῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς πρὸς Βοῤῥᾶν, κατὰ τὸ (α) μέρος τῆς καταβάσεως τοῦ περισχίζοντος ἐπὶ τὴν εἴσοδον τῆς Ἡμὰθ αὐλῆς τοῦ (β) Αἰλὰμ, ὅριον Δαμασκοῦ πρὸς Βοῤῥᾶν κατὰ (γ) μέρος Ἡμὰθ αὐλῆς. καὶ ἔσται αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀνατολὰς 2 ἕως πρὸς θάλασσαν, Δὰν, μία. Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων (δ) τοῦ Δὰν τὰ πρὸς ἀνατολὰς, (ε) ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Ἀσὴρ, 3 μία. Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων (ζ) Ἀσὴρ, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἕως τῶν πρὸς θάλασ- 4 σαν, Νεφθαλὶμ, μία. Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων (η) Νεφθαλὶμ, ἀπὸ ἀνατολῶν, ἕως τῶν 5 πρὸς θάλασσαν, Μανασσῆ, μία. Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων Μανασσῆ, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς, (θ) τῶν πρὸς θάλασσαν, Ἐ- 6 φραὶμ, μία. Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων Ἐφραὶμ, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Ῥουβὴν μία.

MS. A. (α) μέρος (β) Αἰνὰν, (γ) τὸ μέρος (δ) Δὰν πρὸς (ε) ἕως πρὸς θάλασσαν, Ἀσὴρ, (ζ) Ἀσὴρ, (η) Νεφθαλὶ, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἕως (θ) ἕως τῶν

CAP. XLVIII.

1 ET hæc nomina tribuũ ab initio, quod ad Aquilonem, ſecundùm partem deſcenſûs ipſius abſcindentis ad introitum Emath atrii (a) Ælam, terminus Damaſci ad Aquilonem, ſecundùm partem Emath atrii. Et erunt eis, ea quæ ad Orientem uſque ad 2 Mare, Dan (b) una. Et à terminis Dan, quæ ad Orientem uſque 3 ad Mare, Aſſer una. Et à terminis Aſſer, ab iis quæ ad Orientem uſque ad ea quæ ad Mare, 4 Nephthalim una. Et à terminis Nephthalim, ab Oriente uſque ad ea quæ ad Mare, Manaſſe una. 5 Et à terminis Manaſſe, ab iis quæ ad Orientem ad ea quæ ad Mare, 6 Ephræm una. Et à terminis Ephræm, ab iis quæ ad Orientem uſque ad ea quæ ad Mare, Ruben una.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם דִּי בֵּין תְּחוּם דַּמֶּשֶׂק וּבֵין תְּחוּם חֲמָת בְּרֵכַת עַנְבַּאי דִּי עַל תְּחוּם
17 חַוְרָן׃ וִיהֵי תְּחוּמָא מִן יַמָּא חֲצַר עֵינוֹן תְּחוּם דַּמֶּשֶׂק וְצִפּוּנָא צִפּוּנָא וּתְחוּם חֲמָת וְיָת
18 רוּחַ צִפּוּנָא׃ וְרוּחַ מַדִּנְחָא מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין דַּמֶּשֶׂק וּמִבֵּין גִּלְעָד וּמִבֵּין אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל
19 יַרְדְּנָא מִתְּחוּמָא דִּי עַל יַמָּא מַדִּנְחָא תִּמְשְׁחוּן וְיָת רוּחַ קִדּוּמָא׃ וְרוּחַ עֲבַר דָּרוֹמָא
20 מִירִיחוֹ עַד מֵי מַצּוּת רְקַם אַחְסָנָא לְיַמָּא רַבָּא וְיָת רוּחַ דָּרוֹמָא דְּדָרוֹמָא׃ וְרוּחַ מַעַרְבָא
21 יַמָּא רַבָּא מִתְּחוּמָא עַד מְקָבֵיל מַעֲלָנָא דַּחֲמָת דָּא רוּחַ מַעַרְבָא׃ וְתִפְלְגוּן יָת אַרְעָא
22 הָדָא לְכוֹן לְשִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃ וִיהֵי דְּתִפְלְגוּן יָתַהּ בְּאַחְסָנָא לְכוֹן וּלְגִיּוֹרַיָּא דִּי יִתְגַּיְּרוּן
בֵּינֵיכוֹן דְּאוֹלִידוּ בְנִין בֵּינֵיכוֹן וִיהוֹן לְכוֹן כְּיַצִּיבָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִמְּכוֹן יִפְלְגוּן בְּאַחְסָנָא
23 בְּגוֹ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וִיהֵי שִׁבְטָא דִּי יִתְגַּיַּר גִּיּוֹרָא בְּגַוֵּיהּ תַּמָּן תִּתְּנוּן אַחְסַנְתֵּיהּ אֲמַר
יְיָ אֱלֹהִים׃

מח

1 וְאִלֵּין שְׁמָהַת שִׁבְטַיָּא מִסְּיָפֵי צִפּוּנָא עַל תְּחוּם אוֹרַח חֶתְלוֹן מַעֲלָנָא דַּחֲמָת חֲצַר
עֵינָן תְּחוּם דַּמֶּשֶׂק צִפּוּנָא עַל תְּחוּם חֲמָת וִיהוֹן לֵיהּ רוּחַ קִדּוּמָא מַעַרְבָא דָּן חַד׃
2 3 וְעַל תְּחוּם דָּן מֵרוּחַ מַדִּנְחָא עַד רוּחַ מַעַרְבָא אָשֵׁר חַד׃ וְעַל תְּחוּם אָשֵׁר
4 מֵרוּחַ מַדִּנְחָא וְעַד רוּחַ מַעַרְבָא נַפְתָּלִי חַד׃ וְעַל תְּחוּם נַפְתָּלִי מֵרוּחַ מַדִּנְחָא
5 עַד רוּחַ מַעַרְבָא מְנַשֶּׁה חַד׃ וְעַל תְּחוּם מְנַשֶּׁה מֵרוּחַ מַדִּנְחָא עַד רוּחַ מַעַרְבָא
6 אֶפְרַיִם חַד׃ וְעַל תְּחוּם אֶפְרַיִם מֵרוּחַ מַדִּנְחָא וְעַד רוּחַ מַעַרְבָא רְאוּבֵן חַד׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

16 Hamath, Beroth, Sebarim, quæ eſt inter terminum Damaſci, & inter terminum Hamath, piſcina Agbitica, quæ eſt juxta terminum Hauran. 17 Et erit termin⁹ à mari in Haſerenan & terminus Damaſci: & ab Aquilone in Aquilonem & terminus Hamath & plaga Septentrionalis. 18 Et plagam Orientalem de medio Hauran, et de medio Damaſci, & de medio Gilgad, & de medio terræ Iſrael ad Jordanem, à termino qui eſt ad mare Orientale metiemini, & plagam Orientalem. 19 Plagam autem lateris Auſtralis ab Jericho uſque ad aquas contradictionis Cades, poſſeſſionem uſque ad mare magnum, & plagam Meridionalem Auſtri. 20 Et à plaga Occidentali mare magnum, à termino uſque è regione introitus Hamath: hæc eſt plaga Occidentalis. 21 Et dividetis terram iſtam vobis per tribus Iſrael. 22 Et erit cùm dividetis eam vobis in hæreditatem & proſelytis qui peregrinantur inter vos, qui genuerunt filios inter vos, & erunt vobis ſicut indigenæ in filiis Iſrael, vobiſcum divident poſſeſſionem in medio tribuum Iſrael. 23 Et in quacunque tribu fuerit proſelytus, ibi dabitis ei poſſeſſionem, ait Dominus Deus.

CAP. XLVIII.

1 ET hæc ſunt nomina tribuum: à finibus Aquilonis juxta terminum viæ Hethlon ad introitum Hamath, Haſarenan terminus Damaſci ab Aquilone: juxta terminum Hamath erit ei à plaga Orientali in Occidentem, Dan una. 2 Et juxta terminum Dan à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Aſſer una. 3 Et juxta terminum Aſſer à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Neptali una. 4 Et juxta terminum Neptali à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Manaſſe una. 5 Et juxta terminum Manaſſe à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Ephraim una. 6 Et juxta terminum Ephraim à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Ruben una.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܚܡܬ ܘܒܪܘܬ. ܘܣܦܪܘܝܡ ܕܒܝܬ ܬܚܘܡܐ ܕܕܪܡܣܘܩ. ܘܒܝܬ ܬܚܘܡܐ ܕܚܡܬ. 16
ܘܚܨܪ ܡܨܥܝܬܐ ܕܒܬܚܘܡܐ ܕܚܘܪܢ. * ܘܢܗܘܐ ܬܚܘܡܐ ܡܢ ܝܡܐ ܠܚܨܪܥܝܢܢ ܕܒܬܚܘܡܐ 17
ܕܕܪܡܣܘܩ. ܘܣܦܝܢ ܕܒܓܪܒܝܐ ܕܒܬܚܘܡܐ ܕܚܡܬ. ܗܕܐ ܗܝ ܦܢܝܬܐ ܕܓܪܒܝܐ. * ܘܡܢ ܦܢܝܬܐ 18
ܕܡܕܢܚܐ . ܡܢ ܚܘܪܢ ܘܡܢ ܕܪܡܣܘܩ ܘܡܢ ܓܠܥܕ. ܘܡܢ ܐܪܥܐ
ܕܐܝܣܪܝܠ . ܘܝܘܪܕܢܢ ܡܬܚܡ ܥܠ ܝܡܐ ܕܡܕܢܚܐ ܠܬܡܪ. ܗܕܐ ܗܝ ܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ. * ܘܦܢܝܬܐ 19
ܕܬܝܡܢܐ . ܡܢ ܬܡܪ ܘܥܕܡܐ ܠܡܝܐ ܕܡܨܘܬܐ ܕܪܩܡ ܢܗܘܐ ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܡܐ ܪܒܐ. * ܘܢܬܚܡ ܥܕܡܐ 20
ܠܢܟܚ ܕܒܡܥܠܢܐ ܕܚܡܬ. ܗܕܐ ܗܝ ܦܢܝܬܐ ܕܡܥܪܒܐ. * ܘܬܦܠܓܘܢܗ ܠܐܪܥܐ ܗܕܐ 21
ܠܫܪܒܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܡܐ ܕܦܠܓܬܘܢܗ ܒܝܪܬܘܬܐ ܠܟܘܢ. ܘܠܓܝܘܪܐ ܕܡܬܬܘܢ 22
ܠܘܬܝ ܕܐܘܠܕܘ ܒܢܝܢ ܒܝܢܬܟܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.
ܘܥܡܟܘܢ ܢܦܠܓܘܢ ܝܪܬܘܬܐ ܒܝܢܬ ܫܪܒܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܒܫܪܒܬܐ ܐܝܟ ܕܗܘܐ 23
ܓܝܘܪܐ ܕܡܬܬܘܢ ܠܘܬܝ. ܬܡܢ ܢܬܠܘܢ ܠܗ ܝܪܬܘܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ.

16 Et Hamath, Beruth, & Sepharvaim quæ eſt inter limites Damaſci, & inter limites Hamathæ: & Haſor media quæ eſt in limite 17 Hauranis. Eritque terminus à mari uſque ad Haſor-inan quæ eſt in limite Damaſci: & Sephion quæ eſt ad Aquilonem, ſita in termino Hamathæ: hæc eſt plaga Aquilonaris. 18 A plaga verò Orientali, ab Haurane, à Damaſco, à Gelaade, & à terra Iſraelis, atque Jordane circumſcribetur limes ſecus mare Orientale Thamaris: hæc eſt plaga Orienta- 19 lis. Plaga verò Meridionalis, à Thamare uſque ad aquas Meribath-Cadeſi erit poſſeſ- 20 ſio maris magni: Et terminabitur uſque ad Nechah quæ eſt in aditu Hamathæ: hæc eſt 21 plaga Occidentalis. Dividetis ergò terram 22 iſtam inter familias Iſraelis. Cúmque diviſeritis eam in hæreditatem vobis & iis qui convertuntur ad me, qui indigenæ ſunt inter vos, & liberos procreaverunt inter vos; erunt ſicut filii Iſraelis, & vobiſcum ſortientur hæ- 23 reditatem inter familias Iſraelis. Et in familia illa in qua fuerit is qui ad me converſus eſt, dabunt ipſi hæreditatem, ait Dominus dominorum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܚ *

1 * ܘܗܠܝܢ ܫܡܗܐ ܕܫܪܒܬܐ. ܡܢ ܣܘܦܐ ܕܓܪܒܝܐ . ܠܘܬ ܐܘܪܚܐ ܕܚܬܠܘܢ. ܠܡܥܠܢܐ ܕܚܡܬ
ܘܚܨܪ ܥܝܢܢ. ܘܬܚܘܡܐ ܕܕܪܡܣܘܩ ܕܒܓܪܒܝܐ ܕܠܘܬ ܚܡܬ. ܗܕܐ ܗܝ ܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ
2 ܕܝܡܐ. ܕܕܢ. * ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܕܢ . ܡܢ ܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܥܕܡܐ ܠܦܢܝܬܐ ܕܡܥܪܒܐ. ܕܐܫܝܪ.
3 * ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܐܫܝܪ . ܡܢ ܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܥܕܡܐ ܠܦܢܝܬܐ ܕܡܥܪܒܐ. ܕܢܦܬܠܝ.
4 * ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܢܦܬܠܝ . ܡܢ ܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܥܕܡܐ ܠܦܢܝܬܐ ܕܡܥܪܒܐ. ܕܡܢܫܐ.
5 * ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܡܢܫܐ . ܡܢ ܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܥܕܡܐ ܠܦܢܝܬܐ ܕܡܥܪܒܐ. ܕܪܘܒܝܠ.
6 * ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܪܘܒܝܠ . ܡܢ ܦܢܝܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܥܕܡܐ ܠܦܢܝܬܐ ܕܡܥܪܒܐ. ܕܐܦܪܝܡ.

CAP. XLVIII.

1 HÆc ſunt nomina tribuum: Ab extremo Aquilone ſecus viam Hethlonis quæ eſt in aditu ad Hamath & Haſor-inan, ad terminum Damaſci Aquilonarem qui eſt ſecus Hamath, (hæc eſt Orientalis plaga maris,) Danis 2 erit. Juxta terminum Danis, ab Orientali plaga uſque ad plagam Occidentalem, Aſeris. 3 Juxta terminum Aſeris, ab Orientali plaga uſque ad plagam Occidentalem, Nephtali. 4 Juxta terminum Nephtali, à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Ma- 5 naſſis. Juxta terminum Manaſſis, à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, 6 Rubelis. Juxta terminum Rubelis, ab Orientali plaga uſque ad plagam Occidentalem, Aphremi.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * وبين حدود دمسق اونان * الدام * ماوس * تيراس * افرام * ايليام * بين حدود اعمات * وبين
حدود دمسق اونان * ومن اونان التي هي فوق حدود حوران * هذه الحدود من البحر * ومن دار 17
ايان حدود دمسق * والذين نحو الجربياء في الجربياء * وحد اعمات حد الجربياء * والذين نحو 18
المشارق بين حوران * وبين دمسق * وبين جلعاد * وبين ارض اسرايل * الاردن يفصل الي بحر
الغور الذي نحو المشارق * هذه نحو المشارق * والتي نحو التيمن والغرب * من تامان والغور 19
الي ماء ماريموث قادس * ممتدا الي البحر الاعظم * هذه الناحيه والتيمن والغرب * هذه ناحية البحر 20
الاعظم تفصل الي قبالة مدخل اعمات * الي مدخله * هذه هي التي نحو بحر اعمات * وقاس هذه 21
الارض لهم ولقبايل اسرايل * هذه تضعونها لكم بالقرعة * وللدخلاء الذين يسكنون في 22
وسطكم * الذين ولدوا بنين في وسطكم * ويكونون لكم مثل اهل الارض في بني اسرايل * معكم
ياكلون بالميراث في وسط بني اسرايل * ويصيرون في قبيلة الدخلاء * في الدخلاء الذين معكم 23
هناك تعطون لهم ميراثا * يقول الرب الاله *

16 Et inter limites Damaſci-Unan, Eldam, Maos, Thiras, Ephram, Iliam, inter limites Emath, & inter limites Damaſci-Unan. Ab Unan verò quæ eſt 17 ſuper limites Horan, Hi ſunt limites à mari: & ab atrio Enan, limites Damaſci: & qui ſunt Aquilonem verſùs, in ipſo Aquilone: & terminus Emath, 18 terminus Aquilonaris. Eos autem qui ſunt Orientem verſùs inter Horan, & inter Damaſcum, inter Galaad, & inter terram Iſraelis; Jordanis ſeparabit uſque ad mare vallis quæ eſt Orientem verſùs: Hi Orientem verſùs. 19 Qui autem Meridium verſùs & Occidentem, à Theman & ora maritima uſque ad aquam Marimoth Cades, tendendo verſùs mare maximum; ea plaga 20 eſto Meridionalis & Occidentalis. Hæc maximi plaga maris ſeparabit uſque ad oppoſitum ingreſſui Emath, ad ingreſſum ejus uſque: Hi ſunt qui ſpectant 21 verſùs mare Emath. Et menſus eſt terram hanc ipſis & familiis Iſraelis. 22 Hanc ſorte diſponetis vobis & indigenis qui habitant inter vos, qui filias genuerunt inter vos: & erunt apud vos ut terrigenæ inter filios Iſraelis. Vobiſcum comedent in hæreditate in medio filiorum Iſraelis. 23 Eruntque in familia indigenarum, inter indigenas qui vobiſcum ſunt: ibi dabitis eis hæreditatem, dicit Dominus Deus.

* الفصل الثامن والاربعون *

1 * وهذه اسماء القبايل من البدء الذي نحو الجربياء الذي يقابل الدرب الذي يسمى مدخل
اعمات دار ايان * حد دمسق نحو الجربياء في ناحية دار اعمات * ويكون لهم الذين نحو المشارق
حتي الي البحر * لدان واحد * ومن حدود دان * من الذين نحو المشارق الي الذين نحو البحر * 2
اسير واحد * ومن حدود اسير * من الذين نحو المشارق الي الذين نحو البحر * لنفتاليم واحد * 3
4 ومن حدود نفتاليم * من الذين نحو المشارق الي الذين نحو البحر * لمنسي واحد * ومن 4
5 حدود منسي * من الذين نحو المشارق الي الذين نحو البحر * لافرام واحد * ومن حدود افرام * 6
من الذين نحو المشارق الي الذين نحو البحر * لروبين واحد *

CAP. XLVIII.

1 ET Hæc ſunt nomina tribuum ab eo principio quod eſt Aquilonem verſùs juxta menſuram clivi qui ſeparat uſque ad introitum Emath atrii Enan, terminus Damaſci, verſùs Aquilonem, ad plagam atrii Emath. Et ipſorum erunt limites qui ſunt Orientem verſùs uſque ad mare, Dani una. 2 A terminis Danis, ab his qui ſunt Orientem verſùs uſque ad eos qui mare ſpectant, Aſer una. 3 A terminis Aſer, ab his qui ſunt Orientem verſùs ad eos uſque qui ſunt verſùs mare, Nephtalim una. 4 A terminis Nephtalim, ab his qui ſunt Orientem verſùs ad eos uſque qui verſùs mare, Manaſſi una. 5 A terminis Manaſſis, ab his qui ſunt Orientem verſùs ad eos uſque qui verſùs mare, Ephremo una. 6 A terminis Ephremi, ab his qui ſunt Orientem verſùs ad eos uſque qui ſunt verſùs mare, Rubeni una.

יחזקאל : מח

,maris angulum ad usque ,Orientali angulo ab Reuben terminum super Et
7 וְעַל ׀ גְּבוּל רְאוּבֵן מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת יָמָּה
,Orientali angulo ab Jehudah terminum super Et .una Jehudah
8 יְהוּדָה אֶחָד׃ וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאַת קָדִים
quinque elevabitis quam ,oblatio erit ,maris angulum ad usque
עַד־פְּאַת יָמָּה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר־תָּרִימוּ חֲמִשָּׁה
partium una sicut ,longitudinis &,latitudinis millium viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחַב וְאֹרֶךְ כְּאַחַד הַחֲלָקִים
sanctuarium erit Et .maris angulum ad usque ,Orientali angulo ab
מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ
longitudo :Domino elevabitis quam Oblatio .ejus medio in
9 בְּתוֹכֹה׃ הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ לַיהוָה אֹרֶךְ
.millium decem latitudo & ,millium viginti & quinque
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃
Aquilonem ad sacerdotibus sanctitatis oblatio erit istis Et
10 וּלְאֵלֶּה תִּהְיֶה תְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים צָפוֹנָה
,millia decem latitudinis mare ad & ,millia viginti & quinque
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָּה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
meridiem ad & ,millia decem latitudinis Orientem ad &
וְקָדִימָה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְנֶגְבָּה
sanctuarium erit & :millia viginti & quinque longitudinis
אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְהָיָה מִקְדַּשׁ־
,Sadoc filiis de sanctificato Sacerdotibus .ejus medio in Domini
11 יְהוָה בְּתוֹכוֹ׃ לַכֹּהֲנִים הַמְקֻדָּשׁ מִבְּנֵי צָדוֹק
errando in ,erraverunt non qui ,meam custodiam custodierunt qui
אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתִּי אֲשֶׁר לֹא־תָעוּ בִּתְעוֹת
eis erit Et .Levitæ erraverunt sicut ,Israel filios
12 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם׃ וְהָיְתָה לָהֶם
terminum ad :sanctitatum sanctitas ,terræ oblatione de oblatum
תְּרוּמִיָּה מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים אֶל־גְּבוּל
quinque ,sacerdotum terminum contra Levitæ Et .Levitarum
13 הַלְוִיִּם׃ וְהַלְוִיִּם לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה
.millium decem latitudinis & ,longitudinis millium viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
decem latitudo & ,millium viginti & quinque longitudo Omnis
כָּל־אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת
neque ,commutabit non & ,eo ex venundabunt non Et .millium
14 אֲלָפִים׃ וְלֹא־יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא־יָמֵר וְלֹא
.DOMINO sanctitas quia :terræ principium faciet transire
יַעֲבוֹר רֵאשִׁית הָאָרֶץ כִּי־קֹדֶשׁ לַיהוָה׃
,quinque facies super latitudine in residuum millia quinque Et
15 וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים הַנּוֹתָר בָּרֹחַב עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה
:suburbani in &,habitaculū in civitatis ipsum prophanum millium viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף חֹל־הוּא לָעִיר לְמוֹשָׁב וּלְמִגְרָשׁ
angulus ejus mensuræ hæ Et .ejus medio in civitas erit &
16 וְהָיְתָה הָעִיר בְּתוֹכֹה׃ וְאֵלֶּה מִדּוֹתֶיהָ פְּאַת
meridiei angulus & ,millium quatuor & quingentorum Aquilonis
צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־נֶגֶב
Orientali angulo ab & :millium quatuor & ,quingentorum
חֲמֵשׁ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּמִפְּאַת קָדִים
,quingentorum maris angulus & ;millium quatuor & ,quingentorum
חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
Aquilonem ad civitatis suburbanum erit Et .millium quatuor &
17 וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים׃ וְהָיָה מִגְרָשׁ לָעִיר צָפוֹנָה
;ducentorum & quinquaginta meridiem ad & ,ducentorū & quinquaginta
חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְנֶגְבָּה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם
quinquaginta mare ad & ;ducentorum & quinquaginta ,Orientem ad &
וְקָדִימָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְיָמָּה חֲמִשִּׁים
.ducentorum &
וּמָאתָיִם׃

Verſio VULG. LAT.

7 Et ſuper terminum Ruben, à plaga Orientali uſque ad plagam Maris, Juda una. 8 Et ſuper terminum Juda, à plaga Orientali uſque ad plagam Maris, erunt primitiæ, quas ſeparabitis, vigintiquinque millibus latitudinis & longitudinis, ſicuti ſingulæ partes à plaga Orientali uſque ad plagam Maris: & erit Sanctuarium in medio 9 ejus. Primitiæ, quas ſeparabitis Domino: longitudo vigintiquinque millibus, & latitudo 10 decem millibus. Hæ autem erunt primitiæ Sanctuarii ſacerdotum: ad Aquilonem longitudinis vigintiquinque millia, & ad Mare latitudinis decem millia, ſed & ad Orientem latitudinis decem millia, & ad Meridiem longitudinis viginti quinque millia: & erit Sanctuarium 11 Domini in medio ejus. Sacerdotibus Sanctuarium erit de filiis Sadoc, qui cuſtodierunt ceremonias meas, & non erraverunt cùm errarent filii Iſrael, 12 ſicut erraverunt & Levitæ. Et erunt eis primitiæ de primitiis terræ Sanctum ſanctorum, jux- 13 ta terminum Levitarum. Sed & Levitis ſimiliter juxta fines ſacerdotum vigintiquinque millia longitudinis, & latitudinis decem millia. Omnis longitudo viginti & quinque millium, 14 & latitudo decem millium. Et non venundabunt ex eo, neque mutabunt, neque transferentur primitiæ terræ, quia ſanctifica- 15 tæ ſunt Domino. Quinque millia autem quæ ſuperſunt in latitudine per vigintiquinque millia, profana erunt urbis in habitaculum, & in ſuburbana: & erit civitas in medio ejus. 16 Et hæ menſuræ ejus: ad plagam Septentrionalem, quingenta & quatuor millia: & ad plagam Meridianam, quingenta & quatuor millia: & ad plagam Orientalem, quingenta & quatuor millia: & ad plagam Occidentalem, quingenta & 17 quatuor millia. Erunt autem ſuburbana civitatis ad Aquilonem ducenta quinquaginta, & ad Meridiem ducenta quinquaginta, & ad Orientem ducenta quinquaginta, & ad Mare ducenta quinquaginta.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων Ῥουβὴν, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Ἰούδα, μία. 8 Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων Ἰούδα, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς (ι), ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τοῦ ἀφορισμοῦ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες εὖρος, καὶ μῆκος, καθὼς μία τῶν μερίδων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν· καὶ 9 ἔσται τὸ ἅγιον ἐν μέσῳ αὐτῶν. (κ) Ἀπαρχὴν, ἣν ἀφοριοῦσι τῷ (λ) κυρίῳ, μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες, καὶ εὖρος 10 εἴκοσι (μ) πέντε χιλιάδες. Τούτων ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων τοῖς ἱερεῦσι, πρὸς Βοῤῥᾶν, πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες· καὶ πρὸς θάλασσαν, (ν) δέκα χιλιάδες· καὶ πρὸς Νότον, (ξ) εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες· καὶ τὸ ὄρος τῶν ἁγίων ἔσται ἐν 11 μέσῳ αὐτοῦ. Τοῖς ἱερεῦσι, τοῖς ἡγιασμένοις υἱοῖς Σαδδοὺκ, τοῖς φυλάσσουσι τὰς φυλακὰς τοῦ οἴκου, οἵτινες οὐκ ἐπλανήθησαν ἐν τῇ πλανήσει (ο) υἱῶν Ἰσραὴλ, ὃν τρόπον ἐπλανήθησαν οἱ Λευῖται. 12 Καὶ ἔσται αὐτοῖς ἡ ἀπαρχὴ δεδομένη ἐκ τῶν ἀπαρχῶν (π) τῆς γῆς, ἅγιον ἁγίων 13 ἀπὸ τῶν (ρ) ὁρίων τῶν Λευιτῶν. Τοῖς δὲ Λευίταις (σ) τὰ ἐχόμενα τῶν ὁρίων τῶν ἱερέων, μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες, καὶ εὖρος δέκα χιλιάδες· πᾶν τὸ μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες, καὶ 14 εὖρος εἴκοσι χιλιάδες. Οὐ πραθήσεται ἐξ (τ) αὐτοῦ, οὐδὲ καταμετρηθήσεται, οὐδὲ ἀφαιρεθήσεται τὰ (υ) πρωτογεννήματα τῆς γῆς, ὅτι ἅγιόν ἐστι τῷ κυρίῳ. 15 Τὰς δὲ πέντε χιλιάδας τὰς περισσὰς ἐπὶ τῷ πλάτει ἐπὶ ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάσι, προτείχισμα ἔσται τῇ πόλει εἰς τὴν κατοικίαν, καὶ εἰς διάστημα αὐτοῦ· 16 καὶ ἔσται ἡ πόλις ἐν μέσῳ αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα τὰ μέτρα αὐτῆς· ἀπὸ τῶν πρὸς Βοῤῥᾶν, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς Νότον, πεντακόσιοι καὶ τέσσαρες χιλιάδες, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς, πεντακόσιοι καὶ τέσσαρες χιλιάδες, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν, τε- 17 τρακισχιλίοις (φ) πεντακοσίοις. Καὶ ἔσται διάστημα τῇ πόλει πρὸς (χ) Βοῤῥᾶν διακόσιοι πεντήκοντα, καὶ πρὸς Νότον διακόσιοι καὶ πεντήκοντα, καὶ πρὸς ἀνατολὰς διακόσιοι πεντήκοντα, καὶ πρὸς θάλασσαν διακόσιοι πεντήκοντα.

Et à terminis Ruben, ab iis quæ ad Orientem uſq; ad Mare, Juda una. 7 *Et à terminis Juda, ab iis quæ ad* Orientem, *erunt primitiæ ſeparationis, quinq; & viginti millia latitudo, & longitudo, ſicut una partium ab iis quæ ad Orientem, & uſque ad ea quæ ad Mare: & erit Sanctuarium in medio eorum.* 8 *(c) Primitias, quas ſeparabunt Domino, longitudo quinque & viginti millia, & latitudo (d) viginti quinque millia.* 9 *(e) Ex his erunt primitiæ Sanctorum ſacerdotibus: ad Aquilonem quinque & viginti millia: & ad Mare (f) decem millia: & ad Auſtrum viginti & quinque millia: & mons Sanctorum erit in medio ejus* 10 *Sacerdotibus ſanctificatis filiis Sadduc cuſtodientibus, cuſtodias domûs, qui non erraverunt in errore filiorum Iſrael, ſicut erraverunt Levitæ.* 11 *Et erunt eis primitiæ datæ de primitiis terræ, Sanctum ſanctorum de terminis Levitarum.* 12 *Levitis autem juxta fines ſacerdotum, longitudo quinque & viginti millia, & latitudo decem millia: omnis longitudo quinque & viginti millia, (g) & latitudo viginti millia.* 13 *Non vendetur ex eo, neque menſurabitur, neq; auferentur primitiæ terræ, quia ſanctum eſt Domino.* 14 *Quinque millia autem, quæ ſuperſunt in latitudine in quinque & viginti millibus, (h) antemurale erit civitati in habitaculum, & in (i) ſpatium ejus: Et erit civitas in medio ejus.* 15 *Et hæ menſuræ ejus: ab iis quæ ad Aquilonem, quingenti & quater mille: & ab his, quæ ad Auſtrum, quingenti & quatuor millia: & ab his quæ ad Orientem, quingenti & quatuor millia; & ab his quæ ad Mare, quater mille quingenti.* 16 *Et erit ſpatium civitati ad Aquilonem ducenti quinquaginta, & ad Auſtrum ducenti & quinquaginta, & ad Orientem ducenti (k) quinquaginta, & ad Mare ducenti quinquaginta.* 17

MS. A. (ι) ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, ἡ ἀπαρχὴ (κ) Ἀπαρχὴ, (λ) κυρίῳ, πέντε καὶ (μ) καὶ πέντε (ν) πλάτος δέκα (ξ) μῆκος εἴκοσι (ο) τῶν υἱῶν (π) τῶν ἁγίων, ἅγιον (ρ) ἀπαρχῶν (σ) ἐχόμενα (τ) αὐτῶν, (υ) πρωτογεννήματα (φ) καὶ πεντακοσίοις. (χ) Βοῤῥᾶν, * πεντήκοντα, Καὶ τὸ περισσὸν τοῦ μήκους

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 וְעַל תְּחוּם רְאוּבֵן מֵרוּחַ מַדִּנְחָא עַד רוּחַ מַעַרְבָא יְהוּדָה חַד : וְעַל תְּחוּם יְהוּדָה מֵרוּחַ
8 מַדִּנְחָא עַד רוּחַ מַעַרְבָא תְּהֵי אַפְרָשׁוּתָא דְּתַפְרְשׁוּן עַסְרִין וַחֲמֵשׁ אַלְפִין פּוּתְיָא
וְאוּרְכָּא כְּחַד מִן חֻלָּקַיָּא מֵרוּחַ מַדִּנְחָא עַד רוּחַ מַעַרְבָא וִיהֵי כְּבֵשׁ מַקְדְּשָׁא בְּגַוֵּיהּ :
9 אַפְרָשׁוּתָא דִּי תַפְרְשׁוּן קֳדָם יְיָ אוּרְכָּא עַסְרִין וַחֲמְשָׁא אַלְפִין וּפוּתְיָא עַסְרָא אַלְפִין :
10 וּלְאִלֵּין תְּהֵי אַפְרָשׁוּת קוּדְשָׁא לְכָהֲנַיָּא צִפּוּנָא עַסְרִין וַחֲמְשָׁא אַלְפִין וּלְמַעַרְבָא פּוּתְיָא
עַסְרָא אַלְפִין וּלְמַדִּנְחָא פּוּתְיָא עַסְרָא אַלְפִין וּלְדָרוֹמָא אוּרְכָּא עַסְרִין וַחֲמְשָׁא אַלְפִין
11 וִיהֵי כְּבֵשׁ מַקְדְּשָׁא דַּייָ בְּגַוֵּיהּ : לְכָהֲנַיָּא דִּקְדִישִׁין מִבְּנֵי צָדוֹק דִּנְטַרוּ מַטְּרַת מֵימְרִי דְּלָא
12 טְעוֹ בְּטָעוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דִּטְעוֹ לֵוָאֵי : וּתְהֵי לְהוֹן אַפְרָשׁוּתָא מֵאַפְרָשׁוּת אַרְעָא
13 קוֹדֶשׁ קוּדְשִׁין עַל תְּחוּם לֵוָאֵי : וְלֵוָאֵי לָקֳבֵל תְּחוּם כָּהֲנַיָּא עַסְרִין וַחֲמְשָׁא אַלְפִין אוּרְכָּא
14 וּפוּתְיָא עַסְרָא אַלְפִין כָּל אוּרְכָּא עַסְרִין וַחֲמְשָׁא אַלְפִין וּפוּתְיָא עַסְרָא אַלְפִין : וְלָא
15 יְזַבְּנוּן מִנֵּיהּ וְלָא יְחַלִּיף וְלָא יַעְבַּר רֵישׁ אַרְעָא אֲרֵי קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ : וַחֲמְשָׁא אַלְפִין
דְּאִשְׁתְּאָרוּ בְּפוּתְיָא עַל אַפֵּי עַסְרִין וַחֲמְשָׁא אַלְפִין חוּלָּא הוּא לְקַרְתָּא לְמוֹתַב וּלְרְוַח
16 ויהי כבש קרתא בגויה : ואלין משחתהא לרוח צפונא ארבע אלפין וחמש מאה
ולרוח דרומא ארבע אלפין וחמש מאה ולרוח מדנחא ארבע אלפין וחמש מאה
17 ולרוח מערבא ארבע אלפין וחמש מאה : ויהי רוחא לקרתא לצפונא מאתן
וחמשין ולדרומא מאתן וחמשין ולמדנחא מאתן וחמשין ולמערבא מאתן
וחמשין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et juxta terminum Ruben à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Juda una. 7 Et juxta terminum Juda à plaga Orientali uſque ad plagam 8 Occidentalem erit ſeparatio quam ſeparabitis, viginti quinque millium latitudinis, longitudinis verò ſicut unius ex aliis partibus à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem: & erit via ſtrata ſanctuarii in medio ejus. Sepa- 9 ratio quam ſeparabitis coram Domino, habebit longitudinem viginti quinque millium, & latitudinem decem millium. Et his erit ſeparatio ſancta [*nempe*] 10 Sacerdotibus: ad Aquilonem, [*longitudinis*] viginti quinque millium, & ad Occidentem latitudinis decem millium, & ad Orientem latitudinis decem millium, & ad Auſtrum longitudinis viginti quinque millium: & erit ſtrata via ſanctuarii in medio ejus. Sacerdotibus qui ſanctificati ſunt 11 de filiis Sadok qui cuſtodierunt cuſtodiam verbi mei, & non erraverunt cùm errarent filii Iſrael, ſicut erraverunt Levitæ. Et erit eis ſepa- 12 ratio de ſeparatione terræ ſanctitas ſanctitatum juxta terminum Levitarum. Et Levitis juxta terminum Sacerdotum viginti quinque mil- 13 lia longitudinis & latitudinis decem millia: omnis longitudo, viginti quinque millia, & latitudo decem millia. Et non venundabunt ex eo, nec commu- 14 tabunt; nec transferentur primitiæ terræ, quia ſanctificatæ ſunt coram Domino. Et quinque millia quæ ſuperſunt in latitudine è regione viginti quin- 15 que millium, erunt prophana ad urbem, ad habitaculum & ad ſuburbana: & erit via ſtrata civitatis in medio ejus. Et hæ ſunt menſuræ ejus: ad plagam 16 Septentrionalem quatuor millia & quingenta; & ad plagam Meridionalem quatuor millia & quingenta; & à plaga Orientali quatuor millia & quingenta; & ad plagam Occidentalem itidem quatuor millia & quingenta. Et erit 17 ſuburbanum urbis ad Aquilonem erit ducentorum & quinquaginta; & ad Auſtrum ducentorum & quinquaginta; & ad Orientem ducentorum & quinquaginta; & ad Occidentem ducentorum & quinquaginta.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܐܦܪܝܡ . ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܘܚܐ ܕܡܥܪܒܐ ܕܝܗܘܕܐ܂
8 * ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܝܗܘܕܐ . ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܘܚܐ ܕܡܥܪܒܐ . ܢܗܘܐ
ܦܘܪܫܢܐ ܕܬܦܪܫܘܢ ܦܬܝܐ . ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ . ܘܐܘܪܟܐ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ
ܡܢܘܬܐ . ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܘܚܐ ܕܡܥܪܒܐ . ܘܢܗܘܐ ܡܩܕܫܐ ܒܓܘܗ܂
9 * ܦܘܪܫܢܐ ܕܬܦܪܫܘܢ ܠܡܪܝܐ . ܐܘܪܟܐ ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ . ܘܦܬܝܐ
10 ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ . * ܘܠܟܗܢܐ ܢܗܘܐ ܦܘܪܫܢܐ ܕܩܘܕܫܐ . ܠܓܪܒܝܐ ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ
ܐܠܦܝܢ . ܘܦܬܝܐ ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ . ܘܠܡܥܪܒܐ ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ . ܘܠܡܕܢܚܐ ܥܣܪܐ
ܐܠܦܝܢ . ܘܠܬܝܡܢܐ ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ . ܘܢܗܘܐ ܡܩܕܫܗ ܕܡܪܝܐ ܒܓܘܗ܂
11 * ܘܢܗܘܐ ܠܟܗܢܐ ܕܡܩܕܫܝܢ ܡܢ ܒܢܝ ܨܕܘܩ ܕܢܛܪܘ ܢܛܘܪܬܝ . ܘܠܐ ܛܥܘ ܐܝܟ ܕܛܥܘ
12 ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ . ܘܐܝܟ ܕܛܥܘ ܠܘܝܐ . * ܘܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܦܘܪܫܢܐ ܡܢ ܦܘܪܫܢܗ ܕܐܪܥܐ .
13 ܩܘܕܫ ܩܘܕܫܝܢ ܠܘܬ ܬܚܘܡܐ ܕܠܘܝܐ . * ܘܠܠܘܝܐ ܠܘܩܒܠ ܬܚܘܡܐ ܕܟܗܢܐ . ܐܘܪܟܐ
ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ . ܘܦܬܝܐ ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ . ܟܠܗ ܐܘܪܟܗܘܢ ܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ
14 ܐܠܦܝܢ . ܘܦܬܝܐ ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ . * ܠܐ ܢܙܒܢܘܢ ܡܢܗ . ܘܠܐ ܢܚܠܦܘܢ . ܘܠܐ ܢܥܒܪܘܢ
15 ܪܫܝܬܐ ܕܐܪܥܐ . ܡܛܠ ܕܩܘܕܫܗ ܕܡܪܝܐ . * ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܕܦܬܝܐ ܕܡܫܬܚܪܢ . ܥܠ ܐܦܝ ܚܡܫܐ
ܘܥܣܪܝܢ ܐܠܦܝܢ . ܦܬܝܐ ܢܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܠܥܡܘܪܐ ܘܠܫܘܩܐ . ܘܢܗܘܐ ܡܕܝܢܬܐ ܒܓܘܗ܂
16 * ܘܗܠܝܢ ܡܫܘܚܬܗ . ܠܓܪܒܝܐ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܚܡܫܡܐܐ . ܘܠܡܕܢܚܐ ܐܪܒܥܐ
ܐܠܦܝܢ ܘܚܡܫܡܐܐ . ܘܠܬܝܡܢܐ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܚܡܫܡܐܐ . ܘܠܡܥܪܒܐ ܐܪܒܥܐ
17 ܐܠܦܝܢ ܘܚܡܫܡܐܐ . * ܘܢܗܘܐ ܫܘܩܗ ܕܡܕܝܢܬܐ . ܠܓܪܒܝܐ ܡܐܬܝܢ ܘܚܡܫܝܢ .
ܘܠܡܥܪܒܐ ܡܐܬܝܢ ܘܚܡܫܝܢ . ܘܠܬܝܡܢܐ ܡܐܬܝܢ ܘܚܡܫܝܢ . ܘܠܡܕܢܚܐ ܡܐܬܝܢ
ܘܚܡܫܝܢ܂

Juxta terminum Aphremi, ab Orientali plaga uſque ad plagam Occidentalem, Judæ. 7 Juxta terminum Judæ, ab Orientali plaga uſ- 8 que ad plagam Occidentalem, erit ſeparatio quam ſeparaturi eſtis, latitudinis vigintiquinque millium, longitudinis verò paris uni portionum: & à plaga Orientali uſque ad plagā Occidentalem erit Sanctuarium in medio hujus *longitudinis*. Separationis quam ſepara- 9 turi eſtis Domino, longitudo ſit vigintiquinque millium, latitudo verò decem millium. Pro ſacerdotibus autē erit ſeparatio Sanctua- 10 rii; Aquilonem verſùs vigintiquinque millia, latitudine verò decem millia, & Occidentem verſùs decem millia, & Orientem verſùs decem millia, & Meridiem verſùs vigintiquinque millia: in cujus medio erit Sanctuarium Domini. Erit inquam, pro ſacerdotibus qui 11 cōſecrati fuerint ex filiis Sadoci, qui obſervaverunt obſervationes meas, & non erraverunt quemadmodum erraverunt filii Iſraelis, & quemadmodum erraverunt Levitæ. Pro 12 iſtis erit ſeparatio de ſeparatione terræ in Sanctum ſanctorum, juxta terminum Levitarum. Et Levitæ erunt è regione termini ſa- 13 cerdotum, longitudine vigintiquinque millium, latitudine verò decem millium: totum ſpatium eorum vigintiquinque millia, latitudine decem millium. Non vendent ex eo, 14 neque permutabunt, neque transferent primitias terræ, quia ſacrum Domini eſt. Cæte- 15 rùm quinque millium *latitudo* quæ ſupereſt, cum *longitudine* vigintiquinque millium, ſpatium eſto pro urbe, civibus, & plateis, ut ſit urbs in medio ipſius. Hæ autem erunt di- 16 menſiones ejus: Aquilonem verſùs quater mille quingentorum, Orientem verſùs quater mille quingentorum, Meridiem verſùs quater mille quingentorum, & Occidentem verſùs quater mille quingentorum. Urbis autem 17 platea erit Aquilonem verſùs ducentorum quinquaginta, Occidentem verſùs ducentorū quinquaginta, Meridiem verſùs ducentorum quinquaginta, & Orientem verſùs ducentorum quinquaginta.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * ومن حدود روبين * من الذين نحو المشارق الي الذين نحو البحر * ليهودا واحد * ومن 8
حدود يهودا * من الذين نحو المشارق الي الذين نحو البحر * بدو الاختصاص * خمسة
وعشرون الفا عرضا * والطول كمثل واحد من الاجزاء * من الذين نحو المشارق الي
9 الذين نحو البحر * ويكون القدس في وسطهم * البدو الذي يفرزوه للرب * خمسة
10 وعشرين الفا طولا * والعرض خمسة وعشرين الفا * يكون بدو هذه الاقداس
للكهنة * نحو الجربياء خمسة وعشرين الفا * والي البحر عرضا عشرة الف * والي الجنوب
11 طولا خمسة وعشرين الفا * وجبل الاقداس يكون في وسطه * للكهنة المقدسين بني
صادوق الذين يحرسون محارس البيت * الذين لم يضلوا بضلالة بني اسرائيل كما ضل
12 اللاويون * ويكون لهم البدو المعطي من اوايل الاقداس * قدس القديسين من اوايل
13 اللاويين * ويكون للاويين الي جانب حدود الكهنة * الطول خمسة وعشرين الفا * والعرض
14 عشرة الف * الطول كله خمسة وعشرون الفا * والعرض عشرون الفا * لا يباع منهم ولا يقاس
15 ولا ينزع اول غلات الارض * لانها قدس الرب هي * والخمسة الف الزايدة في العرض على
الخمسة وعشرين الفا * يكون بناء للمدينة للسكني ولمسافته * ويكون المدينة في
16 وسطه * وهذه مقاديرها * من الذين نحو الجربياء اربعة الف وخمسماية * ومن الذين نحو
الجنوب اربعة الف وخمسماية * ومن الذين نحو المشارق اربعة الف وخمسماية * ومن الذين
17 نحو البحر اربعة الف وخمسماية * ويكون المساقة للمدينة نحو الجربياء مايتين
وخمسين * ونحو الجنوب مايتين وخمسين * ونحو المشارق مايتين وخمسين * ونحو
البحر مايتين وخمسين *

A terminis Rubenis, ab his qui ſunt Orientem verſùs ad eos qui verſùs mare, Judæ una. 7 *A terminis Judæ, ab his qui ſunt Orientem verſùs ad eos qui verſùs mare, erunt primitiæ dicationis, vigintiquinq; millia latitudine, longitudo verò par erit uni partium, ab iis terminis qui ſunt Orientem verſùs ad eos uſque qui mare verſùs: & erit ſanctuarium in medio iſtorum.* 8 *Primitiæ quas Domino ſeparabunt, erunt vigintiquinque millia longitudine, & latitudine vigintiquinque millia.* 9 *Primitiæ horum ſacrorum, ſacerdotum erunt: Aquilonem verſùs vigintiquinque millia; mare verſùs quoad latitudinem, decem millia; & Meridiem verſùs quoad longitudinem, vigintiquinque millia. Et mons ſanctorum erit in medio ejus.* 10 *Pro ſacerdotibus ſanctificatis, filiis Sadoc cuſtodientibus cuſtodias ædis, qui non aberrârunt in errore filiorum Iſraelis, quemadmodum aberrârunt Levitæ.* 11 *Horum erunt primitiæ conceſſæ ex primitiis ſacrorum, ſanctum ſanctorum de primitiis Levitarum.* 12 *Erit autem pro Levitis prope limites ſacerdotum, longitudo vigintiquinque millia, & latitudo decem millia: tota longitudo vigintiquinque millia, & latitudo viginti millia.* 13 *Non vendentur ab eis, neque menſurabuntur, neq; auferentur primitiæ frugum terræ, quia ſacræ Domino ſunt.* 14 *Quinque millia verò quæ in latitudine excedunt vigintiquinque millia, erunt pro urbis ædificio ad habitendum, & pro ſpatio ipſius. Eritque urbs in medio ejus:* 15 *Atque hæ dimenſiones ejus: Ab his quæ ſunt Aquilonem verſùs, quater mille quingenti: ab his quæ Meridiem verſùs, quater mille quingenti: & ab his quæ mare verſùs, quater mille quingenti.* 16 *Et ſpatium urbis erit, Aquilonem verſùs, ducenti quinquaginta: Meridiem verſùs, ducenti quinquaginta: Orientem verſùs, ducenti quinquaginta: mare verſùs ducenti quinquaginta.* 17

יחזקאל : מח

, ſanctitatis oblationis regione è longitudine in reſiduum Et
18 והנותר בארך לעמת תרומת הקדש
erit & ,mare ad millia decem & ,Orientem ad millia decem
עשרת אלפים קדימה ועשרת אלפים ימה והיה
panem in , ejus proventus erit & : ſanctitatis oblationis regione è
לעמת תרומת הקדש והיתה תבואתה ללחם
omnibus ex ei ſervient ,civitatis ſervitor Et .civitatis ſervitoribus
19 לעבדי העיר׃ והעבד העיר יעבדוהו מכל
viginti & ,quinque oblatio Omnis .Iſrael tribubus
20 שבטי ישראל׃ כל־התרומה חמשה ועשרים
offeretis partem quartam : millibus viginti & quinque in millium
אלף בחמשה ועשרים אלף רביעית תרימו
reſiduum Et .civitatis poſſeſſionem ad ſanctitatis oblationem
21 את־תרומת הקדש אל־אחזת העיר׃ והנותר
poſſeſſionem ad & ,ſanctitatis oblationem ad inde & ,hinc prælato
לנשיא מזה ומזה לתרומת־הקדש ולאחזת
oblationis millium viginti & ,quinque facies ad civitatis
העיר אל־פני חמשה ועשרים אלף תרומה
quinque facies ſuper mare ad & ,Orientalem terminum ad uſque
עד־גבול קדימה וימה על־פני חמשה
partes contra mare ad terminum ſuper millia viginti &
ועשרים אלף על־גבול ימה לעמת חלקים
domus ſanctuarium & , ſanctitatis oblatio erit & : prælato
לנשיא והיתה תרומת הקדש ומקדש הבית
civitatis poſſeſſione de & ,Levitarum poſſeſſione de Et .ejus medio in
22 בתוכה׃ ומאחזת הלוים ומאחזת העיר
inter & , Jehudah terminum inter :erit prælato quod medio in
בתוך אשר לנשיא יהיה בין גבול יהודה ובין
.; tribuum reſiduum Et .erit prælato , Binjamin terminum
23 גבול בנימן לנשיא יהיה׃ ויתר השבטים
.una Binjamin ,maris angulum ad uſque Orientali angulo ab
מפאת קדמה עד־פאת־ימה בנימן אחד׃
angulum ad uſque Orientali angulo ab Binjamin terminum ſuper Et
24 ועל גבול בנימן מפאת קדימה עד־פאת
angulo ab Simhon terminum ſuper Et .una Simhon ,maris
25 ימה שמעון אחד׃ ועל גבול שמעון מפאת
ſuper Et .una Iſaſchar :maris angulum ad uſque Orientali
26 קדימה עד־פאת־ימה יששכר אחד׃ ועל
:maris angulum ad uſque Orientali angulo ab Iſaſchar terminum
גבול יששכר מפאת קדימה עד־פאת־ימה
Orientali angulo ab Zebulun terminum ſuper Et .una Zebulun
27 זבולן אחד׃ ועל גבול זבולן מפאת קדימה
Ghad terminum ſuper Et .una Ghad :maris angulum ad uſque
28 עד־פאת־ימה גד אחד׃ ועל גבול גד
aquæ Thamar à terminus erit & :meridiem ad Auſtri angulum ad
אל־פאת נגב תימנה והיה גבול מתמר מי
Hæc .magnum mare ſuper hæreditas ,Cades contradictionis
29 מריבת קדש נחלה על־הים הגדול׃ זאת
hæ & :Iſrael tribubus hæreditate de facietis cadere quam , terra
הארץ אשר־תפילו מנחלה לשבטי ישראל ואלה
:civitatis egreſſus hi Et .Dominus Dominus dixit ,earum portiones
30 מחלקותם נאם אדני יהוה׃ ואלה תוצאת העיר
.menſura millium quatuor & ,quingentorum Aquilonis angulo ab
מפאת צפון חמש מאות וארבעת אלפים מדה׃
tres portæ ,Iſrael tribuum nomina ſuper civitatis portæ Et
31 ושערי העיר אל־שמות שבטי ישראל שערים שלושה
porta ,una Jehudah porta ,una Reuben porta : Aquilonem Ad
צפונה שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער
.una Levi
לוי אחד׃

Verſio VULG. LAT.

18 Quod autem reliquum fuerit in longitudine ſecundùm primitias Sanctuarii, decem millia in Orientem, & decem millia in Occidentem, erunt ſicut primitiæ Sanctuarii: & erunt fruges ejus in panes his qui ſerviunt civitati. 19 Servientes autem civitati, operabuntur ex omnibus tribubus Iſrael. 20 Omnes primitiæ vigintiquinque millium, per vigintiquinque millia in quadrum, ſeparabuntur in primitias Sanctuarii, & in poſſeſſionem civitatis. 21 Quod autem reliquum fuerit, principis erit ex omni parte primitiarum Sanctuarii, & poſſeſſionis civitatis è regione vigintiquinque millium primitiarum uſque ad terminum Orientalem: ſed & ad Mare, è regione vigintiquinque millium uſque ad terminum Maris, ſimiliter in partibus principis erit: & erunt primitiæ Sanctuarii, & Sanctuarium templi in medio ejus. 22 De poſſeſſione autem Levitarum, & de poſſeſſione civitatis in medio partium principis: erit inter terminum Juda, & inter terminum Benjamin, & ad principem pertinebit. 23 Et reliquis tribubus: A plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Benjamin una. 24 Et contra terminum Benjamin, à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Simeon una. 25 Et ſuper terminum Simeonis, à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Iſſachar una. 26 Et ſuper terminum Iſſachar, à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Zabulon una. 27 Et ſuper terminum Zabulon, à plaga Orientali uſque ad plagam Maris, Gad una. 28 Et ſuper terminum Gad, ad plagam Auſtri in Meridie: & erit finis de Thamar uſque ad aquas Contradictionis Cades, hæreditas contra mare Magnum. 29 Hæc eſt terra, quam mittetis in ſortem tribubus Iſrael: & hæ partitiones earum, ait Dominus Deus. 30 Et hi egreſſus civitatis: A plaga Septentrionali quingentos & quatuor millia menſurabis. 31 Et portæ civitatis ex nominibus tribuum Iſrael, portæ tres à Septentrione, porta Ruben una, porta Juda una, porta Levi una.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

18 Καὶ τὸ περισσὸν τοῦ μήκους τὸ ἐχόμενον τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων, δέκα χιλιάδες πρὸς ἀνατολάς, καὶ δέκα χιλιάδες πρὸς θάλασσαν· ϗ ἔσονται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου, ϗ ἔσται τὰ (ψ) γενήματα αὐτῆς εἰς ἄρτους τοῖς ἐργαζομένοις τὴν πόλιν. 19 Οἱ δὲ ἐργαζόμενοι τὴν πόλιν ἐργῶνται αὐτὴν ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. 20 Πᾶσα ἡ ἀπαρχή, πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες ἐπὶ πέντε ϗ εἴκοσι χιλιάδας τετράγωνον· ἀφοριεῖτε αὐτοῦ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου, ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως. 21 Τὸ δὲ περισσὸν (ω) τῷ ἀφηγουμένῳ ἐκ τοῦδε ϗ ἐκ τοῦδε ἀπὸ τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἁγίου, ϗ εἰς τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως, (α) ἐπὶ πέντε ϗ εἴκοσι χιλιάδας μῆκος, ἕως τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ἀνατολὰς ϗ πρὸς θάλασσαν, (β) ἐπὶ πέντε ϗ εἴκοσι χιλιάδας ἕως τῶν ὁρίων τῶν πρὸς (γ) θάλασσαν, ἐχόμενα τῶν μερίδων τοῦ ἀφηγουμένου· ϗ ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων ϗ τὸ ἁγίασμα τοῦ οἴκου ἐν μέσῳ αὐτῆς. 22 (δ) Καὶ παρὰ τῶν Λευιτῶν, ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως ἐν μέσῳ τῶν ἀφηγουμένων ἔσται ἀναμέσον τῶν ὁρίων Ἰούδα, καὶ ἀναμέσον τῶν ὁρίων Βενιαμίν, (ε) ϗ τῶν ἀφηγουμένων ἔσται. 23 Καὶ τὸ περισσὸν τῶν φυλῶν, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολάς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Βενιαμίν, μία. 24 Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν Βενιαμίν, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολάς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Συμεών, μία. 25 Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν Συμεών, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολάς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Ἰσάχαρ, μία. 26 Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων (ϛ) τῶν Ἰσάχαρ, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολάς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Ζαβουλών, μία. 27 Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων (ζ) τῶν Ζαβουλών, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολάς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, Γάδ, μία. 28 Καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων (η) τῶν Γάδ, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολάς, ἕως τῶν πρὸς Λίβα· ϗ ἔσται τὰ ὅρια αὐτοῦ ἀπὸ Θαιμάν, ϗ ὕδατος Βαριμὼθ Κάδης, (θ) κληρονομίας, ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης. 29 Αὕτη ἡ γῆ, ἣν βαλεῖτε, ἐν κλήρῳ ταῖς φυλαῖς (ι) τοῦ Ἰσραήλ· ϗ οὗτοι οἱ διαμερισμοὶ αὐτῶν, λέγει κύριος (κ) θεός. 30 Καὶ αὗται αἱ διεκβολαὶ τῆς πόλεως αἱ πρὸς Βορρᾶν, τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι μέτρῳ. 31 Καὶ αἱ πύλαι τῆς πόλεως, ἐπ' ὀνόμασι (λ) φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. πύλαι τρεῖς (μ) πρὸς Βορρᾶν, πύλη Ῥουβήν, μία, ϗ πύλη Ἰούδα, μία, ϗ πύλη Λευΐ, μία.

MS. A. (ψ) γενήματα (ω) τοῦ ἀφηγουμένου ἐκ τούτου ἀπὸ τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων, (α) κατὰ πρόσωπον ἐπὶ εἴκοσι ϗ πέντε χιλιάδας (β) ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ (γ) ἀνατολάς, ϗ ἐχόμενα (δ) Ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῶν Λευιτῶν, ϗ ἀπὸ τῆς (ε) τῶν ἀφηγουμένων (ϛ) Ἰσάχαρ, (ζ) Ζαβουλών, (η) Γάδ, ϗ ἕως πρὸς Λίβα· ϗ ἔσται ὅρια (θ) κληρονομία ἕως θαλάσσης (ι) Ἰσραήλ· (κ) ὁ θεός. (λ) τῶν φυλῶν (μ) αἱ πρὸς

Quod autem ſupererit longitudinis juxta primitias Sanctorum, decem millia ad Orientem, & decem millia ad Mare. Et (l) erunt primitiæ Sanctuarii: & erunt genimina ejus in panes, in his qui operantur civitati. 18 *Qui autem operantur civitati; operabuntur ei ex omnibus tribubus Iſrael.* 19 *Omnes primitiæ quinque & viginti millia per quinque & viginti millia in quadrum: ſeparabitis ipſius primitias Sanctuarii à poſſeſſione civitatis.* 20 *Quod autem ſupererit; duci ex hoc, & ex hoc à primitiis Sanctuarii, & in poſſeſſionē civitatis, (m) ad quinq. & viginti millia longitudo* uſque ad terminos eorum quæ ad Orientem & ad Mare, ad quinque & viginti millia, *uſque ad terminos eorum quæ ad Mare, juxta partes ducis: & erunt primitiæ Sanctorum, & ſanctificatio domûs in medio ejus.* 21 *Et de Levitis de poſſeſſione civitatis in medio, Ducum erit inter terminos Juda, & inter terminos Benjamin, (n) & Ducum erit.* 22 *Et quod ſupereſt tribuum, ab his quæ ad Orientem, uſque ad ea quæ ad Mare, Benjamin, una.* 23 *Et à terminis Benjamin, ab his quæ ad Orientem, uſque ad ea quæ ad Mare, Symeon una.* 24 *Et à terminis Symeon, ab his quæ ad Orientem, uſque ad* ea quæ ad *Mare, Iſſachar una.* 25 *Et à terminis Iſſachar, ab his quæ ad Orientem, uſque ad ea quæ ad Mare, Zabulon una.* 26 *Et à terminis Zabulon, ab his quæ ad Orientem, uſque ad ea quæ ad Mare, Gad una.* 27 *Et à terminis Gad, ab his quæ ad Orientem, uſque ad ea quæ ad Africum; & erunt termini ejus à Theman, & aquæ (o) Barimoth Cades, (p) hæreditatis uſque ad mare Magnum.* 28 *Hæc eſt terra, quam mittetis in ſortem tribubus Iſrael: & hæ ſunt partitiones earum, ait Dominus Deus.* 29 *Et hi ſunt (q) egreſſus civitatis, qui ad Aquilonem, quater mille & quingenti menſurâ.* 30 *Et portæ civitatis in nominibus tribuum Iſrael. Portæ tres ad Aquilonem, porta Ruben una, & porta Juda una, & porta Levi una.* 31

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 ודאשתאר באורכא לקבל אפרשות קודשא עסרא אלפין למדנחא עסרא
אלפין למערבא ויהי לקבל אפרשות קודשא ותהי עללתיה למיכל לדמפלחין
19 20 בקרתא׃ ודמפלח בקרתא יפלחוניה מכל שבטי ישראל׃ וכל אפרשותא
עסרין וחמשא אלפא ועסרין וחמשא אלפא מרבע תפרשון ית אפרשות
21 קודשא לאחסנת קרתא׃ ודאשתאר לרבא מכא ומכא לאפרשות קודשא
ולאחסנת קרתא לקביל חמשא ועסרין אלפין אפרשותא עד תחום מדנחא
ומערבא לקבל עסרין וחמשא אלפין עד תחום מערבא לקביל חד מן חלקיא
22 לרבא ותהי אפרשות קודשא וכבש מקדש ביתא בגויה׃ ומאחסנת ליואי
ומאחסנת קרתא במציעין דלרבא יהי בין תחום יהודה ובין תחום בנימן
23 24 לרבא יהי׃ ושאר שבטיא מרוח מדנחא ועד רוח מערבא בנימן חד׃ ועל
25 תחום בנימן מרוח מדנחא עד רוח מערבא שמעון חד׃ ועל תחום שמעון
26 מרוח מדנחא ועד רוח מערבא יששכר חד׃ ועל־תחום יששכר מרוח מדנחא
27 עד רוח מערבא זבולן חד׃ ועל תחום זבולן מרוח מדנחא עד רוח מערבא
28 גד חד׃ ועל תחום גד לרוח עבר דרומא ויהי תחום מיריחו מי מצות רקם
29 אחסנא לימא רבא׃ דא ארעא דתפלגון לאחסנא לשבטיא דישראל ואלין
30 פלגותהון אמר יי אלהים׃ ואלין מפקני קרתא מרוח צפונא ארבע אלפין וחמש
31 מאה משחא׃ ותרעי קרתא על שמהת שבטיא דישראל תרעין תלתא פתיחין
לצפונא תרע ראובן חד תרע יהודה חד תרע לוי חד׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quod autem reliquum fuerit in longitudine ſecundùm ſeparationem ſanctitatis, viginti millia ad Orientem, & viginti millia ad Occidentem; & erit juxta ſeparationem ſanctitatis, eritque fructus ejus in cibum his qui ſerviunt in civitate. 18 Et qui ſerviunt in civitate, operabuntur eam ex omnibus tribubus Iſrael. 19 *Et* omnis ſeparatio erit viginti quinque millium cum viginti quinque millibus: in quadrum ſeparabitis ſeparationem ſanctitatis in poſſeſſionem civitatis. 20 Et quod reliquum fuerit, principis erit hinc & inde in ſeparationem ſanctitatis & in poſſeſſionem civitatis è regione viginti quinque millium ſeparationis uſque ad terminum Orientalem. Et ad Occidentem è regione viginti quinque millium uſque ad terminum Occidentis è regione uniuſcujuſque partium, principis erit. Et erit ſeparatio ſancta, & via ſtrata ſanctuarii domus in medio ejus. 21 Et de poſſeſſione Levitarum & de poſſeſſione civitatis in intermediis quæ principis erunt; quod fuerit inter terminum Juda & terminum Benjamin, principis erit. 22 Et reliquum tribuum, à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Benjamin una. 23 Et juxta terminum Benjamin à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Simeon una. 24 Et juxta terminū Simeon à plaga Orientali uſq; ad plagam Occidentalem, Iſſachar una. 25 Et juxta terminum Iſſachar à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Zabulon una. 26 Et juxta terminum Zabulon à plaga Orientali uſque ad plagam Occidentalem, Gad una. 27 Et juxta terminum Gad ad plagam partis Auſtralis; & erit terminus à Jerico uſque ad aquas contradictionis Cades, hæreditas uſque ad mare magnum. 28 Hæc eſt terra quam dividetis in poſſeſſionem tribubus Iſrael, & hæ ſunt diviſiones eorum ait Dominus Deus. 29 Hi autem ſunt egreſſus civitatis à plaga Septentrionali, quatuor millia & quingenta in menſura. 30 Et portæ civitatis erunt ſecundùm nomina tribuum Iſrael; tres portæ apertæ ad Septentrionem; porta Ruben una, porta Juda una, porta Levi una. 31

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 *ܘܕܡܫܬܚܪ: ܠܘܩܒܠ ܦܘܪܫܢܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ ܠܡܕܢܚܐ. ܘܥܣܪܐ
ܐܠܦܝܢ ܠܡܥܪܒܐ. ܘܢܗܘܐ ܠܘܩܒܠ ܦܘܪܫܢܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܥܠܠܬܗ ܬܗܘܐ ܠܡܐܟܘܠܬܐ
19 ܠܐܝܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ. *ܘܐܝܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܢܦܠܚܘܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ
20 ܫܒܛܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. *ܘܟܠܗ ܦܘܪܫܢܐ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. ܒܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ
21 ܐܠܦܝܢ. ܡܪܒܥܐ ܬܦܪܫܘܢ ܦܘܪܫܢܐ ܕܩܘܕܫܐ ܡܢ ܐܚܝܕܘܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. *ܘܕܡܫܬܚܪ: ܢܗܘܐ
ܠܫܠܝܛܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܡܢ ܦܘܪܫܢܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܡܢ ܐܚܝܕܘܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܠܬܚܘܡܐ ܕܡܕܢܚܐ.
ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. ܘܠܡܥܪܒܐ: ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. ܠܬܚܘܡܐ ܕܡܥܪܒܐ.
ܠܘܩܒܠ ܦܠܓܘܬܗ ܕܫܠܝܛܐ. ܘܢܗܘܐ ܦܘܪܫܢܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܡܩܕܫܐ ܕܒܝܬܐ ܒܓܘܗ.
22 *ܘܡܢ ܐܚܝܕܘܬܐ ܕܠܘܝܐ. ܘܡܢ ܐܚܝܕܘܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܒܡܨܥܬܐ ܕܫܠܝܛܐ. ܢܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ.
23 ܒܝܬ ܬܚܘܡܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܬܚܘܡܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. *ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܕܫܒܛܐ. ܡܢ ܦܐܬܐ
24 ܕܡܕܢܚܐ ܠܦܐܬܐ ܕܡܥܪܒܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. *ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. ܡܢ
25 ܦܐܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܠܦܐܬܐ ܕܡܥܪܒܐ ܕܫܡܥܘܢ. *ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܫܡܥܘܢ. ܡܢ
26 ܦܐܬܐ ܕܡܕܢܚܐ ܠܦܐܬܐ ܕܡܥܪܒܐ ܕܐܝܣܟܪ. *ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܐܝܣܟܪ. ܡܢ ܦܐܬܐ
27 ܕܡܕܢܚܐ ܠܦܐܬܐ ܕܡܥܪܒܐ ܕܙܒܘܠܘܢ. *ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܙܒܘܠܘܢ. ܡܢ ܦܐܬܐ ܕܡܕܢܚܐ
28 ܠܦܐܬܐ ܕܡܥܪܒܐ ܕܓܕ. *ܘܥܠ ܬܚܘܡܐ ܕܓܕ. ܡܢ ܦܐܬܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܢܗܘܐ ܬܚܘܡܗ
29 ܡܢ ܬܡܪ. ܠܡܝܐ ܕܡܪܝܒܘܬ ܪܩܡ ܝܪܬܘܬܗ. ܥܠ ܝܡܐ ܪܒܐ. *ܗܕܐ ܗܝ ܐܪܥܐ ܕܬܦܠܓܘܢ
30 ܒܝܪܬܘܬܐ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܦܠܓܘܬܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. *ܘܗܠܝܢ
ܡܦܩܢܘܗܝ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܡܢ ܦܐܬܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܡܫܘܚܬܐ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܚܡܫܡܐܐ.
31 *ܘܬܪܥܘܗܝ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܥܠ ܫܡܗܐ ܕܫܒܛܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܢܗܘܘܢ. ܠܓܪܒܝܐ ܬܠܬܐ
ܬܪܥܝܢ. ܚܕ ܕܪܘܒܝܠ. ܘܚܕ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܚܕ ܕܠܘܝ.

Spatii verò quod ſupererit ex adverſo ſeparationis Sanctuarii, *nempe* decem millium verſùs Orientem, & decem millium verſùs Occidentem, & erit ex adverſo ſeparationis Sanctuarii; proventus ejus eſto in cibum iis qui miniſtrant urbi. 18 Ei enim qui urbi miniſtrat, miniſtretur ab omnibus familiis Iſraelis. 19 Itaque tota ſeparatio erit vigintiquinque millia per vigintiquinque millia: unde cùm ſeparaveritis ſeparationem Sanctuarii à poſſeſſione urbis, 20 Quod ſupererit, erit rectoris urbis. A ſeparatione Sanctuarii & à poſſeſſione urbis verſùs terminum Orientalem erunt vigintiquinque millia, & Occidentem verſùs vigintiquinque millia in termino Occidentali è regione portionis rectoris: in cujus medio erit ſeparatio Sanctuarii & Sanctuarium domûs. 21 Et inde à poſſeſſione Levitarum & poſſeſſione urbis erit portio rectoris: erit in urbe inter terminum Judæ & terminum Benjaminis. 22 Quod autem ad reliquas tribus; à latere Orientali uſque ad latus Occidentale, Benjaminis erit. 23 Et juxta terminum Benjaminis, à latere Orientali uſque ad latus Occidentale, erit Simeonis. 24 Juxta terminum Simeonis, à latere Orientali uſque ad latus Occidentale, Iſacharis. 25 Juxta terminum Iſacharis, à latere Orientali uſque ad latus Occidentale, Zebolonis. 26 Juxta terminum Zebolonis, à latere Orientali uſque ad latus Occidentale, Gadis. 27 Denique juxta terminum Gadis à latere Meridionali, erit terminus ejus: à Thamare uſque ad aquas Meribath-Cades erit hæreditas ejus ſecus mare magnum. 28 Hæc eſt terra quam dividetis in hæreditatem inter filios Iſraelis: atque hæ ſunt portiones eorum, ait Dominus dominorum. 29 Hi autem ſunt exitus urbis: A latere Aquilonis, menſura quatuor millium quingentorum. 30 Portæ urbis de nominibus tribuum filiorum Iſraelis erunt: ad Aquilonem tres portæ; una Rubelis, una Judæ, & una Levi. 31

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * وزيادة الطول الذي بجانب اوايل الاقداس * عشرة الف نحو المشارق * وعشرة الف نحو
19 البحر * وتكون اوايل القدس * وتكون غلاتها اخبازا لعمال المدينة * وعمال المدينة
20 يعملونها من جميع قبايل اسرايل * والبدء كله خمسة وعشرون على خمسة وعشرين الفا *
21 مربع * وافرزوا مبداء القدس نفسه من ضبط المدينة * وزيادة المقدم * من هذا ومن
اوايل الاقداس * والي ضبط المدينة * على الواجهة * على خمسة وعشرين الفا طولا * الي
الحدود التي نحو المشارق * والي البحر على الواجهة * على خمسة وعشرين الفا * الي الحدود التي
نحو المشارق * والي جانب اجزاء المقدم * ويكون مبداء الاقداس وقدس البيت في وسطها *
22 * من ضبط اللاويين * ومن ضبط المدينة يكون في وسط المقدمين * بين حدود
23 24 يهودا وبين حدود بنيامين يكون للمقدمين * * وزيادة القبايل * من الذين نحو
25 المشارق الي الذين نحو البحر * لسمعان واحدة * ومن حدود سمعان * من الذين نحو المشارق
26 الي الذين نحو البحر * ايساخر واحدة * ومن حدود ايساخر * من الذين نحو
27 المشارق الي الذين نحو البحر * لزابلون واحدة * ومن حدود زابلون * من الذين
28 نحو المشارق الي الذين نحو البحر * لجاد واحدة * ومن حدود جاد والي الغرب * فتكون
29 حدوده من تامان * وماء باريموث قادس ميراث الي البحر الاعظم * هذه الارض التي
30 تقسمونها بالقرعة لقبايل اسرايل * وهذه حصصهم يقول الرب الاله * وهذه مخارج
31 المدينة التي نحو الكربياء * اربعة الف وخمسماية بالقياس * وابواب المدينة باسماء
قبايل اسرايل * الثلاثة ابواب التي نحو الكربياء * باب واحد لروبين * وباب واحد ليهودا *
وباب واحد للاوي *

Reſidua verò longitudo quæ eſt ſecus primitias ſanctorum, decem millia verſùs Orientem, & decem millia verſùs mare; erunt primitiæ Sanctuarii, & fruges ejus erunt in panes pro operariis urbis. 18 *Operarii autem urbis extruentes eam, erunt ex omnibus tribubus Iſraelis.* 19 *Igitur primitiæ omnes erunt vigintiquinque* millia *per vigintiquinque millia, quadratæ. Et ſeparate primitias ejuſdem Sanctuarii à poſſeſſione urbis.* 20 *Quod autem ſupereſt ex hoc & ex primitiis ſanctorum uſque ad poſſeſſionem urbis, principis erit è regione in vigintiquinque millia longitudine, uſque ad terminos qui ſunt Orientem verſùs, & uſque ad mare è regione, in vigintiquinque millia, uſque ad terminos qui ſunt Orientem verſùs, & uſque ad latus partium principis: eruntque primitiæ ſacrorum, & Sanctuarium ædis in medio eorum,* 21 *De poſſeſſione Levitarum: & de poſſeſſione urbis erit in medio principum; inter limites Judæ, & inter limites Benjamin erit pro principibus.* 22 *Quod autem ad reſiduas tribus: ab his quæ ſunt Orientem verſùs uſque ad ea quæ mare verſùs, Simeonis erit una.* 23 24 *Et à terminis Simeonis, ab his qui ſunt Orientem verſùs, uſque ad eos qui mare verſùs, Iſacharis una.* 25 *A terminis Iſacharis, ab his qui Orientem verſùs ad eos uſque qui mare verſùs, Zabolonis una.* 26 *A terminis Zabolonis, ab his qui ſunt Orientem verſùs uſque ad eos qui mare verſùs, Gadis una.* 27 *A terminis Gad uſque ad Occidentem erunt termini ipſius à Thæman & aquâ Barimoth-Cades, poſſeſſio, uſque ad mare maximum.* 28 *Hæc eſt terra quam ſorte diſponetis familiis Iſraelis, & hæ ſunt portiones eorum, dicit Dominus Deus.* 29 *Et hi ſunt egreſſus urbis qui reſpiciunt Aquilonem: quater mille quingenti in menſura.* 30 *Et portæ urbis erunt de nominibus familiarum Iſraelis: Trium portarum quæ ſunt Aquilonem verſùs, porta una eſto Rubeni, porta una Judæ, & porta una Levi.* 31

דניאל : א

portæ & ,millium quatuor & quingentorum Orientalem *angulum* ad Et

32 וְאֶל־פְּאַת קָדִימָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּשְׁעָרִים

.una Dan porta ,una Binjamin porta , una Joseph porta Et .tres

שְׁלֹשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר דָּן אֶחָד׃

,mensura millium quatuor & quingentorum *meridiei angulum* Et

33 וּפְאַת־נֶגְבָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה

,una Isaschar porta ,una Simhon porta :tres portæ &

וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד שַׁעַר יִשָּׂשכָר אֶחָד

quatuor & ,quingentorum , *maris Angulum* .una Zebulun porta

34 שַׁעַר זְבוּלֻן אֶחָד׃ פְּאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת

, una Aser porta , una Ghad porta : tres eorũ portæ , millium

אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר אֶחָד

nomen & :millium decem octo *Circum* .una Naphthali porta

35 שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד׃ סָבִיב שְׁמֹנָה עָשָׂר אָלֶף וְשֵׁם־

.ibidem DOMINUS die ex civitatis

הָעִיר מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה׃

Versio VULG. LAT.

32 Et ad plagam Orientalem, quingentos & quatuor millia: & portæ tres, porta Joseph una, porta Benjamin una, porta Dan una. 33 Et ad plagam Meridianam, quingentos & quatuor millia metieris: & portæ tres, porta Simeonis una, porta Issachar una, porta Zabulon una. 34 Et ad plagam Occidentalem, quingentos & quatuor millia: & portæ eorum tres, porta Gad una, porta Aser una, porta Nephthali una. 35 Per circuitum, decem & octo millia: & nomen civitatis ex illa die, Dominus ibidem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

32 Καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι· ϗ πύλαι τρεῖς, πύλη Ἰωσὴφ, μία, ϗ πύλη Βενιαμὶν, μία, ϗ πύλη Δὰν, μία. 33 Καὶ τὰ πρὸς Νότον τετρακισχίλιοι ϗ πεντακόσιοι μέτρῳ· ϗ πύλαι τρεῖς, πύλη Συμεὼν, μία, ϗ πύλη Ἰσάχαρ, μία, ϗ πύλη Ζαβουλὼν, μία. 34 Καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν τετρακισχίλιοι ϗ πεντακόσιοι μέτρῳ· (ν) πύλαι τρεῖς, πύλη Γὰδ, μία, ϗ πύλη (ξ) Ἀσὴρ, μία, ϗ πύλη Νεφθαλὶμ, μία. 35 Κύκλωμα, δέκα ϗ ὀκτὼ χιλιάδες. ϗ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἀφ᾽ ἧς ἂν ἡμέρας (ο) γένηται, ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς.

32 Et quà ad Orientem, quater mille, & quingenti: & portæ tres, porta Joseph una, & porta Benjamin una, & porta Dan una. 33 Et quà ad Austrum, quater mille & quingenti mensurâ: & portæ tres, porta Symeon una, & porta Issachar una, & porta Zabulon una. 34 Et quà ad Mare, quater mille & quingenti mensurâ: portæ tres, porta Gad una, et porta Asser una, & porta Nephthalim una. 35 Circuitus, decem & octo millia. Et nomen civitatis, ex qua die facta fuerit, erit nomen ejus.

MS.A. (ν) ϗ πύλαι (ξ) Ἀσὴρ, (ο) γένηται, Κύριος ἐκεῖ, ἔσται τὸ
Ἰεζεκιὴλ προφήτης.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

32 וּלְרוּחַ מַדִּינְחָא אַרְבְּעָה אַלְפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה וְתַרְעִין תְּלָתָא תְּרַע יוֹסֵף חַד תְּרַע בִּנְיָמִן

33 חַד תְּרַע דָּן חַד׃ וּלְרוּחַ דָּרוֹמָא אַרְבְּעָא אַלְפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה מִשְׁחַן וְתַרְעִין תְּלָתָא תְּרַע

34 שִׁמְעוֹן חַד תְּרַע יִשָּׂשכָר חַד תְּרַע זְבוּלֻן חַד׃ וְרוּחַ מַעַרְבָא אַרְבַּע אַלְפִין וַחֲמֵשׁ מְאָה

35 תַּרְעֵיהוֹן תְּלָתָא תְּרַע גָּד חַד תְּרַע אָשֵׁר חַד תְּרַע נַפְתָּלִי חַד׃ סְחוֹר סְחוֹר תַּמְנַת עֲסַר

אַלְפִין וּשְׁמָא דְקַרְתָּא דְמִתְפָּרֵשׁ מִיּוֹמָא דִי יַשְׁרֵי יְיָ שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

32 Et ad plagam Orientalem quatuor millia & quingenta, & portæ tres; porta Joseph una, porta Benjamin una, porta Dan una. 33 Et ad plagam Australem quatuor millia & quingenta in mensura, & portæ tres; porta Simeon una, porta Issachar una, porta Zabulon una. 34 Et ad plagam Occidentalem quatuor millia & quingenta, & portæ tres; porta Gad una, porta Asser una, porta Neptali una. 35 Per circuitum decem & octo millia; & nomen civitatis declarabitur à die qua habitare fecerit Dominus majestatem suam ibi.

ספר דניאל

CAPUT I. א

.eam *super* obsedit & , Jerusalaim Babel rex Nebuchadnesar venit : Jehudah regis Jehojachim regni tertio anno In

1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַםִ וַיָּצַר עָלֶיהָ׃

terra ea adduxit & , Dei domus vasorum partem & , Jehudah regem Jehojachim ejus manum in Dominus dedit Et

2 וַיִּתֵּן אֲדֹנָי בְּיָדוֹ אֶת־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּמִקְצָת כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים וַיְבִיאֵם אֶרֶץ־

,suorũ eunuchorũ *magistrum* Aspenaz ad rex Dixitque .sui dei thesauri domum intulit vasa & : sui dei domum, Sinhar

3 שִׁנְעָר בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת־הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפְּנַז רַב סָרִיסָיו

bonos & ,macula omnis *eis in* non quibus Pueros .principibus de & , regni semine de & ,Israel filiis de *introducendũ ad*

4 לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וּמִן־הַפַּרְתְּמִים׃ יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כָּל־מאוּם וְטוֹבֵי

palatio in standum ad ,*eis in* vigor quibus & ,*scientiam* intelligentes & ,scientiã scientes & ,sapientia omni in *intelligentes* & , aspectu

מַרְאֶה וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל־חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל

, *regis escæ buccella de suo die in dici rem* rex eis constituit Et .Chasdim linguam & ,*literaturam eos docendum ad* & : regis

5 הַמֶּלֶךְ וּלְלַמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים׃ וַיְמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ מִפַּת־בַּג הַמֶּלֶךְ

filiis de eos inter *fuit* Et .*regis facies ad* starent eorum *extremitas* & : tribus annis *eos evehendum ad* & ,sui potus vino de &

6 וּמִיֵּין מִשְׁתָּיו וּלְגַדְּלָם שָׁנִים שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם יַעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי

Danieli imposuit & : nomina eunuchorum princeps eis imposuit Et .Hazarjah & , Misael ,Chananjah ,Daniel ,Jehudah

7 יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה׃ וַיָּשֶׂם לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים שֵׁמוֹת וַיָּשֶׂם לְדָנִיֵּאל

.nego-Habed ,Hazarjah & ; Mesach , Misaeli & ; Sadrach ,Chananjah & ; Belthesasar

בֵּלְטְשַׁאצַּר וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ וְלַעֲזַרְיָה עֲבֵד נְגוֹ׃

Versio VULG. LAT.

Prophetia DANIELIS.

CAP. I.

1 ANno tertio regni Joakim regis Juda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Jerusalem, & obsedit eam: 2 Et tradidit Dominus in manu ejus Joakim regem Juda, & partem vasorum domûs Dei: & asportavit ea in terram Sennaar in domum dei sui, & vasa intulit in domum Thesauri dei sui. 3 Et ait rex Asphenez præposito eunuchorũ, ut introduceret de filiis Israel, & de semine regio & tyrannorum, 4 Pueros, in quibus nulla esset macula, decoros formâ, & eruditos omni sapientiâ, cautos scientiâ, & doctos disciplinâ, & qui possent stare in palatio regis, ut doceret eos literas, & linguam Chaldæorum. 5 Et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis, & de vino unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis, posteà starent in conspectu regis. 6 Fuerunt ergò inter eos de filiis Juda, Daniel, Ananias, Misael, & Azarias. 7 Et imposuit eis præpositus eunuchorum nomina; Danieli, Baltassar; Ananiæ, Sidrach; Misaeli, Misach; & Azariæ, Abdenago.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܕܢܝܐܝܠ ܢܒܝܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܒܫܢܬ ܬܠܬ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܝܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ܂ ܐܬܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ
2 ܕܒܒܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܨܪܗ. * ܘܐܫܠܡܗ ܡܪܝܐ ܒܐܝܕܗ. ܠܝܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
ܘܡܢܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܝܬܝ ܐܢܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܫܢܥܪ ܠܒܝܬ ܦܬܟܪܗ.
3 ܠܒܝܬ ܓܙܐ ܕܦܬܟܪܗ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܐܫܦܙ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܢܝܬܐ ܡܢ ܒܢܝ
4 ܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܢ ܙܪܥܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܪܬܘܝܐ. * ܛܠܝܐ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܡܘܡܐ.
ܐܝܠܝܢ ܕܫܦܝܪܝܢ ܒܚܙܘܗܘܢ. ܘܡܣܬܟܠܝܢ ܒܟܠܗ ܚܟܡܬܐ. ܘܝܕܥܝ ܝܕܥܬܐ. ܘܡܣܬܟܠܝܢ
ܡܕܥܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܚܝܠܐ ܒܗܘܢ ܠܡܩܡ ܒܗܝܟܠܗ ܕܡܠܟܐ. ܘܠܡܠܦܘ
5 ܐܢܘܢ ܣܦܪܐ ܘܡܠܬܐ ܕܟܠܕܝܐ. * ܘܦܣܩ ܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܦܣܩܬܐ ܕܝܘܡ ܒܝܘܡ
ܡܢ ܦܬܒܓܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܬܐ. ܘܡܪܒܐ ܐܢܘܢ. ܫܢܝܢ ܬܠܬ
6 ܢܩܘܡܘܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. * ܘܗܘܘ ܒܗܘܢ ܡܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ. ܕܢܝܐܝܠ. ܘܚܢܢܝܐ. ܘܡܝܫܐܝܠ.
7 ܘܥܙܪܝܐ. * ܘܣܡ ܠܗܘܢ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ ܫܡܗܐ. ܩܪܐ ܠܕܢܝܐܝܠ ܒܠܛܫܨܪ. ܘܠܚܢܢܝܐ
ܫܕܪܟ. ܘܠܡܝܫܐܝܠ ܡܝܫܟ. ܘܠܥܙܪܝܐ ܥܒܕܢܓܘ.

SEQUITUR
PROPHETIA
DANIELIS
PROPHETÆ.

CAP I.

1 ANno tertio regni Jojacimi regis Judæ, venit Nebuchadnosar rex Babylonis Jerusalem, & obsedit eam; 2 Et tradidit eam Dominus in manum ejus, atque Jojacimum regem Judæ: & vasa domûs Domini asportavit in terrã Senaar ad ædem idoli sui, eadémque vasa intulit in thesaurum idoli sui. 3 Edixit etiam rex Asphezo aulicorum præfecto, ut adduceret è filiis Israel, è semine regio, & ex Parthis, 4 Pueros in quibus nullum esset vitiũ, qui decori essent aspectu, sapientiã prudentes, scientiarũ periti, & ingenio perspicaces, quiq; idonei essent ad consistendum in palatio regis ut ministrarent ei, & addiscerent scripturã & linguam Chaldæorum. 5 Et constituit rex illis demensũ quotidianũ de pulmentis regiis deq; vino ꝙ bibebat: ut cùm educati essent annis tribus, tum demum consisterent coram rege. 6 Inter hos fuerunt de filiis Judæ, Daniel, & Hanania, Misael, & Azaria: 7 Quibus imposuit præfectus aulicorũ nomina; vocavit *enim* Danielem Blitsasar, Hananiam Sedrach, Misaelem Maisach, & Azariam Ebednago.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܘܡܕܢܚܐ ܡܫܘܚܬܐ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ. ܘܚܡܫܡܐܐ. ܘܬܠܬܐ ܬܪܥܝܢ. ܚܕ ܕܝܘܣܦ܂
33 ܚܕ ܕܒܢܝܡܝܢ. ܘܚܕ ܕܕܢ. * ܘܠܬܝܡܢܐ ܡܫܘܚܬܐ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ. ܘܚܡܫܡܐܐ. ܘܬܠܬܐ
34 ܬܪܥܝܢ. ܚܕ ܕܫܡܥܘܢ. ܚܕ ܕܐܝܣܟܪ. ܘܚܕ ܕܙܒܘܠܘܢ. * ܘܠܡܥܪܒܐ ܡܫܘܚܬܐ ܐܪܒܥܐ
35 ܐܠܦܝܢ ܘܚܡܫܡܐܐ. ܘܬܠܬܐ ܬܪܥܝܢ. ܚܕ ܕܓܕ. ܘܚܕ ܕܐܫܝܪ. ܘܚܕ ܕܢܦܬܠܝ. * ܘܚܕܪܝܗ
ܬܡܢܬܥܣܪ ܐܠܦܝܢ. ܘܫܡܗ ܕܡܕܝܢܬܐ ܡܢ ܝܘܡܬܗ. ܡܪܝܐ ܫܡܗ.

* ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܚܙܩܝܐܝܠ *

32 Ad Orientem mensura quatuor milliũ quingentorum, & tres portæ; una Josephi, una Benjaminis, & una Danis. 33 Ad Austrum mensura quater millium quingentorum, & tres portæ; una Simeonis, una Isacharis, & una Zebolonis. 34 Ad Occidentem mensura quater millium quingentorum, & tres portæ; una Gadis, una Aseris, & una Nephtali. 35 Ambitus ejus decem & octo millium: nomen autem urbis, inde à diebus ejus Dominum vocavit eam.

Prophetiæ Hezecielis finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * والذين نحو المشارق اربعة الف وخمسمية * وثلثة ابواب * باب واحد ليوسف * وباب واحد
33 لبنيامين * وباب واحد لدان * والذين نحو التيمن اربعة الف وخمسمية بالقياس * وثلاثة ابواب *
34 باب واحد لسمعان * وباب واحد لايساخر * وباب واحد لزابلون * والذين نحو البحر اربعة الف
وخمسماية بالقياس * وثلثة ابواب * باب واحد لجاد * وباب واحد لاسير * وباب واحد لنفتاليم *
35 * والداير ثمانية عشر الفا * واسم المدينة منذ ذلك اليوم يكون الرب * يكون هناك اسمها *

* تمت نبوة حزقيال بن بوزي * بمعونة الرب جل جلاله *

32 Qui autem sunt Orientem versùs, quater mille quingenti, & portæ tres: porta una Josepho, porta una Benjamini, & porta una Dani. 33 Qui Meridiem versùs, quater mille quingenti in mensura, & portæ tres: porta una Simeoni, porta una Isachari, & porta una Zaboloni. 34 Qui demum Occidentem versùs, quater mille quingenti in mensura, & portæ tres: porta una Gadi, porta una Aseri, & porta una Nephtalimo. 35 Ambitus est decem & octo millium. Nomen urbis ab ea die erit Dominus, erit ibi nomen ejus.

Absoluta est Prophetia Hezecielis filii Buzi, sub auspiciis Domini gloriosissimi.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΔΑΝΙΗ΄Λ.

ΚΕΦ. α΄.

1 (†) ἘΝ ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας Ἰωακεὶμ βασιλέως Ἰούδα, ἦλθε Ναβουχοδονόσορ (ʹ) ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς
2 Ἱερουσαλὴμ, ϗ ἐπολιόρκει αὐτήν. Καὶ ἔδωκε Κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα, ϗ ἀπὸ μέρους τῶν σκευῶν οἴκου τοῦ θεοῦ· ϗ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς γῆν Σενναὰρ (α) οἴκου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ϗ τὰ σκεύη εἰσήνεγ-
3 κεν εἰς τὸν (ʺ)οἶκον θησαυροῦ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀσφανὲζ τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ, εἰσαγαγεῖν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας Ἰσραὴλ, ϗ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας, ϗ ἀπὸ τῶν (β) φορθομμὶν,
4 Νεανίσκους, οἷς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς μῶμος, ϗ (ʺ)καλοὺς τῇ ὄψει, ϗ συνιέντας ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ϗ γινώσκοντας γνῶσιν, ϗ διανοουμένους φρόνησιν, ϗ οἷς ἐστὶν ἰσχὺς ἐν αὐτοῖς (γ) ἑστάναι ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ϗ διδά-
5 ξαι αὐτοὺς γράμματα ϗ γλῶσσαν Χαλδαίων. Καὶ διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τὸ τῆς ἡμέρας καθ᾽ ἡμέραν, ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως, ϗ ἀπὸ τοῦ οἴνου τοῦ πότου αὐτοῦ, ϗ θρέψαι αὐτοὺς ἔτη τρία, ϗ μετὰ ταῦτα στῆναι ἐνώ-
6 πιον τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐγένετο (δ) ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν υἱῶν Ἰούδα, Δανιὴλ, ϗ Ἀνανίας, ϗ (ε) Ἀζαρίας, ϗ Μισαήλ.
7 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνοῦχος ὀνόματα· τῷ Δανιὴλ (ϛ) Βαλτάσαρ, ϗ τῷ Ἀνανίᾳ Σεδρὰχ, ϗ τῷ Μισαὴλ (ʹ)Μισὰχ, ϗ τῷ Ἀζαρίᾳ Ἀβδεναγώ.

DANIEL.

CAP. I.

1 IN anno tertio regni (a) Joacim regis Juda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Hierusalem, & obsidebat eam. 2 Et dedit Dominus in manu ejus Joacim regem Juda, & de parte vasorum domûs Dei. Et asportavit ea in terram (b) Sennaar domûs dei sui: & vasa intulit in domum thesauri dei sui. 3 Et ait rex Asphanez præposito eunuchorum suorum, ut introduceret de filiis captivitatis Israel: et de (c) semine regni, & de (d) Phorthommin, 4 Pueros, (e) quibus non est in eis macula, & pulchros specie, & intelligentes in omni sapientia, & scientes scientiam, & cogitantes prudentiam, & quibus est robur in eis standi in domo coram rege, & doceret eos literas, & linguam Chaldæorum, 5 (Et constituit eis rex quod in diem, quotidiè de mensa regis, & de vino potûs ipsius,) & nutriret eos annis tribus, & posteà starent in conspectu regis. 6 Et fuerunt in eis de filiis Juda, Daniel, & Ananias, & Azarias, & Misael. 7 Et imposuit eis præpositus eunuchorum nomina; Danieli, Baltasar; & Ananiæ, Sedrach; et Misaeli, Misach; et Asariæ, Abdenago.

MS.A. (†) ʹΟΡΑΣΙΣ β′. (ʹ) βασιλεὺς (α) οἶκον (ʺ)οἶκον τοῦ θεοῦ (β) παρθεμμείν, (ʺ)* καλοὶ (γ) ἑστάναι ἐνώπιον τοῦ (δ) αὐτοῖς (ε) Μισαὴλ ϗ Ἀζαρίας. (ϛ) Βαρτάσαρ, (ʹ)Μισὰχ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* تبدا بعون الله نبوة دانيال النبي *

* الفصل الاول *

* الاصحاح الاول *

1 * في السنة الثالثة من مملكة يوياقيم ملك يهودا * اتي بختنصر ملك بابل الي ايروشليم
2 وحاصرها * ودفع الرب في يده يوياقيم ملك يهودا * ومن جزء اواني بيت الله * وحملهم الي ارض
3 العراق بيت الهه * والاواني ادخلها الي بيت خزن الهه * وقال الملك لاصفنار رييس
4 خصيانه * ان يدخل من بني سبي اسرائيل * ومن ذرية المملكة * ومن الاكرة * شبانا لا
يكون فيهم عيب * وحسني المنظر * وفهماء بكل حكمة * وعارفون بالعلم * وفطنون
5 بالذهن * ويكون فيهم قوة ليقوموا في البيت امام الملك * ويعلموهم الخطوط ولسان
6 الكلدانيين * ورتب لهم الملك وظيفة اليوم كل يوم من مائدة الملك ومن خمر مشربه *
ويربوهم ثلث سنين * وبعد ذلك يقفوا امام الملك * وكان فيهم من بني يهودا دانيال
7 وحنانيا وميصائيل وعزاريا * ووضع لهم رييس الخصيان اسماء * لدانيال بلطشاصر * وسدراخ *
ميصاخ * ولعزاريا عبدناغو *

INCIPIMUS, JUVANTE DEO,
PROPHETIAM
DANIELIS PROPHETÆ.

CAPUT PRIMUM.

Textus primus.

1 ANno tertio regni Joacimi regis Judæ, venit Bochtonassar rex Babelis Jerosolymam, & obsedit eam: 2 Traditítque Dominus in manum ejus Joacimum regem Judæ, & partem vasorum domûs Dei, quæ asportavit in terram Arac domum dei sui, & vasa intulit in domum thesauri dei sui. 3 Et ait rex Asphenazo principi eunuchorum suorum, ut introduceret de captivis Israelitis tam regiæ stirpis quàm agricolarum, 4 Adolescentulos in quibus nulla esset labes, pulchros aspectu, omni sapientiâ peritos, scientiâ præditos, & ingenio consideratos, in quibus esset facultas standi in palatio coram rege, & addiscendi scripturam & linguam Chaldæorum. 5 Et assignavit eis rex demensum diurnum quotidianum de mensa regia deque vino potûs sui: ut annis tribus enutriti, posteà sisterentur antè regem. 6 Inter eos fuerunt de filiis Judæ Daniel, Hanania, Misael, & Azaria: 7 Quibus imposuit princeps Eunuchorum nomina; Danieli Baltasar, & Sedrach, Misach, & Azaria Abdenago.

דניאל : ב

principe à requisivit & : ej⁹ potuum vino in & , regis escæ buccella in se pollueret non quòd ,suo corde super Daniel proposuit Et
8 וישם דניאל על־לבו אשר לא־יתגאל בפתבג המלך וביין משתיו ויבקש משר
principis facies ad : misericordias in &,misericordiam in Danielem Deus dedit Et .se pollueret non quòd ,eunuchorum
9 הסריסים אשר לא יתגאל: ויתן האלהים את־דניאל לחסד ולרחמים לפני שר
&,vestram escam constituit qui , regem meũ dominum ego Timens :Danielẽ ad eunuchorũ princeps Dixitque .eunuchorũ
10 הסריסים: ויאמר שר הסריסים לדניאל ירא אני את־אדני המלך אשר מנה את־מאכלכם ואת־
condemnabitis &,vestrã similitudinẽ secũdũ qui , pueris præ tristes vestros vultus videbit quid ad qui : vestros potus
משתיכם אשר למה יראה את־פניכם זעפים מן־הילדים אשר כגילכם וחיבתם
,Chananjah ,Daniel super eunuchorum princeps constituerat quem , Melsar ad Daniel dixit Et .regi meum caput
11 את־ראשי למלך: ויאמר דניאל אל־המלצר אשר מנה שר הסריסים על־דניאל חנניה
.bibemus &,aquam &,comedemus & ,seminibus de nobis dent & : decem diebus tuos servos obsecro Tenta .Hazarjah & , Misael
12 מישאל ועזריה: נס־נא את־עבדיך ימים עשרה ויתנו־לנו מן־הזרעים ונאכלה ומים ונשתה:
cum fac , videris sicut & : regis cibi buccella vescentium puerorum aspectus & ,nostri aspectus tuas facies ad videantur Et
13 ויראו לפניך מראינו ומראה הילדים האכלים את פת־בג המלך וכאשר תראה עשה עם־
,bonus eorũ aspectus est visus decem dierum fine in Et .decem diebus eos tentavit & : hoc verbo in eis obaudivit Et .tuis servis
14 15 עבדיך: וישמע להם לדבר הזה וינסם ימים עשרה: ומקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב
,eorũ cibi portionẽ ferens Melsar fuit Et .regis cibi buccella vescentibus pueris omnibus præ : carne pinguiores &
16 ובריאי בשר מן־כל־הילדים האכלים את פתבג המלך: ויהי המלצר נשא את־פתבגם
omni in intellectũ &,scientiam Deus eis dedit ipsis quatuor istis pueris Et .semina eis dans & : eorũ potuum.vinũ &
17 ויין משתיהם ונתן להם זרענים: והילדים האלה ארבעתם נתן להם האלהים מדע והשכל בכל־
:eos introducendũ ad , rex dixit quibus dierum fine in Et .somnia & visione omni in fecit intelligere Danielẽ & :sapientiã &,libro
18 ספר וחכמה ודניאל הבין בכל־חזון וחלמות: ולמקצת הימים אשר־אמר המלך להביאם
illis universis de est inventus non & , rex eis cum est locutus Et .Nebuchadnesar facies ad eunuchorum princeps eos introduxit &
19 ויביאם שר הסריסים לפני נבכדנצר: וידבר אתם המלך ולא נמצא מכלם
quod ,intelligentiæ ,sapientiæ verbum omne Et .regis facies ad steterunt & : Hazarjah & , Misael ,Chananjah ,Daniel sicut
20 כדניאל חנניה מישאל ועזריה ויעמדו לפני המלך: וכל דבר חכמת בינה אשר
fuit Et .suo regno omni in qui , sophos , genethliacos omnes super manibus decem eos invenit & : rex eis ab quæsivit
21 בקש מהם המלך וימצאם עשר ידות על כל־החרטמים האשפים אשר בכל־מלכותו: ויהי
.regis Chores unum annum ad usque Daniel
דניאל עד־שנת אחת לכורש המלך:

CAP. II. ב

est fractus ej⁹ somnus &,ej⁹ spiritus se terruit vicibus & : somnia Nebuchadnesar somniavit Nebuchadnesar regni secundo anno in Et
1 ובשנת שתים למלכות נבכדנצר חלם נבכדנצר חלמות ותתפעם רוחו ושנתו נהיתה
,venerũt & :sua somnia regi indicandũ ad ,Chasdim & , maleficos & , sophos & , genethliacos vocandũ ad rex dixit Et .eo super
2 עליו: ויאמר המלך לקרא לחרטמים ולאשפים ולמכשפים ולכשדים להגיד למלך חלמתיו ויבאו
.somnium sciendum ad,me⁹ spiritus se terruit vicibus &:somniavi Somniando : rex eis Dixitque .regis facies ad steterũt &
3 ויעמדו לפני המלך: ויאמר להם המלך חלום חלמתי ותפעם רוחי לדעת את־החלום:

Versio VULG. LAT.

Proposuit autem Daniel in corde suo, ne pollueretur de 8 mensa regis, neque de vino potûs ejus: & rogavit eunuchorum præpositum ne contaminaretur. Dedit autem Deus 9 Danieli gratiam & misericordiam in conspectu principis eunuchorum. Et ait princeps eunuchorum ad Danielem; 10 Timeo ego dominum meum regem, qui constituit vobis cibum & potum: qui si viderit vultus vestros macilentiores præ cæteris adolescentibus coævis vestris, condemnabitis caput meum regi. Et dixit Daniel ad Malasar, quem con- 11 stituerat princeps eunuchorum super Danielem, Ananiam, Misaelem, & Azariam; Tenta nos, obsecro, servos tu- 12 os diebus decem, & dentur nobis legumina ad vescendum, & aqua ad bibendum: Et contemplare vultus nostros, 13 & vultus puerorum qui vescuntur cibo regio: & sicut videris, facies cum servis tuis. Qui, audito sermone hujuscemodi, tentavit eos dieb⁹ decem. 14 Post dies autem decẽ, 15 apparuerunt vultus eorum meliores & corpulentiores præ omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. Porrò Ma- 16 lasar tollebat cibaria, & vinum potûs eorum: dabátque eis legumina. Pueris autem his dedit Deus scientiam & di- 17 sciplinam, in omni libro & sapientia: Danieli autem intelligentiam omnium visionum & somniorum. Completis 18 itaque diebus, post quos dixerat rex ut introducerentur: introduxit eos præpositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. Cúmque eis locutus fuisset rex, non sunt in- 19 venti tales de universis, ut Daniel, Ananias, Misael, & Azarias: & steterunt in conspectu regis. Et omne verbum sa- 20 pientiæ & intellectûs, quod sciscitatus est ab eis rex, invenit in eis decuplùm, super cunctos ariolos & magos, qui erant in universo regno ejus. Fuit autem Daniel usque ad 21 annum primum Cyri regis.

CAP. II.

IN anno secundo regni Nabuchodonosor, vidit Nabucho- 1 donosor somnium, & conterritus est spiritus ejus, & somnium ejus fugit ab eo. Præcepit autem rex, ut convocaren- 2 tur arioli, & magi, & malefici, & Chaldæi, ut indicarent regi somnia sua: qui cùm venissent, steterunt coram rege. Et dixit ad eos rex; Vidi somnium: & mente confusus 3 ignoro quid viderim.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܣܡ ܕܢܝܐܝܠ ܒܠܒܗ . ܕܠܐ ܢܬܛܘܫ ܡܢ ܦܬܒܓܐ ܕܡܠܟܐ . ܘܠܐ ܢܫܬܐ ܡܢ ܚܡܪܐ
9 ܕܫܬܐ. ܘܒܥܐ ܡܢ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܠܐ ܢܛܡܐܝܘܗܝ. * ܘܝܗܒ ܐܠܗܐ ܠܕܢܝܐܝܠ ܠܛܝܒܘܬܐ ܘܠܪ̈ܚܡܐ
10 ܩܕܡ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ. * ܘܐܡܪ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܕܚܠ ܐܢܐ ܡܢ ܡܪܝ
ܡܠܟܐ. ܕܦܩܕ ܠܡܐܟܘܠܟܘܢ ܘܠܡܫܬܝܟܘܢ. ܕܟܕ ܚܙܐ ܐܦ̈ܝܟܘܢ ܡܟܡ̈ܪܢ ܡܢ
11 ܛܠܝ̈ܐ ܒܢܝ ܫܒܪܟܘܢ. ܘܬܚܝܒܘܢ ܪܫܝ ܠܡܠܟܐ. * ܘܐܡܪ ܕܢܝܐܝܠ ܠܡܢܫܪ. ܗܘ ܕܐܫܠܛܗ ܪܒ
12 ܡܗܝܡܢܐ ܥܠ ܕܢܝܐܝܠ ܘܥܠ ܚܢܢܝܐ. ܘܥܠ ܡܝܫܐܝܠ. ܘܥܠ ܥܙܪܝܐ. * ܢܣܝ ܐܢܘܢ
13 ܠܥܒܕܝܟ ܝܘܡܝܢ ܥܣܪܐ. ܘܢܬܠܘܢ ܠܢ ܙܪ̈ܥܘܢܐ ܠܡܐܟܘܠ ܘܡܝܐ ܠܡܫܬܐ. * ܘܢܬܚܙܘܢ
ܩܕܡܝܟ ܚܙܘܗܝ ܕܝܠܢ ܘܚܙܘܗܝ ܕܛܠܝ̈ܐ ܕܐܟܠܝܢ ܡܢ ܦܬܒܓܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܐܝܟ ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܥܒܕ
14 ܥܡ ܥܒܕܝܟ. * ܘܫܡܥ ܠܗܘܢ ܠܡܠܬܗܘܢ ܗܕܐ. ܘܢܣܝ ܐܢܘܢ ܝܘܡܝܢ ܥܣܪܐ.
15 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܥܣܪܐ ܝܘܡܝܢ. ܚܙܐ ܐܦ̈ܝܗܘܢ ܫܦܝܪ̈ܢ. ܘܫܡܝܢ ܒܒܣܪܗܘܢ. ܝܬܝܪ ܡܢ
16 ܟܠܗܘܢ ܛܠܝ̈ܐ ܕܐܟܠܝܢ ܡܢ ܦܬܒܓܐ ܕܡܠܟܐ. * ܘܡܢܫܪ ܢܣܒ ܗܘܐ ܠܗ ܦܬܒܓܗܘܢ
17 ܘܚܡܪܐ ܕܡܫܬܝܗܘܢ. ܘܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܙܪ̈ܥܘܢܐ ܠܡܐܟܠ ܘܡܝܐ ܠܡܫܬܐ. * ܘܠܛܠܝ̈ܐ
ܗܠܝܢ ܐܪܒܥܬܗܘܢ. ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܝܕܥܬܐ ܘܣܘܟܠܐ ܒܟܠ ܣܦܪ. ܘܒܚܟܡܬܐ.
18 ܘܕܢܝܐܝܠ ܡܣܬܟܠ ܗܘܐ ܒܟܠ ܚܙܘܢ ܘܒܚܠܡܝܢ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܫܠܡܘ ܝܘܡܬܐ ܕܐܡܪ
19 ܡܠܟܐ. ܐܥܠ ܐܢܘܢ ܪܒ ܡܗܝܡܢܐ ܩܕܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ. * ܘܡܠܠ ܥܡܗܘܢ
ܡܠܟܐ. ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܢܝܐܝܠ ܘܚܢܢܝܐ. ܘܡܝܫܐܝܠ ܘܥܙܪܝܐ.
20 ܘܩܡܘ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. * ܘܒܟܠ ܡܠܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܣܘܟܠܐ ܕܫܐܠ ܐܢܘܢ ܡܠܟܐ.
21 ܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܥܣܪ ܐܦ̈ܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠ ܚܪ̈ܫܐ ܘܐܫܘ̈ܦܐ ܕܒܟܠܗ ܡܠܟܘܬܗ.
* ܘܗܘܐ ܕܢܝܐܝܠ. ܥܕܡܐ ܠܫܢܬ ܚܕܐ ܕܟܘܪܫ ܡܠܟܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܢܒܘܟܕܢܨܪ. ܚܠܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܚܠܡܐ. ܘܐܬܬܙܝܥܬ ܪܘܚܗ.
2 ܘܫܢܬܗ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ. * ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܡܩܪܐ ܠܚܪ̈ܫܐ ܘܠܐܫܘ̈ܦܐ. ܘܠܡܚܪ̈ܫܐ
3 ܘܠܟܠܕ̈ܝܐ. ܠܡܚܘܝܘ ܠܡܠܟܐ ܚܠܡܘܗܝ. ܘܐܬܘ ܘܩܡܘ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ
ܡܠܟܐ. ܚܠܡܐ ܚܙܝܬ. ܘܐܬܬܙܝܥܬ ܪܘܚܝ ܠܡܕܥܗ ܠܚܠܡܐ.

Statuens autem Daniel animo suo se non 8 comesturum de pulmentis regis, neque bibiturum de vino quod *is* bibebat, rogavit præfectum aulicorum ne comedenda sibi præberet. (Gratiosum autem reddiderat Danie- 9 lem Dominus apud aulicorum præfectum,) Dixit aulicorum præfectus Danieli, Timeo 10 dominum meum regem qui cibum potúmque vestrum indixit, ne cernens vultus vestros magìs tetricos quàm puerorum coætaneorum vestrorum, præcîdat caput meum rex. Di- 11 xit autem Daniel Menisari cui præfectus aulicorum curam demandaverat Danielis, Hananiæ, Misaelis, & Azariæ; Proba servos 12 tuos diebus decem, dentúrque nobis legumina ad edendum & aqua ad bibendum; Deinde considerabis colorem nostrum & co- 13 lorem puerorum qui comedunt è pulmentis regiis; & prout videris, sic age cum servis tuis. Acquievit ille huic eorum propositio- 14 ni, & probavit eos diebus decem: Et post 15 decem dies deprehendit vultus eorum pulchriores, & carnem eorum pinguiorem multò quàm cunctorum puerorum qui vescebantur pulmentis regiis. Itaque Menisar capie- 16 bat sibi demensum eorum & vinum potionis eorum, & dabat eis legumina ad edendum & aquam ad bibendum. Interea qua- 17 tuor hisce pueris contulit Deus scientiam atque intelligentiam in omni literatura & sapientia: & Daniel sagacissimus erat in omnibus visionibus & somniis. Exactis diebus 18 quos rex præfinierat, adduxit eos præfectus aulicorum ad regem Nebuchadnosarem. Et 19 cùm allocutus eos esset rex, neminem inter omnes invenit parem Danieli, Hananiæ, Misaeli, & Azariæ: Steterunt enim coram rege, Et in rebus quibusque ad peritiam & 20 intelligentiam pertinentibus, quas requisivit ab eis rex, invenit eos decuplò præstantiores omnibus incantatoribus & hariolis qui erant in regno suo. Mansítque Daniel usque ad 21 ad annum primum Cyri regis.

CAP. II.

ANno secundo regni Nebuchadnosaris, 1 somnavit Nebuchadnosar somnia, quibus insanivit animus ejus & perduravit in eo somnus ejus. Quapropter edixit rex ut convo- 2 carentur incantatores & harioli, magi & Chaldæi, ad indicandum regi somnium suum. Qui cùm venissent & stetissent coram rege, Dixit eis rex; Somnium vidi, & dementatur 3 animus meus ut sciam illud somnium.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ ἔθετο Δανιὴλ (ζ) εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως, ϗ ἐν τῷ
9 οἴνῳ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ αὐτοῦ· ϗ ἠξίωσε τὸν ἀρχιευνοῦχον, ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ. Καὶ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸν Δανι-
10 ὴλ εἰς ἔλεον καὶ (η) οἰκτιρμὸν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιευνούχου. Καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνοῦχος τῷ Δανιὴλ, Φοβοῦ-
μαι ἐγὼ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρῶσιν ὑμῶν ϗ τὴν πόσιν ὑμῶν, μή ποτε
ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ παρὰ τὰ παιδάρια τὰ (θ) συνήλικα ὑμῶν, ϗ καταδικάσητε τὴν κεφα-
11 λήν μου τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἶπε Δανιὴλ πρὸς (ι) Ἀμελσὰδ, ὃν κατέστησεν ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐπὶ Δανιὴλ,
12 (κ) Ἀνανίαν, Μισαὴλ, Ἀζαρίαν, Πείρασον δὴ τοὺς παῖδάς σου ἡμέρας δέκα, ϗ δοθήτωσαν ἡμῖν ἀπὸ
13 τῶν σπερμάτων (λ), ϗ φαγώμεθα, ϗ ὕδωρ πώμεθα, Καὶ ὀφθήτωσαν ἐνώπιόν σου αἱ ἰδέαι ἡμῶν, καὶ
αἱ ἰδέαι τῶν παιδαρίων τῶν (μ) ἐσθόντων τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως, καὶ καθὼς ἐὰν ἴδῃς, ποίησον
14 μετὰ τῶν (ν) παίδων σου. Καὶ εἰσήκουσεν αὐτῶν, ϗ ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα. Καὶ μετὰ τὸ τέ-
15 λος τῶν δέκα ἡμερῶν, ὡράθησαν αἱ ἰδέαι αὐτῶν ἀγαθαὶ ϗ (ξ) ἰσχυραὶ ταῖς σαρξὶν ὑπὲρ τὰ παιδά-
16 ρια τὰ (ο) ἔσθοντα τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐγένετο (π) Ἀμελσὰδ ἀναιρούμενος τὸ δεῖπνον
17 αὐτῶν, ϗ τὸν οἶνον τοῦ πόματος αὐτῶν, ϗ ἐδίδου αὐτοῖς σπέρματα (ρ). Καὶ τὰ παιδάρια ταῦτα οἱ
τέσσαρες αὐτοὶ, ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς σύνεσιν ϗ φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ ϗ σοφίᾳ· καὶ Δανι-
18 ὴλ συνῆκεν ἐν πάσῃ ὁράσει ϗ ἐνυπνίοις. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν, ὧν εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰσ-
19 αγαγεῖν αὐτοὺς, ϗ εἰσήγαγεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ. Καὶ ἐλάλησε μετ' αὐ-
τῶν ὁ βασιλεύς. καὶ (*) οὐχ εὑρέθησαν ἐκ πάντων αὐτῶν ὅμοιοι Δανιὴλ, ϗ Ἀνανίᾳ, ϗ Μισαὴλ, καὶ
20 Ἀζαρίᾳ· ϗ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐν παντὶ ῥήματι σοφίας καὶ ἐπιστήμης, ὧν ἐζήτησε
παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, εὗρεν αὐτοὺς δεκαπλασίονας παρὰ πάντας τοὺς ἐπαοιδοὺς ϗ τοὺς μάγους τοὺς ὄν-
21 τας (σ) ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο Δανιὴλ ἕως ἔτους ἑνὸς Κύρου τοῦ βασιλέως. (†)

MS. A. (ζ) ἐπὶ (η) εἰς οἰκτιρμὸν (θ) σὺν ἡλικείᾳ (ι) Ἀμβσὰρ, (κ) ϗ Ἀνανίαν, ϗ Μισαὴλ, ϗ Ἀζαρίαν, (λ) τῆς γῆς, ϗ φαγόμεθα, ϗ ὕδωρ πιόμεθα, (μ) ἐσθιόντων (ν) παιδαρίων σου. (ξ)* ἰσχυροὶ (ο) ἐσθίοντα (π) Ἀμβσὰρ (ρ) τοῖς τέσσαρσιν παιδαρίοις. Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς (*) οὐκ (σ) ἐν τῇ βασιλείᾳ. (†) *ΟΡΑΣΙΣ β'.

Et posuit Daniel in corde suo, ut non (f) pollueretur in mensa regis, & in 8 vino de potu ejus: & rogavit eunuchorum præpositum, ne contaminaretur. Et dedit Deus Danielem in misericordiam, & miserationem in con- 9 spectu principis eunuchorum: Et dixit princeps eunuchorum Danieli; 10 Timeo ego dominum meum regem, qui constituit cibum vestrum, & potum vestrum, ne fortè videat facies vestras tristes præ adolescentibus coævis vestris, & (g) condemnetis caput meum regi. Et dixit Daniel ad 11 Amelsad, quem constituerat princeps eunuchorum super Danielem, Ananiam, Misael, Azariam; (h) Tenta, obsecro, pueros tuos diebus decem: 12 & dent nobis de (i) seminibus, & comedamus, & aquam bibamus, Et 13 appareant coram te vultus nostri, & vultus puerorum qui edunt mensam regis: & sicut videris, facito cum pueris tuis. Et exaudivit eos: & 14 (k) tentavit eos diebus decem. Et post finem decem dierum apparuerunt 15 vultus eorum boni & robusti carnibus, super pueros qui edebant mensam regis. Et fuit Amelsad tollens cibum eorum, & vinum potûs eorum, 16 & dabat eis (l) semina. Et (m) pueri hi, quatuor ipsi, dedit eis Deus 17 intellectum, & prudentiam in omni (n) literatura, & sapientia. Et Daniel intellexit in omni visione, & somniis. Et post finem dierum, quos 18 dixerat rex introducendi eos, & introduxit eos præpositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor: Et loquutus est cum eis rex: & non 19 sunt inventi de universis ipsis similes Danieli, & Ananiæ, & Misael, & Azariæ, & steterunt in conspectu regis: Et in omni verbo sapien- 20 tiæ, & scientiæ, quæcunque sciscitatus est ab eis rex, invenit eos decuplò majores præ omnibus (o) incantatoribus, & magis, qui erant in universo regno ejus. Et fuit Daniel usque ad annum unum Cyri regis. 21

ΚΕΦ. β'.

1 (†) ἘΝ τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ (α) τῆς βασιλείας, ἐνυπνιάσθη Ναβουχοδονόσορ ἐνύπνιον, ϗ ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ,
2 καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς καλέσαι τοὺς ἐπαοιδοὺς, ϗ τοὺς μάγους, ϗ
τοὺς φαρμακοὺς, ϗ τοὺς Χαλδαίους, τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ. ϗ (β) ἦλθαν, ϗ ἔστησαν
3 ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, (γ) Ἠνυπνιάσθην, ϗ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου, τοῦ
γνῶναι τὸ ἐνύπνιον.

MS. A. (†) *ΟΡΑΣΙΣ γ'. (α) τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, (β) ἦλθον, (γ) Ἐνυπνιάσθην,

CAP. II.

IN anno (a) secundo regni somniavit Nabuchodonosor somnium: & ob- 1 stupuit spiritus ejus: & somnus ejus* fuit ab eo. Et dixit rex, ut vo- 2 carent (b) incantatores, & magos, & maleficos, & Chaldæos ad annuntiandum regi somnia ejus. Et venerunt, & steterunt coram rege. Et 3 dixit eis rex; Somniavi, & (c) obstupuit spiritus meus ad cognoscendum somnium.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * فوضع دانيال في قلبه انه لا يتدنس بمايدة الملك وبخمر شربه * وسال رييس الخصيان انه
9 10 لا يتدنس * واعطي الله دانيال للرحمة والرافة امام رييس الخصيان * وقال رييس الخصيان
لدانيال * انا اخاف سيدي الملك * اوصي بطعمكم وشربكم * ليلا يري وجوهكم
11 متغيرين عن الغلمان اقرانكم * فتذنبون نفسي عند الملك * فقال دانيال لمناصر الذي
12 اقامه رييس الخصيان علي دانيال وحنانيا وميصاييل وعزريا * جرب عبيدك عشر ايام *
13 وليعطونا من حبوب الارض فناكل * وتظهر امامك سحناتنا وسحنات الغلمان الذين
14 15 ياكلون من مايدة الملك * وكما تري اصنع مع عبيدك * فسمع لهم وجربهم عشر ايام * وبعد
انقضاء العشر ايام رويت سحناتهم صالحات * واقوياء في اجسادهم اكثر من الغلمان
16 الذين ياكلون من مايدة الملك * وكان مناصر يستملك غداهم وخمر شربهم * ويعطيهم
17 حبوبا للاربعة الغلمان * وهولاء الغلمان الاربعة اعطاهم الله فهما وذكاء في كل
18 نحو وحكمة * ودانيال فهم في كل رويا وفي المنامات * وبعد انقضاء الايام التي قال
19 الملك ان يدخلوهم اليه * فادخلهم رييس الخصيان امام بختنصر * وتكلم معهم
الملك ولم يوجد من جميعهم من يشبه دانيال وحنانيا وميصاييل وعزاريا * ووقفوا
20 امام الملك * وبكل كلمة حكمة وفقه طلب منهم الملك * فوجدهم عشر اضعاف
21 افضل من جميع الرقايين والمجوس الذين كانوا في مملكته * وصار دانيال الي سنة
احدي لكورش الملك *

* الفصل الثاني *

* الوحي الثالث *

1 * في السنة الثانية من ملك بختنصر حلم بختنصر حلما * وذهلت روحه * ونومه سار عنه
2 * فقال الملك ان يدعوا الرقايين والمجوس والسحرة والكلدانيين ليخبروا الملك بحلمه *
3 فاتوا ووقفوا امام الملك * فقال لهم الملك * حلمت وذهلت روحي لاعرف الحلم *

Decernens autem Daniel in corde suo 8 non contaminaturum se mensâ regis neque vino potûs ejus, precatus est principem Eunuchorum, ne contaminaretur. (Tribuerat autem Deus Danieli grati- 9 am & benevolentiam apud principem Eunuchorum.) Ait princeps Eunucho- 10 rum Danieli; Ego timeo quin dominus meus rex qui cibum & potum vestrum assignavit, videat facies vestras diversas ab adolescentium coætaneorum vestrorum, & culpâ damnetis animam meam apud regem. Dixit Daniel Ma- 11 nasari quem præfecerat princeps Eunuchorum Danieli, Hananiæ, Misaeli, & Azariæ; Experire servos tuos decem 12 diebus: dent nobis de leguminibus terræ ut comedamus; Tum appareant 13 coram te species nostræ & species adolescentum qui vescuntur de mensa regis; & prout videris, age cum servis tuis. Obtemperavit igitur eis, & expertus est 14 eos diebus decem: Et post exactos de- 15 cem dies, apparuerunt species eorum optimæ, ipsique validiores corpore præ adolescentibus qui vescebantur de mensa regis. Quocirca Manasar cibum eorum 16 & vinum potûs eorum sibi vindicans, dabat legumina iis quatuor adolescentibus. Porrò adolescentibus hisce qua- 17 tuor concessit Deus ingenium & acumen in omni eloquentia & sapientia: Daniel autem intelligebat omnem visionem & somnia quæque. Elapsis itaque 18 diebus quibus præceperat rex ut introducerent eos ad se, introduxit eos princeps eunuchorum coram Bochtonassare. Allocutusque eos rex, neminem inve- 19 nit inter omnes, qui similis esset Danieli, Hananiæ, Misaëli, & Azeriæ. Cùm enim stetissent coram rege, In omni 20 verbo sapientiæ & prudentiæ quod petiit ab eis, rex, invenit eos decuplò præstantiores cunctis incantatoribus & magis qui erant in regno suo. Fuitque Da- 21 niel usque ad annum primum Cyri regis.

CAP. II.

Revelatio tertia.

ANno secundo regni Bochtonassaris, 1 somniavit Bochtonassar somnium: unde obstupuit spiritus ejus, & somnus ejus recessit ab eo. Itaque jussit rex 2 convocari incantatores, magos, veneficos & Chaldæos; ut indicarent regi somnium ejus. Quibus advenientibus & coram rege astantibus, Dixit rex; 3 Somniavi, & obstupescit spiritus meus ad sciendum somnium.

דניאל: ב

.indicabimus interpretationem &,tuis servis somnium Dic .vive secula in Rex : Aramicè regem ad Chasdim sunt locuti Et
4 וִֽידַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לְעַבְדָיךְ וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא׃
frusta ,ejus interpretationem &,somnium me scire facietis non En .effluxit me à Verbum : Chasdim ad dixit & ,rex Respondit
5 עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְכַשְׂדָּיֵא מִלְּתָה מִנִּי אַזְדָּא הֵן לָא תְהוֹדְעוּנַּנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַדָּמִין
,erogationem & ,dona ,indicaveritis ejus interpretationem & ,somnium ecce Et .ponentur sterquilinium vestræ domus & ,fiemini
6 תִּתְעַבְדוּן וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי יִתְּשָׂמוּן׃ וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֺן מַתְּנָן וּנְבִזְבָּה
,secundò Responderunt .mihi indicate ej⁹ interpretationẽ & ,somnium propterea : mea facie à recipietis magnum honorem &
7 וִיקָר שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן־קֳדָמָי לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֺנִי׃ עֲנוֹ תִנְיָנוּת
certò Ex : dixit & ,rex Respondit .indicabimus ejus interpretationem & ,suis servis dicat somnium Rex : dicentes &
8 וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא יֵאמַר לְעַבְדוֹהִי וּפִשְׁרָה נְהַחֲוֵה׃ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר מִן־יַצִּיב
,me scire feceritis non somnium si Quod .verbum me à effluxerit quòd videatis quod respectu omni : ementes vos tempus quòd ego sciens
9 יָדַע אֲנָה דִּי עִדָּנָא אַנְתּוּן זָבְנִין כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזֵיתוֹן דִּי אַזְדָּא מִנִּי מִלְּתָא׃ דִּי הֵן־חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעֻנַּנִי
propterea : mutetur tempus donec , me coram dicendum ad præparastis corruptũ &,mendacem sermonem &,vestra lex ipsa una
חֲדָה־הִיא דָתְכוֹן וּמִלָּה כִדְבָה וּשְׁחִיתָה הִזְדְּמִנְתּוּן לְמֵאמַר קָדָמַי עַד דִּי עִדָּנָא יִשְׁתַּנֵּא לָהֵן
est Non : dicentes & ,rege coram Chasdim Responderunt.mihi indicabitis ej⁹ interpretationẽ quòd sciam&,mihi dicite somnium
10 חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי וְאִנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֺנַּנִי׃ עֲנוֹ כַשְׂדָּיֵא קֳדָם־מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא־אִיתַי
postulavit non istum ut sermonem,potens &,magnus rex omnis quod respectu omni : indicare possit regis sermonẽ qui ,aridam super homo
אֱנָשׁ עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֲוָיָה כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כִדְנָה לָא שְׁאֵל
: rege coram illum indicet qui est non alius & , gravis ,postulans rex quem sermo Et .Chasdi & ,sophum &,genethliacũ omnẽ
11 לְכָל־חַרְטֹּם וְאָשַׁף וְכַשְׂדָּי׃ וּמִלְּתָא דִי־מַלְכָּה שָׁאֵל יַקִּירָה וְאָחֳרָן לָא אִיתַי דִּי יְחַוִּנַּהּ קֳדָם מַלְכָּא
perdendũ ad dixit & :multũ est iratus & ,sævit rex hoc respectu Omni .ipsa est non carne cum eorũ habitatio quorũ ,Deos præter
12 לָהֵן אֱלָהִין דִּי מְדָרְהוֹן עִם־בִּשְׂרָא לָא אִיתוֹהִי׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא בְּנַס וּקְצַף שַׂגִּיא וַאֲמַר לְהוֹבָדָה
tunc In .interfici ad ej⁹ socios & ,Danielem quæsierunt & :interficiebantur sapientes &,est egressa lex Et .Babel sapientes omnes
13 14 לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל׃ וְדָתָא נֶפְקַת וְחַכִּימַיָּא מִתְקַטְּלִין וּבְעוֹ דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה׃ בֵּאדַיִן
.Babel sapientes interficiendũ ad exierat qui , regis [illegible] ,carnificum principẽ Arioch ad statutum &,cõsilium fecit redire Daniel
דָּנִיֵּאל הֲתִיב עֵטָא וּטְעֵם לְאַרְיוֹךְ רַב־טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא דִּי נְפַק לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי בָּבֶל׃
fecit notum sermonẽ Tunc ? regis facie à festinans lex quid Propter , regis præfectum Arioch ad dixit &,Respondit
15 עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִי־מַלְכָּא עַל־מָה דָתָא מְהַחְצְפָה מִן־קֳדָם מַלְכָּא אֱדַיִן מִלְּתָא הוֹדַע
.regi indicandum ad interpretationẽ & ,sibi daret tempus ut : rege à quæsivit &,est ingressus Daniel Et .Danieli Arioch
16 אַרְיוֹךְ לְדָנִיֵּאל׃ וְדָנִיֵּאל עַל וּבְעָה מִן־מַלְכָּא דִּי זְמָן יִנְתֵּן־לֵהּ וּפִשְׁרָא לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃
quærendũ ad misericordias Et .notificavit sermonẽ suis sociis Hazarjah &,Misael,Chananjah & :perrexit suã domum in Daniel Tunc
17 18 אֱדַיִן דָּנִיֵּאל לְבַיְתֵהּ אֲזַל וְלַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה חַבְרוֹהִי מִלְּתָא הוֹדַע׃ וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא
Tunc .Babel sapientum residuo cum ejus socios & , Daniel perderent non ut : isto secreto super cœlorum Dei facie à
19 מִן־קֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָה דְּנָה דִּי לָא יְהֹבְדוּן דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר חַכִּימֵי בָבֶל׃ אֱדַיִן
existendũ ad ,dixit & ,Daniel Respondit .cœlorum Deo benedixit Daniel tunc : est revelatũ secretũ noctis visione in Danieli
20 לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִי־לֵילְיָא רָזָה גְלִי אֱדַיִן דָּנִיֵּאל בָּרִךְ לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא׃ עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא
.ipsa ei quæ fortitudo & ,sapientia quia : seculum in usque & , seculo à benedictum Dei quod ipsius nomen
שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ־הִיא׃

Verſio VULG. LAT.

Reſponderúntq; Chaldæi regi Syriacè ; Rex,in ſempiternũ 4
vive:dic ſomnium ſervis tuis,& interpretationem ejus indicabimus. Et reſpondens rex ait Chaldæis ; Sermo receſ- 5
ſit à me : niſi indicaveritis mihi ſomnium, & conjecturam
ejus,peribitis vos, & domus veſtræ publicabuntur. Si autẽ 6
ſomniũ , & conjecturam ejus narraveritis,præmia,& dona,
& honorem multum accipietis à me : ſomnium igitur, &
interpretationem ejus indicate mihi. Reſponderunt ſecun- 7
dò,atque dixerunt ; Rex ſomnium dicat ſervis ſuis,& inter-
pretationem illius indicabimus.Reſpondit rex,& ait;Certè 8
novi quòd tempus redimitis, ſcientes quòd receſſerit à me
ſermo. Si ergò ſomnium non indicaveritis mihi,una eſt de 9
vobis ſententia, quòd interpretationẽ quoq; fallacẽ & de-
ceptione plenam compoſueritis, ut loquamini mihi donec
temp⁹ pertranſeat.Somniũ itaque dicite mihi; ut ſciã quòd
interpretationem quoq; ej⁹ verã loquamini. Reſpondentes 10
ergò Chaldæi corã rege, dixerunt ; Non eſt homo ſuper ter-
rã,qui ſermonem tuum,rex,poſſit implere: ſed neque regum
quiſquam magn⁹ & potens verbũ hujuſcemodi ſciſcitatur
ab omni ariolo,& mago, & Chaldæo. Sermo enim, quem 11
tu quæris,rex,gravis eſt: nec reperietur quiſquã,qui indicet
illum in conſpectu regis:exceptis diis,quorum non eſt cum
hominib⁹ converſatio. Quo audito, rex in furore & in ira 12
magna præcepit, ut perirent omnes ſapientes Babylonis.
Et egreſſâ ſententiâ,ſapientes interficiebantur : quærebantúrq; 13
Daniel & ſocii ej⁹, ut perirent. Tunc Daniel requiſi- 14
vit de lege atq; ſententia, ab Arioch principe militiæ regis,
qui egreſſ⁹ fuerat ad interficiendos ſapientes Babylonis. Et 15
interrogavit eũ,qui à rege poteſtatẽ acceperat,quã ob cau-
ſã tam crudelis ſententia à facie regis eſſet egreſſa.Cũ ergò
rẽ indicâſſet Arioch Danieli, Daniel ingreſſ⁹ rogavit re- 16
gẽ,ut tempus daret ſibi ad ſolutionẽ indicandã regi. Et in- 17
greſſ⁹ eſt domũ ſuã, Ananiæq; & Miſaeli & Azariæ ſoci-
is ſuis indicavit negotiũ : Ut quærerent miſericordiã à fa- 18
cie Dei cœli ſuper ſacramento iſto, & non perirent Daniel
& ſocii ej⁹ cũ cæteris ſapientib⁹ Babylonis. Tunc Danieli 19
myſterium per viſionem nocte revelatum eſt: & benedixit
Daniel Deum cœli , Et locutus ait ; Sit nomen Domini 20
benedictum à ſeculo & uſque in ſeculum : quia ſapientia &
fortitudo ejus ſunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tum Chaldæi Syriacè coram rege locuti,di- 4
xerunt ; Rex , in ſecula vivas : dic ſomnium
ſervis tuis, tum explicationem eius nos indi-
cabimus. Reſpondit rex, dixítque Chaldæis ; 5
Certiſſimum eſt verbum quod pronuntio ,
quòd niſi indicaveritis ſomnium & explicati-
onem ejus, membratim concidemini, & do-
mus veſtræ diripientur : Sin autem ſomni- 6
um & explicationem ejus indicaveritis mihi,
dona, & divitias, gloriámque multam acci-
pietis à me ; dummodo ſomnium & explica-
tionem ejus indicetis mihi. Reſpondentibus 7
iterum ac dicentibus ; Rex ſomnium dicat ſer-
vis ſuis, tum explicationem ejus nos indica-
bimus ; Reſpondit rex, & ait ; Reverà in- 8
telligo vos tempus poſtulare, quandoquidem
videtis certiſſimũ eſſe verbum meum, Quòd 9
niſi ſomnium indicetis mihi, una eademque
futura ſit ſors veſtra: & verbũ falſum ac ina-
ne coram me dicere vos decreviſſe, quoad
tempus elabatur. At ſomnium narrate mihi,
ut ſciam explicationem quoque ejus vos mihi
indicaturos. Reſponderunt Chaldæi dicen- 10
tes coram rege ; Nemo eſt ſuper terram qui
verbum regis indicare poſſit, nec ullus un-
quam rex magnus ac potens ejuſmodi rem
poſtulavit ab ullo præſtigiatore, hariolo, aut
Chaldæo : Et res quam rex petit, graviſſi- 11
ma eſt;neque reperitur quiſquam qui eam in-
dicet regi, præter deos quorum habitatio non
eſt cum mortalibus. Tunc rex vehementi 12
percitus irâ,ſummo cum furore edixit ut per-
derentur omnes ſapientes Babylonis. Edi- 13
cto promulgato interficiebantur ſapientes ,
voluerúntque interficere Danielem & ſocios
ejus. Tunc Daniel cùm animo conſilióque 14
rem pervolviſſet, dixit ad Arioch ducem il-
lum ſatellitii regii, qui exierat ad interficien-
dum ſapientes Babylonis ; Qua de cauſa e- 15
dictum iſtud *tantopere* urget nomine regis ?
Cúmque rem indicâſſet Arioch Danieli,
Rogavit Daniel regem ut tempus ſibi con- 16
cederet, quatenus interpretationem regi in-
dicaret. Tunc Daniel domum ſuam redi- 17
ens, Hananiæ, Miſaeli, & Azariæ ſociis ſuis
rem iſtam expoſuit, Ut miſericordiam pe- 18
terent à Deo cœli pro myſterio iſto, ne per-
irent Daniel & ſocii ejus unà cum reliquis
ſapientibus Babylonis. Tunc Danieli in vi- 19
ſione nocturna myſterium fuit revelatum :
quapropter Daniel benedixit Deo cœli. Re- 20
ſpondens Daniel dixit ; Sit nomen Domini
benedictum à ſeculo in ſeculum uſque : nam
ſapientia & potentia ipſius eſt :

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ (δ) ἐλάλησαν οἱ Χαλδαῖοι τῷ βασιλεῖ Συριστὶ, Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι. Σὺ εἰπὸν τὸ ἐνύπνιον τοῖς
5 παισί σου, καὶ τὴν σύγκρισιν ἀναγγελοῦμεν. Ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς (ε) τοῖς Χαλδαίοις, Ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ
ἀπέστη. ἐὰν (ζ) μὴ γνωρίσητέ μοι τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν (η), εἰς ἀπώλειαν ἔσεσθε, καὶ οἱ οἶκοι ὑμῶν δι-
6 αρπαγήσονται. Ἐὰν δὲ τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ γνωρίσητέ μοι, δόματα καὶ (θ) δωρεὰς καὶ τι-
7 μὴν πολλὴν λήψεσθε παρ' ἐμοῦ. πλὴν τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγείλατέ μοι. Ἀπεκρίθησαν
(ι) δεύτερον, καὶ εἶπαν, Ὁ βασιλεὺς εἰπάτω τὸ ἐνύπνιον τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καὶ τὴν σύγκρισιν (κ) ἀναγγελοῦ-
8 μεν. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας οἶδα ἐγὼ ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε· καθότι
9 (λ) ἴδετε ὅτι ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα. Ἐὰν οὖν τὸ ἐνύπνιον μὴ ἀναγγείλητέ μοι, οἶδα ὅτι ῥῆμα ψευδὲς καὶ
διεφθαρμένον συνέθεσθε εἰπεῖν (μ) ἐνώπιόν μου, ἕως οὗ ὁ καιρὸς παρέλθῃ. τὸ ἐνύπνιόν μου εἴπατέ μοι, καὶ γνώ-
10 σομαι (ν) ὅτι καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖτέ μοι. Ἀπεκρίθησαν (ξ) οἱ Χαλδαῖοι ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
λέγουσιν, Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὅστις (ο) τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως δυνήσεται γνωρίσαι, καθότι πᾶς
11 βασιλεὺς μέγας καὶ ἄρχων ῥῆμα (π) τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ ἐπαοιδὸν μάγον (ρ) καὶ Χαλδαῖον. Ὅτι ὁ λόγος ὃν
ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, βαρὺς, καὶ ἕτερος οὐκ ἔστιν ὃς ἀναγγελεῖ αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἀλλ' (σ) οἱ θεοὶ, ὧν
12 οὐκ ἔστιν ἡ κατοικία μετὰ πάσης σαρκός. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ εἶπεν ἀπολέσαι πάντας τοὺς σοφοὺς Βα-
13 βυλῶνος. Καὶ τὸ δόγμα ἐξῆλθε, καὶ οἱ σοφοὶ ἀπεκτέννοντο· καὶ ἐζήτησαν Δανιὴλ καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἀν-
14 ελεῖν. Τότε Δανιὴλ ἀπεκρίθη βουλὴν καὶ γνώμην τῷ Ἀριὼχ τῷ ἀρχιμαγείρῳ τοῦ βασιλέως, ὃς ἐξῆλθεν (τ) ἀν-
15 αιρεῖν τοὺς σοφοὺς (υ) Βαβυλῶνος, Ἄρχων τοῦ βασιλέως, περὶ τίνος ἐξῆλθεν ἡ γνώμη ἡ ἀναιδὴς (φ) ἐκ
16 προσώπου τοῦ βασιλέως; ἐγνώρισε δὲ (χ) ὁ Ἀριὼχ τὸ ῥῆμα τῷ Δανιήλ. Καὶ Δανιὴλ ἠξίωσε τὸν βα-
17 σιλέα ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελῇ τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἰσῆλθε Δανιὴλ
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τῷ Ἀνανίᾳ καὶ τῷ Μισαὴλ καὶ τῷ Ἀζαρίᾳ τοῖς φίλοις αὐτοῦ τὸ ῥῆμα ἐγνώρισε.
18 Καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τοῦ μυστηρίου τούτου, (ψ) ὅπως ἂν μὴ ἀπόλωνται
19 Δανιὴλ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων σοφῶν Βαβυλῶνος. (ω) Τότε τῷ Δανιὴλ ἐν ὁράμα-
20 τι τῆς νυκτὸς τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη· καὶ (α) εὐλόγησε τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ Δανιὴλ, Καὶ εἶπεν,
Εἴη τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ (β) σύν-
εσις αὐτοῦ ἐστι.

Et loquuti ſunt Chaldæi regi Syriacè ; Rex,in ſecula vive. Dic ſomnium 4
pueris tuis : & conjecturam indicabimus. Reſpondit rex Chaldæis ; Sermo 5
receſſit à me. Niſi indicaveritis mihi ſomnium,& conjecturam ;in perdi-
tionem eritis : & domus veſtræ diripientur. Si autem ſomnium & conje- 6
cturam ejus indicaveritis mihi; præmia, & dona,& honorem multum ac-
cipietis à me : tantummodò ſomnium & conjecturam ejus indicate mihi .
Reſponderunt ſecundò, & dixerunt ; Rex dicat ſomnium pueris ſuis , & 7
conjecturam indicabimus. Et reſpondit rex,& dixit; In veritate novi ego, 8
quòd vos redimitis(d)tempus,ſecundũ quod videtis,quia (e)diſceſſit à me
verbum.Si ergò ſomniũ non indicaveritis mihi;ſcio,quia verbũ falſum & 9
corruptum compoſuiſtis ad dicendum coram me, donec tempus pertranſeat.
Somnium meum dicite mihi; & ſciam,quia etiam conjecturam ejus indica-
bitis mihi. Reſponderunt Chaldæi coram rege,& dicunt ; Non eſt homo ſu- 10
per aridam,qui verbum regis poſſit notum facere: ſicuti omnis rex magnus,
& princeps verbũ hujuſmodi non ſciſcitatur ab incantatore, mago,& Chal-
dæo. Quia ſermo, quem rex interrogat,gravis eſt : & alius non eſt,qui in- 11
dicet illum in conſpectu regis, niſi dii, quorum non eſt habitatio cum omni
carne. Tunc rex in furore & ira dixit, ut perderent omnes ſapientes Baby- 12
lonis. Et ſententia egreſſa eſt, & ſapientes interficiebantur: & quæſierunt 13
Danielem,& amicos ejus ad interficiendũ. Tunc Daniel reſpondit conſiliũ 14
& ſententiam Arioch principi coquorum regis, qui egreſſus fuerat ad in-
terficiendos ſapientes(f)Babylonis ;Princeps regis,pro quo egreſſa eſt ſenten- 15
tia impudens à facie regis ? Indicavit autem Arioch verbum Danieli. Et 16
Daniel rogavit regem, ut tempus daret ſibi, & conjecturam ejus indicaret
regi. Et ingreſſus eſt Daniel in domum ſuam : & Ananiæ, & Miſaeli, 17
& Azariæ amicis ſuis verbum indicavit : Et miſerationes quærebant à 18
Deo cæli pro myſterio hoc ; ut non perirent Daniel, & amici ejus cum cæ-
teris ſapientibus Babylonis. Tunc Danieli in viſione noctis myſterium re- 19
velatum eſt. Et benedixit Deum cæli Daniel, Et dixit ; Sit nomen Dei 20
benedictum à ſeculo, & uſque in ſeculum : quia ſapientia, & intelligen-
tia ejus ſunt.

MS. A. (δ) εἶπον (ε) καὶ εἶπεν τοῖς (ζ) οὖν μὴ (η) αὐτοῦ, (θ) δωρεὰν (ι) οἱ Χαλδαῖοι, καὶ εἶπαν ἐκ δευτέρου, Ὁ βασιλεὺς (κ) αὐτοῦ ἀναγγελοῦμεν. Ἀπεκρίθη (λ) οἴδατε, (μ) ἐνώπιον ἐμοῦ, (ν) ὅτι τὴν (ξ) πάλιν οἱ (ο) δυνήσεται τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως γνωρίσαι, (π) τοιοῦτο (ρ) Χαλδαῖον, (σ) ἢ θεοὶ, (τ) ἀναιρεῖν (υ) Βαβυλῶνος, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων, Ἄρχων (φ) αὕτη ἐκ (χ) τὸ ῥῆμα Ἀριὼχ τῷ βασιλεῖ. Καὶ εἰσῆλθεν Δανιὴλ, καὶ ἠξίωσεν ἀπὸ τοῦ βασιλέως, ὅπως χρόνον (ψ) ὅπως μὴ (ω) Τῷ δὲ Δανιὴλ (α) ηὐλόγησεν (β) σύνεσις καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فتكلم الكلدانيون مع الملك بالسريانية * عش ايها الملك الي الدهر * انت قل الحلم
5 لعبيدك * ونحن نخبر بتعبيره * فاجاب الملك وقال للكلدانيين * القول بعد عني * وان
6 لم تعرفوني بالحلم وبتاويله * تصيرون للهلاك * وبيوتكم تنهب * فان عرفتموني بالحلم
وبتاويله * تنالون مني عطايا ومواهب وكرامة كثيرة * فاخبروني بالحلم وبتاويله *
7 فاجابوا ثانية وقالوا * ليقل الملك الحلم لعبيده ونخبره بتاويله * فاجاب الملك وقال
8 بالحق علمت انا انكم انما تستردون الزمان من اجل انكم تعلمون ان القول بعد عني *
9 فان لم تخبروني بالحلم * علمت ان القول كذب وفاسد * فابتدوا ان تقولوا امامي الي ان
يجوز الزمان * حلمي قولوه لي * فقد علمت انكم تخبروني بتاويله * فاجاب الكلدانيون
10 ايضا امام الملك وقالوا * ليس انسان علي اليابسة يستطيع ان يعرف كلمة الملك * من اجل
انه كل ملك عظيم ورئيس لم يسال عن هذه الكلمة راقيا ولا ساحرا ولا كلدانيا * لان
11 القول الذي سال الملك عنه * فليس يستطيع اخر ان يخبر به امام الملك * الا الالهة الذين
12 ليس لهم سكن مع كل ذي لحم * حينئذ الملك قال بغضب وغيظ كثير ان يهلكوا كل
13 حكماء بابل * وخرج امر بقتل الحكماء * وطلبوا ان يقتلوا دانيال واصحابه * حينئذ
14 دانيال اجاب بمشورة ورأي لاريوخ رئيس طباخي الملك الذي خرج ليقتل حكماء بابل *
15 واستخبر منه قائلا * يا رئيس الملك من اجل ماذا خرج هذا الراي الوحش من وجه
16 الملك * فعرف اريوخ الملك بهذه الكلمة * ودانيال دخل وسال الملك لكي يعطيه
17 زمانا * ويخبر الملك بتاويله * ودخل دانيال الي بيته * وعرف حنانيا وميصائيل وعزاريا
18 اصحابه بهذه الكلمة * وطلبوا رافات من قبل اله السماء من اجل هذا السر * لئلا يهلك
19 دانيال واصحابه مع ساير حكماء بابل * حينئذ كشف هذا السر لدانيال في رويا الليل *
20 فبارك دانيال اله السماء * وقال * يكون اسم الله مباركا من الدهر والي الدهر * لان الحكمة
والفهم والجبروت *

Allocuti ſunt Chaldæi regem Syriacè ; 4
Vivas O rex in perpetuum; tu dicas ſo-
mnium ſervis tuis, & nos exponemus
interpretationem ejus. Reſpondens rex 5
ait Chaldæis, Sermo receſſit à me : &
niſi notum feceritis mihi ſomnium & in-
terpretationem ejus, in perditionem ab-
ibitis, & domus veſtræ diripientur : Ve- 6
rùm ſi notum feceritis mihi ſomnium
& interpretationem ejus , obtinebitis à
me dona, & munera, atque honorem
multum : notum ergò facite mihi ſo-
mnium & interpretationem ejus. Re- 7
ſponderunt ſecundò, & dixerunt ; Di-
cat rex ſomnium ſervis ſuis, & nos in-
terpretationem ejus exponemus. Re- 8
ſpondit rex dicens ; Planè novi ego vos
quidem tempus redimere, eò quòd nove-
ritis ſermonem à me receſſiſſe. Quòd 9
ſi ſomnium non indicaveritis mihi , in-
telligam rem veſtram falſam eſſe &
corruptam : incipite ergò differere co-
ram me donec tempus labatur : ſomni-
um meum dicite mihi : nam interpre-
tationem ejus vos indicaturos eſſe mi-
hi , jam novi. Reſponderunt Chaldæi 10
rurſus coram rege, & dixerunt ; Nul-
lus eſt homo ſuper aridam, qui notum
facere poſſit verbum regis ; quia nullus
rex magnus aut princeps poſtularet hu-
juſmodi verbum ab ullo incantatore, ve-
nefico, aut Chaldæo. Sermonem enim de 11
quo rex petit , nullus alius indicare po-
teſt coram rege, niſi dii quibus non eſt
cohabitatio cum ullo mortali. Tunc rex 12
magna cum ira & excandeſcentia dixit,
ut perderent omnes ſapientes Babelis :
Et promulgato ejus edicto de cæde ſa- 13
pientum ; volebant interficere Danielem
& ſocios ejus. Tunc Daniel maturo 14
conſilio & prudentiâ reſpondit Ariocho
principi coquorum regis, qui egreſſus fu-
erat ad occidendum ſapientes Babelis :
Nam ſciſcitans ab eo, dixit ; O princeps 15
regis, qua de re prodiit conſilium hoc du-
rum à conſpectu regis ? Quod verbum
cùm notum feciſſet Arioch regi , In- 16
greſſus eſt Daniel, & rogavit regem
ut tempus ſibi daret ad indicandum re-
gi interpretationem ejus. Tum Daniele 17
domum ſuam regreſſo , & Hananiâ ,
Miſaele , atque Azariâ ſociis ſuis hac
de re monitis ; Poſtulaverunt miſera- 18
tiones à Deo cœli pro hujuſmodi arcano,
ne perirent Daniel & ſocii ejus cum re-
liquis ſapientibus Babelis. Tunc rete- 19
ctum fuit arcanum illud Danieli in vi-
ſione nocturna : quare benedixit Daniel
Deo cœli, Et ait ; Benedictum ſit no- 20
men Dei à ſeculo ad ſeculum uſque ;
quoniam ipſius eſt ſapientia, intelligen-
tia, & fortitudo:

דניאל: ב

ſcientibus ſcientiam &,ſapientibus ſapientiam dans : reges ſtabiliens & , reges removens , opportunitates &,tempora mutans ipſe Et

21 וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּה מַלְכִין וּמְהָקֵים מַלְכִין יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי

Deus Tibi .manet eo cum lux & ,tenebroſitate in quid novit : abſtruſa & , profunda revelans Ipſe .intelligentiam

22 23 בִינָה: הוּא גָּלֵא עַמִּיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא יָדַע מָה בַחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרֵא: לָךְ ׀ אֱלָהּ

quia ,te à quæſivimus quod,me feciſti ſcire nunc & : mihi dediſti fortitudinē & ſapientiam quia , ego celebrans & ,confitens mei patris

אֲבָהָתִי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח אֲנָה דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי וּכְעַן הוֹדַעְתַּנִי דִּי־בְעֵינָא מִנָּךְ דִּי־

ſapientes perdendū ad rex conſtituerat quem,Arioch ſuper eſt ingreſſus Daniel hoc reſpectu Omni .nos feciſti ſcire regis ſermonē

24 מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתֶּנָא: כָּל־קֳבֵל דְּנָה דָּנִיֵּאל עַל עַל־אַרְיוֹךְ דִּי מַנִּי מַלְכָּא לְהוֹבָדָה לְחַכִּימֵי

.indicabo regi interpretationē & , rege coram me introduc ,perdas ne Babel Sapientes : ei dixit ſic & ,Abiit .Babel

בָבֶל אֲזַל ׀ וְכֵן אֲמַר־לֵהּ לְחַכִּימֵי בָבֶל אַל־תְּהוֹבֵד הַעֵלְנִי קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא לְמַלְכָּא אֲחַוֵּא:

quæ captivitatis filiis de virum inveni Quòd : ei dixit ſic & : rege coram Danielem introduxit feſtinatione in Arioch Tunc

25 אֱדַיִן אַרְיוֹךְ בְּהִתְבְּהָלָה הַנְעֵל לְדָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְכֵן אֲמַר־לֵהּ דִּי־הַשְׁכַּחַת גְּבַר מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי

ſolens tu es Nunquid : Belthesaſar ejus nomen cujus,Danieli dixit & , rex Reſpondit .notificabit regi ſolutionē qui ,Jehudah

26 יְהוּד דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדַע: עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר הַאִיתָיךְ כָּהֵל

rex quod Secretum : dixit & , rege coram Daniel Reſpondit ? ej' interpretationē & ,vidi quod ,ſomnium mihi notificandū ad

27 לְהוֹדָעֻתַנִי חֶלְמָא דִּי־חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ: עָנֵה דָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְאָמַר רָזָא דִּי־מַלְכָּא

,ſecreta revelans cœlis in Deus eſt Veruntamen .regi indicare potentes,decretores ,genethliaci , ſophi ,ſapientes non ,poſtulans

28 שָׁאֵל לָא חַכִּימִין אָשְׁפִין חַרְטֻמִּין גָּזְרִין יָכְלִין לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא: בְּרַם אִיתַי אֱלָהּ בִּשְׁמַיָּא גָּלֵא רָזִין

,tuo cubili ſuper tui capitis viſiones & tuū Somnium .dierum noviſſimo in exiſtendū ad quod quid Nebuchadneſar regi notificavit &

וְהוֹדַע לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִּי לֶהֱוֵא בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ

,ſecreta revelans & : hac poſt exiſtendum ad quod quid,aſcenderunt tuo cubili ſuper tuæ cogitationes rex Tu .ipſum hoc

29 דְּנָה הוּא: אַנְתְּה מַלְכָּא רַעְיוֹנָךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלִקוּ מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְגָלֵא רָזַיָּא

,mihi eſt revelatū hoc ſecretū ,viventib' omnibus præ me in eſt quæ ſapientia in non ego Et .exiſtendum ad quod quid te fecit ſcire

30 הוֹדְעָךְ מָה־דִי לֶהֱוֵא: וַאֲנָה לָא בְחָכְמָה דִּי־אִיתַי בִּי מִן־כָּל־חַיַּיָּא רָזָא דְנָה גֱּלִי לִי

,fuiſti videns rex Tu .ſcires tui cordis cogitationes & ,notificarent regi interpretationē ut verbum ſuper ſed

31 לָהֵן עַל־דִּבְרַת דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדְעוּן וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ תִּנְדַּע: אַנְתְּה מַלְכָּא חָזֵה הֲוַיְתָ

ſtatuæ Hujus .terribilis ej' forma & : te contra ſtans præſtans ejus ſplendor &,magna hæc imago ,grandis una imago ecce &

32 וַאֲלוּ צְלֵם חַד שַׂגִּיא צַלְמָא דִּכֵּן רַב וְזִיוֵהּ יַתִּיר קָאֵם לְקָבְלָךְ וְרֵוֵהּ דְּחִיל: הוּא צַלְמָא

ejus pedes : ferro de ejus Tibiæ .ære de ej' femora &,ejus viſcera ,argento de ej' brachia &,ej' pectus ,bono auro de ejus caput

33 רֵאשֵׁהּ דִּי־דְהַב טָב חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי נְחָשׁ: שָׁקוֹהִי דִּי פַרְזֶל רַגְלוֹהִי

ſtatuam percuſſit &,manibus in non qui ,lapis eſt abſciſſus quo uſque eras Videns .teſta de eis ex & , ferro de eis ex

34 מִנְּהֵין דִּי פַרְזֶל וּמִנְּהֵין דִּי חֲסַף: חָזֵה הֲוַיְתָ עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וּמְחָת לְצַלְמָא

,argentum , æs , teſta , ferrum pariter ſunt cōtrita tunc In .eos comminuit & , teſta & , ferro de ſuis pedib' ſuper

35 עַל־רַגְלוֹהִי דִּי פַרְזְלָא וְחַסְפָּא וְהַדֶּקֶת הִמּוֹן: בֵּאדַיִן דָּקוּ כַחֲדָה פַּרְזְלָא חַסְפָּא נְחָשָׁא כַּסְפָּא

qui lapis Et .eis eſt inventus non locus omnis & ,ventus ea tulit & ,æſtatis areis de palea ſicut fuerunt & ,aurum &

וְדַהֲבָא וַהֲווֹ כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי־קַיִט וּנְשָׂא הִמּוֹן רוּחָא וְכָל־אֲתַר לָא־הִשְׁתְּכַח לְהוֹן וְאַבְנָא ׀ דִּי־

.terram omnem implevit & ,magnum montem in eſt effectus ſtatuam percuſſit

מְחָת לְצַלְמָא הֲוָת לְטוּר רַב וּמְלָת כָּל־אַרְעָא:

Verſio VULG. LAT.

Et ipſe mutat tempora, & ætates : transfert regna, atque 21
conſtituit : dat ſapientiam ſapientibus, & ſcientiam intelligentibus diſciplinam : Ipſe revelat profunda, & abſ- 22
condita, & novit in tenebris conſtituta : & lux cum eo
eſt. Tibi, Deus patrum noſtrorum, confiteor, téque laudo : 23
quia ſapientiam & fortitudinem dediſti mihi : & nunc oſtendiſti mihi quæ rogavimus te, quia ſermonem regis aperuiſti nobis. Poſt hæc Daniel ingreſſus ad Arioch, quem 24
conſtituerat rex ut perderet ſapientes Babylonis, ſic ei locutus eſt ; Sapientes Babylonis ne perdas : introduc me
in conſpectu regis, & ſolutionem regi narrabo. Tunc 25
Arioch feſtinus introduxit Danielem ad regem, & dixit ei ;
Inveni hominem de filiis tranſmigrationis Juda, qui ſolutionem regi annuntiet. Reſpondit rex, & dixit Danieli, 26
cujus nomen erat Baltaſſar ; Putáſne verè potes mihi indicare ſomnium, quod vidi, & interpretationem ejus ?
Et reſpondens Daniel coram rege, ait ; Myſterium, quod 27
rex interrogat, ſapientes, magi, arioli, & aruſpices nequeunt indicare regi. Sed eſt Deus in cœlo revelans myſte- 28
ria, qui indicavit tibi, rex Nabuchodonoſor, quæ ventura
ſunt in noviſſimis temporibus. Somnium tuum & viſiones capitis tui in cubili tuo hujuſcemodi ſunt : Tu, rex, 29
cogitare cœpiſti in ſtrato tuo, quid eſſet futurum poſt hæc :
& qui revelat myſteria, oſtendit tibi quæ ventura ſunt.
Mihi quoque non in ſapientia, quæ eſt in me plus quàm 30
in cunctis viventibus, ſacramentum hoc revelatum eſt :
ſed ut increpatio regi manifeſta fieret, & cogitationes
mentis tuæ ſcires. Tu, rex, videbas, & ecce quaſi ſtatua 31
una grandis : ſtatua illa magna, & ſtaturâ ſublimis ſtabat
contra te, & intuitus ejus erat terribilis. Hujus ſtatuæ 32
caput ex auro optimo erat, pectus autem & brachia de
argento, porrò venter & femora ex ære. Tibiæ autem 33
ferreæ, pedum quædam pars erat ferrea, quædam autem
fictilis. Videbas ita, donec abſciſſus eſt lapis de monte 34
ſine manibus : & percuſſit ſtatuam in pedibus ejus ferreis
& fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita ſunt pa- 35
riter ferrum, teſta, æs, argentum, & aurum, & redacta
quaſi in favillam æſtivæ areæ, quæ rapta ſunt vento :
nullúſque locus inventus eſt eis : lapis autem, qui percuſſerat ſtatuam, factus eſt mons magnus, & implevit univerſam terram.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܗܘ ܡܫܚܠܦ ܙܒܢܐ ܘܥܕܢܐ. ܡܥܒܪ ܡܠܟܐ܆ ܘܡܩܝܡ ܡܠܟܐ. ܝܗܒ ܚܟܡܬܐ
22 ܠܚܟܝܡܐ. ܘܡܕܥܐ ܠܝܕܥܝ ܣܘܟܠܐ. * ܗܘ ܓܠܐ ܥܡܝܩܬܐ. ܘܡܛܫܝܬܐ. ܝܕܥ ܡܐ
23 ܕܒܚܫܘܟܐ. ܘܢܘܗܪܐ ܥܡܗ ܫܪܐ. * ܠܟ ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܝ. ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܘܡܫܒܚ ܐܢܐ.
ܕܚܟܡܬܐ ܘܓܢܒܪܘܬܐ ܝܗܒܬ ܠܝ. ܘܗܫܐ ܐܘܕܥܬܢܝ ܕܒܥܝܢ ܡܢܟ. ܘܡܠܬܐ ܕܡܠܟܐ
24 ܐܘܕܥܬܢܝ. * ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܥܠ ܕܢܝܐܝܠ ܠܘܬ ܐܪܝܘܟ. ܗܘ ܕܦܩܕ ܠܗ ܡܠܟܐ ܠܡܘܒܕܘ
ܠܚܟܝܡܐ ܕܒܒܠ. ܘܐܙܠ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܚܟܝܡܐ ܕܒܒܠ ܠܐ ܬܘܒܕ. ܐܠܐ
25 ܐܥܠܢܝ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܘܦܘܫܩܐ ܠܡܠܟܐ ܐܚܘܐ. * ܗܝܕܝܢ ܐܪܝܘܟ ܒܣܘܪܗܒܐ
ܐܥܠܗ ܠܕܢܝܐܝܠ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܐܫܟܚܬ ܓܒܪܐ ܡܢ ܒܢܝ ܫܒܝܬܐ
26 ܕܝܗܘܕܐ. ܕܦܘܫܩܐ ܠܡܠܟܐ ܢܚܘܐ. * ܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܕܢܝܐܝܠ ܕܫܡܗ ܒܠܛܫܐܨܪ.
27 ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܘܕܥܘܬܢܝ. ܚܠܡܐ ܕܚܙܝܬ ܘܦܘܫܩܗ. * ܥܢܐ ܕܢܝܐܝܠ ܘܐܡܪ ܩܕܡ
ܡܠܟܐ. ܪܐܙܐ ܕܡܠܟܐ ܫܐܠ. ܠܐ ܚܟܝܡܐ. ܘܠܐ ܡܓܘܫܐ. ܘܠܐ ܚܪܫܐ. ܘܠܐ ܐܫܘܦܐ
28 ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܚܘܝܘ ܠܡܠܟܐ. * ܐܠܐ ܐܝܬ ܐܠܗܐ ܕܫܡܝܐ ܓܠܐ ܪܐܙܐ. ܘܡܘܕܥ
ܠܡܠܟܐ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܕܡ ܕܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ ܒܚܪܬܐ ܕܝܘܡܬܐ. ܚܠܡܟ ܘܚܙܘܐ ܕܪܝܫܟ
29 ܥܠ ܡܫܟܒܟ ܗܢܘ. * ܐܢܬ ܡܠܟܐ ܡܚܫܒܬܟ ܥܠ ܡܫܟܒܟ ܣܠܩܝ. ܠܡܕܥ
30 ܕܡܢܐ ܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ. ܘܓܠܐ ܪܐܙܐ ܐܘܕܥܟ ܡܐ ܕܥܬܝܕ. * ܘܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܚܟܡܬܐ ܕܐܝܬ ܒܝ
ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܚܝܐ. ܐܬܓܠܝ ܠܝ ܪܐܙܐ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܦܘܫܩܐ ܢܬܝܕܥ
31 ܠܡܠܟܐ. ܘܡܚܫܒܬܐ ܕܠܒܟ ܬܕܥ. * ܐܢܬ ܡܠܟܐ ܚܙܐ ܗܘܝܬ. ܘܗܐ
32 ܨܠܡܐ ܚܕ ܪܒܐ. ܕܙܝܘܗ ܝܬܝܪ ܠܚܕܐ. ܩܐܡ ܠܘܩܒܠܟ. ܘܚܙܘܗ ܕܚܝܠ. * ܨܠܡܐ ܕܪܝܫܗ
33 ܕܗܒܐ ܛܒܐ. ܘܐܝܕܘܗܝ ܘܕܪܥܘܗܝ ܕܣܐܡܐ. ܟܪܣܗ ܘܝܪܟܬܗ ܕܢܚܫܐ. * ܫܩܘܗܝ
34 ܕܦܪܙܠܐ. ܪܓܠܘܗܝ ܡܢܗܘܢ ܕܦܪܙܠܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܕܚܨܦܐ. * ܘܚܙܝܬ ܕܐܬܓܙܪܬ ܟܐܦܐ
ܕܠܐ ܒܐܝܕܝܢ. ܘܡܚܬܗ ܠܨܠܡܐ. ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܕܦܪܙܠܐ ܘܕܚܨܦܐ. ܘܕܩܬ ܐܢܘܢ.
35 * ܗܝܕܝܢ ܕܩܘ ܐܟܚܕܐ ܦܪܙܠܐ. ܘܚܨܦܐ. ܘܢܚܫܐ. ܘܣܐܡܐ. ܘܕܗܒܐ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܥܘܪܐ ܕܡܢ
ܐܕܪܐ ܕܩܝܛܐ. ܘܢܫܒܬ ܐܢܘܢ ܪܘܚܐ ܥܙܝܙܬܐ. ܘܐܬܪܐ ܠܐ ܐܫܬܟܚ ܠܗܘܢ. ܘܟܐܦܐ
ܕܡܚܬܗ ܠܨܠܡܐ. ܗܘܬ ܠܛܘܪܐ ܪܒܐ. ܘܡܠܬ ܠܗ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ.

Ipſe tempora mutat ac tempeſtates : transfert reges, & alios erigit : ſapientiam præbet 21
ſapientibus, & prudentiam intellectu præditis : Ipſe retegit profunda & arcana, novit 22
quod latet in obſcuro, & lumen penes ipſum
eſt. Tibi Deus patrum meorum gratias ago, 23
laudémque dico ; quòd ſapientiam & potentiam dederis mihi, & nunc notum mihi feceris quod à te poſtulavimus, & verbum regis indicaveris mihi. Et illicò ingreſſus eſt 24
Daniel ad Arioch cui mandaverat rex ut interficeret ſapientes Babylonis, adiénſque
eum ſic eſt allocutus ; Sapientes Babylonis
ne perdas, ſed introduc me ad regem & explicationem regi indicabo. Tunc Arioch 25
celerrimè introduxit Danielem ad regem &
dixit ei ; Reperi virum inter captivos Judæos, qui explicationem regi indicaturus eſt.
Reſpondens rex ait Danieli, cujus nomen erat 26
Blitſaſar ; Potéſne indicare mihi ſomnium
quod vidi, & explicationem ejus ? Reſpon- 27
dens Daniel dixit coram rege ; Arcanum
quod rex petit, neque ſapientes, neque magi, neque præſtigiatores, neque harioli exponere poſſunt regi : Verùm adeſt Deus 28
cœli myſteriorum revelator, qui notum facit
regi Nebuchadnoſari quod futurum eſt poſtremis diebus. Somnium tuum, & viſio capitis tui quæ *contigit* ſuper cubili tuo, ea eſt.
Tibi rex, cogitationes tuæ animum tuum oc- 29
cupavêre de his quæ poſthac eventura ſunt,
& arcanorum revelator notum fecit tibi quæ
futura ſunt. Mihi autem, non quòd major 30
inſit in me ſapientia quàm cunctis viventibus, revelatum fuit mihi myſterium iſtud ;
ſed ut explicatio pateat regi, & quæ animo
tuo cogitâſti, cognoſcas. Tu rex videbas, 31
& ecce ſtatua quædam ingens, eximii admodum nitoris ſtabat ante te. Hujus aſpectus
horrendus erat : Caput ejus ex auro opti- 32
mo, pectus & brachia argentea, venter &
femora ænea : Crura ferrea, pedes partim 33
ferrei, partim teſtacei. Deinde vidiſti lapi- 34
dem haud manibus exciſum percuſſiſſe ſtatuam illam ad pedes ejus ferreos atque teſtaceos, & minutiſſimè contudiſſe eos : Adeó- 35
que comminuta fuiſſe ferrum, æs, teſtam, argentum, & aurum ; & quaſi in areæ æſtivæ
glumam redacta, abrepta fuiſſe à vento vehementi, & nullum eis locum inventum eſſe :
lapidem autem illum qui ſtatuam percuſſerat, evaſiſſe montem ingentem, eoque repletam eſſe terram univerſam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Interpretatione LATINA.

21 Καὶ αὐτὸς ἀλλοιοῖ καιροὺς καὶ χρόνους, καθιστᾷ βασιλεῖς, καὶ μεθιστᾷ, διδοὺς σοφίαν τοῖς σοφοῖς, καὶ φρό-
22 νησιν τοῖς εἰδόσι σύνεσιν, Αὐτὸς ἀποκαλύπτει βαθέα καὶ ἀπόκρυφα, γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὸ
23 φῶς μετ᾽ αὐτοῦ ἐστι. Σοὶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μου ἐξομολογοῦμαι καὶ αἰνῶ, ὅτι σοφίαν καὶ δύναμιν (γ)
24 δέδωκάς μοι, καὶ ἐγνώρισάς μοι ἃ ἠξιώσαμεν παρὰ σοῦ, καὶ τὸ ὅραμα τοῦ βασιλέως ἐγνώρισάς μοι. Καὶ
ἦλθε Δανιὴλ πρὸς Ἀριὼχ, ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀπολέσαι τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος μὴ ἀπολέσῃς, εἰσάγαγε δέ με ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν σύγκρισιν τῷ βα-
25 σιλεῖ ἀναγγελῶ. Τότε Ἀριὼχ ἐν σπουδῇ εἰσήγαγε τὸν Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Εὕρηκα ἄνδρα ἐκ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, ὅστις τὸ σύγκριμα τῷ βασιλεῖ ἀναγγελεῖ.
26 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε τῷ Δανιὴλ, οὗ τὸ ὄνομα (δ) Βαλτάσαρ, Εἰ δύνασαί μοι ἀναγγεῖ-
27 λαι τὸ (ε) ἐνύπνιον ὃ ἴδον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
εἶπε, Τὸ μυστήριον ὃ ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, οὐκ ἔστι σοφῶν, μάγων, ἐπαοιδῶν, γαζαρηνῶν ἀναγγεῖλαι
28 τῷ βασιλεῖ· Ἀλλ᾽ (ζ) ἢ ἔστι Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀποκαλύπτων μυστήρια, καὶ ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ Να-
βουχοδονόσορ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. Τὸ ἐνύπνιόν σου καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου
29 ἐπὶ τῆς κοίτης σου, τοῦτό (η) ἐστι· Βασιλεῦ· οἱ διαλογισμοί σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου ἀνέβησαν τί δεῖ
30 γενέσθαι μετὰ ταῦτα· καὶ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἐγνώρισέ σοι ἃ δεῖ γενέσθαι. Καὶ ἐμοὶ (θ) οὐκ ἐν
σοφίᾳ τῇ οὔσῃ ἐν ἐμοὶ παρὰ πάντας τοὺς ζῶντας, τὸ μυστήριον (ι) τοῦτο ἀπεκαλύφθη, ἀλλ᾽ ἕνεκεν τοῦ
31 τὴν σύγκρισιν τῷ βασιλεῖ γνωρίσαι, ἵνα τοὺς διαλογισμοὺς τῆς καρδίας σου γνῷς. Σὺ βασιλεῦ ἐθεώ-
ρεις, καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία, μεγάλη ἡ εἰκὼν ἐκείνη, καὶ ἡ (κ) πρόσοψις αὐτῆς ὑπερφερὴς, ἑστῶσα πρὸ προσώπου
32 σου, καὶ ἡ ὅρασις αὐτῆς φοβερά. (λ) Εἰκὼν, ἧς ἡ κεφαλὴ χρυσίου (μ) χρηστοῦ, αἱ χεῖρες καὶ τὸ στῆ-
33 θος καὶ οἱ βραχίονες αὐτῆς ἀργυροῖ, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοῖ, Αἱ κνῆμαι σιδηραῖ, οἱ πόδες
34 μέρος μέν τι σιδηροῦν, (ν) καὶ μέρος δέ τι ὀστράκινον. Ἐθεώρεις (ξ) ἕως ὑπεσχίσθη λίθος ἐξ ὄρους
ἄνευ χειρῶν, καὶ ἐπάταξε τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας τοὺς σιδηροῦς καὶ ὀστρακίνους, καὶ ἐλέπτυνεν αὐτοὺς εἰς
35 τέλος. Τότε ἐλεπτύνθησαν εἰσάπαξ (ο) τὸ ὄστρακον, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκὸς, ὁ ἄργυρος, ὁ χρυ-
σός· καὶ (") ἐγένετο ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς· καὶ ἐξῆρεν αὐτὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύμα-
τος, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα, ἐγενήθη ὄρος μέγα, καὶ ἐπλή-
ρωσε πᾶσαν τὴν γῆν.

Et ipſe mutat tempora, & ætates : conſtituit reges, & transfert : dans 21
ſapientiam ſapientibus, & prudentiam intelligentibus diſciplinam. Ipſe 22
revelat profunda, & abſcondita, cognoſcens quæ in tenebris : & lux cum
eo eſt. Tibi, Deus patrum meorum, confiteor, & laudo, quia ſapientiam & 23
fortitudinem dediſti mihi : & oſtendiſti mihi, quæ rogavimus te : & viſionem regis notam feciſti mihi. Et venit Daniel ad Arioch, quem conſti- 24
tuerat rex, ut perderet ſapientes Babylonis, & dixit ei ; Sapientes Babylonis, ne perdas : ſed introduc me in conſpectu regis : & conjecturam regi narrabo. Tunc Arioch in feſtinatione introduxit Danielem ad regem, & 25
dixit ei ; Inveni virum de filiis captivitatis Judææ, qui conjecturam regi indicabit. Et reſpondit rex, & dixit Danieli, cujus nomen erat Bal- 26
taſar ; Si potes mihi indicare ſomnium, quod vidi, & conjecturam ejus?
Et reſpondit Daniel coram rege, & dixit ; Myſterium, quod rex in- 27
terrogat, non eſt ſapientum, magorum, incantatorum, Gazarenorum, indicare regi : Sed eſt Deus in cœlo revelans myſteria : & nota fecit regi 28
Nabuchodonoſor, quæ oportet fieri in noviſſimis diebus. Somnium tuum,
& viſiones capitis tui in cubili tuo, hoc eſt, O rex. Cogitationes tuæ in 29
cubili tuo aſcenderunt, quid futurum ſit (g) poſt hæc : & qui revelat myſteria, oſtendit tibi, quæ oporteat fieri. Et mihi autem non in ſapientia, quæ 30
ſit in me præ omnibus viventibus, myſterium hoc revelatum eſt ; ſed ut
conjecturam regi manifeſtam faciam ; ut cogitationes cordis tui ſcias. Tu, 31
rex, videbas, & ecce (h) imago una, magna imago illa, & aſpectus ipſius ſublimis, ſtans ante faciem tuam : & intuitus ejus erat terribilis ;
Imago, cujus caput ex auro optimo erat : manus, & pectus, & brachia 32
ejus argentea : venter, & femora ænea, Et tibiæ ferreæ : pedes, pars 33
quidem ferrea, & pars quædam teſtea. Videbas, donec abſciſſus eſt la- 34
pis de monte ſine manibus : & percuſſit imaginem ſuper pedes ferreos,
& teſteos : & comminuit eos in finem. Tunc comminuta ſunt pariter 35
teſta, ferrum, æs, argentum, aurum : & facta ſunt quaſi pulvis de area
æſtiva : & ſuſtulit ea multitudo ſpiritûs ; & locus non eſt inventus eis.
Et lapis, qui percuſſerat imaginem, factus eſt mons magnus, & implevit
univerſam terram.

MS. A. (γ) ἔδωκάς μοι, καὶ νῦν ἐγνώρισάς (δ) Βαρτάσαρ, (ε) ἐνύπνιον, καὶ τὴν (ζ) ἔστιν ὁ Θεὸς (η) ἐστιν· Σὺ βασιλεῦ ἐθεώρεις· οἱ (θ) οὐκ ἐν (ι) ἀπεκαλύφθη, (κ) ὄψις
(λ) Ἡ εἰκὼν, (μ) καθαροῦ, (ν) μέρος δὲ (ξ) ἕως οὗ ἐτμήθη λίθος (ο) ὁ σίδηρος, τὸ ὄστρακον, ὁ χαλκὸς, (") ἐγένοντο

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * وهو يبدل الأوقات والأزمنة * يقيم ملوكا ويزيلها * يعطي الحكمة للحكماء * والذهن لعلام
22 الفهم * وهو يكشف العميقات والخفيات * يعلم ما في الظلام * والنور معه هو * لك يا إله آبائي
23 أعترف وأسبح * لأنك أعطيتني حكمة وقوة * وأنت أعطيتني ما سألناه منك * وعرفتني
رؤيا الملك *

* الأصحاح الثاني *

24 * ودخل دانيال إلى أريوخ الذي أقامه الملك ليهلك حكماء بابل * وقال له * لا تهلك
25 حكماء بابل * أدخلني أمام الملك فأخبر الملك بالتأويل * حينئذ أريوخ أدخل دانيال بسرعة
26 أمام الملك * وقال له * وجدت رجلا من بني سبي يهوذا * هذا يخبر الملك بالتأويل * فأجاب
الملك وقال لدانيال الذي اسمه بلطشاصر * هل تقدر أن تخبرني بالحلم الذي رأيته
27 وبتأويله * فأجاب دانيال أمام الملك وقال * السر الذي سأل عنه الملك * ليس أحد من الحكماء
28 والمجوس والرقايين والسحرة يخبر الملك * إلا الإله الذي في السماء كاشف الأسرار * فعرف الملك
بختنصر ما ينبغي أن يكون في الأيام الأخيرة * حلمك رؤيا رأسك على مضجعك هو هذا *
29 * أنت أيها الملك أفكارك على مضجعك صعدت بما ينبغي أن يكون بعد هذا * وكاشف الأسرار
30 عرفك بما ينبغي أن يكون * وليس لي بالحكمة الكائنة في أكثر من جميع الأحياء كشف
31 لي هذا السر * لكن من أجل أن يعرف الملك بالتأويل * لكي تعلم أفكار قلبك * أنت أيها
الملك رأيت * وإذا صورة واحدة عظيمة * وتلك الصورة وطلعتها كثير البهاء جدا *
32 قائمة أمام وجهك * ومنظرها مخوف * الصورة رأسها من ذهب نقي طيب * يداها وصدرها
33 وذراعاها فضة * بطنها وفخذاها نحاسا * ساقاها حديدا * قدماها جزء حديدا وجزء ما خزفا *
34 * ورأيت إلى أن قطع حجر من جبل بغير يدين * وضرب الصورة على القدمين النحاس والخزف *
35 ودقهما ناعما إلى الغاية * حينئذ دق في من الخزف والحديد والنحاس والفضة والذهب *
وصارت مثل غبار من بيدر صيفي * وحملتها كثرة الريح * فلم يوجد لها موضع * والحجر
الذي ضرب الصورة * صار جبلا عظيما * وملأ كل الأرض *

Ipſe mutat tempora & tempeſtates : conſtituit reges, & deponit eos : confert ſapientiam ſapientibus, & ingenium ſcientibus prudentiam : Ipſe detegit profunda & arcana : novit quicquid eſt in tenebris, & lux penes eum eſt. Tibi O Deus patrum meorum, confiteor, teque laudo ; quòd præſtiteris mihi ſapientiam & fortitudinem, túque mihi dederis quod à te poſtulavimus, & notam feceris mihi viſionem regis. 21 22 23

Textus ſecundus.

Deinde ingreſſus eſt Daniel ad Arioch quem conſtituerat rex ad perdendum ſapientes Babelis, & ait illi ; Ne perdas ſapientes Babelis : introduc me coram rege, & indicabo regi interpretationem. 24 *Tunc Arioch Daniele ad regem feſtinanter introducto, dixit illi ; Inveni virum de captivis Judæ, is indicabit regi interpretationem.* 25 *Reſpondit rex, & ait Danieli cujus nomen erat Baltaſaſar ; Num poteris indicare mihi ſomnium quod vidi, & interpretationem ejus ?* 26 *Reſpondit Daniel coram rege, & ait ; Arcanum de quo rex inquirit, nemo ſapientum, magorum, incantatorum, aut veneficorum indicaturus eſt regi.* 27 *Sed Deus qui eſt in cœlo, revelator arcanorum, notum fecit regi Bochtonaſſari quæ contingere debent ultimis diebus. Somnium tuum, viſio ſcilicet capitis tui ſuper cubili tuo, hoc eſt.* 28 *Tibi O rex, cogitationes tuæ ſuper cubili tuo aſcenderunt de his quæ poſtea futura ſunt, & arcanorum revelator nota fecit tibi quæ contingere debent.* 29 *Neque verò mihi, per ſapientiam quæ major extet in me quàm cunctis viventibus, revelatum eſt arcanum iſtud ; ſed ut nota fiat regi interpretatio, quatenus ſcias cogitationes cordis tui.* 30 *Tu O rex vidiſti cùm ecce imago quædam magna, eáque imago cujus lumina erant ingentis admodum majeſtatis, ſtabat ante faciem tuam ; cujus aſpectus formidabilis.* 31 *Imaginis ejus caput erat ex auro puro & optimo ; manus, pectus, & brachia argentea, venter & femora ænea.* 32 *Crura ferrea : pedes partim ferrei, partim verò teſtacei.* 33 *Deinde vidiſti donec lapis è monte ſine manibus abſciſſus eſt, percuſſitque imaginem ſuper pedes æneos & teſtaceos, & comminuit eos in particulas ſummè tenues.* 34 *Tunc comminuta ſunt ſimul ac ſemel teſta, ferrum, æs, argentum, & aurum ; et facta ſunt ceu pulviſculus ex area æſtiva, et aſportavit ea multitudo venti, nec inventus eſt eis locus. Tum lapis ille qui percuſſerat imaginem, factus eſt mons magnus, et implevit univerſam terram.* 35

דניאל : ב

Deus quia , regum rex rex Tu .rege coram dicemus *ejus* interpretationem & , ſomnium Hoc

36 37 דְּנָה חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ נֵאמַר קֳדָם־מַלְכָּא׃ אַנְתָּה מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא דִּי אֱלָהּ

beſtiam , *hominis filii habitantes* quibus *omnibus in* Et .tibi dedit gloriam & fortitudinem & ,potentiam , regnum cœlorum

38 שְׁמַיָּא מַלְכוּתָא חִסְנָא וְתָקְפָּא וִיקָרָא יְהַב־לָךְ׃ וּבְכָל־דִּי דָאֲרִין בְּנֵי־אֲנָשָׁא חֵיוַת

auro de ipſius caput ipſe tu : ipſis omnibus in *te conſtituit dominum* & ,tua manu in dedit *cælorum volatile* & , agri

בָּרָא וְעוֹף־שְׁמַיָּא יְהַב בִּידָךְ וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְּהוֹן אַנְתָּה־הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא׃

univerſam in dominabitur quod , *ære de* aliud tertium regnum & , te *præ inferius* aliud regnum conſurget te poſt Et

39 וּבָתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ אָחֳרִי אֲרַעא מִנָּךְ וּמַלְכוּ תְלִיתָאָה אָחֳרִי דִּי נְחָשָׁא דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־

,omnia *atterens* & ,*comminuens* ferrum *quo reſpectu omni* : ferrum ſicut forte erit quartum regnum Et .*terram*

40 אַרְעָא׃ וּמַלְכוּ רְבִיעָיָא תֶּהֱוֵא תַקִּיפָה כְּפַרְזְלָא כָּל־קֳבֵל דִּי פַרְזְלָא מְהַדֵּק וְחָשֵׁל כֹּלָּא

eis ex digitos & , pedes vidiſti quod Et .conteret & ,comminuet , hæc omnia *conterens* quod ferrum ſicut &

41 וּכְפַרְזְלָא דִּי־מְרָעַע כָּל־אִלֵּין תַּדִּק וְתֵרֹעַ׃ וְדִי־חֲזַיְתָה רַגְלַיָּא וְאֶצְבְּעָתָא מִנְהֵין

reſpectu omni : eo in *exiſtendum ad* ferri planta de & , erit diviſum regnum ,*ferri eis ex* & ,*figuli ex teſtæ*

חֲסַף דִּי־פֶחָר וּמִנְהֵין פַּרְזֶל מַלְכוּ פְלִיגָה תֶּהֱוֵה וּמִן־נִצְבְּתָא דִּי־פַרְזְלָא לֶהֱוֵא־בַהּ כָּל־קֳבֵל

parte ex : *teſtæ eis ex* & , *ferri eis ex* pedum digitos Et .*luti* teſta *in* mixtum ferrum vidiſti quod

42 דִּי חֲזַיְתָה פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא׃ וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא מִנְהֵין פַּרְזֶל וּמִנְהֵין חֲסַף מִן־קְצָת

ſe miſcentes , *luti* teſta *in* mixtum ferrum vidiſti quod Et .contritum erit *ea* ex & , forte erit regnum

43 מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה תַקִּיפָה וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵה תְבִירָה׃ וְדִי חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא מִתְעָרְבִין

ſe miſcens non ferrum ſicut *ecce* : *illo* cum *hunc adhærentes exiſtendum ad* non & , hominis ſemine *in exiſtendum ad*

לֶהֱוֹן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא־לֶהֱוֹן דָּבְקִין דְּנָה עִם־דְּנָה הֵא־כְדִי פַרְזְלָא לָא מִתְעָרַב

non *ſecula* in quod , regnum cœlorum Deus ſuſcitabit , ipſorum regum *eorum* diebus in Et .teſta cum

44 עִם־חַסְפָּא׃ וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא

ſtabit ipſum & , regna iſta omnia conſumet & ,comminuet : dimittetur non alteri populo *ejus* regnum & ,corrumpetur

תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבִק תַּדִּק וְתָסֵף כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא תְּקוּם

, ferrum comminuit & , manibus in non qui lapis eſt abſciſſus monte de quòd , vidiſti *quo reſpectu Omni* .ſecula in

45 לְעָלְמַיָּא׃ כָּל־קֳבֵל דִּי־חֲזַיְתָ דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וְהַדֶּקֶת פַּרְזְלָא

,ſomnium verum & : hæc poſt , *exiſtendum ad quod quid* regi notificavit *magnus* Deus ,aurum & ,argentum , teſtam , æs

נְחָשָׁא חַסְפָּא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא אֱלָהּ רַב הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא

fragantias & , *munus* & : ſe incurvavit Danieli & ,*ſuas facies* ſuper cecidit Nebuchadneſar rex tunc *In* .*ejus* interpretatio fidelis &

46 וּמְהֵימַן פִּשְׁרֵהּ׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל סְגִד וּמִנְחָה וְנִיחֹחִין

dominus & ,deorum Deus *ipſe* veſter Deus quòd , *veritate* A : dixit & , Daniel ad rex *Reſpondit* .ei *libandum ad* dixit

47 אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ׃ עָנֵה מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר מִן־קְשֹׁט דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ אֱלָהִין וּמָרֵא

multa magna munera & ,magnificavit Danielem rex Tunc .hoc ſecretum revelare potuiſti quia : ſecreta revelans & ,regum

48 מַלְכִין וְגָלֵה רָזִין דִּי יְכֵלְתָּ לְמִגְלֵא רָזָא דְנָה׃ אֱדַיִן מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּי וּמַתְּנָן רַבְרְבָן שַׂגִּיאָן

poſtulavit Daniel Et .Babel ſapientes omnes ſuper ,*magiſtratuũ* principẽ & ,Babel *provinciæ omni ſuper* eum præfecit & , ei dedit

49 יְהַב־לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־מְדִינַת בָּבֶל וְרַב־סִגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל׃ וְדָנִיֵּאל בְּעָא

.regis *porta in* Daniel & : nego-Habed & ,Meſach ,Sedrach ,Babel *provinciæ quæ adminiſtratione ſuper* præfecit & , rege à

מִן־מַלְכָּא וּמַנִּי עַל עֲבִידְתָּא דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מַלְכָּא׃

Verſio VULG. LAT.

Hoc eſt ſomnium : Interpretationem quoque ejus dicemus
coram te, rex. Tu rex regum es : & Deus cœli, regnum, 36
& fortitudinem, et imperium, et gloriam dedit tibi : 37
Et omnia in quibus habitant filii hominum, et beſtiæ agri:
volucres quoque cœli dedit in manu tua, & ſub ditione 38
tua univerſa conſtituit : tu es ergò caput aureum. Et
poſt te conſurget regnum aliud minus te argenteum : & 39
regnum tertium aliud æreum, quod imperabit univerſæ
terræ. Et regnum quartum erit velut ferrum : quomodò
ferrum comminuit & domat omnia, ſic comminuet & con- 40
teret omnia hæc. Porrò quia vidiſti pedum, & digito-
rum partem teſtæ figuli, et partem ferream : regnum divi- 41
ſum erit, quod tamen de plantario ferri orietur, ſecundùm
quod vidiſti ferrum miſtum teſtæ ex luto. Et digitos pe-
dum ex parte ferreos, et ex parte fictiles : ex parte regnum 42
erit ſolidum, & ex parte contritum. Quòd autem vidiſti
ferrum miſtum teſtæ ex luto, commiſcebuntur quidem hu- 43
mano ſemine, ſed non adhærebunt ſibi, ſicuti ferrum mi-
ſceri non poteſt teſtæ. In diebus autem regnorum illo-
rum, ſuſcitabit Deus cœli regnum, quod in æternum non 44
diſſipabitur, & regnum ejus alteri populo non tradetur :
comminuet autem, & conſumet univerſa regna hæc : et
ipſum ſtabit in æternum. Secundùm quod vidiſti, quòd 45
de monte abſciſſus eſt lapis ſine manibus, & comminuit
teſtam, & ferrum, et æs, et argentum, & aurum, Deus ma-
gnus oſtendit regi quæ ventura ſunt poſteá : & verum eſt
ſomnium, & fidelis interpretatio ejus. Tunc rex Nabu-
chodonoſor cecidit in faciem ſuam, & Danielem adoravit, 46
et hoſtias et incenſum præcepit ut ſacrificarent ei. Lo- 47
quens ergò rex, ait Danieli ; Verè Deus veſter Deus deo-
rum eſt, et Dominus regum, et revelans myſteria : quoni-
am tu potuiſti aperire hoc ſacramentum. Tunc rex Dani-
elem in ſublime extulit, et munera multa et magna dedit 48
ei : & conſtituit eum principem ſuper omnes provincias
Babylonis, & præfectum magiſtratuum ſuper cunctos ſa-
pientes Babylonis. Daniel autem poſtulavit à rege, & 49
conſtituit ſuper opera provinciæ Babylonis, Sidrach, Mi-
ſach, et Abdenago : ipſe autem Daniel erat in foribus
regis.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 37 * ܗܢܘ ܚܠܡܐ. ܘܦܘܫܩܗ. ܐܡܪ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. * ܐܢܬ ܡܠܟܐ ܡܠܟ ܡܠܟܐ .. ܐܠܗܐ
ܡܪܝܡܐ . ܡܠܟܘܬܐ ܚܣܝܢܬܐ ܘܐܝܩܪܐ ܝܗܒ ܠܟ. * ܘܟܠ ܐܬܪ ܕܥܡܪܝܢ ܒܗ ܒܢܝܢܫܐ. 38
ܘܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܘܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ. ܝܗܒ ܒܐܝܕܝܟ. ܘܐܫܠܛܟ ܥܠ ܟܠܗܘܢ. ܐܢܬ ܗܘ ܪܫܐ
ܕܕܗܒܐ. * ܘܒܬܪܟ ܬܩܘܡ ܡܠܟܘܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܡܟܝܟܐ ܡܢܟ. ܘܡܠܟܘܬܐ ܐܚܪܬܐ ܬܠܝܬܝܬܐ 39
ܕܢܚܫܐ . ܬܫܠܛ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ. * ܘܡܠܟܘܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܬܗܘܐ ܚܣܝܢܐ ܐܝܟ 40
ܦܪܙܠܐ. ܘܐܝܟ ܕܦܪܙܠܐ ܕܩܫ ܘܡܕܩ ܟܠ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܝ ܬܫܚܩ ܘܬܕܘܫ ܟܠ.
* ܘܕܚܙܝܬ ܪܓܠܐ ܘܨܒܥܬܐ. ܡܢܗܘܢ ܕܚܣܦܐ ܕܦܚܪܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܕܦܪܙܠܐ .. ܡܠܟܘܬܐ 41
ܬܗܘܐ ܦܠܝܓܬܐ. ܘܡܢ ܥܩܪܐ ܕܦܪܙܠܐ ܬܗܘܐ ܒܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܚܙܝܬ ܦܪܙܠܐ ܕܡܚܠܛ ܒܚܣܦܐ
ܕܛܝܢܐ. * ܘܨܒܥܬܐ ܕܪܓܠܐ ܕܚܙܝܬ . ܡܢܗܘܢ ܕܦܪܙܠܐ ܘܡܢܗܘܢ ܕܚܣܦܐ .. ܡܢܗ ܡܢ 42
ܡܠܟܘܬܐ ܬܗܘܐ ܩܫܝܐ . ܘܡܢܗ ܬܗܘܐ ܬܒܝܪܐ. * ܘܕܚܙܝܬ ܦܪܙܠܐ ܕܡܚܠܛ ܒܚܣܦܐ 43
ܕܛܝܢܐ .. ܡܚܠܛܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܙܪܥܐ ܕܐܢܫܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܕܒܩܝܢ ܚܕ ܒܚܕ .. ܐܝܟ ܕܦܪܙܠܐ ܕܠܐ
ܡܬܚܠܛ ܥܡ ܛܝܢܐ. * ܘܒܝܘܡܝܗܘܢ ܕܡܠܟܐ ܗܢܘܢ .. ܢܩܝܡ ܐܠܗܐ ܕܫܡܝܐ .. 44
ܡܠܟܘܬܐ ܕܠܥܠܡܝܢ ܠܐ ܬܬܚܒܠ. ܘܡܠܟܘܬܐ ܠܥܡܐ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܬܫܬܒܩ. ܐܠܐ ܬܕܘܩ
ܘܬܫܠܡ ܠܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܗܠܝܢ. ܘܗܝ ܬܩܘܡ ܠܥܠܡܝܢ. * ܐܝܟܢܐ ܕܚܙܝܬ ܕܡܢ 45
ܛܘܪܐ ܐܬܓܙܪܬ ܟܐܦܐ ܕܠܐ ܒܐܝܕܝܢ .. ܘܕܩܬ ܦܪܙܠܐ ܘܢܚܫܐ ܘܚܣܦܐ ܘܣܐܡܐ ܘܕܗܒܐ. ܐܠܗܐ
ܪܒܐ ܐܘܕܥ ܠܟ ܡܕܡ ܕܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ ܒܚܪܬܐ. ܫܪܝܪ ܗܘ ܚܠܡܐ. ܘܡܗܝܡܢ ܦܘܫܩܗ. * ܗܝܕܝܢ 46
ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ .. ܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ. ܘܠܕܢܝܐܝܠ ܣܓܕ. ܘܒܣܡܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ܐܡܪ
ܠܡܩܪܒܘ ܠܗ. * ܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܒܫܪܪܐ ܐܠܗܟܘܢ. ܗܘܝܘ ܐܠܗ 47
ܐܠܗܐ. ܘܡܪܐ ܡܠܟܐ. ܘܓܠܐ ܐܪܙܐ. ܕܐܫܟܚܬ ܠܡܓܠܝܘ ܐܪܙܐ ܗܢܐ. * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ 48
ܪܘܪܒ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܘܡܘܗܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܝܗܒ ܠܗ. ܘܐܫܠܛܗ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ
ܕܒܒܠ. ܘܐܩܝܡܗ ܪܫܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܚܟܝܡܐ ܕܒܒܠ.
* ܘܕܢܝܐܝܠ ܒܥܐ ܡܢ ܡܠܟܐ .. ܘܐܫܠܛ ܥܠ ܥܒܕܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܒܒܠ .. ܠܫܕܪܟ ܠܡܝܫܟ 49
ܘܠܥܒܕܢܓܘ. ܘܕܢܝܐܝܠ ܗܘܐ ܒܬܪܥܐ ܕܡܠܟܐ.

Hujuſmodi erat ſomnium : jam explicatio- 36
nem ejus dicam regi. Tibi O rex, regum 37
regi, Deus altiſſimus regnum potens & glo-
riam largitus eſt : Et omnem locum in quo 38
degunt homines, volucres cœli, & beſtiæ
terræ, tradidit in manus tuas, téque præfecit
iis omnibus : tu es caput illud aureum. Poſt 39
te verò ſurget regnum alterum te humilius :
tum regnum aliud tertium, quod æneum erit,
dominabitur in tota terra : Denique re- 40
gnum quartum durum erit ſicut ferrum ; &
quemadmodum ferrum tundit & comminuit
omnia, ſic illud omnia conteret ac domabit.
Quod autem vidiſti pedes ac digitos partim 41
eſſe ex argilla figuli, partim ex ferro ; re-
gnum erit diviſum, & ex origine ferri mane-
bit in eo, quemadmodum vidiſti ferrum mix-
tum teſtæ luteæ. Digiti verò pedum, quos 42
vidiſti partim ferreos, partim teſtaceos ; *por-
tendunt* partem ejus regni fore duram, &
partem fore fragilem. Quod vidiſti ferrum 43
teſtæ luteæ mixtum, *indicat* ſic miſcendos
quidem eos humano ſemine, ſed alterum cum
altero non cohæſuros, perinde ac ferrum non
commiſcetur cum luto. Porrò diebus re- 44
gum iſtorum ſuſcitabit Deus cœli regnum
quod in ſecula non corrumpetur, quódque
regnum alteri populo non relinquet : ſed
comminutis & conſumptis omnibus iis re-
gnis, ipſum manebit in perpetuum ; Quem- 45
admodum vidiſti lapidem è monte haud ma-
nibus exciſum comminuiſſe ferrum, æs, ar-
gillam, argentum, & aurum. Deus maximus
nota fecit tibi quæ futura ſunt poſteris die-
bus. Verum eſt ſomnium, & fidelis interpre-
tatio ejus. Tunc Nabuchadnoſar rex pro- 46
cidit in faciem ſuam, Danielem adoravit, &
thura muneráque dixit ei offerenda. Re- 47
ſpondens rex ait Danieli ; Verè Deus veſter,
Deus deorum eſt, Dominus regum, & reve-
lator arcanorum ; quandoquidem potuiſti ar-
canum hoc declarare: Tunc rex magnifica- 48
vit Danielem, munera multa dedit ei, præfe-
cit eum toti terræ Babylonis, & principem
ſtatuit eum ſuper omnes militiæ duces o-
mnéſque ſapientes Babylonis. Denique 49
Daniele regem poſtulante, præfecit admini-
ſtrationi urbis Babylonicæ Sedrachum, Mai-
ſachum, & Ebednagum : Daniel autem man-
ſit in aula regia.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

36 Τοῦτό ἐστι τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἐροῦμεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Σὺ βασιλεῦ βασιλεὺς
37 βασιλέων, ᾧ ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυρὰν καὶ κραταιὰν καὶ ἔντιμον ἔδωκεν Ἐν παντὶ τόπῳ,
38 ὅπου κατοικοῦσιν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων· θηρία τε ἀγροῦ, καὶ πετεινὰ (ʺ)οὐρανοῦ, καὶ ἰχθύας τῆς θαλάσσης
39 ἔδωκεν ἐν τῇ χειρί σου, καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων. Σὺ εἶ ἡ κεφαλὴ ἡ χρυσῆ. Καὶ ὀπίσω σου
ἀναστήσεται βασιλεία ἑτέρα ἥττων σου, (π) καὶ βασιλεία τρίτη, (ρ) ἥτις ἐστὶν ὁ χαλκὸς, ἣ κυριεύσει πά-
40 σης τῆς γῆς. Καὶ βασιλεία τετάρτη (σ), ἥτις ἔσται ἰσχυρὰ ὡς σίδηρος· ὃν τρόπον ὁ σίδηρος λεπτύνει
41 καὶ δαμάζει πάντα, οὕτως πάντα λεπτυνεῖ καὶ (ʺ) δαμάσει. Καὶ ὅτι εἶδες τοὺς πόδας, καὶ τοὺς δακτύλους,
μέρος μέν τι ὀστράκινον (τ), μέρος δέ τι σιδηροῦν, βασιλεία διῃρημένη ἔσται, καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς
42 σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ, ὃν τρόπον εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμεμιγμένον τῷ ὀστράκῳ. Καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν
μέρος μέν τι σιδηροῦν, μέρος δέ τι ὀστράκινον, μέρος τι τῆς βασιλείας ἔσται ἰσχυρὸν, καὶ (υ) ἀπ' αὐτῆς ἔσται
43 συντριβόμενον. Ὅτι εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμεμιγμένον τῷ ὀστράκῳ, συμμιγεῖς ἔσονται ἐν σπέρματι ἀνθρώπων,
καὶ οὐκ ἔσονται (φ) προσκολλώμενοι οὗτος μετὰ τούτου, καθὼς ὁ σίδηρος οὐκ ἀναμίγνυται (χ) μετὰ τοῦ ὀστράκου.
44 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλέων ἐκείνων, ἀναστήσει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν, ἥτις εἰς (ψ) τοὺς
αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ λαῷ ἑτέρῳ οὐχ ὑπολειφθήσεται, λεπτυνεῖ (ω) καὶ λικμήσει
45 πάσας τὰς βασιλείας, καὶ αὕτη ἀναστήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας, Ὃν τρόπον εἶδες, ὅτι ἀπὸ ὄρους ἐτμήθη λί-
θος ἄνευ χειρῶν, καὶ ἐλέπτυνε τὸ ὄστρακον, τὸν σίδηρον, τὸν χαλκὸν, τὸν ἄργυρον, τὸν χρυσόν. ὁ θε-
ὸς ὁ μέγας ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα· καὶ ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ πιστὴ ἡ σύγ-
46 κρισις αὐτοῦ. Τότε ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ τῷ Δανιὴλ προσεκύνησε, καὶ
47 (α) μαναὰ καὶ εὐωδίας εἶπε σπεῖσαι αὐτῷ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς, εἶπε τῷ Δανιὴλ, Ἐπ' ἀληθεί-
ας ὁ θεὸς ὑμῶν, αὐτός ἐστι θεὸς θεῶν, καὶ κύριος (β) τῶν βασιλέων, ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια, ὅτι (γ)
48 ἠδυνάσθης ἀποκαλύψαι τὸ μυστήριον τοῦτο. Καὶ ἐμεγάλυνεν ὁ βασιλεὺς τὸν Δανιὴλ, καὶ δόματα (δ) με-
γάλα καὶ πολλὰ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης χώρας Βαβυλῶνος, καὶ ἄρχοντα σατραπῶν
49 (ε) ἐπὶ πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος. Καὶ Δανιὴλ ᾐτήσατο παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ κατέστησεν ἐ-
πὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλῶνος τὸν Σεδρὰχ, (ζ) Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγώ. καὶ Δανιὴλ ἦν ἐν τῇ αὐ-
λῇ τοῦ βασιλέως.

Hoc eſt ſomnium : & conjecturam ejus dicemus coram rege. Tu, O rex, 36
rex regum es, cui Deus cœli regnum forte, & validum, & honoratum 37
dedit In omni loco, ubi habitant filii hominum : & beſtias agri, & vo- 38
lucres cœli, & piſces maris dedit in manu tua : & conſtituit te domi-
num omnium. Tu es caput aureum : Et poſt te conſurget regnum aliud 39
(i)minus te : & regnum tertium, quod eſt æs, quod imperabit univerſæ
terræ : Et regnum quartum, quod erit forte, veluti ferrum. Quomodò 40
ferrum comminuit, & domat omnia ; ſic omnia comminuet, & domabit.
Et quia vidiſti pedes, & digitos, partem quidem aliquam teſteam, par- 41
tem verò quandam ferream ; regnum diviſum erit : & à radice ferrea
erit in eo, quemadmodùm vidiſti ferrum admiſtum teſtæ. Et digiti pe- 42
dum pars quidem ferrea, pars verò teſtea ; pars quædam regni erit fortis,
& de eo erit contritum. Quia vidiſti ferrum admiſtum teſtæ ; commiſtæ 43
erunt in ſemine hominum : & non adhærebunt hoc ad hoc, ſicut ferrum
non immiſcetur cum teſta. Et in diebus regum illorum, ſuſcitabit Deus 44
cœli regnum, quod in ſecula non diſſipabitur : & regnum ejus alteri
populo non relinquetur : comminuet & ventilabit univerſa regna : & ipſum
ſtabit in ſecula : Sicut vidiſti, quòd de monte abſciſſus eſt lapis ſine mani- 45
bus, & comminuebat teſtam, ferrum, æs, argentum, aurum. Deus
magnus oſtendit regi, quæ oportet fieri poſt hæc : & verum eſt ſomnium :
& fidelis conjectura ejus. Tunc rex Nabuchodonoſor cecidit in faciem, & 46
Danielem adoravit : & (k)manaa, & ſuavitates odoris dixit ut libaren-
tur ei. Et reſpondens rex dixit Danieli ; In veritate Deus veſter ipſe eſt 47
Deus Deorum, & dominus regum, revelans myſteria : quoniam potuiſti
revelare myſterium hoc. Et magnificavit rex Danielem, & munera ma- 48
gna & multa dedit ei : & conſtituit eum ſuper univerſam regionem Ba-
bylonis, & principem ſatraparum ſuper omnes ſapientes Babylonis. Et Da- 49
niel poſtulavit à rege : & conſtituit ſuper opera provinciæ Babylonis, Se-
drach, Miſach, et Abdenago. Et Daniel erat in aula regis.

MS.A. (ʺ) τοῦ οὐρανοῦ, (π) ἥτις ἐστὶν ὁ ἄργυρος, καὶ βασιλεία (ρ) ἥ ἐστιν (σ) ἔσται ἰσχυρὰ ὡς (ʺ) δαμάζει. (τ) κεραμίου, μέρος (υ) ἐπ' αὐτῆς (φ) προσκολλώμενος οὗτος (χ) τῷ ὀστράκῳ. (ψ) τὸν αἰῶνα οὐ (ω) καὶ (α) μαννὰ (β) τῶν κυρίων, καὶ βασιλεὺς τῶν βασιλέων, ἀποκαλύπτων μυστήρια, (γ) ἐδυνήθης (δ) πολλὰ καὶ μεγάλα (ε) καὶ ἐπὶ (ζ) Μισὰχ, Ἀβδεναγώ.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 37 * هذا هو الحلم * وتاويله اقوله امام الملك * انت ايها الملك ملك الملوك * الذي اعطاه
38 اله السماء مملكة قوية وعزيزة ومكرمة * وفي كل موضع حيث تسكن بنوا البشر وحوش
الحقل * وطيور السماء * وسمك البحر * دفعها في يدك * واقامك سيدا للكل * انت هو
39 راس الذهب * وخلفك تقوم مملكة اخري دونك التي هي الفضة * ومملكة ثالثة
40 التي هي النحاس * هذه تسود كل الارض * ومملكة رابعة تكون قوية مثل الحديد
41 كما ان الحديد يدق ويرض كلا * هكذا تدق وترض الكل * ولانك رايت القدمين
والاصابع جزء ما خزفا وجزء ما حديدا * هذه المملكة تكون منقسمة * ومن اصل
42 الحديد يكون * كما رايت الحديد مختلطا بالخزف * واصابع القدمين جزء ما
حديدا وجزء ما خزفا * يكون جزء ما من هذه المملكة قويا ومنها يكون منكسرا *
43 * لانك رايت الحديد مختلطا بالخزف * يكونون مختلطين في ذرية البشر * ولا يكونون
44 ملتصقين هذا مع هذا * كمثل ان الحديد لا يختلط مع الخزف * وفي ايام تلك الممالك
يقيم اله السماء مملكة * هذه لا تفسد الي الدهور * ومملكته لا تدفع لشعب اخر *
45 وتدق وتذري جميع الممالك * وهذه تقوم الي الدهور * كما رايت انه من جبل قطع
حجر بغير يدين * ودق الخزف والحديد والنحاس والفضة والذهب * الاله العظيم عرف
46 الملك ما ينبغي ان يكون بعد هذه * والحلم حقيقي * وتاويله صدق * حينيذ
47 بختنصر الملك خر علي وجهه وسجد لدانيال * وقال ان يقرب له هدايا وطيوبا * واجاب
الملك وقال لدانيال * بالحق الهكم هو اله الالهة * ورب الارباب * وملك الملوك *
48 وكاشف الاسرار * لانه اقتدر ان يكشف هذا السر * وعظم الملك لدانيال * ودفع له
عطايا كثيرة وعظيمة * واقامه علي كل كورة بابل * ورييسا علي عظماء الجيوش * وعلي جميع
49 حكماء بابل * ودانيال سال من الملك * فاقام علي اعمال كورة بابل صدراخ وميساخ وعبدناغو *
وكان دانيال في دار الملك *

Hoc eſt ſomnium : interpretationem quo- 36
que ejus dicam coram rege. Tu O 37
rex , rex regum , cui dedit cœli Deus
regnum munitum, potens , & honoran-
dum : Et ubicunque degunt homines, 38
beſtiæ campi , volucres cœli , & piſces
maris ; tradidit in manum tuam, teque
conſtituit omnium dominum : tu inquam
es caput aureum. Tibi verò ſuccedet 39
regnum alterum poſt te, quod eſt argen-
tum : & regnum tertium , quod eſt
æs : hoc dominabitur univerſæ terræ :
Denique regnum quartum duriſſimum 40
erit veluti ferrum : quemadmodum fer-
rum comminuit & contundit omnia,
ſic illud omnia conteret & contundet.
Et quia vidiſti pedes ac digitos partim 41
teſtaceos , partim ferreos , regnum il-
lud erit diviſum, & ex origine ferri
erit , quemadmodum vidiſti ferrum
cum teſta commiſtum. Porrò digiti pe- 42
dum partim teſtacei , partim ferrei :
pars quædam ejus regni potens erit,
pars autem erit confracta. Quia vi- 43
diſti ferrum cum teſta commiſtum ,
commiſti quidem erunt cum genere hu-
mano , ſed non erunt cohærentes alter
cum altero , quemadmodum ferrum mi-
nimè miſcetur cum teſta. In diebus 44
regnorum illorum ſuſcitabit Deus cœli
regnum : illud non corrumpetur in ſe-
cula , neque regnum ejus devolvetur
ad alium populum ; ſed contundet ſpar-
getque omnia regna , ipſo in ſecula
manente ; Quemadmodum vidiſti è 45
monte exciſum eſſe lapidem ſine mani-
bus , & comminuiſſe teſtam , ferrum,
æs, argentum , & aurum. Deus maxi-
mus nota fecit regi quæ poſthac contin-
gere debent. Somnium certum eſt, &
interpretatio ejus vera. Tunc Bochto- 46
naſſar rex corruit ſuper faciem ſu-
am , adoravitque Danielem , & dixit
ut offerrentur ei munera & odores.
Tum reſpondit rex, & dixit Danieli ; 47
Verè Deus veſter eſt Deus deorum,
Dominus dominorum , rex regum , &
revelator arcanorum ; quia potuit ar-
canum hoc patefacere. Magnificavit 48
autem rex Danielem , & largitus eſt
ei munera multa & magna ; conſtituit
eum ſuper totam provinciam Babelis ,
& præpoſuit ducibus agminum , cun-
ctiſque ſapientibus Babelis. Præterea 49
Daniele regem rogante , curam com-
miſit provinciæ Babelis Sedracho, Miſa-
cho , & Abdenago : Daniel verò man-
ſit in aula regia.

דניאל : ג

CAP. III.

eam statuit : sex cubitorum ejus latitudo ,sexaginta cubitorum ejus altitudo ,auro de imaginem fecit rex Nebuchadnesar
1 נבוכדנצר מלכא עבד צלם די־דהב רומה אמין שתין פתיה אמין שת אקימה
duces & ,magistratus ,rege à secundos congregandum ad misit rex Nebuchadnesar Et .Babel provincia in ,Dura campo in
2 בבקעת דורא במדינת בבל: ונבוכדנצר מלכא שלח למכנש לאחשדרפניא סגניא ופחותא
,imaginis dedicationem ad veniendum ad : provinciarum præfectos omnes & ,Tiphthazos ,Dethabrazos ,Ghedebrazos ,Adarghezerazos
אדרגזריא גדבריא דתבריא תפתיא וכל שלטני מדינתא למתא לחנכת צלמא
,Ghedebræi ,Adarghezeræi ,duces & ,magistratus ,rege à secundi se congregantes tunc In .rex Nebuchadnesar erexerat quam
3 די הקים נבוכדנצר מלכא: באדין מתכנשין אחשדרפניא סגניא ופחותא אדרגזריא גדבריא
stantes & : rex Nebuchadnesar erexerat quam imaginis dedicationem ad ,provinciarum præfecti omnes & ,Tiphthæi ,Dethabræi
דתבריא תפתיא וכל שלטני מדינתא לחנכת צלמא די הקים נבוכדנצר מלכא וקאמין
.linguis & ,nationibus ,populis dicentes Vobis : virtute in clamans præco Et .Nebuchadnesar erexerat quam imagine coram
4 לקבל צלמא די הקים נבוכדנצר: וכרוזא קרא בחיל לכון אמרין עממיא אמיא ולשניא:
: cantus specierum omnium & ,symphoniæ ,psalteriorum ,sambucæ ,citharæ ,fistulæ ,cornu vocem audieritis quo tempore In
5 בעדנא די־תשמעון קל קרנא משרוקיתא קיתרס סבכא פסנתרין סומפניא וכל זני זמרא
eam in ,genuflexerit & ,ceciderit non quisquis Et .rex Nebuchadnesar fecit erigere quam ,auri imagini genuflectetis & ,cadetis
6 תפלון ותסגדון לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר מלכא: ומן־די־לא יפל ויסגד בה־
populi omnes audientes quod secundum tempore eo in hoc respectu Omni .ardentis ignis fornacis medium in projicietur hora
7 שעתא יתרמא לגוא־אתון נורא יקידתא: כל־קבל דנה בה זמנא כדי שמעין כל־עממיא
linguæ & ,nationes ,populi omnes cadentes ;cantus specierũ omniũ & ,psalteriorum ,sambucæ ,citharæ ,fistulæ ,cornu vocem
קל קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא פסנטרין וכל זני זמרא נפלין כל־עממיא אמיא ולשניא
viri accesserunt tempore ipso in hoc respectu Omni .rex Nebuchadnesar fecerat erigere quam ,auri imagini se incurvantes
8 סגדין לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר מלכא: כל־קבל דנה בה־זמנא קרבו גברין
.vive secula in Rex : regem Nebuchadnesar ad : dicentes & ,Responderunt .Jehudæorum eorum accusationes accusaverũt & : Chasdim
9 כשדאין ואכלו קרציהון די יהודיא: ענו ואמרין לנבוכדנצר מלכא מלכא לעלמין חיי:
,psalteriorum ,sambucæ ,citharæ ,fistulæ ,cornu vocem audierit qui ,homo omnis quòd ,decretum posuisti rex Tu
10 אנתה מלכא שמת טעם די כל־אנש די־ישמע קל קרנא משרקיתא קיתרס שבכא פסנתרין
projicietur : se incurvaverit & ,cadet non quisquis Et .auri imagini se incurvet & ,cadat : cantus specierum omnium & ,symphoniæ &
11 וסומפניא וכל זני זמרא יפל ויסגד לצלם דהבא: ומן־די־לא יפל ויסגד יתרמא
,Sadrach ,Babel provinciæ opus super eos constituisti quos ,Jehudæi viri Sunt .ardentis ignis fornacis medium in
12 לגוא־אתון נורא יקידתא: איתי גברין יהודאין די־מנית יתהון על־עבידת מדינת בבל שדרך
quam ,auri imagini & ,colentes non tuos Deos :decretum ,rex te super posuerunt non isti viri : nego-Habed & ,Mesach
מישך ועבד נגו גבריא אלך לא־שמו עליך מלכא טעם לאלהיך לא פלחין ולצלם דהבא די
,nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach adducendum ad dixit ira & furore in Nebuchadnesar tunc In .se incurvantes non ,fecisti erigere
13 הקימת לא סגדין: באדין נבוכדנצר ברגז וחמא אמר להיתיה לשדרך מישך ועבד נגו
,Mesach ,Sadrach desolatio Nunquid : eis dixit & ,Nebuchadnesar Respondit .rege coram sunt adducti isti viri tunc In
14 באדין גבריא אלך היתיו קדם מלכא: ענה נבוכדנצר ואמר להון הצדא שדרך מישך
? genuflectentes non ,feci erigere quam ,auri imagini & ,colentes vos estis non meos deos ,nego-Habed &
ועבד נגו לאלהי לא־איתיכון פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא סגדין:

Versio VULG. LAT.

CAP. III.

NAbuchodonosor rex fecit statuam auream, altitu- 1
dine cubitorum sexaginta, latitudine cubitorum sex, &
statuit eam in campo Dura provinciæ Babylonis. Ita- 2
que Nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas,
magistratus, & judices, duces, & tyrannos, &
præfectos, omnésque principes regionum, ut convenirent
ad dedicationem statuæ, quam erexerat Nabuchodonosor
rex. Tunc congregati sunt satrapæ, magistratus, 3
& judices, duces, & tyranni, & optimates qui erant in
potestatibus constituti, & universi principes regionum,
ut convenirent ad dedicationem statuæ, quam
erexerat Nabuchodonosor rex : stabant autem in conspectu
statuæ, quam posuerat Nabuchodonosor rex : Et 4
præco clamabat valenter ; Vobis dicitur populis,
tribubus, & linguis : In hora, quâ audieritis sonitum 5
tubæ, & fistulæ, & citharæ, sambucæ, & psalterii, &
symphoniæ, & universi generis musicorum, cadentes
adorate statuam auream, quam constituit Nabuchodonosor
rex. Si quis autem non prostratus adoraverit, 6
eâdem horâ mittetur in fornacem ignis ardentis. Post 7
hæc igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum
tubæ, fistulæ, & citharæ, sambucæ, & psalterii, & symphoniæ,
& omnis generis musicorum : cadentes omnes
populi, tribus, & linguæ, adoraverunt statuam auream,
quam constituerat Nabuchodonosor rex. Sta- 8
timque in ipso tempore accedentes viri Chaldæi accusaverunt
Judæos : Dixerúntque Nabuchodonosor 9
regi; Rex, in æternum vive : Tu, rex, posuisti decretum, 10
ut omnis homo, qui audierit sonitum tubæ, fistulæ, &
citharæ, sambucæ, & psalterii, & symphoniæ, & universi
generis musicorum, prosternat se, & adoret statuam
auream : Si quis autem non procidens adoraverit, 11
mittatur in fornacem ignis ardentis. Sunt ergò viri 12
Judæi, quos constituisti super opera regionis Babylonis,
Sidrach, Misach, & Abdenago : viri isti contempserunt,
rex, decretum tuum : deos tuos non colunt, &
statuam auream, quam erexisti, non adorant. Tunc Nabuchodonosor 13
in furore & in ira præcepit, ut adducerentur
Sidrach, Misach, & Abdenago : qui confestim
adducti sunt in conspectu regis. Pronuntiánsque Na- 14
buchodonosor rex, ait eis ; Veréne, Sidrach, Misach,
& Abdenago, deos meos non colitis, & statuam auream,
quam constitui, non adoratis?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ . ܥܒܕ ܨܠܡܐ ܚܕ ܕܕܗܒܐ . ܘܪܘܡܗ ܗܘܐ ܫܬܝܢ ܐܡܝܢ . ܘܦܬܝܗ ܫܬ ܐܡܝܢ
2 ܠܗ . ܘܐܩܝܡܗ ܒܩܥܬܐ ܕܕܘܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܒܒܠ . * ܘܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ . ܫܕܪ ܠܡܟܢܫܘ
ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܘܡܪܘܬܐ ܘܫܠܝܛܢܐ . ܘܠܐܓܪܕܝܐ ܘܠܓܪܒܕܝܐ . ܘܠܬܪܒܕܝܐ ܘܠܛܒܬܝܐ .
ܘܠܟܠܗܘܢ ܫܠܝܛܢܝ ܡܕܝܢܬܐ . ܕܢܐܬܘܢ ܠܚܘܕܬܐ ܕܨܠܡܐ ܚܕܬܐ ܕܐܩܝܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ .
3 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܚܝܠܐ ܘܡܪܘܬܐ ܘܫܠܝܛܢܐ . ܘܐܓܪܕܝܐ ܘܓܪܒܕܝܐ ܘܬܪܒܕܝܐ
ܘܛܒܬܝܐ ܘܟܠ ܫܠܝܛܢܝ ܡܕܝܢܬܐ . ܘܐܬܘ ܠܚܘܕܬܐ ܕܨܠܡܐ ܚܕܬܐ ܕܐܩܝܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ .
4 ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠ ܨܠܡܐ ܕܐܩܝܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ . * ܘܟܪܘܙܐ ܩܪܐ ܒܚܝܠܐ
5 ܘܐܡܪ . ܠܟܘܢ ܐܡܪܝܢ ܥܡܡܐ . ܐܡܘܬܐ ܘܠܫܢܐ . * ܒܫܥܬܐ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܠܐ
ܕܩܪܢܐ ܘܡܫܪܘܩܝܬܐ . ܘܩܝܬܪܐ . ܘܟܢܪܐ . ܘܣܝܦܘܢܝܐ . ܘܟܠ ܙܢܝ ܙܡܪܐ . ܬܦܠܘܢ . ܘܬܣܓܕܘܢ
6 ܠܨܠܡܐ ܕܕܗܒܐ ܕܐܩܝܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ . * ܘܡܢ ܕܠܐ ܢܦܠ ܢܣܓܘܕ . ܒܗ ܒܫܥܬܐ
7 ܢܫܬܕܐ ܠܓܘ ܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ . * ܘܒܫܥܬܐ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܥܡܡܐ ܟܠܗܘܢ ܩܠܐ
ܕܩܪܢܐ ܘܡܫܪܘܩܝܬܐ : ܘܩܝܬܪܐ ܘܟܢܪܐ ܘܣܝܦܘܢܝܐ . ܘܟܠ ܙܢܝ ܙܡܪܐ . ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ
ܥܡܡܐ ܐܡܘܬܐ ܘܠܫܢܐ . ܘܣܓܕܝܢ ܠܨܠܡܐ ܕܕܗܒܐ ܕܐܩܝܡ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ .
8 * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܒܘ ܓܒܪܐ ܟܠܕܝܐ . ܘܐܟܠܘ ܩܪܨܝܗܘܢ ܕܝܗܘܕܝܐ . * ܘܐܡܪܝܢ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ
9 ܡܠܟܐ . ܡܠܟܐ ܠܥܠܡ ܚܝܝ . * ܐܢܬ ܦܩܕܬ . ܕܟܠ ܕܢܫܡܥ ܩܠܐ ܕܩܪܢܐ ܘܡܫܪܘܩܝܬܐ .
10 ܘܩܝܬܪܐ ܘܟܢܪܐ ܘܣܝܦܘܢܝܐ . ܘܟܠ ܙܢܝ ܙܡܪܐ . ܢܦܠ . ܘܢܣܓܘܕ ܠܨܠܡܐ ܕܕܗܒܐ
11 ܕܐܩܝܡܬ . * ܘܡܢ ܕܠܐ ܢܦܠ ܢܣܓܘܕ . ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܢܫܬܕܐ ܠܓܘ ܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ .
12 * ܐܝܬ ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ : ܕܐܩܝܡܬ ܐܢܘܢ ܥܠ ܨܒܘܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܒܒܠ . ܫܕܪܟ ܡܝܫܟ
ܘܥܒܕܢܓܘ . ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ . ܠܐ ܫܡܥܘ ܡܠܟܐ . ܘܠܐܠܗܟ ܠܐ ܦܠܚܝܢ . ܘܠܨܠܡܐ
13 ܕܕܗܒܐ ܕܐܩܝܡܬ . ܠܐ ܣܓܕܝܢ . * ܗܝܕܝܢ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ . ܒܪܘܓܙܐ ܘܒܚܡܬܐ ܐܡܪ .
14 ܠܡܝܬܝܘ ܠܫܕܪܟ ܘܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ . ܘܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ . * ܥܢܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ
ܡܠܟܐ . ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܕܫܪܝܪܐ ܫܕܪܟ ܘܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ : ܠܐܠܗܝ ܠܐ ܦܠܚܝܬܘܢ
ܐܢܬܘܢ . ܘܠܨܠܡܐ ܕܕܗܒܐ ܕܐܩܝܡܬ . ܠܐ ܣܓܕܝܢ ܐܢܬܘܢ .

CAP. III.

NEbuchadnosar rex factâ statuâ quâdam 1
aureâ cujus altitudo erat sexaginta cubitorum,
latitudo verò sex cubitorum ; erexit
eam in campo Dura in terra Babylonica.
Deinde Nebuchadnosar rex misit convoca- 2
tum duces militiæ, dominos ac præsides, Agardæos,
Gerabdæos, Therabdæos, Tibthæos,
omnesque urbium præfectos ; ut venirent ad
solennitatem statuæ novæ quam erexerat Nebuchadnosar
rex. Tunc congregati omnes 3
militiæ duces, domini, ac præsides, Agardæi,
Gerabdæi, Therabdæi, Tibthæi, &
omnes urbium præfecti ; venerunt ad solennitatem
statuæ novæ quam erexerat Nebuchadnosar
rex. Cúmque starent ante statuam
quam erexerat Nebuchadnosar rex, Præco 4
altâ voce proclamavit ac dixit ; Vobis edicitur
O populi, nationes, & linguæ : Sta- 5
tim atque audieritis sonum cornu, fistulæ,
citharæ, fidium, symphoniæ, & omnia genera
musices, corruentes adorate statuam auream
quam erexit Nebuchadnosar rex. Quis- 6
quis autem non prociderit & adoraverit,
eâdem horâ projicietur in fornacem ignis
ardentis. Itaque statim ut audiebant po- 7
puli sonum cornu, tibiæ, citharæ, fidium,
symphoniæ, omniaque concentûs genera ;
procidebant omnes populi, nationes, &
linguæ, & adorabant statuam auream quam
erexerat Nebuchadnosar rex, Eodem tem- 8
pore accesserunt viri Chaldæi, & accusa-
verunt Judæos, Dixeruntque Nebuchad- 9
nosari regi; Rex æternùm vivas. Tu præ- 10
cepisti ut quisquis audito sono tubæ, fistulæ,
citharæ, fidium, symphoniæ, & omnis
generis musicorum, procideret adoraretque
statuam auream quam erexisti : Is au- 11
tem qui non procideret adoraretque, illicò
projiceretur in fornacem ignis ardentis.
Adsunt hîc viri Judæi quos præfecisti ne- 12
gotiis urbis Babylonicæ, Sedrach, Maisach,
& Ebednago : viri isti nullam tui
rationem habent O rex, deum tuum non
colunt, neque statuam auream quam erexisti,
adorant. Tunc Nebuchadnosar rex 13
irâ & furore *succensus* præcepit adduci
Sedrachum, Maisachum, & Ebednagum.
Quibus ad regem adductis, Respondit Ne- 14
buchadnosar rex, & ait illis ; Veréne Sedrach,
Maisach, & Ebednago deum meum
non colitis, & statuam auream quam erexi,
non adoratis?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. γ'.

1 † ΕΤους ὀκτωκαιδεκάτου Ναβουχοδονόσορ (α) ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν εἰκόνα χρυσῆν, ὕψος αὐτῆς πήχεων
2 ἑξήκοντα, εὖρος αὐτῆς πήχεων ἕξ· ϗ ἔστησεν αὐτὴν ἐν πεδίῳ Δεειρᾶ, ἐν χώρᾳ Βαβυλῶνος. Καὶ
ἀπέστειλε συναγαγεῖν τοὺς ὑπάτους, ϗ τοὺς στρατηγοὺς, ϗ τοὺς τοπάρχας, ἡγουμένους, ϗ τυράννους, καὶ
τοὺς ἐπ' ἐξουσιῶν, ϗ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν, ἐλθεῖν εἰς (β) τὰ ἐγκαίνια τῆς εἰκόνος.
3 Καὶ συνήχθησαν οἱ τοπάρχαι, ὕπατοι, στρατηγοὶ, ἡγούμενοι, τύραννοι μεγάλοι, οἱ ἐπ' ἐξουσιῶν,
καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν χωρῶν, εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος, ἧς ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ
4 ὁ βασιλεύς· (γ) καὶ εἱστήκεισαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνος (δ). Καὶ ὁ κήρυξ ἐβόα ἐν ἰσχύϊ,
5 Ὑμῖν λέγεται (ε) λαοῖς, φυλαὶ, γλῶσσαι, Ἣ ἂν ὥρᾳ ἀκούσητε (ζ) φωνῆς σάλπιγγος, σύριγγός τε, καὶ
κιθάρας, σαμβύκης τε, ϗ ψαλτηρίου, (η) ϗ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτοντες προσκυνήσετε τῇ εἰκόνι τῇ
6 χρυσῇ ἣ ἔστησε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεύς. Καὶ ὃς ἂν μὴ (θ) πεσὼν προσκυνήσῃ, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεται
7 εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. Καὶ ἐγένετο ὅταν (ι) ἤκουον οἱ λαοὶ τῆς φωνῆς
τῆς σάλπιγγος, σύριγγός τε, ϗ κιθάρας, σαμβύκης τε, ϗ ψαλτηρίου, (κ) ϗ παντὸς γένους μουσικῶν,
πίπτοντες πάντες οἱ (ˮ) λαοὶ, φυλαὶ, γλῶσσαι, προσεκύνουν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ (λ) ἣν ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ
8 ὁ βασιλεύς. Τότε (μ) προσῆλθοσαν ἄνδρες Χαλδαῖοι, ϗ (ν) διέβαλον τοὺς Ἰουδαίους
9 Τῷ βασιλεῖ· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι. Σὺ βασιλεῦ ἔθηκας δόγμα, πάντα ἄνθρωπον ὃς ἂν ἀκούσῃ
10 τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγός τε, ϗ κιθάρας, (ξ) σαμβύκης, ϗ ψαλτηρίου, (ο) ϗ παντὸς γένους
11 μουσικῶν, Καὶ μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ, (ˮ) ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς
12 τὴν καιομένην. Εἰσὶν ἄνδρες Ἰουδαῖοι, οὓς κατέστησας ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλῶνος, (π) Σεδρὰχ,
Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, οἳ οὐχ ὑπήκουσαν βασιλεῦ τῷ δόγματί σου, (ρ) τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύουσι,
13 ϗ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣ ἔστησας, οὐ προσκυνοῦσι. Τότε Ναβουχοδονόσορ ἐν θυμῷ ϗ ὀργῇ εἶπεν ἀγαγεῖν
14 τὸν (σ) Σεδρὰχ, Μισὰχ, ϗ Ἀβδεναγώ. ϗ ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Καὶ ἀπεκρίθη Ναβουχοδονόσορ,
ϗ εἶπεν αὐτοῖς, Εἰ ἀληθῶς (τ) Σεδρὰχ, Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, τοῖς θεοῖς μου οὐ λατρεύετε, ϗ
τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣ ἔστησα οὐ προσκυνεῖτε;

CAP. III.

ANno (a) decimo octavo Nabuchodonosor rex fecit imaginem auream, 1
altitudo ejus cubitorum sexaginta, latitudo ejus cubitorum sex. Et
statuit eam in campo (b) Deira, in provincia Babylonis. Et misit ad congre- 2
gandos Consules, & Duces, & Toparchas, Præfectos, & Tyrannos, & eos
qui erant in potestate constituti, & omnes principes regionum, ut venirent ad
dedicationem imaginis, [quam statuerat Nabuchodonosor rex.] Et congrega- 3
ti sunt Toparchæ, Consules, Duces, Præfecti, Tyranni magni, qui erant
in potestate constituti, & omnes principes regionum, ad dedicationem
imaginis, quam statuerat Nabuchodonosor rex. Et steterunt
in conspectu (c) imaginis. Et præco clamabat in fortitudine ; Vobis 4
dicitur (d) populis, tribus, linguæ, Quâcunque horâ audieritis vocem tu- 5
bæ, & fistulæ, & citharæ, sambucæq;, & (e) psalterii, & universi generis
musicorum ; cadentes adorate imaginem auream, quam statuit Nabuchodonosor
rex. Quicunque autem non adoraverit, cadens ; eâdem horâ mit- 6
tetur in fornacem ignis ardentem. Et factum est, quando audiebant populi 7
vocem tubæ, & fistulæ, & citharæ, sambucæque, & psalterii, & omnis ge-
neris musicorum, cadentes omnes populi, tribus, linguæ, adorabant imagi-
nem auream, quam statuerat Nabuchodonosor rex. Tunc accesserunt viri 8
Chaldæi, & accusaverunt Judæos (f) Regi [Nabuchodonosor;] Rex, in secula 9
vive. Tu, rex, posuisti decretum, quòd omnis homo, quicunque audierit vo- 10
cem tubæ, & fistulæ, & citharæ, sambucæ, & psalterii, & omnis generis
musicorum, Et non adoraverit cadens imaginem auream ; mittetur in for- 11
nacem ignis ardentem. Sunt viri Judæi, quos constituisti super opera regio- 12
nis Babylonis, Sedrach, Misach, Abdenago, qui non obedierunt, rex, decreto
tuo ; deos tuos non colunt, & imaginem auream, quam statuisti, non ado-
rant. Tunc Nabuchodonosor in furore, & ira dixit, ut adducerent Sedrach, 13
Misach, & Abdenago. Et adducti sunt in conspectu regis. Et respondit Na- 14
buchodonosor, & dixit eis ; Si verè Sedrach, Misach, Abdenago, deos
meos non colitis, & imaginem auream, quam statui, non adoratis?

MS.A. † ὉΡΑΣΙΣ δ'. (α) ἐποίησεν (β) τὸν *ἀγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος, ἧς ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεύς. Καὶ (γ) ϗ συνήχθησαν οἱ τοπάρχαι, ϗ ἱστήκεισαν (δ) ἣν ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ. Καὶ ὁ (ε) ἔθνη, λαοὶ, φυλαὶ, (ζ) τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, (η) ϗ συμφωνίας, ϗ (θ) προσκυνήσῃ, (ι) ἤκουσαν (κ) ϗ συμφωνίας, ϗ (ˮ) λαοὶ προσεκύνουν (λ) ἣ (μ) προσῆλθαν (ν) διέβαλλον τοὺς Ἰουδαίους, ϗ ὑποβαλόντες εἶπον Ναβουχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ, (ξ) σαμβύκης τε, (ο) ϗ συμφωνίας, ϗ (ˮ) ἐμβληθήσεται (π) Σεδρὰκ, Μισὰκ, Ἀβδεναγὼ, οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οὐχ (ρ) ϗ τοῖς (σ) Σεδρὰκ, Μισὰκ, ϗ τὸν (τ) Σεδρὰκ, Μισὰκ, ϗ Ἀβδεναγώ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثالث *   * الرويا الرابع *

1 * وفي السنة الثامنة عشر * بختنصر الملك صنع صورة ذهب * ارتفاعها ستون ذراعا وعرضها
2 ستة اذرع * واقامها في بقعة دايير في بلد بابل * وارسل بختنصر الملك ليجمع الوزراء والجند
ورؤساء المواضع * والمقدمين والمملكين * والذين لهم السلطان * وجميع رؤساء البلدان ليأتوا
3 لتجديد الصورة الذهب التي اقامها بختنصر الملك * فاجتمع رؤساء المواضع * والوزراء * والجند
والمقدمون * والمملكون * والعظماء الذين لهم السلطان * وجميع رؤساء البلدان لتجديد
4 الصورة التي اقامها بختنصر الملك * ووقفوا امام الصورة التي اقامها بختنصر * والمنادي
5 صرخ بقوة * لكم يقال ايها الامم والشعوب * والقبايل والالسن * انكم في الساعة التي تسمعون
فيها صوت البوق والناي والكنارة والونج والمزمار والصفاق وكل جنس الغناء * خروا
6 ساجدين للصورة الذهب التي اقامها بختنصر الملك * ومن لا يخر ساجدا في هذه الساعة
يلقى في اتون النار المتوقد *

* الاصحاح الثالث *

7 * وكان لما سمع الشعوب صوت البوق والناي والكنارة والونج والمزمار والصفاق وكل
جنس الغناء * خر جميع الشعوب والقبايل والالسن * وسجدوا للصورة الذهب التي اقامها
8 9 بختنصر الملك * حينيذ اتى رجال كلدانيون محلوا بيهود * وقالوا للملك * عش ايها
10 الملك الى الدهور * انت ايها الملك وضعت امرا ان كل انسان اذا سمع صوت البوق
11 والناي والكنارة والونج والمزمار والصفاق وكل جنس الغناء * ولا يخر ساجدا للصورة
12 الذهب * يلقى في اتون النار المتوقد * وهم رجال يهود الذين اقمتهم على جميع اعمال
كورة بابل * صدراخ وميصاخ وعبدناغو * اوليك الرجال لم يطيعوا امرك ايها الملك * ولم
13 يعبدوا الهتك * ولم يسجدوا للصورة الذهب التي اقمتها * حينيذ بختنصر قال بغضب
14 وحنق ان ياتوا بصدراخ وميصاخ وعبدناغو * واوليك الرجال قدموا امام الملك * فاجاب
بختنصر وقال لهم * احقا يا صدراخ وميصاخ وعبدناغو لم تعبدوا الهي * والصورة الذهب
التي اقمتها لم تسجدوا لها *

CAP. III.

Revelatio quarta.

ANno decimo octavo, Bochtonassar 1
rex fecit imaginem auream, cujus altitudo
erat sexaginta cubitorum, latitudo
sex cubitorum : & erexit eam in campo
Daiir in regione Babelis. Misitque Boch- 2
tonassar rex congregatum proreges, &
milites, toparchas, præpositos, dominos ;
eos quibus erat potestas, & omnes climatum
principes ; ut venirent ad dedicationem
imaginis aureæ quam erexerat
Bochtonassar rex. Itaque congregati to- 3
parchæ, proreges, milites, duces, domini,
magnates quibus erat potestas, &
omnes climatum principes ad dedicationem
imaginis quàm erexerat Bochtonassar.
Tum præco elatâ voce exclamavit ; 4
Vobis edicitur ô gentes, populi, nationes,
& linguæ ; ut quâ horâ audieritis so- 5
num buccinæ, tibiæ, citharæ, lyræ, psalterii,
fistulæ, omniumque generum musicorum ;
corruatis adorantes imaginem
auream quam erexit Bochtonassar rex.
Quicunque verò non corruerit adorans, 6
hâc horâ projicietur in fornacem ignis
ardentem.

Textus tertius.

Quarè cùm audissent populi sonum buc- 7
cinæ, tibiæ, citharæ, lyræ, psalterii, fistulæ,
omniumq; generum musicorum ; corruentes
omnes populi, nationes, & linguæ
adoraverunt imaginem auream quàm e-
rexerat Bochtonassar rex. Tunc vene- 8
runt viri quidam Chaldæi, & accusaverunt
Judæos quosdam, Et dixerunt 9
regi ; Vive ô rex in secula. Tu ô rex 10
imposuisti edictum ut quilibet homo, u-
bi audisset sonum buccinæ, tibiæ, citharæ,
lyræ, psalterii, fistulæ, & omnigenæ
musicæ ; Si non corrueret adorans ima- 11
ginem auream, projiceretur in fornacem
ignis ardentem. Jam sunt hîc viri qui- 12
dam Judæi, quibus demandâsti cuncta
negotia provinciæ Babelis ; Sedrach,
Misach, & Abdenago : isti viri non obtemperârunt
edicto tuo ô rex, deos tuos
non coluerunt, neque adoraverunt imaginem
auream quam erexisti. Tunc Boch- 13
tonassar cum ira & furore dixit ut adducerent
Sedrachum, Misachum, & Abdenagum.
Iis ergò viris ante regem adductis,
Respondit Bochtonassar, & ait ; 14
Verúmne est ô Sedrach, Misach, & Abdenago,
vos non coluisse deos meos, neque
adorâsse imaginem auream quam e-
rexi?

דניאל : ג

psalterium ,sambucæ ,citharæ ,fistulæ ,cornu vocem audieritis quo tempore in ut parati vos estis ecce Nunc
15 כען הן איתיכון עתידין די בעדנא די תשמעון קל קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא פסנתרין
hora ipsa in ,genuflexeritis non ecce Et ?feci quam ,imagini genuflectatis & ,cadatis ,cantus specierum omnium & ,symphoniæ &
וסומפניה וכל זני זמרא תפלון ותסגדון לצלמא די עבדת והן לא תסגדון בה שעתא
Sadrach Responderunt ? meis manibus de vos eruat qui ,Deus ipse quis Et .ardentis ignis fornacis medium in projiciemini
16 תתרמון לגוא אתון נורא יקדתא ומן הוא אלה די ישיזבנכון מן ידי: ענו שדרך
.tibi respondere verbo hoc super nos curantes non ,Nebuchadnesar :regi dicentes & ,nego-Habed & ,Mesach
מישך ועבד נגו ואמרין למלכא נבוכדנצר לא חשחין אנחנא על דנה פתגם להתבותך:
rex tua manu de & ,ardentis ignis fornace de :nos liberandum ad potens ,colentes nos quem noster Deus est Ecce
17 הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין יכל לשיזבותנא מן אתון נורא יקדתא ומן ידך מלכא
quam ,auri imagini & ,colentes nos sumus non tuos deos quòd ,rex tibi existendum ad notum ,non ecce Et .eruet
18 ישיזב: והן לא ידיע להוא לך מלכא די לאלהיך לא איתנא פלחין ולצלם דהבא די
super est immutata ejus vultus imago & ,furore est repletus Nebuchadnesar tunc In .genuflectemus non ,fecisti erigere
19 הקימת לא נסגד: באדין נבוכדנצר התמלי חמא וצלם אנפוהי אשתנו על
erat visum quod super septies semel fornacem succendendum ad ,dixit & ,respondit :nego-Habed & ,Mesach ,Sedrach
שדרך מישך ועבד נגו ענה ואמר למזא לאתונא חד שבעה על די חזה
nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach ligandum ad dixit ,suo exercitu in qui ,robore fortibus viris Et .eam succendere
20 למזיה: ולגברין גברי חיל די בחילה אמר לכפתה לשדרך מישך ועבד נגו
,suis cucullis & ,suis femoralibus ,suis sarabaliis in ,sunt ligati isti viri tunc In .ardentis ignis fornacem in projiciendum ad
21 למרמא לאתון נורא יקדתא: באדין גבריא אלך כפתו בסרבליהון פטשיהון וכרבלתהון
regis verbum quod propterea hoc respectu Omni .ardentis ignis fornacis medium in sunt projecti Et .suis vestibus &
22 ולבשיהון ורמיו לגוא אתון נורא יקדתא: כל קבל דנה מן די מלת מלכא
eos occidit ,nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach fecerant ascendere qui illos viros :præstanter succensa fornax & ,urgens
מחצפה ואתונא אזה יתירה גבריא אלך די הסקו לשדרך מישך ועבד נגו קטל המון
ignis fornacis medium in ceciderunt ,nego-Habed & ,Mesach ,Sadrach illi tres isti viri Et .ignis scintilla
23 שביבא די נורא: וגבריא אלך תלתהון שדרך מישך ועבד נגו נפלו לגוא אתון נורא
Nonne :suis ducibus dixit & ,respondit :festinando in surrexit & ,obstupuit rex Nebuchadnesar Tunc .ligati ardentis
24 יקדתא מכפתין: אדין נבוכדנצר מלכא תוה וקם בהתבהלה ענה ואמר להדברוהי הלא
,Respondit .rex Verè ;regi dicentes & ,Respondentes ?ligatos ignis medium in projecimus tres viros
25 גברין תלתה רמינא לגוא נורא מכפתין ענין ואמרין למלכא יציבא מלכא: ענה
:eis in est non corruptio & ,ignis medio in ambulantes solutos quatuor viros videns ego Ecce :dixit &
ואמר הא אנה חזה גברין ארבעה שרין מהלכין בגו נורא וחבל לא איתי בהון
,ardentis ignis fornacis ostium ad Nebuchadnesar accessit tunc In .Dei filio est similis quarti quæ ejus species &
26 ורוה די רביעיא דמה לבר אלהין: באדין קרב נבוכדנצר לתרע אתון נורא יקדתא
egredientes tunc in :venite & ,egredimini ,excelsi Dei qui ejus servi ,nego-Habed & ,Mesach ,Sedrach :dicens & ,respondens
ענה ואמר שדרך מישך ועבד נגו עבדוהי די אלהא עליא פקו ואתו באדין נפקין
.ignis medio de ,nego-Habed & ,Mesach ,Sedrach
שדרך מישך ועבד נגו מן גוא נורא:

Verſio VULG. LAT.

Nunc ergò ſi eſtis parati, quâcunq; horâ audieritis ſonitũ 15
tubæ, fiſtulæ, citharæ, ſambucæ, et pſalterii, & ſymphoniæ,
omniſque generis muſicorum, proſternite vos, & adorate
ſtatuam quam feci: quòd ſi non adoraveritis, eâdem
horâ mittemini in fornacem ignis ardentis: & quis
eſt Deus, qui eripiet vos de manu mea? Reſpondentes 16
Sidrach, Miſach, & Abdenago, dixerunt regi
Nabuchodonoſor; Non oportet nos de hac re
reſpondere tibi. Ecce enim Deus noſter, quem colimus, 17
poteſt eripere nos de camino ignis ardentis,
& de manibus tuis, ô rex, liberare. Quòd ſi noluerit, 18
notum ſit tibi, rex, quia deos tuos non colimus,
& ſtatuam auream, quam erexiſti, non
adoramus. Tunc Nabuchodonoſor repletus eſt furore: 19
& aſpectus faciei illius immutatus eſt ſuper
Sidrach, Miſach, & Abdenago, & præcepit ut ſuccenderetur
fornax ſeptuplùm quàm ſuccendi conſueverat.
Et viris fortiſſimis de exercitu ſuo juſſit, ut 20
ligatis pedibus Sidrach, Miſach, & Abdenago, mitterent
eos in fornacem ignis ardentis. Et confeſtim 21
viri iſti vincti cum braccis ſuis, & tiaris, & calceamentis,
& veſtibus, miſſi ſunt in medium fornacis
ignis ardentis: Nam juſſio regis urgebat: fornax autem 22
ſuccenſa erat nimis. Porrò viros illos qui miſerant
Sidrach, Miſach, & Abdenago, interfecit
flamma ignis. Viri autem hi tres, id eſt, Sidrach, 23
Miſach, & Abdenago, ceciderunt in medio camino ignis
ardentis, colligati.

Tunc Nabuchodonoſor rex obſtupuit, & ſurrexit 91
properè, & ait optimatibus ſuis; Nónne tres viros
miſimus in medium ignis compeditos? Qui reſpondentes
regi, dixerunt; Verè, rex. Reſpondit, & ait; 92
Ecce ego video quatuor viros ſolutos, & ambulantes
in medio ignis, & nihil corruptionis in eis eſt,
& ſpecies quarti ſimilis filio Dei. Tunc acceſſit Na- 93
buchodonoſor ad oſtium fornacis ignis ardentis, &
ait; Sidrach, Miſach & Abdenago, ſervi Dei excelſi,
egredimini, & venite. Statímque egreſſi ſunt Sidrach,
Miſach, & Abdenago de medio ignis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܗܫܐ ܐܢ ܡܛܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܫܥܬܐ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܠܐ ܕܩܪܢܐ ܘܡܫܪܘܩܝܬܐ: ܘܩܝܬܪܐ ܘܟܢܪܐ
ܘܣܘܦܘܢܝܐ ܘܟܠ ܙܢܝ ܙܡܪܐ. ܬܦܠܘܢ ܘܬܣܓܕܘܢ ܠܨܠܡܐ ܕܕܗܒܐ ܕܥܒܕܬ ܗܘ ܠܐ ܬܬܚܝܒܘܢ.
ܘܐܢ ܠܐ ܣܓܕܝܬܘܢ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܬܬܪܡܘܢ ܠܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ. ܘܡܢܘ ܐܠܗܟܘܢ ܕܢܦܨܝܟܘܢ ܡܢ ܐܝܕܝ.
16 * ܥܢܘ ܫܕܪܟ ܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ. ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܚܢܢ
17 ܡܠܬܐ ܦܬܓܡܐ ܠܡܦܢܝܘܬܟ. * ܡܛܠ ܕܐܠܗܢ ܕܦܠܚܝܢܢ ܠܗ. ܐܝܬ ܒܚܝܠܗ ܗܘ.
18 ܕܢܦܨܝܢ ܡܢ ܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ. ܘܡܢ ܐܝܕܝܟ ܡܠܟܐ ܢܦܪܩܢ. * ܘܐܢ ܗܘ
ܝܕܝܥ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܠܟܐ. ܕܠܐܠܗܝܟ ܠܐ ܦܠܚܝܢܢ. ܘܠܨܠܡܐ ܕܕܗܒܐ ܕܐܩܝܡܬ ܠܐ ܣܓܕܝܢܢ.
19 * ܗܝܕܝܢ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܐܬܡܠܝ ܚܡܬܐ. ܘܚܙܘܐ ܕܐܦܘܗܝ ܐܫܬܚܠܦ. ܥܠ ܫܕܪܟ
ܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ. ܘܐܡܪ ܠܡܐܙܐ ܐܬܘܢܐ ܚܕ ܫܒܥܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܚܙܐ ܗܘܐ.
20 * ܘܠܓܒܪܐ ܕܚܝܠܬܢܝܢ ܒܚܝܠܐ. ܐܡܪ ܕܢܟܦܬܘܢ ܐܢܘܢ ܠܫܕܪܟ ܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ.
21 ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܠܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ. * ܗܝܕܝܢ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ. ܟܦܬܘ ܐܢܘܢ
ܒܫܪܒܠܝܗܘܢ. ܘܒܟܘܬܝܢܝܗܘܢ. ܘܒܠܒܘܫܝܗܘܢ. ܘܒܣܘܕܪܝܗܘܢ. ܘܐܪܡܝܘ ܐܢܘܢ ܠܓܘ
22 ܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ. * ܡܛܠ ܕܡܠܬܗ ܕܡܠܟܐ ܬܩܝܦܐ. ܘܐܬܘܢܐ ܫܓܝܪ ܗܘܐ ܝܬܝܪܐܝܬ.
ܘܠܓܒܪܐ ܗܢܘܢ. ܕܐܟܠܘ ܩܪܨܝܗܘܢ ܕܫܕܪܟ ܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ. ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
23 ܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ. * ܘܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܬܠܬܝܗܘܢ. ܫܕܪܟ ܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ.
ܢܦܠܘ ܟܦܝܬܝܢ. ܠܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ ܟܕ ܟܦܝܬܝܢ.

* Jam ſi parati eſtis ut quâ horâ audieritis ſo- 15
num tubæ, fiſtulæ, citharæ, fidiũ, ſymphoniæ,
& omnis generis muſicorũ; procidatis & adoretis
ſtatuam auream quam feci, *bene cedet
vobis*: ſin autem non adoraveritis, illicò
projiciemini in fornacem ignis ardentis: &
quis eſt Deus veſter ut eripiat vos è manibus
meis? Reſpondentes Sedrach, Maiſach, & 16
Ebednago dixerunt Nebuchadnoſari regi;
Non opus eſt nobis hac de re reſponſum tibi 17
reddere: Adeſt enim Deus noſter quem colimus,
qui cum potentia liberare nos valet à
fornace ignis ardentis, & è manibus tuis O
rex eripere nos. Verùm ſcias O rex, deum tu- 18
um nos minimè culturos, neq; ſtatuam aureã
quam erexiſti, adoraturos. Tunc Nebuchad- 19
noſar rex furore eſt repletus, & ſerenitas vultûs
ejus immutata eſt contra Sedrachum, Maiſachum,
& Ebednagum; juſſitque accendi
fornacem ſeptuplò plus quàm accendi *conſueverat*:
Et viris robore validiſſimis præce- 20
pit, ut vincirent Sedrachum, Maiſachum, &
Ebednagum, eoſque projicerent in fornacem
ignis ardentis. Tunc viri illi vinxerunt 21
eos cum femoralibus ſuis, thoracibus, veſtibus,
tiariſque ſuis, & projecerunt eos in
fornacem ignis ardentis; Nam juſsio regis 22
urgebat. Porrò fornax erat præter modum
accenſa: & viros illos qui Sedrachum, Maiſachum,
& Ebednagum accuſaverant, interfecit
flamma ignis ardentis: Tres autem il- 23
li viri, Sedrach, Maiſach, & Ebednago,
cùm mediam in fornacem ignis ardentis vincti
cecidiſſent,

91 * ܗܝܕܝܢ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ. ܬܘܗ ܘܩܡ ܒܒܗܝܠܘܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܪܘܪܒܢܘܗܝ.
ܠܐ ܓܒܪܐ ܬܠܬܐ ܐܪܡܝܢ ܠܓܘ ܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ ܟܕ ܟܦܝܬܝܢ. ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ
92 ܠܡܠܟܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܠܟܐ. * ܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ. ܗܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܟܕ ܫܪܝܢ.
ܘܡܗܠܟܝܢ ܒܓܘ ܢܘܪܐ. ܘܚܒܠܐ ܠܝܬ ܒܗܘܢ. ܘܚܙܘܗ ܕܪܒܝܥܝܐ ܕܡܐ ܠܒܪ ܐܠܗܝܢ.
93 * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܠܬܪܥܐ ܕܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ. ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܫܕܪܟ
ܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ. ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ. ܦܘܩܘ ܬܘ. ܗܝܕܝܢ ܢܦܩܘ ܫܕܪܟ
ܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ ܡܢ ܓܘ ܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ.

Tunc Nebuchadnoſar rex obſtupuit, ſum- 91
moque pavore correptus reſpondit ac dixit
proceribus ſuis; Nonne tres illos viros projecimus
in fornacem ignis ardentis vinctos?
Reſponderunt dicentes ad regem; Ita ſanè
rex. Reſpondit rex, & ait; Ecce video vi- 92
ros illos ſolutos, ambulantes in medio ignis,
nullamque in eis eſſe labem; & formam
quarti ſimilem filio deorum. Tunc acceſsit 93
Nebuchadnoſar rex ad oſtium fornacis ignis
ardentis, & reſpondens ait; Sedrach, Maiſach,
& Ebednago ſervi Dei excelſi, egredimini,
& venite. Tunc egreſsi ſunt Sedrach,
Maiſach, & Ebednago è fornace ignis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 Νῦν οὖν εἰ ἔχετε ἑτοίμως, ἵνα ὡς ἂν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγός τε, καὶ κιθάρας,
σαμβύκης τε, καὶ ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, (υ) καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πεσόντες προσκυνήσητε τῇ
εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ ἐποίησα· ἐὰν δὲ μὴ προσκυνήσητε, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεσθε εἰς τὴν κάμινον τοῦ
16 πυρὸς τὴν καιομένην· καὶ τίς ἐστι (φ) θεὸς ὃς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ (χ) χειρός μου; Καὶ ἀπεκρίθησαν (ψ)
Σεδρὰχ, Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, λέγοντες τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ, Οὐ χρείαν ἔχομεν ἡμεῖς περὶ τοῦ
17 ῥήματος τούτου ἀποκριθῆναί σοι. Ἔστι γὰρ (ω) θεὸς ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς, ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς
ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ ἐκ (α) τῶν χειρῶν σου βασιλεῦ ῥύσεται
18 ἡμᾶς. Καὶ ἐὰν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῇ εἰκόνι (β) ᾗ
19 ἔστησας οὐ προσκυνοῦμεν. Τότε Ναβουχοδονόσορ (γ) ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἠλλοιώθη ἐπὶ (δ) Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ, καὶ εἶπεν ἐκκαῦσαι τὴν κάμινον ἑπταπλασίως, ἕως (ε) οὗ
20 εἰς τέλος ἐκκαῇ. Καὶ ἄνδρας ἰσχυροὺς ἰσχύϊ εἶπε, πεδήσαντας τὸν (ζ) Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ,
21 ἐμβαλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐπεδήθησαν σὺν τοῖς
σαραβάροις αὐτῶν, καὶ τιάραις, καὶ περικνημίσιν, καὶ (η) ἐβλήθησαν εἰς τὸ μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς
22 καιομένης, Ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως (θ) ὑπερίσχυεν· καὶ ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ἐκ περισσοῦ· (ι) Καὶ οἱ
23 τρεῖς οὗτοι Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ, ἔπεσον εἰς μέσον τῆς καμίνου (κ) τῆς καιομένης
πεπεδημένοι;

Nunc ergò, (g) ſi eſtis parati, ut in quocunque tempore audieritis vocem 15
tubæ, & fiſtulæ, & citharæ, ſambucæque, & pſalterii, & ſymphoniæ,
& omnis generis muſicorum, cadentes adoretis imaginem auream,
quam feci? Quòd ſi non adoraveritis; eâdem horâ mittemini in fornacem
ignis ardentem. Et quis eſt Deus, qui eripiat vos de manu mea? Et 16
reſponderunt Sedrach, Miſach, Abdenago, dicentes regi (h) Nabuchodonoſor;
Non opus habemus nos de verbo hoc reſpondere tibi. Eſt enim 17
Deus noſter in cœlis, quem nos colimus, potens eripere nos de camino
ignis ardente: & de manibus tuis, ô rex, liberabit nos. Et ſi non; notum 18
ſit tibi, rex; quia deos tuos non colimus, & imaginem, quam ſtatuiſti,
non adoramus. Tunc Nabuchodonoſor repletus eſt furore: & aſpectus 19
faciei illius commutatus eſt ſuper Sedrach, Miſach, & Abdenago: &
dixit, ut ſuccenderent fornacem in ſeptuplum, donec in finem ardeat: Et 20
dixit, ut viri fortes fortitudine ligantes Sedrach, Miſach, & Abdenago,
mitterent in fornacem ignis ardentem. Tunc viri illi vincti ſunt 21
cum (i) Sarabaris ſuis, & tiaris, & tibialibus: & miſſi ſunt in medium
fornacis ignis ardentis: Quia verbum regis urgebat: & fornax 22
ſuccenſa erat nimis. (k) Et tres iſti Sedrach, Miſach, & Abdenago, ce- 23
ciderunt in medio camino ignis ardente colligati.

91 Καὶ Ναβουχοδονόσορ ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν
αὐτοῦ, Οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς (α) ἐβάλομεν εἰς τὸ μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένους; καὶ (") εἶπον τῷ βασιλεῖ,
92 Ἀληθῶς βασιλεῦ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, (β) Ὁ δὲ ἐγὼ ὁρῶ ἄνδρας τέσσαρας λελυμένους, καὶ
περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, καὶ διαφθορὰ οὐκ ἔστιν (˙) ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία υἱῷ
93 θεοῦ. Τότε προσῆλθε Ναβουχοδονόσορ πρὸς τὴν θύραν τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ εἶπε,
(γ) Σεδρὰχ, Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, οἱ δοῦλοι τοῦ (") θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἐξέλθετε καὶ δεῦτε, καὶ ἐξῆλθον
(") Σεδρὰχ, Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, ἐκ μέσου τοῦ πυρός.

Et Nabuchodonoſor audivit laudantes illos, & obſtupuit, & ſurrexit pro- 91
perè, & ait optimatibus ſuis; Nónne tres viros miſimus in medium ignis
compeditos? Et dixerunt regi; Verè, rex. Et dixit rex; Ego autem vi- 92
deo viros quatuor ſolutos, & ambulantes in medio ignis: & corruptio
non eſt in eis: et ſpecies quarti ſimilitudo (y) filii Dei. Tunc acceſſit Na- 93
buchodonoſor ad oſtium fornacis ignis ardentis, et ait; Sedrach, Miſach, Abdenago, ſervi Dei excelſi, egredimini, et venite. Et egreſſi ſunt
Sedrach, Miſach, Abdenago, de medio ignis.

MS.A. (υ) πεσόντες προσκυνεῖτε (φ) ὁ θεὸς (χ) τῶν χειρῶν (ψ) Σεδρὰκ, Μισὰκ, (ω) ὁ θεὸς (α) τῆς χειρός σου (β) τῇ χρυσῇ ᾗ (γ) ὁ βασιλεὺς (δ) Σεδρὰκ, Μισὰκ, Ἀβδεναγὼ, (ε) εἰς (ζ) Σεδρὰκ, Μισὰκ, (η) ἐνδύμασιν αὐτῶν, καὶ ἐμβλήθησαν εἰς μέσον (θ) ὑπερίσχυσεν· (ι) καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τοὺς βάλλοντας Σεδρὰκ, Μισὰκ, Ἀβδεναγὼ ἀπέκτεινεν ἡ φλὸξ τοῦ πυρός. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι Σεδρὰκ, Μισὰκ, Ἀβδεναγὼ, (κ) τοῦ πυρὸς τῆς (α) ἐνεβάλομεν εἰς μέσον (") εἶπαν (β) Ἰδοὺ ἐγὼ (˙) αὐτοῖς, (γ) Σεδρὰκ, Μισὰκ, (") θεοῦ, ἐξέλθατε καὶ δεῦτε ἔξω, (") Σεδρὰκ, Μισὰκ,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * والان ان كان لكم استعداد لكي اذا سمعتم صوت البوق والناي والكينار والونج
والمزمار والصفان وكل جنس الغناء * تخرون سجدا للصورة التي صنعتها * وان لم تسجدوا
في هذه الساعة تلقون في اتون النار الموقد * ومن هو الاله الذي يخلصكم من يدي *
16 * فاجاب صدراخ وميصاخ وعبداناغو * قايلين للملك بختنصر * ليس لنا حاجة نحن من اجل
17 هذه الكلمة ان نجاوبك * لان الهنا هو في السموات الذي له نحن نعبد * وهو قادر ان
18 يخلصنا من اتون النار الموقد * ومن يديك ايها الملك ينجينا * وان كان لا * ليكن
معروفا عندك ايها الملك * ان الهتك لا نعبدها * والصورة الذهب التي اقمتها لا نسجد لها *
19 * حينيذ بختنصر امتلى غضبا * وتغير منظر وجهه على صدراخ وميصاخ وعبداناغو *
20 وقال اوقدوا اتون النار سبعة اضعاف * الي ان يحمي الي الغاية * وقال لرجال اقوياء بالقوة *
21 اربطوا صدراخ وميصاخ وعبداناغو * والقوهم في اتون النار الموقد * حينيذ اوليك
الرجال ربطوا بسراويلهم وتيجانهم واخفافهم واثوابهم * والقوا في اتون النار الموقد *
22 * من اجل ان كلمة الملك تلج قويا جدا * والاتون اوقد كثيرا جدا سبعة اضعاف *
واوليك الرجال الذين القوا صدراخ وميصاخ وعبداناغو * قتلهم لهيب النار من
23 حولهم * واوليك الثلاثة صدراخ وميصاخ وعبداناغو * سقطوا في وسط اتون النار
الموقد موثوقين *

Nunc ergò ſi parati eſtis ut audito ſono 15
buccinæ, tibiæ, citharæ, lyræ, pſalterii, fiſtulæ,
omniſque generis muſicæ, corruatis
adorantes imaginem quam feci: Quòd
ſi non adoretis, hâc horâ projiciemini in
fornacem ignis ardentem: & quis eſt
Deus qui eripiat vos è manibus meis?
Reſponderunt Sedrach, Miſach, & Ab- 16
denago, dicentes Bochtonaſſari regi; Non
opus eſt nobis de hoc verbo reſpondere
tibi. Nam Deus noſter in cœlis eſt, quem 17
nos adoramus, & is potens eſt ad liberandum
nos à fornace ignis ardenti, &
è manibus tuis O rex, eripiendum.
Quòd ſi minùs; notum tibi ſit O rex, nos 18
deos tuos minimè culturos, neque imaginem
auream quam erexiſti, adoraturos.
Tunc Bochtonaſſar furore plenus, 19
ita ut immutaretur ſpecies vultûs ejus,
contra Sedrach, Miſach, & Abdenago,
dixit; Accendite fornacem ignis in
ſeptuplum, ut ſummum in modum ardeat.
Tum dixit viris robore valentiſſimis; 20
Ligate Sedrachum, Miſachum, & Abdenagum;
& projicite eos in fornacem
ignis ardentem. Tunc iſti viri cum fe- 21
moralibus, tiaris, tibialibus, & veſtimentis
ſuis ligati, projecti fuerunt in
fornacem ignis ardentem; Nam verbum 22
regis magnoperè perurgebat. Fornax
autem vehementiſſimè accenſa erat in
ſeptuplum: adeoque viros illos qui projecerant
Sedrachum, Miſachum, &
Abdenagum, interfecit flamma ignis
circumcrumpens. Tres autem illi, Se- 23
drach, Miſach, & Abdenago, in mediam
fornacem ignis ardentem vincti cadentes,

Quæ hic ſequuntur in Exemplaribus Syriacis, Arabicis, Græcis & Latinis, Oratio *ſc.* Azariæ cum Cantico ipſius & ſociorum, cùm non habeantur in codicibus Hebraicis, viſum eſt, unà cum Hiſtoria Suſannæ, atque Belis & Draconis, ſeorſim imprimere: quæ vel ad finem Danielis, vel cum reliquis libris, de quorum authoritate dubitatur, pro cujuſque arbitrio compingi poſſunt. Vide admonitionem ad finem Nehemiæ, Tom. 2.

91 * وبختنصر سمعهم يسبحون فتعجب * وقام بسرعة وقال لعظمايه * أليس ثلاثة رجال القينا في
92 وسط النار موثوقين * فقالوا للملك * بالحقيقة ايها الملك * فقال الملك * فانا ارى اربعة
رجال محلولين وماشين وسط النار * وليس يوجد فيهم فساد * ومنظر الرابع شبيه بابن الله *
93 * حينيذ تقدم بختنصر الي اتون النار الموقد وقال * يا صدراخ وميصاخ وعبداناغو عبيد
الله العلي * اخرجوا وهلموا * فخرج صدراخ وميصاخ وعبداناغو من وسط النار *

Quarè Bochtonaſſar audiens eos laudan- 91
tes, obſtupuit, & celeriter ſurgens dixit
magnatibus ſuis; Annon tres viros pro-
jecimus in medium ignem vinctos? 92
Dixerunt regi; Verum eſt O rex. Dixit
rex; Ego tamen video quatuor viros ſolutos
ambulantes in medio igne, & nullam
eſſe in eis corruptionem; & aſpectum
quarti ſimilem filio Dei. Tunc accedens 93
Bochtonaſſar ad fornacem ignis ardentem,
ait; O Sedrach, Miſach, & Abdenago,
ſervi Dei ſupremi, egredimini & venite:
egreſſique ſunt Sedrach, Miſach, &
Abdenago è medio igne.

דניאל : ד

fuerat dominatus non quia ,iſtos viros intuentes regis ductores & ,duces & :magiſtratus rege à ſecundi ſe congregantes Et

27 וּמִתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא וְהַדָּבְרֵי מַלְכָּא חָזַיִן לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי לָא־שְׁלֵט

tranſierat non ignis odor & ; erant mutata non corũ ſarabalia & ,erat aduſtus non eorum capitis crinis & ,eorũ corporibus in ignis

נוּרָא בְּגֶשְׁמְהוֹן וּשְׂעַר רֵאשְׁהוֹן לָא הִתְחָרַךְ וְסַרְבָּלֵיהוֹן לָא שְׁנוֹ וְרֵיחַ נוּר לָא עֲדָת

,ſuum angelum miſit qui ,nego-Habed & ,Meſach ,Sadrach qui eorum Deus Benedictus : dixit & ,Nebuchadneſar Reſpondit .eos in

28 בְּהוֹן: עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיךְ אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ דִּי־שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ

,ſervirent non ut ,ſua corpora tradiderunt & ,mutaverunt regis verbum & : eo ſuper ſperaverunt qui ,ſuos ſervos eruit &

וְשֵׁיזִב לְעַבְדוֹהִי דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנִּיו וִיהַבוּ גֶשְׁמְהוֹן דִּי לָא־יִפְלְחוּן

quæ ,lingua & ,natio populus omnis ut decretum poſitum me à Et .ſuo Deo niſi Deo omni genuflecterent nec

29 וְלָא־יִסְגְּדוּן לְכָל־אֱלָהּ לָהֵן לֵאלָהֲהוֹן: וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־עַם אֻמָּה וְלִשָּׁן דִּי־

omni : ponatur ſterquilinium ejus domus & ,fiat fruſta ,nego-Habed & ,Meſach ,Sadrach qui eorum Deum ſuper errorem dixerit

יֵאמַר שָׁלָה עַל אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹא הַדָּמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵהּ נְוָלִי יִשְׁתַּוֵּה כָּל־

,nego-Habed & ,Meſach ,Sadrach fecit proſperare rex tunc In .hic ſicut eruere poſſit qui ,alius Deus eſt non quod reſpectu

30 קֳבֵל דִּי לָא אִיתַי אֱלָהּ אָחֳרָן דִּי־יִכֻּל לְהַצָּלָה כִּדְנָה: בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ

vobis Pax ,terra univerſa in habitantes qui ,linguis & ,nationibus ,populis omnibus rex Nebuchadneſar .Babel provincia in

31 בִּמְדִינַת בָּבֶל: נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי־דָארִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן

quod ſecundùm ejus Signa .indicare me coram eſt decorum ,excelſus Deus mecum fecit quæ mirabilia & ,Signa .multiplicetur

32 יִשְׂגֵּא: אָתַיָּא וְתִמְהַיָּא דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא עִלָּאָה שְׁפַר קָדָמַי לְהַחֲוָיָה: אָתוֹהִי כְּמָה

33 .generatione & ,generatione cum ejus poteſtas & ,ſeculi regnum ejus Regnum .fortia quod ſecundùm ejus mirabilia & ,magna

רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם־דָּר וְדָר:

CAP. IV. ד

ſuper conceptus & : me terruit & ,vidi Somnium .meo palatio in frondoſus & ,mea domo in eram quietus Nebuchadneſar Ego

1 אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלֵה הֲוֵית בְּבַיְתִי וְרַעְנַן בְּהֵיכְלִי: חֵלֶם חֲזֵית וִידַחֲלִנַּנִי וְהַרְהֹרִין עַל־

2 qui : Babel ſapientes omnes me coram introducendũ ad decretũ eſt poſitum me à Et .me terrebant mei capitis viſiones & ,meo cubili

מִשְׁכְּבִי וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי: וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְהַנְעָלָה קָדָמַי לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל דִּי־

3 ego dicens ſomnium & : divini & ,Chaſdim ,ſoſki ,genethliaci ingredientes tunc In .me facerent ſcire ſomnii interpretationẽ

פְשַׁר חֶלְמָא יְהוֹדְעֻנַּנִי: בֵּאדַיִן עָלִּלִין חַרְטֻמַיָּא אָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא וְחֶלְמָא אָמַר אֲנָה

4 ejus nomen cujus ,Daniel me coram intravit noviſſimum ad uſque Et .mihi notificantes non ejus interpretationem & ,eis coram

קֳדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ לָא־מְהוֹדְעִין לִי: וְעַד אָחֳרֵין עַל קָדָמַי דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ

5 Belthesaſar .dixi ipſo coram ſomnium & ,eo in ſanctorum Deorum ſpiritus quo & ,mei Dei nomen ſecundùm ,Belthesaſar

בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֻׁם אֱלָהִי וְדִי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וְחֶלְמָא קָדָמוֹהִי אַמְרֵת: בֵּלְטְשַׁאצַּר

6 : tibi negotium facit non ſecretum omne & ,te in ſanctorum Deorum ſpiritus quòd novi ego quod ,genethliacorum magiſter

רַב חַרְטֻמַיָּא דִּי אֲנָה יִדְעֵת דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז לָא־אָנֵס לָךְ

ecce & ,fui videns : meo cubili ſuper mei capitis viſiones Et dic ejus interpretationem & ,vidi quod ,mei ſomnii viſiones

7 חֶזְוֵי חֶלְמִי דִּי־חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ אֱמַר: וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חָזֵה הֲוֵית וַאֲלוּ

,cœlum ad pertingebat ejus altitudo & : fortis & ,arbor erat Magna .multa ejus altitudo & ,terræ medio in arbor

8 אִילָן בְּגוֹ אַרְעָא וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא: רְבָה אִילָנָא וּתְקִף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא

.terræ univerſæ finem ad ejus aſpectus &

וַחֲזוֹתֵהּ לְסוֹף כָּל־אַרְעָא:

Verſio VULG. LAT.

Et congregati ſatrapæ, & magiſtratus, & judices, & potentes regis contemplabantur viros illos, quoniam nihil poteſtatis habuiſſet ignis in corporibus eorum, & capillus capitis eorum non eſſet aduſtus, & ſarabala eorum non fuiſſent immutata, & odor ignis non tranſiſſet per eos. 94
Et erumpens Nabuchodonoſor, ait; Benedictus Deus eorum, Sidrach videlicèt, Miſach, & Abdenago, qui miſit Angelum ſuũ, & eruit ſervos ſuos, qui crediderunt in eum: & verbũ regis immutaverũt, & tradiderũt corpora ſua ne ſervirent, & ne adorarent omnem deum, excepto Deo ſuo. 95
A me ergò poſitũ eſt hoc decretũ, ut omnis populus, tribus, & lingua, quæcunque locuta fuerit blaſphemiam contra Deum Sidrach, Miſach, & Abdenago, diſpereat, & dom⁹ ejus vaſtetur: neque enim eſt alius Deus, qui poſſit ita ſalvare. 96
Tunc rex promovit Sidrach, Miſach & Abdenago in provincia Babylonis. 9
NABUCHODONOSOR rex, omnib⁹ populis, gentib⁹, & linguis, qui habitant in univerſa terra, Pax vobis multiplicetur. 98
Signa & mirabilia fecit apud me Deus excelſus. 99
Placuit ergò mihi prædicare Signa ejus, quia magna ſunt; & mirabilia ejus, quia fortia: & regnum ejus regnum ſempiternum, & poteſtas ejus in generationem & generationem. 100

CAP. IV.

EGo Nabuchodonoſor quietus eram in domo mea, & florens in palatio meo: 1
Somnium vidi, quod perterruit me: & cogitationes meæ in ſtrato meo, & viſiones capitis mei, conturbaverunt me. 2
Et per me propoſitum eſt decretum, ut introducerentur in conſpectu meo cuncti ſapientes Babylonis, & ut ſolutionem ſomnii indicarent mihi. 3
Tunc ingrediebantur arioli, magi, Chaldæi, & aruſpices, & ſomnium narravi in conſpectu eorum: & ſolutionem ej⁹ non indicaverunt mihi: 4
Donec collega ingreſſus eſt in conſpectu meo Daniel, cui nomen Baltaſſar ſecundùm nomen dei mei, qui habet ſpiritum deorum ſanctorum in ſemetipſo: & ſomnium coram ipſo locut⁹ ſum. 5
Baltaſſar princeps ariolorum, quoniam ego ſcio quòd ſpiritum ſanctorũ deorum habeas in te, & omne ſacramentum non eſt impoſſibile tibi: viſiones ſomniorum meorum, quas vidi, & ſolutionem earum narra. 6
Viſio capitis mei in cubili meo: Videbam, & ecce arbor in medio terræ, & altitudo ej⁹ nimia. 7
Magna arbor, & fortis: & proceritas ej⁹ contingens cœlum: aſpectus illius erat uſque ad terminos univerſæ terræ. 8

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

94 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܟܢܫܐ ܟܠܗܘܢ. ܪܫܝ ܚܝܠܐ. ܘܫܠܝܛܢܐ ܘܡܪ̈ܘܬܐ ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܓܒܪ̈ܐ ܗܢܘܢ. ܕܠܐ ܫܠܛܬ ܢܘܪܐ ܒܦܓܪܗܘܢ. ܘܣܥܪܐ ܕܪܫܗܘܢ ܠܐ ܐܬܚܪܟ. ܘܡܪ̈ܟܒܬܗܘܢ ܠܐ ܐܬܚܠܦ. ܘܪܝܚܐ ܕܢܘܪܐ ܠܐ ܥܒܪܬ ܒܗܘܢ܀
95 * ܥܢܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ. ܒܪܝܟ ܐܠܗܗ ܕܫܕܪܟ ܘܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ. ܕܫܕܪ ܡܠܐܟܗ ܘܦܨܝ ܠܥܒܕ̈ܘܗܝ ܕܬܟܠܘ ܥܠܘܗܝ. ܘܠܡܠܬܗ ܕܡܠܟܐ ܫܢܝܘ. ܘܝܗܒܘ ܦܓܪܝܗܘܢ ܕܠܐ ܢܦܠܚܘܢ ܘܠܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܟܠ ܐܠܗ ܐܠܐ ܠܐܠܗܗܘܢ܀
96 * ܘܡܢܝ ܣܝܡ ܛܥܡܐ. ܕܟܠ ܥܡ ܘܐܡܐ ܘܠܫܢ ܕܢܐܡܪ ܫܠܝܐ ܥܠ ܐܠܗܗ ܕܫܕܪܟ ܘܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ. ܗܕܡܝܢ ܢܬܥܒܕ. ܘܒܝܬܗ ܢܬܒܙܙ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܕܡܫܟܚ ܠܡܦܨܝܘ ܐܝܟ ܗܢܐ܀
97 * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܐܘܪܒ ܠܫܕܪܟ ܘܡܝܫܟ ܘܥܒܕܢܓܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܒܒܠ܀

* ܫܠܡ *

1 * ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡ̈ܐ ܘܐܡܘܬܐ ܘܠܫܢ̈ܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܫܠܡܟܘܢ ܢܣܓܐ.
2 * ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪ̈ܬܐ ܕܥܒܕ ܥܡܝ ܐܠܗܐ ܪܡܐ. ܫܦܝܪ ܩܕܡܝ ܠܡܚܘܝܘ.
3 * ܐܬܘܬܗ ܐܝܟܢܐ ܪܘܪ̈ܒܢ. ܘܬܕܡܪ̈ܬܗ ܐܝܟܢܐ ܥܫܝܢ. ܡܠܟܘܬܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܫܘܠܛܢܗ ܠܕܪ ܕܪ̈ܝܢ܀
4 * ܐܢܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܫܠܐ ܗܘܝܬ ܒܒܝܬܝ. ܘܪܛܝܒ ܒܗܝܟܠܝ.
5 * ܚܠܡܐ ܚܙܝܬ ܘܕܚܠܬ. ܘܚܙܘ̈ܐ ܕܪܫܝ ܒܗܠܘܢܝ.
6 * ܘܡܢܝ ܣܝܡ ܛܥܡܐ. ܕܢܥܠܘܢ ܩܕܡܝ ܟܠܗܘܢ ܚܟܝܡ̈ܐ ܕܒܒܠ. ܕܦܘܫܩܐ ܕܚܠܡܐ ܢܘܕܥܘܢܢܝ.
7 * ܗܝܕܝܢ ܥܠܘ ܚܪ̈ܫܐ ܘܐܫ̈ܦܐ ܘܚܟܝܡ̈ܐ ܘܟܠܕܝ̈ܐ. ܘܚܠܡܐ ܐܡܪܬ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܦܘܫܩܗ ܠܐ ܐܘܕܥܘܢܢܝ.
8 * ܥܕܡܐ ܕܥܠ ܩܕܡܝ ܕܢܝܐܝܠ ܕܫܡܗ ܒܠܛܫܐܨܪ ܐܝܟ ܫܡܗ ܕܐܠܗܝ. ܕܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܩܕܝܫܐ ܒܗ. ܘܚܠܡܐ ܩܕܡܘܗܝ ܐܡܪܬ.
9 * ܒܠܛܫܐܨܪ ܪܒ ܚܪ̈ܫܐ. ܕܐܢܐ ܝܕܥܬ ܕܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܩܕܝܫܐ ܒܟ. ܘܟܠ ܐܪܙ ܠܐ ܟܣܐ ܡܢܟ. ܒܚܙܘܐ ܕܚܠܡܝ ܚܙܝܬ ܚܙܘܐ ܕܪܫܝ. ܘܦܘܫܩܗ ܐܡܪ ܠܝ.
10 * ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܒܡܫܟܒܝ. ܘܗܐ ܐܝܠܢܐ ܒܓܘ ܐܪܥܐ. ܘܪܘܡܗ ܣܓܝ.
11 * ܘܪܒܐ ܐܝܠܢܐ ܘܥܫܢ. ܘܪܘܡܗ ܡܛܐ ܠܫܡܝܐ. ܘܚܙܬܗ ܠܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ.

Et congregatæ turbæ omnes, duces militiæ, principes, domini, & magnates regis, videbant ignem nullam vim habuiſſe in carnem virorum illorum, neque capillum capitis eorum uſtulatum fuiſſe, neque femoralia eorum exuſta, neque ignis odorem pervaſiſſe eos. 94
Prolocutus Nebuchadnoſar rex ait; Benedictus ſit Deus Sedrachi, Maiſachi, & Ebednaghi: qui mittens Angelum ſuum eripuit ſervos ſuos qui confiſi ſunt in ipſo; & verbum regis contemnentes expoſuerunt corpus ſuum, ut nullum deum colerent aut adorarent præter Deum ſuum. 95
Quapropter jubeo ut quicunque populus, natio, aut lingua blaſphemaverit in Deum Sedrachi, Maiſachi, & Ebednaghi, membratim lanietur, & domus ejus diripiatur: ſiquidem nullus eſt alius deus qui liberare poſſit in hunc modum. 96
Tunc evexit rex Sedrachum, Maiſachum, & Ebednagum ſuper provinciam Babylonis. 97

CAP. IV.

NEbuchadnoſar rex ſcripſit omnibus populis & linguis degentibus in tota terra *his verbis*: Pax multiplicetur vobis. 1
Signa & miracula quæ fecit Deus excelſus libet mihi indicare: 2
Signa ejus quàm magna ſint, & miracula ejus quàm ingentia: regnum ejus regnum æternum, & dominium ejus in generationem generationum eſſe. 3
Ego Nebuchadnoſar dum tranquillus eſſem domi meæ, & pacificus in palatio meo; 4
Somnium vidi, & conturbatus ſum, & viſiones capitis mei exagitaverunt me. 5
Quamobrem juſſi ut adducerentur coram me omnes ſapientes Babylonis, ad explicationem ſomniorum mihi indicandum. 6
Cúmque ingreſſi eſſent ad me præſtigiatores & harioli, magi & Chaldæi; propoſui eis ſomnium, at explicationem ejus non declaraverunt mihi. 7
Tandem ingreſſus eſt ad me Daniel iſte cui nomen eſt Blitſaſar de nomine dei mei, in quo eſt ſpiritus deorum ſanctorum, eique ſomnium propoſui, 8
dicens, Blitſaſar ſapientum maxime, in quo ſpiritum deorum ſanctorum ineſſe novi, nec ullum arcanum te latere: In viſione ſomnii mei videbam viſionem capitis mei: interpretationem ejus tu dicito mihi. 9
Videbam in cubili meo arborem in medio terræ, eximiæ proceritatis. 10
Tum creviſſe arborem, & ingentem evaſiſſe, adeo ut ſummitas ejus ad cœlum uſque pertingeret, & aſpectus ejus ad omnes terræ extremitates; 11

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

94 Καὶ συνάγονται οἱ σατράπαι, καὶ οἱ στρατηγοί, καὶ οἱ τοπάρχαι, καὶ οἱ δυνάσται τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθεώρουν τοὺς ἄνδρας, ὅτι οὐκ ἐκυρίευσε τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν οὐκ ἐφλογίσθη,
95 καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθη, καὶ ὀσμὴ πυρὸς οὐκ ἦν ἐν (δ) αὐτοῖς. Καὶ ἀπεκρίθη (ε) Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεύς, καὶ εἶπεν, Εὐλογητὸς ὁ θεὸς τοῦ (ϛ) Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγώ, ὃς ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλατο τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐπεποίθεισαν ἐπ᾽ αὐτῷ· καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἠλλοίωσαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώματα αὐτῶν εἰς πῦρ, ὅπως μὴ λατρεύσωσι (ζ) μηδὲ προσκυνήσωσι παντὶ θεῷ, ἀλλ᾽
96 ἢ τῷ θεῷ αὐτῶν. Καὶ ἐγὼ ἐκτίθεμαι (η) τὸ δόγμα· Πᾶς λαός, φυλή, γλῶσσα, ἣ (θ) ἐὰν εἴπῃ βλασφημίαν κατὰ τοῦ θεοῦ (ι) Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγώ, εἰς ἀπώλειαν ἔσονται, καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν (κ) εἰς
97 διαρπαγήν, καθότι οὐκ ἔστι θεὸς ἕτερος ὅστις δυνήσεται ῥύσασθαι οὕτως. Τότε (λ) ὁ βασιλεὺς κατεύθυνε τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγώ, ἐν τῇ χώρᾳ Βαβυλῶνος, καὶ ηὔξησεν αὐτούς, καὶ ἠξίωσεν αὐτοὺς (μ)
98 ἡγεῖσθαι πάντων τῶν Ἰουδαίων, τῶν (ν) ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. † Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς
99 λαοῖς, φυλαῖς, (ξ) καὶ γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη. Τὰ σημεῖα
100 καὶ τὰ τέρατα ἃ ἐποίησε μετ᾽ ἐμοῦ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, ἤρεσεν ἐναντίον ἐμοῦ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν, Ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρά, ἡ βασιλεία αὐτοῦ, βασιλεία αἰώνιος, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς (ο) γενεὰν καὶ γενεάν.

MS.A. (δ) αὐτοῖς· καὶ προσεκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον αὐτῶν τῷ κυρίῳ. Καὶ (ε) Ναβουχοδονόσορ, καὶ εἶπεν, (ϛ) Σεδράκ, Μισάκ, (ζ) παντὶ θεῷ, ἀλλ᾽ (η) δόγμα· (θ) ἂν (ι) Σεδράκ, Μισάκ, (κ) διαρπαγήσονται, (λ) κατηύθυνεν ὁ βασιλεὺς τὸν Σεδράκ, Μισάκ, Ἀβδεναγὼ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλῶνος, (μ) * καὶ ἠξίωσεν αὐτοὺς ἡγεῖσθαι (ν) ὄντων ἐν
† ΟΡΑΣΙΣ δ᾽. ΟΡΑΣΙΣ ε᾽. (ξ) γλώσσαις, (ο) γενεὰς γενεῶν.

ΚΕΦ. δ᾽.

1 2 Ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ εὐθηνῶν ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ εὐθηνῶν (α). Ἐνύπνιον ἴδον, καὶ ἐφοβέρισέ με,
3 καὶ ἐταράχθην ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου (β) ἐτάραξάν με. Καὶ δι᾽ ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα τοῦ εἰσαγαγεῖν ἐνώπιόν μου πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, ὅπως τὴν σύγκρισιν τοῦ ἐνυπνίου γνωρίσωσί μοι.
4 Καὶ εἰσεπορεύοντο οἱ ἐπαοιδοί, μάγοι, γαζαρηνοί, (γ) Χαλδαῖοι· καὶ τὸ ἐνύπνιον (δ) ἐγὼ εἶπα ἐνώπιον αὐτῶν· καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ οὐκ ἐγνώρισάν μοι, (ε) Ἕως ἦλθε Δανιήλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ κατὰ
5 6 τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, ὃς πνεῦμα θεοῦ ἅγιον ἐν ἑαυτῷ ἔχει· (ζ) ᾧ εἶπα, Βαλτάσαρ ὁ ἄρχων τῶν ἐπαοιδῶν, ὃν ἐγὼ ἔγνων ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἅγιον (η) ἐν σοί, καὶ πᾶν μυστήριον οὐκ (θ) ἀδυνατεῖ σε, ἄκουσον τὴν
7 ὅρασιν τοῦ (ι) ἐνυπνίου μου, οὗ ἴδον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ εἰπόν μοι. Ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐθεώρουν, καὶ ἰδοὺ
8 δένδρον ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολύ. Ἐμεγαλύνθη τὸ δένδρον (κ) καὶ ἴσχυσε, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἔφθασεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς (λ) τὸ πέρας ἁπάσης τῆς γῆς,

MS.A. (α) ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. Ἐνύπνιον (β) συνετάραξάν (γ) καὶ οἱ Χαλδαῖοι· (δ) εἶπα ἐγώ (ε) Ἕως οὗ ἦλθε (ζ) καὶ τὸ ἐνύπνιον ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπα· Βαλτάσαρ (η) ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ (θ) ἀδυνατήσει (ι) ἐνυπνίου, καὶ τὴν (κ) ἐκεῖνο καὶ (λ) τὰ πέρατα πάσης

Et congregantur Satrapæ, & Duces, & Toparchæ, & potentes regis: & contemplabantur viros: quoniam nihil poteſtatis habuiſſet ignis in corpore eorum; & capillus capitis eorum non eſſet aduſtus, & ſarabara eorum non fuiſſent immutata, & odor ignis non eſſet in (ʒ) eis. 94
Et reſpondit Nabuchodonoſor rex, & ait; Benedictus Deus Sedrach, Miſach, Abdenago, qui miſit angelum ſuum, & eruit ſervos ſuos; quia crediderunt in eum: & verbum regis immutaverunt, & tradiderunt corpora ſua in ignem; ne ſervirent, neque adorarent omnem deum præter Deum ſuum. 95
Et ego propono decretum: Omnis populus, tribus, lingua, quæcunque dixerit blaſphemiam contra Deum Sedrach, Miſach, Abdenago; in perditionem erunt, & domus eorum in direptionem; ſicuti non eſt Deus alius qui poſſit ita ſalvare. 96
Tunc rex promovit Sedrach, Miſach, Abdenago, in regione Babylonis, & (a) amplificavit eos, & dignos habuit ipſos, qui præeſſent omnibus Judæis, qui in regno ſuo. 97
(aa) Nabuchodonoſor rex omnibus populis, tribubus, & linguis, habitantibus in univerſa terra: Pax vobis multiplicetur: 98
Signa, & prodigia, quæ fecit mecum Deus excelſus, placuit in conſpectu meo annuntiare vobis, 99
Quàm magna, & fortia: regnum ejus, regnum ſempiternum: & poteſtas ejus in generationem & generationem. 100

CAP. IV.

EGo Nabuchodonoſor abundans eram in domo mea, & (a) florens. 1
Somnium vidi, & perterruit me: & turbatus ſum in cubili meo: & viſiones capitis mei conturbaverunt me. 2
Et per me propoſitum eſt decretum introducendi in conſpectu meo omnes ſapientes Babylonis; ut conjecturam ſomnii indicarent mihi. 3
Et ingrediebantur, (b) incantatores, magi, Gazareni, Chaldæi: & ſomnium ego dixi in conſpectu eorum: & conjecturam ejus non indicârunt mihi: 4
Donec (c) venit Daniel, cujus nomen Baltaſar ſecundùm nomen dei mei: qui ſpiritum (d) Dei ſanctum in ſemetipſo habet. Cui dixi; 5
Baltaſar princeps incantatorum, quem ego novi, quòd ſpiritus Dei ſanctus in te, & omne ſacramentum non (e) eſt impoſſibile tibi: audi viſionem ſomnii mei, quod vidi: & conjecturam ejus dic mihi. 6
(f) In cubili meo videbam: & ecce arbor in medio terræ, & altitudo ejus multa. 7
Magnificata eſt arbor, & invaluit: & altitudo ejus pervenit uſque ad cœlum: & (g) moles ejus ad (h) terminum univerſæ terræ: 8

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

94 * واجتمع عظماء الجيوش والجند * ورؤساء المواضع * واقوياء الملك * ونظروا الرجال ان
النار لم تملك اجسادهم * ولم تحرق شعر راسهم * ولم تتبدل لباساتهم * ولم تكن فيهم
95 رايحة النار * فسجد امامهم الملك للرب * واجاب بختنصر وقال * مبارك اله صدراخ وميصاخ
وعبداناغو * الذي ارسل ملاكه وانقذ عبيده لانهم توكلوا عليه * وغيروا كلمة
96 الملك * واسلموا اجسادهم للنار * كيلا يعبدوا ولا يسجدوا لكل اله الا لالاههم * وانا
اضع امرا * كل شعب وقبيلة ولسان يقول تجديفا على اله صدراخ وميصاخ وعبداناغو
97 يصيرون للهلاك وبيوتهم للنهب * لانه ليس اله اخر يستطيع ان ينجي هكذا * حينيذ
الملك اقام صدراخ وميصاخ وعبداناغو في كورة بابل واعلاهم واهلهم ان يروسوا جميع
اليهود الكاينين في مملكته *

* الفصل الرابع * * الرويا الخامس *

1 * من بختنصر الملك لكل الشعوب والقبايل والالسن السكان في كل الارض *
2 السلم يكثر لكم * الايات والجرايح التي صنعها الله العلي معي * حسنت امامي
3 لاخبركم بها * لانها عظيمة وقوية * ومملكته مملكة ابدية * وسلطانه الى جيل
4 وجيل * انا بختنصر كنت مستريحا في بيتي * ومخصبا على كرسي * رايت حلما
6 فاورعني * واضطربت على مضجعي * ومناظر راسي افلقتني * ومن قبلي وضع امر
7 ان يدخلوا قدامي جميع حكماء بابل * لكي يعرفوني تاويل الحلم * فدخلت
8 الرفاورون والمجوس والسحرة والكلدانيون * فقلت الحلم امامهم ولم يعرفوني تاويله * فدخل
دانيال الذي اسمه بلطشاصر على اسم الاهي الذي له فيه روح القدوس * وقلت
9 انا الحلم امامه * يا بلطشاصر ريس الرقايين * الذي انا اعرفه ان روح الله القدوس
10 فيك وكل سر لا يعسر عليك * اسمع منظر الحلم الذي رايته * وقل لي
تاويله * ومناظر راسي * على مضجعي نظرت واذا شجرة في وسط الارض * وارتفاعها
11 كبير * عظمت الشجرة وقويت * وارتفاعها بلغ الى السماء * وسعتها الى اقطار
كل الارض *

* Et congregati duces exercituum & milites, toparchæ, & potentes regis, viderunt ignem in eorum virorum corpora nullam habuiſſe poteſtatem, neque combuſſiſſe pilos capitis eorum, neque mutata fuiſſe femoralia eorum, neque eſſe in eis odorem ignis. 94
Rex autem adoravit coram eis Dominum, & reſpondens Bochtonaſſar ait; Benedictus Deus Sedrachi, Miſachi, & Abdenaghi; qui miſit Angelum ſuum, & eripuit ſervos ſuos, quòd confiſi ſint in eo; & mutato regis verbo tradiderint corpora ſua igni, ut ne colerent aut adorarent ullum deum præter Deum ſuum. 95
Ego etiam propono decretum: Quicunque populus, natio, aut lingua blaſphemiam protulerit in Deum Sedrachi, Miſachi, & Abdenaghi, addicantur exitio, & domus eorum direptioni: quandoquidem non eſt alius Deus qui ſic liberare poſſit. 96
Tunc rex evexit Sedrachum, Miſachum, & Abdenaghum in provincia Babelis; amplificavit eos, & dignos effecit qui præeſſent omnibus Judæis qui erant in regno ſuo. 97

CAP. IV.

Viſio quinta.

* A Bochtonaſſare rege omnibus populis, nationibus, & linguis habitantibus in totâ terrâ: pax multiplicetur vobis. 1
Signa & prodigia quæ Deus ſupremus mecum egit, placet mihi vobis enarrare. 2
Siquidem magna ſunt ac fortia: regnum ejus regnum ſempiternum, & imperium ejus in generationem & generationem. 3
Ego Bochtonaſſar cùm proſper eſſem domi meæ, & abundans ſuper ſolio meo, 4
Vidi ſomnium quod me terruit, conturbatus ſum ſuper cubile meum, & viſiones capitis mei anxerunt me. 5
Quarè fuit à me propoſitum decretum, ut ingrederentur coram me omnes ſapientes Babelis ad exponendum mihi interpretationem ſomnii. 6
Et ingreſſis incantatoribus, magis, veneficis, & Chaldæis, propoſitóque ſomnio coram eis, non expoſuerunt mihi interpretationem ejus. 7
Ingreſſo autem Daniele, cujus nomen eſt Baltaſaſar juxta nomen dei mei qui ſpiritum Dei ſanctum habet in illo, ſomnium propoſui coram eo: 8
O Baltaſaſar princeps incantatorum, in quo ego ſpiritum Dei ſanctum ineſſe novi, & cui nullum arcanum eſt arduum; audi viſionem ſomnii quod vidi, & dic mihi interpretationem ejus & viſiones capitis mei. 9
Super cubili meo vidi, cùm ecce arbor in medio terræ, maximæ altitudinis. 10
Crevit arbor & invaluit, altitudo ejus ad cœlum uſque pervenit, et latitudo ejus ad extrema totius terræ: 11

דניאל : ד

habitabant ejus ramis in & ,agri bestiis faciebat umbrā se sub : ea in universis esca &,multus ejus fructus &,pulcher ejus Ramus
9 עפיה שפיר ואנבה שגיא ומזון לכלא בה תחתוהי תטלל חיות ברא ובענפוהי ידרון
sanctus & ,vigil ecce & : meo strato super ,mei capitis visionibus in fui Videns .caro omnis vescebatur ea ex & ,cœli volucres
10 צפרי שמיא ומנה יתזין כל בשרא׃ חזה הוית בחזוי ראשי על משכבי ואלו עיר וקדיש
,ejus frondem excutite ,ejus ramos præcidite & ,arborem Succidite : dicens sic & ,virtute in Clamans .descendens cœlo de
11 מן שמיא נחת׃ קרא בחיל וכן אמר גדו אילנא וקצצו ענפוהי אתרו עפיה
terra in ejus radicum radicem Veruntamen .ejus ramis à volucres & ,ea sub de bestiis vagetur : ejus fructum dispergite &
12 ובדרו אנבה תנד חיותא מן תחתוהי וצפריא מן ענפוהי׃ ברם עקר שרשוהי בארעא
herba in ejus pars bestiis cum & ,tingatur cœli rore in & : agri quod gramine in æris & ,ferri quod vinculo in & ,sinite
שבקו ובאסור די פרזל ונחש בדתאא די ברא ובטל שמיא יצטבע ועם חיותא חלקה בעשב
vigilum decreto In .eum super mutentur tempora septem & : ei detur bestiæ cor & ,mutent homine ab ejus Cor .terræ
13 ארעא׃ לבבה מן אנושא ישנון ולבב חיוא יתיהב לה ושבעה עדנין יחלפון עלוהי׃ בגזרת עירין
14 ,hominis regno in altissimus dominetur quod ,viventes cognoscant quo verbum ad usque : petitio sanctorum sermone & ,verbum
פתגמא ומאמר קדישין שאלתא עד דברת די ינדעון חייא די שליט עליא במלכות אנושא
:Nebuchadnesar rex ego vidi somnium Hoc .illud super constituet hominum humilem & ,illud dabit voluerit quod cui &
15 ולמן די יצבא יתננה ושפל אנשים יקים עליה׃ דנה חלמא חזית אנה מלכא נבוכדנצר
,mihi notificare interpretationē valentes non mei regni sapientes omnes quod respectu omni ,dic ej' interpretationē Belthesasar tu &
ואנתה בלטשאצר פשרא אמר כל קבל די כל חכימי מלכותי לא יכלין פשרא להודעותני
hora in eji obstupefactus , Belthesasar ejus nomen cujus ,Daniel Tunc .te in sanctorum Deorum spiritus quia ,valens tu Et
16 ואנתה כהל די רוח אלהין קדישין בך׃ אדין דניאל די שמה בלטשאצר אשתומם כשעה
.te terreat non ejus interpretatio & ,somnium ,Belthesasar : dicens & ,rex Respondens .eum terrebant ejus cogitationes & , una
חדה ורעינהי יבהלנה ענה מלכא ואמר בלטשאצר חלמא ופשרא אל יבהלך
quæ ,vidisti quam ,Arbor .tuis hostibus ejus interpretatio & ,tuis inimicis somnium ,mi Domine : dixit & , Belthesasar Respondit
17 ענה בלטשאצר ואמר מראי חלמא לשנאיך ופשרה לעריך׃ אילנא די חזית די
,multus ej' fructus &,pulchra ej' frons Et .terram omnem in ej' aspectus &,cœlum ad pertingebat ej' altitudo & :invaluerat &,creverat
18 רבה ותקף ורומה ימטא לשמיא וחזותה לכל ארעא׃ ועפיה שפיר ואנבה שגיא
qui ,rex ipse Tu .cœlorum volucres habitabant ejus ramis in & ,agri bestia habitabat eam subter : ea in omnibus esca &
19 ומזון לכלא בה תחתוהי תדור חיות ברא ובענפוהי ישכנן צפרי שמיא׃ אנתה הוא מלכא די
,vigilem rex vidit quod Et .terræ finem ad tua potestas & ,cœlū ad pervenit & ,crevit tua magnitudo & :es roborat' &,es magnificat'
20 רבית ותקפת ורבותך רבת ומטת לשמיא ושלטנך לסוף ארעא׃ ודי חזה מלכא עיר
,dimittite terra in ejus radicum radicem attamen ,eam corrumpite & ,arborem Succidite : dicentem & ,cœlis è descendentem sanctū &
וקדיש נחת מן שמיא ואמר גדו אילנא וחבלוהי ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו
tempora septem donec ,ejus pars agri bestiis cum & ,intingatur cœli rore in & : agri quæ herba in ,æris & ,ferri quod vinculo in &
ובאסור די פרזל ונחש בדתאא די ברא ובטל שמיא יצטבע ועם חיות ברא חלקה עד די שבעה עדנין
.regem meum dominum super pervenit quod ,hoc altissimi decretum & : rex interpretatio Hæc .eum super mutentur
21 יחלפון עלוהי׃ דנה פשרא מלכא וגזרת עליא היא די מטת על מראי מלכא׃

Verſio VULG. LAT.

Folia ejus pulcherrima, & fructus ejus nimius : & eſca 9
univerſorum in ea : ſubter eam habitabant animalia &
beſtiæ, & in ramis ejus converſabantur volucres cœli :
& ex eà veſcebatur omnis caro. Videbam in viſione 10
capitis mei ſuper ſtratum meum, & ecce Vigil & Sanctus de cœlo deſcendit. Clamavit fortiter, & ſic ait; 11
Succidite arborem, & præcidite ramos ejus : excutite folia ejus, & diſpergite fructus ejus : fugiant beſtiæ quæ
ſubter eam ſunt, & volucres de ramis ejus. Veruntamen 12
germen radicum ejus in terra ſinite, & alligetur
vinculo ferreo & æreo, in herbis quæ foris ſunt, & rore
cœli tingatur, & cum feris pars ejus in herba terræ.
Cor ejus ab humano commutetur, & cor feræ detur ei : 13
& ſeptem tempora mutentur ſuper eum. In ſententia 14
Vigilum decretum eſt, & ſermo Sanctorum, & petitio :
donec cognoſcant viventes, quoniam dominatur Excelſus in regno hominum; & cuicunque voluerit, dabit illud, & humillimum hominem conſtituet ſuper eum.
Hoc ſomnium vidi ego Nabuchodonoſor rex : tu ergò 15
Baltaſſar interpretationem narra feſtinus : quia omnes
ſapientes regni mei non queunt ſolutionem edicere
mihi : tu autem potes, quia ſpiritus deorum ſanctorum
in te eſt. Tunc Daniel, cujus nomen Baltaſſar, cœpit 16
intra ſemetipſum tacitus cogitare quaſi unâ horâ : &
cogitationes ejus conturbabant eum. Reſpondens autem rex ait; Baltaſſar, ſomnium & interpretatio ejus
non conturbent te. Reſpondit Baltaſſar, & dixit; Domine mi, ſomnium his qui te oderunt, & interpretatio ejus
hoſtibus tuis ſit. Arborem quam vidiſti ſublimem atque 17
robuſtam, cujus altitudo pertingit ad cœlum, & aſpectus illius in omnem terram : Et rami ejus pulcherrimi, & 18
fructus ejus nimius, & eſca omnium in ea, ſubter eam habitantes beſtiæ agri, & in ramis ejus commorantes aves
cœli : Tu es rex, qui magnificatus es, & invaluiſti : & 19
magnitudo tua crevit, & pervenit uſque ad cœlum, &
poteſtas tua in terminos univerſæ terræ. Quòd autem 20
vidit rex Vigilem & Sanctum deſcendere de cœlo, & dicere; Succidite arborem, & diſſipate illam, attamen germen radicum ejus in terra dimittite, & vinciatur ferro
& ære in herbis foris, & rore cœli conſpergatur, & cum
feris ſit pabulum ejus, donec ſeptem tempora mutentur
ſuper eum : Hæc eſt interpretatio ſententiæ Altiſſimi, 21
quæ pervenit ſuper dominum meum regem :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]

Frondes ejus erant pulcherrimæ, & fructus 12
ejus plurimi, cibuſque pro omni carne erat in
ea : ſub ea degebant omnes beſtiæ ſylveſtres,
& in ramis ejus habitabant omnes cœli volucres : demum ex ea veſcebatur omnis caro.
Videbam in viſione capitis mei quod erat ſu- 13
per cubili meo, Vigilem & Sanctum de cœlo
deſcendentem, Altâ voce clamantem, atque 14
ita dicentem; Exſcindite arborem, & diſcerpite ramos ejus, excutite folia, fructus diſpergite : abſcedant beſtiæ ne ſubſint ei, & volucres cœli è ramis ejus. Verùm ſtirpem radi- 15
cum ejus in terra relinquite in vinculo ferreo
æneóque, in gramine campeſtri : rore cœli
intingatur, & cum beſtiis agri ſit habitatio
ejus in herba terræ : Animus ejus ab humano 16
mutetur, & animus belluinus detur ei; ſeptemque tempora evolvantur ſuper eam. Ex 17
mandato Vigilis hæc ſententia eſt, & ex decreto Sancti poſtulatum iſtud : quatenus cognoſcant viventes *ita* dominari Excelſum in
regno hominum, ut cui voluerit det illud, &
abjectiſſimum hominum ad illud evehat. Hoc 18
ſomnium vidi ego Nebuchadnoſar rex : jam
tu Blitſaſar interpretationem ejus dic mihi,
quia omnes ſapientes regni mei nequeunt exponere mihi; tu verò Daniel potes, quòd
ſpiritus deorum ſanctorum inſit tibi. Tunc 19
Daniel, cui nomen Blitſaſar, cùm obſtupuiſſet circiter horam unam, & cogitationes ſuæ
perturbâſſent eum; reſpondit rex, & dixit;
Blitſaſar, ſomnium & interpretatio ejus ne te
perturbent. Reſpondit Daniel, & ait; Domine mi, ſomnium iſtud oſoribus tuis *eveniat*, & interpretatio ejus inimicis tuis. Arbor 20
quam vidiſti creviſſe & ingentem evaſiſſe,
adeò ut ſummitas ejus ad cœlum uſque pertingeret, & aſpectus ejus ad extremas quaſq;
terræ partes, Cujus frondes pulcherrimæ, & 21
fructus plurimi, cui cibus inerat pro omni
carne, ſub qua degebant omnes feræ campeſtres, cujus in ramis habitabant omnes cœli
volucres, & ex qua veſcebatur omnis caro :
Tu es ô rex, qui creviſti & maximus evaſiſti : 22
Creviſti, & ad cœlum perveniſti, & dominium tuum in omnes fines terræ. Quod autem 23
vidit rex Vigilem & Sanctum è cœlo deſcendentem, altâ voce clamantem, atque dicentem; Exſcindite arborem & deſtruite eam;
verùm ſtirpem radicum ejus in terra relinquite in vinculo ferreo æneóque, in gramine
campeſtri; ut rore cœli intingatur, & cum
beſtiis agri ſit habitatio ejus in herba terræ :
animus ejus ex humano mutetur, & animus
belluinus detur ei, donec tempora ſeptem evolvantur ſuper eam : Hæc eſt interpretatio 24
ejus O rex : Sententia Altiſſimi ſupervenit
domino meo regi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 Τὰ φύλλα αὐτοῦ ὡραῖα, ϗ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολὺς, ϗ τροφὴ πάντων ἐν αὐτῷ, ϗ ὑποκάτω αὐτοῦ κατεσκήνουν
τὰ θηρία τὰ ἄγρια, ϗ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ κατῴκουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, ϗ ἐξ αὐτοῦ ἐτρέφετο
10 πᾶσα σάρξ. Ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς κοίτης (μ) μου, ϗ ἰδοὺ εἶρ, ϗ ἅγιος ἀπ᾽ οὐρανοῦ
11 κατέβη, Καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχύϊ, ϗ οὕτως εἶπεν, Ἐκκόψατε τὸ δένδρον, ϗ ἐκτίλατε τοὺς (ν) κλάδους
αὐτοῦ, ϗ ἐκτινάξατε τὰ φύλλα αὐτοῦ, ϗ διασκορπίσατε (ξ) τὸν καρπὸν αὐτοῦ· σαλευθήτωσαν τὰ
12 θηρία ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, ϗ τὰ ὄρνεα ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτοῦ. Πλὴν τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ
ἐάσατε, ϗ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ ϗ χαλκῷ, ϗ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω, ϗ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ κοιτασθήσεται,
13 ϗ μετὰ τῶν θηρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ ἐν τῷ χόρτῳ τῆς γῆς. Ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
14 ἀλλοιωθήσεται, ϗ καρδία θηρίου δοθήσεται αὐτῷ, ϗ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπ᾽ αὐτόν. Διὰ συγκρίματος
εἶρ ὁ λόγος, (ο) ϗ ῥῆμα ἁγίων τὸ ἐπερώτημα, ἵνα γνῶσιν οἱ ζῶντες, ὅτι κύριός ἐστιν
ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, ϗ ᾧ ἐὰν δόξῃ, δώσει αὐτὴν, ϗ ἐξουδένωμα ἀνθρώπων (π)
15 ἀναστήσει ἐπ᾽ αὐτήν. Τοῦτο τὸ ἐνύπνιον ὃ ἴδον ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς, ϗ σὺ Βαλτάσαρ τὸ
σύγκριμα εἰπὸν, ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ τῆς βασιλείας μου οὐ δύνανται τὸ σύγκριμα αὐτοῦ δηλῶσαί μοι·
16 σὺ δὲ Δανιὴλ δύνασαι, ὅτι πνεῦμα θεοῦ (ρ) ἅγιον ἐν σοί. Τότε Δανιὴλ, οὗ τὸ ὄνομα (σ) Βαλτάσαρ,
ἀπηνεώθη ὡσεὶ ὥραν μίαν, ϗ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συνετάρασσον αὐτόν. (τ) καὶ ἀπεκρίθη Βαλτάσαρ,
17 ϗ εἶπε, (υ) Κύριε, τὸ ἐνύπνιον ἔστω τοῖς μισοῦσί σε, ϗ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς σου. Τὸ δένδρον
ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθὲν ϗ τὸ ἰσχυκὸς, οὗ τὸ ὕψος (φ) ἔφθανεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς
18 πᾶσαν τὴν γῆν, (χ) Καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εὐθαλῆ, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολὺς, ϗ τροφὴ πᾶσιν ἐν αὐτῷ·
ὑποκάτω αὐτοῦ κατῴκουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ (ψ) κατεσκήνουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ,
19 Σὺ εἶ, βασιλεῦ, ὅτι ἐμεγαλύνθης ϗ ἴσχυσας, ϗ ἡ μεγαλωσύνη σου ἐμεγαλύνθη, ϗ ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ (ʹ)
20 κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς. Καὶ ὅτι εἶδεν ὁ βασιλεὺς εἶρ, ϗ ἅγιον καταβαίνοντα (ʺ) ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ εἶπεν,
Ἐκτίλατε τὸ δένδρον, ϗ διαφθείρατε αὐτὸ, πλὴν τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ (ω) ἐν τῇ γῇ ἐάσατε,
ϗ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ (α) καὶ ἐν χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω, καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται,
21 καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ, ἕως οὗ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλοιωθῶσιν ἐπ᾽ αὐτόν· Τοῦτο ἡ σύγκρισις
αὐτοῦ, βασιλεῦ, ϗ σύγκριμα ὑψίστου ἐστὶν, ὃ ἔφθασεν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα,

MS.A. (μ) μου ἐγρήγορος ϗ (ν)* καρποὺς (ξ) τοὺς καρποὺς (ο) ϗ λόγος (π) ἀναστήσεται (ρ) ἐν σοὶ ἅγιον. (σ) Βαλτάσαρ, (τ) ϗ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, ϗ εἶπεν, Βαλτάσαρ, τὸ ἐνύπνιον ϗ ἡ σύγκρισις μὴ κατασπευσάτω σε. καὶ ἀπεκρίθη Βαλτάσαρ ϗ (υ) Κύριε, ἔστω τὸ ἐνύπνιον τοῖς (φ) ἔφθασεν (χ) Τὰ φύλλα (ψ) καθῴκουν (ʹ) κυρεία (ʺ) ἐκ τοῦ (ω) ἐάσατε ἐν τῇ γῇ, (α) ϗ χαλκῷ,

Folia ejus pulchra : & fructus ejus multus : & eſca univerſorum in 9
ea : & ſubter eam habitabant beſtiæ agreſtes : et in ramis ejus habitabant
volucres cœli : & ex ea veſcebatur omnis caro. Videbam in viſione noctis 10
in cubili meo : Et ecce (i) Hir, et Sanctus de cœlo deſcendit, Clamavitque 11
fortiter, et ſic ait; Succidite arborem, et evellite ramos ejus, & excutite
folia ejus, et diſpergite fructum ejus : moveantur beſtiæ deſubter eam, et
volucres de ramis ejus. Veruntamen germen radicum ejus in terra ſinite : 12
et in vinculo ferreo, et æreo, et in herba, quæ foris eſt, et in rore cœli cubabit : et cum beſtiis pars ejus in herba terræ. Cor ejus ab hominibus com- 13
mutabitur : et cor feræ dabitur ei : et ſeptem tempora mutabuntur ſuper
eum. Per decretum Hir ſermo : et verbum, Sanctorum petitio : ut cog- 14
noſcant viventes, quòd Dominus eſt ipſe Altiſſimus regni hominum, et
cuicunque voluerit, dabit illud, & quod pro nihilo habetur ab hominibus, eriget ſuper illud. Hoc eſt ſomnium, quod vidi ego Na- 15
buchodonoſor rex : Et tu, Baltaſar, conjecturam dicito : quia omnes ſapientes regni mei non poſſunt conjecturam ejus indicare mihi. Tu autem,*
Daniel, potes : quia ſpiritus Dei ſanctus eſt in te. Tunc Daniel, cujus 16
nomen Baltaſar, (k) obſtupuit quaſi horâ unâ : & cogitationes ejus conturbabant (l) eum. Et reſpondit Baltaſar, et dixit; Domine, ſomnium ſit
his qui te oderunt : et conjectura ejus hoſtibus tuis. Arbor, quam vidiſti 17
magnificatam, et corroboratam, cujus altitudo perveniebat ad cœlum, et
latitudo ejus in omnem terram, Et folia ejus florentia, et fructus ejus 18
multus, et eſca omnibus in ea, ſubter eam habitabant beſtiæ agri, et in ramis ejus commorabantur aves cœli; Tu es, ô rex, quia magnificatus es, 19
et invaluiſti, et magnitudo tua magnificata eſt, et pervenit ad cœlum, et
poteſtas tua ad terminos terræ. Quòd autem vidit rex Hir, et Sanctum 20
deſcendentem de cœlo, et dixit; Evellite arborem, et diſſipate illam, attamen germen radicum ejus in terra dimittite, et in vinculo ferreo, et in
ære, et in herba, quæ foris, et in rore cœli commorabitur, et cum beſtiis
agreſtibus pars ejus, donec ſeptem tempora mutentur ſuper eum; Hæc eſt 21
conjectura ejus, ô rex : et ſententia Altiſſimi eſt, quæ pervenit ſuper dominum meum regem :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اوراقها بهيه * وثمرها كثير * وغذاء الكل فيها * وتحتها اوت الوحوش البريه * وفي اغصانها
13 سكنت طيور السماء * ومنها اغتذى كل جسد * نظرت في رؤيا الليل على مضجعي *
14 واذا يقظان وقدوس نزل من السماء * وصوت بقوة وقال هكذا * اقطعوا الشجرة * وانزعوا
اغصانها * وانفضوا اوراقها * وبددوا ثمرها * لتتزعزع الوحوش من تحتها * والطيور من
15 اغصانها * لكن غرس اصولها دعوه في الارض * ورباط حديد ونحاس * وفي الخضير
16 الذي من خارج وطل السماء يسكن * ومع الوحوش نصيبه في عشب الارض * وقلبه
17 يتبدل من البشر * ويعطى له قلب وحش * ويتبدل عليه سبعه ازمنه * وبحرم يقظان
القول * وكلمة القديسين المسئلة * لكي تعلم الاحياء ان الرب هو العالي على مملكة
18 البشر * ويعطيها لمن يرا * ويقيم عليها رذلة الناس * هذا المنام الذي رايته انا الملك
بختنصر * وانت يا بلطشاصر قل التاويل * لان جميع حكماء مملكتي لا يستطيعون ان
19 يبينوا تاويله * وانت يا دانيال تستطيع * لان روح الله القدوس فيك * حينئذ دانيال
الذي اسمه بلطشاصر * اطرق نحو ساعة واحدة * وافكاره اقلقته * فاجاب الملك وقال *
يا بلطشاصر المنام والتاويل لا يقلقاك * فاجاب بلطشاصر وقال له * يا سيد يكون الحلم
20 لمبغضيك * وتاويله لاعدائك * الشجرة التي رايتها عظمت وقويت * وبلغ ارتفاعها الى
21 السماء * وسعتها الى كل الارض * واوراقها خصبه * وثمرها كثير * وفيها طعام للكل * تحتها
22 سكنت الوحوش البريه * وفي اغصانها استظلت طيور السماء * انت ايها الملك * لانك
23 عظمت وقويت * وعظمتك عظمت وبلغت الى السماء * وسيادتك الى اقطار الارض * وان
الملك راى يقظان وقدوسا نزل من السماء وقال * اجتثوا الشجرة وافسدوها * لكن اعادة
جبلة اصولها دعوه في الارض * ورباط حديد ونحاس * وفي الخضر التي خارجا وفي طل
24 السماء يتدبر * ومع الوحوش البريه نصيبه الى ان تتبدل عليه سبعه ازمنه * هذا تاويله
ايها الملك * جرم العلي هو الذي بلغ الى سيدي الملك *

Folia ejus erant formoſa, fructus uberri- 12
mus, ut omnium eſca eſſet in ea : ſub
eam ſe recipiebant animalia campeſtria,
& in ramis ejus habitabant volucres cœli : & ex ea veſcebatur omne corpus.
Vidi in viſione nocturna ſuper cubili 13
meo, cùm ecce Vigil & Sanctus deſcendit
è cœlo. Et clarâ voce clamavit, & 14
ita dixit; Succidite arborem, & evellite ramos ejus, excutite folia ejus, &
fructus ejus diſpergite : moveantur animalia de ſub ipſa, & volucres è ramis
ipſius. At verò plantam radicum ejus 15
in terra ſinite, & in vinculo ferreo
æneóque : in herba viridi quæ foris eſt,
& rore cœli habitet, & cum belluis ſit
pars ejus in herba terræ : Cor ejus im- 16
mutetur ab hominibus, & detur ei cor
beſtiæ; ſeptémque tempora mutentur ſu-
per eum. Ex decreto quidem Vigilis eſt 17
ſermo, & ex verbo Sanctorum petitio :
ut ſciant viventes quòd Dominus ſupereminet regno hominum, & dat illud
cui arbitratur, & evehit ad illud abjectiſſimos hominum. Hoc eſt ſomnium 18
quòd vidi ego rex Bochtonaſſar : tu O
Baltaſaſar dic interpretationem : nam
omnes ſapientes regni mei nequeunt indicare interpretationem ejus; tu verò O
Daniel potes, quia ſpiritus Dei ſanctus
eſt in te. Tunc Daniel cujus nomen erat 19
Baltaſaſar, vultum taciturnus demiſit
circiter horam unam, & cogitationes
ejus conturbabant eum : ſed affatus eum
rex ait; O Baltaſaſar, ſomnium & interpretatio ejus ne te conturbent. Reſpondit
Baltaſaſar, & ait illi; O domine, ſomnium
oſoribus tuis ſit, & interpretatio ejus
hoſtibus tuis. Arbor quam vidiſti cre- 20
viſſe & invaluiſſe, altitudinem ejus ad
cœlum uſque perveniſſe, & latitudinem
ejus ad univerſam terram; Folia ejus 21
ubera eſſe, & fructum ejus permultum,
eſcam in ea omnibus eſſe, ſub ea habitare animalia campeſtria, & in ramis
ejus umbram petere volucres cœli : Tu es 22
O rex : tu enim magnificatus es & invaluiſti; amplitudo tua crevit, & ad
cœlum uſque pervenit; & dominatus
tuus ad extremas terræ partes. Quòd 23
autem rex viderit Vigilem & Sanctum
deſcendiſſe de cœlo & dixiſſe; Denudate arborem & corrumpite eam, ſed reſtaurationem plaſmatis radicum ejus in
terra ſinite, & in vinculo ferreo æneóque; & in gramine quod foris eſt, inque
rore cœli commoretur; & cum belluis
ſylveſtribus ſit pars ejus, quouſque mu-
tentur ſuper eum ſeptem tempora : Hæc 24
eſt interpretatio ejus O rex : Decretum
Altiſſimi eſt quod pervenit ad dominum
meum regem.

rore ex & , ſapient tibi bobus ſicut herba & ,tuam habitationem exiſtendum ad agri fera cum & , homine ab trudentes te Et
22 וְלָךְ טָרְדִין מִן־אֲנָשָׁא וְעִם־חֵיוַת בָּרָא לֶהֱוֵה מְדֹרָךְ וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ יְטַעֲמוּן וּמִטַּל־
, hominis regno in altiſſimus dominator quòd ſcias donec , te ſuper mutabuntur tempora ſeptem & , tingentes te cœlorum
שְׁמַיָּא לָךְ מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָךְ עַד דִּי־תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט עִלָּאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא
ex : conſtans tibi tuum regnum , arboris quæ ejus radicum radicem dimittere dixerunt quod Et.illud dabit,voluerit cui ei &
23 וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ׃ וְדִי אֲמַרוּ לְמִשְׁבַּק עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי דִּי אִילָנָא מַלְכוּתָךְ לָךְ קַיָּמָה מִן־
, redime juſtitia in tua peccata & , te ſuper ſit pulchrum meum conſilium , rex Quamobrem .cœli dominantes quòd cognoveris quo
24 דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלִּטִן שְׁמַיָּא׃ לָהֵן מַלְכָּא מִלְכִּי יִשְׁפַּר עֲלָךְ וַחֲטָיָךְ בְּצִדְקָה פְרֻק
.regem Nebuchadneſar ſuper venit Omne .tuæ paci prolongatio erit ecce:afflictorum miſerando in tuas iniquitates &
25 וַעֲוָיָתָךְ בְּמִחַן עֲנָיִן הֵן תֶּהֱוֵא אַרְכָה לִשְׁלֵוְתָךְ׃ כֹּלָּא מְטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃
Nónne : ait & , rex Reſpondit .fuit deambulans Babel regni palatio ſuper : duodecim lunarum fine In
26 לִקְצָת יַרְחִין תְּרֵי עֲשַׂר עַל־הֵיכַל מַלְכוּתָא דִּי בָבֶל מְהַלֵּךְ הֲוָה׃ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר הֲלָא
27 ? mei decoris gloriam in & ,meæ fortitudinis robore in , regni domum in eam ædificavi ego quam : magna Babel ipſa hæc
דָּא־הִיא בָּבֶל רַבְּתָא דִּי־אֲנָה בֱנַיְתַהּ לְבֵית מַלְכוּ בִּתְקַף חִסְנִי וְלִיקָר הַדְרִי׃
.te à tranſivit regnum , rex Nebuchadneſar , dicentes Tibi .ei delapſa cœlis è vox , regis ore in ſermo Adhuc
28 עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא נְפַל לָךְ אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכוּתָא עֲדָת מִנָּךְ׃
mutabuntur tempora ſeptem & , ſapient tibi bobus ſicut herba ,tua habitatio agri beſtiis cum & ,trudentes te homine ab Et
29 וּמִן־אֲנָשָׁא לָךְ טָרְדִין וְעִם־חֵיוַת בָּרָא מְדֹרָךְ עִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ יְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן
ſermo hora ea In .illud dabit voluerit cui ei & , hominis regno in altiſſimus dominator quòd agnoſcas donec , te ſuper
30 עֲלָךְ עַד דִּי־תִנְדַּע דִּי־שַׁלִּיט עִלָּאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי־יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ׃ בַּהּ־שַׁעֲתָא מִלְּתָא
:tingebatur ejus corpus cœlorum rore de & ,comedebat boves ut herbam & ,eſt detruſus homine ex &,Nebuchadneſar ſuper eſt finitus
סָפַת עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר וּמִן־אֲנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין יֵאכֻל וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע
cœlos ad meos oculos Nebuchadneſar ego dierum fine in Et .avium ſicut ejus ungues & ,crevit aquilarum ſicut ejus capillus donec
31 עַד דִּי שַׂעְרֵהּ כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְצִפְּרִין׃ וְלִקְצָת יוֹמַיָּא אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר עַיְנַי לִשְׁמַיָּא
poteſtas ,ejus poteſtas quia ,glorificavi & ,laudavi ſeculi viventem & ,benedixi altiſſimo & ,eſt reverſa me ſuper mea cognitio & ,levavi
נִטְלֵת וּמַנְדְּעִי עֲלַי יְתוּב וּלְעִלָּאָה בָּרְכֵת וּלְחַי עָלְמָא שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת דִּי שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן
ſuam voluntatem juxta &,reputati nihil tanquam terræ habitatores omnes Et.generatione & generatione cum ejus regnum & ;ſeculi
32 עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ עִם־דָּר וְדָר׃ וְכָל־דָּאֲרֵי אַרְעָא כְּלָה חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ
ipſo In ? feciſti Quid : ei dicat &,ejus manum in percutiat qui eſt non & :terræ habitatoribus &,cœlorum exercitu in faciens
33 עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדָאֲרֵי אַרְעָא וְלָא אִיתַי דִּי־יְמַחֵא בִידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ׃ בֵּהּ־
, mei duces me & , me ſuper rediit meus ſplendor & meus decor mei regni gloriam ad & , me ſuper eſt reverſa mea cognitio tempore
זִמְנָא מַנְדְּעִי יְתוּב עֲלַי וְלִיקַר מַלְכוּתִי הַדְרִי וְזִוִי יְתוּב עֲלַי וְלִי הַדָּבְרַי
ego Nunc .mihi eſt addita amplior magnificentia & , eſt confirmatum meo regno ſuper & : quæſierunt mei principes &
34 וְרַבְרְבָנַי יְבַעוֹן וְעַל־מַלְכוּתִי הָתְקְנַת וּרְבוּ יַתִּירָה הוּסְפַת לִי׃ כְּעַן אֲנָה
qui &:judicium ejus ſemita & ,veritas ejus opera omnia quia,cœlorum regem glorificans & , exaltans & , laudans Nebuchadneſar
נְבוּכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם וּמְהַדַּר לְמֶלֶךְ שְׁמַיָּא דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשֹׁט וְאֹרְחָתֵהּ דִּין וְדִי
.humiliare valens ſuperbia in ambulantes
מַהְלְכִין בְּגֵוָה יָכִל לְהַשְׁפָּלָה׃

Verſio VULG. LAT.

22 Ejicient te ab hominibus, & cum beſtiis feríſque erit habitatio tua, & fœnum ut bos comedes, & rore cœli infundêris : ſeptem quoque tempora mutabuntur ſuper te, donec ſcias quòd dominetur Excelſus ſuper regnum hominum, & cuicunque voluerit, det illud. 23 Quòd autem præcepit ut relinqueretur germen radicum ejus, id eſt, arboris: regnum tuum tibi manebit, poſtquàm cognoveris poteſtatem eſſe cœleſtem. 24 Quam ob rem, rex conſilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitates tuas miſericordiis pauperum : forſitan ignoſcet delictis tuis. 25 Omnia hæc venerunt ſuper Nabuchodonoſor regem. 26 Poſt finem menſium duodecim, in aula Babylonis deambulabat. 27 Reſpondítque rex, & ait ; Nónne hæc eſt Babylon magna, quam ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decôris mei ? 28 Cúmque ſermo adhuc eſſet in ore regis, vox de cœlo ruit ; Tibi dicitur, Nabuchodonoſor rex ; Regnum tuum tranſibit à te, 29 Et ab hominibus ejicient te, & cum beſtiis & feris erit habitatio tua : fœnum quaſi bos comedes, & ſeptem tempora mutabuntur ſuper te, donec ſcias quòd dominetur Excelſus in regno hominum, & cuicunque voluerit, det illud. 30 Eâdem horâ ſermo completus eſt ſuper Nabuchodonoſor, & ex hominibus abjectus eſt, & fœnum ut bos comêdit, & rore cœli corpus ejus infectum eſt : donec capilli ejus in ſimilitudinem aquilarum creſcerent, & ungues ejus quaſi avium. 31 Igitur poſt finem dierum, ego Nabuchodonoſor oculos meos ad cœlum levavi, & ſenſus meus redditus eſt mihi : & Altiſſimo benedixi, & viventem in ſempiternum laudavi, & glorificavi : quia poteſtas ejus poteſtas ſempiterna, & regnum ejus in generationem & generationem. 32 Et omnes habitatores terræ apud eum in nihilum reputati ſunt : juxta voluntatem enim ſuam facit tam in virtutibus cœli quàm in habitatoribus terræ : & non eſt qui reſiſtat manui ejus, & dicat ei ; Quarè feciſti ? 33 In ipſo tempore ſenſus meus reverſus eſt ad me, & ad honorem regni mei decoremque perveni : & figura mea reverſa eſt ad me : & optimates mei, & magiſtratus mei requiſierunt me, & in regno meo reſtitutus ſum : & magnificentia amplior addita eſt mihi. 34 Nunc igitur ego Nabuchodonoſor laudo, & magnifico, & glorifico regem cœli : quia omnia opera ejus vera, & viæ ejus judicia, & gradientes in ſuperbia poteſt humiliare.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
[illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
[illegible]

25 * Nam ab hominibus te depellent & cum beſtiis agri erit habitatio tua, herbámque velut bovi comedendam tibi præbebunt, rore cœli intingêris, ſeptémque tempora ſuper te evolventur : uſque dum agnoſcas dominari Excelſum in regno hominum, ita ut cui voluerit, conferat illud. 26 Quòd autem dixit ut relinqueretur ſtirps radicum arboris, regnum tuum tibi manebit, ubi cognoveris dominium de cœlo eſſe. 27 Proindè conſilium meum probetur tibi, & peccata tua eleemoſynis redime, & iniquitatem tuam miſericordiâ erga imbecillos : uſquedùm amoveat à te inſipientias tuas. 28 Hæc omnia contigerunt Nebuchadnoſari regi. 29 Poſt menſes duodecim, ſuper palatium regni ſui quod erat Babylone, deambulabat Nebuchadnoſar rex, 30 Et proloquens dicebat ; Nónne hæc eſt Babylon magna quam ego ædificavi in regiam meam, ad imperium meum potentiſſimum, & gloriam meam ? 31 Sermone hoc adhuc verſante in ore regis, vox advenit è cœlo ; Tibi dicitur Nebuchadnoſar rex, regnum tuum à te elapſum eſſe : 32 Ex hominibus te depellendum, & cum beſtiis agri fore habitationem tuam, fœno ceu bovem te cibandum, & rore cœli intingendum, ſeptémque tempora ſuper te evolvenda : donec ſcias dominari Deum excelſum in regno hominum, ut cui voluerit, conferat illud, & abjectiſſimum hominum ad illud evehat. 33 Eâdem horâ verbum illud impletum eſt de Nebuchadnoſare rege : nam ex hominibus depulſus fœnum ceu bos comêdit, & rore cœli tinctus eſt : adeóque pili ejus creverunt ut aquilarum, & ungues ejus ut volucrum. 34 Cùm autem exacti fuiſſent dies illi, ego Nebuchadnoſar rex oculos meos in cœlum ſuſtuli, mens mea rediit ad me, Excelſo benedixi, viventem in ſecula laudavi & exornavi ; quòd dominium ejus dominium ſit ſempiternum, & regnum ejus in generationem generationum : 35 Omnes habitatores terræ ut nihili ab eo reputentur, & quicquid vult agat tam in exercitibus cœli quàm in habitatoribus terræ : nemóque ſit qui manum ejus criminetur, ac dicat ei, Quid agis ? 36 Eo ipſo tempore mens mea rediit ad me, & magnates mei, ducéſque militiæ meæ requiſiverunt me, in regno meo fui confirmatus, & amplitudo major adjecta fuit mihi. 37 Proindè ego Nebuchadnoſar laudo, extollo, atque celebro cœli regem ; quòd omnia opera ejus ſint ex juſtitia, & viæ ejus judicium : & eos qui inſolenter incedunt, poſſit humiliare.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

22 Καὶ σὲ ἐκδιώξουσιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἔσται ἡ κατοικία σου, καὶ χόρτον ὡς βοῦν
(α) ψωμιοῦσί σε, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσῃ, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σέ, ἕως οὗ γνῷς
23 ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν. Καὶ ὅτι (β) εἶπαν, Ἐάσατε
τὴν (γ) φυλὴν τῶν ῥιζῶν τοῦ δένδρου· ἡ βασιλεία σου σοὶ μένει, ἀφ' ἧς ἂν γνῷς τὴν ἐξουσίαν τὴν (δ)
24 οὐράνιον. Διὰ τοῦτο βασιλεῦ ἡ βουλή μου ἀρεσάτω σοι, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι,
25 καὶ τὰς ἀδικίας (ε) ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων· ἴσως ἔσται μακρόθυμος τοῖς παραπτώμασί σου ὁ θεός. Ταῦτα
26 πάντα ἔφθασεν ἐπὶ Ναβουχοδονόσορ τὸν βασιλέα. Μετὰ δωδεκάμηνον, ἐπὶ τῷ ναῷ τῆς βασιλείας
αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι περιπατῶν, Ἀπεκρίθη (ζ) ὁ βασιλεύς, καὶ εἶπεν, Οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη,
27 ἣν ἐγὼ ᾠκοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας, ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου; Ἔτι
28 τοῦ λόγου (η) ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος, φωνὴ (θ) ἀπ' οὐρανοῦ ἐγένετο, Σοὶ λέγουσι Ναβουχοδονόσορ βασιλεῦ,
29 Ἡ βασιλεία (ι) παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, Καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων σε (κ) ἐκδιώκουσι, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων
ἡ κατοικία σου, καὶ χόρτον ὡς βοῦν (α) ψωμιοῦσί σε, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σέ, (λ) ἕως γνῷς ὅτι κυριεύει
30 ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ (μ) ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν. Αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη
ἐπὶ Ναβουχοδονόσορ (ν), καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ χόρτον ὡς βοῦς ἤσθιε, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου
τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, (ξ) ἕως αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμεγαλύνθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ
31 ὡς ὀρνέων. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν, ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέλαβον,
καὶ αἱ φρένες μου ἐπ' ἐμὲ ἐπεστράφησαν, καὶ τῷ ὑψίστῳ ηὐλόγησα, καὶ τῷ ζῶντι εἰς (ο) τὸν αἰῶνα
ᾔνεσα, καὶ ἐδόξασα, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν,
32 Καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ὡς οὐδὲν ἐλογίσθησαν· καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖ ἐν τῇ δυνάμει
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς γῆς· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιποιήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Τί ἐποίησας;
33 Αὐτῷ τῷ καιρῷ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον· καὶ ἡ μορφή
μου ἐπέστρεψεν ἐπ' ἐμέ, καὶ οἱ τύραννοί μου, καὶ οἱ μεγιστᾶνές μου ἐζήτουν με, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου
34 ἐκραταιώθην, καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα προσετέθη μοι. Νῦν οὖν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ
καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινά, καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις,
καὶ πάντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινῶσαι. (†)

22 *Et ejicient te ab hominibus, & cum beſtiis agreſtibus erit habitatio tua: & fœno, ut bovem, paſcent te : & de (m) rore cœli commoraberis : & ſeptem tempora mutabuntur ſuper te : donec ſcias, quòd dominatur Excelſus ſuper regnum hominum, & cuicunque voluerit, dabit illud.* 23 *Quòd autem (n) dixerunt, Dimittite germen radicum arboris ; regnum tuum tibi manet, poſtquàm cognoveris poteſtatem cœleſtem.* 24 *Quamobrem, rex, conſilium meum placeat tibi : & peccata tua in eleemoſynis redime, & iniquitates in miſerationibus pauperum : fortaſſe erit longanimis delictis tuis Deus.* 25 *Omnia hæc venerunt ſuper Nabuchodonoſor regem.* 26 *Poſt duodecim menſes, in aula regni ſui, in Babylone ambulans* 27 *Reſpondit rex, & dixit ; Nónne hæc eſt Babylon magna, quam ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis meæ, in honorem gloriæ meæ ?* 28 *Cùm adhuc ſermo eſſet in ore regis, vox de cœlo facta eſt ; Tibi (o) dicunt, Nabuchodonoſor rex ; Regnum tranſiit à te,* 29 *Et ab hominibus te ejiciunt, & cum beſtiis agreſtibus habitatio tua, & fœno, ut bovem, cibabunt te : & ſeptem tempora mutabuntur ſuper te : donec ſcias, quòd dominatur Excelſus ſuper regnum hominum, & cuicunque voluerit, dabit illud.* 30 *Eâdem horâ ſermo completus eſt ſuper Nabuchodonoſor : & ex hominibus ejectus eſt, & fœnum, ut bos, comêdit, & de rore cœli corpus ejus infectum eſt ; donec capilli ejus, quaſi leonum, creverunt, & ungues ejus, quaſi avium.* 31 *Et poſt finem dierum ego Nabuchodonoſor oculos meos ad cœlum (p) levavi, & renes mei ad me reverſi ſunt : & Altiſſimo benedixi, & Viventem in ſempiternum laudavi, & glorificavi, quia poteſtas ejus, poteſtas ſempiterna, & regnum ejus in generationem, & generationem :* 32 *Et omnes habitatores terræ, quaſi nihil, computati ſunt. Et juxta voluntatem ſuam facit in virtute cœli, & in habitatione terræ : & non eſt qui reſiſtat manui ejus, & dicat ei, Quid feciſti ?* 33 *Ipſo tempore renes mei reverſi ſunt ad me : & ad honorem regni mei veni : & figura mea reverſa eſt ad me : & tyranni mei, & magiſtratus mei quærebant me : & in regno meo confortatus ſum : & magnificentia amplior addita eſt mihi.* 34 *Nunc igitur ego Nabuchodonoſor laudo, & ſuperexalto, & glorifico regem cœli, quia omnia opera ejus vera, & ſemitæ ejus judicia : & omnes gradientes in ſuperbia poteſt humiliare.*

MS.A. (α) ψωμίσουσίν (β) εἶπεν, (γ) φυὴν τοῦ δένδρου· (δ) ἐπουράνιον. (ε) σου ἐν (ζ) καὶ εἶπεν, Οὐκ (η) ἐν στόματι (θ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (ι) σου παρῆλθεν (κ) ἐκδιώξουσιν, (α) ψωμίσουσίν (λ) ἕως οὗ γνῷς (μ) ἐὰν (ν) τὸν βασιλέα, καὶ (ξ) ἕως οὗ (ο) τοὺς αἰῶνας (†) ὍΡΑΣΙΣ ε'.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * ويطردوك من الناس * ومع الوحوش البرية يكون مسكنك * ويطعموك العشب مثل الثور
ومن طل السماء تتندى * وسبعة ازمنة تتبدل عليك * الي ان تعلم ان العلي يسود مملكة
26 البشر * ويعطيها لمن يرا * ولانه قال اتركوا اعادة جبلة اصول الشجر في الارض *
27 مملكتك لك باقية * اذ تعلم السلطان السماي * لاجل هذا ايها الملك ليرضيك مشورتي *
انقذ خطاياك بالمراحم * ومظالمك برافات المساكين * عسي يكون الله طويل الروح علي
28 29 سقطاتك * هذه كلها ادركت بختنصر الملك * بعد اثني عشر شهرا في هيكل مملكته
30 ببابل وهو يمشي * اجاب الملك وقال * اليس هذه هي بابل العظمي التي انا بنيتها
31 لبيت المملكة بعز قوتي لكرامة مجدي * وبينما الكلمة في فم الملك كاينة * صار صوت
32 من السماء * لك يقال يا بختنصر الملك * مملكتك زالت عنك * ومن البشر يطردوك *
ومع الوحوش البرية مسكنك * يطعموك العشب مثل الثور * ويتغير عليك سبعة ازمنة *
33 الي ان تعلم ان العلي يملك مملكة البشر * ويعطيها لمن يرا * في هذه الساعة بعينها تمت
الكلمة علي بختنصر * وطرد من الناس * واكل العشب مثل الثور * واصبح جسمه من
34 طل السماء * وعظم شعره مثل شعر الاسد * واظفاره مثل مخالب الطيور * وبعد انقضاء
الايام انا بختنصر رفعت عيني الي السماء * ورجع علي عقلي * وباركت العلي * والحي الي
35 الابد سبحت ومجدت * لان سلطانه سلطان ابدي * ومملكته الي جيل وجيل * وجميع سكان
الارض حسبوا كلا شي * وكارادته يصنع في قوة السماء وفي مسكن الارض وليس من يقاوم
36 يك ويقول له ماذا صنعت * في هذا الوقت بعينه رجع الي عقلي * وعدت الي كرامة مملكتي *
وعاد لي شكلي * وولاتي وعظماي طلبوني * وتقويت علي مملكتي * وعادت لي العظمة
37 متضاعفة * والان انا بختنصر اسبح وامجد ملك السماء * لان كل اعماله حقيقية * وسبله
احكام * ويقدر ان يواضع جميع السالكين بالعظمة *

25 * *Expellent te ex hominibus, & cum belluis ſylveſtribus erit habitatio tua ; herbâ ceu bovem te cibabunt, & ſub rore cœli commoraberis, ſeptémque tempora mutabuntur ſuper te : quouſque ſcias Altiſſimum dominari regno hominum, illúdque dare cui arbitratur.* 26 *Quia verò dixit, Sinite reſtaurationem plaſmatis radicum arboris in terra ; regnum tuum tibi manſurum eſt, cùm cognoveris poteſtatem cœleſtem.* 27 *Quapropter O rex, gratum habeas conſilium meum : redime peccata tua miſericordiis, & impietates tuas pietatibus erga pauperes : forſitan erit Deus longanimis erga lapſus tuos.* 28 *Hæc omnia evenerunt Bachtonaſſari regi.* 29 *Poſt duodecim menſes in palatio regni ſui in Babele, dum deambularet.* 30 *Prolocutus enim rex ait; Annon hæc eſt Babel magna, quam ego ædificavi in domum regiam cum fortitudine roboris mei ad honorem gloriæ meæ ?* 31 *Dúmque verbum hoc in regis ore verſaretur, facta eſt hæc vox de cœlo ; Tibi dicitur O Bachtonaſſar rex, Regnum tuum à te devolutum eſt :* 32 *Ab hominibus ejicient te, & cum belluis ſylveſtribus erit habitatio tua, herbâ te ceu bovem cibabunt, ſeptémque tempora ſuper te mutabuntur : donec ſcias Altiſſimum poſſidere regnum hominum, illúdque conferre cui arbitratus fuerit.* 33 *Eâdem ipſâ horâ completum eſt verbum ſuper Bachtonaſſarem : expulſus enim fuit ex hominibus, herbam ceu bos comedit, perfuſum fuit corpus ejus rore cœli, creverunt pili ejus ut pili leonum, & ungues ejus ut ungues volucrum.* 34 *Poſt finem autem dierum illorum, ego Bachtonaſſar levavi oculos meos ad cœlum, & redeunte ad me judicio meo, benedixi Altiſſimo, & in æternum Viventem laudavi atque celebravi ; quòd imperium ejus ſit imperium æternum, & regnum ejus in generationem & generationem ;* 35 *Terricolæ omnes ut nihili æſtimentur, et pro voluntate ſua agat virtuti cœli et habitationi terræ, neque ſit qui manui ejus reſiſtat, ac dicat, Quid feciſti ?* 36 *Eodem illo tempore rediit ad me judicium meum, reſtitutus fui ad honorem regni mei, recuperavi ſpeciem meam, et dynaſtæ ac principes mei poſtulaverunt me, confirmatus fui in regno meo, et rediit ad me magnificentia duplicata.* 37 *Nunc igitur ego Bachtonaſſar laudo et glorifico regem cœli ; quòd omnes actiones ejus legitimæ ſint, et viæ ejus juſtæ ; et deprimere poſſit omnes ſuperbè incedentes.*

דניאל: ה

CAP. V. ה

ſipere in dixit Belſaſar .bibens vinum mille contra & : mille ſuis principibus multum panem fecit rex Belſaſar

1 בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא עֲבַד לְחֶם רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי אֲלַף וְלָקֳבֵל אַלְפָּא חַמְרָא שָׁתֵה׃ בֵּלְשַׁאצַּר אֲמַר ׀ בִּטְעֵם 2

biberunt & ; Jeruſalaim in quod ,palatio de ejus pater Nebuchadneſar eduxerat quæ ,argenti & auri vaſa afferendum ad vini

חַמְרָא לְהַיְתָיָה לְמָאנֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְיִשְׁתּוֹן

templo de eduxerant quæ ,auri vaſa ſunt allata tunc In .ejus concubinæ & ,ejus conjuges ,ejus principes & ,rex eis in

3 בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ׃ בֵּאדַיִן הַיְתִיו מָאנֵי דַהֲבָא דִּי הַנְפִּקוּ מִן־הֵיכְלָא

Biberunt .ejus concubinæ & ,ejus conjuges ,ejus principes & ,rex eis in biberunt & : Jeruſalem in quod Dei domus quod

4 דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ׃ אִשְׁתִּיו

[illegible] digiti ſunt egreſſi hora ipſa In .lapidis & ,ligni ,ferri ,æris ,argenti & ,auri deos laudaverunt & : vinum

5 חַמְרָא וְשַׁבַּחוּ לֵאלָהֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא׃ בַּהּ־שַׁעֲתָה נְפַקוּ אֶצְבְּעָן דִּי

quæ manus palmam videns rex & : regis quod palatii parietis quod gypſo ſuper candelabrum contra ſcribentes & ,hominis manus

יַד־אֱנָשׁ וְכָתְבָן לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא עַל־גִּירָא דִּי־כְתַל הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא וּמַלְכָּא חָזֵה פַּס יְדָה דִּי

,ſoluta ejus lumbi ligamina & : eum conturbaverunt ejus cogitationes & ,ipſum mutaverunt ejus ſplendores regis Tunc .ſcribebat

6 כָתְבָה׃ אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֺהִי שְׁנוֹהִי וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלוּנֵּהּ וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרַיִן

,rex reſpondit : divinos & ,Chaldæos ,ſophos introducendum ad virtute in rex Clamans .ſunt colliſa illud ad hoc ejus genua &

7 וְאַרְכֻבָּתֵהּ דָּא לְדָא נָקְשָׁן׃ קָרֵא מַלְכָּא בְּחַיִל לְהֶעָלָה לְאָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא עָנֵה מַלְכָּא

,veſtietur purpura,mihi indicaverit ejus interpretationem &,hanc ſcripturam legerit qui ,homo omnis Quòd : Babel ſapientibus dixit &

וְאָמַר ׀ לְחַכִּימֵי בָבֶל דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִקְרֵה כְּתָבָה דְנָה וּפִשְׁרֵהּ יְחַוִּנַּנִי אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ

non & : regis ſapientes omnes ſunt ingreſſi Tunc .imperabit regno in tertius & ,ejus collo ſuper auri quæ torques &

8 וְהַמְנוּכָא דִי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ וְתַלְתִּי בְמַלְכוּתָא יִשְׁלַט׃ אֱדַיִן עָלְלִין כֹּל חַכִּימֵי מַלְכָּא וְלָא־

,territus multum Belſaſar rex Tunc .regi notificare ejus interpretationem & ,legere ſcripturam valentes

9 כָהֲלִין כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרָא לְהוֹדָעָה לְמַלְכָּא׃ אֱדַיִן מַלְכָּא בֵלְשַׁאצַּר שַׂגִּיא מִתְבָּהַל

domum in ejus principum & ,regis verba adverſum Regina .perplexi ejus principes & :eo ſuper mutati ejus ſplendores &

10 וְזִיוֺהִי שָׁנַיִן עֲלוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין׃ מַלְכְּתָא לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי לְבֵית

mutentur non tui ſplendores &,tuæ cogitationes te terreant non:vive ſecula in Rex : dixit & ,regina reſpondit:eſt ingreſſa convivii

מִשְׁתְּיָא עַלַּלַת עֲנָת מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי אַל־יְבַהֲלוּךְ רַעְיוֹנָךְ וְזִיוָךְ אַל־יִשְׁתַּנּוֹ׃

ſapientia ,intelligentia & ,illuminatio,tui patris diebus in & ,eo in ſanctorum deorum ſpiritus quo , tuo regno in vir Eſt

11 אִיתַי גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ וּבְיוֹמֵי אֲבוּךְ נַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה

,Chaldæorum ,ſophorum,genethliacorum principem tuus pater Nebuchadneſar rex & ; eo in eſt inventa Deorum ſapientiam ſecundùm

כְּחָכְמַת־אֱלָהִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ רַב חַרְטֻמִּין אָשְׁפִין כַּשְׂדָּאִין

,ſomnia interpretans intellectus & ,ſcientia & ,abundans ſpiritus quòd reſpectu Omni .rex tuus pater eum conſtituit,divinorum

12 גָּזְרִין הֲקִימֵהּ אֲבוּךְ מַלְכָּא׃ כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ ׀ יַתִּירָה וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר חֶלְמִין

Daniel nunc : Belteſaſar ejus nomen impoſuit rex cui ,Daniele in ,eo in ſit inventa nodos ſolvens & ,ænigmatum indicatio &

וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל דִּי־מַלְכָּא שָׂם־שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּעַן דָּנִיֵּאל

Tu ,Danieli dixit & ,rex reſpondit : rege coram eſt adductus Daniel Tunc .indicabit interpretationem & ,vocetur

13 יִתְקְרֵי וּפִשְׁרָה יְהַחֲוֵה׃ בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אַנְתְּה־

? Jehudah de meus pater rex adduxit quem ,Jehudah captivitatis filiis de qui ,Daniel ipſe

הוּא דָנִיֵּאל דִּי־מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי הַיְתִי מַלְכָּא אַבִי מִן־יְהוּד׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. V.

Baltaſſar rex fecit grande convivium optimatibus ſuis 1
mille : & unuſquiſque ſecundùm ſuam bibebat ætatem.
Præcepit ergò jam temulentus, ut afferrentur vaſa aurea & 2
argentea, quæ aſportaverat Nabuchodonoſor pater ejus
de templo, quod fuit in Jeruſalem, ut biberent in eis rex
& optimates ejus, uxoréſque ejus, & concubinæ. Tunc 3
allata ſunt vaſa aurea, & argentea, quæ aſportaverat de
templo, quod fuerat in Jeruſalem : & biberunt in eis rex,
& optimates ejus, uxores & concubinæ illius. Bibebant 4
vinum, & laudabant deos ſuos aureos, & argenteos, ære-
os, ferreos, lignéoſque & lapideos. In eadem hora ap- 5
paruerunt digiti, quaſi manûs hominis ſcribentis contra
candelabrum in ſuperficie parietis aulæ regiæ : & rex aſpi-
ciebat articulos manûs ſcribentis. Tunc facies regis com- 6
mutata eſt, & cogitationes ejus conturbabant eum : &
compages renum ejus ſolvebantur, & genua ejus ad ſe in-
vicèm collidebantur. Exclamavit itaque rex fortiter, ut 7
introducerent magos, Chaldæos, & aruſpices. Et prolo-
quens rex ait ſapientibus Babylonis, Quicunque legerit
ſcripturam hanc, & interpretationem ejus manifeſtam
mihi fecerit, purpurâ veſtietur, & torquem auream habe-
bit in collo, & tertius in regno meo erit. Tunc ingreſſi 8
omnes ſapientes regis, non potuerunt nec ſcripturam lege-
re, nec interpretationem indicare regi. Unde rex Baltaſ- 9
ſar ſatis conturbatus eſt, & vultus illius immutatus eſt :
ſed & optimates ejus turbabantur. Regina autem, pro 10
re quæ acciderat regi, & optimatibus ejus, domum convi-
vii ingreſſa eſt : & proloquens ait ; Rex, in æternum vive :
non te conturbent cogitationes tuæ, neque facies tua im-
mutetur. Eſt vir in regno tuo, qui ſpiritum deorum 11
ſanctorum habet in ſe : & in diebus patris tui ſcientia &
ſapientia inventæ ſunt in eo: nam & rex Nabuchodonoſor
pater tuus, principem magorum, incantatorum, Chaldæo-
rum, & aruſpicum conſtituit eum, pater, inquam, tuus, ô
rex : Quia ſpiritus amplior, & prudentia, intelligentiá- 12
que & interpretatio ſomniorum, & oſtenſio ſecretorum,
ac ſolutio ligatorum, inventæ ſunt in eo, hoc eſt, in Danie-
le : cui rex impoſuit nomen Baltaſſar : nunc itaque Dani-
el vocetur, & interpretationem narrabit. Igitur intro- 13
ductus eſt Daniel coram rege. Ad quem præfatus rex ait ;
Tu es Daniel de filiis captivitatis Judæ, quem adduxit pa-
ter meus rex de Judæa ?

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܗ * ܩܦܠܐܘܢ *

1 * ܒܠܝܛܫܐܨܪ ܡܠܟܐ. ܥܒܕ ܚܫܡܝܬܐ ܪܒܬܐ ܠܐܠܦ ܪܘܪܒܢܘܗܝ. ܘܠܘܩܒܠܗܘܢ ܕܐܠܦܐ
2 ܚܡܪܐ ܫܬܐ ܗܘܐ. * ܘܐܡܪ ܒܠܝܛܫܐܨܪ ܟܕ ܛܥܡ ܚܡܪܐ ܠܡܝܬܝܘ ܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ ܘܕܣܐܡܐ.
ܕܐܦܩ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܐܒܘܗܝ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܢܫܬܘܢ ܒܗܘܢ ܡܠܟܐ ܘܪܘܪܒܢܘܗܝ.
3 ܘܢܫܘܗܝ ܘܦܠܓܘܬܗ. * ܗܝܕܝܢ ܐܝܬܝܘ ܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ ܕܐܦܩ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ
4 ܘܐܫܬܝܘ ܒܗܘܢ ܡܠܟܐ ܘܪܘܪܒܢܘܗܝ. ܘܢܫܘܗܝ ܘܦܠܓܘܬܗ. * ܐܫܬܝܘ ܚܡܪܐ. ܘܫܒܚܘ
5 ܠܐܠܗܐ ܕܕܗܒܐ ܘܕܣܐܡܐ. ܘܕܢܚܫܐ ܘܕܦܪܙܠܐ. ܘܕܩܝܣܐ ܘܕܟܐܦܐ. * ܒܗ ܒܫܥܬܐ. ܢܦܩ
ܨܒܥܬܐ ܕܐܝܕܐ ܕܒܪܢܫܐ. ܘܟܬܒܢ ܗܘܝ ܠܘܩܒܠ ܢܒܪܫܬܐ. ܥܠ ܓܝܪܐ ܕܫܘܪܐ ܕܗܝܟܠܐ ܕܡܠܟܐ.
6 ܘܡܠܟܐ ܚܙܐ ܦܣܬܐ ܕܐܝܕܐ ܕܟܬܒܐ. * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܙܝܘܗ ܐܫܬܢܝ. ܘܪܥܝܢܘܗܝ ܕܠܚܘܗܝ.
7 ܘܩܛܪܐ ܕܚܨܗ ܐܫܬܪܝܘ. ܘܒܘܪܟܘܗܝ ܢܩܫܢ ܗܘܝ. * ܘܩܥܐ ܡܠܟܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ: ܠܡܥܠܘ
ܠܐܫܘܦܐ ܘܠܟܠܕܝܐ. ܘܠܚܪܫܐ ܘܠܚܟܝܡܐ. ܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܚܟܝܡܐ ܕܒܒܠ.
ܟܠ ܕܢܩܪܐ ܟܬܒܐ ܗܢܐ. ܘܦܘܫܩܗ ܢܚܘܝܢܝ. ܐܪܓܘܢܐ ܢܠܒܫ. ܘܡܢܝܟܐ ܕܕܗܒܐ
8 ܒܨܘܪܗ. ܘܬܠܝܬܝܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܢܫܠܛ. * ܗܝܕܝܢ ܥܠܠܝܢ ܗܘܘ ܚܟܝܡܘܗܝ ܕܡܠܟܐ. ܘܠܐ
9 ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܪܐ ܟܬܒܐ. ܘܦܘܫܩܗ ܠܡܘܕܥܘ ܠܡܠܟܐ. * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܒܠܝܛܫܐܨܪ
ܣܓܝ ܐܬܕܠܚ. ܘܙܝܘܗ ܐܫܬܢܝ. ܘܪܘܪܒܢܘܗܝ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ. * ܘܡܠܟܬܐ ܡܛܠ
10 ܡܠܘܗܝ ܕܡܠܟܐ ܘܪܘܪܒܢܘܗܝ. ܠܒܝܬ ܡܫܬܝܐ ܥܠܬ. ܘܥܢܬ ܘܐܡܪܐ ܠܡܠܟܐ. ܡܠܟܐ
11 ܠܥܠܡ ܚܝ. ܠܐ ܢܕܠܚܘܢܟ ܪܥܝܢܝܟ. ܘܙܝܘܝܟ ܠܐ ܢܫܬܢܘܢ. * ܐܝܬ ܓܒܪܐ ܒܡܠܟܘܬܟ.
ܕܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܩܕܝܫܐ ܐܝܬ ܒܗ. ܘܒܝܘܡܝ ܐܒܘܟ. ܢܗܝܪܘܬܐ ܘܣܘܟܠܐ.
ܘܚܟܡܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܐܝܟ ܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܫܬܟܚܬ ܒܗ. ܘܡܠܟܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ
12 ܐܒܘܟ. ܪܫܐ ܠܚܪܫܐ ܘܠܐܫܘܦܐ ܘܠܟܠܕܝܐ ܐܩܝܡܗ. * ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܘܣܘܟܠܐ
ܘܝܕܥܬܐ ܝܬܝܪܐ ܐܫܬܟܚܬ ܒܗ. ܦܫܪ ܚܠܡܐ. ܘܡܦܫܩ ܐܘܚܕܬܐ. ܘܫܪܐ ܩܛܪܐ. ܕܢܝܐܝܠ
13 ܗܘ ܕܡܠܟܐ ܫܡܗ ܣܡ ܒܠܝܛܫܐܨܪ. ܗܫܐ ܕܢܝܐܝܠ ܢܬܩܪܐ. ܘܦܘܫܩܐ ܢܚܘܐ. * ܗܝܕܝܢ
ܕܢܝܐܝܠ ܥܠ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܐܢܬ ܗܘ ܕܢܝܐܝܠ ܕܡܢ ܒܢܝ
ܫܒܝܐ ܕܝܗܘܕ. ܕܐܝܬܝ ܐܒܝ ܡܠܟܐ ܡܢ ܝܗܘܕ.

CAP. V.

Blitſaſar rex facto convivio magno mille 1
proceribus ſuis, coram his mille vinum bi-
bebat : Juſſitque Blitſaſar cùm vinum jam 2
deguſtâſſet, afferri vaſa aurea & argentea quæ
ex templo exportaverat Nebuchadnoſar pa-
ter ejus de Jeruſalem ; ut biberent in eis rex
& proceres ejus, uxores & concubinæ ejus.
Tunc allatis vaſis aureis quæ exportaverat ex 3
templo Dei quod erat Jeroſolymis, biberunt
in eis rex & proceres ejus, uxores & concu-
binæ ipſius. Bibentes vinum laudabant deos 4
aureos & argenteos, & æneos, ferreos, li-
gneos, atque lapideos. Eâdem horâ egreſſi 5
digiti manûs humanæ, ſcribebant ex adver-
ſo lucernæ in calce parietis qui erat in pala-
tio regis, rege vidente volam manûs quæ ſcri-
bebat. Tunc regis ſerenitate immutatâ, & 6
mente conturbatâ, vinculis dorſi ejus diſſo-
lutis, & genibus ejus mutuùm colliſis ; In- 7
clamavit rex altâ voce ut adducerentur hari-
oli & Chaldæi, magi & ſapientes : *tum* pro-
loquens rex ait ſapientibus Babylonis ; Quiſ-
quis legerit ſcripturam iſtam, & interpretati-
onem ejus indicaverit mihi, purpureis indue-
tur, & torques aureus collo ejus imponetur,
tertiæque parti in regno dominabitur. Tunc 8
accedebant ſapientes regis, nec poterant ſcri-
pturam legere, neque interpretationem ejus
regi notam facere. Tunc rege Blitſaſare ad- 9
modum conturbato, ejuſque ſerenitate im-
mutatâ, & proceribus ejus attonitis ; Regi- 10
na propter verba regis & proceres ejus ad
convivii locum ingreſſa eſt, & proloquens
dixit regi ; Rex, æternùm vivas : cogitationes
tuæ ne te perterreant, & ſplendores tui ne
immutentur. Adeſt in regno tuo vir cui ſpi- 11
ritus deorum ſanctorum ineſt, & patris tui
temporibus lux, intelligentia, & ſapientia
multa, par ſapientiæ deorum inventa eſt in
eo : adeò ut rex Nebuchadnoſar pater tuus,
præſtigiatorum, hariolorum, magorum, atque
Chaldæorum principem conſtituerit eum ;
Quia ſpiritus, prudentia, & intelligentia ma- 12
jor inventa eſt in eo. *Is* interpretatur ſomnia,
ediſſerit ænigmata, & ſolvit nodos : Daniel
is eſt, cui rex impoſuerat nomen Blitſaſar :
Jam Daniel advocetur, & interpretationem
indicabit. Tunc Daniele ad regem ingreſſo, 13
prolocutus eſt rex dixitque Danieli ; Tune es
Daniel de captivis Judææ, quos adduxit pa-
ter meus rex de Judæa ?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. εʹ.

1 (α) Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησε δεῖπνον (β) μέγα τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ χιλίοις, καὶ κατέναντι τῶν χιλίων
2 ὁ οἶνος, Καὶ πίνων Βαλτάσαρ εἶπεν ἐν τῇ γεύσει τοῦ οἴνου, τοῦ ἐνεγκεῖν τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ,
ἃ ἐξήνεγκεν Ναβουχοδονόσορ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ πιέτωσαν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ
3 οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ, καὶ αἱ παράκοιτοι αὐτοῦ. Καὶ (γ) ἠνέχθησαν τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ
καὶ τὰ ἀργυρᾶ, ἃ ἐξήνεγκεν ἐκ τοῦ ναοῦ (δ) τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ
4 οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, (ε) καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ, καὶ αἱ παράκοιτοι αὐτοῦ. Ἔπινον οἶνον, καὶ ᾔνεσαν τοὺς θεοὺς
5 τοὺς χρυσοῦς, καὶ ἀργυροῦς, καὶ χαλκοῦς, καὶ σιδηροῦς, καὶ ξυλίνους, καὶ (ζ) λιθίνους. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξῆλθον
δάκτυλοι χειρὸς ἀνθρώπου, καὶ ἔγραφον κατέναντι τῆς λαμπάδος ἐπὶ τὸ κονίαμα τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου τοῦ βασι-
6 λέως, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθεώρει τοὺς ἀστραγάλους τῆς χειρὸς τῆς γραφούσης. Τότε τοῦ βασιλέως ἡ μορφὴ ἠλλοιώθη, καὶ οἱ διαλο-
γισμοὶ αὐτοῦ συνετάρασσον αὐτὸν, καὶ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ διελύοντο, καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ συνεκροτοῦντο.
7 Καὶ ἐβόησεν ὁ βασιλεὺς ἐν ἰσχύϊ, τοῦ εἰσαγαγεῖν μάγους, Χαλδαίους, γαζαρηνούς· καὶ εἶπε τοῖς σοφοῖς Βα-
βυλῶνος, Ὃς (η) ἂν ἀναγνῷ τὴν γραφὴν ταύτην, καὶ τὴν σύγκρισιν (θ) γνωρίσῃ μοι, πορφύραν ἐνδύσε-
8 ται, καὶ ὁ μανιάκης ὁ χρυσοῦς (ι) ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξει. Καὶ
εἰσεπορεύοντο (κ) πάντες οἱ σοφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἠδύναντο τὴν γραφὴν ἀναγνῶναι, οὔτε τὴν σύγ-
9 κρισιν γνωρίσαι τῷ βασιλεῖ. Καὶ ὁ βασιλεὺς Βαλτάσαρ (λ) ἐταράχθη, καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ ἠλλοιώθη (μ)
10 ἐν αὐτῷ, καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ (ν) συνεταράσσοντο. Καὶ εἰσῆλθεν ἡ βασίλισσα εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου, (ξ)
καὶ εἶπε, Βασιλεῦ, εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι· μὴ ταρασσέτωσάν σε οἱ διαλογισμοί σου, καὶ ἡ μορφή σου μὴ
11 ἀλλοιούσθω. Ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἐν ᾧ πνεῦμα Θεοῦ (ο)· καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πατρός σου, γρη-
γόρησις καὶ σύνεσις εὑρέθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ὁ πατήρ σου ἄρχοντα ἐπαοιδῶν, μά-
12 γων, Χαλδαίων, γαζαρηνῶν, κατέστησεν (π) αὐτὸν, Ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἐν αὐτῷ, καὶ φρόνησις καὶ σύνε-
σις ἐν αὐτῷ, συγκρίνων ἐνύπνια, καὶ ἀναγγέλλων κρατούμενα, καὶ λύων συνδέσμους, Δανιήλ· καὶ ὁ βα-
σιλεὺς ἐπέθηκεν (ρ) ὄνομα αὐτῷ, Βαλτάσαρ. νῦν οὖν κληθήτω, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ σοι.
13 Τότε Δανιὴλ εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιὴλ, Σὺ εἶ Δανιὴλ, ὁ ἀπὸ τῶν
υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, ἧς ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ μου;

CAP. V.

Baltaſar rex fecit grande convivium optimatibus ſuis mille : & è (a) re- 1
gione ipſorum mille, vinum. Et bibens Baltaſar dixit in guſtu vini, ut af- 2
ferrentur vaſa aurea, et argentea, quæ aſportaverat Nabuchodonoſor pater ejus
de templo quod fuit in Hieruſalem : & biberent in eis rex, & optimates ejus,
& ſcorta ejus, & concubinæ ejus. Et allata ſunt vaſa aurea, & argen- 3
tea, quæ aſportaverat de templo Dei, quod in Hieruſalem : & bibebant in
eis rex, & optimates ejus, & ſcorta ejus, & concubinæ ejus. Bibebant 4
vinum, & laudabant deos aureos, & argenteos, & æneos, & ferreos, &
ligneos, & (b) lapideos. In eadem hora egreſſi ſunt digiti manûs hominis, & 5
ſcribebant è regione lampadis in tectorio parietis domûs regis : et rex aſpici-
ebat articulos manûs ſcribentis. Tunc regis forma commutata eſt : & co- 6
gitationes ejus conturbabant eum : & compages renum ejus ſolvebantur :
& genua ejus collidebantur. Et clamavit rex in fortitudine, ut introdu- 7
cerent Magos, Chaldæos, Gazarenos. Et dixit ſapientibus Babylonis ; Qui-
cunque legerit ſcripturam hanc, & conjecturam ejus manifeſtam mihi fe-
cerit, purpurâ veſtietur, & torques aurea ſuper collum ejus : & * tertius
in regno meo principabitur. Et ingrediebantur omnes ſapientes regis, & 8
non poterant ſcripturam legere, neque conjecturam indicare regi. Et rex 9
Baltaſar conturbatus eſt : & forma ejus immutata eſt in illo : et optima-
tes ejus turbabantur. Et ingreſſa eſt Regina in domum convivii, et dixit ; 10
Rex, in æternum vive. Non conturbent te cogitationes tuæ : et forma tua
non immutetur. Eſt vir in regno tuo, in quo eſt ſpiritus Dei : et in diebus 11
patris tui vigilantia, & intelligentia inventæ ſunt in eo : et rex Nabucho-
donoſor pater tuus principem incantatorum, Magorum, Chaldæorum, Ga-
zarenorum, conſtituit eum : Quia ſpiritus amplior in eo, et prudentia, et 12
intellectus in eo, conjiciens ſomnia, et indicans (c) abſcondita, et ſolvens
colligationes, Daniel : et rex impoſuit ei nomen Baltaſar. Nunc itaque vo-
cetur : et conjecturam ejus indicabit tibi. Tunc Daniel introductus eſt co- 13
ram rege : et dixit rex Danieli ; Tu es Daniel, qui de filiis captivitatis
Judææ, quam adduxit rex pater meus ?

MS.A.(α) ὍΡΑΣΙΣ ϛʹ. Βαλτάσαρ(β) τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ ἀνδράσιν χιλίοις, (γ) ἠνέχθησαν (δ) τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, (ε) καὶ αἱ παράκοιτοι αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ. Ἔπινον οἶνον, (ζ) λιθίνους· καὶ τὸν Θεὸν τοῦ αἰῶνος οὐκ ηὐλόγησαντο ἔχοντα ἐξουσίαν τοῦ πνεύματος αὐτῶν. Ἐν αὐτῇ (η) ἐὰν (θ) αὐτῆς (ι) ἔσται περὶ τὸν (κ) οἱ σοφοὶ (λ) πολὺ ἐταράχθη, (μ) ἐπ' αὐτῷ, (ν) συνετάρασσον αὐτόν. (ξ) καὶ ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα, καὶ εἶπεν, Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας (ο) ἅγιον· (π) αὐτὸν ὁ πατήρ σου ὁ βασιλεὺς, Ὅτι (ρ) αὐτῷ ὄνομα,

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الخامس *

* الرويا السادس *

1 * بلطشاصر الملك صنع عشاء عظيما لعظمايه لالف رجل * والخمر بازاء الالوف * وشرب
2 بلطشاصر وقال في ذوق الخمر ان يحضروا الاواني الذهب والفضة التي احضرها بختنصر ابوه
3 من الهيكل الذي بايروسليم * وليشرب فيها الملك وعظماوه * وسراريه ونساوه * فاتي بالانية
الذهب والفضة التي احضرها من هيكل الله الذي بايروسليم * وشرب فيها الملك وعظماوه *
4 وسراريه ونساوه * شربوا خمرا وسبحوا لالهة الذهب والفضة * والنحاس والحديد * والخشب
5 والحجارة * ولم يباركوا اله السماء الذي له سلطان روحهم * وفي هذه الساعة خرجت انامل
يد انسان * وكتبت قبالة المصباح على كلس حايط بيت الملك * والملك ينظر انامل اليد
6 تكتب * حينيذ تغير شكل الملك * واقلقته افكاره * وانحلت عقد حقوه * واصطكت
7 ركبتاه * وصرخ الملك بصوت عظيم * ليدخلوا مجوس الكلدانيين المنجمين * واجاب الملك
وقال لحكماء بابل ان الذي يقراء هذه الكتابة ويعرفني تاويلها * يلبس برفيرا * وطوق ذهب
8 يكون على عنقه * ويسود ثالث في مملكتي * فدخل جميع حكماء الملك ولم يستطيعوا ان
9 يقراوا الكتابة * ولا ان يعرفوا الملك التاويل * والملك بلطشاصر اضطرب * وتغير شكله *
10 وقلق عظماوه * ودخلت الملكة الى بيت الشراب * واجابت الملكة وقالت عش ايها الملك
11 الى الدهر * لا تقلقك افكارك * ولا يتغير شكلك * ثم رجل في مملكتك فيه روح الله
القدوس * وفي ايام ابيك وجدت فيه يقظة وفهم * والملك بختنصر ابوك اقامه رييسا للرقايين
12 الكلدانيين والمنجمين * لان روحا مضاعفة هي فيه * وذهن وفهم وجدا فيه * ويعبر الاحلام
ويخبر بالاوابد * ويحل العقد * هو دانيال * والملك وضع له اسما بلطشاصر * والان ليدعى
13 ويخبرك بتاويله * حينيذ دانيال دخل امام الملك * فقال الملك لدانيال * انت هو دانيال
الذي من بني سبي يهوذا * الذي جلبه ابي الملك *

CAP. V.

Viſio ſexta.

Baltaſaſar rex fecit cœnam magnam 1
principibus ſuis mille viris, & vinum e-
rat è regione millium. Cúmque bibiſſet 2
Baltaſaſar, dixit in guſtu vini ut affer-
rent vaſa aurea & argentea quæ attulerat
Bochtonaſſar pater ſuus è templo quod
erat in Jeruſalem, & ut biberent in eis
rex & principes ejus, concubinæ & uxo-
res ejus. Igitur allatis vaſis aureis & 3
argenteis quæ advexerat è templo Dei
quod erat in Jeruſalem, biberunt in eis
rex & principes ejus, concubinæ & uxo-
res ejus. Cùm vinum bibiſſent, lauda- 4
verunt deos aureos, argenteos, æneos,
ferreos, ligneos, & lapideos ; Deum verò
cœli cui poteſtas eſt in ſpiritum eorum,
non benedixerunt. Eâdem horâ egreſſæ 5
ſunt ſummitates digitorum manûs huma-
næ, & ſcripſerunt ex adverſo facis ſu-
per calcem parietis domûs regiæ, rege
ſpectante ſummos manûs digitos ſcri-
bentes. Tunc inverſa eſt ſpecies regis, 6
& conturbaverunt eum cogitationes ſuæ,
ſoluti ſunt nodi lumbi ejus, & colliſe-
runt ſe genua ipſius. Quapropter ex- 7
clamavit rex altâ voce : Ingrediantur
magi Chaldæorum aſtrologorum : tum al-
locutus rex ſapientes Babelis, ait ; Qui-
cunque legerit ſcripturam hanc, & no-
tam fecerit mihi interpretationem ejus ;
induetur purpurâ, & collare aureum erit
ſuper collum ejus, & tertius dominabi-
tur in regno meo. Itaque cùm ingreſſi 8
fuiſſent omnes ſapientes regis, & non
potuiſſent legere ſcripturam, neque no-
tam facere regi interpretationem ; Rex 9
Baltaſaſar conturbatus eſt, & ſpecies ejus
inverſa, & exagitati principes ejus.
Verùm ingreſſâ reginâ in locum convivii, 10
prolocuta eſt regina, & ait ; Vive O rex
in æternum : ne te perturbent cogitati-
ones tuæ, néve immutetur ſpecies tua.
Eſt hîc in regno tuo vir quidam cui ineſt 11
ſpiritus Dei ſanctus, in quo ſub diebus
patris tui, inventa eſt vigilantia & intel-
lectus, quem rex Bochtonaſſar pater tuus
conſtituit principem incantatorum, Chal-
dæorum, & aſtrologorum ; Quòd ſpi- 12
ritus duplicatus ſit in eo, & ingenium
atque intellectus inventa ſint in ipſo, in-
terpretetur ſomnia, aperiat occulta, no-
dóſque reſolvat : Daniel is eſt, cui rex
nomen impoſuerat Baltaſaſar : is nunc
advocetur, & indicabit tibi interpretatio-
nem ejus. Tunc Daniele ad regem in- 13
greſſo, dixit rex Danieli ; Tune es Da-
niel de captivis Judæ, quem pater meus
rex adduxit ?

דניאל : ה

.te in est inventa abundans sapientia & , intellectus & illustratio & ; te in Deorum spiritus quod , te super audivi Et
וּשְׁמְעֵת עֲלָיךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין בָּךְ וְנַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה יַתִּירָה הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃ 14
; mihi notificandum ad ejus interpretationem & , legerent hanc scripturam qui , sophi sapientes me coram sunt adducti nunc Et
וּכְעַן הֻעַלּוּ קֳדָמַי חַכִּימַיָּא אָשְׁפַיָּא דִּי־כְתָבָה דְנָה יִקְרוֹן וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי 15
nodos & , interpretari interpretationes poteris quòd , te super audivi ego Et .indicare sermonis interpretationem valentes non &
וְלָא־כָהֲלִין פְּשַׁר־מִלְּתָא לְהַחֲוָיָה׃ וַאֲנָה שִׁמְעֵת עֲלָיךְ דִּי־תוּכַל פִּשְׁרִין לְמִפְשַׁר וְקִטְרִין 16
quæ torques & , vestieris purpura , mihi notificare ejus interpretationem & , legere scripturam poteris en nunc : solvere
לְמִשְׁרֵא כְּעַן הֵן תּוּכַל כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי אַרְגְּוָנָא תִלְבַּשׁ וְהַמְוֹנְכָא דִי־
tua Munera , rege coram dicens & , Daniel respondens Tunc .dominaberis regno in tertius & , tuo collo super auri
דַהֲבָא עַל־צַוְּארָךְ וְתַלְתָּא בְמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט׃ בֵּאדַיִן עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר קֳדָם מַלְכָּא מַתְּנָתָךְ 17
Tu .ei notificabo interpretationem & , regi legam scripturam veruntamen : da alteri tua honoraria & , existendum ad tibi
לָךְ לֶהֶוְיָן וּנְבָזְבְּיָתָךְ לְאָחֳרָן הַב בְּרַם כְּתָבָא אֶקְרֵא לְמַלְכָּא וּפִשְׁרָא אֲהוֹדְעִנֵּהּ׃ אַנְתָּה 18
magnificentiā propter Et .tuo patri Nebuchadnesar dedit decorem & , gloriam & , magnificentiā & , regnum altissimus Deus ; rex
מַלְכָּא אֱלָהָא עִלָּאָה מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ׃ וּמִן־רְבוּתָא 19
occidens erat , volens erat quos : ejus facie à timentes & trementes fuerunt linguæ & nationes , populi omnes , ei dedit quam
דִּי יְהַב־לֵהּ כֹּל עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא הֲווֹ זָאֲעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָמוֹהִי דִּי־הֲוָא צָבֵא הֲוָא קָטֵל
quando Et .humilians erat , volens erat quos & , extollens erat , volens erat quos & , vivificans erat , volens erat quos &
וְדִי־הֲוָא צָבֵא הֲוָה מַחֵא וְדִי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה מָרִים וְדִי־הֲוָא צָבֵא הֲוָא מַשְׁפִּל׃ וּכְדִי 20
gloriam & , sui regni solio de est factus descendere : superbiam ad est roboratus ejus spiritus & , ejus cor fuit elevatum
רִם לִבְבֵהּ וְרוּחֵהּ תִּקְפַת לַהֲזָדָה הָנְחַת מִן־כָּרְסֵא מַלְכוּתֵהּ וִיקָרָה
herba : ejus habitatio onagris cum & , adæquatum bestia cum ejus cor & , est detrusus hominis filiis à Et .eo ab abstulerunt
הֶעְדִּיו מִנֵּהּ׃ וּמִן־בְּנֵי אֲנָשָׁא טְרִיד וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוְתָא שַׁוִּי וְעִם־עֲרָדַיָּא מְדוֹרֵהּ עִשְׂבָּא 21
regno in altissimus Deus potens quòd cognovit donec ; fuit tinctum ejus corpus cœlorum rore.è & , ei sapuerunt bobus ut
כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי־יְדַע דִּי־שַׁלִּיט אֱלָהָא עִלָּאָה בְּמַלְכוּת
respectu omni , tuum cor humiliâsti non Belsasar ejus filius tu Et .illud super constituet , voluerit quem eum & , hominis
אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא יְהָקֵים עֲלַהּ׃ וְאַנְתָּה בְּרֵהּ בֵּלְשַׁאצַּר לָא הַשְׁפֵּלְתְּ לִבְבָךְ כָּל־קֳבֵל 22
, tu & , te coram attulerunt ejus domus quæ vasa & , es elevatus cœli Dominum super Et .scires hoc totum quòd
דִּי כָּל־דְּנָה יְדַעְתָּ׃ וְעַל מָרֵא־שְׁמַיָּא הִתְרוֹמַמְתָּ וּלְמָאנַיָּא דִי־בַיְתֵהּ הַיְתִיו קָדָמָךְ וְאַנְתְּה 23
, ligni , ferri , æris , auri & , argenti deos & : eis in bibentes vinum tuæ concubinæ & , tuæ uxores , tui principes &
וְרַבְרְבָנָךְ שֵׁגְלָתָךְ וּלְחֵנָתָךְ חַמְרָא שָׁתַיִן בְּהוֹן וְלֵאלָהֵי כַסְפָּא וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא
omnes & , ejus manu in tua mens cujus , Deum & : laudâsti , scientes neque , audientes neque , videntes non qui , lapidis &
וְאַבְנָא דִּי לָא־חָזַיִן וְלָא־שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין שַׁבַּחְתָּ וְלֵאלָהָא דִּי־נִשְׁמְתָךְ בִּידֵהּ וְכָל־
hæc Et .est designata hæc scriptura & , manus hæc palma est missa ejus facie à Tunc .honorâsti non , eum apud tuæ viæ
אֹרְחָתָךְ לֵהּ לָא הַדַּרְתָּ׃ בֵּאדַיִן מִן־קֳדָמוֹהִי שְׁלִיחַ פַּסָּא דִי־יְדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים׃ וּדְנָה 24 25
Deus Numeravit , Mene ; sermonis interpretatio Hæc .Upharsin , Techel , Mene , Mene ; est designata quæ scriptura
כְתָבָא דִּי רְשִׁים מְנֵא מְנֵא תְּקֵל וּפַרְסִין׃ דְּנָה פְּשַׁר מִלְּתָא מְנֵא מְנָה־אֱלָהָא 26
imminutus es inventus & , bilancibus in es Appensus , Techel .illud complevit & , tuum regnum
מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלְמַהּ׃ תְּקֵל תְּקִילְתָּה בְמֹאזַנְיָא וְהִשְׁתְּכַחַתְּ חַסִּיר׃ 27

Versio VULG. LAT.

Audivi de te, quoniam spiritum deorum habeas : & scientia 14
intelligentiáque ac sapientia ampliores inventæ sunt in
te. Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes 15
magi, ut scripturam hanc legerent, & interpretationem ejus
indicarent mihi : & nequiverunt sensum hujus sermonis
edicere. Porrò ego audivi de te, quòd possis obscura 16
interpretari, & ligata dissolvere ; si ergò vales scripturam
legere, & interpretationem ejus indicare mihi, purpurâ
vestieris, & torquem auream circa collum tuum habebis,
& tertius in regno meo princeps eris. Ad quæ respondens 17
Daniel, ait coram rege ; Munera tua sint tibi, & dona
domûs tuæ alteri da : scripturam autem legam tibi, rex,
& interpretationem ejus ostendam tibi. O rex, Deus 18
Altissimus, regnum & magnificentiam, gloriam & honorem
dedit Nabuchodonosor patri tuo. Et propter magnificentiam 19
quam dederat ei, universi populi, tribus &
linguæ tremebant & metuebant eum : quos volebat, interficiebat
: & quos volebat, percutiebat : & quos volebat,
exaltabat : & quos volebat, humiliabat. Quando autem 20
elevatum est cor ejus, & spiritus illius confirmatus est ad
superbiam, depositus est de solio regni sui, & gloria ejus
ablata est : Et à filiis hominum ejectus est, sed & cor ejus 21
cum bestiis positum est, & cum onagris erat habitatio
ejus : fœnum quoque ut bos comedebat, & rore cœli corpus
ejus infectum est, donec cognosceret quòd potestatem
haberet Altissimus in regno hominum : & quemcunque
voluerit suscitabit super illud. Tu quoque filius ejus Baltassar, 22
non humiliâsti cor tuum, cùm scires hæc omnia :
Sed adversùm Dominatorem cœli elevatus es : & vasa 23
domûs ejus allata sunt coram te : & tu, & optimates tui,
& uxores tuæ, & concubinæ tuæ, vinum bibistis in eis :
deos quoque argenteos, & aureos, & æreos, ferreos, ligneósque
& lapideos, qui non vident, neque audiunt, neque
sentiunt, laudâsti : porrò Deum, qui habet flatum tuum
in manu sua, & omnes vias tuas, non glorificâsti. Idcircò 24
ab eo missus est articulus manûs, quæ scripsit hoc, quod
exaratum est. Hæc est autem scriptura, quæ digesta est : 25
MANE, THECEL, PHARES. Et hæc est interpretatio 26
sermonis. MANE : numeravit Deus regnum
tuum, & complevit illud. THECEL : appensus 27
es in statera, & inventus es minus habens.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܫܡܥܬ ܥܠܝܟ܂ ܕܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܩܕܝܫܐ ܐܝܬ ܒܟ܂ ܘܢܘܗܪܐ ܘܣܘܟܠܐ ܘܚܟܡܬܐ
ܝܬܝܪܬܐ ܐܫܬܟܚܬ ܒܟ܂ * ܘܗܫܐ ܥܠܘ ܩܕܡܝ ܚܪܫܐ ܘܐܫܘܦܐ܂ ܕܢܩܪܘܢ ܟܬܒܐ ܗܢܐ܂ ܘܦܘܫܩܗ 15
ܢܘܕܥܘܢܢܝ܂ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܦܘܫܩܐ ܕܡܠܬܐ ܠܡܚܘܝܘܬܗ܂ * ܘܐܢܐ ܫܡܥܬ ܥܠܝܟ܂ 16
ܕܡܫܟܚ ܐܢܬ ܦܘܫܩܐ ܠܡܦܫܩ܂ ܘܩܛܪܐ ܠܡܫܪܐ܂ ܐܢ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܠܡܩܪܐ
ܘܦܘܫܩܗ ܠܡܘܕܥܘܬܢܝ܂ ܐܪܓܘܢܐ ܬܠܒܫ܂ ܘܡܢܝܟܐ ܕܕܗܒܐ ܢܬܬܣܝܡ ܒܨܘܪܟ܂ ܘܬܠܝܬܝܐ ܒܡܠܟܘܬܐ
ܬܫܠܛ܂ * ܘܥܢܐ ܕܢܝܐܝܠ ܘܐܡܪ ܩܕܡ ܡܠܟܐ܂ ܡܘܗܒܬܟ ܠܟ ܢܗܘܝܢ܂ ܘܐܝܩܪܐ 17
ܕܒܝܬܟ ܠܐܚܪܢܐ ܗܒ܂ ܒܪܡ ܟܬܒܐ ܐܢܐ ܐܩܪܐ ܠܡܠܟܐ܂ ܘܦܘܫܩܗ ܐܘܕܥܝܘܗܝ܂ * ܐܢܬ 18
ܡܠܟܐ܂ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ܂ ܡܠܟܘܬܐ ܘܪܒܘܬܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܫܘܒܚܐ܂ ܝܗܒ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ
ܐܒܘܟ܂ * ܘܡܢ ܪܒܘܬܐ ܕܝܗܒ ܠܗ܂ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܐܡܘܬܐ ܘܠܫܢܐ܂ ܙܐܝܥܝܢ ܗܘܘ 19
ܘܕܚܠܝܢ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ܂ ܠܕܨܒܐ ܗܘܐ ܩܛܠ܂ ܘܠܕܨܒܐ ܗܘܐ ܡܚܐ܂ ܘܕܨܒܐ
ܡܪܝܡ܂ ܘܕܨܒܐ ܡܡܟܟ܂ * ܘܟܕ ܐܬܬܪܝܡ ܠܒܗ܂ ܘܪܘܚܗ ܥܫܢܬ ܠܡܣܟܠܘ܂ ܢܚܬ 20
ܡܢ ܟܘܪܣܝܐ ܕܡܠܟܘܬܗ܂ ܘܐܝܩܪܗ ܥܒܪ ܡܢܗ܂ * ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܬܛܪܕ܂ ܘܠܒܗ 21
ܥܡ ܚܝܘܬܐ ܐܫܬܘܝ܂ ܘܥܡ ܥܪܕܐ ܥܡܪܗ܂ ܘܥܣܒܐ ܐܝܟ ܬܘܪܐ ܐܘܟܠܘܗܝ܂ ܘܡܢ
ܛܠܐ ܕܫܡܝܐ ܓܘܫܡܗ ܐܨܛܒܥ܂ ܥܕܡܐ ܕܣܓܝ ܣܥܪܗ ܐܝܟ ܕܢܫܪܐ܂ ܘܛܦܪܘܗܝ ܐܝܟ
ܕܨܦܪܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܝܕܥ ܕܫܠܝܛ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂ ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܝܗܒ ܠܗ܂
ܘܡܟܝܟܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܡܩܝܡ ܥܠܝܗ܂ * ܘܐܢܬ ܒܪܗ ܒܠܛܫܨܪ܂ ܠܐ ܐܡܟܟܬ ܠܒܟ 22
ܟܕ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܝܕܥ ܐܢܬ܂ * ܘܥܠ ܡܪܐ ܫܡܝܐ ܐܬܬܪܝܡܬ܂ ܘܡܐܢܝܐ ܕܒܝܬܗ 23
ܐܝܬܝܘ ܩܕܡܝܟ܂ ܘܐܢܬ ܘܪܘܪܒܢܝܟ ܘܢܫܝܟ ܘܦܠܩܝܬܟ܂ ܚܡܪܐ ܐܫܬܝܬܘܢ ܒܗܘܢ܂
ܘܠܐܠܗܐ ܕܕܗܒܐ ܘܕܣܐܡܐ܂ ܘܕܢܚܫܐ ܘܕܦܪܙܠܐ ܘܕܩܝܣܐ ܘܕܟܐܦܐ܂ ܕܠܐ ܚܙܝܢ܂ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ
ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ܂ ܫܒܚܬ܂ ܘܠܐܠܗܐ ܕܢܫܡܬܟ ܒܐܝܕܘܗܝ܂ ܘܕܟܠܗܝܢ ܐܘܪܚܬܟ܂ ܠܗ
ܠܐ ܫܒܚܬ܂ ܘܠܐ ܝܩܪܬ܂ * ܗܝܕܝܢ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܐܫܬܕܪܬ ܦܣܬܐ ܕܐܝܕܐ܂ ܘܟܬܒܐ 24
ܗܢܐ ܐܬܪܫܡ܂ * ܘܗܢܐ ܗܘ ܟܬܒܐ ܕܐܬܪܫܡ܂ ܡܢܐ ܡܢܐ܂ ܬܩܠ܂ ܘܦܪܣܝܢ܂ * ܗܢܘ 25 26
ܦܘܫܩܗ ܕܡܠܬܐ܂ ܡܢܐ܂ ܡܢܐ ܐܠܗܐ ܡܠܟܘܬܟ܂ ܘܐܫܠܡܗ܂ * ܬܩܠ܂ ܐܬܬܩܠܬ 27
ܐܝܟ ܡܣܐܬܐ܂ ܘܐܫܬܟܚܬ ܚܣܝܪ܂

* Audivi de te spiritum deorum sanctorum 14
inesse tibi, & lucem, prudentiam, atque sapientiam
amplissimam in te reperiri. Ingressi 15
sunt coram me præstigiatores & harioli, ut
scripturam hanc legerent, & interpretationem
ejus indicarent mihi : sed non potuerunt
interpretationem rei exponere mihi.
Ego verò audivi de te, posse te interpretationes 16
explanare, & nodos solvere : si potueris
scripturam hanc legere, & interpretationem
ejus notam mihi facere ; purpureis
induêris, torques aureus imponetur collo tuo,
& tertiæ regni parti dominaberis. Tunc respondens 17
Daniel dixit regi ; Munera tua tibi
maneant, & gloriam domûs tuæ aliis confer :
cæterùm scripturam istam ego regi legam, &
interpretationem illius indicabo ei. O rex, 18
Deus excelsus regnum & amplitudinem, honorem
atque gloriam dederat Nebuchadnosari
patri tuo : Et ob amplitudinem quam 19
contulerat ei, omnes populi, nationes, &
linguæ metuebant atque timebant eum : quos
volebat occidebat, & quos volebat servabat,
quos volebat extollebat, & quos volebat
deprimebat. Sed cùm animus ejus intumuisset, 20
& spiritus ejus obduratus esset ad iniquè
se gerendum ; decidit è solio regni sui,
& decus ejus ademptum est ab eo : Ex hominibus 21
depulsus est, & animus ejus ferino
similis effectus, cum onagris versatus est, ac
fœno ceu bovem cibârunt eum, rore cœli
corpus ejus intinctum, adeóque pili ejus
creverant in modum aquilarum, & ungues
ejus in modum volucrum : donec agnovit
dominari Deum supremum in regno hominum,
ita ut cui voluerit conferat illud, &
abjectissimum hominum evehat ad illud. Tu 22
autem Blitsasar filius ejus, non summisisti cor
tuum, cùm hæc omnia scires : Imò contra 23
Dominum cœli adeò te extulisti, ut vasa domûs
ejus coram te sint allata, & tu proceresque
tui, uxores & concubinæ tuæ vinum
biberitis in eis ; & deos aureos & argenteos,
æneos ferreósque, ligneos atque lapideos,
qui nec vident, nec audiunt, neque cognoscunt,
laudaveris : Deum verò cujus in manibus
est halitus tuus, & cujus sunt omnes viæ
tuæ, nequaquam laudaveris. neque glorificaveris.
Tunc à conspectu ejus missa est vola 24
manûs, & scripturam istam exaravit. Quod 25
autem ad scripturam hanc exaratam, Mene
mena, tecquel, upharsin : Hæc est rei interpretatio 26
: Mene, Numeravit Deus regnum tuum,
& tradidit illud : Tecquel appensus fuisti in 27
bilance, & inventus es minoris ponderis :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

14 Ἤκουσα περὶ σοῦ ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἐν σοί, ϗ γρηγόρησις, ϗ σύνεσις, ϗ σοφία περισσὴ εὑρέθη ἐν σοί.
15 Καὶ νῦν εἰσῆλθον (σ) ἐνώπιόν μου οἱ σοφοί, μάγοι, γαζαρηνοί, ἵνα τὴν γραφὴν (τ) ταύτην ἀναγνῶσι,
16 καὶ τὴν σύγκρισιν (υ) γνωρίσωσί μοι, ϗ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀναγγεῖλαί μοι. Καὶ ἐγὼ ἤκουσα περὶ σοῦ,
ὅτι (φ) δύνασαι κρίματα συγκρῖναι. νῦν οὖν ἐὰν δυνηθῇς τὴν (″) γραφὴν ἀναγνῶναι, καὶ τὴν σύγκρισιν
αὐτῆς γνωρίσαι μοι, πορφύραν ἐνδύσῃ, καὶ ὁ μανιάκης ὁ χρυσοῦς ἔσαι (χ) ἐπὶ τῷ τραχήλῳ σου, ϗ
17 τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξεις. (ψ) Καὶ εἶπε Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, Τὰ δόματά σου (ω)
σοὶ ἔστω, ϗ τὴν δωρεὰν τῆς οἰκίας σου ἑτέρῳ δός, ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν ἀναγνώσομαι (α), ϗ τὴν σύγκρισιν
18 αὐτῆς γνωρίσω σοι, Βασιλεῦ. ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος τὴν βασιλείαν, ϗ τὴν μεγαλωσύνην, ϗ τὴν
19 τιμήν, καὶ τὴν δόξαν ἔδωκε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρί σου. Καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης ἧς ἔδωκεν αὐτῷ,
πάντες οἱ λαοί, φυλαί, γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· οὓς (β) ἠβούλετο
αὐτὸς ἀνῄρει, ϗ οὓς (γ) ἠβούλετο αὐτὸς ἔτυπτεν, ϗ οὓς (δ) ἠβούλετο αὐτὸς (ε) ὕψου, ϗ οὓς ἠβούλετο αὐτὸς
20 ἐταπείνου. Καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, ϗ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ (ζ) ὑπερηφανεύσασθαι,
21 κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας (η), ϗ ἡ τιμὴ ἀφῃρέθη ἀπ' αὐτοῦ, Καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
ἐξεδιώχθη, ϗ ἡ καρδία αὐτοῦ μετὰ τῶν θηρίων ἐδόθη, ϗ (θ) μετὰ τῶν ὀνάγρων ἡ κατοικία αὐτοῦ, ϗ χόρτον ὡς
βοῦν ἐψώμιζον αὐτόν, ϗ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω ὅτι κυριεύει (ι)
22 ὁ θεὸς ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, ϗ ᾧ (κ) ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν. Καὶ σὺ (λ) ὢν ὁ υἱὸς
αὐτοῦ Βαλτάσαρ οὐκ ἐταπείνωσας τὴν καρδίαν σου (μ) κατενώπιον τοῦ θεοῦ. οὐ πάντα ταῦτα ἔγνως;
23 Καὶ ἐπὶ τὸν κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθης, ϗ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου αὐτοῦ (ν) ἤνεγκαν ἐνώπιόν σου,
καὶ σὺ καὶ οἱ μεγιστᾶνές σου, ϗ αἱ παλλακαί σου, καὶ (ξ) αἱ παράκοιτοί σου οἶνον ἐπίνετε ἐν αὐτοῖς·
ϗ τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς, ϗ ἀργυροῦς, ϗ χαλκοῦς, ϗ σιδηροῦς, ϗ ξυλίνους, ϗ λιθίνους, οἳ οὐ βλέπουσι,
ϗ (ο) οἳ οὐκ ἀκούουσι, ϗ οὐ γινώσκουσιν, ᾔνεσας, ϗ τὸν θεὸν οὗ ἡ πνοή σου ἐν (″) χειρὶ αὐτοῦ ϗ πᾶσαι
24 αἱ ὁδοί σου, αὐτὸν οὐκ ἐδόξασας. Διατοῦτο ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρός, ϗ τὴν γραφὴν
25 ταύτην ἐνέταξε. Καὶ αὕτη ἡ γραφὴ (π) ἐντεταγμένη, Μανή, Θεκέλ, Φάρες. Τοῦτο τὸ σύγκριμα
26 τοῦ ῥήματος· Μανή, ἐμέτρησεν ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν σου, ϗ ἐπλήρωσεν αὐτήν. Θεκέλ, ἐστάθη ἐν
27 ζυγῷ, ϗ εὑρέθη ὑστεροῦσα.

Audivi de te, quia spiritus Dei in te, & vigilantia, & intelligentia, & 14
sapientia amplior inventæ sunt in te. Et nunc ingressi sunt in conspectu 15
meo sapientes, magi, Gazareni, ut scripturam hanc legerent, & conjecturam
ejus indicarent mihi : & non potuerunt indicare mihi. Et 16
ego audivi de te, quia potes conjecturas conjicere. Nunc igitur si poteris
scripturam legere, & conjecturam ejus indicare mihi ; purpurâ
vestieris, & torques aureus erit super collum tuum, & tertius in
regno meo principaberis. Et dixit Daniel coram rege ; Munera tua sint 17
tibi ; & donum domûs tuæ alteri des, Ego autem scripturam legam,
& conjecturam ejus ostendam tibi. O rex, Deus altissimus regnum, & 18
magnificentiam, & honorem, & gloriam dedit Nabuchodonosor patri
tuo : Et à magnificentia, quam dederat ei, omnes populi, tribus, linguæ 19
erant trementes, & metuentes à facie ejus : quos volebat, ipse interficiebat
; & quos volebat, ipse percutiebat ; & quos volebat, ipse exaltabat
; & quos volebat, ipse humiliabat. Et quando elevatum est cor 20
ejus, & spiritus ejus obfirmatus est ad superbiendum ; depositus est de
solio regni ; & honor ablatus est ab eo : Et ex hominibus ejectus est : & 21
cor ejus cum bestiis datum est, & cum onagris habitatio ejus : & fœno,
ut bovem, cibaverunt eum, & de rore cœli corpus ejus infectum est, donec
cognovit, quia dominatur Deus altissimus super regnum hominum ;
& cuicunque voluerit, dabit illud. Et tu igitur, filius ejus Baltasar, 22
non humiliâsti cor tuum coram Deo : nónne omnia hæc noras ? Et super 23
Dominum Deum cœli elevatus es : & vasa domûs (d) ejus attulerunt
coram te : & tu, & optimates tui, & scorta tua, & concubinæ
tuæ vinum bibebatis in eis : deósque aureos, & argenteos, & æneos, et
ferreos, et ligneos, et lapideos, qui non vident, neque audiunt, neque
sentiunt, laudâsti : et Deum, cujus spiratio tua in manu ejus, et omnes
viæ tuæ, ipsum non glorificâsti. Idcircò à facie ejus missus est articulus 24
manûs, et scripturam hanc ordinavit. Et hæc est scriptura ordinata, 25
Mane, Thecel, Phares. Hæc est interpretatio verbi : Mane, mensus est 26
Deus regnum tuum, et complevit illud. Thecel, appensum est in statera, 27
et inventum est minus habens.

MS.A. (σ) ἐνώπιον ἐμοῦ (τ) ἀναγνῶσιν, (υ) αὐτῆς (φ) σὺ δύνασαι κρίματα συγκρίνειν. (″) γραφὴν ταύτην (χ) περὶ τὸν τράχηλόν σου, (ψ) Τότε ἀπεκρίθη Δανιὴλ (ω) σὺν σοὶ (α) τῷ βασιλεῖ, ϗ τὴν (β) ἐβούλετο (γ) ἐβούλετο (δ) ἐβούλετο (ε) ὕψου, ϗ οὓς ἐβούλετο (ζ) ὑπερηφανεύεσθαι, (η) αὐτοῦ, (θ) μετὰ ὀνάγρων (ι) ὁ ὕψιστος (κ) ἐὰν (λ) ὁ υἱὸς (μ) ἐνώπιον (ν) ἤνεγκας (ξ) *σοί (ο) οὐ γινώσκουσιν, (″) τῇ χειρὶ (π) ἡ ἐντεταγμένη,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * سمعت عنك ان روح الله القدوس فيك * ويقظه وفهم وحكمه مضعفه وجدت فيك *
15 * والآن دخل امامي الحكماء المجوس المنجمون * لكي يقروا هذه الكتابه ويعرفوني تاويلها *
16 فلم يستطيعوا ان يخبروني * وانا سمعت عنك انك تقدر تعبر الكلمات * والآن ان
قدرت تقرا الكتابه وتعرفني تاويلها * تلبس برفيرا * ويكون طوق ذهب على عنقك *
17 وتسود ثالث في مملكتي * حينئذ اجاب دانيال وقال امام الملك * عطاياك تكون معك *
18 وموهبه بيتك اعطيها لاخر * وانا اقرا الكتابه للملك * واعرفك بتاويلها * ايها الملك *
19 الاله العلي اعطى لبختنصر ابيك المملكه والعظمه والكرامه والمجد * ومن العظمه
التي اعطاها له * جميع الشعوب والقبايل والالسن كانوا مرتعدين وخايفين من وجهه *
وهو كان يقتل الذين يشاء * ويضرب الذين يشاء * ويرفع الذين يشاء * ويذل الذين
20 يشاء * ولما ارتفع قلبه * وقوي روحه ليتعظم * انزل عن كرسي مملكته * ونزع
21 عنه كرامته * وطرد من البشر * واعطي قلبه مع الوحوش * ومع حمير الوحش كان
مسكنه * واطعموه العشب مثل الثور * وانصبغ جسده من طل السماء * الى ان عرف
22 ان الله العلي يسود مملكه الناس * ويعطيها لمن يرا * وانت ابنه بلطشاصر لم
23 تواضع قلبك قدام الله * ولا عرفت كل هذه * وترفعت على الرب اله السماء * وقدموا
انيه بيته امامك * وانت وعظماوك وسراريك ونساوك شربت خمرا بهم * والهتك الذهب
والفضه والنحاس والحديد * والخشب والحجاره التي لا تنظر ولا تسمع ولا تعلم سبحتها *
24 والهك الذي نسمتك في يديه وجميع طرقك لم تمجده * لاجل هذا من وجهه ارسلت
25 انمله يد ورتبت هذه الكتابه * وهذه الكتابه المرسومه * مقيس موزون مقسوم *
26 27 * وهذا تاويل الكلمه * مقيس قاس الله مملكتك واكملها * موزون وزنت في الميزان
ووجدت ناقصه *

Audivi de te spiritum Dei sanctum inesse 14
tibi, & vigilantiam, intelligentiam,
& sapientiam duplicatam in te reperiri.
Jam ingressi sunt ad me sapientes, 15
magi, astrologi ; ut scripturam hanc
legerent, & interpretationem indicarent
mihi : verùm non potuerunt indicare
mihi. Porrò audivi de te, posse te 16
verba interpretari. Jam si possis hanc
scripturam legere, & indicare mihi interpretationem
ejus ; induêris purpurâ,
eritque collare aureum in collo tuo, &
tertius dominaberis in regno meo. Tunc 17
respondit Daniel, dixitque coram rege ;
Munera tua penes te maneant,
& donum domûs tuæ alteri concede :
ego quidem legam scripturam hanc regi,
& notam faciam tibi interpretationem
ejus. O rex, Deus supremus 18
contulerat Bachtonassari patri tuo regnum,
magnificentiam, honorem, atque
gloriam : Et propter magnificentiam 19
quam contulerat ei, omnes populi, nationes,
& linguæ verebantur & metuebant
vultum ejus : & ipse interficiebat
quos volebat, percutiebat quos
volebat, evehebat quos volebat, et humiliabat
quos volebat. Cùm autem 20
elatum fuisset cor ejus, et spiritus ejus
obfirmatus ad superbiendum ; depositus
fuit de solio regni sui, et ablatus ab eo
honor ipsius : Ejectus fuit ex hominibus, 21
et datum illi cor cum bestiis,
cum onagris fuit habitatio ejus, cibârunt
eum fœno quasi bovem, et perfusum
est cor ejus rore cœli : quoad cognovisset
Deum supremum dominari regno
hominum, et conferre illud cui arbitratus
fuerit. Jam tu Biltasasar filius 22
ejus, non humiliâsti cor tuum coram
Deo, neque cognovisti hæc omnia :
Sed contra Dominum Deum cœli superbivisti, 23
et obtulerunt tibi vasa domûs
ejus, et tu ac principes tui, concubinæ
et uxores tuæ bibisti vinum in eis ;
et deos tuos aureos, argenteos, æneos,
et ferreos, ligneos, atque lapideos,
qui neque vident, neque audiunt, neque
cognoscunt, laudâsti : Deum verò tuum
in cujus manibus existit spiratio
tua et omnes semitæ tuæ, non glorificâsti.
Idcircò à conspectu ejus missi 24
sunt digiti manûs qui scripturam hanc
disposuerunt. Cæterùm hæc est scriptura 25
illa exarata ; Mensuratum, Appensum,
Divisum. Et hæc est interpretatio verbi ; 26
Mensuratum, mensus est Deus regnum
tuum, et complevit illud :
Appensum, appensum est in statera, et 27
inventum est deficiens.

, purpura Danielem induerunt & , Belsasar dixit Tunc .*Paras & Madai* est datum & ,tuum regnum est divisum ,Peres
28 פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וִיהִיבַת לְמָדַי וּפָרָס׃ בֵּאדַיִן אֲמַר בֵּלְשַׁאצַּר וְהַלְבִּשׁוּ לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא 29
nocte *in* ipsa In .regno in *tertium imperantem existendum ad* quòd, eo *super* prædicaverunt &:ej* collo *super auri que* torques &
30 וְהַמְונְכָא דִי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ וְהַכְרִזוּ עֲלוֹהִי דִּי־לֶהֱוֵא שַׁלִּיט תַּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא׃ בֵּהּ בְּלֵילְיָא
.duorum & sexaginta annorum jam ; regnum suscepit Medus Dariaves Et .Chaldæus rex Belsasar est interfect*
31 קְטִיל בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא כַשְׂדָּיָא׃ חצי הספר וְדָרְיָוֶשׁ מָדָאָה קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּבַר שְׁנִין שִׁתִּין וְתַרְתֵּין׃

CAP. VI. ו

.regno toto in *existendum ad* qui;viginti & centum *secundos rege à* regnum super constituit &,Dariaves coram *fuit Pulchrum*
1 שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ וַהֲקִים עַל־מַלְכוּתָא לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא מְאָה וְעֶשְׂרִין דִּי לֶהֱוֹן בְּכָל־מַלְכוּתָא׃
rex & , consilium eis dantes ipsi principes magni *essent* quibus : *eis ex* unus Daniel quibus ,tres *præsides illis ab supra* Et
2 וְעֵלָּא מִנְּהוֹן סָרְכִין תְּלָתָא דִּי דָנִיֵּאל חַד מִנְּהוֹן דִּי־לֶהֱוֹן אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּין יָהֲבִין לְהוֹן טַעְמָא וּמַלְכָּא
spiritus quòd *respectu omni* ,magnos principes & *præsides* super *superans* erat ipse Daniel Tunc .*affectus damno esset non*
3 לָא־לֶהֱוֵא נָזִק׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דְּנָה הֲוָא מִתְנַצַּח עַל־סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ
quærentes fuerunt satrapæ & , *præsides* Tunc .regnum totum super eum constituere cogitabat rex & : eo in *præstans*
4 יַתִּירָא בֵּהּ וּמַלְכָּא עֲשִׁית לַהֲקָמוּתֵהּ עַל־כָּל־מַלְכוּתָא׃ אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הֲווֹ בָעַיִן
respectu omni , invenire *valentes* non corruptelam &,occasionem omnem & : regni parte ex Danielem contra invenire occasionem
עִלָּה לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵּאל מִצַּד מַלְכוּתָא וְכָל־עִלָּה וּשְׁחִיתָה לָא־יָכְלִין לְהַשְׁכָּחָה כָּל־קֳבֵל
non Quia ,*dicentes* isti viri Tunc .eo *super* inveniretur non corruptela & ,error omnis & , *ipse* fidelis quòd
5 דִּי־מְהֵימַן הוּא וְכָל־שָׁלוּ וּשְׁחִיתָה לָא הִשְׁתְּכַחַת עֲלוֹהִי׃ אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ אָמְרִין דִּי לָא
, *præsides* Tunc .sui Dei lege in eum contra inveniamus nisi ; occasionem omnem hunc Danielem contra inveniemus
6 נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵּאל דְּנָה כָּל־עִלָּא לָהֵן הַשְׁכַּחְנָא עֲלוֹהִי בְּדָת אֱלָהֵהּ׃ אֱדַיִן סָרְכַיָּא
inierunt Consilium .vive *secula* in rex Dariaves ,ei *dicentes* sic & ; *regem super convenerunt tumultuariè* isti satrapæ &
7 וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּן הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא וְכֵן אָמְרִין לֵהּ דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אִתְיָעַטוּ
; *obvinctionem* roborare & , *regis* statutum statuere , duces & , *ductores* , satrapæ & , magistratus , regni *præsides* omnes
כֹּל סָרְכֵי מַלְכוּתָא סִגְנַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הַדָּבְרַיָּא וּפַחֲוָתָא לְקַיָּמָה קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר
lacum in projiciatur , rex te à nisi , triginta dies ad usque homine & Deo omni ab petitionem petierit qui omnis quòd
דִּי כָל־דִּי־יִבְעֵה בָעוּ מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֹב
non ut ,*Paras & Madai* legem juxta *mutandum ad* non ut ; scripturam *designabis* & ,*obvinctionem confirmabis* rex Nunc .leonum
8 אַרְיָוָתָא׃ כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם כְּתָבָא דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא
designata quòd cognovit quando Daniel Et .*obvinctionem* &,scripturam *designavit* Dariaves rex ,*hoc respectu Omni* .transgrediatur
9 תֶעְדֵּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא דָּרְיָוֶשׁ רְשַׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא׃ וְדָנִיֵּאל כְּדִי יְדַע דִּי־רְשִׁים 10
die in tribus temporibus & : Jerusalaim contra suo cænaculo in *sibi* apertis fenestris & ; suam domum in est ingressus ,scriptura
כְּתָבָא עַל לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָה בְיוֹמָא
.*hoc ante ab faciens fuerat quo pacto omni* Domino coram *confitens* & , *orans* & , sua genua super *genuflectens ipse*
הוּא בָּרֵךְ עַל־בִּרְכוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל־קֳבֵל דִּי־הֲוָא עָבֵד מִן־קַדְמַת דְּנָה׃
.suo Deo coram deprecantem & *postulantem* Danielem invenerunt &,*venerunt tumultuariè* illi viri Tunc
11 אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ וְהַשְׁכַּחוּ לְדָנִיֵּאל בָּעֵא וּמִתְחַנַּן קֳדָם אֱלָהֵהּ׃

Versio VULG. LAT.

PHARES : divisum est regnum tuum, & datum est Medis & Persis. [28] Tunc, jubente rege, indutus est Daniel purpurâ, & circumdata est torques aurea collo ejus : & prædicatum est de eo quòd haberet potestatem tertius in regno suo. [29] Eâdem nocte interfectus est Baltassar rex Chaldæus. [30] Et Darius Medus successit in regnum annos natus sexaginta duos. [31]

CAP. VI.

PLacuit Dario, & constituit super regnum satrapas centum viginti, ut essent in toto regno suo : [1] Et super eos principes tres, ex quibus Daniel unus erat : ut satrapæ illis redderent rationem, & rex non sustineret molestiam. [2] Igitur Daniel superabat omnes principes & satrapas : quia spiritus Dei amplior erat in illo. [3] Porrò rex cogitabat constituere eum super omne regnum : undè principes & satrapæ quærebant occasionem ut invenirent Danieli ex latere regis : nullámque causam & suspicionem reperire potuerunt, eò quòd fidelis esset, & omnis culpa & suspicio non inveniretur in eo. [4] Dixerunt ergò viri illi ; Non inveniemus Danieli huic aliquam occasionem, nisi fortè in lege Dei sui. [5] Tunc principes & satrapæ surripuerunt regi, & sic locuti sunt ei ; Dari rex, in æternum vive : [6] Consilium inierunt omnes principes regni tui, magistratus, & satrapæ, senatores, & judices, ut decretum imperatorium exeat, & edictum : Ut omnis qui petierit aliquam petitionem à quocunque Deo & homine, usque ad triginta dies, nisi à te, rex, mittatur in lacum leonum. [7] Nunc itaque, rex, confirma sententiam, & scribe decretum : ut non immutetur quod statutum est à Medis & Persis, nec prævaricari cuiquam liceat. [8] Porrò rex Darius proposuit edictum, & statuit. [9] Quod cùm Daniel comperisset, id est, constitutam legem, ingressus est domum suam : & fenestris apertis in cœnaculo suo contra Jerusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua, & adorabat, confitebatúrque coram Deo suo, sicut & antè facere consueverat. [10] Viri ergò illi curiosiùs inquirentes, invenerunt Danielem orantem & obsecrantem Deum suum. [11]

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܦܪܣ. ܦܪܝܣܐ ܡܠܟܘܬܟ. ܘܐܬܝܗܒܬ ܠܡܕܝ̈ ܘܠܦܪ̈ܣܝ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܡܠܟܐ
29 ܒܠܛܫܨܪ. ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܠܕܢܝܐܝܠ ܐܪ̈ܓܘܢܐ. ܘܗܡܝܢܟܐ ܕܕܗܒܐ ܣܡܘ ܒܨܘܪܗ. ܘܐܟܪܙܘ ܥܠܘܗܝ
30 ܕܢܗܘܐ ܫܠܝܛ ܬܠܬܐ ܒܡܠܟܘܬܐ. * ܒܗ ܒܠܠܝܐ ܐܬܩܛܠ ܒܠܛܫܨܪ ܡܠܟܐ ܟܠܕܝܐ.
* ܘܕܪܝܘܫ ܡܕܝܐ ܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܐܝܟ ܒܪ ܫ̈ܢܝܢ ܫܬܝܢ ܘܬܪܬܝܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܫܦܪ ܕܝܢ ܕܪܝܘܫ. ܘܐܩܝܡ ܒܡܠܟܘܬܗ ܪ̈ܒܝ ܚܝܠܐ ܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܒܟܠܗ
2 ܡܠܟܘܬܗ. * ܘܥܠ ܗܠܝܢ ܥܡܪ̈ܟܠܐ ܬܠܬܐ. ܘܕܢܝܐܝܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܪ̈ܒܝ
3 ܚܝܠܐ ܗܠܝܢ ܝܗܒܝܢ ܠܗܘܢ ܚܘܫܒܢܐ. ܘܡܠܟܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܡܬܢܙܩ. * ܗܝܕܝܢ
ܕܢܝܐܝܠ ܡܝܬܪ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܝܬܝܪܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܗ. ܘܡܠܟܐ
4 ܐܬܪܥܝ ܠܡܩܡܘܬܗ ܥܠ ܟܠܗ ܡܠܟܘܬܗ. * ܗܝܕܝܢ ܥܡܪ̈ܟܠܐ ܘܪ̈ܒܝ ܚܝܠܐ. ܒܥܝܢ
ܗܘܘ ܥܠܬܐ ܕܢܫܟܚܘܢ ܠܕܢܝܐܝܠ ܡܢ ܨܒܘܬ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܟܠ ܥܠܬܐ ܘܣܟܠܘ ܠܐ ܐܫܟܚܘ
ܒܗ. ܡܛܠ ܕܡܗܝܡܢ ܗܘܐ ܠܐܠܗܗ. ܘܣܘܪܚܢܐ ܕܣܟܠܘܬܐ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܒܗ.
5 * ܐܡܪܝܢ ܓܒܪ̈ܐ ܗܢܘܢ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢܢ ܠܕܢܝܐܝܠ ܗܢܐ ܥܠܬܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܫܟܚ ܒܢܡܘܣܗ
6 ܕܐܠܗܗ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܥܡܪ̈ܟܠܐ ܘܪ̈ܒܝ ܚܝܠܐ ܠܘܬ ܡܠܟܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ.
7 ܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ ܠܥܠܡ ܚܝ. * ܐܬܡܠܟܘ ܟܠܗܘܢ ܥܡܪ̈ܟܠܐ ܕܡܠܟܘܬܐ: ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ
ܘܪ̈ܒܝ ܚܝܠܐ ܘܡܪ̈ܘܬܐ. ܠܡܩܡܘ ܩܝܡܐ ܡܠܟܝܐ. ܘܠܡܬܩܦܘ ܐܣܪܐ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܢܒܥܐ ܒܥܘ
ܡܢ ܟܠ ܐܠܗܐ ܘܒܪܢܫܐ. ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܝܢ ܬܠܬܝܢ: ܐܠܐ ܐܢ ܡܢܟ ܡܠܟܐ. ܢܫܬܕܐ
8 ܒܓܘܒܐ ܕܐܪ̈ܝܘܬܐ. * ܗܫܐ ܡܠܟܐ. ܐܩܝܡ ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ. ܘܐܪܫܘܡ ܟܬܒܐ. ܕܠܐ
9 ܢܫܬܢܐ. ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܕܡܕܝ̈ ܘܦܪ̈ܣܝ. ܘܠܐ ܢܥܒܪ. * ܗܝܕܝܢ ܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ. ܪܫܡ
10 ܟܬܒܐ. ܘܦܩܕ ܦܘܩܕܢܐ. * ܘܟܕ ܝܕܥ ܕܢܝܐܝܠ ܕܐܬܪܫܡ ܟܬܒܐ. ܥܠ ܠܒܝܬܗ.
ܘܟܘ̈ܐ ܦܬܝܚܢ ܗܘܝ ܒܥܠܝܬܗ. ܠܘܩܒܠ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ ܒܪܟ ܗܘܐ
11 ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ. ܘܡܨܠܐ ܘܡܘܕܐ ܩܕܡ ܐܠܗܗ. ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܝܡ. * ܗܝܕܝܢ
ܓܒܪ̈ܐ ܗܢܘܢ. ܐܫܟܚܘܗܝ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܟܕ ܡܨܠܐ ܘܡܬܟܫܦ ܩܕܡ ܐܠܗܗ.

* Pheres, divisum est regnum tuum, tradítúmque Medis ac Persis. [28] Tunc edixit rex Blitsasar, & induerunt Danielem purpureis, & torques aureus fuit impositus collo ejus, & proclamaverunt de eo ipsum dominaturum tertiæ regni parti. [29] Eâdem nocte interfectus est Blitsasar rex Chaldæus : [30] & Darius Medus regnum accepit natus annos circiter sexaginta duos.

CAP. VI.

PLacuit autem Dario creare in regno suo duces militiæ centum viginti, qui præessent toti regno suo : [1] Et super istos, præsides tres, quorum unus fuit Daniel ; ut duces illi militiæ his rationem redderent, ac proindè rex nullâ molestiâ afficeretur. [2] Tunc Danielem, ut erat cæteris præstantior, eò quòd excellentiori spiritu præditus esset ; cogitavit rex universo regno suo præficere. [3] Tunc præsides & militiæ duces, quærebant occasionem aliquam contra Danielem invenire ab administratione regni : sed nullum crimen aut occasionem invenerunt adversùs eum, quòd fidelis esset in Deo suo. Cùm ergò nullius criminis facinoris invenissent adversùs eum, [4] Dixerunt viri illi ; Nullam reperiemus contra Danielem istum occasionem, nisi reperiamus *aliquid* adversùs eum in lege Dei sui. [5] Tunc accedentes præsides & militiæ duces ad regem, dixerunt ei ; Darie rex, æternùm vive : [6] Decreverunt omnes regni præsides, proceres, militiæ duces, ac domini, fœdus inire in *honorem* regis, & obstringere se vinculo : ut quicunque petierit petitionem ab ullo deo aut homine usque ad dies triginta, præterquàm à te rex, conjiciatur in foveam leonum. [7] Itaque rex, mandatum hoc imperes, & scriptum exares, quòd juxta legem Medorum & Persarum non excidat néve immutetur. [8] Tunc Darius rex scriptum exaravit, & mandavit edictum. [9] Daniel autem cum novisset exaratum esse scriptum, ingressus est domum suam. [10] Porrò fenestræ erant apertæ cœnaculo ejus Jerosolymam versùs, tribúsque vicibus quotidie in genua procumbens orabat et gratias agebat Deo suo, quemadmodum faciebat antea. Tunc viri illi observantes deprehenderunt Danielem precantem atque supplicantem coram Deo suo. [11]

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

28 φάρες, διῄρηται ἡ βασιλεία σου, ϗ ἐδόθη Μήδοις καὶ Πέρσαις. Καὶ εἶπε Βαλτάσαρ, ϗ ἐνέδυσαν τὸν
29 Δανιὴλ πορφύραν, καὶ τὸν μανιάκην τὸν χρυσοῦν περιέθηκαν περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἐκήρυξε περὶ
30 αὐτοῦ, (ς) εἶναι αὐτὸν ἄρχοντα τρίτον ἐν τῇ (σ) βασιλείᾳ. † Ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη (τ) Βαλτάσαρ ὁ βασι-
31 λεὺς ὁ Χαλδαῖος, Καὶ Δαρεῖος ὁ Μῆδος παρέλαβε τὴν βασιλείαν, ὢν ἐτῶν ἑξήκοντα δύο.

MS.A. (ς) τοῦ εἶναι (σ) βασιλείᾳ αὐτοῦ. †ΟΡΑΣΙΣ ς΄. ΟΡΑΣΙΣ ζ΄. (τ) Βαλτάσαρ, καὶ Δαρεῖος

Phares, divisum est regnum tuum, & datum est Medis & Persis. [28] Et dixit Baltasar : & induerunt Danielem purpurâ, & torquem aureum circumdederunt collo ejus : & prædicavit de eo, ipsum esse principem tertium in regno. [29] In eadem nocte interfectus est Baltasar rex Chaldæus : [30] Et (e) Darius Medus assumpsit regnum, annos natus sexaginta duos. [31]

ΚΕΦ. ς΄.

1 ΚΑὶ ἤρεσεν ἐνώπιον Δαρείου, ϗ κατέστησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας σατράπας ἑκατὸν εἴκοσι, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἐν
2 (α) ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, Καὶ ἐπάνω αὐτῶν τακτικοὺς τρεῖς, (β) ὃς ἦν Δανιὴλ εἷς ἐξ αὐτῶν, τοῦ
3 ἀποδιδόναι αὐτοῖς τοὺς σατράπας λόγον, ὅπως ὁ βασιλεὺς μὴ ἐνοχλῆται. Καὶ ἦν Δανιὴλ ὑπὲρ αὐτοὺς,
ὅτι πνεῦμα περισσὸν (γ) ἐν αὐτῷ, Καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης τῆς βασιλείας αὐτοῦ. ϗ
4 οἱ τακτικοὶ ϗ οἱ σατράπαι ἐζήτουν πρόφασιν εὑρεῖν κατὰ Δανιὴλ· καὶ πᾶσαν πρόφασιν καὶ παράπτωμα ϗ
(δ) ἀμπλάκημα οὐχ εὗρον κατ' αὐτοῦ, ὅτι πιστὸς ἦν. Καὶ εἶπον οἱ τακτικοὶ, Οὐχ εὑρήσομεν κατὰ Δανιὴλ
6 πρόφασιν, εἰ μὴ ἐν (ε) νομίμοις Θεοῦ αὐτοῦ. Τότε οἱ τακτικοὶ ϗ οἱ σατράπαι παρέστησαν τῷ βασιλεῖ,
7 ϗ εἶπαν αὐτῷ, Δαρεῖε βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι. Συνεβουλεύσαντο πάντες οἱ ἐπὶ τῆς βασιλείας σου
στρατηγοὶ ϗ σατράπαι, ὕπατοι καὶ τοπάρχαι, τοῦ στῆσαι (ζ) στάσει βασιλικῇ, ϗ ἐνισχῦσαι ὁρισμὸν, ὅπως
ὃς ἂν (η) αἰτήσῃ αἴτημα παρὰ παντὸς Θεοῦ ϗ (ᶿ) ἀνθρώπου, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ βα-
8 σιλεῦ, (ᶦ) ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Νῦν οὖν βασιλεῦ στῆσον (ϑ) τὸν ὁρισμὸν, ϗ ἔκθες
9 γραφὴν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα (ι) Περσῶν ϗ Μήδων. Τότε ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπέταξε γρα-
10 φῆναι τὸ δόγμα. Καὶ Δανιὴλ ἡνίκα ἔγνω ὅτι ἐνετάγη τὸ δόγμα, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον (κ) αὐτοῦ·
ϗ αἱ θυρίδες (ᶩ) ἀνεῳγμέναι αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπερῴοις αὐτοῦ κατέναντι Ἱερουσαλήμ, ϗ καιροὺς τρεῖς τῆς ἡμέ-
ρας ἦν κάμπτων ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, ϗ προσευχόμενος ϗ ἐξομολογούμενος ἐναντίον τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ,
11 καθὼς ἦν ποιῶν ἔμπροσθεν. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι παρετήρησαν, ϗ εὗρον τὸν Δανιὴλ ἀξιοῦντα καὶ
δεόμενον τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.

CAP. VI.

ET placuit coram Dario : & constituit supra regnum Satrapas centum viginti, ut essent in toto regno suo : [1] Et super eos (a) Ordinatores tres, quorum erat Daniel unus ex eis, ut Satrapæ illis redderent rationem ; ut rex non sustineret molestias. [2] Et erat Daniel super eos : quia spiritus amplior erat in eo : [3] Et rex (b) constituit eum super omne regnum suum. [4] Et Ordinatores, & Satrapæ quærebant invenire occasionem contra (c) Danielem : & omnem occasionem & delictum, & (d) peccatum non invenerunt in illo, eò quòd fidelis erat. Et dixerunt Ordinatores ; [5] Non inveniemus contra Danielem occasionem, nisi in legitimis Dei sui. Tunc [6] Ordinatores, & Satrapæ astiterunt regi, & dixerunt ei ; Dari rex, in æternum vive. Consilium inierunt omnes, qui super regnum tuum, Duces, [7] & Satrapæ, Consules, & Toparchæ, statuere statuto regio, & confirmare constitutionem ; ut quicunque petierit petitionem à quocunque Deo, & homine, usque ad triginta dies, nisi à te, rex ; mittatur in lacum leonum. Nunc igitur, rex, statue constitutionem, & propone scripturam ; ut non immutetur decretum Persarum, & Medorum. [8] Tunc rex Darius jussit scribi decretum. [9] Et Daniel, quando cognovit constitutum esse decretum, intravit in domum suam : [10] & fenestræ apertæ ei in cœnaculis suis contra Hierusalem : & tribus temporibus diei erat flectens se super genua sua, & orans, & confitens coram Deo suo, sicut antè facere consueverat. Tunc viri illi observârunt, & invenerunt Danielem obsecrantem, & orantem Deum suum. [11]

MS.A. (α) πάσῃ τῇ (β) ὧν (γ) ἦν ἐπ' αὐτῷ, (δ) ἀμβλάκημα (ε) νόμοις (ζ) στῆσιν βασιλικὴν, (η) αἰτήσηται αἴτημα (ᶿ) ἀνθρώπων, (ᶦ) ἐμβληθήσεται (ϑ) ὁρισμὸν, (ι) Μήδων ϗ Περσῶν. (κ) ἑαυτοῦ (ᶩ) ἠνεῳγμέναι

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * مقسوم قسمت مملكتك ودفعت للماهيين والفرس * حينيذ قال بلطشاصر * فالبسوا دانيال
29 البرفير * ووضعوا طوق الذهب على عنقه * ونادى من اجله ان يكون رييسا ثالثا في مملكته *
30 * وفي هذه الليلة قتل بلطشاصر الملك الكلداني *

* الفصل السادس *

* الرويا السابع *

1 * وداريوس الماهي اخذ المملكة وهو نحو من اثنين وستين سنة * وحسن امام داريوس *
2 واقام على المملكة عظماء جيوش مايه وعشرين * ليكونوا في كل مملكته * وفوقهم ثلاث
ولاة * وكان دانيال واحدا منهم * ليعطي عظماء الجيوش القول لهم * كيلا يتاذا الملك *
3 * وكان دانيال فوقهم * لان روحا مضعفة كانت له * واقامه الملك على مملكته * والولاة
4 وعظماء الجيوش تطلبوا ليجدوا علة على دانيال * فلم يجدوا عليه كل علة ولا زلة ولا
5 جريمة * لانه كان امينا * فقالت الولاة * لم نجد على دانيال علة الا بنواميس الهه * حينيذ
6 وقفت الولاة وعظماء الجيوش للملك * وقالوا له * يا داريوس الملك عش الى الدهور * تشاور
7 جميع الذين على مملكتك * الجند وعظماء الجيوش * والوزراء ورؤساء المواضع * ان يقيموا
عهدا ملوكيا * ويرسموا رسما * لكي من يلتمس مسيلة من اله ومن البشر الى ثلثين يوما
8 الا منك ايها الملك * يلقى في جب الاسد * والان ايها الملك اقم رسما وضع كتابه *
9 كيلا يتغير راي الماديين والفرس * حينيذ الملك داريوس امر ان يكتب هذا الراي *
10 * وحين علم دانيال ان هذا الراي رسم * دخل الى بيته * وكانت له طاقات مفتوحة في علاليه
بازاء اورشليم * وثلاث اوقات في اليوم كان يجثوا على ركبتيه ويصلي ويعترف امام
11 الهه * كما كان يصنع من قبل * حينيذ اوليك الرجال ترصدوا * فوجدوا دانيال يطلب
ويتضرع امام الهه *

* Divisum, divisum est regnum tuum, traditúmque Medis ac Persis. [28] Tunc edicente Baltasasare, induerunt Danielem purpurâ, & imposuerunt collare aureum super collum ejus, & proclamavit de eo, quòd esset princeps tertius in regno suo. [29] Eâdem nocte interfectus est Baltasasar rex Chaldæus. [30]

CAP. VI.

Visio septima.

DArius autem Medus accepit regnum dum annum ageret circiter sexagesimum secundum. Placuitque Dario præficere regno principes militiæ centum viginti, ut essent in toto regno suo : [1] Et super hos, tres eparchos ; (erat autem Daniel unus ex istis) ut ad hos rem deferrent principes militiæ, ne rex molestiam pateretur. [2] Cùm ergò Daniel his superior esset, eò quòd duplicatum spiritum haberet ; & rex præfecisset eum regno suo : [3] Eparchi & principes militiæ exoptaverunt invenire occasionem aliquam contra Danielem. Verùm non invenientes contra eum ullam occasionem, culpam, aut facinus, eò quòd fidelis esset : [4] Dixerunt eparchi, Non inveniemus contra Danielem occasionem ullam, nisi prætextu legum Dei sui. [5] Tunc eparchi & principes militiæ astantes regi, dixerunt ei ; O Darie rex, in secula vive : [6] Consilium inierunt omnes præfecti regni tui, milites, & duces militiæ, proreges, & toparchæ, de statuendo fœdere regio, & statutum decernendo ; ut quicunque petitionem rogaret ab ullo deo aut homine usque ad triginta dies ; præterquàm à te O rex ; projiciatur in foveam leonum. [7] Nunc igitur O rex, decerne statutum, & propone scripturam, ne mutetur sententia Medorum & Persarum. [8] Tunc Darius rex jussit ut scriberetur decretum illud. [9] Cùmque rescivisset Daniel exaratam esse decretum illud, ingressus est domum suam. [10] Habebat autem fenestras apertas in cœnaculis suis ex adverso Jerosolymæ, & tribus vicibus quotidie flexis genibus orabat & confitebatur Deo suo, quemadmodum antehac faciebat. Tunc illi viri observantes, & deprehendentes Danielem precantem & obsecrantem coram Deo suo ; [11]

דניאל : ו

petierit qui homo omnis quod ,designâsti obvinctionem Nonne , regis obvinctione super rege coram dicentes & ,accesserunt Tunc

12 בֵּאדַיִן קְרִבוּ וְאָמְרִין קֳדָם־מַלְכָּא עַל־אֱסָר מַלְכָּא הֲלָא אֱסָר רְשַׁמְתָּ דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי־יִבְעֵא

,dixit & , rex respondit ? leonum lacum in projiceretur , rex te à nisi , triginta dies ad usque homine & ,Deo omni ab

מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגוֹב אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר

Daniel quod , rege coram dicentes & ,responderunt Tunc .transgredietur non qui , Paras & Madai legem juxta sermo Constans

13 יַצִּיבָא מִלְּתָא כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃ בֵּאדַיִן עֲנוֹ וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא דִּי דָנִיֵּאל

temporibus & : designâsti quam obvinctionem super & , rationem rex te super posuit non , Jehudah quæ captivitatis filiis de qui

דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא־שָׂם עֲלָךְ מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ וְזִמְנִין

Daniel super & ,eo super fuit malum multùm ,audisset sermonem cùm , rex Tunc .suam petitionem petens die in tribus

14 תְּלָתָה בְּיוֹמָא בָּעֵא בָּעוּתֵהּ׃ אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי וְעַל דָּנִיֵּאל

tumultuarie venerunt illi viri Tunc .eum eruere satagens fuit Solis occasus ad usq; &:eum eruendum ad ,cor posuit

15 שָׂם בָּל לְשֵׁיזָבוּתֵהּ וְעַד מֶעָלֵי שִׁמְשָׁא הֲוָה מִשְׁתַּדַּר לְהַצָּלוּתֵהּ׃ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ

rex quod statutum & , obvinctionem omnem quod ,Paras & Madai lex quod , rex Scito , regi dicentes & ,regem super

עַל־מַלְכָּא וְאָמְרִין לְמַלְכָּא דַּע מַלְכָּא דִּי־דָת לְמָדַי וּפָרַס דִּי־כָל־אֱסָר וּקְיָם דִּי־מַלְכָּא

respondit : leonum τῶν lacum in projecerunt & , Danielem adduxerunt &,dixit rex Tunc .mutandum ad non , statuerit

16 יְהָקֵים לָא לְהַשְׁנָיָה׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר וְהַיְתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא דִּי אַרְיָוָתָא עָנֵה

, unus lapis est allatus Et .te eripiet ipse , continuatione in ei serviens tu cui , tuus Deus ,Danielem ad dixit & , rex

17 מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּה פָּלַח־לֵהּ בִּתְדִירָא הוּא יְשֵׁיזְבִנָּךְ׃ וְהֵיתָיִת אֶבֶן חֲדָה

voluntas immutaretur non ut ,suorum principum annulo in &,suo annulo in rex eum obsignavit & :laci os super est positus &

וְשֻׂמַת עַל־פֻּם גֻּבָּא וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵהּ וּבְעִזְקָת רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא צְבוּ

est elongatus ejus somnus & : se coram introduci fecit non mensam &,jejunus pernoctavit &,suum palatium in rex abiit Tunc .Danielo in

18 בְּדָנִיֵּאל׃ אֱדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טְוָת וְדַחֲוָן לָא־הַנְעֵל קָדָמוֹהִי וְשִׁנְתֵּהּ נַדַּת

.perrexit leonum τῶν lacum ad festinatione cum & , splendore in surrexit diluculo in rex Tunc .eo super

19 עֲלוֹהִי׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא בִּשְׁפַרְפָּרָא יְקוּם בְּנָגְהָא וּבְהִתְבְּהָלָה לְגֻבָּא דִּי־אַרְיָוָתָא אֲזַל׃

Dei serve Daniel , Danielem ad dixit & , rex respondit:vocavit dolenti voce in Danielem , lacui eum appropinquare secundùm Et

20 וּכְמִקְרְבֵהּ לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל בְּקָל עֲצִיב זְעִק עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דָּנִיֵּאל עֲבֵד אֱלָהָא

rege cum Daniel Tunc ? leonibus à te liberare potuit nunquid ,perseverantia in ei servient tu cui,tuus Deus,viventis

21 חַיָּא אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּה פָּלַח־לֵהּ בִּתְדִירָא הַיְכִל לְשֵׁיזָבוּתָךְ מִן־אַרְיָוָתָא׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם־מַלְכָּא

quod respectu omni ,me corrupere non & ,leonum os conclusit & ,suum angelum misit meus Deus .vive secula in Rex , est locutus

22 מַלִּל מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃ אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסֲגַר פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי כָּל־קֳבֵל דִּי

,eo super fuit bene multùm rex Tunc .feci non corruptelam rex te coram etiam &,mihi est inventa puritas eo coram

23 קָדָמוֹהִי זָכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף קָדָמָךְ מַלְכָּא חֲבוּלָה לָא עַבְדֵת׃ בֵּאדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טְאֵב עֲלוֹהִי

quia ,eo in est inventa non corruptio omnis &,lacu de Daniel est factus ascendere &:lacu de faciendum ascendere ad dixit Danielem &

וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא וְהֻסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־חֲבָל לָא־הִשְׁתְּכַח בֵּהּ דִּי

sunt projecti leonum lacū in &,Daniel quæ ejus accusationes accusaverūt qui illi viri sunt adducti & ,rex dixit Et .suo Deo in credidit

24 הֵימִן בֵּאלָהֵהּ׃ וַאֲמַר מַלְכָּא וְהַיְתִיו גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־אֲכַלוּ קַרְצוֹהִי דִּי דָנִיֵּאל וּלְגֹב אַרְיָוָתָא רְמוֹ

.contriverunt eorum ossa omnia & ,leones eis in sunt dominati donec , laci fundum ad pervenerunt non &:eorū uxores &,eorum filii , ipsi

אִנּוּן בְּנֵיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן וְלָא־מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד דִּי־שְׁלִטוּ בְהוֹן אַרְיָוָתָא וְכָל־גַּרְמֵיהוֹן הַדִּקוּ׃

Verſio VULG. LAT.

Et accedentes locuti ſunt regi ſuper edicto; Rex, numquid non conſtituiſti, ut omnis homo, qui rogaret quemquam de diis & hominibus, uſque ad dies triginta, niſi te, rex, mitteretur in lacum leonum? Ad quos reſpondens rex, ait; Verus eſt ſermo, juxta decretum Medorum atque Perſarum, quod prævaricari non licet. 12

Tunc reſpondentes dixerunt coram rege; Daniel de filiis captivitatis Juda, non curavit de lege tua, & de edicto quod conſtituiſti: ſed tribus temporibus per diem orat obſecratione ſuâ. 13

Quod verbum cùm audîſſet rex, ſatìs contriſtatus eſt: & pro Daniele poſuit cor ut liberaret eum, & uſque ad occaſum Solis laborabat ut erueret illum. 14

Viri autem illi intelligentes regem, dixerunt ei; Scito, rex, quia lex Medorum atque Perſarum eſt, ut omne decretum, quod conſtituerit rex, non liceat immutari. 15

Tunc rex præcepit; & adduxerunt Danielem, & miſerunt eum in lacum leonum. Dixitque rex Danieli; Deus tuus, quem colis ſemper, ipſe liberabit te. 16

Allatúſque eſt lapis unus, & poſitus eſt ſuper os laci: quem obſignavit rex annulo ſuo, & annulo optimatum ſuorum, nequid fieret contra Danielem. 17

Et abiit rex in domum ſuam, & dormivit incœnatus, cibíque non ſunt allati coram eo, inſupèr & ſomnus receſſit ab eo. 18

Tunc rex primo diluculo conſurgens, feſtinus ad lacum leonum perrexit: 19

Appropinquanſque lacui, Danielem voce lachrymabili inclamavit: & affatus eſt eum; Daniel, ſerve Dei viventis, Deus tuus, cui tu ſervis ſemper, putáſne valuit te liberare à leonibus? 20

Et Daniel regi reſpondens ait; Rex, in æternum vive: 21

Deus meus miſit angelum ſuum, & concluſit ora leonum, & non nocuerunt mihi: quia coram eo juſtitia inventa eſt in me: ſed & coram te, rex, delictum non feci. 22

Tunc vehementer rex gaviſus eſt ſuper eo, & Danielem præcepit educi de lacu: eductúſque eſt Daniel de lacu, & nulla læſio inventa eſt in eo, quia credidit Deo ſuo. 23

Jubente autem rege, adducti ſunt viri illi, qui accuſaverant Danielem: & in lacum leonum miſſi ſunt, ipſi, & filii, & uxores eorum: & non pervenerunt uſque ad pavimentum laci, donec arriperent eos leones, & omnia oſſa eorum comminuerunt. 24

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܘܐܡܪܝܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܡܠܟܐ ܠܥܠܡ ܚܝܝ. ܠܐ ܦܣܩܬ ܦܣܩܐ ܡܠܟܐ ܘܪܫܡܬ. ܕܟܠ ܕܢܒܥܐ ܒܥܘܬܐ ܡܢ ܟܠ ܐܠܗ ܘܐܢܫ: ܥܕܡܐ ܠܬܠܬܝܢ ܝܘܡܝܢ: ܐܠܐ ܐܢ ܡܢܟ ܡܠܟܐ. ܢܬܪܡܐ ܠܓܘܒܐ ܕܐܪܝܘܬܐ. ܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐ ܗܝ ܡܠܬܐ. ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܕܡܕܝܐ ܘܦܪܣܝܐ ܕܠܐ ܥܒܪ.

13 * ܗܝܕܝܢ ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܕܢܝܐܝܠ ܕܡܢ ܫܒܝܐ ܕܝܗܘܕ. ܠܐ ܫܡ ܥܠܝܟ ܡܠܟܐ ܛܥܡܐ. ܘܠܐ ܥܠ ܦܣܩܐ ܕܦܣܩܬ. ܐܠܐ ܙܒܢܝܢ ܬܠܬܐ ܒܝܘܡܐ ܒܥܐ ܒܥܘܬܗ.

14 * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܟܕ ܫܡܥ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܣܓܝ ܒܐܫ ܠܗ. ܘܥܠ ܕܢܝܐܝܠ ܣܡ ܠܒܐ ܠܡܦܨܝܘܬܗ. ܘܥܕܡܐ ܠܡܥܪܒܝ ܫܡܫܐ ܗܘܐ ܡܫܬܕܠ ܠܡܦܨܝܘܬܗ.

15 * ܗܝܕܝܢ ܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܐܪܓܫܘ ܥܠ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܕܥ ܡܠܟܐ ܕܢܡܘܣܐ ܐܝܬ ܠܡܕܝܐ ܘܠܦܪܣܝܐ. ܕܟܠ ܦܣܩܐ ܘܩܝܡܐ ܕܡܠܟܐ ܢܩܝܡ ܠܐ ܢܫܬܢܐ.

16 * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܐܡܪ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܕܢܝܐܝܠ ܘܪܡܐܘܗܝ ܠܓܘܒܐ ܕܐܪܝܘܬܐ. ܘܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܐܠܗܟ ܕܐܢܬ ܦܠܚ ܐܢܬ ܠܗ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܗܘ ܢܦܨܝܟ.

17 * ܘܐܝܬܝܘ ܟܐܦܐ ܚܕܐ ܪܒܬܐ ܘܣܡܘܗ ܥܠ ܦܘܡܗ ܕܓܘܒܐ. ܘܚܬܡܗ ܡܠܟܐ ܒܥܙܩܬܗ ܘܒܥܙܩܬܐ ܕܪܘܪܒܢܘܗܝ. ܕܠܐ ܢܫܬܢܐ ܨܒܘ ܒܕܢܝܐܝܠ.

18 * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠ ܡܠܟܐ ܠܗܝܟܠܗ ܘܒܬ ܟܕ ܠܐ ܠܥܣ. ܘܡܐܟܘܠܬܐ ܠܐ ܥܠܬ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܫܢܬܗ ܢܕܬ ܡܢܗ.

19 * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܒܫܦܪܐ ܩܡ ܒܢܓܗܐ. ܘܒܥܓܠ ܠܓܘܒܐ ܕܐܪܝܘܬܐ ܐܙܠ.

20 * ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܓܘܒܐ. ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܘܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܕܢܝܐܝܠ. ܕܢܝܐܝܠ ܥܒܕܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܐܠܗܟ ܕܐܢܬ ܦܠܚ ܐܢܬ ܠܗ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܐܫܟܚ ܠܡܦܨܝܘܬܟ ܡܢ ܐܪܝܘܬܐ.

21 * ܗܝܕܝܢ ܕܢܝܐܝܠ ܥܡ ܡܠܟܐ ܡܠܠ. ܡܠܟܐ ܠܥܠܡ ܚܝܝ.

22 * ܐܠܗܝ ܫܕܪ ܡܠܐܟܗ ܘܐܚܕ ܦܘܡܐ ܕܐܪܝܘܬܐ ܘܠܐ ܚܒܠܘܢܝ. ܡܛܠ ܕܩܕܡܘܗܝ ܙܟܘܬܐ ܐܫܬܟܚܬ ܠܝ. ܘܐܦ ܩܕܡܝܟ ܡܠܟܐ ܣܟܠܘܬܐ ܠܐ ܥܒܕܬ.

23 * ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܣܓܝ ܛܐܒ ܠܗ. ܘܐܡܪ ܕܢܣܩܘܢ ܠܕܢܝܐܝܠ ܡܢ ܓܘܒܐ. ܘܐܣܩܘܗܝ ܠܕܢܝܐܝܠ ܡܢ ܓܘܒܐ. ܘܚܒܠܐ ܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܗܝܡܢ ܒܐܠܗܗ.

24 * ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܘܐܝܬܝܘ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܘ ܩܪܨܘܗܝ ܕܕܢܝܐܝܠ. ܘܠܓܘܒܐ ܕܐܪܝܘܬܐ ܪܡܐܘ ܐܢܘܢ. ܠܗܘܢ ܘܠܒܢܝܗܘܢ ܘܠܢܫܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܛܘ ܠܐܪܥܝܬܗ ܕܓܘܒܐ. ܥܕ ܕܫܠܛܘ ܒܗܘܢ ܐܪܝܘܬܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܓܪܡܝܗܘܢ ܕܩܘ.

Quarè accedentes dixerunt coram rege; Rex, in pepetuum vive, Nónne ſententiam decreviſti rex, & exarâſti, ut quicunque peteret petitionem ab ullo deo aut homine uſque ad triginta dies, præterquàm à te rex, conjiceretur in foveam leonum? Reſpondens rex ait; Verum eſt verbum ſecundùm legem Medorum & Perſarum inviolabilem. 12

Tunc reſponderunt dicentes coram rege; Daniel de captivis Judææ non curat te neque ſententiam quam decreviſti, ſed tribus vicibus fundit preces ſuas. 13

Tunc rex, audito hoc verbo, ægrè admodum tulit, mentémque adhibuit ut liberaret Danielem, & uſque ad ſolis occaſum contendit ut eum liberaret. 14

Verùm illi viri perſtrepentes contra regem dixerunt ei; Scito rex, legem eſſe apud Medos & Perſas, ut ulla ſententia aut ſtatutum quod rex decreverit, non mutetur. 15

Tunc rege jubente adduxerunt Danielem, & conjecerunt in foveam leonum: & prolocutus rex ait Danieli; Deus tuus quem tu colis jugiter, ipſe te liberet. 16

Et attulerunt lapidem quendam magnum, impoſuerúntque ſuper os foveæ, & obſignavit illum rex annulo ſuo & annulo procerum ſuorum, ne quicquam mutaretur in Danielem. 17

Tunc recepit ſe rex in palatium ſuum, & pernoctavit incœnatus, cibus non fuit allatus coram eo, & ſomnus ejus ab eo receſſit. 18

Tunc rex diluculò ſurrexit feſtinus, & properè ad foveam leonum accurrit: 19

Cúmque acceſſit ad foveam, Danielem altâ voce inclamavit: Danielem allocutus rex ait; Daniel ſerve Dei viventis, Deus tuus quem tu ſemper colis, potuítne liberare te à leonibus? 20

Tunc Daniel regem allocutus dixit; Rex æternùm vive: 21

Deus meus miſit angelum ſuum, & concluſit ora leonum, & non læſerunt me: quoniam juſtitia coram eo reperta eſt in me; quin etiam coram te rex, crimen haud commiſi. 22

Tunc rex apud ſemetipſum vehementer contentus, juſſit Danielem extrahi è fovea: & cum extractus eſſet Daniel è fovea, nulla læſio reperta eſt in eo; quia crediderat in Deum ſuum. 23

Deinde dixit rex, Adducite viros illos qui Danielem accuſaverunt, eóſque projicite in foveam leonum cum uxoribus & liberis ſuis: quos cùm projeciſſent in foveam, priuſquàm ad imum foveæ perveniſſent, invaſerunt eos leones, & omnia ipſorum oſſa comminuerunt. 24

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 Καὶ προσελθόντες λέγουσι τῷ βασιλεῖ, Βασιλεῦ, (λ) οὐχ ὁρισμὸν ἔταξας, ὅπως πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν (μ) αἰτήσῃ παρὰ παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπου αἴτημα, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ βασιλεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων; καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, Ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ τὸ δόγμα Μήδων καὶ Περσῶν οὐ παρελεύσεται. 13 Τότε ἀπεκρίθησαν καὶ λέγουσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, Δανιὴλ ὁ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, οὐχ ὑπετάγη τῷ δόγματί σου (ν), καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς ἡμέρας (ξ) 14 αἰτεῖ παρὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τὰ αἰτήματα αὐτοῦ. Τότε ὁ βασιλεύς, ὡς τὸ ῥῆμα ἤκουσε, πολὺ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ περὶ τοῦ Δανιὴλ ἠγωνίσατο τοῦ ἐξελέσθαι αὐτόν, καὶ ἕως ἑσπέρας ἦν ἀγωνιζόμενος τοῦ ἐξελέσθαι 15 αὐτόν. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι λέγουσι τῷ βασιλεῖ, Γνῶθι βασιλεῦ, ὅτι τὸ δόγμα Μήδοις καὶ 16 Πέρσαις, τοῦ πᾶν ὁρισμὸν καὶ στάσιν (ο) ἣν ἂν ὁ βασιλεὺς στήσῃ, οὐ δεῖ παραλλάξαι. Τότε ὁ βασιλεὺς εἶπε· καὶ ἤγαγον τὸν Δανιήλ, καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ 17 Δανιήλ, Ὁ θεός σου (ʺ) ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς, αὐτὸς ἐξελεῖταί σε. Καὶ (π) ἤνεγκαν λίθον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ ἐσφραγίσατο (ρ) ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ δακτυλίῳ τῶν μεγιστάνων 18 αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ πρᾶγμα ἐν τῷ Δανιήλ. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἄδειπνος, καὶ ἐδέσματα οὐκ (σ) εἰσήνεγκαν αὐτῷ· καὶ ὁ ὕπνος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἔκλεισεν ὁ 19 θεὸς τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιήλ. Τότε ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τὸ πρωῒ ἐν 20 τῷ φωτί, καὶ ἐν σπουδῇ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Καὶ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν τῷ λάκκῳ, (τ) ἐβόησε φωνῇ ἰσχυρᾷ, Δανιήλ, ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ θεός σου (ʺ) ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς, εἰ (υ) 21 ἠδυνήθη ἐξελέσθαι σε ἐκ στόματος τῶν λεόντων; Καὶ εἶπε Δανιὴλ τῷ βασιλεῖ, Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶ22 νας ζῆθι. Ὁ θεός μου ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐνέφραξε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐκ ἐλυμήναντό με, ὅτι (φ) κατέναντι αὐτοῦ εὐθύτης εὑρέθη (χ) ἐμοί, καὶ ἐνώπιον δὲ σοῦ βασιλεῦ παράπτωμα οὐκ 23 ἐποίησα. Τότε ὁ βασιλεὺς πολὺ ἠγαθύνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸν Δανιὴλ εἶπεν ἀνενέγκαι ἐκ τοῦ λάκκου. καὶ ἀνηνέχθη Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ πᾶσα διαφθορὰ (ʹ) οὐχ εὑρέθη ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐπίστευσεν (ψ) ἐν τῷ 24 θεῷ αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καὶ (ω) ἠγάγοσαν τοὺς ἄνδρας τοὺς διαβαλόντας τὸν Δανιήλ, καὶ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων (α) ἐνεβλήθησαν αὐτοί, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν· καὶ οὐκ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ λάκκου, ἕως οὗ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ λέοντες, καὶ πάντα τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἐλέπτυναν.

Et accedentes dicunt regi; Rex, nónne conſtitutionem poſuiſti, ut omnis homo, quicunque petierit à quocunque Deo, & homine, petitionem, uſque ad triginta dies, niſi à te, rex, mittatur in lacum leonum? Et dixit rex; Verus eſt ſermo: & decretum Medorum & Perſarum non prætermittetur. 12

Tunc reſponderunt, & dicunt coram rege; Daniel, qui de filiis captivitatis Judææ, non ſubdidit ſe decreto tuo, & tribus temporibus diei petit à Deo ſuo petitiones ſuas. 13

Tunc rex, ut audivit verbum, valdè contriſtatus eſt in eo: & pro Daniele in agonia erat ad liberandum eum: & uſque ad veſperam laborabat eruere eum. 14

Tunc viri illi dicunt regi; Scito, rex, quia decretum Medis & Perſis, omnem conſtitutionem, & ſtatutum, quodcunque rex ſtatuerit, non oportere immutari. 15

Tunc rex dixit: & adduxerunt Danielem, & miſerunt eum in lacum leonum. Et dixit rex Danieli; Deus tuus, quem tu colis ſemper, ipſe liberabit te. 16

Et attulerunt lapidem, & impoſuerunt ſuper os laci: & obſignavit rex in annulo ſuo, & in annulo optimatum ſuorum; ne quid ſecùs fieret in Danielem. 17

Et abiit rex in domum ſuam, & dormivit incœnatus: & cibos non attulerunt ei: & ſomnus receſſit ab eo. Et (e) concluſerat Deus ora leonum, & non affecerant moleſtiâ Danielem. 18

Tunc rex ſurrexit manè in diluculo: & in feſtinatione venit ad lacum leonum. 19

Et cùm appropinquaret ipſe lacui, clamavit voce forti; Daniel, ſerve Dei viventis, Deus tuus, cui tu ſervis ſemper, ſi potuit liberare te de ore leonum? 20

Et ait Daniel regi; Rex, in ſecula vive. 21

Deus meus miſit angelum ſuum, & obſtruxit ora leonum, & non nocuerunt mihi: quia coram eo rectitudo inventa eſt (f) mihi: ſed & coram te, rex, delictum non feci. 22

Tunc, rex, vehementer gaviſus eſt ſuper eo: & Danielem dixit educi de lacu. Et eductus eſt Daniel de lacu: & nulla læſio inventa eſt in eo: quia credidit in Deo ſuo. 23

Et dixit rex; et adducti ſunt viri, qui accuſaverant Danielem: et in lacum leonum miſſi ſunt, ipſi, et filii eorum, et uxores eorum: et non pervenerunt ad pavimentum laci; donec dominati ſunt eorum leones, et omnia oſſa eorum comminuerunt. 24

MS.A. (λ) οὐχὶ ὁρισμὸν (μ) αἰτήσηται (ν) περὶ τοῦ ὁρισμοῦ οὗ ἔταξας, καὶ (ξ) αἰτεῖται (ο) ἣν ὁ βασιλεὺς στήσῃ, (ʺ) ᾧ λατρεύεις (π) ἤνεγκαν λίθον, καὶ ἐπέθηκαν (ρ) ἐν τῷ (σ) εἰσηνέχθη αὐτῷ καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ. (τ) τῷ Δανιὴλ ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ, Δανιήλ, (ʺ) ᾧ λατρεύεις (υ) ἐδυνάσθη (φ) κατεναντίον (χ) ἐν ἐμοί, (ʹ) οὐκ (ψ) τῷ θεῷ (ω) ἤγαγον (α) ἐβλήθησαν

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * فدخلوا الى الملك قايلين * ايها الملك اليس رسمت رسما لكي كل انسان يلتمس من
الله او انسان مسالة الى ثلاثين يوما الا منك ايها الملك * يلقى في جب الاسد * فقال
13 الملك * القول حقيقي * وراي المادين والفرس لا يزول * حينيذ اجابوا وقالوا امام الملك
دانيال الذي من بني سبي اليهودية لم يخضع لامرك * وثلاث اوقات في اليوم كان
14 يلتمس من الهه مسالته * حينيذ الملك لما سمع الكلمة حزن عليه كثيرا * واجتهد
15 من اجل دانيال ان ينجيه * والى المسا كان مجتهدا ان ينجيه * حينيذ اوليك الرجال
قالوا للملك * اعلم ايها الملك ان للمادين والفرس رايا * كل رسم وعهد يعهده الملك لا
16 يبدله احد * حينيذ قال الملك * فاتوا بدانيال والقوه في جب الاسد * وقال الملك لدانيال
17 الالاه الذي انت تعبده دايما هو ينجيك * واتوا بحجر واحد ووضعوه على فم الجب *
18 وختم الملك بخاتمه وخاتم عظمايه * كيلا يحدث امر بدانيال * ومضى الملك الى بيته
واضطجع بغير عشاه * ولم يدخلوا له الاطعمة * وبعد النوم عنه * واغلق الله افواه الاسد
19 فلم تؤذ دانيال * حينيذ قام الملك بالغداة في النور * واتى بسرعة الى جب الاسد
20 * وعند ما قرب الى الجب صاح لدانيال بصوت قوي * يا دانيال عبد الله الحي * الهك الذي
21 انت تعبده دايما هل قدر ان ينجيك من فم الاسد * فقال دانيال * ايها الملك عش
22 الى الدهور * الهي ارسل ملاكه * وسد افواه الاسد فلم يؤذوني * لان الاستقامة وجدت
23 في امامه * ولم اصنع قدامك ايها الملك * حينيذ الملك تعجب كثيرا به * وقال
ان يصعدوا دانيال من الجب * فاصعد دانيال من الجب * ولم يوجد فيه شي من
24 الفساد * لانه امن بالهه * وقال الملك * فاتوا بالرجال الذين محلوا بدانيال * والقوا في
جب الاسد هم وبنوهم ونساوهم * ولم يبلغوا الى ارض الجب الى ان تسلطت عليهم الاسد
ورضوا جميع عظامهم *

Regem adierunt dicentes; O rex, nonne decretum conſtituiſti, ut quicunque poſtularet ab ullo deo & homine petitionem ullam uſque ad triginta dies, præterquam à te O rex; projiceretur in foveam leonum? Dixit rex, Verus eſt ſermo; & decretum Medorum atque Perſarum non eſt prætereundum. 12

Tunc reſponderunt ac dixerunt coram rege; Daniel qui eſt è captivis Judææ, non obtemperavit mandato tuo; ſed tribus vicibus quotidie petitiones ſuas poſtulat à Deo ſuo. 13

Tunc rex cùm audîſſet hujuſmodi verbum, contriſtatus eſt propter eum vehementer; & curam adhibuit propter Danielem ut eriperet eum, & ad veſperam uſque ſolicitus fuit de eripiendo illo. 14

Tunc illi viri dixerunt ad regem; Noveris O rex, apud Medos & Perſas eſſe decretum, omne ſtatutum & fœdus quod rex conſtituit, à nemine mutandum. 15

Tunc edicente rege adduxerunt Danielem, & projecerunt in foveam leonum: dixitque rex Danieli; Deus quem tu ſemper adoras, ipſe te liberet. 16

Attuleruntque lapidem quendam, poſuerúntque ſuper os foveæ, & obſignavit rex annulo ſuo & annulo magnatum ſuorum, ne quid accideret Danieli. 17

Tum rex domum ſuam reverſus, cubavit ſine cœna; non enim introduxerunt ad eum cibos: quin etiam receſſit ab eo ſomnus. Deus autem clauſit ora leonum, & non læſerunt Danielem. 18

Tunc rex manè ſurgens cum luce, feſtinanter ſe contulit ad foveam leonum. 19

Et cùm acceſſiſſet ad foveam, Danielem inclamavit altâ voce; O Daniel ſerve Dei viventis, Deus tuus quem tu ſemper adoras, potuítne liberare te ab ore leonum? 20

Dixit Daniel; O rex, in ſecula vive; 21

Deus meus miſit Angelum ſuum, clauſitque ora leonum, & non nocuerunt mihi; quia rectitudo inventa eſt in me coram ipſo, & culpam coram te O rex non commiſi. 22

Tunc rex magnopere eum demiratus, dixit ut extraherent Danielem è fovea: extractóque Daniele de fovea, nihil corruptionis inventum eſt in eo; quia crediderat in Deum ſuum. 23

Præcipiente autem rege, adducti fuerunt viri qui Danielem accuſaverant, et in foveam leonum projecti, tam ipſi quàm filii et uxores eorum: et priuſquam perveniſſent ad foveæ ſolum, invaſerunt eos leones, et comminuerunt omnia oſſa eorum. 24

דניאל : ז

A multiplicetur vobis pax ,terra univerſa in *habitantes* qui ,linguis &,*nationibus* ,populis omnibus ſcripſit rex Dariaves Tunc
25 באדין דריוש מלכא כתב לכל־עממיא אמיא ולשניא די־דארין בכל־ארעא שלמכון ישגא׃ מן־
26 quoniã;Danielis *qui ejus* Dei facie à *timentes & ,contremiſcentes ſint* mei regni imperio univerſo in ut ,decretum poſitum mea facie
קדמי שים טעם די בכל־שלטן מלכותי להון זאעין ודחלין מן־קדם אלהה די־דניאל די־
,liberans &,Eruens .finem ad uſque ejus poteſtas &;corrumpetur non quod ej⁹ regnũ & ,ſecula in permanens &,vivens Deus ipſe
27 הוא אלהא חיא וקים לעלמין ומלכותה די־לא תתחבל ושלטנה עד־סופא׃ משיזב ומצל
eſt proſperatus ipſe Daniel Et .leonum *manu* de Danielem eruit qui : terra in & , cœlo in mirabilia & ſigna faciens &
28 ועבד אתין ותמהין בשמיא ובארעא די שיזיב לדניאל מן־יד אריותא׃ ודניאל דנה הצלח
.Perſæ Chores regno in & , Dariaves regno in
במלכות דריוש ובמלכות כורש פרסאה׃

CAP. VII. ז

caput,ſcripſit ſomnium tunc : ejus cubili *ſuper* ej⁹ capitis *viſiones* &,vidit ſomniũ Daniel ,Babel regis Belſaſar *uno* anno In
1 בשנת חדה לבלשאצר מלך בבל דניאל חלם חזה וחזוי ראשה על־משכבה באדין חלמא כתב ראש
.magno mari in *pugnantes* cœli venti quatuor ecce & , nocte *cum* mea viſione in *ſui Videns*,dixit &,Daniel *Reſpondit* .dixit verborũ
2 מלין אמר׃ ענה דניאל ואמר חזה הוית בחזוי עם־ליליא וארו ארבע רוחי שמיא מגיחן לימא רבא׃
erant videns ; ei aquilæ *quæ* alæ & , leo ſicut Prima *.iſta ab illa variantes*;mari è *aſcendentes* grandes beſtiæ quatuor Et
3 וארבע חיון רברבן סלקן מן־ימא שנין דא מן־דא׃ קדמיתא כאריה וגפין די־נשר לה חזה הוית
4 ecce Et .ei eſt datum hominis cor & , ſtetit homo tanquam pedes ſuper & ,terra à eſt elevata & ,ejus alæ ſunt evulſæ donec
5 עד די־מריטו גפיה ונטילת מן־ארעא ועל־רגלין כאנש הקימת ולבב אנש יהיב לה׃ וארו
,Surge , ei *dicentes* ſic &:ej⁹ dentes inter ej⁹ ore in *coſtæ tres* & , ſtetit unum latus ad & ,urſo ſimilis ſecunda alia beſtia
חיוה אחרי תנינה דמיה לדב ולשטר־חד הקמת ותלת עלעין בפמה בין שניה וכן אמרין לה קומי
quatuor &:ej⁹ dorſo ſuper avis *quæ* quatuor alæ ei &,pard⁹ veluti alia ecce & , *eram videns* hoc Poſt .*multam* carnem comede
6 אכלי בשר שגיא׃ באתר דנה חזה הוית וארו אחרי כנמר ולה גפין ארבע די־עוף על־גביה וארבעה
, formidoloſa quarta beſtia ecce & ,noctis *viſionibus* in *ſui videns* hoc Poſt .ei data poteſtas & ,beſtiæ capita
7 ראשין לחיותא ושלטן יהיב לה׃ באתר דנה חזה הוית בחזוי ליליא וארו חיוה רביעיא דחילה
ipſa & *conculcans* ſuis pedibus in reſiduum & ,*comminuens & ,comedens* ,magni ei *ferri qui* dentes &,*abundanter* fortis & ,terribilis &
ואמתני ותקיפא יתירה ושנין די־פרזל לה רברבן אכלה ומדקה ושארא ברגליה רפסה והיא
parvum aliud cornu ecce & ,cornua *in ſui Attentus* .ei decem cornua & ,eam ante quæ , beſtiis omnibus ab *varia*
8 משניה מן־כל־חיותא די קדמיה וקרנין עשר לה׃ משתכל הוית בקרניא ואלו קרן אחרי זעירה
, iſto cornu in hominis oculi tanquã oculi ecce & : ejus facie à ſunt evulſa primis cornibus de tria & , ea inter aſcendebat
סלקת ביניהון ותלת מן־קרניא קדמיתא אתעקרו מן־קדמיה ואלו עינין כעיני אנשא בקרנא־דא
pil⁹ &,candidum nix ſicut ej⁹ veſtimentum;ſedit dierum antiqu⁹ &,ſunt elati throni donec *ſui Videns* .grandia loquens os &
9 ופם ממלל רברבן׃ חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב לבושה כתלג חור ושער
: ejus facie à *egrediens & ,trahens ignis* Fluvius .ardens ignis ejus rotæ ,ignis flammæ ejus thronus,pura lana ſicut ejus capitis
10 ראשה כעמר נקא כרסיה שביבין די־נור גלגלוהי נור דלק׃ נהר די־נור נגד ונפק מן־קדמוהי
.ſunt aperti libri & , ſedit judicium : ſtabant eo coram *myriadum myrias* & ,ei miniſtrabant millium *mille*
אלף אלפים ישמשונה ורבו רבון קדמוהי יקומון דינא יתב וספרין פתיחו׃

Verſio VULG. LAT.

Tunc Darius rex ſcripſit univerſis populis, tribubus,& linguis habitantibus in univerſa terra : PAX vobis multiplicetur. 25

A me conſtitutum eſt decretum, ut in univerſo imperio & regno meo, tremiſcant & paveant Deum Danielis. Ipſe eſt enim Deus vivens, & æternus in ſecula : & regnum ejus non diſſipabitur, & poteſtas ejus uſque in æternum. 26

Ipſe liberator, atque ſalvator, faciens ſigna, & mirabilia in cœlo & in terra : qui liberavit Danielem de lacu leonum. 27

Porrò Daniel perſeveravit uſque ad regnum Darii, regnúmque Cyri Perſæ. 28

CAP. VII.

ANno primo Baltaſſar regis Babylonis, Daniel ſomnium vidit : viſio autem capitis ejus in cubili ſuo : & ſomnium ſcribens, brevi ſermone comprehendit : ſummatímque perſtringens, ait ; 1

Videbam in viſione mea nocte,& ecce quatuor venti cœli pugnabant in mari Magno. 2

Et quatuor beſtiæ grandes aſcendebant de mari diverſæ inter ſe. 3

Prima quaſi leæna, & alas habebat aquilæ : aſpiciebam donec evulſæ ſunt alæ ejus, & ſublata eſt de terra, & ſuper pedes quaſi homo ſtetit, & cor hominis datum eſt ei. 4

Et ecce beſtia alia ſimilis urſo in parte ſtetit : & tres ordines erant in ore ejus, & in dentibus ejus, & ſic dicebant ei; Surge, comede carnes plurimas. 5

Poſt hæc aſpiciebam, & ecce alia quaſi pardus, & alas habebat quaſi avis, quatuor ſuper ſe, & quatuor capita erant in beſtia, & poteſtas data eſt ei. 6

Poſt hæc aſpiciebam in viſione noctis,& ecce beſtia quarta terribilis, atque mirabilis, & fortis nimis, dentes ferreos habebat magnos, comedens atque comminuens, & reliqua pedibus ſuis conculcans : diſſimilis autem erat cæteris beſtiis, quas videram ante eam, & habebat cornua decem : 7

Conſiderabam cornua, & ecce cornu aliud parvulum ortum eſt de medio eorum : & tria de cornibus primis evulſa ſunt à facie ejus : & ecce oculi, quaſi oculi hominis erant in cornu iſto, & os loquens ingentia. 8

Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum ſedit : veſtimentum ejus candidum quaſi nix, & capilli capitis ejus quaſi lana munda : thronus ejus flammæ ignis : rotæ ejus ignis accenſus. 9

Fluvius igneus, rapidúſque egrediebatur à facie ejus : millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſſiſtebant ei : judicium ſedit, & libri aperti ſunt. 10

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܗܝܕܝܢ ܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ. ܟܬܒ. ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܘܐܡܘܬܐ ܘܠܫܢܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ.
26 ܫܠܡܟܘܢ ܢܣܓܐ ܠܟܘܢ. * ܡܢ ܩܕܡܝ ܐܬܣܝܡ ܛܥܡܐ. ܕܒܟܠ ܫܘܠܛܢ ܡܠܟܘܬܝ.. ܢܗܘܘܢ
ܙܝܥܝܢ. ܘܕܚܠܝܢ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܗ ܕܕܢܝܐܝܠ. ܕܗܘܝܘ ܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܘܩܝܡ. ܠܥܠܡܝܢ.
27 ܘܡܠܟܘܬܗ ܠܐ ܡܬܚܒܠܐ. ܘܫܘܠܛܢܗ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ. * ܦܪܩ ܘܡܦܨܐ ܘܡܥܒܕ.
28 ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ. ܕܦܨܝܗ ܠܕܢܝܐܝܠ ܡܢ ܐܪܝܘܬܐ. * ܘܕܢܝܐܝܠ ܐܬܪܘܪܒ ܒܡܠܟܘܬܗ
ܕܕܪܝܘܫ. ܘܒܡܠܟܘܬܗ ܕܟܘܪܫ ܦܪܣܝܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

1 * ܒܫܢܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܒܠܛܫܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܚܠܡܐ ܚܙܐ ܕܢܝܐܝܠ. ܘܚܙܘܐ ܕܪܫܗ
2 ܥܠ ܡܫܟܒܗ. ܗܝܕܝܢ ܚܠܡܐ ܟܬܒ. ܘܪܝܫ ܡܠܝܐ ܐܡܪ. * ܥܢܐ ܕܢܝܐܝܠ ܘܐܡܪ. ܚܙܐ
3 ܗܘܝܬ ܒܚܙܘܐ ܕܠܠܝܐ. ܘܗܐ ܐܪܒܥ ܪܘܚܐ ܕܫܡܝܐ ܡܬܟܬܫܢ ܒܝܡܐ ܪܒܐ. * ܘܐܪܒܥ ܚܝܘܢ ܪܘܪܒܢ
4 ܣܠܩܢ ܡܢ ܝܡܐ. ܘܫܢܝܢ ܚܕܐ ܡܢ ܚܕܐ. * ܩܕܡܝܬܐ ܐܝܟ ܐܪܝܐ. ܘܓܦܝܗ ܕܢܫܪܐ ܠܗ. ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܥܕܡܐ ܕܐܬܡܪܛܘ ܓܦܝܗ. ܘܐܫܬܩܠܬ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܥܠ ܪܓܠܝܗ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܩܡܬ. ܘܠܒܐ ܕܒܪܢܫܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗ.
5 * ܘܗܐ ܚܝܘܬܐ ܐܚܪܬܐ ܬܪܬܝܢܝܬܐ ܕܡܝܐ ܠܕܒܐ. ܘܠܣܛܪ ܚܕ ܩܡܬ. ܘܬܠܬ ܥܠܥܝܢ ܒܦܘܡܗ ܒܝܬ ܫܢܝܗ. ܘܗܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܩܘܡܝ ܐܟܘܠܝ ܒܣܪܐ ܣܓܝܐܐ.
6 * ܘܒܬܪܗ ܚܙܐ ܗܘܝܬ. ܘܗܐ ܐܚܪܬܐ ܐܝܟ ܢܡܪܐ. ܘܠܗ ܐܪܒܥ ܓܦܝܢ ܕܦܪܚܬܐ ܥܠ ܓܒܝܗ. ܘܐܪܒܥܐ ܪܫܝܢ ܠܚܝܘܬܐ. ܘܫܘܠܛܢܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗ.
7 * ܘܒܬܪܗ ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܒܚܙܘܐ ܕܠܠܝܐ. ܘܗܐ ܚܝܘܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܕܚܝܠܐ ܘܐܝܡܬܢܝܬܐ ܘܬܩܝܦܐ ܝܬܝܪ. ܘܫܢܐ ܕܦܪܙܠܐ ܠܗ ܪܘܪܒܢ. ܐܟܠܐ ܘܡܕܩܐ. ܘܫܪܟܐ ܒܪܓܠܝܗ ܕܝܫܐ. ܘܗܝ ܡܫܢܝܐ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܚܝܘܬܐ ܕܩܕܡܝܗ. ܘܩܪܢܬܐ ܥܣܪ ܠܗ.
8 * ܘܡܣܬܟܠ ܗܘܝܬ ܒܩܪܢܬܗ. ܘܗܐ ܩܪܢܐ ܐܚܪܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܣܠܩܬ ܒܝܢܬܗܝܢ. ܘܬܠܬ ܡܢ ܩܪܢܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܐܬܥܩܪ ܡܢ ܩܕܡܝܗ. ܘܗܐ ܥܝܢܐ ܐܝܟ ܥܝܢܝ ܒܪܢܫܐ ܒܩܪܢܐ ܗܕܐ. ܘܦܘܡܐ ܕܡܡܠܠ ܪܘܪܒܬܐ.
9 * ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܥܕܡܐ ܕܟܘܪܣܘܬܐ ܐܬܬܣܝܡܘ. ܘܥܬܝܩ ܝܘܡܬܐ ܝܬܒ. ܘܠܒܘܫܗ ܚܘܪ ܐܝܟ ܬܠܓܐ. ܘܣܥܪܐ ܕܪܫܗ ܐܝܟ ܥܡܪܐ ܢܩܕܐ. ܘܟܘܪܣܝܗ ܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܓܝܓܠܘܗܝ ܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ.
10 * ܢܗܪܐ ܕܢܘܪܐ ܢܓܕ ܘܢܦܩ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܐܠܦ ܐܠܦܝܢ ܡܫܡܫܝܢ ܠܗ. ܘܪܒܘ ܪܒܘܢ ܩܝܡܝܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܕܝܢܐ ܝܬܒ. ܘܣܦܪܐ ܐܬܦܬܚܘ.

Tunc Darius rex ſcripſit : Omnibus populis, nationibus, & linguis in tota terra degentibus,pax multiplicetur vobis. 25

A me lata lex eſt, ut in tota ditione regni mei metuant & revereantur Deum Danielis, quòd ipſe ſit Deus vivus & permanens in ſecula,regnum ejus incorruptum, & dominatus ejus in finem uſque. 26

Redimit, liberat, & eripit, editque ſigna & portenta in cœlo & in terra; qui liberavit Danielem à leonibus. 27

Porrò Daniel magnificatus eſt in regno Darii & regno Cyri Perſæ. 28

CAP. VII.

ANno primo regni Blitſaſaris regis Babyloniæ, Daniel ſomnium vidit & viſiones capitis ſui quas *habuit* ſuper cubili ſuo : tunc ſomnium ſcripſit, & ſummam ſermonum ſuorum expoſuit. 1

Prolocutus Daniel dixit; Videbam in viſione nocturna,& ecce quatuor venti cœli turgefaciebant mare Magnum , 2

Et quatuor ingentes belluæ emergebant è mari, eæq; inter ſe diverſæ. 3

Regnum Babyloniorum. Prima ſimilis erat leoni, habebatq; alas aquilinas. Videbam evulſas eſſe alas ejus, & ab humo ſublatam, in pedes ſuos velut hominem ſtetiſſe, & cor humanum inditum ei fuiſſe. 4

Regnum Medorum. Bellua ſecunda ſimilis erat urſo,vni lateri incumbebat,& tres coſtas in ore ſuo habebat inter dentes ſuos : huic ita dicebant ; Surge , comede carnem multam. 5

Regnum Perſarum. Poſtea videbam aliam belluam pardo ſimilem, habentem quatuor alas volucris in lateribus ſuis : quatuor etiam capita habebat ea bellua,eique datum eſt imperium. 6

Regnum Græcorum. Denique videbam in viſione nocturna belluam quartam horrendam, ingentem, ſumméque robuſtam : dentes magnos ferreos habebat : comedebat comminuebatque ; & quod relinquebat,pedibus conculcabat : erat hæc diverſa ab omnibus belluis quæ præceſſerant eam : & habebat cornua decem. 7

Dum ejus cornua conſiderarem, *Antiochus*, cornu unum parvum emerſit è medio illorum, & tria ex cornibus prioribus evulſa fuerunt ab hujus conſpectu : oculi ſimiles oculis humanis erant in iſto cornu, & os ejus loquebatur grandia. 8

Videbam ſubſellia poſita eſſe, & Antiquum dierum ſediſſe ; cujus veſtimentum erat ceu nix candidiſſima, & capilli capitis ceu lana mundiſſima : cujus ſolium flamma ignea, & rotæ ignis ardens : 9

Fluvius igneus fluens egrediebatur à conſpectu ejus : millies mille miniſtrabant ei, & myrias myriadum aſtabant coram eo : Judex ſedit, & libri aperti ſunt. 10

Verſió GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

25 Τότε (β) Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔγραψε πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ
26 γῇ· Εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη. Ἐκ προσώπου μου ἐτέθη δόγμα (γ) τοῦτο ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῆς βασιλείας
μου, εἶναι τρέμοντας ϗ φοβουμένους ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Δανιήλ, ὅτι (δ) αὐτός ἐστι Θεὸς ζῶν, ϗ μένων
27 εἰς τοὺς αἰῶνας, ϗ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται, ϗ ἡ (ε) κυρεία αὐτοῦ ἕως τέλους. Ἀντιλαμβάνεται
ϗ ῥύεται, ϗ ποιεῖ σημεῖα ϗ τέρατα (ζ) ἐν τῷ οὐρανῷ ϗ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις ἐξείλατο τὸν Δανιὴλ ἐκ
28 χειρὸς τῶν λεόντων. Καὶ Δανιὴλ κατηύθυνεν ἐν τῇ βασιλείᾳ Δαρείου, ϗ ἐν τῇ βασιλείᾳ Κύρου τοῦ
Πέρσου. †

MS.A. (β) ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος (γ) τὸ ἐν (δ) αὐτὸς Θεὸς ζῶν, (ε) κυριεία (ζ) ἐν οὐρανῷ   † ὉΡΑΣΙΣ ζʹ.

Tunc Darius rex ſcripſit univerſis populis, tribubus, linguis, habitantibus in univerſa terra : Pax vobis multiplicetur. 25

A facie noſtra poſitum eſt decretum (g) hoc in omni principatu regni mei, ſint trementes, & metuant à facie Dei Danielis. Ipſe enim eſt Deus vivens, & manens in ſecula : & regnum ejus non diſſipabitur, & dominatio ejus uſque in finem. 26

Suſcipit, & liberat, & facit ſigna, & prodigia in cœlo, & in terra : qui liberavit Danielem de (b) manu leonum. 27

Et Daniel proſperè egit in regno Darii, & in regno Cyri Perſæ. 28

ΚΕΦ. ζʹ.

1 † ἘΝ ἔτει πρώτῳ (α) τοῦ Βαλτάσαρ βασιλέως Χαλδαίων, Δανιὴλ ἐνύπνιον εἶδε, ϗ αἱ ὁράσεις τῆς κε-
2 φαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ· ϗ τὸ (*) ἐνύπνιον αὐτοῦ ἔγραψεν. Ἐγὼ Δανιὴλ ἐθεώρουν (β)· ϗ ἰδοὺ
3 οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην· Καὶ (*) τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀνέ-
4 βαινον ἐκ τῆς θαλάσσης, διαφέροντα ἀλλήλων. Τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα (γ), ϗ πτερὰ αὐτῆς ὡς ἀετοῦ.
ἐθεώρουν ἕως οὗ ἐξετίλη τὰ πτερὰ αὐτῆς· ϗ (δ) ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, ϗ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, ϗ
5 καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῇ. Καὶ ἰδοὺ θηρίον δεύτερον ὅμοιον ἄρκῳ, ϗ εἰς μέρος ἓν ἐστάθη, ϗ (ε)
τρεῖς πλευραὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῆς, ἀναμέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς· ϗ οὕτως ἔλεγον αὐτῇ, Ἀνάστηθι,
6 φάγε σάρκας πολλάς. Ὀπίσω τούτου ἐθεώρουν, ϗ ἰδοὺ θηρίον ἕτερον ὡσεὶ πάρδαλις· καὶ αὐτῇ πτερὰ (*)
7 τέσσαρα πετεινοῦ ὑπεράνω αὐτῆς, ϗ τέσσαρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ, ϗ ἐξουσία ἐδόθη (*) αὐτῇ. Ὀπίσω τούτου
ἐθεώρουν, ϗ ἰδοὺ θηρίον τέταρτον φοβερὸν ϗ ἔκθαμβον, (ζ) ἰσχυρὸν περισσῶς, ϗ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σι-
δηροῖ (η), ἐσθίον, καὶ λεπτῦνον, ϗ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάτει, ϗ αὐτὸ διάφορον περισσῶς
8 παρὰ πάντα τὰ θηρία τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ϗ (θ) κέρατα δέκα αὐτῷ. Προσενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ,
ϗ ἰδοὺ κέρας ἕτερον μικρὸν ἀνέβη ἐν μέσῳ αὐτῶν, ϗ τρία κέρατα τῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ (ι) ἐξερριζώθη
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· ϗ ἰδοὺ ὀφθαλμοί, ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπου ἐν τῷ κέρατι τούτῳ, ϗ στόμα λαλοῦν μεγάλα.
9 Ἐθεώρουν ἕως ὅτου (κ) οἱ θρόνοι ἐτέθησαν, ϗ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο, ϗ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ (λ) λευκὸν ὡσεὶ
10 χιών, ϗ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρόν, ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον. Πο-
ταμὸς πυρὸς (μ) εἷλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, ϗ μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν
αὐτῷ. κριτήριον ἐκάθισε, ϗ βίβλοι ἠνεῴχθησαν.

MS.A. † ὉΡΑΣΙΣ ηʹ. (α) Βαλτάσαρ (*) ἐνύπνιον ἔγραψεν. (β) ἐν ὁράματι τῆς νυκτός· ϗ ἰδοὺ (*) τέσσαρα (γ) ἔχουσα πτερά, ϗ πτερὰ (δ) ἐξηγέρθη (ε) τρία πλευρὰ (*) τέσσερα (*) αὐτῷ. (ζ) ϗ ἰσχυρὸν περισσῶς ⌊* παρὰ πάντα τὰ θηρία τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ϗ κέρατα δέκα αὐτῷ.⌋ οἱ ὀδόντες (η) μεγάλοι, ἐσθίον, (θ) δέκα κέρατα (ι) ἐξεριζώθη (κ) θρόνοι (λ) ὡσεὶ χιὼν λευκόν, (μ) ἐκπορευόμενος εἷλκεν

CAP. VII.

IN anno primo Baltaſar regis Chaldæorum, Daniel ſomnium vidit : & viſiones capitis ejus in cubili ejus. Et ſomnium ſuum (a) ſcripſit. 1

Ego Daniel (b) videbam : & ecce quatuor venti cœli irruebant in mare Magnum : 2

Et quatuor beſtiæ grandes aſcendebant de mari diverſæ inter ſe. 3

Prima, quaſi leæna, & alæ ejus, ſicut aquilæ. Aſpiciebam, donec avulſæ ſunt alæ ejus : & ſublata eſt de terra : & ſuper pedes hominis ſtetit, & cor hominis datum eſt ei. 4

Et ecce beſtia ſecunda ſimilis urſo, & in parte una ſtetit : & tres coſtæ in ore ejus inter dentes ejus. Et ſic dicebant ei ; Surge, comede carnes multas. 5

Poſt hanc aſpiciebam : & ecce beſtia alia, quaſi pardus : & huic alæ quatuor volucris ſuper ipſam : & quatuor capita beſtiæ : & poteſtas data eſt ei. 6

Poſt hanc aſpiciebam : & ecce beſtia quarta terribilis, atque mirabilis, fortis nimis : & dentes ejus (c) ferrei : comedens, atque comminuens : & reliqua pedibus ſuis conculcabat : & ipſa diverſa nimis præ omnibus beſtiis, quæ ante eam : & cornua decem ei. 7

Conſiderabam cornua ejus : & ecce cornu aliud parvulum aſcendit in medio eorum : Et tria ejus cornua de iis quæ anteà, evulſa ſunt à facie ejus. Et ecce oculi, quaſi oculi hominis in cornu iſto, & os loquens (d) grandia. 8

*Aſpiciebam, donec throni poſiti ſunt, & * Antiquus dierum ſedit. Et veſtimentum ejus candidum, quaſi nix : & capillus capitis ejus, quaſi lana munda : thronus ejus flamma ignis : rotæ ejus ignis flagrans.* 9

*Flumen ignis (e) trahebat in conſpectu ejus. Mille millia deſerviebant ei : & * dena millia denûm millium aſſiſtebant ei. Judicium ſedit, & libri aperti ſunt.* 10

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * حينئذ داريوس الملك كتب لكل الشعوب والقبايل والالسن السكان بكل الارض * السلم
26 يكثر لكم * من وجهي وضع امر ليكون كل من في رياسة مملكتي مرتعدين وخايفين
من وجه اله دانيال * لانه هو الاله الحي والدايم الي الدهور * مملكته لا تفسد * وسلطانه الي
27 الغاية * يعضد وينجي * ويصنع ايات وعجايب في السماء وعلي الارض * الذي نجا دانيال من
28 يد الاسد * واستقام دانيال في مملكة داريوس الملك * وفي مملكة كورس الفارسي *

* الفصل السابع *

* الرويا الثامن *

1 * في السنة الاولي لبلطشاصر ملك الكلدانيين * راي دانيال مناما * ومناظر راسه علي
2 مضجعه * وكتب المنام * انا دانيال رايت في رويايي ليلا * واذا اربعة رياح السماء هايجين
3 الي البحر الاعظم * واربعة وحوش كبار صعدوا من البحر * يتميز بعضهم من بعض * الاول
4 مثل لبوة لها جناحان * وجناحاها مثل نسر * ونظرت * واذا جناحاها قطعا * وخرجت من الارض *
5 وقامت علي رجلي انسان * واعطي لها قلب انسان * واذا الوحش الثاني شبيه بالدب * وفي
ناحية واحدة قام * وثلاثة اضلاع في فمه بين اسنانه * وهكذا قالوا له * قم كل لحما كثيرا *
6 * ومن خلف هذا نظرت * واذا وحش اخر مثل النمر * وله اربعة اجنحة طاير من فوقه *
7 واربعة روس للوحش * واعطي له سلطان * ومن خلف هذا نظرت * واذا وحش رابع مخوف
ومهول وقوي بالاكثر * واسنانه حديد كبار * ياكل ويدق * وما يبقي يدوسه برجليه * وهو
8 متميز بالاكثر من جميع الوحوش من قبله * وله عشر قرون * وتاملت في قرونه * واذا قرن اخر
صغير صعد في وسطهم * وثلاثة قرون قلعت من قدامه من وجهه * واذا عينان مثل عيني
9 انسان في هذا القرن * وفمه يتكلم بالعظايم * نظرت واذا كراسي وضعت * والعتيق الايام
جلس * ولباسه ابيض مثل الثلج * وشعر راسه مثل الصوف النقي * وكرسيه لهيب نار * وبكراته
10 نار تتقد * ونهر نار يجري ويخرج من قدامه * والوف الوف يخدمونه * وربوات ربوات وقوف
امامه * وانتصب موضع الحكم * وفتحت الاسفار *

** Tunc Darius rex ſcripſit omnibus populis, nationibus, & linguis habitantibus in tota terra : Pax multiplicetur vobis.* 25

A me proponitur decretum, ut quicunque extant in dominio regni mei, paveant timeántque faciem Dei Danielis, quoniam ipſe eſt Deus vivus & in ſecula perpetuus : regnum ejus nunquam corrumpetur, & imperium ejus erit ad finem uſque. 26

Auxiliatur, & liberat, editque ſigna & prodigia in cœlo & ſuper terram; qui Danielem eripuit è manu leonum. 27

Ceterùm Daniel proſperè egit in regno Darii regis, & in regno Cyri Perſæ. 28

CAP. VII.

Viſio octava.

ANno primo Baltaſaſaris regis Chaldæorum vidit Daniel ſomnium (viſiones autem capitis ejus fuerunt ſuper cubile ipſius) ſcripſitque ſomnium: 1

Ego Daniel vidi in viſione mea nocturna, & ecce quatuor venti cœli furebant in mare maximum, 2

Et quatuor magnæ belluæ aſcendebant è mari, diverſæ altera ab altera. 3

Prima ſimilis erat leænæ habenti duas alas, & alæ ipſius quaſi aquilæ. Vidi etiam, & ecce avulſæ ſunt alæ ipſius, & egreſſa eſt è terra, ſtetitque in pedes humanos, & datum eſt ei cor humanum. 4

Deinde ecce bellua ſecunda ſimilis urſo, qui in parte una ſtetit, tres habens coſtas in ore ſuo inter dentes ſuos : huic ita dixerunt ; Surge, comede carnem multam. 5

Poſt hanc vidi, & ecce belluam aliam pardo ſimilem, quatuor volucris alas habentem ſupernè : & quatuor capita habebat hæc bellua : & data eſt ei poteſtas. 6

Poſt hanc etiam vidi, & ecce bellua quarta formidabilis & horrenda, & ſummoperè fortis : dentes ejus erant ferrei, ingentes : comedebat, & comminuebat ; & quod remanebat, pedibus conculcabat : erat autem hæc magìs diverſa à cæteris belluis præcedentibus, & habebat cornua decem. 7

Me autem contemplante cornua ejus, ecce cornu aliud parvum ſuccrevit inter illa, & tria cornua evulſa ſunt à conſpectu & à facie iſtius : duo præterea oculi ſimiles oculis humanis erant in iſto cornu, & os ejus grandia loquebatur. 8

Vidi, et ecce ſedes poſitæ fuerunt, et Antiquus dierum ſedit, cujus veſtitus albus erat ſicut nix, et capilli capitis ſicut lana munda : ſedes ejus, flamma ignis ; et rotæ ejus, ignis ardens : 9

Fluvius igneus effluebat et egrediebatur à conſpectu ejus : millia millium miniſtrabant ei, et myriades myriadum aſtantes erant ei : paratus fuit locus judicii, et aperti ſunt libri. 10

דניאל׃ ז

,beſtia eſt interfecta donec eram videns : loquens cornu quos grandium ſermonum voce à interim fui Videns
11 חזה הוית באדין מן־קל מליא רברבתא די קרנא ממללה חזה הוית עד די קטילת חיותא
longitudo & ;earum poteſtatem abſtulerant beſtiarum reſiduo Et .ignis combuſtionem ad eſt traditum & ,ejus corpus eſt perditum &
12 והובד גשמה ויהיבת ליקדת אשא׃ ושאר חיותא העדיו שלטנהון וארכה
cœli nubibus cum ecce & ,noctis viſionibus in fui Videns .tempus & ,tempus ad uſque eis eſſet data vitæ in
13 בחיין יהיבת להון עד־זמן ועדן׃ חזה הוית בחזוי ליליא וארו עם־ענני שמיא
dedit ei Et .eum fecerunt appropinquare eo coram & ,pervenit dierum antiquum ad uſque & :erat veniens hominis filius tanquam
14 כבר אנש אתה הוא ועד־עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי׃ ולה יהב
non quæ ,ſeculi poteſtas ejus poteſtas :ſervient ei linguæ & nationes ,populi omnes & ,regnum & ,gloriam & ,poteſtatem
שלטן ויקר ומלכו וכל עממיא אמיא ולשניא לה יפלחון שלטנה שלטן עלם די־לא
viſiones & ,vaginæ medio in Daniel ego ,meus ſpiritus fuit Æger .corrumpetur non quod ejus regnum & ,auferetur
15 יעדה ומלכותה די־לא תתחבל׃ אתכרית רוחי אנא דניאל בגו נדנה וחזוי
,mihi dixit & ;hoc omne ſuper eo ab quærebam certitudinem & ,aſſiſtentibus de unum ſuper Acceſſi .me terrebant mei capitis
16 ראשי יבהלנני׃ קרבת על־חד מן־קאמיא ויציבא אבעא־מנה על־כל־דנה ואמר־לי
conſurgent reges quatuor ;quatuor ipſæ quæ ,magnæ beſtiæ Iſtæ .me fecit ſcire ſermonum interpretationem &
17 ופשר מליא יהודענני׃ אלין חיותא רברבתא די אנין ארבע ארבעה מלכין יקומון
ſeculum in uſque & ,ſeculum in uſque regnum poſſidebunt & ;altiſſimorum ſanctorum regnum ſuſcipient Et .terra de
18 מן־ארעא׃ ויקבלון מלכותא קדישי עליונין ויחסנון מלכותא עד־עלמא ועד עלם
ejus dentes,abundanter formidoloſa : ipſis cunctis à varians ipſa quæ ,quartam beſtiam ſuper verum volui Tunc .ſeculorum
19 עלמיא׃ אדין צבית ליצבא על־חיותא רביעיתא די־הות שניה מן־כלהון דחילה יתירה שניה
quæ ,decem cornibus ſuper Et .conculcans ſuis pedibus in reſiduum & ,comminuens ,comedens ,æris ejus ungues & ,ferri
20 די־פרזל וטפרה די־נחש אכלה מדקה ושארא ברגליה רפסה׃ ועל־קרניא עשר די
,grandia loquens os & ,ei oculi & iſtud cornu & :tria ejus facie à ceciderant & ,aſcendebat quod altero & ,ejus capite in
בראשה ואחרי די סלקת ונפלו מן־קדמיה תלת וקרנא דכן ועינין לה ופם ממלל רברבן
.eis prævalens & :ſanctis cum prælium faciens ſic quod cornu & ,eram Videns .ſuis ſociis præ magnus ejus aſpectus &
21 וחזוה רב מן־חברתה׃ חזה הוית וקרנא דכן עבדא קרב עם־קדישין ויכלה להן׃
.Sancti poſſidebant regnum & ,advenit tempus & ;altiſſimis ſanctis eſt datum judicium & ,dierum antiquus venit Donec
22 עד די־אתה עתיק יומיא ודינא יהב לקדישי עליונין וזמנא מטה ומלכותא החסנו קדישין׃
univerſam devorabit & : regnis omnibus ab differet quod ,terra in erit quartum regnum quarta Beſtia ,ait Sic
23 כן אמר חיותא רביעיתא מלכו רביעיא תהוא בארעא די תשנא מן־כל־מלכותא ותאכל כל־
alius & ;conſurgent reges decem ,regno ipſo ex ,decem cornua Et .eam comminuet & ,eam calcabit & ,terram
24 ארעא ותדושנה ותדקנה׃ וקרניא עשר מנה מלכותה עשרה מלכין יקמון ואחרן
,loquetur altiſſimi parte ex ſermones Et .humiliabit reges tres & ,prioribus à differet ipſe & ,eos poſt conſurget
25 יקום אחריהון והוא ישנא מן־קדמיא ותלתה מלכין יהשפל׃ ומלין לצד עליא ימלל
,tempora & ,tempus ad uſque ejus manu in tradentur & ,legem & ,tempora mutare putabit & :abolebit altiſſimorum ſanctos &
ולקדישי עליונין יבלא ויסבר להשניה זמנין ודת ויתיהבון בידה עד־עדן ועדנין
.temporis partem &
ופלג עדן׃

Verſio VULG. LAT.

11 Aſpiciebam propter vocem ſermonum grandium, quos cornu illud loquebatur: & vidi quoniam interfecta eſſet beſtia, & periſſet corpus ejus, & traditum eſſet ad comburendum igni: 12 Aliarum quoque beſtiarum ablata eſſet poteſtas, & tempora vitæ conſtituta eſſent eis uſque ad tempus & tempus. 13 Aſpiciebam ergò in viſione noctis, & ecce cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniebat, & uſque ad Antiquum dierum pervenit: & in conſpectu ejus obtulerunt eum. 14 Et dedit ei poteſtatem, & honorem, & regnum: & omnes populi, tribus, & linguæ ipſi ſervient: poteſtas ejus, poteſtas æterna, quæ non auferetur: & regnum ejus, quod non corrumpetur. 15 Horruit ſpiritus meus, ego Daniel territus ſum in his, & viſiones capitis mei conturbaverunt me. 16 Acceſſi ad unum de aſſiſtentibus, & veritatem quærebam ab eo de omnibus his. Qui dixit mihi interpretationem ſermonum, & docuit me: 17 Hæ quatuor beſtiæ magnæ, quatuor ſunt regna, quæ conſurgent de terra. 18 Suſcipient autem regnum Sancti Dei altiſſimi: & obtinebunt regnum uſque in ſeculum, & ſeculum ſeculorum. 19 Poſt hoc volui diligenter diſcere de beſtia quarta, quæ erat diſſimilis valdè ab omnibus, & terribilis nimis: dentes & ungues ejus ferrei: comedebat, & comminuebat, reliqua pedibus ſuis conculcabat: 20 Et de cornibus decem, quæ habebat in capite: & de alio, quod ortum fuerat, ante quod ceciderant tria cornua: & de cornu illo, quod habebat oculos, & os loquens grandia, & majus erat cæteris. 21 Aſpiciebam, & ecce cornu illud faciebat bellum adverſùs Sanctos, & prævalebat eis, 22 Donec venit Antiquus dierum, & judicium dedit Sanctis Excelſi, & tempus advênit, & regnum obtinuerunt Sancti. 23 Et ſic ait; Beſtia quarta, regnum quartum erit in terra, quod majus erit omnibus regnis, & devorabit univerſam terram, & conculcabit, & comminuet eam. 24 Porrò cornua decem ipſius regni, decem reges erunt: & alius conſurget poſt eos, & ipſe potentior erit prioribus, & tres reges humiliabit. 25 Et ſermones contra Excelſum loquetur, & Sanctos Altiſſimi conteret: & putabit quòd poſſit mutare tempora, & leges, & tradentur in manu ejus uſque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܕܐܬܩܛܠܬ ܚܝܘܬܐ ܗܝ. ܘܐܒܕ ܦܓܪܗ. ܘܐܬܝܗܒܬ ܠܝܩܕܢܐ ܕܢܘܪܐ.
12 * ܘܫܪܟܐ ܕܚܝܘܬܐ ܐܬܥܒܪܘ ܡܢ ܫܘܠܛܢܗܘܢ. ܘܢܘܓܪܐ ܘܚܝܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗܘܢ
13 ܥܕܡܐ ܠܙܒܢ ܘܠܥܕܢ. * ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܒܪ ܐܢܫܐ ܐܬܐ.
14 ܘܥܕܡܐ ܠܥܬܝܩ ܝܘܡܝܐ ܡܛܐ: ܘܩܕܡܘܗܝ ܩܪܒܘܗܝ. * ܘܠܗ ܐܬܝܗܒ
ܫܘܠܛܢܐ: ܘܐܝܩܪܐ ܘܡܠܟܘܬܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܘܐܘܡܘܬܐ ܘܠܫܢܐ ܠܗ
ܢܦܠܚܘܢ. ܫܘܠܛܢܗ ܫܘܠܛܢ ܥܠܡ ܕܠܐ ܥܒܪ. ܘܡܠܟܘܬܗ ܠܐ ܡܬܚܒܠܐ.
15 * ܐܬܟܪܝܬ ܪܘܚܝ ܐܢܐ ܕܢܝܐܝܠ ܒܓܘ ܡܫܟܒܝ. ܘܚܙܘܐ ܕܪܝܫܝ ܫܓܫܘܢܝ.
16 * ܘܩܪܒܬ ܠܘܬ ܚܕ ܡܢ ܡܫܡܫܢܐ. ܘܫܪܪܐ ܒܥܝܬ ܡܢܗ ܥܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ.
17 ܘܐܡܪ ܠܝ ܫܪܪܐ. ܘܦܘܫܩ ܡܠܝ ܐܘܕܥܢܝ. * ܐܡܪ ܠܝ. ܗܠܝܢ ܚܝܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ
18 ܐܪܒܥ ܕܚܙܝܬ. ܐܪܒܥܐ ܡܠܟܐ ܢܩܘܡܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܢܩܒܠܘܢ ܡܠܟܘܬܐ
ܩܕܝܫܘܗܝ ܕܥܠܝܐ. ܘܢܚܣܢܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܠܥܠܡ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. * ܘܨܒܝܬ
19 ܐܢܐ ܕܢܝܐܝܠ ܠܡܬܒܥܘ ܥܠ ܚܝܘܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܕܗܘܬ ܫܢܝܐ ܡܢ ܟܠܗܝܢ
ܚܝܘܬܐ. ܘܕܚܝܠܐ ܛܒ. ܫܢܝܗ ܕܦܪܙܠܐ ܘܛܦܪܝܗ ܕܢܚܫܐ. ܐܟܠܐ ܘܡܕܩܐ. ܘܫܪܟܐ
ܒܪܓܠܝܗ ܕܝܫܐ. * ܘܥܠ ܩܪܢܬܐ ܥܣܪ ܕܒܪܝܫܗ. ܘܥܠ ܐܚܪܬܐ ܕܣܠܩܬ ܡܢ
20 ܒܝܢܬܗܝܢ. ܘܢܦܠ ܡܢ ܩܕܡܝܗ ܬܠܬ. ܘܩܪܢܐ ܗܝ ܕܥܝܢܐ ܐܝܬ ܠܗ. ܘܦܘܡܐ
ܡܡܠܠ ܪܘܪܒܬܐ. ܘܚܙܘܗ ܪܒ ܡܢ ܚܒܪܬܗ. ܐܢܛܝܘܟܘܣ* ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܩܪܢܐ ܗܝ.
21 ܥܒܕܐ ܩܪܒܐ ܥܡ ܩܕܝܫܐ. ܘܚܣܢܐ ܠܗܘܢ. * ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܥܬܝܩ ܝܘܡܝܐ. ܘܕܝܢܐ
22 ܝܗܒ ܠܩܕܝܫܘܗܝ ܕܥܠܝܐ. ܘܙܒܢܐ ܡܛܐ. ܘܡܠܟܘܬܐ ܚܣܢܘ ܩܕܝܫܐ. * ܘܗܟܢܐ ܐܡܪ
23 ܠܝ. ܚܝܘܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ. ܡܠܟܘܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܬܗܘܐ ܒܐܪܥܐ. ܕܬܬܝܬܪ ܥܠ ܟܠܗܝܢ
ܡܠܟܘܬܐ. ܘܬܐܟܘܠ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܬܕܘܫܝܗ ܘܬܕܩܝܗ. * ܘܩܪܢܬܐ ܥܣܪ. ܡܢ ܡܠܟܘܬܐ
24 ܗܝ ܥܣܪܐ ܡܠܟܐ ܢܩܘܡܘܢ. ܘܐܚܪܢܐ ܢܩܘܡ ܒܬܪܗܘܢ. ܘܗܘ ܢܬܝܬܪ ܡܢ ܩܕܡܝܐ. ܘܬܠܬܐ
25 ܡܠܟܐ ܢܡܟܟ. * ܘܡܠܐ ܠܘܩܒܠ ܥܠܝܐ ܢܡܠܠ. ܘܥܠ ܩܕܝܫܘܗܝ ܕܥܠܝܐ ܢܢܟܠ. ܘܢܣܒܪ
ܠܡܫܚܠܦܘ ܙܒܢܐ ܘܢܡܘܣܐ. ܘܢܬܝܗܒܘܢ ܒܐܝܕܘܗܝ. ܥܕܡܐ ܠܥܕܢ ܥܕܢܝܢ
ܘܦܠܓܘܬ ܥܕܢ.

11 Videbam interfectam eſſe belluam illam, & periiſſe corpus ejus, & traditam eſſe incendio ignis: 12 Reliquas verò belluas depoſitas eſſe à dominatu ſuo, ſpatium tamen ac vitam eis conceſſam uſque ad tempus & terminum præfinitum. 13 Videbam ſuper cœli nubes quendam ceu filium hominis veniſſe, & uſque ad Antiquum dierum acceſſiſſe, eique oblatum fuiſſe. 14 Huic datus fuit dominatus, honos, & regnum; ut omnes populi, nationes, ac linguæ ſervirent ei: dominium ejus dominium eſt perpetuum & minimè fluxum, & regnum ejus incorruptum. 15 Doluit ſpiritus meus mei Danielis in cubili meo, & viſiones capitis mei conturbaverunt me. 16 Itaque accedens ad unum ex iis miniſtris, veritatem ab eo indagavi de his omnibus: qui dixit mihi veritatem, & interpretationem verborum meorum expoſuit mihi. 17 Is mihi dixit; Quatuor illæ belluæ magnæ quas vidiſti, quatuor *figurant* reges in terra ſurrecturos. 18 Tum regnum accipient Sancti *Dei* excelſi, & regnum poſſidebunt in ſeculum & in ſeculum ſeculorum. 19 Tunc optavi ego Daniel inveſtigare de quarta bellua quæ diverſa erat ab omnibus belluis, & admodum horrenda: cujus dentes ferrei, ungues ænei: comedebat comminuebatque, & quod relinquebat, pedibus conculcabat: 20 Similiter de cornibus decem quæ habebat in capite ſuo, deque illo alio quo emergente de medio illorum, tria ceciderunt à conſpectu ipſius: cornu inquam, illo quod oculos habebat, cujus os grandia loquebatur, cujus denique ſpecies major erat quàm ſociorum ejus. *'Antiochus.* 21 Videbam illud cornu bellum gerere cum Sanctis, eorumque fortitudinem ſuperare: 22 Donec veniret Antiquus dierum, & judicium daret Sanctis Excelſi, & adveniente tempore regnum poſſiderent Sancti. 23 Sic autem dixit mihi; Bellua illa quarta, regnum quartum erit in terra, quod præſtabit regnis omnibus, comedet univerſam terram, & conculcabit & conteret eam. 24 Cornua vero decem *ſignificant* ex *eodem* regno decem reges ſurrecturum, qui præcedentes ſuperabit, & tres reges deprimet: 25 Verba adverſùs Excelſum loquetur, & adverſùs Sanctos Excelſi fraudem: & credet ſe mutaturum tempora, terminos præfinitos, ac leges: & *quidem* tradentur in manum ejus uſque ad præfinitum quoddam tempus temporum, & dimidium tempus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

11 Ἐθεώρουν τότε ἀπὸ φωνῆς τῶν (ν) λόγων τῶν μεγάλων, ὧν τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐλάλει, ἕως (ξ) ἀνῃρέθη τὸ θηρίον, καὶ ἀπώλετο, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός. 12 Καὶ τῶν λοιπῶν θηρίων (ο) μετεστάθη ἡ ἀρχή, καὶ μακρότης ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς ἕως καιροῦ καὶ καιροῦ. 13 Ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος (π), καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασε, (ρ) καὶ προσηνέχθη αὐτῷ. 14 Καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες οἱ λαοί, φυλαί, (σ) καὶ γλῶσσαι αὐτῷ δουλεύσουσιν· ἡ ἐξουσία αὐτοῦ, ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ παρελεύσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται. 15 Ἔφριξε τὸ πνεῦμά μου ἐν τῇ ἕξει μου, ἐγὼ Δανιήλ, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου ἐτάρασσόν με. 16 Καὶ προσῆλθον ἑνὶ τῶν ἑστηκότων, καὶ τὴν ἀκρίβειαν ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ μαθεῖν περὶ πάντων τούτων. καὶ εἶπέ μοι τὴν ἀκρίβειαν, καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν λόγων ἐγνώρισέ μοι. 17 Ταῦτα τὰ θηρία (τ) τὰ τέσσαρα, τέσσαρες βασιλεῖαι ἀναστήσονται ἐπὶ τῆς γῆς, αἳ ἀρθήσονται· 18 Καὶ παραλήψονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι ὑψίστου, καὶ καθέξουσιν αὐτὴν ἕως αἰῶνος τῶν αἰώνων. 19 Καὶ ἐζήτουν ἀκριβῶς περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου· ὅτι ἦν διάφορον παρὰ πᾶν θηρίον, φοβερὸν περισσῶς, οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροῖ, καὶ (υ) ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοῖ, ἐσθίον, καὶ λεπτῦνον, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάτει. 20 Καὶ περὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ τῶν δέκα τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ ἀναβάντος, καὶ ἐκτινάξαντος τῶν (φ) πρώτων, ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ, (χ) μείζων τῶν λοιπῶν. 21 Ἐθεώρουν, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐποίει πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ (ψ) ἴσχυσε πρὸς αὐτούς, 22 (ω) Ἕως οὗ ἦλθεν ὁ παλαιὸς (*) ἡμερῶν, καὶ τὸ κρῖμα ἔδωκεν ἁγίοις ὑψίστου· καὶ ὁ καιρὸς ἔφθασε, καὶ τὴν βασιλείαν κατέσχον οἱ ἅγιοι. 23 Καὶ εἶπε, Τὸ θηρίον τὸ τέταρτον, βασιλεία τετάρτη ἔσται ἐν τῇ γῇ, ἥτις ὑπερέξει πάσας τὰς βασιλείας, καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ συμπατήσει αὐτὴν καὶ κατακόψει. 24 Καὶ τὰ δέκα κέρατα αὐτοῦ, δέκα βασιλεῖς ἀναστήσονται, καὶ ὀπίσω (α) αὐτῶν ἀναστήσεται ἕτερος, ὃς ὑπεροίσει κακοῖς πάντας τοὺς ἔμπροσθεν, καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει, 25 Καὶ λόγους πρὸς τὸν ὕψιστον λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους ὑψίστου παλαιώσει, καὶ ὑπονοήσει τοῦ ἀλλοιῶσαι καιροὺς καὶ νόμον, καὶ δοθήσεται ἐν χειρὶ αὐτοῦ (β) ἕως καιροῦ καὶ καιρῶν καί γε ἥμισυ καιροῦ.

11 Aſpiciebam tunc à voce ſermonum grandium, quos cornu illud loquebatur; quoadusque interfecta eſt beſtia, & periit, & corpus ejus datum eſt in combuſtionem ignis. 12 Et cæterarum beſtiarum tranſlatus eſt principatus: & longitudo vitæ data eſt eis uſque ad tempus, & tempus. 13 Aſpiciebam in viſione noctis: & ecce cum nubibus cœli, quaſi filius hominis veniens: & uſque ad Antiquum dierum pervênit: & (f) oblatus eſt ei: 14 Et datus eſt ipſi principatus, & honor, & regnum: & (g) omnes populi, tribus, & linguæ ipſi ſervient. Poteſtas ejus, poteſtas ſempiterna, quæ non pertranſibit: & regnum ejus non corrumpetur. 15 Horruit ſpiritus meus: (h) in habitu meo ego Daniel: & viſiones capitis mei conturbabant me. 16 Et acceſſi ad unum aſſiſtentium: & veritatem quærebam ab eo diſcere de omnibus his. Et dixit mihi veritatem; & interpretationem ſermonum notam mihi fecit. 17 Hæ quatuor (i) beſtiæ; quatuor regna conſurgent ſuper terram: quæ auferentur. 18 Et ſuſcipient regnum Sancti Altiſſimi: & obtinebunt illud uſque in ſeculum ſeculorum. 19 Et quærebam diligenter de beſtia quarta: (quia erat diſſimilis ab omni beſtia, terribilis nimis: dentes ejus ferrei, & ungues ejus ænei: comedens, & comminuens: & reliqua pedibus ſuis conculcabat:) 20 Et de cornibus ejus decem, quæ in capite ejus, & alio, quod aſcenderat, & excuſſerat de (k) primis, cui oculi, & os loquens grandia, & aſpectus ejus major cæteris. 21 Aſpiciebam: & cornu illud faciebat bellum cum Sanctis, & prævalebat erga eos, 22 Donec venit Antiquus dierum, & judicium dedit Sanctis Excelſi: & tempus advênit: & regnum obtinuerunt Sancti. 23 Et dixit; Beſtia quarta, regnum quartum erit in terra, quod ſuperabit omnia regna, & devorabit univerſam terram, et conculcabit eam, et comminuet. 24 Et decem cornua ejus, decem reges conſurgent, et poſt eos conſurget alius: qui ſuperabit (l) malis omnes priores, et tres reges humiliabit: 25 Et ſermones contra Excelſum loquetur: et Sanctos Altiſſimi (m) faciet veteraſcere: & (n) cogitabit mutare tempora, et legem: et tradentur in manu ejus uſque ad tempus, et tempora, et etiam dimidium temporis.

MS.A. (ν) λόγων, *ὧν ἐλάλει, ὧν (ξ) τὸ θηρίον ἐκεῖνο ἀνῃρέθη, (ο) ἡ ἀρχὴ μετεστάθη, (π) ἦν, καὶ (ρ) ἐνώπιον αὐτοῦ προσήγαγον αὐτόν. Καὶ αὐτῷ ἐδόθη (σ) γλῶσσαι αὐτῷ δουλεύσουσιν (τ) τὰ μεγάλα τὰ τέσσαρα, (υ) οἱ ὄνυχες (φ) προτέρων τρία, κέρας ἐκεῖνο ᾧ οἱ (χ) μείζω (ψ) ἴσχυεν (ω) Ἕως ἦλθεν (*) τῶν ἡμερῶν, (α) αὐτοῦ (β) ἕως καιροῦ * καὶ καιροῦ καὶ καιρῶν καὶ ἥμισυ

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 *ونظرت حينئذ من صوت الكلمات العظيمة التي تكلم بها ذلك القرن * حتى قتل
12 ذلك الوحش وهلك * وأعطي جسده لتحريق النار * ونقلت رياسة بقية الوحوش * وأعطي
13 لها طول حياة زمان ووقت * ونظرت في رؤيا الليل * وإذا مع سحب السماء مثل ابن إنسان
14 كان آتيا * وبلغ إلى العتيق الأيام * وقرب أمامه * وأعطيت له الرياسة والكرامة والمملكة *
وجميع الشعوب والقبائل والألسن يتعبدون له * وسلطانه سلطان أبدي الذي لا يزول *
15 ومملكته لا تفسد * فصغرت نفسي أنا دانيال في حواسي * ومناظر رأسي أقلقتني *
16 *وتقدمت لواحد من القيام * وطلبت منه التحقيق من أجل هؤلاء كلهم * فقال لي
17 التحقيق * وأعلمني تأويل الكلمات * هؤلاء الوحوش الأربعة الكبار * أربع ممالك تقوم
18 على الأرض * هي تنزع * وتأخذ قديسو العلي المملكة * ويستحوذون عليها إلى الأبد
19 وإلى أبد الآباد * فطلبت بتحقيق من أجل الوحش الرابع لأنه كان مميزا عن كل
وحش * مخوفا بالأكثر * أسنانه حديد * ومخالبه نحاس * يأكل ويدق * وما تبقى
20 يدوسه برجليه * ومن أجل قرونه العشر التي في رأسه * وإذ صعد الآخر نقض ثلاثة
من الأولين * وذلك القرن له عينان * وفم يتكلم بالعظائم * ومنظره أعظم من الباقي *
21 *ونظرت ذلك القرن صنع حربا مع القديسين * وقوي عليهم * 22 حتى جاء العتيق الأيام *
وأعطي الحكم لقديسي العلي * والزمان بلغ * وأخذت القديسون المملكة * فقال *
23 الوحش الرابع مملكة رابعة تكون في الأرض * هي تعلو جميع الممالك * وتأكل كل
24 الأرض وتدوسها وتدقها * وعشر قرونه عشر ملوك يقومون * ومن خلفهم يقوم آخر
25 هذا يفوق بالشرور جميع من قبله * ويذل ثلاثة ملوك * ويتكلم على العلي كلاما *
ويضل قديسي العلي * ويظن أن يغير الأوقات والناموس * ويدفع في يده إلى وقت
أوقات ونصف وقت *

11 Vidi etiam tunc à voce ſermonum magnorum quos protulerat illud cornu, donec interfecta eſt bellua illa, periitque, & traditum fuit corpus incendio ignis. 12 Et tranſlatus eſt principatus reliquarum belluarum, ſed conceſſa eis longitudo ætatis, ſpatii, & temporis. 13 Præterea vidi in viſione nocturna, & ecce cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniebat, & pervênit uſque ad Antiquum dierum: & cùm oblatus fuiſſet coram eo, 14 Datus fuit ei principatus, honor, atque regnum: & omnes populi, nationes, ac linguæ ſervient ei: poteſtas ejus poteſtas æterna quæ nunquam deficiet, & regnum ejus nunquam corrumpetur. 15 Quapropter cùm extenuata fuiſſet anima mea mei Danielis in ſenſibus meis, & viſiones capitis mei conturbarent me; 16 Acceſſi ad unum ex aſtantibus, & exploratus ſum ab eo veritatem, & notam fecit mihi interpretationem verborum. 17 Hæ belluæ quatuor ingentes, quatuor ſunt regna ſuper terram ſurrectura. 18 His ablatis, Sancti Altiſſimi regnum accipient, et potientur eo in æternum et in æternitatem æternitatum. 19 Deinde exploratus ſum veritatem de quarta bellua, utpote diverſa ab omnibus belluis, et magnopere formidabili; cujus dentes erant ferrei, ungues ænei; comedebat et comminuebat, quódque remanebat, pedibus conculcabat: 20 Déque cornibus ejus decem quæ capite gerebat: et cur aliud ſuccreſcens tria priorum excuſſerit, idémque cornu oculos haberet, et os grandia loquens, et ſpecies ejus reliquis major eſſet. 21 Videram etiam cornu illud bellum geſſiſſe contra Sanctos, eíſque prævaluiſſe, 22 Donec veniſſet Antiquus dierum, dediſſétque regnum Sanctis Altiſſimi; et tempore adveniente, Sancti regnum obtinuiſſent. 23 Dixit; Bellua quarta, regnum quartum erit in terra: hoc omnia regna ſuperabit, comedet univerſam terram, conculcabit et conteret eam. 24 Cornua ipſius decem, ſunt reges decem ſurrecturi; poſt quos ſurget alius, qui malis omnes prædeceſſores ſuos ſuperabit, et reges tres humiliabit. 25 Adverſùs Altiſſimum verba obloquetur, ſeducet Sanctos Excelſi, putabitque ſe mutare poſſe tempora et legem: et quidem dabitur hoc in manum ejus ad tempus temporum et dimidium temporis.

דניאל : ח

magnitudo & ,poteſtas & ,regnum Et .finem in uſque *perdendum & ,delendum ad* ,auferent ejus poteſtatē & ; ſedebit judicium Et

26 וְדִינָא יִתִּב וְשָׁלְטָנֵהּ יְהַעְדּוֹן לְהַשְׁמָדָה וּלְהוֹבָדָה עַד־סוֹפָא׃ וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא וּרְבוּתָא 27

poteſtates omnes & ,*ſeculi* regnum ejus regnum : altiſſimorum ſanctorum populo eſt *datum* cœlum omne ſubter *regnorum*

דִּי מַלְכְוָת תְּחוֹת כָּל־שְׁמַיָּא יְהִיבַת לְעַם קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְכֹל שָׁלְטָנַיָּא

mei ſplendores & ,me terruerunt meæ cogitationes multùm ,Daniel ego : verbi finis uſque Huc .obedient & ,ſervient ei

28 לֵהּ יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן׃ עַד־כָּה סוֹפָא דִי־מִלְּתָא אֲנָה דָנִיֵּאל שַׂגִּיא רַעְיוֹנַי יְבַהֲלֻנַּנִי וְזִיוַי

.conſervavi meo corde in ſermonem & ,me *ſuper ſunt immutati*

יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי וּמִלְּתָא בְּלִבִּי נִטְרֵת׃

CAP. VIII. ח

,principio in *me ad* apparuit *poſtquam* Daniel ego *: me ad* apparuit viſio ,regis Balſaſar regni tertio anno In

1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת בֵּלְשַׁאצַּר הַמֶּלֶךְ חָזוֹן נִרְאָה אֵלַי אֲנִי דָנִיֵּאל אַחֲרֵי הַנִּרְאָה אֵלַי בַּתְּחִלָּה׃

ego & ,viſione in vidi & : provincia Helam in quæ ,*metropoli* Suſan in *ego & ,me videndo in* fuit & ,viſione in vidi Et

2 וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַיְהִי בִּרְאֹתִי וַאֲנִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה אֲשֶׁר בְּעֵילָם הַמְּדִינָה וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַאֲנִי

; cornua ei & ,*rivi facies ad ſtans* unus aries ecce & ,vidi & ,meos oculos levavi Et .Ulai *rivum ſuper* eram

3 הָיִיתִי עַל־אוּבַל אוּלָי׃ וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַיִל אֶחָד עֹמֵד לִפְנֵי הָאֻבָל וְלוֹ קְרָנָיִם

cornupetentem arietem Vidi .noviſſimo in *aſcendens excelſum* & ,*ſecundo præ excelſum* unum & ,excelſa cornua &

4 וְהַקְּרָנַיִם גְּבֹהוֹת וְהָאַחַת גְּבֹהָה מִן־הַשֵּׁנִית וְהַגְּבֹהָה עֹלָה בָּאַחֲרֹנָה׃ רָאִיתִי אֶת־הָאַיִל מְנַגֵּחַ

fecit & : ejus manu de *eruens* nec ,*ejus facies ad* ſtabant non beſtiæ omnes & ,Meridiem *ad* & ,Aquilonem & ,*mare* ad

יָמָּה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וְכָל־חַיּוֹת לֹא־יַעַמְדוּ לְפָנָיו וְאֵין מַצִּיל מִיָּדוֹ וְעָשָׂה

facies ſuper Occidente ab *veniens* caprarum hircus ecce & ; perpendens eram ego Et .eſt magnificatus & ,ſuā voluntatē ſecundùm

5 כִרְצֹנוֹ וְהִגְדִּיל׃ וַאֲנִי הָיִיתִי מֵבִין וְהִנֵּה צְפִיר־הָעִזִּים בָּא מִן־הַמַּעֲרָב עַל־פְּנֵי

, cornua habentem arietem ad uſque venit Et .ejus oculos inter *viſionis* cornu hirco & : terram *in tangens* non & , terræ totius

6 כָל־הָאָרֶץ וְאֵין נוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וְהַצָּפִיר קֶרֶן חָזוּת בֵּין עֵינָיו׃ וַיָּבֹא עַד־הָאַיִל בַּעַל הַקְּרָנַיִם

,arietem *juxta pertingentem* eum vidi Et .ſuæ fortitudinis Ira in eum ad cucurrit & ; fluvium ante ſtantem videram quem

7 אֲשֶׁר רָאִיתִי עֹמֵד לִפְנֵי הָאֻבָל וַיָּרָץ אֵלָיו בַּחֲמַת כֹּחוֹ׃ וּרְאִיתִיו מַגִּיעַ אֵצֶל הָאַיִל

ſtandum ad ,ariete in fortitudo erat non & ,ejus cornua duo *confregit* & ,arietem percuſſit & ,eum *in eſt commotus bile* &

וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו וַיַּךְ אֶת־הָאַיִל וַיְשַׁבֵּר אֶת־שְׁתֵּי קְרָנָיו וְלֹא־הָיָה כֹחַ בָּאַיִל לַעֲמֹד

caprarum hircus Et .ejus manu de arietem *eruens* erat non & ,eum conculcavit & ,terram in eum projecit & ; eum ante

8 לְפָנָיו וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיִּרְמְסֵהוּ וְלֹא־הָיָה מַצִּיל לָאַיִל מִיָּדוֹ׃ וּצְפִיר הָעִזִּים

quatuor in ,eo pro quatuor *apparentia* aſcenderunt & ,magnum cornu eſt fractum ,*illum roborari ut* & : *valde uſque* eſt magnificatus

הִגְדִּיל עַד־מְאֹד וּכְעָצְמוֹ נִשְׁבְּרָה הַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה וַתַּעֲלֶנָה חָזוּת אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע

,Orientem ad & ,Meridiem ad *prælanter* crevit & ; parvum unum cornu eſt egreſſum illis ex uno ex Et .cœli ventos

9 רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם׃ וּמִן־הָאַחַת מֵהֶם יָצָא קֶרֶן־אַחַת מִצְּעִירָה וַתִּגְדַּל־יֶתֶר אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח

.eas conculcavit & , ſtellis de & ,exercitu de terram dejecit & ; cœlorum exercitum ad uſque crevit Et .*ornatum* ad &

10 וְאֶל־הַצֶּבִי׃ וַתִּגְדַּל עַד־צְבָא הַשָּׁמָיִם וַתַּפֵּל אַרְצָה מִן־הַצָּבָא וּמִן־הַכּוֹכָבִים וַתִּרְמְסֵם׃

exercitus Et .ejus *ſanctuarii* locus eſt projectus & , juge eſt ablatum eo ab & ; eſt magnificatum exercitus principem ad uſque Et

11 וְעַד שַׂר־הַצָּבָא הִגְדִּיל וּמִמֶּנּוּ הֻרַם הַתָּמִיד וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן מִקְדָּשׁוֹ׃ וְצָבָא 12

.proſperabitur & , faciet & , terram in veritatem projiciet & ,*prævaricatione in* juge contra dabitur

תִּנָּתֵן עַל־הַתָּמִיד בְּפָשַׁע וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה וְעָשְׂתָה וְהִצְלִיחָה׃

Verſio VULG. LAT.

Et judicium ſedebit, ut auferatur potentia, & conteratur, & diſpereat uſque in finem. 26 Regnum autem, & poteſtas, & magnitudo regni, quæ eſt ſubter omne cœlum, detur populo Sanctorum Altiſſimi : cujus regnum, regnum ſempiternum eſt, & omnes reges ſervient ei, & obedient. 27 Huc uſque finis verbi. 28 Ego Daniel multùm cogitationibus meis conturbabar, & facies mea mutata eſt in me : verbum autem in corde meo conſervavi.

CAP. VIII.

ANno tertio regni Baltaſſar regis, viſio apparuit mihi. 1 Ego Daniel, poſt id quod videram in principio, 2 Vidi in viſione mea, cùm eſſem in Suſis caſtro, quod eſt in Ælam regione : vidi autem in viſione eſſe me ſuper portam Ulai. 3 Et levavi oculos meos, & vidi : & ecce aries unus ſtabat ante paludem, habens cornua excelſa, & unum excelſius altero atque ſuccreſcens. Poſteà 4 Vidi arietem cornibus ventilantem contra Occidentem, & contra Aquilonem, & contra Meridiem, & omnes beſtiæ non poterant reſiſtere ei, neque liberari de manu ejus : fecitque ſecundùm voluntatem ſuam, & magnificatus eſt. 5 Et ego intelligebam : ecce autem hircus caprarum veniebat ab Occidente ſuper faciem totius terræ, & non tangebat terram : porrò hircus habebat cornu inſigne inter oculos ſuos. 6 Et venit uſque ad arietem illum cornutum, quem videram ſtantem ante portam, & cucurrit ad eum in impetu fortitudinis ſuæ. 7 Cúmque appropinquâſſet prope arietem, efferatus eſt in eum, & percuſſit arietem, & comminuit duo cornua ejus, & non poterat aries reſiſtere ei : cúmque eum miſiſſet in terram, conculcavit, & nemo quibat liberare arietem de manu ejus. 8 Hircus autem caprarum magnus factus eſt nimis : cúmque creviſſet, fractum eſt cornu magnum, & orta ſunt quatuor cornua ſubter illud per quatuor ventos cœli. 9 De uno autem ex eis egreſſum eſt cornu unum modicum : & factum eſt grande contra Meridiem, & contra Orientem, & contra fortitudinem. 10 Et magnificatum eſt uſque ad fortitudinem cœli : & dejecit de fortitudine, & de ſtellis, & conculcavit eas. 11 Et uſque ad principem fortitudinis magnificatum eſt : & ab eo tulit juge ſacrificium, & dejecit locum ſanctificationis ejus. 12 Robur autem datum eſt ei contra juge ſacrificium propter peccata : & proſternetur veritas in terra, & faciet, & proſperabitur.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * ܘܕܝܢܐ ܢܬܒ. ܘܫܘܠܛܢܗ ܢܥܒܪܘܢ. ܠܡܚܒܠܘ ܘܠܡܘܒܕܘ. ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܐ.

27 * ܘܡܠܟܘܬܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܘܪܒܘܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܬܚܝܬ ܟܠܗ ܫܡܝܐ. ܬܬܝܗܒ ܠܥܡܐ ܩܕܝܫܐ ܕܥܠܝܐ. ܘܡܠܟܘܬܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܟܠ ܫܘܠܛܢܝܢ ܠܗ ܢܦܠܚܘܢ ܘܢܫܬܡܥܘܢ.

28 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

Verùm judice ſedente, auferent ab eo dominatum ejus, ut vaſtent ac perdant eum uſque ad regni exterminium. 26 Dominatus autem, & majeſtas, ac regnum quod ſub cœlo eſt, tradetur populo ſancto Altiſſimi : regnum ejus regnum erit perpetuum, & omnes dominationes ei ſervient & obedient. 27 Hucuſque finis eſto ſermonis. 28 Me Danielem vehementer anxerunt cogitationes meæ, ſpecies mea immutata eſt, & rem iſtam in corde meo ſervavi.

CAP. VIII.

ANno tertio regni Blitſaſaris regis, viſio apparuit mihi Danieli poſt viſionem illam primam quæ apparuerat mihi. 1 Vidi in ſomnio meo eſſe me in Suſan palatio quod eſt in urbe Ilam : vidíque in ſomnio meo conſiſtere me prope Abul-Ulai : 2 *Darius Medus.* Et ſublatis oculis vidiſſe me, cùm ecce aries quidam conſiſtebat ante Abul : is habebat cornua, ejuſque cornua prælonga erant ; ſed unum altero longius : & quod longius erat, poſteriùs ſuccrevit. 3 Vidi arietem illum cornu petentem Occidentem, Aquilonem, & Meridiem verſùs ; nullámque beſtiam reſiſtere illi, & neminem manus ejus effugere : feciſſe pro libito, & elevatum eſſe, me conſiderante. 4 *Hircus caprarum Alexander Philippi filius.* 5 Tum hircus caprarum venit ab Occidente ſuper faciem totius terræ, nihílque lædebat in terra. Huic hirco cornu conſpiciebatur in fronte. Venit autem & acceſſit uſque ad arietem illum bicornem, quem videram conſiſtentem ante Abul : 6 Suóque impetu in eum accurrens pervênit ad arietem ; & excandeſcens in eum, feriit arietem, fregítque ambo cornua ejus : 7 *Aries Darius rex Medus* : neque fuit facultas in ariete reſiſtendi illi : & dejiciens illum in terram, conculcavit illum, neque fuit qui eriperet arietem de manibus hirci caprarum. Hircus caprarum crevit admodùm ; cúmque grandis effectus eſſet, fractum eſt cornu ipſius magnum : 8 *Obitus Alexandri filii Philippi* : tum enata ſunt loco illius quatuor conſpicua in quatuor cœli ventos. *Antiochus Epiphanes : quatuor ſervi Alexandri filii Philippi, qui regnaverunt poſt obitum ejus.* 9 De quorum uno prodiit cornu quoddam parvum, quòd crevit præcipuè Meridiem & Orientem verſús : Crevit autem uſque ad exercitus cœli, dejecítque in terram tam ex illis exercitibus quàm de ſtellis, & conculcavit eas. 10 Quin & ad principes exercitûs uſque pervênit, & abſtulit ab eo æternitatem, (i. *juge ſacrificium*) evertítque firmamentum Sanctuarii ejus. 11 Et robur datum eſt ei contra æternitatem propter peccata, & Sanctuarium ſolio æquatum eſt : & proſpero ſucceſſu profecit. 12

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

26 Καὶ τὸ κριτήριον (γ) ἐκάθισε, ϗ τὴν ἀρχὴν μεταστήσουσι τοῦ ἀφανίσαι, ϗ τοῦ ἀπολέσαι ἕως τέλους. 27 Καὶ ἡ βασιλεία ϗ ἡ ἐξουσία ϗ ἡ μεγαλωσύνη τῶν βασιλέων τῶν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, (δ) ἐδόθη ἁγίοις ὑψίστου· ϗ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, βασιλεία αἰώνιος, ϗ πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ αὐτῷ δουλεύσουσι ϗ ὑπακούσονται. 28 Ἕως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου. ἐγὼ Δανιὴλ, (ε) οἱ διαλογισμοί μου ἐπὶ πολὺ συνετάρασσόν με, ϗ ἡ μορφή μου (ζ) ἠλλοιώθη, ϗ τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου (η) διετήρησα. †

Et judicium ſedit : et principatum transferent, ut aboleatur, et diſperget uſque in finem. 26 Et regnum, et poteſtas, et magnitudo regum, qui ſubter omne cœlum, data ſunt Sanctis Altiſſimi. 27 Et regnum ejus regnum ſempiternum : et omnes principatus ſervient ei, et obedient. Hucuſque finis verbi. 28 Ego Daniel : cogitationes meæ multùm conturbabant me : et (o) forma mea mutata eſt : verbum autem in corde meo conſervavi.

MS. A. (λ) καθείση, (δ) ϗ ἐδόθη (ε) ἐπὶ πολὺ οἱ διαλογισμοί μου (ζ) ἠλλοιώθη ἐπ' ἐμοί, (η) συνετήρησα. † ὍΡΑΣΙΣ η'.

ΚΕΦ. η'.

1 † ἘΝ ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας (˙) Βαλτάσαρ τοῦ βασιλέως ὅρασις ὤφθη πρός με· (α) ἐγὼ Δανιὴλ μετὰ τὴν ὀφθεῖσάν μοι τὴν ἀρχήν, 2 Καὶ ἤμην ἐν Σούσοις τῇ βάρει, ἥ ἐστιν ἐν χώρᾳ Αἰλάμ· (β) ϗ ἤμην ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ. 3 Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, ϗ ἴδον· ϗ ἰδοὺ κριὸς εἷς ἑστηκὼς πρὸ τοῦ Οὐβάλ· ϗ αὐτῷ (γ) κέρατα ὑψηλά· ϗ τὸ ἓν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου, ϗ τὸ (δ) ὑψηλὸν ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτων. 4 Καὶ ἴδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ θάλασσαν, ϗ Βορρᾶν, ϗ (ε) Νότον· ϗ πάντα τὰ θηρία οὐ (ζ) στήσεται ἐνώπιον αὐτοῦ· ϗ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, ϗ ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ϗ ἐμεγαλύνθη. 5 Καὶ ἐγὼ ἤμην συνιῶν, ϗ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ Λιβὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, ϗ οὐκ ἦν (η) ἁπτόμενος τῆς γῆς· ϗ τῷ τράγῳ (θ) κέρας μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. 6 Καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, οὗ ἴδον (ι) ἑστῶτος ἐνώπιον τοῦ Οὐβάλ, ϗ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἐν ὁρμῇ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 7 Καὶ (˙) ἴδον αὐτὸν φθάνοντα ἕως τοῦ κριοῦ, ϗ (κ) ἐξηγριάνθη πρὸς αὐτόν, ϗ ἔπαισε τὸν κριόν, ϗ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ. ϗ οὐκ ἦν ἰσχὺς τῷ κριῷ, τοῦ στῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ· ϗ (˙) ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ϗ συνεπάτησεν αὐτόν, ϗ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. 8 Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἐμεγαλύνθη ἕως σφόδρα. ϗ ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν, συνετρίβη τὸ κέρας αὐτοῦ τὸ μέγα· ϗ ἀνέβη ἕτερα κέρατα (˙) τέσσαρα ὑποκάτω αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ. 9 Καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν ἐξῆλθε κέρας ἓν ἰσχυρόν, ϗ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς τὸν (λ) Νότον, ϗ πρὸς τὴν δύναμιν, 10 Καὶ ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ· ϗ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ (μ) ϗ ἀπὸ τῶν ἄστρων, καὶ συνεπάτησαν αὐτά. 11 Καὶ ἕως οὗ ὁ ἀρχιστράτηγος ῥύσηται τὴν αἰχμαλωσίαν, ϗ δι' αὐτὸν θυσία (˙) ἐρράχθη, (ν) ϗ κατευοδώθη αὐτῷ· ϗ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται. 12 Καὶ ἐδόθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, ϗ (ξ) ἐρρίφη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη· ϗ ἐποίησε, ϗ (ο) εὐωδώθη.

CAP. VIII.

IN anno tertio regni Baltaſar regis viſio apparuit mihi : Ego Daniel poſt eam quæ apparuerat mihi in principio ; 1 Et (a) eram in Suſis caſtro, quod eſt in regione Ælam. 2 Et eram ſuper (b) ubal : Et levavi oculos meos : 3 et vidi : et ecce aries unus ſtans ante ubal : et ei cornua excelſa, et unum excelſius altero : et quod (c) excelſum, aſcendebat ſuper noviſſima. Et 4 vidi arietem cornibus ventilantem contra Mare, et Aquilonem, et Auſtrum : et omnes beſtiæ non ſtabunt coram eo ; et non erat, qui erueret de manu ejus : fecitque ſecundùm voluntatem ſuam, et magnificatus eſt. Et ego 5 eram intelligens : et ecce hircus caprarum veniebat ab Africo ſuper faciem totius terræ ; et non erat tangens terram : et hirco cornu (d) medium oculorum ejus : Et venit uſque ad arietem illum, qui habebat cornua, 6 quem videram (e) ſtans ante ubal : et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis ſuæ. Et vidi eum advenientem uſque ad arietem : et efferatus eſt in 7 eum, & percuſſit arietem, & contrivit duo cornua ejus : & non erat fortitudo arieti ſtandi coram eo. Et projecit eum in terram, & conculcavit eum : & non erat qui liberaret arietem de manu ejus. Et hircus caprarum magnificatus eſt uſque valdè. 8 Et dum ipſe invaleſceret, contritum eſt cornu illius magnum : & aſcenderunt alia cornua quatuor ſubter illud per quatuor ventos cœli. Et de uno ex eis egreſſum eſt cornu unum (f) 9 forte, & magnificatum eſt nimis contra Auſtrum, & (g) contra fortitudinem : Et magnificatum eſt uſque ad virtutem cœli : & (h) dejecit in 10 terram de virtute cœli, & ſtellis, & (i) conculcaverunt eas, Et (k) quoadúſque dux militiæ liberaverit captivitatem. 11 Et propter eum ſacrificium (l) contritum eſt, & proſperè erit ei. Et Sanctuarium deſolabitur : Et 12 datum eſt ſuper ſacrificium peccatum, & projecta eſt humi juſtitia. Et faciet, & proſperabitur.

MS. A. † ὍΡΑΣΙΣ θ'. (˙) Βαρτάσαρ (α) ἐγὼ Δανιήλ, * ἐγὼ Δανιὴλ (β) ϗ ἴδον ἐν ὁράματι, ϗ ἤμην (γ) κέρατα, ϗ τὰ κέρατα ὑψηλά· (δ) ὑψηλότερον (ε) Νότον, ϗ Λίβα· (ζ) στήσονται (η) ὁ ἁπτόμενος (θ) κέρας θεωρητὸν ἀναμέσον τῶν (ι) ἑστῶτος ἀναμέσον τῶν (˙) ἴδον φθάνοντα (κ) ἐξηγριώθη (˙) ἔρριψεν (˙) τέσσαρα (λ) Νότον, ϗ πρὸς ἀνατολήν, ϗ πρὸς τὴν δύναμιν· Ἐμεγαλύνθη (μ) ϗ τῶν ἄστρων, ϗ συνεπατήθη. Καὶ ἕως (˙) ἐταράχθη (ν) ϗ ἐγνώθη, ϗ κατευοδώθη (ξ) ἐρρίφη (ο) κατευοδώθη.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وينصب موضع الحكم * وينقلون الرياسة ليفسدوا ويهلكوا الى النهاية * والمملكة والسلطان 27

والعظمة التي للملوك الذين تحت السماء كلها * اعطيت لقديسي العلي * ومملكته مملكة

ابدية * وكل الرياسات له تتعبد * الى هاهنا نهاية القول * انا دانيال اقلقتني افكاري بالاكثر * 28

وشكلي تغير علي * وحفظت الكلمة في قلبي *

* الفصل الثامن *

* الرويا التاسع *

1 * في السنة الثالثة من مملكة بلطشاصر الملك ظهرت لي رويا انا دانيال من بعد الاولى

2 التي ظهرت لي * اني كنت بالسوس في القصر الذي هو في كورة الاهواز * ونظرت في

3 الرويا اني كنت على الدهليز * فرفعت عيني ونظرت * واذا كبش واحد قايم قدام الدهليز

4 وله قرنان * والقرنان مرتفعان * والواحد اعلى من الاخر * والاعلى صعد في الاخير * ونظرت الكبش

ينطح نحو البحر والجربياء والتيمن * وجميع الوحوش لا يقفون امامه * ولم يكن من ينجي من

5 يده * وصنع كارادته وعظم * وانا كنت في السوس اتفطن * واذا تيس من المعز اقبل من

6 الغرب على وجه كل الارض * ولم يكن يلمس الارض * وللتيس قرن يرى بين عينيه * واتى الى

7 الكبش الذي له القرنان * الذي نظرته قايما امام الدهليز * فاسرع اليه بوثبة قوته * ونظرته

بلغ الى الكبش * وتوحش عليه * وضرب الكبش * وكسر قرنيه كليهما * ولم يكن للكبش قوة

8 ليقف امامه * وطرحه على الارض وداسه * ولم يكن من ينجي الكبش من يده * والتيس

من المعز عظم الى الغاية * وعندما تقوى انكسر قرنه الكبير * وصعدت اربعة قرون

9 اخر من تحته الى اربعة ارياح السماء * ومن احدهم خرج قرن واحد قوي وعظم بالاكثر الى

10 التيمن والى الشرق والى الغرب * وعظم الى جيش السماء * واهبط الى الارض من جيش السماء

11 ومن الكواكب وداسهم * الى ان ينجي ريس الاجناد السبي * ولاجله رتبت الذبيحة * وصارت

12 واستقامت له * والقدس يخرب * واعطيت الخطية على الذبيحة * وطرح العدل الى الارض *

وصنع وانجح *

At erigetur locus judicii, transferentque principatum, ita ut penitùs corrumpantur & pereant : 26 *Et regnum, poteſtas, et amplitudo quam poſſident reges qui extant ſub toto cœlo ; dabitur ſanctis Excelſi : & regnum ejus regnum erit ſempiternum, et omnes principatus ſubdentur illi.* 27 *Huc uſque finis ſermonis. Me Danielem cogitationes meæ nimiùm exagitaverunt, & ſpecies mea immutata eſt mihi, & verbum hoc in corde meo ſervavi.* 28

CAP. VIII.

Viſio nona.

ANno tertio regni Baltaſaſaris regis, apparuit viſio mihi Danieli poſt primam illam quæ apparuerat mihi : 1 *Quòd ſcilicet eram in Sus in palatio quod eſt in provincia Ælamitarum, & in viſione videbar mihi eſſe ſupra porticum :* 2 *Sublatiſque oculis vidi, & ecce aries unus ſtans ante porticum, habens duo cornua : cornua verò longa erant, & unum altero longius ; & quod longius erat, emerſit poſteriùs.* 3 *Vidi etiam arietem illum cornibus ferientem verſùs Mare, Aquilonem, & Meridiem ; & nullum animal reſiſtere ei, nec eſſe quenquam qui eriperet è manu ejus ; ſed feciſſe pro voluntate ſua, & magnificatum eſſe, dum ego eſſem in Sus iſta contemplans.* 4 *Deinde ecce hircus de capris venit ab Occidente ſuper faciem univerſæ terræ, & terram non tangebat : atque hircus iſte cornu habebat conſpicuum inter oculos ſuos.* 5 *Hic venit ad arietem habentem duo cornua, quem videram ſtantem ante porticum ;* 6 *Et accurrit ad eum impetu fortitudinis ſuæ. Hunc vidi perveniſſe ad arietem, & ferociiſſe in eum, percuſſoque ariete fregiſſe utrumque cornu ipſius ; ita ut nulla eſſet arieti facultas reſiſtendi ei : ſed humi proſtratum conculcavit eum, nec fuit qui eriperet arietem de manu ejus.* 7 *Hircus hic è capris magnus evaſit præter modum : & cùm vires acquiſiviſſet, fractum eſt cornu ipſius majus : & ſub eo ſuccreverunt quatuor alia cornua in quaternos cœli ventos.* 8 *Ex uno iſtorum egreſſum eſt cornu unum forte, quod maximopere crevit ad Meridiem, ad Ortum, & ad Occaſum :* 9 *Imò crevit uſque ad exercitum cœleſtem, dejecitque in terram è cœleſti exercitu & è ſtellis, & conculcavit eos :* 10 *(Donec redemerit princeps exercituum captivos, propter quem inſtitutum eſt ſacrificium. Fiet autem ut proſperè ſuccedat ei.)* 11 *Item Sanctuarium deſtruetur, & collocabitur peccatum ſuper ſacrificium, & juſtitia humi projicietur : hæc faciet, & proſperabitur.* 12

דניאל: ט

prævaricatio & , juge visio Usquequo ,loquenti cuidam *sanctus* unus dixit & ; loquentē *sanctum* unum audivi Et
13 וָֽאֶשְׁמְעָה אֶחָד־קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד קָדוֹשׁ לַפַּלְמוֹנִי הַֽמְדַבֵּר עַד־מָתַי הֶחָזוֹן הַתָּמִיד וְהַפֶּשַׁע
; trecentis & mille ,mane vesperā ad Usque,me ad dixit Et ? conculcationem exercitum & ,*sanctitatem* & , *dare* desolans
14 שֹׁמֵם תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא מִרְמָס׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עַד עֶרֶב בֹּקֶר אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת
me coram *stans* ecce & ,intelligentiam *quæsivi* & , visionem Daniel ego *me videndo in* ,fuit Et .*sanctitas* justificabitur &
15 וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃ וַיְהִי בִּרְאֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הֶחָזוֹן וָאֲבַקְשָׁה בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי
.visionem istum fac intelligere,Gabriel , dixit & ,clamavit & ; Ulai inter hominis vocem audivi Et .viri aspectus tanquā
16 כְּמַרְאֵה־גָבֶר׃ וָאֶשְׁמַע קוֹל־אָדָם בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז אֶת־הַמַּרְאֶה׃
tempus ad quia,hominis fili Intellige,me ad dixit & :*meas facies super* corrui &,sum territus,*ipsum veniendo in* &;meū *stare* juxta venit Et
17 וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי וָאֶפְּלָה עַל־פָּנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן־אָדָם כִּי לְעֶת־
.meum *stare super* me fecit stare &,me *in* tetigit &;terram in,*meas facies super sum correptus sopore*,mecum *ipsum loquendo in* Et .visionis finis
18 קֵץ הֶחָזוֹן׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל־פָּנַי אָרְצָה וַיִּגַּע־בִּי וַיַּעֲמִידֵנִי עַל־עָמְדִי׃
habentem vidisti quem , Aries .finis *statutum* ad quia ; iræ novissimo in erit quod te *faciens* cognoscere ego Ecce ,dixit Et
19 20 וַיֹּאמֶר הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ׃ הָאַיִל אֲשֶׁר־רָאִיתָ בַּעַל
rex *ipse* ,ej* oculos inter quod , grande cornu & : *Javan* rex *pilosus* hircus Et .*Paras & Madai* reges ; cornua
21 הַקְּרָנָיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃ וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין־עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ
.ejus fortitudine in non & , stabunt gente de regna quatuor ; eo pro quatuor steterunt & ,est contritum Et .primus
22 הָרִאשׁוֹן׃ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכֻיוֹת מִגּוֹי יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃
roborabitur Et .ænigmata intelligens & ,*faciebus* fortis rex stabit ; prævaricatores *consummari secundùm*,eorū regni novissimo in Et
23 וּבְאַחֲרִית מַלְכוּתָם כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים יַעֲמֹד מֶלֶךְ עַז־פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃ וְעָצַם
24 .sanctorum populum & ,robustos *corrumpet* & ; faciet & ,prosperabitur &,*corrumpet mirabilia* &,sua fortitudine *in* nō &,ej* fortitudo
כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית עֲצוּמִים וְעַם־קְדֹשִׁים׃
: multos *corrumpet tranquillitate* in & ,se magnificabit ejus corde in & ,ejus manu in dolus prosperabitur & ej* intellectum *super* Et
25 וְעַל־שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ מִרְמָה בְּיָדוֹ וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה יַשְׁחִית רַבִּים
: *ipsa* veritas ,est dicta quæ ,*matutini & vesperæ* visio Et .conteretur *manus nihilo in* & ,stabit principum principem *super* &
26 וְעַל שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד וּבְאֶפֶס יָד יִשָּׁבֵר׃ וּמַרְאֵה הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת הוּא
feci & , surrexi & , dies ægrotavi & ,sum *affectus* Daniel ego Et .multos dies ad quia ,visionem *obstrue* tu &
27 וְאַתָּה סְתֹם הֶחָזוֹן כִּי לְיָמִים רַבִּים׃ וַאֲנִי דָנִיֵּאל נִהְיֵיתִי וְנֶחֱלֵיתִי יָמִים וָאָקוּם וָאֶעֱשֶׂה אֶת־
.*erudiens* non & ; visione super stupebam & ; regis opus
מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ וָאֶשְׁתּוֹמֵם עַל־הַמַּרְאֶה וְאֵין מֵבִין׃

CAP. IX. ט

anno In .Chasdim regnum super rex fuit constitutus qui ; *Madai* semine de Achasueros filii Dariaves uno anno In
1 בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִזֶּרַע מָדָי אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל מַלְכוּת כַּשְׂדִּים׃ בִּשְׁנַת
2 Irmejah ad DOMINI verbum fuit quo ,annorum numerum ; libris in intellexi Daniel ego , *ipsum regnare uno*
אַחַת לְמָלְכוֹ אֲנִי דָּנִיֵּאל בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים מִסְפַּר הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמִיָה
.annos septuaginta Jerusalaim desolationes complendum ad ,prophetam
הַנָּבִיא לְמַלֹּאות לְחָרְבוֹת יְרוּשָׁלִַם שִׁבְעִים שָׁנָה׃

Verſio VULG. LAT.

Et audivi unum de Sanctis loquentem: & dixit unus San- 13
ctus alteri neſcio cui loquenti; Uſquequò viſio,& juge ſa-
crificium, & peccatum deſolationis,quæ facta eſt; & San-
ctuarium,& fortitudo conculcabitur? Et dixit ei; Uſ- 14
que ad veſperam & manè, dies duo millia trecenti: &
mundabitur Sanctuarium. Factum eſt autem cùm viderem 15
ego Daniel viſionem, & quærerem intelligentiam: ecce
ſtetit in conſpectu meo quaſi ſpecies viri. Et audivi 16
vocem viri inter Ulai: & clamavit,& ait; Gabriel,fac
intelligere iſtum viſionem. Et venit,& ſtetit juxtà ubi e- 17
go ſtabam: cúmque veniſſet, pavens corrui in faciem me-
am, & ait ad me; Intellige,fili hominis, quoniam in tem-
pore finis complebitur viſio. Cúmque loqueretur ad me, 18
collapſus ſum pronus in terram: & tetigit me, & ſtatuit
me in gradu meo, Dixítque mihi; Ego oſtendam tibi quæ 19
futura ſunt in noviſſimo maledictionis: quoniam habet
tempus finem ſuum. Aries,quem vidiſti habere cornua,rex 20
Medorum eſt atque Perſarum. Porrò hircus caprarum,rex 21
Græcorum eſt, & cornu grande, quod erat inter oculos e-
jus, ipſe eſt rex primus. Quòd autem fracto illo ſurrexe- 22
runt quatuor pro eo: quatuor reges de gente ejus conſur-
gent, ſed non in fortitudine ejus, Et poſt regnum eorum, 23
cùm creverint iniquitates, conſurget rex impudens facie,
& intelligens propoſitiones. Et roborabitur fortitudo e- 24
jus, ſed non in viribus ſuis: & ſuprà quàm credi poteſt,
univerſa vaſtabit, & proſperabitur, & faciet. Et interficiet
robuſtos, & populum Sanctorum Secundùm voluntatem 25
ſuam,& dirigetur dolus in manu ejus: & cor ſuum magni-
ficabit, & in copia rerum omnium occîdet plurimos: et
contra principem principum conſurget, et ſine manu con-
teretur. Et viſio veſperè et manè, quæ dicta eſt, vera eſt: 26
tu ergò viſionem ſigna, quia poſt multos dies erit. Et 27
ego Daniel langui,et ægrotavi per dies: cúmque ſurrexiſ-
ſem, faciebam opera regis,et ſtupebam ad viſionem,et non
erat qui interpretaretur.

CAP. IX.

IN anno primo Darii filii Aſſueri de ſemine Medorum, 1
qui imperavit ſuper regnum Chaldæorum: Anno uno re- 2
gni ejus, ego Daniel intellexi in libris numerum annorum,
de quo factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam prophetam,
ut complerentur deſolationis Jeruſalem ſeptuaginta anni.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 *ܘܫܡܥܬ ܚܕ ܩܕܝܫܐ ܕܡܡܠܠ. ܘܐܡܪ ܚܕ ܩܕܝܫܐ ܠܦܠܡܘܢܝ ܕܡܡܠܠ. ܥܕܡܬܝ
14 ܠܥܠܡ ܚܙܘܐ ܗܢܐ ܕܐܡܝܢܐ. ܘܥܘܠܐ ܘܚܒܠܐ ܢܫܬܠܡ. ܘܩܘܕܫܐ ܘܚܝܠܐ ܢܬܕܝܫܘܢ. *ܘܐܡܪ
15 ܠܗ. ܥܕ ܪܡܫܐ ܘܨܦܪܐ. ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܘܬܠܬ ܡܐܐ. ܗܝܕܝܢ ܙܟܝܐ ܙܕܝܩܘܬܐ. *ܘܟܕ ܚܙܝܬ ܐܢܐ
ܕܢܝܐܝܠ ܚܙܘܐ ܗܢܐ. ܨܒܝܬ ܠܡܣܬܟܠܘ. ܘܗܐ ܩܡ ܠܘܩܒܠܝ ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܓܒܪܐ.
16 *ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܕܒܪܢܫܐ ܡܢ ܡܨܥܬ ܐܘܠܝ. ܕܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܓܒܪܐܝܠ. ܐܣܒܪܝܗܝ ܠܗܢܐ
17 ܚܙܘܐ ܗܢܐ. *ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܐܬܪ ܕܩܐܡ ܗܘܝܬ ܐܢܐ. ܘܟܕ ܐܬܐ. ܐܬܕܘܕܬ ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝ. ܘܐܡܪ
18 ܠܝ. ܐܣܬܟܠ ܒܪܢܫܐ. ܡܛܠ ܕܠܙܒܢܐ ܡܣܩܐ ܚܙܘܐ ܗܢܐ. *ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܥܡܝ.
19 ܐܬܓܢܚܬ ܥܠ ܐܦܝ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܩܪܒ ܒܝ. ܘܐܩܝܡܢܝ ܥܠ ܡܩܘܡܝ. *ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܐ
20 ܐܢܐ ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟ. ܡܢܐ ܕܗܘܐ ܠܣܘܦ ܪܘܓܙܐ ܒܙܒܢܐ ܡܣܩܐ. *ܕܪܝܘܫ ܡܕܝܐ.* ܕܟܪܐ
21 ܕܚܙܝܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܩܪܢܬܐ. ܡܠܟܐ ܗܘ ܕܡܕܝ ܘܦܪܣ. *ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ *ܘܨܦܝܪܐ ܕܥܙܐ. ܡܠܟܐ
22 ܕܝܘܢܝܐ. ܘܩܪܢܐ ܪܒܬܐ ܕܐܝܬ ܒܝܬ ܥܝܢܘܗܝ. ܗܘܝܘ ܡܠܟܐ ܩܕܡܝܐ. *ܘܕܐܬܬܒܪܬ ܘܩܡܝ
23 ܐܪܒܥ ܚܠܦܝܗ. ܐܪܒܥܐ ܡܠܟܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܢܩܘܡܘܢ. ܘܠܐ ܒܚܝܠܗܘܢ. *ܘܒܚܪܬܐ
ܕܡܠܟܘܬܗܘܢ. ܡܐ ܕܫܠܡܘ ܚܛܗܝܗܘܢ. ܢܩܘܡ ܡܠܟܐ ܥܙܝܙ ܐܦܐ ܘܡܣܬܟܠ ܐܘܚܕܬܐ.
24 *ܘܥܫܝܢ ܚܝܠܗ. ܘܠܐ ܒܚܝܠܐ ܕܢܦܫܗ. ܘܬܕܡܘܪܬܐ ܢܚܒܠ. ܘܢܨܠܚ. ܘܢܥܒܕ. ܘܢܚܒܠ
25 ܥܫܝܢܐ. ܘܥܡܐ ܕܩܕܝܫܐ. *ܘܒܡܠܟܘܬܗ ܢܨܠܚ ܢܟܠܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܒܠܒܗ ܢܬܪܘܪܒ.
ܘܡܚܕܐ ܢܚܒܠ ܣܓܝܐܐ. ܘܥܠ ܪܝܫ ܪܫܢܐ ܢܩܘܡ. ܘܡܚܕܐ ܕܠܐ ܐܝܕܐ ܢܬܬܒܪ.
26 *ܘܚܙܘܐ ܕܪܡܫܐ ܘܕܨܦܪܐ ܕܐܬܐܡܪ. ܫܪܝܪܐ ܗܘ. ܘܐܢܬ ܕܝܢ ܕܢܝܐܝܠ. ܣܘܡܝܗܝ ܠܚܙܘܐ
27 ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. *ܘܐܢܐ ܕܢܝܐܝܠ. ܙܥܝܬ ܘܐܬܟܪܗܬ ܝܘܡܬܐ.
ܘܩܡܬ ܘܥܒܕܬ ܒܥܒܝܕܬܐ ܕܡܠܟܐ. ܘܐܬܕܡܪܬ ܒܚܙܘܐ. ܘܠܝܬ ܕܡܣܬܟܠ.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 *ܒܫܢܬ ܚܕܐ ܕܕܪܝܘܫ ܒܪ ܐܚܫܝܪܫ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܡܕܝܐ: ܕܐܡܠܟ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܟܠܕܝܐ.
2 *ܒܫܢܬ ܚܕܐ ܕܡܠܟܘܬܗ. ܐܢܐ ܕܢܝܐܝܠ. ܐܣܬܟܠܬ ܒܣܦܪܐ ܡܢܝܢܐ ܕܫܢܝܐ.
3 ܕܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܕܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܕܢܫܠܡܘܢ ܠܚܘܪܒܗ ܕܐܘܪܫܠܡ
ܫܒܥܝܢ ܫܢܝܢ.

Deinde audivi Sanctum quendam loquen- 13
tem, dixítque Sanctus quidam ad quendam
qui loquebatur; Quouſque tandem viſio hæc
de æternitate, & ſcelus atque vaſtatio com-
plebitur? & Sanctuarium & exercitus
conculcabitur? Qui reſpondit ei, Uſque 14
ad veſperas & matutina bis mille trecenta:
tum vincet juſtitia. Cùm autem vidiſſem 15
ego Daniel viſionem iſtam, optavi intellige-
re: et ecce ſtetit ante me quædam quaſi for-
ma viri: Et audivi vocem humanam de 16
medio Ulai clamantem ac dicentem; Gabriel,
declara huic viſionem iſtam. Venit ergò ad 17
me ubi ſtabam: cúmque veniſſet ad me, per-
territus ſum, et procidi in faciem meam. Sed
dixit mihi; Intellige fili hominis, nam tem-
pore definito erit viſio hæc. Dum autem 18
loqueretur mecum, provolvi me in faciem
meam ſuper terram: at tetigit me, erexítque
in ſtationem meam, Et dixit mihi, En ego 19
oſtendam tibi quid futurum ſit ad finem in-
dignationis tempore definito. *Darius Me-* 20
dus. Aries quem vidiſti præditum cor-
nibus, rex eſt Medorum et Perſarum: *Alex-* 21
ander. Hircus autem caprarum, rex Græco-
rum: Cornu verò magnum quod eſt in fron-
te ipſius, eſt primus rex. Quòd autem hoc 22
effracto emerſerint *alia* quatuor loco ipſius,
quatuor reges ea de gente ſurrecturos *indi-*
cat, ſed non propriâ virtute. Sub finem re- 23
gni iſtorum, cùm expleverint ſcelera; exur-
get rex prædura faciei, & regnandi peritus,
Potens robore, licèt non ſuâpte virtute: mi- 24
ris modis vaſtabit, & proſper erit: progre-
dietur, & perdet robuſtos & populum San-
ctorum: Sub ejus regno proſperabitur do- 25
lus in manu ipſius, cor ejus elevabitur, &
confeſtim perdet multos: denique adverſùs
principem principum exurget, ſed illicò fran-
getur. Cæterùm viſio illa quæ de mane & 26
veſpere dicta eſt, veriſſima eſt: tu verò Da-
niel, cela viſionem hanc, quia ad multos dies
eſt. Et ego Daniel exterritus ſum, & ad dies 27
aliquot perturbatus: poſteà convaleſcens
procuravi negotia regis: ſtupens tamen
eram ob viſionem iſtam,at nemo animadver-
tebat.

CAP. IX.

ANno primo Darii filii Ahſeri de ſemine 1
Medorum, quo regnavit in regno Chaldæo-
rum: Anno *inquam* primo regni ejus, ego 2
Daniel conſiderans in ſcriptura numerum
annorum,vidi fuiſſe ſermonem illum Domini
quem prædixit Jeremia propheta, Cùm ex-
pleti fuerint vaſtitati Jeroſolymorum anni
ſeptuaginta.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

13 Καὶ ἤκουσα (π) ἑνὸς ἁγίου λαλοῦντος. ϗ εἶπεν εἷς ἅγιος τῷ (ρ) φελμουνὶ τῷ λαλοῦντι, Ἕως πότε ἡ
ὅρασις στήσεται, ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα, ϗ ἡ ἁμαρτία ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα, ϗ τὸ ἅγιον ϗ ἡ δύναμις συμ-
14 πατηθήσεται; Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἕως ἑσπέρας ϗ πρωῒ ἡμέραι δισχίλιαι ϗ (σ) τετρακόσιαι, ϗ καθαρι-
15 σθήσεται τὸ ἅγιον. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με, ἐγὼ Δανιὴλ, τὴν ὅρασιν, ϗ ἐζήτουν σύνεσιν, καὶ
16 ἰδοὺ ἔστη ἐνώπιον ἐμοῦ ὡς ὅρασις ἀνδρός. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρὸς ἀναμέσον τοῦ Οὐβάλ, ϗ ἐκάλεσε, ϗ
17 εἶπε, Γαβριὴλ συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν. Καὶ ἦλθε, ϗ ἔστη (τ) ἐχόμενος τῆς στάσεώς μου. ϗ ἐν
τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐθαμβήθην, ϗ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου. ϗ εἶπε πρός με, Σύνες υἱὲ ἀνθρώπου·
18 ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὅρασις. Καὶ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, (υ) πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν
19 μου ἐπὶ τὴν γῆν, ϗ ἥψατό μου, ϗ ἔστησέ με ἐπὶ (φ) πόδας, Καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγὼ γνωρίζω σοι τὰ
20 ἐσόμενα ἐπ' (χ) ἐσχάτων τῆς ὀργῆς· ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὅρασις. Ὁ κριὸς ὃν εἶδες, ὁ ἔχων
21 τὰ κέρατα, βασιλεὺς (ψ) Μήδων ϗ Περσῶν. Ὁ τράγος τῶν αἰγῶν, βασιλεὺς Ἑλλήνων· ϗ τὸ κέ-
22 ρας τὸ μέγα ὃ ἦν ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος. Καὶ τοῦ συντρι-
βέντος οὗ ἔστησαν (ω) τέσσαρα κέρατα ὑποκάτω, τέσσαρες βασιλεῖς ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀναστήσονται, ϗ οὐκ
23 ἐν τῇ ἰσχύϊ (α) αὐτῶν. Καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῆς βασιλείας αὐτῶν, πληρουμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ἀνα-
24 στήσεται βασιλεὺς ἀναιδὴς προσώπῳ, ϗ συνιῶν προβλήματα, Καὶ κραταιὰ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, (β) ϗ θαυμα-
25 στὰ διαφθερεῖ, ϗ κατευθυνεῖ, ϗ ποιήσει, ϗ διαφθερεῖ ἰσχυροὺς, ϗ λαὸν ἅγιον. Καὶ (γ) ζυγὸς τοῦ κλοι-
οῦ αὐτοῦ κατευθυνεῖ, δόλος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ϗ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνθήσεται, ϗ δόλῳ διαφθερεῖ
26 πολλοὺς, ϗ ἐπὶ (") ἀπωλείας πολλῶν στήσεται· ϗ ὡς ὠὰ χειρὶ συντρίψει. Καὶ ἡ ὅρασις τῆς ἑσπέρας καὶ
τῆς (ᵛ) πρωΐας τῆς ῥηθείσης ἀληθῶς ἐστι· ϗ σὺ σφράγισον τὴν ὅρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς. Καὶ ἐγὼ
Δανιὴλ ἐκοιμήθην, ϗ ἐμαλακίσθην, ϗ ἀνέστην, ϗ ἐποίουν τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως, ϗ ἐθαύμαζον τὴν
ὅρασιν, ϗ οὐκ ἦν ὁ συνιῶν. †

Et audivi unum Sanctum loquentem. Et dixit unus Sanctus (m) Phelmoni 13
loquenti; uſquequò viſio ſtabit, ſacrificium ablatum, & peccatum deſo-
lationis, quod datum eſt; & Sanctuarium, & fortitudo conculcabitur?
Et dixit ei; Uſque ad veſperam & manè dies duo millia, & (n) qua- 14
dringenti; & mundabitur Sanctuarium. Factum eſt autem, cùm vide- 15
rem ego Daniel viſionem, & quærebam intelligentiam; & ecce ſtetit in
conſpectu meo quaſi ſpecies viri: Et audivi vocem viri inter Ubal: & vo- 16
cavit, & dixit; Gabriel, fac iſtum intelligere viſionem. Et venit, & 17
ſtetit juxta ſtationem meam. Et cùm ille veniſſet, expavi, & corruo in
faciem meam. Et ait ad me; Intellige, fili hominis: adhuc enim in tem-
poris finem (o) viſio. Cúmque loqueretur ipſe mecum; cado in faciem 18
meam ſuper terram. Et tetigit me, & ſtatuit me ſuper pedes, Et dixit; 19
Ecce ego oſtendo tibi, quæ futura ſunt in (p) noviſſimis iræ. Adhuc enim in
temporis finem viſio. Aries, quem vidiſti, qui habebat cornua, rex Me- 20
dorum eſt, atque Perſarum. Hircus caprarum, rex Græcorum: & cor- 21
nu grande, quod erat inter oculos ejus, ipſe eſt rex primus. Quòd autem 22
confracto illo ſurrexerunt quatuor cornua ſubtèr; quatuor reges de gente
ejus conſurgent, & non in fortitudine (q) ſua. Et in noviſſimis regni 23
eorum, completis peccatis eorum, conſurget rex impudens facie, & intel-
ligens propoſitiones: Et robuſta fortitudo (r) ejus: & mirabiliter va- 24
ſtabit: & proſperabitur, & faciet: & diſperdet robuſtos, & populum
ſanctum. Et jugum catenæ ejus dirigetur: dolus in manu ejus, & in 25
corde ejus magnificabitur: & dolo corrumpet multos: & ſuper perditio-
nem multorum (ſ) ſtabit: & quaſi ova manu conteret. Et viſio veſpe- 26
ræ, & manè, quæ dicta eſt, verè eſt. Et tu ſigna viſionem, quia in dies
multos. Et ego Daniel decubui, & (t) langui: Et ſurrexi; & facie-
bam opera regis, & admirabar viſionem: & non erat qui intelligeret.

MS. A. (π) ἑνὸς λαλοῦντος. (ρ) φελμωνὶ (σ) τριακόσιαι, (τ) ἀναμέσον τῆς (υ) ἐθαμβήθην, ϗ πίπτω (φ) πόδας μου, Καὶ εἶπέν μοι, (χ) ἐσχάτου (ψ) Περσῶν ϗ Μήδων. Καὶ ὁ τράγος (ω) ὑποκάτω τέσσερα κέρατα, (α) αὐτοῦ. Καὶ ἐπ' ἐσχάτῳ τ (β) ϗ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ϗ θαυμαστὰ (γ) ὁ ζυγὸς (") ἀπώλεια (ᵛ) πρωϊνῆς τ ῥηθείσης ἀληθής † ὍΡΑΣΙΣ θ'.

ΚΕΦ. θ'.

1 † ἘΝ τῷ πρώτῳ ἔτει (α) Δαρείου τοῦ υἱοῦ Ἀσουήρου, ἀπὸ τοῦ σπέρματος (β) τῶν Μήδων, ὃς ἐβασίλευσεν
2 ἐπὶ βασιλείαν (γ) Χαλδαίων, Ἐγὼ Δανιὴλ συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθμὸν τῶν (δ) ἐτῶν, ὃς
ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην, εἰς συμπλήρωσιν ἐρημώσεως Ἱερουσαλὴμ ἑβδομή-
κοντα ἔτη.

CAP. IX.

IN primo anno Darii filii Aſſueri, ex ſemine Medorum, qui regnavit ſu- 1
per regnum (a) Chaldæorum, Ego Daniel intellexi in libris numerum an- 2
norum, (b) qui factus eſt ſermo Domini ad Hieremiam prophetam, in com-
pletionem deſolationis Hieruſalem ſeptuaginta anni.

MS. A. † ὍΡΑΣΙΣ ι'. (α) ἐπὶ Δαρίου (β) Μήδων, (γ) Χαλδαίων, Ἐν ἔτει ἑνὶ τ βασιλείας αὐτοῦ, ἐγὼ (δ) ἡμερῶν, ὃς

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وسمعت واحدا من الملائكة الاطهار متكلما * وقال طاهر واحد لفلموني المتكلم * الى متى
14 الرويا تكون * وترفع الذبيحة * وخطية الخراب تعطى * ويداس القدس والقوة * فقال له * الى
15 مساء وصباح الفين وثلثماية يوم * ويطهر القدس * وكان لما نظرت انا دانيال الرويا فطلبت
16 فهما * واذ قد وقف امامي مثل منظر رجل * وسمعت صوت رجل بين الدهليز * فدعا وقال
17 يا جبرييل فهم ذاك الرويا * فاتي ووقف قريب وقفي * وعندما اتى فزعت وسقطت على وجهي *
18 فقال لي * افهم يا ابن الانسان * من اجل ان الرويا الى نهاية الزمان * وفيما هو يتكلم معي
19 فزعت وسقطت على وجهي * فلمسني واقامني على قدمي * وقال لي * ها انا اعرفك الكاينات في
20 اخر السخطة * من اجل ان الرويا الى نهاية الزمان * الكبش الذي رايته الذي له قرنان *
21 ملك الماديين والفرس * والتيس من المعز ملك اليونانيين * والقرن الكبير الذي كان بين
22 عينيه هو الملك الاول * واذ انكسر قامت اربعة قرون من تحته * اربعة ملوك من امته يقومون *
23 وليس بقوته * وفي اخر مملكتهم اذ تكمل خطاياهم * يقوم ملك وقح بالوجه * ويفهم المجادلات *
24 * وقوته منيعة * وليس بقوته * ويفسد العجيبات * ويستقيم ويصنع * ويفسد الاقوياء والشعب
25 الطاهر * ونير امره يستقيم * والغش في يده * ويعظم بقلبه * وبالغش يفسد كثيرين * وبهلاك
26 كثيرين يقوم * ومثل البيض يكسرهم بيده * ورويا المساء والصباح التي قيلت حقيقية
27 هي * واكتم الرويا لانها الى ايام كثيرة * وانا دانيال رقدت ووجعت اياما * وقمت وصنعت
اعمال الملك * وتعجبت من الرويا * ولم يكن من يفهم *

* الفصل التاسع *

* الرويا العاشر *

1 * في السنة الاولى لداريوس بن احشيرش من نسل الماهيين * الذي ملك على مملكة
2 الكلدانيين * في سنة احدى لملكه انا دانيال تفهمت في الكتب عدد السنين * قول الرب
الذي كان الى ارمياء النبي لكمال خراب اوريسليم سبعين سنة *

Et audivi unum ex Angelis ſanctis lo- 13
quentem, & dixit Sanctus quidam cui-
dam loquenti; Quouſque viſio hæc con-
tinget, & auferetur ſacrificium, peccatum
deſolationis exponetur, & conculcabitur
Sanctuarium & robur? Dixit ei, Uſq; 14
ad veſperam & matutinum bis mille &
trecentorum dierum: tum mundabitur
Sanctuarium. Fuit autem cùm vidiſſem 15
ego Daniel viſionem iſtam, ut requirerem
me intelligentiam; ecce ſtaret coram me
quaſi ſpecies viri: Et audirem vocem 16
viri inter porticum, clamantis ac di-
centis; O Gabriel, declara huic viſionem.
Qui veniens ſtetit prope ſtationem meam: 17
& cùm veniſſet, expavi, & procidi in
faciem meam. Dixit verò mihi; Intel-
lige O fili hominis, quoniam viſio hæc erit
ad finem temporis. Dum ipſe alloquere- 18
tur me, timui, & in faciem meam procidi:
ſed tetigit me, erexitque ſuper plantas
meas, Et dixit mihi; Ecce ego indicabo 19
tibi futura in fine indignationis, nam vi-
ſio hæc ad finem temporis erit. Aries 20
quem vidiſti duo habentem cornua, rex
Medorum eſt & Perſarum: Hircus au- 21
tem è capris, rex Græcorum: Cornu au-
tem magnum quod erat inter oculos ejus,
eſt rex primus. Eo effracto quod ſuccre- 22
verint cornua quatuor pro illo, reges
quatuor de gente ipſius ſurrecturi ſunt,
imparis tamen fortitudinis. In fine regni 23
iſtorum, cùm expleta fuerint peccata eo-
rum, exurget rex ſeveri vultûs, diſpu-
tationum peritus: Cujus robur ingens 24
erit, ſed non ſuo robore: is miracula de-
ſtruet, & proſper erit, facietque: cor-
rumpet fortes & populum ſanctum: Ju- 25
gum oneris ejus proſperum erit: fraus
erit in manu ipſius, & ſuperbiet in corde
ſuo: per fraudem corrumpet multos, &
per multorum interitum ſubſiſtet: &
quidem perinde ac ova franget eos manu
ſuâ. Præterea viſio illa veſperæ & matu- 26
tini, quæ dicta eſt; vera eſt: ſed viſionem
abſconde, quia eſt ad multos dies. Porrò 27
ego Daniel decubui, & dolui diebus
aliquot; deinde ſurgens egi negotia regis:
mirabar tamen viſionem, & non fuit qui
intelligeret.

CAP. IX.

Viſio decima.

ANno primo Darii filii Achſiri de ſtir- 1
pe Medorum, qui poſſedit regnum Chal-
dæorum: Anno primo regni ejus, ego Da- 2
niel conſideravi in libris numerum an-
norum, ſermonem videlicet Domini qui
fuerat ad Jeremiam prophetam, Ad fi-
nem vaſtationis Jeroſolymorum annos
fore ſeptuaginta.

דניאל : ט

.cinere & , ſacco & ,jejunio in , *deprecationes* & , orationem *quærendum ad* , Deum Dominum ad *meas facies dedi* Et
וָאֶתְּנָה אֶת־פָּנַי אֶל־אֲדֹנָי הָאֱלֹהִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוֹם וְשַׂק וָאֵפֶר׃ 3
cuſtodiens ,terribilis & ,magne Deus Domine Obſecro ,dixi & ;confeſſus ſum &,meum Deum Dominum oravi Et
וָאֶתְפַּלְלָה לַיהוָה אֱלֹהַי וָאֶתְוַדֶּה וָאֹמְרָה אָנָּא אֲדֹנָי הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר 4
;rebellavim⁹ & ,egimus impiè & ,*pervertimus* & ,Peccavim⁹ .*ejus* mandata cuſtodientib⁹ & ,*eum* diligentibus miſericordiā & pactum
הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָיו׃ חָטָאנוּ וְעָוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרָדְנוּ 5
,tuo nomine in ſunt locuti qui ,*prophetas tuos ſervos* ad *audivimus* non Et .tuis judiciis à & ,tuis mandatis à *recedere* &
וְסוֹר מִמִּצְוֺתֶךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ׃ וְלֹא שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְּשִׁמְךָ 6
die ſicut ,*facierum* pudor nobis & ,juſtitia Domine Tibi .*terræ populum omnem ad &* ,*noſtros patres &*, *noſtros principes* ,*noſtros reges* ad
אֶל־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ וְאֶל כָּל־עַם הָאָרֶץ׃ לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים כַּיּוֹם 7
quò ,terris univerſis in ,longinquis & ,propinquis ,Iſrael omni & , Jeruſalaim habitatoribus & ,Jehudah viro ;hac
הַזֶּה לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים בְּכָל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
,noſtris principibus,noſtris regibus ,*facierum* pudor nobis Domine .te in ſunt prævaricati qua ,eorum *prævaricatione in illuc* eos *expuliſti*
הִדַּחְתָּם שָׁם בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בָךְ׃ אֲדֹנָי לָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים לִמְלָכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ 8
non Et .*eum in fuimus rebelles* quia ;*indulgentiæ* & ,miſericordiæ noſtro Deo Domino .tibi peccavimus quia ,noſtris patribus &
וְלַאֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ׃ לַאדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ׃ וְלֹא 9
10 .prophetarum ſuorum ſervorum *manu in noſtras facies ad* dedit *quas* ,ejus *legibus* in *eundum ad* ,noſtri Dei Domini *voce in* obedivimus
שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּתוֹרֹתָיו אֲשֶׁר נָתַן לְפָנֵינוּ בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃
,juſjurandum & ,*execratio* nos ſuper ſtillavit & :*tua voce in audiendum* *non ad* ,*recedere* &,tuam legem ſunt tranſgreſſi Iſrael omnis Et
וְכָל־יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ אֶת־תּוֹרָתֶךָ וְסוֹר לְבִלְתִּי שְׁמוֹעַ בְּקֹלֶךָ וַתִּתַּךְ עָלֵינוּ הָאָלָה וְהַשְּׁבֻעָה 11
ſuper & ,nos ſuper eſt locutus quæ ſua verba ſtatuit Et .ei peccavimus quia ,Dei ſervi Moſeh lege in eſt ſcriptum quod
אֲשֶׁר כְּתוּבָה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים כִּי חָטָאנוּ לוֹ׃ וַיָּקֶם אֶת־דְּבָרָיו אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלֵינוּ וְעַל 12
quemadmodum ,cœlo omni ſub fuit factum non quod ;grande malū nos ſup *adducendū ad* ,nos judicaverunt qui ,noſtros judices
שֹׁפְטֵינוּ אֲשֶׁר שְׁפָטוּנוּ לְהָבִיא עָלֵינוּ רָעָה גְדֹלָה אֲשֶׁר לֹא־נֶעֶשְׂתָה תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר
facies ſumus deprecati non & ;nos ſup venit hoc malum omne ,Moſeh lege in eſt ſcriptum Sicut .Jeruſalaim in eſt factum
נֶעֶשְׂתָה בִּירוּשָׁלִָם׃ כַּאֲשֶׁר כָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת בָּאָה עָלֵינוּ וְלֹא־חִלִּינוּ אֶת־פְּנֵי 13
,malum ſuper Dominus *vigilavit* Et .tuam veritatem intelligendū ad &,noſtris iniquitatib⁹ ab *nos avertendum ad* ,noſtri Dei Domini
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָשׁוּב מֵעֲוֺנֵנוּ וּלְהַשְׂכִּיל בַּאֲמִתֶּךָ׃ וַיִּשְׁקֹד יְהוָה עַל־הָרָעָה 14
.ejus *voce in* audivimus non & ,fecit quæ ,ſuis operib⁹ omnib⁹ *ſuper* noſter Deus Dominus juſtus quia ;nos ſuper illud adduxit &
וַיְבִיאֶהָ עָלֵינוּ כִּי־צַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקֹלוֹ׃
diē ſecundū nomē tibi feciſti & ,forti manu in Ægypti terra de tuum populum eduxiſti qui ,noſter Deus Domine nunc Et
וְעַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם 15
monte,Jeruſalaim tua civitate à tua ira &,tu⁹ *naſus nunc* avertatur tuas juſtitias omnes ſcdum Domine .egim⁹ impiè ,peccavim⁹ ;hanc
הַזֶּה חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ׃ אֲדֹנָי כְּכָל־צִדְקֹתֶךָ יָשָׁב־נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלִַם הַר 16
.*noſtris circuitibus* cunctis opprobrium in tuus populus & Jeruſalaim ,noſtrorū patrū *iniquitatib⁹ in & noſtris peccatis in* quia ;*tuæ ſanctitatis*
קָדְשֶׁךָ כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֺנוֹת אֲבֹתֵינוּ יְרוּשָׁלִַם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל־סְבִיבֹתֵינוּ׃

Verſio VULG. LAT.

Et poſui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare 3
& deprecari in jejuniis, ſacco,& cinere. Et oravi Domi- 4
num Deum meum, & confeſſus ſum,& dixi; Obſecro,
Domine Deus magne & terribilis,cuſtodiens pactum & mi-
ſericordiam diligentibus te,& cuſtodientibus mandata tua:
Peccavimus,iniquitatem fecimus, impiè egimus, & receſſi- 5
mus: & declinavimus à mandatis tuis, ac judiciis. Non 6
obedivimus ſervis tuis prophetis,qui locuti ſunt in nomine
tuo regibus noſtris, principibus noſtris, patribus noſtris,
omníque populo terræ. Tibi, Domine, juſtitia: nobis 7
autem confuſio faciei, ſicut eſt hodiè viro Juda, & habita-
toribus Jeruſalem, & omni Iſrael, his qui propè ſunt, &
his qui procul, in univerſis terris, ad quas ejeciſti eos pro-
pter iniquitates eorum, in quibus peccaverunt in te. Do- 8
mine,nobis confuſio faciei, regibus noſtris,principibus no-
ſtris, & patribus noſtris,qui peccaverunt. Tibi autem Do- 9
mino Deo noſtro miſericordia, & propitiatio, quia receſſi-
mus à te: Et non audivimus vocem Domini Dei noſtri, ut 10
ambularemus in lege ejus, quam poſuit nobis per ſervos
ſuos prophetas. Et omnis Iſrael prævaricati ſunt legem 11
tuam, & declinaverunt ne audirent vocem tuam, & ſtilla-
vit ſuper nos maledictio, & deteſtatio, quæ ſcripta eſt in
libro Moyſi ſervi Dei; quia peccavimus ei. Et ſtatuit ſer- 12
mones ſuos, quos locutus eſt ſuper nos, & ſuper principes
noſtros, qui judicaverunt nos, ut ſuperinduceret in nos ma-
gnum malum,quale nunquam fuit ſub omni cœlo,ſecundū
quod factum eſt in Jeruſalem. Sicut ſcriptum eſt in lege 13
Moyſi,omne malum hoc venit ſuper nos: & non rogavimus
faciem ſuam, Domine Deus noſter,ut reverteremur ab ini-
quitatibus noſtris,& cogitaremus veritatem tuam. Et vigi- 14
lavit Dominus ſuper malitiam, & adduxit eam ſuper nos:
juſtus Dominus Deus noſter in omnibus operibus ſuis, quæ
fecit: non enim audivimus vocem ejus. Et nunc,Domine 15
Deus noſter, qui eduxiſti populum tuum de terra Ægypti
in manu forti, & feciſti tibi nomen ſecundùm diem hanc:
peccavimus,iniquitatem fecimus, Domine, in omnem ju- 16
ſtitiam tuam: avertatur,obſecro,ira tua, & furor tuus,à ci-
vitate tua Jeruſalem, & monte ſancto tuo. Propter pec-
cata enim noſtra, & iniquitates patrum noſtrorum, Jeru-
ſalem & populus tuus in opprobrium ſunt omnibus per cir-
cuitum noſtrum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ܘܪܡܝܬ ܐܦܝ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܀ ܠܡܒܥܐ ܒܨܠܘܬܐ ܘܒܒܥܘܬܐ ܀ ܘܒܨܘܡܐ
ܘܒܣܩܐ ܘܒܩܛܡܐ ܀ * ܘܨܠܝܬ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ ܘܐܘܕܝܬ ܘܐܡܪܬ ܀ ܒܒܥܘ ܡܪܝܐ 4
ܐܠܗܐ ܪܒܐ ܘܕܚܝܠܐ ܀ ܢܛܪ ܩܝܡܐ ܘܛܝܒܘܬܐ ܠܪܚܡܘܗܝ ܘܠܢܛܪܝ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܀
5 * ܚܛܝܢ ܘܣܟܠܢ ܘܐܪܫܥܢ ܘܡܪܕܢ ܘܣܛܝܢ ܡܢ ܦܘܩܕܢܝܟ ܘܡܢ ܕܝܢܝܟ ܀
6 * ܘܠܐ ܫܡܥܢ ܠܥܒܕܝܟ ܢܒܝܐ ܕܡܠܠܘ ܒܫܡܟ ܥܠ ܡܠܟܝܢ ܘܥܠ ܪܘܪܒܢܝܢ ܘܥܠ ܐܒܗܝܢ ܘܥܠ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܀
7 * ܠܟ ܡܪܝܐ ܙܕܝܩܘܬܐ ܘܠܢ ܒܗܬܬܐ ܕܐܦܐ ܐܝܟ ܝܘܡܢܐ ܠܐܢܫ ܝܗܘܕܐ ܘܠܥܡܘܪܝ ܐܘܪܫܠܡ ܘܠܟܠܗ ܐܝܣܪܝܠ ܕܩܪܝܒܝܢ ܘܕܪܚܝܩܝܢ ܒܟܠܗܝܢ ܐܪܥܬܐ ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ ܬܡܢ ܒܥܘܠܗܘܢ ܕܥܘܠܘ ܒܟ ܀
8 * ܡܪܝܐ ܠܢ ܒܗܬܬܐ ܕܐܦܐ ܠܡܠܟܝܢ ܘܠܪܘܪܒܢܝܢ ܘܠܐܒܗܝܢ ܕܚܛܝܢ ܠܟ ܀
9 * ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܪܚܡܐ ܘܫܘܒܩܢܐ ܀ ܕܡܪܕܢ ܒܗ ܀
10 * ܘܠܐ ܫܡܥܢ ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܠܡܗܠܟܘ ܒܢܡܘܣܘܗܝ ܕܝܗܒ ܩܕܡܝܢ ܒܐܝܕܝ ܥܒܕܘܗܝ ܢܒܝܐ ܀
11 * ܘܟܠܗ ܐܝܣܪܝܠ ܥܒܪܘ ܢܡܘܣܟ ܘܣܛܘ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܠܩܠܟ ܀ ܘܐܝܬܝܬ ܥܠܝܢ ܠܘܛܬܐ ܘܡܘܡܬܐ ܕܟܬܝܒܢ ܒܢܡܘܣܗ ܕܡܘܫܐ ܥܒܕܗ ܕܐܠܗܐ ܀ ܕܚܛܝܢ ܠܗ ܀
12 * ܘܐܩܝܡ ܡܠܘܗܝ ܕܡܠܠ ܥܠܝܢ ܘܥܠ ܕܝܢܝܢ ܕܕܢܘܢ ܠܢ ܠܡܝܬܝܘ ܥܠܝܢ ܒܝܫܬܐ ܪܒܬܐ ܕܠܐ ܗܘܬ ܬܚܝܬ ܟܠܗ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܕܗܘܬ ܒܐܘܪܫܠܡ ܀
13 * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܗ ܕܡܘܫܐ ܟܠܗ ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ ܐܬܬ ܥܠܝܢ ܀ ܘܠܐ ܒܥܝܢ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܠܡܬܦܢܝܘ ܡܢ ܥܘܠܢ ܘܠܡܣܬܟܠܘ ܒܗܝܡܢܘܬܟ ܀
14 * ܘܐܬܬܥܝܪ ܡܪܝܐ ܥܠ ܒܝܫܬܐ ܘܐܝܬܝܗ ܥܠܝܢ ܀ ܡܛܠ ܕܙܕܝܩ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܥܒܕ ܀ ܘܠܐ ܫܡܥܢ ܠܩܠܗ ܀
15 * ܘܗܫܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܕܐܦܩܬ ܠܥܡܟ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܒܐܝܕܐ ܥܫܝܢܬܐ ܀ ܘܥܒܕܬ ܠܟ ܫܡܐ ܐܝܟ ܝܘܡܢܐ ܀ ܚܛܝܢ ܘܐܪܫܥܢ ܀
16 * ܡܪܝܐ ܒܟܠܗ ܙܕܝܩܘܬܟ ܢܗܦܘܟ ܪܘܓܙܟ ܘܚܡܬܟ ܡܢ ܡܕܝܢܬܟ ܐܘܪܫܠܡ ܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܟ ܀ ܡܛܠ ܕܒܚܛܗܝܢ ܘܒܥܘܠܐ ܕܐܒܗܝܢ ܥܡܟ ܐܬܒܕܪ ܒܟܠܗܝܢ ܐܬܪܘܬܐ ܀ ܘܐܘܪܫܠܡ ܠܚܣܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܀

Quapropter extuli faciem meam ad Domi- 3
num Deum, ut cum oratione, ſupplicatione,
jejunio, ſacco, & cinere precarer: Et o- 4
rans coram Domino Deo meo, confeſſus ſum
ac dixi; Obſecro Domine Deus maxime &
formidabilis, ſervans pactum & benignita-
tem erga diligentes te, & eos qui cuſtodiunt
præcepta tua: Peccavimus, ſtultè impié- 5
que egimus, rebellavimus, & deflexímus à
præceptis & juribus tuis: Neque auſcul- 6
tavimus ſervis tuis prophetis qui nomine
tuo locuti ſunt de regibus, principibus, &
patribus noſtris, déque toto terræ populo.
Tua Domine eſt juſtitia, noſtrûm verò pudor 7
faciei, ut hodiernâ die, Judæorum, civium
Jeruſalem,omniúmque Iſraelitarum tam pro-
pinquorum quàm remotorum, in omnibus
terris in quas diſperſiſti eos propter ſcelus
quod in te commiſerunt. Domine, penes 8
nos eſt rubor vult⁹, penes reges noſtros,prin-
cipes, & patres noſtros, quia peccavimus in
te: Penes Dominum Deum miſericordia 9
& venia peccatorum. Quandoquidem rebel-
lavimus in eum, Nec obedivimus voci Do- 10
mini Dei noſtri ut ambularemus in legibus e-
jus,quas propoſuit nobis per ſervos ſuos pro-
phetas; Sed omnes Iſraelitæ tranſgreſſi ſunt 11
legem tuam, deflexerunt, & non obtempera-
verunt voci tuæ: ideò induxiſti ſuper eos
maledictiones & adjurationes quæ ſcriptæ
ſunt in lege Moſis ſervi Dei. Quia peccavi-
mus in eum, Præſtitit verba quæ pronun- 12
tiaverat contra nos & contra judices noſtros
qui nos judicabant; inducendo ſuper nos ca-
lamitatem tantam, ut nulla talis evenerit ſub
cœlo, qualis evênit in Jeruſalem. Quem- 13
admodum ſcriptum eſt in lege Moſis, totum
hoc malum ſupervenit nobis; nec tamen de-
precati ſumus Dominum Deum noſtrum, re-
vertendo ab iniquitate noſtra,& perpenden-
do fidem tuam. Quocirca excitavit Domi- 14
nus malum,adduxítque illud ſuper nos: nam
juſtus eſt Dominus Deus noſter in cunctis o-
peribus ſuis quæ præſtitit, quòd ipſius voci
non auſcultaverimus. Jam Domine Deus 15
noſter, qui eduxiſti populum tuum de terra
Ægypti manu robuſtâ, & comparâſti tibi
nomen, quale eſt hodiè; peccavimus, & im-
piè egimus. Domine, ſecundùm totam ju- 16
ſtitiam tuam quam in nos exercuiſti, recedat
ira tua & furor tuus ab urbe tua Jeruſalem,
& à monte ſancto tuo: ob peccata enim no-
ſtra, & ob ſcelus patrum noſtrorum populus
tuus diſperſus eſt in omnes regiones, & Je-
ruſalem ludibrio expoſita eſt omnibus gen-
tibus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου πρὸς κύριον τὸν θεὸν (δ), τοῦ ἐκζητῆσαι προσευχὴν καὶ (ε) δεήσεις, ἐν νη-
4 στείαις καὶ (ζ) σάκκῳ. Καὶ προσευξάμην πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ ἐξωμολογησάμην, καὶ εἶπα, Κύ-
ριε ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστὸς, ὁ φυλάσσων τὴν διαθήκην σου, καὶ τὸ ἔλεός σου τοῖς ἀγαπῶσί σε,
5 καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολάς σου, Ἡμάρτομεν, (η) ἠδικήσαμεν, ἠνομήσαμεν, καὶ ἀπέστημεν καὶ ἐξεκλί-
6 ναμεν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἀπὸ τῶν κριμάτων σου, Καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῶν δούλων σου τῶν προ-
φητῶν, οἳ ἐλάλουν ἐν τῷ ὀνόματί σου πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ πατέρας ἡμῶν, καὶ
7 πρὸς πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς. Σοὶ κύριε ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου, ὡς ἡ ἡμέ-
ρα αὕτη, ἀνδρὶ Ἰούδα, καὶ τοῖς (θ) ἐνοικοῦσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ παντὶ Ἰσραὴλ, τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς
8 μακρὰν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, οὗ διέσπειρας αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐν (ι) ἀθεσίᾳ αὐτῶν ᾗ (κ) ἠθέτησαν. Ἐν σοὶ κύ-
ριε ἔστιν ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου, καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἡ-
9 μῶν, καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν, οἵτινες (λ) ἡμάρτομεν. Σοὶ κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν οἱ οἰκτιρμοὶ, καὶ οἱ
10 ἱλασμοὶ, ὅτι (μ) ἀπέστημεν, Καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, πορεύεσθαι (ν) ἐν τοῖς
11 νόμοις αὐτοῦ, οἷς ἔδωκε κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ἐν χερσὶ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. Καὶ πᾶς Ἰσ-
ραὴλ παρέβησαν τὸν νόμον σου, καὶ ἐξέκλιναν τοῦ μὴ (ξ) ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς σου· καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡ-
12 μᾶς ἡ κατάρα, καὶ ὁ ὅρκος ὁ γεγραμμένος ἐν νόμῳ (ο) Μωυσέως δούλου τοῦ θεοῦ, ὅτι ἡμάρτομεν αὐτῷ. Καὶ
ἔστησε τοὺς λόγους αὐτοῦ οὓς ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν, οἳ ἔκρινον ἡμᾶς, ἐπαγαγεῖν ἐφ'
ἡμᾶς κακὰ μεγάλα, (π) οἷα οὐ γέγονεν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, κατὰ τὰ (ρ) γενόμενα ἐν Ἱερουσα-
13 λὴμ, Καθὼς γέγραπται (σ) ἐν τῷ νόμῳ Μωυσῆ. πάντα τὰ κακὰ ταῦτα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς· καὶ οὐκ
ἐδεήθημεν τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν ἡμῶν, καὶ τοῦ συνιέναι ἐν
14 πάσῃ ἀληθείᾳ σου. Καὶ ἐγρηγόρησε (τ) κύριος, καὶ ἐπήγαγεν αὐτὰ ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι (υ) δίκαιος κύριος
15 ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πᾶσαν τὴν ποίησιν αὐτοῦ ἣν ἐποίησε, καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Καὶ νῦν
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὃς ἐξήγαγες τὸν λαόν σου ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐποίησας σεαυ-
16 τῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν. Κύριε ἐν πάσῃ ἐλεημοσύνῃ σου, ἀποστραφή-
τω δὴ ὁ θυμός σου, καὶ ἡ ὀργή σου ἀπὸ τῆς πόλεώς σου Ἱερουσαλὴμ ὄρους ἁγίου σου, ὅτι ἡμάρ-
τομεν, (φ) καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὁ λαός σου εἰς ὀνειδι-
σμὸν ἐγένετο ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν.

Et dedi faciem meam ad Dominum Deum, quærendo deprecationem, & 3
orationes in jejuniis, et ſacco. Et oravi ad Dominum Deum meum,& 4
confeſſus ſum; & dixi; Domine Deus magne, & mirabilis, qui cuſto-
dis teſtamentum tuum, & miſericordiam tuam diligentibus te, & cuſto-
dientibus mandata tua: Peccavimus, (c) injuſtè egimus, iniquè egi- 5
mus, & receſſimus, & declinavimus à mandatis tuis, atque à judiciis
tuis: Et non exaudivimus ſervos tuos prophetas, qui loquebantur in 6
nomine tuo regibus noſtris, & principibus noſtris, & patribus noſtris,
omníque populo terræ. Tibi, Domine, juſtitia: nobis autem confuſio 7
faciei, ſicut dies hæc, viro Juda, & habitatoribus Hieruſalem,& omni
Iſrael; his, qui propè ſunt, & his qui procul, in univerſa terra, quò diſ-
ſeminâſti eos illuc, in prævaricatione eorum,quâ prævaricati ſunt. (d) In 8
te, Domine, eſt noſtra juſtitia,& nobis confuſio faciei, & regibus noſtris,
& principibus noſtris, & patribus noſtris: qui peccavimus. Tibi Do- 9
mino Deo noſtro miſerationes,& propitiationes: quia(e)receſſimus, Et 10
non exaudivimus vocem Domini Dei noſtri,ut ambularemus in legibus ejus,
quas dedit ante faciem noſtram in manibus ſervorum ſuorum prophetarum.
Et omnis Iſrael prævaricati ſunt legem tuam: & declinaverunt, ne au- 11
dirent vocem tuam. Et ſupervenit ſuper nos maledictio,& juramentum
ſcriptum in lege Moyſi ſervi Dei; quia peccavimus ei. Et ſtatuit ſermo- 12
nes ſuos, quos loquutus eſt ſuper nos, & ſuper judices noſtros, qui judica-
bant nos, ut ſuperinducerent in nos mala magna, qualia non fuerunt ſub
omni cœlo, ſecundùm ea quæ facta ſunt in Hieruſalem, Sicut ſcriptum 13
eſt in lege Moyſi. Omnia mala hæc venerunt ſuper nos; & non rogavi-
mus faciem Domini Dei noſtri; ut reverteremur ab iniquitatibus noſtris, &
intelligeremus in omni veritate tua. Et vigilavit (f) Dominus, & ad- 14
duxit ea ſuper nos,quoniam juſtus Dominus Deus noſter in omni opere ſuo,
quod fecit: & non exaudivimus vocem ejus. Et nunc, Domine Deus 15
noſter, qui eduxiſti populum tuum de terra Ægypti in manu forti, & fe-
ciſti tibi nomen, ſicut dies hæc, peccavimus, iniquitatem fecimus: Do- 16
mine, in (g) omni miſericordia tua, avertatur, obſecro,furor tuus, &
ira tua à civitate tua Hieruſalem, monte ſancto tuo, quia peccavimus:
& in noſtris iniquitatibus, & patrum noſtrorum,Hieruſalem, & populus tuus in opprobrium factus eſt in omnibus qui per circuitum noſtrum.

MS. A. (δ) τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ (ε) δέησιν, (ζ) σάκκῳ καὶ σποδῷ. Καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐξομολογησάμην, (η) ἠνομήσαμεν, ἠσεβήσαμεν, ἠδικήσαμεν, καὶ ἀπέστημεν (θ) κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, (ι) ἀθετήσει (κ) ἠθέτησάν σε κύριε. Σοὶ κύριε ἡ δικαιοσύνη, (λ) ἡμάρτομέν σοι. τῷ κυρίῳ θεῷ (μ) ἀπέστημεν ἀπὸ κυρίου, Καὶ (ν) τοῖς νόμοις (ξ) εἰσακοῦσαι (ο) Μωσῆ δούλῳ (π) ἃ οὐ (ρ) γεγραμμένα (σ) ἐν νόμῳ Μωσῆ. (τ) κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν, καὶ ἐπήγαγεν (υ) δίκαιος ὁ θεὸς ἡμῶν (φ) ἐν τῷ

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * فاعطيت وجهي للرب الهي لاطلب بالصلاة والتضرع بالاصوام والمسح والرماد * وصليت 4
الى الرب الهي * واعترفت وقلت * ايها الرب الاله العظيم العجيب * الذي تحفظ عهدك
5 ورحمتك للذين يحبونك ويحفظون وصاياك * اخطانا * اثمنا * ظلمنا * نافقنا * وتباعدنا وحدنا
6 عن وصاياك وعن احكامك * ولم نسمع من عبيدك الانبيا الذين تكلموا باسمك مع ملوكنا
7 ورؤسانا وآبائنا * ومع كل شعب الارض * لك يا رب العدل * ولنا خزي الوجه * مثل هذا
اليوم لرجل يهوذا ولسكان اورشليم * ولكل اسرائيل القرباء والبعداء في كل الارض حيث
8 بددتنا هناك بعصيانهم الذي عصوك به يا رب * لك يا رب العدل * ولنا خزي الوجه
9 ولملوكنا ولرؤسائنا ولآبائنا * نحن الذين اخطانا اليك ايها الرب الهنا * ولك الرافة
10 والمغفرة * لانا تباعدنا من الرب * ولم نسمع صوت الرب الهنا * لنسير بنواميسه التي اعطانا
11 امام وجوهنا بايدي عبيده الانبيا * وكل اسرائيل تجاوزوا ناموسك * وحادوا لا يسمعوا
صوتك * وجاءت علينا اللعنة والحلف المكتوب في ناموس موسى عبد الله * لانا اخطانا له
12 * فاقام كلماته التي تكلم بها علينا وعلى قضاتنا الذين دانونا * ليجلب علينا شرورا
13 عظيمة لم يكن مثلها تحت كل السماء * كما صارت في اورشليم * كما كتب في
14 ناموس موسى * كل هذه الشرور اتت علينا * ولم نطلب وجه الرب الهنا * لنرجع عن
15 ظلمنا ونتفهم في كل حقك * وسهر الرب الهنا على الشر * وجلب هذه علينا * لان الرب
الهنا عادل في كل صنيعه الذي صنعه * ولم نسمع صوته * والآن ايها الرب الهنا الذي
16 اخرجت شعبك من ارض مصر بيد عزيزة * وصنعت لك اسما كمثل هذا اليوم * اخطانا
اثمنا ظلمنا يا رب في كل مراحمك * فليرجع غضبك وحنقك عن مدينتك اورشليم جبلك
المقدس * لانا اخطانا بظلاماتنا وبظلامات آبائنا الذين باورشليم * وصار شعبك للعار
عند الذين حولنا *

Quarè addixi faciem meam Domino 3
Deo meo, ut rogarem cum oratione &
obſecratione, cum jejuniis, ſacco, & ci-
nere. Et orans ad Dominum Deum me- 4
um confeſſus dixi; O Domine Deus ma-
gne & admirande, qui ſervas pactum tu-
um & miſericordiam tuam erga illos qui
te amant & ſervant præcepta tua: Pec- 5
cavimus, deliquimus,perverſè & impiè
egimus, receſſimus & deflexímus à præ-
ceptis & judiciis tuis: Non obtempera- 6
vimus ſervis tuis prophetis,qui nomine
tuo locuti ſunt cum regibus, principibus,
& patribus noſtris, cúmque univerſo po-
pulo terræ. Tibi O Domine juſtitia,nobis 7
autem rubor vultûs, qualis eſt hodierno
die,viro Judæ,habitatoribus Jeruſalem,
omníque Iſraeli,tam proximis quàm remo-
tis in tota terra, quocunque diſperſiſti
eos propter rebellionem ipſorum quâ de-
fecerunt à te O Domine. Tibi O Domine 8
juſtitia, nobis autem, & regibus, princi-
pibus, ac patribus noſtris rubor vultûs.
Nos ſumus qui peccavimus in te O Do-
mine Deus noſter: At penes te ſunt 9
miſerationes & indulgentiæ. Quia re-
ceſſimus à Domino, Et non auſcultavi- 10
mus voci Domini Dei noſtri ut ambu-
laremus in legibus ejus, quas propoſue-
rat nobis ob oculos per ſervos ſuos pro-
phetas; Imò omnes Iſraelitæ præter- 11
greſſi ſunt legem tuam, & deflexerunt
quominùs audirent vocem tuam: Ideò
venit ſuper nos maledictio & adjuratio
ſcripta in lege Moſis ſervi Dei. Quia
peccavimus in eum, Præſtitit verba ſua 12
quæ locutus fuerat contra nos & contra
judices noſtros qui nos judicabant; infe-
rendo nobis miſerias ingentes quibus non
fuerunt pares ſub toto cœlo, quales ac-
ciderunt in Jeruſalem. Prout ſcriptum 13
eſt in lege Moſis, omnia iſta mala vene-
runt ſuper nos; & tamen non ſumus de-
precati vultum Dei noſtri, deſiſtendo ab
impietate noſtra, & animum adverten-
do ad omnem veritatem tuam. Ideò 14
vigilavit Dominus Deus noſter ad mi-
ſeriam, & hæc intulit nobis; quia Do-
minus Deus noſter juſtiſſimus eſt in omni
opere quod geſſit, & non auſcultavimus
voci ipſius. Nunc ergò O Domine Deus 15
noſter, qui eduxiſti populum tuum de
terra Ægypti manu potenti,& comparâſti
tibi nomen quale eſt hodierno die; pec-
cavimus, perverſè & impiè egimus O
Domine in omnes miſerationes tuas.
Avertatur jam ira et indignatio tua ab 16
urbe tua Jeruſalem monte ſancto tuo:
peccavimus enim criminibus noſtris et
criminibus patrum noſtrorum qui erant
in Jeruſalem, et factus eſt populus tuus
opprobrio apud eos qui circa nos ſunt.

דניאל׃ י

propter desolatum tuũ sanctuariũ super *tuas facies* illustra &,ej° deprecationes *ad* &,tui servi orationem noster Deus audi nunc Et
17 וְעַתָּה׀ שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל־מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן
est invocatum quam civitatẽ &,nostras desolationes vide &,tuos oculos aperi ;audi & ,tuã aurẽ meus Deus Inclina .Dominum
18 אֲדֹנָי׃ הַטֵּה אֱלֹהַי׀ אָזְנְךָ וּשֲׁמָע פְּקַחה עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא
.multis tuis miserationibus *super* sed,*tuas facies ad* nostras preces *facientes cadere* nos nostris justitiis *super* non quia ;eã *super* tuũ nomẽ
שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי׀ לֹא עַל־צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃
tuũ nomẽ quia ,meus Deus temetipsum propter ;moreris ne , fac & attende ,Domine ,parce Domine ,exaudi Domine
19 אֲדֹנָי׀ שְׁמָעָה אֲדֹנָי׀ סְלָחָה אֲדֹנָי הַקֲשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל־תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי־שִׁמְךָ
mei populi peccatum &,meũ peccatũ *confitens* & ,*orans* & ,*loquens* ego adhuc Et .tuũ populũ super &,tuã civitatẽ super est invocatũ
20 נִקְרָא עַל־עִירְךָ וְעַל־עַמֶּךָ׃ וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְוַדֶּה חַטָּאתִי וְחַטַּאת עַמִּי
;oratione in *loquens* ego adhuc Et .mei Dei *sanctitatis* monte *super* meo Deo Domino coram meã deprecationẽ *dejiciens* & ; Israel
21 יִשְׂרָאֵל וּמַפִּיל תְּחִנָּתִי לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהַי עַל הַר־קֹדֶשׁ אֱלֹהָי׃ וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה
.*vesperæ muneris tempus secundum* me *ad tangens*,*lassitudine in* volans ,principio in visione in videram quem , Gabriel vir &
וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בֶחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מֻעָף בִּיעָף נֹגֵעַ אֵלַי כְּעֵת מִנְחַת־עָרֶב׃
principio In .intelligentiã te *faciendũ* intelligere *ad*,sum egressus nunc Daniel ,dixit & ; mecum est locut° & ,me fecit intelligere Et
22 23 וַיָּבֶן וַיְדַבֵּר עִמִּי וַיֹּאמַר דָּנִיֵּאל עַתָּה יָצָאתִי לְהַשְׂכִּילְךָ בִינָה׃ בִּתְחִלַּת
.*visione in* intellige &,*verbo in* intellige & : *tu* desideriorũ quia,*indicandũ ad* veni ego & ,verbum est egressum tuarũ deprecationũ
תַּחֲנוּנֶיךָ יָצָא דָבָר וַאֲנִי בָּאתִי לְהַגִּיד כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה וּבִין בַּדָּבָר וְהָבֵן בַּמַּרְאֶה׃
sigillandum ad &,prævaricationem consumendũ ad,*tuæ sanctitatis* civitatẽ super & ,tuũ populũ super *decisa* septuaginta Hebdomadæ
24 שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ׀ וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְחָתֵם
ungendum ad &,prophetam &,visionem *sigillandum* ad & ; seculorũ justitiã adducendũ ad & ,iniquitatẽ expiandũ ad & , peccata
חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר עָוֹן וּלְהָבִיא צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ
unctum ad usque Jerusalaim ædificandum ad &,faciendum reverti ad,sermonis exitu ab intelliges & ,scies Et .sanctitatum sanctitatẽ
25 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־מֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלִַם עַד־מָשִׁיחַ
.temporum *coarctatione* in & , *fossa* & platea ædificabitur & ,redibit duæ & sexaginta hebdomadæ & :septem hebdomadæ,ducem
נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה וְשָׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק הָעִתִּים׃
ej° finis & ,venturi ducis populus *corrumpet sanctitatem* &,civitatem & :ei non &,*unctus* excidetur duas & sexaginta hebdomadas post Et
26 וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ
dimidio & : una hebdomada multis pactum roboravit Et .desolationes *decisa* , belli finem ad usque & ,inundatione in
27 בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃ וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי
decisam & ,consummationem ad usque & ,*stupefaciens* abominationum *alam* super & ,*munus* & ,sacrificium faciet cessare *hebdomadæ*
הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית׀ זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה וְנֶחֱרָצָה
.*obstupescentem* super se effundet
תִּתַּךְ עַל־שֹׁמֵם׃

CAP. X. י

,verbum *veritas* & : Belthesasar *ejus* nomen vocatum cujus ,Danieli est revelatum verbum ,*Paras* regis Chores tertio anno In
1 בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר נִגְלָה לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמוֹ בֵּלְטְשַׁאצַּר וֶאֱמֶת הַדָּבָר
.visione in *ei* intelligentia & ,verbum intellexit & ,magna militia &
וְצָבָא גָדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה׃

Versio VULG. LAT.

Nunc ergò exaudi, Deus noster, orationem servi tui, & preces ejus: & ostende faciem tuam super Sanctuarium tuum, quod desertũ est propter temetipsum. 17
Inclina, Deus meus, aurem tuam, & audi: aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram, & civitatem, super quam invocatum est nomen tuum: neque enim in justificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. 18
Exaudi, Domine; placare, Domine: attende et fac: ne morêris propter temetipsum, Deus meus: quia nomen tuum invocatum est super civitatem, & super populũ tuum. 19
Cúmque adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea, et peccata populi mei Israel, & prosternerem preces meas in conspectu Dei mei, pro monte sancto Dei mei: 20
Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel, quem viderã in visione à principio, citò volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini. 21
Et docuit me, & locutus est mihi, dixítque; Daniel, nunc egressus sum ut docerem te, & intelligeres. 22
Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es: tu ergò animadverte sermonem, & intellige visionem. 23
Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, et ungatur Sanctus sanctorum. 24
Scito ergò, & animadverte: Ab exitu sermonis, ut iterùm ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursum ædificabitur platea, et muri in angustia temporum. 25
Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus: et non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Et civitatem & Sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis ejus vastitas, et post finem belli statuta desolatio. 26
Confirmabit autem pactum multis hebdomadâ unâ: et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium: et erit in templo abominatio desolationis: & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio. 27

CAP. X.

ANno tertio Cyri regis Persarum, verbum revelatum est Danieli cognomento Baltassar, & verbũ verum, et fortitudo magna: intellexítque sermonem: intelligentia enim est opus in visione. 1

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܗܫܐ ܫܡܥ ܐܠܗܐ ܨܠܘܬܗ ܕܥܒܕܟ ܘܒܥܘܬܗ. ܘܐܢܗܪ ܐܦܝܟ ܥܠ ܡܩܕܫܟ ܕܚܪܒ ܡܛܠ ܫܡܟ ܡܪܝܐ.
18 * ܐܪܟܢ ܐܠܗܝ ܐܕܢܟ ܘܫܡܥ. ܦܬܘܚ ܥܝܢܝܟ ܘܚܙܝ ܚܘܪܒܢܢ ܘܫܘܡܡܢ. ܘܕܡܕܝܢܬܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܟ ܥܠܝܗ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܥܠ ܙܕܝܩܘܬܢ ܬܟܝܠܝܢ ܡܪܡܝܢܢ ܒܥܘܬܢ ܩܕܡܝܟ. ܐܠܐ ܥܠ ܪܚܡܝܟ ܣܓܝܐܐ.
19 * ܡܪܝܐ ܫܡܥ ܘܥܒܕ ܘܠܐ ܬܘܚܪ. ܡܛܠ ܫܡܟ ܐܠܗܝ. ܡܛܠ ܕܫܡܟ ܐܬܩܪܝ ܥܠ ܡܕܝܢܬܟ ܘܥܠ ܥܡܟ.
20 * ܘܟܕ ܐܢܐ ܡܨܠܐ ܘܡܘܕܐ ܐܢܐ ܚܛܗܝ ܘܚܛܗܐ ܕܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܪܡܐ ܐܢܐ ܒܥܘܬܝ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ ܥܠ ܛܘܪܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܠܗܝ.
21 * ܟܕ ܐܢܐ ܡܡܠܠ ܒܨܠܘܬܐ. ܓܒܪܐ ܓܒܪܝܐܝܠ ܗܘ ܕܚܙܝܬ ܒܚܙܘܐ ܡܢ ܩܕܡ. ܦܪܚ ܦܪܚ ܘܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܡܛܝ ܠܘܬܝ ܒܥܕܢ ܩܘܪܒܢܐ ܕܪܡܫܐ.
22 * ܘܐܬܐ ܘܡܠܠ ܥܡܝ ܘܐܡܪ ܠܝ. ܕܢܝܐܝܠ ܗܫܐ ܢܦܩܬ ܠܡܣܟܠܘܬܟ.
23 * ܒܪܝܫ ܨܠܘܬܟ ܢܦܩܬ ܡܠܬܐ. ܘܐܢܐ ܐܬܝܬ ܠܡܚܘܝܘܬܟ ܡܛܠ ܕܪܓܝܓܐ ܐܢܬ. ܐܣܬܟܠ ܒܡܠܬܐ ܘܐܬܒܝܢ ܒܚܙܘܐ.
24 * ܫܒܥܝܢ ܫܒܘܥܝܢ ܢܩܘܘܢ ܥܠ ܥܡܟ ܘܥܠ ܡܕܝܢܬ ܩܘܕܫܟ. ܠܡܒܛܠܘ ܥܘܠܐ ܘܠܡܫܠܡܘ ܚܛܗܐ. ܘܠܡܫܒܩ ܥܘܠܐ. ܘܠܡܝܬܝܘ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܘܠܡܫܠܡܘ ܚܙܘܐ ܘܢܒܝܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܡܫܝܚܐ ܩܕܝܫ ܩܘܕܫܐ.
25 * ܬܕܥ ܗܟܝܠ ܘܬܣܬܟܠ. ܡܢ ܡܦܩܢܗ ܕܡܠܬܐ ܘܥܕܡܐ ܠܡܬܒܢܝܢܘܬܗ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܥܕܡܐ ܠܡܐܬܝܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܡܠܟܐ. ܫܒܥܐ ܫܒܘܥܝܢ ܘܫܬܝܢ ܘܬܪܝܢ ܫܒܘܥܝܢ. ܘܬܗܦܘܟ ܘܬܬܒܢܐ ܐܘܪܫܠܡ ܫܘܩܐ ܘܦܠܛܝܐ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡ ܙܒܢܐ.
26 * ܘܒܬܪ ܫܬܝܢ ܘܬܪܝܢ ܫܒܘܥܝܢ ܢܬܩܛܠ ܡܫܝܚܐ ܘܠܝܬ ܠܗ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܩܘܕܫܐ ܬܬܚܪܒ ܥܡ ܡܠܟܐ ܕܐܬܐ. ܘܚܘܪܒܢܗ ܢܗܘܐ ܒܫܘܚܩܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡ ܩܪܒܐ ܕܦܣܩ ܚܘܪܒܢܐ.
27 * ܘܢܝܩܪ ܩܝܡܐ ܠܣܓܝܐܐ ܫܒܘܥܐ ܚܕ. ܘܦܠܓܗ ܕܫܒܘܥܐ ܢܒܛܠ ܕܒܚܬܐ ܘܩܘܪܒܢܐ. ܘܥܠ ܟܢܦܐ ܕܛܢܦܘܬܐ ܢܗܘܐ ܚܘܪܒܢܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܦܣܩܐ ܢܩܘܐ ܥܠ ܚܘܪܒܢܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ ܝ *

1 * ܒܫܢܬ ܬܠܬ ܠܟܘܪܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ. ܡܠܬܐ ܐܬܓܠܝܬ ܠܕܢܝܐܝܠ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܗ ܒܠܛܫܐܨܪ. ܘܫܪܝܪܐ ܡܠܬܐ ܘܚܝܠܐ ܪܒܐ. ܘܐܣܬܟܠ ܒܡܠܬܐ ܘܣܘܟܠܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗ ܒܚܙܘܐ.

Jam audi Deus orationem servi tui & obsecrationem nostram, & serenum redde vultum tuum erga Sanctuarium tuum quod abiit in ruinam; propter nomen tuum Domine. 17
Inclina mi Deus aurem tuam, & audi; aperi oculos tuos, & vide ruinas & vastitates nostras atque urbis super quam invocatum est nomen tuum: neque enim justitiâ nostrâ freti te obsecramus, sed amplissimis miserationibus tuis. 18
Domine, ausculta & fac, néve moréris; propter nomen tuum Deus meus: siquidem nomen tuum invocatum est super urbem tuam & super populum tuum. 19
Dum ego orarem, & confiterer delicta mea & delicta populi mei Israelis, funderemque supplicationem meam ante Dominum Deum pro monte sancto Dei mei: 20
Dum inquam, in oratione loquerer, vir ille Gabriel quem anteà videram in visione, celerrimo volatu advolavit & venit è cœlo, accessitque ad me tempore sacrificii vespertini: 21
Et cùm venisset, allocutus est me, dixitque mihi; Daniel, modò egressus sum ad docendum te ut intelligas. 22
Initio orationis tuæ prodiit sermo, ideo veni indicatum tibi, cùm sis cupidus: considera sermonem, & intellige visionem. 23
Septuaginta hebdomadæ morabuntur super populum tuum & super civitatem sanctitatis tuam ut aboleantur scelera, & consumantur peccata; ut remittatur iniquitas, & adducatur justitia quæ est ab æterno, ut compleantur visio & prophetæ; & usque ad Christum, Sanctum sanctorum. 24
Igitur scias & intelligas: Ab egressu verbi usque ad reædificationem Jerosolymæ & ad adventum Christi regis, hebdomadæ septem erunt, & hebdomadæ sexaginta duæ: *tum* iterum ædificabit Jerosolymam, & vicos atque plateas ejus usque ad finem temporis. 25
Post hebdomadas autem sexaginta duas occidetur Christus, & non erit penes ipsam: Civitas etiam sanctitatis destructur cum rege venturo, & exitium ejus erit cum erasione usque ad finem belli sententiæ vastitatis. 26
Et grave reddet fœdus multis hebdomadâ unâ & dimidium hebdomadæ, abolebitque sacrificium & oblationem: denique super extremitates abominationis *incumbet* vastitas: usque ad consummationem sententiæ manebit in vastitate. 27

CAP. X.

ANno tertio Cyri regis Persarum, sermo revelatus est Danieli, cujus nomen vocatum fuit Blitsasar: verus est sermo, sed magno conatu deprehenditur sermo; attamen intellexit visionem. 1

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Interpretatione LATINA.

17 Καὶ (χ) νῦν εἰσάκουσον κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν τῆς προσευχῆς τοῦ δούλου σου καὶ τῆς δεήσεως αὐτοῦ, καὶ ἐπίφα-
18 νον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ἁγίασμά σου τὸ ἔρημον, (ψ) ἕνεκέν σου κύριε. Κλῖνον ὁ θεός μου τὸ
οὖς σου, καὶ ἄκουσον· (ω) ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε τὸν ἀφανισμὸν ἡμῶν, καὶ τῆς πόλεώς σου
(α) ἐφ' ἧς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῆς· ὅτι οὐκ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις (β) ἡμῶν ῥιπτοῦμεν τὸν
19 οἰκτιρμὸν ἡμῶν ἐνώπιόν σου, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου τοὺς πολλοὺς κύριε. (γ) Εἰσάκουσον κύριε, ἱλάσθητι κύριε, πρόσχες κύριε· μὴ χρονίσῃς ἕνεκέν σου ὁ θεός μου, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ
20 τὴν πόλιν σου, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου. Καὶ ἔτι (") ἐμοῦ λαλοῦντος, καὶ προσευχομένου, καὶ (δ) ἐξαγορεύοντος τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ μου Ἰσραὴλ, καὶ ῥιπτοῦντος τὸν ἔλεόν μου ἐναντίον (ε)
21 τοῦ κυρίου τοῦ θεοῦ μου περὶ τοῦ ὄρους τοῦ (ζ) ἁγίου, Καὶ ἔτι ἐμοῦ λαλοῦντος ἐν τῇ προσευχῇ, καὶ ἰδοὺ
ἀνὴρ Γαβριὴλ, ὃν ἴδον ἐν τῇ ὁράσει ἐν τῇ ἀρχῇ, πετόμενος, καὶ ἥψατό μου, ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερι-
22 νῆς. Καὶ συνέτισέ με, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, καὶ εἶπε, Δανιὴλ, νῦν ἐξῆλθον συμβιβάσαι σε σύνεσιν.
23 Ἐν ἀρχῇ τῆς (η) δεήσεώς σου, ἐξῆλθε λόγος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι, ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν (θ) εἶ
24 σύ, καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι, καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. Ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ
τὸν λαόν σου (ι), καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν (κ) ἁγίαν, τοῦ (λ) συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι (μ) ἁμαρτίας, καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς (ν) ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ τοῦ
25 σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων. Καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις· ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ
ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ἑξήκοντα δύο. καὶ ἐπιστρέψει, καὶ οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα, καὶ (ξ) τεῖχος, καὶ ἐκκενωθήσονται οἱ καιροί.
26 Καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑξηκονταδύο, (ο) ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ·
καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ, (π) ἐκκοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ,
27 καὶ ἕως τέλους πολέμου (ρ) συντετμημένου τάξει, ἀφανισμοῖς. Καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς
μία. καὶ ἐν τῷ (σ) ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεταί μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων (τ), καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. †

Et nunc exaudi, Domine Deus noster, orationem servi tui, & preces ejus: & ostende faciem tuam super Sanctuarium tuum, quod desertum est: Propter te, Domine. 17
Inclina, Deus meus, aurem tuam, & audi: aperi oculos tuos, & vide desolationem nostram, & civitatis tuæ, super quam invocatum est nomen tuum super eam. Quia non in nostris justitiis prosternimus miserationem nostram coram te, sed in miserationibus tuis multis, Domine. 18
*Exaudi, Domine: placare, Domine: attende, Domine: *ne moreris propter temetipsum, Deus meus: quia nomen tuum invocatum est super civitatem tuam, & super populum tuum.* 19
Et adhuc me loquente, & orante, & confitente peccata mea, & peccata populi mei Israel, & prosternente misericordiam meam in conspectu Domini Dei mei pro monte sancto, 20
Et adhuc me loquente in oratione: & ecce vir Gabriel, quem videram in visione à principio, volans: & tetigit me quasi horâ sacrificii vespertini. 21
Et docuit me, & loquutus est mecum, & dixit; Daniel, nunc exivi imbuere te intelligentiâ. 22
In principio obsecrationis tuæ, exivit sermo: & ego veni, ut adnuntiem tibi: quia (h) vir desideriorum tu es. Et cogita in verbo, & intellige in visione. 23
*Septuaginta hebdomades, *breviatæ sunt super plebem tuam, & super civitatem (i) sanctam, (k) ut consummetur peccatum, & signentur peccata, & deleantur iniquitates, & exorentur iniquitates, & adducatur justitia sempiterna, & (l) signetur visio, & propheta, & ungatur Sanctus sanctorum.* 24
Et scies, & intelliges: ab exitu sermonis ad (m) respondendum, & ædificandum Hierusalem usque ad Christum ducem hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ. Et (n) revertetur, & ædificabitur platea, & murus: & (o) evacuabuntur tempora: 25
*Et post hebdomadas sexaginta *duas (p) exterminabitur unctio: & judicium non est in eo: et (q) civitatem & Sanctuarium dissipabit cum duce adveniente: excidentur in (r) diluvio, & usq; ad finem belli concisi, (ſ) ordine, desolationibus.* 26
Et confirmabit testamentum multis hebdomada una. Et in dimidio hebdomadis (t) auferetur meum sacrificium, & libamen: et in templo abominatio desolationum: et usque ad consummationem temporis consummatio dabitur super desolationem. 27

MS. A. (χ) νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν εἰσάκουσον τῆς (ψ) εἵνεκεν (ω) καὶ ἄνοιξον (α) Ἱερουσαλὴμ ἐφ' (β) ἡμῶν ἡμεῖς ῥιπτοῦμεν (γ) Κύριε ἄκουσον, κύριε ἱλάσθητι, κύριε πρόσχες, κύριε ποίησον καὶ μὴ χρονίσῃς ἕνεκέν σου κύριε ὁ θεὸς (") μου (δ) ἐξαγορεύοντός μου τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ τὰς (ε) τοῦ θεοῦ μου (ζ) ἁγίου τοῦ θεοῦ μου, Καὶ ἔτι μου λαλοῦντος καὶ προσευχομένου ἐν τῇ προσευχῇ, ἰδοὺ (η) δεήσεως, ἐξῆλθεν (θ) σὺ εἶ, (ι) Ἰσραὴλ, (κ) ἁγίαν σου, (λ) συντελέσαι (μ) ὅρασιν ἁμαρτίας, (ν) ἀνομίας, (ξ) περὶ τεῖχος, (ο) ἐξολοθρευθήσεται (π) καὶ ἐκκοπήσονται (ρ) συντετμημένου (σ)* ἥμισυ τῆς ἑβδομάδος καταπαύσει θυσιαστήριον καὶ θυσίαν, καὶ ἕως πτερυγίου ἀπὸ ἀφανισμοῦ, καὶ ἕως συντελείας καὶ σπουδῆς τάξει ἐπὶ ἀφανισμοῦ, καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία, καὶ ἐν τῷ * ἥμισυ τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεταί (τ) ἔσται, καὶ † "ΟΡΑΣΙΣ ι'.

ΚΕΦ. ι'.

1 †ΕΝ ἔτει τρίτῳ Κύρου βασιλέως Περσῶν λόγος ἀπεκαλύφθη τῷ Δανιὴλ, οὗ τὸ ὄνομα ἐπεκλήθη Βαλτάσαρ· καὶ ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ δύναμις μεγάλη καὶ σύνεσις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ.

MS.A. †"ΟΡΑΣΙΣ. ια'.

C A P. X.

IN anno tertio Cyri regis Persarum verbum revelatum est Danieli, cujus nomen vocatum est Baltasar. Et verbum verum, et fortitudo magna, et intelligentia data est ei in visione. 1

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وَالآنَ اسمع ايها الرب الهنا صلاة عبدك وتضرعاته * واظهر وجهك على مقدسك الخراب * من
18 اجلك يا رب * أمل يا الهي سمعك واسمع * افتح عينيك وانظر هلاكنا وهلاك مدينتك التي
دعي اسمك عليها * لانا ليس على معدلاتنا نحن نطرح رافتنا امامك * لكن على رافاتك
19 الكثيرة يا رب * اسمع يا رب * اغفر يا رب * انصت يا رب * واصنع ولا تبطئ * من اجلك ايها الرب
20 الهي * لان اسمك دعي على مدينتك وعلى شعبك * فبينما انا اتكلم واصلي * واعترف
بخطاياي وخطايا شعبي اسرائيل * والقي رحمتي امام الرب الهي من اجل الجبل المقدس الذي
21 لالهي * وبينما انا متكلم في صلاتي * واذا الرجل جبريل الذي رايته في الرويا في المبداء * طار
22 ولمسني نحو ساعة الذبيحة المسائية * وفهمني وتكلم معي وقال * يا دانيال الان خرجت لاعلمك
23 الفهم * في مبداء تضرعك خرج القول * وانا اتيت لاخبرك * لانك رجل الشهوات انت * فتفطن
24 بقولك * وتفهم في الرويا * سبعون سابوعا قطعت على شعبك وعلى المدينة المقدسة * لتفني
الخطايا * وتختم الخطايا * وتمحي الاثام * ويستغفر عن الظلم * ويجلب العدل الابدي * وتختم
25 الرويا والنبوة * ويمسح قدس القديسين * وتعرف وتفهم * من مخرج القول لتجاوب وتبني اورشليم *
الى المسيح المقدم سبعة اسابيع * واثنان وستون اسبوعا * فتعود وتبنى الرحبة والسور * وتفرغ
26 الازمان * وبعد السبعة اسابيع والاثنين وستين اسبوعا * تستاصل المسحة * ولا يكون فيه حكم *
وتفسد المدينة والموضع المقدس مع المقدم الاتي * ويقطعون بطوفان * الى اخر الحرب المجروم
27 ترتيب الفساد * ويقوي عهدا للكثيرين اسبوع واحد * وفي نصف الاسبوع تكف المذابح والذبائح *
والى الجناح يكون الفساد * والى الانقضاء * وبسرعة ترتيب على الفساد * ويقوي عهدا للكثيرين
اسبوع واحد * وفي نصف الاسبوع تنزع ذبائحي وسكائبي * وعلى القدس تكون رذلة الخراب *
والى انقضاء الوقت يعطي انقضاء على الخراب *

* الفصل العاشر * * الرويا الحادي عشر *

1 * في السنة الثالثة لكورش ملك الفرس * كشفت كلمة لدانيال الذي دعي اسمه
بلطشاصر * والكلمة حقيقية * وقوة عظيمة وفهم اعطي له في الرويا *

Nunc inquam, exaudi O Domine Deus noster, preces & obsecrationes servi tui, & fac appareat facies tua super Sanctuarium tuum desolatum, propter teipsum O Domine. 17
Admove O Deus meus auditum tuum, & audi; aperi oculos tuos, & aspice exitium nostrum & excidium urbis tuæ super quam invocatum est nomen tuum: non enim justitiis nostris innixi nos prosternimus miserationem nostram coram te, sed miserationibus tuis plurimis innixi O Domine. 18
Exaudi O Domine, parce O Domine, ausculta O Domine, fac & ne tardes; propter temetipsum O Domine Deus meus: quandoquidem nomen tuum invocatum est super urbem tuam, & super populum tuum. 19
Dum ego loquerer & orarem, & confiterer peccata mea & peccata populi mei Israelis, & prosternerem miserationem meam coram Domino Deo meo pro monte sancto Dei mei: 20
Dum inquam, loquerer in oratione mea, ecce vir ille Gabriel quem initio videram in visione, volavit, tetigitque me sub horam sacrificii vespertini. 21
Is informans me, allocutus est me, dixitque; O Daniel, nunc egressus sum ut doceam te sensum. 22
In principio supplicationis tuæ prodiit sermo, & ego veni ut indicarem tibi, quandoquidem vir desideriorum es: itaque animadverte pro viribus tuis, & considera visionem. 23
Septuaginta hebdomades præfinitæ sunt super populum tuum & super urbem sanctam, ut absumantur peccata, & obsignentur peccata, & deleantur iniquitates, & impetretur venia pro impietate, & adducatur justitia sempiterna, & obsignetur visio & prophetia, & ungatur Sanctum sanctorum. 24
Scias etiam & intelligas: ab egressu sermonis, ut respondeat & ædificetur Jerusalem, usq; ad Christum ducem, septem hebdomades erunt, & sexaginta duæ hebdomades: tunc iterum ædificabitur platea & murus, & terminabuntur tempora. 25
Et post septem hebdomades & sexaginta duas hebdomades eradicabitur unctio, & non erit in eo judicium, & destruet urbem & locum sanctum unà cum duce venturo: & exscindentur diluvio: usque ad finem belli præscripti disponetur vastatio. 26
Confirmabit autem pactum multis hebdomas una, & in medio hebdomadis cessabunt altaria & sacrificia; & usque ad extremitatem erit vastitas, et usque ad finem. Statimque disponet ad vastitatem, et pactum confirmabit multis hebdomas una: et in dimidio hebdomadis auferetur sacrificium meum et libamen meum: et super Sanctuarium erit abominatio ruinæ: et usque ad consummationem temporis imponetur finis ruinæ. 27

C A P. X.

Visio undecima.

ANno tertio Cyri regis Persarum, revelatum fuit verbum Danieli, cui impositum fuerat nomen Baltasasar, (et quidem verbum est verum,) et magna vis atque intelligentia concessa fuit illi in visione. 1

דניאל : י

vinum & caro & ,comedi non desideriorũ Panem .diebus hebdomadarum trium *lugens fui* Daniel ego illis diebus In
2 בַּיָּמִים הָהֵם אֲנִי דָנִיֵּאל הָיִיתִי מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעִים יָמִים׃ לֶחֶם חֲמֻדוֹת לֹא אָכַלְתִּי וּבָשָׂר וָיַיִן
3 quarta & vigesima die in Et .dies hebdomadarum trium *complere ad usque* ;sum unctus non ungendo &,meũ os in *venit* non
4 לֹא־בָא אֶל־פִּי וְסוֹךְ לֹא־סָכְתִּי עַד־מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים׃ וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
ecce & ,vidi & ,meos oculos levavi Et .Chiddechel *ipsum* ,magni fluminis *manum super* eram *ego &* ; primi mensis
5 לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי הָיִיתִי עַל יַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל הוּא חִדָּקֶל׃ וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה
,fulguris aspectus velut ej' facies &,Tarsis sicut ej' corpus Et .*obrizi auri missa in* accincti ej' lumbi & : lineis vestitus unus vir
6 אִישׁ־אֶחָד לָבוּשׁ בַּדִּים וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃ וּגְוִיָּתוֹ כְתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק
.*tumultus* vox sicut ej' verborum vox & : *politi* æris *oculus* sicut ejus pedes & ,ejus brachia & ,ignis lampades ut ejus oculi &
וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן׃
terror sed ;visionem viderunt non,mecum erant qui viri & : visionem solus Daniel ego vidi Et
7 וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת־הַמַּרְאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת־הַמַּרְאָה אֲבָל חֲרָדָה
,hanc magnam visionem vidi & ,solus sum relictus ego Et .absconditum in fugerunt & ,eos super irruit magnus
8 גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בְּהֵחָבֵא׃ וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וָאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת
vocem audivi Et .fortitudinem retinui non &,corruptionẽ *in* me in est *versa* mea vis & ; fortitudo me in remansit non &
9 וְלֹא נִשְׁאַר־בִּי כֹּחַ וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ׃ וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל
.terram super *meæ facies &* ,*meas facies* super soporatus fui ego &,ej' verborũ vocem *me audire secundùm* & : ejus verborum
דְּבָרָיו וּכְשָׁמְעִי אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם עַל־פָּנַי וּפָנַי אָרְצָה׃
vir Daniel , me ad dixit Et .mearũ manuum palmas & ,mea genua super me fecit movere & ; me *in* tetigit manus ecce Et
10 וְהִנֵּה־יָד נָגְעָה בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל־בִּרְכַּי וְכַפּוֹת יָדָי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ־
11 *ipsum loquendo in* & : te ad sum missus nunc quia,tuũ *stare* super sta & , te ad *loquens* ego quæ , *verbis in* intellige desideriorũ
חֲמֻדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל־עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ
quo primo die ex quia ,Daniel timeas Ne ,me ad ait Et .tremens steti ,hoc verbum mecum
12 עִמִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי מַרְעִיד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי אַל־תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר
princeps Et .*tuis verbis in* veni ego & ; tua verba sunt exaudita ,tuo Deo coram te affligendũ ad &,intelligẽdũ ad tuũ cor dedisti
13 נָתַתָּ אֶת־לִבְּךָ לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ וַאֲנִי־בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ׃ וְשַׂר
:mihi auxiliandũ ad venit *primorum principum* unus Michael ecce & ,*die* uno & viginti me contra *stans* Persidis regni
מַלְכוּת פָּרַס עֹמֵד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי
novissimo in tuo populo est eventurum quod ,te *faciendum* intelligere *ad* veni Et .*Paras reges* apud ibi remansi ego &
14 וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי פָרָס׃ וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ אֵת אֲשֶׁר־יִקְרָה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית
.*obmutui* & ,terram ad *meas facies dedi* , hæc verba secundùm mecum *ipsum loquendo in* Et .dies in visio adhuc quoniam ;dierum
15 הַיָּמִים כִּי־עוֹד חָזוֹן לַיָּמִים׃ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָנַי אַרְצָה וְנֶאֱלָמְתִּי׃
,me contra stantem ad dixi & ,sum locut' &,meũ os aperui & ;mea labia *super tangens* hominis *filiorum* similitudo tanquã ecce Et
16 וְהִנֵּה כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל־שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח־פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה אֶל־הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי
loqui illius mei domini servus poterit quomodo Et .fortitudinẽ retinui non &,me *super mea tormina sunt versa* visione in ,mi Domine
17 אֲדֹנִי בַּמַּרְאָה נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ׃ וְהֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר
.me in remansit non *mens* & ,fortitudo me in stetit non *tunc* ex *ego* & ? illo meo domino cum
עִם־אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא־יַעֲמָד־בִּי כֹחַ וּנְשָׁמָה לֹא נִשְׁאֲרָה־בִי׃

Versio VULG. LAT.

In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum 2
diebus, Panem desiderabilem non comêdi, & caro & vinum 3
non introierunt in os meum, sed neque unguento unctus
sum: donec complerentur trium hebdomadarum dies.
Die autem vigesimâ & quartâ mensis primi, eram juxta fluvium 4
magnum, qui est Tigris. Et levavi oculos meos, & 5
vidi: & ecce vir unus vestitus lineis, & renes ejus accincti
auro obrizo: Et corpus ejus quasi chrysolithus, & facies 6
ejus velut species fulguris, & oculi ejus ut lampas ardens:
& brachia ejus, & quæ deorsum sunt usque ad pedes,
quasi species æris candentis: & vox sermonum ejus
ut vox multitudinis. Vidi autem ego Daniel solus visionem: 7
porrò viri, qui erant mecum, non viderunt, sed terror
nimius irruit super eos, & fugerunt in absconditum.
Ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc: & 8
non remansit in me fortitudo, sed & species mea immutata
est in me, & emarcui, nec habui quidquam virium.
Et audivi vocem sermonum ejus: & audiens jacebam consternatus 9
super faciem meam, & vultus meus hærebat terræ.
Et ecce manus tetigit me, & erexit me super genua 10
mea, & super articulos manuum mearum. Et dixit ad me; 11
Daniel vir desideriorum, intellige verba, quæ ego loquor
ad te, & sta in gradu tuo: nunc enim sum missus ad te.
Cúmque dixisset mihi sermonem istum, steti tremens. Et 12
ait ad me; Noli metuere, Daniel: quia ex die primo, quo
posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres in conspectu
Dei tui, exaudita sunt verba tua: & ego veni propter
sermones tuos. Princeps autem regni Persarum restitit 13
mihi viginti et uno diebus: & ecce Michael unus de
principibus primis venit in adjutorium meum, & ego remansi
ibi juxta regem Persarum. Veni autem ut docerem 14
te quæ ventura sunt populo tuo in novissimis diebus, quoniam
adhuc visio in dies. Cúmque loqueretur mihi hujuscemodi 15
verbis, dejeci vultum meum ad terram, & tacui.
Et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea: & 16
aperiens os meum locutus sum: & dixi ad eum qui stabat
contra me: Domine mi, in visione tua dissolutæ sunt compages
meæ, et nihil in me remansit virium. Et quomodò 17
poterit servus Domini mei loqui cum Domino meo? nihil
enim in me remansit virium, sed & halitus meus intercluditur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

In diebus illis ego Daniel luctui me dedi trium 2
hebdomadarum diebus: Cibum delectabilem 3
non comêdi, vinum & caro non
sunt ingressa os meum, neque unguento me
unxi, donec explerentur trium hebdomadarum
dies. Die vigesimâ quartâ mensis primi 4
eram secus fluvium magnum Eufratem;
Et sublatis oculis vidi, & ecce vir quidam indutus 5
magnificentissimis vestibus, cujus lumbi
præcincti erant majestate gloriæ, Cujus 6
aspectus varius erat, neque formam habebat:
vultus ejus similis speciei fulguris, oculi
ejus similes lampadibus igneis, brachia &
humeri ejus similia scintillis æris nitentis, &
vox sermonum ejus similis strepitui exercituum 7
multorum. Hanc visionem ego Daniel
solus vidi, viri autem illi qui mecum erant,
non viderunt; sed magnâ formidine perculsis,
& præ timore fugientibus, Ego solus 8
remansi, & vidi visionem hanc magnam:
unde viribus destitutus fui, præcordia mea
volutata sunt ad interitum, neque manserunt
in me vires. Et cùm audîssem vocem verborum 9
ejus, cecidi in faciem meam super terram:
Sed ecce manus tetigit me, erexítque 10
me super genua mea & super palmas manuum
mearum. Et dixit mihi; Sta Daniel 11
vir cupide, & intellige sermonem quem tibi
locuturus sum; sta rectus: nunc enim ad te
missus sum. Dum hisce me verbis alloqueretur,
steti contremiscens. Tum dixit mihi, 12
Ne timeto Daniel: nam inde à primo die
quo animum tuum ad scientiam applicuisti,
sistendo te coram Deo tuo; exaudita fuerunt
verba tua, & ego verborum tuorum causâ
veni. Præses regni Persarum adversatus est 13
mihi uno & viginti diebus: at ecce Michael
unus è principibus primariis venit ad auxiliandum
mihi: retardatus itaque sum ibi
contra præsidem Persarum. Jam venio indicatum 14
tibi id quod eventurum est populo
tuo postremis diebus: quoniam adhuc visio
ad finem usque dierum. Dum hisce me verbis 15
alloqueretur, demisi vultum meum in
terram, & obmutui. Sed ecce quasi forma 16
quædam humana tetigit labia mea, aperuítque
os meum, & locutus dixi ad eum qui stabat
ante me; Domine mi, propter visionem
volutata sunt in me præcordia mea, ita ut stare
non potuerim: Quomodo ergò posset servus 17
tanti Domini loqui cum tanto Domino
meo; cùm ecce nullæ sint in me vires, & aura
vitalis non supersit in me?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 3 Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ Δανιὴλ ἤμην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν, Ἄρτον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον,
καὶ κρέας καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου, καὶ ἄλειμμα οὐκ ἠλειψάμην, ἕως πληρώσεως τριῶν ἑβδομάδων
4 ἡμερῶν. Ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ (*) τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐχόμενα τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου, αὐτός
5 ἐστι Τίγρις (α) Ἐδδεκέλ. Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἷς ἐνδεδυμένος βαδδὶν, καὶ
6 ἡ ὀσφὺς αὐτοῦ περιεζωσμένη ἐν χρυσίῳ Ὠφὰζ, Καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ Θαρσὶς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς
(β) ἡ ὅρασις ἀστραπῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ (γ) ὡσεὶ λαμπάδες πυρὸς, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ καὶ τὰ σκέλη
7 ὡς ὅρασις χαλκοῦ στίλβοντος, καὶ ἡ φωνὴ τῶν λόγων αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὄχλου. Καὶ ἴδον ἐγὼ Δανιὴλ μόνος τὴν
ὀπτασίαν, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' ἐμοῦ οὐκ ἴδον τὴν ὀπτασίαν· ἀλλ' ἢ ἔκστασις μεγάλη ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔφυγον
8 ἐν φόβῳ. (δ) Καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ἴδον τὴν ὀπτασίαν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ οὐχ ὑπελείφθη
9 ἐν ἐμοὶ ἰσχὺς, καὶ ἡ (ε) δόξα μου μετεστράφη εἰς διαφθοράν· καὶ οὐκ ἐκράτησα ἰσχύος. Καὶ ἤκουσα τὴν
φωνὴν τῶν λόγων αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαί με (ζ) αὐτοῦ, ἤμην κατανενυγμένος, καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν
10 11 γῆν. Καὶ ἰδοὺ χεὶρ ἁπτομένη μου, καὶ ἤγειρέ με ἐπὶ τὰ γόνατά μου (η). Καὶ εἶπε πρός με, Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν,
σύνες ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγὼ λαλῶ πρὸς σὲ, καὶ στῆθι ἐπὶ τῇ στάσει σου, ὅτι νῦν ἀπεστάλην πρὸς σέ.
12 καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν πρός με τὸν λόγον τοῦτον, ἀνέστην ἔντρομος. Καὶ εἶπε πρός με, Μὴ φοβοῦ (θ) Δανιὴλ,
ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἧς ἔδωκας τὴν καρδίαν σου τοῦ συνεῖναι, καὶ (ι) κακωθῆναι ἐναντίον κυρίου
13 τοῦ Θεοῦ σου, ἠκούσθησαν οἱ λόγοι σου, καὶ ἐγὼ ἦλθον ἐν τοῖς λόγοις σου. Καὶ ὁ ἄρχων βασιλείας Περσῶν εἱστήκει
ἐξεναντίας μου (κ) εἴκοσι καὶ μίαν ἡμέραν· καὶ ἰδοὺ Μιχαὴλ εἷς τῶν ἀρχόντων (λ) ἦλθε βοηθῆσαί
14 μοι, καὶ αὐτὸν κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἄρχοντος βασιλείας Περσῶν, Καὶ ἦλθον συνετίσαι σε ὅσα ἀπαντήσεται
15 τῷ λαῷ σου ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὅτι (μ) ἔτι ἡ ὅρασις εἰς ἡμέρας. Καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν
16 μετ' ἐμοῦ κατὰ τοὺς λόγους τούτους, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ κατενύγην. Καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις
υἱοῦ ἀνθρώπου ἥψατο τῶν χειλέων μου. (ν) καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἑστῶτα ἐναντίον
17 μου, Κύριε, ἐν τῇ ὀπτασίᾳ σου ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοὶ, καὶ οὐκ ἔσχον ἰσχύν. Καὶ πῶς δυνήσεται ὁ
παῖς σου κύριε λαλῆσαι μετὰ τοῦ κυρίου μου τούτου; καὶ ἐγὼ, ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ στήσεται ἐν ἐμοὶ ἰσχὺς, καὶ (ξ) πνεῦμα
οὐχ ὑπελείφθη ἐν ἐμοί.

In diebus illis ego Daniel eram lugens tres hebdomadas dierum: 2
*Panem * desideriorum non comêdi: & caro, & vinum non introierunt* 3
in os meum: & unguento non sum unctus usque ad completionem trium
hebdomadum dierum. In die vigesima quarta mensis (a) primi & ego 4
eram juxta fluvium magnum: (ipse est (b) Tigris Eddecel:) Et levavi 5
oculos meos, & vidi: & ecce vir unus vestitus (c) Beddin; & renes ejus
(d) accincti auro Ophaz: Et corpus ejus quasi Tharsis: & facies ejus, veluti 6
species fulguris: & oculi ejus, ut lampades ignis: & brachia ejus, &
crura, quasi species æris candentis: & vox sermonum ejus, ut vox multitudinis.
Et vidi ego Daniel solus visionem: & viri, qui erant mecum, 7
non viderunt visionem: sed terror magnus irruit super eos: & fugerunt
in timore. Et ego relictus sum solus, & vidi visionem grandem hanc: & 8
non remansit in me fortitudo: & gloria mea conversa est in corruptionem:
& non retinui fortitudinem. Et audivi vocem sermonum ejus: & audiens 9
ego (e) eum, eram compunctus: & facies mea super terram. Et ecce manus 10
tangens me: & erexit me super genua (f) mea: Et dixit ad me; Daniel, 11
(g) vir desideriorum, intellige in verbis, quæ ego loquor ad te; & sta in gradu
tuo: nunc enim sum missus ad te. Cúmque dixisset ipse ad me sermonem
istum; surrexi tremens. Et dixit ad me; Noli metuere, Daniel, quia ex 12
die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, & affligendum te coram
Domino Deo tuo; audita sunt verba tua: & ego veni in verbis tuis. Et 13
princeps regni Persarum stetit ex adverso mihi viginti & uno diebus. Et
ecce Michael unus de (h) principibus venit ad auxiliandum mihi: & ipsum
reliqui ibi cum principe regni Persarum: Et veni, ut docerem te, quæ occurrent 14
populo tuo in novissimis diebus: quoniam adhuc visio in dies. Cúmque 15
loqueretur ipse mecum secundùm hujuscemodi verba; dedi faciem meam
in terram, et compunctus sum. Et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit 16
labia mea. Et aperui os meum, et loquutus sum, et dixi ad eum, qui
stabat contra me: (i) Domine, in visione tua conversa sunt interiora mea in
me: et non retinui fortitudinem. Et quomodò poterit servus tuus, Domine, loqui cum Domino meo isto? Et (k) ego, ex nunc non stabit in me fortitudo: et non remansit spiritus in me. 17

MS. A. (*) καὶ τετάρτῃ (α) Ἐνδεκέλ. (β) ὅρασις (γ) ὡς (δ) Κἀγὼ (ε) δόξα μου (ζ) φωνὴν ῥημάτων αὐτοῦ, (η) καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου. Καὶ (θ) Δανιὴλ, * ἧς ἔδωκας τὸ (ι) τοῦ
κακωθῆναι (κ) καὶ εἴκοσι (λ) τῶν πρώτων ἦλθε (μ) ὅρασις εἰς (ν) καὶ ἐλάλησα, καὶ (ξ) πνοὴ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وفي تلك الايام انا دانيال كنت حزينا ثلاثة اسابيع اياما * خبز الشهوات لم اكل * ولحم 2 3
وخمر لم يدخل في فمي * ولم اتدهن دهنا الى ان كملت ثلاثة اسابيع اياما * وكان في السنة 4
الثامنة عشر * في اليوم الرابع والعشرين من الشهر الاول * وانا كنت قريبا من النهر العظيم
الذي هو الدجلة اداكل * فرفعت عيني ونظرت واذا رجل واحد لابس ثياب كرامة * 5
وحقوه ممنطق بذهب اوفاز * وجسمه مثل ترسيس * ووجهه مثل منظر البرق * وعيناه 6
كمصباحي نار * وذراعاه وساقاه مثل منظر نحاس يلمع * وصوت كلماته كصوت جمع *
* ونظرت انا دانيال وحدي الرويا * والرجال الذين معي لم يروا الرويا * لكن وقعت عليهم 7
هيبة * وهربوا بخوف * وانا بقيت وحدي * وابصرت هذه الرويا العظيمة * ولم تبق لي قوة * 8
وانقلب نجدي الى فساد * ولم امسك قوة * وسمعت صوت كلماته * وعندما سمعت صوت كلماته 9
صرت متخشعا ووجهي على الارض * واذا يد لمستني واقامتني على ركبتي واوساط رجلي * وقال 10 11
لي * يا دانيال رجل الشهوات تفهم في الكلمات التي اتكلم معك بهن * وقم على مقامك * لاني
الان ارسلت اليك * وبينما هو يتكلم معي هذه الكلمة قمت مرتعدا * فقال لا تخف يا دانيال * 12
لان منذ اليوم الاول الذي فيه اعطيت قلبك لتفهم ولتسعى امام الرب الهك سمعت
كلماتك * وانا اتيت في كلماتك * ورييس مملكة الفرس قام بازايي احدا وعشرين يوما * وها 13
ميخاييل الواحد من الروساء الاولين اتى ليعينني * وخلفته هناك مع رييس مملكة الفرس *
* واتيت لافهمك ما يلتقي شعبك في الايام الاخيرة * لان الرويا ايضا الى ايام * وبينما هو 14 15
يتكلم معي بهذا الكلام * اعطيت وجهي على الارض وخشعت * واذا مثل شبه ابن انسان * 16
ولمس شفتي * ففتحت فمي وتكلمت * وقلت للواقف امامي * يا سيد في رويايا انقلب داخلي
في * ولم املك قوة * وكيف يقدر عبدك يا سيد ان اتكلم مع سيدي هذا * وانا منذ الان 17
لم يبق في قوة * ولم يبق في نسمة *

Et iis diebus ego Daniel mœstus fui tribus 2
dierum hebdomadibus: Panem voluptatum 3
non comêdi, caro & vinum non sunt
ingressa in os meum, neque unxi me unctione
ullâ, donec absolverentur tres dierum
hebdomades. Itaque contigit anno 4
decimo octavo, die vigesimâ quartâ mensis
primi, ut existens prope fluvium magnum
qui est Tigris Eddekel, Levarem 5
oculos meos & viderem cùm ecce vir
quidam indutus vestibus honoris, cujus
lumbus præcinctus erat auro Ophaz, Corpus 6
ejus simile lapidi tharsis, vultus ejus
quasi aspectus fulguris, oculi ejus veluti
geminæ faces igneæ, brachia & crura velut
aspectus æris coruscantis, & vox
verborum ejus ut vox turbæ. Vidi autem 7
ego Daniel solus visionem istam; nam
viri illi qui mecum erant, non viderunt
hanc visionem; sed obruti stupore fugerunt
cum formidine: Et ego solus relictus 8
vidi visionem hanc maximam, neque remansit
mihi virtus, sed immutatus est nitor
meus in corruptionem, & non obtinui
vires. Deinde audivi vocem verborum 9
ejus; & cùm audîssem vocem verborum
ejus, supplicare cœpi vultu humo herente:
Sed ecce manus tetigit me, erexitque 10
super genua mea et extremos pedes meos.
Et dixit mihi; O Daniel vir desideriorum, 11
considera verba quæ ego habiturus
sum tecum, & sta in statione tua; nunc
enim missus sum ad te. Dum ipse mecum
institueret hujusmodi sermonem, steti tremens.
Quamobrem dixit, Ne timeas O 12
Daniel: quoniam à primo die quo animum
tuum adhibuisti ad intelligendum & laborandum
coram Domino Deo tuo, exaudita
fuerunt verba tua: Et ego venissem
pro verbis tuis; Sed princeps regni Persarum 13
stetit mihi ab adverso uno & viginti
diebus. Verùm ecce Michael unus è
præcipuis principibus, venit ad auxiliandum
mihi; & eum ibi reliqui cum principe
regni Persarum, Et veni ut declarem 14
tibi quæ sunt eventura populo tuo postremis
diebus: quoniam visio adhuc est
ad dies aliquot. Dum is alloqueretur me 15
hujusmodi sermone, demisi vultum meum
in terram, & supplicavi. Tum ecce quasi 15
species filii hominis, tetigit labia mea, &
aperui os meum, locutusque sum, ac dixi
ad eum qui stabat coram me; O domine,
in visione mea volutata sunt intra me viscera
mea, nec ullas possideo vires. Quo 17
igitur pacto posses servus tuus O domine
alloqui dominum meum istum; quandoquidem
ex nunc nullæ manserunt in me
vires, neque superest in me halitus?

דניאל ׃ יא

,te conforta,tibi pax ,deſideriorũ vir timeas Ne ,dixit Et .me confortavit &,hominis viſio tanquã ,me *in* tetigit &,addidit Et
18 19 ויסף ויגע־בי כמראה אדם ויחזקני׃ ויאמר אל־תירא איש־חמדות שלום לך חזק
noſti Num ,ait Et .me confortâſti quia ,meus dominus Loquatur ,dixi & ,ſum confortat⁹ ,mecũ *ipſum loqui ſecundũ* & :te robora &
20 וחזק וכדברו עמי התחזקתי ואמרה ידבר אדני כי חזקתני׃ ויאמר הידעת
.venit *Javan* princeps ecce & ,*egrediens* ego & : Perſidis principe cum *bellandum ad* ,revertar nunc & ? te ad venerim quid ut
למה באתי אליך ועתה אשוב להלחם עם־שר פרס ואני יוצא והנה שר־יון בא׃
.veſter princeps Michael niſi ,his ſuper mecum *ſe fortificans* unus non & : veritatis ſcriptura in *deſignatum* tibi annuntiabo Sed
21 אבל אגיד לך את־הרשום בכתב אמת ואין אחד מתחזק עמי על־אלה כי אם־מיכאל שרכם׃

CAP. XI. יא

Ecce :tibi annuntiabo veritatem nunc Et. eum roborandum ad & confortandũ ad *me ſtare* ,Medi Dariaves *uno* anno in ego Et
1 2 ואני בשנת אחת לדריוש המדי עמדי למחזיק ולמעוז לו׃ ועתה אמת אגיד לך הנה־
ſua opulentia in ipſum roborari ſecundũ & :omnib⁹ præ *magna opulentia* ditabitur quartus & ,Perſide in *ſtantes* reges tres adhuc
עוד שלשה מלכים עמדים לפרס והרביעי יעשיר עשר־גדול מכל וכחזקתו בעשרו
.ſuâ voluntatẽ ſecundũ faciet & ,multo dominio dominabitur & ,fortis rex ſtabit Et *.Javan regno cum* omnes ſuſcitabit
3 יעיר הכל את מלכות יון׃ ועמד מלך גבור ומשל ממשל רב ועשה כרצונו׃
ej⁹ dominiũ ſecundũ non &,ej⁹ poſteritatẽ in non & ;cœlorum ventos quatuor in dividetur &,ej⁹ regnũ conteretur,*ipſũ ſtare ſecundũ* Et
4 וכעמדו תשבר מלכותו ותחץ לארבע רוחות השמים ולא לאחריתו ולא כמשלו
;ejus principib⁹ de & ,Auſtri rex confortabitur Et .iſtos præter aliis & ,ej⁹ regnũ extirpabitur quia ,eſt dominat⁹ quo
5 אשר משל כי תנתש מלכותו ולאחרים מלבד־אלה׃ ויחזק מלך־הנגב ומן־שריו
veniet Auſtri regis filia & ,cõjungẽtur annorũ fine in Et .ej⁹ dominatio multa dominatio ,dominabitur & ,eum ſup roborabitur &
6 ויחזק עליו ומשל ממשל רב ממשלתו׃ ולקץ שנים יתחברו ובת מלך־הנגב תבוא
,ipſa tradetur & ;ej⁹ ſemen & ,ſtabit non & ,brachii fortitudinẽ obtinebit non & ;rectitudines *faciendum ad* ,Aquilonis regem ad
אל־מלך הצפון לעשות מישרים ולא־תעצר כוח הזרוע ולא יעמד וזרעו ותנתן היא
,exercitũ ad veniet et ;ej⁹ *baſis* ej⁹ radicum *virgulto* de ſtabit Et .temporibus in eam confortans et ,ejus genitor et ,eam adducentes et
7 ומביאיה והילדה ומחזקה בעתים׃ ועמד מנצר שרשיה כנו ויבא אל־החיל
,eorum principibus cum eorum Deus etiam Et .confortabitur et eis in faciet et ,Aquilonis regis munitionem *in* ingredietur et
8 ויבא במעוז מלך הצפון ועשה בהם והחזיק׃ וגם אלהיהם עם־נסכיהם
.Aquilonis *rege à* ſtabit annos ipſe & : Ægyptum adducet captivitatem in *auri &* ,*argenti* ,eorum *deſiderii* vaſis cum
עם־כלי חמדתם כסף וזהב בשבי יבא מצרים והוא שנים יעמד ממלך הצפון׃

Verſio VULG. LAT.

Rurſum ergò tetigit me quaſi viſio hominis, & confortavit me, 18 Et dixit; Noli timere,vir deſideriorum : pax tibi : 19 confortare, & eſto robuſtus. Cúmque loqueretur mecum, convalui, & dixi ; Loquere,Domine mi, quia confortâſti me. Et ait ; Numquid ſcis quarè venerim ad te ? & nunc 20 revertar ut prælier adverſùm principem Perſarum : cùm ego egrederer, apparuit princeps Græcorum veniens. Veruntamen 21 annuntiabo tibi quod expreſſum eſt in ſcriptura veritatis : & nemo eſt adjutor meus in omnibus his, niſi Michael princeps veſter.

CAP. XI.

EGo autem ab anno primo Darii Medi ſtabam ut confortaretur, 1 & roboraretur. Et nunc veritatem annuntiabo 2 tibi. Ecce adhuc tres reges ſtabunt in Perſide, & quartus ditabitur opibus nimiis ſuper omnes : & cùm invaluerit divitiis ſuis, concitabit omnes adverſùm regnum Græciæ. Surget verò rex fortis, & dominabitur poteſtate multâ, 3 & faciet quod placuerit ei. Et cùm ſteterit, conteretur 4 regnum ejus, & dividetur in quatuor ventos cœli ; ſed non in poſteros ejus, neque ſecundùm potentiam illius, quâ dominatus eſt : lacerabitur enim regnum ejus etiam in externos, exceptis his. Et confortabitur rex Auſtri : & 5 de Principibus ejus prævalebit ſuper eum, & dominabitur ditione : multa enim dominatio ejus. Et poſt finem annorum 6 fœderabuntur : filiáque regis Auſtri veniet ad regem Aquilonis facere amicitiam,& non obtinebit fortitudinem brachii,nec ſtabit ſemen ejus : & tradetur ipſa, & qui adduxerunt eam, adoleſcentes ejus, & qui confortabant eam in temporib⁹. Et ſtabit de germine radicũ ej⁹ plantatio : & 7 veniet cum exercitu,& ingredietur provinciam regis Aquilonis:& abutetur eis,& obtinebit.Inſupèr & deos eorũ,& 8 ſculptilia,vaſa quoq; pretioſa argenti & auri,captiva ducet in Ægyptum : ipſe prævalebit adverſùs regem Aquilonis.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ܘܐܘܣܦ ܩܪܒ ܒܝ ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܒܪܢܫܐ ܘܚܝܠܢܝ܀ * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܓܒܪܐ ܪܓܝܓܐ.
19 ܫܠܡܐ ܠܟ. ܐܬܚܝܠ ܘܐܬܠܒܒ. ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܥܡܝ ܐܬܚܝܠܬ. ܘܐܡܪܬ ܢܡܠܠ ܡܪܝ.
ܡܛܠ ܕܚܝܠܬܢܝ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܡܢܐ ܐܬܝܬ ܠܘܬܟ: ܗܫܐ ܗܦܟ ܐܢܐ 20
ܠܡܩܪܒ ܩܪܒܐ ܥܡ ܫܠܝܛܐ ܕܦܪܣ. ܘܟܕ ܢܦܩ ܐܢܐ ܗܘܐ ܫܠܝܛܐ ܕܝܘܢܝܐ ܐܬܐ. * ܒܪܡ 21
ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܪܫܝܡ ܒܟܬܒܐ ܕܩܘܫܬܐ. ܘܠܝܬ ܕܡܥܕܪ ܗܘܐ ܠܝ ܥܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ: ܐܠܐ
ܐܢ ܡܝܟܐܝܠ ܫܠܝܛܟܘܢ ܘܐܢܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 2 * ܒܫܢܬܐ ܚܕܐ ܕܕܪܝܘܫ ܡܕܝܐ. ܩܡܬ ܠܡܥܕܪܘܬܗ ܘܠܡܬܟܫܦܘܬܗ. * ܡܛܠ ܗܕܐ ܩܘܫܬܐ
ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ. ܬܘܒ ܬܠܬܐ ܡܠܟܝܢ ܢܩܘܡܘܢ ܒܦܪܣ. * ܕܪܝܘܫ ܒܪ ܐܚܫܝܪܫ * ܘܪܒܝܥܝܐ ܢܥܬܪ
ܥܘܬܪܐ ܪܒܐ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. ܘܡܐ ܕܢܓܒܪ ܒܐܪܥܗ. ܢܥܝܪ ܟܠ ܡܠܟܘܬܗܘܢ ܕܝܘܢܝܐ.
3 * ܘܢܩܘܡ ܡܠܟܐ ܓܢܒܪܐ. * ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܩܕܡܝܐ ܒܪ ܦܝܠܝܦܘܣ * ܘܢܫܠܛ
4 ܫܘܠܛܢܐ ܪܒܐ. ܘܢܥܒܕ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ. * ܘܟܕ ܩܐܡ ܬܬܒܪ ܡܠܟܘܬܗ. ܘܬܬܒܪ ܠܐܪܒܥ ܪܘܚܝܢ
ܕܫܡܝܐ * ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܐܪܒܥܐ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܒܪ ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܐܡܠܟܘ ܒܬܪܗ؛
ܡܠܟܘ. ܡܛܠ ܕܒܢܝܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܡܠܟܘ ܕܝܢ ܒܬܪܗ. ܚܕ ܒܡܨܪܝܢ: ܘܚܕ ܒܣܘܪܝܐ: ܘܚܕ
ܒܐܣܝܐ: ܘܚܕ ܒܒܒܠ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡ ܒܢܝܗܘܢ ܥܡ ܚܕܕܐ ܐܬܟܬܫܘ ܗܘܘ. ܦܬܠܡܝܘܣ
ܠܬܝܡܢܐ ܒܡܨܪܝܢ. ܘܕܡܛܪܝܘܣ ܒܣܘܪܝܐ ܒܡܨܥܬܐ. ܘܐܢܛܝܟܘܣ ܐܦܝܦܢܣ
ܠܓܪܒܝܐ ܒܐܣܝܐ * ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܝܦܗ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܫܘܠܛܢܗ ܕܫܠܛ. ܐܠܐ ܬܬܥܩܪ ܡܠܟܘܬܗ.
5 ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܐܚܪܢܐ ܠܒܪ ܡܢ ܗܠܝܢ. * ܦܬܠܡܝܘܣ ܡܠܟܐ ܡܨܪܝܐ. ܠܘܩܒܠ ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ
ܙܥܘܪܐ ܒܪ ܦܝܠܝܦܘܣ * ܐܢܛܝܟܘܣ ܕܡܢ ܐܣܝܐ * ܘܢܪܒܐ ܡܠܟܐ ܕܬܝܡܢܐ ܘܪܘܪܒܢܘܗܝ.
6 ܘܢܬܩܦ ܥܠܘܗܝ. ܘܢܫܠܛ ܫܘܠܛܢܐ ܪܒܐ * ܥܠ ܦܬܠܡܝܘܣ ܐܡܪ: * ܘܠܣܘܦ ܫܢܝܐ
ܢܫܬܘܬܦܘܢ. ܒܪܬܗ ܕܦܬܠܡܝܘܣ ܢܬܠܝܗ̇ ܠܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܐܚܘܗܝ ܕܐܢܛܝܟܘܣ. ܘܕܦܛܪܘܣ
ܘܒܪܬܗ ܕܡܠܟܐ ܕܬܝܡܢܐ ܬܐܙܠ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܕܓܪܒܝܐ. * ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ * ܐܙܠ ܢܣܒ
ܦܛܪܐ ܒܪܬܗ ܕܦܬܠܡܝܘܣ ܕܬܗܘܐ ܠܗ ܐܢܬܬܐ. ܠܡܥܒܕ ܫܝܢܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܦܬܠܡܝܘܣ
ܐܬܐ ܗܘܐ ܥܠ ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܚܬܢܗ. ܠܡܩܛܠܗ * ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܗܝ ܕܐܚܕܐ
ܠܗ̇. * ܘܒܪܬܗ ܕܦܬܠܡܝܘܣ ܕܡܬܝܗܒܐ ܠܕܡܛܪܝܘܣ ܒܬܪ ܡܘܬܗ ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ
ܒܥܠܗ * ܘܬܫܬܠܡ ܗܝ ܘܕܡܝܬܝܢ ܠܗ̇. ܘܛܠܝܬܗ̇. ܘܡܥܕܪܢܝܗ̇ ܒܙܒܢܐ ܗܘ.
7 * ܘܢܩܘܡ ܡܢ ܢܨܒܐ ܕܙܪܥܗ̇ ܥܠ ܐܬܪܗ. ܘܢܐܬܐ ܒܚܝܠܐ. ܘܢܐܬܐ ܒܥܘܫܢܐ ܥܠ ܡܠܟܐ
8 ܕܓܪܒܝܐ. ܘܢܥܒܪ ܒܗܘܢ. ܘܢܬܩܦ. * ܘܐܦ ܠܐܠܗܝܗܘܢ ܘܡܐܢܝܗܘܢ ܪ̈ܓܝܓܐ. ܣܐܡܐ:

* Rurſus tetigit me quaſi forma humana, & 18 confirmavit me, Dixítque mihi ; Ne timeto 19 vir cupide, pax tibi, confirmare, animúmque reſume. Dum loqueretur mecum, recepi me, & dixi ; Loquatur Dominus meus, quia recepi me. Qui dixit mihi ; Noſtíne 20 quam ob rem venerim ad te ? Jam redeo ad bellum gerendum contra præſidem Perſidis ; ſed & me egrediente en advenit præſes Græcorum. Verùm indicabo tibi quod exaratum 21 eſt in libro veritatis, licèt nemo me jùverit in his omnib⁹, niſi Michael præſes veſter & ego.

CAP. XI.

AB anno *enim* primo Darii Medi ſurrexit 1 ad juvandum me & opem mihi ferendum : Quapropter veritatem oſtendam tibi. Tres 2 adhuc reges ſurrecturi ſunt in Perſide : *Darius Ahſiri filius*, deinde quartus ingenti copiâ divitiarum ſuperabit omnes ; cúmque magnus evaſerit in patria ſua, concitabit omnia regna Græcorum. Surget etiam rex poten- 3 tiſſim⁹, *Alexander primus Philippi filius*, qui dominabitur dominatione amplâ, agétque pro voluntate ſua. Eo adhuc exiſtente, fran- 4 getur regnum ejus ; frangetur inquam, in quatuor cœli ventos : *(hoc eſt, in quatuor Alexandri filii Philippi ſervos, qui regnaverunt poſt obitum ejus eò quòd prolem non habuerit. Regnaverunt* autem *poſt eum, unus in Ægypto, alter in Syria, alius in Aſia, alius denique in Babylonia. Qui verò ſuis cum poſteris invicèm bellum geſſêre, fuerunt Ptolemæus ad Meridiem in Ægypto, Demetrius in Syria in medio, & Antiochus Epiphanes ad Aquilonem in Aſia)* ſed nequaquam ſimili gladio, neque ſimili dominatione quâ dominatus eſt. Attamen evelletur regnũ illius : nec erit alius præter iſtos. *Ptolemæus rex Ægyptius con-* 5 *tra Alexandrum minorem filium Philippi. Antiochus Aſiaticus*, Et magnificabitur rex Auſtri cum principibus ſuis, & prævalebit ei, & dominabitur dominatu magno : *(de Ptolemæo loquitur :)* Sed exactis aliquot annis fœ- 6 dere jungentur : filiã Ptolemæi dabit Alexandro fratri Antiochi & Petri : & filia regis Auſtri abibit ad regem Aquilonis. *Alexander* abiens aſſumet Pataram Ptolemæi filiam ut ſit ſibi uxor, ad hoc ut pacem inter eos conciliet : *(Ptolemæus venit contra Alexandrum generum ſuum ad occidendum eum)* at non poterit, propter metũ quo ipſa afficietur. Imò *filia Ptolemæi quæ dabitur Demetrio poſt obitum Alexandri mariti ſui*, tradetur ipſa, & qui adduxerint eam, adoleſcentulæ ejus, & qui ſubſidio fuerint ei, illis temporibus. Sur- 7 getque de ſtirpe ſeminis ejus ſuper patriam ipſius ; qui veniens cum exercitu, & invadens cum potentia regem Aquilonis, permeabit eos, & præpollebit : Et deos eorum, & ſu- 8 pellectiles eorum exquiſitas, argentũ, aurum, atque captivos abducet in Ægyptum : atque hic duplo magìs elevabitur ſupra regẽ Aquilonis, *Ptolemæus ſcilicèt ſupra Alexandrum*.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Interpretatione LATINA.

18 19 Καὶ προσέθετο, ϗ ἥψατό μου ὡς ὅρασις ἀνθρώπου, ϗ ἐνίσχυσέ με, Καὶ εἶπέ μοι, Μὴ φοβοῦ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, εἰρήνη σοι· ἀνδρίζου ϗ ἴσχυε. ϗ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, ἴσχυσα, ϗ εἶπα, Λαλείτω ὁ κύριός μου,
20 ὅτι ἐνίσχυσάς με. Καὶ (ο) εἶπεν, Εἰ οἶδας ἵνα τί ἦλθον πρὸς σέ; ϗ νῦν (π) ἐπιστρέψω τοῦ πολεμῆσαι μετὰ (ρ)
21 τοῦ ἄρχοντος Περσῶν· ϗ ἐγὼ (σ) εἰσεπορευόμην, ϗ ὁ ἄρχων τῶν Ἑλλήνων ἤρχετο. Ἀλλ' ἢ ἀναγγελῶ σοι τὸ ἐντεταγμένον ἐν γραφῇ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἔστιν εἷς ἀντεχόμενος μετ' ἐμοῦ (τ) περὶ τούτων, ἀλλ' (υ) ἢ Μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὑμῶν.

Et addidit, & tetigit me quaſi viſio hominis, & confortavit me, 18 Et dixit mihi ; Noli timere, vir deſideriorum : pax tibi. Viriliter age, & 19 confortare. Cúmque loqueretur ipſe mecum ; convalui, & dixi ; Loquatur Dominus meus, quia confortâſti me. Et dixit ; Nunquid ſcis, quarè ve- 20 nerim ad te ? Et nunc revertar, ut prælier cum principe Perſarum : & ego ingrediebar, & princeps Græcorum veniebat. Veruntamen annuntiabo 21 tibi, quod conſtitutum eſt in ſcriptura veritatis. Et non eſt unus adhærens mihi de his, niſi Michael princeps veſter.

MS. A. (ο) εἶπέν μοι, (π) ἐπιστρέφω (ρ) ἀρχόντων (σ) ἐξεπορευόμην, (τ) ὑπὲρ (υ) ἡμῖν Μιχαὴλ

ΚΕΦ. ια'.

1 2 ΚΑὶ ἐγὼ ἐν ἔτει πρώτῳ Κύρου ἔστην εἰς κράτος ϗ ἰσχύν. Καὶ νῦν ἀλήθειαν ἀναγγελῶ σοι· ἰδοὺ ἔτι τρεῖς βασιλεῖς ἀναστήσονται ἐν τῇ Περσίδι, ϗ ὁ τέταρτος πλουτήσει πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας·
3 ϗ μετὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸν τοῦ πλούτου αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται πάσαις βασιλείαις Ἑλλήνων. Καὶ ἀναστήσεται βασιλεὺς δυνατὸς, ϗ κυριεύσει κυρείας πολλῆς, ϗ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. Καὶ ὡς
4 ἂν στῇ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, συντριβήσεται, ϗ διαιρεθήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτοῦ, οὐδὲ κατὰ τὴν κυρείαν αὐτοῦ, ἣν ἐκυρίευσεν, ὅτι ἐκτιλήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ,
5 ϗ ἑτέροις ἐκτὸς (α) τούτων. Καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ Νότου· (') ϗ εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐνισχύ-
6 σει ἐπ' αὐτὸν, ϗ κυριεύσει κυρείαν πολλήν. Καὶ μετὰ τὰ ἔτη αὐτοῦ (β) συμμιγήσονται, καὶ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ Νότου εἰσελεύσεται πρὸς βασιλέα τοῦ Βορρᾶ, τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ, ϗ οὐ κρατήσει ἰσχύος βραχίονος, ϗ οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, ϗ παραδοθήσεται αὐτὴ, καὶ οἱ φέροντες
7 αὐτὴν, ϗ ἡ νεάνις, ϗ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τοῖς καιροῖς. (γ) Ἀναστήσεται ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς ῥίζης αὐτῆς (δ), τῆς ἑτοιμασίας αὐτοῦ, ϗ ἥξει πρὸς τὴν δύναμιν, ϗ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὑποστηρίγ-
8 ματα τοῦ βασιλέως τοῦ Βορρᾶ, ϗ ποιήσει (ε) ἐν αὐτοῖς, ϗ κατισχύσει. Καί γε τοὺς θεοὺς αὐτῶν (ζ) μετὰ τῶν χωνευτῶν αὐτῶν, πᾶν σκεῦος ἐπιθυμητὸν αὐτῶν, ἀργυρίου ϗ χρυσίου, μετὰ αἰχμαλωσίας οἴσει εἰς Αἴγυπτον, ϗ αὐτὸς στήσεται ὑπὲρ βασιλέα τοῦ Βορρᾶ.

CAP. XI.

ET (a) ego in anno (b) primo Cyri ſtabam ad robur, & fortitudinem. 1 Et nunc veritatem annuntiabo tibi. Ecce adhuc tres reges ſurgent in Per- 2 ſide : & quartus ditabitur divitiis magnis ſuper omnes : & cùm invaluerit ipſe divitiis ſuis ; inſurget ſuper omnia regna Græcorum. Et ſurget 3 rex potens : & dominabitur dominatione multâ : & faciet ſecundùm voluntatem ſuam. Et cùm ſteterit regnum ejus ; conteretur, & dividetur 4 in quatuor ventos cœli, & non in noviſſima ſua, neque ſecundùm dominationem ſuam, quâ dominatus eſt : quia extirpabitur regnum ejus, & (c) aliis præter iſtos. Et confortabitur rex Auſtri : & unus de principibus 5 (d) ipſis prævalebit ſuper eum : & dominabitur dominatione (e) multâ. Et poſt annos illius commiſcebuntur : filiáque regis Auſtri ingredietur ad 6 regem Aquilonis, facere fœdera cum eo : & non obtinebit fortitudinem brachii, nec ſtabit ſemen ejus : & tradetur ipſa, & qui adducebant eam, & adoleſcentula, & confortans eam in temporibus. Surget de flore radicis 7 ejus, (f) præparationis illius : & veniet ad virtutem : & ingredietur in ſuſtentacula regis Aquilonis : & faciet in eis & obtinebit. Etiam deos 8 eorum cum fuſilibus eorum, omne vas deſiderabile eorum argenti & auri cum captivitate ducet in Ægyptum : & ipſe ſtabit ſuper regem Aquilonis.

MS.A. (α) τούτων ἀθήσεται. Καὶ (') ϗ ἐνισχύσει ἐπ' αὐτῶν εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, ϗ κυριεύσει κυριείας πολλῆς ἐπ' ἐξουσίας αὐτοῦ. Καὶ μετὰ (β) ἐπισυμμιγήσονται, ϗ ἡ θυγάτηρ * βασιλευς (γ) Καὶ ἀναστήσεται (δ) ἐπὶ τοῦ (ε) αὐτοῖς, (ζ) καταστρέψει μετὰ

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * وعاد فلمسني مثل منظر انسان وقواني * وقال لي * لا تخف يا رجل الشهوات * السلام لك *
19 تشجع وتقو * واذ هو يتكلم معي تقويت وقلت * ليتكلم سيدي لانك قويتني *
20 * فقال لي * أعلمت لماذا أتيت اليك * والان ارجع لاحارب مع رييس الفرس * وانا خرجت *
21 واذا رييس اليونانيين اتي * ولكني اخبرك بالمرسوم في كتاب الحق * وليس احد يساعد معي
من اجل هذه الا ميخاييل رييسكم *

Quarè denuò tetigit me quaſi ſpecies 18 hominis, & confortavit me, Dixitque 19 mihi ; Ne timeas O vir deſideriorum, pax tibi, ſume animos & confortare. Dum ipſe alloqueretur me, confortatus ſum, & dixi ; Loquatur dominus meus, nam confortâſti me. Dixit mi- 20 hi ; Noſtíne quorſum venerim ad te ? Jam redeo pugnatum contra principem Perſarum, jámque egredior, quia ecce princeps regni Græcorum venit. Sed tamen declarabo tibi exaratum in 21 libro veritatis, licèt nemo ſit qui me juvet in his, præter Michaelem principem veſtrum.

* الفصل الحادي عشر *

1 2 * وانا في السنة الاولي لكورش وقفت بقوة وعز * والان اخبرك بالحق * ها ثلاث ممالك
ايضا تقوم في الفرس * والرابع يستغني غنا عظيما * اكثر من جميعهم * ومن بعد ان
3 يضبط هو غناه * يقوم في جميع ممالك اليونانيين * ويقوم ملك قوي * ويسود سيادة
4 كبيرة * ويصنع كارادته * واذا قامت مملكته * تنكسر وتنقسم الي اربعة رياح السماء *
وليس كاواخره ولا كسيادته التي سادها * لان مملكته تقلع وتعطي لاخرين غير هولاء *
5 * ويتقوي ملك الجنوب * وواحد من روسايهم يتقوي عليهم * ويسود سيادة كبيرة
6 على سلطانه * وبعد سنيه يختلطون * وابنة ملك الجنوب تدخل الي ملك الجربياء
لتصنع مواثيق معه * فلا يضبط قوة ذراعه * ولا يقوم زرعه * وتدفع هي والذين
7 اتوا بها * والشابة ومقويها في الازمان * ويقوم من زهر اصلها على هيبته * ويأتي بقوة *
8 ويدخل الي معاقل ملك الجربياء * ويصنع بهم * ويتقوي * ويكسر الهتهم مع
مسبوكاتهم * كل اناء لهم مشتهى من فضة وذهب * ويدخل بالسبي الي مصر * وهو يقوم
اكثر من ملك الجربياء *

CAP. XI.

QUapropter ego anno primo Cyri, 1 cùm viribus & potentiâ ſuperaverim, Jam indicabo tibi veritatem. Ecce tria 2 regna ſunt adhuc ſurrectura in Perſide, & quartus ditabitur divitiis maximis pluſquam ii omnes ; & poſtquam obtinuerit iſte divitias ſuas, ſtabit in omnibus regnis Græcorum. De- 3 inde exurget rex potens, qui dominabitur dominatione ampliſſimâ, facietque pro voluntate ſua. Sed cùm ſteterit 4 regnum ejus, frangetur, & dividetur in quatuor cœli ventos ; & non ſecundùm noviſſima illius, neque ſecundùm dominationem ejus quâ dominatus eſt : nam regnum ejus evelletur, & tradetur aliis præter iſtos. Et confor- 5 tabitur rex Auſtri, & unus è principibus eorum prævalebit eis, & dominabitur dominatione amplâ in regno ſuo. Poſt annos autem iſtius, conſortium 6 habebunt ; & filia regis Auſtri adibit regem Aquilonis ad ineunda cum eo fœdera : ſed non obtinebit vim brachium iſtius, neque ſubſiſtet ſemen ejus : & illa tradetur cum iis qui adduxerint eam, tam adoleſcentula quàm confortans eam in temporibus. Ex ex flore ſtirpis illius ſtabit appa- 7 ratui ſuo, veniet cum fortitudine, & ingredietur in munitiones regis Aquilonis, afficiet eos, & confirmabitur : 8 Confringetque deos eorum cum fuſilibus eorum : omnia vaſa eorum expetibilia argentea & aurea, necnon captivos, inferet in Ægyptum. Is elevabitur pluſquàm rex Aquilonis,

דניאל: יא

exercituum *turbam* colligent & ,*se miscebunt* ejus filii Et .suam *humum* ad revertetur & , Austri rex regnum in intrabit Et
9 וּבָא בְּמַלְכוּת מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְשָׁב אֶל־אַדְמָתוֹ׃ וּבָנָיו יִתְגָּרוּ וְאָסְפוּ הֲמוֹן חֲיָלִים 10
movebitur bile Et .ejus *fortitudinem* ad usque irritabitur & ,revertetur & ; transibit & ,inundabit & ,veniendo veniet & ,plurimorum
רַבִּים וּבָא בוֹא וְשָׁטַף וְעָבָר וְיָשֹׁב וְיִתְגָּרֶה עַד־מָעֻזּוֹ׃ וְיִתְמַרְמַר 11
.ejus manu in *turba* dabitur & ,magnam *turbam* faciet stare &;Aquilonis rege cum *eo cum* pugnabit & ,egredietur & ,Austri rex
מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיָצָא וְנִלְחַם עִמּוֹ עִם־מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הָמוֹן רָב וְנִתַּן הֶהָמוֹן בְּיָדוֹ׃
faciet stare &,Aquilonis rex revertetur Et .roborabitur non &,millia decem dejiciet & ; suū cor exaltabit,multitudo elevabitur Et
12 וְנִשָּׂא הֶהָמוֹן יָרוּם לְבָבוֹ וְהִפִּיל רִבֹּאוֹת וְלֹא יָעוֹז׃ וְשָׁב מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד 13
.multa substantia *in* & ,magno exercitu *in veniendo* veniet annorum temporum fine in & :*priore præ multam turbam*
הָמוֹן רַב מִן־הָרִאשׁוֹן וּלְקֵץ הָעִתִּים שָׁנִים יָבוֹא בוֹא בְּחַיִל גָּדוֹל וּבִרְכוּשׁ רָב׃
,visionem *faciendum stare ad*,elevabuntur tui populi dissipatorum filii & ; Austri regem *super* stabunt multi illis temporibus in Et
וּבָעִתִּים הָהֵם רַבִּים יַעַמְדוּ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּבְנֵי פָּרִיצֵי עַמְּךָ יִנַּשְּׂאוּ לְהַעֲמִיד חָזוֹן 14
,stabunt non Austri brachia & ; *munitionum* civitatem capiet & , aggerem effundet &,Aquilonis rex veniet Et .corruant &
וְנִכְשָׁלוּ׃ וְיָבֹא מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְיִשְׁפֹּךְ סוֹלְלָה וְלָכַד עִיר מִבְצָרוֹת וּזְרֹעוֹת הַנֶּגֶב לֹא יַעֲמֹדוּ 15
stans non & ,suā voluntatem secundum eum ad veniens faciet Et .resistendum ad fortitudo non &,ejus electorum populo &
וְעַם מִבְחָרָיו וְאֵין כֹּחַ לַעֲמֹד׃ וְיַעַשׂ הַבָּא אֵלָיו כִּרְצוֹנוֹ וְאֵין עוֹמֵד 16
,ej° regnum omne fortitudine *in ingrediendum ad* ,*suas facies* ponet Et .ejus manu in deficiet &,*ornamenti* terra in stabit & ;*ej° facies ad*
לְפָנָיו וְיַעֲמֹד בְּאֶרֶץ־הַצְּבִי וְכָלָה בְיָדוֹ׃ וְיָשֵׂם פָּנָיו לָבוֹא בְּתֹקֶף כָּל־מַלְכוּתוֹ 17
convertet Et .erit ei non & , stabit non &,illam *corrumpendum ad* ei dabit mulierum filiam & :faciet & ,eo cum *recti* &
וִישָׁרִים עִמּוֹ וְעָשָׂה וּבַת הַנָּשִׁים יִתֶּן־לוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ וְלֹא תַעֲמֹד וְלֹא־לוֹ תִהְיֶה׃ וְיָשֵׁב 18
convertet Et .ei inferat suum probrum ne , *ei ejus opprobrium gubernator* faciet cessare & : multas capiet &,insulas ad *suas facies*
פָּנָיו לְאִיִּים וְלָכַד רַבִּים וְהִשְׁבִּית קָצִין חֶרְפָּתוֹ לוֹ בִּלְתִּי חֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ׃ וְיָשֵׁב 19
gloria , exactorem transferens ejus *basi super* stabit Et .invenietur non & ,corruet & ,impinget & ,ejus terræ *fortalicia* ad *suas facies*
פָּנָיו לְמָעוּזֵּי אַרְצוֹ וְנִכְשַׁל וְנָפַל וְלֹא יִמָּצֵא׃ וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ מַעֲבִיר נוֹגֵשׂ הֶדֶר 20
dabunt non &,despectus ejus *basi super* stabit Et .prælio in non & , *faciebus* in non &,conteretur *unis* diebus in & : regni
מַלְכוּת וּבְיָמִים אֲחָדִים יִשָּׁבֵר וְלֹא בְאַפַּיִם וְלֹא בְמִלְחָמָה׃ וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ נִבְזֶה וְלֹא־נָתְנוּ 21
inundabuntur inundatione brachia Et .blanditiis in regnum *apprehendet* & ,*quiete* in veniet & ; regni gloriam *eo super*
עָלָיו הוֹד מַלְכוּת וּבָא בְשַׁלְוָה וְהֶחֱזִיק מַלְכוּת בַּחֲלַקְלַקּוֹת׃ וּזְרֹעוֹת הַשֶּׁטֶף יִשָּׁטְפוּ 22
se roborabit &,ascendet & : dolum faciet ,*eum ad se associando ab* Et .fœderis dux etiam & ;conterentur & ,ejus *faciebus* à
מִלְּפָנָיו וְיִשָּׁבֵרוּ וְגַם נְגִיד בְּרִית׃ וּמִן־הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְמָה וְעָלָה וְעָצַם 23
: ejus patrum patres & ,ejus patres fecerunt non quæ faciet & ,ingredietur *provinciæ pinguia in* & ,*quietem* In .gente modica *in*
בִּמְעַט־גּוֹי׃ בְּשַׁלְוָה וּבְמִשְׁמַנֵּי מְדִינָה יָבוֹא וְעָשָׂה אֲשֶׁר לֹא־עָשׂוּ אֲבֹתָיו וַאֲבוֹת אֲבֹתָיו 24
.tempus ad usque & ,suis cogitationibus cogitabit munitiones *super* & ; disperdet *eis* substantiam & ,*spolium* & ,prædam
בִּזָּה וְשָׁלָל וּרְכוּשׁ לָהֶם יִבְזוֹר וְעַל מִבְצָרִים יְחַשֵּׁב מַחְשְׁבֹתָיו וְעַד־עֵת׃

Versio VULG. LAT.

Et intrabit in regnum rex Austri, & revertetur ad terram suam. 9 Filii autem ejus provocabuntur, & congregabunt multitudinem exercituum plurimorum: & veniet properans, & inundans: & revertetur, & concitabitur, & congredietur cum robore ejus. 10 Et provocatus rex Austri egredietur, & pugnabit adversùs regem Aquilonis, & præparabit multitudinem nimiam, & dabitur multitudo in manu ejus. 11 Et capiet multitudinem, & exaltabitur cor ejus, & dejiciet multa millia, sed non prævalebit. 12 Convertetur enim rex Aquilonis, & præparabit multitudinem multò majorem quàm priús: & in fine temporum annorúmque, veniet properans cum exercitu magno, & opibus nimiis. 13 Et in temporibus illis multi consurgent adversùs regem Austri: filii quoque prævaricatorum populi tui extollentur ut impleant visionem, & corruent. 14 Et veniet rex Aquilonis, et comportabit aggerem, & capiet urbes munitissimas: & brachia Austri non sustinebunt, & consurgent electi ejus ad resistendum, & non erit fortitudo. 15 Et faciet veniens super eum juxta placitum suum, & non erit qui stet contra faciem ejus: & stabit in terra inclyta, & consumetur in manu ejus. 16 Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum ejus, & recta faciet cum eo: & filiam fœminarum dabit ei, ut evertat illud: & non stabit, nec illius erit. 17 Et convertet faciem suam ad insulas, & capiet multas: & cessare faciet principem opprobrii sui, & opprobrium ejus convertetur in eum. 18 Et convertet faciem suam ad imperium terræ suæ, & impinget, & corruet, & non invenietur. 19 Et stabit in loco ejus vilissimus, & indignus decore regio: & in paucis diebus conteretur, non in furore nec in prælio. 20 Et stabit in loco ejus despectus, & non tribuetur ei honor regius: & veniet clàm, et obtinebit regnum in fraudulentia. 21 Et brachia pugnantis expugnabuntur à facie ejus, et conterentur: insupèr et dux fœderis. 22 Et post amicitias, cum eo faciet dolum: et ascendet, et superabit in modico populo. 23 Et abundantes, et uberes urbes ingredietur: faciet quæ non fecerunt patres ejus, et patres patrum ejus: rapinas, et prædam, et divitias eorum dissipabit, et contra firmissimas cogitationes inibit: et hoc usque ad tempus. 24

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܘܢܥܘܠ ܒܡܠܟܘܬ ܡܠܟܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܘܢܗܦܘܟ ܠܐܪܥܗ. * ܦܬܠܡܐܘܣ ܘܒܢܘܗܝ 10
ܢܬܚܪܘܢ. ܘܢܟܢܫܘܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܐܬܘܢ ܥܠܘܗܝ ܘܢܒܙܘܢ ܘܢܥܒܪܘܢ.
ܘܢܗܦܟܘܢ ܘܢܬܚܪܘܢ ܥܕܡܐ ܠܚܘܣܢܐ. * ܘܡܬܚܪܝܢ ܐܢܛܝܘܟܘܣ ܘܛܪܝܦܘܢ ܥܠ 11
ܦܬܠܡܐܘܣ * ܘܡܬܚܪܡ ܡܠܟܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܘܢܦܘܩ ܠܐܘܪܥܗ ܕܡܠܟܐ ܕܓܪܒܝܐ.
ܘܢܩܝܡ ܚܝܠܐ ܪܒܐ. ܘܢܫܬܠܡ ܚܝܠܐ ܗܘ ܒܐܝܕܗ. * ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܡܚܐ ܚܝܠܐ. ܢܬܪܝܡ 12
ܠܒܗ * ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܒܪܗ * ܘܢܪܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܠܐ ܢܬܚܝܠ. * ܘܢܗܦܘܟ ܡܠܟܐ 13
ܕܓܪܒܝܐ. ܘܢܩܝܡ ܚܝܠܐ ܕܣܓܝ ܡܢ ܩܕܡܝܐ. ܘܠܫܘܠܡ ܙܒܢܐ. ܢܐܬܐ ܐܬܝܐ ܒܐܦܝ ܬܪܬܝܢ
ܒܚܝܠܐ ܪܒܐ. ܘܒܩܢܝܢܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܒܙܒܢܐ ܗܘ. ܣܓܝܐܐ ܢܩܘܡܘܢ ܥܠ ܡܠܟܐ 14
ܕܓܪܒܝܐ. ܘܒܢܝ ܥܘܠܐ ܥܡܟ. ܢܬܪܝܡܘܢ ܠܡܩܡܘ ܚܙܘܢܐ ܘܢܬܬܩܠܘܢ. * ܘܢܐܬܐ 15
ܡܠܟܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܘܢܣܝܡ ܟܡܐܢܐ ܘܢܣܒ ܩܘܪܝܐ ܚܣܝܢܬܐ. ܘܕܪܥܐ ܕܬܝܡܢܐ ܠܐ
ܢܩܘܡ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܚܝܠܐ ܠܡܩܡ. ܘܓܒܝܐ ܕܥܡܐ ܢܩܘܡܘܢ ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ.
ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܚܝܠܐ ܠܡܩܡ. * ܘܢܥܒܕ ܗܘ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ. ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ. ܘܠܝܬ 16
ܕܩܐܡ ܠܘܩܒܠܗ. ܘܢܩܘܡ ܒܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܬܫܬܠܡ ܒܐܝܕܘܗܝ.
17 * ܘܢܣܝܡ ܐܦܘܗܝ ܠܡܥܠ ܒܬܘܩܦܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܟܠܗ ܥܡܗ
ܢܦܘܩ. ܘܒܪܬ ܐܢܫܐ ܬܬܝܗܒ ܠܗ ܠܡܚܒܠܘܬܗ. ܘܠܐ ܬܩܘܡ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܕܝܠܗ.
* ܘܢܗܦܘܟ ܐܦܘܗܝ ܠܓܙܪܬܐ ܕܝܡܐ. ܘܢܟܒܘܫ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܦܣܘܩ ܠܪܫܐ ܕܡܚܣܕ 18
ܗܘܐ ܠܗ. ܘܚܣܕܗ ܢܗܦܟܝܘܗܝ ܥܠܘܗܝ. * ܘܢܣܝܡ ܐܦܘܗܝ ܠܘܩܒܠ ܬܘܩܦܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܬܬܩܠ 19
ܘܢܦܠ. ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ. * ܘܢܩܘܡ ܒܕܘܟܬܗ ܡܚܒܠܢܐ ܕܚܝܠܐ ܘܕܫܘܒܚܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. 20
ܘܒܝܘܡܬܐ ܙܥܘܪܐ ܢܬܬܒܪ. ܠܐ ܒܚܡܬܐ ܘܠܐ ܒܩܪܒܐ. * ܘܢܩܘܡ ܒܕܘܟܬܗ ܡܫܟܢܐ. ܘܠܐ 21
ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܐܝܩܪܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܢܐܬܐ ܒܫܠܝܐ. ܘܢܚܘܛܦ ܡܠܟܘܬܐ ܒܢܟܠܐ.
22 * ܘܬܘܩܦܐ ܕܩܘܪܝܐ ܢܬܒܙܙ. ܐܦ ܡܕܒܪܢܐ ܕܩܝܡܐ. * ܘܡܢ ܐܝܠܝܢ
23 ܕܡܬܚܠܛܝܢ ܥܡܗ. ܢܥܒܕܘܢ ܥܠܘܗܝ ܢܟܠܐ. * ܘܢܣܩ ܘܢܬܚܝܠ ܒܥܡܐ
24 ܙܥܘܪܐ. ܘܒܥܬܝܪܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܢܥܒܕ ܡܕܡ ܕܠܐ ܥܒܕܘ ܐܒܗܘܗܝ ܘܐܒܗܬܐ ܕܐܒܗܘܗܝ.
ܘܒܙܬܐ ܘܫܒܝܬܐ ܘܩܢܝܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܢܕܒܪ. ܘܥܠ ܩܘܪܝܗܘܢ ܢܬܚܫܒ ܚܘܫܒܐ.

Itaque ingredietur cum potentia rex Austri, 9 tum redibit in terram suam. Ptolemæus & 10 filii ejus irritati cogent adversùs eum copias multas, & invadent eum, rapient, & transibunt, & reversi irritabuntur usque ad munitionem. *Irritantur Antiochus & Triphon* 11 *contra Ptolemæum.* Unde irritatus rex Austri egredietur in occursum regis Aquilonis, & excitabit exercitum copiosissimum, adeo ut exercitus ille tradatur in manum ejus. Post 12 cladem exercitûs illius insolescet cor ejus, *nempe Alexandri filii ipsius*, sternétque multos: at non firmabitur. Nam reversus 13 rex Aquilonis coget exercitum priore copiosiorem; & exacto aliquanto tempore, veniendo veniet duplo majore cum exercitu, opibúsque permultis. Eo tempore multi in- 14 surgent contra regem Aquilonis, filii verò scelerati, populus tuus, extollentur ad asserendam visionem, & destruentur. Etenim 15 veniens rex Aquilonis ponet insidias, & capiet arces munitas; & brachium Austri non resistet, quia non habebunt resistendi facultatem: delectissimi quoque inter populum resistent, sed non poterunt; quia non erit eis resistendi facultas. Quarè faciet is qui ag- 16 gressurus est eum, pro voluntate sua, nec erit qui resistat ei; stabítque in terra Israelis, quæ tradetur in manus ejus. Deinde faciem suam 17 disponet ad ingrediendum in robur omnium regnorum; & quidem totus populus ejus progredietur: & filia hominum dabitur ei ut corrumpat eam; ipsa verò non perstabit, nec illius erit. Itaque vertet faciem suam ad in- 18 sulas maris, & multos domabit: exscindétque principem qui probris afficiebat eum, & probrum ipsius retorquebit in eum. Tum 19 demum faciem suam disponet contra terræ robur: & destruetur & corruet, nec invenietur. In hujus sede succedet destructor po- 20 tentiæ & decoris regnorum, sed paucos intra dies conteretur, non irâ neque certamine. Hujus etiam loco succedet humilis *quidam* 21 cui non tribuetur honos regnorum: veniet autem tacitè, & regnum astibus usurpabit. Et robur urbium diripietur, etiam rector 22 fœderis. Et ex his qui commercium habe- 23 bunt cum eo, dolum struent in ipsum. Et 24 ascendens fortem se reddet parvo populo & ditissimis urbium, faciétque quod non fecerant patres ejus neque patres patrum ejus, & spolia, captivos, atque possessionem eorum abducet, & contra urbes eorum cogitabit cogitationes:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως τοῦ Νότου, καὶ ἀναστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. Καὶ οἱ υἱοὶ
10 αὐτοῦ συνάξουσιν (η) ὄχλον ἀναμέσον πολλῶν· καὶ ἐλεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων, καὶ παρελεύσεται,
11 καὶ (θ) καθίεται, καὶ συμπροσπλακήσεται ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Καὶ ἀγριανθήσεται (ι) βασιλεὺς τοῦ Νό-
του, καὶ ἐξελεύσεται, καὶ πολεμήσει μετὰ (κ) τοῦ βασιλέως τοῦ Βορρᾶ, καὶ στήσει ὄχλον πολύν, καὶ παραδοθή-
12 σεται ὁ ὄχλος ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ λήψεται τὸν ὄχλον, καὶ (λ) ὑψωθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ κατα-
13 βαλεῖ μυριάδας, καὶ οὐ κατισχύσει. Καὶ ἐπιστρέψει ὁ βασιλεὺς τοῦ Βορρᾶ, καὶ (μ) ἄξει ὄχλον πολὺν ὑπὲρ
τὸν πρότερον· καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐνιαυτῶν ἐπελεύσεται εἰσόδια ἐν δυνάμει μεγάλῃ, καὶ ἐν
14 ὑπάρξει πολλῇ. Καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις πολλοὶ ἐπαναστήσονται ἐπὶ βασιλέα τοῦ Νότου, καὶ οἱ υἱοὶ
15 τῶν λοιμῶν τοῦ λαοῦ σου ἐπαρθήσονται, τοῦ στῆσαι ὅρασιν, καὶ ἀσθενήσουσι. Καὶ εἰσελεύσεται (ν) βασιλεὺς
τοῦ Βορρᾶ, καὶ ἐκχεεῖ πρόσχωμα, καὶ συλλήψεται πόλεις ὀχυράς, καὶ οἱ βραχίονες τοῦ βασιλέως τοῦ Νότου
16 (ξ) στήσονται, καὶ ἀναστήσονται οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ἰσχὺς τοῦ στῆναι. Καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευό-
μενος πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἑστὼς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ (ο) στήσεται ἐν τῇ γῇ
17 τοῦ σαβεὶ, καὶ τελεσθήσεται ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ τάξει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰσελθεῖν ἐν ἰσχύϊ πάσης τῆς
βασιλείας αὐτοῦ, καὶ εὐθεῖα πάντα μετ' αὐτοῦ ποιήσει. καὶ θυγατέρα τῶν γυναικῶν δώσει αὐτῷ (π) δια-
18 φθεῖραι αὐτήν, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ, καὶ οὐκ αὐτῷ ἔσται. Καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὰς νήσους,
καὶ συλλήψεται πολλάς, καὶ (ρ) καταπαύσει ἄρχοντας ὀνειδισμοῦ αὐτῶν, πλὴν (σ) ὀνειδισμὸς αὐτοῦ ἐπιστρέψει
19 αὐτῷ. Καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν (τ) ἰσχὺν τῆς γῆς αὐτοῦ, καὶ ἀσθενήσει, καὶ πεσεῖται, καὶ
20 οὐχ εὑρεθήσεται. Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ φυτὸν (υ) τῆς βασιλείας ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν
αὐτοῦ παραβιβάζων, πράσσων δόξαν βασιλείας. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις (·) ἔτι συντριβήσεται, καὶ
21 οὐκ ἐν προσώποις, οὐδὲ ἐν πολέμῳ. Στήσεται ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, ἐξουδενώθη, καὶ οὐκ ἔδωκαν
22 ἐπ' αὐτὸν δόξαν βασιλείας. καὶ ἥξει ἐν εὐθηνίᾳ, καὶ κατισχύσει βασιλείας ἐν ὀλισθήμασι. Καὶ βραχίο-
νες τοῦ κατακλύζοντος (φ) κατακλυσθήσονται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ συντριβήσονται, καὶ ἡγούμενος
23 διαθήκης. Καὶ ἀπὸ τῶν συναναμίξεων πρὸς αὐτὸν ποιήσει δόλον, καὶ ἀναβήσεται, καὶ ὑπερισχύσει (χ) αὐτοὺς ἐν
24 ὀλίγῳ ἔθνει. Καὶ ἐν εὐθηνίᾳ, καὶ ἐν (") πίοσι χώραις ἥξει, καὶ ποιήσει ἃ οὐκ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ καὶ (ψ)
πατέρες τῶν πατέρων αὐτοῦ· προνομὴν καὶ σκῦλα καὶ (ω) ὕπαρξιν αὐτοῖς διασκορπιεῖ, καὶ ἐπ' Αἴγυπτον λογιεῖ-
ται (α) λογισμοὺς καὶ ἕως καιροῦ.

Et intrabit in regnum regis Austri: & revertetur ad terram suam: 9 *Et filii ejus congregabunt turbam (g) inter medium multorum. Et ve-* 10 *niet adveniens, & inundans: & pertransibit, & sedebit, & congredietur usque ad fortitudinem ejus. Et efferabitur rex Austri, & egredietur,* 11 *& pugnabit cum rege Aquilonis: & faciet stare turbam multam: & tradetur turba in manu ejus: Et capiet multitudinem: & exaltabitur cor* 12 *ejus: & dejiciet decem millia: & non prævalebit. Et convertetur rex* 13 *Aquilonis, & adducet turbam multam super priorem: & in fine (h) temporum annorum ingredietur ingressiones in virtute magna, & in substantia multa. Et in temporibus illis multi consurgent super regem Austri: & filii* 14 *pestilentium populi tui extollentur, ut statuant visionem, & infirmabuntur. Et ingredietur rex Aquilonis: & effundet aggerem, & capiet urbes mu-* 15 *nitas: & brachia regis Austri (i) stabunt: & consurgent electi ejus: & non erit fortitudo ad standum. Et faciet ingrediens adversùs eum se-* 16 *cundùm voluntatem suam: & non est, qui stet contra faciem ejus. Et stabit (k) in terra Sabi, & consumetur in manu ejus. Et ponet faciem suam, ut ingrediatur in fortitudine totius regni sui:* 17 *& recta omnia faciet cum eo. Et filiam fœminarum dabit ei, ut evertat illum: & non permanebit, & non erit ei. Et conver-* 18 *tet faciem suam ad insulas: & capiet multas: & cessare faciet principes opprobrii sui: veruntamen opprobrium ejus convertetur ei. Et con-* 19 *vertet faciem suam ad fortitudinem terræ suæ: & infirmabitur, & corruet, & non invenietur. Et surget de radice ejus planta regni, ad præpara-* 20 *tionem ipsius transferens, faciens gloriam regni. Et in diebus illis adhuc conteretur, et non in faciebus, neque in bello: Stabit super præparationem* 21 *ejus. Contemptus fuit: et non dederunt super eum gloriam regni. Et veniet in tranquillitate, & obtinebit regnum in lubricitatibus: Et brachia* 22 *inundantis inundabuntur à facie ejus, & conterentur, et dux testamenti; Et* 23 *ex commistionibus adversùs eum faciet dolum: et ascendet, et prævalebit in eos in modica gente. In (l) prosperitatem, et in (m) pingues regiones* 24 *veniet: et faciet quæ non fecerunt patres ejus, et patres patrum ejus, direptionem, et spolia, et substantiam eis dissipabit. Et super Ægyptum cogitabit cogitationes, et usque ad tempus.*

MS. A. (η) ὄχλον δυνάμεων πολλῶν· καὶ εἰσελεύσεται ἐρχόμενος (θ) καθιεῖται, καὶ προσυμπλακήσονται (ι) καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Νότου ἐξελεύσεται, (κ) βασιλέως (λ) ὑπερυψωθήσεται (μ) ἄξει (ν) ὁ βασιλεὺς (ξ) οὐ στήσονται, (ο) στήσονται ἐν γῇ τοῦ Σαββείρ, καὶ συντελεσθήσεται (π) τοῦ διαφθεῖραι (ρ) κατακαύσει (σ) ὁ ὀνειδισμὸς (τ) ἀρχὴν (υ) βασιλείας (·) συντριβήσεται, (φ) καὶ κατακλυσθήσονται (χ) αὐτοῦ (") πλίοσιν (ψ) οἱ πατέρες (ω) ὕπαρξιν διασκορπίσει, (α) διαλογισμὸς αὐτοῦ καὶ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * ويدخل الى مملكة ملك الجنوب * ويعود الى ارضه * وبنوه يجمعون جمع جيوش 10
كثير * ويأتي ويدخل ويغرق * ويمضي ويجلس * ويتلبك حتى قوته * ويسخط 11
ملك الجنوب * ويخرج ويحارب مع ملك الجربياء ويقيم جمعا كثيرا * ويدفع الجمع في
يديه * ويأخذ الجمع * ويتعالى قلبه * ويطرح ربوات * ولا يقوى * ويرجع ملك 12 13
الجربياء ويأخذ جمعا كثيرا اكثر من الاول * والى تمام ازمنة السنين يأتي دخول
بقوة عظيمة وبموجود كثير * وفي تلك الازمنة يقوم كثيرون على ملك الجنوب * 14
وبنو بقايا شعبك ينزعون * ليقوم الرؤيا * ويضعفون * ويدخل ملك الجربياء * 15
ويهرق على التراب * ويأخذ مدنا حصينة * وذراعا ملك الجنوب لا يقومان * ويقوم
مختاروه * ولا تكون قوة ليبقى * ويصنع الداخل اليه كارادته * ولا يكون قائم 16
لوجهه * ويقوم في ارض صابيين ويستكمل بيده * ويرتب وجهه ليدخل بقوة كل 17
مملكته * ليصنع جميع من معه مستقيما * وابنة النسوان يعطيها له ليفسدها * فلا
تثبت ولا تكون له * ويرد وجهه الى الجزائر * ويأخذ كثيرات * ويحرق رؤساء تعييرهم * 18
لكن تعييره يعود له * ويرد وجهه الى قوة ارضه * فيضعف ويسقط ولا توجد 19
* ويقوم من اصله غرس مملكة على هيئته * ويزيل متعمدا شرف المملكة * 20
وفي تلك الايام ينكسر * وليس بالوجوه ولا بالحرب يقوم على هيئته * احتقر ولم 21
يعط عليه شرف المملكة * ويأتي بخصب * ويضبط الملك بالزلل * وذراعا المغرق 22
يغرقان من وجهه وينكسران * ومقدم العهد * ومن المختلطات له يصنع غشا * 23
ويصعدون * ويقوى عليه بامة قليلة * وبخصب وفي كور كثيرة يأتي * ويصنع 24
ما لم تصنعه اباؤه واباء ابائه * نهبا وغنائم * ويفرق لهم مالا * ويفكر على مصر
فكراته حتى الزمان *

Et ingredietur in regnum regis Aquilonis. 9 *Tum revertetur in terram suam, Et filii* 10 *ejus colligent turbam exercituum multorum; & veniens ingredietur & obruet, & abiens sedebit, eritque perplexa vel ipsa fortitudo ejus. Qua-* 11 *propter enitetur rex Austri, & prodibit bellabitque contra regem Aquilonis concitâ turbâ plurimâ: & tradetur turba illa in manum ejus; Capiet-* 12 *que turbam, & elevabitur cor ejus, prostrabitque myriades; at non prævalebit. Nam rex Aquilonis iterum* 13 *assumet turbam plurimam priori copiosiorem, & ad finem temporum annorum veniet ingrediens magno cum robore, & multa cum substantia. Iis* 14 *temporibus insurgent multi contra regem Austri: & filii reliquiarum populi tui auferentur, ut subsistat visio, & infirmabuntur. Et ingredietur* 15 *rex Aquilonis, & sanguinem effundet super terram, capietque urbes munitas: & brachia regis Austri non resistent: & consurgent electi ejus, & non erit facultas resistendi. Proinde* 16 *faciet is qui ingredietur ad eum, pro sua voluntate; nec erit qui resistat ei: stabitque in terra Sabiin, & consumetur in manu ejus. Deinde faciem su-* 17 *am disponet ad ingrediendum cum omnibus regni sui viribus, ut quisquis cum eo fuerit, prosperè agat: & filiam mulierum tradet ei, ut evertat eam; atque hæc non permanebit, nec erit ipsius. Tum vertet faciem suam ad* 18 *insulas, capietque multas, & comburet principes improperii ipsorum, sed improperium ipsius recidet in ipsum. Denique faciem suam vertet ad fortitu-* 19 *dinem terræ suæ; sed infirmabitur, cadet, & non invenietur. Et exurget ex* 20 *ejus radice planta regni super apparatum ejus, removebitque ambientem dignitatem regiam, & iis diebus conteretur, & neque faciebus* (blanditiis) *neque bello stabit super apparatum ejus. Despicie-* 21 *tur, & non tribuetur ei dignitas regia. Sed veniet in prosperitatem, et regnum lubricitatibus obtinebit: Et brachia* 22 *obruentis obruentur à conspectu ejus et conterentur, necnon dux fœderis. Et* 23 *ex commerciis suis dolum componet; quæ quidem progredientur, ita ut prævaleat illi gente cum pauca. Et in* 24 *prosperitatem provinciasque multas veniet, et præstabit quod non præstiterant patres ejus neq; patres patrum ejus, diripiendo et prædando: et distribuet illis pecuniam, et cogitabit adversùs Ægyptum cogitationes suas usque ad tempus.*

דניאל : יא

exercitu *in* bellum ad *se miscebit* Auſtri rex & : magno exercitu *in* Auſtri regem *ſuper ſuum* cor & ,*ſuam fortitudinem excitabit* Et
25 ויער כחו ולבבו על־מלך הנגב בחיל גדול ומלך הנגב יתגרה למלחמה בחיל־
ejus eſcæ buccellam comedentes Et .cogitationes eum *ſuper* cogitabunt quia , ſtabit non & *: valde uſque forti* & ,magno
26 גדול ועצום עד־מאד ולא יעמד כי־יחשבו עליו מחשבות : ואכלי פתבגו
,*malignandum ad eorum* cor regum ipſorum duorū Et .multi interfecti cadent & ; inundabitur ejus exercitus & ,eum conterent
27 ישברוהו וחילו ישטוף ונפלו חללים רבים : ושניהם המלכים לבבם למרע
ſuam terram in revertetur Et .tempus certum ad finis adhuc quia,*proſperabitur* non & :loquentur mendacium una menſa *ſuper* &
28 ועל־שלחן אחד כזב ידברו ולא תצלח כי־עוד קץ למועד : וישב ארצו
veniet & ,revertetur *ſtatutum* tempus Ad .ſuam terram ad revertetur & ,faciet & *: ſanctitatis* pactum *ſuper* ejus cor & ,*magna ſubſtantia in*
29 ברכוש גדול ולבבו על־ברית קדש ועשה ושב לארצו : למועד ישוב ובא
iraſcetur & ,revertetur & ,*atteretur* & ,Chittim *Si:m* eo cum venient Et .poſterius ſic & , prius ſicut erit non & ; Auſtrum in
30 בנגב ולא־תהיה כראשנה וכאחרונה : ובאו בו ציים כתים ונכאה ושב וזעם
: ſtabunt eo ex brachia Et .*ſanctitatis* pactum derelinquentes ſuper intelliget & ,revertetur & ; faciet & ,*ſanctitatis* pactum *ſuper*
31 על־ברית־קודש ועשה ושב ויבן על־עזבי ברית קדש : וזרעים ממנו יעמדו
pacti prævaricatores Et .*obſtupefacientem* abominationem *dabunt* & , juge removebunt & ,fortitudinis ſanctuarium polluent &
32 וחללו המקדש המעוז והסירו התמיד ונתנו השקוץ משמם : ומרשיעי ברית
; multos faciet intelligere populi intelligentes Et .facient &,tenebunt ſuum Deum *ſcientum* populus & :blanditiis *in* faciet ſimulare
33 יחניף בחלקות ועם ידעי אלהיו יחזקו ועשו : ומשכילי עם יבינו לרבים
copulabuntur & ; parvo auxilio juvabuntur ,*ipſos corruere in* Et .diebus præda *in* & ,captivitate *in* ,flamma *in* & ,gladio *in* corruent &
34 ונכשלו בחרב ובלהבה בשבי ובבזה ימים : ובהכשלם יעזרו עזר מעט ונלוו
ad uſque dealbificandū ad & ,mundandū ad & ,eis *in* conflandū ad ,corruent intelligentibus de Et .*blanditiis in* multi eis *ſuper*
35 עליהם רבים בחלקלקות : ומן־המשכילים יכשלו לצרוף בהם ולברר וללבן עד־
omnē ſuper ſe magnificabit & ,ſe elevabit & , rex ſuam voluntatē juxta faciet Et .tempus *ſtatutum* ad adhuc quia ; finis tempus
36 עת קץ כי־עוד למועד : ועשה כרצנו המלך ויתרומם ויתגדל על־כל־
.eſt facta ,*eſt deciſa* quia , iræ conſummationē ad uſque proſperabitur & ; mirabilia loquetur deorum Deum *ſuper* & , deum
אל ועל אל אלים ידבר נפלאות והצליח עד־כלה זעם כי נחרצה נעשתה :
univerſa *ſuper* quia ; intelliget non Deum omnem *ſuper* & ,mulierum *deſiderium ſuper* & ,intelliget non ſuorum patrum Deum *ſuper* Et
37 ועל־אלהי אבתיו לא יבין ועל־חמדת נשים ועל־כל־אלוה לא יבין כי על־כל
,auro *in* : *glorificabit* ,ejus patres *cum* noverunt non quem deum & ; *glorificabit ſua baſi ſuper* Mahuzim Deum Et .ſe magnificabit
38 יתגדל : ולאלה מעזים על־כנו יכבד ולאלוה אשר לא־ידעהו אבתיו יכבד בזהב
multiplicabit ,*agnoſcet quem* ,alieno Deo cum Mahuzim munitionib⁹ faciet Et .deſiderabilib⁹ *in* &,pretioſo lapide *in* &,argento *in* &
39 ובכסף ובאבן יקרה ובחמדות : ועשה למבצרי מעזים עם־אלוה נכר אשר הכיר ירבה
,Auſtri rex eo cum ſe cornupetet finis tempore in Et .pretio *in* divides *humum* & , multis in eos faciet dominari & ; gloriam
40 כבוד והמשילם ברבים ואדמה יחלק במחיר : ובעת קץ יתנגח עמו מלך הנגב
.tranſibit & ,inundabit & ,terras *in* ingredietur & ; multis navibus *in* & ,equitibus *in* & ,*curru in* Aquilonis rex eum *ſuper turbinabit* &
וישתער עליו מלך הצפון ברכב ובפרשים ובאניות רבות ובא בארצות ושטף ועבר :
.Hammon filiorum *principium* & ,Moab & , Edom ; ejus manu de evadent iſtæ & ; corruent multæ & ,*decoris* terram *in* intrabit Et
41 ובא בארץ הצבי ורבות יכשלו ואלה ימלטו מידו אדום ומואב וראשית בני עמון :

Verſio VULG. LAT.

Et concitabitur fortitudo ejus, & cor ejus adverſùm regem 25
Auſtri in exercitu magno : & rex Auſtri provocabitur ad
bellum multis auxiliis, & fortibus nimis : & non ſtabunt,
quia inibunt adverſùs eum conſilia. Et comedentes panem 26
cum eo, conterent illum, exercitúſque ejus opprimetur : &
cadent interfecti plurimi. Duorum quoque regum cor erit 27
ut malefaciant, & ad menſam unam mendacium loquentur, & non proficient : quia adhuc finis in aliud tempus.
Et revertetur in terram ſuam cum opibus multis : & cor 28
ejus adverſùm teſtamentum ſanctum, & faciet, & revertetur in terram ſuam. Statuto tempore revertetur, & ve- 29
niet ad Auſtrum : & non erit priori ſimile noviſſimum. Et 30
venient ſuper eum Trieres & Romani : & percutietur &
revertetur, & indignabitur contra teſtamentum Sanctuarii,
& faciet : revertetúrque & cogitabit adverſùm eos, qui dereliquerunt teſtamentum Sanctuarii. Et brachia ex eo ſta- 31
bunt, & polluent Sanctuarium fortitudinis, & auferent juge ſacrificium : & dabunt abominationem in deſolationem. Et impii in teſtamentum ſimulabunt fraudulenter : 32
populus autem ſciens Deum ſuum, obtinebit, & faciet. Et 33
docti in populo docebunt plurimos : & ruent in gladio, &
in flamma, & in captivitate, & in rapina dierum. Cúm- 34
que corruerint, ſublevabuntur auxilio parvulo : & applicabuntur eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis ruent, ut 35
conflentur, & eligantur, & dealbentur uſque ad tempus
præfinitum : quia adhuc aliud tempus erit. Et faciet juxta 36
voluntatem ſuam rex, & elevabitur, & magnificabitur adverſùs omnem deum : & adverſùs Deum deorum loquetur
magnifica, & dirigetur, donec compleatur iracundia : perpetrata quippe eſt definitio. Et Deum patrum ſuorum non 37
reputabit : & erit in concupiſcentiis fœminarum, nec quemquam deorum curabit : quia adverſùm univerſa conſurget.
Deum autem Maozim in loco ſuo venerabitur : & deum, 38
quem ignoraverunt patres ejus, colet auro, & argento, &
lapide pretioſo, rebúſque pretioſis. Et faciet ut muniat 39
Maozim cum deo alieno, quem cognovit, & multiplicabit gloriam, & dabit eis poteſtatem in multis, & terram dividet gratuitó. Et in tempore præfinito præliabitur ad- 40
verſùs eum rex Auſtri, & quaſi tempeſtas veniet contra illum rex Aquilonis, in curribus, & in equitibus, & in claſſe
magna, & ingredietur terras, et conteret, et pertranſiet.
Et introibit in terram glorioſam, & multæ corruent : hæ 41
autem ſolæ ſalvabuntur de manu ejus, Edom, & Moab, &
principium filiorum Ammon.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]

Et uſque ad tempus aliquod excitabunt ſe vi- 25
res & animus ejus contra regem Auſtri. Rex
quoque Auſtri provocabitur ad bellum ingenti cum exercitu ; & quidem fortis erit admodum, ſed non ſubſiſtet, quia technas machinabuntur in eum ; Et comedentes pul- 26
mentum ejus, frangent eum ; & exercitus ejus diſſipabitur , cadéntque confoſſi multi.
Amborum regum iſtorum animus ad malum 27
intentus erit, & ſuper eadem menſa fraudem loquentur : ſed non proſperabuntur, quia
perducto ad terminum ſuum tempore, Re- 28
vertetur in terram ſuam copioſo cum exercitu : & animus ejus *vertetur* contra fœdus
ſanctum : Faciétque ut initio, ſic etiam po- 29
ſtremò. Venient autem contra eum acies 30
Cithæorum, & conterent eum : rurſúſque
indignabitur contra fœdus ſanctum, & rationem habebit eorum qui deſeruerint fœdus
ſanctum. Et fortiſſimi eorum ex ipſis exur- 31
gentes, polluent Sanctuarium munitum, amovebunt ſacrificia , ponéntque abominationem ad corruptelam. Porrò eos qui perfi- 32
dè agent contra fœdus, condemnabit ; & populus qui religionem agnoſcet, confirmabitur : Et juſti inter populum, docebunt mul- 33
tos ; & impingentur gladio, igni, captivitati, atque direptioni, diebus mille. Poſt- 34
quàm autem corruerint, adjuvabuntur adjumento parvo, adjungent enim ſe illis multi
cum ſimulatione. Quin etiam è ſapientibus 35
corruent, ut per eos probent & intelligant
uſque ad tempus præfinitum : quoniam adhuc ſupereſt longum ſpatium tempori illi.
Rex enim faciet pro ſua libidine, efferétque 36
ſe præ omnibus diis, & contra Deum deorum
grandia loquetur : & quidem proſperabitur,
donec conſummetur indignatio ; quandoquidem ſententia lata eſt. Deum etiam patrum 37
ſuorum non curabit, concupiſcentiam mulierum aut ullum deum nihili æſtimabit, ſed ſuper omnes efferet ſeſe. Deum autem for- 38
tem ſuper ſedem ſuam glorificabit, Deum patribus ſuis ignotum glorificabit auro, argento, gemmis optimis, & *rebus quibuſque* deſideratiſſimis. Tranſibitque ad urbes muni- 39
tas contra deos alienos, ut videat & dominetur multis : & terram pretio diſtribuet.
Tempore autem poſtremo dimicabit in eum 40
rex Auſtri, & concitabitur in eum rex Aquilonis cum bigis, & equitib⁹, navibus multis :
terra permeabit, Perveniétque ad terrā If- 41
raelis, & multi interficientur : hi autē evadent
man' ej⁹, Edom, Moab, & reliqui Ammonitæ,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

25 Καὶ ἐξεγερθήσεται ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ (β) ἐπὶ βασιλέα τοῦ Νότου ἐν δυνάμει μεγάλῃ. καὶ ὁ βασι-
λεὺς τοῦ Νότου συνάψει πόλεμον (γ) ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἰσχυρᾷ σφόδρα, καὶ οὐ στήσονται, ὅτι λογιοῦνται ἐπ᾽ αὐ-
26 τὸν λογισμοὺς, Καὶ φάγονται τὰ δέοντα αὐτοῦ, καὶ συντρίψουσιν (δ) αὐτὸν, καὶ δυνάμεις κατακλύσει, καὶ πεσοῦνται
27 τραυματίαι πολλοί. Καὶ ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς, αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς πονηρίαν, καὶ ἐπὶ τραπέζῃ μιᾷ ψευδῆ λα-
28 λήσουσι, καὶ οὐ κατευθυνεῖ, ὅτι ἔτι πέρας εἰς καιρόν. Καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ ἐν ὑπάρξει πολλῇ, καὶ ἡ καρ-
29 δία αὐτοῦ ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν, καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. Εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει, καὶ ἥξει ἐν
30 τῷ Νότῳ, καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ (ε) ἡ ἐσχάτη. Καὶ εἰσελεύσονται (ζ) ἐν αὐτῷ οἱ ἐκπορευόμενοι Κίτιοι, καὶ τα-
πεινωθήσεται, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ θυμωθήσεται ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν· καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ συνήσει ἐπὶ
31 τοὺς καταλιπόντας διαθήκην ἁγίαν. Καὶ (η) σπέρματα ἐξ αὐτοῦ ἀναστήσονται, καὶ βεβηλώσουσι τὸ ἁγίασμα τῆς
32 (θ) δυναστείας, καὶ μεταστήσουσι τὸν (ι) ἐνδελεχισμὸν, καὶ δώσουσι βδέλυγμα (κ) ἠφανισμένον, Καὶ οἱ ἀνομοῦν-
33 τες διαθήκην ἐπάξουσιν ἐν ὀλισθήμασι. καὶ λαὸς (λ) γινώσκοντες θεὸν αὐτοῦ κατισχύσουσι, καὶ ποιήσουσι, Καὶ
οἱ συνετοὶ (μ) τοῦ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλὰ, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν φλογὶ, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ
34 ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν. Καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοὺς, βοηθήσονται βοήθειαν μικρὰν, καὶ προστεθήσονται (ν) πρὸς
35 αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασι. Καὶ ἀπὸ τῶν συνιέντων ἀσθενήσουσι, τοῦ πυρῶσαι αὐτοὺς, (ξ) καὶ τοῦ ἐκλέξασθαι,
36 καὶ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι ἕως καιροῦ πέρας, ὅτι ἔτι εἰς καιρόν. Καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. (ο) καὶ ὁ βασι-
λεὺς ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται (π) ἐπὶ πάντα θεὸν, καὶ λαλήσει ὑπέρογκα, καὶ κατευθυνεῖ μέχρις οὗ συν-
37 τελεσθῇ ἡ ὀργὴ, εἰς γὰρ συντέλειαν γίνεται. Καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων (ρ) αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπι-
38 θυμίᾳ γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν θεὸν οὐ συνήσει, ὅτι ἐπὶ πάντας μεγαλυνθήσεται. Καὶ θεὸν (σ) μαωζεὶμ ἐπὶ τό-
που αὐτοῦ (τ) δοξάσει, καὶ θεὸν ὃν οὐκ ἔγνωσαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, δοξάσει ἐν (ʺ) χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ, καὶ
39 ἐν ἐπιθυμήμασι. Καὶ ποιήσει τοῖς ὀχυρώμασι τῶν καταφυγῶν μετὰ θεοῦ ἀλλοτρίου, καὶ πληθυνεῖ δόξαν, καὶ
40 ὑποτάξει αὐτοῖς πολλοὺς, καὶ γῆν διελεῖ ἐν δώροις. Καὶ ἐν (υ) καιροῦ πέρατι συγκερατισθήσεται μετὰ τοῦ βασι-
λέως τοῦ Νότου· καὶ συναχθήσεται (φ) ἐπ᾽ αὐτὸν βασιλεὺς τοῦ Βορρᾶ ἐν ἅρμασι καὶ ἐν ἱππεῦσι καὶ ἐν ναυσὶ πολ-
41 λαῖς, καὶ (χ) εἰσελεύσονται εἰς τὴν γῆν, καὶ συντρίψει, καὶ παρελεύσεται, Καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν τοῦ
Σαβαεὶμ, καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσι. καὶ οὗτοι διασωθήσονται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, Ἐδὼμ, καὶ Μωὰβ, καὶ ἀρχὴ
υἱῶν Ἀμμών.

Et excitabitur fortitudo ejus, & cor ejus ſuper regem Auſtri in virtute ma- 25
gna. Et rex Auſtri conteret prælium in virtute magna, & forti nimis; &
non ſtabunt : quia cogitabunt ſuper eum cogitationes : Et comedent neceſ- 26
ſaria ejus, & conterent eum : & virtutes (n) inundabit ; & cadent in-
terfecti multi. Et utrique reges, corda eorum ad malitiam : & ad men- 27
ſam unam mendacia loquentur : & non proficiet ; quia adhuc finis in tem-
pus. Et revertetur in terram ſuam in ſubſtantia multa : & cor ejus ſuper 28
teſtamentum ſanctum : & faciet, & revertetur in terram ſuam. Ad tem- 29
pus revertetur, & veniet ad Auſtrum : & non erit (o) ſicut prima, eti-
am noviſſima. Et ingredientur ad illum egredientes Citii : & humilia- 30
bitur, & revertetur, & indignabitur ſuper teſtamentum ſanctum. Et fa-
ciet, ac revertetur, & intelliget ſuper eos, qui dereliquerunt teſtamentum
ſanctum. Et (p) ſemina ex eo conſurgent : & polluent ſanctificationem 31
fortitudinis : & transferent juge ſacrificium : & dabunt abominationem
(q) deſolatam : Et qui inique agunt, teſtamentum inducent in lubricitati- 32
bus. Et populus ſcientes Deum ſuum obtinebunt, & facient : Et intelli- 33
gentes de populo intelligent in multa : & infirmabuntur in gladio, & in
flamma, & in captivitate, & in rapina dierum. Cúmque infirmati fuerint; 34
adjuvabuntur adjumento parvulo : & applicabuntur eis multi in lubricita-
tibus. Et de intelligentibus infirmabuntur ad conflandum eos, & ſeligen- 35
dum, & (r) revelandum uſque ad temporis terminum : quia adhuc in
tempus. Et faciet juxta voluntatem ſuam : Et rex elevabitur, & magni- 36
ficabitur adverſùs omnem (ſ) deum : & loquetur ingentia : & dirige-
tur ; donec compleatur ira : in (t) conſummationem enim fit. Et ſuper 37
omnes deos patrum ſuorum non intelliget : & (u) concupiſcentia fœmina-
rum : & ſuper omnem deum non intelliget , quia ſuper omnem magnifi-
cabitur. Et Deum (x) Maozim in loco ſuo glorificabit : & Deum, quem 38
ignoraverunt patres ejus, glorificabit in auro, & argento, & lapide preti-
oſo, & in concupiſcentiis. Et faciet munitionibus (y) confugiorum cum deo 39
alieno : & multiplicabit gloriam : & ſubjiciet ipſis multos : & terram di-
videt in donis. Et in temporis termino cornucentabit cum rege Auſtri : 40
et congregabitur ſuper eum rex Aquilonis in curribus, et equitibus, et navibus multis : et (z) ingredientur in terram. Et (ω) conteret, et tranſibit,
Et introibit in terram (aa) Sabaim : et multi infirmabuntur. Et hi ſalvabuntur de manu ejus , Edom, et Moab, et principium filiorum Ammon. 41

MS.A. (β) * καὶ βασιλέα (γ) καὶ ἐν (δ) αὐτοῦ, (ε) ὡς ἡ (ζ) οἱ ἐν αὐτῷ καὶ οἱ (η) βραχίονες καὶ σπέρματα (θ) δυνάμεως, (ι) ἐνδελεχισμὸν, (κ) ἠφανισμένον, Καὶ λαοὶ ἀνομοῦντες διαθήκην ἐξάξουσιν (λ) γινώσκων (μ) λαοῦ μου (ν) ἐπ᾽ αὐτοὺς (ξ) τοῦ ἐκλέξασθαι, (ο) καὶ ὑψωθήσεται (π) ὁ βασιλεὺς ἐπὶ πάντα θεὸν, καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν, καὶ λαλήσει (ρ) αὐτοῦ συνήσει, καὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα θεὸν (σ) μαωζεὶ (τ) οὐ δοξάσει, (ʺ) χρυσίῳ (υ) τῷ καιρῷ (φ) μετ᾽ αὐτοῦ, (χ) εἰσελεύσεται

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 وينهض قوته وقلبه على ملك الجنوب بقوة عظيمة * وملك الجنوب يجمع حربا * وبجيش
26 عظيم وقوة عزيزة * ولا يثبتون * لان يفكرون عليه افكارا * وياكلون واجباته * ويكسرونه *
27 ويعرق جيشه * ويسقط جرحا كثيرون * والملوك معا * وقلبهم على الشر * وعلى مايدة واحدة
28 يتكلمون بالكذب * ولا يستقيم * لان الانتهاء الى زمان ايضا * ويرجع الى ارضه بمال كثير *
29 وقلبه على عهد مقدس * ويصنع * ويعود الى ارضه الى الزمان * ويعود وياتي في الجنوب * وليس
30 يكون مثل الاولى ولا مثل الاخيرة * ويدخلون الذين فيه والخارجون الكتانيون * ويذل *
ويرتد ويغتاض على العهد الطاهر * ويصنع ويعود * ويفطن في الذين تركوا العهد الطاهر *
31 * والاذرعة والذرية يقومون منه * وينجسون مقدس الاقتدار * ويزيلون الدوام * ويعطون رجسة
32 فاسدة * ويأثمون في العهد * ويجلبون بالزلل * والشعب العارف بالهه يقوون ويصنعون *
33 34 * وفهماء الشعب يفهمون كثيرا * ويضعفون بالسيف وبالحريق والسبي والنهب اياما * وعند
35 ما يضعفون يعانون معونة صغيرة * ويزيدون عليهم كثيرون بالزلل * ويضعفون ليحرقوهم
36 ويختاروهم * ولينكشفوا الى الزمان * لان الانتهاء ايضا الى زمان * ويصنع كارادته * والملك
يرتفع * ويعظم على كل اله وعلى اله الالهة * ويتكلم بالكباير * وينجح الى ان تنقضي السخطة *
37 لانها تصير الى نهاية * وعلى جميع الهة اباية لا يفهم * على شهوة النساء وعلى كل اله لا يفهم *
38 لانه يعظم على الكل * ويمجد الهه عزيزا على موضعه * ويمجد الها لم تعرفه اباوه * بذهب
39 وفضة * وحجر مكرم * وشهوات * ويصنع بحصون الملتجيين باله غريب * لكي يعرف ويكثر
40 مجدا * ويخضع لهم كثيرين * ويقسم الارض بالهدايا * وفي الزمان يتناطح بقرنه مع ملك
الجنوب * ويجمع عليه ملك الجربياء بمركبات وفرسان وسفن كثيرة * ويدخل الى الارض
41 ويكسر * ويبلغ ويدخل الى ارض صابين * وكثيرون يضعفون * وهولاء يخلصون من يده
ادوم وموآب وبكر بني عمون *

Et elevabitur fortitudo ejus & animus 25
ejus contra regē Auſtri ſummo cū robore.
Rex quoq; Auſtri bellū coget magno cum
exercitu & virtute potenti ; ſed non reſi-
ſtent : nam cogitabunt in eum cogitationes,
Et comedent neceſſaria ipſius , & fran- 26
gent eum, & obruet exercitum ejus, ca-
dentq; vulnerati multi , Et reges pariter. 27
Et cor eorum ad malum erit , & ſuper
eadem menſa loquentur mendacium : at
non proſperabitur, quia terminus adhuc eſt
ad tempus. Itaq; redibit in terram ſuam 28
cum pecunia multa, animo ad ſanctum fœ-
dus propenſo. Cúmq; fecerit, & reverſus 29
fuerit in terram ſuam tempore præfixo ;
iterum veniet ad Auſtrum : ſed non erit
ut primâ vice, neq; ut poſtremâ. Nam in- 30
gredientibus qui ſunt in eo, & externis
Cethæis, deprimetur : & averſus indigna-
bitur contra fœdus illud ſanctum : cúmq;
fecerit, revertetur & conſiderabit eos qui
dereliquerunt fœdus ſanctum. Et brachia 31
atque progenies exurgent ex eo, & pro-
phanabunt Sanctuarium potentiæ , &
amovebunt juge ſacrificium, collocabuntq;
abominationem perniciosam , Iniquè a- 32
gent in fœdus, & inducent lubricitates :
ſed populus qui Deum ſuum novit, con-
fortabuntur & facient ; Et prudentes 33
populi multùm intelligent : & infirma-
buntur gladio, incendio, captivitate , &
direptione, diebus aliquot. Cúmq; infir- 34
mati fuerint, juvabuntur auxilio parvo :
& aggravabunt eos multi lubricitati-
bus , Et infirmabuntur : ut comburant 35
eos, & ſeligant eos , et ut declarentur
tempore ſtatuto : nam terminus adhuc eſt
ad tempus aliud. Et faciet pro voluntate 36
ſua, & elevabit ſe rex iſte, magnificabit-
que ſe ſuper omnem deum & ſuper De-
um deorum, & grandia loquetur, atque
proſperabitur donec ceſſet indignatio ;
nam perventura eſt ad terminum uſque.
Nec ad omnes quidem patrum ſuorum 37
deos attendet ; ad deſiderium fœmina-
rum, aut ad ullum deum non attendet :
quia extollet ſe ſuper omnes : Honora- 38
bitque Deum ſuum, fortis in loco ſuo :
honorabit inquam, Deum quem non cogno-
verunt patres ejus, auro, argento, lapide
pretioſo, & rebus exquiſitis : Et afficiet 39
arces confugientium ad deum alienum ;
ut notior fiat, & majorem ſibi gloriam
acquirat : & ſubjiciet eis multos, divi-
detque terram in munera : Et proceſſu 40
temporis impetet cornu ſuo regem Auſtri,
& congregabitur adverſus eum rex
Aquilonis cum curribus, & equitibus,
navibuſque multis : & invadet terram,
contereture : Et perveniet, & ingredi- 41
etur in terram Sabin, & multi infirma-
buntur : at hi manum ejus effugient,
Edom, & Moab, & principium filiorum
Ammon.

דניאל׃ יב

,argenti & auri thesauris in dominabitur Et .evasionem in erit non Ægypti terra & ; terras in suam manum mittet Et
42 43 וַיִּשְׁלַח יָדוֹ בַּאֲרָצוֹת וְאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא תִהְיֶה לִפְלֵיטָה׃ וּמָשַׁל בְּמִכְמַנֵּי הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף
:Aquilone ab & ,Oriente ab eum terrebunt rumores Et .ejus gressibus in Chusim & ,Lubim & : Ægypti desiderabilibus omnibus in &
44 וּבְכֹל חֲמֻדוֹת מִצְרָיִם וְלֻבִים וְכֻשִׁים בְּמִצְעָדָיו׃ וּשְׁמֻעוֹת יְבַהֲלֻהוּ מִמִּזְרָח וּמִצָּפוֹן
monte in ,maria inter sui palatii tentoria plantabit Et .multos interficiendum ad &,perdendum ad magna ira in egredietur &
45 וְיָצָא בְּחֵמָא גְדֹלָה לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים רַבִּים׃ וְיִטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ בֵּין יַמִּים לְהַר
.ei adjutor non & ,ejus summitatem ad usque veniet & ; sanctitatis decoris
צְבִי־קֹדֶשׁ וּבָא עַד־קִצּוֹ וְאֵין עוֹזֵר לוֹ׃

CAP. XII. יב

est factum non quod ,angustiæ tempus erit & ,tui populi filiis super stans ,magnus princeps Michael stabit illo tempore in Et
1 וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל־בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא־נִהְיְתָה
multi Et .libro in scriptus inventus omnis tuus populus evadet ipso tempore in & : hoc tempus ad usque gentem existendo ab
2 מִהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמְּךָ כָּל־הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר׃ וְרַבִּים
fulgebunt intelligentes Et .seculi cōtemptū ad opprobria ad ii & ,seculi vitas ad ii ; expergiscētur pulveris humi dormientibus è
3 מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת־עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃ וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ
, verba obstrue Daniel tu Et .perpetuum & ,seculum in stellæ sicut multos justificantes & ; expansionis splendor sicut
4 כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְאַתָּה דָנִיֵּאל סְתֹם הַדְּבָרִים
ecce & , Daniel ego vidi Et .scientia multiplicabitur & ,multi discurrent : finis tempus ad usque librum signa &
5 וַחֲתֹם הַסֵּפֶר עַד־עֵת קֵץ יְשֹׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדָּעַת׃ וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל וְהִנֵּה
,lineis induto viro dixit Et .fluminis labium ad inde unus & ,fluminis labium ad hinc unus ; stantes alii duo
6 שְׁנַיִם אֲחֵרִים עֹמְדִים אֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר וְאֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר׃ וַיֹּאמֶר לָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים
desuper qui , lineis indutum virum audivi Et ?mirabilium finis quo Usque ; fluminis aquas desuper qui
7 אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר עַד־מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת׃ וָאֶשְׁמַע אֶת־הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל
,statutum tempus ad quia ; seculi vivente in juravit & ,cœlos ad suā sinistrā & ,suā dexterā elevavit & ,fluminis aquas
לְמֵימֵי הַיְאֹר וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל־הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד
ego Et .hæc universa consummabuntur,sanctitatis populi manus dispergere consummare secundū & : dimidium & ,statuta tempora
8 מוֹעֲדִים וָחֵצִי וּכְכַלּוֹת נַפֵּץ יַד־עַם־קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה כָל־אֵלֶּה׃ וַאֲנִי
signata & ,obstrusa quia ; Daniel Vade , dixit Et ?horum novissimo quid,Domine , dixi & : intellexi non & , audivi
9 שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וָאֹמְרָה אֲדֹנִי מָה אַחֲרִית אֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר לֵךְ דָּנִיֵּאל כִּי־סְתֻמִים וַחֲתֻמִים
intelligent non & , impii agent impiè &,multi se constabunt &,dealbabuntur &,se Purificabunt .finis tempus ad usque verba
10 הַדְּבָרִים עַד־עֵת קֵץ׃ יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ
,mille dies ; obstupefacientem abominationē dandū ad & , juge fuerit remotū tempore à Et .intelligent intelligentes & ; impii omnes
11 כָּל־רְשָׁעִים וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ׃ וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלָתֵת שִׁקּוּץ שֹׁמֵם יָמִים אֶלֶף
tu Et .quinque & triginta , trecentos , mille dies ad attinget & ,expectantis Beatitudines .nonaginta & , ducenti
12 13 מָאתַיִם וְתִשְׁעִים׃ אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה׃ וְאַתָּה
.dierum fine in tuā sorte in stabis & , requiesces & : finem ad vade
לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין׃

Versio VULG. LAT.

Et mittet manum suam in terras : & terra Ægypti non effugiet. 42 Et dominabitur thesaurorum auri & argenti, & in 43 omnibus pretiosis Ægypti : per Libyam quoque & Æthiopiam transibit. Et fama turbabit eum ab Oriente & ab 44 Aquilone: & veniet in multitudine magna, ut conterat & interficiat plurimos. Et figet tabernaculum suum Apadno 45 inter maria, super montem inclytum & sanctum : & veniet usque ad summitatem ejus, & nemo auxiliabitur ei.

CAP. XII.

IN tempore autem illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui : & veniet tempus quale 1 non fuit ab eo ex quo gentes esse cœperunt usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit scriptus in libro. Et multi de his 2 qui dormiunt in terræ pulvere, evigilabunt ; alii in vitam æternam, & alii in opprobrium, ut videant semper. Qui 3 autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti ; & qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. Tu autem, Daniel, claude sermones, & signa librum, 4 usque ad tempus statutum : plurimi pertransibunt & multiplex erit scientia. Et vidi ego Daniel, & ecce 5 quasi duo alii stabant : unus hinc super ripam fluminis, & alius indè ex altera ripa fluminis. Et dixi viro, qui erat 6 indutus lineis, qui stabat super aquas fluminis ; Usquequò finis horum mirabilium ? Et audivi virum, qui indutus 7 erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cùm elevâsset dexteram & sinistram suam in cœlum, & jurâsset per Viventem in æternum, quia in tempus, & tempora, & dimidium temporis. Et cùm completa fuerit dispersio manûs populi sancti, complebuntur universa hæc. Et ego audivi, 8 & non intellexi. Et dixi ; Domine mi, quid erit post hæc ? Et ait ; Vade, Daniel, quia clausi sunt, signatíque sermones, 9 usque ad præfinitum tempus. Eligentur, & dealbabuntur, 10 & quasi ignis probabuntur multi : & impiè agent impii, neque intelligent omnes impii, porrò docti intelligent. Et à tempore cùm ablatum fuerit juge sacrificium, 11 & posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille ducenti nonaginta. Beatus, qui expectat, & pervenit usque 12 ad dies mille trecentos trigintaquinque. Tu autem vade ad 13 præfinitum : & requiesces, & stabis in sorte tua in finem dierum.

Hucusque Danielem in Hebræo volumine legimus. Quæ sequuntur usque ad finem libri, de Theodotionis editione translata sunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 * ܘܢܘܫܛ ܐܝܕܗ ܥܠ ܐܬܪܘܬܐ. ܘܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܐ ܬܥܪܘܩ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ. * ܘܢܫܠܛ ܒܣܝܡܬܐ
43 ܕܕܗܒܐ ܘܕܣܐܡܐ ܘܒܟܠ ܪܓܝܓ ܡܨܪܝܢ. ܘܠܘܒܝܐ ܘܟܘܫܝܐ ܢܗܘܘܢ ܒܥܘܕܪܢܗ.
44 * ܘܫܡܥܐ ܢܫܓܫܘܢܗ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ ܓܪܒܝܐ. ܘܢܦܘܩ ܒܚܡܬܐ ܪܒܬܐ ܠܡܚܪܒܘ
45 ܘܠܡܘܒܕܘ ܠܣܓܝܐܐ. * ܘܢܩܒܥ ܡܫܟܢܗ ܒܐܬܪܐ ܦܩܥܐ. ܒܝܢ ܝܡܐ ܠܛܘܪܐ. ܘܢܛܪ
ܡܩܕܫܗ. ܘܢܐܬܐ ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܗ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܥܕܪܢܐ.
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *
1 * ܒܗ ܒܙܒܢܐ ܗܘ ܢܩܘܡ ܡܝܟܐܝܠ ܡܠܐܟܐ ܪܒܐ ܕܩܐܡ ܥܠ ܒܢܝ ܥܡܟ. ܘܢܗܘܐ ܙܒܢܐ
ܕܐܘܠܨܢܐ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܕܟܘܬܗ ܡܢ ܝܘܡܬ ܥܠܡܐ. ܘܒܗ ܒܙܒܢܐ ܗܘ ܢܬܦܨܘܢ ܡܢ ܒܢܝ
2 ܥܡܟ ܟܠ ܕܢܫܬܟܚ ܕܟܬܝܒ ܒܟܬܒܐ. * ܘܣܓܝܐܐ ܕܕܡܟܝܢ ܒܥܦܪܐ
ܢܬܬܥܝܪܘܢ. ܗܠܝܢ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܗܠܝܢ ܠܐܒܕܢܐ ܘܠܚܣܕܐ ܕܚܒܪܝܗܘܢ ܠܥܠܡ.
3 * ܘܥܒܕܝ ܛܒܬܐ ܘܡܣܬܟܠܢܐ ܢܢܗܪܘܢ ܐܝܟ ܢܘܗܪܐ ܕܪܩܝܥܐ. ܘܕܡܙܕܩܝܢ
ܠܣܓܝܐܐ. ܢܢܗܪܘܢ ܘܢܩܘܡܘܢ ܐܝܟ ܟܘܟܒܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܠܥܠܡ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.
4 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܕܢܝܐܝܠ. ܣܝܡ ܣܘܦܐ ܠܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܘܫܬܘܩ. ܘܚܬܘܡ ܠܟܬܒܐ ܗܢܐ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢ
5 ܐܚܪܝܐ. ܢܒܨܘܢ ܣܓܝܐܐ. ܘܬܣܓܐ ܝܕܥܬܐ. * ܘܚܙܝܬ ܐܢܐ ܕܢܝܐܝܠ. ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܩܝܡܝܢ
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

Extendet quoq; manũ suam ad provincias, & 42 terra Ægypti non effugiet manꝰ ejꝰ: Sed do- 43 minabitur thesauro auri & argenti, & pretiosis quibusq; rebꝰ Ægypti : & Libyes Æthiopesq; erunt in auxiliũ ipsius. Rumoribꝰ autẽ 44 urgentibus eum ab Oriente & ab Aquilone, prodibit magna cum ira ad occidendum & perdendum plurimos : Figétque tentorium 45 suum in loco plano, mare inter ac montem, & servabit Sanctuarium ejus: adveniente verò fine temporis ejus, nemo erit illi adjutor.

CAP. XII.

EOdem illo tempore exurget Michael an- 1 gelus maximus, præpositus popularibus tuis : erit autem tempus angustiæ, cui simile nunquam extitit à diebus seculorum: & eodem illo tempore servabitur è popularibꝰ tuis quisquis inventus fuerit scriptus in libro. Et mul- 2 ti qui in pulvere dormiunt, expergiscentur ; quidam ad vitam æternam, quidam verò ad interitum & opprobrium sociorum suorum æternum. Agentes bona & prudentes splende- 3 bunt sicut lumen firmamenti ; & qui justificant multos, fulgebunt stabuntque ceu stellæ quæ sunt in cœlo, in seculum & in seculum seculorum. Tu quidem Daniel, impone finem 4 sermonibus istis, & tace, & obsigna librum istum ad postremũ usque tempus : perquirent multi, & augebitur scientia. Tum vidi ego 5 Daniel, & ecce duo alii stantes, unus ad hanc fluminis ripam, alter ad illam. Qui dixerunt 6 viro illi induto vestibus gloriosissimis, qui stabat super aquas fluminis ; Quando tandem erit hic finis ? Et audivi virum illum indutum 7 vestibus magnificis, qui stabat super aquas fluminis, sublatâ cœlum versùs dexterâ & sinistrâ suâ, jurâsse per Viventem æternùm ; quòd post tempus temporum & dimidium temporis, & quo tempore liberabuntur manus totiꝰ populi sancti; perficienda sunt hæc omnia. Cúmq; ego Daniel audiens non intelligerem, 8 dixi; Domine mi, quid post hæc *futurum est?* Qui dixit mihi ; Abi Daniel : nam occulti 9 sunt & obsignati sermones isti usque ad tempus præfinitum. Purgabuntur, dealbabuntur, 10 & probabuntur multi : peccatores peccabunt, & non intelligent omnes peccatores; agentes autem bona intelligent. Et à quo tempore 11 cessabit sacrificium, ponetur abominatio ad corruptelam diebus mille ducentis nonaginta. Beatus ille qui præstolabitur ut perveni- 12 at ad dies mille trecentos trigintaquinque. Cæterùm tu Daniel, abi, ad finem usque qui- 13 esce: tum resurges tempore tuo, in fine dierum.

Absolutus est Daniel.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

42 43. Καὶ ἐκτενεῖ τὴν (τ)χεῖρα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ γῆ Αἰγύπτου οὐκ ἔσται εἰς σωτηρίαν. Καὶ κυριεύσει ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τοῦ (ψ) χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, καὶ ἐν πᾶσιν ἐπιθυμητοῖς Αἰγύπτου, καὶ Λιβύων, καὶ Αἰθιόπων, ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν αὐ-
44 τῶν. Καὶ ἀκοαὶ καὶ σπουδαὶ ταράξουσιν αὐτὸν ἐξ ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ Βορρᾶ· καὶ ἥξει ἐν θυμῷ πολλῷ, τοῦ ἀφανίσαι
45 (ω)πολλούς. Καὶ πήξει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ (α)ἐφαδανῷ, ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν, εἰς ὄρος (β)σαβαεὶν ἅγιον, ἥξει ἕως μέρους αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος αὐτόν.

Et extendet manum super terram : & terra Ægypti non erit in sa- 42 lutem. Et dominabitur in reconditis auri, & argenti, & in omnibus 43 desiderabilibus Ægypti, & Lybum, & Æthiopum, in munitionibus eorum. Et rumores, & festinationes turbabunt eum ab Oriente, & ab Aquilone. Et 44 veniet in furore multo ad (bb)disperdendum multos : Et figet tabernaculum 45 suum (cc)Ephadano in medio marium in monte (dd) Sabaim sancto: veniet usque ad partem ejus: & non est qui eruat eum.

MS.A. (τ)χεῖρα αὐτοῦ (ψ) χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου, καὶ πᾶσιν (ω) καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι πολλούς. (α) ἐν φαιδανῷ, (β) σαβεὶν ἅγιον, καὶ ἥξει ἕως μέρους ὄρους αὐτοῦ,

ΚΕΦ. ιβ'.

1 ΚΑὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστήσεται Μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὁ μέγας, ὁ ἑστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου· καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως, θλίψις οἵα οὐ γέγονεν (α) ἀφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐν τῇ γῇ, ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. (β) ἐν τῷ
2 καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται ὁ λαός σου πᾶς (γ) ὁ γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ. Καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν
3 γῆς χώματι (δ) ἐξεγερθήσονται, οὗτοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς αἰσχύνην αἰώνιον. Καὶ οἱ συνιέντες (ε) λάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς
4 τοὺς αἰῶνας, καὶ ἔτι. Καὶ σὺ Δανιὴλ ἔμφραξον (ζ) τοὺς λόγους, καὶ σφράγισον τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας,
5 ἕως διδαχθῶσι πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις. Καὶ ἴδον ἐγὼ Δανιήλ, καὶ ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἱστήκεισαν, εἷς ἐντεῦ-
6 θεν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ. Καὶ (η) εἶπε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὰ
7 βαδδίν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, Ἕως πότε τὸ πέρας ὧν εἴρηκας τῶν θαυμασίων· Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἐνδεδυμένου τὰ βαδδίν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· καὶ ὕψωσε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι εἰς καιρὸν (θ) καιρῶν καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἐν
8 τῷ συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν γνώσονται πάντα ταῦτα. (ι) Καὶ ἐγὼ ἤκουσα, καὶ οὐ συνῆκα· καὶ εἶπα, Κύριε,
9 τί (κ) τὰ ἔσχατα τούτων; Καὶ εἶπεν, Δεῦρο Δανιήλ, ὅτι (λ) ἐμπεφραγμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι οἱ λόγοι ἕως και-
10 ροῦ πέρας. Ἐκλεγῶσι, καὶ (μ) ἐκλευκανθῶσι, καὶ πυρωθῶσι, καὶ ἁγιασθῶσι πολλοί· καὶ (ν) ἀνομήσωσιν ἄνομοι,
11 καὶ οὐ συνήσουσι πάντες ἄνομοι, καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσι. Καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, (ξ) καὶ
12 δοθήσεται τὸ βδέλυγμα ἐρημώσεως, ἡμέραι χίλιαι διακόσιαι ἐνενήκοντα. Μακάριος ὁ (°) ὑπομένων καὶ
13 φθάσας εἰς ἡμέρας χιλίας τριακοσίας τριακονταπέντε. Καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἔτι γὰρ ἡμέραι (ο) καὶ ὧραι εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας, (ϛ) καὶ ἀναστήσῃ εἰς τὸν κλῆρόν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν. †

CAP. XII.

ET in tempore illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis 1 populi tui. Et erit tempus tribulationis, tribulatio, qualis non fuit, ex quo facta est gens in terra usque ad tempus illud. In tempore illo salvabitur populus tuus omnis, qui scriptus fuerit in libro. Et multi de his qui dormiunt 2 in terræ pulvere, evigilabunt, alii in vitam æternam, & alii in opprobrium, & confusionem æternam. Et intelligentes fulgebunt quasi splendor firma- 3 menti : & (a)de justis plurimis, quasi stellæ in secula, & ultrá. Tu autem, 4 Daniel, claude sermones, & signa librum usque ad tempus consummationis; donec doceantur multi, & multiplicetur scientia. Et vidi ego Daniel ; & 5 ecce alii duo stabant, unus hinc super labium fluminis, & alius indè ex alio labio fluminis. Et (b)dixit viro, qui indutus erat Baddin, qui stabat 6 super aquam fluminis ; Usquequò finis istorum, quæ dixisti, mirabilium? Et audivi virum, qui indutus erat Baddin, qui stabat super aquam fluminis: 7 & elevavit dexteram suam, & sinistram suam in cœlum: & juravit in Vivente in æternum; Quia in tempus (c) temporum, & dimidium temporis, cùm completa fuerit dispersio, cognoscent universa hæc. Et ego audivi, & non 8 intellexi. Et dixi ; Domine, quid novissima horum ? Et dixit ; Vade, Da- 9 niel ; quia clausi signatique sunt sermones usque ad temporis finem. Eli- 10 gentur, & dealbabuntur, & quasi per ignem probabuntur, & sanctificabuntur multi: & iniquè agent iniqui: neq; intelligent omnes iniqui: & docti intelligent. Et à tempore mutationis jugis sacrificii, & dabitur abominatio de- 11 solationis, dies mille ducenti nonaginta. Beatus qui expectat, et pervenit ad 12 dies mille trecentos triginta quinq;. Tu autem [Daniel] vade, et quiesce. Adhuc enim dies, (d) et horæ in completionem consummationis : et resurges in sorte tua in consummatione dierum. 13

MS. A. (α) ἀφ' ἧς γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς, (β) καὶ ἐν (γ) ὁ εὑρεθεὶς ὁ γεγραμμένος (δ) ἐγερθήσονται, (ε) ἐκλάμψουσιν (ζ) τὸ βιβλίον, καὶ σφράγισον τοὺς λόγους ἕως καιροῦ (η) εἶπον (θ) καὶ καιροὺς καὶ εἰς ἥμισυ καιροῦ, ἐν τῷ συντελέσαι διασκορπισμὸν λαοῦ ἡγιασμένου, καὶ γνώσονται (ι) Κἀγὼ (κ) ἔσχατα (λ) ἐμπεφραγμένοι (μ) πυρωθῶσιν, (ν) ἀνθήσουσιν (ξ) ἀφ' οὗ ἀνέστη ἡ θυσία διαπαντός, καὶ ἑτοιμάσθη δοθῆναι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐνενήκοντα. (°) ὑπομείνας (ο) εἰσὶν εἰς (ϛ) καὶ ἀναπαύσῃ καὶ ἀναστήσῃ †ὍΡΑΣΙΣ ια'.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 43 * ويمد يده على الارض * وارض مصر لا تكون للخلاص * ويسود في مخابي الذهب والفضة *
وفي كل مشتهيات مصر * والنوبة والحبش في حصونهم * والسماعات والمرسات تقلقه من
44 المشارق ومن الجربياء * ويأتي بحنق كثير ليبيد ويحرم كثيرين * وينصب مظلته في
45 مكان سهل بين البحور على جبل صابايين المقدس * ويأتي الى حده ولا يكون من
ينجيه *

Et cùm extendet manum suam super ter- 42 ram, etiam terra Ægypti non erit incolumis ; Sed potietur latebrarum auri & 43 argenti, omniumque rerum exquisitarum Ægypti. Verùm Nabæ & Æthiopes in arcibus suis : Et rumores falsæque famæ 44 conturbabunt eum ab Oriente & ab Aquilone: quapropter veniet cum ira magna ad perdendum & abolendos multos : Fi- 45 getque tabernaculum suum in loco plano inter maria, super monte Sabain sancto : veniet inquam, ad limites ejus usque, nec erit qui eripiat eum.

* الفصل الثاني عشر *

1 * وفي ذلك الزمان يقوم ميخائيل الرئيس العظيم القائم على بني شعبك * ويكون زمان
صعوبة * صعوبة لم يكن مثلها منذ صارت الامة على الارض حتى ذلك الزمان * وفي
ذلك الزمان يخلص شعبك * كل من وجد مكتوبا في السفر * وكثيرون من الهاجعين في
2 تراب الارض يستيقظون * هولاء لحياة الابدية * وهولاء للعيب وخزي ابدي * والفهمون
3 يسرقون مثل ضياء الجلد * ومن الصديقين كثيرين مثل النجوم * الى الاباد وايضا * وانت
4 يا دانيال اكتم الكلمات الى زمان الانتهاء * حتى يتعلم كثيرون * وتكثر المعرفة *
5 * ونظرت انا دانيال * واذا اثنان اخران وقفا واحد من ههنا على شاطي النهر * واخر من
6 ههنا على شاطي النهر * وقالا للرجل اللابس اثواب الوقار الذي كان فوق ماء النهر * الى
7 متى نهاية العجائب التي قلتها * فسمعت الرجل اللابس اثواب الوقار الذي كان فوق
النهر * ورفع يمينه ويساره الى السماء * وحلف بالحي الى الابد * انه الى الوقت ووقتين ونصف
8 وقت * عند ما يكمل تفريق يد الشعب المقدس * يفهمون هذه كلها * وانا سمعت ولم افهم
9 فقلت يا سيد ما اواخر هولاء * وما هذه الامثال * فقال هلم يا دانيال * ان هذه الكلمات
10 مكتومة ومختومة الى نهاية الزمان * يصطفون ويبيضون ويختبرون ويتقدسون كثيرون * ويأثم
11 والاثمة يأثمون * وجميع الاثمة لا يفهمون * والفهماء يفهمون * ومن زوال تغيير الدوام * منذ
12 قامت ذبيحة كل حين * وهيئت لتعطي رجل الخراب * الفا ومائتين وتسعين يوما * مغبوط
13 الذي يصبر ويبلغ الى الف وثلاثمائة وخمسة وثلاثين يوما * وانت هلم واسترح * لان هذه
ايضا ايام وساعات لكمال الانتهاء * وتستريح وتقوم لميراثك الى انتهاء الايام *

CAP. XII.

EO tempore consurget Michael princeps 1 magnus qui præest popularibus tuis : eritq; tempus calamitatis, tantæ calamitatis ut nulla similis acciderit ex quo condita fuit gens super terram usque ad illud tempus : eoque tempore salvabitur populus tuus, quicunque inventus fuerit scriptus in libro. Et multi ex dormientibus in pul- 2 vere terræ, evigilabunt ; hi ad vitam æternam, illi verò ad opprobrium & ignominiam æternam. Prudentes quidem 3 enitebunt sicut splendor firmamenti ; & de justis multis, tanquam stellæ, ad æternitates usque, & ultrá. Tu verò O 4 Daniel, reconde verba ista usque ad tempus termini, donec addiscant multi, & multiplicetur scientia. Deindè vidi ego 5 Daniel, & ecce duo alii steterunt unus hinc ad ripam fluminis, alter indè ad ripam fluminis. Et dixerunt vi- 6 ro illi induto vestibus honoris, qui erat super aquam fluminis; Quousque terminus erit mirabilium illorum quæ dixisti ? Et audivi virum illum indu- 7 tum vestibus honoris, qui erat super flumen, sublatâ dexterâ & sinistrâ suâ cœlum versùs, jurâsse per Viventem in æternum ; quòd post tempus, & duo tempora, & dimidium temporis ; ubi expleta esset dispersio manûs populi sancti, intellecturi sunt hæc omnia: Cùm ego hæc audîssem, nec intellexissem; 8 dixi, O Domine, quænam erunt istorum novissima? & quænam sunt hæ comparationes ? Dixit, Abi O Da- 9 niel ; nam hæc verba recondita sunt et obsignata usque ad terminum temporis: Eligentur, dealbabuntur, probabun- 10 tur, & sanctificabuntur multi : iniqui iniquè agent, & omnes iniqui non intelligent ; prudentes autem intelligent. Et à termino mutationis jugis cultûs, 11 ex quo substiterit sacrificium omnis temporis, & præstò fuerit ut collocetur abominatio desolationis, mille ducenti 12 nonaginta dies erunt. Beatus qui expectabit & perveniet ad mille trecentos trigintaquinque dies. Tu autem vade, 13 & quiesce ; hi enim adhuc sunt dies & horæ ad consummationem termini : quiesces autem, & resurges ad hæreditatem tuam in finem usque dierum.

HOSEE.

ספר הושע : א ב

CAP. I. א

diebus in , Beeri filium Hoseah ad fuit quod Domini Verbum
1 דְּבַר־יְהוָה׀ אֲשֶׁר הָיָה אֶל־הוֹשֵׁעַ בֶּן־בְּאֵרִי בִּימֵי
diebus in & ; Jehudah regum Jechizchijah , Achaz , Jotham ,Huzijah
עֻזִּיָּה יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה וּבִימֵי
Dominus est locutus Principio .Israel regis Joas filii Jarobham
2 יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ תְּחִלַּת דִּבֶּר־יְהוָה
uxorem tibi accipe ,Vade ,Hoseah ad Dominus dixit & : Hoseah in
בְּהוֹשֵׁעַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח־לְךָ אֵשֶׁת
terra fornicabitur fornicando quia ,fornicationū *natos* & ,fornicationum
זְנוּנִים וְיַלְדֵי זְנוּנִים כִּי־זָנֹה תִזְנֶה הָאָרֶץ
: Diblaim filiam Ghomer accepit & , ivit Et .Dominum post à
3 מֵאַחֲרֵי יְהוָה׃ וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת־גֹּמֶר בַּת־דִּבְלָיִם
Voca ,eum ad Dominus dixit Et .filium ei peperit & ,concepit &
4 וַתַּהַר וַתֵּלֶד־לוֹ בֵּן׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו קְרָא
sanguines visitabo & ,paululum adhuc quoniam : Izrehel ejus nomen
שְׁמוֹ יִזְרְעֶאל כִּי־עוֹד מְעַט וּפָקַדְתִּי אֶת־דְּמֵי
.Israel domus regnum faciam cessare & ,Jehu domum super , Izrehel
יִזְרְעֶאל עַל־בֵּית יֵהוּא וְהִשְׁבַּתִּי מַמְלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
valle in Israel arcum conteram & ; illa die in erit Et
5 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְשָׁבַרְתִּי אֶת־קֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק
Voca , ei dixit & ,filiam peperit & ,adhuc concepit Et .Izrehel
6 יִזְרְעֶאל׃ וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בַּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא
domus miserear ultrà addam non quia ; Ruchamah-Lo ejus nomen
שְׁמָהּ לֹא רֻחָמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אֲרַחֵם אֶת־בֵּית
,miserebor Jehudah domui Et .*eos tollam tollendo quia* , Israel
7 יִשְׂרָאֵל כִּי־נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם׃ וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם
, arcu *in* eos servabo non & : suo Deo Domino in eos faciam salvos &
וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא אוֹשִׁיעֵם בְּקֶשֶׁת
-Lo ablactavit Et .equitibus *in* & ,equis *in* , bello *in* & ,gladio *in* &
8 וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים וּבְפָרָשִׁים׃ וַתִּגְמֹל אֶת־לֹא
ejus nomen Voca , dixit Et .filium peperit & ,concepit & ,Ruchamah
9 רֻחָמָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן׃ וַיֹּאמֶר קְרָא שְׁמוֹ
ero non ego & ,meus populus non vos quia ; Hammi-Lo
לֹא עַמִּי כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי וְאָנֹכִי לֹא־אֶהְיֶה
quæ ,maris arena sicut Israel filiorum numerus erit Et *vobis*
10 לָכֶם׃ וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר
dicetur quo loco in erit & : *numerabitur* non & ,*mensurabitur* non
לֹא־יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יֵאָמֵר
.Viventis Dei Filii , eis dicetur ; vos meus populus Non , eis
לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל־חָי׃
sibi ponent & ,pariter Israel filii & ,Jehudah filii congregabuntur Et
11 וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי־יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׂמוּ לָהֶם
.Izrehel dies magnus quia ; terra de ascendent & ,unum caput
רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֶאל׃

CAP. II. ב

.Ruchamah vestris sororibus & ; Hammi vestris fratribus Dicite
1 אִמְרוּ לַאֲחֵיכֶם עַמִּי וְלַאֲחוֹתֵיכֶם רֻחָמָה׃
,mea uxor non ipsa quoniam ,contendite ,vestra matre cum Contendite
2 רִיבוּ בְאִמְּכֶם רִיבוּ כִּי־הִיא לֹא אִשְׁתִּי
suis faciebus à suas fornicationes auferat & : ejus vir non ego &
וְאָנֹכִי לֹא אִישָׁהּ וְתָסֵר זְנוּנֶיהָ מִפָּנֶיהָ
sua ubera inter ab sua adulteria &
וְנַאֲפוּפֶיהָ מִבֵּין שָׁדֶיהָ׃

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA

OSEE.

CAP. I.

1 VErbum Domini, quod factum est ad Osee filium Beeri, in diebus Oziæ, Joathan, Achaz, Ezechiæ, regum Juda, & in diebus Jeroboam filii Joas regis 2 Israel. Principium loquendi Domino in Osee: & dixit Dominus ad Osee; Vade, sume tibi uxorem fornicationum, & fac tibi filios fornicationum: quia fornicans fornicabitur terra à 3 Domino. Et abiit, & accepit Gomer filiam Debelaim: & con- 4 cepit, & peperit ei filium. Et dixit Dominus ad eum; Voca nomen ejus Jezrahel: quoniam adhuc modicum, & visitabo sanguinem Jezrahel super domum Jehu, & quiescere faciam re- 5 gnum domûs Israel. Et in illa die conteram arcum Israel in valle Jezrahel. Et concepit adhuc, 6 & peperit filiam. Et dixit ei; Voca nomen ejus, Absq; misericordia: quia nō addam ultrà misereri domui Israel, sed oblivione 7 obliviscar eorum. Et domui Juda miserebor, & salvabo eos in Domino Deo suo: & non salvabo eos in arcu, & gladio, & in bello, 8 & in equis, & in equitibus. Et ablactavit eam, quæ erat Absque misericordia. Et concepit, & pe- 9 perit filium. Et dixit; Voca nomen ejus, Non populus meus: quia vos non populus meus, & 10 ego non ero vester. Et erit numerus filiorum Israel quasi arena maris, quæ sine mensura est, & non numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis; Non populus meus vos: dicetur eis; Filii Dei vi- 11 ventis. Et congregabuntur filii Juda, & filii Israel pariter: & ponent sibimet caput unum, & ascendent de terra: quia magnus dies Jezrahel.

CAP. II.

1 DIcite fratribus vestris; Populus meus: & sorori vestræ; 2 Misericordiam consecuta. Judicate matrem vestram, judicate: quoniam ipsa non uxor mea, & ego non vir ejus. Auferat fornicationes suas à facie sua, & adulteria sua de medio uberum suorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ὨΣΗΕ Α'.

ΚΕΦ. α'.

1 Λόγος κυρίου, ὃς ἐγενήθη πρὸς Ὠσηὲ τὸν τοῦ Βεηρεί, ἐν ἡμέραις Ὀζίου, καὶ Ἰωάθαμ, καὶ Ἄχαζ, καὶ Ἐζεκίου βασιλέων Ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις Ἱεροβοὰμ (α) υἱοῦ Ἰωὰς βασιλέως 2 Ἰσραήλ. Ἀρχὴ λόγου κυρίου (β) ἐν Ὠσηέ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ὠσηέ, (γ) Βάδιζε, λάβε σεαυτῷ γυναῖκα πορνείας, καὶ τέκνα πορνείας, διότι ἐκπορνεύουσα ἐκπορνεύσει 3 ἡ γῆ ἀπὸ ὄπισθεν τοῦ κυρίου. Καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἔλαβε τὴν Γόμερ θυγατέρα Δεβηλαίμ· καὶ 4 συνέλαβε καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, Κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰεζραέλ, διότι ἔτι μικρόν, καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ Ἰεζραὲλ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα, καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου 5 Ἰσραήλ. Καὶ ἔσται, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συντρίψω τὸ τόξον τοῦ Ἰσραὴλ ἐν (δ) κοιλάδι τοῦ 6 Ἰεζραέλ. Καὶ συνέλαβεν ἔτι, καὶ ἔτεκε θυγατέρα. καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτῆς, Οὐκ ἠλεημένη, διότι οὐ μὴ προσθήσω ἔτι ἐλεῆσαι τὸν οἶκον (ε) Ἰσραήλ, ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐ- 7 τοῖς. Τοὺς δὲ υἱοὺς Ἰούδα ἐλεήσω, καὶ σώσω αὐτοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, καὶ οὐ σώσω αὐτοὺς ἐν τόξῳ, (ζ) οὐδὲ ἐν ῥομφαίᾳ, (η) οὐδὲ ἐν πολέμῳ, (θ) οὐδὲ ἐν ἵπποις, οὐδὲ ἐν ἱππεῦσι. 8 Καὶ ἀπεγαλάκτισε τὴν Οὐκ ἠλεημένην· καὶ 9 συνέλαβεν ἔτι, καὶ ἔτεκεν υἱόν. Καὶ εἶπε, Κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Οὐ λαός μου, διότι ὑμεῖς οὐ λαός μου, καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὑ- 10 μῶν. Καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, ἣ οὐκ ἐκμετρηθήσεται, οὐδὲ ἐξαριθμηθήσεται. καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ, οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, (ι) κληθήσονται καὶ αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. 11 Καὶ συναχθήσονται (κ) υἱοὶ Ἰούδα, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπιτοαυτό, καὶ θήσονται (λ) ἑαυτοῖς ἀρχὴν μίαν, καὶ ἀναβήσονται ἐκ τῆς γῆς, ὅτι μεγάλη ἡ ἡμέρα τοῦ Ἰεζραέλ.

MS.A. ὨΣΗΕ Α'. (α) τοῦ υἱοῦ (β) πρὸς (γ) Λάβε σεαυτῷ, (δ) τῇ κοιλάδι (ε) τοῦ Ἰσραήλ, (ζ) οὔτε (η) οὔτε (θ) οὔτε ἐν ἅρμασιν, οὔτε ἐν ἵπποις, οὔτε (ι) ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ (κ) οἱ υἱοὶ (λ) αὐτοῖς

ΚΕΦ. β'.

1 Εἴπατε τῷ ἀδελφῷ ὑμῶν, Λαός μου, καὶ 2 τῇ ἀδελφῇ ὑμῶν, Ἠλεημένη. Κρίθητε πρὸς τὴν μητέρα ὑμῶν, κρίθητε, ὅτι αὐτὴ οὐ γυνή μου, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀνὴρ αὐτῆς. καὶ ἐξαρῶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐκ προσώπου μου, καὶ τὴν μοιχείαν αὐτῆς ἐκ μέσου μαστῶν αὐτῆς,

OSEE.

CAP. I.

VERBUM Domini, quod factum est ad Osee filium Beeri in diebus Oziæ, & Joatham, & Achaz, & Ezeciæ regum Juda, & in diebus Hieroboā filii Joas regis Israel. 2 *Principium verbi Domini (a) in Osee. Et dixit Dominus ad Osee; Vade, tolle tibi uxorem fornicationū, & filios fornicationis: quia fornicans fornicabitur terra à (b) post Dominū.* 3 *Et abiit, & accepit Gomer filiam Debelaim. Et concepit, & peperit ei filium.* 4 *Et dixit Dominus ad eum; Voca nomen ejus Jezrael: quia adhuc modicum: & ulciscar sanguinem Jezrael super domū (c) Juda: & quiescere faciā regnū domûs Israel.* 5 *Et erit, in die illa conteram arcum Israel in valle Jezrael.* 6 *Et concepit adhuc, & peperit filiam. Et dixit ei; Voca nomen ejus, (d) Absq; misericordia: quia nequaquā addā ultrà misereri domui Israel: sed adversans adversabor eis.* 7 *Filiorum autem Juda miserebor: & salvabo eos in Domino Deo suo: & non salvabo eos in arcu, neque in gladio, neq; in (e) bello, neq; in equis, neq; in equitibus.* 8 *Et ablactavit eā, quæ erat Absq; misericordia. Et concepit adhuc, & peperit filium.* 9 *Et dixit; Voca nomen ejus, Non populus meus: quia vos non populus meus: & ego non sum vester.* 10 *Et (f) erat numerus filiorum Israel, sicut arena maris, quæ non mensurabitur, nec numerabitur. Et erit, in loco, ubi dictum est eis; Non populus meus vos: vocabuntur & ipsi filii Dei viventis.* 11 *Et congregabuntur filii Juda, & filii Israel simul: & ponent sibi principatum unum, & ascendent de terra: quoniam magnus est dies Jezrael.*

CAP. II.

1 *DIcite fratri vestro; Populus meus: & sorori vestræ, Misericordiā consequuta.* 2 *Judicamini cum matre vestra, judicamini: quia hæc nō uxor mea: & ego nō vir ejus. Et auferam fornicationē ejus à facie mea, & adulterium ejus de medio uberum illius.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 פתגם נבואה מן קדם יי דהוה עם הושע בר בארי ביומי עזיה יותם אחז יחזקיה מלכיא
2 דבית יהודה וביומי ירבעם בר יואש מלכא דישראל : שרוית פתגמא דיי בהושע ואמר
יי להושע איזל אתנבי נבואה על יתבי קרתא טעותא דאנון מוספין למחטי ארי מטעא
3 יטעון דיירי ארעא מבתר פולחנא דיי : ואזל ואתנבי עליהון דאם יתובון ישתבק להון
4 ואם לא כמתר עלי תינין יתרון ואוסיפו ועבדו עובדין בישין : ואמר יי ליה קרא
שומהון מבדריא ארי עוד צבחר כזער ואסער דם פלחי טעותא דאשד יהוא ביזרעאל
דקטלנון על דפלחו לבעלא תבו אנון למטעי בתר עגליא דבביתאל בכן אחשבניה
5 דם זכי על בית יהוא ואבטל מלכותא מבית ישראל : ויהי בעדנא ההיא ואתבר ית תקוף
6 עבדי קרב ישראל במישר יזרעאל : ואוסיפו ועבדו עובדין בישין ואמר ליה קרי שומהון
דלא רחימין בעובדיהון ארי לא אוסיף עוד לרחמא על בית ישראל ברם אם יתובון
7 משבק אשבוק להון : ועל דבית יהודה ארחם ואפרקנון במימרא דיי אלההון ולא
8 יתפרקון בקשתא ובחרבא ובעבדי קרבא בסוסון ובפרשין : ודדיריהון דאתגליאו לביני
9 עממיא אשתכחו דלא הוו רחימין בעובדיהון ואוסיפו ועבדו עובדין בישין : ואמר קרי
שומהון לא עמי ארי אתון לא עמי בדלית אתון מקימין פתגמי אוריתי מימרי לא הוה
10 בסעדיכון : ויהי מנין בני ישראל סגי כחלא דימא דלא מתכל ודלא מתמני ויהי באתרא
דאתגליאו ביני עממיא כד עברו על אוריתא ואתאמר להון לא עמי אתון יתובון
11 ויתרבון ויתאמר להון עמיה דיי חיא : ויתכנשון בני יהודה ובני ישראל כחדא
וימנון להון ריש חד מן בית דויד ויסקון מן ארעא דגלותהון ארי רב כנישתהון :

ב

1 נביאיא אמרו לאחיכון עמי תובו לאוריתי ועל כנשתכון דישראל ארחם : אוכחו לכנשתא דישראל
2 ואמרו לה ארי היא לא בתקנא בפולחני ומימרי לא מקבל צלותהא עד דתעדי עובדהא
בישיא מקבל אפהא ופולחן טעותהא מבין קרוהא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

1 VErbum prophetiæ à facie Domini quod factum est cum Osea filio Beeri, in diebus Oziæ, Jotham, Achaz, Ezechiæ regum domus Juda, & in diebus Jeroboam filii Joas regis Israel. 2 Principium verbi Dñi in Osea; & dixit Dñs ad Oseam; Vade, prophetiza *prophetiam* contra habitatores civitatis idololatræ, qui addunt peccare; quia errando errabunt habitatores terræ à cultu Dñi. 3 Et abiit & prophetavit super eos; Quòd si conversi fuerint, remittetur eis: *sin minus*, sicut defluunt folia ficulneæ defluent; at addiderunt & fecerunt opera mala. 4 Et dixit Dñs ad eum, Voca nomen *eorum* Dispersos: quia ferè adhuc modicum est, & visitabo sanguinem colentium idola, quem effudit Jehu in Jezreel, quos occîdit quòd servirent Baal, & conversi sunt etiam ipsi ut errarent post vitulos qui erant in Bethel. Ideò reputabo illum sanguinem innocentem super domum Jehu, & cessare faciam regnum domus Israel. 5 Et erit in tempore illo, & conteram fortitudinem bellatorum Israel in valle Jezreel. 6 Et addiderunt, & fecerunt opera mala, & dixit ei: Voca nomen eorum, Non misericordiam consecuti in operib' suis: quia non addam ultrà misereri dom' Israel: veruntamen si conversi fuerint, dimittendo dimittam eis. 7 Et domus Jehudah miserebor, & salvabo eos, in verbo Dñi Dei ipsorū, & non salvabuntur in arcu, gladio, & in bellatoribus, in equis & equitibus. 8 Habitatores autem eorū qui extorres transportati sunt inter populos, inventi sunt misericordia indigni in operib' suis: sed addiderunt & fecerunt opera mala. 9 Et ait, Voca nomen eorum Non popul' me', quia vos non estis popul' me', eò quòd vos non confirmetis verba legis meæ: Verbum meū non erit in adjutoriū vestrum. 10 Et erit numer' filiorū Israel copios' sicut arena maris, quæ nec mensurari nec numerari potest: & erit in loco quò exules acti fuerint inter populos, quando transgressi fuerint *legem*, & dictū fuerit eis, Non estis populi mei, convertentur & magnificabuntur, dicetur; eis, Popule Dei vivi. 11 Et congregabuntur filii Jehuda & filii Israel simul, & constituent sibi principē unum de domo David, atque ascendent de terra transmigrationis suæ; quia magnus erit dies congregationis eorum.

CAP. II.

1 PRophetæ dicite fratrib' vestris, Populus mi, convertimini ad legē meā, & congregationis vestræ miserebor. 2 Arguite cœtū Israel, & dicite ei, quia ipsa non placet sibi se cultui meo, Verbū meū non suscipit orationē ej', donec auferat opera sua mala à conspectu vultus sui, & cultum idolorum suorum de medio civitatis suæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܬܘܒ ܟܬܒܐ ܕܬܪܥܣܪ ܢܒܝܝܢ

ܢܒܝܘܬܗ ܕܗܘܫܥ ܢܒܝܐ *ܩܦܠܐܘܢ* *ܐ*

1 *ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܗܘܫܥ ܒܪ ܒܐܪܝ ܒܝܘܡܝ ܥܘܙܝܐ ܘܝܘܬܡ ܘܐܚܙ ܘܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܒܝܘܡܝ ܝܘܪܒܥܡ ܒܪ ܝܘܐܫ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
2 *ܫܘܪܝ ܡܡܠܠܗ ܕܡܪܝܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܗܘܫܥ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܗܘܫܥ. ܙܠ ܣܒ ܠܟ ܐܢܬܬܐ ܙܢܝܬܐ ܘܒܢܝܐ ܕܙܢܝܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܡܙܢܝܘ ܙܢܬ ܐܪܥܐ ܡܢ ܒܬܪ ܡܪܝܐ.
3 *ܘܐܙܠ ܢܣܒ ܠܗ ܠܓܘܡܪ ܒܪܬ ܕܒܠܝܡ. ܘܒܛܢܬ ܘܝܠܕܬ ܠܗ ܒܪܐ.
4 *ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܩܪܝ ܫܡܗ ܝܙܪܥܝܠ. ܡܛܠ ܕܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܐܬܒܥ ܕܡܗ ܕܝܙܪܥܝܠ ܡܢ ܒܝܬܗ ܕܝܗܘ. ܘܐܒܛܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ.
5 *ܘܢܗܘܐ ܒܗܘ ܒܝܘܡܐ ܐܬܒܪ ܩܫܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܥܘܡܩܐ ܕܝܙܪܥܝܠ.
6 *ܘܒܛܢܬ ܬܘܒ ܘܝܠܕܬ ܒܪܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܩܪܝ ܫܡܗ̇ ܠܐ ܡܪܚܡܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܘܣܦ ܬܘܒ ܠܡܪܚܡܘ ܥܠ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܠܐ ܡܫܩܠ ܐܫܩܘܠ ܐܢܘܢ.
7 *ܘܠܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܐܪܚܡ. ܘܐܦܪܘܩ ܐܢܘܢ ܒܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܘܠܐ ܒܩܫܬܐ ܐܦܪܘܩ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܒܣܝܦܐ ܘܠܐ ܒܩܪܒܐ ܘܠܐ ܒܪܟܫܐ ܘܠܐ ܒܦܪܫܐ.
8 *ܘܒܬܪ ܕܚܣܠܬ ܠܠܐ ܡܪܚܡܬܐ. ܒܛܢܬ ܘܝܠܕܬ ܒܪܐ.
9 *ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܩܪܝ ܫܡܗ ܠܐ ܥܡܝ. ܡܛܠ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܥܡܝ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ.
10 *ܘܢܗܘܐ ܡܢܝܢܗܘܢ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܝܡܐ. ܕܠܐ ܡܬܟܝܠ ܘܠܐ ܡܬܡܢܐ. ܘܢܗܘܐ ܒܐܬܪܐ ܕܐܬܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܥܡܝ ܐܢܬܘܢ. ܬܡܢ ܢܬܩܪܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ.
11 *ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܟܚܕܐ. ܘܢܥܒܕܘܢ ܠܗܘܢ ܪܫܐ ܚܕ. ܘܢܣܩܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܝܘܡܗ ܕܝܙܪܥܝܠ.
ܩܦܠܐܘܢ *ܒ* *ܦܢܩ*
1 ܐܡܪܘ ܠܐܚܝܟܘܢ ܥܡܝ. ܘܠܐܚܘܬܟܘܢ ܡܪܚܡܬܐ.
2 *ܕܘܢܘ ܥܡ ܐܡܟܘܢ ܕܘܢܘ. ܡܛܠ ܕܗܝ ܠܐ ܗܘܬ ܐܢܬܬܝ. ܘܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܥܠܗ̇. ܬܥܒܪ ܙܢܝܘܬܗ̇ ܡܢ ܐܦܝܗ̇. ܘܓܘܪܗ̇ ܡܢ ܒܝܬ ܬܕܝܗ̇.

Sequitur Liber
DUODECIM PROPHETARUM.
PROPHETIA
HOSEÆ Prophetæ.

CAP. I.

1 SErmo Domini, qui fuit ad Hoseam filium Beri, temporibus Uziæ, Jothami, Ahazi, & Hezeciæ regum Judæ; & temporibus Jorabaami filii Joasi regis Israelis. 2 Principio sermonis Domini, qui fuit ad Hoseam, dixit Dominus Hoseæ; Vade, sume tibi uxorem fornicariam & liberos fornicarios, quoniam valdè fornicatura est terra aversata à Domino. 3 Abiens itaque sumpsit sibi Gomeram filiam Debeliami, quæ concepit ac peperit illi filium: 4 Dixitque ei Dñs; Voca nomen ejus, Izareelem; nam brevi ulturus sum sanguinem Izareelis à domo Johu, & aboleturus regnum Israelitarū. 5 Eodem illo die frangā arcum Israelis in valle Izareelis. 6 Rursus concepit peperitque filiam: & dixit mihi Dñs; Voca nomen ejus, Non consecuta misericordiam; quoniam non sum ampliùs misert urus Israelitarum, sed eos penitùs ablaturus. 7 Domûs autē Judæ miserturus, eosq; servaturus per Dñm Deum ipsorum: non arcu servabo eos, neque gladio, neque bello, non equis, neque equitibus. 8 Postquam ablactâsset eam quæ Non est misericordiā consecuta, rursus concepit peperitque filium: 9 Et dixit mihi Dñs; Voca nomen ejus, Non populus meus; quoniam vos non estis populus meus, nec ego futur' sum vester: 10 Neq; erit numer' Israelitarū par arenæ maris, quæ neq; mensurari neq; numerari *potest*. Sed erit eò loci quò dicebatur istis, Non popul' meus estis, ut ibidē vocentur filii Deo viventi. 11 Et congregabuntur filii Judæ & filii Israelis simul, & constituēt sibi principē unū, & ascendent à terra; quia magnus erit dies Izareelis.

CAP. II.

1 VOcate fratres vestros, Populus meus; & sorores vestras, Misericordiam consecuta. 2 Contendite cum matre vestra, contendite; quoniam ipsa non est uxor mea, neq; ego sum maritus ejus. Amoveat scortationem suam à facie sua, & adulterjū suum de medio uberū suorū;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الرؤف الرحيم * * الانبياء الصغار *

* اولهم نبوة هوسع * وهو عوزيا بن بابيري *

* الفصل الاول * * الاصحاح الاول *

1 * كلمة الرب التي صارت الي عوزيا بن بابيري * في ايام عوزيا ويواقيم * واحاز وحزقيا ملك يهودا *
2 وفي ايام يوربعام بن يواس ملك اسرائيل * بدو كلمة الرب لهوسع * قال الرب لهوسع * اعمد خذ
3 لك امراة زنا واولاد زنا * من اجل ان الارض زانية تزني من خلف الرب * فمضي واخذ جامار من
4 بيت لحم * فحبلت وولدت ابنا * فقال الرب له * ادع اسمه ايزرعل من اجل اني عن قليل انتقم
5 دم ايزرعل على بيت يهودا * واصرف المملكة من بيت اسرائيل * ويكون في ذلك اليوم اكسر
6 قوس اسرائيل في وادي ايزرعل * وحبلت ايضا وولدت ابنة * فقال له * ادع اسمها غير مرحومة * من
7 اجل اني لست اريد ايضا ان ارحم بيت اسرائيل * لكني مبعد ابعدهم * واما بني يهودا فارحمهم
واخلصهم بالرب الههم * ولست اخلصهم بقوس ولا بسيف * ولا بمركبات * ولا بحرب * ولا بخيل
8 9 ولا بفرسان * وفطمت الغير مرحومة * وحبلت ايضا وولدت ابنا * فقال ادع اسمه ليس شعبي *
من اجل انكم انتم لستم شعبي * وانا لست انا لكم * وكان عدد بني اسرائيل مثل رمل البحر
10 الذي لا يكال ولا يحصي * ويكون في الموضع الذي قيل لهم فيه لستم شعبي انتم * يدعون
11 هولاء بنو الله الحي * ويجمع بنو يهودا وبنو اسرائيل معا * ويجعلون لهم رياسة واحدة * ويصعدون
من الارض * لان يوم ايزرعل عظيم *

* الفصل الثاني *

1 * قولوا لاخوتكم شعبي * ولاخواتكم مرحومة * خاصموا مع امكم خاصموا * لان هي
2 ليست امراتي * وانا لست رجلها * وانزع زناها عن وجهي * وفسقها من بين ثدييها *

IN NOMINE DEI PIISSIMI
Clementissimi.
PROPHETÆ MINORES.
Primùm
Prophetia HOSEÆ,
qui est Uzia filius Beeri.

CAP. I.
Textus primus.

1 *VErbum Domini quod factum est ad Uziam filium Beeri, in diebus Uziæ, Joacimi, Achazi, & Hezeciæ regis Judæ, & in diebus Jerobaami filii Joasi regis Israelis.* 2 *Initium verbi Domini ad Hoseam. Dixit Dominus Hoseæ; Age, sume tibi uxorem fornicationis, & filios fornicationis, quia terra fornicaria est, fornicans à tergo Domini.* 3 *Quarè abiit, sumpsitque Gjamarem Bethlehemitidem; quæ cùm concepisset, peperissetque filium;* 4 *Dixit ei Dominus, Voca nomen ejus, Izreelem; quia mox ulturus sum sanguinem Izareelis super domum Judæ, & diversurus regnum è domo Israelis.* 5 *Et erit eo die, ut frangam arcum Israelis in valle Izareelis,* 6 *Cùm iterum concepisset, ac peperisset filiam; dixit ad eum, Voca nomen ejus, Non miserandam; quia non sum ampliùs miseraturus domûs Israelis, sed amovens amoturus eos.* 7 *At verò filiorū Judæ miserebor; & salvabo eos per Dominum Deum ipsorum, ac non salvabo eos arcu, neq; gladio, neq; curribus, neq; bello, nec equis, nec equitibus.* 8 *Cùm ablactâsset Non miserandam, concepit adhuc, peperitq; filiū:* 9 *Et dixit, Voca nomen ejus, Non populus meus; quia vos non estis populus meus, & ego non sum vester.* 10 *Fuit quidem numerus filiorum Israelis tanquam arena maris, quæ immensa est & innumera: sed futurum est ut in loco in quo dicebatur eis, Vos non estis populus meus; vocentur isti filii Dei vivi:* 11 *Et filii Judæ ac filii Israelis unà convenientes, constituant sibi principatum unum, & ascendant è terra; quia dies Izareelis magnus est futurus.*

CAP. II.

1 *DIcite fratri vestro, Populus meus; & sorori vestræ, Miseranda.* 2 *Litigate cum matre vestra, litigate; quoniam hæc non est uxor mea, & ego non sum vir ejus: & auferam fornicationem ejus à facie mea, & adulterium ejus de medio mammarum ejus:*

הושע : ב

ſe naſci diem ſecundùm eam ſtatuam & ,nudam eam expoliem fortè Ne

פֶּן־אַפְשִׁיטֶנָּה עֲרֻמָּה וְהִצַּגְתִּיהָ כְּיוֹם הִוָּלְדָהּ 3

,*ſiccitatis* terram velut eam ponam & ,*deſertum* tanquam eam ponam &

וְשַׂמְתִּיהָ כַמִּדְבָּר וְשַׁתִּהָ כְּאֶרֶץ צִיָּה

filii quia ;miſerebor non ejus filiorum Et .ſiti *in* eam interficiam &

וַהֲמִתִּיהָ בַּצָּמָא׃ וְאֶת־בָּנֶיהָ לֹא אֲרַחֵם כִּי־בְנֵי 4

eſt affecta pudore ,eorum mater eſt fornicata Quia .*ipſi* fornicationum

זְנוּנִים הֵמָּה׃ כִּי זָנְתָה אִמָּם הֹבִישָׁה 5

dantes meos amatores poſt Vadam ,dixit quia *: eorum conceptrix*

הוֹרָתָם כִּי אָמְרָה אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבַי נֹתְנֵי

,meum oleum ,meum linum & ,meam lanam ,meas aquas & ,meum panem

לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי

: ſpinis *in* tuam viam *ſepiens* ego ecce Propterea .*meas potationes* &

וְשִׁקּוּיָי׃ לָכֵן הִנְנִי־שָׂךְ אֶת־דַּרְכֵּךְ בַּסִּירִים 6

ſequetur Et .inveniet non ſuas ſemitas & ,ſepem ſepiam &

וְגָדַרְתִּי אֶת־גְּדֵרָהּ וּנְתִיבוֹתֶיהָ לֹא תִמְצָא׃ וְרִדְּפָה אֶת־ 7

: inveniet non & ,eos quæret & ,eos apprehendet non & ,ſuos amatores

מְאַהֲבֶיהָ וְלֹא־תַשִּׂיג אֹתָם וּבִקְשָׁתַם וְלֹא תִמְצָא

bonum quia ,priorem meum virum ad revertar & ,Vadam ,dicet &

וְאָמְרָה אֵלְכָה וְאָשׁוּבָה אֶל־אִישִׁי הָרִאשׁוֹן כִּי טוֹב

ei dedi ego quia ,neſcivit hæc Et .nunc *præ* tunc mihi

לִי אָז מֵעָתָּה׃ וְהִיא לֹא יָדְעָה כִּי אָנֹכִי נָתַתִּי לָהּ 8

aurum & ,ei multiplicavi argentum & : oleum & ,*muſtum* & ,frumentum

הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב

meum frumentum ſumam & ,convertar Idcirco .Bahal fecerunt

עָשׂוּ לַבָּעַל׃ לָכֵן אָשׁוּב וְלָקַחְתִּי דְגָנִי 9

,meã lanã auferam & :ſuo *ſtatuto* tempore in meũ *muſtum* & ,ſuo tempore in

בְּעִתּוֹ וְתִירוֹשִׁי בְּמוֹעֲדוֹ וְהִצַּלְתִּי צַמְרִי

revelabo nunc Et .ejus *nuditatem* operiendum ad ,meũ linum &

וּפִשְׁתִּי לְכַסּוֹת אֶת־עֶרְוָתָהּ׃ וְעַתָּה אֲגַלֶּה אֶת־ 10

.mea manu de eam eruet non *vir* & ; ejus amatorũ oculis in ejus *vilitatem*

נַבְלֻתָהּ לְעֵינֵי מְאַהֲבֶיהָ וְאִישׁ לֹא־יַצִּילֶנָּה מִיָּדִי׃

,ejus neomeniam ,ejus ſolemnitatem ,ejus gaudium omne faciam ceſſare Et

וְהִשְׁבַּתִּי כָּל־מְשׂוֹשָׂהּ חַגָּהּ חָדְשָׁהּ 11

,ejus *vitem* faciam deſolare Et .ejus feſtivitatẽ omnem & ; ejus ſabbathã &

וְשַׁבַּתָּהּ וְכֹל מוֹעֲדָהּ׃ וַהֲשִׁמֹּתִי גַּפְנָהּ 12

mihi dederunt *quod* ,mihi *ipſa Donum* ,dixit quòd eò ,ejus *ficum* &

וּתְאֵנָתָהּ אֲשֶׁר אָמְרָה אֶתְנָה הֵמָּה לִי אֲשֶׁר נָתְנוּ־לִי

.agri *fera ea comedet* & ,ſylvam in *ea* ponam & : mei amatores

מְאַהֲבָי וְשַׂמְתִּים לְיַעַר וַאֲכָלָתַם חַיַּת הַשָּׂדֶה׃

,*eis* adolebat quibus ,Behalim dies eam ſuper viſitabo Et

וּפָקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת־יְמֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר תַּקְטִיר לָהֶם 13

: ſuos amatores poſt ibat & ,ſuo monili & ,ſua inaure ornabatur &

וַתַּעַד נִזְמָהּ וְחֶלְיָתָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מְאַהֲבֶיהָ

ego ecce Propterea .Dominus dixit ,obliviſcebatur mei &

וְאֹתִי שָׁכְחָה נְאֻם־יְהוָה׃ לָכֵן הִנֵּה אָנֹכִי 14

dabo Et .ejus cor *ſuper* loquar & ; deſertum eã faciam ire & ;eam *ſeducens*

מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ׃ וְנָתַתִּי 15

: ſpei oſtium in Hachor vallem & ,inde *ſuas vineas* ei

לָהּ אֶת־כְּרָמֶיהָ מִשָּׁם וְאֶת־עֵמֶק עָכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה

eam aſcendere diem juxta & ,*ſuarũ adoleſcentiarum* dies juxta ibi *reſpondebit* &

וְעָנְתָה שָּׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ וּכְיוֹם עֲלוֹתָהּ

vocabis ,Dominus ait ,illo die in erit Et .Ægypti terra è

מֵאֶרֶץ־מִצְרָיִם׃ וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה תִּקְרְאִי 16

.Bahali ultrà me *vocabis* non & ; meus maritus

אִישִׁי וְלֹא־תִקְרְאִי־לִי עוֹד בַּעְלִי׃

Verſio VULG. LAT.

3 Ne fortè expoliem eam nudam, & ſtatuam eam ſecundùm diem nativitatis ſuæ : & ponam eam quaſi ſolitudinem, & ſtatuam eam velut terram inviam, & interficiã 4 eam ſiti. Et filiorum illius non miſerebor : quoniã filii fornica- 5 tionum ſunt. Quia fornicata eſt mater eorum, confuſa eſt quæ concepit eos : quia dixit; Vadam poſt amatores meos, qui dant panes mihi, & aquas meas, lanam meam, & linum meum, oleum 6 meũ, & potum meũ. Propter hoc ecce ego ſepiam viam tuam ſpinis, & ſepiam eam maceriâ, & 7 ſemitas ſuas non inveniet. Et ſequetur amatores ſuos, & non apprehendet eos : & quæret eos, & non inveniet : & dicet ; Vadã, & revertar ad virum meũ priorem : quia benè mihi erat tunc magis 8 quàm nunc. Et hæc neſcivit, quia ego dedi ei frumentũ, & vinum, & oleum, & argentum multiplicavi ei, et aurum, quæ fecerunt 9 Baal. Idcircò convertar, et ſumam frumentum meum in tempore ſuo, et vinum meum in tempore ſuo, et liberabo lanam meam et linum meum, quæ operie- 10 bant ignominiam ejus. Et nunc revelabo ſtultitiam ejus in oculis amatorum ejus : et vir non eruet 11 eam de manu mea : Et ceſſare faciam omne gaudium ejus, ſolennitatem ejus, neomeniam ejus, ſabbatum ejus, et omnia feſta 12 tempora ejus. Et corrumpam vineam ejus, et ficum ejus : de quibus dixit ; Mercedes hæ, meæ ſunt, quas dederunt mihi amatores mei : et ponam eam in ſaltum, et comedet eam beſtia agri. 13 Et viſitabo ſuper eam dies Baalim, quibus accendebat incenſum, et ornabatur in aure ſua, et monili ſuo, et ibat poſt amatores ſuos, et meî obliviſcebatur, dicit Do- 14 minus. Propter hoc, ecce ego lactabo eam, et ducam eam in ſolitudinem : et loquar ad cor ejus. 15 Et dabo ei vinitores ejus ex eodem loco, et vallem Achor ad aperiendam ſpem : et canet ibi juxta dies juventutis ſuæ, et juxta dies aſcenſionis ſuæ de terra Æ- 16 gypti. Et erit in die illa, ait Dominus : vocabit me, Vir meus : et non vocabit me ultrà, Baali.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

3 Ὅπως ἂν ἐκδύσω αὐτὴν γυμνὴν, ϗ ἀποκαταστήσω αὐτὴν καθὼς ἡμέρα γενέσεως αὐτῆς· ϗ (α) θήσω αὐτὴν ἔρημον, ϗ τάξω αὐτὴν ὡς γῆν ἄνυδρον, ϗ ἀποκτενῶ 4 αὐτὴν ἐν δίψει. Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς οὐ μὴ 5 ἐλεήσω, ὅτι τέκνα πορνείας ἐστίν. Ὅτι ἐξεπόρνευσεν ἡ μήτηρ αὐτῶν, κατῄσχυνεν ἡ τεκοῦσα αὐτά· (β) ὅτι εἶπε, Πορεύσομαι ὀπίσω τῶν ἐραστῶν μου, τῶν διδόντων μοι τοὺς ἄρτους μου, ϗ τὸ ὕδωρ μου, ϗ τὰ ἱμάτιά μου, ϗ τὰ ὀθόνιά μου, (*) τὸ ἔλαιόν μου, ϗ πάντα ὅσα 6 μοι καθήκει. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλοψι, ϗ ἀνοικοδομήσω τὰς ὁδοὺς (γ), ϗ τὴν τρίβον αὐτῆς οὐ μὴ εὕρῃ. 7 Καὶ καταδιώξεται τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς, ϗ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτούς· ϗ ζητήσει αὐτοὺς, ϗ οὐ μὴ εὕρῃ αὐτούς. ϗ ἐρεῖ, Πορεύσομαι, ϗ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν ἄνδρα μου τὸν πρότερον, ὅτι καλῶς μοι ἦν τότε, ἢ νῦν. 8 Καὶ αὕτη οὐκ ἔγνω ὅτι ἐγὼ δέδωκα αὐτῇ τὸν σῖτον, ϗ τὸν οἶνον, ϗ τὸ ἔλαιον, ϗ ἀργύριον ἐπλήθυνα αὐτῇ· αὕτη δὲ ἀργυρᾶ ϗ χρυσᾶ 9 ἐποίησε τῇ Βάαλ. Διὰ τοῦτο ἐπιστρέψω, ϗ κομιοῦμαι τὸν σῖτόν μου καθ' ὥραν αὐτοῦ, ϗ τὸν οἶνόν μου ἐν καιρῷ αὐτοῦ· ϗ ἀφελοῦμαι τὰ ἱμάτιά μου, ϗ τὰ ὀθόνιά μου, τοῦ μὴ καλύπτειν 10 τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς. Καὶ νῦν ἀποκαλύψω τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς (δ) ἐνώπιον τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, ϗ (ε) οὐθεὶς οὐ μὴ ἐξέληται αὐτὴν ἐκ 11 χειρός μου. Καὶ ἀποστρέψω πάσας τὰς εὐφροσύνας αὐτῆς, (ζ) ἑορτὰς αὐτῆς, ϗ τὰς νουμηνίας αὐτῆς, ϗ τὰ σάββατα αὐτῆς, ϗ 12 πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς. Καὶ ἀφανιῶ ἄμπελον αὐτῆς, ϗ τὰς συκᾶς αὐτῆς, ὅσα εἶπε, Μισθώματά μου ταῦτά ἐστιν ἃ ἔδωκάν μοι οἱ ἐρασταί μου· ϗ θήσομαι αὐτὰ εἰς μαρτύριον, ϗ καταφάγεται αὐτὰ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, ϗ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ϗ 13 τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς. Καὶ ἐκδικήσω ἐπ' αὐτὴν τὰς ἡμέρας τῶν Βααλείμ, ἐν αἷς ἐπέθυεν αὐτοῖς· ϗ περιετίθετο (*) τὰ ἐνώτια αὐτῆς, ϗ τὰ καθόρμια αὐτῆς, ϗ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, ἐμοῦ δὲ ἐπελάθετο, λέγει 14 κύριος. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πλανῶ αὐτὴν, ϗ τάξω αὐτὴν ὡς ἔρημον, ϗ λαλήσω 15 ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς. Καὶ δώσω αὐτῇ τὰ κτήματα αὐτῆς ἐκεῖθεν, ϗ τὴν κοιλάδα Ἀχὼρ διανοῖξαι σύνεσιν αὐτῆς· ϗ ταπεινωθήσεται ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νηπιότητος αὐτῆς, ϗ κατὰ τὰς ἡμέρας ἀναβάσεως αὐτῆς ἐκ 16 γῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἔσται ἐν (η) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, καλέσει με Ὁ ἀνήρ μου, ϗ οὐ καλέσει με (θ) ἔτι Βααλείμ.

ut expoliem eã nudam, et reſtituam eam juxta diem nativitatis ſuæ. Et ponam eã (a) deſertum : et ſtatuam eam, ſicut terram ſine aqua : et occîdã illã in ſiti. Et 4 *filiorum ejus non miſerebor, quoniã filii fornicationis ſunt : Quia* 5 *fornicata eſt mater eorũ : confuſa eſt, quæ peperit eos. Dixit enim; Vadam poſt amatores meos, qui dant mihi panes meos, & aquam meam, & veſtimenta mea, & linteamina mea, (b) oleum meum, & omnia, quæ mihi neceſſaria ſunt. Propterea ecce* 6 *ego ſepiam viam ejus in ſudibus; & (c) reædificabo vias : & ſemitam ſuam non inveniet. Et* 7 *perſequetur amatores ſuos, & non apprehendet illos : & quæret eos, & non inveniet eos. Et dicet ; Vadam, & revertar ad virum meum priorem : quia meliùs mihi erat tunc, quàm nunc. Et* 8 *ipſa neſcivit, quia ego dedi ei frumentum, & vinum & oleum, & argentum multiplicavi ei : hæc autem argentea, & aurea fecit (d) ipſi Baal. Propterea revertar,* 9 *& tollam triticum meum in tempore ſuo, & vinum meum in tempore ſuo : & auferam veſtimenta mea, & linteamina mea, ne operiant ignominiam ejus. Et* 10 *nunc revelabo immunditiam ejus in conſpectu amatorum illius : & nullus eruet eam de manu mea. Et avertam omnes lætitias* 11 *ejus, ſolennitates illius, & neomenias illius, & ſabbata illius, et omnes feſtivitates illius. Et diſperdam vineam ejus, & ficus illius : quæ dixit ; Mercedes meæ iſtæ ſunt, quas dederunt mihi amatores mei. Et ponam (e) ea in teſtimonium : & comedent ea beſtiæ agri, (f) & volatilia cœli, & reptilia terræ. Et ulciſcar* 13 *ſuper eam dies Baalim ; in quibus immolabit eis, & circumdabat [ſibi] inaures ſuas, et monilia ſua, & ibat poſt amatores ſuos : meî autem oblita eſt, dicit Dominus. Ideò ecce ego ſeducam e-* 14 *am, & ponam illam, quaſi deſertum, & loquar ad cor ejus ; Et dabo ei poſſeſſiones ſuas indè,* 15 *& vallem Achor (g) ad aperiendam intelligentiam ejus. Et (h) humiliabitur illîc juxta dies infantiæ ſuæ, et juxta dies aſcenſionis ejus de terra Ægypti. Et erit* 16 *in die illa, ait Dominus, vocabit me ; Vir meus : & non vocabit me ultrà, Baalim.*

MS.A. (α) θήσομαι αὐτὴν ὡς ἔρημον, (β) εἶπεν γὰρ, Ἀκολουθήσω ὀπίσω (*) ϗ τὸ (γ) αὐτῆς (δ) ἐναντίον (ε) οὐδεὶς (ζ) τὰς ἑορτὰς (*) ἐνώτια (η) ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καλέσει με Ὁ ἀνήρ μου, λέγει κύριος, ϗ οὐ (θ) οὐκέτι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 דְּמָלָא אֲסַלֵּק שְׁכִנְתִּי מִנַּהּ וְאַעְדֵּי יְקָרַהּ וְאַשְׁוֵינַהּ רְטִישָׁא כְּיוֹמַיָּא קַדְמָאֵי עַד לָא אִתְקְרִיבַת
לְפוּלְחָנִי וְיֵחוּל רוּגְזִי עֲלַהּ כְּמָא דְחַל עַל עַם דָּרָא דַּעֲבָרוּ עַל אוֹרַיְתִי בְּמַדְבְּרָא וְאֲשַׁוֵּי
4 אַרְעָא צַדְיָא וְאֶקְטְלִנַּהּ בְּבַצּוֹרְתָּא׃ וְיַת בְּנָהָא לָא אֲרַחֵם אֲרֵי בְּנִין דְּטָעַן אִנּוּן׃ אֲרֵי טָעַת
5 כְּנִשְׁתְּהוֹן בָּתַר נְבִיֵּי שִׁקְרָא בְּהִיתוּ מַלְפֵיהוֹן אֲרֵי אָמְרָה אֵהָךְ בָּתַר עַמְמַיָּא רָחֲמַי מְסַפְּקֵי
6 מֵיכְלִי וּמִשְׁתִּי כְּסוּת מֵילָא וּבוּץ מְשַׁח כָּל פַּרְנוּסִי׃ בְּכֵן הָא אֲנָא מְקַלְקֵל יַת אָרְחָתִיךְ כְּמָא
7 דְּסַיְגִין בְּכוּבַיָּא וְאֶפְסוֹק כְּמָא דְמַפְסְקִין בְּכוּתְלַיָּא וּשְׁבִילָהָא לָא תַשְׁכַּח׃ וְתִרְדּוֹף שְׁלָם
עִם עַמְמַיָּא רַחֲמָהָא וְלָא תַדְבֵּק יַתְהוֹן וְתִבְעֵי סְעִיד וְלָא תַשְׁכַּח וְתֵימַר אֵהָךְ וְאֵתוּב
לְפוּלְחָן רִבּוֹנִי קַדְמָאָה אֲרֵי טַב לִי כַּד הֲוֵיתִי פָּלְחָא קֳדָמוֹהִי מִכְּעַן לָא אֶפְלַח לְטַעֲוְתָא׃
8 ואנון לא ידעו ארי אנא ברכית להון עבורא וחמרא ומשחא וכסף אסגיתי להון
9 ודהבא דעבדו לטעותא׃ בכן יתוב מימרי למסב עבורא בעדן
בעדן מעצרתיה ואעדי כסות מילא ובוץ דיהבית לה לכסאה ית קלנה׃ וכען אגלי
10 קלנה לעיני עממיא רחמהא ואנש לא ישיזבנה מן ידי׃ ואבטל כל חדותהא חגהא
11 ירחהא ושבתהא וכל זמני מועדהא׃ ואצדי פירי גופנה ותינה דאמרת אגרא אנון לי
12 דיהבו לי עממיא רחמי ואשוינון לחורשא וייכלינון חיות ברא׃ ואסער עלה ית יומיא
13 דהות פלחא בהון לטעותא ודמסקא להון בוסמין כאתתא דשבקת ית בעלה
ואתקינת בקדשהא ובתכשיטהא וטעית בתר רחמהא כן כנשתא דישראל
14 רחימת למפלח לטעותא ופולחני שבקת אמר יי׃ בכן הא אנא משעבד לה לאוריתא
ואעבד לה נסין וגבורן כמא דעבדית לה במדברא וביד עבדי נביא אמליל תנחומין על
15 לבה׃ ואמני לה מתמן פרנסהא ומישר עכור למתבע חושבנא ויתמסרון נפשהון
למימרי כיומי קדם ואף אנא אעביד להון נסין וגבורן כיום סליקהון מארעא דמצרים׃
16 ויהי בעדנא ההוא אמר יי תתחברון לפולחני ולא תפלחון עוד לטעות עממיא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Ne fortè ſubducã majeſtatẽ meã ab ea, & auferã gloriã ejus, & ponã illam derelictã ſicut dieb⁹ priſcorũ, antequã acceſſiſſet ad cultũ meũ : & reſidebit furor me⁹ ſuper eam, ſicut reſedit ſuper populũ generationis, qui tranſgreſſi ſunt legẽ meã in deſerto ; & ponam terrã deſertã, & interficiam eam ſiti. 3 Et filiorũ ej⁹ non miſerebor, quia filii, qui idololatriã perpetrant, ſunt. 4 Quia fornicata eſt congregatio eorum poſt pſeudoprophetas; confuſi ſunt 5 doctores eorũ : *quia* dicebat, Sequar populos amatores meos ſuppeditantes cibum meũ & potum meũ, veſtimenta ſericea & byſſina, oleũ & omnia alimenta mea. Propterea ecce ego diſſipo vias tuas in modũ eorũ qui ſepi- 6 unt ſpinis, & intercludam veluti qui parietib⁹ cingunt : & ſemitas ſuas non inveniet. Et perſequetur pacẽ cum populis amatorib⁹ ſuis, ſed ab illis mi- 7 nimè obtinebit ; & quæret adjutoriũ, & non inveniet : tunc dicet, Vadam & revertar ad *cultum Domini mei prioris*, quia bene erat mihi quando ſerviebã coram eo : deinceps non ſerviã idolis. Ipſi autem neſciebant, quia 8 ego benedixi eis frumento & vino & oleo : & argentũ multiplicavi eis, & aurũ, ex quo confecerunt idola. Propterea revocabitur verbũ meũ ut aufe- 9 rat frumentũ in tempore quo recondetur in area ; & vinum, tempore quo in torculari premetur : & detraham indumentũ ſericeũ & byſſinũ, quod dederã ei ad operiendã ignominiã ſuam. Nunc verò revelabo ej⁹ ignomini- 10 am in oculis populorũ amatorũ ej⁹ : & nemo liberabit eam de manu mea. Et ceſſare faciã omnia ej⁹ gaudia, feſtivitates ej⁹, calendas ej⁹, & ſabbatha 11 ej⁹, & omnes ſolennitates ej⁹. Et deſolabo fructũ vineæ ejus, & ficulneæ 12 ejus : quandoquidẽ dixit, Præmium iſta ſunt mihi, quod dederunt mihi populi amatores mei, ſed ponam ea in ſaltum, & comedet ea beſtia agri. Et vi- 13 ſitabo ſuper eam dies, quibus ſerviebat idolis, *quibus* adolebat aromata, [*quando*] ſimilis erat mulieri quæ maritum ſuũ deſeruit, & adornata inauribus ſuis, & monilib⁹ margaritarum ſuarum, aberravit poſt amatores ſuos : ſic cœt⁹ Iſrael maluit ſervire idolis, & cultũ meũ dereliquit, dicit Dñs. Pro- 14 pterea ecce ego ſubjiciã eam Legi, & operabor illi miracula & grandia facinora, qualia edidi illi in deſerto, & in manu ſervorũ meorũ prophetarum loquar conſolationes ad cor ej⁹. Et conſtituã ei inde gubernatores ejus, & 15 vallẽ Achor ad delicias animæ, & dedent ſeſe ibi verbo meo, ſicut in dieb⁹ antiquis : ego quoque faciã *eis* miracula & præclara facinora, ſicuti die quo aſcenderunt de terra Ægypti. Et erit in tempore illo, ait Dominus, vacabitis cultui meo, & non ſervietis ultrà idolis *populorum*. 16

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܕܠܐ ܐܫܠܚܝܗ̇ ܥܪܛܠܝܐ. ܘܐܩܝܡܝܗ̇ ܐܝܟ ܝܘܡܐ ܕܐܬܝܠܕܬ ܒܗ. ܘܐܥܒܕܝܗ̇ ܐܝܟ
4 ܡܕܒܪܐ. ܘܐܝܟ ܐܪܥܐ ܨܗܝܐ. ܘܐܡܝܬܝܗ̇ ܒܨܗܝܐ. * ܘܥܠ ܒܢܝ̈ܗ̇ ܠܐ ܐܪܚܡ.
5 ܡܛܠ ܕܒܢܝ̈ ܙܢܝܘܬܐ ܐܢܘܢ. * ܡܛܠ ܕܐܙܢܝܬ ܐܡܗܘܢ. ܘܐܒܗܬܬ ܝܠܕܬܗܘܢ. ܘܐܡܪܬ.
ܐܙܠ ܒܬܪ ܪ̈ܚܡܝ. ܕܝܗܒܝܢ ܠܚܡܝ ܘܡ̈ܝܝ. ܘܥܡܪܝ ܘܟܬܢܝ. ܘܡܫܚܝ ܘܟܠ
6 ܕܡܬܒܥܐ ܠܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܣܐܓ ܐܘܪܚܬܗ̇ ܒܟܘ̈ܒܐ. ܘܐܣܘܓ
7 ܫܒܝܠܝ̈ܗ̇. ܘܐܘܪܚܐ ܠܐ ܬܫܟܚ. * ܘܬܪܕܘܦ ܒܬܪ ܪ̈ܚܡܝܗ̇. ܘܠܐ ܬܕܪܟ ܐܢܘܢ. ܘܬܒܥܐ
ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܬܫܟܚ ܐܢܘܢ. ܘܬܐܡܪ. ܐܗܦܘܟ ܐܙܠ ܠܘܬ ܒܥܠܝ ܩܕܡܝܐ. ܡܛܠ
8 ܕܛܒ ܗܘܐ ܠܝ ܗܝܕܝܢ ܡܢ ܗܫܐ. * ܘܗܝ ܠܐ ܝܕܥܬ ܕܐܢܐ ܝܗܒܬ ܠܗ̇ ܥܒܘܪܐ
ܘܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ. ܘܣܐܡܐ ܘܕܗܒܐ ܐܣܓܝܬ ܠܗ̇. ܘܥܒܕܘܗܝ ܠܒܥܠܐ.
9 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܗܦܘܟ ܐܣܒ ܥܒܘܪܝ ܒܥܕܢܗ. ܘܚܡܪܝ ܒܙܒܢܗ. ܘܐܫܩܘܠ ܥܡܪܝ
10 ܘܟܬܢܝ. ܕܝܗܒܬ ܠܗ̇ ܕܬܟܣܐ ܒܗܬܬܗ̇. * ܘܡܟܝܠ ܐܓܠܐ ܦܘܪܣܝܗ̇ ܩܕܡ ܪ̈ܚܡܝܗ̇.
11 ܘܐܢܫ ܠܐ ܢܦܨܝܗ̇ ܡܢ ܐܝܕܝ. * ܘܐܒܛܠ ܟܠܗ̇ ܚܕܘܬܗ̇ ܥܐܕܝ̈ܗ̇. ܘܪ̈ܝܫ ܝܪ̈ܚܝܗ̇.
12 ܘܫܒ̈ܬܝܗ̇. ܘܟܠܗܘܢ ܥܐܕܝ̈ܗ̇. * ܘܐܚܪܒ ܓܘܦܢܗ̇ ܘܬܐܢܬܗ̇. ܕܐܡܪܬ ܕܡܘܗܒܬܐ
13 ܐܢܝܢ ܕܝܗܒܘ ܠܝ ܪ̈ܚܡܝ. ܘܐܥܒܕ ܐܢܝܢ ܚܘܪܫܐ. ܘܢܐܟܠܘܢ ܐܢܝܢ ܚܝܘܬܐ ܕܚܘܪܫܐ. * ܘܐܦܩܘܕ
ܥܠܝܗ̇ ܝܘܡ̈ܬܐ ܕܒܥܠܐ. ܕܡܣܩܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܒܣ̈ܡܐ. ܘܡܬܨܒܬܐ ܒܩܕ̈ܫܝܗ̇ ܘܒܡܢ̈ܟܝܗ̇.
14 ܘܐܙܠܐ ܒܬܪ ܪ̈ܚܡܝܗ̇. ܘܠܝ ܛܥܬܢܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܦܝܣ ܐܢܐ ܠܗ̇.
15 ܘܡܘܒܠ ܐܢܐ ܠܗ̇ ܠܡܕܒܪܐ. ܘܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡ ܠܒܗ̇. * ܘܐܬܠ ܠܗ̇ ܟܪ̈ܡܝܗ̇ ܡܢ ܬܡܢ.
ܘܥܘܡܩܐ ܕܥܟܘܪ. ܕܢܬܦܬܚ ܣܘܟܠܗ̇. ܘܬܬܡܟܟ ܬܡܢ. ܐܝܟ ܝܘܡ̈ܬܐ ܕܛܠܝܘܬܗ̇. ܘܐܝܟ
16 ܝܘܡܐ ܕܣܠܩܬ ܒܗ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܬܩܪܝܢܢܝ
ܓܒܪܝ. ܘܠܐ ܬܩܪܝܢܢܝ ܬܘܒ ܒܥܠܝ.

Ne eam planè denudem, & reddam eam qualis erat die quo nata eſt, reddamque eam ut 3 deſertum & ut terram ſiticuloſam, & extinguam eam ſiti; Et filiorum ejus non miſereſcam, 4 cùm ſint filii fornicariæ : Fornicata eſt 5 enim mater eorum, & pudefacta genitrix eorum : dixitque, Sequar amaſios meos dantes panem meum & aquam meam, veſtes meas, & linum meum, oleum meum, & quicquid mihi neceſſarium eſt. Idcirco ecce ego ob- 6 ducam vias ejus tribulis, & obſepiam ſemitas ejus, ut viam non inveniat : Sectotur amaſios 7 ſuos, & non aſſequatur : quærat eos, & non inveniat : tandem dicat; Revertar, adibo maritum meum priorem, quoniam tunc meliùs erat mihi quàm nunc. Cùm verò ipſa non 8 agnoverit quòd ego dediſſem ei frumentum, vinum, & oleum ; & argentum atque aurum multiplicâſſem ei, ex quo confecerunt Baalem : Idcirco reverſus recipiam frumentum 9 meum tempore ſuo, & vinum meum tempore ſuo ; recipiamque lanam meam & linum meum quod dederam ut tegeret ignominiam ſuam. Poſthac retegam turpitudinem ejus co- 10 ram amaſiis ejus, & nemo eripiet eam è manibus meis. Et abolebo omne gaudium ejus, 11 ſolennitates & neomenias ejus, ſabbathum ejus, & omnes dies feſtos ejus : Devaſtabo 12 quoque vites ejus & ficus ejus, de quibus dixit, Munera ſunt quæ dederunt mihi amaſii mei ; & redigam eas in ſylvam, & comedent eas beſtiæ deſerti : Et viſitabo contra eam 13 dies Baalis, quibus thura adolebat; & aptatis inauribus unionibuſque ſuis, ſequebatur amaſios ſuos ; mei autem oblita eſt, dicit Dominus. His de rebus ecce allecturus ſum 14 eam, & ad deſertum perducturus, & conſolaturus eam : Et illinc daturus ei vineas ſu- 15 as, vallem Achar; ut aperiatur intellectus ejus, & humilietur ibi ut diebus pueritiæ ſuæ, & ut eo die quo aſcendit è terra Ægypti. Eritque die illo, dicit Dominus, ut vocet me 16 Vir mi, non autem vocet me deinceps Baali. (i. *mi marite*)

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * لكي اجردها عريانة * واعيدها كيوم ميلادها * واجعلها كالبرية * واصنعها مثل
4 ارض عديمة الماء * واقتلها بالعطش * ولا ارحم اولادها * لانهم اولاد زنا * لان امهم زنت *
5 خزيت التي ولدتهم * لانها قالت لانطلقن خلف اصدقاي الذين يعطوني خبزي ومائي *
6 وثيابي ولفايفي ودهني * وكلما ينبغي لي * لاجل هذا ها انا اسيج طريقها بالشوك * وابني
7 مسالكها * فلا تجد لها سبيلا * واطرد اصدقاها فلا تدركهم * وتطلبهم فلا تجدهم *
8 وتقول امضي وارجع الى رجلي الاول * لان الخير لي كان حينيذ اكثر من الان * وهي
لم تعلم اني اعطيتها القمح والخمر والزيت واكثرت لها الفضة وهي صنعت الفضة والذهب
9 لباعل * لاجل هذا ارجع فاخذ بري في ساعته * وخمري في زمانه * وانزع ثيابي ولفايفي
10 الا تعطي خزيها * والان اكشف عورها امام اصدقاها ولا واحد لا يخلصها من يدي *
11 12 * واصرف جميع افراحها * ورووس شهورها * وسبوتها * وجميع مواسمها * وافسد كرمها وتينها
التي قالت هذه اجرتي اللاتي اعطانيها اصدقاي * واجعلها شهادة * وياكلها وحوش
13 القفر * وطيور السماء * ودبابات الارض * وانتقم فيها ايام باعال التي فيها تبخر لهم *
14 ولبست اقرطها وقلايدها * ومضت خلف اصدقاها * ونسيني يقول الرب * لاجل
15 هذا ها انا اذا اضلها * واجعلها قفرا * واتكلم على قلبها * واعطيها قنايها من ثم *
وعور اخور * لتفتح فهمها * وتتضع هناك كايام طفوليتها * وكايام صعودها من ارض
16 مصر * ويكون في ذلك اليوم يقول الرب * تدعوني رجلي * ولا تدعوني ايضا
باعل *

ut ſpoliem eam nudam, & reſtituam talem qualis fuerat die nativitatis ſuæ, reddam eã ut deſertũ, & diſponam eam ut terram aquâ carentem, & interficiam eam ſiti : Et filiorum ejus non miſerear, eò quòd ſint filii fornicationis. 3 4 *Nam fornicata eſt mater eorum ; inverecunda facta eſt quæ genuit eos ; quia dixit, Equidem ſequar amatores meos qui ſuppeditant mihi panem meum & aquam meam, veſtes & faſcias meas, unguentum meum, & quidquid mihi opus eſt. Propterea ecce ego ſpinis viam ejus occludam, & ſemitas ejus ædificabo, ut non inveniat ſibi ſemitam ullam. Expellam amatores ejus, & non aſſequetur eos ; quæret illos, & non inveniet : tum dicet, Vadam & redibo ad virum meum priorem ; quia meliùs erat mihi tunc quàm nunc. Et ipſa non agnoverat quòd ego dediſſem ei frumentum, vinum, & oleum ; quòdque multum argenti contuliſſem ei, ipſa verò addixerit argentum & aurum Baali. Propterea converſus eripiam frumentum meum horâ ſtatutâ, & vinũ meũ tempore ſuo ; detrahamque veſtes meas & faſcias meas, ne operiant pudenda ipſius. Et nunc detegam turpitudinem ejus coram amatoribus ejus, nemine liberante eam de manu mea : Et amovebo omnes lætitias ejus ; & initia menſium ejus, ſabbatha ejus, omneſque nundinas ejus : Et corrumpam vitem ejus & ficum ejus de quibus dicit, Hæ ſunt mercedes meæ quas dederunt mihi amatores mei : & exponam eam in teſtimonium, & devorabunt eam beſtiæ deſerti, volatilia cœli, & reptilia terræ : Et ulciſcar in ipſa dies Baalium, quibus thus adolebat eis ; & inauribus atque monilibus ſuis induta, ibat poſt amatores ſuos, mei oblita, dicit Dominus. Propterea en ego ſeducam eam, & redigam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus : Et dabo illi poſſeſſiones ſuas inde, & vallem Achor, ut aperiat intellectum ſuum : & humiliabitur illic ut diebus pueritiæ ſuæ, & ut diebus aſcenſionis ſuæ de terra Ægypti. Et erit eo die, dicit Dominus ut vocet me Vir mi, ac non vocet me amplius Baal.* 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

הושע : ג ד

memorabūtur non & ; ejus ore de Behalim : nomina removebo Et
17 והסרתי את־שמות הבעלים מפיה ולא־יזכרו
cum , illa die in fœdus eis exſcindam Et .eorum nomine in ultrà
18 עוד בשמם׃ וכרתי להם ברית ביום ההוא עם־
,arcum & : humi reptili & , cœlorum volatili cum & , agri feræ
חית השדה ועם־עוף השמים ורמש האדמה וקשת
.fiducia in eos recumbere faciā & , terra de conteram bellum & ,gladiū &
וחרב ומלחמה אשבור מן־הארץ והשכבתים לבטח׃
,juſtitia in mihi te deſponſabo & ; ſeculum in mihi te deſponſabo Et
19 וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק
mihi te deſponſabo Et .miſerationibus in &,miſericordia in &,judicio in &
20 ובמשפט ובחסד וברחמים׃ וארשתיך לי
illa die in , erit Et .Dominum ſcies & , fide in
21 באמונה וידעת את־יהוה׃ והיה ביום ההוא
exaudient ipſi & ; cœlos exaudiam ,Dominus dicit ,exaudiam
אענה נאם־יהוה אענה את־השמים והם יענו
, muſtum & , ,triticum exaudiet terra Et .terram
22 את־הארץ׃ והארץ תענה את־הדגן ואת־התירוש
eam ſeminabo Et .Izrehel exaudient hæc & ; oleum recens &
23 ואת־היצהר והם יענו את־יזרעאל׃ וזרעתיה
,Hammi-Lo ad dicam & ; Ruchamah-Lo miſerebor & ,terra in mihi
לי בארץ ורחמתי את־לא רחמה ואמרתי ללא־עמי
.meus Deus , dicet ipſe & : tu meus Populus
עמי־אתה והוא יאמר אלהי׃

CAP. III ג

,ſocii dilectam mulierem dilige ,vade Adhuc ,me ad Dominus dixit Et
1 ויאמר יהוה אלי עוד לך אהב־אשה אהבת רע
ipſi & , Iſrael filios ad Domini dilectionem ſecundùm ; adulteram &
ומנאפת כאהבת יהוה את־בני ישראל והם
.uvarum dolia diligentes & , alienos deos ad reſpicientes
פנים אל־אלהים אחרים ואהבי אשישי ענבים׃
,hordeorum chomer & ; argenteis quindecim in mihi eam ſum mercatus Et
2 ואכרה לי בחמשה עשר כסף וחמר שערים
: mihi ſedebis multos Dies ,eam ad dixi Et .hordeorum Lethech &
3 ולתך שערים׃ ואמר אליה ימים רבים תשבי לי
dies Quia .te ad ego etiam & ; viro ſis ne & ,forniceris ne
4 לא תזני ולא תהיי לאיש וגם־אני אליך׃ כי ימים
non & ,princeps non & , rex non , Iſrael filii manebunt multos
רבים ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר ואין
Poſtea .Teraphim & , Ephod non & ; ſtatua non & , ſacrificium
5 זבח ואין מצבה ואין אפוד ותרפים׃ אחר
,ſuum Deum Dominum quærent & , Iſrael filii revertentur
ישבו בני ישראל ובקשו את־יהוה אלהיהם
ejus bonum ad & ,Dominum ad pavebunt & : ſuum regem David &
ואת דויד מלכם ופחדו אל־יהוה ואל־טובו
.dierum noviſſimo in
באחרית הימים׃

CAP. IV. ד

cum Domino lis quia : Iſrael filii Domini verbum Audite
1 שמעו דבר־יהוה בני ישראל כי ריב ליהוה עם־
ſcientia non & ,miſericordia non & ,veritas non quia ,terræ habitatorib⁹
יושבי הארץ כי אין־אמת ואין־חסד ואין־דעת
: adulterari & ,furari & , occidere & ,negare & ,Pejerare .terra in Dei
2 אלהים בארץ׃ אלה וכחש ורצח וגנב ונאף
.tetigerunt ſanguinibus in ſanguines & ,fregerunt
פרצו ודמים בדמים נגעו׃

Verſio VULG. LAT.

17 Et auferam nomina Baalim de
ore ejus , & non recordabitur
18 ultrà nominis eorum. Et per-
cutiam cum eis fœdus in die
illa, cum beſtia agri, & cum
volucre cœli, & cum reptili
terræ : & arcum, & gladium,
& bellum conteram de terra :
& dormire eos faciam fidu-
19 cialiter. Et ſponſabo te mihi
in ſempiternum : & ſponſa-
bo te mihi in juſtitia, & ju-
dicio, & in miſericordia, & in
20 miſerationibus. Et ſponſabo te
mihi in fide : & ſcies quia ego
21 Dominus. Et erit in die illa :
Exaudiam, dicit Dominus, ex-
audiam cœlos, & illi exaudient
22 terram. Et terra exaudiet tri-
ticum, et vinum, & oleum : et
23 hæc exaudient Jezrahel. Et ſe-
minabo eam mihi in terra, et mi-
ſerebor ejus, quæ fuit Abſque
24 miſericordia. Et dicam Non po-
pulo meo ; Populus meus es tu :
et ipſe dicet; Deus meus es tu.

CAP.III.

1 ET dixit Dominus ad me ; Ad-
huc vade, et dilige mulierem
dilectam amico et adulteram :
ſicut diligit Dominus filios Iſrael,
et ipſi reſpiciunt ad deos alie-
nos, et diligunt vinacia uvarum.
2 Et fodi eam mihi quindecim
argenteis, et coro hordei, et di-
3 midio coro hordei. Et dixi ad
eam ; Dies multos expectabis me:
non fornicaberis, et non eris
viro : ſed et ego expectabo te.
4 Quia dies multos ſedebunt filii
Iſrael ſine rege, et ſine principe,
et ſine ſacrificio, et ſine altari,
et ſine ephod, et ſine theraphim.
5 Et poſt hæc revertentur filii
Iſrael, et quærent Dominum De-
um ſuum, et David regem ſuum :
et pavebunt ad Dominum, et ad
bonum ej⁹, in noviſſimo dierum.

CAP.IV.

1 AUdite verbum Domini, filii
Iſrael, quia judicium Domino
cum habitatoribus terræ : non eſt
enim veritas, et non eſt miſe-
ricordia, et non eſt ſcientia
2 Dei in terra. Maledictum, et
mendacium, et homicidium, et
furtum, et adulterium inunda-
verunt, et ſanguis ſanguinem
tetigit.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

17 Καὶ ἐξαρῶ τὰ ὀνόματα τῶν Βααλεὶμ ἐκ στό-
ματος αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσιν (*) οὐκέτι
18 τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς
(ι) διαθήκην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μετὰ τῶν
θηρίων τοῦ ἀγροῦ, καὶ μετὰ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρα-
νοῦ, καὶ (κ) τῶν ἑρπετῶν τῆς γῆς· καὶ τόξον, καὶ
ῥομφαίαν, καὶ πόλεμον συντρίψω ἀπὸ τῆς
19 γῆς, καὶ κατοικιῶ σε ἐπ' ἐλπίδι. Καὶ μνη-
στεύσομαί σε ἐμαυτῷ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ μνη-
στεύσομαί σε ἐμαυτῷ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν
20 κρίματι, καὶ ἐν ἐλέει, καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς, Καὶ
μνηστεύσομαί σε ἐμαυτῷ ἐν πίστει, καὶ ἐπι-
21 γνώσῃ τὸν κύριον. Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ-
μέρᾳ, λέγει κύριος, ἐπακούσομαι τῷ οὐρα-
22 νῷ, καὶ (λ) αὐτὸς ἐπακούσεται τῇ γῇ, Καὶ
ἡ γῆ ἐπακούσεται τὸν σῖτον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ
ἔλαιον, καὶ αὐτὰ ἐπακούσεται τῷ Ἰεζραέλ.
23 Καὶ σπερῶ αὐτὴν ἐμαυτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
24 (μ) ἀγαπήσω τὴν Οὐκ ἠγαπημένην, Καὶ ἐρῶ
τῷ Οὐ λαῷ μου, Λαός μου εἶ σύ· καὶ αὐτὸς
ἐρεῖ, Κύριος ὁ θεός μου εἶ σύ.

17 Et auferam nomina Baalim de o-
re ejus : & non recordabuntur
18 ultrà nominum eorū. Et diſponā
eis teſtamentum in die illa cum
beſtiis agri, & cum volatilibus
cœli, & reptilibus terræ. Et arcū,
& gladium, & bellum conteram
de terra, & habitare (i) te faci-
19 am in ſpe. Et ſponſabo te mihi in
ſempiternum: & ſponſabo te mi-
hi in juſtitia, & in judicio, & in
miſericordia, & in miſerationi-
20 bus: Et ſponſabo te mihi in fide:
21 & (k) cognoſces Dominum. Et
erit in die illa, dicit Dominus :
Exaudiam cœlum : & ipſum ex-
22 audiet terram: Et terra exaudiet
frumentum, & vinum, & oleum:
23 & hæc exaudient Iezrael. Et ſe-
minabo eam mihi ſuper terram,
24 & (l) diligam Non dilectam, Et
dicam Non populo meo; Populus
meus es tu. Et ipſe dicet ; Domi-
nus Deus meus es tu.

MS.A. (*) ἔτι (ι) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διαθήκην μετὰ (κ) μετὰ τῶν (λ) ὁ
οὐρανὸς (μ) ἐλεήσω τὴν οὐκ ἠλεημένην, Καὶ

ΚΕΦ. γʹ.

1 ΚΑὶ εἶπε κύριος πρός με, Ἔτι πορεύ-
θητι, καὶ ἀγάπησον γυναῖκα ἀγαπῶσαν πο-
νηρά, καὶ μοιχαλίν, καθὼς ἀγαπᾷ ὁ θεὸς
τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, καὶ αὐτοὶ (α) ἐπιβλέπου-
σιν ἐπὶ θεοὺς ἀλλοτρίους, καὶ φιλοῦσι πέμμα-
2 τα μετὰ (β) σταφίδος. Καὶ ἐμισθωσάμην ἐ-
μαυτῷ πεντεκαίδεκα ἀργυρίου, καὶ γομὸρ
3 κριθῶν, καὶ νέβελ οἴνου. Καὶ εἶπα πρὸς αὐ-
τήν, Ἡμέρας πολλὰς καθήσῃ ἐπ' ἐμοί, καὶ
οὐ μὴ πορνεύσῃς, οὐδὲ μὴ γένῃ ἀνδρὶ (γ),
4 καὶ ἐγὼ ἐπὶ σοί. Διότι ἡμέρας πολλὰς
καθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, οὐκ ὄντος βα-
σιλέως, οὐδὲ ὄντος ἄρχοντος, (δ) οὐδὲ οὔ-
σης θυσίας, οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου, (ε)
5 οὐδὲ ἱερατείας, οὐδὲ δήλων. Καὶ μετὰ ταῦ-
τα ἐπιστρέψουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, καὶ ἐπιζη-
τήσουσι (ζ) κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ Δαυὶδ
τὸν βασιλέα αὐτῶν, καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ
κυρίῳ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ ἐπ' ἐ-
σχάτων τῶν ἡμερῶν.

CAP. III.

1 ET dixit Dominus ad me; Ad-
huc vade, & dilige mulierem di-
ligentem mala, et adulteram: ſicut
diligit Deus filios Iſrael: & ipſi
reſpiciunt ad deos alienos, & a-
mant coctiones cum (a) vinaciis.
2 Et (b) conduxi mihi quindecim
argenteis, & Gomor hordei, &
3 (c) Nebel vini. Et dixi ad eam;
Dies multos ſedebis (d) ſuper me:
& non fornicaberis, nec eris (e)
4 viro : & ego ſuper te. Quia di-
ebus multis ſedebunt filii Iſrael
ſine rege, ſine principe, ſine ſacri-
ficio, ſine altari, ſine ſacerdotio,
5 (f) ſine manifeſtationibus. Et poſt
hæc revertentur filii Iſrael: &
quærent Dominum Deum ſuum,
& David regem ſuum : & ſtu-
pebunt ad Dominum, & ſuper
bonis ejus in (g) noviſſimis
diebus.

MS.A. (α) ἀποβλέπουσιν (β) σταφίδων. (γ) ἑτέρῳ, κἀγὼ (δ) οὐκ (ε)
οὔτε ἱερατείας, οὔτε (ζ) τὸν κύριον θεὸν

ΚΕΦ. δʹ.

1 ἌΚούσατε λόγον κυρίου υἱοὶ Ἰσραήλ,
(α) ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν γῆν, διότι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια,
οὐδὲ ἔλεος, οὐδὲ ἐπίγνωσις θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.
2 Ἀρὰ, καὶ ψεῦδος, καὶ φόνος, καὶ κλοπή, καὶ
μοιχεία κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αἵματα ἐφ'
αἵμασι μίσγουσι.

CAP. IV.

1 AUdite verbum Domini, filii
Iſrael: quia judicium Domino
ad habitatores terræ: quia non eſt
veritas, neque miſericordia, neque
2 ſcientia Dei ſuper terram. Male-
dictio, & mendacium, & homi-
cidium, & furtum, & adulteri-
um effuſum eſt ſuper terram; &
(a) ſanguines in ſanguinibus
miſcent.

MS.A. (α) διότι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 ואעדי ית שום טעות עממיא מפומהון ולא יהי דכרן שומהון עוד׃ ואגזר להון קים 18
בעדנא ההיא דיהון שלם עם חית ברא ועם עופא דשמיא ורחשא דארעא וקשתא
וחרבא ועבדי קרבא אבטל מן ארעא ואשרנון לרוחצן׃ ואקימנכון קדמי לעלם 19
ואקימנכון קדמי בקושטא ובדינא ובחסדא וברחמי׃ ואקימנכון קדמי בהימנותא 20
ותדעון למדחל מן קדם יי׃ ויהי בעדנא ההיא אקבל צלותכון אמר יי אפקיד ית שמיא 21
ואנון יחתון מטרא על ארעא׃ וארעא תרבי עבורא וחמרא ומשחא ואנון יספקון 22
לגלות עמי׃ ואקימנכון קדמי בארעא בית שכנתי וארחם עליהון דלא רחימין בעובדיהון 23
ואימר לדהויתי אמר להון לא עמי ברם עמי אתון והוא יימר אלהי׃

ג

1 ואמר יי לי עוד איזל אתנבי נבואה על בית ישראל דאנון דמן לאתתא דרחימא על
בעלה ומזניא עלוהי וכל כדין רחים לה ולא צבי למפטרה כן רחימת יי על בני ישראל
ואנון מתפנן בתר טעות עממיא ברם אם יתובון ישתבק להון ויהון דמן לגבר דאשתלי
2 ואמר מלא בחבריה׃ ופרקתנון במימרי ביום חמשא עסר לירח ניסן ויהבית כסף
תקליא כיפור לנפשהון ואמרית דיהון מקרבין קדמי עומר ארמותא מעללת סערין׃
3 נביא אמר לה כנשתא דישראל חוביכון גרמו לכון דתגלון יומין סגיאין התנהון
4 לפולחני לא תטעון ולא תפלחון לטעותא ואף אנא עתיד לרחמא עליכון׃ ארי יומין
סגיאין יתבון בני ישראל לית מלכא מדבית דויד ולית דעביד שולטן על ישראל ולית
5 דדבח לרעוא בירושלם ולית קמתא בשמרון ולית אפוד ומחוי׃ בתר כן יתובון בני
ישראל ויתבעון ית פולחנא דיי אלההון וישתמעון למשיחא בר דויד מלכהון ויתנהון
לפולחנא דיי וסגי טוביה דייתי להון בסוף יומיא׃

ד

1 קבילו פתגמא דיי בני ישראל ארי דינא קדם יי עם יתבי ארעא ארי לית עבדי קושטא
2 ולית גמלי חסדא ולית דמהלכין בדחלתא דיי בארעא׃ יימן לשקר וכדבין וקטלי
נפשן וגנבין וניפין ומולדין בנין מנשי חבריהון וחובין על חובין מוספין׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et auferam nomen idolorum populorū de ore eorum, & non fiet memoria 17
nominis eorū in poſterū. Et feriā eis pactū in tempore illo, ut degant pa- 18
cificè cum fera agreſti, & cum volucre cœli atque reptili terræ : & arcū &
gladiū ac bellatores exterminabo de terra, & habitare eos faciā confiden-
ter. Et conſolidabo vos corā me in æternū, ſtabiliámque vos in veritate & 19
judicio, & in miſericordia & miſerationib⁹. Deniq; confirmabo vos corā 20
me in fide; & ſcietis timere à facie Dñi. Erit verò tunc temporis, ſuſcipiā 21
orationē veſtrā, ait Dñs : mandabo cœlis, & ipſi dimittent pluviam ſuper
terrā. Et terra producet frumentū & vinū oleúmque, quæ ſint factura ſa- 22
tis tranſmigrationi populi mei. Et ſtabiliam vos corā me in terra dom⁹ 23
majeſtatis meæ; & miſerebor illorū qui erant miſericordia indigni propter
opera ſua: & dicā iis quib⁹ dicebam, Non popul⁹ meus, utique popul⁹ me⁹
eſtis vos; & ipſi reſpondebunt, Deus meus.

CAP.III.

ET dixit Dñs ad me iterū: Vade, vaticinare prophetiam adverſum domū 1
Iſrael; qui ſimiles ſunt mulieri chariſſimæ ſuo marito ; quæ licet forni-
cetur ſub eo, adeò tamen diligit eā, ut non velit dimittere eam : talis eſt di-
lectio Dñi erga filios Iſrael; at ipſi ſe vertunt ad idola populorum : verun-
tamen ſi convertantur, dimittetur eis, & aſſimilabuntur viro qui ignoran-
ter peccavit, & dixit ſermonem in ſocium ſuū. Et redemi eos per verbum 2
meū die quintadecima menſis Niſan, & dedi argentum in pondere pro
pretio redemptionis animarū eorum : & dixi, ut offerrent coram me ma-
nipulum elevationis de frugibus hordeaceis. Propheta dic ei, Congrega- 3
tio Iſrael, peccata veſtra in cauſa fuerunt vobis, ut exularetis quam pluri-
mis diebus: applicabitis vos cultui meo, non fornicabimini neque famula-
bimini idolis, ego quoque miſerturus ſum veſtri. Quia diebus multis ma- 4
nebunt filii Iſrael abſque rege de domo David [prognato,] & abſque domi-
nium capeſſente in Iſrael; nec erit qui ſacrificet in beneplacitū in Jeruſalē,
neq; erit in Samaria excelſū, nec non Ephod, nec qui reſponſum reddat. Po- 5
ſtea pœnitentia ducentur filii Iſrael & quærent cultū Dñi Dei ſui, & obe-
dient Chriſto filio David regi ſuo, atque ſtudebunt cultui Dñi, & multipli-
cabitur bonitas ej⁹ quæ adventura eſt eis in fine dierum.

CAP.IV.

SUſcipite verbū Dñi filii Iſrael, ſiquidē diſceptatio corā Dño eſt cum ha- 1
bitatorib⁹ terræ, quia non ſunt operatores veritatis, nec retribuentes mi-
ſericordiā, neq; qui ambulent in timore Dñi in terra. Jurant falſò, & men- 2
tiuntur, occidúntq; animas & furantur, & adulteria committentes generant
filios ex uxoribus proximorum ſuorum, & aggregant peccata peccatis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 *ܘܐܥܒܪ ܫܡܗ̈ܐ ܕܒܥܠܐ ܡܢ ܦܘܡܗ܂ ܘܠܐ ܢܬܕܟܪܘܢ ܬܘܒ ܫܡܗܝܗܘܢ܂ *ܘܐܩܝܡ ܠܗܘܢ ܩܝܡܐ
18 ܒܝܘܡܐ ܗܘ܂ ܥܡ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ ܘܥܡ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܘܪܚܫܐ ܕܐܪܥܐ *ܘܩܫܬܐ
ܘܣܝܦܐ ܘܩܪܒܐ ܐܒܛܠ ܡܢ ܐܪܥܐ܂ ܘܐܫܪܐ ܐܢܘܢ ܒܣܒܪܐ܂ *ܘܐܡܟܪܝܟܝ ܠܝ ܠܥܠܡ܂ 19
ܘܐܡܟܪܝܟܝ ܠܝ ܒܙܕܝܩܘܬܐ܂ ܘܒܕܝܢܐ ܘܒܛܝܒܘܬܐ ܘܒܪܚܡܐ܂ *ܘܐܡܟܪܝܟܝ ܠܝ ܒܗܝܡܢܘܬܐ 20
ܘܬܕܥܝܢ ܠܡܪܝܐ܂ *ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܆ ܐܥܢܐ ܠܫܡܝܐ܂ ܘܗܢܘܢ ܢܥܢܘܢ 21
ܠܐܪܥܐ܂ *ܘܐܪܥܐ ܬܥܢܐ ܠܥܒܘܪܐ܆ ܘܠܚܡܪܐ ܘܠܡܫܚܐ܂ ܘܗܢܘܢ ܢܥܢܘܢ ܠܐܝܙܪܥܝܠ܂ 22
*ܘܐܙܪܥܝܗ ܒܐܪܥܐ܂ ܘܐܪܚܡ ܥܠ ܠܐ ܪܚܝܡܬܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܠܐ ܥܡܝ ܥܡܝ܆ ܘܗܘ 23
ܢܐܡܪ ܠܝ ܐܠܗܝ܂

*ܩܦܠܐܘܢ * ܓ*

1 *ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ܂ ܬܘܒ ܙܠ ܪܚܡ ܐܢܬܬܐ ܓܝܪܬܐ ܕܪܚܡܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܐܝܟ ܕܪܚܡ ܡܪܝܐ
ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܗܢܘܢ ܐܬܦܢܝܘ ܒܬܪ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ܂ ܘܪܚܡܘ ܕܘܫܒܐ ܕܥܢܒܐ܂
2 *ܘܐܙܕܒܢܬܗ ܠܝ ܒܚܡܫܥܣܪ ܕܟܣܦܐ܂ ܘܒܟܘܪܐ ܘܦܠܓܗ ܕܣܥܪܐ܂ *ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܕܝܘܡܬܐ
3 ܣܓܝܐܐ ܬܬܒܝܢ ܠܝ܂ ܠܐ ܬܙܢܝܢ܂ ܘܠܐ ܬܗܘܝܢ ܠܓܒܪ܂ ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܝ܂ *ܡܛܠ
4 ܕܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܢܬܒܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ܆ ܕܠܐ ܡܠܟܐ ܘܠܐ ܫܠܝܛܐ܂ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ ܘܠܐ
ܡܕܒܚܐ܂ ܘܠܐ ܠܒܫ ܐܦܘܕܐ ܘܡܣܩ ܒܣܡܐ܂ *ܘܒܬܪ ܗܠܝܢ ܢܬܦܢܘܢ ܒܢܝ 5
ܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܢܒܥܘܢ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ܂ ܘܠܕܘܝܕ ܡܠܟܗܘܢ܂ ܘܢܕܥܘܢ ܠܡܪܝܐ
ܘܠܛܒܬܗ ܒܚܪܬܐ ܕܝܘܡܬܐ܂

*ܩܦܠܐܘܢ * ܕ*

1 *ܫܡܥܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ܆ ܡܛܠ ܕܕܝܢܐ ܠܡܪܝܐ ܥܡ
ܥܡܘܪܝܗ ܕܐܪܥܐ܂ ܕܠܐ ܐܝܬ ܩܘܫܬܐ ܘܠܐ ܛܝܒܘܬܐ܂ ܘܠܐ ܝܕܥܬܗ ܕܐܠܗܐ
2 ܒܐܪܥܐ܂ *ܠܘܛܬܐ܆ ܘܕܓܠܘܬܐ܆ ܘܩܛܠܐ܆ ܘܓܢܒܘܬܐ܆ ܘܓܘܪܐ ܣܓܝܘ܂ ܘܕܡܐ
ܒܕܡܐ ܐܬܚܠܛܘ܂

Et amovebo nomen Baalis ab ore ipſius, nec 17
mentionem ultrà facient nominis ejus. Et 18
pangam fœdus pro ipſis eo die cum beſtiis de-
ſerti, & cum volucribus cœli, & reptilibus
terræ : arcum, gladium, ac bellum abolebo
de terra, & efficiam ut habitent ſecuri : Et 19
deſponſabo te mihi in perpetuum, deſponſa-
bo inquam, te mihi in juſtitia & judicio, in
gratia & miſerationibus : Deſponſabo te 20
mihi fide, & cognoſces Dominum. Et erit eo 21
die, dicit Dominus, ut reſpondeam cœlis,
ipſi verò terræ reſpondeant, Et terra re- 22
ſpondeat frumento, vino, & oleo; & iſta re-
ſpondeant Izareeli. Et ſeminabo eam mihi 23
in terra, & miſericordiâ utar erga Non con-
ſecutam miſericordiam : & Non populum
meum vocabo, Popule meus; & ipſe voca-
bit me, Deus meus.

CAP. III.

DEinde dixit mihi Dominus; Vade rurſus, 1
ama mulierem adulteram amantem ſcelera :
quemadmodum cùm dilexerit Dominus filios
Iſraelis, ipſi tamen converterunt ſe poſt deos
alienos, & amaverunt macerata uvarum paſ-
ſarum. Itaque emi illam mihi quindecim ar- 2
genteis, & ſeſqui-modio hordei : Et dixi il- 3
li; Diebus multis ſedeas apud me; ne ſcor-
teris, néve tui copiam facias cuiquam: viciſ-
ſim ego ero apud te. Nam diebus multis ſeſ- 4
ſuri ſunt Iſraelitæ ſine rege, & ſine principe,
ſine ſacrificio, & ſine altari, ſine induente
ephod, & adolente thura. Poſtea reverten- 5
tur Iſraelitæ, & requirent Dominum Deum
ſuum, & Davidem regem ſuum : & cogno-
ſcent Dominum & bonitatem ejus, diebus
noviſſimis.

CAP. IV.

AUdite ſermonem Domini, Iſraelitæ; quia 1
lis eſt Domino cum habitatoribus terræ, quòd
nulla ſit fides, neque beneficentia, neque
agnitio Dei in terra. Maledictio, mendaci- 2
um, cædes, furtum, & adulterium multipli-
cata ſunt, & ſanguinem cum ſanguine com-
miſcuerunt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 *وانزع اسماء بعل من فمها * ولا تذكر ايضا اسماهم * واعهد لهم في ذلك اليوم عهدا 18
مع وحوش القفر * ومع طيور السماء * ومع دبابات الارض * واكسر القوس والسيف والحرب
من الارض * واسكنك على الرجاء * واخطبك لذاتي الى الابد * واخطبك لذاتي بالعدل 19
والحكم * وبالرحمة والرافات * واخطبك لذاتي بالايمان * وتعرفين الرب * ويكون في ذلك 20 21
اليوم يقول الرب * استجيب للسماء * والسماء تستجيب للارض * والارض تستجيب للقمح * 22
والقمح والخمر والزيت وهولاء يستجيبون لاسرائيل * وازرعها لذاتي على الارض * وارحم * 23
الغير مرحومة * واقول للذين ليسوا شعبي شعبي انت * وهو يقول * الرب الهي انت * 24

* الفصل الثالث *

1 *وقال لي الرب * امض وحب امراة تحب الشر والفجور * كما احب الله بني اسرائيل * وهم ينظرون
الى الالهة الغرباء * ويحبون الملدوف مع الزبيب * واجرتها لذاتي بخمسة عشر من الفضة * وعومر 2
من الشعير * وتابل من الخمر * وقلت لها * اياما كثيرة تجلسي عندي * ولا تزني * ولا 3
تكوني لرجل آخر * وانا لك * من اجل ان بني اسرائيل يجلسون اياما كثيرة بغير ملك 4
ولا رئيس * ولا ذبيحة ولا مذبح * ولا كهنوت ولا مرشد * وبعد هذا يرجع بنو اسرائيل 5
يطلبون الرب وداود ملكهم * ويعترفون بالرب وبخيراته في الايام الاخيرة *

* الفصل الرابع * * الاصحاح الثاني *

1 *اسمعوا قول الرب يا بني اسرائيل * من اجل ان للرب حكومة مع سكان الارض * من اجل
انه ليس حق موجودا * ولا رحمة ولا معرفة بالله على الارض * لعنة وكذب * وقتل وسرقة 2
وفسق انهرق على الارض * ويخلطون الدماء بالدماء *

Amovebo enim nomina Baal ab ore ejus, ut 17
non recordetur ampliùs nominum eorum.
Et pangam eis illo die fœdus cum beſtiis 18
deſerti, cum volatilibus cœli, & cum
reptilibus terræ : & frangam arcum,
gladium, ac bellum de terra : & fa-
ciam ut habites in ſpe. Et deſponſabo te 19
mihi in perpetuum, deſponſabo te mihi in
juſtitia & judicio, in miſericordia &
miſerationibus : Deſponſabo te mihi in 20
fide, & agnoſces Dominum. Erit etiam 21
eo die, dicit Dominus, ut exaudiam cœ-
lum, cœlum exaudiat terram, Terra 22
frumentum exaudiat; & frumentum,
vinum, et oleum; atque iſta exaudiant
Iſraelem. Et ſeminabo eam mihi ſuper 23
terram, & miſerebor Non miſerandæ. Et 24
dicam iis qui Non ſunt populus meus,
Populus meus es; & ipſe dicet, Do-
minus Deus meus es.

CAP. III.

PRætereà dixit mihi Dominus; Abi, et 1
ama mulierem amantem flagitia & adul-
terium; quemadmodum amavit Deus fi-
lios Iſraelis, & ipſi reſpiciunt ad deos
alienos, & amant depſitam cum uvis
paſſis maſſam. Igitur conduxi eam mihi 2
quindecim argenteis, gomer hordei, &
nebel vini : Et dixi ei; Diebus multis 3
ſedebis apud me, non fornicaberis, neque
eris alteri viro : ego viciſſim tuus ero.
Nam filii Iſraelis ſedebunt dies multos 4
ſine rege & ſine principe, ſine ſacrificio
& ſine altari, ſine ſacerdotio & ſine
docente. Et poſt hæc reverſi filii Iſra- 5
elis quærent Dominum & Davidem re-
gem ſuum, & fatebuntur Dominum &
beneficia ejus diebus poſtremis.

CAP. IV.

Textus ſecundus.

AUdite ſermonem Domini ô filii Iſ- 1
raelis; nam contentio eſt Domino cum
habitatoribus terræ, eò quòd non extet
veritas, neque miſericordia, neque agni-
tio Dei ſuper terram. Maledictio, & 2
mendacium, cædes, furtum, & adulte-
rium effuſum eſt ſuper terram, miſcent-
que ſanguines cum ſanguinibus.

הושע : ד

bestia in ,ea in habitans omnis infirmabitur & ,terra lugebit Propterea
עַל־כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְאֻמְלַל כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ בְּחַיַּת 3
Verè .colligentur maris pisces etiam & ; cœlorum volatili in & , agri
הַשָּׂדֶה וּבְעוֹף הַשָּׁמָיִם וְגַם־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵפוּ׃ אַךְ 4
judicantes tanquam tuus populus & ; vir arguat non & litiget non vir
אִישׁ אַל־יָרֵב וְאַל־יוֹכַח אִישׁ וְעַמְּךָ כִּמְרִיבֵי
; nocte ,tecum propheta etiam corruet & , hodie corrues Et .sacerdotem
כֹהֵן׃ וְכָשַׁלְתָּ הַיּוֹם וְכָשַׁל גַּם־נָבִיא עִמְּךָ לָיְלָה 5
quia ; scientia absque meus populus sunt Succisi .tuam matrem succidam &
וְדָמִיתִי אִמֶּךָ׃ נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת כִּי 6
: mihi fungendo sacerdotio à te reprobabo & repulisti scientiam tu
אַתָּה הַדַּעַת מָאַסְתָּ וְאֶמְאָסְאךָ מִכַּהֵן לִי
.ego etiam tuorum filiorum obliviscar ,tui Dei legis es oblitus &
וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם־אָנִי׃
eorum gloriam : mihi peccaverunt sic ,eorum multitudinem Secundùm
כְּרֻבָּם כֵּן חָטְאוּ־לִי כְּבוֹדָם 7
ad & ;comederunt mei populi Peccatum .commutabo ignominiam in
בְּקָלוֹן אָמִיר׃ חַטַּאת עַמִּי יֹאכֵלוּ וְאֶל־ 8
,populus sicut fuit Et .suam animam levaverunt eorum iniquitatem
עֲוֹנָם יִשְׂאוּ נַפְשׁוֹ׃ וְהָיָה כָעָם 9
.ei reddam ejus studia & ,ejus vias eum super visitabo & ;sacerdos sic
כַּכֹּהֵן וּפָקַדְתִּי עָלָיו דְּרָכָיו וּמַעֲלָלָיו אָשִׁיב לוֹ׃
quoniã : erumpent non &,sunt fornicati ; saturabuntur non &,comedent Et
וְאָכְלוּ וְלֹא יִשְׂבָּעוּ הִזְנוּ וְלֹא יִפְרֹצוּ כִּי־ 10
,vinum & ,Fornicatio .custodiendum ad dereliquerunt Dominum
אֶת־יְהוָה עָזְבוּ לִשְׁמֹר׃ זְנוּת וְיַיִן 11
ejus baculus & ,postulabit suo ligno in meus Populus .cor capiet mustum &
וְתִירוֹשׁ יִקַּח־לֵב׃ עַמִּי בְּעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ 12
sunt Fornicati & ,fecit errare fornicationum spiritus nam : ei annuntiabit
יַגִּיד לוֹ כִּי רוּחַ זְנוּנִים הִתְעָה וַיִּזְנוּ
super & ,immolaverunt montium capita Super .suis diis desuper
מִתַּחַת אֱלֹהֵיהֶם׃ עַל־רָאשֵׁי הֶהָרִים יְזַבֵּחוּ וְעַל־ 13
quia ,terebinthum & ,populum & ,quercum subtus ,adoleverunt colles
הַגְּבָעוֹת יְקַטֵּרוּ תַּחַת אַלּוֹן וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי־
vestræ nurus & , vestræ filiæ fornicabuntur ideo : ejus umbra bona
טוֹב צִלָּהּ עַל־כֵּן תִּזְנֶינָה בְּנוֹתֵיכֶם וְכַלּוֹתֵיכֶם
,fuerint fornicatæ cùm ,vestras filias super visitabo Non .erunt adulteræ
תְּנָאַפְנָה׃ לֹא־אֶפְקוֹד עַל־בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִזְנֶינָה 14
cum hi quoniam ,commiserint adulteria cùm vestras nurus super &
וְעַל־כַּלּוֹתֵיכֶם כִּי תְנָאַפְנָה כִּי־הֵם עִם־
populus & : sacrificaverunt scortis cum & ,se diviserunt meretricibus
הַזֹּנוֹת יְפָרֵדוּ וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת יְזַבֵּחוּ וְעָם
delinquat ne , Israel tu fornicans Si .cespitabit ,intelliget non
לֹא־יָבִין יִלָּבֵט׃ אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־יֶאְשַׁם 15
, Beth-aven ascendatis ne & ,Ghilghal ingrediamini ne & ;Jehudah
יְהוּדָה וְאַל־תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל־תַּעֲלוּ בֵּית אָוֶן
declinans vacca sicut Quoniam .Dominus Vivens , juretis ne &
וְאַל־תִּשָּׁבְעוּ חַי־יְהוָה׃ כִּי כְּפָרָה סֹרֵרָה 16
agnum tanquam Dominus eos pascet nunc : Israel declinavit
סָרַר יִשְׂרָאֵל עַתָּה יִרְעֵם יְהוָה כְּכֶבֶשׂ
Recessit .eum dimitte , Ephraim idolorum Socius .latitudine in
בַּמֶּרְחָב׃ חֲבוּר עֲצַבִּים אֶפְרָיִם הַנַּח־לוֹ׃ סָר 17 18
ignominiam afferte ,dilexerunt ,sunt fornicati fornicando ; eorum potus
סָבְאָם הַזְנֵה הִזְנוּ אָהֲבוּ הֵבוּ קָלוֹן
afficientur pudore & : suis alis in eam spiritus Ligavit .ejus clypei
מָגִנֶּיהָ׃ צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בִּכְנָפֶיהָ וְיֵבֹשׁוּ 19
.suis sacrificiis à
מִזִּבְחוֹתָם׃

HOSEE. Versio VULG. LAT.

3 Propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea, in bestia agri, & in volucre cœli: sed & pisces maris congregabuntur. 4 Veruntamen unusquisque non judicet: & non arguatur vir: populus enim tuus, sicut hi 5 qui contradicunt sacerdoti. Et corrues hodiè, & corruet etiam propheta tecum: nocte tacere feci matrem tuam. 6 Conticuit populus meus, eò quòd non habuerit scientiam: quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi: & oblita es legis Dei tui, obliviscar filiorum tuorum & ego. 7 Secundùm multitudinem eorum, sic peccaverunt mihi: gloriam eorum in ignominiam commutabo. 8 Peccata populi mei comedent, & ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum. 9 Et erit sicut populus, sic sacerdos: & visitabo super eum vias ejus, & cogitationes ejus reddam ei. 10 Et comedent, & non saturabuntur: fornicati sunt, & non cessaverunt: quoniam Dominum dereliquerunt in non custodiendo. 11 Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor. 12 Populus meus in ligno suo interrogavit, & baculus ejus annuntiavit ei: spiritus enim fornicationum decepit eos, & fornicati sunt à Deo suo. 13 Super capita montium sacrificabant, & super colles accendebant thymiama; subtus quercum, & populum, & therebinthum, quia bona erat umbra ejus: ideò fornicabuntur filiæ vestræ, & sponsæ vestræ adulteræ erunt. 14 Non visitabo super filias vestras cùm fuerint fornicatæ, & super sponsas vestras cùm adulteraverint: quoniam ipsi cum meretricibus conversabantur, & cum effœminatis sacrificabant, & populus non intelligens vapulabit. 15 Si fornicaris tu, Israel, non delinquat saltem Juda: & nolite ingredi in Galgala, & ne ascenderitis in Bethaven, neque juraveritis; Vivit Dominus. 16 Quoniam sicut vacca lasciviens declinavit Israel: nunc pascet eos Dominus, quasi agnum 17 in latitudine. Particeps idolorum Ephraim, dimitte eum. 18 Separatum est convivium eorum, fornicatione fornicati sunt: dilexerunt afferre ignominiam protectores ejus. 19 Ligavit eum spiritus in alis suis, & confundentur à sacrificiis suis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 Διὰ τοῦτο πενθήσει ἡ γῆ, καὶ σμικρυνθήσεται σὺν πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτὴν, σὺν τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ, καὶ σὺν τοῖς ἑρπετοῖς τῆς γῆς, καὶ σὺν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἰχθύες 4 τῆς θαλάσσης ἐκλείψουσιν, Ὅπως (β) μηδεὶς μήτε δικάζηται, μήτε ἐλέγχῃ μηδείς· ὁ δὲ 5 λαός μου ὡς ἀντιλεγόμενος ἱερεύς. Καὶ ἀσθενήσει ἡμέρας, καὶ ἀσθενήσει (γ) ὁ προφήτης μετὰ 6 σοῦ. νυκτὶ ὡμοίωσα τὴν μητέρα σου. (δ) Ὡμοιώθη ὁ λαός μου, ὡς οὐκ ἔχων γνῶσιν. ὅτι σὺ ἐπίγνωσιν ἀπώσω, (ε) κἀγὼ ἀπώσομαί σε, τοῦ μὴ ἱερατεύειν μοι· καὶ ἐπελάθου (ζ) νόμον Θεοῦ σου, κἀγὼ ἐπιλήσομαι τέκνων σου. 7 Κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν, οὕτως ἥμαρτόν μοι· 8 τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς ἀτιμίαν (η) θήσομαι. Ἁμαρτίας λαοῦ μου φάγονται· καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις 9 αὐτῶν λήψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Καὶ ἔσται καθὼς ὁ λαὸς, οὕτως καὶ ὁ ἱερεύς· καὶ ἐκδικήσω ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ διαβούλια 10 αὐτοῦ ἀνταποδώσω αὐτῷ. Καὶ φάγονται, καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν· ἐπόρνευσαν, καὶ οὐ μὴ (θ) κατευθύνωσι· διότι τὸν κύριον ἐγκατέλιπον τοῦ 11 φυλάξαι. Πορνείαν καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα ἐ-12 δέξατο καρδία λαοῦ μου. ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων, καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτοῦ ἀπήγγελλον αὐτῷ. πνεύματι πορνείας ἐπλανήθησαν, καὶ ἐξε-13 πόρνευσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτῶν. Ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐθυσίαζον, καὶ ἐπὶ τοὺς βουνοὺς ἔθυον ὑποκάτω δρυὸς, καὶ λεύκης, καὶ δένδρου συσκιάζοντος, ὅτι καλὸν σκέπη· διὰ τοῦτο ἐκπορνεύσουσιν αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ αἱ νύμ-14 φαι ὑμῶν μοιχεύσουσι. Καὶ οὐ μὴ ἐπισκέψωμαι ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν ὅταν (ι) πορνεύσωσι, καὶ ἐπὶ τὰς νύμφας ὑμῶν ὅταν (κ) μοιχεύσωσι· ὅτι αὐτοὶ μετὰ τῶν πορνῶν συνεφύροντο, καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθυον, καὶ ὁ λαὸς ὁ συνιὼν συνεπλέκετο μετὰ πόρ-15 νης. Σὺ δὲ Ἰσραὴλ μὴ ἀγνόει, καὶ Ἰούδα μὴ εἰσπορεύεσθε εἰς Γάλγαλα, καὶ μὴ ἀναβαίνετε εἰς τὸν (λ) οἶκον Ὤν, καὶ μὴ ὀμνύετε ζῶντα κύ-16 ριον. (μ) Διότι ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν Ἰσραήλ· νῦν νεμήσει αὐτοὺς 17 κύριος ὡς ἀμνὸν ἐν εὐρυχώρῳ. Μέτοχος εἰδώλων Ἐφραὶμ ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα, 18 ᾑρέτισε Χαναναίους. πορνεύοντες ἐξεπόρνευσαν, ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος 19 (ν) αὐτῶν. Συστροφὴ πνεύματος σὺ εἶ ἐν ταῖς πτέρυξιν (ξ) αὐτῶν, καὶ καταισχυνθήσονται ἐκ τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν.

3 *Ideò lugebit terra, & minuetur cum omnibus, qui habitant eam, cum bestiis agri, & cum serpentibus terræ, & cum volatilibus cœli: & pisces maris deficient,* 4 *Ut nullus neque judicetur, neque arguatur quisquam. Populus autem meus, quasi sacerdos, cui contradicitur:* 5 *Et infirmabitur per diem: & infirmabitur propheta (b) tecum. Nocti assimilavi matrem tuam.* 6 *Assimilatus est populus meus, quasi non habens scientiam. Quia tu scientiam repulisti; & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi: & oblita es legis Dei tui: & ego obliviscar filiorum tuorum.* 7 *Secundùm multitudinem eorum, sic peccaverunt mihi. Gloriam eorum in ignominiam ponam.* 8 *Peccata populi mei comedent: & in iniquitatibus eorum (c) accipient animas eorum.* 9 *Et erit sicut populus, sic et sacerdos. Et ulciscar super eum vias ejus, et cogitationes illius reddam ei.* 10 *Et comedent, et non implebuntur: fornicati sunt, et non dirigentur: quia Dominum reliquerunt (d) ad custodiendum.* 11 *Fornicationem, et vinum, et ebrietatem suscepit cor Populi mei.* 12 *In (e) auguriis interrogabant: et in virgis (f) ejus annuntiabant ei. Spiritu fornicationis seducti sunt: et fornicati sunt à Deo suo.* 13 *Super vertices montium sacrificabant, et super colles immolabant, subter quercum, et populum, et nemorosam arborem: quia bonum erat umbraculum. Propterea fornicabuntur filiæ vestræ, et sponsæ vestræ mœchabuntur.* 14 *Et non visitabo super filias vestras, cũ fuerint fornicatæ, et super sponsas vestras, cũ adulteraverint. Quoniam ipsi cum meretricibus miscebantur, et cum (g) initiatis immolabant: et popul⁹ [non] intelligens adhærebat meretrici.* 15 *Tu autem, Israel, ne ignores, et Juda: nolite ingredi in Galgala, et ne ascendatis in domum (h) On, et ne juretis (i) viventem Dominum:* 16 *Quoniam sicut vacca asilo percussa insanivit Israel. Nunc pascet eos Dominus, sicut agnum in spatioso.* 17 *Particeps idolorũ Ephræm posuit sibi scandala:* 18 *(k) Provocavit Chananæos. Fornicantes fornicati sunt: dilexerunt ignominiam ex fremitu ejus.* 19 *Turbo spiritus (l) tu es in alis ejus, et confundentur ex altaribus suis.*

MS. A. (β) μηθεὶς (γ) καὶ προφήτης (δ) Νυκτὶ ὡμοιώθη (ε) καὶ ἐγὼ (ζ) νόμου (η) θήσω. (θ) κατευθύνωσι· (ι) πορνεύωσιν, (κ) μοιχεύωσιν· διότι καὶ αὐτοὶ (λ) οἶκον τῆς ἀδικίας, καὶ (μ) Ὅτι ὡς δάμαλις (ν) αὐτῆς. (ξ) αὐτῆς.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

על כן תחרוב ארעא ויצדי כל דיתיב בה בחית ברא ובעופא דשמיא ואף נוני ימא יזערון 3
מן קדם חוביהון : ברם על דאמרין ספר לא יליף ולא יוכח נביא ועמך נצן עם מלפיהון : 4
ותתקלון ביממא ויתקלון אף נבייא דשקרא די עמכון כד בליליא ואבהית כנשתכון : 5
אטפשו עמי מבלי דעתא ארי את מדע דחלתי קצתא וארחקנך מלשמשא קדמי ועל 6
דאתנשיתא אוריתא דאלהך ארחיק בנך אף אנא : כמא דאסגיתי להון עללא כן 7
אסגיאו למחטי קדמי יקרהון בקלנא חליפו : כהניא פסו למיכל חטות עמי בדיל 8
לאוספא חובין על חובי נפשהון : ויהי כמא דאשוי חילונאה ככהנא לאפסא קודשיהון 9
אפיס ית יקרהון ואשוי דיקיר לבסיר בדיל לאתפרע מנהון כארחתהון בישתא
וכעובדיהון מקלקליא אתיב להון : ויכלון ולא יסבעון יסבון נשין ולא יולדון בנין ארי 10
ית פולחנא דיי שבקו ולא נטרו : זנותא וחמרא ורויתא שלף ומטעי ית לבהון : עמי די 11 12
בצלם אעיה שאיל ומדמי דחוטריה מחוי ליה ארי רוח דטעו אטעיתנון וטעו מבתר
פולחנא דאלההון : על רישי טוריא מדבחין ועל רמתא מסקין בוסמין תחות בלוט 13
ולבן ובוטמא ארי מעפי טוליה על כן מזנין בנתכון דהואה לכון מבנת עממיא
וכלתכון דנסבתון לבניכון מן עממיא ניפן : לא אסער על בנתכון ארי מזנין ועל כלתכון 14
ארי מניפן ארי אנון עם זניתא מסתיען ועם נפקת ברא אכלין ושתן ועם דרא דלא
אסתכל באוריתא הלא אתרטש : אם טען אתון דבית ישראל לא יתחיבון דבית יהודה 15
לא תיתון לגלגלא ולא תסקון לביתאל ולא תשתבעון לשקר קים הוא יי : ארי כתורא 16
דאתפטם ובעט כן מרד בסני טובא ישראל כען ידברנון יי כאמר בחיר בבקעה :
אתחברו לטעותא בית ישראל שבקו להון ית פולחנא : שלטוניהון אסגיאו שירון 17 18
מן אונס בכן טעו ואתפניאו בתר זנותא רחמו דתיתי להון קלנא רברביהון : עובדי 19
רברביהון לא תקנין כמא דלית אפשר למצר רוח בכנף כען איתי עליהון סנאה
ויבהתון מאגורי טעותהון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

3 Hanc ob causã vastabitur terra & exterminio delebitur omnis qui habitat in ea à bestia agri & volucre cœli: quin & pisces maris diminutionẽ patientur ob illorũ peccata. 4 Verũ eò quòd dicant, Scriba non doceat, nec reprehendat propheta; popul⁹ verò tu⁹ litigat cum doctorib⁹ suis. 5 Et corruetis hodie, corruent quoque pariter pseudoprophetæ qui vobiscum versantur, tanquã in nocte, & confusione induã congregationẽ vestrã. 6 Insipiens fact⁹ est popul⁹ me⁹ absque scientia, quia tu scire timorẽ mei detestatus es, & abjiciã te ne ministres corã me: propterea etiã ꝗ oblit⁹ est legis Dei tui, expellã filios tuos etiã ego. 7 Sicut multiplicavi eis fruges, sic multũ peccare addiderunt corã me, gloriam suã cum ignominia commutaverunt. 8 Sacerdotes se polluerunt comedendo oblationẽ pro peccato populi mei, ut adderent peccata peccatis animarũ eorũ. 9 Erit itaque cùm collocavero laicũ *sicut* sacerdotẽ ad contaminandas solennitates *eorum*, prophanabo gloriã eorũ, atque ponã gloriosũ in contemptibilẽ, ut ultionẽ sumã ab eis juxta vias eorũ malas, & secundũ opera eorũ corrupta reddam eis. 10 Et comedent, & non saturabuntur; accipient uxores, sed non generabunt filios: quia cultũ Dñi reliquerunt & non custodierunt. 11 Fornicatio, vinũ & ebrietas educit, & in errorẽ compellit corda eorũ. 12 Popul⁹ me⁹ simulachrũ ligni sui consulit, & putat baculũ suũ posse sibi responsũ dare, quia spirit⁹ erroris ad errorẽ adegit eos, & aberrarunt *à cultu* Dei sui. 13 Sup culmina montiũ sacrificant, & super colles adolent thymiamata sub ulmo, platano & quercu, eò quòd densa sit umbra ej⁹. Ideò fornicantur filiæ vestræ quas suscepistis de filiabus populorũ: & nur⁹ vestræ quas accepistis filiis vestris ex populis, adulteria committunt. 14 Non animadvertam in filias vestras cùm fornicatæ fuerint, & in nurus vestras cùm adulterium perpetraverint: ipsi enim cum meretricibus societate se jungunt, atque cum scorto comessantur, & potant; populus autem generationis qui non intellexit legem, nónne collidetur. 15 Si erratis vos ô [*viri*] dom⁹ Israel, saltẽ nõ scelere convincantur viri dom⁹ Jehuda, neq; veniatis in Galgalam, neque ascendatis in Bethel, nec juretis in vanũ; vivit namq; Dñs. 16 Quoniã sicut bos qui saginatur & recalcitrat, sic rebellat propter multitudinẽ bonorũ Israel. Nunc deducet eos Dñs, quasi agnũ electũ in planitie. 17 Participes idolorũ facti sunt viri dom⁹ Israel, dereliquerũt suã religionem. 18 Principes eorũ multiplicaverunt convivia ex rapina. Ideò erraverunt & se converterunt post fornicationẽ, quam dilexerunt, ut eveniret sibi in ignominiam, proceres eorum. 19 Opera magnatum illorùm haud recta sunt, quemadmodum constrictus non potest teneri ventus in ala: nunc adducam contra eos inimicum; & confusione obstupescent ob aras idolorum suorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܛܠ ܗܢܐ ܬܬܒ ܒܐܒܠܐ ܐܪܥܐ. ܘܢܬܐܢܚܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪ̈ܝܗ̇. ܥܡ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ. ܘܥܡ ܦܪܚܬܐ 3
ܕܫܡܝܐ. ܘܐܦ ܢܘܢܐ ܕܝܡܐ ܢܣܬܦܘܢ. * ܡܛܠ ܕܐܢܫ ܠܐ ܕܐܢ. ܘܠܐ ܡܟܣ. ܘܥܡܟ ܐܝܟ 4
ܟܗܢܐ ܡܬܚܪܐ. * ܘܬܬܬܩܠ ܒܐܝܡܡܐ. ܘܢܬܬܩܠ ܐܦ ܢܒܝܐ ܕܥܡܟ ܒܠܠܝܐ. 5
ܘܫܬܩܬ ܐܡܟ. * ܫܬܩ ܥܡܝ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܒܗ ܝܕܥܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܢܬ 6
ܝܕܥܬܐ ܐܣܠܝܬ. ܐܣܠܝܟ ܡܢ ܟܗܢܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܕܛܥܝܬ ܢܡܘܣܐ ܕܐܠܗܟ. ܐܦ ܐܢܐ ܐܛܥܐ
ܠܒܢܝܟ. * ܐܝܟ ܣܘܓܐܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܚܛܘ ܠܝ. ܘܐܝܩܪܗܘܢ ܒܨܥܪܐ ܫܚܠܦܘ. * ܚܛܗܐ 7 8
ܕܥܡܝ ܐܟܠܘ. ܘܠܥܘܠܗܘܢ ܫܕܘ ܢܦܫܗܘܢ. * ܘܗܘܐ ܟܗܢܐ ܐܝܟ ܥܡܐ. 9
ܘܐܣܥܘܪ ܥܠܝܗܘܢ ܐܘܪܚܬܗܘܢ. ܘܥܒܕ̈ܝܗܘܢ ܐܦܪܘܥ ܠܗܘܢ. * ܘܢܐܟܠܘܢ ܘܠܐ ܢܣܒܥܘܢ. 10
ܢܙܢܘܢ ܘܠܐ ܢܣܓܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܡܪܝܐ ܫܒܩܘ. * ܘܪܚܡܘ ܙܢܝܘܬܐ. ܘܚܡܪܐ ܘܪܘܝܘܬܐ 11
ܢܣܒ ܠܒܗܘܢ. * ܥܡܝ ܒܡܠܟܗ ܫܐܠ. ܘܚܘܛܪܗ ܚܘܝܗ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ 12
ܕܙܢܝܘܬܐ ܐܛܥܝܬ ܐܢܘܢ. ܘܣܛܘ ܡܢ ܐܠܗܗܘܢ. * ܥܠ ܪ̈ܫܝ ܛܘܪ̈ܐ ܕܒܚܘ. ܘܥܠ ܪ̈ܡܬܐ 13
ܣܡܘ ܒܣ̈ܡܐ. ܬܚܝܬ ܒܠܘܛܐ ܘܚܘܪܐ ܘܒܛܡܐ ܕܫܦܝܪ ܛܠܠܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܙܢ̈ܝܢ
ܒܢܬܟܘܢ. ܘܟ̈ܠܬܟܘܢ ܢܓܘܪ̈ܢ. * ܠܐ ܐܣܥܘܪ ܥܠ ܒܢܬܟܘܢ ܟܕ ܙܢ̈ܝܢ. ܘܐܦ ܠܐ ܥܠ ܟ̈ܠܬܟܘܢ 14
ܟܕ ܓܝܪ̈ܢ. ܡܛܠ ܕܗܢܝܢ ܥܡ ܙܢ̈ܝܐ ܡܬܚܠܛ̈ܢ. ܘܗܢܘܢ ܥܡ ܢܩ̈ܒܬܐ ܡܛܘܦ̈ܬܐ
ܕܒܚܝܢ. ܘܥܡܐ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠ ܥܢܩ ܙܢܝܬܐ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܝܣܪܝܠ. ܠܐ ܬܚܝܒ 15
ܠܝܗܘܕܐ. ܘܠܐ ܬܐܙܠܘܢ ܠܓܠܓܠ. ܘܠܐ ܬܣܩܘܢ ܠܒܝܬ ܐܘܢ. ܘܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܚܝ ܗܘ ܡܪܝܐ.
* ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܬܘܪܬܐ ܕܡܪܕܐ ܡܢ ܢܝܪܐ. ܗܟܢܐ ܡܪܕܘ ܒ̈ܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܟܝܠ 16
ܢܪܥܐ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܐܡܪ̈ܐ ܒܦܘܬܝܐ. * ܫܘܬܦܐ ܕܦܬܟܪ̈ܐ ܐܦܪܝܡ. ܫܒܘܩܝ 17
ܗܝ. * ܟܠܗܘܢ ܙܢܘ. ܘܪܚܡܘ ܨܥܪܐ ܘܦܬܟܪ̈ܐ. * ܢܬܪܥܡ ܪܘܚܐ ܒܟܢܦܝܗܘܢ. ܘܢܒܗܬܘܢ 18 19
ܡܢ ܡܕܒܚܝܗܘܢ.

3 Propterea sedebit in luctu terra, & gement omnes habitatores ejus, tum bestiæ deserti, tum volucres cœli; quin etiam pisces maris consumentur. 4 Quia nemo judicat neque corripit, & populus tuus æquè ac sacerdos contendit: 5 Ideo offendis interdiu, & offendit etiam propheta qui tecum est, noctu: & conticuit mater tua: 6 Conticuit populus meus, quòd non sit in eo scientia. Cùm enim tu scientiam rejeceris, rejiciam te à sacerdotio: & *cùm* oblitus sis legis Dei tui, obliviscar ego quoque filiorum tuorum. 7 Quotquot sunt, totidem peccaverunt, & gloriam suam in dedecus mutaverunt. 8 Peccatum populi mei comederunt, & sceleri eorum dejecerunt animas suas: 9 Et effectus est Sacerdos, qualis est populus. Ideo visitabo super eos vias eorum, & opera eorum rependam eis. 10 Comedent, & non saturabuntur: scortabuntur, & non multiplicabuntur; quia Dominum dereliquerunt, 11 Et amaverunt scortationem; & vinum atque ebrietas intercepit mentem eorum: 12 Populus meus proprium judicium consuluit, & proprius baculus indicavit illi. Quia spiritus fornicationis seduxit eos, & averterunt se à Deo suo, 13 Supra vertices montium sacrificaverunt, & super colles adoleverunt thura, sub quercu, populo, & terebintho cujus pulchra erat umbra: Idcirco scortabuntur filiæ vestræ, & nurus vestræ mœchabuntur. 14 Non animadvertam in filias vestras cùm scortatæ fuerint, neque nurus vestras cùm mœchatæ fuerint: nam istæ cum fornicatoribus commiscent sese, & illi cum *fœminis* cursantibus per plateas sacrificant; & populus rationis expers amplexatus est scortum. 15 Tu verò Israel, ne reum facias Judam, ne abeatis ad Galgalem, néve ascendatis ad Bethaven, néve dicatis, Per Deum vivum. 16 Nam instar juvencæ rebellantis contra jugum, ita rebellaverunt Israelitæ: ac proinde pascet eos Dominus velut agnos in amplo campo. 17 Particeps idolorum est Aphrem; sine illum. 18 Omnes fornicati sunt, & amaverunt ignominiam & idola. 19 Stridebit ventus in alis eorum, & pudefient propter altaria sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لاجل هذا تحزن الارض * ويقل مع جميع سكانها * مع وحوش الحقل * مع دبابات الارض * 3
ومع طيور السماء وحيتان البحر تفني * كيف ولا واحد ليس يقضي * ولا واحد لا يوبخ * 4
وشعبي مثل كاهن مماري * ويضعف نهارا * ويضعف النبي معك * امك شبهتها بليل * 5
* وشعبي يشبه كمن ليس له معرفة * لانك انت اقصيت العلم * وانا اقصيك من ان 6
تكهن الي * ونسيت ناموس الهك * وانا انسى اولادك * ككثرتهم هكذا اخطوا الي * 7
اضع مجدهم للهوان * ياكلون خطايا شعبي * وبظلاماتهم ياخذون نفوسهم * وكما يصير 8 9
شعبي * هكذا والكاهن * واقضي عليه بطرقه * واكافيه بافكاره * وياكلون ولا يشبعون * 10
زنوا ولم يستقيموا * من اجل انهم تركوا الرب * ليحفظوا الزنا والسكر * وقبل قلب شعبي 11
الخمر * في المشورات سالوه * وبعصيه اخبروه * ظلوا بروح الزنا * وارتدوا عن الههم * على 12 13
روس الجبال ذبحوا * وعلى الاكام ذبحوا * تحت البلوطة والحور * والشجرة الظليلة *
لانها تستر جيدا * لاجل هذا تزني بناتكم * وكناتكم يفسقن * ولا اتعهد على 14
بناتكم اذا زنين * وعلى كناتكم اذا فسقن * من اجل ان هولاء مع الزناة اختلطوا *
ومع الزواني ذبحوا * والشعب الفهم تلبك مع الزانية * وانت يا اسرائيل لا تجهل * ويا يهوذا 15
لا تدخل الى الجلجال * ولا تصعدوا الى بيت الظلم * ولا تحلفوا بالرب الحي * لان 16
مثل عجلة شاردة شرد اسرائيل * الان الرب يرعاهم مثل حمل في الموضع الواسع * افرايم 17
شريك الاوثان * وضع له شكوكا * ارضوا الكنعانيين * زناء زنوا احبوا الهوان * من رجيم 18 19
انقلاب الريح انت في اجنحتها * ويخزون من مذابحهم *

3 *Idcircò mœrebit terra, & minuetur cum omnibus habitatoribus suis, cum bestiis agri, cum reptilibus terræ; et cum volatilibus cœli & piscibus maris interibit.* 4 *Quomodo nemo judicat, nec quisquam arguit? & populus meus ut sacerdos rixatur,* 5 *Et infirmatur interdiu, & infirmatur propheta tecum? Matrem tuam cum nocte comparavi:* 6 *Et populus meus similis est ei qui nullam habet cognitionem. Quia tu procul amovisti scientiam, ego quoque procul amovebo te à sacerdotali munere fungendo erga me: oblitus es legis Dei tui, ego etiam obliviscar filiorum tuorum.* 7 *Secundùm multitudinem suam, ita peccaverunt in me.* 8 *Exponam gloriam eorum ignominiæ. Comedunt peccata populi mei, et iniquitatibus suis tollunt animas eorum.* 9 *Et qualis efficitur populus meus, talis etiam sacerdos. At judicabo eum juxta vias suas, et retribuam ei juxta cogitationes suas.* 10 *Comedent, et non explebuntur: fornicati sunt, at non prosperati; quia deseruerunt Dominum,* 11 *ut servarent fornicationem et ebrietatem: et cor populi mei vinum excepit.* 12 *In consultationib⁹ interrogaverunt eum, et in baculis ejus indicaverunt ei: erraverunt spiritu fornicationis, et averterunt se à Deo suo.* 13 *Super cacumina montium sacrificaverunt, et super colles immolaverunt, subter quercum, et populum, et arborem umbriferam, quia commodè tegebant. Propterea fornicantur filiæ vestræ, et nurus vestræ adulterantur;* 14 *Neque visito filias vestras cùm fornicatæ fuerint, neque nurus vestras cùm adulteratæ fuerint: quoniam isti cum fornicatoribus miscuerunt sese, et cum fornicatoribus sacrificaverunt, et populus prudens implicavit se cum meretrice.* 15 *Jam tu O Israel ne desipias; et O Juda, ne ingrediaris in Galgalem; et ne ascendatis ad domum impietatis, néve juretis per Dominum viventem.* 16 *Nam ut vitula refractaria, refragatus est Israel. Nunc Dominus pascet eos velut agnum in loco spatioso.* 17 *Aphrem consors idolorum posuit sibi scandala:* 18 *Satisfecerunt Chananæis: fornicando fornicati sunt: amaverunt infamiam:* 19 *A fremitu eorũ immutatio venti: invasit alas ej⁹: et erubescent ob altaria sua.*

הושע : ה ו

CAP. V. ה

regis domus & , Israel domus attendite & ,sacerdotes hoc Audite
1 שמעו־זאת הכהנים והקשיבו בית ישראל ובית המלך
,Mispah in fuistis laqueus quoniã : judicium vobis quia ,auscultate
האזינו כי לכם המשפט כי־פח הייתם למצפה
declinantes jugulandum ad Et .Tabor super expansum rete &
2 ורשת פרושה על־תבור: ושחטה שטים
, Ephraim novi Ego .ipsis omnibus *eruditio* ego & ; *profundaverunt*
3 העמיקו ואני מוסר לכלם: אני ידעתי אפרים
,Ephraim es fornicatus nunc quia : me à est absconditus non Israel &
וישראל לא־נכחד ממני כי עתה הזנית אפרים
ad *revertendum ad sua studia dabunt* Non .Israel se polluit
4 נטמא ישראל: לא יתנו מעלליהם לשוב אל־
Dominum & ,eorum *interiori in fornicationum* spiritus quia :suum Deum
אלהיהם כי רוח זנונים בקרבם ואת־יהוה
, Israel & : ejus *faciebus* in Israel superbia *respondebit* Et .cognoverũt non
5 לא ידעו: וענה גאון־ישראל בפניו וישראל
.eis cum Jehudah etiam *corruit* ; *sua iniquitate in* ruent Ephraim &
ואפרים יכשלו בעונם כשל גם־יהודה עמם:
non & , Dominum quærendum ad ibunt *suo bove in &* , *suo pecore In*
6 בצאנם ובבקרם ילכו לבקש את־יהוה ולא
filios quia ,sunt prævaricati Dominum In .eis ab se *subtraxit* ; invenient
7 ימצאו חלץ מהם: ביהוה בגדו כי־בנים
.eorum partibus cum mensis eos *comedet* nunc : genuerunt alienos
זרים ילדו עתה יאכלם חדש את־חלקיהם:
taratantarizate : Ramah in tuba ,Ghibhah in buccina Clangite
8 תקעו שופר בגבעה חצצרה ברמה הריעו
die in erit desolationem in Ephraim .Benjamin te post , Beth-aven
9 בית און אחריך בנימין: אפרים לשמה תהיה ביום
principes Fuerunt .*verum feci notum* Israel tribubus in : correctionis
10 תוכחה בשבטי ישראל הודעתי נאמנה: היו שרי
aquam tanquam effundam eos super : terminum *transferentes ut* Jehudah
יהודה כמסיגי גבול עליהם אשפוך כמים
quoniam ; judicio fractus ,Ephraim Oppressus .meam *indignationem*
11 עברתי: עשוק אפרים רצוץ משפט כי
; Ephraim tinea sicut *ego* Et .*jube* post *ivit* ,*voluit*
12 הואיל הלך אחרי־צו: ואני כעש לאפרים
,sui languorem Ephraim vidit Et .Jehudah domui putredo tanquã &
13 וכרקב לבית יהודה: וירא אפרים את־חליו
ad misit & , Assur ad Ephraim abiit & ,suam plagam Jehudah &
ויהודה את־מזרו וילך אפרים אל־אשור וישלח אל־
vobis à *curabit* non & ,vos sanare poterit non ipse & : Jareb regem
מלך ירב והוא לא יוכל לרפא לכם ולא־יגהה מכם
leunculus veluti & , Ephraim *panthera* ut *ego* Quia .plagam *purulentam*
14 מזור: כי אנכי כשחל לאפרים וככפיר
.*eruens* non & ,tollam ,vadam & ,rapiam ego ego ; Jehudah domui
לבית יהודה אני אני אטרף ואלך אשא ואין מציל:
quærant & ,*delinquant* donec ,meum locum ad revertar ,Vadam
15 אלך אשובה אל־מקומי עד אשר־יאשמו ובקשו
.me quærent *mane ipsis* tribulatione in : *meas facies*
פני בצר להם ישחרנני:

CAP. VI. ו

; nos sanabit & ,rapuit ipse quia ,Dominum ad revertamur & ,Venite
1 לכו ונשובה אל־יהוה כי הוא טרף וירפאנו
die in ; *diebus duobus à* nos Vivificabit .nos *fascia* alligabit & ,percussit
2 יך ויחבשנו: יחינו מימים ביום
.ejus *facies ad* vivemus & ,nos suscitabit tertia
השלישי יקמנו ונחיה לפניו:

Versio VULG. LAT.

CAP. V.

1 Audite hoc, sacerdotes; & attendite, domus Israel; & domus
regis,auscultate : quia vobis judicium est:quoniam laqueus facti
estis Speculationi, & rete expansum
2 sum super Thabor. Et victimas
declinâstis in profundum : & ego
3 eruditor omnium eorum. Ego
scio Ephraim,& Israel est absconditus
ditus à me : quia nunc fornicatus
est Ephraim, contaminatus est
4 Israel. Non dabunt cogitationes
suas ut revertantur ad Deum
suum:quia spiritus fornicationum
in medio eorũ, & Dñm non cognoverunt.
5 noverunt. Et respondebit arrogantia Israel in facie ejus : & Israel & Ephraim ruent in iniquitate sua,ruet etiã Judas cum eis.
6 In gregibus suis, & in armentis
suis vadent ad quærendum Dñm,
& non invenient : ablatus est ab
7 eis. In Dñm prævaricati sunt,quia
filios alienos genuerunt:nunc devorabit eos mensis cum patribus
8 suis. Clangite buccinâ in Gabaa,
tubâ in Rama : ululate in Beth-aven, post tergum tuum, Benjamin.
9 min. Ephraim in desolatione erit
in die correptionis : In tribubus
10 Israel ostendi fidem. Facti sunt
principes Juda quasi assumentes
terminum : super eos effundam,
11 quasi aquam,iram meam. Calumniam patiens est Ephraim,fract⁹
judicio : quoniam cœpit abire
12 post sordes. Et ego quasi tinea
Ephraim: & quasi putredo domui
13 Juda. Et vidit Ephraim languorẽ
suum,& Juda vinculum suum : &
abiit Ephraim ad Assur, & misit
ad regem Ultorem : & ipse non
poterit sanare vos, nec solvere
14 poterit à vobis vinculum. Quoniã
ego quasi leæna Ephraim,& quasi
catulus leonis domui Juda : ego,
ego capiam & vadam : tollam,
15 lam,& non est qui eruat. Vadens
revertar ad locum meum : donec
deficiatis, & quæratis faciem
meam.

CAP. VI.

1 IN tribulatione sua manè consurgent ad me : Venite, & revertamur
2 tamur ad Dominum : Quia ipse
cœpit,& sanabit nos : percutiet,
3 & curabit nos. Vivificabit nos
post duos dies : in die tertia suscitabit nos, & vivemus in conspectu ejus,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ε΄.

1 Ἀκούσατε ταῦτα οἱ ἱερεῖς, καὶ προσέχετε
οἶκος Ἰσραὴλ, καὶ (α) ὁ οἶκος τοῦ βασιλέως
ἐνωτίζεσθε, διότι πρὸς ὑμᾶς ἐστι τὸ κρίμα,
ὅτι παγὶς ἐγενήθητε τῇ Σκοπιᾷ, καὶ ὡς δίκτυον
2 ἐκτεταμένον ἐπὶ τὸ Ἰταβύριον, Ὃ οἱ
ἀγρεύοντες τὴν θήραν κατέπηξαν. ἐγὼ δὲ παιδευτὴς
3 ὑμῶν, Ἐγὼ ἔγνων τὸν Ἐφραὶμ, καὶ
Ἰσραὴλ οὐκ (β) ἄπεστιν ἀπ᾽ ἐμοῦ· διότι νῦν
ἐξεπόρνευσεν Ἐφραὶμ, ἐμιάνθη Ἰσραήλ.
4 Οὐκ ἔδωκαν τὰ διαβούλια αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι
πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν, ὅτι πνεῦμα πορνείας ἐν
5 αὐτοῖς ἐστι· τὸν δὲ κύριον οὐκ ἐπέγνωσαν. Καὶ ταπεινωθήσεται
ἡ ὕβρις τοῦ Ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον
αὐτοῦ· καὶ Ἰσραὴλ καὶ Ἐφραὶμ ἀσθενήσουσιν
ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν καὶ ἀσθενήσει (γ) καὶ
6 Ἰούδας μετ᾽ αὐτῶν. Μετὰ προβάτων καὶ μόσχων
πορεύσονται τοῦ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, καὶ οὐ μὴ
εὕρωσιν αὐτόν· ὅτι (δ) ἐκκέκλικεν ἀπ᾽ αὐτῶν,
7 Ὅτι τὸν κύριον ἐγκατέλιπον, (ε) ὅτι τέκνα
ἀλλότρια ἐγεννήθησαν αὐτοῖς· νῦν καταφάγεται
αὐτοὺς ἡ (ζ) ἐρυσίβη, καὶ τοὺς κλήρους αὐτῶν.
8 Σαλπίσατε σάλπιγγι ἐπὶ τοὺς βουνοὺς, ἠχήσατε
ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν, κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ
9 Ὢν, ἐξέστη Βενιαμὶν, Ἐφραὶμ εἰς ἀφανισμὸν
ἐγένετο ἐν ἡμέραις ἐλέγχου. ἐν ταῖς φυλαῖς
10 τοῦ Ἰσραὴλ ἔδειξα πιστά. Ἐγένοντο οἱ
ἄρχοντες Ἰούδα ὡς μετατιθέντες ὅρια, ἐπ᾽
11 αὐτοὺς ἐκχεῶ ὡς ὕδωρ τὸ ὅρμημά μου. Κατεδυνάστευσεν
Ἐφραὶμ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, κατεπάτησε
(η) τὸ κρίμα, ὅτι ἤρξατο πορεύεσθαι
12 ὀπίσω τῶν ματαίων. Καὶ ἐγὼ ὡς ταραχὴ τῷ
13 Ἐφραὶμ, καὶ ὡς κέντρον τῷ οἴκῳ Ἰούδα. Καὶ
εἶδεν Ἐφραὶμ τὴν νόσον αὐτοῦ, καὶ Ἰούδας τὴν ὀδύνην
αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύθη Ἐφραὶμ πρὸς Ἀσσυρίους,
καὶ ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς βασιλέα
Ἰαρείμ· καὶ (θ) οὗτος οὐκ ἠδυνάσθη ἰάσασθαι ὑμᾶς,
14 καὶ οὐ μὴ διαπαύσῃ ἐξ ὑμῶν ὀδύνη. Διότι ἐγώ
εἰμι ὡς πανθὴρ τῷ Ἐφραὶμ, καὶ ὡς λέων τῷ
οἴκῳ Ἰούδα. καὶ ἐγὼ ἁρπῶμαι, καὶ πορεύσομαι,
15 καὶ λήψομαι, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος. Πορεύσομαι
καὶ ἐπιστρέψω εἰς τὸν τόπον μου, ἕως
οὗ ἀφανισθῶσι, καὶ (ι) ζητήσουσι τὸ πρόσωπόν
μου.

CAP. V.

Audite hæc, sacerdotes; & attendite, domus Israel; & domus regis,auribus percipite : ad 1
vos enim est judicium : quia laquei facti estis Speculationi, &
sicut rete expansum super (a) Itabyrium : Quod, qui capiunt 2
venationem,confixerunt. Ego enim magister vester : Ego cognovi 3
Ephræm:& Israel non recessit
à me. Quia nunc fornicatus est
Ephræm : commaculatus est Israel : Non dederunt cogitationes 4
suas, ut reverterentur ad Deum
suum : quia spiritus fornicationis est in eis : Dominum autem
non cognoverunt. Et humiliabitur (b) injuria Israel in faciem 5
ejus. Et Israel, & Ephræm infirmabuntur in iniquitatibus suis.
Et infirmabitur etiam Judas
cum eis. Cum ovibus,& vitulis 6
ibunt ad quærendum Dominum,
& non invenient eum. Declinavit enim ab illis: Quia Dominum 7
reliquerunt; quia filios
alienos genuerunt sibi : nunc devorabit eos (c)rubigo,& (d)cleros eorum. Clangite tubâ super 8
colles,sonate super excelsa, prædicate in domo On : mente excidit Benjamin : Ephræm in desolationem 9
factus est in diebus correptionis. In tribubus Israel ostendi fidelia : Facti sunt principes 10
Juda, quasi transferentes terminos : super eos effundam, sicut
aquam,impetum meum. Oppressit 11
Ephræm adversarium suum,conculcavit judicium : quia cœpit
abire post vana. Et ego, quasi 12
conturbatio Ephræm, & quasi
stimulus domui Juda. Et vidit 13
Ephræm infirmitatem suam, &
Judas dolorem suum. Et abiit
Ephræm ad Assyrios,& misit (e)
legatos ad regem (f) Jarim. Et
ipse non potuit (g)sanare vos:&
non cessabit à vobis (h) dolor.
Quia ego sum quasi panther E- 14
phræm,& quasi leo domui Juda.
Et ego rapiam , & vadam, &
tollam : & non erit, qui eruat.
Ibo, & revertar in locum meum; donec dispereant, & quærent faciem meam. 15

MS.A. (α) οἶκος (β) ἄπεστιν (γ) καί γε (δ) ἐξέκλινεν (ε) καὶ τέκνα (ζ) ἐρισύβη, (η) κρίμα, (θ) αὐτὸς (ι) ἐπιζητήσουσιν

ΚΕΦ. ς΄.

1 Ἐν θλίψει αὐτῶν ὀρθριοῦσι πρός με, λέγοντες, Πορευθῶμεν, καὶ ἐπιστρέψωμεν πρὸς
2 κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, Ὅτι αὐτὸς ἥρπακε,
καὶ ἰάσεται ἡμᾶς, πατάξει, καὶ μοτώσει ἡμᾶς,
3 Ὑγιάσει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας· ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῇ τρίτῃ (α) ἐξαναστησόμεθα, καὶ ζησόμεθα
ἐνώπιον αὐτοῦ,

MS.A. (α) ἀναστησόμεθα,

CAP. VI.

IN tribulatione sua manè vigilabunt ad me,dicentes; Eamus,& 1
revertamur ad Dominum Deum
nostrum : Quia ipse(a)rapuit,et 2
sanabit nos; percutiet, & (b)curabit nos : Sanos nos faciet post 3
dies duos : in die tertio resurgemus, & vivemus coram eo,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ה

1 שמעו דא כהניא וקבילו בית ישראל ובית מלכא אציתו הלא לכון למדע דינא ארי
2 תקלא הויתון למלפכון וכמצדא דפריסא על טור רם: ודבחן לטעון מסגן ואנא מיתי
3 יסורין לכולהון: קדמי גלן עובדי דבית אפרים ודבית ישראל לא מטמרין מן קדמי ארי
כען טען בית אפרים אסתאבו בית ישראל: לא שבקין עובדיהון למתב לפולחנא 4
5 דאלההון ארי רוח דטעו ביניהון ואולפן מן קדם יי לא תבעו: וימאך יקר ישראל ואנון
חזן ודבית ישראל ודבית אפרים יתקלון בחוביהון יתקלון אף דבית יהודה עמהון:
6 בענהון ובתוריהון יהכון למתבע אולפן מן קדם יי ולא ישכחון סליק שכנתי מנהון:
7 במימרא דיי שקרו ארי בנין מבנת עממיא קימו להון כען איתי עליהון עממין ירח בירח
8 ויבזון ית פרי ארעהון: נביא ארימו קלכון כדשופרא אתנבו דייתון עליהון עממיא
קטולין על דאמלכו ית שאול דמגבעתא אצוחו כד בחצוצרתא אמרו דייתון עליהון
מלכין במשריתהון על דלא קבילו לפתגמי שמואל דמרמתא בסרו עליהון יבבות
עבדי קרבא על דשקרו במימרי ואסתחרו לאחורא מבתר פולחני ולא פלחו קדמי
9 במקדשא די בארע שבטא בנימין: בית אפרים לצדו תהי ביום תושלמת חובין ברם
10 בשבטיא דישראל הודעת אוריתא: הוו רברבי יהודה כמשני תחום עליהון אשפוך
11 כמיא חמתי: אניסין דבית אפרים כבישין בדיניהון ארי אתפניאו דיניהון למטעי בתר
12 ממון דשקר: ומימרי כעשא לדבית אפרים וכרקבא לדבית יהודה: וחזא אפרים ית
13 מרעיה ויהודה ית מכאוביה ואזלו דבית אפרים לאתור ושלחו למלכא דייתי לאתפרע
14 להון נביא אמר להון הוא לא יכיל לאסאה לכון ולא יניח מנכון מכאיב: ארי מימרי
כליתא לדבית אפרים וכבר אריון לדבית יהודה אנא במימרי אקטול ואעדי ארים
15 גבורתי ולית דמשזיב: אסלק שכנתי אתוב למדור קודשי די בשמיא עד די ידעון דחבו
ויבעון מן קדמי כד תעוק להון יבעון דחלתי:

ח

1 יימרון אתו ונתוב לפולחנא דיי ארי הוא די מחנא ויסגנא ודאיתי עלנא תבר יניח לנא:
2 יחיננא ליומי נחמתא דעתידין למיתי ביום אחיות מיתיא יקימננא ונחי קדמוהי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. V.

Audite hoc sacerdotes & attendite dom⁹ Israel, & dom⁹ regis auscultate. 1
Nunquid vestra refert dignoscere judiciũ? offendiculũ etenim fuistis doctorib⁹ vestris,& veluti rete ꝙ expansũ est sup montẽ excelsũ. Et sacrificant idolis 2
largissimè, & ego adduco correptiones sup omnes illos. Palã nota mihi sunt 3
opera Ephraim,& dom⁹ Israel non abscondita sunt à conspectu meo;siquidẽ
nunc erraverũt viri dom⁹ Ephraim,contaminata est dom⁹ Israelitica. Nõ missa 4
faciunt opera sua quò convertantur ad cultũ Dei sui,quia spirit⁹ erroris versatur inter eos,& doctrinã à facie Dñi non quæsiverunt. Et deprimetur glo- 5
ria Israel ipsis videntibus; & dom⁹ Israel atq; familia Ephraim corruent in
peccatis suis, corruent perinde viri dom⁹ Jehuda cum eis. Cùm ovib⁹ suis 6
ac bob⁹ ibunt quæsitũ responsũ à facie Dñi,sed non invenient ; [*quippe*] subduxit se majestas *mea* ab eis. In verbũ Dñi perperam egerunt,quia filios de 7
filiab⁹ gentiũ sibi statuerunt, nunc adducã adversũ eos populos per singulos
menses qui populabuntur fruct⁹ terræ eorũ. Prophetæ levate vocẽ vestram 8
velut buccinâ,prophetate venturos contra eos populos interfectores,eò quòd
crearunt regẽ Saulem,qui erat de Gabaa:proclamate veluti tubâ,prædicite
adventuros adversũ eos reges cum suis exercitib⁹, eò ꝙ minimè susceperint
verba Samuelis,qui erat de Ramatha:annuntiate eis vociferationẽ bellatorũ,
eò ꝙ prævaricati sunt in verbũ meũ,& conversi sunt retrorsũ à cultu meo,
nec servierunt corã me in *sanctuario quod* stat in terra trib⁹ Benjamin. Do- 9
mus Ephraim in desolationẽ *erit* in die retributionis peccatorũ:veruntamẽ
in tribub⁹ Israel notã feci legẽ. Fuerũt principes Jehuda quasi mutantes ter- 10
minũ:sup eos effundã sicut aquas irã meã. Vim patientes sunt viri domus 11
Ephraim oppressi in judiciis suis:quia se verterunt judices eorũ,ut errarent
post mammona iniquitatis. Verbũ autẽ meũ erit quasi tinea domui Ephraim, 12
& quasi putredo domui Jehuda. Et vidit Ephraim infirmitatẽ suã,& Jehuda 13
dolorẽ suũ:& abierunt viri dom⁹ Ephraim ad Assur, & miserũt ad regẽ ut
adventaret ultũ eos. Propheta dic eis, Non poterit sanitatẽ conferre vobis,
neq; sedabit vestrũ dolorẽ. Verbũ enim meũ quasi leæna erit domui Eph- 14
raim,& quasi catul⁹ leonũ domui Jehuda. Ego in verbo meo occidã,transibo,& extollã *potentiã meã*,nec erit qui eruat. Auferã majestatẽ meã,rever- 15
tar in habitaculũ sanctitatis meæ ꝙ est in cœlis,donec norint se peccâsse et
deprecentur ante me; cum ingruerit eis angustia,requirent timorem mei.

CAP. VI.

Dicent, Venite & revertamur ad cultum Dñi:nam ipse qui percussit nos 1
& sanabit nos ; & qui induxit super nos interitum, refocillabit nos. Vita 2
donabit nos in diebus consolationis qui venturi sunt,in die resurrectionis mortuorum suscitabit nos & vivemus coram eo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 ܫܡܥܘ ܗܕܐ ܟܗܢܐ: ܘܨܘܬܘ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.. ܘܒܝܬ
ܡܠܟܐ ܐܨܬܘ. ܡܛܠ ܕܠܟܘܢ ܗܘ ܕܝܢܐ. ܕܦܚܐ ܗܘܝܬܘܢ ܠܕܘܩܐ. ܘܡܨܝܕܬܐ ܦܪܝܣܬܐ
2 ܥܠ ܬܒܘܪ. * ܘܨܝܕܐ ܕܨܝܕܝܢ ܛܫܝܘ ܦܚܐ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܪܕܐ ܐܢܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܗܠܝܢ. * ܐܢܐ ܝܕܥܬ ܠܐܦܪܝܡ. 3
4 ܘܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܟܣܐ ܡܢܝ. ܡܛܠ ܕܗܫܐ ܙܢܝ ܐܦܪܝܡ. ܘܐܬܛܡܝ ܐܝܣܪܝܠ.. * ܠܐ ܫܒܩܝܢ
ܠܗܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ. ܕܢܬܦܢܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܕܙܢܝܘܬܐ ܒܓܘܗܘܢ.
5 ܘܠܡܪܝܐ ܠܐ ܝܕܥܘ. * ܘܢܬܡܟܟ ܫܘܒܗܪܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܐܝܣܪܝܠ ܘܐܦܪܝܡ
6 ܢܬܬܩܠܘܢ ܒܥܘܠܗܘܢ. ܘܢܬܬܩܠ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܥܡܗܘܢ. * ܒܥܢܗܘܢ ܘܒܬܘܪܝܗܘܢ
7 ܢܐܙܠܘܢ ܠܡܒܥܝܗ ܠܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢܗ. ܡܛܠ ܕܦܪܩ ܡܢܗܘܢ.. * ܠܡܪܝܐ
8 ܕܓܠܘ: ܡܛܠ ܕܒܢܝܐ ܢܘܟܪܝܐ ܝܠܕܘ. * ܩܪܘ ܒܫܝܦܘܪܐ ܒܪܡܬܐ. ܘܩܪܢܐ ܒܪܡܬܐ.
9 ܝܒܒܘ ܒܝܬ ܐܘܢ ܒܬܪܟ ܒܢܝܡܝܢ. * ܐܦܪܝܡ ܠܚܘܪܒܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܟܣܢܘܬܐ.
10 ܒܫܒܛܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܘܕܥܬ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܗܘܘ ܪܘܪܒܢܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܡܫܢܝܢ
11 ܬܚܘܡܐ. ܥܠܝܗܘܢ ܐܫܘܕ ܚܡܬܝ ܐܝܟ ܡܝܐ. * ܥܠܝܒ ܐܦܪܝܡ ܘܐܬܥܨܝ ܒܕܝܢܐ. ܡܛܠ
12 ܕܨܒܐ ܕܢܐܙܠ ܒܬܪ ܣܪܝܩܘܬܐ. * ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܐܝܟ ܫܓܘܫܝܐ ܠܐܦܪܝܡ. ܘܐܝܟ ܐܪܝܐ ܠܒܝܬ
13 ܝܗܘܕܐ. * ܘܚܙܐ ܐܦܪܝܡ ܟܘܪܗܢܘܗܝ. ܘܝܗܘܕܐ ܟܐܒܘܗܝ. ܘܐܙܠ ܐܦܪܝܡ ܠܐܬܘܪ. ܘܫܕܪ ܠܘܬ
14 ܡܠܟܐ ܝܪܒ. ܘܗܘ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܐܣܝܘܬܟܘܢ. ܘܠܐ ܢܣܚܘܦ ܡܢܟܘܢ ܟܐܒܝܟܘܢ. * ܡܛܠ
ܕܐܢܐ ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܠܐܦܪܝܡ. ܘܐܝܟ ܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܐ ܠܝܗܘܕܐ. ܐܢܐ ܐܚܛܘܦ ܘܐܙܠ. ܘܐܫܩܘܠ
15 ܘܠܝܬ ܕܦܪܩ. * ܐܗܦܘܟ ܐܙܠ ܠܐܬܪܝ. ܥܕܡܐ ܕܢܬܚܝܒܘܢ ܘܢܒܥܘܢ ܐܦܝ. ܘܒܐܘܠܨܢܗܘܢ
ܢܩܕܡܘܢ ܠܘܬܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܘܢܐܡܪܘܢ. ܢܗܦܘܟ ܢܐܙܠ ܠܘܬ ܡܪܝܐ. ܕܡܚܢ. ܗܘ ܢܐܣܝܢ. ܘܬܒܪܢ. ܗܘ ܢܚܒܫܢ.
2 * ܘܢܚܝܢ ܠܝܘܡܬܐ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܝܡܢ. ܘܢܚܐ ܩܕܡܘܗܝ.

CAP. V.

Audite hoc Sacerdotes,auscultate Israelitæ; 1
& domus regis aurem præbete, nam ad vos
pertinet judicium, qui laquei facti estis speculatoribus,& rete expansum super Thabore,Et 2
venatores venantes, abscondentes laqueos,
equidem hos homines castigabo. Ego novi 3
Aphremum,& Israel me non latet. Quia nunc
scortatus est Aphrem,& polluit se Israel; Non 4
permittunt eis facinora eorum convertere se
ad Deum suum. Quia spiritus scortationis est
in præcordiis eorũ, & Dominum non cognoscunt; Humiliabitur fastus Israelis coram ipso, 5
& Israel atque Aphrem impingentur scelere
suo,& impingetur etiam Juda cum eis. Cum 6
ovibus & bobus suis ibunt quæsitum Dominum, & non invenient eum ; quia recessit ab 7
eis. Siquidem in Dominum mentiti sunt,quia
filios extraneos pepererunt. Clangite buccinâ 8
in colle,& cornu in Rama : clanxerunt Beth-avanitæ
post te Benjamin. Aphrem in vasta- 9
tionem abibit die correptionis : in natione
Israelitica notam faciã fidem. Facti sunt prin- 10
cipes Judæ similes iis qui movent terminum :
super eos effundam iram meam sicut aquam.
Premitur Aphrem & urgetur in judicio, quia 11
voluit sectari vanitates. Et ego ero ceu pertur- 12
batio Aphremo, & sicut leo Judæis. Sed vi- 13
dens Aphrem ægritudines suas, & Juda dolores suos; contulit se Aphrem ad Assur,
misitque ad regem Jareb : sed is neque mederi
potest vobis, neque curare vos à doloribus
vestris. Nam ego sum ut leo Aphremo, & ut 14
catulus leonis Judæis : ego prædabor, abibo,
& asportabo, nemine vindicante. Reversus 15
abibo in locum meum, donec victi requirant faciam meam,& calamitate sua accedant
ad me diluculò,

CAP. VI.

ET dicant; Revertamur, eamus ad Domi- 1
num : qui nos percussit, ipsemet sanabit nos :
qui nos fregit, idem obligabit nos, Vivósque 2
servabit nos diebus *aliquot* : & die tertiâ
suscitabit nos, & vivemus coram eo,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الخامس * * اسمعوا هذا ايها الكهنة * واصغ يا بيت اسرايل * وانصت يا
بيت الملك * من اجل ان الحكم هو معكم * لانكم صرتم فخا في المسلك * ومثل شبكة
2 مبسوطة علي جبل تابور * التي نصبها الصيادون للصيد * وانا مودبكم * انا عرفت افرام * 3
4 واسرايل لم يبعد عني * من اجل ان افرام زنا * الان تنجس اسرايل * لم يعطوا اراوهم ليرجعوا
5 الي الههم * لان روح الزنا هو فيهم * ولم يعرفوا الرب * ويذل تكبر اسرايل في وجهه * واسرايل
6 وافرام يضعفان بظلاماتهما * ويضعف يهوذا معهما * مع الخراف والعجول يسيرون ليطلبوا
7 الرب * ولا يجدوه * لانه مال عنهم * لانهم تركوا الرب * لان الاولاد الغربا ولدوا لهم * الان
8 ياكلهم العمل واراضيهم * بوقوا بالبوق علي الاكام * صوتوا علي المرتفعات * نادوا في البيت *
9 بنيامين دهش * افرام صار للهلاك في ايام التبكيت * في قبايل اسرايل اظهرت امانات *
10 * صاروا روسا يهوذا مثل مغيري الحدود * عليهم اصب مثل الما غضبي * تقوي افرام 11
12 علي خصمه * وداس الحكم * لانه ابتدا ان يسير خلف الاباطيل * وانا مثل الاضطراب
13 لافرام * ومثل المنخاس لبيت يهوذا * وعلم افرام مرضه * ويهوذا وجعه * ومضي افرام الي الموصليين *
وارسل شفعا الي ملك يارم * وهو لم يقدر ان يشفيكم * ولم يكف الوجع منكم *
14 * من اجل اني انا مثل النمر لافرام * ومثل الاسد لبيت يهوذا * وانا اخطف واذهب * واخذ
15 وليس يكون منقذ * امضي واعود الي موضعي الي ان يعدموا ويطلبون وجهي في شدتهم *
يبكرون الي * * الفصل السادس *
1 * قايلين * تعالوا نذهب ونرجع الي الرب الهنا * لانه هو خطف وسيشفينا * يضرب ويداوينا *
2 * يعافينا بعد يومين * في اليوم الثالث * ونقوم ونحيا امامه *

CAP. V.

Audite hæc O sacerdotes, aurem præbe O domus Israelis, & ausculta O do- 1
mus regis; quia judicium penes vos est :
nam facti estis laqueus in via, & sicut
rete expansum super monte Thabor,
Quod venatores tetenderunt ad venan- 2
dum : Ego sanè castigaturus sum vos.
Ego novi Aphremum, et Israel non longè 3
abest à me. Quia Aphrem fornicatus est,
nunc conspurcatus Israel ; Non adhi- 4
bent mentes suas ut revertantur ad Deum
suum. Quandoquidem spiritus fornicationis est in eis , nec Dominum agnoscunt;
Deprimetur arrogantia Israelis in con- 5
spectu ipsius,& tam Israel quàm Aphrem
infirmabuntur ob iniquitates suas, & in-
firmabitur Juda cum ipsis. Cum agnis et 6
vitulis ibunt quæsitum Dominum, sed non
invenient eum; quia deflexit ab eis, Eò 7
quòd dereliquerint Dominum : quia filii
extranei nati sunt in eis , pediculi devo-
rabunt eos & terras eorum. Clangite buc- 8
cinâ super collibus, concentum edite su-
per excelsis, clamate in domo ; Benjamin
obstupuit, Aphrem ad interitum reda- 9
ctus est in diebus correptionis, in tribubus
Israelis patefeci fidelitates. Facti sunt 10
principes Judæ similes immutantibus li-
mites, super eos effundam velut aquam im-
petum meum. Prævaluit Aphrem ad- 11
versariis suis ; & conculcavit judicium,
quia cœpit abire post vanitates. At ego 12
fui tanquam perturbatio Aphremo , &
tanquam stimulus domui Judæ. Verùm 13
sentiens Aphrem morbum suum, & Juda
dolorem suum, abiit Aphrem ad Assyrios,
misitque suffragatores ad regem Jarim ;
sed is non potuit sanare vos, neque desiit
à vobis dolor. Quoniam ego sum tan- 14
quam panthera Aphremo, & tanquam leo
domui Judæ : & ego rapiam & abibo ;
tollam, & non erit qui eruat. Abiens re- 15
vertar ad locum meum, donec absuman-
tur : & quærent faciem meam in tribu-
latione sua, manè surgent ad me,

CAP. VI.

DIcentes; Agite, eamus & revertamur 1
ad Dominum Deum nostrum: quoniam ipse
rapuit, tum sanavit nos; percutiet, tum me-
debitur nobis; Sanitatem restituet nobis 2
post biduum, die tertio ; & resurgemus,
vivemusque coram eo ;

הושע : ז

3 ונדעה נרדפה לדעת את־יהוה כשחר נכון מצאו ויבוא כגשם לנו כמלקוש יורה ארץ : 4 מה אעשה־לך אפרים מה אעשה־לך יהודה וחסדכם כענן־בקר וכטל משכים הלך : 5 על־כן חצבתי בנביאים הרגתים באמרי־פי ומשפטיך אור יצא : 6 כי חסד חפצתי ולא־זבח ודעת אלהים מעלות : 7 והמה כאדם עברו ברית שם בגדו בי : 8 גלעד קרית פעלי און עקבה מדם : 9 וכחכי איש גדודים חבר כהנים דרך ירצחו־שכמה כי זמה עשו : 10 בבית ישראל ראיתי שעריריה שם זנות לאפרים נטמא ישראל : 11 גם־יהודה שת קציר לך בשובי שבות עמי :

ז

1 כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים ורעות שמרון כי פעלו שקר וגנב יבוא פשט גדוד בחוץ : 2 ובל־יאמרו ללבבם כל־רעתם זכרתי עתה סבבום מעלליהם נגד פני היו : 3 ברעתם ישמחו־מלך ובכחשיהם שרים : 4 כלם מנאפים כמו תנור בערה מאפה ישבות מעיר מלוש בצק עד־חמצתו : 5 יום מלכנו החלו שרים חמת מיין משך ידו את־לצצים : 6 כי־קרבו כתנור לבם בארבם כל־הלילה ישן אפהם בקר הוא בער כאש להבה : 7 כלם יחמו כתנור ואכלו את־שפטיהם כל־מלכיהם נפלו אין־קרא בהם אלי : 8 אפרים בעמים הוא יתבולל אפרים היה עגה בלי הפוכה : 9 אכלו זרים כחו והוא לא ידע גם־שיבה זרקה בו והוא לא ידע :

HOSEE.

Verſio VULG. LAT.

Sciemus, ſequemúrque ut cognoſcamus Dominum: quaſi diluculū præparatus eſt egreſſus ejus, & veniet quaſi imber nobis temporaneus, & ſerotinus terræ. 4 Quid faciam tibi, Ephraim? quid faciam tibi, Juda? miſericordia veſtra quaſi nubes matutina, & quaſi ros 5 manè pertranſiens. Propter hoc dolavi in prophetis, occîdi eos in verbis oris mei: & judicia tua 6 quaſi lux egredientur. Quia miſericordiam volui, & non ſacrificiū; & ſcientiam Dei, pluſquàm ho7locauſta. Ipſi autem ſicut Adam tranſgreſſi ſunt pactum, ibi præ8varicati ſunt in me. Galaad civitas operantium idolum, ſupplan9tata ſanguine. Et quaſi fauces virorum latronum, particeps ſacerdotum, in via interficientium pergentes de Sichem: quia ſcel⁹ ope10rati ſunt. In domo Iſrael vidi horrendū: ibi fornicationes Ephraim: 11 contaminatus eſt Iſrael. Sed &, Juda, pone meſſem tibi, cùm convertero captivitatem populi mei.

CAP. VII.

1 Cum ſanare vellem Iſrael, revelata eſt iniquitas Ephraim, & malitia Samariæ, quia operati ſunt mendaciū: & fur ingreſſus eſt ſpo2lians, latrunculus foris. Et ne fortè dicant in cordibus ſuis, omnē malitiam eorum me recordatū: nunc circumdederunt eos adinventiones ſuæ, corā facie mea factæ ſunt. 3 In malitia ſua lætificaverunt regem: & in mendaciis ſuis princi4pes. Omnes adulterantes, quaſi clibanus ſuccenſus à coquente: quievit paululùm civitas à commiſtione fermenti, donec fermen5taretur totum. Dies regis noſtri: cœperunt principes furere à vino: extendit manum ſuam cum 6 illuſoribus. Quia applicuerunt quaſi clibanum cor ſuum, cùm inſidiaretur eis: totâ nocte dormivit coquens eos, manè ipſe ſuc7cenſus quaſi ignis flammæ. Omnes calefacti ſunt quaſi clibanus, & devoraverunt judices ſuos: omnes reges eorum ceciderunt: non eſt 8 qui clamet in eis ad me. Ephraim in populis ipſe commiſcebatur: Ephraim factus eſt ſubcinericius 9 panis, qui non reverſatur. Comederunt alieni robur ejus, & ipſe neſcivit: ſed & cani effuſi ſunt in eo, & ipſe ignoravit.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Καὶ γνωσόμεθα. διώξωμεν τοῦ γνῶναι τὸν κύριον· ὡς ὄρθρον ἕτοιμον εὑρήσομεν αὐτὸν, καὶ ἥξει ὡς ὑετὸς ἡμῖν πρώϊμος καὶ ὄψιμος (β) 4 γῇ. Τί σοι ποιήσω Ἐφραίμ; τί σοι ποιήσω Ἰούδα; τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν ὡς νεφέλη πρωϊ5νὴ, καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ πορευομένη. Διὰ τοῦτο ἀπεθέρισα τοὺς προφήτας ὑμῶν· ἀπέκτεινα αὐτοὺς ἐν (γ) ῥήματι στόματός μου· καὶ 6 τὸ κρίμα μου ὡς φῶς ἐξελεύσεται. Διότι ἔλεος θέλω (δ) ἢ θυσίαν, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ 7 ἢ ὁλοκαυτώματα. Αὐτοὶ δέ εἰσιν ὡς ἄνθρωπος παραβαίνων διαθήκην. ἐκεῖ κατε8φρόνησέ μου Γαλαὰδ πόλις, ἐργαζομένη 9 μάταια, ταράσσουσα ὕδωρ, Καὶ ἡ ἰσχύς σου ἀνδρὸς πειρατοῦ. ἔκρυψαν ἱερεῖς ὁδὸν (ε), 10 ἐφόνευσαν Σίκιμα, ὅτι ἀνομίαν ἐποίησαν. Ἐν τῷ οἴκῳ (ζ) τοῦ Ἰσραὴλ εἶδον φρικώδη, ἐκεῖ 11 πορνείαν τοῦ Ἐφραίμ. ἐμιάνθη Ἰσραὴλ Καὶ (η) Ἰούδα. ἄρχου τρυγᾷν σεαυτῷ, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου.

MS. A. (β) τῇ γῇ. (γ) ῥήμασιν (δ) καὶ οὐ (ε) κυρίου, (ζ) Ἰσραήλ· (η) Ἰούδας.

ΚΕΦ. ζ'.

1 Ἐν τῷ ἰάσασθαί με τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ ἀδικία Ἐφραίμ, καὶ ἡ κακία Σαμαρείας, ὅτι εἰργάσαντο ψευδῆ. καὶ κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται, ἐκδιδύσκων 2 λῃστὴς ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, Ὅπως (α) συνᾴδωσιν ὡς ᾄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθην. νῦν (β) ἐκύκλωσαν αὐτοὺς τὰ διαβούλια αὐτῶν, 3 ἀπέναντι τοῦ προσώπου μου ἐγένοντο. Ἐν ταῖς κακίαις αὐτῶν εὔφραναν βασιλεῖς, καὶ ἐν 4 τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν ἄρχοντας. Πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος καιόμενος εἰς πέψιν κατακαύματος ἀπὸ τῆς φλογὸς, ἀπὸ φυράσεως στέατος, ἕως τοῦ ζυμωθῆναι αὐτό. 5 (γ) Ἡμέραι τῶν βασιλέων ὑμῶν, ἤρξαντο οἱ ἄρχοντες θυμοῦσθαι ἐξ οἴνου, ἐξέτεινε τὴν χεῖ6ρα αὐτοῦ μετὰ λοιμῶν. Διότι ἀνεκαύθησαν ὡς κλίβανος αἱ καρδίαι αὐτῶν, ἐν τῷ καταράσσειν αὐτοὺς ὅλην τὴν νύκτα· ὕπνου Ἐφραὶμ ἐνεπλήσθη, πρωῒ (ʹ) ἐγενήθη, ἀνεκαύθη ὡς 7 (δ) πυρὸς φέγγος. Πάντες ἐθερμάνθησαν ὡς κλίβανος (ε), καὶ κατέφαγον τοὺς κριτὰς αὐτῶν· πάντες οἱ βασιλεῖς αὐτῶν (θ) ἔπεσαν, οὐκ ἦν (ι) ἐν αὐτοῖς ὁ ἐπικαλούμενος πρὸς 8 μέ. Ἐφραὶμ ἐν τοῖς λαοῖς αὐτοῦ (κ) συνεμίγνυτο, Ἐφραὶμ ἐγένετο ἐγκρυφίας, οὐ με9ταστρεφόμενος. Κατέφαγον ἀλλότριοι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ οὐκ (λ) ἔγνω· καὶ πολιαὶ ἐξήνθησαν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω.

MS. A. (α) Συνᾴδουσιν ὡς συνᾴδοντες (β) ἐκύκλωσεν (γ) Αἱ ἡμέραι (ʹ) ἐγενήθη, (δ) πῦρ (ε) πυρὸς καιομένου αἱ καρδίαι αὐτῶν, καὶ κατέφαγεν πῦρ τοὺς κριτὰς (θ) ἔπεσον, (ι) ὁ ἐπικαλούμενος ἐν αὐτοῖς πρὸς ἐμέ. (κ) Συνανεμίγνυτο, (λ) ἐπέγνω·

Cum Tranſlatione LATINA.

Et ſciemus. Perſequamur, ut cognoſcamus Dominum: quaſi manè paratum inveniemus eum: & veniet nobis quaſi pluvia temporanea, & ſerotina terræ. 4 Quid faciam tibi, Ephræm? Quid faciam tibi, Juda? Miſericordia autem veſtra, quaſi nubes matutina, & quaſi ros matutinus pertranſiens. 5 Propterea ſuccîdi prophetas veſtros: occîdi eos in verbo oris mei: & judicium (c) meum, quaſi lux egredietur. 6 Quia miſericordiam volo, (d) quàm ſacrificium, & ſcientiam Dei magis, quàm holocauſta. 7 Ipſi verò ſunt, ſicut homo (e) præteriens teſtamentum. (f) 8 Ibi contempſit me Galaad, civitas, quæ operatur vana, et conturbat aquā: 9 Et (g) fortitudo tua viri piratæ. Abſcōderūt ſacerdotes (h) viā, interfecerūt Sicima, quia iniquitatē operati ſunt. 10 In domo Iſrael vidi horribilia, ibi fornicationem Ephræm: contaminat⁹ eſt Iſrael, Et (i) Juda. 11 Incipe vindemiare tibi; cùm convertero captivitatē populi mei.

CAP. VII.

1 Cum (a) ſanarē ego Iſrael, et (b) revelabitur iniquitas Ephræm, & malitia Samariæ: quia operati ſunt mendacia. Et fur ad eum (c) ingredietur, ſpolians latro in via ejus: 2 ut concinant quaſi canentes corde ſuo. Omnes malitias eorum recordatus ſum. Nunc circundederūt eos (d) cogitationes ſuæ: contrà faciē meā factæ ſunt. 3 In malitiis ſuis lætificaverunt (e) reges, et in mendaciis ſuis principes. 4 Omnes adulterantes, quaſi cliban⁹ accenſus ad coquendum, (f) deuſtionis à flamma, à commiſtione fermenti, donec (g) ipſum fermentaretur. 5 Dies regum veſtrorū. Cœperunt principes furere à vino: extendit manum ſuā cum peſtilentib⁹: 6 Quia ſuccenſa ſunt, quaſi cliban⁹, corda eorū, cū (h) præcipitarētur ipſi totâ nocte; Ephræm ſomno repletus eſt: manè factum eſt: accenſus eſt, quaſi ignis flamma. 7 Omnes calefacti ſunt, quaſi (i) cliban⁹: & devoraverunt judices ſuos. Omnes reges eorum ceciderunt: non (k) fuit in eis, qui invocaret me. 8 Ephræm in populis ſuis commiſcebatur: Ephræm factus eſt ſubcineritius, qui non reverſatur. 9 Comederunt alieni fortitudinem ejus, ipſe verò neſcivit: & cani effloruerunt ei, & ipſe ignoravit.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 ונילף נרדוף למדע ית דחלתא דיי כנהור צפרא דמקשיט במפקיה וייתין ברכן לנא כמטר מנבר כלקישא דמרוי ארעא : 4 מן קדם דין דקשוט מא אעבד לכון דבית אפרים מא אעביד לכון דבית יהודה וטבותכון כענן צפרא וכטלא דמוחי פסיק : 5 על כן דאוהרתנון בשליחות נביי ולא תבו איתיתי עליהון קטולין על דעברו על מימר רעותי ודיני כנהור נפק : 6 ארי בעבדי חסדא רעוא קדמי מדבח ועבדי אוריתא דיי מסקי עלון : 7 ואנון כדריא קדמאי עברו על קימי ובארעא טבא דיהבית להון למעבד רעותי תמן שקרו במימרי : 8 גלעד קרית אנוסין בנכלין אשדין דם זכי : 9 וכמא די מסכי אנש למשרין אתחברו אנון וכהניהון באורחא חדא קטלין נפשן כתף חד ארי עצת חטאין עבדו : 10 בבית ישראל חזיתי שנו אשניאו קימא דגזיר עמהון דלא למפלח לטעותא תבו אנון למטעי בתר עגליא בביתאל תמן טעו בית אפרים אסתאבו בית ישראל : 11 אף דבית יהודה שריאו לאסגאה חוביהון אף להון ימטי חובין באתבותי גלות עמי :

ז

1 כמתבעי חובי ישראל ואתגליין עוית אפרים ובישת שמרון ארי עבדו שקר ובליליא בבתיא גנבין ובמדברא בימאמא קפחין : 2 לא מחשבין בלבהון דכל בישתהון גלין קדמי כען יקפונון עובדיהון בישיא די קדמי הוו גלן : 3 בסריקתהון מחדן מלכא ובכדיבהון רברבין : 4 כולהון מחמדין למנף נשי חבריהון דלקין כתנורא דאולהון נחתומא בכן יגלון בפריע מקרויהון כמא דמוחן לקימא מחשבת רשעא ועל דלא אדכרו נסין וגבורן דאתעבידו להון ביום מסקהון ממצרים מעדן מלש לישא עד לא חמע : 5 יומא דמניאו עליהון מלכהון שריאו רברביא למשתי עמיה חמר נגד לידיה סיעת שקרין : 6 ארי אתקרבו לעצת חטאין ולא עכיבו כתנורא בער לבהון באתכמוניהון כל ליליא מוריך רוגזהון עד צפרא הוא דליק כאשא שלהובי : 7 כולהון מחממין כתנורא ובלישן שקריהון מחיבין ית דיניהון כל מלכיהון אתקטלו לית דמצלי מנהון קדמי : 8 בית אפרים בעממיא אנון אתערבו בית אפרים דמן לחררא דעד לא אתהפכת אתאכלת : 9 בזו עממיא נכסיהון ואנון לא ידעין אף חלישותא משתנון ואנון לא מסתכלין :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et diſcem⁹ & conſectabimur ut cognoſcam⁹ timorē Dn̄i, quaſi lux matutina 3 quæ in ortu ſuo [*omnia*] colluſtrat: & venient benedictiones nobis quaſi imber inundans, & veluti ſerotin⁹ qui terram humectat. A facie judicii veri 4 quid faciam vobis domus Ephraim? quid faciam vobis domus Jehuda? certè benignitas veſtra quaſi nubes matutina, & velut ros qui citò deficit. Pro eo quòd monui eos per legationem prophetarum meorum, 5 nec ſunt pœnitentia ducti, adducam ſup eos trucidatores, propterea quòd tranſgreſſi ſunt verba voluntatis meæ: profectò judiciū meum quaſi lux orietur. Namq; in his qui exercent miſericordiam voluntas coram me eſt, magis 6 quàm in ſacrificio: & in operantib⁹ legem Dn̄i magis quàm in offerentibus holocauſta. At ipſi ſicuti generationes priſcæ tranſgreſſi ſunt pactū meum, & 7 in terra bona quam dedi eis ut ibi exequerentur voluntatē meam, prævaricati ſunt in verbū meū. Galaad civitas eſt vim inferentium, doloſè effundentium 8 ſanguinem innocentum. Et quemadmodū obſervat vir exercitum, conſociati 9 ſunt ipſi ac ſacerdotes eorū: in eadem via occidunt animas conſenſu uno, quia conſiliū impiorū executi ſunt. In domo Iſrael vidi commutationem, irritum 10 fecerunt pactū quod pepigi cum eis, nimirū ut non ſervirent idolis: converſi ſunt ut errarēt poſt vitulos in Bethel: ibi aberraverūt viri dom⁹ Ephraim, contaminati ſunt viri dom⁹ Iſrael. Quinetiam viri dom⁹ Jehuda cœperunt 11 multiplicare peccata *ſua*: ad eos pariter pertinget *reat⁹* cùm convertero captivitatem populi mei.

CAP. VII.

Cum exquirerem peccata Iſrael, detectæ ſunt iniquitates Ephraim, & ma- 1 litia Samariæ, quandoquidem operati ſunt falſitatē & noctu in domib⁹ furantur, & interdiu in deſerto graſſantur. Nec interim reputant in cordib⁹ 2 ſuis omnia ipſorum maleficia manifeſta eſſe coram me: mox circumvenient eos opera eorum mala, quæ coram me aperta ſunt. Vanitatib⁹ ſuis exhilarant 3 regem & mendaciis ſuis principes. Univerſi cupiunt comprimere uxores pro- 4 ximorū ſuorū: æſtuant inſtar clibani quem accendit ſibi piſtor: quamobrem migrabunt citò ex civitatib⁹ ſuis, non ſecus ac feſtinant ad opere complendā cogitationem impiam: & quia minimè fuerunt memores miraculorum, & rerum magnarum geſtarum, quæ operata ſunt eis die qua aſcenderunt ex Ægypto, ab eo tempore quo ſubacta fuit maſſa, antequam fermentaretur. Die 5 quo conſtituerunt ſuper ſe regem ſuum, exorſi ſunt magnates compotare cum eo vinū, attraxit ad manū ſuam turbā falſidicorū. Acceſſerunt enim *ad* con- 6 ſilium peccatorū, & non ſunt cunctati, perinde ac cliban⁹ ardet cor eorum in inſidiis ſuis: tota nocte protrahitur furor eorū uſque manè, æſtuat in morē ignis flammiferi. Omnes calefacti ſunt quaſi cliban⁹, & in lingua men- 7 daciorū condemnant judices ſuos; omnes reges eorū necati ſunt: nec ull⁹ eſt eorū qui deprecetur corā me. Dom⁹ Ephraim inter populos commiſti ſunt: 8 ſimilis eſt dom⁹ Ephraim ſubcineritio pani qui antequam verſetur comeditur. Diripuerunt populi ſubſtantias eorum, & ipſi non norunt: infirmitas etiamnum aſſecuta eſt eos, & non intelligunt. 9

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

* Et diſcemus ire ad agnitionem Dn̄i ut *ad* aurorā cujus cert⁹ eſt exortus: advenietq; nobis ut pluvia & ut vernus imber inebrians tellurem. 3 Quid facerem tibi Aphrem? quid facerem tibi Juda? bonitas veſtra ſimilis eſt nubi matutinæ, & ſimilis rori diluculò cadenti & prætereunti. 4 Propterea diſſecui prophetas, & interfeci eos dicto oris mei, & judiciū meum ut lumen exorietur. 5 Nam bonitate delector, non ſacrificio, & cognitione Dei magis quàm holocauſtis: 6 Ipſi tamen ut filius hominis tranſgreſſi ſunt fœdus meum, & ibidem perfidè mecum egerunt. 7 Gelaad, urbs illa operantium iniquitatem, & ſanguine conſperſa; robur tuū ut viri latronis. 8 Conſpirârunt ſacerdotes in via, & occiderunt Sechim; quia ſceleratè agunt. 9 In domo Iſraelis vidi rem ſtupendam: ibi ſcortatus eſt Aphrem, & polluit ſe Iſrael. 10 Et *tu* quoque Juda, para tibi vindemiam. 11 Dum reducerem captivos populi mei, *

CAP. VII.

Dum ſanarem Iſraelem, tum prodidit ſe ſcelus Aphrem, & malitia Samariæ; nam perfidiam coram me committebant, & fur ingrediebatur, & turma ſpoliabat in plateis; 1 Nec tamen dicebant apud ſemetipſos, omnium flagitiorū ſuorum me eſſe memorem, jam circundabunt eos facinora ſua quæ perpetrata ſunt coram facie mea. 2 Malitiâ ſuâ & mendacio ſuo reges exhilarant: 3 Omnes principes eorum mœchantur, ut clibanus ardens ad coctionem panis: deficiet ab urbe ſubigens maſſam donec fermentetur. 4 Die regum noſtrorum cœperunt magnates vino furere, traxerunt manus ſuas cum ſceleratis: 5 Incaluit enim ceu fornax cor eorum in inſidiis ſuis: & totâ nocte ſedabatur furor eorum, manè verò ignis flammæque inſtar exardeſcebat. 6 Omnes incaluerunt ut furnus, & conſumpſerunt judices ſuos: omnes reges eorum ceciderunt, nec eſt inter eos, qui me invocet. 7 Aphrem inter gentes miſcuit ſeſe, Aphrem factus eſt placenta quæ antequam cocta eſſet comeſta fuit. 8 Ita comederunt alieni robur ejus, ipſo minimè advertente: cani exorti ſunt ei, nec animadvertit. 9

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 ونعلم نسير * لنعرف الرب * مثل الصبح المعد نجده * ويأتينا مثل المطر أولا وأخيرا للأرض *

4 ماذا أصنع بك يا افرام * وماذا أصنع بك يا يهودا * ورحمتكم مثل السحابة الصبحية *

5 ومثل الندى السحري الذاهب * لأجل هذا حصدت أنبياءكم * وقتلهم بكلمات فاي *

6 وحكمي مثل النور يخرج * من أجل أني أريد رحمة لا ذبيحة * والمعرفة بالله أكثر من

7 8 المحرقات * وهاولاء هم مثل انسان تعدا عهدا هناك * احتقرني جلعاد * المدينة الفاعلة

9 الأباطيل * المقلقة للماء * وقوتك قوة رجل متلصص * الكهنة اخفوا طريق الرب * قتلوا

10 سيكيما * لأنهم صنعوا إثما * في بيت اسرائيل * نظرت هناك زنا مرهبا لافرام * وتنجس اسرائيل

11 ويهودا * ابتدي بقطاف لذاتك عند ما أرد سبي شعبي * * الفصل السابع *

1 حين أشفي اسرائيل * وينكشف ظلم افرام * وشر سامرن * لأنهم عملوا الأفك * واللص إليه

2 يدخل * يسلب اللص في طريقه * كي يدرسوا مثل الدارسين في قلبهم * جميع مظالمهم

3 ذكرت * الآن أحدقوا بهم * مؤامراتهم صارت أمام وجهي * بسرورهم فرحوا ملوكا * وبكذبهم رؤساء *

4 جميع الفسقة مثل تنور متقد للخبز بحرارة من اللهيب * من عجين الدرمك إلى أن يختمر *

5 6 أيام ملوككم * ابتدأت الرؤساء أن تغضب من الخمر * مد يده بفساد * من أجل أن قلوبهم

توقدت مثل تنور عند ما يلعنون الليل كله * امتلى افرام نوما * صار الصباح * وتوقد

7 مثل ضوء نار * حميت قلوبهم مثل تنور جميعا * وأكلوا قضاتهم * جميع ملوكهم سقطوا *

ولم يكن فيهم من يدعوا إلي * * الأصحاح الثالث *

8 9 * افرام اختلط في شعوبه * افرام صار قرصا لا يرجع * أكلت الغرباء قوته وهو لا يعلم * أرهرت

له شعرات بيض ولم يدر

Et addiſcemus incedere, ut cognoſcamus Dominum: tanquam auroram paratam inveniemus eum, & veniet ad nos ut pluvia temporanea & ſerotina ad terram. 3 *Quid faciam tibi O Aphrem? & quid faciam tibi O Juda? cùm miſericordia veſtra ſimilis ſit nubi matutinæ, & ſimilis rori matutino præterlabenti?* 4 *Propterea meſſui prophetas veſtros, peremi eos verbis oris mei, & judicium meum ut lux egredietur.* 5 *Ego enim volo miſericordiam, non ſacrificium; & agnitionem Dei potiùs quàm holocauſta.* 6 *At iſti ſunt ſimiles homini fœdus illic prævaricanti.* 7 *Sprevit me Galaad urbs vanitatum operatrix, conturbatrix aquarum: & fortitudo tua, fortitudo viri latrocinantis.* 8 *Sacerdotes abſconderunt viam Domini, occiderunt Sichimam, quia fecerunt iniquitatem* 9 *In domo Iſraelis. Ibi vidi ſcortationem horrendam apud Aphremum, & contaminâſſe ſe Iſraelem & Judam.* 10 *Incipe vindemiare tibimetipſi, cùm reduxero captivitatem populi mei,* 11

CAP. VII.

Cum ſanavero Iſraelem, & detecta fuerit impietas Aphremi, & improbitas Samariæ; quia fecerunt mendacium: & fur ad eum ingreditur, ſpoliat latro in via ejus; 1 *ut repeterent more repetentium in corde ſuo: omnium impietatum eorum recordatus ſum: nunc circundederunt eos, machinatio eorum facta eſt coram facie mea.* 2 *Sceleribus ſuis lætificaverunt reges, & mendacio ſuo principes.* 3 *Omnes adulteri ſunt ſimiles furno accenſo ad panem calore flammeo: ex maſſa ſimilaginis donec fermentetur,* 4 *Dies regum veſtrorum. Cœperunt principes iraſci à vino: extendit manum ſuam cum corruptione:* 5 *Quia corda eorum exarſerunt ſicut fornax, dum totâ nocte maledicunt: repletus eſt Aphrem ſomno: mane facto, exarſit ut ſplendor ignis.* 6 *Incaluerunt corda eorum omnium ceu fornax, & comederunt judices ſuos: omnes reges eorum ceciderunt, nec fuit inter eos qui clamaret ad me.* 7

Textus tertius.

Aphrem miſcuit ſe inter populos ſuos, Aphrem factus eſt placenta minimè rediens: 8 *Comederunt extranei robur ejus, ipſo non percipiente: effloruerunt ei pili cani, ipſo non ſentiente.* 9

Dominũ ad sunt reversi non &;ej⁹ facieb⁹ in Israel superbia *est contestata* Et
10 וְעָנָה גְאוֹן־יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְלֹא־שָׁבוּ אֶל־יְהוָה
Ephraim fuit Et .hoc toto cum eum quæsierunt nec , suum Deum
11 אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא בִקְשֻׁהוּ בְּכָל־זֹאת׃ וַיְהִי אֶפְרַיִם
.abierunt Assur ,invocabant Ægyptum : *cor non* stolida columba veluti
כְּיוֹנָה פוֹתָה אֵין לֵב מִצְרַיִם קָרָאוּ אַשּׁוּר הָלָכוּ׃
cœlorum *volatile* ut ,meum rete eos super expandam abierint Cùm
12 כַּאֲשֶׁר יֵלֵכוּ אֶפְרוֹשׂ עֲלֵיהֶם רִשְׁתִּי כְּעוֹף הַשָּׁמַיִם
Væ .eorum cœtus *auditionem juxta* eos castigabo;eos faciam descendere
13 אוֹרִידֵם אַיְסִרֵם כְּשֵׁמַע לַעֲדָתָם׃ אוֹי
sunt prævaricati quoniam , eis vastitas , me à *vagati sunt* quoniam , eis
לָהֶם כִּי־נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד לָהֶם כִּי־פָשְׁעוּ
non Et .mendacia me *super* sunt locuti ipsi & ,eos redemi ego & : me in
14 בִי וְאָנֹכִי אֶפְדֵּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים׃ וְלֹא־
super : suis cubilibus *super* ulularunt *quia*,suo corde in me ad clamaverunt
זָעֲקוּ אֵלַי בְּלִבָּם כִּי יְיֵלִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם עַל־
roboravi , *ligavi* ego Et .me à *defecerunt*,se *congregaverunt* mustũ &,triticum
15 דָּגָן וְתִירוֹשׁ יִתְגּוֹרָרוּ יָסוּרוּ בִי׃ וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי
supra non Revertentur .malum cogitaverunt me contra & ; eorum brachia
16 זְרוֹעֹתָם וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ־רָע׃ יָשׁוּבוּ לֹא עָל
eorum principes gladio *in* cadent : *doli* arcus tanquam fuerunt
הָיוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה יִפְּלוּ בַחֶרֶב שָׂרֵיהֶם
.Ægypti terra in eorum subsannatio Ista .suæ linguæ furorem propter
מִזַּעַם לְשׁוֹנָם זוֹ לַעְגָּם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

CAP. VIII. ח

quòd eo pro:Domini domum super aquila veluti,tubam tuum palatum Ad
1 אֶל־חִכְּךָ שֹׁפָר כַּנֶּשֶׁר עַל־בֵּית יְהוָה יַעַן
me Ad.sunt prævaricati meam legem *super* &,meum pactum sunt trangressi
2 עָבְרוּ בְרִיתִי וְעַל־תּוֹרָתִי פָּשָׁעוּ׃ לִי
Israel *Elongavit .Israel* te cognovimus , meus Deus ,clamabunt
3 יִזְעָקוּ אֱלֹהַי יְדַעֲנוּךָ יִשְׂרָאֵל׃ זָנַח יִשְׂרָאֵל
; me ex non & ,fecerunt regnare Ipsi .eum persequetur inimicus ;bonum
4 טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוֹ׃ הֵם הִמְלִיכוּ וְלֹא מִמֶּנִּי
fecerunt suo auro & ,suo argento :cognovi non &,constituerunt principem
הֵשִׂירוּ וְלֹא יָדָעְתִּי כַּסְפָּם וּזְהָבָם עָשׂוּ
, Someron *tuus* vitulus *Rejecit* .excisio erit ideo , *dolores* sibi
5 לָהֶם עֲצַבִּים לְמַעַן יִכָּרֵת׃ זָנַח עֶגְלֵךְ שֹׁמְרוֹן
? innocentiam potuerunt non usquequo ; eos in meus furor est iratus
חָרָה אַפִּי בָּם עַד־מָתַי לֹא יוּכְלוּ נִקָּיֹן׃
; *ipse* Deus non & ,illum fecit artifex , ipse & Israel ex Quia
6 כִּי מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ וְלֹא אֱלֹהִים הוּא
,seminaverunt ventum Quia .Someron vitulus *erit contritiones* quoniam
7 כִּי־שְׁבָבִים יִהְיֶה עֵגֶל שֹׁמְרוֹן׃ כִּי רוּחַ יִזְרָעוּ
: farinam faciet non ,germen *ei* non stanti culmo : metent turbinem &
וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ קָמָה אֵין־לוֹ צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה־קֶּמַח
fuerunt nunc : Israel est *Absorptus* .eam deglutient alieni ,fecerit fortè si
8 אוּלַי יַעֲשֶׂה זָרִים יִבְלָעֻהוּ׃ נִבְלַע יִשְׂרָאֵל עַתָּה הָיוּ
ascenderunt ipsi Quia .*eo in voluntas* non vas tanquam *gentibus* in
9 בַגּוֹיִם כִּכְלִי אֵין־חֵפֶץ בּוֹ׃ כִּי־הֵמָּה עָלוּ
.*amores mercede expetierunt* Ephraim : sibi solitarius onager , Assur
אַשּׁוּר פֶּרֶא בּוֹדֵד לוֹ אֶפְרַיִם הִתְנוּ אֲהָבִים׃
dolebunt & ; eas congregabo nunc ,gentes *ad miserũ munera quia* Etiam
10 גַּם כִּי־יִתְנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם וַיָּחֵלּוּ
Ephraim multiplicavit Quoniam.principum,regis onus propter paululum
11 מְּעָט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים׃ כִּי־הִרְבָּה אֶפְרַיִם
.peccandum ad altaria ei fuerunt ; peccandum ad altaria
מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא הָיוּ־לוֹ מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא׃

Versio VULG. LAT.

10 Et humiliabitur superbia Israel in facie ejus: nec reversi sunt ad Dominum Deum suum, & non quæsierunt eum in omnibus his. 11 Et factus est Ephraim quasi columba seducta non habens cor: Ægyptũ invocabant, ad Assyrios 12 abierunt. Et cùm profecti fuerint, expandam super eos rete meum: quasi volucrẽ cœli detraham eos, cædam eos secundùm auditionem 13 cœtûs eorũ. Væ eis, quoniam recesserunt à me: vastabuntur, quia prævaricati sũt in me; & ego redemi eos: & ipsi locuti sunt contra me mendacia, 14 Et non clamaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilib⁹ suis: super triticum & vinum ruminabant, re-15 cesserunt à me. Et ego erudivi eos, & confortavi brachia eorum: & 16 in me cogitaverunt malitiam. Reversi sunt ut essent absque jugo: facti sunt quasi arcus dolosus: cadent in gladio principes eorum, à furore linguæ suæ. Ista subsannatio eorum in terra Ægypti.

CAP. VIII.

1 In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum Domini: pro eo quòd transgressi sunt fœdus meum, & legem meam prævari-2 cati sunt. Me invocabunt; Deus 3 meus, cognovimus te Israel. Projecit Israel bonum, inimicus per-4 sequetur eum. Ipsi regnaverunt, et non ex me: principes extiterunt, & non cognovi: argentum suum & aurum suum fecerunt sibi ido-5 la, ut interirent: Projectus est vitulus tuus, Samaria, iratus est furor meus in eos: usquequò non 6 poterunt emundari? Quia ex Israel & ipse est: artifex fecit illum, & non est Deus: quoniam in araneарũ telas erit vitulus Samariæ. 7 Quia ventum seminabunt, & turbinem metent: culmus stans non est in eo, germen non faciet farinam: quod & si fecerit, alieni 8 comedent eam. Devoratus est Israel: nunc factus est in nationib⁹ 9 quasi vas immundum. Quia ipsi ascenderunt ad Assur, onager solitarius sibi: Ephraim munera de-10 derunt amatoribus. Sed & cùm mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos: & quiescent paulisper ab onere regis, & 11 principum. Quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum: factæ sunt ei aræ in delictum.

Versio GRÆCA LXX. Interp, Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ταπεινωθήσεται ἡ ὕβρις Ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐπέστρεψαν πρὸς κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν αὐτὸν 11 ἐν πᾶσι τούτοις. Καὶ ἦν Ἐφραὶμ ὡς περιστερὰ ἄνους, οὐκ ἔχουσα καρδίαν· Αἴγυπτον ἐπεκαλεῖτο, καὶ εἰς Ἀσσυρίους ἐπορεύθησαν. 12 Καθὼς ἂν πορεύωνται, ἐπιβαλῶ ἐπ᾽ αὐτοὺς τὸ δίκτυόν μου, καθὼς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατάξω αὐτούς, παιδεύσω αὐτοὺς ἐν τῇ ἀ-13 κοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ· (λ) δείλαιοί εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ. ἐγὼ δὲ ἐλυτρωσάμην αὐτούς, 14 αὐτοὶ δὲ κατελάλησαν κατ᾽ ἐμοῦ ψευδῆ. Καὶ οὐκ ἐβόησαν πρός με αἱ καρδίαι αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν· ἐπὶ σί-15 τῳ καὶ οἴνῳ κατετέμνοντο. Ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί, (μ) κἀγὼ κατίσχυσα τοὺς βραχίονας αὐτῶν, (ν) καὶ εἰς ἐμὲ ἐλογίσαντο πονηρά. 16 Ἀπεστράφησαν εἰς (ξ) οὐδέν, ἐγένοντο ὡς τόξον ἐντεταμένον· πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν (ο) δι᾽ ἀπαιδευσίαν γλώσσης αὐτῶν· οὗτος ὁ φαυλισμὸς αὐτῶν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.

MS.A. (λ) δείλαιοι (μ) καὶ ἐγὼ (ν) εἰς ἐμὲ (ξ) οὐθὲν, (ο) διὰ

10 *Et humiliabitur contumelia Israel in facie ejus. Et non sunt reversi ad Dominum Deum suum, & non quæsierunt eum in omnibus his.* 11 *Et erat Ephraim, quasi columba (l) insipiens, non habens cor. Ægyptum invocabat, & in Assyrios abierunt.* 12 *Sicut ibũt; mittam super eos rete meum: ut volatilia cœli, detraham illos: corripiam eos in auditu tribulationis eorum.* 13 *Væ eis, quoniam (m) resilierunt à me. (n) Meticulosi sunt, quoniam impiè egerunt in me. Ego verò redemi eos: ipsi verò loquuti sunt contra me mendacia.* 14 *Et non clamaverunt ad me corda eorum, sed ululabant in cubilibus suis. Super tritico, & vino disscabantur:* 15 *Eruditi sunt in me. Et ego confortavi brachia eorum: et contra me cogitaverunt mala.* 16 *Conversi sunt in nihilum; facti sunt quasi arcus intentus. Cadent in gladio principes eorum propter imperitiam linguæ eorum. Hæc est subsannatio eorum in terra Ægypto.*

ΚΕΦ. η'.

1 Εἰς κόλπον αὐτῶν, ὡς γῆ, ὡς ἀετὸς ἐπ᾽ οἶκον κυρίου, ἀνθ᾽ ὧν παρέβησαν τὴν διαθήκην 2 μου, καὶ κατὰ τοῦ νόμου μου ἠσέβησαν. Ἐμὲ κεκράξονται, Ὁ Θεός, ἐγνώκαμέν σε. 3 Ὅτι Ἰσραὴλ ἀπεστρέψατο ἀγαθά, ἐχθρὸν κατεδίωξαν. 4 Ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν, καὶ οὐ δι᾽ ἐμοῦ, ἦρξαν, καὶ οὐκ ἐγνώρισάν μοι. τὸ ἀργύριον αὐτῶν, καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ἐποίησαν ἑαυτοῖς εἴδωλα, ὅπως (α) ἐξολοθρευθῶσιν. 5 Ἀπότριψαι τὸν μόσχον σου Σαμάρεια, παρωξύνθη ὁ θυμός μου ἐπ᾽ αὐτούς. ἕως τίνος 6 οὐ μὴ δύνωνται καθαρισθῆναι Ἐν τῷ Ἰσραήλ; καὶ αὐτὸ τέκτων ἐποίησε, καὶ οὐ Θεός ἐστι· διότι πλανῶν ἦν ὁ μόσχος σου Σαμάρεια. 7 Ὅτι (β) ἀνεμόφθορα ἔσπειραν, καὶ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν ἐκδέξεται αὐτά. δράγμα (γ) οὐκ ἔχον ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι ἄλευρον· ἐὰν δὲ καὶ ποιήσῃ, ἀλλότριοι καταφάγονται αὐτό. 8 Κατεπόθη Ἰσραήλ, νῦν ἐγένετο ἐν τοῖς 9 ἔθνεσιν ὡς σκεῦος ἄχρηστον, Ὅτι αὐτοὶ ἀνέβησαν εἰς Ἀσσυρίους. ἀνέθαλεν καθ᾽ ἑαυτὸν 10 Ἐφραίμ· δῶρα (δ) ἠγάπησαν, Διὰ τοῦτο παραδοθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι· νῦν εἰσδέξομαι αὐτούς, καὶ κοπάσουσι (ε) μικρὸν τοῦ 11 χρίειν βασιλέα καὶ ἄρχοντας. Ὅτι ἐπλήθυνεν Ἐφραὶμ θυσιαστήρια, εἰς (ζ) ἁμαρτίας ἐγένοντο αὐτῷ θυσιαστήρια (η) ἠγαπημένα.

MS.A. (α) ἐξολεθρευθῶσιν (β) ἀνεμοφθόρια (γ) οὐκ (δ) ἠγάπησεν, Διὰ τοῦτο παρεδόθησαν (ε) τοῦ χρίειν (ζ) ἁμαρτίαν (η) τὰ ἠγαπημένα.

CAP. VIII.

1 *In (a) sinu eorum, quasi terra: sicut aquila super domum Domini: pro eo, quòd transgressi sunt testamentum meum, & contra legem meam impiè egerunt.* 2 *Me clamabunt, Deus, cognovimus te:* 3 *Quia Israel (b) aversatus est bona: inimicum persequuti sunt:* 4 *(c) Sibimetipsis regnaverunt, & non per me: principes extiterunt, et non indicaverunt mihi: argentum suum, & aurum suum fecerunt sibi idola, ut dispereant.* 5 *Projice vitulum tuum, Samaria: concitatus est furor meus super eos. Usquequò non poterunt emundari* 6 *In Israel? Et hoc artifex fecit, & non est Deus: quia (d) seducens erat vitulus tuus, Samaria:* 7 *Quia corrupta vento seminaverunt: et subversio eorum suscipiet ea. Manipulus non habens vires, ut faciat farinam: quod, etsi fecerit; alieni comedent eam.* 8 *Devoratus est Israel: nunc factus est in nationibus, quasi vas inutile.* 9 *Quia ipsi ascenderunt ad Assyrios; germinavit apud seipsum Ephræm. Munera dilexerunt:* 10 *Idcircò tradentur in gentibus. Nunc suscipiam eos: et quiescent parùm, ut ungant regem, et principes.* 11 *Quia multiplicavit Ephræm altaria; (e) in peccata facta sunt ei altaria dilecta.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְיִמְאַךְ יְקָר יִשְׂרָאֵל וְאִנּוּן חָזַן עַל דְּלָא תָבוּ לְפוּלְחָנָא דַּיְיָ אֱלָהֲהוֹן וְלָא בְעוֹ מִן קֳדָמוֹהִי
11 בְּכָל דָּא׃ וַהֲווֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל דָּמַן כְּיוֹנָה שְׂרִיחְתָא דְּאִתְנְסִיבוּ בְנַהָא וְלֵית לַהּ לֵב
12 לְמִצְרַיִם אִתְקָרָבוּ לְאַתּוּר גְּלוֹ׃ בַּאֲתַר דִּיהָכוּן אֶפְרוֹס עֲלֵיהוֹן מְצָדְתִּי כְּעוֹפָא דִשְׁמַיָּא
13 אֲטַלְטְלִנּוּן יְסוּרִין אַיְתֵי עֲלֵיהוֹן עַל דִּשְׁמַעוּ לְעֵצַתְהוֹן׃ וַי לְהוֹן אֲרֵי אִתְרַחֲקוּ מִדַּחֲלְתִּי
בִּזּוּן אַיְתֵי עֲלֵיהוֹן אֲרֵי מְרָדוּ בְמֵימְרִי וַאֲנָא הֲוֵיתִי פָּרִיק לְהוֹן וְאִנּוּן מְמַלְּלִין קֳדָמַי
14 כַּדְּבִין׃ וְלָא מְצַלַּן קֳדָמַי בְּלִבְּהוֹן בְּכֵן מְיַלְּלִין עַל עַרְסָתְהוֹן בִּסְנֵי עֲבוּרָא וַחֲמַרָא דַּהֲווֹ
15 כָּנְשִׁין מְרָדוּ בְמֵימְרִי׃ וּכְמָא דִי אֲנָא מַיְתֵי עֲלֵיהוֹן יְסוּרִין וּמַתְקִיף עַל דַּרְעֵיהוֹן כֵּן אַף
16 אִנּוּן חָשְׁבִין לְאוֹסָפָא קֳדָמַי בִּישָׁן׃ תָּבוּ לְמִרוֹד מִן אוֹרַיְתָא לָא עַל דְּאַבְאִישִׁית לְהוֹן
דָּמַן אִנּוּן כְּקֶשֶׁת נְכִילָא יִתְקַטְלוּן בְּחַרְבָּא רַבְרְבֵיהוֹן מֵעַמְקוּת לִישָׁנְהוֹן אִלֵּין עוֹבָדֵיהוֹן
עַד דְּאִנּוּן בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃

ח

1 נְבִיָּא בְּחִכָּךְ אַכְלֵי כַּד בְּשׁוֹפָרָא אֱמַר הָא כְּנִשְׁרָא דְּמִשְׁתְּדֵי כֵּן יִסַּק מֶלֶךְ בְּמַשִּׁרְיָתֵיהּ וְיִשְׁרֵי
2 עַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ חֲלַף דַּעֲבָרוּ עַל קְיָמִי וְעַל אוֹרַיְתִי מְרָדוּ׃ בְּכָל עִדָּן דְּאָתְיָא עֲלֵיהוֹן
עָקָא מְצַלַּן קֳדָמַי וְאָמְרִין כְּעַן יְדַעְנָא אֲרֵי לֵית לָנָא אֱלָהָא בַּר מִנָּךְ פְּרוֹקְנָא אֲרֵי אֲנַחְנָא
3 עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל׃ טְעוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִבָּתַר פּוּלְחָנִי דִּי בְדִילֵיהּ אֲנָא מַיְתֵי עֲלֵיהוֹן טוּבָא
4 מִכְּעַן סָנְאָה יִרְדְּפִנּוּן׃ אִנּוּן אַמְלִיכוּ וְלָא מִמֵּימְרִי רַבִּיאוּ וְלָא מִרְעוּתִי כַּסְפְּהוֹן וּדְהַבְהוֹן
5 דְּאַסִּיקוּ לְהוֹן מִמִּצְרַיִם עֲבָדוּ לְהוֹן טַעֲוָן בְּדִיל דִּישְׁתֵּיצוּן׃ טְעוֹ בָתַר עֶגְלָא דְשֹׁמְרוֹן
6 תְּקִיף רוּגְזִי בְּהוֹן עַד אֵימָתַי לָא יִכְלוּן לְמִזְכֵּי׃ אֲרֵי מִיִּשְׂרָאֵל הוּא נַגַּר אוּמָּן הוּא עֲבָדֵיהּ
7 דְּחַלָּא דְּלֵית בֵּהּ צְרוֹךְ הוּא אֲרֵי לִנְסָרֵי לוּחִין יְהֵי עֶגְלָא דְשֹׁמְרוֹן׃ בֵּית יִשְׂרָאֵל דָּמַן
לִדְרוֹחַ זָרַע וְעַלְעוֹל חָצֵיד קָמָה לֵית לֵיהּ נוּב לָא יַעֲבֵד מְאֵים יִקְנוּן נִכְסִין עַמְמַיָּא
8 יְבוּזוּנּוּן׃ אִתְבְּזִיז יִשְׂרָאֵל כְּעַן הֲווֹ בְעַמְמַיָּא כְּמָנָא דְלֵית צְרוֹךְ בֵּיהּ׃ אֲרֵי אִנּוּן גְּלוֹ
9 לְאַתּוּר עַל דְּהַלִּיכוּ בִרְעוּת נַפְשְׁהוֹן כַּעֲרָד מְרוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל אִתְמְסָרוּ בְּיַד עַמְמַיָּא
10 דְּרְחִימוּ׃ אַף אִם יְשַׁוּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל דַּחֲלְתִּי עַל לִבְּהוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא אֲקָרֵיב גָּלוּתְהוֹן
11 וְאִפִּילוּ יִתְחַכְּמוּן כִּזְעֵיר אַעְדֵּי מִנְּהוֹן מְרוֹת מַלְכִין וְשִׁלְטוֹנִין׃ אֲרֵי אַסְגִּיאוּ דְּבֵית אֶפְרַיִם
אֱגוֹרִין לְמֶחְטֵי הֲווֹ לְהוֹן אֱגוֹרֵי טַעֲוָתְהוֹן לְתַקְלָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Atque humiliabitur gloria Israel ipsis cernentibus, propterea quòd non re- 10
dierunt ad cultum Domini Dei sui, nec sunt deprecati præsentiam ejus in his
omnibus. Et facti sunt viri domus Israel similes columbæ simplici, cujus filii 11
capti sunt & non habet cor: ad Ægyptum accesserunt, in Assur migraverunt.
Quocúnque ierint, expandam super eos rete meum: quasi volucrem cœli va- 12
gari faciam eos, correptiones adducam super eos, propterea quòd sint obsecuti suis consiliis. Væ eis quoniam longè recesserunt à timore mei: prædo- 13
nes inducam super eos, quòd rebelles fuerint in verbum meum: cùm ego essem eorum redemptor, ipsi proferebant corã me mendacia. Non autem orant 14
corã me in cordib⁹ suis, quin potius ululãt in lectulis suis præ ubertate tritici
& vini quæ collegerunt: rebellaverunt in verbum meũ. Quoties verò adduco 15
adversùs eos correptiones & roboro brachia eorũ, toties ipsi *moliuntur addere* corã me mala. Aversi sunt ut deficerent à lege, non quòd malum intule- 16
rim eis, similes sũt arcui doloso: perimẽtur gladio principes eorũ propter *profunditatẽ* linguæ eorum. Ista erant opera eorum dum essent in terra Ægypti.

CAP. VIII.

Propheta gutture tuo clamita quasi in tuba. Dic: Ecce sicut aquila quæ sese 1
motitat, sic ascendet rex cũ exercitu suo & castrametabitur contra domũ sanctuarii Domini, pro eo quòd transgressi sunt pactum meum, & legem meam
prævaricati sunt. Omni tempore quo *venit* super eos *angustia*, orant co- 2
ram me dicentes: Nunc pro comperto tenemus, quòd non sit nobis De⁹ præter te: redime nos, quandoquidẽ sum⁹ popul⁹ tuus Israel. Erraverunt domus 3
Israel à cultu meo, cujus de causa adducebã eis bona: in posterum hostis persequetur eos. Regẽ sibi creârunt, & non ex sententia mea; constituerunt prin- 4
cipes, sed non ex voluntate mea: ex argento & auro suo quod sustulerunt sibi
ex Ægypto, confecerunt in suũ usum idola propter quæ excidentur. Errave- 5
runt ad vitulũ Samariæ: exarsit furor meus in eos quamdiu non potuerunt se
purgare. Quia ex Israel est, ipsum compaginib⁹ junxit artifex, ipse fecit eum, 6
Deus est in quo non est utilitas: etenim in minuta tabularũ redigetur vitul⁹
Samariæ. Domus Israel similis est ei quod vent⁹ disseminat & turbo deme- 7
tit, in quo non est stans seges, proventum non faciet: quòd si fortè opes comparaverint, gentes deprædabuntur eas. Prædæ patuit Israel, nunc fuerũt inter 8
populos quasi vas inutile. Quippe qui exulârunt in Assur, pro eò quòd ambu- 9
laverint in voluntate animæ suæ, tanquã onager effer⁹: dom⁹ Israel traditi sunt
in manũ populorũ quos adamârunt. Attamen si recondant dom⁹ Israel timo- 10
rem mei in corde suo, cogam transmigrationem eorum de medio populorum:
& si paulisper sapiant, auferã ab eis dominiũ regũ et principũ. Quia multi- 11
plicaverunt domus Ephraim altaria peccandi gratia: versa sunt eis altaria
idolorum suorum in ruinam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܐܬܡܟܟ ܫܘܒܗܪܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܒܐܦܘܗܝ܂ ܘܠܐ ܐܬܦܢܝܘ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܒܥܐܘܗܝ܂
11 * ܘܗܘܐ ܐܦܪܝܡ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܣܟܠܬܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܠܒܐ܂ ܠܡܨܪܝܢ ܐܙܠܘ܂ ܘܠܐܬܘܪ ܐܙܠܘ܂ * ܐܝܟܐ
12 ܕܐܙܠܝܢ܂ ܐܦܪܘܣ ܥܠܝܗܘܢ ܡܨܝܕܬܝ܂ ܘܐܝܟ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܐܚܬ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܪܕܐ ܐܢܘܢ܂ ܐܝܟ
13 ܫܡܥܐ ܕܣܗܕܘܬܗܘܢ܂ * ܘܝ ܠܗܘܢ ܕܢܕܘ ܡܢܝ܂ ܒܝܫܬܐ ܐܝܬܐ ܥܠܝܗܘܢ܂ ܕܠܐ ܐܫܬܘܝܘ
14 ܒܝ܂ ܐܢܐ ܕܝܢ ܦܪܩܬ ܐܢܘܢ܂ ܘܗܢܘܢ ܡܠܠܘ ܥܠܝ ܕܓܠܘܬܐ܂ * ܘܠܐ ܩܥܘ ܠܘܬܝ ܡܢ ܟܠܗ
ܠܒܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܐܬܬܢܚܘ ܥܠ ܡܫܟܒܝܗܘܢ܂ ܥܠ ܥܒܘܪܐ ܘܥܠ ܚܡܪܐ ܡܬܟܪܝܢ܂ ܘܡܪܕܘ
15 ܒܝ܂ * ܐܢܐ ܪܕܝܬ܂ ܘܐܚܝܠܬ ܕܪܥܝܗܘܢ܂ ܘܥܠܝ ܐܬܚܫܒܘ ܒܝܫܬܐ܂ * ܐܬܗܦܟܘ ܠܐ ܠ
16 ܡܕܡ܂ ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܩܫܬܐ ܢܟܝܠܬܐ܂ ܢܦܠܘܢ ܒܣܝܦܐ ܪܘܪܒܢܝܗܘܢ܂ ܡܛܠ ܡܪܚܘܬܐ
ܕܠܫܢܗܘܢ܂ ܗܢܘ ܚܘܪܟܗܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ * ܦܣܘܩܐ * ܙ *

1 * ܦܘܡܟ ܐܝܟ ܩܪܢܐ܂ ܘܐܝܟ ܢܫܪܐ ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܥܠ ܕܥܒܪܘ ܥܠ ܩܝܡܝ܂ ܘܥܠ ܢܡܘܣܝ
2 ܐܪܫܥܘ܂ * ܠܝ ܢܩܥܘܢ ܘܢܐܡܪܘܢ ܝܕܥܢܝܟ ܐܠܗܢ܂ * ܛܥܐ ܐܝܣܪܝܠ ܛܒܬܐ܂ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܪܕܦ
3 ܐܢܘܢ܂ * ܐܡܠܟܘ ܘܠܐ ܡܢܝ܂ ܫܠܛܘ ܘܠܐ ܐܘܕܥܘܢܝ܂ ܣܐܡܗܘܢ ܘܕܗܒܗܘܢ܂ ܥܒܕܘ
4 ܠܗܘܢ ܦܬܟܪܐ ܕܢܐܒܕܘܢ܂ * ܛܥܘ ܒܬܪ ܥܓܠܟܝ ܫܡܪܝܢ܂ ܘܐܬܚܡܬ ܪܘܓܙܝ ܒܗܘܢ܂
5 ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܙܟܐ܂ * ܡܛܠ ܕܡܢ ܐܝܣܪܝܠ ܗܘ܂ ܘܢܓܪܐ ܥܒܕܗ܂
6 ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ܂ ܐܠܐ ܠܛܘܥܝܝܐ ܗܘܐ ܥܓܠܟܝ ܫܡܪܝܢ܂ * ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܙܪܥܘ܂ ܘܡܚܫܘܠܐ
7 ܚܨܕܘ܂ ܘܫܒܠܬܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܘܐܦܠܐ ܫܒܠܐ ܕܥܒܕܐ ܩܡܚܐ܂ ܘܐܠܘ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂
8 ܢܘܟܪܝܐ ܗܘܘ ܐܟܠܝܢ ܠܗ܂ * ܐܬܒܠܥ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܘܗܫܐ ܗܘܘ ܒܥܡܡܐ܂ ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܠܝܬ
9 ܒܗ ܨܒܝܢܐ܂ * ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܣܠܩܘ ܠܐܬܘܪ ܐܝܟ ܥܪܕܐ ܝܚܝܕܝܐ܂ ܐܦܪܝܡ ܡܘܗܒܬܐ ܪܚܡ܂
10 * ܐܦܢ ܢܫܬܠܡܘܢ ܒܥܡܡܐ ܐܟܢܫ ܐܢܘܢ܂ ܘܢܬܢܝܚܘܢ ܩܠܝܠ ܡܢ ܡܘܒܠܐ ܕܡܠܟܐ
11 ܘܕܫܠܝܛܢܐ܂ * ܡܛܠ ܕܐܣܓܝ ܐܦܪܝܡ ܡܕܒܚܐ ܠܚܛܗܐ܂ ܘܗܘܘ ܠܗ ܡܕܒܚܐ
ܠܚܛܗܐ ܪܒܐ܂

Humiliatus est fastus Israelis in conspectu ejus, 10
attamen converterunt se ad Dominum Deum
suum neq; requisiverunt eum. Sed factus est 11
Aphrem similis colũbæ stolidæ corde carenti:
Ægyptum adierunt, & ad Assur profecti sunt.
Quocunq; abierint, expandam super eos rete 12
meum, & ut volucres cœli descendere faciam
eos, & castigabo eos secundùm auditũ con-
testationis eorũ. Væ illis quòd à me migrâ- 13
rint: malum adducam super eos quòd perfidè
mecum egerint: ego enim redemi eos, ipsi ve-
rò locuti sunt contra me mendacium: Neque 14
clamaverunt ad me ex toto animo suo; sed ge-
muerunt super cubili suo, de frumento deque
vino anxii, & rebellârunt contra me: Ideò 15
castigavi: corroboravi brachium eorum, &
contra me machinati sunt malum. Obliquâ- 16
runt se nulla de causa, & fact. sunt velut arcus
fallax: gladio occumbent magnates eorum ob
audaciam linguæ suæ; talis erit implicatio eo-
rum, qualis fuit in terra Ægypti.

CAP. VIII.

Os tuum ut buccina sit, & ut aquila contra 1
domum Dñi: quia transgressi sunt fœdus me-
um, & in legem meam sceleratè se gesserunt,
Ad me clamant, & dicunt; Agnoscimus te 2
Deus noster. Oblitus est Israel probitatis, 3
ideò persecut⁹ est eos inimicus. Regnaverunt, 4
sed non ex me; dominati sunt, at non monue-
runt me: argentum & aurũ suum verterunt sibi
in idola, ut perirent. Erraverunt ob vitulum 5
tuum O Samaria, ideò exarsit in eos ira mea;
quousq; non poterunt innocenter agere? Nam 6
ab Israele fuit is *vitulus*, & artifex compo-
suit illum; proinde non est Deus, sed ad er-
rorem fuit vitulus tuus O Samaria. Quia ven- 7
tum seruerunt, etiam turbinem messuerunt,
nec habent culmum, neque spicam producen-
tem farinam: & si haberent, extranei comede-
rent eam. Absorpti sunt Israelitæ, & facti jam 8
sunt inter gentes quasi vas nullius usûs: Quo- 9
niam isti ascenderunt ad Assur quasi onager
solitarius, Aphrem dona dilexit. Quamvis 10
tradantur inter gentes, congregabo *tamen*
eos, ut quiescant paulisper ab onere regum &
principum. Quia multiplicavit Aphrem al- 11
taria ad peccandum, & fuerunt ei altaria ad
crimen ingens:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * ويذل كبرياء اسرايل الي وجهه * ولم يرجعوا الي الرب الههم * ولم يطلبوه في جميع هذه *
11 * وكان افرام مثل حمامة جاهلة ليس لها قلب * طلب مصر * ومضوا الي الموصليين * وحيثما
12 يمضون ابسط عليهم شبكتي * كطاير السماء انزلهم * اودبهم بسماع شدتهم * ويل لهم
13 لانهم بعدوا عني * هم اشقياء لانهم نافقوا علي * وانا انقذتهم * وهم تكلموا علي كذبا * ولم
14 يصرخ الي قلوبهم * لكن ولولوا في مضاجعهم انقطعوا بالقمح والخمر * ادبوا بي * وانا قويت
15 اذرعهم * وعلي فكروا شرا * عادوا الي لا شي * صاروا مثل قوس موتور * يسقط بالسيف روساوهم
16 لعدم ادب لسانهم * هكذا طلاحهم بمصر *

* الفصل الثامن *

1 * في حضنهم مثل الارض * مثل نسر علي بيت الرب * من اجل انهم تعدوا عهدي *
2 ونافقوا علي ناموسي * يصرخون الي اللهم عرفناك * ان اسرايل رد عنه الصلاح * طردوا
3 العدو * ملكوا من ذواتهم وليس من قبلي * راسوا ولم يعرفوني * فضتهم وذهبهم صنعوهم
4 اصناما كي يستاصلوا * دق عجلك يا سامرة * احتد غضبي عليهم * الي متي لا
5 يستطيعون ان يتطهروا في اسرايل * صنعه نجار وليس هو اله * من اجل ان عجلك
6 هو مضل يا سامرة * انهم زرعوا ريحا فاسدة * وحصدهم يقبلها * اعمار ليس لها قوة لتصنع
7 دقيقا * وان هي صنعت تاكله الغرباء * ابتلع اسرايل * الان صار في الامم مثل اناء غير
8 صالح * لانهم صعدوا الي الموصليين * خصب افرام في ذاته * احبوا الرشا * لاجل هذا
9 يسلمون للامم * الان اقبلهم ويهدون قليلا ليمسحوا ملكا ورؤساء * لان افرام اكثر المذابح *
10 مذابحه الحبيبة صارت له للخطية *
11

Deprimitur arrogantia Israelis ante faciem ipsius, attamen non sunt reversi ad Dominum Deum suum, neque quæsierunt eum cum his omnibus. 10 *Et factus est Aphrem ut columba stulta, mente carens: quæsivit Ægyptum, & iverunt ad Assyrios.* 11 *At quocunque abierint, expandam super eos rete meum, ut aves cœli descendere faciam eos, castigabo eos in auditu tribulationis suæ.* 12 *Væ illis, quia recesserunt à me: miseri sunt, quia impiè gesserunt in me, cùm ego redemerim eos: & ipsi locuti sunt contra me mendaciter:* 13 *Et non clamaverunt ad me corda eorum, sed ululaverunt in cubilibus suis: excisi sunt propter frumentum & vinum:* 14 *Castigati fuerunt per me: ego confirmaveram brachia eorum, contra me tamen cogitaverunt malum.* 15 *Converterunt se ad nihil, facti sunt velut arcus intentus: occumbent gladio principes eorum ob ineruditionem linguæ eorum. Sic improbitas eorum in Ægypto,* 16

CAP. VIII.

Fuit in sinu eorum sicut terra, sicut aquila super domum Domini; quia transgressi fuerant fœdus meum, & impiè se gesserant contra legem meam. 1 *Clamant ad me; O Deus, cognoscimus te.* 2 *Etenim Israel avertit à se bonitatem: persecuti sunt inimicum.* 3 *Regnaverunt à semetipsis, non à me: principes facti sunt, nec indicaverunt mihi: argentum & aurum suum conflaverunt in idola, ut eradicarentur.* 4 *Comminue vitulum tuum O Samaria: efferbuit in eos ira mea: quousque non poterunt mundare se in Israele?* 5 *Fecit illum faber, nec Deus est:* 6 *quia vitulus tuus seductor est O Samaria;* *Ideò ventum fœtidum seminaverunt, & subversio eorum suscipiet eum; manipuli non valentes facere farinam, & si fecerint, comedent eam extranei.* 7 *Absorptus est Israel, jam factus est inter gentes quasi vas inutile.* 8 *Quia ascenderunt ad Assyrios, uber factus est Aphrem in semetipso: dilexerunt munera,* 9 *Ideò tradentur gentibus. Nunc recipiam eos, & quiescent parumper; ut ungant regem & principes.* 10 *Quia Aphrem multiplicavit altaria, altaria sua dilecta cesserunt ei in peccatum;* 11

Hoſtiis .ſunt reputata *alienum* ſicut : meæ legis *præcipua* ei Scripſi
12 אֶכְתָּוב־לוֹ רֻבֵּו תּוֹרָתִי כְּמוֹ־זָר נֶחְשָׁבוּ׃ זִבְחֵי
13 non Dominus ,comederunt & ,carnem ſacrificaverunt meorum donorum
הַבְהָבַי יִזְבְּחוּ בָשָׂר וַיֹּאכֵלוּ יְהוָה לֹא
,eorum peccata viſitabit & ,eorum iniquitatis recordabitur nunc : ea *voluit*
רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם
, ſui factoris Iſrael eſt oblitus Et .revertentur Ægyptum ipſi
14 הֵמָּה מִצְרַיִם יָשׁוּבוּ׃ וַיִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל אֶת־עֹשֵׂהוּ
: munitas urbes multiplicavit Jehudah & ,*templa* ædificavit &
וַיִּבֶן הֵיכָלוֹת וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת
.ejus ædes *comedet* & , ejus civitates in ignem mittam &
וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּעָרָיו וְאָכְלָה אַרְמְנֹתֶיהָ׃

CAP. IX. ט

es fornicatus quia ,populi ſicut exultationem ad Iſrael læteris Ne
1 אַל־תִּשְׂמַח יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּיל כָּעַמִּים כִּי זָנִיתָ
Area .tritici areas omnes ſuper mercedem dilexiſti : tuo Deo *deſuper*
2 מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל כָּל־גָּרְנוֹת דָּגָן׃ גֹּרֶן
habitabunt Non .ea in mentietur muſtum & ; eos paſcet non torcular &
3 וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם וְתִירוֹשׁ יְכַחֶשׁ בָּהּ׃ לֹא יֵשְׁבוּ
polluta Aſſur in & ,Ægyptum Ephraim revertetur & ; Domini terra in
בְּאֶרֶץ יְהוָה וְשָׁב אֶפְרַיִם מִצְרַיִם וּבְאַשּׁוּר טָמֵא
eorum ſacrificia ,ei *dulceſcent* nec,vinum Domino libabunt Non .comedent
4 יֹאכֵלוּ׃ לֹא־יִסְּכוּ לַיהוָה יַיִן וְלֹא יֶעֶרְבוּ־לוֹ זִבְחֵיהֶם
quia ; ſe contaminabunt,eum *comedentes* omnes ; eis lugentium panis ſicut
כְּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם כָּל־אֹכְלָיו יִטַּמָּאוּ כִּי־
facietis Quid .Domini domum intrabit non eorum *animæ* eorum panis
5 לַחְמָם לְנַפְשָׁם לֹא יָבוֹא בֵּית יְהוָה׃ מַה־תַּעֲשׂוּ
abierunt ecce Quia ? Domini feſtivitatis die in & ; ſolennitatis die in
6 לְיוֹם מוֹעֵד וּלְיוֹם חַג־יְהוָה׃ כִּי־הִנֵּה הָלְכוּ
deſiderium:eos ſepeliet Moph,eos congregabit Ægyptus,vaſtitatem propter
מִשֹּׁד מִצְרַיִם תְּקַבְּצֵם מֹף תְּקַבְּרֵם מַחְמַד
Venerunt .eorum tabernaculis in *ſpina* ,*ea poſſidebit* urtica ,eorum argenti
7 לְכַסְפָּם קִמּוֹשׁ יִירָשֵׁם חוֹחַ בְּאָהֳלֵיהֶם׃ בָּאוּ
ſtultum ; Iſrael ſcient ,retributionis dies venerunt ,viſitationis dies
יְמֵי הַפְּקֻדָּה בָּאוּ יְמֵי הַשִּׁלֻּם יֵדְעוּ יִשְׂרָאֵל אֱוִיל
,tuæ iniquitatis multitudinē *ſuper* ,*venti* virum ,furioſum ,prophetam
הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ עַל רֹב עֲוֹנְךָ
; meo Deo cum Ephraim Speculatorem .odium multum &
8 וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה׃ צֹפֶה אֶפְרַיִם עִם־אֱלֹהָי
domo in odium , ejus vias omnes ſuper aucupis laqueus ,prophetam
נָבִיא פַּח יָקוֹשׁ עַל־כָּל־דְּרָכָיו מַשְׂטֵמָה בְּבֵית
recordabitur;Ghibhah dies ſecundùm corruperunt,*Profundaverunt*.ejus Dei
9 אֱלֹהָיו׃ הֶעְמִיקוּ שִׁחֵתוּ כִּימֵי הַגִּבְעָה יִזְכּוֹר
deſerto in uvas Tanquam .eorum peccata viſitabit , eorum iniquitatis
10 עֲוֹנָם יִפְקוֹד חַטֹּאותָם׃ כַּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר
vidi ejus *principio* in ,ficu in *maturum fructum* veluti Iſrael inveni
מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל כְּבִכּוּרָה בִתְאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ רָאִיתִי
, *puderi* ſe ſeparaverunt &,Pehor-Bahal ſunt ingreſſi ipſi : veſtros patres
אֲבוֹתֵיכֶם הֵמָּה בָּאוּ בַעַל־פְּעוֹר וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת
avis tanquā Ephraim .eorum amorem ſecundùm abominationes fuerunt &
11 וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאָהֳבָם׃ אֶפְרַיִם כָּעוֹף
Quia .conceptu à & , utero ab & ,partu à ; eorum gloria , avolabit
12 יִתְעוֹפֵף כְּבוֹדָם מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן וּמֵהֵרָיוֹן׃ כִּי
væ etiam quia ; *homine ab* eos orbabo & , ſuos filios enutrierint ſi
אִם־יְגַדְּלוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְשִׁכַּלְתִּים מֵאָדָם כִּי־גַם־אוֹי
.eis ab *me recedendo in* eis
לָהֶם בְּשׂוּרִי מֵהֶם׃

Verſio VULG. LAT.

12 Scribā ei multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatæ ſunt. 13 Hoſtias offerent,immolabunt carnes, & comedent, & Dominus non ſuſcipiet eas : nunc recordabitur iniquitatis eorum, & viſitabit peccata eorum:ipſi in Ægyptum convertentur. 14 Et oblitus eſt Iſrael factoris ſui, & ædificavit delubra : & Judas multiplicavit urbes munitas: & mittam ignem in civitates ejus, & devorabit ædes illius.

CAP. IX.

1 Noli lætari Iſrael, noli exultare ſicut populi : quia fornicatus es à Deo tuo, dilexiſti mercedem ſuper omnes areas tritici. 2 Area & torcular non paſcet eos, 3 & vinum mentietur eis. Non habitabunt in terra Domini : reverſus eſt Ephraim in Ægyptum, & in Aſſyriis pollutum comêdit. 4 Non libabunt Domino vinum, & non placebunt ei : ſacrificia eorum, quaſi panis lugentium: omnes, qui comedent eum, contaminabuntur : quia panis eorum animæ ipſorū,non intrabit in do- 5 mum Domini. Quid facietis in die ſolenni, in die feſtivitatis Do- 6 mini ? Ecce enim profecti ſunt à vaſtitate : Ægyptus congregabit eos , Memphis ſepeliet eos : deſiderabile argentum eorum urtica hæreditabit, lappa in taber- 7 naculis eorum. Venerunt dies viſitationis, venerunt dies retributionis : ſcitote,Iſrael,ſtultum prophetam, inſanum virum ſpiritualem, propter multitudinem iniquitatis tuæ, & multitudinem 8 amentiæ. Speculator Ephraim cum Deo meo : propheta laqueus ruinæ factus eſt ſuper omnes vias ejus, inſania in domo Dei ejus. 9 Profundè peccaverunt, ſicut in diebus Gabaa : recordabitur iniquitatis eorum, & viſitabit pec- 10 cata eorum. Quaſi uvas in deſerto, & inveni Iſrael : quaſi prima poma ficulneæ in cacumine ejus, vidi patres eorum : ipſi autem intraverunt ad Beelphegor, & abalienati ſunt in confuſionem, & facti ſunt abominabi- 11 les, ſicut ea quæ dilexerunt. Ephraim quaſi avis avolavit,gloria eorum à partu, & ab utero, & à 12 conceptu. Quòd & ſi enutrierint filios ſuos, abſque liberis eos faciam in hominibus : ſed & væ eis cùm receſſero ab eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

12 Καταγράψω αὐτῷ πλῆθος, καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογίσθησαν, θυσιαστήρια 13 τὰ ἠγαπημένα. Διότι ἐὰν θύσωσι θυσίαν, καὶ φάγωσι κρέα, κύριος οὐ προσδέξεται αὐτά. νῦν μνησθήσεται τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ ἐκδικήσει τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· αὐτοὶ (θ) εἰς Αἴγυπτον ἀπέστρεψαν, καὶ ἐν 14 Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται. Καὶ ἐπελάθετο Ἰσραὴλ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν, καὶ ᾠκοδόμησαν τεμένη· καὶ Ἰούδας ἐπλήθυνε πόλεις τετειχισμένας. καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὰς πόλεις αὐτοῦ, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια (ι) αὐτῶν. MS.A. (θ) ἢ εἰς (ι) αὐτοῦ.

ΚΕΦ. Θʹ.

1 Μὴ χαῖρε Ἰσραὴλ, μηδὲ εὐφραίνου καθὼς οἱ λαοί, διότι ἐπόρνευσας ἀπὸ τοῦ θεοῦ σου· ἠγάπησας δόματα ἐπὶ πάντα ἅλωνα 2 σίτου. Ἅλων καὶ ληνὸς οὐκ ἔγνω αὐτοὺς, καὶ ὁ 3 οἶνος ἐψεύσατο αὐτούς. Οὐ κατῴκησαν ἐν τῇ γῇ τοῦ κυρίου· κατῴκησεν Ἐφραὶμ (α) Αἴγυπτον, καὶ ἐν Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φά- 4 γονται. Οὐκ ἔσπεισαν τῷ κυρίῳ οἶνον, καὶ οὐκ (β) ἥδυναν αὐτῷ. αἱ θυσίαι αὐτῶν, ὡς ἄρτος πένθους αὐτοῖς· πάντες οἱ (γ) ἐσθίοντες αὐτὰ μιανθήσονται, διότι οἱ ἄρτοι αὐτῶν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν οὐκ εἰσελεύσονται εἰς 5 (δ) τὸν οἶκον κυρίου. Τί ποιήσετε ἐν (ε) ἡμέραις πανηγύρεως, καὶ ἐν (ζ) ἡμέρᾳ ἑορτῆς 6 τοῦ κυρίου; Διὰ τοῦτο ἰδοὺ (η) πορεύονται ἐκ ταλαιπωρίας Αἰγύπτου, καὶ ἐκδέξεται αὐτοὺς Μέμφις, καὶ θάψει αὐτοὺς Μαχμάς· τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος (θ) κληρονομήσει αὐτό, ἄκανθαι ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐ- 7 τῶν. Ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς (ι) ἐκδικήσεως, ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀνταποδόσεώς σου, καὶ κακωθήσεται Ἰσραὴλ ὥσπερ ὁ προφήτης ὁ παρεξεστηκώς, ἄνθρωπος ὁ πνευματοφόρος. ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀδικιῶν σου ἐπληθύνθη 8 (κ) μανία σου. Σκοπὸς Ἐφραὶμ μετὰ θεοῦ· προφήτης παγὶς σκολιὰ ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, μανίαν ἐν οἴκῳ (λ) θεοῦ κατέπη- 9 ξαν. Ἐφθάρησαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ βουνοῦ, μνησθήσεται ἀδικίας (λ) αὐτοῦ, ἐκδικήσει ἁ- 10 μαρτίας αὐτοῦ. Ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ εὗρον τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ὡς σκοπὸν ἐν συκῇ πρώϊμον (μ) πατέρας αὐτῶν εἶδον. αὐτοὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν Βεελφεγὼρ, καὶ ἀπηλλοτριώθησαν εἰς αἰσχύνην, καὶ ἐγένοντο (ν) οἱ ἐβδελυγμένοι, 11 ὡς οἱ ἠγαπημένοι. Ἐφραὶμ ὡς ὄρνεον ἐξεπετάσθη, αἱ δόξαι αὐτῶν ἐκ τόκων καὶ ὠ- 12 δίνων καὶ συλλήψεων. Διότι καὶ ἐὰν ἐκθρέψωσι τὰ τέκνα αὐτῶν, ἀτεκνωθήσονται ἐξ ἀνθρώπων· διότι καὶ οὐαὶ αὐτοῖς ἐστι· σάρξ μου ἐξ αὐτῶν.

MS.A. (α) εἰς Αἴγυπτον, (β) ἠδύναντο (γ) ἔσθοντες (δ) οἶκον (ε) ἡμέρᾳ (ζ) ἡμέραις (η) πορεύσονται (θ) κληρονομήσει, ἄκανθαι (ι) ἐκδικήσεώς σου, (κ) *μνεία σου. (λ) κυρίου κατέπηξαν. (λ) αὐτοῦ, καὶ ἐκδικήσει ἁμαρτίας αὐτοῦ. (μ) εἶδον πατέρας αὐτῶν. (ν) οἱ ἠγαπημένοι ὡς ἐβδελυγμένοι,

Cum Tranſlatione LATINA.

Scribam ei multitudinem: & legitima ejus in aliena reputata ſunt, altaria (f) dilecta. Quia ſi immolaverint hoſtiam, & comederint carnes; Dominus non ſuſcipiet ea. Nunc recordabitur iniquitates eorum, & ulciſcetur peccata eorum. Ipſi in Ægyptum converſi ſunt: (g) & in Aſſyriis immunda comedent. Et oblitus eſt Iſrael eum, qui fecit illum: & ædificaverunt delubra. Et Judas multiplicavit urbes muratas. Et emittam ignem in civitates ejus: et devorabit fundamēta (h) earū. 12 13 14

CAP. IX.

Noli gaudere Iſrael, & noli lætari, ſicut populi : quia fornicatus es à Deo tuo. Dilexiſti munera ſuper omnem aream tritici : Area, & torcular non cognovit eos: & vinum mentitum eſt illis. Non habitaverunt in terra Domini : habitavit Ephrem Ægyptū: et in Aſſyriis immunda (a) comedent. Non libaverunt Domino vinum, & non placuerunt ei. Sacrificia eorum, quaſi panis luctus : omnes, qui manducaverunt ea, contaminabuntur: quia panes (b) eorum animabus eorum, non intrabūt in domū Domini. Quid facietis in dieb⁹ conventūs, & in die ſolennitatis Domini? Ideò ecce (c) vadunt de miſeria Ægypti: & ſuſcipiet eos Memphis: & ſepeliet eos (d) Machmas: argentū eorū, interitus poſſidebit illud: ſpinæ in tabernaculis eorum. Venerunt dies ultionis, venerūt dies retributionis tuæ: et affligetur Iſrael, ſicut propheta inſaniens, homo (e) qui à ſpiritu agitatur. Propter multitudinem iniquitatū tuarū, multiplicata eſt (f) amentia tua. Speculator Ephrem cū Deo: propheta laqueus tortuoſus ſuper omnes vias ejus: inſaniam in domo Dei confixerunt. Corrupti ſunt ſecundùm dies collis : recordabitur iniquitates eorum , ulciſcetur peccata eorum. Sicut uvā in deſerto, inveni Iſrael : & ſicut (g) ſcopum in ficu temporaneū vidi patres eorum. Ipſi ingreſſi ſunt ad Beelphegor, & abalienati ſunt in confuſionem: et facti ſunt (h) abominabiles ; ſicut dilecti. Ephram quaſi avis avolavit: gloriæ eorum ex partu, et parturitionib⁹, & conceptibus: Quia, etiam ſi enutrierint filios ſuos ; ſine filiis erunt ex hominibus: quia & væ eis eſt, (i) caro mea ex eis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 כְּתָבִית לְהוֹן סְגִיאוּת אוֹרָיְתִי וְאִנּוּן כְּעַמְמַיָא אִתְחֲשִׁיבוּ׃ דִּבְחִין דִּמְנַכְּן מִן אוֹנֵס
13 דִּבְחִין בִּסְרָא וְאָכְלִין וְקֳדָם יְיָ לָא רַעֲוָא בְּהוֹן כְּעַן יִסְעַר חוֹבֵיהוֹן וְיִתְפְּרַע עֵיתְהוֹן אִנּוּן
14 לְמִצְרַיִם יְתוּבוּן׃ וּשְׁבַק יִשְׂרָאֵל יַת פּוּלְחַן עָבְדֵיהּ וּבְנָא הֵיכְלִין לְטַעֲוָתָא וּדְבֵית
יְהוּדָה אַסְגִּיאוּ קִרְוִין כְּרִיכָן וְאֶשְׁלַח אֶשָּׁתָא בְּקִרְווֹהִי וּתְשֵׁיצֵי בִּרְנִיָתָהָא׃

ט

1 לָא תֶחְדוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְלָא תְבוּעוּן כְּנִימוּסֵי עַמְמַיָא אֲרֵי טְעֵיתוּן מִבָּתַר פּוּלְחָנָא
2 דֶּאֱלָהֲכוֹן רְחֶמְתּוּן לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא עַל כָּל אִדְּרֵי עֲבוּרָא׃ מֵאִדְּרָא וּמִמַּעֲצַרְתָּא לָא יִתְּזוּנוּן
3 וְחַמְרָא לָא יְסוֹפֵיק לְהוֹן׃ לָא יְתוּבוּן בְּאַרַע שְׁכִנְתָּא דַיְיָ וִיתוּבוּן דְּבֵית אֶפְרַיִם לְמִצְרַיִם
4 לְאַתּוּר יִגְלוֹן מְסָאַב יֵיכְלוּן׃ לָא יְנַסְּכוּן קֳדָם יְיָ נִסְכִּין דַּחֲמַר וְלָא יִתְקַבְּלוּן לְרַעֲוָא
קוּרְבָּנֵיהוֹן דִּבְחֵיהוֹן כִּלְחֵם מְרָחַק לְהוֹן כָּל דְּיֵיכְלִנֵּיהּ יִסְתָּאַב אֲרֵי קוּרְבָּנֵיהוֹן עַל נַפְשְׁהוֹן
[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Conſcripſi eis multiplicitatem legis meæ : ipſi autem velut gentes repu- 11 tati ſunt. Sacrificant quæ ex rapina colligunt, mactant carnes & veſcuntur ; 13 ſed non eſt beneplacitum coram Dño in eis. Nunc viſitabit peccata eorum & ulciſcetur iniquitates eorum ; ipſi in Ægyptum revertentur. Et dimiſit 14 Iſrael cultum factoris ſui, & extruxit templa idolis ; viri verò domus Jehuda multiplicaverunt civitates munitas : ſed immittam ignem in civitates ejus & conſumet palatia ejus.

CAP. IX.

Ne lætemini viri domus Iſrael, neq; exultetis juxta conſuetudines popu- 1 lorum, aberrâſtis namque à cultu Dei veſtri : dilexiſtis ſervire idolis pro omnibus areis frumenti. Ab area, & à torculari non nutrientur, vinum non 2 ſufficiet eis. Non habitabunt in terra majeſtatis Dñi, ſed revertentur viri 3 domus Ephraim in Ægyptum & ad Aſſur migrabunt, immundum comedent. Non libabunt coram Dño libamina vini, nec ſuſcipientur cum beneplacito 4 oblationes eorum; ſacrificia eorum erunt eis inſtar panis abominabilis : omnis qui eo veſcetur contaminabitur, nequaquam enim eorum oblatio expiabit pro ipſis animas eorum in æde ſanctuarii Dñi. Quid facturi eſtis in 5 die ſolennitatis atque in die feſtivitatis dominicæ? Ecce namque extorres 6 curret à facie vaſtatorum; in Ægyptum congregabuntur, in Memphi ſepelientur: in domo deſiderabili argenti eorum urticæ degent, & cati erunt in eorum prætoriis. Advenerunt dies animadverſionis, ingruerunt dies re- 7 tributionis peccatorum: ſcient qui ex domo Iſrael, prophetas illis prædixiſſe veritatem: tenebras verò illis offudiſſe pſeudoprophetas, ita ut adaugerent iniquitates tuas, & confortarent peccata tua. Proſpicientes qui ſunt ex domo 8 Iſrael, quò permaneat eis cultus idolorum ſuorum; prophetis ſuis laqueos tendunt ſuper omnes eorum vias, multiplicant laqueos in domo ſanctuarii Dei ſui. Adauxere corruptionem ſicut in diebus Gabaa; pœnas ſumet pec- 9 catorum eorum, puniet illorum iniquitates. Sicut vitis quæ plantata eſt 10 juxta fontem aquarum, ſic in deſerto occurrit verbum meum Iſraeli; quaſi primos fructus in ficu, quos in principio producit, dilexi patres veſtros: ipſi verò adjunxerunt ſe Beel-Peor, & erraverunt in confuſione, & facti ſunt abominabiles ſecundùm quod dilexerunt. Domus Iſrael, ſicut avis, quam 11 abegerunt à nido ſuo, transfer ſe; ſic receſſit gloria eorum: liberos non multiplicabunt, ab eò fructum ventris ſui non lætabuntur, quod prohibuerint 12 pedes ſuos ne compareret in domo ſanctuarii mei. Nam etiamſi enutrierint filios ſuos, orbabo eos ne in viros evadant; quia etiam væ eis cùm ſuſtulero majeſtatē meam ab eis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܟܬܒܬ ܠܗ ܣܘܓܐܐ ܕܢܡܘܣܝ. ܘܐܝܟ ܢܘܟܪܝܬܐ ܚܫܒ ܐܢܝܢ ܡܠܝ. * ܕܒܚܐ
13 ܓܒܝܐ ܕܒܚܝܢ. ܘܒܣܪܐ ܐܟܠܝܢ. ܘܡܪܝܐ ܠܐ ܨܒܐ ܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܢܥܗܕ ܥܘܠܗܘܢ.
ܘܢܦܩܘܕ ܚܛܗܝܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܠܡܨܪܝܢ ܢܬܦܢܘܢ. * ܛܥܐ ܐܝܣܪܝܠ ܠܥܒܘܕܗ ܘܒܢܐ 14
ܗܝܟܠܐ. ܘܝܗܘܕܐ ܐܣܓܝ ܡܕܝܢܬܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܘܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܡܕܝܢܬܗ
ܘܬܐܟܘܠ ܩܘܫܝܗ. * ܦܬܓܡܐ * ܛ * ܠܐ ܬܚܕܐ ܐܝܣܪܝܠ ܘܠܐ 1
ܬܪܘܙ ܐܝܟ ܥܡܡܐ. ܡܛܠ ܕܛܥܝܬ ܡܢ ܐܠܗܟ. ܘܪܚܡܬ ܡܘܗܒܬܐ ܡܢ ܟܠ ܐܕܪܐ. * ܡܢ 2
ܐܕܪܐ ܘܡܢ ܡܥܨܪܬܐ ܠܐ ܢܣܒܥܘܢ. ܘܡܫܚܐ ܢܕܓܠ ܒܗܘܢ. * ܠܐ ܢܬܒܘܢ ܒܐܪܥܗ ܕܡܪܝܐ. 3
ܐܠܐ ܢܬܗܦܟ ܐܦܪܝܡ ܠܡܨܪܝܢ. ܘܒܐܬܘܪ ܛܢܦܘܬܐ ܢܐܟܠܘܢ. * ܠܐ ܢܢܣܟܘܢ ܠܡܪܝܐ ܚܡܪܐ. 4
ܘܠܐ ܢܒܣܡܘܢ ܠܗ ܕܒܚܝܗܘܢ. ܐܝܟ ܠܚܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ ܠܗܘܢ. ܟܠ ܕܐܟܠܝܢ ܠܗ
ܢܬܛܢܦܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܚܡܐ ܕܢܦܫܗܘܢ. ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܡܢܐ ܬܥܒܕܘܢ 5
ܒܝܘܡܐ ܕܥܐܕܐ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܚܓܐ ܕܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܗܐ ܗܢܘܢ ܐܙܠܘ ܠܒܙܬܐ. ܡܨܪܝܢ ܬܟܢܫ 6
ܐܢܘܢ. ܘܡܦܝܣ ܬܩܒܘܪ ܐܢܘܢ. ܪܓܬܐ ܕܟܣܦܗܘܢ. ܢܘܟܪܝܐ ܢܐܪܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܟܘܒܐ
ܒܡܫܟܢܝܗܘܢ. * ܐܬܘ ܝܘܡܬܐ ܕܬܒܥܬܐ. ܡܛܘ ܝܘܡܬܐ ܕܦܘܪܥܢܐ. ܢܕܥ ܐܝܣܪܝܠ ܫܛܝܐ 7
ܢܒܝܐ ܫܛܝܐ. ܓܒܪܐ ܕܠܒܝܫ ܪܘܚܐ ܕܫܛܝܘܬܐ. ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܥܘܠܟ. ܣܓܝܬ
ܙܢܝܘܬܟ. * ܕܘܩܐ ܐܦܪܝܡ ܥܡ ܐܠܗܝ. ܢܒܝܐ ܦܚܐ ܕܡܬܩܠܢܘܬܐ ܥܠ ܟܠ ܐܘܪܚܬܗ. 8
ܙܢܝܘܬܐ ܒܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܥܡܩܘ ܘܚܒܠܘ. ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܕܪܡܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܥܗܕ 9
ܥܘܠܗܘܢ. ܘܢܦܩܘܕ ܚܛܗܝܗܘܢ. * ܐܝܟ ܥܢܒܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܐܫܟܚܬ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܝܟ 10
ܬܐܢܐ ܒܟܝܪܐ ܚܙܝܬ ܠܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܥܠܘ ܠܒܥܠ ܦܥܘܪ. ܘܐܬܢܙܪܘ ܠܒܗܬܬܐ.
ܘܗܘܘ ܡܣܠܝܢܘܬܐ ܐܝܟ ܕܪܚܡܘ. * ܐܦܪܝܡ ܐܝܟ ܦܪܚܬܐ ܦܪܚ ܐܝܩܪܗܘܢ. ܡܢ ܡܘܠܕܐ 11
ܘܡܢ ܟܪܣܐ. ܘܡܢ ܒܛܢܐ. * ܐܦ ܐܢ ܢܪܒܘܢ ܒܢܝܐ. ܐܚܪܒ ܐܢܘܢ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܡܛܠ 12
ܕܘܝ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܣܪܝ ܡܢܗܘܢ.

* Cúmque præſcripſiſſem ei multitudinem le- 12 gum mearum, tamen ut peregrina reputavit verba mea : Victimas ſelectas ſacrificant, & 13 carnem edunt ; quibus non oblectatur Dominus : Ideò recordabitur iniquitatis eorum, & viſitabit peccata eorum, & ipſi in Ægyptum revertentur. Oblitus eſt Iſrael factoris ſui,& 14 extruxit templa : Juda multiplicavit urbes munitas, *at* immitam ignem in urbes ejus, conſumétque arces ejus.

CAP. IX.

Ne læteris Iſrael néve exultes,more genti- 1 um,eò quòd aberraveris à Deo tuo,& munera dilexeris ex omnibus areis. At ab area & à 2 torculari non ſaturabuntur, & oleum fallet eos. Non permanebunt in terra Domini, ſed 3 revertetur Aphrem in Ægyptum,& in Aſſyria contaminatione veſcentur.Non libabunt Do- 4 mino vinum,neque condient eo ſacrificia ſua: perinde ac panis anguſtiæ erit illis : omnes comedentes eum polluentur, quia panis animæ ipſorum non ingredietur in domum Dñi. Quid facietis die feſto,& die ſolennitatis Do- 5 mini ? Nam iſti in prædam abierunt,Ægyptus 6 colliget eos, & Mephes ſepeliet eos, exquiſitū argentum eorū extranei poſſidebunt, & ſpinæ *orientur* in tentoriis eorum. Advenerunt dies 7 animadverſionis, inſtant dies retributionis: agnoſcet Iſrael demens prophetam ſtultum, virum indutum ſpiritu ſtultitiæ : propter multitudinem ſceleris tui,crevit laſcivia tua. Spe- 8 culator eſt Aphrem cum Deo meo, propheta laqueus offenſionis eſt ad omnes vias ejus, & laſcivia in domo Dei. In ima penetrârunt, 9 & corruptionem commiſerunt,ut diebus collis : proinde recordabitur iniquitatis eorum, & viſitabit peccata eorum. Ut uvas in deſerto 10 repereram Iſraelem,atque ut ficum præcocem videram patres eorum : verùm ipſi ingreſſi ſunt ad Beel-phegor, & nazaræos ſe fecerunt ignominiæ, & dediderunt ſe abominationi prout amaverunt. Aphremitarum gloria tan- 11 quam volucris avolavit,inde à partu,à ventre, & à conceptu. Etiamſi filios educaverint,ex- 12 tinguam eos ex hominibus : nam, væ illis,ultionem ſumpturus ſum ab eis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * أَسُوعُ لَهُ كَتَبَ وَسَرَايِعِي حُسِبَتْ غَرِيبَاتٍ * ٱلْمَذَابِحُ ٱلْمَحْبُوبَةُ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ إِنْ ذَبَحُوا ذَبِيحَةً
13 فَيَأْكُلُونَ لَحْمًا * ٱلرَّبُّ لَا يَقْبَلُهَا * ٱلْآنَ يَذْكُرُ مَظَالِمَهُمْ * وَيَنْتَقِمُ خَطَايَاهُمْ * هُمْ رَجَعُوا إِلَى مِصْرَ *
14 وَفِي ٱلْمَوْصِلِيِّينَ يَأْكُلُونَ ٱلْأَنْجَاسَ * وَنَسِيَ إِسْرَائِيلُ صَانِعَهُ * وَبَنَوْا هَيَاكِلَ * وَيَهُودَا أَكْثَرَ
ٱلْمُدُنَ ٱلْحَصِينَةَ * فَأُرْسِلُ نَارًا إِلَى مُدُنِهِ وَتَأْكُلُ أَسَاسَاتِهَا * ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ *
1 * لَا تَفْرَحْ يَا إِسْرَائِيلُ * وَلَا تُسَرَّ كَمِثْلِ ٱلشُّعُوبِ * لِأَنَّكَ ضَلَلْتَ عَنْ إِلٰهِكَ * أَحْبَبْتَ ٱلْعَطَايَا
2 عَلَى كُلِّ بَيَادِرِ ٱلْحِنْطَةِ * ٱلْبَيْدَرُ وَٱلْمِعْصَرُ لَمْ يَعْرِفَاهُمْ * وَٱلْخَمْرُ كَذَّبَهُمْ * لَمْ يَسْكُنُوا
3 أَرْضَ ٱلرَّبِّ * سَكَنَ أَفْرَامُ فِي مِصْرَ * وَفِي ٱلْمَوْصِلِيِّينَ يَأْكُلُونَ ٱلْأَنْجَاسَ * لَمْ يُهَرِقُوا خَمْرًا
4 لِلرَّبِّ * وَلَمْ تَطِبْ لَهُ ذَبَائِحُهُمْ * مِثْلُ خُبْزِ حُزْنٍ لَهُمْ * جَمِيعُ ٱلْآكِلِينَ يَتَنَجَّسُونَ * مِنْ أَجْلِ
5 أَنَّ أَخْبَازَهُمْ لِنُفُوسِهِمْ * لَمْ تَدْخُلْ إِلَى بَيْتِ ٱلرَّبِّ * مَاذَا تَصْنَعُونَ فِي أَيَّامِ ٱلْمَوْسِمِ وَفِي أَيَّامِ
6 عِيدِ ٱلرَّبِّ * لِأَجْلِ هٰذَا هُوَذَا يَسِيرُونَ مِنْ شَقْوَةِ مِصْرَ * وَيَقْبَلُهُمْ مَنْفِيسُ * وَيَدْفِنُهُمْ مَخْمَاسُ *
7 ٱلْبَلَاءُ يَرِثُ فِضَّتَهُمْ * ٱلْأَشْوَاكُ فِي مَسَاكِنِهِمْ * أَتَتْ أَيَّامُ ٱلِانْتِقَامِ * أَتَتْ أَيَّامُ مُكَافَاتِكَ
وَيَنْدَا إِسْرَائِيلُ مِثْلَ ٱلنَّبِيِّ ٱلْأَحْمَقِ * ٱلْإِنْسَانُ ٱللَّابِسُ ٱلرُّوحَ * مِنْ كَثْرَةِ ظُلَامَاتِكَ كَثُرَ
8 وَسْوَاسُكَ * أَفْرَامُ رَقِيبُهُمْ مَعَ إِلٰهِهِ * ٱلنَّبِيُّ فَخٌّ مُعْوَجٌّ عَلَى جَمِيعِ طُرُقِهِ وَسْوَاسٌ * أَنْزَلُوا فِي
9 بَيْتِ ٱلرَّبِّ * فَسَدُوا كَأَيَّامِ ٱلْأَكَمَةِ * يَذْكُرُ ظُلْمَهُمْ * يَنْتَقِمُ خَطَايَاهُمْ * مِثْلُ عِنَبَةٍ فِي بَرِّيَّةٍ
10 وَجَدُوا إِسْرَائِيلَ * وَمِثْلُ نَاطُورٍ أَوَّلِيٍّ فِي تِينَةٍ وَجَدُوا آبَاءَهُمْ * هُمْ دَخَلُوا إِلَى بَعْلِ فَاغُورَ * وَتَغَرَّبُوا
11 لِلْخِزْيِ * وَٱلْمَحْبُوبُونَ صَارُوا كَٱلْمَرْذُولِينَ * أَفْرَامُ طَارَ مِثْلَ طَائِرٍ أَمْجَادُهُمْ مُنْذُ ٱلْوِلَادِ وَٱلطَّلَقَاتِ
12 وَٱلْحَبَلِ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ إِنْ رَبَّوْا أَوْلَادَهُمْ سَيَثْكَلُونَ مِنَ ٱلْبَشَرِ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ ٱلْوَيْلَ لَهُمْ
هُوَ * جَسَدِي مِنْهُمْ أَفْرَامُ *

Exagitabo multitudinem ipſius : jura verò mea reputata ſunt aliena. 12 *Altaria dilecta (quia cùm immolant victimam, comedunt carnem) Dominus nequaquam accipit ea. Jam recordabitur impietatum eorum, & ulciſcetur peccata eorum. Ipſi reverſi ſunt in Ægyptum, & inter Aſſyrios comedent immunda.* 13 *Oblitus eſt Iſrael factoris ſui, & ædificaverunt templa : Juda quoque multiplicavit urbes munitas, ſed immittam ignem in urbes ejus, devorabitque fundamenta earum.* 14

CAP. IX.

Ne gaudeas O Iſrael, néve læteris ut reliquæ gentes ; quoniam aberrâſti à Deo tuo, amâſti munera ſuper omnes areas frumenti. 1 *Area & torcular non agnoſcet eos, & vinum mentietur eis.* 2 *Non habitabunt in terra Domini, habitabit Aphrem in Ægypto, inter Aſſyrios comedent immunda.* 3 *Non libabunt vinum Domino, neque placebunt ei ſacrificia eorum, ut panis mœroris erunt eis ; omnes comedentes contaminabuntur : panes enim eorum pro ipſis ſunt, non ingrediuntur domum Domini.* 4 *Quid facietis in diebus nundinarum, & in diebus feſtis Domini ?* 5 *Propterea ecce abeuntes eos à miſeria Ægypti, excipiet Memphis, & ſepeliet eos Machmas, calamitas hæres erit argenti eorum, & ſentes in habitaculis eorum.* 6 *Advenerunt dies ultionis, advenerunt dies retributionis tuæ: & ſciet Iſrael ut propheta inſanus, homo ſpirituum ſimulans: propter multitudinem impietatum tuarum, multiplicata eſt amentia tua.* 7 *Aphrem ſpeculator eſt cum Deo ſuo; propheta laqueus eſt obliquus ſuper omnes vias ejus adeſt amentia: deſcendere fecerunt in domum Domini:* 8 *Corrupti ſunt ut diebus collis. Recordabitur impietatis eorum, ulciſcetur peccata eorum.* 9 *Ut uvam in deſerto repererunt Iſraelem, & ut cuſtodem primum in ficu repererunt patres eorum. Ipſi ingreſſi ſunt ad Baalphegor, & abalienaverunt ſe turpitudini; & qui erant dilecti, facti ſunt ut deſpecti.* 10 *Aphrem volavit ut avis; gloria eorum inde à nativitate, partu, & conceptu.* 11 *Nam etſi filios ſuos educaverint, orbabuntur ex hominibus: quia væ illis eſt: corpus meum ex ipſis eſt Aphrem.* 12

הושע : י

Ephraim & :habitaculo in plantata Sor in vidi ut Ephraim
13 אפרים כאשר־ראיתי לצור שתולה בנוה ואפרים
quid ,Domine eis Da .suos filios interfectorem ad educendum ad
14 להוציא אל־הורג בניו : תן־להם יהוה מה־
Omnis .arentia ubera & ,orbantem vulvam eis da ?dabis
15 תתן תן־להם רחם משכיל ושדים צמקים : כל־
malitiam *super* eos habui exosos ibi quia ,Ghilghal in eorum malitia
רעתם בגלגל כי־שם שנאתים על רע
omnes ,eos *diligere* addam non ; eos ejiciam mea domo è ,eorum *studiorum*
מעלליהם מביתי אגרשם לא אוסף אהבתם כל־
,exaruit eorum radix ,Ephraim est Percussus .declinantes eorū principes
16 שריהם סררים : הכה אפרים שרשם יבש
desiderabilia interficiam & ,genuerint *cùm* etiam : faciant non fructum
פרי בלי־יעשון גם כי ילדון והמתי מחמדי
erunt & ; eum audierunt non quia ,meus Deus eos Abjiciet .eorū uteri
17 בטנם : ימאסם אלהי כי לא שמעו לו ויהיו
.gentibus in vagi
נדדים בגוים :

CAP. X. י

,ejus fructū *multiplicare secūdùm* :sibi ponet fructum , Israel vacua Vitis
1 גפן בוקק ישראל פרי ישוה־לו כרב לפריו
.statuas benefecerunt,ejus terræ *benefacere secundùm* ,altaria multiplicavit
הרבה למזבחות כטוב לארצו היטיבו מצבות :
,eorum aras confringet ipse : desolabuntur nunc ,eorum cor se Divisit
2 חלק לבם עתה יאשמו הוא יערף מזבחותם
: nobis rex Non ,*dicent* nunc Quia .eorum statuas vastabit
3 ישדד מצבותם : כי עתה יאמרו אין מלך לנו
? nobis faciet quid rex & : Dominum *timuimus* non nam
כי לא יראנו את־יהוה והמלך מה־יעשה־לנו :
germinabit & ; fœdus *excidendo* ,mendaciter jurando verba sunt Locuti
4 דברו דברים אלות שוא כרת ברית ופרח
Aven-Beth vitulas Ad .agri sulcos super judicium *caput* sicut
5 כראש משפט על תלמי שדי : לעגלות בית און
,ejus populus eum super luxit quia ; Someron *habitator* pavebunt
יגורו שכן שמרון כי־אבל עליו עמו
migravit quia ,ejus gloria super,exultaverant eum super ejus sacerdotes &
וכמריו עליו יגילו על־כבודו כי־גלה
; Jareb regi munus ducetur Assur in ipsemet Etiam .eo ab
6 ממנו : גם־אותו לאשור יובל מנחה למלך ירב
.suo consilio à Israel afficietur pudore & ,capiet Ephraim pudor
בשנה אפרים יקח ויבוש ישראל מעצתו :
.aquæ *faciebus super* spuma ut ; ejus rex Someron est Succisus
7 נדמה שמרון מלכה כקצף על־פני־מים :
tribulus & spina ,Israel peccatum Aven excelsa disperdentur Et
8 ונשמדו במות און חטאת ישראל קוץ ודרדר
collibus & ; nos Operite ,montibus dicent & : eorum aras super ascendet
יעלה על־מזבחותם ואמרו להרים כסונו ולגבעות
.steterunt ibi : Israel peccâsti ,Ghibhah diebus A .nos super Cadite
9 נפלו עלינו : מימי הגבעה חטאת ישראל שם עמדו
.iniquitatis filios super prælium Ghibhah in eos comprehendet non
לא־תשיגם בגבעה מלחמה על־בני עלוה :
, populi eos super congregabuntur & ; eos corripiam & *meo desiderio In*
10 באותי ואסרם ואספו עליהם עמים
.suas iniquitates duas propter *eos corripere in*
באסרם לשתי עינתם :

Versio VULG. LAT.

13 Ephraim, ut vidi, Tyrus erat fundata in pulchritudine : & Ephraim educet ad interfectorem 14 filios suos. Da eis, Dñe. Quid dabis eis ? Da eis vulvam sine liberis, & ubera arentia. 15 Omnes nequitiæ eorum in Galgal, quia ibi exosos habui eos : propter malitiam adinventionum eorum, de domo mea ejiciam eos : non addam ut diligam eos, omnes prin- 16 cipes eorum recedentes. Percussus est Ephraim, radix eorum exsiccata est : fructum nequaquam facient. Quòd & si genuerint, in- 17 terficiam amantissima uteri eorū. Abjiciet eos Deus meus, quia non audierunt eum : & erunt vagi in nationibus.

CAP. X.

1 Vitis frondosa Israel, fructus adæquatus est ei : secundùm multitudinem fructûs sui multiplicavit altaria, juxta ubertatem terræ 2 suæ exuberavit simulachris. Divisum est cor eorum, nunc interibunt : ipse confringet simulachra eorum, depopulabitur aras eo- 3 rum. Quia nunc dicent ; Non est rex nobis : non enim timemus Dominum : & rex quid faciet no- 4 bis ? Loquimini verba visionis inutilis, & ferietis fœdus : & germinabit quasi amaritudo judi- 5 cium super sulcos agri. Vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samariæ : quia luxit super eum populus ejus, & æditui ejus super eum exultaverunt in gloria ejus, 6 quia migravit ab eo. Siquidem & ipse in Assur delatus est, munus regi ultori : confusio Ephraim capiet, & confundetur Israel in 7 voluntate sua. Transire fecit Samaria regem suum quasi spumam 8 super faciem aquæ. Et disperdentur excelsa idoli, peccatum Israel : lappa & tribulus ascendet super aras eorum : & dicent montibus ; Operite nos : & collibus ; Ca- 9 dite super nos. Ex diebus Gabaa, peccavit Israel, ibi steterunt : non comprehendet eos in Gabaa præ- 10 lium super filios iniquitatis. Juxta desiderium meum corripiam eos : congregabuntur super eos populi, cùm corripientur propter duas iniquitates suas.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

13 Ἐφραὶμ, ὃν τρόπον εἶδον, εἰς θήραν παρέστησαν τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ Ἐφραὶμ, τοῦ ἐξαγαγεῖν εἰς ἀποκέντησιν τὰ τέκνα αὐτοῦ. 14 Δὸς αὐτοῖς κύριε, τί δώσεις αὐτοῖς; (ᵈ)μήτραν ἀτεκνοῦσαν, καὶ μαστοὺς ξηρούς. 15 Πᾶσαι αἱ κακίαι αὐτῶν (ξ) ἐν Γαλγὰλ, ὅτι ἐκεῖ ἐμίσησα αὐτούς. διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν, ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτοὺς, οὐ μὴ προσθήσω τοῦ ἀγαπῆσαι αὐτούς· πάντες οἱ ἄρχοντες 16 αὐτῶν ἀπειθοῦντες. Ἐπόνεσεν Ἐφραὶμ τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἐξηράνθη, καρπὸν οὐκ ἔτι μὴ ἐνέγκῃ· διότι καὶ ἐὰν γεννήσωσιν, ἀποκτενῶ 17 τὰ ἐπιθυμήματα κοιλίας αὐτῶν. Ἀπώσεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται (ο)πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

Ephræm, sicut vidi, in (k)captionem præbuerunt filios suos, & Ephræm, ut educeret ad interfectionem filios suos. 14 Da eis, Domine. Quid dabis eis? vulvam sine filiis, & ubera arentia. 15 Omnes nequitiæ eorum in Galgal, quia ibi exosos habui eos. Propter malitias adinventionum eorū de domo mea ejiciā eos: non addam ut diligam eos. Omnes principes eorum inobedientes. 16 Doluit Ephræm, radices suas arefactus est: fructū nequaquā ultrà afferet: quia etsi genuerint; interficiam desiderabilia uteri eorū. 17 Repellet eos Deus: quia non exaudierunt eum, & erunt vagi in nationibus.

MS.A. (ᵈ)Δὸς αὐτοῖς μήτραν (ξ) εἰς Γαλγὰλ, ὅτι ἐκεῖ αὐτοὺς ἐμίσησα. (ο) ὡς πλανῆται

ΚΕΦ. ι'.

1 Ἄμπελος εὐκληματοῦσα Ἰσραὴλ, ὁ καρπὸς (α)εὐθηνῶν αὐτῆς· κατὰ τὸ πλῆθος τῶν καρπῶν (ᵈ)αὐτοῦ, ἐπλήθυνε τὰ θυσιαστήρια· (β)κατὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς αὐτοῦ, ᾠκοδόμησε 2 στήλας. Ἐμέρισε καρδίας αὐτῶν, νῦν ἀφανισθήσονται· αὐτὸς κατασκάψει τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν, ταλαιπωρήσουσιν αἱ στῆλαι αὐτῶν. 3 Διότι νῦν ἐροῦσιν, Οὐκ ἔστι βασιλεὺς ἡμῖν, ὅτι οὐκ ἐφοβήθημεν τὸν κύριον. ὁ δὲ βασιλεὺς 4 τί ποιήσει ἡμῖν, Λαλῶν ῥήματα προφάσεις ψευδεῖς; διαθήσεται διαθήκην, ἀνατελεῖ ὡς 5 ἄγρωστις, κρίμα ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ. Τῷ μόσχῳ τοῦ οἴκου Ὢν παροικήσουσιν οἱ κατοικοῦντες Σαμάρειαν, (γ) ὅτι ἐπένθησεν λαὸς αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν· καὶ καθὼς παρεπίκραναν αὐτὸν, ἐπιχαροῦνται ἐπὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὅτι μετῳκίσθη 6 ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸν εἰς Ἀσσυρίους δήσαντες, ἀπήνεγκαν ξένια τῷ βασιλεῖ Ἰαρείμ. ἐν δόματι Ἐφραὶμ δέξεται, καὶ αἰσχυνθήσεται 7 Ἰσραὴλ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοῦ. Ἀπέρριψε Σαμάρεια (δ) βασιλέα αὐτῆς ὡς φρύγανον ἐπὶ 8 (ε)προσώπου ὕδατος. Καὶ ἐξαρθήσονται βωμοὶ Ὢν ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραὴλ, ἄκανθαι καὶ τρίβολοι ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν. καὶ ἐροῦσι τοῖς ὄρεσι, (ζ) Καλύψατε ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς, Πέσατε ἐφ' 9 ἡμᾶς. Ἀφ' οὗ οἱ βουνοὶ, ἥμαρτεν Ἰσραὴλ, ἐκεῖ ἔστησαν· οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς ἐν τῷ βουνῷ πόλεμος ἐπὶ (η)τὰ τέκνα ἀδικίας (θ) 10 παιδεῦσαι αὐτούς. καὶ συναχθήσονται ἐπ' αὐτοὺς λαοὶ, ἐν τῷ παιδεύεσθαι αὐτοὺς ἐν ταῖς δυσὶν ἀδικίαις αὐτῶν.

CAP. X.

1 Vitis (a)bonas habēs propagines Israel: fructus abundans ejus: secundùm multitudinē fructūū suorum multiplicavit altaria: secundùm bona terræ (b)ejus ædificavit titulos. 2 Diviserunt corda sua: nunc peribunt. Ipse suffodiet altaria eorum: affligentur tituli eorū. 3 Propterea nunc dicent; Non est rex nobis, quia non timuimus Dominum. Rex autē quid faciet nobis, 4 Loquens verba, occasiones mendaces? Disponet testamentū: orietur sicut gramen, judiciū super desertum agri. 5 Apud vitulum (c)domûs On morabuntur, qui habitant in Samaria: quia luxit populus ejus super eū. Et sicut irritaverunt illū; gaudebunt super gloria ejus: quia translata est ab 6 eo: Et ipsum in Assyrios ligantes, tulerunt munera regi (d)Iarim: in (e) domo Ephræm suscipiet, & confundetur Israel in cōsilio suo. 7 Projecit Samaria regē suū, sicut (f)cremium super faciem aquæ: 8 Et auferentur aræ On peccata Israel: Spinæ et tribuli ascendēt super altaria eorū. Et dicent montibus; Operite nos: & collibus; Cadite super nos. 9 Ex quo colles sūt; peccavit Israel: Ibi steterunt. Non comprehendet eos in colle (g)bellum super filios iniquitatis, 10 ut corriperem eos. Et congregabuntur super illos populi: quando correpti fuerint in duabus iniquitatibus suis.

MS.A. (α) αὐτῆς εὐθηνῶν· (ᵈ) αὐτοῦ, (β) καὶ κατὰ (γ) διὰ τοῦτο ἐπένθησεν ὁ λαὸς (δ) τὸν βασιλέα (ε) πρόσωπον (ζ) Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. (η) τέκνα (θ) Ἦλθεν παιδεῦσαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 כנשתא דישראל במעבדה אוריתא דמיא לצור באצלחותא בשליותה חבו דבית
14 אפרים לקטלא לפולחן טעותא בניהון : הב להון יי ית תושלמת עובדיהון הב להון
15 רחם מתכיל ותדין יבשין : כל בישתהון גלין קדמי בגלגלא ארי תמן רחיקתנון על
בישות עובדיהון מבית מקדשי אתרכנון לא אוסיף לרחמא עליהון דכל רברביהון
16 מרדין : בית ישראל דמן לאילנא דקלא שרשוהי מלרע ויבש נופיה מלעילא נוב לא
17 יעבד אף אם ירבון בנין ואקטול שפר מעיהון : ירחיקנון אלהי ארי לא קבילו
למימריה ויהון מטלטלין ביני עממיא :

י

1 גפן בזיזא ישראל דהוה גפן נציב במעבדיה אוריתא פרי עובדיהון גרמו להון דיגלון
כד אסגיתי להון עללא אסגיאו פולחן לאגוריהון כד איתיתי טובא לארעהון אוטיבו
לקמתהון : אתפלג לבהון מן אוריתא כען יחובון כען איתי עליהון סנאה יהוד
קדלהון דאגוריהון יבוז קמתהון : ארי כען ימרון לית מלכא לנא ארי לא דחלנא מן
4 קדם יי ומלכא מה יעבד לנא : ממללין מלין דאונס ימן לשקר ללמא גזרין קים כען
5 איתי עליהון כרישי חיון בישין דין שקרהון על תחומי חקלן : על די פלחו לעגליא
בביתאל מלך במשריתיה יסק עליהון ויגלי יתהון יסבון מנהון עגלא דשמרון ארי
6 אתאבלו עלוהי עמיה ופלחוהי עלוהי יבועון על יקריה ארי גלא מניה : אף יתיה
לאתור יובלון קורבנא למלכא דייתי לאתפרעא להון נביא אמר להון בהתא דבית
7 אפרים יקבלון ויבהתון דבית ישראל ממלכי עצתהון : בהתת שמרון במלכה
8 כרותחא על אפי מיא : ויצדין במת ביתאל חובי ישראל גרמו להון דיגלון כובין
ואטדין יסקון על אגוריהון כען איתי עליהון עקא דמותא דיהון דמן כאלו טוריא חפן
9 להון ורמתא נפלו עליהון : מיומי גבעתא חטיתון בית ישראל תמן קמו מרדו במימרי
למנאה עליהון מלכא ואף לא אזכיאו דתתקים להון מלכותא בגבעתא תמן אתו עליהון
10 עבדי קרבא לקטלא אבהן עם בנין סליקו : במימרי איתיתי עליהון יסורין וכנשית
עליהון עממיא ושליטו בהון כמיסד פדנא על תרתין עונתיה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Donec cœt⁹ Israel opere complevit legem, par erat Tyro in prosperitate sua 13 atq; abundantia : peccaverunt qui de domo Ephraim, mactando cultui idolorum filios suos. Da eis Dñe retributionem operū suorum, tribue eis vulvam 14 orbantem & ubera arentia. Omnes illorū nequitiæ manifestæ fuerunt coram 15 me in Galgal, nam ibi execrat⁹ sum eos ; propter malitiā operū suorū de domo sanctuarii mei ejiciam eos, nec addam illos amore prosequi cùm omnes principes eorū sint rebelles. Dom⁹ Israel similis est arbori cuj⁹ radix uredine 16 percussa est deorsū, & siccatur ram⁹ ej⁹ sursū ; fructū non faciet : etiamsi educaverint filios, interficiā viscerū ipsorū pulchritudinē. Reprobabit eos Deus 17 me⁹, quia non attentionē præbuerūt verbo ej⁹, atq; errones erūt inter populos,

CAP. X.

Vitis vastata est Israel quæ erat plantata cùm exequeretur legem : fructus 1 operum ipsorum eis in causa fuere ut exulent : quando auxi eis proventum, multiplicârunt cultum altaribus suis : quando adduxi bonum terræ eorum, benefecerunt statuis suis. Divisum est cor eorum à lege, nunc delinquent, mox 2 adducam adversus eos inimicum qui subvertat cacumen altarium eorum, & devastet eorum statuas. Nunc enim dicent, Non est rex nobis, quippe non ti- 3 muimus à facie Dñi : & rex quid factur⁹ est nobis ? Loquuntur verba vio- 4 lenta, jurant in vanum, frustrà feriunt fœd⁹ : nunc adducam contra ipsos quasi capita serpentum maleficorum, judicium mendaciorum suorum, super terminos agrorū. Propterea quòd venerati sunt vitulos in Bethel, ascendet con- 5 tra eos rex cum exercitu suo, & in transmigrationem ducet eos, tollent ab eis vitulum Samariæ, jam enim luxit propter eum popul⁹ ejus, & cultores ipsius, qui propter ipsum exultabant, ob gloriam ejus, recessit enim ab eis. Ipsum 6 quoq; in Assur deferent munus regi qui veniet punitum eos. Propheta dic eis, Confusionem qui de domo Ephraim, accipient, & confundetur domus Israel à consultationibus consilii sui. Confusa est Samaria cum rege suo, quasi 7 spuma in superficie aquarum. Atque desolabuntur excelsa Bethel. Peccata 8 Israel fuerunt eis in causa ut exulent : spinæ & tribuli conscendent super aras eorum. Nunc adducam super eos tribulationem, ut perinde sint ac si montes operiant eos, & colles cadant super eos. A diebus Gabaa peccâstis, 9 ô qui de domo Israel : ibi steterunt, prævaricati sunt in verbum meum præficiendo sup se regem, nec etiam digni habiti sunt quib⁹ permaneret regnum in Gabaa : illuc invaserunt eos bellatores qui ut patres cum filiis occiderent, ascenderunt. In verbo meo adduxi super eos correptiones, & congregavi ad- 10 versùm eos populos : & dominium exercuerunt in eos in modum quo ligantur juga boum ad duos sulcos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 13.
14. [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17. [illegible]

* [illegible] *

1. [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4. [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8. [illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]

13 Aphrem, quemadmodum vidisti Tyrum consitam ædificiis suis, ita Aphrem producet fi- 14 lios suos ad necem. Da eis, Domine, quod daturus es : da eis vulvam sterilem, & ubera 15 arida. Omnia scelera eorum in Galgale *fuerunt*, nam ibi odi eos propter nequitiam facinorum suorum ; è domo mea ejiciam eos, & non pergam misereri eorum : omnes prin- 16 cipes eorum sunt refractarii. Percussus est Aphrem in radice, exaruit ne fructus afferat : & si fortè filios genuerint, morte afficiā opta- 17 tum viscerum eorum. Spernétque eos Deus meus, quia non auscultaverunt ei ; & erunt errabundi inter gentes.

CAP. X.

1 Vitis palmitum est Israel, quæ fructus edidit : secundùm copiam fructuum ejus multiplicaverunt altaria, & secundùm ubertatem 2 terræ suæ extruxerunt aras. Divisum est cor eorum, exinde rei sunt. Ipse evertet altaria 3 eorum, & diripiet aras eorum : Ut in posterum dicant ; Regem non habémus, Dominum non timemus, rex quid facturus esset nobis ? 4 Locuti sunt verba rationum falsarum, decreverunt pactum, & germinavit judicium sicut 5 vepretum in agro terræ incultæ. Ad vitulum Beth-aven peregrinabuntur habitatores Samariæ ; quia sederunt propter eum in luctu populus ejus & sacrificuli ejus, de eodem quoque gestient, deque gloria ipsius quòd 6 migraverit ab eo. Quia & ad Assyriam usq; deferent munera regi Jareb : pudorem percipiet Aphrem, & Israel erubescet in consilio 7 suo. Abjiciet Samaria regem suum, ceu festu- 8 cam super faciem aquarum : Et destruentur fana Aven, peccatum Israelis : spinæ & tribuli succrescent in aris eorum : & dicent montibus, Operite nos, & collibus ut cadant 9 super eos. Inde à diebus collis peccâsti Israel : ibine subsisterent, nec assequeretur bel- 10 lum in colle filios sceleratos ? In correptione mea erudiam eos, & congregabuntur adversùs eos gentes, quando castigabuntur propter duas stultitias suas.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * على ما رأيت اقاموا اولادهم للصيد * وافرام ان يخرج اولاده للطعن * اعطهم يا رب * ماذا
14 تعطيهم * اعطهم بطنا غير مولد * وثديا جافة * جميع قبائحهم في الجلجال * لاني هناك
15 ابغضتهم لاجل قبائح اعمالهم * من بيتي اخرجهم * ولا اعود احبهم * جميع روساهم عصاة *
16 * اتعب افرام اصوله * جف وليس يعطي ثمر بعد * من اجل انهم وان ولدوا اقتل شهوات
17 بطونهم * الله يقصيهم لانهم لم يسمعوا له * ويصيرون ضالين في الامم *

* الفصل العاشر *

1 * اسرائيل كرمة تفرع حسنا * ثمرها خصيب * ككثرة ثمرته اكثر المذابح * وكخيرات ارضه
2 بنى النصبات * فرقوا قلوبهم * الآن يبادون * وهو يهدم مذابحهم * وتشقى نصباتهم * من
3 اجل انهم يقولون * الآن ليس لنا ملك * لانا لم نخف الرب * والملك ماذا يصنع لنا
4 * يتكلم بكلمات عللا كاذبة * يعهد عهدا * يشرق مثل النجيل حكم على ارض حقل
5 بور * لعجل بيت اون يتغربون سكان سامرة * لان شعبه حزن عليه * وكما مرمروه يسمدون
6 عجبك لانه سبي منهم * ويربطوه الى الموصليين * يقدمون هدايا لملك ياريم * يقبل افرام
7 بالعطية * ويخزى اسرائيل في مشورته * طرحت سامرة ملكها مثل قشة على وجه الماء *
8 * وتستاصل هياكل اون خطايا اسرائيل * اشواك وحسك تصعد على مذابحهم * ويقولون
للجبال غطينا * وللاكام قعي علينا *

* الاصحاح الرابع *

9 * منذ كانت الاكام اخطى اسرائيل * هناك قاموا * لا يدركهم في الاكمة * حرب على اولاد
10 الظلم اني ليودبهم * ويجمعون عليهم الشعوب * ليتادبوا هم بظلاماتهم *

Prout vidi, addixerunt filios eorum venatui, & Aphremum ut produceret filios suos ad confossionem. 14 *Da illis, O Domine, quid dabis eis ? da illis uterum non generantem, & ubera sicca ;* 15 *Omnes turpitudines eorum in Galgale perpetratas : illic enim odi eos propter turpitudines actionum suarum : è domo mea expellam eos, & non diligam eos ampliùs : omnes principes eorum sunt rebelles.* 16 *Fatigavit Aphrem radices suas, exaruit, neque proferet fructum deinceps : quia licèt genuerint, occīdam desideria uterorum eorum.* 17 *Procul amovebit eos Deus, quia non obtemperaverunt ei ; & erunt vagi inter gentes.*

CAP. X.

1 *Israel vitis est bene germinans, fructus ejus abundans : juxta multitudinem fructuum suorum multiplicavit altaria, & juxta bona terræ suæ ædificavit titulos.* 2 *Diviserunt corda sua : nunc perdentur, & ipse destruet altaria eorum, effligentur tituli eorum :* 3 *Quia dicunt, Nunc non est nobis rex ; Deum enim non metuimus, & rex quid faceret nobis ?* 4 *Loquitur verbis rationes mendaces, fœdus pangit ; oritur sicut gramen judicium, super terram agri inculti.* 5 *Ad vitulum domûs On peregrinabuntur habitatores Samariæ, quia populus ejus contristatus est propter eum : & quemadmodum irritaverunt eum, insultabunt gloriæ ejus, quòd captus sit ex eis,* 6 *Et vinxerint eum ad Assyrios. Offerent munera regi Jarim, afferet Aphrem donum, & erubescet Israel in consilio suo.* 7 *Rejecit Samaria regem suum tanquam festucam super faciem aquæ :* 8 *Et evellentur templa On, peccata Israelis : spinæ & sentes enascentur super altaria eorum : & dicent montibus, Tegite nos ; & collibus, Cadite super nos.*

Textus quartus.

9 *Ex quo fuerunt colles, peccavit Israel : ibi manserunt : non comprehendet eos in colle : bellum super filios iniquitatis venit, ut erudiret eos :* 10 *Et congregabuntur adversùs eos populi, ut erudiantur ipsi propter iniquitates suas.*

super transivi ego & triturare diligens docta vitula Ephraim Et

11 וְאֶפְרַיִם עֶגְלָה מְלֻמָּדָה אֹהַבְתִּי לָדוּשׁ וַאֲנִי עָבַרְתִּי עַל־

agricolabit, Jehudah arabit, Ephraim faciam equitare: ejus cervicis bonitate

טוּב צַוָּארָהּ אַרְכִּיב אֶפְרַיִם יַחֲרוֹשׁ יְהוּדָה יְשַׂדֶּד־

arate, misericordiæ ei ad metite, justitiam ad vobis Seminate. Jahacob sibi

12 לוֹ יַעֲקֹב׃ זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ לְפִי־חֶסֶד נִירוּ

doceat &, veniat donec, Dominum requirendi tempus & arationem vobis

לָכֶם נִיר וְעֵת לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה עַד־יָבוֹא וְיֹרֶה

comedistis, messuistis iniquitatem, impietatem Arastis .vos justitiam

13 צֶדֶק לָכֶם׃ חֲרַשְׁתֶּם־רֶשַׁע עַוְלָתָה קְצַרְתֶּם אֲכַלְתֶּם

tuorum fortium multitudine in, tua via in es fisus quia; mendacii frugem

פְרִי־כָחַשׁ כִּי־בָטַחְתָּ בְדַרְכְּךָ בְּרֹב גִּבּוֹרֶיךָ׃

vastabitur tuæ munitiones omnes &, tuis populis in sonitus consurget Et

14 וְקָאם שָׁאוֹן בְּעַמֶּךָ וְכָל־מִבְצָרֶיךָ יוּשַּׁד

super mater: belli die in Arbeel domum Salman vastare secundum

כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל בְּיוֹם מִלְחָמָה אֵם עַל־

malitiæ faciebus à Bethel vobis fecit Sicut .est allisa filios

15 בָּנִים רֻטָּשָׁה׃ כָּכָה עָשָׂה לָכֶם בֵּית־אֵל מִפְּנֵי רָעַת

Israel rex est succisus succidendo aurora in; vestræ malitiæ

רָעַתְכֶם בַּשַּׁחַר נִדְמֹה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XI. יא

meum filium vocavi Ægypto ex &; eum dilexi &, Israel puer Quia

1 כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ וּמִמִּצְרַיִם קָרָאתִי לִבְנִי׃

sacrificaverunt Behalim, eorum faciebus à abierunt sic; eos Vocaverunt

2 קָרְאוּ לָהֶם כֵּן הָלְכוּ מִפְּנֵיהֶם לַבְּעָלִים יְזַבֵּחוּ

super eos cepit, Ephraim ire assuefeci ego Et .suffiverunt sculptilibus &

3 וְלַפְּסִלִים יְקַטֵּרוּן׃ וְאָנֹכִי תִרְגַּלְתִּי לְאֶפְרַיִם קָחָם עַל־

hominis funibus In .eos curaverim quòd cognoverunt non &: suis brachiis

4 זְרוֹעֹתָיו וְלֹא יָדְעוּ כִּי רְפָאתִים׃ בְּחַבְלֵי אָדָם

jugum exaltantes tanquā eis ero &, charitatis funibus in, eos traham

אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה וָאֶהְיֶה לָהֶם כִּמְרִימֵי עֹל

terra in ad revertetur Non .cibum eum ad declinabo &; eorum maxillis super

5 עַל לְחֵיהֶם וְאַט אֵלָיו אוֹכִיל׃ לֹא יָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ

impendebit Et .converti renuerunt quoniam; ej' rex ipse Assur &, Ægypti

6 מִצְרַיִם וְאַשּׁוּר הוּא מַלְכּוֹ כִּי מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃ וְחָלָה

eorū consilia propter, cœdet &, ej' membra cōsumet &, ej' urbibus in gladius

חֶרֶב בְּעָרָיו וְכִלְּתָה בַדָּיו וְאָכָלָה מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם׃

eū vocabit excelsum ad &; meæ à aversionem propter suspensi meus populus Et

7 וְעַמִּי תְלוּאִים לִמְשׁוּבָתִי וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ

Israel te tradam, Ephraim te dabo Quomodo .exaltavit non simul

8 יַחַד לֹא יְרוֹמֵם׃ אֵיךְ אֶתֶּנְךָ אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל

me super est cōversum! Seboim ut te ponam, Adamah sicut te dabo quomodo

אֵיךְ אֶתֶּנְךָ כְאַדְמָה אֲשִׂימְךָ כִּצְבֹאיִם נֶהְפַּךְ עָלַי

; mei furoris iram faciam Non. meæ pœnitudines sunt cōmotæ pariter, meū cor

9 לִבִּי יַחַד נִכְמְרוּ נִחוּמָי׃ לֹא אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אַפִּי

vir non &, ego Deus quoniam; Ephraim corrumpendum ad convertar non

לֹא אָשׁוּב לְשַׁחֵת אֶפְרָיִם כִּי אֵל אָנֹכִי וְלֹא־אִישׁ

Dominum Post .civitatem in ingrediar non &, sanctus tuo interiori in

10 בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר׃ אַחֲרֵי יְהוָה

filii pavebunt &, rugiet ipse quia: rugiet leo veluti, ambulabunt

יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי־הוּא יִשְׁאַג וְיֶחֶרְדוּ בָנִים

: Assur terra à columba veluti &, Ægypto ab avis ut Pavebunt .mari à

11 מִיָּם׃ יֶחֶרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם וּכְיוֹנָה מֵאֶרֶץ אַשּׁוּר

.Dominus dixit, suis domibus super eos faciam sedere &

וְהוֹשַׁבְתִּים עַל־בָּתֵּיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃

Versio VULG. LAT.

11 Ephraim vitula docta diligere trituram, & ego transivi super pulchritudinē colli ejus: ascendā sup Ephraim, arabit Judas, confringet sibi sulcos Jacob. 12 Seminate vobis in justitia, & metite in ore misericordiæ, innovate vobis novale: tempus autem requirendi Dñm, cùm venerit qui docebit vos justitiam. 13 Arâstis impietatē, iniquitatem messuistis, comedistis frugem mendacii: quia confisus es in viis tuis, in multitudine fortiū tuorum. 14 Consurget tumult' in populo tuo: & omnes munitiones tuæ vastabuntur, sicut vastatus est Salmana à domo ejus qui judicavit Baal in die prælii, matre super filias allisâ. 15 Sic fecit vobis Bethel, à facie malitiæ nequitiarum vestrarum.

CAP. XI.

1 Sicut manè transiit, ꝑtransiit rex Israel. Quia puer Israel, & dilexi eum: & ex Ægypto vocavi filium meum. 2 Vocaverunt eos, sic abierunt à facie eorū: Baalim immolabant, & simulachris sacrificabāt. 3 Et ego quasi nutritius Ephraim, portabā eos in brachiis meis: & nescierunt quòd curarē eos. 4 In funiculis Adam trahā eos, in vinculis charitatis: & ero eis quasi exaltans jugū sup maxillas eorum: & declinavi ad eum ut vesceretur. 5 Non revertetur in terrā Ægypti, & Assur ipse rex ejus: quoniā noluerunt converti. 6 Cœpit gladius in civitatib' ejus, & consumet electos ejus, & comedet capita eorū. 7 Et popul' me' pendebit ad reditū meum: jugū autem imponetur eis simul, ꝙ non auferetur. 8 Quomodò dabo te, Ephraim; protegā te, Israel? quomodò dabo te sicut Adama, ponam te ut Seboim? Conversū est in me cor meum, pariter conturbata est pœnitudo mea. 9 Non faciam furorē iræ meæ: non convertar ut disperdā Ephraim: quoniā De' ego, & non homo: in medio tuî Sanct', et non ingrediar civitatē. 10 Post Dñm ambulabunt, quasi leo rugiet: quia ipse rugiet, et formidabunt filii maris. 11 Et avolabunt quasi avis ex Ægypto, et quasi columba de terra Assyriorum: et collocabo eos in domibus suis, dicit Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Ἐφραὶμ δάμαλις δεδιδαγμένη ἀγαπᾷν νεῖκος, ἐγὼ δὲ ἐπελεύσομαι ἐπὶ τὸ κάλλιστον τοῦ τραχήλου αὐτῆς. ἐπιβιβῶ Ἐφραίμ, (ι) παρασιωπήσομαι Ἰούδαν, ἐνισχύσει αὐτῷ Ἰακώβ. 12 Σπείρατε ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην, τρυγήσατε (κ) εἰς καρπὸν ζωῆς, φωτίσατε ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως, ἐκζητήσατε τὸν κύριον ἕως τοῦ ἐλθεῖν (λ) γενήματα δικαιοσύνης ὑμῖν. 13 Ἵνα τί παρεσιωπήσατε ἀσέβειαν, καὶ τὰς ἀδικίας αὐτῆς ἐτρυγήσατε; ἐφάγετε καρπὸν ψευδῆ, ὅτι ἤλπισας ἐν (μ) τοῖς ἁμαρτήμασί σου, ἐν πλήθει δυνάμεώς σου. 14 Καὶ ἐξαναστήσεται ἀπώλεια ἐν τῷ λαῷ σου, καὶ πάντα τὰ περιτετειχισμένα σου (ν) οἰχήσεται· ὡς ἄρχων Σαλαμὰν ἐκ τοῦ οἴκου (ξ) τοῦ Ἱεροβοάμ, ἐν ἡμέραις πολέμου μητέρα ἐπὶ τέκνοις ἠδάφισαν. 15 Οὕτως ποιήσω ὑμῖν, οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου (ο) ἀδικίας κακιῶν ὑμῶν.

Ephræm vitula docta diligere contentionem. Ego autē veniā super pulchritudinē colli ej'. Supponā Ephræm, reticebo Judā, roborabitur sibi Jacob. 12 Seminate vobis in justitia, vindemiate in fructū vitæ, illuminate vobis lumen (h) scientiæ, quærite Dominū, donec veniant fruges justitiæ vobis. 13 Quid reticuistis (i) impietatē, & iniquitates ej' vindemiâstis? Comedistis fructū mendacē, quia sperâsti in (k) peccatis tuis, in multitudine fortitudinis tuæ. 14 Et cōsurget perditio in populo tuo: & omnia murata tua abibunt: sicut princeps Salmanan de domo (l) Hieroboam, in diebus belli, matrē super filios alliserunt; 15 Sic faciam vobis, domus Israël, à (m) facie injustitiæ malitiarum vestrarum.

ΚΕΦ. ια'.

1 Ὄρθρου ἀπερρίφησαν, ἀπερρίφη βασιλεὺς (α) Ἰσραήλ. ὅτι νήπιος Ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ (β) ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἐξ Αἰγύπτου 2 μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ. Καθὼς (*) μετεκάλεσα αὐτούς, οὕτως ἀπῴχοντο ἐκ προσώπου μου· αὐτοὶ τοῖς Βααλεὶμ ἔθυον, καὶ τοῖς 3 γλυπτοῖς ἐθυμίων. Καὶ ἐγὼ συνεπόδισα τὸν Ἐφραίμ, ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τὸν βραχίονά μου, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἴαμαι αὐτούς. 4 Ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπων ἐξέτεινα αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς ἀγαπήσεώς μου, καὶ (γ) ἔσομαι αὐτοῖς ὡς ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ· καὶ ἐπιβλέψομαι πρὸς αὐτόν, 5 δυνήσομαι αὐτῷ. Κατῴκησεν Ἐφραὶμ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ Ἀσσοὺρ αὐτὸς βασιλεὺς αὐτοῦ, 6 ὅτι οὐκ ἠθέλησεν ἐπιστρέψαι. Καὶ ἠσθένησεν (δ) ἐν ῥομφαίᾳ ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ, καὶ κατέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ· καὶ φάγονται ἐκ τῶν 7 διαβουλίων αὐτῶν. Καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐπικρεμάμενος ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ· (ε) καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ τίμια αὐτοῦ θυμωθήσεται, καὶ οὐ 8 μὴ ὑψώσῃ αὐτόν. Τί σε (ζ) διαθῶμαι Ἐφραίμ; ὑπερασπιῶ σου Ἰσραήλ; τί σε διαθῶ; ὡς Ἀδαμὰ θήσομαί σε, καὶ ὡς Σεβωείμ. μετεστράφη ἡ καρδία μου ἐν τῷ αὐτῷ, 9 συνεταράχθη ἡ μεταμέλειά μου. Οὐ μὴ ποιήσω κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου· οὐ μὴ ἐγκαταλίπω τοῦ ἐξαλειφθῆναι τὸν Ἐφραίμ· διότι θεὸς ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ἐν σοὶ ἅγιος, καὶ οὐκ εἰσελεύσομαι εἰς πόλιν. 10 Ὀπίσω κυρίου πορεύσομαι· ὡς λέων ἐρεύξεται, ὅτι αὐτὸς ὠρύσεται, καὶ ἐκστήσονται τέκνα ὑδάτων. 11 (η) Ἐκστήσονται ὡς ὄρνεον ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ὡς περιστερὰ ἐκ γῆς Ἀσσυρίων· καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, λέγει κύριος.

CAP. XI.

1 Manè (a) projecti sunt: projectus est rex Israel: quia parvulus Israel: & ego dilexi eum, & ex Ægypto (b) vocavi filios ej'. 2 Sicut vocavi eos, ita abierunt à facie mea ipsi. Baalim immolabāt, et sculptilibus adolebant. 3 Et ego (c) ligavi pedes Ephræm, suscepi eum super brachiū meū: & non cognoverunt, quia sanavi illos. 4 In corruptione hominum extendi eos in vinculis charitatis meæ. Et (d) ero illis, quasi dans alapas homo super maxillas ejus: & respiciā ad eū, (e) prævalebo ei. 5 Habitavit Ephræm in Ægypto: et Assur ipse rex ejus: quia noluit converti: 6 Et infirmat' est (f) in gladio in civitatibus, et cessavit in manib' suis. Et comedēt de cogitationib' suis: 7 Et popul' ejus suspensus ex incolatu suo. Et Deus super pretiosa ejus irascetur, & non exaltabit eum. 8 Quomodò te (g) disponam, Ephræm? (h) protegam te, Israel? Quid te disponā? Sicut Adama, ponam te, et sicut Seboïm. Conversum est cor meū in ipso: conturbata est pœnitudo mea. 9 Non faciam juxta iram furoris mei, non derelinquā, ut deleatur Ephræm: quoniā Deus ego sum, et non homo: in te Sanct', et non ingrediar in civitatem. 10 Post Dominū (i) ambulabo. Sicut leo, rugiet: quia ipse rugiet, et formidabunt filii aquarū. 11 (k) Pavebunt, quasi avis ex Ægypto, et quasi columba de terra Assyriorum. Et restituam eos in domos suas, dicit Dominus.

MS.A. (ι) καὶ παρασιωπήσομαι (κ) ἑαυτοῖς εἰς (λ) γενήματα (μ) ἅρμασιν (ν) οἰκήσεται. (ξ) Ἱεροβαάλ, (ο) κακιῶν ὑμῶν.

Κεφ. ια'. MS.A. (α) τοῦ Ἰσραήλ. διότι (β) ἠγάπηκα (*) μετεκαλέσατο (γ) ἐγὼ ἔσομαι (δ) ῥομφαία (ε) ὁ δὲ θεὸς (ζ) διαθῶ (η) Καὶ ἐκστήσονται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דָּמְיָא לְעֶגְלְתָא דְמַלְּפִין לַהּ לְמִרְדֵי וְלָא אָלְפָא רְחִימַת לְהַלָּכָא
בִּרְעוּת נַפְשַׁהּ וַאֲנָא פְרָקִית יָתְהוֹן מִשִּׁעְבּוּד מִצְרַיִם אַעְדֵּיתִי נִיר תַּקִּיף מִצַּוְרֵיהוֹן
אַשְׁרֵיתִי בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל תְּקוֹף אַרְעָא דֶאֱמוֹרָאָה דִּכְבִישׁ קֳדָמֵיהוֹן דְּבֵית יְהוּדָה
12 אַחְסֵנִית יָתְהוֹן אַחְסַנְתָּא דְקַיֵּימִית לַאֲבוּהוֹן יַעֲקֹב׃ בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲבִידוּ לְכוֹן עוֹבָדִין
טָבִין הֲלִיכוּ בְּאָרְחָא דִקְשׁוֹטָא קַיִּימוּ לְכוֹן אוּלְפַן אוֹרַיְתָא הָא בְּכָל עִדָּן נְבִיַּיָא אָמְרִין
13 לְכוֹן תּוּבוּ לְדַחַלְתָּא דַיְיָ כְּעַן יִתְגְּלֵי וְיֵיתֵי זְכוּ לְכוֹן׃ אִתְעַשַּׁתְּתוּן לְכוֹן אוֹנֵס רְשַׁע עֲבַדְתּוּן
14 אִתְקַבַּלְתּוּן תּוּשְׁלָמַת עוֹבָדֵיכוֹן אֲרֵי אִתְרְחֵיצְתָּא בְּאָרְחָתָךְ בְּסַגִּי גִּבָּרָךְ׃ וִיקוּם אִתְרְגוּשָׁא
בְּעַמָּךְ וְכָל כְּרַכָּךְ יִתְבַּזְּזוּן כְּבִזַּת שַׁלְמָא בְּכַמְנָא בְּיוֹמָא דִקְרָבָא אֵם עַל בְּנִין קְטִילַת׃
15 כֵּן גְּרָמוּ לְכוֹן חוֹבִין דְּחַבְתּוּן בְּבֵית אֵל מִן קֳדָם בִּישׁוּת עוֹבָדֵיכוֹן בְּסוֹפָא בְּהִירַת וְאִתְכְּנַע
מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃

יא

1 אֲרֵי רַבֵּי הֲוָה יִשְׂרָאֵל וּרְחִמְתֵּיהּ וּמִמִּצְרַיִם קְרֵיתִי לְהוֹן בְּנִין׃ שְׁלַחִית נְבִיַּי לְאַלָּפָא 2
3 לְהוֹן וְאִנּוּן טְעוֹ מִקַּבֵּל אַפֵּיהוֹן לְטָעֲוָתָא מְדַבְּחִין וּלְצַלְמַנַיָּא מְסַקִּין בּוּסְמִין׃ וַאֲנָא
בְּמַלְאָךְ שְׁלִיחַ מִן קֳדָמַי דַּבְּרֵית בְּאוֹרַח תַּקְנָא לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַלְתִּינוּן כְּדַעַל דְּרָעִין
4 וְלָא יְדַעִין דְּמִן קֳדָמַי מִתְרַחֵם עֲלֵיהוֹן׃ בְּמִגְּרַת בְּנִין רְחִימִין נְגַדְתִּינוּן בִּתְקוֹף רַחֲמְתָא
וַהֲוָה מֵימְרִי לְהוֹן כְּאִכָּרָא טָבָא דְּמֵקִיל בִּכְתַף תּוֹרַיָּא וּמוֹרִיךְ בְּלִחְיָאתְהוֹן וְאַף כַּד הֲווֹ
5 בְּמַדְבְּרָא אַסְגֵּיתִי לְהוֹן טוּבָא לְמֵיכַל׃ לָא יְתוּבוּן לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּרַם אַתּוּרָאָה יִשְׁלוֹט
6 בְּהוֹן אֲרֵי מְסָרְבִין לְמֵתַב׃ וְתָחוּל חַרְבָּא בְּקִרְווֹהִי וּתְקַטֵּיל גִּבָּרוֹהִי וּתְשֵׁיצֵי רַבְרְבוֹהִי
7 מִמַּלְכֵי עֵצָתְהוֹן׃ וְעַמִּי פְּלִיגִין לְמֵתַב לְאוֹרַיְתִי וּבְמַרְוָעָא קַשְׁיָא יִתְעַרְעוּן כַּחֲדָא לָא
8 יְהָכוּן בְּקוֹמָא זְקוּפָא׃ אֵיכְדֵין אֶמְסְרִנָּךְ אֶפְרַיִם אֲשֵׁיצְנָךְ יִשְׂרָאֵל אֵיכְדֵין אֲבַדְּרִנָּךְ כְּאַדְמָה
9 אֲשַׁוִּינָךְ כִּצְבוֹיִים מִתְעַרַע מֵימַר קְיָמִי לְקִבְלִי כַּחֲדָא אִתְגוֹלַלוּ רַחֲמָי׃ לָא אֶעְבֵּד תְּקוֹף
רוּגְזִי וְלָא יְתוּב מֵימְרִי לְחַבָּלָא בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אֱלָהָא אֲנָא מֵימְרִי לְעָלְמָא קַיָּם וְלֵית
עוֹבָדַי כְּעוֹבָדֵי בִסְרָא דְדָיְרִין עַל אַרְעָא כֵּן גְּזָרִית בְּמֵימְרִי דְּבֵינֵיכוֹן שְׁכִנְתִּי קַדִּישָׁא וְלָא
10 אַחְלֵף בִּקְרְוָא אוֹחֲרִי עוֹד יְרוּשְׁלֵם׃ בָּתַר פּוּלְחָנָא דַיְיָ יְהָכוּן מֵימְרֵיהּ כְּאַרְיָא דְמַכְלֵי אֲרֵי
11 הוּא יַכְלֵי וְיִתְכַּנְּשׁוּן גָּלְוָתָא מִמַּעַרְבָא׃ כְּעוֹפָא דְּאָתֵי בִּגְלֵי כֵּן יֵיתוּן דִּגְלוֹ לְאַרְעָא
דְמִצְרַיִם וּכְיוֹנָה דְיָתְבָא לְנוֹ שׁוֹבְכַהּ כֵּן יְתוּבוּן דְּאִטַּלְטַלוּ לְאַרְעָא דְאַתּוּר וְאָתִבִנּוּן
בִּשְׁלָם לְבָתֵּיהוֹן וּמֵימְרִי יְהֵי בְסַעְדְּהוֹן אֲמַר יְיָ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

11 Cœtus Israel similis est vitulæ quam arare docent, & non discit; dilexit in voluntate animæ suæ ambulare: at ego liberavi *eos* à servitute Ægyptiorū: abstuli jugum durum à cervicib' *eorum*, collocavi domum Israeliticā in fortitudine terræ Ammorrhæorum qui subjugati sunt coram eis, hæreditare feci domum Juda possessionē pro qua juraverā patri eorum Jacob. 12 Dom' Israel agite vobis opera bona, ambulate per viā *veritatis*, stabilite vobis doctrinam legis: ecce omni tempore prophetæ dicūt vobis, Recipite vos ad timorē Dñi: nunc enim revelabitur & adferet vobis justitiā. 13 Machinati estis *vobis* rapinā, impietatē commisistis, recepistis retributionē operum vestrorum, etenim confisus es in viis tuis propter multitudinē fortium tuorum. 14 Nihilomin' consurget tumult' in populo tuo, & omnes arces tuæ vastabuntur, sicut vastatur pacificus per insidias in die belli: mater super filios occisa est. 15 Talium causa fuerunt vobis peccata, quæ patrastis in Bethel, propter improbitatem operum vestrorum: confusus est porrò & probro affectus est rex Israel.

CAP. XI.

1 Quando puer erat Israel, diligebam eum, & ex Ægypto vocavi eos filios. 2 Misi prophetas meos ut erudirent eos, sed ipsi illorum conspectum refugerūt idolis sacrificantes, & simulachris adolentes aromata. 3 Atq; ego per angelum missum à facie mea deduxi Israel per congruā viam, & portavi eos ferme in brachiis, licet nescirent à facie mea misericordiam super ipsos extare. 4 Sicuti moris est trahi filios dilectos, traxi eos fortitudine charitatis: fuitq; Verbum meū eis sicut agricola bon' qui allevat humerum boum & [*frena*] relaxat in maxillis eorum: adhúcq; etiamnum in deserto degentib' multa suppeditavi eis bona, quib' vescerentur. 5 Non revertentur in terrā Ægypti, sed Assur dominabitur eis, quoniam renuerunt converti. 6 Et versabitur gladi' in civitatib' ej', & concidet fortes ejus, & consumet proceres ejus à consultationibus consilii eorum. 7 Populus autem me' hæsitat se convertere ad legem meam, sed in infirmitatem gravem incurrent simul, non ambulabunt erecta statura. 8 Quomodo tradam te Ephraim? exterminabo te Israel: quomodo dispergam te sicut Adama? ponam te velut Seboim; obviam fit mihi verbum pacti mei: simul *convolutæ sunt commiserationes meæ*. 9 Non exequar iram furoris mei, nec convertetur verbum meum causa disperdendæ domus Israel, siquidem Deus ego cùm sim, verbum meum in æternum permanet, nec sunt opera mea qualia *opera* [*filiorum*] carnis, qui morantur in terra: sic decrevi in verbo meo, [*nempe*] ut inter vos sit majestas mea sancta: certè non permutabo amplius Jerusalem pro alia civitate. 10 Post cultum Domini ambulabunt, & Verbum ejus sicut leo erit qui rugit; statim enim ac rugiet, congregabuntur exules ab Occidente. 11 Sicut avis quæ apertè venit, sic venient qui in exilium acti fuerunt in terram Ægypti: & sicut columba quæ revertetur ad columbare suum, sic redibunt qui deportati sunt in terram Assur: sanè reducam eos in pace ad domos suas, & Verbum meū aderit in patrocinium eorū, ait Dñs.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܐܦܪܝܡ ܥܓܠܬܐ ܡܠܦܬܐ ܕܪܚܡܐ ܠܡܕܫ. ܘܐܢܐ ܥܒܪܬ ܥܠ ܨܘܪܗ. ܐܪܟܒ ܠܐܦܪܝܡ
12 ܘܢܕܘܫ ܝܗܘܕܐ. ܘܢܒܙܘܙ ܝܥܩܘܒ. * ܙܪܘܥܘ ܠܟܘܢ ܙܕܝܩܘܬܐ. ܘܚܨܘܕܘ ܦܘܡܐ ܕܛܝܒܘܬܐ.
ܐܢܗܪܘ ܠܟܘܢ ܢܗܝܪܐ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܠܡܒܥܝܗ ܠܡܪܝܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܘܢܚܘܐ ܠܟܘܢ
13 ܙܕܝܩܘܬܗ. * ܕܒܪܬܘܢ ܦܕܢܐ ܕܚܛܝܬܐ ܘܕܥܘܠܐ. ܘܚܨܕܬܘܢ ܘܐܟܠܬܘܢ ܦܐܪܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. ܡܛܠ
14 ܕܬܟܠܬܘܢ ܥܠ ܐܘܪܚܬܟܘܢ. ܘܥܠ ܣܘܓܐܐ ܕܚܝܠܟܘܢ. * ܢܩܘܡ ܚܒܠܐ ܒܥܡܟ. ܘܟܠܗܘܢ
ܟܪܟܝܟ ܢܬܒܙܙܘܢ. ܐܝܟ ܒܙܬܐ ܕܫܠܡܢ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܠ ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܒܐ. ܐܡܐ ܥܠ ܒܢܝܗ̈
15 ܢܦܨܘܢ. * ܗܟܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܝܬ ܐܝܠ. ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܫܘܬܐ ܕܒܝܫܘܬܟܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 * ܒܨܦܪܐ ܬܘܗ ܘܐܫܬܚܩ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܡܛܠ ܕܟܕ ܛܠܝܐ ܗܘܐ
2 ܐܝܣܪܝܠ ܪܚܡܬܗ. ܘܡܢ ܡܨܪܝܢ ܩܪܝܬܗ ܠܒܪܝ. * ܐܝܟ ܕܩܪܘ ܐܢܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܙܠܘ ܡܢ
3 ܩܕܡܝ. ܘܠܒܥܠܐ ܕܒܚܘ. ܘܠܦܬܟܪ̈ܐ ܣܡܘ ܒܣܡ̈ܐ. * ܘܐܢܐ ܕܒܪܬܗ ܠܐܦܪܝܡ. ܘܢܣܒܬ
4 ܐܢܘܢ ܥܠ ܕܪܥܝ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܕܐܣܝܬ ܐܢܘܢ. * ܒܚܒܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܢܓܕܬ ܐܢܘܢ. ܘܒܐܣܘܪ̈ܐ
ܕܚܘܒܐ. ܘܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܪܝܡ ܢܝܪܐ ܡܢ ܨܘܪܗܘܢ. ܘܐܪܟܢܬ ܠܗܘܢ ܘܐܟܠܘ.
5 * ܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܐܬܘܪܝܐ ܗܘ ܡܠܟܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܨܒܘ ܠܡܬܦܢܝܘ. * ܢܬܩܦ
6 ܣܝܦܐ ܒܩܘܪ̈ܝܗܘܢ. ܘܬܣܘܦ ܡܢ ܐܝܕܝܗܘܢ. ܘܢܐܟܠܘܢ ܡܢ ܡܬܪ̈ܥܝܬܗܘܢ. * ܘܥܡܝ
7 ܬܠܐ ܠܡܬܦܢܝܘ ܠܘܬܝ. ܘܠܐܠܗܐ ܢܩܪܘܢ. ܘܡܚܕܐ ܢܫܬܟܚ. ܘܠܐ ܢܬܪܝܡ. * ܐܝܟܢܐ ܐܣܬܪܟ
8 ܐܦܪܝܡ. ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܥܕܪܟ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܥܒܕܟ. ܐܝܟ ܐܕܡܐ. ܐܘ ܐܝܟ ܨܒܘܝܡ.
ܐܬܗܦܟ ܠܒܝ ܥܠܝ. ܘܐܬܓܠܓܠܘ ܪ̈ܚܡܝ. * ܠܐ ܐܥܒܕ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܝ. ܘܠܐ ܐܬܘܒ ܠܡܚܒܠܘ
9 ܠܐܦܪܝܡ. ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܒܪܢܫܐ. ܒܝܢܬܟܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܘܠܐ ܐܥܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ. * ܒܬܪ
10 ܡܪܝܐ ܢܐܙܠܘܢ ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܢܢܗܡ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܢܢܗܡ ܘܢܙܘܥܘܢ ܒܢ̈ܝ ܥܡܡܐ. * ܘܢܦܪܚܘܢ ܐܝܟ
11 ܦܪܚܬܐ ܡܢ ܡܨܪܝܢ. ܘܐܝܟ ܝܘܢܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܐܬܘܪ. ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ ܠܒ̈ܬܝܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

11 * Aphrem est vitula edocta amans triturare, & ego transivi super collum ejus: inequitabo Aphremum, triturabit Juda, & Jacob diripiet. 12 Serite vobis justitiam, & metite os (i. summum) probitatis: accendite vobis lucernam, quia tempus est quærendi Dñm, donec veniat & ostendat vobis justitiā suā. 13 Duxistis aratrū peccati & impietatis, & messuistis atq; comedistis fructus mendacii. Quia confisi estis viis vestris, & multitudini roboris vestri, 14 Invadet excidium populum tuum, & omnes urbes tuæ diripientur ut direptione Salmæ, inde à Beth-il, in die belli: matrem super filios ejus allident. 15 Ita facient vobis, O Beth-il, propter pessimam malitiam vestram.

CAP. XI.

1 In aurora admiratus est & obstupuit rex Israelis, quia dum puer esset Israel, dilexi eum, & inde ab Ægypto vocavi eum filium meum. 2 Prout vocaverunt eos, ita abierunt à conspectu meo, & Baali sacrificaverunt, & sculptilibus thura adhibuerunt. 3 Ego Aphremum rexi, eósque super brachia mea excepi: nihilominus non agnoscunt me sanâsse eos. 4 Funibus humanis traxi eos, & vinculis amoris: & fui eis tanquam is qui aufert jugum à cervice eorum: & inclinavi eis, ut comederent. 5 Non revertentur in terram Ægypti, sed Assyrius erit rex eorum, quia noluerunt converti. 6 Infirmabitur gladius in urbibus eorum, & evanescet è manib' eorum, comedéntque de consiliis suis. 7 Populus meus hæsitat in redeundo ad me: Deum verò vocent, statímque curam habebit, nec extolletur. 8 Quomodo protegerem te Aphrem? aut quomodo juvarem te Israel? aut qualem te redderem? ut Adâmam, an ut Seboim? Inversum est cor meum, & profusa sunt viscera mea: 9 Non perficiam æstum iræ meæ, neque consumam ampliùs Aphremum: quia Deus ego sum, ac non homo, inter vos: sanctus sum, nec urbem ingrediar. 10 Dominum sequentur ut leonem rugientem: nam ipso rugiente pavebunt filii populum, Tum exsilient ut volucres ex Ægypto, 11 & ut columbæ de terra Assur: & reducam eos ad sedem eorum, dixit Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * افرام عاجلة معلمة ان تحب الغلبة * وانا اتي على حسن عنقها * اركب افرام * واسكت يهودا *
12 يقويه يعقوب * ازرعوا لكم عدلا * اقطفوا ثمر الحياة * اضيئوا لكم نور المعرفة * اطلبوا الرب
13 الى ان ياتي لكم * يا اولاد العدل لماذا غفلتم عن النفاق * وقطفتم مظالمه * اكلتم ثمر كاذبة *
14 لانك وثقت بمركباتك بكثرة جيشك * ويدور الهلاك في شعبك * وينهب جميع حصونك مثل
15 رييس سالامان * في بيت يوربعام في ايام الحرب ضربوا الام بالاولاد * هكذا اصنع بكم يا
بيت اسرايل من وجه قبايحكم *

* الفصل الحادي عشر *

1 * سحرا طرحوا * طرح ملك اسرايل * من اجل ان اسرايل منذ كان طفلا فانا احببته * ومن
2 مصر دعوت اولاده * كما دعوتهم * هكذا بعدوا عن وجهي * هم لاوثان ايم ذبحوا * وللمنحوتات
3 بخروا * وانا قيدت افرام * واخذته على ذراعي * ولم يعلموا اني اشفيهم * بفساد البشر مددتهم 4
5 برباطات محبتي * واصير لهم مثل انسان لاطم على خديه * وانظر اليه * واقتدر عليه * سكن
6 افرام في ارض مصر والموصلي هو ملكه * لانه لم يشا ان يرجع * وضعف السيف في مدنه *
7 وانكف في يديه * وياكلون من روياهم * وشعبي متعلق من غربته * والله يغضب على كرامته
8 ولا يرفعه * لماذا اودك يا افرام * واستر عليك يا اسرايل * لماذا اعزك * مثل ادام اصنعك ومثل
9 صبويم * انتقل قلبي في ذاتي * انقلبت ندامتي * لا اصنع كهمة غضبي * ولا اترك ان
10 ابيد افرام * من اجل اني انا الله انا * ولست انسانا * فيك قدوس * ولا ادخل الى المدينة * خلف
11 الرب اسير * مثل اسد يزير * لانه هو يزار * ويتحير اولاد المياه * ويتحير مثل طاير من مصر *
وكمثل حمامة من ارض الموصليين * واردهم الى بيوتهم يقول الرب *

11 Aphrem vitula est assueta diligere victoriam: at ego invadam pulchritudinem colli ejus, inequitabo Aphrem, & silere faciam Judam, corroborabit eum Jacob. 12 Seminate vobis æquitatem, legite fructum vitæ, accendite vobis lumen scientiæ, petite Dominum donec veniat ad vos. 13 O filii æquitatis, quare neglexistis impietatem, iniquitates ejus tamen vindemiâstis, fructum mendacem comedistis? Quia spem collocâsti in curribus tuis, in multitudine exercitûs tui; 14 Ideò grassabitur pernicies in populo tuo, & diripientur omnes munitiones tuæ, ut egit princeps Salaman; in domo Jerobaami, diebus belli, matrem percusserunt cum filiis. 15 Ita faciam vobis, O domus Israelis propter turpitudines vestras.

CAP. XI.

1 Manè projecti sunt, projectus est rex Israelis: quoniam Israelem ex quo parvulus erat, ego dilexi, & ex Ægypto vocavi filios ejus. 2 Quemadmodum vocavi eos, ita recesserunt à facie mea: ipsi idolis Aim sacrificaverunt, & sculptilibus thus adoleverunt. 3 Ego vinxi Aphremum, & tuli eum super brachium meum: attamen ignorant quòd ego sanaturus sum eos. 4 In corruptione hominum, extendi eos in vinculis amoris mei, & fiam eis velut homo percutiens genas suas, respiciam eum & prævalebo ei. 5 Habitavit Aphrem in terra Ægypti, & Assyria rex ejus est; quia noluit reverti. 6 Et infirmatus est gladius in urbibus ejus, & continuit se in manibus ejus; comedéntque ex opinionibus suis. 7 Populus meus pendet ab incolatu suo, & Deus irascetur honoribus ejus, & non exaltabit eum. 8 Cur amo te O Aphrem, protego te O Israel? cur honoro te? Ut Adamam reddam te, & ut Seboim. Immutatus est in me animus meus, inversa est pœnitudo mea: 9 Non agam secundùm impetum iræ meæ, neque permittam ut perdam Aphremum; quia Deus ego sum, ac non homo, in te sanctus; neque ingrediar urbem. 10 Post Dominum incedam, ut leo rugiet: nam ipso rugiente stupebunt filii aquarum. 11 Stupebunt inquam velut avis ex Ægypto, & velut columba de terra Assyriorum: eos autem restituam ad domos suas, dicit Dominus.

הושע : יב יג

CAP. XII. יב

:Israel domus dolo in & , Ephraim mendacio in me Circunderunt
1 סבבני בכחש אפרים ובמרמה בית ישראל
Ephraim .est fidelis sanctis cum & ,Deo cum *dominans* adhuc Jehudah &
2 ויהודה עד רד עם־אל ועם־קדושים נאמן : אפרים
vastitatem & mendacium die omni ; Eurum *sequens* & ,ventum *pascens*
רעה רוח ורדף קדים כל־היום כזב ושד
:*ducetur* Ægyptum in oleum & ,*excident* Assur cum fœdus &:*multiplicabit*
ירבה וברית עם־אשור יכרתו ושמן למצרים יובל :
,ej⁹ vias juxta ,Jahacob *super* visitandũ ad & ; Jehudah cum Domino *lis* &
3 וריב ליהוה עם־יהודה ולפקד על־יעקב כדרכיו
;suum fratrem supplantavit utero In .ei reddet ejus *studia* juxta
4 כמעלליו ישיב לו : בבטן עקב את־אחיו
;*angelum in fuit princeps* Et .*Deo cum fuit princeps* sua fortitudine *in* &
5 ובאונו שרה את־אלהים : וישר אל־מלאך
est locutus ibi &,eum invenit Bethel : eum rogavit & ,flevit;prævaluit &
ויכל בכה ויתחנן־לו בית־אל ימצאנו ושם ידבר
.ejus memoriale Dominus ; exercituum Deus Dominus Et .nobiscum
6 עמנו : ויהוה אלהי הצבאות יהוה זכרו :
expecta &,custodi judicium & misericordiam:*converteris* tuũ Deum ad tu &
7 ואתה באלהיך תשוב חסד ומשפט שמר וקוה
opprimere *doli bilancibus ejus* manu in Mercatoris .semper *tuum Deum ad*
8 אל־אלהיך תמיד : כנען בידו מאזני מרמה לעשק
:mihi *robur* inveni , sum ditatus Veruntamen ,Ephraim dixit Et .dilexit
9 אהב : ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי
.peccatum *quæ*,iniquitatem *mihi* invenient non meis laboribus omnibus
כל־יגיעי לא ימצאו־לי עון אשר־חטא :
te faciam habitare adhuc , Ægypti terra è , tuus Deus Dominus ego Et
10 ואנכי יהוה אלהיך מארץ מצרים עד אושיבך
ego & , prophetis *super* sum locut⁹ Et.festivitatis dies secundũ *tentoriis* in
11 באהלים כימי מועד : ודברתי על־הנביאים ואנכי
iniquitas Ghilhad Si .*assimilabo* prophetarum *manu in*&:multiplicavi visionẽ
12 חזון הרביתי וביד הנביאים אדמה : אם־גלעד און
etiam : immolaverunt boves Ghilgal in ,fuerunt *mendacium* veruntamen
אך־שוא היו בגלגל שורים זבחו גם
agrum Jahacob fugit Et .agrorum sulcos super acervi sicut eorum altaria
13 מזבחותם כגלים על תלמי שדי : ויברח יעקב שדה
propheta in Et .custodivit *uxore in* & , *uxore in* Israel servivit & ;Aram
14 ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר : ובנביא
propheta in & ; Ægypto ex Israel Dominus fecit ascendere
העלה יהוה את־ישראל ממצרים ובנביא
ejus *sanguines* & ; *acerbitatibus* Ephraim fecit Irasci .se custodivit
15 נשמר : הכעיס אפרים תמרורים ודמיו
.suus Dominus ei reddet ejus opprobrium & , *deferet* eum super
עליו יטוש וחרפתו ישיב לו אדניו :

CAP. XIII. יג

deliquit & : Israel in ipse elevavit,tremor , Ephraim *loqui Secundum*
1 כדבר אפרים רתת נשא הוא בישראל ויאשם
sibi fecerunt & , *peccare* addiderunt nunc Et .*est mortuus* & ,Bahal in
2 בבעל וימת : ועתה יוספו לחטא ויעשו להם
artificum opus *dolores* ,*sua intelligentia in* suo argento ex conflatile
מסכה מכספם כתבונם עצבים מעשה חרשים
.*osculentur* vitulos ,*hominem Sacrificantes* ,*dicentes* ipsi *illis* : totum
כלה להם הם אמרים זבחי אדם עגלים ישקון :
: *vadens manicans* ros sicut & , *matutini* nubes veluti erunt Idcircò
3 לכן יהיו כענן־בקר וכטל משכים הלך
.*fumario è* fumus sicut & ,area ab *exturbabitur* gluma sicut
כמץ יסער מגרן וכעשן מארבה :

Versio VULG. LAT.

12 Circumdedit me in negatione Ephraim, & in dolo domus Israel: Judas autem testis descendit cum Deo, & cum Sanctis fidelis.

CAP. XII.

1 EPhraim pascit ventum, & sequitur æstum: totâ die mendaciũ & vastitatem multiplicat: & fœd⁹ cum Assyriis iniit, & oleum in Ægyptum ferebat. 2 Judicium ergò Dñi cum Juda, & visitatio sup Jacob: juxta vias ejus, & juxta adinventiones ejus reddet ei. 3 In utero supplantavit fratrem suum: & in fortitudine sua directus est cum Angelo. 4 Et invaluit ad angelum, & confortatus est: flevit, & rogavit eum, in Bethel invenit eum, et ibi locutus est nobiscum. 5 Et Dominus Deus exercituum, Dñs memoriale ejus. 6 Et tu ad Deum tuũ convertêris: misericordiam & judicium custodi, & spera in Deo tuo semper. 7 Chanaan, in manu ejus statera dolosa, calumniam dilexit. 8 Et dixit Ephraim; Veruntamen dives effectus sum, inveni idolum mihi: omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem, quam peccavi. 9 Et ego Dñs Deus tuus ex terra Ægypti, adhuc sedere te faciam in tabernaculis, sicut in dieb⁹ festivitatis. 10 Et locut⁹ sum super prophetas, & ego visionem multiplicavi, & in manu prophetarum assimilatus sum. 11 Si Galaad idolum, ergò frustrà erant in Galgal bobus immolantes: nam & altaria eorum quasi acervi super sulcos agri. 12 Fugit Jacob in regionẽ Syriæ, & servivit Israel in uxorem, & in uxorem servavit. 13 In prophetâ autem eduxit Dominus Israel de Ægypto: & in propheta servatus est. 14 Ad iracundiam me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis, & sanguis ejus super eum veniet, & opprobrium ejus restituet ei Dominus suus.

CAP. XIII.

1 LOquente Ephraim, horror invasit Israel, & deliquit in Baal, et mortuus est. 2 Et nunc addiderunt ad peccandum: fecerúntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum, factura artificum totum est: his ipsi dicunt; Immolate homines vitulos adorantes. 3 Idcircò erunt quasi nubes matutina, & sicut ros matutinus præteriens, sicut pulvis turbine raptus ex area, & sicut fumus de fumario.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 Ἐκύκλωσέ με ἐν ψεύδει Ἐφραΐμ, καὶ ἐν ἀσεβείαις (θ) οἶκος Ἰσραὴλ, καὶ Ἰούδα. νῦν ἔγνω αὐτοὺς ὁ Θεὸς, καὶ (ι) ὁ λαὸς ἅγιος κεκλήσεται Θεοῦ.

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Ὁ δὲ Ἐφραΐμ πονηρὸν πνεῦμα, ἐδίωξε καύσωνα ὅλην τὴν ἡμέραν· κενὰ καὶ μάταια ἐπλήθυνε, καὶ διαθήκην μετὰ Ἀσσυρίων διέθετο, καὶ ἔλαιον εἰς Αἴγυπτον ἐνεπορεύετο. 2 Καὶ κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς (α) Ἰούδαν, τοῦ ἐκδικῆσαι τὸν Ἰακώβ· κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ (β) ἀποδώσει αὐτῷ. 3 Ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐπτέρνισε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐν κόποις αὐτοῦ ἐνίσχυσε πρὸς (γ) Θεόν. 4 Καὶ ἐνίσχυσε μετὰ ἀγγέλου, καὶ ἠδυνάσθη. ἔκλαυσαν, καὶ ἐδεήθησάν μου· ἐν τῷ (δ) οἴκῳ Ὢν εὕροσάν με, καὶ ἐκεῖ ἐλαλήθη πρὸς (ε) αὐτούς. 5 Ὁ δὲ κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ἔσται μνημόσυνον αὐτοῦ. 6 Καὶ σὺ ἐν Θεῷ σου ἐπιστρέψεις, ἔλεον καὶ κρίμα φυλάσσου, καὶ ἔγγιζε πρὸς τὸν Θεόν σου διαπαντός. 7 Χαναὰν, ἐν χειρὶ αὐτοῦ ζυγὸς ἀδικίας, 8 καταδυναστεύειν ἠγάπησε. Καὶ εἶπεν Ἐφραΐμ, Πλὴν πεπλούτηκα, εὕρηκα ἀναψυχὴν ἐμαυτῷ. πάντες οἱ πόνοι αὐτοῦ οὐχ εὑρεθήσονται αὐτῷ, (ζ) δι' ἀδικίας ἃς ἥμαρτεν. 9 Ἐγὼ δὲ κύριος ὁ Θεός σου ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἔτι κατοικιῶ σε ἐν 10 σκηναῖς, καθὼς (η) ἡμέραι ἑορτῆς. Καὶ λαλήσω πρὸς προφήτας, καὶ ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα, 11 καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ὡμοιώθην. Εἰ μὴ Γαλαάδ ἐστιν, ἄρα ψευδεῖς ἦσαν ἐν Γαλαὰδ ἄρχοντες θυσιάζοντες, καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν, ὡς χελῶναι ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ. 12 Καὶ ἀνεχώρησεν Ἰακὼβ εἰς πεδίον Συρίας, καὶ ἐδούλευσεν Ἰσραὴλ ἐν γυναικὶ, καὶ 13 (θ) γυναικὶ ἐφυλάξατο. Καὶ ἐν προφήτῃ ἀνήγαγε κύριος τὸν Ἰσραὴλ (ι) ἐκ γῆς Αἰγύπτου, 14 καὶ ἐν προφήτῃ διεφυλάχθη. Ἐθύμωσεν Ἐφραΐμ, καὶ παρώργισε, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐκχυθήσεται, καὶ τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ ἀνταποδώσει (κ) κύριος αὐτῷ.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 ΚΑτὰ τὸν λόγον Ἐφραΐμ δικαιώματα (α) ἔλαβεν αὐτὸς ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἔθετο αὐτὰ 2 τῇ Βάαλ καὶ ἀπέθανε. (β) Καὶ νῦν προσέθεντο τοῦ ἁμαρτάνειν (γ), καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χώνευμα ἐκ τοῦ ἀργυρίου (δ) αὐτῶν, κατ' εἰκόνα εἰδώλων, ἔργα τεκτόνων συντετελεσμένα αὐτοῖς. αὐτοὶ λέγουσι, Θύσατε 3 ἀνθρώπους, μόσχοι γὰρ ἐκλελοίπασι. Διὰ τοῦτο ἔσονται ὡς νεφέλη πρωϊνὴ, καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ πορευομένη, (ε) ὡς χνοῦς ἀποφυσώμενος ἀφ' ἅλωνος, καὶ ὡς ἀτμὶς (ζ) ἀπὸ δακρύων.

Circumdedit me in mendacio Ephræm, & in impietatibus domus Israel, & Juda. Nunc (l) cognovit eos Deus: & populus sanctus vocabitur Dei. 12

CAP. XII.

1 *EPhræm autem pessimus spiritus, persequut⁹ est æstũ totâ die: inania, & vana multiplicavit, & testamentũ cum Assyriis pepigit, & oleum in Ægyptum mercabatur.* 2 *Et judiciũ Domino cũ Juda, ut ulciscatur Jacob: juxta vias ejus, & juxta adinventiones ejus reddet ei.* 3 *In utero supplantavit fratrẽ suũ: & in laboribus suis prævaluit erga Deum:* 4 *Et confortatus est cum angelo, & potuit. (a) Fleverunt, & deprecati sunt me: in domo On invenerunt me: et ibi dictum est ad eos:* 5 *Dominus autẽ Deus omnipotens erit memoriale ejus.* 6 *Et tu in Deo tuo converteris: misericordiã, & judiciũ custodi, & appropinqua Deo tuo semper.* 7 *Chanaan, in manu ejus statera iniquitatis, opprimere per potentiam dilexit.* 8 *Et dixit Ephræm; Veruntamen dives effect⁹ sum, inveni requiem mihi. Omnes labores ejus non invenientur ei propter iniquitates, in quibus peccavit.* 9 *Ego autem Dominus Deus tuus eduxi te de terra Ægypti: adhuc habitare te faciã in tabernaculis, sicut (b) dies solennitatis.* 10 *Et loquar ad prophetas, & ego visiones multiplicavi, & in manibus prophetarum assimilat⁹ sum.* 11 *Si non Galaad est; ergò falsi erant in (c) Galaad principes immolantes: & altaria eorũ, quasi (d) testudines super desertũ agri.* 12 *Et recessit Jacob in campũ Syriæ, & servivit Israel in uxore, et (e) uxori custodivit.* 13 *Et in propheta eduxit Domin⁹ Israel de terra Ægypti: & in propheta servatus est.* 14 *(f) Indignari fecit Ephræm, & ad iracundiã provocavit: & sanguis ej⁹ super ipsũ effundetur: & opprobriũ illi⁹ restituet ei Domin⁹.*

CAP. XIII.

1 *JUxta verbum Ephræm (a) justificationes accepit ipse in Israel: & posuit (b) eas Baal & mortu⁹ est.* 2 *Et nunc apposuerunt ut peccarẽt: et fecerũt sibi conflatile ex argento suo secundùm imaginem idolorũ, opera artificũ completa. His ipsi dicunt, Immolate (c) homines: vituli enim defecerunt.* 3 *Idcircò erũt quasi nubes matutina, & sicut ros matutinus pertransiens, sicut pulvis exufflat⁹ ab area, & sicut vapor (d) de lacbrymis.*

MS.A. (θ) οἶκος (ι) λαὸς ἅγιος κληθήσεται Κεφ. ιβ'. MS.A. (α) τὸν Ἰούδαν, (β) ἀνταποδώσει (γ) τὸν θεόν. (δ) οἴκῳ μου εὕροσάν (ε) αὐτόν. (ζ) διὰ (η) ἡμέρα (θ) ἐν γυναικὶ (ι) ἐξ Αἰγύπτου, (κ) αὐτῷ κύριος. Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) αὐτὸς ἔλαβεν (β) Καὶ προσέθετο (γ) ἔτι, καὶ (δ) ἑαυτῶν, (ε) ὥσπερ χνοῦς (ζ) ἐκ καπνοδόχης. Ἐγὼ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 אסגיאו קדמי כדבין דבית אפרים ובנכלהון דבית ישראל ודבית יהודה הוו מתקפין
בפלחנא עד דגלא עמא דאלהא מארעהון ואנון דהוו פלחין קדמי בבית מקדשא
מתקרן עמא קדישא בכן הוו קימין :

יב

1 בית ישראל דמן לדרוח זרע ועלעול חצד כל יומא כדבין ובזא מסגן וקים עם אתוראה
2 אקימו וקורבנא למצרים מובלין : ודינא קדם יי עם דבית יהודה ולאסערא על יעקב
3 כארחתיה וכעובדוהי תקניא יתיב ליה : נביא אמר להון הלא יעקב עד דלא אתיליד
4 אמיר דיסגי מן אחוהי ובתוקפיה אתרברב עם מלאכא : ואתרברב עם מלאכא ויכיל
5 בכה ובעא מניה בביתאל אתגלי עלוהי ותמן ימלל עמנא : נביא אמר להון הוא יי
אלהי צבאות דאתגלי על אברהם יצחק ויעקב וכמא דאמיר על ידי משה דכרניה
6 לכל דר ודר : ואת בפולחנא דאלהך תתקף חסדא ודינא טר וסבר לפורקנא דאלהך
7 8 תדירא : לא תהוין כתגרין דבידיהון מוזנין דנכיל למנס רחמין : ואמרו דבית
אפרים ברם עתרנא אשכחנא אונס לנא נביא אמר להון כל עותרכון לא יתקים לכון
9 ביום תושלמת חובכון : ואנא יי אלהך דאפקתך מארעא דמצרים עוד אותיבנך
10 במשכנין כיומי קדם : ומללית עם נביא ואנא נבואן אסגיתי וביד נביא שלחית :
11 אם בגלעד הוו אנוסין ברם בבית גלגלא תורין לטעון דבחו אף אגוריהון אסגיאו
12 כיגרין על תחומי חקלא : נביא אמר להון הלא יעקב אבוכון אזל לחקלי ארם ופלח
13 ישראל באתתא ובאתתא נטר ענא : ואף כד נחתו אבהתכון למצרים נביא שלח
14 יי ואסיק ית ישראל ממצרים ועל ידי נביא אתנטר : מרגזין דבית אפרים מוספין
למחטי וחובת דם זכי דאשיד עלוהי יתוב וחסודיה יתיב ליה רבוניה :

יג

1 כד ממלל חד מבית אפרים רתיתא אחיד להון לעממיא מתרברבין הוו בישראל וכדו
2 דחבו עד דפלחו לטעותא מתקטלין : וכען מוספין למחטי ועבדו להון מתכא
מכספהון כדמותהון צלמנין עובד אומנין כולהון להון אנון מטען נביי שקרא דבחין
3 לעובד ידי אנשא תוריא לעגליא נכסין : בכן יהון כענן צפרא וכטלא דמוחי פסיק
כמוצא דנשבה רוח מאדרא וכתננא מכוות נורא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

11 Multiplicaverunt coram me mendacia, prognati domus Ephraim; et dolos *suos*, orti de familia Israel: proles verò domus Juda validi fuerunt in cultu, donec exulavit populus Dei de terra sua, et illi qui veneratiõe exhibuerũt coram me in domo sanctuarii, vocantur Populus sanctus, in eo quòd fuerunt stabiles.

CAP. XII.

1 DOmus Israel comparantur ei qui seminat ventum, & metit turbinem totâ die: mendacia & prædam multiplicant, & fœdus cum Assur statuerunt, & munera in Ægyptum deferunt. 2 Et judicium est coram Dño cum domo Juda, ut animadvertat in Jahacob juxta vias suas, & secundũ opera sua recta reddat ei. 3 Propheta dic eis: Nónne de Jahacob antequam natus esset, prædictum est, quòd major evaderet fratre suo, & fortitudine sua prævaluit Angelo? 4 Prævaluit quidem Angelò & superavit; flevit & deprecatus est eum: in Bethel revelatus est ei, ibíque nobiscum loquetur. 5 Propheta dic eis: Ipse est Dñs Deus exercituum, qui apparuit Abrahamo, Isaac & Jacob; & sicut traditum est per manus Moysis, memoriale ejus erit in generatione & generationem. 6 Tu autem in cultu Dei tui confortaberis: misericordiam & judicium custodi, & præstolare redemptionem Dei tui jugiter. 7 Ne sitis sicut mercatores, in quorum manibus sunt bilances dolosæ, rapinæ studentes. 8 Eodixerunt qui de domo Ephraim, Utiq; locupletati sumus, nacti sum⁹ nobis rapinam. Propheta dic eis: Omnes divitiæ vestræ non permansuræ sunt vobis in die retributionis peccatorum *vestrorum*. 9 Et ego Dñs Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti adhuc habitare te faciam in tabernaculis sicut in dieb⁹ antiquis. 10 Atq; ego locut⁹ sum cum prophetis, & ipse prophetias multiplicavi atq; per manũ prophetarũ misi. 11 Si in Galaad grassatores fuere: certè in fano Galgal vitulos idolis immolarunt, quin etiam aras suas multitudine æquaverunt acervis super terminos *agri*. 12 Propheta dic eis: Nónne Jahacob pater vester abiit ad agros Syriæ, & servivit Israel pro uxore, & pro uxore custodivit oves? 13 Quin etiam quando descenderunt patres vestri in Ægyptum, prophetam legavit Dñs qui ascendere fecit Israel de Ægypto, ac per manus prophetæ servatus est. 14 Ad iracundiam provocant progeniti domus Ephraim, peccare adjicientes, & delictum sanguinis justi quem effudit, in eum recidet, & opprobrium ipsius reddet ei Dominus suus.

CAP. XIII.

1 CUm loquitur nonnullus de domo Ephraim, tremor apprehendit populos, principes *fuerunt* in Israel: nunc verò quia *aversi sunt usq;* quòd coluerunt idola, neci traduntur. 2 Ac nunc addunt peccare, & fabricati sunt sibi conflatile de argento suo ad similitudinem suam: simulachra opus artificum universa sunt, *quæ ipsos errare faciunt*: Pseudoprophetæ sacra celebrant operi manuum hominis, boves immolant vitulis. 3 Ideò erunt sicut nubes matutina, & sicut ros qui citò deficit, sicut stipula quã exufflat vent⁹ de area, deniq; sicut fumus de fumario.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ * ܚܕܪܘܢܝ ܒܟܕܒܘܬܐ ܐܦܪܝܡ. ܘܒܢܟܠܐ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܘܝܗܘܕܐ 1
ܥܕܡܐ ܕܢܚܬ ܥܡܐ ܕܐܠܗܐ. ܥܡܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܗܝܡܢܐ. * ܐܦܪܝܡ ܪܥܐ ܪܘܚܐ. 2
ܘܪܕܦ ܥܠܥܠܐ ܟܠܗ ܝܘܡܐ. ܕܓܠܐ ܘܒܙܬܐ ܐܣܓܝܘ. ܘܩܝܡܐ ܥܡ ܐܬܘܪ ܓܙܪܘ. ܘܡܫܚܐ
ܠܡܨܪܝܢ ܐܘܒܠܘ. * ܘܕܝܢܐ ܐܝܬ ܠܡܪܝܐ ܥܡ ܝܗܘܕܐ. ܘܢܬܒܥ ܠܝܥܩܘܒ ܐܝܟ 3
ܐܘܪܚܬܗ. ܘܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ ܢܦܪܥܝܘܗܝ. * ܒܟܪܣܐ ܓܝܪ ܢܟܠܗ ܠܐܚܘܗܝ. ܘܒܥܡܠܗ 4
ܐܬܪܘܪܒ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܘܐܬܚܝܠ ܥܠ ܡܠܐܟܐ. ܘܒܟܐ ܘܒܥܐ ܡܢܗ. ܒܒܝܬ ܐܝܠ ܐܫܟܚܗ. ܘܬܡܢ 5
ܡܠܠ ܥܡܗ. * ܘܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܬܕܟܪܗ. * ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܐܠܗܟ. 6
ܘܛܝܒܘܬܐ ܘܕܝܢܐ ܛܪ. ܘܣܟܝ ܠܐܠܗܟ ܐܡܝܢܐܝܬ. * ܡܣܐܬܐ ܕܢܟܠܐ ܒܐܝܕܗ ܕܟܢܥܢ. 7
ܘܠܡܥܫܩܘ ܪܚܡ. * ܘܐܡܪ ܐܦܪܝܡ ܕܥܬܪܬ ܐܫܟܚܬ ܠܝ ܟܐܒܐ. ܘܟܠܗ ܥܡܠܝ ܠܐ ܣܦܩ 8
ܠܝ ܠܚܛܗܐ ܕܚܛܝܬ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܕܐܣܩܬܟ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܬܘܒ ܐܘܬܒܟ 9
ܒܡܫܟܢܐ. ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܕܥܐܕܐ. * ܘܡܠܠܬ ܥܡ ܢܒܝܐ. ܘܐܢܐ ܚܙܘܢܝ ܐܣܓܝܬ. ܘܒܐܝܕ 10
ܢܒܝܐ ܐܬܕܡܝܬ. * ܒܓܠܥܕ ܟܐܒܐ. ܘܒܓܠܓܠ ܠܣܪܝܩܘܬܐ ܕܒܚܘ ܬܘܪܐ. ܘܐܦ 11
ܡܕܒܚܝܗܘܢ ܐܝܟ ܚܠܘܢܐ ܕܥܠ ܚܩܠܐ ܕܐܪܥܐ ܒܝܪܐ. * ܘܥܪܩ ܝܥܩܘܒ ܠܐܪܥܐ ܕܐܪܡ. ܘܦܠܚ 12
ܐܝܣܪܝܠ ܚܠܦ ܐܢܬܬܐ. ܘܡܛܠ ܐܢܬܬܐ ܢܛܪ. * ܘܒܢܒܝܐ ܐܣܩ ܡܪܝܐ ܠܐܝܣܪܝܠ ܡܢ 13
ܡܨܪܝܢ. ܘܒܢܒܝܐ ܐܬܢܛܪ. * ܐܪܓܙ ܐܦܪܝܡ ܘܡܪܡܪ. ܘܕܡܗ ܥܠܘܗܝ ܢܬܐܫܕ. ܘܚܣܕܗ 14
ܢܦܪܥ ܠܗ ܡܪܗ. 15
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ * ܟܕ ܡܡܠܠ ܐܠܗܐ ܐܦܪܝܡ ܪܬܝܬ ܗܘܐ. ܘܗܘܐ 1
ܪܒܐ ܒܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܬܚܝܒ ܒܒܥܠܐ ܘܡܝܬ. * ܘܗܫܐ ܐܘܣܦܘ ܠܡܚܛܐ. ܘܥܒܕܘ ܠܗܘܢ 2
ܢܣܟܐ ܡܢ ܣܐܡܗܘܢ. ܒܕܡܘܬܗܘܢ. ܦܬܟܪܐ ܕܐܘܡܢܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ.
ܕܒܚܝܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܥܓܠܐ ܢܫܩܝܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܥܢܢܐ ܕܨܦܪܐ. ܘܐܝܟ 3
ܛܠܐ ܕܡܫܟܪ ܘܥܒܪ. ܘܐܝܟ ܥܘܪܐ ܕܦܪܚ ܡܢ ܐܕܪܐ. ܘܐܝܟ ܬܢܢܐ ܡܢ ܟܘܬܐ.

CAP. XII.

CIrcundedit me Aphrem mendacio, & domus Israelis ac Judæ, dolo; donec descenderet popul⁹ Dei, populus sanct⁹ & fidelis. 1 Aphrem pavit ventum, & sectat⁹ est turbinem totâ die: mendaciũ & rapinã multiplicaverunt, & fœdus cum Assyrio pepigerunt, oleúmq; in Ægyptum deportaverunt. 2 Lis est Domino cum Juda, & animadvertet in Jacobum secundùm vias ejus, & secundùm facinora ejus rependet ei. 3 In vulva enim decepit fratrẽ suum, & robore suo magnificavit se corã Deo. 4 Et prævaluit Angelo ita ut deprecaretur eum: in Bethil invenit eum, & ibi allocutus est eum: 5 Et Dñs Deus potentissimus recordat⁹ est ejus. 6 Tu itaq; convertere ad Deum tuũ, & probitatem atq; judiciũ observa, expecta Deum tuũ jugiter. 7 Statera dolosa est in manu Chanaanis, & opprimere gaudet. 8 Et dixit Aphrem; Cùm ditatus sum, inveni mihi dolores; at omnis labor meus non sufficit mihi pro peccato quod peccavi. 9 Ego sum Dñs Deus tuus qui extraxi te à terra Ægypti: adhuc te collocabo in tentoriis, ut dieb⁹ solennibus. 10 Et locut⁹ sum cum prophetis, & ego visiones meas multiplicavi, & per prophetas me figuravi. 11 In Galaade dolores, & in Galgala vanitati sacrificâstis boves; quin & altaria vestra sunt quasi testudines in campo terræ incultæ. 12 Et fugit Jacob ad terrã Aram, servivítq; Israel pro muliere, & propter mulierem *injuncta sibi* servavit. 13 Et per prophetas extraxit Dñs Israelem ex Ægypto, & per prophetas custoditus fuit. 14 Iram & amaritudinem excitavit Aphrem, ideò sanguis ejus super ipsum effundetur, & opprobriũm ejus reddet ei Dominus ejus. 15

CAP. XIII.

1 DUm loqueretur *Deus*, Aphrem tremebat, proinde factus fuerat magnus in Israele, sed reatum obiens causâ Baalis, mortuus est. 2 Et nunc pergentes peccare, fecerunt sibi fusile ex argento suo in similitudinem suam, idolum opus artificis. Dicebant autem eis *prophetæ*, O qui sacrificatis homines & vitulum osculamini. 3 Iccirco eritis ut nubes matutina, & ut ros manè stillans & evanescens, utque festuca evolans ex area, & ut fumus è fenestra.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الثاني عشر * أحاط بي افرام بالكذب * وبيت اسرايل ويهودا بالنفاق *
2 الان عرفهم الله * والشعب المقدس يميل عن الله * وافرام الروح السيء طرد السموم النهار كله *
3 كثر جديدات واباطيل * وضع عهدا مع الموصليين * وسار بالدهن الى مصر * والحكم
4 للرب مع يهودا * لينتقم من يعقوب كطرقه * وكاعماله يكافيه * في البطن عرقب اخاه * وباتعابه
5 تقوى مع الله * وتقوى مع الملاك وتلذذ * بكوا وطلبوني * في بيتي وجدوني * وهناك قيل له *
6 والرب الاله الضابط الكل يكون ذكره * وانت بالهك ترجع * احفظ الرحمة والحكم *
7 واقترب الى الهك كل حين * كنعان في يده ميزان ظلم * احب ان يتجبر * وقال افرام اني
8 9 استغنيت * وجدت راحة لذاتي * جميع اتعابه لا توجد له * لاجل الظلامات التي اخطا بها *
10 وانا الرب الهك اصعدتك من ارض مصر * اسكنك ايضا في الخيم كيوم العيد *
11 واتكلم مع الانبيا * وانا اكثرت المناظر * وبايدي الانبيا تشبهت * الا جلعاد هو لعنة
12 كانوا كذبة في عاد روسا ذابحين * ومذابحهم مثل السلاحف على ارض الحقل البور * وانفرد
13 يعقوب الى بقعة الشام * وتعبد اسرايل بامراة * واحتفظ للمراة * وبالنبي اصعد الرب اسرايل من
14 مصر * وبالنبي حفظ * اغتاظ افرام وغضب * ودمه عليه يراق * ويكافيه الرب بتعييره *
15 * الفصل الثالث عشر *
1 ككلمة افرام هو اخذ معادل في اسرايل * ووضعها للبعال ومات * وعاد للخطي * وصنعوا لهم
2 سبيكا من فضتهم كصورة اوثان * اعمال نجارين مكملة معهم * هم يقولون اذبحوا الناس لان
3 العجول متروكة * لاجل هذا يصيرون مثل سحابة بكرية * ومثل ندا سحري ذاهب *
ومثل غبار منفوخ من البيدر * وكمثل بخار من دخان *

CAP. XII.

1 *CIrcumdedit me Aphrem mendacio, & domus Israelis ac Judæ perfidiâ. Nunc cognovit eos Deus, & populus sanctus deflectet à Deo.* 2 *Aphrem spiritum pessimum insectatus est ventum calidum totâ die, multiplicavit novitates & vanitates, fœdus iniit cum Assyriis, tulitque oleum in Ægyptum.* 3 *Etiam disceptatio est Domino cum Juda, ut vindictam sumat à Jacobo secundùm vias ejus, & secundùm actiones ejus rependat illi.* 4 *In utero supplantavit fratrem suum, & in laboribus suis corroboravit se cum Deo,* 5 *Confortavitque se cum Angelo, & voluptatem percepit. Flentes quæsiverunt me, in domo mea invenerunt me, ibique dictum fuit ei:* 6 *Et Dominus Deus omnipotens erit memoriale ipsius.* 7 *Tu ergo per Deum tuum convertere, observa misericordiam & judicium, & accede ad Deum tuum omni tempore.* 8 *Chanaanis in manu statera est iniqua, amat opprimere.* 9 *Dixitque Aphrem; Equidem factus sum dives, inveni mihi requiem: omnes labores ejus nequaquam sufficient ei, propter iniquitates quibus peccavit.* 10 *Ego autem Dominus Deus tuus eduxi te de terra Ægypti, habitare te faciam adhuc in tabernaculis ut die festo,* 11 *Et loquar cum prophetis: & ego visiones multiplicavi, & per prophetas assimilatus sum.* 12 *Verùm Galaad est maledictio, mendaces erant in Aad principes sacrificantes, & altaria eorum quasi testudines super tellurem agri inculti.* 13 *Et secessit Jacob in campum Syriæ, & servivit subditus Israel propter uxorem, & servatus est uxori.* 14 *Et per prophetam eduxit Dominus Israelem ex Ægypto, perque prophetam servatus est.* 15 *Iratus est Aphrem & indignatus, & sanguis ejus super ipsum effundetur, & retribuet illi Dominus propter opprobrium ipsius.*

CAP. XIII.

1 *JUxta verbum Aphrem suscepit ipse justificationes in Israele: sed addicens eas Baali, mortuus est:* 2 *Et rediens ad peccatum fecerunt sibi conflatile ex argento suo juxta imaginem idolorum, opera artificum perfecta omnia ipsis. Ipsi dicunt, Sacrificate homines, quia vituli defecerunt:* 3 *Propterea fient sicut nubes matutina, & sicut ros matutinus deficiens, sicut pulvis exsufflatus ex area, & sicut vapor à fumo.*

me præter Deum & ; Ægypti terra è tuus Deus Dominus ego Et
4 ואנכי יהוה אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי
; deserto in te novi Ego .me absque non servator & , nescies
5 לא תדע ומושיע אין בלתי : אני ידעתיך במדבר
,sunt saturati,sunt saturati *& suum pascuum* Juxta *locorum torridorũ* terra in
6 בארץ תלאבות : כמרעיתם וישבעו שבעו
tanquam eis fui Et .mei sunt obliti idcircò ; eorum cor est elevatũ &
7 וירם לבם על־כן שכחוני : ואהי להם כמו־
ursus tanquam eis Occurram *observabo* viam *super* pardus sicut a leo
8 שחל כנמר על־דרך אשור : אפגשם כדב
ibi eos consumam & ; eorum cordis clausuram dirumpam & , orbatus
שכול ואקרע סגור לבם ואכלם שם
quis ,Israel *tua Corruptela* .eos scindet agri bestia ,leo veluti
9 כלביא חית השדה תבקעם : שחתך ישראל כי־
omnibus in te servet *&* , *ubi* tuus rex , Ero .*tuo auxilio in* me in
10 בי בעזרך : אהי מלכך אפוא ויושיעך בכל־
.principes & ,regem mihi Da , dixisti quibus,tui judices &:tuis urbib⁹
עריך ושפטיך אשר אמרת תנה־לי מלך ושרים :
iniquitas Ligata .mea ira in abstuli &,meo furore in regem tibi Dedi
11 12 אתן־לך מלך באפי ואקח בעברתי : צרור עון
: ei venient parturientis Dolores .ejus *peccatum absconditum* , Ephraim
13 אפרים צפונה חטאתו : חבלי יולדה יבאו לו
.filiorum *alvi ruptura* in stetisset non *tempore* quia ,sapiens non filius ipse
הוא־בן לא חכם כי־עת לא־יעמד במשבר בנים :
tua *pestis* ero : eos redimam morte à , eos redimam inferni *manu* E
14 מיד שאול אפדם ממות אגאלם אהי דבריך
.meis oculis ab se abscondet consolatio ,inferne *tua excisio* ero , mors
מות אהי קטבך שאול נחם יסתר מעיני :
Domini ventus Orientalis veniet ; *crescet* fratres inter ipse : Nam
15 כי הוא בין אחים יפריא יבוא קדים רוח יהוה
ipse ,ejus fontem siccabit & ,ejus *vena arescet* & , ascendens deserto è
ממדבר עלה ויבוש מקורו ויחרב מעינו הוא
.*desiderii* vasorum omnium thesaurum diripiet
ישסה אוצר כל־כלי חמדה :

CAP. XIV. יד

gladio *in* ; suum Deum in rebellavit quia , Someron Desolabitur
1 תאשם שמרון כי מרתה באלהיה בחרב
.disrumpentur ejus prægnantes & ,allidentur eorum parvuli , cadent
יפלו עלליהם ירטשו והריותיו יבקעו :
quoniam : tuum Deum Dominum ad *usque* Israel Revertere
2 שובה ישראל עד יהוה אלהיך כי
convertimini & , verba vobiscum Tollite .*tua iniquitate in* corruisti
3 כשלת בעונך : קחו עמכם דברים ושובו
, iniquitatem *tolles* Omnem : eum ad Dicite .Dominum ad
אל־יהוה אמרו אליו כל־תשא עון
Assur .nostrorum labiorum vitulos reddemus & ,bonum accipe &
4 וקח־טוב ונשלמה פרים שפתינו : אשור
dicemus non & : *equitabimus* non equum super , nos servabit non
לא יושיענו על־סוס לא נרכב ולא־נאמר
est miseratio te in quia : nostrarum manuum operi , nostri Dei,ultrà
עוד אלהינו למעשה ידינו אשר־בך ירחם
est aversus quia : *ultro* eos diligam ; eorum *aversionem* Sanabo .pupilli
5 יתום : ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב
.eo ab meus *nasus*
אפי ממנו :

Versio VULG. LAT.

4 Ego autem Dominus Deus tuus
ex terra Ægypti : & Deum absq;
me nescies, & salvator non est
5 præter me. Ego cognovi te in
6 deserto,in terra solitudinis. Juxta
pascua sua adimpleti sunt, & sa-
turati sunt : & levaverunt cor
7 suum, & obliti sunt mei. Et ego
ero eis quasi leæna, sicut pardus
8 in via Assyriorum. Occurram
eis quasi ursa raptis catulis, & di-
rumpam interiora jecoris eorum:
& consumam eos ibi quasi leo,
9 bestia agri scindet eos. Perditio
tua, Israel : tantummodò in me
10 auxilium tuum. Ubi est rex tuus?
maximè nunc salvet te in omni-
bus urbibus tuis : & judices tui,
de quibus dixisti ; Da mihi re-
11 gem,& principes. Dabo tibi re-
gem in furore meo, & auferam
12 in indignatione mea. Colligata
est iniquitas Ephraim, abscondi-
13 tum peccatum ejus. Dolores
parturientis venient ei : ipse fi-
lius non sapiens : nunc enim non
stabit in contritione filiorum.
14 De manu mortis liberabo eos,
de morte redimam eos : ero
mors tua, ô mors : morsus tuus
ero, inferne : consolatio abscon-
15 dita est ab oculis meis. Quia
ipse inter fratres dividet : addu-
cet urentem ventum Dominus de
deserto ascendentem : & siccabit
venas ejus, & desolabit fontem
ejus,& ipse diripiet thesaurum o-
mnis vasis desiderabilis.

CAP. XIV.

1 PEreat Samaria, quoniam ad a-
maritudinem concitavit Deum
suum : in gladio pereant, parvuli
eorum elidantur,& fœtæ ejus di-
2 scindantur. Convertere, Israel,
ad Dominum Deum tuum : quo-
niam corruisti in iniquitate tua.
3 Tollite vobiscum verba, & con-
vertimini ad Dominum : & dici-
te ei ; Omnem aufer iniquita-
tem, accipe bonum : & redde-
mus vitulos labiorum nostrorum.
4 Assur non salvabit nos, super e-
quum non ascendemus, nec di-
cemus ulerà ; Dii nostri opera
manuum nostrarum : quia ejus,
qui in te est, misereberis pupilli.
5 Sanabo contritiones eorum, di-
ligam eos spontaneé : quia aver-
sus est furor meus ab eis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 Ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεός σου ὁ στερεῶν (η) τὸν
οὐρανὸν, καὶ κτίζων γῆν, οὗ αἱ χεῖρες ἔκτισαν
πᾶσαν τὴν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ παρέδειξά
σοι αὐτὰ τοῦ πορεύεσθαι ὀπίσω αὐτῶν. καὶ
ἐγὼ ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ θεὸν
πλὴν ἐμοῦ οὐ γνώσῃ, καὶ σώζων οὐκ ἔστι πάρεξ
5 ἐμοῦ. Ἐγὼ ἐποίμαινόν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν
6 γῇ ἀοικήτῳ. Κατὰ τὰς νομὰς αὐτῶν, (θ)
καὶ ἐνεπλήσθησαν εἰς πλησμονὴν, καὶ ὑψώθησαν
αἱ καρδίαι αὐτῶν· ἕνεκα τούτου ἐπελάθοντό
7 μου. Καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς πανθὴρ, καὶ
8 ὡς πάρδαλις κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀσσυρίων. Ἀπαντήσομαι
αὐτοῖς ὡς ἄρκος (ι) ἡ ἀπορουμένη,
καὶ διαῤῥήξω συγκλεισμὸν καρδίας αὐτῶν,
καὶ (κ) καταφάγονται αὐτοὺς ἐκεῖ σκύμνοι
δρυμοῦ, θηρία ἀγροῦ διασπάσει αὐτούς.
9 Τῇ διαφθορᾷ σου Ἰσραὴλ τίς βοηθήσει;
10 Ποῦ ὁ βασιλεύς σου οὗτος; καὶ διασωσάτω σε
ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου. κρινάτω σε ὃν εἶ-
11 πας, Δός μοι βασιλέα καὶ ἄρχοντα. Καὶ ἔδωκά
σοι βασιλέα ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἔσχον ἐν
12 τῷ θυμῷ μου. Συστροφὴν ἀδικίας Ἐφραίμ,
13 ἐγκεκρυμμένη ἡ (λ) ἁμαρτία αὐτοῦ. Ὠδῖνες
ὡς τικτούσης ἥξουσιν αὐτῷ. οὗτος ὁ υἱός σου ὁ
φρόνιμος, διότι οὐ μὴ ὑποστῇ ἐν συντριβῇ
14 τέκνων. Ἐκ χειρὸς ᾅδου ῥύσομαι (μ), καὶ ἐκ
θανάτου λυτρώσομαι αὐτούς. ποῦ ἡ δίκη σου
θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου ᾅδη; παράκλη-
15 σις κέκρυπται (ν) ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου. Διότι
οὗτος ἀναμέσον ἀδελφῶν (ξ) διαστελεῖ, ἐπάξει
(ο) καύσωνα ἄνεμον κύριος ἐκ τῆς ἐρήμου
ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἀναξηρανεῖ τὰς φλέβας
αὐτοῦ, ἐξερημώσει τὰς πηγὰς αὐτοῦ· (π)
αὐτὸς καταξηρανεῖ τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ πάντα
τὰ σκεύη τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ.

Ego autem Dominus De⁹ tuus (ι) 4
firmans cœlum, et creans terram,
cujus manus (f) creaverũt omnẽ
militiã cœli: et non ostẽdi ea tibi,
ut ambulares post ea. Et ego e-
duxi te de terra Ægypti: & De-
um præter me non cognosces, &
salvator non est absque me. Ego 5
pascebã te in solitudine, in terra
inhabitabili Secundùm pascua 6
sua. Et repleti sunt in saturitate,
& elevata sunt corda eorum: id-
circò obliti sunt mei. Et ero eis, 7
quasi panther, & sicut pardus in
via Assyriorum, Occurram eis, 8
sicut ursa indigens cibo, & dis-
rumpã conclusionem cordis eorũ:
& devorabunt eos ibi catuli syl-
væ, bestiæ agri discerpent eos.
Corruptioni tuæ, Israel, quis auxi-
liabitur? Ubi est rex tuus iste? et 9 10
salvum te faciat in cunctis urbi-
bus tuis. Judicet te, de quo di-
xisti; Da mihi regẽ,& principẽ.
Et dedi tibi regem in irâ meâ: & 11
(g) habui in furore meo. (h) Con- 12
globationem iniquitatis Ephræm:
absconditũ peccatũ ej⁹: Dolores 13
quasi parturientis venient ei. Iste
est filius tuus sapiens : quia nunc
non subsistet in contritione filio-
rũ. De manu inferni liberabo, &
de morte redimã illos. Ubi est (i) 14
causa tua, mors? Ubi est (k) acule-
tu⁹, inferne? Consolatio abscondita
est ab oculis meis: Quia hic inter 15
fratres dividet. Adducet urentẽ
ventũ Dominus de deserto super
ipsum, & siccabit venas ejus, de-
solabit fontes illius. Ipse arefaciet
terrã ej⁹, et omnia vasa deside-
rabilia (l) ejus.

MS.A. (η) οὐρανὸν, (θ) ἐνεπλήσθησαν (ι) ἀπορουμένη, (κ) φάγονται (λ) ἀδικία αὐτοῦ, Ὠδῖνες ἥξουσιν αὐτῷ ὡς τικτούσης. (μ) αὐτοὺς, ἐκ θανάτου (ν) ἐξ (ξ) διαστέλλει, (ο) ἄνεμον καύσωνα ἐκ τῆς ἐρήμου κύριος ἐπ' αὐτὸν, (π) οὗτος

ΚΕΦ. ΙΔʹ.

1 Ἀφανισθήσεται Σαμάρεια, ὅτι ἀντέστη
πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς. ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται
αὐτοὶ, καὶ τὰ ὑποτίτθια αὐτῶν ἐδαφισθήσονται,
καὶ αἱ ἐν γαστρὶ ἔχουσαι αὐτῶν δι-
2 αῤῥαγήσονται. (') Ἐπιστράφηθι Ἰσραὴλ πρὸς
κύριον τὸν θεόν σου, διότι (") ἠσθένησας ἐν ταῖς
3 ἀδικίαις σου. Λάβετε μεθ' ἑαυτῶν λόγους,
καὶ ἐπιστράφητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν·
εἴπατε αὐτῷ, ὅπως μὴ λάβητε ἀδικίαν,
καὶ (α) λάβητε ἀγαθὰ, καὶ ἀνταποδώσομεν
4 καρπὸν χειλέων ἡμῶν. Ἀσσοὺρ οὐ μὴ σώσῃ
ἡμᾶς, ἐφ' (β) ἵππον οὐκ ἀναβησόμεθα· οὐκ ἔτι
5 μὴ (‴) εἴπωμεν, Θεοὶ ἡμῶν, τοῖς ἔργοις τῶν
χειρῶν ἡμῶν· ὁ ἐν σοὶ ἐλεήσει ὀρφανόν.
Ἰάσομαι τὰς κατοικίας αὐτῶν, ἀγαπήσω
αὐτοὺς ὁμολόγως, (γ) ὅτι ἀπέστρεψεν τὴν
ὀργήν μου ἀπ' αὐτῶν.

CAP. XIV.

DIsperdetur (a) Samaria, quo- 1
niam vestitit Deo suo. In gladio
corruent (b) ipsi, & lactentes eorũ
allidentur, & eorum habentes in
utero dirumpentur. Convertere, 2
Israel, ad Dominũ Deũ tuũ: quia
(c) infirmati sunt in iniquitatibus
tuis. Sumite vobiscum sermones,
& revertimini ad Dominũ Deũ 3
vestrum. Dicite ei: ut non tollatis
iniquitatẽ, sed assumatis bona: &
reddemus fructũ labiorũ nostro-
rum. Assur non salvabit nos: su- 4
per equum non ascendemus: ne-
quaquam ultrà dicemus; Dii
nostri, operibus manuũ nostrarũ:
qui in te est, miserebitur pupilli.
Sanabo habitationes eorũ: diligã 5
eos manifestè : quia (d) avertit
iram meam à se.

MS.A. (') Ἐπιστράφητι (") ἠσθένησας (α) λάβετε (β) ἵππων (‴) εἴπωμεν, (γ) διότι ἀποστρέψω τὴν ὀργήν μου ἀπ' αὐτῶν. Καὶ ἔσομαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 ואנא יי אלהך דאסקתך מארעא דמצרים ואלהא בר מני לא תדע ופריק לית אלא
5 6 אנא : אנא ספקית צורכיהון במדברא בארעא דהויתון תאבין בה לכל מדעם : כד
7 ונתנון סבעו מסבע וראם לבהון על כן שבקו להון ית פולחני : והוה מימרי להון
8 כליתא בנמרא כמן על שבילא : ערע מימרי בהון כדוב מתכל ותברית רשע לבהון
9 וקטלתנון תמן כבני אריון כחית שנא דמבועא שציתנון : כד מחבלין אתון בית ישראל
10 עובדיכון שלטין בכון עממיא וכד תיבין אתון לאוריתא מימרי הוה בסעדכון : אן
11 מלכך כען ויפרקנך בכל קרוך ודינך דאת אמרת מני עלי מלך ושלטון : מניתי עלך
12 מלכא ברוגזי ואעדיתי בחמתי : גניזין חובי בית אפרים נטירין לאתפרעא כל חוביהון :
13 עקא וזיע כחבלין על ילדה ייתון עלוהי הוא בר דאתרבי ולא חכים למידע דחלתי
14 ארי כען איתי עלוהי עקא כאתתא דיתבה על מתברה וחיל לית לה למילד : בית
ישראל מיד קטול פרקתנון וממחבלא שזבתנון כען יהי מימרי בהון לקטול ופתגמי
15 לחבלא על דעברו על אוריתי אסלק שכנתי מנהון : ארי אנון מתקרן בנין ועובדין
מקלקלין אסניאו כען איתי עליהון מלך תקיף כרוח קדומא במימרא דיי מאורח
מדברא יסק ויחרב בית גנזוהי ויצדי קרית מלכותיה הוא יבוז אוצרין כל מני
חמדתא :

יד

1 תחוב שמרון ארי סריבת על מימר אלהא בחרבא יתקטלון ועולמהון יטרפון
2 3 ומעדיתהון יתבזעו : תוב ישראל לדחלתא דיי אלהך ארי אתקלתא בחובך : קריבו
עמכון פתגמין דאתודאה ותובו לפלחנא דיי אמרו קדמוהי קריב קדמך למשבק על
עוין ונתקבל הא כטבין ויהוין מלי ספותנא מתקבלין קדמך כתורין לרעוא על
4 מדבחא : מלכי אתור לא יפרקננא על רכבי סוסון לא נתרחץ ולא נימר עוד אלהנא
5 לעובדי ידנא דמן קדמך אתרחם על אבהתנא כד הוו במצרים הא כיתמין : אקבלנון
בתיובתהון אשבוק לחוביהון ארחמנון כד יתובון בנדבא ארי תב רוגזי מנהון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ego verò sum Dñs Deus tuus qui ascendere te feci de terra Ægypti: Deum 4
itaq; præter me non agnosces, nec est salvator nisi ego. Ego tribui vobis ne- 5
cessaria in deserto,in terra in qua desiderabatis omnia. Quando enutrivi eos, 6
saturitate sunt oppleti,& elevatũ est cor eorũ, ob idq; missũ cultũ meũ fece-
rũt. Quapropter fuit Verbũ meũ eis quasi leæna, & velut pard⁹ qui insidiatur 7
prope viã. Occurrit Verbũ meũ eis quasi ursa orbata: & confregi impietatẽ 8
cordis eorũ, & occidi eos ibi in modũ catulorũ leonũ : sicut bestia dentata
quæ dilacerat consumpsi eos. Cùm vos depravatis opera vestra ô dom⁹ Is- 9
rael, dominantur in vos populi : sed quoties conversi estis ad legẽ meã, Ver-
bum meũ fuit vobis præsidio. Ubi est nunc rex tu⁹ ut salvet te in omnib⁹ ur- 10
bib⁹ tuis ? & judices tui, de quib⁹ dixisti, Constitue super me regẽ & princi-
pem ? Constitui super te regem in furore meo, jamque abstuli in ira mea. 11
Reposita sunt peccata Ephraim, servata sunt ut pœnis mulctẽ universa eorũ 12
scelera. Tribulatio atq; perturbatio invadent eos sicut dolores parientis : 13
ipse filius est qui grandior factus haud sapuit quò timorem mei cogno-
sceret; nunc adducam contra eum coarctationẽ tanquam mulieris quæ assidet
sellæ parturientium, nec virt⁹ suppetit ei pariendi. Domum Israel *de manu* 14
occidentis redemi & ab exterminio delente erui eos : mox erit Verbũ meum
contra eos in necem, & Verbũ meũ ad disperdendum : eò quòd transgressi
sunt legem meã, tollam majestatẽ meam ab eis. Quia ipsi vocati sunt filii & 15
multiplicaverunt opera corrupta, nunc adducam in eos regẽ fortẽ, sicut ventũ
urentẽ in verbo Dñi qui de via deserti ascendet, & destruet dom⁹ thesaurorũ
illorũ, & desolabit civitatem regni eorũ ; ipse diripiet cellaria, omnia vasa
desiderabilia.

CAP. XIV.

PEccati rea est Samaria, quandoquidem rebellavit in verbum Dei : gladio 1
occidentur, juvenes eorũ allidentur, & prægnantes eorum scindentur. Re- 2
vertere Israel ad timorem Dñi Dei tui, quia corruisti in flagitio tuo. Afferte 3
vobiscum verba confessionis, & convertimini ad religionem Dñi : dicite
corã eo, Propè est coram te ut dimittas delicta, & *suscipiamur* utique quasi
boni, & sint eloquia labiorum nostrorum penes te accepta, tanquam boves in
beneplacitum super altari. Reges Assyrii haud salvabunt nos, nec in equorũ 4
ascensoribus confidentiam reponem⁹ : nec ultrà dicem⁹ Deum nostrum ope-
rib⁹ manuum nostrarum, eò quòd à te misertum sit patrum nostrorum, quando
erant in Ægypto pupillorũ instar. Acceptabo eos in conversione sua; ignoscam 5
peccatis eorum, et eorum miserebor cùm conversi fuerint liberali animo,
aversus est enim furor meus ab eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܕܐܣܩܬܟ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܐܠܗܐ ܒܪ ܡܢܝ ܠܐ ܬܕܥ. ܘܦܪܘܩܐ
5 ܠܝܬ ܐܠܐ ܐܢܐ. * ܐܢܐ ܪܥܝܬܟ ܒܡܕܒܪܐ ܒܐܪܥܐ ܕܠܐ ܥܡܪܐ. * ܐܪܥܝܬ ܐܢܘܢ ܘܣܒܥܘ
6 ܟܪܣܗܘܢ. ܘܐܬܪܝܡ ܠܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܛܥܝܘܢܝ. * ܘܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܐܪܝܐ. ܘܐܝܟ
7 ܢܡܪܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܐܬܘܪ. * ܐܦܓܥ ܒܗܘܢ ܐܝܟ ܕܒܐ ܒܠܨܝܐ. ܘܐܨܪܘܛ ܦܪܣܘܦܐ ܕܠܒܗܘܢ.
8 ܘܢܐܟܘܠ ܐܢܘܢ ܬܡܢ ܐܪܝܐ. ܘܚܝܘܬ ܒܪܐ ܬܒܙܥ ܐܢܘܢ. * ܚܒܠܬܟ ܐܝܣܪܝܠ. ܡܢܘ ܢܥܕܪܟ.
9 * ܐܝܟܘ ܗܘ ܡܠܟܟ. ܢܦܪܩܟ ܒܟܠܗܘܢ ܡܕܝܢܬܟ. ܘܕܝܢܟ ܕܫܐܠܬ ܡܢܝ. ܘܐܡܪܬ
10 ܗܒ ܠܝ ܡܠܟܐ ܘܫܠܝܛܐ. * ܘܝܗܒܬ ܠܟ ܡܠܟܐ ܒܪܘܓܙܝ. ܘܕܒܪܬܗ ܒܚܡܬܝ. * ܨܪܝܪ ܥܘܠܗ
11 ܕܐܦܪܝܡ. ܘܛܡܝܪܐ ܚܛܝܬܗ. * ܚܒܠܐ ܐܝܟ ܕܝܠܕܬܐ ܢܐܬܘܢ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܒܪܐ ܗܘ. ܠܐ
12 ܚܟܝܡ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܩܘܡ ܒܬܒܪܐ ܕܒܢܝܐ. * ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܫܝܘܠ ܐܦܪܘܩ ܐܢܘܢ. ܘܡܢ ܡܘܬܐ ܐܦܪܩ
13 ܐܢܘܢ. ܐܝܟܘ ܙܟܘܬܟ ܡܘܬܐ. ܐܘ ܐܝܟܘ ܥܘܩܣܟ ܫܝܘܠ. ܒܘܝܐܐ ܛܫܐ ܡܢ
14 ܥܝܢܝ. * ܡܛܠ ܕܗܘ ܒܝܬ ܐܚܐ ܢܦܪܫ. ܢܐܬܐ ܡܕܢܚܝܐ ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ ܡܢ ܡܕܒܪܐ. ܢܫܩܘܦ
15 ܘܢܚܪܒ ܡܒܘܥܘܗܝ. ܘܢܘܒܫ ܡܒܘܥܘܗܝ. ܘܗܘ ܢܒܙ ܓܙܐ ܕܟܠ ܡܐܢܝܢ ܪܓܝܓܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1 * ܬܐܒܕ ܫܡܪܝܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܡܪܬ ܠܐܠܗܗ. ܒܣܝܦܐ ܢܦܠܘܢ. ܘܥܘܠܝܗܘܢ ܢܬܪܛܫܘܢ.
2 ܘܡܥܕܢܝܬܗܘܢ ܢܬܨܪܢ. * ܐܬܦܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܡܛܠ
3 ܕܐܬܬܩܠܬ ܒܥܘܠܟ. * ܣܒܘ ܥܡܟܘܢ ܡܠܐ. ܘܐܬܦܢܘ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ.
ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܕܢܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܥܘܠܟܘܢ. ܘܩܒܠܘ ܛܒܬܐ. ܘܢܦܪܘܥܟܘܢ ܦܐܪܐ
4 ܕܣܦܘܬܟܘܢ. * ܘܐܡܪܘ. ܐܬܘܪܝܐ ܠܐ ܢܦܪܩܢ. ܘܥܠ ܪܟܫܐ ܠܐ ܢܪܟܒ. ܘܠܐ ܢܩܪܐ ܬܘܒ
5 ܠܥܒܕ ܐܝܕܝܢ. ܐܠܗܐ ܕܐܢܬ ܡܪܚܡ ܐܢܬ ܥܠ ܝܬܡܐ. * ܐܣܐ ܬܝܒܘܬܗܘܢ.
ܘܐܪܚܡ ܐܢܘܢ ܒܨܒܝܢܐ. ܘܬܗܦܘܟ ܪܘܓܙܝ ܡܢܗܘܢ.

* Ego sum Dominus Deus tuus qui extraxi te de 4
terra Ægypti: Deum ullum præter me ne cog-
noscito; neque enim est qui liberet, nisi ego.
Ego te pavi in deserto in terra inhabitata. 5
Pavi eos, & cùm explevissent ventrem suum, 6
elevatum est cor eorum; ideò obliti sunt
mei. Et factus sum eis tanquam leo, & tan- 7
quam pardus in via Assyriæ. Irruam in eos 8
velut ursus rapax, & lacerabo membranam
cordis eorum: & devorabit eos ibi leo, &
fera sylvestris exenterabit eos. Perdidi te O 9
Israel, quis auxiliaretur tibi? Ubi est jam rex 10
tuus? liberet te omnésque urbes tuas : & *ubi*
judex tuus quem petieras à me dicens; Da
mihi regem & principem? Dedi tibi regem 11
in ira mea;eúmq; abstuli in furore meo. Colli- 12
gata est iniquitas Aphremi, & reconditũ pec-
catũ ejus. Dolores ut parturientis evenient ei, 13
quia filius est minimè sapiens. Jam verò non
permanebit in doloribus filiorũ: De manu in- 14
feri liberabo eos,& à morte eruã eos. Ubi jam
est victoria tua, mors? aut ubi est stimulus tuus,
inferne? Consolatio delitescit ab oculis meis.
Quoniã ipse fratres ab invicèm separabit, ve- 15
niet *ventus* Orientalis, ventus Dñi è deserto
erumpet, vastabítq; fontes ejus, & arefaciet
scaturigines ejus; idémq; diripiet thesaurũ su-
pellectilium quarumcunq; exquisitissimarum.

CAP. XIV.

REa erit Samaria, quòd exasperaverit Deum 1
suum: gladio occumbent, parvuli eorum colli-
dentur, & prægnantes eorum exenterabuntur.
Revertere Israel, ad Dñm Deum tuum, quoniã 2
impegisti in iniquitatem tuam. Sumite vobis- 3
cum verba, & revertimini ad Dñm Deum ve-
strum, & dicite illi ut dimittat vobis iniquita-
tem vestram; & bona suscipite : rependet
enim vobis fructus labiorum vestrorum. Et 4
dicite, Assyrius non liberabit nos, & equos
non conscendemus, neque vocabimus in po-
sterum deos opus manuum nostrarum: tu enim
misereris pupillorum. Sanam reddam pœni- 5
tentiam eorum, & amabo vota eorum, rece-
détque ira mea ab eis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وانا الرب الهك مثبت السماء وخالق الارض * يداي خلقت جميع اجناد السماء * ولم اشهرها
لك لئلا تمضي خلفها * وانا اصعدتك من ارض مصر * والها غيري لم تعرف * ولم يكن مخلص
5 6 سواي * انا رعيتك في البرية * في ارض غير مسكونة * كمراعيهم * وامتلوا شبعا * وارتفعت
7 قلوبهم * من اجل هذا نسوني * فاصير لهم مثل الشبل ومثل النمر في طريق الموصليين *
8 * واستقبلهم مثل الدبة الجايعة * واشق حجاب قلبهم * وتاكلهم هناك اشبال الغيضة * وتمزقهم
9 10 وحوش الحقل * في فسادك يا اسرائيل من يعينك * اين ملكك هذا * فليخلصك في جميع
11 مدنك * ليحكم لك الذي قلت اعطني ملكا ورئيسا * فاعطيتك ملكا برجزي * وقبضته
12 13 بغضبي * بتصرفه في الظلم * اقرام خطيئته مكتومة * تاتي له الطلقات مثل التي تلد * هذا
14 ابنك العاقل * من اجل انه لا يقوم في انكسار الاولاد * من يد الجحيم انجيهم * ومن الموت
15 انقذهم * اين عقوبتك يا موت * اين شوكتك يا جحيم * التعزية محتجبة عن عيني * من
اجل ان هذا يفصل بين الاخوة * الرب يجلب ريح سموم من البرية عليه * ويجفف عروقه *
ويخرب ينابيعه * وكل انيته المشتهاة *

* الفصل الرابع عشر *

1 * تهلك سامرة لانها عاندت الهها * بالسيف يسقطون هم * ورضعانهم يضربون بالارض *
وحواملهم يشقون * * الاصحاح الخامس *
2 3 * ارجع يا اسرائيل الى الرب الهك * من اجل انك ضعفت بظلاماتك * خذوا معكم كلاما *
وارجعوا الى الرب الهكم * وقولوا له كيلا تاخذون ظلما * وتاخذون صلاحا * ونكافي عن
4 شفاهنا * الموصل لا يخلصنا * على الخيل لا نركب * لا نقول بعد الهنا بعمل ايدينا * الذي
5 فيك يرحم يتيما * اشفي بيوتهم * ساحبهم باتفاق * من اجل اني ارد رجزي عنهم *

Ego autem sum Dominus Deus tuus fir- 4
mans cœlum, & creans terram : manus
meæ creaverunt cunctam cœli militiam,
sed non patefeci eam tibi, ne sequereris
eam : ego etiam eduxi te de terra Ægy-
pti : Deum præter me non cognovisti, nec
alius fuit præter me servator : Ego pavi 5
te in deserto, in terra inhabitata. Cùm 6
pasti fuissent, & saturitate repleti, eleva-
ta sunt corda eorum; ideò obliti sunt mei.
Proinde ero illis sicut catulus leonis, & 7
sicut pardus in via Assyriorum: Et oc- 8
curram eis velut ursa fame æstuans, &
disrumpam velum cordis eorum : & de-
vorabunt eos ibi leunculi sylvæ, & discer-
pent eos bestiæ campi. In corruptione tua 9
O Israel, quis auxiliabitur tibi? Ubi est 10
rex iste tuus? liberet te in cunctis urbibus
tuis: judicet tibi is de quo dixisti, Da mihi
regem & principem : Dedique tibi regem 11
in ira mea, & prehendi eum in furore
meo, Propter sceleratam vitæ rationem, 12
Aphremi peccatum secretum est. Adve- 13
nient ipsi dolores ut ejus quæ parturit. Hic
est filius tuus prudens, quia non stabit in
contritione filiorum. De manu inferi eri- 14
piam eos, & à morte liberabo eos. Ubi
est pœna tua O mors? ubi spina tua O in-
ferne? Consolatio abdidit se ab oculis
meis, Quoniam iste separabit fratres. 15
Dominus adducet ventum uredinis è de-
serto super eum, & arefaciet radices e-
jus, vastabit fontes ejus & optatissima
quæque vasa ipsius.

CAP. XIV.

PEribit Samaria, quia vestitit Deo suo : 1
gladio corruent ipsi, & lactentes eorum
ad humum allidentur, & prægnantes eo-
rum diffindentur.

Textus quintus.

Revertere O Israel ad Dominum Deum 2
tuum, quoniam infirmatus es in iniquita-
tibus tuis. Sumite vobiscum sermones, 3
& revertimini ad Dominum Deum ve-
strum : dicite illi, ut non recipiatis in-
iquitatem vestram, sed recipiatis bonum :
& referemus fructum labiorum nostro-
rum. Assyria non liberabit nos, equos 4
non conscendemus, non dicemus deinceps,
Dii nostri sunt ex opere manuum nostra-
rum : qui in te est, misereatur pupilli :
Sanabo domos eorum, diligam eos con- 5
corditer. Ego enim avertam iram meam
ab eis.

יואל : א

percutiet & : lilium tanquam germinabit , Iſraeli ros tanquam Ero
אֶהְיֶה כַטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ 6
olea tanquam erit & , ejus *ramuli* *Ibunt* .Libanus tanquam ejus radices
שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ יֵלְכוּ יֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת 7
ſedentes Revertentur .Libani tanquam ei odor & : ejus gloria
הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃ יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי 8
ejus *memoria* : vitis ſicut *germinabunt* &,triticum vivificabunt,ejus umbra in
בְצִלּוֹ יְחַיּוּ דָגָן וְיִפְרְחוּ כַגֶּפֶן זִכְרוֹ
ego ? *dolores* ad ultrà mihi Quid , Ephraim .Libani vinum ſicut
כְּיֵין לְבָנוֹן׃ אֶפְרַיִם מַה־לִּי עוֹד לָעֲצַבִּים אֲנִי 9
tuus fructus me ex ; *frondoſa* abies ut ego : eum reſpiciam & ,exaudiam
עָנִיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פֶּרְיְךָ
? iſta ſciet & , intelligens ? iſta intelliget & ,ſapiens Quis .eſt inventus
נִמְצָא׃ מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם 10
: eis in ambulabunt juſti & ,Domini viæ rectæ quia
כִּי־יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם
.eis in corruent prævaricatores &
וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃

Verſio VULG. LAT.

6 Ero quaſi ros, Iſrael germinabit ſicut lilium, & erumpet radix e-7 jus ut Libani. Ibunt rami ejus, & erit quaſi oliva gloria ejus, & 8 odor ejus ut Libani. Convertentur ſedentes in umbra ejus: vivent tritico, & germinabunt quaſi vinea: memoriale ejus ſicut vi-9 num Libani. Ephraim, quid mihi ultrà idola? ego exaudiam, & dirigam eum ego ut abietem virentem: ex me fructus tuus in-10 ventus eſt. Quis ſapiens, & intelliget iſta? intelligens, & ſciet hæc? quia rectæ viæ Domini, & juſti ambulabunt in eis: prævaricatores verò corruent in eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

6 Ἔσομαι ὡς δρόσος τῷ Ἰσραήλ, ἀνθήσει ὡς κρίνον, καὶ βαλεῖ τὰς ῥίζας αὐτοῦ (δ) ὡς 7 ὁ Λίβανος. Πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὡς ἐλαία κατάκαρπος, καὶ ἡ ὀσφρασία 8 αὐτοῦ ὡς Λιβάνου. Ἐπιστρέψουσι καὶ καθιοῦνται ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ, ζήσονται καὶ μεθυσθήσονται σίτῳ· καὶ ἐξανθήσει ὡς ἄμπελος· (ε) 9 μνημόσυνον αὐτοῦ, ὡς οἶνος Λιβάνου. Τῷ Ἐφραίμ. τί (ζ) αὐτῷ ἔτι καὶ εἰδώλοις; ἐγὼ ἐταπείνωσα αὐτὸν, καὶ (η) κατισχύσω αὐτόν. ἐγὼ ὡς ἄρκευθος πυκάζουσα, ἐξ ἐμοῦ ὁ καρ-10 πός σου εὕρηται. Τίς σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; ἢ συνετὸς καὶ ἐπιγνώσεται αὐτά; (θ) ὅτι εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ τοῦ κυρίου, καὶ δίκαιοι πορεύσονται ἐν αὐταῖς, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς.

Ero quaſi ros Iſrael: florebit, ut lilium, & mittet radices ſuas, quaſi Libanus: Ibunt rami ejus: & erit quaſi oliva fructifera, & odor illius, quaſi Libani. Convertentur, & ſedebunt ſub umbra ejus: vivent, et (e) inebriabuntur frumento: & efflorebit, ut vinea; memoriale ejus, quaſi vinum Libani Ephraem. Quid ei ultrà, & idolis? Ego humiliavi eum, & confortabo illum. Ego, ſicut juniperus condenſa: ex me fructus tuus inventus eſt. Quis ſapiens, & intelliget hæc? aut intelligens, & cognoſcet ea? Quia rectæ viæ Domini: & juſti ambulabunt in eis: qui autem impii ſunt; infirmabuntur in illis. 6 7 8 9 10

MS.A. (δ) ὡς Λίβανος. (ε) τὸ μνημόσυνον (ζ) ἔτι αὐτῷ (η) ἐγὼ κατισχύσω (θ) διότι

ὩΣΗΕ Α΄.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 יְהֵי מֵימְרִי כְּטַלָּא לְיִשְׂרָאֵל יִזְהֲרוּן כְּשׁוֹשַׁנָּא וְיִתְּבוּן עַל תְּקוֹף אַרְעֲהוֹן כְּאִילַן לִבְנָן
7 דִּמְשַׁלַּח עוּבַרְתֵּיהּ׃ יִסְגּוּן בְּנִין וּבְנָן וִיהֵי זִיוְהוֹן כְּזִיו מְנָרַת קוּדְשָׁא וִיהוֹן וְרֵיחֵיהוֹן כְּרֵיחַ
8 קְטוֹרֶת בּוּסְמַיָּא׃ יִתְכַּנְּשׁוּן מִבֵּינֵי גָלְוָתְהוֹן יִתְּבוּן בִּטְלַל מְשִׁיחֵיהוֹן וְיֵחוֹן מֵתַיָּא וְיִסְגֵּי
טוּבָא בְּאַרְעָא יְהֵי דָּכְרָן טַבְוָתְהוֹן עָלֵל וְלָא פָּסֵק כְּדָכְרָן יַבָּבוּת חֲצוֹצְרָתָא עַל חֲמַר
9 עַתִּיק דְּמִתְנַסַּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁא׃ יֵימְרוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל מַה לָנָא עוֹד לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא
אֲנָא בְּמֵימְרִי אֲקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וְאֶרְחַם עֲלוֹהִי אֲנָא בְּמֵימְרִי אַעְבְּדִנֵּיהּ
10 כִּבְרָתָא שַׁפִּירָא דְּמִן קֳדָמַי סְלִיחַ לְתִיּוּבַתְהוֹן מִשְׁתְּכַח׃ מַן חַכִּים דְּיִסְבַּר אִלֵּין סוּכְלְתָן
וְיִדְּעִנּוּן אֲרֵי תַקְנָן אוֹרְחָתָא דַּייָ וְצַדִּיקַיָּא דְּהַלִּיכוּ בְהֵין יֵחוֹן בְּהוֹן בְּחַיֵּי עָלְמָא וְרַשִּׁיעַיָּא
יִתְמַסְּרוּן לְגֵיהִנָּם עַל דְּלָא הַלִּיכוּ בְהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Erit Verbum meum ſicut ros Iſraeli, ſplendebunt ſicut lilium, & habitabunt 6 in robore terræ ſuæ ſicut arbor Libani quæ diffundit ſuam propaginem. Accreſcent filiis ac filiabus, & erit ſplendor eorum ſicut ſplendor candela- 7 bri ſanctitatis, & odor eorum velut odor incenſi aromatum. Congrega- 8 buntur de medio captivitatis ſuæ, habitabunt in umbra Chriſti ſui, & vivent mortui, accreſcétque bonum in terra: erit memoriale bonitatis eorum fructificans & indeficiens juxta ac memoria clangoris tubarum ſuper vino veteri, quod libari ſolet in domo ſanctuarii. Dicent [*prognati*] domus Iſ- 9 rael, Quid ad nos [*attinet*] ultrà ſervire idolis? ego in verbo meo ſuſcipiam orationem Iſrael atque miſerebor ipſius, in verbo meo efficiam illum ſicut abietem pulchrã, quia à me remiſſio ob pœnitentiam illorũ invenietur. Quis 10 ſapiens, ut conſideret iſta? prudens, & ipſa percipiat? equidem rectæ ſunt viæ Dñi, & juſti qui incedunt per eas, ob ipſaſmet vita vivent ſempiterna. Impii verò tradentur gehennæ, eò quòd non ambulaverunt per illas.

ספר יואל : א

CAP. I. א

.Pethuel filium Joel ad fuit quod Domini Verbum
דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יוֹאֵל בֶּן־פְּתוּאֵל׃ 1
habitatores omnes percipite auribus & , ſenes hoc Audite
שִׁמְעוּ־זֹאת הַזְּקֵנִים וְהַאֲזִינוּ כֹּל יוֹשְׁבֵי 2
diebus in ſi & , veſtris diebus in hoc fuerit an : terræ
הָאָרֶץ הֶהָיְתָה זֹּאת בִּימֵיכֶם וְאִם בִּימֵי
veſtri filii & : narrate veſtris filiis hoc Super .veſtrorum patrum
אֲבֹתֵיכֶם׃ עָלֶיהָ לִבְנֵיכֶם סַפֵּרוּ וּבְנֵיכֶם 3
Ghazam Reſiduum .alteræ generationi eorum filii & , ſuis filiis
לִבְנֵיהֶם וּבְנֵיהֶם לְדוֹר אַחֵר׃ יֶתֶר הַגָּזָם 4
, *Jelec* comedit locuſtæ reſiduum & , locuſta comedit
אָכַל הָאַרְבֶּה וְיֶתֶר הָאַרְבֶּה אָכַל הַיָּלֶק
, ebrii Expergiſcimini .chaſil comedit bruchi reſiduum &
וְיֶתֶר הַיֶּלֶק אָכַל הֶחָסִיל׃ הָקִיצוּ שִׁכּוֹרִים 5
, novum vinum *ſuper* : vinum *bibentes* omnes ululate & , flete &
וּבְכוּ וְהֵילִלוּ כָּל־שֹׁתֵי יָיִן עַל־עָסִיס
ſuper aſcendit gens Nam .veſtro ore ab *eſt exciſum* quoniam
כִּי נִכְרַת מִפִּיכֶם׃ כִּי־גוֹי עָלָה עַל־ 6
, leonis dentes ejus Dentes .*numerus non* & , fortis meam terram
אַרְצִי עָצוּם וְאֵין מִסְפָּר שִׁנָּיו שִׁנֵּי אַרְיֵה
, deſolationem in meam vitem Poſuit .ei leonis molares &
וּמְתַלְּעוֹת לָבִיא לוֹ׃ שָׂם גַּפְנִי לְשַׁמָּה 7
, eam nudavit Nudando .decorticationem in meam ficum &
וּתְאֵנָתִי לִקְצָפָה חָשֹׂף חֲשָׂפָהּ
virgo tanquam *Ulula* .ejus *plicatiles* rami ſunt facti albi : fecit projicere &
וְהִשְׁלִיךְ הִלְבִּינוּ שָׂרִיגֶיהָ׃ אֱלִי כִּבְתוּלָה 8
eſt Exciſum .*ſuarum pueritiarum patronum* ſuper ſacco accincta
חֲגֻרַת־שַׂק עַל־בַּעַל נְעוּרֶיהָ׃ הָכְרַת 9
ſacerdotes luxerunt : DOMINI domo de libatio & , *munus*
מִנְחָה וָנֶסֶךְ מִבֵּית יְהוָה אָבְלוּ הַכֹּהֲנִים
.DOMINI miniſtri
מְשָׁרְתֵי יְהוָה׃

Verſio VULG. LAT.

PROPHETIA JOEL.

CAP. I.

1 VErbum Domini, quod factum 2 eſt ad Joel filium Phatuel. Audite hoc, ſenes; & auribus percipite, omnes habitatores terræ: ſi factum eſt iſtud in diebus veſtris, aut in diebus patrum veſtrorum? 3 Super hoc filiis veſtris narrate, & filii veſtri filiis ſuis, & filii eorum 4 generationi alteræ. Reſiduum erucæ comêdit locuſta, & reſiduũ locuſtæ comêdit bruchus, & reſi-5 duũ bruchi comêdit rubigo. Expergiſcimini ebrii, & flete, & ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine: quoniam periit ab ore 6 veſtro. Gens enim aſcendit ſuper terram meam, fortis & innumerabilis: dentes ejus ut dentes leonis: & molares ejus ut catuli leo-7 nis. Poſuit vineam meam in deſertum, & ficum meam decorticavit: nudans ſpoliavit eam, & projecit: albi facti ſunt rami e-8 jus. Plange quaſi virgo accincta ſacco ſuper virum pubertatis 9 ſuæ. Periit ſacrificium & libatio de domo Domini: luxerunt ſacerdotes miniſtri Domini.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΙΩΗΛ Δ΄. *JOEL.*

ΚΕΦ. α΄.

1 Λόγος κυρίου, ὃς ἐγενήθη πρὸς Ἰωὴλ τὸν 2 τοῦ Βαθουήλ. Ἀκούσατε (α) ταῦτα οἱ πρεσβύτεροι, καὶ ἐνωτίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, εἰ γέγονε τοιαῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ὑμῶν; 3 Ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς τέκνοις ὑμῶν διηγήσασθε, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκνοις αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν. 4 Τὰ κατάλοιπα τῆς κάμπης κατέφαγεν ἡ ἀκρίς, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος κατέφαγεν ὁ βροῦχος, καὶ τὰ κατάλοιπα τοῦ βρούχου 5 κατέφαγεν ἡ (β) ἐρυσίβη. Ἐκνήψατε οἱ μεθύοντες ἐξ οἴνου αὐτῶν, καὶ κλαύσατε· θρηνήσατε πάντες οἱ πίνοντες οἶνον εἰς μέθην, ὅτι (γ) ἐξήρθη ἐκ στόματος ὑμῶν εὐφροσύνη καὶ 6 χαρά. Ὅτι ἔθνος ἀνέβη ἐπὶ τὴν γῆν μου ἰσχυρὸν καὶ ἀναρίθμητον, οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ὀδόντες λέοντος, καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου. 7 Ἔθετο τὴν ἄμπελόν μου εἰς ἀφανισμὸν, καὶ τὰς συκᾶς μου εἰς συγκλασμόν· ἐρευνῶν ἐξηρεύνησεν (δ) αὐτὴν, καὶ ἔρριψεν· ἐλεύκανε 8 τὰ κλήματα αὐτῆς. Θρήνησον πρὸς με ὑπὲρ νύμφην περιεζωσμένην σάκκον, ἐπὶ 9 τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν παρθενικόν. Ἐξῆρται θυσία καὶ σπονδὴ ἐξ οἴκου κυρίου. πενθεῖτε οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες (ε) θυσιαστηρίῳ κυρίου,

CAP. I.

VErbum Domini, quod factum eſt ad Joel filium Bathuel. 1 *Audite hæc, ſenes; et auribus percipite, omnes habitatores terræ: ſi facta ſunt talia in diebus veſtris, aut in diebus patrum veſtrorum.* 2 *Pro his, filiis veſtris narrate, & filii veſtri filiis ſuis, & filii eorum in generationem alteram.* 3 *(a) Reſidua erucæ comêdit locuſta, et reſidua locuſtæ comêdit bruchus, & reſidua bruchi comêdit rubigo.* 4 *Evigilate, qui ebrii eſtis ex vino veſtro, & plorate: plangite omnes, qui bibitis vinum ad ebrietatem: quoniam ablatum eſt de ore veſtro (b) gaudium, & lætitia.* 5 *Quia gens aſcendit ſuper terram meam fortis, & innumerabilis: dentes ejus, dentes leonis, & molares ejus, catuli leonis.* 6 *Poſuit vineam meam in diſſipationem, et ficus meas in confractionem. Scrutans ſcrutatus eſt eam, & projecit: dealbavit ramos ejus.* 7 *Plange ad me ſuper ſponſam accinctã cilicio ſuper virum ſuum virgineum.* 8 *Ablatum eſt ſacrificium, & libatio de domo Domini. Lugete ſacerdotes, (c) qui miniſtratis altari Domini:* 9

MS.A. ἸΩΗΛ · Δ΄. (α) δὴ ταῦτα (β) ἐρυσίβη. (γ) ἐξῆρται ἐκ τοῦ στόματος (δ) καὶ ἔρριψεν· ἐλεύκανεν κλήματα (ε) θυσιαστηρίῳ Ὅτι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ דַּהֲוָה עִם יוֹאֵל בַּר פְּתוּאֵל׃ שְׁמַעוּ דָא סָבַיָּא וְאַצִּיתוּ כָּל יָתְבֵי
2 אַרְעָא הֲהֲוָת דָּא בְּיוֹמֵיכוֹן וְאִם בְּיוֹמֵי אֲבָהָתְכוֹן׃ עֲלַהּ לִבְנֵיכוֹן אִשְׁתָּעוּ וּבְנֵיכוֹן לִבְנֵיהוֹן
3 וּבְנֵיהוֹן לְדָר אוֹחֲרָן׃ מוֹתַר זַחֲלָא אֲכַל גּוֹבָא וּמוֹתַר גּוֹבָא אֲכַל פִּרְחָא וּמוֹתַר פִּרְחָא
4 אֲכַל שׁוּמְטָא׃ אִתְּעָרוּ רַוְיַיָּא וּבְכוּ וְאִילִילוּ כָּל שָׁתֵי חֲמַר עַל חֲמַר מֵירַת אֲרֵי אִתְמְנַע
5 מִפּוּמְכוֹן׃ אֲרֵי עַמָּא סְלִיק עַל אַרְעִי תַּקִּיף וְלֵית מִנְיָן שִׁנּוֹהִי שִׁנֵּי אַרְיָא וְנִיבוֹהִי כְּבַר
6 אַרְיָון׃ שַׁוִּי פֵּירֵי גוּפְנֵי עַמִּי לְצָדוּ וְתֵינַתְהוֹן לְמַפַּחַת נְפַשׁ מִקְלַף קְלַף וּרְמָא חֲוַרוּ
7 שִׁבְשַׁהָא׃ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עֲבִידִי אִלְיָא כִּבְתוּלָא דַּאֲסִירָא סַקָּא לְמִסְפַּד עַל בַּעַל
8 עוּלֵימְתַהָא׃ פְּסַקוּ קֻרְבָּנִין וְנִסְכִּין מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָ אִתְאַבַּלוּ כָּהֲנַיָּא דִּמְשַׁמְּשִׁין
9 בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT. I.

VErbum prophetiæ à facie Dñi quod factum eſt ad Joel filium Pathuel. 1 Audite hoc ſenes, & auribus percipite omnes incolæ terræ, num tale fuerit in 2 diebus veſtris, aut diebus majorum veſtrorum. De ipſo filiis veſtris narrate 3 & filii veſtri filiis ſuis, filii demum eorum generationi alii. Reſiduum erucæ 4 comedit locuſta; & reſiduum locuſtæ corraſit bruchus; atque reliquias bruchi conſumpſit rubigo. Expergiſcimini ebrii, flete & ululate omnes pota- 5 tores vini cauſa vini meri, quoniam vetitum eſt ori veſtro. Etenim populus 6 aſcendit ſup terram meam fortis & innumerꝰ: dentes ejus, dentes ſunt leonis, & molares ejus quales catuli leonum. Poſuit fructus vinearum populi mei in 7 vaſtitatem, & ficus eorum in exhalationem animæ decorticando decorticavit, atque projecit: albi facti ſunt rami ejus. Cœtus Iſrael agite lamentum, 8 veluti virgo quæ accingitur ſacco plangendi gratia ſuper viro adoleſcentiæ ſuæ. Ceſſaverunt oblationes atque libamina de domo ſanctuarii Domini: 9 ejularunt ſacerdotes miniſtrantes in domo ſanctuarii Domini.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܗܘܐ ܐܝܟ ܛܠܐ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܢܦܪܥ ܐܝܟ ܫܘܫܢܬܐ. ܘܢܪܡܐ ܥܩܪ̈ܘܗܝ ܐܝܟ ܠܒܢܢ. 6
* ܘܢܬܦܫܘܢ ܣܘܟ̈ܘܗܝ. ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܙܝܬܐ ܕܫܦܝܪܐ ܒܦܐܪ̈ܘܗܝ. ܘܪܝܚܗ ܐܝܟ ܕܠܒܢܢ. 7
* ܘܢܬܦܢܘܢ. ܘܢܬܒܘܢ ܒܛܠܠܗ. ܘܢܚܘܢ ܡܢ ܥܒܘܪܐ. ܘܢܦܪܥܘܢ ܐܝܟ ܓܦܬܐ. 8
ܘܕܘܟܪܢܗܘܢ ܐܝܟ ܚܡܪܐ ܕܠܒܢܢ. * ܘܢܐܡܪ ܐܦܪܝܡ. ܡܢܐ ܠܝ ܬܘܒ ܥܡ ܦܬܟܪ̈ܐ. ܐܢܐ 9
ܡܟܟܬܗ. ܘܐܢܐ ܐܫܒܚܝܘܗܝ. ܐܝܟ ܕܦܪܘܬܐ ܥܒܝܬܐ. ܘܡܢܝ ܢܫܬܟܚܘܢ ܦܐܪ̈ܝܟ. * ܡܢܘ 10
ܚܟܝܡ ܢܣܬܟܠ ܗܠܝܢ ܘܡܣܬܟܠ ܘܢܕܥ ܐܢܝܢ: ܕܬܪ̈ܝܨܢ ܐܘܪ̈ܚܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܙܕܝܩ̈ܐ
ܢܗܠܟܘܢ ܒܗܝܢ. ܥܘܠ̈ܐ ܕܝܢ ܢܬܬܩܠܘܢ ܒܗܝܢ.
* ܫܠܡ ܗܘܫܥ ܢܒܝܐ *

Et ero ſicut ros Iſraeli, florebítque ſicut li- 6 lium, & radices ſuas jaciet ut Libanicas: Pullulabunt rami ejus, & erit ſicut olea fru- 7 ctibus ſuis decorata, & odor ejus Libanico ſimilis. Reædificabuntur, & ſedebunt in 8 umbra ejus, vivent ex frumento, & germinabunt ſicut vitis, & memoria eorum ſicut vinũ Libani. Et dicet Aphrem; Quid mihi am- 9 pliùs cum idolis? Ego humiliavi eum, et ego glorificabo eum quaſi pinum opacam: nam ex me inveniuntur fructus tui. Qui ſapiens 10 eſt, intelliget hæc; et qui prudens eſt cognoſcet ea: nam rectæ ſunt viæ Domini; & juſti ambulant in eis, injuſti verò impingunt in eis.

Hoſeæ Prophetæ finis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَأَصِيرُ مِثْلَ ٱلنَّدَى لِإِسْرَائِيلَ * يُزْهِرُ مِثْلَ ٱلسُّوسَنِ * وَيَضَعُ أُصُولَهُ مِثْلَ لُبْنَانَ * تَسِيرُ أَغْصَانُهُ * 6 7
وَيَصِيرُ مِثْلَ ٱلزَّيْتُونَةِ ٱلْمُثْمِرَةِ * وَرَائِحَتُهُ مِثْلَ لُبْنَانَ * يَرْجِعُونَ وَيَجْلِسُونَ تَحْتَ ظِلِّهِ * وَيَحْيَوْنَ 8
وَيَسْكَرُونَ بِٱلْحِنْطَةِ * يُزْهِرُ مِثْلَ كَرْمَةٍ * ذِكْرُهُ مِثْلَ خَمْرِ لُبْنَانَ * لِأَفْرَامَ مَا لَهُ أَيْضًا وَلِلْأَصْنَامِ * 9
أَنَا وَاضَعْتُهُ وَأَنَا أُقَوِّيهِ * أَنَا مِثْلُ شَجَرِ ٱلْعَرْعَرِ ٱلْخَصِبَةِ * مِنِّي تُوجَدُ ثَمَرَتُكَ * مَنِ ٱلْحَكِيمُ 10
فَيَفْهَمَ هٰذِهِ * أَوْ فَهِمٌ فَيَعْرِفَهَا * مِنْ أَجْلِ أَنَّ طُرُقَ ٱلرَّبِّ مُسْتَقِيمَةٌ * وَٱلصِّدِّيقُونَ يَسِيرُونَ فِيهَا *
وَٱلْمُنَافِقُونَ يَضْعُفُونَ فِيهَا *

* تَمَّتْ نُبُوَّةُ هُوشَعَ ٱلنَّبِيِّ * بَرَكَاتُهُ تَكُونُ مَعَنَا * آمِينَ *

Et ero ſicut ros Iſraeli: florebit ſicut lilium, figétq; radices ſuas ſicut Libanus: 6 *Diffundent ſe rami ejus: & erit ſimilis olivæ frugiferæ, & odor ejus Libano ſimilis.* 7 *Revertentur, & ſedebunt ſub umbra illius: vivent, & inebriabuntur frumento: florebit ſicut vitis, memoria ejus ut vinum Libani.* 8 *Aphremo quid eſt adhuc cum idolis? Ego humiliavi eum, & ego confortabo eum. Ego ſum ſimilis arbori cypreſſinæ uberrimæ: ex me invenitur fructus tuus.* 9 *Quicunq; ſapiens eſt, intelliget hæc; aut prudens, & cognoſcet ea: nam viæ Domini rectæ ſunt, & juſti incedunt in eis, impii verò debilitantur in eis.* 10

Abſoluta eſt Prophetia Hoſeæ Prophetæ, cujus benedictiones adſint nobis, Amen.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

---

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܝܘܐܝܠ ܢܒܝܐ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

* ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܗܘܬ ܥܠ ܝܘܐܝܠ ܒܪ ܒܬܘܐܝܠ. * ܫܡܥܘ ܗܕܐ ܟܗܢ̈ܐ: ܘܨܘܬܘ ܟܠܟܘܢ 1 2
ܥܡܘܪ̈ܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܠܡ ܗܘܬ ܐܝܟ ܗܕܐ ܒܝܘܡ̈ܝܟܘܢ. ܐܘ ܒܝܘܡ̈ܝ ܐܒܗ̈ܬܟܘܢ. * ܥܠܝܗ
ܐܫܬܥܘ ܠܒܢ̈ܝܟܘܢ. ܘܒܢ̈ܝܟܘܢ ܠܒܢ̈ܝܗܘܢ. ܘܒܢ̈ܝܗܘܢ ܠܕܪܐ ܐܚܪܢܐ. * ܘܫܪܟܐ ܕܪܡܫܐ 3
ܐܟܠܬܗ ܩܡܨܐ ܦܪܚܐ. ܘܫܪܟܐ ܕܩܡܨܐ ܦܪܚܐ ܐܟܠܗ ܩܡܨܐ ܪܚܫܐ. ܘܫܪܟܐ ܕܩܡܨܐ ܪܚܫܐ 4
ܐܟܠܗ ܨܪܨܘܪܐ. * ܐܬܬܥܝܪܘ ܪ̈ܘܝܐ: ܘܒܟܘ ܘܐܝܠܠܘ ܟܠܟܘܢ ܫܬ̈ܝ ܚܡܪܐ: ܥܠ ܚܡܪܐ
ܕܥܒܪ ܡܢ ܦܘܡܟܘܢ. * ܥܡܐ ܓܝܪ ܣܠܩ ܥܠ ܐܪܥܝ. ܥܫܝܢܐ ܘܠܝܬ ܠܗ ܡܢܝܢܐ. 5 6
ܫܢ̈ܘܗܝ ܐܝܟ ܫܢ̈ܐ ܕܐܪܝܐ. ܘܢܝ̈ܒܘܗܝ ܐܝܟ ܢܝ̈ܒܐ ܕܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܐ. * ܥܒܕܗ ܠܓܦܬܝ 7
ܠܚܘܪܒܐ ܘܬܬܐ ܠܡܦܫܚܘ. ܦܫܚܗ ܫܕܝܗ ܘܚܘܪܘ ܫܒܫ̈ܘܗܝ. * ܐܠܝ ܐܝܟ ܒܬܘܠܬܐ 8
ܕܐܣܝܪܐ ܣܩܐ ܥܠ ܒܥܠܐ ܕܒܬܘܠܘܬܗ. * ܦܣܩ ܣܡܝܕܐ ܘܢܘܣܟܐ. ܡܢ ܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܝܬܒܘ 9
ܒܐܒܠܐ ܡܠܟ̈ܐ. ܘܟܗܢ̈ܐ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܡܪܝܐ.

SEQUITUR PROPHETIA
JOELIS PROPHETÆ.

CAP. I.

SErmo Domini qui fuit ad Joëlem filium 1 Bethuelis. Audite hoc Sacerdotes, & auſcul- 2 tate omnes incolæ terræ, num contigerit quicquam ſimile in diebus veſtris aut diebus patrum veſtrorum. De hoc narrate filiis ve- 3 ſtris, & filii veſtri filiis ſuis, & horum filii generationi poſteræ. Quod reliquum fecit 4 eruca, comêdit locuſta volans; quod reliquum fecit locuſta volans, comêdit locuſta reptans; & quod reliquum fecit locuſta reptans, comêdit gryllus. Expergiſcimini ebrii, 5 & flete, ac ejulate omnes vini potores, propter vinum, quòd tranſierit ab ore veſtro. Nam populus invaſit terram meam, potens 6 & innumerus, cujus dentes ſimiles ſunt dentibus leonis, & canini ejus ſimiles caninis catuli leonis. Redegit vitim meam ad vaſti- 7 tatem, & ficum meam ad divulſionem: divulſit & abjecit eam, & alba reddidit flagella ejus. Ejula ſicut virgo accincta ſacco 8 propter maritum adoleſcentiæ ſuæ. Deſiit ſi- 9 mila & libamen de domo Dñi: ſederunt in luctu reges, & ſacerdotes qui Dño miniſtrant.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بِسْمِ ٱللهِ ٱلرَّؤُوفِ ٱلرَّحِيمِ * بَدْءُ تَرْجَمَةِ يُويِيلَ ٱلنَّبِيِّ بَرَكَاتُهُ عَلَيْنَا *
* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ * ٱلْأَصْحَاحُ ٱلسَّادِسُ * وَهُوَ ٱلْأَوَّلُ مِنَ ٱلنُّبُوَّةِ *

* قَوْلُ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي صَارَ إِلَى يُويِيلَ بْنِ بَاثُويِيلَ * اِسْمَعُوا هٰذَا أَيُّهَا ٱلشُّيُوخُ * وَأَنْصِتُوا يَا جَمِيعَ 1 2
سُكَّانِ ٱلْأَرْضِ * هَلْ صَارَتْ هٰذِهِ فِي أَيَّامِكُمْ * أَوْ فِي أَيَّامِ آبَائِكُمْ * أَخْبِرُوا عَنْهَا لِأَوْلَادِكُمْ * وَأَوْلَادُكُمْ 3
لِأَوْلَادِهِمْ * وَأَوْلَادُهُمْ لِجِيلٍ آخَرَ * ٱلَّذِي فَضَلَ عَنِ ٱلدُّودِ أَكَلَهُ ٱلْجَرَادُ * وَٱلَّذِي فَضَلَ عَنِ 4
ٱلْجَرَادِ * أَكَلَهُ ٱلْجُنْدُبُ * وَٱلَّذِي فَضَلَ عَنِ ٱلْجُنْدُبِ أَكَلَهُ ٱلْقَمْلُ * اِسْتَفِيقُوا أَيُّهَا ٱلسَّكَارَى 5
مِنْ خَمْرِهِمْ وَٱبْكُوا نُوحُوا يَا جَمِيعَ شَارِبِي ٱلْخَمْرِ لِلسُّكْرِ * إِنَّ ٱلسُّرُورَ وَٱلْفَرَحَ نُزِعَا عَنْ فَمِكُمْ * لِأَنَّ 6
أُمَّةً قَوِيَّةً وَغَيْرَ مُحْصَاةٍ صَعِدَتْ عَلَى أَرْضِي * أَسْنَانُهَا أَسْنَانُ أَسَدٍ * وَأَنْيَابُهَا أَنْيَابُ شِبْلٍ * وَضَعَتْ 7
كَرْمِي لِلْفَنَاءِ * وَتِينِي لِلتَّفْسِيخِ * فَتَّشَتْ تَفْتِيشًا وَطَرَحَتْهَا * ٱبْيَضَّتْ قُضْبَانُهَا * نُوحِي عَلَيَّ أَكْثَرَ 8
مِنْ عَرُوسٍ ٱتَّزَرَتْ بِٱلْمُسُوحِ عَلَى رَجُلِهَا ٱلْعَذْرِيِّ * ٱنْتُزِعَتِ ٱلذَّبِيحَةُ وَٱلْقَارُورُ مِنْ بَيْتِ ٱلرَّبِّ * 9
اِحْزَنُوا أَيُّهَا ٱلْكَهَنَةُ ٱلَّذِينَ يَخْدِمُونَ ٱلْمَذْبَحَ لِأَنَّهُ شَقِيَ *

IN NOMINE DEI PIISSIMI, CLEMENTISSIMI.
Principium interpretationis
JOELIS PROPHETÆ,
CUJUS BENEDICTIONES
ſint ſuper nos.

CAPUT PRIMUM.

Textus ſextus, qui eſt hujus Prophetiæ primus.

SErmo Domini qui factus eſt ad Joëlem filiũ Bathuelis. 1 *Audite hæc O ſenes, & auſcultate O omnes habitatores terræ, num acciderint hæc in diebus veſtris, aut in diebus patrum veſtrorum.* 2 *De his narrate filiis veſtris, & filii veſtri filiis ſuis, & filii iſtorum poſteritati alteri.* 3 *Reſiduum vermium comêdit locuſta, reſiduum locuſtæ comêdit bruchus, & reſiduum bruchi comederunt pediculi.* 4 *Evigilate O ebrii, ex vino veſtro, & flete; plangite O omnes bibentes vinum ad ebrietatem: quia gaudium & lætitia ablata ſunt ab ore veſtro.* 5 *Gens enim robuſta & innumera aſcendit ſuper terram meam; dentes ejus dentes leonis, & canini ejus canini leunculi.* 6 *Redegit vitim meam ad conſumptionem, & ficus meas ad diſcerptionem: diligenter ſcrutata eſt & dejecit eas, albi facti ſunt rami earum.* 7 *Lamentare me pluſquam ſponſa accincta cilicio propter virum ſuum virgineum.* 8 *Ablatum eſt ſacrificium & alabaſtrum, è domo Domini. Dolete O ſacerdotes qui miniſtratis altari, quoniã id afflictum eſt.* 9

,triticum est devastatum quia : humus luxit , ager est Vastatus
שדד שדה אבלה אדמה כי שדד דגן 10
,agricolæ vos afficite Pudore .recens oleum est infirmatum ,mustum aruit
הוביש תירוש אמלל יצהר : הבישו אכרים 11
messis periit quia : hordeum super &,frumentum super vinitores ululate
הילילו כרמים על־חטה ועל־שעורה כי־אבד קציר
etiam,malogranatum : est infirmata ficus & , aruit Vitis .agri
שדה : הגפן הובישה והתאנה אמללה רמון גם־ 12
à gaudium aruit quia , aruerunt agri ligna omnia ,malus &,palma
תמר ותפוח כל־עצי השדה יבשו כי־הביש ששון מן־
ululate ,sacerdotes plangite & ,vos Accingite .hominum filiis
בני אדם : חגרו וספדו הכהנים הילילו 13
: mei Dei ministri saccis in pernoctate ,ingredimini ,altaris ministri
משרתי מזבח באו לינו בשקים משרתי אלהי
.libatio & ,munus vestri Dei domo de est prohibitum quoniam
כי נמנע מבית אלהיכם מנחה ונסך :
habitatores omnes ,senes colligite ,retentionem vocate ,jejunium Sanctificate
קדשו־צום קראו עצרה אספו זקנים כל ישבי 14
.Dominum ad clamate & : vestri Dei Domini domum terræ
הארץ בית יהוה אלהיכם וזעקו אל־יהוה :
vastitas tanquam & ,Domini dies propè quia : diei Ahah
אהה ליום כי קרוב יום יהוה וכשד 15
,est excisa esca nostris oculis coram Nónne .veniet Omnipotente ab
משדי יבוא : הלא נגד עינינו אכל נכרת 16
grana Computruerunt ? exultatio & , lætitia nostri Dei domo de
מבית אלהינו שמחה וגיל : עבשו פרדות 17
quoniã :horrea sunt dissipata,thesauri sunt desolati , suis glebis sub
תחת מגרפתיהם נשמו אצרות נהרסו ממגרות כי
greges sunt confusi , jumentum ingemuit Cur .triticum aruit
הביש דגן : מה־נאנחה בהמה נבכו עדרי 18
.sunt desolati pecoris greges Etiam .eis pascua non quia , bovis
בקר כי אין מרעה להם גם־עדרי הצאן נאשמו :
,deserti herbifera loca consumpsit ignis quia ,clamabo Domine te Ad
אליך יהוה אקרא כי־אש אכלה נאות מדבר 19
animalia Etiam .agri ligna omnia succendit flamma &
ולהבה להטה כל־עצי השדה : גם־בהמות 20
,aquarum rivi sunt exsiccati quoniam : te ad vociferabitur agri
שדה תערוג אליך כי יבשו אפיקי מים
.deserti pascua consumpsit ignis &
ואש אכלה נאות המדבר :

CAP. II. ב

.meæ sanctitatis monte in taratantarizate & ,Sijon in tuba Clangite
תקעו שופר בציון והריעו בהר קדשי 1
quia,Domini dies venit quia , terræ habitatores omnes Contremiscant
ירגזו כל ישבי הארץ כי־בא יום־יהוה כי
,obscuritatis & ,nubis dies ,caliginis & tenebrositatis Dies .propinqua
קרוב : יום חשך ואפלה יום ענן וערפל 2
illi sicut ; fortis & ,multus populus : montes super expansa aurora veluti
כשחר פרש על־ההרים עם רב ועצום כמהו
annos ad usque addet non eum post & , seculo à fuit non
לא נהיה מן־העולם ואחריו לא יוסף עד־שני
, ignis comedit ejus facies Ad .generationis & , generationis
דור ודור : לפניו אכלה אש 3
ejus facies ad terra Heden hortus Tanquam .flamma exuret eũ post &
ואחריו תלהט להבה כגן־עדן הארץ לפניו
.ei erit non evasio etiam & ,solitudinis desertum eum post &
ואחריו מדבר שממה וגם־פליטה לא־היתה לו :
,current sic ,equites tanquã & : ejus aspectus equorum aspect⁹ Tanquam
כמראה סוסים מראהו וכפרשים כן ירוצון : 4

Versio VULG. LAT.

10 Depopulata est regio, luxit humus : quoniam devastatum est triticum, confusum est vinum, elanguit oleum. 11 Confusi sunt agricolæ, ululaverunt vinitores super frumento & hordeo, quia periit messis agri. 12 Vinea confusa est, & ficus elanguit : malogranatum, & palma, & malum, & omnia ligna agri aruerunt : quia confusum est gaudium à filiis hominum. 13 Accingite vos, & plangite, sacerdotes; ululate, ministri altaris : ingredimini, cubate in sacco, ministri Dei mei : quoniam interiit de domo Dei vestri sacrificium & libatio. 14 Sanctificate jejunium, vocate cœtum, congregate senes, omnes habitatores terræ in domum Dei vestri : & clamate ad Dominum ; 15 A,a,a, diei : quia propè est dies Domini, & quasi vastitas à Potente veniet. 16 Numquid non coram oculis vestris alimenta perierunt de domo Dei nostri, lætitia & exultatio ? 17 Computruerunt jumenta in stercore suo, demolita sunt horrea, dissipatæ sunt apothecæ : quoniam confusum est triticum. 18 Quìd ingemuit animal, mugierunt greges armenti ? Quia non est pascua eis: sed & greges pecorum disperierunt. 19 Ad te, Domine, clamabo: quia ignis comêdit speciosa deserti, & flamma succendit omnia ligna regionis. 20 Sed & bestiæ agri, quasi area sitiens imbrem, suspexerunt ad te : quoniam exsiccati sunt fontes aquarum, & ignis devoravit speciosa deserti,

CAP. II.

1 CAnite tubâ in Sion, ululate in monte sancto meo, conturbentur omnes habitatores terræ: Quia venit dies Domini, quia 2 propè est Dies tenebrarum & caliginis, dies nubis & turbinis : quasi manè expansum super montes populus multus & fortis : similis ei non fuit à principio, & post eum non erit usque in annos generationis & generationis. 3 Ante faciem ejus ignis vorans, & post eum exurens flamma : quasi hortus voluptatis terra coram eo, & post eum solitudo deserti, neq; est qui effugiat eum. 4 Quasi aspectus equorum, aspectus eorum : & quasi equites, sic current.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Ὅτι τεταλαιπώρηκε τὰ πεδία· πενθείτω ἡ γῆ, ὅτι τεταλαιπώρηκε σῖτος· ἐξηράνθη οἶνος, ὠλιγώθη ἔλαιον, 11 Ἐξηράνθησαν (ζ) γεωργοί. Θρηνεῖτε κτήματα ὑπὲρ πυροῦ ϗ κριθῆς, ὅτι ἀπόλωλε τρυγητὸς ἐξ ἀγροῦ. 12 Ἡ ἄμπελος ἐξηράνθη, ϗ αἱ συκαῖ ὠλιγώθησαν· ῥοά, ϗ φοίνιξ, ϗ μῆλον, ϗ πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ ἐξηράνθησαν, ὅτι ᾔσχυναν χαρὰν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. 13 Περιζώσασθε ϗ κόπτεσθε οἱ ἱερεῖς, θρηνεῖτε οἱ λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ (*) εἰσέλθετε, ὑπνώσατε ἐν σάκκοις λειτουργοῦντες θεῷ, ὅτι ἀπέσχηκεν ἐξ οἴκου θεοῦ ὑμῶν 14 θυσία ϗ σπονδή. Ἁγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θεραπείαν, συναγάγετε πρεσβυτέρους, πάντας κατοικοῦντας γῆν εἰς οἶκον (η) θεοῦ ὑμῶν, ϗ κεκράξατε πρὸς κύριον ἐκτενῶς, (θ) 15 Οἴμοι, οἴμοι, οἴμοι εἰς ἡμέραν, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου, ϗ ὡς ταλαιπωρία ἐκ ταλαιπωρίας ἥξει. 16 Κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν βρώματα (ι) ἐξωλοθρεύθη, ἐξ οἴκου 17 θεοῦ ὑμῶν εὐφροσύνη ϗ χαρά. Ἐσκίρτησαν δαμάλεις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν, ἠφανίσθησαν θησαυροί, κατεσκάφησαν ληνοί, ὅτι ἐξηράνθη σῖτος. τί ἀποθήσομεν ἑαυ-18 τοῖς; Ἔκλαυσαν βουκόλια βοῶν, ὅτι οὐχ ὑπῆρχε νομὴ αὐτοῖς, ϗ τὰ ποίμνια τῶν 19 προβάτων (κ) ἠφανίσθησαν. Πρὸς σὲ κύριε βοήσομαι, ὅτι πῦρ ἀνήλωσε τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου, ϗ φλὸξ ἀνῆψε πάντα τὰ ξύ-20 λα τοῦ ἀγροῦ, Καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου (λ) ἀνέβλεψαν πρὸς σέ, (μ) ὅτι ἐξηράνθησαν ἀφέσεις ὑδάτων, ϗ πῦρ κατέφαγε τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου.

Quoniam desolati sunt campi: 10 lugeat terra, quoniam afflictum est triticum, aruit vinum, imminutum est oleum, Aruerunt agricolæ. 11 Lugete possessiones pro frumento, & hordeo; quia periit vindemia de agro. 12 Vinea aruit, & ficus imminutæ sunt. Malogranatum, & palma, & malum, & omnia ligna agri arefacta sunt : quoniam confuderunt gaudium filii hominum. 13 Accingite vos, & plangite, sacerdotes; lamentamini, qui ministratis altari: ingredimini, dormite in saccis, ministri Dei : quoniam defecit de domo Dei vestri sacrificium, & libatio. 14 Sanctificate jejunium, prædicate (d) curationem; congregate senes, omnes habitatores terræ in domum Dei vestri, & clamate ad Dominum vehementer, 15 Heu mihi, heu mihi, heu mihi in die: quoniam juxta est dies Domini, & quasi miseria de miseria veniet. 16 (e) Ante oculos vestros alimenta perierunt, de domo Dei nostri lætitia & gaudium. 17 Subsultaverunt vituli in præsepibus suis, dissipati sunt thesauri, suffossa sunt torcularia : Quia arefactum est triticum, quid reponemus nobis? 18 Fleverunt armenta boum, quia non erant pascua eis : & greges ovium disperierunt. 19 Ad te, Domine, clamabo : quoniam ignis consumpsit speciosa deserti, & flamma succendit omnia ligna agri : 20 Et jumenta campi (f) suspexerunt ad te : quoniam arefactæ sunt emissiones aquarum, & ignis devoravit speciosa deserti.

MS.A. (ζ) οἱ γεωργοί. (*) εἰσέλθατε, (η) κυρίου θεοῦ (θ) Οἴμμοι, οἴμμοι, οἴμμοι (ι) ἐξολεθρεύθη, (κ) ἠφανίσθη. (λ) ἀνέβλεψεν (μ) ἐξηράνθησαν

ΚΕΦ. β'.

1 ΣΑλπίσατε σάλπιγγι ἐν Σιών, κηρύξατε ἐν ὄρει ἁγίῳ μου, ϗ (α) συγχυθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, διότι 2 πάρεστιν (β) ἡμέρα κυρίου, ὅτι ἐγγὺς (γ) Ἡμέρα σκότους ϗ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης ϗ ὁμίχλης· ὡς ὄρθρος χυθήσεται ἐπὶ τὰ ὄρη λαὸς πολὺς ϗ ἰσχυρός, ὅμοιος (*) αὐτῷ οὐ γέγονεν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, ϗ μετ' αὐτὸν οὐ προστεθήσεται ἕως ἐτῶν εἰς γενεὰς γενεῶν. 3 Τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀναλίσκον, ϗ τὰ (δ) ὀπίσω αὐτοῦ ἀναπτομένη φλόξ. ὡς παράδεισος τρυφῆς ἡ γῆ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ϗ τὰ ὄπισθεν αὐτοῦ πεδίον ἀφανισμοῦ, ϗ 4 ἀνασῳζόμενος οὐκ (ε) ἔσται αὐτῷ. Ὡς ὅρασις ἵππων (ζ) ἡ ὅρασις αὐτῶν, ϗ ὡς ἱππεῖς οὕτως καταδιώξονται.

CAP. II.

1 CAnite tubâ in Sion, prædicate in monte sancto meo : & conturbentur omnes habitatores terræ : quoniam adest dies Domini : quoniam juxta est 2 Dies tenebrarum & caliginis, dies nubis, & nebulæ : sicut manè fundetur super montes : populus multus, & fortis : similis ei non fuit à seculo : & post eum non (a) adjicietur usque ad annos in (b) generationes generationum. 3 (c) Quæ ante eum, consumens ignis ; & quæ post eum, flamma succensa. Sicut paradisus voluptatis terra ante faciem ejus : & posteriora illius, [sicut] campo solitudinis : &, qui salvetur, non erit ei. 4 Sicut aspectus equorum, aspectus eorum : & sicut equites, sic persequentur.

MS.A. (α) συναχθήτωσαν (β) ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου, (γ) ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου, Ἡ ἡμέρα (*) αὐτοῦ (δ) ὄπισθεν (ε) ἔστιν. Ὡς ὅρασις (ζ) ἡ ὄψις αὐτῶν, ϗ οἱ ἱππεῖς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 אתבזיזו חקליא חרובת ארעא ארי סף עבורא יבישו גופניא נתרו זיתיא : בהיתו
11 אכריא אלילו מפלחי כרמיא על חטין ועל סערין ארי סף חצד חקלא : גופניא יבישו
12 ותיניא נתרא רמונין אף דקלין וחזור כל אילני חקלא יבישו ארי פסקת חדותא מבני
13 אנשא : אסרו וספידו כהניא אלילו דמשמשין על מדבחא עולו ביתו בסקיא
14 דמשמשין קדם אלהי ארי אתמנע מבית מקדשא דאלהכון קורבנין ונסכין : גזרו
תעני ערעו כנישא כנישו סביא כל יתבי ארעא ועולו לבית מקדשא דיי אלהכון וצלו
15 קדם יי : וי מן קדם יומא ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי וכבזא דמן קדם יי
16 שדי ייתי : הלא עוד דאנחנא חזן עבורא סף פסק מבית מקדשא דאלהנא חדוא
17 וביע : אתמסיאו גרבי חמר תחות מגופתהון צדיאו אוצריא אתפגרו חסניא ארי סף
18 עבורא : לחדא מתאנחא בעירא מתערבלן בקרן דתורין ארי לית רעיא להון אף
19 עדרי ענא צדיאו : קדמך יי אנא מצלי ארי קדום תקיף כאשא אסף דירות מדברא
20 ושלהוביתא שיצאת כל אילני חקלא : אף חיות ברא מסברא קדמך ארי יבישו
פצידי מיא וקדום תקיף כאשא אסף דירות מדברא :
ב
1 תקעו שופרא בציון יביבו בטור קודשי יזועון כל יתבי ארעא ארי מטא יומא למיתי
2 מן קדם יי ארי קריב : יומא חשוך וקבלא יום עננא ואמטתא כנהור צפרא פריס על
טוריא עם סגי ותקיף דכותיה לא הוה מן עלמא ובתרוהי לא יוסף עד שני דר ודר :
3 קדמוהי אכלא אשתא ובתרוהי משיציא שלהוביתא כגנא דעדן ארעא קדמוהי
4 ובתרוהי מדבר צדו ואף שובא לית ליה לרשיעיא : כחזו סוסותא חזוהון וכפרשיא
כן רהטין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Vastati sunt agri, desolata est terra, quoniam consumptum est frumentum, aruerunt vites, defluxerunt olivæ. 10 Pudore suffundimini agricolæ, ululate cultores vinearum propter triticum & hordeum, periit enim messis agri. 11 Vites aruerunt, & ficus decidêre, maláque granata, similiter palmæ, *malus*, atq; universæ arbores agri exaruerunt: profectò desiit gaudium à filiis hominum. 12 Accingite vos & plangite sacerdotes, ululate qui ministerio fungimini super altari: ingredimini, excubate in saccis qui ministratis coram Deo meo, siquidem prohibitæ sunt à domo sanctuarii Dei vestri oblationes ac libamina. 13 Decernite jejuniũ, convocate cœtum, congregate senes omnes habitatores terræ, & introite in domum sanctuarii Domini Dei vestri, atque precemini coram Domino. 14 Væ à conspectu diei ; prope fit enim dies, qui venturus est à facie Domini, qui sicut vastitas à facie Omnipotentis veniet. 15 *Nónne* adhuc spectantibus nobis frumentum desiit, defecit à domo sanctuarii Dei nostri gaudium & exultatio ? 16 Computruerunt dolia vini sub operculis suis, destructa sunt cellaria, diruta sunt horrea, defecit námque frumentum. 17 Magnopere ingemiscit animal; coarctantur boum armenta, quod non sit pascuum eis: greges quoque ovium confecti sunt. 18 Coram te Domine ego oro, quia incendium vehemens sicut ignis, disperdidit habitacula deserti, & flamma consumpsit omnes arbores agri. 19 Quin etiam bestiæ agrestes spectant coram te, quòd exsiccati sint rivi aquarũ, & æstus fortis sicut ignis consũpsit habitacula deserti. 20

CAP. II.

CLangite tuba in Sion, vociferamini in monte sanctitatis meæ : contremiscant omnes habitatores terræ, quia contigit dies qui venturus est à facie Domini, jam [*inquam*] instat. 1 Dies tenebrarum & caliginis, dies nubilosa atque tenebricosa. Quemadmodum lux matutina quæ expanditur super montes, populus multiplex & potens qualis haud fuit unquam, nec postea redintegrabitur in annos generationis atque generationis. 2 Ante eum voravit ignis, & post eum consumpsit flamma : quasi paradisus voluptatis erat terra coram eo, & post eum, desertum vastitas, sed nec liberatio est impiis in eo. 3 Qualis visio equorum, talis eorum aspectus ; et sicut equites ita currunt. 4

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܬܒܙܙ ܚܩܠܐ ܘܝܬܒܬ ܒܐܒܠܐ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܒܙܙ ܥܒܘܪܐ. ܘܝܒܫ ܚܡܪܐ ܘܐܬܒܙܙ 10
ܙܝܬܐ. * ܒܗܬܘ ܐܟܪܐ ܘܐܝܠܠܘ ܟܪܡܐ. ܥܠ ܚܛܐ ܘܥܠ ܣܥܪܐ. ܕܐܒܕ ܚܨܕܐ ܕܚܩܠܐ. 11
* ܓܦܬܐ ܝܒܫܬ. ܘܬܐܢܬܐ ܐܬܒܙܬ. ܘܪܘܡܢܐ ܘܕܩܠܐ ܘܚܙܘܪܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܚܩܠܐ 12
ܝܒܫܘ. ܡܛܠ ܕܐܬܒܛܠܬ ܚܕܘܬܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. * ܟܗܢܐ ܐܬܥܛܦܘ ܣܩܐ ܘܐܪܩܘܕܘ ܘܐܝܠܠܘ 13
ܡܫܡܫܢܐ ܕܡܕܒܚܐ: ܥܘܠܘ ܒܘܬܘ ܒܣܩܐ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܟܠܝ ܡܢ
ܒܝܬܗ ܕܐܠܗܟܘܢ. ܩܘܪܒܢܐ ܘܢܘܩܝܐ. * ܩܕܫܘ ܨܘܡܐ. ܩܪܘ ܟܢܘܫܝܐ. ܟܢܘܫܘ ܩܫܝܫܐ 14
ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ ܕܐܪܥܐ. ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ. ܘܩܥܘ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ.
ܘܐܡܪܘ. * ܐܘܗ ܐܘܗ ܠܝܘܡܐ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܒܙܬܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܐܬܝܐ. * ܘܗܐ 15 16
ܠܩܘܒܠ ܥܝܢܝܢ ܐܬܒܛܠܬ ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܢ ܒܝܬܗ ܕܐܠܗܢ. ܘܚܕܘܬܐ ܘܕܝܨܐ. * ܘܬܐܢ ܥܓܠܬܐ 17
ܥܠ ܐܘܪܘܝܗܝܢ. ܘܐܬܒܙܙܘ ܐܘܨܪܐ. ܘܐܬܦܚܡܘ ܡܥܨܪܬܐ. ܘܝܒܫ ܥܒܘܪܐ. * ܘܬܢܚܬ ܒܥܝܪܐ. 18
ܘܒܟܝܢ ܒܩܪܐ ܕܬܘܪܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܥܝܐ. ܐܦ ܓܙܪܐ ܕܥܢܐ ܐܬܚܒܠܘ. * ܠܘܬܟ ܡܪܝܐ ܐܩܪܐ. 19
ܡܛܠ ܕܐܟܠܬ ܢܘܪܐ ܕܝܪܬܐ ܕܡܕܒܪܐ. ܘܫܠܗܒܝܬܐ ܐܘܩܕܬ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ ܕܚܩܠܐ. * ܐܦ 20
ܚܝܘܬܐ ܕܕܒܪܐ ܓܥܝ ܠܘܬܟ. ܡܛܠ ܕܝܒܫܘ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ. ܘܢܘܪܐ ܐܟܠܬ ܕܝܪܬܐ ܕܡܕܒܪܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

* ܐܙܥܩܘ ܒܩܪܢܐ ܒܨܗܝܘܢ. ܘܐܟܪܙܘ ܒܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܝ. ܢܬܬܙܝܥܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ ܕܐܪܥܐ. 1
ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܩܪܒ ܝܘܡܐ ܕܚܫܘܟܐ ܘܕܥܡܛܢܐ. ܝܘܡܐ ܕܥܢܢܐ 2
ܘܕܥܪܦܠܐ. ܐܝܟ ܨܦܪܐ ܕܦܪܝܣ ܥܠ ܛܘܪܐ. ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܥܫܝܢܐ. ܕܐܟܘܬܗ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ
ܥܠܡ. ܘܒܬܪܗ ܠܐ ܢܗܘܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܢܝ ܕܪܕܪܝܢ. * ܩܕܡܘܗܝ ܐܟܠܐ ܢܘܪܐ. ܘܒܬܪܗ 3
ܡܘܩܕܐ ܫܠܗܒܝܬܐ. ܐܝܟ ܦܪܕܝܣܐ ܕܒܘܣܡܐ ܐܪܥܐ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܒܬܪܗ ܡܕܒܪܐ ܚܪܒܐ.
ܘܠܝܬ ܕܡܫܬܘܙܒ ܡܢܗ. * ܐܝܟ ܚܙܘܐ ܕܪܟܫܐ ܚܙܘܗ. ܘܐܝܟ ܦܪܫܐ ܗܟܢܐ ܪܗܛܝܢ. 4

Depopulatus est ager, & sedit in luctu terra ; quia direptum est frumentum, aruit vinum, & vastatæ sunt oleæ. 10 Erubuerunt agricolæ, & ululaverũt vinitores propter frumenta & propter hordea, quòd deficerit messis agri. 11 Vitis aruit, ficus vastata est ; malogranata, palmæ, poma, & omnes arbores agri aruerunt : quia desiit gaudium à filiis hominum. 12 Sacerdotes, accingimini saccis: plorate & ululate, ministri altaris : ingredimini, pernoctate in saccis, ministri Dei mei ; quia prohibitum est à domo Dei vestri sacrificium & libamen. 13 Sanctificate jejuniũ, convocate cœtum, congregamini sacerdotes omnésque habitatores terræ, ad domum Domini Dei vestri, clamitate ad Dominum Deum vestrum, & dicite ; 14 Eheu, eheu diem istum ; nam propinquus est dies Domini, & direptio à Domino ventura est : 15 Et ecce coram oculis nostris cessaverunt escæ de domo Dei nostri, & gaudiũ atque exultatio. 16 Incœnatæ manserunt juvencæ super præsepibus suis, vastata sunt horrea, torcularia destructa, & aruit frumentum, 17 Ingemiscit jumentum, & flent armenta boum, quia non habent pascua: etiam greges ovium consumpti sunt. 18 Ad te Domine clamo, quia comêdit ignis habitacula deserti, & flamma combussit omnes arbores solitudinis. 19 Quin & bestiæ sylvestres ad te mugiunt, quòd exaruerint alvei aquarum, & consumpserit ignis habitacula deserti. 20

CAP. II.

CLangite buccinâ in Sione, vociferamini in monte sanctitatis meæ, contremiscant omnes habitatores terræ; quoniam advenit dies Domini, 1 Et appropinquavit dies tenebrarum & caliginis, dies nubis & nebulæ, tanquàm aurora super montes expansa; populus multus & robustus cui par non fuit à seculo, & post quem non est futurus usque ad annos generationis generationum. 2 Ante illum devorabit ignis, & post ipsum flamma comburet : ut paradisus voluptatis erit terra ante illum, post ipsũ verò ut solitudo deserta; nec erit qui se eripiat ab eo. 3 Ut aspectus equorum, aspectus ejus; & ut equites, ita current, 4

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لتحزن الارض لان القمح سقي * جف الخمر * قل الزيت * جفت الفلاحون * نوحي ايتها المواشي 10 11
اكثر من القمح والشعير * لان القطاف هلك من الحقل * الكرمة جفت * التين قل * الرمان 12
والتمر والتفاح وجميع اشجار الحقل جفت * لان بني البشر اخزوا الفرح * اتزروا وابكوا ايها 13
الكهنة * نوحوا يا خدام المذبح * ادخلوا ناموا بالمسوح يا خدام الله * لان الذبيحة والقارورة
امتنعتا من بيت الهكم * قدسوا الصوم * نادوا بالخدمة * اجمعوا الشيوخ * جميع سكان الارض 14
الي بيت الهكم * اصرخوا للرب بامتداد * الويل لي * الويل لي * الويل لي في اليوم * لان يوم الرب 15
قريب * كمثل شقوة من شقوة ياتي * تجاه عيونكم نفدت الاطعمة من بيت الهكم * السرور 16
والفرح * طربت العجاجيل على مذاودها * فنيت الذخاير * هدمت المعاصر * لان القمح جف * 17
ماذا نذخر لها * بكت اذواد البقر لانه ليس لها مرعي * وقطعان الغنم انقرضت * اليك يا 18 19
رب اصرخ * لان النار ابادت مباهي البرية * واللهيب احرق جميع اشجار الحقل * وبهايم 20
الصحراء تنظر اليك * لان غدران المياه جفت * والنار اكلت مباهي البرية *

* الفصل الثاني *

* بوقوا بالبوق في صهيون * نادوا في جبلي المقدس * ويختلط جميع سكان الارض * من اجل 1
ان يوم الرب حضر * انه قرب يوم ظلمة وغيم * يوم سحابة وضبابة * مثل سحر ينبسط على 2
الجبال شعب كثير وقوي * لم يكن له شبه منذ الدهر * وبعده لا يعود الي سنين * الي
جيل الاجيال * من قدامه نار آكلة * ومن خلفه لهيب ملتهب * مثل فردوس النعيم 3
الارض قدام وجهه * ومن خلفه صحراء الفناء * وليس من ينجو * مثل مناظر الخيل منظره * 4
ومثل فرسان هكذا يركضون *

Doleat terra, quia frumentum afflictum est, aruit vinum, defecit oleum, 10 Aruerunt agricolæ. 11 Ejulate armenta plusquam frumentum & hordeum, quia periit ex agro vindemia, 12 Vitis aruit, ficus defecerunt, malogranata, dactyli, poma, & omnes arbores agri exaruerunt : quoniam filii hominum pudefecerunt gaudium. 13 Accingite vos & plangite O Sacerdotes, ejulate O ministri altaris, ingredimini, dormite cum ciliciis O ministri Dei; quia sacrificium & alabastrum cohibita sunt è domo Dei vestri. 14 Sanctificate jejunium, proclamate ministerium, congregate seniores & omnes habitatores terræ ad domum Dei vestri, clamate ad Dominum protensè, 15 Væ mihi, væ mihi, væ mihi in die ista ; quia dies Domini propinquus est, ut miseria de miseria veniet. 16 Coram oculis vestris consumpti sunt cibi de domo Dei vestri, gaudium & lætitia. 17 Subsilierunt vituli super præsepia sua, consumpta est annona, torcularia destructa. 18 Quandoquidem aruit frumentum, Quid reponemus eis ? Fleverunt armenta boum ; quia non est eis pascuum, & greges ovium excisi sunt. 19 Ad te O Domine clamo, quoniam ignis consumpsit venustates deserti, & flamma combussit omnes arbores agri. 20 Etiam deserti jumenta ad te suspiciunt, quia rivuli aquarum exaruerunt, & ignis devoravit venustates deserti.

CAP. II.

CLangite buccinâ in Sion, proclamate in monte sancto meo, & commisceantur omnes habitatores terræ ; quia dies Domini adest : 1 Adest quidem dies tenebrosus & caliginosus, dies nubilus & nebulosus. 2 Velut aurora pandetur super montes populus multus ac fortis, cui par non fuit à seculo, & post quem non succedet ad annos plurimos, ad generationem generationum. 3 Ante ipsum ignis devorans erit, & post ipsũ flamma accensa : ut paradisus voluptatis erit terra ante faciem ejus, & à tergo ipsius desertum interitûs ; nec erit qui evadat. 4 Similis equorum speciebus erit species ejus; & ut equites, ita current.

flammæ vox sicut, subsilient montium capita super quadrigarum vox Sicut
5 כקול מרכבות על־ראשי ההרים ירקדון כקול להב
.bellum præparatus fortis populus velut : stipulam *devorantis* ignis
אש אכלה קש כעם עצום ערוך מלחמה׃
.*fuliginem* contrahent vultus omnes : populi dolebunt ejus *faciebus* A
6 מפניו יחילו עמים כל־פנים קבצו פארור׃
: murum ascendent *belli* viri tanquam , current potentes Sicut
7 כגבורים ירצון כאנשי מלחמה יעלו חומה
.*suis viis deflectent* non & , ambulabunt suis viis in *vir* &
ואיש בדרכיו ילכון ולא יעבטון ארחותם׃
super & : *ibunt* suo calle in *vir* , *urgebunt* non suum fratrem *vir* Et
8 ואיש אחיו לא ידחקון גבר במסלתו ילכון ובעד
muro in ,*armis crepabunt urbe In* .*erunt avari* non , *cadent missile*
9 השלח יפלו לא יבצעו׃ בעיר ישקו בחומה
.fur veluti intrabunt fenestras per : ascendent domos in ,current
ירצון בבתים יעלו בעד החלונים יבאו כגנב׃
luna & , sol : cœli tremuerunt , terra se movit *ejus facies Ad*
10 לפניו רגזה ארץ רעשו שמים שמש וירח
DOMINUS Et .suum splendorem retraxerunt stellæ & ,*nigruerunt*
11 קדרו וכוכבים אספו נגהם׃ ויהוה
valde multa quia ,*sui exercitus facies ad* suam vocem dedit
נתן קולו לפני חילו כי רב מאד
magnus quia : ejus verbum *faciens fortis* quia ,ejus *castrametatio*
מחנהו כי עצום עשה דברו כי־גדול
nunc etiam Et ? eum sustinebit quis & ,valde terribilis & ,Domini dies
12 יום־יהוה ונורא מאד ומי יכילנו׃ וגם־עתה
,jejunio in & : vestro corde toto in me ad Convertimini :Dominus dixit
נאם־יהוה שבו עדי בכל־לבבכם ובצום
,vestra vestimenta non &,vestrum cor scindite Et .planctu *in* &,fletu *in* &
13 ובבכי ובמספד׃ וקרעו לבבכם ואל־בגדיכם
,*gratiosus* quia : vestrum Deum DOMINUM ad convertimini &
ושובו אל־יהוה אלהיכם כי־חנון
super pœnitens &,*misericordia multus & ,naribus longus* , *ipse* miserator &
ורחום הוא ארך אפים ורב־חסד ונחם על־
relinquat & ,eum pœniteat & ,convertatur *sciens* Quis .malum
14 הרעה׃ מי יודע ישוב ונחם והשאיר
? vestro Deo Domino libamen & , *munus* ,benedictionem se post
אחריו ברכה מנחה ונסך ליהוה אלהיכם׃
retentionem vocate ,jejunium sanctificate : Sijon in buccina Clangite
15 תקעו שופר בציון קדשו־צום קראו עצרה׃
, senes congregate ,ecclesiam sanctificate ,populum Congregate
16 אספו־עם קדשו קהל קבצו זקנים
,suo cubili de sponsus egrediatur : ubera sugentes & ,parvulos colligite
אספו עוללים ויונקי שדים יצא חתן מחדרו
,sacerdotes plorent altare & vestibulum Inter .suo thalamo de sponsa &
17 וכלה מחפתה׃ בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים
,tuo populo *super* Domine Parce : dicant & ; Domini ministri
משרתי יהוה ויאמרו חוסה יהוה על־עמך
.*gentes eos in dominandum ad* opprobrium in tuā hæreditatem des ne &
ואל־תתן נחלתך לחרפה למשל־בם גוים
est zelatus Et ? eorum Deus ubi : populis in sunt dicturi Quare
18 למה יאמרו בעמים איה אלהיהם׃ ויקנא
respondit Et .suo populo *super* pepercit & : sua terra pro Dominus
19 יהוה לארצו ויחמל על־עמו׃ ויען
,frumentum vobis *mittens ego* Ecce : suo populo dixit & , Dominus
יהוה ויאמר לעמו הנני שלח לכם את־הדגן
dabo non & : *eo* vos saturabitis & , *novum* oleum & , *mustum* &
והתירוש והיצהר ושבעתם אתו ולא־אתן
.gentibus in opprobrium ultrà vos
אתכם עוד חרפה בגוים׃

Verſio VULG. LAT.

5 Sicut ſonitus quadrigarum ſuper capita montium exilient, ſicut ſonitus flammæ ignis devorantis ſtipulam, velut populus fortis præparatus ad prælium. 6 A facie ejus cruciabuntur populi: omnes vultus redigentur in ollam. 7 Sicut fortes current: quaſi viri bellatores aſcendent murum: viri in viis ſuis gradientur, & non declinabunt à ſemitis ſuis. 8 Unuſquiſq; fratrem ſuum non coarctabit, ſinguli in calle ſuo ambulabunt: ſed & ꝑ feneſtras cadent, & non demolientur. 9 Urbẽ ingredientur, in muro current: domos conſcendent, per feneſtras intrabunt quaſi fur. 10 A facie ejus contremuit terra, moti ſunt cœli: Sol & Luna obtenebrati ſunt, & ſtellæ retraxerunt ſplendorem ſuum. 11 Et Dominus dedit vocem ſuam ante faciem exercitûs ſui: quia multa ſunt nimis caſtra ejus, quia fortia & facientia verbum ejus: magnus enim dies Domini, & terribilis valdé: & quis ſuſtinebit eum? 12 Nunc ergò dicit Dominus; Convertimini ad me in toto corde veſtro, in jejunio, & in fletu, 13 & in planctu. Et ſcindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra, & convertimini ad Dominum Deum veſtrum: quia benignus & miſericors eſt, patiens & multæ miſericordiæ, & præſtabilis ſuper malitia. 14 Quis ſcit ſi convertatur, & ignoſcat, & relinquat poſt ſe benedictionem, ſacrificium & libamen Domino Deo veſtro? 15 Canite tubâ in Sion, ſanctificate jejunium, vocate cœtum, 16 Congregate populum, ſanctificate eccleſiam, coadunate ſenes, congregate parvulos, & ſugentes ubera: egrediatur ſponſus de cubili ſuo, & ſponſa de thalamo ſuo. 17 Inter veſtibulum & altare plorabunt ſacerdotes miniſtri Domini, & dicent; Parce, Domine, parce populo tuo: & ne des hæreditatem tuam in opprobrium, ut dominentur eis nationes: quarè dicunt in populis; Ubi eſt Deus eorum? 18 Zelatus eſt Dominus terram ſuã, 19 & pepercit populo ſuo: Et reſpondit Dominus, & dixit populo ſuo; Ecce ego mittam vobis frumentum, & vinum, & oleum, & replebimini eis: & non dabo vos ultrà opprobrium in Gentibus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 Ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐξαλοῦνται, καὶ ὡς φωνὴ φλογὸς πυρὸς κατεσθιούσης καλάμην, καὶ ὡς λαὸς πολὺς καὶ ἰσχυρὸς παρατασσόμενος εἰς πόλεμον. 6 Ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ συντριβήσονται λαοί, πᾶν πρόσωπον 7 ὡς πρόσκαυμα χύτρας. Ὡς μαχηταὶ δραμοῦνται, καὶ ὡς ἄνδρες πολεμισταὶ ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ἕκαστος ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ πορεύσεται, καὶ οὐ μὴ (*)ἐκκλίνωσι τὰς τρίβους 8 αὐτῶν. Καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται. καταβαρυνόμενοι ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτῶν πορεύσονται, καὶ ἐν τοῖς βέλεσιν αὐτῶν 9 πεσοῦνται, καὶ οὐ μὴ (η)συντελεσθῶσι. Τῆς πόλεως ἐπιλήψονται, καὶ ἐπὶ τῶν τειχέων δραμοῦνται, καὶ ἐπὶ (θ) τὰς οἰκίας ἀναβήσονται, καὶ 10 διὰ θυρίδων εἰσελεύσονται ὡς κλέπται. Πρὸ προσώπου (ι) αὐτοῦ συγχυθήσεται ἡ γῆ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανός· ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάσουσι, καὶ (κ) ἄστρα δύσουσι τὸ φέγγος 11 αὐτῶν. Καὶ κύριος δώσει φωνὴν αὐτοῦ πρὸ προσώπου δυνάμεως αὐτοῦ, ὅτι πολλή ἐστι σφόδρα ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ· διότι μεγάλη (λ) ἡ ἡμέρα κυρίου, ἐπιφανὴς σφόδρα, καὶ τίς ἔσται ἱκανὸς 12 αὐτῇ; Καὶ νῦν λέγει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, Ἐπιστρέψατε πρός με ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν, (μ) καὶ ἐν νηστείᾳ, καὶ ἐν κλαυθμῷ, καὶ ἐν 13 κοπετῷ, Καὶ διαῤῥήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν· καὶ ἐπιστράφητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστί, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, 14 καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις. Τίς οἶδεν εἰ ἐπιστρέψει, καὶ μετανοήσει, καὶ ὑπολείψεται ὀπίσω αὐτοῦ εὐλογίαν, (ν) καὶ θυσίαν, καὶ σπονδὴν 15 κυρίῳ τῷ θεῷ (ξ) ὑμῶν; Σαλπίσατε σάλπιγγι ἐν Σιών, ἁγιάσατε νηστείαν, κηρύ-16 ξατε θεραπείαν, Συναγάγετε (ο) λαόν, ἁγιάσατε ἐκκλησίαν, ἐκλέξασθε πρεσβυτέρους, Συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς, (π) ἐξελθέτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ 17 νύμφη ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς. Ἀναμέσον τῆς κρηπῖδος τοῦ θυσιαστηρίου, κλαύσονται οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες (ρ) τῷ κυρίῳ, καὶ ἐροῦσι, Φεῖσαι κύριε τοῦ λαοῦ σου, καὶ μὴ δῷς τὴν κληρονομίαν σου εἰς ὄνειδος, τοῦ κατάρξαι αὐτῶν ἔθνη, ὅπως μὴ εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι, 18 Ποῦ ἐστιν (σ) ὁ θεὸς αὐτῶν; Καὶ ἐζήλωσε κύριος τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 19 Καὶ ἀπεκρίθη κύριος, καὶ εἶπε τῷ λαῷ αὐτοῦ, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω ὑμῖν τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐμπλησθήσεσθε αὐτῶν, καὶ οὐ δώσω ὑμᾶς οὐκέτι εἰς ὀνειδισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσι.

Sicut vox quadrigarum ſuper vertices montium exilient, & ſicut vox flammæ ignis devorantis ſtipulam, & ſicut populus multus & fortis præparatus ad prælium. 5 *A facie ejus conterentur populi: omnis vultus, ſicut aduſtio ollæ.* 6 *Sicut pugnatores, currens; & ſicut viri bellatores, aſcendent ſuper muros: & unuſquiſque in via ſua ambulabit: & non declinabunt à ſemitis ſuis:* 7 *Et unuſquiſque à fratre ſuo non recedet.* 8 *Aggravati in armis ſuis ibunt, & in jaculis ſuis cadent, & non conſumentur. Urbem apprehendent,* 9 *& ſuper muros (d) current, & ſuper domos aſcendent, & per feneſtras intrabunt, ſicut fures. Ante faciem ejus* 10 *confundetur terra, & commovebitur cœlum: Sol, & Luna contenebrabuntur, & ſtellæ deponent lumen ſuum. Et Dominus dabit* 11 *vocem ſuam ante faciem fortitudinis ſuæ: quoniam multa ſunt nimis caſtra ejus, quoniam fortia opera ſermonum illius: quia magna dies Domini, (e) illuſtris nimis: & quis erit ſufficiens ad eam? Et nunc dicit Dominus* 12 *Deus veſter; Convertimini ad me ex toto corde veſtro, & in (f) jejunio, & in fletu, & in planctu, Et ſcindite corda ve-* 13 *ſtra, & non veſtimenta veſtra: & convertimini ad Dominum Deum veſtrum: quia miſericors, & miſerator eſt, patiens, & multæ miſericordiæ, & pœnitens ſuper malitiis. Quis novit, ſi revertatur,* 14 *& pœniteat, & relinquat poſt ſe benedictionem, & ſacrificium, & libamen Domino Deo veſtro? Clangite tubâ in Sion,* 15 *ſanctificate jejunium, prædicate curationem, Congregate popu-* 16 *lum, ſanctificate Eccleſiam, eligite ſenes, congregate parvulos ſugentes ubera. Egrediatur ſponſus* 17 *de cubili ſuo, & ſponſa de (g) thalamo ſuo. Inter crepidinem (h) altaris, plorabunt ſacerdotes miniſtri Domini, & dicent; Parce, Domine, populo tuo, & ne dederis hæreditatem tuam in opprobrium: ut dominentur eorum gentes: ne dicant in nationibus, Ubi eſt Deus eorum? Et zelatus* 18 *eſt Dominus terram ſuam, & pepercit populo ſuo: Et reſpondit* 19 *Dominus, & dixit populo ſuo; Ecce ego mitto vobis frumentum, & vinum, & oleum: et implebimini eis: et non dabo vos ultrà in opprobrium in gentibus:*

MS. A. (*)ἐκκλινοῦσιν * τοὺς τρίβους (η) συντελέσουσιν. (θ) τὰς οἰκίας (ι) αὐτῶν (κ) τὰ ἄστρα (λ) ἡμέρα τοῦ κυρίου, μεγάλη καὶ ἐπιφανὴς σφόδρα, καὶ τίς ἱκανὸς ἔσται αὐτῇ. Καὶ νῦν (μ) ἐν νηστείᾳ, (ν) θυσίαν, (ξ) ἡμῶν; (ο) τὸν λαόν, (π) ἐξελθέτω (ρ) κυρίῳ, (σ) κύριος ὁ θεὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 כקל רתיכיא על רישי טוריא מקפצין כקל שלהובית אישתא דמשיציא כקשא יבישא
6 כעמא תקיפא דידע סדרי קרבא׃ מן קדמוהי יזועון עממיא כל אפיא אתחפיאו
7 אכרום אוכמין כקדירא׃ כגבריא רהטין כגברי עבדי קרבא סלקין לשורא וגבר
8 באורחיה אזלין ולא מעכבין אורחתהון׃ וגבר אחוהי לא דחקין גבר בכבישיה
9 אזלין לאתר דאנון שליחין קטלין ולא מקבלין ממון׃ בקרתא מזדיין על שורא
10 רהטין בבתיא סלקין מן חרכיא עלין כגנבין׃ קדמוהי חרובת ארעא זעו שמיא
11 שמשא וסיהרא קבלו וכוכביא כנשו זהורהון׃ ויי ארים מימריה קדם משריתיה ארי
סגי לחדא משריתיה ארי תקיפין עבדי מימריה ארי רב יומא דעתיד למיתי מן קדם
12 יי ודחיל לחדא ומן יכיל לסוברותיה׃ ואף כען אמר יי תובו לפולחני בכל לבכון
13 ובצומא ובבכיתא ובמספדא׃ ואעדו רשע לבכון ולא בבזוע לבושיכון ותובו
לפולחנא דיי אלהכון ארי חננא ורחמנא הוא מרחיק רגז ומסגי למעבד טבון וקשוט
14 ומתיב מימריה מלאיתאה בישא׃ מן ידע דאית ביה חובין יתוב מנהון ויתרחם
עלוהי וכל מן דיתוב ישתבקון ליה חובוהי ויקבל ברכן ונחמן וצלותיה כגבר
15 דמקריב קורבנין ונסכין בבית מקדשא דיי אלהכון׃ תקעו שופרא בציון גזרו תעני
16 ערעו כנישא׃ כנשו עמא זמינו קהלא כנושו סביא איתו טליא ויניקי תדיא יפוק חתנא
17 מאדרון בית משכביה וכלתא מבית גנונהא׃ בין אולמא ולמדבחא יבכון כהניא
דמשמשין קדם יי ויימרון חוס יי על עמך ואל תתן אחסנתך לחיסודין למשלט בהון
18 עממיא למה יימרון בעממיא אן דאיתפריקו במימר אלהכון׃ וחס יי על ארעיה
19 ורחים על עמיה׃ ואתיב יי ואמר לעמיה הא אנא מברך לכון עבורא וחמרא ומשחא
ותסבעון יתיה ולא אתן יתכון עוד חיסודי כפנא ביני עממיא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Sicut ſtrepitus quadrigarum ſuper faſtigia montium ſubſiliunt, ſicut crepitus 5 flammæ ignis abſumentis ſtipulam ſiccam: ſic populus validus qui novit acies bellicas. Ad aſpectum ejus contremiſcent populi, omnes vultus operien- 6 tur fuligine, nigri quaſi ollæ. Sicut fortes excurrunt, velut viri bellatores 7 conſcendunt murum, & unuſquiſque via ſua graditur, nec morantur in viis ſuis. Atque nullus fratrem ſuum coarctat, ſinguli per callem ſuum procedunt, 8 ad locum quò miſſi ſunt *trucidant*; nec recipiunt pecuniam. In civitate ar- 9 mati ſuper murum excurrunt, domos ſcandunt, per feneſtras intrant more latronum. Coram eo direpta eſt terra, moti ſunt cœli, Sol & Luna obtenebra- 10 ti ſunt, ſtellæ reſtrinxerunt ſplendorem ſuum. Dominus autem levavit ver- 11 bum ſuum coram exercitu ſuo, quia copioſus eſt valdè exercitus ejus: certè fortes exequutores verbi ejus; magnus námque dies qui venturus eſt à facie Domini, & terribilis admodum: & quis poterit illum ſuſtinere? Nunc quó- 12 que dicit Dominus, Convertimini ad cultum meum in toto corde veſtro, & in jejunio ac fletu, planctúque. Et auferte impietatem cordis veſtri, & non cum 13 dilaceratione veſtimentorum veſtrorum, atque revertimini ad cultum Domini Dei veſtri, quippe clemens & miſericors eſt, ipſe iram differt & *multiplicat beneficia & veritatem*, revocátque verbum ſuum ab inducendo malo. Qui ſcit penes ſe eſſe peccata, abſcedat ab eis, & miſericordia applicabitur 14 ei: & quicunque pœnitentiam egerit, dimittentur ei peccata ſua, & recipiet benedictiones atque conſolationes, erítque ejus oratio ſicut viri qui offert oblationes, & libamina in æde ſanctuarii Domini Dei veſtri. Clangite tuba 15 in Sion, indicite jejunium, convocate cœtum. Congregate populum, aſſigna- 16 te concionem, congregate ſenes, adducite parvulos & ſugentes ubera, egrediatur ſponſus de conclavi cubiculi ſui, & ſponſa de domo thalami ſui. In- 17 ter veſtibulum & altare ejulabunt ſacerdotes, qui miniſtrant coram Domino, & dicent, Miſerere Domine populi tui, & ne des hæreditatem tuam in opprobria quò dominentur eis gentes: quare dicent inter populos, Ubi ſunt qui redempti ſunt verbo Dei ſui? Pepercit itaque Dominus terræ ſuæ, & miſer- 18 tus eſt populi ſui. Et reſpondit Dominus, & dixit populo ſuo, Ecce benedi- 19 co vobis frumentum, vinum & oleum; & eo ſaturabimini: neque dabo vos ampliùs opprobria famis inter populos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܪܟܒܬܐ ܕܡܬܢܬܪܢ ܥܠ ܪܝܫܝ ܛܘܪܐ܂ ܘܐܝܟ ܩܠܐ ܕܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ ܕܐܟܠܐ ܩܫܐ܂
6 ܘܐܝܟ ܥܡܐ ܥܫܝܢܐ ܕܡܛܝܒ ܠܩܪܒܐ܂ * ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܢܪܬܬܘܢ ܥܡܡܐ܂ ܘܟܠܗܘܢ ܐܦܐ ܢܘܟܡܢ܂
7 ܐܝܟ ܐܘܟܡܘܬܐ ܕܩܕܪܐ܂ * ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܢܪܗܛܘܢ܂ ܘܐܝܟ ܓܒܪܐ ܩܪܒܬܢܐ ܢܣܩܘܢ ܫܘܪܐ܂ ܘܓܒܪ
8 ܒܐܘܪܚܗ ܢܐܙܠ܂ ܘܠܐ ܢܣܛܘܢ ܡܢ ܐܘܪܚܬܗܘܢ܂ * ܘܓܒܪ ܠܐܚܘܗܝ ܠܐ ܢܕܚܩ܂ ܐܠܐ ܓܒܪ
9 ܒܫܒܝܠܗ ܢܐܙܠ܂ ܘܡܢ ܝܘܩܪܐ ܕܙܝܢܝܗܘܢ ܢܦܠܘܢ܂ ܘܠܐ ܢܫܠܡܘܢ ܠܡܦܩܢܐ܂ * ܒܡܕܝܢܬܐ
ܢܣܩܘܢ܂ ܘܥܠ ܫܘܪܐ ܢܪܗܛܘܢ܂ ܘܠܒܬܐ ܢܣܩܘܢ܂ ܘܡܢ ܟܘܐ ܢܥܠܘܢ܂ ܐܝܟ ܓܢܒܐ܂
10 * ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܬܬܕܠܚ ܐܪܥܐ ܘܢܙܘܥܘܢ ܫܡܝܐ܂ ܫܡܫܐ ܘܣܗܪܐ ܢܚܫܟܘܢ܂ ܘܢܘܗܪܐ ܕܟܘܟܒܐ ܢܥܛܐ܂
11 * ܘܡܪܝܐ ܢܬܠ ܩܠܗ ܩܕܡ ܚܝܠܗ܂ ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܛܒ ܡܫܪܝܬܗ܂ ܘܥܫܝܢ ܥܒܕܐ
ܕܦܬܓܡܘܗܝ܂ ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܕܚܝܠ ܛܒ܂ ܘܡܢܘ ܡܨܐ ܡܣܝܒܪ ܠܗ܂
12 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܐܬܦܢܘ ܠܘܬܝ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟܘܢ܂ ܒܨܘܡܐ ܘܒܒܟܝܐ ܘܒܡܪܕܘܬܐ܂
13 * ܘܨܪܘ ܠܒܘܬܟܘܢ܂ ܘܠܐ ܢܚܬܝܟܘܢ܂ ܘܐܬܦܢܘ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܡܪܚܡܢܐ ܗܘ
14 ܘܡܪܚܦܢܐ܂ ܘܢܓܝܪ ܪܘܚܗ ܘܣܓܝ ܛܝܒܘܬܗ܂ ܘܡܬܬܘܝ ܥܠ ܒܝܫܬܐ܂ * ܡܢ ܝܕܥ ܐܢ ܢܬܦܢܐ
15 ܘܢܬܪܚܡ܂ ܘܢܫܒܘܩ ܒܕܘܟܬܗ ܒܘܪܟܬܐ܂ ܘܣܡܝܕܐ ܘܢܣܟܐ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ܂ * ܩܪܘ
16 ܫܝܦܘܪܐ ܒܨܗܝܘܢ܂ ܩܕܫܘ ܨܘܡܐ܂ ܩܪܘ ܟܢܘܫܝܐ܂ ܟܢܘܫܘ ܥܡܐ܂ ܩܕܫܘ ܥܕܬܐ܂ ܟܢܘܫܘ ܩܫܝܫܐ܂
ܘܟܢܘܫܘ ܛܠܝܐ܂ ܘܝܢܩܝ ܬܕܝܐ܂ ܢܦܘܩ ܚܬܢܐ ܡܢ ܩܝܛܘܢܗ܂ ܘܟܠܬܐ ܡܢ
17 ܓܢܢܗ܂ * ܒܝܬ ܐܣܛܘܐ ܠܡܕܒܚܐ ܢܒܟܘܢ ܟܗܢܐ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܢܐܡܪܘܢ܂
ܚܘܣ ܡܪܝܐ ܥܠ ܥܡܟ܂ ܘܠܐ ܬܬܠ ܝܪܬܘܬܟ ܠܚܣܕܐ ܘܠܡܫܠܛܘ ܥܡܡܐ܂ ܕܠܐ ܢܐܡܪܘܢ
18 ܥܡܡܐ ܐܝܟܘ ܐܠܗܗܘܢ܂ * ܘܛܢ ܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܥܗ ܘܚܣ ܥܠ ܥܡܗ܂ * ܘܥܢܐ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪ
19 ܠܥܡܗ܂ ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܒܘܪܐ ܘܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ܂ ܘܬܣܒܥܘܢ ܡܢܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܐܬܠܟܘܢ ܬܘܒ ܠܚܣܕܐ ܒܥܡܡܐ܂

Ut ſonitus curruum ſtrepitantiũ ſuper cacumina montium, & ut crepitus flammæ igneæ ſtipulã devorantis, utque populus præpotens ad bellum inſtructus. 5 A conſpectu ejus contremiſcent populi, & omnes vult⁹ nigreſcent inſtar nigredinis ollæ. 6 Ut gigantes current, & ut viri bellatores mœnia conſcendent: quiſque viâ ſuâ incedet, & non deflectent à viis ſuis. 7 Nullus alterũ impellet, ſed quiſque ſemitâ ſuâ incedet: præ armorũ ſuorum pondere cadent, & *rem* ad exitum non ꝑducent. 8 Per urbes aſcendent, & ſuper muros diſcurrent: ſuper domos aſcendent, & ꝑ feneſtras intrabunt furum inſtar. 9 Ante ipſum turbabitur terra, & commovebuntur cœli: ſol & luna obſcurabuntur, & occidet lumen ſtellarum. 10 Dominus quoque dabit vocem ſuam ante exercitũ ſuum; quia multa ſunt admodũ caſtra ipſius, & potens opus ſermonis ejus: magnus eſt enim futurus dies Dñi, multũmque formidabilis; & quis poterit ſuſtinere eum? 11 Quapropter dicit Dñs; Convertimini ad me toto animo veſtro, jejunio, fletu, & lamentis; 12 Et ſcindite corda veſtra, non veſtimenta veſtra, & convertimini ad Dñm Deum veſtrũ; quia miſericors eſt & clemens, longanimis, & multæ bonitatis, & avertens malũ. 13 Quis ſcit an converſus miſereatur noſtri, & reliquã faciat in loco ſuo benedictionem, & ſimilã atque libamen Dño Deo veſtro? 14 Clangite buccinâ in Sione, ſanctificate jejuniũ, convocate cœtũ; 15 Congregate populũ, ſanctificate eccleſiã, congregate ſenes, & congregate juvenes & ubera ſugentes: exeat ſponſ⁹ è cubiculo ſuo, & ſponſa de thalamo ſuo. 16 Inter ſcamnũ & altare fleant ſacerdotes miniſtri Dñi, & dicant; Parce Dñe populo tuo, & ne des hæreditatem tuam probro & dominio gentiũ: ut ne dicant gentes, Ubi eſt Deus eorũ? 17 Zelavit Dñs pro terra ſua, & pepercit populo ſuo: 18 Et reſpondens Dñs dixit populo ſuo, Ecce mittam vobis frumentũ, vinũ, & oleum, ut ſaturemini: & non exponam vos ampliùs probro gentium. 19

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * مثل صوت مركبات على رؤس الجبال يطفرون * ومثل صوت لهب نار تأكل القصب * ومثل
6 شعب كبير وقوي مصطف للقتال * من وجهه تنكسر الشعوب * كل وجه كسخام القدر * مثل
7 محاربين يعدون * وكرجال محاربين يصعدون على الاسوار * وكل واحد في طريقه يسير * ولا
8 يميلون عن سبلهم * وكل واحد من اخيه لا يهرب * يسيرون مثقلين بأسلحتهم * وبسهامهم
9 يسقطون ولا يكملون * يأخذون المدينة * وعلى الاسوار يعدون * وعلى المنازل يصعدون * ومن
10 الكوى يدخلون مثل السراق * تختلط الارض * وتتزلزل السماء * الشمس والقمر يظلما *
11 والكواكب تغيب ضوءها * والرب يعطي صوته قدام وجه جيشه * لان معسكره كبير جدا هو *
12 لان اعمال كلماته قوية * من اجل ان يوم الرب عظيم وظاهر جدا * ومن يكون له كفوا * والان
13 يقول الرب الهكم * ارجعوا الي من كل قلبكم * بالصوم والبكاء والنوح * وشقوا قلوبكم ولا
ثيابكم * وارجعوا الي الرب الهكم * لانه رحوم ومتراف هو * طويل الروح وكثير الرحمة *
14 وتواب على قبائح البشر * من علم هل يرجع الرب ويتوب * ويفضل خلفه بركة ذبيحة
وقربان للرب الهنا *

* الاصحاح السابع * وهو الثاني من النبوة *

15 16 * بوقوا بالبوق في صهيون * قدسوا الصيام * نادوا بالخدمة * اجمعوا الشعب * قدسوا الجماعة *
اختاروا الشيوخ * اجمعوا الاطفال راضعي الثدي * ليخرج العريس من حجلته * والعروس من
17 خدرها * وسط اس المذبح تبكي الكهنة خدام الرب * ويقولون اشفق يا رب على شعبك * ولا
18 تعط ميراثك للعار * ليترؤس عليه الامم * كيلا يقولون في الامم اين هو الاههم * وغار الرب
19 لارضه * وشفق على شعبه * واجاب الرب وقال لشعبه * ها انا ارسل لكم قمحا وخمرا وزيتا *
وتشبعون منهم * ولا اعطيكم بعد للعار في الامم *

Ut ſtrepitus quadrigarum ſuper cacumina montium exilient, & ut ſtrepitus flammæ ignis devorantis arundines, & ut populus amplus & fortis inſtructus ad prælium. 5 *A conſpectu ejus conterentur populi: omnes vultus ſimiles erunt nigrori ollæ:* 6 *ut pugnatores current, & ſicut viri belligerantes aſcendent ſuper muros: & ſinguli in via ſua ambulabunt, neque deflectent à ſemitis ſuis:* 7 *unuſquiſque à fratre ſuo non fugiet: incedent armis ſuis onuſti, jaculiſque ſuis corruent, & non peribunt.* 8 *Urbem capient, ſuper muros diſcurrent, domos conſcendent, & per feneſtras ingredientur more furum.* 9 *Commiſcebitur terra, concutietur cœlum, Sol & Luna obſcurabuntur, ſtellæ lumen ſuum occultabunt.* 10 *Et Dominus edet vocem ſuam ante conſpectum exercitus ſui: quoniam caſtra ipſius multa ſunt admodum: quoniam effectus verborum ejus potentes; quoniam dies Domini magnus eſt futurus & valdè apparens; & quis erit ei ſufficiens?* 11 *Nunc itaque dicit Dominus Deus veſter; Revertimini ad me toto corde veſtro per jejunium, fletum, & planctum:* 12 *Lacerate corda veſtra, & non veſtes veſtras, & revertimini ad Dominum Deum veſtrum; quia miſericors eſt & clemens, longanimis & multæ miſericordiæ, & quem pœnitet ſcelerum humanorum.* 13 *Quis novit num revertatur Dominus, & pœniteat ſe, & relinquat poſt ſe benedictionem, ſacrificium, et libamen Domino Deo noſtro?* 14

Textus ſeptimus, qui eſt hujus Prophetiæ ſecundus.

Clangite buccinâ in Sion, ſanctificate jejunium, proclamate miniſterium, 15 *Congregate populum, ſanctificate cœtum, eligite ſenes, colligite parvulos ubera ſugentes, egrediatur ſponſus è ſtrato cubiculo ſuo, et ſponſa è thalamo ſuo:* 16 *In media crepidine altaris fleant ſacerdotes miniſtri Domini, dicantque; Parce ô Domine populo tuo, & ne exponas hæreditatem tuam opprobrio, ut dominentur ei gentes; et non dicant inter gentes, Ubi eſt Deus eorum?* 17 *Jam Zelotypia motus eſt Dominus erga terram ſuam, & pepercit populo ſuo:* 18 *Reſpondítque Dominus, et ait populo ſuo, Ecce ego mittam vobis frumentum, vinum, et oleum, ut illis expleamini; & non exponam vos ampliùs opprobrio inter gentes.* 19

Et Aquilonarem elongare faciā desuper vobis, & expellere faciā eā

20 וְאֶת־הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם וְהִדַּחְתִּיו

ad terram ariditatis, & desolationis, facies ej⁹ ad mare Orientale,

אֶל־אֶרֶץ צִיָּה וּשְׁמָמָה אֶת־פָּנָיו אֶל־הַיָּם הַקַּדְמֹנִי

& finem ejus ad mare novissimum: & ascendet fœtor ejus, & ascendet

וְסֹפוֹ אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן וְעָלָה בָאְשׁוֹ וְתַעַל

graveolentia ej⁹, quia magnificavit ad faciendum. Ne timeas humus:

צַחֲנָתוֹ כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת׃ אַל־תִּירְאִי אֲדָמָה 21

exulta, & lætare, quia magnificavit Dominus, ad faciendum.

גִּילִי וּשְׂמָחִי כִּי־הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת׃

Ne timeatis animalia agri, quia germinaverunt pascua deserti: quia

22 אַל־תִּירְאוּ בַּהֲמוֹת שָׂדַי כִּי דָשְׁאוּ נְאוֹת מִדְבָּר כִּי־

lignum attulit fructum suum, ficus & vitis dederunt facultatem suam.

עֵץ נָשָׂא פִרְיוֹ תְּאֵנָה וָגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם׃

Et filii Sijon exultate, & lætamini in Domino Deo vestro, quia dedit

23 וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־נָתַן

vobis doctorem justitiæ: & descēdere faciet vobis imbrem, pluviam,

לָכֶם אֶת־הַמּוֹרֶה לִצְדָקָה וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרֶה

& serotinam, in primo. Et implebuntur areæ frumēto; & stridebunt

24 וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן׃ וּמָלְאוּ הַגֳּרָנוֹת בָּר וְהֵשִׁיקוּ

torcularia musto, & oleo recenti. Et reddam vobis annos

25 הַיְקָבִים תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר׃ וְשִׁלַּמְתִּי לָכֶם אֶת־הַשָּׁנִים

quos comedit locusta, bruchus, & chasil, & Ghazam: exercitus me⁹

אֲשֶׁר אָכַל הָאַרְבֶּה הַיֶּלֶק וְהֶחָסִיל וְהַגָּזָם חֵילִי

magnus, quem misi in vos. Et comedetis comedendo, & saturando:

26 הַגָּדוֹל אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי בָּכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ

& laudabitis nomen Domini Dei vestri, qui fecit vobiscum

וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם

mirificando: & non pudore afficientur populus me⁹ in seculum. Et scietis

27 לְהַפְלִיא וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃ וִידַעְתֶּם

quòd in interiori Israel ego, & ego Dominus Deus vester, & non

כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין

amplius: & non pudefient populus meus in seculum.

עוֹד וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃

CAP. III. ג

Et erit post hæc, effundam spiritum meū super omnem carnem,

1 וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי עַל־כָּל־בָּשָׂר

& prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ. Senes vestri somnia somniabūt;

וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם זִקְנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן

electi vestri visiones videbunt. Et etiam super servos, & super

2 בַּחוּרֵיכֶם חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ׃ וְגַם עַל־הָעֲבָדִים וְעַל־

ancillas in diebus illis effundam spiritum meum. Et dabo

3 הַשְּׁפָחוֹת בַּיָּמִים הָהֵמָּה אֶשְׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי׃ וְנָתַתִּי

prodigia in cœlis, & in terra: sanguinem, & ignem, & columnas fumi.

מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם וָאֵשׁ וְתִימֲרוֹת עָשָׁן׃

Sol convertetur in tenebrositatem, & Luna in sanguinē: ad facies venire

4 הַשֶּׁמֶשׁ יֵהָפֵךְ לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא

diem Domini magnum, & terribilem. Et erit, omnis qui invocaverit

5 יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃ וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר־יִקְרָא

in nomine Domini evadet: quia in monte Sijon, & in Jerusalaim

בְּשֵׁם יְהוָה יִמָּלֵט כִּי בְּהַר־צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַםִ

erit evasio sicut dixit Dominus, & in superstitibus quos

תִּהְיֶה פְלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר

Dominus vocans.

יְהוָה קֹרֵא׃

Versio VULG. LAT.

20 Et eum, qui ab Aquilone est, procul faciam à vobis: & expellam eum in terram inviam & desertam: faciem ejus contra mare Orientale, & extremum ejus ad mare novissimum: & ascendet fœtor ejus, & ascendet putredo ejus, quia superbè egit. 21 Noli timere, terra; exulta & lætare: quoniam magnificavit Dominus ut faceret. 22 Nolite timere, animalia regionis: quia germinaverunt speciosa deserti, quia lignum attulit fructum suum, ficus & vinea dederunt virtutem suam. 23 Et filii Sion, exultate, & lætamini in Domino Deo vestro: quia dedit vobis doctorem justitiæ, & descendere faciet ad vos imbrem matutinum & serotinum, sicut in principio. 24 Et implebuntur areæ frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo. 25 Et reddam vobis annos, quos comêdit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca: fortitudo mea magna, quam misi in vos. 26 Et comedetis vescentes, & saturabimini: & laudabitis nomen Domini Dei vestri, qui fecit mirabilia vobiscum: & non confundetur populus meus in sempiternum. 27 Et scietis quia in medio Israel ego sum: & ego Dominus Deus vester, & non est ampliús: & non confundetur populus meus in æternum. 28 Et erit post hæc: Effundam spiritum meum super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ: senes vestri somnia somniabunt, & juvenes vestri visiones videbunt. 29 Sed & super servos meos & ancillas in diebus illis effundam spiritum meum. 30 Et dabo prodigia in cœlo, & in terra, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi. 31 Sol convertetur in tenebras, & luna in sanguinem: antequàm veniat dies Domini magnus, & horribilis. 32 Et erit: omnis qui invocaverit nomen Domini, salvus erit: quia in monte Sion, & in Jerusalem erit salvatio, sicut dixit Dominus, & in residuis, quos Dominus vocaverit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

20 Καὶ τὸν ἀπὸ Βοῤῥᾶ ἐκδιώξω ἀφ᾽ ὑμῶν, καὶ ἐξώσω αὐτὸν εἰς γῆν ἄνυδρον, καὶ ἀφανιῶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην, καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην· καὶ ἀναβήσεται ἡ σαπρία αὐτοῦ, καὶ ἀναβήσεται ὁ βρόμος αὐτοῦ, ὅτι (τ) ἐμεγάλυνε τὰ ἔργα αὐτοῦ. 21 Θάρσει γῆ, χαῖρε καὶ εὐφραίνου, 22 ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι. Θαρσεῖτε κτήνη τοῦ πεδίου, ὅτι βεβλάστηκε τὰ πεδία τῆς ἐρήμου, ὅτι ξύλον ἤνεγκε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, (υ) συκῆ καὶ ἄμπελος ἔδωκαν τὴν ἰσχὺν 23 αὐτῶν. Καὶ τὰ τέκνα Σιὼν χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, διότι ἔδωκεν ὑμῖν τὰ βρώματα εἰς δικαιοσύνην, καὶ βρέξει ὑμῖν ὑετὸν πρόϊμον καὶ ὄψιμον, 24 καθὼς ἔμπροσθεν. Καὶ (") πλησθήσονται αἱ ἅλωνες σίτου, καὶ (") ὑπερχυθήσονται αἱ ληνοὶ 25 οἴνου καὶ ἐλαίου. Καὶ ἀνταποδώσω ὑμῖν ἀντὶ τῶν ἐτῶν ὧν κατέφαγεν ἡ ἀκρὶς, καὶ ὁ βροῦχος, καὶ ἡ (φ) ἐρυσίβη, καὶ ἡ κάμπη, ἡ δύναμίς μου ἡ με26 γάλη, ἣν ἐξαπέστειλα (χ) εἰς ὑμᾶς. Καὶ φάγεσθε ἐσθίοντες, καὶ ἐμπλησθήσεσθε, καὶ αἰνέσετε τὸ ὄνομα κυρίου (ψ) τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ἃ ἐποίησε μεθ᾽ ὑμῶν εἰς θαυμάσια· καὶ οὐ μὴ καταισχυν27 θῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ Ἰσραὴλ ἐγώ εἰμι, καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν ἐμοῦ· καὶ οὐ μὴ (ω) καταισχυνθῶσιν ἔτι ὁ λαός μου εἰς 28 τὸν αἰῶνα. Καὶ ἔσται μετὰ ταῦτα, (°) καὶ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν, καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν (α) ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν 29 ὁράσεις ὄψονται. (β) Καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας (γ) ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις 30 ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου. Καὶ δώσω τέρατα ἐν (δ) οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς αἷμα καὶ 31 πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην, καὶ 32 ἐπιφανῆ. Καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. ὅτι ἐν τῷ ὄρει Σιὼν (ε) καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἔσται ἀνασωζόμενος, καθότι εἶπε κύριος, καὶ εὐαγγελιζόμενοι οὓς κύριος προσκέκληται.

20 Et eum, qui ab Aquilone est, repellam à vobis, & expellam eum in terram, quæ est sine aqua: & disperdam faciem ejus in mare primum, & posteriora ejus in mare novissimum: & ascendet putredo ejus, & ascendet fœtor ej⁹: quia magnificavit opera sua. 21 Confide, terra; gaude, atque lætare: quia magnificavit Dominus, ut faceret. 22 Confidite, jumenta campi: quoniam germinaverunt campi solitudinis, quia lignum attulit fructum suum, ficus, & vitis dederunt fortitudinem suam. 23 Et, filii Sion, gaudete, atque lætamini in Domino Deo vestro: quoniam dedit vobis (i) escas in justitia, & pluet vobis imbrem temporaneum, & serotinum, sicut principio: 24 Et replebuntur areæ tritico, & redundabunt torcularia vino, & oleo. 25 Et reddam vobis pro annis, quos comêdit locusta, et bruchus, & rubigo, & eruca: fortitudo mea magna, quam misi in vos. 26 Et vescemini comedentes, & saturabimini, & laudabitis nomen Domini Dei vestri, quæ fecit vobiscū (k) in mirabilia: & non confundetur populus meus in æternum. 27 (l) Et scietis, quia in medio Israel ego sum: & ego Dominus Deus vester: & non est ampliùs præter me: & non confundetur ultrà populus meus in æternum. 28 Et erit post hæc, & effundam de spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ, & senes vestri somnia somniabunt, & juvenes vestri visiones videbunt. 29 Et super servos meos, & super ancillas in diebus illis effundam de spiritu meo. 30 Et (m) dabo prodigia in cœlo, & super terram sanguinem, & ignem, & vaporem fumi. 31 Sol convertetur in tenebras, et Luna in sanguinem; antequàm veniat dies Domini magnus, et illustris. 32 Et erit: Omnis, qui invocaverit nomen Domini, salvus erit. Quia in monte Sion, et in Hierusalem erit (n) salvatus, sicut dixit Dominus, et (o) evangelizati, quos Dominus vocavit.

MS. A. (τ) ἐμεγαλύνθη (υ) ἄμπελος καὶ συκῆ (") ἐμπλησθήσονται (") ὑπερεκχυθήσονται (φ) * ἐρυσίβη, (χ) ἐφ᾽ ὑμᾶς. (ψ) θεοῦ ἡμῶν, (ω) καταισχυνθῇ οὐκ ἔτι πᾶς ὁ λαός μου (°) ἐκχεῶ (α) ἐνυπνίοις (β) Καί γε ἐπὶ (γ) μου ἐν (δ) τῷ οὐρανῷ, (ε) καὶ Ἱερουσαλὴμ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

[illegible]

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

20 Populum verò qui venit ab Aquilone procul abigam à vobis, & ablegabo eum in terram desolatam & desertam: prima frons ejus ad mare Orientale [*pertinget*,] & extremum ejus ad mare Occidentale, et ascendet fœtor ejus atque abibit odor ejus, quamplurima enim patravit maleficia. 21 Ne timeas terra Israel, exulta & lætare, quia magnificatus est Dominus ut agat in te munificè populo suo. 22 Ne timeatis bestiæ agri, quia coronata sunt [*bonis*] habitacula deserti, quoniam arbor feliciter protulit fructum suum, ficus & vites attulerunt fructus suos. 23 O filii Sion exultate & lætamini in verbo Domini Dei vestri, quoniam reddidit vobis doctorem vestrum in justitiam, demisitque vobis primitivam pluviam tempestivè, & serotinam in mense Nisan. 24 Et replebuntur areæ frumento, & redundabunt torcularia musto atque *lacus* oleo. 25 Et rependam vobis annos bonos pro annis quibus diripuerunt vos populi, *gentes* & linguæ, imperatores atque regna vindictæ, exercitus meus magnus quem immisi in vos. 26 Tunc comedetis vescentes & saturabimini, & laudabitis nomen Domini Dei vestri, qui gessit vobiscum mirabilia: nec erubescet populus meus in æternum. 27 Sed scietis quòd intra filios Israel collocaverim majestatem meam: profectò ego sum Dominus Deus vester, & non est ampliùs [*ullus*,] ideò non confundetur populus meus *domus Israel* in æternum. 28 Sed erit post hæc, effundam spiritum sanctum meum super omnem carnem, & prophetabunt filii vestri & filiæ vestræ, senes vestri somnia somniabunt, & juvenes vestri visiones videbunt. 29 Quin etiam super servos & ancillas in diebus illis effundam spiritum sanctum meum. 30 Atque dabo signa in cœlis & in terra, sanguinem, & ignem atque columnas fumi. 31 Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam adveniat dies qui venturus est à conspectu Domini, magnus & formidabilis. 32 Eritque omnis qui oraverit in nomine Domini, liberabitur; quia in monte Sion & in Jerusalem erit liberatio, quemadmodum dixit Dominus: & liberabuntur illi quos Dominus destinat.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

20 * Aquilonarem repellam à vobis; repellam inquam, eum in terram siticulosam atque desertam; faciem ejus ad mare primum, & postremum ejus ad mare ultimum; adeóque feriet odor ejus, & ascendet fœtor ejus, eò quòd insolenter egerit. 21 Ne timeto terra, exulta & lætare; quoniam Dominus magnificè aget. 22 * Ne timeto bestia terræ; quoniam exorietur gramen in habitaculis deserti, arbor edet fructum suum, & vitis ac ficus præbebunt virtutem suam. 23 Filii Sionis, exultate & gaudete in Domino Deo vestro; quia daturus est vobis escam justitiæ, & demissurus vobis imbrem temporaneum & serotinum, ut antea. 24 Et implebuntur areæ frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo. 25 Et compensabo vobis annos quos comêdit locusta volans, bruchus, gryllus, & eruca, exercitus ille meus magnus quem in vos miseram. 26 Et comedetis, ac saturabimini, & laudabitis nomen Domini Dei vestri qui mira facturus est erga vos; & non pudefiet populus meus in æternum. 27 Et sentietis quòd ego sim in medio Israelis, ego sim Dominus Deus vester, nec sit alius præter me: & non pudefiet populus meus in æternum. 28 Tum postea effundam spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filii vestri & filiæ vestræ, senes vestri somnia somniabunt, & juvenes vestri visiones videbunt. 29 Sed etiam super servos & super ancillas effundam spiritum meum iis diebus. 30 Et mira faciam in cœlo & in terra, sanguinem, ignem, & exhalationes fumi. 31 * Sol vertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magna & horrenda. 32 Et quicunque invocaverit nomen Domini, liberabitur; nam in monte Sionis & in Jerusalem erit salvatio, * prout dixit Dominus liberatis quos Dominus vocavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * والذي من الجربياء اطرده عنكم * واقصيه الي ارض عديمة الماء وابيد وجهه
الي البحر الاول * وما خلفه الي البحر الاخر * ويصعد نتنه وسريع رايحته * لان اعماله عظمت *
21 22 * ثقي ايها الارض * افرحي وسري * لان الرب عظم صنيعه * ثقي يا بهايم
الصحرا * لان بقاع البرية اينعت * لان الشجر اخرجت ثمرها * الكرمة والتينة
23 اعطتا قوتها * يا اولاد صهيون افرحوا * وابتهجوا بالرب الهكم * من اجل انه
24 اعطي لكم الاطعمة للعدل * ويمطر لكم مطرا اولا واخيرا كما من قبل * وتمتلي
25 البيادر من الحنطة * وتدفق المعاصر من الخمر والزيت * واعوضكم عوض
السنين التي اكلها الجراد والجندب والقمل والدود * قوتي العظيمة التي ارسلتها
26 اليكم * فتاكلون يا اكلين وتمتلون * وتسبحون اسم الرب الهكم الذي صنع معكم
27 هذه العجايب * ولا يخزي شعبي الي الابد * وتعلمون اني وسط اسرايل * اقول انا *
28 وانا الرب الهكم * وليس ايضا سواي * ولا يخزي شعبي الي الابد * ويكون بعد
هذه افيض من روحي على كل ذي لحم * ويتنبي بنوكم وبناتكم * ومشايخكم
29 يحلمون الاحلام * وشبانكم يرون المناظر * وعلي عبيدي وعلي امايي في تلك
30 الايام افيض من روحي * واعطي الجرايح في السما والايات على الارض * دما ونارا
31 وبخار الدخان * الشمس تنقلب الي الظلمة * والقمر الي الدم * قبل ان ياتي يوم
32 الرب العظيم الظاهر * ويكون كل من يدعو باسم الرب يخلص * لان في جبل
صهيون وفي ايروسليم يكون المخلص * كما ان قال الرب * والمبشرون الذين
دعاهم الرب *

20 *Eum qui est ex Aquilone, repellam à vobis, & exterminabo ad terram aquâ carentem: perdamque faciem ejus ad mare primum; & quod post eum erit, ad mare postremum; ita ut ascendat fœtor ejus, & odor ejus erumpat: nam opera ejus grandia sunt.* 21 *Tuta sis O terra, gaude & lætare; quia Dominus magnificavit facinus suum.* 22 *Confidite O jumenta solitudinis: quia planities deserti germinaverunt, quia arbor protulit fructum suum, vitis & ficus ediderunt vim suam.* 23 *O filii Sionis, gaudete & exhilaramini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis cibos ad æquitatem, demittetque vobis pluviam priorem ac posteriorem, ut antea.* 24 *Areæ frumento replebuntur, & torcularia vino oleoque redundabunt.* 25 *Et rependam vobis pro annis illis quos devoraverunt locustæ, bruchi, pediculi, atque vermes; fortitudinem meam maximam quam mittam vobis.* 26 *Et comedetis O comedentes, & explebimini, ac laudabitis nomen Domini Dei vestri qui talia edidit erga vos miracula: & non erubescet populus meus in perpetuum.* 27 *Sed cognoscetis me esse in medio Israelis, me inquam; meque esse Dominum Deum vestrum, nec ampliùs esse præter me: & non erubescet populus meus in perpetuum.* 28 *Eritque post hæc, ut effundam ex meo spiritu super omnem carne præditum, & prophetent filii vestri & filiæ vestræ, senes vestri somnient somnia, & juvenes vestri videant visiones.* 29 *Etiam super servos meos & super ancillas meas in iis diebus effundam ex meo spiritu.* 30 *Edamque portenta in cœlo, & signa super terram; sanguinem, & ignem, & vaporem fumi.* 31 *Sol vertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & apertus.* 32 *Et erit ut quicunque invocaverit nomen Domini, salvetur: nam in monte Sion & in Jerusalem erit is qui salvabitur, (quemadmodum dixit Dominus) & ii quibus evangelizabitur, quos Dominus vocavit.*

יואל : ג

convertam quo :illo tempore in & ,illis diebus in ecce Quia
6 כִּי הִנֵּה בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא אֲשֶׁר אָשׁוּב
congregabo Et ·Jeruſalaim & ,Jehudah captivivitatem
7 אֶת־שְׁבוּת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ׃ וְקִבַּצְתִּי אֶת־
: Jehoſaphat vallem in eas faciam deſcendere & ,gentes omnes
כָּל־הַגּוֹיִם וְהוֹרַדְתִּים אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט
meam hæreditatem & ,meũ populum ſuper ibi eis cum *ſubibo judicium* &
וְנִשְׁפַּטְתִּי עִמָּם שָׁם עַל־עַמִּי וְנַחֲלָתִי
.diviſerunt meam terram & ,*gentes* in diſperſerunt quos ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פִּזְּרוּ בַגּוֹיִם וְאֶת־אַרְצִי חִלֵּקוּ׃
,*meretrice in* puerum *dederunt* & : ſortem projecerunt meum populum *ad* Et
8 וְאֶל־עַמִּי יַדּוּ גוֹרָל וַיִּתְּנוּ הַיֶּלֶד בַּזּוֹנָה
mihi vos quid etiam Et .biberent & vino *in* vendiderunt puellam &
9 וְהַיַּלְדָּה מָכְרוּ בַיַּיִן וַיִּשְׁתּוּ׃ וְגַם מָה־אַתֶּם לִי
,retributionem Nunquid ? Paleſtinæ termini omnes & ,Sidon & ,Sor
צֹר וְצִידוֹן וְכֹל גְּלִילוֹת פְּלָשֶׁת הַגְּמוּל
,leviter *? me ſuper* vos *retribuentes* num & ,*me ſuper* *reddentes* vos
אַתֶּם מְשַׁלְּמִים עָלָי וְאִם־גֹּמְלִים אַתֶּם עָלַי קַל
Quia .veſtrum caput in veſtram retributionem reddam citò
10 מְהֵרָה אָשִׁיב גְּמֻלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃ אֲשֶׁר־
mea deſiderabilia & : tuliſtis meum aurum & ,meum argentum
כַּסְפִּי וּזְהָבִי לְקַחְתֶּם וּמַחֲמַדַּי
filios & ,Jehudah filios Et .*veſtra palatia* in intuliſtis *bona*
11 הַטֹּבִים הֲבֵאתֶם לְהֵיכְלֵיכֶם׃ וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי
eos *faciendum* elongare *ad* : *Jevanim* filiis vendidiſtis Jeruſalaim
יְרוּשָׁלַםִ מְכַרְתֶּם לִבְנֵי הַיְּוָנִים לְמַעַן הַרְחִיקָם
quo loco de eos *ſuſcitans* *ego* Ecce .ſuo termino *deſuper*
12 מֵעַל גְּבוּלָם׃ הִנְנִי מְעִירָם מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
veſtram retributionem convertam & *: ibi* eos vendidiſtis
מְכַרְתֶּם אֹתָם שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִי גְמֻלְכֶם
veſtras filias & ,veſtros filios vendam Et .veſtrum caput in
13 בְּרֹאשְׁכֶם׃ וּמָכַרְתִּי אֶת־בְּנֵיכֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם
gentem ad Sabæis eos venundabunt & : Jehudah filiorum manu in
בְּיַד בְּנֵי יְהוּדָה וּמְכָרוּם לִשְׁבָאיִם אֶל־גּוֹי
,gentibus in hoc Clamate .eſt locutus Dominus quia *: longinquam*
14 רָחוֹק כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ קִרְאוּ־זֹאת בַגּוֹיִם
omnes aſcendant ,accedant ,robuſtos ſuſcitate : bellum *ſanctificate*
קַדְּשׁוּ מִלְחָמָה הָעִירוּ הַגִּבּוֹרִים יִגְּשׁוּ יַעֲלוּ כֹּל
veſtras falces & ,gladios in *veſtros ligones Concidite* .belli viri
15 אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה׃ כֹּתּוּ אִתֵּיכֶם לַחֲרָבוֹת וּמַזְמְרֹתֵיכֶם
venite & ,vos *Conglobate* .*ego* fortis ,dicat Debilis : lanceas in
16 לִרְמָחִים הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אָנִי׃ עוּשׁוּ וָבֹאוּ
fac deſcendere illuc : vos congregate & ,circuitu de gentes omnes
כָל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב וְנִקְבָּצוּ שָׁמָּה הַנְחַת
vallem ad gentes aſcendant & ,ſe Suſcitent .tuos robuſtos *Domine*
17 יְהוָה גִּבּוֹרֶיךָ׃ יֵעוֹרוּ וְיַעֲלוּ הַגּוֹיִם אֶל־עֵמֶק
gentes omnes judicandum ad ſedebo ibi quia : Jehoſaphat
יְהוֹשָׁפָט כִּי שָׁם אֵשֵׁב לִשְׁפֹּט אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם
,Venite meſſis maturavit quoniam ,falcem Mittite .circuitu de
18 מִסָּבִיב׃ שִׁלְחוּ מַגָּל כִּי בָשַׁל קָצִיר בֹּאוּ
quia ,torcularia exuberant ,torcular eſt plenum quia ,deſcendite
רְדוּ כִּי־מָלְאָה גַּת הֵשִׁיקוּ הַיְקָבִים כִּי
quia : conciſionis valle in *turbæ* *Turbæ* .eorum malitia multa
19 רַבָּה רָעָתָם׃ הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ כִּי
Luna & Sol .conciſionis valle in Domini dies *propinquus*
20 קָרוֹב יוֹם יְהוָה בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ׃ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ
.ſuum ſplendorem retraxerunt ſtellæ & *: nigruerunt*
קָדָרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נָגְהָם׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. III.

1 Quia ecce in diebus illis, & in
tempore illo, cùm convertero
captivitatem Juda et Jeruſalem :
2 Congregabo omnes Gentes, &
deducam eas in vallem Joſaphat:
& diſceptabo cum eis ibi ſuper
populo meo, & hæreditate mea
Iſrael, quos diſperſerunt in nati-
onibus, & terram meam divi-
3 ſerunt. Et ſuper populum meum
miſerunt ſortem : & poſuerunt
puerum in proſtibulo, et puel-
lam vendiderunt pro vino ut bi-
4 berent. Verùm quid mihi & vo-
bis, Tyrus et Sidon, & omnis ter-
minus Palæſtinorum ? numquid
ultionem vos reddetis mihi ? et
ſi ulciſcimini vos contra me, ci-
tò velociter reddam viciſſitudi-
nem vobis ſuper caput veſtrum.
5 Argentum enim meum et aurum
tuliſtis : deſiderabilia mea et pul-
cherrima intuliſtis in delubra ve-
6 ſtra. Et filios Juda, & filios Je-
ruſalem vendidiſtis filiis Græco-
rum ; ut longè faceretis eos de
7 finibus ſuis. Ecce ego ſuſcita-
bo eos de loco, in quo vendidi-
ſtis eos : & convertam retribu-
tionem veſtram in caput veſtrum.
8 Et vendam filios veſtros, & filias
veſtras in manibus filiorum Juda,
& venumdabunt eos Sabæis gen-
ti longinquæ, quia Dominus lo-
9 cutus eſt. Clamate hoc in Gen-
tibus, ſanctificate bellum, ſuſci-
tate robuſtos : accedant, aſcen-
10 dant omnes viri bellatores. Con-
cidite aratra veſtra in gladios, et
ligones veſtros in lanceas. Infir-
mus dicat ; Quia fortis ego ſum.
11 Erumpite, & venite omnes gen-
tes de circuitu, & congregami-
ni : ibi occumbere faciet Domi-
12 nus robuſtos tuos. Conſurgant,
& aſcendant Gentes in vallem
Joſaphat : quia ibi ſedebo ut ju-
dicem omnes gentes in circuitu.
13 Mittite falces, quoniam matura-
vit meſſis : venite, & deſcendi-
te, quia plenum eſt torcular, ex-
uberant torcularia : quia multi-
14 plicata eſt malitia eorum. Po-
puli populi in valle conciſionis :
quia juxta eſt dies Domini in val-
15 le conciſionis. Sol et luna ob-
tenebrati ſunt, et ſtellæ retraxe-
runt ſplendorem ſuum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. γ΄.

1 (α) Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί-
ναις ϗ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅταν ἐπι-
στρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰούδα ϗ Ἱε-
2 ρουσαλὴμ, Καὶ συνάξω πάντα τὰ ἔ-
θνη, ϗ κατάξω αὐτὰ εἰς τὴν κοιλάδα
Ἰωσαφὰτ, ϗ διακριθήσομαι πρὸς αὐτοὺς
ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ μου ϗ τῆς κληρονο-
μίας μου Ἰσραὴλ, οἳ διεσπάρησαν ἐν
τοῖς ἔθνεσι, ϗ τὴν γῆν μου κατεδιεί-
3 λαντο, Καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἔβαλον
κλήρους, καὶ ἔδωκαν τὰ παιδάρια πόρ-
ναις, ϗ τὰ κοράσια ἐπώλουν (*) ἀντὶ τοῦ
4 οἴνου, ϗ ἔπινον. Καὶ τί (β) ὑμεῖς ἐμοὶ
Τύρος, ϗ Σιδὼν, καὶ πᾶσα Γαλιλαία
ἀλλοφύλων; μὴ ἀνταπόδομα ὑμεῖς ἀντ-
αποδίδοτέ μοι; ἢ μνησικακεῖτε ὑμεῖς
ἐπ' ἐμοί; ὀξέως ϗ ταχέως ἀνταποδώ-
σω τὸ ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς κεφαλὰς
5 ὑμῶν, Ἀνθ' ὧν τὸ ἀργύριόν μου ϗ
τὸ χρυσίον μου ἐλάβετε, καὶ τὰ ἐπι-
λεκτά μου (γ) τὰ καλὰ εἰσηνέγκατε
6 εἰς τοὺς (δ) ναοὺς ὑμῶν, Καὶ τοὺς υἱοὺς
Ἰούδα ϗ τοὺς υἱοὺς Ἱερουσαλὴμ ἀπέδοσθε
τοῖς υἱοῖς τῶν Ἑλλήνων, ὅπως ἐξώσητε
7 αὐτοὺς ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν. (ε) Καὶ
ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου,
οὗ ἀπέδοσθε αὐτοὺς ἐκεῖ, ϗ ἀνταποδώσω
τὸ ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς κεφαλὰς ὑμῶν.
8 Καὶ ἀποδώσομαι τοὺς υἱοὺς ὑμῶν ϗ τὰς
θυγατέρας ὑμῶν εἰς χεῖρας (ζ) τῶν υἱῶν
Ἰούδα, ϗ ἀποδώσονται αὐτοὺς εἰς αἰχ-
μαλωσίαν εἰς ἔθνος μακρὰν ἀπέχον,
9 ὅτι κύριος ἐλάλησε. Κηρύξατε ταῦ-
τα ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἁγιάσατε πόλε-
μον, ἐξεγείρατε τοὺς μαχητὰς, προσ-
αγάγετε ϗ ἀναβαίνετε πάντες ἄνδρες
10 πολεμισταὶ, Συγκόψατε τὰ ἄροτρα ὑ-
μῶν εἰς ῥομφαίας, ϗ τὰ δρέπανα ὑμῶν
εἰς σειρομάστας· ὁ ἀδύνατος λεγέτω,
11 Ὅτι ἰσχύω ἐγώ. Συναθροίζεσθε, καὶ
εἰσπορεύεσθε πάντα τὰ ἔθνη κυκλόθεν,
ϗ συνάχθητε ἐκεῖ· ὁ πραῢς ἔστω μαχη-
12 τής. (η) Ἐξεγειρέσθωσαν, ἀναβαινέτω-
σαν πάντα τὰ ἔθνη εἰς τὴν κοιλάδα
Ἰωσαφὰτ, διότι ἐκεῖ καθιῶ τοῦ διακρῖ-
13 ναι πάντα τὰ ἔθνη κυκλόθεν. Ἐξαπο-
στείλατε δρέπανα, ὅτι παρέστηκεν ὁ τρυ-
γητός· εἰσπορεύεσθε, πατεῖτε, διότι πλή-
ρης ἡ ληνός· (θ) ὑπερεκχεῖται τὰ ὑπολήνια,
14 ὅτι πεπλήθυνται τὰ κακὰ αὐτῶν. Ἦχοι
ἐξήχησαν ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης, (ι)
ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου ἐν τῇ κοιλάδι
15 τῆς δίκης. Ὁ ἥλιος ϗ ἡ σελήνη συ-
σκοτάσουσι, ϗ οἱ ἀστέρες δύσουσι (κ) φέγγος αὐτῶν.

CAP. III.

Quia ecce ego in diebus 1
illis, & in tempore illo, quan-
do convertero captivitatem Ju-
da, & Hieruſalem ; Et con- 2
gregabo omnes gentes, & de-
traham eas (a) in vallem Jo-
ſaphat, & diſceptabo cum eis
ibi pro populo meo, & hære-
ditate meâ Iſrael, qui diſperſi
ſunt in gentibus ; & terram
meam diviſerunt, Et ſuper 3
populum meum miſerunt ſor-
tes, & dederunt pueros (b) me-
retricibus, & puellas vendebant
pro vino, & bibebant. (c) Et 4
quid vos mihi, Tyrus, & Si-
don, & omnis (d) Galilæa alie-
nigenarum ? Nunquid retribu-
tionem vos redditis mihi, aut
iram in corde retinetis vos ad-
verſùm me ? Velociter, & citò
reddam retributionem veſtram
in capita veſtra ; Pro eo quòd 5
argentum meum, & aurum
meum tuliſtis, & electa mea,
(e) optima intuliſtis in templa
veſtra, Et filios Juda, & fi- 6
lios Hieruſalem vendidiſtis fi-
liis Græcorum ; ut ejiceretis
eos de finibus ſuis. Et ecce 7
ego (f) ſuſcito eos de loco, in
quo vendidiſtis eos ibi, &
reddam retributionem veſtram
in capita veſtra : Et vendam 8
filios veſtros, & filias veſtras
in manus filiorum Juda : &
venundabunt eos (g) in capti-
vitatem genti, quæ procul ab-
eſt : quoniam Dominus loqu-
tus eſt. Prædicate hæc in gen- 9
tibus, (h) ſanctificate bellum,
ſuſcitate pugnatores : adducite,
& aſcendite omnes viri bella-
tores. Concidite aratra veſtra in 10
gladios, & falces veſtras in
lanceas. (i) Infirmus dicat ; Quia
prævaleo ego. Congregamini, & 11
introite, omnes gentes per cir-
cuitum, & congregamini illuc :
manſuetus ſit pugnator. Con- 12
ſurgant, aſcendant omnes gen-
tes in vallem Joſaphat : quia
ibi ſedebo, ut judicem omnes
gentes in circuitu. Emittite 13
falces, quoniam abeſt vindemia :
introite, calcate, quia plenum eſt
torcular ; (k) ſupereffundite tor-
cularia, quia repleta ſunt ma-
la eorum. Sonitus exauditi ſunt 14
in valle (l) judicii : quia jux-
ta eſt dies Domini in valle
judicii. Sol, & Luna obtene- 15
brabuntur, & ſtellæ occidere
facient ſplendorem ſuum.

MS. A. (α) Διότι (*) ἀντὶ οἴνου, (β) ϗ ὑμεῖς (γ) ϗ τὰ καλά μου (δ) θησαυροὺς (ε) Ἰδοὺ ἐγὼ (ζ) υἱῶν (η) Ἐγειρέσθωσαν, ϗ ἀναβαινέτωσαν (θ) ὑπερεκχεῖται (ι) διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα (κ) τὸ φέγγος

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ג

1 אֲרֵי הָא בְּיוֹמַיָא הָאִנוּן וּבְעִדָּנָא הַהִיא דַּאֲתִיב יַת גָּלוּת אֱנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם׃
2 וְאֶכְנוֹשׁ יַת כָּל עַמְמַיָא וְאַחֲתִנּוּן לְמֵישַׁר פְּלוּג דִּינָא וְאֶתְפְּרַע מִנְהוֹן תַּמָּן עַל עַמִּי
3 וְאַחְסַנְתִּי יִשְׂרָאֵל דְּבַדַּרוּ בֵּינֵי עַמְמַיָא וְיַת אַרְעִי פַּלִּיגוּ׃ וּבְעַמִּי רְמוֹ עַדְבִין וִיהַבוּ
4 עוּלֵימָא בַּאֲגַר זָנִיתָא וְעוּלֵימְתָא זַבִּינוּ בְּחַמְרָא וְאִשְׁתִּיאוּ׃ וְאַף מָא אַתּוּן חֲשִׁיבִין
קֳדָמַי צוֹר וְצִידוֹן וְכָל תְּחוּמֵי פְּלִשְׁתָּאֵי הֲגִמְלָא אַתּוּן מְשַׁלְמִין קֳדָמַי וְאִם גָּמְלִין אַתּוּן
5 קֳדָמַי קַלִּיל בִּפְרִיעַ אָתִיב גְּמֻלֵיכוֹן בְּרֵישֵׁיכוֹן׃ דִּי כַסְפִּי וְדַהֲבִי נְסַבְתּוּן וּמָנֵי חֶמְדְּתָא
6 טָבַיָא אַעֲלְתּוּן לְהֵיכְלְכוֹן׃ וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יְרוּשְׁלֵם זַבֶּנְתּוּן לִבְנֵי יְוָנָאֵי בְּדִיל
7 לְאַרְחָקוּתְהוֹן מֵעַל תְּחוּמֵיהוֹן׃ הָא אֲנָא מַיְתֵי לְהוֹן בִּגְלֵי מִן אַתְרָא דְּזַבֶּנְתּוּן יַתְהוֹן
8 לְתַמָּן וְאָתִיב גְּמֻלֵיכוֹן בְּרֵישֵׁיכוֹן׃ וְאֶמְסַר יַת בְּנֵיכוֹן וְיַת בְּנָתֵיכוֹן בְּיַד בְּנֵי יְהוּדָה
9 וִיזַבְּנוּנוּן לִבְנֵי שְׁבָא לְעַמָּא רְחִיקָא אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַּייָ גְּזִיר כֵּן׃ אַכְלִזוּ דָא בְעַמְמַיָא
10 זַמִּינוּ עָבְדֵי קְרָבָא יֵיתוּן בִּגְלֵי גִּבָּרַיָא יִתְקָרְבוּן וְיִסְקוּן כָּל גִּבָּרֵי עָבְדֵי קְרָבָא׃ אַתְקִינוּ
11 סִכֵּכוֹן לְסַיְפִין וּמַגְלֵיכוֹן לְמוּרְנִין דַּחֲלִישׁ יֵימַר גִּבָּר אֲנָא׃ יִתְכַּנְשׁוּן וְיֵיתוּן כָּל עַמְמַיָא
12 מִסְחוֹר סְחוֹר וְיִתְקָרְבוּן תַּמָּן יִתַבַּר יְיָ תְּקוֹף גִּבָּרֵיהוֹן׃ יֵיתוּן בִּגְלֵי וְיִסְקוּן עַמְמַיָא
13 לְמֵישַׁר פְּלוּג דִּינָא אֲרֵי תַמָּן אִתְגְּלֵי לְמֵדַן יַת כָּל עַמְמַיָא מִסְחוֹר סְחוֹר׃ אוֹשִׁיטוּ בְהוֹן
חַרְבָּא אֲרֵי מְטָא זְמַן קִצְּהוֹן חוּתוּ דוּשׁוּ קְטִילֵי גִּבָּרֵיהוֹן כִּבְעוּט דְּמִתְבְּעֵט בְּמַעֲצַרְתָּא
14 אֲשִׁידוּ דִמְהוֹן אֲרֵי סְגִיאַת בִּישַׁתְהוֹן׃ מַשִּׁרְיָן מַשִּׁרְיָן בְּמֵישַׁר פְּלוּג דִּינָא אֲרֵי קָרִיב
15 יוֹמָא דַּעֲתִיד לְמֵיתֵי מִן קֳדָם יְיָ בְּמֵישַׁר פְּלוּג דִּינָא׃ שִׁמְשָׁא וְסִהֲרָא קְבָלוּ וְכוֹכְבַיָא
כְּנַשׁוּ זִהוֹרְהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. III.

Ecce enim in diebus illis eodémque tempore quo convertero captivita- 1
tem virorum Jehuda & incolarum Jeruſalem : Congregabo univerſos popu- 2
los, & deſcendere faciam eos in vallem diviſionis judicii, et vindictam ſumam
ab eis ibi pro populo meo, & hæreditate mea Iſrael, quos diſperſerunt inter
populos, atque terram meam diviſerunt. Et in populum meum projecerunt 3
ſortes, & dederunt puerum pro mercede meretricis, & puellam vendiderunt
pro vino, & biberunt. Vos quoque Tyrus atque Sidon, omnéſque termini 4
Philiſtinorum quanti æſtimati eſtis aqud me ? nunquid retributionem reddi-
tis coram me? quòd ſi in præſentia mea rependitis, protinus in momento
convertam retributionem in caput veſtrum. Qui argentum meum & aurum 5
accepiſtis, & vaſa deſiderii mei bona intuliſtis in palatia veſtra. Et filios Je- 6
huda filióſque Jeruſalem vendidiſtis filiis Græcorum, ut longe amandaretis
eos à terminis ſuis. Ecce ego adducam eos publicè de loco in quo vendidi- 7
ſtis eos, ut reddam mercedem veſtram in caput veſtrum. Tradam ergo filios 8
veſtros & filias veſtras in poteſtatem filiorum Jehuda, qui venundabunt eos
filiis Sabba populo longinquo ; quia verbo Domini decretum eſt ita. Pro- 9
clamate hoc in gentibus, præparate bellatores, veniant publicè robuſti, ac-
cedant & conſcendant omnes viri bellatores. Dirigite vomeres veſtros in 10
gladios, & falces veſtras in lanceas: qui infirmus eſt, dicat, Fortis ego ſum.
Congregentur & veniant omnes populi de circuitu & accedant, ibi confrin- 11
get Dominus robur fortium eorum. Venient apertè, & aſcendent populi in 12
vallem diviſionis judicii : ibi námque revelabor ut judicem omnes gentes
circumvicinas. Protendite in eos gladium : etenim pervenit tempus finis eo- 13
rum, deſcendite conculcate interfectos fortes eorum ſicut quod calcari ſolet
in torculari : fundite ſanguinem eorum, quia multiplicata eſt illorum mali-
gnitas. Exercitus creberrimi [*ſint*] in valle diviſionis judicii; inſtat enim dies 14
qui venturus eſt à facie Domini in valle diviſionis judicii. Sol & Luna obte- 15
nebrati ſunt, nec non ſtellæ reſtrinxerunt ſplendorem ſuum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܡܛܠ ܕܗܐ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ܂ ܘܒܙܒܢܐ ܗܘ ܕܐܗܦܘܟ ܐܢܐ ܫܒܝܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܕܐܘܪܫܠܡ܀
2 * ܘܐܟܢܫ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ܂ ܘܐܚܬ ܐܢܘܢ ܠܢܚܠܐ ܕܝܘܫܦܛ܂ ܘܐܬܕܝܢ ܥܡܗܘܢ ܬܡܢ܂ ܥܠ
ܥܡܝ ܘܥܠ ܝܪܬܘܬܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܒܕܪܘ ܒܝܬ ܥܡܡܐ܂ ܘܥܠ ܕܦܠܓܘ ܐܪܥܝ܀
3 * ܘܥܠ ܥܡܝ ܐܪܡܝܘ ܦܣܐ܂ ܘܝܗܒܘ ܛܠܝܐ ܒܐܓܪܐ ܕܙܢܝܬܐ܂ ܘܥܠܝܡܬܐ ܙܒܢܘ ܒܚܡܪܐ
ܘܐܫܬܝܘ܂ * ܡܢܐ ܚܫܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܨܘܪ ܘܨܝܕܢ܂ ܘܟܠܗ ܓܠܝܠܐ ܕܦܠܫܬ܂ ܕܠܡܐ܀ 4
ܦܘܪܥܢܐ ܦܪܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ܂ ܘܐܢ ܡܛܐܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ܂ ܩܠܝܠ ܘܡܣܪܗܒܐܝܬ
5 ܐܗܦܘܟ ܦܘܪܥܢܟܘܢ ܒܪܫܝܟܘܢ܂ * ܕܠܐ ܕܢܣܒܬܘܢ ܟܣܦܝ ܘܕܗܒܝ܂ ܘܡܐܢܝ ܫܦܝܪܐ ܐܥܠܬܘܢ
6 ܠܗܝܟܠܝܟܘܢ܂ * ܘܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܘܒܢܝ ܐܘܪܫܠܡ ܙܒܢܬܘܢ ܠܒܢܝ ܝܘܢܝܐ܂ ܕܬܪܚܩܘܢ
7 ܐܢܘܢ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ܂ * ܗܐ ܐܢܐ ܡܥܝܪ ܐܢܐ ܠܗܘܢ܂ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܙܒܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܠܬܡܢ܀
8 ܘܐܗܦܘܟ ܦܘܪܥܢܟܘܢ ܒܪܫܝܟܘܢ܂ * ܘܐܙܒܢ ܒܢܝܟܘܢ ܘܒܢܬܟܘܢ܂ ܒܐܝܕܝ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ܀
9 ܘܢܙܒܢܘܢ ܐܢܘܢ ܠܫܒܝܐ ܠܥܡܐ ܪܚܝܩܐ܂ ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ܂ * ܐܟܪܙܘ ܗܕܐ ܒܥܡܡܐ܂
10 ܩܕܫܘ ܩܪܒܐ܂ ܐܥܝܪܘ ܠܓܢܒܪܐ܂ ܢܬܩܪܒܘܢ ܘܢܣܩܘܢ ܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܡܩܪܒܢܐ܂ * ܪܕܘ
ܣܟܐ ܕܦܕܢܝܟܘܢ ܠܣܝܦܐ܂ ܘܡܓܠܝܟܘܢ ܠܪܘܡܚܐ܂ ܘܡܢ ܕܡܚܝܠ ܢܐܡܪ ܕܓܢܒܪܐ ܐܢܐ܂
11 * ܐܬܟܢܫܘ ܘܬܘ ܟܠܟܘܢ ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܢ܂ ܐܬܟܢܫܘ ܘܬܡܢ ܢܬܒܪ ܡܪܝܐ ܠܓܢܒܪܘܬܟܘܢ܀
12 * ܢܬܬܥܝܪܘܢ ܘܢܣܩܘܢ ܥܡܡܐ ܠܢܚܠܐ ܕܝܘܫܦܛ܂ ܡܛܠ ܕܬܡܢ ܐܬܒ ܠܡܕܢ ܠܟܠܗܘܢ
13 ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܢ܂ * ܚܕܬܘ ܡܓܠܐ܂ ܡܛܠ ܕܡܛܐ ܩܛܦܐ܂ ܥܘܠܘ ܕܘܫܘ܂ ܡܛܠ ܕܡܠܝܘ
14 ܡܥܨܪܬܐ܂ ܘܦܫܘ ܡܥܨܪܬܐ܂ ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܬ ܒܝܫܬܗܘܢ܂ * ܩܠܐ ܕܪܘܓܙܐ ܒܥܘܡܩܐ
15 ܕܦܣܩܬܐ܂ ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܒܥܘܡܩܐ ܕܦܣܩܬܐ܂ * ܫܡܫܐ ܘܣܗܪܐ
ܢܚܫܟܘܢ܂ ܘܢܒܪܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܟܘܟܒܐ܀

CAP. III.

Quoniam iis diebus & eo tempore quo 1
reducam captivos Judæ & Jeruſalem, Con- 2
gregabo cunctos populos & deducam eos ad
vallem Joſaphati, ibique diſceptabo cum eis
cauſâ populi mei & cauſâ Iſraelis hæredita-
tis meæ, qui diſperſi ſunt inter gentes ; eò
quòd partiti ſint terram meam, Et ſuper 3
populum meum jecerint ſortes, dederint pu-
eros pro mercede meretricum, & puellas ven-
diderint pro vino, ac biberint. Cujus mo- 4
menti eſtis apud me Tyre & Sidon, totaque
Galilæa Paleſtinæ ? num retributionem re-
penditis mihi ? Quòd ſi beneficiis me cumu-
latis, brevi ac velociter reddam vobis retri-
butionem veſtram in caput veſtrum. Eò 5
quòd acceperitis argentum & aurum meum,
vaſa mea pulcherrima intuleritis in templa
veſtra, Filios Judæ & filios Jeruſalem ven- 6
dideritis filiis Græcorum, ut procul abigere-
tis eos à limitibus ſuis ; Ecce ego ſuſcita- 7
turus ſum eos de loco in quem vendidiſtis
eos, & redditurus retributionem veſtram in
caput veſtrum. Tradam enim filios filiáſque 8
veſtras in manum filiorum Judæ, qui vendent
eos Sabæis genti longinquæ: quoniam Domi-
nus locutus eſt. Prædicate hoc inter gentes, 9
ſanctificate bellum, excitate gigantes ; acce-
dant & aſcendant omnes viri bellatores.
Tundite vomeres aratrorũ veſtrorum in gla- 10
dios, & falces veſtras in lanceas ; & qui de-
bilis eſt, dicat ; Gigas ego ſum. Congrega- 11
mini & venite omnes gentes circunjacentes ;
accedite, atque ibi franget Dominus fortitu-
dinem veſtram. Excitentur & aſcendant po- 12
puli ad vallem Joſaphati, quoniam illic ſede-
bo ad judicandum omnes gentes circunjacen-
tes. Redintegrate falces, quia maturuit vin- 13
demia : ingredimini, calcate ; quia impleti ſunt
lacus, & redundaverunt torcularia : ſiquidem
multiplicata eſt malitia eorum. Senſus tu- 14
multûs eſt in valle deciſionum, quia proxi-
mus eſt dies Domini in valle deciſionum. Sol 15
& luna obſcurabuntur, & occidet lumen
ſtellarum :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثالث *

1 * من اجل اني ها انا في تلك الايام وفي ذلك الزمان اذ ارد سبي يهودا وايروسليم * واجمع 2
جميع الامم * واحدرهم الي وادي يوساافاط * واحاكم معهم هناك من اجل شعبي وميراثي اسرايل
3 الذين بددوا في الامم * وقسموا ارضي * ووضعوا على شعبي قرعا * واعطوا الصبيان
4 للزواني * والجواري باعوهن عوض الخمر وشربوا * فماذا انتم لي يا صور وصيدا وكل جليل
القبايل الغريبة * هل كافيتموني انتم مكافاة * او ذكرتم الشر علي * بحق وسرعة اكافي
5 مكافاتكم في روسكم * لانكم اخذتم فضتي وذهبي * ومختاراتي وجيداتي ادخلتموها الي
6 هياكلكم * وبني يهودا وبني ايروسليم بعتموهم لبني اليونانيين * كي تقصوهم من حدودهم *
7 * ها انا انهضهم من الموضع حيث بعتموهم هناك * واكافي مكافاتكم في روسكم * وادفع 8
بنيكم وبناتكم في ايدي بني يهودا * ويسلموهم للسبي الي امة بعيدة قاصية * لان الرب
9 تكلم * نادوا بهذا الي الامم * قدسوا الحرب * انهضوا المحاربين * اجتمعوا واصعدوا يا جميع
10 الرجال المقاتلين * اطبعوا فداديكم للسيوف * ومناجلكم للحروب * الذي لا قوة له ليقل
11 اني اقوي انا * اجتمعوا وادخلوا يا جميع الامم المحيطين * واجتمعوا هناك * الوديع يكون
12 محاربا * لينهض ويصعد جميع الامم الي وادي يوساافاط * من اجل اني هناك اجلس لامير
13 جميع الامم المحيطين * سردوا المناجل * لان القطاف حضر * ادخلوا دوسوا * لان المعصر
14 مملوه * فاضت المعاصر * لان شرورهم كثرت * الالحان تحدث في وادي القضاء *
15 من اجل ان يوم الرب قريب في وادي القضاء * الشمس والقمر يظلما * والنجوم
تغيب ضوءها *

CAP. III.

Nam ecce ego diebus illis & tempore 1
illo quo reducam captivos Judæ & Je-
roſolymorum ; Congregabo etiam cunctas 2
gentes, & deducam eas ad vallem Jo-
ſphati, & diſceptabo cum eis ibi pro
populo meo & hereditate meâ Iſraele
qui diſperſi ſunt inter gentes, quòd di-
viſerint terram meam, Et miſerint ſuper 3
populum meum ſortes, dederint pueros
meretricibus, & puellas vendiderint pro
vino biberintque. Quid eſtis apud me O 4
Tyre & Saida, totaque Galilæa gentium
exterarum ? num retribuiſtis mihi vos
retributionem ullam ? an verò memoriâ
tenetis malum contra me ? cum ira &
celeriter rependam retributionem veſtram
in caput veſtrum : Quia rapuiſtis argen- 5
tum & aurum meum, & ſelectiſſima
atque optima quæque mea intuliſtis in
templa veſtra : Et filios Judæ filiosque 6
Jeroſolymorum vendidiſtis filiis Græ-
corum, ut longè amandaretis eos à ter-
minis ſuis. En ego excitabo eos è loco 7
ubi vendidiſtis eos, & rependam retribu-
tionem veſtram in caput veſtrum : Tra- 8
damque filios veſtros & filias veſtras in
manus filiorum Judæ, ut captivos tra-
dant eos genti procul remotæ : quia Do-
minus locutus eſt. Prædicate hæc genti- 9
bus, ſanctificate bellum, excitate bella-
tores ; congregamini, & aſcendite O
omnes viri belligeri : Concidite aratra 10
veſtra in gladios, & falces veſtras in
ſagittas : qui vires non habet, dicat,
Equidem valens ego ſum. Congregamini 11
et introite O omnes gentes adjacentes, et
convenite illuc : qui manſuetus eſt, bel-
lator eſto. Surgant et aſcendant omnes 12
gentes ad vallem Joſaphati ; quoniam
ibi ſeſſurus ſum ad diſcernendas omnes
gentes circumjacentes. Mittite falces, 13
quoniam adeſt vindemia : ingredimini,
calcate, quia lacus plenus eſt : redun-
daverunt torcularia, quia horum ſcelera
multiplicata ſunt. Concentus perſonue- 14
runt in valle judicii, quia dies Domini
proximus eſt in valle judicii. Sol & 15
luna obtenebrabuntur, & ſtella occul-
tabunt lucem ſuam :

עמוס : א

cõtremiſcẽt &,ſuã vocẽ dabit Jeruſalaim de &,rugiet Sijon de Dominus Et
21 ויהוה מציון ישאג ומירושלם יתן קולו ורעשו
filiorum fortitudo & ,ſui populi ſpes Dominus & : terra & cœli
שמים וארץ ויהוה מחסה לעמו ומעוז לבני
Sijon in *habitans* veſter Deus Dominus *ego* quòd ſcietis Et .Iſrael
22 ישראל : וידעתם כי אני יהוה אלהיכם שכן בציון
tranſibunt non alieni &,*ſanctitas* Jeruſalaim erit Et *meæ ſanctitatis* monte
הר קדשי והיתה ירושלם קדש וזרים לא יעברו
,muſtum montes ſtillabunt illa die in ,erit Et .amplius eam *in*
23 בה עוד : והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס
.aquæ ibunt Jehudah rivi omnes & , *lacte diffluent* colles &
והגבעות תלכנה חלב וכל אפיקי יהודה ילכו מים
.Sitim torrentem *irrigabit* & ,egredietur Domini domo è fons Et
ומעין מבית יהוה יצא והשקה את נחל השטים :
: erit ſolitudinis deſertum in Edom & , erit deſolationẽ in Ægyptus
24 מצרים לשממה תהיה ואדום למדבר שממה תהיה
innocentẽ ſanguinẽ effuderunt quia , Jehudah filiorum injuriã propter
מחמס בני יהודה אשר שפכו דם נקיא
generationẽ in Jeruſalaim &:habitabit ſeculum in Jehudah Et.corũ terra in
25 בארצם : ויהודה לעולם תשב וירושלם לדור
: mundavi non ,eorum ſanguinem mundabo Et .generationem &
26 ודור : ונקיתי דמם לא נקיתי
.Sijon in *habitans* Dominus &
ויהוה שכן בציון :

Verſio VULG. LAT.

16 Et Dominus de Sion rugiet, & de Jeruſalem dabit vocem ſuam: & movebuntur cœli, & terra: & Dominus ſpes populi ſui, & fortitudo filiorum Iſrael. 17 Et ſcietis quia ego Dominus Deus veſter, habitans in Sion monte ſancto meo: & erit Jeruſalem ſancta, & alieni non tranſibunt per eam amplius. 18 Et erit in die illa: ſtillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte: & per omnes rivos Juda ibunt aquæ: & fons de domo Domini egredietur, & irrigabit torrentem ſpinarum. 19 Ægyptus in deſolationem erit, & Idumæa in deſertũ perditionis: pro eo quòd iniquè egerint in filios Juda, & effuderint ſanguinẽ innocentẽ in terra ſua. 20 Et Judæa in æternum habitabitur, & Jeruſalem in generationem & generationem. 21 Et mundabo ſanguinem eorum, quem non mundaveram: & Dominus commorabitur in Sion.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

16 Ὁ δὲ κύριος ἐκ Σιὼν (λ) ἀνακεκράξεται, καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐτοῦ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ· ὁ δὲ κύριος φείσεται τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχύσει τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. 17 Καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ὁ κατασκηνῶν ἐν Σιὼν ὄρει ἁγίῳ μου. καὶ ἔσται Ἱερουσαλὴμ ἁγία, καὶ ἀλλογενεῖς οὐ διελεύσονται δι' αὐτῆς οὐκέτι. 18 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμὸν, καὶ οἱ βουνοὶ ῥυήσονται γάλα, καὶ πᾶσαι αἱ ἀφέσεις Ἰούδα ῥυήσονται ὕδατα, καὶ πηγὴ ἐξ οἴκου κυρίου ἐξελεύσεται, καὶ 19 ποτιεῖ τὸν χειμάῤῥουν τῶν σχοίνων. Αἴγυπτος εἰς ἀφανισμὸν ἔσται, καὶ ἡ Ἰδουμαία εἰς πεδίον ἀφανισμοῦ ἔσται, ἐξ ἀδικιῶν υἱῶν Ἰούδα, ἀνθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα δίκαιον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. 20 Ἡ δὲ Ἰουδαία εἰς τὸν αἰῶνα κατοικηθήσεται, 21 καὶ Ἱερουσαλὴμ εἰς γενεὰς γενεῶν. Καὶ (μ) ἐκζητήσω τὸ αἷμα αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ (ν) ἀθῳώσω, καὶ κύριος κατασκηνώσει ἐν Σιών.

ἸΩΗΛ Δʹ.

Dominus autem de Sion (m) clamavit, & de Hieruſalem dabit vocem ſuam: & movebitur cœlũ, & terra: Dominus autem parcet populo ſuo, & confortabit filios Iſrael. 17 Et ſcietis, quia ego Dominus Deus veſter, habitans in Sion monte (n) ſancto meo. Et erit Hieruſalem ſancta: & alienigenæ non tranſibunt per eam amplius. 18 Et erit, in die illa ſtillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluent lacte, & omnes emiſſiones Judæ fluent aquis. Et fons de domo Domini egredietur, & irrigabit torrentem (o) funiculorum. 19 Ægyptus in perditione erit: & Idumæa in campum deſolationis erit, ex iniquitatibus filiorum Juda, pro eo, quòd effuderunt ſanguinem juſtum in terra ſua. 20 Judæa autem in æternũ habitabitur, & Hieruſalẽ in generationes generationũ. 21 Et requiram ſanguinem eorum, inultumque eſſe non patiar: & Dominus habitabit in Sion.

MS.A. (λ) ἀνακράξεται, (μ) ἐκδικήσω (ν) ἀθῳώσω,

ἸΩΗΛ Δʹ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ויי מציון יכלי ומירושלם ירים מימריה ויזועון שמיא וארעא ויי סמך לעמיה וסעיד
לבני ישראל : ותדעון ארי אנא יי אלהכון אשריתי שכנתי בציון טורא דקודשי ותהי 17
ירושלם קודשא ונוכראין לא יעדון בה עוד : ויהי בעדנא ההיא ירבון טוריא חמר 18
מרת ורמתא יגרן טובא וכל פצידי דבית יהודה יהכון מיא ומבוע מבית מקדשא דיי
יהי נפיק ומשקי ית מישר שטין : מצרים לצדו תהי ואדום למדבר צדו תהי מחטוף 19
בני יהודה דאשדו דם זכי בארעהון : ויהודה לעלם תתב וירושלם לדר ודר : 20
ודאתפרעית דמהון מן עממיא תוב אנא עתיד לאתפרע אמר יי דאשרי שכנתיה 21
בציון :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et Dominus de Sion rugiet, & de Jeruſalem ſublimabit verbum ſuum: tunc 16 commovebuntur cœli & terra: Dominus autem ſuſtentaculum eſt populo ſuo, & auxilium filiis Iſrael. Scietíſque quòd ego Dominus Deus veſter cùm ma- 17 nentem poſuero majeſtatem meam in Sion monte ſanctitatis meæ, erit Jeruſalem ſancta, neque extranei tranſibunt per eam amplius. Et in tempore illo, 18 ſtillabunt montes vinum inebrians, & colles bonis decurrent, ac per omnes latices domus Jehuda obambulabunt aquæ, quin & fons de domo ſanctuarii Domini prodibit, qui irrigabit vallem Sittim. Ægyptus in deſolationem fi- 19 et, & Idumæa in deſertum vaſtitatis erit, ob id quòd violenter oppreſſerunt filios Jehuda, qui effuderunt ſanguinem innocentem in terra ſua. Juda autem 20 in æternum permanebit, & Jeruſalem in cunctas generationes. Quòd verò 21 ultus ſum ſanguinem eorum ex populis, iterum vindicaturus ſum, ait Dominus, qui manentem locavit majeſtatem ſuam in Sion.

ספר עמוס

CAPUT I. א

vidit quæ : Tecoah de *pecuariis in* fuit qui ,Hamos Verba
1 דברי עמוס אשר היה בנקדים מתקוע אשר חזה
Jarobham diebus in & ,Jehudah regis Huzijahu diebus in Iſrael ſuper
על ישראל בימי עזיה מלך יהודה ובימי ירבעם
commotionis faciem ad annis duobus , Iſrael regis Joas filii
בן יואש מלך ישראל שנתים לפני הרעש :
:ſuam vocem dabit Jeruſalaim de & ,rugiet Sijon de Dominus,Dixitque
2 ויאמר יהוה מציון ישאג ומירושלם יתן קולו
.Carmel *caput* areſcétque , paſtorum habitacula lugebunt &
ואבלו נאות הרעים ויבש ראש הכרמל :
.Dammeſec prævaricationibus tribus Super : Dominus dixit Sic
3 כה אמר יהוה על שלשה פשעי דמשק
ferreis plauſtris in *eos trituraſſe ſuper eum convertã* non quatuor ſuper &
ועל ארבעה לא אשיבנו על דושם בחרצות הברזל
devorabit & : Chaſael domum in ignem mittam Et .Ghilhad ipſam
4 את הגלעד : ושלחתי אש בבית חזאל ואכלה
faciã excidere &,Dammeſec *vectem* conteram Et .hadad-Ben *ædes*
5 ארמנות בן הדד : ושברתי בריח דמשק והכרתי
: Heden domo de ſceptrum tenentem & , Aven valle de habitatorem
יושב מבקעת און ותומך שבט מבית עדן
:Dominus dixit Sic .Dominus dixit,Chir in ,Aram populus *migrabunt* &
6 וגלו עם ארם קירה אמר יהוה : כה אמר יהוה
: *eũ convertã* non quatuor ſuper &,Hazzah prævaricationibus tribus Super
על שלשה פשעי עזה ועל ארבעה לא אשיבנו
.Edom *in concludendum ad* ,perfectam *tranſmigrationem eos tranſportaſſe ſuper*
על הגלותם גלות שלמה להסגיר לאדום :

Verſio VULG. LAT.

PROPHETIA AMOS.

CAP. I.

1 VERBA Amos, qui fuit in paſtoribus de Thecue: quæ vidit ſuper Iſrael in diebus Oziæ regis Juda, & in diebus Jeroboam filii Joas regis Iſrael, ante duos annos terræmotûs. 2 Et dixit; Dñs de Sion rugiet, & de Jeruſalem dabit vocem ſuam: & luxerunt ſpecioſa paſtorum, & exiccatus eſt vertex 3 Carmeli. Hæc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus Damaſci, & ſuper quatuor non convertam eum: eò quòd trituraverint in 4 plauſtris ferreis Galaad. Et mittam ignem in domum Azael, & 5 devorabit domos Benadad. Et conteram vectem Damaſci: & diſperdam habitatorem de campo idoli, & tenentem ſceptrum de domo voluptatis: & transferetur populus Syriæ Cyrenen, 6 dicit Dominus. Hæc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus Gazæ, & ſuper quatuor non convertam eum: eò quòd tranſtulerint captivitatem perfectam, ut concluderent eam in Idumæa.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ἈΜΩΣ Βʹ.

ΚΕΦ. αʹ.

1 ΛΟ'γοι Ἀμὼς οἳ ἐγένοντο ἐν Ἀκκαρεὶμ ἐκ Θεκουὲ, οὓς εἶδεν ὑπὲρ Ἱερουσαλὴμ, ἐν ἡμέραις Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις Ἱεροβοὰμ τοῦ Ἰωὰς βασιλέως Ἰσραὴλ, πρὸ 2 δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ. Καὶ εἶπε, Κύριος ἐκ Σιὼν ἐφθέγξατο, καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ· καὶ ἐπένθησαν αἱ νομαὶ τῶν ποιμένων, καὶ ἐξηράνθη ἡ κορυφὴ τοῦ Καρμήλου. 3 Καὶ εἶπε κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Δαμασκοῦ, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτὸν, ἀνθ' ὧν ἔπριζον πρίοσι σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας (α) τῶν ἐν Γαλαάδ. 4 Καὶ (β) ἀποστελῶ πῦρ εἰς τὸν οἶκον Ἀζαὴλ, καὶ καταφάγεται (γ) τὰ θεμέλια υἱοῦ Ἄδερ. 5 Καὶ συντρίψω μοχλοὺς Δαμασκοῦ, καὶ (δ) ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐκ πεδίου Ὢν, καὶ κατακόψω φυλὴν ἐξ ἀνδρῶν Χαῤῥὰν, καὶ (ε) αἰχμαλωτισθήσεται λαὸς Συρίας 6 ἐπίκλητος, λέγει κύριος. Τάδε λέγει κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Γάζης, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτοὺς, ἕνεκεν τοῦ αἰχμαλωτεῦσαι αὐτοὺς αἰχμαλωσίαν τοῦ Σαλωμὼν, τοῦ συγκλεῖσαι εἰς τὴν Ἰδουμαίαν.

MS.A. ἈΜΩΣ Βʹ. (α) τῆς Γαλαάδ. (β) ἐξαποστελῶ (γ) θεμέλια (δ) ἐξολεθρεύσω (ε) αἰχμαλωτευθήσεται

AMOS.

CAP. I.

SERMONES Amos, 1 qui facti ſunt in (a) Accarim, de Thecue: quos vidit (b) pro Hieruſalem in diebus Oziæ regis Juda, & in diebus Hieroboam filii Joas regis Iſrael, ante duos annos terræmotûs; Et ait; 2 Dominus de Sion effatus eſt: & de Hieruſalem dedit vocem ſuam. Et luxerunt paſcua paſtorum, & areſactus eſt vertex Carmeli. Et 3 dixit Dominus; Super tribus impietatibus Damaſci, & ſuper quatuor non averſabor eum: pro eo, quòd ſecuerunt (c) ſerris ferreis prægnantes eorum, qui in Galaad. Et mittam ignem in domum 4 Azael: & devorabit fundamenta filii Ader. Et conteram vectes 5 Damaſci: et diſperdã habitatores de campo (d) On: & concidã (e) tribum ex viris Charran. Et captivus ducetur populus Syriæ nominatus, dicit Dominus. Hæc 6 dicit Dominus; Super tribus impietatibus Gazæ, & ſuper quatuor non averſabor eos: eò quòd captivã duxerunt ipſi captivitatẽ (f) Salomonis, ut concluderent in Idumæam;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

פתגמי עמוס דהוה מרי גתין מתקוע דאתנבי על ישראל ביומי עזיה מלך שבטא דבית 1
יהודה וביומי ירבעם בר יואש מלכא דישראל תרתין שנין קדם מיתי זיעא : ואמר יי 2
מציון יכלי ומירושלם ירים מימריה ויצדון מדורי מלכיא ויחרב תקוף כרכיהון :
כדנן אמר יי על תלתא חובי דמשק ועל ארבעא לא אשבוק להון על דדשו במוריגי 3
ברזלא ית יתבי ארע גלעד : ואשלח אשתא בבית חזאל ותשיצי בירניות בר הדד : 4
ואתבר תקוף דמשק ואשיצי יתיב מבקעת און ועביד שולטן מבית עדן ויגלון עמא 5
דארם לקרני אמר יי : כדנן אמר יי על תלתא חובי עזה ועל ארבעא לא אשבוק להון 6
על דאגליאונון גלו שלמא לממסר לאדום :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT I.

VErba Amos qui erat paſtor pecorum de Thecua, quæ prophetavit ſuper 1 Iſrael diebus Oziæ regis *tribus* domus Juda, atque diebus Hieroboam filii Joas regis Iſrael, duobus annis antequam eveniret terræmotus. Dixit igitur: 2 Dominus De Sion rugiet, & de Jeruſalem levabit verbum ſuum, & deſolabuntur habitacula regum, atque deſertum fiet præſidium arcium illorum. In 3 hunc modum dicit Dominus: Super tribus ſceleribus Damaſci & ſuper quatuor non parcam eis, eò quòd trituraverint tribulis ferreis habitatores terræ Galaad. Et immittam ignem in domum Azael, qui conſumet palatia Ben- 4 hadad. Et conteram robur Damaſci, & diſperdam habitatorem de Bikath-A- 5 ven, & rerum potientem de domo Eden: & migrabit populus Syriæ in Cirenen, ait Dominus. Ita inquit Dominus: Super tribus ſceleribus Gazæ & 6 ſuper quatuor non ignoſcam eis, eò quòd relegaverint eos exilio perfecto quò traderent ipſos Idumææ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܡܪܝܐ ܡܢ ܨܗܝܘܢ ܢܓܥܐ. ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܢܬܠ ܩܠܗ. ܘܢܙܘܥܘܢ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. 16
ܘܡܪܝܐ ܢܚܘܣ ܥܠ ܥܡܗ. ܘܢܚܝܠ ܠܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ. * ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ 17
ܐܠܗܟܘܢ. ܕܫܪܐ ܐܢܐ ܒܨܗܝܘܢ ܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܝ. ܘܬܗܘܐ ܐܘܪܫܠܡ ܩܕܝܫܬܐ. ܘܢܘܟܪܝܐ
ܠܐ ܢܥܒܪܘܢ ܒܗ̇. * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܛܦܘܢ ܛܘܪܐ ܚܠܝܘܬܐ. ܘܪ̈ܡܬܐ ܢܪܕܝܢ 18
ܚܠܒܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܦܨܝܕܘܗܝ ܕܝܗܘܕܐ ܢܪܕܘܢ ܡ̈ܝܐ. ܘܡܒܘܥܐ ܡܢ ܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ܢܦܘܩ.
ܘܢܫܩܐ ܢܚܠܐ ܕܫܛܝܡ. * ܡܨܪܝܢ ܠܚܘܪܒܐ ܬܗܘܐ. ܘܐܕܘܡ ܠܡܕܒܪܐ ܕܚܘܪܒܐ ܬܗܘܐ. ܡܢ ܚܛܘܦܝܐ 19
ܕܒܢܝ̈ ܝܗܘܕܐ. ܕܐܫܕܘ ܕܡܐ ܙܟܝܐ ܒܐܪܥܗܘܢ. * ܝܗܘܕܐ ܕܝܢ ܠܥܠܡ ܬܬܒ. ܘܐܘܪܫܠܡ 20
ܠܕܪ ܕܪܝܢ. * ܘܐܬܒܥ ܕܡܗܘܢ ܘܠܐ ܐܚܘܣ. ܘܡܪܝܐ ܫܪܐ ܒܨܗܝܘܢ. 21

* ܫܠܡ ܝܘܐܝܠ *

Et Dominus è Sione rugiet, déque Jeruſalem 16 edet vocem ſuam, & contremiſcent cœli ac terra: parcétque Dominus populo ſuo, & confortabit filios Iſraelis. Ita ſcietis me eſſe 17 Dominum Deum veſtrum qui habito in Sione monte ſanctitatis meæ: & Jeruſalem erit ſacroſancta, & alieni non habitabunt ampliùs in ea. Eodem illo die ſtillabunt montes dul- 18 cedinem, & colles fluent lacte, omnéſque alvei Judæ manabunt aquis: & fons è domo Domini prodibit, & irrigabit vallem Setim. Ægyptus in vaſtitatem redigetur, & Adum in 19 ſolitudinem deſertam; propter violentiam *illatam* filiis Judæ, quòd effuderint ſanguinem innoxium in terra eorum. Judæa ma- 20 nebit in ſeculum, & Jeruſalem in generationem generationum. Et ulciſcar ſanguinem 21 eorum, neque parcam: & Dominus habitabit in Sione.

Finis Joelis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * والرب من صهيون يصرخ * ومن ايروسليم يعطي صوته * ويتزلزل السماء والارض * والرب
17 يشفق على شعبه * ويقوي الرب بني اسرائيل * ويعلمون اني انا الرب الهكم الساكن في صهيون
18 في جبلي المقدس * ويكون ايروسليم مقدسة * والغرباء الجنس لا يجوزون فيها ايضا * ويكون في
ذلك اليوم تقطر الجبال حلاوة * والاكام تسيل لبنا * وجميع غدران يهودا تفيض المياه * ويخرج
19 ينبوع من بيت الرب * ويسقي وادي الحبال * مصر تصير للفساد * وادوم تصير بقعة فساد *
20 من مظالم بني يهودا * لانهم اهرقوا دما عادلا في ارضهم * واليهودية تسكن الى الابد *
21 وايروسليم الى جيل الاجيال * وانتقم دمهم ولا اعفو * والرب يسكن في صهيون *
* تمت نبوة يوييل النبي * بركاته تكون معنا * امين *

Dominus è Sione clamabit, & è Jeruſalem edet vocem ſuam; & concutientur cœlum & terra: parcet autem Dominus populo ſuo, & corroborabit Dominus filios Iſraelis. 17 *Tum ſcietis me eſſe Dominum Deum veſtrum habitantem in Sione in monte ſancto meo: eritque Jeruſalem ſancta, & alienigenæ non tranſibunt amplius per eam.* 18 *Erit etiam die illo, ut ſtillent montes dulcedinem, & colles lacte maneant, omneſque rivuli Judæ redundent aquis; & egredietur fons è domo Domini, irrigetque vallem funium.* 19 *Ægyptus erit in excidium, & Edom fiet campus exitii, propter ſcelera filiorum Judæ, eò quòd effuderint ſanguinem juſtum in terra ſua.* 20 *Judæa verò habitabitur in æternum, & Jeruſalem in generationem generationum.* 21 *Et ulciſcar ſanguinem eorum, neque parcam: & Dominus habitabit in Sione.*

Abſoluta eſt Prophetia Joelis Prophetæ, cujus benedictiones nobiſcum ſint, Amen.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܢܒܝܘܬܗ ܕܥܡܘܣ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

* ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܥܡܘܣ ܕܗܘܐ ܡܢ ܢܩܕܐ ܕܬܩܘܥ. ܕܚܙܐ ܥܠ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ. 1
ܒܝܘܡܝ ܥܘܙܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܒܝܘܡܝ ܝܪܒܥܡ ܒܪ ܝܘܐܫ ܡܠܟܐ
ܕܐܝܣܪܝܠ. ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ ܩܕܡ ܙܘܥܐ. * ܘܐܡܪ. ܡܪܝܐ ܡܢ ܨܗܝܘܢ ܢܓܥܐ. ܘܡܢ 2
ܐܘܪܫܠܡ ܢܬܠ ܩܠܗ. ܘܢܬܒܠܘܢ ܫܟܢܐ ܕܪ̈ܥܘܬܐ. ܘܢܝܒܫ ܪܫܗ ܕܟܪܡܠ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ 3
ܡܪܝܐ. ܥܠ ܬܠܬܐ ܚܛܗ̈ܐ ܕܕܪܡܣܘܩ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ ܠܐ ܐܗܦܟ ܡܢܗܘܢ. ܕܕܫܘ ܒܩܘܪ̈ܓܐ ܕܦܪܙܠܐ
ܠܓܠܥܕ. * ܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܒܝܬܗ ܕܚܙܐܝܠ. ܘܬܐܟܘܠ ܐܣܐܬܐ ܕܒܪ ܗܕܕ. * ܘܐܬܒܪ ܡܘܟܠܐ 4 5
ܕܕܪܡܣܘܩ. ܘܐܘܒܕ ܥܡܘܪܐ ܡܢ ܦܩܥܬܐ ܕܐܘܢ. ܘܐܚܘܕ ܫܒܛܐ ܡܢ ܒܝܬ ܥܕܝܢ. ܘܢܫܬܒܘܢ
ܥܡܐ ܕܐܪܡ ܠܩܝܪ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܬܠܬܐ ܚܛܗ̈ܐ ܕܥܙܐ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ 6
ܠܐ ܐܗܦܟ ܡܢܗܘܢ. ܥܠ ܕܫܒܘ ܫܒܝܬܐ ܫܠܡܬܐ ܕܢܫܠܡܘܢ ܠܐܕܘܡ.

PROPHETIA *AMOSI.*

CAP. I.

SErmones Amoſi qui fuit ex paſtoribus fi- 1 liorum Tecue, quos vidit de filiis Iſraelis in diebus Uziæ regis Judæ, & diebus Jorobaami filii Joaſi regis Iſraelis, biennio ante terræmotum. Dixit ergò; Dominus è Sione rugi- 2 et, & è Jeroſolymis edet vocem ſuam; & ſedebunt in luctu habitacula paſtorum, & areſcet vertex Charmeli. Sic dicit Dominus; 3 Propter tria ſcelera Damaſci, etiam quartum non avertam ab eis. Quia conculcaverunt clavis ferreis Gelaadem, Mittam ignem in do- 4 mum Hezaelis, conſumétque palatia filii Hadadis: Et confringam vectes Damaſci, per- 5 dámque habitatorem de planitie Aven, & ſuſtinentem ſceptrum de domo Aden, & captivus abducetur populus Aram in Kir, dicit Dominus. Sic dicit Dominus; Propter tria ſce- 6 lera Azæ, quartum etiam non avertam ab eis. Quia deportaverunt captivitatem integram, ut traderent Adumæis;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الرؤف الرحيم * بدو ترجمة عاموص النبي * بركاته معنا * امين *
* الفصل الاول * الاصحاح الثامن * وهو الاول من النبوة *

1 * اقوال عاموص التي صارت في اكاريم من تقوع * التي راها من اجل ايروسليم * في ايام عوزيا
2 ملك يهودا * وفي ايام يوربعام بن يواس ملك اسرائيل * من قبل سنتين من الزلزلة * وقال
الرب من صهيون نطق * ومن ايروسليم اعطى صوته * فخربت مراعي الرعاة * ويبس راس
3 الكرمل * وقال الرب * على ثلاث ذنوب دمشق * والرابع لا ارده عنها * من اجل انهم نشروا
4 بمناشير حديد الحوامل اللاتي في جلعاد * فارسل نارا الى بيت حزائيل * وتاكل اساسات بن
5 هدر * واكسر طرق دمشق * واستاصل السكان من صحراء اون * واقطع قبيلة من رجال حرا *
6 ويسبي شعب سورية المسمي يقول الرب * هكذا يقول الرب على ثلاث خطايا غزه * وعلى الرابع
لا اصرفه عنهم * من اجل انهم سبوا سبي صالومون ليحبسوا في ايدوماء *

IN NOMINE DEI CLEMENTIS, MISERICORDIS.

Initium interpretationis AMOSI PROPHETÆ, CUJUS BENEDICTIONES adſint nobis. Amen.

CAPUT PRIMUM.

Textus octavus, qui eſt hujus Prophetiæ primus.

SErmones Amoſi, qui facti ſunt in Accarim de Tecue, quos vidit pro Jeroſolymis in diebus Uziæ regis Judæ, & in diebus Jeroboami filii Joaſi regis Iſraelis, biennio ante terræmotum. 2 *Et dixit; Dominus è Sione locutus eſt, & è Jeruſalem edidit vocem ſuam: unde luxerunt paſcua paſtorum, & exaruit vertex Charmeli.* 3 *Dixitque Dominus; Propter tria crimina Damaſci, quartum etiam non avertam ab ea. Quia ſerris ferreis ſecuerunt gravidas quæ erant in Galaade,* 4 *Mittam ignem in domum Hazaelis: devorabitque fundamenta filii Haderis:* 5 *Frangam vias Damaſci, & evellam habitatores è campo On, excindam familiam de viris Harræ, & captivus abducetur populus Syriæ celeberrimus, dicit Dominus.* 6 *Sic dicit Dominus de tribus Gazæ criminibus, quod autem ad quartum, non avertam illud ab eis. Quia ceperunt captivitatem Salomun, ut carceribus traderent in Idumæa;*

.ejus ædes devorabit & :Hazzah murum in ignem mittam Et
וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת עַזָּה וְאָכְלָה אַרְמְנֹתֶיהָ׃ 7
: Aſchelon de ſceptrũ tenentē & ,Aſdod de habitatorem faciã excidere Et
וְהִכְרַתִּי יוֹשֵׁב מֵאַשְׁדּוֹד וְתוֹמֵךְ שֵׁבֶט מֵאַשְׁקְלוֹן 8
, Peliſtim reſiduum peribunt & ,Hecron ſuper meã manum convertam &
וַהֲשִׁיבוֹתִי יָדִי עַל־עֶקְרוֹן וְאָבְדוּ שְׁאֵרִית פְּלִשְׁתִּים
tribus Super :Dominus dixit Sic .Dominus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה 9
ipſos concluſiſſe ſuper :eũ convertam non quatuor ſuper &,Sor prævaricationib᷒
פִּשְׁעֵי־צֹר וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־הַסְגִּירָם
.fratrum fœderis ſunt recordati non &,Edom ipſi perfectam transmigrationē
גָּלוּת שְׁלֵמָה לֶאֱדוֹם וְלֹא זָכְרוּ בְּרִית אַחִים׃
.ejus ædes devorabit & :Sor murum in ignem mittam Et
וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת צֹר וְאָכְלָה אַרְמְנֹתֶיהָ׃ 10
, Edom prævaricationibus tribus Super :Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי אֱדוֹם 11
gladio in ipſum perſequi ſuper :eum convertam non quatuor ſuper &
וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־רָדְפוֹ בַחֶרֶב
perpetuum in rapuerit & ,ſuas miſericordias corruperit & ,ſuum fratrem
אָחִיו וְשִׁחֵת רַחֲמָיו וַיִּטְרֹף לָעַד
ignem mittam Et .perpetuò ſervavit ſuam iram & ,ejus naſus
אַפּוֹ וְעֶבְרָתוֹ שְׁמָרָה נֶצַח׃ וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ 12
:Dominus dixit Sic .Boſrah ædes devorabit & :Theman in
בְּתֵימָן וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בָּצְרָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה 13
quatuor ſuper & ,Hammon filiorum prævaricationibus tribus Super
עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי בְנֵי־עַמּוֹן וְעַל־אַרְבָּעָה
dilatandum ad ,Ghilhad prægnantes eos ſcidiſſe ſuper :eum convertam non
לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־בִּקְעָם הָרוֹת הַגִּלְעָד לְמַעַן הַרְחִיב
,Rabbah muro in ignem ſuccendam Et .ſuum terminum
אֶת־גְּבוּלָם׃ וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת רַבָּה 14
,turbine in ,belli die in vociferatione in :ejus ædes devorabit &
וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ בִּתְרוּעָה בְּיוֹם מִלְחָמָה בְּסַעַר
, ipſe :captivitatem in eorum rex ibit Et .tempeſtatis die in
בְּיוֹם סוּפָה׃ וְהָלַךְ מַלְכָּם בַּגּוֹלָה הוּא 15
.Dominus dixit ,ſimul ejus principes &
וְשָׂרָיו יַחְדָּו אָמַר יְהוָה׃

CAP. II. ב

ſuper & ,Moab prævaricationibus tribus Super :Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי מוֹאָב וְעַל־ 1
Edom regis oſſa eum combuſſiſſe ſuper :eum convertam non quatuor
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־שָׂרְפוֹ עַצְמוֹת מֶלֶךְ־אֱדוֹם
ædes devorabit & ,Moab in ignem mittam Et .calcem in
לַשִּׂיד׃ וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמוֹאָב וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת 2
voce in ,vociferatione in ,Moab ſonitu in morietur & :Cherijoth
הַקְּרִיּוֹת וּמֵת בְּשָׁאוֹן מוֹאָב בִּתְרוּעָה בְּקוֹל
omnes & :ejus interiori de judicem faciam excidere Et .tubæ
שׁוֹפָר׃ וְהִכְרַתִּי שׁוֹפֵט מִקִּרְבָּהּ וְכָל־ 3
dixit Sic .Dominus dixit ,eo cum interficiam ejus principes
שָׂרֶיהָ אֶהֱרוֹג עִמּוֹ אָמַר יְהוָה׃ כֹּה אָמַר 4
ſuper & ,Jehudah prævaricationibus tribus Super :Dominus
יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יְהוּדָה וְעַל־
,Domini legem eos reprobaſſe ſuper :eum convertam non quatuor
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־מָאֳסָם אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
quæ ,ſua mendacia eos fecerũt errare & :ſervaverint non ej᷒ ſtatuta &
וְחֻקָּיו לֹא שָׁמָרוּ וַיַּתְעוּם כִּזְבֵיהֶם אֲשֶׁר־
;Jehudah in ignem mittam Et .ea poſt eorum patres abierunt
הָלְכוּ אֲבוֹתָם אַחֲרֵיהֶם׃ וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בִּיהוּדָה 5
.Jeruſalaim ædes devorabit &
וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃

Verſio VULG. LAT.

7 Et mittam ignem in murum Gazæ, & devorabit ædes ejus. 8 Et diſperdam habitatorem de Azoto, & tenentem ſceptrum de Aſcalone: & convertam manum meam ſuper Accaron, & peribunt reliqui Philiſthinorum, dicit Dominus Deus. 9 Hæc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus Tyri, & ſuper quatuor non convertam eum: eò quòd concluſerint captivitatem perfectam in Idumæa, & non ſint recordati fœderis fratrum. 10 Et mittam ignem in murum Tyri, & devorabit ædes ejus. 11 Hæc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus Edom, & ſuper quatuor non convertam eum: eò quòd perſecutus ſit in gladio fratrem ſuum, & violaverit miſericordiam ejus, & tenuerit ultrà furorem ſuum, & indignationem ſuam 12 ſervaverit uſque in finem. Mittam ignem in Theman: & devorabit 13 ædes Boſræ. Hæc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus filiorum Ammon, & ſuper quatuor non convertam eum: eò quòd diſſecuerit prægnantes Galaad ad di-14 latandum terminum ſuum. Et ſuccendam ignem in muro Rabba: & devorabit ædes ejus in ululatu in die belli, & in turbine 15 in die commotionis. Et ibit Melchom in captivitatem, ipſe, & principes ejus ſimul, dicit Dominus.

CAP. II.

1 HÆc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus Moab, & ſuper quatuor non convertam eum: eò quòd incenderit oſſa regis 2 Idumææ uſque ad cinerem. Et mittam ignem in Moab, & devorabit ædes Carioth: & morietur in ſonitu Moab, in clangore tu-3 bæ: Et diſperdam judicem de medio ejus, & omnes principes ejus interficiam cum eo, dicit 4 Dominus. Hæc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus Juda, & ſuper quatuor non convertam eum: eò quòd abjecerit legem Domini, & mandata ejus non cuſtodierit: deceperunt enim eos idola ſua, poſt quæ abierant 5 patres eorum. Et mittam ignem in Juda, & devorabit ædes Jeruſalem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη Γάζης, καὶ καταφάγεται (ζ) τὰ θεμέλια αὐτῆς. 8 Καὶ ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐξ Ἀζώτου, καὶ ἐξαρθήσεται φυλὴ ἐξ Ἀσκάλωνος, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ Ἀκκάρων, καὶ ἀπολοῦνται οἱ κατάλοιποι τῶν ἀλλοφύλων, 9 λέγει κύριος. Τάδε λέγει κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Τύρου, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτήν, ἀνθ᾽ ὧν συνέκλεισαν αἰχμαλωσίαν τοῦ Σαλωμὼν εἰς τὴν (η) Ἰδουμαίαν, καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν 10 διαθήκης ἀδελφῶν. Καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη Τύρου, καὶ καταφάγεται (θ) τὰ θεμέλια αὐτῆς. 11 Τάδε λέγει κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῆς Ἰδουμαίας, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτούς, (″)ἕνεκα τοῦ διῶξαι αὐτοὺς ἐν ῥομφαίᾳ (″)τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν, καὶ ἐλυμήνατο (ι) μητέρα ἐπὶ γῆς, καὶ ἥρπασεν εἰς μαρτύριον φρίκην αὐτοῦ, καὶ τὸ ὅρμημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς 12 νῖκος. Καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς (κ) Θαιμάν, καὶ καταφάγεται θεμέλια τειχέων αὐτῆς. 13 Τάδε λέγει κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις υἱῶν Ἀμμών, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι (λ) αὐτόν, ἀνθ᾽ ὧν ἀνέσχιζον τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν Γαλααδιτῶν, ὅ-14 πως (μ) ἐμπλατύνωσι τὰ ὅρια ἑαυτῶν. Καὶ ἀνάψω πῦρ ἐπὶ (ν) τείχη Ῥαββάθ, καὶ καταφάγεται θεμέλια αὐτῆς μετὰ κραυγῆς ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, καὶ σεισθήσεται ἐν (ξ) ἡμέ-15 ραις συντελείας αὐτῆς, Καὶ πορεύσονται οἱ βασιλεῖς αὐτῆς ἐν αἰχμαλωσίᾳ, οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, λέγει κύριος.

Et emittam ignem ſuper muros 7 Gazæ: & devorabit fundamenta ejus. Et diſperdam habitato-8 res de Azoto: & auferetur tribus de Aſcalone: & inferam manum meam in Accaronem: & peribunt reliqui alienigenarum, dicit Dominus. Hæc dicit Domi-9 nus; Super tribus impietatibus Tyri, & ſuper quatuor non averſabor eam, pro eo quòd concluſerunt captivitatem Salomonis in Idumæa: & non ſunt recordati teſtamenti fratrum. Et emittam 10 ignem ſuper muros Tyri: & devorabit fundamenta ejus. Hæc 11 dicit Dominus; Super tribus impietatibus Idumeæ, & ſuper quatuor non averſabor eos; eò quòd (g) ipſi perſequuti ſint in gladio fratrem ſuum. Et violavit (h) matrē ſuper terrã, & rapuit in teſtimonium horrorem ſuum, & impetum ſuum cuſtodivit in (i) victoriam. Et emittam ignē 12 in Thaman: & devorabit (k) fundamenta murorum ejus. Hæc 13 dicit Dominus; Super tribus impietatibus filiorum Ammon, & ſuper quatuor non averſabor eũ, eò quòd diſſecuerint prægnantes Galaaditarum, ut dilatarent terminos ſuos. Et ſuccendam ignē 14 ſuper muros Rabbath: & devorabit fundamenta ejus cum clamore in die belli: & commovebitur in die conſummationis ſuæ: Et ibunt reges ejus in captivita-15 tem, (l) ſacerdotes eorum, & principes eorum ſimul, dicit Dominus.

MS.A. (ζ) θεμέλια αὐτῆς. Καὶ ἐξολεθρεύσω (η) Ἰουδαίαν, (θ) θεμέλια (″) ἕνεκεν (″) ἕκαστος τὴν (ι) μήτραν (κ) Θαιμάν, (λ) αὐτούς, (μ) ἐμπλατύνωσιν τὰ ὅρια αὐτῶν. (ν) τὰ τείχη Ῥαββά, (ξ) ἡμέρᾳ.

ΚΕΦ. β΄.

1 ΤΆδε λέγει κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Μωάβ, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἀνθ᾽ ὧν κατέκαυσαν τὰ 2 ὀστᾶ βασιλέως τῆς Ἰδουμαίας εἰς κονίαν. Καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ (α) εἰς Μωάβ, καὶ καταφάγεται (β) τὰ θεμέλια τῶν πόλεων αὐτῆς, καὶ ἀποθανεῖται ἐν ἀδυναμίᾳ Μωὰβ μετὰ κραυ-3 γῆς καὶ μετὰ φωνῆς σάλπιγγος. Καὶ (γ) ἐξολοθρεύσω κριτὴν ἐξ αὐτῆς, καὶ (δ) πάντας αὐτῆς ἀποκτενῶ μετ᾽ αὐτοῦ, λέγει κύ-4 ριος. Τάδε λέγει κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις υἱῶν Ἰούδα, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι (ε) αὐτόν, ἕνεκα τοῦ ἀπώσασθαι αὐτοὺς τὸν νόμον (ζ) τοῦ κυρίου, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς τὰ (η) μάταια αὐτῶν ἃ ἐποίησαν, οἷς ἐξηκολούθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν ὀπίσω αὐ-5 τῶν. Καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ Ἰούδαν, καὶ καταφάγεται θεμέλια Ἱερουσαλήμ.

CAP. II.

HÆc dicit Dominus; Super 1 tribus impietatibus Moab, & ſuper quatuor non averſabor eum, pro eo quòd incenderunt oſſa regis Idumeæ in cinerem. Et emit-2 tam ignem in Moab: & devorabit fundamenta civitatum ejus: & morietur in infirmitate Moab cum clamore, & cum voce tubæ. Et diſperdam judicem ex 3 ea: & omnes [principes] ejus interficiam cum eo, dicit Dominus. Hæc dicit Dominus; Super tri-4 bus impietatibus filiorum Juda, & ſuper quatuor non averſabor eum: quia repulerunt illi legem Domini, & præcepta illius non cuſtodierunt: & deceperunt eos vanitates ſuæ, (a) quas fecerunt, quas ſequuti ſunt patres eorum poſt eas. Et emittam ignem in 5 Judam, & devorabit fundamenta Hieruſalem.

MS. A. (α) ἐπὶ (β) θεμέλια τῶν πόλεων αὐτῆς, (γ) ἐξολεθρεύσω (δ) πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς (ε) αὐτούς, ἕνεκεν (ζ) κυρίου, (η) αἵματα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ואשלח אשתא בשורי עזא ותשיצי בירניתהא: ואשיצי יתיב מאשדוד ועביד שולטן 7
מאשקלון ואתיב מחת גבורתי על עקרון וייבדון שארא דפלשתאי אמר יי אלהים: 8
כדנן אמר יי על תלתא חובי צור ועל ארבעא לא אשבוק להון על דמסרנון גלו 9
שלמא לאדום ולא אדכרו קים אחין: ואשלח אשתא בשורי צור ותשיצי בירניתהא: 10
כדנן אמר יי על תלתא חובי אדום ועל ארבעא לא אשבוק להון על דרדפיה בחרבא 11
אחוהי וחבל רחמוהי וקטיל קטל עלמין רוגזיה וחמתיה נטרא לאפרש: ואשלח 12
אשתא בדרומא ותשיצי בירנית בצרה: כדנן אמר יי על תלתא חובי בני עמון ועל 13
ארבעא לא אשבוק להון על דבזעו מעדית ארע גלעד בדיל לאפתאה ית תחומיהון:
ואדליק אשתא בשורי רבה ותשיצי בירניתהא ביבבא ביומא דקרבא בעלעול ביום 14
רוח: ויהך מלכהון בגלותא הוא ורברבוהי כחדא אמר יי:

ב

כדנן אמר יי על תלתא חובי מואב ועל ארבעא לא אשבוק להון על דאוקיד גרמי 1
מלכא דאדום וסדנון כגירא בביתא: ואשלח אשתא במואב ותשיצי בירנית כרכיא 2
וימות באתרגושא מואב ביבבא בקל שופרא: ואשיצי דינהא מגוה וכל רברבהא 3
אקטול עמיה אמר יי: כדנן אמר יי על תלתא חובי יהודה ועל ארבעא לא אשבוק 4
להון על דקצו באוריתא דיי וקימוהי לא נטרו ואטעיאונון כדביהון דהליכו
אבהתהון בתריהון: ואשלח אשתא בדבית יהודה ותשיצי בירנית ירושלם: 5

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Mittam ergo ignem in muros Gazæ, qui palatia ejus devorabit. Et abſu-7 mam habitatorem de Azoto & dominio potientem ab Aſcalone; conver-8 támque plagam potentiæ meæ in Ackaron, ita ut pereant reliquiæ Philiſtinorum, ait Dominus Deus. Hoc modo dicit Dominus: Super tribus ſce-9 leribus Tyri, & ſuper quatuor non veniam dabo eis, eò quòd tradiderint eos exilio perfecto Idumæis, nec ſint recordati fœderis fraterni. Propte-10 reà immittam ignem in muros Tyri, & ejus palatia comburet. Hæc dicit 11 Dominus: Super tribus ſceleribus Edom, & ſuper quatuor non condonabo ei culpam, pro eo quòd perſecutus ſit gladio fratrem ſuum, & violaverit miſericordiam ſuam, occidítque ſtrage perpetua furor ejus, & indignatio ejus reſervata ſit in æternum. Itaque mittam ignem in Auſtrum qui abſu-12 met palatia Boſra. Sic dicit Dominus: Super tribus ſceleribus filiorum 13 Ammon & ſuper quatuor non dimittam eis, eò quòd diſſecuerint prægnantes terræ Galaad, ut dilatarent terminos ſuos. Ideò ſuccendam ignem in mu-14 ros Rabba, & conſumet palatia ejus cum concrepatione in die belli, cum turbine in die venti. Et abibit rex eorum in captivitatem, ipſe & principes ejus ſimul, ait Dominus.

CAP. II.

ITa dicit Dominus: Super tribus ſceleribus Moab & ſuper quatuor non 1 parcam eis, eò quòd incenderit oſſa regis Idumææ, & obliniverit eis pro calce domum. Propterea mittam ignem in Moab, & conſumet palatia ar-2 cis, & morietur in tumultu Moab, in vociferatione & voce tubæ. Et diſper-3 dam judicem ejus de medio ejus, & omnes principes ejus occidam cum eo, ait Dominus. Hoc pacto dicit Dominus, Super tribus ſceleribus Jehuda 4 & ſuper quatuor non ignoſcam eis, eò quòd ſint deteſtati Legem Domini, nec decreta ejus obſervarint, ſed ſeduxerint eos mendacia ſua, poſt quæ patres eorum abierant. Quare immittam ignem in domum Jehuda qui vorabit 5 palatia Jeruſalem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܫܘܪܐ ܕܥܙܐ ܘܬܐܟܘܠ ܐܓܘܪܝܗ̇. * ܘܐܘܒܕ ܥܡܘܪܐ ܡܢ ܐܫܕܘܕ
8 ܘܐܚܝܕ ܫܒܛܐ ܡܢ ܐܫܩܠܘܢ. ܘܐܗܦܘܟ ܐܝܕܝ ܥܠ ܥܩܪܘܢ. ܘܢܐܒܕܘܢ ܫܪܟܐ ܕܦܠܣܛܝܐ.
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܬܠܬܐ ܚܛܗ̈ܝܗ̇ ܕܨܘܪ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ ܠܐ ܐܗܦܘܟ ܡܢܗܘܢ. 9
ܡܛܠ ܕܐܫܠܡܘ ܫܒܝܬܐ ܫܠܡܬܐ ܠܐܕܘܡܝܐ. ܘܠܐ ܐܬܕܟܪܘ ܩܝܡܐ ܕܐܚܘܬܐ. * ܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܫܘܪܐ 10
ܕܨܘܪ ܘܬܐܟܘܠ ܐܓܘܪܝܗ̇. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܬܠܬܐ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ ܕܐܕܘܡ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ 11
ܠܐ ܐܗܦܘܟ ܡܢܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܪܕܦ ܒܚܪܒܐ ܠܐܚܘܗܝ. ܘܚܒܠ ܪܚܡܘܗܝ. ܘܢܛܪ ܠܥܠܡ ܪܘܓܙܗ. ܘܚܡܬܗ
ܢܛܪܗ̇ ܠܥܠܡܝܢ. * ܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܬܝܡܢ. ܘܬܐܟܘܠ ܐܓܘܪܝܗ̇ ܕܒܘܨܪܐ. * ܗܟܢܐ 12
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܬܠܬܐ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ ܠܐ ܐܗܦܘܟ ܡܢܗܘܢ. 13
ܡܛܠ ܕܨܪܘ ܒܛܢܬܐ ܕܓܠܥܕ. ܕܢܦܬܘܢ ܬܚܘܡܗܘܢ. * ܐܕܠܩ ܢܘܪܐ ܒܫܘܪܐ ܕܪܒܬ. ܘܬܐܟܘܠ ܐܓܘܪܝܗ̇. 14
ܒܩܥܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܒܐ. ܘܒܥܠܥܠܐ ܒܝܘܡܐ ܕܥܪܦܠܐ. * ܘܢܐܙܠ 15
ܡܠܟܘܡ ܒܫܒܝܬܐ. ܗܘ ܘܟܘܡܪܘܗܝ ܘܪܘܪܒܢܘܗܝ ܐܟܚܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* ܒ *

1 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܬܠܬܐ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ ܕܡܘܐܒ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ ܠܐ ܐܗܦܘܟ ܡܢܗܘܢ. ܡܛܠ
2 ܕܐܘܩܕܘ ܓܪ̈ܡܐ ܕܡܠܟܐ ܕܐܕܘܡ ܠܫܝܕܐ. * ܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܡܘܐܒ. ܘܬܐܟܘܠ
ܐܓܘܪܝܗ̇ ܕܩܪܝܘܬ. ܘܢܡܘܬ ܡܘܐܒ ܒܫܓܘܫܝܐ. ܒܩܥܬܐ ܘܒܩܠ ܩܪܢܐ. * ܘܐܘܒܕ ܕܝܢܐ
3 ܡܢ ܓܘܗ̇. ܘܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܢܝܗ̇ ܐܩܛܘܠ ܥܡܗ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
4 ܥܠ ܬܠܬܐ ܚܛܗ̈ܝܗܘܢ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ ܠܐ ܐܗܦܘܟ ܡܢܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܣܠܝܘ ܢܡܘܣܗ
ܕܡܪܝܐ ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܠܐ ܢܛܪܘ. ܘܐܛܥܝܘ ܐܢܘܢ ܣܪܝܩܘܬܗܘܢ. ܕܐܙܠܘ ܒܬܪܗܝܢ ܐܒܗܝܗܘܢ.
5 * ܐܫܕܪ ܢܘܪܐ ܒܝܗܘܕܐ. ܘܬܐܟܘܠ ܐܓܘܪܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ.

Mittam ignem in muros Azæ, conſumétque 7 palatia ejus: Et perdam habitatorem ex 8 Aſdod, & ſuſtinentem ſceptrum ex Aſcalon: convertámque manum meam contra Ecronem, & peribunt reliquiæ Paleſtinorum, dicit Dominus dominorum. Sic dicit Dominus; 9 Propter tria ſcelera Tyri, quartum non avertam ab eis. Quia tradiderunt captivitatem integram Adumæis, & non ſunt recordati fœderis fraternitatis? Mittam ignem in mu-10 ros Tyri, qui conſumet palatia ejus. Sic di-11 cit Dominus; Propter tria ſcelera Adum, quartum non avertam ab eis. Quia perſecutus eſt gladio fratrem ſuum, & corrupit miſerationes ſuas, ſervavit in perpetuum iram ſuam, & odium ſuum ſervavit in ſecula; Mittam 12 ignem in Theman, qui conſumet palatia Boſar. Sic dicit Dominus; Propter tria ſcele-13 ra Ammonitarum, quartum non avertam ab eis. Quia exenterârunt gravidas Geladis, ut ampliarent limites ſuos; Dimittam ignem 14 in vicos Rabath, qui conſumet palatia ejus, cum clamore in die belli, cum turbine in die caliginis. Et abibit Malchom in captivita-15 tem unà cum ſacrificulis ſuis & magnatibus ſuis, dicit Dominus.

CAP. II.

SIc dicit Dominus; Propter tria ſcelera 1 Moabitarum, quartum non avertam ab eis. Quia combuſſerunt oſſa regis Adum in calcē, 2 Mittam ignem ſuper Moabum, & conſumet palatia Kerjoth, & morietur Moab in perturbatione, in clamore, & in ſonitu buccinæ: Et perdam judicem de medio ejus, & omnes 3 magnates ejus occîdam cum eo, dicit Dominus. Sic dicit Dominus; Propter tria ſce-4 lera Judæ, quartum non avertam ab eis. Quia ſpreverunt legem Domini, & præcepta ejus non ſervaverunt, ſed ſeduxerunt eos vanitates quas ſectati ſunt patres eorum; Mit-5 tam ignem in Judam, qui vorabit palatia Jeroſolymorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فارسل نارا علي اسوار عزه وتاكل اساساتها * واستاصل السكان من اسدود * وينزع قبيله
8 من عسقلان * واقبل بيدي علي عقرون * وتهلك بقايا القبايل الغريبه يقول الرب * هكذا يقول
9 الرب على ثلاث ذنوب صور * وعلي الرابع لا اصرفه عنها * من اجل انهم حبسوا سبي صالومون في
10 ايدوماء * ولم يذكروا عهد الاخوه * فارسل نارا على اسوار صور وتاكل اساساتها * هكذا يقول
11 الرب على ثلاث ذنوب ادوم * وعلي الرابع لا اصرفه عنهم * من اجل انهم يطردون اخاهم بالسيف *
12 وافسد مستودعا على الارض * واختطف هيبته للشهاده * وحفظ غضبه للظفر * فارسل نارا على
13 المشرق * وتاكل اساسات اسوارها * هكذا يقول الرب على ثلاث ذنوب بني عمون * وعلي الرابع
14 لا اصرفه عنهم * من اجل انهم شقوا حوامل الجلعاديين كي يوسعوا حدودهم * واشعل
نارا على اسوار الربه * وتاكل اساساتها بصراخ في يوم الحرب * وتتزلزل في ايام انقضايها *
15 * ويسير ملوكها في السبي * كهنتهم ورؤساوهم جميعا يقول الرب *

* الفصل الثاني *

1 * هكذا يقول الرب على ثلاث ذنوب مواب * وعلي الرابع لا اصرفه عنهم * من اجل انهم احرقوا
2 عظام ملك ايدوماء للكلس * فارسل نارا على مواب * فتاكل اساسات مدنها * ويموت مواب
3 بعدم القوه * بصراخ وبصوت البوق * واستاصل الحاكم منها * وجميع روساها اقتلهم معه
4 يقول الرب * هكذا يقول الرب على ثلاث ذنوب بني يهودا * والرابع لا اصرفه
عنهم * من اجل انهم ابعدوا ناموس الرب * ولم يحفظوا اوامره * واضلتهم
5 اباطيلهم التي صنعوها * التي تبعها اباوهم خلفها * فارسل نارا على يهودا * وتاكل
اساسات اورسليم *

Mittam ignem ſuper muros Gazæ, devo-7 rabitque fundamenta ejus: Evellam ha-8 bitatores ex Aſdod, & auferetur familia ex Aſcalan: admovebo manũ meam ſuper Ecron, & peribunt reliquiæ familiarum exterarum, dicit Dominus. Sic dicit Do-9 minus de tribus criminibus Tyri; quod ad quartum, non avertam illud ab ea. Quia clauſerunt captivitatem Salomonis in Idumæa, & non ſunt recordati fœderis fraterni: Ideo mittam ignem ſuper 10 muros Tyri, devorabitque fundamenta ejus. Sic ait Dominus de tribus criminibus 11 Edom; quod autem ad quartum, non avertam illud ab eis. Quia perſequuntur fratrem ſuum gladio, & extinxit tranquillum ſuper terram, & rapuit reverentiam ejus in teſtimonium, ſervavitque iram ſuam ad victoriam; Ideo mit-12 tam ignem ſuper Orientem, devorabitque fundamenta murorum ejus. Sic ait Do-13 minus de tribus criminibus filiorum Ammon; quod autem ad quartum, non avertam illud ab eis; quia diſſecuerunt prægnantes Galaaditarum, ut ampliarent terminos ſuos. Et accendam ignem ſuper 14 mœnia Rabbath, devorabitque fundamenta ejus cum clamore in die belli, & contremiſcet in diebus excidii ſui. Et abi-15 bunt reges ejus in captivitatem, ſacerdotes eorum, & principes eorum ſimul, dicit Dominus.

CAP. II.

SIc ait Dominus de tribus criminibus 1 Moab; quod autem ad quartum, non avertam illud ab eis. Quia combuſſerunt oſſa regis Idumææ ad calcem conficiendam; Ideo mittam ignem ſuper Moabum, 2 devorabitque fundamenta urbium ejus, & morietur Moab in defectu virium cum clamore & clangore buccinæ. Evellam 3 ex ea judicem, & omnes principes ejus occîdam cum iſto, dicit Dominus. Sic 4 ait Dominus de tribus criminibus filiorum Judæ, & quartum non avertam ab eis. Quia repulerant legem Domini, & non ſervaverunt mandata ejus, ſed ſeduxerunt eos vanitates ſuæ quas fecerunt, poſt quas adhæſerant patres eorum: Ideo mittam ignem ſuper Ju-5 dam, vorabitque fundamenta Jeroſolymæ.

עמוס ג

6 כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם׃
7 הַשֹּׁאֲפִים עַל־עֲפַר־אֶרֶץ בְּרֹאשׁ דַּלִּים וְדֶרֶךְ עֲנָוִים יַטּוּ וְאִישׁ וְאָבִיו יֵלְכוּ אֶל־הַנַּעֲרָה לְמַעַן חַלֵּל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי׃
8 וְעַל־בְּגָדִים חֲבֻלִים יַטּוּ אֵצֶל כָּל־מִזְבֵּחַ וְיֵין עֲנוּשִׁים יִשְׁתּוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם׃
9 וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהוֹ וְחָסֹן הוּא כָּאַלּוֹנִים וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל וְשָׁרָשָׁיו מִתָּחַת׃
10 וְאָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה לָרֶשֶׁת אֶת־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃
11 וָאָקִים מִבְּנֵיכֶם לִנְבִיאִים וּמִבַּחוּרֵיכֶם לִנְזִרִים הַאַף אֵין־זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה׃
12 וַתַּשְׁקוּ אֶת־הַנְּזִרִים יָיִן וְעַל־הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם לֵאמֹר לֹא תִּנָּבְאוּ׃
13 הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תָּעִיק הָעֲגָלָה הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר׃
14 וְאָבַד מָנוֹס מִקָּל וְחָזָק לֹא־יְאַמֵּץ כֹּחוֹ וְגִבּוֹר לֹא־יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃
15 וְתֹפֵשׂ הַקֶּשֶׁת לֹא יַעֲמֹד וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא יְמַלֵּט וְרֹכֵב הַסּוּס לֹא יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃
16 וְאַמִּיץ לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס בַּיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה׃

CAP. III. ג

1 שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־הַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃
2 רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה עַל־כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֵת כָּל־עֲוֺנֹתֵיכֶם׃
3 הֲיֵלְכוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בִּלְתִּי אִם־נוֹעָדוּ׃
4 הֲיִשְׁאַג אַרְיֵה בַּיַּעַר וְטֶרֶף אֵין לוֹ הֲיִתֵּן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְּעֹנָתוֹ בִּלְתִּי אִם־לָכָד׃
5 הֲתִפֹּל צִפּוֹר עַל־פַּח הָאָרֶץ וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ הֲיַעֲלֶה־פַּח מִן־הָאֲדָמָה וְלָכוֹד לֹא יִלְכּוֹד׃

Versio VULG. LAT.

6 Hæc dicit Dominus; Super tribus ſceleribus Iſrael, & ſuper quatuor non convertam eum: pro eo quòd vendiderit pro argento juſtum, & pauperem pro calceamentis. 7 Qui conterunt ſuper pulverem terræ capita pauperum, & viam humilium declinant: & filius ac pater ejus ierunt ad puellam, ut violarent nomen ſanctum meum. 8 Et ſuper veſtimentis pignoratis accubuerunt juxta omne altare: & vinum damnatorum bibebant in domo Dei ſui. 9 Ego autem exterminavi Amorrhæum à facie eorum: cujus altitudo, cedrorum altitudo ejus: & fortis ipſe quaſi quercus: & contrivi fructum ejus deſupèr, & radices ejus ſubtér. 10 Ego ſum, qui aſcendere vos feci de terra Ægypti, & duxi vos in deſerto quadraginta annis, ut 11 poſſideretis terram Amorrhæi. Et ſuſcitavi de filiis veſtris in prophetas, & de juvenibus veſtris Nazaræos: numquid non ita eſt, filii Iſrael, dicit Dominus? 12 Et propinabitis Nazaræis vinum, & prophetis mandabitis, dicentes; Ne prophetetis. 13 Ecce ego ſtridebo ſubter vos, ſicut ſtridet plauſtrum onuſtum fœno. 14 Et peribit fuga à veloce, & fortis non obtinebit virtutem ſuam, & robuſtus non ſalvabit animam 15 ſuam: Et tenens arcum non ſtabit, & velox pedibus ſuis non ſalvabitur, & aſcenſor equi non 16 ſalvabit animam ſuam: Et robuſtus corde inter fortes nudus fugiet in illa die, dicit Dominus.

CAP. III.

1 Audite verbum quod locutus eſt Dominus ſuper vos, filii Iſrael: ſuper omnem cognationem, quam eduxi de terra Ægypti, di-2 cens; Tantummodò vos cognovi ex omnibus cognationibus terræ: idcircò viſitabo ſuper vos 3 omnes iniquitates veſtras. Numquid ambulabunt duo pariter, niſi 4 convenerit eis. Numquid rugiet leo in ſaltu, niſi habuerit prædam? numquid dabit catulus leonis vocem de cubili ſuo, niſi ali-5 quid apprehenderit? Numquid cadet avis in laqueum terræ abſque aucupe? numquid auferetur laqueus de terra antequàm quid ceperit?

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

6 Τάδε λέγει κύριος, Ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἀνθ' ὧν ἀπέδοντο ἀργυρίου δίκαιον, καὶ πένητα ἕνεκεν ὑποδημάτων, 7 Τὰ πατοῦντα ἐπὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς, καὶ ἐκονδύλιζον εἰς κεφαλὰς πτωχῶν, καὶ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιναν, καὶ υἱὸς καὶ πατὴρ αὐτοῦ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκην, ὅπως (ϑ) βεβηλῶσι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν. 8 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινίοις, παραπετάσματα ἐποίουν ἐχόμενα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ οἶνον ἐκ συκοφαντιῶν ἔπινον ἐν 9 τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν. Ἐγὼ δὲ (ι) ἐξῆρα τὸν Ἀμορραῖον ἐκ προσώπου αὐτῶν, οὗ ἦν, καθὼς ὕψος κέδρου, τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ ἰσχυρὸς ἦν ὡς δρῦς, καὶ ἐξήρανα τὸν καρπὸν αὐτοῦ (κ) ἐπά-10 νωθεν, καὶ τὰς ῥίζας αὐτοῦ ὑποκάτωθεν. Καὶ ἐγὼ ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ περιήγαγον ὑμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ (λ) τεσσαράκοντα ἔτη, τοῦ κατακληρονομῆσαι τὴν γῆν τῶν 11 Ἀμορραίων. Καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν υἱῶν ὑμῶν εἰς προφήτας, καὶ ἐκ τῶν νεανίσκων ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν. μὴ οὐκ ἔστι ταῦτα υἱοὶ Ἰσραήλ; 12 λέγει κύριος. Καὶ ἐποτίζετε τοὺς ἡγιασμένους οἶνον, καὶ τοῖς προφήταις ἐνετέλλεσθε 13 λέγοντες, Οὐ μὴ προφητεύσητε. Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ (μ) κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον 14 κυλίεται ἡ ἅμαξα ἡ γέμουσα καλάμης. Καὶ ἀπολεῖται φυγὴ ἐκ δρομέως, καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ κρατήσῃ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ὁ (ν) μαχη-15 τὴς οὐ μὴ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, Καὶ ὁ τοξότης οὐ μὴ ὑποστῇ, καὶ ὁ ὀξὺς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ οὐ μὴ διασωθῇ, (ξ) καὶ ὁ ἱππεὺς οὐ μὴ σώσῃ 16 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, (ο) Καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ εὑρήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείαις, ὁ γυμνὸς διώξεται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος.

MS. A. (ϑ) βεβηλώσωσιν (ι) ἐξήγειρα (κ) ἀπάνωθεν, (λ) τεσσεράκοντα (μ) κωλύω (ν) μαχητὴς *; Καὶ ὁ τοξότης (ξ) οὐδὲ ὁ (ο) Καὶ * εὑρήσει τὴν

Hæc dicit Dominus; Super tribus impietatibus Iſrael, & ſuper quatuor non averſabor eum; pro eo quòd vendiderint argento juſtum, & pauperem propter calceamenta, 6 7 Quæ calcant ſuper pulverem terræ: & pugno percutiebant in capita pauperum, & viam humilium declinabant: & filius, & pater ejus ingrediebantur ad eandem puellam, ut contaminarent nomen Dei ſui. 8 Et veſtimenta ſua alligantes funibus, faciebant velamina juxta altare, & vinum de calumniis bibebant in domo Dei ſui. 9 Ego autem abſtuli Amorrhæum à facie eorum, cujus erat, ſicut altitudo cedri, ſublimitas ejus, & fortis erat, quaſi quercus: & areſeci fructum ejus deſupèr, & radices ejus deorſúm. 10 Et ego eduxi vos de terra Ægypti, & circunduxi vos in deſerto quadraginta annis; ut poſſideretis terram Amorrhæorum: 11 Et aſſumpſi de filiis veſtris in prophetas, & de juvenibus veſtris in ſanctificationem. Nunquid non ſunt hæc, filii Iſrael? dicit Dominus. 12 Et propinabatis ſanctificatis vinum, & prophetis mandabatis, dicentes; Ne prophetetis. 13 Quapropter ecce ego volvo ſubter vos, ſicut volvitur plauſtrum plenum ſtipulâ: 14 Et peribit fuga à curſore: & fortis non obtinebit fortitudinem ſuam: & pugnator non ſalvabit animã ſuam: 15 Et ſagittarius non ſubſtinebit: & velox pedibus ſuis ſalvari non poterit: & eques non ſalvabit animã ſuã: 16 (b) Et fortis non inveniet cor ſuũ in potentatibus: nudus (c) perſequetur in die illa, dicit Dominus.

ΚΕΦ. γ'.

1 Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον, ὃν ἐλάλησε κύριος ἐφ' ὑμᾶς, οἶκος Ἰσραήλ, καὶ κατὰ πάσης φυλῆς, ἧς ἀνήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου, 2 λέγων, Πλὴν ὑμᾶς ἔγνων ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γῆς, διατοῦτο ἐκδικήσω ἐφ' ὑ-3 μᾶς πάσας τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Εἰ πορεύσονται δύο ἐπιτοαυτὸ καθόλου, ἐὰν μὴ 4 γνωρίσωσιν ἑαυτούς; Εἰ ἐρεύξεται λέων ἐκ τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ θήραν οὐκ ἔχων; εἰ δώσει σκύμνος φωνὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ 5 καθόλου, ἐὰν μὴ ἁρπάσῃ τί; Εἰ πεσεῖται ὄρνεον ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ ἰξευτοῦ; εἰ σχασθήσεται παγὶς ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ τοῦ συλλαβεῖν τί;

CAP. III.

1 Audite verbum hoc, quod loquutus eſt Dominus ſuper vos, domus Iſrael, & contra omnem tribum, quam eduxi de terra Ægypti, dicens; 2 Veruntamen vos cognovi de univerſis tribubus terræ: idcircò ulciſcar ſuper vos omnia (a) peccata veſtra. 3 Si ambulabunt duo ſimul omninó; niſi (b) cognoverint ſe? 4 Si ructabit leo de ſaltu ſuo, prædam non habens? Si dabit catulus leonis vocem ſuam de cubili ſuo omninó; niſi aliquid rapuerit? 5 Si cadet avis ſuper terram ſine aucupe? Si deponetur laqueus ſuper terram; niſi aliquid apprehenderit?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבְּעָא לָא אֶשְׁבּוֹק לְהוֹן עַל דְּזַבִּינוּ בְּכַסְפָּא זַכָּאִין וְחַשִׁיכַיָּא בְּדִיל דְּיַחְסְנוּן׃ 7 דְּשָׁיְטִין בְּעַפְרָא דְאַרְעָא רֵישׁ מִסְכֵּנַיָּא וְדִין חַשִׁיכַיָּא מַסְטִין וּגְבַר וַאֲבוּהִי אָזְלִין לְוָת חֲדָא עוּלֵימְתָא בְּדִיל לְאַחָלָא יָת שְׁמָא דְקוּדְשִׁי׃ 8 וְעַל לְבוּשִׁין דִּמְשַׁכְּנִין מִסְתְּמִיכִין לְוָת כָּל אַגּוֹרֵיהוֹן וַחֲמַר אוֹנְסָא שָׁתַן בֵּית טַעֲוָתְהוֹן׃ 9 וַאֲנָא שֵׁיצֵיתִי יָת אֱמוֹרָאָה מִן קֳדָמֵיהוֹן דִּי כְרוּם אַרְזִין רוּמֵיהּ וְחָסִין הוּא כְּבַלּוֹטִין וְשֵׁיצִיתִי אִבֵּיהּ מִלְּעֵילָא וְשָׁרְשׁוֹהִי מִלְּרַע׃ 10 וַאֲנָא אַסֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְדַבַּרִית יָתְכוֹן בְּמַדְבְּרָא אַרְבְּעִין שְׁנִין לְמֵירַת יָת אֲרַע אֱמוֹרָאָה׃ 11 וַאֲקֵימִית מִבְּנֵיכוֹן לִנְבִיאִין וּמֵעוּלֵימֵיכוֹן לְמַלְפִין הֲלָא אַף דָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ׃ 12 וְאַטְעֵיתוּן יָת מַלְפֵיכוֹן בַּחֲמַרָא וְעַל נְבִיַּיָא פַקֵּידְתּוּן לְמֵימַר לָא תִתְנַבּוֹן׃ 13 הָא אֲנָא מַיְתֵי עֲלֵיכוֹן עָקָא וִיעִיק לְכוֹן בְּאַתְרֵיכוֹן כְּמָא דְמָעֵיק קַרְקִיסָא דְטָעִין עֲמִירָא׃ 14 וְיֵיבַד בֵּית עֲרוֹקָא מִקְּלִיל וְתַקִּיף לָא יְחַסֵּין חֵילֵיהּ וְגִבָּר לָא יְשֵׁיזֵב נַפְשֵׁיהּ׃ 15 וְאָחֵיד קַשְׁתָּא לָא יְקוּם וּקְלִיל בְּרַגְלוֹהִי לָא יִשְׁתֵּיזֵיב וְרָכֵיב סוּסְיָא לָא יְשֵׁיזֵב נַפְשֵׁיהּ׃ 16 וּדְתַקִּיף לִבֵּיהּ בְּגִבָּרַיָּא עַרְטִילַי דְּלָא זַיִין יְעָרוֹק בְּיוֹמָא הַהוּא אֲמַר יְיָ׃

1 קַבִּילוּ יָת פִּתְגָמָא הָדֵין דְּגָזַר יְיָ עֲלֵיכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל כָּל זַרְעִיתָא דְּאַסֵּיקִית מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמֵימָר׃ 2 לְחוֹד בְּכוֹן אִתְרְעֵיתִי מִכָּל זַרְעִית אַרְעָא עַל כֵּן אַסְעַר עֲלֵיכוֹן יָת כָּל חוֹבֵיכוֹן׃ 3 הַיְהָכוּן תְּרֵין כַּחֲדָא אֱלָהֵן אִם אִזְדַּמָּנוּ׃ 4 הֲנָהֵים אַרְיָא בְחוּרְשָׁא וּטְרַף לֵית לֵיהּ הֲיִתֵּין כּוּרְיָא קָלֵיהּ מִמְּעוֹנֵיהּ אֱלָהֵן אִם אֲחַד׃ 5 הֲתִפּוֹל צִפְּרָא בְּפַחָא עַל אַרְעָא וְצָיָד לֵית לֵיהּ הֲיִתְנְסֵיב פַּחָא מִן אַרְעָא וּמְחַד לָא אֲחַד׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

6 Sic dicit Dñs, Super tribus ſceleribus Iſrael & ſuper quatuor non condonabo eis culpam, eò quòd vendiderint pro argento juſtos & pauperes, quò opes poſſideant. 7 Qui contemnunt quaſi pulverem terræ, caput mendicorum, & cauſam obſcurorum pervertunt, & vir ac pater ejus divertunt ad puellam, ut contaminent nomen ſacroſanctum meum. 8 Atque in lectulis pignoratis accumbunt, juxta omnes aras ſuas, vinúmque rapinæ bibunt in æde idolorum ſuorum. 9 Licet diſperdiderim Amorrhæum à facie eorum, cujus celſitudo erat qualis altitudo cedrorum, ac ipſe robuſtus erat quaſi quercus; diſperdidi tamen fructum ejus ſurſum, & radices ejus deorſum. 10 Ego verò aſcendere vos feci de terra Ægypti, & deduxi vos per deſertum quadraginta annis, ut hæreditario jure terram Amorrhæi caperetis. 11 Et ſuſcitavi de filiis veſtris Prophetas, & de juvenibus veſtris Doctores: nunquid non ita eſt filii Iſrael, dicit Dominus? 12 Et in errorem impuliſtis Doctores veſtros vino, & Prophetis mandâſtis dicentes, Ne vaticinemini prophetiam. 13 Ecce ego adducam ſuper vos tribulationem quæ coarctabit vos in *loco veſtro*, ſicut coarctatur plauſtrum manipulis onuſtum. 14 Itáque interibit domus refugii à veloce, & fortis non roborabitur virtute ſua, nec robuſtus ſalvabit animam ſuam. 15 Et arcitenens non conſiſtet, & præpes pedibus ſuis non evadet, nec aſcenſor equorum ſalvabit animam ſuam. 16 Nec non cordatus inter fortes, nudus & inermis fugiet *in illa die*, ait Dominus.

CAP. III.

1 Suſcipite verbum iſtud quod decrevit contra vos Dominus, filii Iſrael, adverſum omnem cognationem quam aſcendere feci de terra Ægypti, dicens: 2 Tantùm vos elegi de omnibus terræ cognationibus: ideò viſitabo contra vos omnia peccata veſtra. 3 Nunquid unà duo iter facient niſi convenerint? 4 Nunquid rugiet leo in ſylva, præda illi deficiente? an extollet leonum catulus vocem ſuam de accubitu ſuo, niſi apprehenderit? 5 Nunquid cadet avis in laqueum ſuper terram, nullo imminente ei aucupe? nunquid ſolvetur laqueus de terra, & arripiendo nihil prehenderit?

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܬܠܬܐ ܥܘܠܝܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܥܠ ܐܪܒܥܐ ܠܐ ܐܗܦܟ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܘ ܒܟܣܦܐ ܠܙܕܝܩܐ. ܘܠܡܣܟܢܐ ܡܛܠ ܡܣܢܐ ܕܕܝܫܝܢ ܥܠ ܥܦܪܐ ܕܐܪܥܐ. 7 * ܘܡܨܥܪܝܢ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܐܘܪܚܐ ܕܡܟܝܟܐ ܡܨܠܝܢ. ܘܓܒܪܐ ܘܐܒܘܗܝ ܥܠܝܢ ܠܘܬ ܚܕܐ ܛܠܝܬܐ. ܕܢܛܡܘܢ ܫܡܐ ܕܩܘܕܫܝ. 8 ܘܥܠ ܢܚܬܐ ܒܚܒܠܐ ܡܬܐܣܪܝܢ ܗܘܘ ܠܣܛܪ ܟܠ ܡܕܒܚ. ܘܚܡܪܐ ܥܬܝܩܐ ܫܬܝܢ ܗܘܘ ܒܒܝܬ ܐܠܗܝܗܘܢ. 9 ܘܐܢܐ ܐܘܒܕܬ ܐܡܘܪܝܐ ܡܢ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܕܐܝܟ ܪܘܡܐ ܕܐܪܙܐ ܪܘܡܗ. ܘܥܫܝܢ ܗܘܐ ܐܝܟ ܒܠܘܛܐ. ܘܐܘܒܕܬ ܦܐܪܘܗܝ ܡܢ ܠܥܠ. ܘܥܩܪܘܗܝ ܡܢ ܠܬܚܬ. 10 * ܘܐܢܐ ܐܣܩܬܟܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܕܒܪܬܟܘܢ ܒܡܕܒܪܐ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. ܘܐܝܬܝܬܟܘܢ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ ܕܬܐܪܬܘܢ ܐܪܥܐ ܕܐܡܘܪܝܐ. 11 * ܘܐܩܝܡܬ ܡܢ ܒܢܝܟܘܢ ܢܒܝܐ. ܘܡܢ ܥܠܝܡܝܟܘܢ ܢܙܝܪܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ ܐܝܬܝܗ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 12 * ܘܐܢܬܘܢ ܐܫܩܝܬܘܢ ܠܢܙܝܪܐ ܚܡܪܐ. ܘܠܢܒܝܐ ܦܩܕܬܘܢ ܕܠܐ ܢܬܢܒܘܢ. 13 * ܗܐ ܐܢܐ ܥܨܪ ܐܢܐ ܬܚܬܝܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܥܨܪܐ ܥܓܠܬܐ ܕܡܠܝܐ ܫܒܠܐ. 14 * ܘܢܐܒܕ ܡܪܗܛܐ ܡܢ ܩܠܝܠܐ. ܘܚܝܠܬܢܐ ܠܐ ܢܚܝܠ ܚܝܠܗ. ܘܓܢܒܪܐ ܠܐ ܢܦܨܐ ܢܦܫܗ. 15 * ܘܩܫܬܐ ܠܐ ܢܩܘܡ. ܘܩܠܝܠ ܪܓܠܐ ܠܐ ܢܫܬܘܙܒ. ܘܪܟܒ ܣܘܣܝܐ ܠܐ ܢܦܨܐ ܢܦܫܗ. 16 * ܘܕܐܠܝܨ ܠܒܗ ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ. ܥܪܛܠܝܐ ܢܥܪܘܩ ܒܗ ܒܝܘܡܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* ܫܠܡ ܒ *

1 * ܫܡܥܘ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܥܠ ܟܠܗ ܫܪܒܬܐ ܕܐܣܩܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܐ. 2 * ܒܪܡ ܠܟܘܢ ܝܕܥܬ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܥܡܡܐ. ܘܡܢ ܟܠܗܝܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܒܥ ܡܢܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܚܛܗܝܟܘܢ. 3 * ܐܢ ܢܐܙܠܘܢ ܬܪܝܢ ܐܟܚܕܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܫܬܘܝܘ. 4 * ܐܢ ܢܓܥܐ ܐܪܝܐ ܒܥܒܐ ܟܕ ܠܝܬ ܠܗ ܛܪܦܐ. ܐܢ ܢܬܠ ܩܠܗ ܓܘܪܝܐ ܡܢ ܡܥܪܬܗ ܐܠܐ ܐܢ ܐܚܕ. 5 * ܐܢ ܢܦܠ ܨܦܪܐ ܒܦܚܐ ܕܐܪܥܐ ܕܠܐ ܨܝܕܐ. ܐܢ ܢܬܦܫܚ ܦܚܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܠܐ ܐܚܕ.

6 Sic dicit Dominus; Propter tria ſcelera Iſraelis, quartum non avertam ab eis. Quia juſtum pecuniâ vendunt, & pauperem pro calceis quibus terunt pulverem terræ; 7 Exagitant pauperes, & viam egenorum pervertunt; & vir cum patre ſuo *eandem* mulierem adeunt ad contaminandum nomen ſanctitatis meæ; 8 Super veſtes funibus accingebantur ad latus cujuſlibet altaris; & vinum vetus bibebant in domo deorum ſuorum: 9 Quanvis ego perdiderim Amoræum à conſpectu eorum, cujus altitudo par erat altitudini cedri, & durus erat ut quercus; perdiderim fructus ejus supernè, & radices ejus infernè: 10 Et ego eduxerim vos è terra Ægypti, rexerímque vos per deſertum quadraginta annos, & adduxerim vos ad locum iſtum, ut poſſideretis terram Amoræorum: 11 Et ſuſcitaverim è filiis veſtris prophetas, & Nazaræos è juvenibus veſtris. Annon hæc ita ſunt filii Iſraelis, dicit Dominus? 12 Vos autem Nazaræis bibendum dediſtis vinum, & prophetis præcepiſtis ne prophetarent: 13 Ecce ego ſub vobis comprimam, ut comprimit plauſtrum plenum ariſtis: 14 Et peribit curſus à veloci; & qui robuſtus eſt, vires ejus non ſuſtinebunt; & qui gigas eſt, non eripiet ſeipſum: 15 Sagittarius non ſubſiſtet, curſu celer non evadet, eques non liberabit ſeipſum: 16 Et qui generoſus eſt animo ceu gigas, nudus fugiet eo die, dicit Dominus.

CAP. III.

1 Audite verbum iſtud quod locutus eſt Dominus de vobis filii Iſraelis, de tota familia quam extraxi de terra Ægypti, 2 Dicendo; Duntaxat vos agnovi ex omnibus gentibus & ex omnibus terræ nationibus: idcircò viſitabo in vobis omnia ſcelera veſtra. 3 Num irent duo ſimul, niſi convenirent? 4 An rugiret leo in ſylva, dum nulla adeſſet præda? an attolleret vocem ſuam leo è luſtro ſuo, niſi prædâ captâ? 5 Num caderet avis in laqueum in terra ſine aucupe? an exiliret laqueus è terra, & caperet?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * هكذا يقول الرب على ثلاث ذنوب إسرائيل * وعلى الرابع لا أصرفه عنه * من أجل أنهم باعوا الصديق بالفضة * والفقير الماشي على تراب الأرض من أجل الأحذية * 7 وقمعوا روس المساكين * وأمالوا طريق المتواضعين * وابن وأبوه دخلا إلى جارية هي بعينها * كي يدنسا ناموس إلههم *
8 * ربطوا ثيابهم بحبال * صنعوا حجابا بجانب المذبح * وشربوا خمرا من المباغي في بيت إلههم *
9 * وأنا نزعت الأموراني من وجههم * الذي كان كارتفاع الأرز ارتفاعه * وقوي كان كالبلوطة * ويبست ثمرته من فوق * وأصوله من تحت * 10 وأنا أصعدتكم من أرض مصر * وأحطت بكم في البرية أربعين سنة * لترثوا أرض الأمورانيين * 11 وأخذت من أبنائكم أنبياء * ومن شبانكم تقديسا * هل هذه لم تكن يا بني إسرائيل يقول الرب *
12 * وسقيتم المقدسين خمرا * وأمرتم الأنبياء قائلين لا تتنبوا * 13 لأجل هذا ها أنا أمرع تحتكم كما تمرع العجلة المملوءة قصبا * 14 وتهلكون بالهرب من السريع * والقوي لا يبلغ قوته * والمحارب لا يخلص نفسه * 16 ويجد قلبه في مقدرات * والعريان يهرب في ذلك اليوم يقول الرب *

* الفصل الثالث *

1 * إسمعوا هذا القول الذي تكلم الرب عليكم به يا بيت إسرائيل * وعلى كل القبيلة التي أصعدتها من مصر * 2 قائلا * إياكم عرفت من جميع قبائل الأرض * 3 لأجل هذا أنتقم منكم جميع خطاياكم * أينطلق اثنان معا بالكلية إن لم يعرفا بعضهما بعضا * 4 أيزأر الأسد من الغابة إذا لم يكن له فريسة * أيعطي الشبل صوته من عرينه بالكلية إن لم يخطف شيا *
5 * أيسقط طير على الأرض من غير قانص * أيطفر الفخ على الأرض من غير أن يضبط شيا *

6 *Sic ait Dominus de tribus criminibus Iſraelis, quod autem ad quartum, non avertam illud ab eo. Quia juſtum pecuniâ vendiderunt, & pauperem ambulantem ſuper terræ pulverem, pro calceis.* 7 *Baculis tuuderunt capita pauperum; & perverterunt viam humilium: & filius ac pater ejus ingreſſi ſunt ad puellam eandemmetipſam, ut profanarent legem Dei ſui:* 8 *Veſtes ſuas funibus ligaverunt, fecerunt velum ad latus altaris, & biberunt vinum ex fallaciis in domo Dei ſui:* 9 *Quum ego abſtuliſſem Amoræum à conſpectu eorum, cujus proceritas par erat altitudini cedri, quique fortis erat ut quercus; & areſeciſſem fructum ejus supernè, & radices ejus infernè:* 10 *Ego etiam eduxiſſem vos è terra Ægypti, & circumduxiſſem vos per deſertum quadraginta annos, ut poſſideretis terram Amoræorum:* 11 *Et acce-piſſem è filiis veſtris prophetas, & è juvenibus veſtris ſanctificationem. Annon hæc fuerunt O filii Iſraelis, ait Dominus?* 12 *Vos autem propinâſtis vinum ſanctificatis, & prophetis præcepiſtis dicentes; Ne vaticinemini:* 13 *Propterea ecce ego volutor ſubter vos quemadmodum volutatur plauſtrum plenum arundinibus.* 14 *Et peribitis fugientes à celeri, & robuſtus non obtinebit vires ſuas, &* 16 *bellator non ſervabit ſeipſum, Imò vix reperiet cor ſuum; & qui nudus fuerit, fugiet eo die, dicit Dominus.*

CAP. III.

1 *Audite ſermonem iſtum quem locutus eſt Dominus de vobis O domus Iſraelis, deque tota familia quam eduxi de terra Ægypti,* 2 *Dicens; Vos cognovi ex omnibus terræ gentibus; idcirco ulciſcar à vobis omnia peccata veſtra.* 3 *An duo omnino ſimul irent, niſi alter alterũ cognoſceret?* 4 *An rugiret leo è ſylva cùm nulla fuerit ei præda? an prorſus ederet leunculus vocem ſuam è luſtro ſuo, niſi aliquid rapuerit?* 5 *An caderet avis ſuper terram ſine aucupe? an reſiliret laqueus ſuper terram, niſi ceperit aliquid?*

עמוס: ד

Num ? *expavescent* non populus & ,civitate in tuba clangetur Nunquid
6 אם־יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אם־
non Quia ? fecerit non Dominus & , civitate in malum erit
תהיה רעה בעיר ויהוה לא עשה : כי לא 7
suũ secretum revelaverit nisi ; verbum *Dominus* Dominus faciet
יעשה אדני יהוה דבר כי אם־גלה סודו
? timebit non quis , rugiit Leo .*prophetas suos servos* ad
8 אל־עבדיו הנביאים: אריה שאג מי לא יירא
Promulgate ? prophetabit non quis ,est locutus *Dominus* Dominus
9 אדני יהוה דבר מי לא ינבא : השמיעו
: Ægypti terra in ædes super & , Asdod in ædes super
על־ארמנות באשדוד ועל־ארמנות בארץ מצרים
contritiones videte & ,Someron montes super vos Congregate : dicite &
ואמרו האספו על־הרי שמרון וראו מהומת
nescierunt Et .ejus medio in oppressos & , ejus medio in multas
10 רבות בתוכה ועשוקים בקרבה : ולא־ידעו
prædam & ,rapinam recondentes : Dominus dixit , rectum facere
עשות־נכחה נאם־יהוה האוצרים חמס ושד
,*tribulatio* ,Deus Dominus dixit sic Propterea .suis ædibus in
11 בארמנותיהם: לכן כה אמר אדני יהוה צר
diripientur &,tuã fortitudinẽ te à faciet descẽdere & : *terram circum* &
וסביב הארץ והוריד ממך עזך ונבזו
ore de pastor eruat Quomodo :Dominus dixit Sic .tuæ ædes
12 ארמנותיך: כה אמר יהוה כאשר יציל הרעה מפי
Israel filii eruentur sic : auris *tenerum* vel , crura duo leonis
הארי שתי כרעים או בדל־אזן כן ינצלו בני ישראל
.*strati* angulo *in* & , lecti angulo in Someron in habitantes
הישבים בשמרון בפאת מטה ובדמשק ערש:
Dominus Dominus dixit : Jahacob domo in facite contestari & , Audite
13 שמעו והעידו בבית יעקב נאם־אדני יהוה
Israel prævaricationes *me visitare* die in Quia .exercituum Deus
14 אלהי הצבאות: כי ביום פקדי פשעי־ישראל
amputabuntur & , el--Beth altaria super visitabo & : eum super
עליו ופקדתי על־מזבחות בית־אל ונגדעו
domum faciam percutere Et .terram in cadent & , altaris cornua
15 קרנות המזבח ונפלו לארץ: והכיתי בית־
domus deficient & ,*dentis* domus peribunt & : *æstatis* domo *super* , *hyemis*
החרף על־בית הקיץ ואבדו בתי השן וספו בתים
.Dominus dixit :multæ
רבים נאם־יהוה:

CAP. IV. ד

, Someron monte in quæ , Basan vaccæ hoc verbum Audite
1 שמעו הדבר הזה פרות הבשן אשר בהר שמרון
:*suis* dominis *dicentes* : *egenos allidentes* , pauperes *opprimentes*
העשקות דלים הרצצות אביונים האמרות לאדניהם
DOMINUS Dominus Juravit .bibemus & , *Affer*
2 הביאה ונשתה: נשבע אדני יהוה
vos tollet & : vos super *venientes* dies ecce quia : *sua sanctitate in*
בקדשו כי הנה ימים באים עליכם ונשא אתכם
interruptiones Et .*piscis ollis in* vestrã posteritatem & , spinis *in*
3 בצנות ואחריתכן בסירות דוגה: ופרצים
dixit , palatium facietis projicere & : *eam* contra unaquæque exibitis
תצאנה אשה נגדה והשלכתנה ההרמונה נאם־
, Ghilghal prævaricamini & , el---Beth Venite .DOMINUS
4 יהוה: באו בית־אל ופשעו הגלגל
tribus , vestra sacrificia manè afferte & : *prævaricandũ ad* multiplicate
הרבו לפשע והביאו לבקר זבחיכם לשלשת
.vestras decimas diebus
ימים מעשרתיכם:

Versio VULG. LAT.

6 Si clanget tuba in civitate, & populus non expavescet? si erit malum in civitate, quod Dominus 7 non fecerit? Quia non facit Dominus Deus verbum, nisi revelaverit secretũ suum ad servos suos 8 prophetas. Leo rugiet, quis non timebit? Dominus Deus locutus 9 est, quis non prophetabit? Auditum facite in ædibus Azoti, & in ædibus terræ Ægypti: & dicite; Congregamini super montes Samariæ, & videte insanias multas in medio ejus, & calumniam 10 patientes in penetralibus ejus. Et nescierunt facere rectũ, dicit Dominus, thesaurizantes iniquitatem 11 & rapinas in ædibus suis. Propterea hæc dicit Dominus Deus; Tribulabitur, & circuietur terra: & detrahetur ex te fortitudo tua, 12 & diripientur ædes tuæ. Hæc dicit Dominus; Quomodò si eruat pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ: sic eruentur filii Israel, qui habitant in Samaria in plaga lectuli, & in 13 Damasci grabato. Audite, & contestamini in domo Jacob, dicit Dominus Deus exercituum: 14 Quia in die cùm visitare cœpero prævaricationes Israel, super eum visitabo, & super altaria Bethel: & amputabuntur cornua 15 altaris, & cadent in terram. Et percutiam domum hyemalem cũ domo æstiva: & peribunt domus eburneæ, & dissipabuntur ædes multæ, dicit Dominus.

CAP. IV.

1 Audite verbũ hoc, vaccæ pingues, quæ estis in monte Samariæ: quæ calumniam facitis egenis, & confringitis pauperes: quæ dicitis dominis vestris; Afferte, & 2 bibemus. Juravit Dominus Deus in Sancto suo: quia ecce dies venient super vos, & levabunt vos in contis, & reliquias vestras in 3 ollis ferventibus. Et per aperturas exibitis altera contra alteram, & projiciemini in Armon, dicit 4 Dominus. Venite ad Bethel, & impiè agite: ad Galgalam, & multiplicate prævaricationem: & afferte manè victimas vestras, tribus diebus decimas vestras.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Εἰ φωνήσει σάλπιγξ ἐν πόλει, καὶ λαὸς οὐ πτοηθήσεται; εἰ ἔσται κακία ἐν πόλει ἣν 7 κύριος οὐκ ἐποίησεν; Διότι οὐ μὴ ποιήσῃ κύριος ὁ θεὸς πρᾶγμα, ἐὰν μὴ ἀποκαλύψῃ παιδείαν (˘) πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς 8 προφήτας. Λέων ἐρεύξεται, καὶ τίς οὐ φοβηθήσεται; κύριος ὁ θεὸς ἐλάλησε, καὶ 9 τίς οὐ προφητεύσει; Ἀναγγείλατε χώραις ἐν Ἀσσυρίοις, καὶ ἐπὶ τὰς χώρας (α) τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἴπατε, Συνάχθητε ἐπὶ τὸ ὄρος Σαμαρείας, καὶ ἴδετε θαυμαστὰ πολλὰ ἐν μέσῳ αὐτῆς, (β) καὶ καταδυναστείαν 10 τὴν ἐν αὐτῇ. Καὶ οὐκ ἔγνω ἃ ἔσται (γ) ἐναντίον αὐτῆς, λέγει κύριος, οἱ θησαυρίζοντες ἀδικίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐν ταῖς 11 χώραις αὐτῶν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς, Τύρος κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται, καὶ κατάξει ἐκ σοῦ ἰσχύν σου, καὶ διαρπαγήσονται αἱ χῶραί σου. 12 Τάδε λέγει κύριος, Ὃν τρόπον ὅταν ἐκσπάσῃ ὁ ποιμὴν ἐκ στόματος τοῦ λέοντος δύο σκέλη ἢ λοβὸν ὠτίου, οὕτως ἐκσπασθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν Σαμαρείᾳ κατέναντι (δ) τῆς φυλῆς, καὶ ἐν 13 Δαμασκῷ. Ἱερεῖς ἀκούσατε, καὶ ἐπιμαρτύρασθε τῷ οἴκῳ Ἰακὼβ, λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ 14 παντοκράτωρ. Διότι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν (ε) ἐκδικῶ ἀσεβείας τοῦ Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια Βαιθήλ· καὶ κατασκαφήσεται τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ πεσοῦνται ἐπὶ τὴν γῆν. 15 Συγχεῶ καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν περίπτερον ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινὸν, καὶ ἀπολοῦνται οἶκοι ἐλεφάντινοι, καὶ προστεθήσονται (ζ) ἕτεροι οἶκοι πολλοὶ, λέγει κύριος.

Si clanget tuba in civitate, & populus non timebit? Si erit (c)malitia in urbe, quam Dominus non fecit? 6 Quia non faciet Dominus Deus aliquid, nisi revelaverit (d)eruditionem [suam] ad servos suos prophetas. 7 Leo ructabit: & quis non timebit? 8 Dominus Deus loquutus est: & quis non prophetabit? Annuntiate regionibus in Assyriis, & ad regiones Ægypti, & dicite; 9 Congregamini super montem Samariæ: & videte mirabilia multa in medio ejus, & oppressionem, (e) quæ in ea. Et ignoravit, quæ futura sint coram ea, 10 dicit Dominus: qui thesaurizant iniquitatem, & (f) miseriam in regionibus suis. Propterea hæc 11 dicit Dominus Deus; (g)Tyrus, in circuitu terra tua deserta erit: & detrahet de te fortitudinem tuam: & diripientur regiones tuæ. Hæc dicit Dominus; 12 Quomodò si avellat pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ; sic avellentur filii Israel, qui habitant in Samaria contra tribum, & in Damasco. (h)Sacerdotes, audite, & 13 contestamini domum Jacob, dicit Dominus Deus omnipotens. Quia in die, quâ ulciscar impietates 14 Israel super eum; ulciscar & super altaria Bæthel. Et suffodientur cornua altaris, & cadent super terram. Confundam, 15 & percutiam domum (i)pinnatam super domum æstivam: & peribunt domus eburneæ & adjicientur domus aliæ multæ, dicit Dominus.

MS. A. (˘) αὐτοῦ πρὸς (α) Αἰγύπτου, (β) καὶ τὴν καταδυναστείαν (γ) ἐν αὐτῇ, λέγει (δ) φυλῆς, (ε) ἐκδικήσω ἀσέβειαν (ζ) οἶκοι ἕτεροι πολλοὶ,

ΚΕΦ. δ'.

1 Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον δαμάλεις τῆς Βασανίτιδος, αἱ ἐν τῷ ὄρει τῆς Σαμαρείας, αἱ καταδυναστεύουσαι (α) πτωχοὺς, καὶ καταπατοῦσαι (β) πένητας, αἱ λέγουσαι τοῖς κυρίοις αὐτῶν, Ἐπίδοτε ἡμῖν ὅπως 2 πίωμεν. Ὀμνύει κύριος κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ, (γ) διότι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται ἐφ' ὑμᾶς, καὶ λήψονται ὑμᾶς ἐν ὅπλοις, καὶ τοὺς μεθ' ὑμῶν εἰς (δ) λέβητας ὑποκαιομένους 3 ἐμβαλοῦσιν ἔμπυροι λοιμοὶ, Καὶ ἐξενεχθήσεσθε γυμναὶ κατέναντι ἀλλήλων, καὶ ἀποῤῥιφήσεσθε εἰς τὸ ὄρος τὸ (ε) Ῥομμὰν, 4 λέγει κύριος. Εἰσήλθατε εἰς Βαιθὴλ, καὶ (ζ) ἠσεβήσατε, καὶ εἰς Γάλγαλα ἐπληθύνατε τοῦ ἀσεβῆσαι· καὶ ἠνέγκατε εἰς τὸ πρωῒ θυσίας ὑμῶν, εἰς τὴν τριημερίαν τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν.

CAP. IV.

Audite verbum, hoc (a)vaccæ Bisanitidis, quæ estis in monte Samariæ, quæ opprimitis pauperes, & conculcatis egenos, quæ dicitis dominis vestris, Date nobis, ut bibamus. 1 Jurat Dominus per (b)Sanctos suos, quoniam ecce dies veniunt super 2 vos: & tollent vos in (c) armis, & eos, qui vobiscum sunt, (d) in ollas succensas injicient, (e)ferventes, pestilentes: Et ejiciemini 3 nudæ contra invicem: et projiciemini in montem (f)Romman, dicit Dominus. Introîstis in 4 Bæthel, et impiè egistis: et in Galgala multiplicâstis impiè agere: & intulistis manè hostias vestras, in (g) triduum decimas vestras.

MS.A. (α) πένητας, (β) πτωχοὺς, (γ) ὅτι (δ) λέβητας ἔμπυροι (ε) Ῥεμμὰν, λέγει κύριος ὁ θεός. (ζ) ἠνομήσατε,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 אם יתקע שופרא בקרתא בלא זמניה ועמא דיבה לא יזועון אם תהי בישתא בקרתא
7 ומן קדם יי לא אתעבדת: ארי לא כשרין פתגמין דמתעבדין מן קדם יי אלהים אלהן
8 גלא רזיה לעבדוהי נביא: אריה נהים מן לא ידחל יי אלהים מליל מן לא יקביל
9 נבואתא: בסרו על ברנית באשדוד ועל ברנית בארעא דמצרים ואמרו אתכנשו
10 על טורי שמרון וחזו שגושיא סגיאן בגוה ואנוסין בגוה: ולא ידעין למעבד אוריתא
11 אמר יי די מלן אוצריהון חטוף ובוזא בבירניתהון: בכן כדנן אמר יי אלהים עקא
12 תקיפא לארעא ויבטל מניך תוקפיך ויתבזון בירניתיך: כדנן אמר יי כמא דמשיזיב רעיא
מפומא דאריא תרתין כרעין או חסחוס דאודן כן ישתזבון בני ישראל דיתבין
13 בשמרון בתקוף שולטן ועל דמשק רחיצין: קבילו ואסהידו בבית יעקב אמר יי
14 אלהים אלהי צבאות: ארי ביום אסערותי חובי ישראל עלוהי ואסער על דפלחין
15 לאגוריא בבית אל ויתקטפן קרנת אגורא ויפלון לארעא: ואמחי בית סתוא על בית
קיטא ויבדון בתין דמכבשין בשן דפיל ויסופון בתין סגיאין אמר יי:

ד

1 קבילו פתגמא הדין עתירי נכסיא דבטורא דשמרון דעשקין מסכניא ואנסין חשכיא
2 דאמרין לרבוניהון אשלטונא ונבוז: קים יי אלהים במימריה בקודשיה ארי הא יומיא
3 אתן עליכון ויטלון יתכון עממיא על תריסיהון ובנתכון בדוגית צידין: ויתרעון
עליכון שורא ויפקון יתכון כנישין גבר לקבליה ויגלון יתהון להלאה מן טורי חרמיני
4 אמר יי: אתו לבית אל ומרדו בגלגלא אסגיאו למחטי ומיתן לצפרא דבחיכון לתלתא
יומין מעשרתכון:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

An clangetur tuba in civitate extra suum tempus; quin popul⁹ qui in ea est, non 6 contremiscat? num erit afflictio in civitate, quæ à Domino non sit facta? 7 Quoniam haud rectè res fieri Dño Deo viderentur, nisi revelaret secretum suum servis suis prophetis. Leone rugiente quis non timebit? Dño Deo loquente 8 quis non suscipiet prophetiam? Annuntiate in palatiis Azoti & in prætoriis 9 terræ Ægypti, & dicite: Congregamini super montes Samariæ, & videte conturbationes ingentes in medio ejus, & oppressores intra eam. Certè nesciunt 10 exequi legem, ait Domin⁹, cùm impleant cellaria sua rapina, atque prædam in ædib⁹ suis [*recondant*.] Quamobrem sic dicit DñsDe⁹: Tribulatio gravis erit in 11 terra, quæ abolebit à te fortitudinem tuam, & ædes tuæ diripientur. Hæc dicit 12 Domin⁹: Quemadmodum erueret pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ: sic liberabuntur filii Israel qui habitant in Samaria, in fortitudine potestatis, & in Damasco innitentes. Audite & protestamini in domo Jahacob, 13 ait Domin⁹ De⁹ exercituum. Quia in die qua visitavero peccata Israel 14 contra eum, visitabo quoque super colentes in altaribus Bethel, & succidentur cornua *altaris*, & cadent in terram. Et percutiam domum hyemalem cum do- 15 mo æstivali, & peribunt domus quæ stratæ sunt ebore, & dissipabuntur domus multæ, ait Dominus.

CAP. IV.

Audite sententiam istam divites substantiarum qui estis in monte 1 Samariæ, qui vim infertis egenis, opprimitisque pauperes: qui dicunt principibus suis: *Facite nobis potestatem*, ut diripiamus. Juravit Dominus 2 Deus *in verbo suo* per sanctitatem suam, quòd ecce dies venient super vos & tollent vos populi super scuta sua, & filias vestras in scapha piscatorum. Et confringent super vos murum, & educent vos *collectos* singuli 3 ante se, & transferent vos ultra montes Armeniæ, dicit Dominus. Venerunt 4 ad Bethel, & prævaricati sunt; in Galgal multiplicarunt peccare, sed offertis manè victimas vestras, in tribus diebus decimas vestras.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 6
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]

Num clangeretur buccina in urbe, & populus non trepidaret? an contingeret calamitas 6 in urbe, quam Dominus non causaret? Neq; 7 enim facit Dominus dominorum quicquam, nisi cùm revelaverit secretum suum servis suis prophetis. Leo rugivit, quis non paveat? 8 Dominus dominorum locutus est, quis non prophetet? Promulgate super palatia As- 9 dodis, & super palatia terræ Ægypti, ac dicite; Congregamini omnes ad montem Samariæ, & videte tumultum plurimum qui in ea est, & oppressionem quæ est in ipsa: Attamen 10 ignorant arguere, dicit Dominus, & violentiam rapinamque condunt in palatiis suis. Etenim sic dicit Dominus; Angustia circun- 11 dabit terram, & labetur ex ea robur ejus, & diripientur palatia ejus. Sic dicit Dominus; Quemadmodum eruit pastor ex ore leonis duo 12 crura aut extremum auris, ita vindicabuntur filii Israelis qui commorantur in Samaria, baculo subitò & populo Damasceno. Audite, 13 & testamini in domo Jacobi, dicit Dominus dominorum potentissimus, Deus Israelis; Quòd quâ die visitabo scelus Israelis contra 14 ipsum, visitabo altaria Beth-il, & resecabuntur cornua altarium, & cadent in terram: Et destruam ædem hyemalem cum æde æstiva- 15 li: & peribunt domus eburneæ, & deficient domus permultæ, dicit Dominus.

CAP. IV.

Audite verbũ istud O vaccæ Baisanis, quæ 1 estis in monte Samariæ, quæ opprimitis pauperes, vexatis egenos, & dicitis dominis vestris, Afferte nobis ut bibamus. Juravit Do- 2 minus dominorum per sanctitatem suam, quòd ecce dies supervenient vobis, quibus tollent vos armis, & finẽ vestrum cacabo piscatorũ: Et ad rupturam accurret mulier *quæque* ante 3 se, projicientque se ad montem Armeniæ, dicit Dominus. Ingredimini in Beth-el, & per- 4 fidè agite; & in Galgala multiplicate perfidiam: afferte manè sacrificia vestra, & tertio quoque die decimas vestras.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * ايصوت بوق في مدينة فلا يهلع الشعب ايكون بلاء في مدينة لم يصنعه الرب * من 7
8 اجل انه لا يصنع الرب الاله امرا ان لم يكشف التاديب لعبيده الانبياء * الاسد يزار فمن
9 ذا لا يخاف * الرب الاله تكلم فمن ذا لا يتنبى * اخبروا الكور في الموصليين وعلى كور
مصر * وقولوا اجتمعوا على جبل سامرن * وانظروا عجايب كثيرة في وسطها * والتسلط
10 الذي فيها * ولم تعلم ما يكون امامها يقول الرب * الذين يكنزون ظلما وسوءة في
11 كورهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب الاله * يا صور والارض التي من حولك تخرب * ويزول
12 عنك قوتك * وتختطف كورك * هكذا يقول الرب * كما يخرج الراعي من فم الاسد ساقين
او شحمة اذن * هكذا يخرجون بنو اسرايل السكان في سامرن * امام القبيلة التي بدمشق *
13 14 * اسمعوا ايها الكهنة * واشهدوا البيت يعقوب يقول الرب الاله الضابط الكل * من اجل انه
في اليوم اذ اقضي بنفاق اسرايل عليه * واقضي على مذابح بيت ايل * ويهدم قرون
15 المذبح * ويسقط على الارض * اخلط واضرب البيت الشتوي على البيت الصيفي * وتهلك
البيوت العاجية * ويسترد بيوت اخر كثيرة يقول الرب *

* الفصل الرابع * * الاصحاح التاسع * وهو الثاني من النبوة *

1 * اسمعوا هذا القول يا جودرات البيسانية اللاتي في جبل سامرن * المغويات على الفقير *
2 والدايسات المساكين القايلات لاربابهن * اعطونا كي نشرب * يقسم الرب بقديسيه *
من اجل انه ها ايام تاتي عليكم * وياخذونكم بالاسلحة والذين معكم * المحرقون
3 المفسدون في المراجل * ويساقون عراة تجاه بعضكم البعض * ويطرحون على جبل الرامة
4 يقول الرب الاله * دخلتم الى بيت ايل واثمتم * والى الجلجال اكثرتم لتنافقوا * وقدمتم
بالغداة ذبايحكم * لثلاثة ايام اعشاركم *

An sonum ederet buccina in urbe, & non extimeret populus? an accideret infortunium in urbe, quod non fecerit Dominus? 6 *Non enim facit Dominus Deus quicquam, nisi revelaverit punitionem servis suis prophetis.* 7 *Leone rugiente quis non formidet?* 8 *Domino Deo loquente quis non vaticinetur? Annuntiate regionibus inter Assyrios, & regionibus Ægypti, ac dicite; Congregamini super montem Samariæ, & videte miracula multa in medio ejus, & tyrannidem quæ in ipsa est:* 9 *Attamen ignorat quid futurum sit ante ipsam, dicit Dominus: qui thesaurizant impietatem & miseriam in regionibus suis.* 10 *Propterea sic ait Dominus Deus; O Tyre, ut & terra quæ circa te est, vastaberis; abscedet à te robur tuum, & regiones tuæ diripientur.* 11 *Sic ait Dominus, Quemadmodum extrahit pastor ex ore leonis duo crura, aut auris auriculam, ita extrahentur filii Israelis habitantes in Samaria coram familia quæ est in Damasco.* 12 *Audite O sacerdotes, & contestamini domum Jacobi, dicit Dominus Deus omnitenens:* 13 *Quòd eo die quo judicavero impietatem Israelis adversùs eum, judicabo etiam altaria Beth-il, & destruentur cornua altaris, & corruent super terram:* 14 *Confundam & allidam domum hyemalem ad domum æstivam; & peribunt domus eburneæ, & adjicientur domus aliæ permultæ, dicit Dominus.* 15

CAP. IV.

Textus nonus, hujus autem Prophetiæ secundus.

Audite sermonem istum O juvencæ Basanitides quæ estis in monte Samariæ, quæ vim infertis inopi, quæ conculcatis pauperes, quæ dicitis dominis vestris, Date nobis ut bibamus. 1 *Jurat Dominus per sanctos suos, quòd ecce dies venturi sunt super vos, quibus capient vos armis & eos qui vobiscum sunt, qui comburunt, qui corrumpunt in lebetibus:* 2 *Et nudi abducemini alter coram altero, & projiciemini super montem Ramæ, dicit Dominus Deus.* 3 *Ingressi estis in Beth-il, & crimen commisistis, & in Galgale multiplicâstis impiè agere: obtulistis manè victimas vestras, tertio quoque die decimas vestras;* 4

עמוס : ה

: prom: igne voluntaria , vocate & ,confessionem fermento de adole Et
5 וקטר מחמץ תודה וקראו נדבות השמיעו
etiam Et .Dominus Dominus dixit , Israel filii dilexistis sic quia
6 כי כן אהבתם בני ישראל נאם אדני יהוה : וגם
desectum & ,vestris urbibus cunctis in dentium munditie vobis dedi ego
אני נתתי לכם נקיון שנים בכל־עריכם וחסר
dixit ,me ad estis reversi non & : vestris locis cunctis in panis
לחם בכל מקומתיכם ולא־שבתם עדי נאם־
adhuc in , imbrem vobis à prohibui ego etiam Et .Dominus
7 יהוה : וגם אנכי מנעתי מכם את־הגשם בעוד
,unam civitatem super faciam pluere & ,messem ad menses tres
שלשה חדשים לקציר והמטרתי על־עיר אחת
,compluetur una pars : faciam pluere non unam civitatem super &
ועל־עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת תמטר
se movebunt Et .arescet , eam super pluet non quam pars &
8 וחלקה אשר־לא־תמטיר עליה תיבש : ונעו
non & ,aquam bibendum ad ,unam civitatem ad civitates tres duæ
שתים שלש ערים אל־עיר אחת לשתות מים ולא
Percussi .Dominus dixit ,me ad estis reversi non & : satiabuntur
9 ישבעו ולא־שבתם עדי נאם־יהוה : הכיתי
,vestras vineas &,vestros hortos multiplicando,rubigine in &,uredine in vos
אתכם בשדפון ובירקון הרבות גנותיכם וכרמיכם
,me ad redistis non & : Ghazam comedet vestra oliveta & ,vestra ficeta &
ותאניכם וזיתיכם יאכל הגזם ולא־שבתם עדי
, Ægypti via in pestilentiam vos in Misi .Dominus dixit
10 נאם־יהוה : שלחתי בכם דבר בדרך מצרים
: vestrorum equorum captivitate cum ,vestros electos gladio in occidi
הרגתי בחרב בחוריכם עם שבי סוסיכם
non & ; vestrum nasum in & vestrorum castrorum fœtorem feci ascendere &
ואעלה באש מחניכם ובאפכם ולא־
subversionem secundum vos in Subverti .Dominus dixit ,me ad redistis
11 שבתם עדי נאם־יהוה : הפכתי בכם כמהפכת
erutus torris sicut fuistis & ,Hamorah & , Sedom Dei
אלהים את־סדם ואת־עמרה ותהיו כאוד מצל
sic Quapropter .Dominus dixit ,me ad redistis non & : incendio de
12 משרפה ולא־שבתם עדי נאם־יהוה : לכן כה
teipsum præpara ,tibi faciam hoc quòd eo pro : Israel tibi faciam
אעשה־לך ישראל עקב כי־זאת אעשה־לך הכון
creans & ,montes formans ecce Quia .Israel tui Dei occursum in
13 לקראת־אלהיך ישראל : כי הנה יוצר הרים ובורא
,auroram faciens ,ejus meditatio quid homini annuntians & ,ventum
רוח ומגיד לאדם מה־שחו עשה שחר
Deus Dominus : terræ excelsa super calcans & ;obscuritatem
עיפה ודרך על־במתי ארץ יהוה אלהי־
.ejus nomen exercituum
צבאות שמו :

CAP. V. ה

lamentum vos super tollens ego quod ,hoc verbum Audite
1 שמעו את־הדבר הזה אשר אנכי נשא עליכם קינה
: Israel virgo surgere addet non ,Cecidit .Israel domus
2 בית ישראל : נפלה לא־תוסיף קום בתולת ישראל
dixit sic Quia .eam suscitans non ,suam humum super est derelicta
3 נטשה על־אדמתה אין מקימה : כי כה אמר
: centum faciet dimittere ,mille prodiens Urbe : Dominus Dominus
אדני יהוה העיר היצאת אלף תשאיר מאה
Quia .Israel domui decem faciet relinquere ,centum prodiens &
4 והיוצאת מאה תשאיר עשרה לבית ישראל : כי
.vivetis & ,me Quærite : Israel domui Dominus dixit sic
כה אמר יהוה לבית ישראל דרשוני וחיו :

Versio VULG. LAT.

5 Et sacrificate de fermentato laudem: & vocate voluntarias oblationes, & annuntiate: sic enim voluistis, filii Israel, dicit Dñs De⁹. 6 Unde & ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris, & indigentiam panum in omnibus locis vestris: & non estis reversi ad me, dicit Dominus. 7 Ego quoque prohibui à vobis imbrem, cùm adhuc tres menses superessent usque ad messem: & plui super unam civitatem, & super alteram civitatem non plui: pars una compluta est; & pars, 8 super quam non plui, aruit. Et venerunt duæ & tres civitates ad unam civitatē ut biberent aquā, & non sunt satiatæ: & non redîstis ad me, dicit Dominus. 9 Percussi vos in vento urente, & in aurugine, multitudinem hortorum vestrorum, & vinearum vestrarum: oliveta vestra, & ficeta vestra comêdit eruca: & non redîstis ad me, dicit Dñs. 10 Misi in vos mortem in via Ægypti, percussi in gladio juvenes vestros, usque ad captivitatem equorum vestrorum: & ascendere feci putredinem castrorū vestrorum in nares vestras: & non redîstis ad me, 11 dicit Dominus. Subverti vos, sicut subvertit Deus Sodomam & Gomorrhā, & facti estis quasi torris raptus ab incendio: et non red- 12 îstis ad me, dicit Dñs. Quapropter hæc faciam tibi, Israel: postquàm autem hæc fecero tibi, præparare 13 in occursum Dei tui, Israel. Quia ecce formans montes, & creans ventum, & annuntians homini eloquium suum, faciens matutinam nebulam, & gradiens super excelsa terræ: Dominus Deus exercituum nomen ejus.

CAP. V.

1 Audite verbum istud, quod ego levo super vos planctum: Domus Israel cecidit, & non adjiciet ut 2 resurgat. Virgo Israel projecta est in terram suam, non est qui susci- 3 tet eam. Quia hæc dicit Dominus Deus; Urbs de qua egrediebantur mille, relinquentur in ea centum: & de qua egrediebantur centum, relinquentur in ea 4 decem in domo Israel. Quia hæc dicit Dominus domui Israel; Quærite me, & vivetis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἀνέγνωσαν ἔξω νόμον, καὶ ἐπεκαλέσαντο ὁμολογίας. (η) ἀναγγείλατε, ὅτι ταῦτα ἠγάπησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, λέγει (θ) κύριος. 6 Καὶ ἐγὼ δώσω ὑμῖν γομφιασμὸν ὀδόντων ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ὑμῶν, καὶ ἔνδειαν ἄρτων ἐν (ι) πᾶσι τοῖς τόποις ὑμῶν· καὶ οὐκ 7 ἐπεστρέψατε πρὸς με, λέγει κύριος. Καὶ ἐγὼ ἀνέσχον ἐξ ὑμῶν τὸν ὑετὸν πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ, καὶ βρέξω ἐπὶ πόλιν μίαν, ἐπὶ δὲ πόλιν μίαν οὐ βρέξω· μερὶς μία βραχήσεται, καὶ μερὶς, ἐφ᾽ ἣν οὐ βρέ- 8 ξω (κ), ξηρανθήσεται. Καὶ συναθροισθήσονται (λ) δύο καὶ τρεῖς πόλεις εἰς πόλιν μίαν τοῦ πιεῖν ὕδωρ, καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι· καὶ (μ) οὐκ 9 ἐπεστράφητε πρὸς με, λέγει κύριος. Ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν πυρώσει, καὶ ἐν ἰκτέρῳ· ἐπληθύνατε κήπους ὑμῶν, ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ (ν) συκεῶνας ὑμῶν, καὶ ἐλαιῶνας ὑμῶν κατέφαγεν ἡ κάμπη· καὶ οὐδ᾽ ὡς ἐπεστρέψα- 10 τε πρὸς με, λέγει κύριος. Ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς θάνατον ἐν ὁδῷ Αἰγύπτου, καὶ ἀπέκτεινα ἐν ῥομφαίᾳ τοὺς νεανίσκους ὑμῶν, μετὰ αἰχμαλωσίας ἵππων σου, καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς (ξ) ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν· καὶ οὐδ᾽ ὡς ἐπεστρέψατε πρὸς με, λέ- 11 γει κύριος. Κατέστρεψα ὑμᾶς, καθὼς κατέστρεψεν ὁ θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ ἐγένεσθε ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός· καὶ οὐδ᾽ ὡς ἐπεστρέψατε πρὸς με, λέγει κύ- 12 ριος. Διὰ τοῦτο οὕτως ποιήσω σοι Ἰσραήλ· πλὴν ὅτι οὕτως ποιήσω σοι, ἑτοιμάζου τοῦ 13 ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν σου Ἰσραήλ. Διότι ἰδοὺ ἐγὼ στερεῶν βροντὴν, καὶ κτίζων πνεῦμα, καὶ ἀπαγγέλλων εἰς ἀνθρώπους τὸν χριστὸν αὐτοῦ, ποιῶν ὄρθρον καὶ ὁμίχλην, καὶ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὰ (ο) ὑψηλὰ τῆς γῆς· Κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.

5 Et legerunt foris legem, & invocaverunt confessiones. Annuntiate, quia hæc dilexerunt filii Israel, dicit Dominus. 6 Et ego dabo vobis (h) stuporem dentium in cunctis urbibus vestris, & indigentiam panum in omnibus locis vestris. Et non estis reversi ad me, dicit Dominus. 7 Et ego repressi à vobis pluviam ante tres menses (i) vindemiæ: & pluam super civitatem unam, & super civitatem unam non pluam. Pars una irrigabitur: & pars, super quam non pluero, arefiet. 8 Et congregabuntur duæ, & tres civitates in civitatem unam, ut bibant aquā: & non satiabuntur. Et non estis reversi ad me, dicit Dominus. 9 Percussi vos in (k) ardore, & in aurugine. Multiplicâstis hortos vestros, vineas vestras: & ficeta vestra, & oliveta vestra comêdit eruca. Et ne sic quidem conversi estis ad me, dicit Dominus. 10 Emisi in vos mortem in via Ægypti, & occîdi in gladio juvenes vestros, cum captivitate equorum vestrorum. Et eduxi in igne (l) castra in ira vestra: Et ne sic quidem reversi estis ad me, dicit Dominus. 11 Subverti vos, sicut subvertit Deus Sodomam, et Gomorrham: & facti estis sicut torris erutus de igne. Et ne sic quidem conversi estis ad me, dicit Dominus. 12 Propterea sic faciam tibi, Israel. (m) Veruntamen, quia sic faciam tibi, (n) præparare, ut invoces Deum tuum, Israel. 13 Quia ecce ego firmans (o) tonitruum, & creans spiritum, & annuntians in homines (p) Christum suum, faciens manè, & nebulam, & ascendens super excelsa terræ: Dominus Deus omnipotens nomen ei.

MS.A. (η) ἀπαγγείλατε, (θ) κύριος ὁ θεός. (ι) πάσαις ταῖς πόλεσιν (κ) ἐπ᾽ αὐτήν, (λ) δύο πόλεις, καὶ τρεῖς πόλεις (μ) οὐδ᾽ ὡς ἐπεστρέψατε (ν) συκῶνας (ξ) ὑμῶν ἐν τῇ ὀργῇ μου· (ο) ὕψη τῆς

ΚΕΦ. ε΄.

1 Ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου τοῦτον, ὃν ἐγὼ λαμβάνω ἐφ᾽ ὑμᾶς, θρῆνον. Οἶκος Ἰσραὴλ ἔπεσεν, οὐκέτι μὴ (α) προσθήσει 2 τοῦ ἀναστῆναι· Παρθένος τοῦ Ἰσραὴλ ἔσφαλεν ἐπὶ τῆς (β) γῆς αὐτοῦ, οὐκ ἔστιν ὁ ἀναστήσων 3 αὐτήν. (γ) Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, Ἡ πόλις ἐξ ἧς (δ) ἐξεπορεύοντο χίλιοι, ὑπολειφθήσονται ἑκατόν. καὶ ἐξ ἧς (ε) ἐξεπορεύοντο ἑκατὸν, ὑπολειφθήσονται δέκα τῷ 4 οἴκῳ Ἰσραήλ. Διότι τάδε λέγει κύριος πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, Ἐκζητήσατέ με, καὶ ζήσεσθε.

CAP. V.

1 Audite verbum (a) Domini istud, quod ego assumo super vos, planctum. Domus Israel cecidit: nō adjiciet ampliùs, ut resurgat. 2 Virgo Israel projecta est super terram ejus: non est, qui suscitet eam. 3 Propterea hæc dicit Domin⁹ Dominus; Urbs, de qua egrediebantur mille, relinquentur centum: & de qua egrediebantur centum; relinquentur decem domui Israel. 4 Quia hæc dicit Dominus ad domum Israel; Quærite me, & vivetis:

MS.A. (α) πρόσθη (β) γῆς, οὐκ ἔστιν (γ) Διότι (δ) ἐπορεύοντο (ε) ἐπορεύοντο

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 ומגבן מן אונס תודתא ומיתן ליה בזמר ואמרין דין לרעוא אריכן רחמתון בית
6 ישראל אמר יי אלהים : ואף אנא יהבית לכון אקהיות שנין בכל קרויכון וחסרות
7 מזון בכל אתריכון ולא תבתון לפולחני אמר יי : ואף אנא מנעית מנכון ית מטרא
בסוף תלתא ירחין לזמן חצדא ואחית מטרא על קרתא חדא ועל קרתא חדא לא
אחית מטרא אחסנתא חדא יחות עלה מטרא ואחסנתא דלא יחות עלה מטרא
8 תיבש : וישתלהון תרתין תלת קרוין לקרתא חדא למשתי מיא ולא יסבעון ולא
9 תבתון לפולחני אמר יי : מחיתי יתכון בשדפנא ובירקנא סגיות גניכון וכרמיכון
10 ותיניכון וזיתיכון אכלא חלא ולא תבתון לפולחני אמר יי : שלחית בכון מותא כד
באורח מצרים קטלית בחרבא עולימכון עם שבי סוסותכון ואסקית סרות משריתכון
11 ובאפיכון ולא תבתון לפולחני אמר יי : רחיק מימרי יתכון כמא דרחיק יי ית סדום
12 וית עמורה והויתון כאוד משיזב מיקדא ולא תבתון לפולחני אמר יי : בכן מה
אעביד לך ישראל חלף דלא תבת לאוריתא דא אעביד לך אתקשט לקבלא אולפן
13 אוריתא דאלהך ישראל : ארי הא מתגלי דיצר טוריא וברא רוחא לחואה לאנשא
מה עובדוהי לאתקנאה נהור לצדיקיא כנהור צפרא דאזיל ותקין לאיתאה חשוך
לרשיעיא למתבר רשיעי ארעא יי אלהי צבאות שמיה :

ה

1 קבילו ית פתגמא הדין די אנא נטיל עליכון אליא בית ישראל : נפלת לא תוסיף למקם
2 שתא הדא כנשתא דישראל אתרטישת על ארעא לית די קימנה : ארי כדנן אמר יי
3 אלהים קרתא דיפקון מנה אלפא ישתארון בה מאה ודיפקון מנה מאה ישתארון בה
4 עד עסרא לבית ישראל : ארי כדנן אמר יי לבית ישראל הבעו דחלתי ואתקימו :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Colligunt autem ex rapina sacrificium gratiarū actionis, & adducunt illud 5 cum cantico, dicentes: Hoc est in beneplacitū, sic enim dilexistis filii Israel, ait Dñs Deus. Ego quoque dedi vobis stuporem dentiū in omnibus urbib⁹ 6 vestris, & indigentiam cibi in omnib⁹ locis vestris: attamen non convertimini ad cultū meum, dicit Dñs. Deindè ego prohibui à vobis pluviam in fine 7 trium mensium tempore messis: ac imbrem demisi super civitatem unam, sed super aliam non demisi: super hæreditatem unam descendet pluvia; at hæreditas super quam minimè descenderit pluvia, arescet. Et cum lassitudine duæ 8 vel tres civitates aspirabunt ad urbem unam ut bibant aquam, sed non saturabuntur: nec tamen convertimini ad cultum meum, dicit Dñs. Percussi vos 9 uredine & ærugine, multitudinem hortorum vestrorum, vinearum vestrarū, ficuum vestrarum, olearúmq; vestrarum corrosit bruchus: nec estis conversi ad cultum meum, dicit Dñs. Misi contra vos pestilentiam quando in via 10 Ægypti eratis: occidi gladio juvenes vestros cum captivitate equorum vestrorum, atq; ascendere feci fœtorem castrorum vestrorum idq; in nares vestras: nec min⁹ conversi estis ad cultū meū, dicit Dñs. Abominatum est Ver- 11 bum meum vos, non aliter ac aversatus est Dñs Sodomam & Gomorrham; & facti estis quasi torris erutus ab incendio: nihilomin⁹ non estis conversi ad cultum meū, dicit Dñs. Propterea quod faciā tibi Israel, propterea quòd 12 nequaquam conversus es ad Legem, hoc tibi faciam: adorna te ut suscipias doctrinam Legis Dei tui Israel. Ecce námque fit conspicuus qui plasmavit 13 montes, & creavit ventum, ut annuntiet hominib⁹ quanta sint ej⁹ opera, & ut præparet lumen justis quasi lumē matutinū: qui incedit & præparat adducere tenebras impiis, ut conterat impios terræ. Dñs Deus exercituū nomen ejus.

CAP. V.

Suscipite verbū istud quod ego assumo super vos in lamentū, dom⁹ Israel. 1 Cecidit, nec addet ut resurgat anno hoc cœt⁹ Israel: prostrata est super terrā, 2 nec est qui suscitet eam. Nam sic inquit Dominus, In civitate de qua egre- 3 diebantur mille, remanebunt centum; & de qua centum exibant, usque ad decē superstites erunt in domo Israel. Quandoquidem ita dicit Dominus 4 domui Israel, Requirite timorem mei, & vivetis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܩܪܒܘ ܡܢ ܚܡܝܥܐ ܬܘܕܝܬܐ ܀ ܘܢܕܪܘ ܢܕܪܐ ܘܫܠܡܘ. ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܪܚܡܬܘܢ
6 ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܐܦ ܐܢܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܩܗܝܘܬܐ ܕܫܢܐ ܒܟܠܗܝܢ
ܡܕܝܢܬܟܘܢ. ܘܒܨܝܪܘܬܐ ܕܠܚܡܐ ܒܟܠܗܘܢ ܐܬܪܘܬܟܘܢ. ܘܠܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
7 * ܘܐܦ ܐܢܐ ܟܠܝܬ ܡܢܟܘܢ ܡܛܪܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܬܠܬܐ ܝܪܚܝܢ ܕܚܨܕܐ. ܘܐܡܛܪܬ ܡܛܪܐ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ
ܚܕܐ ܘܥܠ ܚܕܐ ܠܐ. ܘܥܠ ܦܠܓܘܬܐ ܗܕܐ ܢܚܬ ܡܛܪܐ. ܘܦܠܓܘܬܐ ܕܠܐ ܢܚܬ ܥܠܝܗ
8 ܡܛܪܐ ܝܒܫܬ. * ܘܡܬܟܢܫܢ ܬܪܬܝܢ ܘܬܠܬ ܡܕܝܢܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܚܕܐ. ܠܡܫܬܐ ܡܝܐ. ܘܠܐ
9 ܣܒܥܝܢ. ܘܠܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܚܝܬܟܘܢ ܒܫܘܦܢܐ ܘܒܝܪܩܢܐ. ܘܣܓܝܐܐ
ܦܪܕܝܣܝܟܘܢ ܘܟܪܡܝܟܘܢ ܘܬܐܢܝܟܘܢ ܘܙܝܬܝܟܘܢ. ܐܟܠ ܙܚܠܐ. ܘܠܐ
10 ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܫܕܪܬ ܒܟܘܢ ܡܘܬܢܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܩܛܠܬ ܒܚܪܒܐ
ܠܥܠܝܡܝܟܘܢ ܥܡ ܫܒܝܐ ܕܣܘܣܘܬܟܘܢ. ܘܐܣܩܬ ܣܪܝܘܬܐ ܕܡܫܪܝܬܟܘܢ ܠܐܦܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ
11 ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܗܦܟܬ ܒܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܗܦܟ ܐܠܗܐ ܠܣܕܘܡ ܘܠܥܡܘܪܐ. ܘܗܘܝܬܘܢ
12 ܐܝܟ ܐܘܕܐ ܕܐܬܦܨܝ ܡܢ ܝܩܕܬܐ. ܘܠܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܥܒܕ
ܠܟ ܐܝܣܪܝܠ. ܡܛܠ ܕܗܕܐ ܐܥܒܕ ܠܟ. ܐܬܛܝܒ ܐܝܣܪܝܠ ܕܬܩܪܐ ܠܐܠܗܟ.
13 * ܡܛܠ ܕܗܐ ܥܒܕ ܛܘܪܐ ܘܒܪܐ ܪܘܚܐ. ܘܡܚܘܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܢܘ ܫܘܒܚܗ. ܘܥܒܕ
ܨܦܪܐ ܥܡܛܢܐ. ܘܕܪܟ ܥܠ ܪܘܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ.

1 * ܩܦܠܐܘܢ ܗ * ܀ ܫܡܥܘ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܐܢܐ ܡܫܩܠ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܐܘܠܝܬܐ ܒܝܬ
2 ܐܝܣܪܝܠ. * ܢܦܠܬ ܘܬܘܒ ܠܐ ܬܩܘܡ ܒܬܘܠܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܐܫܬܒܩܬ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܠܝܬ
3 ܕܡܩܝܡ ܠܗ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ. ܡܕܝܢܬܐ ܕܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ
ܐܠܦܐ. ܢܫܬܚܪܘܢ ܡܢܗ ܡܐܐ. ܘܕܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܡܐܐ. ܢܫܬܚܪܘܢ ܡܢܗ ܥܣܪܐ
4 ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܒܥܘ ܡܢܝ ܘܚܘ.

5 Offerte de fermentato gratiarum actionem; vovete votum, & solvite. Quandoquidē ita amâstis Israelitæ, dicit Dominus; 6 Ego quoq; dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris, & penuriam panis in omnibus regionibus vestris; attamen non conversi estis ad me, dicit Dominus. 7 Præterea ego negavi vobis pluviam tribus mensibus ante messem; & demisi pluviam super urbem unam, super alteram verò non; & super mediā hanc partē decidit pluvia, pars autē super quam nō decidit pluvia, exaruit: 8 Concurrebant duæ vel tres urbes ad urbē unā, ut biberent aquā, & non saturabantur; nec tamen conversi estis ad me, dicit Dominus. 9 Percussi vos vento calido, uredine, & grandine: & multitudinem hortorum, vinearum, ficuum, & olearum vestrarum comêdit eruca; tamen non estis conversi ad me, dicit Dominus. 10 Misi in vos pestē in itinere Ægypti, & peremi gladio juvenes vestros cum captivitate equorum vestrorum, percussiq; odore fœtoris vestri facies vestras; nec tamen conversi estis ad me, dicit Dominus. 11 Subverti urbes in vobis, quemadmodum subvertit Deus Sodomam & Gomorram, & fuistis quasi titio erutus è flamma; nec tamen conversi estis ad me, dicit Dominus. 12 His de [illegible]bus ita facturus tandē sum tibi Israel. Et quoniā id factur⁹ sum tibi, paratus esto Israel, ad invocandum Deum tuum. 13 Nam qui creavit montes, & ostendit hominibus quanta sit gloria sua, quique reddit aurorā caliginē, & terit altitudinē terræ; Dñs Deus potentissimus est nomen ejus.

CAP. V.

1 Audite verbum hoc lamentabile quod ego profero de vobis Israelitæ. 2 Cecidit, nec ampliùs resurget virgo Israelis: relicta est humi, nec est qui erigat eam. 3 Sic enim ait Dominus dominorum; In ea urbe, è qua egrediebantur mille, centum remanebunt; & in ea, è qua centum egrediebantur, decem remanebunt Israelitis. 4 Nam sic ait Dominus Israelitis; Quærite me, ut vivatis;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وقروا الناموس خارجا * ودعوا اعترافا * اخبروا من اجل ان هذه كلها احبها بنو اسرايل
6 يقول الرب الاله * وانا اعطيتكم ضرس الاسنان في جميع مدنكم وقلة الخبز في جميع
7 مواضعكم * ولم ترجعوا الي يقول الرب * وانا امسكت عنكم المطر قبل ثلاثة شهور
من القطاف * وامطر على مدينة واحدة وعلي مدينة واحدة لا امطر * مارس واحد يمطر *
8 والمارس الذي لم امطر عليه يجف * وتجمع مدينتان وثلاثة مدن الي مدينة واحدة
9 لتشرب ماء فلا يمتلين * وهكذا لم ترجعوا الي يقول الرب * ضربتكم بالسموم واليرقان *
اكثرتم بساتينكم * وكرومكم وتينكم وزيتونكم اكلهم الدود * وهكذا لم ترجعوا الي
10 يقول الرب * ارسلت اليكم موتا في طريق مصر * وقتلت بالسيف شبابكم مع سبي خيولكم *
11 واذهبت عساكركم بنار بغضبي * وهكذا لم ترجعوا الي يقول الرب * خسفت بكم كما خسف
الله بسدوم وعامورا * وصرتم مثل العود المخرج من النار * وهكذا لم ترجعوا الي يقول الرب *
12 * من اجل هذا هكذا اصنع بك يا اسرايل * لكني اني هكذا اصنع بك * استعد
13 لتدعوا الهك يا اسرايل * من اجل اني ها انا مثبت الرعد * وخالق الريح * ومخبر
البشر بمسيحه * الصانع غلسا وضبابا * والراكب على اعالي الارض * الرب الضابط
الكل اسمه *

* الفصل الخامس *

1 * اسمعوا هذا القول الذي انا آخذ عليكم مرثيه * بيت اسرايل سقط * ومنذ الان لا
2 يعود ان يقوم * عذراء اسرايل سقطت على ارضها * وليس يكون من يقيمها * من اجل
3 انه هكذا يقول الرب الرب * المدينة التي منها خرج الف فتبقي مايه * والتي خرج منها مايه
4 تبقي عشرة لبيت اسرايل * من اجل انه هكذا يقول الرب لبيت اسرايل * اطلبوني فتحيون *

5 Et legem foris legerunt, & hoc confessionem vocaverunt. Annuntiate quòd hæc omnia dilexerunt filii Israelis, ait Dominus Deus. 6 Et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris, & defectum panis in cunctis locis vestris: attamen non estis ad me reversi, dicit Dominus. 7 Ego etiam detinui à vobis imbrem tribus mensibus ante vindemiam: pluviam demitto super urbem unam, & super alteram urbem non demitto pluviam: ager unus incultus pluviā irrigatur, & ager super quem non demitto pluviam, arescit: 8 Confluunt duæ urbes & tres urbes ad urbem unam ut bibant aquam, & non explentur: sed ne hoc pacto reversi estis ad me, dicit Dominus. 9 Percussi vos vento calido & aurigine: multiplicâstis hortos vestros, at vineas vestras, ficus, & oleas vestras comederunt vermes; sed ne sic reversi estis ad me, dicit Dominus. 10 Misi in vos mortem in via Ægypti, occidi gladio juvenes vestros cum captivitate equorum vestrorum, & igne abripui exercitus vestros in furore meo; at ne sic reversi estis ad me, dicit Dominus. 11 Subverti vos quemadmodum subvertit Deus Sodomam & Gomorram, & facti estis ut lignum extractum ex igne; at ne sic reversi estis ad me, dicit Dominus: 12 Propterea sic faciam tibi O Israel. Quoniam autem sic tibi facturus sum, præpara te ad invocandum Deum tuum O Israel. 13 Nam ecce ego sum qui firmo tonitruum, qui ventum creo, & annuntio hominibus Christum ejus, qui matutinum & caliginem facio, quique insideo excelsis terræ: Dominus Deus omnia tenens est nomen ejus.

CAP. V.

1 Audite sermonem istum quem ego sumo de vobis in luctum. 2 Domus Israelis cecidit, & posthac iterum non surget: virgo Israelis cecidit super terram suam, nec erit qui erigat eam. 3 Nam ita dicit Dominus Dominus; Urbs è qua prodibant mille, redigetur ad centum, & è qua prodibant centum, redigetur ad decem, in domo Israelis. 4 Nam ita dicit Dominus domui Israelis; Quærite me, & vivetis:

Sebah-Beer & ,ingredi emini non Ghilghal & , el--Beth quæratis ne Et
5 ואל תדרשו בית אל והגלגל לא תבאו ובאר שבע
el--Beth & ,demigrabit demigrando Ghilghal quia : tranſibitis non
לא תעברו כי הגלגל גלה יגלה ובית אל
forte ne : vivetis & ,Dominum Quærite .nihilum in erit
6 יהיה לאון : דרשו את יהוה וחיו פן
extingvens non & ,comedet & ,Joſeph domum ignis quaſi findat
יצלח כאש בית יוסף ואכלה ואין מכבה
terra in juſtitiam & : judicium abſinthium in Vertentes .el--Beth in
7 לבית אל : ההפכים ללענה משפט וצדקה לארץ
mane in convertens & ,Orionem & ,Arcturum Faciens .reliquerunt
8 הניחו : עשה כימה וכסיל והפך לבקר
aquas vocans ; fecit tenebreſcere noctem diem & ,mortis umbram
צלמות ויום לילה החשיך הקורא למי
.eius nomen Dominus ,terræ faciebus ſuper eas effundit & ,maris
הים וישפכם על פני הארץ יהוה שמו :
munitionem ſuper vaſtator & : robuſtum ſuper vaſtatorem Confortans
9 המבליג שד על עז ושד על מבצר
perfecte loquentem & ,corripientem porta in Oderunt .veniet
10 יבוא : שנאו בשער מוכיח ודבר תמים
tritici onus & ,tenuem ſuper conculcare pro Idcirco .ſunt abominati
11 יתעבו : לכן יען בושסכם על דל ומשאת בר
:eis in habitabitis non & ,ædificaſtis inciſionis domos ,eo ab tuliſtis
תקחו ממנו בתי גזית בניתם ולא תשבו בם
Quia .earum vinum bibetis non & ,plantaſtis deſiderii vineas
12 כרמי חמד נטעתם ולא תשתו את יינם : כי
hoſtes : veſtra peccata fortia & ,veſtras prævaricationes multas cognovi
ידעתי רבים פשעיכם ועצמים חטאתיכם צררי
fecerunt declinare porta in egenos & , propitiationem accipientes juſti
צדיק לקחי כפר ואביונים בשער הטו :
malum tempus quia : tacebit ipſo tempore in intelligens Ideo
13 לכן המשכיל בעת ההיא ידם כי עת רעה
ſic erit & : vivatis ut ,malum non & ,bonum Quærite .ipſum
14 היא : דרשו טוב ואל רע למען תחיו ויהי כן
.dixiſtis ſicut ,vobiſcum exercituum Deus Dominus
יהוה אלהי צבאות אתכם כאשר אמרתם :
: judicium porta in conſtituite & ,bonum diligite & ,malum habete Odio
15 שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט
.Joſeph reſiduo exercituum Deus Dominus miſereatur fortè ſi
אולי יחנן יהוה אלהי צבאות שארית יוסף :
: dominator exercituum Deus Dominus dixit ſic Propterea
16 לכן כה אמר יהוה אלהי צבאות אדני
,heu : dicent plateis cunctis in & , planctus plateis omnibus In
בכל רחבות מספד ובכל חוצות יאמרו הו
ſcientes ad planctum & ,luctum ad agricolam vocabunt Et .heu
הו וקראו אכר אל אבל ומספד אל יודעי
,tui interiori in tranſibo quia :planctus vineis omnibus in Et .querimoniam
17 נהי : ובכל כרמים מספד כי אעבר בקרבך
: Domini diem deſiderantibus Væ .Dominus dixit
18 אמר יהוה : הוי המתאוים את יום יהוה
.Lux non & ,tenebroſitas ,hæc Domini dies ?vobis hoc quid ut
למה זה לכם יום יהוה הוא חשך ולא אור :
: urſus ei occurrat & ,leonis facibus à vir fugiat Quomodo
19 כאשר ינוס איש מפני הארי ופגעו הדב
ei mordeat & , pariete ſuper ſua manu innitatur & ,domum ingrediatur &
ובא הבית וסמך ידו על הקיר ונשכו
? coluber
הנחש :

Verſio VULG. LAT.

5 Et nolite quærere Bethel, & in Galgalam nolite intrare, & in Berſabee non tranſibitis : quia Galgala captiva ducetur, & Beth-6 el erit inutilis. Quærite Dominum, & vivite : ne fortè comburatur ut ignis domus Joſeph, & devorabit, & non erit qui ex-7 tinguat Bethel. Qui convertitis in abſinthium judicium, & juſti-8 tiam in terra relinquitis. Facientem Arcturum & Orionem, & convertentẽ in manè tenebras, & diẽ in noctẽ mutantẽ : qui vocat aquas maris, & effundit eas ſuper faciem terræ : Dominus nomen 9 eſt ejus. Qui ſubridet vaſtitatem ſuper robuſtum, & depopulatio-10 nem ſuper potentem affert. Odio habuerunt corripientem in portâ : & loquentẽ perfectè abomina-11 ti ſunt. Idcircò, pro eo quòd diripiebatis pauperem, & prædam electam tollebatis ab eo : domos quadro lapide ædificabitis, & non habitabitis in eis : vineas plantabitis amantiſſimas, & non 12 bibetis vinum earum. Quia cognovi multa ſcelera veſtra, & fortia peccata veſtra : hoſtes juſti accipientes munus, & pauperes 13 deprimentes in porta : Ideò prudens in tempore illo tacebit, 14 quia tempus malum eſt. Quærite bonum, & non malum, ut vivatis : & erit Dominus Deus exercituũ 15 vobiſcum, ſicut dixiſtis. Odite malum, & diligite bonum, & conſtituite in porta judicium : ſi fortè miſereatur Dominus Deus 16 exercituum reliquiis Joſeph. Propterea hæc dicit Dominus Deus exercituum dominator; In omnibus plateis planctus : & in cunctis, quæ foris ſunt, dicetur; Væ, væ : & vocabunt agricolam ad luctum, & ad planctum eos qui ſciunt 17 plangere. Et in omnibus vineis erit planctus : quia pertranſibo 18 in medio tuî, dicit Dominus. Væ deſiderantibus diem Domini : ad quid eam vobis? dies Domini iſta, tenebræ, & non lux. 19 Quomodò ſi fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei urſus : & ingrediatur domum, & innitatur manu ſuâ ſuper parietem, & mordeat eum coluber.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ μὴ ἐκζητεῖτε Βαιθήλ, καὶ εἰς Γάλγαλα μὴ εἰσπορεύεσθε, καὶ ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου μὴ (ε) διαβαίνετε, ὅτι Γάλγαλα αἰχμαλωτευομένη αἰχμαλωτευθήσεται, καὶ Βαιθὴλ ἔσται 6 ὡς οὐχ ὑπάρχουσα. Ἐκζητήσατε τὸν κύριον, καὶ (') ζήσατε, ὅπως μὴ ἀναλάμψῃ ὡς πῦρ ὁ οἶκος Ἰωσήφ, καὶ (") καταφάγῃ αὐτόν, καὶ οὐκ 7 ἔσται ὁ σβέσων τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. (ζ) Ὁ ποιῶν εἰς ὕψος κρίμα, καὶ δικαιοσύνην εἰς γῆν 8 ἔθηκεν· (η) Ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων, καὶ ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωῒ σκιάν, καὶ ἡμέραν εἰς νύκτα συσκοτάζων, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ (θ) πρόσωπον τῆς γῆς· Κύριος ὄνο-9 μα αὐτῷ. Ὁ διαιρῶν συντριμμὸν ἐπὶ ἰσχύν, καὶ ταλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπά-10 γων. Ἐμίσησαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, 11 καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύξαντο. Διὰ τοῦτο ἀνθ᾿ ὧν κατεκονδύλιζον (ι) πτωχούς, καὶ δῶρα ἐκλεκτὰ ἐδέξασθε παρ᾿ αὐτῶν, οἴκους (κ) ξεστοὺς ᾠκοδομήσατε, καὶ οὐ μὴ κατοικήσητε ἐν αὐτοῖς· (λ) ἀμπελῶνας ἐπιθυμητοὺς (μ) ἐφυτεύσατε, καὶ οὐ μὴ πίητε τὸν οἶνον αὐτῶν. 12 Ὅτι ἔγνων πολλὰς ἀσεβείας ὑμῶν, καὶ ἰσχυραὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν, καταπατοῦντες δίκαιον, λαμβάνοντες ἀλλάγματα, καὶ πένητας 13 ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες. Διὰ τοῦτο ὁ συνιὼν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σιωπήσεται, ὅτι καιρὸς 14 (ν) πονηρῶν ἐστιν. Ἐκζητήσατε τὸ καλόν, καὶ μὴ (ξ) πονηρόν, ὅπως ζήσητε, καὶ ἔσται οὕτως μεθ᾿ ὑμῶν κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὃν 15 τρόπον εἴπατε, Μεμισήκαμεν (ο) τὰ πονηρά, καὶ ἠγαπήσαμεν τὰ καλά· καὶ ἀποκαταστήσατε ἐν πύλαις κρίμα, ὅπως (') ἐλεήσῃ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τοὺς περιλοίπους τοῦ Ἰ-16 ωσήφ. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, Ἐν πάσαις (π) ταῖς πλατείαις κοπετός, καὶ ἐν (") πάσαις ταῖς ὁδοῖς ῥηθήσεται, Οὐαί, οὐαί. κληθήσεται γεωργὸς εἰς πένθος 17 καὶ κοπετόν, καὶ εἰς (ρ) εἰδότας θρῆνον. Καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς κοπετός, διότι (σ) ἐλεύσο-18 μαι διὰ μέσου σου, εἶπε κύριος. Οὐαὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡμέραν κυρίου. ἱνατί αὕτη ὑμῖν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου; καὶ αὐτή ἐστι σκότος 19 καὶ οὐ φῶς. Ὃν τρόπον (τ) ἐὰν φύγῃ ἄνθρωπος ἐκ προσώπου τοῦ λέοντος, καὶ ἐμπέσῃ αὐτῷ ἡ ἄρκος, καὶ (") εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ (υ) ἀπερείσηται τὰς χεῖρας αὐτοῦ (φ) ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ δάκῃ αὐτὸν ὄφις.

Et nolite quærere Bethel, & in Galgala ne ingrediamini, & ſuper Puteũ juramenti non tranſeatis : quia Galgala captivata captivabitur : & Bethel erit, quaſi non ſit. Quærite Dominum, & vivite, ne ſuccendatur, ut ignis, domus Joſeph, & devoret eam, & non erit, qui extinguat domui Iſrael. Qui facit in excelſo judicium, & juſtitiam in terra poſuit : Qui facit (b) omnia, & transformat, & convertit in manè (c) umbram, & diem in noctem contenebrat : Qui vocat aquam maris, & effundit eam ſuper faciem terræ : (d) Dominus nomen ei. Qui (e) dividit contritionem ſuper fortitudinem, & miſeriam ſuper munitionem adducit. Odio habuerunt in portis arguentem, & (f) verbum ſanctum abominati ſunt. Propterea, quia pugno (g) percutiebant pauperes, & munera electa accipiebatis ab eis; domos dolatis lapidibus ædificâſtis, & non habitabitis in eis : vineas deſiderabiles plantâſtis, & non bibetis vinum earum. Quia cognovi multas impietates veſtras : & fortia ſunt peccata veſtra : conculcantes juſtum, accipientes (h) commutationes, & pauperes in portis (i) declinantes. Ideò qui intelligit, in tempore illo ſilebit : quia tempus (k) malorum eſt. Quærite bonum, & non malum, ut vivatis. Et erit ſic vobiſcum Dominus Deus omnipotens; ſicut dixiſtis; Odio habuimus mala, & dileximus bona. Et reddite in portis judicium; ut miſereatur Dominus Deus omnipotens his, qui reliqui ſunt de Joſeph. Ideò hæc dicit Dominus Deus omnipotens; In cunctis plateis planctus : & in omnibus viis dicetur; Væ, væ. Vocabitur agricola ad luctum, & planctum : (l) & in eis, qui ſciunt lamentationem, Et in omnibus viis planctus : quia (m) pertranſibo per medium tuî, dicit Dominus. Væ deſiderantibus diem Domini. Ut quid hæc vobis dies Domini? Et ea eſt tenebræ, & non lux. Quomodò ſi fugiat homo à facie leonis, & (n) incidat in eum urſus; & introeat in domum ſuam, & innitatur manibus ſuis ſuper parietem, & mordeat eum coluber.

MS.A. (ε) ἀναβαίνετε, (') ζήσετε, (") καταφάγεται (ζ) Κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιῶν (η) Ποιῶν (θ) προσώπου τῆς γῆς· Κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ· Διαιρῶν (ι) εἰς κεφαλὰς πτωχῶν, (κ) ξυστοὺς οἰκοδομήσετε, (λ) καὶ ἀμπελῶνας (μ) φυτεύσετε, (ν) πονηρός (ξ) τὸ πονηρόν, (ο) τὸ πονηρόν, καὶ ἠγαπήκαμεν τὸ καλόν·) (') ἐλεήσει (π) πλατείαις (") πάσαις ὁδοῖς (ρ) ἰδόντας (σ) ἐπελεύσομαι (τ) ὅταν ἐκφύγῃ (") εἰσπηδήσει (υ) ἀπερείσῃ (φ) πρὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 ולא תתבעון למהך לביתאל ולגלגלא לא תיתון ולבאר שבע לא תעברון ארי די
6 בגלגלא מגלא יגלון ודפלחין לטעותא בביתאל יהון ללמא : תבעו ית דחלתא
דיי ואתקימו דלמא ידלק כאשתא רוגזיה בבית יוסף וישיצי ולא יהי חיס בחובין
7 דהויתון פלחין לטעותא בבית אל : דהפכין לגידא דינא וזכותא לארעא רמשו :
8 שבקו למדחל מן קדם דעבד כימה וכסילא והפך לנהור קבל ויומא ללילי מקביל
9 דאמר לכנשא משרין סגיאן כמי ימא ומבדר להון על אפי ארעא יי שמיה : דמגבר
10 חלשין על תקיפין ובזוזין על כרכי תקיפין משליט : סנן לדמוכח להון בשערי בתי
11 דינא פתגמי אוריתא ולדממלל כיונתא מעקמין : בכן חלף במבזכון מסכניא
ומנסכון חשיכיא בתי גזית בניתון ולא תתבון בהון כרמי חמדתא נצבתון ולא תשתון
12 ית חמרהון : ארי גלי קדמי דסגיאין מרדיכון ותקיפן חובתכון מעיקין ליה לזכאה בדיל
13 לקבלא ממון דשקר ודין חשיכיא בבית כנשתהון מסטן : בכן מלפיא בעדנא
14 ההיא מן קדם רשיעיא שתיקו ארי עדן ביש הוא : תבעו לאוטבא ולא לאבאשא
15 בדיל דתתקימון ויהי כען מימרא דיי אלהים צבאות בסעדכון כמא דאמרתון : סנו
לאבאשא ורחמו לאיטבא ואתקינו בבית כנישתכון דינא מאים יתרחם מן קדם יי אלהא
16 צבאות על שארא דיוסף : בכן כדנן אמר יי אלהי צבאות יי בכל רחוביא מספדא
17 ובכל שוקיא יימרון וי וי ויערעון אכר לאבל ועביד מספדא לדידעי אליא : ובכל כרמיא
18 מספדא ארי אתגלי למעבד פורענות דין בגויך אמר יי : וי למחמדין ליומא דעתיד
למיתי מן קדם יי למא דנן לכון יומא דעתיד למיתי מן קדם יי הוא חשוך ולא נהור :
19 כמא דיערוק גברא מן קדם אריא ויערעניה דובא ויעול לביתא ויסמוך ידיה על כתלא
ויכתיניה חויא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

5 Non quæratis verò pergere ad Bethel, & ad Galgalam ne veniatis, & per Beerſabee ne tranſeatis, quia qui in Galgala, certiſſimè multabuntur exilio; 6 & qui colunt idola Bethel, redigentur in nihilũ. Quærite timorẽ Dñi, ut vita potiamini, ne fortè ſuccendatur ſicut ignis furor ejus in domo Joſeph, qui voret, nec ſit qui extinguat propter peccata veſtra, qui ſerviebatis idolis in 7 Bethel. Qui convertunt in abſinthiũ judiciũ, & juſtitiã in terrã projiciunt. 8 Deſierunt timere à facie [*ejus*] qui fecit Arcturũ & Orionẽ, & convertit in lucẽ tenebras, & diẽ in noctem obtenebrat : qui jubet congregari exercit⁹ multos inſtar aquarũ maris, & diſpergit eos ſuper faciẽ terræ : Dñs no-9 men ej⁹. Qui vires auget infirmis contra fortes, & direptoribus ſuper pro-10 pugnacula fortiſſimorum imperiũ donat. Odio proſequuntur eum qui corripit eos in *portis domorũ* judicii verbis Legis, & loquentem recta pravita-11 tis inſimulant. Idcircò pro eo quòd diripiebatis egenum, & vim pauperibus inferebatis : domos dolato lapide conſtruxiſtis, in quibus non habitabitis : vineas deſiderabiles plantâſtis, quarũ vinum haudquaquam bibetis. 12 Siquidẽ notũ eſt mihi quod permultæ ſint veſtræ prævaricationes, & fortia peccata veſtra : contribulant juſtũ ut ſuſcipiant mammona iniquitatis, & 13 judiciũ obſcurorũ pervertunt in domo congregationis ipſorũ. Propterea doctores tunc temporis propter impios conticuerunt, tempus enim malum 14 erat. Quærite benefacere & non malè, quò vivatis : tuncaderit Verbum 15 Dñi Dei exercituũ in auxiliũ veſtrũ ſicut dixiſtis. Odite malefacere, & bene operari diligite : & dirigite judiciũ in domo congregationis veſtræ : fortè miſericordia tribuetur à conſpectu Dñi Dei exercituum ſuper reliquias 16 Joſephi. Quamobrem ſic dicit Dñs Deus exercituum, Dñs ipſe : In omnibus plateis erit planctus, & in omnib⁹ compitis dicent, Væ, væ : & convocabunt agricolam ad luctum, & planctum emittentem ad *eos* qui ejulandi *ſunt* 17 *periti*. Atque in omnibus vinetis erit planctus; quia apparebo ut faciam 18 ultionẽ judicii in medio tui, dicit Dñs. Væ deſiderantibus diẽ qui venturus eſt à conſpectu Dñi : ad quid conducet vobis dies qui adventur⁹ eſt à facie 19 Dñi? ipſe obſcuritas eſt & non lux. Quomodo vir qui fugit à facie leonis, & occurret ei urſus, & ingreditur domum, & innitetur manu ſua ſuper parietem, & mordebit eum coluber.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܠܐ ܬܒܥܘܢ ܠܒܝܬ ܐܝܠ. ܘܠܓܠܓܠ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ. ܘܠܒܐܪ ܫܒܥ ܠܐ ܬܥܒܪܘܢ.
6 ܡܛܠ ܕܓܠܓܠ ܫܒܝܘ ܢܫܬܒܐ. ܘܒܝܬ ܐܝܠ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܗܘܬ. * ܒܥܘ
ܠܡܪܝܐ ܘܚܝܘ. ܕܠܐ ܢܕܠܩ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܒܝܬ ܝܘܣܦ. ܘܬܐܟܘܠ ܠܒܝܬ ܐܝܠ ܘܠܝܬ
7 8 ܕܡܕܥܟ. * ܕܗܦܟܝܢ ܕܝܢܐ ܠܡܪܪܬܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܠܐܪܥܐ. * ܫܒܩܘ ܠܕܥܒܕ ܟܝܡܐ
ܘܟܣܝܠܐ. ܘܗܦܟ ܠܨܦܪܐ ܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ. ܘܐܚܫܟ ܐܝܡܡܐ ܠܠܠܝܐ. ܩܪܐ ܠܡܝܐ ܕܝܡܐ.
9 ܘܐܫܕ ܐܢܘܢ ܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ ܡܪܝܐ ܫܡܗ. * ܕܡܦܠܓ ܬܒܪܐ ܥܠ ܥܫܝܢܐ. ܘܡܥܡܪ
10 ܠܐ ܙܕܩ ܡܢܚܠ. * ܕܣܢܝܘ ܠܡܟܣܢܐ ܒܬܪܥܐ. ܘܠܡܡܠܠܢܐ ܬܪܝܨܐ ܣܠܝܘܗܝ.
11 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܠܦ ܕܡܚܝܬܘܢ ܠܡܣܟܢܐ : ܘܡܘܗܒܬܐ ܓܒܝܬܐ ܢܣܒܬܘܢ ܡܢܗ.
ܒܬܐ ܕܦܣܝܠܬܐ ܕܒܢܝܬܘܢ. ܠܐ ܬܥܡܪܘܢ ܒܗܘܢ. ܘܟܪܡܐ ܕܪܓܝܓܬܐ ܕܢܨܒܬܘܢ. ܠܐ ܬܫܬܘܢ
12 ܚܡܪܗܘܢ. * ܡܛܠ ܕܝܕܥܬ ܕܣܓܝܐܝܢ ܚܘܒܝܟܘܢ. ܘܥܫܝܢܝܢ ܚܛܗܝܟܘܢ.
13 ܠܟܐܢܐ ܐܠܨܬܘܢ. ܘܫܘܚܕܐ ܢܣܒܬܘܢ. ܘܡܣܟܢܐ ܒܬܪܥܐ ܨܠܝܬܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܟܝܡܐ ܒܗ
14 ܒܙܒܢܐ ܢܫܬܘܩ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܕܒܝܫܬܐ. * ܒܥܘ ܛܒܬܐ ܘܠܐ ܒܝܫܬܐ
15 ܕܬܚܘܢ. ܘܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܬܘܢ. * ܣܢܘ ܒܝܫܬܐ ܘܐܚܒܘ
ܛܒܬܐ. ܘܐܩܝܡܘ ܒܬܪܥܐ ܕܝܢܐ. ܕܠܡܐ ܢܪܚܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ ܥܠ ܫܪܟܐ
16 ܕܝܘܣܦ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܒܟܠܗܘܢ ܫܘܩܐ ܡܪܩܕܬܐ.
ܘܒܟܠܗܘܢ ܦܘܪܣܐ ܢܐܡܪܘܢ. ܘܝ ܘܝ. ܘܢܩܪܘܢ ܠܐܟܪܐ ܠܐܒܠܐ. ܘܡܪܩܕܬܐ ܠܝܕܥܝ
17 18 ܐܘܠܝܬܐ. * ܘܒܟܠܗܘܢ ܟܪܡܐ ܡܪܩܕܬܐ. ܡܛܠ ܕܥܒܪ ܐܢܐ ܒܓܘܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܝ
ܠܪܓܘܓܝ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܚܫܘܟܐ ܗܘ ܘܠܐ ܢܘܗܪܐ.
19 * ܐܝܟ ܕܥܪܩ ܓܒܪܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܪܝܐ. ܘܦܓܥ ܒܗ ܕܒܐ : ܘܥܐܠ ܠܒܝܬܐ. ܘܣܡܟ ܐܝܕܗ
ܥܠ ܐܣܬܐ. ܘܢܟܬܗ ܚܘܝܐ.

5 Ac ne quæratis Beth-el, & Galgalam ne adeatis, néve tranſeatis ad Bin-ſebaa : quia Galgala procul dubio ibit in captivitatem, & 6 Beth-el erit quaſi non fuiſſet. Quærite Dominum, ut vivatis; ne ardeat velut ignis domus Joſephi, devoretque Bethelem, nemine 7 extinguente : Quòd judicium vertant in ab-8 ſynthium, juſtitiam in terram : Dereliquerint eum qui fecit Arcturum & Orionem, qui tenebras mortiferas vertit in lucem matutinam, & diem nocte obtenebrat; qui advocat aquas maris, & refundit eas ſuper faciem 9 terræ; cujus nomen Dominus eſt; Qui dominatum præbet imbecilli in fortem, & humi-10 lem ſuper excelſum attollit. Quòd pauperem odio proſequantur in porta, & eum qui 11 recta loquitur, deſpiciant : Iccirco, quia pauperem exagitâſtis, & munera ſelecta accepiſtis ab eo; in domibus cæſi lapidis quas ædificâſtis, non habitabitis; & vinearum expetibilium quas conſeviſtis, vinum nequa-12 quam bibetis. Novi enim multa eſſe ſcelera veſtra, & ingentia peccata veſtra. Oppreſſores juſti acceperunt munus, & pauperem in 13 porta perverterunt. Propterea qui prudens eſt, eo tempore ſilebit; quia tempus calamito-14 ſum erit. Quærite bona, non mala, ut vivatis : atque ita aderit vobis Dominus poten-15 tiſſimus, quemadmodum dixiſtis. Odio habete mala, & amate bona, & in porta jus conſervate : forſitan miſerebitur Dominus De-16 us potentiſſimus reliquiis Joſephi. Sic enim ait Dominus Deus potentiſſimus; In omnibus vicis erit luctus, & in omnibus plateis, dicent, Eheu eheu; & vocabunt agricolas ad 17 planctum, ad luctum eos qui nôrunt lamentationes; In omnibus quoque vineis erit luctus; quia tranſibo per medum tui, dicit Do-18 minus. Væ exoptantibus diem Domini : ad quid proderit vobis dies Domini? obſcura 19 namque eſt, non lucida. Perinde ac cui leonem fugienti occurrat urſus; aut domum ingreſſus, manu ſuâ innitatur parieti, & mordeat eum ſerpens.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ولا تطلبوا بيت ايل * والي الجلجال لا تدخلوا * وعلي بير الحلف لا تصعدوا * لان
6 الجلجال يسبي * وبيت ايل يكون كانه لم يكن * اطلبوا الرب فتحيون كيلا يلتهب
7 مثل النار بيت يوسف وتاكله * وليس يكون من يطفي في بيت اسرايل * الرب الصانع
8 الي العلا حكما * ووضع عدلا في الارض * الصانع كلا ومهييه ومبدله بالغداة ظلا * ومظلم
النهار ليلا * الداعي ماء البحر * ومهرقه علي وجه كل الارض * الرب الاله الضابط الكل اسمه *
9 10 المقسم كسرا علي قوة * والجالب سقوه علي حصن * ابغضوا المبكت في الابواب * والقول
11 البار رذلوه * لاجل هذا من اجل انهم افقعوا روس المساكين * وقبلتم الهدايا الحسان منهم *
بنيتم بيوتا صخرية ولن تسكنوا فيها * وغرستم كروما مشتهاة ولن تشربوا منها خمرا *
12 لاني علمت بذنوبكم الكثيرة * وخطاياكم قوية * تدوسون الصديق * وتاخذون
13 المقايضات المبكتات الفقراء في الابواب * لاجل هذا الفهم في ذلك الزمان يسكت * لان الزمان
14 شرير هو * اطلبوا الجيد لا الشرير كي تحيوا * ويكون هكذا معكم الرب الاله الضابط
15 الكل * هكذا قولوا * ابغضنا الشرور واحببنا الجيدات * وردوا الحكم في الابواب * كي
16 يرحم الرب الاله الضابط الكل بقايا يوسف * لاجل هذا هكذا يقول الرب الاله الضابط الكل
في كل الشوارع مناحة * وفي جميع الطرقات يدعي ويل ويل * يدعا الفلاح للحزن والمناحة *
17 والذين يعلمون المراثي * وفي جميع الطرق مناحة * من اجل اني اجوز في وسطك يقول
18 الرب * ويل الذين يشتهون يوم الرب * لماذا هو لكم يوم الرب * هذا هو لكم ظلمة وليس
19 نور * كما اذا هرب انسان من وجه الاسد وسقط له الدب ويدخل الي بيته ويمر يده علي
الحايط فتنهشه الحية *

5 Et ne quæratis Beth-il, & ad Galgalem ne ingrediamini, & ſuper puteum juramenti ne aſcendatis : nam Galgal captiva erit, & Beth-il erit ac ſi non 6 fuiſſet. Quærite Dominum, & vivetis : ne ſuccendatur ſicut ignis domus Joſephi, & devoret eam; nec adſit 7 qui extinguat in domo Iſraelis. Dominus qui exercet in excelſis judicium, 8 & poſuit æquitatem in terra, Qui omnia fecit, diſponit, & matutino tempore mutat in umbram, quique diem obſcurat in noctem, qui maris aquam evocat, refunditque eam ſuper totius terræ ſolum; Dominus Deus omnipo-9 tens eſt nomen ejus : Qui fractionem diſtribuit ſuper fortitudinem, & ad-10 ducit miſeriam ſuper munitionem. Odio habuerunt arguentem in portis, & ſer-11 monem juſtum aſpernati ſunt : Idcirco, quia fuſti tutuderunt capita pauperum, & dona ſelecta ab eis accepiſtis; ædificâſtis ædes lapideas, at nequaquam habitabitis in eis; plantâſtis vineas exquiſitas, at nequaquam bibetis ex eis vi-12 num. Nam plurimas culpas veſtras agnoſco, & peccata veſtra gravia ſunt : conculcatis juſtum, & accipitis permutationes quæ arguunt egenos in portis. 13 Ideo prudens eo tempore ſilebit, quia 14 tempus malum erit. Quærite bonum, non malum, ut vivatis : atque ita erit vobiſcum Dominus Deus omnipotens. 15 Sic dicite, Odio habemus mala, & bona diligimus : & reddite judicium in portis; miſereatur Dominus Deus omnipo-16 tens reliquiarum Joſephi. Propterea, ſic ait Dominus Deus omnipotens; In omnibus vicis erit luctus, & in viis omnibus clamabitur; Væ, væ; vocabitur agricola ad mœrorem & luctum, ac ii 17 qui nôrunt lamentationes : In omnibus, inquam, viis erit luctus, quia tranſibo per medium tui, ait Dominus. 18 Væ iis qui expetunt diem Domini : quid prodeſt vobis dies Domini? ea vo-19 bis erit tenebræ non lux : Quemadmodum cùm fugit aliquis à facie leonis, & incidit in eum urſus; vel ingreſſus domum ſuam imponit manum ſuam parieti, morditque eum coluber.

עמוס : ו

non & ? caligo & ? : lux non & , Domini dies tenebrositas Nonne
20 הֲלֹא־חֹשֶׁךְ יוֹם יְהוָה וְלֹא־אוֹר וְאָפֵל וְלֹא־
odorabo non & : vestras solennitates reprobavi , Odivi ? ei splendor
21 נֹגַהּ לוֹ׃ שָׂנֵאתִי מָאַסְתִּי חַגֵּיכֶם וְלֹא אָרִיחַ
, ascensiones mihi obtuleritis si Quia .vestras retentiones in
22 בְּעַצְּרֹתֵיכֶם׃ כִּי אִם־תַּעֲלוּ־לִי עֹלוֹת
non vestrorum pinguium pacificationem & : volam non vestra munera &
וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֶרְצֶה וְשֶׁלֶם מְרִיאֵיכֶם לֹא
cantum & : tuorum canticorum turbam me desuper Remove .respiciam
23 אַבִּיט׃ הָסֵר מֵעָלַי הֲמוֹן שִׁרֶיךָ וְזִמְרַת
: judicium , aquæ sicut se volvat Et .audiam non tuorum nablorum
24 נְבָלֶיךָ לֹא אֶשְׁמָע׃ וְיִגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט
munus & , sacrificia Nunquid .fortis torrens veluti justitia &
25 וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן׃ הַזְּבָחִים וּמִנְחָה
domus annis quadraginta , deserto in mihi fecistis appropinquare
הִגַּשְׁתֶּם־לִי בַמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה בֵּית
Saturnum & , vestrum regem Zichuth portastis Et ? Israel
26 יִשְׂרָאֵל׃ וּנְשָׂאתֶם אֵת סִכּוּת מַלְכְּכֶם וְאֵת כִּיּוּן
fecistis quos , vestrorum deorum stellam ; vestrarum imaginum
צַלְמֵיכֶם כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
dixit : Dammesec trans vos faciam migrare Et .vobis
27 לָכֶם׃ וְהִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מֵהָלְאָה לְדַמָּשֶׂק אָמַר
.ejus nomen exercituum Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

CAP. VI. ו

nuncupatis , Someron monte in fidentibus & , Sijon in quietis Væ
1 הוֹי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן וְהַבֹּטְחִים בְּהַר שֹׁמְרוֹן נְקֻבֵי
Transite .Israel domus eos ad venerunt & , gentium principium
2 רֵאשִׁית הַגּוֹיִם וּבָאוּ לָהֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ עִבְרוּ
descendite & : magnam Chamath inde ite & , videte & , Calneh
כַלְנֵה וּרְאוּ וּלְכוּ מִשָּׁם חֲמַת רַבָּה וּרְדוּ
num ? istis regnis præ bonæ Nunquid .Pelistim Ghath
גַת־פְּלִשְׁתִּים הֲטוֹבִים מִן־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה אִם־
: malum diem ad Elongantes ? vestro termino præ eorum terminus multus
3 רַב גְּבוּלָם מִגְּבֻלְכֶם׃ הַמְנַדִּים לְיוֹם רָע
lectis super Jacentes .rapinæ habitare appropinquare fecistis &
4 וַתַּגִּישׁוּן שֶׁבֶת חָמָס׃ הַשֹּׁכְבִים עַל־מִטּוֹת
, pecore de agnos comedentes & : suis stratis super dilenti & , dentis
שֵׁן וּסְרֻחִים עַל־עַרְשׂוֹתָם וְאֹכְלִים כָּרִים מִצֹּאן
: nabli os super Particularizantes .saginarii medio de vitulos &
5 וַעֲגָלִים מִתּוֹךְ מַרְבֵּק׃ הַפֹּרְטִים עַל־פִּי הַנָּבֶל
Bibentes .cantici instrumenta sibi excogitaverunt David sicut
6 כְּדָוִיד חָשְׁבוּ לָהֶם כְּלֵי־שִׁיר׃ הַשֹּׁתִים
condolent non & : se ungunt unguentorum præcipuo & , vinum phialis in
בְּמִזְרְקֵי יַיִן וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ וְלֹא נֶחְלוּ
capite in migrabunt nunc Quapropter .Joseph contritione super
7 עַל־שֵׁבֶר יוֹסֵף׃ לָכֵן עַתָּה יִגְלוּ בְּרֹאשׁ
Dominus Juravit .extensorum funeris convivium recedet & : transmigrantiū
8 גֹּלִים וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים׃ נִשְׁבַּע אֲדֹנָי
Abominans : exercituum Deus Dominus dixit , sua anima in Dominus
יֱהוִה בְּנַפְשׁוֹ נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מְתָאֵב
concludam & : odi ejus palatia & , Jahacob superbiam ego
אָנֹכִי אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב וְאַרְמְנֹתָיו שָׂנֵאתִי וְהִסְגַּרְתִּי
decem remanserint si , erit Et .ejus plenitudinem & , civitatem
9 עִיר וּמְלֹאָהּ׃ וְהָיָה אִם־יִוָּתְרוּ עֲשָׂרָה
.morientur & , una domo in viri
אֲנָשִׁים בְּבַיִת אֶחָד וָמֵתוּ׃

Verſio VULG. LAT.

20 Numquid non tenebræ dies Domini, & non lux: & caligo, & non ſplendor in ea? 21 Odi, & projeci feſtivitates veſtras: & non capiam odorem cœtuum 22 veſtrorum. Quòd ſi obtuleritis mihi holocautomata, & munera veſtra, non ſuſcipiam: & vota pinguium veſtrorum non reſpiciam. 23 Aufer à me tumultum carminum tuorum: & cantica lyræ 24 tuæ non audiam. Et revelabitur quaſi aqua judicium, & juſtitia quaſi torrens fortis. 25 Numquid hoſtias & ſacrificiū obtuliſtis mihi in deſerto quadraginta 26 annis, domus Iſrael? Et portâſtis tabernaculum Moloch veſtro, & imaginem idolorum veſtrorum, ſidus Dei veſtri, quæ feciſtis 27 vobis. Et migrare vos faciam trans Damaſcum, dicit Dominus: Deus exercituum nomen ejus.

CAP. VI.

1 VÆ qui opulenti eſtis in Sion, & confiditis in monte Samariæ: optimates capita populorum, ingredientes pompaticè domum Iſ-2 rael. Tranſite in Chalane, & videte, & ite indè in Emath magnam: & deſcendite in Geth Palæſtinorum, & ad optima quæque regna horum: ſi latior terminus 3 eorum termino veſtro eſt. Qui ſeparati eſtis in diem malum: & appropinquatis ſolio iniquitatis. 4 Qui dormitis in lectis eburneis, & laſcivitis in ſtratis veſtris: qui comeditis agnum de grege, & 5 vitulos de medio armenti. Qui canitis ad vocem pſalterii: ſicut David putaverunt ſe habere vaſa 6 cantici. Bibentes vinum in phialis, & optimo unguento delibuti: & nihil patiebantur ſuper con-7 tritione Joſeph. Quapropter nunc migrabūt in capite tranſmigrantium: & auferetur factio laſcivi-8 entium. Juravit Dominus Deus in anima ſua, dicit Dominus Deus exercituum: Deteſtor ego ſuperbiam Jacob, & domos ejus odi, & tradam civitatem cum habita-9 toribus ſuis. Quòd ſi reliqui fuerint decem viri in domo una, & ipſi morientur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 Οὐχὶ σκότος ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου, καὶ οὐ φῶς, καὶ γνόφος οὐκ ἔχων φέγγος αὐτῇ; 21 Μεμίσηκα, ἀπῶσμαι ἑορτὰς ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ ὀσφρανθῶ θυσίας ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ὑμῶν. 22 Διότι (χ) ἐὰν ἐνέγκητέ μοι (ʺ) ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας ὑμῶν οὐ προσδέξομαι (ψ), καὶ σωτηρίους ἐπιφανείας ὑμῶν οὐκ ἐπιβλέψομαι. 23 Μετάστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου, καὶ ψαλμὸν ὀργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι. 24 Καὶ κυλισθήσεται ὡς ὕδωρ κρίμα, 25 καὶ δικαιοσύνη ὡς χειμάῤῥους ἄβατος. Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι (ω) οἶκος Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ; 26 Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥαιφὰν, τοὺς (α) τύπους αὐτῶν οὓς ἐποιήσατε ἑαυτοῖς. 27 Καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Δαμασκοῦ, λέγει κύριος· ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.

20 Nonne tenebræ dies Domini, & non lux? & caligo non habens ſplendorem hæc? 21 Odio habui, repuli feſtivitates veſtras, nec odorabor hoſtias in conventionibus veſtris: 22 Quia, ſi obtuleritis mihi holocauſta, & ſacrificia veſtra; non ſuſcipiam, & (o) ſalutares præſentiæ veſtræ non reſpiciam. 23 (p) Transfer à me ſonitum carminum tuorum: & pſalmum organorum tuorum non audiam. 24 Et volvetur, ſicut aqua, judicium; & juſtitia, ſicut torrens invius. 25 Nunquid victimas, & hoſtias obtuliſtis mihi, domus Iſrael, quadraginta annis in eremo? 26 Et aſſumpſiſtis (q) tabernaculum (r) Moloch, & ſydus Dei veſtri (ſ) Rhephan, figuras eorum, quas feciſtis vobis. 27 Et transferam vos trans Damaſcū, dicit Dominus: Deus omnipotens nomen ei.

MS. A. (χ) καὶ ἐὰν (ʺ) τὰ ὁλοκαυτώματα (ψ) αὐτὰ, καὶ σωτηρίου (ω) ἐν τῇ ἐρήμῳ οἶκος Ἰσραὴλ τεσσεράκοντα ἔτη, λέγει κύριος. Καὶ (α) τύπους οὓς

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 ΟΥαὶ τοῖς ἐξουθενοῦσι Σιὼν, καὶ τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ τὸ ὄρος Σαμαρείας, ἀπετρύγησαν ἀρχὰς ἐθνῶν, καὶ εἰσῆλθον αὐτοί. 2 οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ Διάβητε πάντες καὶ ἴδετε, καὶ διέλθατε ἐκεῖθεν εἰς (α) Ἐμαθραββὰ, καὶ κατάβητε ἐκεῖθεν εἰς Γὲθ ἀλλοφύλων, τὰς κρατίστας ἐκ πασῶν τῶν (β) βασιλειῶν τούτων, εἰ (ʺ) πλείονα τὰ ὅρια αὐτῶν 3 ἐστὶ τῶν ὑμετέρων ὁρίων. Οἱ (γ) ἐρχόμενοι εἰς ἡμέραν κακὴν, οἱ ἐγγίζοντες καὶ ἐφαπτόμενοι σαββάτων ψευδῶν, 4 Οἱ καθεύδοντες ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων, καὶ κατασπαταλῶντες ἐπὶ ταῖς στρωμναῖς αὐτῶν, καὶ ἔσθοντες ἐρίφους ἐκ ποιμνίων, καὶ μοσχάρια (δ) ἐκ μέσου βουκολίων γαλαθηνὰ, 5 Οἱ (ε) ἐπικροτοῦντες πρὸς τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων, ὡς (ζ) ἑστηκότα ἐλογίσαντο, καὶ 6 οὐχ ὡς φεύγοντα, Οἱ πίνοντες τὸν διυλισμένον οἶνον, καὶ τὰ πρῶτα μύρα χριόμενοι, καὶ οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπὶ τῇ συντριβῇ 7 Ἰωσήφ. Διὰ τοῦτο νῦν αἰχμάλωτοι ἔσονται ἀπ' ἀρχῆς δυναστῶν, καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵππων ἐξ Ἐφραίμ· 8 Ὅτι ὤμοσε κύριος καθ' ἑαυτοῦ, (η) Διότι βδελύσσομαι ἐγὼ πᾶσαν τὴν ὕβριν Ἰακὼβ, καὶ τὰς χώρας (θ) αὐτοῦ μεμίσηκα, καὶ ἐξαρῶ πόλιν σὺν πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν. 9 Καὶ ἔσται, ἐὰν ὑπολειφθῶσι δέκα ἄνδρες ἐν οἰκίᾳ μιᾷ, (ι) καὶ ἀποθανοῦνται.

CAP. VI.

1 VÆ, (a) qui deſpiciunt Sion, & qui confidunt in monte Samariæ. (b) Vindemiârunt primitias gentium: & ingreſſi ſunt ipſi. 2 Domus Iſrael, Tranſite omnes, & (c) videte: & pertranſite indè in (d) Ematrabba: & deſcendite indè in Geth alienigenarum, optimas ex omnibus regnis his: ſi ampliores ſunt termini eorum terminis veſtris. 3 Venientes in diem malum, appropinquantes, & tangentes ſabbata mendacia; 4 Dormientes in lectis eburneis, affluentes deliciis in ſtratis ſuis, & comedentes hœdos de gregibus, & lactentes vitulos de medio armentorum, 5 (e) Prævalentes ad vocem organorum. (f) Quaſi ſtantia putaverunt, & non quaſi fugientia. 6 Qui bibunt vinum (g) defæcatum, & primis unguentis unguntur, & nihil patiebantur ſuper contritione Joſeph. 7 Propterea nunc captivi erunt ab initio (h) fortium: & auferetur hinnitus equorum ex Ephræm: 8 Quia juravit Dominus per (i) ſemetipſum; Quia abominor ego omnē contumeliam Jacob, et regiones ejus odi, et auferam civitatem cum omnibus habitatoribus ſuis. 9 Et erit, ſi remanſerint decem viri in domo una; et morientur,

MS. A. (α) Αἱμαθραββὰ, (β) βασιλειῶν (ʺ) πλείονα (γ) εὐχόμενοι (δ) ἐκ βουκολίων (ε) ἐπικροτοῦντες (ζ) ἑστῶτα (η) Ὅτι (θ) αὐτῶν (ι) ἀποθανοῦνται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 הֲלָא חֲשׁוֹךְ יוֹמָא דַעֲתִיד לְמֵיתֵי מִן קֳדָם יְיָ וְלָא נְהוֹר וְקַבַל וְלָא זְהוֹר לֵיהּ׃ סְנֵיתִי רְחֵיקִית
21 חַגֵּיכוֹן וְלָא אֲקַבֵּל בְּרַעֲוָא קוּרְבַּן כְּנִשְׁתְּכוֹן׃ אֲרֵי אִם תַּסְּקוּן קֳדָמַי עֲלָוָן וְקוּרְבָּנֵיכוֹן לָא
22 לְרַעֲוָא וְנִכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן לָא יִתְקַבְּלוּן קֳדָמַי׃ אַעְדִּי מִן קֳדָמַי אִתְרְגוֹשֵׁת זְמָרָךְ וּנְגוּן
23 כִּנָּרָךְ לָא אֶשְׁמַע׃ וְיִתְגְּלֵי כְּמַיָּא דִינָא וְזָכוּתָא כְּנַחַל מְגַבַּר׃ הֲנִכְסַת קוּדְשִׁין וְקוּרְבְּנִין
24 25 קָרֵבְתּוּן קֳדָמַי בְּמַדְבְּרָא אַרְבְּעִין שְׁנִין בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וּנְטַלְתּוּן יָת סִכּוּת כּוּמְרֵיכוֹן
26 וְיָת כִּיּוּן צַלְמֵיכוֹן כּוֹכַב טַעֲוַתְכוֹן דִּי עֲבַדְתּוּן לְכוֹן׃ וְאַגְלֵי יַתְכוֹן מֵהָלְאָה לְדַמֶּשֶׂק
27 אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ׃

ו

1 וַי דְּשַׁלְיָן שְׁלֵוָא בְצִיּוֹן וּמִתְרַחֲצִין עַל כְּרַכָּא דְשׁוֹמְרוֹן מְקַיְּמִין שׁוּם בְּנֵיהוֹן כְּשׁוּם בְּנֵי
2 עַמְמַיָּא וְכָל דְּמִן דְּיִסְתַּמְכוּן עֲלֵיהוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ עִבְרוּ לְכַלְנֵה וַחֲזוֹ וְאִזִּילוּ מִתַּמָּן
לַחֲמַת רַבָּה וְחוּתוּ לְגַת דִּפְלִשְׁתָּאֵי הֲטָבִין מִן מַלְכְוָתָא הָאִלֵּין אִם סַגִּי תְחוּמְהוֹן
3 מִתְּחוּמְכוֹן׃ אִנּוּן מְרַחֲקִין יוֹם בִּישׁ וְאַתּוּן מְקָרְבִין בְּבֵית כְּנִשְׁתְּכוֹן חֲטוֹף׃ דְּשָׁכְבִין
4 עַל עַרְסָן דִּמְכַבְּשָׁן בְּשֵׁן דְּפִיל וְעוֹמְקִין עַל עַרְסֵיהוֹן וְאָכְלִין פְּטִימִין מֵעָנָא וְעֶגְלִין
5 6 מִגּוֹ רִבְקָא׃ דִּמְנַגְּנִין עַל פּוּם נִבְלָא כְּדָוִיד אַתְקִינוּ לְהוֹן מָנֵי זְמָרָא׃ דְּשָׁתַן בְּפִילָוָן
7 דִּכְסַף חֲמַר וְרֵישׁ מִשְׁחִין טָבִין מִתְמַשְׁחִין וְלָא כָּאֵיב לְהוֹן עַל תְּבִירֵיהּ דְּיוֹסֵף׃ בְּכֵן
8 כְּעַן יִגְלוֹן בְּרֵישׁ גָּלָן וְיֶעְדּוֹן מִנְּהוֹן מַרְזְחִין וּמַכִּיכִין׃ קַיֵּים יְיָ אֱלֹהִים בְּמֵימְרֵיהּ אֲמַר יְיָ
אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מְנַבֵּל אֲנָא יָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּבֵיתֵיהּ דְּיַעֲקֹב וּבִרְנְיָתֵיהּ רְחֵקִית וְאֶמְסַר
9 קַרְתָּא וּמְלֹאָהּ׃ וִיהֵי אִם יִשְׁתָּאֲרוּן עַסְרָא גַּבְרִין בְּבֵיתָא חַד וִימוּתוּן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

20 Nonne tenebroſus eſt dies qui venturus eſt à facie Domini & non 21 lucidus? & caligo erit in eo, & non ſplendor? Odio habui, reprobavique feſtivitates veſtras, nec benevolè excipiam oblationem congre-22 gationis veſtræ. Quoniam ſi offeratis coram me holocauſtomata & oblationes veſtras, non erunt acceptabiles, & victimæ ſanctificatæ ve-23 ſtræ non recipientur à me. Aufer à conſpectu meo ſonitum carmi-24 num tuorum, & modulationem citharæ tuæ non audiam. Et revela-25 bitur tanquam aqua judicium, & juſtitia ſicut torrens inundans. Nunquid hoſtias ſanctificatas & oblationes obtuliſtis coram me in deſerto 26 quadraginta annis domus Iſrael? Et portâſtis tabernaculum Sacerdotum veſtrorum, & Chiun imaginem veſtram, Sydus idolum ve-27 ſtrūm quod feciſtis vobis. Et ablegabo vos ultra Damaſcum, ait Dominus, Deus exercituum nomen ejus.

CAP. VI.

1 VÆ quietè degentibus in Sion, & qui confidunt in arce Samariæ, imponentibus nomen filiorum ſuorum ſecundùm nomen filiorum genti-2 um, & omnium quibus innititur domus Iſrael. Tranſite in Calne & videte, & contendite indè in Emath magnam, atque deſcendite in Gath Philiſtinorum: num meliores ſunt regnis his, an latior eſt terminus eo-3 rum termino veſtro? Ipſi prorogabant diem malum, vos autem propè 4 facitis in domo congregationis veſtræ rapinas. Qui dormiunt in lectis ſtratis ebore, & ſubmergunt ſe in lectis ſuis, & comedunt pinguia ex 5 ovibus & vitulos de medio ſaginarii. Qui modulos concinunt ſuper os na-6 bli, ſicut David præparaverunt ſibi inſtrumenta muſica. Qui bibunt in phialis argenteis vinum, & præſtantiſſimis optimiſque unguentis ſeſe in-7 ungunt: nec tangit eos dolor ex contritione Joſephi. Quapropter nunc exulabunt ipſi inter primos captivos, & recedent ab eis gaudia ac ſtra-8 gula ſubtilia. Juravit Dominus Deus per verbum ſuum, dixit Dominus Deus *Iſrael*: Abominor ego domum ſanctuarii *domus* Jacob, & palatia ejus execror, quin & tradam civitatem & 9 plenitudinem ejus. Accidétque ſi remanſerint ſuperſtites decem viri in domo una, ut mortem oppetant.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܳܟ݂ܰܢܳܐ ܗܽܘ ܝܰܘܡܶܗ ܕܡܳܪܝܳܐ. ܚܶܫܽܘܟ݂ܳܐ ܗܽܘ ܘܠܳܐ ܢܽܘܗܪܳܐ. ܥܰܡܛܳܢܳܐ ܗܽܘ
20 ܘܠܰܝܬ ܒܶܗ ܙܰܠܺܝܩܳܐ.
* ܣܢܶܝܬ ܘܰܐܣܠܺܝܬ ܥܺܐܕܰܝܟ݂ܽܘܢ. ܘܠܳܐ ܐܶܪܰܘܰܚ ܕܶܒ݂ܚܰܝܟ݂ܽܘܢ. * ܐܶܦܶܢ ܬܰܣܩܽܘܢ ܠܺܝ 21
ܝܰܩܕܳܐ ܓܡܺܝܪܳܐ. ܒܩܽܘܪܒܳܢܰܝܟ݂ܽܘܢ ܠܳܐ ܐܶܨܒܶܐ. ܘܫܽܘܦܪܳܐ ܕܦܰܛܺܝܡܰܝܟ݂ܽܘܢ ܠܳܐ ܐܶܚܙܶܐ. * ܐܰܥܒܰܪ 22
ܡܶܢܝ ܩܳܠܳܐ ܕܙܡܳܪܳܟ݂. ܘܩܺܝܬܳܪܳܐ ܕܢܰܒ݂ܠܳܟ݂ ܠܳܐ ܐܶܫܡܰܥ. * ܘܢܶܬ݂ܓܠܶܐ ܐܰܝܟ݂ ܡܰܝܳܐ 23
ܕܺܝܢܳܐ. ܘܙܰܕܺܝܩܽܘܬ݂ܳܐ ܐܰܝܟ݂ ܢܰܚܠܳܐ ܥܰܫܺܝܢܳܐ. * ܕܶܒ݂ܚܶܐ ܘܩܽܘܪܒܳܢܶܐ ܩܰܪܶܒ݂ܬܽܘܢ ܠܺܝ 24
ܐܰܪܒܥܺܝܢ ܫܢܺܝܢ ܒܡܰܕܒܪܳܐ ܒܶܝܬ݂ ܐܺܝܣܪܳܝܶܠ. * ܐܶܠܳܐ ܫܩܰܠܬܽܘܢ ܡܰܫܟܢܶܗ ܕܡܰܠܟܘܡ 25
ܘܰܟ݂ܐܘܳܢ ܨܰܠܡܰܝܟ݂ܽܘܢ. ܟܰܘܟ݂ܒܳܐ ܕܰܥܒܰܕܬܽܘܢ ܠܟ݂ܽܘܢ ܐܰܠܳܗܳܐ. * ܘܰܐܫܒ݂ܶܝܟ݂ܽܘܢ ܠܗܰܠ ܡܶܢ ܕܰܪܡܣܽܘܩ 26
ܐܶܡܰܪ ܡܳܪܝܳܐ. ܐܰܠܳܗܳܐ ܚܰܝܠܬ݂ܢܳܐ ܫܡܶܗ. 27

20 Talis eſt dies Domini: obſcura eſt, non lucida; caliginoſa eſt, nec ullus eſt in ea ſplendor. 21 Odi & execror ſolennitates veſtras, & non odorabor ſacrificia veſtra. 22 Etiamſi obtuleritis mihi holocauſta perfecta, oblationibus veſtris non delectabor, neque pulchritudinem ſaginatorum veſtrorum aſpiciam. 23 Amovebo à me vocem cantûs tui, & concentum lyræ tuæ non ſum ampliùs auditurus. 24 Sed prodet ſe judicium ſicut aquæ, & juſtitia ceu torrens validus. 25 Num ſacrificia & munera obtuliſtis mihi quadraginta annis in deſerto, Iſraelitæ? 26 Imò portâſtis tabernaculum Malchomi & Chevanis idoli veſtri, ſydus quod feciſtis vobis deum. 27 Efficiam ut captivi abducamini ultra Damaſcum, dicit Dominus, cujus nomen eſt Deus potentiſſimus.

ܩܦܠܐܘܢ ܘ *

* ܘܳܝ ܠܰܡܫܺܝܛܺܝܢ ܠܨܶܗܝܽܘܢ. ܘܠܰܡܬ݂ܟ݂ܠܺܝܢ ܕܰܒ݂ܛܽܘܪܳܐ ܕܫܳܡܪܺܝܢ. ܘܡܒ݂ܰܕܪܺܝܢ ܪ̈ܺܫܰܝ ܥܰܡ̈ܡܶܐ. ܘܡܰܥܠܺܝܢ
1 ܠܗܽܘܢ ܒܢܰܝ̈ ܐܺܝܣܪܳܝܶܠ. * ܥܒ݂ܽܘܪܘ ܠܟ݂ܰܠܢܶܐ ܘܰܚܙܰܘ. ܘܙܶܠܘ ܡܶܢ ܬܰܡܳܢ ܠܚܰܡܰܬ݂ ܪܰܒܬܳܐ. ܘܰܚܘܽܘܬ݂ܘ
2 ܠܓܰܬ݂ ܕܦܠܶܫܬܳܝܶܐ. ܕܫܰܦܺܝܪܳܐ ܡܶܢ ܟܽܠܗܶܝܢ ܡܰܠܟܘ̈ܳܬ݂ܳܐ ܗܳܠܶܝܢ. ܐܶܢ ܣܰܓܺܝ ܬܚܽܘܡܗܽܘܢ
ܡܶܢ ܬܚܽܘܡܟ݂ܽܘܢ. * ܘܳܝ ܠܰܡܣܰܟܝܶܐ ܠܝܰܘܡܳܐ ܒܺܝܫܳܐ. ܘܡܰܩܪܒܺܝܢ ܠܫܰܒܬܳܐ ܕܛܠܽܘܡܝܳܐ. * ܕܰܫܟ݂ܺܝܒ݂ܺܝܢ 3
4 ܥܰܠ ܥܰܪ̈ܣܳܬ݂ܳܐ ܕܫܶܢܳܐ. ܘܡܶܬ݂ܦܰܪܦܪܺܝܢ ܥܰܠ ܫܽܘܝܳܝܗܽܘܢ. ܘܐܳܟ݂ܠܺܝܢ ܦܛܺܝܡܶܐ ܡܶܢ ܥܳܢܳܐ.
ܘܥܶܓ̈ܠܶܐ ܡܶܢ ܒܶܝܬ݂ ܬܰܘܪ̈ܶܐ. * ܕܢܳܩܫܺܝܢ ܥܰܠ ܦܽܘܡ ܟܶܢܳܪ̈ܶܐ. ܘܰܐܝܟ݂ ܕܰܘܺܝܕ ܚܫܰܒ݂ܘ ܡܳܐܢܰܝ̈ ܙܡܳܪܳܐ 5
ܕܫܳܬܶܝܢ ܚܰܡܪܳܐ ܡܨܰܠܠܳܐ. * ܘܡܶܫܚܳܐ ܪܺܫܳܝܳܐ ܡܫܺܝܚܺܝܢ. ܘܠܳܐ ܚܳܫܶܝܢ ܗܘܰܘ 6
ܥܰܠ ܬܒ݂ܳܪܶܗ ܕܝܰܘܣܶܦ. * ܡܶܛܽܠ ܗܳܢܳܐ ܢܶܫܬܒܽܘܢ ܒܪܺܫ ܫܶܒ݂ܝܳܐ. ܘܢܶܬ݂ܢܰܣܒ݂ ܙܶܡܪܳܐ ܡܶܢ 7
ܫܰܠܺܝܛܶܐ. * ܝܡܳܐ ܡܳܪܝܳܐ ܒܢܰܦܫܶܗ. ܘܐܶܡܰܪ ܡܳܪܝܳܐ ܐܰܠܳܗܳܐ ܚܰܝܠܬ݂ܢܳܐ. 8
ܕܡܣܰܠܶܐ ܐ̱ܢܳܐ ܠܫܽܘܒ݂ܗܳܪܶܗ ܕܝܰܥܩܽܘܒ݂. ܘܰܠܗܰܝܟܠܰܘܗܝ ܣܢܶܝܬ. ܘܰܐܫܠܶܡ ܡܕܺܝܢܬܳܐ ܒܰܡܠܳܝܗ.
* ܘܶܐܢ ܢܶܫܬܰܚܪܽܘܢ ܥܶܣܪܳܐ ܓܰܒ̈ܪܺܝܢ ܒܒܰܝܬܳܐ ܚܰܕ ܢܡܽܘܬܽܘܢ.
9

CAP. VI.

1 VÆ ſpernentibus Sionem, & fiduciam collocantibus in monte Samariæ, diſſipantibus principes populorum, & deportantibus ſibi filios Iſraelis. 2 Tranſite ad Cheliam, & videte: illinc abite ad Hemath-rabba, & deſcendite ad Gath Paleſthinorum, quæ eſt optima omnium regnorum iſtorum; num amplior ſit terminus eorum termino veſtro. 3 *Væ iis* qui præſtolantur diem malum, & promovent ad ſabbathum violentiæ, 4 Cubant ſuper lectis eburneis, & luxuriantur ſuper ſtratis ſuis: qui comedunt ſaginatos è gregibus, & vitulos ex armentis: 5 Qui pulſant ad os lyrarum, & ut David æſtimant inſtrumenta muſica: 6 Qui bibunt vinum limpidiſſimum, & unguentis præſtantiſſimis unguntur; neque ſolliciti ſūt de fractione Joſephi. 7 Idcircò captivi abducentur in fronte captivorū, & auferetur exultatio à principibus eorum. 8 Juravit Dominus dominorum per ſemetipſum, & Dominus Deus potentiſſimus dixit; Deteſtor faſtum Jacobi, & palatia ejus odi: ideo tradam urbem integram; 9 Et ſi fortè reliqui manſerint decem homines in eadem domo, morientur:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * أَلَيْسَ يَوْمُ ٱلرَّبِّ ظُلْمَةً وَلَيْسَ نُورٌ * وَضَبَابَةٌ لَيْسَ لَهُ ضَوْءٌ * أَبْغَضْتُ وَأَقْصَيْتُ أَعْيَادَكُمْ *
21 وَلَسْتُ أَشَمُّ ذَبِيحَةً فِي مَوَاسِمِكُمْ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ إِنْ قَدَّمْتُمْ لِي مُحْرَقَاتِكُمْ وَذَبَائِحَكُمْ لَسْتُ
22 أَقْبَلُهَا * وَلَسْتُ مُنْذُ ٱلْآنَ أَنْظُرُ خَلَاصَ ظُهُورِكُمْ * أَبْعِدْ عَنِّي لَحْنَ تَسَابِيحِكَ وَمِزْمَارَ أَرَاغِنِكَ
23 لَسْتُ أَسْمَعُهُ * وَيَنْدَحِرُ ٱلْحُكْمُ مِثْلَ ٱلْمَاءِ * وَٱلْعَدْلُ مِثْلَ ٱلْوَادِي ٱلَّذِي لَا يُسْلَكُ * هَلْ
24 25 ذَبَائِحَ وَضَحَايَا قَدَّمْتُمْ لِي فِي ٱلْبَرِّيَّةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَا بَيْتَ إِسْرَائِيلَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * وَأَخَذْتُمْ خَيْمَةَ
26 مُولُوخَ * وَكَوْكَبَ إِلٰهِكُمْ رَافَانَ * مِثَالَاتِهِمُ ٱلَّتِي صَنَعْتُمُوهَا لَكُمْ * فَأَسْبِيكُمْ لِأَبْعَدَ مِنْ
27 دِمَشْقَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ ٱلضَّابِطُ ٱلْكُلِّ ٱسْمُهُ *

20 *Nonne dies Domini tenebræ eſt, non lux;* 21 *& caligo ejus non habet lucem? Odi & repuli ſolennitates veſtras, & non odorabor hoſtiam in conventibus veſtris.* 22 *Nam licèt obtuleritis mihi holocauſta & ſacrificia veſtra, nequaquam accipiam illa, neque reſpiciam poſthac ſalutem comparitionis veſtræ.* 23 *Repellam à me concentum hymnorum tuorum, & pſalterium organorum tuorum non audiam.* 24 *Et volvetur judicium ſicut aqua, &* 25 *æquitas quaſi torrens impervius. An ſacrificia & hoſtias obtuliſtis mihi in deſerto quadraginta annis, O domus Iſraelis, ait Dominus?* 26 *Imò tuliſtis tabernaculum Molochi, & ſydus dei veſtri Raphanis, figuras eorum quas feceratis vobis.* 27 *Ideo captivos amandabo vos longiùs quàm Damaſcum, ait Dominus Deus, cujus nomen eſt Omnipotens.*

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ * ٱلْإِصْحَاحُ ٱلْعَاشِرُ *

1 * وَيْلٌ لِلَّذِينَ يُزْدَرُونَ بِصِهْيُونَ *
وَيَتَوَكَّلُونَ عَلَى جَبَلِ سَامِرَةَ ٱقْتَطَفُوا رُؤَسَاءَ ٱلْأُمَمِ وَهُمْ دَخَلُوا * يَا بَيْتَ إِسْرَائِيلَ ٱعْبُرُوا جَمِيعًا 2
وَٱنْظُرُوا * وَجُوزُوا مِنْ هُنَاكَ إِلَى حَمَاةَ ٱلْعُظْمَى * وَٱنْزِلُوا مِنْ هُنَاكَ إِلَى جَتَّ ٱلَّتِي لِلْقَبَائِلِ ٱلْغَرِيبَةِ *
ٱلْعَزِيزَاتِ مِنْ جَمِيعِ هٰذِهِ ٱلْمَمَالِكِ * أَحُدُودُهُمْ هِيَ أَكْثَرُ مِنْ حُدُودِكُمْ * أَيُّهَا ٱلْمُصَلُّونَ 3
فِي يَوْمِ ٱلسُّوءِ * ٱلْمُقْتَرِبُونَ وَٱللَّامِسُونَ ٱلسُّبُوتَ ٱلْكَاذِبَةَ * ٱلرَّاقِدُونَ عَلَى ٱلْأَسِرَّةِ ٱلْعَاجِيَّةِ * وَٱلْهَائِمُونَ 4
عَلَى فُرُشِهِمْ * وَٱلْآكِلُونَ ٱلْجِدَاءَ مِنَ ٱلْقُطْعَانِ * وَٱلْعُجُولَ ٱلرُّضَّعَ مِنْ أَوْآدِ ٱلْبَقَرِ * ٱلَّذِينَ 5
يُصَفِّرُونَ عَلَى أَصْوَاتِ ٱلْعِيدَانِ * وَٱحْتَسَبُوهُ مِثْلَ قَائِمٍ وَلَيْسَ مِثْلَ هَارِبٍ * ٱلَّذِينَ يَشْرَبُونَ 6
ٱلْخَمْرَ ٱلْمَرُوقَ * وَيَدَّهِنُونَ بِٱلْأَطْيَابِ ٱلْبِكْرِيَّةِ * وَلَمْ يَتَأَلَّمُوا ٱلْبَتَّةَ بِٱنْكِسَارِ يُوسُفَ * لِأَجْلِ 7
هٰذَا ٱلْآنَ يَصِيرُونَ مَسْبِيِّينَ مِنْ رَأْسِ ٱلْأَقْوِيَاءِ * وَيُنْزَعُ صَهِيلُ ٱلْخَيْلِ مِنْ أَفْرَامَ * لِأَنَّ ٱلرَّبَّ 8
أَقْسَمَ بِذَاتِهِ * مِنْ أَجْلِ أَنِّي أَنَا أَرْذُلُ كُلَّ كِبْرِيَاءِ يَعْقُوبَ * وَأَبْغَضْتُ كُوَرَهُ * وَأَنْزِعُ
مَدِينَةً مَعَ جَمِيعِ سُكَّانِهَا * وَيَكُونُ إِنْ تَبْقَى عَشْرُ رِجَالٍ فِي بَيْتٍ وَاحِدٍ فَيَمُوتُونَ *
9

CAP. VI. Textus decimus.

1 *VÆ iis qui neglectâ Sione confidunt in monte Samariæ; vindemiârunt principes gentium, & ipſi ingreſſi ſunt.* 2 *O domus Iſraelis, tranſite ſimul & videte, indeque pertranſite ad Hemath magnam, & illinc deſcendite in Gath quæ pertinet ad nationes exteras, omnium iſtorum regnorum fortiſſimas, utrum limites eorum plures ſint limitibus veſtris.* 3 *O qui preces funditis in die malo, qui accedentes tangitis ſabbatha falſa;* 4 *Qui decumbitis in lectis eburneis, & libidine exardeſcitis ſuper cubilibus veſtris, comeditis hædos è gregibus, & lactentes vitulos è præſepibus boum;* 5 *Qui pulſatis propter ſonos fidium, idque exiſtimatis ut rem ſtabilem, ac non ut fugientem;* 6 *Qui bibitis vinum limpidum, & ungitis vos unguentis matutinis, & nullatenus doletis contritionem Joſephi.* 7 *Propterea nunc captivi fient à principe fortium, & auferetur hinnitus equorum ab Aphremo.* 8 *Juravit enim Dominus per ſemetipſum, quòd ego abominor totam ſuperbiam Jacobi, & odi regiones ejus, auferamque urbem ipſius cum omnibus civibus ejus.* 9 *Fietque, ſi remanſerint decem viri in domo una, ut moriantur:*

עמוס : ז

de oſſa educendum ad ,eum cremabit & ,ſuus patruus eum tollet Et
10 וּנְשָׂאוֹ דּוֹדוֹ וּמְסָרְפוֹ לְהוֹצִיא עֲצָמִים מִן־
? tecum adhuc Num : domus lateribus in qui ei dicet & ,domo
הַבַּיִת וְאָמַר לַאֲשֶׁר בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת הַעוֹד עִמָּךְ
.Domini nomine in memorandum ad non quia,Tace ,dicet Et .Finis : dicet &
וְאָמַר אָפֶס וְאָמַר הָס כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם יְהוָה׃
magnam domum faciet percutere & ,præcipiens Dominus ecce Quia
11 כִּי־הִנֵּה יְהוָה מְצַוֶּה וְהִכָּה הַבַּיִת הַגָּדוֹל
petra in current Nunquid .ſciſſionibus parvam domum & : rimis
12 רְסִיסִים וְהַבַּיִת הַקָּטֹן בְּקִעִים׃ הַיְרֻצוּן בַּסֶּלַע
venenum in convertiſtis quoniam ? bobus in arabit Num ? equi
סוּסִים אִם־יַחֲרוֹשׁ בַּבְּקָרִים כִּי־הֲפַכְתֶּם לְרֹאשׁ
: verbo non in Lætantes ? abſinthium in juſtitiæ fructum & ,judicium
13 מִשְׁפָּט וּפְרִי צְדָקָה לְלַעֲנָה׃ הַשְּׂמֵחִים לְלֹא דָבָר
? cornua nobis aſſumpſimus noſtra fortitudine in Nónne : dicentes
הָאֹמְרִים הֲלוֹא בְּחָזְקֵנוּ לָקַחְנוּ לָנוּ קַרְנָיִם׃
Deus Dominus dixit , Iſrael domus vos ſuper ſuſcitans ego ecce Quia
14 כִּי הִנְנִי מֵקִים עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי
ad uſque ,Chamath introitu ab vos oppriment & : gentem ,exercituum
הַצְּבָאוֹת גּוֹי וְלָחֲצוּ אֶתְכֶם מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־
.deſerti torrentem
נַחַל הָעֲרָבָה׃

CAP. VII. ז

locuſtarum fictor ecce Et : Dominus Dominus mihi oſtendit Sic
1 כֹּה הִרְאַנִי אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה יוֹצֵר גֹּבַי
poſt ſerotina herba ecce Et : ſerotinam herbam aſcendendi principio in
בִּתְחִלַּת עֲלוֹת הַלָּקֶשׁ וְהִנֵּה־לֶקֶשׁ אַחַר
, terræ herbam comedere finierit ſi ,fuit Et .regis tonſiones
2 גִּזֵּי הַמֶּלֶךְ׃ וְהָיָה אִם־כִּלָּה לֶאֱכוֹל אֶת־עֵשֶׂב הָאָרֶץ
: Jahacob ſuſcitabit quis : obſecro parce Domine Domine : dixi &
וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה סְלַח־נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב
, erit Non : hoc ſuper Dominum Pœnituit ? ipſe parvulus quia
3 כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה עַל־זֹאת לֹא תִהְיֶה
ecce Et : Dominus Dominus mihi oſtendit Sic .Dominus dixit
4 אָמַר יְהוָה׃ כֹּה הִרְאַנִי אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה
voraginem conſumpſit & : Dominus Dominus igne in litem ad vocans
קֹרֵא לָרִב בָּאֵשׁ אֲדֹנָי יְהוִה וַתֹּאכַל אֶת־תְּהוֹם
ceſſa ,Domine Domine : dixi Et .partem conſumpſit & ,magnam
5 רַבָּה וְאָכְלָה אֶת־הַחֵלֶק׃ וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה חֲדַל־
Dominum Pœnituit ? ipſe parvus quia : Jahacob ſuſcitabit Quis .nunc
6 נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטֹן הוּא׃ נִחַם יְהוָה
Sic .Dominus Dominus dixit ,erit non iſtud etiam : hoc ſuper
7 עַל־זֹאת גַּם־הִיא לֹא תִהְיֶה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃ כֹּה
, perpendiculi murum ſuper ſtans Dominus ecce & : mihi oſtendit
הִרְאַנִי וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל־חוֹמַת אֲנָךְ
Quid : me ad Dominus dixit Et .perpendiculum ejus manu in &
8 וּבְיָדוֹ אֲנָךְ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־
; Dominus dixit & : Perpendiculum , dixi & ? Hamos videns tu
אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס וָאֹמַר אֲנָךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי
adjiciam non : Iſrael mei populi intimo in perpendiculũ ponens ego Ecce
הִנְנִי שָׂם אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל לֹא־אוֹסִיף
ſanctuaria & , Iſchac excelſa devaſtabuntur Et .eum pertranſire ultrà
9 עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃ וְנָשַׁמּוּ בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי
.gladio in Jarobham domum ſuper conſurgam & : deſolabuntur Iſrael
יִשְׂרָאֵל יֶחֱרָבוּ וְקַמְתִּי עַל־בֵּית יָרָבְעָם בֶּחָרֶב׃
regem Jarobham ad el---Beth ſacerdos Amaſiah miſit Et
10 וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה כֹּהֵן בֵּית־אֵל אֶל־יָרָבְעָם מֶלֶךְ־
: Iſrael domus interiore in Hamos te ſuper Conjuravit : dicendo , Iſrael
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל
.ejus verba omnia ſuſtinere terra poſſet non
לֹא־תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת־כָּל־דְּבָרָיו׃

Verſio VULG. LAT.

10 Et tollet eum propinquus ſuus, & comburet eum, ut efferat oſſa de domo: & dicet ei, qui in penetralibus domûs eſt; Numquid adhuc eſt penes te? 11 Et reſpondebit; Finis eſt. Et dicet ei; Tace, & non recor- 12 deris nominis Domini. Quia ecce Dominus mandabit, & percutiet domum majorem ruinis, & domum minorem ſciſſionibus. 13 Numquid currere queunt in petris equi, aut arari poteſt in bubalis, quoniam convertiſtis in amaritudinem judicium, & fructum juſtitiæ in abſynthium? 14 Qui lætamini in nihilo: qui dicitis; Numquid non in fortitudine noſtra aſſumpſimus no- 15 bis cornua? Ecce enim ſuſcitabo ſuper vos, domus Iſrael, dicit Dominus Deus exercituum, gentem: & conteret vos ab introitu Emath, uſque ad torrentem deſerti.

CAP. VII.

1 HÆc oſtendit mihi Dominus Deus: & ecce fictor locuſtæ in principio germinantium ſerotini imbris, & ecce ſerotinus poſt 2 tonſionem regis. Et factum eſt: cùm conſummâſſet comedere herbam terræ, dixi; Domine Deus, propitius eſto, obſecro: quis ſuſcitabit Jacob, quia parvulus 3 eſt? Miſertus eſt Dominus ſuper hoc: Non erit, dixit Dominus. 4 Hæc oſtendit mihi Dominus Deus: & ecce vocabat judicium ad ignem Dominus Deus: & devoravit abyſſum multam, & comê- 5 dit ſimul partem, Et dixi; Domine Deus, quieſce, obſecro: quis ſuſcitabit Jacob, quia parvulus 6 eſt? Miſertus eſt Dominus ſuper hoc: Sed & iſtud non erit, dixit 7 Dominus Deus. Hæc oſtendit mihi Dominus: & ecce Dominus ſtans ſuper murum litum, & in manu ejus trulla cæmentarii. Et dixit Dominus ad me; Quid tu vides, Amos? Et dixi; Trullam 8 cæmentarii. Et dixit Dominus; Ecce ego ponam trullam in medio populi mei Iſrael: non adji- 9 ciam ultrà ſuperinducere eum. Et demolientur excelſa idoli, & ſanctificationes Iſrael deſolabuntur: & conſurgam ſuper domum Je- 10 roboam in gladio. Et miſit Amaſias ſacerdos Bethel ad Jeroboam regem Iſrael, dicens; Rebellavit contra te Amos in medio domûs Iſrael: non poterit terra ſuſtinere univerſos ſermones ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

10 Καὶ ὑπολειφθήσονται οἱ καταλοιποι, καὶ λήψονται οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν, (κ) καὶ παραβιῶνται τοῦ ἐξενέγκαι τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἐκ τοῦ οἴκου. καὶ ἐρεῖ τοῖς προεστηκόσι τῆς οἰκίας, Εἰ ἔτι ὑπάρ- 11 χει παρὰ σοί; Καὶ ἐρεῖ, Οὐκ ἔτι. καὶ ἐρεῖ, Σίγα ἕνεκα τοῦ μὴ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα κυρί- 12 ου. Διότι ἰδοὺ κύριος ἐντέλλεται, καὶ πατάξει τὸν οἶκον τὸν μέγαν θλάσμασι, καὶ τὸν οἶκον 13 τὸν μικρὸν (λ) ῥάγμασιν. Εἰ διώξονται ἐν πέτραις ἵπποι; εἰ παρασιωπήσονται ἐν θηλείαις; (μ) ὅτι ἐξεστρέψατε εἰς θυμὸν κρί- 14 μα, καὶ καρπὸν δικαιοσύνης εἰς πικρίαν, Οἱ εὐφραινόμενοι ἐπ᾽ οὐδενὶ λόγῳ, οἱ λέγοντες, 15 Οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ ἡμῶν ἔσχομεν κέρατα; Διότι ἰδοὺ ἐγὼ (·) ἐπεγερῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς οἶκος (ν) Ἰσραὴλ ἔθνος, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ ἐκθλίψουσιν ὑμᾶς τοῦ (ξ) μὴ εἰσελθεῖν εἰς Αἱμάθ, καὶ (ο) ἕως τοῦ χειμάρρου τῶν δυσμῶν.

Et (k) remanebunt reliqui, & tollent domeſtici eorum, & conabuntur, ut efferant oſſa eorum de domo. Et dicet his qui præſunt domui; Si adhuc eſt apud te? Et dicet; Nequaquam. Et 11 dicet; Tace: ut non nomines nomen Domini. Propterea ecce 12 Dominus (l) mandat, & percutiet domum magnam ruinis, & domum parvam ſciſſionibus. Si 13 perſequentur in petris equi? ſi reticebunt ad fœminas? quoniam convertiſtis in furorem judicium, & fructum juſtitiæ in amaritudinem. Qui lætamini ſuper 14 nullo (m) verbo, qui dicitis; Nónne in fortitudine noſtra habuimus cornua? Quia ecce ego 15 ſuſcitabo ſuper vos, domꝰ Iſrael, gentem, ait Dominus virtutum, & conterent vos, ut non introeatis in Emath, & uſque ad torrentem Occidentis.

MS.A. (κ) καὶ οἱ * παραβιῶνται (λ) ῥήγμασιν. (μ) ὅτι ὑμεῖς (·) ἐπεγείρω (ν) τοῦ Ἰσραὴλ ἔθνος, καὶ ἐκθλίψουσιν (ξ) μὴ εἰς Ἐμάθ, (ο) ἕως

ΚΕΦ. ζʹ.

1 ΟΥτως ἔδειξέ μοι (α) κύριος ὁ θεός· καὶ ἰδοὺ ἐπιγονὴ ἀκρίδων ἐρχομένη ἑωθινή, καὶ 2 ἰδοὺ βροῦχος εἷς Γὼγ ὁ βασιλεύς. Καὶ ἔσται ἐὰν συντελέσῃ τοῦ καταφαγεῖν τὸν χόρτον τῆς γῆς, καὶ εἶπα, Κύριε κύριε, ἵλεως γενοῦ· τίς ἀναστήσει τὸν Ἰακώβ; ὅτι ὀλιγοστός ἐστι. 3 Μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ. Καὶ τοῦτο οὐκ 4 ἔσται, λέγει κύριος. Οὕτως ἔδειξέ μοι (β) κύριος· καὶ ἰδοὺ ἐκάλεσε τὴν δίκην ἐν πυρὶ κύριος, καὶ κατέφαγε τὴν ἄβυσσον τὴν πολλήν, καὶ κατέφαγε τὴν (γ) μερίδα κυρίου. 5 Καὶ εἶπα, Κύριε κόπασον δή, τίς ἀναστήσει 6 τὸν Ἰακώβ; ὅτι ὀλιγοστός ἐστι. Μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ. Καὶ τοῦτο οὐ μὴ γένηται, λέ- 7 γει κύριος. Οὕτως ἔδειξέ μοι κύριος· καὶ ἰδοὺ (δ) ἑστηκὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου, καὶ 8 ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, Τί σὺ ὁρᾷς Ἀμώς; καὶ εἶπα, Ἀδάμαντα. καὶ εἶπε κύριος πρός με, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐντάσσω ἀδάμαντα (ε) ἐν μέσῳ λαοῦ μου Ἰσραήλ, οὐκ ἔτι μὴ (ζ) προσθῶ τοῦ παρ- 9 ελθεῖν αὐτόν. Καὶ ἀφανισθήσονται βωμοὶ τοῦ γέλωτος, καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ Ἰσραὴλ (η) ἐρημωθήσονται, καὶ ἀναστήσομαι ἐπὶ τὸν οἶ- 10 κον Ἱεροβοὰμ ἐν ῥομφαίᾳ. Καὶ ἐξαπέστειλεν Ἀμασίας ὁ ἱερεὺς Βαιθὴλ πρὸς Ἱεροβοὰμ βασιλέα Ἰσραήλ, λέγων, Συστροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ Ἀμὼς ἐν μέσῳ οἴκου Ἰσραήλ, οὐ μὴ (θ) δύνηται ἡ γῆ ὑπενεγκεῖν (ι) πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ.

CAP. VII.

1 SIc oſtendit mihi Dominus Deus: Et ecce fœtus locuſtarum veniebat matutinus: & ecce 2 bruchus unus Gog rex. Et erit, ſi compleverit, ut devoret fœnum terræ: & dixi; Domine, (a) Domine, propitius eſto. Quis ſuſcitabit Jacob? quoniam modicus eſt. Pœniteat te, Domine, ſuper 3 hoc. Et hoc non erit, dicit Dominus. 4 Sic oſtendit mihi Dominus. Et ecce vocavit judicium in igne Dominus, & devoravit abyſſum multam, & comêdit partem (b) Domini. Et di- 5 xi; Domine, deſine nunc. Quis ſuſcitabit Jacob? quoniam parvulus eſt. Pœniteat te, Domine, 6 ſuper hoc. Et hoc non fiet, dicit Dominus. Sic oſtendit mihi Do- 7 minus. Et (c) ecce ſtabat ſuper murum (d) adamantinum: & in manu ejus adamas. Et dixit 8 Dominus ad me; Quid tu vides, Amos? Et dixi; Adamantem. Et dixit Dominus ad me; Ecce ego impono adamantem in medio populi mei Iſrael: nequaquam ultrà addam, ut pertranſeam eum. Et diſſipabuntur aræ riſûs: 9 & ſacrificia Iſrael deſolabuntur: & conſurgam ſuper domum Hieroboam in gladio. Et miſit 10 Amaſias ſacerdos Bethel ad Hieroboam regem Iſrael, dicens; Congregationes facit contra te Amos in medio domûs Iſrael. Non poterit terra ſuſtinere omnes ſermones ejus.

MS.A. (α) κύριος· καὶ ἰδοὺ (β) κύριος ὁ θεός· (γ) μερίδα. Καὶ εἶπα, Κύριε κύριε (δ) ἀνὴρ ἑστηκὼς (ε) εἰς μέσον (ζ) προσθήσω (η) ἐξερημωθήσονται, (θ) γένηται (ι) ἅπαντας

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וִיטַלְנֵיהּ קָרִיבֵיהּ מִיקִידָא לְאַפָּקָא גַרְמַיָא מִן בֵּיתָא וְיֵימַר לְדִי בְשִׁדָא דְבֵיתָא הַעוֹד כְּעַן
11 עִמָּךְ וְיֵימַר סָפוּ וְיֵימַר סַלֵק אֲרֵי כַד הֲווֹ קַיָמִין לָא הֲווֹ מְצַלָן בִּשְׁמָא דַיְיָ׃ אֲרֵי הָא יְיָ מְפַקֵּד
12 וְימַחֵי מַלְכוּ רַבָּא מְחָא תַקִיפָא וּמַלְכוּ זְעֵירָא מְחָא חַלָשָׁא׃ הֲיִרְהֲטוּן בְּכֵיפָא סוּסָוָן אִם
13 יִתְרְדֵי בְּתוֹרַיָא אֲרֵי הֲפַכְתּוּן לְרֵישׁ חִוְיָן בִּישִׁין דִינָא וּפֵרֵי זְכוּתָא לְגִידִין׃ דְחָדָן לְלָא
14 מִדְעַם דְאָמְרִין הֲלָא בְתוּקְפָנָא קְנֵינָא לָנָא נִכְסִין׃ אֲרֵי הָא אֲנָא מְקִים עֲלֵיכוֹן בֵּית
יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַם וְיִדְחֲקוּן יָתְכוֹן מִמַעֲלָנָא דַחֲמָת עַד נַחְלָא דְמֵישְׁרָא׃

ז

1 כְּדֵין אַחְזְנִי יְיָ אֱלֹהִים וְהָא בְּרִיַת גוֹבֵי בְּאֵשׁוּל צְמוֹחַ לְקִישׁ וְהָא צְמוֹחַ דַעֲדָק בָּתַר דְאִתְגְזִיזַת
2 שַׁחְתָּא דְמַלְכָּא׃ וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי לְמֵיכַל יָת עִסְבָּא דְאַרְעָא וַאֲמָרִית קַבֵּל בָּעוּתִי יְיָ אֱלֹהִים
3 שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבֵי שְׁאָרָא דְיַעֲקֹב מַן יְקוּם וְיִבְעֵי עַל חֲטָאֵיהוֹן אֲרֵי מְטַלְטְלִין אִנוּן׃ אֲתֵיב
4 יְיָ רוּגְזֵיהּ עַל דָא לָא תִתְקַיָם אֲמַר יְיָ׃ כִּדְנַן אַחְזְיַנִי יְיָ אֱלֹהִים וְהָא עָתִיד לְמֵדַן בְּאֶשָׁתָא יְיָ
5 אֱלֹהִים וַאֲכַלַת יָת תְּהוֹם רַבָּא וְשֵׁיצִיאַת יָת אַחְסָנְתָּא׃ וַאֲמָרִית קַבֵּל בָּעוּתִי יְיָ אֱלֹהִים
שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבֵי שְׁאָרָא דְבֵית יַעֲקֹב מַן יְקוּם וְיִבְעֵי עַל חֲטָאֵיהוֹן אֲרֵי מְטַלְטְלִין אִנוּן׃
6 7 אֲתֵיב יְיָ רוּגְזֵיהּ עַל דָא לָא תִתְקַיָם אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ כִּדְנַן אַחְזְיַנִי וְהָא יְיָ קָאֵם עַל
8 שׁוּר דְדִין וְקֳדָמוֹהִי דִין׃ וַאֲמַר יְיָ לִי מָה אַתְּ חָזֵי עָמוֹס וַאֲמָרִית דִין וַאֲמַר יְיָ הָא אֲנָא
9 עָבֵיד דִין בְּגוֹ עַמִּי יִשְׂרָאֵל לָא אוֹסִיף עוֹד לְמִשְׁבַּק לְהוֹן׃ וְיִצְדוּן בָּמַת יִשְׂחָק וּמַקְדְּשֵׁי
10 יִשְׂרָאֵל יֶחֶרְבוּן וְאֵקִים עַל בֵּית יָרָבְעָם דְקָטְלִין בְּחַרְבָּא׃ וּשְׁלַח אֲמַצְיָה רַבָּא
דְבֵיתְאֵל לְוָת יָרָבְעָם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר מְרִיד עֲלָךְ עָמוֹס בְּגוֹ בֵית יִשְׂרָאֵל לָא
תִכּוּל אַרְעָא לְסוֹבָרָא יָת כָּל פִּתְגָמוֹהִי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et tollet eum propinquꝰ ejꝰ ab incendio ad educendũ oſſa de domo, & dicet ei qui in angulo domꝰ verſabitur, Nunquid adhuc eſt penes te aliquis? qui dicet, Perierunt: dicet verò, Remove, quandoquidẽ dum vita fruebantur, in nomine Dñi non preces fundebant. Ecce enim Dñs mandat, & percutiet regnũ magnũ percuſſione forti, regnũ verò minꝰ plaga remiſſiore. Nunquid per petrã currunt equi, an arat quiſpiã bobꝰ? quandoquidẽ convertiſtis in caput ſerpentũ maleficorũ judiciũ, & fructꝰ juſtitiæ in abſinthium. Qui lætantur in re nihili, & dicunt: Nónne fortitudine noſtra comparavimꝰ nobis divitias? Etenim ecce ego ſuſcito adverſũ vos, domꝰ Iſrael, inquit Dñs Deus exercituum, populum qui affliget vos ab introitu Emath uſque ad torrentem planitiei. 10 11 12 13 14

CAP. VII.

HÆc oſtendit mihi Dñs Deꝰ: Ecce creatio locuſtarũ in principio germinationis ſerotinæ, et ecce germinatio minima poſtquã tonſa eſt farrago regis. 1 Et factũ eſt cùm conſummaſſet comedere herbã terræ, ut dicerẽ: Suſcipe deprecationẽ meã Dñe Deꝰ, ignoſce obſecro peccatis reliquiarũ Jacob: quis conſurget & veniã exorabit pro peccatis eorũ? quia diſpalati ſunt. 2 Avertit Dñs irã ſuã ob id, non ſtabit, dicit Dñs. 3 Sic oſtendit mihi Dñs Deꝰ: Ecce judicaturꝰ erat igne Dñs Deus, & voraverat abyſſũ magnã, & conſumpſerat hæreditatẽ. 4 Et dixi, Exaudi deprecationẽ meã Dñe Deꝰ, parce quæſo peccatis reliquiarũ domꝰ Jacob: quis conſurget & veniã exorabit pro peccatis eorũ? vagi ſunt enim ipſi. 5 Avertit [iterum] Dñs furorẽ ſuũ hac de cauſa: nec etiã iſtud ſtabit, dicit Dñs Deus. 6 Sic oſtendit mihi: Et ecce Dñs ſtabat ſup murũ judicii, & corã illo erat judiciũ. 7 Dixit autẽ mihi Dñs: Quid vides Amos? & reſpondi: Judiciũ. Dixit proinde Dñs ad me: Ecce ego judicium exercebo in medio populi mei Iſrael; non ultrà additurꝰ eis dimittere. 8 Devaſtabuntur ergo excelſa Iſaac, & ſacra Iſrael deſolabuntur: ſuſcitabóque contra familiã Jeroboã eos qui trucidant gladio. 9 Et miſit Amaſias princeps Bethel ad Jeroboã regẽ Iſrael cum his verbis: Conjuravit contra te Amos in medio domus Iſrael; haud valebit terra ſuſtinere omnes ſermones ejus. 10

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

ܕܐܝܣܪܝܠ ܢܬܚܪܒܘܢ. ܘܐܩܘܡ ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܝܪܒܥܡ ܒܚܪܒܐ. * ܘܫܕܪ ܐܡܘܨܝܐ ܟܘܡܪܐ 10
ܕܒܝܬ ܐܝܠ. ܠܘܬ ܝܪܒܥܡ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܕ ܥܠܝܟ ܥܡܘܣ
ܒܓܘ ܒܝܬܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܐܪܥܐ ܠܡܣܝܒܪܘ ܡܠܘܗܝ.

10 * Et aſportabit eum amicus ejus, aut is qui fuerit cognatus ejus, ut oſſa domo efferat: tum dicet ei qui eſt in eadem domo, Superéſtne aliquis tecum in domo? & reſpondebit ei, Nemo: nam penitùs conſumpti ſunt, eò quòd nullam haberent memoriam nominis Dñi. 11 Ecce enim Dñs egreſſurus eſt, & percuſſurus domũ altam, ac tremefacturus eam; & domum parvam, ac deſolaturus eam. 12 Num currunt ſuper petras equi? an iis aratrum ducunt? quia judicium in abſynthium, & fructꝰ juſtitiæ in fel mutâſtis: 13 Qui gaudetis de re nihili; & dicitis, Annon virtute noſtrâ cepimus nobis civitatem? 14 Quoniam ecce ego ſuſcitaturus ſum contra vos, Iſraelitæ, pópulum, dicit Dñs Deus potentiſſimus, qui propulſabunt vos ab ingreſſu Hamathæ uſque ad torrentem Arabæ.

CAP. VII.

1 * SIc oſtendit mihi Dñs dominorum creaturã locuſtæ in principio germinis ſerotini: erat autem ſerotinum germen poſt detonſionẽ regiam:) 2 Et cùm abſolviſſet comedere herbam terræ, dixi; Dñe dominorum, parce nobis: ecquis erigeret Jacobum? parvus enim eſt. 3 Averte hoc Dñe, & ne contingat. 4 Sic oſtendit mihi Dñs dominorum: ecce Dominus dominorum proclamavit ad judicandum igne, qui conſumpſit abyſſum magnam, conſumpſerat enim mediam partem. 5 Sed dixi; Domine dominorum, parce nobis: quis erigeret Jacobum? ſiquidem parvus eſt. 6 Averte hoc Domine, ac nedum id fiat. 7 Sic oſtendit mihi: ecce Dominus ſtabat ſuper murum adamantinum, ſuâq; manu tenebat adamantem. 8 Dixitq; mihi Dominus, Quid vides Amos? Reſpondi, Adamantem. Tum dixit mihi Dominus, Ecce poſiturus ſum adamantem in medio populi mei Iſraelis, & non pergam ultrà præterire eos. 9 Deſtruentur enim fana ridicula, & ſanctuaria Iſraelis deſolabuntur, & domum Jorobaami gladio invadam. 10 Poſt hæc miſit Amoſia ſacrificulus Bethelis ad Jorobaamum regem Iſraelis, & dixit illi; Rebellavit in te Amos in medio domûs Iſraelis, nec poteſt terra tolerare verba ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * يخلف البقية فياخذهم خواصهم * ويعمدون ليخرجوا عظامهم من البيت * ويقول للقيام
في البيت * اعندك احد ايضا موجود * فيقول لا * فيقول من اجل انهم لم يسموا باسم الرب *
11 * من اجل انه ها الرب يامر ويضرب البيت العظيم بسحقات * والبيت الصغير بتشقيقات *
12 * اتركض الخيل في الصخور * ايسكنون في الاناث * لانكم انتم رديتم الحكم للغضب *
13 وثمر العدل للمرارة * ايها الفرحون بالكلمة الواحدة * القايلون اليس بقوتنا مسكنا القرون *
14 * من اجل اني ها انا انير عليكم يا بيت اسرايل امة * فتضايقكم الا تدخلوا الي حماة
حتي وادي عارابا *

* الفصل السابع *

1 2 * هكذا اظهر لي الرب * وها خلقة الجراد الاتي سحرا * وها الجندبة عوغ الملك * ويكون
اذ اكمل لياكل عشب الارض * فقلت يا رب يا رب كن راحما * من يقيم يعقوب لانه
3 4 صغير * تب يا رب على هذا * وهذا لا يكون يقول الرب * هكذا اراني الرب * وهوذا دعا الرب
5 قضاء بنار * فاكلت العمق الكثير * واكلت المارس * فقلت يا رب يا رب اكفف * من يقيم
6 7 يعقوب لانه قليل * تب يا رب على هذا * وهذا لا يكون يقول الرب * هكذا اراني الرب * وهوذا
8 رجل واقف على سور من ماس وبيده ماس * وقال لي الرب * ما ترى يا عاموص * فقلت ماسا *
9 وقال لي الرب * ها انا اصنع ماسا في وسط شعبي اسرايل * ولا اعود ازيله ايضا * وتفنا هياكل
10 الضحك * ومذابح اسرايل * ويخربون * واقوم على بيت يوربعام بالسيف * وارسل اموصيا
كاهن بيت ايل الي يوربعام ملك اسرايل قايلا * صنع معك عاموص فتنا في وسط بيت
اسرايل * وليس تستطيع الارض تحمل جميع اقواله *

10 Qui reliqui manſerint, ad eos pertinentes, aſſument illos, & conabuntur educere oſſa eorum è domo: & dicet aſtantibus in domo, An extat aliquis apud te ſuperſtes? dicétque, Nequaquam: & ſubdet, Quia non vocaverunt nomen Domini. 11 Nam ecce Dominus præcipiet, percutiétque contritionibus domum magnam, & domum parvam ſciſſuris. 12 An currerent equi in petris? an quieſcerent in fœminis? vos enim vertiſtis judicium in furorem, & fructum juſtitiæ in amaritudinem, 13 O qui in unico verbo lætamini, qui dicitis; Nónne viribus noſtris tenemus cornua? 14 Nam en ego excitabo in vos O domus Iſraelis, gentem quæ obſidebit vos quominus ingrediamini Hamath uſque ad vallem Arabæ.

CAP. VII.

1 ITa oſtendit mihi Dominus: & ecce creatura locuſtarum diluculò ventura, & ecce bruchus Gog rex, 2 Qui manſurus eſt quoad abſolvat comedere herbam terræ. Et dixi, O Domine, O Domine eſto miſericors: quis erigeret Jacobum, quandoquidem parvus eſt? 3 Pœniteat te O Domine hujus rei: & hoc non erit, dicit Dominus. 4 Ita oſtendit mihi Dominus: & ecce proclamavit Dominus judicium igne exercendum, qui cùm devoràſſet abyſſum multam, devoràſſétque agrum, 5 Dixi, O Domine, O Domine deſiſte: quis erigeret Jacobum, quandoquidem paucus eſt? 6 Pœniteat te O Domine hujus rei: & hoc non erit, dicit Dominus. 7 Ita oſtendit mihi Dominus: & ecce vir ſtans ſuper murum adamantinum, & in manu ejus adamas. 8 Et dixit mihi Dominus, Quid vides O Amos? cui dixi, Adamantem. Dixitque mihi Dominus, En ego ponam adamantem in medio populi mei Iſraelis, nec amoturus ſum eum ampliùs. 9 Et peribunt templa riſûs, & menſæ Iſraelis, & deſtruentur: & inſurgam in domum Jeroboami gladio. 10 Tum miſit Amoſia ſacerdos Bethil ad Jeroboamum regem Iſraelis, dicens; Excitavit contra te Amos ſeditionem in medio domûs Iſraelis, neque poteſt terra ferre omnes ſermones ejus.

11 כִּי־כֹה אָמַר עָמוֹס בַּחֶרֶב יָמוּת יָרָבְעָם וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃
12 וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל־עָמוֹס חֹזֶה לֵךְ בְּרַח־לְךָ אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה וֶאֱכָל־שָׁם לֶחֶם וְשָׁם תִּנָּבֵא׃
13 וּבֵית־אֵל לֹא־תוֹסִיף עוֹד לְהִנָּבֵא כִּי מִקְדַּשׁ־מֶלֶךְ הוּא וּבֵית מַמְלָכָה הוּא׃
14 וַיַּעַן עָמוֹס וַיֹּאמֶר אֶל־אֲמַצְיָה לֹא־נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן־נָבִיא אָנֹכִי כִּי־בוֹקֵר אָנֹכִי וּבוֹלֵס שִׁקְמִים׃
15 וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה לֵךְ הִנָּבֵא אֶל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
16 וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה אַתָּה אֹמֵר לֹא תִנָּבֵא עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא תַטִּיף עַל־בֵּית יִשְׂחָק׃
17 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אִשְׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְאַדְמָתְךָ בַּחֶבֶל תְּחֻלָּק וְאַתָּה עַל־אֲדָמָה טְמֵאָה תָּמוּת וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

CAP. VIII. ח

1 כֹּה הִרְאַנִי אֲדֹנָי יֱהוִה וְהִנֵּה כְּלוּב קָיִץ׃
2 וַיֹּאמֶר מָה־אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס וָאֹמַר כְּלוּב קָיִץ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בָּא הַקֵּץ אֶל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃
3 וְהֵילִילוּ שִׁירוֹת הֵיכָל בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה רַב הַפֶּגֶר בְּכָל־מָקוֹם הִשְׁלִיךְ הָס׃
4 שִׁמְעוּ־זֹאת הַשֹּׁאֲפִים אֶבְיוֹן וְלַשְׁבִּית עֲנִוֵּי־אָרֶץ׃
5 לֵאמֹר מָתַי יַעֲבֹר הַחֹדֶשׁ וְנַשְׁבִּירָה שֶּׁבֶר וְהַשַּׁבָּת וְנִפְתְּחָה־בָּר לְהַקְטִין אֵיפָה וּלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל וּלְעַוֵּת מֹאזְנֵי מִרְמָה׃
6 לִקְנוֹת בַּכֶּסֶף דַּלִּים וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם וּמַפַּל בַּר נַשְׁבִּיר׃
7 נִשְׁבַּע יְהוָה בִּגְאוֹן יַעֲקֹב אִם־אֶשְׁכַּח לָנֶצַח כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם׃
8 הַעַל זֹאת לֹא־תִרְגַּז הָאָרֶץ וְאָבַל כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ וְעָלְתָה כָאֹר כֻּלָּהּ וְנִגְרְשָׁה וְנִשְׁקְעָה כִּיאוֹר מִצְרָיִם׃
9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְהֵבֵאתִי הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרָיִם וְהַחֲשַׁכְתִּי לָאָרֶץ בְּיוֹם אוֹר׃

Versio VULG. LAT.

11 Hæc enim dicit Amos; In gladio morietur Jeroboam, & Iſrael captivus migrabit de terra ſua. 12 Et dixit Amaſias ad Amos; Qui vides, gradere, fuge in terram Juda: & comede ibi panem, & prophetabis ibi. 13 Et in Bethel non adjicies ultrà ut prophetes: quia ſanctificatio regis eſt, & domus regni eſt. 14 Reſponditque Amos, & dixit ad Amaſiam; Non ſum propheta, & non ſum filius prophetæ: ſed armentarius ego ſum vellicans ſycomoros. 15 Et tulit me Dominus cùm ſequerer gregem: & dixit Dominus ad me; Vade, propheta ad populum meum Iſrael. 16 Et nunc audi verbum Domini: Tu dicis; Non prophetabis ſuper Iſrael, & non ſtillabis ſuper domum idoli. 17 Propter hæc dicit Dominus; Uxor tua in civitate fornicabitur: & filii tui & filiæ tuæ in gladio cadent, & humus tua funiculo metietur: & tu in terra polluta morieris, & Iſrael captivus migrabit de terra ſua.

CAP. VIII.

1 Hæc oſtendit mihi Dominus Deus: & ecce uncinus pomorum. 2 Et dixit; Quid tu vides, Amos? Et dixi; Uncinum pomorum. Et dixit Dominus ad me; Venit finis ſuper populum meum Iſrael: non adjiciam ultrà ut pertranſeā eum. 3 Et ſtridebunt cardines templi in die illa, dicit Dominus Deus: multi morientur: in omni loco projicietur ſilentium. 4 Audite hoc qui conteritis pauperem, & deficere facitis egenos terræ, 5 Dicentes; Quando tranſibit menſis, & venumdabim⁹ merces; & ſabbatum, & aperiemus frumentum: ut imminuamus menſuram, & augeamus ſiclum, & 6 ſupponamus ſtateras doloſas, Ut poſſideamus in argento egenos, et pauperes pro calceamentis, & quiſquilias frumenti vendamus? 7 Juravit Dominus in ſuperbiam Jacob; Si oblitus fuero uſque ad 8 finem omnia opera eorum. Numquid ſuper iſto non commovebitur terra, & lugebit omnis habitator ejus: & aſcendet quaſi fluvius univerſus, & ejicietur, & 9 defluet quaſi rivus Ægypti? Et erit in die illa, dicit Dominus De⁹: occidet Sol in meridie, & tenebreſcere faciam terram in die luminis:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

11 Διότι τάδε λέγει Ἀμώς, Ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσει Ἱεροβοάμ, ὁ δὲ Ἰσραὴλ αἰχμάλωτος 12 ἀχθήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν Ἀμασίας πρὸς Ἀμώς, Ὁ ὁρῶν βάδιζε, ἐκχώρησον (κ) σὺ εἰς γῆν Ἰούδα, καὶ ἐκεῖ 13 καταβίου, καὶ ἐκεῖ προφητεύσεις, (λ) Εἰς δὲ Βαιθὴλ οὐκ ἔτι προσθήσεις τοῦ προφητεῦσαι, ὅτι ἁγίασμα βασιλέως ἐστὶ, καὶ οἶκος βα- 14 σιλείας ἐστί. Καὶ ἀπεκρίθη Ἀμώς, καὶ εἶπε πρὸς Ἀμασίαν, Οὐκ ἤμην προφήτης ἐγὼ, οὐδὲ υἱὸς προφήτου, ἀλλ' ἢ αἰπόλος ἤ- 15 μην, (μ) καὶ κνίζων συκάμινα. Καὶ ἀνέλαβέ με κύριος ἐκ τῶν προβάτων, καὶ εἶπε κύριος πρὸς μὲ, Βάδιζε, (ν) καὶ προφήτευ- 16 σον ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. Καὶ νῦν ἄκουε λόγον κυρίου· σὺ λέγεις, Μὴ προφήτευε ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, καὶ οὐ μὴ ὀχλαγωγήσῃς ἐπὶ 17 τὸν οἶκον Ἰακώβ. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἡ γυνή σου ἐν τῇ πόλει πορνεύσει, καὶ οἱ υἱοί σου καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται, καὶ ἡ γῆ σου ἐν σχοινίῳ καταμετρηθήσεται, καὶ σὺ ἐν γῇ ἀκαθάρτῳ τελευτήσεις, ὁ δὲ Ἰσραὴλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. Οὕτως ἔδειξέ (ξ) μοι κύριος κύριος.

Hæc enim dicit Amos; In gladio morietur Hieroboam: Iſrael autem captivus ducetur de terra ſua. Et dixit Amaſias ad Amos; Qui vides, egredere: recede tu in terram Juda. Et ibi vive: & ibi prophetabis: In Bæthel autem non adjicies ultrà prophetare: quia ſanctificatio regis eſt, & domus regni eſt. Et reſpondit Amos, & dixit ad Amaſiam; Non eram propheta ego, neque filius prophetæ: ſed (e) paſtor eram, & (f) vellicans Sycamina. Et tulit me Dominus ex ovibus: et dixit Dominus ad me; Vade, & propheti za ſuper populum meum Iſrael. Et nunc audi ſermonem Domini: Tu dicis; Noli prophetare ſuper Iſrael, et ne congreges turbas contra domum Jacob. Propterea hæc dicit Domin⁹; Uxor tua in civitate (g) fornicabitur: & filii tui, & filiæ tuæ in gladio cadent: & terra tua in funiculo dimenſurabitur: & tu in terra immunda morieris: Iſrael autem captivus ducetur de terra ſua. Sic oſtendit mihi Dominus. 11 12 13 14 15 16 17

MS. A. (κ) εἰς γῆν (λ) Εἰς Βαιθὴλ οὐκ ἔτι μὴ προσθῇς (μ) κνίζων (ν) προφήτευσον ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. (ξ) μοι κύριος.

ΚΕΦ. η'.

1 Καὶ ἰδοὺ ἄγγος ἰξευτοῦ. Καὶ εἶπε, Τί 2 σὺ (α) βλέπεις Ἀμώς; καὶ εἶπα, Ἄγγος ἰξευτοῦ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μὲ, Ἥκει τὸ πέρας ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ, (β) οὐ προσ- 3 θήσω ἔτι τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. Καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα τοῦ ναοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει (γ) κύριος κύριος. πολὺς ὁ πεπτωκὼς ἐν παντὶ τόπῳ, (δ) ἐπιρρίψω 4 σιωπήν. Ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ ἐκτρίβοντες εἰς τὸ πρωῒ πένητα, (ε) καὶ καταδυνα- 5 στεύοντες πτωχοὺς ἀπὸ τῆς γῆς, (ζ) Λέγοντες, Πότε διελεύσεται ὁ μὴν, καὶ ἐμπολήσομεν, καὶ τὰ σάββατα, καὶ ἀνοίξομεν (η) θησαυρὸν τοῦ ποιῆσαι (θ) μέτρον μικρὸν, καὶ (ι) τοῦ μεγαλῦναι στάθμιον, καὶ ποιῆσαι ζυγὸν ἄδι- 6 κον, Τοῦ κτᾶσθαι ἐν ἀργυρίῳ (κ) καὶ πτωχοὺς, καὶ πένητα ἀντὶ ὑποδημάτων, καὶ ἀπὸ παν- 7 τὸς γεννήματος ἐμπορευσόμεθα. Ὀμνύει κύριος (λ) κατὰ τῆς ὑπερηφανίας Ἰακώβ, Εἰ ἐπιλησθήσεται εἰς νῖκος πάντα τὰ ἔργα ὑ- 8 μῶν. Καὶ ἐπὶ τούτοις οὐ ταραχθήσεται ἡ γῆ, καὶ πενθήσει πᾶς ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ; καὶ ἀναβήσεται ὡς ποταμὸς συντέλεια, καὶ 9 καταβήσεται ὡς ποταμὸς Αἰγύπτου. Καὶ ἔσται ἐν (μ) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος κύριος, δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς,

CAP. VIII.

Et ecce vas aucupis. Et dixit; 1 Quid tu vides, Amos? Et dixi; 2 Vas aucupis. Et dixit Dominus ad me; Venit finis ſuper populum meum Iſrael: non addam ultrà, ut pertranſeam eum: Et ululabunt 3 laquearia templi in die illa, dicit Dominus Dominus. Multi cadentes erunt, in omni loco, injiciam ſilentium. Audite nunc hæc, qui 4 conteritis manè pauperem, & opprimitis egenos de terra, Dicentes: 5 Quando pertranſibit menſis, & negotiabimur? & ſabbata, & aperiemus theſaurum, ut faciamus menſuram parvam, & pondus magnum, & faciamus ſtateram iniquam, ut poſſideamus in pecunia, 6 & (a) pauperes, & egenum pro calceamentis: & de omni (b) genimine negotiabimur? Jurat 7 Dominus contra ſuperbiam Jacob; Si obliviſcetur in (c) finem omnia opera veſtra. Et ſuper his 8 non conturbabitur terra? & lugebit omnis habitator ejus: & aſcendet quaſi flumen (d) conſummatio: et deſcendet quaſi fluvius Ægypti. Et erit in die illa, dicit 9 Dominus Dominus, occidet Sol meridie, & contenebreſcet ſuper terram (c) in die lux.

MS. A. (α) ὁρᾷς (β) οὐκ ἔτι μὴ προσθῶ τοῦ (γ) κύριος. πολὺς (δ) ἐπιρρίψω (ε) καταδυναστεύοντες (ζ) Οἱ λέγοντες, (η) θησαυροὺς (θ) μικρὸν μέτρον, (ι) μεγαλῦναι στάθμια, (κ) πτωχοὺς, καὶ ταπεινὸν ἀντὶ (λ) καθ' ὑπερηφανείας Ἰακώβ, Εἰ ἐπιλήσεται (μ) ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος ὁ θεὸς, καὶ δύσεται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Sic enim dixit Amos: Gladio perimetur Jeroboam, & Iſrael certiſſimè in 11
exilium agetur de terra ſua. Dixit verò Amaſias ad Amos prophetam: Veni 12
& perge in terram domus Juda, comedéque ibi panem ac vaticinare. At in 13
Bethel ne adjicias ultrà prophetare, quoniam ſanctuarium regis eſt, ac domus
regia. Et reſpondit Amos, & dixit ad Amaſiam: Nec propheta nec pro- 14
phetæ filius, ſed pecuarius ſum ego, ſuntq; mihi ſycomori in campeſtri: atq;
propter peccata populi mei Iſrael ego animam meam affligo. Aſſumpſit me 15
autem Dñs de ovili ſequentem oves, & ad me dixit Dñs: Vade prophetiza
de populo meo Iſrael. Idcircò nunc audi verbum Dñi, tu qui dicis: Non 16
prophetabis *in nomine Domini* contra Iſrael, neque in domo Iſaac docebis.
Proinde ſic dicit Dñs: Uxor tua in civitate fornicabitur, & filii tui filiæque 17
tuæ gladio occidentur, & terra tua ſorte dividetur: tu verò in terra immunda morieris, etiámque Iſrael de terra ſua captivus migrabit.

CAP. VIII.

Tale quid oſtendit mihi Dominus Deus, & ecce vas plenum extremis æſta- 1
tis frugibus. Et ait: Quid tu vides Amos? & dixi: Vas plenum noviſſi- 2
mis æſtatis frugibus. Tunc dixit Dñs ad me: Ultio finalis advenit ut adoriatur populum meum Iſrael: non adjiciam ultrà illis dimittere. Et ulu- 3
labunt loco cantici in domibus ſuis tunc temporis, ait Dñs Deus: multa
erunt occiſorum cadavera ubivis loci, adeò ut dicatur, Projice & tolle.
Audite iſtud qui perinde flocci penditis capita pauperum ac pulverem ter- 4
ræ, & putatis poſſe nulla reddere pauperum eloquia in terra. Qui dicitis, 5
Quando continget menſis frumenti, ut frumentum vendamus? & annus
remiſſionis, ut aperiamus horrea diminuendæ menſuræ, atque augendi ſicli,
ſtateríſque doloſis decipiendi cauſa? Ut coemant argento egenos & pau- 6
peres quò bona poſſideant, & quiſquilias frumenti venundemus. Juravit 7
Dñs qui magnitudinem dedit Jacobo, Si oblivioni tradentur in ſecula
omnia opera eorum. Nunquid propter iſtud non deſolabitur terra, & con- 8
ſumetur omnis qui habitat in ea? & aſcendet adverſus eam rex cum exercitu
ſuo ad inſtar aquarum fluminis copioſo, qui operiet eam totam, & expellet
habitatores ejus, & demerget velut fluvius Ægypti. Erit autem in tempore 9
illo, dicit Dñs Deus, operiam Solem quaſi in meridie, & tenebras offundam
terræ in die luminis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Sic enim dicit Amos; Gladio perimetur Jorobaam, & Iſrael captivus abducetur è terra ſua. 11 Deinde dixit Amoſia ad Amos videntem; 12 Fuge, confer te in terram Judæ, & illic panem comede, ibíq; prophetato: In Beth-ele verò 13 ne pergas ampliùs prophetare; quia ſanctuarium eſt regis & ſedes regia. Reſpondens A- 14 mos dixit Amoſiæ; Ego neq; propheta eram, neque filius prophetarum, ſed paſtor eram, & colligens groſſos. Tulit autem me Dñs cùm 15 ſequerer oves, dixítque mihi Dñs; Vade prophetatum de populo meo Iſraele. Jam audi 16 verbum Dñi: Tu dicis, Ne prophetato de Iſraelitis, néve doceto familiā Iſhaci. Propter- 17 ea ſic dicit Dominus; Uxor tua in urbe tua ſcortabitur, & filii filiæque tuæ gladio occumbent, terra tua fune menſorio diſtribuetur, tu in terra immunda morieris, & Iſrael captivus abducetur è terra ſua.

CAP. VIII.

Sic oſtendit mihi Dominus dominorum: ecce 1 metam finis. Dixítq; mihi Dñs; Quid vidiſti 2 Amos? Reſpondi, Metam finis. Tum dixit mihi Dominus; Appropinquavit finis ſuper populum meū Iſraelem, & non pergam ultrà transferre eum ab ipſis. Et concident cantica 3 templi eo die; eodémque die, dicit Dominus dominorum, multiplicabuntur cadavera in omni loco, & projicientur ad interitum. Au- 4 dite hæc qui deſpicitis pauperes terræ, Et di- 5 citis, Quandonam tranſibit menſis, ut vendamus triticum? & defluet ſabbathum, ut aperiamus horrea? diminuemus menſuras, augebimus pondera, faciemus ſtateram doloſam; Et 6 pecuniā vendemus pauperibus, & egenis pro quiſquiliis, & fundum horreorum vendemus. Verùm juravit Dñs potens Jacobi, quòd non 7 obliviſcar in perpetuum omnia opera iſtorum. Propter hujuſcemodi res annon contremiſce- 8 ret terra, & in luctu ſederent omnes habitatores ejus, intumeſceret fluminis inſtar finis ejus, & impelleret ruerétq; ceu flumen Ægypti? Imò erit eo die, dicit Dominus, ut ſolem 9 occidere faciam ipſo meridie, & obſcuram reddam terram in die lucida.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* من أجل انه هكذا يقول عاموص * بسيف يموت يوربعام * واسرايل يساق مسبيا من ارضه * 11
* وقال اموصيا لعاموص * يا ناظر اعمد واهرب الى ارض يهودا * وهناك عش * وهناك تنبي * 12
* وعلى بيت ايل لا تنبي بعد * لانه قدس الملك وبيت المملكة * فاجاب عاموص وقال 13 14
لاموصيا * لم اكن انا نبيا ولا ابن نبي * لكن راعي المعز كنت ولقاط توت * فاخذني الرب 15
من الغنم وقال لي الرب * اعمد تنبي على شعبي اسرايل * والان اسمع قول الرب * انت تقول لا 16
تنبي على شعبي اسرايل * ولا تجمع جموعا على بيت يعقوب * لاجل هذا هكذا يقول الرب * 17
امراتك في المدينة تزني * وبنوك وبناتك بالسيف يسقطون * وارضك تقاس بالحبل * وانت في
ارض نجسة تموت * واسرايل يساق مسبيا من ارضه *

* Nam ita dicit Amos; Gladio morietur Jerobaam, & Iſrael abducetur captivus è terra ſua. 11 * Deinde dixit Amoſia ad Amos; O Videns, age, fuge ad terram Judæ, ibique vive, ibique vaticinare: 12 * Et contra Beth-il ne vaticineris inpoſterùm, quia ſanctuarium regis eſt, & domus regni. 13 Reſpondit Amos, ac dixit Amoſiæ; Non eram ego propheta, neque filius prophetæ, ſed paſtor caprarum eram & colligens moros. 14 Aſſumpſit me autem Dominus ex ovibus, dixitque mihi Dominus; Age, vaticinare contra populum meum Iſraelem. 15 Jam verò audi ſermonem Domini: Tu dicis; Ne vaticineris contra populum meum Iſraelem, néve conciones cogas adverſùs domum Jacobi. 16 Idcircò ſic ait Dominus; Uxor tua in urbe fornicabitur, & filii filiæque tuæ gladio cadent, terra tua fune dimetietur, tu quoque in terra immunda morieris, & Iſrael abducetur captivus è terra ſua. 17

* الفصل الثامن *

* هكذا اراني الرب * واذا اناء قانص * وقال لي ما ترى يا عاموص * فقلت اناء قانص * فقال لي 1 2
الرب * اتى الاجل على شعبي اسرايل * ولست اعود ازيله عنهم بعد * وتولول مذابح الهيكل في 3
ذلك اليوم يقول الرب * الساقطون كثير * وفي كل موضع اطرح سكوتا * اسمعوا هذا ايها 4
الذين يضايقون الفقير بالغداة * ويتقوون على المساكين من الارض * القايلون متى يجوز 5
الشهر فنبيع * والسبوت فنفتح الكنوز * لنصنع كيلا صغيرا ونكبر الصنجة * ونصنع
ميزانا ظالما * لنبتاع المساكين بالورق * والمتواضع عوض الاحذية * ومن كل غلة نتجر * الرب 6 7
يقسم على كبرياء يعقوب ان ينسى جميع اعمالكم للغاية * وبهذه لا تتزلزل الارض * وينوح 8
كل ساكن فيها * ويصعد مثل النهر اجلها * وينزل مثل نهر مصر * ويكون في ذلك اليوم 9
يقول الرب الاله * تغيب الشمس نصف النهار * ويظلم النور على الارض في النهار *

CAP. VIII.

Ita oſtendit mihi Dominus: & ecce 1 vas aucupis. Dicente verò mihi, Quid 2 vides O Amos? Dixi, Vas aucupis. Dixitque mihi Dominus, Venit finis ſuper populum meum Iſraelem, neque ſum iterum amoturus eum ab ipſis, Et ululabunt altaria templi eo die, dicit Dominus; 3 occumbentes erunt multi, & in omnem locum injiciam ſilentium. Audite hæc O qui 4 pauperem manè vexatis, & vim infertis egenis terræ; Qui dicitis; Quando labetur menſis, ut vendamus? & ſabbatha, 5 ut aperiamus theſauros, ut faciamus menſuram parvam, amplieimus lancem, & faciamus ſtateram iniquam; ut pauperes 6 emamus argento, & humilem pro calceamentis, & omnigenarum frugum mercaturam exerceamus. Dominus jurat contra ſuperbiam Jacobi, ſe non obliturum omnia opera veſtra, in finem uſque. 7 Et ob 8 hæc non tremeret terra, & lugeret omnis habitans in ea? aſcenderet ut fluvius finis ejus, deſcenderétque ut fluvius Ægypti? Imò erit eo die, dicit Dominus Deus, ut 9 ſol occidat ipſo meridie, & tenebreſcat lux ſuper terram in ipſo die;

,lamentũ in vestra cantica omnia & ,luctũ in vestras festivitates convertã Et
10 וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל וְכָל־שִׁירֵיכֶם לְקִינָה
caput omne super & ,saccum lumbos omnes super faciam ascendere &
וְהַעֲלֵיתִי עַל־כָּל־מָתְנַיִם שָׂק וְעַל־כָּל־רֹאשׁ
ejus novissimum & , unigeniti luctum tanquam eam ponam & : calvitium
קָרְחָה וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרִיתָהּ
,Deus Dominus dixit ,venientes dies Ecce .amarum diem ut
11 כְּיוֹם מָר׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
,aquæ sitim neque ,panis famem non ; terram in famem mittam &
וְהִשְׁלַחְתִּי רָעָב בָּאָרֶץ לֹא־רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא־צָמָא לַמַּיִם
,mare ad usq; mari à se movebunt Et .Domini verba audiendi quinimo
12 כִּי אִם־לִשְׁמֹעַ אֵת דִּבְרֵי יְהוָה׃ וְנָעוּ מִיָּם עַד־יָם
,Domini verbum quærendo,discurrent;Orienté ad usq; &,Aquilone ab &
וּמִצָּפוֹן וְעַד־מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־דְּבַר־יְהוָה
virgines patientur animi deliquium illa die In .invenient non &
13 וְלֹא יִמְצָאוּ׃ בַּיּוֹם הַהוּא תִּתְעַלַּפְנָה הַבְּתוּלֹת
,Someron delicto in Jurantes .siti in juvenes & ,pulchræ
14 הַיָּפוֹת וְהַבַּחוּרִים בַּצָּמָא׃ הַנִּשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת שֹׁמְרוֹן
,cadent & : sebah Beer via vivit & ,Dan tuus Deus Vivit : dixerunt &
וְאָמְרוּ חֵי אֱלֹהֶיךָ דָּן וְחֵי דֶּרֶךְ בְּאֵר־שָׁבַע וְנָפְלוּ
.ultrà resurgent non &
וְלֹא־יָקוּמוּ עוֹד׃

CAP. IX. ט

Percute : dixit & ,altare super stantem Dominum Vidi
1 רָאִיתִי אֶת־אֲדֹנָי נִצָּב עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיֹּאמֶר הַךְ
,capite in eos concidam & ,postes contremiscent & ,sphærulam
הַכַּפְתּוֹר וְיִרְעֲשׁוּ הַסִּפִּים וּבְצַעַם בְּרֹאשׁ
eis fugiet Non .interficiam gladio in eorum novissimum & ,ipsos omnes
כֻּלָּם וְאַחֲרִיתָם בַּחֶרֶב אֶהֱרֹג לֹא־יָנוּס לָהֶם
,infernum in perfoderint Si .evasor eis evadet non & ,fugiens
2 נָס וְלֹא־יִמָּלֵט לָהֶם פָּלִיט׃ אִם־יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל
inde ,cœlos ascenderint si & : eos tollet mea manus inde
מִשָּׁם יָדִי תִקָּחֵם וְאִם־יַעֲלוּ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם
inde ,Carmel capite in se absconderint si Et .eos faciam descendere
3 אוֹרִידֵם׃ וְאִם־יֵחָבְאוּ בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל מִשָּׁם
meorum oculorum regione à se celaverint si & : eos tollam & ,scrutabor
אֲחַפֵּשׂ וּלְקַחְתִּים וְאִם־יִסָּתְרוּ מִנֶּגֶד עֵינַי
.eos mordebit & ,serpenti mandabo inde ,maris pavimento in
בְּקַרְקַע הַיָּם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת־הַנָּחָשׁ וּנְשָׁכָם׃
mandabo inde ,suorum inimicorum facies ad captivitatem in abierint si Et
4 וְאִם־יֵלְכוּ בַשְּׁבִי לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם מִשָּׁם אֲצַוֶּה
,malum in eos super meum oculum ponam & : eos occidet & ,gladio
אֶת־הַחֶרֶב וַהֲרָגָתַם וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְרָעָה
,terram in tangens exercituum DEUS Dominus Et .bonum in non &
5 וְלֹא לְטוֹבָה׃ וַאדֹנָי יְהוִה הַצְּבָאוֹת הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ
ascendet Et .ea in habitatores omnes lugebunt & ,liquescet &
וַתָּמוֹג וְאָבְלוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי בָהּ וְעָלְתָה
Ædificans .Ægypti fluvium quasi submergetur & ,ipsa tota fluvius sicut
6 כַיְאֹר כֻּלָּהּ וְשָׁקְעָה כִּיאֹר מִצְרָיִם׃ הַבּוֹנֶה
: eum fundavit terram super suum fasciculum & ,suas ascensiones cœlos in
בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־אֶרֶץ יְסָדָהּ
Dominus ,terræ faciem super eas effundit & ,maris aquas vocans
הַקֹּרֵא לְמֵי־הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ יְהוָה
,Israel filii mihi vos Chusiim filii sicut Nonne .ejus nomen
7 שְׁמוֹ׃ הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
terra è feci ascendere Israel Nónne ?Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ
?Chir de Aram & ,Caphthor de Pelistim & ,Ægypti
מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וַאֲרָם מִקִּיר׃

Versio VULG. LAT.

10 Et convertam festivitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in planctum : & inducam super omne dorsum vestrũ saccum, & super omne caput calvitium : & ponam eam quasi luctum unigeniti, & novissima ejus quasi dié amarum. 11 Ecce dies veniunt, dicit Dominus : & mittam famem in terram : non famem panis : neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini. 12 Et commovebuntur à Mari usque ad mare, & ab Aquilone usque ad Orientem: circuibunt quærentes verbũ Domini, & non invenient. 13 In die illa deficient virgines pulchræ, & 14 adolescentes in siti. Qui jurant in delicto Samariæ, & dicunt; Vivit Deus tuus, Dan; &, Vivit via Bersabee : & cadent, & non resurgent ultrá.

CAP. IX.

1 Vidi Dominum stantem super altare : & dixit ; Percute cardinem, & commoveantur superliminaria : avaritia enim in capite omnium, & novissimum eorum in gladio interficiam : non erit fuga eis. Fugient, & non salvabitur ex eis qui fugerit. 2 Si descenderint usque ad infernũ, indè manus mea educet eos: & si ascenderint usque in cœlum, indè detraham eos. 3 Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, indè scrutans auferam eos : & si celaverint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo serpenti, & mordebit eos. 4 Et si abierint in captivitatem coram inimicis suis, ibi mandabo gladio, & occîdet eos : & ponam oculos meos super eos in malum, & non in bonum. 5 Et Dominus Deus exercituum, qui tangit terram, & tabescet : & lugebunt omnes habitantes in ea : & ascendet sicut rivus omnis, & defluet sicut fluvius Ægypti. 6 Qui ædificat in cœlo ascensionem suã, & fasciculum suum super terram fundavit : qui vocat aquas maris, & effundit eas super faciem terræ, Dominus nomen ejus. 7 Numquid non ut filii Æthiopum vos estis mihi, filii Israel, ait Dominus ? numquid non Israel ascendere feci de terra Ægypti, & Palæstinos de Cappadocia, & Syrios de Cyrene ?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ μεταστρέψω τὰς ἑορτὰς ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πάσας τὰς ᾠδὰς ὑμῶν εἰς θρῆνον, καὶ ἀναβιβῶ ἐπὶ πᾶσαν ὀσφὺν σάκκον, καὶ ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν φαλάκρωμα· καὶ θήσομαι αὐτὸν ὡς πένθος ἀγαπητοῦ, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ ὡς 11 ἡμέραν ὀδύνης. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ἐξαποστελῶ λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ λιμὸν (ν) ἄρτων, οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλ- 12 λὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι (ξ) τὸν λόγον κυρίου. Καὶ (ο) σαλευθήσονται ὕδατα ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ Βορρᾶ ἕως ἀνατολῶν περιδραμοῦνται ζητοῦντες τὸν λόγον τοῦ κυ- 13 ρίου, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκλείψουσιν αἱ παρθένοι αἱ καλαί, καὶ οἱ νεα- 14 νίσκοι ἐν δίψει, Οἱ ὀμνύοντες κατὰ τοῦ ἱλασμοῦ Σαμαρείας, καὶ οἱ λέγοντες, Ζῇ (π) ὁ θεός σου Δάν, καὶ ζῇ ὁ θεός σου Βηρσαβεέ· καὶ πεσοῦνται, καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσιν ἔτι.

MS.A. (ν) ἄρτου, (ξ) λόγον (ο) σαλευθήσεται ὕδατα ἕως θαλάσσης, (π) κύριος ὁ θεός

10 Et convertã solennitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in lamentationem: et inducam super omnem lumbum saccum, et super omne caput calvitiũ: & ponam eum quasi luctum dilecti; & eos, qui cum eo sunt, quasi diem doloris. 11 Ecce dies veniunt, dicit Dominus: & emittã famẽ super terrã, non famẽ panũ, neque sitim aquæ, sed famẽ audiendi verbũ Domini. 12 Et commovebũtur aquæ de Mari usque ad mare, & ab Aquilone usque ad Orientem circuibunt quærentes verbum Domini, & non invenient. 13 In die illa deficient virgines pulchræ, & juvenes in siti: 14 Qui jurant per propitiationẽ Samariæ, & qui dicunt, Vivit Deus tuus, Dan; &, Vivit Deus tuus, Bersabee. Et cadent, et non resurgent ampliùs.

ΚΕΦ. Θ'.

1 Εἶδον τὸν κύριον ἐφεστῶτα ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ εἶπε, Πάταξον ἐπὶ (α) τὸ ἱλαστήριον, καὶ σεισθήσεται τὰ πρόπυλα, καὶ διάκοψον εἰς κεφαλὰς πάντων· καὶ τοὺς καταλοίπους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἀποκτενῶ, οὐ μὴ (β) διαφύγῃ ἐξ αὐτῶν φεύγων, (γ) καὶ οὐ μὴ διασωθῇ 2 ἐξ αὐτῶν ἀνασῳζόμενος. Ἐὰν (δ) κατακρυβῶσιν εἰς ᾅδου, ἐκεῖθεν ἡ χείρ μου ἀνασπάσει αὐτούς· καὶ ἐὰν ἀναβῶσιν εἰς τὸν οὐρα- 3 νόν, ἐκεῖθεν κατάξω αὐτούς· Ἐὰν (ε) ἐγκατακρυβῶσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Καρμήλου, ἐκεῖθεν ἐξερευνήσω, καὶ λήψομαι αὐτούς· καὶ ἐὰν καταδύσωσιν ἐξ ὀφθαλμῶν μου εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ἐντελοῦμαι τῷ δρά- 4 κοντι, καὶ δήξεται αὐτούς. Καὶ ἐὰν πορευθῶσιν ἐν αἰχμαλωσίᾳ πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἐκεῖ ἐντελοῦμαι τῇ ῥομφαίᾳ, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. καὶ στηριῶ (ζ) τοὺς ὀφθαλμούς μου 5 ἐπ᾽ αὐτοὺς εἰς κακά, καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά. Καὶ κύριος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἐφαπτόμενος τῆς γῆς, καὶ σαλεύων αὐτήν, καὶ πενθήσουσι πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, καὶ ἀναβήσεται ὡς ποταμὸς συντέλεια αὐτῆς, καὶ 6 καταβήσεται ὡς ποταμὸς Αἰγύπτου. Ὁ οἰκοδομῶν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ (η) ἐπὶ τῆς γῆς θεμελιῶν, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς· Κύριος 7 (") παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ. Οὐχ ὡς υἱοὶ Αἰθιόπων ὑμεῖς ἐστε ἐμοί, υἱοὶ Ἰσραήλ; λέγει κύριος. οὐ τὸν Ἰσραὴλ ἀνήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐκ Καππαδοκίας, καὶ τοὺς Σύρους ἐκ βόθρου;

MS.A. (α) τὸ θυσιαστήριον, (β) διαφεύξῃ (γ) οὐδὲ μὴ (δ) κατορυγῶσιν (ε) ἐγκρυβῶσιν (ζ) τὸ πρόσωπόν μου (η) ἐπὶ γῆς (") ὁ παντοκράτωρ

CAP. IX.

1 Vidi Dominum stantem super altare: et dixit; Percute super propitiatorium, & commovebuntur vestibula: & discide in capita omnium. Et reliquos eorum in gladio interficiam. Non fugiet ex eis, qui fugerit: & non salvabitur ex illis, qui fuerit resalvatus. 2 Si (a) absconditi fuerint in inferno, indè manus mea evellet eos. Et, si ascenderint in cœlum, indè detrahã illos. 3 Si absconditi fuerint in vertice Carmeli, indè scrutans auferã eos: &, si demerserint se ab oculis meis in profunda maris, ibi mandabo draconi, et mordebit eos: 4 Et, si abierint in captivitatẽ ante faciem inimicorum suorũ, ibi præcipiam gladio, & interficiet eos. Et obfirmabo oculos meos super illos in mala, & non in bona. 5 Et Dominus Domin⁹ Deus omnipotens, qui tangit terram, & commovet eam: et lugebunt omnes habitatores ejus: et ascendet, sicut fluvius consummatio ejus: & descendet, sicut flumen Ægypti. 6 Qui ædificat in cœlo ascensionẽ suã, et promissionem suam super terrã fundat; qui vocat aquam maris, & effundit eam super faciem terræ: Dominus omnipotens nomen ei. 7 Nónne ut filii Æthiopum vos estis mihi, filii Israel? dicit Dominus. Nónne Israel eduxi de terra Ægypti, & alienigenas de Cappadocia, & Syros de fovea?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְאַהֲפֵיךְ חַגֵּיכוֹן לְאֶבְלָא וְכָל תּוּשְׁבְּחָתְכוֹן לְאִלְיָא וְאַסֵּק עַל כָּל חַרְצִין סַק וְעַל כָּל רֵישׁ
11 מְרַט וְאַשְׁוֵינַהּ כְּאֶבֶל יְחִיד וְסוֹפַהּ כְּיוֹם מְרִיר׃ הָא יוֹמַיָא אָתַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וְאֶשְׁלַח
כַּפְנָא בְּאַרְעָא לֵית דִּכְפֵן לְמֵיכַל וְלֵית דִּי צְחֵי לְמִשְׁתֵּי אֱלָהֵן לְקַבָּלָא יַת פִּתְגָמָא דַיְיָ׃
12 וְיִשְׁתַּלְהוֹן מִיַּמָּא עַד מַעַרְבָא וּמִצִּפּוּנָא עַד מַדִנְחָא יְהָכוּן לְמִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ וְלָא
13 יַשְׁכְּחוּן׃ בְּיוֹמָא הַהוּא יִשְׁתַּלְהֲיָן כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן דָּמְיָן לִבְתוּלָן שַׁפִּירָן דְּטָעֲאָה
14 בְּשִׁפְרְהֵן עִם עוּלֵמִין חַיָּבִין וִיהוֹן מִטַּרְפִין וּרְמַן בִּצְחוּתָא׃ דִּי מְקַיְמִין בְּחוֹבַת שָׁמְרוֹן
וְאָמְרִין קַיָּמָא דַחֲלָתָא דִּי בְדָן וְקַיָּמִין נִימוֹסֵי בְּאֵר שֶׁבַע וְיִפְּלוּן וְלָא יְקוּמוּן עוֹד׃

ט

1 אֲמַר עָמוֹס נְבִיָּא חֲזֵיתִי יַת יְקָרָא דַיְיָ אִסְתַּלַּק מִכְּרוּבָא וּשְׁרָא עַל מַדְבְּחָא וַאֲמַר אִם לֵית
עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל תָּיְבִין לְאוֹרַיְתָא טְפֵי מְנַרְתָּא אִתְקְטִיל מַלְכָּא יֹאשִׁיָּה וְיֶחֱרַב
בֵּיתָא וְיִתְפַּגְּרָן עֲזָרָתָא וּמָנֵי בֵית מַקְדְּשָׁא בְּשִׁבְיָא יְהָכוּן וּשְׁאָרְהוֹן בְּחַרְבָּא אֶקְטוֹל
2 לָא יַעֲרוֹק לְהוֹן דְּעָרִיק וְלָא יִשְׁתֵּזֵיב לְהוֹן דְּמִשְׁתֵּזֵיב׃ אִם יַדְמוֹן לְאִטַּמָּרָא כִּבְשְׁאוֹל
מִתַּמָּן בְּמֵימְרִי יִדַּבְּרִנּוּן שַׂנְאֵיהוֹן וְאִם יִסְּקוּן בְּטוּרִין דְּרָמִין עַד צֵית שְׁמַיָּא מִן תַּמָּן
3 בְּמֵימְרִי יַחֲתוּנוּן׃ וְאִם יַדְמוּן לְאִטַּמָּרָא בְּרֵישֵׁי מִגְדְּלֵי כְּרַכַּיָּא מִתַּמָּן אֲפַקֵּיד בַּלּוֹשִׁין
וִיבַלְּשׁוּנוּן וְאִם יִטַּמְּרוּן מִן קֳדָם מֵימְרִי בְּנִיסֵי יַמָּא מִתַּמָּן אֲפַקֵּיד יַת עַמְמַיָּא
4 דְּתַקִּיפִין כְּחִוְיָא וְיִקְטְלוּנוּן׃ וְאִם יְהָכוּן בְּשִׁבְיָא קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן מִתַּמָּן
אֲפַקֵּיד יַת דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְיִקְטְלוּנוּן וַאֲשַׁוֵּי מֵימְרִי עֲלֵיהוֹן לְבִישָׁא וְלָא לְטָבָא׃
5 וַיְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת דִּי נָזֵיף בְּאַרְעָא וְזָיְעָא וְיִצְדּוּן כָּל דְּיָתְבִין בַּהּ וְיַסֵּיק עֲלַהּ מֶלֶךְ
6 בְּמַשְׁרְיָתֵיהּ דְּסַגִּי כְּמֵי נַהֲרָא וְיַחְפְּנַהּ כּוּלַּהּ וְתִשְׁתְּקַע כִּנְהַר מִצְרָיִם׃ דִּי אַשְׁרֵי בִּתְקוֹף
רוּמָא שְׁכִינַת יְקָרֵיהּ וּכְנִשְׁתֵּיהּ עַל אַרְעָא קַשְׁטַהּ דִּי אֲמַר לְכַנָּשָׁא מַשִּׁרְיָן דְּסַגִּיאִין
7 כְּמֵי נַהֲרָא וּמְבַדַּר לְהוֹן עַל אַפֵּי אַרְעָא יְיָ שְׁמֵיהּ׃ הֲלָא כִּבְנִין רְחִימִין אַתּוּן חֲשִׁיבִין
קֳדָמַי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ הֲלָא יַת יִשְׂרָאֵל אַסֵּיקִית מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּפְלִשְׁתָּאֵי
מִקַּפּוּטְקְיָא וַאֲרָם מִקּוּרֵינֵי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Et convertam solennitates vestras in luctum, & omnia vestra cantica in lamentum, & efficiam ut ascendat super omnium lumbos saccus, & super quodlibet caput calvitium : & ponam eam tanquam luctum unici, & finem ejus velut diem amaram. 11 Ecce dies veniunt, dicit Dñs Deus, cùm mittam famem in terram : non erit qui esuriat ad comedendum [*panem,*] nec qui sitiat ad bibendas [*aquas,*] sed ad recipienda verba Dñi. 12 Et lassabunt se à mari ad Occidentem usque, & ab Aquilone usque ad Orientem pergent quæsitum doctrinam à facie Dñi, non invenient tamen. 13 Tempore illo patientur deliquium cœtus Israel, qui similes sunt virginibus pulcherrimis, quæ pulchritudine sua cum juvenibus peccatoribus fornicatæ sunt, erunt proinde prosternati & siti dejecti. 14 Qui jurant per delictum Samariæ, & dicunt, Vivit Deus qui est in Dan, & stabiles sunt leges Bersabee : corruent tamen, nec ultrà subsistent.

CAP. IX.

1 Dixit Amos propheta : Vidi gloriam Dñi conscendentis à Cherub qui mansit super altare, & ait : Nisi populus domus Israel convertatur ad legem, extinguetur candelabrum : occidetur rex Josias, & destruetur domus, & dissipabuntur atria, & vasa domus sanctuarii in captivitatem ibunt, & reliquias eorum occidam gladio : non aufugiet ex eis qui fugam arripuerit, nec liberabitur ex eis qui evaserit. 2 Si putaverint abscondi velut in inferno, indè verbo meo tollent eos inimici sui ; & si ascenderint montes excelsos ad cœli summitatem usque, indè detrahent eos verbo meo. 3 Et si existimaverint abscondi in cacumine turrium castellorum, indè mandabo scrutatoribus ut scrutentur eos : præterea si delituerint à facie *Verbi mei* in insulis maris, indè injungam populis fortibus instar serpentum ; ut eos enecent. 4 Deindè si in captivitatem iverint ante hostes suos, indè mandatum dabo gladio cædentibus ut occidant eos, atq; ponam Verbum meum contra eos in malum, & non in bonum. 5 Et Dñs Deus exercituum est qui terram increpat ita ut commoveatur : dissipabuntur sanè omnes qui habitant in ea : *& ascendere faciet* contra eam *regem* cum exercitu suo numeroso instar aquarum fluminis, qui illam totam contegat, & demergatur velut Ægypti fluvio. 6 Qui collocavit in præsidio excelso majestaté gloriæ suæ, & Ecclesiã suam in terra decoravit: qui dixit se congregaturũ exercit⁹ quamplurimos quasi aquas *fluminis*, atq; dispersurum eos super faciem terræ, Dñs nomen ejus. 7 Nunquid non ut filii dilecti reputati estis vos coram me dom⁹ Israel, dicit Dñs ? nónne Israel ascendere feci de terra Ægypti, & Palæstinos de Cappadocia, & Syros de Cyrene?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܐܗܦܘܟ ܥܐܕܝܟܘܢ ܠܐܒܠܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܙܡܪܝܟܘܢ ܠܐܘܠܝܬܐ. ܘܐܣܪ ܣܩܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܚܨܝܟܘܢ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܪܫܝܟܘܢ ܡܚܘܬܐ. ܘܐܣܝܡܝܗ ܐܝܟ ܐܒܠܐ ܕܝܚܝܕܝܐ. ܘܚܪܬܗ ܐܝܟ ܝܘܡܐ ܡܪܝܪܐ. 11 * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܫܕܪ ܟܦܢܐ ܒܐܪܥܐ. ܠܐ ܕܟܦܢ ܠܠܚܡܐ. ܘܠܐ ܕܨܗܐ ܠܡܝܐ. ܐܠܐ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. 12 * ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܡܢ ܝܡܐ ܘܥܕܡܐ ܠܝܡܐ. ܘܡܢ ܓܪܒܝܐ ܘܥܕܡܐ ܠܡܕܢܚܐ. ܘܢܪܗܛܘܢ ܠܡܒܥܐ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ. 13 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ. ܢܬܓܪܓܪܘܢ ܒܨܗܝܐ ܒܬܘܠܬܐ ܫܦܝܪܬܐ ܘܥܠܝܡܐ. 14 * ܕܝܡܝܢ ܗܘܘ ܒܦܬܟܪܐ ܕܫܡܪܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܚܝ ܐܠܗܟ ܕܢ. ܘܚܝܐ ܐܘܪܚܐ ܕܒܝܪ ܫܒܥ. ܘܢܦܠܘܢ. ܘܠܐ ܢܩܘܡܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܚܙܝܬܗ ܠܡܪܝܐ ܕܩܐܡ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. ܘܐܡܪ. ܡܚܝ ܠܒܝܫܬܐ. ܘܢܬܙܝܥܘܢ ܐܣܩܘܦܬܐ. ܘܢܒܥܘܢ ܒܪܝܫ ܟܠܗܘܢ. ܘܚܪܬܗܘܢ ܒܣܝܦܐ ܐܩܛܘܠ. ܠܐ ܢܥܪܘܩ ܡܢܗܘܢ ܕܥܪܩ. ܘܠܐ ܢܬܦܨܐ ܡܢܗܘܢ ܕܡܬܦܨܐ. 2 * ܐܢ ܢܚܬܘܢ ܠܫܝܘܠ. ܡܢ ܬܡܢ ܬܦܩ ܐܝܕܝ ܐܢܘܢ. ܘܐܢ ܢܣܩܘܢ ܠܫܡܝܐ. ܡܢ ܬܡܢ ܐܚܬ ܐܢܘܢ. 3 * ܘܐܢ ܢܛܫܘܢ ܒܪܫܗ ܕܟܪܡܠ. ܡܢ ܬܡܢ ܐܒܨܐ ܘܐܣܒ ܐܢܘܢ. ܘܐܢ ܢܛܫܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝܢܝ ܒܥܘܡܩܘܗܝ ܕܝܡܐ. ܬܡܢ ܐܦܩܕ ܚܘܝܐ ܘܢܢܟܘܬ ܐܢܘܢ. 4 * ܘܐܢ ܢܐܙܠܘܢ ܒܫܒܝܐ ܩܕܡ ܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ. ܬܡܢ ܐܦܩܕ ܚܪܒܐ ܘܬܩܛܘܠ ܐܢܘܢ. ܘܐܣܝܡ ܥܝܢܝ ܥܠܝܗܘܢ ܠܒܝܫܬܐ. ܘܠܐ ܠܛܒܬܐ. 5 * ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܢܩܦ ܠܐܪܥܐ. ܘܡܬܬܙܝܥܐ ܘܝܬܒܝܢ ܒܐܒܠܐ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ. ܘܡܬܬܪܝܡܐ ܐܝܟ ܢܗܪܐ. ܘܢܚܬܐ ܐܝܟ ܢܗܪܐ ܕܡܨܪܝܢ. 6 * ܕܒܢܐ ܒܫܡܝܐ ܡܣܩܬܗ. ܘܫܘܘܕܝܗ ܥܠ ܐܪܥܐ ܫܪܪ. ܕܩܪܐ ܠܡܝܐ ܕܝܡܐ. ܘܐܫܕ ܐܢܘܢ ܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ. ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܡܗ. 7 * ܗܐ ܐܝܟ ܒܢܝ ܟܘܫܝܐ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܠܐܝܣܪܝܠ ܐܣܩܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܦܠܣܛܝܢܝܐ ܡܢ ܩܦܘܕܩܝܐ. ܘܠܐܪܡ ܡܢ ܩܝܪ.

10 * Vertam solennitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in lamentationes : præcingam ciliciis omnes lumbos vestros, & super omnia capita vestra cicatrices: deniq; disponã illam quasi luctũ unigeniti, & finem ejus tanquam diem amarissimã. 11 Ecce dies adveniunt, dicit Dñs, quib⁹ mittã famẽ in terrã; non ejus qui ad pané famelicus est, neq; illius qui sitibundus est ad aquas, sed ad audiendũ sermonẽ Dñi. 12 Et congregabuntur à mari usq; ad mare, & ab Aquilone ad Orientem usque; & discurrent ad quærendũ sermoné Dñi, & non invenient. 13 Eodem illo die virgines formosæ & adolescentuli siti exagitabuntur. 14 Qui jurabant per idola Samariæ, & dicebant, Per vitam dei tui O Dan, & per vitam viæ Bir-sebaa; corruent, nec resurgent.

CAP. IX.

1 Vidi Dñm stantem super altari, ac dicentem; Percute malum istam ut commoveantur limina : & dolus eorum in caput ipsorum omnium *recidat*, & posteritaté eorum gladio interficiã : non evadet ex eis, qui fugiat; neque liberabitur ex eis, qui se eripiat. 2 Si descenderent ad inferos, inde extraheret eos manus mea; & si ascenderent ad cœlum, illinc detraherem eos: 3 Si abderent se in vertice Charmeli, inde perscrutans caperé eos: & si latitarent ab oculis meis in abyssis maris, illic præciperé serpenti, & morderet eos : 4 Si abirent in captivitaté ante hostes suos, illic præciperé gladio, & interficeret eos : adhibebo enim oculum meum super eos in malum, non in bonum, 5 Dicit Dñs dominorum potentissimus ; qui tangit terram, & contremiscit, sedéntque in luctu omnes habitatores ejus, & intumescit quasi flumen exitium ejus, irruítq; ceu flumen Ægypti: 6 Qui ædificavit in cœlo ascensus suos, & promissum suum in terra confirmat: qui evocat aquas maris, & effundit eas super terræ solum ; cujus nomen est Dominus potentissimus. 7 Ecce sicut filii Æthiopum estis mihi O filii Israelis, dicit Dominos : ecce Israelem eduxi de terra Ægypti, Palestinos è Cappadocia, & Aramæum è Kir.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وأقلب أعيادكم إلى حزن * وجميع تسبحاتكم إلى نوح * وأرفع على كل حقو مسحًا * وعلى كل رأس قرعًا * وأصنعه مثل حزن الحبيب * والذين معه مثل يوم الوجع * 11 ها أيام تأتي يقول الرب * وأرسل جوعًا على الأرض * ليس جوع خبز ولا عطش ماء * لكن جوعًا لسماع قول الرب * 12 ويتزعزع المياه إلى البحر * ومن الجربياء إلى المشارق يسرعون طالبين قول الرب * ولا يجدونه يقول الرب * 13 في ذلك اليوم تعيى العذارى الحسان والشبان بالعطش * 14 الذين يحلفون بغفران السامرين * ويقولون حي إلهك يا دان * وحي إلهك يا بير سبع * ويسقطون ولا يقومون بعد *

* الفصل التاسع * * الإصحاح الحادي عشر *

1 * رأيت الرب قائمًا على المذبح * وقال اضرب المذبح فتتزلزل الدهاليز * واقطع في رؤوس الجميع * وبقاياهم أقتلهم بسيف * ولا يهرب منهم هارب * ولا ينجو منهم ناج * 2 إن يهبطوا إلى الجحيم * من هناك تصعدهم يدي * وإن يصعدوا إلى السماء * من هناك أحدرهم * 3 إن يختبوا في رأس الكرمل * من هناك أفتش وآخذهم * وإن يتغيبوا عن عيني في أعماق البحر * من هناك آمر التنين فينهشهم * 4 وإن يمضوا في السبي أمام وجه أعدائهم * هناك آمر السيف فيقتلهم * وأثبت عيني عليهم للشرور لا للخيرات * 5 والرب الرب الإله الضابط الكل يلمس كل الأرض فيزلزلها * ويحزن جميع ساكنيها * ويصعد مثل النهر انتقاصها * وينحدر مثل نهر مصر * 6 الباني في السماء صعوده * والموسس على الأرض وعده * الداعي ماء البحر ومهرقه على وجه الأرض * الرب الإله الضابط الكل اسمه * 7 أليس مثل بني الحبوش أنتم لي يا بني اسرائيل يقول الرب * أليس اسرائيل أصعدته من مصر * والقبائل الغريبة من قبادوقيه * والساميين من الحفرة *

10 *Vertam solennitates vestras in mœrorem, & omnia cantica vestra in luctum : imponam omni lumbo cilicium, & omni capiti calvitiem : & disponam eum ut luctum dilecti ; & eos qui cum ipso sunt, ut diem doloris.* 11 *Ecce dies venturi sunt, ait Dominus, quibus mittam famem super terram; non famem panis, neque sitim aquæ, sed famem audiendi sermonem Domini.* 12 *Et commovebuntur aquæ usque ad mare, & ab Aquilone ad Orientem usque accurrent quærentes sermonem Domini, & non invenient eum, ait Dominus.* 13 *Eo die virgines pulchræ & adolescentuli conficientur siti;* 14 *Qui jurant per indulgentiam Samariæ, & dicunt ; Vivit deus tuus O Dan, & vivit deus tuus O Bir-sebaa: & cadent, nec ampliùs resurgent.*

CAP. IX.

Textus undecimus.

1 *Vidi Dominum stantem super altari, & dixit ; Percute altare, & contremiscent porticus : incîdam capita omnium, & reliquos eorum occîdam gladio : non effugiet ex eis ullus profuga, neque evadet ex eis ullus liber.* 2 *Si descenderint in infernum, inde extrahet eos manus mea : & si ascenderint in cœlum, inde deturbabo eos :* 3 *Si abdiderint se in vertice Charmeli, inde pervestigans auferam eos : si occultaverint se ab oculis meis in profundis maris, inde præcipiam draconi, & mordebit eos :* 4 *Si abierint in captivitatem ante faciem inimicorum suorum, ibi mandabo gladio, & interficiet eos : & oculos meos firmos habebo super eos in mala, non in bona.* 5 *Nam Dominus, Dominus Deus omnipotens tanget universam terram, & concutiet eam ; & lugebunt omnes habitatores ejus : & ascendet sicut fluvius excidium ejus, descendétque sicut fluvius Ægypti.* 6 *Ædificans in cœlo ascensum suum, & fundans super terram promissum suum : advocans aquam maris, & effundens eam super faciem terræ : Dominus Deus omnipotens est nomen ejus.* 7 *Annon ut filii Æthiopum estis mihi O filii Israelis, dicit Dominus ? Annon Israelem extraxi ex Ægypto, nationes exteras è Cappadocia, & Damascenos è fovea?*

עובדיה : א

faciam disperdere & ,peccati regnum in DEI Domini oculi Ecce
8 הנה עיני אדני יהוה בממלכה החטאה והשמדתי
delebo delendo non veruntamen : humi faciebus desuper illud
אתה מעל פני האדמה אפס כי לא השמיד אשמיד
,præcipiens ego ecce Quia .Dominus dixit ,Jahacob domum
9 את בית יעקב נאם יהוה: כי הנה אנכי מצוה
quemadmodum,Israel domum gentibus omnibus in faciã commovere &
והנעותי בכל הגוים את בית ישראל כאשר
morientur gladio In .terram lapillus cadet non & ,cribro in agitatur
10 ינוע בכברה ולא יפול צרור ארץ: בחרב ימותו
anticipabit nec ,accedet Non ,dicentes ,mei populi peccatores omnes
כל חטאי עמי האמרים לא תגיש ותקדים
David tabernaculum erigam illa die In .malum nos propter
11 בעדינו הרעה: ביום ההוא אקים את סכת דויד
,erigam ejus diruta & ,earum rupturas sepiam & ,collabens
הנפלת וגדרתי את פרציהן והרסתיו אקים
residuum possideant Ut .seculi diebus sicut illud ædificabo &
12 ובניתיה כימי עולם: למען יירשו את שארית
dixit ,eos super meum nomen est invocatum quas gentes omnes & ,Edom
אדום וכל הגוים אשר נקרא שמי עליהם נאם
,Dominus dixit ,venientes dies Ecce .hoc faciens ,Dominus
13 יהוה עשה זאת: הנה ימים באים נאם יהוה
,semen trahentem ad uvarum calcator & ,messorem ad arator attinget &
ונגש חורש בקצר ודרך ענבים במשך הזרע
.liquefient colles omnes & ,mustum montes stillabunt &
והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה:
urbes ædificabunt & ,Israel mei populi captivitatem convertam Et
14 ושבתי את שבות עמי ישראל ובנו ערים
bibent & ,vineas plantabunt & : inhabitabunt & ,desolatas
נשמות וישבו ונטעו כרמים ושתו את
eos plantabo Et.eorum fructum comedent &,hortos facient &:earum vinũ
15 יינם ועשו גנות ואכלו את פריהם: ונטעתים
quam ,sua humo desuper ultrà evellentur non & ,suam humum super
על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם אשר
.tuus Deus Dominus dixit ,eis dedi
נתתי להם אמר יהוה אלהיך:

Versio VULG. LAT.

8 Ecce oculi Domini Dei super regnum peccans, & conteram illud à facie terræ: veruntamen conterens non conteram domum Jacob, dicit Dominus. 9 Ecce enim mandabo ego, & concutiam in omnibus gentibus domum Israel, sicut concutitur triticũ in cribro: & non cadet lapillus super terram. 10 In gladio morientur omnes peccatores populi mei: qui dicunt; Non appropinquabit, & 11 non veniet super nos malum. In die illa suscitabo tabernaculum David, quod cecidit: & reædificabo aperturas murorum ejus, & ea quæ corruerant instaurabo: & reædificabo illud sicut in diebus 12 antiquis. Ut possideant reliquias Idumææ, & omnes nationes, eò quòd invocatum sit nomen meum super eos: dicit Dominus faciens 13 hæc. Ecce dies veniunt, dicit Dominus: & comprehendet arator messorem, & calcator uvæ mittentem semen: & stillabunt montes dulcedinem, & omnes colles 14 culti erunt. Et convertam captivitatem populi mei Israel: & ædificabunt civitates desertas, & inhabitabunt: & plantabunt vineas, & bibent vinum earum: & facient hortos, & comedent fru-15 ctus eorum. Et plantabo eos super humum suam: & non evellam eos ultrà de terra sua, quam dedi eis, dicit Dominus Deus tuus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

8 Ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ἐξαρῶ αὐτὴν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· πλὴν ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐξαρῶ τὸν οἶκον (θ) Ἰακώβ, λέγει κύριος. 9 (ι) Διότι ἐγὼ ἐντέλλομαι, καὶ (κ) λικμήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τὸν οἶκον (λ) Ἰσραήλ, ὃν τρόπον λικμᾶται ἐν τῷ λικμῷ, καὶ οὐ μὴ 10 πέσῃ σύντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσουσι πάντες ἁμαρτωλοὶ λαοῦ μου, οἱ λέγοντες, Οὐ μὴ ἐγγίσῃ, (μ) οὐδὲ μὴ γένηται 11 ἐφ' ἡμᾶς τὰ κακά. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ ἀνοικοδομήσω τὰ πεπτωκότα αὐτῆς, καὶ τὰ (ν) κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀναστήσω, καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτὴν καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος· 12 (ξ) Ὅπως ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων (ο) καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει 13 κύριος (π) ὁ ποιῶν πάντα ταῦτα. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ καταλήψεται ὁ (ρ) ἀμητὸς τὸν τρυγητόν, καὶ περκάσει ἡ σταφυλὴ ἐν τῷ σπόρῳ, καὶ ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν, καὶ πάντες οἱ βουνοὶ σύμ-14 φυτοι ἔσονται. Καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου Ἰσραήλ, καὶ οἰκοδομήσουσι πόλεις τὰς ἠφανισμένας, καὶ κατοικήσουσι, καὶ (σ) φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ πίονται τὸν οἶνον αὐτῶν, καὶ (τ) ποιήσουσι κήπους, καὶ φάγον-15 ται τὸν καρπὸν αὐτῶν. Καὶ καταφυτεύσω αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ ἐκσπασθῶσιν οὐκέτι ἀπὸ τῆς γῆς (υ), ἧς ἔδωκα αὐτοῖς, λέγει κύριος ὁ θεὸς (φ) παντοκράτωρ.

ἈΜΩ´Σ Β´.

Ecce oculi Domini Dei super regnum peccatorũ: & auferã illud à facie terræ. Veruntamen non in finẽ auferam domũ Jacob, dicit Dominus. 9 *Quia (b) ego præcipio, & ventilabo in cunctis gentibus domum Israel, sicut ventilatur in ventilabro: & non cadet contritio super terram.* 10 *In gladio morientur omnes peccatores populi mei, qui dicũt; Non appropinquabit, neque venient super nos mala.* 11 *In die illa suscitabo tabernaculũ David, quod ciderat, & reædificabo ea quæ corruerant ex ipso, & quæ suffossa sunt ex eo, suscitabo, & instaurabo illud, sicut dies seculi;* 12 *ut (c) quærant reliqui hominum et omnes gentes, super quos invocatum est nomen meum super eos, dicit Dominus, faciens hæc omnia.* 13 *Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et apprehendet (d) messis vindemiam, et maturescet uva in semente. Et stillabunt montes dulcedinẽ, et omnes colles consiti erunt.* 14 *Et convertam captivitatem populi mei Israel, & ædificabunt civitates (e) dissipatas, & habitabunt: et plantabunt vineas, et bibent vinum earum: et facient hortos, et comedẽt fructũ eorum.* 15 *Et plantabo eos super terram suam: et non avellentur ampliùs de terra, quam dedi eũ, dicit Dominus Deus omnipotens.*

MS.A. (θ) Ἰσραήλ, (ι) Διότι ἰδοὺ ἐγὼ (κ) λικμιῶ (λ) τοῦ Ἰσραήλ, (μ) οὐδ' οὐ μὴ (ν) κατεστραμμένα (ξ) Ὅπως ἂν (ο) τὸν κύριον, καὶ (π) ὁ θεὸς ὁ ποιῶν ταῦτα. (ρ) ἀλοητὸς (σ) καταφυτεύσουσιν (τ) καταφυτεύσουσιν κήπους, (υ) αὐτῶν, (φ) ὁ παντοκράτωρ.

† ἈΜΩ´Σ Β´.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 הא קדם יי אלהים גלן עובדי מלכותא חיבתא ואשצי יתה מעל אפי ארעא ברם
9 ארי לא גמירא ושצאה אשצי ית בית ישראל אמר יי: ארי הא אנא מפקד ואבדר
בכל עממיא ית בית ישראל כמא דמחורין בערבלא ולא נפל מניה אבן מבינה
10 לארעא: בחרבא יתקטלון כל חיבי עמי דאמרין לא תיתי ותוחי עלנא בישתא:
11 בעדנא ההיא אקים ית מלכותא דבית דויד דנפלת ואבני ית כרכיהון וכנישתהון
אתקין ותשלוט בכל מלכותא ותגמר ותשיצי סגי משריתא והיא תתבני ותשתכלל
12 כיומי עלמא: בדיל דירתון ית שארא דאדום וכל עממיא בית ישראל דאתקרי
13 שמי עליהון בכן אנא יי עביד דא: הא יומיא אתן אמר יי ויערע רדיא בחצודא
14 ועצר ענבין במפק בר זרעא וירבון טוריא חמר מרת וכל רמתא יתפלחן: ואתיב ית
גלות עמי ישראל ויבנון קרוין דצדין ויתובון ויצבון כרמין וישתון ית חמרהון
15 ויעבדון גנין ויכלון ית אביהון: ואקימנון על ארעהון ולא יתטלטלון עוד מעל ארעהון
דיהבית להון אמר יי אלהך:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

8 Ecce coram Dño Deo palam sunt opera regni nefarii, proinde disperdam illud à facie terræ: veruntamen non totali consumptione consumam domum Israel, dicit Dñs. 9 Ecce namque mandabo & dispergam per universas gentes domum Israel, quemadmodum solent convolvere [*triticum*] in cribro, de cujus medio ne lapillus quidem intercidit in terram. 10 Gladio occidentur omnes peccatores populi mei, qui dicunt: Non adveniet neq; festinabit adversum nos malum. 11 Tempore illo suscitabo regnum domus David quod collapsum fuerat, & condam propugnacula eorum, & *ecclesias* eorum reparabo: dominabitúrq; in omnia regna, confringet & disperdet copiosas legiones: ipsum verò ædificabitur fundabitúrq; sicut dieb⁹ seculi. 12 Ut possideant reliquias Idumæorum, & omnes populos dom⁹ Israel super quos invocatum est nomen meum, ideò *ego Dominus* hoc facio. 13 Ecce dies venient, dicit Dñs, & occurret arator messori, & calcator uvarum sementem educenti: & plurimum vini meri producent montes, collésq; omnes erunt culti. 14 Quamobrem convertam captivitatem populi mei Israel, qui vastatas reædificabunt urbes quas inhabitabunt; & plantabunt vineas, & bibent vinum earum, faciéntq; hortos quorum vescentur fructibus. 15 Et firmabo eos super terram suam adeò ut non transferantur ultrà à terra sua quam dedi eis, dixit Dominus Deus tuus.

ספר עובדיה : א

CAP. I. א

auditum : Edom ad DEUS Dominus dixit Sic .Hobadiah Visio
1 חזון עבדיה כה אמר אדני יהוה לאדום שמועה
,Surgite : est missus gentes in legatus & ,Domino cum à audivimus
שמענו מאת יהוה וציר בגוים שלח קומו
te dedi parvulum Ecce .prælium in eam super surgamus &
2 ונקומה עליה למלחמה: הנה קטן נתתיך
te extulit tui cordis Superbia .valde tu contemptus ; gentibus in
3 בגוים בזוי אתה מאד: זדון לבך השיאך
dicens ,ejus habitationis celsitudine ,petræ scissuris in habitantem
שכני בחגוי סלע מרום שבתו אמר
exaltaveris Si ? terram me faciet descendere Quis : suo corde in
4 בלבו מי יורדני ארץ: אם תגביה
inde ,tuum nidum pone stellas inter si & ,aquila ut
כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם
.Dominus dixit ,te faciam descendere
אורידך נאם יהוה:

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA
ABDIÆ.

1 Visio Abdiæ. Hæc dicit Domin⁹ Deus ad Edom; Auditum audivimus à Domino, & legatum ad gentes misit: Surgite, & consurgamus adversùs eum in prælium. 2 Ecce parvulum dedi te in Gentibus: contemptibilis tu es valdé. 3 Superbia cordis tui extulit te, habitantem in scissuris petrarum, exaltantem solium tuum: qui dicis in corde tuo; Quis detrahet me 4 in terram? Si exaltatus fueris ut aquila, & si inter sidera posueris nidum tuum: indè detraham te, dicit Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

(α) ὈΒΔΙΟΥ͂ Ε´.

ΚΕΦ. α´.

1 Ὅρασις (β) Ὀβδιού. Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῇ Ἰδουμαίᾳ, Ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου, καὶ περιοχὴν εἰς τὰ ἔθνη ἐξαπέστειλεν· Ἀνάστητε, καὶ ἐξαναστῶμεν ἐπ' αὐτὴν εἰς πό-2 λεμον. Ἰδοὺ ὀλιγοστὸν δέδωκά σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἠτιμωμένος (γ) εἶ σὺ σφόδρα. Ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου ἐπῆρέ σε 3 κατασκηνοῦντα ἐν ταῖς ὀπαῖς τῶν πετρῶν, ὑψῶν κατοικίαν αὐτοῦ, λέγων ἐν (δ) καρδίᾳ αὐτοῦ, 4 Τίς (ε) κατάξει με ἐπὶ τὴν γῆν; Ἐὰν μετεωρισθῇς, ὡς ἀετός, καὶ (ζ) ἐὰν ἀναμέσον τῶν ἄστρων θῇς νοσσιάν σου, ἐκεῖθεν κατάξω σε, λέγει κύριος.

OBDIU.

CAP. I.

1 *Visio Obdiu. Hæc dicit Dominus Deus Idumææ; Auditum audivi à Domino: & munitionem in gentes misit: Surgite, & consurgamus adversùs eam in prælium.* 2 *Ecce minimum dedi te in gentib⁹: inhonoratus es tu valdè.* 3 *Superbia cordis tui elevavit te habitantem in foraminibus petrarum, exaltans habitaculum suum, dicens in corde suo; Quis me detrahet in terram?* 4 *Si exaltatus fueris, ut aquila, & si inter media sydera ponas nidum tuum; indè te detraham, dicit Dominus.*

MS.A. (α) ἈΒΔΕΙΟΥ͂ Ε´. (β) Ἀβδιού. (γ) σὺ εἶ (δ) τῇ καρδίᾳ (ε) με κατάξει ἐπὶ (ζ) ἀναμέσον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 נבואת עובדיה כדנן אמר יי אלהים לאדום בסורא שמענא מן קדם יי ואזגד
2 בעממיא שליח קומו ונתעתד עלה לקרבא: הא חלש יהבתך בעממיא בסיר את
3 לחדא: רשע לבך אטעיך דאת דמי לנשרא דשרי בשני כיפא ברומא מותביה
4 אמר בלביה מן יחתנני לארעא: אם תרים כנשרא ואם בין כוכביא תשוי מדורך
מתמן אחתנך אמר יי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.
CAPUT. I.

1 Prophetia Abdiæ: Sic dixit Dominus Deus de Edom: Nuntium audivimus à facie Domini, & legatus ad gentes missus est: surgite & consistamus adversum eam in prælio. 2 Ecce infirmum dedi te inter populos: contemptibilis tu es valdè. 3 Impietas cordis tui seduxit te, quippe qui sis similis aquilæ in scopulis petrarum commoranti, cujus habitaculum cùm sit in excelso, dicit in corde suo: Quis detrahet me in terram? 4 Etiamsi exaltaveris te sicut aquila, & licet inter stellas habitaculum tuum posueris, indè [*tamen*] detraham te, ait Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܗܐ ܥܝܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܚܛܝܬܐ. ܕܐܘܒܕܝܗ ܡܢ ܥܠ ܐܦܝ ܐܪܥܐ. ܒܪܡ ܠܐ
ܐܘܒܕܘ ܐܘܒܕܝܘܗܝ ܠܒܝܬܗ ܕܝܥܩܘܒ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܢܐ ܦܩܕ ܐܢܐ. ܘܐܒܕܪ 9
ܠܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܐܝܟ ܕܡܬܢܦܐ ܒܢܦܘܬܐ. ܘܠܐ ܢܦܠ ܐܦܠܐ ܒܪܝܪܐ ܡܢܗܘܢ
10 ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܒܚܪܒܐ ܢܡܘܬܘܢ ܟܠܗܘܢ ܚܛܝܐ ܕܥܡܝ ܕܐܡܪܝܢ: ܠܐ ܬܡܛܝܢ ܘܠܐ ܬܐܬܐ ܥܠܝܢ ܒܝܫܬܐ.
11 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܐܩܝܡ ܡܛܠܬܗ ܕܕܘܝܕ ܕܢܦܠܬ. ܘܐܣܝܓ ܬܪܥܝܗܘܢ. ܘܡܦܠܬܗܘܢ
12 ܐܩܝܡ. ܘܐܒܢܝܗ ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܕܥܠܡܐ. ܘܐܝܟ ܫܢܝ ܕܪܐ ܕܕܪܝܢ. * ܕܢܐܪܬܘܢ ܫܪܟܐ ܕܐܕܘܡ.
13 ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܒܕ ܗܠܝܢ. * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ
ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܕܪܟ ܐܕܪܐ ܠܩܛܘܦܐ. ܘܥܨܪܐ ܕܥܢܒܐ ܠܙܪܥܐ. ܘܢܪܘܘܢ ܛܘܪܐ ܚܠܝܘܬܐ. ܘܟܠܗܘܢ
14 ܪܡܬܐ ܢܬܦܠܚܢ. * ܘܐܗܦܘܟ ܫܒܝܬܐ ܕܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܢܒܢܘܢ ܩܘܪܝܐ ܚܪܒܬܐ
ܘܢܬܒܘܢ. ܘܢܢܨܒܘܢ ܟܪܡܐ ܘܢܫܬܘܢ ܚܡܪܗܘܢ. ܘܢܥܒܕܘܢ ܓܢܐ. ܘܢܐܟܠܘܢ ܦܐܪܝܗܘܢ.
15 * ܘܐܢܨܒ ܐܢܘܢ ܒܐܪܥܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܬܥܩܪܘܢ ܬܘܒ ܡܢ ܐܪܥܗܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ
ܐܠܗܟ.

* ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܥܡܘܣ *

8 Ecce oculi Dñi dominorũ in regnũ sceleratum, ut perdã illud è superficie terræ: at non ita perdã domũ Jacobi, dicit Dñs. 9 Nam ecce ego mandaturus sum, & Israelitas dispersurus inter omnes gentes, quemadmodũ cribro cribratur; & ne minutissimus quidem eorum decidet super terram. 10 Gladio occumbent omnes peccatores populi mei, qui dicunt, Non attinget, neq; eveniet nobis malum. 11 Eodem illo die erigam tabernaculũ Davidis quod deciderat, & sepiam rupturas eorum, collapsa eorũ instaurabo, & reædificabo illud ut dies seculi, 12 & ut annos generationis generationum: Ut hæreditate possideant reliquias Adum, & omnes populos super quos invocatum est nomen meum, dicit Dñs qui hæc præstiturus est. 13 Ecce dies adveniunt, dicit Dñs, quibus area vindemiam assequetur, & uvarũ expressio sementem; manabunt montes dulcedine, & omnes colles suavescent: 14 Reducam captivos populi mei Israelis, & reædificabunt urbes destructas, & considebunt: plantabunt vineas, & bibent vinũ earum: conserent hortos, & comedent fructus eorum. 15 Deniq; plantabo eos in terra eorum, ac non evellentur ampliùs è terra sua quam dedi eis, dicit Dñs Deus tuus.

Prophetiæ Amosi finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ها عينا الرب الاله على مملكة الخطاة * وازيلها من وجه الارض * لكني انه ليس الي الانقضاء
انزع بيت يعقوب يقول الرب * من اجل انه ها انا امر واذري بيت اسرايل في جميع الامم * كما 9
10 يغربل بالغربال * ولا يسقط الانكسار على الارض * بالسيف يسقطون جميع خطاة شعبي * القايلين
11 لا يقرب ولا تكون علينا الشرور * في ذلك اليوم اقيم خيمة داود التي سقطت * وابني ما سقط
12 منها * واقيم مهدوماتها وابنيها كايام الدهر * كي تطلب بقايا الناس الرب * وجميع الامم الذين
13 دعي اسمي عليهم يقول الرب الصانع هذه * ها ايام تاتي يقول الرب * فيدرك الدارس القطاف
14 ويصبح العنب في الزرع * وتقطر الجبال حلاوة * وجميع الاكام تصير غروسا * وارد سبي شعبي
اسرايل * ويبنون المدن الفانية ويسكنونها * ويغرسون كروما ويشربون خمرها * ويغرسون بساتين
15 وياكلون ثمارها * واغرسهم على ارضهم * ولا يقلعون منذ الان من ارضهم التي اعطيتهم
اياها * يقول الرب الضابط الكل *

* تمت نبوة عاموص النبي *

8 *Ecce oculi Domini Dei super regnum scelestorum; & quidem amovebo illud è superficie terræ: veruntamen haudquaquam ad finem usque auferam domum Jacobi, dicit Dominus.* 9 *Quoniam ecce ego præcipiam, & dispergam domum Israelis per omnes gentes, quemadmodum cribro cribratur; & non cadet confractum super terram.* 10 *Gladio corruent omnes peccatores populi mei, dicentes; Non accedent, neque contingent nobis mala.* 11 *In illo die erigam tabernaculũ Davidis quod corruit, & reædificabo quod ex eo decidit, erigam ruinas ejus, & ædificabo eas sicut dies æternitatis:* 12 *Ut reliqui homines Dominum quærant, omnésque gentes super quas invocatum fuerit nomen meum, dicit Dominus qui facturus est.* 13 *Ecce dies venturi sunt, dicit Dominus, quibus triturator vindemiatorem assequetur, & maturescent uvæ tempore sementis, & stillabunt montes dulcedinem, omnésque colles fient plantaria:* 14 *Et reducam captivitatem populi mei Israelis, & reædificabunt urbes collapsas, & inhabitabunt eas: plantabunt vineas, & bibent vinum earum: conserent hortos, & comedent fructus eorum.* 15 *Et plantabo eos super terram ipsorum, & non evellentur posthac è terra sua quam dedi ipsis, dicit Dominus omnipotens.*

Finis Prophetiæ Amosi Prophetæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܥܘܒܕܝܐ ܢܒܝܐ *

1 * ܚܙܘܐ ܕܥܘܒܕܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܘܬܐ ܠܐܕܘܡ. ܫܡܥܐ ܫܡܥܢ ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ. ܘܐܝܙܓܕܐ
2 ܠܥܡܡܐ ܐܫܬܕܪ. ܩܘܡܘ ܘܢܩܘܡ ܥܠܝܗ ܠܩܪܒܐ. * ܗܐ ܙܥܘܪܐ ܝܗܒܬܟ
3 ܒܥܡܡܐ. ܘܫܝܛ ܐܢܬ ܛܒ. * ܫܘܒܗܪܐ ܕܠܒܟ ܐܛܥܝܟ. ܕܥܡܪ ܒܫܩܝܦܐ ܥܫܝܢܐ.
4 ܘܡܪܘܡܐ ܡܬܒܗ. ܘܐܡܪ ܒܠܒܗ. ܡܢܘ ܢܚܬܢܝ ܠܐܪܥܐ. * ܐܢ ܬܬܪܝܡ ܐܝܟ ܢܫܪܐ: ܘܐܢ
ܒܝܬ ܟܘܟܒܐ ܬܣܝܡ ܩܢܟ. ܡܢ ܬܡܢ ܐܚܬܟ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

Sequitur Prophetia

OBADIÆ PROPHETÆ.

1 Visio Obadiæ. Sic dicit Dñs dominorũ ad Adum; Rumorem audivimus à Dño, & legatus ad gentes missus est. Surgite, invadamus eam prælio. 2 Ecce minimũ posuerã te inter gentes, & es valdè abjectus: 3 Arrogantia *tamen* cordis tui te decepit ô qui habitas in fortissima rupe, & cujus sedes est in sublimi, ac dicis apud temetipsum, Quis me dejiceret in terrã? 4 Si te efferres ut aquila, & si inter astra collocares nidum tuum; inde te dejicerem, dicit Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الرؤوف الرحيم *

* نبدا بترجمة نبوة عوبديا * بركاته تكون معنا * امين *

* الاصحاح الثاني عشر * وهو الاول من النبوة *

1 * رويا عوبديا * هكذا يقول الرب الاله لادوم * سمعنا سماعا من قبل الرب * وارسل احتواء
2 الي الامم * قوموا ونقوم عليها للحرب * ها اعطيتك صغيرا في الامم * انت مهان الي الغاية *
3 * كبرياء قلبك رفعك ايها الساكن في سقوف الصخور المرتفعة مسكنه * قايلا في قلبه
4 من يحدرني على الارض * ان ارتفعت مثل النسر * وان وضعت بين الكواكب عشك * من
هناك احدرك يقول الرب *

IN NOMINE DEI
Clementis, Misericordis, aggredimur interpretationem
Prophetiæ OBADIÆ, cujus
benedictiones nobis adsint,
Amen.

Textus duodecimus, hujus autem
Prophetiæ primus.

1 *Visio Obadiæ. Sic dicit Dominus Deus ad Edom; Auditum audivimus à Domino, misitque compendium ad gentes. Surgite, & surgamus adversùs eam in prælium.* 2 *Ecce dedi te parvum in gentibus, despectus es tu præter modum.* 3 *Superbia cordis tui extulit te O cujus domicilium habitat in hiatibus petrarum sublimium, dicens in corde tuo, Quis me deturbit in terram?* 4 *Si te elevaveris ut aquila, & si posueris inter sidera nidum tuum; indè te deturbabo, dicit Dominus.*

עובדיה : א

אִם־גַּנָּבִים בָּאוּ־לְךָ אִם־שׁוֹדְדֵי לַיְלָה 5
אֵיךְ נִדְמֵיתָה הֲלוֹא יִגְנְבוּ דַּיָּם
אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ הֲלוֹא יַשְׁאִירוּ עֹלֵלוֹת
אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו 6
עַד־הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כֹּל אַנְשֵׁי בְרִיתֶךָ הִשִּׁיאוּךָ 7
יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר
תַּחְתֶּיךָ אֵין תְּבוּנָה בּוֹ הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא 8
נְאֻם־יְהוָה וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה
מֵהַר עֵשָׂו וְחַתּוּ גִבּוֹרֶיךָ תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֶת־ 9
אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו מִקָּטֶל מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב 10
תְּכַסְּךָ בוּשָׁה וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם בְּיוֹם עֲמָדְךָ
מִנֶּגֶד בְּיוֹם שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ וְנָכְרִים 11
בָּאוּ שְׁעָרָו וְעַל־יְרוּשָׁלִַם יַדּוּ גוֹרָל
גַּם־אַתָּה כְּאַחַד מֵהֶם וְאַל־תֵּרֶא בְיוֹם־אָחִיךָ 12
בְּיוֹם נָכְרוֹ וְאַל־תִּשְׂמַח לִבְנֵי־יְהוּדָה בְּיוֹם אָבְדָם
וְאַל־תַּגְדֵּל פִּיךָ בְּיוֹם צָרָה אַל־תָּבוֹא 13
בְשַׁעַר־עַמִּי בְּיוֹם אֵידָם אַל־תֵּרֶא גַם־
אַתָּה בְּרָעָתוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ וְאַל־תִּשְׁלַחְנָה
בְחֵילוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ וְאַל־תַּעֲמֹד עַל־ 14
הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת־פְּלִיטָיו וְאַל־תַּסְגֵּר שְׂרִידָיו
בְּיוֹם צָרָה כִּי־קָרוֹב יוֹם־יְהוָה עַל־כָּל־ 15
הַגּוֹיִם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ יֵעָשֶׂה לָּךְ גְּמֻלְךָ יָשׁוּב
בְּרֹאשֶׁךָ כִּי כַּאֲשֶׁר שְׁתִיתֶם עַל־הַר 16
קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָל־הַגּוֹיִם תָּמִיד וְשָׁתוּ וְלָעוּ
וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה 17
וְהָיָה קֹדֶשׁ וְיָרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֵת מוֹרָשֵׁיהֶם
וְהָיָה בֵית־יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית 18
עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם וְלֹא־
יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו כִּי יְהוָה דִּבֵּר

Verſio VULG. LAT.

5 Si fures introiſſent ad te, ſi latrones
per noctem, quomodò conticuiſſes?
nónne furati eſſent ſufficientia
ſibi? ſi vindemiatores
introiſſent ad te, numquid ſaltem
6 racemum reliquiſſent tibi? Quomodò
ſcrutati ſunt Eſau, inveſtigaverunt
7 abſcondita ejus? Uſque
ad terminum emiſerunt te: omnes
viri fœderis tui illuſerunt tibi: invaluerunt
adverſùm te viri pacis
tuæ: qui comedunt tecum, ponent
inſidias ſubter te: non eſt prudentia
8 in eo. Numquid non in
die illa, dicit Dominus, perdam
ſapientes de Idumæa, & prudentiam
9 de monte Eſau? Et timebunt
fortes tui à Meridie, ut intereat
10 vir de monte Eſau. Propter
interfectionem, & propter
iniquitatem in fratrem tuum Jacob,
operiet te confuſio, & peribis
11 in æternum. In die cùm ſtares
adverſùs eum, quando capiebant
alieni exercitum ejus, & extranei
ingrediebantur portas ej⁹,
& ſuper Jeruſalem mittebant ſortem:
tu quoque eras quaſi unus
12 ex eis. Et non deſpicies in die
fratris tui, in die peregrinationis
ejus: & non lætaberis ſuper filios
Juda in die perditionis eorum:
& non magnificabis os
13 tuum in die anguſtiæ. Neque ingredieris
portam populi mei in
die ruinæ eorum: neque deſpicies
& tu in malis ejus in die vaſtitatis
illius: & non emittêris adverſùs
exercitum ejus in die vaſtitatis
14 illius. Neque ſtabis in
exitibus ut interficias eos qui fugerint:
& non concludes reliquos
15 ejus in die tribulationis. Quoniam
juxtà eſt dies Domini ſuper
omnes gentes: ſicut feciſti, fiet
tibi: retributionem tuam convertet
16 in caput tuum. Quomodò
enim bibiſtis ſuper montem ſanctum
meum, bibent omnes Gentes
jugiter: & bibent, & abſorbebunt,
& erunt quaſi non ſint.
17 Et in monte Sion erit ſalvatio,
& erit ſanctus: & poſſidebit domus
Jacob eos qui ſe poſſederant.
18 Et erit domus Jacob ignis,
& domus Joſeph flamma, & domus
Eſau ſtipula: & ſuccendentur
in eis, & devorabunt eos: &
non erunt reliquiæ domûs Eſau,
quia Dominus locutus eſt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 Εἰ κλέπται εἰσῆλθον πρὸς σὲ, (η) ἢ λῃσταὶ
νυκτὸς, ποῦ ἂν ἀπεῤῥίφης, οὐκ ἂν ἔκλεψαν
τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς; καὶ εἰ τρυγηταὶ εἰσῆλθον
πρὸς σὲ, οὐκ ἂν (θ) ἐπελείποντο ἐπιφυλλίδα;
6 Πῶς (ι) ἐξηρευνήθη Ἡσαῦ, καὶ
7 κατελήφθη (κ) τὰ κεκρυμμένα αὐτοῦ; Ἕως
τῶν ὁρίων (λ) ἐξαπέστειλάν σε· πάντες οἱ ἄνδρες
τῆς διαθήκης σου ἀντέστησάν σοι, ἠδυνάσθησαν
πρὸς σὲ ἄνδρες εἰρηνικοί σου, ἔθηκαν
ἔνεδρα ὑποκάτω σου, οὐκ ἔστι (μ) σύνεσις
8 αὐτοῖς. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει
κύριος, ἀπολῶ σοφοὺς ἐκ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ
9 σύνεσιν ἐξ ὄρους Ἡσαῦ. Καὶ πτοηθήσονται
οἱ μαχηταί σου οἱ ἐκ Θαιμὰν, ὅπως ἐξαρθῇ
10 ἄνθρωπος ἐξ ὄρους Ἡσαῦ. Διὰ τὴν σφαγὴν,
καὶ τὴν ἀσέβειαν (ν) ἀδελφοῦ σου Ἰακὼβ,
καλύψει σε αἰσχύνη, καὶ ἐξαρθήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
11 Ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξεναντίας, ἐν
(ξ) ἡμέραις αἰχμαλωτευόντων ἀλλογενῶν
δύναμιν αὐτοῦ, καὶ ἀλλότριοι εἰσῆλθον εἰς (ο)
πύλας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ ἔβαλον κλήρους,
12 καὶ σὺ ἦς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν. Καὶ μὴ (π)
ἐπίδῃς ἡμέραν ἀδελφοῦ σου ἐν ἡμέρᾳ ἀλλοτρίων,
καὶ μὴ ἐπιχαρῇς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰούδα
ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν, καὶ μὴ (ρ) μεγαλοῤῥημονῇ
13 ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, Μηδὲ
εἰσέλθῃς εἰς πύλας (σ) λαῶν ἐν ἡμέρᾳ πόνων
αὐτῶν, μηδὲ ἐπίδῃς καὶ σὺ τὴν συναγωγὴν
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ὀλέθρου αὐτῶν, (τ)
καὶ μὴ συνεπιθῇ ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐν
14 ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν, Μηδὲ (υ) ἐπιστῇς
ἐπὶ τὰς διεκβολὰς αὐτῶν, (φ) ἐξολοθρεῦσαι
τοὺς ἀνασωζομένους αὐτῶν, μηδὲ
συγκλείσῃς τοὺς φεύγοντας (χ) αὐτοῦ ἐν
15 ἡμέρᾳ θλίψεως· Διότι ἐγγὺς (ψ) ἡμέρα
κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη· ὃν τρόπον ἐποίησας,
οὕτως (ω) ἔσται σοι· τὸ (α) ἀνταπόδομά
σου ἀνταποδοθήσεται εἰς κεφαλήν σου. (β)
16 Διότι ὃν τρόπον ἔπιες ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν
μου, πίονται πάντα τὰ ἔθνη οἶνον, πίονται
καὶ καταβήσονται, καὶ ἔσονται καθὼς οὐχ ὑπάρχοντες.
17 Ἐν δὲ τῷ ὄρει Σιὼν ἔσται (γ) σωτηρία,
καὶ ἔσται ἅγιον· καὶ κατακληρονομήσουσιν
ὁ οἶκος Ἰακὼβ τοὺς κατακληρονομήσαντας
18 αὐτούς. Καὶ ἔσται ὁ οἶκος Ἰακὼβ πῦρ, ὁ
δὲ οἶκος Ἰωσὴφ φλὸξ, ὁ δὲ οἶκος Ἡσαῦ
εἰς καλάμην, καὶ (δ) ἐκκαυθήσονται εἰς
αὐτοὺς, καὶ καταφάγονται αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἔσται
πυροφόρος (ε) τῷ οἴκῳ Ἡσαῦ, διότι
κύριος ἐλάλησε.

Si fures introiſſent ad te, vel latrones 5
per noctem, ubicunque projectus
eſſes; nónne furati eſſent
ſufficientia ſibi? Et, ſi vindemiatores
introiſſent ad te; nónne reliquiſſent
racemum? Quomodò 6
inveſtigatus eſt Eſau, & deprehenſa
ſunt abſcondita ejus? Uſque 7
ad terminos dimiſerunt te: omnes
viri teſtamenti tui reſtiterunt tibi:
prævaluerunt adverſùm te viri
pacifici tui, poſuerunt inſidias
ſubter te: non eſt intellectus eis. In 8
die illa, dicit Dominus, perdam
ſapientes ex Idumæa, & intelligentiam
de monte Eſau. Et pavebunt 9
pugnatores tui, qui de Theman;
ut auferatur homo de monte
Eſau. Propter interfectionem, & 10
impietatem (a) fratris tui Jacob,
operiet te confuſio, & auferêris
in æternum. Ex die, quâ reſtitiſti 11
contrà, in diebus captivantium alienigenarum
fortitudinem ejus;
& alieni ingreſſi ſunt in portas
ejus, & ſuper Hieruſalem miſerunt
ſortes: & tu eras quaſi unus
ex eis. Et non deſpicies diem fratris 12
tui in die alienorum: & non
lætaberis ſuper filios Juda in die
perditionis eorum: & non magna
loquêris in die anguſtiæ: Neque 13
ingredieris in portas populorū in
die laborum eorum. Et non deſpicies
etiam tu congregationem eorum
in die perditionis eorum: neque
ſimul apponêris fortitudini eorum
in die perditionis eorum.
Neque ſtabis in egreſſibus eorum, 14
ut interficias eos, qui ſalvi fuerint
ex eis, neque concludes fugitivos
ejus in die tribulationis:
Quia juxta eſt dies Domini ſuper 15
omnes gentes: Sicut feciſti,
ſic erit tibi. Retributio tua reddetur
in caput tuum. Quia, quomodò 16
bibiſti ſuper montem ſanctum
meum; bibent omnes gentes
vinum: bibent, & (b) deſcendent
& erunt, quaſi non ſint. In monte 17
autem Sion erit ſalvatio: & erit
ſanctus: & poſſidebunt domus
Jacob eos, qui ſe poſſederant. Et 18
erit domus Jacob ignis, & domus
Joſeph flamma; domus autem
Eſau in ſtipulam: & ſuccendentur
in eos, & devorabunt illos:
& non erit (c) frumentarius
domui Eſau: quia Dominus loquutus eſt.

MS.A. (η) εἰ (θ) ὑπελείποντο (ι) ἐξηρευνήθη (κ) αὐτοῦ τὰ κεκρυμμένα; Ἕως (λ) σου (μ) σοι σύνεσις ἐν αὐτοῖς. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, (ν) τὸν εἰς τὸν ἀδελφόν σου Ἰακὼβ, καὶ καλύψει (ξ) ἡμέρᾳ (ο) τὰς πύλας (π) ἐπίδοις (ρ) μεγαλορημονήσῃς (σ) λαοῦ σου ἐν ἡμέρᾳ πόνου (τ) μηδὲ (υ) στῇς (φ) τοῦ ἐξολεθρεῦσαι (χ) ἐξ αὐτῶν ἐν (ψ) ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου (ω) ἔσται (α) ἀνταπόδωμά σου ἀνταποδοθήσεται (β) Διὰ τοῦτο οὖν (γ) ἡ σωτηρία, (δ) ἐκκαυθήσεται (ε) ἐν τῷ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אם גנבין אתו עלך אם בזוזי ליליא איכדין הויתא דמיך עד דגנבו מסתהון ואם 5
חטופין כקטופין אתו עלך הלא משארין עוללן: איכדין אתבלשו עשו אתגליין 6
מטמורוהי: מן תחומא אגליוך כל אנשי קימך אטעיוך יכילו לך אנשי שלמך אכלי 7
בתורך שויאו תקלא תחותך מדלית בך סוכלתנו: הלא ביומא ההוא אמר יי ואוביד 8
חכימין מאדום וכל גבר דביה סוכלתנו מכרכא דעשו: ויתברון גבריך יתבי 9
דרומא בדיל דישתצי גבר דבר תקוף מכרכא דעשו מקטול: מחטוף אחוך 10
יעקב תחפינך בהתא ותשתצי לעלם: ביום מקמך מקבל ביומא דשבו עממיא נכסוהי 11
ונכראין עלו בקרוהי ועל ירושלם רמו עדבין אף את כחד מנהון: ודהויתא ביומא 12
דאחוך ביום תבריה ודחדיתא לבני יהודה ביום תברהון ודאסגיתא ממלל רברבן
בעדן עקא: ודעלתא בתרעי עמי ביום תברהון ודחזיתא אף את בבשתיה ביום 13
תבריה ודאושיטתא ידך בנכסוהי ביום תבריה: ודקמתא על פרקא לשצאה ית 14
מערקוהי ודמסרתא משזבוהי בעדן עקא: ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי 15
על כל עממיא כמא דעבדת יתעביד לך גמלך יתוב ברישך: ארי כמא דחדיתון על 16
מחת טורא דקודשי ישתון כל עממיא כס פורענותהון תדירא וישתון ויסתלעמון
ויהון כדלא הוו: ובטורא דציון יהון שיזבא ויהון קדישין ויחסנון דבית יעקב נכסי 17
עממיא דהוו מחסנין להון: ויהון דבית יעקב תקיפין כאשתא ודבית יוסף חסינין 18
כשלהוביתא ודבית עשו חלשין כקשא וישלטון בהון ויקטלונון ולא יהי שיזבא
לבית עשו ארי מימרא דיי גזר כן:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Si fures venerunt ad te, ſi prædones de nocte, quomodo ita ſoporatus es ut 5
quod ſufficiebat eis ſint furati? ſi raptores velut vindemiatores ad te veniſſent,
an non racemos aliquos feciſſent? Quomodo perveſtigatus eſt Eſau, de- 6
tecta ſunt abſcondita ejus? A termino in exilium deportarunt te omnes con- 7
fœderati tui: ſeduxerunt te, invaluerunt adverſum te pacifici tui: veſcentes
[*pane*] menſætuæ, poſuerunt offendiculum ſub te, eò quòd non ſit in te prudentia.
Nonne per id tempus, dicit Dñs, perdam ſapientes de Idumæa, & 8
quemlibet virum prudentia præditum ex arce Eſau? Et conterentur fortes 9
tui habitantes ad Meridiem, ut excindatur vir robore pollens ex arce Eſau
præ cæde. Propter rapinam in fratrem tuum Jacob [*à te illatam,*] operiet te 10
confuſio, atque in perpetuum excidêris. Quo die è contra ſtabas, die quo 11
diripiebant populi ſubſtantiam ejus, & extranei ingrediebantur civitatem
ejus, ac ſuper Jeruſalem projiciebant ſortes, tu quoq; velut unus ex eis eras.
Et quia vidiſti diem fratris tui, diem confractionis ejus, & quia lætatus es 12
ſuper filios Juda die interitus eorum, & quia multa magnificè locutus es in
tempore tribulationis. Atque ingreſſus es in portas populi mei die interitus 13
ejus, & vidiſti etiamnum malum ejus die exitii ejus, & extendiſti manum tuam
in ejus facultates die excidii ejus. Quiq; ſtetiſti in bivio ad excidendos 14
eorum profugos, atq; tradidiſti eorum ſuperſtites tempore adverſo. Inſtat 15
enim dies qui venturus eſt à facie Dñi contra gentes omnes: ut feciſti, fiet
tibi: retributio tua in caput tuum retorquebitur. Quoniam quemadmodum 16
lætitiam cepiſtis de ſubverſione montis ſanctitatis meæ, bibent omnes populi
calicem ultionis ſuæ jugiter: bibent certè & abſorbebuntur, eruntq; ac
ſi non fuiſſent. At in monte Sion erit evaſio, eruntq; ſancti, & poſſidebunt 17
prognati domus Jacob ſubſtantiam populorum qui eos poſſidebant. Erunt 18
præterea qui de domo Jacob, fortes ſicut ignis; qui verò de domo Joſeph,
robuſti inſtar flammæ, ſed [*orti*] domus Eſau debiles velut ſtipula: & dominabuntur
eis, atq; trucidabunt eos, ita ut non ſint reliquiæ domui Eſau: ſiquidem
Dominus ita *ſtatuit*.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܢ ܓܢܒܐ ܐܬܘ ܠܟܝ ܐܘ ܒܙܘܙܐ ܒܠܠܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܫܬܩܬܝ ܥܕܡܐ ܕܓܢܒܘ ܣܘܦܩܗܘܢ. 5
ܘܐܢ ܩܛܘܦܐ ܐܬܘ ܠܟܝ. ܠܐ ܫܒܩܝܢ ܗܘܘ ܥܘܠܠܬܐ. * ܐܝܟܢܐ ܐܬܒܨܝ ܥܫܘ. ܘܐܬܓܠܝ 6
ܡܛܫܝܬܗ. * ܥܕܡܐ ܠܬܚܘܡܐ ܫܕܪܘܟܝ. ܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܕܩܝܡܟܝ ܐܛܥܝܘܟܝ. ܘܐܬܚܝܠܘ 7
ܥܠܝܟܝ. ܓܒܪܐ ܕܫܠܡܟܝ ܘܕܠܚܡܟܝ. ܣܡܘ ܬܩܠܬܐ ܬܚܝܬܝܟܝ. ܕܠܝܬ ܒܗ ܣܘܟܠܐ.
* ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܘܒܕ ܚܟܝܡܐ ܡܢ ܐܕܘܡ. ܘܣܘܟܠܬܢܐ ܡܢ ܛܘܪܐ 8
ܕܥܫܘ. * ܘܢܬܒܙܙܘܢ ܓܢܒܪܝܟܝ ܬܝܡܢ. ܘܢܐܒܕ ܓܒܪܐ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܥܫܘ. * ܡܛܠ ܩܛܠܐ 9 10
ܘܡܛܠ ܚܛܘܦܝܐ ܕܐܚܘܟܝ ܝܥܩܘܒ. ܬܟܣܝܟܝ ܒܗܬܬܐ. ܘܬܐܒܕܝܢ ܠܥܠܡ. * ܒܝܘܡܐ ܕܩܡܬܝ
ܠܘܩܒܠܗ. ܒܝܘܡܐ ܕܒܙܘ ܢܘܟܪܝܐ ܚܝܠܗ. ܘܢܘܟܪܝܐ ܥܠܘ ܠܬܪܥܘܗܝ. ܘܥܠ 11
ܐܘܪܫܠܡ ܐܪܡܝܘ ܦܣܐ. ܐܦ ܐܢܬܝ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܗܘܝܬܝ. * ܘܠܐ ܬܚܙܝܢ ܒܝܘܡܐ ܕܐܚܘܟܝ 12
ܒܝܘܡܐ ܕܢܘܟܪܝܐ. ܘܠܐ ܬܚܕܝܢ ܒܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܒܝܘܡܐ ܕܐܒܕܢܗܘܢ. ܘܠܐ ܬܐܘܪܒܝܢ ܦܘܡܟܝ
ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. * ܘܠܐ ܬܥܠܝܢ ܠܬܪܥܗ ܕܥܡܝ ܒܝܘܡܐ ܕܬܒܪܗܘܢ. ܘܠܐ ܬܚܙܝܢ ܐܦ 13
ܐܢܬܝ ܒܒܝܫܬܗ. ܒܝܘܡܐ ܕܬܒܪܗ. ܘܠܐ ܬܫܕܪܝܢ ܒܚܝܠܗ. ܒܝܘܡܐ ܕܬܒܪܗ. * ܘܠܐ 14
ܬܩܘܡܝܢ ܥܠ ܡܦܩܢܐ ܠܡܦܩܘܕܘ ܠܡܥܪܩܘܗܝ. ܘܠܐ ܬܫܠܡܝܢ ܫܪܟܢܘܗܝ. ܒܝܘܡܐ
ܕܐܘܠܨܢܐ. * ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܐܝܟ 15
ܕܥܒܕܬܝ. ܗܟܢܐ ܢܬܥܒܕ ܠܟܝ. ܘܦܘܪܥܢܟܝ ܢܗܦܘܟ ܥܠ ܪܫܟܝ. * ܡܛܠ ܕܐܝܟܢܐ 16
ܕܐܫܬܝܬܘܢ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܝ. ܢܫܬܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܢܫܬܘܢ
ܘܢܬܕܘܡܘܢ. ܘܢܬܕܠܚܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܕܠܐ ܗܘܘ. * ܘܒܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ ܢܗܘܐ ܦܘܪܩܢܐ. 17
ܘܢܗܘܐ ܩܕܝܫ. ܘܢܐܪܬܘܢ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܪܬܘ ܐܢܘܢ. * ܘܢܗܘܐ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ 18
ܢܘܪܐ: ܘܒܝܬ ܝܘܣܦ ܫܠܗܒܝܬܐ. ܘܒܝܬ ܥܫܘ ܢܗܘܐ ܠܩܫܐ. ܘܢܐܚܕܘܢ ܒܗܘܢ. ܘܢܐܟܠܘܢ
ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܫܪܟܐ ܠܒܝܬܐ ܕܥܫܘ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ.

* Si te fures aut direptores nocte ſunt aggreſſi, 5
quomodo ſiluiſti donec furarentur quod ſibi
ſatis erat? & ſi vindemiatores invaſiſſent te,
annon reliquiſſent racemationem? Quomodo 6
perveſtigatus eſt Eſau, & emanârunt abdita
ejus? Ad terminum uſque te perduxerunt, 7
omnes viri fœderati tui deceperunt te,
& prævaluerunt tibi: viri pacis & panis (i.
amici & convivæ) tui, ſub te poſuerunt inſidias,
O expers rationis. Eo die, dicit Dominus, 8
perdam ſapientem ex Adum, & prudentem
ex monte Eſau; Et diripientur gigantes 9
tui O Theman, & peribit homo de monte
Eſau. Propter cædem & rapinam illatam 10
fratri tuo Jacobo, obruet te pudor, & peribis
in æternum: *illatam inquam* eo die quo in- 11
ſurrexiſti adverſùs eum, quo die prædati ſunt
alieni robur ejus, & alieni per portas ejus ingreſſi
ſortes jecerunt ſuper Jeruſalem: ſed tu
quoque ut unus ex eis eris. Ne *geſtiens* in- 12
tuearis diem fratris tui, diem alienorum:
& ne aſpicias filios Judæ in die interitûs eorum:
néve amplifices os tuum in die calamitatis.
Ne ingrediaris portam populi mei 13
die tribulationum eorum: néve geſtias tu
quoque de infortunio ejus die doloris ejus:
neque pavorem injicias in exercitum ejus die
mœroris ejus: Ne ſteteris in *anguſto* aditu ad 14
perimendum profugas ejus: neque prodas
ſuperſtites ejus die anguſtiæ. Nam propin- 15
quus eſt dies Domini ſuper omnes gentes;
quemadmodum feciſti, ita fiet tibi: retributio
tua recidet in caput tuum. Quemadmo- 16
dum enim bibiſtis ſuper monte ſancto meo,
bibent jugiter omnes gentes: bibentes obſtupeſcent
& conturbabuntur, eruntque acſi
non fuiſſent. At in monte Sionis erit ſa- 17
lus, erit enim ſanctus: & poſſidebunt domus
Jacobi eos qui ſe poſſederant: Et erit 18
domus Jacobi ignis, & domus Joſephi flamma,
domus autem Eſau ſtipula; & accendentur
in eis, & conſument eos; ita ut non
ſit ſuperſtes domui Eſau: quia Dominus locutus eſt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* إن كان السراق دخلوا اليك * أو لصوص الليل حيث طرحت * أليس سرقوا الكفاف لهم * 5
وإن كان القطافون دخلوا * أما تركوا بعالة * كيف فتش عيسو * وأخذت خبياته * 6
* الى حدودك أرسلوك * جميع رجال عهدك قاوموك * تعووا عليك رجالك المسالمون * وصنعوا 7
مكامن تحتك * ليس لك فهم بهم * في ذلك اليوم يقول الرب * أهلك الحكماء من أدوم * 8
والفهم من جبل عيسو * ويجزع محاربوك الذين من تامان * كي ينزع الانسان من جبل 9
عيسو * لأجل الذبح والنفاق الذي لأخيك يعقوب * ويغشاك الخزي * وينزع الى الأبد * 10
* منذ اليوم الذي قمت تجاهه * في يوم سبوا الغرباء الجنس قوته * والغرباء دخلوا الى 11
أبوابه * وعلى ايروسليم وضعوا قرعا * وأنت كنت مثل واحد منهم * ولا تنظر يوم أخيك 12
في يوم الغرباء * ولا تشمت ببني يهودا في يوم هلاكهم * ولا تتعظم بالقول في يوم الشدة *
* ولا تدخل الى أبواب الشعوب في يوم أتعابهم * ولا تنظر أنت جمعهم في يوم موتهم * ولا 13
تحيط على جيشهم في يوم هلاكهم * ولا تقوم على مفاراتهم لتستأصل المتخلصين منهم * 14
ولا تحبس الهاربين منهم في يوم الضيق * من أجل أن يوم الرب قريب على كل الأمم * كما 15
صنعت هكذا يكون لك * تكافأ مكافاتك على رأسك * من أجل أنه كما شربت على جبلي 16
المقدس * تشرب جميع الأمم خمرا * يشربون وينزلون * ويكونون كأنهم لم يكونوا * وفي جبل 17
صهيون يكون الخلاص * ويكون مقدسا * ويرث بيت يعقوب الذين ورثوهم * ويكون بيت 18
يعقوب نارا * وبيت يوسف لهيبا * وبيت عيسو قصبا * ويحرقون بهم ويأكلونهم * ولا يكون
حامل نار في بيت عيسو * من أجل أن الرب تكلم *

Si latrones ingrederentur ad te aut fures 5
nocturni, ubi projectus es; annon furarentur
ſufficientiam ſuam? & ſi vindemiatores
ingrederentur, annon relinquerent
racemationem? Quomodo perquiſitus eſt 6
Eſau, & ablata ſunt abſtruſa ejus? Ad 7
terminos tuos miſerunt te, omnes viri fœderis
tui adverſati ſunt tibi, niſi ſunt contra
te viri pace conjuncti, poſuerunt inſidias
ſub te; non animadvertis eos. In 8
illo die, dicit Dominus, perdam ſapientes
ex Edom, & intelligentiam de monte Eſau:
Et expaveſcent bellatores tui qui 9
ſunt de Theman; ut excindatur homo de
monte Eſau: Propter cædem & impietatem 10
quam exercuiſti in fratrem tuum
Jacobum: operiétque te pudor, & excindêris
in perpetuum: Inde ab eo die 11
quo ſurrexiſti adverſùs eum, quâ die
diripuerunt alienigenæ robur ejus, & ingreſſi
ſunt exteri ad portas ejus, et ſuper
Jeruſalem poſuerunt ſortes, & tu eras
ut unus ex eis. Et non videbis diem 12
fratris tui in die exterorum, neque inſultabis
filiis Judæ in die interitûs eorum,
neque verbis inſoleſces in die calamitatis,
Neque ingredieris ad portas popu- 13
lorum in die laborum ſuorum, neque videbis
tu cœtum eorum in die mortis ſuæ,
neque obſidebis exercitum eorum in die
interitûs ſui, Neque ſtabis ad ſaltus 14
eorum ut excindas eos qui ſe eripuerunt
ex ipſis, neque carceribus detinebis profugas
eorum in die anguſtiæ: Quoniam 15
dies Domini propinquus eſt ſuper omnes
populos: ſicuti feciſti, ſic erit tibi: retributio
tua tibi rependetur ſuper caput
tuum. Nam quemadmodum bibiſti ſuper 16
monte meo ſancto, bibent omnes gentes
vinum; bibent, ac deſcendent, eruntque
quaſi non fuiſſent. In monte autem Si- 17
onis erit ſalus, eritque ſacer: & poſſidebit
domus Jacobi eos qui poſſidebant
ipſos. Eritque domus Jacobi ignis, & 18
domus Joſephi flamma, domus autem
Eſau arundines; ardebunt in eos, &
devorabunt eos, ita ut non remaneat ferens
ignem in domo Eſau: quia Dominus
locutus eſt.

יונה : א

, Peliſtim cum planitiem &, Heſau monte cum, Meridiem hæreditabūt Et
19 וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב אֶת־הַר עֵשָׂו וְהַשְּׁפֵלָה אֶת־פְּלִשְׁתִּים
Binjamin &, Someron agrum & , Ephraim agrum poſſidebunt &
וְיָרְשׁוּ אֶת־שְׂדֵה אֶפְרַיִם וְאֵת שְׂדֵה שֹׁמְרוֹן וּבִנְיָמִן אֶת־
Chenaanim qui , Iſrael filiorū huj⁹ exercit⁹ trāſmigratio Et. Ghilhad
20 הַגִּלְעָד׃ וְגָלֻת הַחֵל־הַזֶּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־כְּנַעֲנִים
, Sepharad in quæ , Jeruſalaim tranſmigratio & , Sarphath ad uſque
עַד־צָרְפַת וְגָלֻת יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בִּסְפָרַד
montem in ſervatores aſcendent Et . Auſtri civitates poſſidebunt
21 יִרְשׁוּ אֵת עָרֵי הַנֶּגֶב׃ וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר
.regnum Domino erit & ; Heſau montem judicandum ad Sijon
צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה׃

Verſio VULG. LAT.

19 Et hæreditabunt hi qui ad Auſtrum ſunt, montem Eſau, & qui in campeſtribus Philiſthiim: & poſſidebunt regionem Ephraim, & regionem Samariæ: & Benjamin poſſidebit Galaad. 20 Et tranſmigratio exercitûs hujus filiorum Iſrael, omnia loca Chananæorum uſque ad Sareptam: & tranſmigratio Jeruſalem, quæ in Boſphoro eſt, poſſidebit civitates Auſtri. 21 Et aſcendent ſalvatores in montem Sion judicare montem Eſau: & erit Domino regnum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

19 Καὶ κατακληρονομήσουσιν οἱ ἐν ναγὲβ τὸ ὄρος τὸ Ἡσαῦ, καὶ οἱ ἐν τῇ σεφηλὰ τοὺς ἀλλοφύλους· καὶ κατακληρονομήσουσι τὸ ὄρος Ἐφραὶμ, καὶ τὸ πεδίον Σαμαρείας, καὶ Βενιαμὶν, καὶ τὴν Γαλααδῖτιν. 20 Καὶ τῆς μετοικεσίας ἡ ἀρχὴ αὕτη τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, γῆ τῶν Χαναναίων ἕως Σαρεπτῶν· καὶ ἡ μετοικεσία Ἱερουσαλὴμ ἕως Ἐφραθά· (ζ) κληρονομήσουσι 21 τὰς πόλεις τοῦ ναγέβ. Καὶ ἀναβήσονται (η) ἀνασωζόμενοι ἐξ ὄρους Σιὼν, τοῦ ἐκδικῆσαι τὸ ὄρος Ἡσαῦ, καὶ ἔσται τῷ κυρίῳ ἡ βασιλεία.

† ΟΒΔΙΟΥ Ε'.

Et poſſidebunt, qui in (d) Nageb, montem Eſau, & qui in Sephela, alienigenas. Et poſſidebunt montē (e) Ephræm, et campū Samariæ, et Benjamin, et Galaaditin. Et tranſmigrationis principiū iſtud filiis Iſrael, terra Chananæorū uſq; Sareptam, & tranſmigratio Hieruſalē uſq; Ephratha. Poſſidebunt civitates Nageb: Et aſcendent, (f) qui ſalvi fuerint, de monte Sion, ut puniant montem Eſau. Et erit Domino regnum. 19 20 21

MS.A. (ζ) καὶ κληρονομήσουσι (η) ἄνδρες σεσωσμένοι † ἈΒΔΙΟΥ Ε'.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 וְיַחְסְנוּן יָתְבֵי דָרוֹמָא יָת כְּרַכָּא דְעֵשָׂו וְיָתְבֵי שְׁפֶלְתָּא יָת אַרְעָא דִפְלִשְׁתָּאֵי וְיַחְסְנוּן
20 יָת קִרְוֵי אֶפְרַיִם וְיָת קִרְוֵי שֹׁמְרוֹן וּדְבֵית בִּנְיָמִן יָת יָתְבֵי אַרְעָא דְגִלְעָד׃ וְגָלוּת עַמָּא
הָדֵין דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דִּבְאַרְעָא כְּנַעֲנָאֵי עַד צָרְפַת וְגָלוּת יְרוּשְׁלֶם דִּבְאַסְפַּמְיָא יַחְסְנוּן יָת
21 קִרְוֵי אַרְעָא דָרוֹמָא׃ וְיִסְקוּן מְשֵׁזְבִין בְּטוּרָא דְצִיּוֹן לְמֵידַן יָת כְּרַכָּא דְעֵשָׂו וְתִתְגְּלֵי
מַלְכוּתָא דַיְיָ עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et poſſidebunt Auſtrum incolentes arcem Eſau, & campeſtria habitantes terram Philiſtinorum, & occupabunt civitates Ephraim, & civitates Samariæ, & progeniti familiæ Benjamin habitatores terræ Galaad. Tandem tranſmigratio populi hujus, filiorum ſcilicet Iſrael qui ſunt in terra Chananæorum uſq; ad Sareptam, & tranſmigratio Jeruſalem quæ eſt in Hiſpania, poſſidebunt civitates terræ Auſtralis. Tunc aſcendent ſalvatores in montem Sion, ad judicandam arcem Eſau, ac revelabitur regnum Domini omnibus terræ incolis. 19 20 21

ספר יונה : א

CAP. I. א

ad vade, Surge. dicendo, Amithai filiū Jonah ad Domini verbum fuit Et
1 2 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה בֶן־אֲמִתַּי לֵאמֹר׃ קוּם לֵךְ אֶל־
eorum malitia aſcendit quòd , ea in prædica &, magnam civitatem Nineveh
נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא עָלֶיהָ כִּי־עָלְתָה רָעָתָם
, Domini faciebus à Tarſis in fugiendum ad Jonah ſurrexit Et . meis facies ad
3 לְפָנָי׃ וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה
dedit & , Tarſis venientem navem invenit & , Japho deſcendit &
וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אָנִיָּה בָּאָה תַרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן
, Tharſis in eis cum veniendum ad , eam in deſcendit & , ejus mercedem
שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה
, mare ad magnum ventum extulit Dominus Et . Domini faciebus à
4 מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ וַיהוָה הֵטִיל רוּחַ־גְּדוֹלָה אֶל־הַיָּם
. conteri putabat navis & ; mari in magnus turbo fuit &
וַיְהִי סַעַר־גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר׃
, ſuum Deum ad vir clamaverunt & , nautici timuerunt Et
5 וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל־אֱלֹהָיו
alleviandum ad , mare ad navi in quæ , inſtrumenta projecerunt &
וַיָּטִלוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֳנִיָּה אֶל־הַיָּם לְהָקֵל
, jacebat & , navis latera ad deſcenderat Jonah Et . eis deſuper
מֵעֲלֵיהֶם וְיוֹנָה יָרַד אֶל־יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב
dixit & , gubernator magnus eum ad acceſſit Et . erat ſoporatus &
6 וַיֵּרָדַם׃ וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֹבֵל וַיֹּאמֶר
fortè ſi , tuum Deum ad clama , Surge ? ſoporato tibi Quid : ei
לוֹ מַה־לְּךָ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל־אֱלֹהֶיךָ אוּלַי
vir dixerunt Et . pereamus non & , nobis Deus recogitet
7 יִתְעַשֵּׁת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאבֵד׃ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
quem propter ſciamus ut , ſortes projiciamus & , Ite , ſuum ſocium ad
אֶל־רֵעֵהוּ לְכוּ וְנַפִּילָה גוֹרָלוֹת וְנֵדְעָה בְּשֶׁלְּמִי
ſors cecidit & , ſortes projecerunt Et . nobis hoc malum
הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיַּפִּלוּ גּוֹרָלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל
propter , nobis nunc Indica : eum ad dixerunt Et . Jonah ſuper
8 עַל־יוֹנָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה־נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר
, venies unde & , tuum opus quod : nobis hoc malum quem
לְמִי־הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ מַה־מְּלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן תָּבוֹא
Hebræus : eos ad dixit Et ? tu populo quo de & , tua terra quæ
9 מָה אַרְצֶךָ וְאֵי־מִזֶּה עַם אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי
fecit qui , timens ego cœlorum Deum Dominum & , ego
אָנֹכִי וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא אֲשֶׁר־עָשָׂה
.aridam & , mare
אֶת־הַיָּם וְאֶת־הַיַּבָּשָׁה׃

Verſio VULG. LAT.

PROPHETIA
JONÆ.
CAP. I.

1 ET factum eſt verbum Domini ad Jonam filium Amathi, dicens; 2 Surge, & vade in Niniven civitatem grandem, & prædica in ea: quia aſcendit malitia ejus coram 3 me. Et ſurrexit Jonas, ut fugeret in Tharſis à facie Domini, & deſcendit in Joppen, & invenit navem euntem in Tharſis: & dedit naulum ejus, & deſcendit in eam ut iret cum eis in Tharſis à facie 4 Domini. Dominus autem miſit ventum magnum in mare: & facta eſt tempeſtas magna in mari, & navis periclitabatur conteri. 5 Et timuerunt nautæ, & clamaverunt viri ad deum ſuum: & miſerunt vaſa, quæ erant in navi, in mare, ut alleviaretur ab eis: & Jonas deſcendit ad interiora navis, 6 & dormiebat ſopore gravi. Et acceſſit ad eum gubernator, & dixit ei; Quid tu ſopore deprimeris? ſurge, invoca Deum tuum, ſi fortè recogitet Deus de nobis, & 7 non pereamus. Et dixit vir ad collegam ſuum; Venite, & mittamus ſortes, & ſciamus quarè hoc malum ſit nobis. Et miſerunt ſortes: 8 & cecidit ſors ſuper Jonam. Et dixerunt ad eum; Indica nobis cujus cauſâ malum iſtud ſit nobis: quod eſt opus tuum? quæ terra tua, & quò vadis? vel ex quo po- 9 pulo es tu? Et dixit ad eos; Hebræus ego ſum, & Dominum Deū cœli ego timeo, qui fecit mare & aridam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ἸΩΝΑΣ ς'. *JONAS.*

ΚΕΦ. α'. *CAP. I.*

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἰωνᾶν 2 τὸν τοῦ Ἀμαθὶ, λέγων, Ἀνάστηθι, καὶ (α) πορεύθητι εἰς Νινευὴ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ, ὅτι ἀνέβη ἡ 3 κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρός με. Καὶ ἀνέστη Ἰωνᾶς τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσὶς (β) ἐκ προσώπου κυρίου· καὶ κατέβη εἰς Ἰόππην, καὶ εὗρε πλοῖον βαδίζον εἰς Θαρσὶς, καὶ ἔδωκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ, καὶ (γ) ἀνέβη εἰς αὐτὸ, τοῦ πλεῦσαι (δ) μετ' αὐτῶν εἰς Θαρσὶς 4 ἐκ προσώπου κυρίου. Καὶ κύριος ἐξήγειρε πνεῦμα (ε) ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὸ πλοῖον 5 ἐκινδύνευε τοῦ (ς) συντριβῆναι. Καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ, καὶ (ζ) ἀνεβόησαν ἕκαστος πρὸς τὸν θεὸν (η) αὐτοῦ, καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν, τοῦ κουφισθῆναι ἀπ' αὐτῶν· Ἰωνᾶς δὲ κατέβη εἰς τὴν κοίλην τοῦ πλοίου, καὶ ἐ- 6 κάθευδε, καὶ ἔρεγχε. Καὶ προσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ πρωρεὺς, καὶ εἶπεν (θ) αὐτῷ, Τί σὺ ῥέγχεις; ἀνάστα, καὶ ἐπικαλοῦ τὸν θεόν σου, (ι) ὅπως διασώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς, καὶ οὐ μὴ 7 ἀπολώμεθα. Καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Δεῦτε βάλωμεν κλήρους, καὶ ἐπιγνῶμεν, τίνος ἕνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. καὶ ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔπεσεν ὁ 8 κλῆρος ἐπὶ Ἰωνᾶν. Καὶ (κ) εἶπον πρὸς αὐτὸν, Ἀπάγγειλον ἡμῖν, (λ) τίς σου ἡ ἐργασία ἐστὶ, καὶ πόθεν ἔρχῃ, καὶ ἐκ ποίας χώ- 9 ρας, καὶ ἐκ ποίου λαοῦ εἶ σύ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Δοῦλος κυρίου (μ) εἰμὶ ἐγὼ, καὶ τὸν κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐγὼ σέβομαι, ὃς ἐποίησε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν.

ET factum eſt verbum Domini ad Jonam filiū Amathi, dicens; Surge, & vade in Ninevem civitatem magnam, & prædica in ea: quia aſcendit clamor malitiæ ejus ad me. Et ſurrexit Jonas, ut fugeret in Tharſis à facie Domini: & (a) deſcendit in Joppen, et invenit navem euntē in Tharſis, deditque naulum ſuum, et aſcendit in eam, ut navigaret cum eis in Tharſis à facie Domini. Et Dominus ſuſcitavit (b) ſpiritum in mare: & facta eſt tempeſtas magna in mari: & navis periclitabatur conteri. Et timuerūt nautæ, & clamaverunt unuſquiſque ad deum ſuum: & jactum fecerunt vaſorum, quæ erant in navi, in mare, ut alleviaretur ab eis. Jonas autem deſcendit in ventrem navis, & dormiebat, & ſtertebat. Et acceſſit ad eum prorta, & dixit ei; Quid tu ſtertis? Surge, et invoca Deum tuum; (c) ut ſalvos faciat nos Deus, & non pereamus. Et dixit unuſquiſque ad proximum ſuum; Venite, mittamus ſortes, & cognoſcamus, cujus gratiâ malitia hæc eſt ſuper nos. Et miſerunt ſortes: & cecidit ſors ſuper Jonam. Et dixerunt ad eum; Annuntia nobis, (d) quod eſt opus tuum, & unde (e) venis, & ex qua regione, & ex quo populo es tu. Et dixit ad eos; (f) Servus Domini ego ſum; & Dominum Deum cœli ego colo, qui fecit mare, & aridam. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

MS.A. ἸΩΝΑΣ ς'. (α) πορεύου εἰς τὴν Νινευὴ (β) ἀπὸ (γ) ἐνέβη (δ) εἰς Θαρσεὶς μετ' αὐτῶν (ε) εἰς (ς) διαλυθῆναι. (ζ) ἐβόων (η) αὐτῶν, (θ) πρὸς αὐτὸν, (ι) εἴπως (κ) εἶπαν (λ) τίνος ἕνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν; τίς (μ) ἐγώ εἰμι,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 2 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יוֹנָה בַר אֲמִתַּי לְמֵימַר׃ קוּם אֱזֵיל לְנִינְוֵה קַרְתָּא
3 רַבְּתָא וְאִתְנַבֵּי עֲלַהּ אֲרֵי סְלֵיקַת בִּישַׁתְהוֹן קֳדָמַי׃ וְקָם יוֹנָה לְמֶעֱרַק לְיַמָּא מִן קֳדָם
דְּאִתְנַבֵּי בִשְׁמָא דַיְיָ וּנְחַת לְיָפוֹ וְאַשְׁכַּח אִלְפָּא דַאֲזָלָא לְיַמָּא וִיהַב אַגְרַהּ וּנְחַת בַּהּ לְמֵיזַל
4 עִמְּהוֹן בְּיַמָּא מִן קֳדָם דְּאִתְנַבֵּי בִשְׁמָא דַיְיָ׃ וַיְיָ אֲרֵים רוּחַ רַב עַל יַמָּא וַהֲוָה נַחְשׁוֹל
5 רַב בְּיַמָּא וְאִלְפָּא בְּעֵיָא לְאִתְּבָרָא׃ וּדְחִילוּ סַפָּנַיָּא וּבְעוֹ גְּבַר מִן דַּחַלְתֵּיהּ וַחֲזוֹ אֲרֵי
לֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ וּרְמוֹ יָת מָנַיָּא דִּבְאִלְפָּא לְיַמָּא לְאַקָּלָא מִנְּהוֹן וְיוֹנָה נְחִית לְאַרְעִית
6 שִׁדָּא דְאִלְפָּא וּשְׁכֵיב וּדְמוֹךְ׃ וְקָרֵב לְוָתֵיהּ רַב סַפָּנַיָּא וַאֲמַר לֵיהּ מָא אַתְּ דָּמוֹךְ קוּם
7 צַלִּי קֳדָם אֱלָהָךְ מָאִם יִתְרַחֲמוּן מִן קֳדָם יְיָ עֲלָנָא וְלָא נוֹבֵיד׃ וַאֲמָרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ
אֱתוֹ וּנְרְמֵי עַדְבִין וְנִדַּע בְּדִיל מָה בִּישְׁתָא הָדָא לָנָא וּרְמוֹ עַדְבִין וּנְפַל עַדְבָא עַל יוֹנָה׃
8 וַאֲמַרוּ לֵיהּ חַוִּי כְעַן לָנָא בְּדִיל מָה בִּישְׁתָא הָדָא לָנָא מָה עֲבִידְתָּךְ וּמְנַן אַתְּ אָתֵי אֵי דָא
9 הִיא מְדִינְתָּךְ וְאֵי מִדֵּין עַמָּא אַתְּ׃ וַאֲמַר לְהוֹן יְהוּדָאָה אֲנָא וּמִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דִשְׁמַיָּא
אֲנָא דָחֵיל דַּעֲבַד יָת יַמָּא וְיָת יַבֶּשְׁתָּא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.
CAP. I.

ET factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi cum Jona filio Amithai dicendo. Surge, vade in Niniven civitatem grandem, & prophetiza in eam: aſcendit enim malitia eorum ante conſpectum meum. Et ſurrexit Jonas fugiendi cauſa ad mare, ne in nomine Dñi prophetaret: & deſcendit in Joppen, ubi navem offendit quæ pergebat in mare: & cùm dediſſet mercedem ejus deſcendit in eam, ut iret cum eis per mare, ne in nomine Dñi vaticinaretur. Dñs autē excitavit ventū magnū ſup mare, & facta eſt tempeſtas magna in mari, adeò ut navis quæreret conteri. Qua de cauſa timuerunt nautæ, & deprecati ſunt unuſquiſque deum ſuum: ſed cùm vidiſſent quòd nulla eſſet in eis utilitas, projecerunt quæ erant in navi vaſa in mare, quò hiſce levaretur. Jonas autem deſcenderat ad infimum navis latus qui decumbens dormiebat. Et acceſſit ad eum princeps nautarum, & dixit ei: Quid tu ſomno indulges? ſurge, ora coram Deo tuo, ſi fortè miſericordia concedatur à Dño nobis, quò minimè pereamus. Et dixerunt unuſquiſque ad proximum ſuum: Venite & projiciamus ſortes, ut ſciamus propter quem hoc malum ſit nobis: miſerunt ergo ſortes, & cecidit ſors ſuper Jonam. Itaque dixerunt ei: Indica nunc nobis quamobrem malum hoc impendeat nobis; quod ſit opus tuum, undè venias, & quæ ſit provincia tua, & ex qua gente ſis. Et reſpondit eis: Jehudæus ſum: & à conſpectu Dñi Dei cœli ego timeo, qui mare fecit & aridam. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܘܢܐܪܬܘܢ ܕܒܬܝܡܢܐ ܠܛܘܪܐ ܕܥܣܘ܂ ܘܕܒܫܦܠܬܐ ܠܦܠܣܛܝܐ܂ ܘܢܐܪܬܘܢ ܚܩܠܐ ܕܐܦܪܝܡ
20 ܘܚܩܠܐ ܕܫܡܪܝܢ܂ ܘܒܢܝܡܝܢ ܠܓܠܥܕ܂ * ܘܫܒܝܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܗܕܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܕܟܢ
ܥܢܝܐ ܥܕܡܐ ܠܨܪܦܬ܂ ܘܫܒܝܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܕܒܐܣܦܪܕ܂ ܢܐܪܬܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܬܝܡܢܐ܂
21 * ܘܢܣܩܘܢ ܦܪܝܩܐ ܠܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ܂ ܠܡܕܢ ܠܛܘܪܐ ܕܥܣܘ܂ ܘܬܗܘܐ ܡܠܟܘܬܐ ܠܡܪܝܐ܂
* ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܥܘܒܕܝܐ ܢܒܝܐ *

Et poſſidebunt Aquilonares montem Eſau; & qui ſunt in planitie, Paleſtinos; & poſſidebunt agrum Aphremi & agrum Samariæ; & Benjamen Gelaadem. Et captivitas prior iſta filiorū Iſraelis, erit à Chanaane Sarphath uſque: & captivitas Jeroſolymorum quæ erit in Hiſpania, poſſidebit urbes Auſtrales. Et aſcendent qui ſervati fuerint, in montem Sionis, ad judicandum montem Eſau: & regnum Dño erit. 19 20 21

Prophetiæ Obadiæ Prophetæ finis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * ويرث الذين في جاب جبل عيسوا * والذين في الصحراء القبايل الغريبه * ويرثون جبل افرام
20 وبقعة سامرن * وبنياميين والجلعاديه * وراس السبي هو لبني اسرايل ارض الكنعانيين والي
21 الصوارف * وسبي ايروسليم الي افراثا * يرثون مدن ناجاب * ويصعد الرجال المتخلصون من جبل
صهيون لينتقموا من جبل عيسوا * ويكون الملكه للرب * * تمت نبوه عوبديا *

Et poſſidebunt qui ſunt in Geth, montem Eſau; et qui ſunt in deſerto, nationes exteras: et poſſidebunt montem Aphremi, et planitiem Samariæ, et Benjaminum, et Galaaditin. Principium prædæ erit filiis Iſraelis terra Chananæorum uſque ad Savareph; & præda Jeroſolymorum, uſque ad Ephratam: poſſidebunt urbes Nageb; Et aſcendent viri qui evaſerint, è monte Sionis, ad ſumendum ultionem ex monte Eſau: eritque regnum Domino. 19 20 21

Finis Prophetiæ Obadiæ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ * * ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ *

1 2 * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܝܘܢܢ ܒܪ ܡܬܝ ܟܕ ܐܡܪ܂ * ܩܘܡ ܙܠ ܠܢܝܢܘܐ ܡܕܝܢܬܐ
3 ܪܒܬܐ ܘܐܟܪܙ ܥܠܝܗ܂ ܕܣܠܩܬ ܒܝܫܬܗܘܢ ܩܕܡܝ܂ * ܘܩܡ ܝܘܢܢ ܠܡܥܪܩ ܠܬܪܫܝܫ
ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ܂ ܘܢܚܬ ܠܝܘܦܐ܂ ܘܐܫܟܚ ܐܠܦܐ ܕܐܙܠܐ ܠܬܪܫܝܫ܂ ܘܝܗܒ ܐܓܪܗ ܘܢܚܬ
4 ܠܗ܂ ܠܡܐܙܠ ܥܡܗܘܢ ܠܬܪܫܝܫ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ܂ * ܘܡܪܝܐ ܐܪܡܝ ܪܘܚܐ ܪܒܬܐ
5 ܒܝܡܐ܂ ܘܗܘܐ ܡܫܘܥܠܐ ܪܒܐ ܒܝܡܐ܂ ܘܐܠܦܐ ܡܬܛܪܦܐ ܗܘܬ ܠܡܬܬܒܪܘ܂ * ܘܕܚܠܘ
ܡܠܚܐ܂ ܘܩܥܘ ܐܢܫ ܠܐܠܗܗ܂ ܘܫܕܘ ܡܐܢܐ ܕܒܐܠܦܐ ܠܝܡܐ ܕܢܩܠܘܢ ܡܢܗܘܢ܂
6 ܝܘܢܢ ܕܝܢ ܢܚܬ ܗܘܐ ܠܫܘܠܐ ܕܐܠܦܐ܂ ܘܕܡܟ܂ * ܘܩܪܒ ܠܘܬܗ ܪܒ ܡܠܚܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂
7 ܡܢܐ ܕܡܟ ܐܢܬ܂ ܩܘܡ ܩܪܝ ܠܐܠܗܟ܂ ܕܠܡܐ ܢܦܨܝܢ ܐܠܗܐ܂ ܘܠܐ ܢܐܒܕ܂ * ܘܐܡܪܘ ܓܒܪ
ܠܚܒܪܗ܂ ܬܘ ܢܪܡܐ ܦܣܐ܂ ܘܢܕܥ ܡܛܠ ܡܢܘ ܗܘܬ ܠܢ ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ܂ ܘܐܪܡܝܘ ܦܣܐ܂
8 ܘܢܦܠ ܦܣܐ ܥܠ ܝܘܢܢ܂ * ܘܐܡܪܘ ܠܗ܂ ܚܘܝܢ ܡܛܠ ܡܢܐ ܗܘܬ ܠܢ ܒܝܫܬܐ ܗܕܐ܂ ܡܢܘ
9 ܥܒܕܟ܂ ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܬ܂ ܘܐܝܕܐ ܐܪܥܟ܂ ܘܡܢ ܐܝܢܐ ܥܡܐ ܐܢܬ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܥܒܪܝܐ
ܐܢܐ܂ ܘܡܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܫܡܝܐ ܕܚܠ ܐܢܐ܂ ܕܥܒܕ ܝܡܐ ܘܝܒܫܐ܂

Sequitur Prophetia

JONÆ PROPHETÆ.
CAPUT. I.

FUit ſermo Dñi ad Jonam filium Mathæi, dicendo; Surge, vade in Ninivem urbē magnam, & prædica illi: aſcendit enim malignitas eorum in conſpectū meū. Surrexit ergò Jonas ad fugiendum in Tharſis à conſpectu Dñi: cúmq; deſcendiſſet in Joppen, reperit navim euntem in Tharſis; datóq; naulo deſcendit in eam, ut abiret cum eis in Tharſum, ut fugeret à conſpectu Dñi. Verùm Dñs excitavit ventum vehementem in mari, factáque eſt ſumma tempeſtas in mari, adeóq; navis in illa volutabatur ad fracturam patiendam. Quare perterriti nautæ, clamabant quiſque ad deum ſuum: & vaſa è navi projecerunt in mare, ut ſeſe levarent: Jonas autem deſcenderat in profundum carinæ, & dormierat. Sed accedens ad eum princeps nautarū, dixit illi; Quid ſomnolent⁹ es? ſurge, invoca Deum tuum: forſitan ſervabit nos Deus quin pereamus. Deinde dixit alter alteri; Agite, projiciamus ſortes ut cognoſcam⁹ cujus cauſâ tantū infortuniū contigerit nobis. Cùm ergò ſortes jeciſſent, & ſors Jonæ aſcendiſſet; Dixerunt ei, Indica nobis qua de cauſa infortunium iſtud acciderit nobis: quæ ars tua? & unde es? quænam eſt patria tua? & ex qua gente es tu? Reſpondit eis Jona; Hebræus ſum, & Dominum Deum cœli colo, factorem maris & continentis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بدو ترجمة نبوه يونان ابن اماثي * بركاته تشملنا *
* امين *

* الفصل الاول * * الاصحاح الثالث عشر * وهو الاول من النبوه *

1 2 * وكان قول الرب الي يونان ابن اماثي قايلا * قم وامض الي نينوي المدينه العظيمة وناد فيها *
3 لان صراخ شرها صعد الي * فقام يونان ليهرب الي ترسيس من وجه الرب * وانحدر الي يافا * فوجد
سفينه سايره الي ترسيس * فاعطي كراها وصعد اليها ليقلع معهم الي ترسيس من وجه الرب *
4 5 * والرب اقام ريحا عظيما في البحر * وصار موجا عظيما في البحر * وورطت السفينه لتنكسر * ففرق
الملاحون وصرخوا الي الرب الههم * وصنعوا حذفا من الاواني التي في السفينه الي البحر ليخففوا
6 عنهم * فنزل يونان الي بطن السفينه ونام وشخر * فتقدم اليه الرايس وقال له * ما بالك تشخر * قم
7 وادع الهك لعل يخلصنا الله ولا نهلك * وقال كل واحد لرفيقه * تعالوا نضع قرعا ونعرف
8 من اجل من صار علينا هذا الشر * فوضعوا قرعا * فوقعت القرعه علي يونان * فقالوا له
اخبرنا من اجل ماذا صار فينا هذا الشر * ما هو عملك * ومن اين اتيت * والي اين تمضي *
9 ومن ايه كوره انت * ومن اي شعب انت * فقال لهم * انا عبد للرب * وانا اعبد الرب اله السماء *
والذي اعبده هو الذي صنع البحر واليابسه *

Principium Interpretationis PROPHETIÆ JONÆ filii AMATHI, cujus benedictiones circundent nos, Amen.

CAP. I.

Textus decimus tertius, hujus autem Prophetiæ primus.

FUit ſermo Domini ad Jonam filium Amathi, dicens; Surge, & abi in Ninivem urbem magnam, & proclama in ea: clamor enim malitiæ ejus aſcendit ad me. Surrexit itaque Jona ut fugeret in Tharſis à facie Domini: cùmque deſcendiſſet ad Japha, invenit navim proficiſcentem ad Tharſis, datoque naulo conſcendit eam ut vela faceret cum eis in Tharſis à facie Domini. At Dominus excitavit ventum vehementem in mari, factáque eſt procella atrox in mari, adeò ut navis labefactationis periculum ſubiret. Quare perimeſcentes nautæ clamaverunt ad Dominum Deum ſuum, jactúmque fecerunt vaſorum quæ erant in navi, in mari, ut allevarent ſeſe. Interim Jonas deſcenderat in ventrem navis, & dormiens ſtertebat. Acceſſit autem ad eum nauclerus, & dixit ei; Quid ſtertis? Surge, & invoca Deum tuum, ut liberet nos Deus, nec pereamus. Tum dixit quiſque ſocio ſuo; Venite ponamus ſortes, ut ſciamus propter quem acciderit nobis malum iſtud: poſitis ergò ſortibus, cecidit ſors ſuper Jonam? Tunc dixerunt ei; Indica nobis qua de cauſa acciderit nobis malum iſtud: quod eſt opus tuum? unde venis, & quò vadis? quanam ex regione, & quanam ex gente es tu? Dixit eis, Ego ſum ſervus Domini, & ego Dominum Deum cœli adoro; & quem adoro, is eſt qui fecit mare & aridam. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

יונה : ב

Cur : eum ad dixerunt & , magno timore viri timuerunt Et
10 וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־
ipse Domini faciebus à quòd viri cognoverunt nam ? fecisti hoc
זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי־יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי־מִלִּפְנֵי יְהוָה הוּא
, tibi faciemus Quid : eum ad dixerunt Et .eis indicaverat quia : fugiens
11 בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־נַּעֲשֶׂה לָּךְ
dixit Et .tumultuans & vadens mare quia ? nobis desuper mare silebit &
12 וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעָלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר׃ וַיֹּאמֶר
: vobis desuper mare tacebit &, mare ad me projicite &, me Tollite : eos ad
אֲלֵיהֶם שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל־הַיָּם וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם
.vos super hæc magna tempestas me propter quòd ego sciens nam
כִּי יוֹדֵעַ אָנִי כִּי בְשֶׁלִּי הַסַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם׃
mare quia : valebãt non & , aridam ad reducendum ad viri fodiebant Et
13 וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל־הַיַּבָּשָׁה וְלֹא יָכֹלוּ כִּי הַיָּם
: dixerunt &, Dominum ad clamaverunt Et .eos super turbinans & vadens
14 הוֹלֵךְ וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם׃ וַיִּקְרְאוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ
des ne & , istius viri anima in pereamus nunc ne , Domine Quæsumꝰ
אָנָּה יְהוָה אַל־נָא נֹאבְדָה בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל־תִּתֵּן
, voluisti sicut Domine tu quia , innocentem sanguinem nos super
עָלֵינוּ דָּם נָקִיא כִּי־אַתָּה יְהוָה כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ
mare stetit & , mare in eum projecerunt &, Jonah tulerunt Et .fecisti
15 עָשִׂיתָ׃ וַיִּשְׂאוּ אֶת־יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל־הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם
, Dominum magno timore viri timuerunt Et .sua ira ab
16 מִזַּעְפּוֹ׃ וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת־יְהוָה
.vota voverunt & , Domino hostiam immolaverunt &
וַיִּזְבְּחוּ־זֶבַח לַיהוָה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃

CAP. II. ב

fuit & ; Jonah deglutiendum ad, grandem piscem Dominus præparavit Et
1 וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת־יוֹנָה וַיְהִי
oravit Et .noctibus tribus & , diebus tribus piscis visceribus in Jonah
2 יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃ וַיִּתְפַּלֵּל
Clamavi : dixit Et .piscis visceribus à suum Deum Dominum ad Jonah
3 יוֹנָה אֶל־יְהוָה אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה׃ וַיֹּאמֶר קָרָאתִי
, clamavi inferi ventre à : mihi respondit &, Dominum ad mihi angustia præ
מִצָּרָה לִי אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי
; marium cor in , profundum me fecisti projicere Et .meam vocẽ exaudisti
4 שָׁמַעְתָּ קוֹלִי׃ וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים
.transierũt me sup tui fluctꝰ &, tuæ illisiones omnes : me circundedit flumẽ &
וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃
addam veruntamen, tuorum oculorũ regione è sum Expulsus : dixi ego Et
5 וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אַךְ אוֹסִיף
animam ad usq; aquæ me Circunderũt .tuæ sanctitatis templum ad respicere
6 לְהַבִּיט אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ אֲפָפוּנִי מַיִם עַד־נֶפֶשׁ
montium excisiones Ad .meo capiti alligatum carectum, me circundedit vorago
7 תְּהוֹם יְסֹבְבֵנִי סוּף חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי׃ לְקִצְבֵי הָרִים
fecisti ascendere & : seculum in me propter suis vectibus terram , descendi
יָרַדְתִּי הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַעֲדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל
, meam animam me super deficiendo In .mi Deus Domine , meas vitas fovea è
8 מִשַּׁחַת חַיַּי יְהוָה אֱלֹהָי׃ בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי
templum ad mea oratio te ad venit & ; sum recordatus Domini
אֶת־יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל־הֵיכַל
suam misericordiam , mendacii vanitates Custodientes .tuæ sanctitatis
9 קָדְשֶׁךָ׃ מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא חַסְדָּם
quod , tibi immolabo confessionis voce in ego Et .derelinquent
10 יַעֲזֹבוּ׃ וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אֲשֶׁר
, pisci Dominus dixit Et .Domini salus , reddam vovi
11 נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה לַדָּג
.aridam ad Jonah evomuit &
וַיָּקֵא אֶת־יוֹנָה אֶל־הַיַּבָּשָׁה׃

Versio VULG. LAT.

10 Et timuerunt viri timore magno, & dixerunt ad eum; Quid hoc fecisti? (cognoverunt enim viri quòd à facie Domini fugeret, quia indicaverat eis.) 11 Et dixerunt ad eum; Quid faciemus tibi, & cessabit mare à nobis? quia mare ibat, & intumescebat. 12 Et dixit ad eos; Tollite me, & mittite in mare, & cessabit mare à vobis: scio enim ego quoniam propter me tempestas hæc grandis venit super vos. 13 Et remigabant viri ut reverterentur ad aridã, & non valebant: quia mare ibat, & intumescebat super eos. 14 Et clamaverunt ad Dominum, & dixerunt; Quæsumus, Domine, ne pereamus in anima viri istius, & ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu, Domine, sicut voluisti, fecisti. 15 Et tulerunt Jonam, & miserunt in mare: & stetit mare à fervore suo. 16 Et timuerunt viri timore magno Dominum, & immolaverunt hostias Domino, & voverunt vota.

CAP. II.

1 ET præparavit Dominus piscẽ grandem ut deglutiret Jonam: & erat Jonas in ventre piscis tribus diebus, & tribus noctibus. 2 Et oravit Jonas ad Dominum Deum suum de ventre piscis. 3 Et dixit; Clamavi de tribulatione mea ad Dominum, & exaudivit me: de ventre inferi clamavi, & exaudîsti vocem meam. 4 Et projecisti me in profundum in corde maris, & flumen circumdedit me: omnes gurgites tui, & fluctꝰ tui super me transierunt. 5 Et ego dixi; Abjectus sum à conspectu oculorum tuorũ: veruntamen rursus videbo templum sanctum tuum. 6 Circumdederunt me aquæ usque ad animã: abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum. 7 Ad extrema montium descendi: terræ vectes concluserunt me in æternum: & sublevabis de corruptione vitam meam, Domine Deus meus. 8 Cùm angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum: ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. 9 Qui custodiunt vanitates frustrà, misericordiam suã derelinquunt. 10 Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quæcunq; vovi, reddam pro salute Domino. 11 Et dixit Dominus pisci: & evomuit Jonam in aridam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβον μέγαν, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν, Τί τοῦτο ἐποίησας; διότι ἔγνωσαν οἱ ἄνδρες, ὅτι ἐκ προσώπου κυρίου ἦν φεύγων, ὅτι ἀπήγγειλεν αὐτοῖς. 11 Καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν, (υ) Τί ποιήσομέν σοι, καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ἡμῶν; ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξήγειρε μᾶλλον κλύδωνα. 12 Καὶ εἶπεν Ἰωνᾶς πρὸς αὐτοὺς, Ἄρατέ με, καὶ (ξ) ἐμβάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ᾽ ὑμῶν· διότι ἔγνωκα ἐγὼ, ὅτι δι᾽ ἐμὲ ὁ κλύδων ὁ μέγας οὗτος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐστι. 13 Καὶ παρεβιάζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν γῆν, καὶ οὐκ (ο) ἠδύναντο, ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο, καὶ ἐξηγείρετο μᾶλλον ἐπ᾽ αὐτούς. 14 Καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον, καὶ εἶπαν, Μηδαμῶς κύριε· μὴ ἀπολώμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου τούτου, καὶ μὴ δῷς ἐφ᾽ ἡμᾶς αἷμα δίκαιον, (π) διότι σὺ κύριε, ὃν τρόπον ἐβούλου, πεποίηκας. 15 Καὶ ἔλαβον τὸν Ἰωνᾶν, καὶ (ρ) ἐξέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἔστη ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ σάλου (σ) αὐτῆς. 16 Καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβῳ μεγάλῳ τὸν κύριον, καὶ ἔθυσαν θυσίαν τῷ κυρίῳ, καὶ ηὔξαντο (τ) τὰς εὐχάς.

10 Et timuerunt viri timore magno, et dixerũt ad eum; Quid hoc fecisti? Cognoverũt enim viri, quòd à facie Domini fugeret, eò quòd indicâsset eis. 11 Et dixerunt ad eum; Quid tibi faciemus, & quiescet mare à nobis? Quia mare ibat, et suscitabat magis fluctum. 12 Et dixit Jonas ad eos; Tollite me, & mittite me in mare: & quiescet mare à vobis. Ego enim novi, quòd propter me fluctus isti magni contra vos sunt. 13 Et conabantur viri, ut reverterentur ad terram, & non poterant: quia mare ibat, & insurgebat magis contra eos. 14 Et clamaverunt ad Dominum, et dixerunt; Nequaquam, Domine: ne pereamus propter animam viri hujus: & non des super nos sanguinem justum: tu enim, Domine, sicut voluisti, fecisti. 15 Et tulerunt Jonam, & miserunt eum in mare: et stetit mare à commotione sua. 16 Et timuerunt viri timore magno Dominum, & immolaverunt hostiam Domino, & voverunt vota.

MS.A. (υ) Τί σοι ποιήσωμεν, καὶ κοπάσῃ (ξ) ἐμβάλετε εἰς (ο) ἐδύναντο, (π) ὅτι (ρ) ἐνέβαλον (σ) ἑαυτῆς (τ) εὐχάς.

ΚΕΦ. β'.

1 ΚΑὶ προσέταξε κύριος κήτει μεγάλῳ καταπιεῖν τὸν Ἰωνᾶν. καὶ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. 2 Καὶ προσηύξατο Ἰωνᾶς πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους, 3 Καὶ εἶπεν, (a) † Ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ εἰσήκουσέ μου, † ἐκ κοιλίας ᾅδου κραυγῆς μου, ἤκουσας φωνῆς μου, 4 † Ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης, καὶ (α) ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με, † πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ᾽ ἐμὲ διῆλθον. 5 † (β) Καὶ ἐγὼ εἶπα, Ἀπῶσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου· † ἆρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι (γ) με πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου; 6 † Περιεχύθη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, † ἄβυσσος ἐκύκλωσέ με ἐσχάτη, † ἔδυ ἡ κεφαλή μου 7 Εἰς σχισμὰς ὀρέων, † κατέβην εἰς γῆν, ἧς οἱ μοχλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι· † καὶ ἀναβήτω (δ) φθορὰ ζωῆς μου 8 κύριε ὁ θεός μου. † Ἐν τῷ ἐκλείπειν (ε) ἀπ᾽ ἐμοῦ τὴν ψυχήν μου, τοῦ κυρίου ἐμνήσθην, † καὶ ἔλθοι πρὸς σὲ ἡ προσευχή μου εἰς ναὸν 9 (ζ) τὸν ἅγιόν σου. † Φυλασσόμενοι μάταια 10 καὶ ψευδῆ ἔλεος αὐτῶν ἐγκατέλιπον. † Ἐγὼ δὲ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύσω σοι, † ὅσα ηὐξάμην ἀποδώσω (η) σοι σωτηρίου τῷ κυρίῳ. 11 Καὶ προσετάγη (θ) ἀπὸ κυρίου τῷ κήτει, καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἰωνᾶν ἐπὶ τὴν ξηράν.

CAP. II.

1 ET præcepit Dominus ceto magno devorare Jonam. Et erat Jonas in ventre ceti tribus diebus, et tribus noctibus. 2 Et oravit Jonas ad Dominum Deum suum de utero piscis, 3 Et dixit; Clamavi in tribulatione mea ad Dominum Deum meum: et exaudivit me; de (a) ventre inferi clamoris mei audîsti vocem meam: 4 Projecisti me in profunda cordis maris, & flumina me circundederunt. Omnes elevationes tuæ, & fluctus tui super me transierunt. 5 Et ego dixi; Abjectus sum ex oculis tuis: (b) putas ne, addam, ut videam templum sanctum tuum? 6 Circunfusa est mihi aqua usque ad animam, abyssus vallavit me novissima: intravit caput meum 7 In scissuras montium: descendi in terram, cujus vectes ejus sunt retinacula sempiterna. Et ascendat (c) corruptio vitæ meæ, Domine Deus meus. 8 Cùm deficeret ex me anima mea; Domini recordatus sum: & veniat ad te oratio mea in templum sanctum tuum. 9 Qui custodiunt vana, & mendacia; misericordiam suam reliquerunt. 10 Ego autem cum voce laudis, & confessionis immolabo tibi: quæcunque vovi, reddam tibi (d) salutaris Domino. 11 Et à Domino præceptum est ceto: & ejecit Jonam super siccam.

MS.A. (a) ᾨΔΗ'. (α) ποταμοὶ με ἐκύκλωσαν, (β) Κἀγὼ (γ) πρὸς ναὸν (δ) ἐκ φθορᾶς ἡ ζωή μου (ε) τὴν ψυχήν μου ἀπ᾽ ἐμοῦ, (ζ) ἅγιόν (η) εἰς σωτήριόν μου τῷ (θ) τῷ κήτει, καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וּדְחִילוּ גַבְרַיָא דְחִילָא רַבָּא וַאֲמַרוּ לֵיהּ מָה דָא עֲבַדְתָּא אֲרֵי יְדַעוּ גוּבְרַיָא אֲרֵי מִן קֳדָם
11 יְיָ הוּא עָרִיק אֲרֵי חַוִּי לְהוֹן : וַאֲמַרוּ לֵיהּ מָה נַעֲבֵיד לָךְ וְיָנוּחַ יַמָּא מִנָּנָא אֲרֵי יַמָּא
12 אָזֵיל וְנַחְשׁוֹלֵיהּ תַּקִּיף : וַאֲמַר לְהוֹן טְלוּנִי וּרְמוּנִי לְיַמָּא וְיָנִיחַ יַמָּא מֵעֲלֵיכוֹן אֲרֵי יְדַע
13 אֲנָא אֲרֵי בְדִילִי נַחְשׁוֹלָא רַבָּא הָדֵין עֲלֵיכוֹן : וְשַׁיְטִין גַּבְרַיָא לַאֲתָבָא לְיַבֶּשְׁתָּא וְלָא
14 יְכִילוּ אֲרֵי יַמָּא אָזֵיל וְנַחְשׁוֹלֵיהּ תַּקִּיף עֲלֵיהוֹן : וְצַלִּיאוּ קֳדָם יְיָ וַאֲמַרוּ קַבֵּיל בָּעוּתַנָא יְיָ
לָא כְעַן נֵיבַד בְּחוֹבַת נְפַשׁ דְּגַבְרָא הָדֵין וְלָא תִתֵּן עֲלָנָא חוֹבַת דַּם זַכַּי אֲרֵי אַתְּ יְיָ כְּמָא
15 16 דְּרַעֲוָא קֳדָמָךְ עֲבַדְתָּא : וּנְסִיבוּ יָת יוֹנָה וּרְמוֹהִי לְיַמָּא וְנָח יַמָּא מִנַּחְשׁוֹלֵיהּ : וּדְחִילוּ
גַּבְרַיָּא דְחִילָא רַבָּא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַרוּ לְדַבָּחָא דְבַח קֳדָם יְיָ וְנַדַרוּ נִדְרִין :

ב

1 וְזַמֵּן יְיָ נוּנָא רַבָּא לְמִבְלַע יָת יוֹנָה וַהֲוָה יוֹנָה בִּמְעַיָא דְנוּנָא תְּלָתָא יוֹמִין וּתְלָתָא לֵילָוָן :
2 3 וְצַלִּי יוֹנָה קֳדָם יְיָ אֱלָהֵיהּ מִמְּעַיָא דְנוּנָא : וַאֲמַר צַלֵּיתִי מֵעָקְתִי לִי קֳדָם יְיָ וְקַבֵּל
4 צְלוֹתִי מֵאַרְעִית תְּהוֹמָא בְּעֵיתִי עֲבַדְתָּא בָּעוּתִי : וּרְמֵיתַנִי בְּעוּמְקַיָא בְּלִבָּא דְיַמָּא וְנַהַר
5 סְחוֹר סְחוֹר לִי כָּל נַחְשׁוֹלוֹהִי דְיַמָּא וְגַלּוֹהִי עֲלַי עֲדוֹ : וַאֲנָא אֲמָרִית אִתְרְכֵית מִן קֳדָם
6 מֵימְרָךְ בְּרַם אוֹסִיף לְאִסְתַּכָּלָא בְּהֵיכְלָא דְקֻדְשָׁךְ : אַקִּפוּנִי מַיָא עַד מוֹתָא תְּהוֹמָא
7 סְחוֹר סְחוֹר לִי יַמָּא דְסוּף תְּלֵי עֵיל מֵרֵישִׁי : לְעִקְרֵי טוּרַיָא נְחָתִית אַרְעָא נַגְּרַת
8 בְּתוּקְפָהָא עֵיל מִנִּי עָלְמִין וְאַתְּ קָרִיב קֳדָמָךְ לְאַסָּקָא מֵחַבָּלָא חַיַּי יְיָ אֱלָהִי : בְּאִשְׁתַּלְהָיוּת
9 עֲלַי נַפְשִׁי פוּלְחָנָא דַיְיָ אַדְכָּרִית וְעָלַת לִקְדָמָךְ צְלוֹתִי לְהֵיכְלָא דְקוּדְשָׁךְ : לָא כְעַמְמַיָא
10 פָּלְחֵי טַעֲוָתָא דְּלָא יָדְעִין טָבְוָתָא מֵאָן אֲתַר אַתְיָא לְהוֹן : וַאֲנָא בְּקָל
11 תּוֹדְתָא אֲקָרֵיב קֻרְבָּנִי קֳדָמָךְ דִּנְדָרִית אֲשַׁלֵּם לְפוּרְקַן נַפְשִׁי בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ : וַאֲמַר יְיָ לְנוּנָא
וּפְלַט יָת יוֹנָה לְיַבֶּשְׁתָּא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Timuerunt ergo viri ingenti timore, & dixerunt ei: Cur hoc fecisti? cognoverunt enim viri quòd à facie Dñi fugeret, quippe qui indicâsset eis. 11 Et dixerunt ei: Quid faciemꝰ tibi ut quiescat mare à nobis? siquidem ibat mare, & tempestas ejꝰ increbrescebat. 12 Qui dixit eis: Tollite me atq; in mare projicite, & tranquillum erit vobis mare: scio enim quòd tempestas hæc magna propter me super vos sit exorta. 13 Intereà remigabant viri ut reducerent [*navem*] ad aridam, sed nequivere: quandoquidem mare ibat & tempestas ejus invalescebat super eos. 14 Quapropter oraverunt coram Dño, & dixerunt: Suscipe deprecationem nostram Dñe, ne nunc pereamꝰ propter peccatum animæ viri istiꝰ, neq; imputes nobis peccatum sanguinis innocentis; quia tu Dñe quemadmodum placuit coram te, fecisti. 15 Tulerunt ergo Jonam, & eum in mare projecerunt, quievitque mare à tempestate sua. 16 Prætereà viri illi timuerunt permagno timore à facie Dñi, & dixerunt se *sacrificium* sacrificaturos coram Dño, & vota voverunt.

CAP. II.

1 PRæparaverat autem Dñs piscem grandem qui Jonam deglutiret, & fuit Jonas in ventre piscis tribus diebus ac tribus noctibus. 2 Oravit verò Jonas coram Dño Deo suo de visceribus piscis. 3 Et ait: Oravi præ angustia mea ad Dñm qui suscepit orationem meam: de infima abysso deprecatꝰ sum, deprecationem meam executus es. 4 Tu quidem projecisti me in profunditates, in cor maris, & flumen cùm circumquaq; me circundet, omnes maris tempestates & fluctꝰ ejus super me transierunt. 5 Ego verò dixeram: Ejectus sum à conspectu Verbi tui: veruntamen addam aspicere sacrosanctum templum tuum. 6 Circundederunt me aquæ usq; ad mortem, abysso circumquaq; me ambiente: mare carectosum suspensum erat capiti meo. 7 Ad radices montium descenderam, & terra serrârat robora sua super me in perpetuum: sed proclive fuit tibi educere à corruptione vitam meam, Dñe Deus meus. 8 Cùm deliquio laboraret in me anima mea, cultus Dñi sum recordatus: & penetravit corã te oratio mea in templũ sanctitatis tuæ. 9 Non more gentium idola colentiũ quæ quo ex loco beneficiũ conferatur ipsis, nesciunt. 10 At ego in laude confessionis offeram oblationẽ meam corã te: & vovi reddã pro salute animæ meæ in oratione corã Dño. 11 Tum dixit Dñs pisci, & evomuit Jonam in arida.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܕܚܠܘ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܡܢܐ ܥܒܕܬ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܘ ܓܒܪܐ
11 ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܥܪܩ. * ܘܟܕ ܚܘܝ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܟ. ܘܢܫܬܠܐ ܝܡܐ
12 ܡܢܢ. ܡܛܠ ܕܝܡܐ ܗܐ ܐܙܠ ܘܡܬܕܠܚ ܥܠܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܘܢܢ. ܫܩܘܠܘܢܝ
ܘܫܕܘܢܝ ܒܝܡܐ. ܘܢܫܬܠܐ ܝܡܐ ܡܢܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܕܗܢܐ ܡܥܠܐ ܪܒܐ. ܡܛܠܬܝ
13 ܗܘܐ ܠܟܘܢ. * ܘܐܬܟܫܦܘ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܕܢܗܦܟܘܢ ܠܝܒܫܐ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ. ܡܛܠ ܕܝܡܐ
14 ܐܙܠ ܗܘܐ ܘܡܬܕܠܚ ܥܠܝܗܘܢ. * ܘܩܪܘ ܠܡܪܝܐ ܘܐܡܪܘ. ܠܐ ܡܪܝܐ.. ܠܐ ܢܐܒܕ ܡܛܠ ܢܦܫܗ
ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܘܠܐ ܬܬܠ ܥܠܝܢ ܕܡܐ ܙܟܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܕܨܒܝܬ ܥܒܕܬ
15 * ܘܫܩܠܘܗܝ ܠܝܘܢܢ. ܘܫܕܘܗܝ ܒܝܡܐ. ܘܫܠܝ ܝܡܐ ܡܢ ܡܫܥܠܘܬܗ.
16 * ܘܕܚܠܘ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܕܒܚܘ ܕܒܚܐ ܠܡܪܝܐ. ܘܢܕܪܘ ܢܕܪܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܘܡܢܝ ܡܪܝܐ ܢܘܢܐ ܪܒܐ. ܘܒܠܥܗ ܠܝܘܢܢ. ܘܗܘܐ ܝܘܢܢ ܒܡܥܘܗܝ ܕܢܘܢܐ. ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ
2 ܘܬܠܬܐ ܠܠܝܢ. * ܘܨܠܝ ܝܘܢܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܡܢ ܡܥܘܗܝ ܕܢܘܢܐ ܘܐܡܪ. * ܩܪܝܬ
3 ܠܡܪܝܐ ܒܐܘܠܨܢܝ ܘܥܢܢܝ. ܘܡܢ ܟܪܣܗ ܕܫܝܘܠ ܩܥܝܬ. ܘܫܡܥܬ ܩܠܝ. * ܘܐܪܡܝܬܢܝ
4 ܒܥܘܡܩܐ ܒܠܒܗ ܕܝܡܐ. ܘܢܗܪܐ ܚܕܪܢܝ. ܟܠܗܘܢ ܡܫܒܪܝܟ ܘܓܠܠܝܟ ܥܠܝ ܥܒܪܘ.
5 * ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܬ ܕܐܫܬܕܝܬ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝܢܝܟ. ܡܟܝܠ ܐܘܣܦ ܐܢܐ ܠܡܚܙܐ ܗܝܟܠܐ
6 ܕܩܘܕܫܟ. * ܚܕܪܘܢܝ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܢܦܫܐ. ܬܗܘܡܐ ܚܕܪܢܝ. ܘܐܬܚܒܫ ܪܫܝ ܒܥܘܡܩܐ
7 ܕܝܡܐ. * ܘܠܫܬܐܣܐ ܕܛܘܪܐ ܢܚܬܬ. ܐܪܥܐ ܣܟܪܬ ܡܘܟܠܝܗ ܥܠܝ ܠܥܠܡ. ܘܐܣܩܬ
8 ܡܢ ܚܒܠܐ ܚܝܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ. * ܟܕ ܐܬܥܛܦܬ ܥܠܝ ܢܦܫܝ. ܠܡܪܝܐ ܐܬܕܟܪܬ. ܘܬܥܘܠ
9 ܩܕܡܝܟ ܨܠܘܬܝ ܠܗܝܟܠܐ ܕܩܘܕܫܟ. * ܟܠ ܕܢܛܪܝܢ ܣܪܝܩܘܬܐ ܘܕܓܠܘܬܐ. ܛܝܒܘܬܟ
10 ܫܒܩܘ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܩܠܐ ܕܬܘܕܝܬܐ ܐܕܒܘܚ ܠܟ. ܘܡܕܡ ܕܢܕܪܬ. ܐܦܪܘܥ ܦܘܪܥܢܐ
11 ܠܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܢܘܢܐ. ܘܦܠܛܗ ܠܝܘܢܢ ܠܝܒܫܐ.

10 Tunc homines illi ingenti formidine perculsi, dixerunt ei; Quid fecisti? noverant enim homines illi quòd à conspectu Dñi fugisset. 11 Et cùm indicâsset illis, dixerunt ei; Quid faciemus tibi ut tranquillũ reddatur nobis mare; quandoquidem ecce mare magis magisque agitatur contra nos? 12 Dixit eis Jona; Tollite me, & abjicite in mare, tum tranquillum reddetur vobis mare: agnosco enim hanc tempestatem magnam propter me vobis accidisse. 13 Tunc conati sunt homines illi appellere ad aridam: sed cùm non potuissent, eò quòd mare magis magisq; concitaretur in eos; 14 Clamaverunt ad Dñm, & dixerunt; Eja Dñe, ne *quaso* pereamus pro anima viri istius, & ne culpæ vertas nobis sanguinem innoxium: nam tu Dominus es, & quemadmodum vis, facis. 15 Deinde tollentes Jonam, abjecerunt eum in mare, destititque mare à procellis suis. 16 Quare homines illi timuerunt Dominum timore magno, & sacrificaverunt sacrificia Dño, votáq; voverunt.

CAP. II.

1 PAraverat autem Dominꝰ piscem magnum, qui Jonam absorbuit: mansitq; Jona in visceribus piscis illius tribus diebus & tribus noctibus. 2 Et oravit Jona Dominum Deum suum è visceribus piscis illius, ac dixit; 3 Invocavi Dominum in calamitate mea, & exaudivit me; & de ventre inferi clamavi, & audîsti vocem meam. 4 Dejecisti me in profundum in cor maris, & fluvius circundedit me: omnes fluctus tui & undæ tuæ super me transierunt: 5 Adeò ut dixerim longè me remotũ à conspectu oculorum tuorum: num posthac rursus videbo templum sanctum tuum? 6 Circundederunt me aquæ usq; ad animam, abyssus vallavit me, & in profundo maris conclusum est caput meum: 7 Ad imum montium descendi, clauseràtq; terra seras suas in faciem meã in perpetuum: attamen extraxisti vitam meam è corruptione, Domine Deus meus. 8 Dum exagitaretur anima mea, Domini sum recordatus, & ingressa est coram te oratio mea in templum sanctum tuum. 9 Quicunq; obsequuntur numinibus falsis, clementiam tuam derelinquunt. 10 Ego autem cum voce gratiarum actionis sacrificabo tibi: & quòd vovi, persolvam in retributionem Domino. 11 Deinde mandavit Dominus pisci, dimisitque Jonam in aridam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فَخَافَ ٱلرِّجَالُ خَوْفًا عَظِيمًا وَقَالُوا لَهُ * لِمَاذَا صَنَعْتَ هٰذَا * مِنْ أَجْلِ أَنَّ ٱلرِّجَالَ عَلِمُوا أَنَّهُ مِنْ وَجْهِ
11 ٱلرَّبِّ كَانَ هَارِبًا * لِأَنَّهُ أَخْبَرَهُمْ * فَقَالُوا لَهُ مَاذَا نَصْنَعُ بِكَ فَيَسْكُنَ ٱلْبَحْرُ عَنَّا * لِأَنَّ ٱلْبَحْرَ هَاجَ
12 وَقَامَ بِٱلْأَكْثَرِ مَوْجًا * فَقَالَ لَهُمْ يُونَانُ * ٱرْفَعُونِي وَأَلْقُونِي فِي ٱلْبَحْرِ فَيَسْكُنَ ٱلْبَحْرُ عَنْكُمْ * مِنْ أَجْلِ
13 أَنِّي أَنَا عَلِمْتُ أَنَّ لِأَجْلِي هٰذَا ٱلْمَوْجُ ٱلْعَظِيمُ صَارَ عَلَيْكُمْ * فَجَهَدَ ٱلرِّجَالُ أَنْ يَرُدُّوهَا إِلَى ٱلْأَرْضِ
14 فَلَمْ يَسْتَطِيعُوا * لِأَنَّ ٱلْبَحْرَ هَاجَ وَقَامَ بِٱلْأَكْثَرِ عَلَيْهِمْ * فَصَرَخُوا إِلَى ٱلرَّبِّ وَقَالُوا * لَا يَا رَبُّ لَا نَهْلِكُ
مِنْ أَجْلِ نَفْسِ هٰذَا ٱلْإِنْسَانِ * وَلَا تُعْطِ عَلَيْنَا دَمًا عَادِلًا * مِنْ أَجْلِ أَنَّكَ أَنْتَ يَا رَبُّ كَمَا أَرَدْتَ
15 16 صَنَعْتَ * وَأَخَذُوا يُونَانَ وَأَلْقَوْهُ فِي ٱلْبَحْرِ * فَوَقَفَ ٱلْبَحْرُ مِنْ زَعْزَعَتِهِ * وَخَافَ ٱلرِّجَالُ ٱلرَّبَّ خَوْفًا
عَظِيمًا * وَذَبَحُوا ذَبَائِحَ لِلرَّبِّ * وَنَذَرُوا نُذُورًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

1 * وَأَمَرَ ٱلرَّبُّ حُوتًا عَظِيمًا لِيَبْتَلِعَ يُونَانَ * وَكَانَ يُونَانُ فِي بَطْنِ ٱلْحُوتِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَثَلَاثَ لَيَالٍ *
2 3 * وَصَلَّى يُونَانُ إِلَى ٱلرَّبِّ إِلٰهِهِ مِنْ بَطْنِ ٱلْحُوتِ وَقَالَ * صَرَخْتُ فِي حُزْنِي إِلَى ٱلرَّبِّ إِلٰهِي *
4 فَأَجَابَنِي مِنْ جَوْفِ ٱلْجَحِيمِ صُرَاخِي * سَمِعْتَ صَوْتِي * طَرَحْتَنِي إِلَى أَعْمَاقِ قَلْبِ ٱلْبَحْرِ * وَأَحَاطَتْ
5 بِي ٱلْأَنْهَارُ * جَمِيعُ أَهْوَالِكَ وَأَمْوَاجِكَ جَازَتْ عَلَيَّ * وَأَنَا قُلْتُ بَعُدْتُ عَنْ عَيْنَيْكَ * تُرَى أَعُودُ
6 أَنْ أَنْظُرَ إِلَى هَيْكَلِكَ ٱلْمُقَدَّسِ * ٱكْتَنَفَنِي ٱلْمَاءُ إِلَى نَفْسِي * أَحَاطَ بِي ٱلْعُمْقُ ٱلْأَخِيرُ * أَرْسَخْتَ
7 رَأْسِي فِي شُقُوقِ ٱلْجِبَالِ * نَزَلْتُ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِي مَتَارِيسُهَا ضَابِطَةٌ دَهْرِيَّةٌ * فَلْتَصْعَدْ مِنَ
8 ٱلْفَسَادِ حَيَاتِي إِلَيْكَ أَيُّهَا ٱلرَّبُّ إِلٰهِي * عِنْدَمَا فَنِيَتْ نَفْسِي ذَكَرْتُ ٱلرَّبَّ * فَتَأْتِي إِلَيْكَ صَلَاتِي
9 إِلَى هَيْكَلِكَ ٱلْمُقَدَّسِ * حَافِظُوا ٱلْأَبَاطِيلِ وَٱلْكَذِبِ تَرَكُوا رَحْمَتَهُمْ * وَأَنَا بِصَوْتِ تَسْبِيحٍ
10 وَٱعْتِرَافٍ أَذْبَحُ لَكَ * وَٱلَّذِي نَذَرْتُهُ أُوفِيكَ إِيَّاهُ لِخَلَاصِي يَا رَبُّ * وَأَمَرَ ٱلرَّبُّ ٱلْحُوتَ * فَأَلْقَى
11 يُونَانَ إِلَى ٱلْيَبَسِ *

10 Quare homines illi magno timore perterriti, dixerunt ei; Quarè hoc fecisti? homines enim illi noverant quòd à facie Domini fugeret, quoniam ipse indicaverat eis. 11 Et dixerunt ei; Quid faciemus tibi, ut quiescat à nobis mare? nam mare furebat, majoréſque fluctus excitabat. 12 Ait eis Jonas; Tollite me, & projicite me in mare, quiescétque à vobis mare: nam ego novi quòd mei causâ tam ingens procella vobis acciderit. 13 Tunc conati sunt homines illi ut eam reducerent ad terram, sed non potuerunt; quia mare furens erat, & magis magisque intumescebat in eos. 14 Quare clamaverunt ad Dominum, & dixerunt; Ne O Domine, ne pereamus propter animam hujus hominis, & ne des super nos sanguinem justum: quia tu O Domine, prout voluisti fecisti. 15 Tum sublatum Jonam projecerunt in mare, destititque mare ab agitatione sua. 16 Quapropter timuerunt homines illi Dominum timore magno, & immolaverunt sacrificia Domino, & vota voverunt.

CAP. II.

1 PRæcepit autem Dominus ceto magno ut deglutiret Jonam: fuitque Jona in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus: 2 Et oravit Jona Dominum Deum suum de ventre ceti, et ait; 3 Clamavi in mœrore meo ad Dominum Deum meum; & exaudivit me, de ventre inferi clamorem meum, audîsti vocem meam. 4 Projecisti me in profunda cordis maris, & circundederunt me flumina: omnes terrores tui & fluctus tui transierunt super me. 5 Quapropter dixi, Recessi ab oculis tuis: fierine potest, ut iterum videam templum tuum sanctum? 6 Cinxit me aqua usque ad animam meam, sepivit me abyssus ultima, infixisti caput meum in hiatibus montium: 7 Descendi in terram cujus aggeres solidi sunt ac sempiterni: jam verò ascendat è corruptione vita mea ad te O Domine mi Deus. 8 Ubi deficeret anima mea, recordatus sum Domini: veniat igitur ad te oratio mea in templum sanctum tuum. 9 Observatores vanitatum & mendacii dereliquerunt misericordiam suam. 10 Ego autem cum voce laudis & gratiarum actionis immolabo tibi & quod vovi, persolvam tibi pro salute O Domine. 11 Præcepitque Dominus ceto, & is Jonam ejecit in aridam.

יונה : ג ד

CAP. III. ג

1 , Surge : dicendo ,secundò Jonah ad Domini verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר׃ קוּם 2
eam ad prædica & ,magnam civitatem Nineveh ad vade
לֵךְ אֶל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת־
abiit & ,Jonah surrexit Et .te ad loquens ego quam,prædicationem
הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃ וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ 3
civitas erat Nineveh & ; Domini verbum juxta Nineveh ad
אֶל־נִינְוֵה כִּדְבַר יְהוָה וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־
Jonah cœpit Et .dierum trium itinere ,Deo magna
גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ וַיָּחֶל יוֹנָה 4
Adhuc : dixit & clamavit & , unius diei itinere civitatem in introire
לָבוֹא בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר עוֹד
viri crediderunt Et .subversa Nineveh & ; dies quadraginta
אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה נֶהְפָּכֶת׃ וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי 5
, saccis sunt vestiti & , jejunium prædicaverunt & ,Deo in Nineveh
נִינְוֵה בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ־צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ שַׂקִּים
ad verbum pertigit Et .eorum minorem ad usque & eorum majore à
מִגְּדוֹלָם וְעַד־קְטַנָּם׃ וַיִּגַּע הַדָּבָר אֶל־ 6
suam magnificâ veste fecit transire &,suo solio de surrexit &,Nineveh regem
מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ
fecit proclamare Et .cinerem super sedit &,sacco se operuit &,se desuper
מֵעָלָיו וַיְכַס שַׂק וַיֵּשֶׁב עַל־הָאֵפֶר׃ וַיַּזְעֵק 7
: dicendo , ejus magnatum & ,regis decreto ex Nineveh in dixit &
וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו לֵאמֹר
, quicquam gustent non ,pecus & , bos , jumentum & , Homo
הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר וְהַצֹּאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה
homo saccis operiantur Et .bibant non aquam &,pascantur nec
אַל־יִרְעוּ וּמַיִם אַל־יִשְׁתּוּ׃ וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם 8
vir convertantur & fortitudine in Deum ad clament & ,jumentum &
וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל־אֱלֹהִים בְּחָזְקָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ
sciens Quis .suis volis in quæ , rapina à & , mala sua via à
מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃ מִי־יוֹדֵעַ 9
non & , suæ naris furore à avertatur & , Deum pœniteat & convertatur
יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא
sunt conversi quia : eorum opera Deus vidit Et ? peribimus
נֹאבֵד׃ וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ 10
quod , malo super Deum pœnituit & : mala sua via à
מִדַּרְכָּם הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־
.fecit non & , eis faciendum ad fuerat locutus
דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא עָשָׂה׃

CAP. IV. ד

oravit Et .ei fuit ira & , magnum malum , Jonah ad fuit malum Et
וַיֵּרַע אֶל־יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ׃ וַיִּתְפַּלֵּל 1 2
hoc nónne , Domine Obsecro : dixit & , Dominum ad
אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה הֲלוֹא־זֶה
præoccupavi Ideò ? mea humo super me existente adhuc ,meum verbum
דְבָרִי עַד־הֱיוֹתִי עַל־אַדְמָתִי עַל־כֵּן קִדַּמְתִּי
, gratiosus Deus tu quòd novi quia : Tarsis in fugere
לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל־חַנּוּן
super pœnitens &,misericordiæ multus & ,narium longus , misericors &
וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־
; me à meam animam quæso tolle , Domine nunc Et .malo
הָרָעָה׃ וְעַתָּה יְהוָה קַח־נָא אֶת־נַפְשִׁי מִמֶּנִּי 3
benefacere Num : Dominus dixit Et .meis vitis præ mea mors bona quia
כִּי טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה הַהֵיטֵב 4
? tibi est ira
חָרָה לָךְ׃

Versio VULG. LAT.

CAP. III.

1 ET factum est verbum Domini 2 ad Jonam secundò, dicens; Surge,& vade in Ninivem civitatem magnam: & prædica in ea prædicationem, quam ego loquor ad 3 te. Et surrexit Jonas, & abiit in Ninivem juxta verbum Domini: & Ninive erat civitas magna itinere 4 trium dierum. Et cœpit Jonas introire in civitatem itinere diei unius: & clamavit, & dixit; Adhuc quadraginta dies, & Ninive 5 subvertetur. Et crediderunt viri Ninivitæ in Deum: & prædicaverunt jejunium, & vestiti sunt saccis à majore usque ad mi6norem. Et pervênit verbum ad regem Ninive: & surrexit de solio suo, & abjecit vestimentum suum à se, & indutus est sacco,& 7 sedit in cinere. Et clamavit, & dixit in Ninive ex ore regis & principum ejus, dicens; Homines, & jumenta, & boves, & pecora non gustent quidquam: nec pascantur, & aquam non bibant. 8 Et operiantur saccis homines, & jumenta,& clament ad Dominum in fortitudine, & convertatur vir à via sua mala, & ab iniquitate, 9 quæ est in manibus eorum. Quis scit si convertatur & ignoscat Deus: & revertatur à furore iræ 10 suæ, & non peribimus? Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala: & misertus est Deus super malitiam,quam locutus fuerat ut faceret eis, & non fecit.

CAP. IV,

1 ET afflictus est Jonas afflictione 2 magnâ, & iratus est: Et oravit ad Dominum, & dixit; Obsecro,Domine, numquid non est hoc verbum meum, cùm adhuc essem in terra mea? propter hoc præoccupavi ut fugerem in Tharsis: scio enim quia tu Deus clemens & misericors es, patiens & multæ miserationis, & ignoscens su3per malitia. Et nunc Domine, tolle quæso,animam meam à me: quia melior est mihi mors quàm 4 vita. Et dixit Dominus; Putásne benè irasceris tu?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. γʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἰωνᾶν 2 ἐκ δευτέρου, λέγων, Ἀνάστηθι, (˜)πορεύθητι εἰς Νινευὴ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ κήρυγμα τὸ ἔμπροσ3θεν, ὃ ἐγὼ ἐλάλησα πρὸς σέ. Καὶ ἀνέστη Ἰωνᾶς, καὶ ἐπορεύθη εἰς Νινευή, (α) καθὰ ἐλάλησε κύριος. ἡ δὲ Νινευὴ ἦν πόλις μεγάλη τῷ θεῷ, ὡσεὶ πορείας ὁδοῦ (β) 4 τριῶν ἡμερῶν. Καὶ ἤρξατο Ἰωνᾶς τοῦ (γ) εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, ὡσεὶ πορείαν ἡμέρας μιᾶς· καὶ ἐκήρυξε, καὶ εἶπεν, Ἔτι τρεῖς ἡμέ5ραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται. Καὶ ἐνεπίστευσαν οἱ ἄνδρες Νινευὴ τῷ θεῷ, καὶ ἐκήρυξαν νηστείαν, καὶ ἐνεδύσαντο σάκκους ἀπὸ (δ) μεγάλου αὐτῶν ἕως μικροῦ αὐτῶν. 6 Καὶ ἤγγισεν ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Νινευή, καὶ ἐξανέστη ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ περιείλατο τὴν στολὴν αὐτοῦ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ σπο7δοῦ. Καὶ ἐκηρύχθη, καὶ ἐῤῥέθη ἐν τῇ Νινευὴ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, λέγων, Οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ κτήνη, καὶ οἱ βόες, καὶ τὰ πρόβατα μὴ (ε) γευσάσθωσαν, μηδὲ νεμέσθωσαν, μηδὲ 8 ὕδωρ πιέτωσαν. Καὶ (˜)περιεβάλλοντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ κτήνη, καὶ ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἐκτενῶς. καὶ (ζ) ἀπέστρεψαν ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ (η) αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ἀπὸ τῆς ἀδικίας τῆς ἐν χερσὶν αὐτῶν, λέ9γοντες, Τίς οἶδεν εἰ μετανοήσει ὁ θεός, καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ, καὶ οὐ 10 μὴ ἀπολώμεθα; Καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὰ ἔργα αὐτῶν, ὅτι ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν, καὶ μετενόησεν ὁ θεὸς ἐπὶ (θ) τῇ κακίᾳ, ᾗ ἐλάλησε τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησε.

CAP. III.

ET factus est sermo Domini ad 1 Jonam secundò, dicens; Surge, 2 vade in Nineven civitatem magnam: & prædica in ea juxta prædicationem priorem,quam ego loquutus sum ad te. Et surrexit 3 Jonas, & abiit in Nineven,sicut [ei]loquutus fuerat Dominus. Erat autem Nineve civitas magna Deo, quasi itinere viæ dierum trium. Et cœpit Jonas ingredi in 4 civitatem, quasi itinere diei unius: & prædicavit, & dixit; Adhuc (a) tres dies, & Nineve subvertetur. Et crediderunt viri 5 Nineve Deo, & prædicaverunt jejunium,& vestiti sunt saccis à magno eorum usque ad parvum eorum. Et appropinquavit sermo 6 ad regem Nineve: & surrexit de throno suo, & abstulit stolam suam à se,& coopertus est sacco, & sedit in cinere. Et prædicatum est, (b) & dictum est in Nineve à rege, & à magnatibus ejus, dicendo; Homines, & jumenta, & boves, & oves non gustent quicquam,nec pascantur, & aquam non bibant. Et cooperti sunt saccis homines, & jumenta,& clamaverunt ad Deum vehementer. Et reversi sunt unusquisque de via sua mala, & ab iniquitate, quæ erat in manibus eorum, dicentes; Quis scit, 9 (c) si pœniteat Deum, & avertatur ab ira furoris sui, & non pereamus? Et vidit Deus opera 10 eorum, quoniam reversi sunt de viis suis malis: & egit pœnitentiam Deus super malitia,quam loquutus fuerat, ut faceret eis: et non fecit.

MS.A. (˜) καὶ πορεύθητι (α) καθὼς (β) ἡμερῶν τριῶν· (γ) εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ὡσεὶ πορίας ὁδοῦ ἡμέρας (δ) μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν. (ε) γευέσθωσαν μηθέν,μηδὲ(˜)περιεβάλοντο(ζ) ἀπέστρεψεν(η)αὐτοῦ(θ)τὰ κακά, ἃ

ΚΕΦ. δʹ.

1 ΚΑὶ ἐλυπήθη Ἰωνᾶς λύπην μεγάλην· 2 καὶ συνεχύθη, Καὶ (α) προσεύξατο πρὸς κύριον, καὶ εἶπεν, Ὦ κύριε, οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μου, (β) ἔτι ὄντος μου ἐν τῇ γῇ μου; διὰ τοῦτο προέφθασα τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσίς, διότι ἔγνων ὅτι σὺ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ μετανο3ῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις. Καὶ νῦν δέσποτα κύριε, λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι κα4λὸν τὸ ἀποθανεῖν με ἢ (γ) ζῆν με. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰωνᾶν, Εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ;

CAP. IV.

E contristatus est Jonas tri- 1 stitiâ magnâ: & confusus est: Oravitque ad Dominum, & (a) 2 ait; O Domine, nonne isti sunt sermones mei, cùm adhuc essem in terra mea? Propterea præoccupavi fugere in Tharsis; quia sciebam, quòd tu misericors, & miserator, patiens, & multæ miserationis, & agens pœnitentiam super malitiis. Et nunc, Dominator Domine, tolle animam meam 3 à me: quia melius est mihi mori, quàm vivere. Et dixit Domi- 4 nus ad Jonam; (b) Si vehementer contristatus es tu?

MS.A. (α) προσηύξατο (β) οὓς ἐλάλησα ἔτι (γ) ζῆν. Καὶ εἶπε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ג

וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יוֹנָה תִּנְיָנוּת לְמֵימַר׃ קוּם אִיזֵיל לְנִינְוֵה קַרְתָּא 1 2
רַבְּתָא וְאִתְנַבֵּי עֲלַהּ יָת נְבוּאַתָא דִי אֲנָא מְמַלֵּל עִמָּךְ׃ וְקָם יוֹנָה וַאֲזַל לְנִינְוֵה כְּפִתְגָמָא 3
דַיְיָ וְנִינְוֵה הֲוָת קַרְתָּא רַבְּתָא קֳדָם יְיָ מַהֲלַךְ תְּלָתָא יוֹמִין׃ וּשְׁרֵי יוֹנָה לְמֵיעַל בְּקַרְתָּא 4
מַהֲלַךְ יוֹמָא חַד וְאַכְרֵיז וַאֲמַר בְּסוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין וְנִינְוֵה מִתְהַפְּכָא׃ וְהֵימִינוּ אֱנָשֵׁי 5
נִינְוֵה בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּגְזַרוּ צוֹמָא וַאֲסַרוּ שַׂקִּין מֵרַבְּהוֹן וְעַד זְעֵירְהוֹן׃ וּמְטָא פִּתְגָמָא 6
לְוַת מַלְכָּא דְנִינְוֵה וְקָם מִכּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ וְאַעְדֵּי לְבוּשֵׁי יְקָרֵיהּ מִנֵּיהּ וְאִתְכְּסֵי שַׂקָּא
וִיתֵיב עַל קִטְמָא׃ וְאַכְרֵיז וַאֲמַר בְּנִינְוֵה מִגְּזֵירַת מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי לְמֵימַר אֱנָשָׁא 7
וּבְעִירָא תּוֹרָא וְעָנָא לָא יִטְעֲמוּן מִדַּעַם וְלָא יִרְעוּן וּמַיָּא לָא יִשְׁתּוּן׃ וְיִתְכַּסּוּן 8
סַקִּין אֱנָשָׁא וּבְעִירָא וִיצַלּוֹן קֳדָם יְיָ בִּתְקוֹף וִיתוּבוּן גְּבַר מֵאוֹרְחֵיהּ בִּישְׁתָּא וּמִן
חֲטוֹפָא דְבִידֵיהוֹן׃ מַן יָדַע דְאִית בִּידֵיהּ חוֹבִין יְתוּב מִנְּהוֹן וְיִתְרַחַם עֲלוֹהִי מִן קֳדָם יְיָ 9
וִיתוּב מִתְּקוֹף רוּגְזֵיהּ וְלָא נוֹבַד׃ וּגְלֵי קֳדָם יְיָ עוֹבָדֵיהוֹן אֲרֵי תָבוּ מֵאוֹרְחַתְהוֹן בִּישְׁתָּא 10
וְתָב יְיָ מִן בִּישְׁתָּא דִי מַלֵּיל לְמֶעְבַּד לְהוֹן וְלָא עֲבַד׃

ד

וּבְאֵשׁ לְיוֹנָה בִּישָׁא רַבָּא וּתְקֵיף לֵיהּ׃ וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וַאֲמַר קַבֵּיל בָּעוּתִי יְיָ הֲלָא 1 2
דֵין פִּתְגָמִי עַד דַהֲוֵיתִי עַל אַרְעִי עַל כֵּן אוֹחֵיתִי לְמֶעְרַק לְיַמָּא אֲרֵי יְדַעְנָא אֲרֵי אַתְּ
אֱלָהָא חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא מַרְחִיק רְגַז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן וּמְתִיב מֵימְרֵיהּ מִלְּאַיְתָאָה
בִּישְׁתָּא׃ וּכְעַן יְיָ סַב כְּעַן יָת נַפְשִׁי מִנִּי אֲרֵי טָב דְאֵמוּת מִדְאֵיחֵי׃ וַאֲמַר יְיָ הֲלַחְדָּא 3 4
תְּקֵיף לָךְ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. III.

FActum est autem verbum prophetiæ à facie Dñi cum Jona iterum dicendo: 1 Surge, vade in Niniven civitatem magnam, & vaticinare contra eam pro- 2 phetiam quam ego tecum loquor. Surrexit itaq; Jonas, & ad Niniven con- 3 tendit juxta sermonem Dñi. Ninive autem erat civitas permagna coram Dño, itinere trium dierum. Cœpit autem Jonas intrare civitatem itinere unius 4 diei, & præconizavit, dixitque: Post finem quadraginta dierum Ninive subvertenda est. Et crediderunt viri Ninivitæ verbo Dñi: indixeruntq; jeju- 5 nium, & induerunt se saccis à maximo eorum usq; ad eorundem minimum. Pervenit quoq; verbum ad regem Ninive, qui surrexit de solio regni sui, & 6 depositis gloriæ suæ indumentis, sacco opertus est, ac in cinere sedit. Atque 7 per præconem proclamare jussit ac dicere per Niniven ex regis ac principum ejus decreto, in hæc verba: Vir, jumentum, boves & oves, ne quicquam degustent, neq; pascantur, sed neq; aquas bibant. Sed operiantur saccis ho- 8 mines & jumenta, & orent coram Dño cum instantia, atque convertatur unusquisque à via sua mala, & à rapina quæ est in manibus suis. Quisquis 9 penes se existere peccata agnorit, avertatur ab eis, & misericordia fiet illi à Dño, atque avertetur à vehementia iræ suæ, nec peribimus. Et manifesta 10 facta sunt coram Dño opera eorum, quòd conversi essent à via sua mala: quapropter conversus est Dñs à malo quod locutus fuerat se facturum eis, nec fecit.

CAP. IV.

ET molestum fuit Jonæ dolore maximo, iratusq; est. Et oravit coram Dño, 1 dicens: Suscipe deprecationem meam Dñe: nunquid non erat hoc verbum 2 meum dum adhuc eram in terra mea? ideò festinaram confugere ad mare, quod compertum haberem te Deum esse clementem; misericordem, qui iram cohibeas, & multa beneficia conferas, & sententiam revoces, quò minus infligas. Nunc ergo Dñe, tolle obsecro animam meam à me: melius enim est 3 ut moriar, quàm ut vivam. Dixit itaq; Dñs: Nunquid vehementer irasceris? 4

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

* ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܝܘܢܢ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܟܕ ܐܡܪ܂ * ܩܘܡ ܙܠ ܠܢܝܢܘܐ 1 2
ܡܕܝܢܬܐ ܪܒܬܐ܂ ܘܐܟܪܙ ܥܠܝܗ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ܂ * ܘܩܡ ܝܘܢܢ ܘܐܙܠ ܠܢܝܢܘܐ ܐܝܟ 3
ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܢܝܢܘܐ ܗܘܬ ܡܕܝܢܬܐ ܪܒܬܐ ܠܐܠܗܐ܂ ܡܪܕܝܬܐ ܕܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ܂ * ܘܫܪܝ ܝܘܢܢ 4
ܠܡܥܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܡܪܕܝܬܐ ܕܝܘܡܐ ܚܕ܂ ܘܐܟܪܙ ܘܐܡܪ܂ ܥܕ ܐܪܒܥܝܢ ܝܘܡܝܢ ܢܝܢܘܐ ܡܬܗܦܟܐ܂
* ܘܗܝܡܢܘ ܐܢܫܝ ܢܝܢܘܐ ܒܐܠܗܐ܂ ܘܩܪܘ ܨܘܡܐ܂ ܘܠܒܫܘ ܣܩܐ܂ ܡܢ ܪܘܪܒܢܝܗܘܢ 5
ܘܥܕܡܐ ܠܙܥܘܪܝܗܘܢ܂ * ܘܡܛܬ ܡܠܬܐ ܠܡܠܟܐ ܕܢܝܢܘܐ܂ ܘܩܡ ܡܢ ܟܘܪܣܝܗ܂ ܘܫܩܠ 6
ܬܐܓܗ ܡܢܗ܂ ܘܠܒܫ ܣܩܐ܂ ܘܝܬܒ ܥܠ ܩܛܡܐ܂ * ܘܐܟܪܙܘ ܘܐܡܪܘ ܒܢܝܢܘܐ܂ ܡܢ ܦܘܩܕܢܗ 7
ܕܡܠܟܐ ܘܕܪܘܪܒܢܘܗܝ܂ ܒܢܝܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ܂ ܬܘܪܐ ܘܥܢܐ܂ ܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܕܡ܂ ܘܠܐ ܢܪܥܘܢ܂
ܘܡܝܐ ܠܐ ܢܫܬܘܢ܂ * ܐܠܐ ܢܬܟܣܘܢ ܣܩܐ ܒܢܝܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ܂ ܘܢܩܥܘܢ ܠܐܠܗܐ ܒܬܢܚܬܐ܂ 8
ܘܢܬܦܢܘܢ ܐܢܫ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܡܢ ܚܛܘܦܝܐ ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ܂ * ܡܢ ܝܕܥ ܐܢ 9
ܬܐܒ ܐܠܗܐ ܘܡܪܚܡ ܥܠܝܢ܂ ܘܡܗܦܟ ܡܢܢ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܘܠܐ ܢܐܒܕ܂ * ܘܚܙܐ 10
ܐܠܗܐ ܥܒܕܝܗܘܢ܂ ܕܗܦܟܘ ܡܢ ܐܘܪܚܬܗܘܢ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܐܗܦܟ ܡܢܗܘܢ ܚܡܬܐ
ܕܪܘܓܙܗ܂ ܘܠܐ ܐܘܒܕ ܐܢܘܢ܂

CAP. III.

FUitque sermo Domini ad Jonam secundâ 1 vice,dicendo; Surge, vade in Niniven urbem magnam, & prædica ei prædicationem quam 2 dico tibi. Surgens itaque Jona abiit in Niniven juxta verbum Domini. (porrò Ninive 3 urbs erat maxima Deo, itinere trium dierum) Cúmq; cœpisset Jona ingredi Niniven itine- 4 re die unius, prædicavit, ac dixit; Hinc ad quadraginta dies Ninive subvertetur. Cre- 5 dentes itaque Ninivitæ Deo, indixerunt jejunium, & saccos induerunt tam maximi eorum quàm minimi. Et cùm pervenisset ver- 6 bum istud ad regem Ninives, surrexit è solio suo, depositóq; diademate suo induit se cilicio, seditq; super cinere. Deinde proclamave- 7 runt,& dixerunt in Ninive; Ex decreto regis & procerum ejus, homines & jumenta, boves & oves quicquam ne gustent, non pascantur, ac ne aquam bibant: Sed operiantur ciliciis 8 tam homines quàm jumenta, Deum cum gemitu invocent, & desistat quisque à via sua mala, & à rapina quæ est in manibus ejus. Quis scit an reversus Deus misereatur nostrî, 9 & avertat à nobis æstum iræ suæ ne pereamus. Videns ergò Deus opera eorum, quòd scilicet 10 reversi essent à viis suis pravis; avertit ab eis æstum iræ suæ, & non perdidit eos.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

* ܘܒܐܫ ܠܗ ܠܝܘܢܢ ܒܝܫܬܐ ܪܒܬܐ܂ ܘܥܩܬ ܠܗ ܛܒ܂ * ܘܨܠܝ ܩܕܡ ܡܪܝܐ܂ ܘܐܡܪ܂ ܐܘ 1 2
ܡܪܝܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܗܕܐ ܡܠܬܝ ܟܕ ܐܝܬ ܗܘܝܬ ܒܐܪܥܝ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܩܕܡܬ ܗܘܝܬ ܠܡܥܪܩ
ܠܬܪܫܝܫ܂ ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܝܬ ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܚܢܢܐ ܘܡܪܚܡܢܐ܂ ܘܡܓܪ ܪܘܚܐ
ܘܣܓܝ ܛܝܒܘܬܐ܂ ܘܡܗܦܟ ܐܢܬ ܡܢ ܒܝܫܬܐ܂ * ܘܗܫܐ ܡܪܝ ܡܪܝܐ܂ ܣܒ ܢܦܫܝ ܡܢܝ܂ ܡܛܠ 3
ܕܦܩܚ ܠܝ ܠܡܡܬ ܡܢ ܕܐܚܐ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ܂ ܛܒ ܒܐܫ ܠܟ܂ 4

CAP. IV.

DIsplicuit id autem Jonæ vehementer, & 1 doluit ei admodum. Proinde oravit Domi- 2 num, & dixit; Eja Domine, annon erat hoc verbum meum dum essem in terra mea? ob id fugam in Tharsis maturaveram, quippe qui nôssem te Deum esse clementem atque misericordem, longanimem,& copiosæ bonitatis, teque malum avertere. Jam ergò mi Domine, 3 tolle à me animam meam; quia satius mihi fuerit mori quàm vivere. Dixit ei Dominus, 4 Adeóne tibi displicuit?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثالث * الاصحاح الرابع عشر * وهو الثاني من النبوة *

* وكان قول الرب الي يونان ثانية قايلا * قم وامض الي نينوي المدينة العظيمة * وناد فيها 1 2
كالنداء الذي من قبل * الذي تكلمت به معك * فقام يونان ومضي الي نينوي كما 3
كلمه الرب * وكانت نينوي مدينة عظيمة لله * نحو مسلك طريق ثلاثة ايام * وابتدي يونان 4
ان يدخل الي المدينة نحو مسلك طريق يوم واحد * ونادي وقال * الي ثلاثة ايام ونينوي
تخسف * فامنت رجال نينوي بالله * ونادوا صوما * ولبسوا مسوحا من كبيرهم الي صغيرهم * 5
* واقترب القول الي ملك نينوي * فقام عن كرسيه * ونزع حلته عنه ولبس مسحا * وجلس 6
علي الرماد * ونودي وقيل في نينوي من قبل الملك ومن قبل عظمايه قايلين * الناس 7
والبهايم * والبقر والغنم لا يذوقوا شيا * ولا يرتعوا * ولا يشربوا ماء * ولبس المسوح الناس 8
والبهايم * وصرخوا الي الله بامتداد * ورجع كل واحد عن طريقه الشرير * وعن الظلم 9
الذي في يديهم قايلين * من علم هل يتوب الله ويتعطف * ويرجع عن غضبه ولا نهلك *
* ونظر الله اعمالهم انهم رجعوا عن طرقهم الشريرة * وتاب الله علي الشر الذي تكلم به 10
ليصنعه بهم * ولم يصنعه *

* الفصل الرابع *

* فحزن يونان حزنا عظيما * وانقبض * وصلي الي الرب وقال * يا رب اليس هذه كلماتي التي 1 2
تكلمت بها اذ كنت في ارضي * لاجل هذا سبقت لاهرب الي ترسيس * من اجل اني علمت
انك انت رحوم متراف * وطويل الروح * وكثير الرحمة * وتايب علي شرور الناس * والان 3
ايها السيد الرب خذ نفسي مني * لانه جيد لي ان اموت بالاكثر من ان احيا * فقال الرب 4
ليونان * قد حزنت انت جدا *

CAP. III.

Textus decimus quartus, hujus autem prophetiæ secundus.

ET fuit sermo Domini ad Jonam se- 1 cundò, dicens; Surge,& abi in Ni- 2 niven urbem magnam, & proclama in ea secundùm proclamationem illam priorem quam tibi dixeram. Surrexit ergò Jona, 3 & adivit Niniven, quemadmodum allocutus est eum Dominus. Erat autem Ninive urbs maxima Deo, circiter spatium itineris trium dierum. Et cùm cœpisset 4 Jona urbem penetrare circa spatium itineris diei unius, proclamavit,ac dixit; Ad tres dies Ninive subvertetur. Credide- 5 runt Ninivitæ Deo, & indixerunt jejunium, induerúntque se ciliciis à maximo ad minimum. Imò accedente ejusmodi 6 sermone ad regem Ninives, surrexit è throno suo, depositâque à se chlamyde suâ induit sedítque super cinerem. Et 7 proclamatum dictúmque fuit in Ninive nomine regis & nomine principum ejus, hisce verbis; Homines & jumenta, boves & oves ne gustent quicquam, ne vescantur, néve aquam bibant. Itaque ciliciis 8 induti sunt homines & jumenta, & clamaverunt ad Deum prolixè, & retraxit se quisque à via sua mala & ab iniquitate quæ erat in manibus eorum, dicentes; Quis novit an Deum pœniteat, clementiâ 9 utatur, desistâtque ab ira sua, neque pereamus? Quare cùm vidisset Deus 10 opera eorum, quòd retraxissent se à viis suis malis; pœnituit Deum calamitatis quam eis illaturum se dixerat, & non intulit eam.

CAP. IV.

COntristatus est autem Jona tristitiâ 1 magnâ, & frontem contraxit: Ora- 2 vitque ad Dominum, & ait; O Domine, nónne hæc sunt verba mea quæ locutus fueram dum essem in terra mea? hac de re anteverteram fugiendo in Tharsis, quia noveram te esse misericordem, clementem, longanimum, & multæ misericordiæ, téque pœnitere malorum hominum. Nunc 3 itaque O Here Domine, tolle à me animam meam; quia consultius est mihi mori potiùs quàm vivere. Dixit autem Domi- 4 nus ad Jonam; Jam tu vehementer contristatus es?

מיכה : א

, civitatis Oriente ab sedit & , civitate de Jonah est egressus Et
5 וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם לָעִיר
, umbra in illud subter sedebat & , tabernaculum ibidem sibi fecit &
וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם סֻכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל
præparavit Et . civitate in futurum esset quid videret donec
6 עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מַה־יִּהְיֶה בָּעִיר׃ וַיְמַן
existendum ad , Jonah desuper ascendit & : ricinum Deus Dominus
יְהוָה־אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וַיַּעַל ׀ מֵעַל לְיוֹנָה לִהְיוֹת
est lætatus & : ejus malo à eum eruendum ad , ejus caput super umbram
צֵל עַל־רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ וַיִּשְׂמַח
Deus præparavit Et . magna lætitia . ricino super Jonah
7 יוֹנָה עַל־הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃ וַיְמַן הָאֱלֹהִים
, ricinum percussit & : crastino in auroram ascendendo in vermem
תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת וַתַּךְ אֶת־הַקִּיקָיוֹן
ventum Deus præparavit & , Solem oriri juxta fuit Et . aruit &
8 וַיִּיבָשׁ׃ וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן אֱלֹהִים רוּחַ
, Jonah caput super Sol percussit & , exurdentem Orientalem
קָדִים חֲרִישִׁית וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל־רֹאשׁ יוֹנָה
: dixit & , mori suæ animæ petivit & : patiebatur deliquium &
וַיִּתְעַלָּף וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר
: Jonah ad Deus dixit Et . meis vitis præ mea mors Bona
9 טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יוֹנָה
Bene : dixit & ? ricinum super tibi est ira benefacere Nonne
הַהֵיטֵב חָרָה־לְךָ עַל־הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר הֵיטֵב
pepercisti Tu : Dominus dixit Et . mortem ad usque mihi est ira
10 חָרָה־לִי עַד־מָוֶת׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה חַסְתָּ
, illud fecisti crescere nec , eo in laborâsti non quo ricino super
עַל־הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר לֹא־עָמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתּוֹ
parcam non ego Et . periit noctis filius & , fuit noctis filius quod
11 שֶׁבִּן־לַיְלָה הָיָה וּבִן־לַיְלָה אָבָד׃ וַאֲנִי לֹא אָחוּס
fre multum ea in est qua , magna civitate Nineveh super
עַל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ־בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים־
, suam dexteram inter scivit non qui , hominis myriadibus duodecim
עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע בֵּין־יְמִינוֹ
. multum jumentum & , suam sinistram ad
לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה׃

Versio VULG. LAT.

5 Et egressus est Jonas de civitate, & sedit contra Orientem civitatis: & fecit sibimet umbraculum ibi, & sedebat subter illud in umbra, donec videret quid accideret civitati. 6 Et præparavit Dominus Deus hederam, & ascendit super caput Jonæ, ut esset umbra super caput ejus, & protegeret eum: (laboraverat enim:) & lætatus est Jonas super hedera, lætitiâ magnâ. 7 Et paravit Deus vermem ascensu diluculi in crastinum: & percussit hederam, & exaruit. 8 Et cùm ortus fuisset Sol, præcepit Dominus vento calido & urenti: & percussit Sol super caput Jonæ, & æstuabat: & petivit animæ suæ ut moreretur, & dixit; Melius est mihi mori, quàm vivere. 9 Et dixit Dominus ad Jonam; Putásne benè irasceris tu super hedera? Et dixit; Benè irascor ego usque ad mortem. 10 Et dixit Dominus; Tu doles super hederam, in qua non laborâsti, neque fecisti ut cresceret: quæ sub una nocte nata est, & sub una nocte periit. 11 Et ego non parcam Ninive civitati magnæ, in qua sunt plus quàm centum viginti millia hominum, qui nesciunt quid sit inter dexteram & sinistram suam, & jumenta multa?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἐξῆλθεν Ἰωνᾶς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐκάθισεν ἀπέναντι τῆς πόλεως, καὶ ἐποίησεν (δ) αὐτῷ ἐκεῖ σκηνὴν, καὶ ἐκάθητο ὑποκάτω αὐτῆς (ε), ἕως οὗ ἀπίδῃ τί ἔσται τῇ πόλει. 6 Καὶ προσέταξε κύριος ὁ θεὸς (ζ) κολοκύνθῃ, καὶ ἀνέβη ὑπὲρ κεφαλῆς (*) τοῦ Ἰωνᾶ, τοῦ εἶναι σκιὰν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τοῦ σκιάζειν αὐτῷ ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτοῦ. καὶ ἐχάρη Ἰωνᾶς ἐπὶ τῇ (η) κολοκύνθῃ χαρὰν 7 μεγάλην. Καὶ προσέταξεν (θ) ὁ θεὸς σκώληκι ἑωθινῇ τῇ ἐπαύριον, καὶ ἐπάταξε τὴν 8 (ι) κολόκυνθαν, καὶ ἀπεξηράνθη. Καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ προσέταξεν (κ) ὁ θεὸς πνεύματι καύσωνι συγκαίοντι, καὶ ἐπάταξεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν (λ) τοῦ Ἰωνᾶ· καὶ ὠλιγοψύχησε, καὶ ἀπελέγετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ εἶπε, 9 Καλόν μοι (μ) ἀποθανεῖν με ἢ ζῆν. Καὶ εἶπεν (ν) ὁ θεὸς πρὸς Ἰωνᾶν, Εἰ σφόδρα λελύπησαι σὺ ἐπὶ τῇ (ξ) κολοκύνθῃ; καὶ εἶπε, Σφόδρα λελύπημαι ἐγὼ ἕως θανά- 10 του. Καὶ εἶπε κύριος, Σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς (ο) κολοκύνθης, ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας ἐπ' (π) αὐτὴν, καὶ οὐκ ἐξέθρεψας αὐτὴν, ἣ (ρ) ἐγενήθη ὑπὸ νύκτα, καὶ ὑπὸ νύκτα 11 ἀπώλετο· Ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι ὑπὲρ Νινευὴ τῆς (σ) πόλεως τῆς μεγάλης, ἐν ᾗ κατοικοῦσιν πλείους ἢ δώδεκα μυριάδες ἀνθρώπων, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν αὐτῶν (τ) ἢ ἀριστερὰν αὐτῶν, καὶ κτήνη πολλά;

Et egressus est Jonas de civitate, & sedit contra civitatem: & fecit sibi tabernaculum ibi, & sedebat (c) subter illud, donec videret, quid esset civitati. 6 Et præcepit Dominus Deus (d) cucurbitæ & ascendit super caput Jonæ, ut esset umbraculum super caput ejus, ut protegeret eum à suis malis. Lætatúsque est Jonas super cucurbita gaudio magno. 7 Et præcepit Deus vermi manè in crastinum: & percussit cucurbitam, & arefacta est. 8 Et factum est, simul atque exortus est Sol, et præcepit Deus spiritui ardenti, urenti: & percussit Sol super caput Jonæ: & angustiatus est, & tæduit eum animæ suæ, & dixit; Melius est mihi mori, quàm vivere. 9 Et dixit Deus ad Jonam; Si valdè contristatus es tu super cucurbita? Et ait; Valdè contristatus sum ego usque ad mortem. 10 Et dixit Dominus; Tu pepercisti super cucurbita, pro qua non laborâsti super eam, neque nutrivisti eam, quæ nata est sub noctem, & sub noctem periit: 11 Ego autem non parcam super Niniveve civitate magna, in qua habitant plures, quàm (e) centum viginti millia hominum, qui non noverunt dextram suam, & sinistram suam, & pecora multa?

ἸΩΝΑ͂Σ ϛʹ.

MS.A. (δ) ἐκεῖ σκηνὴν ἑαυτῷ, (ε) ἐν σκιᾷ, ἕως οὗ ἀφείδῃ (ζ) κολοκύντῃ, (*) Ἰωνᾶ, (η) κολοκύνθῃ (θ) κύριος ὁ θεὸς (ι) κολόκυνθαν, (κ) κύριος ὁ θεὸς πνεύματι καύσωνος (λ) Ἰωνᾶ· (μ) τὸ ἀποθανεῖν (ν) κύριος ὁ θεὸς (ξ) κολοκύνθῃ; (ο) κολοκύνθης, (π) αὐτῆς, καὶ οὐκ (ρ) ὑπὸ νύκτα ἐγενήθη, (σ) πόλεως, ἐν ᾗ (τ) οὐδὲ

ἸΩΝΑ͂Σ προφήτης ϛʹ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וּנְפַק יוֹנָה מִן קַרְתָּא וִיתֵיב מִמַּדְנַח לְקַרְתָּא וַעֲבַד לֵיהּ תַּמָּן מְטַלְּתָא וִיתֵיב תְּחוֹתַהּ
6 בְּטוּלָא עַד דְּיֶחֱזֵי מָה יְהֵי בְּסוֹף קַרְתָּא׃ וּזְמִין יְיָ אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וּסְלֵיק עֵיל מִן יוֹנָה
לְמֶהֱוֵי טוּלָא עַל רֵישֵׁיהּ לְאַגָּנָא לֵיהּ מִבִּישְׁתֵּיהּ וַחֲדִי יוֹנָה עַל קִיקָיוֹן חֶדְוָא רַבָּא׃
7 וּזְמִין יְיָ יָת תּוֹלַעְתָּא בְּמִסַּק צַפְרָא בְּיוֹמָא דְּבַתְרוֹהִי וּמְחָא יָת קִיקָיוֹן וִיבֵשׁ׃ וַהֲוָה
8 כְּמִדְנַח שִׁמְשָׁא וּזְמִין יְיָ רוּחַ קִדּוּמָא שְׁתִיקָא וּטְפַחַת שִׁמְשָׁא עַל רֵישָׁא דְּיוֹנָה וְאִשְׁתַּלְהִי
וּשְׁאֵל יָת נַפְשֵׁיהּ לִמְמָת וַאֲמַר טַב דְּאֵמוּת מִדְּאֵחֵי׃ וַאֲמַר יְיָ לְיוֹנָה הֲלַחֲדָא תְּקֵף
9 לָךְ עַל קִיקָיוֹן וַאֲמַר לַחֲדָא תְּקוֹף לִי עַד מוֹתָא׃ וַאֲמַר יְיָ אַתְּ חַסְתָּא עַל קִיקָיוֹן
10 דְּלָא עֲמַלְתְּ בֵּיהּ וְלָא רַבֵּיתֵיהּ דִּי בְלֵילְיָא הָדֵין הֲוָה וּבְלֵילְיָא אוֹחֲרָנָא אֲבַד׃ וַאֲנָא
11 לָא אֵחוּס עַל נִינְוֵה קַרְתָּא רַבְּתָא דְּאִית בַּהּ סַגִּי מִתַּרְתָּא עֲסַר רִבּוֹן אֱנָשָׁא דְּלָא יְדַע בֵּין
יְמִינֵיהּ לִסְמָלֵיהּ וּבְעִירָא סַגִּי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et egressus est Jonas de civitate, & habitavit ad Orientem civitatis, ac sibi eo loci fecit umbraculum, subter quod consedit in umbra, donec videret quid tandem futurum esset civitati. 5 Præparavit autem Dñs Deus cucurbitam, quæ & ascendit super Jonam, ut esset umbra capiti ejus, & eum à malo suo protegeret. 6 Proinde lætatus est Jonas super cucurbita lætitia magna. Sed paravit Dñs vermem sub auroræ ascensum sequentis diei, qui percussit 7 cucurbitam, atque exaruit. Posteà factum est oriente Sole ut præpararet Dñs 8 ventum Orientalem quietum, atque percussit Sol caput Jonæ, qui animi deliquium patiens, optabat animæ suæ mori: & dicebat; Melius est ut moriar, quàm ut vivam. Dixitq; Dñs Jonæ: Nunquid vehementer irasceris 9. pro cucurbita? & ait: Admodum irascor ad mortem usque. Et dixit Dñs, 10 Tu cucurbitæ misertus es. in qua non laborâsti, nec eam nutrivisti: quæ in hac nocte fuit, sed nocte altera periit. Ego verò non parcam Ninivæ civitati 11 magnæ, in qua sunt plusquàm centum & viginti hominum millia, qui nesciunt inter dextram & sinistram suam discernere, nec non & jumenta multa.

ספר מיכה : א

CAP. I. א

diebus in Morasthiten Michah ad fuit quod Domini Verbum
1 דְּבַר־יְהוָה ׀ אֲשֶׁר הָיָה אֶל־מִיכָה הַמֹּרַשְׁתִּי בִּימֵי
super vidit quod , Jehudah regum Jehizchijah , Achaz , Jotham
יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־חָזָה עַל־
attende , ipsi omnes populi Audite . Jerusalaim & Someron
2 שֹׁמְרוֹן וִירוּשָׁלִָם׃ שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם הַקְשִׁיבִי
, testem in vobis in DEUS Dominus sit & ; ejus plenitudo & , terra
אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וִיהִי אֲדֹנָי יֱהוִה בָּכֶם לְעֵד
egrediens Dominus ecce Quia . suæ sanctitatis palatio de Dominus
3 אֲדֹנָי מֵהֵיכַל קָדְשׁוֹ׃ כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא
. terræ excelsa super calcabit & , descendet & , suo loco è
מִמְּקוֹמוֹ וְיָרַד וְדָרַךְ עַל־בָּמוֹתֵי־אָרֶץ׃

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA MICHÆÆ.

CAP. I.

1 VErbum Domini, quod factum est ad Michæam Morasthiten, in dieb⁹ Joathan, Achaz, & Ezechiæ, regum Juda: quod vidit super Samariam, & Jerusalem. 2 Audite populi omnes, & attendat terra, & plenitudo ejus: & sit Dñs Deus vobis in testē, Dñs de templo sancto suo. 3 Quia ecce Dñs egredietur de loco suo: & descendet, et calcabit super excelsa terræ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

ΜΙΧΑΙ'ΑΣ Γʹ.

ΚΕΦ. αʹ.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Μιχαίαν τὸν τοῦ (*) Μωρασθεὶ, ἐν ἡμέραις Ἰωάθαμ, καὶ Ἄχαζ, καὶ Ἐζεκίου (α) βασιλέων Ἰούδα, ὑπὲρ ὧν εἶδε περὶ Σαμαρείας καὶ περὶ Ἱερουσαλήμ. 2 Ἀκούσατε λαοὶ λόγους, καὶ προσεχέτω ἡ γῆ, καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ· καὶ (β) ἔσται κύριος κύριος ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον, κύριος ἐξ οἴκου ἁγίου αὐτοῦ. 3 Διότι ἰδοὺ κύριος ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, (γ) καὶ καταβήσεται, καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς,

MICHÆAS.

CAP. I.

1 ET (a) factum est verbum Domini ad Michæam Morasthiten in diebus Joatham, & Achaz, & Ezeciæ regum Juda, de quibus vidit de Samaria, & de Hierusalem. 2 Audite, populi, (b) verba, & auscultet terra, & omnes, qui sunt in ea: & (c) erit Dominus Dominus in vobis in testimonium, Dominus ex domo sancta sua. 3 Ecce enim Dominus egreditur de loco suo, & descendet, & ascendet super excelsa terræ:

MS.A. ΜΙΧΑΙ'ΑΣ Γʹ. (*) Μωραθεὶ, (α) βασιλέως (β) ἔσται κύριος ἐν ὑμῖν (γ) καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ דִּי הֲוָה עִם מִיכָה מִמָּרֵשָׁה בְּיוֹמֵי יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכַיָּא
2 דְּבֵית יְהוּדָה דְּאִתְנַבֵּי עַל שׁוֹמְרוֹן וִירוּשְׁלֵם׃ שְׁמַעוּ עַמְמַיָּא כֻּלְּהוֹן אַצִּיתִי אַרְעָא
3 וּמַלְאַהּ וִיהֵי מֵימְרָא דַּייָ אֱלֹהִים בְּכוֹן לְסָהִיד יְיָ מֵהֵיכְלָא דְקוּדְשֵׁיהּ׃ אֲרֵי הָא יְיָ מִתְגְּלֵי
מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ וְיִתְגְּלֵי וְיַרְמוֹס יָת תּוּקְפֵי אַרְעָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT. I.

1 VErbum prophetiæ à facie Domini quod factum est cum Michæa de Maresa, in diebus Jotham, Achaz, & Ezechiæ regum domus Juda, qui prophetavit contra Samariam & Jerusalem. 2 Audite populi universi, & estote attenti terra & plenitudo ejus; sitque verbum Dñi Dei contra vos in testem, Dñs de templo sancto suo. 3 Ecce enim Dñs conspicuum se ostendit de loco domus majestatis suæ, & apparebit, conculcabitque terræ robora.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 *ܘܢܦܩ ܝܘܢܢ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ . ܘܝܬܒ ܠܗ ܠܡܕܢܚܗ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܥܒܕ
ܠܗ ܡܛܠܬܐ ܬܡܢ . ܘܝܬܒ ܬܚܬܝܗ ܒܛܠܠܐ. ܕܢܚܙܐ ܡܢܐ ܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ.
6 *ܘܦܩܕ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܠܫܪܘܥܐ ܕܩܪܐ . ܘܣܠܩ ܘܐܛܠܠ ܥܠ ܝܘܢܢ. ܘܗܘܐ ܛܠܠܐ ܥܠ
ܪܫܗ . ܘܐܢܝܚܗ ܡܢ ܒܝܫܬܗ. ܘܚܕܝ ܝܘܢܢ ܒܗ ܒܫܪܘܥܐ ܕܩܪܐ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ.
7 *ܘܦܩܕ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܠܬܘܠܥܬܐ ܒܡܣܩ ܨܦܪܐ ܕܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ . ܘܡܚܬܗ ܠܫܪܘܥܐ
8 ܕܩܪܐ ܘܝܒܫ. *ܘܟܕ ܕܢܚ ܫܡܫܐ. ܦܩܕ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܠܪܘܚܐ ܕܝܘܒܫܐ ܘܝܒܫܬܗ
ܠܩܪܐ. ܘܡܚܬ ܫܡܫܐ ܥܠ ܪܫܗ ܕܝܘܢܢ. ܘܐܬܡܟܟ. ܘܫܐܠ ܠܢܦܫܗ ܡܘܬܐ. ܘܐܡܪ. ܫܦܝܪ
9 ܒܐܝܕܝܟ ܡܪܝܐ ܠܡܣܒ ܢܦܫܝ ܡܢܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܛܒ ܡܢ ܐܒܗܝ. *ܘܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܠܝܘܢܢ. ܛܒ ܟܪܝܬ ܠܟ ܥܠ ܫܪܘܥܐ ܕܩܪܐ. ܘܐܡܪ ܝܘܢܢ. ܛܒ ܟܪܝܬ ܠܝ
10 ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ. *ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܐܢܬ ܚܣܬ ܥܠ ܫܪܘܥܐ ܕܩܪܐ. ܕܠܐ ܠܐܝܬ ܒܗ ܘܠܐ
11 ܪܒܝܬܝܗܝ. ܕܒܪ ܠܠܝܐ ܗܘܐ ܘܒܪ ܠܠܝܐ ܐܒܕ. *ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܐܚܘܣ ܥܠ ܢܝܢܘܐ
ܡܕܝܢܬܐ ܪܒܬܐ. ܕܐܝܬ ܒܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܪܬܥܣܪܐ ܪܒܘ ܒܢܝܢܫܐ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܝܡܝܢܗܘܢ
ܡܢ ܣܡܠܗܘܢ . ܘܒܥܝܪܐ ܣܓܝܐܐ.

ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܝܘܢܢ

5 Tum Jona extra urbē egressus sedit ad Orientalem plagam urbis; ibique tugurio sibi facto, sedit subter illud in umbra, ut videret quid eventurum esset urbi. 6 Et præcepit Dominus plantæ cucurbitæ, quæ crevit ascenditque super Jonam, fuitque umbra super caput ejus, & recreavit eum ab afflictione ipsius; & lætatus est Jonas de planta illa cucurbitæ lætitiâ magnâ. 7 Verùm posterâ die præcepit Dominus Deus vermi sub ortum auroræ, qui feriens plantam cucurbitæ secuit illam. 8 Et cùm ortus esset sol, præcepit Dominus Deus vento torrido, qui arefecit cucurbitam; adeóque sol exarsit in caput Jonæ, ut excruciatus postularet sibi mortem, ac diceret; Facultas est in manibus tuis Domine, tollendi à me animam meam; neque enim melior sum patrib⁹ meis. 9 Dixit autē Dñs Deus ad Jonam; Vehementer doles propter cucurbitæ plantam. Respondit Jona; Vehementer doleo ad mortem usque. 10 Ait illi Dominus; Tu misericordiâ motus es propter cucurbitæ plantam pro quâ non laborâsti, & quam non educâsti, quæ unâ nocte nata eâdē nocte exaruit: 11 Ego verò non misererer Ninives urbis magnæ, in qua extant plusquàm duodecim myriades hominum qui *descernere* nesciunt dexteram suam à sinistra sua, & multitudo jumentorum?

Prophetiæ Jonæ finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

فقال حزنت جدا انا الي الموت * وخرج يونان من المدينة * وجلس قبالة المدينة * وصنع له 5
هناك مظلة * وجلس تحتها في الظل الي ان يري ما يكون في المدينة * فامر الرب الاله يقطينا * 6
فصعد علي راس يونان ليكون ظلا فوق راسه ليظلله من كربه * ففرح يونان باليقطين
فرحا عظيما * وامر الله دودة سحرية بالغداة * وضربت اليقطين وجف * وكان لما اشرقت الشمس * 7 8
فامر الرب الاله ريح سموم محرقة * وضربت الشمس علي راس يونان * فضعفت نفسه * وبكي نفسه
وقال * جيد لي ان اموت بالاكثر من ان احيا * فقال الرب الاله ليونان * احزنت انت جدا علي 9
اليقطين * فقال حزنت جدا الي الموت * فقال الرب انت شفقت علي اليقطين الذي من اجله لم 10
تتعب فيه * ولم تربه * الذي صار من ليلته وهلك في ليلته * فانا لا اشفق علي نينوي 11
المدينة العظيمة * التي فيها سكان اكثر من اثني عشر ربوة من الناس * قوم لا يعلمون
يمينهم ولا شمالهم * وبهائمهم كثيرة * تمت نبوة يونان النبي *

Vehementer, inquit, contristatus sum ad mortem usque. 5 Egressusque est Jona ex urbe, seditque è regione urbis; & fecit illic sibi tabernaculum, seditque sub eo in umbra usque dum videret quid futurum esset de urbe. 6 Præceperat enim Dominus Deus cucurbitæ, quæ ascenderat supra caput Jonæ, ut esset umbra super caput ejus, ut protegeret eum à dolore ipsius: lætatusque fuerat Jona ob cucurbitam illam lætitiâ magnâ. 7 Sed præcepit Deus vermi sub auroram crastinæ diei, qui percussit cucurbitam, & arefacta est. 8 Et cùm ortus esset sol, præcepit Dominus Deus vento auræ torridæ, feriitque sol caput Jonæ: unde pusillanimis redditus deploravit animam suam, & ait; Melius est mihi mori potiùs quàm vivere. 9 Dixit autem Dominus Deus ad Jonam; An vehementer contristatus es propter cucurbitam? Vehementer inquit, contristatus sum ad mortem usque. 10 Dixit Domin⁹, Tu clementiâ moveris erga cucurbitā cuj⁹ gratiâ non laborâsti, quā non nutrivisti, quæ eâdem nocte nata, eâdem quoque nocte periit: 11 Et ego non moverer clementiâ erga Niniven urbem magnam, in qua sunt habitantium myriades plusquam duodecim, hominum nescientiū dexteram suam neq; sinistram suā; & erga jumenta ipsorum plurima?

Finis Prophetiæ Jonæ Prophetæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܡܝܟܐ ܢܒܝܐ.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܐ*

1 *ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܗܘܬ ܥܠ ܡܝܟܐ ܡܪܫܝܐ ܒܝܘܡܝ ܝܘܬܡ ܘܐܚܙ ܘܚܙܩܝܐ
2 ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܕܚܙܐ ܥܠ ܫܡܪܝܢ ܘܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. *ܫܡܥܘ ܥܡܡܐ ܟܠܟܘܢ. ܘܨܘܬܝ
ܐܪܥܐ ܒܡܠܝܗ. ܘܢܗܘܐ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ ܣܗܕܐ ܒܟܘܢ. ܡܪܝܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܩܘܕܫܗ. *ܡܛܠ 3
ܕܗܐ ܡܪܝܐ ܢܦܩ ܡܢ ܐܬܪܗ . ܘܢܚܬ ܘܕܪܟ ܥܠ ܪܘܡܬܗ ܕܐܪܥܐ.

Sequitur Prophetia

MICHÆ PROPHETÆ

CAP. I.

1 SErmo Domini qui fuit ad Micham Mirsitem, in diebus Jothami, Ahazi, & Hezeciæ regum Judæ; quem vidit contra Samariam & contra Jerusalem. 2 Audite omnes populi, & attende terra universa, sitque Dominus dominorum testis contra vos, Dominus de templo sanctitatis suæ. 3 Nam ecce Dominus proditurus est è loco suo, descensurus, & gressurus super excelsa terræ:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* باسم الله الخالق الحي الناطق * بدو ترجمة ميخا النبي * بركاته علينا * امين *
* الفصل الاول * الاصحاح الخامس عشر * وهو الاول من النبوة *
* وكان قول الرب الي ميخا بن موراثي * في ايام يواثام * واحاز * وحزقيا ملك يهوذا * من اجل 1
الذين راهم علي سامرة واورشليم * اسمعوا ايها الشعوب الاقوال * ولتنصت الارض وجميع 2
الذين فيها * ويكون الرب فيكم للشهادة * الرب من بيته المقدس * من اجل انه ها الرب 3
يخرج من موضعه * ويطا ويصعد علي اعالي الارض *

IN NOMINE DEI CREATORIS, VIVI, RATIONALIS.
Initium interpretationis
MICHÆ PROPHETÆ,
CUJUS BENEDICTIONES
nobis adsint, Amen.

CAPUT PRIMUM.

Textus decimus quintus, hujus autem Prophetiæ primus.

1 *ET fuit sermo Domini ad Michā filiū Morathi, in dieb⁹ Joathami, Ahazi, et Hezeciæ regis Judæ, de iis quæ vidit contra Samariam & Jerosolymam.* 2 *Audite O populi sermones istos, & auscultet terra cum omnib⁹ qui sunt in ea, sitq; Dominus in vos testimonio, Dominus de domo sua sancta.* 3 *Nam ecce Dominus egredietur è loco suo, & conculcabit, conscendetque editissima terræ loca:*

מִיכָה : ב

cera sicut : se scindent valles & ,eum subtus montes liquescent Et
וְנָמַסּוּ הֶהָרִים תַּחְתָּיו וְהָעֲמָקִים יִתְבַּקָּעוּ כַּדּוֹנַג
prævaricatione Propter .præceps in effusæ aquæ sicut ,ignis faciebᵒ à
4 מִפְּנֵי הָאֵשׁ כְּמַיִם מֻגָּרִים בְּמוֹרָד׃ בְּפֶשַׁע
prævaricatio Quæ .Israel domus peccatis propter & ,hoc totum Jahacob
5 יַעֲקֹב כָּל־זֹאת וּבְחַטֹּאות בֵּית יִשְׂרָאֵל מִי־פֶשַׁע
? Jerusalaim nónne ,Jehudah excelsa quis & ? Someron Nónne ? Jahacob
יַעֲקֹב הֲלוֹא שֹׁמְרוֹן וּמִי בָּמוֹת יְהוּדָה הֲלוֹא יְרוּשָׁלִָם׃
d.ffundam & ,vineæ plantationes in ,agri acervum in Someron ponam Et
וְשַׂמְתִּי שֹׁמְרוֹן לְעִי הַשָּׂדֶה לְמַטָּעֵי כָרֶם וְהִגַּרְתִּי
omnia Et .revelabo ejus fundamenta & ,ejus lapides vallem in
6 לַגַּי אֲבָנֶיהָ וִיסֹדֶיהָ אֲגַלֶּה׃ וְכָל־
comburentur ejus mercedes omnes & ,contundentur ejus sculptilia
7 פְּסִילֶיהָ יֻכַּתּוּ וְכָל־אֶתְנַנֶּיהָ יִשָּׂרְפוּ
mercede de quia : desolationem ponam ejus idola omnia & ,igni in
בָאֵשׁ וְכָל־עֲצַבֶּיהָ אָשִׂים שְׁמָמָה כִּי מֵאֶתְנַן
.revertentur meretricis mercedem ad usque & ,congregavit meretricis
זוֹנָה קִבָּצָה וְעַד־אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ׃
: nudus & spoliatus vadam : ululabo & ,plangam hoc Super
8 עַל־זֹאת אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה אֵילְכָה שֵׁילָל וְעָרוֹם
.struthionis filiarum veluti luctum & ,draconum velut planctum faciam
אֶעֱשֶׂה מִסְפֵּד כַּתַּנִּים וְאֵבֶל כִּבְנוֹת יַעֲנָה׃
ad usque pervenit ,Jehudah ad usque venit quia ; ejus plagæ desperata Quia
9 כִּי אֲנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ כִּי־בָאָה עַד־יְהוּדָה נָגַע עַד־
,annuntietis ne Gath In .Jerusalaim ad usque ,mei populi portam
שַׁעַר עַמִּי עַד־יְרוּשָׁלִָם׃ בְּגַת אַל־תַּגִּידוּ
.teipsam involve pulvere ,pulveris domo in ,fleveritis ne flendo
10 בָּכוֹ אַל־תִּבְכּוּ בְּבֵית לְעַפְרָה עָפָר הִתְפַּלָּשְׁתִּי׃
habitatrix egressa Non .pudore nuda ,pulchre habitans vobis Transi
עִבְרִי לָכֶם יוֹשֶׁבֶת שָׁפִיר עֶרְיָה־בֹשֶׁת לֹא יָצְאָה יוֹשֶׁבֶת
.suam stationem vobis à accipiet ; haesel-Beth planctum Saanan
11 צַאֲנָן מִסְפַּד בֵּית הָאֵצֶל יִקַּח מִכֶּם עֶמְדָּתוֹ׃
descendit quia : Maroth habitatrix bonum propter doluit Siquidem
12 כִּי־חָלָה לְטוֹב יוֹשֶׁבֶת מָרוֹת כִּי־יָרַד
veloci ,equo currum Apta .Jerusalaim portam ad Domino cum à malū
רָע מֵאֵת יְהוָה לְשַׁעַר יְרוּשָׁלִָם׃ רְתֹם הַמֶּרְכָּבָה לָרֶכֶשׁ
te in quia ; Sion filiæ ipsa peccati principium : Lachis habitatrix
13 יוֹשֶׁבֶת לָכִישׁ רֵאשִׁית חַטָּאת הִיא לְבַת־צִיּוֹן כִּי־בָךְ
super missiones dabis Propterea .Israel prævaricationes sunt inventæ
נִמְצְאוּ פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן תִּתְּנִי שִׁלּוּחִים עַל
.Israel regibus mendacium in Achzib domus : Ghath Moreseth
14 מוֹרֶשֶׁת גַּת בָּתֵּי אַכְזִיב לְאַכְזָב לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
venit Hadulam ad usque ;Mareshah habitatrix tibi adducā hæredem Adhuc
15 עֹד הַיֹּרֵשׁ אָבִי לָךְ יוֹשֶׁבֶת מָרֵשָׁה עַד־עֲדֻלָּם יָבוֹא
filios super temetipsam tonde & ,teipsam Decalva .Israel gloria
16 כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל׃ קָרְחִי וָגֹזִּי עַל־בְּנֵי
.te à transmigraverūt quia ,aquila sicut tua calvitia dilata deliciarū
תַּעֲנוּגָיִךְ הַרְחִבִי קָרְחָתֵךְ כַּנֶּשֶׁר כִּי גָלוּ מִמֵּךְ׃

CAP. II. ב

suis cubilibus super malum operantibus & ,iniquitatem cogitantibus Væ
1 הוֹי חֹשְׁבֵי־אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם
.manum eorum facultate in est quoniam ,illud faciunt mane illucescendo In
בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ כִּי יֶשׁ־לְאֵל יָדָם׃
oppresserunt & ;tulerunt & ,domos & ;rapuerunt & ,agros concupierunt Et
2 וְחָמְדוּ שָׂדוֹת וְגָזָלוּ וּבָתִּים וְנָשָׂאוּ וְעָשְׁקוּ
.ejus hæreditatem & virum & ,ejus domum & virum
גֶּבֶר וּבֵיתוֹ וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ׃

Verſio VULG. LAT.

4 Et conſumentur montes ſubtus eum : & valles ſcindentur ſicut cera à facie ignis, & ſicut aquæ,
5 quæ decurrunt in præceps. In ſcelere Jacob omne iſtud, & in peccatis domûs Iſrael. Quod ſcelᵘ Jacob ? nónne Samaria ? & quæ excelſa Judæ ? nónne Jeruſalem ?
6 Et ponam Samariam quaſi acervum lapidū in agro cùm plantatur vinea : & detraham in vallem lapides ejᵘ, & fundamenta ejᵘ re-
7 velabo. Et omnia ſculptilia ejus concidentur, & omnes mercedes ejus comburentur igne, & omnia idola ejus ponam in perditionē : quia de mercedibus meretricis congregata ſunt, & uſque ad mer-
8 cedem meretricis revertentur. Super hoc plangā, & ululabo: vadā ſpoliatus, & nudus : faciam planctum velut draconum, & luctum
9 quaſi ſtruthionū. Quia deſperata eſt plaga ejus, quia venit uſque ad Judam, tetigit portam populi
10 mei uſque ad Jeruſalem. In Geth nolite annuntiare, lachrymis ne ploretis, in domo pulveris pulvere
11 vos conſpergite. Et tranſite vobis habitatio pulchra, confuſa ignominiâ : non eſt egreſſa quæ habitat in exitu: planctum Domus vicina accipiet ex vobis, quæ ſtetit
12 ſibimet. Quia infirmata eſt in bonum, quæ habitat in amaritudinibus: quia deſcendit malum à Do-
13 mino in portam Jeruſalem. Tumultus quadrigæ ſtuporis habitanti Lachis : principium peccati eſt filiæ Sion, quia in te in-
14 venta ſunt ſcelera Iſrael. Propterea dabit emiſſarios ſuper hæreditatem Geth : domus mendacii in deceptionem regibus Iſra-
15 el. Adhuc hæredem adducam tibi quæ habitas in Mareſa : uſque ad
16 Odollam veniet gloria Iſrael. Decalvare, & tondere ſuper filios deliciarum tuarum : dilata calvitium tuum ſicut aquila : quoniam captivi ducti ſunt ex te.

CAP. II.

1 VÆ qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus veſtris : in luce matutina faciunt illud, quoniam contra Deum eſt
2 manus eorum. Et concupierunt agros, & violenter tulerunt, & rapuerunt domos : & calumniabantur virum, & domum ejus; virum, & hæreditatem ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ σαλευθήσεται τὰ ὄρη ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ αἱ κοιλάδες τακήσονται ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς, καὶ ὡς ὕδωρ κατα-
5 φερόμενον ἐν καταβάσει. (δ) Δι' ἀσέβειαν Ἰακὼβ πάντα ταῦτα, καὶ (ε) δι' ἁμαρτίαν οἴκου Ἰσραήλ. Τίς ἡ ἀσέβεια (ζ) τοῦ Ἰακώβ; οὐχ ἡ Σαμάρεια; καὶ τίς ἡ ἁμαρτία οἴκου Ἰούδα;
6 οὐχὶ Ἱερουσαλήμ; Καὶ θήσομαι Σαμάρειαν (η) εἰς ὀπωροφυλάκιον ἀγροῦ, καὶ εἰς φυτείαν ἀμπελῶνος, καὶ κατασπάσω εἰς χάος τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὰ θεμέλια αὐτῆς ἀποκαλύψω.
7 Καὶ πάντα τὰ γλυπτὰ αὐτῆς κατακόψουσι, καὶ πάντα τὰ μισθώματα αὐτῆς ἐμπρήσουσιν ἐν πυρὶ, καὶ πάντα τὰ εἴδωλα αὐτῆς θήσομαι εἰς ἀφανισμόν· διότι ἐκ μισθωμάτων πορνείας συνήγαγε, καὶ ἐκ μισθωμάτων πορνείας
8 συνέστρεψεν. Ἕνεκεν τούτου κόψεται, καὶ θρηνήσει, πορεύσεται ἀνυπόδετος, καὶ γυμνὴ (θ) ποιήσεται κοπετὸν ὡς δρακόντων, καὶ πένθος
9 ὡς θυγατέρων σειρήνων. Ὅτι κατεκράτησεν ἡ πληγὴ αὐτῆς, διότι ἦλθεν ἕως Ἰούδα, καὶ ἥψατο ἕως πύλης λαοῦ μου, ἕως Ἱερουσαλήμ.
10 Οἱ ἐν Γὲθ μὴ μεγαλύνεσθε, (ι) καὶ οἱ Ἐνακεὶμ μὴ ἀνοικοδομεῖτε ἐξ οἴκου κατὰ (κ) γέλωτα, γῆν καταπάσασθε κατὰ γέλωτα ὑμῶν,
11 Κατοικοῦσα καλῶς τὰς πόλεις αὐτῆς, οὐκ ἐξῆλθε κατοικοῦσα Σενναὰρ, κόψασθε οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς, λήψεται ἐξ ὑμῶν πληγὴν ὀ-
12 δύνης. Τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικούσῃ ὀδύνας; ὅτι κατέβη κακὰ παρὰ κυρίου ἐπὶ πύ-
13 λας Ἱερουσαλήμ, Ψόφος ἁρμάτων καὶ ἱππευόντων. κατοικοῦσα Λαχεὶς, ἀρχηγὸς ἁμαρτίας (λ) αὕτη ἐστὶ τῇ θυγατρὶ Σιὼν, ὅτι ἐν σοὶ
14 εὑρέθησαν (μ) ἀσέβειαι τοῦ Ἰσραήλ. Διὰ τοῦτο (ν) δώσει ἐξαποστελλομένους ἕως κληρονομίας Γὲθ, οἴκους ματαίους, εἰς (ξ) κενὸν ἐγένοντο
15 τοῖς βασιλεῦσιν (ο) τοῦ Ἰσραήλ, Ἕως τοὺς κληρονόμους ἀγάγωσι, κατοικοῦσα Λαχείς· κληρονομία ἕως Ὀδολλὰμ ἥξει, ἡ δόξα τῆς
16 θυγατρὸς Ἰσραήλ. Ξύρησαι, καὶ κεῖραι ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ τρυφερά σου, ἐμπλάτυνον τὴν χηρείαν σου ὡς ἀετὸς, ὅτι ᾐχμαλωτεύθησαν ἀπὸ σοῦ.

Et commovebuntur montes ſubter eum: & valles tabeſcent, ſicut cera à facie ignis, & ſicut aqua profluens in deſcenſu. Pro- 4
pter impietatē Jacob omnia hæc, & propter peccatum domûs Iſrael. Quæ eſt impietas (d) Jacob? nónne Samaria? Et quod eſt peccatum domûs Judæ? nónne Hieruſalem? Et ponam Samariam in pomorum cuſtodiam in 5
agro, & in plantationem vineæ, & detraham in voraginem lapides ejus, & fundamenta ejus re- 6
velabo. Et cuncta ſculptilia ejus concîdent, & omnes mercedes ejus comburent in igni: & cuncta idola ejus ponam in perditionem. Quia ex mercedibus fornicationis congregavit, & ex mercedibus fornicationis (e) conver- 7
tit. Propter hoc planget, & lamentabitur, ibit diſcalceata, & nuda: faciet planctum quaſi draconum, & luctum, quaſi filiarum Sirenarum. Quia obtinuit plaga 8
ejus, quia venit uſque ad Judam, & tetigit uſq; ad portam populi mei uſque Hieruſalem. Qui in 9
Geth, nolite magnificari : & (f) Enacim, nolite reædificare ex domo (g) in deriſum: terrâ aſpergite deriſum veſtrum: Quæ ha- 10
bitas benè civitates ejus: non eſt egreſſa (h) habitatrix Sennaar. Plangite domum juxta eam : accipiet ex vobis plagam doloris. Quis cœpit in bona (i) ei, quæ 11
habitat dolores? Quia deſcenderunt mala à Domino ſuper portas Hieruſalem, Sonitus cur- 12
ruum, & equitum: Quæ habitas Lachis, princeps peccati hæc eſt filiæ Sion: quia in te inventæ ſunt 13
impietates Iſrael. Ideò dabit emiſſarios uſq; ad hæreditatem Geth, domos vanas, in vanum 14
factæ ſunt regibus Iſrael: Donec hæredes (k) adducāt, quæ habitas Lachis: hæreditas uſque Odollam 15
veniet : Gloria filiæ (l) Iſrael, Decalvare, & detondere ſuper filios delicatos tuos : Dilata (m) 16
tonſuram tuam, ſicut aquila : quoniam captivi ducti ſunt ex te.

MS. A. (δ) Διὰ (ε) διὰ (ζ) οἴκου Ἰακώβ; οὐχὶ Σαμάρεια; (η) ὡς (θ) καὶ ποιήσεται (ι) οἱ Ἐνακεὶμ (κ) γέλωτα ὑμῶν, καταπάσασθαι (λ) αὐτῆς (μ) αἱ ἀσέβειαι (ν) δώσεις (ξ) κενὰ ἐγένετο (ο) Ἰσραήλ,

ΚΕΦ. β'.

1 Ἐγένοντο λογιζόμενοι κόπους, καὶ ἐργαζόμενοι κακὰ ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν, καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνετέλουν αὐτὰ, διότι οὐκ ἦραν πρὸς τὸν
2 θεὸν (α) χεῖρας αὐτῶν. Καὶ ἐπεθύμουν ἀγροὺς, καὶ διήρπαζον ὀρφανοὺς, καὶ οἴκους κατεδυνάστευον, καὶ διήρπαζον ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, (ʺ) καὶ ἄνδρα καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

MS. A. (α) τὰς χεῖρας (ʺ) ἄνδρα

CAP. II.

FActi ſunt cogitantes labores, & operantes mala in cubilibus ſuis : & ſimul cum die conſummabant ea. Quia non levaverunt ad Deum manus ſuas: Et deſide- 1
rabant agros, & diripiebant pupillos, & domos opprimebant, & rapiebant virū, & domum ejus; & virum, & hæreditatem ejus. 2

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

וְיִתְמַסְמְסוּן טוּרַיָא תְּחוֹתוֹהִי וּמֵישְׁרַיָא יִתְבַּזְּעוּן כְּשַׁעֲוָא מִן קֳדָם נוּרָא כְּמַיָא דְאִשְׁתְּדִיו 4
בְּמַחְדוֹרָא׃ בְּחוֹבֵי דְבֵית יַעֲקֹב כָּל דָא וּבְחוֹבֵי דְבֵית יִשְׂרָאֵל הֵיכָא חָבוּ דְבֵית יַעֲקֹב הֲלָא 5
בְּשָׁמְרוֹן וְהֵיכָא חֲטוֹ דְבֵית יְהוּדָה הֲלָא בִירוּשְׁלֵם׃ וַאֲשַׁוֵּי שָׁמְרוֹן לִיגָרֵי חַקְלָא בֵּית 6
צְדוּ לְנִצְבַּת כַּרְמִין וְאַרְמֵי לְחֵילְתָא אַבְנַהָא וְאוֹשְׁהָא אֲגַלֵּי׃ וְכָל צַלְמַנְהָא יִתְרָעֲעוּן וְכָל 7
טַעֲוָתְהָא בְנוּרָא יִתּוֹקְדוּן וְכָל בֵּית טַעֲוָתְהוֹן אֲשַׁוֵּי לְצָדוּ אֲרֵי מֵאֲגַר זַנְיָא אִתְכְּנִישׁוּ
וּלְבֵית פָּלְחֵי טַעֲוָתָא יִתְמַסְרוּן׃ עַל דָא יִסְפְּדוּן וִילִילוּן יְהָכוּן בְּשׁוּלָלָא וְעַרְטִילָאִין 8
יַעְבְּדוּן מִסְפְּדָא כְּתַנִּינַיָא וְאֶבְלָא כִּבְנַת נַעֲמִיתָא׃ אֲרֵי תַקִּיפָא מַחְתַהּ אֲרֵי מְטַת עַד 9
דְבֵית יְהוּדָה מְטַת עַד תְּרַע עַמִּי עַד יְרוּשְׁלֵם׃ בְּגַת לָא תְחַוּוּן בִּכְיָא לָא תִבְכּוּן בְּבָתֵּי 10
דְּיָרִין בִּכְפַר עַפְרָא בִּקְטָמָא חֲפוּ רֵישֵׁיכוֹן׃ עֲבָרוּ לְכוֹן דְּיָתְבִין בְּשַׁפִּירוּ 11
גְּלַן עֲרָיָא עַרְטִילָאִין בַּהֲתָא לָא יִפְקוּן שֵׁיזָבִין יָתְבֵי צַאֲנָן עֲבִידוּ לְכוֹן מִסְפְּדָא בִּמְרַד עַל
קְטִילֵי גִבָּרֵיכוֹן [illegible]
[illegible] 12
לְמֵתַב לְאוֹרַיְתָא מַה תַעַבְדוּן אֲרֵי נְחַתַת בִּישְׁתָא מִן קֳדָם יְיָ לְמֵיעַל בִּתְרַעֵי יְרוּשְׁלֵם׃
טְקִיסוּ רְתִיכַיָא רְמוֹ עַל רַכְשַׁיָא דְּיָתְבִין בְּלָכִישׁ רֵישׁ חוֹבִין הִיא לִכְנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן אֲרֵי בִיךְ 13
אִשְׁתְּכַחוּ מְרוֹדֵי יִשְׂרָאֵל׃ בְּכֵן תְּשַׁדְּרִין קוּרְבָנִין לְיָרְתֵי גַת בָּתֵּי אַכְזִיב יִתְמַסְרוּן 14
לְעַמְמַיָא בְּחוֹבֵיהוֹן דְּפָלְחוּ לְטַעֲוָתָא מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ עוֹד מַחְסְנִין אַיְתֵי עֲלֵיכוֹן 15
דְּיָתְבִין בְּמָרֵשָׁה עַד עֲדוּלָם יִסְּקוּן וְעַד תְּחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יֵעֲלוּן׃ תְּלוֹשִׁי וּרְמִי עַל בְּנֵי 16
תַפְנוּקָךְ [illegible] קָרְחָתִיךְ כְּנִשְׁרָא [illegible] גַדְפּוֹהִי אֲרֵי גְלוֹ מִנִּיךְ׃

ב

וַי דִּמְחַשְּׁבִין לְמֵינַס לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ עַל עַרְסָתְהוֹן מִקְדָּמִין בְּצַפְרָא [illegible] אֲרֵי אִית 1
חֵילָא בִּידֵיהוֹן׃ וְחַמְדִין חַקְלִין וְאָנְסִין וּבָתִּין וְנָסְבִין וְעָשְׁקִין גְּבַר וּבֵיתֵיהּ גְּבַר 2
וְאַחְסַנְתֵּיהּ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Propterea liqueſient montes ſubtus eum, atque valles ſcindentur velut cera 4
ab aſpectu ignis, ut aquæ quæ per declive funduntur. Propter ſcelera familiæ 5
Jahacob [eveniet] iſtud, atq; ob domᵘ Iſraeliticæ peccatū : ubinam ſcelᵘ commiſerunt [exorti] domus Jacob, an non in Samaria? & quo loco peccave-
runt [prognati] domᵘ Juda, nonne in Jeruſalem? Proindè ponam Samariam in 6
acervos agrorū, domū deſolatā in plantationes vineæ, & projiciam in vallem
lapides ejᵘ, inſup & fundamenta ipſius detegam. Adeò ut omnia ejᵘ ſimula- 7
chra concidantur, & omnia ejᵘ idola igni ſuccendantur: domúmq; quamlibet
deorū eorū ponā in vaſtitatem, quandoquidem mercede meretricis cùm ſint
congregata, in domū colentiū idola tradentur. Ob id plangent et ululabunt, 8
ibunt nudi inter ſpoliatores, planctū edent more draconū, & luctū velut filiæ
ſtruthionum. Gravis enim eſt plaga ejᵘ, quoniā pervenit uſq; ad domū Juda, 9
acceſſit ingreſſura portas populi mei uſq; Jeruſalē. In Gath ne annuntietis, 10
planctu nolite plorare qui habitatis in domibᵘ pulverulentis, cinere conſpergant ſe, operiant capita ſua. Tranſite vobis qui habitatis in pulchritudine diſ- 11
coopertis verendis nudi & pudefacti : non exierunt ſalvi habitatores Saanan: planctum vobis edite cum pervicacia ob interfectos fortiū veſtrorū in
domo profunda, propter domos deſiderabiles veſtras quas violenter abſtuliſtis hanc ad iſtā adjungentes : ideò elegantia terræ veſtræ tolletur à vobis.
Nam illa quæ habitabat in amœnitate terræ, & expectabat bona, et ad Legem 12
converti ſperavit: quid facietis? deſcendit enim à facie Dñi malū, ut ingrediatur portas Jeruſalem. Aptate quadrigas, projicite vos ſuper veredos, qui ha- 13
bitatis in Lachis. Initium ſcelerum fuit ipſa cœtui Sion, in te námq; deprehenſi ſunt prævaricatores Iſrael. Propterea mittes munera hæredibus Geth: 14
domᵘ Achzib tradentur populis propter peccata quibᵘ venerati ſunt idola reges Iſrael. Adhæc adducā hæredes in vos qui habitatis in Mareſſa, uſque ad 15
Odolam aſcendent, atq; terminum terræ Iſraeliticæ ingredientur. Evelle tibi 16
capillos, & projice ſuper filios delicioſos tuos, ſicut aquila cujus alæ delapſæ ſunt : ſic adauge tuum calvitium in capite tuo cauſa filiorum tuorum,
ſiquidem à te tranſmigraverunt.

CAP. II.

VÆ cogitantibus ad rapinam ut perpetrent quod facinoroſum eſt in cubi- 1
libus ſuis: manè conſurgentes patrant illud ; in manu enim eorum adeſt poteſtas. Qui concupiſcunt agros quos rapiunt, & domos quas per vim aufe- 2
runt, diripiuntq; virum & domum ejus, virum inſuper & hæreditatem ejus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

Colliqueſcent ſub illo montes, & valles ſeſe 4
diſcindent perinde ac cera à conſpectu ignis,
et ſicut aquæ ſeſe profundētes in locū declivē.
Hæc omnia propter ſcelus Jacobi, & propter 5
peccata domûs Iſraelis. Quodnam eſt ſcelus
Jacobi, niſi Samaritæ? & quod eſt peccatū Judæ, niſi Jeruſalē? Ideò redigam Samariam in 6
arvum ruris & plantariū vineæ, congerā lapides ejus in acervū, & retegam fundamenta ipſius: Omnia ſculptilia ejᵘ minutiſſimè fran- 7
gentur, omnia numina ejᵘ igne comburentur,
omniáque ſimulacra ipſius redigam in corruptionē: quoniā ex mercede meretricis congeſta ſunt, ideò in mercedē meretricis redibunt.
Propter hæc luge & ulula, nudipes ac nuda in- 8
cede, & planctum ede veluti canis ſylveſtris,
& luctum veluti filiæ canis ſylveſtris : Quòd 9
dolorifica ſit plaga ejus, & pervenerit ad Judam uſque, & appropinquaverit uſq; ad portam populi mei, Jeroſolymam uſque. De Gath 10
ne lætemini, neque flendo fleatis : in domibus
Ophræ volutate vos in pulvere. Fac tibi ipſi 11
O habitatrix quod bonū eſt: nuda egreſſa eſt
nec erubuit habitatrix Soanis: luctᵘ Beth-uſel
accipiet à vobis plagā ſuam. Quoniam infir- 12
mata eſt ad bonū agendum habitatrix, & rebellavit: ſiquidē malum ejus à conſpectu Dñi
deſcendit. Ad portas Jeroſolymæ habenas a- 13
ptavit curribᵘ equorū. Habitatrix Lachis origo peccati eſt filiæ Sionis, quoniā in te reperta ſunt peccata Iſraelis. Propterea miſſā fa- 14
cies hæreditatē Gath: domus vanitatis fuerunt
vanitati regibus Iſraelis. Adhuc adducam ad 15
te hæredem habitatrix Mirſæ : in ſeculum uſque extollet gloriam Iſraelis. Depila teipſā,
téque tonde propter filios tuos delicatos : 16
auge pilorum avulſionem ſicut aquilæ, quia
captivi abducti ſunt ex te.

CAP. II.

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]

VÆ iis qui machinantur dolum & aſtruunt 1
malū ſup cubili ſuo, deinde manè anteverten-
tes exequuntur qꝫ machinati ſunt: attollūt ma-
nus ſuas ad Deū, Et concupiſcunt agros & 2
domos, & p vim rapiunt eas; opprimentes vi-
rum propter poſſeſſionē & hæreditatē ipſius.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ويتزعزع الجبال من تحته * ويذوب الاودية مثل الشمع من وجه النار * ومثل الماء النازل في
5 الانحدار * من اجل نفاق يعقوب هذه كلها * ولاجل خطية بيت اسراييل * ما هو نفاق يعقوب *
6 اليس سامرن * وما هي خطية بيت يهودا * اليس ايروسليم * واضع سامرن عريشة حقل وغرسة
7 كرم * واطرح حجارتها للفضاء * واكشف اساساتها * ويقطعون كل منحوتاتها * ويحرقون جميع
اجرها بالنار * وجميع اوثانها اضعهم للهلاك * من اجل انها جمعت من اجر الزانية * ومن اجر
8 الزانية انكسفت * من اجل هذا تعدد وتنوح * تسير حافية وعريانة * تصنع مناحة مثل التنانين *
9 وحزنا مثل بنات اوي * لان ضربتها تشددت * من اجل انها اتت الى يهودا * ولمست حتى باب
10 شعبي الى ايروسليم * ايها الذين في جات لا تتعظموا * والذين في اكيم لا تبنوا من بيت
11 للضحك * احثوا الارض لضحككم * الساكنة مدنها حسنا * لم تخرج الساكنة العراق لتندب
12 بيتا بجانبها * تاخذ ضربة الوجع منكم * من ابتداء بالصالحات لساكنة الاوجاع * لان الشرور
13 نزلت من قبل الرب على باب ايروسليم * فقعقع المركبات والفرسان * ساكنة لخيس راس
14 خطيها هي لابنة صهيون * لانه فيك وجدت ذنوب اسراييل * لاجل هذا تعطي المرسولين الى
15 ميراث جات * البيوت القوية صارت فرغا لملوك اسراييل * حتى يجلبوا ورثة * ساكنة لخيس
16 الميراث الى ادلام ياتي مجد ابنة اسراييل * احلقي وجزي على اولادك المترفهين * اوسعي نتفك
مثل النسر * لانهم سبوا منك *

* الفصل الثاني *

1 * صاروا متفكري الاتعاب وفاعلي الشرور في مراقدهم * ويكملونها في النهار معا * من اجل
2 انهم لم يرفعوا الى الله ايديهم * واشتهوا الحقول * واختطفوا الايتام * وتسلطوا على البيوت *
واختطفوا الرجل وبيته * الرجل وميراثه *

Et contremiſcent ſub eo montes, & 4
liqueſcent valles quaſi cera à facie ignis, & ſicut aqua in declivum defluens. Propter impietatem Jacobi hæc 5
omnia, & propter peccatum domûs Iſraelis. Quænam eſt impietas Jacobi? nonne Samaria? Et quodnam peccatum domûs
Judæ? nonne Jeruſalem? Et ponam Sa- 6
mariam in pergulam agreſtem & plantationem vineæ, projiciamq; lapides ejus in apertum campum, et retegam fundamenta
ipſius : Et concîdent omnia ſculptilia e- 7
jus omneſq; mercedes ejᵘ igne comburent, & cuncta ipſius idola excidio exponam.
Quia collegit hæc ex mercedibus fornicaria, ob mercedes quoq; fornicariæ ſubvertetur. Hac de cauſa ſuſpirabit ac lugebit, 8
nudipes incedet ac nuda; luctum faciet more draconum, et mœſtitiam more canum
ſylveſtrium. Atrox enim erit plaga ejus, 9
quia venit ad Judā uſq;, & pertigit uſq; ad portas populi mei, ad Jeruſalem. O qui 10
eſtis in Gath, ne ſuperbiatis; & qui eſtis in Achim, nullam domū ædificetis ad ridendū, terrā effodite riſui veſtro. Quæ com- 11
modè habitat urbes ſuas, non eſt egreſſa quæ habitat in Arac ad plangendā domum ſibi adjacentem: plagam doloris accipiet à
vobis. Quis inchoabit beneficia erga habi- 12
tatricem dolorū? nam mala deſcenderunt à Domino ſuper portam Jeroſolymorum,
Stridorem ediderunt currus & equites. O- 13
rigo peccati habitatricis Lachis tribuenda eſt filiæ Sionis. Quoniā in te inventæ ſunt
culpæ Iſraelis; Ideo dabis legatos ad hæ- 14
reditatem Geth (domus potentes factæ
ſunt vacuæ, regibus Iſraelis) ut adducant 15
hæredes. O habitatrix Lachis quæ es hæreditas, ad Odollam veniet gloria filiæ
Iſraelis. Rade & tonde te propter filios 16
tuos delicatè enutritos : dilata plumarum tuarum avulſionem ſicut aquilæ, quia captivi ducti ſunt ex te.

CAP. II.

FActi ſunt excogitatores laborum & 1
authores malorum in cubilibus ſuis, eaq; ſimul perficiunt in die. Quia non extule-
runt ad Deum manus ſuas, Sed concupi- 2
erunt agros, diripuerunt pupillos, domos oppreſſerunt; virum ac domum ejus, virum ac hæreditatem ejus rapuerunt :

hanc familiam super cogitans ego Ecce : Dominus dixit ſic Idcirco
3 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי חֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּחָה הַזֹּאת
ambulabitis non & ,veſtra colla inde removebitis non quo ,malum
רָעָה אֲשֶׁר לֹא־תָמִישׁוּ מִשָּׁם צַוְּארֹתֵיכֶם וְלֹא תֵלְכוּ
vos ſuper tollet ,illa die In .ipſum malum tempus quoniã ,ſuperbè
4 רוֹמָה כִּי עֵת רָעָה הִיא׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִשָּׂא עֲלֵיכֶם
,ſumus vaſtati Vaſtando : dixit ,lamenti lamentũ lamentabitur & ,parabolam
מָשָׁל וְנָהָה נְהִי נִהְיָה אָמַר שָׁדוֹד נְשַׁדֻּנוּ
reſtituendum ad mihi removit quomodo : mutavit mei populi partem
חֵלֶק עַמִּי יָמִיר אֵיךְ יָמִישׁ לִי לְשׁוֹבֵב
funiculum projiciens tibi erit non Idcirco .dividit ,noſtros agros
5 שָׂדֵינוּ יְחַלֵּק׃ לָכֵן לֹא־יִהְיֶה לְךָ מַשְׁלִיךְ חֶבֶל
ſtillabunt non : ſtillabunt ,ſtilletis Ne .Domini cœtu in ,ſorte in
6 בְּגוֹרָל בִּקְהַל יְהוָה׃ אַל־תַּטִּפוּ יַטִּיפוּן לֹא־יַטִּפוּ
,Jahacob domus dicta O .ignominias comprehendet non ,iſtis
7 לָאֵלֶּה לֹא יִסַּג כְּלִמּוֹת׃ הֶאָמוּר בֵּית־יַעֲקֹב
?ejus ſtudia hæc nónne ?Domini ſpiritus eſt abbreviatus nunquid
הֲקָצַר רוּחַ יְהוָה אִם־אֵלֶּה מַעֲלָלָיו
me' populus heri Et ?eunte recto cum benefacient mea verba Nónne
8 הֲלוֹא דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם הַיָּשָׁר הוֹלֵךְ׃ וְאֶתְמוּל עַמִּי
expoliabatis pallium ,veſtem adverſo ex ;inſurrexit inimicum in
לְאוֹיֵב יְקוֹמֵם מִמּוּל שַׂלְמָה אֶדֶר תַּפְשִׁטוּן
mei populi Uxores .prælio reverſis ,confidenter tranſeuntibus à
9 מֵעֹבְרִים בֶּטַח שׁוּבֵי מִלְחָמָה׃ נְשֵׁי עַמִּי
tollebatis ejus parvulis deſuper ,ejus deliciarum domo è faciebatis expellere
תְּגָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ מֵעַל עֹלָלֶיהָ תִּקְחוּ
: requies hæc non quia ,ite & ,Surgite .ſeculum in meum decorem
10 הֲדָרִי לְעוֹלָם׃ קוּמוּ וּלְכוּ כִּי לֹא־זֹאת הַמְּנוּחָה
Si .acri corruptione & corrumpet immunda eſt quod propter
11 בַּעֲבוּר טָמְאָה תְּחַבֵּל וְחֶבֶל נִמְרָץ׃ לוּ־
tibi ſtillabo ,fuerit mentitus mendacium & ,ventum perambulans quiſpiam
אִישׁ הֹלֵךְ רוּחַ וָשֶׁקֶר כִּזֵּב אַטִּף לְךָ
Congregando .iſti populo ſtillans erit & : ſechar pro & ,vino pro
12 לַיַּיִן וְלַשֵּׁכָר וְהָיָה מַטִּיף הָעָם הַזֶּה׃ אָסֹף
: Iſrael reſiduum congregabo congregando ,te totum Jahacob cõgregabo
אֶאֱסֹף יַעֲקֹב כֻּלָּךְ קַבֵּץ אֲקַבֵּץ שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל
,ſui ductus medio in gregem tanquã ;Boſrah pecus veluti illũ ponam pariter
יַחַד אֲשִׂימֶנּוּ כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֵדֶר בְּתוֹךְ הַדָּבְרוֹ
,effregerunt ;eorum facies ad effractor Aſcendit .homine præ tumultuabunt
13 תְּהִימֶנָה מֵאָדָם׃ עָלָה הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ
eorum rex tranſivit Et .eam per ſunt egreſſi & ,portam tranſierunt &
וַיַּעַבְרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם
.eorum capite in Dominus & ,eorum facies ad
לִפְנֵיהֶם וַיהוָה בְּרֹאשָׁם׃

CAP. III. ג

: Iſrael domus gubernatores & ,Jahacob capita quæſo Audite : dixi Et
1 וָאֹמַר שִׁמְעוּ־נָא רָאשֵׁי יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל
: malum diligentes & ,bonũ Odientes ? judicium ſcire vobis Nónne
2 הֲלוֹא לָכֶם לָדַעַת אֶת־הַמִּשְׁפָּט׃ שֹׂנְאֵי טוֹב וְאֹהֲבֵי רָעָה
.eorum oſſibus deſuper eorũ carnem & ,eis deſuper eorũ pellem rapientes
גֹּזְלֵי עוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם וּשְׁאֵרָם מֵעַל עַצְמוֹתָם׃
eis deſuper eorum pellem & ,mei populi carnem comederunt qui Et
3 וַאֲשֶׁר אָכְלוּ שְׁאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם
,lebete in ſicut cõciderunt & :confregerunt eorum oſſa & ,nudaverunt
הִפְשִׁיטוּ וְאֶת־עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֵּחוּ וּפָרְשׂוּ כַּאֲשֶׁר בַּסִּיר
.caldarii medio in carnem ſicut &
וּכְבָשָׂר בְּתוֹךְ קַלָּחַת׃

Verſio VULG. LAT.

3 Idcircò hæc dicit Dominus; Ecce ego cogito ſuper familiam iſtam malum: unde non auferetis colla veſtra, & non ambulabitis ſuperbi, quoniam tempus péſſimũ eſt. 4 In die illa ſumetur ſuper vos parabola, & cantabitur canticũ cũ ſuavitate, dicentium; Depopulatione vaſtati ſumus: pars populi mei commutata eſt: quomodò recedet à me, cùm revertatur, qui 5 regiones noſtras dividat? Propter hoc non erit tibi mittens funiculum ſortis in cœtu Domini. 6 Ne loquamini loquentes; Non ſtillabit ſuper iſtos, non compre7 hendet confuſio. Dicit domus Jacob; Numquid abbreviatus eſt ſpiritus Dñi, aut tales ſunt cogitationes ejus? Nónne verba mea bona ſunt cum eo, qui rectè gra8 ditur? Et econtrariò populus me' in adverſariũ conſurrexit: deſup tunica pallium ſuſtuliſtis: & eos, qui tranſibant ſimpliciter, con9 vertiſtis in bellum. Mulieres populi mei ejeciſtis de domo deliciarum ſuarum: à parvulis earum tuliſtis laudem meam in perpe10 tuum. Surgite, & ite, quia non habetis hîc requiem: propter immunditiam ejus corrumpetur 11 putredine peſſimâ. Utinam non eſſem vir habens ſpiritũ, & mendacium potiùs loquerer: ſtillabo tibi in vinum, & in ebrietatem: & erit ſuper quem ſtillatur 12 populus iſte. Congregatione congregabo, Jacob, totum te: in unũ conducam reliquias Iſrael, pariter ponam illum quaſi gregem in ovili, quaſi pecus in medio caularum, tumultuabuntur à multi13 tudine hominum. Aſcendet enim pandens iter ante eos: divident, & tranſibunt portam, & ingredientur per eam: & tranſibit rex eorum coram eis, & Dominus in capite eorum.

CAP. III.

1 Et dixi; Audite, principes Jacob, & duces domûs Iſrael: Numquid non veſtrum eſt ſcire judici2 um, Qui odio habetis bonum, & diligitis malum: qui violenter tollitis pelles eorum deſuper eis, & carnem eorum deſuper oſſibus 3 eorum? Qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum deſupèr excoriaverunt: & oſſa eorum confregerunt, & conciderunt ſicut in lebête, & quaſi carnem in medio ollæ.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

3 Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ λογίζομαι ἐπὶ τὴν φυλὴν ταύτην κακὰ, ἐξ ὧν οὐ μὴ ἄρητε τοὺς τραχήλους ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ πορευθῆτε (β) ὀρθοὶ ἐξαίφνης, ὅτι καιρὸς 4 πονηρός ἐστιν. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ληφθήσεται ἐφ' ὑμᾶς παραβολὴ, καὶ θρηνηθήσεται θρῆνος ἐν μέλει, λέγων, Ταλαιπωρίᾳ ἐταλαιπωρήσαμεν· μερὶς λαοῦ μου κατεμετρήθη ἐν σχοινίῳ, καὶ οὐκ ἦν ὁ (γ) κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι. οἱ ἀγροὶ ὑμῶν (δ) διεμερίσθησαν. 5 Διατοῦτο οὐκ ἔσται σοι βάλλων σχοινίον ἐν 6 κλήρῳ. ἐν ἐκκλησίᾳ κυρίου Μὴ κλαίετε δάκρυσι, μηδὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ (ε) τούτοις· 7 οὐδὲ γὰρ ἀπώσεται ὀνείδη, Ὁ λέγων, Οἶκος Ἰακὼβ παρώργισε πνεῦμα κυρίου. (ζ) εἰ ταῦτα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐστιν; οὐχ οἱ λόγοι αὐτοῦ εἰσι καλοὶ μετ' αὐτοῦ; καὶ ὀρθοὶ πε8 πόρευνται; Καὶ ἔμπροσθεν ὁ λαός μου εἰς ἔχθραν (η) ἀντέστη, κατέναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ· τὴν δορὰν αὐτοῦ ἐξέδειραν, τοῦ ἀφελέσθαι (θ) 9 ἐλπίδας, συντριμμὸν πολέμου. (ι) Ἡγούμενοι λαοῦ μου ἀπορριφήσονται ἐκ τῶν οἰκιῶν τρυφῆς αὐτῶν, διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν ἐξώσθησαν. ἐγγίσατε ὄρεσιν αἰωνίοις. 10 Ἀνάστηθι καὶ πορεύου, ὅτι οὐκ ἔστι σοι αὕτη (ʺ) ἀνάπαυσις ἕνεκεν ἀκαθαρσίας. διεφθάρητε 11 φθορᾷ, κατεδιώχθητε (·) οὐδενὸς διώκοντος. πνεῦμα ἔστησε ψεῦδος, ἐστάλαξέ σοι εἰς οἶνον καὶ μέθυσμα. καὶ ἔσται, ἐκ τῆς σταγόνος τοῦ 12 λαοῦ τούτου Συναγόμενος συναχθήσεται Ἰακὼβ σὺν πᾶσιν· ἐκδεχόμενος ἐκδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ (κ) Ἰσραὴλ, ἐπιτοαυτὸ θήσομαι τὴν ἀποστροφὴν (λ) αὐτοῦ· ὡς πρόβατα ἐν θλίψει, ὡς ποίμνιον ἐν μέσῳ κοίτης αὐ13 τῶν· ἐξαλοῦνται ἐξ ἀνθρώπων Διὰ τῆς διακοπῆς πρὸ προσώπου αὐτῶν. διέκοψαν, (μ) καὶ διῆλθον πύλην, καὶ ἐξῆλθον δι' αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ προσώπου αὐτῶν, ὁ δὲ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν.

Propterea hæc dicit Dominus; 3 Ecce ego cogito ſuper tribum iſtã mala, de quibus non auferetis colla veſtra: & non ambulabitis recti ſubitò: quia tempus peſſimum eſt. 4 In die illa ſumetur ſuper vos parabola, & plangetur planctus in cantico, dicendo; Miſeriâ miſeri facti ſumus: pars populi mei dimenſa eſt in funiculo: & non erat, qui prohiberet eum, ut averteretur. Agri (a) veſtri diviſi ſunt: 5 Propter hoc non erit tibi mittens funiculum in hæreditate. 6 In eccleſia Domini (b) Nolite flere lachrymis: neque plorent ſuper his. Non enim abjiciet opprobria, 7 Qui dicit; Domus Jacob ad iram provocavit ſpiritum Domini. Nonne hæ ſunt adinventiones ejus? nónne ſermones ejus boni ſunt cum eo? & recti ambulaverunt? 8 Et anteà populus meus (c) in inimicitia reſtitit contra pacem ſuam. Pellem ejus excoriaverunt, ut auferrent (d) ſpẽ, contritionem belli. 9 Duces populi mei projicientur de domibus deliciarum ſuarum: propter malas adinventiones ſuas ejecti ſunt. Propinquate montibus æternis: 10 Surge, & ambula, quia non eſt tibi hæc requies. Propter immunditiam conſumpti eſtis corruptione: Fugiſtis nemine perſequente. 11 Spiritus ſtatuit mendacium: ſtillavit tibi in vinum, & ebrietatẽ. 12 Et erit, de ſtilla populi hujus Congregandus congregabitur Jacob. Cum omnibus ſuſcipiens ſuſcipiam reliquos de Iſrael in idipſum. Ponam averſionẽ ejus, ſicut oves in tribulatione, quaſi (e) gregem in medio cubilis ſui: exilient ex hominibus (f) 13 Per diviſionem ante faciem eorum, diviſerunt, & tranſierunt portam, & egreſſi ſunt per eam: & exivit rex eorum ante faciem eorum: Dominus autem princeps erit eorum.

MS. A. (β)* ὄρθροι (γ) κωλύσων (δ) διεμετρήθησαν. (ε) τούτῳ· οὐ γὰρ (ζ) εἰ ταῦτα (η) ἀντικατέστη, (θ) ἐλπίδα, (ι) Διατοῦτο ἡγούμενοι (ʺ) ἡ ἀνάπαυσις (·) οὐθενὸς (κ) λαοῦ τούτου, ἐπιτοαυτὸ (λ) αὐτῶν· (μ) διῆλθον

ΚΕΦ. γ'.

1 Καὶ ἐρεῖ, Ἀκούσατε δὴ ταῦτα αἱ ἀρχαὶ οἴκου Ἰακὼβ, καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου Ἰσραήλ· 2 οὐχ ὑμῖν ἐστι τοῦ γνῶναι τὸ κρίμα; (α) Μισοῦντες τὰ καλὰ, καὶ ζητοῦντες τὰ πονηρὰ, ἁρπάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν, 3 καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστέων αὐτῶν. Ὃν τρόπον κατέφαγον τὰς σάρκας τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν (β) ἀπ' αὐτῶν ἐξέδειραν, καὶ τὰ (γ) ὀστέα αὐτῶν (δ) συνέθλασαν, καὶ ἐμέλισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα, καὶ ὡς κρέα εἰς χύτραν,

CAP. III.

1 Et dicet; Audite nunc hæc, (a) principia domûs Jacob, & reliqui dom' Iſrael. Nonne veſtrũ eſt cognoſcere judicium? 2 Qui odio habetis bona, & quæritis mala, diripientes pelles eorum ab eis, & carnes eorũ ab oſſibus eorum. 3 Sicut devoraverunt carnes populi mei, & pelles eorum ab eis excoriaverunt, & oſſa eorum confregerunt, & conciderunt ſicut carnes in lebete, & ſicut carnem in olla;

MS. A. (α) Οἱ μισοῦντες (β) ἀπὸ τῶν ὀστέων αὐτῶν (γ) ὀστᾶ (δ) συνέκλασαν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַחְשִׁיב עַל דָּרָא הָדֵין בִּישְׁתָּא דְּלָא תַעְדוּן מִתַּמָּן צַוְּרֵיכוֹן וְלָא
תְהַכוּן בְּקוֹמָה זְקוּפָה אֲרֵי עִדָּן בִּישׁ הוּא׃ 4 בְּעִדָּנָא הַהִיא יִטּוֹל עֲלֵיכוֹן מַתְלָא וְאִלְיָא
וּבְעֶנְיָתֵיהּ יֵימַר אִתְבְּזָזָא אִתְבְּזַזְנָא מַחוּלָקְהוֹן דְּעַמִּי מִעְדַּן לְהוֹן מֵאַחְסַנְתְּהוֹן טָרְדִין
לְהוֹן תָּאֲבִין חֻלָקְתְהוֹן מְפַלְגִין׃ 5 בְּכֵן לָא יְהֵי לָךְ מָתַח חוּט מְשַׁח בְּעַדְבָּא בִּקְהָלָא דַיְיָ׃
6 לָא תִתְנַבּוֹן נְבוּאָה לָא תַלְפוּן לְעַמָּא הָדֵין אֲרֵי לָא מְקַבְּלִין אִתְכְּנָעוּ׃ 7 הֲכֵדֵין כָּשַׁר
דַּאֲמָרִין דְּבֵית יַעֲקֹב הַאִתְקְפַד מֵימַר מִן קֳדָם יְיָ אִם אִלֵּין עוֹבָדוֹהִי הֲלָא כָּל פִּתְגָמַי
תַּקְנִין דַּאֲמָרִית לְאַיְתָאָה אַיְתֵיתִי עַל כָּל דִּמְהַלְּכִין בִּקְשׁוֹט׃ 8 מִקֳּבֵיל חוֹבֵיהוֹן עַמִּי
לִבְעֵל דְּבָבָא מְסִירִין מִקְּבָלְהוֹן עַמְמַיָּא קָיְמִין מַחְסְנִין יָתְהוֹן מָמוֹן יְקָרְהוֹן
מִנְּהוֹן נָסְבִין עָדַן בְּאַרְעֲהוֹן לְרוּחְצָן תָּיְבִין בְּהוֹן כִּתְבִירֵי קְרָבָא׃ 9 כְּנִשְׁתָּא
עַמִּי תְּתָרְכוּן מִבֵּית חֶדְוַתְהוֹן מִנְּהוֹן בְּנֵיהוֹן דְּבָרִין גְּלָא יְקָרְהוֹן דַּהֲווֹ אָמְרִין
קַיָּם לְעָלְמִין׃ 10 קוּמוּ וּגְלוֹ אֲרֵי לָא דָא אַרְעָא בֵּית נְיָחָא לְרַשִׁיעַיָּא בְּדִיל טַמְּיוּתָהּ
אִנּוּן מְחַבְּלִין בְּדִיל לְסָאֲבוּתַהּ אַתּוּן מִסְתַּיְעִין עֲלַהּ׃ 11 עַל דִּטְעוֹ בָּתַר נְבִיֵּי שִׁקְרָא
דְּמִתְנַבַּן לְהוֹן רוּחַ דִּי שְׁקַר וּמַלְפִין לְהוֹן לַחֲמַר וּלְרַוְיוּ וִיהֵי כְּמָא דְאַלִּיפוּ לְמִטְעֵי בָּתַר
נְבִיֵּי שִׁקְרָא כֵּן יִגְלוֹן לְאַרְעָא שִׁקְרָא עַם דָּרָא הָדֵין׃ 12 בְּסוֹפָא כַּנָּשָׁא אֲכַנֵּשׁ יָתְכוֹן דְּבֵית
יַעֲקֹב כֻּלְּכוֹן קָרְבָא אֲקָרֵיב גָּלְוָתְכוֹן שְׁאָרָא דְיִשְׂרָאֵל כַּחֲדָא אֲשַׁוֵּינוּן כְּעָנָא בְּגוֹ חוּטְרָא
13 כְּעֶדְרָא בְּגוֹ דִירָא חַמָּן מִסְּגֵי אֱנָשָׁא׃ יִסְּקוּן מְשֵׁזְבִין כַּד בְּקַדְמֵיתָא וְיִסַּק מֶלֶךְ מְדַבַּר
בְּרֵישֵׁיהוֹן וְיִתְבַּר בַּעֲלֵי דְבָבָא דִמְעִיקִין לְהוֹן וְיִכְבּוֹשׁ כְּרַכִּין תַּקִּיפִין קִרְוֵי עַמְמַיָּא יַחְסְנוּנוּן
וִיהֵי מַלְכְּהוֹן מְדַבַּר בְּרֵישֵׁיהוֹן וּמֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעְדְּהוֹן׃

ג

1 וַאֲמָרִית שְׁמַעוּ כְעַן רֵישֵׁי יַעֲקֹב וְשִׁלְטוֹנֵי דְבֵית יִשְׂרָאֵל הֲלָא לְכוֹן לְמִדַּע יָת דִּינָא׃ 2 סָנַן
לְאַטָּבָא וְרָחֲמִין לְאַבְאָשָׁא אָנְסִין נִכְסֵי עַמָּא מִנְּהוֹן וּמָמוֹן יְקָרְהוֹן מִנְּהוֹן נָסְבִין׃ 3 וְדִי
בָזוֹ נִכְסֵי עַמִּי וּמָמוֹן יְקָרְהוֹן מִנְּהוֹן נָסְבִין וְיָת שְׁאָרְהוֹן מְגַמְּרִין תָּיְבִין וּמְפַלְגִין יָתְהוֹן
כְּמָא דִמְפַלְגִין אֵבְרַיָּא לְגוֹ דוּדָא וְחֻלְקַיָּא לְגוֹ קִדְרָא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

3 Idcircò hæc dicit Dominus: Ecce ego molior contra *iſtam generationem* perniciem; unde minimè auferetis colla veſtra, nec erecti ambulabitis, quandoquidem tempus adverſum eſt. 4 Per id temp' aſſumet de vobis parabolam atq; lamentationem [*quiſpiam*,] & dicet in afflictione ſua, Penit' direpti ſumus, & partes populi mei auferuntur ab eis, ab hæreditatibus ſuis detruduntur; reverſi partes eorum dividunt. 5 Propterea non erit tibi tendens funiculum menſuræ in ſortem in Eccleſia Dñi. 6 Ne propheteti ſprophetiã neq; doceatis populum iſtũ, nam non admittunt confuſionem. 7 Nunquid rectum iſtud eſt, dicit domus Jacob? nunquid abbreviatum eſt verbum à facie Dñi? an illa ſunt ejus opera? nonne omnia verba mea recta erant? quæ me adducturum dixeram, adduxi equidem omnibus in veritate ambulantibus. 8 Propter peccata populi mei inimico traditi ſunt, è regione eorum populi ſtantes poſſident eos, pecuniam eorum pretioſam ab eis tollunt: tranſeuntes per terrã eorum confidenter, convertuntur in eos velut bello confractos. 9 Cœtum populi mei ejeciſtis de domo eorum delicioſa, ab ipſis filios eorum tollentes: tranſlata eſt gloria eorum quam dixerant in æternum permanſuram. 10 Surgite & migrate; ſiquidem non hæc eſt terra domus requiei impiis: ut eam *polluant*, perditè *agunt*; ut eam efficiatis immundam, contra eam conſociamini. 11 Pro eo quòd aberrarunt poſt pſeudoprophetas, qui eis ſpiritu mendaci prophetabant, quique illos vino & ebrietati aſſuefaciebant, erit profectò ſicuti didicere poſt pſeudoprophetas ab errare, ſic exulabit in terram mendaciorum populus iſtius generationis. 12 In fine planè congregabo vos qui de domo Jahacob univerſos; captivitatem veſtram reliquias Iſraelis unà applicando copulabo: ponam eos ovium inſtar in medio ovilis, qui gregis more media in caula tumultum edent præ hominũ frequentia. 13 Aſcendent ſalvati ſicut in principio, & aſcendet rex ductor à fronte eorũ, qui conteret inimicum opprimentem eos, atq; expugnabit arces munitas, urbes gentiũ poſſidebunt: rexq; eorũ ducet à fronte eorum, verbo Domini auxilium eis tribuente.

CAP. III.

1 Dixi autem: Audite nunc principes Jahacob & præfecti domus Iſrael: Nonne veſtra referebat judicium cognoſcere? 2 Odientes benefacere, malefacere verò diligentes, violenter populi facultates ab eo rapientes, pecuniamq; eorũ pretioſam ab ipſis tollentes. 3 Et qui diripuerunt ſubſtantiam populi mei, & pecuniam eorum pretioſam tollunt, reliquiaſq; eorũ conſumunt, converſi dividunt eos quemadmodum qui concidunt membra in fruſta in medio lebetis & particulas in ollæ medio.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܐ ܡܬܚܫܒ ܐܢܐ ܒܝܫܬܐ ܥܠ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܕܠܐ
ܬܪܝܡܘܢ ܡܢܗ ܨܘܪܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܗܠܟܘܢ ܒܩܘܡܬܐ ܬܪܝܨܬܐ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܒܝܫܐ.
4 ܢܗܘܐ ܗܘ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܫܩܠ ܥܠܝܟܘܢ ܡܬܠܐ. ܘܢܐܠܐ ܐܠܝܐ. ܘܢܐܡܪ ܕܒܙܬܐ
ܐܬܒܙܝܢ. ܘܡܢܬܗ ܕܥܡܝ ܡܫܚܘ ܒܚܒܠܐ. ܘܠܝܬ ܕܢܦܢܐ ܢܦܠܓ ܚܩܠܬܢ.
5 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܕܢܪܡܐ ܚܒܠܐ ܘܢܦܠܓ ܦܣܐ. * ܒܟܢܘܫܬܗ ܕܡܪܝܐ ܠܐ 6
7 ܬܪܕܘܢ ܕܡܥܐ. ܘܠܐ ܬܒܟܘܢ ܥܠ ܗܠܝܢ. * ܠܐ ܢܕܪܟܟܘܢ ܚܣܕܐ ܕܐܡܝܪ ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܝܥܩܘܒ.
ܕܐܪܓܙ ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܒܥܒܕܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܗܐ ܡܠܝ ܡܥܕܪܢ ܥܡ ܬܪܝܨܐ ܕܗܠܟܘ ܘܐܬܓܡܪܘ.
8 * ܥܡܝ ܐܝܟ ܓܢܒܐ ܩܡ ܗܘܐ ܠܘܩܒܠ ܫܠܡܗ. ܡܫܟܗ ܫܠܚܬܘܢ. ܕܬܥܒܪܘܢ ܣܒܪܗ.
9 ܘܬܚܕܬܘܢ ܩܪܒܐ. * ܢܫܐ ܕܥܡܝ ܐܦܩܬܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܦܘܢܩܝܗܝܢ. ܘܡܢ ܒܢܝܗܝܢ ܫܩܠܬܘܢ
10 ܬܫܒܘܚܬܝ ܠܥܠܡ. * ܩܘܡܘ ܙܠܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝ ܗܕܐ ܢܝܚܬܐ. ܡܛܠ ܕܛܢܦܘܬܐ ܡܚܒܠܐ
11 ܚܒܠܐ. ܘܚܒܠܗ ܣܓܝ. * ܓܒܪܐ ܕܒܪܘܚܐ ܕܓܠܐ ܘܡܪܢܝܬܐ ܗܠܟ ܗܘܐ. ܐܢܛܦ ܠܟ
12 ܚܡܪܐ ܘܪܘܝܐ. ܘܗܘܐ ܡܢ ܢܛܘܦܬܗ ܕܥܡܐ ܗܢܐ. * ܡܟܢܫܘ ܐܟܢܫܟ ܟܠܟ
ܝܥܩܘܒ. ܘܡܩܒܠܘ ܐܩܒܠ ܫܪܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܐܟܚܕܐ. ܘܐܥܒܕܝܘܗܝ ܐܝܟ ܥܢܐ ܒܐܘܠܨܢܐ.
13 ܘܐܝܟ ܡܪܥܝܬܐ ܒܓܘ ܕܝܪܗ̇ ܕܛܫܝܐ ܡܢ ܐܢܫܐ. * ܣܠܩ ܦܪܘܨܐ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܦܪܨܘ
ܘܥܒܪܘ ܬܪܥܐ. ܘܢܦܩܘ ܒܗ. ܘܥܒܪ ܡܠܟܗܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܡܪܝܐ ܒܪܫܝܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܘܐܡܪܬ ܫܡܥܘ ܗܫܐ ܪܝܫܐ ܕܒܝܬ ܝܥܩܘܒ. ܘܡܕܒܪܢܐ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. ܠܐ ܗܘܐ
2 ܠܟܘܢ. ܠܐ ܠܡܕܥ ܕܝܢܐ. * ܣܢܝܐ ܛܒܬܐ ܘܪܚܡܝ ܒܝܫܬܐ. ܕܚܛܦܝܢ ܓܠܕܝܗܘܢ ܡܢܗܘܢ.
3 ܘܒܣܪܗܘܢ ܡܢ ܓܪܡܝܗܘܢ. * ܘܐܟܠܘ ܒܣܪܗ ܕܥܡܝ. ܘܓܠܕܗܘܢ ܡܢܗܘܢ ܫܠܚܘ. ܘܓܪܡܝܗܘܢ
ܬܒܪܘ. ܘܦܠܓܘܢܘܢ ܐܝܟ ܒܩܕܪܐ. ܘܐܝܟ ܒܣܪܐ ܒܩܕܪܐ.

Propter hæc ſic dicit Dominus Deus; Ecce 3 malum cogitabo contra generationem iſtam, ita ut non elevetis ex eo collum veſtrum, neque rectâ ſtaturâ incedatis; quia tempus calamitoſum erit. 4 Eo die proferet de vobis proverbium, & cum cantu lamentum edet, ac dicet; Prædo nos diripiet, & portionem populi mei menſorio fune dividet, nec erit qui agros noſtros menſorio fune reſtituat. 5 Iccirco non erit tibi qui funiculo metiatur, & ſortibus dividat. 6 In cœtu Domini ne fundatis lachrymas, néve lachrymemini propter iſta; 7 Ne aſſequatur vos opprobrium quod dictum eſt de domo Jacobi, quæ ad iram concitavit ſpiritum Domini hujuſmodi facinoribus ſuis. Ecce verba mea profutura ſunt rectis qui profecerunt & perfectos ſe reddiderunt. 8 Populus meus tanquam fur reſiſtebat paci ſuæ: pellem ejus deglubitis, ut amoveatis ſpem ejus, & redintegretis bellum. 9 Mulieres populi mei ejicitis è loco delitiarum ſuarum, & à filiis earum aufertis honorem in perpetuum. 10 Surgite, abſcedite; quia non eſt hæc requies: impuritas enim corruptionem parit, & corruptio ejus maxima eſt. 11 Vir qui in ſpiritu mendaciter & falsò ambulabat, ſtillavit tibi vinum & ebrietatem: hoc autem eſt ex ſtilla populi hujus. 12 Omnino congregabo te totum, Jacobe; & omnino recipiam vos ſimul, reliquiæ Iſraelis: reddam eum ſicut oves aſtipatas, & ut gregem in caula ſua hominibus occulta. 13 Aſcendit perruptor ante eos, rupit rupturam, & tranſierunt egreſſique ſunt; tranſivítque rex eorum ante ipſos, & Dominus à fronte eorum.

CAP. III.

1 Et dixit, Audite ergò hæc principes domûs Jacobi, & præfecti domûs Iſraelis. Nonne ad vos pertinet nôſſe judicium, 2 Oſores bonorum, & amatores malorum, qui rapitis cutem iſtorum ab eis, & carnem eorum ab oſſibus ipſorum? 3 Qui comediſtis carnem populi mei, & cutem eorum ab eis nudâſtis, oſſa eorum fregiſtis, & quaſi in cacabum injeciſtis, & veluti carnem in ollam?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 *لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها انا افكر على هذه القبيلة شرورا لا ترفعون رقابكم منها * ولا
4 تمشون مستقيمين * لان الوقت الشرير يكون بغته * في ذلك اليوم يوجد عليكم مثل * ويناح
5 نوح بالتلحين قايلا * شقينا بشقوة * ميراث شعبي قسم بالحبل * ولم يكن من يمنعه ليرده * حقولكم
6 قسمت * لاجل هذا لا يكون لك واضع حبل بالقرعة في جماعة الرب * لا تبكوا بدموع * ولا
7 تدمعوا على هذه * لان القايل لا يقضي العار بيت يعقوب اغضب روح الرب * اهذه الاعمال لهم
8 هي * اليس اقواله جيده هي معه * ويسلك مستقيما * ومن قدام * شعبي قام للعداوة قبالة
9 سلامته * سلخوا جلده ليزيلوا الرجاء مكسورا من الحرب * لاجل هذا مقدموا شعبي يطردون
10 من بيوت نعيمهم * لاجل اعمالهم الشريرة اقصوا * اقتربوا للجبال الدهرية * قم وامض لانه
11 ليست لك هذه راحة * من اجل النجاسة فسدتم بفساد * طردتم وليس من واحد يطرد * روح
12 اقام كذبا * قطر لك خمرا وسكرا * ويكون من قطر هذا الشعب * اجمع يعقوب فيجتمع
مع الكل * مقتبل اقبلهم * بقايا اسرايل جميعا * اضع انصرافهم مثل خراف في ضيقة *
13 مثل قطيع في وسط مرقدهم * يفرون من الناس لاجل الثلمة قدام وجههم * والرب
يسبقهم *

Icciroo ſic dicit Dominus; En ego mala 3 meditor contra gentem iſtam, quibus non exeretis colla veſtra, neque recti incedetis; quia tempus peſſimum erit ſubitò. 4 Eâ die ſumetur de vobis proverbium, & plangetur planctus cum cantu, his verbis: Miſeriam paſſi ſumus. ager populi mei funiculo diviſus eſt, nec fuit qui prohiberet eum, ut reſtitueret. 5 Agri veſtri menſurati ſunt; ideo non erit tibi funiculum in ſorte ponens in cœtu Domini. 6 Ne fleatis cum lachrymis, néve lachrymemini propter hæc: 7 Nam qui dicit, non perficit opprobrium. Domus Jacobi irritavit ſpiritum Domini: an hujuſmodi actiones, ipſorum ſunt? annon ſermones ejus optimi ſunt cum eo, rectáque incedunt?, 8 Antea tamen populus meus ad inimicitiam ſurrexit contra pacem ſuam. Detraxerunt pellem ejus, ut ſpem auferrent bello contritam. 9 Propterea duces populi mei ejicientur è domibus delitiarum ſuarum, propter opera ſua mala exterminati ſunt, acceſſerunt ad montes æternos. 10 Surge, & abi; quia non eſt tibi hæc requies: propter immunditiam planè corrupti eſtis: 11 expulſi eſtis nemine proſequente. Spiritus quidam aſſeruit mendacium, ſtillavit tibi vinum & ebrietatem. 12 Et erit ut ex hujus populi ſtilla Congregem Jacobum, & quidem congregetur cum omnibus: libenter ſuſcipiam eos, nempe reliquias Iſraelis ſimul: ponam commigrationem eorum velut oves in anguſtia, velut gregem in medio cubilis ſui: 13 Fugient ab hominibus propter rupturam faciei ſuæ objectam. Dominus autem præveniet eos,

* الفصل الثالث *

1 * ويقول * اسمعوا هذا يا روسا بيت يعقوب * ويا بقايا بيت اسرايل * اليس ينبغي لكم ان
2 تعرفوا الحكم * يا مبغضي الحسنات * وطالبي الشرور * خاطفي جلودهم منهم * ولحومهم من
3 عظامهم * كما اكلوا لحوم شعبي * وسلخوا جلودهم من عظامهم * ورضوا عظامهم * ويصعوها
مثل اللحم في المرجل * ومثل اللحم في القدر *

CAP. III.

1 Dicetque: Audite hæc O principes domûs Jacobi, & O reliquiæ domûs Iſraelis. Nonne vos decet nôſſe judicium 2 O bonorum oſores, amatores verò malorum, rapientes pelles eorum ab ipſis, & carnes eorum ab oſſibus eorum? 3 Quemadmodum comederunt carnes populi mei, pelles eorum ex eorum oſſibus detraxerunt, oſſaque contuderunt, & diſſecuerunt eos ut carnem in lebete, & ut carnem in olla;

מיכה : ד

abſcondet & : eos exaudiet non & ,Dominum ad clamabunt Tunc
4 אז יזעקו אל־יהוה ולא יענה אותם ויסתר
.ſua ſtudia mala fecerunt ſicut , illo tempore in eis ab ſuas facies
פניו מהם בעת ההיא כאשר הרעו מעלליהם׃
,meũ populum facientes errare , prophetas ſuper Dominus dixit Sic
5 כה אמר יהוה על־הנביאים המתעים את־עמי
dederit non qui & , pacem prædicaverunt & ,ſuis dentibus in mordentes
הנשכים בשניהם וקראו שלום ואשר לא־יתן
vobis nox Propterea .bellum eum ſuper ſacraverunt & ,eorum ore in
6 על־פיהם וקדשו עליו מלחמה׃ לכן לילה לכם
ſuper Sol intrabit & ; divinatione ex vobis obtenebreſcet & ,viſione ex
מחזון וחשכה לכם מקסם ובאה השמש על־
, videntes afficientur pudore Et .dies eos ſuper nigreſcet & ,prophetas
7 הנביאים וקדר עליהם היום׃ ובשו החזים
quia : ipſi univerſi myſtacem ſuper operient & , divini erubeſcent &
וחפרו הקסמים ועטו על־שפם כלם כי
fortitudine ſum repletus ego verè Et .Dei reſponſum non
8 אין מענה אלהים׃ ואולם אנכי מלאתי כח
indicandum ad , fortitudine & , judicio & , Domini ſpiritus
את־רוח יהוה ומשפט וגבורה להגיד
Audite .ſuum peccatum Iſrael & ,ſuam prævaricationem Jahacob
9 ליעקב פשעו ולישראל חטאתו׃ שמעו־
, Iſrael domus imperatores & ,Jahacob domus capita hoc quæſo
נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל
Ædificans .diſtorquetis rectum omne & ,judicium abominabile facientes
10 המתעבים משפט ואת כל־הישרה יעקשו׃ בנה
munere in ejus Capita .iniquitate in Jeruſalaim & ,ſanguinibus in Sijon
11 ציון בדמים וירושלם בעולה׃ ראשיה בשחד
ejus prophetæ & , docebant pretio in ejus ſacerdotes & , judicabant
ישפטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה
Nonne : dicendo ,innitebantur Domino ſuper & : divinabant argento in
בכסף יקסמו ועל־יהוה ישענו לאמר הלוא
Idcirco .malum nos ſuper veniet non ? noſtro interiori in Dominus
12 יהוה בקרבנו לא־תבוא עלינו רעה׃ לכן
, erit acervi Jeruſalaim & ; arabitur ager Sijon vos propter
בגללכם ציון שדה תחרש וירושלם עיין תהיה
.ſylvæ excelſa in domus mons &
והר הבית לבמות יער׃

Verſio VULG. LAT.

4 Tunc clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos : & abſcondet faciē ſuam ab eis in tempore illo, ſicut nequiter egerunt in adinventionibus ſuis. 5 Hæc dicit Dominus ſuper prophetas, qui ſeducunt populum meum : qui mordent dentibus ſuis, & prædicant pacem : & ſi quis non dederit in ore eorum quidpiam, ſanctificant 6 ſuper eum prælium. Propterea nox vobis pro viſione erit, & tenebræ vobis pro divinatione : & occumbet Sol ſuper prophetas, & obtenebrabitur ſuper eos dies. 7 Et confundentur qui vident viſiones, & confundentur divini : & operient omnes vultus ſuos, quia 8 non eſt reſponſum Dei. Veruntamen ego repletus ſum fortitudine ſpiritûs Domini, judicio, & virtute : ut annuntiem Jacob ſcelus ſuum, & Iſrael peccatum ſuũ. 9 Audite hoc, principes domûs Jacob, & judices domûs Iſrael : qui abominamini judicium, & omnia 10 recta pervertitis. Qui ædificatis Sion in ſanguinibus, & Jeruſa-11 lem in iniquitate. Principes ejus in muneribus judicabant, & ſacerdotes ejus in mercede docebant, & prophetæ ejus in pecunia divinabant : & ſuper Dominum requieſcebant, dicentes ; Numquid non Dominus in medio noſtrûm ? non venient ſuper nos 12 mala. Propter hoc, causâ veſtri, Sion quaſi ager arabitur, & Jeruſalem quaſi acervus lapidum erit, & mons templi in excelſa ſylvarum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 Οὕτως κεκράξονται πρὸς (ε) τὸν κύριον, ϗ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν· ϗ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀνθ' ὧν ἐπονηρεύσαντο ἐν τοῖς 5 ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς. Τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας τὸν λαόν μου, τοὺς δάκνοντας ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν, ϗ κηρύσσοντας (ζ) εἰρήνην ἐπ' αὐτόν, ϗ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα 6 αὐτῶν, ἤγειραν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον· Διὰ τοῦτο νὺξ ὑμῖν ἔσται ἐξ ὁράσεως, ϗ σκοτία (η) ἔσται ὑμῖν ἐκ μαντείας, ϗ δύσεται ὁ ἥλιος ἐπὶ τοὺς προφήτας, ϗ συσκοτάσει ἐπ' 7 αὐτοὺς ἡ ἡμέρα. Καὶ καταισχυνθήσονται οἱ ὁρῶντες τὰ ἐνύπνια, ϗ καταγελασθήσονται οἱ μάντεις, ϗ καταλαλήσουσι κατ' αὐτῶν πάντες αὐτοί, διότι οὐκ ἔσται ὁ (θ) εἰσ-8 ακούων αὐτῶν· Ἐὰν μὴ (ι) ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχὺν ἐν πνεύματι κυρίου ϗ κρίματος ϗ δυναστείας, τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ Ἰακὼβ ἀσεβείας αὐτοῦ, ϗ τῷ Ἰσραὴλ ἁμαρτίας αὐτοῦ. Ἀκού-9 σατε δὴ ταῦτα οἱ ἡγούμενοι οἴκου (κ) Ἰακὼβ, ϗ οἱ κατάλοιποι οἴκου (λ) Ἰσραήλ, οἱ βδελυσσόμενοι κρίμα, ϗ πάντα τὰ ὀρθὰ 10 διαστρέφοντες, Οἱ οἰκοδομοῦντες (μ) Σιὼν ἐν αἵμασι, ϗ Ἱερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις. 11 Οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων ἔκρινον, ϗ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς μετὰ μισθοῦ ἀπεκρίνοντο, ϗ οἱ προφῆται αὐτῆς μετὰ ἀργυρίου ἐμαντεύοντο, ϗ ἐπὶ τὸν κύριον ἐπανεπαύοντο, 12 λέγοντες, Οὐχὶ (ν) ὁ κύριος ἐν ἡμῖν ἐστιν; οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς (ξ) κακά. Διὰ τοῦτο δι' ὑμᾶς Σιὼν ὡς ἀγρὸς ἀροτριαθήσεται, ϗ Ἱερουσαλὴμ (ο) ὡς ὀπωροφυλάκιον ἔσται, ϗ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου (π) εἰς ἄλσος δρυμοῦ.

MA. A. (ε) κύριον, (ζ) ἐπ' αὐτὸν εἰρήνην, (η) ὑμῖν ἔσται (θ) ἐπακούων (ι) ἐμπλήσω ἐγὼ (κ) Ἰσραήλ, (λ) Ἰακώβ, (μ) ἐν αἵμασιν, ϗ (ν) κύριος (ξ) τὰ κακά. (ο) εἰς (π) ὡς

Sic clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos : & avertet faciem ſuam ab eis in tempore illo, eò quòd peſſimè egerunt in adinventionibus ſuis (b) ſuper eos. Hæc dicit Dominus ſuper prophetas, qui ſeducunt populum meum, qui mordent dentibus ſuis, & prædicant ſuper eum pacem : & non eſt data in ore eorum. (c) Excitaverunt ſuper eum prælium. Propterea nox 6 vobis erit ex viſione : & tenebræ erunt vobis ex divinatione : & occumbet Sol ſuper prophetas : & contenebreſcet ſuper eos dies : Et 7 confundentur, qui vident ſomnia : & irridebuntur arioli : & loquentur adverſùm eos omnes iſti : quia non erit, qui exaudiat eos : Niſi ego implevero fortitu- 8 dinem in ſpiritu Domini, (d) & judicii, & potentiæ ; ut annuntiem Jacob impietates ejus, & Iſrael peccata ejus. Audite nunc 9 hæc, duces domûs Jacob, & reliqui domûs Iſrael : qui abominamini judicium, & omnia recta pervertitis : Qui ædificatis 10 Sion in ſanguinibus, & Hieruſalem in iniquitatibus. Duces 11 ejus cum muneribus judicabant, & ſacerdotes ejus cum mercede reſpondebant : & prophetæ ejus cum pecunia divinabant : & ſuper Dominum requieſcebant, dicentes ; Nonne Dominus in nobis eſt ? Non venient ſuper nos mala. (e) Idcircò propter vos 12 Sion quaſi ager arabitur, & Hieruſalem, ut cuſtodia pomarii erit, & mons (f) domûs in lucum ſaltûs.

CAP. IV. ד

præparatus Domini domus mons erit dierum noviſſimo in ,erit Et
1 והיה באחרית הימים יהיה הר בית־יהוה נכון
.populi eum ad fluent & :collibus præ ipſe exaltabitur & ,montium capite in
בראש ההרים ונשא הוא מגבעות ונהרו עליו עמים׃
montem ad aſcendamus & ,Venite : dicent & ,multæ gentes ibunt Et
2 והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל־הר־
,ſuis viis de nos docebit & ,Jahacob Dei domum ad & , Domini
יהוה ואל־בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו
verbum & ,lex egredietur Sijon de quia : ejus ſemitis in ambulabim⁹ &
ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר
,multos populos inter judicabit Et .Jeruſalaim de Domini
3 יהוה מירושלם׃ ושפט בין עמים רבים
ſuos gladios contundent & :longinquum in uſque fortes gentes corripiet &
והוכיח לגוים עצמים עד־רחוק וכתתו חרבתיהם
gentem contra gens tollent non :falces in ſuas haſtas & , ligones in
לאתים וחניתתיהם למזמרות לא־ישאו גוי אל־גוי
.bellum ultrà diſcent nec , gladium
חרב ולא־ילמדון עוד מלחמה׃

CAP. IV.

1 ET erit : In noviſſimo dierum erit mons domûs Domini præparatus in vertice montium, & ſublimis ſuper colles : & fluent ad 2 eum populi. Et properabunt gentes multæ, & dicent ; Venite, aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob : & docebit nos de viis ſuis, & ibimus in ſemitis ejus : quia de Sion egredietur lex, & verbum Domi-3 ni de Jeruſalem. Et judicabit inter populos multos, & corripiet gentes fortes uſque in longinquum : & concîdent gladios ſuos in vomeres, & haſtas ſuas in ligones : non ſumet gens adverſùs gentem gladium : & non diſcent ultrà belligerare.

ΚΕΦ. δ΄.

1 ΚΑὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος (α) κυρίου, ἕτοιμον ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, ϗ μετεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν. ϗ σπεύσουσιν πρὸς 2 αὐτὸ λαοί, Καὶ πορεύσονται (β) ἔθνη πολλὰ ϗ ἐροῦσι, Δεῦτε, ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος (") κυρίου, ϗ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ· ϗ δείξουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ϗ πορευσόμεθα ἐν ταῖς τρίβοις αὐτοῦ· ὅτι ἐκ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, ϗ λόγος κυρίου ἐξ 3 Ἱερουσαλήμ. Καὶ κρινεῖ ἀναμέσον λαῶν πολλῶν, ϗ (") ἐξελέγξει ἔθνη ἰσχυρὰ ἕως εἰς (γ) μακράν· ϗ κατακόψουσι τὰς ῥομφαίας αὐτῶν εἰς ἄροτρα, ϗ (δ) τὰ δόρατα αὐτῶν εἰς δρέπανα, ϗ οὐκέτι (ε) μὴ ἀντάρῃ ἔθνος ἐπ' ἔθνος ῥομφαίαν, ϗ (ζ) οὐκέτι μὴ μάθωσι πολεμεῖν.

MS. A. (α) τοῦ κυρίου, (β) πρὸς αὐτὸ ἔθνη (") τοῦ κυρίου, (") ἐλέγξει (γ) τοῦ μακράν· (δ) τὰς ζιβύνας (ε) οὐ μὴ ἄρῃ (ζ) οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν.

CAP. IV.

ET erit in noviſſimis dierum 1 manifeſtus mons Domini, præparatus ſuper (a) vertices montiũ : et elevabitur ſuper colles. Et feſtinabunt ad eum populi, Et ibunt 2 gentes multæ, & dicent ; Venite, aſcendamus ad (b) montem Domini, & in domum Dei Jacob : & (c) oſtendent nobis viam ejus : & ambulabimus in ſemitis ejus : quia de Sion exiet lex, & verbum Domini de Hieruſalem. Et judicabit inter popu- 3 los multos, & arguet gentes fortes uſque in longinquum : & concîdent gladios ſuos in aratra, & (d) haſtas ſuas in falces : & ultrà non tollet gens contra gentem gladium, & nequaquàm ultrà diſcent bellare.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 בכן יצלון קדם יי ולא יקביל צלותהון ויסלק שכנתיה מנהון בעדנא ההיא כמא
5 דאבאישו עובדיהון׃ כדנן אמר יי על נביא דשקרא דמטען ית עמי דמן מוכיל להון
6 שרון דבסר מתנבן עלוהי שלמא ודלא מוכיל להון מזמנין עלוהי קרבא׃ בכן
תבהתון מלאתנבאה ותתכנעון מלאלפא ותחפי עקא כקבלא ית נביי שקרא ויקבל
7 עליהון עדנא׃ ויבהתון נביי שקרא ויתכנעון מלאלפא ויתעטפון על שפם כאבלין
8 כולהון ארי לית בהון רוח נבואה מן קדם יי׃ וברם אנא אתמליתי בתקוף רוח נבואה
9 מן קדם יי ודין דקשוט וגבורתא לחואה ליעקב חבוהי ולישראל חטאוהי׃ שמעו
כען דא רישי בית יעקב ושלטוני בית ישראל די מקלקלין אורחת דינא וית כל כונתא
10 11 מעקמין׃ דבנן בתיהון בציון בדם אשיד וירושלם בנכלין׃ רישהא בשוחדא דינין
וכהנהא בממון מורן ונביהא בכספא מלפין ועל מימרא דיי מסתמכין למימר הלא
12 שכנתא דיי ביננא אמרין לא תיתי עלנא בישתא׃ בכן בדיל חוביכון ציון חקל תתרדי
וירושלם ליגרין תהי וטור בית מקדשא לחישת חורשא׃

ד

1 ויהי בסוף יומיא יהי טור בית מקדשא דיי מתקן בריש טוריא ומנטל הוא מרמתא
2 ויתפנין למפלח עלוהי מלכותא׃ ויהכון עממין סגיאין ויימרון אתו ונסק לטור בית
מקדשא דיי מתקן ולבית שכינת אלהיה דיעקב ויליפננא מאורחן דתקינן קדמוהי ונהך
3 באולפן אוריתיה ארי מציון תפוק אוריתא ואולפן פתגמא דיי מירושלם׃ וידין בין
עממין סגיאין ויוכח למלכין תקיפין עד עלמא ויעפון סיפיהון לסכין ומורניתהון
למגלין לא יטלון עם באפי עם סיפין וזין ולא יתאלפון עוד מבכן קרבא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Tunc orabunt ad Dominum, & non exaudiet orationem eorum : quin potius 4 majeſtatem ſuam ſubducet ab eis tempore illo, prout ipſi mala fecerunt opera ſua. Sic dicit Dominus contra pſeudoprophetas qui ſeducunt populum 5 meum, quòd qui offert eis convivium carnis, pacem ei vaticinantur : adverſus autem eum qui non offert eis, bellum inſtruunt. Ideò confundemini quo mi- 6 nus prophetetis, & erubeſcetis ne doceatis, operietque tribulatio velut caligo falſos prophetas, inſuper obtenebrabitur ſuper eos tempus. Confundentur 7 porrò pſeudoprophetæ & pudefient, ita ut non doceant ; involventque ſuperum labrum ſuum velut lugentes, eorum ſinguli, quandoquidem non ſit in eis ſpiritus propheticus à facie Domini. Verumenimverò repletus ſum ego 8 virtute ſpiritus prophetiæ à facie Domini, atque judicio veritatis ac fortitudinis, ut annuntiem Jahacob ſcelera ejus, & Iſrael ſua peccata. Audite nunc 9 iſtud principes familiæ Jahacob & præfecti domus Iſraeliticæ, qui conſuetudinem judicii corrumpitis, omniaque recta pervertitis. Condentes domos 10 ſuas in Sion cum ſanguine effuſo, & Jeruſalem dolis. Principes ejus pro mu- 11 nere jus dicunt, & Sacerdotes ejus pro pecunia erudiunt, atque prophetæ ejus pro argento docent, ac in verbum Domini innituntur, dicentes : An non majeſtas Domini inter nos eſt ? non adorietur nos malum, inquiunt. Propter- 12 eà ob peccata veſtra Sion [ut] ager arabitur, & Jeruſalem in acervos redigetur, atque mons domus ſanctuarii in arundinetum ſaltus.

CAP. IV.

FUturum eſt autem poſtremis diebus, ut ſit mons ſanctuarii Domini præpa- 1 ratus in vertice montium atque collibus excelſior, & vultus vertent ut ſerviant ſuper eo regna. Ibunt itaque populi complures, & dicent : Venite & 2 aſcendamus in montem domus ſanctuarii Domini *præparatum*, & ad domum majeſtatis Dei Jacob : docebit nos ſanè vias quæ corã ſe rectæ ſint, & ambulabimus in doctrina Legis ejus : quia de Sion prodibit Lex, & doctrina ſermonis Domini de Jeruſalem. Et judicabit inter populos multos, atq; arguet re- 3 ges fortes in perpetuum uſque : conflabunt verò gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces : nec aſſumet gens contra gentem gladios nec arma, neque diſcent deinceps præliari.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܝܕܝܢ ܢܩܥܘܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܢܥܢܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܗܦܘܟ ܐܦܘܗܝ ܡܢܗܘܢ ܒܙܒܢܐ ܗܘ.
5 ܡܛܠ ܕܐܒܐܫܘ ܥܒܕܝܗܘܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܠ ܢܒܝܐ ܕܡܛܥܝܢ ܠܥܡܝ. ܕܢܟܬܝܢ
ܒܫܢܝܗܘܢ. ܘܡܟܪܙܝܢ ܫܠܡܐ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܝܗܒ ܒܦܘܡܗܘܢ. ܡܩܕܫܝܢ ܥܠܘܗܝ ܩܪܒܐ.
6 * ܡܛܠ ܗܢܐ. ܠܠܝܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܚܙܘܐ. ܘܚܫܘܟܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܩܘܣܡܐ. ܘܬܥܪܒ ܫܡܫܐ ܥܠ
7 ܢܒܝܐ. ܘܢܚܫܟ ܥܠܝܗܘܢ ܝܘܡܐ. * ܘܢܒܗܬܘܢ ܚܙܝܐ ܕܚܙܘܐ ܘܢܚܦܪܘܢ
8 ܩܨܘܡܐ. ܘܢܬܟܣܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܠ ܣܦܘܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܢܐ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ. * ܒܪܡ
ܐܢܐ ܡܠܝܬ ܚܝܠܐ ܒܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܒܕܝܢܐ ܘܒܓܢܒܪܘܬܐ. ܕܐܚܘܐ ܠܝܥܩܘܒ ܥܘܠܗ
9 ܘܠܐܝܣܪܝܠ ܚܛܗܝܗ. * ܫܡܥܘ ܗܕܐ ܪܫܐ ܕܒܝܬ ܝܥܩܘܒ. ܘܡܕܒܪܢܐ ܕܒܝܬ
10 ܐܝܣܪܝܠ. ܕܡܣܠܝܢ ܕܝܢܐ. ܘܡܥܩܡܝܢ ܟܠܗ ܬܪܝܨܘܬܐ. * ܕܒܢܝܢ ܨܗܝܘܢ ܒܕܡܐ.
11 ܘܐܘܪܫܠܡ ܒܥܘܠܐ. * ܪܫܝܗ ܒܫܘܚܕܐ ܕܝܢܝܢ. ܘܟܗܢܝܗ ܒܐܓܪܐ ܡܠܦܝܢ. ܘܢܒܝܝܗ
ܒܟܣܦܐ ܩܣܡܝܢ. ܘܥܠ ܡܪܝܐ ܡܬܬܟܠܝܢ. ܘܐܡܪܝܢ. ܗܐ ܡܪܝܐ ܒܝܢܬܢ. ܠܐ ܐܬܝܐ ܥܠܝܢ
12 ܒܝܫܬܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ. ܡܛܠܬܟܘܢ ܨܗܝܘܢ ܐܝܟ ܚܩܠܐ ܬܬܕܒܪ. ܘܐܘܪܫܠܡ. ܚܪܒܐ ܬܗܘܐ.
ܘܛܘܪ ܒܝܬܐ. ܠܥܒܐ ܥܒܝܐ.

* Tunc clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos ; ſed faciem ſuam avertet ab eis illo 4 tempore, quòd actiones ſuas depravârint. Sic 5 dicit Dominus de prophetis qui ſeducunt populum meum, qui dentibus ſuis mordent, & prædicant pacem ; ei autem qui in os eorum nil jacit, bellum denuntiant. Idcircò nox 6 *proveniet* vobis ex viſione, & tenebræ orientur vobis ex divinatione, ſol occidet ſuper prophetas, & obtenebreſcet ſuper eos dies : Ita obſtupeſcent ii qui vident viſiones, pude- 7 fient divini, & faſciâ obvolventur omnes ſuper labiis ſuis ; quia non reſpondebit illis Deus. At verò ego plenus ſum virtute ſpi- 8 ritûs Domini, & judicio ac fortitudine ; ut indicem Jacobo ſcelus ſuum, & Iſraeli peccatum ſuum. Audite igitur hoc primores 9 domûs Jacobi, & præfecti domûs Iſraelis, qui contemnitis judicium, & recta quæque pervertitis : Qui Sionem ſanguine ædificatis, 10 & Jeroſolymam iniquitate. Primores ejus 11 munere judicant, ſacerdotes ejus mercede docent, prophetæ ejus pecuniâ divinant : Domino tamen fidunt, ac dicunt ; Ecce Dominus inter nos eſt, non accidet nobis malum. Proinde causâ veſtri Sion *ut* ager arabitur, 12 & Jeruſalem in ruinam abibit, & mons domûs in locum ſylvæ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܘܢܗܘܐ ܒܚܪܬܐ ܕܝܘܡܬܐ. ܢܗܘܐ ܛܘܪܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܡܬܩܢ ܒܪܫ ܛܘܪܐ. ܘܪܡ ܡܢ ܪܡܬܐ.
2 ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܠܗ ܥܡܡܐ ܟܠܗܘܢ. * ܘܢܐܙܠܘܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܢܐܡܪܘܢ. ܬܘ ܢܣܩ
ܠܛܘܪܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܢܠܦܢ ܡܢ ܐܘܪܚܬܗ. ܘܢܗܠܟ
3 ܒܫܒܝܠܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܨܗܝܘܢ ܬܦܘܩ ܢܡܘܣܐ. ܘܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. * ܘܢܕܘܢ
ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܟܣ ܠܥܡܡܐ ܥܫܝܢܐ ܕܪܚܝܩܝܢ. ܘܢܪܙܦܘܢ ܣܦܣܝܪܝܗܘܢ ܠܣܟܐ ܕܦܕܢܐ.
ܘܪܘܡܚܝܗܘܢ ܠܡܓܠܐ. ܘܠܐ ܢܫܩܘܠ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܣܦܣܝܪܐ. ܘܠܐ ܢܐܠܦܘܢ ܬܘܒ ܩܪܒܐ.

CAP. IV.

ET erit poſtremis diebus mons domûs Do- 1 mini firmus in vertice montium, & excelſior collibus ; & ad eum congregabuntur omnes populi. Ibúntque gentes multæ, ac dicent ; 2 Agite, aſcendamus ad montem Domini ad domum Dei Jacobi, ut doceat nos de viis ſuis, & ambulemus in ſemitis ejus : nam de Sione prodibit lex & verbum Domini de Jeruſalem : Ipſáque jus dicet inter populos, 3 & arguet gentes potentes procul diſſitas : tundéntque gladios ſuos in aratrorum vomeres, & lanceas ſuas in falces, non elevabit gens in *alteram* gentem gladium, nec addiſcent ampliùs bellum :

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * هكذا يصرخون للرب ولا يستجيب لهم * ويصرف وجهه عنهم في ذلك الزمان * من اجل انهم
5 خبثوا باعمالهم عليهم * هكذا يقول الرب على الانبياء الذين يضلون شعبي * الذين يعضون
6 باسنانهم * وينادون له سلامة * ولم اعطها في فمهم * اقاموا عليه حربا * لاجل هذا يكون لكم
ليل من الرويا * ويكون لكم الظلمة من التعريف * وتغرب الشمس على الانبياء * ويظلم عليهم
7 النهار * ويخزي الذين يرون المنامات * ويضحك على العرافين وينم عليهم جميع هاولاء * من
8 اجل انه لا يكون من يسمعهم * ان كنت انا لا اكمل قوة بروح الرب * ليخبروا يعقوب
بنفاقه واسرايل بخطاياه * * الاصحاح السادس عشر *
9 * اسمعوا هذه يا مقدمي بيت يعقوب * وبقايا بيت اسرايل * الذين يرذلون الحكم * ويعوجون
10 11 جميع المستقيمات * الذين يبنون صهيون بالدماء * وايروسليم بالمظالم * مقدموها حكموا
بالرشا * وكهنتها اجابوا بالاجر * وانبياوها نجموا بالفضة * وعلى الرب استراحوا * قايلين اليس
12 الرب هو فينا * لا ياتي علينا شرور * لاجل هذا من اجلكم صهيون تحرث مثل حقل * وايروسليم
تكون مثل عريسة * وجبل البيت مثل روضة الغاب * * الفصل الرابع *
1 * ويكون في الايام الاخيرة جبل الرب ظاهرا معدا على روس الجبال * ويتعالى فوق الاكام *
2 وتسرع اليه الشعوب * وتنطلق اليه امم كثيرة * ويقولون * تعالوا نصعد الى جبل الرب * والى
بيت اله يعقوب * ويظهرون لنا طريقه * ونسير في سبله * لان من صهيون يخرج الناموس *
3 وكلمة الرب من ايروسليم * ويحكم بين شعوب كثيرة * ويبكت امما قوية * حتى الى الارض
البعيدة * ويكسرون سيوفهم للحرث * ومزاريقهم للمناجل * ولا تحمل امة على امة سيفا ايضا *
ولا يتعلمون ان يتحاربوا ايضا *

Ita clamabunt ad Dominum, & non ex- 4 *audiet eos ; imò faciem ſuam avertet ab eis tunc temporis, eò quòd iniquè ſe geſſerint actionibus ſuis adverſùs illos. Sic dicit Dominus de prophetis qui ſeducunt populum meum, qui dentibus ſuis* 5 *mordent, & prædicant illi pacem quam non indidi in os eorum : bellum concitaverunt in illum. Propterea nox vobis* 6 *erit ex viſione, & tenebræ vobis erunt ex divinatione, ſol occumbet ſuper prophetas, & obſcurabitur ſuper eos dies : Erubeſcent qui ſomnia vident, ridebunt* 7 *divinos, & de ipſis obloquentur omnes iſti ; quia nemo erit qui audiat illos ; Niſi ego virtutem perfecero per ſpiritum Domini, ut annuntient Jacobo impieta-* 8 *tem ejus, & Iſraeli peccata ipſius.*

Textus decimus ſextus.

Audite hæc O duces domûs Jacobi, & 9 *reliquiæ domûs Iſraelis, qui ſpernitis judicium, & pervertitis quæcunque recta ſunt : Qui Sionem ſanguinibus, &* 10 *Jeroſolymam iniquitatibus ædificatis : Duces ejus munere judicabant, ſacerdo-* 11 *tes ejus mercede reſpondebant, prophetæ ejus pecuniâ divinabant, & in Domino requieſcebant, dicentes ; Nonne Dominus in nobis eſt ? non venient ſuper nos mala. Idcirco propter vos Sion deſtrue-* 12 *tur ut ager, Jeruſalem erit ut pergula, & mons domûs ut pratum ſylveſtre.*

CAP. IV.

SEd erit poſtremis diebus mons Domini 1 *manifeſtus diſpoſitus ſuper cacumina montium, & attolletur ſuper colles ; & accurrent ad eum populi, Pergentque ad* 2 *eum gentes multæ, & dicent ; Venite aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, ut oſtendant nobis viam ejus, & ambulemus in ſemitis ejus : quoniam è Sione egredietur lex, & verbum Domini de Jeruſalem : Et ju-* 3 *dicabit inter populos multos, & arguet gentes fortes uſque ad terram remotiſſimam : & confringent gladios ſuos ad arandum, & lanceas ſuas in falces : & poſthac non geſtabit gens contra gentem gladium, nec addiſcent ampliùs bellum gerere ;*

מיכה: ה

, ſuam ficum ſubtus & , ſuam vitem ſubtus *vir* manebunt Et
4 וְיָשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ
Quia .eſt locutum exercituum DOMINI os quia *: exterrens* non &
5 וְאֵין מַחֲרִיד כִּי־פִי יְהוָה צְבָאוֹת דִּבֵּר׃ כִּי
nos & : ſui Dei nomine in *vir* ambulabunt populi omnes
כָּל־הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנַחְנוּ
.perpetuum & ſeculum in noſtri Dei Domini nomine in ambulabimus
נֵלֵךְ בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃
, claudicantem congregabo , DOMINUS dixit , illa die In
6 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אֹסְפָה הַצֹּלֵעָה
ponam Et *.affeci malo* quam & , congregabo *expulſam* &
7 וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּצָה וַאֲשֶׁר הֲרֵעֹתִי׃ וְשַׂמְתִּי אֶת
regnabit & : robuſtam gentem in ejectã procul & , reſiduũ in claudicantẽ
הַצֹּלֵעָה לִשְׁאֵרִית וְהַנַּהֲלָאָה לְגוֹי עָצוּם וּמָלַךְ
.ſeculum in uſque & *nunc* ex Sijon monte in eos ſuper Dominus
יְהוָה עֲלֵיהֶם בְּהַר צִיּוֹן מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
: veniet te ad uſque Sijon filia *locus editus* , gregis turris *tu* Et
8 וְאַתָּה מִגְדַּל־עֵדֶר עֹפֶל בַּת־צִיּוֹן עָדֶיךָ תֵּאתֶה
.Jeruſalaim filiæ regnum , primum dominium veniet &
וּבָאָה הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה מַמְלֶכֶת לְבַת־יְרוּשָׁלִָם׃
non rex Nunquid ? vociferationem vociferabis quid ut Nunc
9 עַתָּה לָמָּה תָרִיעִי רֵעַ הֲמֶלֶךְ אֵין
dolor te apprehendit quia ? periit tuus conſiliarius *An* ? te in
בָּךְ אִם־יוֹעֲצֵךְ אָבָד כִּי־הֶחֱזִיקֵךְ חִיל
, parturiens veluti Sijon filia ingemiſce & , Dole .parturientis tanquã
10 כַּיּוֹלֵדָה׃ חוּלִי וָגֹחִי בַּת־צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה
ad uſque venies & , agro in habitabis & , civitate de egredieris nunc quia
כִּי־עַתָּה תֵצְאִי מִקִּרְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה וּבָאת עַד־
.tuorũ inimicorũ *volá* de Dominus te redimet ibi : eruêris ibi : Babel
בָּבֶל שָׁם תִּנָּצֵלִי שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃
: dicentes , multæ gentes te ſuper ſe congregaverunt nunc Et
11 וְעַתָּה נֶאֶסְפוּ עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים הָאֹמְרִים
cognoverunt non ipſæ Et .noſter oculus Sijon in aſpiciet & , *ſe* Profanabit
12 תֶּחֱנָף וְתַחַז בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ׃ וְהֵמָּה לֹא יָדְעוּ
eas cõgregavit quia ; ejᵒ conſilium intellexerunt nec , Domini cogitationes
מַחְשְׁבוֹת יְהוָה וְלֹא הֵבִינוּ עֲצָתוֹ כִּי קִבְּצָם
quia : Sijon filia tritura & Surge .aream ad manipulum veluti
13 כֶּעָמִיר גֹּרְנָה׃ קוּמִי וָדוֹשִׁי בַת־צִיּוֹן כִּי
, *æs* ponam tuas ungulas & , *ferrum* ponam tuum cornu
קַרְנֵךְ אָשִׂים בַּרְזֶל וּפַרְסֹתַיִךְ אָשִׂים נְחוּשָׁה
, earũ deſiderium Domino *anathematizabo* & , multos populos conteres &
וַהֲדִקּוֹת עַמִּים רַבִּים וְהַחֲרַמְתִּי לַיהוָה בִּצְעָם
Nunc .terræ univerſæ Domino earum fortitudinem &
14 וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃ עַתָּה
percutient virga *in* : nos *ſuper* poſuit obſidionẽ , turmæ filia *turmatim excurres*
תִּתְגֹּדְדִי בַת־גְּדוּד מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ בַּשֵּׁבֶט יַכּוּ
.Iſrael *judicem* maxillam *ſuper*
עַל־הַלְּחִי אֵת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃

CAP. V. ה

millibus in *exiſtendum ad* , parvulus , Ephrathah lechem-Beth tu Et
1 וְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי
: Iſrael in *dominatorem exiſtendum ad* , egredietur mihi te Ex .Jehudah
יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל
eos dabit Propterea .ſeculi diebus à *quondam à* ejus egreſſiones &
2 וּמוֹצָאֹתָיו מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃ לָכֵן יִתְּנֵם
revertentur , ejᵒ *fratrum reſiduum* & : pepererit parturiens , tempus ad uſque
עַד־עֵת יוֹלֵדָה יָלָדָה וְיֶתֶר אֶחָיו יְשׁוּבוּן
.Iſrael filios *ſuper*
עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

Verſio VULG. LAT.

4 Et ſedebit vir ſubtus vitem ſuam, & ſubtus ficum ſuam, & non erit qui deterreat: quia os Domini exercituum locutum eſt. 5 Quia omnes populi ambulabunt unuſquiſque in nomine dei ſui: nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei noſtri in æternum & ultrà. 6 In die illa, dicit Dominus, congregabo claudicantem: & eam, quam ejeceram, colligam; 7 & quam affixeram: Et ponam claudicantem in reliquias: & eam, quæ laboraverat, in gentem robuſtam: & regnabit Dominus ſuper eos in monte Sion, ex hoc 8 nunc & uſque in æternum. Et tu, turris gregis, nebuloſa filia Sion, uſque ad te veniet: & veniet poteſtas prima, regnum filiæ Jeruſalem. 9 Nunc quarè mœrore contraheris? numquid rex non eſt tibi, aut conſiliarius tuus periit, quia comprehendit te dolor ſicut 10 parturientem? Dole, & ſatage, filia Sion, quaſi parturiens: quia nunc egredieris de civitate, & habitabis in regione; & venies uſque ad Babylonem: ibi liberaberis, ibi redimet te Dominus de 11 manu inimicorum tuorum. Et nunc congregatæ ſunt ſuper te gentes multæ, quæ dicunt; Lapidetur: & aſpiciat in Sion oculus 12 noſter. Ipſi autem non cognoverunt cogitationes Domini, & non intellexerunt conſilium ejus: quia congregavit eos quaſi fœ- 13 num areæ. Surge, & tritura, filia Sion: quia cornu tuum ponam ferreum, et ungulas tuas ponam æreas: & comminues populos multos, & interficies Domino rapinas eorum, & fortitudinem eorum Domino univerſæ terræ.

CAP. V.

1 Nunc vaſtaberis, filia latronis: obſidionem poſuerunt ſuper nos, in virga percutient maxillam ju- 2 dicis Iſrael. ET TU BETHLEHEM Ephrata parvulus es in millibus Juda: ex te mihi egredietur qui ſit dominator in Iſrael, & egreſſus ejus ab initio, à 3 diebus æternitatis. Propter hoc dabit eos uſque ad tempus, in quo parturiens pariet: & reliquiæ fratrum ejus convertentur ad filios Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος ὑποκάτω ἀμπέλου αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν, διότι τὸ στόμα κυρίου 5 παντοκράτορος ἐλάλησε ταῦτα. Ὅτι πάντες οἱ λαοὶ πορεύσονται ἕκαστος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ πορευσόμεθα ἐν ὀνόματι (η) κυρίου θεοῦ ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐπέ- 6 κεινα. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, (θ) λέγει κύριος, συνάξω τὴν συντετριμμένην, καὶ τὴν ἐξωσμένην εἰσδέξομαι, καὶ οὓς ἀπωσά- 7 μην. Καὶ θήσομαι τὴν συντετριμμένην εἰς ὑπόλειμμα, καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰς ἔθνος (ι) δυνατόν· καὶ βασιλεύσει κύριος ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν ὄρει Σιὼν ἀπὸ τοῦ νῦν (κ) ἕως 8 εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ σὺ πύργος ποιμνίου αὐχμώδης, θυγάτηρ Σιὼν, ἐπὶ σὲ ἥξει, καὶ εἰσελεύσεται ἡ ἀρχὴ, ἡ πρώτη βασιλεία ἐκ 9 Βαβυλῶνος τῇ θυγατρὶ Ἱερουσαλήμ. Καὶ νῦν ἱνατί ἔγνως κακά; μὴ βασιλεὺς οὐκ ἦν σοι; ἢ ἡ βουλή σου ἀπώλετο, ὅτι κατεκράτησάν (λ) σου ὠδῖνες ὡς τικτούσης; 10 Ὤδινε καὶ ἀνδρίζου (μ), καὶ ἔγγιζε θυγάτηρ Σιὼν ὡς τίκτουσα· διότι νῦν ἐξελεύσῃ ἐκ πόλεως, καὶ κατασκηνώσεις ἐν πεδίῳ, καὶ ἥξεις ἕως Βαβυλῶνος· ἐκεῖθεν ῥύσεταί σε, καὶ ἐκεῖθεν λυτρώσεταί σε κύριος ὁ θεός 11 σου ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου. Καὶ νῦν (ν) ἐπισυνήχθησαν ἐπὶ σὲ (ξ) ἔθνη πολλὰ, λέγοντες, Ἐπιχαρούμεθα, καὶ ἐπόψονται ἐπὶ 12 Σιὼν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. (ο) Αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὸν λογισμὸν κυρίου, καὶ οὐ συνῆκαν τὴν βουλὴν αὐτοῦ, ὅτι συνήγαγεν αὐτοὺς ὡς 13 δράγματα ἅλωνος. (π) Ἀνάστηθι, καὶ ἀλόα αὐτοὺς (ρ) θυγάτηρ Σιὼν, ὅτι τὰ κέρατά σου θήσομαι σιδηρᾶ, καὶ τὰς ὁπλάς σου θήσομαι χαλκᾶς· καὶ (σ) κατατήξεις λαοὺς πολλοὺς, καὶ ἀναθήσεις τῷ κυρίῳ τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς.

Et (e) requieſcet unuſquiſque ſub vite ſua, & unuſquiſque ſub ficu ſua: & non erit, qui exterreat: quia os (f) Domini omnipotentis loquutum eſt hæc: Quia omnes populi ibunt, (g) unuſquiſque viam ſuam: nos autem ibimus in nomine Domini Dei noſtri in æternum, & ultrà. In die illa, dicit Dominus, congregabo (h) eam, quæ contrita eſt; (i) & eam quæ ejecta fuerat, ſuſcipiam, & quos repuleram. Et ponam contritam in reliquias, & repulſam in gentem fortem: & regnabit Dominus ſuper eos in monte Sion ex hoc nunc uſque in ſeculum. Et tu, turris gregis, (k) ſqualens (l) filia Sion, ad te veniet, & ingredietur principatus, primum regnum de Babylone filiæ Hieruſalem. Et nunc quarè cognoviſti mala? Nunquid rex non erat tibi, aut conſilium tuum periit; quia obtinuerunt te dolores, ſicut parturientis? Dole, & viriliter age, & (m) appropinqua, filia Sion, quaſi pariens: quia nunc egredieris de civitate, & habitabis in campo, & venies uſque ad Babylonem. Indè liberabit te, & indè redimet te Dominus Deus tuus de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregatæ ſunt ſuper te gentes multæ, dicentes; (n) Inſultabimus, & videbunt in Sion oculi noſtri. Ipſi autem neſcierunt cogitationem Domini: & non intellexerunt conſilium ejus: Quia congregavit eos ut manipulos areæ. Surge, & tritura eos, filia Sion: quia cornua tua ponam ferrea, & ungulas tuas ponam æreas: & (o) conſumes populos multos, & (p) conſecrabis Domino (q) multitudinem eorum, & robur eorum Domino univerſæ terræ. 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

MS. A. (η) θεοῦ ἡμῶν (θ) Συνάξω τὴν συντετριμμένην, λέγει κύριος, καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι, (ι) ἰσχυρόν· (κ) καὶ ἕως (λ) σε (μ) θύγατερ Σιὼν ὡς (ν) ἐπισυνήχθη (ξ) ἔθνη, πολλοὶ (ο) Καὶ αὐτοὶ οὐκ (π) Ἀνάστα, θύγατερ (σ) λεπτυνεῖς

ΚΕΦ. ε'.

1 Νῦν ἐμφραχθήσεται θυγάτηρ (α) ἐμφραγμῷ, συνοχὴν ἔταξεν ἐφ᾽ (β) ἡμᾶς, ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ (γ) σιαγόνα τὰς 2 φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ σὺ Βηθλεὲμ οἶκος (δ) Ἐφραθὰ, ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται (ε), τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα (ζ) τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. 3 Διατοῦτο δώσει αὐτοὺς ἕως καιροῦ τικτούσης, τέξεται, καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.

CAP. V.

1 Nunc obſtruetur filia obſtructione: anguſtiam poſuit ſuper nos: in virga percutient ſuper maxillam tribus Iſrael. 2 Et tu Bethleem domᵒ Ephratha, (a) minima es, (b) ut ſis in millibus Juda. Ex te mihi (c) egredietur, ut ſit in principem Iſrael: & egreſſus ejus ab initio ex diebus ſeculi. 3 Proptereà dabit eos uſque ad tempus parientis: pariet, & reliquiæ fratrum eorum revertentur ad filios Iſrael.

MS. A. (α) Ἐφραὶμ ἐνφραγμῷ, (β) ὑμᾶς, (γ) σιαγόνας, (δ) τοῦ Ἐφραθὰ, (ε) ἡγούμενος, τοῦ (ζ) ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ αἱ ἔξοδοι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 וְיִתּוּבוּן גְּבַר תְּחוֹת פֵּרֵי גוּפְנֵיהּ וּתְחוֹת פֵּרֵי תְּאֵנֵיהּ וְלֵית דְּמָנִיד אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ
5 צְבָאוֹת גְּזַר כֵּן׃ אֲרֵי כָּל עַמְמַיָּא יְהָכוּן עַל דִּי פָלְחוּ לְטַעֲוָתָא וַאֲנַחְנָא נִתְרְחֵיץ בְּמֵימְרָא
6 דַיְיָ אֱלָהַנָא לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ אֶכְנוֹשׁ מְטַלְטְלַיָּא וּמְבַדְּרַיָּא
7 אֲקָרֵב וּדְאַבְאֵשִׁית לְהוֹן מִן קֳדָם חוֹבֵי עַמִּי׃ וַאֲשַׁוֵּי יָת מְטַלְטְלַיָּא לִשְׁאָרָא וּמְבַדְּרַיָּא
8 לְעַם תַּקִּיף וְתִתְגְּלֵי מַלְכוּתָא דַיְיָ עֲלֵיהוֹן בְּטוּרָא דְצִיּוֹן מִכְּעַן וְעַד עָלְמָא׃ וְאַתְּ מְשִׁיחָא
דְּיִשְׂרָאֵל דִּטְמִיר מִן קֳדָם חוֹבֵי כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן לָךְ עֲתִידָא מַלְכוּתָא לְמֵיתֵי וְיֵיתֵי שָׁלְטוֹנָא
9 קַדְמָאָה לְמַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דִירוּשְׁלֵם׃ וּכְעַן לְמָה אַתְּ מִתְחַבְרָא לְעַמְמַיָּא הֲמַלְכָּא
10 לֵית בִּיךְ אִם מַלְכַיִךְ אֲבַדוּ אֲרֵי תְּקֵיפוּךְ עָקָא וְזִיעָא כְּחַבְלִין לִלְדְתָא׃ מְרַעִי וְזוֹעִי
כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן כְּיוֹלַדְתָּא אֲרֵי כְעַן תִּפְקִין מִקַּרְתָּא וְתִשְׁרִין בְּחַקְלָא וְתֵהָכִין עַד בָּבֶל תַּמָּן
11 תִּשְׁתֵּיזְבִין תַּמָּן יִפְרְקִנָךְ יְיָ מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבִיךְ׃ וּכְעַן יִתְכַּנְשׁוּן עֲלָךְ עַמְמִין סַגִּיאִין דְּאָמְרִין
12 אֵימָתַי תְּחוּב וְתֶחֱזֵי בְּמַפֹּלֶת צִיּוֹן עֵינָנָא׃ וְאִנּוּן לָא יָדְעִין רָזַיָּא דַיְיָ וְלָא מִסְתַּכְּלִין
13 בְּמִלְכֵיהּ אֲרֵי קָרִיבִנּוּן כְּעָמִירָא לְאִדְּרָא׃ קוּמִי וְקַטְלִי כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן אֲרֵי עַמָּא דִי בִיךְ
אֲשַׁוֵּי תַקִּיפִין כְּבַרְזְלָא וּשְׁאָרְהוֹן חֲסִינִין כִּנְחָשָׁא וְתִקְטְלִין עַמְמִין סַגִּיאִין וְתִנְגְּרִין קֳדָם
יְיָ נִכְסֵיהוֹן וּמָמוֹן יְקָרְהוֹן קֳדָם רִבּוֹן כָּל עָלְמָא׃

ה

1 כְּעַן תִּסְתַּיְעִין בְּמַשְׁרְיָן קַרְתָּא דִּצְיָרִין עֲלַהּ בְּצִיר דַּהֲווֹ מָחָן בְּחֻטְרָא עַל לִסְתָא יָת דַּיָּנֵי
2 יִשְׂרָאֵל׃ וְאַתְּ בֵּית לֶחֶם אֶפְרָתָה כִּזְעֵיר הֲוֵיתָא לְאִתְמְנָאָה בְּאַלְפַיָּא דְבֵית יְהוּדָה מִנָּךְ
קֳדָמַי יִפּוֹק מְשִׁיחָא לְמֶהֱוֵי עָבֵיד שׁוּלְטָן עַל יִשְׂרָאֵל דִּי שְׁמֵיהּ אֲמִיר מִלְּקַדְמִין מִיּוֹמֵי
3 עָלְמָא׃ בְּכֵן יִתְמַסְרוּן כְּעִדָּן יָלַדְתָּא לְמֵילַד וּשְׁאָר אֲחֵיהוֹן יִסְתַּמְכוּן עֲלֵיהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Sed ſedebunt unuſquiſq; ſub fructu vitis ſuæ ſubq; fructu ficulneæ ſuæ: nec 4 erit qui exterreat: quia verbo Dñi exercituum decretum eſt ita. Etenim uni- 5 verſi populi *abibunt* ad ea quæ venerati ſunt idola; nos vero fiduciam collocabimus in *verbo* Dñi Dei noſtri in ſeculum & in ſecula ſeculorum. Eo tem- 6 pore, dicit Dñs, congregabo tranſlatos & diſperſos, colligam & illos quibus malefeci, propter peccata populi mei. Ponámque deportatos in reliquias, & 7 diſperſos in populum potentem, atq; revelabitur regnum Dñi ſuper eos in monte Sion à modò & uſq; in ſeculum. Tu autem Chriſte Iſraelis, qui abſ- 8 conditus es propter peccata cœtus Sion, tibi venturum eſt regnum: ſed & dominatio priſca adveniet regno cœtus Jeruſalem. Nunc autem quare tu po- 9 pulis adjungeris? an non in te rex eſt? aut conſiliarii tui perierunt? quoniam circundederunt te tribulatio ac tremor, ſicut agones parturientem. Dole & 10 contremiſce cœtus Sion more parturientis, nunc etenim de civitate egredieris & habitabis in agro, ibiſq; uſque ad Babylonem, ubi liberaberis, ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum. Mox verò congregabuntur 11 adverſum te gentes permultæ quæ dicant: *Quando* impiè aget, *&* videbit ruinam Sion oculus noſter? Ipſi autem minimè ſecreta Domini cognoſcunt, 12 nec intelligunt *conſilium* ejus, quippe accumulat eos quaſi manipulos in aream. Surge & occide congregatio Sion, populum enim qui in te eſt, ponam 13 fortem ſicut ferrum, & reliquias eorum robuſtas ſicut æs, & occides populos permultos: *conſumes* autem coram Domino facultates eorum, & pretioſam eorum pecuniam coram dominatore *univerſi mundi*.

CAP. V.

Nunc per turmas ſociaberis, civitas, quam obſidione obſidebant illi, qui 1 percutiebant virga maxillas judicum Iſrael. Et tu Bethlehem Ephrata *quaſi* 2 minima fuiſti, adeò ut computareris inter millia domus Jehuda, ex te coram me prodibit Chriſtus, ut ſit dominium exercens in Iſrael, cujus nomen dictum eſt ab æternitate à diebus ſeculi. Proptereà tradentur tempore quo parturi- 3 ens pariet, & reſiduo fratrum ſuorum adjungentur filii Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܢܬܒܘܢ ܐܢܫ ܐܢܫ ܬܚܝܬ ܓܦܬܗ ܘܬܚܝܬ ܬܐܢܬܗ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܕܡܙܝܥ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܡܠܠ. 5 * ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܢܗܠܟܘܢ ܐܢܫ ܒܫܡ ܐܠܗܗ. ܘܚܢܢ ܢܗܠܟ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ. ܠܥܠܡ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. 6 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܟܢܫ ܠܡܪܚܩܐ. ܘܠܡܒܕܪܐ ܐܩܒܠ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܒܐܫܬ ܠܗܘܢ. 7 * ܘܐܥܒܕ ܠܡܪܚܩܐ ܠܫܪܟܢܐ. ܘܠܡܒܕܪܐ ܠܥܡܐ ܥܫܝܢܐ. ܘܢܡܠܘܟ ܡܪܝܐ ܥܠܝܗܘܢ ܒܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ. ܘܒܐܘܪܫܠܡ ܡܢ ܗܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܥܠܡ. 8 * ܘܐܢܬ ܡܓܕܠܐ ܪܥܝܐ ܘܥܡܛܢܐ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܥܕܡܐ ܠܟܝ ܡܛܝܐ. ܘܬܐܬܐ ܫܘܠܛܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܒܪܬ ܐܘܪܫܠܡ. 9 * ܗܫܐ ܠܡܢܐ ܥܒܕܬܝ ܒܝܫܬܐ. ܡܠܟܐ ܠܐ ܐܝܬ ܒܟܝ. ܐܘ ܡܠܟܢܟܝ ܐܒܕܘ. ܕܐܚܕܘܟܝ ܚܒܠܐ ܐܝܟ ܕܝܠܕܬܐ. 10 * ܚܒܠܝ ܘܐܬܡܚܠܝ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ ܐܝܟ ܝܠܕܬܐ. ܡܛܠ ܕܗܫܐ ܢܦܩܐ ܐܢܬܝ ܡܢ ܩܪܝܬܐ. ܘܬܫܪܝܢ ܒܚܩܠܐ. ܘܬܐܬܝܢ ܥܕܡܐ ܠܒܒܠ. ܘܬܡܢ ܬܬܦܨܝܢ. ܘܬܡܢ ܢܦܪܩܟܝ ܡܪܝܐ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܒܥܠܕܒܒܝܟܝ. 11 * ܘܗܫܐ ܐܬܟܢܫܘ ܥܠܝܟܝ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܕܐܡܪܝܢ ܬܬܛܢܦ ܘܢܚܙܝܢ ܒܨܗܝܘܢ ܥܝܢܝܢ. 12 * ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܡܚܫܒܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܐܣܬܟܠܘ ܡܠܟܗ. ܕܟܢܫ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܥܡܝܪܐ ܠܐܕܪܐ. 13 * ܩܘܡܝ ܘܕܘܫܝ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܪܢܝܟܝ ܐܥܒܕ ܦܪܙܠܐ. ܘܛܦܪܝܟܝ ܐܥܒܕ ܢܚܫܐ. ܘܬܕܘܩܝܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܬܚܪܡܝܢ ܠܡܪܝܐ ܩܢܝܢܗܘܢ. ܘܚܝܠܗܘܢ ܠܡܪܐ ܕܟܠܗ ܐܪܥܐ. 14 * ܘܗܫܐ ܬܬܓܕܕܝܢ ܒܪܬ ܓܝܣܐ. ܣܝܓܐ ܣܡ ܥܠܝܢ. ܒܫܒܛܐ ܢܡܚܘܢ ܥܠ ܦܟܗ ܠܕܝܢܗ ܕܐܝܣܪܝܠ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 * ܘܐܢܬܝ ܒܝܬ ܠܚܡ ܕܐܦܪܬܐ. ܙܥܘܪܐ ܐܢܬܝ ܠܡܗܘܐ ܒܐܠܦܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܡܢܟܝ ܢܦܩ ܠܝ ܕܢܗܘܐ ܪܫܐ ܠܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܦܩܢܘܗܝ ܡܢ ܩܕܡ ܡܢ ܝܘܡܝ ܥܠܡܐ. 2 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܠܡ ܐܢܘܢ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܝܠܕܬܐ ܬܐܠܕ. ܘܫܪܟܐ ܕܐܚܝܗܘܢ ܢܬܦܢܘܢ ܠܘܬ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.

Sed conſidebunt quiſque ſub vitibus ſuis, & 4 ſub ficubus ſuis; nec erit qui infeſtet eos: quoniam os Domini potentiſſimi locutum eſt. Omnium enim gentium quælibet ambulabit 5 in nomine dei ſui, nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei noſtri in æternum & in ſecula. Eo quidem tempore, dicit Do- 6 minus, congregabo remotos, & diſperſos recipiam, quibus malum intuleram: Finem 7 *fauſtum* faciam diſperſis, & remotos in populum potentem: regnabítque Dominus ſuper eos in monte Sionis & in Jeruſalem, hinc ad ſeculum uſque. Tu verò turris depaſta & 8 obſcura filiæ Sionis, tempus tuum appropinquavit, & advênit princeps primus regni filiæ Jeruſalem. Jam quarè commiſiſti ſcelus? num 9 rex non extat in te, an conſiliarii tui perierunt, quòd te dolores ut parturientis occupârint? Dole, & enitere filia Sionis ut partu- 10 riens; jam enim egredieris ab urbe, & habitabis in deſerto, ac ibis Babylonem uſque: at ibi liberaberis, ibíque eruet te Dominus è manu inimicorum tuorum. Jam congrega- 11 buntur adversùm te gentes multæ quæ dicebant, Contaminetur Sion, & aſpiciat in ea oculus noſter. Ipſæ verò ignorabant cogita- 12 tionem Domini, nec intelligebant conſilium ejus, quòd ipſe congregâſſet eas ut ſpicas ad aream. Surge, & tritura eas filia Sionis; nam 13 cornua tua reddam ferrea, & ungulas tuas æneas: comminues gentes multas, & poſſeſſionem earum Domino devovebis, & opes earum Domino univerſæ terræ. Nunc prodi- 14 bis cum turma O filia turmarum potentium: quia inſurrexerunt in nos, & paſtoris Iſraelis maxillam fuſte percuſſerunt.

CAP. V.

Tu verò Beth-lehem oppidum, num parvũ 1 es ut cenſearis inter myriadas Judæ? ex te prodibit princeps qui præſit Iſraeli, cujus exitus à principio eſt, à diebus æternis. Nunc 2 tradet eos uſque ad tempᵒ quo pepererit parturiens, ac reliquiæ fratrum ejus convertentur ad filios Iſraelis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ويستريح كل واحد تحت كرمته * وكل واحد تحت تينته * ولا يكون من يخوف * من اجل ان فم الرب الضابط الكل تكلم بهذا * 5 لان جميع الشعوب يسير كل واحد في طريقه * ونحن نسير باسم الرب الهنا الى الابد وفيما بعد * 6 في ذلك اليوم يقول الرب اجمع المنكسر والمبعوده اقبلها والذين ابعدتهم * 7 واضع المكسور للبقية * والمبعوده الى امة قوية * ويملك الرب عليهم في جبل صهيون * منذ الان والى الابد * 8 وانت يا برج القطيع ابنة صهيون الكريبة * اليك ياتون ويدخل الرياسة الاولى المملكة من بابل لابنة ايروسليم * 9 والان لماذا علمت الشرور * هل ليس لك ملك * مشورتك هلكت * لان الطلقات مسكتك مثل طلقات الوالدة * 10 فتوجعي واقدري يا ابنة صهيون مثل التي تلد * من اجل انك الان تخرجين من المدينة * وتسكنين في الصحراء * وتاتين الى بابل * من هناك ينجيك ومن هناك يفديك الرب الهك من يد اعدائك * 11 * والان تجمع اليك امم كثيرة * القايلون نشمت وتنظر الى صهيون عيوننا * 12 فهم لم يعرفوا فكر الرب * ولم يفهموا رايه * لان جمعهم مثل اغمار البيدر * 13 قومي وادرسيهم يا ابنة صهيون * لاني اصير قرونك حديدا * واظلافك نحاسا * وتدوسين شعوبا كثيرة * وتحرمين للرب كثرتهم وقوتهم لرب الارض كلها * 14 والان تسيج ابنة افرام بسياج * رتب علينا لزوما * بعصا يضربون على خد قبايل اسرايل *

* الفصل الخامس *

1 * وانت يا بيت لحم بيت افراثا * لست بصغير انت ان تكون في الوف يهودا * لان منك يخرج لي من يكون رييسا في اسرايل * ومخارجه في اسرايل منذ ايام الدهر * 2 لاجل هذا تسلمهم الى زمان الوالدة تلد * وبقايا اخوتهم يرجعون الى بني اسرايل *

Sed quieſcent unuſquiſque ſub viti ſua, 4 & unuſquiſque ſub ficu ſua; nec erit qui terreat: quia os Domini omnia tenentis locutum eſt hæc. Omnium enim popu- 5 lorum quiſque ambulabit in via ſua, ſed nos ambulabimus in nomine Domini Dei noſtri, in æternum & ultrà. Eo die, di- 6 cit Dominus, congregabo confractam; ejectam & quos amoveram, recipiam: Et 7 confractam ponã in reliquias, & ejectam in potentẽ: regnabitque Dominus ſuper eos in monte Sionis, ex nunc in æternum uſq;. Porrò ad te O turris gregis, filia Sionis 8 miſera, ad te venient; & primus principatus, regnum ſcilicet ex Babele, ingredietur in filiam Jeruſalem. Nunc ergò 9 cur agnoviſti mala? annon habes regem? conſilium tuum periit, quòd occupârint te dolores ſimiles doloribus parturientis. Ve- 10 rùm fortis ſis animo, & accede O filia Sionis ut ea quæ parturit: nunc enim egrediêris ab urbe, & habitabis in deſerto, venies in Babelem, & inde liberabit te, indeque te redimet Dominus Deus tuus de manu inimicorum tuorum. Et nunc 11 congregabuntur ad te gentes multæ quæ dicebant; Inſultabimus, & videbunt in Sione oculi noſtri. Nam ipſæ neſciebant 12 cogitationem Domini, nec intelligebant conſilium ejus, quòd ipſe congregâſſet eos ut manipulos areæ. Surge, & tritura eas 13 O filia Sionis: nam cornua tua reddam ferrea, & ungulas tuas æneas, & triturabis populos multos, & anathemate devovebis Domino multitudinem eorum, & robur eorum Domino totius terræ. Et 14 nunc filia Aphremi ſepi circumſepietur: præſcripſit nobis decreta: fuſti percutient genam familiarum Iſraelis.

CAP. V.

Et tu O Beth-lehem domus Ephratæ, 1 nequáquam ita parva es, ut non ſis in millibus Judæ; quandoquidem ex te egreſſurus mihi eſt qui princeps erit in Iſraele, cujus egreſſus in Iſraele ſunt ab æternis diebus. Propterea trades eos uſ- 2 que ad tempus quo parturiens parturiet, & reliquiæ fratrum eorum revertentur ad filios Iſraelis.

Domini nominis sublimitate in ,Domini fortitudine in pascet & stabit Et
3 וְעָמַד וְרָעָה בְּעֹז יְהוָה בִּגְאוֹן שֵׁם יְהוָה
.terræ terminos ad usque magnificabitur nunc quia :manebunt & ;sui Dei
אֱלֹהָיו וְיָשָׁבוּ כִּי־עַתָּה יִגְדַּל עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃
cùm & ,nostram terram in venerit cùm Assur ,pax iste erit Et
4 וְהָיָה זֶה שָׁלוֹם אַשּׁוּר כִּי־יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי
,pastores septem eum super statuemus & ,nostris ædibus in calcaverit
יִדְרֹךְ בְּאַרְמְנֹתֵינוּ וַהֲקֵמֹנוּ עָלָיו שִׁבְעָה רֹעִים
Assur terram depascent Et .hominum principes octo &
5 וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם׃ וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ אַשּׁוּר
,Assur ab eruet & : suis gladiis in Nimrod terram & ,gladio in
בַּחֶרֶב וְאֶת־אֶרֶץ נִמְרֹד בִּפְתָחֶיהָ וְהִצִּיל מֵאַשּׁוּר
.nostris terminis in calcaverit cùm & ,nostram terram in venerit cùm
כִּי־יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי יִדְרֹךְ בִּגְבוּלֵנוּ׃
ros sicut ,multorum populorum interiore in Jahacob residuum erit Et
6 וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל
expectabit non quæ ,herbam super imbres tanquam ,Domino cum à
מֵאֵת יְהוָה כִּרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא־יְקַוֶּה
residuum erit Et .hominis filios præstolabitur nec ,virum
7 לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם׃ וְהָיָה שְׁאֵרִית
leo sicut ,multorum populorum interiori in ,gentibus in Jahacob
יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּאַרְיֵה
,transierit si qui :pecoris greges inter leunculus ut ,sylvæ jumenta inter
בְּבַהֲמוֹת יַעַר כִּכְפִיר בְּעֶדְרֵי־צֹאן אֲשֶׁר אִם עָבַר
tua manus Exaltabitur .eruens non & ,rapuerit & ,conculcaverit &
8 וְרָמַס וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל׃ תָּרֹם יָדְךָ
erit Et .succidentur tui inimici omnes & ;tuos hostes super
9 עַל־צָרֶיךָ וְכָל־אֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ׃ וְהָיָה
,tuo interiori de tuos equos faciã succidere &,Dominus dixit ,illa die in
בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְהִכְרַתִּי סוּסֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ
urbes faciam succidere Et .tuas quadrigas faciam perdere &
10 וְהַאֲבַדְתִּי מַרְכְּבֹתֶיךָ׃ וְהִכְרַתִּי עָרֵי
faciam succidere Et .tuas munitiones omnes diruam & ,tuæ terræ
11 אַרְצֶךָ וְהָרַסְתִּי כָּל־מִבְצָרֶיךָ׃ וְהִכְרַתִּי
.tibi erunt non præstigiatores & ,tua manu de maleficia
כְשָׁפִים מִיָּדֶךָ וּמְעוֹנְנִים לֹא יִהְיוּ־לָךְ׃
non & :tuo interiori de tuas statuas & ,tua sculptilia faciam succidere Et
12 וְהִכְרַתִּי פְסִילֶיךָ וּמַצֵּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְלֹא־
tuos lucos evellam Et .tuarum manuum operi ultrà te incurvabis
13 תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ וְנָתַשְׁתִּי אֲשֵׁירֶיךָ
naso in faciam Et .tuas civitates delebo & : tuo interiori de
14 מִקִּרְבֶּךָ וְהִשְׁמַדְתִּי עָרֶיךָ׃ וְעָשִׂיתִי בְּאַף
.audierunt non quæ ,gentibus cum ultionem ira in &
וּבְחֵמָה נָקָם אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמֵעוּ׃

CAP. VI. ו

,montibus cum litiga ,Surge : dicens Dominus quod quæso Audite
1 שִׁמְעוּ־נָא אֵת אֲשֶׁר־יְהוָה אֹמֵר קוּם רִיב אֶת־הֶהָרִים
litem montes Audite .tuam vocem colles audient &
2 וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ׃ שִׁמְעוּ הָרִים אֶת־רִיב
Domino lis quia ,terræ fundamenta fortia & ,DOMINI
יְהוָה וְהָאֵתָנִים מֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לַיהוָה
mi Popule .argumentabitur Israel cum & ,suo populo cum
3 עִם־עַמּוֹ וְעִם־יִשְׂרָאֵל יִתְוַכָּח׃ עַמִּי
Quia .me in responde ? te feci laborare quo & ,tibi feci quid
4 מֶה־עָשִׂיתִי לְךָ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִי׃ כִּי
: te redemi servorum domo è & ,Ægypti terra è te feci ascendere
הֶעֱלִתִךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתִיךָ
.Mirjam & ,Aharon ,Moseh tuas facies ad misi &
וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם׃

Versio VULG. LAT.

4 Et stabit, & pascet in fortitudine
Domini, in sublimitate nominis
Domini Dei sui : & converten-
tur, quia nunc magnificabitur us-
5 que ad terminos terræ. Et erit
iste pax : cùm venerit Assyrius in
terram nostram, & quando cal-
caverit in domibus nostris : &
suscitabimus super eum septem
pastores, & octo primates homi-
6 nes. Et pascent terram Assur in
gladio, & terram Nemrod in lan-
ceis ejus : & liberabit ab Assur
cùm venerit in terram nostram,
& cũ calcaverit in finib⁹ nostris.
7 Et erunt reliquiæ Jacob in me-
dio populorum multorum quasi
ros à Domino, & quasi stillæ su-
per herbam , quæ non expectat
virum, & non præstolatur filios
8 hominum. Et erunt reliquiæ Ja-
cob in Gentibus in medio popu-
lorum multorum , quasi leo in
jumentis sylvarum, & quasi catu-
lus leonis in gregibus pecorum :
qui cùm transierit, & conculca-
verit, & ceperit, non est qui eru-
9 at. Exaltabitur manus tua super
hostes tuos, & omnes inimici tui
10 interibunt. Et erit in die illa, di-
cit Dominus: auferam equos tu-
os de medio tuî , & disperdam
11 quadrigas tuas. Et perdam civi-
tates terræ tuæ, & destruam o-
mnes munitiones tuas, & auferam
maleficia de manu tua, & divi-
12 nationes non erunt in te. Et per-
ire faciam sculptilia tua, & statu-
as tuas de medio tuî : & non ad-
orabis ultrà opera manuum tua-
13 rum. Et evellam lucos tuos de
medio tuî, & conteram civitates
14 tuas. Et faciam in furore & in
indignatione ultionem in omni-
bus gentibus, quæ non audierunt.

CAP. VI.

1 Audite quæ Dominus loqui-
tur ; Surge, contende judicio ad-
versùm montes, & audiant colles
2 vocem tuam. Audiant montes
judicium Domini, & fortia fun-
damenta terræ : quia judicium
Domini cum populo suo, & cum
3 Israel dijudicabitur. Populus me-
us, quid feci tibi, aut quid mole-
stus fui tibi ? Responde mihi.
4 Quia eduxi te de terra Ægypti, &
de domo servientium liberavi te:
& misi ante faciem tuam Moy-
sen, & Aaron, & Mariam ?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ στήσεται, καὶ ὄψεται, καὶ ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον
αὐτοῦ ἐν ἰσχύϊ κύριος, καὶ ἐν τῇ δόξῃ (η) ὀνό-
ματος κυρίου Θεοῦ αὐτῶν ὑπάρξουσι· διότι νῦν
5 μεγαλυνθήσονται ἕως ἄκρων τῆς γῆς. Καὶ ἔ-
σται αὐτὴ (θ) εἰρήνη, Ἀσσὺρ ὅταν ἐπέλθῃ ἐ-
πὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν χώραν
ὑμῶν, καὶ ἐπεγερθήσονται ἐπ᾽ αὐτὸν ἑπτὰ ποι-
6 μένες, καὶ ὀκτὼ δήγματα ἀνθρώπων. Καὶ
ποιμανοῦσι τὸν Ἀσσὺρ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν
τοῦ Νεβρὼδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς· καὶ ῥύσεται ἐκ
τοῦ Ἀσσὺρ ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ
7 ὅταν ἐπιβῇ ἐπὶ τὰ ὅρια ὑμῶν. Καὶ ἔσται τὸ
ὑπόλειμμα τοῦ Ἰακὼβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν
μέσῳ λαῶν πολλῶν, ὡς δρόσος παρὰ κυρίου
πίπτουσα, καὶ ὡς ἄρνες (ι) ἐπὶ ἄγρωστιν, ὅπως
μὴ συναχθῇ μηδεὶς, μηδὲ ὑποστῇ ἐν υἱοῖς
8 ἀνθρώπων. Καὶ ἔσται τὸ ὑπόλειμμα (κ) Ἰ-
ακὼβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν μέσῳ λαῶν πολ-
λῶν, ὡς λέων ἐν κτήνεσιν ἐν τῷ δρυμῷ, καὶ
ὡς σκύμνος ἐν ποιμνίοις προβάτων, ὃν
τρόπον ὅταν διέλθῃ, καὶ διαστείλας ἁρπάσῃ,
9 καὶ μὴ ᾖ ὁ ἐξαιρούμενος. Ὑψωθήσεται ἡ χείρ
σου ἐπὶ τοὺς θλίβοντάς σε, καὶ πάντες οἱ ἐ-
10 χθροί σου (λ) ἐξολοθρευθήσονται. Καὶ ἔσται ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, (μ) ἐξολο-
θρεύσω τοὺς ἵππους ἐκ μέσου σου, καὶ ἀπολῶ
11 τὰ ἅρματά σου, Καὶ (") ἐξολοθρεύσω τὰς πό-
λεις τῆς γῆς σου, καὶ ἐξαρῶ πάντα τὰ ὀχυρώ-
ματά σου· καὶ (ν) ἐξολοθρεύσω τὰ φάρμα-
κά σου ἐκ τῶν χειρῶν σου, καὶ ἀποφθεγγόμενοι οὐκ
12 ἔσονται ἐν σοί. Καὶ (") ἐξολοθρεύσω τὰ γλυ-
πτά σου, καὶ τὰς στήλας σου ἐκ μέσου σου, καὶ
οὐκέτι μὴ προσκυνήσεις τοῖς ἔργοις τῶν χει-
13 ρῶν σου. Καὶ ἐκκόψω τὰ (ξ) ἄλση ἐκ μέσου
14 σου, καὶ ἀφανιῶ τὰς πόλεις σου. Καὶ ποιήσω
(ο) ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν ἐν τοῖς
ἔθνεσιν, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ (π) εἰσήκουσαν.

Et stabit, & videbit, & pascet 4
gregem suum in fortitudine Do-
minus: & in gloria nominis Do-
mini Dei sui erunt : quia nunc
magnificabuntur usque ad termi-
nos terræ. Et erit hæc pax: As- 5
sur quando supervenerit in ter-
ram vestram, & quando ascen-
derit super regionem vestram; &
consurgent super eum septem pa-
stores, & octo (d) morsus homi-
num : Et pascent Assur in gla- 6
dio : & terram Nebrod in (e)
fovea ejus. Et liberabit de As-
sur, cùm venerit super terram ve-
stram, & cùm ascenderit super
terminos vestros. Et erunt reli- 7
quiæ Jacob in gentibus in medio
populorum multorum, quasi ros à
Domino cadens, & quasi (f) agni
super gramen : ut non congrege-
tur quisquam, neque sit in filiis
hominum. Et erunt reliquiæ Ja- 8
cob in gentibus in medio popu-
lorum multorum, quasi leo in ju-
mentis in saltu, & quasi catulus
leonis in gregibus pecorum, quo-
modò si pertranseat, & dividens
rapiat, & non sit, qui eruat. Ele- 9
vabitur manus tua super eos, qui
tribulant te : & omnes inimici
tui perdentur. Et erit in die il- 10
la, dicit Dominus, Interficiam
equos tuos de medio tuî, & dis-
perdam currus tuos, Et subver- 11
tam civitates terræ tuæ, & au-
feram omnes munitiones tuas: &
auferam veneficia tua de mani-
bus tuis: & (g) qui loquuntur,
non erunt in te: Et disperdam 12
sculptilia tua, & statuas tuas de
medio tuî : & ultrà non adora-
bis opera manuum tuarum : Et 13
succîdam lucos de medio tuî: &
demoliar civitates tuas: Et faci- 14
am in ira & in furore ultionem in gentibus pro eo, quòd non exaudierunt.

MS. A. (η) τοῦ ὀνόματος κυρίου τοῦ Θεοῦ (θ) ἡ εἰρήνη, ὅταν Ἀσσύριος ἐπέλθῃ (ι) ἐπ᾽ (κ) τοῦ Ἰακὼβ (λ) ἐξολεθρευθήσονται. (μ) ἐξολεθρεύσω τοὺς ἵππους σου ἐκ (") ἐξολεθρεύσω (ν) ἐξαρῶ πάντα τὰ φάρμακά (") ἐξολεθρεύσω (ξ) ἄλση σου ἐκ (ο) ἐν θυμῷ καὶ ἐν ὀργῇ (π) εἰσήκουσάν μου.

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 Ἀκούσατε δὴ (α) λόγον· Κύριος κύριος
εἶπεν, Ἀνάστηθι, κρίθητι πρὸς τὰ ὄρη, καὶ ἀκου-
2 σάτωσαν (") βουνοὶ φωνήν σου. Ἀκούσατε (β) ὄ-
ρη τὴν κρίσιν τοῦ κυρίου, καὶ αἱ φάραγγες θεμέ-
λια τῆς γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τὸν λα-
ὸν αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦ Ἰσραὴλ διελεγχθήσεται.
3 Λαός μου, τί ἐποίησά σοι, ἢ τί ἐλύπησά σε,
ἢ τί παρηνώχλησά σοι; ἀποκρίθητί μοι.
4 Διότι ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐξ
οἴκου δουλείας ἐλυτρωσάμην σε, καὶ ἐξαπέ-
στειλα πρὸ προσώπου σου τὸν Μωσῆν, καὶ Ἀ-
αρὼν, καὶ Μαριάμ.

CAP. VI.

Audite (a) nunc verbum : 1
Dominus Dominus dixit, Sur-
ge, judicare apud montes: & au-
diant colles vocem tuam. Audite 2
(b) montes judicium Domini, &
valles fundamenta terræ : quia
judicium Domino adversùs po-
pulum suum : & cum Israel
judicabitur. Populus meus, quid 3
feci tibi, aut quid contristavi te,
aut in quo molestus fui tibi ? re-
sponde mihi. Quia eduxi te de 4
terra Ægypti, & de domo ser-
vitutis redemi te, & misi ante
faciem tuam Moysem, & Aaron,
& Mariam ?

MA. A. (α) λόγον κυρίου, ἃ ὁ κύριος εἶπεν, Ἀνάστηθι καὶ κρίθητι (") οἱ βουνοὶ (β) βουνοὶ τὴν

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

4 וִיקוּם וְיִשְׁלוֹט בִּתְקוֹף מִן קֳדָם יְיָ בִּרְבוּת שְׁמָא דַייָ אֱלָהֵיהּ וִיתוּבוּן מִבֵּינֵי גָלְוָתְהוֹן אֲרֵי
5 כְעַן יִסְגֵּי שְׁמֵיהּ עַד סוֹפֵי אַרְעָא׃ וִיהֵי מִבְּכֵן שְׁלָמָא לָנָא אַתּוּרָאָה אֲרֵי יֵעוֹל בְּאַרְעָנָא
6 וַאֲרֵי יִדְרוֹךְ בְּבִירָנְיָתָנָא וּנְמַנֵּי עֲלָנָא שִׁבְעָא מַלְכִין וְתַמְנְיָא רַבְרְבֵי אֱנָשָׁא׃ וְיִרְעוֹן יָת
אַרְעָא דְאַתּוּר בְּחַרְבָּא וְיָת אַרְעָא נִמְרוֹד בִּתְקוֹף כְּרַכָּהָא וִישֵׁיזְבִנָּנָא מֵאַתּוּר דְּלָא יֵעוֹל
7 בְּאַרְעָנָא וְלָא יִדְרוֹךְ בִּתְחוּמָנָא׃ וִיהֵי שְׁאָרָא דְבֵית יַעֲקֹב בְּגוֹ עַמְמִין סַגִּיאִין כְּטַלָּא מִן
קֳדָם יְיָ וְכִרְסִיסֵי מַלְקוֹשָׁא דִּי עַל עִסְבָּא דִּי לָא מוֹרִיךְ לֶאֱנָשׁ וְלָא מְכַתַּר לְבַר אֱנָשׁ׃
8 וִיהֵי שְׁאָרָא דְיַעֲקֹב בְּעַמְמַיָּא בְּגוֹ עַמְמִין סַגִּיאִין כְּאַרְיָא בִּבְעִירָא בְּחוּרְשָׁא וּכְלֵיתָא
9 בְּעֶדְרֵי עָנָא דְּאִם יַעְדֵּי וְיִרְמוֹס וְיִקְטוֹל וְלֵית דִּי מְשֵׁיזֵיב׃ סַגִּי מִבְּכֵן תִּתְקַף יְדָךְ יִשְׂרָאֵל
10 עַל סָנְאָךְ וְכָל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ יִשְׁתֵּיצוּן׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ וַאֲשֵׁיצֵי סוּסָוַת עַמְמַיָּא
11 מִבֵּינָךְ וְאוֹבֵיד רְתִיכֵיהוֹן׃ וַאֲשֵׁיצֵי קִרְוֵי עַמְמַיָּא מֵאַרְעָךְ וַאֲפַגַּר כָּל כְּרַכֵּיהוֹן תַּקִּיפַיָּא׃
12 13 וַאֲשֵׁיצֵי חָרְשִׁין מִבֵּינָךְ וּמְעַנְנִין לָא יְהוֹן לָךְ׃ וַאֲשֵׁיצֵי צַלְמֵי עַמְמַיָּא וְקָמָתְהוֹן מִבֵּינָךְ וְלָא
14 15 תִשְׁתַּעְבַּד עוֹד לְעוֹבָדֵי יְדָךְ׃ וְאֶעְקַר שְׁתִילֵי עַמְמַיָּא מִבֵּינָךְ וַאֲשֵׁיצֵי בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ וְאַעְבֵּד
בִּרְגַז וּבְחֵמָא יָת פּוּרְעָנוּת דִּין מִן עַמְמַיָּא דְּלָא קַבִּילוּ אוּלְפַן אוֹרָיְתָא׃

ו

1 2 שְׁמַעוּ כְעַן יָת דַּייָ אָמַר קוּם דּוּן עִם טוּרַיָּא וְיִשְׁמְעָן רָמָתָא קָלָךְ׃ שְׁמַעוּ טוּרַיָּא יָת
דִּינַיָּא דַייָ וְעִקָּרַיָּא מִיסוֹדֵי אַרְעָא אֲרֵי דִינָא קֳדָם יְיָ עִם עַמֵּיהּ וְעִם יִשְׂרָאֵל עָבֵיד
3 תּוֹכַחְתָּא׃ עַמִּי מָה טָבָא אֲמָרִית לְמֶעְבַּד לָךְ וְלָא עֲבַדִית אוֹ מָרְעָא קַשְׁיָא אַסְגֵּיתִי
4 עֲלָךְ אַסְהִיד בִּי׃ אֲרֵי אַסֵּקְתָּךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּמִבֵּית עַבְדוּתָא פְּרַקְתָּךְ וְשַׁלְחִית
קֳדָמָךְ תְּלָתָא נְבִיִּין מֹשֶׁה לְאַלָּפָא מְסִירַת דִּינִין אַהֲרֹן לְכַפָּרָא עַל עַמָּא וּמִרְיָם לְאוֹרָאָה
לִנְשַׁיָּא׃

PARAPH CHALD. Versio Latina.

Proinde stabit & dominabitur fortitudine à præsentia Dñi [*promanante,*] & 4
magnitudine nominis Dñi Dei sui, atq; convertentur de medio captivitatis
suæ: nam magnificabitur nomen ej⁹ usq; ad fines terræ. Et erit deinceps pax 5
nobis : quòd si Assyrius terram nostrã ingressus fuerit, atq; ædes nostras calcave-
rit, sup nos constituemus septẽ reges, & octo hominum principes. Qui de- 6
pascent terram Assur gladio, & terrã Nemrod in fortitudine turriũ ejus : &
liberabit nos ab Assur, ut non ingrediatur in terrã nostram, nec calcet termi-
nos nostros. Erunt autẽ reliquiæ domus Jahacob in medio populorũ multo- 7
rum, sicut ros à facie Dñi [*defluens,*] & sicut guttæ imbris serotini sup her-
bã, quæ non expectat virũ nec filium hominis præstolatur. Erunt demum 8
reliquiæ Jahacob inter gentes in medio populorum multorum sicut leo in
bestiis sylvæ, & velut leæna in gregib⁹ oviũ: quæ si transierit & conculcave-
rit occiderítque, non erit qui eruat. Multum deinceps prævalebit manus tua, 9
ô Israel, sup hostes tuos, atq; omnes inimici tui abscindentur. Et fiet illo tem- 10
pore, dicit Dñs, disperdã equos populorum de medio tui, atque currus eo-
rum perdam. Subvertam etiam gentiũ civitates de terra tua; nec non omnes 11
eorum arces munitas destruam. Succidam & maleficos de medio tui, & præ- 12
stigiatores non erunt tibi. Concîdam insuper simulachra populorum & sta- 13
tuas eorum de medio tui, & non subjicieris ultrà operibus manuum tua-
rum. Denique eradicabo plantationes gentium de tui medio, ac extermina- 14
bo inimicos tuos. Atque exequar cum ira & furore ultionem judicii in popu- 15
los, eò quòd haud doctrinam Legis susceperint.

CAP. VI.

Audite nunc quæ Dñs ait: Surge, judicio contende cum *montibus*, et audiant 1
colles vocem tuam. Audite montes *disceptationes* Dñi, et radices fundamen- 2
torum terræ, siquidem judicium est coram Dño cum populo suo, et cum Isra-
el disputationẽ instituit. Popule mi, quid boni dixi me facturũ tibi quod non fe- 3
cerim ? aut quam infirmitatẽ gravem multiplicavi sup te, testimoniũ perhibe
in me. Quoniã ascendere te feci de terra Ægypti, et de domo servitutis rede- 4
mi te : misique ante te tres prophetas, Moysen [*videlicet*] ut doceret judicio-
rũ traditionẽ, Aharon ut expiaret populum, et Mariã ut instruet mulieres.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܢܩܘܡ ܘܢܪܥܐ ܒܥܘܫܢܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܒܫܘܒܚܐ ܕܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܗ. ܘܢܬܦܢܘܢ. 3
ܡܛܠ ܕܗܫܐ ܢܪܒܐ ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. * ܘܢܗܘܐ ܫܠܡܐ. ܐܬܘܪܝܐ ܡܐ ܕܐܬܐ ܠܐܪܥܢ 4
ܘܕܪܟ ܒܐܕܪ̈ܝܢ. ܢܩܝܡ ܥܠܘܗܝ ܫܒܥܐ ܪ̈ܥܘܬܐ. ܘܬܡܢܝܐ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܐܢܫܐ.
* ܘܢܪܥܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܐܬܘܪ ܒܣܝܦܐ. ܘܠܐܪܥܐ ܕܢܡܪܘܕ ܒܚܡܬܗ. ܘܢܦܨܐ ܠܢ ܡܢ ܐܬܘܪܝܐ ܕܠܐ ܢܐܬܐ 5
ܠܐܪܥܢ. ܘܠܐ ܢܕܪܘܟ ܒܬܚܘܡܝܢ. * ܘܢܗܘܐ ܫܪܟܐ ܕܝܥܩܘܒ ܒܥܡܐ ܒܝܢܝ ܥܡ̈ܡܐ ܣܓܝ̈ܐܐ 6
ܐܝܟ ܛܠܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܐܝܟ ܪ̈ܣܣܐ ܕܥܠ ܥܣܒܐ. ܕܠܐ ܡܫܬܚܪ ܠܓܒܪܐ. ܘܠܐ
ܡܣܬܟܐ ܠܒܪܢܫܐ. * ܘܢܗܘܐ ܫܪܟܐ ܕܝܥܩܘܒ ܒܥܡܐ ܒܝܢܝ ܥܡ̈ܡܐ ܣܓܝ̈ܐܐ. ܐܝܟ 7
ܐܪܝܐ ܒܚܝ̈ܘܬܐ ܕܥܢܐ. ܘܐܝܟ ܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܐ ܒܓܙܪ̈ܐ ܕܥܢܐ. ܕܡܐ ܕܦܣܩ ܘܡܬܡܠܟ. ܚܛܦ
ܘܠܝܬ ܕܡܦܨܐ. * ܬܬܪܝܡ ܐܝܕܟ ܥܠ ܣܢ̈ܐܝܟ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒ̈ܒܝܟ ܢܐܒܕܘܢ. * ܒܗܘ 8
ܓܝܪ ܝܘܡܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܘܒܕ ܪ̈ܟܫܝܟ ܡܢ ܓܘܟܝ. ܘܐܘܒܕ ܡܪ̈ܟܒܬܟܝ. * ܘܐܘܒܕ 9 10
ܩܘܪ̈ܝܐ ܕܐܪܥܟܝ. ܘܐܣܚܘܦ ܟܠܗܘܢ ܚܘܣ̈ܢܝܟܝ. * ܘܐܘܒܕ ܚܪ̈ܫܐ ܡܢ ܐܝ̈ܕܝܟܝ. ܘܐܣ̈ܘܬܐ 11
ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܟܝ. * ܘܐܘܒܕ ܦܬܟܪ̈ܝܟܝ ܘܩܝ̈ܡܬܟܝ ܡܢ ܓܘܟܝ. ܘܠܐ ܬܣܓܘܕܝܢ 12
ܠܥܒ̈ܕܐ ܕܐܝ̈ܕܝܟܝ. * ܘܐܘܒܕ ܐܫ̈ܝܪܝܟܝ ܡܢ ܓܘܟܝ. ܘܐܚܪܒ ܩܘܪ̈ܝܟܝ. * ܘܐܥܒܕ ܒܪܘܓܙܐ 13 14
ܘܒܚܡܬܐ ܬܘܒܥܬܐ ܡܢ ܥܡ̈ܡܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܫܡܥܘ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

* ܫܡܥܘ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܩܘܡ ܕܘܢ ܥܡ ܛܘܪ̈ܐ. ܘܢܫܡܥܘܢ ܪ̈ܡܬܐ ܩܠܟ. 1
* ܫܡܥܘ ܛܘܪ̈ܐ ܕܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܘܥܘܡ̈ܩܐ ܫܬܐ̈ܣܘܗ̇ ܕܐܪܥܐ. ܕܕܝܢܐ ܠܡܪܝܐ ܥܡ ܥܡܗ. 2
ܘܥܡ ܐܝܣܪܝܠ ܡܬܟܣܐ. * ܥܡܝ ܡܢܐ ܥܒܕܬ ܠܟ. ܐܘ ܡܢܐ ܐܠܐܝܬܟ. ܐܝܬܐ ܠܝ ܣܗ̈ܕܘܬܐ. * ܠܐ 3
ܐܣܩܬܟ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ: ܘܡܢ ܒܝܬ ܥܒܕܘܬܐ ܦܪܩܬܟ. ܘܫܕܪܬ ܩܕܡܝܟ ܠܡܘܫܐ 4
ܘܠܐܗܪܘܢ ܘܠܡܪܝܡ.

Et surget, pascétque in fortitudine Domini, 3
& in gloria nominis Domini Dei sui ; &
convertentur : quia tum crescet usque ad fi-
nes terræ, Et erit pax. Cúmque venerit As- 4
syrius in patriam nostram, & deambulaverit
in palatiis nostris ; suscitabimus in eum se-
ptem pastores, & octo homines magnates ;
Qui terræ Assyriæ gladio occurrent, & terræ 5
Nemrodi, iræque ipsius : & liberabit nos ab
Assyrio, ne veniat in patriam nostram, neque
gradiatur in terminis nostris. Et erunt re- 6
liquiæ Jacobi in populo inter gentes multas,
tanquam ros à Domino, & tanquam stillæ su-
per gramen, qui nemini superest, nullíque re-
siduus est. Erúntque reliquiæ Jacobi in po- 7
pulo inter gentes multas, ut leo inter anima-
lia ovina, & ut catulus leonis in grege ovi-
um ; qui cùm decreverit ac deliberaverit,
prædatur nemine eripiente. Attolletur ma- 8
nus tua super osores tuos, & omnes inimici
tui peribunt. Die enim illo, dicit Dominus, 9
perdam equos tuos de medio tui, perdam
currus tuos, Perdámque civitates terræ tuæ, 10
& evertam omnes urbes tuas : Magos per- 11
dam è manibus tuis, & præstigiatores non
erunt ampliùs tibi : Perdam sculptilia tua 12
& excelsa tua de medio tui, & non adorabis
ampliùs opus manuum tuarum : Perdam 13
quoque plantas tuas de medio tui, & urbes
tuas vastabo : Denique persequar in ira 14
& furore vindictam à gentibus quæ non au-
scultaverint.

CAP. VI.

Audite jam quid dixerit Dominus ; Surge, 1
contende cum montibus, & audiant vocem
tuam colles. Audite montes & profunda 2
fundamentorum terræ, litem Domini : con-
tendit enim Dominus cum populo suo, & Is-
raelem arguit. Popule mi, quid feci tibi ? 3
aut quam molestiam intuli tibi ? produc mihi
testes. Nónne extraxi te de terra Ægypti, & 4
de domo servitutis liberavi te, & misi ante
te Mosen, Aharonem, & Mariam ?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * ويقوم ويرى * ويرعى الرب قطيعه بقوة * ويمجد اسم الرب الههم يوجدون * من اجل انهم
4 الآن سيعظمون الى اقطار الارض * ويكون هذه السلامة اذا اتى الموصلي الى ارضنا * واذا وطي
5 على كورينا * ويقوم عليه سبعة رعاة وثمانية عظماء من الناس * ويرعون الموصل بسيف *
وارض نمرود بحفرتها * وينقذهم اذا اتى على ارضنا * واذا وطي على حدودنا * وتصير بقية
6 يعقوب في الامم في وسط شعوب كثيرة * مثل ندا هابط من قبل الرب * ومثل خراف على
7 نجيل * كيلا يجمع ولا واحد * ولا يقف في بني البشر * وتصير بقية يعقوب في الامم في وسط شعوب
كثيرة * مثل اسد في بهايم في الفلاة * ومثل الشبل في قطعان الغنم * كما انه اذا جاز وقطع
8 يفترس * ولا يكون من يخلص * سترتفع يدك على محزنيك * وجميع اعدايك يستاصلون * ويكون
9 10 في ذلك اليوم يقول الرب * استاصل خيولك من وسطك * وابيد مركباتك * واستاصل مدن
11 ارضك * واهلك جميع حصونك * وانزع السحر من يديك * والمتكلمون لا يكونون فيك *
12 13 * واستاصل منحوتاتك وانصابك من وسطك * ولا تسجدين بعد لاعمال يديك * واكسر
14 النصبات من وسطك * وابيد مدنك * واصنع بزجر وبغضب انتقاما في الامم * من اجل انهم
لم يسمعوا *

* الفصل السادس *

1 2 * اسمعوا الآن ما قاله الرب * قم تحاكم مع الجبال * ولتسمع الآكام صوتك * اسمعوا ايها
الشعوب حكم الرب * والاودية اساسات الارض * لان للرب حكومة مع شعبه * ومع اسرايل
3 4 يتناظر * يا شعبي ماذا صنعت بك * او ماذا احزنتك * او بماذا ضربت بك * اجبني * من اجل
اني اصعدتك من ارض مصر * ومن بيت العبودية انقذتك * وارسلت قدام وجهك موسي
وهرون ومريم *

Et stabit, ac videbit, pascetque Dominus 3
gregem suum in fortitudine, & in gloria
nominis Domini Dei sui invenientur, quia
nunc magnificabuntur usq; ad fines terræ.
Erit autem pax ista cùm venerit Assy- 4
rius in terram nostram, cúmque calca-
verit regionem nostram. Surgent enim
adversùs eum septem pastores & octo
magnates ex hominibus ; Et Assyriam 5
gladio pascent, & terram Nemrodi cum
fovea ipsius : & redimet eos cùm ve-
nerit super terram nostram, cúmque cal-
caverit terminos nostros. Et sicut reli- 6
quiæ Jacobi inter gentes in medio popu-
lorum multorum, sicut ros à Domino
descendens, & sicut agni super gramen:
ut ne vel unus congregetur, neque ma-
neat inter filios mortalium. Et fient re- 7
liquiæ Jacobi inter gentes in medio po-
pulorum multorum, ceu leo inter jumen-
ta in campo, & ut leunculus inter gre-
ges ovium. Quemadmodum transiens
& dissecans prædatur nemine evadente;
Elevabitur manus tua super affligen- 8
tes te, & omnes inimici tui eradica-
buntur. Et erit eo die, dicit Dominus, 9
ut evellam equos tuos è medio tui, &
perdam currus tuos : Excindam urbes 10
terræ tuæ, & perdam omnes arces tuas:
Auferam magiam è manibus tuis, & 11
loquentes non sint in te : Evellam scul- 12
ptilia tua & statuas tuas è medio tui,
neq adores in posterum opificia manuum
tuarum : Confringam statuas è medio 13
tui, perdamque urbes tuas: Et faciam 14
cum ira & exardescentia vindictam in
gentibus, eò quòd non audierint.

CAP. VI.

Audite nunc quid dixerit Dominus : 1
Surge, litem institue cum montibus, &
audiant colles vocem tuam. Audite O 2
populi judicium Domini, & valles fun-
damenta terræ : est enim Domino lis cum
populo suo, & cum Israele contendit.
O mi popule, quid feci tibi ? aut qua in 3
re contristavi te ? aut quâ in re læsi te ?
responde mihi. Nam ego te eduxi de 4
terra Ægypti, & de domo servitutis
liberavi te, misique ante faciem tuam
Mosen, Haronem, & Mariam.

Versio VULG. LAT.

5 Populus meus, memento, quæſo, quid cogitaverit Balach rex Moab, & quid reſponderit ei Balaam filius Beor, de Setim uſque ad Galgalam, ut cognoſceres ju-
6 ſtitias Domini. Quid dignum offeram Domino? curvabo genu Deo excelſo? numquid offeram ei holocautomata, & vitulos an-
7 niculos. Numquid placari poteſt Dominus in millib⁹ arietum, aut in multis millib⁹ hircorū pinguium? numquid dabo primogenitū meū pro ſcelere meo, fructū ventris mei pro peccato animæ meæ?
8 Indicabo tibi, ô homo, quid ſit bonum, & quid Domin⁹ requirat à te: Utique facere judicium, & diligere miſericordiam & ſolicitum ambulare cum Deo tuo.
9 Vox Domini ad civitatem clamat, & ſal⁹ erit timentib⁹ nomen tuū: Audite tribus, & quis appro-
10 babit illud? Adhuc ignis in domo impii theſauri iniquitatis, &
11 menſura minor iræ plena. Numquid juſtificabo ſtateram impiam,
12 & ſaccelli pondera doloſa? In quibus divites ejus repleti ſunt iniquitate, & habitantes in ea loquebantur mendacium, & lingua eorum fraudulenta in ore
13 eorum. Et ego ergò cœpi percutere te perditione ſuper pec-
14 catis tuis. Tu comedes, & non ſaturaberis: & humiliatio tua in medio tuî: & apprehendes, & non ſalvabis: & quos ſalva-
15 veris, in gladium dabo. Tu ſeminabis, & non metes: tu calcabis olivam, & non ungêris oleo; & muſtum, & non bibes vinum.
16 Et cuſtodîſti præcepta Amri, & omne opus domûs Achab, & ambulâſti in voluntatibus eorum, ut darem te in perditionē, & habitantes in ea in ſibilum: & opprobrium populi mei portabitis.

CAP. VII.

1 VÆ mihi, quia factus ſum ſicut qui colligit in autumno racemos vindemiæ: non eſt botrus ad comedendum, præcoquas ficus de-
2 ſideravit anima mea. Periit Sanctus de terra, & rectus in hominibus non eſt: omnes in ſanguine inſidiantur, vir fratrem ſuum ad
3 mortem venatur. Malum manuū ſuarum dicunt bonum: princeps poſtulat, & judex in reddendo eſt: & magnus locutus eſt deſiderium animæ ſuæ, & conturbaverunt eam.

מִיכָה : ז

quid & , Moab rex Balac *conſuluerit* quid nunc memento , mi Popule
5 עַמִּי זְכָר־נָא מַה־יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה־
,Ghilghal ad uſque Sithim de ,Behor filius Bilham ei reſponderit
עָנָה אֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִן־הַשִּׁטִּים עַד־הַגִּלְגָּל
? Dominum præoccupabo quo In .Domini juſtitias *ſciendum* ad
6 לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת יְהוָה׃ בַּמָּה אֲקַדֵּם יְהוָה
,*aſcenſionibus* in eum præoccupabo Nunquid .*celſitudinis* Deo me curvabo
אִכַּף לֵאלֹהֵי מָרוֹם הַאֲקַדְּמֶנּוּ בְעוֹלוֹת
millibus in Dominus volet Nunquid ? *anni* *filiis* vitulis in
7 בַּעֲגָלִים בְּנֵי שָׁנָה׃ הֲיִרְצֶה יְהוָה בְּאַלְפֵי
meū primogenitum dabo nunquid ? olei torrentium *myriadibus in*, arietum
אֵילִים בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי־שָׁמֶן הַאֶתֵּן בְּכוֹרִי
Indicat ? meæ animæ *peccatum* ,mei ventris fructum *? meum ſcelus*
8 פִּשְׁעִי פְּרִי בִטְנִי חַטַּאת נַפְשִׁי׃ הִגִּיד
, te à *quærens* Dominus quid & , bonum quid homo tibi
לְךָ אָדָם מַה־טּוֹב וּמָה־יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ
ſe humiliare & ,miſericordiam diligere & ,judicium facere *niſi*
כִּי אִם־עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ
,*clamabit* civitatem ad Domini Vox .tuo Deo cum ambulando
9 לֶכֶת עִם־אֱלֹהֶיךָ׃ קוֹל יְהוָה לָעִיר יִקְרָא
? eā conſtituit quis & ,virgam Audite .tuum nomen timebit *ſapientia* &
וְתוּשִׁיָּה יִרְאֶה שְׁמֶךָ שִׁמְעוּ מַטֶּה וּמִי יְעָדָהּ׃
,*abominatus tenuitatis* modius & ,*impietatis* theſauri impii domo *vir num* Adhuc
10 עוֹד הַאִשׁ בֵּית רָשָׁע אֹצְרוֹת רֶשַׁע וְאֵיפַת רָזוֹן זְעוּמָה׃
? *fraudis lapidum loculo in* & , *impietatis* *bilancibus in* *ero purus* Nunquid
11 הַאֶזְכֶּה בְּמֹאזְנֵי רֶשַׁע וּבְכִיס אַבְנֵי מִרְמָה׃
ſunt locuti ejus habitatores & , *rapina* ſunt repleti *ejus* divites Cujus
12 אֲשֶׁר עֲשִׁירֶיהָ מָלְאוּ חָמָס וְיֹשְׁבֶיהָ דִּבְּרוּ־
ego etiam Et .eorum ore in fraudulenta eorum lingua & ,mendacium
13 שָׁקֶר וּלְשׁוֹנָם רְמִיָּה בְּפִיהֶם׃ וְגַם־אֲנִי
Tu .tua peccata *ſuper* deſolando , te percutiendo feci ægrotare
14 הֶחֱלֵיתִי הַכּוֹתֶךָ הַשְׁמֵם עַל־חַטֹּאתֶךָ׃ אַתָּה
,*apprehendet* & : *tuo interiore in* tua *depreſſio* & ,ſaturaberis non & ,comedes
תֹאכַל וְלֹא תִשְׂבָּע וְיֶשְׁחֲךָ בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג
,ſeminabis Tu .dabo gladio , *produxerit* quem & : *producet non* &
15 וְלֹא תַפְלִיט וַאֲשֶׁר תְּפַלֵּט לַחֶרֶב אֶתֵּן׃ אַתָּה תִזְרַע
,*muſtum* & : oleo te unges non & ,*olivam* calcabis tu : metes non &
וְלֹא תִקְצוֹר אַתָּה תִדְרֹךְ־זַיִת וְלֹא־תָסוּךְ שֶׁמֶן וְתִירוֹשׁ
omne & , Homri *ſtatuta eſt cuſtoditum* Et .vinum bibes non &
16 וְלֹא תִשְׁתֶּה־יָּיִן׃ וְיִשְׁתַּמֵּר חֻקּוֹת עָמְרִי וְכֹל
pro , eorum conſiliis in ambulâſtis & , Achab domus opus
מַעֲשֵׂה בֵית־אַחְאָב וַתֵּלְכוּ בְּמֹעֲצוֹתָם לְמַעַן
opprobrium & ,ſibilum in *ejus* habitatores & ,deſolationem in te *me dare*
תִּתִּי אֹתְךָ לְשַׁמָּה וְיֹשְׁבֶיהָ לִשְׁרֵקָה וְחֶרְפַּת
.*portabitis* mei populi
עַמִּי תִּשָּׂאוּ׃

CAP. VII. ז

.vindemiæ racemi ſicut , æſtatis *collectiones* ſicut fui quia , mihi Væ
1 אַלְלַי לִי כִּי הָיִיתִי כְּאָסְפֵּי־קַיִץ כְּעֹלְלֹת בָּצִיר
.mea anima deſideravit *primitivum* , comedendum ad botrus Non
אֵין־אֶשְׁכּוֹל לֶאֱכוֹל בִּכּוּרָה אִוְּתָה נַפְשִׁי׃
.non *hominem* inter rectus & , terra de miſericors Periit
2 אָבַד חָסִיד מִן־הָאָרֶץ וְיָשָׁר בָּאָדָם אָיִן
.*ſagena venabuntur* ſuū fratrem *vir* ,*inſidiabuntur* *ſanguinibus* *ipſi* Univerſi
כֻּלָּם לְדָמִים יֶאֱרֹבוּ אִישׁ אֶת־אָחִיהוּ יָצוּדוּ חֵרֶם׃
judicium & *poſtulans* princeps benefaciendo pro *ſolis* malefaciendo Pro
3 עַל־הָרַע כַּפַּיִם לְהֵיטִיב הַשַּׂר שֹׁאֵל וְהַשֹּׁפֵט
ipſe ſuæ animæ *contritionem loquens* magnus & : retributionem propter
בַּשִּׁלּוּם וְהַגָּדוֹל דֹּבֵר הַוַּת נַפְשׁוֹ הוּא
.*eam complicarunt* &
וַיְעַבְּתוּהָ׃

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

5 Λαός μου μνήσθητι δή, τί ἐβουλεύσατο κατὰ σοῦ Βαλὰκ βασιλεὺς Μωὰβ, καὶ τί ἀπεκρίθη αὐτῷ Βαλαὰμ υἱὸς τοῦ Βεὼρ, ἀπὸ τῶν σχοίνων ἕως τοῦ Γαλγὰλ, ὅπως γνωσθῇ ἡ δι-
6 καιοσύνη τοῦ κυρίου. Ἐν τίνι καταλάβω τὸν κύριον, ἀντιλήψομαι θεοῦ μου ὑψίστου; εἰ καταλήψομαι αὐτὸν ἐν ὁλοκαυτώμασιν, ἐν
7 μόσχοις ἐνιαυσίοις; Εἰ προσδέξεται (˝) κύριος ἐν χιλιάσι κριῶν, ἢ ἐν μυριάσι (˝) χιμάρων πιόνων; εἰ δῶ πρωτότοκά (γ) μου ὑπὲρ ἀσεβείας, καρπὸν κοιλίας μου ὑπὲρ ἁμαρ-
8 τίας ψυχῆς μου; Εἰ ἀνηγγέλη σοι ἄνθρωπε τί καλόν; ἢ τί κύριος ἐκζητεῖ παρὰ σοῦ, ἀλλ' ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα, καὶ ἀγαπᾶν (δ) ἔλεον, καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι
9 μετὰ κυρίου (ε) θεοῦ σου; Φωνὴ κυρίου τῇ πόλει ἐπικληθήσεται, καὶ σώσει (ϛ) φοβουμένους τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἄκουε φυλή, καὶ (ζ)
10 τίς κοσμήσει πόλιν; Μὴ πῦρ καὶ οἶκος (η) ἀνόμου θησαυρίζων θησαυροὺς (θ) ἀνό-
11 μους, καὶ μετὰ ὕβρεως ἀδικίας; Εἰ δικαιωθήσεται ἐν ζυγῷ ἄνομος, καὶ ἐν μαρσίππῳ
12 στάθμια δόλου, Ἐξ ὧν τὸν πλοῦτον αὐτῶν ἀσεβείας (ι) ἔπλησαν, καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἐλάλουν ψευδῆ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν
13 ὑψώθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν; Καὶ ἐγὼ ἄρξομαι τοῦ πατάξαι σε, (κ) ἀφανιῶ σε ἐν ταῖς
14 ἁμαρτίαις σου. Σὺ φάγεσαι, καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῇς, καὶ (λ) συσκοτάσει ἐν σοί, καὶ ἐκνεύσει, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς, καὶ ὅσοι ἂν διασω-
15 θῶσιν, εἰς ῥομφαίαν παραδοθήσονται. Σὺ σπερεῖς, καὶ οὐ μὴ ἀμήσῃς, σὺ πιέσεις ἐλαίαν, καὶ οὐ μὴ ἀλείψῃ ἔλαιον, καὶ οἶνον, καὶ οὐ μὴ πίητε, καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ μου.
16 Καὶ ἐφύλαξας τὰ δικαιώματα Ζαμβρὶ, καὶ πάντα τὰ ἔργα οἴκου Ἀχαὰβ, καὶ ἐπορεύθητε ἐν ταῖς (˝) ὁδοῖς αὐτῶν, ὅπως (μ) παραδῶ σε εἰς ἀφανισμὸν, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν εἰς συρισμὸν, καὶ ὀνείδη λαῶν λήψεσθε.

Populus meus, recordare nunc, quid cogitaverit adverſùm te Balac rex Moab, & quid reſponderit ei Balaam filius Beor de (c) Schœnis uſq; ad Galgal; ut cognoſceretur juſtitia Domini. 5
In quo apprehendam Dominum, ſuſcipiam Deum meum excelſum? & apprehendam eum in holocauſtis, in vitulis anniculis? 6
Si ſuſcipiet Dominus in millibus arietum, vel in decem millibus hircorum pinguium? Si dabo primogenita mea pro impietate, fructum ventris mei pro peccato animæ meæ? 7
(d) Si annuntiatum eſt tibi, homo, quid bonum? aut quid Dominus quærat à te? niſi ut facias judicium; & diligas miſericordiam, & (e) paratus ſis ambulare cum Domino Deo tuo? 8
Vox Domini civitati (f) clamabit, & ſalvabit timentes nomen ejus. Audi, tribus: & quis ornabit civitatem? 9
Numquid ignis, & domus iniqui theſaurizans theſauros iniquos, & cum contumelia injurias? 10
Si juſtificabitur in ſtatera iniquus, & in ſaccello pondera fraudulenta; 11
De quibus divitias ſuas impietatis repleverunt, & qui habitant in ea, loquuti ſunt (g) mendacia, & lingua eorum exaltata eſt in ore eorum? 12
Et (h) ego incipiā percutere te, delebo te in peccatis tuis. 13
Tu comedes, & non ſaturaberis, & contenebreſcet in te, & declinabit, & (i) non ſalvaberis: & quicumque ſalvati fuerint, gladio tradentur. 14
Tu ſeminabis, & non metes: tu premes olivā, & non ungêris oleo, et (k) vinū, & non bibetis: & diſſipabuntur legitima populi mei. 15
Et (l) cuſtodîſti juſtificationes Zambri, & omnia opera domûs Achaab: & ambulâſtis in viis eorum; ut traderem te in perditionem, & habitatores ejus in ſibilum: & opprobria populorum accipietis. 16

MS.A. (˝) ὁ κύριος (˝) ἀρνῶν (γ) μου* ἀσεβείας, (δ) ἔλεος, (ε) τοῦ θεοῦ (ϛ) τοὺς φοβουμένους (ζ) τί (η) ἀνόμων (θ) ἀνομίας, μετὰ ὕβρεως ἀδικία; Καὶ εἰ (ι) ἐνέπλησε, (κ) καὶ ἀφανιῶ σε ἐπὶ τῇ (λ) σκοτάσει (˝) βουλαῖς (μ) παραδώσω

ΚΕΦ. ζ'.

1 (α) Οἴμοι, ὅτι ἐγενήθην ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ, καὶ ὡς ἐπιφυλλίδα ἐν τρυγητῷ, οὐχ ὑπάρχοντος βότρυος τοῦ φα-
2 γεῖν τὰ πρωτόγονα. (β) οἴμοι ψυχή, Ὅτι ἀπόλωλεν εὐσεβὴς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις οὐχ ὑπάρχει. πάντες εἰς αἵματα δικάζονται, ἕκαστος τὸν πλη-
3 σίον αὐτοῦ ἐκθλίβουσιν ἐκθλιβῇ, Ἐπὶ τὸ κακὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἑτοιμάζουσιν. ὁ ἄρχων αἰτεῖ, καὶ ὁ κριτὴς εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ ἐστιν. καὶ ἐξελοῦμαι τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν

CAP. VII.

VÆ mihi, quia factus ſum, ſicut qui congregat ſtipulam in meſſe, & ſicut (a) racemum in vindemia, cùm non ſit botrus ad comedendum (b) primitiva. 1
Væ mihi, anima, Quia periit (c) pius de terra: & qui corrigat, in hominibus non eſt. Omnes in ſanguines judicantur; unuſquiſque proximum ſuum tribulat tribulatione: 2
In malum manus ſuas præparant. Princeps poſtulat, & judex verba pacifica loquutus eſt: deſiderium animæ ſuæ eſt. Et auferam bona eorum, 3

MS.A. (α) Οἴμμοι, ὅτι ἐγενόμην (β) οἴμμοι ψυχή, Ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβὴς ἀπὸ

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

עַמִּי אִדְכַּר כְּעַן מָה מְלַךְ בָּלָק מַלְכָּא דְמוֹאָב וּמָה אֲתֵיב יָתֵיהּ בִּלְעָם בַּר בְּעוֹר הֲלָא 5
גְבוּרָן אִתְעֲבִידָא לְכוֹן מִמֵּישַׁר שִׁטִּין עַד בֵּית גִּלְגְּלָא בְּדִיל לְמִדַּע צִדְקָתָא דַיְיָ : בְּמָה
אֶפְלַח קֳדָם יְיָ אֶשְׁתַּעְבַּד לֶאֱלָהָא דִשְׁכִנְתֵּיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא הַאֶפְלַח קֳדָמוֹהִי בַּעֲלָוָן 6
בְּעֶגְלִין בְּנֵי שְׁנָא : הֲיִתְרְעֵי יְיָ בְּאַלְפֵי דִּכְרִין בְּרִבְוַת נַחֲלִין דִּמְשַׁח הַאֶתֵּן בְּכוֹרִי חֲלַף 7
חוֹבֵי חֲבִיב מְעַי חֲלַף חֲטָאֵי נַפְשִׁי : הֲחַוֵּי לָךְ אֱנָשׁ מָה טָב וּמָה יְיָ תְּבַע מִנָּךְ אֱלָהֵין 8
לְמֶעְבַּד דִּין דִּקְשׁוֹט וּלְמִרְחַם גְּמִילוּת חִסְדִּין וּלְמֶהֱוֵי צְנִיעַ לִמְהַךְ בְּדַחַלְתָּא דֶאֱלָהָךְ : קָל
נְבִיַּיָא דַיְיָ לְקַרְתָּא קָרַן וּמַלְפַיָּא דַּחֲלִין שְׁמָךְ שְׁמַעוּ מַלְכָּא וְשִׁלְטוֹנַיָּא וּשְׁאָר עַמָּא 9
דְאַרְעָא : עוֹד הַאִית בֵּית רַשִׁיעָא אוֹצְרִין דִּרְשַׁע וּמְכִילָן דְּשִׁקַּר מֵיתְיָן לוֹט : הַיִזְכּוֹן 10
בְּמוֹזְנָן דִּרְשַׁע וּבְכִיסִין דְּבְהוֹן מַתְקְלִין רַבְרְבִין וּזְעֵירִין : דַּעֲתִירַהָא מְלוֹ אוֹצְרֵיהוֹן חֲטוֹף 11 12
וְיָתְבַהָא מְמַלְּלִין שִׁקְרָא וְלִישָּׁנְהוֹן נְכִיל בְּפוּמְהוֹן : וְאַף אֲנָא אַיְתֵיתִי עֲלָךְ מַרְעִין וּמַחָא 13
אֲצַדֵּינָךְ עַל דְּחַבְתְּ : אַתְּ תֵּיכוּל וְלָא תִשְׂבַּע וִיהֵי לָךְ לְמַרְעַ בִּמְעָךְ וְתַדְבִּיק וְלָא תְשֵׁזֵיב 14
וּדְתְשֵׁזֵיב לְחַרְבָּא אֶמְסַר : אַתְּ תִּזְרַע וְלָא תַחְצוֹד אַתְּ תִּדְרוֹךְ זֵיתִין וְלָא תַשְׁזֵיג מְשַׁח 15
וְעִנְבִין וְלָא תִשְׁתֵּי חַמְרָא : וְעַל דְּאִתְנְטִירוּ גְּזֵירַת עָמְרִי וְכָל עוֹבְדֵי בֵּית אַחְאָב וַהֲלַכְתּוּן 16
בְּנִימוּסֵיהוֹן בְּדִיל לְמִמְסַר יָתָךְ לְצַדּוּ וְיָתְבַהָא לִשְׁרִיקָא וְחִסּוּדֵי עַמְמַיָּא
תְּקַבְּלוּן :

CAP. VII.

אֲמַר נְבִיָּא וַי לִי אֲרֵי הֲוֵיתִי כְּמִסַּף טָבַיָּא בְּעִדָּן דַּאֲבָדוּ חֲסִידַיָּא מִן אַרְעָא הָא כִּפְרִי 1
קִיטָא בִּנְלְגָלֵי בְּתַר קְטָפָא לֵית גְּבַר דְּבֵיהּ עוֹבָדִין טָבִין טָבַיָּא תְּבַעַת נַפְשִׁי : אֲבָדוּ 2
חֲסִידַיָּא מִן אַרְעָא וְקַשִּׁיט בֶּאֱנָשָׁא לֵיתוֹהִי כּוּלְהוֹן לְמִשְׁפַּךְ דַּם זַכַּי כְּמַנִּין גְּבַר יָת אֲחוּהִי
מְסָרִין לִגְמִירָא : מַבְאֲשִׁין בִּידֵיהוֹן וְלָא מוֹטְבִין שִׁלְטוֹנָא שָׁאֵל וְדַיָּנָא אֲמַר עֲבֵיד לִי 3
וְאֲשַׁלֵּם לָךְ וְרַבָּא מְמַלֵּל חִמּוּדֵי נַפְשֵׁיהּ וַי לְהוֹן דְּקַלְקִלוּהָא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Popule mi, memento quæſo quid conſultârat Balach rex Moab, quídque reſponderat ei Balham filius Beor: nonne egregia facinora edita ſunt in veſtri gratiā à convalle Sittim uſq; ad domum Galgalæ, quò agnoſcerentur juſtitiæ Domini? 5 In quo ſerviā corā Domino, me ſubmittā Deo cuj⁹ in cœlis altiſſimis reſidet majeſtas? nunquid corā illo venerabor cum holocauſtis, [*aut*] vitulis anniculis? 6 Num ſibi Domin⁹ complacet in millibus arietū, in myriadib⁹ torrentiū olei? Nunquid dabo primogenitū meū pro flagitio meo, dilectū viſcerum meorum pro peccatorū expiatione animæ meæ? 7 Num annuntiabit tibi homo quid bonū ſit? quid verò Domin⁹ requirit à te, niſi ut judiciū veritatis exerceas, atq; diligas miſericordiæ retributionem? Eris ergo humilis ambulando in timore Dei tui. 8 Voce Prophetæ Domini ad civitatē clamant, & doctores timent nomen [*Domini*:] audite rex & præfecti, reſiduúſq; terræ popul⁹: 9 Nunquid adhuc extat dom⁹ impii? theſauri impietatis & menſuræ iniquitatis adducunt maledictionē. 10 Nunquid juſti habebuntur in ſtateris impietatis, & in ſacculo in quo ſunt pondera majora & minima? 11 Cuj⁹ divites replent theſauros ſuos rapina, & habitatores ej⁹ loquuntur mendaciū, & linguæ eorum fraudulentæ ſunt in ore eorū. 12 Ego quoq; adduxi contra te infirmitatē & plagam, deſtruam te eò ꝙ peccâſti. 13 Tu comedes, & non ſaturaberis; ſed erit tibi in infirmitatem in utero tuo: & aſſequêris, & non eripies, & quos tu ſalvaveris, gladio tradam. 14 Tu ſeminabis & non metes, tu excuties olivas, nec oleo ungêris: calcabis & uvas, quarū vinum non bibes. 15 Sed eò ꝙ decreta dom⁹ Amri cuſtodiſtis, & feciſtis opera domus Achab, atq; ambulâſtis in legitimis eorū, ut traderē te in deſolationem, & habitatores ejus in ſtuporem: opprobria populi mei recipietis. 16

CAP. VII.

DIxit Propheta: Væ mihi, quia fui, quando deficiebant boni, tempore quo perierunt miſericordes de terra: ecce ſicut fruct⁹ æſtivales, ſicut racemi poſt vindemiā: non eſt vir qui habeat opera bona, bonos [*tamen*] appetit anima mea. 1 Perierunt miſericordes de terra, & verax inter homines non eſt: omnes parant inſidias ſanguinis juſti effundendi cauſa, unuſquiſq; fratrē ſuū ad exterminiū *produnt*. 2 Mala operantur manib⁹ ſuis, & non benefaciunt: princeps poſtulat, & judex dicit, Da pro me, *ut* retribuam tibi: & magnus loquitur deſideria animæ ſuæ: væ eis *quia* depravarunt eam. 3

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Populi mi, recordare jam quid contra te cogitârit Balac Rex Moabi, & quid reſponderit ei Belaam filius Beoris, à Setim ad Galgalem uſque; eò quòd agnoverit juſtitiam Domini. 5
Quânam re antevertam ad Dominum, & placebo Deo excelſo? num antevertam ad eum cum holocauſtis perfectis, an vitulis anniculis? 6
Non delectatur Dominus millibus arietum, neque myriadibus armenti juvencarum. Si offeram primogenitū meum, crimini mihi eſt; ſi fructus ventris mei, peccato ſunt animæ meæ. 7
Indicabo tibi homo quid proſit, quid requirat à te Dominus: Ut facias judicium, beneficentiam diligas, & ſis paratus ad ſequendum Deum tuum. 8
Vox Domini ſuper urbem doctrinam prædicat reverentibus nomen ejus. Audi O Tribus eum qui conteſtatur, 9
Adhuc ignem eſſe in domo ſcelerati, horrea iniquitatis, & menſuram parvam doloſam. 10
Quonam pacto juſtificarentur cum ſtatera iniqua, & cum marſupio ponderum fraudulentorum? 11
Quia divites ejus pleni ſunt dolo, & habitatores ejus loquuntur mendacium, & lingua eorum doloſa eſt in ore ipſorum; 12
Ego quoque incipiam te percutere; & corrumpam te propter peccata tua. 13
Comedes, & non ſaturaberis; & dyſenteria erit in inteſtinis tuis: aſſequêris *bona*, ſed non ſervabis; & quicquid ſervaveris, gladio tradam. 14
Tu ſeres, at non metes: tu olivas exprimes, at non ungêris oleo: vinū exprimes, at nō bibes. 15
Quia obſervâſti præcepta Amri, et omnia facinora domûs Ahabi, & ambulâſtis in conſiliis eorum: idcircò exponā illam ſtupori, & cives ejus ſibilo, & opprobrium populi mei reportabitis. 16

CAP. VII.

VÆ mihi, quia facta ſum tanquam ſpicilegium æſtatis, & quaſi racematio vindemiæ: nullus extat botrus ad comedendum, & *fructum* præcocem expetit anima mea. 1
Periit integer de terra, nec eſt qui ſit rectus inter homines: omnes ſtruunt inſidias, & quiſque fratrem ſuum venatur ad interitum. 2
Manus eorum promptæ ſunt ad malum, nec benefaciunt: præfectus poſtulat *dicens*; Affer: judex dicit, Da munus: & princeps loquitur voluntatem animi ſui: 3

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * يا شعبي اذكر ما روي عليك به بالاق ملك مواب * وماذا اجابه بلعام بن باعور * من الجبال
الى الجلجال * كي يعرف عدل الله * الاصحاح السابع عشر * وهو الثالث من النبوة *
6 * بماذا ادرك الرب * واعتصد بالهي العلي * ادركه بمحرقات * بعجول حولية * ايقبل الرب 7
بالوف كباش * او بربوات تيوس سمان * عملت بكوري * نفاق * وثمر بطني من اجل الخطية
لنفسي * قد اخبرتك ايها الانسان ما هو الحسن * او ما يطلبه الرب منك * الا ان تصنع حكما * 8
وتحب الرحمة * وتكون مستعدا ان تسير مع الرب الهك * صوت الرب في المدينة يدعو ويخلص 9
خائفي اسمه * اسمع ايها السبط * فانه يزين كثيرا * ليس نار * وبيت الاثمة كنوز الاثم * 10
ومع الكبرياء مظالم * فهل يتبرر الاثيم بالميزان وصنجات الغش بالمقدار * التي منها اكملوا 11 12
غنا نفاقهم * وسكانها ينطقون الكذب * ولسانهم ارتفع في فمهم * وانا ابتدي ان اضربك * 13
وابيدك بخطاياك * تاكل ولا تشبع * ويظلم فيك وتطرد * وانت لا تخلص * والذين يخلصون 14
للسيف يسلمون * انت تزرع ولا تحصد * انت تعصر الزيتونة ولا تدهن بالزيت * ولا تشربون 15
خمرا * ويبيد نظر شعبي * وحفظت حقوق عمري * وجميع اعمال بيت احاب * وسلكتم في رؤياتهم * 16
كي اسلمك للفناء * وسكان هذا للصفير * وياخذون تعيير الشعوب *

* الفصل السابع *

* الويل لي لاني صرت مثل لقاط قصبة في الحصاد * وكلقاط نعاق في القطاف ليس عنقود موجودا 1
للاكل اول ما يخرج * الويل لنفسي لان الورع هلك من الارض * وليس مقوم في البشر موجودا * 2
جميعهم على الدماء يقصون * كل واحد يضطهد قريبه اضطهادا * يعدون ايديهم للشر * الرئيس 3
يطلب * والحاكم يتكلم بكلمات سلامة * بهوى نفسه هو *

O mi popule, recordare quod conſilium habuerit contra te Balac rex Moabi, & quid reſponderit ei Balaam filius Beoris, à montibus ad Galgalem uſque; ut innoteſceret juſtitia Dei. 5

Textus decimus ſeptimus, hujus autem Prophetiæ tertius.

Quânam re aſſequar Dominum, & opem impetrabo ab altiſſimo Deo meo? an aſſequar eum holocauſtis, vitulis anniculis? 6
An ſuſcipiet Dominus millia arietum, aut myriades hircorum pinguium? Facere (i. ſacrificare) primogenitos meos & fructum ventris mei pro peccato animæ meæ, impium eſſet. 7
Jam indicavi tibi O homo, quid rectum ſit: ecquid poſtulat à te Dominus, niſi ut facias judicium, & diligas miſericordiam, & paratus ſis ambulare cum Domino Deo tuo? 8
Vox Domini in urbe clamat, & eruit timentes nomen ſuum. Audi O tribus: nam ipſe multùm ornat, non ignis. 9
At domus iniquorum condit theſauros iniquitatis, & cum ſuperbia impietates. 10
Num juſtificabitur iniquus per ſtateram & lances in pondere doloſas, 11
Ex quibus perfectas reddidêre divitias impietatis ſuæ? & habitatores ejus loquuntur mendacium, & lingua eorum extollitur in ore ipſorum. 12
Ego etiam incipiam percutere te, teque perdam in peccatis tuis. 13
Comedes, & non ſaturaberis; tenebræ tibi erunt, & expellêris, & tu non evades; & qui evaſerint, gladio tradentur: 14
Tu ſeres, & non metes: tu exprimes olivam, & non ungêris oleo; neq; bibetis vinum: & peribit judicium populi mei. 15
Obſervâſti decreta Amri, & omnes actiones domûs Achabi; & ambulâſtis in cogitationibus eorum: ut traderem te excidio, & hujus incolas ſibilo; & reportarent opprobrium populorum. 16

CAP. VII.

VÆ mihi, quia factus ſum ut collector arundinis in meſſe, et ut collector racemationis in vindemia: non extat botrus ad comedendum primo exortu. 1
Væ animæ meæ, quia pius periit de terra, nemoq; rectus inter mortales invenitur: omnes ad cædem condemnant, unuſquiſq; proximum ſuum acerrimè perſequitur. 2
Manus ſuas ad malum parant: princeps exigit: judex loquitur verba pacifica, ad libitum mentis ſuæ eſt. 3

מיכה: ז

,tuorũ ſpeculatorũ Dies .implicatione præ rectus ,paliurus ut eorũ Optimus
4 טוֹבָם כְּחֵדֶק יָשָׁר מִמְּסוּכָה יוֹם מְצַפֶּיךָ
,ſodali in credatis Ne .eorũ perplexitas erit nunc ,venit tua viſitatio
5 פְּקֻדָּתְךָ בָאָה עַתָּה תִהְיֶה מְבוּכָתָם׃ אַל־תַּאֲמִינוּ בְרֵעַ
.tui oris oſtia cuſtodi ,tuo ſinui incumbente ab : duce in fidatis ne
אַל־תִּבְטְחוּ בְּאַלּוּף מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי־פִיךָ׃
,ſuam matrem in ſurgens filia ,patrem vilipendens filius Quia
6 כִּי־בֵן מְנַבֵּל אָב בַּת קָמָה בְאִמָּהּ
ego Et .ejus domus viri ,viri inimici :ſuam ſocrum in nurus
7 כַּלָּה בַּחֲמֹתָהּ אֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי בֵיתוֹ׃ וַאֲנִי
me audiet : meæ ſalutis Deum expectabo ,ſpeculabor Domino in
בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי יִשְׁמָעֵנִי
,ceciderim quòd me propter mea inimica læteris Ne .meus Deus
8 אֱלֹהָי׃ אַל־תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי
.mihi lux DOMINUS ,tenebroſitate in ſedero cùm : ſurrexi
קָמְתִּי כִּי־אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי׃
litiget donec ,ei peccavi quoniam ,feram DOMINI Iram
9 זַעַף יְהוָה אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד אֲשֶׁר יָרִיב
videbo ,lucem in me educet : meum judicium faciat & ,meam litem
רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי יוֹצִיאֵנִי לָאוֹר אֶרְאֶה
; pudor eam operiet & ,mea inimica aſpiciet Et .ejus juſtitiam in
10 בְּצִדְקָתוֹ׃ וְתֵרֶא אֹיַבְתִּי וּתְכַסֶּהָ בוּשָׁה
mei Oculi ?tuus Deus DOMINUS ipſe Ubi : me ad dicens
הָאֹמְרָה אֵלַי אַיּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיִךְ עֵינַי
.platearum lutum ut conculcationem in erit nunc ,eam in videbunt
תִּרְאֶינָּה בָּהּ עַתָּה תִּהְיֶה לְמִרְמָס כְּטִיט חוּצוֹת׃
.ſtatutum elongabitur illa die ,tuas macerias ædificandi Die
11 יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק־חֹק׃
civitates & ,Aſſur ipſo de veniet te ad uſque & illa Die
12 יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי אַשּׁוּר וְעָרֵי
,mari à mare & ,flumen ad uſque & munitione ipſa ab & ,munitionis
מָצוֹר וּלְמִנִּי מָצוֹר וְעַד־נָהָר וְיָם מִיָּם
ſuper deſolationem in terra erit Et .montem ad monte &
13 וְהַר הָהָר׃ וְהָיְתָה הָאָרֶץ לִשְׁמָמָה עַל־
Paſce .eorum ſtudiorum fructum propter ,ſuis habitatoribus
14 יֹשְׁבֶיהָ מִפְּרִי מַעַלְלֵיהֶם׃ רְעֵה
ſolitariè habitans ,tuæ hæreditatis pecus ,tua virga in tuum populum
עַמְּךָ בְשִׁבְטֶךָ צֹאן נַחֲלָתֶךָ שֹׁכְנִי לְבָדָד
dies juxta Ghilhad & Baſan paſcent : Carmel medio in ſylvam
יַעַר בְּתוֹךְ כַּרְמֶל יִרְעוּ בָשָׁן וְגִלְעָד כִּימֵי
ei oſtendam : Ægypti terra è te egrediendi dies Juxta .ſeculi
15 עוֹלָם׃ כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ
.ſua fortitudine omni ab pudebunt & ,gentes Videbunt .mirabilia
16 נִפְלָאוֹת׃ יִרְאוּ גוֹיִם וְיֵבֹשׁוּ מִכֹּל גְּבוּרָתָם
Lingent .obſurdeſcent eorum aures ,os ſuper manum Ponent
17 יָשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה אָזְנֵיהֶם תֶּחֱרַשְׁנָה׃ יְלַחֲכוּ
.ſuis clauſuris de ſe movebunt terræ reptilia ſicut,ſerpens ſicut pulverem
עָפָר כַּנָּחָשׁ כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ יִרְגְּזוּ מִמִּסְגְּרֹתֵיהֶם
.te à timebunt & ,formidabunt noſtrum Deum DOMINUM Ad
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִפְחָדוּ וְיִרְאוּ מִמֶּךָּ׃
prævaricationem ſuper tranſiens &,iniquitatem tollens ,tu ſicut Deus Quis
18 מִי־אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע
,ſuum naſum perpetuum in tenuit non ? ſuæ hæreditatis reſidui
לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ
.ipſe miſericordiam voluit quoniam
כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא׃

Verſio VULG. LAT.

4 Qui optimus in eis eſt, quaſi paliurus : & qui rectus, quaſi ſpina
de ſepe. Dies ſpeculationis tuæ, &
viſitatio tua venit : nunc erit
5 vaſtitas eorum. Nolite credere
amico : & nolite confidere in duce:
ab ea, quæ dormit in ſinu tuo,
6 cuſtodi clauſtra oris tui. Quia filius
contumeliam facit patri, &
filia conſurgit adverſus matrem
ſuam, nurus adverſus ſocrum ſuā:
& inimici hominis domeſtici ejus.
7 Ego autem ad Dominum aſpiciam,
expectabo Deum Salvatorem
meum : audiet me Deus meus.
8 Ne læteris, inimica mea, ſuper me,
quia cecidi : conſurgam, cùm ſedero
in tenebris, Dominus lux
9 mea eſt. Iram Domini portabo,
quoniam peccavi ei, donec cauſam
meam judicet, & faciat judicium
meum : educet me in lucem,
10 videbo juſtitiam ejus. Et
aſpiciet inimica mea, & operietur
confuſione, quæ dicit ad me
Ubi eſt Dominus Deus tuus? Oculi
mei videbunt in eam : nunc
erit in conculcationem ut lutum
11 platearum. Dies, ut ædificentur
maceriæ tuæ : in die illa longè fiet
12 lex. In die illa & uſque ad te
veniet de Aſſur, & uſque ad civitates
munitas ; & à civitatibus
munitis uſque ad flumen, & ad
mare de mari, & ad montem de
13 monte. Et terra erit in deſolationem
propter habitatores ſuos,
& propter fructum cogitationum
14 eorum. Paſce populum tuum in
virga tua, gregem hæreditatis
tuæ, habitantes ſolos in ſaltu, in
medio Carmeli : paſcentur Baſan
& Galaad juxta dies antiquos.
15 Secundùm dies egreſſionis tuæ
de terra Ægypti oſtendam ei mirabilia.
16 Videbunt gentes, & confundentur
ſuper omni fortitudine
ſua : ponent manum ſuper os, aures
17 eorum ſurdæ erunt. Lingent
pulverem ſicut ſerpentes, velut
reptilia terræ perturbabuntur in
ædibus ſuis : Dominum Deum
noſtrum formidabunt, & timebunt
18 te. Quis Deus ſimilis tuî,
qui aufers iniquitatem, & tranſis
peccatum reliquiarum hæreditatis
tuæ ? non immittet ultrà furorem
ſuum, quoniam volens miſericordiam
eſt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

4 Ὡς σὴς ἐκτρώγων, καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος
ἐν ἡμέρᾳ σκοπιᾶς. οὐαὶ οὐαὶ,
αἱ ἐκδικήσεις σου ἥκασιν, νῦν ἔσονται
5 κλαυθμοὶ αὐτῶν. Μὴ καταπιστεύετε ἐν φίλοις,
καὶ μὴ ἐλπίζετε ἐπὶ ἡγουμένοις· ἀπὸ
τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι, τοῦ ἀναθέσθαι
6 (γ) τι αὐτῇ. Διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα,
θυγάτηρ ἐπαναστήσεται ἐπὶ τὴν μητέρα
αὐτῆς, (δ) νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν
αὐτῆς, ἐχθροὶ πάντες (ε) ἀνδρὸς οἱ ἐν
7 τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν κύριον
ἐπιβλέψομαι, ὑπομενῶ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ
σωτῆρί μου, εἰσακούσεταί μου ὁ θεός μου.
8 Μὴ ἐπίχαιρέ μοι ἡ ἐχθρά μου, ὅτι πέπτωκα,
καὶ ἀναστήσομαι· διότι ἐὰν καθίσω
9 ἐν τῷ σκότει, (ζ) κύριος φωτιεῖ μοι. Ὀργὴν
κυρίου ὑποίσω, ὅτι ἥμαρτον αὐτῷ, (η) ἕως
τοῦ δικαιῶσαι αὐτὸν τὴν δίκην μου·
καὶ (θ) ποιήσει τὸ κρίμα μου, καὶ ἐξάξει
με εἰς τὸ φῶς. ὄψομαι τὴν δικαιοσύνην
10 αὐτοῦ, Καὶ ὄψεται ἡ ἐχθρά μου, καὶ περιβαλεῖται
αἰσχύνην, ἡ λέγουσα(ι), Ποῦ κύριος
ὁ θεός σου; οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπόψονται
αὐτήν, νῦν ἔσται εἰς καταπάτημα
11 ὡς πηλὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς. (κ) Ἡμέρα ἀλοιφῆς
πλίνθου, ἐξάλειψίς σου ἡ ἡμέρα
ἐκείνη, καὶ (λ) ἀποτρίψεται νόμιμά σου
12 ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Καὶ αἱ πόλεις σου ἥξουσιν
εἰς ὁμαλισμὸν, καὶ εἰς διαμερισμὸν
Ἀσσυρίων, καὶ αἱ πόλεις σου αἱ ὀχυραὶ εἰς
διαμερισμὸν ἀπὸ Τύρου ἕως τοῦ ποταμοῦ (μ),
καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ
13 (ν) ὄρους ἕως τοῦ ὄρους. Καὶ ἔσται ἡ γῆ εἰς
ἀφανισμὸν (ξ) σὺν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν,
ἀπὸ καρπῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.
14 Ποίμαινε λαόν σου ἐν ῥάβδῳ (ο) σου, πρόβατα
κληρονομίας σου, κατασκηνοῦντας καθ'
ἑαυτοὺς δρυμὸν ἐν μέσῳ τοῦ Καρμήλου, νεμήσονται
τὴν Βασανῖτιν καὶ τὴν Γαλααδῖτιν, καθὼς
15 αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος. Καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας
ἐξοδίας σου ἐξ Αἰγύπτου, ὄψεσθε θαυμαστά.
16 Ὄψονται ἔθνη καὶ καταισχυνθήσονται (π)
καὶ ἐκ πάσης τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ἐπιθήσουσι
(ρ) χεῖρας ἐπὶ τὸ στόμα αὐτῶν, τὰ ὦτα
17 αὐτῶν ἀποκωφωθήσεται, Λείξουσι χοῦν ὡς
ὄφεις σύροντες γῆν, συγχυθήσονται ἐν
συγκλεισμῷ αὐτῶν· ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ
ἡμῶν ἐκστήσονται, καὶ φοβηθήσονται ἀπὸ
18 σοῦ. Τίς θεὸς ὥσπερ σὺ, ἐξαίρων (σ) ἀνομίας,
καὶ ὑπερβαίνων ἀσεβείας τοῖς καταλοίποις
τῆς κληρονομίας αὐτοῦ; καὶ οὐ συνέσχεν
εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ, ὅτι θελητὴς
ἐλέους ἐστίν.

Quaſi tinea comedens, & ambulans 4
ſuper regulam, in die
(d) ſpeculationis. Væ (e) væ
ultiones tuæ venerunt : nunc
erunt fletus eorum. Nolite credere 5
in amicis, neque ſperetis in
ducibus. Ab ea, quæ cubat tecum,
cave (f) concredere quicquam
ei. Quia filius contumeliam 6
facit patri : filia inſurgit
adverſùs matrem ſuam : nurus
contra ſocrum ſuam : inimici
omnes viri, domeſtici ejus. Ego 7
autem in (g) Dominum intuebor;
expectabo Deum Salvatorem meum:
exaudiet me Deus meus.
Ne inſultes mihi, inimica mea : 8
quia cecidi, & reſurgam : quia
ſi ſedero in tenebris; Dominus
illuminabit me. Iram Domini 9
ſuſtinebo, quia peccavi ei : donec
ipſe juſtificet cauſam meam. Et
faciet judicium meum, & educet
me in lucem : videbo juſtitiam
ejus , Et videbit inimica 10
mea,& operietur confuſione,quæ
dicit ; Ubi eſt Dominus Deus
tuus ? Oculi mei videbunt eam:
nunc erit in conculcationem, ſicut
lutum in viis. Dies lituræ 11
lateris, deletio tua, (h) dies
illa, & (i) atteret legitima tuæ
dies illa : Et urbes tuæ venient 12
in (k) complanationem , & in
diviſionem Aſſyriorum : & civitates
tuæ munitæ in diviſionem
à (l) Tyro uſque ad flumen,
& à mari uſque ad mare,et
de monte uſque ad (m) montem:
Et erit terra in diſſipationem cum 13
habitatoribus ſuis propter fructus
adinventionum eorum. Paſce 14
populum tuum in virga tua, oves
hæreditatis tuæ, habitantes ſeorſùm
in ſaltu, in medio Carmeli:
paſcentur Baſanitin, & Galaaditin,
ſicut dies ſeculi , Et juxta 15
dies egreſſionis tuæ de Ægypto.
(n) Videte mirabilia:
Videbunt gentes, & confundentur 16
(o) & ex omni fortitudine
ſua : imponent manus ſuper os
ſuum: aures eorum ſurdæ erunt:
Lingent humum , ſicut ſerpentes, 17
quæ trahunt terram : turbabuntur
in concluſione ſua : ſuper Domino Deo noſtro formidabunt
: & timebunt à te. Quis 18
Deus , ſicut tu , auferens iniquitates,
& tranſcendens impietates
his, qui reliqui ſunt de hæreditate
tua ? Et non tenuit
(p) in teſtimonium iram ſuam:
quia cupidus miſericordiæ eſt.

MS. A. (γ) αὐτῇ τι. (δ) καὶ νύμφη (ε) οἱ ἄνδρες οἱ (ζ) ὁ κύριος (η) ἕως οὗ (θ) ἀποίσει (ι) πρός με, Ποῦ (κ) Ἡμέρας (λ) ἀπώσεται νόμιμα ἡ ἡμέρα (μ) Συρίας, (ν) τοῦ ὄρους ἕως τοῦ ὄρους, ἡμέρα ὕδατος καὶ θορύβου. Καὶ (ξ) μετὰ τῶν κατοικούντων αὐτῶν, ἐκ καρπῶν (ο) φυλήν σου, πρόβατα (π) ἐκ πάσης (ρ) χεῖρα ἐπὶ στόμα αὐτῶν, καὶ τὰ ὦτα αὐτῶν ἀποκωφωθήσονται, (σ) ἀδικίας,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 טָבָא דִבְהוֹן קְשֵׁי לְמִפַּק מִן יְדֵיהּ כַּד מִן חַרְקָא וּדְקַשִּׁיט בְּהוֹן מְסִיגַת סְנֵי בִּישׁ יוֹם
5 סִבּוּרָךְ לְטָב עִדָּן סְעוֹרַת בִּישְׁתָךְ מְטַת כְּעַן יְהֵי עִרְבּוּב לְהוֹן ׃ לָא תְהֵימְנוּן בְּרָחִים וְלָא
6 תִתְרַחֲצוּן בְּקָרִיב מֵאִתַּת קְיָמָךְ טַר מִלֵּי פוּמָךְ ׃ אֲרֵי בְרָא מְנַבֵּל אַבָּא בְּרַתָּא מְנַצְיָא עִם
7 אִמַּהּ כַּלְּתָא מְקִילָא בַּחֲמָתַהּ סָנְאוֹהִי דְגַבְרָא אֱנָשֵׁי בֵיתֵיהּ ׃ וַאֲנָא בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֲבוּעַ
8 אֶדּוּץ לֶאֱלָהָא עָבֵיד פּוּרְקָנִי יְקַבֵּל צְלוֹתִי אֱלָהִי ׃ לָא תֶחְדוּן בְּעֵיל דְּבָבוּתִי לִי דִּנְפַלִית
9 אֲקוּם אֲרֵי יָתֵיבַת כִּדְבְקַבְלָא יְיָ יְנַהַר עֲלַי ׃ אֲמַרַת יְרוּשְׁלֵם לְוָט מִן קֳדָם יְיָ קַבֵּלִית אֲרֵי
10 חֲבֵית קֳדָמוֹהִי עַד דְּיָדִין דִּינִי וְיִתְפְּרַע עוּלְבָּנִי יַפְּקִנַּנִי לִנְהוֹר אֶחֱזֵי בְּזָכְוָתֵיהּ ׃ וְתֶחֱזֵי
בְּעֵיל דְּבָבוּתִי וְתַחֲפִינַהּ בַּהֲתָא דַהֲוַת אָמְרָה לִי אָן דְּאִתְפְּרַקְתְּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ
11 עֵינַי יֶחֱזְיָן בְּמַפַּלְתְּהוֹן כְּעַן תְּהֵי לְדִישׁ כְּטִין שׁוּקִין ׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְבְּנַן כְּנִשְׁתָּא
12 דְיִשְׂרָאֵל בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְבַּטְּלָן גְּזֵירַת עַמְמַיָּא ׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְכַּנְּשׁוּן גָּלְוָתָא דְמִן
אֲתוּר וְקִרְוֵי תוּקְפָּא וּדְמִן חוּרְמִינֵי רַבְּתָא וְקִרְוֵי צִיְּרָא וְעַד פְּרָת וְיַמָּא מַעַרְבָאָה וְטוּרֵי
13 14 טוּרָא ׃ וּתְהֵי אַרְעָא לְצָדוּ עַל יָתְבַהָא מִפֵּירֵי עוֹבָדֵיהוֹן ׃ פַּרְנֵס עַמָּךְ בְּמֵימְרָךְ עַמָּא
דְאַחְסַנְתָּךְ בְּעָלְמָא דְהוּא עֲתִיד לְאִתְחַדָּתָא יִשְׁרוֹן בִּלְחוֹדֵיהוֹן דַּהֲווֹ צְדָן בְּחוּרְשָׁא
15 יִתִּיתְבוּן בְּכַרְמְלָא וְיִתְפַּרְנְסוּן בְּאַרְעָא מַתְנָן וְגִלְעָד כְּיוֹמֵי עָלְמִין ׃ כְּיוֹמֵי מִפַּקְהוֹן מֵאַרְעָא
16 דְמִצְרַיִם אַחְזֵינוּן פְּרִישָׁן ׃ יֶחֱזוּן עַמְמַיָּא וְיִבְהֲתוּן מִכָּל גְּבוּרְתְּהוֹן יְשַׁוּוֹן יְדֵיהוֹן עַל
17 פּוּמְהוֹן וְאוּדְנֵיהוֹן יִתְחָרְשָׁן ׃ יִשְׁתַּטְּחוּן עַל אַפֵּיהוֹן עַל אַרְעָא כְּחִוְיָא כִּזְחֲלֵי עַפְרָא יִזּוּעוּן
18 מִבִּרְנְיָתֵיהוֹן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהַנָא יִתְבָּרוּן וְיִדְחֲלוּן מִן קֳדָמָךְ ׃ לֵית בַּר מִנָּךְ אַתְּ הוּא
אֱלָהָא שָׁבֵיק לְעָוָין וּמַעְבַּר עַל חוֹבִין לִשְׁאָרָא דְאַחְסַנְתֵּיהּ לָא מוֹרִיךְ לְעָלְמִין רוּגְזֵיהּ
אֲרֵי רָעֵי לְאֵיטָבָא הוּא ׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Bonus qui inter eos eſt, durus eſt, ita ut exeat de manu ejus ſicut de ſpina, & 4
qui verax eſt in eis de ſepe ſpinoſa : dies mala, in qua bonũ expectabas, tempus
viſitationis malitiæ tuæ pervenit, nunc erit perplexitas eorũ. Ne credatis 5
vos amico, nec confidatis in propinquo, ab uxore fœderis tui obſerva verba
oris tui. Quia filius vilipendit patrem, filia litigat cum matre ſua, nurus op- 6
probriis afficit ſocrũ ſuã, & inimici cujuſvis domeſtici ejᵒ ſunt. Ego autem 7
in verbo Dñi exultabo, lætabor in Deo qui adimplet ſalutem meam: ſuſcipiet
orationẽ meã Deus meus. Ne læteris inimica mea ſup me, ꝙ ceciderim, con- 8
ſurgam: cùm ſedero quaſi in tenebris, Dñs illuminabit me. Dixit Jeruſalẽ: 9
Maledictionem ſuſcepi à facie Dñi, ſiquidẽ peccavi coram eo, donec judicet
judiciũ meum, & injuriã meam ulciſcatur : tunc educet me in lucẽ & conſpiciam
juſtitiam ejus. Videbit autem inimica mea & operiet eam con- 10
fuſio, quæ mihi dicebat: Ubi es quæ redempta es verbo Dñi Dei tui? oculi
mei ruinã *eorum* conſpicient, nunc erit in conculcationẽ ſicut lutũ platearũ.
Tunc temporis *ædificabuntur* cœtᵒ Iſrael, in tempore illo irrita fient decre- 11
ta gentiũ. Illo tempore congregabuntur tranſmigrationes ex Aſſur & civita- 12
tibus fortitudinis, ab Armenia etiam grandi, & civitatibus munitis, & uſq;
ad Euphratem & mare Occidentale & montana montis. Eritq; terra in deſo- 13
lationẽ propter habitatores ejus ob fructus operum ſuorum. Paſce populum 14
tuum verbo tuo, populum hæreditatis tuæ, in ſeculo quod innovandum eſt,
habitabunt ſoli qui erant deſerti *in* ſylva, & habitabunt in Carmelo, &
paſcentur in terra Baſan & Galaad, juxta dies priſtinos. Juxta diem quo egreſſi 15
ſunt de terra Ægypti, oſtendã eis res mirandas. Videbunt populi & pudefi- 16
ent ab omni fortitudine ſua : ponent manus ſuas ſuper os ſuum, aures eorum
obſurdeſcent. Diſtendentur in faciẽ ſuam in terra ſicut ſerpens, velut qui re- 17
punt in terra, commovebuntur de ædibᵒ ſuis, à conſpectu Dñi Dei noſtri conterentur,
ac timebunt à facie tua. Nullus eſt præter te, tu es Deus ignoſcens 18
iniquitatibus, et miſſa faciens ſcelera reliquiarum hæreditatis ejus : non retinet
in æternum furorem ſuum, placet enim ei beneficia conferre.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 *ܘܐܣܠܝܘ ܛܒܬܗܘܢ. ܐܝܟ ܐܘܪܥܬܐ ܕܐܟܠܗ ܣܣܐ. ܝܘܡܐ ܕܕܘܩܝܟ ܘܕܦܘܪܥܢܟ ܐܬܐ.
5 ܗܫܐ ܢܗܘܐ ܐܒܠܗܘܢ. *ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ ܒܪ̈ܚܡܝܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܬܬܟܠܘܢ ܥܠ ܩܪ̈ܝܒܝܟܘܢ.
6 ܘܡܢ ܐܢܬܬܟ ܕܫܟܒܐ ܒܥܘܒܟ ܛܪ ܬܪ̈ܥܝ ܦܘܡܟ. *ܡܛܠ ܕܒܪܐ ܡܨܥܪ ܠܐܒܘܗܝ. ܘܒܪܬܐ ܩܝܡܐ ܥܠ ܐܡܗ
7 ܘܟܠܬܐ ܥܠ ܚܡܬܗ. ܘܒܥܠܕܒ̈ܒܘܗܝ ܕܓܒܪܐ ܒܢܝ̈ ܒܝܬܗ. *ܐܢܐ ܕܝܢ
8 ܠܡܪܝܐ ܐܚܘܪ. ܘܐܣܟܐ ܠܐܠܗܐ ܦܪܘܩܝ. ܘܢܫܡܥܢܝ ܐܠܗܝ. *ܠܐ ܬܚܕܝܢ ܒܝ
ܒܥܠܕܒܒܬܝ. ܕܢܦܠܬ ܐܦ ܩܡܬ ܐܢܐ. ܘܐܢ ܝܬܒ ܒܚܫܘܟܐ. ܡܪܝܐ ܢܢܗܪ ܠܝ.
9 *ܡܚܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܣܝܒܪ. ܕܚܛܝܬ ܠܗ. ܥܕܡܐ ܕܢܕܘܢ ܕܝܢܝ ܘܢܬܒܥ ܢܩܡܬܝ.
10 ܘܢܦܩܢܝ ܠܢܘܗܪܐ. ܘܐܚܙܐ ܙܕܝܩܘܬܗ. *ܘܬܚܙܐ ܒܥܠܕܒܒܬܝ. ܘܬܟܣܝܗ ܒܗܬܬܐ.
ܕܐܡܪܐ ܗܘܬ ܠܝ ܐܝܟܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܝ. ܥܝ̈ܢܝ ܚܕܝ̈ܢ ܚܙܝܢ ܠܗ. ܗܫܐ ܬܗܘܐ ܠܕܝܫܐ
11 ܐܝܟ ܛܝܢܐ ܕܫܘ̈ܩܐ. *ܝܘܡܐ ܕܠܡܒܢܐ ܣܝܓܝܟܝ. ܝܘܡܐ ܗܘ ܕܬܬܪܝܡܝܢ.
12 *ܝܘܡܐ ܗܘ ܕܢܐܬܐ ܙܒܢܟ ܕܢܦܢܐ. ܡܢ ܐܬܘܪ. ܘܡܢ ܩܘܪ̈ܝܐ ܚܣܝܢܬܐ. ܘܡܢ ܨܘܪ ܘܥܕܡܐ
13 ܠܢܗܪܐ. ܘܡܢ ܝܡܐ ܘܥܕܡܐ ܠܝܡܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܛܘܪܐ ܕܗܘܪ. *ܘܬܗܘܐ ܐܪܥܐ ܠܚܒܠܐ
14 ܥܠ ܥܡܘܪ̈ܝܗ. ܡܛܠ ܦܐܪ̈ܐ ܕܥܒܕ̈ܝܗܘܢ. *ܪܥܝ ܥܡܟ ܒܫܒܛܟ. ܥܢܐ ܕܝܪܬܘܬܟ
ܢܥܡܪܘܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܐܝܟ ܥܢܐ ܒܓܘ ܟܪܡܠܐ. ܢܪܥܘܢ ܒܡܬܢܝܢ ܘܒܓܠܥܕ. ܐܝܟ
15 ܝܘ̈ܡܬܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. *ܘܐܝܟ ܝܘܡܐ ܕܢܦܩܘ ܒܗ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܐܚܘܐ ܐܢܘܢ
16 ܬܕܡܪ̈ܬܐ. *ܘܢܚܙܘܢ ܥܡ̈ܡܐ. ܘܢܒܗܬܘܢ ܡܢ ܟܠܗ ܥܘܫܢܗܘܢ. ܘܢܣܝܡܘܢ
17 ܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ܥܠ ܦܘܡܗܘܢ. ܘܐܕ̈ܢܝܗܘܢ ܢܬܚܪܫܢ. *ܘܢܠܚܟܘܢ ܥܦܪܐ ܐܝܟ ܚܘܝܐ.
ܘܐܝܟ ܪܚܫܐ ܕܐܪܥܐ. ܢܙܘܥܘܢ ܡܢ ܚܘܪ̈ܝܗܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܢܙܘܥܘܢ.
18 ܘܢܕܚܠܘܢ. *ܠܝܬ ܐܠܗܐ ܐܟܘܬܟ. ܕܫܒܩ ܥܘܠܐ ܘܡܥܒܪ ܚܛܝܬܐ ܠܫܪܟܐ ܕܝܪܬܘܬܗ.
ܘܠܐ ܐܚܝܕ ܐܢܬ ܪܘܓܙܐ ܠܥܠܡ. ܡܛܠ ܕܨܒܝܢܟ ܒܛܝܒܘܬܐ.

Denique abominati ſunt probitatẽ ſuam tan- 4
quam pannum tineã corroſum. Dies ſpeculatorum
tuorum *vaticinio prænuntiatus*, & ſalutis
tuæ, jam venit : mox erunt funera eorum.
Ne creditote amicis veſtris, & propinquis 5
veſtris ne fiditote; & ab uxore tua caveto verba
oris tui. Nam filius conviciatur patri ſuo, 6
filia inſurgit contra matrem ſuam, & nurus
contra ſocrum ſuam : demum inimici hominis,
ſunt domeſtici ejus. Ego quidem Do- 7
minum ſpectabo, & præſtolabor Deum Servatorem
meum, & exaudiet me Deus meus.
Ne læteris de me inimica mea : ſi cecidi, ad- 8
huc reſurgam : ſi in tenebris ſedeo, Dominus
mihi lucem præbebit. Plagam Domini to- 9
lerabo, quia peccavi in eum : donec cauſam
meam agat, & ſumat ultionem meam, producátque
me in lucem, & videam juſtitiam
ejus. Videbit inimica mea, & obruet eam 10
pudor: dicebat enim mihi, Ubi eſt Deus tuus?
oculi mihi *læti* videbunt eam, jam exponetur
conculcationi tanquam lutum platearum.
Dies eſt reficiendi macerias tuas: dies eſt quo 11
extollaris : Dies eſt quo tempus tuum veniat 12
redeundi ab Aſſyria & ab urbibus munitis, à
Tyro ad flumen uſque, & à mari uſque ad
mare,& uſque ad montem Hor : Cùm ver- 13
ſa fuerit terra illa in corruptionem habitatoribus
ſuis, propter fructus actionum ſuarum.
Paſce populum tuum & oves hæreditatis tuæ 14
virgâ tuâ : habitent ſoli tanquam oves in medio
Charmeli : paſcantur in Mathnin & in
Gelaade, ut priſcis diebus, Et ut eã die quã 15
egreſſi ſunt è terra Ægypti. Oſtendam illis
miracula ; Quæ cùm aſpexerint gentes, ob- 16
ſtupeſcent cum tota fortitudine ſua, imponent
manus ſuas ori ſuo, & aures earum obſurdeſcent :
Pulverem ceu ſerpens lingent , & 17
more *inſectorum* ſub terra latentium ſuccenſebunt
è cuniculis ſuis, & à Domino Deo noſtro
contremiſcent ac formidabunt. Non eſt 18
O Deus tibi ſimilis, qui condonas iniquitatem
& transfers peccatum reliquiarum hæreditatis
tuæ, neque retines iram in perpetuum ;
quia benignitate delectaris.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فارذل خيارهم مثل سوس يأكل * وبعضي يقادون في يوم الظلمة * ويل ويل * انتقامك قد
5 حضر * الآن يكون بكاؤهم * لا تؤمنوا بالاصدقاء * ولا تتكلوا على المقدمين * تحفظ من
6 امرأتك ان لا تظهر لها شيئا * من اجل ان الابن يهين الاب * البنت تقوم على امها * العروس
7 على حماتها * الاعداء هم جميع الرجال الذين في بيته * وانا انظر الى الرب * واتوقع الاله
8 مخلصي * يسمعني الهي * لا تشمتي بي يا عدوتي لاني سقطت * واقوم من اجل اني ان
9 اجلس في الظلمة الرب ينير لي * احتمل غضب الرب لاني اخطات اليه * الى ان يبرر
10 قضيتي * ويصنع حكمي * ويخرجني الى النور * انظر عدله * وترى عدوتي *
وتلبس الخزي * القائلة لي اين الرب الهك * عيناي تنظر انها الان تكون للدوس
11 12 كالطين في الطرق * يوم تكلسين اللبن * ذلك اليوم تحوك * ويعود ذلك اليوم
ناموسا * ويأتون مدنك للتمهيد وحصة الموصليين * ومدنك الحصينة للحصة * من
13 صور الى النهر * ومن البحر الى البحر * ومن الجبل الى جبل سوريا * يوم ماء وهيج *
14 ويصير الارض للفساد مع سكانها من ثمرات اعمالهم * ارع شعبك بعصي * قبيلتك
خراف ميراثك يسكنون وحدهم في الغاب * في وسط الكرمل يرعون البيسانية والجلعادية
15 16 كايام الدهر * وكايام خروجك من مصر تعاينون العجايب * يرون الامم ويخزون من كل
17 قوتهم * يضعون الايدي على فمهم * تطرش اذانهم * يلحسون التراب مثل الحية يسكبون
18 على الارض * يختلطون في اقفالهم * بالرب الهنا يبهتون * ويخافون منك * من اله مثلك *
الرافع المظالم * والمتجاوز عن المظالم ببقايا ميراثه * ولم يمسك غضبه للشهادة * لانه
مريد الرحمة هو *

Ideò execror bona eorum ut tineam devo- 4
rantem, & regulariter euntem in die tenebrarum.
Væ, væ; ultio tua jam inſtat,
jam erit fletus eorum. Ne credatis ami- 5
cis, & ne fidatis ducibus : cave ab uxore
tua, ne quid aperias illi. Nam filius con- 6
temnit patrem, filia inſurgit in matrem
ſuam, ſponſa in ſocrum ſuam : inimici
ſunt omnes ii viri qui in domo
ſunt. Ego verò Dominum intuebor, 7
& expectabo Deum Salvatorem meum,
exaudiet me Deus meus. Ne inſultes 8
mihi O inimica mea quòd ceciderim:
reſurgam equidem, quia licèt ſedeam
in tenebris, Dominus mihi lucem ad-
movebit. Iram Domini ſuſtinebo, quia 9
peccavi in eum, donec juſtificet cau-
ſam meam, faciatque judicium meum,
& educat me ad lucem : videbo
tandem juſtitiam ejus. Inimica verò 10
mea videbit, & induetur pudore, quæ
mihi dicit, Ubi eſt Dominus Deus
tuus? oculi mei videbunt quòd ipſa
jamjam futura eſt conculcationi tan-
quam lutum in viis. Quo die late- 11
res calce linies, eodem die te delebunt:
Et vetetur dies ille in legem: venient- 12
que urbes tuæ in complanationem & in
ſortem Aſſyriorum, & urbes tuæ muni-
tæ in partitionem, à Tyro ad flumen uſq;,
à mari ad mare, & à monte ad montem
Syriæ. Dies aquæ erit ille et furentis im- 13
petûs: abibitq; terra in corruptionem cum
incolis ſuis, propter fructus operũ ſuorũ.
Paſce populum tuum virgâ; familia tua, 14
oves hæreditatis tuæ, ſeorſim habitabunt
in ſylvis, in medio Charmeli depaſcent Bai-
ſaniin & Galaadiin, ut diebus æternis.
Et ut diebus egreſſûs tui ex Ægypto, vide- 15
bitis miracula. Videbunt gentes, et pudebit 16
eas totius potentiæ ſuæ : manus imponent
ori ſuo, ſurdeſcent aures earum : Pulve- 17
rem lingent ut ſerpens, trahentur ſuper
terram, cõmiſcebuntur in concluſione ſua:
per Dominum Deum noſtrum obſtupeſcent,
teq; formidabunt. Quis deus par tibi eſt, 18
auferens iniquitates, et prætereuns impie-
tates in reliquiis hæreditatis ſuæ, ne-
que retinens iram ſuam in teſtimoni-
um ? Ipſe enim amans eſt miſeri-
cordiæ,

נחום : א

proiicies & : nostras iniquitates subjiciet ,nostri miserebitur Revertetur
19 יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ
;Jahacob veritatem Dabis .eorum peccata omnia maris profunda in
20 בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל־חַטֹּאותָם׃ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב
diebus à nostris patribus jurâsti quam ,Abraham misericordiam
חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי
.quondam
קֶדֶם׃

Versio VULG. LAT.

19 Revertetur, & miserebitur nostrî: deponet iniquitates nostras, & projiciet in profundum maris omnia peccata nostra. 20 Dabis veritatem Jacob, misericordiam Abraham: quæ jurâsti patribꝰ nostris à diebus antiquis.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. cum Tranſl. LAT.

19 (τ)Ἐπιστρέψει, καὶ οἰκτειρήσει ἡμᾶς, (υ) καταδύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν, καὶ (φ) ἀποῤῥιφήσονται εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, πάσας τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. 20 Δώσει εἰς ἀλήθειαν τῷ Ἰακὼβ, (χ)ἔλεον τῷ Ἀβραὰμ, καθότι ὤμοσας τοῖς πατράσιν ἡμῶν, κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν. ΜΙΧΑΙ'ΑΣ Γ'.

Revertetur, & miserebitur nostrî: demerget peccata nostra: & projicientur in profunda maris, omnia peccata nostra. 20 *Dabit in veritatem Jacob, misericordiam Abraham: ſicut jurâsti patribus nostris juxta dies priores.* MIXAI'AΣ Γ'.

MS. A. (τ)Αὐτὸς ἐπιστρέψει, (υ)καὶ καταδύσει (φ) ἀποῤῥίψει (χ)ἔλεος

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 יְתוּב מֵימְרֵיהּ לְרַחֲמָא עֲלָנָא וְיִכְבּוֹשׁ עַל חוֹבָנָא בְּרַחֲמְתֵיהּ וְיִרְמֵי לְעוּמְקֵי יַמָּא כָּל
חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל׃ 20 תִּתֵּן קוּשְׁטֵיהּ דְּיַעֲקֹב לִבְנוֹהִי כְּמָא דְקַיֶּמְתָּא לֵיהּ בְּבֵיתאֵל טַבְוַת
אַבְרָהָם לְזַרְעֵיהּ בַּתְרוֹהִי כְּמָא דְקַיֶּמְתָּא לֵיהּ בֵּין בִּתְרַיָּא תִּדְכַּר לָנָא עֲקֵידַת יִצְחָק
דְּאִתְעֲקַד עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא קֳדָמָךְ תַּעֲבֵיד עִמָּנָא טַבְוָן דְּקַיֶּמְתָּא לַאֲבָהָתָנָא מִיּוֹמֵי קֶדֶם׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

19 Revertetur verbũ ejꝰ ut misereatur nostri: subjiciet iniquitates nostras suæ misericordiæ, projicietq; in profundũ maris universa Iſraelis peccata. 20 Dabis veritatem Jacobi filiis ejꝰ quemadmodum juramento pollicitꝰ es ei in Bethel, misericordiã Abrahæ, semini ejꝰ post eũ, ſicut jurâsti ei inter divisiones: memor eris in nostri gratiã alligationis Iſaac qui alligatꝰ est sup altare corã te: facies tandẽ nobiſcũ bona *quæ* à diebus priſcis patribꝰ nostris jurejurãdo promisisti.

נחום : א
CAP. I. א

,zelotes Deus .Elchosei Nachum visionis Liber .Nineveh Onus
1 2 מַשָּׂא נִינְוֵה סֵפֶר חֲזוֹן נַחוּם הָאֶלְקֹשִׁי׃ אֵל קַנּוֹא
Dominus ulciſcens ,iræ compos & ,Dominus ulciſcens ,Dñs ulciſcens &
וְנֹקֵם יְהוָה נֹקֵם יְהוָה וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְהוָה
,nimium longus Dominus .suis inimicis ipſe reſervans & ,suis hostibus
3 לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאֹיְבָיו׃ יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם
tempestate in Domini : mundabit non mundando & ,virtute magnus &
וּגְדָל־כֹּחַ וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה יְהוָה בְּסוּפָה
,mare in Increpans .ejus pedum pulvis nubes & ;ejus via turbine in &
4 וּבִשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו׃ גּוֹעֵר בַּיָּם
Basan est infirmatus : fecit exiccare flumina omnia & ,illud exiccavit &
וַיַּבְּשֵׁהוּ וְכָל־הַנְּהָרוֹת הֶחֱרִיב אֻמְלַל בָּשָׁן
,eo ab tremuerunt Montes .est infirmatus Lebanon flos & , Carmel &
5 וְכַרְמֶל וּפֶרַח לְבָנוֹן אֻמְלָל׃ הָרִים רָעֲשׁוּ מִמֶּנּוּ
omnes & orbis & ;ejus faciebus à terra conflagravit & ,liquefacti sunt colles &
וְהַגְּבָעוֹת הִתְמֹגָגוּ וַתִּשָּׂא הָאָרֶץ מִפָּנָיו וְתֵבֵל וְכָל־
stabit quis & ,stabit quis ejus indignationis facies Ad .eo in habitantes
6 יֹשְׁבֵי בָהּ׃ לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמוֹד וּמִי יָקוּם
sunt confractæ petræ & ,ignis ſicut est effuſa ejus Ira ? ejus naſi ira in
בַּחֲרוֹן אַפּוֹ חֲמָתוֹ נִתְּכָה כָאֵשׁ וְהַצֻּרִים נִתְּצוּ
ſperantes ſciens & : angustiæ die in robur ad ,Dominus Bonus .eo ab
7 מִמֶּנּוּ׃ טוֹב יְהוָה לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיֹדֵעַ חֹסֵי
: ejus loci faciet consummationem tranſeunte inundatione in Et .eo in
8 בוֹ׃ וּבְשֶׁטֶף עֹבֵר כָּלָה יַעֲשֶׂה מְקוֹמָהּ
? Dominum ad cogitabitis Quid .tenebroſitas perſequetur ejus inimicos &
9 וְאֹיְבָיו יְרַדֶּף־חֹשֶׁךְ׃ מַה־תְּחַשְּׁבוּן אֶל־יְהוָה
Quia .angustia bis conſurget non ,faciens ipſe consummationem
10 כָּלָה הוּא עֹשֶׂה לֹא־תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה׃ כִּי
,sunt comedi ,potores compotare ſecundum & ,complexas ſpinas ad uſque
עַד־סִירִים סְבֻכִים וּכְסָבְאָם סְבוּאִים אֻכְּלוּ
Dominum ſuper cogitans est egreſſus te Ex .plena ariditate ſtipula ſicut
11 כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא׃ מִמֵּךְ יָצָא חֹשֵׁב עַל־יְהוָה
? perfecti num ,Dominus dixit Sic .Belijahal conſulens ,malum
12 רָעָה יֹעֵץ בְּלִיָּעַל׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־שְׁלֵמִים
non ,te afflixi Et .tranſibit & ,excindentur certè & ,multi certè &
וְכֵן רַבִּים וְכֵן נָגֹזּוּ וְעָבָר וְעִנִּתִךְ לֹא
tua vincula & ,te deſuper ejus jugum conteram nunc Et .ultrà te affligam
13 אֲעַנֵּךְ עוֹד׃ וְעַתָּה אֶשְׁבֹּר מֹטֵהוּ מֵעָלָיִךְ וּמוֹסְרֹתַיִךְ
tuo nomine de ſeminabitur non ,Domine te ſuper præcipiet Et .dirumpam
14 אֲנַתֵּק׃ וְצִוָּה עָלֶיךָ יְהוָה לֹא־יִזָּרַע מִשִּׁמְךָ
conflatile & ,ſculptile faciam ſuccidere tui Dei domo De .amplius
עוֹד מִבֵּית אֱלֹהֶיךָ אַכְרִית פֶּסֶל וּמַסֵּכָה
.fuisti deſpectus quia ,tuum ſepulchrum ponam
אָשִׂים קִבְרֶךָ כִּי קַלּוֹתָ׃

Verſio VULG. LAT.
PROPHETIA
NAHUM.
CAP. I.

1 ONꝰ Ninive: Liber viſionis Na-2 hum Elceſæi. Deus æmulator, & ulciſcens Dñs: ulciſcens Dñs, & habens furorem: ulciſcens Dñs in hostes ſuos, & iraſcens ipſe inimi-3 cis ſuis. Dñs patiens, et magnꝰ fortitudine, & mundans non faciet innocentẽ. Dñs in tempestate & turbine viæ ejꝰ, & nebulæ pulvis 4 pedũ ejus. Increpans mare, & exiccans illud: & omnia flumina ad deſertum deducens. Infirmatus est Baſan, & Carmelus: & flos Libani 5 elanguit. Montes commoti ſunt ab eo, & colles deſolati ſunt: & contremuit terra à facie ejꝰ, & orbis, 6 & omnes habitantes in eo. Ante faciẽ indignationis ejꝰ quis ſtabit? & quis reſiſtet in ira furoris ejꝰ? indignatio ejꝰ effuſa est ut ignis: 7 & petræ diſſolutæ ſunt ab eo. Bonus Dñs, & confortans in die tribulationis: & ſciens ſperantes in 8 ſe. Et in diluvio prætereunte, consummationẽ faciet loci ejꝰ: & inimicos ejus perſequentur tenebræ. 9 Quid cogitatis contra Dñm? consummationẽ ipſe faciet: non con-10 ſurget duplex tribulatio. Quia ſicut ſpinæ ſe invicẽ complectuntur, ſic convivĩũ eorũ pariter potantiũ: conſumentur quaſi ſtipula 11 ariditate plena. Ex te exibit cogitans contra Dominũ malitiam: mente pertractans prævaricatio-12 nem. Hæc dicit Dñs; Si pfecti fuerint, & ita plures; ſic quoque attondentur, & ptranſibit: afflixi te, 13 & non affligã te ultrà. Et nunc conteram virgã ejꝰ de dorſo tuo, 14 & vincula tua diſrumpam. Et præcipiet ſuper te Dñs, non ſeminabitur ex nomine tuo ampliús: de domo Dei tui interficiam ſculptile, & conflatile, ponam ſepulchrum tuum, quia inhonoratus es.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΝΑΟΥ'Μ Ζ'.
ΚΕΦ'. α'.

1 ΛΗμμα Νινευὴ, βιβλίον ὁράσεως Ναοὺμ 2 τοῦ Ἐλκεσαίου. Θεὸς ζηλωτὴς, καὶ ἐκδικῶν (*) κύριος, ἐκδικῶν κύριος μετὰ θυμοῦ, ἐκδικῶν κύριος τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ, καὶ ἐξαίρων 3 αὐτὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Κύριος μακρόθυμος, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ (α) ἀθῷον οὐκ ἀθωώσει κύριος· ἐν συντελείᾳ, καὶ ἐν (β) συσσεισμῷ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ νεφέλαι κονιορτὸς 4 ποδῶν αὐτοῦ. Ἀπειλῶν θαλάσσῃ, καὶ ξηραίνων αὐτὴν, καὶ πάντας τοὺς ποταμοὺς ἐξερημῶν. ὠλιγώθη ἡ Βασανῖτις, καὶ ὁ Κάρμηλος, 5 καὶ τὰ ἐξανθοῦντα τοῦ Λιβάνου ἐξέλιπε. Τὰ ὄρη ἐσείσθησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ βουνοὶ ἐσαλεύθησαν· καὶ ἀνεστάλη ἡ γῆ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, ἡ σύμπασα καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες 6 ἐν αὐτῇ. Ἀπὸ προσώπου ὀργῆς αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; καὶ τίς ἀντιστήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; ὁ θυμὸς αὐτοῦ τήκει ἀρχὰς, καὶ αἱ 7 πέτραι διεθρύβησαν ἀπ' αὐτοῦ. Χρηστὸς κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ γινώσκων τοὺς εὐλαβουμένους αὐτόν. 8 Καὶ ἐν κατακλυσμῷ πορείας συντέλειαν ποιήσεται, τοὺς ἐπεγειρομένους καὶ τοὺς ἐχθροὺς 9 αὐτοῦ διώξεται σκότος. Τί λογίζεσθε ἐπὶ τὸν κύριον; συντέλειαν αὐτὸς ποιήσεται, οὐκ ἐκ-10 δικήσει δὶς ἐπιτοαυτὸ ἐν θλίψει. Ὅτι ἕως θεμελίου (γ) αὐτοῦ χερσωθήσεται· καὶ ὡς σμίλαξ περιπλεκομένη βρωθήσεται, καὶ ὡς καλάμη ξηρασίας μεστή. 11 Ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρὰ, (δ) βουλευόμενος 12 ἐναντία. Τάδε λέγει κύριος κατάρχων ὑδάτων πολλῶν, Καὶ οὕτως διασταλήσονται, καὶ ἡ 13 ἀκοή σου οὐκ ἐνακουσθήσεται ἔτι. Καὶ νῦν συντρίψω τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ τοὺς (ε) δε-14 σμοὺς διαῤῥήξω. Καὶ ἐντελεῖται (ζ) περὶ σοῦ κύριος, οὐ σπαρήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματός σου ἔτι. (η) ἐξ οἴκου θεοῦ σου ἐξολοθρεύσω τὰ γλυπτὰ, καὶ χωνευτὰ, θήσομαι ταφήν σου, ὅτι ταχεῖς.

NAUM.
CAP. I.

1 *ASSUMPTIO (a) Nineue, libri viſionis Naum Elceſæi.* 2 *Deus æmulator, & ulciſcens Dominus, ulciſcens Dominus cum furore, ulciſcens Dominus adverſarios ſuos, & tollens ipſe inimicos ſuos.* 3 *Dominus longanimis, & magna fortitudo ejus: & (b) innocentem non faciet innocentem. Dominus in conſummatione, & in commotione via ejus, & nubes, pulvis pedum ejus:* 4 *Increpans mare, & exiccans illud, & omnia flumina ad deſertum perducens. Imminuta eſt Baſanitis, & Carmelus, & quæ florebant Libani, defecerunt.* 5 *Montes commoti ſunt ab eo, & colles concuſſi ſunt: & (c) contracta eſt terra à facie ejus; univerſa, & omnes, qui habitant in ea.* 6 *A facie iræ ejus quis ſuſtinebit? & quis reſiſtet in ira furoris ejus? Furor ejus (d) conſumit principatus: & petræ contritæ ſunt ab eo.* 7 *Suavis Dominꝰ expectantibus eũ in die tribulationis, & cognoſcens timentes ſe.* 8 *Et in diluvio (e) tranſeunte conſummationem faciet: (f) conſurgentes, & inimicos ejus perſequentur tenebræ.* 9 *Quid cogitatis contra Dominũ? Conſummationem ipſe faciet: (g) non vindicabit bis in idipſum in tribulatione.* 10 *Quia uſq; ad fundamentũ ſuum redigetur in vepres, & quaſi volvola circundata comedetur, & quaſi ſtipula ariditate plena.* 11 *Ex te exibit cogitatio contra Dominũ pſſima, cogitans contraria.* 12 *Hæc dicit Dominus imperans aquis multis; Et ſic dividentur: & auditus tuus non audietur ampliꝰ.* 13 *Et nunc conteram virgam ejus à te, & vincula diſrumpam:* 14 *Et præcipiet de te Dominus: non ſeminabitur ex nomine tuo ampliús: de domo Dei tui diſperdam ſculptilia, & conflatilia; ponam ſepulchrum tuum; (h) quia veloces.*

MS. A. ΝΑΟΥ'Μ Ζ'. (*)κύριος μετὰ (α) ἀθῷον οὐκ ἀθωώσει (β) συσσεισμῷ (γ) αὐτῆς χερσωθήσονται (δ) λογιζόμενος ποιήσει ἐναντία. (ε) δεσμούς σου (ζ) ὑπὲρ (η) καὶ ἐξ οἴκου θεοῦ σου ἐξολεθρεύσω τὰ γλυπτά σου, καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 מִטַּל כָּס דְּלוֹט לְאַשְׁקָאָה יָת נִינְוֵה מִלְקַדְמִין אִתְנַבִּי עֲלָהּ יוֹנָה בַּר אֲמִתַּי נְבִיָּא דְּמִגַּת
חֵפֶר וְתָבַת מֵחוֹבְהָא וְכַד אוֹסִיפַת לְמֶחְטֵי תָּב וְאִתְנַבִּי עֲלָהּ נַחוּם מִבֵּית קוֹשִׁי כְּמָא
2 דִּכְתִיב בְּסִפְרָא הָדֵין׃ אֱלָהָא דַּיָּן וּפָרְעָן יְיָ מִתְפְּרַע יְיָ וְסַנִּי חֵילָא קֳדָמוֹהִי עָתִיד יְיָ
3 לְאִתְפְּרָעָא מִסַּנְאֵי עַמֵּיהּ וּבִרְגַז חֲסִין מִבַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃ יְיָ מַרְחִיק רְגַז וְסַנִּי חֵילָא קֳדָמוֹהִי
עָתִיד יְיָ לְאִתְפְּרָעָא וְסָלַח לִדְתָיְבִין לְאוֹרַיְתָא וּלְדְלָא תָיְבִין לָא מְזַכֵּי יְיָ בְּעַלְעוֹלָא וּבְרוּחַ
4 מִדְבַּר וַעֲנַן אֲמִטְתָא כְּבַשׁ קֳדָמוֹהִי׃ דִּנְזִיף בְּיַמָּא וּמְיַבֵּשׁ לֵיהּ וְכָל נַהֲרָוָתָא מַחְרִיב צָדֵי
5 מַתְנָן וְכַרְמְלָא וְאִילָנֵי לִבְנָן נְתַרוּ׃ טוּרַיָּא זָעוּ מִן קֳדָמוֹהִי וְרָמָתָא אִתְפַּרְקָא וְהִרְהוּבַת
6 אַרְעָא מִן קֳדָמוֹהִי וְתֵבֵל וְכָל דְּיָתְבִין בַּהּ׃ כַּד אִתְגְּלֵי בְּרַחֲמְתָא לְמִתַּן אוֹרַיְתָא לְעַמֵּיהּ
כֵּן זָע עָלְמָא מִן קֳדָמוֹהִי בְּכֵן כַּד אִתְגְּלֵי בִרְגַז לְאִתְפְּרָעָא מִסַּנְאֵי עַמֵּיהּ קֳדָם פּוּרְעָנוּתֵיהּ
מַן יְקוּם וּמַן יְסוֹבַר בְּאַבְאָשׁוּת רוּגְזֵיהּ רוּגְזֵיהּ כְּאֶשָּׁתָא מִמְּסֵי וְטִינָרַיָּא אִתְפַּרְקָן מִן
7 קֳדָמוֹהִי׃ טָב יְיָ לְיִשְׂרָאֵל לְאִסְתַּמָּכָא עֲלוֹהִי בְּעִדַּן עָקָא וּגְלֵי קֳדָמוֹהִי דְּרָחִיצִין עַל
8 מֵימְרֵיהּ׃ וּבִרְגַז חֲסִין וּבְחֵמָא תַּקִּיפָא גְמִירָא יַעֲבֵיד עִם עַמְמַיָּא דְקָמוּ וְאַחְרִיבוּ יָת בֵּית
9 מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּבַעֲלֵי דְבָבוֹהִי יִמְסַר לְגֵיהִנָּם׃ עַמְמַיָּא דְבָזוּ יָת יִשְׂרָאֵל מָא אַתּוּן חָשְׁבִין
קֳדָם יְיָ גְמִירָא הִיא עָתִיד לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן לָא תִתְקַיַּם עֲלֵיכוֹן כְּבֵית יִשְׂרָאֵל תַּרְתֵּין זִמְנִין
10 רְוָח בָּתַר עָקָא׃ אֲרֵי שִׁלְטוֹנֵי עַמְמַיָּא דְבָזוּ יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל וּכְמָא דְטָעַן בְּחַמְרָא כֵּן
11 אַטְעִיאוּנוּן שְׁצִיאוּנוּן כְּמָא דִמְשֵׁיצְיָא אֶשָּׁתָא בְקַשָּׁא יְבִישָׁא סַגִּי׃ מִנִּיךְ נִינְוֵה נְפַק מַלְכָּא
12 דַּחֲשִׁיב עַל עַמֵּיהּ דַּיְיָ בִּישָׁא דְּמָלַךְ מְלַךְ דְּרָשַׁע׃ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אִם יְהוֹן שְׁלֵמִין בְּעֵיצָה
וְסַגִּיאִין בְּאַתְמְנְיוּתְהוֹן עַמְמַיָּא דְמִתְכַּנְשִׁין לְאַעָקָא לִיךְ יְרוּשְׁלֶם וְיִגּוּזוּן יָת דִּגְלַת וְיִעִבְרוּן
13 יָת פְּרָת וְיֵיתוּן לְעַנָּיוּתִיךְ וְדִשְׁעַבְּדִיתִיךְ לָא אֲשַׁעְבְּדִנִיךְ עוֹד׃ וּכְעַן אֶתְבַּר נִיר עַמְמַיָּא
14 מִצַּוְּרֵיכוֹן וְחַנְקֵיכוֹן אֲפַסֵּיק׃ וִיפַקֵּיד עֲלָךְ יְיָ יָת מַלְכָּא דְּאַתּוּר וְלָא יְהֵי דְכְרָן מִשְּׁמָךְ עוֹד
מִבֵּית טַעֲוָתָךְ אֲשֵׁיצֵי צַלְמִין וּמַתְּכָא תַּמָּן אֲשַׁוֵּי קִבְרָךְ אֲרֵי קַלִּילָא דָא קֳדָמַי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.
CAPUT I.

1 ONus calicis maledictionis ad propinandum ipſi Ninive, contra quam vaticinatꝰ eſt à principio Jonas filiꝰ Amithai, *Propheta* qui erat ex Gath-Chaphar, & ipſa pœnitentiã egit de ſuis peccatis: ſed quando addidit flagitia committere, reverſꝰ eſt ac prophetavit adverſꝰ eam Nachũ de Beth-Koſſi, prout ſcriptũ eſt in hoc libro. 2 Dñs Judex & ultor Dñs, vindictã ſumpturꝰ eſt Dñs, cúmq; multa ſit potentia corã eo, futurũ eſt ut vindictã ſumat de iis qui oderunt populũ ſuũ, & in ira vehementi de hostibꝰ ſuis. 3 Dñs longè propellit iram, & eſt multa potentia corã eo: *quando ulturꝰ eſt Dominꝰ*, parcit iis qui converſi fuerint ad Legẽ, qui verò converſi non fuerint, haudquaquã dimiſſurus eſt inſontes. Dñs in turbine & ſpiritu ducẽ ſe præbet, ac nubẽ caliginis ſubjecit corã ſe. 4 Qui increpat mare, ipſúmq; exſiccat, & omnia flumina arefacit, vaſtatꝰ eſt Mathnan & Carmelꝰ, & arbores Libani defluunt. 5 Montes commoti ſunt à conſpectu ejus, & diſrupti ſunt colles, ac vaſtata eſt terra ab ejus præſentia, nec non orbis, & omnes qui habitant in eo. 6 Quando ſe patefecit cum miſericordia ut daret Legẽ populo ſuo, ſic cõmotus eſt mundꝰ à conſpectu ejꝰ: ita quando ſeſe demonſtrabit in furore ad ſumendã vindictã de oſoribꝰ populi ſui, corã ipſiꝰ ultione quis ſubſiſtat, & quis ſuſtineat malũ iræ ejus? Ira ejus ignis inſtar diſſipat, & rupes confringuntur à conſpectu ejꝰ. 7 Bonꝰ eſt Dñs Iſraeli ut innitatur ei tempore anguſtiæ, & manifeſti ſunt corã eo qui fiduciam ſuã collocant in verbo ipſiꝰ. 8 Sed in ira forti & furore vehementi exterminationẽ faciet cum gentibꝰ, quæ inſurrexerunt & vaſtaverunt ædẽ ſanctuarii Dñi, ac inimicos ſuos tradet gehennæ. 9 Gentes quæ expilaverũt Iſrael, quid vos cogitatis corã Dño? futurũ eſt ut fiat exterminatio vobiſcũ: nõ conſurget *vobis, ſicut* domui Iſrael, bis *reſpiratio poſt anguſtiam*. 10 Quoniã principes gentiũ qui deprædati ſunt domũ Iſrael, quemadmodũ erraverunt in vino, ita ſeduxerunt atq; conſumpſerunt eos, ſicut conſumit ignis ſtipulã aridã multã. 11 Ex te prodibit Ninive rex qui moliturꝰ eſt adverſũ populũ Dñi malũ, qui initurꝰ eſt conſiliũ impietatis. 12 Sic ait Dñs: Etſi fuerint perfectæ conſilio, multæq; numero gentes, quæ congregantur ut te ad anguſtias adigant, Jeruſalẽ, vadoq; trajecerint Tigrim, & tranſierint Euphratẽ, atq; venerint ad affligendũ te, cùm te ſubjecerim, non ampliꝰ te ſubjiciã. 13 Nunc autẽ frangã jugũ gentiũ à collo veſtro, & vincula veſtra præcidã. 14 Porro conſtituet ſup te Dñs regẽ Aſſyriæ, nec erit ampliꝰ memoria nominis tui: de domo idolorũ tuorũ delebo ſimulachrũ et conflatile: ibi reponã ſepulchrũ tuum, quoniã hoc perfacile eſt coram me.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ܢܬܦܢܐ ܘܢܪܚܡ ܥܠܝܢ. ܘܢܟܒܘܫ ܟܠܗ ܥܘܠܢ. ܘܢܫܕܐ ܒܥܘܡܩܘܗܝ ܕܝܡܐ
20 ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝܢ. * ܬܬܠ ܩܘܫܬܐ ܠܝܥܩܘܒ ܘܛܝܒܘܬܐ ܠܐܒܪܗܡ. ܐܝܟ ܕܝܡܝܬ ܠܐܒܗܝܢ ܡܢ
ܝܘܡܬܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ. * ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܡܝܟܐ *

Converſus miſerebitur noſtrî, & omne ſcelus 19 noſtrum colliget, projicietq; in profunda maris omnia peccata noſtra: Præſtabis verita- 20 tem illam Jacobo & gratiam Abrahamo, pro qua jurâſti patribus noſtris inde à priſcis diebus.

Prophetiæ Michæ finis.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * وهو يرجع ويتراف علينا * يغرق مظالمنا * ويطرح في اعماق البحر جميع خطايانا * يعطي
20 الحق ليعقوب * الرحمة لابرهيم * كما اقسم لابائنا * كالايام التي من قبل *
* تمت نبوة ميخا النبي *

Ipſeque reverſus miſerebitur noſtrî, demerget iniquitates noſtras, et injiciet in profunda maris omnia peccata noſtra: 20 *Dabit veritatem Jacobo, miſericordiam Abrahamo, quemadmodum juravit patribus noſtris, ut præteritis diebus.*

Prophetiæ Michæ Prophetæ finis.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܢܚܘܡ ܢܒܝܐ * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܡܫܩܠܐ ܕܢܝܢܘܐ ܕܟܬܝܒ ܒܣܦܪܐ ܕܚܙܘܐ ܕܢܚܘܡ ܐܠܩܘܫܝܐ. 2 * ܐܠܗܐ ܛܢܢܐ ܘܬܒܘܥܐ ܡܪܝܐ. ܬܒܘܥܐ ܡܪܝܐ ܘܡܪܐ ܚܡܬܐ. ܬܒܥ ܡܪܝܐ ܡܢ ܣܢܐܘܗܝ. ܘܢܛܪ ܗܘ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. 3 * ܡܪܝܐ ܢܓܝܪ ܪܘܚܗ ܘܪܒ ܚܝܠܗ. ܘܡܙܟܐ ܠܐ ܢܙܟܐ. ܡܪܝܐ ܒܥܠܥܠܐ ܘܒܪܘܚܐ ܐܘܪܚܗ. ܘܥܢܢܐ ܚܠܐ ܕܪܓܠܘܗܝ. 4 * ܟܐܐ ܒܝܡܐ ܘܡܘܒܫ ܠܗ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܢܗܪܘܬܐ ܡܚܪܒ. ܐܬܡܟܟ ܡܬܢܢ ܘܟܪܡܠ. ܘܦܪܥܐ ܕܠܒܢܢ ܝܒܫ. 5 * ܛܘܪܐ ܐܬܬܙܝܥܘ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܪܡܬܐ ܐܬܦܫܚܘ. ܘܐܬܬܙܝܥܬ ܐܪܥܐ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܬܒܝܠ ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ̇. 6 * ܩܕܡ ܪܘܓܙܗ ܡܢܘ ܢܩܘܡ. ܘܡܢܘ ܢܣܝܒܪ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ. ܚܡܬܗ ܝܩܕܐ ܐܝܟ ܢܘܪܐ. ܘܛܘܪܐ ܐܬܦܫܚܘ ܡܢܗ. 7 * ܛܒ ܡܪܝܐ ܠܡܥܕܪܘ ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. ܘܝܕܥ ܠܐܝܠܝܢ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠܘܗܝ. 8 * ܘܒܛܘܦܢܐ ܢܥܒܕ ܓܡܪܐ. ܢܥܒܪ ܠܐܬܪܗ̇. ܘܚܫܘܟܐ ܢܪܕܦ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ. 9 * ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܡܪܝܐ. ܕܢܥܒܕ ܓܡܪܐ. ܘܠܐ ܬܩܘܡ ܐܘܠܨܢܐ ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. 10 * ܡܛܠ ܕܐܦ ܪܫܝܗܘܢ ܡܪܘܕܝܢ. ܘܒܪܘܝܘܬܗܘܢ ܪܘܝܢ. ܐܬܐܟܠܘ ܘܣܒܥܘ ܐܝܟ ܚܣܪܐ ܝܒܝܫܐ. 11 * ܡܢܟܝ ܢܦܩ ܕܡܬܚܫܒ ܒܝܫܬܐ ܥܠ ܡܪܝܐ. ܡܠܟ ܥܘܠܐ. 12 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܥܠ ܪܫܝ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܚܛܦܘ ܘܥܒܪܘ. ܘܐܢ ܥܢܝܬܟ ܠܐ ܐܥܢܝܟ ܬܘܒ. 13 * ܘܗܫܐ ܐܬܒܪ ܢܝܪܗ ܡܢܟ. ܘܐܦܣܩ ܐܣܘܪܝܟ. 14 * ܘܢܦܩܘܕ ܥܠܝܟ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܙܕܪܥ ܬܘܒ ܡܢ ܫܡܟ. ܘܡܢ ܒܝܬ ܐܠܗܟ ܐܘܒܕ ܦܬܟܪܐ ܘܢܣܟܐ. ܘܐܥܒܕܝܗ̇ ܩܒܪܟ ܥܓܠ.

Sequitur Prophetia
NAHUM PROPHETÆ.
CAPUT. I.

1 PLaga Ninives extans in libello viſionum Nahumi Elcoſæi. 2 Deus zelotes eſt, & ultor Dñs: ulciſcitur Dñs in ira, & vindictam ſumit ab oſoribus ſuis, et *iram* ſervat in hoſtes ſuos. 3 Longa eſt patientia Dñi, et copioſa fortitudo ejus; at nullo pacto impunè dimittens: Dñi via in turbine eſt et in procella, et nubes pulvis ſunt pedum ejus. 4 Increpat mare, et arefacit ipſum, omneſq; fluvios vaſtat: ingemiſcit Mathnin et Charmelꝰ, et germen Libani exiccatur. 5 Montes contremiſcunt à conſpectu ejꝰ, & colles diſrumpuntur: terra quatitur à conſpectu ipſiꝰ, orbis & omnes habitatores ejus. 6 Ante iram ejus quis conſiſtat? & quis ferat æſtum furoris ejus? æſtus ejꝰ ardet ſicut ignis, et montes liqueſcunt ab eo. 7 Bonꝰ eſt Dñs ad protegendum in die calamitoſo, et agnoſcit eos qui confidunt in ipſo. 8 Diluvio imponet finẽ: tranſibit ad regionẽ illius, et hoſtes ejꝰ perſequentur tenebræ. 9 Quid machinamini adverſùs Dominum, quòd imponat finem ita ut calamitas non oboriatur ſecundâ vice? 10 Nam vel ipſi principes eorum refractarii ſunt, & in ebrietate ſua ebrii: comederunt & impleverunt ſe ſtipulâ ſiccâ. 11 Ex téne prodiret cogitans malum contra Dominum, & machinator impietatis? 12 Sic dicit Dñs de capitibus aquarum multarum quæ rapuerunt & elapſæ ſunt; Si te *aliàs* exaudivi, annon exaudirem te iterum? 13 Jam fracturus ſum jugum ejus à te, & lora tua rupturus. 14 Præcipiet enim contra te Dominus, & non feretur ampliùs de nomine tuo in æde dei tui: perdamq; ſculptilia, & vertam illam in ſepulcrum tuum citò.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ترجمة نبوة ناحوم النبي * بركاته علينا * امين *
* الفصل الاول * الاصحاح الثامن عشر * وهو الاول من النبوة *

1 * ضربة نينوى * سفر رؤيا ناحوم الالقوشي * الله غيور ورب منتقم بغضب * ينتقم من معانديه * 2
وهو يدرع اعداءه * الرب طويل الروح * وعظيمة قوته * ولم يزكي تزكية * الرب في الانقضاء 3
وفي الزلزلة طريقه * والسحب غبار قدميه * يتهدد البحر ويجففه * ويخرب جميع الانهار * قلت 4
البيسانية والكرمل وازهار لبنان فنيت * الجبال تزلزلت منه * والاكام تزعزعت * انحلت 5
الارض كلها من وجهه * وجميع السكان فيها من وجه غضبه * من يثبت ومن يعاند في 6
زجر غضبه * غضبه يذيب الرؤساء * والصخور ذابت منه * الرب صالح للذين يرجونه في 7
يوم الشدة * وعارف بمورعيه * وبطوفان المسلك يصنع الانقضاء * والظلمة تطرد المعاندين * 8
* واعداوه ماذا يفكرون على الرب * هو يصنع الانقضاء * ليس ينتقم مرتين في الشدة معا * 9
* لان الى اساسهم ييبس * ومثل المغار المشتبك يوكل * ومثل القصبة المملوة جفافا * منك 10 11
يخرج الفكر على الرب * مروي المضادات الشرير * هكذا يقول الرب على مبادي المياه 12
الكثيرة وهكذا يعبرون * وسماعك لا يسمع بعد * والان اكسر عصاه عنك * وامزق 13
رباطاتك * ويوصي الرب من اجلك * لا يزرع من اسمك ايضا من بيت الهك استاصل 14
المنحوتات والمسبوكات * واصنع دفنك *

Interpretatio prophetiæ
NAHUMI PROPHETÆ;
CUJUS BENEDICTIONES
nobis adſint, Amen.

CAP. I.

Textus decimus octavus, hujus autem prophetiæ primus.

1 P*Laga Ninives, liber viſionis Nahumi Elcoſæi.* 2 *Deus zelotes eſt & Dominus cum furore ulciſcens; ulciſcitur ab adverſariis ſuis, ipſeque aufert inimicos ſuos.* 3 *Dominus longanimis eſt, at maxima eſt fortitudo ejus, neque juſtificando juſtificat: Domini via in excidio eſt & terræmotu, & nubes pulvis ſunt pedum ejus.* 4 *Minitatur mari, & exiccat illud, vaſtatque cuncta flumina: defecit Baſanitis & Charmelus, florida Libani defierunt.* 5 *Montes ab eo contremuerunt, & colles commoti ſunt: diſſoluta eſt univerſa terra à facie ejus, & omnes habitantes in ea à facie furoris ejus.* 6 *Quis conſiſtat, aut quis reſiſtat in ira indignationis ejus? Indignatio ejus liquefacit principes, petræque ipſæ liqueſcunt ab eo.* 7 *Dominus bonus eſt erga eos qui præſtolantur eum in die tribulationis, & cognoſcens religioſos ſuos.* 8 *Diluvio itineris facit conſummationem, & tenebræ perſequentur aggreſſores.* 9 *Hoſtes igitur ejus quid contra Dominum cogitant? ipſe conſummationem faciet: nequaquam bis ſimul ulciſcitur in tribulatione.* 10 *Nam uſque ad fundamentum eorũ areſcet, ut muſca circumvoluta comedetur, & ut arundo ſiccitate plena.* 11 *Ex te prodibit cogitatio contra Dominum, excogitator contradictionũ malarũ.* 12 *Sic dicit Dominus de originibus aquarũ multarũ, & ſic tranſibunt, & fama tua non audietur ampliús.* 13 *Nunc frangam baculũ ejus à te, & diſrumpam vincula tua:* 14 *Præcipiet enim de te Dominus. Non ſeminabitur ampliùs de nomine tuo: è domo dei tui evellam ſculptilia & conflatilia, ponamq; ſepulturam tuam.*

נחום : ב

CAP. II. ב

.pacem facientis audire evangelizantis pedes montes super Ecce
1 הִנֵּה עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
ultrà addet non quia : tua vota redde, tuas festivitates Jehudah Celebra
חָגִּי יְהוּדָה חַגַּיִךְ שַׁלְּמִי נְדָרָיִךְ כִּי לֹא יוֹסִיף עוֹד
super dissipator Ascendit .est succisus ipse totus ,Belijahal te per transire
2 לַעֲבוֹר־בָּךְ בְּלִיַּעַל כֻּלֹּה נִכְרָת׃ עָלָה מֵפִיץ עַל־
,lumbos conforta ,viam contemplare : munitionē custodiendo ,tuas facies
פָּנַיִךְ נָצוֹר מְצוּרָה צַפֵּה־דֶרֶךְ חַזֵּק מָתְנַיִם
superbiam Dominus convertit Quia .valde potentiam robora
3 אַמֵּץ כֹּחַ מְאֹד׃ כִּי שָׁב יְהוָה אֶת־גְּאוֹן
,evacuantes eos evacuaverunt quia : Israel superbiam sicut , Jahacob
יַעֲקֹב כִּגְאוֹן יִשְׂרָאֵל כִּי בְקָקוּם בֹּקְקִים
,est rubefactus ejus fortium Clypeus .corruperunt eorum propagines &
4 וּזְמֹרֵיהֶם שִׁחֵתוּ׃ מָגֵן גִּבֹּרֵיהוּ מְאָדָּם
: se præparare die in ,currus lampadarū igne in ,vermiculati exercitus viri
אַנְשֵׁי־חַיִל מְתֻלָּעִים בְּאֵשׁ־פְּלָדוֹת הָרֶכֶב בְּיוֹם הֲכִינוֹ
, currus insanient plateis In .fuerunt venenatæ abietes &
5 וְהַבְּרֹשִׁים הָרְעָלוּ׃ בַּחוּצוֹת יִתְהוֹלְלוּ הָרֶכֶב
fulgura tanquā ,faces veluti eorum aspectus : plateas per coxis collident
יִשְׁתַּקְשְׁקוּן בָּרְחֹבוֹת מַרְאֵיהֶן כַּלַּפִּידִם כַּבְּרָקִים
: eorum ambulatione in impingent ,suorū fortium Recordabitur .discurrent
6 יְרוֹצֵצוּ׃ יִזְכֹּר אַדִּירָיו יִכָּשְׁלוּ בַּהֲלִיכוֹתָם
Portæ .operimentum præparabitur & , ejus murum ad festinabunt
7 יְמַהֲרוּ חוֹמָתָהּ וְהֻכַן הַסֹּכֵךְ׃ שַׁעֲרֵי
,est ducta captiva Hussab Et .est liquef. Bū palatium & ;sunt apertæ fluminum
8 הַנְּהָרוֹת נִפְתָּחוּ וְהַהֵיכָל נָמוֹג׃ וְהֻצַּב גֻּלְּתָה
tundentes ,columbarū vocem juxta deducentes ejᵒ ancillæ &,est ascendere jussa
הֹעֲלָתָה וְאַמְהֹתֶיהָ מְנַהֲגוֹת כְּקוֹל יוֹנִים מְתֹפְפוֹת
ipsi & : ipsa diebus à aquis piscina sicut Nineveh Et .sua corda super
9 עַל־לִבְבֵהֶן׃ וְנִינְוֵה כִבְרֵכַת־מַיִם מִימֵי הִיא וְהֵמָּה
diripite ,argentum Diripite .respiciens non & , state , State .fugientes
10 נָסִים עִמְדוּ וְאֵין מַפְנֶה׃ בֹּזּוּ כֶסֶף בֹּזּוּ
.desiderii vase omni præ gloria ,præparationem ad finis non & ; aurum
זָהָב וְאֵין קֵצֶה לַתְּכוּנָה כָּבֹד מִכֹּל כְּלִי חֶמְדָּה׃
collisio & ,est liquefactum cor & : interrupta & ,exaninata & ,est Evacuata
11 בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלָּקָה וְלֵב נָמֵס וּפִק
ipsorum universorum facies & , renibus cunctis in invaletudo & ,genuum
בִּרְכַּיִם וְחַלְחָלָה בְּכָל־מָתְנַיִם וּפְנֵי כֻלָּם
ipsum pascuum & , leonum habitaculum Ubi .fuliginem contraxerunt
12 קִבְּצוּ פָארוּר׃ אַיֵּה מְעוֹן אֲרָיוֹת וּמִרְעֶה הוּא
, leonis catulus , ibi major leo , leo ivit quod ,leonum catulorū
לַכְּפִרִים אֲשֶׁר הָלַךְ אַרְיֵה לָבִיא שָׁם גּוּר אַרְיֵה
suffocans & ,suis catulis sufficientia in rapiens Leo .exterrens non &
13 וְאֵין מַחֲרִיד׃ אַרְיֵה טֹרֵף בְּדֵי גֹרוֹתָיו וּמְחַנֵּק
.rapina sua habitacula & ,sua foramina præda implevit & : suis leænis
לְלִבְאֹתָיו וַיְמַלֵּא־טֶרֶף חֹרָיו וּמְעֹנֹתָיו טְרֵפָה׃
fumo in faciam succendere & ,exercituum Dominus dixit ,te ad ego Ecce
14 הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְהִבְעַרְתִּי בֶעָשָׁן
terra de faciam succidere & : gladius comedet tuos leunculos & ,ejus currum
רִכְבָּהּ וּכְפִירַיִךְ תֹּאכַל חָרֶב וְהִכְרַתִּי מֵאֶרֶץ
.tuorum nunciorum vox ultrà audietur non & ,tuam prædam
טַרְפֵּךְ וְלֹא־יִשָּׁמַע עוֹד קוֹל מַלְאָכֵכֵה׃

CAP. III. ג

non ,est plena extorsione mendacio ipsa universa ; sanguinum civitati Væ
1 הוֹי עִיר דָּמִים כֻּלָּהּ כַּחַשׁ פֶּרֶק מְלֵאָה לֹא
,sonipedis equi & , rotæ commotionis vox & ,flagelli Vox .præda recedit
2 יָמִישׁ טָרֶף׃ קוֹל שׁוֹט וְקוֹל רַעַשׁ אוֹפָן וְסוּס דֹּהֵר
.subsilientis currus &
וּמֶרְכָּבָה מְרַקֵּדָה׃

Versio VULG. LAT.

15 Ecce super montes pedes evangelizantis, & annuntiantis pacē: celebra, Juda, festivitates tuas, & redde vota tua: quia non adjiciet ultrà ut pertranseat in te Belial: universus interiit.

CAP. II.

1 Ascendit qui dispergat coram te, qui custodiat obsidionem: contemplare viam, conforta lumbos, robora virtutem valdé. 2 Quia reddidit Dn̄s superbiam Jacob, sicut superbiā Israel: quia vastatores dissipaverunt eos, & propagines eorum corruperunt. 3 Clypeus fortium ejus ignitus, viri exercitûs in coccineis: igneæ habenæ currûs in die præparationis ejus, & agitatores consopiti sunt. 4 In itineribᵒ conturbati sunt: quadrigæ collisæ sunt in plateis: aspectus eorum quasi lampades, quasi 5 fulgura discurrentia. Recordabitur fortium suorum, ruent in itineribus suis: velociter ascendent muros ejus, & præparabitur umbraculum. 6 Portæ fluviorum apertæ sunt, & templum ad solum dirutum. 7 Et miles captivus abductus est: & ancillæ ejus minabantur gementes ut columbæ, murmurantes in cordibus suis. 8 Et Ninive quasi piscina aquarum aquæ ejus: ipsi verò fugerunt: state, state, & non est qui revertatur. 9 Diripite argentum, diripite aurum: & non est finis divitiarum ex omnibᵒ vasis desiderabilibus. 10 Dissipata est, & scissa, & dilacerata: & cor tabescens, & dissolutio geniculorum, & defectio in cunctis renibus: & facies omnium eorum sicut nigredo ollæ. 11 Ubi est habitaculum leonum, & pascua catulorum leonum, ad quam ivit leo ut ingrederetur illuc, catulus leonis, & non est qui exterreat? 12 Leo cepit sufficienter catulis suis, et necavit leænis suis: et implevit prædâ speluncas suas, et cubile suum rapinâ. 13 Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, et succendam usque ad fumum quadrigas tuas, et leunculos tuos comedet gladiᵒ: et exterminabo de terra prædam tuam, et non audietur ultrà vox nuntiorum tuorum.

CAP. III.

1 Væ, civitas sanguinum, universa mendacii dilaceratione plena: 2 non recedet à te rapina. Vox flagelli, et vox impetûs rotæ, et equi frementis, et quadrigæ ferventis,

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

15 Ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες εὐαγγελιζομένου, καὶ ἀπαγγέλλοντος εἰρήνην. ἑόρταζε Ἰούδα τὰς ἑορτάς σου, ἀπόδος τὰς εὐχάς σου, διότι οὐ μὴ (θ) προσθήσωσιν ἔτι τοῦ διελθεῖν διά σου εἰς παλαίωσιν.

Ecce super montes pedes evangelizantis, & annuntiantis pacem. Celebra, Juda, festivitates tuas, redde vota tua: quia nequaquàm apponent ultrà transire (i) per te in vetustatem. 15

MS.A. (θ) προσθῶσιν ἔτι τοῦ διελθεῖν εἰς παλαίωσιν.

ΚΕΦ. β'.

15/1 Συντετέλεσαι, ἐξῆρται. Ἀνέβη ἐμφυσῶν εἰς πρόσωπόν σου, (α) ἐξαιρούμενος ἐκ θλίψεως. σκόπευσον ὁδόν, κράτησον ὀσφύος, 2 ἄνδρισαι τῇ ἰσχύϊ (β) σφόδρα. Διότι ἀπέστρεψε Κύριος τὴν ὕβριν Ἰακώβ, καθὼς ὕβριν τοῦ Ἰσραήλ, διότι ἐκτινάσσοντες ἐξετίναξαν αὐτούς, καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν διέ- 3 φθειραν. Ὅπλα δυναστείας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων, ἄνδρας δυνατοὺς ἐμπαίζοντας ἐν πυρί· αἱ ἡνίαι τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας αὐτοῦ, καὶ οἱ ἱππεῖς θορυβηθή- 4 σονται Ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ συγχυθήσονται τὰ ἅρματα, καὶ συμπλακήσονται ἐν ταῖς πλατείαις. ἡ ὅρασις αὐτῶν ὡς λαμπάδες πυρός, καὶ 5 ὡς ἀστραπαὶ διατρέχουσαι. Καὶ μνησθήσονται οἱ μεγιστᾶνες αὐτῶν, καὶ φεύξονται ἡμέρας, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν (γ) τῇ πορείᾳ αὐτῶν, καὶ σπεύσουσιν ἐπὶ τὰ (δ) τείχη αὐτῆς, καὶ ἑ- 6 τοιμάσουσι τὰς προφυλακὰς αὐτῶν. Πύλαι τῶν πόλεων διηνοίχθησαν, καὶ τὰ βασίλεια (ε) 7 διέπεσε, καὶ ἡ ὑπόστασις ἀπεκαλύφθη. Καὶ αὕτη ἀνέβαινε, καὶ αἱ δοῦλαι αὐτῆς ἤγοντο, καθὼς περιστεραὶ φθεγγόμεναι ἐν (ζ) καρδί- 8 αις αὐτῶν. Καὶ Νινευὴ ὡς κολυμβήθρα ὕδατος τὰ ὕδατα αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ φεύγοντες 9 οὐκ ἔστησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ (η) ἐπιβλέπων. Διήρπαζον τὸ ἀργύριον, διήρπαζον τὸ χρυσίον, καὶ οὐκ ἦν πέρας τοῦ κόσμου αὐτῆς· βεβάρυνται (θ) ἐπὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἐπιθυμητὰ 10 αὐτῆς. Ἐκτιναγμός, καὶ ἀνατιναγμός, καὶ (ι) ἐκβρασμός, καὶ καρδίας θραυσμός, καὶ ὑπόλυσις γονάτων, καὶ ὠδῖνες ἐπὶ πᾶσαν ὀσφύν· καὶ τὸ πρόσωπον πάντων ὡς πρόσ- 11 καυμα χύτρας. Ποῦ ἐστι τὸ κατοικητήριον τῶν λεόντων, καὶ ἡ νομὴ ἡ οὖσα (ι) τοῖς σκύμνοις; (κ) οὗ ἐπορεύθη λέων, τοῦ εἰσελθεῖν ἐκεῖ (λ) 12 σκύμνον λέοντος, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκφοβῶν; Λέων ἥρπασε τὰ ἱκανὰ τοῖς σκύμνοις αὐτοῦ, καὶ ἀπέπνιξε τοῖς λέουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔπλησε θήρας νοσσιὰν αὐτοῦ, καὶ τὸ κατοικητήριον 13 αὐτοῦ ἁρπαγῆς. Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, λέγει Κύριος (″) παντοκράτωρ, καὶ ἐκκαύσω ἐν καπνῷ πλῆθός σου, καὶ τοὺς λέοντάς σου καταφάγεται ῥομφαία, καὶ (μ) ἐξολοθρεύσω ἐκ τῆς γῆς τὴν θήραν σου, καὶ (ν) οὐ μὴ ἀκουσθῇ οὐκέτι τὰ ἔργα σου.

CAP. II.

Consummatus (a) est, sublatus est: Ascendit insufflans in faciem tuam, eruens de tribulatione. Contemplare viam, tene lumbum, 15/1 *confortare robore valdé: Quoniā* 2 *avertit Dominus contumeliā Jacob, sicut contumeliā Israel: quia excutientes excusserūt eos, et propagines eorū corruperunt. Arma* 3 *potentiæ (b) eorum ex hominibus, viros fortes illudētes in igne: habenæ curruum eorū in die præparationis ejus: et equites timebunt In (c) viis, & confundentur cur-* 4 *rus, et collidentur in plateis. Aspectᵒ eorū, quasi lampades ignis, & quasi fulgura discurrentia. Et* 5 *commemorabuntur optimates eorū: & fugient die, et infirmabuntur in itinere suo, & festinabunt ad muros ejᵒ, et præparabunt propugnacula sua. Portæ civitatū a-* 6 *pertæ sunt: et regalia conciderunt, et substantia revelata est. Et ipsa* 7 *ascendebat, & ancillæ ejus ducebantur, sicut columbæ, loquentes in cordibus suis. Et Nineve, sicut* 8 *piscina (d) aquæ, aquæ ejus: & ipsi fugientes non steterunt, et non erat, qui respiceret. Diripiebant ar-* 9 *gentum, diripiebant aurū, & non erat finis ornamenti ejus: (e) aggravati sunt super omnia vasa desiderabilia ejus. Excussio, re-* 10 *discussio, & ebullitio, & cordis confractio, & dissolutio genuum, & dolores super omnem lumbum: & facies omnium, sicut adustio ollæ. Ubi est habita-* 11 *culum leonum, & pascua, quæ erat catulis leonum? quò ivit leo, ut (f) ingrederetur illuc catulus leonis, & non est, qui exterreat? Leo rapuit sufficientia catulis* 12 *suis, & suffocavit leonibus suis, & implevit prædâ nidum suum, & habitaculum suum rapinâ. Ecce ego ad te, dicit Dominus* 13 *omnipotens: & succendam in fumo multitudinem tuam: & leones tuos comedet gladius: & auferam de terra prædam tuam: & non audientur ultrà opera tua.*

ΚΕΦ. γ'.

1 Ὦ Πόλις αἱμάτων, ὅλη ψευδής, (α) ἀδικίας πλήρης, οὐ ψηλαφηθήσεται θήρα. 2 Φωνὴ μαστίγων, καὶ φωνὴ σεισμοῦ τροχῶν, καὶ ἵππου διώκοντος, καὶ ἅρματος ἀναβράσσοντος,

CAP. III.

O Civitas sanguinum; tota 1 *mendax, (a) iniquitate plena: non contrectabitur venatio: Vox* 2 *flagellorum, & vox commotionis rotarum, & equi persequentis, & currûs ferventis,*

MS.A. (α) ἐξερευνῶν σε ἐκ (β) σου σφόδρα. (γ) ταῖς πορείαις (δ) τείχη, καὶ ἑτοιμάσουσιν (ε) διέπεσε, (ζ) ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Καὶ Νινευὴ ἦν κολυμβήθρα ὕδατος, τείχη ὕδατα αὐτῆς, (η) βλέπων. (θ) ὑπὲρ (ι) ἐκβρασμός, (ι) ἐν τοῖς (κ) οὗ (λ) σκύμνος (″) ὁ (μ) ἐξολεθρεύσω (ν) οὐκέτι οὐ μὴ ἀκουσθῇ τὰ Κεφ. γ'. MS.A. (α) πλήρης ἀδικίας,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 הָא עַל טוּרֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל רַגְלֵי מְבַסַּר מַשְׁמַע שְׁלָם חוּגִי יְהוּדָה חַגַּךְ שַׁלִּימִי נִדְרָךְ
אֲרֵי לָא יוֹסְפוּן עוֹד דְיֶעְדּוּן בִּיךְ רַשִׁיעִין כּוּלְּהוֹן אִשְׁתֵּיצִיאוּ :

ב

1 דַּהֲווֹ סָלְקִין וּמִתְבַּדְּרִין עַל אַרְעִיךְ צָיְרִין עֲלָךְ בְּצִיר מְקִימִין סְכוּאִין עַל אוֹרְחָתִיךְ תַּקִּיפֵי
2 קְדָל חֲסִינֵי חֵיל לַחֲדָא : אֲרֵי אֲתִיב יְיָ תּוּקְפֵיהּ לְיַעֲקֹב רְבוּתֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי בָוְזוּנוּן בָּוְזִין
3 וְקִרְוֵי תּוּשְׁבַּחְתְּהוֹן חַבִּילוּ : תְּרֵיסֵי גִּבָּרֵיהוֹן מְסַמְּקִין גַּבְרֵי עָבְדֵי קְרָבָא לְבִישִׁין דְּזְהוֹרִיתָא
בְּאֶשָּׁתָא פִּילֵי רְתִיכֵיהוֹן זְמִינִין לְיוֹם קְשׁוּטְהוֹן וְרַבְנֵי מַשִׁרְיָתְהוֹן מְסַרְבְּלִין בִּצְבְעוֹנִין :
4 בְּשׁוּקַיָּא מִשְׁתַּגְשְׁגִין רְתִיכַיָּא קָל נְקוֹשׁ זֵינֵיהוֹן מִשְׁתְּמַע בִּרְחוֹבֵי קִרְוַיָּא חֶזְוֵיהוֹן
5 כִּבְעוּרִין כְּבַרְקִין טָרְדִין : יִמְנוּן רַבְנֵי מַשִׁרְיָתְהוֹן יִתְקְלוּן בְּמַהֲכֵיהוֹן יוֹחוֹן יִכְבְּשׁוּן שׁוּרָא
6 יִבְנוּן מִגְדְּלַיָּא : גִּשְׁרֵי נַהֲרָוָתָא אִתְפְּסָקָא וּמַלְכָּא בְּהֵיכְלֵיהּ זָע : וּמַלְכְּתָא יָתְבַת צִבְאָ
7 בְּגַלְוָתָא נְפָקַת וְאַמְהָתָהָא מְדַבְּרָן אוּלַן בָּתְרָהָא מְנַהֲמָן כְּקָל יוֹנִים מְטָרְפָן עַל לִבֵּיהוֹן :
8 וְנִינְוֵה כְּבֵית כְּנִישַׁת מַיָּא מִיּוֹמֵי קֳדָם הִיא וְאִנּוּן עָרְקוּ קוּמוּ קוּמוּ וְלֵית דְּמַפְנֵי לְמֵיקָם :
9 בּוֹזוּ כַּסְפָּא בּוֹזוּ דַּהֲבָא וְלֵית סוֹף לְאוֹצְרַיָּא סַפּוּ מִכָּל מָנֵי חֶמְדְּתָא : בְּזִיזָא וּמִתְבַּזְּזָא וּפְתִיחַ
10 תַּרְעָא לְסַנְאָה וְלֵב מְסֵי וְנִקּוּשׁ רְכוּבִין וְזִיעַ בְּכָל חַרְצִין וְאַפֵּי כּוּלְּהוֹן אִתְחֲפִיאוּ אֻכְּרוּם
11 אוּכָּמִין כְּקִדְרָא : אָן מְדוֹרֵי מַלְכַיָּא וּבֵית מִשְׁרֵי שִׁלְטוֹנַיָּא אֲתַר דַּהֲווֹ אָזְלִין מַלְכַיָּא תַּמָּן
12 בְּנֵיהוֹן שָׁבְקִין הָא כְאַרְיָא דְשָׁרֵי עַל צֵידֵיהּ לְרוּחְצָן וְלֵית דְּמָנִיד : מַלְכַיָּא מַיְתָן חֲטוֹף
13 לִנְשֵׁיהוֹן וּבִזָּא לִבְנֵיהוֹן וּמַמְלָן אוֹצְרֵיהוֹן חֲטוֹף וּבִירָנְיָתְהוֹן בִּזָּא : הָא אֲנָא שָׁלַח
רוּגְזִי עֲלָךְ אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְאַדְלֵיק בְּאֶשָּׁתָא רְתִכַּךְ וְקִרְוַיִךְ תֵּיכוֹל חַרְבָּא וְאֵישֵׁיצֵי מֵאַרְעָא
סְחוֹרְתִּיךְ וְלָא יִשְׁתְּמַע עוֹד קָל אִזְגַּדָּיִךְ :

ג

1 וַי קַרְתָּא אֲשִׁידַת דְּמָא כּוּלַּהּ בְּשִׁקְרָא מְלִיָא לָא פָּסִיק קְטוֹל : קָל נְקוֹשׁ מַחָא וְקָל
2 זִיעַ גַּלְגְּלִין וְסוּסְוָן מְנַכְּרִין וּרְתִיכִין מְקַפְּצָן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce super montes *terræ* Israel pedes evangelizantis facientis audire pacē: celebra Juda festivitatem tuam, persolve votum tuum, quoniam non addent ultrà ut transeant per te impii, omnes deleti sunt. 15

CAP. II.

Qui ascendebant ac dispergebantur sup terrā tuam; obsidebant te obsidione, erigentes speculas juxta vias tuas: *obfirmati* cervicem, *corroborati* vires vehementer. 1 Etenim restituit Dn̄s robur ipsi Jacob, celsitudinē Israeli: quoniā expilaverunt eos expilatores, & civitates decoris eorū destruxerunt. 2 Scuta fortiū eorum rubea, viri bellū gerentes induti sunt coccineo: igni faces curruū eorū apparatæ sunt ad diē ornatᵒ ipsorū, & magnates exercitᵒ eorū coruscant vestibus coloratis. 3 In plateis perstrepunt currᵒ, sonitᵒ concussionis armorū ipsorū auditur in compitis urbiū: aspectus eorū sicut lampades, tanquā fulgura discurrunt. 4 Præficient duces sui exercitᵒ, corruent in itinere suo, festinantes subjicient murū, turres ædificabunt. 5 Pontes fluviorum ipsorū excisi sunt, & rex in palatio suo commotᵒ est. 6 Et regina quæ sedebat assistens in transmigrationibᵒ, exiit, & ecce ancillæ ejᵒ abductæ post eam incedunt gementes sicut vox columbarū perstrepentiū super corde suo. 7 Cæterùm Ninive instar loci collectionis aquarū à diebᵒ antiquis est: & ipsi fugerunt: obsistite, obsistite, sed nemo est qui vultū vertat ad obsistendū. 8 Diripite argentū, diripite aurū, & non est finis thesauris: consumite omnia vasa desiderabilia. 9 Direpta, expilata, & aperta est porta inimico, & cor liquefactū, & genuū collisio, & commotio per totos lumbos, omniū deniq; facies opertæ fuerunt nigredine instar ollæ denigratæ. 10 Ubi sunt habitacula regū, & ædes habitabiles principum, quò loci proficiscebantur reges, ibi filios suos relinquunt, ecce sicut leo qui habitat sup venationē suā præfidenter, nec est qui terreat. 11 Reges adferunt rapinā uxoribus suis, & prædas filiis suis, complentq; thesauros suos rapina, & palatia sua expilatione? 12 Ecce ego immittā furorē meū in te, dixit Dn̄s exercituū, & accendā igne currᵒ tuos, & oppida tua concîdet gladiᵒ, & delebo de terra negotiationē tuam, nec audietur ultrà vox legatorum tuorum. 13

CAP. III.

Væ civitati effundenti sanguinē, universa mendaciis prædáq; referta est, non desinit occisio. 1 Sonitᵒ concussionis plagæ, & sonitᵒ commotionis rotarū, & equorum frementium, curruúmque subsilientium. 2

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

CAP. II.

Ecce super montes pedes præconis & prædicantis pacem: Celebra Juda solennitates tuas, & persolve vota tua; quia non est posthac tibi malū illaturᵒ, totus enim periit. 1 Ascendit rector ante te, excubiarum excubitor, viæ speculator, sustentator lumborum, cujus validissimum est robur. 2 Nam ego restituam gloriam Jacobi, ut gloriā Israelis: conculcaverunt enim eos conculcatores, & corruperunt propagines eorum. 3 Clypei heroum ipsorum rubent; & viri heroes inter faces ignitas ludunt & in curribus, quo die instruunt sese *ad bellum*; necnon equites admirationi sunt. 4 In plateis gloriantur de curribus suis, seseque jactant: aspectus eorum similis est lampadibus, & quasi fulgura discurrunt. 5 Capientur principes eorum, & *ipsi* in suis gressibus impingent: festinabūt ad murum, & pinnas aptabunt. 6 Portæ Judæ aperientur, & templum concutietur. 7 Nam excitavit *illa* equites suos, & ascendit: & ancillæ ejus canebant in cordibus suis tanquam columbæ. 8 Porrò Ninive similis est lacui aquarū, & inter aquas est; sed ipsæ fugiunt. Sistite, *inclamant*, sistite; sed nemo est qui se convertat. 9 Diripuerunt argentum, diripuerunt aurū: & quidē infinitus erat ornatus ejus, immensa omnia vasa ejus exquisita. 10 *Jam* conculcata, dejecta, & perrupta *evasit*: animus confractus, luxatio genuum, & tremor omnes lumbos occupabit, & omnium vultus reddam nigros ut fuliginem ollæ. 11 Ubinam est lustrum leænæ, & pascuum catuli leænæ? venit enim leo illuc ingressurus cum catulo leonis, & nemo interturbat. 12 Leo prædatus est sufficientem catulis suis escā, imò discerpsit etiā pro cibis suis lecundis, lustra sua & cubile suum prædâ replevit. 13 Ecce me contra te, dicit Dn̄s potentissimus; & perdā in fumū turmas tuas, catulosq; tuos consumet gladius; & perdam è terra prædā tuā, nec audietur ampliùs rumor facinorum tuorum. 14

CAP. III.

Væ urbi sanguinariæ, quæ tota mendacium est, & plena scelere, nec tamen sentitur in ea contritio. 1 Sonus flagelli, & strepitus motûs rotarum, equus anhelans, & currus sese agitans *deprehendetur*: 2

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الثاني * لأن ها أقدام المبشر على الجبال * المخبر بالسلامة * عيّدي يا يهودا
أعيادك * وأوفِ للرب نذورك · من أجل أنه لا يعودون أيضا أن يأتوا إلى التعتيق * قد تكملت
2 نزعت * صعد النافخ في وجهك * مخلصك من الشدة * ارصد الطريق * امسك الحقو * تشجع
3 بقوة جدا * من أجل أن الرب صرف كبرياء يعقوب مثل كبرياء إسرائيل * من أجل
4 أن النافضين نفضوهم * وأفسدوا قضبانهم * أسلحة اقتدارهم من البشر * رجالا أقوياء
5 لاعبين بنار * لجم مراكبهم في يوم تهيئته * الفرسان يقلقون في الطرق * ويختلطون
6 المركبات ويلتبكون في الشوارع * منظرهم مثل مصابيح نار * وكبروق يسرعون * ويذكر
عظماؤهم ويهربون نهارا * ويضعفون في مسلكهم ويسرعون على الأسوار * ويهيئون نواطيرهم *
7 8 * أبواب المدن فتحت والمملكات سقطت * والقوام كشف * وهي صعدت وإماؤها قدمن
9 كمثل حمامات مترنمات في قلوبهن * ونينوى مثل بركة ماء مياهها * وهم هاربون * لم
10 يقفوا * ولم يكن من ينظر * اختطفوا الفضة واختطفوا الذهب * ولم يكن نهاية لزينتها *
11 ثقلوا أكثر من جميع أوانيها المشتهاة * انتفاض وهويل * وتبديد وانكسار قلب * وانحلال
12 ركب * وطلقات على كل حقو * ووجوه الكل سخام قدر * أين هو عرين الأسد * والمرعى الكائن
13 للأشبال * أين مضى الأسد * أين دخل هناك شبل الأسد * ولم يكن من يخوف * الأسد اختطف
14 ما يكفي أشباله * وخنق لأسوده الذين له * وملأ وكره صيدا ومسكنه اختطافا * ها أنا عليك
يقول الرب الضابط الكل * وأحرق بالدخان كثرتك * وأسودك يأكلهم السيف * واستأصل
من الأرض صيدك * ولا يسمع أعمالك بعد *
1 * الفصل الثالث * وآه يا مدينة الدماء الكذوبة كلها المملوءة ظلما لا يكف صيدها *
2 * صوت الضربات * وصوت زلزلة البكرات * والفرس الراكض * والمركبة التي تنصر *

CAP. II.

Nam ecce pedes præconis super montes sunt, annuntiantis pacem, ac dicentis; Celebra O Juda solennitates tuas, persolve Domino vota tua; quia non sunt ampliùs in antiquationem venturæ. Jam absolutum est, ablatum est. 1 *Ascendit insufflans in faciem tuam, eripiens te de tribulatione. Explora viam, tene lumbum, sume animos magna cum fortitudine:* 2 *Quia Dominus amovit superbiam Jacobi ut superbiam Israelis. Nam excussores excusserunt eos, & corruperunt virgulta eorum;* 3 *Arma potentiæ ipsorum ex hominibus, viros fortissimos igne ludentes; habenas curruum eorum, in die præparationis suæ: equites angentur in viis:* 4 *Commiscebunt currus, & implicabuntur in plateis: aspectus eorum similis erit facibus ignis, & sicut fulgura veloces erunt.* 5 *Recordabuntur principes eorum, & fugient interdiu, & languescent in via sua: discurrent super muros, & præparabunt custodes suos.* 6 *Portæ urbium apertæ sunt, regna collapsa sunt,* 7 *Et substantia detecta est:* 8 *Ipsáque ascendit, & ancillæ ejus præibant veluti columbæ canentes in cordibus suis.* *Ninives autem aquæ sunt ut piscina aquæ. Dum ipsi fugerent, non subsistebant, nec erat qui respiceret.* 9 *Diripuerunt argentum, & diripuerunt aurum; neque enim erat modus ornamento ipsius: graviores facti sunt omnibus vasis ejus expetibilibus.* 10 *Excussio, & formido, dissipatio, & confractio cordis, dissolutio genuum, & dolores partûs super omnes lumbos, vultusque omnium ceu nigredo ollæ.* 11 *Ubi est lustrum leonum, & pascuum quod erat leunculorum? quò abiit leo? quò ingressus est catulus leonis, nec fuit qui deterreret?* 12 *Leo rapuit, quantum satis erat leunculis suis, & suffocavit leonibus qui secum erant, implevitque lustrum suum venatione, & habitaculum suum prædâ.* 13 *Ecce ego contra te, dicit Dominus omnia tenens, & comburam fumo multitudinem tuam, & leones tuos vorabit gladius; & evellam è terra venationem tuā, nec audientur inposterùm opera tua.* 14

CAP. III.

Heu O urbs sanguinum, tota mendax, plena iniquitatis, non contrectabitur venatio; 1 *Sonus ictuum, et sonus motûs rotarum, equus currens, auriga ridens;* 2

multitudinis & ,hastæ fulguris & gladii laminæ & ,ascendere facientis Equitis
3 פרש מעלה ולהב חרב וברק חנית ורב
impingent ,corporum finis non & ;cadaveris ponderis & ,interfectæ
חלל וכבד פגר ואין קצה לגויה יכשלו
,gratiæ bonæ meretricis fornicationũ multitudinẽ Propter.corũ corpora in
4 בגויתם: מרב זנוני זונה טובת חן
familias & ,suis fornicationibus in gentes vendentis ,maleficiorum patronæ
בעלת כשפים המכרת גוים בזנוניה ומשפחות
revelabo & ,exercituũ Dominus dixit ,te ad ego Ecce .suis maleficiis in
5 בכשפיה: הנני אליך נאם יהוה צבאות וגליתי
,tuã turpitudinem gentibus ostendam & : tuis faciebus super tuas fimbrias
שוליך על־פניך והראיתי גוים מערך
,abominationes te super faciam projicere Et .tuã ignominiã regnis &
6 וממלכות קלונך: והשלכתי עליך שקצים
,te videntes omnes ,erit Et .stercus tanquã te ponam & :te faciã vilipendere &
7 ונבלתיך ושמתיך כראי: והיה כל־ראיך
unde ,ei condolebit quis ,Nineveh est Vastata : dicet & ,te à vagabitur
ידוד ממך ואמר שדדה נינוה מי ינוד לה מאין
sedente ,Amon No à es melior Nunquid ? tibi consolatores quæram
8 אבקש מנחמים לך: התיטבי מנא אמון הישבה
mari à ,mare antemurale cujus : ei undique Aquæ ? flumina inter
ביארים מים סביב לה אשר־חיל ים מים
Put .finis non & ,Ægyptus & ,ejus fortitudo Chus .ejus murus
9 חומתה: כוש עצמה ומצרים ואין קצה פוט
,ivit transmigrationẽ in ipsa Etiam .tuo auxilio in fuerunt Lubim &
10 ולובים היו בעזרתך: גם־היא לגלה הלכה
:platearũ omnium capite in sunt elisi ejus parvuli etiam ; captivitatẽ in
בשבי גם עלליה ירטשו בראש כל־חוצות
ejus magnates omnes & ,sortem projecerunt ejus inclytos super &
ועל־נכבדיה ידו גורל וכל־גדוליה
: abscondita eris ,inebriaberis tu Etiam .compedibus in sunt constricti
11 רתקו בזקים: גם־את תשכרי תהי נעלמה
ficus tuæ munitiones Omnes .hoste ab robur quæres tu etiam
12 גם־את תבקשי מעוז מאויב: כל־מבצריך תאנים
.comedentis os super cadent & ,fuerint commotæ si ,primitivis cum
עם־בכורים אם־ינועו ונפלו על־פי אוכל:
aperiendo tuis Inimicis .tuo interiori in mulieres tuus populus Ecce
13 הנה עמך נשים בקרבך לאיביך פתוח
Aquas .tuos vectes ignis comedit ,tuæ terræ portæ sunt apertæ
14 נפתחו שערי ארצך אכלה אש בריחיך: מי
,lutum in intra : tuas munitiones fortifica ,tibi hauri munitionis
מצור שאבי לך חזקי מבצריך באי בטיט
te succidet ,ignis te comedet Ibi .laterariam tene ,lutum in calca &
15 ורמסי בחמר החזיקי מלבן: שם תאכלך אש תכריתך
.locusta ut aggravare ,bruchus ut aggravare : bruchus ut te comedet,gladius
חרב תאכלך כילק התכבד כילק התכבדי כארבה:
,est grassatus bruchus :cœlorum stellis præ tuos negotiatores Multiplicasti
16 הרבית רכליך מכוכבי השמים ילק פשט
,locustarũ locusta ut tui principes & ,locusta sicut tui Coronati .avolavit &
17 ויעף: מנזריך כארבה וטפסריך כגוב גובי
non & ,evagatus & ,est ortus Sol ,frigoris die in sepibus in castrametantiũ
החונים בגדרות ביום קרה שמש זרחה ונודד ולא־
, Assur rex tui pastores Dormitaverũt .ipsæ ubi ejus locus cognitus est
18 נודע מקומו איה: נמו רעיך מלך אשור
non & ,montes super tuus populus sunt dispersi ,tui illustres jacebunt
ישכנו אדיריך נפשו עמך על־ההרים ואין
Omnes .tua plaga est infirmata ,tuæ fracturæ restrictio Non .congregans
19 מקבץ: אין־כהה לשברך נחלה מכתך כל
quem super nam : te super vola plauserunt ,tuam auditionem audientes
שמעי שמעך תקעו כף עליך כי על־מי
? semper tua malitia transivit non
לא־עברה רעתך תמיד:

NAHUM.
Versio VULG. LAT.

3 & equitis ascendentis: Et micantis gladii, & fulgurantis hastæ, & multitudinis interfectæ, & gravis ruinæ: nec est finis cadaverum, & 4 corruent in corporib⁹ suis. Propter multitudinem fornicationum meretricis speciosæ, & gratæ, & habentis maleficia, quæ vendidit gentes in fornicationibus suis, & 5 familias in maleficiis suis: Ecce ego ad te, dicit Domin⁹ exercituũ, & revelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam Gentibus nuditatem tuam, & regnis ignomi- 6 niam tuam. Et projiciam super te abominationes, & contumeliis te afficiam, & ponã te in exem- 7 plum. Et erit: omnis, qui viderit te, resiliet à te, & dicet; Vastata est Ninive: quis commovebit super te caput? unde quæram con- 8 solatorem tibi? Numquid melior es Alexandriâ populorũ, quæ habitat in fluminibus? aquæ in circuitu ejus: cujus divitiæ, mare: 9 aquæ, muri ejus. Æthiopia fortitudo ejus, & Ægyptus, & non est finis: Africa & Libyes fuerunt 10 in auxilio tuo. Sed & ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem: parvuli ej⁹ elisi sunt in capite omniũ viarũ, & super inclytos ejus miserunt sortẽ, & omnes optimates ej⁹ confixi sunt 11 in compedib⁹. Et tu ergò inebriaberis, & eris despecta: & tu 12 quæres auxiliũ ab inimico. Omnes munitiones tuæ sicut fic⁹ cũ grossis suis: si concussæ fuerint, cadent 13 in os comedentis. Ecce populus tuus mulieres in medio tuî: inimicis tuis adapertione pandentur portæ terræ tuæ, devorabit ignis 14 vectes tuos. Aquã propter obsidionẽ hauri tibi: exstrue munitiones tuas: intra in lutũ, & calca, 15 subigens tene laterẽ. Ibi comedet te ignis: peribis gladio, devorabit te ut bruch⁹: cõgregare ut bruch⁹: 16 multiplicare ut locusta. Plures fecisti negotiationes tuas, quàm stellæ sint cœli: bruchus expansus 17 est, & avolavit. Custodes tui quasi locustæ: & parvuli tui quasi locustæ locustarũ, quæ considunt in sepibus in die frigoris: Sol ortus est, & avolaverunt, & non est cognitus locus earum ubi fuerint. 18 Dormitaverunt pastores tui, rex Assur: sepelientur principes tui: latitavit popul⁹ tu⁹ in montib⁹, & 19 nõ est qui congreget. Non est obscura cõtritio tua, pessima est plaga tua: omnes qui audierunt auditionem tuam, compresserunt manum super te: quia super quem non transiit malitia tua semper?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 καὶ ἱππέως ἀναβαίνοντος, Καὶ στιλβούσης ῥομφαίας, ϗ ἐξαστραπτόντων ὅπλων, ϗ πλήθους τραυματιῶν, ϗ βαρείας πτώσεως, ϗ οὐκ ἦν πέρας τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς· ϗ ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν 4 Ἀπὸ πλήθους πορνείας. πόρνη καλὴ, ϗ (β) ἐπίχαρις ἡγουμένη φαρμάκων, ἡ πωλοῦσα ἔθνη ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, ϗ (γ) λαοὺς 5 ἐν τοῖς φαρμάκοις αὐτῆς. Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ, λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ϗ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ (δ) τὸ πρόσωπόν σου, ϗ δείξω ἔθνεσι τὴν (ε) αἰσχύνην σου, ϗ βασιλείαις τὴν ἀτιμίαν σου. 6 Καὶ (ζ) ἐπιρρίψω ἐπὶ σὲ βδελυγμὸν κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας σου, ϗ θήσομαί σε εἰς παράδειγμα. 7 Καὶ ἔσται, πᾶς ὁ ὁρῶν σε καταβήσεται ἀπὸ σοῦ, ϗ ἐρεῖ, Δειλαία Νινευΐ· τίς στενάξει (η) αὐτήν; πόθεν ζητήσω (θ) 8 παράκλησιν αὐτῇ; Ἑτοιμάσαι μερίδα, ἁρμόσαι χορδὴν, ἑτοιμάσαι μερίδα Ἀμμών· ἡ κατοικοῦσα ἐν ποταμοῖς, ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ (ι) θάλασσα, ϗ 9 ὕδωρ τὰ τείχη αὐτῆς, Καὶ Αἰθιοπία (κ) ἰσχὺς αὐτῆς, ϗ Αἴγυπτος· ϗ οὐκ (λ) ἔστι πέρας τῆς φυγῆς (μ)· ϗ Λίβυες ἐγένοντο 10 βοηθοὶ αὐτῆς. Καὶ αὐτὴ εἰς μετοικεσίαν πορεύσεται αἰχμάλωτος, ϗ τὰ νήπια αὐτῆς ἐδαφιοῦσιν ἐπ᾽ ἀρχὰς πασῶν τῶν ὁδῶν αὐτῆς, ϗ ἐπὶ πάντα τὰ ἔνδοξα αὐτῆς βαλοῦσι κλήρους· ϗ πάντες οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς 11 δεθήσονται χειροπέδαις. (ν) Καὶ σὺ μεθυσθήσῃ, ϗ ἔσῃ ὑπερεωραμένη, ϗ σὺ ζητήσεις 12 σεαυτῇ στάσιν ἐξ ἐχθρῶν. Πάντα τὰ ὀχυρώματά σου συκαῖ σκοποὺς ἔχουσαι, ἐὰν σαλευθῶσι, (ξ) πεσοῦνται εἰς στόμα ἔσθοντος. 13 Ἰδοὺ ὁ λαός σου ὡς γυναῖκες ἐν σοί, τοῖς ἐχθροῖς σου ἀνοιγόμεναι ἀνοιχθήσονται πύλαι τῆς γῆς σου, (ο) καταφάγεται πῦρ τοὺς 14 μοχλούς σου. Ὕδωρ περιοχῆς ἐπίσπασαι σεαυτῇ, (*) ϗ κατακράτησον τῶν ὀχυρωμάτων σου· ἔμβηθι εἰς πηλὸν, ϗ (π) συμπατήθητι ἐν ἀχύροις, κατακράτησον ὑπὲρ πλίνθον. 15 Ἐκεῖ καταφάγεταί σε πῦρ, (ρ) ἐξολοθρεύσει σε ῥομφαία, (σ) καταφάγεταί σε ὡς ἀ- 16 κρὶς, ϗ βαρυνθήσῃ ὡς βροῦχος. Ἐπλήθυνας τὰς ἐμπορίας σου ὑπὲρ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ· βροῦχος ὥρμησε, ϗ ἐξεπετάσθη. 17 Ἐξήλατο ὡς (*) ἀττέλεβος ὁ σύμμικτός σου, ὡς ἀκρὶς ἐπιβεβηκυῖα ἐπὶ φραγμὸν ἐν (τ) ἡμέρᾳ πάγους· ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, ϗ ἀφήλατο, ϗ οὐκ ἔγνω τὸν τόπον αὐτῆς· (υ) οὐαὶ 18 αὐτοῖς. Ἐνύσταξαν οἱ ποιμένες σου, βασιλεὺς Ἀσσύριος (φ) ἐκοίμισε τοὺς δυνάστας σου, ἀπῆρεν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη, ϗ οὐκ ἦν ὁ 19 ἐκδεχόμενος. Οὐκ ἔστιν ἴασις τῇ συντριβῇ σου, ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου, πάντες οἱ (χ) ἀκούοντες τὴν ἀγγελίαν σου, κροτήσουσι χεῖρας ἐπὶ σέ· διότι ἐπὶ τίνα οὐκ ἐπῆλθεν ἡ κακία σου διαπαντός; ΝΑΟΥ'Μ Ζ'.

& equitis ascendentis, Et splendentis gladii, & fulgentium armorum, & multitudinis vulneratorum, & gravis ruinæ: & non (b) fuit finis gentibus ejus: et infirmabuntur in corporibus (c) suis A multitudine fornicationis. 4 *Meretrix speciosa, & grata, (d) dux maleficiorũ, quæ vendit gentes in fornicatione sua, & (e) populos in maleficiis suis. Ecce ego* 5 *ad te, dicit Dominus Deus omnipotens: & discooperiam posteriora tua super faciem tuam; & ostendam gentibus confusionem tuam, et regnis ignominiã tuã: Et proji-* 6 *ciã super te abominationẽ secundũ immunditias tuas: et ponã te in exemplũ. Et erit, (f) omnis, qui* 7 *viderit te, descendet à te, et dicet; Misera Nineve, quis gemet eam? Unde quærã consolationem illi? (g) Parare partẽ, aptare chordã,* 8 *parare partem Ammon: quæ habitas in fluminib⁹: aqua in circuitu ejus: cujus principiũ mare est, & aqua muri ejus: Et Æthiopia for-* 9 *titudo ejus, & Ægyptus, & (h) non stetit finis fugæ. (i) Et Lybes facti sunt auxiliatores illius: Et* 10 *ipsa in transmigrationẽ ibit captiva: & parvulos ejus allident (k) in principiis omniũ viarũ ejus: et super omnia inclyta ejus mittent sortes. Et universi optimates ejus alligabuntur compedibus. Et tu* 11 *inebriaberis, et eris despecta, et tu quæres tibi (l) stationem ab inimicis. Omnes munitiones tuæ, ficus,* 12 *quæ (m) scopos habent: si commotæ fuerint, cadent in os comedentis. Ecce populus tuus, quasi mulieres* 13 *in te. Inimicis tuis aperiendo, aperientur portæ terræ tuæ, comedet ignis vectes tuos. Aquã obsidionis* 14 *hauri tibi, & obtine munitiones tuas: ingredere in lutũ, et conculcare in paleis, obtine super laterẽ. Ibi comedet te ignis, disperdet te* 15 *gladius, comedet te, quasi locusta, et aggravaberis, quasi (n) bruchus. Multiplicâsti negotiationes tuas* 16 *super stellas cæli: bruchus irruit, & evolavit. Exiliit, quasi attela-* 17 *b⁹, commistus tuus, sicut locusta, quæ ascendit super sepem in die gelûs: Sol ortus est; & exilivit, et non cognovit locũ suum. Væ ipsis. Dormitaverunt pastores tui; rex* 18 *Assyrius consopivit fortes tuos: abiit popul⁹ tuus super montes, et non erat, (o) qui susciperet. Non* 19 *est sanatio contritioni tuæ: intumuit plaga tua: omnes, qui audierint nuntium tuum, plaudent manibus super te. Quia super quem non supervenit malitia tua semper?*

MS.A. (β) ἐπιχαρὴς (γ) φυλὰς ἐν (δ) πρόσωπόν (ε) ἀσχημοσύνην (ζ) ἐπιρρίψω (η) ἀπὸ σοῦ; (θ) παράκλησις (ι) αὐτῆς θάλασσα, (κ) ἡ ἰσχὺς (λ) ἔσται (μ) σου· (ν) Καίγε (ξ) ϗ πεσοῦνται (ο) ϗ καταφάγεται (*) καὶ κατακράτησον (π) Συμπάτει (ρ) ἐξολοθρεύσει (σ) ϗ καταφάγεται (*) ἀττέλαβος (τ) ἡμέραις πάγου. (υ) οὐαὶ οὐαὶ (φ) *ἐκοίμισεν (χ) ἀκούοντες χεῖρα NAOY'M Z'.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 פרש מסיק ולהוב וצלהוב סיפין וצחצוח מורנין וסגי קטילין והמון פגרין לית סוף
4 לקטיליא יתקלון בקטיליהון : מסגיאות אתרגושת קרתא דהיא כטעיתא נפקת ברא
5 שפירת רוו ידעא חרשין דמסרא עממיא בטעותהא ומלכותא בחרשהא : הא אנא
שלח רוגזי עלך אמר יי צבאות ואגלי בהתת חובך על אפך ואחזי עממיא בהתתיך
6 ומלכותא קלניך : וארמי עלך שקוצין ואנבלניך ואשוניך מבערא לעיני כל חזך : ויהי
7 כל די יחזניך יתרחק מניך ויימר אתבזיזת נינוה מן ירוי עלך איכא אשכח מנחמין לך :
8 הא את טבא מאלכסנדריא רבתא דיתבא ביני נהרותא מיא סחור סחור לה דשורה
9 ימא מימא שורהא : כוש סומכתהא ומצרים ולית סוף פוטאי ולובאי הוו בסעדיך : אף
10 היא בגלותא תהך בשביא אף עולימהא יטרפון בריש כל שוקיא ועל יקירהא רמו עדבין
11 וכל רברבהא יתרקון בשלשלן : אף את דמיא לרויא תהי מטלטלא אף את תבעין
12 סעיד מבעל דבבא : כל כרכך דמן לתינין בכירן דאם ירעדונונין יתרון וישתארון בהון
13 צמוקין דכשרין למיכל : הא עמך חלשין כנשיא בגויך לבעלי דבביך אתפתחו תרעי
14 ארעיך אכלת אשתא תוקפיך : מיא בצירא כנושי לגויך תקפי כרכך אסגא מרווא
15 ושעבידי בטינא אתקיפי בניניך : לתמן יתון עלך עממיא דתקיפין כאשתא ישיצוניך
קטולי חרבא יתכנשון עלך משרית עממין דסגיאין כזחלא יחפוניך כקמצא יחסלוניך
16 כגובא : אסגית תגריך מכוכבי שמיא הא כזחלא דשלח ופרח : האטסך מצלהבין כגובא
17 וטפסריך כזחיל גובאי די שרן בכתליא ביום קריר דכד שמשא דנחא עליהון מתבדרין
18 ולא אתידע אתרהון לאן ערקין : אתברו גבריך מלכא דאתור גלו עם משריתך אתבדרו
19 עמך על טוריא ולית דמכניש : לית דכאב ליה על תבריך ממרעא מחתך כל די שמעו
שמעתך טפחו ידיהון עלך חדיאו ארי על מן לא עדת מחת בישתיך תדירא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

3 Eques ascendit, & flamma aciesq; gladiorũ, & polities hastarũ, & abũdantia occisorũ, et multitudo cadaverũ, nec est finis trucidatis, impingent in truci- 4 datos suos. Præ multitudine strepit⁹ civitatis quæ est sicut meretrix & scortũ, eleganti venustate præditũ, sciẽs magicas artes, ut prodat gentes idolis suis, et 5 regna veneficiis suis. Ecce ego immittã furorẽ meũ sup te, inquit Dñs exercituũ, ac patefaciã confusionẽ sceleris tui in vultũ tuũ, & ostendã gentib⁹ pu- 6 dendũ dedec⁹ tuũ, et regnis ignominias tuas. Et projiciã in te abominationes, 7 teq; reddã execrandã, & ponã te fœdissimã oculis omniũ videntiũ te. Et futurũ est ut quisquis te conspexerit, procul recedat à te, dicatque; Expilata est 8 Ninive, quis condolebit tibi, ubi inveniã tibi consolatores? An es melior quã Alexandria magna, quæ sedet inter fluvios aquarũ undiquaq; circũdata, cuj⁹ 9 mur⁹ est mare, *à mari* mur⁹ ej⁹? Æthiopia præsidiũ ej⁹ ac Ægypt⁹, nec est fi- 10 nis: Libyi Lidiiq; tibi fuerunt auxilio. Sed & ipsa in exilio ambulabit in captivitate, etiã adolescentes ej⁹ allidentur in capite omniũ plateãrũ, & sup inclytos ej⁹ conjicientur sortes, & omnes ej⁹ principes comminuentur cate- 11 nis. Tu quoq; temulento similis eris, pessundata; tu etiã auxiliũ flagitabis ab 12 inimico. Omnes arces tuæ erunt similes ficubus temporaneis, quæ si excutiantur defluent, & remanebunt in eis uvæ passæ, quæ aptæ sũt ad comedendũ. 13 Ecce popul⁹ tu⁹ imbecillis est instar mulierũ in medio tui; hostib⁹ tuis aper- 14 tæ fuerunt portæ terræ tuæ, devoravit ignis robur tuum. Aquas munitionis congrega intra te, obfirma tuas arces, multiplica cæmenta & subige lutum, 15 fortifica ædificia tua. Ibi venient sup te gentes quæ sunt validæ sicut ignis, delebunt te interfectores gladio, congregabuntur adversũ te exercit⁹ gentiũ quæ multæ sunt ut reptilia, operient te sicut bruchus, vastabunt te tan- 16 quam locusta. Multiplicâsti mercatores tuos præ stellis cœlorũ, en sicut lo- 17 custa quæ sese diffundit & volat. Ecce laminæ tuæ flammicant ut bruchus, & duces tui sicut vermes locustarum quæ habitant in parietibus in die frigoris, quæ simul atq; sol exortus est sup ipsas, disperguntur, neq; innote- 18 scit loc⁹ earũ quò fugiunt. Fracti sunt fortes tui rex Assyriæ, exulant popul⁹ tuorũ exercituũ: dispersi sũt populi tui sup montes, nec est qui congreget. 19 Non est qui doleat sibi de fractione tua, infirmatum est vulnus tuum: quot audierunt rumorem tui comploserunt manibus suis super te lætantes : ad quem enim non penetravit plaga nequitiæ tuæ jugiter ?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܦܪ̈ܫܐ ܪܟܒܝܢ. ܘܣܝܦܐ ܕܡܒܪܩ. ܘܢܝܙܟܐ ܕܡܒܪܩ. ܘܣܘܓܐܐ ܕܩܛܝ̈ܠܐ. ܘܥܘܫܢܐ ܕܦܓܪ̈ܐ.
4 ܘܠܝܬ ܣܟܐ ܠܦܓܪ̈ܐ. ܢܬܬܩܠܘܢ ܒܦܓܪ̈ܝܗܘܢ. * ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܙܢܝܘܬܐ ܕܙܢܝܬܐ
5 ܫܦܝܪܬ ܚܙܘܐ. ܘܡܪܬ ܚܪ̈ܫܐ. ܕܡܙܒܢܐ ܠܥܡ̈ܡܐ ܒܙܢܝܘܬܗ. ܘܠܫܪ̈ܒܬܐ ܒܚܪ̈ܫܝܗ. * ܗܐ ܐܢܐ
ܥܠܝܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܘܐܫܩܘܠ ܫܘ̈ܠܝܟܝ ܥܠ ܐܦ̈ܝܟܝ. ܘܐܚܘܐ ܠܥܡ̈ܡܐ
6 ܥܪܛܠܝܘܬܟܝ. ܘܠܡܠܟ̈ܘܬܐ ܨܥܪܟܝ. * ܘܐܪܡܐ ܥܠܝܟܝ ܛܢ̈ܦܘܬܐ. ܘܐܨܥܪܟܝ. ܘܐܣܝܡܟܝ ܚܙܘܐ.
7 * ܘܢܗܘܐ ܟܠ ܕܚܙܐ ܠܟܝ ܢܬܪܚܩ ܡܢܟܝ. ܘܢܐܡܪ. ܕܐܬܒܙܬ ܢܝܢܘܐ. ܡܢܘ ܢܬܟܪܐ ܠܟܝ. ܘܡܢ ܐܝܟܐ
8 ܐܒܥܐ ܠܟܝ ܡܒܝܐܢܐ. * ܕܠܡܐ ܛܒܐ ܐܢܬܝ ܡܢ ܝܘܢ ܐܡܘܢ. ܕܝܬܒܐ ܒܝܢܝ ܢܗܪ̈ܘܬܐ. ܘܡܝ̈ܐ
9 ܚܕܪܝܢ ܠܗ. ܕܚܝܠܗ ܝܡܐ. ܘܫܘܪܗ ܡܝ̈ܐ. * ܟܘܫ ܘܡܨܪܝܢ ܚܝܠܗ. ܘܠܝܬ ܠܗ ܣܟܐ.
10 ܦܘܛ ܘܠܘܒܝܐ ܗܘܘ ܒܥܘܕܪܢܗ. * ܐܦ ܗܝ ܒܫܒܝܬܐ ܐܙܠܬ. ܘܥܘܠ̈ܠܝܗ ܐܬܪܛܫܘ ܒܪܝܫ
ܟܠܗܘܢ ܫܘ̈ܩܝܗ. ܘܥܠ ܡܝܩܪ̈ܝܗ ܐܪܡܝܘ ܦܣ̈ܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܪ̈ܘܪܒܢܝܗ ܐܬܐܣܪܘ ܒܫ̈ܫܠܬܐ.
11 * ܐܦ ܐܢܬܝ ܬܪܘܝܢ ܘܬܗܘܝܢ ܡܫܝܛܬܐ. ܐܦ ܐܢܬܝ ܬܒܥܝܢ ܥܘܕܪܢܐ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒ̈ܝܟܝ.
12 * ܟܠܗܘܢ ܚܨ̈ܢܝܟܝ. ܐܝܟ ܬܐ̈ܢܐ ܐܢܘܢ ܒܟ̈ܘܪܐ. ܕܡܐ ܕܒܫܠܘ ܢܦܠܝܢ ܒܦܘܡܗ ܕܐܟܘܠܐ.
13 * ܥܡܟܝ ܐܝܟ ܢܫ̈ܐ ܢܗܘܘܢ ܒܓܘܟܝ. ܢܬܦܬܚܘܢ ܬܪ̈ܥܝܟܝ ܠܒܥܠܕܒܒ̈ܝܟܝ.
14 ܘܬܐܟܘܠ ܢܘܪܐ ܡܘܟ̈ܠܝܟܝ. * ܡܝ̈ܐ ܕܡܟܝܢܬܐ ܡܠܝ ܠܟܝ. ܘܥܫܢܝ ܚܨ̈ܢܝܟܝ. ܥܘܠܝ
15 ܒܛܝܢܐ. ܘܕܘܫܝ ܒܛܝܢܐ. ܘܐܘܣܦܝ ܡܘܠܒܢܐ. * ܬܡܢ ܬܐܟܘܠܟܝ ܢܘܪܐ. ܘܬܚܪܒܟܝ ܚܪܒܐ.
16 ܘܬܐܟܘܠܟܝ ܐܝܟ ܙܚܠܐ. ܠܐ ܕܣܓܝܬܝ ܐܝܟ ܙܚܠܐ. ܘܣܓܝܬܝ ܐܝܟ ܩܡܨܐ. * ܘܐܣܓܝܬܝ
17 ܬܓܪ̈ܝܟܝ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܘܟ̈ܒܝ ܫܡܝܐ. ܙܚܠܐ ܫܠܚ. ܘܦܪܚ. * ܢܙܝܪ̈ܝܟܝ. ܐܝܟ ܩܡܨܐ.
ܘܡܩܛ̈ܠܢܝܟܝ ܐܝܟ ܩܡܨܐ ܕܫܪܐ ܥܠ ܣܝܓܐ ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܝܪܐ. ܕܡܐ ܕܕܢܚ ܫܡܫܐ. ܫܢܝܬ. ܘܠܐ
18 ܡܬܝܕܥ ܐܬܪܗ. * ܕܡܟܘ ܪ̈ܚܡܝܟܝ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ. ܫܟܒܘ ܩܪ̈ܝܒܝܟܝ. ܐܬܒܕܪ ܥܡܟܝ ܥܠ
19 ܛܘܪ̈ܐ. ܘܠܝܬ ܕܡܟܢܫ ܠܗܘܢ. * ܘܠܝܬ ܕܟܐܒ ܠܗ ܥܠ ܬܒܪܟܝ. ܡܪܝܪܐ ܡܚܘܬܟܝ. ܟܠ
ܕܫܡܥܘ ܫܡܥܟܝ. ܢܩܫܘ ܐܝܕ̈ܝܐ ܥܠܝܟܝ. ܡܛܠ ܕܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ܥܒܪܬ ܒܝܫܘܬܟܝ ܐܡܝܢܐܝܬ. * ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܢܚܘܡ *

Eques *equum* agens, gladius coruscans, hasta 3 fulgurans, multitudo interfectorum, vis ingens cadaverum, imò infinita cadavera, *adeo ut* impingant in cadaveribus eorum. Propter multi- 4 tudinẽ scortationis meretricis aspectu formosæ, & magorum dominæ, quæ nutrit gentes scortatione suâ, & nationes magiis suis. Ecce 5 me contra te, dicit Dñs potentissim⁹; & rejiciã limbos tuos super faciẽ tuã, & ostendã gentib⁹ pudenda tua, & turpitudinẽ tuã regnis. Proji- 6 ciã super te sordes, & infamẽ te reddã, proponamq; te spectaculum: Ut quisquis te viderit, 7 abominetur te, dicatque, Direpta est Ninive. Quis condoleat tibi? aut unde quærerem tibi consolatorẽ? An melior es quàm Javan Ammo- 8 nitarum, quæ sita inter amnes, quam circundabant aquæ, cujus fortitudo erat mare, & murus erant aquæ? Cujus robur Æthiopia & Ægypt⁹, 9 quæ immensa erat, cui præsidio erant Putæi & Lybies? Etiam hæc in captivitatem abiit, par- 10 vuli ejus illisi fuerunt in capite omnium vicorum ej⁹, et sup honestissimos ej⁹ jecerunt sortes, omnesq; magnates ej⁹ catenis vincti fuerunt. Tu 11 quoque infœlix eris & abjecta, tu quoq; præsidiũ quæres ab hostib⁹ tuis. Omnes munitiones 12 tuæ similes erunt ficub⁹ præcocibus, quæ cùm maturescunt, decidunt in os comedentis: Et 13 populus tuus ut fœminæ erunt in medio tui: aperientur portæ tuæ inimicis tuis, & consumet ignis vectes tuos. Aquas in obsidione hauri 14 tibi, & muni urbes tuas: ingredere lutum, calca argillam, & auge promissum. Ibi consumet 15 te ignis, & extinguet te gladi⁹, devorabitq; te ut bruchus: crevisti enim ut bruchus, numerosa facta es ut locusta, Et multiplicâsti mercato- 16 res tuos plusquam stellas cœli. Bruchus emisit *alas* & volavit. Nazaræi tui sunt sicut locustæ, 17 & bellantes pro te sicut locusta sepi hærens die frigido, quæ orto sole abscedit, & ignoratur locus ej⁹. Dormiunt amici tui reges Assyriæ, de- 18 sident propinqui tui, dissipat⁹ est popul⁹ tu⁹ super montes, nec est qui congreget eos: Neque 19 tamen est qui doleat ob fractionẽ tuam. Acerbum est vulnus tuum, quicunq; audierint famã tuam, plaudent super te manibus: quia ad omnes semper homines pervasit malitia tua.

Prophetiæ Nahumi finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * والفارس الصاعد * والسيف اللامع * والاسلحة المبرقة * وكثرة الجرحى * وثقل السقطة * وليس
4 كان انتهاء لامتها * ويصعقون في اجسادهم * من كثرة الزناء * زانية حسنة وفرحة * مقدمة السحرة *
5 التي اباعت الامم بزناها * والقبايل بسحرها * ها انا عليك يقول الرب الاله الضابط الكل * واكشف
6 ماوراك علي وجهك * واظهر للامم فضيحتك * وللممالك اهانتك * واطرح عليك رذالا كنجس
7 نجاساتك * واصعك سهوا * ويكون كل من يراك ينزل عنك * ويقول يا نينوي الشقية من يتنهد
8 عليها * من اين اطلب سلوة لها * هيي جزوا * اوصلي وترا * هيي نصيبا * يا امون الساكنة في
9 الانهار * الماء حولها * مبداها البحر * الماء اسوارها * والحبشة قوتها ومصر * وليس نهاية لهروبك *
10 والنوبة كانوا معينوها * وهي في الجلوة تمضي مسبية * ويصرعون اطفالها بالارض علي بدء
11 جميع طرقها * وعلي كل حدودها يضعون قرعا * وجميع عظمايها يربطون بالكتافات * وانت
12 تسكرين وتكونين محقورة * وليس تطلبين لك رفدا من الاعداء * جميع حصونك اشجار
13 تين لهن راصدون * ان ترعرعوا فيسقطون في فم الاكل * ها شعبك مثل النساء فيك *
14 لاعدايك مفتوحات تفتح ابواب ارضك * وتاكل النار متاريسك * ماء رباط استقي لذاتك *
15 وامسكي حصونك * انزلي الي الطين * ودوسي في التبن * وامسكي اللبن * هناك تاكلك النار
16 وتستاصلك السيف * وتاكلك الجراد * وتثقلي مثل الجندب * كثرت تجاراتك اكثر من
17 نجوم السماء * الجندب وثب وطار * وثب مثل جرادة سوداء * خلطك مثل جرادة راكبة على
18 سياج في ايام البرد الشمس اشرقت * رحلت ولم يعرف موضعها * ويل لهم * رعاتك نعسوا *
19 ملك الموصل رقد جبابرتك * طلع شعبك علي الجبال * ولم يكن من يقبل * وليس شفا
لانكسارك * ضربتك احتدت * جميع الذين يسمعون بخبرك يصفقون بالايدي عليك * من
اجل انه علي من لم يات شرك كل حين *
* تمت نبوة ناحوم النبي *

Eques ascendens, gladi⁹ coruscans, arma 3 *fulgentia, multitudo vulneratorũ, & pondus ruinæ: infinitæ enim erant gentes ejus: & infirmabuntur in corporibus suis, Pro-* 4 *pter multitudinem fornicationis. Meretrix formosa & lætabunda, dux magorum, quæ venum exposuit gentes fornicatione suâ, & nationes magiis suis: Ecce me* 5 *contra te, dicit Dominus Deus omnipotens, & retegam posteriora tua super faciem tuam, ostendamque gentibus turpitudinem tuam, & regnis ignominiam tuam: Pro-* 6 *jiciam super te abominationem pro ratione obscœnitatum tuarum, proponamque te specimen. Et erit ut quicunq; te viderit, di-* 7 *labatur à te, dicatq; O Ninive miserrima, quis propter te suspiret? unde quæram tibi consolationem? Præpara partem, apta* 8 *chordam, præpara portionem O Ammon quæ habitas in fluminibus, quã aquæ circumstant, cujus principium est mare, aquæ muri; Cujus fortitudo Æthiopia est & Æ-* 9 *gyptus: nullus erit finis fugæ tuæ. Etiamsi Nubæ fuerint adjutores ejus, Tamen ipsa* 10 *quoque in transmigrationem ibit captiva, infantes ejus ad terram allident in principio omnium viarum ejus, super omnes terminos ejus ponent sortes, & omnes principes ejus loris vincientur. Tu quoq; ine-* 11 *briaberis, & eris despecta, neque petes tibi auxilium ab hostibus. Omnes arces tuæ* 12 *arbores ficuum observatores habentium: si quatiantur, incidunt in os comedentis. Ecce populus tuus ut mulieres in te sunt:* 13 *inimicis tuis omninò aperientur portæ terræ tuæ, & devorabit ignis vectes tuos. Aquam obsidionis hauri tibi, & tene* 14 *munitiones tuas: descende in lutum, paleas conculca, & tene lateres. Ibi te* 15 *devorabit ignis, excindet te gladius, comedetque locusta, & gravis eris ut bruchus. Multiplicatæ sunt merces tuæ* 16 *plusquam stellæ cœli: bruchus exilivit & volavit, exiliit ut locusta nigra. Miscel-* 17 *lanea turba tua similis est locustæ insidenti sepi in diebus frigoris quæ orto sole commigrat, nec agnoscitur locus ejus: Væ ipsis. Pastores tui somno correpti sunt,* 18 *rex Assyriæ consopivit heroes tuos, conscendit populus tuus montes, nec fuit qui reciperet. Non est medela fracturæ tuæ,* 19 *plaga tua exacuta est: omnes qui audiunt famam tuam, plaudent super te manibus; quia super quem non venit malitia tua semper?*

Prophetiæ Prophetæ
Nahumi finis.

חבקוק : א

CAP. I. א

Domine ego Usquequo .propheta Chabbacuc vidit quod Onus
הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר חָזָה חֲבַקּוּק הַנָּבִיא׃ עַד־אָנָה יְהוָה 2
non & ,rapinam te ad vociferabor ?exaudies non & ,clamavi
שִׁוַּעְתִּי וְלֹא תִשְׁמָע אֶזְעַק אֵלֶיךָ חָמָס וְלֹא
,facies aspicere miseriam & ,iniquitatem mihi ostendes quid Ut ?salvabis
תוֹשִׁיעַ׃ לָמָּה תַרְאֵנִי אָוֶן וְעָמָל תַּבִּיט 3
contentionem & litem fuit & ?me contra iniquitatem & ,vastitatem &
וְשֹׁד וְחָמָס לְנֶגְדִּי וַיְהִי רִיב וּמָדוֹן
sæculum in egredietur non & , lex est debilitata Propterea .tulit
יִשָּׂא׃ עַל־כֵּן תָּפוּג תּוֹרָה וְלֹא־יֵצֵא לָנֶצַח 4
egreditur ideo , justum coronæ instar circundans impius quia ,judicium
מִשְׁפָּט כִּי רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת־הַצַּדִּיק עַל־כֵּן יֵצֵא
: estote attoniti & ,aspicite & ,gentibus in Videte .perversum judicium
מִשְׁפָּט מְעֻקָּל׃ רְאוּ בַגּוֹיִם וְהַבִּיטוּ וְהִתַּמְּהוּ 5
cùm credetis non ,vestris diebus in operans opus quia : obstupescite
תְּמָהוּ כִּי־פֹעַל פֹּעֵל בִּימֵיכֶם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי
,amaram gentem Chasdim suscitans ego ecce Quia .narrabitur
יְסֻפָּר׃ כִּי־הִנְנִי מֵקִים אֶת־הַכַּשְׂדִּים הַגּוֹי הַמַּר 6
habitacula possidendum ad , terræ latitudines in ambulantem ,properatam &
וְהַנִּמְהָר הַהוֹלֵךְ לְמֶרְחֲבֵי־אֶרֶץ לָרֶשֶׁת מִשְׁכָּנוֹת
,ejus judicium ipsa se ex : ipsa terribilis & Horribilis sibi non
לֹּא־לוֹ׃ אָיֹם וְנוֹרָא הוּא מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ 7
, ejus equi pardis præ erunt leves Et .egredietur ejus exaltatio &
וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא׃ וְקַלּוּ מִנְּמֵרִים סוּסָיו 8
ejus equites & : ejus equites patebunt late & ,vesperæ lupis præ erunt acuti &
וְחַדּוּ מִזְּאֵבֵי עֶרֶב וּפָשׁוּ פָּרָשָׁיו וּפָרָשָׁיו
.comedendum ad festinans aquila tanquam volabunt ,venient longè de
מֵרָחוֹק יָבֹאוּ יָעֻפוּ כְּנֶשֶׁר חָשׁ לֶאֱכוֹל׃
; Orientem ad eorum facierum oppositio : veniet rapinam ad ipsa Tota
כֻּלֹּה לְחָמָס יָבוֹא מְגַמַּת פְּנֵיהֶם קָדִימָה 9
regibus in ipse Et .captivitatem arenam tanquam congregabit &
וַיֶּאֱסֹף כַּחוֹל שֶׁבִי׃ וְהוּא בַּמְּלָכִים 10
,irridebit munitionem omnem ipse : ei risus gubernatores & ,erit illusor
יִתְקַלָּס וְרֹזְנִים מִשְׂחָק לוֹ הוּא לְכָל־מִבְצָר יִשְׂחָק
,spiritus pertransit Tunc .eam capiet & , pulverem coacervabit &
וַיִּצְבֹּר עָפָר וַיִּלְכְּדָהּ׃ אָז חָלַף רוּחַ 11
tu Nonne .ejus Dei ejus potentia hæc : delinquet & ,præteriit &
וַיַּעֲבֹר וְאָשֵׁם זוּ כֹחוֹ לֵאלֹהוֹ׃ הֲלוֹא אַתָּה 12
Domine .moriemur non ?meus sanctus meus Deus Dominus ,quondam à
מִקֶּדֶם יְהוָה אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא נָמוּת יְהוָה
.eum fundâsti increpandum ad petram & , eum posuisti judicium ad
לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ וְצוּר לְהוֹכִיחַ יְסַדְתּוֹ׃
non laborem ad respiciendo & , malum videndo à oculis Mundus
טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל־עָמָל לֹא 13
impio deglutiendo in tacebis ,prævaricatores respicies quid Ut .poteris
תוּכָל לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע
reptile tanquam ,maris pisces veluti hominem facies Et ?se præ justum
צַדִּיק מִמֶּנּוּ׃ וַתַּעֲשֶׂה אָדָם כִּדְגֵי הַיָּם כְּרֶמֶשׂ 14
illud congregabit ,faciet ascendere hamo in Totum .eo in dominator non
לֹא־מֹשֵׁל בּוֹ׃ כֻּלֹּה בְּחַכָּה הֵעֲלָה יְגֹרֵהוּ 15
,lætabitur propterea : suo reti in illud congregabit & ,sua sagena in
בְחֶרְמוֹ וַיַאַסְפֵהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ עַל־כֵּן יִשְׂמַח
.exultabitque
וְיָגִיל׃

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA
HABACUC.

CAP. I.

1 ONus , quod vidit Habacuc
2 propheta. Usquequò, Domine, cla-
mabo , & non exaudies ? voci-
ferabor ad te vim patiens, & non
3 salvabis ? Quarè ostendisti mihi
iniquitatem & laborem , videre
prædam & injustitiam contra me?
& factum est judicium, & contra-
4 dictio potentior. Propter hoc la-
cerata est lex, & non pervenit usq;
ad finem judicium : quia impius
prævalet adversùs justum , pro-
pterea egreditur judicium per-
5 versum. Aspicite in gentibus, &
videte : admiramini, & obstupe-
scite : quia opus factum est in die-
b⁹ vestris, quod nemo credet cùm
6 narrabitur. Quia ecce ego susci-
tabo Chaldæos, gentem amaram
& velocem , ambulantem super
latitudinem terræ, ut possideat ta-
7 bernacula non sua. Horribilis, &
terribilis est: ex semetipsa judici-
8 um, & onus ejus egredietur. Le-
viores pardis equi ejus, & velo-
ciores lupis vespertinis; & diffun-
dentur equites ejus: equites nam-
que ejus de longè venient, vola-
bunt quasi aquila festinans ad
9 comedendum. Omnes ad prædam
venient , facies eorum ventus u-
rens: & congregabit quasi arenā,
10 captivitatem. Et ipse de regibus
triumphabit , & tyranni ridiculi
ejus erunt: ipse super omnem mu-
nitionem ridebit, & comportabit
11 aggerem , & capiet eam. Tunc
mutabitur spiritus, & pertransi-
bit, & corruet : hæc est fortitudo
12 ejus dei sui. Numquid non tu à
principio, Domine Deus meus,
Sancte meus, & non moriemur ?
Domine, in judiciū posuisti eum :
& fortem, ut corriperes, fundâsti
13 eum. Mundi sunt oculi tui, ne vi-
deas malum ; & respicere ad ini-
quitatem non poteris : quarè re-
spicis super iniqua agentes, & ta-
ces devorante impio justiorem
14 se ? Et facies homines quasi pi-
sces maris , & quasi reptile non
15 habens principem. Totum in
hamo sublevabit , traxit illud in
sagena sua, & congregavit in rete
suum. Super hoc lætabitur & ex-
ultabit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

ἈΜΒΑΚΟΎΜ Η΄.

ΚΕΦ. α΄.

1 ΤΟ` λῆμμα ὃ εἶδεν Ἀμβακοὺμ ὁ προφή-
2 της. Ἕως τίνος κύριε κεκράξομαι, καὶ οὐ μὴ
(α)εἰσακούσῃς; βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμε-
3 νος, καὶ οὐ σώσεις; Ἱνατί(β)ἔδειξάς μοι κό-
πους καὶ πόνους ἐπιβλέπειν(γ), ταλαιπωρίαν
καὶ ἀσέβειαν; ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις,
4 καὶ ὁ κριτὴς λαμβάνει. Διὰ τοῦτο διεσκέδασται
νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος κρίμα, ὅτι
(")ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον, ἕνεκεν
5 τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον. Ἴ-
δετε οἱ καταφρονηταὶ, καὶ ἐπιβλέψατε, καὶ
θαυμάσατε θαυμάσια, καὶ ἀφανίσθητε· διότι
ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ὃ οὐ
6 μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται(δ). Διότι
ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς Χαλδαίους, τὸ ἔθνος
τὸ πικρὸν, καὶ τὸ ταχινὸν, τὸ πορευόμενον ἐπὶ
(ε) τὰ πλάτη τῆς γῆς, τοῦ κατακληρονομῆσαι
7 σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ. Φοβερὸς καὶ ἐπιφανής
ἐστιν, ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λῆμ-
8 μα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. Καὶ ἐξαλοῦνται
ὑπὲρ παρδάλεις οἱ ἵπποι αὐτοῦ, καὶ ὀξύτεροι
ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς Ἀραβίας. καὶ ἐξιππά-
σονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ, καὶ ὁρμήσουσι μακρό-
θεν, καὶ πετασθήσονται ὡς ἀετὸς πρόθυμος
9 εἰς τὸ φαγεῖν. Συντέλεια (ζ)εἰς ἀσεβεῖς ἥ-
ξει, ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναν-
τίας, καὶ συνάξει ὡς ἄμμον αἰχμαλωσίαν.
10 Καὶ αὐτὸς ἐν βασιλεῦσιν ἐντρυφήσει, καὶ τύ-
ραννοι παίγνια αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς εἰς πᾶν ὀχύ-
ρωμα ἐμπαίξεται, καὶ βαλεῖ χῶμα, καὶ κρατή-
11 σει αὐτοῦ. Τότε μεταβαλεῖ τὸ πνεῦμα, καὶ δι-
ελεύσεται, καὶ ἐξιλάσεται· αὕτη ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ
12 μου. Οὐχὶ σὺ ἀπ᾽ ἀρχῆς κύριε ὁ (η) θεὸς ὁ
ἅγιός μου; καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. κύριε εἰς κρί-
μα τέταχας(θ)αὐτὸ, καὶ ἔπλασέ με τοῦ ἐλέγ-
13 χειν παιδείαν αὐτοῦ. Καθαρὸς (ι)ὁ ὀφθαλ-
μὸς τοῦ μὴ ὁρᾷν πονηρὰ, καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ
πόνους(κ)ὀδύνης· ἱνατί ἐπιβλέπεις ἐπὶ κατα-
φρονοῦντας; παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνειν
14 ἀσεβῆ τὸν δίκαιον; Καὶ ποιήσεις τοὺς ἀν-
θρώπους ὡς τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καὶ ὡς
15 τὰ(")ἑρπετὰ τὰ οὐκ ἔχοντα ἡγούμενον; Συν-
τέλειαν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασε, καὶ εἵλκυσεν
αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρῳ, καὶ συνήγαγεν αὐτὸν ἐν
ταῖς σαγήναις αὐτοῦ· ἕνεκεν τούτου εὐφρανθήσε-
ται καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ.

AMBACUM.

CAP. I.

ASSUMPTIO, quam vidit 1
Ambacum propheta. Usquequò, 2
Domine, clamabo, & non exau-
dies ? vociferabor ad te vim pa-
tiens, & non salvabis? Quarè 3
mihi ostendisti labores & dolo-
res, videre miseriam, & impie-
tatem ? Contra me factum est
judicium : & judex accipit.
Propterea lacerata est lex, & 4
non pervenit ad finem judicium:
quia impius prævalet adversùs
justum. Propterea egreditur
judicium perversum. (a)Videte 5
contemptores, & respicite, & ad-
miramini mirabilia, & disperdi-
mini : (b) quia opus ego operor
in diebus vestris, quod non cre-
detis, siquis narraverit. Quia 6
ecce ego suscito Chaldæos, gen-
tem amaram, & velocem, quæ
ambulat super latitudines terræ,
ut possideat tabernacula non sua.
Terribilis, & illustris est : (c)ex 7
ipsa judicium ejus erit : & as-
sumptio ejus ex se egredietur. Et 8
exilient super pardos equi ejus,
& velociores lupis Arabiæ.(d)Et
equitabunt equites ejus, & impe-
tu venient de longinquo, & vo-
labunt quasi aquila prompta ad
comedendum. (e) Consummatio 9
in impios veniet, resistentes facie-
bus ipsorum ex adverso. Et con-
gregabit quasi arenam captivita-
tem : Et ipse in regibus delecta- 10
bitur, & tyranni ludibria ejus;
& ipse in omnem munitionem
illudet, & mittet aggerem, &
obtinebit eam. Tunc mutabit spi- 11
ritum, & pertransiet, & (f)pro-
pitiabitur. Hæc est fortitudo Deo
meo. Nónne tu à principio, Do- 12
mine Deus sancte meus? &
non moriemur. Domine, in judi-
cium posuisti (g) ipsam: & plas-
mavit me, ut arguam disciplinam
ejus: Mundus oculus ne videat 13
mala, & aspiciat super labores
(h) doloris. Quarè aspicis super
contemptores ? (i) tacebis, dum
impius devorat justum? Et fa- 14
cies homines quasi pisces maris,
& quasi reptilia non habentia
ducem ? Consummationem in 15
hamo sublevavit, & attraxit eum
in reti, & congregavit eum in
sagenis suis. Propter hoc lætabitur, et gaudebit cor ejus.

MS.A. ἈΜΒΑΚΟΎΜ Η΄. (α) εἰσακούσῃς; (β) μοι ἔδειξας (γ) ἐπὶ ταλαιπωρίαν (") ὁ ἀσεβὴς (δ) ὑμῖν. Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐφ᾽ ὑμᾶς τοὺς Χαλδαίους τοὺς μαχητὰς, τὸ ἔθνος τὸ ταχινὸν καὶ τὸ πικρὸν, τὸ (ε) τὸ πλάτος (ζ) ἐπ᾽ (η) θεός μου ὁ ἅγιός μου; καὶ (θ) αὐτὸν, (ι) ὀφθαλμός μου τοῦ (κ) οὐ δυνήσῃ· εἰς τί (") ἑρπετὰ οὐκ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 מטל נבואתא דאתנבי חבקוק נביא׃ עד אימתי יי אנא מצלי הלא גלי קדמך קבלנא 2
קדמך על חטופין הלא יכלא קדמך למפרק׃ למא אנא חזי אנוסין ומסתכל בעבדי 3
לאות שקר בזוזין וחטופין לקבלי דבחרותא ובזדונא אנון מתגברין׃ על כן פגת 4
אוריתא ולא נפיק לאפרש דינא ארי רשיעיא מסלעמין לצדיקיא על כן לא נפיק דינא
כון׃ חזו בעממיא ואסתכלו אתרפו שהו ארי עובדא אתעביד ביומיכון לא תהימנון 5
ארי ישתעון לכון׃ ארי הא אנא מקים ית כסדאי עמא מוחיא וקלילא דאזיל לפתאי 6
ארעא לאחסנא קרוין דלא דיליה׃ אמתנין ודחילין אנון מניה דיניה וגזרתיה נפקין׃ 7
וקלילין מנמריא סוסותיה וחריפין מדיבי רמשא וירבון פרשוהי ופרשוהי מרחיק 8
ייתון משתדן כנשרא דטאס למיכל׃ כולהון לחטוף אתן מקבל אפיהון דמן כרוח 9
קדים קדומא וכנש כחלא שביא׃ והוא על מלכיא מתלעב ועל שלטוניא מחייך הוא 10
לכל כרך תקיף מעיק וצבר מליתא וכבשה׃ בכן על דרמת רוחיה עלוהי עדא 11
מלכותיה וחב על דאסגי יקרא לטעותיה׃ הלא את יי בריתא עלמא מבראשית את 12
אלהא דין קשוט על כל בריתך קדיש בעובדי הימנותא מימרך קים לעלמין יי למעבד
דינא בריתיה ותקיף לאתפרעא אתקנתיה׃ בריר מימרך מלמחזי בעובדי ביש 13
ומלאסתכלא בעבדי לאות שקר הלא גלי קדמך ולמא את מסתכל באנסין ואת יהב
ארכא לרשיעיא ומסלעמין לדטבין מנהון׃ ועבדתא אנשא כנוני ימא כבריחשא דלית 14
שולטן עלוהי׃ כלהון דמן לצידין דאחיד נונא בחכתא כניש ליה בחרמיה ורמי ליה 15
במצדתיה על כן חדי ודאיץ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

ONus prophetiæ quā vaticinat⁹ est Chabacuc propheta. Quousque Dñe 1
ego precatur⁹ sum? annon manifestum est corā te me clamitare in conspectu 2
tuo propter rapinas ? nunquid est apud te servandi potestas? Quare ego vi- 3
deo oppressores, & conspicio operantes laborē falsitatis ? direptores & ra-
ptores corā me sunt, atq; contentione & superbia ipsi prævalent. Propterea 4
languescit Lex, nec prodit in æternū judiciū, quoniā impii devorant justos,
ideò non prodit judiciū rectū. Intuemini gentes & conspicite; admiramini, 5
obstupescite: op⁹ enim factū est in dieb⁹ vestris, ꝙ nequaquā credituri estis
cùm vobis narrabitur. Quoniā ecce ego suscito Caldæos populū celerē & 6
velocem, qui pervadat latitudines terræ, ut possideat civitates quæ ipsi⁹ non
sūt. Horrendi & terribiles sūt, ab ipsomet [populo Caldæorū] ipsi⁹ judiciū & 7
decretū promanāt. Et velociores sunt pardis equi ej⁹, & acutiores lupis ve- 8
spertinis: & multiplicabuntur equites ej⁹, equites ej⁹ [inquam] de longinquo
venient, sese diffundentes aquilæ in morē quæ volat ad comedendū. Omnes 9
ad rapiendū veniunt, aspect⁹ eorū persimilis est vento Orientali vehementi
qui collegit quasi arenā captivitatē. Et ipse reges subsannat, ac principes 10
irridet : ipse omnē arcē validā in angustias adigit, & coacervat aggeres ac
subjicit eam. Ideò propter elationē spirit⁹ ej⁹, ab eo translatū est ej⁹ regnū, 11
& flagitiū admisit, eò quòd multiplicaverit gloriā idolo suo. Nónne tu Dñe 12
creâsti mundū ab initio? tu De⁹ judex veritatis in omnes creaturas tuas, san-
ctus in operib⁹ fidei : verbū tuū in secula permanet Dñe, ut exequatur ju-
diciū creâsti illud, potens ad vindictā sumendā ipsū præparâsti. Purius est 13
verbū tuū quā ut videat opera mala, & contempletur operantes laborem
falsitatis : nónne manifestū est corā te? quare ergo respicis in oppressores, &
das longitudinē [vitæ] sceleratis; et devorant seipsis meliores? Tu autē fecisti 14
homines quasi pisces maris, sicut reptilia quib⁹ null⁹ est princeps. Omnes 15
similes sunt piscatori, qui cùm ceperit piscem hamo, colligit eum in sagena
sua, & projicit eum in rete suum : idcircò gaudet & exultat.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܚܒܩܘܩ * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܚܙܘܐ ܕܚܙܐ ܚܒܩܘܩ ܢܒܝܐ. * ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܡܪܝܐ ܩܥܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܫܡܥ ܐܢܬ. ܘܩܪܐ 2
ܐܢܐ ܠܘܬܟ ܥܠ ܛܠܘܡܐ ܘܠܐ ܡܦܨܐ ܐܢܬ. * ܠܡܢܐ ܡܚܘܐ ܐܢܬ ܠܝ ܥܘܠܐ ܘܟܘܪܗܢܐ. ܘܚܙܐ ܐܢܐ 3
ܚܛܘܦܝܐ ܘܥܘܠܐ. ܩܕܡܝ ܗܘܐ ܕܝܢܐ. ܘܕܝܢܐ ܢܣܒ ܫܘܚܕܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܫܬ ܢܡܘܣܐ. 4
ܘܠܐ ܢܦܩ ܕܝܢܐ ܒܬܪܝܨܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܐ ܡܛܠܡ ܠܙܕܝܩܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܢܦܩ ܕܝܢܐ ܡܥܩܡܐ.
* ܚܙܘ ܡܒܣܝܢܐ ܘܚܘܪܘ ܘܐܬܕܡܪܘ ܘܬܗܘ. ܡܛܠ ܕܥܒܕܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܒܝܘܡܝܟܘܢ. ܘܠܐ 5
ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܢ ܡܫܬܥܐ ܠܟܘܢ. * ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܩܝܡ ܐܢܐ ܠܟܠܕܝܐ ܥܡܐ 6
ܡܪܝܪܐ ܘܡܪܗܒܐ. ܕܪܕܐ ܒܦܬܝܐ ܕܐܪܥܐ ܠܡܐܪܬ ܡܫܟܢܐ ܕܠܐ ܕܝܠܗ. * ܥܫܝܢ ܗܘ ܘܕܚܝܠ. 7
ܘܕܝܢܗ ܡܢܗ ܢܦܩ. ܘܡܢܗ ܡܬܚܙܐ. * ܘܩܠܝܠܝܢ ܪܟܫܘܗܝ ܡܢ ܢܡܪܐ. ܘܚܪܝܦܝܢ ܡܢ ܕܐܒܐ ܕܪܡܫܐ. 8
ܘܦܪܫܘܗܝ ܦܪܫܝܢ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܦܪܚܝܢ ܐܝܟ ܢܫܪܐ ܕܡܣܪܗܒ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. * ܟܠܗܘܢ 9
ܠܚܛܘܦܝܐ ܐܬܝܢ. ܚܙܘܐ ܕܐܦܝܗܘܢ ܩܫܝܐ. ܘܟܢܫܝܢ ܫܒܝܐ ܐܝܟ ܚܠܐ. * ܘܗܘ ܒܡܠܟܐ 10
ܡܒܙܚ. ܘܫܠܝܛܢܐ ܡܓܚܟ. ܘܥܠ ܟܠ ܚܣܢܝܢ ܡܓܚܟ. ܘܟܢܫ ܥܦܪܐ ܘܐܚܕ ܠܗ.
11 * ܗܝܕܝܢ ܢܫܚܠܦ ܪܘܚܗ ܘܢܥܒܪ. ܘܢܘܕܐ ܬܘܩܦܗ ܠܐܠܗܗ. * ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܢ
12 ܫܘܪܝܐ ܡܪܝܐ. ܐܠܗܐ ܩܕܝܫܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܐܢܬ ܡܪܝܐ: ܠܕܝܢܐ ܣܡܬܗ. ܘܠܡܟܣܘ
ܓܒܠܬܗ. * ܕܟܝܢ ܥܝܢܝܟ ܘܠܐ ܚܙܝܢ ܒܝܫܬܐ. ܘܠܡܚܙܐ ܒܥܘܠܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ. 13
ܠܡܒܣܝܢܐ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܠܡܒܣܝܢܐ ܘܫܬܩ ܐܢܬ. ܟܕ ܒܠܥ ܥܘܠܐ ܠܙܕܝܩܐ. * ܘܥܒܕܬ ܐܢܫܐ 14
ܐܝܟ ܢܘܢܐ ܕܝܡܐ. ܘܐܝܟ ܪܚܫܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܕܒܪܢܐ. * ܟܠܗ ܒܚܟܬܐ ܢܣܩ. ܢܬܢܓܕ 15
ܒܡܨܝܕܬܐ. ܘܢܬܟܢܫ ܒܡܟܡܪܬܐ. ܘܟܕ ܢܬܟܢܫ ܢܚܕܐ ܘܢܪܘܙ.

SEQUITUR
PROPHETIA HABACUC
CAPUT. I.

VIsio quam vidit Habacuc propheta. Quo- 1
usq; Domine vociferabor, & non audies ? 2
clamabo ad te causâ violentorum, & non li-
berabis? Cur ostendis mihi impietatem ac 3
dolum ? & violentiam ac scelus video ? me
præsente cùm jus diceretur, judex accepit
mun⁹. Propter hoc tepescit lex, neq; prodit ju- 4
dicium cum æquitate ; impius pessimè tractat
justum : hinc est quòd perversum prodeat ju-
dicium. Videte impudentes, & considerate, 5
admiramini, & obstupescite : nam rem factu-
rus sum in diebus vestris, quam non credere-
tis si quis enarraret vobis. Ecce enim ego ex- 6
citaturus sum Chaldæos gentē audacē & acer-
bam, quæ terræ latitudinē perlustrat ad acqui-
renda tabernacula non sua. Fortis est ac for- 7
midabilis, judicium ejus ab ipsamet est, fron-
temq; suam exerit. Equi ejus sunt aquilis ve- 8
lociores, & acriores lupis vespertinis : vo-
lant equites ejus è longinquo, volant in-
quam, sicut aquila cibum inhians. Omnes 9
ad rapinam venient : aspectus vultuum eorum
teterrimus, & colligent captivos ut arenam.
Eadem reges ludibrio habet, & principibus 10
illudit, omnes urbes munitas deridet, pulve-
remque congerit & capit. Tunc immutabis 11
spiritum ejus, & transibit : & robur ejus vi-
ctū se fatebitur à Deo suo. Nam tu inde à prin- 12
cipio Domine, Deus sanctus meus es: nequa-
quam subditus es legi Dñe : exposuisti illam
judicio, neque formâsti ad arguendū eā. Puri 13
sunt oculi tui, nec aspicere possunt nequitiam,
neque impios intueri potes : cur itaq; impu-
dentes intueris, ac taces ; dum iniquus justum
absorbet ? Homines fecisti similes piscibus 14
qui sunt in mari, & pares equis non habenti-
bus moderatorem ? Omnes enim hamo extra- 15
huntur, trahuntur reti, & congregantur in sage-
na : cúmq; congregati fuerint , lætatur pisca-
tor & exultat,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بِسْمِ ٱللّٰهِ ٱلرَّحْمٰنِ ٱلرَّحِيمِ *

* نبتدئ بترجمة حبقوق النبي بركاته علينا * آمين *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ * * ٱلْإِصْحَاحُ ٱلتَّاسِعُ عَشَر * وَهُوَ ٱلْأَوَّلُ مِنَ ٱلنُّبُوَّةِ *

1 * الرؤيا التي راها حبقوق النبي * الي متي يا رب اصرخ فلا تسمع * اصيح اليك مظلوم فلا 2
تخلص * لماذا اريتني الاتعاب والاوجاع * لانظر سفوه ونفاقا * امامي صار الحكم * والحاكم 3
ياخذ * لاجل هذا تعطل الناموس * ولا يخرج الحكم الي الغاية * لان المنافق يتقوي علي 4
الصديق * من اجل هذا يخرج الحكم معوجا * انظروا يا متغافلون وارجعوا فتعجبون 5
عجايب وتعدون * من اجل اني انا اعمل عملا في ايامكم * هذا الذي لا تصدقوه ان اخبركم
به احد * من اجل اني انا ها انا مثير عليكم الكلدانيين المحاربين * امة مرة ومسرعة * تسير علي 6
سعة الارض لترث مساكن ليست لها * مخوفة وظاهرة هي * منها حكمها يكون * ومنظرها 7
منها يخرج * خيولها اسرع من النمور * واحد من ذياب اربيا * وفرسانها يركضون ويبدون من 8
بعد * ويطيرون مثل نسر مستعد لياكل * الانقضاء ياتي للمنافقين المصادين بوجوههم من 9
قدام * ويجمع مثل الرمل سبيا * هو بالملوك يتنعم * والولاة لعبه * وهو يلعب بالحصون ويصنع 10
ترابا ويمسكهم *

* ٱلْإِصْحَاحُ ٱلْعِشْرُونَ * وَهُوَ ٱلثَّانِي مِنَ ٱلنُّبُوَّةِ *

* حينئذ يبدل روحا ويجوز ويسال * هذه القوة لالهي * اليس انت منذ البدو الرب الاله 11 12
قدوسي * ولا نموت يا رب بحكم ربيبه * وجبلتني لاوبخ ادبه * العين نقية ان لا تري 13
الخبايث * ولا تستطيع ان تنظر الي الاوجاع * لماذا تنظر المتغافلين وتسكت عند ما يبتلع
المنافق البار * وتصنع البشر مثل حيتان البحر * ومثل الهوام التي ما لها مقدم * اصعد 14 15
الانقضاء بالصنارة * جذبه بالشص * وجمعه في شباكه * من اجل هذا يسر ويفرح قلبه *

IN NOMINE DEI MISERICORDIS,
CLEMENTISSIMI,
Aggredimur Interpretationem
HABACUC PROPHETÆ,
CUJUS BENEDICTIONES
adsint nobis, Amen.

CAPUT PRIMUM.

Textus decimus nonus, hujus autem Prophetiæ primus.

VIsio quam vidit Habacuc Propheta. 1
Quousque O Domine clamabo, & non 2
audies ? oppressus vociferabor ad te, nec
eripies ? Cur ostendisti mihi labores & 3
dolores, ut viderem miseriam & impieta-
tem? Coram me instituta causâ, judex ac-
cipit, Propterea abrogata est lex, nec as- 4
sequitur judicium finem suum. Quia sce-
leratus insultat justo, propterea judicium
prodit perversum. Videte O negligentes, 5
& revertimini, ut mira admiremini, &
pereatis : opus enim præstiturus sum in
diebus vestris tale, ut non credatis si quis
illud vobis enarret. Nam ecce ego susci- 6
tabo contra vos Chaldæos belligeros, gen-
tem acerbam & velocem, ambulantem su-
per terræ latitudinem ut possideat habita-
tiones non suas. Terribilis est ac illustris; 7
ex ipsamet erit judicium ipsius, & specta-
bilitas ejus ex ipsamet procedet. Equi ejus 8
velociores tigribus, & Arabiæ lupis acri-
ores : equites ejus current & insilient à
longinquo, & volabunt instar aquilæ pa- 9
ratæ ad comedendum. Consummatio ad-
veniet impiis refractariis, in facies eorū
à fronte. Et congregabit sicut arenam
captivos : Ipse regibus delectabitur, & 10
præfecti ludibrium ejus erunt: ipseque mu-
nitiones irridebit; pulverem enim ponet,
& capiet eas.

Textus vigesimus, hujus autem Prophetiæ secundus.

Tunc mutabit spiritum, & transibit, atque 11
precabitur. Hæc fortitudo Dei mei est.
Nonne tu es à principio Dominus Deus 12
sanctus meus; & ne moriamur O Domine
ex sententia dispositionis ejus ? etenim
plasmâsti me ad arguendam disciplinam
ejus. Mundus est oculus quominus videat 13
scelera, nec potest aspicere dolores : quare
vides neglectores, & siles dum absorbet
impius innocentem ? Facisque homines ut 14
pisces maris, & ut insecta quæ non ha-
bent ducem ? Excidium extraxit hamo, 15
unco traxit illud, & collegit illud retibus
suis; propterea exultabit & lætabitur cor
ejus :

חֲבַקּוּק : ב

ipsis in quia : suo reti suffiet & ,suæ sagenæ sacrificabit Propterea
16 עַל־כֵּן יְזַבֵּחַ לְחֶרְמוֹ וִיקַטֵּר לְמִכְמַרְתּוֹ כִּי בָהֵמָּה
ea propter Nunquid .pinguis ejus cibus & ,ejus pars est incrassata
17 שָׁמֵן חֶלְקוֹ וּמַאֲכָלוֹ בְּרִאָה׃ הַעַל כֵּן
? parcet non gentes interficere semper & ?suâ sagenam evacuabit
יָרִיק חֶרְמוֹ וְתָמִיד לַהֲרֹג גּוֹיִם לֹא יַחְמוֹל׃

CAP. II. ב

munitionem super subsistam & ,stabo meam custodiam Super
1 עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה עַל־מָצוֹר
respondeam quid & ,me in loquatur quid videndum ad contemplabor &
וַאֲצַפֶּה לִרְאוֹת מַה־יְדַבֶּר־בִּי וּמָה אָשִׁיב
Scribe : dixit & ,Dominus mihi respondit Et .mea increpatione super
2 עַל־תּוֹכַחְתִּי׃ וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר כְּתוֹב
.ea in legens percurrat ut ,tabulis super explana & ,visionem
חָזוֹן וּבָאֵר עַל־הַלֻּחוֹת לְמַעַן יָרוּץ קוֹרֵא בוֹ׃
.mentietur non & ,finem ad efflabit & ,tempus statutum in visio adhuc Quia
3 כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב
.tardabit non ,veniet veniendo quia : eum expecta ,fecerit moram Si
אִם־יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה־לוֹ כִּי־בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר׃
sua fide in justus & : eo in ejus anima recta non ,est elata Ecce
4 הִנֵּה עֻפְּלָה לֹא־יָשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ
non & ,superbus vir prævaricans vinum quia etiam Et .vivet
5 יִחְיֶה׃ וְאַף כִּי־הַיַּיִן בּוֹגֵד גֶּבֶר יָהִיר וְלֹא
mors veluti ipse & ,suam animam infernus sicut dilatavit qui : habitabit
יִנְוֶה אֲשֶׁר הִרְחִיב כִּשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא כַמָּוֶת
coadunabit & ,gentes omnes se ad congregabit & : saturabitur non &
וְלֹא יִשְׂבָּע וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם וַיִּקְבֹּץ
eum super ipsi omnes illi Nonne .populos omnes se ad
6 אֵלָיו כָּל־הָעַמִּים׃ הֲלוֹא־אֵלֶּה כֻלָּם עָלָיו
Væ : dicet & : ei ænigmatum interpretationem & ,sument parabolam
מָשָׁל יִשָּׂאוּ וּמְלִיצָה חִידוֹת לוֹ וְיֹאמַר הוֹי
? lutum densum se super aggravans & quo usque : sibi non multiplicanti
הַמַּרְבֶּה לֹּא־לוֹ עַד־מָתַי וּמַכְבִּיד עָלָיו עַבְטִיט׃
,te commoventes evigilabunt & ,te mordentes consurgent repentè Nonne
7 הֲלוֹא פֶתַע יָקוּמוּ נֹשְׁכֶיךָ וְיִקְצוּ מְזַעְזְעֶיךָ
,multas gentes spoliâsti tu Quia ?eis rapinas in eris &
8 וְהָיִיתָ לִמְשִׁסּוֹת לָמוֹ׃ כִּי־אַתָּה שַׁלּוֹתָ גּוֹיִם רַבִּים
rapina & ,hominis sanguinibus à : populorum residuum omne te spoliabunt
יְשָׁלּוּךָ כָּל־יֶתֶר עַמִּים מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס־
concupiscenti Væ .ea in habitantium omnium & ,civitatis terræ
9 אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ׃ הוֹי בֹּצֵעַ
,suum nidum excelso in ponendum ad ,suæ domui malam concupiscentiam
בֶּצַע רָע לְבֵיתוֹ לָשׂוּם בַּמָּרוֹם קִנּוֹ
decurtando ,tuæ domui pudorem Consuluisti .mali vola de se eruendum ad
10 לְהִנָּצֵל מִכַּף־רָע׃ יָעַצְתָּ בֹּשֶׁת לְבֵיתֶךָ קְצוֹת־
pariete è lapis Quia .tua anima peccans & ,multos populos
11 עַמִּים רַבִּים וְחוֹטֵא נַפְשֶׁךָ׃ כִּי־אֶבֶן מִקִּיר
ædificanti Væ .ei respondebit ligno è rudimentum & ; clamabit
12 תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה׃ הוֹי בֹּנֶה
Nonne .iniquitate in civitatem constituenti & ,sanguinibus in civitatem
13 עִיר בְּדָמִים וְכוֹנֵן קִרְיָה בְּעַוְלָה׃ הֲלוֹא
sufficientia in populi laborabunt & ,exercituum Domino cum à ecce
הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת וְיִיגְעוּ עַמִּים בְּדֵי־
replebitur Nam .lassabuntur vacui sufficientia in gentes & ,ignis
14 אֵשׁ וּלְאֻמִּים בְּדֵי־רִיק יִעָפוּ׃ כִּי תִּמָּלֵא
operient aquæ tanquam ,Domini gloriam sciendum ad ,terra
הָאָרֶץ לָדַעַת אֶת־כְּבוֹד יְהוָה כַּמַּיִם יְכַסּוּ
,mare super
עַל־יָם׃

Verſio VULG. LAT.

16 Propterea immolabit ſagenæ ſuæ, & ſacrificabit reti ſuo: quia in ipſis incraſſata eſt pars ejus, & 17 cibus ejus electus. Propter hoc ergò expandit ſagenam ſuam, & ſemper interficere Gentes non parcet.

CAP. II.

1 Super cuſtodiam meam ſtabo, & figam gradũ ſuper munitionem: & contemplabor, ut videam quid dicatur mihi, & quid reſpondeã 2 ad arguentem me. Et reſpondit mihi Dñs, & dixit; Scribe viſum, & explana eum ſuper tabulas, ut percurrat qui legerit eum. 3 Quia adhuc viſus procul, & apparebit in finem, & non mentietur: ſi moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non 4 tardabit. Ecce qui incredulus eſt, non erit recta anima ejus in ſemetipſo: juſtus autem in fide ſua 5 vivet. Et quomodò vinum potantem decipit: ſic erit vir ſuperbus, & non decorabitur: qui dilatavit quaſi infernus animã ſuã: & ipſe quaſi mors, & non adimpletur: & congregabit ad ſe omnes gentes, & coacervabit ad 6 ſe omnes populos. Numquid non omnes iſti ſuper eum parabolam ſument, & loquelam ænigmatum ejus: & dicetur; Væ ei, qui multiplicat non ſua? uſquequò & aggravat contra ſe denſum lu- 7 tum? Numquid non repentè conſurgent qui mordeant te: & ſuſcitabuntur lacerantes te, & eris 8 in rapinam eis? Quia tu ſpoliâſti gentes multas, ſpoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis, propter ſanguinẽ hominis, & iniquitatem terræ civitatis, & 9 omnium habitantiũ in ea. Væ qui congregat avaritiã malam domui ſuæ, ut ſit in excelſo nidus ejus, & liberari ſe putat de manu mali. 10 Cogitâſti confuſionẽ domui tuæ, conciďiſti populos multos, & pec- 11 cavit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit: & lignum, quod inter juncturas ædificiorum 12 eſt, reſpondebit. Væ qui ædificat civitatem in ſanguinibus, & præ- 13 parat urbem in iniquitate. Numquid non hæc ſunt à Dño exercituum? Laborabunt enim populi in multo igne, & gentes in vacuũ, 14 et deficient. Quia replebitur terra, ut cognoſcant gloriam Domini, quaſi aquæ operientes mare.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

16 Ἕνεκεν τούτου θύσει (λ) τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ, καὶ θυμιάσει (μ) τῷ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐλίπανε μερίδα αὐτοῦ, καὶ τὰ βρώματα 17 αὐτοῦ ἐκλεκτά. Διὰ τοῦτο ἀμφιβαλεῖ τὸ ἀμφίβληστρον αὐτοῦ, καὶ διαπαντὸς ἀποκτέννειν ἔθνη οὐ φείσεται.

MS.A. (λ) τῷ ἀμφιβλήστρῳ (μ) τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ,

Propterea immolabit ſagenæ 16 ſuæ, & incendet reti ſuo: quia in ipſis incraſſavit partem ſuam: & eſca ejus electa. Propterea 17 expandet rete ſuum: & ſemper interficere gentes non parcet.

ΚΕΦ. β'.

1 Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πέτραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοί, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ 2 τὸν ἔλεγχόν μου. Καὶ ἀπεκρίθη (α) πρός με κύριος, καὶ εἶπε, Γράψον ὅρασιν, καὶ σαφῶς (β) εἰς πυξίον, ὅπως διώκῃ ὁ ἀναγι- 3 νώσκων αὐτά. (γ) Διότι ἔτι ὅρασις εἰς καιρόν, καὶ ἀνατελεῖ (") εἰς πέρας, καὶ οὐκ εἰς κενόν. ἐὰν (") ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτόν, ὅτι ἐρ- 4 χόμενος ἥξει, καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ. Ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ὁ 5 δὲ (δ) δίκαιος ἐκ πίστεώς μου ζήσεται. Ὁ δὲ κατοιόμενος, καὶ καταφρονητής, ἀνὴρ ἀλαζών, οὐθὲν μὴ περάνῃ· ὃς ἐπλάτυνε καθὼς (ε) ᾅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὗτος ὡς θάνατος οὐκ ἐμπιπλάμενος, καὶ ἐπισυνάξει (ζ) ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ εἰσδέξεται 6 πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς λαούς. Οὐχὶ ταῦτα πάντα (η) κατ' αὐτοῦ παραβολὴν λήψονται, καὶ πρόβλημα εἰς διήγησιν αὐτοῦ; καὶ ἐροῦσιν, Οὐαὶ ὁ πληθύνων (θ) ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ ἕως τίνος, καὶ βαρύνων 7 τὸν κλοιὸν αὐτοῦ στιβαρῶς. Ὅτι ἐξαίφνης ἀναστήσονται δάκνοντες αὐτόν, καὶ ἐκνήψουσιν οἱ ἐπίβουλοί σου, καὶ ἔσῃ εἰς διαρπαγὴν 8 αὐτοῖς. Διότι (ι) ἐσκύλευσας ἔθνη πολλά, (κ) σκυλεύσουσι σε πάντες οἱ ὑπολελειμμένοι λαοί, δι' αἵματα ἀνθρώπων, καὶ (λ) ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως, καὶ πάντων τῶν κατ- 9 οικούντων αὐτήν. Ὦ ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τοῦ τάξαι εἰς ὕψος νοσσιὰν αὐτοῦ, τοῦ (μ) ἐκσπασθῆναι ἐκ 10 χειρὸς κακῶν. Ἐβουλεύσω αἰσχύνην τῷ οἴκῳ σου, συνεπέρανας (ν) πολλοὺς λαούς, 11 καὶ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχή σου. Διότι λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύ- 12 λου φθέγξεται αὐτά. Οὐαὶ ὁ οἰκοδομῶν πόλιν ἐν αἵμασι, καὶ ἑτοιμάζων πόλιν ἐν 13 ἀδικίαις. Οὐ ταῦτά ἐστι παρὰ κυρίου παντοκράτορος; καὶ ἐξέλιπον λαοὶ ἱκανοὶ ἐν 14 πυρί, καὶ ἔθνη πολλὰ ὀλιγοψύχησαν. (ξ) Ὅτι ἐμπλησθήσεται ἡ γῆ τοῦ γνῶναι τὴν δόξαν κυρίου, ὡς ὕδωρ (ο) κατακαλύψει αὐτούς.

CAP. II.

Super cuſtodiam meam ſtabo, 1 & aſcendam ſuper (a) petram, & contemplabor: ut videam quid loquatur in me, & quid reſpondeam ad correptionem meam. Et reſpondit ad me Domi- 2 nus, & dixit; Scribe (b) viſionem, & manifeſtè in (c) buxum, ut perſequatur qui legit ea: Quia 3 adhuc viſio in tempus; & orietur in finem, & non in vacuum. Si defecerit; ſuſtine (d) eum: quia veniens veniet, & non tardabit. Si retraxerit ſe, non pla- 4 cet animæ meæ in eo. Juſtus autem ex fide (e) mea vivet. Qui 5 autem (f) arrogans eſt, & contemptor, vir ſuperbus nihil perducet ad finem: qui dilatavit, ſicut infernus, animam ſuam: & iſte, quaſi mors, non adimpletur: & congregabit ad ſe omnes gentes, & accipiet ad ſe omnes populos. Nonne univerſa 6 hæc adverſum eum parabolam ſument, & propoſitionem ad narrationem ejus? Et dicent; Væ, qui multiplicat ſibi, quæ non ſunt ſua: uſquequò (g) & aggravat torquem ſuam graviter. Quia ſubitò conſurgent mor- 7 dentes eum, & vigilabunt inſidiatores tui, & eris in rapinã illis. Quia (h) expoliâſti gentes 8 multas; expoliabunt omnes reliqui populi, propter ſanguines hominum, & impietates terræ, & civitatis, & omnium habitatorum ejus. O qui multiplicat a- 9 varitiam malam domui ſuæ, ut ponat in excelſo nidum ſuum, ut eruatur de manu malorum. Co- 10 gitâſti confuſionem domui tuæ: conſumpſiſti populos multos: & peccavit anima tua. Propter 11 quod lapis de pariete clamabit, & (i) ſcarabeus de ligno loquetur ea. Væ, qui ædificat civi- 12 tatem in ſanguinibus, et præparat 13 urbem in iniquitatibus. (k) Non hæc ſunt à Domino omnipotente. Et defecerunt populi multi in igne, & gentes multæ (b) coanguſtatæ ſunt. Quia replebitur 14 terra, ut cognoſcat gloriam Domini, (m) quaſi aqua operiet eos.

MS. A. (α) κύριος πρός με, (β) ἐπὶ (γ) Ὅτι (") * ἑσπέρας, (") ὑστερήσῃ, (δ) δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται. (ε) ὁ ᾅδης (ζ) πρὸς (η) παραβολὴν κατ' αὐτοῦ (θ) αὐτῷ (ι) σὺ ἐσκύλευσας (κ) σκυλεύσουσίν σε πάντες (λ) ἀσέβειαν (μ) ἐκσπασθῆναι (ν) λαοὺς πολλούς, (ξ) Καὶ ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα γῆ (ο) πολύ

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

16 עַל כֵּן מְדַבַּח לְזַיְנֵיהּ וּמַסִּיק בּוּסְמִין לְסַמּוּתֵיהּ אֲרֵי בְהוֹן טַב מֵיכְלֵיהּ וְשֵׁירוּתֵיהּ מְטַעְמָא׃
17 הַעַל אִלֵּין יְשַׁלַּח מַשִׁרְיָתֵיהּ בִּתְדִירָא לְאוֹסָפָא עַמְמִין וְלָא בְחַיִס׃

ב

1 אֲמַר נְבִיָּא עַל מַטַּרְתִּי אֲנָא קָאֵם עָתִיד מְשַׁמֵּשׁ עַל מְצוּדְתִּי וּמְסַכֵּינָא לְמֶחֱזֵי מַה יִתְמַלַּל
2 עִמִּי וּמָה אֲתוֹתַב עַל בָּעוּתִי׃ וְאִתּוֹתָבִית מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר כְּתִיבָא נְבוּאֲתָא וּמְפָרְשָׁא
3 עַל סִפְרָא דְאוֹרָיְתָא בְּדִיל דְּיוֹחֵי לְמִחְכַּם מַן דְּקָרֵי בֵיהּ׃ אֲרֵי עֲתִידָא נְבוּאֲתָא לִזְמַן
וּמְתַקַּן קִצָּא וְלָא יִבְטֵל אִם יְהֵי אַרְכָּא לְפִתְגָּמָא סַבָּרוּ לֵהּ אֲרֵי בְזִמְנֵיהּ יֵיתֵי וְלָא יִתְעַכַּב׃
4 הָא רַשִׁיעַיָּא אָמְרִין לֵית כָּל אִלֵּין וְצַדִּיקַיָּא עַל קוּשְׁטְהוֹן יִתְקַיְּמוּן׃ וְאַף הָא כְּטָעֵי בַחֲמַר
5 גְּבַר יְהִיר בְּרֶשַׁע וְלָא יִתְקַיַּם דְּאַפְּתֵי כִשְׁאוֹל נַפְשֵׁיהּ וְהוּא כְמוֹתָא וְלָא שָׂבַע וּכְנַשׁ לְוָתֵיהּ
6 כָּל עַמְמַיָּא וְקָרִיב לְוָתֵיהּ כָּל מַלְכְוָתָא׃ הֲלָא אִלֵּין כּוּלְּהוֹן עֲלוֹהִי מַתְלִין יִטְּלוּן וּשְׁעֵי
חוּדִין יִמְרוּן לֵיהּ וְיֵימַר וַי דְּמַסְגֵּי נִכְסִין דְּלָא דִילֵיהּ עַד אֵימָתַי אַתְּ מַתְקֵף עֲלָךְ תְּקוֹף
7 חוֹבִין׃ הֲלָא בִתְכֵּף יְקוּמוּן אֱנָשׁ וְיִתְגְּלוּן מְעַזְעֲזָךְ וּתְהֵי לַעֲדֵי לְהוֹן׃ אֲרֵי אַתְּ
8 בַּזְתָּא עַמְמִין סַגִּיאִין יְבוֹזְנָךְ כָּל שְׁאָר שִׁבְטַיָּא מִדְּמֵי אֱנָשָׁא וַחֲטוֹף אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל
9 קַרְתָּא יְרוּשְׁלֵם וְכָל דְּיָתְבִין בַּהּ׃ וַי דְּאָנֵס מָמוֹן דְּרֶשַׁע לְבֵיתֵיהּ לְשַׁוָּאָה בִמְרוֹמָא
10 מְדוֹרֵיהּ לְאִשְׁתֵּזָבָא מִיַּד בִּישׁ׃ מְלַכְתָּא בַהֲתָא לְבֵיתָךְ בַּזְתָּא עַמְמִין סַגִּיאִין וְעַל נַפְשָׁךְ
11 חַטִּיתָא׃ אֲרֵי אַבְנָא מִכָּתְלָא צָוְחָא עַל דְּאָנֵס לַהּ וְשִׁפָּא מִגּוֹ מָרִישָׁא עָנֵי לַהּ׃ וַי דְּבָנֵי
12 13 קַרְתָּא בִדְמִן אֲשִׁיד וּמְשַׁכְלֵל קִרְיָא בִנְכָלִין׃ הָא מָחָן תַּקִּיפָן וְחַסִּינָן אָתְיָן מִן קֳדָם יְיָ
14 צְבָאוֹת וְלָאוּת עַמְמַיָּא תַּקִּיפִין כְּאֶשָּׁתָא וּמַלְכְוָתָא לְרִיקָנוּ יִשְׁתַּלְהֲיָן׃ אֲרֵי תִתְמְלֵי
אַרְעָא לְמִידַע יַת דַּחְלְתָא דַיְיָ כְּמַיָּא דִּי לְיַמָּא חָפַן׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Propterea ſacrificat armis ſuis, & adolet aromata retiaculo ſuo, ipſis enim 16 bonus eſt cibus ejus, ejuſque convivium ſuave. Nunquid propterea mittet 17 exercitus ſuos, ut perpetuò conſumat gentes, idque ſine ulla miſericordia?

CAP. II.

Dixit Propheta: Super cuſtodiam meam ſto paratus, miniſtro munitioni 1 meæ, & ſpeculabor eam viſurus quid dicetur mihi, & quid reſpondebitur ad deprecationem meam. Et reſponſum tuli à conſpectu Dñi, & dixit: Scri- 2 be prophetiã & explana eam in libro Legis, ut feſtinet ad ſapientiã aſſequendã quicunq; legerit in eo. Quoniam futura eſt prophetia illa [ſuo] tem- 3 pore, & paratᵘ eſt finis qui non obſoleſcet: ſi fuerit longitudo verbo, ipſũ expectate, quandoquidem tempore ſuo eveniet, nec tardabit. En impii 4 dicunt: Illa omnia futura non ſunt: juſti verò in veritate ſua permanebunt. Quinetiam ecce quemadmodum homo errat in vino, ſuperbus in impietate 5 & non permanebit, qui dilatat tanquã infernᵘ animam ſuam, & ipſe eſt ſicut mors, neque ſatiatur, ſed colligit ad ſe omnes gentes, ſibique propinqua ducit omnia regna. Nónne illi omnes de ipſo proverbia ferent, & narrati- 6 ones ænigmatum dicent de eo? dicetúrque: Væ qui multiplicat divitias non ſuas: uſquequo aggravaturᵘ es in te gravitatem peccatorum? Nónne ſtatim 7 ſurgent qui te opprimant, & revelabuntur qui te perterrefaciant, et eris eis in prædam? Quia tu expilâſti gentes multas, expilabunt te omnes reliquiæ 8 tribuũ, ob ſanguines hominũ; & rapinã terræ Iſrael, urbis Jeruſalẽ & omnium habitantiũ in ea. Væ qui per vim accumulat divitias impietatis domi 9 ſuæ, ut ponat in celſitudine habitationem ſuam, ut liberetur à manu mali. Conſiliũ cepiſti ignominioſũ domui tuæ, deprædatus es gentes multas, ſed in 10 animam tuam peccâſti. Quoniam lapis de pariete clamat, quòd vim ei in- 11 feras: & putamen de medio trabis reſpondet ei. Væ qui ædificat civitatem 12 ſanguine effuſo, et jacit fundamenta urbis fraudibus. Ecce plagæ validæ et 13 vehementes veniunt à conſpectu Domini exercituum: et labor gentium robuſtarum tanquam ignis, et regna in vanum ſeſe fatigabunt. Quoniam 14 replebitur terra ad cognoſcendum timorem Domini, ſicut aquæ quæ mare operiunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܕܒܚ ܠܡܨܝܕܬܗ. ܘܣܡ ܒܣܡܐ ܠܡܟܡܪܬܗ. ܡܛܠ ܕܒܗܘܢ ܫܡܢܬ ܡܢܬܗ
17 ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܓܒܝܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܪܡܐ ܡܨܝܕܬܗ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܩܛܠ ܥܡܡܐ ܘܠܐ ܚܐܣ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܥܠ ܕܘܟܬܝ ܐܩܘܡ. ܟܕ ܪܓܠܝ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܘܐܣܟܐ ܘܐܚܙܐ ܡܢܐ ܢܡܠܠ ܥܡܝ.
2 ܘܡܢܐ ܢܦܢܐ ܠܝ ܥܠ ܡܟܣܢܘܬܝ. * ܘܥܢܢܝ ܡܪܝܐ ܘܐܡܪ. ܟܬܘܒ ܚܙܘܐ ܘܦܪܘܫ ܥܠ
3 ܠܘܚܐ. ܕܢܪܗܛ ܟܠ ܡܢ ܕܩܪܐ ܒܗ. * ܡܛܠ ܕܚܙܘܐ ܠܙܒܢܗ ܗܘܐ. ܣܘܦܐ ܢܐܬܐ ܘܠܐ
4 ܢܕܓܠ. ܘܐܢ ܢܬܡܗܡܗ ܠܐ ܬܬܡܐܢܘܢ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܡܐܬܐ ܐܬܐ ܘܠܐ ܢܘܚܪ. * ܘܡܛܠ ܥܘܠܐ ܠܐ
5 ܨܒܝܐ ܢܦܫܗ. ܘܙܕܝܩܐ ܒܗܝܡܢܘܬܗ ܢܚܐ. * ܓܒܪܐ ܡܪܚܐ ܘܥܠܘܒܐ ܠܐ ܣܒܥ. ܕܐܪܘܚ
ܢܦܫܗ ܐܝܟ ܫܝܘܠ. ܘܠܐ ܣܒܥ ܐܝܟ ܡܘܬܐ. ܟܢܫ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܩܪܒ
6 ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. * ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܬܠܐ ܢܣܒܘܢ ܥܠܘܗܝ. ܘܦܠܐܬܐ ܘܐܘܚܕܬܐ
ܘܢܐܡܪܘܢ. ܘܝ ܠܡܟܢܫ ܘܡܣܓܐ ܠܗ ܡܕܡ ܕܠܐ ܕܝܠܗ. ܥܕܡܬܝ ܡܝܩܪ ܥܠܘܗܝ
7 ܥܢܢܐ ܕܛܝܢܐ. * ܗܐ ܡܢ ܫܠܝ ܢܩܘܡܘܢ ܢܟܘܬܝܟ. ܘܢܬܬܥܝܪܘܢ ܡܙܝܥܢܝܟ.
8 ܘܬܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܒܙܬܐ. * ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܒܙܬ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܢܒܙܘܢܟ ܥܡܡܐ
9 ܕܫܪܟܘ. ܡܛܠ ܕܡܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܘܥܘܠܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ̇. * ܘܝ
ܠܕܥܠܘܒ ܘܟܢܫ ܒܝܫܬܐ ܠܢܦܫܗ. ܘܢܣܝܡ ܒܪܘܡܐ ܩܢܗ. ܕܢܬܦܨܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ.
10 11 * ܐܬܪܥܝܬ ܒܗܬܬܐ ܠܒܝܬܟ. ܒܙܬ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܚܛܝܬ ܢܦܫܟ. * ܡܛܠ
12 ܕܟܐܦܐ ܡܢ ܫܘܪܐ ܩܥܝܐ. ܘܣܟܬܐ ܡܢ ܩܝܣܐ ܥܢܝܐ. * ܘܝ ܠܕܒܢܐ ܡܕܝܢܬܐ
13 ܒܕܡܐ. ܘܡܬܩܢ ܩܪܝܬܐ ܒܥܘܠܐ. * ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܢܬܠܐܝܘܢ
14 ܥܡܡܐ ܒܢܘܪܐ. ܘܐܘܡܘܬܐ ܒܣܪܝܩܘܬܐ ܢܫܠܗܝܘܢ. * ܡܛܠ ܕܬܬܡܠܐ ܐܪܥܐ ܙܘܥܐ
ܕܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܡܝܐ ܕܡܟܣܝܢ ܝܡܐ.

Sacrificat reti ſuo, & thus adolet ſagenæ ſuæ; 16 quia per hæc piguior fit portio ejus, & cibus ejus, exquiſitus. Propterea jacit rete ſuum 17 quovis tempore, gentes occidit nullâ adhibitâ clementiâ.

CAP. II.

In loco meo conſiſtam, veſtigia habens ſuper 1 petra; ut præſtoler, ac videam quid loquatur mihi, quídve reſpondeat mihi de correptione mea. Reſpondit autem mihi Dominus, & ait; 2 Scribe viſionem, & diſtingue ſuper tabulas; ut percurrat eam qui eam legerit. Nam viſio 3 hæc ſuo tempore futura eſt, terminus adveniet, neque fallet: ſi cunctetur, ne pigeat vos; citò enim veniet, neque tardabit. Iniquitate 4 non oblectatur anima ejus: Juſtus per fidem 5 vivet: Homo temerarius & avidus non ſatiatur: Qui ampliavit animam ſuam ut infernum, neque ſaturatur ut mors; congregavit ad ſe omnes populos, & admovit ad ſe omnes gentes. Hæc omnia proverbia, para- 6 bolas, & ænigmata de ipſo proferent, ac dicent; Væ coacervanti & multiplicanti ſibi quæ ſua non ſunt: quouſque tandem aggerabit ſuper ſe nubem luti? En illicò ſurgent 7 qui te morſuri ſunt, evigilabunt qui te concuſſuri ſunt, & eris illis direptioni. Quia tu depopulatus es gentes multas, depo- 8 pulabuntur te gentes quæ ſuperſunt; propter cædes humanas, & violentiam *illatam* terræ, urbi, et omnibus habitatoribus ejus. Væ 9 opprimenti et congreganti malum animæ ſuæ, et nidum ſuum in excelſo collocanti ut malum effugiat. Ignominiam cogitâſti 10 domui tuæ, diripuiſti gentes multas, & teipſum ad peccatum adegiſti. Nam lapis è 11 pariete exclamat, & clavis è ligno reſpondet; Væ ædificanti urbem cædibus, & ſtabi- 12 lienti civitatem ſceleribus. Hæc omnia ſunt 13 à Deo potentiſſimo. Populi igne exagitabuntur, & nationes in vanitate fatigabuntur; Ad hoc ut impleatur terra agitatione majeſta- 14 tis Domini, ut aquæ tegentes mare.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * مِنْ أَجْلِ هٰذَا يَذْبَحُ لِشِصِّهِ وَيُبَخِّرُ لِشَبَكَتِهِ * لِأَنَّ بِهِمَا دَسَّمَ نَصِيبَهُ وَأَطْعِمَتَهُ ٱلْمُخْتَارَ * مِنْ
17 أَجْلِ هٰذَا يُلْقِي شِصَّهُ لِيَقْتُلَ ٱلْأُمَمَ كُلَّ حِينٍ * وَلَا يُشْفِقُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

1 * عَلَى مَحْرَسِي أَقِفُ * وَأَطْلَعُ عَلَى صَخْرٍ وَأَتَفَرَّسُ * لِأَنْظُرَ مَاذَا يَتَكَلَّمُ فِيَّ * وَمَاذَا أُجَاوِبُ عَلَى
2 تَبْكِيتِي * فَأَجَابَ ٱلرَّبُّ وَقَالَ لِي ٱكْتُبِ ٱلرُّؤْيَا بِإِيضَاحٍ عَلَى لَوْحٍ * كَيْ يُسْرِعَ قَارِئُهَا * مِنْ أَجْلِ
3 أَنَّ ٱلرُّؤْيَا أَيْضًا إِلَى زَمَانٍ * وَلَيْسَ يُشْرِقُ نِهَايَةً وَلَا بَاطِلًا * وَإِنْ أَبْطَى ٱنْتَظِرْهُ * لِأَنَّ ٱلْآتِيَ يَأْتِي * وَلَنْ
4 5 يُبْطِئُ * وَإِنْ ضَجِرَ لَمْ تُسَرَّ نَفْسِي بِهِ * وَعَدْلِي مِنَ ٱلْإِيمَانِ يَحْيَى * وَٱلْمُتَعَظِّمُ وَٱلْمُتَهَاوِنُ * وَٱلرَّجُلُ
ٱلْأَحْمَقُ لَا يُكَمِّلُ شَيْئًا * ٱلَّذِي عَرَّضَ نَفْسَهُ كَٱلْجَحِيمِ * وَهُوَ مِثْلُ ٱلْمَوْتِ لَا يَمْتَلِي * وَيَجْمَعُ
6 إِلَيْهِ كُلَّ ٱلْأُمَمِ * وَيَقْبَلُ إِلَيْهِ كُلَّ ٱلشُّعُوبِ * أَلَيْسَ هٰذِهِ كُلُّهَا يَأْخُذُونَهَا عَلَيْهِ مَثَلًا * وَمَعْنَى
لِلْأَخْبَارِ عَنْهُ * وَيَقُولُونَ وَيْلُ ٱلْمُكْثِرِ لَهُ مَا لَمْ يَكُنْ لَهُ * حَتَّى مَتَى وَيُثْقِلُ طَوْقَهُ * لِأَنَّهُ يَثْقُلُ *
7 8 * لِأَنَّهُمْ يَقُومُونَ بَغْتَةً لَادِغُوهُ * وَيَنْهَبُونَكَ ٱلْمُتَشَاوِرُونَ عَلَيْكَ * وَتَصِيرُ ٱخْتِطَافًا لَهُمْ * مِنْ أَجْلِ
أَنَّكَ غَنِمْتَ أُمَمًا كَثِيرَةً وَيَغْنَمُكَ جَمِيعُ ٱلشُّعُوبِ ٱلْمُتَبَقِّينَ * لِأَجْلِ دِمَاءِ ٱلْبَشَرِ * وَنِفَاقِ ٱلْأَرْضِ
9 وَٱلْمَدِينَةِ وَجَمِيعِ ٱلسُّكَّانِ فِيهَا * وَاهٍ ٱلَّذِي يَشْرَهُ شَرَهًا رَدِيًّا لِبَيْتِهِ * لِيُرَتِّبَ فِي ٱلْعَلَاءِ عُشَّهُ *
10 لِيُفْلِتَ مِنْ يَدِ ٱلْأَشْرَارِ * رَأَيْتَ لِبَيْتِكَ خِزْيًا * ٱسْتَأْصَلْتَ شُعُوبًا كَثِيرَةً * وَأَخْطَأَتْ نَفْسُكَ *
11 12 * مِنْ أَجْلِ أَنَّ ٱلْحَجَرَ مِنَ ٱلْحَائِطِ يَصْرُخُ * وَٱلْوَتَدُ مِنَ ٱلشَّجَرِ يَنْطِقُ * وَيْلُ ٱلْبَانِي
13 مَدِينَةً بِٱلدِّمَاءِ * وَمُهَيِّئِ مُدُنًا بِٱلْمَظَالِمِ * أَلَيْسَ هٰذِهِ هِيَ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ ٱلضَّابِطِ ٱلْكُلِّ * وَفَنِيَتِ
14 ٱلشُّعُوبُ ٱلْكَثِيرَةُ بِٱلنَّارِ * وَأُمَمٌ كَثِيرَةٌ صَغُرَتْ نُفُوسُهَا * لِأَنَّ ٱلْأَرْضَ كُلَّهَا ٱمْتَلَأَتْ لِتَعْرِفَ
مَجْدَ ٱلرَّبِّ * مِثْلَ مَاءٍ كَثِيرٍ يَغْشَاهُمْ *

Propterea immolabit unco ſuo, & thus 16 adolebit reti ſuo; quia per ea pinguem reddidit portionem ſuam, cibóſque ſuos electos. Propterea jacit uncum ſuum 17 ad occidendas gentes quocunque tempore, neque parcit.

CAP. II.

Super cuſtodiam meam ſtabo, ſuper pe- 1 tram aſcendam, & contemplabor; ut videam quid loquatur in me, & quid reſpondeam ad correptionem meam. Et re- 2 ſpondit Dominus, dixitque mihi; Scribe viſionem hanc dilucidè ſuper tabellam, ita ut non immoretur legens eam: Quoniam 3 viſio adhuc ad tempus erit, & non orietur finis, neque fruſtrà. Quòd ſi cunctetur, expecta eum; quia qui venturus eſt, venit, & haudquaquam tardabit. Si 4 tædeat illum, non delectabitur eo anima mea: & juſtitia mea ex fide vivit. Su- 5 perbus autem, & neglector, & homo ſtolidus nihil ad finem perducet; qui animam ſuam ut infernum dilatat, quique mortis inſtar minimè ſaturatur, ſed colligit ad ſe omnes gentes, & recipit ad ſe omnes populos. Nónne hæc omnia aſſu- 6 ment de ipſo in proverbium & modum narrandi de ipſo, ac dicent? Væ multiplicanti ſibi quæ ſua non ſunt: quouſque tandem aggravabit collare ſuum? jam enim graviſſimum eſt. Nam ſubitò con- 7 ſurgent mordentes eum, diripientque te qui conſilium contra te ineunt, & fies illis ad rapinam. Quia deprædatus es gentes 8 multas, deprædabuntur te omnes populi reſidui; propter ſangines humanos, & impietatem terræ & urbis, omniúmque habitantium in ea. Væ illi qui aviditate 9 peſſimâ cupidus eſt pro domo ſua, ut diſponat in ſublimi nidũ ſuum, ut effugiat manum malignorum. Excogitâſti domui tuæ 10 pudorem: eradicâſti populos multos, & peccare feciſti animam tuam. Nam lapis 11 è pariete clamat, & paxillus ex arbore loquitur? Væ urbem ſanguinibus ædifican- 12 ti, & urbes ex impietatibus aptanti. Nónne 13 hæc ab omnipotente Domino ſunt? populi multi ſunt igne conſumpti, & gentes multæ puſillanimes factæ ſunt. Quia 14 tota terra implebitur ad cognoſcendam gloriam Domini: velut aqua multa operiet eos.

חבקוק : ג

,inebriando etiam &,tuum *venenum* adjungenti ,suo *socio* propinanti Væ
הוֹי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ וְאַף שַׁכֵּר 15
:gloria *præ*,ignominia es Saturatus .eorum nuditates *super aspiciendum ad*
לְמַעַן הַבִּיט עַל־מְעוֹרֵיהֶם׃ שָׂבַעְתָּ קָלוֹן מִכָּבוֹד 16
dexteræ calix te super se vertet :præputium *denudare* & , tu etiam bibe
שְׁתֵה גַם־אַתָּה וְהֵעָרֵל תִּסּוֹב עָלֶיךָ כּוֹס יְמִין
Lebanon rapina Quia .tuam gloriam super ignominiosus vomit' & ,Dñi
יְהוָה וְקִיקָלוֹן עַל־כְּבוֹדֶךָ׃ כִּי־חֲמַס לְבָנוֹן 17
rapinâ &,*hominũ sanguines* propter,ea conteret *jumentorũ* præda &,te operiet
יְכַסֶּךָּ וְשֹׁד בְּהֵמוֹת יְחִיתַן מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס־
quia ?sculptile *profuit* Quid .ea in habitantium omniũ &,civitatis ,terræ
אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ׃ מָה־הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי 18
fictor speravit quia:mendaciũ docens &,conflatile,ejus fictor illud sculpsit
פְסָלוֹ יֹצְרוֹ מַסֵּכָה וּמוֹרֶה שָּׁקֶר כִּי בָטַח יֹצֵר
: ligno dicenti Væ ?muta *vana faciendum ad*,eo *super* suo figmẽto
יִצְרוֹ עָלָיו לַעֲשׂוֹת אֱלִילִים אִלְּמִים׃ הוֹי אֹמֵר לָעֵץ 19
coopertus *ipse* Ecce ? *docebit* ipse : tacenti lapidi,te suscita,Expergiscere
הָקִיצָה עוּרִי לְאֶבֶן דּוּמָם הוּא יוֹרֶה הִנֵּה־הוּא תָּפוּשׂ
Dominus Et .ejus *interiori in* non spiritus omnis & ,argento & ,auro
זָהָב וָכֶסֶף וְכָל־רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ׃ וַיהוָה 20
.terra omnis ejus *faciebus à sile* : *suæ sanctitatis* templo in
בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃

CAP. III. ג

audivi Domine .*Sigionoth* super prophetæ Chabbacuc Oratio
1 2 תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שִׁגְיֹנוֹת׃ יְהוָה שָׁמַעְתִּי
,illud vivifica annorũ *interiori* in tuum opus Domine ,timui ,tuum auditũ
שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ
Deus .*recordaberis* misericordiæ ira in :*facies* notũ annorum *interiori* in
3 בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר׃ אֱלוֹהַּ
cœlos Operuit .Selah : Paran monte de Sanctus & ,veniet *Theman* à
מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן סֶלָה כִּסָּה שָׁמַיִם
, erat lux ut splendor Et .terra est plena ejus laudis &,ejus *decor*
4 הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה
ejus *facies Ad* .ejus fortitudinis absconsio ibi Et .ei ejus manu de *cornua*
5 קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזֹּה׃ לְפָנָיו
est mensus & , Stetit *.ejus pedes ad carbo* egrediebatur & , pestis ivit
6 יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃ עָמַד וַיְמֹדֶד
,*perpetuitatis* montes sunt contriti & ,gentes fecit *exsilire* & , vidit:terram
אֶרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־עַד
iniquitate Sub ei *seculi* itinera ,*seculi* colles se incurvaverunt
7 שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ׃ תַּחַת אָוֶן
.Midian terræ cortinæ se moverunt , Cusan tentoria vidi
רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן׃
?tuus *nasus* flumina *in* Num ? Dominus est iratus flumina *in* Nunquid
8 הֲבִנְהָרִים חָרָה יְהוָה אִם בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ
tuas quadrigas ,tuos equos super *equitabis* quia ? tua ira mare *in* num
אִם־בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל־סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ
, *tribuum* juramenta , tuus arcus *denudabitur Denudatione* .salutem
9 יְשׁוּעָה׃ עֶרְיָה תֵעוֹר קַשְׁתֶּךָ שְׁבֻעוֹת מַטּוֹת
.terram scidisti fluvios : Selah *dictum*
אֹמֶר סֶלָה נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ׃

Versio VULG. LAT.

15 Væ qui potum dat amico suo mittens fel suum, & inebrians ut aspiciat nuditatẽ ejus. 16 Repletus es ignominiâ pro gloria: bibe tu quoque, & consopire: circumdabit te calix dexteræ Domini, & vomitus ignominiæ super gloriam tuã. 17 Quia iniquitas Libani operiet te, & vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominum, & iniquitate terræ, & civitatis, & omnium habitantium in ea. 18 Quid prodest sculptile, quia sculpsit illud fictor suus, conflatile, & imaginem falsam? quia speravit in figmento fictor ejus, ut faceret simulachra muta. 19 Væ qui dicit ligno; Expergiscere: Surge, lapidi tacenti: numquid ipse docere poterit? Ecce iste coopertus est auro & argento: & omnis spiritus non est in visceribus ejus. 20 Dominus autem in templo sancto suo: sileat à facie ejus omnis terra.

1 ORATIO HABACUC PROPHETÆ PRO IGNORANTIIS.

CAP. III.

2 Domine, audivi auditionẽ tuã, & timui. Domine, opus tuum, in medio annorum vivifica illud. In medio annorum notum facies: cùm iratus fueris, misericordiæ recordaberis. 3 Deus ab Austro veniet, & Sanctus de monte Pharan. Operuit cœlos gloria ejus: & laudis ejus plena est terra. 4 Splendor ejus ut lux erit: cornua in manibus ejus: Ibi abscondita est fortitudo ejus: 5 Ante faciem ejus ibit mors. Et egredietur diabolus ante pedes ejus. 6 Stetit, & mensus est terram. Aspexit, & dissolvit Gentes: & contriti sunt montes seculi. Incurvati sunt colles mundi, ab itineribus æternitatis ejus. 7 Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian. 8 Numquid in fluminibus iratus es, Domine? aut in fluminibus furor tuus? vel in mari indignatio tua? Qui ascendes super equos tuos: & quadrigæ tuæ salvatio. 9 Suscitans suscitabis arcum tuum, juramenta tribubus quæ locutus es. Fluvios scindes terræ:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 * Ὦ ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ, καὶ μεθύσκων ὅπως ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὰ 16 σπήλαια αὐτῶν. Πλησμονὴν ἀτιμίας ἐκ δόξης πίε καὶ σύ· καρδία σαλεύθητι, καὶ σείσθητι· ἐκύκλωσεν ἐπὶ σὲ ποτήριον δεξιᾶς κυρίου, καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν σου. 17 Διότι ἀσέβεια τοῦ Λιβάνου καλύψει σε, καὶ ταλαιπωρία θηρίων πτοήσει σε, (ʹ)δι' αἵματα ἀνθρώπων, καὶ (π)ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως, 18 καὶ πάντων τῶν κατοικούντων (ρ) αὐτήν. Τί ὠφελεῖ γλυπτὸν, ὅτι ἔγλυψαν αὐτό; ἔπλασεν αὐτὸ χώνευμα, φαντασίαν ψευδῆ, ὅτι πέποιθεν ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ, 19 τοῦ ποιῆσαι εἴδωλα κωφά. Οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ, Ἔκνηψον, ἐξεγέρθητι· καὶ τῷ λίθῳ, Ὑψώθητι· καὶ αὐτό ἐστι φαντασία· τοῦτο δέ ἐστιν ἔλασμα χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καὶ πᾶν 20 πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ· εὐλαβείσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.

O, qui propinat proximo suo (n) subversionem turbidã, et inebriat, ut aspiciat in (o) speluncas eorũ: 16 *Saturitatem ignominiæ de gloria bibe (p) et tu: cor commovere, & concutere: circundedit te calix dexteræ Domini: & congregata est ignominia super gloriã tuam.* 17 *Quia impietas Libani operiet te, & miseria bestiarum terrebit te: propter sanguines hominũ, et impietates terræ, & civitatũ, & omnium habitantium in ea.* 18 *Quid prodest sculptile,* quia sculpserũt illud? Formavit illud conflatile, imaginem falsam: quia confidit fictor in figmento suo, ut faciat idola (q) muta.* 19 *Væ, qui dicit ligno; Evigila, exurge: et lapidi; Elevare: & ipsum est imago: istud verò est productio auri, et argẽti: et (r) omnis spirit⁹ non est in eo.* 20 *Dominus autẽ in templo sancto suo: revereatur à facie ejus omnis terra.*

MS.A. (ʹ)διὰ (π) ἀσέβειαν (ρ) αὐτῶν.

1 ΠΡΟΣΕΥΧΗ ἈΜΒΑΚΟΥΜ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ, (α) ΜΕΤΑ ᾨΔΗΣ.

2 † Κύριε εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, καὶ ἐφοβήθην· † κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην. † ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ, † ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ· † ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ· † ἐν τῷ ταραχθῆναι τὴν ψυχήν μου, ἐν ὀργῇ ἐλέους 3 μνησθήσῃ. † Ὁ θεὸς ἐκ Θαιμὰν ἥξει, † καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαρὰν κατασκίου (ʹ)δασέος. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, † καὶ αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. 4 † Καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται· † κέρατα ἐν χερσὶν αὐτοῦ, † καὶ ἔθετο ἀγάπησιν κρα-5 ταιὰν ἰσχύος αὐτοῦ. † Πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος, † καὶ (β)ἐξελεύσεται εἰς πε-6 δία· κατὰ πόδας αὐτοῦ † Ἔστη, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. † ἐπέβλεψε, καὶ διετάκη ἔθνη· † (ʹ)διεθρύβη τὰ ὄρη βίᾳ, † ἐτάκησαν βουνοὶ αἰώνιοι 7 † πορείας (ς) αἰωνίας αὐτοῦ. Ἀντὶ κόπων εἶδον † σκηνώματα Αἰθιόπων, πτοηθήσονται 8 † καὶ αἱ σκηναὶ γῆς Μαδιάμ. † Μὴ ἐν ποταμοῖς (ʺ)ὠργίσθης κύριε; † ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου; † ἢ ἐν θαλάσσῃ τὸ ὅρμημά σου; † ὅτι ἐπιβήσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, † καὶ ἡ 9 ἱππασία σου σωτηρία. † Ἐντείνων (δ)ἐνέτεινας τόξον σου † ἐπὶ σκῆπτρα, λέγει κύριος. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † ποταμῶν ῥαγήσεται γῆ.

ORATIO AMBACUM PROPHETÆ, (a) CUM CANTICO. 1

2 *Domine, audivi auditum tuum, & timui: (b) consideravi opera tua, & obstupui. In medio duorum (c) animalium cognoscêris: cùm appropinquaverint anni; cognoscêris: (d) cùm advenerit tempus; demonstraberis: cùm turbata fuerit anima mea in ira; misericordiæ recordaberis.* 3 *Deus à (e) Theman veniet, & Sanctus de monte (f) Pharan umbroso condenso. (g) DIAPSALMA. Operuit cœlos virtus ejus, & laudis ejus plena est terra.* 4 *Et splendor ejus, quasi lux erit. Cornua in manibus ejus: et posuit dilectionẽ robustã (h) fortitudinis suæ.* 5 *Ante faciem ejus ibit (i) verbũ, et (k) egredietur in campos: ad pedes ejus* 6 *Stetit, et commota est terra. Aspexit, & distabuerunt gentes: contriti sunt montes violentiâ: tabuerunt colles (l) sempiterni (m) itineris sempiterni ejus.* 7 *Pro laborib⁹ vidi tabernacula Æthiopũ: pavebunt & tabernacula terræ Madiã.* 8 *Nunquid in fluminib⁹ iratus es, Domine? aut in flumin.b⁹ furor tuus? vel in mari impetus tuus? Quia ascendes super equos tuos, et equitatio tua salus.* 9 *Intendens (n) intendisti arcum tuum super sceptra, dicit Dominus. DIAPSALMA. (o) Fluviorum scindetur terra.*

MS.A. (α)ΜΕΤ' (ʹ)δασέως. (β)ἐξελεύσεται ἐν πεδίλοις οἱ πόδες αὐτοῦ. Ἔστη, (ʹ)καὶ (ς)αἰωνίους αὐτοῦ. (ʺ)ὀργισθῆς (δ)ἐνέτεινας τὸ τόξον σου ἐπὶ τὰ σκῆπτρα,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וַי דְּמַשְׁקֵי לְחַבְרֵיהּ וְזָלֵיף בְּחֵמָא בְּדִיל דְּיִשְׁתֵּי וְיִתְרְוֵי וְיִתְגְּלֵי קְלָנֵיהּ׃ שְׂבַעְתְּ קְלָנָא מִן
16 יְקָרָא תִּשְׁתְּ אַף אַתְּ וְאִתְעַרְטַל יִסְתְּחַר עֲלָךְ כַּס דִּלְוָט מִן קֳדָם יְיָ וְיֵיתֵי קְלָנָא עַל יְקָרָךְ׃
17 אֲרֵי חֲטוֹף בֵּית מַקְדְּשָׁא יַחְפְּנָךְ וּבִזַּת עַמֵּיהּ תְּתַבְּרִנָּךְ מִדְּמֵי אֱנָשָׁא וַחֲטוֹף אֲרַע דְּיִשְׂרָאֵל
18 קַרְתָּא יְרוּשְׁלֵם וְכָל דְּיָתְבִין בַּהּ׃ מָא אַהֲנֵי צַלְמָא אֲרֵי אַתְכֵיהּ עָבְדֵיהּ מַתְּכָא וְדַחֲלַת
19 שְׁקַר אֲרֵי אִתְרְחִיץ לִבָּא דְּעָבְדֵיהּ עֲלוֹהִי לְמֶעְבַּד טַעֲוָן דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ׃ וַי דְּאָמַר
לְצַלְמָא אָעָא קוּם וּלְדַחֲלַת אַבְנָא אִתְּעַרִי וְהִיא שָׁתְקָא וְדָמְיָא הוּא מְכַלֵּי הָא הוּא מְחַפֵּי
20 דְּהַב וּכְסַף וְכָל רוּחַ לֵית בִּמְעוֹהִי׃ וַיְיָ אִתְרְעֵי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ בְּהֵיכְלָא דְּקוּדְשֵׁיהּ
וִיסוּפוּן מִן קֳדָמוֹהִי כָּל דַּחֲלַת אַרְעָא׃ ג
1 צְלוֹתָא דְּצַלִּי חֲבַקּוּק נְבִיָּא כַּד אִתְגְּלֵי לֵיהּ עַל אַרְכָּא דִּיהַב לְרַשִּׁיעַיָּא דְּאִם יְתוּבוּן
לְאוֹרַיְתָא בְּלִבָּא שְׁלִים יִשְׁתְּבֵק לְהוֹן וִיהוֹן כָּל חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ קֳדָמוֹהִי הָא כְּשָׁלוּתָא׃
2 יְיָ שְׁמַעִית שְׁמַע גְּבוּרְתָּךְ דְּחֵלִית יְיָ רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ דִּי אַתְּ יָהֵב אַרְכָּא לְרַשִּׁיעַיָּא דְּאִם
יְתוּבוּן לְאוֹרַיְתָךְ וְלָא תָבוּ וְאִנּוּן מַרְגְּזִין קֳדָמָךְ בְּגוֹ שְׁנַיָּא דִּיהַבְתָּא לְהוֹן חַיַּיָא בְּכֵן אַתְּ
עָתִיד לְהוֹדָעָא גְּבוּרְתָּךְ בְּגוֹ שְׁנַיָּא דַּאֲמַרְתָּא לְחַדָּתָא עָלְמָא לְאִתְפְּרָעָא מֵרַשִּׁיעַיָּא
3 דַּעֲבַרוּ עַל מֵימְרָךְ וְצַדִּיקַיָּא עָבְדֵי רְעוּתָךְ בְּרַחֲמִין תִּדְכַּר׃ בְּמִתַּן אוֹרַיְתָא לְעַמֵּיהּ
אֱלָהָא מִדָּרוֹמָא אִתְגְּלֵי וְקַדִּישָׁא מִטּוּרָא דְּפָארָן בִּגְבוּרַת עָלְמִין אִתְחֲפִיאוּ שְׁמַיָּא
4 זִיו יְקָרֵיהּ וְאֶמְרֵי תוּשְׁבַּחְתֵּיהּ מַלְיָא אַרְעָא׃ וְזָהוֹר יְקָרֵיהּ כְּזָהוֹר בְּרֵאשִׁית אִתְגְּלֵי
וְזִיקוּקִין מִמַּרְכְּבַת יְקָרֵיהּ נָפְקִין תַּמָּן גְּלָא יָת שְׁכִנְתֵּיהּ דַּהֲוָת מְטַמְּרָא מִבְּנֵי אֱנָשָׁא
5 בִּתְקוֹף רוּמָא׃ מִן קֳדָמוֹהִי מִשְׁתְּלַח מַלְאַךְ מוֹתָא וְנָפֵיק בְּשַׁלְהוֹבִית אֶשָּׁתָא מֵימְרֵיהּ׃
6 אִתְגְּלֵי וַאֲזִיעַ אַרְעָא וְאַיְתִי מַבּוּלָא עַל עַם דָּרָא דַּעֲבַרוּ עַל מֵימְרֵיהּ וְאַף בְּתִנְיָתָא כַּד חָבוּ
קֳדָמוֹהִי בְּחוֹבֵיהוֹן כֵּן בַּלְבֵּלְנוּן לְעַמְמַיָּא וְאִתְפָּרְקוּ טוּרַיָּא דְּמִלְּקַדְמִין מְכָא רָמָתָא דְּמִן
7 עָלְמָא גְּבוּרַת עָלְמָא דִּילֵיהּ׃ כַּד פְּלַחוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְטַעֲוָתָא מְסַרְתִּנּוּן בְּיַד כּוּשַׁן
חַיָּבָא וְכַד תָּבוּ לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא עֲבַדִית לְהוֹן נִסִּין וּגְבוּרָן וּפְרַקְתִּנּוּן מִיַּד מִדְיָנָאֵי עַל
8 יַד גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ׃ הָא עַל מַלְכֵיהוֹן וּמַשִּׁרְיָתְהוֹן דְּסַגִּיאִין כְּמֵי נַהֲרָא הֲוָה רֻגְזָא מִן קֳדָמָךְ
יְיָ עַל מַלְכַיָּא הֲוָה רוּגְזָךְ וּבְיַמָּא הוֹדַעְתָּא בְּהוֹן פּוּרְעָנוּת גְּבוּרְתָּךְ אֲרֵי אִתְגְּלֵיתָא
9 עַל מַרְכְּבַת יְקָרָךְ שְׁכִנְתָּךְ לְעַמָּךְ תְּקוֹף וּפוּרְקָן׃ אִתְגְּלָאָה אִתְגְּלֵיתָא בִּגְבוּרְתָּךְ
בְּדִיל קְיָמָךְ דְּעִם שִׁבְטַיָּא מֵימְרָךְ קַיָּם לְעָלְמִין לְהוֹן בְּזִיעְתָּא טִנָּרִין תַּקִּיפִין נְפַקוּ
נַהֲרִין שָׁטְפִין אַרְעָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Væ qui propinat socio suo, & fundit cum calore ut bibat & inebrietur, 15 patefiatq; ejus ignominia. 16 Satiatus es ignominia plusquam honore: tu quoq; bibe & denudare: revertetur in te calix maledictionis à conspectu Dñi, & veniet ignominia super decus tuum. 17 Siquidem rapina domus sanctuarii operiet te, & præda populi ejus conteret te, ob sanguines hominum, & rapinam terræ Israel, urbis Jerusalem & omnium habitantium in ea. 18 Quid profuit simulachrũ ꝙ conflaverit illud factor ipsius? conflatile & numẽ falsum quod confisum sit in eo cor factoris ipsi⁹, ut faceret idola in quib⁹ nulla est utilitas? 19 Væ qui dicit simulachro, Lignũ surge; & idolo lapideo Expergiscere: ipsũ autẽ tacet, licet similitudine illud referat clamantẽ: ecce ipsũ obductũ est auro & argento, nullusq; spirit⁹ inest viscerib⁹ ej⁹. 20 Dñs autẽ voluit collocare majestatẽ suã in tẽplo sanctitatis suæ, à cuj⁹ conspectu consumẽtur omnia idolã terræ.

CAP. III.

1 Oratio quã oravit Chabacuc propheta, quando revelatũ est ei de lõgitudine [*temporis*] quam dedit [*Deus*] impiis: quòd si cõvertantur ad Legẽ corde perfecto, remittetur eis, eruntq; omnia eorum scelera quæ admiserunt in conspectu ejus tanquam ignorantia. 2 Dñe audivi famam potentiæ tuæ: timui Dñe grandia opera tua, quippe qui dederis longitudinem impiis si convertãtur ad Legem tuam: quòd si non convertantur, sed ipsi provocaverint te ad iram in medio annorum quibus dedisti eis vitam, tandem ita futurum est ut notam facias potentiam tuam in medio annorum, quibus dixisti te renovaturum mundum, ut vindictã sumas de impiis qui transgressi sunt verbũ tuũ: justorũ autẽ qui præstant voluntatẽ tuã, cum miserationib⁹ memineris. 3 Quum daret Legem populo suo Deus, ab Austro revelat⁹ est, & Sanct⁹ à monte Pharan: per potentiã æternã operti sunt cœli splendore gloriæ ipsi⁹, & eloquiis laudis ej⁹ repleta est terra. 4 Porrò splendor gloriæ ej⁹ sicut splendor primigeni⁹ apparuit, & scintillæ à quadriga gloriæ ej⁹ prodierunt, ibi patefecit majestatẽ suã, quæ abscondita est à filiis hominũ cum potentia sublimi. 5 Ab ej⁹ conspectu emissus est angel⁹ mortis, & prodiit in flamma ignis verbũ ej⁹. 6 Revelat⁹ est & commovit terrã, & adduxit diluviũ super populũ generationis eorũ qui transgressi fuerãt verbũ suum: & etiã secundò quando peccaverunt corã ipso peccatis suis, sic confudit ipsas gentes & fracti sunt montes qui erãt ab antiquo, depressi colles qui exstiterant à seculo, ej⁹ est mundi potentia. 7 Quando coluit dom⁹ Israel idola, tradidi eos in manu Cussan scelerati; sed quando conversi sunt ut præstarẽt Legẽ, edidi ipsis signa & virtutes, & liberavi eos à manu Madianitarũ ꝑ manũ Gedeonis filii Joas. 8 En sup *reges eorũ* & exercit⁹ ipsorũ qui multi sunt ut aquæ fluminis exstitit ira à cõspectu tuo Dñe, & sup reges fuit furor tu⁹, ac per mare notã fecisti in eos ultionẽ potentiæ tuæ, quoniã patefact⁹ es sup quadrigã gloriæ tuæ: majestas tua populo tuo robur fuit & redemptio. 9 Revelãdo revelatus es cum potẽtia tua propter fœdus tuum quod cum tribubus Verbum tuum pepigit in secula ipsis; scidisti eis rupes fortes, & manarunt flumina inundantia terram.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܝ ܠܡܫܩܝܢܐ ܠܚܒܪܗ ܬܘܪܒܐ ܕܚܡܬܐ ܘܡܪܘܐ ܠܗ. ܕܢܚܙܐ ܥܪܛܠܝܘܬܗܘܢ. * ܣܒܥܬ 15
ܨܥܪܐ ܡܢ ܐܝܩܪܐ. ܐܦ ܐܢܬ ܐܫܬܝ ܘܐܬܬܙܝܥ. ܢܬܗܦܟ ܥܠܝܟ ܟܣܐ ܕܝܡܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. 16
ܘܨܥܪܐ ܥܠ ܐܝܩܪܟ. * ܡܛܠ ܕܚܛܘܦܝܐ ܕܠܒܢܢ ܢܟܣܘܢܟ. ܘܒܙܬܐ ܕܚܝܘܬܐ ܬܙܝܥܟ. 17
ܡܢ ܕܡܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܚܛܘܦܝܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܕܡܕܝܢܬܐ ܘܕܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ. * ܡܢܐ 18
ܐܘܬܪ ܦܣܠܐ ܕܦܣܠܗ ܨܝܘܪܗ. ܘܢܣܟܐ ܘܡܠܦܢܘܬܐ ܕܓܠܬܐ. ܕܬܟܠ ܥܠܘܗܝ ܠܒܐ
ܕܨܝܘܪܐ ܕܢܥܒܕ ܨܠܡܐ ܐܠܡܐ. * ܘܝ ܠܡܢ ܕܐܡܪ ܠܩܝܣܐ ܐܬܬܥܝܪ. 19
ܘܠܟܐܦܐ ܫܬܝܩܬܐ ܩܘܡܝ. ܣܪܝܩܢ ܐܢܝܢ ܕܡܚܦܝܢ ܕܗܒܐ. ܘܪܘܚܐ ܠܝܬ ܒܗܘܢ.
* ܘܡܪܝܐ ܒܗܝܟܠܐ ܕܩܘܕܫܗ. ܢܙܘܥ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. 20

Væ bibendam exhibenti socio suo fæcem iræ, & inebrianti eum, ut consideret nuditatem eorum. 15 16 Saturatus es ignominiâ plusquam honore: bibe etiam tu, & vexare: redeat super te calix dexteræ Domini, & ignominia super honorem tuum. 17 Nam violentia Libani operiet te, & rapina ferarum exagitabit te; propter cædes humanas, & vim illatam terræ, urbi, & omnibus habitatoribus ejus. 18 Quid prodest sculptile quod sculpsit artifex ejus, & fusile illud, atque doctrina falsa; cui animus artificis adeò confisus est, ut faceret simulacrum mutum? 19 Væ illi qui ligno dicit, Expergiscere; & lapidi muto, Surge. Inania sunt, licèt auro obducta, neque spiritus inest eis. 20 Dominus autem in templo suæ sanctitatis est: trepidet à conspectu ejus universa terra.

* ܦܨܠܐ ܓ *

* ܨܠܘܬܐ ܕܚܒܩܘܩ *

CAP. III.

Oratio Habacuc. 1

* ܡܪܝܐ ܫܡܥܬ ܫܡܥܟ ܘܕܚܠܬ. ܡܪܝܐ ܥܒܕܝܟ ܒܓܘ ܫܢܝܐ ܕܚܝܐ. ܒܓܘ ܫܢܝܐ 2
ܬܬܝܕܥ. ܒܙܒܢ ܪܘܓܙܐ ܐܬܕܟܪ ܪ̈ܚܡܝܟ. * ܐܠܗܐ ܡܢ ܬܝܡܢܐ ܐܬܐ. ܘܩܕܝܫܐ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܦܐܪܢ. 3
ܐܬܚܦܝܘ ܫܡܝܐ ܡܢ ܙܝܘܗ ܕܡܫܒܚܐ. ܘܡܢ ܬܫܒܘܚܬܗ ܡܠܝܐ ܐܪܥܐ. * ܘܙܝܘܗ ܐܝܟ 4
ܢܘܗܪܐ ܢܗܘܐ. ܒܩܪܝܬܐ ܕܐܝܕܘܗܝ ܢܣܝܡ ܚܝܠܗ ܒܦܢܝܬܐ. * ܩܕܡܘܗܝ ܐܙܠ ܡܘܬܐ. 5
ܘܢܦܩܝܢ ܦܪ̈ܚܬܐ ܠܪܓܠܘܗܝ. * ܩܡ ܘܡܫܚܗ ܠܐܪܥܐ. ܚܪ ܘܐܬܦܫܪܘ ܥܡ̈ܡܐ. ܐܬܒܕܪܘ 6
ܛܘܪܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܘܐܬܡܟܟܘ ܪ̈ܡܬܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܕܗܠܟ̈ܬܗ ܓܝܪ ܕܥܠܡܐ ܐܢܝܢ
ܠܥܠܡ. * ܬܚܝܬ ܐܘܢ. ܚܙܝܬ ܡܫܟܢܐ ܕܟܘܫܢ. ܙܥܘ ܝܪ̈ܝܥܬܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܕܝܢ. 7
* ܥܠ ܢܗܪ̈ܘܬܐ ܪܓܙ ܡܪܝܐ. ܒܢܗܪ̈ܘܬܐ ܪܘܓܙܟ. ܘܒܝܡܐ ܚܡܬܟ. ܕܪܟܒܬ ܥܠ 8
ܣܘܣܘܬܟ. ܘܡܪܟܒܬܐ ܕܦܘܪܩܢܟ. * ܡܬܬܥܝܪܘ ܬܬܥܝܪ ܩܫܬܟ. ܘܢܣܒܥܘܢ ܓܐܪ̈ܐ 9
ܒܡܐܡܪܟ ܡܫܒܚܐ. ܘܐܪܥܐ ܒܢܗܪ̈ܘܬܐ ܬܬܒܙܥ.

Domine, audivi nomen tuum, ac timui. 2 Domine, opera tua *patescent* in medio annorum vitæ, in medio annorum innotesces, tempore iræ memento miserationum tuarum. 3 Deus ab Austro venit, & Sanctus de monte Pharan; operti sunt cœli splendore Gloriosissimi, & majestate ejus impleta est terra. 4 Nitor ejus ut lux etiam erit, in civitate manuum suarum collocabit robur suum in suburbio. 5 Ante ipsum præcedet mors, & egredientur volucres ad pedem ejus. 6 Surrexit, & mensus est terram: aspexit, & liquati sunt populi; dissipati sunt montes qui à seculo erant, & humiliati colles qui erant à seculis: ipsius *enim* sunt gressus æterni. 7 Subter On vidi tentorium Chusan: tremefacta sunt aulæa terræ Madian. 8 Contra flumina iratus est Dominus: in fluminibus ira tua, & in mari est impetus tuus. Conscendisti equos tuos & currum salutis tuæ. 9 Evigilans evigilabit arcus tuus, & saturabuntur sagittæ, ad jussum tuum gloriosum; & terra fluminibus discindetur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وَيْلٌ ٱلسَّاقِي قَرِيبَهُ دُرْدِيًّا عَكِرًا فَيَسْكَرَ * كَيْ يَنْظُرَ إِلَى مَعَابِرِهِمْ * اِمْتَلِ أَهِنَّةً مِنَ ٱلرَّأْيِ * 15 16
اِشْرَبْ وَتَصَوَّرْ * تَزَعْزَعْ وَتَزَلْزَلْ * أَحَاطَ بِكَ كَأْسُ يَمِينِ ٱلرَّبِّ * وَٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِهَانَةُ عَلَى شَرَفِكَ *
* مِنْ أَجْلِ أَنْ نِفَاقَ لُبْنَانَ يَغْشَاكَ * وَشَقْوَةُ ٱلْوُحُوشِ تُفَزِّعُكَ * مِنْ أَجْلِ دِمَاءِ ٱلْبَشَرِ * وَنِفَاقِ 17
ٱلْأَرْضِ وَٱلْمَدِينَةِ وَجَمِيعِ سُكَّانِهَا * مَا يَنْفَعُ ٱلْمَنْحُوتُ لِأَنَّهُمْ نَحَتُوهُ * جَبَلُوهُ سَبِيكًا * خَيَالًا كَذِبًا * 18
لِأَنَّ جَابِلَكَ تَوَكَّلَ عَلَى جِبْلَتِهِ * لِيَصْنَعَ أَصْنَامًا بُكْمًا * وَيْلٌ ٱلْقَائِلِ لِلْخَشَبَةِ ٱنْتَبِهْ وَقُمْ * 19
وَلِلْحَجَرِ ٱرْتَفِعْ * وَهٰذَا هُوَ خَيَالٌ * وَهٰذَا هُوَ قِرْمَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ * وَلَمْ يَكُنْ فِيهَا رُوحٌ بِٱلْكُلِّيَّةِ *
* وَٱلرَّبُّ فِي هَيْكَلِ قُدْسِهِ * لِيَرْتَاعَ مِنْ وَجْهِهِ كُلُّ ٱلْأَرْضِ * 20

Væ propinanti proximo suo fæcem turbidam unde inebrietur, ut inspiciat speluncas eorum. 15 16 *Implere ignominiâ ex mente, bibe & contorquere, commovere & concutere: obsedit te calix dexteræ Domini, & congregata est ignominia contra fastum tuum.* 17 *Impietas enim Libani obruet te, & miseria belluarum terrebit te; propter sanguines humanos; & impietatem terræ & urbis, omniũmque habitatorum ejus.* 18 *Quid prodest sculptile quòd sculpserint illud, formaverint conflatile, imaginem falsam? nam fictor tuus figmento suo confisus est, ut conficeret idola muta.* 19 *Væ dicenti ligno, Evigila & surge; & lapidi, Erige te: cùm hoc sit imago, idémque sit fragmentum auri & argenti, quibus nullus omninò insit spiritus.* 20 *Dominus autem in templo sanctitatis suæ est: vereatur à facie ejus universa terra.*

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

* صَلَاةُ حَبْقُوقَ ٱلنَّبِيِّ بِتَسْبِحَةٍ *

CAP. III.

Oratio Habacuc Prophetæ in *modum* Cantici. 1

* يَا رَبُّ سَمِعْتُ سَمَاعَكَ فَخِفْتُ * تَأَمَّلْتُ أَعْمَالَكَ فَبُهِتُّ * فِي وَسْطِ حَيَوَانَيْنِ تُعْرَفُ * عِنْدَ مَا تَقْتَرِبُ 1
ٱلسُّنُونَ تُعْلَمُ * عِنْدَ مَا يَحْضُرُ ٱلزَّمَانُ تَظْهَرُ * عِنْدَ مَا تَضْطَرِبُ نَفْسِي بِٱلْغَضَبِ تَذْكُرُ ٱلرَّحْمَةَ * 2
* ٱللّٰهُ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ يَأْتِي * وَٱلْقُدُّوسُ مِنْ جَبَلٍ ظَلِيلٍ خَشِنٍ * غَشَّتِ ٱلسَّمٰوَاتِ فَضِيلَتُهُ * وَمِنْ 3
تَسْبِحَتِهِ ٱلْأَرْضُ مَمْلُوءَةٌ * وَضَوْءُهُ مِثْلُ نُورٍ يَكُونُ * قُرُونٌ فِي يَدَيْهِ * وَضَعَ مَحَبَّةً قَوِيَّةً مِنْ قُوَّتِهِ * 4
* قُدَّامَ وَجْهِهِ يَسِيرُ ٱلْقَوْلُ * وَيَخْرُجُ ٱلْأَدَبُ مَعَ قَدَمَيْهِ * قَامَ فَتَزَعْزَعَتِ ٱلْأَرْضُ * نَظَرَ فَذَابَتِ 5 6
ٱلْأُمَمُ * تَفَتَّتِ ٱلْجِبَالُ عَسْفًا * ذَابَتِ ٱلْآكَامُ ٱلدَّهْرِيَّةُ * نَظَرُوا مَسَالِكَهُمُ ٱلْأَبَدِيَّةَ عِوَضَ ٱلْأَتْعَابِ * 7
مَسَاكِنُ ٱلْحُبُوشِ تَجْزَعُ * وَمَظَالُّ أَرْضِ مَدْيَنَ * هَلْ فِي ٱلْأَنْهَارِ تَزْجُرُ يَا رَبُّ * أَوْ فِي ٱلْأَنْهَارِ غَضَبُكَ * 8
أَوْ فِي ٱلْبَحْرِ غَضَبُكَ * لِأَنَّكَ تَرْكَبُ عَلَى خَيْلِكَ * وَفُرُوسِيَّتُكَ خَلَاصٌ * مَادًّا مَدَّ قَوْسَكَ عَلَى 9
ٱلْأَلْوِيَةِ * يَقُولُ ٱلرَّبُّ مِنَ ٱلْمِيَاهِ تُشَقُّ ٱلْأَرْضُ *

O Domine, audivi auditum tuum, & timui: contemplatus sum opera tua, & obstupui. In medio duorum animalium cognosceris; cùm appropinquaverint anni, notus eris; cùm advenerit tempus, apparebis; cùm turbata fuerit anima mea, in ira misericordiæ recordaberis. 2 3 *Deus ab Oriente veniet, & Sanctissimus è monte umbroso aspero. Operuit cœlos excellentia ejus, & laude ipsius plena est terra:* 4 *Et splendor ejus ut lux erit: cornua in manibus ejus: posuit amorem potentem ex potentia sua.* 5 *Ante faciem ejus gradietur sermo, & disciplina prodibit cùm vestigiis ejus.* 6 *Surrexit, & contremuit terra: aspexit, & liquefactæ sunt gentes: comminuti sunt montes præ violentia: liquati sunt colles æterni.* 7 *Viderunt vias suas æternas pro laboribus: habitacula Æthiopum formidabunt, & tentoria terræ Midian.* 8 *Nam fluvios increpares O Domine? an contra fluvios ira tua? an contrà mare indignatio tua? quòd equos tuos conscenderis, cùm equitatus tuus sit salus?* 9 *Tendens tetenderis arcum tuum super vexilla? Dicit Dominus; Præ aquis diffindetur terra.*

צפניה : א

vorago dedit: tranſiit aquarum inundatio, montes tremuerunt, te Viderūt
10 ראוך יחילו הרים זרם מים עבר נתן תהום
:ſuo habitaculo ſtetit Luna Sol .elevavit ſuas manus altitudo, ſuū ſonitū
11 קולו רום ידיהו נשא׃ שמש ירח עמד זבלה
ira In .tuæ haſtæ fulguris ſplendorem ad, ibunt tuarū ſagittarū lucem ad
12 לאור חציך יהלכו לנגה ברק חניתך׃ בזעם
, tui populi ſalutē in es Egreſſus .gentes triturabis naſo in, terram incedes
13 תצעד־ארץ באף תדוש גוים׃ יצאת לישע עמך
denudando, impii domo de caput Transfixiſti .tuo Chriſto cum ſalutē in
לישע את־משיחך מחצת ראש מבית רשע ערות
caput ejus baculis in Perfodiſti .Selah, collum ad uſque fundamentum
14 יסוד עד־צואר סלה׃ נקבת במטיו ראש
comedendū ad quaſi eorū exultatio: me diſpergendū ad turbinabunt, ej⁹ paganorū
פרזו יסערו להפיצני עליצתם כמו־לאכל
aquarum acervo, tuos equos mari in feciſti Calcare .abſcondito in afflictum
15 עני במסתר׃ דרכת בים סוסיך חמר מים
, mea labia palpitarunt vocē ad, me⁹ venter expavit &, Audivi .multarum
16 רבים׃ שמעתי ותרגז בטני לקול צללו שפתי
die in requieſcam qui, expavi me ſubtus &, mea oſſa in putredo eſt ingreſſa
יבוא רקב בעצמי ותחתי ארגז אשר אנוח ליום
, florebit non ficus Quia .eum excidet, populum ad aſcendendo, anguſtiæ
17 צרה לעלות לעם יגודנו׃ כי־תאנה לא־תפרח
non arva &, olivæ opus mentiebatur ; vitibus in germen non &
ואין יבול בגפנים כחש מעשה־זית ושדמות לא־
ego Et .bovilibus in bos non &, pecus ovili de abſcidit : cibum fecit
18 עשה אכל גזר ממכלה צאן ואין בקר ברפתים׃ ואני
Dominus DEUS .mea ſalute Deo in lætabor, exultabo Domino in
19 ביהוה אעלוזה אגילה באלהי ישעי׃ יהוה אדני
mea excelſa ſuper &, cervarum tanquam meos pedes ponet &, mea virtus
חילי וישם רגלי כאילות ועל־במותי
.meis modulationibus in victorem : me faciet calcare
ידרכני למנצח בנגינותי׃

Verſio VULG. LAT.

10 Viderunt te, & doluerunt montes: gurges aquarum tranſiit. Dedit abyſſus vocē ſuam: altitudo manus 11 ſuas levavit. Sol & Luna ſteterunt in habitaculo ſuo, in luce ſagittarum tuarū, ibunt in ſplendore fulgurantis haſtæ tuæ. 12 In fremitu conculcabis terrā: in furore obſtupefacies Gentes. 13 Egreſſus es in ſalutem populi tui, in ſalutem cum Chriſto tuo. Percuſſiſti caput de domo impii: denudâſti fundamentum ejus uſque ad collū. 14 Maledixiſti ſceptris ejus, capiti bellatorū ej⁹, venientib⁹ ut turbo ad diſpergendū me. Exultatio eorum, ſicut ejus qui devorat pauperē in abſcondito. 15 Viam feciſti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum. 16 Audivi, & conturbatus eſt venter meus: à voce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in oſſibus meis, & ſubter me ſcateat. Ut requieſcam in die tribulationis: ut aſcendam ad populum accinctū noſtrum. 17 Ficus enim non florebit: & non erit germen in vineis. Mentietur opus olivæ: & arva non afferent cibum. Abſcindetur de ovili pecus: & non erit armentum in præſepibus. 18 Ego autem in Domino gaudebo: & exultabo in Deo Jeſu meo. 19 Deus Dominus fortitudo mea: & ponet pedes meos quaſi cervorum. Et ſuper excelſa mea deducet me victor in Pſalmis canentem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

10 †Ὄψονταί σε, καὶ ὠδινήσουσι λαοί, †σκορπίζων ὕδατα πορείας (ε)· †ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος φωνὴν αὐτῆς, †ὕψος φαντασίας αὐτῆς. 11 †Ἐπήρθη ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς· †εἰς φῶς βολίδες σου πορεύσονται, 12 †εἰς φέγγος ἀστραπῆς ὅπλων σου. †Ἐν ἀπειλῇ (ζ) ὀλιγώσεις γῆν, †καὶ ἐν θυμῷ (η) κατάξεις ἔθνη. 13 †Ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, †τοῦ σῶσαι (θ) τὸν χριστόν σου. †(ι) Βαλεῖς εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον, †ἐξήγειρας δεσμοὺς ἕως τραχήλου. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. 14 †Διέκοψας ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν, †σεισθήσονται ἐν αὐτῇ· †διανοίξουσι χαλινοὺς αὐτῶν, 15 †ὡς ἔσθων πτωχὸς λάθρα· †Καὶ (κ) ἐπιβιβᾷς εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους σου, 16 ταράσσοντας ὕδωρ πολύ. †Ἐφυλαξάμην, καὶ ἐπτοήθη ἡ κοιλία μου †ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς χειλέων μου, †καὶ εἰσῆλθε τρόμος εἰς τὰ ὀστᾶ μου, †καὶ ὑποκάτωθέν μου ἐταράχθη ἡ ἕξις μου. †ἀναπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, †τοῦ ἀναβῆναι εἰς λαὸν παροικίας 17 μου. †Διότι συκῆ οὐ καρποφορήσει, †καὶ οὐκ ἔσται γεννήματα ἐν ταῖς ἀμπέλοις· †ψεύσεται ἔργον ἐλαίας, †καὶ τὰ πεδία οὐ ποιήσει βρῶσιν· †(λ) ἐξέλιπεν ἀπὸ βρώσεως πρόβατα, †καὶ (μ) οὐχ ὑπάρχουσι βόες ἐπὶ φάτναις (ν). 18 †Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, †χαρήσομαι ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. 19 †Κύριος ὁ θεὸς δύναμίς μου, †καὶ τάξει τοὺς πόδας μου εἰς συντέλειαν· †ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιβιβᾷ με, †τοῦ (ξ) νικῆσαι ἐν τῇ ᾠδῇ αὐτοῦ.

ἈΜΒΑΚΟΥ'Μ Η'.

10 Videbunt te, et dolebunt (ſive parturient) populi: (p) diſpergens aquas itineris. Dedit abyſſus vocem ſuam, altitudo phantaſiæ (q) ejus. 11 Elevatus eſt Sol, & Luna ſtetit in ordine ſuo. In luce jacula tua ibunt, in ſplendore coruſcationis armorum tuorum. 12 In comminatione imminues terram, & in furore detrahes gentes. 13 Egreſſus es in ſalutem populi tui, ut ſalvares (r) Chriſtum tuum. Mittes in capita iniquorum mortem: ſuſcitâſti vincula uſque ad (ſ) collum. DIAPSALMA. 14 Diviſiſti in ſtupore capita potentium: commovebuntur in (t) eo: aperient frænos ſuos, ſicut comedens pauper in abſconſo. 15 Et (u) ſuperducis in mare equos tuos, conturbantes (x) aquam multam. 16 Cuſtodivi, & extimuit (y) venter meus à voce orationis laborum meorum. Et ingreſſus eſt tremor in oſſa mea: & ſubter me conturbata eſt (z) habitudo mea. Requieſcam in die tribulationis, ut aſcendam ad populum peregrinationis meæ. 17 Quia ficus non afferet fructum, & non erunt germina in vineis: mentietur opus olivæ, & campi non facient eſcam. Defecerunt (ω) ab eſca oves, & non ſunt boves in præſepibus. 18 Ego autem in Domino exultabo: gaudebo ſuper Deo Salvatore meo. 19 Dominus Deus fortitudo mea: & ponet pedes meos in conſummationem. Super excelſa aſcendere facit me, ut vincam in cantico ejus.

MS.A. (ε) αὐτοῦ· (ζ) σου ὠλιγώσεις (η) σου (θ) τοὺς χριστούς (ι) ἔβαλας (κ) ἐπεβίβασας (λ) ἐξέλιπον (μ) οὐχ (ν) ἐξιλάσεως αὐτῶν. (ξ) νικῆσαί με ἈΜΒΑΚΟΥ'Μ Η'.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 באתגליותך על טורא דסיני חזו יקרך זעו טוריא עננין מטרא עדו ארים תהומא קליה חילי מרומא תמהו קמו׃
11 אף במעבדך נסין ליהושע במישר גבעון שמשא וסהרא קמו במדוריהון עמך במימרך אתגברו בתקוף נצחן גבורתך׃
12 באיתיותך לוט על סנאי עמך באתגליותך למתבר רשיעי ארעא ברוגזך תקטול בעממיא׃
13 אתגליתא למפרק ית עמך למפרק ית משיחך שציתא מן קדמיהון מלכיא ושלטוניא מבתיהון תרכת חיבא ותברתא חיליהון רגלי עמך על צורי סנאיהון מימרך קים לעלמין׃
14 בזעתא ימא בחטריה דמשה וגברי רישי משרית פרעה דהוו חשיבו מחשבן על עמך דברתנון ברוח עלעולין וטבעתנון בימא דסוף על דרחיקו ושעבידו ית עמך ויהבו עצה בסתרא לאובדהון׃
15 אתגליתא על ימא במרכבת יקרך בדגור מין סגיאין׃
16 אמרת בבל שמעית וזעו מלכיא מן קדם דינא די אתדנו מצרים לקל מליא אלין צלא ספותי אחד זיעא לחכימיא ובאתר דשרינא ועית דשבקני ליום עקא לערן אסקא גלות עמי מני יתברנני׃
17 ארי מלכות בבל לא תתקים ולא תעבד שולטן על ישראל יתקטלון מלכי מדי וגברי יון לא יצלחון ישתיצון רומאי ולא יגבון קסומא מירושלם׃
18 בכן על נסא ופורקנא דתעבד למשיחך ולשארא דעמך די ישתארון יודון למימר אמר נביא אנא במימרא דיי אבוע ארוץ לאלהא עביד פורקני׃
19 אלהים יי דסעיד לי בחילא ומשוי רגלי קלילין כאילתא ועל בית תוקפי יקימנני לדיליה נצחנין וגבורן וקדמוהי אנא מנגן בתושבחתי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

10 In patefactione tui ſuper montem Sinai viderunt gloriam tuam, commoti ſunt montes, nubes nimboſæ tranſierunt, elevavit abyſſus vocem ſuam, virtutes excelſæ mirabundæ ſubſtiterunt. 11 Quando etiam edidiſti ſigna ipſi Jehoſua in planitie Gabaon, Sol & Luna ſubſtiterunt in habitationibus ſuis, populus tuus verbo tuo prævaluit in robore victoriæ potentiæ tuæ. 12 Cùm inducès maledictionem ſuper oſores populi tui, cùm tete patefacies ad frangendum impios terræ, in ira tua interficies gentes. 13 Revelatus es ad liberandum populum tuum, ad liberandum Chriſtum tuum, deleviſti à conſpectu eorum reges & principes à domibus ſuis, expuliſti ſceleſtos ac fregiſti exercitus eorum: pedibus populi tui colla inimicorum ipſorum [calcâſti:] verbum tuum ſtat in æternum. 14 Scidiſti mare virga ipſius Moſis, & ſtrenuos duces exercitus Pharao qui machinabantur machinationes adverſus populum tuum, egiſti eos vento turbinum, eoſque demerſiſti in mare Suph, eò quòd abominati eſſent ac ſervituti ſubjeciſſent populum tuum, dediſſéntque conſilium in abſcondito ut eum perderent. 15 Manifeſtatus es ſuper mare in quadriga gloriæ tuæ, in acervo aquarum multarum. 16 Dixit Babel: Audivi & commoti ſunt reges propter judicium quo judicati ſunt Ægyptii: à voce ſermonum illorum tremuerunt labia mea, invaſit tremor ſapientes, & in loco quo manebam commota ſum quòd reliquiſſet me in diem anguſtiæ, quo tempore aſcendet tranſmigratio populi mei ex me, conteret me. 17 Etenim regnū Babel non permanebit, nec exercebit dominium in Iſrael, trucidabuntur reges Mediæ, & fortes Græciæ non proſperabuntur: delebuntur Romani, nec colligent tributū de Jeruſalem. 18 Itaq; propter ſignum & redemptionē quæ facies Chriſto tuo & reliquiis populi tui, qui remanebunt, confitebuntur dicendo. Ait Propheta: Ego verò in verbo Dñi gaudebo, exultabo in Deo factore redemptionis meæ. 19 Deus Dñs qui auxiliatur mihi virtute, redditque pedes meos æquè veloces ac cervarum, ac ſuper domum potentiæ meæ conſtituet me, cujus ſunt victoriæ & virtutes: proindè coram eo ego fides pulſo cum hymno meo.

ספר צפניה : א

CAP. I. א

, Ghedaliah filii, Chuſi filium Sephaniah ad fuit quod Domini Verbum
1 דבר־יהוה אשר היה אל־צפניה בן־כושי בן־גדליה
regis Amon filii Joſijahu diebus in, Chizchijah filii, Amariah filii
בן־אמריה בן־חזקיה בימי יאשיהו בן־אמון מלך
dixit, humi faciebus deſuper omnia faciam deficere Deficiendo .Jehudah
2 יהודה׃ אסף אסף כל מעל פני האדמה נאם־
volatile faciam deficere, jumentum &, hominem faciam Deficere .Dominus
3 יהוה׃ אסף אדם ובהמה אסף עוף־
faciā ſuccidere &, impiis cum offendicula &, maris piſces &, cœlorum
השמים ודגי הים והמכשלות את־הרשעים והכרתי
extendam Et .Dominus dixit, humi faciebus deſuper hominem
4 את־האדם מעל פני האדמה נאם־יהוה׃ ונטיתי
: Jeruſalaim habitatores omnes ſuper &, Jehudah ſuper meam manum
ידי על־יהודה ועל כל־יושבי ירושלם
, Bahal reſiduum iſto loco de faciam ſuccidere &
והכרתי מן־המקום הזה את־שאר הבעל את־
.ſacerdotibus cum pullatorum nomen
שם הכמרים עם־הכהנים׃

Verſio VULG. LAT.

PROPHETIA SOPHONIÆ.

CAP. I.

1 VErbum Domini, quod factum eſt ad Sophoniam filium Chuſi, filii Godoliæ, filii Amariæ, filii Ezechiæ, in dieb⁹ Joſiæ filii Amon regis Judæ. 2 Congregans congregabo omnia à facie terræ, dicit Dñs: 3 Congregans hominem & pecus, congregans volatilia cœli & piſces maris: & ruinæ impiorum erunt: & diſperdam homines à facie terræ, dicit Dominus. 4 Et extendam manū meam ſuper Judam, & ſuper omnes habitantes Jeruſalē: & diſperdā de loco hoc reliquias Baal, & nomina ædituorum cum ſacerdotibus;

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΣΟΦΟΝΙ'ΑΣ Θ'. SOPHONIAS.

ΚΕΦ. α'.

1 Λόγος κυρίου, ὃς ἐγενήθη πρὸς Σοφονίαν τὸν τοῦ Χουσί, υἱὸν Γοδολίου, τοῦ Ἀμορίου, τοῦ Ἐζεκίου, ἐν ἡμέραις Ἰωσίου υἱοῦ (α) Ἀμὼν 2 βασιλέως Ἰούδα. Ἐκλείψει ἐκλιπέτω ἀπὸ 3 προσώπου τῆς γῆς, λέγει κύριος. Ἐκλιπέτω ἄνθρωπος καὶ κτήνη, (β) ἐκλιπέτω τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης· καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἐξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, λέγει κύριος. 4 Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ Ἰούδα, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐξαρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου τὰ ὀνόματα τῆς Βάαλ, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων,

CAP. I.

1 VErbum Domini, quod factū eſt ad Sophoniam filiū Chuſi, (a) filium Godoliæ, filii Amoriæ, filii Ezeciæ, in dieb⁹ Joſiæ filii Amon regis Juda. 2 Defectione (b) deficiat à facie terræ, dicit Dominus: 3 Deficiat homo & jumenta: deficiant volatilia cœli, & piſces maris. (c) Et infirmabuntur impii: et auferam iniquos à facie terræ, dicit Dominus. 4 Et extendam manum meā ſuper Judā, et ſuper omnes qui habitant Hieruſalem. Et auferam de loco hoc nomina ipſius Baal, et (d) nomina ſacerdotum,

MS.A. ΣΟΦΟΝΙ'ΑΣ Θ'. (α) Ἀμὼς (β) ἐκλιπέτωσαν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 פתגם נבואה דהוה קדם יי עם צפניה בר כושי בר גדליה בר אמריה בר חזקיה ביומי יאשיהו בר אמון מלך שבטא דבית יהודה׃
2 שצאה אשצי כולא מעל אפי ארעא אמר יי׃
3 אסף אנשא ובעירא אסף עופא דשמיא ונוני ימא על דסגיאה תקלת רשיעיא ואשצי ית אנשא מעל אפי ארעא אמר יי׃
4 ואריים מחת גבורתי על אנש יהודה ועל כל יתבי ירושלם ואשצי מן אתרא הדין ית שאר בעלא וית שום פלחיהון עם כומריהון׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAPUT I.

1 VErbum Prophetiæ quod factum eſt coram Domino cum Sophonia filio Cuſſi, filii Ghedaliæ, filii Amariæ, filii Chizkiæ, in diebus Joſiæ filii Amon regis tribus domus Juda. 2 Delendo delebo omnia à ſuperficie terræ, dicit Dñs. 3 Conficiam homines & jumenta, conficiam avem cœlorum & piſces maris, eò quòd multiplicatum ſit offendiculum impiorum, & delebo homines à ſuperficie terræ, dicit Dñs. 4 Et elevabo vulnus potentiæ meæ in hominem Juda, & in omnes habitatores Jeruſalem: delebo quoque ex hoc loco reliquias [idolorum] Baal, & nomen colentium ipſa cūm ſacrificulis ſuis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܚܙܐܘܟ ܛܘܪܐ ܘܙܥܘ. ܘܙܠܚܐ ܕܡܝܐ ܥܒܪ. ܘܝܗܒ ܬܗܘܡܐ ܩܠܗ. ܘܪܘܡܐ ܕܐܝܕܘܗܝ
11 ܐܪܝܡ. * ܫܡܫܐ ܘܣܗܪܐ ܩܡܘ ܒܡܥܡܪܗܘܢ. ܘܠܢܘܗܪܐ ܕܓܐܪܝܟ ܢܗܠܟܘܢ. ܘܠܙܠܝܩܐ
12 ܕܒܪܩܐ ܕܙܝܢܝܟ. * ܒܪܘܓܙܐ ܕܪܫܬ ܠܐܪܥܐ. ܘܒܚܡܬܐ ܕܫܬ ܥܡܡܐ. * ܢܦܩܬ ܠܦܘܪܩܢܐ
13 ܕܥܡܟ. ܘܠܦܘܪܩܢܐ ܕܡܫܝܚܟ. ܡܚܝܬ ܪܫܐ ܡܢ ܒܝܬܐ ܕܪܫܝܥܐ. ܘܥܪܛܠܬܗ ܡܢ
14 ܫܬܐܣܘܗܝ. ܥܕܡܐ ܠܨܘܪܗ ܠܥܠܡ. * ܢܩܒܬ ܒܫܒܛܘܗܝ ܪܫܐ ܕܓܢܒܪܘܗܝ. ܕܡܬܚܦܛܝܢ ܗܘܘ
15 ܠܡܐܟܠ ܡܣܟܢܐ ܒܛܘܫܝܐ. * ܕܪܟܬ ܒܝܡܐ ܒܣܘܣܘܬܟ. ܒܚܡܪܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. * ܫܡܥܬ
16 ܘܙܥܬ ܟܪܣܝ. ܠܩܠ ܡܠܬܐ ܕܣܦܘܬܝ. ܥܠܬ ܪܬܝܬܐ ܒܓܪܡܝ. ܘܒܘܪܟܝ ܙܥܘ. ܕܚܘܝ ܠܝ
17 ܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ ܥܠ ܥܡܐ. * ܬܐܢܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܬܦܪܥ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܛܪܦܐ
ܒܓܦܬܐ. ܢܕܓܠ ܡܥܒܕܐ ܕܙܝܬܐ. ܘܐܕܪܐ ܠܐ ܢܥܒܕܘܢ ܥܒܘܪܐ. ܢܦܣܩܘܢ ܥܢܐ ܡܢ
18 ܓܙܪܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܘܪܐ ܒܒܩܪܐ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܡܪܝܐ ܐܬܦܨܚ. ܘܐܪܘܙ ܒܐܠܗܐ
19 ܦܪܘܩܝ. * ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ ܚܝܠܝ. ܘܥܒܕ ܪܓܠܝ ܐܝܟ ܕܐܝܠܐ. ܘܥܠ ܪܘܡܝ ܐܩܝܡܢܝ. ܕܐܫܒܚܝܘܗܝ
ܒܬܫܒܘܚܬܗ. * ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܚܒܩܘܩ *

10 Viderunt te montes, & tremuerunt: & procella aquarū tranſiit, extulitq; abyſſus ſonitū ſuum, & altitudinē manuum ſuarū exaltavit. 11 Sol & luna conſtiterunt in manſionibus ſuis: & ad lucē ſagittarū tuarū ac ſplendorē fulgurū telorū tuorum ambulabunt. 12 Cum indignatione inceſſiſti ſuper terrā, & cum furore conculcâſti gentes. 13 Egreſſus es ad ſalvandū populum tuum, & ſalvandum chriſtum tuum: amputâſti caput è domo impii, & nudâſti eum à fundamentis ejus uſq; ad collum ipſius, in æternum. 14 Perfodiſti baculis ejus capita principū ipſius, qui audaciæ ſuæ confidebant ſe comeſturos in abdito pauperes. 15 Inceſſiſti in mari equis tuis inſidens, & in congerie aquarū multarū. 16 Audivi, & cōmotus eſt venter meus ſtatim ad ſermonē labiorū meorum: pervaſit tremor oſſa mea, & genua mea tremuerunt; quia prænuntiavit & oſtendit mihi diē calamitatis quæ ſuperventura eſt populo. 17 Nam ficus non progerminabit, nec erunt folia in vite, fallet fructus oleæ, & areæ non producent frumentū, conſumentur pecudes è gregibus, & non erunt boves in armentis. 18 Ego verò in Dño exultabo, & geſtiam in Deo Servatore meo. 19 Dominus dominorum eſt robur meum, qui reddidit pedes meos ut cervinos, & ſuper locum editum meum conſtituit me, ut canerem laudes ejus.

Prophetiæ Habacuc finis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * تراك الشعوب ويطلقون * مفرق المياه مسلكا * أعطي العمق صوته * ارتفاع خياله * رفعت
11 الشمس * والقمر وقف في رتبته * سهامك تسير في النور * في ضوء برق أسلحتك * بالتهديد تقلل
12 الأرض * وبالغضب تحدر الأمم * خرجت لخلاص شعبك * أتيت لتخلص مسحاءك * وضعت على
13 رؤس الأثمة موتا * أقصبت الأغلال إلي الرقبة إلي الانقضاء * قطعت رؤس الأقوياء بدهشة
14 يتزلزلون بها * يفتحون لجمهم مثل مسكين يأكل سرا * وركبت على البحر خيولك * أقلقت
15 المياه الكثيرة * حفظت وخشي قلبي من صوت صلاة شفتي * ودخلت الرعدة في عظامي * قلقت
16 وبي في * أستريح في يوم شدتي * لأصعد إلي شعب غربتي * من أجل أن التينة لا تحمل ثمرا * وليس
17 يكون غلات في الكرمات * يكذب عمل الزيتونة * والبقاع لا تصنع طعاما * فنيت الغنم من
18 الطعام * والبقر لا تدوم على المذاود * وأنا أهلل بالرب * أفرح بالإله مخلصي * الرب إلهي وقوتي *
19 ويرتب قدمي إلي التمام * وعلى المشارف يرفعني لأغلب بتسابيحه * تمت نبوة حبقوق النبي *

10 Videbunt te populi, et partûs doloribus afficientur, O divisor aquarum in iter. Edidit gurges fremitum ſuum, altitudinem phantaſmatis ſui. 11 Elevatus eſt ſol, & luna manſit in gradu ſuo. Jacula tua ibunt in luce, in ſplendore fulguris arma tua. 12 Minis terram imminues, & indignatione dejicies gentes. 13 Egreſſus es ad ſalutem populi tui, veniſti ad ſalvandos unctos tuos: impoſuiſti capitibus iniquorum mortem; evexiſti lora ad collum uſque, in interitum. 14 Præcidiſti capita potentium in ſtupore quo conterriti ſunt: aperient fræna ſua ſicut pauper clanculùm comedens. 15 Feciſti ut mare conſcenderent equi tui, conturbaverunt aquas multas. 16 Cuſtodivi, & extimuit cor meum à voce orationis labiorum meorum: ingreſſus eſt tremor in oſſa mea, conturbata eſt in me fortitudo mea. Requieſcam in die calamitatis meæ, ut aſcendam ad populum peregrinationis meæ. 17 Quia ficus non afferet fructum, neque erunt proventus in vitibus: mentietur opus olivæ, et campi non producent cibum: deſinent oves ab eſca, & boves non permanebunt ſuper præſepia. 18 Ego autem in Domino jubilabo, gaudebo in Deo Salvatore meo. 19 Dominus Deus meus eſt robur meū, diſponétque pedes meos ad perfectionem, & ſuper excelſa elevabit me, ut vincam in cantico ejus.

Prophetiæ Habacuc Prophetæ finis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܐ ܕܨܦܢܝܐ ܢܒܝܐ * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܨܦܢܝܐ. ܒܪ ܟܘܫܝ. ܒܪ ܓܕܠܝܐ. ܒܪ ܐܡܪܝܐ. ܒܪ ܚܠܩܝܐ.
2 ܒܝܘܡܝ ܝܘܫܝܐ ܒܪ ܐܡܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܡܣܦܐ ܡܣܦ ܐܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܢ ܐܦܝ ܐܪܥܐ
3 ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܣܦ ܐܢܐ ܒܢܝܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ. ܡܣܦ ܐܢܐ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܘܢܘܢܐ ܕܝܡܐ.
4 ܘܡܬܩܠܢܘܬܐ ܥܠ ܚܛܝܐ. ܘܐܘܒܕ ܒܢܝܢܫܐ ܡܢ ܐܦܝ ܐܪܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܐܪܝܡ
ܐܝܕܝ ܥܠ ܝܗܘܕܐ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܘܒܕ ܡܢ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܫܪܟܐ
ܕܒܥܠܐ. ܘܫܡܗܐ ܕܟܘܡܪܐ ܥܡ ܟܗܢܐ.

Sequitur Prophetia

SEPHONIÆ PROPHETÆ.

CAPUT. I.

1 SErmo Domini qui fuit ad Sephoniam filiū Chuſi filii Gedaliæ, filii Amariæ, filii Helciæ; in dieb⁹ Joſiæ filii Amonis regis Judæ. 2 Omnia omninò ſum ablaturus è ſuperficie terræ, dicit Dominus. 3 Ablaturus ſum homines, & jumenta: ablaturus ſum aves cœli, & piſces maris: offendiculum adducam ſuper peccatores, & homines perdam è ſuperficie terræ, dicit Dominus. 4 Attollam enim manum meam ſuper Judam, & ſuper omnes cives Jeruſalem; perdámq; ex hoc loco reliquias Baalis, & nomen ſacrificulorum ac ſacerdotum ſimul:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الخالق الحي الناطق *

* نبدأ بترجمة نبوة صفونيا النبي * بركاته علينا *

* الفصل الأول * * الاصحاح الحادي والعشرون * وهو الأول من النبوة *

1 * قول الرب الذي صار إلي صفونيا بن كوشي * بن عودليا * بن أمريا * بن حرقيا * في
2 3 أيام يوسيا بن أموص ملك يهودا * ليفني بفناء من وجه الأرض يقول الرب * ليفني
الإنسان والبهائم * ليفني طيور السماء وحيتان البحر * ويضعف المنافقون * وأنزع الأثمة عن
4 وجه الأرض يقول الرب * وأمدد يدي على يهودا * وعلى جميع سكان أيروسليم * وأنزع من
هذا الموضع أسماء باعال وأسماء الكهنة *

IN NOMINE DEI
Creatoris, vivi, rationalis,

Aggredimur Interpretationem
SOPHONIÆ Prophetæ, cujus
benedictiones nobis adſint.

CAP. I.

Textus vigeſimus primus, hujus autem Prophetiæ primus.

1 SErmo Domini qui factus eſt ad Sophoniam filium Chuſi, filii Godoliæ, filii Amoriæ, filii Hezeciæ; in diebus Joſiæ filii Amos regis Judæ. 2 Pereant omninò de ſuperficie terræ, dicit Dominus; 3 Pereant homo & jumenta, pereant volucres cœli & piſces maris: & infirmabuntur impii, auferámque ſceleratos de ſuperficie terræ, dicit Dominus. 4 Et extendam manum meam ſuper Judam, & ſuper omnes habitatores Jeruſalem; auferámque ex hoc loco nomina Baalis & nomina ſacerdotum;

צפניה : א

& ,cœlorum militiæ tecta super se incurvantes Et
וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל־הַגַּגּוֹת לִצְבָא הַשָּׁמָיִם וְאֶת־ 5
.Malcham in jurantes & ,Dominum per jurantes se incurvantes
הַמִּשְׁתַּחֲוִים הַנִּשְׁבָּעִים לַיהוָה וְהַנִּשְׁבָּעִים בְּמַלְכָּם׃
quæsierunt non qui & ,Dominum post à *retrocedentes* Et
6 וְאֶת־הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַאֲשֶׁר לֹא־בִקְשׁוּ אֶת־
,DEI Domini *faciebus* à Tace .eum investigaverunt neque ,Dominum
7 יְהוָה וְלֹא דְרָשֻׁהוּ׃ הַס מִפְּנֵי אֲדֹנָי יְהוִה
,sacrificium Dominus fecit præparare quia :Domini dies prope quia
כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כִּי־הֵכִין יְהוָה זֶבַח
visitabo & ,Domini sacrificii die in erit Et .suos vocatos *sanctificavit*
8 הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו׃ וְהָיָה בְּיוֹם זֶבַח יְהוָה וּפָקַדְתִּי
indumento indutos omnes *super* & ,regis filios *super* & ,principes *super*
עַל־הַשָּׂרִים וְעַל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְעַל כָּל־הַלֹּבְשִׁים מַלְבּוּשׁ
die in limen *super* transilientem omnem *super* visitabo Et .peregrino
9 נָכְרִי׃ וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדּוֹלֵג עַל־הַמִּפְתָּן בַּיּוֹם
.dolo & rapina suorum dominorum domum *implentes* ,illa
הַהוּא הַמְמַלְאִים בֵּית אֲדֹנֵיהֶם חָמָס וּמִרְמָה׃
porta à clamoris vox ,Dominus ait ,illa die in erit Et
10 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה קוֹל צְעָקָה מִשַּׁעַר
.collibus à magna contritio & ,*secunda* à ululatus & ,piscium
הַדָּגִים וִילָלָה מִן־הַמִּשְׁנֶה וְשֶׁבֶר גָּדוֹל מֵהַגְּבָעוֹת׃
populus omnis est succisus quia ,Machtes habitatores Ululate
11 הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ כִּי נִדְמָה כָּל־עַם
tempore in ,erit Et .argentum ferentes omnes sunt succisi ,Chenahan
12 כְּנַעַן נִכְרְתוּ כָּל־נְטִילֵי כָסֶף׃ וְהָיָה בָּעֵת
super visitabo & ,lucernis in Jerusalaim scrutabor illo
הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת־יְרוּשָׁלִַם בַּנֵּרוֹת וּפָקַדְתִּי עַל־
:suo corde in *dicentes* ,suis fæcibus *super* *coagulatos* viros
הָאֲנָשִׁים הַקֹּפְאִים עַל־שִׁמְרֵיהֶם הָאֹמְרִים בִּלְבָבָם
eorum substantia erit Et .malefaciet nec ,Dominus benefaciet Non
13 לֹא־יֵיטִיב יְהוָה וְלֹא יָרֵעַ׃ וְהָיָה חֵילָם
,domos ædificabunt & :desolationem in eorum domus & ,direptionem in
לִמְשִׁסָּה וּבָתֵּיהֶם לִשְׁמָמָה וּבָנוּ בָתִּים
.earum vinum bibent non & ,vineas plantabunt & :habitabūt non &
וְלֹא יֵשֵׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְלֹא יִשְׁתּוּ אֶת־יֵינָם׃
vox :nimis festinus & ,*propinquus* ,magnus Domini dies *Propinquus*
14 קָרוֹב יוֹם־יְהוָה הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמַהֵר מְאֹד קוֹל
dies iræ Dies .fortis ibi *clamans* ,amara Domini diei
15 יוֹם יְהוָה מַר צֹרֵחַ שָׁם גִּבּוֹר׃ יוֹם עֶבְרָה הַיּוֹם
dies ,desolationis & tumultus dies ,*arctationis* & angustiæ dies ,illa
הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה יוֹם שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה יוֹם
,*ovationis* & tubæ Dies .*obscuritatis* & nubis dies ,caliginis & *tenebrositatis*
16 חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל׃ יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה
afficiā angustiis Et .excelsas *pinnas* super & ,munitas civitates super
17 עַל הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וְעַל הַפִּנּוֹת הַגְּבֹהוֹת׃ וַהֲצֵרֹתִי
:peccaverunt Domino quia ,cæci ut ambulabunt & ,*hominem*
לָאָדָם וְהָלְכוּ כַּעִוְרִים כִּי לַיהוָה חָטָאוּ
.sordes sicut ,eorum *panis* & ,humus sicut eorum sanguis effundetur &
וְשֻׁפַּךְ דָּמָם כֶּעָפָר וּלְחֻמָם כַּגְּלָלִים׃
eos eruere poterit non eorum aurum etiam ,eorum argentum Etiam
18 גַּם־כַּסְפָּם גַּם־זְהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם
:terra omnis consumetur ejus zeli igne *in* & ,Domini iræ die in
בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ
omnibus cum faciet festinatam profectò consummationem quia
כִּי כָלָה אַךְ־נִבְהָלָה יַעֲשֶׂה אֵת כָּל־
.terræ habitatoribus
יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃

Versio VULG. LAT.

5 Et eos qui adorant super tecta militiam cœli, & adorant & jurant in Domino, & jurant in Melchom. 6 Et qui avertuntur de post tergum Domini, & qui non quæsierunt Dominum, nec investigaverunt eum. 7 Silete à facie Domini Dei: quia juxtà est dies Domini, quia præparavit Dominus hostiam, sanctificavit vocatos 8 suos. Et erit: in die hostiæ Domini, visitabo super principes, & super filios regis, & super omnes qui induti sunt veste peregrinâ: 9 Et visitabo super omnem, qui arroganter ingreditur super limen in die illa: qui complent domum Domini Dei tui iniquitate & do- 10 lo. Et erit in die illa, dicit Dominus, vox clamoris à porta piscium, & ululatus à Secunda, & 11 contritio magna à collibus. Ululate habitatores Pilæ: conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt omnes involuti argento. 12 Et erit in tempore illo: scrutabor Jerusalem in lucernis: & visitabo super viros defixos in fæcib' suis: qui dicunt in cordibus suis; Non faciet benè Dominus, & non fa- 13 ciet malé. Et erit fortitudo eorum in direptionem, & domus eorum in desertum: & ædificabunt domos, & non habitabunt: & plantabunt vineas, & non bi- 14 bent vinum earum. Juxtà est dies Domini magnus, juxtà est & velox nimis: vox diei Domini ama- 15 ra, tribulabitur ibi fortis. Dies iræ dies illa, dies tribulationis & angustiæ, dies calamitatis & miseriæ, dies tenebrarum & caliginis, 16 dies nebulæ & turbinis, Dies tubæ & clangoris super civitates munitas, & super angulos excel- 17 sos. Et tribulabo homines, & ambulabunt ut cæci, quia Domino peccaverunt: & effundetur sanguis eorum sicut humus, & 18 corpora eorum sicut stercora. Sed & argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die iræ Domini: in igne zeli ejus devorabitur omnis terra, quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐπὶ τὰ δώματα τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, (γ) ϗ τοὺς προσκυνοῦντας ϗ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν, 6 Καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ κυρίου, ϗ τοὺς μὴ (δ) ζητοῦντας τὸν κύριον, ϗ τοὺς 7 μὴ ἀντεχομένους τοῦ κυρίου. Εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ, διότι ἐγγὺς (ε) ἡμέρα τοῦ κυρίου, ὅτι ἡτοίμακε κύριος τὴν θυσίαν αὐτοῦ, (ζ) ϗ ἡγίακε τοὺς κλητοὺς 8 αὐτοῦ. Καὶ ἔσται, ἐν ἡμέρᾳ θυσίας κυρίου, ϗ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ϗ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, ϗ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐνδεδυ- 9 μένους ἐνδύματα ἀλλότρια. Καὶ ἐκδικήσω (η) ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπυλα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, τοὺς πληροῦντας τὸν οἶκον κυρίου 10 (θ) θεοῦ αὐτῶν ἀσεβείας ϗ δόλου. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, φωνὴ κραυγῆς ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων, ϗ ὀλολυγμὸς ἀπὸ τῆς δευτέρας, ϗ 11 συντριμμὸς μέγας ἀπὸ τῶν βουνῶν. Θρηνήσατε οἱ κατοικοῦντες τὴν κατακεκομμένην, ὅτι ὡμοιώθη πᾶς ὁ λαὸς Χαναάν, (ι) ϗ ἐξωλοθρεύθησαν πάντες οἱ ἐπηρμένοι ἀργυ- 12 ρίῳ. Καὶ ἔσται ἐν (κ) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξερευνήσω τὴν Ἱερουσαλὴμ μετὰ λύχνου, ϗ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καταφρονοῦντας ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν. οἱ δὲ (λ) λέγοντες ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, Οὐ μὴ ἀγαθοποιήσῃ κύριος, οὐδὲ μὴ κακώσῃ· 13 Καὶ ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς διαρπαγὴν, ϗ οἱ οἶκοι αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν· ϗ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, ϗ οὐ μὴ κατοικήσουσιν ἐν αὐταῖς· ϗ (*) καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ οὐ μὴ πίωσι τὸν οἶ- 14 νον αὐτῶν. Ὅτι ἐγγὺς (μ) ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη, ἐγγὺς ϗ ταχεῖα σφόδρα· φωνὴ ἡμέρας κυρίου πικρὰ ϗ σκληρὰ 15 τέτακται. δυνατή Ἡμέρα ὀργῆς, ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα (ν) θλίψεως ϗ ἀνάγκης, ἡμέρα ἀωρίας ϗ ἀφανισμοῦ, ἡμέρα (ξ) γνόφου ϗ σκότους, ἡμέρα νεφέλης ϗ 16 ὁμίχλης, Ἡμέρα σάλπιγγος ϗ κραυγῆς ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς (ο) ὀχυρὰς, ϗ 17 ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλάς. Καὶ ἐκθλίψω τοὺς ἀνθρώπους, ϗ πορεύσονται ὡς τυφλοί, ὅτι τῷ κυρίῳ ἐξήμαρτον· ϗ ἐκχεεῖ τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς χοῦν, ϗ τὰς σάρ- 18 κας αὐτῶν ὡς βόλβιτα. Καὶ τὸ ἀργύριον αὐτῶν ϗ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου· ϗ ἐν πυρὶ ζήλου (π) αὐτοῦ καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διότι συντέλειαν ϗ σπουδὴν ποιήσει ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.

Et eos qui adorant super tecta 5 *militiam cœli, & eos (e) qui adorant, & jurant per Dominum, & jurant per (f) regem suum, Et* 6 *eos qui declinant à Domino, & qui non requirunt Dominum, & qui non retinent Dominum. Ti-* 7 *mete à facie Domini Dei: quia juxtà est dies Domini: quia paravit Dominus sacrificium suum, & sanctificavit (g) vocatos suos. Et erit, in die hostiæ Domini, &* 8 *ulciscar super principes, & super domum regis, & super omnes, qui induti sunt vestimentis alienis. Et* 9 *ulciscar (h) manifestè super vestibula in die illa, qui complent domum Domini Dei sui, impietate & dolo. Et erit in illa die,* 10 *dicit Dominus, vox clamoris de porta compungentium, & ululatus à secunda, & contritio magna à collibus. Plangite, qui ha-* 11 *bitatis (i) concisam: quia assimilatus est omnis populus Chanaan: & disperierunt omnes qui erecti sunt argento. Et erit, in* 12 *die illa scrutabor Hierusalem cum lucerna; & ulciscar super viros, qui contemnunt custodias suas. (k) Qui autem dicunt in cordib' suis; Non faciet benè Dominus, & non faciet malè: Et* 13 *erit fortitudo eorum in rapinam, & domus eorum in dissipationem. Et ædificabunt domos, & non habitabunt in eis: & plantabunt vineas, & non bibent vinum earum: Quia juxtà est* 14 *dies Domini magnus, juxtà, & velox nimis. Vox diei Domini amara, & dura posita est fortis: Dies iræ, dies illa, dies tribula-* 15 *tionis & necessitatis, dies (l) immaturitatis & perditionis, dies caliginis & tenebrarum, dies nubis & nebulæ, Dies tubæ* 16 *& clamoris super civitates munitas, & super angulos excelsos. Et tribulabo homines, &* 17 *ambulabunt ut cæci: quia Domino peccaverunt. Et effundet sanguinem eorum sicut pulverem, et carnes eorum sicut stercora boum: Et argentum eorum, &* 18 *aurum eorum non poterit eruere eos in die iræ Domini: & in igne zeli ejus consumetur omnis terra: consummationem enim & festinationem faciet super omnes habitantes terram.*

MS.A. (γ) ϗ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ βασιλέως (δ) ζητήσαντας (ε) ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου, ὅτι ἡτοίμασεν (ζ) ἡγίασεν (η) ἐπὶ πάντας ἐμφανῶς (θ) τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἀνομίας, ϗ δόλου. Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, (ι) ἐξωλεθρεύθησαν (κ) ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, (λ) λέγοντες, Οὐ μὴ ἀγαθοποιήσῃ κύριος, οὐδ' οὐ μὴ (*) καταφυτεύσωσιν (μ) ἡ ἡμέρα (ν) ἀωρίας ϗ ἀφανισμοῦ, (ξ) σκότους ϗ γνόφου, (ο) ἰσχυρὰς, ἐπὶ τὰς (π) ἑαυτοῦ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וית דסגדין לאגוריא לחילי שמיא וית דסגדין די מקימין בשמא דיי תיבין וימין
6 בשום פתכריהון : וית דאסתחרו לאחורא מבתר פולחנא דיי ודלא תבעו ית דחלתא
7 דיי ולא בעו מן קדמוהי : ספו כל רשיעיא מן קדם יי אלהים ארי קריב יומא דעתיד
8 למיתי מן קדם יי ארי אתקין יי קטול ערע מזמנוהי : ויהי ביום קטלא דעתיד למיתי
מן קדם יי ואסער על רברביא ועל בני מלכא ועל כל דמתרגשין למפלח לטעותא :
9 ואסער על כל דמהלכין בנימוסי פלשתאי בעדנא ההיא דמלן בית רבוניהון חטוף
10 ונכלין : ויהי בעדנא ההיא אמר יי קל צוחתא מתרע נוניא ויללא מן עופא ותבירא
11 רבא מן גבעתא : אילילו כל דיתבין בנחלא דקדרון ארי אתבר כל עמא דדמן
12 עובדיהון לעובדי עמא דארעא דכנען אשתיציאו כל עתירי נכסיא : ויהי בעדנא
ההיא אפקיד בלושין ויבלשון ית ירושלם כמא דבלשין בבוצינא ואסער על גבריא
דשלן שליא על נכסיהון דאמרין בלבהון לא רעוא קדם יי לאיטבא ואף לאבאשא :
13 ויהון נכסיהון לעדי ובתיהון לביזא ויבנון בתין ולא יתבון ויצבון כרמין ולא ישתון ית
14 חמרהון : קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי רבא קריב ומוחי לחדא קל יומא דעתיד
15 למיתי מן קדם יי די בידה מריר וצוח תמן גבריא מתקטלין : יומא תעבור יומא
ההוא יום עקא ועיוק יום רגוש ואתרגושא יום חשוך וקבלא יום עננא ואמטתא :
16 יום שופרא ויבבא על קרויא כריכתא ועל רמתא מנטלתא : ואעיק לבני אנשא
17 18 ויהכון כסמן ארי קדם יי חבו וישתפך דמהון לעפרא ונבלתהון כסחיתא : אף כספהון
אף דהבהון לא יוכל לשזבותהון ביום רוגזא דיי ובאשא דפורענותיה יסופון כל
רשיעי ארעא ארי גמירא ברם שיצאה יעביד עם כל יתבי ארעא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et qui adorāt in tectis exercitus cœlorū, & adoratores qui jurāt in nomine 5 Dñi revertētes ut jurēt in nomine idolorū suorū. Quiq; avertūtur retrorsū à 6 cultu Dñi, nec perquisierūt timorē Dñi, neq; precib' postularūt à conspectu ipsius. Pereatis funditus omnes impii à conspectu Dñi Dei, quoniā propin- 7 quus est dies qui venturus est à conspectu Dñi, quoniam præparavit Dñs occisionem, convocavit invitatos suos. Porrò futurum est in die occisio- 8 nis qui venturus est à conspectu Dñi, ut animadvertam in magnates & in filios regis, in omnes denique qui prestrepunt ad cultum idolorum. Et ani- 9 madvertam in omnes qui ambulant in legibus Palæstinorum in illo tempore qui complent ædes dominorum suorum rapina, & dolis. Et erit in illo 10 tempore, inquit Dñs, vox clamoris à porta piscium, & ululatus à [*porta*] *avis*, magnaque contritio à collibus. Ululate omnes qui habitatis in torrente 11 Cedron, quoniam fractus est totus populus, cujus opera similia sunt operibus populi terræ Chanaan, excisi sunt omnes divites opibus. Et futurum est in 12 illo tempore ut constituam pervestigatores, & pervestigabunt Jerusalem, ut ii qui scrutantur cum lucerna: & animadvertam in homines qui summa tranquillitate fruuntur in divitiis suis: qui dicunt in cordibus suis: Non est voluntas coram Dño benefaciendi, sive etiam malefaciendi. Erunt itaque 13 divitiæ eorum in spolium, & dom' eorum in prædam: & ædificabunt domos, sed non habitabunt: & plantabunt vineas, sed non bibent vinum earum. Pro- 14 pinquus est dies qui venturus est à conspectu Dñi magnus; propinquus est, & festinat valdè vox diei qui venturus est à conspectu Dñi, in quo est mœror & clamor: ibi potentes interficientur. Dies transibit, dies ille dies afflictionis 15 & angustiæ, dies tumultus & commotionis, dies tenebrarum & caliginis, dies nubilos' & obscur'. Dies buccinæ & jubilationis sup civitatibus munitis, & 16 sup collib' exaltatis. Et in angustias adigam filios hominū, & ambulabūt tan- 17 quā cæci: quoniā corā Dño peccaverūt, & effundetur sanguis eorū *in pulverem*, & cadavera eorū sicut sterc'. Nec argentū suū nec aurū suū poterit libe- 18 rare eos in die iræ Dñi, sed igne ultionis ipsi' consumētur omnes impii terræ, quoniam exterminationē, & excisionē faciet cum omnib' habitatorib' terræ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܟܠܗܘܢ ܕܣܓܕܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܐܓܪܐ ܠܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܕܣܓܕܝܢ ܗܘܘ. ܘܝܡܝܢ 5
ܒܡܪܝܐ. ܘܝܡܝܢ ܒܡܠܟܘܡ. * ܘܟܠܗܘܢ ܕܗܦܟܝܢ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܕܠܐ ܒܥܝܢ ܠܡܪܝܐ 6
ܘܠܐ ܡܬܒܥܝܢ ܠܗ. * ܙܘܥܘ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܐ ܡܪܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܝܘܡܗ 7
ܕܡܪܝܐ. ܘܛܝܒ ܡܪܝܐ ܕܒܚܐ. ܘܩܪܐ ܠܩܪܝܘܗܝ. * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܒܚܐ ܕܡܪܝܐ.
ܕܐܬܒܥ ܠܪܘܪܒܢܐ. ܘܡܢ ܒܢܝ ܡܠܟܐ. ܘܡܢ ܟܠ ܕܠܒܝܫܝܢ ܗܘܘ ܠܒܘܫܐ ܢܘܟܪܝܐ. 8
* ܘܐܬܒܥ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܠܘܒܐ ܘܚܛܘܦܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܕܡܠܝܢ ܗܘܘ ܒܬܐ ܕܡܪܝܗܘܢ 9
ܥܘܠܐ ܘܢܟܠܐ. * ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.. ܩܠܐ ܕܩܥܬܐ ܡܢ ܬܪܥܐ ܕܨܝܕܐ. 10
ܘܝܠܠܬܐ ܡܢ ܬܢܝܢܝܬܐ. ܘܬܒܪܐ ܪܒܐ ܡܢ ܪܡܬܐ. * ܐܝܠܠܘ ܥܡܘܪܝ ܡܟܬܫ. ܡܛܠ 11
ܕܐܫܬܬܩ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܟܢܥܢ. ܘܐܒܕܘ ܟܠܗܘܢ ܫܩܠܝ ܟܣܦܐ. * ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܒܙܒܢܐ ܗܘ ܐܡܪ 12
ܡܪܝܐ.. ܕܐܒܨܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܫܪܓܐ. ܘܐܬܒܥ ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܒܣܝܢ ܒܢܛܘܪܬܗܘܢ.
ܘܐܡܪܝܢ ܒܠܒܗܘܢ.. ܠܐ ܡܛܝܒ ܡܪܝܐ ܐܦ ܠܐ ܡܒܐܫ. * ܘܢܗܘܐ ܩܢܝܢܗܘܢ ܠܒܙܬܐ. 13
ܘܒܬܝܗܘܢ ܠܚܘܪܒܐ. ܘܢܒܢܘܢ ܒܬܐ. ܘܠܐ ܢܬܒܘܢ ܒܗܘܢ. ܘܢܢܨܒܘܢ ܟܪܡܐ. ܘܠܐ ܢܫܬܘܢ
ܚܡܪܗܘܢ. * ܩܪܝܒ ܗܘ ܝܘܡܗ ܪܒܐ ܕܡܪܝܐ. ܩܪܝܒ ܗܘ ܛܒ. ܘܡܣܪܗܒ ܩܠܐ ܕܝܘܡܗ 14
ܕܡܪܝܐ. ܡܪܝܪ ܘܩܫܐ ܘܝܩܝܪ. * ܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܐ. ܝܘܡܐ ܗܘ. ܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ ܘܕܫܢܕܐ. 15
ܝܘܡܐ ܕܫܓܘܫܝܐ ܘܕܚܒܠܐ. ܝܘܡܐ ܕܚܫܘܟܐ ܘܕܥܡܛܢܐ. ܝܘܡܐ ܕܥܢܢܐ
ܘܕܥܪܦܠܐ. * ܝܘܡܐ ܕܩܪܢܐ ܘܕܝܒܒܐ ܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܚܣܝܢܬܐ. ܘܥܠ ܙܘܝܬܐ ܪܡܬܐ. 16
* ܘܐܥܝܩ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܢܗܠܟܘܢ ܐܝܟ ܣܡܝܐ. ܡܛܠ ܕܚܛܘ ܠܡܪܝܐ. ܘܢܬܐܫܕ ܕܡܗܘܢ 17
ܐܝܟ ܥܦܪܐ. ܘܒܣܪܗܘܢ ܐܝܟ ܙܒܠܐ. * ܘܕܗܒܗܘܢ ܘܣܐܡܗܘܢ.. ܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܦܨܝܘ 18
ܐܢܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܒܢܘܪܐ ܕܛܢܢܗ ܬܬܐܟܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܫܓܘܫܝܐ
ܘܚܒܠܐ ܥܒܕ. ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܪܥܐ.

* Omnes qui super tectis adorabant exercitus 5 cælestes, & omnes qui adorantes jurabant per Dominum & jurabant per Malchom: Deniq; 6 omnes qui avertunt se à Domino, & omnes qui non petunt Dominum, neque requirunt eum. Horrescite à conspectu Domini dominorum; 7 quia propinquus est dies Domini, præparavit Dominus victimas, & vocatos suos invitavit. Erit autem in die victimæ Domini, ut animad- 8 vertam in magnates, & in filios regum, & in omnes qui induuntur vestibus peregrinis: Et 9 animadvertam in omnes violentos & raptores in die illa, qui replent cellaria sua rapinâ & fraude. Eritque eâ die dicit Dominus, vox 10 clamoris, à porta piscatorum, & ejulatus ab altera, & contritio magna è collibus. Ejulate 11 habitatores Mechtas, quia obstupuerunt universus populus Chanaanis, & perierunt omnes argentum portantes. Erit etiam eodem illo 12 tempore, dicit Dominus, ut Jerosolymam lucernâ perscruter, & animadvertam in viros illos qui parvipendunt custodem suum, & dicunt in corde suo; Neque benefacit Dominus, neque malefacit. Horum possessio di- 13 reptioni erit, & domus eorum desolationi: domos ædificabunt, at non habitabunt in eis; plantabunt vineas, at non bibent vinum earum. Proxima est magna dies Domini, proxi- 14 ma est admodum ac festina vox diei Domini, amara est, dura & gravis. Dies excandescen- 15 tiæ est illa dies, dies est angustiæ & calamitatis, dies perturbationis & corruptionis, dies tenebrarum & obscuritatis, dies nubis & caliginis; Dies buccinæ & clangoris super urbes 16 munitas & super angulos altissimos: Et co- 17 get homines ambulare more cæcorum; eò quòd peccaverint in Dominum: & effundetur sanguis eorum ut pulvis, & caro eorum ut stercora. Nec aurum nec argentum eorum 18 poterit eos liberare in die iræ Domini; sed igne zeli ejus consumetur universa terra: quia perturbationem & exitium illaturus est omnibus habitatoribus terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * وَالَّذِينَ يَسْجُدُونَ عَلَى الأَسْطِحَةِ لِأَجْنَادِ السَّمَاءِ * الَّذِينَ يَحْلِفُونَ بِمَلِكِهِمْ * وَالَّذِينَ
يَمِيلُونَ عَنِ الرَّبِّ * وَالَّذِينَ لَمْ يَطْلُبُوا الرَّبَّ * وَالَّذِينَ لَمْ يَخْتَصُّوا لِلرَّبِّ * ارْتَاعُوا مِنْ 7
وَجْهِ الرَّبِّ الإِلَهِ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ يَوْمَ الرَّبِّ قَرِيبٌ * لِأَنَّ الرَّبَّ هَيَّأَ ذَبِيحَتَهُ * قَدَّسَ مَدْعُوِّيهِ *
* وَيَكُونُ فِي يَوْمِ ذَبِيحَةِ الرَّبِّ * أَقْضِي عَلَى الرُّؤَسَاءِ * وَعَلَى بَيْتِ الْمَلِكِ * وَعَلَى جَمِيعِ 8
اللَّابِسِينَ الثِّيَابَ الْغَرِيبَةَ * وَأَحْكُمُ عَلَى جَمِيعِ الَّذِينَ عَلَى الدَّهَالِيزِ ظَاهِرًا فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ * 9
الَّذِينَ يَمْلَأُونَ بَيْتَ الرَّبِّ إِلَهِهِمْ نِفَاقًا وَغِشًّا * وَيَكُونُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ يَقُولُ الرَّبُّ * صَوْتُ 10
صَرْخَةٍ مِنَ الْبَابِ مِنَ الَّذِينَ يَطْعَنُونَ * وَوَلْوَلَةٌ مِنَ الثَّانِيَةِ * وَانْكِسَارٌ عَظِيمٌ مِنَ الْآكَامِ *
* نُوحُوا يَا سُكَّانَ الْمُضْطَجِعَةِ * لِأَنَّ كُلَّ الشَّعْبِ أَشْبَهَ كَنْعَانَ * اسْتُؤْصِلُوا جَمِيعُ الْمُرْتَفِعِينَ بِالْفِضَّةِ * 11
* وَيَكُونُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ * أُفَتِّشُ أُورُشَلِيمَ بِسِرَاجٍ * وَأَحْكُمُ عَلَى الرِّجَالِ الْمُتَغَافِلِينَ عَلَى 12
رَذَائِلِهِمْ * الْقَائِلِينَ فِي قُلُوبِهِمْ * لَمْ يَصْنَعِ الرَّبُّ خَيْرًا * وَلَمْ يَصْنَعْ شَرًّا * وَيَكُونُ قُوَّتُهُمْ 13
لِلِاخْتِطَافِ * وَبُيُوتُهُمْ لِلْهَلَاكِ * وَيَبْنُونَ بُيُوتًا وَلَا يَسْكُنُونَ فِيهَا * وَيَغْرِسُونَ كُرُومًا وَلَا يَشْرَبُونَ
خَمْرَهَا * لِأَنَّ يَوْمَ الرَّبِّ الْعَظِيمَ قَرِيبٌ * قَرِيبٌ وَمُسْرِعٌ جِدًّا صَوْتُ يَوْمِ الرَّبِّ مُرٌّ وَصَعْبٌ تَرْتِيبٌ * 14
* يَوْمُ الرِّجْزِ قَوِيٌّ * ذَلِكَ الْيَوْمُ يَوْمُ ضِيقَةٍ وَشِدَّةٍ * يَوْمُ عُدْمِ وَقْتٍ وَفَسَادٍ * يَوْمُ ظُلْمَةٍ وَضَبَابٍ * 15
16 17 يَوْمُ سَحَابَةٍ وَضَبَابَةٍ * يَوْمُ بُوقٍ وَصَرْخَةٍ عَلَى الْمُدُنِ الْقَوِيَّةِ * وَعَلَى الزَّوَايَا الْمُرْتَفِعَةِ * وَأُضَايِقُ
الْبَشَرَ * وَيَسِيرُونَ مِثْلَ عُمْيَانٍ * لِأَنَّهُمْ أَخْطَأُوا لِلرَّبِّ * وَيُهْرَقُ دَمُهُمْ مِثْلَ التُّرَابِ * وَلُحُومُهُمْ مِثْلَ
18 الرَّجِيعِ * وَفِضَّتُهُمْ وَذَهَبُهُمْ لَنْ يَقْدِرَا أَنْ يُخَلِّصَاهُمْ فِي يَوْمِ رِجْزِ الرَّبِّ * لِأَنَّ بِنَارِ غَيْرَتِهِ تُؤْكَلُ
كُلُّ الْأَرْضِ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ يَصْنَعُ انْقِضَاءً وَسُرْعَةً عَلَى جَمِيعِ سُكَّانِ الْأَرْضِ *

Eos qui adorant super tectis militiam cæ- 5 *lestem, & eos qui jurant per regem suum; Eos qui deflectunt à Domino, & eos qui* 6 *non requirunt Dominum, eos demum qui non dediderunt se Domino. Reveremini* 7 *faciem Domini Dei, quia dies Domini propinquus est: præparavit enim Dominus victimam suam, sanctificavit invitatos suos. Et erit in die victimæ Domini, ut* 8 *sententiam feram in principes, & in domum regiam, & in omnes indutos vestibus peregrinis: Et omnes eos qui sunt* 9 *super porticibus, publicè judicem eo die, qui domum Domini Dei sui impietate fraudéque replent. Et erit eo die, dicit* 10 *Dominus, vox clamoris de porta ab iis qui confodient, ululatus è secunda, & contritio magna è collibus. Plangite O* 11 *habitatores decumbentis, quia totus populus similis factus est Chanaani, eradicati sunt omnes argento elati. Erit prætereà* 12 *eo die, ut Jerosolymam lucernâ pervestigem, & condemnem viros qui negligunt abominationes suas, qui dicunt in cordibus suis; Neque bonum fecit Dominus, neque malum fecit. Horum facul-* 13 *tas erit direptioni, & domus eorum excidio: domus ædificabunt, & non habitabunt in eis; vineas conserent, & non bibent vinum earum: Nam dies Domi-* 14 *ni magnus proximus est, proxima est & festina admodum vox diei Domini, amara atque difficilis disposita est: Dies* 15 *iræ durus est; dies ille, dies calamitatis et angustiæ; dies defectus temporis, & corruptionis; dies tenebrarum & caliginis; dies nubis & nebulæ; Dies buccinæ &* 16 *clamoris super urbes munitas & super angulos sublimes. Et vexabo morta-* 17 *les, & ambulabunt ut cæci, eò quòd peccaverint in Dominum: effundétque sanguinem eorum ut pulverem, & carnes eorum ut stercus: Et argentum aurum-* 18 *que eorum haudquaquam poterunt eripere eos in die furoris Domini; quandoquidem igne zeli ejus consumetur tota terra: quia consummationem & festinationem facturus est super omnes habitatores terræ.*

צפניה : ב

CAP. II. ב

, ſtatutum parere Ante .deſiderabilis non gens congregamini & , vos Colligite
1 התקוששו וקושו הגוי לא נכסף : בטרם לדת חק 2
naſi ira vos ſuper veniat quàm prius , die tranſit , gluma ut
כמוץ עבר יום בטרם לא־יבוא עליכם חרון אף
Quærite .Domini naſi dies vos ſuper veniat quàm antè ,Domini
יהוה בטרם לא־יבוא עליכם יום אף־יהוה : בקשו 3
: ſunt operati ejus judicium qui , terræ manſueti omnes Dominum
את־יהוה כל־ענוי הארץ אשר משפטו פעלו
naſi die in vos abſcondetis fortè ſi,humilitatem quærite ,juſtitiam quærite
בקשו־צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף
Aſdod ;deſolationē in Aſchelon & , erit relicta Hazzah Quia.Domini
יהוה : כי עזה עזובה תהיה ואשקלון לשממה אשדוד 4
portum habitantibus Væ.eradicabitur Hecron & ,eam ejicient Meridie in
בצהרים יגרשוה ועקרון תעקר : הוי ישבי חבל 5
terra , Chenahan vos ſuper Domini Verbum .Cerethim genti , maris
הים גוי כרתים דבר־יהוה עליכם כנען ארץ
,maris portus erit Et .habitatore non à te faciam perdere &,Palæſtinorum
פלשתים והאבדתיך מאין יושב : והיתה חבל הים 6
reſiduo regio erit Et .pecoris ſepta &,paſtorum caularum habitacula
נות כרת רעים וגדרות צאן : והיה חבל לשארית 7
veſpera in , Aſchelon domibus in ,paſcentur eis ſuper ,Jehudah domus
בית יהודה עליהם ירעון בבתי אשקלון בערב
.eorū captivitatē avertet & ,eorū De⁹ Domin⁹ eos viſitavit quia :accubabit
ירבצון כי יפקדם יהוה אלהיהם ושב שבותם :
exprobraverūt quib⁹,Hammon filiorū convicia &,Moab opprobrium Audivi
שמעתי חרפת מואב וגדופי בני עמון אשר חרפו 8
vivens Propterea .eorum terminum ſuper magnificabant & ,meum populum
את־עמי ויגדילו על־גבולם : לכן חי־ 9
Sedom ſicut Moab quia , Iſrael Deus exercituum Dominus dixit,ego
אני נאם יהוה צבאות אלהי ישראל כי מואב כסדם
, Salis fodina & , urticæ ſtrider ,Hamorah ſicut Hammon filii & , erit
תהיה ובני עמון כעמרה ממשק חרול ומכרה־מלח
reſiduū &,eos diripiēt mei populi reſiduū , ſeculum in uſque deſolatio &
ושממה עד־עולם שארית עמי יבזום ויתר
quia , eorum ſuperbiam propter eis Hoc .eos poſſidebunt meæ gentis
10 גוי ינחלום : זאת להם תחת גאונם כי
.exercituum Domini populū ſuper magnificaverunt & , affecerunt probris
חרפו ויגדלו על־עם יהוה צבאות :
, terræ Deos omnes confecit macie quia ,eos ſuper Dominus Terribilis
11 נורא יהוה עליהם כי רזה את כל־אלהי הארץ
.gentium inſulæ omnes ſuo loco de vir illi ſe incurvabunt &
וישתחוו־לו איש ממקומו כל איי הגוים :
extendet Et ipſi meo gladio interfecti Chuſim vos Etiam
12 גם־אתם כושים חללי חרבי המה : ויט 13
ponet & : Aſſur perdet &,Aquilonem ſuper ſuam manum
ידו על־צפון ויאבד את־אשור וישם את־
accubabunt Et .deſertum ſicut ſiccitatem deſolationem in Nineveh
14 נינוה לשממה ציה כמדבר : ורבצו
etiam ,pellicanus etiam ,gentis ejus beſtia omnis , greges ejus medio in
בתוכה עדרים כל־חיתו־גוי גם־קאת גם־
, feneſtra in cantabit Vox .commorabuntur ejus ſphærulis in ericius
קפד בכפתריה ילינו קול ישורר בחלון
civitas Hæc .nudavit ejus cedrum quoniam , limine in deſolatio
15 חרב בסף כי ארזה ערה : זאת העיר
me præter & Ego:ſuo corde in dicens , fiducia in habitans , exultans
העליזה היושבת לבטח האמרה בלבבה אני ואפסי
omnis ? beſtiæ cubile deſolationem in fuit Quomodo .ultrà
עוד איך היתה לשמה מרבץ לחיה כל
.ſuam manum movebit ,ſibilabit , eam ſuper tranſiens
עובר עליה ישרק יניע ידו :

Verſio VULG. LAT.

CAP. II.

1 Convenite, congregamini, gens 2 non amabilis: Priuſquàm pariat juſſio quaſi pulverem tranſeuntem diem, antequàm veniat ſuper vos ira furoris Domini, antequàm veniat ſuper vos dies indignationis 3 Domini. Quærite Dominum omnes manſueti terræ, qui judicium ejus eſtis operati: quærite juſtum, quærite manſuetum: ſi quomodò abſcondamini in die furo- 4 ris Domini. Quia Gaza deſtructa erit, & Aſcalon in deſertum, Azotum in meridie ejicient, & 5 Accaron eradicabitur. Væ qui habitatis funiculum maris, gens perditorum: verbum Domini ſuper vos Chanaan, terra Philiſthinorum, & diſperdam te, ita ut 6 non ſit inhabitator. Et erit funiculus maris requies paſtorum, 7 & caulæ pecorum: Et erit funiculus ejus, qui remanſerit de domo Juda: ibi paſcentur, in domibus Aſcalonis ad veſperam requieſcent: quia viſitabit eos Dominus Deus eorum, & avertet ca- 8 ptivitatem eorum. Audivi opprobrium Moab, & blaſphemias filiorum Ammon: quæ exprobraverunt populo meo, & magnificati ſunt ſuper terminos eorum. 9 Propterea, Vivo ego, dicit Dominus exercituum Deus Iſrael, quia Moab ut Sodoma erit, & filii Ammon quaſi Gomorrha, ſiccitas ſpinarum, & acervi ſalis, & deſertum uſque in æternum: reliquiæ populi mei diripient eos, & reſidui gentis meæ poſſidebunt 10 illos. Hoc eis eveniet pro ſuperbia ſua: quia blaſphemaverunt, & magnificati ſunt ſuper populū 11 Domini exercituū. Horribilis Domin⁹ ſuper eos, & attenuabit omnes deos terræ: & adorabunt eum viri de loco ſuo, omnes in- 12 ſulæ Gentium. Sed & vos, Æthiopes, interfecti gladio meo 13 eritis. Et extendet manū ſuam ſuper Aquilonem, & perdet Aſſur: & ponet ſpecioſam in ſolitudinem, & in inviū, & quaſi de- 14 ſertum. Et accubabunt in medio ejus greges, & omnes beſtiæ Gentium: & onocrotal⁹ & ericius in liminib⁹ ejus morabuntur: vox cantantis in feneſtra, corvus in ſuperliminari, quoniā attenua- 15 bo robur ej⁹. Hæc eſt civitas glorioſa habitans in confidentia: quæ dicebat in corde ſuo; Ego ſum, & extra me non eſt alia ampliús: quomodò facta eſt in deſertum cubile beſtiæ? omnis qui tranſit per eam, ſibilabit, & movebit manum ſuam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. β΄.

1 Συνάχθητε, καὶ συνδέθητε τὸ ἔθνος τὸ 2 ἀπαίδευτον, Πρὸ τοῦ γενέσθαι ὑμᾶς ὡς ἄνθος παραπορευόμενον, πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ᾽ ὑμᾶς ὀργὴν κυρίου, πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ᾽ ὑμᾶς 3 ἡμέραν θυμοῦ κυρίου. Ζητήσατε τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς, κρίμα ἐργάζεσθε, καὶ δικαιοσύνην ζητήσατε, καὶ (ʺ)ἀποκρίνασθε αὐτά, ὅπως σκεπασθῆτε ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς 4 κυρίου. Διότι Γάζα διηρπασμένη ἔσται, καὶ Ἀσκάλων (α) εἰς ἀφανισμόν, καὶ Ἄζωτος μεσημβρίας (β) ἐκριφήσεται, καὶ Ἀκκαρὼν 5 (γ) ἐκριζωθήσεται. Οὐαὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης, πάροικοι Κρητῶν. λόγος κυρίου (δ) ἐφ᾽ ὑμᾶς Χαναάν, γῆ ἀλλοφύλων, καὶ ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας. 6 Καὶ ἔσται Κρήτη νομὴ ποιμνίων, καὶ μάν- 7 δρα προβάτων. Καὶ ἔσται τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοίποις οἴκου Ἰούδα, ἐπ᾽ (ε) αὐτοὺς νεμήσονται ἐν τοῖς οἴκοις Ἀσκάλωνος, δείλης καταλύσουσιν ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰούδα, ὅτι ἐπέσκεπται αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ (ζ) ἀποστρέ- 8 ψει τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν. Ἤκουσα ὀνειδισμοὺς Μωάβ, καὶ κονδυλισμοὺς υἱῶν Ἀμμών, ἐν οἷς ὠνείδιζον τὸν λαόν μου, καὶ ἐμε- 9 γαλύνοντο ἐπὶ τὰ ὅριά μου. Διὰ τοῦτο, ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ, διότι Μωὰβ ὡς Σόδομα ἔσται, καὶ (ʺ)υἱοὶ Ἀμμὼν ὡς Γόμορρα, καὶ Δαμασκὸς ἐκλελειμμένη ὡς θιμωνιὰ ἅλωνος, καὶ ἠφανισμένη εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οἱ (η) κατάλοιποι λαοῦ μου διαρπῶνται αὐτούς, καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνους μου κληρονομήσουσιν αὐτούς. 10 Αὕτη αὐτοῖς ἀντὶ τῆς ὕβρεως αὐτῶν, διότι ὠνείδισαν, καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν κύριον τὸν 11 παντοκράτορα. Ἐπιφανήσεται κύριος ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ (θ) ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου (ι) αὐτοῦ, πᾶ- 12 σαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν. Καὶ ὑμεῖς Αἰθίοπες 13 τραυματίαι ῥομφαίας μου ἐστέ. Καὶ (κ) ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ Βορρᾶν, καὶ ἀπολεῖ τὸν Ἀσσύριον, καὶ θήσει τὴν Νινευὴ εἰς ἀφα- 14 νισμὸν ἄνυδρον, ὡς ἔρημον. Καὶ νεμήσονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια, καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ χαμαιλέοντες, καὶ ἐχῖνοι ἐν τοῖς φατνώμασιν αὐτῆς κοιτασθήσονται· καὶ θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διορύγμασιν αὐτῆς, (λ) καὶ κόρακες ἐν τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς, διότι κέδρος τὸ (μ) ἀνάστημα αὐτῆς.

ΚΕΦ. γ΄.

15 Αὕτη ἡ πόλις ἡ φαυλίστρια, ἡ κατοικοῦσα ἐπ᾽ ἐλπίδι, ἡ λέγουσα ἐν καρδίᾳ αὐτῆς, Ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμὲ ἔτι. πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισμόν, νομὴ θηρίων; πᾶς ὁ (α) διαπορευόμενος δι᾽ αὐτῆς συριεῖ, καὶ κινήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

MS.A. (ʺ)ἀποκρίνεσθε (α)ἔσται εἰς (β)ἐκριζωθήσεται, (γ) ἐκριφήσεται. (δ) πρὸς (ε)αὐτοῦ (ζ) ἀπέστρεψεν (ʺ)οἱ υἱοὶ (η)καταλοίπου τοῦ λαοῦ (θ) ἐξολεθρεύσει (ι) αὐτῶν, (κ) ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου (λ) κόρακας (μ) ἀνάστεμα MS.A. Κεφ. γ΄. (α)παραπορευόμενος

CAP. II.

Congregamini, & (a) colligamini, gens inerudita, Antequā 2 ſitis vos, ſicut flos (b) pertranſiens, antequā veniat ira Domini ſuper vos, antequàm ſuper vos irruat dies (c) furoris Dñi. Quærite Do- 3 minū, omnes humiles terræ: judiciū operamini, & juſtitiam quærite, & reſpondete ea: ut protegamini in die iræ Domini. Quia 4 Gaza direpta erit, & Aſcalon in deſolationem, & Azotus meridiè projicietur, & Accaron eradicabitur. Væ, qui habitatis funicu- 5 lum maris, (d) advenæ Cretenſium. Verbum Domini ſuper vos Chanaan, terra Allophylorum: & perdam vos de habitatione. Et 6 erit Creta paſcua gregum, & ovile pecorum. Et erit funiculus 7 maris his, qui reliqui ſunt de domo Juda: ſuper ipſos paſcentur in domibus Aſcalonis: ad veſperam divertent (e) à facie filiorum Juda: quia viſitat eos Dominus Deus eorum: & avertet captivitatem eorum. Audivi 8 opprobria Moab, & contumelias filiorum Ammon, in quibus exprobrabant populo meo, & magnificabantur ſuper terminos meos. Propterea, Vivo ego, dicit 9 Dominus virtutū Deus Iſrael: quia Moab, ſicut Sodoma erit, & filii Ammon quaſi Gomorrha, et Damaſcus derelicta, quaſi acervus (f) areæ, & diſſipata uſque in ſempiternum. Et, qui reliqui fuerint de populo meo, diripient eos, & reſidui gentis meæ poſſidebunt eos. (g) Hæc erit eis pro 10 contumelia ſua: quia exprobraverunt, & magnificati ſunt ſuper Dominum omnipotentem. (h) Apparebit Dominus ſuper eos, & 11 diſperdet omnes deos gentium terræ: & adorabunt eum ſinguli de loco ſuo, omnes inſulæ gentium. Et vos Æthiopes vulnera- 12 ti (i) eſtis gladii mei. Et (k) ex- 13 tendet manum ſuam ſuper Aquilonem, & perdet Aſſyrium, & ponet Nineven in deſolationem, inaquoſam, quaſi deſertum. Et 14 paſcentur in medio ejus greges, & omnes beſtiæ terræ: & chamæleontes, & ericii in præſepibus ejus cubabunt: & beſtiæ clamabunt in foveis ejus, & (l) corvi in portis ejus, quia cedrus (m) altitudo ejus.

CAP. III.

15 Hæc eſt civitas (a) vilipendens, quæ habitat in ſpe, quæ dicit in corde ſuo; Ego ſum, & non eſt poſt me ampliùs. Quomodò facta eſt in ſolitudinem, paſcua beſtiarum? Omnis, qui tranſit per eam, ſibilabit, & movebit manus ſuas.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ב

1 אתכנשו ואתו ואתקרבו עמא הדרא דלא חמיד למתב לאוריתא : עד לא תפוק עליכון 2
גזירת בית דינא ותהון דמן לכמוצא דנשבא ביה רוחא וכטולא דעדי מן קדם יומא
3 עד דלא ייתי עליכון תקוף רוגזא דיי עד לא ייתי עליכון יום רוגזא דיי : תבעו ית דחלתא
דיי כל ענותני ארעא דדיני רעותיה עבדו תבעו קושטא תבעו ענותנותא מאים יתגן
4 עליכון ביום רוגזא דיי : ארי עזה שביקא תהי ואשקלון לצדו אשדוד בטהרא יתרכונה
5 ועקרון תתעקר : ווי דיתבין בספר ימא עמא דחיבין לאשתיצאה גזירת פתגמא דיי
6 עליכון דיתבין בכנען ארעא דפלשתאי ואבדנך מבלי יתיב : ותהי ספר ימא דירות בית
7 מישרי רעין וחוטרין דען : ויהי עדבא לשארא דבית יהודה עליהון יתפרנסון בבתי
אשקלון כד ברמשא יביתון ארי יעול דכרנהון קדם יי אלההון ויתיב גלותהון :
8 שמיע קדמי חסודי מואב ואתרברבות בני עמון דחסידו ית עמי ואתרברבו על
9 תחומהון : בכן קים אנא אמר יי צבאות אלהא דישראל ארי מואב כסדום תהי
ובני עמון כעמורה משמט מלוחין ומחפורין דמלח וצדו עד עלמא שארא דעמי
10 יבזונון ושאר שבטיא יחסנונון : דא להון חלף אתרברבותהון ארי חסידו
11 ואתרברבו על עמיה דיי צבאות : דחילא דיי למפרקהון ארי אמאיך ית כל דחלת
12 ארעא ויבעון מן קדמוהי גבר מאתריה כל נגות עממיא : אף אתון כושאי קטילי
13 חרבי תהון : וירים מחת גבורתיה על צפונא ויאבד ית אתוראה וישוי ית נינוה לצדו
14 אשתממו כמדברא : וישרון בגוה עדרין דכל חיות ברא אף קתין ואף קופדין בפתוח
15 תרעיא יביתון קל עופא דמנצף בכוא חרבו תרעא וטללה סתרו : דא קרתא תקיפתא
דיתבא לרוחצן דאמרה בלבה אנא ולית בר מני עוד איכדין הות לצדו בית משרי
חיתא כל די עבר עלה יכלי ויניד ידיה :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. II.

Congregamini & venite & accedite populus generationis nolentis con- 1 verti ad Legem: Antequàm prodeat in vos edictum domus judicii, & ſitis ſi- 2 miles glumæ quam perflat ventus; & umbræ quæ tranſit à conſpectu diei, antequàm venerit ſup vos vehemens ira Dñi, antequàm veniat ſup vos dies furoris Dñi. Quærite timorem Dñi omnes manſueti terræ, qui judicia volunta- 3 tis ejus præſtiterunt: quærite veritatē, quærite manſuetudinē, ſi forſan fiat protectio ſup vos in die iræ Dñi. Gaza enim derelicta erit, & Aſcalon in vaſta- 4 tionē: Aſdod in Meridie expelletur, & Acaron eradicabitur. Væ qui habitant 5 in portu maris, populu⁹ qui peccat ut deleatur: decretū verbi Dñi ſup vos qui habitatis in Canaan terra Palæſtinorū; perdam te ut ſis abſq; habitatore. Eritq; 6 portus maris habitaculum, locus manſionis paſtorum, & caulæ ovium. Et erit 7 ſors reliquiis domus Juda: ſup ipſas paſcentur in domibus Aſcalon, quando veſperè pernoctabunt, ſiquidem introibit eorum memoria coram Dño Deo ipſorum, ac reducet eorum tranſmigrationē. Audita ſunt corā me opprobria 8 Moab, & elatio filiorum Ammon, qui probro affecerunt populum meum, & magnificaverunt ſeſe ſup fines eorum. Quapropter juro ego, inquit Dñs ex- 9 ercituū Deus Iſrael, quòd Moab ſicut Sodoma erit, & filii Ammon ſicut Gomorra, locus derelictus carduis, & fodinæ ſalis, & deſolatio in æternum uſque: reliquiæ populi mei expilabunt eos, & reliquiæ tribuum poſſidebunt eas. Hoc illis eveniet propter faſtū ipſorum, quoniā probris affecerunt & magni- 10 ficaverunt ſeſe adverſus populum Dñi exercituum. Terribilis Dñs ad redi- 11 mendum eos, quoniam depreſſit omnes deos terræ: & requirent à conſpectu ejus unuſquiſq; de loco ſuo, omnes inſulæ gentium. Vos quoq; Æthiopes in- 12 terfecti gladio meo eritis. Et altè inferet vulnus potentiæ ſuæ in Aquilonē, 13 & perdet Aſſyrium, ac rediget Niniven in deſolationem, vaſtationem [inquam] quaſi deſertum. Et habitabunt in medio ejus greges omnium ferarū, 14 etiam onocrotali & ericii quoque in oſtio portarum pernoctabunt: vox avis garrientis in feneſtra [audietur:] deſolarunt portā, & tabulatū deſtruxerunt. Hæc eſt civitas potens quæ ſedet confidenter, quæ dicit in corde ſuo: Ego 15 ſum, & nulla eſt præter me: quomodo facta eſt in deſolationē, loc⁹ habitationis ferarum? quiſquis tranſibit juxta eam clamabit et movebit manum ſuam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܒ * ܐܬܟܢܫܘ ܘܐܬܐܣܪܘ ܥܡܐ ܕܠܐ ܪܕܐ. * ܥܕܠܐ ܬܗܘܘܢ ܐܝܟ ܥܘܪܐ ܕܥܒܪ. 2
ܥܕܠܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. ܥܕܠܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ.
* ܒܥܘܗܝ ܠܡܪܝܐ ܟܠܟܘܢ ܡܟܝܟܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܥܒܕܘ ܕܝܢܐ. ܘܒܥܘ ܙܕܝܩܘܬܐ ܘܡܟܝܟܘܬܐ. 3
ܕܠܡܐ ܬܬܛܫܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܗ ܕܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܥܙܐ ܫܒܝܩܬܐ ܬܗܘܐ. ܘܐܫܩܠܘܢ 4
ܠܚܪܒܐ. ܠܐܫܕܘܕ ܒܛܗܪܐ ܢܛܪܕܘܢܗ. ܘܥܩܪܘܢ ܬܬܥܩܪ. * ܘܝ ܠܥܡܘܪܝ ܚܒܠܐ ܕܝܡܐ 5
ܥܡܐ ܕܟܪܬܝܐ. ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝܟܘܢ ܟܢܥܢ ܐܪܥܐ ܕܦܠܫܬܝܐ. ܘܐܘܒܕܟܝ ܡܢ
ܥܡܘܪܐ. * ܘܢܗܘܐ ܚܒܠܐ ܕܝܡܐ ܕܝܪܬܐ ܕܪܥܘܬܐ ܘܚܘܛܪܐ ܕܥܢܐ. * ܘܢܗܘܐ ܚܒܠܐ 6 7
ܕܝܡܐ ܠܫܪܟܐ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ. ܘܥܠܝܗܘܢ ܢܪܥܘܢ. ܘܒܒܬܐ ܕܐܫܩܠܘܢ ܒܪܡܫܐ ܢܫܪܘܢ. ܡܛܠ
ܕܢܣܥܘܪ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܘܢܗܦܘܟ ܫܒܝܬܗܘܢ. * ܫܡܥܬ ܚܣܕܐ ܕܡܘܐܒ ܘܓܘܕܦܐ 8
ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ. ܕܚܣܕܘ ܠܥܡܝ ܘܐܬܪܘܪܒܘ ܥܠ ܬܚܘܡܗܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ 9
ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܕܡܘܐܒ ܐܝܟ ܣܕܘܡ ܬܗܘܐ. ܘܒܢܝ ܥܡܘܢ ܐܝܟ
ܥܡܘܪܐ. ܕܐܬܚܒܠܬ ܢܨܒܬܗܘܢ. ܘܐܒܕܬ ܡܠܝܚܘܬܐ ܘܗܘܘ ܚܒܠܐ ܠܥܠܡ. ܫܪܟܐ ܕܥܡܝ
10 ܢܒܘܙܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܕܫܪܟ ܡܢ ܥܡܡܝ ܢܐܪܬܘܢ ܐܢܘܢ. * ܗܕܐ ܬܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܚܠܦ
ܫܘܝܚܘܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܣܕܘ ܘܐܬܪܘܪܒܘ ܥܠ ܥܡܗ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܠܐܝܣܪܝܠ.
11 * ܢܬܓܠܐ ܡܪܝܐ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܢܘܒܕ ܠܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܣܓܕܘܢ ܠܗ ܐܢܫ
12 13 ܡܢ ܐܬܪܗ. ܟܠܗܘܢ ܓܙܪܬܐ ܕܥܡܡܐ. * ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܟܘܫܝܐ ܩܛܝܠܝ ܚܪܒܐ. * ܘܢܪܝܡ
ܐܝܕܗ ܥܠ ܬܝܡܢܐ. ܘܢܘܒܕ ܠܐܬܘܪ. ܘܢܥܒܕܝܗ ܠܢܝܢܘܐ ܚܪܒܐ ܘܚܘܪܒܐ. ܐܝܟ
14 ܡܕܒܪܐ. * ܘܢܪܒܥܘܢ ܒܓܘܗ ܥܢܐ ܘܟܠܗܘܢ ܚܝܘܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܐܦ ܩܩܐ ܘܩܘܦܕܐ
ܒܒܬܝܗ ܢܒܘܬܘܢ. ܘܚܝܘܬܐ ܢܢܗܡܢ ܒܗ. ܘܚܪܒܐ ܒܬܪܥܝܗ. ܡܛܠ ܕܥܩܪܗ
15 ܐܬܦܪܥ. * ܗܕܐ ܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܥܫܝܢܬܐ ܕܝܬܒܐ ܗܘܬ ܒܬܘܟܠܢܐ. ܘܐܡܪܐ ܗܘܬ ܒܠܒܗ.
ܐܢܐ ܐܢܐ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܐ ܐܟܘܬܝ. ܐܝܟܢܐ ܗܘܬ ܠܚܘܪܒܐ. ܘܒܝܬ ܡܪܒܥܐ ܠܚܝܘܬܐ. ܟܠܡܢ
ܕܥܒܪ ܥܠܝܗ ܢܬܕܡܪ. ܘܢܫܪܘܩ. ܘܢܢܝܕ ܐܝܕܗ ܘܢܐܡܪ.

CAP. II.

Colligite voſipſos & accingimini gens in- 1 diſciplinabilis, Antequàm ſitis ut gluma præ- 2 tervolans, antequàm ſuperveniat vobis ira furoris Domini, & antequàm invadat vos dies furoris Domini. Quærite Dominum omnes 3 humiles terræ, & facite judicium, quærite juſtitiam & humilitatem: fortaſſe protegemini die furoris Dñi. Nam Aza derelicta erit, Aſca- 4 lon excidio, Aſdodem ipſo meridie abducent, Ecron eradicabitur. Væ habitantibus in tractu 5 maritimo, & populo Cretenſi; ſermo Domini contra vos eſt Chanaan & terra Paleſtinorū: vos enim perdam quominùs ſitis habitabiles. Erítque tractus maritimus tuguria, & Creta 6 locus paſcuus gregibus pecudum. Et erit tra- 7 ctus maritimus reliquiis domûs Judæ, ut in iis paſcant, & in domibus Aſcalonis veſpertino tempore cubent: viſitaturus enim eſt eos Dominus Deus ipſorum, & captivos eorum reducturus. Audivi contumelias Moabi, & 8 blaſphemias filiorum Ammon quibus conviciati ſunt populum meum; & inſultaverunt termino eorum. His de rebus, Per vitam me- 9 am, dicit Domin⁹ potentiſſimus Deus Iſraelis, Moab ut Sodoma erit, & filii Ammon ut Gomorra, quarum planta corrupta eſt, periit ſalina, & factæ ſunt corruptio ſempiterna: reliquiæ populi mei diripient eas; & quod reliquum eſt de gente mea, poſſidebit eas. Hoc 10 fiet eis pro inſolentia eorum, quia contumeliis affecerunt & inſultaverunt populo Domini potentiſſimi, nempe Iſraeli. Apparebit eis 11 Dominus, ut perdat omnes reges terræ: & adorabunt eum quæque de loco ſuo omnes inſulæ marium. Vos etiam Æthiopes interficiemini gladio. 12 Et attollet manum ſuam ſu- 13 per Auſtralem, & perdet Aſſyrium, & Niniven reddet vaſtam & deſolatam ut deſertum: Ita ut accubent in ea greges & omnia gen- 14 tium animantia; quin etiam picæ & hericii in domibus ejus pernoctabunt, belluæ rugient in ea, & gladius in portis ejus; eò quòd radix ejus denudata ſit. Hæc eſt urbs illa mu- 15 nita quæ tuta reſidebat, & dicebat in corde ſuo; Ego ſum, & nulla præterea ſimilis eſt mihi. Quomodo redacta eſt in ruinam & in cubile ferarum? quicunque ſecus eam tranſierit, obſtupeſcet, & ſibilabit, manu ſuâ motabit, ac dicet;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الثاني * اجتمعوا واربطوا الامة الغير متادبة * من قبل ان تصيروا انتم 2
مثل زهر ذاهبة * من قبل ان ياتي عليكم يوم غضب الرب * اطلبوا الرب يا جميع متواضعي 3
الارض * اعملوا حكما واطلبوا عدلا * وجاوبوهما * لكي تستروا في يوم رجز الرب * من اجل 4
ان غزة تصير خطفة * وعسقلان تصير للفساد * وازدود نصف النهار * ويل يا سكان حبل 5
البحر غرباء الاقريطيين * قول الرب عليكم يا كنعان ارض الغرباء القبايل * واهلككم من
المنزل * وتصير اقريطس مرعى للقطعان * ومربضا للخراف * وتصير حبل البحر لبقايا بيت 6 7
يهودا * يرعون عليهم في بيوت عسقلان * وعند مغيب الشمس يستريحون من وجه بني يهودا * لان
الرب الههم افتقدهم ورد سبيهم * سمعت تعييرات مواب * ومماريات بني عمون الذين بهن 8
عيروا شعبي * وعظموا على حدودي * لاجل هذا حي انا يقول رب القوات اله اسرائيل * ان مواب 9
تصير مثل سدوم * وعمون مثل عامورا * ودمسق مستريحة مثل عرمة البيدر * وهالكة الى الابد *
وبقايا شعبي يخطفونهم * والمتبقين من امتي يرثونهم * هذا لهم بدل شتمهم * من اجل انهم 10
عيروا وعظموا على الرب الضابط الكل * يظهر الرب عليهم * ويستاصل جميع آلهة امم الارض * 11
ويسجدون له كل واحد من موضعه جميع جزاير الامم * وانتم ايها الحبوس تصيرون جرحا 12
سيفي * ويمد يدي على الشمال * واهلك الموصلي * واصنع نينوى للفساد عديمة الماء مثل 13
قفر * وترعى في وسطها القطعان * وكل وحوش الارض * والحرباوات والقنافذ في سقوفها يرقدون * 14
والوحوش تصوت في تراعها * الغربان في ابوابها * من اجل ان الارز ارتفاعها * هذه المدينة 15
المنيعة * الساكنة على الرجاء * القايلة في قلبها انا انا * وليس بعدي احد ايضا * كيف
صارت للفساد مرعى للوحوش * كل المار بها يصفر ويحرك يديه *

CAP. II.

Congregamini, & colligate gentem 1 ineruditam, Antequàm vos ſiatis ut flos præteriens; antequàm veniat ſuper vos 2 dies iræ Domini, Quærite Dominum O omnes humiles terræ: facite judicium, 3 & quærite juſtitiam, iiſque reſpondete; ut protegamini in die iræ Domini. Nam 4 Gaza erit in prædam Aſcalan erit in corruptionem, & Azdod ipſo meridie eradicabitur. Væ O habitatores oræ mariti- 5 mæ, advenæ Cretenſium. Sermo Domini contra vos eſt O Chanaan terra alienigenarum: vos perdam ex habitatione: Fi- 6 étque Creta paſcuum gregibus, & caula agnis: Et ora maritima reliquiarum 7 domûs Judæ: ſuper his paſcentur in domibus Aſcalanis, & ſub ſolis occaſum requieſcent à facie filiorum Judæ: quia Dominus Deus eorum viſitabit eos, & reſtituet captivitatem eorum. Au- 8 divi probra Moabi, & detractiones filiorum Ammon, quibus conviciati ſunt populum meum, & extulerunt ſe contra terminos meos. Propterea, Vivo ego di- 9 cit Dominus virtutum Deus Iſraelis, Moab fiet ſicut Sodoma, & Ammon ſicut Gomorra, & Damaſcus mollis ut acervus areæ, & in æternum peritura: & reliquiæ populi mei diripient eos, & reſidui gentis meæ poſſidebunt eos. Hoc erit eis 10 pro contumelia ipſorum, quia conviciati ſunt & ſuperbiverunt contra Dominum omnipotentem. Apparebit Dominus ſu- 11 per eos, & eradicabit omnes deos gentium terræ: & adorabunt eum, quiſque de loco ſuo, omnes inſulæ gentium. Et vos 12 O Æthiopes eritis gladio meo vulnerati. Et extendam manum meam ſuper Aqui- 13 lonem, perdámque Aſſyrium, & Niniven ponam in corruptionem, aquâ carentem ceu deſertum. Et paſcentur in me- 14 dio ejus greges omneſque terræ beſtiæ, & lacertæ atque hericii in tectis ejus cubabunt, belluæ vocem edent in oſtiis ejus, corvi in portis ejus; quia cedrus eſt altitudo ejus. Hæc eſt urbs inacceſſa, ſe- 15 curè habitans, dicens in corde ſuo; Ego, ego, nec unus eſt adhuc poſt me. Quomodo redacta eſt in corruptionem, paſcuum belluarum? omnis per eam tranſiens ſibilabit, manúſque movebit.

צְפַנְיָה : ג

CAP. III. ג

audivit Non ,columbæ civitati ,inquinatæ & fœdatæ Væ
1 2 הוֹי מֹרְאָה וְנִגְאָלָה הָעִיר הַיּוֹנָה׃ לֹא שָׁמְעָה
ad ;fidit non Domino in :diſciplinam ſuſcepit nec ,voce in
בְּקוֹל לֹא לָקְחָה מוּסָר בַּיהוָֹה לֹא בָטָחָה אֶל־
,ejus interiori in ejus Principes .appropinquavit non ſuum Deum
3 אֱלֹהֶיהָ לֹא קָרֵבָה׃ שָׂרֶיהָ בְקִרְבָּהּ
exoſſarunt non ,veſpere lupi ,ejus judices ;rugientes leones
אֲרָיוֹת שֹׁאֲגִים שֹׁפְטֶיהָ זְאֵבֵי עֶרֶב לֹא גָרְמוּ
ejus ſacerdotes :prævaricationum viri ,leves ejus Prophetæ .mane in
4 לַבֹּקֶר׃ נְבִיאֶיהָ פֹּחֲזִים אַנְשֵׁי בֹּגְדוֹת כֹּהֲנֶיהָ
juſtus DOMINUS .legem oppreſſerunt ,ſanctitatem polluerunt
5 חִלְּלוּ־קֹדֶשׁ חָמְסוּ תּוֹרָה׃ יְהוָֹה צַדִּיק
ſuum judicium mane in mane in ,iniquitatem faciet non ,ejus interiori in
בְּקִרְבָּהּ לֹא יַעֲשֶׂה עַוְלָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר מִשְׁפָּטוֹ
.pudorem iniquus ſcit nec ,deficit non ,lucem in dabit
יִתֵּן לָאוֹר לֹא נֶעְדָּר וְלֹא־יוֹדֵעַ עַוָּל בֹּשֶׁת׃
feci deſolare ,eorum anguli ſunt deſolati ,gentes feci Succidere
6 הִכְרַתִּי גוֹיִם נָשַׁמּוּ פִּנּוֹתָם הֶחֱרַבְתִּי
abſque ,eorum civitates ſunt deſolatæ:tranſeunte abſque ,earum plateas
חוּצוֹתָם מִבְּלִי עוֹבֵר נִצְדּוּ עָרֵיהֶם מִבְּלִי־
ſuſcipies ,me timebis profectò ,Dixi .habitatore non à ,viro
7 אִישׁ מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ אָמַרְתִּי אַךְ־תִּירְאִי אוֹתִי תִּקְחִי
,viſitavi quod omne ,ejus habitaculũ ſuccidetur non & ,diſciplinam
מוּסָר וְלֹא־יִכָּרֵת מְעוֹנָהּ כֹּל אֲשֶׁר־פָּקַדְתִּי
.ſua ſtudia omnia corruperunt ,ſurrexerunt mane certè :eam ſuper
עָלֶיהָ אָכֵן הִשְׁכִּימוּ הִשְׁחִיתוּ כֹּל עֲלִילוֹתָם׃
:ſpolium ad me ſurgere diem ad ,Dominus dixit ,me expectate Quapropter
8 לָכֵן חַכּוּ־לִי נְאֻם־יְהוָֹה לְיוֹם קוּמִי לְעַד
,regna me congregandum ad ,gentes colligendum ad meum judicium quia
כִּי מִשְׁפָּטִי לֶאֱסֹף גּוֹיִם לְקָבְצִי מַמְלָכוֹת
quia :mei naſi iram omnem ,meam iram eas ſuper effundendum ad
לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי כֹּל חֲרוֹן אַפִּי כִּי
convertam tunc Quia .terra omnis comedetur mei zeli igne in
9 בְּאֵשׁ קִנְאָתִי תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ׃ כִּי־אָז אֶהְפֹּךְ
,Domini nomine in ipſos omnes invocandum ad ,purum labium populos ad
אֶל־עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָֹה
,Hatharai ,Chus flumina trans A .uno humero ei ſerviendum ad
10 לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד׃ מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־כוּשׁ עֲתָרַי
die In .meum munus deferent ,meorum diſperſorum filia
11 בַּת־פּוּצַי יוֹבִלוּן מִנְחָתִי׃ בַּיּוֹם
quibus ,tuis ſtudiis omnibus ab afficieris pudore non ,illa
הַהוּא לֹא תֵבוֹשִׁי מִכֹּל עֲלִילֹתַיִךְ אֲשֶׁר
,tuo interiori de faciam removere tunc quia :me in es prævaricata
פָּשַׁעַתְּ בִּי כִּי־אָז אָסִיר מִקִּרְבֵּךְ
monte in amplius extolli adjicies non & ,tui ſuperbia gaudio geſtientes
עַלִּיזֵי גַּאֲוָתֵךְ וְלֹא־תוֹסִפִי לְגָבְהָה עוֹד בְּהַר
populum tuo interiori in faciam relinquere Et .meæ ſanctitatis
12 קָדְשִׁי׃ וְהִשְׁאַרְתִּי בְקִרְבֵּךְ עַם
Reſiduum .Domini nomine in ſperabunt & ,tenuem & ,humilem
13 עָנִי וָדָל וְחָסוּ בְּשֵׁם יְהוָֹה׃ שְׁאֵרִית
neque ,mendacium loquentur nec ,iniquitatem facient non Iſrael
יִשְׂרָאֵל לֹא־יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא־יְדַבְּרוּ כָזָב וְלֹא־
paſcentur ipſi quoniam ,fraudis lingua eorum ore in invenietur
יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית כִּי־הֵמָּה יִרְעוּ
clamate ,Sijon filia Præconiza .exterrens non & ,accubabunt &
14 וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד׃ רָנִּי בַּת־צִיּוֹן הָרִיעוּ
.Jeruſalaim filia corde toto in exulta & ,lætare ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל שִׂמְחִי וְעָלְזִי בְּכָל־לֵב בַּת יְרוּשָׁלִָם׃

Verſio VULG. LAT.

CAP. III.

1 VÆ provocatrix, & redempta 2 civitas, columba. Non audivit vocem, & non ſuſcepit diſciplinam: in Domino non eſt confiſa, ad Deum ſuum non appropinquavit. 3 Principes ejus in medio ejus quaſi leones rugientes: judices ejus lupi veſperè, non relinquebant in manè. 4 Prophetæ ejus veſani, viri infideles: ſacerdotes ejus polluerũt Sanctum, injuſtè egerunt contra legem. 5 Dominus juſtus in medio ejus non faciet iniquitatem: manè manè judicium ſuum dabit in lucem, & non abſcondetur: neſcivit autem 6 iniquus confuſionem. Diſperdidi Gentes, & diſſipati ſunt anguli earum: deſertas feci vias eorum, dum non eſt qui tranſeat: deſolatæ ſunt civitates eorum, non remanente viro, neque ullo habita7tore. Dixi; Attamen timebis me, ſuſcipies diſciplinam: & non peribit habitaculum ejus, propter omnia in quibus viſitavi eam: veruntamen diluculò ſurgentes corruperũt omnes cogitationes ſuas. 8 Quapropter expecta me, dicit Dominus, in die reſurrectionis meæ in futurum, quia judicium meum ut congregem Gentes, & colligam regna: & effundam ſuper eos indignationem meam, omnem iram furoris mei: in igne enim zeli mei devorabitur omnis 9 terra. Quia tunc reddam populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, & ſer10viant ei humero uno. Ultra flumina Æthiopiæ, indè ſupplices mei, filii diſperſorum meorum de11ferent munus mihi. In die illa non confunderis ſuper cunctis adinventionibus tuis, quibus prævaricata es in me: quia tunc auferam de medio tuî magniloquos ſuperbiæ tuæ, & non adjicies exaltari ampliùs in monte ſancto 12 meo. Et derelinquam in medio tuî populum pauperem & egenum: & ſperabunt in nomine Do13mini. Reliquiæ Iſrael non facient iniquitatem, nec loquentur mendacium, & non invenietur in ore eorum lingua doloſa: quoniam ipſi paſcentur, & accubabunt, & 14 non erit qui exterreat. Lauda, filia Sion: jubila, Iſrael: lætare, & exulta in omni corde, filia Jeruſalem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

[1 Ὦ ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἀπολελυτρωμένη πόλις, 2 ἡ περιστερά. Οὐκ εἰσήκουσε φωνῆς· οὐκ ἐδέξατο παιδείαν, ἐπὶ τῷ κυρίῳ οὐκ (β) ἐπεποίθει, καὶ πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς οὐκ ἤγγισεν. 3 Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, οἱ κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας, οὐχ ὑπελείποντο εἰς τὸ πρωΐ. Οἱ 4 προφῆται αὐτῆς πνευματοφόροι, ἄνδρες καταφρονηταί· (γ) ἱερεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσι 5 τὰ ἅγια, καὶ ἀσεβοῦσι νόμον. Ὁ δὲ κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ποιήσῃ ἄδικον· πρωῒ πρωῒ δώσει (δ) κρίμα αὐτοῦ εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἀπεκρύβη, καὶ οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσει, καὶ οὐκ εἰς νεῖκος ἀδι6κίαν. Ἐν διαφθορᾷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν γωνίαι αὐτῶν· ἐξερημώσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τοπαράπαν, τοῦ μὴ διοδεύειν· ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν, (ε) παρὰ τὸ μηδένα ὑπάρχειν, 7 μηδὲ κατοικεῖν. Εἶπα, Πλὴν φοβεῖσθέ με, καὶ δέξασθε παιδείαν, καὶ οὐ μὴ (ζ) ἐξολοθρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς πάντα ὅσα (η) ἐξεδίκησα ἐπ᾽ αὐτήν. ἑτοιμάζου, ὄρθρισον, (θ) ἔφθαρται πᾶσα ἡ ἐπι8φυλλὶς αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με, λέγει κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον· (ι) διότι τὸ κρίμα μου εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν, τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς, τοῦ ἐκχέαι ἐπ᾽ αὐτοὺς πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου· (κ) διότι ἐν πυρὶ ζήλου μου καταναλω9θήσεται πᾶσα ἡ γῆ. Ὅτι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς (λ) γενεὰν αὐτῆς, τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου, τοῦ δουλεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα. 10 Ἐκ περάτων ποταμῶν Αἰθιοπίας (μ) προσδέξομαι ἐν διεσπαρμένοις μου, οἴ11σουσι θυσίας μοι. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐ μὴ καταισχυνθῇς ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου, ὧν ἠσέβησας εἰς ἐμέ· ὅτι τότε περιελῶ ἀπὸ σοῦ τὰ φαυλίσματα τῆς ὕβρεώς σου, καὶ οὐκέτι μὴ προσθῇς τοῦ μεγαλαυχῆσαι 12 ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. Καὶ (-) ὑπολείψομαι ἐν σοὶ λαὸν (ν) πραῢν καὶ ταπεινόν, καὶ εὐλαβηθήσονται ἀπὸ τοῦ ὀνόματος (ξ) κυ13ρίου Οἱ κατάλοιποι τοῦ Ἰσραήλ, καὶ οὐ ποιήσουσιν ἀδικίαν, (ο) καὶ οὐ λαλήσουσι μάταια, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ (π) ἐν τῷ στόματι αὐτῶν γλῶσσα δολία· διότι αὐτοὶ νεμήσονται, καὶ κοιτασθήσονται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς. 14 Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών, κήρυσσε θύγατερ Ἱερουσαλήμ· εὐφραίνου καὶ κατατέρπου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου θύγατερ Ἱερουσαλήμ.

O illuſtris, & redempta civitas, 1] columba Non audivit vocem: non ſuſcepit diſciplinam, in Domino 2 non eſt confiſa, & ad Deum ſuum non appropinquavit. Prin3cipes ejus in ea, veluti rugientes leones: judices ejus, ſicut lupi (b) Arabiæ, non dimittebant in manè: Prophetæ ejus (c) portantes ſpiri4tum, viri contẽptores: ſacerdotes ejus polluunt Sancta, et impiè faciunt (d) legem: Dominus au5tem juſtus in medio ejus, & non faciet iniquitatem. Manè manè judicium ſuum dabit in luce: & non eſt abſconditus, & neſcit iniquitatem in (e) exactione, nec in contentione injuſtitiam. In 6 corruptione detraxi ſuperbos: diſſipati ſunt anguli eorum: (f) deſertas faciam vias eorum penitùs, ut non tranſeant: defecerunt civitates eorum, eò quòd nullus ſubſiſteret, neque habitaret. Dixi; Veruntamen (g) timete 7 me, & ſuſcipite diſciplinam: & (h) non peribitis de oculis ejus in omnibus, in quibus ultus ſum ſuper eam. Præparare, conſurge diluculò: (i) diſſipata eſt omnis frondoſitas eorum. Propterea ex8pecta me, dicit Dominus, in diem reſurrectionis meæ in teſtimonium: Quia judicium meum in congregationes gentium: ut ſuſcipiam reges, ut effundam ſuper (k) eos omnem iram furoris mei. Quia 9 in igne zeli mei conſumetur omnis terra: (l) quia tunc convertam ſuper populos linguam in generationem ejus; ut invocent omnes nomen Domini, ut ſerviant ei ſub jugo uno. De finibus flu10minum Æthiopiæ ſuſcipiam (m) in diſperſis meis: afferent victimas mihi. In die illa non con11funderis ex omnibus adinventionibus tuis, quibus impiè egiſti in me: quia tunc auferam à te vilipendia contumeliæ tuæ: & ultrà non adjicies, ut magnificè glorieris ſuper montem ſanctum meum. Et relinquam in te populum man12ſuetum, & humilem: & verebuntur à (*) nomine Domini, Qui 13 fuerint reliqui de Iſrael, & non facient iniquitatem, & non loquentur vana: & non invenietur in ore eorum lingua doloſa. Quoniam ipſi paſcentur, & accubabunt: & non erit, qui exterreat eos. Gaude, filia Sion; prædica, filia 14 Hieruſalẽ: exulta, & delectare de toto corde tuo, filia Hieruſalem.

MS.A.
(β) ἐπεποίθησεν, (γ) οἱ ἱερεῖς (δ) τὸ κρίμα αὐτοῦ, καὶ οὐκ εἰς νῖκος ἀδικίαν. (ε) διὰ τὸ (ζ) ἐξολεθρευθῆτε (η) ἐκδίκησα (θ) διέφθαρται (ι) διότι (κ) ὅτι ἐν πυρὶ τοῦ ζήλου (λ) γενεὰς αὐτῶν, (μ) οἴσουσι θυσίας (-) ὑπολείψομαι (ν) πολὺν καὶ ταπεινόν, (ξ) τοῦ κυρίου (ο) οὐδὲ μὴ (π) ἐν στόματι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ג

1 2 וַי דִמוֹחְיָא וּמִתְפָּרְקָא קַרְתָּא דִמַסְגְּיָא לְאַרְגָּזָא׃ לָא שְׁמָעִית בְּקָל עַבְדוֹהִי נְבִיַּיָא וְלָא
3 קַבִּילַת אוּלְפַּן בְּמֵימְרָא דַיְיָ לָא אִתְרְחִיצַת וּלְפוּלְחַן דֶאֱלָהָא לָא אִתְקָרֵבַת׃ רַבְרְבָהָא
4 בְּגַוַּהּ כְּאַרְיָוָן נָהֲמִין דַּיָּנָהָא כְּדִיבֵי רַמְשָׁא לָא מוֹרִיכִין לְצַפְרָא׃ נְבִיֵּי שִׁקְרָא דִי בְגַוַּהּ
5 בְּאִישִׁין גֻּבְרִין שִׁקְרִין כָּהֲנָהָא מְפַסִּין קוּדְשָׁא חָטְפִין בְּאוֹרַיְתָא׃ יְיָ זַכָּאָה אֲמַר לְאַשְׁרָאָה
שְׁכִנְתֵּיהּ בְּגַוַּהּ לֵית קֳדָמוֹהִי לְמֶעְבַּד שְׁקַר הָא כִנְהוֹר צַפְרָא דְאָזֵיל וְתָקֵין כֵּן דִּינֵיהּ נָפֵק
6 לְאַפְרָשָׁא לָא מִתְעַכֵּב וְלָא יָדְעִין עַוָּלַיָּא בְּהִתְתָא׃ שֵׁצִיתִי עַמְמַיָּא אִצְדִּיאָה בִּירָנְיָתְהוֹן
7 אַחְרֵבִית שׁוּקֵיהוֹן מִבְּלִי עָדֵי צְדִיאָה קִרְוֵיהוֹן מִבְּלִי אֱנָשׁ מִבְּלִי יָתֵב׃ אֲמָרִית בְּרַם
תִּדַּחֲלִין מִן קֳדָמַי תְּקַבְּלוּן אוּלְפַּן וְלָא יִפְסוֹק מְדוֹרֵיהוֹן מֵאַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתִּי כָּל טָבְוָן
8 דַּאֲמָרִית לְהוֹן אַיְתֵי לְהוֹן בְּכֵן אַקְדִּימוּ חַבִּילוּ כָּל עוֹבָדֵיהוֹן׃ בְּכֵן סַבָּרוּ לְמֵימְרִי אֲמַר
יְיָ לְיוֹם אִתְגְּלָיוּתִי לְמִדָּן אֲרֵי דִינִי לְכַנָּשָׁא עַמְמַיָּא לְקָרָבָא מַלְכְוָתָא לְמִשְׁפַּךְ עֲלֵיהוֹן
9 חֵימְתִי כָּל תְּקוֹף רוּגְזִי אֲרֵי בְּאֶשַּׁת פּוּרְעָנוּתִי יְסוּפוּן כָּל רַשִׁיעֵי אַרְעָא׃ אֲרֵי בְכֵן אֲשַׁנֵּי
עַל עַמְמַיָּא מַמְלַל חַד בְּחִיר לְצַלָּאָה כּוּלְּהוֹן בִּשְׁמָא דַיְיָ לְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי כְּתַף חַד׃
10 מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי הוֹדוּ בְּרַחֲמִין יְתוּבוּן גָּלְוַת עַמִּי דְאִתְגְּלִיאָה וִיהוֹן מַיְתָן לְהוֹן הָא
11 כְּקוּרְבָּנִי׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא לָא תִבְהֲתִין מִכָּל עוֹבָדַיִךְ בִּישַׁיָּא דִי מְרַדְתְּ בְּמֵימְרִי אֲרֵי בְכֵן
12 אַגְלֵי מִגַּוִּיךְ תַּקִּיפֵי תִּשְׁבַּחְתִּךְ וְלָא תוֹסְפִין לְאִתְרַבְרְבָא עוֹד בְּטוּרָא דְקוּדְשִׁי׃ וְאַשְׁאַר
13 בְּגַוִּיךְ עַם עִנְוְתָן וּמְקַבַּל עוּלְבַּן וְיִתְרַחֲצוּן בִּשְׁמָא דַיְיָ׃ שְׁאָרָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יַעְבְּדוּן
שְׁקַר וְלָא יְמַלְּלוּן כַּדְבִין וְלָא יִשְׁתְּכַח בְּפוּמְהוֹן לִישָׁן דִּנְכִלִין אֲרֵי אִנּוּן יִתְפַּרְנְסוּן וְיִשְׁרוֹן
14 וְלֵית דְּמָנִיד׃ שַׁבַּחִי כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן וּבוֹעוּ יִשְׂרָאֵל חֲדִי וּבוֹעִי בְּכָל לִבָּא כְּנִשְׁתָּא
דִירוּשְׁלֶם׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. III.

VÆ feſtinanti & redemptæ civitati quæ multiplicat iræ provocationem. 1 Non audiit vocem ſervorum ejus prophetarum, neque recepit doctrinam, 2 in verbo Dñi non confiſa eſt, & ad cultum Dei ſui non acceſſit. Principes 3 ejus in medio ipſius ſunt ſicut leones rugientes, judices ejus lupi veſpertini non prorogantes in tempus matutinum. Pſeudoprophetæ qui ſunt in medio 4 ejus malè agunt, homines mendaces, Sacerdotes ejus contaminant ſanctitatem, iniquè agentes in Legem. Dñs purus dixit ſe collocaturum majeſtatem 5 ſuam in medio ipſius, coram eo non fit mendacium: ecce ſicut lux auroræ quæ progreditur ac dirigitur; ſic judiciũ ejus prodit ut diſcernat: non tardat, neq; norunt impii confuſionem. Excidi gentes, vaſtata ſunt palatia earum, 6 deſolavi plateas earum ut non ſit qui tranſeat: vaſtatæ ſunt urbes earum ut nemo ſit, ut nullus ſit incola. Dixi, Enimverò timeas à conſpectu meo, re7cipias doctrinam, neq; excidet habitationes eorum à terra domus majeſtatis meæ: omnia bona quæ dixi eis adducam eis: idcircò manè prævenerunt, deſtruxerunt omnia opera ſua. Quapropter ſperate in verbo meo, ait Dñs, 8 quo die revelabor ad judicandum; quoniam judicium meum [*erit*] ad congregandum gentes, ad propè ſiſtendum regna, ad effundendum in eas furorem meum, omnem vehementiam iræ meæ, etenim igne ultionis meæ conſumentur omnes impii terræ. Siquidem ita convertam in omnes gentes lo9cutionem unam electam, ut precentur omnes in nomine Dñi, ut ſerviant coram eo humero uno. Ab ulteriore ripa fluviorum Indiæ cum miſerationibus 10 revertetur tranſmigratio populi mei quæ in exilium abducta eſt, & afferẽt ſibi ecce quaſi *oblationẽ meam*. In illo tẽpore non pudefies ex omnib' operib' tuis 11 malis quib' rebellâſti in Verbũ meũ, quoniã ſic patefaciam è medio tui fortes gloriæ tuæ, ut non addas ultrà ad tete magnificandũ in monte ſanctitatis meæ. Et relinquã in medio tui populũ manſuetũ & excipientem afflictionẽ, fiduci12âmq; ſuã collocabũt in nomine Dñi. Reliquiæ Iſrael non faciẽt falſitatẽ, neq; 13 loquẽtur mendacia, neq; invenietur in ore ipſorũ lingua doloſa: quoniam ipſi paſcentur & habitabunt, nec erit qui terreat [*eos.*] Hymnos cane congregatio 14 Sion, & exultate Iſrael: gaude & lætare in toto corde congregatio Jeruſalẽ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܚܐ ܓ *

1 2 ܘܝ ܡܕܝܢܬܐ ܢܨܝܚܬܐ ܘܦܪܝܩܬܐ܃ ܡܕܝܢܬܗ ܕܝܘܢܢ܂ * ܕܠܐ ܫܡܥܬ ܠܩܠܐ ܘܠܐ ܩܒܠܬ
3 ܡܪܕܘܬܐ܂ ܘܒܡܪܝܐ ܠܐ ܬܟܠܬ܂ ܘܠܘܬ ܐܠܗܗ ܠܐ ܩܪܒܬ܂ * ܪܘܪܒܢܝܗ ܒܓܘܗ ܐܝܟ ܐܪܝܘܬܐ
4 ܢܗܡܝܢ܂ ܘܕܝܢܝܗ ܐܝܟ ܕܐܒܐ ܕܪܡܫܐ܂ ܘܠܐ ܡܟܬܪܝܢ ܠܨܦܪܐ܂ * ܢܒܝܝܗ ܦܚܝܙܝܢ ܘܓܒܪܐ
5 ܥܘܠܐ܂ ܟܗܢܝܗ ܛܡܐܘ ܩܘܕܫܐ܂ ܘܥܫܩܘ ܢܡܘܣܐ܂ * ܘܡܪܝܐ ܙܕܝܩܐ ܒܓܘܗ ܘܠܐ ܥܒܕ
ܥܘܠܐ܂ ܨܦܪܐ ܒܨܦܪܐ ܕܝܢܘܗܝ܂ ܢܬܠ ܠܢܘܗܪܐ܂ ܘܠܐ ܡܬܥܟܒ܂ ܘܥܘܠܐ ܠܐ ܝܕܥ ܒܗܬܬܐ܂
6 * ܐܘܒܕܬ ܥܡܡܐ ܘܐܬܗܦܟܬ ܕܘܝܬܐ܂ ܐܚܪܒܬ ܫܘܩܝܗܘܢ ܡܢ ܕܠܐ ܥܒܪܝܢ܂
7 ܐܬܚܪܒܝ ܩܘܪܝܗܘܢ ܡܢ ܕܠܐ ܐܢܫ܂ ܘܡܢ ܕܠܐ ܥܡܘܪܐ܂ * ܐܡܪܬ ܕܬܕܚܠܘܢ ܡܢܝ ܘܬܩܒܠܘܢ
ܡܪܕܘܬܐ܂ ܘܠܐ ܢܐܒܕ ܡܢ ܥܝܢܝܟܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܦܩܕܬ ܠܟܘܢ܂ ܐܬܛܝܒܘ ܘܩܘܡܘ ܘܚܒܠܘ
8 ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܟܘ ܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܝܘܡܐ ܕܩܐܡ ܐܢܐ ܠܣܗܕܘܬܐ܂ ܡܛܠ
ܕܕܝܢܝ ܠܡܟܢܫܘ ܥܡܡܐ܂ ܘܠܡܩܪܒܘ ܡܠܟܘܬܐ܂ ܠܡܫܕ ܥܠܝܗܘܢ ܪܘܓܙܝ܂
9 ܘܟܠܗ ܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܝ܂ ܡܛܠ ܕܒܢܘܪܐ ܕܛܢܢܝ ܬܬܐܟܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܂ * ܘܗܝܕܝܢ ܐܗܦܘܟ
ܠܥܡܡܐ ܣܦܬܐ ܓܒܝܬܐ܂ ܕܢܩܪܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܢܦܠܚܘܢܝܗܝ ܐܟܚܕܐ
10 11 ܒܢܝܪ܂ * ܡܢ ܥܒܪܐ ܕܢܗܪܘܬܐ ܕܟܘܫ܂ ܢܝܬܘܢ ܠܝ ܕܒܚܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ܂ * ܠܐ ܬܒܗܬܝܢ ܡܢ
ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܟܝ ܕܐܥܘܠܬܝ ܒܝ܂ ܗܝܕܝܢ ܐܥܒܪ ܡܢܟܝ ܪܒܘܬܐ ܕܫܘܒܗܪܟܝ܂ ܘܠܐ
12 ܬܘܣܦܝܢ ܬܘܒ ܠܡܬܪܘܪܒܘ ܒܛܘܪܐ ܕܩܘܕܫܝ܂ * ܘܐܫܒܘܩ ܒܟܝ ܥܡܐ ܡܣܟܢܐ ܘܡܟܝܟܐ
13 ܘܡܣܒܪܝܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ * ܘܕܫܪܟܘ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܠܐ
ܢܥܒܕܘܢ ܥܘܠܐ܂ ܘܠܐ ܢܡܠܠܘܢ ܕܓܠܘܬܐ܂ ܘܠܐ ܢܫܬܟܚ ܒܦܘܡܗܘܢ ܠܫܢܐ ܢܟܝܠܐ܂ ܡܛܠ
14 ܕܗܢܘܢ ܢܪܥܘܢ ܘܢܪܒܥܘܢ܂ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܙܝܥܢܐ܂ * ܫܒܚܝ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ܂
ܘܝܒܒܝ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܚܕܝ ܘܐܬܦܨܚܝ ܒܟܠܗ ܠܒܟܝ ܒܪܬ ܐܘܪܫܠܡ܀

CAP. III.

EHeu urbs celebris & liberata, urbs Jonæ; 1 Quæ nec voci auſcultavit, neque diſciplinam 2 admiſit, in Domino minimè ſperavit, ad Deum ſuum non acceſſit. Principes ejus in medio 3 ipſius ut leones rugiunt; judices ejus ſimiles ſunt lupis veſpertinis, & non expectant ad matutinum uſque: Prophetæ ejus libidinoſi 4 ſunt & homines impii; ſacerdotes ejus polluunt Sanctuariũ & vim inferunt legi. Domi5nus autem juſtus eſt in medio ejus, & non facit iniquitatem; ſingulis matutinis judicia ſua *exercet*, palàm reddit, & non cunctatur: at impius neſcit erubeſcere. Perdidi gentes, & 6 everſa eſt miſera; deſtruxi vicos eorum penuriâ tranſeuntium, deſolatæ ſunt urbes eorum ob penuriam hominum & penuriam incolarum. Dixeram, ut me timeretis, & à me di7ſciplinam acciperetis, & nihil deperiret ab oculis tuis, eorum quæ præcepi tibi. Parate vos, adeſte, & deſtruite omnia opera eorum. Quapropter expectate me, dicit Dominus; 8 uſque ad diem quâ ſurgam ad teſtimonium: appropinquavit enim judicium meum ad congregandum populos & ſiſtendum regna, quatenus effundam ſuper eos excandeſcentiam meam totúmque æſtum indignationis meæ: nam igne zeli mei conſumenda eſt tota terra. Tunc reſtituam gentibus labium electum, ut 9 invocent omnes nomẽ Domini, & colant eum pari jugo. Ex ultrafluvialibus Æthiopiæ *pa-* 10 *rtibus* afferent mihi ſacrificia in die illo. Annon erubeſceres ob tot facinora tua quæ 11 contra me ſceleratè geſſiſti? Tunc amovebo à te magnitudinem arrogantiæ tuæ, & non perges ultrà inſultare monti ſanctitatis meæ: Et relinquam in te populum pauperem & hu12milem, qui ſperabunt in nomine Domini. Et qui reſidui manſerint ex Iſraelitis, non fa13cient iniquitatem, neque loquentur mendacium, neque reperietur in ore ipſorum lingua doloſa: quoniam ipſi paſcentur & cubabunt, nemóque erit illis infenſus, Cane filia Sionis, 14 jubila Iſrael, gaude & geſti ex toto animo tuo, filia Jeruſalem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

1 2 * وَاهٍ ٱلطَّاهِرَةُ وَٱلْمُنْجَاةُ ٱلْمَدِينَةُ ٱلْحَمَامَةُ * لَمْ تَسْمَعْ صَوْتًا * وَلَمْ تَقْبَلْ أَدَبًا * وَلَمْ تَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلرَّبِّ *
3 وَلَمْ تَقْرُبْ إِلَى إِلٰهِهَا * رُؤَسَاؤُهَا فِيهَا مِثْلُ أُسْدٍ يَزْأَرُونَ * قُضَاتُهَا مِثْلُ ذِيَابِ أَرَابِيَا * لَا يُبْقُونَ إِلَى ٱلْغَدَاةِ *
4 * أَنْبِيَاؤُهَا لَابِسُوا رُوحًا * رِجَالٌ مُتَغَافِلُونَ * كَهَنَتُهَا يُنَجِّسُونَ ٱلْأَقْدَاسَ * وَيُنَافِقُونَ عَلَى ٱلنَّامُوسِ * وَٱلرَّبُّ
5 عَدْلٌ فِي وَسَطِهَا * وَلَمْ يَصْنَعْ ظُلْمًا * بِٱلْغَدَاةِ بِٱلْغَدَاةِ يُعْطِي حُكْمَهُ * وَلَيْسَ ظُلْمًا لِلظَّفَرِ فِي ٱلْفَسَادِ *
6 * أَحْدَرْتُ ٱلْمُتَكَبِّرِينَ * فَبِيدَتْ زَوَايَاهُمْ * سَأُخْرِبُ مَخَارِجَهُمْ أَنْ لَا يَسْلُكُوا بِٱلْكُلِّيَّةِ * فَبِيدَتْ مُدُنُهُمْ
7 مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ لَمْ يَبْقَ وَلَا وَاحِدٌ * وَلَا مَنْ يَسْكُنُ * قُلْتُ أَنْ تَخَافُونِي * وَتَقْبَلُوا ٱلْأَدَبَ * وَلَا
تَسْتَأْصِلُونَ مِنْ عَيْنَيْهَا بِكُلِّمَا ٱنْتَقَمْتُ بِهِ فِيهَا * ٱسْتَعِدَّ بَكِّرْ * وَفَسَدَتْ كُلُّ ثِمَارِهِمْ *
8 * اَلْإِصْحَاحُ ٱلثَّانِي وَٱلْعِشْرُونَ * وَهُوَ ٱلثَّانِي مِنَ ٱلنُّبُوَّةِ * * مِنْ أَجْلِ هٰذَا ٱنْتَظِرْنِي يَقُولُ
ٱلرَّبُّ لِيَوْمِ قِيَامَتِي لِلشَّهَادَةِ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ حُكْمِي فِي مَجَامِعِ ٱلْأُمَمِ لِيَقْبَلُوا مُلُوكًا * لِأُفِيضَ
9 عَلَيْهِمْ كُلَّ رِجْزِ غَضَبِي * مِنْ أَجْلِ أَنَّ بِنَارِ غَيْرَتِي تُوكَلُ ٱلْأَرْضُ * لِأَنِّي حِينَئِذٍ أَرُدُّ عَلَى ٱلشُّعُوبِ
10 لِسَانًا إِلَى جِيلِهِمْ لِيَدْعُوا ٱلْكُلُّ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ لِيَتَعَبَّدُوا لَهُ تَحْتَ نِيرٍ وَاحِدٍ * مِنْ أَقَاصِي أَنْهَارِ ٱلْحَبَشَةِ
11 أَقْبِلُوا ٱلَّذِينَ يَتَضَرَّعُونَ إِلَيَّ مَعَ ٱلْمُتَبَدِّدِينَ * يُقَدِّمُونَ لِي ذَبِيحَةً * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ لَا تَخْزَيْنَ مِنْ
جَمِيعِ أَعْمَالِكِ ٱلَّتِي نَافَقْتِ بِهَا عَلَيَّ * لِأَنِّي حِينَئِذٍ أَنْزِعُ مِنْكِ عَظَمَتَكِ * وَلَا تَعُودِينَ أَيْضًا أَنْ تَتَعَظَّمِي
12 13 عَلَى جَبَلِ قُدْسِي * وَأُبْقِي فِيكِ شَعْبًا وَدِيعًا مُتَوَاضِعًا * وَيَرْتَاعُ مِنِ ٱسْمِ ٱلرَّبِّ بَقَايَا إِسْرَائِيلَ * وَلَا
يَصْنَعُونَ ظُلْمًا وَلَا يَتَكَلَّمُونَ بِٱلْأَبَاطِيلِ * وَلَا يُوجَدُ فِي فَمِهِمْ لِسَانٌ غَاشٌّ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ يَرْعَوْنَ
14 وَيَضْطَجِعُونَ * وَلَا يَكُونُ مَنْ يُرَوِّعُهُمْ * اِفْرَحِي يَا ٱبْنَةَ صِهْيُونَ جِدًّا * نَادِي يَا ٱبْنَةَ أُورُوسَلِيمَ *
سُرِّي وَٱطْرَبِي مِنْ كُلِّ قَلْبِكِ يَا ٱبْنَةَ أُورُوسَلِيمَ *

CAP. III.

HEu, illuſtris & redempta, urbs, co- 1 lumba, Non audivit vocem, neque ſuſ- 2 cepit eruditionem, neque confiſa eſt in Domino, neque acceſſit ad Deum ſuum. Principes ejus in ipſa ceu leones rugiunt; 3 judices ejus ceu lupi Arabiæ, nihil reliquebant ad matutinum uſque: Prophetæ 4 ejus induti ſpiritu, viri negligentes: ſacerdotes ejus prophanant Sancta, & impiè agunt in legem. Dominus autem juſtiſſi- 5 mus eſt in medio ejus, nec ullam agit iniquitatem: manè manè prodit judicium ſuum, non autem injuſtitiam, & ad victoriam aſſequendam per corruptionem. Detraxi ſuperbos, perierunt anguli eorum, 6 deſtruam effigia eorum, ut nullatenus incedant: perierunt urbes eorum, quia ne unus quidem remanſit, neque qui habitaret. Dixi ut me timeretis, & eruditionem ac- 7 ciperetis; ut non eradicaremini ex oculis ejus per tot ultiones quas exercui in ea. Paratus eſto, ſurge diluculò: corrupta eſt tota racematio eorum.

Textus vigeſimus ſecundus, hujus autem Prophetiæ ſecundus.

Proptereà expectate me, dicit Dominus, uſ- 8 que ad diem quâ ſurgam ad teſtimonium: nam judicium meum erit in cœtibus gentium, ut ſuſcipiant reges, ut effundam ſuper eos totam iram furoris mei: quoniam igne zeli mei conſumetur terra. Tunc 9 enim reſtituam populis linguam in generationem eorum, ut invocent omnes nomen Domini, ut ſe ſubdant ei ſub eodem jugo. Ab extremis Æthiopiæ fluminibus veni- 10 ent qui me deprecabuntur unà cum diſperſis, offerent mihi ſacrificium. Eo die 11 non pudebit te omnium operum tuorum quibus contra me impiè egiſti; quia tunc auferam à te ſuperbiam tuam, & non perges ampliùs ſuperbire in montem ſanctitatis meæ: Et relinquam in te populum 12 mitem humilem, & verebuntur nomen Domini reliquiæ Iſraelis, Et non faci- 13 ent iniquitatem, neque loquentur vanitates, neque reperietur in ore ipſorum lingua fraudulenta: paſcentur enim & cubabunt: nec erit qui terreat eos. Gaude O 14 filia Sionis vehementer, clama O filia Jeroſolymæ, exulta & geſti ex toto corde tuo, O filia Jeroſolymæ.

חגי : א

: tuum inimicum comptimavit , tua judicia Dominus fecit Removere
15 הסיר יהוה משפטיך פנה איבך
.ultrà malum videbis non ,tuo interiori in Dominus Israel rex
מלך ישראל יהוה בקרבך לא־תראי רע עוד׃
ne ,Sijon ,timeas ne ,Jerusalaim dicetur ,illa die In
16 ביום ההוא יאמר לירושלם אל־תיראי ציון אל־
potens tuo interiori in tuus Deus Dominus .tuæ manus debilitentur
17 ירפו ידיך׃ יהוה אלהיך בקרבך גבור
,suâ dilectione propter silebit ,lætitia in te super gaudebit servabit
יושיע ישיש עליך בשמחה יחריש באהבתו
;congregavi tempore à affectos Mæstitia præconio cum te super faciet exultare
18 יגיל עליך ברנה׃ נוגי ממועד אספתי
conficiens ego Ecce .opprobrii eam super onus ,fuerunt te ex
19 ממך היו משאת עליה חרפה׃ הנני עשה
,claudicantem servare & ,illo tempore in te affligentes omnes
את־כל־מעניך בעת ההיא והושעתי את־הצלעה
, nomen in & ,laudem in eos ponam & ,congregabo expulsam &
והנדחה אקבץ ושמתים לתהלה ולשם
, vos adducam illo tempore In .eorum pudoris terra omni in
20 בכל־הארץ בשתם׃ בעת ההיא אביא אתכם
,nomen in vos dabo nam :vos me congregandi tempore in &
ובעת קבצי אתכם כי־אתן אתכם לשם
me convertendo in ,terræ populis omnibus in laudem in &
ולתהלה בכל עמי הארץ בשובי את־
.Dominus dixit ,vestris oculis in vestras captivitates
שבותיכם לעיניכם אמר יהוה׃

Versio VULG. LAT.

15 Abstulit Domin' judicium tuum, avertit inimicos tuos: rex Israel Dominus in medio tuî, non timebis malum ultrá. 16 In die illa dicetur Jerusalem; Noli timere: Sion, non dissolvantur manus tuæ. 17 Dominus Deus tuus in medio tuî fortis, ipse salvabit: gaudebit super te in lætitia, silebit in dilectione sua, exultabit super te in laude. 18 Nugas, qui à lege recesserant, congregabo, quia ex te erant: ut non ultrà habeas super eis opprobrium. 19 Ecce ego interficiam omnes, qui afflixerunt te in tempore illo: & salvabo claudicantem: & eam, quæ ejecta fuerat, congregabo: & ponam eos in laudem, & in nomen, in omni terra confusionis eorum: 20 In tempore illo, quo adducam vos, & in tempore, quo congregabo vos; dabo enim vos in nomen, & in laudem omnibus populis terræ, cùm convertero captivitatem vestram coram oculis vestris, dicit Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

15 Περιεῖλε κύριος τὰ ἀδικήματά σου, λελύτρωταί σε ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου. (ρ) βασιλεὺς Ἰσραὴλ κύριος ἐν μέσῳ σου, οὐκ ὄψῃ κακὰ οὐκέτι. 16 Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐρεῖ κύριος τῇ Ἱερουσαλὴμ, Θάρσει Σιὼν, μὴ παρειέσθωσαν αἱ χεῖρές σου. 17 Κύριος ὁ θεός σου ἐν σοὶ, (σ) ὁ δυνατὸς σώσει σε, ἐπάξει ἐπὶ σὲ εὐφροσύνην, καὶ καινιεῖ σε ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ· καὶ εὐφρανθήσεται ἐπὶ (τ) σὲ ἐν τέρψει ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. 18 Καὶ συνάξω τοὺς συντετριμμένους σου. οὐαὶ, τίς ἔλαβεν (υ) ἐπ' αὐτὴν ὀνειδισμόν; 19 Ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ (φ) ἕνεκέν σου ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγει κύριος, καὶ σώσω τὴν ἐκπεπιεσμένην, καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι, καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς καύχημα, καὶ ὀνομαστοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 20 καὶ καταισχυνθήσονται Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅταν καλῶς ὑμῖν ποιήσω, καὶ ἐν τῷ καιρῷ, ὅταν (χ) εἰσδέξομαι ὑμᾶς· διότι δώσω ὑμᾶς ὀνομαστοὺς, καὶ εἰς καύχημα ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν, λέγει κύριος.

15 Abstulit Domin' iniquitates tuas, redemit te de manu inimicorum tuorum: rex Israel Dominus in medio tuî: non videbis mala ultrá. 16 In tempore illo dicet Dominus Hierusalem, Confide, Sion: non dissolvantur manus tuæ: 17 Domin' Deus tuus in te: Fortis salvabit te: adducet super te lætitiam, & innovabit te in charitate sua, et lætabitur in te in delectatione, quasi in die solenni. 18 Et congregabo confractos tuos. Væ, qui accepit super eam opprobrium. 19 Ecce ego facio in te propter te in tempore illo, (n) dicit Dominus: et salvabo expressam: et repulsam suscipiam: et ponam eos in gloriam, et nominatos in omni terra. Et (o) confundentur 20 In tempore illo; quando benè vobis fecero, & in tempore, cùm suscepero vos. Quia dabo vos nominatos, & in gloriam in cunctis populis terræ; quando convertero captivitatem vestram coram vobis, dicit Dominus.

ΣΟΦΟΝΙ'ΑΣ Θ'.

MS.A. (ρ) βασιλεύσει ὁ κύριος ἐμ μέσῳ σου, καὶ οὐκ (σ) δυνατὸς (τ) σοὶ (υ) ὀνειδισμὸν ἐπ' αὐτήν; (φ) ἕνεκά (χ) εἰσδέχωμαι ΣΟΦΟΝΙ'ΑΣ Θ'.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 אגלי יי דייני שקרא מגויך פלי בעלי דבביך מלכיה דישראל יי אמר לאשראה שכנתיה
16 בגויך לא תדחלין מן קדם בישא עוד׃ בעדנא ההיא יתאמר לירושלם לא תדחלין
17 ציון לא יתרשלן ידיך׃ יי אלהיך אמר לאשראה שכנתיה בגויך גבר פריק יחדי עליך
18 בחדוא יכבוש על חוביך ברחמתיה ידוץ עליך בדיץ׃ די הוו מעכבין ביך זמני מועדיך
19 ארחיקית מניך וי עליהון על דהוו נטלין זיניהון לקבליך ומחסדין ליך׃ הא אנא
עביד גמירא עם כל משעבדיך בעדנא ההיא ואפרוק ית מטלטליא ומבדריא אקרב
20 ואשוינון לתושבחא ולשום בכל ארעא בהתתהון׃ בעדנא ההיא אכניש יתכון
ובעדנא ההיא אקרב גלותכון ארי אתן יתכון לשום ולתושבחא בכל עממי ארעא
כד אתיב ית גלותכון לעיניכון אמר יי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Manifestavit Dñs judices falsos è medio tui, extirpavit inimicos tuos rex 15
Israel: Dñs dixit se collocaturum majestatem suam in medio tui, non expavesces à conspectu mali amplius. In illo tempore dicetur ipsi Jerusalem: Ne 16
timeas Sion, ne remittantur manus tuæ. Dñs Deus tuus dixit se collocaturum 17
majestatem suam intra te: fortis redemptor lætabitur super te, cum gaudio subjiciet scelus tuum cum misericordia sua, super te exultabit exultatione.
Qui remorati sunt in te tempora solennitatis tuæ, procul expuli à te: væ 18
illis quoniam portaverunt arma sua contra te, & opprobriis te affecerunt.
Ecce ego faciam exterminationem cum omnibus qui te subjecerunt in illo 19
tempore; & redimam extorres, & dispersos accersam; & collocabo eos in laudem & nomen in universa terra confusionis ipsorum. In illo tempore 20
congregabo vos, & in illo tempore postliminio restituam exules vestros, quoniam ponam vos in nomen & in gloriam inter omnes gentes terræ, quum reduxero exules vestros in oculis vestris, dixit Dominus.

ספר חגי : א

CAP. I. א

die in ,sexto mense in ,regis Dariaves secundo anno In
1 בשנת שתים לדריוש המלך בחדש הששי ביום
prophetæ Chagghai manu in Domini verbum fuit ,mensis uno
אחד לחדש היה דבר־יהוה ביד־חגי הנביא
ad & ,Jehudah ducem Sealthiel filium Zerubabel ad
אל־זרבבל בן־שאלתיאל פחת יהודה ואל־
Sic :dicendum ad ,magnum sacerdotem Jehosadac filium Jehosuah
2 יהושע בן־יהוצדק הכהן הגדול לאמר׃ כה
:dixerunt iste Populus :dicendo ,exercituum Dominus dixit
אמר יהוה צבאות לאמר העם הזה אמרו
fuit Et .ædificandæ Domini domus tempus ,venire tempus Non
3 לא עת־בא עת־בית יהוה להבנות׃ ויהי
tempus Nunquid :dicendum ad ,prophetæ Chagghai manu in Domini verbum
4 דבר־יהוה ביד־חגי הנביא לאמר׃ העת
ista domus & ,laqueatis vestris domibus in habitare vos ,vobis
לכם אתם לשבת בבתיכם ספונים והבית הזה
Ponite :exercituum Dominus dixit sic nunc Et ?deserta
5 חרב׃ ועתה כה אמר יהוה צבאות שימו
:parum inferre & ,multum Seminâstis .vestras vias super vestrum cor
6 לבבכם על־דרכיכם׃ זרעתם הרבה והבא מעט
,induere :inebriandum ad non & ,bibere :saturandum ad non & ,comedere
אכול ואין־לשבעה שתו ואין־לשכרה לבוש
sacculo in se locans mercede ,se elocans mercede & :sibi calefiendum ad non &
ואין־לחם לו והמשתכר משתכר אל־צרור
.pertuso
נקוב׃

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA AGGÆI.

CAP. I.

1 IN anno secundo Darii regis, in mense sexto, in die una mensis, factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, ad Zorobabel filium Salathiel, ducem Juda, & ad Jesum, filium Josedec, sacerdotem magnum, dicens; 2 Hæc ait Dominus exercituum, dicens; Populus iste dicit; Nondum venit tempus domûs Domini ædificandæ. 3 Et factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens; 4 Numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus laqueatis, 5 & domus ista deserta? Et nunc hæc dicit Dominus exercituum; Ponite corda vestra super vias vestras. 6 Seminâstis multum, & intulistis parum: comedistis, & non estis satiati: bibistis, & non estis inebriati: operuistis vos, & non estis calefacti: & qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

ἈΓΓΑΙ͂ΟΣ Ι'.

ΚΕΦ. α'.

1 ἘΝ τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, μιᾷ τοῦ μηνὸς, ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, λέγων, Εἰπὸν (α) πρὸς Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ (β) ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν 2 μέγαν, λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, λέγων, Ὁ λαὸς οὗτος λέγουσιν, (γ) Οὐχ ἥκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν 3 οἶκον κυρίου. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, λέγων, 4 Εἰ καιρὸς (δ) μὲν ὑμῖν ἐστι τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις (ε) ὑμῶν κοιλοστάθμοις, ὁ δὲ 5 οἶκος (ζ) ἡμῶν ἐξηρήμωται; Καὶ νῦν τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Τάξατε δὴ (") καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν. (η) 6 Ἐσπείρατε πολλὰ καὶ εἰσηνέγκατε ὀλίγα, ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονὴν, ἐπίετε καὶ οὐκ εἰς μέθην, περιεβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ τοὺς μισθοὺς συνάγων, συνήγαγεν εἰς δεσμὸν τετρυπημένον.

AGGÆUS.

CAP. I.

1 IN anno secundo Darii regis in mense sexto, unâ mensis, factum est verbum Domini in (a) manu Aggæi prophetæ, dicens; Dic ad Zorobabel filium Salathiel de (b) tribu Juda, & ad Jesum filium Josedec sacerdotem magnum, dicens; 2 Hæc dicit Dominus omnipotens, dicens; Populus iste dicunt; Non venit tempus ædificandi domum Domini. 3 Et factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens; 4 Si tempus quidem vobis est habitandi in domibus vestris (c) concavis, domus autem nostra deserta est? 5 Et nunc hæc dicit Dominus omnipotens; Ponite nunc corda vestra ad vias vestras. 6 Seminâstis multa, & intulistis pauca: comedistis, & non ad saturitatem: bibistis, & non ad ebrietatem: operuistis vos, et non estis calefacti in ipsis: & qui mercedes congregabat, congregavit in sacculum pertusum.

MS.A. ἈΓΓΑΙ͂ΟΣ Ι'. (α) δὴ πρὸς (β) τὸν ἐκ (γ) Οὐκ ἥκει (δ) ὑμῖν μὲν (ε) κοιλοστάθμοις, (ζ) οὗτος ἐξηρήμωται; (") τὰς καρδίας (η) διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἐσπείρατε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 בשנת תרתין לדריוש מלכא בירחא שתיתאה ביומא חד לירחא הוה פתגם
נבואה מן קדם יי ביד חגי נביא לות זרובבל בר שאלתיאל רבא דבית יהודה ולות
2 יהושע בר יהוצדק כהנא רבא למימר׃ כדנן אמר יי צבאות למימר עמא הדין אמרין
3 עד כען לא מטא עדן בית מקדשא דיי לאתבנאה׃ והוה פתגם נבואה מן קדם יי ביד
4 חגי נביא למימר׃ הכדין כשר לכון דאתון יתבין בבתיא די מטללין בנסרי ארזיא
5 ובית מקדשא הדין חרוב׃ וכען כדנן אמר יי צבאות שוו לבכון על אורחתכון׃ זרעין
6 אתון סגיאין ומעלין זעיר אכלין ולא סבעין שתן ולא רוין לבשין ולא שחין להון
ודמתגר מתגר למארתא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. I.

ANno secundo Darii regis mense sexto, die prima mensis, factum est ver- 1
bum prophetiæ à conspectu Dñi per manum Chaggæi prophetæ ad Zerubbabelem filium Sealthielis principem domus Juda, & ad Jehosuam filium
Jehozadac summum Sacerdotem, dicendo: Sic ait Dominus exercituum, 2
dicendo: Populus iste inquit, Usquequò non veniet tempus domus sanctuarii Domini, ut ædificetur? Et exstitit verbum à conspectu Dñi per manum 3
Chaggæi prophetæ, dicendo: Siccine decet vos ut habitetis in domibus 4
quæ tectæ sunt, in tabulatis cedrinis, cùm hæc ædes sanctuarii destructa sit?
Nunc itaque sic ait Dominus exercituum: Apponite cor vestrum ad vias 5
vestras. Seminatis multa, & introducitis modicum: comeditis, & non satia- 6
mini: bibitis, & non inebriamini: induti estis, nec vobis inest calor: & qui operas suas locat, mercedem reportat maledictionem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 19 [illegible]
20 [illegible]

15 Abstulit à te Dominus judicia tua, & repulit à te hostes tuos rex Israelis, Dominus in medio tui est, posthac non experieris malum. 16 Eo die dicetur Jerosolymæ, Ne timeas; & Sioni, Ne remittantur manus tuæ. 17 Dominus Deus tuus in medio tui, Fortissimus ac Servator oblectabit te lætitiâ, redintegrabit te in amorẽ suum, & efficiet ut gloriosè gestias, perinde ac in die solennitatis: 18 Et auferam à te eos qui contumeliosa de te loquebantur. 19 Ecce reddam eos omnes humiles in medio tui, eo tempore; & liberabo subjectam, remotámque colligam: reddam vos celebres, & restituam vos in gloriam: 20 Vos inquam, eodem illo tempore colligam, & reddam celebres & gloriosos inter omnes terræ populos, quum reduxero captivitatem vestram ipsis cernentibus, dicit Dominus.

Prophetiæ Sophoniæ prophetæ finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * الرب ابدع ظلاماتك * انقذك من يد اعدائك * يملك الرب في وسطك يا ايروسليم * ولا
16 تعاينين سوءا بعد * في ذلك الزمان يقول الرب لايروسليم ثقي * يا صهيون لا تسترخي يداك *
17 * الرب الهك فيك قوي يخلصك * يجلب عليك سرورا * ويجددك بحبه * ويسر بك بطرب * مثل
18 19 في يوم العيد * ويجمع منهشميك * ويل من اخذ عليها تعييرا * ها انا اصنع بك حسنا من
اجلي يقول الرب في ذلك الزمان * واخلص المسبية * واقبل المقصية * واصنعهم فخرا ومسميين
20 في كل الارض * ويخزون في ذلك الزمان اذ اصنع بكم حسنا * وفي زمان اذ اقبلكم * من
اجل اني ادفعكم مسميين وللفخر في جميع شعوب الارض * عند ما ارد سبيكم تجاهكم *
* تمت نبوة صفونيا النبي *

15 *Dominus abstulit iniquitates tuas, eripuit te de manu inimicorum tuorum: regnabit Dominus in medio tui O Jerusalem, & mala posthac non videbis.* 16 *Eo tempore dicet Dominus Jerosolymæ, Tuta esto; O Sion, ne remittantur manus tuæ.* 17 *Dominus Deus tuus in te fortissimus salvabit te, adducet super te exultationem, renovabit te charitate suâ, téque gestabundus oblectabitur, ut in die solennitatis;* 18 *Et congregabit dilaceratos tuos. Væ iis qui contumelias affecerunt eam.* 19 *Ecce ego bene tibi faciam propter meipsum, dicit Dominus, eo tempore; & captivam, redimam; expulsámque recipiam: & reddam eos gloriosos ac celebres in tota terra.* 20 *Et erubescent eo tempore cùm benefecero vobis, & quo tempore vos recepero: quandoquidem reddam vos celebres & gloriosos inter omnes terræ populos, ubi captivitatem vestram coram vobis reduxero.*

Prophetiæ Sophoniæ Prophetæ finis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

Sequitur Prophetia
HAGÆI PROPHETÆ.

CAPUT. I.

1 ANno secundo Darii regis, mense sexto, primâ *die* mensis, fuit sermo Domini per Hagæum prophetam, de Zorbabele filio Selathielis principe Judæ, et de Jesu filio Jozedec sacerdote maximo, dicendo; 2 Sic ait Dominus potentissimus; Populus hic dicunt, Nondum advênit tempus ædificandi domum Domini. 3 En itaque sermo Domini per Hagæum prophetam, dicendo; 4 An tempus hoc est vobis sedendi in domibus vestris laqueatis, dum domus ista destructa est? 5 Jam sic dicit Dominus potentissimus; Adhibete animos vestros ad vias vestras: 6 Quòd multum feratis, parum colligatis: edatis, nec saturemini: bibatis, nec inebriemini: induamini, neque calefiatis: & quicunque inter vos negotiatur, in sacculum pertusum lucrum indat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الخالق الحي الناطق *
* نبتدي بترجمة نبوة حجي النبي * بركاته علينا * امين *
* الفصل الاول * * الاصحاح الثالث والعشرون * وهو الاول من النبوة *
1 * في السنة الثانية لداريوس الملك * في الشهر السادس * في اول يوم من الشهر كان قول الرب
بيد حجي النبي قايلا * قل لزربابل بن شلتاييل من قبيلة يهوذا * وليسوع الكاهن العظيم
2 قايلا * هكذا يقول الرب الضابط الكل قايلا * هذا الشعب يقول لن ياتي الزمان لبني بيت
3 4 الرب * فصار قول الرب بيد حجي النبي قايلا * ان كان هذا الزمان لكم ان تسكنوا في بيوت
5 حرين * وهذا البيت خراب * والان هكذا يقول الرب الضابط الكل * ربوا الان قلوبكم
6 لطرقكم * تزرعون كثيرا وتستغلون قليلا * تاكلون وليس للشبع * تشربون وليس للسكر *
تلبسون وليس تستدفون بهم * والذي يجمع الاجر * في صرة مثقوبة *

IN NOMINE DEI
Creatoris, Vivi, Rationalis,

Aggredimur Interpretationem prophetiæ HAGGÆI Prophetæ, cujus benedictiones adsint nobis, Amen.

CAP. I.
Textus vigesimus tertius, hujus autem Prophetiæ primus.

1 *ANno secundo Darii regis, mense sexto, primâ die mensis, fuit sermo Domini per Haggæum Prophetam, dicens; Dic Zorobabeli filio Salathielis de familia Judæ, & Jesu sacerdoti maximo, dicens;* 2 *Sic dicit Dominus omnipotens, dicens; Hic populus dicit, Nondum venit tempus ædificandi domum Domini:* 3 *Ideò factus est sermo Domini per Haggæum prophetam, dicens;* 4 *Num tempus hoc esset vobis habitandi in ædibus firmis, dum domus hæc destructa est?* 5 *Nunc itaque sic ait Dominus omnipotens; Adjicite jam corda vestra ad vias vestras:* 6 *Multum seritis, parum reconditis: comeditis, sed non ad satietatem: bibitis, sed non ad ebrietatem: vestes adhibetis, sed iis minimè calescitis: & qui mercedem congregat, in marsupium pertusum infert.*

vestras vias super vestrum cor Ponite : exercituum Dñs dixit Sic

7 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־דַּרְכֵיכֶם׃

complacebo & ,domum ædificate &, *lignum afferetis &* ,montem in Ascendite

8 עֲלוּ הָהָר וַהֲבֵאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבָּיִת וְאֶרְצֶה־

,multum ad *Respicere* .Dominus dixit,meipsum glorificabo &,ea in

9 בּוֹ וְאֶכָּבְדָה אָמַר יְהוָה׃ פָּנֹה אֶל־הַרְבֵּה

,quid Propter.illud *in* sufflavi &,domum in intulistis & : parum *ad* ecce &

וְהִנֵּה לִמְעָט וַהֲבֵאתֶם הַבַּיִת וְנָפַחְתִּי בוֹ יַעַן מֶה

,deserta *ipsa* quæ,meam domum Propter ? exercituum Dominus dixit

נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר־הוּא חָרֵב

se clauserunt vos super Propterea .*suam* domum in *vir currentes* vos &

10 וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ׃ עַל־כֵּן עֲלֵיכֶם כָּלְאוּ

super siccitatem vocavi Et .*suum germen reclusit* terra & , rore à cœli

11 שָׁמַיִם מִטָּל וְהָאָרֶץ כָּלְאָה יְבוּלָהּ׃ וָאֶקְרָא חֹרֶב עַל־

super & ,*mustum* super &,triticum super & , montes super & ,terram

הָאָרֶץ וְעַל־הֶהָרִים וְעַל־הַדָּגָן וְעַל־הַתִּירוֹשׁ וְעַל־

super & ,*hominem* super & ; humus proferet quod super & , oleum

הַיִּצְהָר וְעַל אֲשֶׁר תּוֹצִיא הָאֲדָמָה וְעַל־הָאָדָם וְעַל־

filius Zerubbabel audivit Et .*volarum* laborem omnem super & , *animal*

12 הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־יְגִיעַ כַּפָּיִם׃ וַיִּשְׁמַע זְרֻבָּבֶל בֶּן־

omne & , magnus sacerdos Jehosadac filius Jehosuah & ,Sealthiel

שַׁלְתִּיאֵל וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכֹל

Chagghai verba *super &* , sui Dei Domini *voce in* populi residuum

שְׁאֵרִית הָעָם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְעַל־דִּבְרֵי חַגַּי

timuerunt & : eorum Deus Dominus *eum* misit *quemadmodum* , prophetæ

הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּירְאוּ

Domini nuncius Chagghai dixit Et .Domini *faciebus* à populus

13 הָעָם מִפְּנֵי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר חַגַּי מַלְאַךְ יְהוָה

.Dominus dixit vobiscum Ego : dicendo populo Domini *legatione* in

בְּמַלְאֲכוּת יְהוָה לָעָם לֵאמֹר אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה׃

ducis Sealthiel filii Zerubabel spiritum Dominus suscitavit Et

14 וַיָּעַר יְהוָה אֶת־רוּחַ זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת

, magni sacerdotis Jehosadac filii Jehosuah spiritum & , Jehudah

יְהוּדָה וְאֶת־רוּחַ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

fecerunt & , sunt ingressi & ; populi residui omnis spiritum &

וְאֶת־רוּחַ כֹּל שְׁאֵרִית הָעָם וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ

.sui Dei exercituum Domini domo in opus

מְלָאכָה בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃

CAP. II. ב

secundo anno in ,*sexto in* mensis quarta & vigesima die In

1 בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ בַּשִּׁשִּׁי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם

fuit , mensis *una* & vigesima *in* septimo In .regis Dariaves

2 לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃ בַּשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה

ad nunc Dic : dicendo ,prophetæ Chagghai manu in Domini verbum

3 דְּבַר־יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ אֱמָר־נָא אֶל־

filium Jehosuah ad & , Jehudah ducem Sealthiel filium Zerubabel

זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־

Quis : dicendo , populi residuum ad & ,magnum sacerdotem Jehosadac

4 יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶל־שְׁאֵרִית הָעָם לֵאמֹר׃ מִי

? prima sua gloria in istam domum viderit qui ,derelictus vobis *in*

בָכֶם הַנִּשְׁאָר אֲשֶׁר רָאָה אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה בִּכְבוֹדוֹ הָרִאשׁוֹן

nihil quasi *illa sicut* Nonne ? nunc eam *videntes* vos *quam* &

וּמָה אַתֶּם רֹאִים אֹתוֹ עַתָּה הֲלוֹא כָמֹהוּ כְּאַיִן

te robora & ,Dominus dixit,Zerubabel te robora nunc Et ?vestris oculis in

5 בְּעֵינֵיכֶם׃ וְעַתָּה חֲזַק זְרֻבָּבֶל נְאֻם־יְהוָה וַחֲזַק

,terræ populus omnis te robora &,magne sacerdos Jehosadac fili Jehosuah

יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַחֲזַק כָּל־עַם הָאָרֶץ

.exercituum Dominus dixit ,vobiscum ego quia:facite &,Dominus dixit

נְאֻם־יְהוָה וַעֲשׂוּ כִּי־אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

Versio VULG. LAT.

7 Hæc dicit Dominus exercituum ; Ponite corda vestra super vias ve-
8 stras : Ascendite in montem, portate ligna, & ædificate domum : & acceptabilis mihi erit, & glorificabor, dicit Dominus.
9 Respexistis ad amplius, & ecce factum est minus : & intulistis in domum, & exsufflavi illud : quam ob causam, dicit Dominus exercituum ? quia domus mea deserta est, & vos festinatis unusquisque
10 in domum suam. Propter hoc super vos prohibiti sunt cœli ne darent rorem, & terra prohibita
11 est ne daret germen suum : Et vocavi siccitatem super terram, & super montes, & super triticum, & super vinum, & super oleum, & quæcunque profert humus, & super homines, & super jumenta, & super omnem labo-
12 rem manuum. Et audivit Zorobabel filius Salathiel, & Jesus filius Josedec sacerdos magnus, & omnes reliquiæ populi, vocé Domini Dei sui, & verba Aggæi prophetæ, sicut misit eum Dominus Deus eorum ad eos : & timuit po-
13 pulus à facie Domini. Et dixit Aggæus nuntius Domini de nuntiis Domini, populo, dicens ; Ego
14 vobiscum sum, dicit Dominus. Et suscitavit Dominus spiritum Zorobabel filii Salathiel, ducis Juda, & spiritum Jesu filii Josedec, sacerdotis magni, & spiritum reliquorum de omni populo : & ingressi sunt, & faciebant opus in domo Domini exercituum Dei sui.

CAP. II.

1 IN die vigesima & quarta mensis, in sexto mense, in anno secun-
2 do Darii regis. In septimo mense, vigesimâ & primâ mensis, factum est verbum Domini in manu
3 Aggæi prophetæ, dicens ; Loquere ad Zorobabel filium Salathiel ducem Juda, & ad Jesum filium Josedec sacerdotem magnum, &
4 ad reliquos populi, dicens ; Quis in vobis est derelictus, qui vidit domũ istam in gloria sua prima ? & quid vos videtis hanc nunc ? numquid non ita est, quasi non sit
5 in oculis vestris ? Et nunc confortare, Zorobabel, dicit Dominus : & confortare, Jesu fili Josedech sacerdos magne, & confortare omnis populus terræ, dicit Dominus exercituum : & facite (quoniam ego vobiscum sum, dicit Dominus exercituum)

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

7 Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.
8 Ἀνάβητε (θ) εἰς τὸ ὄρος, καὶ κόψατε ξύλα, (ι) οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον, καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ, καὶ ἐνδοξασθήσομαι, εἶπε κύριος.
9 Ἐπεβλέψατε εἰς πολλά, καὶ (κ) ἐγένετο ὀλίγα· καὶ εἰσηνέχθη εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐξεφύσησα αὐτά. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἀνθ' ὧν ὁ οἶκός μου ἐστὶν ἔρημος, ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον
10 αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ἀνέξει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ δρόσου, καὶ ἡ γῆ ὑποστελεῖται τὰ ἐκφόρια αὐτῆς.
11 Καὶ ἐπάξω ῥομφαίαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ ἐπὶ τὸν σῖτον, καὶ ἐπὶ τὸν οἶνον, καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ὅσα ἐκφέρει ἡ γῆ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πόνους τῶν χειρῶν αὐτῶν.
12 Καὶ ἤκουσε Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ (λ) ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ τῶν λόγων (μ) τοῦ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, καθότι ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐφοβήθη ὁ λαὸς ἀπὸ προσώπου
13 κυρίου. Καὶ εἶπεν Ἀγγαῖος ἄγγελος (ν) κυρίου ἐν ἀγγέλοις κυρίου τῷ λαῷ, Ἐγώ εἰμι
14 μεθ' ὑμῶν, λέγει κύριος. Καὶ ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν καταλοίπων παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσῆλθον, καὶ ἐποίουν (ξ) ἔργα ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκράτορος θεοῦ αὐτῶν,

Hæc dicit Dominus omnipotens ; 7
Ponite corda vestra in vias vestras, Ascendite in montem, & 8
præcidite ligna: ædificate domum: & placebit mihi in ea, & glorificabor, dicit Dominus. Respexi- 9
stis in multa, & facta sunt pauca: & (d) illata sunt in domum: & exufflavi ea. Quamobrem hæc dicit Dominus omnipotens; Eò quòd domus mea deserta est, vos autem sectamini unusquisque in domum suam; Proptereà abs- 10
tinebit cœlum à rore, & terra (e) subtrahet procreationes suas.
Et inducam gladium super ter- 11
ram, & super montes, & super triticum, & super vinum, & super oleum, & quæcunque profert humus, & super homines, & super jumenta, & super omnes labores manuum eorum. Et 12
audivit Zorobabel filius Salathiel de tribu Juda, & Jesus filius Josedec sacerdos magnus, & omnes residui de populo, vocem Domini Dei sui, & verba Aggæi prophetæ, sicut misit eum Dominus Deus eorum ad eos. Et timuit populus à facie Domini. Et dixit 13
Aggæus nuntius Domini in nuntiis Domini populo. Ego sum vobiscum, dicit Dominus. Et susci- 14
tavit Dominus spiritum Zorobabel filii Salathiel de tribu Juda, & spiritum Jesu filii Josedec sacerdotis magni, & spiritum reliquorum de omni populo : & ingressi sunt : & faciebant opera in domo Domini omnipotentis Dei sui,

MS. A. (θ) ἐπὶ (ι) καὶ οἰκοδομήσατε (κ) ἐγένοντο (λ) ὁ ἐκ (μ) Ἀγγαίου (ν) κυρίου τῷ λαῷ, (ξ) τὰ ἔργα

ΚΕΦ. β'.

1 Τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἕκτου, τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασι-
2 λέως. (α) Τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, μιᾷ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ
3 Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, λέγων, Εἰπὸν δὴ πρὸς Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ πρὸς Ἰησοῦν (β) τοῦ Ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς κα-
4 ταλοίπους τοῦ λαοῦ, λέγων, Τίς ἐξ ὑμῶν, ὃς (-) εἶδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν; καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτὸν νῦν καθὼς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώ-
5 πιον ὑμῶν; Καὶ νῦν κατίσχυε Ζοροβάβελ, λέγει κύριος, καὶ κατίσχυε Ἰησοῦ ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ κατισχυέτω πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, λέγει κύριος, καὶ ποιεῖτε, διότι (·) μεθ' ὑμῶν ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος (γ) ὁ παντοκράτωρ,

CAP. II.

IN (a) quarta, & vigesima men- 1
sis sexti, anno secundo Darii regis. In mense septimo, unâ & vi- 2
gesimâ mensis, loquutus est Dominus in manu Aggæi prophetæ, dicens; Dicito nunc ad Zorobabel 3
filium Salathiel de tribu Juda, & ad Jesum Josedec filium sacerdotem magnum, & ad omnes reliquos populi, dicens; Quis ex vo- 4
bis, qui vidit domum istam in gloria sua prima? & quomodò vos videtis ipsam nunc, quasi non sit coram vobis? Et nunc confortare, 5
Zorobabel, dicit Dominus : & confortare, Iesu fili Josedec sacerdos magne, & confortetur omnis populus terræ, dicit Dominus : & facite; quoniam ego vobiscum sum, dicit Dominus (b) omnipotens :

MS.A. (α) Τῷ ἑβδόμῳ μηνί, (β) τὸν τοῦ (-) οἶδεν (·) ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι, (γ) παντοκράτωρ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 כְּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת שַׁווֹ לִבְּכוֹן עַל אוֹרְחָתְכוֹן׃ סַקוּ לְטוּרַיָא וְאַיְתוֹ אָעִין וּבְנוּ בֵיתָא
8 וְאַתְרְעֵי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתִּי בֵיהּ בִּיקָר אֲמַר יְיָ׃ מִתְפְּנַן אַתּוּן לְסַגִּי וַהֲוֵי לִזְעֵיר וּמַעֲלִין
9 אַתּוּן לֵיהּ לְבֵיתָא וַאֲנָא שָׁלַח בֵּיהּ מְאֶרְתָּא חֲלַף מָה אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת חֲלַף בֵּית מַקְדְּשִׁי
10 דְּהוּא חָרוּב וְאַתּוּן רָהֲטִין גְּבַר לְבֵיתֵיהּ׃ עַל כֵּן בְּדִיל חוֹבֵיכוֹן פְּסַקוּ שְׁמַיָא מִלְאַחֲתָא
11 מִטְרָא וְאַרְעָא פְּסַקַת מִלְמֶעְבַּד פֵּרִין׃ וּקְרֵית חוֹרְבָּא עַל אַרְעָא וְעַל טוּרַיָא וְעַל עֲבוּרָא
וְעַל חַמְרָא וְעַל מִשְׁחָא וְעַל כָּל דִּי מַפְּקָא אַרְעָא וְעַל אֱנָשָׁא וְעַל בְּעִירָא וְעַל כָּל
12 לֵאוּת יְדַיִן׃ וּשְׁמַע זְרֻבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל וִיהוֹשֻׁעַ בַּר יְהוֹצָדָק כַּהֲנָא רַבָּא וְכָל
שְׁאָרָא דְעַמָּא לְמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהֲהוֹן וּלְפִתְגָמֵי חַגַּי נְבִיָּא כְּמָא דִּשְׁלָחֵיהּ יְיָ אֱלָהֲהוֹן
13 וּדְחִילוּ עַמָּא מִן קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר חַגַּי נְבִיָּא דַייָ בִּשְׁלִיחוּת נְבוּאַת יְיָ לְעַמָּא לְמֵימַר
14 מֵימְרִי בְּסַעְדְּכוֹן אֲמַר יְיָ׃ וְאַעִיר יְיָ יָת רוּחַ זְרֻבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל רַבָּא דְבֵית יְהוּדָה וְיָת
רוּחַ יְהוֹשֻׁעַ בַּר יְהוֹצָדָק כַּהֲנָא רַבָּא וְיָת רוּחַ כָּל שְׁאָרָא דְעַמָּא וַאֲתוֹ וַעֲבַדוּ עֲבִידְתָּא
בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ צְבָאוֹת אֱלָהֲהוֹן׃

ב

1 בְּיוֹם עַשְׂרִין וְאַרְבְּעָא לְיַרְחָא בְּשְׁתִיתָאָה בִּשְׁנַת תַּרְתֵּין לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃ בִּשְׁבִיעָאָה
2 בְּעַשְׂרִין וְחַד לְיַרְחָא הֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ בְּיַד חַגַּי נְבִיָּא לְמֵימַר׃ אֱמַר כְּעַן
3 לִזְרֻבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל רַבָּא דְבֵית יְהוּדָה וְלִיהוֹשֻׁעַ בַּר יְהוֹצָדָק כַּהֲנָא רַבָּא וְלִשְׁאָרָא
4 דְעַמָּא לְמֵימַר׃ מַן בְּכוֹן דְּאִשְׁתְּאַר דַּחֲזָא יָת בֵּיתָא הָדֵין בִּיקָרֵיהּ קַדְמָאָה וּמָה אַתּוּן חָזַן
5 יָתֵיהּ כְּעַן הֲלָא כְלָא חֲשִׁיב כְּוָתֵיהּ בְּעֵינֵיכוֹן׃ וּכְעַן תְּקַף זְרֻבָּבֶל אֲמַר יְיָ וּתְקַף יְהוֹשֻׁעַ
בַּר יְהוֹצָדָק כַּהֲנָא רַבָּא וּתְקִיפוּ כָּל עַמָּא דְאַרְעָא אֲמַר יְיָ וְעִבִידוּ אֲרֵי מֵימְרִי
בְּסַעְדְּכוֹן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sic ait Dñs exercituum : Apponite corda vestra ad vias vestras. Conscendite 7
montes, & afferte ligna, & ædificate ædem, & placebit mihi collocare ma- 8
jestatem meam in ea in gloria, dicit Dñs. Respicitis ad multum & fit modi- 9
cum : & introducitis illud in domum : ego verò immittam in ipsum maledictionem : propter quid ? ait Dñs exercituum, propter ædem sanctuarii mei, quæ destructa est, cùm unusquisq; vestrum excurrat in domum suam. Idcircò 10
propter scelera vestra cessaverunt cœli ab immittenda pluvia, & terra cessavit ab edendo fructus. Et vocavi siccitatem super terram, & super montes, 11
& super frumentum, & super vinum, & super oleum, & super quodcunque producit terra, & super homines, & super bestias, deniq; super omnem laborem manuum. Audivit autem Zerubabel filius Sealthielis, & Jehosua 12
filius Jehozadak summus Sacerdos, & omnes reliquiæ populi, vocem Domini Dei sui, & sermones Chaggæi prophetæ, prout miserat eum Deus ipsorum : timuitque populus à conspectu Dñi. Et dixit Chaggæus propheta Dñi, in 13
legatione [*quam susceperat*] à conspectu Dñi ad populum, dicendo : Verbum meum erit vobis auxilio, dicit Dñs. Et excitavit Dñs spiritum Zerubabelis 14
filii Sealthielis principis domus Juda, & spiritum Jehosua filii Jehozadak summi Sacerdotis, & spiritum omnium reliquiarum populi : venerunt itaq; & fecerunt opus in æde sanctuarii Domini exercituum Dei.

CAP. II.

Die vicesima & quarta mensis, in sexto [*mense*], anno secundo Darii regis : 1
In septimo [*mense*] vicesima & prima mensis factum est verbum prophetiæ 2
à conspectu Dñi per manum Chaggæi prophetæ, dicendo : Dic nunc 3
Zerubabeli filio Sealthielis principi domus Juda, & Jehosuæ filio Jehozadak summo Sacerdoti, & residuo populi, dicendo : Quis est inter vos qui re- 4
manserit, qui viderit domum istam in primo decore suo, ecquid vos videtis eam nunc, nonne quasi res nihili, sic ipsa est in oculis vestris ? Nunc ergò 5
roborare Zerubabel, dicit Dñs, & roborare Jehosua fili Jehozadak summe Sacerdos, ac roborare omnis popule terræ, ait Dñs : & agite, quoniam Verbum meum [*erit*] vobis auxilio, dicit Dominus exercituum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܣܝܡܘ ܠܒܟܘܢ ܥܠ ܐܘܪܚܬܟܘܢ. * ܣܩܘ ܠܛܘܪܐ ܘܐܝܬܘ
8 ܩܝܣܐ ܘܒܢܘ ܒܝܬܐ ܗܢܐ. ܘܐܬܪܥܐ ܒܗ ܘܐܫܬܒܚ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܣܟܝܬܘܢ ܠܣܓܝܐܬܐ
9 ܘܗܘܝ ܒܨܝܪܬܐ. ܘܐܥܠܬܘܢ ܠܒܝܬܐ ܘܢܦܚܬ ܒܗ. ܘܡܛܠ ܡܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܬܝ ܚܪܝܒ. ܘܐܢܬܘܢ ܪܗܛܝܢ ܐܢܫ ܠܒܝܬܗ.
10 * ܡܛܠܬܟܘܢ ܟܠܘ ܫܡܝܐ ܡܢ ܛܠܐ. ܘܐܪܥܐ ܟܠܬ ܥܠܠܬܗ. * ܘܩܪܝܬ ܚܪܒܐ ܥܠ ܐܪܥܐ.
11 ܘܥܠ ܛܘܪܐ. ܘܥܠ ܥܒܘܪܐ. ܘܥܠ ܚܡܪܐ. ܘܥܠ ܡܫܚܐ. ܘܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܦܩܐ ܐܪܥܐ.
ܘܥܠ ܒܢܝܢܫܐ ܘܥܠ ܒܥܝܪܐ. ܘܥܠ ܟܠܗ ܥܡܠܐ ܕܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܫܡܥ ܙܘܪܒܒܠ ܒܪ ܫܠܬܐܝܠ.
12 ܘܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ ܟܗܢܐ ܪܒܐ. ܘܟܠܗ ܫܪܟܐ ܕܥܡܐ. ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܘܠܡܠܘܗܝ
ܕܚܓܝ ܢܒܝܐ. ܐܝܟ ܕܫܕܪܗ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܕܚܠ ܥܡܐ ܡܢ ܩܕܡ
13 ܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܚܓܝ ܐܝܙܓܕܗ ܕܡܪܝܐ ܒܐܝܙܓܕܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܠܥܡܐ. ܐܢܐ ܥܡܟܘܢ
14 ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܘܐܥܝܪ ܡܪܝܐ ܪܘܚܗ ܕܙܘܪܒܒܠ ܒܪ ܫܠܬܐܝܠ ܪܝܫܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܪܘܚܗ
ܕܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ ܟܗܢܐ ܪܒܐ. ܘܪܘܚܗ ܕܟܠܗ ܫܪܟܐ ܕܥܡܐ. ܘܐܙܠܘ ܥܒܕܘ ܥܒܕܐ ܒܒܝܬܗ
ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܐܠܗܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 ܒܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܒܝܪܚܐ ܕܫܬܐ. ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ. * ܒܝܪܚܐ ܕܫܒܥܐ
2 ܒܥܣܪܝܢ ܘܚܕ ܒܝܪܚܐ. ܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܒܐܝܕ ܚܓܝ ܢܒܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܐܡܪ ܠܙܘܪܒܒܠ ܒܪ
3 ܫܠܬܐܝܠ ܪܝܫܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܠܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ ܟܗܢܐ ܪܒܐ. ܘܠܫܪܟܐ ܕܥܡܐ ܟܕ ܐܡܪ.
4 * ܡܢܘ ܒܟܘܢ ܕܐܫܬܚܪ ܕܚܙܐ ܠܒܝܬܐ ܗܢܐ ܒܫܘܒܚܗ ܩܕܡܝܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܗܫܐ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܡܕܡ
5 ܚܫܝܒ ܠܘܬܟܘܢ. * ܘܗܫܐ ܐܬܥܫܢ ܙܘܪܒܒܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܬܥܫܢ ܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ ܟܗܢܐ ܪܒܐ.
ܘܐܬܥܫܢܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܥܒܕܘ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ.

Sic dicit Dominus potentissimus ; Perpendite 7
cordib' vestris vias vestras. Ascendite in mon- 8
tem, afferte ligna, & ædificate domum istam ; & grata mihi erit, & glorificaber in ea, dicit Dñs. Expectatis multum, sed redacitur ad parum : infertis in domum, sed illud efflo. Et 9
cur hæc, dicit Domin' ? quia destructa est domus mea, vos autem curritis quisq; domum suam. Causâ vestri abstinuerunt se cœli à ro- 10
re, & terra prohibuit fruct' suos : Et advoca- 11
vi gladium contra terrã, contra montes, contra frumentum, contra vinũ, contra oleum, & contra quicquid producit tellus; contra homines etiam, contra jumenta, & contra omnem laborem manuum eorum. Auscultaverunt au- 12
tem Zorbabel filius Selathielis, Jesus filius Jozedec sacerdos maximus, totúsq; reliquus populus, voci Dñi Dei sui, & sermonibus Hagæi prophetæ quem Dñs Deus eorũ misit ad illos; timuerúntq; populus Dñm. Tunc dixit Hagæ- 13
us legatus Dñi in legatione Dñi ad populum; Ego vobiscum sum, dicit Dñs potentissimus. Concitavitq; Dñs spiritum Zorbabelis filii Se- 14
lathielis principis Judæ, & spiritum Jesu filii Jozedec sacerdotis maximi, necnon spiritum totius reliqui populi : & abeuntes fecerunt opus in domo Domini potentissimi Dei sui.

CAP. II.

DIe vigesimâ quartâ, mense sexto, anno se- 1
cundo Darii regis ; Et mense septimo, *die* vi- 2
gesimâ primâ, fuit sermo Domini per Hagæum prophetam, dicendo ; Dic Zorbabeli filio Se- 3
lathielis principi Judæ, & Jesu filio Jozedec summo sacerdoti, totíq; residuo populo ; Quis 4
inter vos superest qui domum hanc viderit in pristino splendore ? & nunc qualem videtis eam ? nónne ut nihil æstimatur apud vos ? Age jam, confortare Zorbabel, dicit Domi- 5
nus ; confortare Jesu fili Jozedec, summe sacerdos ; confortamini & vos universe populi terræ, dicit Dominus, & opus aggredimini : sum enim vobiscum, dicit Dominus potentissimus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * هكذا يقول الرب الضابط الكل * صعدوا قلوبكم لطرقكم * اصعدوا الى الجبل واقطعوا 8
خشبا وابنوا البيت واسر به واتمجد يقول الرب * نظرتم الى الكثيرات وقد صارت قليلات 9
وادخلت الى البيت ونفخت فيها. لاجل هذا هكذا يقول الرب الضابط الكل من اجل ان بيتي
هو خراب وانتم تسارعون كل واحد الى بيته * لاجل هذا تمنع السماء من الندى والارض 10
تمنع غلاتها * واجلب سيفا على الارض وعلى الجبال * وعلى القمح والخمر والزيت * وعلى كل ما 11
تخرج الارض * وعلى البشر والبهائم * وعلى جميع اتعاب ايديهم * وسمع زربابل بن سلثائيل 12
الذي من سبط يهوذا * ويشوع بن يوصاداق الكاهن العظيم * وجميع بقايا الشعب * صوت الرب
الههم واقوال حجي النبي كما ارسله الرب الههم * وخاف الشعب من وجه الرب * وقال حجي 13
ملاك الرب للشعب * انا انا معكم يقول الرب * وانهض الرب روح زربابل بن سلثائيل من 14
سبط يهوذا * وروح يشوع بن يوصاداق الكاهن العظيم * وروح بقايا الشعب * وجاوا وعملوا اعمالا
في بيت الرب الضابط الكل الههم *

* الفصل الثاني *

1 * في اربعة وعشرين من الشهر السادس * في السنة الثانية * على عهد داريوس الملك * في
2 الشهر السابع * في احد وعشرين من الشهر * تكلم الرب بيد حجي النبي قايلا * قل
3 لزربابل بن سلثائيل من قبيلة يهوذا * وليشوع بن يوصاداق الكاهن العظيم * ولجميع
4 بقايا الشعب قايلا * من منكم راى هذا البيت في مجده من قبل * وكيف انتم تنظرونه
5 الان * كانه لم يكن قدامكم * والان تقووا يا زربابل يقول الرب * ويقوى يا يشوع بن يوصاداق
الكاهن العظيم * وليتقوى كل شعب الارض يقول الرب * واصنعوا * من اجل اني انا معكم
انا يقول الرب الضابط الكل *

Sic ait Dominus omnipotens ; Adjicite a- 7
nimos vestros ad vias vestras. Conscen- 8
dite montem, cædite ligna, & ædificate domum istam ; & oblectabor ipsâ, & glorificabor, dicit Dominus. Respexistis ad 9
multa, jam autem facta sunt pauca : illata sunt domum, at exsufflavi ea. Propterea sic dicit Dominus omnipotens ; Quia domus mea destructa est, vos au- 10
tem curritis quisque in domum suam : Ideò abstinet cœlum à rore, & terra subtrahit fructus suos : Gladium adduco su- 11
per terram & super montes, super frumentum, vinum, & oleum, & super quicquid producit tellus ; super homines & jumenta, & super omnes labores manuum eorum. Auscultavit ergò Zoro- 12
babel filius Salathielis, qui erat ex tribu Judæ, & Jesus filius Josedechi sacerdos maximus, omnésque populi reliquiæ, voci Domini Dei sui, & sermonibus Haggæi prophetæ, quemadmodum miserat eum Dominus Deus eorum ad ipsos, timuitque populus à facie Domini. Dixitque Hag- 13
gæus nuntius Domini ad populum ; Ego sum vobiscum, dicit Dominus. Et sus- 14
citavit Dominus spiritum Zorobabelis filii Salathielis de tribu Judæ, & spiritum Jesu filii Josedechi sacerdotis maximi, & spiritum reliquiarum populi : & ingressi fecerunt opera in domo Domini omnipotentis Dei sui.

CAP. II.

VIgesimâ quartâ mensis sexti, anno 1
secundo, tempore Darii regis. Mense 2
septimo, vigesimâ primâ mensis, locutus est Dominus per Haggæum Prophetam, dicens ; Dic Zorobabeli filio Salathielis 3
de tribu Judæ, & Jesu Josedechi filio, sacerdoti maximo, omnibúsque populi reliquiis, dicens ; Quis vestrûm vidit 4
olim domum istam in gloria sua ? quomodo autem eam nunc videtis ? nonne quasi non esset coram vobis ? Itaque confortare O 5
Zorobabel, dicit Dominus ; confortare O Jesu fili Josedechi, sacerdos maxime ; & confortetur universus terræ populus, & operamini ; quia ego vobiscum sum, dicit Dominus omnipotens.

חגי : ב

, Ægypto ex vos egrediendo in vobiscum excidi quod Verbum
את־הדבר אשר כרתי אתכם בצאתכם ממצרים 6
sic Quia .timeatis ne : vestri medio in stans meus spiritus &
ורוחי עמדת בתוככם אל־תיראו : כי כה 7
ego & ,ipsum pusillum unum Adhuc : exercituum Dominus dixit
אמר יהוה צבאות עוד אחת מעט היא ואני
& ,mare & ,terram & ,cœlos faciens tremere
מרעיש את־השמים ואת־הארץ ואת־הים ואת־
desiderium venient & , gentes omnes faciam tremere Et .aridam
החרבה : והרעשתי את־כל־הגוים ובאו חמדת 8
dixit ,gloria hanc domum implebo & , gentium omnium
כל־הגוים ומלאתי את־הבית הזה כבוד אמר
dixit , aurum mihi & , argentum Mihi .exercituum Dominus
יהוה צבאות : לי הכסף ולי הזהב נאם 9
novissimæ hujus domus gloria erit Magna .exercituum Dominus
יהוה צבאות : גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון 10
dabo isto loco in & :exercituum Dominus dixit , primæ quàm
מן־הראשון אמר יהוה צבאות ובמקום הזה אתן
quarta & vicesima In .exercituum Dominus dixit pacem
שלום נאם יהוה צבאות : בעשרים וארבעה 11
Domini verbum fuit ,Dariaves secundo anno in , noni
לתשיעי בשנת שתים לדריוש היה דבר־יהוה
Dominus dixit Sic : dicendo , prophetæ Chagghai manu in
ביד־חגי הנביא לאמר : כה אמר יהוה 12
Et : dicendo , legem sacerdotes modò Interroga : exercituum
צבאות שאל־נא את־הכהנים תורה לאמר : הן 13
tetigerit & ,sui vestimenti ora in sanctitatis carnem quispiam feret
ישא־איש בשר־קדש בכנף בגדו ונגע
,oleum ad & ,vinum ad & ,pulmentum ad & , panem ad sua ora in
בכנפו אל־הלחם ואל־הנזיד ואל־היין ואל־שמן
responderunt Et ? sanctificabitur nunquid , cibum omnem ad &
ואל־כל־מאכל היקדש ויענו
immundus tetigerit Si :Chagghai dixit Et .Non : dixerunt &,sacerdotes
הכהנים ויאמרו לא : ויאמר חגי אם־יגע טמא־ 14
,sacerdotes responderunt Et ? erit immundus nónne ,hæc omnia in anima
נפש בכל־אלה היטמא ויענו הכהנים
Sic : dixit & , Chagghai respondit Et .erit Immundus : dixerunt &
ויאמרו יטמא : ויען חגי ויאמר כן 15
: Dominus dixit ,meam faciem ad ista gens sic & , iste populus
העם־הזה וכן־הגוי הזה לפני נאם־יהוה
immundum , ibi offerent quod & ,eorum manuum opus omne sic &
וכן כל־מעשה ידיהם ואשר יקריבו שם טמא
hac die à vestrum cor quæso ponite nunc Et .ipsum
הוא : ועתה שימו־נא לבבכם מן־היום הזה 16
.Domini templo in lapidem ad lapidem poni antequam : suprà &
ומעלה מטרם שום־אבן אל־אבן בהיכל יהוה :
: decem erat & , viginti acervum ad veniebat eorum existere Ab
מהיותם בא אל־ערמת עשרים והיתה עשרה 17
erat & ,torculari quinquaginta hauriendum ad torcular ad veniens
בא אל־היקב לחשף חמשים פורה והיתה
,rubigine in & , segetum percussione in vos Percussi .viginti
עשרים : הכיתי אתכם בשדפון ובירקון 18
vos non & : vestrarum manuum opus omne ,grandine in &
ובברד את כל־מעשה ידיכם ואין־אתכם
die à vestrum cor nunc Ponite .Dominus dixit ,me ad
אלי נאם־יהוה : שימו־נא לבבכם מן־היום 19
die à :noni quarta & vigesima die à , suprà & , ista
הזה ומעלה מיום עשרים וארבעה לתשיעי למן־היום
.vestrum cor ponite , Domini templum est fundatum qua
אשר־יסד היכל־יהוה שימו לבבכם :

Versio VULG. LAT.

6 Verbum quod pepigi vobiscum, cùm egrederemini de terra Ægypti : & spiritus meus erit in medio vestrûm, nolite timere. 7 Quia hæc dicit Dominus exercituum ; Adhuc unum modicum est, & ego commovebo cœlum, & terram, 8 & mare, & aridam. Et movebo omnes Gentes : ET VENIET DESIDERATUS cunctis Gentibus : et implebo domû istam gloriâ, dicit Dominus exercituum. 9 Meum est argentum, & meum est aurum, dicit Dominus exercituũ. 10 Magna erit gloria domûs istius novissimæ plus quàm primæ, dicit Dominus exercituum : & in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum. 11 In vigesima & quarta noni mensis, in anno secundo Darii regis, factum est verbũ Domini ad Aggæum prophetam, dicens ; 12 Hæc dicit Dominus exercituum ; Interroga sacerdotes 13 legem, dicens ; Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui, & tetigerit de summitate ejus panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut omnẽ cibum : numquid sanctificabitur? Respondentes autem sacerdotes, 14 dixerunt ; Non. Et dixit Aggæus ; Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, numquid contaminabitur ? Et responderunt sacerdotes, & dixerunt ; Contaminabitur. 15 Et respondit Aggæus, & dixit ; Sic populus iste, & sic gens ista ante faciem meam, dicit Dominus, & sic omne opus manuũ eorum : & omnia quæ obtulerunt 16 ibi, contaminata erunt. Et nunc ponite corda vestra à die hac & suprà, antequàm poneretur lapis super lapidem in templo Domini. 17 Cùm accederetis ad acervum viginti modiorum, & fierent decẽ : & intraretis ad torcular, ut exprimeretis quinquaginta lagenas, & 18 fiebant viginti. Percussi vos vento urente, & aurugine, & grandine omnia opera manuum vestrarum : & non fuit in vobis, qui reverteretur ad me, dicit Dominus. 19 Ponite corda vestra ex die ista, & in futurum, à die vigesima & quarta noni mensis : à die, quâ fundamenta jacta sunt templi Domini, ponite super cor vestrum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

[6 Καὶ τὸ πνεῦμά μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν. θαρσεῖτε, Διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, 7 Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ξηράν, 8 Καὶ συσσείσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἥξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν ἐθνῶν· καὶ (δ) πλήσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης, λέγει κύριος 9 παντοκράτωρ. Ἐμὸν τὸ ἀργύριον, καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον, λέγει κύριος παντο-10 κράτωρ. Διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου, ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει κύριος παντοκράτωρ· καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ δώσω εἰρήνην, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰρήνην ψυχῆς εἰς περιποίησιν παντὶ τῷ κτίζοντι, τοῦ ἀναστῆσαι 11 τὸν ναὸν τοῦτον. Τετράδι καὶ εἰκάδι (ε) τοῦ ἐνάτου μηνὸς, ἔτους δευτέρου, ἐπὶ Δαρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἀγγαῖον τὸν προ-12 φήτην, λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, (ʹ) Ἐπερώτησον δὴ τοὺς ἱερεῖς νό-13 μον, λέγων, Ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος κρέας ἅγιον ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ ἅψηται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄρτου, ἢ (ʹ) ἑψήματος, ἢ οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἢ παντὸς βρώματος, εἰ ἁγιασθήσεται; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ 14 ἱερεῖς, καὶ εἶπαν, Οὔ. Καὶ εἶπεν Ἀγγαῖος, Ἐὰν ἅψηται (ζ) μεμιασμένος ἀκάθαρτος ἐπὶ ψυχῇ ἐπὶ παντὸς τούτων, εἰ μιανθήσεται; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς, καὶ εἶπαν, 15 Μιανθήσεται. Καὶ ἀπεκρίθη Ἀγγαῖος, καὶ εἶπεν, Οὕτως ὁ λαὸς οὗτος, καὶ οὕτως τὸ ἔθνος τοῦτο ἐνώπιον ἐμοῦ, λέγει κύριος, καὶ οὕτως πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν· καὶ ὃς ἐὰν ἐγγίσῃ ἐκεῖ, μιανθήσεται ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν, ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πόνων αὐτῶν, καὶ ἐμισεῖτε ἐν 16 πύλαις (η) ἐλέγχοντα. Καὶ νῦν θέσθε δὴ (θ) εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ (ι) ὑπεράνω, πρὸ τοῦ θεῖναι λίθον ἐπὶ λί-17 θον ἐν τῷ ναῷ κυρίου τίνες ἦτε, Ὅτε ἐνεβάλλετε εἰς κυψέλην κριθῆς εἴκοσι σάτα, καὶ ἐγένετο κριθῆς δέκα σάτα· καὶ εἰσεπορεύεσθε εἰς τὸ ὑπολήνιον ἐξαντλῆσαι πεντήκοντα μετρητὰς, καὶ ἐγένοντο εἴκοσι. 18 Ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν (κ) ἀφορίᾳ, καὶ ἐν ἀνεμοφθορίᾳ, καὶ ἐν χαλάζῃ πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρὸς 19 με, λέγει κύριος. (λ) Ὑποτάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐπέκεινα, ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος τοῦ ἐνάτου μηνὸς, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς (μ) τεθεμελίωται ὁ ναὸς κυρίου· θέσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,

Et spiritus meus stetit in medio 6 vestrûm. Confidite ; Quia hæc 7 dicit Dominus omnipotens ; Adhuc semel ego cõmovebo cœlum, et terram, & mare, & aridam, Et commovebo omnes gentes : & 8 venient (c) electa omnium gentium : & implebo domum istam gloriâ, dicit Dominus omnipotens. Meum est argentum, & meum 9 est aurum, dicit Dominus omnipotens. Quarè magna erit gloria 10 domûs istius, novissima super primam, dicit Dominus omnipotens. Et in loco isto dabo pacem, dicit Dominus omnipotens, & (d) pacem animæ in acquisitionem omni condenti, ut suscitet templum istud. Quartâ & vigesimâ 11 noni mensis anno secundo sub Dario, factus est sermo Domini ad Aggæum prophetam, dicens ; Hæc 12 dicit Dominus omnipotens ; Interroga nunc sacerdotes legem, dicens ; Si sumpserit homo carnem 13 sanctam in summitate vestimenti sui, et tetigerit sũmitas vestimẽti ejus panẽ, aut coctionẽ, aut vinũ, aut oleũ, aut omnem cibũ, si sanctificabitur? & responderunt sacerdotes, & dixerunt ; Non. Et 14 dixit Aggæus ; Si tetigerit pollutus (e) immundus in anima de omnibus his, si contaminabitur? Et responderunt sacerdotes & dixerunt ; Contaminabitur. Et 15 respondit Aggæus, & dixit ; Sic populus iste, & sic gens hæc coram me, dicit Dominus, & sic omnia opera manuum eorum : & quicunque appropinquaverit ibi, contaminabitur : propter munera eorum matutina, dolebunt à facie (f) laborum suorum, & oderatis in portis arguentem. Et nunc 16 ponite, quæso, in corda vestra à die hac, et suprà, antequàm poneretur lapis super lapidem in templo Domini, qui eratis, Quando 17 mittebatis in cypselen hordei viginti sata, et fiebãt decẽ sata hordei, et ingrediebamini torcular, ut hauriretis quinquaginta amphoras, et fiebant viginti. Percussi 18 vos sterilitate, et corruptione aeris, et grandine omnia opera manuum vestrarum, et non reversi estis ad me, dicit Dominus. (g) Supponite nunc corda vestra à 19 die ista, et in futurum, à quarta et vigesima noni mensis, et à die quâ fundamenta jacta sunt templi Domini : ponite in cordibus vestris ;

MS. A. (δ) πληρώσω (ε) μηνὶ τῷ ἐνάτῳ ἔτους (ʹ) Ἐπερώτησον τοὺς (ʹ) ἑψέματος, (ζ) μεμιαμμένος ἢ ἀκάθαρτος ψυχῇ ἐπὶ ψυχῇ ἀπὸ παντὸς (η) ἐλέγχοντας. (θ) ἐπὶ (ι) ἐπάνω, τοῦ (κ) (*) ἀφθορίᾳ (λ) Τάξατε (μ) ἐθεμελιώθη

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יָת פִּתְגָמָא דִי גְזָרִית עִמְכוֹן בְּמִפַּקְכוֹן מִמִּצְרַיִם וּנְבִיַאי מַלְפִין בֵּינֵיכוֹן לָא תִדְחֲלוּן : 6
אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת עוֹד חֲדָא זְעֵירָא הִיא וַאֲנָא מְזִיעַ יָת שְׁמַיָא וְיָת אַרְעָא וְיָת 7
יַמָא וְיָת יַבֶּשְׁתָּא : וַאֲזִיעַ יָת כָּל עַמְמַיָא וְיֵיתוֹן חֶמְדַת כָּל עַמְמַיָא וַאֲמַלֵי יָת בֵּיתָא 8
הָדֵין יְקָרָא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת : דִילִי כַסְפָּא וְדִילִי דַהֲבָא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת : סַגִי יְהֵא 9 10
יְקָרֵיהּ דְבֵיתָא הָדֵין בַּתְרָאָה מִן קַדְמָאָה אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וּבְאַתְרָא הָדֵין אֶתֵּן שְׁלָמָא
אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת : בְּעַסְרִין וְאַרְבְּעָא לְתְשִׁיעָאָה בִּשְׁנַת תַּרְתֵּין לְדָרְיָוֶשׁ הֲוָה פִּתְגָם 11
נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ בְּיַד חַגַי נְבִיָא לְמֵימָר : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת שְׁאֵיל כְּעַן יָת 12
כָּהֲנַיָא אוֹרַיְתָא לְמֵימָר : הָא יִטוֹל גְבַר בְּסַר קוּדְשָׁא בִּכְנַף לְבוּשֵׁיהּ וְיִקְרֵיב בִּכְסוּתֵיהּ 13
לְלַחְמָא וּלְתַבְשִׁילָא וּלְחַמְרָא וּלְמִשְׁחָא וּלְכָל דְמִתְאֲכֵל הִיסְתְּאַב וַאֲתִיבוּ כָהֲנַיָא וַאֲמַרוּ
לָא : וַאֲמַר חַגַי אִם יִקְרַב טְמֵא נַפְשָׁא בְּכָל אִלֵין הִיסְתְּאַב וַאֲתִיבוּ כָהֲנַיָא וַאֲמַרוּ יִסְתְּאַב : 14
וַאֲתִיב חַגַי וַאֲמַר כֵּן עַמָא הָדֵין וְכֵן כְּנִשְׁתָּא הָדָא קֳדָמַי אֲמַר יְיָ וְכֵן כָּל עוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן 15
וּדִיקָרְבוּן תַּמָן מְסָאַב הוּא : וּכְעַן שַׁווּ כְעַן לִבְּכוֹן מִן יוֹמָא הָדֵין וּלְעֵילָא עַד לָא יִתְּשָׂם 16
נִדְבָּךְ עַל נִדְבָּךְ בְּהֵיכְלָא דַיְיָ : מִדַּהֲוֵיתוּן עָלִין לַעֲרֵימַת עַסְרִין וַהֲוַיָא עַסְרָא עָלִין 17
אַתּוּן לְמַעְצַרְתָּא דְבַהּ חַמְשִׁין גַרְבִּין דַחֲמַר וַהֲוַיָא עַסְרִין : מְחֵיתִי יָתְכוֹן בְּשִׁדְפוֹנָא 18
וּבְיֵרָקוֹנָא וּבְבַרְדָּא יָת כָּל עוֹבָדֵי יְדֵיכוֹן וְלֵיתֵיכוֹן תָּיְבִין לְפוּלְחָנִי אֲמַר יְיָ : שַׁווּ כְעַן 19
לִבְּכוֹן מִן יוֹמָא הָדֵין וּלְעֵלָא מִיוֹם עַסְרִין וְאַרְבְּעָא לְתְשִׁיעָאָה לְמִן יוֹמָא דִשְׁרֵי
לְאִשְׁתַּכְלָלָא הֵיכְלָא דַיְיָ שַׁווּ לִבְּכוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Verbum quod decrevi vobiscũ cùm eduxi vos ex Ægypto, & Prophetæ mei 6 docent vos, ne timeatis. Quoniam sic ait Dñs exercituum : Adhuc hoc modi- 7 cum est, & ego commoturus sum cœlos & terram, & mare & aridam. Et com- 8 movebo universas gentes, & veniet desiderium omnium gentium, & implebo hanc domum gloria, ait Dñs exercituum. Meum est argentum, & meum est 9 aurum, dicit Dominus exercituum. Major futura est gloria hujus domus po- 10 stremæ, quàm primæ, ait Dñs exercituum : & in hoc loco ponam pacem, ait Dominus exercituum. Vicesima & quarta noni mensis anno secundo Da- 11 rii, factum est verbum prophetiæ à conspectu Dñi per manum Chaggæi prophetæ, dicendo : Sic ait Dñs exercituum : Roga nunc Sacerdotes Legem, 12 dicendo : Ecce feret vir aliquis carnem sanctitatis ora vestimenti sui, & 13 tanget operimento suo panem, & pulmentum, & vinum, & oleum, quicquid denique comeditur, nonne *contaminabitur* ? Et responderunt Sacerdotes ac dixerunt : Minimè. Et dixit Chaggæus : Si tetigerit pollutum ani- 14 mæ in illis omnibus, nónne contaminabitur ? & responderunt Sacerdotes ac dixerunt, Contaminabitur. Et respondit Chaggæus & ait : Sic populus iste, 15 & sic ista congregatio coram me, inquit Dñs : & sic omnia opera manuum ipsorum, quodq; offerent ibi, pollutum est. Nunc itaque apponite nunc cor 16 vestrum ab hoc die & suprà, priusquam ordo ordini apponeretur in templo Domini. Ex quo ingrediebamini ad acervum viginti modiorum, & fiebant 17 decem : ingrediebamini in torcular in quo erant quinquaginta dolia vini, & fiebant viginti. Percussi vos uredine & rubigine & grandine omnia 18 opera manuum vestrarum, nec vos conversi estis ad cultum meum, dicit Dominus. Apponite nunc cor vestrum ab hoc die & suprà, à die vicesimo 19 & quarto noni mensis, à die quo cœperunt jaci fundamenta templi Domini, apponite cor vestrum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܬܓܡܐ ܕܐܫܪܬ ܥܡܟܘܢ ܟܕ ܢܦܩܬܘܢ ܡܢ ܡܨܪܝܢ. ܘܪܘܚܝ ܩܝܡܐ ܒܝܢܬܟܘܢ. ܠܐ 6
ܬܕܚܠܘܢ. * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܥܘܕ ܚܕܐ ܙܒܢ ܡܙܝܥ ܐܢܐ ܫܡܝܐ 7
ܘܐܪܥܐ. ܘܝܡܐ ܘܝܒܫܐ. * ܘܐܙܝܥ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܢܐܬܘܢ ܓܒܝܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. 8
ܘܐܡܠܝܘܗܝ ܠܒܝܬܐ ܗܢܐ ܫܘܒܚܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܕܝܠܝ ܗܘ ܣܐܡܐ ܘܕܝܠܝ ܗܘ 9
ܕܗܒܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܘܢܗܘܐ ܪܒ ܫܘܒܚܗ ܕܒܝܬܐ ܗܢܐ ܐܚܪܝܐ : ܝܬܝܪ ܡܢ ܩܕܡܝܐ 10
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܒܐܬܪܐ ܗܢܐ. ܐܬܠ ܫܠܡܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܘܒܐܪܒܥܐ 11
ܘܥܣܪܝܢ ܒܝܪܚܐ ܬܫܝܥܝܐ : ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܕܪܝܘܫ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܒܝܕ ܚܓܝ
ܢܒܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܫܐܠ ܠܟܗܢܐ ܢܡܘܣܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܐܢ 12 13
ܢܫܩܘܠ ܓܒܪܐ ܒܣܪܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܟܢܦܐ ܕܡܪܛܘܛܗ : ܘܢܩܪܒ ܒܟܢܦܗ ܠܠܚܡܐ ܘܠܒܫܘܠܐ.
ܘܠܚܡܪܐ ܘܠܡܫܚܐ ܘܠܟܠ ܡܐܟܘܠܬܐ. ܕܠܡܐ ܡܬܩܕܫ. ܥܢܘ ܟܗܢܐ
ܘܐܡܪܘ ܠܐ. * ܐܡܪ ܚܓܝ. ܐܢ ܢܩܪܘܒ ܐܢܫ ܕܛܡܐܐ ܢܦܫܗ ܠܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ. ܠܐ ܡܣܬܝܒ. 14
ܥܢܘ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܡܣܬܝܒ. * ܥܢܐ ܚܓܝ ܘܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܗܘ ܥܡܐ ܗܢܐ. 15
ܘܗܟܢܐ ܗܝ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܩܕܡܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܗܟܢܐ ܐܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܗܘܢ.
ܘܡܕܡ ܕܡܩܪܒܝܢ ܬܡܢ. ܡܣܝܒ ܗܘ. * ܘܡܟܝܠ ܣܝܡܘ ܠܒܟܘܢ ܡܢ ܝܘܡܐ ܗܢܐ 16
ܘܠܥܠ. ܥܕܠܐ ܢܬܬܣܝܡ ܟܐܦܐ ܥܠ ܟܐܦܐ ܒܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. * ܟܕ ܐܬܝܢ ܗܘܝܬܘܢ 17
ܠܟܕܪܐ ܕܥܣܪܝܢ ܣܐܬܐ. ܗܘܝܢ ܥܣܪ. ܘܐܬܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܡܥܨܪܬܐ ܕܚܡܫܝܢ. ܗܘܝܢ ܥܣܪܝܢ.
ܡܚܝܬܟܘܢ. * ܒܫܘܕܦܢܐ. ܘܒܝܪܩܢܐ ܘܒܒܪܕܐ. ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܟܘܢ. ܘܠܐ 18
ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܣܝܡܘ ܗܟܝܠ ܠܒܟܘܢ ܡܢ ܝܘܡܐ ܗܢܐ ܘܠܥܠ. 19
ܡܢ ܝܘܡ ܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܒܝܪܚܐ ܬܫܝܥܝܐ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܐܬܬܣܝܡ ܫܬܐܣܬܐ ܕܒܝܬܗ
ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܠܡܬܒܢܝܘ.

Sermo quem vobiscum firmavi cùm exiissetis 6 ex Ægypto, & spiritus meus perseverat inter vos ; ne timeatis. Sic enim dicit Dominus 7 potentissimus ; Adhuc semel commoturus sum cœlum ac terram, mare & continentem : Et 8 excitaturus sum omnes gentes, ut afferant optatissimam quamque rem cunctarum gentium ; & istam domum gloriâ repleturus, dicit Dominus potentissimus. Meum est argentũ, 9 & meum est aurũ, dicit Dñs potentissimus. Et 10 erit gloria domûs hujus posterioris multò major quàm prioris, dicit Dominus potentissimus : & hoc in loco largiar pacem meam, dicit Dominus potentissimus. Deinde vigesi- 11 mâ quartâ *die*, mense nono, anno secundo Darii ; fuit sermo Domini per Hagæum prophetam, dicendo ; Sic dicit Dominus potentis- 12 simus ; Interrogate sacerdotes de lege : Si 13 portaverit quispiam carnem sanctam in ala pallii sui, aut alâ suâ tetigerit panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut quemcunque cibum ; num sanctificari potest ? Responderunt sacerdotes, ac dixerunt, Minimé. Dixit Hagæus ; Si tetigerit is cujus immunda 14 est anima *quicquam* horum omnium, annon polluetur ? Responderunt sacerdotes, & dixerunt ei ; Polluetur. Respondit Hagæus, & 15 dixit ; Talis est populus iste, & talis est generatio ista coram me, dicit Dominus ; ac talia sunt omnia opera manuum eorum : & quicquid offerunt ibi, immundum est. Jam 16 adjicite animum vestrum ab hac die & anteà. Priusquàm positus fuisset lapis super lapidem in templo Domini, Quando ingrediebamini 17 ad acervum viginti, decem erat ; & ingrediebamini ad torcular quinquaginta, erant autem viginti : Percussi vos vento calido, 18 uredine, & grandine, quodlibet opus manuum vestrarum ; attamen non estis ad me conversi, dicit Dominus. Itaque subjicite 19 corda vestra ab hac die & deinceps, à die vigesima quarta mensis noni, à die quâ collocatum est fundamentum domûs Domini potentissimi, ut ædificetur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 *وروحي وقف في وسطكم *تقوا من اجل انه هكذا يقول الرب الضابط الكل* انا انا ازلزل من 7
ايضا السماء والارض* والبحر واليابسة *وازلزل كل الامم *وياتي مختارات جميع الامم *واملأ 8
هذا البيت مجدا يقول الرب الضابط الكل *الفضة لي والذهب لي يقول الرب الضابط الكل* 9
*من اجل ان المجد العظيم الاخير لهذا البيت يكون افضل من الاول يقول الرب الضابط 10
الكل* وفي هذا الموضع اعطي سلامة يقول الرب الضابط الكل* وسلامة نفس للاقتناء* لكل
صانع ليقيم هذا الهيكل *وفي اربعة وعشرين من الشهر التاسع من السنة الثانية* على عهد 11
داريوس* صار قول الرب الي حجي النبي قايلا* هكذا يقول الرب الضابط الكل* سل الكهنة فقط 12
قايلا* ان ياخذ انسان لحما مقدسا في طرف ثوبه* ويلمس طرف ثوبه خبزا او طبيخا او خمرا 13
او زيتا او كل طعام* ايتقدس* فاجابوا الكهنة وقالوا لا* فقال حجي* ان تلمس نفس نجسة 14
او غير طاهرة نفسا من جميع هولاء* اتنجس* فاجابوا الكهنة وقالوا تنجس* فاجاب حجي 15
وقال* هكذا هذا الشعب* وهكذا هذه الامة امامي يقول الرب* وهكذا جميع اعمال ايديهم* وان
يدنوا احد هناك ينجس* من اجل ضرباتهم السحرية يوجعون من وجه اتعابهم* وابغضتم
المبكتين في الابواب* *الاصحاح الرابع والعشرون* وهو الثاني من النبوة*
16 *والان ضعوا في قلوبكم منذ هذا اليوم وما فوقه* من قبل ان تضعوا حجرا في هيكل الرب*
17 *من كنتم* لما اوعبتم في الصبة من اوعية الحنطة عشرين قدحا شعيرا* فصارت عشرة اقداح
18 شعيرا* ودخلتم الي المعصرة لتستقوا خمسين مطرا* فصارت عشرين* ضربتكم بالجدب وبفساد
19 الهوا* وبالبرد جميع اعمال ايديكم* ولم ترجعوا الي يقول الرب* رتبوا الان قلوبكم منذ هذا
اليوم وما بعده* من الرابع والعشرين من الشهر التاسع* ومنذ اليوم الذي اسس فيه
هيكل الرب*

Et spiritus meus stat in medio vestrî. Con- 6 fidite, quia sic ait Dominus omnipotens, 7 Ego ego semel adhuc commovebo cœlum & terram, mare & aridam : Et 8 commovebo cunctas gentes, & venient selectissima quæque cunctarum gentium, & implebo domum istam gloriâ, dicit Dominus omnipotens. Meum est argen- 9 tum, & meum aurum, dicit Dominus omnipotens. Nam gloria magna posterior 10 hujus domûs, præstantior erit priore, dicit Dominus omnipotens : & in loco isto pacem dabo, dicit Dominus omnipotens ; pacem inquam, animæ possidendam omni laboranti ad erigendum hoc templum. Prætereà vigesimâ quartâ mensis noni, anni secundi, tempore Darii, factus est 11 sermo Domini ad Haggæum prophetam, dicens ; Sic dicit Dominus omnipotens ; 12 Interroga sacerdotes tantùm, dicens ; Si 13 quis sumpserit carnem sacram in fimbria suæ vestis, tetigeritque fimbria vestis ejus panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut quemcunque cibum ; num sanctificabitur ? Responderunt sacerdotes, ac dixerunt, Nequaquam. Dixit Haggæus ; 14 Si tetigerit aliqua anima immunda aut impura ullam horum omnium animam, num contaminabitur ? Responderunt sacerdotes, ac dixerunt, Contaminabitur. Respondit Haggæus, ac dixit ; Ita popu- 15 lus iste, & ita gens ista coram me, dicit Dominus, atque ita omnia opera manuum eorum : & si quis illuc accedat, contaminabitur : propter plagas suas matutinas dolebunt à facie laborum suorum ; & odistis arguentes in portis.

Textus vigesimus quartus, qui est hujus Prophetiæ secundus,

Jam ergò ponite in cordibus vestris ab 16 hac die & suprà. Antequàm ullum poneretis lapidem in templo Domini, Quales 17 eratis ? Quando recondebatis in capsa viginti sata hordei annonæ frumentariæ, fiebant decem hordei sata : & ingrediebamini ad torcular ut hauriretis quinquaginta metretas, fiebantque viginti. Percussi vos penuriâ & corruptione 18 aëris, & omnia opera manuum vestrarum grandine ; neque tamen reversi estis ad me, dicit Dominus. Jam disponite 19 corda vestra ab hac die & deinceps à vigesima quarta mensis noni, & à die quâ fundatum est templum Domini :

זכריה: א

,malogranatū & ,ficum & vitem adusque & ,horreo in semen adhuc Nónne
20 הַעוֹד הַזֶּרַע בַּמְּגוּרָה וְעַד־הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה וְהָרִמּוֹן
verbum fuit Et .benedicam hac die A ? tulit non oleæ lignum &
21 וְעֵץ הַזַּיִת לֹא נָשָׂא מִן־הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָרֵךְ׃ וַיְהִי דְבַר־
:dicendum ad,mensis quarta & vigesima in ,Chagghai ad secundò Domini
יְהוָה שֵׁנִית אֶל־חַגַּי בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר׃
faciens tremere Ego : dicendo ,Jehudah ducem Zerubabel ad Dic
22 אֱמֹר אֶל־זְרֻבָּבֶל פַּחַת־יְהוּדָה לֵאמֹר אֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־
disperdā & ,regnorum solium subvertam Et .terram & , cœlos
23 הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃ וְהָפַכְתִּי כִּסֵּא מַמְלָכוֹת וְהִשְׁמַדְתִּי
; eam equitantes & quadrigam subvertam & : gentium regnorum fortitudinem
חֹזֶק מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם וְהָפַכְתִּי מֶרְכָּבָה וְרֹכְבֶיהָ
.sui fratris gladio in vir , eorum ascensores & , equi descendent &
וְיָרְדוּ סוּסִים וְרֹכְבֵיהֶם אִישׁ בְּחֶרֶב אָחִיו׃
fili Zerubbabel te capiam ,exercituum Dominus dixit ,illa die In
24 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת אֶקָּחֲךָ זְרֻבָּבֶל בֶּן־
:signaculū sicut te ponam &,DOMINUS dixit ,mi serve Sealthiel
שְׁאַלְתִּיאֵל עַבְדִּי נְאֻם־יְהוָה וְשַׂמְתִּיךָ כַּחוֹתָם
.exercituum DOMINUS dixit ,elegi te in quia
כִּי־בְךָ בָחַרְתִּי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

Versio VULG. LAT.

20 Numquid jam semen in germine est: & adhuc vinea, & ficus, & malogranatum, & lignum olivæ non floruit? ex die ista benedicam. 21 Et factum est verbum Domini secundò ad Aggæum in vigesima & quarta mensis, dicens; 22 Loquere ad Zorobabel ducem Juda, dicens; Ego movebo cœlum pariter & terram. 23 Et subvertam solium regnorum, & conteram fortitudinem regni Gentium: & subvertam quadrigam, & ascensorem ejus: & descendent equi, & ascensores eorum: vir in gladio fratris sui. 24 In die illa, dicit Dominus exercituum, assumam te, Zorobabel, fili Salathiel serve meus, dicit Dominus: & ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

20 (ν)Εἰ ἐπιγνωσθήσεται ἐπὶ τῆς ἅλω, (ξ)καὶ εἰ ἔτι ἡ ἄμπελος, καὶ ἡ συκῆ, καὶ ἡ ῥοὰ, καὶ τὰ ξύλα τῆς ἐλαίας τὰ οὐ φέροντα καρπὸν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης (ο) εὐλογήσω. 21 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς Ἀγγαῖον τὸν προφήτην, τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς, λέγων, 22 Εἰπὸν πρὸς Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, λέγων, Ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν 23 καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν. Καὶ καταστρέψω θρόνους βασιλέων, καὶ (π) ὀλοθρεύσω δύναμιν βασιλέων τῶν ἐθνῶν, καὶ καταστρέψω ἅρματα καὶ ἀναβάτας, (ρ) καὶ καταβήσονται ἵπποι καὶ ἀναβάται αὐτῶν, ἕκαστος 24 ἐν ῥομφαίᾳ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος παντοκράτωρ, λήψομαί σε Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ, τὸν δοῦλόν μου, λέγει κύριος, καὶ θήσομαί σε (σ) ὡς σφραγῖδα, διότι σὲ ᾕρετισα, λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἈΓΓΑΙΟΣ Ι΄.

20 (h) Si cognoscetur super aream, & ,si adhuc vinea, & fic⁹, & malogranatum, & ligna olivæ, quæ non ferunt fructū, à die hac benedicā. 21 Et factum est verbū Domini secundò ad Aggæum prophetā quartâ & vigesimâ mensis, dicens; 22 Dic ad Zorobabel filium Salathiel de tribu Juda, dicens; Ego commoveo cœlum, & terrā, (i) & mare, & aridā: 23 Et subvertā thronos regum, & disperdā fortitudinem regū gentiū, & subvertā currus, & ascensores: & ascendent equi, & ascensores eorum, unusquisq; in gladio adversùs fratrem suū. 24 In die illa, dicit Dominus omnipotens, assumā te, Zorobabel, filium Salathiel, servum meum, dicit Dominus, & ponam te, quasi signaculum: quia te elegi, dicit Dominus omnipotens.

MS. A. (ν)Εἰ ἔτι (ξ)καὶ ἡ ἄμπελος, (ο)καὶ ἐπάνω εὐλογήσω αὐτά. (π)ἐξολοθρεύσω (ρ) καὶ καταστρέψω πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ καταβαλῶ τὰ ὅπλα αὐτῶν, καὶ ἐνισχύσω τοὺς ἐκλεκτούς μου, καὶ ἀναβήσονται ἵπποι (σ)εἰς σφραγῖδα, ὅτι σὲ ἈΓΓΑΙΟΣ Ι΄.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 הָעוֹד כְּעַן עֲבוּרָא בְּאִדְּרָא וְעַד כְּעַן גּוּפְנַיָּא וְתֵינַיָּא וְרִמּוֹנַיָּא וְאִילָנֵי זֵיתָא לָא טְעַנוּ יוֹמָא
21 הָדֵין אֲבָרֵיךְ׃ וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ תִּנְיָנוּת עִם חַגַּי בְּעַסְרִין וְאַרְבְּעָא לְיַרְחָא
22 לְמֵימַר׃ אֱמַר לִזְרֻבָּבֶל רַבָּא דְּבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר אֲנָא מְזִיעַ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא׃
23 וְאֶהְפּוֹךְ כּוּרְסֵי מַלְכְוָתָא וְאֶתְבַּר תּוֹקֶף מַלְכְוַת עַמְמַיָּא וְאֶהְפּוֹךְ רְתִיכִין וְרָכְבֵיהוֹן
24 וְיִתְקַטְלוּן סוּסָוָן וְרָכְבֵיהוֹן גְּבַר בְּחַרְבָּא דַאֲחוּהִי׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת
אֲקָרְבִנָּךְ זְרֻבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל עַבְדִּי אֲמַר יְיָ וַאֲשַׁוִּינָךְ כִּגְלוֹף דְּעִזְקָא עַל יַד אֲרֵי בָךְ
אִתְרְעֵיתִי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

20 An adhuc frumentum in area, & an adhuc vites, & ficus, & mala punica, & arbores olivæ non ferunt? die ista benedicam. 21 Et factum est verbum prophetiæ à conspectu Domini secundò cum Chaggæo vicesima & quarta mensis, dicendo: 22 Dic Zerubabeli principi domus Juda dicendo: Ego commoveo cœlos & terram. 23 Et subvertam solia regnorum, & frangam robur regnorum gentium, ac subvertam currus & assessores eorum, & interficientur equi & equites ipsorum unusquisque gladio fratris sui. 24 In illo tempore, ait Dominus exercituum, accersam te Zerubabel fili Sealthielis serve mi, dicit Dominus: & ponam te sicut sculpturam annuli super manum: quoniam in te mihi complacui, dicit Dominus exercituum.

ספר זכריה

CAPUT I. א

Domini verbum fuit , Dariaves secundo anno in , octavo mense In
1 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה
: dicendo , prophetæ Hiddo filii Berechjah filium Zecharjah ad
אֶל־זְכַרְיָה בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־עִדּוֹ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
, eos ad dices Et .iracundia vestros patres super Dominus est Iratus
2 קָצַף יְהוָה עַל־אֲבוֹתֵיכֶם קָצֶף׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
3 Dominus dixit ,me ad Convertimini : exercituum Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שׁוּבוּ אֵלַי נְאֻם יְהוָה
.exercituum Dominus dixit , vos ad convertar & , exercituum
צְבָאוֹת וְאָשׁוּב אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
prophetæ eos ad clamaverunt quos , vestri patres sicut sitis Ne
4 אַל־תִּהְיוּ כַאֲבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ־אֲלֵיהֶם הַנְּבִיאִים
Convertimini : exercituum Dominus dixit Sic : dicendo , priores
הָרִאשֹׁנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שׁוּבוּ
, audierunt non & : malis vestris studiis & ,malis vestris viis à nunc
נָא מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם הָרָעִים וְלֹא שָׁמְעוּ
? ipsi ubi vestri Patres .Dominus dixit , me ad attenderunt neque
5 וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃ אֲבוֹתֵיכֶם אַיֵּה־הֵם
,mea Verba Veruntamen ? vivent seculum in nunquid prophetæ &
6 וְהַנְּבִאִים הַלְעוֹלָם יִחְיוּ׃ אַךְ דְּבָרַי
nónne , prophetis meis servis mandavi quæ , mea statuta &
וְחֻקַּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הֲלוֹא
: dixerunt & , sunt conversi Et ? vestros patres comprehenderunt
הִשִּׂיגוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיֹּאמְרוּ
nobis faciendum ad , exercituum Dominus cogitavit Quemadmodum
כַּאֲשֶׁר זָמַם יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲשׂוֹת לָנוּ
.nobiscum fecit sic ,nostra opera secundùm & ,nostras vias secundùm
כִּדְרָכֵינוּ וּכְמַעֲלָלֵינוּ כֵּן עָשָׂה אִתָּנוּ׃

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA ZACHARIÆ.

CAP. I.

1 IN mense octavo, in anno secundo Darii regis, factū est verbū Dñi ad Zachariam, filium Barachiæ filii Addo, prophetam, di2cens; Iratus est Dñs sup patres 3 vestros iracundiâ. Et dices ad eos; Hæc dicit Dñs exercituum; Convertimini ad me, ait Dñs exercituum: & convertar ad vos, dicit 4 Dñs exercituum. Ne sitis sicut patres vestri, ad quos clamabant prophetæ priores, dicentes; Hæc dicit Dñs exercituū; Convertimini de viis vestris malis, & de cogitationibus vestris pessimis: & non audierunt, neque attende5runt ad me, dicit Dominus. Patres vestri ubi sunt? & Prophetæ numquid in sempiternum vi6vent? Veruntamen verba mea, & legitima mea, quæ mandavi servis meis prophetis, numquid non comprehenderunt patres vestros, & conversi sunt, & dixerunt; Sicut cogitavit Dominus exercituum facere nobis secundùm vias nostras, & secundùm adinventiones nostras, fecit nobis?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΖΑΧΑΡΙ'ΑΣ ΙΑ΄.

ΚΕΦ. α΄.

1 ἘΝ τῷ ὀγδόῳ μηνὶ, ἔτους δευτέρου ἐπὶ Δαρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Βαραχίου υἱὸν Ἀδδὼ τὸν προφήτην, 2 λέγων, Ὠργίσθη κύριος ἐπὶ τοὺς πατέρας 3 (α) ὑμῶν ὀργὴν μεγάλην. Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἐπιστρέψατε πρὸς με, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει (β) 4 κύριος τῶν δυνάμεων. Καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν, οἷς ἐνεκάλεσαν αὐτοῖς οἱ προφῆται (γ) ἔμπροσθεν λέγοντες, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν τῶν πονηρῶν· καὶ (δ) οὐκ εἰσήκουσαν, καὶ οὐ προσέσχον τοῦ εἰσακοῦσαί μου, 5 λέγει κύριος. Οἱ πατέρες ὑμῶν ποῦ εἰσι καὶ 6 οἱ προφῆται; μὴ τὸν αἰῶνα ζήσονται; Πλὴν τοὺς λόγους μου καὶ τὰ νόμιμά μου δέχεσθε, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ἐν πνεύματί μου τοῖς δούλοις μου τοῖς προφήταις, οἳ κατελάβοσαν τοὺς πατέρας ὑμῶν, καὶ ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπαν, Καθὼς παρατέτακται κύριος παντοκράτωρ τοῦ (ε) ποιῆσαι ἡμῖν κατὰ τὰς ὁδοὺς ἡμῶν καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα (ζ) ἡμῶν, οὕτως ἐποίησεν (ϛ) ἡμῖν.

ZACHARIAS.

CAP. I.

1 IN octavo mense anni secundi sub Dario, factum est verbum Domini ad Zachariam Barachiæ (a) filium Addo prophetam, dicens; 2 Iratus est Dominus super patres 3 vestros irâ magnâ: Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus omnipotens; Convertimini ad me, dicit Domin⁹ virtutū: et convertar ad vos, dicit Dñs virtutū. 4 Et nolite fieri, sicut patres vestri, quos arguerunt eos prophetæ, qui priùs fuerant, dicentes; Hæc dicit Don⁹ omnipotens; Avertimini à viis vestris pessimis, & ab adinventionibus vestris malis. Et (b) non exaudierunt, & non attenderunt, ut exaudirent me, dicit Domin⁹. 5 Patres vestri ubi sunt, & prophetæ? Nunquid in sempiter6num vivent? Veruntamen sermones meos, & legitima mea suscipite, quæ ego præcipio in spiritu meo servis meis prophetis, qui comprehenderunt patres vestros, & responderunt, & dixerunt; Sicut præparatus est Dominus omnipotens, ut faceret nobis secundùm vias nostras, & secundùm adinventiones nostras; sic fecit nobis.

MS. A. ΖΑΧΑΡΙ'ΑΣ ΙΑ΄. (α)ἡμῶν (β)κύριος παντοκράτωρ. (γ)οἱ ἔμπροσθεν (δ)οὐ προσέσχον (ε)ποιῆσαι κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν (ζ)ὑμῶν, (ϛ)ὑμῖν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 בְּיַרְחָא תְמִינָאָה בִּשְׁנַת תַּרְתֵּין לְדָרְיָוֶשׁ הֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם זְכַרְיָה בַּר
2 בֶּרֶכְיָה בַּר עִדּוֹ נְבִיָּא לְמֵימַר׃ הֲוָה רְגַז מִן קֳדָם יְיָ עַל אֲבָהָתְכוֹן עַל דְּאַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹהִי׃
3 וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת תּוּבוּ לְפוּלְחָנִי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְאֶתְפְּנֵי בְּמֵימְרִי
4 לְאוֹטָבָא לְכוֹן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ לָא תְהוֹן כַּאֲבָהָתְכוֹן דִּי אִתְנַבּוּן לְהוֹן נְבִיַּיָּא קַדְמָאֵי
לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת תּוּבוּ כְעַן מֵאוֹרְחָתְכוֹן בִּישָׁתָא וּמֵעוֹבָדֵיכוֹן מְקַלְקְלַיָּא
5 וְלָא קַבִּילוּ וְלָא אֲצִיתוּ לְמֵימְרִי אֲמַר יְיָ׃ אֲבָהָתְכוֹן אָן אִנּוּן וְאִם תֵּימְרוּן נְבִיַּיָּא לָא
6 לְעָלְמָא קַיָּמִין׃ בְּרַם פִּתְגָמַי וּקְיָמַי דִּי פַקֵּדִית יָת עַבְדֵי נְבִיַּיָּא הֲלָא אַדְבִּיקוּ אֲבָהָתְכוֹן
וְתָבוּ וַאֲמַרוּ כְּמָא דַּחֲשִׁיב יְיָ צְבָאוֹת לְמֶעְבַּד לָנָא כְּאָרְחָתָנָא וּכְעוֹבָדָנָא כֵּן עֲבַד
עִמָּנָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

1 IN mense octavo, anno secundo Darii, factum est verbum prophetiæ à facie Dñi cum Zacharia filio Barachiæ filii Addo propheta, dicendo: 2 Ira fuit à facie Domini contra patres vestros, pro eo quòd iracundiam concitâssent coram eo. 3 Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum: Convertimini ad cultum meum, dicit Dominus exercituum, & respiciam in verbo meo ut benefaciam vobis, dicit Dominus exercituum. 4 Ne sitis sicut patres vestri, quibus prophetaverunt Prophetæ priores, dicendo: Sic dicit Dominus exercituum: Convertimini nunc à viis vestris pessimis, & ab operibus vestris corruptis: sed non obedierunt, nec auscultaverunt verbum meum, di5cit Dominus. Patres vestri ubi sunt? & si dixeritis, Prophetæ nonne in 6 æternum subsistent? Veruntamen verba mea & pacta mea quæ mandavi servis meis Prophetis nónne comprehenderunt patres vestros? & conversi sunt & dixerunt: Sicut cogitaverat Dominus exercituum facere nobis, juxta vias nostras & secundùm opera nostra, sic fecit nobiscum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܣܝܡܘ ܒܠܒܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܙܪܥܐ ܒܐܕܪܐ. ܘܓܦܬܐ ܘܬܐܬܐ ܘܪܘܡܢ̈ܐ
ܘܙܝܬ̈ܐ ܕܠܐ ܝܗܒܘ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܗܢܐ ܐܒܪܟ ܐܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܘܗܘܐ
21 ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬ ܚܓܝ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܒܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܒܝܪܚܐ ܟܕ ܐܡܪ.
22 * ܐܡܪ ܠܙܘܪܒܒܠ ܪܝܫܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܐܢܐ ܡܙܝܥ ܐܢܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. * ܘܐܗܦܘܟ ܟܘܪܣܘܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ.
23 ܘܐܘܒܕ ܚܝܠܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܐܗܦܘܟ ܡܪܟܒܬܐ. ܥܠ ܪܟܒܝܗܝܢ. ܘܢܚܬܘܢ
24 ܪܟܫܐ ܘܪܟܒܝܗܘܢ. ܓܒܪ ܒܣܝܦܐ ܕܐܚܘܗܝ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܐ.
ܐܕܒܪܟ ܙܘܪܒܒܠ ܒܪ ܫܠܬܐܝܠ ܥܒܕܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܣܝܡܟ ܐܝܟ ܚܬܡܐ: ܡܛܠ
ܕܒܟ ܨܒܝܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܐ.

* ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܚܓܝ ܢܒܝܐ *

20 Animadvertite quomodo non extet semen in area; vitis, ficus, malogranata, & arbores olivæ non protulerint: ab hac autem die be21nedicturus sim eis, dicit Dominus. Fuit etiam sermo Domini ad Hagæum secundâ vice, vigesimo quarto *die* mensis, dicendo; 22 Dic Zorbabeli principi Judæ; Ego cœlum terrámque concutiam, Et subvertam solia regnorum, & perdam robur regnorū gentium. 23 Subvertam currus super conscensores eorum, cadéntque equi & iis insidentes, quisque gla24dio fratris sui. Eo die, dicit Dominus potentissimus, assumam te Zorbabel fili Selathielis serve mi, dicit Dominus, ponámque te ut sigillum: quia te elegi, dicit Dominus potentissimus.

Prophetiæ Hagæi prophetæ finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ضعوا في قلوبكم انه يعرف ايضا من البيدر * لانّ الكرمة والتينة ايضا والرمانة وشجر الزيتون
21 التي لم تحمل ثمرا * منذ هذا اليوم سأباركهم * وكان قول الرب ثانية الى حجي النبي * في الرابع
22 والعشرين من الشهر قايلا * قل لزربابل بن سلاثاييل من سبط يهوذا قايلا * انا ازلزل السماء
23 والارض والبحر واليبس * واقلب كراسي الملوك * واستاصل قوة ملوك الامم * واقلب المركبات
24 والركاب * وينزل الخيول وركابها كل واحد بالسيف على اخيه * في ذلك اليوم يقول الرب الضابط
الكلّ * آخذك يا زربابل بن سلاثاييل عبدي يقول الرب * واصنعك مثل خاتم * من اجل انّي
ارتضيتك يقول الرب الضابط الكلّ *   * تمت نبوة حجي *

20 Ponite in cordibus vestris quòd adhuc ab area cognoscetur: nam viti, & ficui etiam, & malogranato, & arbori olivæ, quæ fructum non afferebant, ab hac die bene21dicam. Fuit etiam sermo Domini secundò ad Haggæum prophetam, vigesimâ quartâ 22 mensis, dicens; Dic Zorobabeli filio Salathielis de tribu Judæ, dicens, Ego commovibo cœlum ac terram, mare & ari23dam; Subvertam solia regum, evellam robur regum gentium, subvertam currus & equites: descendentque equi & conscensores eorum, quisque contra fratrem 24 suum gladio. Eo die, dicit Dominus omnipotens, accipiam te O Zorobabel fili Salathielis serve mi, dicit Dominus; & ponam te quasi signaculum: quia te oblectatus sum, dicit Dominus omnipotens.

Prophetiæ Haggæi Finis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܒܝܪܚܐ ܬܡܝܢܝܐ ܒܚܕ ܒܝܪܚܐ. ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ ܠܕܪܝܘܫ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ
2 ܥܠ ܙܟܪܝܐ ܒܪ ܒܪܟܝܐ ܒܪ ܥܕܘ ܢܒܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܪܓܙ ܡܪܝܐ ܥܠ ܐܒܗܝܟܘܢ ܪܘܓܙܐ
3 ܪܒܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܐ. ܐܬܦܢܘ ܠܘܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
4 ܐܚܝܕܐ. ܘܐܬܦܢܐ ܠܘܬܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܐ. * ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ ܐܝܟ ܐܒܗܝܟܘܢ.
ܕܩܪܘ ܠܗܘܢ ܢܒܝ̈ܐ ܩܕܡܝ̈ܐ ܘܐܡܪܘ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܐ. ܐܬܦܢܘ ܡܢ
5 ܐܘܪܚܬܟܘܢ ܒܝܫܬܐ ܘܡܢ ܥܒܕܝܟܘܢ ܒܝܫܐ. ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܘܠܐ ܨܘܬܘ ܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܐܒܗܝܟܘܢ
6 ܐܝܟܐ ܐܢܘܢ. ܘܢܒܝ̈ܐ ܠܥܠܡ ܚܝܝܢ. * ܒܪܡ ܡܠܝ ܘܦܘܩܕܢܝ ܕܦܩܕܬ
ܠܥܒܕܝ ܢܒܝ̈ܐ. ܠܐ ܐܕܪܟܘ ܠܐܒܗܝܟܘܢ. ܘܗܦܟܘ ܘܐܡܪܘ. ܐܝܟ ܕܐܬܪܥܝ
ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܐ ܠܡܥܒܕ ܠܢ. ܐܝܟ ܐܘܪܚܬܢ. ܘܐܝܟ ܥܒܕܝܢ. ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܠܢ.

Sequitur Prophetia
ZECHARIÆ PROPHETÆ.

CAPUT. I.

1 MEnse octavo, primâ *die* mensis, anno secundo Darii, fuit sermo Domini ad Zechariam filium Berachiæ, filii Addo prophetæ, dicendo; 2 Iratus est Dominus patribus vestris iracundiâ magnâ. 3 Dic eis, Ita dicit Dominus potentissimus; Revertimini ad me, dicit Dominus potentissimus, & revertar ad vos, ait Dominus potentissimus: 4 Et ne sitis similes patribus vestris, quibus prædicaverunt prophetæ priores, ac dixerunt; Sic dicit Dominus potentissimus; Convertimini à viis vestris pravis & ab actionibus vestris pessimis: attamen non audierunt neque auscultaverunt mihi, dicit Dominus. 5 Ubinam sunt patres vestri & prophetæ mei? num in seculum vi6vunt? At sermonum & præceptorum meorum quæ mandaveram servis meis prophetis, recordati sunt patres vestri, secúmque cogitantes dixerunt; Quemadmodum decreverat Dominus potentissimus facere nobis secundùm vias nostras & secundùm facinora nostra; ita fecit nobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الرووف الرحيم *

* نبتدئ بترجمة نبوة زكريا النبي * بركاته تكون معنا * امين *

* الفصل الاول *   * الاصحاح الخامس والعشرون * وهو الاول من النبوة *

1 * كان قول الرب الى زكريا بن برخيا بن عدو النبي قايلا * غضب الرب على ابايكم غضبا عظيما *
2
3 * وقل لهم * هكذا يقول الرب الضابط الكلّ * ارجعوا الي فارجع اليكم يقول الرب الضابط الكلّ *
4 * ولا تكونوا كمثل ابايكم الذين دعاهم الانبياء الذين من قبل قايلين * هكذا يقول الرب
الضابط الكلّ * ارجعوا من طرقكم الشريرة ومن اعمالكم الخبيثة * فلم يصغوا ان يسمعوا لي يقول
5 الرب * اباوكم اين هم * والانبياء هل يعيشون الى الدهر * لكن لتقبلوا اقوالي وسنني التي انا
6 اوصيت بها بروحي لعبيدي الانبياء * الذين ادركوا اباءكم فاجابوا وقالوا * كما امر الرب
الضابط الكلّ ان يصنع كطرقكم وكاعمالكم * هكذا اصنع بكم *

IN NOMINE DEI MISERICORDIS, CLEMENTISSIMI,

Aggredimur interpretationem Prophetæ ZACHARIÆ PROPHETÆ, CUJUS BENEDICTIONES adsint nobis, Amen.

CAPUT PRIMUM.

Textus vigesimus quintus, hujus autem Prophetiæ primus.

1 FUit sermo Domini ad Zachariā filiū Barachiæ filii Addo, prophetā dicens; 2 Iratus est Dominus patribus vestris irâ magnâ. 3 Et dices eis: Sic dicit Dominus omnipotens; Revertimini ad me, & revertar ad vos, dicit Dominus omnipotens: 4 Et ne sitis ut patres vestri quos prisci prophetæ vocaverunt, dicentes; Sic ait Dominus omnipotens; Retrahite vos à viis vestris malis & ab operibus vestris nefandis: attamen aurem non præbuerunt ad audiendum me, dicit Dominus. 5 Patres vestri ubi sunt? et prophetæ num vivent 6 in perpetuū? Veruntamen suscipite sermones meos et leges meas quas per spiritum meum præcepi servis meis prophetis, qui patres vestros assecuti responderunt, ac dixerunt; Quemadmodum præcepit Dominus omnipotens acturum se secundùm vias vestras et secundùm opera vestra, ita agam vobiscum.

זכריה : א

7 ביום עשרים וארבעה לעשתי־עשר חדש הוא־חדש שבט בשנת שתים לדריוש היה דבר־יהוה אל־זכריה בן־ברכיהו בן־עדוא הנביא לאמר:
8 ראיתי הלילה והנה־איש רכב על־סוס אדם והוא עמד בין ההדסים אשר במצלה ואחריו סוסים אדמים שרקים ולבנים:
9 ואמר מה־אלה אדני ויאמר אלי המלאך הדבר בי אני אראך מה־המה אלה:
10 ויען האיש העמד בין־ההדסים ויאמר אלה אשר שלח יהוה להתהלך בארץ:
11 ויענו את־מלאך יהוה העמד בין ההדסים ויאמרו התהלכנו בארץ והנה כל־הארץ ישבת ושקטת:
12 ויען מלאך־יהוה ויאמר יהוה צבאות עד־מתי אתה לא־תרחם את־ירושלם ואת ערי יהודה אשר זעמתה זה שבעים שנה:
13 ויען יהוה את־המלאך הדבר בי דברים טובים דברים נחמים:
14 ויאמר אלי המלאך הדבר בי קרא לאמר כה אמר יהוה צבאות קנאתי לירושלם ולציון קנאה גדולה:
15 וקצף גדול אני קצף על־הגוים השאננים אשר אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה:
16 לכן כה־אמר יהוה שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם יהוה צבאות וקוה ינטה על־ירושלם:
17 עוד קרא לאמר כה אמר יהוה צבאות עוד תפוצינה ערי מטוב ונחם יהוה עוד את־ציון ובחר עוד בירושלם:
18 ואשא את־עיני וארא והנה ארבע קרנות:
19 ואמר אל־המלאך הדבר בי מה־אלה ויאמר אלי אלה הקרנות אשר זרו את־יהודה את־ישראל וירושלם:
20 ויראני יהוה ארבעה חרשים:

Verſio VULG. LAT.

7 In die vigeſima & quarta undecimi menſis Sabath, in anno ſecundo Darii factum eſt verbum Domini ad Zachariam filiũ Barachiæ, filii Addo, prophetam, dicens; 8 Vidi per noctem, & ecce vir aſcendens ſuper equum rufum, & ipſe ſtabat inter myrteta, quæ erant in profundo: & poſt eum equi rufi, varii, & albi. 9 Et dixi; Quid ſunt iſti, domine mi? & dixit ad me Angelus, qui loquebatur in me; Ego oſtendam tibi quid ſint hæc. 10 Et reſpondit vir, qui ſtabat inter myrteta, & dixit; Iſti ſunt, quos miſit Dominus ut perambulent terram. 11 Et reſponderunt Angelo Domini, qui ſtabat inter myrteta, & dixerunt; Perambulavimus terram, & ecce omnis terra habitatur, & quieſcit. 12 Et reſpondit Angelus Domini, & dixit; Domine exercituum, uſquequò tu non miſereberis Jeruſalem, & urbium Juda, quibus iratus es? Iſte jam 13 ſeptuageſimus annus eſt. Et reſpondit Dominus Angelo, qui loquebatur in me verba bona, verba 14 conſolatoria. Et dixit ad me Angelus, qui loquebatur in me; Clama, dicens; Hæc dicit Dominus exercituum; Zelatus ſum Jeruſalem & Sion zelo magno. 15 Et irâ magnâ ego iraſcor ſuper gentes opulentas: quia ego iratus ſum parùm, ipſi verò adjuverunt 16 in malum. Propterea hæc dicit Dominus; Revertar ad Jeruſalem in miſericordiis: & domus mea ædificabitur in ea, ait Dominus exercituum: & perpendiculum extendetur ſuper Je- 17 ruſalem. Adhuc clama, dicens; Hæc dicit Dominus exercituum; Adhuc affluent civitates meæ bonis: & conſolabitur adhuc Dominus Sion, & eliget adhuc Jeru- 18 ſalem. Et levavi oculos meos, & vidi: & ecce quatuor cornua. 19 Et dixi ad Angelum, qui loquebatur in me; Quid ſunt hæc? & dixit ad me; Hæc ſunt cornua, quæ ventilaverunt Judam, & Iſrael, et Jeruſalem. 20 Et oſtendit mihi Dominus quatuor fabros.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

7 Τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι, τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ, οὗτός ἐστιν ὁ μὴν Σαβὰτ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Βαραχίου υἱὸν Ἀδδὼ τὸν προφήτην, λέγων, 8 (η) Ἑώρακα τὴν νύκτα, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπιβεβηκὼς (θ) ἐπὶ ἵππον πυῤῥὸν, καὶ οὗτος εἱστήκει ἀναμέσον (ι) τῶν ὀρέων τῶν κατασκίων, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἵπποι πυῤῥοὶ, καὶ ψαροὶ, καὶ ποικίλοι, καὶ λευκοί. 9 Καὶ εἶπα, Τί οὗτοι κύριε; καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ, Ἐγὼ δείξω σοι τί ἐστι ταῦτα. 10 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐφεστηκὼς ἀναμέσον τῶν ὀρέων, καὶ εἶπε πρός με, Οὗτοί εἰσιν οὓς (κ) ἐξαπέσταλκε κύριος, τοῦ περιοδεῦσαι 11 τὴν γῆν. Καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἀγγέλῳ κυρίου τῷ ἐφεστῶτι ἀναμέσον τῶν ὀρέων, καὶ (λ) εἶπον, Περιωδεύκαμεν πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ κατοικεῖται, καὶ ἡσυχά- 12 ζει. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶπε, Κύριε παντοκράτωρ ἕως τίνος οὐ μὴ (μ) ἐλεήσῃς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα, ἃς ὑπερεῖδες, τοῦτο ἑβδομη- 13 κοστὸν ἔτος; Καὶ ἀπεκρίθη κύριος παντοκράτωρ τῷ ἀγγέλῳ τῷ λαλοῦντι ἐν ἐμοὶ, 14 ῥήματα καλὰ καὶ λόγους παρακλητικούς. Καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ, Ἀνάκραγε λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἐζήλωκα τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ 15 τὴν Σιὼν ζῆλον μέγαν, Καὶ ὀργὴν μεγάλην ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνεπιτιθέμενα, ἀνθ' ὧν (ν) μὲν ἐγὼ ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συνεπέθεντο εἰς κα- 16 κά. Διατοῦτο τάδε λέγει (ξ) κύριος, Ἐπιστρέψω ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ ἐν οἰκτιρμῷ, καὶ ὁ οἶκός μου ἀνοικοδομηθήσεται ἐν αὐτῇ, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ μέτρον (ο) ἐκ- 17 ταθήσεται ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ Ἔτι. καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ, (π) Ἔτι ἀνάκραγε λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἔτι διαχυθήσονται πόλεις ἐν ἀγαθοῖς, καὶ ἐλεήσει κύριος ἔτι τὴν Σι- 18 ὼν, καὶ αἱρετιεῖ (ρ) τὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ 19 (˝) τέσσαρα κέρατα. Καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ, Τί ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ εἶπε πρός με, Ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν Ἰούδαν, καὶ 20 τὸν (σ) Ἰσραὴλ, καὶ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἔδειξέ μοι κύριος τέσσαρας τέκτονας.

7 *Quartâ & vigeſimâ, undecimo menſe (hic eſt menſis Sabat) in ſecundo anno ſub Dario, factus eſt ſermo Domini ad Zachariam Barachiæ filium Addo prophetam, dicens;* 8 *Vidi nocte: & ecce vir aſcendens ſuper equum rufum: & ipſe ſtabat inter (c) montes umbroſos: & poſt eum equi rufi, & cineritii, & varii, & albi.* 9 *Et dixi; Quid ſunt iſti, domine? Et dixit ad me angel⁹, qui loquebatur in me; Ego oſtendam tibi, quid ſunt hæc.* 10 *Et reſpondit vir, qui ſtabat inter montes, & dixit ad me; Iſti ſunt, quos miſit Dominus, ut circuirent terram.* 11 *Et reſponderunt angelo Domini, qui ſtabat inter montes, & dixerunt; Circuivimus omnem terram: & ecce omnis terra habitatur, & quieſcit.* 12 *Et reſpondit angelus Domini, & dixit; Domine omnipotens, uſquequò non miſereberis Hieruſalem, & urbium Juda, (d) quas deſpexiſti, hic eſt ſeptuageſimus annus?* 13 *Et reſpondit Dominus omnipotens angelo, qui loquebatur in me, verba bona, & ſermones conſolatorios.* 14 *Et dixit ad me angelus, qui loquebatur in me; Clama, dicens; Hæc dicit Dominus omnipotens; Zelatus ſum Hieruſalem, & Sion zelo magno:* 15 *Et irâ magnâ ego iraſcor ſuper gentes, quæ ſuperimpoſitæ ſunt: pro eo quòd ego quidem iratus ſum modicùm: ipſi verò ſuperimpoſiti ſunt in mala.* 16 *Propterea hæc dicit Dominus; Convertar ad Hieruſalem in miſericordia: & domus mea inſtaurabitur in ea, dicit Dominus omnipotens: & menſura extendetur ſuper Hieruſalem Adhuc.* 17 *Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me; Adhuc clama, dicens; Hæc dicit Dominus omnipotens; Adhuc diffundentur civitates in bonis: & miſerebitur Dominus adhuc Sion, & eliget Hieruſalem.* 18 *Et levavi oculos meos, & vidi: & ecce quatuor cornua.* 19 *Et dixi ad angelum, qui loquebatur in me; Quid ſunt hæc, domine? Et dixit ad me; Hæc ſunt cornua, quæ diſperſerunt Judam, & Iſrael, & Hieruſalem.* 20 *Et oſtendit mihi Dominus quatuor fabros.*

MS. A. (η) Ἑόρακα (θ) ἐφ' (ι) τῶν δύο ὀρέων (κ) ἐξαπέσταλκεν κύριος, τοῦ περιοδεῦσαι (λ) εἶπαν, Περιωδεύκαμεν (μ) ἐλεήσεις (ν) ἐγὼ μὲν (ξ) κύριος παντοκράτωρ, (ο) ἐκτεθήσεται (π) Ἀνάκραγε (ρ) κύριος τὴν Ἱερουσαλὴμ ἔτι. (˝) τέσσερα (σ) Ἰσραήλ. Καὶ ἔδειξεν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 ביום עשרין וארבעא לחד עשר ירחא הוא ירחא שבט בשנת תרתין לדריוש הוה פתגם נבואה מן קדם יי עם זכריה בר ברכיהו בר עדוא נביא למימר:
8 חזיתי בליליא והא גבר רכיב על סוסי סמוק והוא קאם בין אילניא דהדסיא די בבבל ובתרוהי סוסון סומקין קוחין וחורין:
9 ואמרית מן אלין רבוני ואמר לי מלאכא די מליל עמי אנא אחוינך מה אנון אלין:
10 ואתיב גברא דקאם בין אילני הדסיא ואמר אלין די שלח יי להלכא בארעא:
11 ואתיבו ית מלאכא דיי דקאם בין אילני הדסיא ואמרו הלכנא בארעא והא כל ארעא יתבא שליא ושקיטא:
12 ואתיב מלאכא דיי ואמר יי צבאות עד אימתי את לא תרחם על ירושלם ועל קרויא דבית יהודה דאיתיתא עליהון לוט דנן שבעין שנין:
13 ואתיב יי ית מלאכא די מלל עמי פתגמין תקנין פתגמין דניחומין:
14 ואמר לי מלאכא די מלל עמי אתנבי למימר כדנן אמר יי צבאות מתפרע אנא פורענות ירושלם ולציון קנאה רבא:
15 ורגז רב אנא רגיז על עממיא דשרן שליו די אנא רגיזית זעיר על עמי ואנון סייעו לאבאשא:
16 בכין כדנן אמר יי אתיב לירושלם ברחמין בית מקדשי יתבני בה אמר יי צבאות וחוט משחתא יתנגיד על בנין כתלי ירושלם:
17 עוד אתנבי למימר כדנן אמר יי צבאות עוד יתמלין קרוי עמי טובא וינחים יי עוד ית ציון ויתרעי עוד בירושלם:
18 וזקפית ית עיני וחזית והא ארבע מלכון:
19 ואמרית למלאכא די מלל עמי מה אלין ואמר לי אלין מלכותא די בדרו ית אנש יהודה ית ישראל ויתבי ירושלם:
20 ואחזיני יי ארבעא אומנין:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

In die viceſima quarta undecimi menſis, ipſe eſt menſis Sebat, anno ſecundo 7 Darii, factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi cum Zacharia filio Barachiæ filii Addo propheta, dicendo: Vidi nocte, & ecce vir aſcendens ſuper equum 8 rufum, & ipſe ſtabat inter arbores myrthinas quæ ſunt in Babylone, & poſt eum equi rufi, varii, & albi. Et dixi: Quid ſunt iſti, domine mi? Et dixit 9 ad me angelus qui loquebatur mecum: Ego oſtendam tibi quinam ſint iſti. Et reſpondit vir qui ſtabat inter arbores myrthinas, & dixit: Iſti ſunt quos 10 miſit Dominus ut perambulent terram. Et reſponderunt ad angelum Domini 11 qui ſtabat inter arbores myrthinas, atque dixerunt: Perambulavimus terram: & ecce omnis terra habitatur pacifica & quieta. Et reſpondit angelus 12 Domini & dixit: Domine exercituum, uſquequo non miſereberis Jeruſalem & urbium domus Juda, ſuper quas adduxiſti maledictionem iſtis ſeptuaginta annis? Et reſpondit Dominus angelo qui loquebatur mecum verba recta, 13 verba conſolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur mecum: Vaticinare 14 dicendo: Sic dicit Dominus exercituum: Ego ulciſcar ultionem Jeruſalem & Sion zelo magno. Et ira magna ego iraſcar in gentes quæ degunt 15 securè: quia iratus ſum parum contra populum meum, & ipſi auxiliati ſunt ad malefaciendum. Propterea ſic dicit Dominus: Convertar ad Jeruſalem 16 cum miſerationibus: domus ſanctuarii mei ædificabitur in ea, dicit Dominus exercituum: & funiculus perpendiculi extendetur ſuper ædificium parietum Jeruſalem. Adhuc vaticinare, dicendo: Sic dicit Dominus exercituum: 17 Adhuc implebuntur bono urbes populi mei, & conſolabitur adhuc Dominus Sion, & complacebit adhuc ſibi in Jeruſalem. Et levavi oculos meos & vidi, & ecce quatuor regna. 18 Et dixi ad angelum qui mecum verba faciebat, Quid ſunt iſta? qui dixit mihi, Iſta ſunt regna quæ diſperſerunt viros Juda, & Iſraelem, & habitatores Jeruſalem. 19 Et oſtendit mihi Dominus quatuor artifices. 20

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܒܝܘܡ ܐܪܒܥܐ ܘܥܣܪܝܢ ܒܝܪܚܐ ܕܚܕܥܣܪ ܗܘ ܫܒܛ. ܒܫܢܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܠܕܪܝܘܫ.
ܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܙܟܪܝܐ. ܒܪ ܒܪܟܝܐ ܒܪ ܥܕܘ ܢܒܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܚܙܝܬ 8
ܒܠܠܝܐ ܓܒܪܐ ܕܪܟܝܒ ܥܠ ܣܘܣܝܐ ܣܘܡܩܐ. ܘܩܐܡ ܒܝܬ ܐܝܠܢܐ ܕܡܛܠܠܝܢ.
ܘܒܬܪܗ ܪܟܫܐ ܣܘܡܩܐ. ܘܦܣܩܦܣܩܐ ܘܚܘܪܐ. * ܘܐܡܪܬ ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ ܡܪܝ. 9
ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܒܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܐܢܐ ܐܚܘܝܟ ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ. * ܥܢܐ 10
ܓܒܪܐ ܕܩܐܡ ܒܝܬ ܐܝܠܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܕܪ ܡܪܝܐ ܠܡܗܠܟܘ ܒܐܪܥܐ.
* ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܘ ܠܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܕܩܐܡ ܒܝܬ ܐܝܠܢܐ. ܘܗܠܟܢ ܒܐܪܥܐ. ܘܟܠܗ 11
ܐܪܥܐ ܝܬܒܐ ܘܫܠܝܐ. * ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ 12
ܠܐ ܡܪܚܡ ܐܢܬ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ ܘܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܕܪܓܙܬ ܥܠܝܗܝܢ ܗܐ ܫܒܥܝܢ
ܫܢܝܢ. * ܘܥܢܐ ܡܪܝܐ ܠܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܒܝ. ܡܠܐ ܛܒܬܐ ܘܡܠܐ ܕܒܘܝܐܐ. 13
* ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܒܝ. ܐܟܪܙ ܘܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. 14
ܛܢܢܬ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܠܨܗܝܘܢ ܛܢܢܐ ܪܒܐ. * ܘܪܘܓܙܐ ܪܒܐ ܪܓܝܙ ܐܢܐ ܥܠ ܥܡܡܐ 15
ܕܡܫܬܓܫܝܢ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܪܓܙܬ ܩܠܝܠ. ܘܗܢܘܢ ܥܕܪܘ ܠܒܝܫܬܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ 16
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܐܬܦܢܝܬ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܪܚܡܐ. ܘܒܝܬܝ ܐܫܪܐ
ܒܓܘܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܘܡܫܘܚܬܐ ܬܬܡܬܚ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ. * ܬܘܒ ܐܟܪܙ ܘܐܡܪ. 17
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܗܫܐ ܢܣܬܪܩܢ ܡܕܝܢܬܐ ܡܢ ܛܒܬܐ. ܘܬܘܒ ܢܒܢܐ
ܡܪܝܐ ܠܨܗܝܘܢ. ܘܬܘܒ ܢܓܒܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܐܪܝܡܬ ܥܝܢܝ ܘܚܙܝܬ. 18
ܘܗܐ ܐܪܒܥ ܩܪܢܢ. * ܘܐܡܪܬ ܠܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܒܝ. ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ ܡܪܝ. 19
ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܩܪܢܬܐ ܕܒܕܪܘ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܐܝܣܪܝܠ ܘܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܚܘܝܢܝ 20
ܡܪܝܐ ܐܪܒܥܐ ܢܓܪܐ.

7 Die vigeſimâ quartâ, menſe undecimo, nempe Sebat, anno ſecundo Darii; fuit ſermo Domini ad Zechariam filium Berachiæ, filii Addo prophetæ, dicendo; 8 Vidi nocte virum inſidentem equo rufo, & ſtantem inter arbores umbriferas: & poſt ipſum equos rufos, verſicolores, & albos. 9 Et dixi, Quid ſunt iſti domine mi? Reſpondit angelus qui loquebatur in me, dixítque mihi; Ego oſtendam tibi quid ſint iſti. 10 Reſpondens vir ille qui ſtabat inter arbores, dixit mihi; Hi ſunt quos miſit Dominus ad perambulandum terram. 11 Reſponderunt autem & dixerunt angelo Domini qui ſtabat inter arbores; Perambulavimus terram, totáque terra ſedet & tranquilla eſt. 12 Tunc prolocutus angelus Domini, dixit; Domine potentiſſime, quouſque non miſereberis Jeroſolymæ & urbium Judæ, quibus iratus es jam ſeptuaginta annis? 13 Reſpondit Dominus angelo qui loquebatur in me, verba jucunda & ſermones conſolatione *plenos*. 14 Quapropter dixit mihi angelus qui loquebatur in me; Prædica, & dic; Sic dicit Dominus potentiſſimus, Commotus ſum erga Jeruſalem & Sionem zelo magno, 15 Et irâ magnâ excandeſco in gentes tumultuantes: ego enim parum iratus fueram, ipſæ verò auxiliatæ ſunt ad malum. 16 Propterea ſic dicit Dominus potentiſſimus; Converſus ſum ad Jeruſalem cum miſericordia, & domum meam collocabo in medio ipſius, dicit Dominus potentiſſimus, & funiculus menſorius extendetur ſuper Jeruſalem. 17 Præterea prædica, & dic; Sic ait Dominus potentiſſimus, Jam urbes bonis evacuabuntur, & iterum ædificabit Dominus Sionem, iterumque eliget Jeruſalem. 18 Deinde ſublatis oculis vidi, & ecce quatuor cornua: 19 Et dicenti mihi ad angelum qui loquebatur in me, Quid iſta ſunt mi domine? reſpondit; Hæc ſunt cornua quæ diſperſerunt Judam, Iſraelem, & Jeroſolymam. 20 Deinde oſtendit mihi Dominus quatuor fabros:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وفي الرابع والعشرين في الشهر الحادي عشر * هذا هو شهر سباط * في السنة الثانية
8 على عهد داريوس * كان قول الرب الى زكريا بن براشيا بن عدو النبي قايلا * رايت
ليلا * واذا رجل راكب على فرس احمر * وهو واقف بين جبلين ظليلين * وخلفه
9 خيل حمر وشقر وبلق وشهب * فقلت من هاولاء يا سيد * فقال لي الملاك المتكلم في *
10 انا اظهر لك من هم هاولاء * فاجاب الرجل القايم بين الجبال وقال لي * هاولاء هم الذين
11 ارسلهم الرب ليطوفوا الارض * فاجابوا ملاك الرب القايم بين الجبال وقالوا * طفنا كل
12 الارض * واذا كل الارض ساكنة وهادية * فاجاب ملاك الرب * ايها الرب الضابط
لكل الى متى لا ترحم ايرسليم ومدن يهودا التي تغافلت عنها هذه السنة السبعون *
13 14 * فاجاب الرب الضابط الكل للملاك المتكلم في بكلمات جيدة واقوال عزايية * فقال
لي الملاك المتكلم في * اصرخ قايلا * هكذا يقول الرب الضابط الكل * غرت
15 لايرسليم وصهيون غيرة عظيمة * وانا ازجر زجرا عظيما على الامم المجتمعين عليها * لاني
16 انا غضبت قليلا * وهم اجتمعوا للشرور * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ارجع الى
ايرسليم برافة * وبيتي يبنى فيها يقول الرب الضابط الكل * ويمد القياس على ايرسليم
17 ايضا * وقال لي الملاك المتكلم في * اصرخ قايلا * هكذا يقول الرب الضابط الكل *
تفرح المدن بالخيرات ايضا * ويرحم الرب على صهيون ايضا * ويرتضي بايرسليم ايضا *
18 19 * ورفعت عيني فنظرت * واذا اربعة قرون * فقلت للملاك المتكلم في * ما هي هذه يا
20 سيد * فقال لي * هذه القرون التي فرقت يهودا واسرايل وايرسليم * واراني الرب
اربعة نجارين *

7 *Et vigeſimâ quartâ menſis undecimi, is eſt menſis Sebat, anno ſecundo, tempore Darii; fuit ſermo Domini ad Zachariam filium Barachiæ filii Addo, prophetam, dicens;* 8 *Videbam nocturno tempore, & ecce vir quidam inſidens equo rubeo ſtabat inter duos montes umbroſos: & à tergo ipſius equi rubei, rufi, verſicolores, & cinerei.* 9 *Et dixi; Quinam iſti ſunt O domine? Dixit mihi angelus in me loquens; Ego indicabo tibi quinam ſint iſti.* 10 *Et reſpondit vir ille qui ſtabat inter montes, dixitque mihi; Hi ſunt quos miſit Dominus ad perluſtrandam terram.* 11 *Tunc reſponderunt angelo Domini qui ſtabat inter montes, & dixerunt; Perluſtravimus totam terram, & ecce tota terra quieta eſt atque tranquilla.* 12 *Reſpondens angelus Domini, dixit; O Domine omnipotens, quouſque non miſereberis Jeroſolymæ & urbium Judæ, quas neglexiſti ſeptuaginta abhinc annis?* 13 *Reſpondit Dominus omnipotens angelo in me loquenti verba bona, & ſermones conſolatorios.* 14 *Quare dixit mihi angelus in me loquens; Clama dicens, Sic ait Dominus omnipotens; Commotus ſum erga Jeroſolymam & Sionem zelo magno:* 15 *Ideò indignatione magnâ iraſcor gentibus adverſùs eam congregatis: quoniam ego parum indignatus fueram, inde ipſæ congregatæ ſunt ad mala.* 16 *Idcircò ſic ait Dominus; Convertar clementèr ad Jeruſalem, & domus mea ædificabitur in ea, dicit Dominus omnipotens: & extendetur adhuc menſura ſuper Jeruſalem.* 17 *Et dixit mihi angelus in me loquens, Clama dicens; Sic ait Dominus omnipotens, Urbes bonis adhuc fruentur, & Dominus adhuc miſerebitur Sionis, & adhuc placabitur Jeroſolyma.* 18 *Deinde ſublatis oculis vidi, & ecce quatuor cornua.* 19 *Quapropter dixi angelo in me loquenti; Quid ſunt hæc O domine? Dixit mihi; Hæc ſunt cornua quæ diſſipaverunt Judam, & Iſraelem, & Jeroſolymam.* 20 *Præterea oſtendit mihi Dominus quatuor fabros:*

זכריה: ב ג

Ista : dicendo ,dixit Et ?faciendũ ad *venientes* ipsi Quid : dixi Et
21 ואמר מה אלה באים לעשות ויאמר לאמר אלה
levavit non vir *ut adeò* ,Jehudah ventilaverunt quæ , cornua
הקרנות אשר־זרו את־יהודה כפי־איש לא־נשא
cornua projiciendũ ad ,eos terrendũ ad isti venerunt & :suũ caput
ראשו ויבאו אלה להחריד אתם לידות את־קרנות
.eam ventilandũ ad ,Jehudah terram *ad* cornu *levantium* gentium
הגוים הנשאים קרן אל־ארץ יהודה לזרותה׃

CAP. II. ב

funiculus ej⁹ manu in & ,vir ecce & ,vidi & ,meos oculos levavi Et
1 ואשא עיני וארא והנה־איש ובידו חבל
metiendum Ad :me ad dixit Et ? *vadens* tu Quò :dixi Et .mensuræ
2 מדה׃ ואמר אנה אתה הלך ויאמר אלי למד את־
.ejus longitudo quanta & ,ejus latitudo quanta *videndum ad* ,Jerusalaim
ירושלם לראות כמה־רחבה וכמה ארכה׃
egrediens alius angelus et *: exiens* ,me in *loquens* angelus ecce Et
3 והנה המלאך הדבר בי יצא ומלאך אחר יצא
,istum puerum ad loquere ,Curre : eum ad dixit Et .ejus occursum in
4 לקראתו׃ ויאמר אלו רץ דבר אל־הנער הלז
animalis & hominis multitudine præ Jerusalaim habitabitur *Villæ* :dicendo
לאמר פרזות תשב ירושלם מרב אדם ובהמה
murus , Dominus dixit , ei ero ego Et .ejus medio in
5 בתוכה׃ ואני אהיה־לה נאם־יהוה חומת
fugite & , *Væ* , *Væ* .ejus medio in ero gloriã in & *: circum ignis*
6 אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה׃ הוי הוי ונסו
ventos quatuor *juxta* quia : Dominus dixit , Aquilonis terra de
מארץ צפון נאם־יהוה כי כארבע רוחות
,te erue , Sijon *Væ* .Dominus dixit , vos dispersi cœlorum
7 השמים פרשתי אתכם נאם־יהוה׃ הוי ציון המלטי
: exercituum Dominus dixit sic Quia .Babel filiæ habitatrix
8 יושבת בת־בבל׃ כי כה אמר יהוה צבאות
tangens quia : vos *spoliantes* gentes ad me misit gloriam Post
אחר כבוד שלחני אל־הגוים השללים אתכם כי הנגע
meã manum *agitans ego* ecce Quia .ejus oculi pupillam *tangens* ,vos *in*
9 בכם נגע בבבת עינו׃ כי הנני מניף את־ידי
Dominus quòd scietis & : suis servis *spolium* erunt & ,eos super
עליהם והיו שלל לעבדיהם וידעתם כי־יהוה
ego ecce quia ,Sijon filia lætare & *Præconiza* .me miserit exercituum
10 צבאות שלחני׃ רני ושמחי בת־ציון כי הנני־
adhærebunt Et .Dominus ait , tui medio in habitabo & ,*veniens*
11 בא ושכנתי בתוכך נאם־יהוה׃ ונלוו
:populum in mihi erunt & ,illa die in *Dominum ad* multæ gentes
גוים רבים אל־יהוה ביום ההוא והיו לי לעם
exercituum Dominus quòd scies & :tui medio in habitabo &
ושכנתי בתוכך וידעת כי־יהוה צבאות
Jehudah Dominus possidebit Et .te ad me miserit
12 שלחני אליך׃ ונחל יהוה את־יהודה
.Jerusalaim *in* adhuc eliget & ,sanctitatis *humum* super suam partem
חלקו על אדמת הקדש ובחר עוד בירושלם׃
habitaculo de *est excitatus* quia : Domini *faciebus* à caro omnis Sile
13 הס כל־בשר מפני יהוה כי נעור ממעון
.suæ sanctitatis
קדשו׃

CAP. III. ג

angeli facies ad stantem ,magnum sacerdotẽ Jehosuah mihi ostendit Et
1 ויראני את־יהושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך
ei *adversandum ad* ,ejus dexteram *super stans* Satan & : Domini
יהוה והשטן עמד על־ימינו לשטנו׃

Versio VULG. LAT.

21 Et dixi; Quid isti veniunt facere? Qui ait, dicens; Hæc sunt cornua quæ ventilaverunt Judam per singulos viros, & nemo eorum levavit caput suum: & venerunt isti deterrere ea, ut dejiciant cornua gentium, quæ levaverunt cornu super terram Juda ut dispergerent eam.

CAP. II.

1 Et levavi oculos meos, & vidi: & ecce vir, & in manu ejus funiculus mensorum. 2 Et dixi; Quò tu vadis? Et dixit ad me; Ut metiar Jerusalem, & videam quanta sit latitudo ejus, & quanta longitudo ejus. 3 Et ecce angelus, qui loquebatur in me, egrediebatur, & angelus alius egrediebatur in 4 occursum ejus. Et dixit ad eum; Curre, loquere ad puerum istum, dicens; Absque muro habitabitur Jerusalem, præ multitudine hominum & jumentorum in medio ejus. 5 Et ego ero ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu: & in gloria ero in medio ej⁹. 6 O, ô fugite de terra Aquilonis, dicit Dominus, quoniam in quatuor ventos cœli 7 dispersi vos, dicit Dominus. O Sion, fuge quæ habitas apud filiã 8 Babylonis: Quia hæc dicit Dominus exercituum; Post gloriam misit me ad gentes, quæ spoliaverunt vos: qui enim tetigerit vos, 9 tangit pupillam oculi mei: Quia ecce ego levo manum meam super eos, & erunt prædæ his, qui serviebant sibi: & cognoscetis quia Dominus exercituum misit 10 me. Lauda & lætare, filia Sion: quia ecce ego venio, & habitabo 11 in medio tuî, ait Dominus. Et applicabuntur Gentes multæ ad Dominũ in die illa, & erunt mihi in populum, & habitabo in medio tuî: & scies quia Dominus 12 exercituum misit me ad te. Et possidebit Dominus Judam partem suam in terra sanctificata: & eli-13 get adhuc Jerusalem. Sileat omnis caro à facie Domini: quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

CAP. III.

1 Et ostendit mihi Dominus Jesum sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini: & Satan stabat à dexteris ejus ut adversaretur ei.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

21 Καὶ εἶπα, Τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι; καὶ εἶπε (τ), Ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν (υ) Ἰούδα καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατέαξαν, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἦρε κεφαλήν· καὶ (φ) ἐξήλθοσαν οὗτοι τοῦ ὀξῦναι αὐτὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν, τὰ (χ) τέσσαρα κέρατα, τὰ ἔθνη τὰ ἐπαιρόμενα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου, τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν.

MS.A. (τ) πρός με, (υ) Ἰούδαν (φ) εἰσῆλθον (χ) τέσσαρα

21 *Et dixi; Quid isti veniunt facere? Et dixit; Hæc sunt cornua, quæ disperserunt Judam, & Israel confregerunt: & nullus eorum levavit caput. Et egressi sunt isti, ut exacuant ea in manibus suis, quatuor cornua, gentes, quæ levaverunt cornu super terram Domini, ut dispergerent eam.*

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἀνήρ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σχοινίον γεωμετρικόν. 2 Καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, Ποῦ σὺ πορεύῃ; καὶ εἶπε πρός με, Διαμετρῆσαι τὴν Ἱερουσαλήμ, τοῦ ἰδεῖν πηλίκον τὸ πλάτος 3 αὐτῆς ἐστι, καὶ πηλίκον τὸ μῆκος. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ εἱστήκει, καὶ ἄγγελος ἕτερος ἐξεπορεύετο εἰς (α) συνάντη-4 σιν αὐτῷ, Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, λέγων, Δράμε, καὶ λάλησον πρὸς τὸν νεανίαν ἐκεῖνον, λέγων, Κατακάρπως κατοικηθήσεται Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ πλήθους ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν (β) 5 ἐν μέσῳ αὐτῆς· Καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῇ, (γ) λέγει κύριος, τεῖχος πυρὸς κυκλόθεν, καὶ 6 εἰς δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ (δ) αὐτῆς. Ὦ ὦ φεύγετε ἀπὸ γῆς Βορρᾶ, λέγει κύριος· διότι ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ συν-7 άξω ὑμᾶς, λέγει κύριος, Εἰς Σιὼν, ἀνασώζεσθε οἱ κατοικοῦντες θυγατέρα Βαβυλῶ-8 νος. Διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ὀπίσω δόξης ἀπέσταλκέ με ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλεύσαντα ὑμᾶς, διότι ὁ ἁπτόμενος ὑμῶν ὡς ὁ ἁπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ 9 αὐτοῦ. Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔσονται σκῦλα τοῖς (ε) δουλεύουσιν αὐτοῖς, καὶ γνώσεσθε (ζ) ὅτι κύριος 10 παντοκράτωρ ἀπέσταλκέ με. Τέρπου καὶ εὐφραίνου θύγατερ Σιὼν, διότι (η) ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, λέ-11 γει κύριος. Καὶ καταφεύξονται ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔσονται αὐτῷ εἰς λαόν, καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν μέσῳ σου, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι κύριος παντο-12 κράτωρ (") ἐξαπέσταλκέ με πρὸς σέ. Καὶ κατακληρονομήσει κύριος τὸν Ἰούδαν (θ) τὴν μερίδα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἁγίαν· καὶ 13 αἱρετιεῖ ἔτι τὴν Ἱερουσαλήμ. Εὐλαβείσθω πᾶσα σὰρξ ἀπὸ προσώπου κυρίου, (ι) ὅτι ἐξεγήγερται ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ.

MS.A. (α) ἀπάντησιν αὐτῷ, (β) τῶν ἐμ μέσῳ (γ) φησὶν (δ) αὐτῶν. (ε) δουλεύσασιν (ζ) διότι (η) ἰδοὺ ἔρχομαι, (") ἀπέσταλκεν (θ) καὶ τὴν μερίδα (ι) διότι

CAP. II.

1 *Et levavi oculos meos, & vidi: & ecce vir, & in manu ejus funiculus geometricus.* 2 *Et dixi ad eum; Quò tu vadis? Et dixit ad me; Ut dimetiar Hierusalẽ, ut videam, quanta sit latitudo ejus, & quanta longitudo.* 3 *Et ecce angelus, qui loquebatur in me, stabat: & angelus alius egrediebatur in occursum ejus.* 4 *Et dixit ad eum, dicens; Curre, & loquere adolescentulo illi dicens; (a) Frugiferè habitabitur Hierusalem, à multitudine hominum, & jumentorum in medio ejus:* 5 *Et ego ero illi, dicit Dominus, murus ignis in circuitu, & in gloriam ero in medio ejus.* 6 *O, ô fugite de terra Aquilonis, dicit Dominus: quia de quatuor ventis cœli congregabo vos, dicit Dominus,* 7 *In Sion, salvamini, qui habitatis filiam Babylonis.* 8 *Hæc enim dicit Dominus omnipotens; Post gloriam misit me ad gentes, quæ spoliaverunt vos: quia qui tetigerit vos, quasi qui tangat pupillam oculi ejus.* 9 *Quia ecce ego infero manum meam super eos: & erunt prædæ iis qui servierant eis. Et cognoscetis, quia Dominus omnipotens misit me.* 10 *Lætare, & gaude, filia Sion: quia ecce ego venio, & habitabo in medio tuî, dicit Dominus.* 11 *Et (b) confugient gentes multæ ad Dominum in die illa: & erunt ei in populum, & habitabunt in medio tuî: & (c) scies, quoniam Dominus omnipotens misit me ad te.* 12 *Et possidebit Dominus Judam (d) parte suâ in terra sancta: & (e) eliget adhuc Hierusalem.* 13 *Timeat omnis caro à facie Domini: quoniam surrexit de nubibus sanctis suis.*

ΚΕΦ. γ'.

1 Καὶ ἔδειξέ μοι κύριος (α) τὸν Ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἑστῶτα πρὸ προσώπου ἀγγέλου κυρίου, καὶ ὁ διάβολος εἱστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, (") τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ.

MS.A. (α) Ἰησοῦν (") ἀντικεῖσθαι

CAP. III.

1 *Et ostendit mihi Dominus Jesum sacerdotem magnum, stantem ante faciem angeli Domini: & diabolus stabat à dextris ejus, ut adversaretur ei.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 ואמרית מה אלין אתן למעבד ואמר למימר אלין מלכותא דבדרא ית אנש יהודה
ולא שבקא להלכא בקומה זקיפא ואתו אלין לאזעא יתהון למתבר ית מלכות עממיא
דנטלא זין על ארעא דבית יהודה לאגלותה׃

ב

1 וזקפית עיני וחזית והא גברא ובידיה חוט דמשחתא׃ ואמרית לאן את אזיל ואמר לי
2 למשח ית ירושלם למחזי כמא פותיה וכמא אורכה׃ והא מלאכא דממלל עמי נפק
3 ומלאכא אוחרנא נפק לקדמותיה׃ ואמר ליה רהוט מליל עם עולימא דיכי למימר
4 פצחין תיתב ירושלם מסגי אנשא ובעירא בגוה׃ ומימרי יהי לה אמר יי כשור דאשא
5 מקף לה סחור סחור וביקר אשרי שכנתי בגוה׃ אכלו למבדריא ואמרו להון
6 אתכנשו מארעא צפונא אמר יי ארי כארבע רוחי שמיא בדרית יתכון אמר יי׃ אכלו
7 לכנשתא דציון ואמרו לה אשתיזבי ואתא דיתבא במדינת בבל׃ ארי כדנן אמר יי
8 צבאות בתר יקרא דאמיר לאיתאה עליכון שלחני על עממיא דבזזין יתכון ארי דמנזק
9 בכון כד מושיט ידיה למקרב בגלגלי עינוהי׃ ארי הא אנא מרים ית מחת גבורתי
10 עליהון ויהון עדי לפלחיהון ותדעון ארי יי צבאות שלחני׃ בועי וחדי כנשתא דציון
11 ארי הא אנא מתגלי ואשרי שכנתי בגויך אמר יי׃ ויתוספון עממין סגיאין על עמיה
דיי בעדנא ההיא ויהון קדמי לעם ואשרי שכנתי בגויך ותדעון ארי יי צבאות שלחני
12 לאתנבאה עלך׃ ויחסין יי לדבית יהודה חולקהון על ארעא דקודשא ויתרעי עוד
13 בירושלם׃ ספו כל רשיעיא מן קדם יי ארי אתגלי ממדור קודשיה׃

ג

1 ואחזיני ית יהושע כהנא רבא קאים קדם מלאכא דיי וחטאה קאים על ימיניה
לאסטנא ליה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

21 Et dixi, Quid isti acturi veniunt? & ait, dicendo, Hæc sunt regna quæ dispersere viros Judæos, nec [*virum*] permiserunt erectum incedere: veniunt autem ipsi ut commoveant ea, & ut conterant regna populorum quæ tulêre arma in terram domus Jehuda, ad deportandam eam in exilium.

CAP. II.

1 Erexi verò oculos meos & vidi, & ecce vir, cujus in manu funiculus mensorius. 2 Cui dixi, Quò te confers? & dixit mihi Mensuratum Jerusalem, ut videam quanta sit latitudo ejus, quantáque longitudo. 3 Ecce autem angelus qui me alloquebatur, egrediebatur, in cujus occursum alius prodibat angelus. 4 Et dixit ei, Curre, loquere cum juvene isto, dicens: Vicatim habitabitur Jerusalem præ multitudine hominum jumentorúmque in medio ejus. 5 Verbúmque meum erit ei, dicit Dominus, veluti murus igneus illam per circuitum ambiens, atq; gloriosè majestatem meam in medio ejus reponã. 6 Proclamate dispersis, & dicite eis, Congregamini de terra Aquilonari, dicit Dominus: nam in quatuor cœli ventos dispersi vos, ait Dominus. 7 Clamate cœtui Sion, & dicite ei, Evade & veni qui habitas in provincia Babylonis. 8 Etenim sic dicit Dominus exercituum, Post gloriam quam vobis adducturum se dixit, misit me ad populos qui vos diripiunt: quisquis enim detrimentum infert vobis, peræquè ac si manum suam extendat ut tangat pupillam oculi sui. 9 Ecce enim tollo plagam potentiæ meæ super eos, & patebunt prædæ famulis suis; scietísque certò Dominum exercituum me misisse. 10 Exulta & lætare cœtus Sion, ecce enim revelabor & collocabo majestatem meam in medio tui, dicit Dominus. 11 Et adjicentur populi multi plebi Domini tunc temporis, qui coram me in populum erunt, ponámque meam majestatem in tui medium, scietísque quòd Dominus exercituum me miserit ad *vaticinandum* ad te. 12 Atque in hæreditatem donabit Dominus domui Juda partem suam in terra sanctitatis; adhúcque gratam habebit Jerusalem. 13 Dispereant omnes impii à conspectu Domini, quoniam de habitaculo sanctitatis suæ apparebit.

CAP. III.

1 Ostendit autem mihi Josue sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini, ad cujus dexteram stabat adversarius, ut ei adversaretur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܐܡܪܬ ܡܢܐ ܐܬܝܢ ܗܠܝܢ ܠܡܥܒܕ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܠܝܢ ܩܪܢܬܐ ܕܒܕܪ ܠܝܗܘܕܐ. ܐܝܟ ܦܘܡܐ ܕܓܒܪܐ ܕܠܐ ܐܪܝܡ ܪܫܗ. ܘܐܬܘ ܗܠܝܢ ܠܡܙܝܥܘ ܐܢܝܢ. ܘܠܡܥܩܪܘ ܩܪܢܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܕܡܪܝܡܝܢ ܗܘܘ ܩܪܢܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܡܒܕܪܘܬܗ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ

1 * ܘܐܪܝܡܬ ܥܝܢܝ ܘܚܙܝܬ ܓܒܪܐ. ܘܒܐܝܕܗ ܚܒܠܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. 2 * ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܬ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܠܡܫܚ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܠܡܚܙܐ ܟܡܐ ܐܘܪܟܗ ܘܟܡܐ ܦܬܝܗ. 3 * ܘܢܦܩ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡܝ. ܘܡܠܐܟܐ ܐܚܪܢܐ ܢܦܩ ܠܐܘܪܥܗ. 4 * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܗܛ ܐܡܪ ܠܛܠܝܐ ܗܘ. ܕܒܦܨܝܚܘܬܐ ܬܬܝܬܒ ܐܘܪܫܠܡ. ܡܢ ܣܓܝܐܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ ܕܒܓܘܗ. 5 * ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܫܘܪܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܠܫܘܒܚܐ ܐܗܘܐ ܒܓܘܗ. 6 * ܐܘ ܐܘ ܥܪܘܩܘ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐܪܒܥ ܪܘܚܐ ܕܫܡܝܐ ܒܕܪܬܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 7 * ܐܘ ܨܗܝܘܢ ܐܬܦܠܛܝ. ܥܡܘܪܬܐ ܕܒܪܬ ܒܒܠ. 8 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܒܬܪ ܐܝܩܪܐ ܫܕܪܢܝ ܥܠ ܥܡܡܐ ܕܒܙܘ ܐܢܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܩܪܒ ܠܟܘܢ. ܟܕ ܩܪܒ ܒܒܬܗ ܕܥܝܢܗ. 9 * ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܪܝܡ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܒܙܬܐ ܠܥܒܕܝܗܘܢ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܕܪܢܝ. 10 * ܫܒܚܝ ܘܚܕܝ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܡܛܠ ܕܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܐܢܐ. ܘܐܫܪܐ ܐܢܐ ܒܓܘܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. 11 * ܘܢܬܠܘܘܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܠܡܪܝܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܘܢܗܘܘܢ ܠܗ ܠܥܡܐ. ܘܢܫܪܐ ܒܓܘܟܝ. ܘܬܕܥܝܢ ܕܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܫܕܪܢܝ ܠܘܬܟܝ. 12 * ܘܢܐܪܬ ܡܪܝܐ ܠܝܗܘܕܐ ܡܢܬܗ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܩܘܕܫܗ. ܘܢܬܪܥܐ ܬܘܒ ܒܐܘܪܫܠܡ. 13 * ܘܢܙܘܥ ܟܠ ܒܣܪ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܬܥܝܪ ܡܢ ܡܪܘܡܐ ܕܩܘܕܫܗ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ

1 * ܘܚܘܝܢܝ ܠܝܫܘܥ ܟܗܢܐ ܪܒܐ. ܟܕ ܩܐܡ ܩܕܡ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܣܛܢܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܕܢܣܛܢܝܘܗܝ.

21 Et cùm dixissem, Quid veniunt isti facturi? Dixit mihi, Ad commovendũ ista cornua quæ disperserunt Judam velut os viri qui non extulit caput suum, hi venerunt; & ad evellendum cornua gentiũ quæ elevabant cornu contra terram Judæ ad dissipandum illam.

CAP. II.

1 Rursum sublatis oculis vidi virũ manu tenentem funiculum mensorium: 2 Cui cùm dixissem, Quò vadis? Respondit mihi, ad metiendum Jerusalem, & videndum quanta sit longitudo ejus, & quanta latitudo ipsius. 3 Tum egresso angelo qui loquebatur in me, angelus alter processit obviàm ei: 4 Et dixit illi; Curre, & dic juveni illi; In ruribus habitabit Jerusalem propter multitudinem hominum & jumentorum quæ erunt in ea. 5 Et ego ero in medio ipsius, dicit Dominus, tanquam murus ignis, & ad gloriam ero in medio ipsius. 6 Io, io, fugite de terra Aquilonis, dicit Dominus; quoniam ad quaternos cœli ventos disperseram vos, dicit Dominus. 7 Heus Sion evade, hospita apud filiam Babylonis. 8 Sic enim dicit Dominus potentissimus; Ad prosequendum honorem misit me contra gentes quæ vos prædabantur: & qui tetigerit vos, pupillam sanè oculi ejus tanget. 9 Nam ecce ego sublaturus sum manum meam contra illas, & erunt prædæ opera earum: & agnoscetis quòd Dominus potentissimus me misit. 10 Cane & lætare filia Sionis, quia ecce ego venturus sum & habitaturus in medio tui, dicit Dominus. 11 Et adhærebunt Domino gentes multæ eo die eruntque ei populus: & habitabit in medio tui, & agnosces Dominum potentissimum me ad te misisse. 12 Et possidebit Dominus Judam portionem suam in terra sancta sua, & gratam habebit rursùs Jerosolymam. 13 Et timebit omnis caro à conspectu Domini, quòd evigilârit ab excelso sanctitatis suæ.

CAP. III.

1 Postea ostendit mihi Jesum summum sacerdotem stantẽ coram angelo Dñi, & Satanam stantem ad dexteram ejus ut noceret ei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * فقلت ماذا جاء هولاء ان يصنعوا * فقال لي * هذه القرون التي فرقت يهودا وايروسليم هبطوا * وليس واحد منهم رفع راسا * فدخلوا هاولاء ليحركوها بايديهم * الاربعة قرون هم الامم التي رفعت قرنا على ارض الرب ليفرقوها *

* الفصل الثاني *

1 * ورفعت عيني ونظرت * واذا رجل وفي يده حبل المساحة * 2 فقلت له الي اين تمضي انت * فقال لي * لاقيس ايروسليم * لانظر مقدار عرضها ما هو * ومقدار طولها * 3 واذا الملاك المتكلم في واقف * وملاك اخر خرج لاستقباله * 4 وقال له قايلا * اعد وتكلم مع ذلك الشاب قايلا * بثمر تسكن ايروسليم من كثرة الناس والبهايم الذين في وسطها * 5 وانا اصير لها قال الرب سور نار من حولها * واصير لهم مجدا * 6 اه اه * اهربوا من ارض الجربياء يقول الرب * من اجل اني من اربعة رياح السماء اجمعكم يقول الرب الي صهيون * 7 لتتخلصوا يا سكان ابنة بابل * 8 من اجل انه هكذا يقول الرب الضابط الكل * خلف المجد ارسلني على الامم التي غنمتكم * من اجل ان لامسكم مثل لامس حدقة عينيه * 9 من اجل اني ها انا ارفع يدي عليهم * ويصيرون غنايم للذين استعبدوهم * ويعلمون ان الرب الضابط الكل ارسلني * 10 اطربي وسري يا ابنة صهيون * من اجل اني ها انا اتي واسكن في وسطك يقول الرب * 11 ويهرب الامم الكثيرين الي الرب في ذلك اليوم * ويصيرون له شعبا * ويسكنون في وسطك * وتعلمين ان الرب الضابط الكل ارسلني اليك * 12 ويورث الرب يهودا نصيبه على الارض المقدسة * ويرضي الرب بايروسليم * 13 ليرتاع كل ذي لحم من وجه الرب * من اجل انه قام من سكنه المقدسة *

* الفصل الثالث *

* الاصحاح السادس والعشرون * وهو الثاني من النبوة *

1 * واراني الرب يسوع الكاهن العظيم قايما امام وجه ملاك الرب * والشيطان قايم عن يمينه ليضاده *

21 *Et dixi, Quid veniunt hi factum? Dixit mihi; Cornua ista quæ dissipaverunt Judam & Jerosolymam, corruerunt, nullumque eorum caput extulit: proinde ingressi sunt isti ad illa suis manibus concutienda. Quatuor illa cornua, sunt eæ gentes quæ cornu levaverunt contra terram Domini ad dissipandum eam.*

CAP. II.

1 *Sublatis iterum oculis vidi, & ecce vir quidam manu suâ* portans *funiculum mensoriũ.* 2 *Huic dicenti mihi, Quò vadis? Dixit; Ad metiendum Jerusalem, ut videam quanta sit latitudo ejus, & quanta longitudo.* 3 *Dumque angelus in me loquens, staret, alius angelus egressus est in occursum ejus:* 4 *Et dixit ei, dicens; Curre, & alloquere juvenem illum, dicens; Frugiferè habitabit Jerusalem propter multitudinem hominum & jumentorum quæ erunt in ipsa.* 5 *Et ego fiam ipsi, ait Dominus, murus ignis circumquaque; & ero ipsis gloriæ.* 6 *Ah, ah, fugite de terra Aquilonari, dicit Dominus: quoniam è quatuor cœli ventis congregabo vos, dicit Dominus ad Sionem.* 7 *Eripite vos O habitatores filiæ Babelis.* 8 *Nam ita dicit Dominus omnipotens, Post gloriam misit me contra gentes quæ deprædatæ sunt vos: tangens enim vos, est quasi tangens pupillam oculi ejus.* 9 *Ecce enim ego levabo super eos manum meam, eruntque in prædam iis quos servitute premebant: & scietis quòd Dominus omnipotens miserit me.* 10 *Concine, et exulta O filia Sionis, quoniam ecce ego veniam et habitabo in medio tui, dicit Dominus:* 11 *Et confugient gentes multæ ad Dominum eo die, eruntque ei populus, et habitabunt in medio tui: et scies quòd Dominus omnipotens me miserit ad te.* 12 *Efficietque Dominus ut possideat Juda portionem suam super terra sancta, et placabitur Dominus erga Jerusalem.* 13 *Timeat omnis carne præditus à facie Domini; quoniam surrexit è nubibus suis sanctis.*

CAP. III.

Textus vigesimus sextus, hujus autem Prophetiæ secundus.

1 *Deinde ostendit mihi Dominus Jesum sacerdotem maximum stantem ante faciem angeli Domini, et Satanam stantem à dextera ipsius ut noceret ipsi.*

זכריה: ד

,Satan te in Dominus Increpet : Satan ad Dominus dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן 2
torris hic nónne : Jerusalaim *in* *eligens* , te in Dominus increpet &
וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָםִ הֲלוֹא זֶה אוּד
stans & ,sordidis vestibus indutus erat Jehosuah Et ? igne de erutus
3 מֻצָּל מֵאֵשׁ׃ וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעֹמֵד
,ejus *facies ad* stantes ad dixit & ,respondit Et .*angeli* *facies ad*
4 לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הָעֹמְדִים לְפָנָיו
: eum ad dixit Et .eo *desuper* sordida vestimenta Removete : dicendo
לֵאמֹר הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
.mutatoriis te induere &,tuã iniquitatẽ te *desuper* feci transire,Vide
רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֺנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃
cidarim posuerunt Et .ejus caput super mundam cidarim Ponant :dixi Et
5 וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף
Domini angelus Et .vestibus eum induerunt & ,ejus caput super mundam
הַטָּהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְהוָה
: dicendo ,Jehosuah *in* DOMINI angelus contestabatur Et .*stans*
6 עֹמֵד׃ וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
si & ,ambulaveris meis viis in Si : exercituum Dominus dixit Sic
7 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־בִּדְרָכַי תֵּלֵךְ וְאִם
,meam domum judicabis tu etiam &,custodieris meã custodiã
אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אַתָּה תָּדִין אֶת־בֵּיתִי
inter *itinera* tibi dabo & : mea atria custodies etiam &
וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין
,tu , magne sacerdos Jehosuah nunc Audi .ipsos stantes
8 הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃ שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה
quia : *ipsi* *portenti* viri quia : *tuas facies ad* *habitantes* ,tui *socii* &
וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי־אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי־
lapis ecce Quia .germen meum servum *adducens* *ego* ecce
9 הִנְנִי מֵבִיא אֶת־עַבְדִּי צֶמַח׃ כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן
: oculi septem unum lapidem super ,Jehosuah *facies ad* *dedi* quem
אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם
, exercituum Dominus dixit , ejus *apertionem* *aperiens* *ego* ecce
הִנְנִי מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
die In .una die in illius terræ iniquitatem removebo &
10 וּמַשְׁתִּי אֶת־עֲוֺן הָאָרֶץ־הַהִיא בְּיוֹם אֶחָד׃ בַּיּוֹם
suum *socium* *ad* *vir* vocabitis ,exercituum Dominus dixit ,illa
הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
.ficum subter *ad* & ,vitem subter *ad*
אֶל־תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל־תַּחַת תְּאֵנָה׃

CAP. IV. ד

qui virum sicut me suscitavit & ;me in *loquens* angelus est reversus Et
1 וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר־
:dixi Et ? *videns* tu Quid : me ad dixit Et .suo somno è suscitatur
2 יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וַיֹּאמֶר
super lenticula & ,*ipsum* totum aureum candelabrum ecce & , Vidi
רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל־
septem & , Septem .illud super ejus lucernæ *septem* & ,ejus caput
רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה
olivæ duæ Et .ejus caput super quæ , lucernis infusoria
3 מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ׃ וּשְׁנַיִם זֵיתִים
.ejus sinistram *super* *una* & , lenticulæ dextera à una : illud super
עָלֶיהָ אֶחָד מִימִין הַגֻּלָּה וְאֶחָד עַל־שְׂמֹאלָהּ׃
Quid : dicendo ,me in *loquentem* angelum ad dixi & ,respondi Et
4 וָאַעַן וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר מָה
dixit & , me in *loquens* angelus respondit Et ? Domine hæc
5 אֵלֶּה אֲדֹנִי׃ וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר
.mi Domine Non : dixi & ? hæc *ista* quid nôsti Nónne : me ad
אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מָה־הֵמָּה אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא אֲדֹנִי׃

Versio VULG. LAT.

2 Et dixit Dominus ad Satan; Increpet Dominus in te, Satan: & increpet Dominus in te, qui elegit Jerusalem: numquid non iste for- 3 tis est erutus de igne? Et Jesus erat indutus vestibus sordidis: & 4 stabat ante faciem angeli. Qui respondit, & ait ad eos qui stabant coram se, dicens; Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum; Ecce abstuli à te iniquitatem tuam, & indui te mutatoriis. 5 Et dixit; Ponite cidarim mundã super caput ejus. Et posuerunt cidarim mundam super caput ejus, & induerunt eum vestibus: & an- 6 gelus Domini stabat. Et contestabatur angelus Domini Jesum, di- 7 cens; Hæc dicit Dominus exercituum; Si in viis meis ambulaveris, & custodiam meam custodieris: tu quoque judicabis domum meã, & custodies atria mea, & dabo tibi ambulantes de his 8 qui nunc hic assistunt. Audi, Jesu sacerdos magne, tu & amici tui, qui habitant coram te, quia viri portendentes sunt: ecce enim ego ADDUCAM SERVUM 9 MEUM ORIENTEM. Quia ecce lapis, quem dedi coram Jesu: super lapidem unum septem oculi sunt: ecce ego cælabo sculpturam ejus, ait Dominus exercituum: & auferam iniquitatẽ ter- 10 ræ illius in die una. In die illa, dicit Dominus exercituum, vocabit vir amicum suum subter vitẽ, & subter ficum.

CAP. IV.

1 ET reversus est angelus, qui loquebatur in me, & suscitavit me, quasi virũ qui suscitatur de somno 2 suo. Et dixit ad me; Quid tu vides? Et dixi; Vidi, & ecce candelabrum aureum totum, & lampas ejus super caput ipsius, & septem lucernæ ejus super illud: & septem infusoria lucernis, quæ erant 3 super caput ejus. Et duæ olivæ super illud, una à dextris lampa- 4 dis, & una à sinistris ejus. Et respondi, & aio ad angelum, qui loquebatur in me, dicens; Quid sunt 5 hæc, domine mi? Et respondit angelus, qui loquebatur in me, & dixit ad me; Numquid nescis quid sunt hæc? Et dixi; Non, domine mi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς τὸν διάβολον, Ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ διάβολε, καὶ ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ ὁ ἐκλεξάμενος τὴν Ἱερουσαλήμ· οὐκ ἰδοὺ τοῦτο ὡς δαλὸς ἐξεσπα- 3 σμένος ἐκ πυρός; Καὶ Ἰησοῦς ἦν ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρὰ, καὶ εἱστήκει πρὸ προσ- 4 ώπου τοῦ ἀγγέλου. Καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἑστηκότας πρὸ προσώπου αὐτοῦ, λέγων, Ἀφέλετε τὰ ἱμάτια τὰ ῥυπαρὰ ἀπ' αὐτοῦ· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ ἀφῄρηκα τὰς ἀνομίας σου· καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν ποδήρη, 5 Καὶ ἐπίθετε κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν (β) αὐτοῦ. καὶ ἐπέθηκαν κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ περιέβαλον αὐτὸν ἱμάτια. καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου εἱστήκει. 6 Καὶ διεμαρτύρατο ὁ ἄγγελος κυρίου (γ) πρὸς 7 Ἰησοῦν, λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἐὰν ταῖς ὁδοῖς μου πορεύῃ, καὶ ἐν τοῖς προστάγμασί μου (δ) φυλάξῃ, καὶ σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου· καὶ ἐὰν (ε) διαφυλάσσῃς τὴν αὐλήν μου, καὶ δώσω σοι ἀναστρεφο- 8 μένους ἐν μέσῳ τῶν ἑστηκότων τούτων. Ἄκουε δὴ Ἰησοῦ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, σὺ καὶ οἱ πλησίον σου (ζ) οἱ καθήμενοι πρὸ προσώπου (η), διότι ἄνδρες τερατοσκόποι εἰσί, διότι ἰδοὺ 9 ἐγὼ ἄγω τὸν δοῦλόν μου Ἀνατολήν. Διότι ὁ λίθος, ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου (θ) τοῦ Ἰησοῦ, ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἕνα ἑπτὰ ὀφθαλμοί εἰσιν. ἰδοὺ ἐγὼ ὀρύσσω βόθρον, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ ψηλαφήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκείνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. 10 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος παντοκράτωρ, (ι) συγκαλέσετε ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ὑποκάτω ἀμπέλου, καὶ ὑποκάτω συκῆς.

Et dixit Dominus ad diabolum; Increpet Dominus in te, diabole: & increpet in te Dominus, qui elegit Hierusalem. Nónne ecce (a) hoc, ut torris est erutus de igne? Et Jesus indutus erat vestibus sordidis: & stabat ante faciem angeli. Et respondit & ait ad adstantes coram facie sua, dicens; Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum; Ecce abstuli (b) iniquitates tuas. Et induite eum poderem: Et imponite cidarim mundã super caput ejus. 2 3 4 5 Et imposuerunt cidarim mundã super caput ejus: *et circundederũt eũ vestimentis: & angelus Domini adstabat. Et* 6 *contestabatur angelus Domini ad Jesum, dicens; Hæc dicit* 7 *Dominus omnipotens; Si (c) viis meis ambulaveris, & præcepta mea custodieris: & tu judicabis domum meam: &, si custodieris atrium meum; & dabo tibi, qui conversentur in medio stantium istorum. Audi* 8 *ergò, Jesu sacerdos magne, tu, & proximi tui, qui sedent ante (d) faciem: quia viri portentorum spectatores sunt: quia ecce ego adduco servum meum Orientem: Quia lapis, quem dedi* 9 *ante faciem Jesu: super lapidem unum septem oculi sunt. Ecce ego (e) fodio foveam, dicit Dominus omnipotens, & contrectabo omnem iniquitatem terræ illius in die una. In die illo,* 10 *dicit Dominus omnipotens, (f) convocabitis unusquisque proximum suum subter vitem, & subter ficum.*

MS.A. (β) αὐτοῦ. καὶ περιέβαλον αὐτὸν ἱμάτια, καὶ ἐπέθηκαν κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὁ (γ) λέγων πρὸς Ἰησοῦν, Τάδε (δ) φυλάσσῃ, (ε) φυλάξῃς καί γε τὴν (ζ) καὶ οἱ (η) σου, (θ) Ἰησοῦ, (ι) συγκαλέσατε

ΚΕΦ. δ'.

1 ΚΑὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐξήγειρέ με ὃν τρόπον ὅταν (α) ἐξ- 2 εγερθῇ ἄνθρωπος ἐξ ὕπνου αὐτοῦ, Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Τί σὺ βλέπεις; καὶ (β) εἶπα, Ἑώρακα, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυσῆ ὅλη, καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ λύχνοι ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ (γ) ἐπαρυστρίδες τοῖς λύχνοις τοῖς ἐπάνω αὐτῆς, 3 Καὶ δύο ἐλαῖαι ἐπάνω αὐτῆς, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου αὐτῆς, καὶ μία ἐξ εὐω- 4 νύμων. Καὶ ἐπηρώτησα, καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν (δ) ἐμοὶ, λέ- 5 γων, Τί ἐστι ταῦτα κύριε; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ, καὶ (ε) εἶπε πρὸς μὲ, λέγων, Οὐ γινώσκεις τί ἐστι ταῦτα; καὶ εἶπα, Οὐχὶ κύριε.

CAP. IV.

ET reversus est angelus, qui 1 *loquebatur in me: & suscitavit me, sicut suscitari solet homo de somno suo: Et dixit ad me;* 2 *Quid tu vides? Et dixi; Vidi, & ecce candelabrum aureum totum, & lampas super ipsum: & septem lucernæ super illud, & septem infusoria lucernis, quæ erant super illud: Et duæ olivæ* 3 *super illud, una à dextris lampadis ejus, & una à sinistris. Et* 4 *interrogavi, & dixi ad angelum, qui loquebatur in me, dicens; Quid sunt hæc, domine? Re-* 5 *spondit que angelus, qui loquebatur in me, & dixit ad me, dicens; Non cognoscis, quid sunt hæc? Et dixi, Non, domine.*

MS. A. (α) ἐξεγερθῇ (β) * εἶπεν, Ἑόρακα, (γ) * ἐπαρυστρίδες (δ) ἐμοὶ, Τί ἐστιν (ε) εἶπεν, Οὐ γινώσκεις

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 ואמר יי ליחטא יזיף יי בך חטא ויזיף יי בך דאתרעי לאשראה שכנתיה בירושלם
3 הלא דין אוד משיזב מיקידא : ויהושע הוו ליה בנין דנסבין להון נשין דלא כשרן
4 לכהונתא וקאם קדם מלאכא : ואתיב ואמר לדמשמשין קדמוהי למימר ואמרו ליה
ויפיק נשין דלא כשרין לכהונתא מביתיה ואמר ליה חזי דאעבריתי מנך חובך ואלבישת
5 יתך זכו : ואמרית שוו מצנפא דכיא על רישיה ושויאו מצנפא דכיא על רישיה
6 ואסבוהי אתתא דכשרא לכהונתא ומלאכא דיי קאם : ואסהיד מלאכא דיי ביהושע
7 למימר : כדנן אמר יי צבאות אם באורחן דתקנן קדמי תהך ואם ית מטרת מימרי
תטר ואף את תדין לדמשמשין בבית מקדשי ואף תטר ית עזרתי ובאחיות מיתיא
8 אחינך ואתן לך רגלין מהלכן בין סרפיא האלין : שמע כען יהושע כהנא רבא את
וחברך דיתבין קדמך ארי גברין כשרין למעבד להון נסין אנון ארי הא אנא מיתי ית
9 עבדי משיחא ויתגלי : ארי הא אבנא דיהבית קדם יהושע על אבנא חדא שבעא עינין
חזיאן לה הא אנא גלי חזותה אמר יי צבאות ואעדי ית חוב ארעא ההיא ביומא חד :
10 בעדנא ההיא אמר יי צבאות תערעון גבר לחבריה לתחות פרי גופנוהי ולתחות פרי
תינוהי :

ד

1 ותב מלאכא דממלל עמי ואעירני כגברא דמתער משנתיה : ואמר לי מה את חזי
2 ואמרית חזיתי והא מנרתא דדהבא כלה וגולתה על רישה ושבעא בוצינהא דעלה
3 שבעא ושבעא דמריקין מנהון משחא לבוציניא דעל רישה : ותרתין זיתין דעלה חד
4 מימין גולתא וחד על סמלתה : ואתיבית ואמרית למלאכא דממלל עמי למימר מא
5 אלין רבוני : ואתיב מלאכא דממלל עמי ואמר לי הלא ידעתא מן אנון אלין ואמרית
לא רבוני :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Dominus ad adversarium, Increpet te Dominus adversarie, increpet 2 [*inquam*] Dominus te, ille cui placuit collocare majestatẽ suam in Jerusalem: annon torris est iste erutus ab incendio? Erant autem ipsi Josue filii, qui du- 3 xerant uxores quæ non erant dignæ sacerdotio, & stabat coram angelo. Et re- 4 spondit & dixit his qui coram se ministrabant, dicendo: Dicite *etiam* ei ut ejiciat de domo sua uxores quæ non sunt decentes sacerdotio: eique dixit, Vide; quòd abstulerim à te iniquitatem tuam, & te induerim justitiis. Tunc 5 dixit, Imponite cidarim mundam capiti ejus: imposuerúntque cidarim mundam capiti ejus, & acceperunt ei uxorem decentem sacerdotio: & angelus Domini stabat. Et contestatus est angelus Domini Josue, dicendo: Sic inquit 6 Dominus exercituum, Si per vias quæ mihi rectæ videntur perrexeris, & si 7 observationem verbi mei custodieris, tu quidem judicabis eos qui in domo sanctuarii mei ministrant; & præterea servabis atria mea, & in mortuorum resurrectione resuscitabo te, pedesque inter Seraphim istos ambulantes tibi donabo. Agedum audi Josue summe sacerdos tu cum tuis, qui tibi ad- 8 stant, sociis; digni sunt enim viri quibus fiant miracula: Equidem ecce ego servum meum Christum adduco, qui revelabitur. En enim lapis quem dispo- 9 sui ante Josue, super lapidem unum quem septem cernunt oculi, ecce ego visionem ejus revelo, dicit Dominus exercituum, & die una *scelus* terræ illius auferam. Eo tempore, ait Dominus exercituum, invitabitis unusquisque pro- 10 ximum suum subter fructus vineæ suæ & subter fructus ficus suæ.

CAP. IV.

ET reversus angelus qui mecum colloquebatur, suscitavit me quasi virum, 1 qui de somno suo excitatur. Dixitque mihi, Quid tu vides? & dixi, Video, et 2 ecce candelabrum totum aureum quod habet in sua summitate lenticulam, & septem lucernæ quæ super illud erant, septenæ erant ex quibus infundebatur oleum lucernis quæ in fastigio ejus [*eminebant*.] Duarum quoque oliva- 3 rum quæ juxta illud erant, una erat à dextera lenticulæ, & altera ab ipsius læva. Tum respondi & dixi ad angelum qui me alloquebatur dicendo, Quæ 4 sunt ista Domine mi? Et respondit angelus qui mecum loquebatur, ac dixit: 5 Nostine quid hæc sunt? cui dixi, Minimè Domine mi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܘܐܡܪ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܠܣܛܢܐ. ܣܛܢܐ. ܢܟܐܐ ܒܟ ܡܪܝܐ. ܢܟܐܐ ܒܟ ܡܪܝܐ *
3 ܕܓܒܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܗܢܘ ܐܘܕܐ ܕܐܬܦܨܝ ܡܢ ܢܘܪܐ. * ܘܝܫܘܥ ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܡܐܢܐ ܨܐܝܐ.
4 ܘܩܐܡ ܗܘܐ ܩܕܡ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡܘܗܝ.
ܐܥܒܪܘ ܡܢܗ ܡܐܢܐ ܨܐܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܝ ܕܐܥܒܪܬ ܡܢܟ ܥܘܠܟ. ܘܐܠܒܫܬܟ ܡܐܢܐ
5 ܫܦܝܪܐ. * ܘܐܡܪ. ܣܝܡܘ ܟܠܝܠܐ ܕܕܟܝܐ ܥܠ ܪܝܫܗ. ܘܣܡܘ ܟܠܝܠܐ ܕܕܟܝܐ ܥܠ ܪܝܫܗ.
6 ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܡܐܢܐ ܫܦܝܪܐ. ܘܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܩܐܡ. * ܘܐܣܗܕ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܒܝܫܘܥ
7 ܘܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܟܠ. ܐܢ ܒܐܘܪܚܬܝ ܬܗܠܟ. ܘܦܘܩܕܢܝ ܬܛܪ. ܐܦ ܐܢܬ
ܬܕܘܢ ܠܒܝܬܝ. ܘܬܛܪ ܕܪܬܝ. ܘܐܬܠ ܠܟ ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܝܢܬ ܗܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ.
8 * ܫܡܥ ܝܫܘܥ ܟܗܢܐ ܪܒܐ. ܐܢܬ ܘܚܒܪܝܟ ܕܝܬܒܝܢ ܩܕܡܝܟ. ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ
9 ܕܬܕܡܘܪܬܐ ܐܢܬܘܢ. ܗܐ ܡܝܬܐ ܐܢܐ ܠܥܒܕܝ ܕܢܚܐ. * ܡܛܠ ܕܗܐ ܟܐܦܐ ܕܣܡܬ ܩܕܡ
ܝܫܘܥ. ܥܠ ܟܐܦܐ ܚܕܐ ܫܒܥܐ ܥܝܢܝܢ. ܗܐ ܦܬܚ ܐܢܐ ܬܪܥܝܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܟܠ.
10 ܘܡܓܫܫ ܐܢܐ ܚܘܒܐ ܕܐܪܥܐ ܗܝ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܟܠ
ܬܩܪܘܢ ܐܢܫ ܠܚܒܪܗ ܠܬܚܝܬ ܓܦܬܐ ܘܠܬܚܝܬ ܬܐܬܐ.

* Dixit autem angelus Domini ad Satanam; 2 Satana, increpet te Dominus, increpet *inquam* te Dominus qui elegit Jerosolymam; hic est titio qui se eripuit ex igne. Porrò 3 Jesus indutus erat vestibus sordidis, stabátque coram angelo Domini. Quarè locutus 4 angelus dixit ad eos qui astabant coram eo; Amovete ab eo vestes sordidas: tum dixit illi; Vide quòd amoverim à te iniquitatem tuam, & induerim te vestibus optimis. Dixit 5 etiam, Imponite coronam mundam capiti ejus: & imposuerunt coronam mundam capiti ejus, & induerunt eum vestibus optimis, astante angelo Domini. Tum contestatus 6 est angelus Domini Jesum, & dixit; Sic di- 7 cit Dominus potentissimus; Si in via mea ambulaveris, & mandata mea custodieris; judicabis domum meam, & custodies atria mea; & dabo tibi qui ambulent inter hos astantes. Audi Jesu summe sacerdos, tu & socii tui isti 8 qui stant coram te; quandoquidem viri estis miraculi: ecce adducam servum meum Orientem. Nam ecce lapis quem posui ante 9 Jesum, super lapidem unum septem sunt oculi. Ecce aperiam portas ejus, dicit Dominus potentissimus, & attrectabo iniquitatem terræ illius, eo die. Eodem die, dicit Dominus 10 potentissimus, vocabitis quisque socium suum subter vitem & subter ficum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܘܗܦܟ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡܝ. ܘܐܬܥܝܪܢܝ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܡܬܬܥܝܪ ܡܢ ܫܢܬܗ. * ܘܐܡܪ
2 ܠܝ. ܡܢܐ ܚܙܝܬ. ܘܐܡܪܬ. ܚܙܝܬ ܡܢܪܬܐ ܕܕܗܒܐ. ܘܦܝܠܐ ܥܠ ܪܫܗ. ܘܫܒܥܐ ܫܪ̈ܓܝܢ
3 ܥܠܘܗܝ. ܘܫܒܥܐ ܦܘ̈ܡܐ ܠܫܪ̈ܓܐ ܕܥܠ ܪܫܗ. * ܘܬܪܬܝܢ ܙܝܬܐ ܥܠܘܗܝ.
4 ܚܕܐ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܕܦܝܠܐ. ܘܚܕܐ ܡܢ ܣܡܠܗ. * ܘܥܢܝܬ ܘܐܡܪܬ ܠܡܠܐܟܐ: ܕܡܡܠܠ ܥܡܝ.
5 ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ ܡܪܝ. * ܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܡܢܐ
ܐܢܘܢ ܗܠܝܢ. ܘܐܡܪܬ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܪܝ.

CAP. IV.

DEinde reversus est angelus qui loqueba- 1 tur in me, & excitavit me ut virum qui excitatur à somno suo: Dixítque mihi, Quid 2 vidisti? Cui dixi, Vidi candelabrum aureum, & lancem super summitatem ejus, & super hanc septem lucernas, & ora septena singulis lucernis quæ erant supra summitatẽ illius. Duæ quoque oleæ erant super ipsam, una ad 3 dexteram lancis, altera ad sinistram. Et re- 4 spondens dixi angelo qui loquebatur in me; Quid ista sunt domine mi? Respondit ange- 5 lus qui loquebatur in me, dixítque mihi; Nescis quid ista sint? Dixi, Nescio domine mi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فقال الرب للشيطان * ينتهرك الرب يا شيطان * وينتهرك الرب الذي اختار اورشليم * أليس
3 هذا هو مثل عود افلت من النار * ويسوع كان لابسا ثيابا وسخة * وواقفا قدام وجه ملاك
4 الرب * فاجاب وقال للقيام امام وجهه قايلا * انزعوا الثياب الوسخة عنه * وقال له * ها نزعت
5 اثامك * والبسوه مدرعة * وضعوا طيلسانا نقيا على راسه * فالبسوه ثيابا * ووضعوا طيلسانا
6 نقيا على راسه * وملاك الرب قايم * وشهد ملاك الرب ليسوع قايلا * هكذا يقول الرب الضابط
7 الكل * ان سرت في طرقي * وتحفظ باوامري * فانت تحكم في بيتي * وان حفظت داري فاعطيك
8 المتصرفين في وسط هولاء القيام * اسمع يا يسوع الكاهن العظيم انت واصحابك والجلوس
امام وجهك * من اجل انهم رجال يرون العجب هم * من اجل اني ها انا اجي بعبدي
9 المشرق * من اجل ان الحجر الذي اعطيته امام وجه يسوع * على الحجر الواحد سبع اعين
هم * ها انا احفر حفرة يقول الرب الضابط الكل * وافتش كل ظلم تلك الارض في يوم واحد *
10 * في ذلك اليوم يقول الرب الضابط الكل * ادعوا كل واحد صاحبه تحت كرمه وتحت
شجرة تينه *

Dixitque Dominus ad Satanam; Increpet 2 *te Dominus O Satana, increpet inquam te Dominus qui elegit Jerusalem: nonne iste est ut lignum quod erupit ex igne? Jesus autem indutus erat vestibus sor-* 3 *didis, & stabat ante faciem angeli Domini: Quapropter respondens dixit* 4 *astantibus coram facie sua, dicens; Auferte vestes sordidas ab eo, (Dixitque ei; En abstuli iniquitates tuas) & induite eum togâ, Cidarimque mun-* 5 *dam imponite capiti ejus. Itaque induerunt eum vestibus, & imposuerunt cidarim mundam capiti ejus, angelo Domini astante. Et contestatus est an-* 6 *gelus Domini Jesum; dicens; Sic dicit Dominus omnipotens, Si ambulave-* 7 *ris in viis meis, & observaveris præcepta mea; tu judicabis in domo mea: & si custodieris atrium meum, dabo tibi conversantes in medio horum astantium. Audi O Jesu sacerdos maxi-* 8 *me, tu & socii tui, & qui sedent ante faciem tuam; siquidem isti, viri sunt miraculum visuri: quoniam ecce ego adducturus sum servum meum Orientem. Nam lapis quem proposui* 9 *ante faciem Jesu, super unico lapide septem sunt oculi. En ego fodiam foveam, ait Dominus omnipotens; & perscrutabor omnem perversitatem illius terræ, unâ die. Eâ die, dicit Dominus* 10 *omnipotens, vocate quisque socium suum sub vitem & sub arborem fici.*

* الفصل الرابع *

1 * ورجع الملاك المتكلم في * وايقظني كما اذا استيقظ انسان من نومه * وقال لي * ماذا ترى
2 انت * فقلت رايت واذا منارة كلها ذهب * والمصباح فوقها * وسبعة سرج فوقها * وسبعة افواه
3 للسرج التي فوقها * وزيتونتان فوقها * واحدة عن يمين مصباحها * وواحدة عن اليسار * فسالت
4 وقلت للملاك المتكلم في قايلا * ما هي هذه يا سيد * فاجاب الملاك المتكلم في وقال لي قايلا *
5 اما تعلم ما هي هذه * فقلت لا يا سيد *

CAP. IV.

ET reversus est angelus in me loquens, 1 *excitavitque me ut cùm quis excitatur à somno suo: Dixitque mihi, Quid* 2 *tu vides? Dixi; Vidi, & ecce candelabrum totum aureum, & facem super illud, septemque lucernas super illud, septemque ora lucernis quæ erant super illud: Præterea geminæ erant* 3 *super illud olivæ, una ad dexteram facis ejus, altera ad sinistram. Et in-* 4 *terrogavi, ac dixi angelo in me loquenti, dicens; Quid sunt hæc O Domine? Respondit angelus qui lo-* 5 *quebatur in me, dixitque mihi, dicens; Annon scis quid sint hæc? Dixi, Nequaquam O Domine.*

זכריה: ה

ad Domini verbum Hoc :dicendo ,me ad dixit & respondit Et
6 וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דְּבַר־יְהוָה אֶל־
,meo spiritu in sed ,potentia in nec,exercitu in Non:dicendo,Zerubabel
זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם־בְּרוּחִי
facies ad magne mons tu Quis .exercituum Dominus dixit
7 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ מִי־אַתָּה הַר־הַגָּדוֹל לִפְנֵי
; strepitibus primarium lapidem educet Et ? planitiem in Zerubabel
זְרֻבָּבֶל לְמִישֹׁר וְהוֹצִיא אֶת־הָאֶבֶן הָרֹאשָׁה תְּשֻׁאוֹת
: dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et .ei gratia ,gratia
8 חֵן חֵן לָהּ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
:illā elaborabunt ejus manus &,istam domum fundaverunt Zerubabel Manus
9 יְדֵי זְרֻבָּבֶל יִסְּדוּ הַבַּיִת הַזֶּה וְיָדָיו תְּבַצַּעְנָה
quis Quia .vos ad me misit exercituum Dominus quòd scies &
10 וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃ כִּי מִי
lapidem videbunt & ,lætabuntur & ? exiguarum diem despexit
בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת וְשָׂמְחוּ וְרָאוּ אֶת־הָאֶבֶן
ipsi ,Domini oculi illi septem ,Zerubabel manu in stanni
הַבְּדִיל בְּיַד זְרֻבָּבֶל שִׁבְעָה־אֵלֶּה עֵינֵי יְהוָה הֵמָּה
Quid : eum ad dixi &,respondi Et .terram universam in discursantes
11 מְשׁוֹטְטִים בְּכָל־הָאָרֶץ׃ וָאַעַן וָאֹמַר אֵלָיו מַה־
?ejus sinistram super & ,candelabri dexteram super istæ olivæ duæ
שְּׁנֵי הַזֵּיתִים הָאֵלֶּה עַל־יְמִין הַמְּנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃
,olivarum spicæ duæ Quid : eum ad dixi & ,secundò respondi Et
12 וָאַעַן שֵׁנִית וָאֹמַר אֵלָיו מַה־שְׁתֵּי שִׁבֲּלֵי הַזֵּיתִים
? aurum se desuper evacuantium ,auri ampullarum duarū manu in quæ
אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי צַנְתְּרוֹת הַזָּהָב הַמְרִיקִים מֵעֲלֵיהֶם הַזָּהָב׃
Non :dixi Et ? hæc quid nôsti Nonne : dicendo ,me ad ait Et
13 וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר הֲלוֹא יָדַעְתָּ מָה־אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא
super stantes ,olei filii duo Isti : dixit Et .mi Domine
14 אֲדֹנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶּה שְׁנֵי בְנֵי־הַיִּצְהָר הָעֹמְדִים עַל־
.terræ universæ Dominatorem
אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃

CAP. V. ה

.volans volumen ecce Et .vidi & ,meos oculos levavi &,sum cōversus Et
1 וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה מְגִלָּה עָפָה׃
.volans volumen videns Ego :dixi Et ? videns tu Quid : me ad dixit Et
2 וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר אֲנִי רֹאֶה מְגִלָּה עָפָה
.cubito in decem ejus latitudo & , cubito in viginti ejus Longitudo
אָרְכָּהּ עֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרָחְבָּהּ עֶשֶׂר בָּאַמָּה׃
.terræ universæ facies super egrediens execratio Hæc : me ad dixit Et
3 וַיֹּאמֶר אֵלַי זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ
vide ,jurans omnis & :est succisus ipsa sicut hinc fur omnis Quia
כִּי כָל־הַגֹּנֵב מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה וְכָל־הַנִּשְׁבָּע מִזֶּה
,exercituum Dominus dixit ,eam feci Exire .est succisus illa sicut
4 כָּמוֹהָ נִקָּה׃ הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
meo nomine in jurantis domum ad & ,furis domum ad veniet &
וּבָאָה אֶל־בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל־בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי
&,cā consumet & ,ejus domus medio in commorabitur & : falsitate in
לַשָּׁקֶר וְלָנָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלַּתּוּ וְאֶת־
dixit & ,me in loquens angelus est egressus Et .ejus lapides &,ej⁹ ligna
5 עֵצָיו וְאֶת־אֲבָנָיו׃ וַיֵּצֵא הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר
.hoc egrediens quid vide & ,tuos oculos nunc Leva : me ad
אֵלַי שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מָה הַיּוֹצֵאת הַזֹּאת׃
Hæc : dixit & : egrediens Ephah Hæc : dixit Et ? ipsum Quid :dixi Et
6 וָאֹמַר מַה־הִיא וַיֹּאמֶר זֹאת הָאֵיפָה הַיּוֹצֵאת וַיֹּאמֶר זֹאת
:portabatur plumbi talentum ecce Et .terra universa in eorū oculus
7 עֵינָם בְּכָל־הָאָרֶץ׃ וְהִנֵּה כִּכַּר עֹפֶרֶת נִשֵּׂאת
.Ephah medio in sedens una mulier hæc &
וְזֹאת אִשָּׁה אַחַת יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ הָאֵיפָה׃

Verſio VULG. LAT.

6 Et reſpondit, & ait ad me, dicens; Hoc eſt verbum Domini ad Zorobabel, dicens; Non in exercitu, nec in robore, ſed in ſpiritu meo, dicit Dominus exerci-7 tuum. Quis tu, mons magne, corā Zorobabel? in planum: & educet lapidem primarium, & exæ-8 quabit gratiam gratiæ ejus. Et factum eſt verbum Domini ad me, 9 dicens; Manus Zorobabel fundaverunt domum iſtam, & manus ejus perficient eam: & ſcietis quia Dominus exercituum miſit 10 me ad vos: Quis enim deſpexit dies parvos? & lætabuntur, & videbunt lapidem ſtanneum in manu Zorobabel. Septem iſti oculi ſunt Domini, qui diſcur-11 runt in univerſam terram. Et reſpondi, & dixi ad eum; Quid ſunt duæ olivæ iſtæ, ad dexteram candelabri, & ad ſiniſtram ejus? 12 Et reſpondi ſecundò, & dixi ad eum; Quid ſunt duæ ſpicæ olivarum, quæ ſunt juxta duo roſtra aurea, in quibus ſunt ſuffuſoria 13 ex auro? Et ait ad me, dicens; Numquid neſcitis quid ſunt hæc? 14 Et dixi; Non, domine mi. Et dixit; Iſti ſunt duo filii olei, qui aſſiſtunt Dominatori univerſæ terræ.

CAP. V.

1 Et converſus ſum, & levavi oculos meos: & vidi, & ecce 2 volumen volans. Et dixit ad me; Quid tu vides? Et dixi; Ego video volumen volans: longitudo ejus viginti cubitorū, & latitudo 3 ejus decem cubitorum. Et dixit ad me; Hæc eſt maledictio, quæ egreditur ſuper faciem omnis terræ: quia omnis fur, ſicut ibi ſcriptum eſt, judicabitur: et omnis jurans, ex hoc ſimiliter judicabi-4 tur. Educam illud, dicit Dñs exercituū: & veniet ad domū furis, & ad domū jurantis in nomine meo mendaciter: & commorabitur in medio domûs ejus, & conſumet eam, & ligna ej⁹ et lapides 5 ejus. Et egreſſus eſt angelus, qui loquebatur in me: & dixit ad me; Leva oculos tuos, & vide quid eſt 6 hoc, quod egreditur. Et dixi; Quidnam eſt? Et ait; Hæc eſt amphora egrediens. Et dixit; Hæc eſt oculus eorum in univerſa ter-7 ra. Et ecce talentum plumbi portabatur, & ecce mulier una ſedens in medio amphoræ.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

6 Καὶ ἀπεκρίθη, καὶ εἶπε πρός με, λέγων, Οὗτος ὁ λόγος κυρίου πρὸς Ζοροβάβελ, λέγων, Οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ, οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ, (ζ)ἀλλ' ἐν πνεύματί μου, λέγει κύριος παν-7 τοκράτωρ. Τίς εἶ σὺ τὸ ὄρος τὸ μέγα τὸ πρὸ προσώπου Ζοροβάβελ τοῦ κατορθῶσαι; καὶ ἐξοίσω τὸν λίθον τῆς κληρονομίας, ἰσότητα 8 χάριτος χάριτα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο λόγος 9 κυρίου πρός με, λέγων, Αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ (θ)ἐπιτελέσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιγνώσῃ διότι κύριος παντοκράτωρ (η)ἐξαπέσταλκέ με 10 πρὸς σέ. Διότι τίς ἐξουδένωσεν εἰς ἡμέρας μικράς; καὶ (θ)χαροῦνται, καὶ ὄψονται τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ Ζοροβάβελ. ἑπτὰ οὗτοι ὀφθαλμοί εἰσιν (ι) οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ 11 πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ ἀπεκρίθην, καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, Τί αἱ δύο ἐλαῖαι αὗται, αἱ ἐκ 12 δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ ἐξ εὐωνύμων; Καὶ ἐπηρώτησα ἐκ δευτέρου, καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, Τί οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυξωτήρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων, καὶ ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας 13 τὰς χρυσᾶς; Καὶ εἶπε πρός με, Οὐκ οἶδας τί ἐστι ταῦτα; καὶ εἶπα, Οὐχὶ κύριε. 14 Καὶ εἶπεν, Οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ τῆς πιότητος παρεστήκασι (κ) κυρίῳ πάσης τῆς γῆς.

MS.A. (ζ) ἀλλ' ἢ ἐν (θ) ἐπιλύσουσιν (η) ἐξαπέσταλκεν (θ) χαρήσονται, (ι) κυρίου οἱ (κ) τῷ κυρίῳ

ΚΕΦ. ε'.

1 Καὶ ἐπέστρεψα, καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, 2 καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ δρέπανον πετόμενον. Καὶ εἶπε πρός με, Τί σὺ βλέπεις; καὶ εἶπα, (α)Ἐγὼ ὁρῶ δρέπανον πετόμενον (β)μήκους πηχῶν 3 εἴκοσι, καὶ (γ) πλάτους πηχῶν δέκα. Καὶ εἶπε πρός με, Αὕτη ἡ ἀρὰ ἡ ἐκπορευομένη ἐπὶ (δ)πρόσωπον πάσης τῆς γῆς· διότι πᾶς ὁ κλέπτης ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται, καὶ πᾶς ὁ ἐπίορκος ἐκ τούτου (ε) ἐκδι-4 κηθήσεται. Καὶ ἐξοίσω (ζ) αὐτό, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ (η) εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψεύδει, καὶ καταλύσει ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ συντελέσει αὐτόν, 5 καὶ τὰ ξύλα αὐτοῦ, καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπε πρός με, Ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς 6 σου, καὶ ἴδε τὸ ἐκπορευόμενον τοῦτο. Καὶ εἶπα, Τί ἐστι; καὶ εἶπε, Τοῦτο τὸ μέτρον τὸ ἐκπορευόμενον. καὶ εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀδικία αὐ-7 τῶν ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Καὶ ἰδοὺ τάλαντον (θ) μολίβδου ἐξαιρόμενον· καὶ ἰδοὺ γυνὴ μία ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ (ι) μέτρου.

MS. A. (α) Ὁρῶ ἐγὼ (β) μῆκος (γ) πλάτος (δ) προσώπου (ε) ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται. (ζ) αὐτά, (η) εἰσελεύσομαι (θ) μολίβου (ι) ταλάντου.

*Et reſpondit, & ait ad me, di-*6 *cens; Iſte eſt ſermo Domini ad Zorobabel, dicens; Non in fortitudine magna, neq; in robore, ſed in ſpiritu meo, dicit Dominus omnipotens. Quis es tu, mons ma-*7 *gne, qui ante faciem Zorobabel, ut corrigas? Et educam lapidem hæreditatis, æqualitatem gratiæ, gratiam ejus. Et factus eſt ſer-*8 *mo Domini ad me, dicens; Ma-*9 *nus Zorobabel fundaverunt domum iſtam: & manus ejus complebunt eam. Et ſcies, quoniam Dominus omnipotens miſit me ad te. Quis enim deſpexit in dies*10 *parvos? Et lætabuntur, & videbunt lapidem ſtanneū in manu Zorobabel. Septem iſti ſunt (a) oculi, qui reſpiciunt ſuper omnem terram. Et reſpondi, & dixi ad*11 *eum; Quid ſunt duæ olivæ iſtæ, quæ à dextris candelabri, & à ſiniſtris? Et interrogavi ſecun-*12 *dò, & dixi ad eum; Quid ſunt duo rami olivarum, qui ſunt in manibus duarum (b)narium aurearum, quæ infundunt, & retrabunt ſuffuſoria aurea? Et di-*13 *xit ad me; Non noſti, quid ſunt hæc? Et dixi; Nequaquàm, do-*14 *mine. Et ait; Iſti duo filii (c)pinguedinis aſſiſtunt Domino univerſæ terræ.*

CAP. V.

*Et converſus ſum, & levavi*1 *oculos meos, & vidi: & ecce (a)falx volans. Et dixit ad me;*2 *Quid tu vides? Et dixi; Ego video falcem volantem longitudinis cubitorum viginti, & latitudinis cubitorum decem. Et di-*3 *xit ad me; Hæc eſt maledictio, quæ egreditur ſuper faciem omnis terræ: quia omnis fur ex hoc uſque ad mortem punietur, & omnis perjurus ex hoc (b) cruciabitur. Et educam illud, dicit*4 *Dominus omnipotens, & ingredietur in domum furis, & in domum jurantis nomine meo ſuper mendacio: & requieſcet in medio domûs ejus, & conſummabit eam, & ligna ejus, & lapides ejus. Et egreſſus eſt angelus,*5 *qui loquebatur in me, & dixit ad me; Suſpice oculis tuis, & vide hoc, quod egreditur. Et dixi;*6 *Quid eſt? Et ait; Hæc eſt menſura, quæ egreditur. Et ait; Hæc eſt iniquitas eorum in omni terra. Et ecce talentum plumbi*7 *elevatum: & ecce mulier una ſedebat in medio menſuræ.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 וַאֲתֵיב וַאֲמַר לִי לְמֵימַר דֵין פִּתְגָמָא דַיְיָ עִם זְרֻבָּבֶל לְמֵימַר לָא בְחֵילָא וְלָא בִגְבוּרְתָא
7 אֱלָהֵן בְּמֵימְרִי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ מָא אַתְּ חֲשִׁיבָא מַלְכוּתָא טַפְּשְׁתָּא קֳדָם זְרֻבָּבֶל הֲלָא
8 כְּמֵישְׁרָא וִיגַלֵּי יָת מְשִׁיחֵיהּ דַּאֲמִיר שְׁמֵיהּ מִלְּקַדְמִין וְיִשְׁלוֹט בְּכָל מַלְכְוָתָא׃ וַהֲוָה פִּתְגָם
9 נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ יְדֵי זְרֻבָּבֶל שָׁרִיאָה לְמִבְנֵי בֵּיתָא הָדֵין וִידוֹהִי יְשַׁכְלְלוּנֵיהּ
10 וְתִדְעוּן אֲרֵי יְיָ צְבָאוֹת שַׁלְחַנִי לְאִתְנַבָּאָה לְכוֹן׃ אֲרֵי מַן הוּא דֵיכִי דִבְסַר יוֹמָא דֵין עַל
בנינא דהוא זעיר הלא יתובון ויחדון כד יחזון ית אבנא משקולתא בידא דזרבבל שבעא
11 דרגין כאלין קדם יי גלן עובדי בני אנשא בכל ארעא׃ ואתיבית ואמרית ליה מה תרין
12 זיתיא האלין על ימין מנרתא ועל סמלה׃ ואתיבית תנינות ואמרית ליה מה
תרין שבלי זיתיא דבידא תרין שפופרן דדהבא דמריקין מנהון משחא לבוציני דדהבא׃
13 14 ואמר לי למימר הלא ידעת מה אלין ואמרית לא רבוני׃ ואמר אלין תרין בני רברביא
דקימין קדם רבון כל ארעא׃

ה

[illegible]

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et reſpondens ait mihi, dicendo: Hoc eſt verbum Domini ad Zorobabel, di-6 cendo: Non exercitu nec fortitudine, ſed *verbo meo*, dicit Dominus exercituum. Quale tu cum Zorobabele reputaris regnum ſtolidum? nónne ſicut val-7 lis? & emerget Chriſtus *ejus*, cujus ab æterno nomen dictum eſt, qui imperio potietur omnium regnorum. Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi me-8 cum, dicens. Manus Zorobabel inceperunt ædificare domum iſtam, & ma-9 nus ejus perficient eam: & ſcietis, quia Dominus exercituum miſit me *ut vaticinarer vobis*. Quoniam quis eſt iſte qui contempſit diem hanc? eò quòd 10 ædificium ſit exiguum. Nonne convertetur & lætabitur quando viderit lapidem perpendiculi in manu Zorobabel? ſeptem lapidum ordines *quaſi hos*. Coram Domino revelata ſunt opera filiorum hominis in univerſa terra. Et 11 reſpondi, & dixi ad eum, Quid ſunt duæ olivæ iſtæ ad dexteram candelabri, & ad ſiniſtram? Et reſpondi ſecundò, & dixi, Quid ſunt duæ ſpicæ oliva-12 rum quæ ſunt juxta duos lecythos aureos, ex quibus effunditur oleum in lucernas aureas? Et ait ad me, dicens: Nónne ſcis quid ſunt hæc? & dixi, Non 13 Domine mi. Et dixit, Iſti ſunt duo filii principum qui ſtant coram guberna-14 tore univerſæ terræ.

CAP. V.

Et converſus ſum, & ſuſtuli oculos meos, & vidi, & ecce volumen volans. 1 Et dixit ad me: Quid tu vides? & dixi, Ego video volumen volans: longitu-2 do ejus viginti cubitorum, & latitudo ejus decem cubitorum. Et dixit ad me: 3 Hæc eſt maledictio quæ egreſſura eſt ſuper faciem univerſæ terræ: Omnis enim qui furatur & mentitur, percutietur ab iſta; et omnis qui juraverit falsò in nomine meo, percutietur ab iſta. Eduxi eam, dicit Dominus exercituum, et 4 ingredietur in domum ejus qui furatur, et in domum ejus qui jurat in nomine meo falsò; et habitabit in medio domus ejus, et conſumet eam, et ligna ejus, et lapides ejus. Et egreſſus eſt angelus qui loquebatur mecum, et dixit ad me: 5 Attolle nunc oculos tuos, et vide, quinam ſunt hi qui apparent? Et dixi, Qui 6 ſunt? dixit autem, Iſti ſunt populi qui accipiebant et dabant menſura falſa: et dixit, Ecce illi revelantur coram omnibus habitatoribus terræ. Et ecce po-7 puli celeres transferunt illos velociter: et venerunt populi alii, qui habitaverunt in loco eorum, pro eo quòd accipiebant et dabant menſura falſa.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܢܘ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܙܘܪܒܒܠ. ܠܐ ܒܚܝܠܐ ܘܠܐ ܒܥܘܫܢܐ. ܐܠܐ ܐܢ 6
ܒܪܘܚܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܡܢܘ ܐܢܬ ܛܘܪܐ ܪܒܐ ܩܕܡ ܙܘܪܒܒܠ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܦܩܥܬܐ. 7
ܘܐܦܩ ܟܐܦܐ ܕܫܘܡܠܝܐ ܕܫܘܝܘܬܐ ܘܪܚܡܐ. * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. 8
* ܐܝܕܘܗܝ ܕܙܘܪܒܒܠ ܣܡ ܫܬܐܣܘܗܝ ܕܒܝܬܐ ܗܢܐ. ܘܐܝܕܘܗܝ ܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܗ. 9
ܘܬܕܥܘܢ ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܫܠܚܢܝ ܠܘܬܟܘܢ. * ܡܛܠ ܕܡܢܘ ܫܛ ܠܝܘܡܬܐ ܙܥܘܪܐ. 10
ܘܢܚܕܘܢ ܘܢܚܙܘܢ ܟܐܦܐ ܕܦܘܪܫܢܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܙܘܪܒܒܠ. ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܫܒܥ
ܥܝܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܕܚܙܝܢ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ. * ܘܥܢܝܬ ܘܐܡܪܬ ܠܗ. ܘܡܢܐ ܐܢܝܢ ܬܪܬܝܢ 11
ܙܝܬܐ. ܕܥܠ ܝܡܝܢܗ ܕܡܢܪܬܐ ܘܥܠ ܣܡܠܗ. * ܘܥܢܝܬ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܘܐܡܪܬ ܠܗ. 12
ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܣܘܟܐ ܕܙܝܬܐ. ܕܒܝܬ ܬܪܝܢ ܢܚܝܪܝܢ ܕܕܗܒܐ. ܕܢܓܕܝܢ 13
ܡܢܗܘܢ ܕܗܒܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܗܠܝܢ. ܘܐܡܪܬ ܠܐ ܡܪܝ. * ܘܐܡܪ 14
ܠܝ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܬܪܝܢ ܒܢܝ ܡܫܚܐ. ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡ ܡܪܐ ܕܟܠܗ ܐܪܥܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

* ܘܗܦܟܬ ܐܪܝܡܬ ܥܝܢܝ. ܘܚܙܝܬ ܡܓܠܬܐ 1
ܦܪܚܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܡܢܐ ܚܙܐ ܐܢܬ. ܘܐܡܪܬ ܚܙܐ ܐܢܐ ܡܓܠܬܐ ܕܦܪܚܐ. ܐܘܪܟܗ ܥܣܪܝܢ 2
ܐܡܝܢ. ܘܦܬܝܗ ܥܣܪ ܐܡܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܕܐ ܗܝ ܠܘܛܬܐ ܕܢܦܩܐ ܥܠ ܐܦܝ ܟܠܗ 3
ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܓܢܒ. ܡܢܗ ܐܬܕܝܢ ܗܘ. ܘܟܠ ܕܝܡܐ. ܡܢܗ ܐܬܕܝܢ ܗܘ.
* ܐܦܩܝܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܬܥܘܠ ܠܒܝܬܗ ܕܓܢܒܐ. ܘܠܒܝܬܗ ܕܝܡܐ 4
ܒܫܡܝ ܒܫܘܩܪܐ. ܘܬܫܪܐ ܒܓܘ ܒܝܬܗ. ܘܬܓܡܪܝܘܗܝ ܠܩܝܣܘܗܝ ܘܠܟܐܦܘܗܝ.
* ܘܢܦܩ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܝ ܘܐܡܪ ܠܝ. ܐܪܝܡ ܥܝܢܝܟ. ܘܚܙܝ ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ 5
ܕܢܦܩܐ. * ܘܐܡܪܬ ܡܢܐ ܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܕܐ ܗܝ ܡܟܝܠܬܐ ܕܢܦܩܐ. ܘܗܢܘ ܥܘܠܗܘܢ 6
ܕܟܠܗ ܐܪܥܐ. * ܘܗܐ ܟܟܪܐ ܕܐܒܪܐ ܡܫܬܩܠ. ܘܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܝܬܒܐ ܗܘܬ ܒܓܘ ܡܟܝܠܬܐ. 7

Dixit mihi; Hic eſt ſermo Domini de Zorbabele, Neque vi, neque robore, ſed tantùm ſpiritu, dicit Dominus potentiſſimus. Quid 7 es magne mons corā Zorbabele, niſi ut planities? cum protulit lapidem præſtantiſſimum æqualitatis & miſericordiæ. Et fuit ad me 8 ſermo Domini, dicendo; Manus Zorbabe-9 lis poſuerunt fundamenta hujus domûs, & manus ejus perficient eam. Ita ſcietis quòd Dominus potentiſſimus me miſerit ad vos. (Quis enim ſpernat paucos dies?) & intue-10 buntur ac videbunt lapidem ſeparationis in manu Zorbabelis: hi ſunt ſeptem oculi Domini, qui intuentur univerſam terram. Re-11 ſpondi, & dixi ei; Ecquid ſibi volunt duæ iſtæ oleæ quæ ſunt ad dexteram lancis & ad ſiniſtram ejus? Reſpondi ſecundâ vice, & 12 dixi ei; Quid ſunt hi duo rami oleæ, qui ſunt inter duo roſtra aurea effundentia ex ſe aurum? Dixit mihi; Annon nôſti quid iſti ſint? 13 Dixi. Non domine mi. Dixit mihi; Hi ſunt 14 duo filii pinguedinis aſtantes coram Domino totius terræ.

CAP. V.

Rurſum attollens oculos meos, vidi ſchedam volantem. Cúmque diceret mihi, Quid 2 vidiſti? dixi. Vidi ſchedam volantem, longitudine viginti cubitorum, & latitudine decem cubitorum. Tum dixit mihi; Hæc eſt 3 maledictio proditura ſuper faciem totius terræ: nam quicunque furatur, ex ea ſecundùm ipſam juſtificabitur; & quicunque pejerat, ex ea ſecundùm ipſam juſtificabitur. Hanc e-4 ducam, dicit Dominus potentiſſimus, & ingredietur domum furis, & domum cujuſvis per nomen meum falsò jurantis: & habitabit in domo ejus, abſuméntque ligna ejus & 5 lapides ejus. Poſtea egreſſus eſt angelus qui loquebatur in me, dixítque mihi; Attolle oculos tuos, & vide quid ſit hoc quod egreditur. Dicenti verò mihi, Quid eſt? Dixit, Hæc 6 eſt menſura quæ egreditur, in qua continentur culpæ totius terræ. Et ecce talento plum-7 beo ſublato, mulier quædam ſedebat in ea menſura.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فلجاب وقال لي قايلا * هذا قول الرب الي زربابل قايلا * ليس بجيش عظيم ولا بقوة * ولكن
7 بروحي يقول الرب الضابط الكل * ما انت ايها الجبل العظيم الذي امام وجه زربابل لتقوم * واخرج
8 9 حجر الميراث * مساواة النعمة نعماها * وكان قول الرب الي قايلا * يدا زربابل اسست هذا البيت *
10 ويداه يكملانه * وتعلم ان الرب الضابط الكل ارسلني اليك * من اجل انه من احتقر اياما
صغارا * فيفرحون وينظرون الحجر القصديري في يد زربابل * هاولاء سبع اعين الرب هن
11 الناظرات على كل الارض * فاجبت وقلت له * ما هاتان الزيتونتان اللتان عن يمين المنارة
12 ويسارها * وسالت ثانية وقلت له * ما هذان الغصنان من الزيتون اللذان في يدي المنخرين
13 الذهب اللذين يسكبان ويعليان السبعة الافواه الذهب * فقال لي * ما تعلم ما هي هذه *
14 فقلت لا يا سيد * فقال * هذان ابنا الدسم قاما لرب كل الارض *

* الفصل الخامس *

1 2 * فرجعت رفعت عيني ونظرت * واذا منجل طاير * فقال لي * ماذا تنظر انت * فقلت انا انظر
3 منجلا طايرا * طوله عشرون ذراعا * وعرضه عشر اذرع * فقال لي * هذه اللعنة الخارجة على
وجه كل الارض * من اجل ان كل سارق من هذا الي الموت ينتقم منه * وكل حانث من هذا الي
4 الموت ينتقم منه * واخرجه يقول الرب الضابط الكل * ويدخل الي بيت السارق والي بيت
5 الحالف باسمي بالكذب * ويحل في وسط بيته * ويفنيه وخشبه وحجارته * وخرج الملاك المتكلم
6 في وقال لي * ارفع عينيك وانظر هذا الخارج * فقلت ما هو * فقال * هذا المكيال الخارج *
7 وقال * هذا ظلمهم في كل الارض * وها قنطار من رصاص محمول * واذا امراة واحدة جالسة
في وسط المكيال *

*Reſpondit, ac dixit mihi; dicens, Is eſt*6 *ſermo Domini ad Zorobabelem, dicens; Nequaquam per exercitum magnum, neq; per potentiam, ſed per ſpiritum meum, ait Dominus omnipotens. Quid es O mons*7 *ingens qui es coram facie Zorobabelis, ut reſiſtas? & proferam lapidem hæreditatis, cujus gratia eſt æqualitas gratiæ, Et fuit ſermo Domini ad me, dicens,*8 *Manus Zorobabelis fundaverunt hanc*9 *domum, et manus ejus abſolvent illam. Et ſcies quòd Dominus omnipotens me miſerit ad te. Quis enim ſpreverit dies par-*10 *vos? & lætabuntur, & videbunt lapidem ſtanneum in manu Zorobabelis. Hi ſunt ſeptem oculi Domini reſpicientes ad totam terram. Reſpondi, ac dixi ei, Quid*11 *ſunt geminæ iſtæ olivæ quæ ſunt ad dexteram candelabri & ſiniſtram ejus? Et*12 *interrogavi ſecundò, & dixi ei; Quid ſunt hi gemini rami olivæ, qui ſunt in manibus geminorum roſtrorum aureorum quæ infundunt, & eminent ſeptem oribus aureis? Dixit mihi, Annon ſcis quid iſta*13 *ſint? Dixi, Nequaquam O Domine. Dixit,*14 *Iſti duo filii pinguedinis aſſiſtunt Domino totius terræ.*

CAP. V.

*Converſus autem levavi oculos me-*1 *os, ac vidi, & ecce falcem volantem. Dixiq; mihi, Quid tu vides? Dixi, Vi-*2 *deo falcem volantem longitudinis viginti cubitorum, & latitudinis decem cubitorum. Dixit mihi; Hæc eſt maledictio*3 *proceſſura ſuper faciem totius terræ: omnis enim fur per hanc ad mortem punietur, & omnis perjurus per hanc ad mortem punietur. Hanc educam, ait*4 *Dominus omnipotens, & ingredietur domum furis, & domum falsò jurantis per nomen meum: & habitabit in medio domûs ejus, conſumetque*5 *illam cum lignis & lapidibus illius. Deinde egreſſus angelus in me loquens, dixit mihi; Rimare oculis tuis, & vide id quod egredietur. Cúmq; dixiſſem, Quid*6 *eſt? dixit, Hæc eſt menſura quæ egreditur: dixitque, Hæc eſt iniquitas eorum in tota terra. Et ecce quintale plumbi*7 *ſublatum: & ecce mulier quædam ſedit in medio menſuræ.*

זכריה: ו

;Ephah medium ad eam projecit & , impietas Hæc : dixit Et
8 ויאמר זאת הרשעה וישלך אתה אל־תוך האיפה
,vidi & ,meos oculos levavi Et .ej⁹ os ad plumbi lapidem projecit &
9 וישלך את־אבן העפרת אל־פיה: ואשא עיני וארא
eis & ,earum alis in ſpiritus & , egredientes mulieres duæ ecce &
והנה שתים נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה
,terram inter Ephah levaverunt & : ciconiæ alæ ſicut alæ
כנפים ככנפי החסידה ותשנה את־האיפה בין הארץ
: me in loquentem angelum ad dixi Et .cœlos inter &
10 ובין השמים: ואמר אל־המלאך הדבר בי
: me ad dixit Et ? Ephah deducentes iſtæ Quò
11 אנה המה מולכות את־האיפה: ויאמר אלי
reponatur & præparetur & , Sinhar terra in domum ei ædificandum Ad
לבנות־לה בית בארץ שנער והוכן והניחה
.ſuam baſem ſuper ibi
שם על־מכנתה:

CAP. VI. ו

quatuor ecce & ,vidi & , meos oculos levavi & , ſum converſus Et
1 ואשב ואשא עיני וארא והנה ארבע
montes montes & : montes duos inter ab egredientes , quadrigæ
מרכבות יצאות מבין שני ההרים וההרים הרי
; rufi equi prima quadriga In .æris
2 נחשת: במרכבה הראשנה סוסים אדמים
quadriga in Et .nigri equi ſecunda quadriga in &
3 ובמרכבה השנית סוסים שחרים: ובמרכבה
equi quarta quadriga in & : albi equi tertia
השלישית סוסים לבנים ובמרכבה הרביעית סוסים
loquentem angelum ad dixi & , reſpondi Et .fortes , grandinati
4 ברדים אמצים: ואען ואמר אל־המלאך הדבר
ait & , angelus reſpondit Et ?mi Domine hæc Quid : me in
5 בי מה־אלה אדני: ויען המלאך ויאמר
conſiſtendo à egredientes , cælorum venti quatuor Iſti : me ad
אלי אלה ארבע רוחות השמים יוצאות מהתיצב
equi ea in Qua .terræ univerſæ Dominatore ſuper
6 על־אדון כל־הארץ: אשר־בה הסוסים
ſunt egreſſi albi & , Aquilonis terram ad egredientes , nigri
השחרים יצאים אל־ארץ צפון והלבנים יצאו
.Auſtri terram ad ſunt egreſſi grandinati & : eos poſt ad
אל־אחריהם והברדים יצאו אל־ארץ התימן:
ambulatum ire quærebant & , ſunt egreſſi fortes Et
7 והאמצים יצאו ויבקשו ללכת להתהלך
ambulaverunt & : terram in ambulate , Ite : dixit Et .terram in
בארץ ויאמר לכו התהלכו בארץ ותתהלכנה
: dicendo ,me ad eſt locutus & , me vocavit Et .terram in
8 בארץ: ויזעק אתי וידבר אלי לאמר
fecerunt requieſcere , Aquilonis terram ad egredientes Vide
ראה היוצאים אל־ארץ צפון הניחו את־
Domini verbum fuit Et .Aquilonis terra in meum ſpiritum
9 רוחי בארץ צפון: ויהי דבר־יהוה
à , Cheldai à , tranſmigratione à Accipe : dicendo , me ad
10 אלי לאמר: לקוח מאת הגולה מחלדי מאת
intrabis & , illa die in tu venies & : Jedajah à & , Thobijahu
טוביהו ומאת ידעיה ובאת אתה ביום ההוא ובאת
ſumes Et .Babel de venerunt qui ,Sephanjah filii Joſijah domum
11 בית יאשיה בן־צפניה אשר־באו מבבל: ולקחת
Jehoſuah capite in pones & , coronas facies & , aurum & , argentum
כסף־וזהב ועשית עטרות ושמת בראש יהושע
.magni ſacerdotis Jehoſadac filii
בן־יהוצדק הכהן הגדול:

Verſio VULG. LAT.

8 Et dixit; Hæc eſt impietas. Et projecit eam in medio amphoræ, & miſit maſſam plumbeam in os
9 ejus. Et levavi oculos meos, & vidi: & ecce duæ mulieres egredientes, & ſpiritus in alis earum, & habebant alas quaſi alas milvi: & levaverunt amphoram
10 inter terram & cœlum. Et dixi ad angelum, qui loquebatur in me; Quò iſtæ deferunt ampho-
11 ram? Et dixit ad me; Ut ædificetur ei domus in terra Sennaar, & ſtabiliatur, & ponatur ibi ſuper baſem ſuam.

CAP. VI.

1 ET converſus ſum, & levavi oculos meos, & vidi; & ecce quatuor quadrigæ egredientes de medio duorũ montiũ: & montes,
2 montes æreі. In quadriga prima equi rufi, & in quadriga ſe-
3 cunda equi nigri, Et in quadriga tertia equi albi, & in quadriga quarta equi varii, & fortes.
4 Et reſpondi, & dixi ad angelum qui loquebatur in me; Quid ſunt
5 hæc, domine mi? Et reſpondit angelus, & ait ad me; Iſti ſunt quatuor venti cœli, qui egrediuntur, ut ſtent coram Domina-
6 tore omnis terræ. In qua erant equi nigri, egrediebantur in terram Aquilonis: & albi egreſſi ſunt poſt eos: & varii egreſſi
7 ſunt ad terram Auſtri. Qui autem erant robuſtiſſimi, exierunt & quærebant ire & diſcurrere per omnem terram. Et dixit; Ite, perambulate ter-
8 ram: & perambulaverunt terram. Et vocavit me, & locutus eſt ad me, dicens; Ecce qui egrediuntur in terram Aquilonis, requieſcere fecerunt ſpiritum meum in
9 terra Aquilonis. Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens;
10 Sume à tranſmigratione, ab Holdai, et à Tobia, et ab Idaia; et venies tu in die illa, et intrabis domum Joſiæ, filii Sophoniæ, qui
11 venerunt de Babylone. Et ſumes aurum et argentum: et facies coronas, et pones in capite Jeſu filii Joſedec ſacerdotis magni,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

8 Καὶ εἶπεν, Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ ἔρριψεν αὐτὴν (λ) εἰς μέσον τοῦ μέτρου, καὶ ἔρριψε τὸν λίθον τοῦ μολίβου εἰς τὸ στόμα αὐ-
9 τῆς. Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ δύο γυναῖκες ἐκπορευόμεναι, καὶ πνεῦμα ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν, καὶ αὗται εἶχον (μ) πτέρυγας ἔποπος· καὶ ἀνέλαβον τὸ μέτρον ἀναμέσον τῆς γῆς, καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐ-
10 ρανοῦ. Καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ, Ποῦ αὗται ἀποφέρουσι τὸ
11 μέτρον; Καὶ εἶπε πρὸς μὲ, Οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἰκίαν ἐν γῇ Βαβυλῶνος, καὶ ἑτοιμάσαι, καὶ θήσουσιν αὐτὸ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἑτοιμασίας αὐτοῦ.

Et dixit; Hæc eſt iniquitas. Et 8 projecit eã in medium menſuræ: & projecit lapidem plumbi in os ejus. Et elevavi oculos meos, 9 & vidi: & ecce duæ mulieres egredientes, & ſpiritus in alis earum: & ipſæ habebant alas (c) upupæ. Et elevaverunt menſuram inter terram & cœlum. Et dixi ad angelum, qui 10 loquebatur in me; Quò iſtæ deferunt menſuram? Et dixit ad 11 me; ut ædificent ei domum in terra Babylonis, & præparent, & ponant eam ibi ſuper præparationem ſuam.

MS. A. (λ) ἐμ μέσῳ (μ) πτέρυγας ὡς πτέρυγας ἔποπος·

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 ΚΑὶ ἐπέστρεψα, καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ (˜) τέσσαρα ἅρματα ἐκπορευόμενα ἐκ μέσου δύο ὀρέων, καὶ τὰ ὄρη
2 ἦν ὄρη χαλκᾶ. Ἐν τῷ ἅρματι τῷ πρώτῳ ἵπποι (α) πυῤῥοὶ, καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ δευτέρῳ
3 ἵπποι μέλανες, Καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ τρίτῳ ἵπποι λευκοὶ, καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ τε-
4 τάρτῳ ἵπποι ποικίλοι ψαροί. Καὶ ἀπεκρίθην, καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λα-
5 λοῦντα ἐν ἐμοὶ, Τί ἐστι ταῦτα κύριε; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ, καὶ εἶπε, (β) Ταῦτά ἐστιν οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ, ἐκπορεύονται παραστῆναι τῷ κυρίῳ πά-
6 σης τῆς γῆς. Ἐν ᾧ ἦσαν (γ) ἵπποι οἱ μέλανες, ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν Βοῤῥᾶ, καὶ οἱ λευκοὶ ἐξεπορεύοντο κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ οἱ ποικίλοι ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν Νότου,
7 Καὶ οἱ ψαροὶ ἐξεπορεύοντο, καὶ ἐπέβλεπον τοῦ πορεύεσθαι (δ) τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν. καὶ εἶπε, Πορεύεσθε, καὶ περιοδεύσατε τὴν
8 γῆν. καὶ περιώδευσαν τὴν γῆν. Καὶ ἀνεβόησε, καὶ ἐλάλησε πρὸς μὲ, λέγων, Ἰδοὺ οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν Βοῤῥᾶ, (ε) καὶ ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν μου ἐν γῇ Βοῤῥᾶ. Καὶ ἐ-
9 γένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων,
10 Λάβε τὰ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν χρησίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων (ζ) αὐτὴν, καὶ εἰσελεύσῃ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὸν οἶκον Ἰωσίου τοῦ Σοφονίου τοῦ ἥκοντος ἐκ Βαβυ-
11 λῶνος, Καὶ λήψῃ ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ποιήσεις στεφάνους, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου·

CAP. VI.

ET converſus ſum, & levavi 1 oculos meos, & vidi: Et ecce quatuor quadrigæ egredientes de medio duorum montium: & montes erant montes ænei. In 2 quadriga prima equi rufi: & in quadriga ſecunda equi nigri: Et in quadriga tertia 3 equi albi: & in quadriga quarta equi varii (a) ſturnini. Et reſpondi, & dixi 4 ad angelum, qui loquebatur in me; Quid ſunt hæc, domine? Et reſpondit angelus, qui loque- 5 batur in me, & dixit; Hi ſunt quatuor venti cœli: (b) egrediuntur, ut aſſiſtant Domino omnis terræ. In qua erant equi 6 nigri, egrediebantur ſuper terram Aquilonis: & albi egrediebantur poſt eos: & varii exibant in terrã Auſtri: Et ſturnini egredie- 7 bantur, & conſiderabant, (c) ut irent circuire terram. Et dixit; Ite, & circuite terram. Et circuierunt terram. Et clamavit, 8 & loquutus eſt ad me, dicens; Ecce, qui egrediuntur ſuper terram Aquilonis: & requieſcere fecerant furorem meum in terra Aquilonis. Et factus eſt ſermo 9 Domini ad me, dicens; Accipe, 10 quæ de captivitate ſunt, à principibus, & ab utilibus ejus, & ab iis qui cognoverunt eam: & ingredieris tu in die illa in domum Joſiæ filii Sophoniæ, qui venit de Babylone: Et accipies 11 argentum, & aurum, & facies coronas, & impones ſuper caput Jeſu Joſedec ſacerdotis magni:

MS. A. (˜) τέσσερα (α) πυρροὶ, (β) Οὗτοί εἰσιν (γ) οἱ ἵπποι (δ) καὶ περιοδεῦσαι (ε) ἀνέπαυσε (ζ) αὐτῇ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 ואמר על דא אתחיבו וגלו על דהוו נסבין ויהבין במכילתא דשקרא ואתו עממין
9 אחרנין ויתיבו באתריהון: וזקפית עיני וחזית והא תרתין מדינן גלין לביני מלכות
עממי ארעא ועממין קלילין מגלן יתהון בקלילו כמא דמשתדי נשרא ואגליאו ית עמא
דהוו נסבין ויהבין במכילתא דשקרא לביני מלכות עממיא דארעא דתחות כל שמיא:
10 ואמרית למלאכא דממלל עמי לאן אנון מגלן ית עמא דהוו נסבין ויהבין במכילתא
11 דשקרא: ואמר לי לאתקנאה להון אתר במדינת בבל ויתעכבון ויתאחרון תמן עד
דימטי זמנהון:

ו

1 ותבית וזקפית עיני וחזית והא ארבע רתיכיא נפקן מבין תרין טוריא וטוריא טורי
2 דנחשא: ברתיכא קדמיתא סוסון סומקין וברתיכא תניתא סוסון אוכמין: וברתיכא
3 תליתאה סוסון חורין וברתיכא רביעתא סוסון פציחין קטמנין: ואתיבית ואמרית
4 למלאכא דממלל עמי מה אלין רבוני: ואתיב מלאכא ואמר לי אלין ארבע מלכון
5 דאנון כארבע רוחי שמיא גלין מלאתעתדא קדם רבון כל ארעא: דבה סוסון אוכמין
6 נפקין לארעא צפונא וחורין נפקו בתריהון ופציחין נפקו לארעא דרומא: וקטמנין
7 נפקו ובעו למיזל להלכא בארעא ואמר איזילו והליכו בארעא והליכו בארעא: וארים
8 עלי ומליל עמי למימר חזי דנפקין לארעא צפונא אמר להון עבידו ית רעותי בארעא
9 צפונא: והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: סב מן בני גלותא מחלדי ומן
10 טוביה ומן ידעיה ותיתי את ביומא ההוא ותעול לבית יאשיה בר צפניה דאתו מבבל:
11 ותסב כסף ודהב ותעביד כליל רב ותשוי בריש יהושע בר יהוצדק כהנא רבא:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dixit, Propter hoc condemnati ſunt & in exilium tranſlati ſunt, pro eo 8 quòd accipiebant & dabant menſura falſa, & venerunt populi alieni, qui habitaverunt in loco eorum. Et levavi oculos meos, & vidi, & ecce duæ pro- 9 vinciæ revelabantur *inter regna populorum terræ*, & populi celeres transferebant illos velociter, ſicut volat aquila: & migrare fecerunt populum, qui accipiebant & dabant menſura falſa inter regna populorum terræ, quæ ſunt ſub omnibus cœlis. Et dixi ad angelum qui mecum loquebatur: Quò iſti mi- 10 grare faciunt populum, qui accipiebat & dabat menſura falſa? Et dixit ad 11 me, Ut præparetur eis locus in provincia Babylonis, & retineantur & demorentur ibi donec perveniat tempus eorum.

CAP. VI.

ET converſus ſum & ſuſtuli oculos meos & vidi, & ecce quatuor quadrigæ 1 egredientes de medio duorum montium; & montes erant montes ærei. In 2 quadriga prima erant equi rufi, et in quadriga ſecunda equi nigri. Et in qua- 3 driga tertia equi albi, et in quadriga quarta equi varii, et coloris cinerei. Et 4 reſpondi, et dixi ad angelum qui loquebatur mecum, Quid ſunt hæc Dñe mi? Et reſpondit angelus et dixit ad me: Hæc ſunt quatuor regna quæ ſunt *quaſi* 5 quatuor *venti* cœli, apparentia, quò minus ſtent coram dominatore omnis terræ. In qua equi nigri erant, egrediebantur in terram Aquilonis; et albi 6 egrediebantur poſt eos, et varii egrediebantur in terram Auſtralem. Cinerei 7 egrediebantur et quærebant ire et deambulare per terram: et dixit, Ite et perambulate terram: itaque terram perambulavere. Et clamavit ad me, et lo- 8 cutus eſt mecum, dicens: Vide illos qui egrediuntur in terram Aquilonis: dic eis, Facite voluntatem meam in terra Aquilonis. Et factus eſt ſermo pro- 9 phetiæ à facie Domini ad me, dicendo: Aſſume à filiis tranſmigrationis ab 10 Holdai et à Tobia, et ab Idaia, et venies tu in die illa, et intrabis in domum Joſiæ filii Sophoniæ, qui venerunt de Babylone. Et tolles argentum 11 et aurum, et facies coronam magnam, et pones in capite Joſue filii Joſedech ſacerdotis magni.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܕܐ ܗܝ ܚܛܝܬܐ. ܘܐܪܡܝܗ ܒܓܘ ܡܟܝܠܬܐ. ܘܐܪܡܝ ܟܟܪܐ ܕܐܒܪܐ ܥܠ ܦܘܡܗ.
9 * ܘܐܪܝܡܬ ܥܝܢܝ ܘܚܙܝܬ. ܘܗܐ ܬܪܬܝܢ ܢܫܝܢ ܢܦܩܢ. ܘܪܘܚܐ ܒܟܢܦܝܗܝܢ. ܘܟܢܦܐ
ܐܝܬ ܠܗܝܢ ܐܝܟ ܟܢܦܐ ܕܚܣܝܕܬܐ. ܘܫܩܠܝܗ ܠܡܟܝܠܬܐ ܒܝܬ ܐܪܥܐ ܠܫܡܝܐ. * ܘܐܡܪܬ 10
ܠܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡܝ. ܠܐܝܟܐ ܡܘܒܠܢ ܠܗ̇ ܠܡܟܝܠܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܕܢܒܢܘܢ 11
ܠܗ̇ ܒܝܬܐ ܒܐܪܥܐ ܕܒܒܠ. ܘܢܬܩܢܘܢܗ̇. ܘܢܣܝܡܘܢܗ̇ ܬܡܢ ܥܠ ܬܩܢܘܬܗ̇.

*ܦܨܠܐ * ܘ*

1 * ܘܬܘܒ ܐܪܝܡܬ ܥܝܢܝ ܘܚܙܝܬ. ܘܗܐ ܐܪܒܥ ܡܪܟܒܢ ܢܦܩܢ ܡܢ ܒܝܬ ܬܪܝܢ
2 ܛܘܪܝܢ. ܘܛܘܪܐ ܗܠܝܢ ܛܘܪܐ ܕܢܚܫܐ. * ܒܡܪܟܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܪܟܫܐ ܣܘܡܩܐ.
3 ܘܒܡܪܟܒܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܪܟܫܐ ܐܘܟܡܐ * ܘܒܡܪܟܒܬܐ ܬܠܝܬܝܬܐ ܪܟܫܐ ܚܘܪܐ.
4 ܘܒܡܪܟܒܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܪܟܫܐ ܦܨܝܚܐ. * ܘܥܢܝܬ ܘܐܡܪܬ ܠܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡܝ. ܡܢܐ
5 ܗܠܝܢ ܡܪܝ. * ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܝ. ܗܠܝܢ ܐܪܒܥ ܪܘܚܐ ܕܫܡܝܐ.
6 ܕܩܝܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܕܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ. * ܗܝ ܕܒܗ̇ ܪܟܫܐ ܐܘܟܡܐ. ܢܦܩܝܢ ܠܐܪܥܐ
7 ܕܓܪܒܝܐ. ܘܚܘܪܐ ܢܦܩܝܢ ܒܬܪܗܘܢ. ܘܦܨܝܚܐ ܢܦܩܝܢ ܠܐܪܥܐ ܕܬܝܡܢܐ. * ܘܣܘܡܩܐ
ܢܦܩܘ. ܘܒܥܘ ܠܡܐܙܠ ܘܠܡܬܗܠܟܘ ܒܐܪܥܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܗܠܟܘ ܒܐܪܥܐ.
8 ܘܗܠܟܘ ܒܐܪܥܐ. * ܘܩܪܐ ܘܐܡܪ ܠܝ. ܚܙܝ ܗܠܝܢ ܕܢܦܩܝܢ ܠܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ. ܘܐܢܝܚܘ
9 ܪܘܚܝ ܒܐܪܥܐ ܕܓܪܒܝܐ. * ܘܗܘܐ ܥܠܝ ܦܬܓܡܐ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܣܒ ܡܢ
10 ܫܒܝܐ. ܡܢ ܚܠܕܝ. ܘܡܢ ܛܘܒܝܐ. ܘܡܢ ܝܕܥܝܐ. ܘܬܐܬܐ ܐܢܬ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܘܬܥܘܠ
11 ܠܒܝܬܗ ܕܝܘܫܝܐ ܒܪ ܨܦܢܝܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܒܒܠ. * ܘܣܒ ܟܣܦܐ ܘܕܗܒܐ. ܘܥܒܕ
ܟܠܝܠܐ. ܘܣܝܡ ܒܪܫܗ ܕܝܫܘܥ ܒܪ ܝܘܨܕܩ ܟܗܢܐ ܪܒܐ.

Dixitque mihi; Hæc eſt peccatum: tum conjecit eam in menſuram, & talentum plumbeum impoſuit ori ejus. Deinde attollens 9 oculos meos vidi, quum ecce duæ mulieres egrediebantur, & ventus in alis earum; alas enim habebant ſimiles alis ciconiæ; ſuſtuleruntque menſuram illam terram inter ac cœlum. Quarè dicenti mihi ad angelum qui 10 loquebatur in me; Quonam deferunt hanc menſuram? Dixit, Ut extruant ei domum in 11 terra Babylonis, ſtabiliant eam, & ibi collocent eam ſuper fulcimento ſuo.

CAP. VI.

DEnuò attollens oculos meos vidi, quum 1 ecce quatuor currus prodibant è medio duorum montium, qui montes erant montes ænei. In primo curru equi rufi erant, in ſe- 2 cundo curru equi nigri, In tertio curru e- 3 qui albi, & in quarto curru equi verſicolores. Cúmque reſpondens dixiſſem angelo qui lo- 4 quebatur in me; Quid hæc ſunt, domine mi? Reſpondit angelus, dixítque mihi; Hi ſunt 5 quatuor venti cœli, qui ſtabant coram Domino totius terræ. Is in quo equi nigri ſunt, 6 egrediuntur ad terram Aquilonarem, & albi egrediuntur poſt eos; verſicolores autem egrediuntur ad terram Auſtralem: Porrò 7 rufis egreſſis & ire petentibus ad obambulandam terram, dixit; Ite obambulate terram: & obambulavêre terram. Et incla- 8 mans dixit mihi; Vide hos qui egrediuntur ad terram Aquilonarem tranquillaturi ſpiritum meum in terra Aquilonari. Deinde 9 fuit ad ad me ſermo Domini, dicendo; Ac- 10 cipe à captivis, ab Holdai, à Tobia, & ab Idaia; eodémque die veni & ingredere domum Joſiæ filii Sephaniæ qui rediit è Babylone. Accipe hujus argentum & aurum, 11 confice coronam, & impone capiti Jeſu filii Jozedec ſacerdotis maximi;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * فقال * هذا هو الاثم * وطرحها في وسط المكيال * وطرح الحجر الرصاص علي فمها * ورفعت 9
عيني ونظرت * واذا امراتان خارجتان * وروح في اجنحتهما * وكانت لهما اجنحة مثل اجنحة
10 العقعق * وحملتا المكيال فيما بين الارض والسماء * فقلت للملاك المتكلم في * اين يذهبان
11 هاتان بالمكيال * فقال لي * ليبنيا له بيتا في بابل * ويهيئانه ويضعانه هناك على تهيئته *

* الفصل السادس *

1 * ورجعت ورفعت عيني ونظرت واذا اربع مراكب خرجن من وسط جبلين * والجبال كانت
2 جبال نحاس * في المركبة الاولي خيول حمر * وفي المركبة الثانية خيول دهم * وفي المركبة 3
4 الثالثة خيول شهب * وفي المركبة الرابعة بلق سفر * فاجبت وقلت للملاك المتكلم في * ما هي
5 هذه يا سيد * فاجاب الملاك المتكلم في وقال * هذه هي اربعة رياح السماء * خرجن ليقفن
6 لرب كل الارض * الذي به كانت الخيول الدهم * خرجت الي ارض الجربياء * والشهب خرجت
7 في اثرها * والبلق خرجت على ارض التيمن * والسفر خرجت * ونظرت لتسير وتطوف الارض *
8 فقال * سيروا وطوفوا الارض * فطافوا الارض * فصرخ وتكلم معي قايلا * ها الذين خرجوا
الي ارض الجربياء كفوا غضبي في ارض الجربياء *

* الاصحاح السابع والعشرون * وهو الثالث من النبوة *

9 * وكان قول الرب الي قايلا * خذ الذين من السبي * من الروساء * ومن خبرائه * 10
ومن العارفين به * وتدخل انت في ذلك اليوم الي بيت يوسيا بن صفونيا الذي قدم
11 من بابل * وتاخذ فضة وذهبا * وتصنع اكاليل * وتضعها على راس يسوع بن يوساداك
الكاهن العظيم *

Et dixit, Hæc eſt iniquitas: tum injecit 8 eam in medium menſuræ, projecitque lapidem illum plumbeum ſuper os ejus. Poſthæc ſublatis oculis vidi, & ecce 9 duæ mulieres egrediebantur, & Spiritus in alis earum (habebant enim alas ſimiles alis picarum) & levaverunt menſuram illam terram inter ac cœlum. Dicenti verò mihi ad angelum in me 10 loquentem; Quò deferunt iſtæ menſuram illam? Dixit mihi, ut ædificent ei 11 domum in Babele, & præparent eam, ponantque eam ibi ſuper præparationem ejus.

CAP. VI.

DEinde converſus ſum, & ſublatis 1 oculis vidi; & ecce quatuor currus egreſſi ſunt è medio duorum montium: erant autem illi montes, montes ænei. In primo curru erant equi rubei, in 2 ſecundo curru equi nigri, In tertio cur- 3 ru equi cinerei, & in quarto curru verſicolores rufi. Reſpondens itaque dixi 4 ad angelum in me loquentem; Quid ſunt hæc O domine? Reſpondit ange- 5 lus in me loquens, & ait; Hi ſunt quatuor cœli venti: egrediuntur ut aſtent Domino totius terræ. In quo erant 6 equi nigri, egreſſi ſunt ad terram Aquilonarem, & cinerei egreſſi ſunt per eorum veſtigia, & verſicolores egreſſi ſunt in terram Auſtralem: Rufi autem 7 egreſſi, contendebant ire terramque perluſtrare: quibus dixit; Ite, & terram perluſtrate: & perluſtravêre terram. Tum clamans allocutus eſt me, dicens; 8 Ecce qui ingreſſi ſunt terram Aquilonarem, ſedaverunt iram meam in terra Aquilonari.

Textus vigeſimus ſeptimus, hujus autem Prophetiæ tertius.

Deinde fuit ſermo Domini ad me, dicens; 9 Duc eos qui ſunt de captivitate, ex 10 principibus, ex expertis & peritis rerum illius: túque eâ die ingredieris domum Joſiæ filii Sophoniæ qui remeavit è Babele: Capieſque argentum & au- 11 rum, & conficies coronas, poneſque eas ſuper caput Jeſu filii Joſedechi ſacerdotis maximi:

זכריה׃ ז

: dicendo ,exercituum Dominus dixit Sic : dicendo ,eum ad dices Et
12 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר
ædificabit & ,germinabit eum ſubter & ,ejus nomen germen vir Ecce
הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה
,Domini templum exſtruet ipſe Et .Domini templum
13 אֶת־הֵיכַל יְהוָה׃ וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה
: ejus ſolio *ſuper* dominabitur & ſedebit & ,gloriam portabit ipſe &
וְהוּא יִשָּׂא הוֹד וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ
inter erit pacis conſilium & ,ejus ſolio *ſuper* ſacerdos erit &
וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין
,Thobiah *ipſi* & , Chelem *ipſi* *erit* ,*diademata* Et .*ipſos ambos*
14 שְׁנֵיהֶם׃ וְהָעֲטָרֹת תִּהְיֶה לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה
templo in memoriale in ,Sephanjah filio Chen & : Jedahjah *ipſi* &
וְלִידַעְיָה וּלְחֵן בֶּן־צְפַנְיָה לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל
: Domini templo in ædificabunt & , venient longinqui Et .Domini
15 יְהוָה׃ וּרְחוֹקִים יָבֹאוּ וּבָנוּ בְּהֵיכַל יְהוָה
,erit Et .vos ad me miſerit exercituum Dominus quòd ſcietis &
וִידַעְתֶּם כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְהָיָה
.veſtri Dei Domini *voce in* audieritis audiendo ſi
אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

CAP. VII. ז

DOMINI verbum fuit ,regis Dariaves quarto anno in fuit Et
1 וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ הָיָה דְבַר־יְהוָה
miſit *Et* .Chiſleu *in* noni menſis quarta in ,Zecharjah ad
2 אֶל־זְכַרְיָה בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי בְּכִסְלֵו׃ וַיִּשְׁלַח
: ejus viros & ,melech-Reghem & ,Sareſer ipſum Dei domum
בֵּית־אֵל שַׂרְאֶצֶר וְרֶגֶם מֶלֶךְ וַאֲנָשָׁיו
ſacerdotes ad *dicendum Ad* .DOMINI *facies* orandum ad
3 לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃ לֵאמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים
: dicendo , prophetas ad & ,exercituum Domini domo in qui
אֲשֶׁר לְבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת וְאֶל־הַנְּבִיאִים לֵאמֹר
quemadmodum ,me ſeparando ,quinto menſe in flebo Nunquid
הַאֶבְכֶּה בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִשִׁי הִנָּזֵר כַּאֲשֶׁר
exercituum Domini verbum fuit Et ? annis tot jam feci
4 עָשִׂיתִי זֶה כַּמֶּה שָׁנִים׃ וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת
ad & ,terræ populum omnem ad Dic : dicendo me ad
5 אֵלַי לֵאמֹר׃ אֱמֹר אֶל־כָּל־עַם הָאָרֶץ וְאֶל־
quinta in *plangere* & ,jejunaretis Cùm : dicendo ſacerdotes
הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר כִּי־צַמְתֶּם וְסָפוֹד בַּחֲמִישִׁי
jejunium nunquid , annis ſeptuaginta jam & ſeptima in &
וּבַשְּׁבִיעִי וְזֶה שִׁבְעִים שָׁנָה הֲצוֹם
nonne , *bibetis* cùm & , *comedetis* quando Et ? *ego* *mihi* jejunâſtis
6 צַמְתֻּנִי אָנִי׃ וְכִי תֹאכְלוּ וְכִי תִשְׁתּוּ הֲלוֹא
verba Nonne ? *bibentes* vos & , *comedentes* vos
7 אַתֶּם הָאֹכְלִים וְאַתֶּם הַשֹּׁתִים׃ הֲלוֹא אֶת־הַדְּבָרִים
prophetarum manum per DOMINUS prædicavit quæ
אֲשֶׁר קָרָא יְהוָה בְּיַד הַנְּבִיאִים
ejꝰ urbes & ,*quietam* & ,*habitantem Jeruſalaim exiſtendo in* , priorum
הָרִאשֹׁנִים בִּהְיוֹת יְרוּשָׁלַם יֹשֶׁבֶת וּשְׁלֵוָה וְעָרֶיהָ
verbum fuit Et ? *ſedentem planitiem & meridiem* & ; ejꝰ *circuitus*
8 סְבִיבֹתֶיהָ וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה יֹשֵׁב׃ וַיְהִי דְּבַר־
DOMINUS dixit Sic : dicendo ,Zecharjah ad DOMINI
9 יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה
,miſericordiā & ; judicate *veritatis* Judicium : dicendo ,exercituum
צְבָאוֹת לֵאמֹר מִשְׁפַּט אֱמֶת שְׁפֹטוּ וְחֶסֶד
.ſuo fratre cum unuſquiſque facite miſerationes &
וְרַחֲמִים עֲשׂוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו׃

Verſio VULG. LAT.

12 Et loquêris ad eum, dicens; Hæc ait Dominus exercituum, dicens; ECCE VIR ORIENS NOMEN EJUS: & ſubter eum orietur, & ædificabit tem- 13 plum Domino. Et ipſe extruet templum Domino: & ipſe portabit gloriam, & ſedebit, & dominabitur ſuper ſolio ſuo: & erit ſacerdos ſuper ſolio ſuo, & conſilium pacis erit inter illos duos. 14 Et coronæ erunt Helem, & Tobiæ, & Idaiæ, & Hem, filio Sophoniæ, memoriale in templo 15 Domini. Et qui procul ſunt, venient, & ædificabunt in templo Domini: & ſcietis quia Dominus exercituum miſit me ad vos. Erit autem hoc, ſi auditu audieritis vocē Domini Dei veſtri.

CAP. VII.

1 ET factum eſt in anno quarto Darii regis, factum eſt verbum Domini ad Zachariam, in quarta 2 menſis noni, qui eſt Caſleu. Et miſerunt ad domum Dei, Saraſar, & Rogommelech, & viri qui erant cum eo, ad deprecandam fa- 3 ciem Domini: Ut dicerent ſacerdotibus domûs Domini exercituum, & prophetis, loquentes; Numquid flendum eſt mihi in quinto menſe, vel ſanctificare me debeo, ſicut jam feci multis annis? 4 Et factum eſt verbum Domini ex- 5 ercituum ad me, dicens; Loquere ad omnem populum terræ, & ad ſacerdotes, dicens; Cùm jejunaretis, & plangeretis in quinto & ſeptimo per hos ſeptuaginta annos: numquid jejunium je- 6 junâſtis mihi? Et cùm comediſtis, & bibiſtis, numquid non vobis comediſtis, & vobiſmetipſis 7 bibiſtis? Numquid non ſunt verba, quæ locutus eſt Dominus in manu prophetarum priorum, cùm adhuc Jeruſalem habitaretur, & eſſet opulenta, ipſa & urbes in circuitu ejus, et ad Auſtrum, et in 8 campeſtribus habitaretur? Et factum eſt verbum Domini ad Za- 9 chariam, dicens; Hæc ait Dominus exercituum, dicens; Judicium verum judicate, & miſericordiam & miſerationes facite, unuſquiſque cum fratre ſuo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

12 Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἰδοὺ ἀνὴρ, Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ· καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ 13 ἀνατελεῖ, Καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον κυρίου, καὶ αὐτὸς λήψεται ἀρετὴν, καὶ καθιεῖται, καὶ κατάρξει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἔσται (η) ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ βουλὴ εἰρηνικὴ ἔσται ἀναμέσον ἀμφοτέ- 14 ρων. Ὁ δὲ στέφανος ἔσται τοῖς ὑπομένουσι(θ), καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτὴν, καὶ εἰς χάριτα (ι) υἱοῦ Σοφονίου, καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ 15 κυρίου. Καὶ οἱ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἥξουσι, καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ (κ) γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἔσται, ἐὰν εἰσακούοντες εἰσακούσητε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν.

Et dices ad eum; Hæc dicit Dominus omnipotens; Ecce vir, (d) Oriens nomen ejus: & ſubter eum orietur: 13 Et ædificabit domum Domini: & ipſe accipiet (e) virtutem, & ſedebit, & imperabit ſuper throno ſuo. Et erit ſacerdos à dextris ejus: & conſilium pacis erit inter utroſque. 14 Corona autem erit expectantibus, & utilibus ejus, & qui cognoverunt eam, & in gratiam filii Sophoniæ, & in pſalmum in domo Domini. 15 Et qui longè ſunt ab eis; venient, & ædificabunt in domo Domini. Et ſcietis, quia Dominus omnipotens miſit me ad vos. Et erit, ſi exaudientes exaudieritis vocem Domini Dei veſtri.

MS.A. (η) ὁ ἱερεὺς (θ) αὐτὸν, (ι) τοῖς υἱοῖς (κ) ἐπιγνώσεσθε

ΚΕΦ. ζ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν (α) τετράδι τοῦ μηνὸς 2 τοῦ ἐνάτου, ὅς ἐστι Χασελεύ. Καὶ ἐξαπέστειλεν εἰς Βαιθὴλ, Σαρασὰρ καὶ (˝) Ἀρβεσεὲρ ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, 3 (β) ἐξιλάσασθαι τὸν κύριον, Λέγων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκράτορος, καὶ πρὸς τοὺς προφήτας, λέγων, (γ) Εἰσελήλυθεν ὧδε ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ τὸ ἁγίασμα, καθότι (δ) ἐ- 4 ποίησεν ἤδη ἱκανὰ ἔτη. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου τῶν δυνάμεων πρὸς ἐμὲ, 5 λέγων, (ε) Εἰπὸν πρὸς ἅπαντα τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς, λέγων, Ἐὰν νηστεύσητε ἢ κόψησθε ἐν ταῖς πέμπταις, ἢ ἐν ταῖς ἑβδόμαις, καὶ ἰδοὺ ἑβδομήκοντα ἔτη, μὴ νηστείαν νενηστεύκα- 6 τέ μοι; Καὶ ἐὰν φάγητε (ζ) ἢ πίνητε, 7 οὐχ ὑμεῖς (η) ἔσθετε καὶ πίνετε; Οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι (θ), οὓς ἐλάλησε κύριος ἐν χερσὶ τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν, ὅτε ἦν Ἱερουσαλὴμ κατοικουμένη, καὶ εὐθηνοῦσα, καὶ αἱ πόλεις (ι) κυκλόθεν αὐτῆς, καὶ ἡ ὀρεινὴ καὶ ἡ πεδινὴ 8 κατῳκεῖτο; Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου 9 πρὸς Ζαχαρίαν, λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Κρίμα δίκαιον (˝) κρίνετε, καὶ ἔλεος καὶ οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,

CAP. VII.

1 ET factum eſt in quarto anno ſub Dario rege: factus eſt ſermo Domini ad Zachariam quartâ die menſis (a) noni, qui eſt Chaſeleu. 2 Et miſit (b) in Bethel, Saraſar, & Arbeſeer rex, & viri ejus ad deprecandum Dominum; 3 Dicens ad ſacerdotes, qui in domo Domini omnipotentis, & ad prophetas, Dicens; Ingreſſa eſt huc in menſe quinto ſanctificatio, juxta quod fecit jam annis pluribus. 4 Et factus eſt ſermo Domini virtutum ad me, dicens; 5 Dic ad omnem populum terræ, & ad ſacerdotes, dicens; Si jejunatis, & plangitis in quintis, aut ſeptimis, & ecce ſeptuaginta anni; nunquid jejunium jejunâſtis mihi? 6 Et ſi comeditis, aut bibitis; nonne vos comeditis, (c) & bibitis? 7 Nunquid non iſta ſunt verba, quæ loquutus eſt Dominus in manibus prophetarum, qui fuerunt priùs, quando Hieruſalem habitabatur, & erat (d) abundans, & civitates ejus per circuitum, & montana, & campeſtria habitabantur? 8 Et factus eſt ſermo Domini ad Zachariam, dicens; 9 Hæc dicit Dominus omnipotens; Judicium juſtum judicate: & miſericordiam, & miſerationem facite unuſquiſque ad fratrem ſuum:

MS. A. (α) τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ (˝) Ἀρβεσεσὲρ (β) τοῦ ἐξιλάσασθαι (γ) Εἰ εἰσελήλυθεν ὧδε τὸ ἁγίασμα ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, (δ) ἐποίησαν (ε) Εἰπὲ πρὸς πάντα (ζ) καὶ πίητε, (η) ἐσθίετε καὶ ὑμεῖς πίνετε; (θ) εἰσὶν, (ι) αὐτῆς κυκλόθεν, καὶ (˝) κρίνατε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 ותימר ליה למימר כדנן אמר יי צבאות למימר הא גברא משיחא שמיה עתיד דיתגלי
13 ויתרבי ויבני ית היכלא דיי׃ והוא יבני ית היכלא דיי והוא יטול זין ויתיב וישלוט על
14 כורסוהי ויהי כהין רב על כורסוהי ומלכא דשלמא תהי בין תרויהון׃ ותשבחתא
15 תהי לחלם ולטוביה ולידעיה ולחן בר צפניה לדכרנא בהיכלא דיי׃ ומארעא רחיקא
ייתון ויבנון בהיכלא דיי ותדעון ארי יי צבאות שלחני לאתנבאה לכון ויהי אם קבלא
תקבלון למימרא דיי אלהכון׃

ז

1 והוה בשנת ארבע לדריוש מלכא הוה פתגם נבואה מן קדם יי עם זכריה בארבעא
2 לירחא תשיעאה בכסלו׃ ושלח לביתאל שראצר ורגם מלך וגברוהי לצלאה קדם
3 יי׃ למימר לכהניא די משמשין בבית מקדשא דיי צבאות ולספריא למימר האבכי
4 בירחא חמישאה האמנע נפשי מתפנוקין כמא דעבדית דנן כמה שנין׃ והוה פתגם
5 נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ אמר לכל עמא דארעא ולכהניא למימר ארי צימין
אתון וספדין בחמשא ובשביעאה דנן שבעין שנין הצום תעני אתון מתענין קדמי׃
6 ודאתון אכלין ודאתון שתן הלא לאיטבא לכון אתון שתן׃ הלא ית פתגמא דשלח
7 יי ביד נבייא קדמאי כד הות ירושלם יתבא ושליא וקרוהא סחרנהא ודרומא
8 ושפלתא יתב׃ והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם זכריה למימר׃ כדנן אמר יי
9 צבאות למימר דין דקשוט דינו וחסדא ורחמי עבידו גבר עם אחוהי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et dices ei, dicendo: Sic ait Dominus exercituum, dicens: Ecce vir, Chriſtus nomen ejus, qui revelandus eſt & magnificandus, & ædificaturus tem- 12 plum Domini. Ipſe enim ædificabit templum Domini & ipſe portabit glo- 13 riam; & ſedebit, & dominabitur in ſolio ſuo: erit & ſummus ſacerdos in ſolio ſuo, & conſilium pacis erit inter utrumque. Et laus erit Helem & Tobiæ, 14 & Idaiæ, & Hen filio Sophoniæ in memoriam in templo Domini. Et de ter- 15 ra longinqua venient & ædificabunt templum Domini. Et ſcietis quia Dominus exercituum miſit me ut prophetarem vobis: erit autem hoc, ſi ſuſcipiendo ſuſceperitis verbum Domini Dei veſtri.

CAPUT VII.

1 ET factum eſt in anno quarto Darii regis, factum eſt verbum prophetiæ à 2 facie Domini ad Zachariam in quarta die menſis noni in Caſleu. Et miſit ad 3 Bethel Saraſar & Rogomelech & viros ejus ut orarent coram Domino: Et ut dicerent ſacerdotibus qui miniſtrabant in domo ſanctuarii Domini exercituum & ſcribis, dicendo: Nunquid plorabo in menſe quinto? Nunquid prohibebo animam meam à deliciis, ſicut feci jam multis annis? 4 Et factum eſt 5 verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: Dic omni populo terræ & ſacerdotibus, dicens: Quando vos jejunabatis & lamentabamini in quinto & in ſeptimo menſe iſtis ſeptuaginta annis: nunquid jejunio afflictionis vos af- 6 flixiſtis coram me? Et quod vos comeditis & bibitis, nonne ut benefaciatis 7 vobiſmetipſis vos bibitis? Nónne hæc ſunt verba quæ miſit Dominus per manum prophetarum priorum, quando Jeruſalem habitabatur, et erat opulenta, et urbes ejus in circuitu ejus; et Auſtralis plaga, et planities incole- 8 batur? Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad Zachariam, di- 9 cens: Sic dicit Dominus exercituum, dicendo: Judicium verum judicate, et miſericordiam et miſerationes facite unuſquiſque cum fratre ſuo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܘܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܟܠ. ܗܐ ܓܒܪܐ ܕܡܕܢܚܐ ܫܡܗ. ܘܡܢ ܠܬܚܬ ܢܕܢܚ.
13 * ܘܗܘ ܢܒܢܐ ܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܗܘ ܢܩܒܠ ܫܘܒܚܐ. ܘܢܬܒ ܘܢܫܠܛ ܥܠ
ܟܘܪܣܝܗ. ܘܢܗܘܐ ܟܗܢܐ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ. ܘܡܠܟܐ ܕܫܠܡܐ ܢܗܘܐ ܒܝܬ ܬܪܝܗܘܢ.
14 * ܘܟܠܝܠܐ ܢܗܘܐ ܠܚܘܠܕܝ ܘܠܛܘܒܝܐ ܘܠܝܕܥܝܐ. ܘܠܝܘܫܝܐ ܒܪ ܨܦܢܝܐ. ܠܕܘܟܪܢܐ
15 ܒܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܪ̈ܚܝܩܐ ܢܐܬܘܢ. ܘܢܒܢܘܢ ܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܬܕܥܘܢ ܕܡܪܝܐ
ܐܚܝܕܟܠ ܫܕܪܢܝ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܢ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

1 * ܘܗܘܐ ܒܫܢܬ ܐܪܒܥ ܠܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ. ܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܙܟܪܝܐ. ܒܐܪܒܥܐ
2 ܒܝܪܚܐ ܬܫܝܥܝܐ ܕܗܘ ܟܢܘܢ. * ܟܕ ܫܕܪ ܠܒܝܬ ܐܝܠ. ܠܣܪܐܨܪ ܘܪܒܡܓ. ܘܡܠܟܐ
3 ܘܓܢܒܪܘܗܝ ܕܢܨܠܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܘܠܡܐܡܪ ܠܟܗܢܐ
4 ܕܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕܟܠ. ܘܠܢܒܝܐ. ܕܐܒܟܐ ܒܝܪܚܐ ܚܡܝܫܝܐ. ܐܘ ܐܬܢܙܪ. ܐܝܟ ܕܐ
5 ܕܥܒܕ ܗܘܝܬ ܗܐ ܟܡܐ ܫܢܝܢ. * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܟܕ ܐܡܪ. * ܐܡܪ
ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܘܠܟܗܢܐ. ܕܟܕ ܨܡܬܘܢ ܘܐܪܩܕܬܘܢ. ܒܝܪܚܐ ܚܡܝܫܝܐ ܘܫܒܝܥܝܐ.
6 ܗܐ ܫܒܥܝܢ ܫܢܝܢ: ܕܠܡܐ ܨܘܡܐ ܨܡܬܘܢ ܠܝ. * ܘܟܕ ܐܟܠܬܘܢ ܘܫܬܝܬܘܢ
7 ܡܫܬܝܢ: ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ: * ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܡܠܐ ܕܐܟܪܙ ܡܪܝܐ ܒܝܕ
ܢܒܝܘܗܝ ܩܕܡܝܐ. ܟܕ ܐܘܪܫܠܡ ܗܘܬ ܝܬܒܐ ܘܫܝܢܐ. ܘܩܘܪܝܐ ܚܕܪܝܗ. ܘܛܘܪܐ
8 ܘܦܩܥܬܐ ܝܬܒܢ ܗܘܝ. * ܘܗܘܐ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܙܟܪܝܐ. ܟܕ ܐܡܪ. * ܗܟܢܐ
9 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕܟܠ. ܕܝܢܐ ܕܩܘܫܬܐ ܕܘܢܘ. ܘܛܝܒܘܬܐ ܘܪ̈ܚܡܐ ܥܒܕܘ ܐܢܫ
ܥܡ ܐܚܘܗܝ.

Et dic ei, Sic dicit Dominus potentiſſimus; 12 Ecce virum cujus nomen eſt Oriens, infernè enim orietur. Is ædificabit templum Domi- 13 ni, idémque gloriam aſſequetur, & ſedebit, ac dominabitur ſuper ſolio ſuo, erítque ſacerdos ſuper ſolio ſuo, & conſilium pacis erit inter utrumque. Et corona erit Holdaio, & 14 Tobiæ, Idaiæ, & Joſiæ filio Sephaniæ, ad monimentum in templo Domini. Et venient 15 remoti, & ædificabunt templum Domini: Ita cognoſcetis quòd Dominus potentiſſimus me miſerit ad vos, dummodo audiatis vocem Domini Dei veſtri.

CAP. VII.

PRæterea contigit anno quarto Darii regis, 1 ut eſſet ſermo Domini ad Zechariam, quartâ *die* menſis noni, nempe Novembris: (Quum 2 expedivisſet ad Beth-il Saraſarem & Rabmogum, miſiſſétque rex & heroes ejus ad orandum pro ſe Dominum, Et dicendum ſacer- 3 dotibus qui erant in domo Domini potentiſſimi, atque prophetis; Flebóne menſe quinto, an abſtinentiam colam, uti facere conſuevi jam tot annis?) Eſſet inquam, ad me 4 ſermo Domini, dicendo; Dic univerſo ter- 5 ræ populo, & ſacerdotibus; Quando jejunâſtis & planxiſtis menſe quinto & ſeptimo per annos ſeptuaginta, num jejunium mihi jejunâſtis? Et cùm comeditis ac bibitis, 6 nonne vos comeditis ac bibitis? Hæc ſunt 7 verba quæ prædicavit Dominus per prophetas ſuos priores, dum Jeruſalem frequens eſſet *populo* & tranquilla, oppida circunſtarent eam, & montes valléſque eſſent habitatæ. Fuit itaque ſermo Domini ad Zecha- 8 riam, dicendo; Sic dicit Dominus poten- 9 tiſſimus; Judicium veritatis judicate, & benignitatem atque miſericordiam exercete quiſque in fratrem ſuum:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * ويقول له * هكذا يقول الرب الضابط الكل * ها رجل اسمه مشرق * ومن تحته يشرق *
13 * ويبني بيت الرب * وهو ياخذ فضيلة * ويجلس ويراس على كرسيه * ويكون الكاهن عن
14 يمينه * ويكون مشورة سلامية بينهما كلاهما * ويكون الاكليل للصابرين * ولخبرائه *
15 وللعارفين به * وانعاما لبني صفونيا * وتهليلا في بيت الرب * والبعيدون منهم ياتون ويبنون
في بيت الرب * وتعلمون ان الرب الضابط الكل ارسلني اليكم * ويكون ان كنتم تسمعون
صوت الرب الهكم *

Et dices ei, Sic ait Dominus omnipotens; Ecce vir cui nomen eſt Oriens: nam ſubter eum orietur, 12 Et ædificabit domum Domini: & ipſe præſtantiam accipiet, & ſedebit imperabitque ſuper ſolio ſuo: & erit ſacerdos ad dexteram ipſius, eritque conſilium pacificum inter utrunque. 13 Erit autem corona patientibus, & expertis atque peritis rerum illius; & in gratiam filiorum Sophoniæ, & in jubilationem in domo Domini. 14 Et remoti inter eos, venient & ædificabunt in domo Domini: 15 Et ſcietis quòd Dominus omnipotens me miſerit ad vos. Atque id quidem erit, ſi audieritis vocem Domini Dei veſtri.

* الفصل السابع *

1 * وكان في السنة الرابعة لداريوس الملك * كان قول الرب الي زكريا * في الرابع من الشهر
2 التاسع الذي هو كسلاو * فارسل الملك ورجاله صاراصار ورباغ الي بيت ايل ليصلوا
3 للرب * قايلا للكهنة الذين في بيت الرب الضابط الكل * وللانبياء قايلا * دخل القدس
4 ههنا في الشهر الخامس * كما صنع منذ الف سنين كثيرة * وكان قول رب القوات الي
5 قايلا * قل لجميع شعب الارض وللكهنة قايلا * ان كنتم تصومون وتنوحون في الخوامس
6 وفي السوابع فها سبعون سنة * هل صمتم لي صوما * وان اكلتم وشربتم * اليس انتم
7 تاكلون وانتم تشربون * اليس هذه الكلمات هي التي تكلم الرب بها بايدي
الانبياء الذين من قبل * لما كانت ايروسليم مسكنة ومخصبة * والمدن من
8 حولها * والجبال والصحاري عامرات * وكان قول الرب الي زكريا قايلا * هكذا
9 يقول الرب الضابط الكل قايلا * احكموا حكما عدلا * واصنعوا رحمة ورافة كل
واحد مع اخيه *

CAP. VII.

POſthac factum eſt anno quarto Darii regis, ut eſſet ſermo Domini ad Zachariam, quartâ die menſis noni, qui eſt Caſleu: 1 Quum miſiſſet rex & viri ejus Saraſarem & Rabmagum in Beth-il ad orandum Dominum: 2 Dicens ad ſacerdotes qui erant in domo Domini omnipotentis, & ad prophetas, dicens; 3 Ingreſſa eſt huc ſanctitas menſe quinto, quemadmodum fecerat multis jam abhinc annis. Fuit igitur ſermo Domini exercituum ad me, dicens; 4 Dic univerſo terræ populo & ſacerdotibus, dicens; 5 Si jejunabatis & plangebatis quinto & ſeptimo quoque menſe, en jam ſeptuaginta annis; num jejunium mihi jejunâſtis? Pari modo, ſi vos 6 comedatis ac bibatis; nonne vos ipſi comeditis, voſque bibitis? Annon hæc 7 ſunt verba quæ locutus eſt Dominus per prophetas priores, quando Jeruſalem erat habitata & abundans; & urbes undique, montes, atque campi eſſent exculti? Fuit igitur ſermo Do- 8 mini ad Zachariam, dicens; Sic ait 9 Dominus omnipotens, dicens; Judicate judicium æquum, & miſericordiam atque clementiam impendite quiſque in fratrem ſuum:

זכריה: ח

malum & : opprimatis ne afflictum & ,peregrinum,pupillum &,viduam Et
10 וְאַלְמָנָה וְיָתוֹם גֵּר וְעָנִי אַל־תַּעֲשֹׁקוּ וְרָעַת
renuerunt Et .vestro corde in cogitetis ne sui fratris unusquisque
11 אִישׁ אָחִיו אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם׃ וַיְמָאֲנוּ
aggravaverunt suas aures & ,desilientem scapulam dederunt & ,attendere
לְהַקְשִׁיב וַיִּתְּנוּ כָתֵף סֹרָרֶת וְאָזְנֵיהֶם הִכְבִּידוּ
audiendo ab ,adamantem posuerunt suum cor Et .audiendo ab
12 מִשְּׁמוֹעַ׃ וְלִבָּם שָׂמוּ שָׁמִיר מִשְּׁמוֹעַ אֶת־
,suo spiritu in exercituū Dominus misit quæ verba & , legem
הַתּוֹרָה וְאֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה צְבָאוֹת בְּרוּחוֹ
Domino à magna ira fuit Et .priorum prophetarum manū per
בְּיַד הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל מֵאֵת יְהוָה
; audierunt non & ,prædicavit quemadmodum ,fuit Et .exercituum
13 צְבָאוֹת׃ וַיְהִי כַאֲשֶׁר־קָרָא וְלֹא שָׁמֵעוּ
.exercituum Dominus dixit , exaudiam non & ,clamabunt sic
כֵּן יִקְרְאוּ וְלֹא אֶשְׁמָע אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
terra & , illas nescierunt quas gentes omnes in eos exturbavi Et
14 וְאֵסָעֲרֵם עַל כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּם וְהָאָרֶץ
terram posuerunt & : redeunte à & transeunte à , eos post est desolata
נָשַׁמָּה אַחֲרֵיהֶם מֵעֹבֵר וּמִשָּׁב וַיָּשִׂימוּ אֶרֶץ־
.desolationem in desiderii
חֶמְדָּה לְשַׁמָּה׃

CAP. VIII. ח

dixit Sic : dicendo , exercituum DOMINI verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר 2
: magno zelo Sijon sum Zelatus : exercituum DOMINUS
יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה
: Dominus dixit Sic .eam sum zelatus magna ira &
3 וְחֵמָה גְדוֹלָה קִנֵּאתִי לָהּ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה
vocabitur & :Jerusalaim medio in habitabo & ,Sijon ad sum Reversus
שַׁבְתִּי אֶל־צִיּוֹן וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם וְנִקְרְאָה
.sanctitatis mons ,exercituū Domini mons & ,veritatis Civitas,Jerusalaim
יְרוּשָׁלִַם עִיר־הָאֱמֶת וְהַר־יְהוָה צְבָאוֹת הַר הַקֹּדֶשׁ׃
senes habitabunt Adhuc : exercituum Dominus dixit Sic
4 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים
sua manu in ejus fulcrum viri & ,Jerusalaim plateis in anus &
וּזְקֵנוֹת בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלִָם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ
pueris implebuntur civitatis plateæ Et .dierum multitudine præ
5 מֵרֹב יָמִים׃ וּרְחֹבוֹת הָעִיר יִמָּלְאוּ יְלָדִים
DOMINUS dixit Sic .ejus plateis in ludentibus puellis &
6 וִילָדוֹת מְשַׂחֲקִים בִּרְחֹבֹתֶיהָ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה
: illis diebus in illius populi residui oculis in erit mirum Si :exercituū
צְבָאוֹת כִּי יִפָּלֵא בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה בַּיָּמִים הָהֵם
? exercituum DOMINUS dixit ,erit mirum meis oculis in etiam
גַּם־בְּעֵינַי יִפָּלֵא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
meū populū faciens salvū ego Ecce :exercituum Dominus dixit Sic
7 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי
,eos adducam Et .Solis occasus terra de & , orientis terra de
8 מֵאֶרֶץ מִזְרָח וּמֵאֶרֶץ מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃ וְהֵבֵאתִי אֹתָם
ego & ,populū in mihi erunt & : Jerusalaim medio in habitabunt &
וְשָׁכְנוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִָם וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי
dixit Sic .justitia in & veritate in Deum in eis ero
9 אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים בֶּאֱמֶת וּבִצְדָקָה׃ כֹּה־אָמַר
diebus in audientes ,vestræ manus Confortentur : exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם הַשֹּׁמְעִים בַּיָּמִים
die in qui ,prophetarum ore de hæc verba istis
הָאֵלֶּה אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בְּיוֹם
.ædificari templum ,exercituum Domini domus est fundata
יֻסַּד בֵּית־יְהוָה צְבָאוֹת הַהֵיכָל לְהִבָּנוֹת׃

Versio VULG. LAT.

10 Et viduam, & pupillum, & advenam, & pauperem nolite calumniari: et malū vir fratri suo non cogitet in corde suo. 11 Et noluerunt attendere, & averterunt scapulam recedentem, & aures suas aggravaverunt ne audirent. 12 Et cor suum posuerunt ut adamantem, ne audirent legem, & verba quæ misit Dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorū: & facta est indignatio magna à Domino exercituum. 13 Et factum est sicut locutus est, & non audierunt: sic clamabunt, & non exaudiam, dicit Dominus exercituum. 14 Et dispersi eos per omnia regna, quæ nesciunt: & terra desolata est ab eis, eò quòd non esset transiens & revertens: & posuerunt terram desiderabilem in desertum.

CAP. VIII.

1 ET factum est verbum Domini exercituum, dicens; 2 Hæc dicit Dominus exercituū; Zelatus sum Sion zelo magno, & indignatione magnâ zelatus sum eam. 3 Hæc dicit Dominus exercituum; Reversus sum ad Sion, & habitabo in medio Jerusalem: & vocabitur Jerusalem civitas veritatis, & mons Domini exercituum, mons sanctificatus. 4 Hæc dicit Dominus exercituum; Adhuc habitabunt senes & anus in plateis Jerusalem: & viri baculus in manu ejus 5 præ multitudine dierum. Et plateæ civitatis complebuntur infantibus & puellis, ludentibus 6 in plateis ejus. Hæc dicit Dominus exercituum; Si videbitur difficile in oculis reliquiarum populi hujus in diebus illis, numquid in oculis meis difficile erit, dicit 7 Dominus exercituum? Hæc dicit Dominus exercituū; Ecce ego salvabo populum meum de terra Orientis, & de terra Occasûs So- 8 lis. Et adducam eos, & habitabunt in medio Jerusalem: & erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum, in veritate & in ju- 9 stitia. Hæc dicit Dominus exercituum; Confortentur manus vestræ, qui auditis in his diebus sermones istos per os prophetarum, in die quâ fundata est domus Domini exercituum, ut templum ædificaretur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ χήραν, καὶ ὀρφανὸν, καὶ προσήλυτον, καὶ πένητα μὴ καταδυναστεύετε, καὶ κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ μνησικακείτω ἐν 11 ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Καὶ ἠπείθησαν τοῦ προσέχειν, καὶ ἔδωκαν νῶτον παραφρονοῦντα, καὶ τὰ ὦτα αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν. 12 Καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ, τοῦ μὴ (κ) εἰσακούειν τοῦ νόμου μου, καὶ τοὺς λόγους, οὓς ἐξαπέστειλε κύριος παντοκράτωρ ἐν πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσὶ τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν· καὶ ἐγένετο (λ) ὀργὴ 13 μεγάλη παρὰ κυρίου παντοκράτορος. Καὶ ἔσται, ὃν τρόπον εἶπε, καὶ οὐκ εἰσήκουσαν (μ), οὕτως κεκράξονται, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω (ν), 14 λέγει κύριος παντοκράτωρ. Καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἃ οὐκ ἔγνωσαν· καὶ ἡ γῆ ἀφανισθήσεται κατόπισθεν αὐτῶν ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀναστρέφοντος· καὶ ἔταξαν γῆν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν.

Et viduam, & pupillum, (e) & advenam, & pauperem non opprimatis: & malitiæ unusquisque fratris sui (f) noli meminisse in cordibus vestris. 11 Et noluerunt attendere, & dederunt dorsum contemnens: & aures suas aggravaverunt, ut non audirent: 12 Et cor suum posuerunt inobediens, ut non audirent legem meam, & verba, quæ misit Dominus omnipotens in spiritu suo in manibus prophetarum priorum. Et facta est ira magna à Domino 13 omnipotente. Et erit, sicut dixit, et non audierunt; sic clamabunt, et non exaudiā, dicit Domin° omnipotens: 14 Et ejiciam eos in omnes gentes, quas ignoraverunt: & terra desolabitur post eos à perambulante, & à revertente. Et posuerunt terram electam in solitudinem.

MS.A. (κ) εἰσακοῦσαι (λ) ὁρμὴ (μ) αὐτοῦ, (ν) αὐτῶν,

ΚΕΦ. η'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτο- 2 ρος, λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, (α) Ἐζήλωκα τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Σιὼν ζῆλον μέγαν, καὶ θυμῷ μεγάλῳ 3 (β) ἐζήλωκα αὐτήν. Τάδε λέγει κύριος, (γ) Ἐπιστρέψω ἐπὶ Σιὼν, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κληθήσεται (δ) ἡ Ἱερουσαλὴμ πόλις ἀληθινὴ, καὶ τὸ ὄρος 4 κυρίου παντοκράτορος, ὄρος ἅγιον. Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἔτι καθήσονται πρεσβύτεροι καὶ πρεσβύτεραι ἐν ταῖς πλατείαις Ἱερουσαλὴμ, ἕκαστος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἔχων (˜) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ἀπὸ πλήθους 5 ἡμερῶν. Καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως πλησθήσονται παιδαρίων καὶ κορασίων παι- 6 ζόντων ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς. Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, (ε) Εἰ ἀδυνατήσει ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μὴ καὶ (ζ) ἐνώπιόν μου ἀδυνατήσει; λέγει κύριος 7 παντοκράτωρ. Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἰδοὺ ἐγὼ (η) σώζω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν, 8 Καὶ εἰσάξω αὐτοὺς, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ Ἱερουσαλὴμ, καὶ (θ) ἔσονται ἐμοὶ εἰς λαὸν, (˜) κἀγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν ἐν 9 ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ. Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Κατισχυέτωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν τῶν ἀκουόντων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοὺς λόγους τούτους ἐκ στόματος τῶν προφητῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας τεθεμελίωται ὁ οἶκος κυρίου παντοκράτορος, καὶ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ᾠκοδόμηται.

CAP. VIII.

ET factus est sermo Domini 1 omnipotentis, dicens; Hæc di- 2 cit Dominus omnipotens; Zelatus sum Hierusalem, & Sion zelo magno: & furore maximo zelatus sum eam. Hæc dicit Do- 3 minus; Revertar ad Sion, & habitabo in medio Hierusalem: & vocabitur Hierusalem civitas vera: & mons Domini omnipotentis, mons sanctus. Hæc dicit 4 Dominus omnipotens; Adhuc sedebunt senes, & anus in plateis Hierusalem, unusquisque virgam suam habens in manu sua præ multitudine dierum: Et 5 plateæ civitatis replebuntur pueris, & puellis ludentibus in plateis ejus. Hæc dicit Dominus 6 omnipotens; Si impossibile erit coram reliquis populi hujus in diebus illis; nunquid & coram me impossibile erit? dicit Dominus omnipotens. Hæc dicit Do- 7 minus omnipotens; Ecce ego salvo populum meum de terra Orientis, & de terra Occasûs. Et 8 introducam eos, & habitabo in medio Hierusalem: & erunt mihi in populum: & ego ero eis in Deum in veritate, & in justitia. Hæc dicit Dominus omni- 9 potens; Confortentur manus vestræ, qui auditis in diebus his sermones istos ex ore prophetarum, ex quo die fundata est domus Domini omnipotentis, & ex quo templum ædificatum est.

MA. A. (α) Ἐζήλωσα (β) ἐζήλωσα (γ) Καὶ ἐπιστρέψω (δ) Ἱερουσαλὴμ (˜) ἐν χειρὶ (ε) Διότι εἰ (ζ) ἐνώπιον ἐμοῦ (η) ἀνασώζω (θ) ἔσονταί μοι (˜) καὶ ἐγὼ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וארמלא ויתם וגיור ומסכן לא תינסון ובישת גבר עם אחוהי לא תחשבון בלבכון׃
11 וסריבו לקבלא ויהבו כתפהון מריד ואודניהון יקירו מלמשמע׃ ולבהון שויאו תקיף 12
כשמירא מלקבלא אוריתא וית פתגמיא די שלח יי צבאות במימריה ביד נבייא
13 קדמאי והוה רגוז רב מן קדם יי צבאות׃ ויהי כמא דאתנביאו להון נבייא ולא קבילו
14 כן יצלון קדמי ולא אקביל אמר יי צבאות׃ ואבדרנון בין עממיא די לא ידעונון וארעא
תצדי בתריהון מעדי ומתאב על דשויאו ארעא דחמדתא לצדו׃

ח

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי צבאות עמי למימר׃ כדנן אמר יי צבאות מתפרע אנא 2
3 פורענות ציון קנאה רבא ורגז רב מן קדמי על עממיא דאקניאוה׃ כדנן אמר יי אתוב
לציון ואשרי שכנתי בגו ירושלם ותתקרי ירושלם קרתא דקושטא וטור בית מקדשא
4 דיי צבאות טורא קדישא׃ כדנן אמר יי צבאות עוד יתבון סבין וסבן בשוקי ירושלם
5 וגבר עובדוהי תקניא יגנון עלוהי מסגי יומיא׃ ורחובי קרתא ירושלם יתמלון
6 עולימין ועולימן משבחין בפתהא׃ כדנן אמר יי צבאות כד תיקר דחלתי בעיני שארא
7 דעמא הדין ביומיא האנון אף קדמי ייקרון אמר יי צבאות׃ כדנן אמר יי צבאות הא
8 אנא פריק ית עמי מארעא מדנחא ומארעא מעלני שמשא׃ ואעל יתהון וישרון בגו
9 ירושלם ויהון קדמי לעם ואנא אהוי להון לאלהא בקשוט ובזכו׃ כדנן אמר יי צבאות
יתקפן ידיכון דשמעין ביומיא האנון ית פתגמיא האלין מפום נבייא די ביומא דשרי
לאשתכללא בית מקדשא דיי צבאות היכלא לאתבנאה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et viduam, & pupillum, & advenam, & pauperem ne opprimatis: nec co- 10
gitetis malum vir cum fratre suo in cordibus vestris. Et noluerunt obedire, 11
& dederunt humerum suum recedentem, & aures suas aggravaverunt ne audirent. Et cor suum posuerunt durum, sicut adamantem ne susciperent le- 12
gem, & verba quæ misit Dominus exercituum in verbo suo per manum prophetarum priorum: & fuit ira magna à facie Domini exercituum. Et factum 13
est sicut prophetaverunt eis prophetæ, & non obedierunt: sic orabunt coram me, & non suscipiam [*orationem eorum,*] dixit Dominus exercituum. Et disper- 14
gam eos inter populos quos nescierunt, & terra desolabitur post eos, ita ut non sit transiens & revertens, eò quòd posuerunt terram meam desiderabilem in desolationem.

CAP. VIII.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini exercituum ad me, dicens: 1
Hæc dicit Dominus exercituum, Ultione ego ulciscar Sion zelo magno, & 2
ira magna à facie mea super populos qui ad æmulationem provocârunt eam.
Hæc dicit Dominus, Revertar ad Sion, & habitare faciam majestatem meam 3
in medio Jerusalem, & vocabitur Jerusalem civitas veritatis, & mons domus sanctuarii Domini exercituum mons sanctitatis. Hæc dicit Dominus exercituū, 4
Adhuc habitabunt senes et anus in plateis Jerusalem, et opera recta uniuscujusque protegent eum præ multitudine dierū. Et plateæ civitatis Jerusalē im- 5
plebuntur pueris et puellis cantantibus in locis ejus spatiosis. Hæc dicit Do- 6
minus exercituū, Sicut honorabilis erit timor meus in oculis residui populi hujus in diebus illis: sic etiam coram me erunt pretiosi, dicit Dominus exercituū. Hæc dicit Dominus exercituum, Ecce ego redimā populū meū de terra 7
Orientali, et de terra occasus Solis. Et adducam eos ut habitent in medio 8
Jerusalē: et erunt corā me in populū; et ego ero eis in Deū in veritate et in justitia. Hæc dicit Dñs exercituū, Confortentur manus vestræ qui auditis in 9
his diebus sermones istos ex ore prophetarū, quia in die quo cœpit fundari domus sanctuarii Dñi exercituū, ut templū ædificaretur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Viduas, pupillos, & pauperes, & eum qui 10 convertitur ad me, molestiâ ne afficiatis neve opprimatis: & malum alter in alterum ne cogitetis in corde vestro: At renuerunt ob- 11 temperare mihi, imò humerum suum rebellem reddiderunt, & aures suas obturârunt ne audirent; Et cor suum ut adamantem reddi- 12 derunt, ne acquiescerent legibus & præceptis quæ miserat Dñs pōtentissim° per spiritū suum per prophetas priores: Unde oborta est ira magna à conspectu Domini. Quia vocavi 13 eos, & non audierunt; ita vocabunt me, & non audiam eos, dicit Dñs potentissimus: Et 14 disperdam eos inter omnes gentes quas non cognoscunt; & terra desolabitur post eos, propter penuriam transeuntis: eò quòd terram exoptatissimam redegerint in desertum.

CAP. VIII.

FUit etiam ad me sermo Domini potentissi- 1 mi, dicendo; Sic dicit Dñs potentissimus; 2 Zelotypiâ magnâ motus sum in Sionem, & fervore magno zelotypiâ motus sum in eam. Sic 3 ait Dominus; Consolationem percepturus sum in Sione, & habitaturus in medio Jerusalem: & vocabitur Jerusalem, urbs sancta; & mons Domini potentissimi, mons sanctus. Sic ait Dominus potentissimus; Posthac sede- 4 bunt senes & anus in vicis Jerosolymæ, & quisque baculum suum tenebit manu suâ præ multitudine dierum: Et vici urbis implebun- 5 tur pueris & puellis ludentibus in vicis ejus. Sic ait Dñs potentissimus; Etiamsi arduum 6 sit hoc in oculis reliquiarum istius populi, iis diebus; an etiam in oculis meis arduum esset, dicit Dñs potentissimus? Sic ait Dñs poten- 7 tissimus; Ecce liberaturus sum populū meum de terra Orientis & de terra Occasûs solis. Et 8 adducturus eos ut habitent in Jerusalē: eruntque mihi popul°, & ego ero ipsis Deus in veritate & justitia. Sic ait Dominus potentissi- 9 mus; Confirmentur man° omnium eorum qui iis diebus audierunt sermones istos ex ore prophetarum, ab eo die quo positum fuit fundamentum templi Domini potentissimi ut ædificaretur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * ولا تسعوا على الارملة واليتيم * والغريب والفقير * وكل واحد لا يحقد سرا على اخيه في
قلوبكم * فعصوا ان لا يصغوا * واعطوا ظهرا متهاونا * وثقلوا اذانهم ان لا يسمعوا * 11
12 * وربدوا قلبهم عاصيا ان لا يصغوا لناموسي والاقوال التي ارسلها الرب الضابط الكل
بروحه بايدي الانبيا الذين من قبل * وكان رجز عظيم من قبل الرب الضابط الكل *
13 * ويكون كما قال * ولم يسمعوا * هكذا يصرخون ولا استجيب لهم * يقول الرب الضابط الكل *
14 * واطرحهم في كل الامم التي لم يعرفوها * والارض تفسد من خلفهم من الوارد والصادر
وربدوا الارض المختارة للفساد * * الفصل الثامن *
1
2 * وكان قول الرب الضابط الكل قايلا * هكذا يقول الرب الضابط الكل * غرت لايروسليم
3 ولصهيون غيرة عظيمة * وبغضب عظيم غرت لها * هكذا يقول الرب * وارجع الى صهيون *
واسكن في وسط ايروسليم * ويدعي ايروسليم مدينة حقيقية * وجبل الرب الضابط الكل
4 مقدس * هكذا يقول الرب الضابط الكل * تجلس الشيوخ والعجايز ايضا في سوارع
5 ايروسليم * كل واحد معه عصا في يده من كثر الايام * وسوارع المدينة تمتلي صبيانا
6 وجواري يلعبون في رحابها * هكذا يقول الرب الضابط الكل * ان كانت هذه لا تمكن
امام بقية هذا الشعب في تلك الايام * العلها امامي لا تمكن يقول الرب الضابط الكل *
7 * هكذا يقول الرب الضابط الكل * ها انا اخلص شعبي من ارض المشارق * ومن ارض
8 المغارب * وادخلهم الى اورشليم * واسكنهم في وسط ايروسليم * ويكونوا لي شعبا وانا اكون لهم الاها
9 بالحق والعدل * هكذا يقول الرب الضابط الكل * لتقوي ايديكم ايها السامعون في هذه الايام
الكلمات التي من فم الانبيا * منذ يوم تاسس بيت الرب الضابط الكل * وبني بيت الهيكل *

Viduam & pupillum, advenam & pauperem ne opprimatis: odium clandestinum nemo servet contra fratrem suum in cordibus vestris. Sed rebellârunt quominùs attenderent, dederuntque dorsum contemnens, & aggravaverunt aures suas quominùs audirent; Et cor suum rebelle reddiderunt, quominùs attenderent ad legem meam & sermones quos Dominus omnipotens per spiritum suum miserat per prophetas priores: proinde fuit indignatio à Domino omniptoente. Et erit quemadmodum dixit. Cùmque non audierint, vice versâ clamabunt, & non exaudiet eos, ait Dominus omnipotens: Sed abjiciam eos in omnes gentes quas non cognoverunt: & terra post eos destituetur eunte & redeunte; quòd terram electam in vastitatem redegerint. 10 11 12 13 14

CAP. VIII.

DEinde fuit sermo Domini omnipotentis, dicens; Sic dicit Dominus omnipotens; Zelo maximo flagravi pro Jerusalem & pro Sione, & magno cum furore zelo exarsi propter eas. Sic ait Dominus; Revertar etiam in Sionem, & habitabo in medio Jerosolymæ: vocabiturque Jerosolyma, urbs vera; & mons Domini omnipotentis, sanctus. Ita dicit Dominus omnipotens; Sedebunt adhuc senes & anus in vicis Jerosolymæ, quisque manu sua baculum tenens ob multitudinem dierum: Et vici urbis implebuntur pueris & puellis ludentibus in plateis ejus. Ita dicit Dominus omnipotens; Si hoc est impossibile coram reliquis hujus populi in diebus illis, numquid coram me erit impossibile, dicit Dominus omnipotens? Sic ait Dominus omnipotens; Ecce ego salvabo populum meum de terra orientis, & de terra occasûs, & introducam eos in terram suam, faciamque ut habitent in medio Jerosolymæ: eruntque mihi populus, & ego ero ipsis Deus in veritate & justitia. Sic ait Dominus omnipotens; Confortentur manus vestræ qui auditis hisce diebus verba quæ prodeunt ex ore prophetarum, inde ab illa die quâ fundata est ædes Domini omnipotentis, & ex quo ædificatum est templum. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

זכריה : ח

,fuit non hominis merces *illorum* dierum *facies ad* Quia
10 כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָהֵם שְׂכַר הָאָדָם לֹא נִהְיָה
pax non introeunti & ,exeunti & : *ipsi* non animalis merces &
וּשְׂכַר הַבְּהֵמָה אֵינֶנָּה וְלַיּוֹצֵא וְלַבָּא אֵין־שָׁלוֹם
.suum *socium* in *virum* ,*hominem omnem* *misi* & ,angustia præ
מִן־הַצָּר וַאֲשַׁלַּח אֶת־כָּל־הָאָדָם אִישׁ בְּרֵעֵהוּ׃
populi residuo *ego* priores dies juxta non nunc Et
11 וְעַתָּה לֹא כַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים אֲנִי לִשְׁאֵרִית הָעָם
vitis : pacis semen Sed .exercituum Dominus dixit : hujus
12 הַזֶּה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ כִּי־זֶרַע הַשָּׁלוֹם הַגֶּפֶן
cœli & ,suum *germen* dabit terra & ,suum fructum dabit
תִּתֵּן פִּרְיָהּ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם
hujus populi residuum faciam possidere & : suum rorem dabunt
יִתְּנוּ טַלָּם וְהִנְחַלְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה
gentibus in maledictio eratis sicut erit Et .hæc universa
13 אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר הֱיִיתֶם קְלָלָה בַּגּוֹיִם
eritis & ,vos servabo sic ,Israel domus & ,Jehudah domus
בֵּית יְהוּדָה וּבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וִהְיִיתֶם
dixit sic Quia .vestræ manus confortentur,timeatis ne : benedictio
14 בְּרָכָה אַל־תִּירָאוּ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם׃ כִּי כֹה אָמַר
,vobis *malefacere* cogitavi Quemadmodum : exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת כַּאֲשֶׁר זָמַמְתִּי לְהָרַע לָכֶם
: exercituum Dominus dixit ,me *vestros* patres *faciendo* irasci *in*
בְּהַקְצִיף אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
istis diebus in cogitavi ,sum conversus Sic .sum misertus non &
15 וְלֹא נִחָמְתִּי׃ כֵּן שַׁבְתִּי זָמַמְתִּי בַּיָּמִים הָאֵלֶּה
.timeatis ne : Jehudah domui & ,Jerusalaim benefacere
לְהֵיטִיב אֶת־יְרוּשָׁלַםִ וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אַל־תִּירָאוּ׃
cum unusquisque veritatem Loquimini .facietis quæ verba Hæc
16 אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ דַּבְּרוּ אֱמֶת אִישׁ אֶת־
.vestris portis in judicate pacis judicium & ,veritatem ; suo *socio*
רֵעֵהוּ אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם׃
,vestris cordibus in cogitetis ne sui *socii* malum unusquisque Et
17 וְאִישׁ אֶת־רָעַת רֵעֵהוּ אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם
quæ hæc omnia quia : diligatis ne *falsitatis* juramentum &
וּשְׁבֻעַת שֶׁקֶר אַל־תֶּאֱהָבוּ כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֲשֶׁר
exercituum Domini verbum fuit Et .Dominus dixit ,odi
18 שָׂנֵאתִי נְאֻם־יְהוָה׃ וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת
Jejunium : exercituum Dominus dixit Sic : dicendo ,me ad
19 אֵלַי לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת צוֹם
jejunium & ,septimi jejunium & ,quinti jejunium & ,quarti
הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם
,lætitiam in & ,gaudium in Jehudah domui erit ,decimi
הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית־יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה
dixit Sic .diligite pacem & veritatem Et .*bonas* solennitates in &
20 וּלְמֹעֲדִים טוֹבִים וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ׃ כֹּה אָמַר
habitatores & ,populi venient quo Adhuc : exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת עֹד אֲשֶׁר יָבֹאוּ עַמִּים וְיֹשְׁבֵי
: dicendo ,*unam* ad unius habitatores ibunt Et .*multarum* urbium
21 עָרִים רַבּוֹת׃ וְהָלְכוּ יוֹשְׁבֵי אַחַת אֶל־אַחַת לֵאמֹר
quærendum ad & ,Domini *facies* *deprecandum ad* ,eundo Eamus
נֵלְכָה הָלוֹךְ לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה וּלְבַקֵּשׁ
populi venient Et .ego etiam ,vadam : exercituum Dominum
22 אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלְכָה גַּם־אָנִי׃ וּבָאוּ עַמִּים
exercituum Dominum quærendum ad robustæ gentes & multi
רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת
.Domini *facies* deprecandum ad & : Jerusalaim in
בִּירוּשָׁלַםִ וּלְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃

Versio VULG. LAT.

10 Siquidem ante dies illos merces hominū non erat, nec merces jumentorū erat, neq; introeunti, neq; exeunti erat pax præ tribulatione: & dimisi omnes homines, unumquemque contra proximū 11 suum. Nunc autem non juxta dies priores ego faciam reliquiis populi hujus, dicit Dñs exerci- 12 tuum, Sed semen pacis erit: vinea dabit fructum suum, & terra dabit germen suū, & cœli dabunt rorē suū: & possidere faciam reliquias populi hujus 13 universa hæc. Et erit: sicut eratis maledictio in Gentibus, domus Juda, & domus Israel: sic salvabo vos, & eritis benedictio: nolite timere, confortentur ma- 14 nus vestræ. Quia hæc dicit Dominus exercituum; Sicut cogitavi ut affligerem vos, cùm ad iracundiam provocâssent patres 15 vestri me, dicit Dominus, Et non sum misertus: sic conversus cogitavi in diebus istis ut benefaciā domui Juda, & Jerusalem: no- 16 lite timere. Hæc sunt ergò verba, quæ facietis: Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: veritatem, & judicium pacis judicate in portis vestris. 17 Et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris: & jumentum mendax ne diligatis: omnia enim hæc sunt, quæ odi, dicit Domi- 18 nus. Et factum est verbum Domini exercituum ad me, dicens; 19 Hæc dicit Dominus exercituū; Jejunium quarti, & jejunium quinti, & jejunium septimi, & jejunium decimi erit domui Juda in gaudium, & lætitiam, & in solennitates præclaras: veritatem tantùm, & pacem 20 diligite. Hæc dicit Dominus exercituum; Usquequò veniant populi, & habitent in civitati- 21 bus multis, Et vadant habitatores, unus ad alterum, dicentes; Eamus, et deprecemur faciem Domini, et quæramus Dominum exercituum: vadam etiam ego. 22 Et venient populi multi, et gentes robustæ ad quærendum Dominum exercituum in Jerusalem, et deprecandam faciem Domini.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Διότι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἔσται εἰς ὄνησιν, ϗ ὁ μισθὸς τῶν κτηνῶν οὐχ (ι) ὑπάρξει, ϗ τῷ ἐκπορευομένῳ ϗ τῷ εἰσπορευομένῳ οὐκ ἔσται εἰρήνη ἀπὸ τῆς θλίψεως· ϗ ἐξαποστελῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἕκαστον 11 ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ. Καὶ νῦν, οὐ κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν ἐγὼ ποιῶ τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ τούτου, λέγει κύριος παν- 12 τοκράτωρ, Ἀλλ' ἢ δείξω εἰρήνην. ἡ ἄμπελος δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς, ϗ ἡ γῆ δώσει τὰ (κ) γενήματα αὐτῆς, ϗ ὁ οὐρανὸς δώσει τὴν δρόσον αὐτοῦ, ϗ κατακληρονομήσω τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ (λ) 13 μου τούτου ταῦτα πάντα. Καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦτε ἐν κατάρᾳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν (μ) ὁ οἶκος Ἰούδα ϗ οἶκος Ἰσραήλ, οὕτως διασώσω ὑμᾶς, ϗ ἔσεσθε ἐν εὐλογίᾳ. θαρσεῖτε, ϗ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν 14 ὑμῶν. Διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ὃν τρόπον διενοήθην τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς ἐν τῷ παροργίσαι με τοὺς πατέρας 15 ὑμῶν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, Καὶ οὐ μετενόησα· οὕτως παρατέταγμαι, ϗ διανενόημαι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, τοῦ καλῶς ποιῆσαι τὴν Ἱερουσαλήμ, ϗ τὸν οἶ- 16 κον Ἰούδα· θαρσεῖτε. Οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ποιήσετε· λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, (ν) ἀλήθειαν ϗ κρίμα εἰρηνικὸν κρίνατε ἐν ταῖς πύλαις ὑ- 17 μῶν, Καὶ ἕκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον αὐτοῦ μὴ λογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ϗ ὅρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπᾶτε· διότι (ξ) ταῦτα πάντα ἐμίσησα, λέγει κύριος παν- 18 τοκράτωρ. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παν- 19 τοκράτορος πρὸς μὲ, λέγων, Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Νηστεία ἡ τετρὰς, ϗ νηστεία ἡ πέμπτη, ϗ νηστεία ἡ ἑβδόμη, ϗ νηστεία ἡ δεκάτη ἔσονται τῷ οἴκῳ Ἰούδα εἰς χαρὰν ϗ (ο) εὐφροσύνην, ϗ εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς· ϗ εὐφρανθήσεσθε, ϗ τὴν ἀλή- 20 θειαν ϗ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε. Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἔτι ἥξουσι λαοὶ πολλοὶ, ϗ κατοικοῦντες πόλεις πολ- 21 λὰς, Καὶ συνελεύσονται κατοικοῦντες πέντε πόλεις εἰς (π) μίαν πόλιν, λέγοντες, Πορευθῶμεν δεηθῆναι τοῦ προσώπου κυρίου, ϗ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον κυρίου παντο- 22 κράτορος· πορεύσομαι κἀγώ. Καὶ ἥξουσι λαοὶ πολλοὶ ϗ ἔθνη πολλὰ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος ἐν Ἱερουσαλήμ, ϗ (ρ) ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον κυρίου.

10 *Quia ante dies illos merces hominum non erit in lucrum, & merces jumentorum non subsistet: & egredienti, & ingredienti non erit pax præ tribulatione: & emittam omnes homines unumquemque super proximum suum.* 11 *Et nunc, non juxta dies priores ego facio reliquiū populi hujus, dicit Dominus omnipotens: Sed pacem monstrabo.* 12 *Vinea dabit fructum suum, & terra dabit germina sua, & cœlum dabit rorem suum: & possidere faciam reliquos populi mei hujus hæc omnia.* 13 *Et erit, sicut eratis in maledictione inter gentes domus Juda, et domus Israel; sic salvabo vos, et eritis in benedictione. Confidite, et confortamini in manibus vestris:* 14 *Quia hæc dicit Dominus omnipotens; Sicut cogitavi, ut affligerem vos in eo, quòd me ad iracundiam provocâssent patres vestri, dicit Dominus omnipotens,* 15 *Et non me pœnituit; sic paratus sum, et cogitavi in diebus istis, ut benefaciam Hierusalem, et domui Juda. Confidite.* 16 *Isti sermones sunt, quos facietis: Loquimini veritatem unusquisque ad proximum suum: veritatem, et judicium (a) pacificum judicate in portis vestris:* 17 *Et unusquisque malum proximi sui non cogitate in cordibus vestris, et juramentum mendax ne diligatis: quia hæc omnia odi, dicit Dominus omnipotens.* 18 *Et factus est sermo Domini omnipotentis ad me, dicens;* 19 *Hæc dicit Dominus omnipotens; Jejunium (b) quartum, et jejunium quintum, et jejunium septimum, et jejunium decimum erunt domui Juda in gaudium, et lætitiam, et in festivitates bonas. Et lætamini: et veritatem, et pacem diligite.* 20 *Hæc dicit Dominus omnipotens; Adbuc venient populi multi, et habitatores urbium multarum:* 21 *Et congregabuntur, qui habitant (c) quinque civitates, in unam civitatem, dicentes; Eamus, ut deprecemur faciem Domini, et quæramus vultum Domini omnipotentis: Vadam etiam ego.'* 22 *Et venient populi multi, et gentes plurimæ, ut quærant faciem Domini omnipotentis in Hierusalem, et ut exorent faciem Domini.*

MS. A. (ι) ὑπάρχει, (κ) γεννήματα (λ) μου πάντα ταῦτα. (μ) οἶκος Ἰούδα ϗ ὁ οἶκος Ἰσραήλ, (ν) ϗ κρίμα δίκαιον κρίνατε (ξ) πάντα ταῦτα (ο) εἰς εὐφροσύνην, (π) πόλιν μίαν, (ρ) τοῦ ἐξιλάσκεσθαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 אֲרֵי קֳדָם מֵיתֵי יוֹמַיָא הָאִנוּן אַגְרָא דֶאֱנָשָׁא לָא הֲוָה וְאַגְרָא דִבְעִירָא לֵיתוֹהִי וּלְנָפְקַיָא
11 וּלְעָלַיָא לֵית שְׁלָמָא מִן מְעִיקָא וְאַגְרֵיתִי יַת כָּל אֱנָשָׁא גְבַר בְּחַבְרֵיהּ : וּכְעַן לָא כְיוֹמַיָא
12 קַדְמָאֵי אֲנָא לִשְׁאָרָא דְעַמָּא הָדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת : אֲרֵי בְעִדָּנָא הַהִיא זַרְעָא יְהֵי שְׁלָם
גּוּפְנָא תִּתֵּן אִבַּהּ וְאַרְעָא תִּתֵּן יַת עֲלַלְתַּהּ וּשְׁמַיָא יְשַׁמְשׁוּנוּן בְּטַלְהוֹן וְאַחְסֵין לִשְׁאָרָא
13 דְעַמָּא הָדֵין יַת כָּל בִּרְכָתָא הָאִלֵין : וִיהֵי כְּמָא דַהֲוֵיתוּן לְוָטָא בְּעַמְמַיָא בֵּית יְהוּדָה
14 וּבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן אֶפְרוֹק יַתְכוֹן וּתְהוֹן מְבָרְכִין לָא תִדְחֲלוּן יִתְקְפָן יְדֵיכוֹן : אֲרֵי
כִדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת כְּמָא דַחֲשֵׁיבִית לְאַבְאָשָׁא לְכוֹן כַּד אַרְגִיזוּ אֲבָהָתְכוֹן קֳדָמַי
15 אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְלָא תָבֵית מִמֵּימְרִי : כֵּן תָּבֵית חֲשֵׁיבִית בְּיוֹמַיָא הָאִלֵין לְאֵיטָבָא לְיָתְבֵי
16 יְרוּשְׁלֶם וּלְדְבֵית יְהוּדָה לָא תִדְחֲלוּן : אִלֵין פִּתְגָמַיָא דִי תַעְבְּדוּן מַלִּילוּ קוּשְׁטָא גְבַר
17 בְּחַבְרֵיהּ קוּשְׁטָא וְדִינָא דִשְׁלָמָא דוּנוּ בְּקִרְוֵיכוֹן : וּגְבַר יַת בִּישַׁת חַבְרֵיהּ לָא
תַחְשְׁבוּן בְּלִבְּכוֹן וּשְׁבוּעַת דְשִׁקְרָא לָא תְרַחֲמוּן אֲרֵי יַת כָּל אִלֵין דִי רְחֵיקִית
18 אֲמַר יְיָ : וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת עִמִּי לְמֵימַר : 19 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ
צְבָאוֹת צוֹמָא רְבִיעָאָה וְצוֹמָא חֲמִישָׁאָה וְצוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְצוֹמָא עֲשִׂירָאָה יְהֵי לְבֵית
20 יְהוּדָה לְבִיעַ וּלְחֶדְוָא וּלְמוֹעֲדִין טָבִין וְקוּשְׁטָא וּשְׁלָמָא רְחִימוּ : כִּדְנַן אֲמַר יְיָ
21 צְבָאוֹת עוֹד דְיֵיתוּן עַמְמִין וְיָתְבֵי קִרְוִין סַגִּיאָן : וִיהָכוּן יָתְבֵי חֲדָא עִם חֲדָא לְמֵימַר
נֵיזִיל מֵיזַל לְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ וּלְמִתְבַּע אוּלְפָן מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת דֵין לְדֵין יֵימַר אֵיזֵיל
22 אַף אֲנָא : וְיֵיתוּן עַמְמִין סַגִּיאִין וּמַלְכִין רַבְרְבִין לְמִתְבַּע אוּלְפָן מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת
בִּירוּשְׁלֶם וּלְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Quia antequam venirent dies illi, merces hominis non erat, & merces jumentorū non erat, & ingredientibus & egredientibus non erat pax propter tribulationē; & pugnare feci omnes homines unumquemq; contra proximū suū. 11 Nunc autē non juxta dies antiquos reliquiis populi istius [*faciam*,] ait Dñs exercituū. 12 Quoniā in tempore illo semen erit perfectū; vitis producet fructū suū, & terra dabit suū proventū, quib' cœli rore suo subministrabunt, atque pro hæreditate donabo reliquias populi istius universis hisce benedictionibus. 13 Erit ergo non secus ac maledicti fuistis, inter populos domus Jehuda, domus itē Israel, sic asseram vos, eritisque benedicti: ne timeatis, roborentur manus vestræ. 14 Sic namque, inquit Dñs exercituum, Quemadmodū commentus sum damna vobis inferre, cùm me ad iracundiā provocâssent patres vestri, ait Dñs exercituū; nec pœnituit *me verbi mei*. 15 Ita conversus proposui istis diebus bona elargiri habitatoribus Jerusalē, & domui Jehuda, ne timeatis. 16 Hæc sunt verba quæ opere complebitis: veritatē loquimini quisq; cùm proximo suo, & judiciū pacificū in civitatibus vestris judicate. 17 Nec ull' perniciē proximi sui in cordibus vestris cogitetis, & juramentū falsum ne diligatis, quia hæc sunt omnia quæ aversor, dicit Dñs. 18 Et factū est propheticū verbum à Dño exercituū mecum, dicendo: 19 Sic dicit Dñs exercituum, Jejunium quartum & jejunium quintum, jejuniumq; septimum ac jejunium decimum vertetur domui Jehuda in gaudium & lætitiam, & in jocundas festivitates: veritatis & pacis propterea estote studiosi. 20 Sic dicit Dominus exercituum, Adhuc populi venient & urbium habitatores plures. 21 Et ibunt unius incolæ cum alterius [*urbis habitatoribus*,] dicentes: Euntes eamus oratum faciem Domini, & quæsitum doctrinam à Domino exercituum. Iste huic dicet, Ibo etiam ego. 22 Quamobrem populi complures et regna magna confluent in Jerusalem postulandæ doctrinæ causa à Domino exercituum, et ut conspectum ejus exorent.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܛܠ ܕܩܕܡ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ ܘܩܕܡ ܙܒܢܐ ܗܘ. ܐܓܪܐ ܠܒܪܢܫܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܘ ܠܒܥܝܪܐ
ܠܐ ܠܢܦܩܐ ܘܠܥܐܠܐ. ܫܠܡܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܘܨܐ. ܗܐ ܓܝܪ ܡܓܪܐ ܗܘܝܬ
11 ܐܢܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. * ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܐܝܟ ܕܒܩܕܡܝܬܐ
12 ܥܡ ܫܪܟܐ ܕܥܡܐ ܗܢܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܡܛܠ ܕܙܪܥܐ ܢܗܘܐ ܒܫܠܡܐ.
ܓܦܬܐ ܬܬܠ ܦܐܪܗ. ܘܐܪܥܐ ܬܬܠ ܥܠܠܬܗ. ܘܫܡܝܐ ܢܬܠܘܢ ܛܠܗܘܢ. ܘܐܚܣܢ ܠܫܪܟܐ
13 ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ. * ܐܝܟ ܕܗܘܝܬܘܢ ܠܘܛܬܐ ܒܥܡܡܐ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܘܕܒܝܬ
ܐܝܣܪܝܠ. ܗܟܢܐ ܐܦܪܘܩܟܘܢ. ܘܬܗܘܘܢ ܠܒܘܪܟܬܐ. ܘܢܬܚܝܠܢ ܐܝܕܝܟܘܢ ܘܠܐ ܬܕܚܠܘܢ.
14 * ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܐܝܟ ܕܐܬܚܫܒܬ ܠܡܒܐܫܘ ܠܟܘܢ. ܟܕ ܐܪܓܙܘܢܝ
15 ܐܒܗܝܟܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܬܘܒ ܐܬܦܢܝܬ ܡܢ ܬܪܥܝܬܝ. * ܗܟܢܐ ܬܒܬ ܘܐܬܚܫܒܬ ܒܝܘܡܬܐ
16 ܗܠܝܢ. ܕܐܛܐܒ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܠܒܝܬ ܝܗܘܕܐ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܗܠܝܢ ܦܬܓܡܐ ܥܒܕܘ.
ܡܠܠܘ ܩܘܫܛܐ ܐܢܫ ܥܡ ܚܒܪܗ. ܘܩܘܫܛܐ : ܘܕܝܢܐ ܘܫܠܡܐ ܕܘܢܘ ܒܬܪ̈ܥܝܟܘܢ.
17 * ܘܐܢܫ ܥܠ ܚܒܪܗ ܒܝܫܬܐ ܠܐ ܢܬܚܫܒ ܒܠܒܘܬܟܘܢ. ܘܡܘܡܬܐ ܕܕܓܠܘܬܐ ܠܐ ܬܪܚܡܘܢ.
18 * ܡܛܠ ܕܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܣܢܝܬ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܘܗܘܐ ܠܘܬܝ ܦܬܓܡܗ ܕܡܪܝܐ
19 ܐܚܝܕ ܟܠ ܠܡܐܡܪ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܨܘܡܐ ܕܪܒܝܥܝܐ ܘܨܘܡܐ ܕܚܡܝܫܝܐ. ܘܨܘܡܐ
ܕܫܒܝܥܝܐ ܘܨܘܡܐ ܕܥܣܝܪܝܐ. ܢܗܘܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ ܠܚܕܘܬܐ ܘܠܒܘܣܡܐ ܘܠܥܐܕܐ ܛܒܐ.
20 ܫܠܡܐ ܘܩܘܫܛܐ ܪܚܡܘ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܡܟܝܠ ܢܐܬܘܢ ܥܡܡܐ ܒܢܝ
21 ܡܕܝܢܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. * ܘܢܐܙܠܘܢ ܒܢܝ̈ ܡܕܝܢܬܐ ܚܕܐ ܠܘܬ ܚܕܐ : ܘܢܐܡܪܘܢ. ܬܘ ܢܐܙܠ ܘܢܨܠܐ
22 ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܢܒܥܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܐܡܪ. ܐܦ ܐܢܐ. * ܘܢܐܙܠܘܢ ܥܡ̈ܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܥܡ̈ܡܐ
ܥܫܝܢܐ. ܠܡܒܥܐ ܠܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܠܡܨܠܝܘ ܩܕܡ ܡܪܝܐ.

10 * Nam ante dies illos & ante tempus illud nulla erat merces homini aut jumento, neque ulla egredienti aut ingredienti pax erat à conspectu obsidentis; nam ecce committebam omnes homines alterum cum altero. 11 Posthac non me geram ut pristinis diebus, cum reliquiis hujus populi, dicit Dominus potentissimus: 12 Quoniam sementis erit in pace, vinea proferet fructum suum, terra dabit proventū suum, cœli suppeditabunt rorem suum; & efficiam ut reliquiæ hujus populi possideant hæc omnia. 13 Quemadmodum fuistis maledictioni inter gentes O Judæi & Israelitæ, ita servabo vos, & eritis benedictioni. Itaque confortentur manus vestræ, & ne timeatis; 14 Quia sic dicit Dominus potentissimus; Quemadmodum proposuerā malo vos afficere quando ad iram provocaverunt me patres vestri, dicit Dominus potentissimus, tamen *propositū* revocavi: 15 Ita conversus decrevi diebus istis bono afficere Jerosolymam & Judæos: ne timeatis. 16 Res istas facite: loquimini veritatē alter cum altero: veritatem, judiciū, & pacē judicate in portis vestris: 17 Alter in alterum ne cogiteris malum in corde vestro: & juramenta falsa ne diligatis: quoniā hæc omnia odi, ait Dominus potentissimus. 18 Et factus est ad me sermo Domini potentissimi, dicendo; 19 Sic ait Dñs potentissimus; Jejuniū quartum, jejuniū quintū, jejunium septimum, et jejuniū decimum, erunt Judæis in exultationem, & lætitiam, & solennitates faustas: pacem autem & veritatē diligite. 20 Sic ait Dominus potentissimus; Deinceps venient populi cives urbium multarū, 21 Ibuntque cives unius ad alteram, et dicent; Agite, eamus ad orandum coram Domino, et deprecandum Dominum potentissimum: et *respondebit*, Ibo etiam ego: 22 Sic ibunt gentes multæ & ingentes populi ad rogandum Dominum potentissimum in Jerusalem, et ad orandum coram Domino.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * من اجل انه قبل تلك الايام اجر البشر لم تكن للنفع * واجر البهايم ليست موجوده * 10
والخارج والداخل ليست له سلامة من المضطهد * وارسل كل البشر كل واحد على صاحبه *
* والان ليس كالايام التي من قبل انا اصنع لبقايا هذا الشعب * يقول الرب الضابط 11
الكل * لكي اظهر سلامة * الكرمة تعطي ثمرها * والارض تعطي غلاتها * والسماء تعطي 12
طلها * واورث لبقايا شعبي هذه كلها * ويكون كما كنتم في لعنة في الامم يا بيت يهوذا 13
وبيت اسرايل * هكذا ساخلصكم * وتكونون في بركة * تقووا وتقووا بايديكم *
* من اجل انه هكذا يقول الرب الضابط الكل * كما فكرت ان اضربكم عند ما 14
اغضبني اباوكم يقول الرب الضابط الكل * ولم ارجع * هكذا امرت وهممت في هذه 15
الايام ان احسن الى ايروسليم وبيت يهوذا * تقووا * هذه الاقوال التي تصنعوها * تكلموا بالحق 16
كل واحد مع صاحبه بالحقيقة * واحكموا حكما سلاميا في ابوابكم * وكل واحد 17
لا يفكر سرا في صاحبه في قلوبكم * ولا تحبوا اليمين الكاذبة * من اجل اني ابغضت هذه
18 كلها يقول الرب الضابط الكل * وكان قول الرب الضابط الكل الي قايلا * هكذا يقول 19
الرب الضابط الكل * الصوم الرابع * والصوم الخامس * والصوم السابع * والصوم العاشر *
يكون لبيت يهوذا للفرح والسرور * وللاعياد الصالحة * وتسرون * فاحبوا الحق والسلامة *

* الاصحاح الثامن والعشرون * وهو الرابع من النبوة *

* هكذا يقول الرب الضابط الكل * ياتي ايضا شعوب كثيرين * وسكن مدنا كثيرين * 20
* ويجتمع سكان خمس مدن الى مدينة واحدة * قايلين نمضي لنطلب من وجه الرب 21
وتبتغي وجه الرب الضابط الكل * وانطلق انا * وياتي شعوب كثيرين وامم كثيرين 22
لنطلب وجه الرب الضابط الكل في ايروسليم * وليستغفروا وجه الرب *

10 * *Nam ante dies illos merces hominum non erat in emolumentum, & merces jumentorum non existebat, & ingrediens atque egrediens pacem non habebat, propter persecutorem: & omnes mortales mittebam quemque in socium suum.* 11 *Nunc autem nequaquam ut præteritis diebus, faciam reliquiis hujus populi, dicit Dominus omnipotens; Sed pacem ostendam.* 12 *Vitis dabit fructum suum, terra dabit fruges suas, & cœlum dabit rorem suum; & possidendum dabo reliquiis populi mei hæc omnia.* 13 *Et fiet, ut quemadmodum fuistis in maledictione inter gentes, O domus Judæ & domus Israelis; ita liberem vos, & sitis in benedictione. Confortamini, & corroboramini in manibus vestris;* 14 *Quia sic ait Dominus omnipotens, Quemadmodum decernebam percutere vos quando irritabant me patres vestri, nec à proposito discedebam:* 15 *Ita præcipio & studeo hisce diebus benefacere Jerosolymis & domui Judæ: confidite.* 16 *Hi sunt sermones quos facietis: Loquimini veritatem quisque cum socio suo sincerè: judicate judicium pacificum in portis vestris:* 17 *Nemo machinetur malum contra socium suum in cordibus vestris: & ne diligatis juramentum falsum: quia hæc omnia odi, ait Dominus omnipotens.* 18 *Et fuit sermo Domini omnipotentis ad me, dicens;* 19 *Sic dicit Dominus omnipotens; Jejunium quartū, jejuniū quintum, jejunium septimū, & jejunium decimum, erunt domui Judæ in lætitiam & exultationem, & in solennitates bonas; ac lætamini: verum diligite & pacem.*

Textus vigesimus octavus, hujus autem prophetiæ quartus.

20 *Sic dicit Dominus omnipotens; Venient adhuc populi multi, & habitabunt urbes multas:* 21 *Et convenient cives quinque urbium in urbem unam, dicentes; Eamus deprecatum vultum Domini, & quæsitum faciem Domini omnipotentis:* 22 *Vadam & ego. Et venient populi multi & gentes copiosæ quæsitum faciem Domini omnipotentis in Jerusalem, & veniam postulatum à facie Domini.*

זכריה : ט

apprehendent quum ,illis diebus In : exercituum Dominus dixit Sic
23 כה אמר יהוה צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו
eum in apprehendent & : gentium linguis omnibus ex homines decem
עשרה אנשים מכל לשנות הגוים והחזיקו בכנף
Deum audivimus quia ,vobiſcum Ibimus : dicendo ,Jehudæi viri
איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלהים
.vobiſcum
עמכם׃

CAP. IX. ט

Dammeſec & ,Chadrach terra in Domini verbi *Onus*
1 משא דבר־יהוה בארץ חדרך ודמשק
tribuum omnium & ,hominis oculus Dominum ad quia : ejus requiei
מנחתו כי ליהוה עין אדם וכל שבטי
,Sidon & ,Sor ,ea in terminabit Chamath etiam Et .Iſrael
2 ישראל׃ וגם־חמת תגבל־בה צר וצידון
: ſibi munitionem Sor ædificavit Et .valde fuit ſapiens quia
3 כי חכמה מאד׃ ויבן צור מצור לה
lutum ut ,aurum & ,*pulverem* tanquam argentum coacervavit &
ותצבר־כסף כעפר וחרוץ כטיט
mari in percutiet &,eam faciet expellere Dominus Ecce .platearum
4 חוצות׃ הנה אדני יורשנה והכה בים
,Aſchelon Videbit .*comedetur* igni in ipſa & : ejus fortitudinem
5 חילה והיא באש תאכל׃ תרא אשקלון
pudebit quoniam ,Hecron & ; valde dolebit & ,Hazzah & ; timebit &
ותירא ועזה ותחיל מאד ועקרון כי־הביש
,habitabitur non Aſchelon & ,Hazzah de rex peribit & : ejus aſpectus
מבטה ואבד מלך מעזה ואשקלון לא תשב׃
.Peliſtim ſuperbiam faciam ſuccidere & : Aſdod in ſpurius habitabit Et
6 וישב ממזר באשדוד והכרתי גאון פלשתים׃
ejus abominationes & ,ejus ore de ejus *ſanguines* faciam removere Et
7 והסרתי דמיו מפיו ושקציו
erit & : noſtro Deo ipſe etiam relinquetur & ,ejus *dentes* *inter* ex
מבין שניו ונשאר גם־הוא לאלהינו והיה
caſtrametabor Et .Jebuſæus ſicut Hecron & ,Jehudah in dux veluti
8 כאלף ביהודה ועקרון כיבוסי׃ וחניתי
tranſibit non & ; redeunte à & ,tranſeunte à exercitu ab ,meæ domui
לביתי מצבה מעבר ומשב ולא־יעבר
Exulta .meis oculis in vidi nunc quia : exactor ultrà eos ſuper
9 עליהם עוד נגש כי־עתה ראיתי בעיני׃ גילי
veniet tuus rex Ecce .Jeruſalaim filia jubila ,Sijon filia valde
מאד בת־ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבוא
ſuper & ,aſinum ſuper equitans & ,humilis : ipſe ſalvatus & ,juſtus tibi
לך צדיק ונושע הוא עני ורכב על־חמור ועל־
,Ephraim de *currum* faciam ſuccidere Et .*aſinarum* filium pullum
10 עיר בן־אתנות׃ והכרתי־רכב מאפרים
pacem loquetur & ,*belli* arcus *ſuccidetur* & : Jeruſalaim de *equum* &
וסוס מירושלם ונכרתה קשת מלחמה ודבר שלום
ad uſque flumine à & ,mare ad uſque mari à ejus poteſtas & : gentibus
לגוים ומשלו מים עד־ים ומנהר עד־
emiſi : tui fœderis ſanguine in tu Etiam .terræ *fines*
11 אפסי־ארץ׃ גם־את בדם־בריתך שלחתי
,*munitionem* ad Convertimini .*ea in* aqua non ciſterna de tuos vinctos
12 אסיריך מבור אין מים בו׃ שובו לבצרון
.tibi reddam *duplum* annuntians hodie etiam : *ſpei* vincti
אסירי התקוה גם־היום מגיד משנה אשיב לך׃

Verſio VULG. LAT.

23 Hæc dicit Dominus exercituum; In diebus illis, in quibus apprehendent decem homines, ex omnibus linguis gentium, & apprehendent fimbriam viri Judæi, dicentes; Ibimus vobiſcum: audivimus enim quoniam Deus vobiſcum eſt.

CAP. IX.

1 ONus verbi Dñi in terra Hadrach, & Damaſci requiei ejꝰ: quia Dñi eſt oculus hominis, & omniũ tribuũ Iſrael. 2 Emath quoque in terminis ejus, & Tyrus, & Sidon: aſſumpſerunt quippe ſibi ſapientiam valdè. 3 Et ædificavit Tyrus munitionem ſuam, et coacervavit argentum quaſi humum, & aurum ut lutum platearum. 4 Ecce Dominus poſſidebit eam, & percutiet in mari fortitudinem ejus, & hæc igni devorabitur. 5 Videbit Aſcalon, & timebit; & Gaza, & dolebit nimis; & Accaron, quoniã confuſa eſt ſpes ejus: & peribit rex de Gaza, & 6 Aſcalon non habitabitur. Et ſedebit ſeparator in Azoto, & diſperdam ſuperbiam Philiſthinorum. 7 Et auferam ſanguinem ejus de ore ejus, & abominationes ejus de medio dentium ejus, & relinquetur etiam ipſe Deo noſtro, & erit quaſi dux in Juda, & Accaron quaſi Jebuſæus. 8 Et circumdabo domũ meã ex his qui militant mihi euntes & revertentes, & non tranſibit ſuper eos ultrà exactor: quia nunc vidi in oculis meis. 9 Exulta ſatis, filia Sion; jubila, filia Jeruſalem: ECCE REX TUUS veniet tibi juſtus, & ſalvator: ipſe pauper, & aſcendens ſuper aſinam, & ſuper pullum filium aſinæ. 10 Et diſperdam quadrigam ex Ephraim, & equum de Jeruſalem, & diſſipabitur arcus belli: & loquetur pacem Gentibus, & poteſtas ejus à mari uſque ad mare, & à fluminibus uſque ad fines terræ. 11 Tu quoque in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu, in quo non eſt 12 aqua. Convertimini ad munitionem, vincti ſpei: hodiè quoque annuntians duplicia reddam tibi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

23 Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐὰν ἐπιλάβωνται δέκα ἄνδρες ἐκ πασῶν τῶν γλωσσῶν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐπιλάβωνται τοῦ κρασπέδου ἀνδρὸς Ἰουδαίου, λέγοντες, Πορευσόμεθα μετὰ σοῦ, διότι ἀκηκόαμεν ὅτι (σ) ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν ἐστίν.

Hæc dicit Dominus omnipotens; In diebus illis, ſi apprehenderint decem viri de omnibus linguis gentium, & tenuerint fimbriam viri Judæi, dicentes; Ibimus tecum, quia audivimus, quòd Deus vobiſcum eſt. 23

MS. A. (σ) θεὸς μετὰ σοῦ ἐστίν.

ΚΕΦ. Θ.

1 Λῆμμα λόγου κυρίου ἐν γῇ (α) Σεδράχ, καὶ Δαμασκοῦ θυσία αὐτοῦ, διότι κύριος ἐφορᾷ ἀνθρώπους καὶ πάσας φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 2 Καὶ (β) ἐν Ἡμὰθ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς Τύρος καὶ Σιδὼν, διότι ἐφρόνησαν σφόδρα. 3 Καὶ ᾠκοδόμησε Τύρος ὀχυρώματα αὐτῇ, καὶ ἐθησαύρισεν ἀργύριον ὡς χοῦν, καὶ συνήγαγε χρυσίον ὡς πηλὸν ὁδῶν. 4 (γ) Καὶ διατοῦτο κύριος κληρονομήσει (δ) αὐτὰς, καὶ πατάξει εἰς θάλασσαν δύναμιν αὐτῆς, καὶ αὕτη ἐν πυρὶ καταναλωθήσεται. 5 Ὄψεται Ἀσκάλων, καὶ φοβηθήσεται, καὶ Γάζα, καὶ ὀδυνηθήσεται σφόδρα, καὶ Ἀκκάρων, ὅτι ᾐσχύνθη (ε) ἐπὶ τῷ παραπτώματι αὐτῆς. καὶ ἀπολεῖται (ζ) βασιλεὺς ἐκ Γάζης, καὶ Ἀσκάλων οὐ μὴ 6 κατοικηθῇ. Καὶ κατοικήσουσιν ἀλλογενεῖς ἐν Ἀζώτῳ, καὶ καθελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων. 7 Καὶ ἐξαρῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στόματος αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα (η) αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόντων αὐτῶν. καὶ ὑπολειφθήσονται καὶ οὗτοι τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ ἔσονται ὡς χιλίαρχος ἐν Ἰούδα, καὶ Ἀκκάρων ὡς ὁ Ἰεβουσαῖος. 8 Καὶ ὑποστήσομαι τῷ οἴκῳ μου (θ) ἀνάστημα, τοῦ μὴ διαπορεύεσθαι, μηδὲ ἀνακάμπτειν, καὶ οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτοὺς οὐκέτι ἐξελαύνων, διότι νῦν ἑώρακα (ι) ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς 9 μου. Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιὼν, κήρυσσε θύγατερ Ἱερουσαλήμ· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πραῢς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον. 10 Καὶ (κ) ἐξολοθρεύσει ἅρματα ἐξ Ἐφραὶμ, καὶ ἵππον ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ (λ) ἐξολοθρευθήσεται τόξον πολεμικὸν, καὶ πλῆθος καὶ εἰρήνη ἐξ ἐθνῶν, καὶ κατάρξει ὑδάτων ἕως θαλάσσης, καὶ 11 ποταμῶν διεκβολὰς γῆς. Καὶ σὺ ἐν αἵματι διαθήκης (μ) σου ἐξαπέστειλας δεσμίους σου 12 ἐκ λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ. (ν) Καθήσεσθε ἐν ὀχυρώμασι δέσμιοι τῆς συναγωγῆς, καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας παροικεσίας σου διπλᾶ ἀνταποδώσω σοι.

CAP. IX.

1 ASſumptio verbi Domini in terra (a) Sedrach, & Damaſci (b) ſacrificium ejus: quia Dominus reſpicit homines, & omnes tribus Iſrael. 2 Et in Emath in (c) finibus ejus Tyrus, & Sidon: quoniam ſapientes fuerunt nimis: 3 Et ædificavit Tyrus munitiones ſuas, & theſaurizavit argentum, ut humum, & congregavit aurum, ut lutum viarum. 4 Et propterea Dominus poſſidebit eos, et percutiet in mari fortitudinem ejus: & ipſa in igne concremabitur. 5 Videbit Aſcalon, & timebit: & Gaza, & dolebit nimis: & Accaron, quoniam confuſa eſt (d) ſuper ruina ſua. Et peribit rex de Gaza: & Aſcalon non habitabitur: 6 Et habitabunt alienigenæ in Azoto. Et deſtruam injuriam alienigenarum, 7 Et auferam ſanguinem eorum de ore illorum, & abominationes eorum de medio dentium illorum. Et relinquentur & iſti Deo noſtro, & erunt, ut Chiliarchus in Juda, & Accaron, ſicut Jebuſæus. 8 Et ſupponam domui meæ elevationem, ut non pertranſeat, neque (e) revertatur, & nequaquàm ſuperveniat eis ultrà abactor: quia nunc vidi in oculis meis. 9 Gaude vehementer, filia Sion; (f) prædica, filia Hieruſalem. Ecce rex (g) tuus venit tibi juſtus, & ſalvans, ipſe (h) manſuetus, & aſcendens ſuper ſubjugalem, & pullum (i) novum. 10 Et diſperdet quadrigas ex Ephræm, & equum de Hieruſalem: & (k) diſperdetur arcus bellicus, & (l) multitudo, & pax ex gentibus: & dominabitur (m) aquis uſque ad mare, & fluminibus exitus terræ. 11 Et tu in ſanguine teſtamenti (n) tui emiſiſti vinctos tuos de lacu, qui non habet aquam. 12 Sedebitis in munitionibus vincti congregationis: et pro una die peregrinationis tuæ duplicia reddam tibi:

MS. A. (α) Σεδρὰκ, (β) Ἡμὰθ (γ) Διὰ τοῦτο (δ) αὐτὴν, καὶ πατάξει εἰς θάλασσαν τὴν δύναμιν (ε) ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς. (ζ) Βασιλεία ἀπὸ Γάζης, (η) * αὐτοῦ (θ) ἀνάστεμα, (ι) τοῖς (κ) ἐξολεθρεύσει (λ) ἐξολεθρευθήσεται (μ) ἐξαπέστειλας τοὺς δεσμίους (ν) Καὶ θήσονται ἐν ὀχυρώματι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 כדנן אמר יי צבאות ביומיא האנון די יתקפון עשרא גברין מכל לישני עממיא ויתקפון
בכנף גבר יהודי למימר ניזיל עמכון ארי שמענא דמימרא דיי בסעדכון׃
ט
1 מטל פתגמא דיי בארעא דרומא ודמשק תתוב למהוי מארע בית שכנתיה ארי קדם יי
2 גלן עובדי בני אנשא אתרעי בכל שבטיא דישראל׃ ואף חמת תתוב למהוי מארע בית
3 שכנתיה צור וצידון ארי תקיפת לחדא׃ ובנת צור תוקפא לה וכנשת כספא כעפרא
4 ודהבא כטין שוקין׃ הא יי מתריך לה וירמי בימא עתרה והיא בנורא תתוקד׃ תחזי
5 אשקלון ותדחל ועזה ותזוע לחדא ועקרון ארי בהיתת מבית רוחצניה וייבד מלכא
6 מעזה ואשקלון לא תתיתב׃ ויתובון בית ישראל באשדוד דהוו בה כנוכראין
7 ואבטל רבות פלשתאי׃ ואשיצי אכלי דמה ושקצא מביניהון ויסוף חילהון וגיורין
די ישתארון בהון יתוספון אף אנון על עמא דאלהנא ויהון כרברבין דבית יהודה
8 ועקרון תתמלי בית ישראל כירושלם׃ ואשרי בבית מקדשי שכינת יקרי ותקוף
דרע גבורתי כשור דאשא מוקף לה סחור סחור מעדי ומתאב ולא יעבר עליהון
9 עוד שולטן ארי כען גליית גבורתי לאוטבא להון׃ בועי לחדא כנשתא דציון
ובועי כנשתא דירושלם הא מלכיך אתי לניך זכי ופריק הוא ענותן ורכב על
10 חמרא ועל עיר בר אתן׃ ואשיצי רתיכין מאפרים וסוסון מירושלם ואתבר תקוף עבדי
קרב משרית עממיא וידין שלמא למלכותא וישלוט מימא עד מערבא ומפרת עד סיפי
11 ארעא׃ אף אתון די על דמא אתגזר לכון קים פרקית יתכון משעבוד מצראי ספקית
12 צרכיכון במדבר צדי הא כגוב ריקן דלית מין ביה׃ תובו למהוי כרכין תקיפין
אסיריא דמסברין לפורקנא אף יומא דין אשלח להואה לכון די על חד תרין בטבון די
אמרית לכון איתי לכון׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Sic dicit Dñs exercituum: In diebus illis in quibus apprehendent decem viri ex omnibus linguis populorum, apprehendent [*inquam*] fimbriam viri Judæi, dicentes: Ibimus vobiſcum: audivimus enim quòd verbum Domini ſit in adjutorium veſtrum. 23

CAPUT. IX.

ONus verbi Dñi in terra Auſtrali, & Damaſcꝰ convertetur ut ſit de terra domus majeſtatis ejus, quia coram Dño manifeſta ſunt opera filiorum hominum, & ſibi complacet in omnibus tribubus Iſrael. Emath quoq; convertetur ut ſit de terra domus majeſtatis ejus; & Tyrus & Sidon, quia confortatæ ſunt valde. Et ædificavit Tyrus munitionem ſibi, & congregavit argentum quaſi pulverem, & aurũ quaſi lutum platearum. Ecce Dñs ejiciet eam & projiciet divitias ejus in mare: & ipſa igne ſuccendetur. Videbit Aſcalon & timebit; & Gaza, & contremiſcet nimis; & Acharon, quoniam confuſa eſt à domo confidentiæ ſuæ: & peribit rex de Gaza, & Aſcalon non habitabitur. Et habitabunt domus Iſrael in Azoto qui erant in ea quaſi alieni, & ceſſare faciam magnitudinem Philiſtinorum. Et diſperdam comedentes ſanguinem et abominationem de medio eorum, & deficiet virtus eorum: & proſelyti qui remanſerint in eis, adjicientur etiam ipſi ad populum Dei noſtri; & erunt quaſi principes domus Juda: & Acharon implebitur de domo Iſrael ſicut Jeruſalem. Et habitare faciam majeſtatem gloriæ meæ in domo ſanctuarii mei: & fortitudo brachii potentiæ meæ erit ſicut murus ignis in circuitu ejus propter tranſeuntes & redeuntes: & non tranſibit per eos ampliùs tyrannus, quia nunc conſpicuam feci potentiam meam ut benefaciam eis. Exulta vehementer cœtꝰ Sion: *& exulta* cœtus Jeruſalem; ecce rex tuus venit intra te juſtus ipſe & ſalvator manſuetꝰ, equitans in aſino & pullo filio aſinæ. Et diſperdã quadrigas ex Ephraim & equos de Jeruſalẽ: et conterã fortitudinem bellatorũ et exercitus populorũ: et judicabit in pace regna et dominabitur à mari et uſq; ad Occidentẽ; et ab Euphrate uſq, ad fines terræ. Vos quoq; quibuſcũ in ſanguine ſancitũ eſt pactũ, redemi vos de ſubjectione Ægyptiorum: tribui vobis neceſſaria in deſerto ꝙ erat deſolatũ ſicut lacꝰ vacuus in quo non ſunt aquæ. Convertimini ut ſitis ſicut civitates munitæ, ô vincti qui ſperâſtis redemptionem: hodie quoque mittã ad nuntiandum vobis, quòd duplicia bona quæ dixi vobis, adducam vobis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܢܐܚܕܘܢ ܥܣܪܐ ܓܒܪܝܢ ܡܢ ܟܠ ܠܫܢܝ̈ ܥܡ̈ܡܐ. ܘܢܐܚܕܘܢ ܒܟܢܦܗ ܕܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ. ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܗ. ܢܐܙܠ ܥܡܟ. ܡܛܠ ܕܫܡܥܢ ܕܐܠܗܐ ܥܡܟܘܢ.

Sic ait Dominus potentiſſimus; Iis diebus prehendent decem homines ex quibuſcunque linguis gentium, fimbriam hominis Judæi, & dicent illi; Tecum ibimus, quoniam audivimus Deum eſſe vobiſcum. 23

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܡܫܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܚܕܪܟ ܘܕܪܡܣܘܩ ܩܘܪܒܢܗ. ܡܛܠ ܕܠܡܪܝܐ ܓܠܝܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܫܒܛܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 2 * ܐܦ ܚܡܬ ܬܬܚܡ ܒܗ. ܘܨܘܪ ܘܨܝܕܢ ܕܚܟܝܡܝܢ ܛܒ. 3 * ܘܒܢܬ ܠܗ ܨܘܪ ܫܘܪܐ: ܘܟܢܫܬ ܣܐܡܐ ܐܝܟ ܥܦܪܐ: ܘܕܗܒܐ ܐܝܟ ܛܝܢܐ ܕܫܘܩܐ. 4 * ܡܛܠܗܢܐ ܡܪܝܐ ܢܚܪܒܝܗ. ܘܢܫܕܐ ܒܝܡܐ ܚܝܠܗ. ܘܗܝ ܒܢܘܪܐ ܬܐܟܠ. 5 * ܘܬܚܙܐ ܐܫܩܠܘܢ ܘܬܕܚܠ. ܘܥܙܐ ܬܬܟܪܐ ܛܒ. ܘܥܩܪܘܢ ܕܒܗܬ ܣܒܪܗ. ܘܢܐܒܕ ܡܠܟܐ ܡܢ ܥܙܐ. ܘܐܫܩܠܘܢ ܠܐ ܬܬܝܬܒ. 6 * ܘܢܬܒܘܢ ܢܘܟܪܝܐ ܒܐܫܕܘܕ. ܘܐܘܒܕ ܫܘܒܗܪܐ ܕܦܠܫܬܝܐ. 7 * ܘܐܥܒܪ ܕܡܗܘܢ ܡܢ ܦܘܡܗܘܢ. ܘܛܢܦܘܬܗܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܟܟܝܗܘܢ. ܘܢܫܬܚܪܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܠܐܠܗܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܪܒܘܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܥܩܪܘܢ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܚܒܪܘܢ. 8 * ܘܐܦܩܕ ܠܡܫܪܐ ܥܠ ܒܝܬܝ ܡܢ ܩܕܡ ܥܒܘܪܐ ܘܡܢ ܩܕܡ ܕܗܦܟ. ܘܠܐ ܢܥܒܪ ܥܠܝܗܘܢ ܬܘܒ ܡܫܥܒܕܢܐ. ܡܛܠ ܕܗܫܐ ܚܙܝܬ ܒܥܝܢܝ. 9 * ܪܘܙܝ ܛܒ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܘܐܟܪܙܝ ܒܪܬ ܐܘܪܫܠܡ: ܗܐ ܡܠܟܟܝ ܐܬܐ ܠܟܝ. ܙܕܝܩܐ ܘܦܪܘܩܐ. ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܚܡܪܐ ܘܥܠ ܥܝܠܐ ܒܪ ܐܬܢܐ. 10 * ܘܢܘܒܕ ܡܪܟܒܬܐ ܡܢ ܐܦܪܝܡ. ܘܪܟܫܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܢܬܒܪ ܩܫܬܐ ܒܩܪܒܐ. ܘܢܡܠܠ ܫܠܡܐ ܠܥܡ̈ܡܐ. ܘܢܫܠܛ ܡܢ ܝܡܐ ܠܝܡܐ. ܘܡܢ ܢܗܪܐ ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. 11 * ܘܐܦ ܐܢܬ ܒܕܡܐ ܕܕܝܬܝܩܝܟ ܫܪܝܬ ܐܣܝܪܝܟ ܡܢ ܓܘܒܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܡܝܐ. 12 * ܬܒܘ ܠܚܣܢܐ ܐܣܝܪܝ̈ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܚܠܦ ܚܕ ܝܘܡ ܬܪܝܢ ܐܦܪܥܟܘܢ.

CAP. IX.

1 SErmo Domini de terra Hadrach & Damaſci oblatione ipſius: quia Domino manifeſti ſunt homines & omnes tribus Iſraelis. 2 Etiam Hemath illâ terminabitur, nec non Tyrus ac Sidon quæ plurimum ſapiunt. 3 Ædificavit ſibi Tyrus munitionem, & congeſſit argentum ut pulverem, & aurum ut lutum platearum: 4 Propterea Dominus perdet eam, & projiciet in mare divitias ejus, & ipſa igne conſumetur. 5 Aſcalon videns timebit, Aza infirmabitur admodum; & Ecron, quòd ſpes ejus pudefacta ſit: & peribit rex de Aza: & Aſcalon erit inhabitabilis: 6 Et habitabunt exteri in Aſdod: & perdam arrogantiam Paleſtinorum, 7 Auferamque ſanguinem eorum ex ore ipſorum, & immunditiam eorum è dentibus ipſorum; & manebunt ipſi quoque Deo noſtro, eruntque ſicut principes Judæ: & Ecron erit ſicut Ebron. 8 Et caſtrametari jubebo circa domum meam præfectum, contra tranſeuntem ac redeuntem, ut non tranſeat poſthac ſecus eos domitor: quia nunc vidi oculis meis. 9 Exulta vehementer filia Sionis, & exclama filia Jeruſalem: ecce rex tuus adveniet tibi, juſtus, & ſalvator, & inſidens aſino pulloque aſinæ. 10 Is perdet currum ex Aphremo, & equum de Jeruſalem, franget arcum in bello, & loquetur pacem cum gentibus, & dominabitur à mari ad mare, & à flumine uſque ad extrema terræ. 11 Et tu quoque per ſanguinem fœderis tui dimiſiſti vinctos è fovea in qua non extant aquæ. 12 Manete in arce O vincti eccleſiæ, & pro uno die duos rependam vobis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * هكذا يقول الرب الضابط الكل * في تلك الايام تاخذ عشرة رجال من جميع
السنة الامم * وتمسك ذيل رجل يهودي * قايلين ننطلق معك * من اجل انا سمعنا
ان الله معكم هو *

Sic ait Dominus omnipotens; Iis diebus prehendent decem viri ex omnigenis linguis, & tenebunt fimbriam viri Judæi, dicentes; Tecum ibimus, quoniam audivimus Deum vobiſcum eſſe. 23

* الفصل التاسع *

1 * وحي قول الرب في ارض سدراخ ودمسق ذبيحته * من اجل ان الرب ينظر البشر
2 وجميع اسباط اسرايل * وحماة في حدودها * صور وصيدا * لاجل هذا تعقلوا جدا *
3 * وبنت صور حصونا لها * وكثرت فضة مثل التراب * وجمعت ذهبا مثل طين الطرقات *
4 * لاجل هذا الرب يرثها * ويحدر الى البحر قوتها * وهي توكل بالنار * ترى عسقلان
5 وتخاف * غزة وتوجع جدا * وعقرون * لانها خزيت بزلاتها * ويهلك الملك من غزة * وعسقلان
6 لا تسكن * وتسكن الغرباء الجنس في اسدود * واهدم كبرياء القبايل الغريبة *
7 * وانزع دمهم من فمهم * ورجاساتهم من بين اسنانهم * ويبقى هذا لالهنا * ويصيرون
8 مثل روساء الوف في يهودا * وعقرون مثل اليابوساني * واثبت لبيتي قواما * ان لا يروح ولا
9 يجي * ولا يمر بهم ايضا مخرج * من اجل اني الان رايت بعيني * افرحي جدا يا ابنة صهيون *
نادي يا ابنة ايروسليم * ها ملكك يقبل اليك * عادل ومخلص هو * متواضع وراكب على
10 اتان وجحش شاب * ويستاصل المركبات من افرام * والفرس من ايروسليم * ويستاصل القوس
الحربي والكثرة والسلامة من الامم * ويراس على المياه من البحر الى البحر * ومن الانهار الى منافذ
11 الارض * وانت بدم عهدك سرحت اسراك من جب لا ماء فيه * اجلسوا في الحصن يا
12 اسرى الجماعة * وبدل يوم واحد من غربتك اكافيك اضعافا *

CAP. IX.

1 REvelatio ſermonis Domini contra terram Sedrach & Damaſci victimam ſuam. Quia Dominus videt homines, & omnes tribus Iſraelis, 2 Et Hemath cum terminis ejus, Tyrum, ac Sidonem; ideò vehementer ſapuerunt: 3 Et ædificavit ſibi Tyrus arces, multiplicavit argentum ceu pulverem, & cumulavit aurum ceu lutum viarum. 4 Propterea Dominus poſſidebit eam, detrahetque in mare potentiam ejus, & ipſa igne conſumetur. 5 Videbit Aſcalan, & timebit: Gaza, multúmque dolebit unà cum Acrone; quia pudefacta eſt propter iniquitates ſuas: Rex peribit è Gaza: Aſcalan non habitabitur: 6 Habitabunt alienigenæ in Aſdod. Et deſtruam arrogantiam alienigenarum, 7 Auferamque ſanguinem eorum ex ore ipſorum, & abominationes eorum è dentibus ipſorum; & relinquetur iſte Deo noſtro: fientque ut chiliarchi in Juda, & Acron ut Jebuſæus. 8 Et ſtabiliam domui meæ fulcrum, ne eat redeatque; néve ſuperveniat eis poſthac expulſor: quia nunc vidi oculis meis. 9 Gaude vehementer O filia Sionis, proclama O filia Jeruſalem: ecce rex tuus veniet ad te: juſtus & ſalvator eſt, humilis, & inſidens aſinæ pulloque adoleſcenti. 10 Evellet quadrigas ex Aphremo, & equum de Jeruſalem: & eradicabit gladium bellicum, & multitudinem, atque pacem è gentibus: & dominabitur aquis à mari ad mare, & à fluminibus uſque ad penitiſſima terræ. 11 Et tu per ſanguinem teſtamenti tui dimiſiſti vinctos tuos è fovea in qua non eſt aqua. 12 Sedete in arce O vincti congregationis, & pro uno die peregrinationis tuæ multiplices rependam tibi.

זכריה : י

, Ephraim implevi , arcum Jehudah mihi extendi Quoniam
13 כִּי־דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קֶשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם
te ponam & : Javan tuos filios super Sijon tuos filios suscitavi &
וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ צִיּוֹן עַל־בָּנַיִךְ יָוָן וְשַׂמְתִּיךְ
exibit & , conspicietur eis super Dominus Et .fortis gladium veluti
14 כְּחֶרֶב גִּבּוֹר׃ וַיהוָה עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא
vadet & , clanget tuba in Deus Dominus & : ejus jaculum fulgur ut
כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יְהוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ
, eos super proteget exercituum Dominus .austri turbinibus in
15 בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן׃ יְהוָה צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם
tumultuabuntur , bibéntque , fundæ lapidibus subjicient & , comedent &
וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ אַבְנֵי־קֶלַע וְשָׁתוּ הָמוּ
.altaris anguli tanquam , pelvis ut se replebunt & : vinum sicut
כְּמוֹ־יָיִן וּמָלְאוּ כַּמִּזְרָק כְּזָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ׃
pecus sicut , illa die in eorum Deus Dominus eos servabit Et
16 וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּצֹאן
.ejus humum super se elevantes coronæ lapides quia : suum populum
עַמּוֹ כִּי אַבְנֵי־נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת עַל־אַדְמָתוֹ׃
frumentum ? ejus pulchritudo quanta & , ejus bonitas quanta Quia
17 כִּי מַה־טּוּבוֹ וּמַה־יָּפְיוֹ דָּגָן
.virgines faciet germinare novum vinum & , juvenes
בַּחוּרִים וְתִירוֹשׁ יְנוֹבֵב בְּתֻלוֹת׃

CAP. X. י

Dominus , serotinam tempore in pluviam Domino à Petite
1 שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה
unicuique , eis dabit imbris pluviam & : coruscationes faciens
עֹשֶׂה חֲזִיזִים וּמְטַר־גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ
divini & , vanitatem sunt locutæ imagines Quia .agro in herbam
2 עֵשֶׂב בַּשָּׂדֶה׃ כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ־אָוֶן וְהַקּוֹסְמִים
:consolabantur vanè , sunt locuti vanitatis somnia & , mendacium viderunt
חָזוּ שֶׁקֶר וַחֲלֹמוֹת הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ הֶבֶל יְנַחֵמוּן
.pastor non quia , se humiliaverunt , pecus sicut , sunt profecti idcirco
עַל־כֵּן נָסְעוּ כְמוֹ־צֹאן יַעֲנוּ כִּי־אֵין רֹעֶה׃
: visitabo hircos contra & , meus nasus est iratus pastores Contra
3 עַל־הָרֹעִים חָרָה אַפִּי וְעַל־הָעַתּוּדִים אֶפְקוֹד
domum , suum gregem exercituum Dominus visitavit quia
כִּי־פָקַד יְהוָה צְבָאוֹת אֶת־עֶדְרוֹ אֶת־בֵּית
ipso Ex .bello in suæ gloriæ equum tanquã eos posuit & , Jehudah
4 יְהוּדָה וְשָׂם אוֹתָם כְּסוּס הוֹדוֹ בַּמִּלְחָמָה׃ מִמֶּנּוּ
egredietur ipso ex : bello arcus ipso ex , palus ipso ex , angulus
פִנָּה מִמֶּנּוּ יָתֵד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ יֵצֵא
luto in conculcantes fortes sicut erunt Et .simul exactor omnis
5 כָל־נוֹגֵשׂ יַחְדָּו׃ וְהָיוּ כְגִבֹּרִים בּוֹסִים בְּטִיט
: eis cum Dominus quia , pugnabunt & , bello in platearum
חוּצוֹת בַּמִּלְחָמָה וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם
domum roborabo Et .equorum ascensores afficientur pudore &
6 וְהֹבִישׁוּ רֹכְבֵי סוּסִים׃ וְגִבַּרְתִּי אֶת־בֵּית
quia , eos convertam & ; servabo Joseph domum & , Jehudah
יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ וְהוֹשְׁבוֹתִים כִּי
ego quia : eos elongavi non quando sicut erunt & , eorum sum misertus
רִחַמְתִּים וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא־זְנַחְתִּים כִּי אֲנִי
, Ephraim fortis ut erunt Et .eos exaudiam & , eorum Deus Dominus
7 יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם׃ וְהָיוּ כְגִבּוֹר אֶפְרַיִם
; lætabitur & , videbunt eorum filii & : vinum tanquam eorũ cor lætabitur &
וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ־יָיִן וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ
.Domino in eorum cor exultabit
יָגֵל לִבָּם בַּיהוָה׃

Versio VULG. LAT.

13 Quoniam extendi mihi Judam quasi arcum, implevi Ephraim: & suscitabo filios tuos, Sion, super filios tuos, Græcia: et ponã te quasi gladiũ fortiũ. 14 Et Dominus Deus super eos videbitur; & exibit ut fulgur, jaculũ ejus: & Dominus Deus in tuba canet, & vadet in turbine Austri. 15 Dominus exercituum proteget eos: & devorabunt, & subjicient lapidibus fundæ: & bibentes inebriabuntur quasi à vino, & replebuntur ut phialæ, & quasi cornua altaris. 16 Et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illa, ut gregem populi sui: quia lapides sancti elevabuntur super terram ejus. 17 Quid enim bonum ejus est, & quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?

CAP. X.

1 PEtite à Domino pluviam in tempore serotino, & Dominus faciet nives, & pluviam imbris dabit eis, singulis herbam in agro. 2 Quia simulacra locuta sunt inutile, & divini viderunt mendacium, & somniatores locuti sunt frustrá: vanè consolabantur: idcircò abducti sunt quasi grex: affligentur, quia non est eis pastor. 3 Super pastores iratus est furor meus, & super hircos visitabo: quia visitavit Dominus exercituum gregem suum, domum Juda, & posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello. 4 Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælii, ex ipso egredietur omnis exactor simul. 5 Et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarũ in prælio: et bellabunt, quia Dominus cum eis: & confundentur ascensores equorum. 6 Et confortabo domum Juda, & domum Joseph salvabo: et convertam eos, quia miserebor eorum: et erunt sicut fuerunt quando non projeceram eos: ego enim Dominus Deus eorum, & exaudiam eos. 7 Et erũt quasi fortes Ephraim, et lætabitur cor eorum quasi à vino: et filii eorum videbunt, et lætabuntur, et exultabit cor eorum in Domino.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

13 Διότι ἐνέτεινά σε Ἰούδα ἐμαυτῷ (ξ) τόξον, ἔπλησα τὸν Ἐφραὶμ, ϗ (*) ἐξεγερῶ τὰ τέκνα σου Σιὼν ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων, ϗ ψηλαφήσω σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ. 14 Καὶ (ο) κύριος ἔσται ἐπ' αὐτοὺς, ϗ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολὶς, ϗ κύριος παντοκράτωρ ἐν σάλπιγγι σαλπιεῖ, ϗ (π) πορεύσεται ἐν σάλῳ ἀπειλῆς αὐτοῦ. 15 Κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ (ρ) αὐτούς· ϗ καταναλώσουσιν αὐτοὺς, ϗ καταχώσουσιν αὐτοὺς ἐν λίθοις σφενδόνης, ϗ ἐκπίονται (σ) αὐτοὺς ὡς οἶνον, ϗ πλήσουσι (τ) τὰς φιάλας ὡς θυσιαστήριον. 16 Καὶ σώσει αὐτοὺς (υ) κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς πρόβατα λαὸν αὐτοῦ, διότι λίθοι ἅγιοι κυλίονται 17 ἐπὶ (φ) γῆς αὐτοῦ. Ὅτι εἴ τι ἀγαθὸν αὐτοῦ, ϗ εἴ τι καλὸν (χ) αὐτοῦ, σῖτος νεανίσκοις, ϗ οἶνος εὐωδιάζων εἰς παρθένους.

Quoniam tetendi te, Juda, mihi arcum, implevi Ephræm, & suscitabo filios tuos, Sion, super filios Græcorum, & attrectabo te quasi gladium pugnatorũ: 14 *Et Dominus erit super eos: & egredietur, sicut fulgur, sagitta: & Dominus omnipotens in tuba sonabit, & ibit in commotione terroris sui:* 15 *Dominus omnipotens proteget eos. Et consument eos, & obruent eos in lapidibus fundæ: & bibent (o) eos, sicut vinum: & implebunt (p) phialas, sicut altare.* 16 *Et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illa, sicut oves, populum suum: quia lapides sancti volvuntur super terram ejus.* 17 *Quia, si quid optimum illius, & si quid bonum ejus, frumentum juvenibus, & (q) vinum boni odoris ad virgines.*

MS.A. (ξ) εἰς τόξον, (*) ἐπεγερῶ (ο) ἔσται κύριος (π) πορεύσονται (ρ) αὐτῶν· καὶ καταναλώσουσιν (σ) τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς (τ) ὡς φιάλας θυσιαστηρίου. (υ) κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ (φ) τῆς γῆς (χ) παρ' αὐτοῦ,

ΚΕΦ. ι'.

1 ΑΙτεῖσθε (α) παρὰ κυρίου ὑετὸν καθ' ὥραν, πρώϊμον ϗ ὄψιμον. κύριος ἐποίησε φαντασίας, ϗ ὑετὸν χειμερινὸν δώσει αὐτοῖς, ἑκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῷ. 2 Διότι οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν κόπους, ϗ οἱ μάντεις ὁράσεις ψευδεῖς, ϗ τὰ ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν, μάταια παρεκάλουν· διατοῦτο ἐξήρθησαν ὡς πρόβατα, ϗ ἐκακώθησαν, (β) διότι οὐκ ἦν ἴασις. 3 Ἐπὶ τοὺς ποιμένας παρωξύνθη ὁ θυμός μου, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀμνοὺς ἐπισκέψομαι. ϗ (γ) ἐπισκέψεται κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, τὸν οἶκον Ἰούδα, ϗ τάξει αὐτοὺς ὡς ἵππον εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν πολέμῳ, 4 Καὶ (δ) ἀπ' αὐτοῦ ἐπέβλεψε, ϗ (ε) ἀπ' αὐτοῦ ἔταξε, ϗ (ζ) ἀπ' αὐτοῦ τόξον ἐν θυμῷ, (η) ἀπ' αὐτοῦ ἐξελεύσεται πᾶς ὁ (θ) ἐξελαύνων ἐν τῷ αὐτῷ. 5 Καὶ ἔσονται ὡς μαχηταὶ πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν πολέμῳ, ϗ παρατάξονται, διότι (ι) κύριος μετ' αὐτῶν· ϗ καταισχυνθήσονται ἀναβάται ἵππων. 6 Καὶ κατισχύσω τὸν οἶκον Ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον Ἰωσὴφ σώσω, ϗ κατοικιῶ αὐτοὺς, ὅτι (κ) ἠγάπησα αὐτοὺς, ϗ ἔσονται, ὃν τρόπον οὐκ ἀπεστρεψάμην αὐτούς· διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ϗ ἐπακούσομαι 7 αὐτοῖς, Καὶ ἔσονται ὡς μαχηταὶ τοῦ Ἐφραὶμ, ϗ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ὡς ἐν οἴνῳ· ϗ τὰ τέκνα αὐτῶν (λ) ὄψονται, ϗ εὐφρανθήσονται, ϗ χαρεῖται (μ) ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ.

CAP. X.

1 *PEtite à Domino pluviam opportunam, temporaneam, & serotinam. Dominus fecit phantasias: & pluviam hyemalem dabit eis, unicuique herbam in agro.* 2 *Quoniam hi qui loquebantur, loquuti sunt labores, & divini visiones falsas, & somnia falsa loquebantur: vana consolabantur. Ideò arefacti sunt, sicut oves: & afflicti sunt, quia non erat sanatio.* 3 *Super pastores concitatus est furor meus: & super agnos visitabo. Et visitabit Dominus Deus omnipotens gregem suum, domum Juda: & ponet eos sicut equum decorum suum in prælio:* 4 *Et ex ipso respexit, & ex ipso posuit, (a) & ex ipso arcum in furore: ex ipso egredietur omnis, qui abigit in eo.* 5 *Et erunt quasi bellatores conculcantes lutum in viis in prælio: & in acie stabunt, quia Dominus cum eis est. Et confundentur ascensores equorũ:* 6 *Et confortabo domũ Juda: et domũ Joseph salvabo: & habitare eos faciam, quia dilexi eos; & erunt, (b) sicut non evertissem eos. Quia ego Dominus Deus eorum, & exaudiam eos,* 7 *Et erunt quasi bellatores Ephræm. & lætabitur cor eorum, quasi in vino: & filii eorum videbunt, & lætabuntur: et gaudebit cor eorum in Domino.*

MS.A. (α) ὑετὸν παρὰ κυρίου (β) ὅτι (γ) ἐπισκέψεται (δ) ἐξ αὐτοῦ (ε) ἐξ αὐτοῦ (ζ) ἐξ αὐτοῦ τὸ τόξον (η) ἐξ αὐτοῦ (θ) ἐλαύνων (ι) κύριος παντοκράτωρ μετ' (κ) ἠγάπηκα αὐτοὺς, ϗ ἔσται, ὃν (λ) ὄψεται, ϗ εὐφρανθήσεται, (μ) αὐτῶν καρδία

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 ארי תקפית קדמי דבית יהודה כקשת מתיחא בבית אזינין מלית גבורא בית ישראל
14 ואגבר בנך ציון על בני עממיא ואשוינך כחרבא ביד גברא : ויי עליהון יתגלי
ויהון נפקין כברקין פתגמוהי ומן קדם יי אלהים בשופרא יתקע וידבר בעלעול רוח
15 מדרומא : יי צבאות ירחם עליהון וישלטון בעממיא ויקטלונון ושארהון יגמרון
כמא דשדן אבנא בקלעא ויבוזון ית נכסיהון ויסבעון מנהון כשתי חמר ותהי נפשהון
מליא תפנוקין כמזרק דמלי סלתא ומשח ויהון מנהרין כדמא דמנהר על כותלא
16 דמדבחא : ויפרקנון יי אלההון בעדנא ההיא על דאתבדרו כענא עמיה ארי יבחרנון
17 כאבני איפודא ויקרבנון לארעהון : ארי מה טב ומה יאי אולפן אוריתא לגובריא ודין
דקשוט מתקן בכנשתא :

י

1 שאילו מן קדם יי מטרא בעדן לקיש יי עביד רוחין ומחית מטרא לבני אנשא למתן להון
2 עבורא למיכל ועסבא לבעירא בחקלא : ארי פלחי צלמיא ממללין אונס וקוסמיא
מתנבן שקר ונביי שקרא בנבואת שקריהון ממללין לא מדעם מנחמין על כן
3 אתבדרו כבדור ענא גלו ארי לית מלך : על מלכיא תקיף רוגזי ועל שלטוניא אנא מסער
עליהון חוביהון ארי דכיר יי צבאות ית עמיה ית דבית יהודה וישוי יתהון כסוסי תקוף
4 דוותן בקרבא : מניה מלכיה מניה משיחיה מניה תקוף קרביה מניה יתרבון כל
5 פרנסוהי כחדא : ויהון גברי בית ישראל דישין קטילי עממיא כטין שוקין בקרבא ויגיחון
6 קרב ארי מימרא דיי בסעדהון ויבהתון רכבי סוסון : ואגבר ית דבית יהודה וית דבית
יוסף אפרוק ואכנוש גלותהון וארחם עליהון ויהון כדלא טלטלתנון ארי אנא יי אלההון
7 ואקבל צלותהון : ויהון כגברין דבית אפרים ויחדי לבהון כשתי חמר ובניהון יחזון
ויחדון יבוע לבהון במימרא דיי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam roboravi coram me domũ Juda, sicut arcum extensum *in domo* armorum, replevi fortitudine domũ Israel, & prævalere faciam filios tuos Sion super filios populorum, & ponam te quasi gladium in manu fortis. 13 Et Dñs super eos revelabitur, & verba ejus egredientur quasi fulgura: & à facie Domini Dei clangetur tuba, & ducet in turbine venti Australis. 14 Dñs exercituum miserebitur eorum, & dominabuntur populis & occident eos, & reliquias eorum consument, sicut qui mittunt lapidem funda, & diripient substantias eorum, & saturabuntur ex eis, in morem bibentium vinũ: & erit anima eorum plena deliciis, sicut phiala quæ plena est simila & oleo; & splendebunt sicut sanguis qui splendet in pariete altaris. 15 Et redimet eos Dominus Deus suus in tempore illo, eò quòd dispersus est sicut oves populus ejus, quoniam eliget eos sicut lapides superhumeralis, & congregabit eos in terram suam. 16 Quoniam quàm bona & quàm pulchra est doctrina legis ducibus, & judicium veritatis directum in congregatione! 17

CAP. X.

1 PEtite à facie Dñi pluviã in tempore serotino: Dñs faciet ventos, & deducet pluviam filiis hominũ, ut det eis frumentũ ad comedendũ, & herbam jumentis in agro. 2 Quoniã cultores simulachrorum loquuntur rapinã, et divini prophetant falsitatem, et pseudoprophetæ in prophetia sua falsa mendacia loquuntur, et vanè consolantur. Ideo dispersi sunt sicut disperguntur oves, translati sunt quia non est eis rex. 3 In reges factus est furor meus et in principes, ego visitabo eorum peccata, quia recordatus est Dominus exercituũ populi sui domus Juda, et ponet eos quasi equum fortem, splendentem in bello. 4 Ex ipso rex ejus, ex ipso Christus ejus, et ex ipso fortitudo belli sui, ex ipso magnificabuntur omnes gubernatores ejus simul. 5 Et fortes domus Israel triturabunt interfectos populorum quasi lutum viarum in bello, et prælia committent: quia Verbum Domini erit in auxilium eorum: et confundentur ascensores equorum. 6 Et roborabo domum Juda, & domũ Joseph redimam, et congregabo captivitatem eorũ, & miserebor eorũ; et erunt quasi non transmigrare fecissem eos, quia ego Dominus Deus eorum suscipiam orationem eorum. 7 Et erunt quasi fortes viri domus Ephraim, et lætabitur cor eorum in morem bibentium vinum: et filii eorum videbunt et lætabuntur, et exultabit cor eorum in verbo Domini.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܡܛܠ ܕܡܬܚܬ ܩܫܬܝ ܥܠ ܝܗܘܕܐ. ܘܡܠܝܬܗ ܓܐܪܐ ܥܠ ܐܦܪܝܡ. ܘܫܕܝܬ ܒܢܝܟܝ ܨܗܝܘܢ
ܥܠ ܒܢܝ ܝܘܢ. ܘܥܒܕܬܟܝ ܐܝܟ ܣܝܦܐ ܕܓܢܒܪܐ. * ܘܡܪܝܐ ܥܠܝܗܘܢ ܢܬܓܠܐ. 14
ܘܢܦܘܩ ܓܐܪܗ ܐܝܟ ܒܪܩܐ. ܘܡܪܐ ܡܪܘܬܐ ܢܩܪܐ ܒܩܪܢܐ. ܘܢܐܙܠ ܒܥܠܥܠܐ ܕܬܝܡܢܐ.
15 * ܘܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܢܓܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܢܐܟܠܘܢ. ܘܢܟܒܫܘܢ ܟܐܦܐ ܕܩܠܥܐ. ܘܢܫܬܘܢ
ܕܘܘܕܐ ܐܝܟ ܚܡܪܐ. ܘܢܬܡܠܘܢ ܐܝܟ ܡܙܓܐ. ܘܐܝܟ ܩܪܢܬܐ ܕܡܕܒܚܐ. * ܘܢܦܪܘܩ ܐܢܘܢ 16
ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܠܥܡܗ ܐܝܟ ܥܢܐ. ܡܛܠ ܕܟܐܦܐ ܩܕܝܫܬܐ ܗܘܝ ܫܕܝܢ ܗܘܝ
17 ܒܐܪܥܗ. * ܡܐ ܛܒ. ܘܡܐ ܫܦܝܪ ܥܒܘܪܐ ܠܥܠܝܡܐ. ܘܚܡܪܐ ܡܒܣܡ ܠܒܬܘܠܬܐ.

* ܦܘܠܓܐ * ܝ *

1 * ܫܐܠܘ ܡܛܪܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܙܒܢܐ ܕܠܩܝܫܐ. ܘܡܪܝܐ ܢܥܒܕ ܢܛܦܐ. ܘܡܛܪܐ ܕܒܟܝܪܐ
2 ܢܬܠ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܥܣܒܐ ܢܪܒܐ ܒܡܕܒܪܐ. * ܡܛܠ ܕܩܨܘܡܐ ܡܠܠܘ ܥܘܠܐ. ܘܚܪܫܐ ܚܙܘ
ܕܓܠܬܐ. ܘܚܠܡܐ ܕܓܠܐ ܡܠܠܘ. ܘܒܣܪܝܩܘܬܐ ܒܝܐܘ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܢܘ ܐܝܟ ܥܢܐ.
3 ܘܐܬܡܟܟܘ. ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܥܝܐ. * ܥܠ ܪܥܘܬܐ ܐܪܝܡܬ ܪܘܓܙܝ. ܘܥܠ ܡܪܥܝܬܐ ܐܣܥܘܪ. ܡܛܠ
ܕܣܥܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܠܡܪܥܝܬܗ ܠܒܝܬ ܝܗܘܕܐ. ܘܥܒܕ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܣܘܣܝܐ ܕܫܘܒܗܪܐ ܒܩܪܒܐ.
4 * ܡܢܗܘܢ ܙܘܝܬܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܣܟܬܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܩܫܬܐ ܒܩܪܒܐ. ܘܡܢܗܘܢ ܢܦܩܘܢ
5 ܟܠܗܘܢ ܫܠܝܛܢܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ: * ܘܢܗܘܘܢ ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܕܕܝܫܝܢ ܛܝܢܐ ܒܫܘܩܐ. ܒܩܪܒܐ
6 ܢܬܟܬܫܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܢܒܗܬܘܢ ܪܟܒܝ ܪܟܫܐ. * ܐܫܪܪ ܠܒܝܬ
ܝܗܘܕܐ. ܘܐܦܪܘܩ ܠܒܝܬ ܝܘܣܦ. ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܬܪܚܡܬ ܥܠܝܗܘܢ.
7 ܘܢܗܘܘܢ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܛܥܝܬ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ ܘܐܥܢܐ ܐܢܘܢ. * ܘܢܗܘܘܢ
ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܕܐܦܪܝܡ. ܘܢܚܕܐ ܠܒܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܚܡܪܐ. ܘܒܢܝܗܘܢ ܢܚܙܘܢ ܘܢܚܕܘܢ.
ܘܢܪܘܙ ܠܒܗܘܢ ܒܡܪܝܐ.

Nam tetendi arcum meum contra Judam, & *eum sagittâ* implevi contra Aphremum, & jaculatus sum filios tuos Sion in filios tuos Javan, reddidique te sicut gladium gigantis. 13 Dominus super eos apparebit, & egredietur sagitta ejus ut fulgur, & Dominus dominorum clanget buccinâ, & ibit in turbine ad Austrum. 14 Hos autem proteget Dñs potentissimus; & comedent, petrasque fundâ domabunt; & bibent perturbationem ut vinum, & implebuntur ut *vinum* mistum, & ut angulus altaris. 15 Et redimet Dñs Deus eorum eâ die populum suum tanquam oves; quia lapides erant sancti projecti in terra ipsius. 16 Quàm bonum & quàm utile est frumentum adolescentibus! et vinum jucundas reddit virgines. 17

CAP. X.

POstulate pluviam à Domino tempore serotino, & Dominus edet stillas; & pluviam primitiam dabit vobis, ut herba nutriatur in deserto. 1 Quia divini locuti sunt iniquitatem, & harioli viderunt mendacium, somnia falsa locuti sunt, & vanitate consolati: idcirco migrârunt ut oves, & humiliati sunt quia non habent pastorem. 2 Contra pastores extuli iram meam, & greges visitabo: visitabit enim Dominus potentissimus gregem suum, familiàm Judæ, & efficiet eos velut equum in bello superbum. 3 Ex ipsis erit angulus ex ipsis clavus, ex ipsis arcus in bello, ex ipsis prodibunt omnes principes eorum simul. 4 Erunt sicut viri conculcantes lutum in plateis: in bello dimicabunt, quia Dominus aderit illis: & pudefient conscensores equorum. 5 Corroborabo domum Judæ, & liberabo domum Josephi, & reducam eos: quia misertus sum eis, & erunt perinde ac si non oblitus essem eorum. 6 Nam ego Dominus Deus exaudiam eos, Et erunt sicut gigantes Aphremi, & lætabitur cor eorum perinde ut ex vino, & filii eorum videbunt & lætabuntur, & exultabit cor eorum in Domino. 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* من اجل اني مددتك يا يهودا لذاتي مثل قوس * ملأت افرام * وانهض اولادك يا صهيون 13
على اولاد اليونانيين * وامسك مثل سيف محارب * والرب يظهر عليهم * ويبرز سهمه 14
مثل البرق * والرب الاله الضابط الكل يبوق ببوق * ويسير بزعزع وعيده * والرب الضابط 15
الكل يسترهم * ويعدونهم بحجارة المقلاع * ويشربونهم مثل الخمر * ويملون المذبح مثل انيته *
* ويخلصهم الرب في ذلك اليوم شعبه مثل خراف * من اجل ان الحجارة المقدسة يتدحرجون 16
على ارضه * لانه ان كان خير ما منه * وان كان حسن ما من قبله * قمح الشبان * والخمر 17
يطيب العذارى *

* الفصل العاشر *

* سلوا مطرا من قبل الرب كل ساعة * اولا واخيرا * الرب صنع خيالات * ومطرا شتويا 1
يعطيهم * لكل واحد نباتا في الحقل * من اجل ان المتفوهين يتكلمون اتعابا * والعرافين 2
مرايا كاذبة * واحلام كاذبة تكلموا * طلبوا الاباطيل * لاجل هذا جفوا كالغنم * وانضروا
من اجل انه لم يكن شفا * على الرعاة احد غضبي * وعلى الحملان اتعهد * ويتعهد الرب 3
الضابط الكل قطيعه بيت يهودا * ويرتبهم مثل فرس لايق في حربه * ومنه نظر * ومنه 4
رتب * ومنه القوس * بغضب يخرج كل من يطرد بذاته * ويصيرون مثل محاربين يدوسون 5
طينا في الطرق في الحرب * ويصطفون * من اجل ان الرب معهم * ويخزي ركاب الخيل *
* وساقوي بيت يهودا * وساخلص بيت يوسف * واسكنهم * لاني احببتهم * ويكونون كما لم 6
اصرفهم * من اجل اني انا الرب الههم واستجيب لهم * ويصيرون مثل محاربي افرام * ويفرح 7
قلبهم كالخمر وترى اولادهم وتسر * ويفرح قلبهم بالرب *

Nam tetendi te O Juda mihi sicut arcum, implevi Aphremum; & suscitabo filios tuos O Sion contra filios Græcorum, & perquiram te ut gladium belligerantis. 13 *Et Dominus apparebit super eos, & prodibit fulguris instar sagitta ipsius: & Domino omnipotente buccinâ clangente, procedet cum tremitu minarum ejus.* 14 *Dominus omnipotens proteget illos, & perdent eos lapidibus fundæ, bibentque eos ut vinum, & implebunt altare ut vasa.* 15 *Et salvabit eos Dominus eâ die, nempè populum suum, sicut agnos; quia lapides sancti volvuntur super terram ejus.* 16 *Nam siquid ab eo est, & siquid pulchri est ab ipso; frumentum adolescentium, & vinum, suavem confert odorem virginibus.* 17

CAP. X.

PEtite pluviam à Domino quâlibet horâ, temporaneam & serotinam. Dominus fecit phantasias: & pluviam hyemalem dabit eis, cuique herbam in agro. 1 *Quoniam qui loquuntur, labores loquuntur; & divini visiones falsa, & somnia falsa loquuti sunt, quæsierunt vanitates: ideò exaruerunt sicut oves, & detrimentum passi sunt, quia non erat medela.* 2 *Contra pastores acuam iram meam, & agnos visitabo: & visitabit Dominus omnipotens gregem suum, domum Judæ, & disponet eos velut equum decorum in prælio suo.* 3 *Ex ipso prospiciet, & ex ipsa disponet, & ex ipso erit arcus: cum furore prodibit quicunque per seipsum persequetur.* 4 *Et erunt sicut bellatores conculcantes lutum in viis, in pugna, & instruent sese; quia Dominus erit cum eis, & pudefient conscensores equorum.* 5 *Confortabo enim domum Judæ, & salvabo domum Josephi, & habitare faciam eos; quia dilexi eos: & erit ac si non ejecissem eos; quoniam ego sum Dominus Deus eorum, & exaudiam eos.* 6 *Eruntque sicut bellatores Aphræmi, & lætabitur cor eorum quasi vino: & videbunt filii eorum, & exultabunt, & gaudebit cor eorum in Domino.* 7

זכריה : יא

multiplicabũtur & :eos redemi quia ,illos congregabo & ,eis Sibilabo
8 אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ
longinquis in & ,populos in eos ſeminabo Et .fuerunt multiplicati ſicut
9 כְּמוֹ רָבוּ׃ וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים
eos reducam Et .revertentur & ,ſuis filiis cum vivent & :mei recordabũtur
10 יִזְכְּרוּנִי וְחָיוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וָשָׁבוּ׃ וַהֲשֵׁבוֹתִים
,Ghilhad terram ad & :eos congregabo Aſſur de & ,Ægypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר אֲקַבְּצֵם וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד
mare in tranſibit Et .eis invenietur non & ,eos adducam Lebanon &
11 וּלְבָנוֹן אֲבִיאֵם וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם׃ וְעָבַר בַּיָּם
profunda omnia ſiccabuntur & ,fluctus mari in percutiet & ,anguſtia
צָרָה וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים וְהֹבִישׁוּ כֹּל מְצוּלוֹת
.recedet Ægypti ſceptrum & ,Aſſur ſuperbia deponetur & :fluminis
יְאֹר וְהוּרַד גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט מִצְרַיִם יָסוּר׃
dixit ,ambulabunt ejus nomine in & ,Domino in eos roborabo Et
12 וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלָּכוּ נְאֻם
.Dominus
יְהוָה׃

CAP. XI. יא

Ulula .tuas cedros in ignis comedat & :tuas fores Lebanon Aperi
1 פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ וְתֹאכַל אֵשׁ בַּאֲרָזֶיךָ׃ הֵילֵל
ululate :ſunt vaſtati magnifici quoniam ,cedrus cecidit quia ,abies
2 בְּרוֹשׁ כִּי־נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר אַדִּרִים שֻׁדָּדוּ הֵילִילוּ
ululatus Vox .munita ſylva cecidit quoniam ,Baſan quercus
3 אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי יָרַד יַעַר הַבָּצִיר׃ קוֹל יִלְלַת
,leunculorum rugitus vox :eorum fortitudo eſt vaſtata quoniam ,paſtorum
הָרֹעִים כִּי שֻׁדְּדָה אַדַּרְתָּם קוֹל שַׁאֲגַת כְּפִירִים
Dominus dixit Sic .Jarden ſuperbia eſt vaſtata quoniam
4 כִּי שֻׁדַּד גְּאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ כֹּה אָמַר יְהוָה
,ea occident ea ementes Quæ .occiſionis pecus Paſce :meus Deus
5 אֱלֹהָי רְעֵה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה׃ אֲשֶׁר קֹנֵיהֶן יַהַרְגֻן
,Dominus benedictus ;dicet ,ea vendentes & ,delinquent non &
וְלֹא יֶאְשָׁמוּ וּמֹכְרֵיהֶן יֹאמַר בָּרוּךְ יְהוָה
non Nam .eis ſuper parcet non eorum paſtor & :ſum ditatus &
6 וַאעְשִׁר וְרֹעֵיהֶם לֹא יַחְמוֹל עֲלֵיהֶן׃ כִּי לֹא
ecce & :Dominus dixit ,terræ habitatoribus ſuper ultrà parcam
אֶחְמוֹל עוֹד עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה וְהִנֵּה
manu in & ,ſui ſocii manu in virum hominem faciens inveniri ego
אָנֹכִי מַמְצִיא אֶת־הָאָדָם אִישׁ בְּיַד־רֵעֵהוּ וּבְיַד
paſcam Et .eorum manu de eruam non & ,terram contundent & ,ſui regis
7 מַלְכּוֹ וְכִתְּתוּ אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם׃ וָאֶרְעֶה
duas mihi aſſumpſi & :pecoris afflictos profectò ,occiſionis pecus
אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה לָכֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן וָאֶקַּח־לִי שְׁנֵי
,Chebalim vocavi unam & ,Noham vocavi unam ,virgas
מַקְלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים
menſe in paſtores tres feci ſuccidere Et .pecus pavi &
8 וָאֶרְעֶה אֶת־הַצֹּאן׃ וָאַכְחִד אֶת־שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים בְּיֶרַח
nauſeavit eorum anima etiam & ,eis in mea anima eſt abbreviata & :uno
אֶחָד וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם וְגַם־נַפְשָׁם בָּחֲלָה
:moriatur moribundum :vos paſcam Non :dixi Et .me in
9 בִי׃ וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה אֶתְכֶם הַמֵּתָה תָמוּת
unaquæque ,devorent reliquæ & :ſuccidatur abſcindendum &
וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאָרוֹת תֹּאכַלְנָה אִשָּׁה אֶת־
.ſuæ ſociæ carnem
בְּשַׂר רְעוּתָהּ׃

Verſio VULG. LAT.

8 Sibilabo eis, & congregabo illos,
quia redemi eos: & multiplicabo
eos ſicut antè fuerant multipli-
9 cati. Et ſeminabo eos in popu-
lis, & de longè recordabuntur
meî: & vivent cum filiis ſuis, &
10 revertentur. Et reducam eos de
terra Ægypti, & de Aſſyriis con-
gregabo eos, & ad terram Ga-
laad & Libani adducam eos, &
11 non invenietur eis locus: Et
tranſibit in maris freto, & per-
cutiet in mari fluctus, & confun-
dentur omnia profunda fluminis,
& humiliabitur ſuperbia Aſſur,
& ſceptrum Ægypti recedet.
12 Confortabo eos in Domino, &
in nomine ejus ambulabunt, dicit
Dominus.

CAP. XI.

1 APeri, Libane, portas tuas, &
2 comedat ignis cedros tuas. Ulula,
abies, quia cecidit cedrus, quo-
niam magnifici vaſtati ſunt: ulu-
late, quercus Baſan, quoniam ſuc-
3 ciſus eſt ſaltus munitus. Vox ulu-
latûs paſtorum, quia vaſtata eſt
magnificentia eorum: vox rugi-
tûs leonum, quoniam vaſtata eſt
4 ſuperbia Jordanis. Hæc dicit Do-
minus Deus meus; Paſce peco-
5 ra occiſionis, Quæ qui poſſede-
rant, occidebant, & non dole-
bant, & vendebant ea, dicen-
tes; Benedictus Dominus, divites
facti ſumus: & paſtores eorum
6 non parcebant eis. Et ego non
parcam ultrà ſuper habitantes
terram, dicit Dominus: ecce ego
tradam homines, unumquemque
in manu proximi ſui, & in manu
regis ſui: & concîdent terram,
7 & non eruam de manu eorum. Et
paſcam pecus occiſionis propter
hoc, ô pauperes gregis. Et aſſum-
pſi mihi duas virgas, unam vocavi
Decôrem, & alteram vocavi Fu-
8 niculum: & pavi gregem. Et
ſuccîdi tres paſtores in menſe
uno, & contracta eſt anima mea
in eis: ſiquidem & anima eorũ
9 variavit in me. Et dixi; Non
paſcam vos: quod moritur, mo-
riatur: & quod ſucciditur, ſuc-
cidatur: & reliqui devorent u-
nuſquiſque carnem proximi ſui.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

8 Σημανῶ (ν) αὐτοῖς, ϗ εἰσδέξομαι αὐτοὺς, διότι λυτρώσομαι αὐτοὺς, ϗ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί. 9 Καὶ σπερῶ αὐτοὺς ἐν (ξ) λαοῖς, ϗ οἱ μακρὰν μνησθήσονταί μου, (ο) ἐκθρέψουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, ϗ ἐπιστρέψουσι. 10 Καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ϗ ἐξ Ἀσσυρίων εἰσδέξομαι αὐτοὺς, ϗ εἰς τὴν Γαλααδῖτιν, ϗ εἰς τὸν Λίβανον εἰσάξω αὐτοὺς, ϗ οὐ μὴ ὑπολειφθῇ ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς. 11 Καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσσῃ στενῇ, ϗ πατάξουσιν ἐν θαλάσσῃ κύματα, ϗ (π) ξηρανθήσεται πάντα τὰ βάθη ποταμῶν, ϗ ἀφαιρεθήσεται πᾶσα ὕβρις Ἀσσυρίων, καὶ σκῆπτρον Αἰγύπτου περιαιρεθήσεται. 12 Καὶ κατισχύσω αὐτοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, ϗ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ κατακαυχήσονται, λέγει κύριος.

Significabo eis, & ſuſcipiam 8 illos, quia redimam eos: & multiplicabuntur, ſicut erant plurimi. Et ſeminabo eos in 9 populis: & qui de longè, recordabuntur meî: nutrient filios ſuos, & convertentur. Et convertam 10 eos de terra Ægypti: & de Aſſyriis ſuſcipiam illos: & in Galaaditin & in Libanum introducam eos, & nullus ex eis deerit. Et pertranſibunt in mari 11 anguſto, & percutient in mari fluctus, & ſiccabuntur omnia profunda fluviorum, & auferetur univerſa injuria Aſſyriorum: & ſceptrum Ægypti tolletur. Et 12 confortabo eos in Domino Deo ſuo: & in nomine ejus (c) gloriabuntur, dicit Dominus.

MS. A. (ν) αὐτοὺς, διότι λυτρώσομαι αὐτοὺς, ϗ εἰσδέξομαι αὐτοὺς, ϗ πληθυνθήσονται (ξ) * ἀλλήλοις, ϗ (ο) ϗ ἐκθρέψουσιν (π) ξηρανθήσονται

ΚΕΦ. ιά.

1 ΔΙάνοιξον ὁ Λίβανος τὰς θύρας σου, 2 ϗ καταφαγέτω πῦρ τὰς κέδρους σου. Ὀλολυξάτω πίτυς, διότι πέπτωκε κέδρος, ὅτι μεγάλως μεγιστᾶνες ἐταλαιπώρησαν· ὀλολύξατε δρύες τῆς Βασανίτιδος, ὅτι 3 κατεσπάσθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος. Φωνὴ θρηνούντων ποιμένων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν· φωνὴ ὠρυομένων λεόντων, ὅτι τεταλαιπώρηκε τὸ φρύαγμα τοῦ Ἰορδάνου. 4 Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Ποιμαίνετε τὰ πρόβατα τῆς 5 σφαγῆς, Ἃ οἱ κτησάμενοι κατέσφαζον, ϗ οὐ (α) μετεμέλλοντο, ϗ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον, Εὐλογητὸς κύριος, ϗ πεπλουτήκαμεν· ϗ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον 6 οὐδὲν ἐπ᾽ αὐτοῖς. Διατοῦτο οὐ φείσομαι οὐκέτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, λέγει (β) κύριος. ϗ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀνθρώπους, ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ϗ εἰς χεῖρας βασιλέως αὐτοῦ, καὶ κατακόψουσι τὴν γῆν, ϗ οὐ μὴ (γ) ἐξέλωμαι 7 ἐκ χειρὸς αὐτῶν. Καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς εἰς τὴν (δ) Χαναανῖτιν. ϗ λήψομαι ἐμαυτῷ δύο ῥάβδους, (ε) τὴν μὲν μίαν ἐκάλεσα Κάλλος, ϗ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα Σχοίνισμα, καὶ 8 ποιμανῶ τὰ πρόβατα. Καὶ ἐξαρῶ τοὺς τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἑνὶ, ϗ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή μου ἐπ᾽ αὐτοὺς, ϗ γὰρ αἱ ψυχαὶ 9 αὐτῶν ἐπωρύοντο ἐπ᾽ ἐμέ. Καὶ εἶπα, Οὐ ποιμανῶ ὑμᾶς. τὸ ἀποθνῆσκον ἀποθνησκέτω, ϗ τὸ ἐκλεῖπον ἐκλιπέτω, ϗ τὰ κατάλοιπα κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ.

CAP. XI.

APeri, Libane, portas tuas, & 1 comedat ignis cedros tuas. Ululet pinus, quia cecidit cedrus; quia valdè miſeri facti ſunt optimates. 2 Ululate, quercus Baſanitidis, quia ſucciſus eſt ſaltus conſitus. Vox lugentium paſtorum: 3 quoniam miſera facta eſt magnificentia eorum. Vox rugientium leonum: quia afflictus eſt fremitus Jordanis. Hæc dicit Domi- 4 nus omnipotens; Paſcite oves occiſionis, Quas qui poſſederunt, 5 interficiebant, & non egebant pœnitentiam: & qui vendebant eas, dicebant; Benedictus Dominus, & divites facti ſumus. Et paſtores earum nihil patiebantur ſuper eis. Ideò non parcã 6 ultrà ſuper habitatores terræ, dicit Dominus. Et ecce ego trado homines; unumquemque in manum proximi ſui, & in manum regis ejus. Et concîdent terram; & non eruam de manu eorum: Et paſcam oves occiſionis in 7 (a) Chanaanitide. Et aſſumam mihi duas (b) virgas: unam vocavi Decorem: & alteram vocavi Funiculum. Et paſcam oves. Et auferam tres paſtores in men- 8 ſe uno: & ingraveſcet anima mea ſuper eos: ſiquidem & animæ eorum (c) rugiebant ſuper me. Et dixi; Non paſcam 9 vos. Quod moritur; moriatur: & quod deficit, deficiat: & reliquiæ, devorent unuſquiſque carnes proximi ſui.

MS. A. (α) μετεμέλοντο, (β) κύριος παντοκράτωρ. (γ) ἐξελοῦμαι (δ) Χαναῖτιν. (ε) τὴν μίαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 אכלי לכנשא גלותהון ואקרבנון ארי פרקתנון ויסגון כמא די אמר עליהון יסגון: וכמא
9 דבדרתנון ביני עממיא ובארעא רחיקא הוו דכירין לדחלתי ויורכון שני חיין עם בניהון
10 ויתובון: וכמא דאפקתנון מארעא דמצרים כן מאתור אקרב גלותהון ולארעא גלעד
11 ומקדשא אעלנון ולא יספק להון: ויתעבדון להון נסין וגבורן כמא דאתעבידו
לאבהתהון בימא ויחזון בפורענות סנאיהון כמא דאטרפו גבריא בגלי ימא ויבהתון
12 כל מלכי עממיא ויבטל תוקפא מאתוראה ושלטן מצרים יעדי: ואגברנון במימרא דיי
ובשמיה יהכון פריקין אמר יי:
יא
1 פתחו עממיא תרעיכון ותשיצי אשתא תוקפיכון: אילילו מלכיא ארי אתברו שלטוניא
2 דעתירי נכסיא מתבזזין אילילו טורני מדינתא ארי אתבזיז מחוז תוקפיכון: קל ציחת
3 מלכיא ארי אתבזיזו מחוזיהון קל ניהמתהון כבני אריון כד יביש עליהון רום ירדנא:
4 כדנן אמר יי אלהי אתנבי על פרנסיא דאתמניאו לפרנסא עמא ואנון שליטו בהון כענא
5 לנכסתא: די קניהן קטלין להין אמרין לא עלנא חובא ומזבניהין אמרין בריך יי די
6 אעתרנא ורעיהן לא חיסין עליהין: ארי לא אחוס עוד על יתבי ארעא אמר יי הא אנא
מסר ית אנשא גבר ביד חבריה וביד מלכיה ויבזון ית ארעא ולא אשיזיב מידהון:
7 ומניתי פרנסיא על עמא ואנון שלטו בהון כענא לנכסתא מסכינו וטלטלו ית עמי
ואתפליגו קדמי לתרתין פלגון אתפליגו בית ישראל על דבית יהודה וקצו במלכותא
8 דבית דוד די בהון רעוא קדמי למהוי פרנסין על עמי: ושציתי ית תלתא פרנסיא בירחא
9 חד ורחיק מימרי יתהון על דנפשתהון קצת בפולחני: ואמרית דלא למנאה עליכון
פרנס דמיתין ימותון ודמשתיצן ישתיצון ודישתארון יכוון גבר ית נכסי קריביה:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Clamabo ut congregẽ captivitatem eorum; & coadunabo eos quia redemi 8 eos: & multiplicabuntur ſicut dictum eſt eos multiplicatum iri. Et ſicut diſ- 9 perſi eos inter populos, & in terra longinqua recordabantur timoris mei: & prolongabunt annos vitæ cum filiis ſuis, & revertentur. Et ſicut eduxi eos de 10 terra Ægypti, ſic congregabo captivitatem eorum de Aſſur; & ad terrã Galaad, & ſanctuarii adducã eos, & non ſufficiet eis. Et fient eis miracula & 11 magnalia ſicut facta ſunt patrib' eorũ in *mari*; & videbũt ultionẽ inimicorũ ſuorũ, ut involuti ſunt viri in fluctib' maris, & confundentur omnes reges populorũ, & ceſſabit fortitudo ab Aſſyriis; & dominiũ Ægyptiorũ auferetur. Et roborabo eos in verbo Dñi, & in nomine ej' ambulabunt redempti, 12 dicit Dominus.

CAP. XI.

APerite populi portas veſtras, & conſumet ignis munitiones veſtras. Ulu- 1 late reges quia contriti ſunt principes, qui opib' erant divites, vaſtati 2 ſunt. Ululate ſatrapæ provinciarũ quia vaſtata eſt regio fortitudinis veſtræ. Vox clamoris regũ quia vaſtatæ ſunt provinciæ eorũ: vox rugit' eorũ ut ca- 3 tulorũ leonũ, quoniã exiccata eſt propter eos elatio Jordanis. Sic dicit Dñs 4 Deus, Vaticinare adverſ' gubernatores qui conſtituti ſunt ad gubernãdum populũ meũ, & ipſi dominati ſunt in eos quaſi in oves occiſionis. Qui poſ- 5 ſident eas occidunt eas, dicentes: Non imputabitur nobis peccatũ: & vendentes eas dicunt, Benedict' Dñs quia divites facti ſum', & paſtores earum non parcunt eis. Non enim parcã ultrà habitatorib' terræ, ait Dñs: Ecce ego 6 tradam unumquemq; in manũ proximi ſui, & in manũ regis ſui: & diripient terrã, & non eruam de manib' eorũ. Et conſtitui gubernatores ſuper po- 7 pulũ, & ipſi dominati ſunt in eos, ſicut in oves occiſioni [*deſtinatas*,] & depauperaverunt & migrare fecerunt populũ meũ. Et diviſi ſunt corã me in duas diviſiones: et diviſa eſt dom' Iſrael à domo Juda: et deteſtati ſunt regnũ dom' David, ex qua placitũ erat mihi ut eſſent gubernatores ſuper populum meũ. Et conſumpſi tres gubernatores in menſe uno. Et projecit eos Verbũ 8 meũ, eò quòd deteſtata eſt anima eorum cultum meum. Et dixi quòd non 9 conſtituerem ſuper vos gubernatorẽ: qui moriuntur moriantur, & qui conſumuntur, conſumantur, et qui reliqui fuerint, diripiat unuſquiſque ſubſtantiã proximi ſui.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܐܫܪܘܩ ܠܗܘܢ. ܘܐܟܢܫ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܦܪܩܬ ܐܢܘܢ. ܘܢܣܓܘܢ. ܐܝܟ ܕܣܓܝܐܝܢ ܗܘܘ.
9 * ܘܐܙܪܘܥ ܐܢܘܢ ܒܥܡܡܐ. ܘܒܐܬܪܘܬܐ ܪܚܝܩܬܐ ܢܥܗܕܘܢܢܝ. ܘܢܪܒܘܢ ܒܢܝܗܘܢ.
10 ܘܢܬܦܢܘܢ. * ܘܐܗܦܟ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܡܢ ܐܬܘܪ ܐܟܢܫ ܐܢܘܢ. ܘܠܐܪܥܐ
11 ܕܓܠܥܕ ܘܠܠܒܢܢ ܐܝܬܐ ܐܢܘܢ. ܘܠܐ ܢܣܦܩܘܢ ܠܗܘܢ. * ܘܢܥܒܪ ܒܝܡܐ ܐܠܝܨܐ.
ܘܢܡܚܐ ܒܝܡܐ ܓܠܠܐ. ܘܢܒܫܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܘܡܩܘܗܝ ܕܢܗܪܐ. ܘܢܬܒܛܠ ܫܘܒܗܪܗ
12 ܕܐܬܘܪܝܐ. ܘܫܘܠܛܢܗ ܕܡܨܪܝܐ ܢܥܒܪ. * ܘܐܚܝܠ ܐܢܘܢ ܒܡܪܝܐ. ܘܒܫܡܗ
ܢܣܒܪܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* Sibilabo eis, & congregabo eos, quandoqui- 8 dem redemi eos: & multiplicabuntur quemadmodum multi erant. Et diſſeminabo eos 9 inter gentes, & in regionibus remotis laudabunt me, & educabunt filios ſuos, & revertentur. Et reducam eos de terra Ægypti, & ex 10 Aſſyria colligam eos; adducámque ad terram Galaadis & Libani, & non ſufficient eis. Per 11 mare tranſibit anguſtia, & fluctus volutabit in mari, & obſtupeſcent cuncta profunda fluminis, ceſſabit faſtus Aſſyrii, & dominium Ægyptii deficiet. Eos autem in Domino cor- 12 roborabo, & nomen ejus ſperabunt, dicit Dominus.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 * ܦܬܚ ܠܒܢܢ ܬܪܥܝܟ. ܘܬܐܟܘܠ ܢܘܪܐ ܐܪܙܝܟ. * ܢܝܠܠ ܫܘܪܒܝܢܐ ܡܛܠ
2 ܕܢܦܠ ܐܪܙܐ. ܘܡܫܒܚܐ ܐܬܒܙܙܘ. ܝܠܠܘ ܒܠܘܛܐ ܕܡܬܢ. ܕܢܦܠ ܥܒܐ ܥܫܝܢܐ.
3 * ܩܠܐ ܕܝܠܠܬܐ ܕܪܥܘܬܐ. ܕܐܬܒܙܙܬ ܫܘܒܗܪܗܘܢ. ܩܠܐ ܕܢܗܡܬܐ ܕܐܪܝܘܬܐ. ܕܐܬܒܙܙ ܥܫܝܢܘܬܗ
4 ܕܝܘܪܕܢܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ. * ܪܥܝ ܥܢܐ ܡܚܝܠܬܐ. ܕܩܢܘܝܗܝܢ
5 ܩܛܠܝܢ ܠܗܝܢ. ܘܠܐ ܡܬܚܝܒܝܢ. ܘܡܙܒܢܢܝܗܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܒܪܝܟ ܡܪܝܐ ܕܐܥܬܪܢ.
6 ܘܪܥܘܬܗܝܢ ܠܐ ܚܝܣܝܢ ܥܠܝܗܝܢ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܚܘܣ ܬܘܒ ܥܠ ܥܡܘܪܝܗ
ܕܐܪܥܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܗܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܐܢܫ ܒܐܝܕܐ ܕܚܒܪܗ. ܘܒܐܝܕܐ
7 ܕܡܠܟܗ. ܘܢܦܠܓܘܢܗ ܠܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܐܦܪܘܩ ܡܢ ܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܐܪܥܐ ܠܥܢܐ
ܡܚܝܠܬܐ ܡܛܠ ܟܢܘܫܝܐ ܕܥܢܐ. ܘܢܣܒܬ ܠܝ ܬܪܬܝܢ ܚܘܛܪܝܢ. ܚܕ ܩܪܝܬ
8 ܒܣܝܡܐ. ܘܚܕ ܩܪܝܬ ܚܒܠܐ. ܘܪܥܝܬ ܥܢܐ. * ܘܐܘܒܕܬ ܬܠܬܐ ܪܥܘܬܐ ܒܝܪܚܐ ܚܕ. ܘܥܩܬ
9 ܢܦܫܝ ܒܗܘܢ. ܘܐܦ ܢܦܫܗܘܢ ܓܥܬ ܒܝ. * ܘܐܡܪܬ ܠܐ ܐܪܥܐ ܐܢܘܢ. ܕܡܝܬܐ ܬܡܘܬ.
ܘܕܐܒܕܐ ܬܐܒܕ. ܘܕܡܫܬܚܪܐ ܬܐܟܘܠ ܐܢܫ ܒܣܪܐ ܕܚܒܪܬܗ.

CAP. XI.

* APeri Libane portas tuas, ut devoret ignis 1 cedros tuas: Ejulet abies, quia corruit cedrus, 2 & potentes direpti ſunt: ejulent quercus Baſanis, quia concidit ſylva illa ingens. Vox 3 ululatûs paſtorum, quia vaſtata eſt magnificentia eorum: vox leonum rugientium, quia vaſtatum eſt robur Jordanis. Sic dicit mihi 4 Dominus Deus meus; Paſce oves tenues, quas 5 emptores interficiunt, nec rei ſunt; quarum venditores dicunt, Benedictus Dominus qui ditavit nos; quarum paſtores nullâ erga eas utuntur clementiâ. Non ſum enim poſthac 6 uſurus clementiâ erga habitatores terræ, dicit Dominus; ſed ecce traditurus ſum eos hominibus, alterum in alterius manum, & in manum regis ſui: dividéntque terram, & non eripiam eam de manibus eorum. Itaque pavi 7 oves tenues propter congregationem ovium: & aſſumptis mihi duobus baculis, quorum unum vocavi Benignum, alterũ verò Funem; pavi oves illas. Et perdidi tres paſtores uno 8 menſe, abhorruerat enim ab eis anima mea, & animæ ipſorum contra me gemuerant: Et 9 dixi, Non paſcam vos: quæ moritura eſt, moriatur; & quæ peritura, pereat; & quæ reſidua fuerit, comedat carnem ſociarum ſuarum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * واعطيهم علامة واقبلهم * من اجل اني انقذهم * ويكثرون كما كانوا كثيرين * وابذرهم
9 في الشعوب * والذين بعيدا يذكروني * يعولون اولادهم ويرجعون * واردهم من ارض
10 مصر * ومن الموصليين اقبلهم * والى الارض الجلعادية والى لبنان ادخلهم * ولا يتخلف
11 منهم ولا واحد * ويجوزون في بحر ضيق * ويضربون في البحر امواجا * ويجف كل اعماق
12 الانهار * وينزع كل كبرياء الموصليين * ويزول لواء مصر * واقويهم بالرب الههم * وباسمه
يفتخرون يقول الرب *

* Signum dabo eis, & recipiam eos; quia 8 redimam eos: & multiplicabuntur quemadmodum erant plurimi; Et diſſemi- 9 nabo eos inter populos; & qui procul ſunt, recordabuntur mei: nutrient filios ſuos, & revertentur. Et reducam eos 10 de terra Ægypti, & ex Aſſyriis recipiam eos: & in terram Galaaditis & in Libanum introducam eos, & ne unus quidem ex eis relinquetur. Et tranſibunt 11 per mare anguſtum, & percutient in mari fluctus, & areſcent omnia profunda fluviorum, & auferetur tota ſuperbia Aſſyriorum, deficiétque vexillum Ægypti. Et confortabo eos in Domino 12 Deo ſuo, & in nomine ejus gloriabuntur, dicit Dominus.

* الفصل الحادي عشر *

1 * افتح يا لبنان ابوابك * ولتاكل النار ارزاتك * لتولول الصنوبر * من اجل ان
2 الارز سقط * لان العظماء شقيوا عظيما * ولولوا يا بلوط البثنانية * لان الغابة العرين
3 سقطت * صوت رعاة باكين لان عظمهم شقيت * صوت اسود زائرة * لان رجة الاردن
4 شقيت * هكذا يقول الرب الضابط الكل * ارعوا غنم الذبيحة اللاتي ذبحوهن المقتنون
5 ولم يشفقوا * وباعوهن قالوا مبارك الرب قد استغنينا * ورعاتهن لم يتالموا عليهن شيا *
6 * لاجل هذا لا اشفق بعد على سكان الارض يقول الرب * وها انا ادفع الناس كل واحد
في يدي صاحبه وفي يدي ملكه * ويقطعون الارض ولا اخلصها من يديهم * وارعى
7 غنم الذبيحة بالكنعانية * واخذ عليهم عصايين * الواحدة دعوتها حسنا * والاخرى
8 دعوتها حبلا * وارعى الغنم * وانزع الثلاثة رعاة في شهر واحد * ويثقل نفسي عليهم *
9 لان نفوسهم عوت علي * وقلت لا ارعاكم * المايت ليمت * والهالك ليهلك * والتي تبقى
لياكل كل واحد لحوم صاحبه *

CAP. XI.

APeri O Libane portas tuas, devo- 1 rétque ignis cedros tuas: ululet pinus, 2 quia cedrus cecidit, quia magnates miſerrimi facti ſunt: ululate O quercus Baſanitidis, quia ſylva defixa concidit. Vox paſtorum lugentium, quia magnifi- 3 centia eorum miſera facta eſt: vox leonum rugientium, quia fremitus Jordanis miſer factus eſt. Sic dicit Dominus 4 omnipotens; Paſcite oves mactationis 5 quas mactaverunt depravatores, nec pepercerunt; quarum venditores dixerunt, Benedictus ſit Dominus, jam divites facti ſumus; quarum paſtores nullo propter eas tangebantur dolore. Propterèa non 6 parcam ampliùs habitatoribus terræ, dicit Dominus; ſed ecce ego tradam hominum quemque in manus ſocii ſui, & in manus regis ſui: excindéntque terram, nec eruam eam de manu eorum. Et pa- 7 ſcam oves mactationis in Chanaanitide: aſſumpſiſque ſuper eas duabus virgis, quarum unam vocavi Pulchritudinem, alteram vocavi Funiculum; paſcam oves. Et auferam tres paſtores uno menſe; & 8 gravis erit ſuper eos anima mea, quia animæ ipſorum ululaverunt contra me. Et 9 dixi, Non paſcam vos: qui moriturus eſt, moriatur; qui periturus, pereat; & eorum qui ſuperfuerint, comedat quiſque carnes ſocii ſui.

זכריה׃ יב

diſſipandum ad : eam abſcidi & , Noam meam virgam tuli Et
10 וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי אֶת־נֹעַם וָאֶגְדַּע אֹתוֹ לְהָפִיר
eſt irritum Et .populis omnibus cum pepigi quod , meum pactum
11 אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־כָּל־הָעַמִּים׃ וַתֻּפַר
, me cuſtodientes , pecoris afflicti ſic cognoverunt & : illa die In
בַּיּוֹם הַהוּא וַיֵּדְעוּ כֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי
,veſtris oculis in bonum Si : eos ad dixi Et .ipſum Domini verbum quod
12 כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא׃ וָאֹמַר אֲלֵיהֶם אִם־טוֹב בְּעֵינֵיכֶם
appenderunt & : ceſſate , non ſi & , meam mercedem afferte
הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם־לֹא חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־
: me ad Dominus dixit Et .argenteis triginta meam mercedem
13 שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים כָּסֶף׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
ſum appretiatus quâ gloriæ magnificentiam ,fictorem ad illum Projice
הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי
domum illud projeci & ; argenteos triginta tuli & : eis deſuper
מֵעֲלֵיהֶם וָאֶקְחָה שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ אֹתוֹ בֵּית
, ſecundam meam virgam præcidi Et .fictorem ad Domini
14 יְהוָה אֶל־הַיּוֹצֵר׃ וָאֶגְדַּע אֶת־מַקְלִי הַשֵּׁנִי אֵת
.Iſrael inter &,Jehudah inter fraternitatem diſſipandum ad , Chobelim
הַחֹבְלִים לְהָפֵר אֶת־הָאַחֲוָה בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃
.ſtulti paſtoris vas tibi ſume Adhuc : me ad Dominus dixit Et
15 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי עוֹד קַח־לְךָ כְּלִי רֹעֶה אֱוִלִי׃
non ſuccifa , terra in paſtorem ſuſcitans ego ecce Quia
16 כִּי הִנֵּה־אָנֹכִי מֵקִים רֹעֶה בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת לֹא־
ſtantem : ſanabit non contritum & , quæret non juvenem , viſitabit
יִפְקֹד הַנַּעַר לֹא־יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא יְרַפֵּא הַנִּצָּבָה
.abrumpet eorũ ungulas &,comedet pinguis carnem & ,ſuſtentabit non
לֹא יְכַלְכֵּל וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן יְפָרֵק׃
, ejus brachium ſuper Gladius .pecoris derelictor , vani paſtor Væ
17 הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל עֹזְבִי הַצֹּאן חֶרֶב עַל־זְרוֹעוֹ
oculus & ,areſcet areſcendo ejus brachium:ejus dextrum oculum ſuper &
וְעַל־עֵין יְמִינוֹ זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ וְעֵין
.caligabit caligando ejus dexter
יְמִינוֹ כָּהֹה תִכְהֶה׃

CAP. XII. יב

extendens Dominus Dixit : Iſrael ad Domini verbi Onus
1 מַשָּׂא דְבַר־יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה נֹטֶה
.ejus interiori in hominis ſpiritum formans & , terram fundans & , cœlos
שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ־אָדָם בְּקִרְבּוֹ׃
omnibus ſoporis ſcyphum Jeruſalaim ponens ego Ecce
2 הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם אֶת־יְרוּשָׁלַםִ סַף־רַעַל לְכָל־
contra obſidione in erit Jehudah ſuper etiam & : circum populis
הָעַמִּים סָבִיב וְגַם עַל־יְהוּדָה יִהְיֶה בַמָּצוֹר עַל־
Jeruſalaim ponam , illa die in erit Et .Jeruſalaim
3 יְרוּשָׁלָםִ׃ וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא אָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַםִ
:incidentur incidendo,eam onerantes omnes:populis omnibus oneris lapidem
אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל־הָעַמִּים כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ
illa die In .terræ gentes omnes eum adverſus colligentur &
4 וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ בַּיּוֹם הַהוּא
ejus aſcenſorem & ,ſtupore in equum omnem Percutiam ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה אַכֶּה כָל־סוּס בַּתִּמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ
omnem & ,meos oculos aperiam Jehudah domum ſuper & : amentia in
בַּשִּׁגָּעוֹן וְעַל־בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת־עֵינַי וְכֹל
.cæcitate in percutiam populorum equum
סוּס הָעַמִּים אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן׃

Verſio VULG. LAT.

10 Et tuli virgam meam, quæ vocabatur
Decus; & abſcidi eam, ut
irritum facerem fœdus meum,
quod percuſſi cum omnibus populis.
11 Et in irritum deductum eſt
in die illa: & cognoverunt ſic pauperes
gregis, qui cuſtodiunt mihi,
12 quia verbum Domini eſt. Et dixi
ad eos; Si bonum eſt in oculis veſtris,
afferte mercedem meam, &
ſi non, quieſcite. Et appenderunt
mercedem meam triginta argenteos.
13 Et dixit Dominus ad me;
Projice illud ad ſtatuarium, decorum
pretium, quo appretiatus
ſum ab eis. Et tuli triginta argenteos,
& projeci illos in domum
14 Domini ad ſtatuarium. Et præcidi
virgam meam ſecundam, quæ
appellatur Funiculus, ut diſſolverem
germanitatem inter Judam
15 & Iſrael. Et dixit Dominus ad
me; Adhuc ſume tibi vaſa paſtoris
16 ſtulti. Quia ecce ego ſuſcitabo
paſtorem in terra, qui derelicta
non viſitabit, diſperſum non
quæret, & contritum non ſanabit;
& id quod ſtat non enutriet,
& carnes pinguium comedet, &
17 ungulas eorum diſſolvet. O paſtor,
& idolum derelinquens gregem:
gladius ſuper brachium ejus,
& ſuper oculum dextrum ejus:
brachium ejus ariditate ſiccabitur,
& oculus dexter ejus tenebreſcens
obſcurabitur.

CAP. XII.

1 ONus verbi Domini ſuper Iſrael.
Dicit Dominus extendens
cœlum, & fundans terram, &
fingens ſpiritum hominis in eo;
2 Ecce ego ponam Jeruſalem ſuperliminare
crapulæ omnibus populis
in circuitu: ſed & Juda erit
3 in obſidione contra Jeruſalem. Et
erit: in die illa ponam Jeruſalem
lapidem oneris cunctis populis: omnes,
qui levabunt eam, conciſione
lacerabuntur: & colligentur
adverſus eam omnia regna terræ.
4 In die illa, dicit Dominus, percutiam
omnem equum in ſtupore,
& adſcenſoré ejus in amentiam:
& ſuper domum Juda aperiam
oculos meos, & omnem equum
populorum percutiam cæcitate.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

10 Καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν Καλήν, ϗ
ἀποῤῥίψω αὐτήν, τοῦ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην
μου, ἣν διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς
11 λαούς, Καὶ (ζ) διασκεδασθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ, ϗ γνώσονται οἱ Χαναναῖοι τὰ
πρόβατα τὰ (η) φυλασσόμενά μοι, διότι
12 λόγος κυρίου ἐστί. Καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς,
Εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστι, δότε (θ) τὸν μισθόν
μου, ἢ ἀπείπασθε. ϗ ἔστησαν τὸν μισθόν
13 μου τριάκοντα ἀργυροῦς. Καὶ εἶπε κύριος
πρός με, Κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον,
ϗ (ι) σκέψομαι εἰ δόκιμόν ἐστιν, ὃν τρόπον
ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν. ϗ ἔλαβον τοὺς
τριάκοντα ἀργυροῦς, ϗ ἐνέβαλον αὐτοὺς (κ)
εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.
14 Καὶ ἀπέῤῥιψα τὴν ῥάβδον τὴν δευτέραν
τὸ Σχοίνισμα, τοῦ διασκεδάσαι τὴν (λ)
κατάσχεσιν ἀναμέσον Ἰούδα, ϗ ἀναμέσον
15 (⁴) Ἰσραήλ. Καὶ εἶπε κύριος πρός με, *Ἔτι
λάβε σεαυτῷ (μ) σκεύη ποιμενικὰ ποι-
16 μένος ἀπείρου. Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω
ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν, τὸ ἐκλιμπάνον οὐ
μὴ ἐπισκέψηται, ϗ τὸ (ν) ἐσκορπισμένον
οὐ μὴ ζητήσῃ, ϗ τὸ συντετριμμένον οὐ
μὴ ἰάσηται, ϗ τὸ ὁλόκληρον οὐ μὴ κατευθύνῃ,
ϗ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται,
ϗ τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν (ξ) ἐκ-
17 στρέψει. Ὦ οἱ ποιμαίνοντες τὰ μάταια,
(ο) καταλελοιπότες τὰ πρόβατα, μάχαιρα
ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ, ϗ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν
τὸν δεξιὸν αὐτοῦ, ὁ βραχίων αὐτοῦ
ξηραινόμενος ξηρανθήσεται, ϗ ὁ ὀφθαλμὸς
(π) ὁ δεξιὸς αὐτοῦ ἐκτυφλούμενος
ἐκτυφλωθήσεται.

Et aſſumam virgam meam Pulchram, & projiciam eam: ut 10
diſſipem teſtamentum meum,
quod diſpoſui ad omnes populos.
Et diſſipabitur in die illa: & 11
cognoſcent Chananæi oves, quæ
cuſtodiuntur mihi, quia verbum
Domini eſt. Et dicam ad eos; 12
Si bonum eſt in conſpectu veſtro;
date mercedem meam, aut renuite.
Et ſtatuerunt mercedem
meam triginta argenteos. Et 13
dixit Dominus ad me; Depone
eos in (d) conflatorium: &
(e) conſiderabo, ſi probatum
eſt; ſicut probatus ſum pro
eis. Et tuli triginta argenteos,
& miſi eos in domum
Domini in conflatorium. Et 14
abjeci virgam [meam] ſecundam,
Funiculum, ut diſſiparem (f)
poſſeſſionem inter Judam & Iſrael.
Et dixit Dominus ad me; 15
Adhuc ſume tibi vaſa paſtoralia
paſtoris (g) imperiti: Quia 16
ecce ego ſuſcito paſtorem ſuper
terram: quod deficit, non viſitabit:
& diſperſum non requiret,
& contritum non ſanabit,
& integrum non diriget: &
carnes electorum devorabit, &
talos eorum pervertet. O qui 17
paſcitis vana, qui dereliquiſtis
oves, gladius ſuper brachium
ejus, & ſuper oculum ejus
dextrum: brachium ejus
areſcens areſiet, & oculus
dexter ejus excæcatus excæcabitur.

MS. A. διασκεδασθήσονται (η) φυλασσόμενα, διότι (θ) στήσαντες τὸν (ι) σκέψαι αὐτὸ (κ) εἰς οἶκον (λ) διαθήκην μου ἀναμέσον (⁴) τοῦ Ἰσραήλ. (μ) *σκεῦος ποιμένος ἀπείρου ποιμαινικά (ν) διεσκορπισμένον (ξ) ἐκστρέψει. (ο) ϗ οἱ καταλελοιπότες (π) αὐτοῦ ὁ δεξιός

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. λέγει
κύριος, ἐκτείνων οὐρανόν, ϗ θεμελιῶν
γῆν, ϗ πλάσσων πνεῦμα (α) ἀνθρώπου ἐν αὐ-
2 τῷ, Ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι τὴν Ἱερουσαλὴμ ὡς πρόθυρα
σαλευόμενα πᾶσι τοῖς λαοῖς κύκλῳ,
ϗ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ (β) ἔσται περιοχὴ ἐπὶ Ἱε-
3 ρουσαλήμ. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
θήσομαι τὴν Ἱερουσαλὴμ λίθον καταπατούμενον
πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· πᾶς ὁ καταπατῶν
αὐτὴν ἐμπαίζων ἐμπαίξεται, ϗ ἐπισυναχθήσονται
ἐπ᾽ αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.
4 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος παντοκράτωρ,
πατάξω πάντα ἵππον ἐν ἐκστάσει,
ϗ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει, ἐπὶ
δὲ τὸν οἶκον Ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμούς
μου, ϗ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω
ἐν ἀποτυφλώσει.

CAP. XII.

ASſumptio verbi Domini ſuper Iſrael. Dicit Dominus ex- 1
tendens cœlum, & fundans terram, & fingens ſpiritum hominis
in eo; Ecce ego pono Hieruſa- 2
lem, ut ſuperliminaria, quæ moventur,
omnibus populis in circuitu.
Et in Judæa erit obſidio
ſuper Hieruſalem. Et erit, in 3
die illo ponam Hieruſalem lapidem,
qui conculcatur, cunctis
gentibus: omnis, qui conculcaverit
eam illudens illudet. Et
congregabuntur ſuper eam omnes
gentes terræ. In die illa, dicit 4
Dominus omnipotens, percutiam
omnem equum in ſtupore, &
aſcenſorem ejus in amentia: ſuper
domum autem Juda aperiam
oculos meos: & omnes equos
populorum percutiam in cæcitate.

MS.A. (α) αὐτοῦ ἐν (β) ϗ ἔσται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וְאַיְתֵיתִי יָת סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאַגְלֵיתִי יָתֵיהּ עַל דִּי אַשְׁנִיאוּ
11 קְיָמָא דִּגְזַר עִמְּהוֹן דְּלָא לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא בְּכֵן גְּלוֹ בְּנֵי עַמְמַיָּא׃ וְעַל דְּאַשְׁנִיאוּ
קְיָמָא גְּלוֹ בְּעִדָּנָא הַהִיא וִידַעוּן כֵּן עִנְוְתַנַיָּא חֲשִׁיבֵי עַמָּא דִּי עֲבַדוּ רְעוּתִי אֲרֵי פִתְגָמָא
12 דַּייָ הוּא׃ וַאֲמָרִית לְהוֹן אִם תַּקִּין בְּעֵינֵיכוֹן עֲבִידוּ רְעוּתִי וְאִם לָא אִתְמְנַעוּ וַעֲבַדוּ יָת
13 רְעוּתִי גֻּבְרִין מִקְצָת׃ וַאֲמַר יְיָ לִי כְּתוֹב דִּכְרָן עוֹבָדֵיהוֹן בְּחֵילַשׁ כְּתָבָא וּרְמֵי יָתֵיהּ
לְבֵית מַקְדְּשָׁא וּרְמֵי לִתְחוֹת יַד אֲמַרְכָּלָא חֲלַף דְּיַקִּירִית דַּחַלְתִּי בְּעֵינֵיהוֹן וּכְתָבִית
דִּכְרָן עוֹבָדֵיהוֹן בְּחֵילַשׁ כְּתָבָא וּרְמֵיתִי יָתֵיהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ לִתְחוֹת יַד אֲמַרְכָּלָא
14 רַבָּא׃ וְאַיְתֵיתִי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל עַל צִדְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְאַגְלֵיתִי
15 יָתֵיהּ עַל דְּאַשְׁנִיאוּ קְיָמָא אַף אִנּוּן דְּבֵית יְהוּדָה כַּאֲחֵיהוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וַאֲמַר יְיָ לִי
16 עוֹד אֵיזֵיל אִתְנַבֵּי עַל פַּרְנָסָא טַפְשָׁא׃ אֲרֵי הָא אֲנָא מְקִים פַּרְנָסָא בְּאַרְעָא
דִּשְׁנָן לָא יִבְעֵי דְּאִטַּלְטָלוּ לָא יִתְבַּע דְּתַבִּירִין לָא יָסֵי דְּקָיְמִין לָא יְסוֹבַר וְנִכְסֵי עַתִּירַיָּא
17 יִבּוֹז וּשְׁאָרְהוֹן יְגַמַּר׃ וַי עַל פַּרְנָסָא טַפְשָׁא דְּאִתְפַּקַּד לֵיהּ עַמָּא לְפַרְנָסָא דִּי הוּא דָמֵי
לְטַבָּחָא דִּי סַכִּינֵיהּ בִּידֵיהּ וְעֵינֵיהּ עַל שַׁמִּינָתָא לְמִכַּס דְּרָעֵיהּ מִיבַשׁ תִּיבַשׁ וְעֵינֵיהּ
דְּיַמִּינָא מִכְהָא תִּכְהֵי׃

יב

1 מִטַּל פִּתְגָמָא דַּייָ עַל יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ דִּתְלָא שְׁמַיָּא וְשַׁכְלִיל אַרְעָא וּבְרָא רוּחָא דֶאֱנָשָׁא
2 בִּמְעוֹהִי׃ הָא אֲנָא מְשַׁוֵּי יָת יְרוּשְׁלֵם מָן מְלֵי מְרַוֵּי לְכָל עַמְמַיָּא סְחוֹר סְחוֹר וְאַף דְּבֵית
3 יְהוּדָה יַיְתוֹן עַמְמַיָּא בְּיַד אֲנִיסִין בְּצִירָא לִירוּשְׁלֵם׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲשַׁוֵּי יָת
יְרוּשְׁלֵם אֶבֶן תִּקְלָא לְכָל עַמְמַיָּא כָּל אַנְסָהָא אִתְבְּזָזָא יִתְבַּזְזוּן וְיִתְכַּנְשׁוּן עֲלַהּ כָּל
4 עַמְמֵי אַרְעָא׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ אֶמְחֵי כָּל סוּסָוַת עַמְמַיָּא בְּטַפְשׁוּתָא וְרוֹכְבֵיהוֹן
בְּשַׁעֲמָמוּתָא וְעַל דְּבֵית יְהוּדָה אֲגַלֵּי יָת גְּבוּרְתִּי לְאַטָבָא לְהוֹן וְכָל סוּסָוַת עַמְמַיָּא
אֶמְחֵי בְּסַמְיוּתָא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et adduxi Senacherib regem Aſſur contra regem Iſrael, & migrare feci 10
eum, eò quòd irritum fecerunt pactum quod pepigi cum eis, ut non ſervirent
idolis: ideò migraverunt *filii populorum*. Et quia irritum fecerunt 11
pactum, migraverunt in tempore illo: ut ſcirent poſtea manſueti pauperes
populi, qui fecerunt voluntatem meam, quia verbum Dñi eſt. Et dixi eis, 12
Si rectum eſt in oculis veſtris, facite voluntatem meam; ſi non, ſinite: &
fecerunt voluntatem meam viri ex parte. Et dixit Dñs ad me, Scribe memoriam 13
operum eorum in archivo ſcripturarum, & projice illud in domo
ſanctuarii Domini, *projice inquam* ſub manu præpoſiti: pro eo quòd
pretioſum feci timorem mei in oculis eorum, & ſcripſi memoriam operum
eorum in archivo ſcripturarum: & projeci illud in domo ſanctuarii Dñi ſub
manu præpoſiti magni. Et adduxi Nabuchodonoſor regem Babyloniæ contra 14
Sedechiam regem tribus domus Juda: & captivum *duxi* eum, eò quòd
irritum fecerant pactum etiam illi viri domus Juda, ſicut fratres eorum viri
domus Iſrael. Et dixit Dñs ad me, Adhuc vade, vaticinare ſuper gubernatorem 15
inſipientem. Quia ecce ego inſtituo gubernatorem in terra: illos qui erraverunt, 16
non quæret; & illos qui migraverunt, non requiret; & illos qui contriti
ſunt non ſanabit; & illos qui ſtant non ſuſtentabit, & ſubſtantias divitum
diripiet, & reliquias eorum conſumet. Væ ſuper gubernatorem inſipientem, 17
qui commendatus eſt populo ut gubernet illum: qui ſimilis eſt lanioni, qui
habet gladium in manu ſua, & oculus ipſius reſpicit ad pinguia ut jugulet ea.
Brachium ej⁹ ariditate areſcet, & ocul⁹ ej⁹ dexter obſcuratione obſcurabitur.

CAP. XII.

ONus verbi Dñi ſuper Iſrael, dixit Dñs qui appendit cœlos, et fundavit 1
terram, et creavit ſpiritum hominis in viſceribus ejus. Ecce ego ponam Je- 2
ruſalem vas plenum ebrietate omnibus populis in circuitu, et etiam viros
domus Juda adducent populi per vim in obſidione Jeruſalem. Et erit in 3
tempore illo, ponam Jeruſalem lapidem offenſionis omnib⁹ populis. Omnes
qui vim intulerint ei, vaſtatione vaſtabuntur: congregabuntur autem contra
eam omnes populi terræ. In tempore illo, dicit Dñs, percutiam omnes equos 4
populorum amentia, et aſcenſores eorum ſtupore; et ſuper viros domus Juda
revelabo potentiam meam, ut benefaciam eis; et omnes equos populorum
percutiam cæcitate.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܘܢܣܒܬ ܚܘܛܪܝ ܒܣܝܡܐ. ܘܬܒܪܬܗ. ܕܐܒܛܠ ܩܝܡܝ ܕܐܩܝܡܬ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. 10
*ܘܐܬܒܛܠ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܘܝܕܥܘ ܡܣܟܢܐ ܕܥܢܐ ܕܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝ . ܕܡܠܬܗ ܗܝ 11
ܕܡܪܝܐ. *ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܫܦܝܪ ܩܕܡܝܟܘܢ. ܗܒܘ ܠܝ ܐܓܪܝ. ܐܘ ܡܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ 12
ܠܝ. ܘܬܩܠܘ ܠܝ ܐܓܪܝ ܬܠܬܝܢ ܕܟܣܦܐ. *ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܐܪܡܝܘܗܝ ܒܝܬ ܓܙܐ. 13
ܬܫܒܘܚܬܐ ܘܐܝܩܪܐ ܕܐܝܩܪܘܢܝ ܡܢܗܘܢ. ܘܢܣܒܬ ܬܠܬܝܢ ܕܟܣܦܐ. ܘܐܪܡܝܬ ܐܢܘܢ ܒܒܝܬ
ܓܙܐ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. *ܘܬܒܪܬ ܠܚܒܠܐ ܚܘܛܪܝ ܬܪܝܢܐ. ܕܐܒܛܠ ܫܝܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܬ 14
ܝܗܘܕܐ ܠܐܝܣܪܝܠ. *ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܬܘܒ ܣܒ ܠܟ ܡܐܢܐ ܕܪܥܝܐ ܣܟܠܐ. *ܡܛܠ 15 16
ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܩܝܡ ܐܢܐ ܪܥܝܐ ܒܐܪܥܐ. ܕܐܒܝܕܐ. ܠܐ ܢܣܥܘܪ. ܘܛܥܝܬܐ ܠܐ ܢܒܥܐ. ܘܬܒܝܪܬܐ ܠܐ
ܢܚܠܡ. ܘܟܪܝܗܬܐ ܠܐ ܢܐܣܐ. ܘܚܠܝܡܬܐ ܠܐ ܢܬܪܣܐ. ܘܒܣܪܐ ܕܦܛܝܡܬܐ ܢܐܟܘܠ.
ܘܥܩܒܝܗܝܢ ܢܦܪܘܩ. *ܐܘ ܪܥܝܐ ܣܟܠܐ. ܕܐܫܠܡܬ ܥܢܐ ܥܠ ܕܪܥܗ. ܘܥܠ ܥܝܢܗ 17
ܝܡܝܢܝܬܐ. ܕܪܥܟ ܝܡܝܢܝܬܐ ܬܝܒܫ. ܘܥܝܢܟ ܝܡܝܢܝܬܐ ܬܥܘܪ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *

*ܚܙܘܐ ܕܦܬܓܡܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܡܬܚ ܫܡܝܐ. ܘܐܩܝܡ 1
ܫܬܐܣܘܗܝ ܕܐܪܥܐ. ܘܒܪܐ ܪܘܚܗ ܕܒܪܢܫܐ ܒܓܘܗ. *ܗܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. 2
ܬܪܥܐ ܕܙܘܥܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܗ. ܐܦ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܢܗܘܐ ܨܘܪܐ
ܥܡ ܐܘܪܫܠܡ. *ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܕܐܥܒܕܝܗ ܠܐܘܪܫܠܡ ܟܐܦܐ 3
ܕܕܘܫܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܕܫܩܠܝܢ ܠܗ ܡܫܬܪܛܝܢ ܢܫܬܪܛܘܢ. ܘܢܬܟܢܫܘܢ
ܥܠܝܗ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ. *ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܡܚܐ 4
ܟܠܗܘܢ ܪܟܫܐ ܒܬܡܗܐ. ܘܪܟܒܝܗܘܢ ܒܫܢܝܐ. ܘܥܠ ܒܝܬܗ ܕܝܗܘܕܐ ܐܦܬܚ
ܥܝܢܝ. ܘܟܠܗܘܢ ܪܟܫܐ ܕܥܡܡܐ ܐܡܚܐ ܒܥܘܝܪܘܬܐ.

*Tuli deinde baculum meum Benignum, & 10
fregi eum; ut irritum facerem fœdus quod
pepigeram cum omnibus populis: Irritóque 11
facto eodem die, cognoverunt humiles inter
oves quæ me obſervabant, ſermonem eſſe Domini.
Et dixi eis; Si rectum vobis videtur, 12
date mihi mercedem meam: an verò denegaretis
mihi? & appenderunt mercedem meam
triginta argenteos. Dixit autem mihi Do- 13
minus; Injice eam in ærarium, gloriam *ſcilicet*
illam & honorem quo honeſtatus ſum ab
eis; accepi ergò illos triginta argenteos, &
injeci in ærarium in domo Domini. Poſtea 14
fregi Funem, *nempè* baculum meum alterum;
ut irritam facerem concordiam quæ erat inter
Judam & Iſraelem. Et dixit mihi Dominus; 15
Iterum ſume tibi inſtrumenta paſtoris ſtolidi:
Quoniam ecce ego ſuſcitaturus ſum paſto- 16
rem in terra, qui pereuntes non inviſet, errantes
non requiret, fractas non conſolidabit,
infirmis non medebitur, integras non alet; ſed
carnem pinguium comedet, & crura earum
corrodet. Heus paſtor ſtolide, cujus brachio 17
& oculo dextero oves commiſi, brachium
tuum dexterum areſcet, & oculus tuus dexter
excæcabitur.

CAP. XII.

*VIſio ſermonum Domini de Iſraele. Dicit 1
Dominus qui cœlos extendit, & firmavit
fundamenta terræ, & creavit ſpiritum hominis
intra ipſum: En ego effecturus ſum Jero- 2
ſolymam, oſtium tremoris omnibus gentibus
circunjacentibus ei. Quin etiam contra
Judam cum Jeroſolymis erit obſidio. Eritque 3
eo die, ut efficiam Jeroſolymam lapidem conculcationis
omnibus gentibus; omnes tamen
conculcantes eam planè dilanientur: etiamſi
congregentur adverſùs eam omnes terræ populi.
Eodem die, dicit Dominus, omnes equos 4
ejus ſtupore percutiam, et conſcenſores eorum
ſtupiditate: at ſuper domum Judæ aperiam
oculos meos, et omnes populorum equos cæcitate
percutiam.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاصحاح التسع والعسرون * وهو الخامس من النبوه *

* واخذ عصاي الجيدة واطرحها * لابطل عهدي الذي عهدته مع جميع الشعوب * 10
ويبطل في ذلك اليوم * ويعلم الكنعانيون الاغنام المحروسة لي * من اجل ان قول الرب 11
هو * واقول لهم ان كان هو حسن امامكم اعطوني اجرتي * او تظلموني * فاقاموا اجرتي 12
ثلاثين من الفضة * وقال الرب لي * القها في الكور * وتعهد ان كان هو مجربا كما جربت 13
من اجلهم * واخذت الثلاثين الفضة * ووضعتها والقيتها في بيت الرب في الكور * كما امرني
الرب * وطرحت عصاي الثانية الحبل * لابطل الضبط بين يهودا وبين اسرايل * وقال الرب 14 15
لي ايضا * خذ لك آنية راع ابله رعيه * من اجل اني ها انا اقيم راعيا على الارض لا يرد 16
الهالك * ولا يطلب الشارد * ولا يشفي المكسور * ولا يقوم الصحيح * وياكل لحوم المختار *
ويعرف اكارعها * الا يا ايها الذين يرعون الاباطيل وتاركي الغنم * السيف على ذراعه وعلى 17
عينه اليمنى * ذراعه يابس ييبس * وعينه اليمنى عميا تعمى *

* الفصل الثاني عشر *

* وحي قول الرب على اسرايل * هكذا يقول الرب الذي مد السماء * واسس الارض * وجبل 1
روح الانسان فيها * ها انا اصنع ايروسليم مثل دهاليز متزعزعة لكل الشعوب المحيطين * 2
ويكون في اليهودية زمام على ايروسليم * ويكون في ذلك اليوم اصنع ايروسليم محلا 3
مداسا عند الامم * كل من يدوسها يلعب لعبا * ويجتمع عليها كل امم الارض * في ذلك 4
اليوم يقول الرب الضابط الكل * اضرب كل فرس بالبهتة * وراكبه بالجهل * على بيت يهودا
افتح عيني * وجميع خيول الشعب اضربهم بالعمى *

Textus vigeſimus nonus, hujus autem prophetiæ quintus.

*Et accipiam virgam meam Bonam, et pro- 10
jiciam eam; ut irritum faciam fœdus
meum quod inieram cum omnibus populis:
Et cùm irritum factum fuerit eo 11
die, cognoſcent Chananæi oves mihi reſervatas:
quia ſermo Domini eſt. Et 12
dicam eis, Si conſentaneum eſt apud vos,
date mihi mercedem meam; alioqui fraudaretis
me. Et ſtatuerunt mercedem meam
triginta argenteos. Dixitque mihi Do- 13
minus: Injice eos in furnum, & explora
utrùm illi ſint probati; quemadmodum
probatus ſum propter eos: quare
accepi triginta illos argenteos, poſuique
& injeci eos in domo Domini in furnum,
quemadmodum præceperat mihi Dominus.
Deinde abjeci virgam meam ſecundam, 14
nempe Funiculum, ut abolerem cohærentiam
inter Judam & inter Iſraelem.
Dixit etiam mihi Dominus; Accipe tibi 15
vaſa paſtoris ſtolidi in paſcendo. Ecce 16
enim ego ſuſcitabo ſuper terram paſtorem,
qui pereuntem non reducet, errantem
non quæret, fractam non medebitur,
& integram non diriget; ſed carnes electarum
comedet, & earum crura corrodet.
Annon O qui paſcitis vanitates, 17
& derelinquitis oves, gladius imminet
brachio ejus & oculo ejus dextro? brachium
ejus penitùs areſcet, & oculus ejus
dexter penitùs excæcabitur.*

CAP. XII.

*REvelatio ſermonis Domini de Iſraele. 1
Sic dicit Dominus qui cœlum extendit,
terram fundavit, & ſpiritum hominis
formavit in ea; Ecce ego ponam Jeru- 2
ſalem ut podia vacillantia omnibus populis
adjacentibus: & erit in Judæa
obſidio contra Jeroſolymam. Fietque eo 3
die, ut ponam Jeroſolymam lapidem conculcatum
apud gentes: quicunque conculcabit
eam, ludum ludet: & congregabuntur
adverſùs eam omnes terræ gentes.
Eo die, dicit Dominus omnipotens, 4
omnem equum ſtupore percutiam, & conſcenſorem
ejus amentiâ. Super domum
Judæ aperiam oculos meos, omnes autem
populi equos cæcitate percutiam.*

זכריה : יג

habitatores mihi Robur : ſuo corde in Jehudah duces dicent Et
5 וְאָמְרוּ אַלֻּפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם אַמְצָה לִי יֹשְׁבֵי
illa die In .ſuo Deo exercituum Domino in Jeruſalaim
יְרוּשָׁלִַם בַּיהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃ בַּיּוֹם הַהוּא 6
, ligna inter ignis focum ſicut , Jehudah duces ponam
אָשִׂים אֶת־אַלֻּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר אֵשׁ בְּעֵצִים
ſuper &,dexteram *ſuper* devorabunt & ,*manipulo in* ignis lampadem ſicut &
וּכְלַפִּיד אֵשׁ בְּעָמִיר וְאָכְלוּ עַל־יָמִין וְעַל־
adhuc Jeruſalaim habitabitur &:*circum* populos omnes ſiniſtram
שְׂמֹאול אֶת־כָּל־הָעַמִּים סָבִיב וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלִַם עוֹד
Jehudah *tentoria* Dominus ſervabit Et .Jeruſalaim in *ſe ſubter*
תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלִָם׃ וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת־אָהֳלֵי יְהוּדָה 7
, David domus gloria magnificetur non ut : principio in
בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא־תִגְדַּל תִּפְאֶרֶת בֵּית־דָּוִיד
illa die In .Jehudah contra Jeruſalaim habitatoris gloria &
וְתִפְאֶרֶת יֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם עַל־יְהוּדָה׃ בַּיּוֹם הַהוּא 8
corruens erit & , Jeruſalaim habitatorem *ſuper* Dominus proteget
יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל
, Deus tanquam David domus & : David ſicut illa die in *eis in*
בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד כֵּאלֹהִים
quæram : illa die in ,erit Et .*eorum facies ad* Domini angelus tanquam
כְּמַלְאַךְ יְהוָה לִפְנֵיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ 9
.Jeruſalaim contra *venientes* ,gentes omnes *diſperdendum ad*
לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלִָם׃
Jeruſalaim *habitatorem* ſuper & , David domum ſuper effundam Et
וְשָׁפַכְתִּי עַל־בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם 10
quem me ad aſpicient & , miſerationum & , gratiæ ſpiritum
רוּחַ חֵן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר־
,unigenitum ſuper planctum veluti eum ſuper plangent &:transfixerunt
דָּקָרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפֵּד עַל־הַיָּחִיד
illa die In .primogenitum ſuper *amarificare ut*,eum ſuper *amarificare* &
וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר עַל־הַבְּכוֹר׃ בַּיּוֹם הַהוּא 11
Hadadrimmon planctus ſicut , Jeruſalaim in planctus erit magnus
יִגְדַּל הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלִַם כְּמִסְפַּד הֲדַדְרִמּוֹן
familiæ familiæ , terra planget Et .Meghiddon campo in
בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן׃ וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת 12
: ſeorſum eorum mulieres & ,ſeorſum David domus familia : ſeorſum
לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית־דָּוִיד לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד
Familia .ſeorſum eorum mulieres &,ſeorſum Nathan domus familia
מִשְׁפַּחַת בֵּית־נָתָן לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ מִשְׁפַּחַת 13
Simei familia : ſeorſum eorum mulieres & ,ſeorſum Levi domus
בֵּית־לֵוִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי
, *reliquæ* familiæ Omnes .ſeorſum eorum mulieres & ,ſeorſum
לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃ כֹּל הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת 14
.ſeorſum eorum mulieres & ,ſeorſum *familiæ* familia
מִשְׁפָּחֹת מִשְׁפָּחֹת לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

CAP. XIII. יג

David domui patens vena erit illa die In
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד 1
die in erit Et .*menſtruum in &*,*peccatum in* Jeruſalaim habitatoribus &
וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה׃ וְהָיָה בַּיּוֹם 2
faciam ſuccidere , exercituum DOMINUS dixit , illa
הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אַכְרִית
memorabuntur non & , terra è *idolorum* nomina
אֶת־שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזָּכְרוּ
immundum ſpiritum & , prophetas etiam & : amplius
עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטֻּמְאָה
.terra è faciam tranſire
אַעֲבִיר מִן־הָאָרֶץ׃

Verſio VULG. LAT.

5 Et dicent duces Juda in corde ſuo; Confortentur mihi habitatores Jeruſalem in Domino exercituum 6 Deo eorum. In die illa ponam duces Juda ſicut caminum ignis in lignis, & ſicut facem ignis in fœno; & devorabunt ad dexteram & ad ſiniſtram omnes populos in circuitu: & habitabitur Jeruſalem rurſus in loco ſuo in Jeruſa- 7 lem. Et ſalvabit Dominus tabernacula Juda, ſicut in principio: ut non magnificè glorietur domus David, & gloria habitantium Je- 8 ruſalem contra Judam. In die illa proteget Dominus habitatores Jeruſalem, & erit qui offenderit ex eis in die illa, quaſi David, & domus David quaſi Dei, ſicut angelus Domini in conſpectu eo- 9 rum. Et erit in die illa: quæram conterere omnes Gentes, quæ ve- 10 niunt contra Jeruſalem. Et effundam ſuper domum David, & ſuper habitatores Jeruſalem ſpiritum gratiæ & precum: & aſpicient ad me, quem confixerunt: et plangent eum planctu quaſi ſuper unigenitum, & dolebunt ſuper eum, ut doleri ſolet in morte pri- 11 mogeniti. In die illa magnus erit planctus in Jeruſalem, ſicut plan- 12 ctus Adrademmon in campo Mageddon. Et planget terra: familiæ & familiæ ſeorſum: familiæ domûs David ſeorſum, & mu- 13 lieres eorum ſeorſum: Familiæ domûs Nathan ſeorſum, & mulieres eorum ſeorſum: familiæ domûs Levi ſeorſum, & mulieres eorum ſeorſum: familiæ Semei ſeorſum, & mulieres eorum 14 ſeorſum. Omnes familiæ reliquæ, familiæ & familiæ ſeorſum, & mulieres eorum ſeorſum.

CAP. XIII.

1 IN die illa erit fons patens domui David, & habitantibus Jeruſalem, in ablutionem peccatoris 2 & menſtruatæ. Et erit in die illa, dicit Dominus exercituum: Diſperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultrá: & pſeudoprophetas, & ſpiritum immundum auferam de terra:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ ἐροῦσιν οἱ χιλίαρχοι Ἰούδα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, Εὑρήσομεν ἑαυτοῖς τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ ἐν κυρίῳ παντοκράτορι 6 θεῷ αὐτῶν. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους Ἰούδα ὡς δαλὸν πυρὸς ἐν ξύλοις, καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ, καὶ καταφάγονται ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων πάντας τοὺς λαοὺς κυκλόθεν, καὶ κατοικήσει Ἱερουσαλὴμ ἔτι καθ' (γ)ἑαυ- 7 τὴν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ σώσει κύριος τὰ σκηνώματα Ἰούδα, καθὼς ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως μὴ μεγαλύνηται καύχημα οἴκου Δαυὶδ καὶ (δ) ἔπαρσις τῶν κατοικούντων Ἱε- 8 ρουσαλὴμ ἐπὶ τὸν (ε) Ἰούδα. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ κύριος ὑπὲρ τῶν κατοικούντων Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔσται ὁ ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὡς (ζ) Δαυίδ, ὁ δὲ οἶκος Δαυὶδ ὡς οἶκος θεοῦ, ὡς 9 ἄγγελος κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ζητήσω (η) ἐξᾶραι πάντα τὰ ἔθνη τὰ (θ) ἐρχόμενα ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. 10 Καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν οἶκον Δαυίδ, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρμοῦ. καὶ ἐπιβλέψονται πρός με, ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο. καὶ κόψονται ἐπ' (ι) αὐτὸν κοπετόν, ὡς ἐπ' (κ) ἀγαπητῷ, καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην, ὡς (') ἐπὶ τῷ πρωτοτόκῳ. 11 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγαλυνθήσεται ὁ κοπετὸς ἐν Ἱερουσαλήμ, ὡς κοπετὸς 12 ῥοῶνος ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένου. Καὶ κόψεται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλάς. (λ) φυλὴ οἴκου Δαυὶδ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες 13 αὐτῶν καθ' ἑαυτάς· Φυλὴ οἴκου Νάθαν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. φυλὴ οἴκου Λευὶ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς· φυλὴ τοῦ Συμεὼν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' 14 ἑαυτάς. Πᾶσαι (μ) αἱ ὑπολελειμμέναι φυλαί, φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.

Et dicent Tribuni Juda in cordibus ſuis; (a) Inveniemus nobis eos, qui habitant Hieruſalem in Domino omnipotente Deo eorum. 6 In die illa ponam tribunos Iuda, ſicut torrem ignis in lignis, & ſicut facem ignis in ſtipula: & devorabunt à dextris, & à ſiniſtris omnes populos per circuitum: & habitabit adhuc Hieruſalem (b)per ſeipſam in Hieruſalem. 7 Et ſalva faciet Dominus tabernacula Juda, ſicut à principio: ut non magnificetur gloria domûs David, & elatio habitatorum Hieruſalem ſuper Judam. 8 Et erit, in die illa proteget Dominus habitatores Hieruſalem: & qui infirmus in eis fuerit; in die illa erit ſicut (c) David, & domus David, quaſi domus Dei, (d)ſicut angelus Domini in conſpectu eorum: 9 Et erit, in die illa quæram auferre omnes gentes, quæ veniunt contra Hieruſalem. 10 Et effundam ſuper domum David, & ſuper habitatores Hieruſalem ſpiritum gratiæ, et miſericordiæ. Et aſpicient in me pro eo, quòd (e)inſultaverunt: et plangent ſuper eum planctum, quaſi ſuper dilectum, et dolebunt dolore, quaſi ſuper primogenito. 11 In die illa magnus erit planctus in Hieruſalem: ſicut planctus (f) malogranati, quod in campo ſuccidi ur. 12 Et planget terra per tribus tribus: tribus domus David ſeorſum, et mulieres eorum(g) ſeorſum: 13 Tribus domûs Nathan ſeorſum, et mulieres eorum ſeorſum: tribus domûs Levi ſeorſum, et mulieres eorum ſeorſum: tribus Syneon ſeorſum, et mulieres eorum ſeorſum: 14 Omnes reliquæ tribus, tribus ſeorſum, et mulieres eorum ſeorſum.

MS.A. (γ) ἑαυτήν. Καὶ σώσει κύριος τὰ (δ) ὕπαρξις (ε) Ἰούδαν. (ζ) οἶκος Δαυίδ, ὡς οἶκος θεοῦ, (η) τοῦ ἐξᾶραι (θ) ἐπερχόμενα (ι) αὐτοὺς (κ) ἀγαπητόν, (') ἐπὶ πρωτοτόκῳ. (λ) φυλὴ φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. φυλὴ οἴκου Δαυὶδ (μ) αἱ φυλαὶ αἱ ὑπολελειμμέναι, φυλὴ

ΚΕΦ. ιγ'.

1 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς τόπος διανοιγόμενος (α) τῷ οἴκῳ Δαυίδ, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν μετα- 2 κίνησιν, καὶ εἰς τὸν (β) χωρισμόν. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει (γ) κύριος σαβαώθ, ἐξολοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔτι (δ) αὐτῶν ἔσται μνεία· καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐξαρῶ ἀπὸ τῆς γῆς.

CAP. XIII.

1 IN die illa erit omnis locus apertus (a) domui David, et habitantibus Hieruſalem in tranſmutationem et in (b) ſeparationem. 2 Et erit in die illa, dicit Dominus Sabaoth, diſperdam nomina idolorum de terra: et non erit ultrà eorum memoria. Et pſeudoprophetas, et ſpiritum immundum auferam de terra.

MS.A. (α) ἐν τῷ (β) ῥαντισμόν. (γ) κύριος, ἐξολεθρεύσω (δ) ἔσται αὐτῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 ויימרון רברבי יהודה בלבהון אשתכח פורקן ליתבי ירושלם במימרא דיי צבאות
6 אלההון : בעדנא ההיא אשוי ית רברבי יהודה כלבוש די נור באעיא וכבעור דאשא
בעמירא ויבוזון מן דרומא ומן צפונא ית כל נכסי עממיא סחור סחור ותתיב ירושלם
7 עוד באתרה ותצלח ירושלם : ויפרוק יי ית קרויא דבית יהודה בקדמיתא בדיל דלא
8 תסגי אתרברבות בית דויד ואתרברבות יתבי ירושלם על דבית יהודה : בעדנא
ההיא ירחים יי על יתבי ירושלם ויהי דחלש בהון בעדנא ההיא כדוד ובית דויד
9 כרברבין יצלחון כמלאכא דיי קדמיהון : ויהי בעדנא ההיא אתבע לשיצאה ית כל
10 עממיא די מתכנשין ואתן על ירושלם : ואשפוך על דבית דויד ועל יתבי ירושלם
רוח חסדא ורחמין ויבעון מן קדמי על די אטלטלו ויספדון עלוהי כמא דספדין על
11 יחידא ויימרון עלוהי כמא דממרין על בוכרא : בעדנא ההיא יסגי מספדא בירושלם
כמספדא דאחאב בר עמרי די קטל יתיה הדדרמון בר טברמון וכמספד יאשיה בר
12 אמון די קטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגדון : ויספדון דיירי ארעא זרעין זרעין גבריהון
לחוד ונשיהון לחוד זרעית בית דויד לחוד גבריהון לחוד ונשיהון לחוד זרעית בית
13 נתן גבריהון לחוד ונשיהון לחוד : זרעית בית לוי לחוד גבריהון לחוד ונשיהון לחוד
14 זרעית בית שמעי גבריהון לחוד ונשיהון לחוד : כל זרעיתא די אשתארא זרעין זרעין
גבריהון לחוד ונשיהון לחוד :

יג

1 בעדנא ההיא יהי אולפן אוריתא גלי כמבוע דמיין לבית דויד וליתבי ירושלם ואשבוק
2 לחוביהון כמא דמדכן במי אדיותא ובקטם תורתא דחטאתא : ויהי בעדנא ההיא
אמר יי צבאות אשיצי ית שום טעות עממיא מן ארעא ולא יהי דכרן משומהון עוד ואף
ית נביי שקרא וית רוח מסאבא אעבר מן ארעא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

5 Et dicent principes Juda in cordibꝰ ſuis, Inventa eſt ſalus habitatoribꝰ Jeruſalem per verbum Domini exercituum Dei ipſorum. 6 In tempore illo ponam principes Juda ſicut veſtimentũ ignitum inter ligna, & quaſi lampadem ignis inter manipulos: & vaſtabunt ab Auſtro, & ab Aquilone omnes ſubſtantias populorum per circuitum, habitabiturq; rurſus Jeruſalem in loco ſuo, & proſperabitur Jeruſalem. 7 Et ſalvabit Dñs civitates domus Juda in principio, ut non multiplicetur magnitudo domꝰ David, & magnitudo habitatorum Jeruſalem ſuper viros domꝰ Juda. 8 In tempore illo miſerebitur Dñs habitatorum Jeruſalem: & qui infirmꝰ fuerit in eis, in tempore illo erit ſicut David, & domꝰ David inſtar heroum feliciter agent, acſi angelus Dñi in conſpectu eorum eſſet. 9 Et erit in tempore illo, quæram conſumere omnes populos qui congregantur ut veniant contra Jeruſalem. 10 Et effundam ſuper domum David, & ſuper habitatores Jeruſalem, ſpiritum miſericordiæ & miſerationum: & rogabunt à facie mea, eò quòd tranſlati fuerint: & plangent ſuper eum, ſicut qui plangunt ſuper unigenitum: & mœrebunt ſuper eum ſicut ii qui contriſtantur ſuper primogenitum. 11 In tempore illo multiplicabitur planctus in Jeruſalem ſicut planctus Achab filii Amri quem occîdit Hadar Remon filius Tabremon in Ramoth Galaad: & ſicut planctus Joſiæ filii Amon quem occîdit Pharao claudus in campo Magedo. 12 Et plangent habitatores terræ per familias ſingulas, viri ſeorſum, & uxores eorum ſeorſum. Viri familiæ domꝰ David ſeorſum, & uxores eorum ſeorſum. Viri familiæ domus Nathan ſeorſum, & uxores eorum ſeorſum. 13 Viri familiæ domus Levi ſeorſum, & uxores eorum ſeorſum: viri domꝰ Simghi ſeorſum, & uxores eorũ ſeorſum. 14 Omnes familiæ quæ reliquæ fuerint per familias, viri ſeorſum, & uxores ſeorſum.

CAP. XIII.

1 IN tempore illo erit doctrina legis patens ſicut ſcaturigo aquarum domui David, & habitatoribus Jeruſalem, & dimittam peccata eorum ſicut mundantur aqua aſperſionis & cinere vaccæ quæ [*oblata*] eſt pro peccato. 2 Et erit in tempore illo, dicit Dñs exercituum, diſperdam nomen idolorum populorum de terra, & non erit ultrà memoria nominis eorum: & etiam pſeudoprophetas, et ſpiritum immundum abolebo de terra.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܢܐܡܪܘܢ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܒܠܒܗܘܢ ܥܫܢܘ ܠܢ ܥܡܘܪ̈ܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ . ܒܡܪܝܐ
ܚܝܠܬܢܐ ܐܠܗܗܘܢ . * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ . ܐܣܝܡ ܠܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܝܗܘܕܐ . ܐܝܟ ܓܘܡܪܬܐ 6
ܕܢܘܪܐ ܒܩܝ̈ܣܐ . ܘܐܝܟ ܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ ܒܚܠܡܐ . ܘܢܐܟܠܘܢ ܠܝܡܝܢܐ ܘܠܣܡܠܐ .
ܠܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ . ܘܬܬܒ ܐܘܪܫܠܡ ܬܘܒ ܒܕܘܟܬܗ̇ ܒܐܘܪܫܠܡ .
* ܘܢܦܩܘܕ ܡܪܝܐ ܠܡܫܟܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܕܝܡ . ܡܛܠ ܕܠܐ ܬܣܓܐ ܬܫܒܘܚܬܐ 7
ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ . ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܕܥܡܘܪ̈ܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ ܥܠ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ . * ܘܒܗܘ ܒܝܘܡܐ 8
ܗܘ . ܢܓܢ ܡܪܝܐ ܥܠ ܥܡܘܪ̈ܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ . ܘܢܗܘܐ ܟܪܝܗܐ ܕܒܗܘܢ ܒܝܘܡܐ ܗܘ . ܐܝܟ
ܕܘܝܕ . ܘܒܝܬ ܕܘܝܕ ܐܝܟ ܐܠܗܐ . ܐܝܟ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܕܩܕܡܝܗܘܢ . * ܘܢܗܘܐ ܒܗܘ ܒܝܘܡܐ 9
ܗܘ . ܐܒܥܐ ܠܡܘܒܕܘ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ ܕܐܬܝܢ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ . * ܘܐܫܘܕ ܥܠ ܒܝܬ ܕܘܝܕ 10
ܘܥܠ ܥܡܘܪ̈ܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ . ܪܘܚܐ ܕܪܘܚܡܐ ܘܕܪ̈ܚܡܐ . ܘܢܚܘܪܘܢ ܒܝ ܡܛܠ ܕܕܩܪܘ .
ܘܢܪܩܕܘܢ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܪܩܕܝܢ ܥܠ ܝܚܝܕܝܐ . ܘܢܬܟܪܘܢ ܥܠܘܗܝ . ܐܝܟ ܕܡܬܟܪܝܢ ܥܠ
ܒܘܟܪܐ . * ܒܗܘ ܒܝܘܡܐ ܗܘ . ܢܣܓܐ ܡܪܩܕܢܘܬܐ ܒܐܘܪܫܠܡ . ܐܝܟ ܡܪܩܕܢܘܬܐ ܕܒܪ ܐܡܘܢ 11
ܕܒܦܩܥܬܐ ܕܡܓܕܘ . * ܘܬܪܩܘܕ ܐܪܥܐ ܫܪ̈ܒܢ ܫܪ̈ܒܢ ܒܠܚܘܕ . ܫܪܒܬܐ ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ ܒܠܚܘܕ . 12
ܘܢܫ̈ܝܗܘܢ ܒܠܚܘܕ . ܫܪܒܬܐ ܕܒܝܬ ܢܬܢ ܒܠܚܘܕ . ܘܢܫ̈ܝܗܘܢ ܒܠܚܘܕ . * ܫܪܒܬܐ ܕܒܝܬ ܠܘܝ 13
ܒܠܚܘܕ . ܘܢܫ̈ܝܗܘܢ ܒܠܚܘܕ . ܫܪܒܬܐ ܕܒܝܬ ܫܡܥܘܢ ܒܠܚܘܕ . ܘܢܫ̈ܝܗܘܢ ܒܠܚܘܕ . * ܟܠܗܝܢ 14
ܫܪ̈ܒܬܐ ܕܐܫܬܚܪ . ܢܪܩܕܘܢ ܫܪ̈ܒܢ ܫܪ̈ܒܢ ܒܠܚܘܕ . ܘܢܫ̈ܝܗܘܢ ܒܠܚܘܕ .

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ *

* ܒܗܘ ܒܝܘܡܐ ܗܘ . ܢܗܘܐ ܡܒܘܥܐ ܕܢܬܦܬܚ ܠܒܝܬ ܕܘܝܕ ܘܠܥܡܘܪ̈ܝܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ . 1
ܠܡܪܣܣܘ ܘܠܡܕܟܝܘ . * ܒܗܘ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ . ܐܘܒܕ ܫܡܐ ܕܦܬܟܪ̈ܐ ܡܢ 2
ܐܪܥܐ . ܘܠܐ ܢܬܕܟܪܘܢ . ܘܐܥܒܪ ܡܢ ܐܪܥܐ . ܢܒܝ̈ܐ ܕܓܠܐ ܘܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ .

5 Dicéntque magnates Judæ in corde ſuo; Prævaluerunt nobis cives Jeruſalem per Dominum fortiſſimum Deum ſuum. 6 Eodem die efficiam magnates Judæ tanquam carbonẽ ignis inter ligna, & quaſi facem ignis inter ſtipulas; comedéntque dextrorſum & ſiniſtrorſum populos omnes ſibi circumjacentes: & permanebit adhuc Jeruſalem in loco ſuo in Jeruſalem; 7 Viſitabitq; Dominus tabernaculum Judæ, ut antea, ut non ſit amplior gloria domûs Davidis & gloria civium Jeroſolymæ, quàm Judæ. 8 Eodémque die proteget Dominus cives Jeroſolymæ, & erit imbecillimus eorum illo die ſimilis Davidi, & domus Davidis ut Deus, ut angelus Domini qui adeſt coram ipſis. 9 Et fiet eodem die ut quæram perdere omnes gentes quæ invadent Jeroſolymam: 10 Super domum autem Davidis, & ſuper cives Jeruſalem effundam ſpiritum clementiæ & miſericordiæ: & reſpicient ad me per eum quem transfixerint; & plangent eum, ut plangi ſolet unigenitus; & *dolore* frangentur propter eum, ut frangi ſolet propter primogenitum. 11 Eo die multus erit planctus in Jeruſalem, ſimilis planctui filii Amonis in valle Mageddo. 12 Lugebítque terra per ſingulas familias ſeorſim: familia domûs Davidis ſeorſim, & fœminæ eorum ſeorſim: familia domûs Nathanis ſeorſim, & fœminæ eorũ ſeorſim: 13 Familia domûs Levi ſeorſim, & fœminæ eorum ſeorſim: familia domûs Simeonis ſeorſim, & fœminæ eorum ſeorſim: 14 Omnes familiæ quæ ſuperſunt, plangent per ſingulas familias ſeorſim, & fœminæ eorum ſeorſim.

CAP. XIII.

1 EO die erit fons qui aperietur pro domo Davidis & civibus Jeruſalem, in aſperſionem & emundationem. 2 Eodem die, dicit Dominus potentiſſimus, perdam nomen idolorum de terra, ita ut poſthac nulla ſit eorum memoria: & auferam de terra prophetas mendaces & ſpiritus immundos;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ويقول روساء الوف يهودا في قلوبهم * سنجد لنا السكان في ايروسليم بالرب الضابط الكل
6 الههم * في ذلك اليوم اصنع روساء الوف يهودا مثل جمر نار في الحطب * ومثل مصباح نار
في القصب * وياكلون عن اليمين وعن اليسار جميع الشعوب من حولهم * وتسكن ايروسليم
7 ايضا في ذاتها * ويخلص الرب مساكن يهودا كما منذ القديم * كيلا يعظم فخر داود *
8 وارتفاع سكان ايروسليم على يهودا * ويكون في ذلك اليوم يستر الرب على سكان ايروسليم *
ويكون الضعيف فيهم في ذلك اليوم مثل بيت داود * وبيت داود مثل بيت الله * مثل ملاك
9 الرب امامهم * ويكون في ذلك اليوم ساطلب لانزع جميع الامم الاتيين الى ايروسليم *
10 * واصب على بيت داود على سكان ايروسليم روح النعمة والرافة * وينظرون الي * من اجل
11 انهم رقصوا * وينوحون عليهم مناحة مثل على وحيد * ويتوجعون وجعا مثل على بكر * في
12 ذلك اليوم تعظم المناحة على ايروسليم مثل مناحة الرمان التي في صحراء المقطوع * وتنوح
الارض * كلها قبايل قبايل * القبيلة على ذاتها * ونساوهم على ذواتهن * قبيلة بيت يهودا على
13 ذاتها * ونساوهم على ذواتهن * قبيلة بيت ناثان على ذاتها * ونساوهم على ذواتهن * قبيلة بيت
14 لاوي على ذاتها * ونساوهم على ذواتهن * قبيلة سمعون على ذاتها * ونساوهم على ذواتهن * جميع
القبايل المتبقيات القبيلة على ذاتها * ونساوهم على ذواتهن *

* الفصل الثالث عشر *

1 2 * في ذلك اليوم يكون كل موضع مفتوحا في بيت داود * ويكون في ذلك اليوم يستاصل
الرب اسماء الاوثان من الارض * ولا يكون لهم ذكر بعد * والانبياء الكذبة والروح النجس
اطردهم من الارض *

5 Dicéntque tribuni Judæ in cordibus ſuis; Inveniemus nobis habitantes in Jeruſalem in omnipotente Domino Deo ipſorum. 6 Eo die ponam tribunos Judæ ſicut carbonem ignis in lignis, & ſicut facem ignitam in arundinibus; devorabúntque à dextera & à ſiniſtra omnes undequaque populos: & habitabit adhuc Jeruſalem in ſemetipſa. 7 Et ſalvabit Dominus habitacula Judæ, ut olim; ne multiplicetur gloria domûs Davidis & ſuperbia civium Jeroſolymæ ſupra Judam. 8 Et erit eo die, ut protegat Dominus cives Jeruſalem, & infirmus inter eos ſit illo die, ut domus Davidis; domus autem Davidis, ut angelus Domini ante ipſos. 9 Erit etiam eo die, ut quæram auferre omnes gentes venientes in Jeruſalem: 10 Super domum verò Davidis, ſuper cives Jeruſalem, effundam ſpiritum gratiæ & clementiæ; & reſpicient ad me, eò quòd ſaltaverint; & lugeant illos quaſi luctu unigeniti, & afficiantur dolore quaſi pro primogenito. 11 Eo die magnus erit planctus Jeruſalem, quaſi planctus malogranatorum quæ ſunt in deſerto, amputatorum. 12 Et lugebit univerſa terra per ſingulas familias; quælibet familia ſeorſim, & mulieres eorum ſeorſim: familia domûs Davidis ſeorſim, & mulieres eorum ſeorſim: familia domûs Nathanis ſeorſim, & mulieres eorum ſeorſim: 13 Familia domûs Levi ſeorſim, & mulieres eorum ſeorſim: familia Simeonis ſeorſim, & mulieres eorum ſeorſim: 14 Omnes reliquæ familiæ quælibet familia ſeorſim, & mulieres eorum ſeorſim.

CAP. XIII.

1 IN illo erit omnis locus apertus in domo Davidis. 2 Et erit in illa die, ut extirpet Dominus nomina idolorum è terra, neque remaneat eis amplius memoria: & prophetas mendaces ſpiritúmque immundum è terra [illegible]

זכריה : יד

eum ad dicent & , ultrà quiſpiam prophetaverit cùm , erit Et
3 והיה כי־ינבא איש עוד ואמרו אליו
mendacium quia , vives Non :ejus genitores ejus mater & ,ejus pater
אביו ואמו ילדיו לא תחיה כי שקר
ejus mater & ,ejus pater eum configent &:Domini nomine In es locutus
דברת בשם יהוה ודקרהו אביהו ואמו
afficientur pudore , illa die in erit Et .*ipſum prophetando in*,ejus genitores
4 ילדיו בהנבאו׃ והיה ביום ההוא יבשו
non & :*ipſum prophetando in* , ſua viſione à unuſquiſque , prophetæ
הנביאים איש מחזינו בהנבאתו ולא
Non : dicet Et .*mentiendum ad* , *pili* pallio induentur
5 ילבשו אדרת שער למען כחש׃ ואמר לא
Adam quoniam , *ego* *humum* *colens* vir : *ego* propheta
נביא אנכי איש עבד אדמה אנכי כי אדם
plagæ Quid : eum ad dicet Et .*meis pueritiis à* me *fecit acquirere*
6 הקנני מנעורי׃ ואמר אליו מה המכות
domo ſum percuſſus quibus : dicet & ? tuas manus inter iſtæ
האלה בין ידיך ואמר אשר הכיתי בית
ſuper & ,meum paſtorem ſuper te ſuſcita ,gladie O .me diligentium
7 מאהבי׃ חרב עורי על־רעי ועל־
percute : exercituum DOMINUS dixit ,meum proximum virum
גבר עמיתי נאם יהוה צבאות הך
meam manum convertam & , *pecus* diſpergentur & , paſtorem
את־הרעה ותפוצין הצאן והשבתי ידי
,DOMINUS dixit , terra omni in erit Et .parvulos ſuper
8 על־הצערים׃ והיה בכל־הארץ נאם־יהוה
.ea in relinquetur tertia & :*obibunt* , ſuccidentur ea in *duorum os*
פי־שנים בה יכרתו יגועו והשלשית יותר בה׃
conflare juxta eos conflabo & ,ignem per *partem* tertiam inducam Et
9 והבאתי את־השלשית באש וצרפתים כצרף
invocabit Ipſe .aurum *probare juxta* eos probabo & ; argentum
את־הכסף ובחנתים כבחן את־הזהב הוא יקרא
: ipſe meus Populus , Dixi .eum exaudiam ego &,*meo nomine in*
בשמי ואני אענה אתו אמרתי עמי הוא
.meus Deus DOMINUS , dicet ipſe &
והוא יאמר יהוה אלהי׃

CAP. XIV. יד

tuo interiore in tuum ſpolium dividetur & : Domini venit dies Ecce
1 הנה יום־בא ליהוה וחלק שללך בקרבך׃
, prælium in Jeruſalaim *ad* gentes omnes congregabo Et
2 ואספתי את־כל־הגוים אל־ירושלם למלחמה
.violabuntur mulieres & , domus diripientur & ,civitas capietur &
ונלכדה העיר ונשסו הבתים והנשים תשגלנה
populi reliquum & , captivitatem in civitatis dimidium egredietur Et
ויצא חצי העיר בגולה ויתר העם
præliabitur & , Dominus egredietur Et .urbe ex ſuccidetur non
3 לא יכרת מן־העיר׃ ויצא יהוה ונלחם
.*conflictus* die in *eum bellare* diem ſecundùm : illas gentes contra
בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב׃
qui , olivarum montem ſuper illa die in ejus pedes ſtabunt &
4 ועמדו רגליו ביום־ההוא על־הר הזיתים אשר
olivarum mons ſcindetur & ; oriente ab Jeruſalaim *facies ſuper*
על־פני ירושלם מקדם ונבקע הר הזיתים
recedet & : valde grandi valle ,*mare ad & orientem ad* ſui *dimidio de*
מחציו מזרחה וימה גיא גדולה מאד ומש
.meridiem ad ejus medium & ,aquilonem ad montis dimidium
חצי ההר צפונה וחציו נגבה׃

Verſio VULG. LAT.

3 Et erit, cùm prophetaverit quiſpiam ultrà, dicent ei pater ejus & mater ejus, qui genuerunt eum; Non vives: quia mendacium locutus es in nomine Domini, & configent eum pater ejus & mater ejus, genitores ejus, cùm prophetaverit. 4 Et erit: In die illa confundentur prophetæ, unuſquiſque ex viſione ſua cùm prophetaverit! nec operientur pallio 5 ſaccino, ut mentiantur: Sed dicet; Non ſum propheta, homo agricola ego ſum: quoniam Adam exemplum meum ab adoleſcentia 6 mea. Et dicetur ei; Quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum? Et dicet; His plagatus ſum in domo eorum, qui diligebant 7 me. Framea, ſuſcitare ſuper paſtorem meum, & ſuper virum cohærentem mihi, dicit Dominus exercituum: percute paſtorem, & diſpergentur oves: & convertam 8 manum meam ad parvulos. Et erunt in omni terra, dicit Dominus: partes duæ in ea diſpergentur, & deficient; & tertia pars 9 relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem, & uram eos ſicut uritur argentum, & probabo eos ſicut probatur aurum. Ipſe vocabit nomen meum, & ego exaudiam eum. Dicam; Populus meus es: & ipſe dicet; Dominus Deus meus.

CAP. XIV.

1 Ecce venient dies Domini, & dividentur ſpolia tua in medio 2 tuî. Et congregabo omnes Gentes ad Jeruſalem in prælium, & capietur civitas, & vaſtabuntur domus, & mulieres violabuntur: & egredietur media pars civitatis in captivitatem, & reliquum po- 3 puli non auferetur ex urbe. Et egredietur Dominus, & præliabitur contra Gentes illas, ſicut 4 præliatus eſt in die certaminis. Et ſtabunt pedes ejus in die illa ſuper Montem olivarũ, qui eſt contra Jeruſalem ad Orientem: & ſcindetur Mons olivarum ex media parte ſui ad Orientem, & ad Occidentem, prærupto grandi valdè; & ſeparabitur medium montis ad Aquilonem, & mediũ ejus ad Meridiem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ ἔσαι ἐὰν προφητεύσῃ ἄνθρωπος ἔτι, καὶ ἐρεῖ πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, οἱ γεννήσαντες αὐτόν, (ε) Οὐ ζήσῃ, ὅτι ψευδῆ ἐλάλησας (*) ἐπ' ὀνόματι κυρίου· καὶ συμποδιοῦσιν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, οἱ γεννήσαντες αὐτόν, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν. 4 Καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυνθήσονται οἱ προφῆται, ἕκαστος ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν, καὶ ἐνδύσονται δέῤῥιν τριχίνην, ἀνθ' ὧν 5 ἐψεύσαντο. Καὶ ἐρεῖ, Οὐκ εἰμὶ προφήτης ἐγώ, διότι (ζ) ἄνθρωπος ἐργαζόμενος τὴν γῆν ἐγώ εἰμι, ὅτι ἄνθρωπος ἐγέννησέ 6 με ἐκ νεότητός μου. Καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν, Τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέσον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ, Ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ (η) 7 τῷ ἀγαπητῷ μου. Ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ (θ) τοὺς ποιμένας μου, καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου, λέγει κύριος παντοκράτωρ, (ι) πατάξατε τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκσπάσατε 8 τὰ πρόβατα· καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς (κ) μικρούς. Καὶ ἔσαι ἐν πάσῃ τῇ γῇ, λέγει κύριος, τὰ δύο μέρη αὐτῆς (λ) ἐξολοθρευθήσεται, καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον 9 ὑπολειφθήσεται ἐν αὐτῇ. Καὶ διάξω τὸ τρίτον διὰ πυρός, καὶ πυρώσω αὐτούς, ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, καὶ δοκιμῶ αὐτούς, ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον. αὐτὸς ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομά μου, (μ) κἀγὼ ἐπακούσομαι αὐτῷ, καὶ ἐρῶ, Λαός μου οὗτός ἐστι· καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, Κύριος ὁ θεός μου.

Et erit, ſi prophetaverit homo 3 ultrà; & dicet ad eum pater ſuus, & mater ſua, qui genuerunt eum; Non vives: quoniam mendacia loquutus es in nomine Domini: & (c) compedient eum pater ejus, & mater ejus, qui genuerunt eum, dum ipſe prophetat. Et erit, in die illa con- 4 fundentur prophetæ, unuſquiſque ex viſione ſua, cùm ipſe prophetaverit: & induentur pelle cilicinâ, quia mentiti ſunt. Et dicet; 5 Non ſum propheta ego, quia homo operans terram ego ſum: quia homo genuit me à juventute mea. Et dicam ad eum; Quid ſunt 6 plagæ iſtæ in medio manuum tuarum? Et dicet; Quibus percuſſus ſum in domo (d) dilecta mea. (e) Framea, conſurge ſuper 7 (f) paſtores meos, & ſuper virum (g) civem meum, dicit Dominus omnipotens: (h) percutite paſtores, & avellite oves. Et inducam manum meam ſuper (i) parvulos. Et erit, (k) in omni 8 terra, dicit Dominus, duæ partes ejus peribunt, & deficient: & tertia relinquetur in ea. Et tranſ- 9 ducã tertiam[partem] per ignem: & uram eos, ſicut uritur argentum: & probabo eos, ſicut probatur aurum. Ipſe invocabit nomen meum: & ego exaudiam eum: & dicam; Populus meus iſte eſt: Et ipſe dicet; Dominus Deus meus.

MS.A. (ε) ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν, Οὐ ζήσῃ, ὅτι (*) ἐν ὀνόματι (ζ) ἄνθρωπος * ἐγέννησέν με ἐκ (η) τοῦ ἀγαπητοῦ μου. (θ) τὸν ποιμένα μου, καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην αὐτοῦ, (ι) πάταξον τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης· καὶ ἐπάξω (κ) ποιμένας. Καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει (λ) ἐξολεθρευθήσεται, (μ) καὶ ἐγὼ

ΚΕΦ. ιδʹ.

1 Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται (α) κυρίου, καὶ διαμερισθήσονται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί. 2 Καὶ ἐπισυνάξω πάντα τὰ ἔθνη ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ εἰς πόλεμον, καὶ ἁλώσεται ἡ πόλις, καὶ διαρπαγήσονται αἱ οἰκίαι, καὶ αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται, καὶ ἐξελεύσεται τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ, οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ μου οὐ μὴ (β) ἐξολοθρευθῶσιν ἐκ τῆς πόλεως. 3 Καὶ ἐξελεύσεται κύριος, καὶ παρατάξεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις, καθὼς (γ) ἡμέρα παρατάξεως 4 αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Καὶ στήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν (δ) ἐλαιῶν, τὸ κατέναντι Ἱερουσαλὴμ ἐξ ἀνατολῶν. καὶ σχισθήσεται τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς (ε) καὶ θάλασσαν, χάος μέγα σφόδρα· καὶ κλινεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ ὄρους (ζ) πρὸς τὸν Βοῤῥᾶν, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς Νότον.

CAP. XIV.

Ecce dies (a) Domini veniunt: 1 & dividentur ſpolia tua in te: Et congregabo omnes gentes ſuper 2 Hieruſalem ad bellum: & capietur civitas, & diripientur domus, & mulieres polluentur, & egredietur dimidia pars civitatis in captivitate: reliqui autem populi mei non peribunt de civitate. Et egredietur Dominus, & præ- 3 liabitur contra gentes illas, ſicut dies commiſſionis ejus in die prælii. Et ſtabunt pedes ejus in die 4 illa ſuper montem Olivarum, qui eſt contra Hieruſalem ab Oriente. Et ſcindetur mons Olivarum: dimidium ejus ad Orientem, (b) & mare, voragine magnâ nimis: & inclinabit dimidium montis ad Aquilonem, & dimidium ejus ad Auſtrum.

MS. A. (α) τοῦ κυρίου, (β) ἐξολεθρευθῶσιν (γ) ἡμέραι (δ) ἐλαιῶν, *τὸ ἥμισυ (ε) καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν, (ζ) πρὸς Βοῤῥᾶν,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

ויהי ארי אתנבי גבר עוד ויימרון ליה אבוהי ואמיה ילדוהי לא תתקים ארי שקרא 3
אתנביתא בשמא דיי ויחדון ביה אבוהי ואמיה ילדוהי באתנבויתיה׃ ויהי בעדנא 4
ההיא יבהתון נביי שקרא גבר מנבואתיה באתנבויתיה ולא יתנבון עוד שקר בדיל
לאלפא כדיבין׃ ויימר לא נביא אנא גבר פלח בארעא אנא ארי אנשא אקנני 5
מעורי׃ ויימר ליה מה מחתא האלין דאתאה עלנא הלא בעובדי ידך ויימר יאות 6
לקינא בחובין דרחמנא׃ חרבא אתגלא על מלכא ועל שלטונא חבריה דכותיה 7
דדמי ליה אמר יי צבאות קטול ית מלכא ויתבדרון שלטוניא ואתיב ית מחת גבורתי
על תנינייא׃ ויהי בכל ארעא אמר יי תרין חולקין דבה ישתיצון יסופון ותלתא 8
ישתאר בה׃ ואעיל ית תלתא בעקא בכור דאשא ואצרופנון כמא דצרפין ית כספא 9
ואבחרנון כמא דבחרין ית דהבא הוא יצלי בשמי ואנא אקבל צלותיה אמרית
עמי הוא והוא יימר יי אלהי׃

יד

הא יומא דעתיד למיתי מן קדם יי ויפלגון בית ישראל נכסי עממיא בגויך ירושלם׃ 1
ואכניש ית כל עממיא לירושלם לאגחא קרבא ותתכבש קרתא ויתבזון בתיא 2
ונשיא ישתכבן ויפוק פלגא דקרתא בגלותא ושאר עמא לא יפסוק מן קרתא׃
ויתגלי יי ויגיח קרבא בעממיא האנון כיום אגחותיה קרב על ימא דסוף׃ ויתגלי 3
בגבורתיה בעדנא ההיא על טור זיתיא דעל אפי ירושלם ממדינחא ויתבזע טור זיתיא 4
מפלגיה למדינחא ולמערבא חילא רבא לחדא ויתלש פלגיה דטורא לצפונא
ופלגוהי לדרומא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et erit ſi prophetaverit aliquis ultrà, dicent ei pater & mater ejus genitores 3 ejus; Non vives, quia mendacium prophetâſti in nomine Dñi: & configent eum pater ejus & mater ejus genitores ejus, cùm prophetaverit. Eritque 4 in tempore illo, confundentur pſeudoprophetæ quiſq; à prophetia ſua cùm prophetaverit: & non prophetabunt ultrà mendacium, ut doceant mendacia. Et dicet, Non ſum ego propheta, vir agricola ego ſum, quia homo do- 5 cuit me ut eſſem paſtor ab adoleſcentia mea. Et dicetur ei, Quæ ſunt pla- 6 gæ iſtæ, quæ venerunt ſuper nos? nónne propter opera manuum tuarum? & dicet, Meritò percuſſi ſumus propter peccata quæ dileximus. Gladie de- 7 nudare ſuper regem & *principem*, & ſuper ſocium ejus qui eſt ſimilis ei, dicit Dñs exercituum: Interfice regem & diſpergentur principes: & convertam plagam potentiæ meæ ſuper ſecundos. Et erit in omni terra, dicit 8 Dñs, Duæ partes quæ in ea ſunt conſumentur & deficient, & tertia pars relinquetur in ea. Et inducam tertiam partem in tribulationem in caminum 9 ignis, & conflabo eos more eorum qui conflant argentum, & probabo eos more eorum qui probant aurum: ipſe preces fundet in nomine meo, & ego ſuſcipiã orationem ejus: dicam, Popul⁹ meus eſt: & ipſe dicet, Dñs Deus meus.

CAP. XIV.

Ecce dies venturus à facie Dñi, & divident domus Iſrael ſubſtantias po- 1 pulorum in medio tui Jeruſalem. Et congregabo omnes gentes ad Jeruſa- 2 lem oppugnandam, & capietur civitas, & vaſtabuntur domus, & cum mulieribus dormient, & ibit media pars urbis in captivitatem, & reliquus populus non ſuccidetur ab urbe. Et revelabitur Dñs, & præliabitur contra 3 populos illos, ſicut in die quo præliatus eſt in mari carectoſo. Et revelabitur 4 in fortitudine ſua tempore illo ſuper montem Olivarum, qui eſt è regione Jeruſalem ab Oriente, & ſcindetur mons Olivarum ex media parte ſui ad Orientem & ad Occidentem valle magna admodum: & evelletur media pars montis ad Aquilonem, & media pars ejus ad Auſtrum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܢ ܬܘܒ ܢܬܢܒܐ ܓܒܪܐ܂ ܢܐܡܪܘܢ ܠܗ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ܂ ܠܐ ܬܚܐ܂ ܡܛܠ ܕܕܓܠܘܬܐ 3
ܡܠܠܬ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܢܐܣܪܘܢܗ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ ܕܝܠܕܘܗܝ܂ ܡܐ ܕܐܬܢܒܝ܂ * ܒܗܘ 4
ܝܘܡܐ ܗܘ܂ ܢܒܗܬܘܢ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܚܙܘܐ ܕܢܒܝܘܬܗ܂ ܘܠܐ ܢܬܥܛܦܘܢ
ܡܥܛܦܐ ܕܣܥܪܐ܂ ܡܛܠ ܕܟܕܒܘ܂ * ܘܢܐܡܪ܂ ܠܐ ܗܘܝܬ ܢܒܝܐ܂ ܐܠܐ ܓܒܪܐ ܐܢܐ ܕܦܠܚ 5
ܐܪܥܐ܂ ܘܚܣܡܐ ܐܚܕܢܝ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ܂ * ܘܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܗ܂ ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܡܚܘܬܐ 6
ܗܠܝܢ ܕܒܐܝܕܝܟ܂ ܢܐܡܪ܂ ܗܠܝܢ ܡܚܘܬܐ ܕܐܬܡܚܝܬ ܒܒܝܬ ܪܚܡܝ܂ * ܣܝܦܐ ܐܬܬܥܝܪ ܥܠ 7
ܪܥܝܐ ܕܝܠܝ܂ ܘܥܠ ܓܒܪܐ ܪܚܡܐ ܕܝܠܝ܂ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܡܚܝ ܠܪܥܝܐ܂ ܘܢܬܒܕܪ ܥܢܗ܂
ܘܐܗܦܟ ܐܝܕܝ ܥܠ ܪܒܪܒܢܐ܂ * ܘܢܗܘܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܕܬܪܬܝܢ ܡܢܘܬܐ ܕܒܗ 8
ܢܣܬܘܦܢ ܘܢܐܒܕܢ܂ ܘܬܠܝܬܝܬܐ ܢܫܬܚܪ ܒܗ܂ * ܘܐܥܒܪܝܗ ܠܬܠܝܬܝܬܐ ܒܢܘܪܐ܂ 9
ܘܐܨܪܘܦ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܨܪܝܦ ܟܣܦܐ܂ ܘܐܒܚܘܢ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܒܚܝܢ ܕܗܒܐ܂ ܗܘ
ܢܩܪܐ ܒܫܡܝ܂ ܘܐܢܐ ܐܥܢܝܘܗܝ܂ ܘܐܡܪ ܕܥܡܝ ܗܘ܂ ܘܗܘ ܢܐܡܪ܂ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ܂

* Ut ſiquis deinceps prophetet, dicant ei pater 3 ac mater ipſius; Ne vivas, quandoquidem mendacium locutus es in nomine Dñi: & vincient eum pater ac mater ipſius qui genuerunt eum, cùm prophetaverit. Eo die pudefient falſi pro- 4 phetæ quiſq; à viſione prophetiæ ſuæ, & non involvent ſe pellibus villoſis; eò quòd mentiti ſint: Sed dicat, Non ſum propheta, ſed homo 5 ſum terræ cultor, zelum autem mihi movit homo quidam à pueritia mea. Quòd ſi dixerint 6 ei, Quid ſibi vulnera iſta quæ ſunt in manibus tuis? dicat, Hæc ſunt vulnera quibus ſauciatus ſum in domo amantium me. Gladie, evigila 7 contra paſtorẽ meum, & contra virum amicum meum, dicit Dñs potentiſſimus: percute paſtorẽ, ut diſſipetur grex ejus: reducámque manum meam contra ſuperiores. Erítq; id in 8 tota terra, dicit Dominus: adeò ut duæ partes quæ ſunt in ea, conſumantur ac pereant; & tertia pars ſuperſit in ea: Et hanc tertiam par- 9 tem quæ ſupererit, inducam in ignem, & conflabo eos quemadmodum conflatur argentum, & probabo eos quemadmodum probatur aurum. Ipſe invocabit nomen meum, & ego exaudiam eum; dicámque, Hic eſt populus meus; & ipſe dicet, Dominus eſt Deus meus.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

CAP. XIV.

* ܗܐ ܝܘܡܐ ܕܡܪܝܐ ܐܬܐ܂ ܘܢܬܦܠܓ ܥܕܢܟܝ ܒܓܘܟܝ܂ * ܘܐܟܢܫ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ 1 2
ܠܐܘܪܫܠܡ ܠܩܪܒܐ܂ ܘܬܬܐܚܕ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܢܬܒܙܙܘܢ ܒܬܐ܂ ܘܢܫܐ ܢܬܛܢܦܢ܂ ܘܢܦܘܩ
ܦܠܓܗ ܕܡܕܝܢܬܐ ܒܫܒܝܐ܂ ܘܦܠܓܗ ܕܥܡܐ ܠܐ ܢܐܒܕ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܂ * ܘܢܦܘܩ 3
ܡܪܝܐ ܘܢܬܟܬܫ ܥܡ ܥܡܡܐ ܗܢܘܢ܂ ܐܝܟ ܝܘܡܐ ܕܐܬܟܬܫ ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܒܐ܂ * ܘܢܩܘܡܢ 4
ܪܓܠܘܗܝ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ܂ ܕܠܘܩܒܠ ܐܘܪܫܠܡ ܡܢ ܡܕܢܚܗ܂ ܘܢܬܦܠܓ ܛܘܪܐ
ܕܙܝܬܐ܂ ܦܠܓܗ ܠܡܕܢܚܐ܂ ܘܦܠܓܗ ܠܡܥܪܒܐ܂ ܘܢܗܘܐ ܒܗ ܢܚܠܐ ܪܒܐ ܛܒ܂
ܘܢܫܬܒܩ ܦܠܓܗ ܕܛܘܪܐ ܠܓܪܒܝܐ܂ ܘܦܠܓܗ ܠܬܝܡܢܐ܂

* Ecce dies Domini venit, & ſpolia tua in 1 medio tui dividentur. Congregabo enim 2 omnes gentes contra Jeruſalem ad bellum, & capietur urbs, diripientur domus, fœminæ ſtuprabuntur & egredietur media pars urbis in captivitatem, media verò pars populi non peribit ab urbe. Et procedens Dominus pugna- 3 bit contra gentes illas, ut die quâ pugnavit in die belli. Et ſtabunt pedes ejus ſuper 4 montem Olearum qui eſt è regione Jeruſalem ad plagam ipſius Orientalem, & ſcindetur mons Olearum, media pars ejus ad Orientem, & media pars ad Occidentem; ita ut fiat in eo vallis perquam magna, manente mediâ parte montis ad Aquilonem, et mediâ parte ad Auſtrum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * ويكون ان يتنبا انسان ايضا * ويقول له ابوه وامه اللذان ولداه * لا تعش لانك تكلمت
4 كذبا باسم الرب * ويوثقاه ابوه وامه اللذان ولداه عند ما يتنبي * ويكون في ذلك اليوم
يخزى الانبيا كل واحد من رؤياه عند ما يتنبي * ويلبسون جلدا شعريا من اجل انهم
5 كذبوا * ويقول لست انا نبيا * من اجل ان انسانا ولدني منذ صباي * واقول له ما 6
هذه الضربات وسط يديك * فيقول هذه التي ضربت بها في بيتي الحبيب * استيقظ ايها 7
السيف على راعيّ وعلى رجل بلدي يقول الرب الضابط الكل * اضرب الراعي فتتفرق
8 الغنم * واجلب يدي على الرعاة * ويكون في كل الارض يقول الرب * الجزوان يستاصلان
9 ويفنيان * والثالث يبقى فيها * فادخل الثالث في النار * واحميهم كما تحمى الفضة *
واسبكهم كما يسبك الذهب * وهو يدعو اسمي * وانا اسمعه * واقول هذا هو شعبي * وهو
يقول الرب الهي *

* Et erit ut ſiquis adhuc prophetet, dicant 3 ei pater ac mater ipſius, qui genuerunt ipſum; Ne vivas, quia falsò locutus es in nomine Domini: imò vinculis addicant eum pater ac mater ipſius, qui genuerunt ipſum, cùm prophetaverit. Erit etiam eo die, ut pudeſiat quiſque pro- 4 phetarum à viſione ſua, cùm prophetaverit; & induantur pelle villoſâ, eò quòd mentiti ſint: Dicatque, Non ſum ego 5 propheta; quia homo genuit me ab adoleſcentia mea. Et dicam illi, Quid ſunt 6 hæ plagæ in medio manuum tuarum? Dicétque, Hæ ſunt quibus vapulavi in domo mea dilecta. Expergiſcere O gla- 7 die contra paſtorem meum, & contra virum concivem meum, dicit Dominus omnipotens: percutiam paſtorem, & diſpergentur oves: & adducam manum meam ſuper paſtores, & erit in tota 8 terra, dicit Dominus, ut duabus partibus exciſis perditiſque, tertia remaneat in illa: Et hanc tertiam immittam in i- 9 gnem, ſuccendámque eos quemadmodum ſuccenditur argentum, & probem illos quemadmodum probatur aurum: ipſa invocet nomen meum, & ego exaudiam illam; dicámque, Hic eſt populus meus; & ipſe dicat, Dominus eſt Deus meus.

* الفصل الرابع عشر *

CAP. XIV.

1 * ها ايام الرب تاتي * ويقسم غنايمك فيك * واجمع جميع الامم الى اورشليم للحرب
2 ويسلب المدينة ويخطف المنازل ويتنجس النسا * ويخرج نصف المدينة في السبي والمتبقون
3 من شعبي لا يستاصلون من المدينة * ويخرج الرب ويجاهد في اوليك الامم * كيوم
4 مصافة في يوم الحرب * ويقف قدماه في ذلك اليوم * على جبل الزيتون تجاه اورشليم
من المشارق * وينشق جبل الزيتون * نصفه الى المشارق ونصفه الى البحر * فضاء عظيم جدا *
ويميل نصف الجبل الى الجربيا ونصفه الى الجنوب *

* Ecce dies Domini venturi ſunt, qui- 1 bus dividentur ſpolia tua in te: Et con- 2 gregabo omnes gentes in Jeruſalem ad bellum, & ſpoliabitur urbs, & diripientur habitationes, & polluentur mulieres; egredietur dimidia pars urbis in captivitatem, qui autem reſidui manſerint ex populo meo, non evellentur ex urbe. Nam egredietur Dominus & pugnabit in 3 illas gentes, ut die inſtructionis aciei in die belli. Et ſtabunt pedes ejus in illa 4 die ſuper montem Olivarum contra Jeruſalem ab Oriente, & ſcindetur mons Olivarum, dimidia pars ejus ad Orientem, & dimidia pars ad Mare, ſpatio valdè amplo; vergétque media pars montis ad Aquilonem, & media pars ad Auſtrum.

זכריה : יד

montium vallis pertinget quia , montium vallem fugietis Et
וְנַסְתֶּם גֵּיא־הָרַי כִּי־יַגִּיעַ גֵּי־הָרִים 5
terræmotus *faciebus* à fugistis quemadmodum fugietis Et .Asal ad
אֶל־אָצַל וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ
DOMINUS veniet & : Jehudah regis Huzziah diebus in
בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבָא יְהוָה
, illa die in , erit Et .tecum sancti omnes ,meus Deus
אֱלֹהַי כָּל־קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא 6
, unus dies erit Et .*coagulationis &,pretiositatum* lux erit non
לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת יִקְפָּאוּן׃ וְהָיָה יוֹם־אֶחָד 7
erit sed : nox neque dies non , DOMINO *erit* notus ipse
הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה וְהָיָה
egredientur , illa die in , erit Et .lux erit *vesperæ* tempore in
לְעֵת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ 8
, orientale mare ad earum medium;Jerusalaim de vivæ aquæ
מַיִם־חַיִּים מִירוּשָׁלַםִ חֶצְיָם אֶל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי
.erit hyeme in & æstate in:novissimum mare ad earum medium &
וְחֶצְיָם אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבָחֹרֶף יִהְיֶה׃
die In .terram omnem super *regem in* DOMINUS erit Et
וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם 9
.unum ejus nomen & , unus DOMINUS erit illa
הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃
Rimmon ad Ghebah à planities veluti terra omnis *Circumdabitur*
יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע לְרִמּוֹן 10
se sub habitabitur & , exaltabitur & : Jerusalaim austrum ad
נֶגֶב יְרוּשָׁלַםִ וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ
ad usque , prioris portæ locum ad usque Binjamin porta à
לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד־מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד־
.regia torcularia ad usque Chananel turre à & , angulorum portam
שַׁעַר הַפִּנִּים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃
habitabitur & : amplius erit non *anathema* & ,ea in habitabunt Et
וְיָשְׁבוּ בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה־עוֹד וְיָשְׁבָה 11
qua , plaga erit hæc Et .*fiducia in* Jerusalaim
יְרוּשָׁלַםִ לָבֶטַח׃ וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר 12
militaverunt qui , populos omnes DOMINUS percutiet
יִגֹּף יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ
super *stans* ipse & , ejus *carnem tabefacere* : Jerusalaim adversus
עַל־יְרוּשָׁלָםִ הָמֵק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל־
ejus lingua & ,suis foraminibus in liquefient ejus oculi & , suos pedes
רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה בְחֹרֵיהֶן וּלְשׁוֹנוֹ
contritio erit , illa die in , erit Et .eorum ore in liquescet
תִּמַּק בְּפִיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמַת־ 13
manum unusquisque *apprehendent* Et : eis in magna DOMINI
יְהוָה רַבָּה בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד
etiam Et .sui *sodalis* manum super ejus manus *ascendet* & , sui *socii*
רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל־יַד רֵעֵהוּ׃ וְגַם־ 14
omnium *facultas colligetur* & : Jerusalaim in pugnabit Jehudah
יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלָםִ וְאֻסַּף חֵיל כָּל־
multitudine in vestes & , argentum & , aurum , *circum* gentium
הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף וּבְגָדִים לָרֹב
, *asini* & , *cameli* , *muli* , *equi* plaga erit sic Et .valde
מְאֹד׃ וְכֵן תִּהְיֶה מַגֵּפַת הַסּוּס הַפֶּרֶד הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר 15
plaga sicut , illis castris in *erit quod animalis omnis* &
וְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמַּחֲנוֹת הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה
venientibus gentibus universis de residuum omne , erit Et .hæc
הַזֹּאת׃ וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר מִכָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים 16
se incurvandum ad annum in *anni sufficientia à* ascendent &:Jerusalaim contra
עַל־יְרוּשָׁלַםִ וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת
festivitatem celebrandum ad &,exercituum DOMINO *regi*
לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלָחֹג אֶת־חַג
.tabernaculorum
הַסֻּכּוֹת׃

Verſio VULG. LAT.

5 Et fugietis ad vallem montium eorum, quoniam conjungetur vallis montiũ uſque ad proximũ: & fugietis ſicut fugiſtis à facie terræmotûs in diebus Oziæ regis Juda: & veniet Dominus Deus me⁹, 6 omnéſque Sancti cum eo. Et erit in die illa: Non erit lux, ſed fri- 7 gus & gelu. Et erit dies una, quæ nota eſt Domino, non dies neque nox: & in tempore veſperi 8 erit lux. Et erit in die illa: Exibunt aquæ vivæ de Jeruſalem: medium earum ad mare Orientale, & medium earum ad mare noviſſimum: in æſtate & in hyeme 9 erunt. Et erit Dominus Rex ſuper omnem terram: in die illa erit Dominus unus, & erit no- 10 men ejus unum. Et revertetur omnis terra uſque ad deſertum, de colle Remmon ad Auſtrum Jeruſalem: & exaltabitur, & habitabit in loco ſuo, à porta Benjamin uſque ad locum portæ prioris, & uſque ad portam angulorum: & à turre Hananeel uſque 11 ad torcularia regis. Et habitabunt in ea, & anathema non erit ampliùs: ſed ſedebit Jeruſalem 12 ſecura. Et hæc erit plaga, quâ percutiet Dominus omnes Gentes, quæ pugnaverunt adverſùs Jeruſalem: tabeſcet caro uniuſcujuſque ſtantis ſuper pedes ſuos, & oculi ejus contabeſcent in foraminibus ſuis, & lingua eorum 13 contabeſcet in ore ſuo. In die illa erit tumultus Domini magnus in eis: & apprehendet vir manum proximi ſui, & conſeretur manus ejus ſuper manum proxi- 14 mi ſui. Sed & Judas pugnabit adverſùs Jeruſalem: & congregabuntur divitiæ omnium Gentium in circuitu, aurum, & argen- 15 tum, & veſtes multæ ſatis. Et ſic erit ruina equi, & muli, & cameli, & aſini, & omnium jumentorum, quæ fuerint in caſtris illis, 16 ſicut ruina hæc. Et omnes qui reliqui fuerint de univerſis Gentibus, quæ venerunt contra Jeruſalem, aſcendent ab anno in annum, ut adorent Regem, Dominum exercituum, & celebrent feſtivitatem tabernaculorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ (η) φραχθήσεται ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων μου, καὶ ἐγκολληθήσεται φάραγξ (θ) ὀρέων ἕως Ἰασὸδ, καὶ ἐμφραχθήσεται καθὼς ἐνεφράγη ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ (ι) συσσεισμοῦ, ἐν ἡμέραις Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα. καὶ ἥξει κύριος ὁ θεός μου, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι μετ' 6 αὐτοῦ. (κ) Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ 7 ἔσται φῶς, καὶ ψύχη καὶ πάγος. Ἔσται μίαν ἡμέραν, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, καὶ οὐχ ἡμέρα, καὶ οὐ νύξ, (λ) καὶ πρὸς ἑσπέ- 8 ραν ἔσται φῶς. Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ Ἱερουσαλήμ, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην· καὶ 9 ἐν θέρει καὶ ἐν (μ) ἔαρι ἔσται οὕτως. Καὶ ἔσται κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται κύριος εἷς, καὶ τὸ 10 ὄνομα αὐτοῦ ἕν, (ν) Κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὴν ἔρημον ἀπὸ (ξ) Γαβὲ ἕως Ῥεμμὼν κατὰ Νότον Ἱερουσαλήμ. Ῥαμὰ δὲ ἐπὶ τόπου μενεῖ· ἀπὸ τῆς πύλης Βενιαμὶν (ο) ἕως τοῦ τόπου τῆς πύλης τῆς πρώτης, ἕως τῆς πύλης τῶν γωνιῶν, καὶ ἕως τοῦ πύργου Ἀναμεὴλ, 11 (π) ἕως τῶν ὑπολήνιων τοῦ βασιλέως (ρ) Κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ, καὶ (σ) ἀνάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ κατοικήσει Ἱερουσαλὴμ 12 πεποιθότως. Καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις ἣν κόψει κύριος πάντας τοὺς λαοὺς, ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ Ἱερουσαλήμ· τακήσονται αἱ σάρκες αὐτῶν, ἑστηκότων (τ) ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ῥυήσονται (υ) ἐκ τῶν ὀπῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν 13 τακήσεται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν· Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκστασις κυρίου (φ) μεγάλη ἐπ' αὐτούς· καὶ (ᶜ) ἐπιλήψονται ἕκαστος τῆς χειρὸς τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ συμπλακήσεται ἡ χεὶρ αὐτοῦ (χ) πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ 14 πλησίον αὐτοῦ. Καὶ (ψ) Ἰούδας παρατάξεται ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ συνάξει τὴν ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν κυκλόθεν, χρυσίον καὶ ἀργύριον 15 καὶ ἱματισμὸν εἰς πλῆθος σφόδρα. (ω) Καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις τῶν ἵππων, καὶ τῶν ἡμιόνων, καὶ τῶν καμήλων, καὶ τῶν ὄνων, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ὄντων ἐν ταῖς παρεμβολαῖς ἐκείναις, κατὰ τὴν πτῶσιν 16 ταύτην. Καὶ ἔσται, ὅσοι (α) ἐὰν καταλειφθῶσιν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐλθόντων ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀναβήσονται κατ' ἐνιαυτὸν, τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ παντοκράτορι, καὶ τοῦ (β) ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.

Et (c) obturabitur vallis montium meorum: & adjungetur vallis montium uſque (d) Jaſod, & replebitur, ſicut repleta eſt (e) in diebus terræmotûs, in diebus Oziæ regis Juda. Et (f) veniet Dominus Deus meus, & omnes Sancti cum eo. Et erit, 6 *in illa die non erit lux; (g) & frigus, & gelu Erit unâ die:* 7 *& dies illa nota Domino: & non dies, neque nox: & ad veſperam erit lux. Et in die illa* 8 *egredietur aqua vivens de Hieruſalem, dimidium ejus ad mare primum, & dimidium ejus ad mare noviſſimum: et in æſtate, & in vere erit ſic. Et erit Dominus* 9 *in regem ſuper omnem terram. In die illa erit Dominus unus, & nomen ejus unum, Circumiens* 10 *omnem terram, & deſertum à Gabee uſque Remmon ad Auſtrum Hieruſalem. Rhama verò in loco permanebit: à porta Benjamin uſque ad locum portæ primæ, uſque ad portam angulorum; & uſque ad turrim (b) Anameel, uſque ad torcularia regis Habitabunt in ea: & ana-* 11 *thema ultrà non erit: & habitabit Hieruſalem confidenter. Et hæc erit ruina, quâ percutiet* 12 *Dominus omnes populos, quicunque militaverunt contra Hieruſalem. Tabeſcent carnes eorum, ſtantium ſuper pedes ſuos: & oculi eorum defluent de foraminibus ſuis: & lingua eorum tabeſcet in ore eorum. Et erit in die illa ſtupor Domini* 13 *magnus ſuper eos, et apprehendent unuſquiſque manum proximi ſui.* et complicabitur manus ejus manui proximi ſui. *Et Judas* 14 *præparabitur in Hieruſalem: et congregabit robur omniũ populorum per circuitum, aurum, et argentũ, et veſtes in multitudine* 15 *nimia. Et hæc erit ruina equorum, et mulorum, et camelorum, et aſinorum, et omnium jumentorum, quæ fuerint in caſtris illis juxta* 16 *ruinam hanc. Et erit, quicunque relicti fuerint de cunctis gentibus, quæ venerint contra Hieruſalem; et aſcendent per annos ſingulos; ut adorent regem Dominum omnipotentem, et celebrent feſtivitatem tabernaculorum.*

MS. A. (η) ἐμφραχθήσεται φάραγξ ὀρέων (θ) ὀρέων ἕως Ἀσαὴλ, καθὼς (ι) σεισμοῦ, (κ) Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, καὶ ψύχος καὶ πάγος Ἔσται μιᾷ ἡμέρᾳ, (λ) πρὸς ἑσπέραν (μ) *ἀέρι (ν) Κυκλοῦν (ξ) Γαβεὲ (ο) ἕως τῆς πύλης (π) καὶ ἕως τῶν ὑπολήνιων (ρ) Καθοικήσουσιν (σ) οὐκ ἔσται ἀνάθεμα ἔτι, (τ) αὐτῶν ἐπὶ (υ) ἀπὸ (φ) ἐπ' αὐτοὺς μεγάλη· (ᶜ) ἐπιλήμψεται (χ) πρὸς χεῖρα (ψ) ὁ Ἰούδας (ω) Αὕτη (α) ἂν καταλημφθῶσιν (β) ἑορτάζειν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

וְיִסְתַּתְּמוּן חֵילָא דְטוּרַיָא אֲרֵי יִמְטֵי חֵילָא דְטוּרַיָא לְאָצַל וְתֵעְרְקוּן כְּמָא דַעֲרַקְתּוּן 5
מִן קֳדָם זִלְזָלָא דַהֲוָה בְּיוֹמֵי עֻזִּיָּה מַלְכָּא דְשִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְיִתְגְּלֵי יְיָ אֱלָהִי וְכָל קַדִּישׁוֹהִי
עִמֵּיהּ׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא לָא יְהֵי נְהוֹרָא אֱלָהֵין עֲדִי וּגְלִיד׃ וִיהֵי יוֹמָא חַד דְהוּא 6 7
יְדִיעַ קֳדָם יְיָ לָא כִנְהוֹר יְמָם וְלָא כְקַבַל לֵילֵי וִיהֵי לְעִדַּן רַמְשָׁא יְהֵי נְהוֹרָא׃ וִיהֵי 8
בְּעִדָּנָא הַהִיא יִפְּקוּן מֵי מַבּוּעַ מִירוּשְׁלֵם פַּלְגְּהוֹן לְיַמָּא מַדִּינְחָא וּפַלְגְּהוֹן לְיַמָּא
מַעַרְבָאָה בְּקַיְטָא וּבְסִתְוָא יְהוֹן נָפְקִין׃ וְתִתְגְּלֵי מַלְכוּתָא דַיְיָ עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא בְּעִדָּנָא 9
הַהִיא יִפְלְחוּן קֳדָם יְיָ בְּכָתַף חַד אֲרֵי שְׁמֵיהּ יַצִּיב בְּעָלְמָא וְלֵית בַּר מִנֵּיהּ׃ יִסְחוֹר כָּל 10
אַרְעָא כְּמֵישְׁרָא מִגִּבְעָא לְרִמּוֹן דָּרוֹם יְרוּשְׁלֵם וְתִתְרְבֵי וְתִתְיַתַּב בְּאַתְרַהּ לְמִתְרַע שִׁבְטָא
בִנְיָמִין עַד אֲתַר תַּרְעָא קַדְמָאָה עַד תַּרְעָא דְזָוְיָתָא וּמִמִּגְדַּל פִּקּוּס עַד מַעְצְרֵי מַלְכָּא׃ וְיִתְּבוּן 11
בַּהּ קְטָלָא לָא יְהֵי עוֹד וְתִתֵּב יְרוּשְׁלֵם לְרוּחְצָן׃ וְדָא תְּהֵי מַחְתָא דְיִמְחֵי יְיָ יָת כָּל 12
עַמְמַיָא דְמִתְכַּנְּשִׁין וְאָתַן עַל יְרוּשְׁלֵם יִתְמְסֵי בִסְרֵיהּ וְהוּא קָאֵים עַל רַגְלוֹהִי וְעֵינוֹהִי
יִתְמַסְיָן בְּגַלְגַּלֵּיהוֹן וְלִישָׁנְהוֹן יִתְמְסֵי בְּפוּמְהוֹן׃ וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא תְּהֵי עֲרַבְּלוּת קְטוֹל 13
קֳדָם יְיָ סַגִּי בְהוֹן וְיִתְקְפוּן גְּבַר בִּיד חַבְרֵיהּ וְתִתְלְשׁ יְדֵיהּ עִם יְדָא דְחַבְרֵיהּ׃ וְאַף 14
דְּבֵית יְהוּדָה יַיְתוּן עַמְמַיָא כַּד אֲנִיסִין לְאַגָּחָא קְרָבָא בִירוּשְׁלֵם וְיִתְכַּנְּשׁוּן נִכְסֵי
חֵיל כָּל עַמְמַיָא סְחוֹר סְחוֹר דְּהַב וּכְסַף וּלְבוּשִׁין סַגִּיאִין לַחְדָא׃ וְכֵן תְּהֵי מַחַת סוּסְיָא 15
כוּדְנַיָא גַּמְלַיָא וַחֲמָרַיָא וְכָל בְּעִירָא דִיהֵי בְּמַשְׁרִיתָא הָאִנּוּן כְּמַחְתָּא הָדָא׃ וִיהֵי כָל 16
דְיִשְׁתְּאַר מִכָּל עַמְמַיָא דְמִתְכַּנְּשִׁין וְאָתַן עַל יְרוּשְׁלֵם וְיִסְקוּן בְּזִמַּן שְׁנָא בִשְׁנָא לְמִסְגַּד
קֳדָם מַלְכָּא עָלְמַיָא יְיָ צְבָאוֹת וּלְמֶחְגַּג חַגָּא דִמְטַלַּיָא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Et obturabitur vallis montium, quia pertinget vallis montium ad Aſal: fu- 5 gietiſque ſicut fugiſtis à facie terræmotus qui fuit in diebus Oziæ regis tribus domus Juda, & revelabitur Dñs Deus meus, & omnes ſancti ejus cum eo. 6 Et fiet in tempore illo, non erit lux, ſed præda & gelu. Eritq; dies una quæ 7 nota eſt coram Dño, non ſicut lux diei, nec ſicut tenebræ noctis: verùm fiet ut in tempore veſpertino ſit lux. Et erit in tempore illo, egredientur aquæ 8 ſcaturiginis de Jeruſalem; medium earum ad mare Orientale, & medium earum ad mare Occidentale: in æſtate, & in hyeme erunt promanantes. Et 9 revelabitur regnum Dñi ſuper omnes habitatores terræ: in tempore illo ſervient coram Dño humero uno, quia nomen ejus verum eſt in æternum, nec eſt præter illud. Et circundabitur omnis terra quaſi valle à Gabaa uſque ad 10 Remon ad Auſtrũ Jeruſalẽ, & magnificabitur & inhabitabitur in loco ſuo, à porta trib⁹ Benjamin, uſq; ad locum portæ prioris & uſq; ad portam angulorum, & à turre Peches uſq; ad torcularia regis. Et habitabunt in ea, nec 11 occiſio erit amplius: ſed ſedebit Jeruſalem confidenter. Et hæc erit percuſſio 12 qua percutiet Dñs omnes populos qui congregantur & veniunt contra Jeruſalem; tabeſcet caro ejus ipſo ſtante ſuper pedes ſuos, & oculi ejus tabeſcent in orbib⁹ ſuis; & lingua eorum tabeſcet in ore ipſorum. Eritq; in tempore 13 illo, erit conturbatio ſtragis coram Dño magna in eis, & apprehendet unuſquiſq; manum proximi ſui, & evelletur manus ejus cum manu proximi ſui. Et etiam viros domûs Juda adducent populi quaſi violenter, ut oppugnent 14 Jeruſalem: & congregabuntur ſubſtantiæ *roboris* omnium populorum in circuitu, aurum & argentum, & veſtes multæ nimis. Et ſic fiet percuſſio 15 equorum, mulorum, camelorum, & aſinorum, omnium deniq; jumentorum quæ fuerint in caſtris illis, ſicut percuſſio hæc. Et erit, omnes qui remanſe- 16 rint ex omnibus populis qui congregati ſunt & veniunt contra Jeruſalem, aſcendent in tempore ab anno in annum, ut adorent coram rege ſeculorum Dño exercituum, & celebrent feſtivitatem tabernaculorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܬܥܪܩܘܢ ܠܚܠܐ ܕܛܘܪܐ܂ ܡܛܠ ܕܢܬܩܪܒ ܚܠܐ ܕܛܘܪܐ ܠܐܠܨܐ܂ ܘܬܥܪܩܘܢ ܐܝܟ ܕܥܪܩܬܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܙܘܥܐ ܕܗܘܐ ܒܝܘܡܝ ܥܘܙܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ܂ ܘܢܐܬܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ ܘܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܘܗܝ ܥܡܗ܂ 6 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܢܘܗܪܐ܂ ܐܠܐ ܩܪܝܪܘܬܐ ܘܓܠܝܕܐ܂ 7 * ܘܢܗܘܐ ܝܘܡܐ ܚܕ܂ ܘܗܘ ܝܘܡܐ ܝܕܝܥ ܠܡܪܝܐ܂ ܠܐ ܠܠܝܐ ܢܗܘܐ ܘܠܐ ܐܝܡܡܐ܂ ܘܠܥܕܢ ܪܡܫܐ ܢܗܘܐ ܢܘܗܪܐ܂ 8 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܦܩܘܢ ܡܝܐ ܚܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ܂ ܦܠܓܗܘܢ ܠܝܡܐ ܡܕܢܚܝܐ܂ ܘܦܠܓܗܘܢ ܠܝܡܐ ܡܥܪܒܝܐ܂ ܒܩܝܛܐ ܘܒܣܬܘܐ܂ 9 * ܘܢܗܘܐ ܡܪܝܐ ܡܠܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܂ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܢܗܘܐ ܡܪܝܐ ܚܕ ܘܫܡܗ ܚܕ܂ 10 * ܘܢܚܕܪܝܗ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ ܐܝܟ ܦܩܥܬܐ܂ ܡܢ ܓܒܥܐ ܥܕܡܐ ܠܪܡܘܢ ܕܒܬܝܡܢܐ ܕܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܬܬܪܝܡ ܘܬܬܒ ܒܕܘܟܬܗ܂ ܡܢ ܬܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ ܥܕܡܐ ܠܕܘܟܬܐ ܕܬܪܥܐ ܩܕܡܝܐ܂ ܥܕܡܐ ܠܬܪܥܐ ܕܙܘܝܬܐ܂ ܘܡܢ ܡܓܕܠܐ ܕܚܢܢܐܝܠ ܥܕܡܐ ܠܡܥܨܪܬܐ ܕܡܠܟܐ܂ 11 * ܘܢܥܡܪܘܢ ܒܗ܂ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ ܚܪܡܐ܂ ܘܬܬܒ ܐܘܪܫܠܡ ܒܫܠܝܐ܂ 12 * ܘܗܕܐ ܬܗܘܐ ܡܚܘܬܐ ܕܢܡܚܐ ܡܪܝܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܢܬܟܬܫܘܢ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ܂ ܢܬܡܣܐ ܒܣܪܗܘܢ ܟܕ ܩܝܡܝܢ ܥܠ ܪܓܠܝܗܘܢ܂ ܘܥܝܢܝܗܘܢ ܢܬܡܣܝܢ ܒܕܘܟܝܗܝܢ܂ ܘܠܫܢܗܘܢ ܢܬܡܣܐ ܒܦܘܡܗܘܢ܂ 13 * ܘܢܗܘܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܫܓܘܫܝܐ ܪܒܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܗܘܢ܂ ܘܢܐܚܘܕ ܓܒܪܐ ܒܐܝܕܐ ܕܚܒܪܗ܂ ܘܬܬܢܩܦ ܐܝܕܗ ܒܐܝܕܐ ܕܚܒܪܗ܂ 14 * ܘܐܦ ܝܗܘܕܐ ܢܬܟܬܫ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܢܬܟܢܫ ܚܝܠܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܚܕܪܝܗ܂ ܕܗܒܐ ܘܣܐܡܐ ܘܠܒܘܫܐ ܣܓܝܐܐ ܛܒ܂ 15 * ܘܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܚܘܬܐ ܕܣܘܣܘܬܐ ܘܕܟܘܕܢܐ ܘܕܓܡܠܐ ܘܕܚܡܪܐ ܘܕܟܠܗ ܒܥܝܪܐ ܕܢܗܘܐ ܒܡܫܪܝܬܐ ܗܠܝܢ܂ ܐܝܟ ܡܚܘܬܐ ܗܕܐ܂ 16 * ܘܢܗܘܐ ܟܠ ܕܢܫܬܚܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܬܝܢ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܢܣܩܘܢ ܫܢܬ ܒܫܢܬ ܠܡܣܓܕ ܠܡܠܟܐ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ܂ ܘܠܡܥܒܕܘ ܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ܂

Fugietiſque ad vallem montium: (perveniet 5 enim vallis montium ad anguſtum uſque locum) fugietis inquam, quemadmodum fugiſtis à terræmotu qui contigit diebus Uziæ regis Judæ: & ingredietur Dominus Deus meus, omneſque ſancti ejus cum eo. Eo die 6 non erit lux, ſed frigus & gelu: Eritque 7 dies ille unicus: & dies ille notus erit Domino: neque nox erit, neque dies: & ſub tempus veſpertinum erit lux. Eodem die effluent 8 aquæ vivæ è Jeruſalem: dimidium earum ad mare Orientale, dimidium verò ad mare Occidentale, tam æſtate quàm hyeme: Eritque 9 Dominus rex ſuper univerſam terram. Eo die erit Dominus unus, & nomen ejus unum. Et 10 circundabit univerſam terram quaſi planities, à Gebaa uſque ad Remmon quæ eſt in Auſtrali plaga Jeroſolymæ: & exaltabitur *urbs*, manebitq; in loco ſuo, à porta Benjaminis uſq; ad locũ portæ primæ, uſq; ad portã anguli: & à turri Hananaelis uſq; ad torcular regis: Et habitabunt in ea, nec erit ampliùs 11 anathema, ſed reſidebit Jeruſalem in tranquillitate. Hæc autem erit plaga quâ percu- 12 tiet Dominus cunctas gentes quæ nitentur contra Jeruſalem: putreſcet caro eorum ipſis adhuc ſtantibus ſuper pedes ſuos, oculi eorũ putreſcent in locis ſuis, & lingua eorum putreſcet in ore ipſorum. Eodem die erit in eis 13 horror ingens à Domino; nam altero alterum apprehendente, hærebit manus unius manui alterius. Juda quoque pugnabit in 14 Jeruſalem, colligetque opes omnium gentium illi *urbi* circunjacentium, aurum, argentum, & veſtes multas admodùm. Eademque erit 15 plaga equi, muli, cameli, aſini, & cujuſcunque jumenti quod fuerit in iis caſtris; qualis plaga prædicta. Eritque ut quicunque reſidui fue- 16 rint ex omnibus gentibus quæ invaſuræ ſunt Jeruſalem, aſcendant annuatim ad adorandũ regem Dominum potentiſſimum, & ad celebrandum feſtum tabernaculorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

ويسد وادي جبالي * ويلتصق وادي الجبال الي ياصود * كما سد في ايام الزلزلة * في ايام عوزيا 5
ملك يهودا * وياتي الرب الهي وجميع قديسيه معه *

* الاصحاح الثلاثون * وهو السادس من النبوة *

6 7 * في ذلك اليوم لا يكون نور * وبرد وجليد لا يكون * يوم واحد * وذلك اليوم معروف
للرب * وليس نهار ولا ليل * وعند المساء يكون النور * وفي ذلك اليوم يخرج ماء حي من 8
ايروسليم * نصفه الي البحر الاول * ونصفه الي البحر الاخر * وفي صيف وربيع يكون هكذا *
* ويكون الرب ملكا على كل الارض * في ذلك اليوم يكون الرب واحد * واسمه واحد * 9
* يحيط بالارض كلها والبرية * من غابال الي رمون في جنوب ايروسليم * والرامة على الموضع 10
يثبت * من باب بنيامين الي باب الزوايا * والي برج انامائيل * الي معاصير الملك يسكنون
فيها * ولا يكون حرم ايضا * ويسكن ايروسليم مطمانة * وهذه السقطة تكون التي 11 12
بها يقطع الرب جميع الشعوب الذين عسكروا على ايروسليم * تذوب لحومهم وهم قايمون
على اقدامهم * وتسيل عيونهم من انقابها * ولسانهم يذوب في فمهم * ويكون في ذلك اليوم 13
بهت الرب العظيم عليهم * وياخذ كل واحد بيد صاحبه * وتشتبك يده بيد صاحبه *
* ويهودا يصطف في ايروسليم * ويجمع قوة جميع الشعوب من حوله * ذهبا وفضة ولباسا 14
كثيرا جدا * وتكون هذه سقطة الخيل والبغال والجمال والحمير وجميع البهايم التي 15
تكون في تلك العساكر كسقطة الجميع * ويكون كل من يبقي من جميع الامم 16
الاتيين الي ايروسليم * فيصعدون في السنة ليسجدوا للملك الرب الضابط الكل الاله *
ويعيدوا عيد نصب المظلة *

Et obturabitur vallis montium meorum, & connectetur vallis montium cum Jaſod; quemadmodum obturata fuit in diebus terræmotûs, in diebus Oziæ regis Judæ: venietque Dominus Deus meus, & omnes Sancti ejus cum eo. 5

Textus trigeſimus, hujus prophetiæ ſextus.

6 *In illa die non erit lux, & frigus ac gelu non erit.* 7 *Dies eſt unica, eáque dies nota Domino: neque dies erit, neque nox: & ad veſperam erit lux.* 8 *Et eâ die egredietur aqua viva de Jeruſalem, cujus media pars effluet ad mare primum, media verò pars ad mare poſtremum: & tam æſtivo quàm verno tempore ſic erit:* 9 *Eritque Dominus rex ſuper univerſam terram. In illa die erit Dominus unus, & nomen ejus unum,* 10 *Complectens totam terram & deſertum à Gabel ad Remmon, verſùs Meridionalem plagam Jeroſolymorum: Rama verò loco conſiſtet: à porta Benjamin ad portam angulorum uſque, & ad turrim Anameelis, ad torcularia regis habitabunt in ea.* 11 *Et non erit ampliùs anathema, ſed habitabit Jeruſalem ſecuré.* 12 *Hujuſmodi autem erit ruina quâ exſcindet Dominus omnes populos qui caſtrametati fuerint contra Jeruſalem: liqueſient carnes eorum ipſis ſtantibus ſuper pedes ſuos, effluent oculi eorum è foraminibus ſuis, & lingua eorum liqueſcet in ore ipſorum.* 13 *Erit etiam eâ die ſtupor Domini maximus ſuper eos: & apprehendet quiſque manum proximi ſui, & agglutinabitur manus ejus ad manum proximi ſui.* 14 *Et Juda inſtruet acies ſuas in Jeruſalem, & congeret undique robur omnium populorum, aurum, & argentum, & ſupellectilem ſummâ copiâ.* 15 *Ejuſmodi quoque erit ruina equorum, mulorum, camelorum, aſinorum, omniúmque jumentorum quæ fuerint in iis exercitibus; qualis ſcilicet omnium ruina.* 16 *Et erit ut quicunque remanſerint ex omnibus gentibus venturis in Jeruſalem, aſcendant in annum ad adorandum regem Dominum omnipotentem, Deum; & celebrandum ſolennitatem erectionis tabernaculi.*

מלאכי : א

in terra familiis de ascenderit non qui , erit Et
17 וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ אֶל־
: exercituum DOMINO regi se incurvandum ad , Jerusalaim
יְרוּשָׁלַםִ לְהִשְׁתַּחֲוֺת לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
Ægypti familia si Et imber erit eos super non Et
18 וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם׃ וְאִם־מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם
erit , eos super neque , venerit non & ascenderit non
לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם תִּהְיֶה
non quæ , gentes DOMINUS percutiet qua , plaga
הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא
Hæc tabernaculorum festivitatem celebrandum ad ascenderint
19 יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃ זֹאת
quæ , gentium omnium peccatum & : Ægypti peccatum erit
תִּהְיֶה חַטַּאת מִצְרָיִם וְחַטַּאת כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
die In tabernaculorum festivitatem celebrandum ad ascenderint non
20 לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃ בַּיּוֹם
: DOMINO sanctitas equi tintinnabula super erit illa
הַהוּא יִהְיֶה עַל־מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַיהוָה
altari coram pelves sicut , DOMINI domo in lebetes erit &
וְהָיָה הַסִּירוֹת בְּבֵית יְהוָה כַּמִּזְרָקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃
sanctitas Jehudah in & , Jerusalaim in lebes omnis erit Et
21 וְהָיָה כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלַםִ וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ
sument & , immolantes omnes venient Et , exercituum DOMINO
לַיהוָה צְבָאוֹת וּבָאוּ כָּל־הַזֹּבְחִים וְלָקְחוּ
domo in ultra mercator erit non Et , eis in coquent & , eis ex
מֵהֶם וּבִשְּׁלוּ בָהֶם וְלֹא־יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית־
illa die in exercituum DOMINI
יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא׃

Versio VULG. LAT.

17 Et erit: qui non ascenderit de familiis terræ ad Jerusalem, ut adoret Regem, Dominum exercituū, non erit super eos imber. 18 Quòd & si familia Ægypti non ascenderit, & non venerit: nec super eos erit, sed erit ruina, quâ percutiet Dominus omnes Gentes, quæ non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum. 19 Hoc erit peccatum Ægypti, & hoc peccatū omniū Gentium, quæ non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum. 20 In die illa erit quod super frænum equi est, sanctum Domino: & erunt lebetes in domo Domini quasi phialæ coram altari. 21 Et erit omnis lebes in Jerusalem & in Juda sanctificatus Domino exercituum: & venient omnes immolantes, & sument ex eis, & coquent in eis: & non erit mercator ultrà in domo Domini exercituum in die illo.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ ἔσται, ὅσοι ἐὰν μὴ ἀναβῶσιν (γ) ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γῆς εἰς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ παντοκράτορι, καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσονται. 18 Ἐὰν δὲ φυλὴ Αἰγύπτου μὴ ἀναβῇ, μηδὲ (δ) ἔλθῃ, καὶ ἐπὶ τούτους ἔσται ἡ πτῶσις, ἣν πατάξει κύριος πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα (ε) ἂν μὴ ἀναβῇ, τοῦ ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. 19 Αὕτη (ζ) ἔσται ἡ ἁμαρτία Αἰγύπτου, καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἐθνῶν, (η) ὃς ἂν μὴ ἀναβῇ (θ) ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. 20 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου ἅγιον τῷ κυρίῳ παντοκράτορι· καὶ ἔσονται οἱ λέβητες (ι) ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὡς φιάλαι πρὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου. 21 Καὶ ἔσται πᾶς λέβης ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ Ἰούδᾳ (κ) ἅγιος τῷ κυρίῳ παντοκράτορι. καὶ ἥξουσι πάντες οἱ θυσιάζοντες, καὶ λήψονται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἑψήσουσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκ ἔσται Χαναναῖος (λ) ἔτι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκράτορος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

17 *Et erit, qui non ascenderint ex omnibus tribubus terræ ad Herusalem, ut adorent regem Dominum omnipotentem; & (i) isti illis apponentur.* 18 *Sin autem tribus Ægypti non ascenderit, nec venerit; & super eos erit ruina, quâ percutiet Dominus omnes gentes, quæ non ascenderunt, ut agerent solennitatem scenopegiæ.* 19 *Hoc erit peccatum Ægypti, et peccatum omnium gentium, quicunque non ascenderit, ut celebret festivitatem scenopegiæ.* 20 *In die illa erit, quod super (k) frænum equi est, sanctum Domino omnipotenti. Et erunt lebetes in domo Domini, sicut phialæ ante faciem altaris.* 21 *Et erit omnis lebes in Hierusalem, & in Juda sanctus Domino omnipotenti. Et venient omnes, qui immolant, & sument ex iis, et coquent in illis: & non erit (l) Chananæus ultrà in domo Domini (m) omnipotentis in die illa.*

ΖΑΧΑΡΙΆΣ ΙΑ'.

MS. A. (γ) ἐκεῖ ἐκ (δ) ἔλθῃ ἐκεῖ, ἐπὶ τούτοις (ε) ἐὰν (ζ) ἐςὶν (η) ὅσα ἐὰν (θ) τοῦ ἑορτάσαι (ι) οἱ ἐν τῷ (κ) ἅγιον (λ) ἐκέτι

ΖΑΧΑΡΙΆΣ ΙΑ'.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 ויהי דלא יסק מן זרעית עממי ארעא לירושלם למסגד קדם מלך עלמא יי צבאות ולא
18 עליהון יהי מטרא׃ ואם מלכות מצרים לא תסק ולא תיתי לא להון יסק נילוס ברם
19 עליהון תהי מחתא דימחי יי ית עממיא דלא יסקון למחג ית חגא דמטליא׃ דא תהי
20 פורענות מצרים ופורענות כל עממיא דלא יסקון למחג ית חגא דמטליא׃ בעדנא ההיא
יהי על פרובת סוסיא קודשא קדם יי ויהון דודיא בבית מקדשא דיי סגיאין כמזרקיא
21 קדם מדבחא׃ ויהי כל דוד בירושלם וביהודה קודשא קדם יי צבאות וייתון כל
דבחין ויסבון מנהון ויבשלון בהון ולא יהי עביד תגרא עוד בבית מקדשא דיי
צבאות בעדנא ההיא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Eritque qui de cognationibus gentium terræ non ascenderint Jerusalem, ad adorandum coram rege *seculi* Domino exercituum: non erit super eos pluvia. 18 Et si regnum Ægypti non ascenderit nec venerit, non crescet eis Nilus. Veruntamen erit super eos percussio qua percutiet Dominus populos qui non ascenderint ut celebrent festivitatem tabernaculorum. 19 Ejusmodi erit ultio Ægyptiorum & punitio omnium populorum qui non ascenderint ut celebrent diem festum tabernaculorum. 20 In tempore illo *erit super phalerас equorum sanctitas* coram Domino, & erunt lebetes dom' sanctuarii Domini multæ quasi phialæ coram altari. 21 Et erit omnis lebes in Jerusalem & in Juda sanctificatus coram Dño exercituum, & venient omnes immolantes, & tollent ex eis & coquent in eis: & non erit mercator ultrà in domo *sanctuarii* Domini exercituum in tempore illo.

כפר מלאכי : א

CAP. I. א

Malachi manum per Israel ad DOMINI verbi Onus
1 מַשָּׂא דְבַר־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיַד מַלְאָכִי׃
quo In : dixistis Et , DOMINUS dixit , vos Dilexi
2 אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה
, DOMINUS dixit , Jahacob ipsi Esau frater Nonne ? nos dilexisti
אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא־אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה
posui & , odivi Hesau Et ? Jahacob dilexi &
3 וָאֹהַב אֶת־יַעֲקֹב׃ וְאֶת־עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים אֶת־
deserti dracones in ejus hæreditatem & , solitudinem ejus montes
הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת־נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת מִדְבָּר׃
ædificabimus & , revertemur & , sumus pauperes Effecti : Edom dixerit Cùm
4 כִּי־תֹאמַר אֱדוֹם רֻשַּׁשְׁנוּ וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה
Ipsi : exercituum DOMINUS dixit sic : desolata
חֳרָבוֹת כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הֵמָּה
impietatis Terminum eos vocabunt & : destruam ego & , ædificabunt
יִבְנוּ וַאֲנִי אֶהֱרוֹס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה
seculum in usque DOMINUS est detestatus quem , populum &
וְהָעָם אֲשֶׁר־זָעַם יְהוָה עַד־עוֹלָם׃
DOMINUS Magnificetur : dicetis vos & , videbunt vestri oculi Et
5 וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם תֹּאמְרוּ יִגְדַּל יְהוָה
Israel terminum desuper
מֵעַל לִגְבוּל יִשְׂרָאֵל׃

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA

MALACHIÆ.

CAP. I.

1 Onus verbi Domini ad Israel 2 in manu Malachiæ. Dilexi vos, dicit Dominus: & dixistis; In quo dilexisti nos? Nónne frater erat Esau Jacob, dicit Dominus; & dilexi Jacob, 3 Esau autem odio habui? & posui montes ejus in solitudinem, & hæreditatem ejus in 4 dracones deserti. Quòd si dixerit Idumæa; Destructi sumus, sed revertentes ædificabimus quæ destructa sunt: Hæc dicit Dominus exercituum; Isti ædificabunt, & ego destruam: & vocabuntur termini impietatis, & populus cui iratus est Dominus usque in æternum. 5 Et oculi vestri videbunt: & vos dicetis; Magnificetur Dominus super terminum Israel.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΜΑΛΑΧΙΆΣ ΙΒ'.

ΚΕΦ. α'.

1 Λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ, Θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς 2 καρδίας ὑμῶν. Ἠγάπησα ὑμᾶς, λέγει κύριος· καὶ εἴπατε, Ἐν τίνι ἠγάπησας ἡμᾶς; οὐκ ἀδελφὸς ἦν Ἡσαῦ τοῦ Ἰακὼβ, λέγει κύριος, καὶ ἠγάπησα τὸν Ἰακὼβ, 3 Τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα, καὶ ἔταξα τὰ ὅρια αὐτοῦ εἰς ἀφανισμὸν, καὶ τὴν κληρονομίαν 4 αὐτοῦ εἰς δώματα ἐρήμου; Διότι ἐρεῖ, Ἡ Ἰδουμαία κατέστραπται, καὶ ἐπιστρέψωμεν, καὶ ἀνοικοδομήσωμεν τὰς (α) ἐρήμους· τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, Αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι, καὶ ἐγὼ καταστρέψω· καὶ ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὅρια ἀνομίας, καὶ λαὸς ἐφ' ὃν 5 παρατέτακται κύριος ἕως αἰῶνος. Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὄψονται, καὶ ὑμεῖς ἐρεῖτε, Ἐμεγαλύνθη κύριος ὑπεράνω τῶν ὁρίων τοῦ Ἰσραήλ.

MALACHIAS.

CAP. I.

1 *Assumptio verbi Domini super Israel in manu (a) angeli ejus. (b) Ponite nunc super corda vestra.* 2 *Dilexi vos, dicit Dominus. Et dixistis; In quo dilexisti nos? Nónne frater erat Esau Jacob, dicit Dominus; & dilexi Jacob,* 3 *Esau autem odio habui: & posui terminos ejus in desolationem, & hæreditatem ejus in domata deserti?* 4 *Quia dicet; Idumæa destructa est: & revertamur, & reædificemus deserta. Hæc dicit Dominus omnipotens; Ipsi ædificabunt, & ego destruam: & vocabuntur eis termini iniquitatis, & populus super quem (c) præparatus est Dominus usque in æternum.* 5 *Et oculi vestri videbunt: & vos dicetis; Magnificatus est Dominus super terminos Israel.*

MS. A. ΜΑΛΑΧΙΆΣ ΙΒ'. (α) ἠρημωμένας·

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

א

1 מטל פתגמא דיי על ישראל ביד מלאכי דיתקרי שמיה עזרא ספרא׃ רחימית יתכון
2 אמר יי ואם תימרון במה רחמתנא הלא אח עשו ליעקב אמר יי ורחימית ית
3 יעקב׃ וית עשו רחיקית ושויתי ית טורוהי לצדו וית אחסנתיה לצדות מדברא׃
4 ארי יימרון אדומאי אתמסכננא כען עתרנא נתוב ונבני חרבתא כדנן אמר יי
צבאות אנון יבנון ואנא אפגר ויקרון להון תחומא דרשיעא ועמא דאיתי
5 עליהון לוט עד עלמא׃ ועיניכון יחזין ואתון תימרון יסגי יקרא דיי ואפתי ית
תחום ישראל׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

1 Onus verbi Domini super Israel per manum Malachiæ, *qui appellatus est Ezra scriba.* 2 Amavi vos, dixit Dominus: quod si dixeritis, In quo amavisti nos? nónne erat frater Esau ipsi Jacob, ait Dñs? At dilexi Jaacob. 3 Esau verò reprobavi, & redegi montes ejus in desolationem, & possessionem ejus in vastationem deserti. 4 Quòd si dixerint Ædumæi, Ad paupertatem redacti fuimus, nunc divites facti revertamur, & ædificemus quæ destructa sunt: Sic ait Dñs exercituum, Ipsi ædificabunt, ego verò demoliar; & vocabunt eos Terminum populi impii, & populum super quem *adducam* maledictionem in perpetuum usque. 5 Et oculi vestri videbunt, & vos dicetis, Multiplicetur gloria Domini, etenim dilatavit fines Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܢܗܘܐ܂ ܡܢ ܕܠܐ ܢܣܩ܂ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܫܪ̈ܒܬܐ ܕܐܪܥܐ ܠܐܘܪܫܠܡ : ܠܡܣܓܕ ܠܡܠܟܐ
18 ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܠܐ ܢܚܘܬ ܥܠܝܗܘܢ ܡܛܪܐ܂ * ܘܐܢ ܫܪܒܬܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܐ ܬܣܩ܂ ܘܠܐ ܬܐܬܐ܂ ܐܦ
ܥܠܝܗܘܢ܂ ܬܗܘܐ ܡܚܘܬܐ ܕܢܡܚܐ ܡܪܝܐ ܠܥܡ̈ܡܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܣܠܩܝܢ ܠܡܥܒܕ ܥܐܕܐ
19 ܕܡܛܠ̈ܠܐ܂ * ܗܕܐ ܬܗܘܐ ܚܛܝܬܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ ܘܚܛܝܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܣܠܩܝܢ
20 ܠܡܥܒܕ ܥܐܕܐ ܕܡܛܠ̈ܠܐ܂ * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ܂ ܢܗܘܐ ܥܠ ܦܓܘܕܐ ܕܣܘܣܝܐ܂ ܩܘܕܫܐ
21 ܠܡܪܝܐ܂ ܘܢܗܘܘܢ ܩܕܪ̈ܐ ܕܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܐܝܟ ܡܙܪ̈ܩܐ ܕܩܕܡ ܡܕܒܚܐ܂ * ܘܢܗܘܘܢ ܟܠ
ܩܕܪ̈ܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܘܒܝܗܘܕܐ܂ ܩܘܕܫܐ ܠܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܘܢܐܬܘܢ ܟܠ ܕܕܒܚܝܢ܂
ܘܢܣܒܘܢ ܡܢܗܘܢ܂ ܘܢܒܫܠܘܢ ܒܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ ܟܢܥܢܝܐ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ
ܚܝܠܬܢܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ܂ * ܫܠܡܬ ܢܒܝܘܬܗ ܕܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ *

17 Et erit ut super eos qui ex omnibus terræ nationib' non ascenderint Jerosolymam ad adorandum regem Dominum potentissimum, non decidat pluvia. 18 Quòd si natio Ægyptia non ascenderit, neque venerit; etiam ipsis superveniet plaga quâ percutiet Dominus gentes illas quæ non ascendent ad celebrandū festum tabernaculorum. 19 Atque hoc erit peccatum Ægyptiorum & peccatum omnium gentium quæ non ascenderint ad celebrandum festum tabernaculorum. 20 Eo die erit *inscriptum* fræno equi, Sacrum Domino: & lebetes qui sunt in domo Domini, erunt ut pelves quæ sunt ante altare: 21 Imò lebetes omnes qui sunt in Jerusalem & in Juda, erunt sacri Domino potentissimo: & venientes omnes qui sacrificaverint, accipient ex eis, & coquent in eis: & non erit ampliùs Chananæus in domo Domini potentissimi, eo die.

Prophetiæ Zachariæ prophetæ finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ويكون الذين لا يصعدون من جميع قبايل الارض الي ايروسليم ليسجدوا للرب الضابط
18 الكل * فهولاء لاوليك يضافون * وان لم تصعد قبيلة مصر ولا تاتي هناك * وعلي هاولاء
19 تكون السقطة * ويضرب الرب كل الامم التي لم تصعد لتعيد عيد نصب المظلة * هذه
20 تكون خطية مصر وخطية جميع الامم التي لم تصعد وتعيد عيد نصب المظلة * في
ذلك اليوم يكون الذي علي لجام الفرس قدسا للرب الضابط الكل * وتصير المراجل التي
21 في بيت الرب مثل اهنية امام وجه المذبح * ويكون كل مرجل في ايروسليم وفي يهودا قدسا
للرب الضابط الكل * وياتي جميع الذين يذبحون * فياخذون منها ويطبخون فيها * ولا يكون
كنعاني ايضا في بيت الرب الضابط الكل في ذلك اليوم *
* تمت نبوة زكرياء النبي *

17 *Et erit ut qui non ascenderint ex omnibus terræ nationibus in Jerusalem, ad adorandum Dominum omnipotentem; ii illis adjungantur.* 18 *Item nisi ascenderit gens Ægypti, eòque venerit; super istos quoque erit ruina: percutiétque Dominus cunctas gentes quæ non ascenderint ad celebrandum festum erectionis tabernaculi.* 19 *Hoc erit peccatum Ægypti & peccatum cunctarum gentium quæ non ascendent & celebrabunt festum erectionis tabernaculi.* 20 *In illa die, quod fuerit super habenas equi, sacrum erit Domino omnipotenti: & lebetes qui sunt in domo Domini, erunt ut vasa ante faciem altaris:* 21 *Et omnes lebetes qui sunt in Jerusalem & in Juda, erunt sacri Domino omnipotenti: & venient omnes qui sacrificabunt, & accipient ex eis, coquéntque in eis: & non erit ampliùs Chananæus in domo Domini omnipotentis in die illa.*

Prophetiæ Zachariæ prophetæ finis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܢܒܝܘܬܗ ܕܡܠܐܟܝ ܢܒܝܐ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܫܘܩܠܐ ܕܦܬܓܡܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܒܝܕ ܡܠܐܟܝ܂ * ܐܚܒܬܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂
2 ܘܐܡܪܬܘܢ ܒܡܢܐ ܐܚܒܬܢ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܥܣܘ ܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ ܐܡܪ
3 ܡܪܝܐ܂ ܘܐܚܒܬܗ ܠܝܥܩܘܒ܂ ܘܠܥܣܘ ܣܢܝܬ܂ * ܘܣܡܬ ܛܘܪ̈ܘܗܝ ܠܚܘܪܒܐ܂
4 ܘܝܪܬܘܬܗ ܠܬܢܢ̈ܐ ܕܡܕܒܪܐ܂ * ܘܐܢ ܬܐܡܪ ܐܕܘܡ ܕܐܬܡܣܟܢܢ܂ ܢܗܦܘܟ ܢܒܢܐ
ܚܪ̈ܒܬܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܗܢܘܢ ܢܒܢܘܢ܂ ܘܐܢܐ ܐܣܬܘܪ܂ ܘܢܩܪܘܢ ܠܗܘܢ
5 ܬܚܘܡܐ ܕܚܛܝܬܐ܂ ܘܥܡܐ ܕܪܓܙ ܥܠܘܗܝ ܡܪܝܐ ܠܥܠܡ܂ * ܘܥܝܢ̈ܝܟܘܢ ܢܚܙ̈ܝܢ܂
ܘܐܢܬܘܢ ܬܐܡܪܘܢ܂ ܢܪܒܐ ܡܪܝܐ ܠܥܠ ܡܢ ܬܚܘܡܗ ܕܐܝܣܪܝܠ܂

Sequitur Prophetia

MALACHIÆ

PROPHETÆ.

CAP. I.

1 Visio sermonum Domini de Israele per Malachiam, 2 Dilexi vos, dicit Dominus: vos autem dicitis, Quâ in re dilexisti nos? Annon Esau frater erat Jacobi, dicit Dominus? & tamen Jacobum dilexi, Esau verò odio habui: 3 Redegi montes ejus in destructionem, & hæreditatem ejus in turguria deserta. 4 Quòd si dicant Adumæi, Depauperati sumus, iterum ædificemus ruinas; ita dicit Dominus; Ipsi ædificabunt, ego verò destruam: & vocabunt eos terminū peccati & populum cui indignatus est Dominus in perpetuum: 5 Et quidem oculi vestri spectabunt. Vos autem dicetis, Magnificetur Dominus supra terminum Israelis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الروف الرحيم *
* نبدا بترجمة نبوة ملاخيا النبي * بركاته علينا * امين *
* الفصل الاول * الاصحاح الحادي والثلثون * وهو الاول من النبوة *
1 * وحي قول الرب علي اسرايل بيد ملاكه * ضعوا الان في قلوبكم * احببتكم
2 فقلتم باي شي احببتنا * اليس عيسوا كان اخو يعقوب يقول الرب * فاحببت يعقوب
3 وابغضت عيسوا * ورتبت حدوده للفساد * وميراثه عطايا القفر * من اجل انه يقول
4 الادومية خسفت * فنرجع ونبني البراري * هكذا يقول الرب الضابط الكل * هم يبنون وانا
5 اهدم * ويدعي لهم حدود الاثم * والشعب الذي عليه غضب الرب الي الدهر * واعينكم
ترى * وانتم تقولون عظم الرب فوق حدود اسرايل *

IN NOMINE DEI

Clementis, Misericordis,

Aggredimur Interpretationem prophetiæ MALACHIÆ prophetæ, cujus benedictiones adsint nobis, Amen.

CAP. I.

Textus trigesimus primus, hujus autem prophetiæ primus.

1 *Revelatio sermonis Domini de Israele per angelum suum. Ponite jam in cordibus vestris:* 2 *Dilexi vos; & dixistis, Quâ in re dilexisti nos? Nónne Esau erat frater Jacobi, dicit Dominus, & dilexi Jacobum, Esau verò odi,* 3 *Et redegi terminos ejus in corruptionem, & hæreditatem ejus in dona deserti.* 4 *Quia dicit, Edomæa subversa est, revertamur, & ædificemus deserta; sic dicit Dominus omnipotens, Ipsi ædificabunt, ego verò destruam: & vocabuntur eis termini iniquitatis, & populus cui iratus est Dominus in æternum.* 5 *Oculi vestri spectabunt, et vos dicetis, Magnificetur Dominus super terminos Israelis.*

מלאכי : ב

ubi , ego pater si & : suum dominum servus & ,patrem honorabit Filius
6 בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו וְאִם־אָב אָנִי אַיֵּה
Dominus dixit ? mei timor ubi , ego Dominus si & ? meus honor
כְבוֹדִי וְאִם־אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי אָמַר ׀ יְהוָה
: dixistis Et .meum nomen despicientibus sacerdotibus vobis exercituum
צְבָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם
panem meum altare super *accedere Facientes* ? tuum nomẽ despexim⁹ quo In
7 בַּמֶּה בָזִינוּ אֶת־שְׁמֶךָ׃ מַגִּישִׁים עַל־מִזְבְּחִי לֶחֶם
Domini Mensa : *vos dicendo In* te polluimus quo In : dixistis & ,pollutum
מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה גֵאַלְנוּךָ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן יְהוָה
Non ,immolandum ad cæcum *facietis accedere* quando Et *ipsa* despecta
8 נִבְזֶה הוּא׃ וְכִי־תַגִּשׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין
illud Offer.malum Non:*morbidum* &,claudũ *facietis accedere cùm* Et.malum
רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ
, *tuas facies* suscipiet nunquid vel,tibi complacebit nunquid:tuo duci nunc
נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ
, Dei *facies* quæso deprecamini nunc Et ? exercituum Dominus dixit
9 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְעַתָּה חַלּוּ־נָא פְנֵי־אֵל
suscipiet Nunquid .hoc fuit vestra manu De .nostri miserebitur &
וִיחָנֵנוּ מִיֶּדְכֶם הָיְתָה זֹּאת הֲיִשָּׂא
vobis in etiam Quis ? exercituum Dominus dixit , *facies* vobis ex
10 מִכֶּם פָּנִים אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ מִי גַם־בָּכֶם
mihi Non ? gratis meum altare *facietis lucere* non & ? ostia claudet &
וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין־לִי
volam non munus & exercituum Dominus dixit ,vobis in voluntas
חֵפֶץ בָּכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה לֹא־אֶרְצֶה
magnum ejus occasum ad usque & , Solis ortu ab Nam.vestra manu de
11 מִיֶּדְכֶם׃ כִּי מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וְעַד־מְבוֹאוֹ גָּדוֹל
,meo nomini *oblatum suffumigatum* loco omni in & ,gentes inter meũ nomẽ
שְׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְכָל־מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי
dixit ,gentes inter meum nomen magnum quia : munda oblatio &
וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גָדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אָמַר
Mensa : *vos dicendo in* ,illud *polluentes* vos Et .exercituum Dominus
12 יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְאַתֶּם מְחַלְּלִים אוֹתוֹ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן
: dixistis Et .ejus esca *contempta* ejus *fructus* &,*ipsa* contaminata Domini
13 יְהוָה מְגֹאָל הוּא וְנִיבוֹ נִבְזֶה אָכְלוֹ׃ וַאֲמַרְתֶּם
,exercituum Dominus dixit , *illam efflastis* & , *defatigatio* Ecce
הִנֵּה מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
intulistis & , *morbidum* & ,claudum & , raptum intulistis &
וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת־הַפִּסֵּחַ וְאֶת־הַחוֹלֶה וַהֲבֵאתֶם אֶת־
? Dominus dixit , vestra manu de illud volam num : munus
הַמִּנְחָה הַאֶרְצֶה אוֹתָהּ מִיֶּדְכֶם אָמַר יְהוָה׃
immolans & vovens & ,masculus *ejus* grege in *est &* dolosus maledictus Et
14 וְאָרוּר נוֹכֵל וְיֵשׁ בְּעֶדְרוֹ זָכָר וְנֹדֵר וְזֹבֵחַ
Dominus dixit , *ego* magnus rex quia : Domino corruptum
מָשְׁחָת לַאדֹנָי כִּי מֶלֶךְ גָּדוֹל אָנִי אָמַר יְהוָה
.gentes inter terribile meum nomen & ,exercituum
צְבָאוֹת וּשְׁמִי נוֹרָא בַגּוֹיִם׃

CAP. II. ב

non Si .sacerdotes , hoc mandatum vos ad nunc Et
1 וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים׃ אִם־לֹא
2 gloriam *dandum ad* ,cor super posueritis non si & , audieritis
תִשְׁמְעוּ וְאִם־לֹא תָשִׂימוּ עַל־לֵב לָתֵת כָּבוֹד
vos in mittam & , exercituum Dominus dixit ,meo nomini
לִשְׁמִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת־
:ei maledixi etiam & : vestris benedictionibus maledicam & maledictionem
הַמְּאֵרָה וְאָרוֹתִי אֶת־בִּרְכוֹתֵיכֶם וְגַם אָרוֹתִיהָ
.cor super *ponentes vos* non quoniam
כִּי אֵינְכֶם שָׂמִים עַל־לֵב׃

Versio VULG. LAT.

6 Filius honorat patrem, & ſervus dominum ſuum: ſi ergò Pater ego ſum, ubi eſt honor meus? & ſi Dominus ego ſum, ubi eſt timor meus? dicit Dominus exercituum, ad vos, ô ſacerdotes, qui deſpicitis nom[illegible]um, & dixiſtis; In quo deſpeximus nomen tuum? 7 Offertis ſuper altare meum panẽ pollutum, & dicitis; In quo polluimus te? In eo quòd dicitis; 8 Menſa Domini deſpecta eſt. Si offeratis cæcum ad immolandum, nónne malum eſt? & ſi offeratis claudum, & languidum, nónne malum eſt? offer illud duci tuo, ſi placuerit ei, aut ſi ſuſceperit faciem tuam, dicit Dominus exer- 9 cituum. Et nunc deprecamini vultum Dei, ut miſereatur veſtrî (de manu enim veſtra factum eſt hoc) ſi quomodò ſuſcipiat facies veſtras, dicit Domin⁹ exercituum. 10 Quis eſt in vobis, qui claudat oſtia, & incendat altare meum gratuitò? non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam 11 de manu veſtra. Ab ortu enim Solis uſque ad occaſum, magnum eſt nomen meum in Gentibus: & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnũ eſt nomen meum in Gentibus, dicit Dominus exerci- 12 tuum. Et vos polluiſtis illud in eo quòd dicitis; Menſa Domini contaminata eſt: & quod ſuperponitur, contemptibile eſt, cum 13 igne qui illud devorat. Et dixiſtis; Ecce de labore, & exufflâſtis illud, dicit Dominus exercituum, & intuliſtis de rapinis claudum, & languidum, & intuliſtis munus: numquid ſuſcipiam illud de 14 manu veſtra, dicit Dominus? Maledictus doloſus, qui habet in grege ſuo maſculum, & votum faciens immolat debile Domino: quia Rex magnus ego, dicit Dominus exercituũ, & nomen meum horribile in Gentibus.

CAP. II.

1 Et nunc ad vos mandatum hoc, 2 ô ſacerdotes. Si nolueritis audire, & ſi nolueritis ponere ſuper cor ut detis gloriam nomini meo, ait Dominus exercituum: mittam in vos egeſtatem, & maledicam benedictionibus veſtris, & maledicam illis: quoniam non poſuiſtis ſuper cor.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

6 Υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ δοῦλος τὸν κύριον (β) ἑαυτοῦ. καὶ εἰ πατήρ εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ἡ δόξα μου; καὶ εἰ κύριός εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου; λέγει κύριος παντοκράτωρ. ὑμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζοντες τὸ ὄνομά μου, καὶ εἴπατε, Ἐν τίνι ἐφαυλίσαμεν 7 τὸ ὄνομά σου; Προσάγοντες πρὸς τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρτους ἠλισγημένους, καὶ εἴπατε, Ἐν τίνι ἠλισγήσαμεν αὐτούς; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, Τράπεζα κυρίου ἠλισγημένη ἐστί, 8 καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα (γ) ἐξουδενώσατε. Διότι ἐὰν προσαγάγητε τυφλὸν εἰς (δ) θυσίας, οὐ κακόν; καὶ ἐὰν προσαγάγητε χωλὸν ἢ ἄρρωστον, οὐ κακόν; πρόσαγε δὴ αὐτὸ τῷ ἡγουμένῳ σου, εἰ (ε) προσδέξεταί σε, εἰ λήψεται πρόσωπόν σου, λέγει κύριος 9 παντοκράτωρ. Καὶ νῦν ἐξιλάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ δεήθητε αὐτοῦ. Ἐν χερσὶν ὑμῶν γέγονε ταῦτα, εἰ λήψομαι ἐξ ὑμῶν πρόσωπα ὑμῶν; λέγει κύριος 10 παντοκράτωρ. Διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι, καὶ οὐκ ἀνάψεται τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν. οὐκ ἔστι μου θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. 11 Διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου (ζ) καὶ ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα (η) προσάγεται τῷ ὀνόματί μου, καὶ θυσία καθαρά· διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν 12 τοῖς ἔθνεσι, λέγει κύριος παντοκράτωρ. Ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτὸ ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, Τράπεζα κυρίου ἠλισγημένη ἐστί, καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα (θ) ἐξουδένωται βρώματα αὐτοῦ· 13 Καὶ εἴπατε, Ταῦτα ἐκ κακοπαθείας ἐστί· καὶ ἐξεφυσήσατε αὐτά, λέγει κύριος παντοκράτωρ. καὶ εἰσεφέρετε (ι) ἁρπάγματα, καὶ τὰ χωλά, καὶ τὰ ἐνοχλούμενα· καὶ ἐὰν φέρητε (κ) τὴν θυσίαν, εἰ προσδέξομαι αὐτὰ ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; λέγει κύριος 14 παντοκράτωρ. Καὶ ἐπικατάρατος, ὃς ἦν δυνατός, καὶ ὑπῆρχεν (λ) ἐν τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ ἄρσεν, καὶ εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, καὶ θύει διεφθαρμένον τῷ κυρίῳ· διότι (μ) βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ τὸ ὄνομά μου ἐπιφανὲς ἐν τοῖς ἔθνεσι.

Filius glorificat patrem, & ſervus dominum (d) ſuum. Et, ſi pater ego ſum; ubi eſt gloria mea? Et, ſi Dominus ſum ego; ubi eſt timor meus? dicit Dominus omnipotens. Vos ſacerdotes, qui deſpicitis nomen meum: & dixiſtis; In quo deſpeximus nomen tuum? Offerentes ad al- 7 tare meum panes (e) pollutos: & dixiſtis; In quo polluimus ipſos? In eo, quòd dicitis, Menſa Domini (f) polluta eſt: & (g) quæ ſuperpoſita ſunt, deſpexiſtis. 8 Quia, ſi offeratis cæcum in ſacrificia; nonne malum eſt? Et, ſi offeratis claudum, aut languidum; nonne malum eſt? Offer nunc * illud duci tuo; ſi ſuſcipiet te, ſi accipiet faciem tuam, dicit Dominus omnipotens. Et 9 nunc deprecamini faciem Dei veſtri, & rogate eum. In manibus veſtris facta ſunt hæc: ſi accipiam ex vobis facies veſtras, dicit Dominus omnipotens? Quia 10 & in vobis claudentur oſtia: & non ſuccendetur altare meum gratis. Non eſt voluntas mea in vobis, dicit Dominus omnipotens: & ſacrificium (h) non ſuſcipiam de manibus veſtris: Quia ab ortu 11 Solis, et uſque ad occaſum clarificatum eſt nomen meum in gentibus: & in omni loco (i) incenſum offertur nomini meo, & ſacrificium mundum: quia (k) magnum eſt nomen meum in gentibus, dicit Dominus omnipotens. Vos autem contaminatis illud in 12 eo quòd dicitis; Menſa Domini polluta eſt: & qui ſuperponuntur, deſpecti ſunt cibi ejus: Et dixiſtis: Hæc de afflictione 13 ſunt. Et (l) exufflavi ea, dicit Dominus omnipotens. Et inferebatis rapinas, & clauda, & debilia: &, (m) ſi afferatis ſacrificium; ſi ſuſcipiam ea de manibus veſtris, dicit Dominus omnipotens? Et maledictus, qui 14 erat potens, & habebat in grege ſuo maſculum, & votum ejus ſuper eo: & immolat corruptum Domino. Quia rex magnus ego ſum, dicit Dominus omnipotens: et nomen meum illuſtre in gentibus.

MS.A. (β) αὐτοῦ. (γ) βρώματα ἐξουδενώμενα. (δ) θυσίαν, (ε) προσδέξεται αὐτό, (ζ) ἕως (η) προσαγάγετε ἐπὶ τῷ (θ) ἐξουδένωνται (ι) τὰ ἁρπάγματα (κ) θυσίαν, (λ) αὐτῷ ἐν τῷ ποιμνίῳ ἄρσεν, (μ) μέγας βασιλεὺς

ΚΕΦ. β΄.

1 Καὶ νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς οἱ 2 ἱερεῖς· Ἐὰν μὴ (α) ἀκούσητε, καὶ ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν, τοῦ δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου, λέγει κύριος παντοκράτωρ· καὶ ἐξαποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν κατάραν, καὶ ἐπικαταράσομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ καταράσομαι αὐτήν· καὶ διασκεδάσω τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οὐ τίθεσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν·

CAP. II.

Et nunc mandatum hoc ad 1 *vos, ô ſacerdotes. Si non audie-* 2 *ritis, & ſi non poſueritis in cor veſtrum, ut detis gloriam nomini meo, dicit Dominus omnipotens; & mittam ſuper vos maledictionem, & maledicam benedictioni veſtræ, & maledicam ei: & diſſipabo benedictionem veſtram: & non erit in vobis: quia vos non ponitis in cor veſtrum.*

MS. A. (α) ὑπακούσητε,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 הָא עַל בְּרָא אֲמִיר לְיַקָּרָא יָת אַבָּא וְעַבְדָּא לְמִדְחַל מִן קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ אִם כְּאַב אֲנָא אָן
דְּאַתּוּן מְיַקְּרִין קֳדָמַי וְאִם כְּרִבּוֹן אֲנָא אָן דְּאַתּוּן דָּחֲלִין מִן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת לְכוֹן
7 כָּהֲנַיָּא דִּמְבַסְּרִין עַל שְׁמִי וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָה בַּסַּרְנָא עַל שְׁמָךְ׃ מְקָרְבִין אַתּוּן עַל מַדְבְּחִי
קָרְבָּן מְרַחַק וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָה מְרַחַק כַּד אַתּוּן אָמְרִין פָּתוּרָא דַּיְיָ בְּסִיר הוּא׃
8 וּדְאַתּוּן מְקָרְבִין דְּעַוִּיר לְדַבָּחָא הֲלָא בִישׁ וּדְאַתּוּן מְקָרְבִין דַּחֲגִיר וּדְמָרִיעַ הֲלָא בִישׁ
9 קָרִיבוּהִי כְעַן לְשִׁלְטוֹנָךְ דְּעָלָךְ הֲיִתְרְעֵי בָךְ אוֹ הֲיִסַּב אַפָּךְ אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ וּכְעַן צַלּוֹ
כְּעַן קֳדָם אֱלָהָא וִיקַבֵּל צְלוֹתַנָא מִיֶּדְכוֹן הֲוָת דָּא הֲיִתְנַסְּבוּן לְכוֹן אַפִּין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃
10 מַן אַף הָכָא בְכוֹן וִיחוּד דָּשֵׁי בֵית מַקְדְּשִׁי וְלָא תְקָרְבוּן עַל מַדְבְּחִי קָרְבַּן מְרַחַק לָא
11 רַעֲוָא קֳדָמַי בְּכוֹן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְקוּרְבַּן לְרַעֲוָא לָא אֲקַבֵּל מִיֶּדְכוֹן׃ אֲרֵי מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא
וְעַד מַעֲלֵיהּ רַב שְׁמִי בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְכָל עִדָּן דְּאַתּוּן עָבְדִין רְעוּתִי אֲנָא אֲקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן
וּשְׁמִי רַבָּא מִתְקַדַּשׁ עַל יְדֵיכוֹן וּצְלוֹתְכוֹן כְּקוּרְבָּן דְּכֵי קֳדָמַי אֲרֵי רַב שְׁמִי בֵּינֵי עַמְמַיָּא
12 אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ וְאַתּוּן מְחַלְּלִין יָתֵיהּ בִּדְאַתּוּן אָמְרִין פָּתוּרָא דַּיְיָ בְּסִיר הוּא וּבְסִירָן
13 מַתְּנָתָא מִנֵּיהּ׃ וְאִם תֵּימְרוּן הָא דְאַיְתֵינָא מִלְּאוּתָנָא וְשַׁנִּיקְתוּן יָתֵיהּ אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת
וּמַיְתַן אַתּוּן דַּאֲנִיס וְדַחֲגִיר וּדְמָרִיעַ וּמַיְתַן אַתּוּן לֵיהּ בְּקוּרְבְּנָא הַאֲקַבֵּל יָתֵיהּ בְּרַעֲוָא
14 מִיֶּדְכוֹן אֲמַר יְיָ׃ וְלִיט דְּיַעְבֵיד בִּנְכִיל וְאִית בְּעֶדְרֵיהּ דְּכַר וְהוּא חַיָּב לְנִדַּר וְדָבַח דְּמִחַבַּל
קֳדָם יְיָ אֲרֵי מַלְכָּא רַבָּא אֲנָא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וּשְׁמִי חֲסִין בְּעַמְמַיָּא׃

ב

1 וּכְעַן לְכוֹן תַּפְקֵידְתָּא הָדָא כָּהֲנַיָּא׃ אִם לָא תְקַבְּלוּן וְאִם לָא תְשַׁוּוּן דַּחַלְתִּי עַל לִבָּא 2
לְמִתַּן יְקָרָא לִשְׁמִי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וַאֲשַׁלַּח בְּכוֹן יָת מְאֵירְתָּא וְאֵלוּט יָת בִּרְכַתְכוֹן
וְאַף אֲלוּטִינַהּ אֲרֵי לֵיתְכוֹן מְשַׁוַּן דַּחַלְתִּי עַל לִבָּא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

6 Ecce de filio edictum eſt ut honoret patrem, & de ſervo ut revereatur conſpectum heri ſui: ſi tanquam pater ego ſum, ubinam *vos honorem præſtatis mihi?* & ſi tanquam Dñs ego ſum, ubinam vos reveremini præſentiam meam, dixit Dñs exercituum? vobis ſacerdotes qui contemnitis nomen meum: quòd ſi dixeritis, In quo contemnimus nomen tuum? 7 Vos offertis ſuper altare meum oblationem execrandam: quòd ſi dixeritis, In quo execrandam? quando vos dicitis, Menſa Dñi deſpectui habetur. 8 Et quòd vos offeratis quod cæcum eſt ad immolandum, nonne malum eſt? & quod vos offeratis quod claudum eſt, & quod infirmum, nónne malum eſt? offerte illud nunc principi tuo qui tibi [*præeſt,*] num ſibi complacebit in te; aut num accipiet faciem tuam, dicit Dñs exercituum? 9 Nunc itaq; orate nunc coram Deo, ut recipiat orationem noſtram: à manibus veſtris hoc factum eſt: num recipientur vobis facies dicit Dñs exercituum? 10 Quis eſt etiam hic inter vos qui claudat oſtium ædis ſanctuarii mei, & non offeratis ſuper altare meum oblationem execrandam: non eſt voluntas coram me in vobis, ait Dñs exercituum; & oblationem gratam non accipiam à manibus veſtris. 11 Quoniam ab ortu Solis & uſq; ad occaſum ejus magnum eſt nomen meum inter gentes: ſed quocunq; tempore vos executuri eſtis voluntatem meam; ego recipiam preces veſtras, & nomen meum magnum ſanctificabitur per manus veſtras, & oratio veſtra [*erit*] ſicut oblatio munda coram me, quoniam magnum eſt nomen meum inter gentes, dicit Dominus exercituum. 12 Vos autem prophanatis illud, quando vos dicitis, Menſa Dñi deſpicatui habita eſt, ac deſpiciuntur dona ex ea. 13 Quòd ſi dixeritis, Ecce quod attulimus, ex labore noſtro [*eſt*;] & ſuffocatis illud, ait Dñs exercituum: at affertis quod raptum eſt, & quod claudum, & quod infirmum eſt, & affertis illud in oblatione: num illud gratum accipiam de manu veſtra, ait Dñs? 14 Et maledict⁹ qui agit cum fraude cùm habeat in grege ſuo maſculũ, & obnoxi⁹ ſit voto, tamen immolat quod corruptũ eſt coram Dño. Enimverò rex magn⁹ ego ſum, ait Dñs exercituũ, & nomen meũ potens eſt inter gentes.

CAP. II.

1 Nunc autem ad vos præceptum hoc ſacerdotes: 2 Niſi recipiatis, & niſi ponatis timorem mei ſuper cor ad dandum gloriam nomini meo, ait Dñs exercituum; tunc immittam in vos maledictionem, & maledicam benedictioni veſtræ, & etiam execrabor eam, quoniam vos non ponitis timorem mei ſuper cor.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܒܪܐ ܡܝܩܪ ܠܐܒܘܗܝ ܘܥܒܕܐ ܠܡܪܗ. ܘܐܢ ܐܒܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܗܘ ܐܝܩܪܝ. ܘܐܢ ܡܪܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܗܝ ܕܚܠܬܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܠܟܘܢ ܟܗܢܐ ܕܒܣܪܝܢ ܫܡܝ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܢܐ ܒܣܪܢ ܫܡܟ. * 7 ܡܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܡܕܒܚܝ ܠܚܡܐ ܛܡܐܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܢܐ ܛܡܐܢܟ. ܒܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܫܝܛܐ ܗܝ. * 8 ܘܐܢ ܡܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܘܝܪܐ ܠܕܒܚܐ ܠܐ ܒܝܫ. ܘܐܢ ܡܩܪܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܓܝܪܐ ܘܟܪܝܗܐ ܠܐ ܒܝܫ. ܩܪܒܝܗܝ ܠܫܠܝܛܟ ܐܢ ܢܫܦܪ ܠܗ ܐܘ ܢܣܒ ܒܐܦܝܟ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * 9 ܘܗܫܐ ܒܥܘ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܢܪܚܡ ܥܠܝܢ. ܡܢ ܐܝܕܝܟܘܢ ܗܘܬ ܗܕܐ. ܠܐ ܐܣܒ ܐܦܝܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * 10 ܡܢܘ ܒܟܘܢ ܕܢܚܕ ܬܪܥܝ. ܘܠܐ ܬܐܢܗܪܘܢ ܡܕܒܚܝ ܡܓܢ. ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܩܘܪܒܢܐ ܠܐ ܐܩܒܠ ܡܢܟܘܢ. * 11 ܡܢ ܡܕܢܚܝ ܫܡܫܐ ܘܥܕܡܐ ܠܡܥܪܒܗ ܪܒ ܗܘ ܫܡܝ ܒܥܡܡܐ. ܘܒܟܠ ܕܘܟ ܡܣܩܝܢ ܒܣܡܐ ܘܡܩܪܒܝܢ ܠܫܡܝ ܩܘܪܒܢܐ ܕܟܝܐ. ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܫܡܝ ܒܥܡܡܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * 12 ܘܐܢܬܘܢ ܛܡܐܬܘܢ ܠܗ ܒܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܛܡܐܐ ܗܝ. ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܫܝܛܐ. * 13 ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܐ ܡܢ ܥܡܠܢ. ܘܢܦܚܬ ܒܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܚܛܘܦܝܐ ܡܝܬܝܬܘܢ ܩܘܪܒܢܐ ܚܓܝܪܐ ܘܟܪܝܗܐ. ܠܐ ܐܩܒܠ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕܝܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. 14 ܘܠܝܛ ܗܘ ܢܟܝܠܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܓܙܪܗ ܕܟܪܐ ܫܠܡܐ. ܘܢܕܪ ܘܕܒܚ ܟܪܝܗܐ ܠܡܪܝܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܠܟܐ ܪܒܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܫܡܝ ܕܚܝܠ ܒܥܡܡܐ.

* ܦܬܓܡܐ * ܒ

1 * ܘܗܫܐ ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ ܠܟܘܢ ܗܘ ܟܗܢܐ. * ܐܢ ܠܐ ܬܫܡܥܘܢ. ܘܐܢ ܠܐ ܬܣܝܡܘܢ 2 ܠܒܟܘܢ: ܠܡܬܠ ܫܘܒܚܐ ܠܫܡܝ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܐܫܕܪ ܒܟܘܢ ܠܘܛܬܐ. ܘܐܠܘܛ ܠܒܘܪܟܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܡܬܘܢ ܠܒܟܘܢ.

6 Filius honorat patrem ſuũ, & ſervus dominum ſuum. Si pater ſum, quomodo honoratis me? ſi dñs ſum, quomodo metuitis me, dicit Dñs potentiſſimus? Heus ſacerdotes qui diripitis nomen meum. Quòd ſi dicatis, Quâ in re diripiſivimus nomen tuum? 7 Quia offertis ſuper altare meum panem pollutum. Quòd ſi dicatis, Quâ in re polluimus te? in eo quòd dicitis, 8 Contemptibilis eſt menſa Dñi. Et quandoquidem offertis cæcum ad altare, annon malũ eſt? & cùm offertis claudum & ægrotũ, annon malum eſt? Offer illud quæſo duci tuo, an applauſurus ſit tibi, aut vultũ tuum acceptum habiturus, dicit Dñs potentiſſimus. 9 Jam deprecamini Dñm, ut miſereatur noſtrî; quoniam per vos id factum eſt, acceptos non habebo vultus 10 veſtros, ait Dñs potentiſſimus. Quis inter vos eſt qui claudat oſtium meum? Ne offeratis ſuper altare meũ quod eſt gratuitum. (*i. nihilo ſtetit.*) Non delector vobis, ait Dñs potentiſſimus, & oblationem haud accipiam à vobis. 11 Nam ab ortu ſolis uſque ad occaſum ejus magnum erit nomen meum inter gentes, & in omni loco thus adolebunt, & offerent nomini meo oblationes puras: quia magnum erit nomen meum inter gentes, ait Dominus potentiſſimus. 12 Vos autem polluitis illud, quum dicatis menſam Domini eſſe pollutam, ejuſque cibos eſſe contemptibiles. 13 Et dicitis, Hoc ex labore noſtro eſt; at ego inſufflavi in illud, ait Dominus potentiſſimus. Quoniam ex rapina defertis oblationes claudas & ægrotas, non accipiam eas de manibus veſtris, ait Dominus potentiſſimus. 14 Imò maledictus ille qui habet in grege ſuo arietem *ſanum*, tamen vovet & ſacrificat ægrotum Domino; nam rex ſum magnus, ait Dñs potentiſſimus, & nomen meum formidabile eſt inter populos.

CAP. II.

1 Nunc præceptum hoc ad vos ſpectat ſacer- 2 dotes. Si non audieritis, ſi non adhibueritis animũ veſtrum ad exhibendũ honorẽ nomini meo, dicit Dñs potentiſſimus; immittam in vos maledictiones, & maledicam benedictionibus veſtris, eò quòd non adhibeatis animum veſtrum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * الابن يمجد اباه والعبد سيده فان كنت انا ابا اين هو مجدي وان كنت انا سيدا
اين هو خوفي يقول الرب الضابط الكل * وانتم ايها الكهنة الذين يسيون الي اسمي ويقولون
7 ماذا اسينا لاسمك * تقدمون علي مذبحي خبزا نجسا * ويقولون ماذا نجسناهم عند ما تقولون
8 مائدة الرب حقيرة هي * والاطعمة الموضوعة محقورة * من اجل انكم ان قدمتم اعمي
للذبيحة اليس رديا * وان قدمتم اعرجا او مريضا * اليس رديا * قدمه لمقدمك ان كان
9 يقبله او ياخذ بوجهك يقول الرب الضابط الكل * والان استغفروا لوجه الاهكم * واطلبوا
10 منه * بيديكم صار هذا ءاخذ منكم لوجوهكم يقول الرب الضابط الكل * من اجل
انه بكم تغلق الابواب * ولا تقدموا علي مذبحي مجانا ليست هذه ارادتي فيكم يقول الرب
11 الضابط الكل * ولا اقبل ذبيحة من ايديكم * من اجل انه من مشارق الشمس الي المغارب
تمجد اسمي في الامم * وفي كل موضع يقدم بخور لاسمي في الامم يقول الرب الضابط
12 الكل * وانتم تنجسوه عند ما تقولون مائدة الرب نجسة هي وتحقرون اطعمته الموضوعة *
13 * ويقولون هذه من الم رديء * وبعثتها يقول الرب الضابط الكل * وتدخلون الاختطاف
والعرج والسقيمين * وان قدمتم ذبيحة لن اقبلها من يديكم يقول الرب الضابط الكل *
14 * وملعون الذي هو قوي * وعنده في القطيع ذكر * ونذر به ويذبح الفاسدات للرب * من
اجل اني ملك عظيم انا يقول الرب الضابط الكل * واسمي ظاهر في الامم *

1 * الفصل الثاني * * والان هذه الوصية لكم ايها الكهنة * وان لم تسمعوا وان لم
2 تضعوا في قلوبكم لتعطوا مجدا لاسمي يقول الرب الضابط الكل * فارسل عليكم اللعنة *
والعن بركتكم وابطل بركتكم وليس تكون منكم لانكم انتم لم تضعوا في قلوبكم *

6 *Filius glorificat patrem ſuum, & ſervus dominum ſuum. Quòd ſi ego pater ſum, ubi eſt gloria mea? quòd ſi dominus ego ſum, ubi eſt reverentia mea, dicit Dominus omnipotens? Jam vos O ſacerdotes, qui injuriam facitis nomini meo, & dicitis; Quâ in re injuriam fecimus nomini tuo?* 7 *Offertis ſuper altare meum panes pollutos; & dicitis, Quâ in re polluimus eos? quando dicitis, Menſa Domini contemptibilis eſt, & cibi ſuperpoſiti viles ſunt.* 8 *Nam cùm cæcum offertis in ſacrificium, nonne malum eſt? cùmque claudum aut ægrotum offertis, nonne malum eſt? Offer illud duci tuo, an accipiat illud, an ſuſcipiat vultum tuum, dicit Dominus omnia tenens.* 9 *Itaque veniam petite à Deo veſtro, eumque deprecamini: Per manum veſtram factum eſt hoc: num accipiam à vobis propter vultus veſtros, dicit Dominus omnia tenens?* 10 *Nam per vos clauduntur portæ: & ne offeratis gratuitum ſuper altare meum. Non eſt hæc voluntas mea in vobis, dicit Dominus omnia tenens: neque ſuſcipiam ſacrificium de manibus veſtris.* 11 *Ab ortu enim ſolis ad occaſum uſque glorificabitur nomen meum inter gentes, & in omni loco offeretur incenſum nomini meo inter gentes, dicit Dominus omnia tenens.* 12 *Vos autem profanatis illud, cùm dicitis; Menſa Domini immunda eſt; & contemnitis cibos ſuperpoſitos.* 13 *Ac dicitis, Hæc ſunt ex dolore peſſimo: ideò expui illa, dicit Dominus omnipotens. Et infertis rapinam, & clauda, atque ægrota; ideò licèt offeratis ſacrificium, non accipiam illud è manibus veſtris, ait Dominus omnipotens.* 14 *Verùm maledictus ille qui cùm potens ſit, habeátque in grege maſculum, & de eo ſit votum ipſius; tamen vitioſa Domino ſacrificat. Nam rex maximus ego ſum, ait Dominus omnipotens: & nomen meum illuſtre inter gentes.*

CAP. II.

1 *Hoc igitur mandatum vos ſpectat O* 2 *ſacerdotes. Quòd ſi non audieritis, & niſi ex animo ſtudueritis gloriam dare nomini meo, dicit Dominus omnipotens; mittam ſuper vos maledictionem, & maledicam benedictionibus veſtris, & adeò benedictiones abolebo, ut non ſit in vobis: eò quòd non adhibeatis animum veſtrum.*

מלאכי : ב

super stercus dispergam & , semen vobis corrumpens ego Ecce
3 הנני גער לכם את־הזרע וזריתי פרש על־
.se ad vos assumet & : vestrarum solennitatum stercus, vestros vultⁿ
פניכם פרש חגיכם ונשא אתכם אליו:
ex endum ad , hoc mandatum vos ad misi quòd Scietis Et
4 וידעתם כי שלחתי אליכם את המצוה הזאת להיות
meum Pactum .exercituum Dominus dixit , Levi cum meum pactum
5 בריתי את־לוי אמר יהוה צבאות: בריתי
, timorem illi ea dedique , pacis & , vitarum eo cum fuit
היתה אתו החיים והשלום ואתנם־לו מורא
Lex .ipse est contritus mei nominis facibus à &, me timuit &
6 וייראני ומפני שמי נחת הוא: תורת
ejus labiis in est inventa non iniquitas & , ejus ore in fuit veritatis
אמת היתה בפיהו ועולה לא־נמצא בשפתיו
avertit multos & , mecum ambulavit rectitudine in & pace in
בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב
legem & , scientiam custodient sacerdotis labia Nam .iniquitate ab
7 מעון: כי־שפתי כהן ישמרו־דעת ותורה
vos Et ipse exercituum Domini angelus quia : ejus ore ex requirent
8 יבקשו מפיהו כי מלאך יהוה־צבאות הוא: ואתם
pactum corrupistis : lege in multis fuistis offendiculo , via de recessistis
סרתם מן־הדרך הכשלתם רבים בתורה שחתם ברית
vos dedi ego etiam Et .exercituum Dominus dixit , Levi
9 הלוי אמר יהוה צבאות: וגם־אני נתתי אתכם
cui non quod os secundùm , populo omni humiles & contemptibiles
נבזים ושפלים לכל־העם כפי אשר אינכם
pater Nonne .lege in facies assumentes & , meas vias servantes
10 שמרים את־דרכי ונשאים פנים בתורה: הלוא אב
fraudatur Cur ? nos creavit unus Deus nonne ? nobis omnibus unus
אחד לכלנו הלוא אל אחד בראנו מדוע נבגד
fecit Fraudem ? nostrorum patrum pactum violando , suo fratre in vir
11 איש באחיו לחלל ברית אבתינו: בגדה
quia : Jerusalaim in & , Israel in est facta abominatio & , Jehudah
יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלם כי
uxorem duxit & , dilexit quam , Domini sanctitatem Jehudah contaminavit
חלל יהודה קדש יהוה אשר אהב ובעל
vigilantem hoc fecit qui virum Dominus Succidet .alieni Dei filiam
12 בת־אל נכר: יכרת יהוה לאיש אשר יעשנה ער
.exercituum Domino munus offerentem & , Jahacob tentoriis de respondentem &
ועֹנה מאהלי יעקב ומגיש מנחה ליהוה צבאות:
fletu , Domini altare lachryma operire , facietis secundò hoc Et
13 וזאת שנית תעשו כסות דמעה את־מזבח יהוה בכי
capiendum ad & , mugitu ad respiciendo ultrà non à , clamore &
ואנקה מאין עוד פנות אל־המנחה ולקחת
quid Propterea ? quid Propter : dixistis Et .vestra manu de beneplacitum
14 רצון מידכם: ואמרתם על־מה על כי־
quam , tuarum pueritiarum uxorem inter & te inter sit testificatus Dominus
יהוה העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר
ne Et .tui fœderis uxor & , tua socia ipsa & , eam in es prævaricatus tu
15 אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך: ולא־
semen quærens ? unus quid & . ei spiritus residuum & , fecit unus
אחד עשה ושאר רוח לו ומה האחד מבקש זרע
ne tuarum pueritiarum uxorem in & , vestro spiritu in cauti estote Et .Dei
אלהים ונשמרתם ברוחכם ובאשת נעוריך אל־
, Israel Deus Dominus dixit , dimitte , oderit Cum .prævaricetur
16 יבגד: כי־שנא שלח אמר יהוה אלהי ישראל
: exercituum Dominus dixit , ejus vestimentum super rapina operiet &
וכסה חמס על־לבושו אמר יהוה צבאות
.fraudetis ne & , vestro spiritu in vos custodietis &
ונשמרתם ברוחכם ולא תבגדו:

Versio VULG. LAT.

3 Ecce ego projiciam vobis brachium, & dispergam super vultū
vestrum stercus solennitatum vestrarum, & assumet vos secum. Et 4
scietis quia misi ad vos mandatū
istud, ut esset pactum meum cum
Levi, dicit Dominus exercituum.
5 Pactum meum fuit cum eo vitæ &
pacis : & dedi ei timorem, & timuit me, à facie nominis mei pavebat. 6
Lex veritatis fuit in ore
ejus, & iniquitas non est inventa
in labiis ejus: in pace & in æquitate ambulavit mecum, & multos avertit ab iniquitate. 7
Labia enim sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore
ejus : quia Angelus Domini exercituum est. 8
Vos autem recessistis
de via, & scandalizâstis plurimos
in lege : irritum fecistis pactum
Levi, dicit Dominus exercituum.
9 Propter quod & ego dedi vos
contemptibiles, & humiles omnibus populis, sicut non servâstis
vias meas, & accepistis faciem in
10 lege. Numquid non pater unus
omnium nostrûm ? numquid non
Deus unus creavit nos ? quarè
ergò despicit unusquisque nostrûm fratrem suum, violans pactum patrum nostrorum? 11
Transgressus est Juda, & abominatio
facta est in Israel, & in Jerusalem:
quia contaminavit Judas sanctificationem Domini, quam dilexit;
12 & habuit filiam dei alieni. Disperdet Dominus virum qui fecerit hoc, magistrum & discipulum
de tabernaculis Jacob, & offerentem munus Domino exercituum.
13 Et hoc rursum fecistis, operiebatis lachrymis altare Domini, fletu, & mugitu, ita ut non respiciam ultrà ad sacrificium, nec accipiam placabile quid de manu
14 vestra. Et dixistis; Quam ob causam ? quia Dominus testificatus
est inter te, & uxorem pubertatis
tuæ, quam tu despexisti : & hæc
particeps tua, & uxor fœderis
15 tui. Nónne unus fecit ; & residuū spiritûs ejus est ? Et quid unus quærit, nisi semen Dei ? Custodite ergo spiritum vestrum, &
uxorem adolescentiæ tuæ noli de-
16 spicere. Cùm odio habueris, dimitte, dicit Dominus Deus Israel : operiet autem iniquitas vestimentū ejus, dicit Dominus exercituum: custodite spiritū vestrum,
& nolite despicere.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον, ϗ σκορπιῶ ἔνυστρον ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἔνυστρον (α) ἑορτῶν ὑμῶν, ϗ λήψομαι ὑμᾶς (β) εἰς τὸ αὐτό.
4 Καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ (γ) ἐξαπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐντολὴν ταύτην, τοῦ εἶναι τὴν διαθήκην μου πρὸς τοὺς Λευΐτας, λέγει
5 κύριος παντοκράτωρ. Ἡ διαθήκη μου ἦν μετ᾽ αὐτοῦ τῆς ζωῆς ϗ τῆς εἰρήνης, ϗ ἔδωκα αὐτῷ ἐν φόβῳ φοβεῖσθαί με, ϗ ἀπὸ προσώπου
6 (δ) ὀνόματός μου στέλλεσθαι αὐτόν. Νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ϗ ἀδικία οὐχ εὑρέθη ἐν χείλεσιν αὐτοῦ· ἐν εἰρήνῃ κατευθύνων ἐπορεύθη μετ᾽ ἐμοῦ, ϗ πολλοὺς
7 ἐπέστρεψεν ἀπὸ ἀδικίας. Ὅτι χείλη ἱερέως φυλάξεται γνῶσιν, ϗ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ, διότι ἄγγελος
8 κυρίου παντοκράτορός ἐστιν. Ὑμεῖς δὲ ἐξεκλίνατε ἐκ τῆς ὁδοῦ, ϗ (ε) ἠσθενήσατε πολλοὺς ἐν νόμῳ, (*) διεφθείρατε τὴν διαθήκην τοῦ Λευὶ,
9 λέγει κύριος παντοκράτωρ. (ζ) Κἀγὼ δέδωκα ὑμᾶς ἐξουδενωμένους ϗ ἀπερριμμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀνθ᾽ ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδούς μου, (*) ἀλλὰ ἐλαμβάνετε
10 πρόσωπα ἐν νόμῳ. (η) Οὐχὶ πατὴρ εἷς πάντων ὑμῶν; οὐχὶ Θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς; τί ὅτι ἐγκατελίπετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τοῦ βεβηλῶσαι τὴν διαθήκην τῶν πατέρων
11 ὑμῶν; Ἐγκατελείφθη Ἰούδας, ϗ βδέλυγμα ἐγένετο ἐν τῷ Ἰσραὴλ ϗ ἐν Ἱερουσαλὴμ, διότι ἐβεβήλωσεν Ἰούδας τὰ ἅγια κυρίου, ἐν οἷς ἠγάπησε, ϗ ἐπετήδευσεν εἰς
12 θεοὺς ἀλλοτρίους. (θ) Ἐξολοθρεύσει κύριος τὸν ἄνθρωπον τὸν ποιοῦντα ταῦτα, ἕως ϗ ταπεινωθῇ ἐκ σκηνωμάτων Ἰακὼβ, ϗ ἐκ προσαγόντων θυσίαν (ι) τῷ κυρίῳ παντοκράτορι.
13 Καὶ ταῦτα, ἃ ἐμίσουν, ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον κυρίου, ϗ κλαυθμῷ ϗ στεναγμῷ ἐκ κόπων. Ἔτι ἄξιον ἐπιβλέψαι εἰς θυσίαν, ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν
14 ὑμῶν; Καὶ εἴπατε, (κ) Ἕνεκεν τίνος; ὅτι κύριος διεμαρτύρατο ἀναμέσον σου, ϗ ἀναμέσον γυναικὸς νεότητός σου, ἣν ἐγκατέλιπες, ϗ αὕτη κοινωνός σου, ϗ γυνὴ
15 διαθήκης σου. Καὶ οὐ (λ) καλὸν ἐποίησε; ϗ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ. ϗ εἴπατε, Τί ἄλλο ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ Θεός; ϗ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ϗ γυναῖκα
16 νεότητός σου μὴ ἐγκαταλίπῃς· (*) Ἀλλὰ ἐὰν μισήσας ἐξαποστείλῃς, λέγει κύριος ὁ Θεὸς (μ) τοῦ Ἰσραὴλ, ϗ καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ ἐνθυμήματά σου, λέγει κύριος παντοκράτωρ. ϗ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ϗ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε,

Ecce ego (a) separo vobis humerum, & dispergam ventriculum super facies vestras, ventriculum solennitatum vestrarum : & suscipiam vos simul. 3
Et cognoscetis, quia ego misi ad vos mandatum hoc, ut esset (b) testamentum meum ad Levitas, dicit Dominus omnipotens. 4
Testamentum meum fuit cum eo vitæ & pacis: & dedi ei ut in timore timeret me, & à facie nominis mei formidaret. 5
Lex veritatis fuit in ore ejus : & iniquitas non est inventa in labiis ejus. In (c) pace dirigens ambulavit mecum: & multos convertit ab iniquitate: 6
Quoniam labia sacerdotis custodient scientiam : et legem requirent ex ore ejus : quia angelus Domini omnipotentis est. 7
Vos autem declinâstis de via, & (d) infirmos fecistis multos in lege : corrupistis testamentum Levi, dicit Dominus omnipotens. 8
Et ego dedi vos contemptos, & (e) abjectos in omnes gentes, pro eo quòd vos non custodîstis vias meas, sed (f) accipiebatis personas in lege. 9
Nonne pater unus omniū vestrûm? nónne Deus unus creavit vos? Quarè reliquîstis unusquisque fratrem suum: ut abominabile faceret testamentum patrum vestrorum? 10
Derelictus est Judas: & abominatio facta est in Israel, & in Hierusalem: quia contaminavit Judas Sancta Domini, in quibus dilexit, & adinvenit in diis alienis. 11
Disperdet Dominus hominem, qui facit hæc; donec & humilietur de tabernaculis Jacob, & de his qui offerunt sacrificium Domino omnipotenti. 12
Et hæc, quæ oderam, faciebatis : operiebatis lachrymis altare Domini, & planctu, & gemitu de (g) laboribus. Adhuc dignum respicere sacrificium, aut suscipere acceptabile de manibus vestris ? 13
Et dixistis ; Propter quid ? Quia Dominus testificatus est inter te & uxorem adolescentiæ tuæ, quam reliquisti: & hæc particeps tua, & uxor testamenti tui. 14
Et (h) nónne bonum fecit, et reliquiæ spiritûs (i) ejus? Et dixistis ; Quid aliud præter semen quærit Deus ? Et custodite in spiritu vestro: & uxorem adolescentiæ tuæ ne derelinquas. 15
Sed, si odio habēs dimiseris [eam], dicit Dominus Deus Israel ; & operiet impietas super cogitationes tuas, dicit Dominus omnipotens. Et custodite in spiritu vestro, & nolite derelinquere : 16

MS.A. (α) ἑορτῆς (β) ἐπὶ (γ) κύριος (δ) τοῦ ὀνόματός (ε) πολλοὺς ἠσθενήσατε (*) ϗ* διέφθειρε (ζ) Καὶ ἐγὼ (*) ἀλλ᾽ (η) Οὐχὶ Θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς; οὐχὶ πατὴρ εἷς πάντων ὑμῶν; τί ὅτι (θ) Ἐξολεθρεύσει (ι) κυρίῳ (κ) Ἕνεκα τίνος; ὁ κύριος (λ) κάλλος (*) Ἀλλ᾽ (μ) ὁ παντοκράτωρ Θεὸς Ἰσραὴλ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 הא אנא נזיף לכון בעללת בר זרעא ואגלי בהתת חוביכון על אפיכון ואבטל רבות
4 חגיכון ויתמנע חולקכון מניה: ותדעון ארי שלחית לותכון ית תפקדתא הדא
5 למהוי קימי דעם לוי אמר יי צבאות: קימי הוה עמיה חיי ושלמא ויהבית ליה אולפן
6 אוריתי שלים ודחיל מן קדמי ומן קדם שמי דחיל הוא: אוריתא דקשטא הות
בפומיה ושקרא לא אשתכח בספותיה בשלמא ובתריצותא הלך קדמי וסגיאין אתיב
7 מחובא: ארי שפתי כהין יטרון מדע ואוריתא יבעון מפומיה ארי משמש קדם יי צבאות
8 הוא: ואתון סטיתון מן אורחא אתקלתון סגיאין באוריתא חבלתון קימא דעם לוי
9 אמר יי צבאות: ואף אנא יהבית יתכון בסירין וחלשין לכל עמא כמא דליתכון
10 נטרין ית אורחן דתקנן קדמי ונסבין אפין באוריתא: הלא אבא חד לכלנא הלא אלהא
11 חד ברא יתנא מא דין נשקר גבר באחוהי לאפסא קימא די עם אבהתנא: שקרו
דבית יהודה ותועבתא אתעבידת בישראל ובירושלם ארי אפיסו דבית יהודה
נפשהון דהות קדישא קדם יי דרחם ואתרעיאו למסב להון נשין בנת עממיא:
12 ישצי יי לגבר דיעבדנה בר ובר בר מקרוי יעקב ואם כהין הוא לא יהי ליה מקריב
13 קורבנא בבית מקדשא דיי צבאות: ודא תנינות די אתון עבדין חפת דמעתא ית
מדבחא דיי די בכן ודי מתנקין מדלית עוד אתפנאה לקורבנא ולקבלא יתיה
14 ברעוא מידכון: ואם תימרון על מה על דיי אסהיד בינך ובין אתת ינקותך די את שקרת
15 בה והיא שותפתך ואתת קימך: הלא חד הוה אברהם יחידי די מניה אתברי עלמא
ומה חד בעי אלהין די יתקיים ליה ולד מן קדם יי ותסתמרון בנפשתכון ובאתת
16 ינקותך לא תשקר: ארי אם סנית לה פטרה אמר יי אלהא דישראל ולא תכסי חטאה
בלבושך אמר יי צבאות ותסתמרון בנפשתכון ולא תשקרון:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce ego increpo vos ob proventum natum è semine, & patefaciam confusionem 3
scelerum vestrorum in facies vestras, & abolebo magnificentiam solennitatum
vestrarum; ac prohibebitur pars vestra ab eo. Et scietis quòd ego 4
miserim ad vos præceptum hoc, ut sit pactum meum cum Levi, dicit Dñs exercituum.
Pactum meum fuit cum eo vitæ & pacis: & dedi ei doctrinam le- 5
gis perfectam ut timeret à facie mea: & à facie nominis mei timuit ipse. Lex 6
veritatis fuit in ore ejus, & falsitas non est inventa in labiis ejus: in pace & in
æquitate ambulavit coram me, & multos avertit ab iniquitate. Labia enim 7
sacerdotis custodient scientiam, & disciplinam requirent ab ore ejus; quia
minister est coram Dño exercituum. Vos autem declinâstis à via, & scanda- 8
lizâstis plurimos in lege : corrupistis pactum quod erat cum Levi, dicit Dñs
exercituum. Ego quoq; dedi vos contemptibiles & infirmos omnibus popu- 9
lis, sicut vos non servâstis vias quæ rectæ sunt coram me; & accepistis faciem
in lege. Nónne pater unus est omnium nostrûm ? nónne unus Deus creavit 10
nos ? quare igitur iniquè agimus quisque contra fratrem suum , violando
pactum quod est cum patribus nostris ? Iniquè egerunt viri domus Juda, & 11
abominatio facta est in Israel , & in Jerusalem ; quia violaverunt viri do-
mus Juda animam suam, quæ erat sanctificata coram Dño, & dilecta : & vo-
luerunt accipere sibi uxores filias populorum. Disperdet Dñs viro qui fece- 12
rit hoc, filium & nepotem de urbibus Jacob : & si fuerit sacerdos, *non erit
ei qui* offerat oblationem in domo sanctuarii Domini exercituum. Et hoc 13
secundò facitis : Operitis lachrymis altare Dñi plorantium & gementium,
ita ut ultrà non respiciam oblationem nec suscipiam illam cum beneplacito
de manibus vestris. Et si dixeritis, Quamobrem? Eò quòd Dñs testificatus est 14
inter te & uxoré adolescentiæ tuæ, contra quam tu iniquè egisti, & ipsa est
particeps tui, & uxor fœderis tui. Nónne unᵒ fuit Abraham solᵒ, ex quo pro- 15
pagatū est seculū? & quid unᵒ quæsivit, nisi ut permaneret sibi proles in con-
spectu Dñi ? Cavete igitur vobismetipsis : & contra uxoré adolescentiæ tuæ
ne iniquè agas. Quòd si oderis eam , dimitte eam ; dicit Dñs exercituum 16
Deus Israel , & ne operias peccatum vestimento tuo , dicit Dominus exer-
cituum. Cavete igitur animabus vestris, & ne iniquè agatis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܐ ܓܥܪ ܐܢܐ ܒܙܪܥܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܐܙܪܘܩ ܩܒܠܐ ܥܠ ܐܦܝܟܘܢ. ܘܩܒܠܐ ܥܠ ܥܐܕܝܟܘܢ. 3
ܘܐܫܩܘܠܟܘܢ ܥܡܗ. * ܘܬܕܥܘܢ ܕܫܕܪܬ ܠܘܬܟܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ. ܕܢܗܘܐ ܩܝܡܝ ܥܡ ܠܘܝ 4
ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܩܝܡܝ ܗܘܐ ܥܡܗ ܚܝܐ ܘܫܠܡܐ. ܝܗܒܬ ܠܗ ܕܚܠܬܐ ܘܕܚܠܢܝ 5
ܘܡܢ ܩܕܡ ܫܡܝ ܙܐܥ ܗܘܐ. * ܢܡܘܣܐ ܕܩܘܫܬܐ ܗܘܐ ܒܦܘܡܗ. ܘܥܘܠܐ ܠܐ ܐܫܬܟܚ 6
ܒܣܦܘܬܗ. ܒܫܠܡܐ ܘܒܬܪܝܨܘܬܐ ܗܠܟ ܥܡܝ. ܘܠܣܓܝܐܐ ܐܗܦܟ ܡܢ ܥܘܠܐ. * ܡܛܠ 7
ܕܣܦܘܬܗ ܕܟܗܢܐ ܢܛܪܢ ܝܕܥܬܐ. ܘܢܡܘܣܐ ܢܒܥܘܢ ܡܢ ܦܘܡܗ. ܡܛܠ ܕܡܠܐܟܗ ܗܘ
ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܣܛܝܬܘܢ ܡܢ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܩܠܬܘܢ ܠܣܓܝܐܐ ܡܢ ܢܡܘܣܐ. 8
ܘܚܒܠܬܘܢ ܩܝܡܗ ܕܠܘܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܐܦ ܐܢܐ ܝܗܒܬܟܘܢ ܫܝܛܐ 9
ܘܡܟܝܟܐ ܒܟܠ ܥܡ. ܕܠܐ ܢܛܪܬܘܢ ܐܘܪܚܬܝ. ܘܢܣܒܬܘܢ ܒܐܦܐ ܒܢܡܘܣܐ. * ܕܠܡܐ 10
ܠܐ ܗܘܐ ܚܕ ܐܒܐ ܠܟܠܢ. ܐܘ ܠܐ ܗܘܐ ܚܕ ܐܠܗܐ ܒܪܢ. ܠܡܢܐ ܡܢ ܕܝܢ ܓܢܒܝܢ ܐܢܫ ܒܐܚܘܗܝ
ܘܡܛܢܦܝܢ ܚܢܢ ܩܝܡܐ ܕܐܒܗܝܢ. * ܫܢܐ ܝܗܘܕܐ. ܘܛܢܦܘܬܐ ܐܬܥܒܕܬ ܒܐܝܣܪܝܠ 11
ܘܒܐܘܪܫܠܡ. ܡܛܠ ܕܛܢܦ ܝܗܘܕܐ ܩܘܕܫܗ ܕܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܪܚܡ ܘܦܠܚ ܠܐܠܗܐ
ܢܘܟܪܝܐ. * ܢܘܒܕ ܡܪܝܐ ܠܓܒܪܐ ܕܥܒܕ ܗܕܐ. ܘܠܒܪܗ ܘܠܒܪ ܒܪܗ. ܡܢ ܡܫܟܢܘܗܝ 12
ܕܝܥܩܘܒ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܕܢܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܠܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܘܗܕܐ ܐܚܪܬܐ ܥܒܕܬܘܢ. 13
ܟܣܝܐ ܕܡܥܬܐ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܒܟܝܬܐ ܘܐܢܚܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܬܦܢܐ ܠܘܬ ܩܘܪܒܢܝܟܘܢ.
ܘܠܐ ܡܩܒܠ ܠܗ ܒܪܥܝܢܐ ܡܢ ܐܝܕܝܟܘܢ. * ܘܐܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܡܢܐ. ܥܠ ܕܐܣܗܕ ܡܪܝܐ 14
ܒܝܢܟ ܠܒܝܢ ܐܢܬܬ ܛܠܝܘܬܟ. ܕܐܢܬ ܓܢܒܬ ܒܗ. ܘܗܝ ܫܘܬܦܬܟ ܘܐܢܬܬ ܩܝܡܟ. * ܕܠܡܐ ܠܐ 15
ܗܘܐ ܚܕ ܓܒܪܐ. ܘܫܪܟܐ ܕܪܘܚܐ ܕܝܠܗ ܗܘ. ܚܕ ܒܥܐ ܙܪܥܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. 16
ܘܐܢܫ ܒܐܢܬܬ ܛܠܝܘܬܗ ܠܐ ܢܓܢܘܒ. * ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܚܘܠܐ.
ܒܡܪܛܘܛܗ ܠܐ ܢܟܣܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܓܢܒܘܢ.

Ecce increpabo semen terræ, spargamque fimum in facies vestras, & fimum in solennitates vestras, eoque tollam vos : 3
Et scietis me præceptum istud ad vos misisse, ut sit fœdus cum Levi, dicit Dominus potentissimus. 4
Fœdus meum fuit cum ipso, vitam & pacem ipsi dedi, reverentèr coluit me, & nomen meum extimescebat : 5
Lex veritatis erat in ore ipsius, & iniquitas non est inventa in labiis ejus, pacificè & rectè ambulavit mecum, & multos ab iniquitate retraxit. 6
Nam labia sacerdotis stillant scientiam, & legem postulant ab ore ejus; quippe qui sit angelus Domini potentissimi. 7
At vos aberrâstis à via, & scandalizavistis multos *ut recederent* à lege, & corrupistis fœdus Levi, dicit Dominus potentissimus. 8
Ego vicissim reddam vos contemptibiles & abjectos in omni gente, eò quòd non observaveritis vias meas, & vultuum rationē habueritis in lege. 9
Annon idem pater est nobis omnibus ? annon idem Deus creavit nos ? quarè perfidi sumus alter in alterū, & polluimus fœdus patrum nostrorum ? 10
Perfidè egit Juda, & abominatio cōmissa est in Israele & Jerosolyma : profanavit enim Juda Sanctuarium Domini potentissimi, & dilexit coluitque deos alienos. 11
Perdat Dominus hominem illum qui hoc fecerit, & filium ac nepotem ejus, de tabernaculo Jacobi, & non sit ei quisquam offerens oblationem Domino potentissimo. 12
Hoc aliud etiam facitis : operit lachryma domum Domini, & fletus atque suspiria, adeo ut non respiciat ad oblationes vestras, neque suscipiat spontaneum de manibus vestris. 13
Quòd si dicatis, Qua de causa ? Quia testatus est Dominus inter te & uxorem adolescentiæ tuæ, in quam tu perfidè agis, quum ipsa sit consors tua & uxor tibi fœderata. 14
Annon vir unus, cujus sunt reliqui spiritus, unus *inquam* postulavit semen à Deo ? Cavete vobis ipsis, & nemo in uxorem adolescentiæ suæ perfidè agat, 15
Dicit Dominus potentissimus Deus Israelis; & iniquitatem pallio suo ne tegat, dicit Dñs potentissimus. Cavete vobisipsis, & perfidè ne agatis. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاصحاح الثاني والثلثون * وهو الثاني من النبوة *

* ها انا افرز لكم اليمين * وافرق رجيعا على وجوهكم * رجيع اعيادكم * واخذكم به * 3
* وتعلمون اني انا ارسلت اليكم هذه الوصية * ليكون عهدي مع اللاويين يقول الرب 4
الضابط الكل * عهدي كان معه للحياة والسلامة * واعطيته خوفا ليخافني وليرتعد من وجه 5
اسمي * ناموس حق كان في فمه * وظلم لم يوجد في شفتيه * بسلامة سار معي مقوما * ورد 6
كثيرين من الظلم * لان شفاه الكاهن تحفظ العلم * ويطلبون الناموس من فمه * من اجل 7
انه ملاك الرب الضابط الكل هو * وانتم حدتم عن الطريق * واسقمتم كثيرين بالناموس * 8
وافسدتم عهدي اللاوي يقول الرب الضابط الكل * وانا دفعتكم محقورين ومطرحين 9
في كل الامم * من اجل انكم انتم لم تحفظوا طرقي * بل اخذتم بالوجوه في الناموس * أليس 10
الها واحدا خلقكم * أليس ابا واحدا لجميعكم * لماذا انتم تركتم كل واحد اخاه لينجس عهد
ابائكم * ترك يهوذا * والرذلة صارت في اسرائيل وفي اورشليم * من اجل ان يهوذا نجس اقداس 11
الرب التي لها احب * وعمل للالهة الغرباء * يستاصل الرب الانسان الذي يصنع هذه * 12
حتى يذل من مساكن يعقوب * ومن الذين يقدمون ذبيحة للرب الضابط الكل * فهذه 13
التي ابغضها تصنعون * غطيتم بالدموع مذبح الرب وبالبكاء والتنهد من الاتعاب * ايضا
واجب ان ينظر للذبيحة او ياخذ مقبولا من ايديكم * وتقولون من اجل ماذا * من اجل 14
ان الرب شهد بينك وبين امراة صباك التي تركتها وهي شريكتك وامراة عهدك *
* وليس اخر صنع * وبقية روحه * وتقولون لماذا يطلب الله زرعا اخر لاخرى * فاحتفظوا 15
بروحكم * وامراة شبابك لا تترك * لكن ان ابغضتها سرحها * يقول الرب اله اسرائيل * ويغطي 16
النفاق على ثيابك يقول الرب الضابط الكل * واحتفظوا بروحكم * ولا تتركوا *

Textus trigesimus secundus, hujus autem Prophetiæ secundus.

Ecce ego separabo vobis dexteram, & spargam stercus super facies vestras, stercus solennitatum vestrarum, coque suscipiam vos. 3
Et scietis quòd ego miserim ad vos mandatum istud, ut sit fœdus meum cum Levitis, ait Dominus omnipotens. 4
Fœdus meum fuit cum ipso ad vitam & pacem, & dedi ei timorem, ut me timeret, & à facie nominis mei trepidaret. 5
Lex veritatis fuit in ore ipsius, & iniquitas non est inventa in labiis ejus : cum pace ambulavit mecum rectè : & multos ab iniquitate revocavit. 6
Nam labia sacerdotis doctrinam custodiunt, & legem postulant ab ore ipsius; quoniam ipse est angelus Domini omnipotentis, 7
Vos autem deflexistis à via, & multos per legem reddidistis ægrotos, & violâstis fœdus meum Leviticum, dicit Dominus omnipotens. 8
Ideò despectos reddam vos & abjectos inter omnes gentes; eò quòd vos non servaveritis vias meas, sed personas acceperitis in lege. 9
Nonne Deus unus creavit vos ? nonne unus est omnium vestrûm pater ? quarè vos relinquitis unusquisque fratrem suum, ut contaminet fœdus patrum vestrorum ? 10
Derelictus est Juda, & abominatio facta est in Israele & in Jerusalem ; quoniam Juda contaminavit sancta Domini, quæ diligebat, & fecit diis alienis. 11
Evellat Dominus hominem talia facientem, ita ut deponatur de habitaculis Jacobi, & de iis qui sacrificium offerunt Domino omnipotenti. 12
Hæc quæ odi, facitis : altare Domini lachrymis operitis, & fletu atque suspiriis de laboribus : & adhuc decens esset ut sacrificium respiceret, aut quicquam gratum acciperet è manibus vestris ? 13
Et dicitis, Quam ob causam ? Quia Dominus testatus est inter te & inter uxorem adolescentiæ tuæ, quam reliquisti ; quum ipsa sit consors tua & uxor fœderis tui : 14
Nec alius fecerit, & reliquiæ spiritûs ejus. Et dicitis, Cur petit Deus semen aliud alteri fœminæ? Cavete igitur vobisipsis, et uxorem adolescentiæ tuæ ne relinquens. 15
Sed si oderis eam, dimitte illam, dicit Dominus Deus Israelis, & operiet impietas vestimenta tua, dicit Dominus omnipotens. Cavete igitur vobisipsis, & ne relinquatis. 16

מַלְאָכִי : ג

quo In : dixiſtis & , veſtris verbis in Dominum feciſtis Laborare
17 הוֹגַעְתֶּם יְהוָה בְּדִבְרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה
oculis in bonus , malum faciens Omnis : vos dicendo In ? fecimus laborare
הוֹגַעְנוּ בֶּאֱמָרְכֶם כָּל־עֹשֵׂה רָע טוֹב ׀ בְּעֵינֵי
? judicii Deus ubi aut , placuit ipſe eis in & , Domini
יְהוָה וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט׃

CAP. III. ג

ſtatim & , meam faciem ad viam vertet & , meum angelum mittens ego Ecce
1 הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם
angelus & , quærentes vos quem , Dominator ſuum palatium ad veniet
יָבוֹא אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן ׀ אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ
.exercituum Dominus dixit , venit ecce : volentes vos quem , fœderis
הַבְּרִית אֲשֶׁר־אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
? eum conſpici in ſtans quis & ? eum veniendi diem ſuſtinens quis Et
2 וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת־יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הָעֹמֵד בְּהֵרָאוֹתוֹ
.fullonum borith tanquam & , conflans ignis tanquam ipſe nam
כִּי־הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית מְכַבְּסִים׃
, Levi filios purgabit & , argentum emundans & , conflans ſedebit Et
3 וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת־בְּנֵי־לֵוִי
offerentes Domino erunt & : argentum ſicut & aurum ſicut eos excoquet &
וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכָּסֶף וְהָיוּ לַיהוָה מַגִּישֵׁי
, Jehudah munus Domino dulceſcet Et .juſtitia in munus
מִנְחָה בִּצְדָקָה׃ 4 וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה
.antiquos annos ſecundùm & , ſeculi dies ſecundùm , Jeruſalaim &
וִירוּשָׁלָ͏ִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת׃
, maleficos in velox teſtis ero & , judicium ad vos ad accedam Et
5 וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט וְהָיִיתִי ׀ עֵד מְמַהֵר בַּמְכַשְּׁפִים
mercedem ſubtrahentes in & ; falſitate in jurantes in & , adulteros in &
וּבַמְנָאֲפִים וּבַנִּשְׁבָּעִים לַשָּׁקֶר וּבְעֹשְׁקֵי שְׂכַר־
nec , peregrinum pervertentes & , pupillum & , viduam , mercenarii
שָׂכִיר אַלְמָנָה וְיָתוֹם וּמַטֵּי־גֵר וְלֹא
non Dominus ego Nam .exercituum Dominus dixit , me timuerunt
יְרֵאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ 6 כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא
diebus A .eſtis conſumpti non Jahacob filii vos & : ſum mutatus
שָׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם׃ 7 לְמִימֵי
.cuſtodiſtis non & , meis inſtitutis ab receſſiſtis veſtrorum patrum
אֲבֹתֵיכֶם סַרְתֶּם מֵחֻקַּי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם
.exercituum Dominus dixit , vos ad revertar & , me ad Revertimini
שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
quia : Deum homo vi auferet Nunquid ? revertemur quo In : dixiſtis Et
וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה נָשׁוּב׃ 8 הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי
decima ? te vi abſtulimus quo In : dixiſtis Et ? me vi auferentes vos
אַתֶּם קֹבְעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ הַמַּעֲשֵׂר
vos me & , maledicti vos maledictione In .oblatione &
וְהַתְּרוּמָה׃ 9 בַּמְּאֵרָה אַתֶּם נֵאָרִים וְאֹתִי אַתֶּם
domum ad decimam omnem Auferte .ipſa : omnis gens , vi rapientes
קֹבְעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ׃ 10 הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית
dixit , hoc in nunc me probent & , mea domo in præda ſit & , theſauri
הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר
cataractas vobis aperuero non ſi : exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֵת אֲרֻבּוֹת
.ſufficiens non ad uſque , benedictionem vobis evacuavero & , cœlorum
הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד־בְּלִי־דָי׃
vobis corrumpet non & , devorantem in vobis increpabo Et
11 וְגָעַרְתִּי לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא־יַשְׁחִת לָכֶם אֶת־
dixit , agro in vitis vobis orbabit nec , humi fructum
פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא־תְשַׁכֵּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר
.exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת׃

Verſio VULG. LAT.

17 Laborare feciſtis Dominum in ſermonibus veſtris, & dixiſtis; In quo eum fecimus laborare? In eo quòd dicitis; Omnis qui facit malum, bonus eſt in conſpectu Domini, & tales ei placent: aut certè ubi eſt Deus judicii?

CAP. III.

1 Ecce ego mitto angelũ meum, & præparabit viam ante faciem meam. Et ſtatim veniet ad templum ſuum Dominator, quem vos quæritis; & angelus teſtamenti, quem vos vultis. Ecce venit, di- 2 cit Dominus exercituum: Et quis poterit cogitare diem adventûs ejus, & quis ſtabit ad videndum eum? Ipſe enim quaſi ignis conflans, & quaſi herba fullonum: 3 Et ſedebit conflans, & emundans argentum, & purgabit filios Levi, & colabit eos quaſi aurum, & quaſi argentum, & erunt Domino offerentes ſacrificia in juſtitia. 4 Et placebit Domino ſacrificium Juda & Jeruſalem, ſicut dies ſe- 5 culi, & ſicut anni antiqui. Et accedam ad vos in judicio, & ero teſtis velox maleficis, & adulteris, & perjuris, & qui calumniantur mercedem mercenarii, viduas, & pupillos: & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, 6 dicit Dominus exercituum. Ego enim Dominus, & non mutor: & vos filii Jacob non eſtis conſum- 7 pti. A diebus enim patrum veſtrorũ receſſiſtis à legitimis meis, & non cuſtodîſtis. Revertimini ad me, & revertar ad vos, dicit Dominus exercituum. Et dixiſtis; 8 In quo revertemur? Si affiget homo Deum, quia vos configitis me? Et dixiſtis; In quo configimus te? In decimis, & in primitiis. 9 Et in penuria vos maledicti eſtis, & me vos configitis gens tota. 10 Inferte omnem decimam in horreum, & ſit cibus in domo mea, & probate me ſuper hoc, dicit Dominus: ſi non aperuero vobis cataractas cœli, & effudero vobis benedictionem uſque ad ab- 11 undantiam, Et increpabo pro vobis devorantem, & non corrumpet fructum terræ veſtræ; nec erit ſterilis vinea in agro, dicit Dominus exercituum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

17 Οἱ (ν) παροξύναντες τὸν θεὸν ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν· ϗ εἴπατε, Ἐν τίνι (ξ) παρωξύναμεν αὐτόν; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, Πᾶς ποιῶν πονηρὸν, καλὸν ἐνώπιον κυρίου, ϗ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς εὐδόκησε· ϗ, Ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης; MS. A. (ν) παροξύνοντες (ξ) παρωξύναμεν; ἐν τῷ

ΚΕΦ. γ'.

1 Ἰδοὺ (α) ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου, ϗ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, ϗ ἐξαίφνης ἥξει εἰς τὸν ναὸν (β) ἑαυτοῦ κύριος, ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, ϗ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης, ὃν ὑμεῖς θέλετε· ἰδοὺ ἔρχεται, 2 λέγει κύριος παντοκράτωρ. Καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; (γ) ἢ τίς ὑποστήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ; διότι αὐτὸς εἰσπορεύεται ὡς πῦρ χωνευτηρίου, 3 ϗ ὡς ποία πλυνόντων. (δ) Καθιεῖται χωνεύων ϗ καθαρίζων ὡς τὸ ἀργύριον, ϗ ὡς τὸ χρυσίον, ϗ καθαριεῖ τοὺς υἱοὺς Λευὶ, ϗ (ε) χεεῖ αὐτοὺς ὥσπερ τὸ χρυσίον ϗ τὸ ἀργύριον· ϗ ἔσονται τῷ κυρίῳ προσάγοντες 4 θυσίαν ἐν δικαιοσύνῃ. Καὶ ἀρέσει τῷ κυρίῳ θυσία Ἰούδα ϗ Ἱερουσαλὴμ, καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος, ϗ καθὼς τὰ ἔτη τὰ 5 ἔμπροσθεν. Καὶ προσάξω (ζ) πρὸς ὑμᾶς ἐν κρίσει, ϗ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ * τὰς φαρμακοὺς, ϗ ἐπὶ τὰς μοιχαλίδας, ϗ ἐπὶ τοὺς ὀμνύοντας τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψεύδει, ϗ ἐπὶ τοὺς ἀποστεροῦντας μισθὸν μισθωτοῦ, ϗ τοὺς καταδυναστεύοντας χήραν, ϗ τοὺς κονδυλίζοντας ὀρφανοὺς, ϗ τοὺς ἐκκλίνοντας κρίσιν προσηλύτου, ϗ τοὺς μὴ φοβουμένους με, λέγει κύριος παντοκρά- 6 τωρ. Διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν (η), ϗ οὐκ ἠλλοίωμαι. ϗ ὑμεῖς (θ) οἱ υἱοὶ Ἰακὼβ οὐκ (ι) ἀπέχεσθε ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν 7 τῶν πατέρων ὑμῶν, ἐξεκλίνατε νόμιμά μου, ϗ οὐκ ἐφυλάξασθε. (κ) Ἐπιστρέψατε πρὸς μὲ, ϗ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει κύριος παντοκράτωρ. ϗ εἴπατε, Ἐν 8 τίνι (λ) ἐπιστρέψωμεν; Μήτι πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν; διότι ὑμεῖς πτερνίζετέ με· ϗ (μ) ἐρεῖτε, Ἐν τίνι (") ἐπτερνίσαμέν σε; ὅτι τὰ ἐπιδέκατα, ϗ αἱ ἀπαρχαὶ 9 μεθ' ὑμῶν εἰσιν. Καὶ ἀποβλέποντες ὑμεῖς 10 ἀποβλέπετε, ϗ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε. Τὸ ἔτος συνετελέσθη, ϗ εἰσηνέγκατε πάντα τὰ ἐκφόρια εἰς τοὺς θησαυροὺς, (ν) ϗ ἔσται ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ἐπιστρέψατε δὴ ἐν τούτῳ, λέγει κύριος παντοκράτωρ· ἐὰν μὴ ἀνοίξω ὑμῖν τοὺς (") καταῤῥάκτας τοῦ οὐρανοῦ, ϗ ἐκχεῶ (ξ) τὴν εὐλογίαν μου ὑμῖν, ἕως τοῦ ἱκανωθῆναι. 11 Καὶ διαστελῶ ὑμῖν (ο) εἰς βρῶσιν, ϗ οὐ μὴ (") διαφθείρω ὑμῶν τὸν καρπὸν τῆς γῆς, ϗ οὐ μὴ (π) ἀσθενήσῃ ὑμῶν ἡ ἄμπελος ἡ ἐν τῷ ἀγρῷ, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

MS. A. (α) ἐγὼ ἐξαποστέλλω (β) αὐτοῦ (γ) ϗ τίς (δ) Καὶ καθιεῖται (ε) χεεῖ αὐτοὺς ὡς τὸ ἀργύριον ϗ ὥσπερ τὸ χρυσίον· (ζ) ὑμᾶς (η) οὐκ ἠλλοίωμαι. (θ) υἱοὶ (ι) ἀπέχεσθε (κ) Ἐπιστράφητε (λ) ἐπιστρέψωμεν; Εἰ (μ) εἴπατε, (") ἐπτερνίκαμέν (ν) ϗ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἔσται ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ. (") καταρράκτας, (ξ) ὑμῖν τὴν εὐλογίαν μου, (ο) τὴν βρῶσιν, (") διαφθερῶ (π) ἀσθενήσει ἡ ἄμπελος ὑμῶν ἡ ἐν ἀγρῷ,

17 Qui provocâſtis Deum in ſermonibus veſtris, & dixiſtis; In quo provocavimus eum? In eo quòd dicitis; Omnis qui facit malum, (k) bonum eſt in conſpectu Domini: & in his ſibi complacuit: & , Ubi eſt Deus juſtitiæ?

CAP. III.

1 Ecce (a) mitto angelum meum, & (b) reſpiciet viam ante faciem meam: & ſubitò veniet ad templum ſuum Dominus, quem vos quæritis, & angelus teſtamenti, quem vos vultis. Ecce venit, dicit Dominus omnipotens: 2 Et quis ſuſtinebit diem introitûs ejus? aut quis ferre poterit, ut aſpiciat eum? Quia ipſe ingreditur, quaſi ignis conflatorii, & quaſi (c) herba lavantium. 3 Sedebit conflans, & emundans ſicut argentum, & ſicut aurum: & emundabit filios Levi, & fundet eos, ſicut aurum, & argentum. Et erunt Domino offerentes (d) hoſtiam in juſtitia. 4 Et placebit Domino ſacrificium Juda, & Hieruſalem, ſicut dies ſeculi, & ſicut anni priſtini. 5 Et accedam ad vos in judicio: & ero teſtis velox ſuper maleficos, & ſuper (e) adulteras, & ſuper eos qui jurãt nomine meo in mẽdacio & ſuper eos qui fraudãt mercedẽ mercenarii, & qui opprimunt per potentiam viduam, & percutiunt pupillos, & pervertunt judicium advenæ, et qui non timent me, dicit Dominus omnipotens. 6 Quoniam ego Dominus Deus veſter, et non mutor. Et vos filii Jacob non receſſiſtis ab (f) injuſtitiis Patrum 7 veſtrorum, declinâſtis legitima mea, et non cuſtodîſtis. Revertimini ad me: et revertar ad vos, dicit Dominus omnipotens. Et dixiſtis; In quo revertemur? 8 (g) Nunquid ſupplantabit homo Deum; quia vos ſupplantatis me? Et (h) dicetis; In quo ſupplantavimus te? Quia decimæ, et primitiæ vobiſcum ſunt: 9 Et vos reſpicientes reſpicitis: et me vos ſupplantatis. 10 Annus impletus eſt: et intuliſtis omnes fructus in theſauros: et erit rapina (i) ejus in domo ejus. (k) Revertimini ergò in hoc, dicit Dominus omnipotens; niſi aperuero vobis cataractas cœli, et effudero benedictionem meam vobis, uſque dum ſufficiat: 11 Et dividam vobis in (l) cibum: et non diſperdam fructum terræ veſtræ: et non infirmabitur vinea veſtra in agro, dicit Dominus omnipotens.

תַּרְגּוּם יוֹנָתָן Targum JONATHAN.

17 אַלְהֵיתוּן קֳדָם יְיָ בְּפִתְגָמֵיכוֹן וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָה אַלְהֵינָא קֳדָמוֹהִי כַּד אַתּוּן אָמְרִין
כָּל דְּעָבֵיד בִּישׁ תַּקִּין קֳדָם יְיָ וּבְהוֹן רַעֲוָא קֳדָמוֹהִי אוֹ אָן אֱלָהָא דְּעָבֵיד דִּינָא׃
ג
1 הָאֲנָא שָׁלַח מַלְאֲכָא וִיפַנֵּי אוֹרְחָא קֳדָמַי וּבִתְכֵיף יֵעוֹל לְהֵיכְלֵיהּ רִבּוֹנָא דִּי אַתּוּן בָּעַן
בֵּיהּ וּמַלְאַךְ קְיָמָא דִּי אַתּוּן צָבַן בֵּיהּ הָא אָתֵי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ 2 וּמַן מְסוֹבַר יָת יוֹם
מֵיתוֹהִי וּמַן יְקוּם בְּאִתְגְּלָיוּתֵיהּ אֲרֵי רוּגְזֵיהּ כְּאֶשָּׁתָא מַמְסֵי וּכְבוֹרִיתָא דִּמְחַוְּרִין בַּהּ׃
3 וְיִתְגְּלֵי לְצָרָפָא וּלְדַכָּאָה כִּגְבַר דִּי מְצָרֵף וּמְדַכֵּי כַּסְפָּא וִידַכֵּי יַת בְּנֵי לֵוִי וִיזַקֵּק יָתְהוֹן
כְּדַהֲבָא וּכְכַסְפָּא וִיהוֹן קֳדָם יְיָ מְקָרְבִין קוּרְבַּן בְּזָכוּ׃ 4 וְיִתְקַבַּל קֳדָם יְיָ קוּרְבַּן אֱנָשׁ
יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם כְּיוֹמֵי עָלְמָא וּכְשְׁנִין דְּמִלְקַדְמִין׃ 5 וְאִתְגְּלֵי עֲלֵיכוֹן לְמֶעְבַּד דִּינָא
וִיהֵי מֵימְרִי בְּכוֹן לְסָהִיד מוֹחֵי בַּחֲרָשַׁיָּא וּבְנָאֲפַיָּא וּבִדְמִשְׁתַּבְעִין לְשִׁקְרָא וּבְאָנְסֵי אַגְרָא
דַּאֲגִירָא אַרְמְלָא וְיַתְמָא וּמַסְטֵן דִּין גִּיּוֹרָא וְלָא דְחִילוּ מִן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ 6 אֲרֵי אֲנָא
יְיָ לָא אַשְׁנֵיתִי קְיָמִי דְּמִן עָלְמָא וְאַתּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתּוּן מְדַמַּן דְּמַן דְּמָאֵית בְּעָלְמָא
הָדֵין דִּינֵיהּ פְּסִיק׃ 7 לְמִיּוֹמֵי אֲבָהַתְכוֹן סְטֵיתוּן מִן קְיָמַי וְלָא נְטַרְתּוּן תּוּבוּ לְפֻלְחָנִי
וְאֶתְפְּנֵי בְּמֵימְרִי לְאֵיטָבָא לְכוֹן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָא נְתוּב׃ 8 הֲיִרְגַּז גְּבַר
קֳדָם דַּיָּנָא אֲרֵי אַתּוּן מַרְגְּזִין קֳדָמַי וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָא אַרְגֵּזְנָא קֳדָמָךְ בְּמַעְשְׂרַיָּא
וּבִתְרוּמָתָא׃ 9 בִּלְוָטָא אַתּוּן מִתְלַטְטִין וּקְדָמַי אַתּוּן מַרְגְּזִין עַמָּא כּוּלְּהוֹן׃ 10 אֲמַר נְבִיָּא אַיְתוֹ
יַת כָּל מַעַסְרַיָּא לְבֵית אוֹצְרָא וִיהֵי פַּרְנוֹס לְדִמְשַׁמְּשִׁין בְּבֵית מַקְדְּשִׁי וּנְסוֹ כְעַן קֳדָמַי
בְּהָדָא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אִם לָא אֶפְתַּח לְכוֹן יַת כַּוֵּי שְׁמַיָּא וְאַחֵית לְכוֹן טוּבָא עַד דְּתֵימְרוּן
מִסַּת׃ 11 וְאֶזּוֹף לְכוֹן בִּמְחַבְּלָא וְלָא יְחַבֵּל לְכוֹן יַת אִבָּא דְאַרְעָא וְלָא תְתַכֵּיל לְכוֹן גּוּפְנָא
בְּחַקְלָא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

17 Faceſſiſtis negotium coram Domino ſermonibus veſtris. Et ſi dixeritis, In quo faceſſimus negotium coram eo? in eo quod dicitis, Omnis qui operatur malum, rectus eſt coram Domino, & in ipſis eſt voluntas coram eo: ubi eſt ergo Deus qui facit judicium?

CAP. III.

1 Ecce ego mitto angelum & complanabit viam coram me, & ſubitò veniet ad templum ſuum Dñs quem vos quæritis: & angelus teſtamenti quem vos deſideratis, ecce venit, dicit Dñs exercituum. 2 Ecquis ſuſtinebit diem adventus ejus, ecquis conſiſtet cùm revelatꝰ fuerit? quia furor ejus ſicut ignis *liquefaciens*, & ſicut ſapo quo [*panni*] dealbantur. 3 Et revelabitur ut conflet & mundet, ſicut vir qui conflat et mundat argentum, & mundabit filios Levi, & expurgabit eos, quaſi aurum et quaſi argentum. Et coram Dño offerent oblationem in juſtitia. 4 Et *comparebit* coram Dño oblatio virorum Juda, & habitatorum Jeruſalem, ſicut in diebus ſeculi, & ſicut in annis antiquis. 5 Et revelabor ſuper vos ut faciam judicium: & erit Verbum meum contra vos in teſtem velocem, contra maleficos, & contra adulteros, & contra eos qui jurant falsò, & contra eos qui auferunt violenter mercedem mercenarii: & [*opprimunt*] viduam & pupillum, & pervertunt judicium peregrini, & non timent à facie mea, dicit Dñs exercituum. 6 Ego enim Dominus non mutavi pactum meum quod à ſeculo eſt: vos verò domus Iſrael putatis quòd quicunque moritur in hoc ſeculo, judicium ejus ceſſet. 7 A diebus patrum veſtrorum declinâſtis à mandatis meis, & non cuſtodiſtis ea: convertimini ad cultum meum, et reſpiciam in verbo meo ut bene faciam vobis, dicit Dñs exercituum: quòd ſi dixeritis, In quo revertemur? 8 Nunquid ad iracundiam provocat vir judicem? quia vos me provocâſtis ad iracundiam. Et ſi dixeritis, In quo provocavimus te? In decimis et in primitiis. 9 Maledictione vos maledicti eſtis, et vos ad iram me provocatis, popule *univerſe*. 10 Dixit propheta, Inferte omnes decimas in domum theſauri, ut ſit alimentum iis qui miniſtrant in æde ſanctuarii mei, et experiamini nunc coram me in hoc, ait Dñs exercituum, niſi aperiam vobis feneſtras cœlorum, & demittam vobis bonum, adeò ut dicatis, Satis eſt. 11 Et increpabo pro vobis corruptorem, neque corrumpet vobis fructum terræ, nec ſterileſcet vobis vitis in agro, dicit Dominus exercituum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 *ܐܠܐܝܬܘܢ ܠܡܪܝܐ ܒܡܠܝܟܘܢ. ܘܐܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܢܐ ܐܠܐܝܢܝܗܝ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܫܦܝܪ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܒܗܘܢ ܗܘ ܨܒܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܐܝܟܘ ܐܠܗܐ
ܕܕܝܢܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܓ * ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ. ܘܢܬܩܢ 1
ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝ. ܘܡܢ ܫܠܝ ܢܐܬܐ ܠܗܝܟܠܗ ܡܪܝܐ ܕܡܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܡܠܐܟܐ ܕܩܝܡܐ
ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗ. ܗܐ ܐܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܡܢܘ ܡܣܝܒܪ ܠܝܘܡܐ ܕܐܬܐ ܒܗ. 2
ܐܘ ܡܢܘ ܢܩܘܡ ܟܕ ܡܬܚܙܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܢܘܪܐ ܕܨܪܘܦܐ ܘܐܝܟ ܟܒܪܝܬܐ
ܕܚܘܪܐ. * ܢܬܒ ܠܡܨܪܦ ܘܠܡܕܟܝܘ ܐܝܟ ܣܐܡܐ. ܘܢܕܟܐ ܠܒܢܘܗܝ ܕܠܘܝ. ܘܢܨܠܐ 3
ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܘܐܝܟ ܣܐܡܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܡܩܪܒܝܢ ܩܘܪܒܢܐ ܠܡܪܝܐ ܒܙܕܝܩܘܬܐ. * ܘܬܫܦܪ 4
ܠܡܪܝܐ ܩܘܪܒܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܕܐܘܪܫܠܡ. ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܘܐܝܟ ܫܢܝܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ.
* ܘܐܬܩܪܒ ܠܘܬܟܘܢ ܒܕܝܢܐ. ܘܐܗܘܐ ܣܗܕܐ ܡܣܪܗܒܐ ܥܠ ܚܪܫܐ ܘܥܠ ܓܝܪܐ. ܘܥܠ ܝܡܝܢܐ 5
ܒܫܡܝ ܒܕܓܠܘܬܐ. ܘܥܠ ܕܥܠܒܝܢ ܐܓܪܐ ܕܐܓܝܪܐ: ܘܥܠ ܓܝܘܪܐ ܘܥܠ ܝܬܡܐ ܘܥܠ ܐܪܡܠܬܐ.
ܘܕܡܨܛܠܝܢ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܦܢܝܢ ܠܘܬܝ. ܘܠܐ ܕܚܠܝܢ ܡܢܝ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. * ܡܛܠ ܕܐܢܐ 6
ܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܐܫܬܚܠܦܬ. ܘܐܢܬܘܢ ܒܢܝ ܝܥܩܘܒ ܠܐ ܫܠܝܬܘܢ ܡܢ ܥܘܠܟܘܢ. * ܡܢ 7
ܝܘܡܝ ܐܒܗܝܟܘܢ ܣܛܝܬܘܢ ܡܢ ܦܘܩܕܢܝ. ܘܠܐ ܢܛܪܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܐܬܦܢܘ ܠܘܬܝ
ܘܐܬܦܢܐ ܠܘܬܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܐܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܢܐ ܢܬܦܢܐ. * ܕܠܡܐ 8
ܢܥܠܘܒ ܒܪܢܫܐ ܠܐܠܗܐ. ܐܝܟ ܕܐܢܬܘܢ ܥܠܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܘܐܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܢܐ
ܥܠܒܢܟ: ܒܡܥܣܪܐ ܘܒܪܫܝܬܐ. * ܒܠܘܛܬܐ ܡܬܠܛܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܝ ܥܠܒܝܢ 9
ܐܢܬܘܢ. * ܥܡܐ ܟܠܗ. ܐܝܬܘ ܡܥܣܪܐ ܠܐܘܨܪܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܡܬܪܣܝܢܐ ܒܒܝܬܝ. 10
ܘܒܩܘܢܝ ܒܗܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ. ܘܐܦܬܚ ܠܟܘܢ ܟܘܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܐܫܘܕ ܠܟܘܢ
ܒܘܪܟܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ. ܣܦܩ. * ܘܐܟܐܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ. ܕܠܐ ܬܚܒܠ ܦܐܪܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܠܐ ܬܐܒܕ 11
ܠܟܘܢ ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܓܦܬܐ ܒܐܪܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ.

17 * Fatigâſtis Dominum ſermonibus veſtris: quòd ſi dicatis, Quâ in re fatigavimus eum? In eo quòd dicitis; Quicunque malum operatur, rectus eſt in oculis Domini, & talibus oblectatur; alioquin ubi eſt Deus judicans judicia?

CAP. III.

1 Ecce ego miſſurus ſum angelum meum qui complanabit viam ante me: & repentè veniet ad templum Domini is quem expectatis; & angelus fœderis quo delectamini, ecce venturus eſt, ait Dominus potentiſſimus. 2 Quis ſuſtineat diem quo veniet? aut quis conſiſtere queat cùm apparebit? erit enim velut ignis conflans, & veluti ſulphur dealbans: 3 Ut revertatur ad conflandum & purgandum velut argentum. Purgabit autem filios Levi, ſeligétque eos tanquam aurum & tanquam argentum: & erunt offerentes oblationem Domino in juſtitia: 4 Et jucunda erit Domino oblatio Judæ & Jeroſolymæ, uti priſtinis diebus & ut annis antiquis. 5 Et accedam contra vos in judicio, eróque teſtis feſtinus contra magos, adulteros, & eos qui falsò jurant, contra eos qui denegant mercedẽ mercenarii, advenæ, pupilli, & viduæ; & propenſi ſunt adversùs eum qui convertitur ad me, non timentes me, dicit Dominꝰ potentiſſimus. 6 Nam ego Dominus ſum, nec unquam mutatus; & vos filii Jacobi, non deſiſtitis ab iniquitate veſtra. 7 Indè à diebus majorum veſtrorum aberrâſtis à præceptis meis, nec obtemperâſtis eis. Revertimini ad me, & revertar ad vos, ait Dominus potentiſſimus. 8 Quòd ſi dixeritis, Quâ in re revertemur? An fraudaret homo Deum, quemadmodum vos fraudatis me? Quòd ſi dixeritis, Quâ in re fraudavimus te? in decimis & primitiis. 9 Maledictionibus maledicimini quum me fraudatis. 10 Univerſe popule, afferte decimas in horrea mea, ut ſint cibo in domo mea. Probate me in hoc, ait Dñs potentiſſimus, & aperiã vobis cœli feneſtras, effundámque vobis benedictiones, donec dicatis, Sufficit: 11 Et increpabo tineã ne corrumpat fructus terræ, néve vaſtetur vobis ne ulla quidem vitis in terra, dicit Dominus potentiſſimus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 *يا عايطي الله باقوالكم * ويقولون بماذا اعطناه * عندما تقولون كل صانع شر حسن امام
الرب * فيهم هو سر * واين هو اله العدل *
* الفصل الثالث *
1 ها انا ارسل ملاكي * ويبطر الطريق امام وجهي * وبغتة ياتي الي هيكل الرب الذي انتم
تطلبونه * وملك العدل الذي انتم تريدونه * ها يقبل يقول الرب الضابط الكل * فمن 2
يصطبر ليوم مدخله * او من يثبت في ظهوره * من اجل انه هو يدخل مثل نار كور
ومثل حشيشة الغسالين * ويجلس يسبك وينقي مثل الفضة والذهب * وينقي بني لاوي * 3
ويفرغهم مثل الذهب والفضة * ويصيرون للرب يقدمون ذبيحة بالعدل * ويرضي الرب ذبيحة 4
يهودا وايروسليم * كمثل ايام الدهر * وكمثل السنين التي من قبل * واقرب اليكم بالحكم * 5
واكون شاهدا عجولا على الساحرات * وعلي الفاسقات * وعلي الذين يحلفون باسمي بالكذب * وعلي
الذين يظلمون اجرة الاجير * وعلي الذين يقهرون على الارملة ويحيفون على الايتام * والذين
يميلون حكم الغريب * والذين لا يخافوني يقول الرب الضابط الكل * من اجل اني انا الرب 6
الهكم ولست اتبدل * وانتم يا بني يعقوب لستم تبعدون من مظالم اباءكم * اهملتم شرايعي 7
ولم تحفظوها * ارجعوا الي فارجع اليكم * يقول الرب الضابط الكل * وتقولون بماذا نرجع *
ايعرقب انسان الله * من اجل انكم انتم تعرقبوني * وتقولون بماذا عرقبناك * لان العشور 8
والاوايل معكم هي * وتتغافلون انتم تتغافلون * ولي تعرقبون * السنة كملت * وادخلتم 9 10
جميع الغلات الي الاهراء * وفي بيته يكون اختطافه * تعهدوا الان بهذا يقول الرب الضابط
الكل * ان لم افتح لكم طاقات السماء * واصب لكم بركتي الي ان تكتفوا * وارسل لكم طعاما 11
ولا افسد ثمر ارضكم * ولا تضعف كرومكم التي في الحقل يقول الرب الضابط الكل *

17 O qui Deum provocatis ad iram ſermonibus veſtris, & dicitis, Quâ in re provocavimus iram ejus? Quum dicitis, Omnis malum agens bonus eſt coram Domino, & talibus ipſe delectatur; & , Ubi eſt Deus juſtitiæ?

CAP. III.

1 En ego mittam angelum meum, & conſiderabit viam ante faciem meam: & confeſtim veniet ad templum Domini is quem vos petitis, & angelus juſtitiæ quem vos vultis. Ecce veniet, dicit Dominus omnipotens: 2 At quis patietur diem ingreſsûs ejus? aut quis conſiſtet in apparitione ipſius? nam is ingreſſurus eſt ut ignis fornacis, & ut herba fullonum: 3 Et ſedebit conflans & purgans quaſi argentum & aurum: & purgabit filios Levi, & fundet eos ut aurum & argentum: & erunt Domino offerentes ſacrificium juſtè. 4 Et gratum habebit Dominus ſacrificium Judæ & Jeroſolymæ, ut diebus ſeculi, & ut annis præcedentibus. 5 Et accedam ad vos in judicio, eroque teſtis velox adversùs maleficas, & adversùs adulteras, adversùs eos qui falsò jurant per nomen meum, adversùs eos qui mercede fraudant mercenarium, adversùs eos qui vim inferunt viduæ, & opprimunt pupillos, et eos qui pervertunt jus peregrini, et eos qui me non timent, dicit Dominus omnipotens. 6 Nam ego ſum Dominus Deus veſter, et non mutor: vos autem O filii Jacobi, non receditis ab iniquitatibus patrum 7 veſtrorum: Obliquâſtis legem meam, et non ſervâſtis eam. Revertimini ad me, et revertar ad vos, dicit Dominus omnipotens. Dicitis autem, In quo revertemur? 8 An ſupplantaret homo Deum? vos enim ſupplantatis me, et dicitis, In quo ſupplantavimus te? quia decimæ et primitiæ vobiſcum ſunt. 9 Et vos omnino negligitis, meque ſupplantatis. 10 Annus elapſus eſt, et intuliſtis omnes proventus in horrea; et in domo ejus erit rapina ejus. Memores itaque ſitis hujus rei, dicit Dominus omnipotens; niſi aperuero vobis feneſtras cœli, et infudero vobis benedictionem meam donec ſatis habeatis. 11 Mittam vobis cibum, et non corrumpam fructum terræ veſtræ, neque infirmabitur vitis veſtra quæ eſt in agro, dicit Dominus omnipotens.

מלאכי׃ ד

,beneplaciti terra vos eritis quia : gentes omnes vos beatificabunt Et
12 וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ
,vestra verba me contra Invaluerunt .exercituum Dominus dixit
13 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ חָזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם
? te contra sumus locuti Quid : dixistis Et .Dominus dixit
אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם מַה־נִּדְבַּרְנוּ עָלֶיךָ׃
quod ,emolumenti quid & ,Deo servire Vanum ,Dixistis
14 אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד אֱלֹהִים וּמַה־בֶּצַע כִּי
faciebus à obscurè ambulaverimus quod & ,ej' custodiam custodierimus
שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הָלַכְנוּ קְדֹרַנִּית מִפְּנֵי
etiam ,superbos beatificantes nos nunc Et .exercituum Domini
15 יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם־
.evaserunt & ,Deum probaverunt etiam,impietatē facientes sunt ædificati
נִבְנוּ עֹשֵׂי רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ׃
: suum socium ad vir Dominum timentes sunt locuti Tunc
16 אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
,ejus facies ad memoriæ liber est scriptus &,audivit &,Dominus attendit &
וַיַּקְשֵׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו
,mihi erunt Et .ejus nomen cogitantibus & ,Dominum timentibus
17 לְיִרְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ׃ וְהָיוּ לִי
;peculium faciens ego qua die in ,exercituum Dominus dixit
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה
.sibi servienti suo filio super vir parceret sicut ,eis super parcam &
וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ׃
serviente inter ;impiū ad justum inter videbitis & ,convertemini Et
18 וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד
.ei servit non qui eum ad ,Deo
אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ׃

CAP. IV. ד

omnes erunt & ;clibanus tanquam ardens veniens dies ecce Nam
1 כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ כָל־
eos inflammabit & ,stipula ,impietatem faciens omnis & ,superbi
זֵדִים וְכָל־עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אֹתָם
derelinquet non quia : exercituum Dominus dixit ,veniens dies
הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יַעֲזֹב
meū nomen timentibus vobis orietur Et .ramum & ,radicem eis
2 לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף׃ וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי
crescetis & ,egrediemini & :ejus alis in sanitas & ,justitiæ Sol
שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם
pulvis fuerint cùm impios conculcabitis Et .saginarii vituli sicut
3 כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק׃ וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֵפֶר
Dominus dixit ,faciens ego quam die in,vestrorū pedū plantis sub
תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
mandavi quam ,mei servi Mosch legis Mementote .exercituum
4 צְבָאוֹת׃ זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
.judicia & ,statuta ,Israel omnem super Choreb in ei
אוֹתוֹ בְחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים׃
diem venire ante ,prophetam Elijah vobis mittens ego Ecce
5 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם
super patrum cor convertet Et .terribilem & ,magnum DOMINI
6 יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃ וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־
percutiam & ,veniam fortè ne ,eorū patres super filiorum cor & ,filios
בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבוֹא וְהִכֵּיתִי
.anathemate terram
אֶת־הָאָרֶץ חֵרֶם׃

Versio VULG. LAT.

12 Et beatos vos dicent omnes Gentes : eritis enim vos terra desiderabilis, dicit Dominus exercituū. 13 Invaluerunt super me verba vestra, dicit Dominus. Et dixistis ; 14 Quid locuti sumus contra te ? Dixistis ; Vanus est, qui servit Deo : & quod emolumentum quia custodivimus præcepta ejus, & quia ambulavimus tristes coram Domino exercituum ? 15 Ergò nunc beatos dicimus arrogantes : siquidem ædificati sunt facientes impietatem ; & tentaverunt Deum, & salvi facti sunt. 16 Tunc locuti sunt timentes Dominum, unusquisque cum proximo suo : Et attendit Dominus, & audivit : & scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum, & cogitantibus nomen ejus. 17 Erunt mihi, ait Dominus exercituum, in die quâ ego facio, in peculium : & parcam eis, sicut parcit vir filio suo servienti sibi. 18 Et convertemini, & videbitis quid sit inter justum & impium ; & inter servientem Deo, & non servientem ei.

CAP. IV.

1 Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus: & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem, stipula : & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non derelinquet eis radicem, & germen. 2 Et orietur vobis timentibus nomen meum Sol justitiæ, & sanitas in pennis ejus : & egrediemini, & salietis sicut vituli de 3 armento. Et calcabitis impios, cùm fuerint cinis sub planta pedum vestrorum, in die quâ ego facio, dicit Dominus exercituū. 4 Mementote legis Moysi servi mei, quam mandavi ei in Horeb ad omnem Israel, præcepta 5 & judicia. Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, antequàm veniat dies Domini magnus, & 6 horribilis. Et convertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum : ne fortè veniam, & percutiam terram anathemate.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 Καὶ μακαριοῦσιν ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη, διότι ἔσεσθε ὑμεῖς γῆ θελητή, λέγει κύριος παντοκράτωρ. 13 Ἐβαρύνατε ἐπ᾽ ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν, λέγει κύριος. Καὶ εἴπατε, Ἐν τίνι 14 κατελαλήσαμεν κατὰ σοῦ; Εἴπατε, Μάταιος ὁ δουλεύων Θεῷ, καὶ τί πλέον, ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ, (ρ) καὶ διότι ἐπορεύθημεν ἱκέται πρὸ προσώπου κυρίου παντοκράτορος; 15 Καὶ νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἀλλοτρίους, καὶ ἀνοικοδομοῦνται (σ) πάντες ποιοῦντες ἄνομα, καὶ ἀντέστησαν τῷ Θεῷ, καὶ 16 ἐσώθησαν. Ταῦτα (τ) κατελάλησαν οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. καὶ προσέσχε κύριος, καὶ εἰσήκουσε, καὶ ἔγραψε βιβλίον μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον, καὶ εὐλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 17 Καὶ ἔσονταί μοι, λέγει κύριος παντοκράτωρ, εἰς ἡμέραν, ἣν ἐγὼ ποιῶ, εἰς περιποίησιν, καὶ αἱρετιῶ αὐτούς, ὃν τρόπον αἱρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν 18 αὐτοῦ, τὸν δουλεύοντα αὐτῷ. Καὶ ἐπιστραφήσεσθε, καὶ ὄψεσθε ἀναμέσον δικαίου, καὶ ἀναμέσον (υ) ἀνόμου, καὶ ἀναμέσον τοῦ δουλεύοντος (φ) Θεῷ, καὶ τοῦ μὴ δουλεύοντος.

MS. A. (ρ) διότι (σ) ποιοῦντες ἄνομα, ἀντέστησαν Θεῷ, (τ) ἐλάλησαν (υ) ἀδίκου, (φ) τῷ Θεῷ,

Et beatos vos dicent omnes gentes: quia eritis vos terra(m) accepta, dicit Dominus omnipotens. 13 Ingravâstis super me verba vestra, dicit Dominus: Et dixistis; 14 In quo locuti sumus contra te? Dixistis; Vanus est qui servit Deo: & quid amplius, quia custodivimus custodias ejus, & quia ambulavimus supplices ante faciem Domini omnipotentis? 15 Et nunc nos beatos dicimus alienos: & ædificantur omnes qui faciunt iniqua: & restiterunt Deo, & salvi facti sunt. 16 Hæc obloquuti sunt, qui timent Dominū, unusquisque ad proximum suum. 17 Et attendit Dominus, & audivit, & scripsit librum monumenti in conspectu suo his qui timent Dominum, & qui reverentur nomē ei'. Et erunt mihi, dicit Dominus omnipotens, in die quâ ego facio, in (n) acquisitionē: et (o) eligā eos, sicut eligit homo filiū suum, qui servit ei. 18 Et convertemini, & videbitis inter justum, & iniquum, & inter servientem Deo, & non (p) servientem.

ΚΕΦ. δ'.

1 Διότι ἰδοὺ (α) ἡμέρα ἔρχεται καιομένη ὡς κλίβανος, καὶ φλέξει αὐτούς, καὶ ἔσονται πάντες οἱ ἀλλογενεῖς, καὶ πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα, καλάμη, καὶ ἀνάψει αὐτοὺς ἡ ἡμέρα ἡ ἐρχομένη, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῇ ἐξ αὐτῶν ῥίζα οὐδὲ κλῆμα. 2 Καὶ ἀνατελεῖ ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης, καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν (β) αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεσθε, καὶ σκιρτήσετε ὡς μοσχάρια ἐκ δεσμῶν ἀνει- 3 μένα. Καὶ (˜) καταπατήσετε ἀνόμους, διότι ἔσονται σποδὸς ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐγὼ ποιῶ, λέγει κύριος παντοκράτωρ. 5 Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ (γ) ἀποστελῶ ὑμῖν Ἡλίαν τὸν Θεσβίτην, πρὶν ἐλθεῖν (δ) 6 τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, Ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, 4 μὴ ἔλθω καὶ πατάξω τὴν γῆν ἄρδην. Μνήσθητε νόμου (ε) Μωσῆ τοῦ δούλου μου, καθότι ἐνετειλάμην αὐτῷ ἐν Χωρὴβ πρὸς πάντα τὸν Ἰσραήλ, προστάγματα καὶ δικαιώματα.

ΜΑΛΑΧΙ'ΑΣ ΙΒ'.

MS.A. (α) ἡμέρα κυρίου (β) αὐτῶν (˜) καταπατήσετε (γ) ἀποστέλλω (δ) ἡμέραν (ε) Μωυσῆ

ΠΡΟΦΗ'ΤΗΣ ἌΓΓΕΛΟΣ ΜΑΛΑΧΙ'ΑΣ ΙΒ'.

CAP. IV.

1 Quia ecce dies venit ardens, sicut clibanus: & comburet eos: & erunt omnes (a) alienigenæ, & universi, qui faciunt iniqua, stipula: & succendet eos dies veniens, dicit Dominus omnipotens: & non relinquetur ex eis radix, neque ramus. 2 Et orietur vobis, qui timetis nomen meum, Sol justitiæ: & sanitas in pennis ejus: & egrediemini, & salietis, sicut vituli de vinculis relaxati: 3 Et conculcabitis iniquos: (b) quia erunt cinis subter pedes vestros in die, quâ ego facio, dicit Dominus (c) omnipotens. 5 Et ecce ego mittā vobis Eliā Thesbiten, antequàm veniat dies Domini magna, & illustris, 6 Qui convertet cor patris ad filium, & cor hominis ad proximum suum: ne fortè veniam, & percutiam terram penitùs. 4 Mementote legis Moysi servi mei, sicut mandavi ei in Choreb ad omnem Israel, præcepta, & justificationes.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 וִישַׁבְּחוּן יָתְכוֹן כָּל עַמְמַיָא אֲרֵי תְהוֹן אַתּוּן יָתְבִין בְּאֲרַע בֵּית שְׁכִנְתִּי וְעָבְדִין בַּהּ רְעוּתִי
13 אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ תְּקִיפוּ קֳדָמַי פִּתְגָמֵיכוֹן אֲמַר יְיָ וְאִם תֵּימְרוּן מָה אַסְגֵינָא לְמַלָּלָא קֳדָמָךְ׃
14 אֲמַרְתּוּן לָא לַהֲנָאָה מָן דְּפָלַח קֳדָם יְיָ וּמָה מָמוֹן נִתְהֲנֵי לָנָא אֲרֵי נְטַרְנָא מַטְּרַת
15 מֵימְרֵיהּ וַאֲרֵי הֲלַכְנָא בְּמַכִּיכוּת רוּחַ מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת׃ וּכְעַן אֲנַחְנָא מְשַׁבְּחִין רַשִׁיעִין
16 אַף אִתְקַיָּמוּ עָבְדֵי חֶטְאָה אַף נַסִּיאוּ קֳדָם יְיָ וְאִשְׁתֵּיזִבוּ׃ בְּכֵן מְמַלְּלִין דַּחֲלַיָּא דַּייָ גְּבַר
עִם חַבְרֵיהּ וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ וּגְלֵי קֳדָמוֹהִי וְאִתְכְּתִיב סְפַר דָּכְרָנַיָּא קֳדָמוֹהִי לְדַחֲלַיָּא דַּייָ
17 וּלְדִמְחַשְּׁבִין לִיקָרָא שְׁמֵיהּ׃ וִיהוֹן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת לְיוֹמָא דִּי אֲנָא עָתִיד לְמֶעְבַּד
18 סְגֻלְּתָא וְאֵחוּס עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּחָיֵס גְּבַר עַל בְּרֵיהּ דְּפָלַח יָתֵיהּ׃ וְתֵתוּבוּן וְתֶחֱזוּן
בֵּין צַדִּיקַיָּא לְרַשִׁיעַיָּא בֵּין דְּפָלְחוּ קֳדָם יְיָ לִדְלָא פָלְחוּ קֳדָמוֹהִי׃

ד

1 אֲרֵי הָא יוֹמָא אָתֵא בָּעִיר כְּתַנּוּרָא וִיהוֹן כָּל רַשִׁיעַיָּא וְכָל עָבְדֵי חֶטְאָה חַלָּשִׁין כְּקַשָּׁא
2 וְיִלְהֵיט יָתְהוֹן יוֹמָא דְאָתֵי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת דְּלָא יִשְׁבּוֹק לְהוֹן בַּר וּבַר בַּר׃ וְתִדְנַח לְכוֹן
3 דַּחֲלֵי שְׁמִי שִׁמְשָׁא בְּזַכּוּ וְאַסְוָתָא בִּכְנַפָּהָא וְתִפְּקוּן וְתִטְלוּן כְּעִגְלֵי רִבְקָא׃ וְתִדְרוּשׁוּן
רַשִׁיעִין אֲרֵי יְהוֹן קִטְמָא תְּחוֹת פַּרְסַת רַגְלֵיכוֹן בְּיוֹמָא דִּי אֲנָא עָבֵיד אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃
4 אִדְכַּרוּ אוֹרָיְתָא דְמֹשֶׁה עַבְדִּי דִּי פַקֵּדִית יָתֵיהּ בְּחוֹרֵב עַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְאַלָּפָא יָתְהוֹן
5 קְיָמִין וְדִינִין׃ הָא אֲנָא שָׁלַח לְכוֹן יָת אֵלִיָּה נְבִיָּא קֳדָם מֵיתֵי יוֹמָא דַעֲתִיד לְמֵיתֵי מִן
6 קֳדָם יְיָ רַבָּא וּדְחִילָא׃ וְיָתֵיב לֵב אֲבָהָן עַל בְּנִין וְלֵב בְּנַיָּא עַל אֲבָהַתְהוֹן דִּלְמָא אֶתְגְּלֵי
וְאֶשְׁכַּח כָּל אַרְעָא בְּחוֹבְדָא וְאֶמְחִנַהּ גְּמִירָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et laudabunt vos omnes gentes, quoniam vos habitabitis in terra domus majestatis meæ, & fiet in ea voluntas mea, dicit Dominus exercituum. 13 Invaluerunt coram me verba vestra, ait Dominus : quòd si dixeritis, In quo multiplicavimus sermonem coram te? 14 Dixistis, Nihil lucratur qui colit coram Domino : & quid divitiarum nobis lucro cessit quòd servaverimus custodiam verbi ejus, & quòd ambulaverimus in depressione spiritus coram Domino exercituum ? 15 Nunc autem nos laudamus impios, etiam stabiliti sunt facientes peccatum, etiam tentaverunt coram Dño, & liberati sunt. 16 Ideò loquuntur timentes Dominum unusquisque cum socio suo, & auditum est coram Domino, ac manifestatum coram eo, & scriptus est liber memoriarum coram eo timentibus Dominum, & cogitantibus gloriam nominis ejus. 17 Et erunt coram me, ait Dominus exercituum quo die facturus sum, in peculium ; & parcam eis sicut parcit vir filio suo servienti sibi. 18 Et convertemini, & dispicietis inter justos & impios, inter eos qui colunt coram Domino, & eos qui non colunt coram eo. 12

CAP. IV.

1 Siquidem ecce dies venit succensa sicut furnus, & erunt omnes impii omnesque patratores sceleris debiles sicut stipula, atque absumet eos dies quæ ventura est, ait Dominus exercituum : qui non derelinquet eis filium nec nepotem. 2 Cæterùm orietur vobis, qui reveremini nomen meum, Sol *in puritate* ; 3 & sanitas in alis ejus : & exibitis, ac *gestietis* quasi vituli saginati. Et conculcabitis impios, erunt enim cinis subter plantam pedum vestrorum in die quo ego acturus sum, ait Dominus exercituum. 4 Revocate in memoriam legem Mosis servi mei, quam præcepi ei in Oreb ad universum Israel, ut doceret eos pacta & judicia. 5 Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, ante adventum diei qui venturus est à conspectu Domini, magnus & terribilis. 6 Et restituet cor patrum in filios, & cor filiorum in patres suos, ne reveler, & inveniam universam terram in scelere suo, ac feriam eam exterminatione.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܢܛܘܒܘܢܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܂ ܟܕ ܗܘܝܬܘܢ ܐܪܥܐ ܕܨܒܝܢܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ 12
* ܝܩܪ ܥܠܝ ܡܠܝܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܂ ܘܐܢ ܐܡܪܝܬܘܢ ܕܡܢܐ ܡܠܠܢ ܥܠܝܟ : * ܐܡܪܬܘܢ 13 14
ܕܣܪܝܩܐܝܬ ܦܠܚܝܢܢ ܠܡܪܝܐ܂ ܘܡܢܐ ܝܬܝܪ ܠܢ ܕܢܛܪܢ ܢܛܘܪܬܗ܂ ܘܕܗܠܟܢ
ܡܟܝܟܐܝܬ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ * ܘܡܟܝܠ ܡܛܘܒܝܢܢ ܠܥܘܠܐ܂ ܕܥܒܕܝ ܚܛܗܐ 15
ܡܬܒܢܝܢ ܘܡܢܣܝܢ ܠܐܠܗܐ ܘܡܬܦܨܝܢ܂ * ܗܟܢ ܡܠܠܘ ܕܚܠܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܚܕ 16
ܥܡ ܚܒܪܗ܂ ܘܨܘܬ ܡܪܝܐ ܘܫܡܥ܂ ܘܟܬܒ ܒܟܬܒܐ ܕܕܘܟܪܢܐ ܩܕܡܘܗܝ܂ ܠܕܚܠܘܗܝ ܘܠܐܝܠܝܢ
ܕܡܫܒܚܝܢ ܠܫܡܗ܂ * ܘܢܗܘܘܢ ܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ ܂ ܠܝܘܡܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܟܢܘܫܬܐ܂ 17
ܘܐܚܘܣ ܥܠܝܗܘܢ ܂ ܐܝܟ ܕܚܐܣ ܓܒܪܐ ܥܠ ܒܪܗ ܕܦܠܚ ܠܗ܂ * ܘܬܬܦܢܘܢ 18
ܘܬܚܙܘܢ ܒܝܬ ܙܕܝܩܐ ܠܥܘܠܐ܂ ܘܒܝܬ ܕܦܠܚ ܠܐܠܗܐ ܠܕܠܐ ܦܠܚ ܠܗ܂

Ita celebrabunt vos omnes populi, quum fueritis terra mihi grata, dicit Dominus potentissimus. 13 Gravia sunt mihi verba vestra, dicit Dominus. Quòd si dicatis, Quid contra te diximus ? 14 Dixistis, In vanum coluimus Dominum ; & quid profuit nobis statuta ejus custodîsse, & humiliter ambulâsse coram Domino potentissimo ? 15 Ex nunc beatos prædicamus iniquos ; nam facientes peccatum ædificantur, Deum tentant, & liberantur. 16 Hæc locuti sunt timentes Dominum alter cum altero : auscultavítque Dominus, & audivit, scripsítque in libro memorialis coram se ; in gratiam timentium eum, & eorum qui laudant nomen ejus : 17 Ut sint mei, dicit Dominus potentissimus, quo die fecero congregationem ; & clementiâ utar erga eos, quemadmodum clementiâ utitur quispiam erga filiū suum obsequentem sibi. 18 Tunc conversi videbitis *quantum intersit* inter justos & iniquos, inter eos qui Deum coluerunt, & eos qui non coluerunt eum. 12

* ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

* ܡܛܠ ܕܗܐ ܝܘܡܐ ܐܬܐ ܂ ܕܝܩܕ ܐܝܟ ܬܢܘܪܐ ܪܘܓܙܝ܂ ܘܢܗܘܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܘܠܐ܂ ܘܟܠܗܘܢ 1
ܥܒܕܝ ܚܛܗܐ ܩܫܐ܂ ܘܢܘܩܕ ܐܢܘܢ ܝܘܡܐ ܕܐܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ ܘܠܐ ܢܫܒܘܩ
ܠܗܘܢ ܥܩܪܐ ܘܣܘܟܐ܂ * ܘܢܕܢܚ ܠܟܘܢ ܕܚܠܝ ܫܡܝ ܫܡܫܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ܂ ܘܐܣܝܘܬܐ ܥܠ 2
ܠܫܢܗ ܂ ܘܬܦܩܘܢ ܘܬܕܘܨܘܢ ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܒܩܪܐ܂ * ܘܬܕܘܫܘܢ ܠܥܘܠܐ܂ ܡܛܠ ܕܢܗܘܘܢ 3
ܩܛܡܐ ܬܚܝܬ ܥܩܒܬ ܪܓܠܝܟܘܢ܂ ܒܝܘܡܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܚܝܠܬܢܐ܂ * ܐܬܕܟܪܘ 4
ܢܡܘܣܗ ܕܡܘܫܐ ܥܒܕܝ ܕܦܩܕܬܗ ܒܚܘܪܝܒ ܂ ܥܠ ܟܠܗ ܐܝܣܪܝܠ܂ ܦܘܩܕܢܐ ܘܕܝܢܐ܂
* ܗܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐܠܝܐ ܢܒܝܐ܂ ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܪܒܐ ܘܕܚܝܠܐ܂ * ܕܢܗܦܘܟ ܠܒܐ 5 6
ܕܐܒܗܐ ܥܠ ܒܢܝܐ ܂ ܘܠܒܐ ܕܒܢܝܐ ܥܠ ܐܒܗܝܗܘܢ܂ ܕܠܐ ܐܬܐ ܘܐܡܚܝܘܗ ܠܐܪܥܐ ܠܚܪܡܐ܂

* ܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܬܪܥܣܪ ܢܒܝܐ *

CAP. IV.

1 Nam ecce dies veniunt, quibus ardebit sicut fornax ira mea : & erunt omnes iniqui & omnes facientes peccatum, stipula ; & comburet eos dies ille venturus, ait Dominus potentissimus, neque relinquet eis radicem aut frondē. 2 Exorietur autē vobis timentibus nomen meū sol justitiæ, sanitatē *ferens* sup linguam suam : & egrediemini atque salietis ut vituli armentorum : 3 Et conculcabitis iniquos ; quia cinis erunt sub vestigio pedum vestrorum in die quo acturus sum, ait Dominus potentissimus. 4 Memores estote legis Mosis servi mei, quam præcepi ei in Horib, impositam toti Israeli, *continentem* præcepta & judicia. 5 Ecce missurus sum vobis Eliam prophetam, antequā veniat dies Dñi magnus & formidandus ? 6 Ut reducat cor patrum filios, & cor filiorum in patres suos, antequàm veniam & percutiam terram ad excidium.

Libri duodecim prophetarum finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وتطوبكم جميع الامم * من اجل انكم تصيرون انتم ارضا مراده يقول الرب الضابط الكل *
13 14 * تعلتم على اقوالكم يقول الرب * وتقولون ماذا عيبنا عليك * تقولون المتعبد لله باطل *
ولماذا * كثير انا حفظنا محافظاته * ولماذا * انا سرنا سايلين قدام وجه الرب الضابط الكل *
15 16 * والان نحن نطوب الغرباء * ويبنون صانعوا الاثم * قاوموا الله تخلصوا * هنك تم بها خايفوا
الرب كل واحد مع صاحبه * فنصت الرب وسمع * وكتب سفر الذكر امامه * لخايفي الرب
17 وموقري اسمه * ويكونون لي يقول الرب الضابط الكل لليوم الذي انا اصنعه * للاقتناء *
18 وارحمهم كما يرضي الانسان ابنه المتعبد له * وترجعون وتعاينون بين العدل وبين الظلم *
وبين من يتعبد لله والذي لا يتعبد *

Et beabunt vos omnes gentes, quia vos eritis terra optabilis, dicit Dominus omnipotens. 13 *Aggravâstis contra me sermones vestros, dicit Dominus. Sed dicitis, Quâ in re oblocuti sumus contra te ?* 14 *Dicitis, Religiosus erga Deum vanus est : & ad quid ? multum est custodire nos custodias ejus : & ad quid ? sanè supplices ambulamus coram facie Domini omnipotentis.* 15 *Jam nos beatos dicimus alienos : ædificantur enim qui faciunt iniquitatem : resistunt Deo, & salvantur.* 16 *Hæc oblocuti sunt timentes Dominum, quisque cum socio suo : & auscultavit Dominus, audivitque, & scripsit librum memorialis coram se, pro timentibus Dominum, & reverentibus nomen ejus.* 17 *Et erunt mihi, dicit Dominus omnipotens, die quem ego facturus sum, in possessionem : & blandiar eis, ut quis blanditur filio suo sibi obsequenti.* 18 *Et revertemini, ac videbitis* quid intersit *inter justitiam & inter iniquitatem, inter obsequentem Deo & eum qui non obsequitur.* 12

* الفصل الرابع *

1 * من اجل انه ها يوم الرب يقبل متوقد مثل التنور ويحرقهم * ويصير جميع الغرباء الجنس
وجميع صانعي الاثم هشيما * ويشعلهم اليوم الاتي يقول الرب الضابط الكل * ولن يبقى منهم
2 اصل ولا فرع * ويشرق لكم يا خايفي اسمي شمس العدل * والشفا في اجنحته * وتخرجون
3 وتطربون مثل عجيلات من رباط محلولين * وتدوسون الاثمة * من اجل انهم يكونون رمادا
5 تحت اسافل ارجلكم * في ذلك اليوم الذي انا اصنعه يقول الرب الضابط الكل * وها انا
6 ارسل لكم ايليا التسبيتي قبل ان ياتي يوم الرب العظيم الظاهر * هذا يرد قلب الاب للابن *
4 وقلب الانسان لصاحبه * لست اتي فاضرب الارض رديا * اذكروا شريعة موسى عبدي * كما
اوصيته في حوريب لجميع اسرايل * الاوامر والمعادل *

* تمت نبوة ملاخيا النبي *

CAP. IV.

1 *Nam ecce dies Domini veniet ardens ut clibanus, & comburet eos : & erunt omnes alieni generis & omnes operantes iniquitatem, stipula : & succendet eos dies veniens, dicit Dominus omnipotens ; & non relinquetur ex eis radix, neque ramus.* 2 *Orietur autem vobis O timentes nomen meum, sol justitiæ, & sanitas in alis ejus : & egrediemini, et gestietis veluti juvenculæ, vinculo soluti :* 3 *Et conculcabitis iniquos ; nam cinis futuri sunt sub imis pedibus vestris eo die quem ego facturus sum, dicit Dominus omnipotens.* 5 *Ecce ego mittam vobis Eliam Thesbiten, antequàm veniat dies Domini magna* & *illustris.* 6 *Is reducet cor patris ad filium, et cor hominis ad socium suum : non veniam ut terram atrociter percutiam.* 4 *Mementote legis Mosis servi mei, quemadmodum mandavi ei in Horeb ad omnem Israelem, præceptorum* scilicet *& justitiarum.*

Prophetiæ Malachiæ prophetæ
Finis.

LONDINI,
EXCUDEBAT THOMAS ROYCROFT.

M DC LVI.

180

BIBLIORUM
SACRORUM
TOMUS
QUARTUS.

2205
1614

ORDO LIBRORUM, DE QUORUM AUTHORITATE dubitatur, in Bibliis Regiis, aliiſque antiquis Verſionibus plærumque obſervatus: quemque in hiſce Bibliis, qui velint, ſervare poſſunt.

ESDRÆ liber 3 & 4. proximè poſt Nehemiam.
TOBIT
JUDITH } poſt ESDRÆ 4.
ADDITIONES ad Eſtheram. Poſt Eſth. Cap. 10.
SAPIENTIA Salomonis
ECCLESIASTICUS } proximè poſt Canticum Canticorum.
BARUCH
EPISTOLA Hieremiæ } poſt Threnos Hieremiæ.
ORATIO Azariæ & Canticum trium puerorum, quæ inſeruntur Cap. 3. Danielis, & Hiſtoria SUSANNÆ quæ in exemplaribus Græcis & Syriacis ad initium Danielis ponitur, hîc ſimul impreſſa cum Hiſtoria Belis & Draconis, ad finem Danielis addi poſſunt.
MACCAB. libri proximè poſt Malachiam.

ORATIO REGIS MANASSÆ, cum Verſione VULG. LAT.

Orationem Manaſſæ regis Judæ Græcè non extare affirmatur in præfatione Bibl. Vulg. Lat. Edit. Antuerp. 1645. Quam tamen Græcè juxta exemplar Bibliothecæ Victorianæ in Bibliis Latinis Roberti Stephani, Edit. 1540. fol. 159. excuſam: atque inſuper in MS. A. poſt Pſalmos inter Cantica exaratam, invenimus: ipſámque hîc ſubjunximus.

Προσευχὴ Μανασσῆ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων.

†Κύριε παντοκράτωρ (α) ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, † τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν τοῦ δικαίου· † ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν σὺν παντὶ τῷ κόσμῳ αὐτῶν· † ὁ πεδήσας τὴν θάλασσαν τῷ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου· † ὁ κλείσας τὴν ἄβυσσον, καὶ (β) σφραγισάμενος αὐτὴν τῷ φοβερῷ καὶ ἐνδόξῳ ὀνόματί σου· † ὃν πάντα (γ) φρίσσει, καὶ τρέμει ἀπὸ προσώπου δυνάμεώς σου, † ὅτι ἄστεκτος ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς δόξης σου, † καὶ ἀνυπόστατος ἡ ὀργὴ τῆς ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς ἀπειλῆς σου· † ἀμέτρητόν τε καὶ ἀνεξιχνίαστον (δ) τὸ ἔλεος τῆς ἐπαγγελίας σου· † (ε) σὺ γὰρ εἶ κύριος, ὕψιστος, † εὔσπλαγχνος, μακρόθυμος, καὶ πολυέλεος, † καὶ μετανοῶν ἐπὶ κακίαις (ζ) ἀνθρώπων. σὺ κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου ἐπηγγείλω μετάνοιαν, καὶ ἄφεσιν τοῖς ἡμαρτηκόσιν σοι, καὶ τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρμῶν σου ὥρισας μετάνοιαν ἁμαρτωλοῖς, εἰς σωτηρίαν. † σὺ οὖν κύριε ὁ θεὸς τῶν δικαίων, † οὐκ ἔθου μετάνοιαν δικαίοις † τῷ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, τοῖς οὐχ ἡμαρτηκόσιν σοι. † ἀλλ᾽ ἔθου μετάνοιαν (η) ἐπ᾽ ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ, † διότι ἥμαρτον ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου θαλάσσης. † (θ) ἐπλήθυναν αἱ ἀνομίαι (ι) μου κύριε, ἐπλήθυναν αἱ ἀνομίαι μου, † καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἀτενίσαι, καὶ ἰδεῖν τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ πλήθους τῶν ἀδικιῶν μου. † κατακαμπτόμενος πολλῷ δεσμῷ (κ) σιδήρῳ, † εἰς τὸ μὴ ἀνανεῦσαι τὴν κεφαλήν μου, καὶ οὐκ ἔστιν μοι ἄνεσις, † διότι παρώργισα τὸν θυμόν σου, † καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου (λ) ἐποίησα· μὴ ποιήσας τὸ θέλημά σου, καὶ μὴ φυλάξας τὰ προστάγματά σου, † στήσας βδελύγματα καὶ πληθύνας προσοχθίσματα. † καὶ νῦν κλίνω γόνυ (μ) καρδίας μου, δεόμενος τῆς παρὰ σοῦ χρηστότητος. † ἡμάρτηκα κύριε, ἡμάρτηκα, † καὶ τὰς ἀνομίας μου (ν) ἀναγινώσκω. ἀλλ᾽ † αἰτοῦμαι δεόμενός σου, † ἄνες μοι κύριε, ἄνες (ξ) μοι, † καὶ μὴ συναπολέσῃς με ταῖς ἀνομίαις μου, † μηδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μηνίσας, (ο) τηρήσῃς τὰ κακά μοι, † μηδὲ καταδικάσῃς με ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς, † (π) διότι σὺ εἶ θεὸς, θεὸς τῶν μετανοούντων, † καὶ ἐν ἐμοὶ (ρ) δείξεις πᾶσαν τὴν ἀγαθωσύνην σου. † ὅτι ἀνάξιον ὄντα σώσεις με κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου, † καὶ αἰνέσω σε διὰ παντὸς (σ) πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· † ὅτι σὲ ὑμνεῖ πᾶσα ἡ δύναμις τῶν οὐρανῶν, † καὶ σοῦ ἐστιν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Oratio Manaſſæ regis Juda, cùm captus teneretur in Babylone.

Domine omnipotens, Deus patrum noſtrorum, Abraham, & Iſaac, & Jacob, & ſeminis eorum juſti, qui feciſti cælum & terram cum omni ornatu eorum, qui ligâſti mare verbo præcepti tui, qui concluſiſti abyſſum, & ſignâſti eam terribili & laudabili nomine tuo: quem omnia pavent, & tremunt à vultu virtutis tuæ, quia importabilis eſt magnificentia gloriæ tuæ, & inſuſtentabilis ira comminationis tuæ ſuper peccatores: immenſa verò & inveſtigabilis miſericordia promiſſionis tuæ: quoniam tu es Dominus, altiſſimus, benignus, longanimis, & multùm miſericors, & pœnitens ſuper malitias hominum. Tu, Domine, ſecundùm multitudinem bonitatis tuæ, promiſiſti pœnitentiam & remiſſionem iis, qui peccaverunt tibi, & multitudine miſerationum tuarum decreviſti pœnitentiam peccatoribus, in ſalutem. Tu igitur, Domine Deus juſtorum, non poſuiſti pœnitentiam juſtis, Abraham, & Iſaac, & Jacob, iis qui tibi non peccaverunt; ſed poſuiſti pœnitentiam propter me peccatorem: quoniam peccavi ſuper numerum arenæ maris: multiplicatæ ſunt iniquitates meæ, Domine, multiplicatæ ſunt iniquitates meæ, & non ſum dignus intueri & aſpicere altudinem cæli præ multitudine iniquitatum mearum. Incurvatus ſum multo vinculo ferreo, ut non poſſim attollere caput meum, & non eſt reſpiratio mihi; quia excitavi iracundiam tuam, & malum coram te feci: non feci voluntatem tuam, & mandata tua non cuſtodivi: ſtatui abominationes, & multiplicavi offenſiones. Et nunc flecto genu cordis mei, precans à te bonitatem. Peccavi, Domine, peccavi, & iniquitates meas agnoſco. Quarè peto rogans te, remitte mihi, Domine, remitte mihi: & ne ſimul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum iratus, reſerves mala mihi, neque damnes me in infima terræ loca: quia tu es Deus, Deus, inquam, pœnitentium: & in me oſtendes omnem bonitatem tuam, quia indignum ſalvabis me ſecundùm magnam miſericordiam tuam, & laudabo te ſemper omnibus diebus vitæ meæ: quoniam te laudat omnis virtus cælorum, et tibi eſt gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

MS. A. ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΑΝΝΑΣΣΗ. (α) ἐπουράνιε, ὁ θεὸς (β) σφραγισάμενος τῷ (γ) φρίττει, (δ) τὸ ἔλεος (ε) ὅτι σὺ εἶ (ζ) ἀνθρώπων. * σὺ οὖν κύριε ὁ θεὸς τῶν δικαίων, (η) ἐμοὶ (θ) ὅτι ἐπλήθυναν (ι) μου, * καὶ οὐκ εἰμὶ (κ) σιδηροῦ, εἰς τὸ ἀνανεῦσαί με ὑπὸ ἁμαρτιῶν μου. καὶ οὐκ ἔστιν μοι ἄνεσις, (λ) ἐποίησα· * στήσας βδελύγματα (μ) καρδίας, δεόμενος (ν) ἐγὼ γινώσκω. αἰτοῦμαι (ξ) μοι, μὴ (ο) τηρήσεις (π) ὅτι σὺ εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν (ρ) δείξῃς τὴν ἀγαθωσύνην (σ) ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς

Verſio VULG. LAT.

Liber ESDRÆ tertius.

CAP. I.

1 Et fecit Joſias Paſcha in Jeroſolymis Domino, &
immolavit Phaſe quartadecimâ lunâ primi menſis:
2 Statuens ſacerdotes per vices dierum ſtolis amictos
3 in templo Domini. Et dixit Levitis ſacris ſervis
Iſrael, ut ſanctificarent ſe Domino in poſitione ſanctæ arcæ Domini, in domo quam ædificavit Salomon
4 filius David rex. Non erit vobis tollere ſuper humeros eam. Et nunc deſervite Domino veſtro, &
curam agite gentis illius Iſrael ex parte ſecundùm
5 pagos & tribus veſtras, Secundùm ſcripturam David
regis Iſrael, & ſecundùm magnificentiam Salomonis
filii ejus, omnes in templo, & ſecundùm particulam
principatûs paternam veſtram, eorum qui ſtant in
6 conſpectu fratrum filiorum Iſrael. Immolate Paſcha,
& ſacrificia parate fratribus veſtris, & facite ſecundùm
præceptum Domini quod datum eſt Moyſi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ἜΣΔΡΑΣ Πρῶτον.

ΚΕΦ. α′.

1 Καὶ ἤγαγεν Ἰωσίας τὸ πάσχα ἐν Ἱερουσαλὴμ τῷ κυρίῳ (α) αὐτοῦ, καὶ
(β) ἔθυσε τὸ πάσχα (γ) τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ
2 πρώτου, Στήσας τοὺς ἱερεῖς κατ᾽ ἐφημερίας ἐστολισμένους ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ
3 κυρίου. Καὶ εἶπε τοῖς Λευίταις ἱεροδούλοις τοῦ Ἰσραὴλ, ἁγιάσαι ἑαυτοὺς
τῷ κυρίῳ ἐν τῇ θέσει τῆς ἁγίας κιβωτοῦ τοῦ κυρίου ἐν τῷ οἴκῳ, ᾧ ᾠκοδό-
4 μησε Σαλωμὼν (*) ὁ τοῦ Δαυὶδ ὁ βασιλεύς· Οὐκ ἔσται ὑμῖν ἆραι ἐπ᾽ ὤμων
αὐτήν· καὶ νῦν λατρεύετε (δ) τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, καὶ θεραπεύετε τὸ ἔ-
θνος αὐτοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἑτοιμάσατε κατὰ τὰς πατριὰς καὶ (ε) τὰς φυλὰς
5 ὑμῶν, Κατὰ τὴν γραφὴν Δαυὶδ βασιλέως Ἰσραὴλ, καὶ κατὰ τὴν μεγα-
λειότητα Σαλωμὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ στάντες ἐν (ϛ) τῷ ἁγίῳ κατὰ τὴν μεριδαρ-
χίαν τὴν πατρικὴν ὑμῶν τῶν Λευιτῶν, τῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν
6 υἱῶν Ἰσραὴλ... Ἐν τάξει θύσατε τὸ πάσχα, καὶ τὰς θυσίας ἑτοιμάσατε
τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν, καὶ ποιήσατε τὸ πάσχα κατὰ τὸ πρόσταγμα (ϛ) τοῦ κυρίου
τὸ δοθὲν τῷ Μωυσῇ.

MS.A. ...... ὁ ἱερεύς. (α) ἑαυτοῦ, (β) ἔθυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ (γ) τῇ τε.. ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, (*) ὁ υἱὸς τοῦ (δ) κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, (ε) φυλὰς ὑμῶν, (ϛ) τῷ ἱερῷ κατὰ (ϛ) κυρίου

ESDRAS Liber I.

CAP. I.

Et fecit Joſias Paſcha in Hieruſalem Domino 1
ſuo: & immolavit Paſcha quartadecimâ die men-
ſis primi, Statuens ſacerdotes per vices dierum, 2
ſtolis amictos in templo Domini. Et dixit Levitis 3
ſacris ſervis Iſrael, ut ſanctificarent ſe Domino, in
poſitione ſanctæ arcæ Domini, in domo quam ædifi-
cavit Salomon filius David rex: Non erit vobis 4
tollere ſuper humeros eam. Et nunc deſervite Do-
mino Deo veſtro, & curam agite gentis illius Iſra-
el, & parate ſecundùm patrias, & tribus veſtras,
Secundùm ſcripturam David regis Iſrael, & ſe- 5
cundùm magnificentiam Salomonis filii ejus. Et
ſtantes in templo ſecundùm particulam principatûs
paternam veſtram, Levitarum, qui ſtant in conſpe-
ctu fratrum veſtrorum filiorum Iſrael, In ordine, 6
immolate Paſcha, & ſacrificia parate fratribus ve-
ſtris, & facite Paſcha ſecundùm præceptum Domini,
quod datum eſt Moyſi.

EZRÆ LIBER TERTIUS, Secundùm LXX. Interpretes PRIMUS, SYRIACE antehac non editus, cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܡܦܩܝܢܢ ܟܬܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܥܙܪܐ. ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܫܒ̈ܥܝܢ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

* ܘܥܒܕ ܝܘܫܝܐ ܦܨܚܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܘܢܟܣ ܦܨܚܐ ܒܐܪܒܥܣܪ 1
ܕܝܪܚܐ ܩܕܡܝܐ. * ܟܕ ܐܩܝܡ ܟܗ̈ܢܐ ܥܠ ܦܘܠܓܐ ܕܬܫܡܫܬܗܘܢ ܟܕ ܡܥܛܦܝܢ 2
ܐܣܛ̈ܠܐ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܠܘܝ̈ܐ ܟܗ̈ܢܐ ܢܬ̈ܝܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܩܕܫܘ ܐܢܬܘܢ 3
ܠܟܘܢ ܠܡܪܝܐ. ܒܣܝܡܬܐ ܕܩܒܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܡܪܝܐ. ܘܣܡܘܗ ܠܩܒܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ
ܒܗܝܟܠܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܫܠܝܡܘܢ. ܡܠܟܐ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. * ܘܐܡܪ ܝܘܫܝܐ. ܠܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ 4
ܠܡܫܩܠܗ ܥܠ ܟܬܦ̈ܬܐ. ܗܫܐ ܗܟܝܠ. ܦܠܘܚܘ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܠܟܘܢ
ܘܐܢܝܚܘ ܠܥܡܐ ܕܝܠܗ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܛܝܒܘ ܠܒܝܬܐ ܐܝܟ ܫܪ̈ܒܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܐܝܟ ܦܘܠܚܢ
ܡܫܡ̈ܫܢܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ. * ܐܝܟ ܟܬܒܐ ܕܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܝܟ ܐܦ ܕܒܦܘܩܕܢܗ 5
ܡܠܟܐ ܒܪܐ ܕܝܠܗ ܘܩܘܡܘ ܒܩܘܕܫܐ : ܐܝܟ ܦܘܠܓܐ ܕܒܝܬ ܐܒܗ̈ܬܐ ܕܝܠܟܘܢ
ܕܠܘܝ̈ܐ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡ ܐܚ̈ܝܟܘܢ ܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܡܢܬܐ ܕܫܪܒܬܐ ܕܫܪܒܬܐ
ܕܠܘܝ̈ܐ ܒܛܟܣܗ. * ܘܢܟܘܣܘ ܦܨܚܐ ܐܝܟ ܕܒ̈ܚܐ . ܘܛܝܒܘ ܠܐܚ̈ܝܟܘܢ: ܘܥܒܕܘ 6
ܦܨܚܐ ܐܝܟ ܦܘܩܕܢܐ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܕܐܬܝܗܒ ܠܡܘܫܐ.

Præterea edimus primum librum Ezræ:
Eum autem ex traditione LXX.

CAP. I.

Et fecit rex Joſias Paſcha Hieroſolymis 1
Dño ſuo. Et mactavit Paſcha decimoquarto
menſis primi, Statutur ſacerdotes ſecundùm 2
vices miniſterii ſui, amictos ſtolis in domo
Domini. Dixítque Levitis ſacerdotibus, & 3
vinis Iſraelis; Sanctificate vos Domino in
poſitione Arcæ ſanctæ Domini. Et poſuerunt
Arcam ſanctam in templo quod ædificavit
Solomon rex filius David. Et dixit Joſias; 4
Non eſt veſtrûm portare eam humeris. Nunc
igitur, colite Dominum Deum veſtrum. Et
refrigerate gentem Iſraeliticam: Et parate
templum ſecundùm familias veſtras ſecundùm vices miniſterii veſtri, Secundùm 5
deſcriptionem Davidis regis Iſrael, & ſecundùm decretum Solomonis regis filii ejus.
Et ſtate in Sanctuario ſecundùm diſtributionem familiarum generũ veſtrorum, Levitarũ
qui antecedunt fratres veſtros filios Iſrael,
pars ſcilicet quæque familiæ generis Levitici
ordine ſuo. Et mactate Paſcha, ut & victimas, & parate fratribus veſtris, & facite Paſcha ſecundùm præceptum Domini quod datum eſt Moſi.

Verſio VULG. LAT.

7 Et donavit Joſias in plebem quæ inventa eſt, ovium,
agnorum, & hœdorum, & caprarum triginta millia,
8 vitulos tria millia: Hæc de regalibus data ſunt ſecundùm
promiſſionem populo: & ſacerdotibus in
9 Paſcha, oves numero duo millia, ac vituli centum. Et
Jechonias, & Semeias, & Nathanael fratres, & Haſabias,
& Oziel, & Coraba, in Phaſe, oves quinq; millia,
10 vitulos quingentos. Et hæc cùm fierent eleganter,
ſteterunt ſacerdotes & Levitæ habentes azyma per tribꝰ.
11 Et ſecundùm partes principatûs patrũ, in conſpectu
populi offerebant Dño, ſecundùm ea quæ in libro
12 Moyſi ſcripta ſunt: Et aſſaverunt Phaſe igni prout
oportebat: & hoſtias coxerũt in emolis, & in ollis cum
13 benevolentia: Et attulerunt omnibꝰ qui erant ex plebe:
14 & poſt hæc paraverunt ſibi & ſacerdotibus. Sacerdotes
enim offerebant adipes, uſque dum finita eſſet
hora: & Levitæ paraverũt ſibi, & fratribꝰ ſuis filiis
15 Aaron. Et ſacri cantores filii Aſaph erant per ordinem
ſecundùm præceptum David, & Aſaph, & Zacharias,
16 & Jeddimus, qui erat à rege. Et oſtiarii per ſingulas
januas, ita ut non prævaricaretur unuſquiſque
17 ſuam: fratres enim illorum paraverunt illis. Et conſummata
ſunt quæ pertinebant ad ſacrificium Domini.
18 In illa die egerunt Phaſe, & offerebant hoſtias
ſuper Domini ſacrificium, ſecundùm præceptum regis
19 Joſiæ. Et egerunt filii Iſrael, qui inventi ſunt in tempore
illo, Phaſe, & diem feſtum azymorum per dies
20 ſeptem: Et non eſt celebratum Phaſe tale in Iſrael,
21 à temporibus Samuelis prophetæ: Et omnes reges
Iſrael non celebraverunt tale Paſcha quale egit Joſias,
& Sacerdotes, & Levitæ, & Judæi, & omnis Iſrael,
22 qui inventi ſunt in commoratione Jeroſolymis. Octavo
decimo anno, regnante Joſiâ, celebratum eſt Phaſe.
23 Et directa ſunt opera Joſiæ in conſpectu Domini ſui
24 in corde pleno metuentis: Et quæ circa illum quidem
conſcripta ſunt, in priſtinis temporibus, de eis
qui peccaverunt, quique irreligioſi fuerunt in Dominum
præ omni gente, & qui non quæſierunt verba
Domini ſuper Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ ἐδωρήσατο Ἰωσίας τῷ λαῷ τῷ εὑρεθέντι ἀρνῶν ϗ ἐρίφων τριάκοντα
χιλιάδας, μόσχους τρισχιλίους· ταῦτα ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐδόθη κατ' ἐπαγγελίαν
8 τῷ λαῷ, ϗ τοῖς ἱερεῦσι, ϗ Λευίταις. Καὶ ἔδωκε Χελκίας, ϗ
Ζαχαρίας, ϗ (ζ) Συῆλος οἱ ἐπιστάται τοῦ ἱεροῦ τοῖς ἱερεῦσιν εἰς πάσχα πρόβατα
9 δισχίλια ἑξακόσια, μόσχους τριακοσίους. Καὶ Ἰεχονίας, ϗ Σαμαίας,
ϗ Ναθαναὴλ ὁ ἀδελφὸς, ϗ (η) Ἀσαβίας, ϗ Ὀχιῆλος, ϗ Ἰωρὰμ χιλίαρχοι
ἔδωκαν τοῖς Λευίταις εἰς πάσχα πρόβατα πεντακισχίλια, μόσχους
10 ἑπτακοσίους. Καὶ (θ) ταῦτα τὰ γινόμενα εὐπρεπῶς, ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ϗ
11 οἱ Λευῖται, ἔχοντες τὰ ἄζυμα κατὰ τὰς φυλάς Καὶ κατὰ τὰς μεριδαρχίας
τῶν πατέρων ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ, προσενεγκεῖν τῷ κυρίῳ κατὰ τὰ γεγραμμένα
12 ἐν βιβλίῳ (ι) Μωυσῆ· ϗ οὕτως τὸ πρωϊνόν. Καὶ ὤπτησαν τὸ πάσχα
πυρὶ ὡς καθήκει, ϗ τὰς θυσίας (κ) ἥψησαν ἐν τοῖς χαλκείοις ϗ λέβησι
13 μετ' εὐωδίας, Καὶ ἀπήνεγκαν πᾶσι τοῖς ἐκ τοῦ λαοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα ἡτοίμασαν
14 ἑαυτοῖς τε ϗ τοῖς ἱερεῦσιν ἀδελφοῖς (*) αὐτῶν υἱοῖς Ἀαρών· Οἱ γὰρ ἱερεῖς
ἀνέφερον τὰ στέατα ἕως ἀωρίας· ϗ οἱ Λευῖται ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς ϗ τοῖς
15 ἱερεῦσιν ἀδελφοῖς αὐτῶν υἱοῖς Ἀαρών. Καὶ οἱ ἱεροψάλται υἱοὶ Ἀσὰφ ἦσαν
ἐπὶ τῆς τάξεως (λ) αὐτῶν, κατὰ τὰ ὑπὸ Δαυὶδ τεταγμένα, ϗ Ἀσὰφ, ϗ
16 Ζαχαρίας, ϗ Ἐδδινοὺς ὁ παρὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ οἱ θυρωροὶ ἐφ' ἑκάστου
πυλῶνος. οὐκ ἔστι παραβῆναι ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ ἐφημερίαν· οἱ γὰρ ἀδελφοὶ
17 αὐτῶν οἱ Λευῖται ἡτοίμασαν αὐτοῖς. Καὶ συνετελέσθη τὰ τῆς θυσίας (μ) τοῦ
18 κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀχθῆναι τὸ πάσχα, Καὶ (ν) προσενεχθῆναι τὰς
θυσίας ἐπὶ τὸ τοῦ κυρίου θυσιαστήριον, κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ βασιλέως Ἰωσίου.
19 Καὶ (ξ) ἠγάγοσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
20 τὸ πάσχα ϗ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἡμέρας ἑπτά. Καὶ οὐκ ἤχθη τὸ πάσχα
21 (*) τοιοῦτον ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν χρόνων Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. Καὶ πάντες
οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἰσραὴλ οὐκ ἠγάγοσαν πάσχα (*) τοιοῦτον, οἷον ἤγαγεν Ἰωσίας,
ϗ οἱ ἱερεῖς, ϗ οἱ Λευῖται, ϗ οἱ Ἰουδαῖοι, ϗ πᾶς Ἰσραὴλ (*) ὁ εὑρεθεὶς
22 ἐν τῇ κατοικήσει αὐτῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλεύοντος
23 Ἰωσίου ἤχθη τὸ πάσχα τοῦτο. Καὶ ὠρθώθη τὰ ἔργα Ἰωσίου ἐνώπιον
24 τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ πλήρει εὐσεβείας. Καὶ τὰ κατ' αὐτὸν δὲ ἀναγέγραπται
ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, περὶ τῶν ἡμαρτηκότων ϗ ἠσεβηκότων
εἰς τὸν κύριον παρὰ πᾶν ἔθνος ϗ βασιλείαν, (ο) ϗ ἃ ἐλύπησαν αὐτὸν,
ἔστι, ϗ οἱ λόγοι τοῦ κυρίου ἀνέστησαν ἐπὶ Ἰσραήλ.

Et donavit Joſias in plebem, quæ inventa eſt, agnorum, & hædorum triginta millia, vitulos tria millia. 7
Hæc de regalibus data ſunt ſecundùm promiſſionem populo, & ſacerdotibus, & Levitis. Et dedit Chelcias, & Zacharias, & (a) Syelus præſides templi ſacerdotibus in Paſcha oves duo millia ſexcentum, vitulos trecentos. 8
Et Jechonias, & Samaias, & Nathanael frater, & Aſabias, & Ochielus, & Joram Chiliarchi dederunt Levitis ad Paſcha oves quinq; millia, vitulos ſeptingentos. 9
Et hæc cũ fierent eleganter, ſteterunt ſacerdotes & Levitæ, habentes azyma per tribus, 10
Et ſecundùm partes principatûs patrum in conſpectu populi ad offerendum Domino ſecundùm ea quæ in libro Moyſi ſcripta ſunt. Et ſic matutinum. 11
Et aſſaverunt Paſcha igni, prout oportebat, & hoſtias coxerunt in æneis & ollis cum benevolentia: 12
Et attulerunt omnibus qui erant ex plebe. Et poſt hæc paraverunt ſibi, & ſacerdotibus fratribus ſuis filiis Aaron. 13
Sacerdotes enim offerebant adipes, uſq; dũ finita eſſet hora. Et Levitæ paraverunt ſibi, & ſacerdotibus fratribus ſuis filiis Aaron. 14
Et ſacri cantores filii Aſaph erant ſuper ordinem ſuũ ſecundùm præcepta David, & Aſaph, & Zacharias, & (b) Eddinus, qui erat à rege: 15
Et oſtiarii per ſingulas januas, ita ut non prævaricetur unuſquiſque ſuam vicem: fratres enim illorũ Levitæ paraverunt illis. 16
Et conſũmata ſunt quæ pertinebãt ad ſacrificiũ Domini in illa die agendi Paſcha, 17
Et offerendi hoſtias ſuper Domini altare, ſecundùm præceptum regis Joſiæ. 18
Et egerunt filii Iſrael, qui inventi ſunt in tempore illo, Paſcha, & diem feſtum azymorum per dies ſeptem. 19
Et non eſt celebratum Paſcha tale in Iſrael à temporibus Samuelis prophetæ. 20
Et omnes reges Iſrael non celebraverunt tale Paſcha, quale egit Joſias, & ſacerdotes, & Levitæ, & Judæi, & omnis Iſrael, qui inventus eſt in commoratione eorum in Hieruſalem. 21
Octavo decimo anno, regnante Joſiâ, celebratum eſt Paſcha hoc. 22
Et directa ſunt opera Joſiæ in conſpectu Domini ſui in corde pleno pietatis. 23
Et quæ circa illum quidem, conſcripta ſunt in priſtinis temporibus: de eis, qui peccaverunt, & irreligioſi fuerunt in Dominum, præ omni gente, & regno, & quæ contriſtaverunt eum, ſunt: & verba Domini ſurrexerunt ſuper Iſrael. 24

MS. A. (ζ) ἡ συνῆλθ (η) Σαβίας, ϗ Ὀζίηλος, (θ) τούτων γινομένων (ι) Μωσῆ· (κ) ὤπτησαν (*) ἑαυτῶν (λ) ἑαυτῶν, (μ) τῷ κυρίῳ (ν) προσενεχθῆναι (ξ) ἤγαγον (*) τοιοῦτο (*) τοιοῦτο, (*) οἱ εὑρεθέντες (ο) ϗ ἐλύπησαν αὐτὸν ἐν αἰσθήσει, ϗ οἱ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]

Et dedit Joſias populo qui præſens fuit, agnorum, ovium, & filiorum caprarum in Paſcha, triginta millia; juvencorum, tria millia. 7
Hæ igitur opes datæ ſunt ex eis quæ regi. Magnates autem ejus dederunt populo & ſacerdotibus & Levitis. Helcias Zacharias & Hazael principes domûs Dei dederunt ſacerdotibus, idque in Paſcha, agnos & oves & hœdos duo millia ſeptingentos, & juvencos tria millia. 8
Et Benaias, Shemaiáſque, & Nathaniel frater ejus, & Haſhachias, & Achiel & Jouzabar principes Levitarũ dederunt Levitis in Paſcha agnos mille, juvencos ſeptingentos. 9
His ut decebat factis, ſtabant ſacerdotes & Levitæ habentes azyma, 10
Secundùm genera, & principatus diſtributionum paternarum coram populo ad offerendum Domino, ſecundùm ea quæ ſcripta ſunt in libro Moſis. Et ſic etiam mané. 11
Et aſſârunt Paſcha igne ut oportebat. Victimas autem elixârunt lebetibus et ollis, ſumma cum ſuavitate. 12
Et adduxerunt ad omnes filios populi. Poſt hæc autem parârunt ſibiipſis & Sacerdotibus filiis Aaron fratribus ſuis. 13
Sacerdotes adolebant adipes uſque ad noctem: Et Levitæ parabant ſibi, & fratribus ſuis ſacerdotibus filiis Aaron. 14
Et cantores ſacri filii Aſaph ſtabant ordine ſuo ſecundùm ea quæ à Davide ordinata fuerant. Et Aſaph, & Zacharias, & Idinus qui de domo regis, 15
Et oſtiarii per ſingulas portas: non erat qui tranſgrederetur quicquam de ſtato miniſterio ſuo. His enim fratres ſui Levitæ parabant. 16
Et perfecta ſunt quæ ad ſacrificium Domini die illo pertinebant, 17
Ut ageretur Paſcha, & offerrentur ſacrificia coram altari Domini, etiam *ſecundùm* præceptum regis Joſiæ. 18
Et egerunt filii Iſrael Paſcha & feſtum azymorum ſeptem dies: 19
Nec fuit Paſcha inſtar hujus in Iſraele, à diebus temporis Samuelis prophetæ. 20
Nec quiſquam regum Iſraelis fecerat Paſcha inſtar hujus quod fecit rex Joſias, & Sacerdotes & Levitæ & Judæi, & omnes Iſraelitæ qui inventi ſunt in regno ipſorum Hieroſolymis. 21
Anno decimoquarto quo regnaverat Joſias factum eſt Paſcha hoc. 22
Et directa ſunt opera Joſiæ coram Domino ſuo, corde pleno religionis honeſtæ. 23
Quæ autem ad eum pertinent ſcripta ſunt temporibus priſtinis, de eis qui peccaverant & iniquitatem fecerant in Dominum, etiam præ ulla gente & regno, & qui compreſſerunt ipſum ſenſu *iniquitatis ſuæ*. Et verba Domini de Iſraele confirmata ſunt. 24

Verſio VULG. LAT.

25 Et poſt omnem actum hunc Joſiæ, aſcendit Pharao
rex Ægypti, veniens in Carchamis ab itinere ſuper
26 Euphratem, & exiit obviàm illi Joſias. Et miſit rex
Ægypti ad Joſiam, dicens; Quid mihi & tibi eſt,
27 rex Judæ? Non ſum miſſus à Domino ut pugnem
contra te: ſuper Euphratem enim bellum meum eſt,
28 feſtinans deſcende. Et non eſt reverſus Joſias ſuper
currum: ſed expugnare eum conabatur, non
29 attendens verbum prophetæ ex ore Domini: Sed
conſtituit ad eum bellum in campo Mageddo. Et
30 deſcenderunt principes ad regem Joſiam. Et dixit
rex pueris ſuis; Amovete me à prælio: infirmatus
ſum enim valdé. Et ſtatim amoverunt eum
31 pueri ipſius de acie. Et aſcendit ſuper currum ſecundarium
ſuum: & perveniens Jeroſolymam,
vitâ functus eſt, & ſepultus eſt in paterno ſepulchro.
32 Et in tota Judæa lugebant Joſiam: & qui
præſidebant, cum uxoribus lamentabant eum, uſque
in hunc diem. Et datum eſt hoc fieri ſemper
33 in omne genus Iſrael. Hæc autem præſcripta ſunt
in libro hiſtoriarum regum Judæ: & ſingula geſta
actûs Joſiæ, & ejus gloria & intellectus ejus in lege
Domini: quæque geſta ſunt ab eo, & quæ non ſcripta
34 ſunt in libro regum Iſrael & Judæ. Et aſſumentes,
qui erant ex gente, Jechoniam filium Joſiæ,
conſtituerunt regem pro Joſia patre ſuo, cùm eſſet
35 annorum trigintatrium. Et regnavit ſuper Iſrael
menſibus tribus. Et amovit eum rex Ægypti, ne
36 regnaret in Jeroſolymis: Et mulctavit gentem argenti
37 talenta centum, & auri talentum unum. Et
conſtituit rex Ægypti Joacim fratrem ipſius, regem
38 Judæ & Jeruſalem: Et alligavit magiſtratus Joacim,
& Zaracelem fratrem ſuum, & apprehendens
39 reduxit in Ægyptum. Annorum erat Joacim vigintiquinque,
cùm regnare cœpiſſet in terra Juda, & Jeruſalem:
40 & fecit malum in conſpectu Domini. Poſt
hunc autem aſcendit Nabuchodonoſor rex Babylonis,
& alligans eum in æreo vinculo, perduxit in
Babyloniam:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. cum Tranſlatione LATINA.

25 Καὶ μετὰ πᾶσαν τὴν πρᾶξιν ταύτην Ἰωσίου, συνέβη Φαραὼ βασιλέα
Αἰγύπτου ἐλθόντα πόλεμον ἐγεῖραι ἐν (π) Χαρχαμὺς ἐπὶ
26 τοῦ Εὐφράτου· καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ Ἰωσίας. Καὶ
διεπέμψατο πρὸς αὐτὸν βασιλεὺς Αἰγύπτου, λέγων, Τί ἐμοὶ καὶ
27 σοί ἐστι βασιλεῦ τῆς Ἰουδαίας; Οὐχὶ πρὸς σὲ ἐξαπέσταλμαι ὑπὸ κυρίου
τοῦ θεοῦ· ἐπὶ γὰρ τοῦ Εὐφράτου ὁ πόλεμός μου ἐστί· ϗ νῦν κύριος
μετ' ἐμοῦ ἐστι, ϗ κύριος μετ' ἐμοῦ ἐπισπεύδων ἐστίν. ἀπόστηθι, ϗ μὴ ἐναντιοῦ
28 τῷ κυρίῳ. Καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἑαυτὸν Ἰωσίας ἐπὶ τὸ ἅρμα αὐτοῦ, ἀλλὰ
πολεμεῖν αὐτὸν ἐπεχείρει, οὐ προσέχων ῥήμασιν Ἱερεμίου προφήτου ἐκ στόματος
29 κυρίου. Ἀλλὰ συνεστήσατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον ἐν τῷ πεδίῳ
30 (ρ) Μαγεδδώ. ϗ κατέβησαν οἱ ἄρχοντες πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωσίαν. Καὶ
εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παισὶν ἑαυτοῦ, Ἀποστήσατέ με ἀπὸ τῆς μάχης, ἠσθένησα
γὰρ λίαν. ϗ εὐθέως ἀπέστησαν αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀπὸ τῆς παρατάξεως.
31 Καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ ἅρμα τὸ δευτέρειον (*) αὐτοῦ, ϗ ἀποκατασταθεὶς
εἰς Ἱερουσαλὴμ, μετήλλαξε τὸν βίον (*) αὐτοῦ, ϗ ἐτάφη ἐν τῷ πατρικῷ
32 τάφῳ. Καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ (*) ἐπένθησαν τὸν Ἰωσίαν, ϗ ἐθρήνησεν
Ἱερεμίας ὁ προφήτης ὑπὲρ Ἰωσίου, ϗ οἱ προηγούμενοι σὺν γυναιξὶν
(σ) ἐθρηνοῦσαν αὐτὸν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ϗ ἐξεδόθη τοῦτο
33 γίνεσθαι ἀεὶ εἰς ἅπαν τὸ γένος Ἰσραήλ. Ταῦτα δὲ ἀναγέγραπται ἐν τῇ
βίβλῳ τῶν ἱστορουμένων περὶ τῶν βασιλέων τῆς Ἰουδαίας, ϗ τὸ καθ' ἓν
πραχθὲν τῆς πράξεως Ἰωσίου, ϗ τῆς δόξης αὐτοῦ, ϗ τῆς συνέσεως
αὐτοῦ ἐν τῷ νόμῳ (τ) κυρίου· τά τε προπραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ ϗ τὰ νῦν,
34 ἱστόρηται ἐν (*) τῷ βιβλίῳ τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ ϗ Ἰούδα. Καὶ ἀναλαβόντες
οἱ ἐκ τοῦ ἔθνους τὸν (υ) Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωσίου, ἀνέδειξαν βασιλέα
35 ἀντὶ Ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὄντα ἐτῶν εἴκοσι τριῶν. Καὶ ἐβασίλευσεν
ἐν (*) Ἰσραὴλ ϗ Ἱερουσαλὴμ μῆνας τρεῖς. ϗ ἀπέστησεν αὐτὸν βασιλεὺς
36 Αἰγύπτου τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐν Ἱερουσαλὴμ, Καὶ ἐζημίωσε τὸ ἔθνος
37 ἀργυρίου ταλάντοις ἑκατὸν ϗ χρυσίου ταλάντῳ ἑνί. Καὶ ἀνέδειξε
βασιλεὺς Αἰγύπτου βασιλέα Ἰωακὶμ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλέα τῆς
38 Ἰουδαίας ϗ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἔδησεν Ἰωακὶμ τοὺς μεγιστᾶνας, Ζαράκην
39 δὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ συλλαβὼν ἀνήγαγεν ἐξ Αἰγύπτου. Ἐτῶν δὲ ἦν
εἰκοσιπέντε Ἰωακὶμ ὅτε ἐβασίλευσε τῆς Ἰουδαίας ϗ Ἱερουσαλήμ· ϗ
ἐποίησε τὸ πονηρὸν (φ) ἐνώπιον κυρίου. (χ) Μετ' αὐτὸν δὲ ἀνέβη Ναβουχοδονόσορ
40 (*) ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ϗ (ψ) ἔδησεν αὐτὸν ἐν χαλκείῳ
δεσμῷ, ϗ ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα.

Et poſt omnem actum hunc Joſiæ aſcendit Pharao rex Ægypti, veniens bellũ ſuſcitare in Charcamis ſuper Euphratem. Et exiit obviàm illi Joſias. 25
Et miſit ad eũ rex Ægypti, dicens; Quid mihi & tibi eſt, rex Judææ? 26
Non ad te ſum miſſus à Domino Deo: Super Euphratem enim bellum meum eſt: & nunc Dominus mecum eſt, & Dominus mecum feſtinans eſt. Diſcede, & noli adverſari Domino. 27
Et non avertit ſe Joſias ſuper currum ſuũ: ſed expugnare eum conabatur, non attendens verbis Hieremiæ prophetæ ex ore Domini. 28
Sed conſtituit ad eum bellũ in campo Mageddo. Et deſcenderunt principes ad regem Joſiam. 29
Et dixit rex pueris ſuis; Amovete me à prælio: infirmatus ſum enim valdé. Et ſtatim amoverunt eum pueri ipſius de acie: 30
Et aſcendit ſuper currum ſecundarium ſuum: & perveniens Hieroſolymam vitâ functus eſt, & ſepultus eſt in paterno ſepulchro. 31
Et in tota Judæa lugebant Joſiam: & lamentatus eſt Hieremias propheta ſuper Joſia: & qui præſidebant, cum uxoribus lamentabant eum uſq; in hunc diem. Et datum eſt hoc fieri ſemper in omne genus Iſrael. 32
Hæc autem perſcripta ſunt in libro hiſtoriarum de regibus Judææ, & ſingula geſta actûs Joſiæ, & gloriæ ejus, & intellectûs ejus in lege Domini: quæque geſta ſunt ab eo, & quæ nunc, ſcripta ſunt in libro regum Iſrael, & Judææ. 33
Et aſſumentes qui erant ex gente, (c) Jechoniam filium Joſiæ, conſtituerunt regem pro Joſia patre ſuo, cùm eſſet annorum vigintitrium. 34
Et regnavit in Iſrael & Hieruſalem menſibus tribus. Et amovit ipſũ rex Ægypti, ne regnaret in Hieroſolymis: 35
Et multavit gentem argenti talenta centum, & auri talentum unum. 36
Et conſtituit rex Ægypti, regem Joacim fratrem ejus regem Judææ, & Hieruſalem. 37
Et alligavit Joacim magnates, & Zaracem fratrem ſuum apprehendens reduxit ex Ægypto. 38
Annorum autem erat viginti quinque Joacim, cùm regnare cœpiſſet in Judæa, & Hieruſalem. Et fecit malum in conſpectu Domini. 39
Poſt hunc autem aſcendit Nabuchodonoſor rex Babylonis, & alligans eum in æreo vinculo perduxit in Babyloniam. 40

MS. A. (π) Καλχαμὺς (ρ) Μεγεδδαοῦς. (*) ἑαυτοῦ, (*) ἑαυτοῦ, (*) ϗ ἐπένθησαν (σ) ἐθρηνοῦσαν αὐτὸν (τ) τοῦ κυρίου· τά τε προπραχθέντα (*) τῇ βίβλῳ (υ) Ἰωάχαζ (*) Ἰούδα (φ) ἔναντι (χ) Ἐπ' αὐτὸν (*) βασιλεὺς (ψ) δήσας αὐτὸν ἐν χαλκείῳ δεσμῷ, ἀπήγαγεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]

Et poſt hæc omnia acta Joſiæ, accidit Pharaoni regi Ægypti, ut veniens bellum excitaret in Carchemis ad Euphratem. Et profectus eſt eis obviàm Joſias. 25
Et miſit ad eum rex Ægypti, dicens; Quid mihi tecum, rex Judææ? 26
Non adversùs te miſſus ſum à Domino Deo: ſed ad Euphratem bellum mihi eſt. Et nunc Dominus mecum eſt, diſcede ne ſis adverſarius Domino. 27
Et non avertit ſe Joſias ſuper currum ſuum, ſed volebat in ipſum pugnare, non obſervans verba Jeremiæ prophetæ de ore Domini: 28
Sed inſtruxit adversùs eum prælium in planitie Megiddo. Et deſcenderunt duces adversùs Joſiam regem. 29
Et dixit rex ſervis ſuis; Amovete me de pugna, valdè enim infirmatus ſum. Et ſtatim amoveruntr eum ſervi ſui de acie bellica. 30
Et aſcendit currum ſuum ſecundarium: & relatus Hieroſolymam, vitâ functus eſt, & ſepultus in ſepulchro paterno. 31
Et luxerunt Joſiam per totam Judæam: Et lamentatus eſt propheta Jeremias Joſiam, & præſides cum ſuis lamentati ſunt eum uſque in diem hodiernum. Traditum enim eſt fieri hoc jugiter in omnes generationes filiorum Iſrael. 32
Hæc autem ſcripta ſunt in libro hiſtoriarum regum Judææ, ſingulas nimirùm earum rerum quas geſſit Joſias, & laudum ejus, & intelligentiæ quam habuit in lege Domini, quæque prius ab eo geſta fuerant, & quæ nunc, conſignata ſunt libris regum Iſraelis et Judææ. 33
Et qui de gente, ſumpto Joachas filio Joſiæ declarârunt ipſum regem vice patris ſui, cùm eſſet annorum viginti trium. 34
Regnavítque Iſraeli & Hieroſolymis tres menſes. 35
Amovit autem eum rex Ægypti à regnando Hieroſolymis; 36
Multavítque populum centum talentis argenti, aurique talento uno. 37
Regemque declaravit rex Ægypti Joacim fratrem ejus Judææ & Hieroſolymorum. 38
Et alligavit Joacim magnates: Fratrem autem ejus Zachariam captum & vinctum eduxit ex Ægypto. 39
Annorum autem erat vigintiquinque Joacim cùm regnaret Judææ & Hieroſolymis: Et fecit quod malum in oculis Domini. 40
Poſthæc aſcendit Nebucadnoſar rex Babel, & vinxit eum compedibus æneis, & duxit Babylonem.

Versio VULG. LAT.

41 Et ſacra vaſa Domini accepit Nabuchodonoſor, & tulit & conſecravit in templo ſuo in Babylonia.
42 Nam de immunditia illius & irreligioſitate ſcri-
43 ptum eſt in libro temporū regū. Et regnavit Joachin fili⁹ ej⁹ pro eo. Cùm autē conſtitut⁹ eſſet rex, erat an-
44 norū decē & octo. Regnavit autē menſes tres & dies decē in Jeruſalem, & fecit malū in conſpectu Dñi:
45 Et poſt annū mittens Nabuchodonoſor, tranſmigra-
46 vit eū in Babyloniā ſimul cū ſacris vaſis Dñi. Et conſtituit Sedeciā regē Juda & Jeruſalē, cùm eſſet anno-
47 rum viginti uni⁹: regnavit autē annis undecim. Et fecit malū in conſpectu Dñi, & non eſt verit⁹ à verbis
48 quæ dicta ſunt ab Jeremia propheta ex ore Dñi: Et adjuratus à rege Nabuchodonoſor, perjurans diſceſſit: & induratā cervice ſuâ, & corde ſuo, tranſgreſſus eſt
49 legitima Dñi Dei Iſrael. Et duces populi Dñi multa iniquè geſſerunt, & impiè egerunt ſuper omnes immunditias gentium: & polluerunt templum Domini
50 quod ſanctum erat in Jeroſolymis. Et miſit Deus patrum ipſorum per angelum ſuum revocare eos, propter quod parceret illis, & tabernaculo ſuo.
51 Ipſi verò ſubſannabant in angelis ſuis: & quâ die locutus eſt Dominus, erant illudentes prophetis ejus.
52 Qui uſque ad iracundiam concitatus eſt ſuper gentem ſuam, propter irreligioſitatem ſuam, et præcepit
53 aſcendere reges Chaldæorum. Hi occiderunt juvenes eorum in gladio, in circuitu ſancti templi eorum, et non pepercerunt juveni, et ſeni, et
54 virgini, et adoleſcenti; Sed omnes traditi ſunt in manus ipſorum: et omnia ſacra vaſa Domini, et regales apothecas reſumentes, tulerunt in Ba-
55 byloniam, Et incenderunt domum Domini, et demolierunt muros Jeruſalem: et turres ejus incende-
56 runt igne, Et conſummaverunt omnia honorifica ejus, et ad nihilum redegerunt: et reliquos à gladio
57 duxerunt in Babylonem. Et erant ſervi illius uſque dum regnarent Perſæ, in repletione verbi Domini in
58 ore Jeremiæ: Quouſque benignè ageret terra ſabbata ſua, omni tempore deſertionis ſuæ ſabbatizavit, in applicatione annorum ſeptuaginta.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

41 Καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν σκευῶν τοῦ κυρίου λαβὼν Ναβουχοδονόσορ καὶ ἀπε-
42 νέγκας, ἀπηρείσατο ἐν τῷ ναῷ (α) αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι. Τὰ δὲ ἱστορηθέντα περὶ αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτοῦ καὶ δυσσεβείας, ἀναγέγραπται ἐν τῇ βί-
43 βλῳ τῶν χρόνων τῶν βασιλέων. Καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰωακεὶμ
44 ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ὅτε γὰρ ἀνεδείχθη, ἦν ἐτῶν (*) ὀκτώ. Βασιλεύει δὲ μῆνας τρεῖς καὶ ἡμέρας δέκα ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου.
45 Καὶ μετ' ἐνιαυτὸν ἀποστείλας Ναβουχοδονόσορ μετήγαγεν αὐτὸν εἰς Βα-
46 βυλῶνα, ἅμα τοῖς ἱεροῖς σκεύεσι τοῦ κυρίου, Καὶ ἀνέδειξε Σεδεκίαν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, (*) ὄντα ἐτῶν εἴκοσι ἑνός·
47 (α) βασιλεύει δὲ ἔτη ἕνδεκα. Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐνετράπη ἀπὸ τῶν ῥηθέντων λόγων ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου ἐκ
48 στόματος τοῦ κυρίου. Καὶ ὁρκισθεὶς ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ναβουχοδονόσορ τῷ ὀνόματι (*) κυρίου, ἐπιορκήσας ἀπέστη· καὶ σκληρύνας (β) αὐτοῦ τὸν τράχηλον καὶ τὴν καρδίαν (γ) αὐτοῦ, παρέβη τὰ νόμιμα κυρίου θεοῦ Ἰσ-
49 ραήλ. Καὶ οἱ ἡγούμενοι δὲ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱερέων (δ) πολλὰ ἠσέβησαν καὶ ὑπὲρ πάσας τὰς ἀκαθαρσίας πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐμίαναν τὸ ἱερὸν
50 τοῦ κυρίου (ε) τὸ ἁγιαζόμενον ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν διὰ τοῦ ἀγγέλου (ζ) αὐτοῦ μετακαλέσαι αὐτούς,
51 καθότι ἐφείδετο αὐτῶν καὶ τοῦ σκηνώματος (η) αὐτοῦ. Αὐτοὶ δὲ (θ) ἐμυκτήρισαν ἐν τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· καὶ ᾗ ἡμέρᾳ ἐλάλησε κύριος, ἦσαν ἐκ-
52 παίζοντες τοὺς προφήτας αὐτοῦ, (ι) Ἕως οὗ θυμωθέντα αὐτὸν ἐπὶ τῷ ἔθνει αὐτοῦ διὰ τὰ δυσσεβήματα, προστάξαι ἀναβιβάσαι ἐπ' αὐτοὺς τοὺς βασι-
53 λεῖς τῶν Χαλδαίων. Οὗτοι ἀπέκτειναν τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ, περικύκλῳ τοῦ ἁγίου αὐτῶν ἱεροῦ· καὶ οὐκ ἐφείσαντο νεανίσκου καὶ
54 παρθένου, καὶ πρεσβύτου καὶ (κ) νεωτέρου, Ἀλλὰ (λ) πάντας παρέδωκαν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. καὶ πάντα τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ κυρίου τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρά, καὶ (μ) τὰς κιβωτοὺς τοῦ κυρίου, καὶ τὰς βασιλικὰς ἀποθήκας
55 ἀναλαβόντες ἀπήνεγκαν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ἐνεπύρισαν τὸν οἶκον (*) τοῦ κυρίου, καὶ ἔλυσαν τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ, καὶ τοὺς πύργους (ν) αὐτῆς ἐνεπύρισαν
56 ἐν πυρί, Καὶ συνετέλεσαν πάντα τὰ ἔνδοξα αὐτῆς ἀχρειῶσαι, καὶ τοὺς
57 ἐπιλοίπους ἀπήγαγεν (ξ) μετὰ ῥομφαίας εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ἦσαν παῖδες αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, (ο) μέχρις τοῦ βασιλεῦσαι Πέρσας, εἰς ἀναπλή-
58 ρωσιν (π) ῥήματος τοῦ κυρίου ἐν στόματι Ἱερεμίου· Ἕως τοῦ εὐδοκῆσαι τὴν γῆν τὰ σάββατα αὐτῆς, πάντα τὸν χρόνον τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς σαββατιεῖ εἰς συμπλήρωσιν ἐτῶν ἑβδομήκοντα.

Et de ſacris vaſis Domini accipiens Nabuchodonoſor, 41 & auferens, fixit in templo ſuo in Babylonia. Quæ 42 autem narrata ſunt de eo, & immunditiâ illius, & irreligioſitate, ſcripta ſunt in libro temporum regum. Et regnavit pro eo Joacim filius ejus. Cùm autem 43 conſtitutus eſſet [rex], erat annorum (d) octo. Regnat 44 autem menſes tres, & dies decem in Hieruſalem: & fecit malum in conſpectu Domini. Et poſt annum 45 mittens Nabuchodonoſor tranſmigravit eum in Babyloniam ſimul cum ſacris vaſis Domini. Et conſti- 46 tuit Sedeciam regem Judææ, & Hieruſalem, cùm eſſet annorum viginti unius: regnat autem annis undecim. Et fecit malum in conſpectu Domini: & 47 non eſt veritus à verbis quæ dicta ſunt ab Hieremia propheta ex ore Domini. Et adjuratus à rege Nabu- 48 chodonoſor nomine Domini perjurans diſceſſit: & induratâ cervice ſuâ, & corde ſuo, tranſgreſſus eſt legitima Domini Dei Iſrael. Et duces populi, & 49 ſacerdotum, multa impiè egerunt etiam ſuper omnes immunditias omnium gentium, & polluerunt templum Domini, quod ſanctum erat in Hieroſolymis. Et miſit Deus patrum ipſorum per angelum ſuum re- 50 vocare eos, propterea quòd parceret illis, & tabernaculo ſuo. Ipſi verò ſubſannabant in angelis ſuis, 51 & quâ die locutus eſt Dominus, erant illudentes prophetis ejus: Quoadusque ad iracundiā concita- 52 tus ſuper gentem ſuam, propter impietates præciperet aſcendere ſuper eos reges Chaldæorum. Hi oc- 53 ciderunt juvenes eorum in gladio, in circuitu ſancti templi eorum: & non pepercerunt juveni, & virgini, & ſeni, & adoleſcenti: Sed omnes (e) tradide- 54 runt in manus eorum. Et omnia ſacra vaſa Domini magna, & parva, & arcas Domini, & regales apothecas reſumentes tulerunt in Babyloniam. Et in- 55 cenderunt domum Domini, & demolierunt muros Hieruſalem: & turres ejus incenderunt igne, Et con- 56 ſummaverunt omnia honorifica ejus inutilia reddere: & reliquos abduxit cum gladio in Babylonem. Et 57 fuerunt pueri ei, & filiis ejus, uſque dum regnarent Perſæ, in repletionem verbi Domini in ore Hieremiæ: Quouſque benè ageret terra ſabbata ſua, omni tem- 58 pore deſertionis ſuæ ſabbatizabit in completionem annorum ſeptuaginta.

MS. A. (α) ἑαυτοῦ (*) δεκαοκτώ. (*) * Σεδεκίαν ὄντα (α) ἐβασίλευσεν (*) τοῦ κυρίου, (β) ἑαυτοῦ (γ) ἑαυτοῦ, (δ) πολλὰ ἠνόμησαν καὶ παρέβησαν ὑπὲρ (ε) τὸ ἁγιασθὲν ἐν Ἱεροσολύμοις. (ζ) ἑαυτοῦ (η) ἑαυτοῦ. (θ) ἐξεμυκτήριζον (ι) Ἕως τοῦ θυμωθέντα αὐτὸν ἐπὶ τῷ ἔθνει ἑαυτοῦ διὰ (κ) νεωτέρου αὐτοῦ, (λ) πάντα παρέδωκεν (μ) τὰ σκεύη κιβωτοῦ (*) κυρίου, (ν) αὐτοῦ (ξ) ἀπὸ ῥομφαίας (ο) μέχρι τοῦ βασιλεῦσαι (π) λόγου κυρίου

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
[illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
[illegible]
48 [illegible]
[illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
[illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
[illegible]
54 [illegible]
[illegible]
[illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
[illegible]

Et de vaſis ſacerdotalibus Domini ca- 41 piens Nebuchadnoſar & abducens, repoſuit in templo ſuo in Babylone. Quæ autem conſignata ſunt ex eo, Et de immunditia ejus, 42 & malitiâ iniquitatis ejus, ſcripta ſunt in libris temporum regum. Et regnavit loco 43 ejus Jojacim filius ejus. Cùm enim declararetur, fuit annorum octo. Regnavit au- 44 tem tres menſes & dies decem Hieroſolymis: et fecit quod malum eſt coram Domino. Et poſt annum mittens Nebuchadnoſar, tranſ- 45 tulit eum Babylonem cum vaſis ſacerdotalibus Domini. Zedeciam autem declaravit 46 regem Judææ & Hieroſolymorum annos natum unum & viginti, & regnavit annos undecim. Fecitque quod malum erat coram 47 Dño, neque reveritus eſt ea quæ dicta ſunt à Jeremia Propheta de ore Domini. Et cùm 48 jurejurando adactus eſſet à Nebuchadnoſare nomine Domini, prævaricans juramentum ſuum defecit; & indurato collo cordeque ſuo, tranſgreſſus eſt legitima Domini Dei Iſrael. Principes etiam populi & ſacerdo- 49 tum multa impiè fecerunt, etiam ſuper omnes abominationes omnium gentium: & polluerunt templum Domini quod conſecratum fuerat Hieroſolymis. Et Deus patrum 50 ipſorū miſit per manus nunciorū ſuorum ut revocaret ipſos: Quia miſerabatur ipſorum & Tabernaculi ſui. Ipſi autem ſubſannârunt 51 nuncios ejus. Et quo tempore loquebatur Dominus, fuerunt qui irriderent prophetas ejus, Uſque adeò ut accenſus in populum 52 ſuum, propter malitiam iniquitatis ipſorum juſſerit aſcendere in ipſos reges Chaldæorum. Ipſi occiderunt adoleſcentes ipſorum gladio, 53 etiam circumcirca templum ſanctum ejus. Neque miſeratus eſt adoleſcentem vel virginem, ſenem et puerum, Sed omnes tradidit 54 in manus ipſorum. Omniaque vaſa ſacertalia Domini magna et parva, arcam etiam Domini, theſauroſque regios ceperunt & Babylonem abduxerunt. Et incenderunt do- 55 mum Domini, & diruerunt muros Hieroſolymorum, & turres ejus incenderunt igne. Et 56 perfecerunt omnia cogitata ejus ad deſtruendum: reliquos autem abduxerunt gladio Babylonem. Et facti ſunt ſervi ejus & filio- 57 rum ipſius donec regnârunt Perſæ. Ut compleretur verbum Domini per Jeremiam; Donec accepta haberet terra Sabbata ſua, to- 58 to tempore quo deſolata eſt ſabbatizandum ipſi erat, donec complerentur ſeptuaginta anni.

Verſio VULG. LAT.

CAP. II.

1 Regnante Cyro rege Perſarum, in conſummatio-
2 ne verbi Domini in ore Jeremiæ, Suſcitavit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum, & prædicavit in
3 toto regno ſuo ſimul per ſcripturam, Dicens; Hæc dicit Cyrus rex Perſarum; Me conſtituit regem orbi
4 terrarum Dominus Iſrael, Domin⁹ excelſus, Et ſignificavit mihi ædificare domum ſibi in Jeruſalem, quæ eſt
5 in Judæa. Si quis eſt ex genere veſtro, Dominus ipſi⁹
6 aſcendat cum eo in Jeruſalem. Quotquot ergò circa loca habitant, adjuvent eos qui ſunt in loco ipſo, in
7 auro & argento, In dationibus, cum equis & jumentis, cúmque aliis quæ ſecundùm vota apponuntur in
8 ædem Domini quæ eſt in Jeruſalem. Et ſtantes principes tribuum, pagorum, & Judææ, ex tribu Benjamin, & ſacerdotes & Levitæ, quos excitavit Dominus aſcendere & ædificare domum Domini quæ eſt in Je-
9 ruſalem, & qui erant in circuitu eorum, Adjuverunt in omni auro & argento ejus, & jumentis, & vo-
10 tis compluribus multi quorum ſenſus excitatus eſt. Et Cyrus rex protulit vaſa ſacra Domini, quæ tranſtulit Nabuchodonoſor rex Babylonis ex Jeruſalem, & con-
11 ſecravit ea idolo ſuo. Et proferens ea Cyrus rex Perſarum, tradidit Mitridato, qui erat ſuper theſauros i-
12 pſius. Per hunc autem tradita ſunt Salmanaſaro præ-
13 ſidi Judææ. Horum autem hic numerus. Libatoria argentea duo millia quadringenta: athiſcæ argenteæ triginta: phialæ aureæ triginta, item argenteæ duo
14 millia quadringentæ: & alia vaſa mille. Omnia autē vaſa aurea & argentea, quinque millia octingenta
15 ſexaginta. Et numerata ſunt Salmanaſaro ſimul cum his qui ex captivitate Babyloniæ venerant in Jeroſo-
16 lymam. In Artaxerxis autem regis Perſarum temporibus ſcripſerunt ei de his qui habitabant in Judæa & Jeruſalem, Balſamus, & Mitridatus, & Sabellius, & Rathimus, Balthemus, Samelius ſcriba, & reliqui habitantes in Samaria, & cæteris locis, ſubjectam epiſto-
17 lam regi Artaxerxi. DOMINE, pueri tui Rathimus ab accidentibus, & Sabellius ſcriba, & reliqui curiæ tuæ judices in Cœleſyria & Phœnice.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. β'.

1 Βασιλεύοντος Κύρου Περσῶν ἔτους πρώτου, εἰς συντέλειαν ῥήματος
2 κυρίου ἐν στόματι Ἱερεμίου, Ἤγειρε κύριος τὸ πνεῦμα Κύρου βασιλέως Περσῶν, καὶ ἐκήρυξεν ἐν ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ (α) αὐτοῦ, καὶ ἅμα διὰ γραπτῶν,
3 Λέγων, Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς Περσῶν Κῦρος, Ἐμὲ ἀνέδειξε βασιλέα τῆς
4 οἰκουμένης ὁ κύριος τοῦ Ἰσραήλ, κύριος ὁ ὕψιστος. Καὶ ἐσήμανέ μοι οἰκοδο-
5 μῆσαι (β) αὐτῷ οἶκον ἐν Ἱερουσαλήμ, τῇ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Εἴ τις οὖν ἐστὶν ὑμῶν ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, (γ) ἔστω ὁ κύριος αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναβὰς εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, οἰκοδομείτω τὸν οἶκον (*) τοῦ κυρίου τοῦ Ἰσραήλ. οὗτος
6 ὁ κύριος, ὁ κατασκηνώσας ἐν Ἱερουσαλήμ. (δ) Ὅσοι οὖν κατὰ τοὺς τόπους οἰκοῦσι, βοηθείτωσαν αὐτῷ οἱ ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, ἐν χρυσίῳ καὶ ἐν ἀργυρίῳ,
7 Ἐν δόσεσι, μεθ' ἵππων καὶ κτηνῶν, σὺν τοῖς ἄλλοις τοῖς κατ' εὐχὰς
8 προστεθειμένοις εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ κυρίου τὸ ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ (ε) καταστάντες οἱ ἀρχίφυλοι τῶν πατριῶν τῆς Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν φυλῆς, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, καὶ πάντων ὧν ἤγειρε κύριος τὸ πνεῦμα, ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ κυρίῳ τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οἱ περικύκλῳ αὐτῶν
9 Ἐβοήθησαν (ζ) ἐν πᾶσιν, ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, ἵπποις, (η) κτήνεσιν, καὶ
10 εὐχαῖς (θ) ὡς πλείσταις πολλῶν, ὧν ὁ νοῦς ἠγέρθη. Καὶ ὁ βασιλεὺς Κῦρος ἐξήνεγκε τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ κυρίου, ἃ μετήνεγκε Ναβουχοδονόσορ ἐξ
11 Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπηρείσατο αὐτὰ ἐν τῷ (*) εἰδωλείῳ αὐτοῦ. Ἐξενέγκας δὲ αὐτὰ Κῦρος ὁ βασιλεὺς Περσῶν παρέδωκεν αὐτὰ (*) Μιθραδάτῃ τῷ ἑαυτοῦ
12 γαζοφύλακι. Διὰ δὲ τούτου παρεδόθησαν (ι) Σαμανασσάρῳ προστάτῃ τῆς
13 Ἰουδαίας. Ὁ δὲ τούτων ἀριθμὸς ἦν, σπονδεῖα χρυσᾶ χίλια, (*) σπονδεῖα ἀργυρᾶ χίλια, θυΐσκαι ἀργυραῖ εἰκοσιεννέα, φιάλαι (*) χρυσαῖ τριάκοντα,
14 ἀργυραῖ δισχίλιαι τετρακόσιαι δέκα, καὶ ἄλλα σκεύη χίλια. Τὰ δὲ πάντα σκεύη (*) ἐκομίσθη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πεντακισχίλια τετρακόσια ἑξηκοντα-
15 εννέα. Ἀνηνέχθη δὲ ὑπὸ (κ) Σαμανασσάρου ἅμα τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλω-
16 σίας ἐκ Βαβυλῶνος εἰς (λ) Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τοῖς ἐπὶ Ἀρταξέρξου (μ) τῶν Περσῶν βασιλέως χρόνοις (*) κατέγραψαν αὐτῷ κατὰ τῶν κατοικούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Ἱερουσαλήμ, Βήλεμος, καὶ Μιθραδάτης, καὶ Ταβέλλιος, καὶ Ῥάθυμος, καὶ Βεέλτεθμος, καὶ (*) Σαμέλλιος ὁ γραμματεύς, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τούτοις συντασσόμενοι, (*) οἰκοῦντες δὲ ἐν Σαμαρείᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις
17 τόποις, τὴν ὑπογεγραμμένην ἐπιστολήν. Βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ Κυρίῳ οἱ παῖδές σου, Ῥάθυμος ὁ τὰ προσπίπτοντα, καὶ (*) Σαμέλλιος ὁ γραμματεύς, καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῆς βουλῆς αὐτῶν, (ν) καὶ κριταὶ οἱ ἐν κοίλῃ Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ.

CAP. II.

Regnante Cyro Perſarum anno primo, in conſum- 1 mationem verbi Domini in ore Hieremiæ, Suſcitavit 2 Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum: & prædicavit in toto regno ſuo, & ſimul per ſcripta, Dicens; 3 Hæc dicit rex Perſarum Cyrus; Me conſtituit regem orbis terrarum Dominus Iſrael, Dominus excelſus: Et ſignificavit mihi ædificare ſibi domum in Hieru- 4 ſalem, quæ eſt in Judæa. Si quis eſt igitur veſtrûm 5 de gente ejus; ſit Dominus ipſius cum eo, & aſcendens in Hieruſalem, quæ in Judæa, ædificet domum Domini Iſrael. Hic Dominus, qui habitaculum fixit in Hieruſalem. Quotquot ergò circa loca habitant; adjuvent 6 eum, qui in loco ipſius, in auro, & in argento, Et in 7 dationibus, cum equis, & jumentis, cum aliis, quæ ſecundùm vota apponuntur in ædem Domini, quæ eſt in Hieruſalem. Et ſtantes principes [tribuum] patria- 8 rum Juda, & Benjamin tribûs, & ſacerdotes, & Levitæ, & de omnibus quorum ſuſcitavit Dominus ſpiritum aſcendere ad ædificandam domum Domino, quæ eſt in Hieruſalem: & qui erant in circuitu eorum, Ad- 9 juverunt in omnibus, in argento, & auro, equis, jumentis, & votis compluribus, multis, quorum ſenſus excitatus eſt. Et rex Cyrus protulit ſacra vaſa Do- 10 mini, quæ tranſtulit Nabuchodonoſor ex Hieruſalem, & fixit ea in Idolio ſuo. Et proferens ea Cyrus rex 11 Perſarum tradidit ea Mithridati, qui erat ſuper theſauros ipſius. Per hunc autem tradita ſunt Sama- 12 naſſaro præſidi Judææ. Horum autem numerus fuit: 13 Libatoria aurea mille, libatoria argentea mille, mortariola argentea viginti novem, phialæ aureæ triginta, argenteæ duo millia quadringentæ decem, & alia vaſa mille. Omnia autem vaſa reportata ſunt aurea, & 14 argentea, quinque millia quadringenta ſexaginta novem. Reportata autem ſunt à Samanaſſaro ſimul 15 cum his, qui ex captivitate, è Babylonia in Hieruſalem. In Artaxerxis autem regis Perſarum tempo- 16 ribus ſcripſerunt ei de his, qui habitabant in Judæa & Hieruſalem, Belemus, & Mithridates, & Tabellius, & Rathimus, & Beelteihmus, & Samellius ſcriba, & cæteri his coordinati, & habitantes in Samaria, & cæteris locis, ſubjectam epiſtolam. Regi Artaxerxi Domino pueri tui Rathimus ab accidentibus, & Sa- 17 mellius ſcriba, & reliqui curiæ ſuæ, & judices in Cœleſyria, & Phœnice.

MS. A. (α) ἑαυτοῦ, (β) ἑαυτῷ (γ) ἔσω ὁ κύριος κύριος αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, (*) κυρίου (δ) Ὅσοι οὖν κατὰ τόπους οἰκοῦσιν, (ε) καταστάντες οἱ ἀρχίφυλοι (ζ) ἐν πᾶσιν, ἀργυρίῳ καὶ (η) καὶ κτήνεσιν, (θ) ὥσπερ (*) ἑαυτοῦ εἰδωλίῳ. (*) Μιθριδάτῃ (ι) Σαναβασσάρῳ τῷ προστάτῃ (*) καὶ σπονδῖα (*) χρύσεα (*) διεκομίσθη (κ) Σαναβασσάρου (λ) Ἱεροσόλυμα. (μ) τοῦ Περσῶν βασιλέως (*) κατέγραψεν (*) Σεμέλλιος (*) οἱ οἰκοῦντες (*) Σεβέλλιος (ν) καὶ * κρίταιοι ἐν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]

CAP. II.

Regnante Cyro rege Perſarum, anno 1 primo, ut compleretur verbum Domini per os Jeremiæ, Quouſque excitâſſet Do- 2 minus ſpiritum Cyri regis Perſarum, & præconio edixit per totum regnum ſuum, ſimulque ſcripto: dicens; Hæc ait Cyrus rex 3 Perſarum; Me declaravit regem orbis terrarū Dñs Iſrael, Dñs excelſus. Et indicavit mihi ut ædificem ſibi Templum Hieroſolymis quæ 4 eſt in Judæa. Quis igitur eſt de gente ve- 5 ſtra, ſit Dominus ejus cum eo, & aſcendens Hieroſolymam quæ in Judæa, ædificet templum Domini Iſrael, Domini ejus qui habitat Hieroſolymis. Omnes igitur qui quo- 6 cunque in loco habitāt adjuvent eos qui ibidem ſunt auro & argento, Et donis, cum e- 7 quis & jumentis, cumque aliis quæ vota apponuntur templo Domini quod eſt Hieroſolymis. Et ſurrexerunt principes tribûs fa- 8 miliæ Judæ, & tribûs Benjamin, & ſacerdotes Levitæque, & omnes quorum excitaverat ſpiritum Dominus, ut aſcendentes ædificarent templum Domino quod eſt Hieroſolymis: Qui autem circumcirca ipſos, juva- 9 bant eos omnibus; Argento, auro, equis & jumentis, doníſque multis multorum quorum excitatus fuerat ſpiritus. Rex autem 10 Cyrus protulit vaſa ſacra Domini quæ tranſtulerat Nebuchadnoſar Hieroſolymis & poſuerat in templo Idoli ſui, quod perſarum fuit, Et tradidit ea Mithridati cuſtodi ga- 11 zæ ſuæ. Per cujus manum tradita ſunt Sal- 12 manaſari præfecto Judææ. Fuit autem 13 numerus ipſorum; Libatoria aurea mille: Lances argenteæ viginti novem, & phialæ aureæ triginta; argenteæ, duo millia quadringentæ & decem; alia vaſa mille. Omnia 14 vaſa aurea & argentea quæ recepta ſunt, quinque millia quadringenta ſexaginta novē. Adducta autē ſunt cum captivitate à Salma- 15 naſaro Babylone Hieroſolymâ. Tempore au- 16 tem Artaxerxis regis Perſarum, ſcripſit de eis qui habitabant in Judæa & Hieroſolymis, Belemus, & Mitrinates, Tavelius & Rathimus & Beltethmum, Samalus ſcriba, reliquique de ordine ipſorum, qui Samariam aliáque loca habitabant, epiſtolā hanc, quæ infra ſcripta eſt. Regi Artaxerxi Do- 17 mino noſtro. Servi tui Rathimus qui ab accidentibus, & Samalus ſcriba, reliquique de curia ipſorum, et judices qui in Cœloſyriâ & Phœnice.

Verſio VULG. LAT.

18 Et nunc notum ſit domino regi, quoniam Judæi qui
aſcenderunt à vobis ad nos, venientes in Jeruſalem
civitatem refugam & peſſimam, ædificant furnos ejus,
19 & ſtatuunt muros, & templum ſuſcitant. Quòd
ſi civitas iſta & muri conſummati fuerint, non tantùm
tributa non ſuſtinebunt pendere, ſed etiam regibus
20 reſiſtent. Et quia id agitur circa templum, rectè
21 habere arbitrati ſumus non deſpicere hoc ipſum: Sed
notum facere domino regi, ut ſi videbitur, rex, quæratur
22 in libris patrum tuorum, Et invenies in admonitionibus
ſcripta de his, & ſcies, quoniam civitas
23 iſta fuit refuga, & reges & civitates concutiens, Et
Judæi refugæ, & prælia committentes in ea ab æterno,
24 ob quam cauſam civitas iſta deſerta eſt. Nunc ergò
notum facimus, domine rex, quoniam ſi civitas hæc ædificata
fuerit, & hujus muri erecti fuerint, deſcenſus
25 tibi non erit in Cœleſyriam & Phœnicen. Tunc
ſcripſit rex Rathimo, qui ſcribebat accidentia, & Balthemo,
& Sabellio ſcribæ, & cæteris conſtitutis, &
habitantibus in Syria & Phœnice, ea quæ ſubjecta
26 ſunt. LEGI epiſtolam quam miſiſtis mihi. Præcepi
ergò inquiri, & inventum eſt, quoniam civitas
27 illa eſt ab ævo regibus reſiſtens, Et homines refugæ,
& prælia in ea efficientes, & reges fortiſſimi erant
in Jeruſalem dominantes, & tributa exigentes à
28 Cœleſyria & Phœnice. Nunc ergò præcepi prohibere
homines illos ædificare civitatem, & prohibere
29 ne quid ultra hæc fiat: Sed nec procedant in plurimum
ea quæ ſunt malitiæ, ita ut regibus moleſtia
30 importetur. Tunc recitatis his quæ à rege Artaxerxe
ſcripta fuerant, Rathimus, & Sabellius ſcriba, & qui
cum his conſtituti erant, jungentes feſtinanter venerunt
in Jeruſalem cum equitatu, & turba, & agmine:
31 Cœperúntque ædificantes prohibere: & vacabant ab
ædificatione templi in Jeruſalem, uſque ſecundo anno
regni Darii regis Perſarum.

CAP. III.

1 REx Darius fecit cœnam magnã omnibus vernaculis
ſuis, & omnibus magiſtratibus Mediæ & Perſidis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

18 Καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω (ξ) τῷ κυρίῳ βασιλεῖ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἀναβάντες
παρ' ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὴν πόλιν τὴν ἀποστάτιν
(ο) ϗ πονηρὰν, οἰκοδομοῦσι τάς τε ἀγορὰς αὐτῆς, ϗ τὰ τείχη θεραπεύουσι,
19 ϗ ναὸν ὑποβάλλονται. Ἐὰν οὖν ἡ πόλις αὕτη οἰκοδομηθῇ, ϗ τὰ
τείχη συντελεσθῇ, φορολογίαν οὐ μὴ ὑπομείνωσι δοῦναι, ἀλλὰ ϗ βασιλεῦσιν
20 ἀντιστήσονται. Καὶ ἐπεὶ ἐνεργεῖται τὰ κατὰ τὸν ναὸν, καλῶς ἔχειν
21 ὑπολαμβάνομεν μὴ (π) ὑπεριδεῖν τὸ τοιοῦτο. Ἀλλὰ προσφωνῆσαι τῷ
κυρίῳ βασιλεῖ, ὅπως (ρ) ἂν φαίνηταί σοι, ἐπισκεφθῇ ἐν τοῖς ἀπὸ τῶν
22 πατέρων σου βιβλίοις. Καὶ εὑρήσεις ἐν τοῖς (σ) ὑπομνηματισμοῖς γεγραμμένα
περὶ τούτων, ϗ γνώσῃ ὅτι ἡ πόλις (″) ἐκείνη ἦν ἀποστάτις, ϗ βασιλεῖς
23 ϗ πόλεις ἐνοχλοῦσα, Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἀποστάται ϗ πολιορκίας συνιστάμενοι
ἐν αὐτῇ ἔτι ἐξ αἰῶνος, δι' ἣν αἰτίαν ϗ ἡ πόλις αὕτη ἠρημώθη.
24 Νῦν οὖν (″) ὑποδεικνύομέν σοι κύριε βασιλεῦ, (τ) ὅτι ἐὰν ἡ πόλις αὕτη οἰκοδομηθῇ,
ϗ τὰ ταύτης τείχη ἀνασταθῇ, κάθοδος οὐκ ἔτι σοι ἔσται εἰς
25 κοίλην Συρίαν ϗ Φοινίκην. Τότε ἀντέγραψεν ὁ βασιλεὺς Ῥαθύμῳ τῷ
γράφοντι τὰ προσπίπτοντα, ϗ (″) Βεελτέθμῳ, ϗ Σαμελλίῳ γραμματεῖ, ϗ τοῖς
λοιποῖς τοῖς συντασσομένοις ϗ οἰκοῦσιν (υ) ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, ϗ Συρίᾳ,
26 ϗ Φοινίκῃ, τὰ ὑπογεγραμμένα. Ἀνέγνων τὴν ἐπιστολὴν ἣν πεπόμφατε
πρός με. ἐπέταξα οὖν ἐπισκέψασθαι ϗ (″) εὑρέθη ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἐστὶν ἐξ
27 αἰῶνος βασιλεῦσιν ἀντιπαρατάσσουσα, Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀποστάσεις ϗ πολέμους
ἐν αὐτῇ συντελοῦντες, ϗ βασιλεῖς ἰσχυροὶ ϗ σκληροὶ ἦσαν ἐν Ἱερουσαλὴμ
28 κυριεύοντες ϗ φορολογοῦντες κοίλην Συρίαν ϗ Φοινίκην. (″) Νῦν
οὖν ἐπέταξα ἀποκωλῦσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν πόλιν,
29 ϗ προνοηθῆναι ὅπως μηδὲν παρὰ ταῦτα γένηται, Καὶ μὴ προβῇ
30 ἐπὶ πλεῖον τὰ τῆς κακίας (φ) εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι. Τότε ἀναγνωσθέντων
τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου γραφέντων, (χ) Ῥάθυμος,
ϗ Σαμέλλιος ὁ γραμματεὺς, ϗ οἱ τούτοις συντασσόμενοι, ἀναζεύξαντες
εἰς Ἱερουσαλὴμ κατὰ σπουδὴν (″) μεθ' ἵππου ϗ ὄχλου παρατάξεως,
31 Ἤρξαντο κωλύειν τοὺς οἰκοδομοῦντας. ϗ ἤργει ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ
μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως.

*Et nunc notum ſit domino regi, quoniam Judæi, qui 18
aſcenderunt à vobis ad nos, venientes in Hieruſalem
civitatem refugam, & peſſimam, ædificant fora ejus,
& ſtatuerunt muros, & templum ſuſcitant. Quòd ſi 19
civitas iſta ædificata fuerit, & muri conſummati fuerint;
tributa non ſuſtinebunt pendere,
ſed etiam regibus reſiſtent. Et quia aguntur, quæ circa 20
templum; rectè habere arbitrati ſumus non deſpicere
hoc ipſum, Sed notum facere domino regi: ut, ſi videbitur 21
tibi, quæratur in libris patrum tuorum, Et invenies 22
in admonitionibus ſcripta de his; & ſcies, quoniã
civitas iſta fuit refuga, & reges & civitates concutiens;
Et Judæi refugæ, & oppreſſiones committentes 23
in ea ab æterno: ob quam cauſam civitas iſta deſerta
eſt. Nunc ergò notum facimus tibi, domine rex, 24
quoniam ſi civitas hæc ædificata fuerit, & hujus
muri erecti fuerint; deſcenſus tibi ultra
non erit in Cœleſyriam, & Phœnicen. Tunc ſcripſit 25
rex Rathimo, qui ſcribebat accidentia, & Beeltethmo,
& Samellio ſcribæ, & cæteris coordinatis, & habitantibus
in Samaria, & Syria, & Phœnice, ea quæ
ſubjecta ſunt. Legi epiſtolam quam miſiſtis mihi. Præcepi 26
ergò inquiri: & inventum eſt quoniam civitas
illa eſt ab ævo regibus reſiſtens; Et homines, rebelliones 27
& prælia in ea efficientes: & reges fortes, & duri
erant in Hieruſalẽ, dominantes, & tributa exigentes
à Cœleſyria, & Phœnice. Nunc ergò præcepi prohibere 28
homines illos ædificare civitatẽ, & providere,
ne quid ultra hæc fiat: Et non procedant in plus malitiæ, 29
ita ut regibus moleſtia importetur. Tunc recitatis 30
his, quæ à rege Artaxerſe ſcipta fuerunt, Rathimus,
& Samellius ſcriba, & qui cum his conſtituti
erant, jungentes feſtinanter in Hieruſalem cum equitatu,
& turba agminis, Cœperunt prohibere ædificantes. 31
Et vacabat ædificatio templi in Hieruſalem uſque
ad ſecundũ annũ regni Darii regis Perſarũ.*

MS.A. (ξ) τῷ κυρίῳ μου βασιλεῖ, διότι (ο) ϗ τὴν πονηρὰν, (π) ὑπεριδεῖν τοιοῦτο. (ρ) ἐὰν φαίνηταί σοι, (σ) ὑπομνήμασιν
τὰ γεγραμμένα (″) ἦν ἐκείνη (″) ὑποδείκνυμεν (τ) διότι (″) Βεελτεμὼθ, (υ) ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, ϗ Φοινίκῃ, (″) ηὑρέθη ὅτι ἐστὶν ἡ πόλις
ἐκείνη ἐξ (″) Νῦν ἐπέταξα (φ) ἐπὶ τῷ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι. (χ) ὁ Ῥάθυμος, ϗ Σεμέλλιος (″) μετ'

ΚΕΦ. γʹ.

1 ΚΑὶ βασιλεὺς Δαρεῖος ἐποίησε δοχὴν μεγάλην πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ,
ϗ πᾶσι τοῖς οἰκογενέσιν αὐτοῦ, ϗ πᾶσι τοῖς μεγιστᾶσι τῆς Μηδίας ϗ τῆς
Περσίδος,

CAP. III.

*ET rex Darius fecit cœnam magnam omnibus, qui 1
ſub ipſo, & omnibus vernaculis ſuis, & omnibus magiſtratibus
Mediæ, & Perſidis,*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܘܗܫܐ ܝܕܝܥܬܐ ܬܗܘܐ ܠܡܪܢ ܡܠܟܐ. ܥܠ ܝܗܘܕܝܐ ܕܣܠܩܘ ܡܢ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܬܘ
ܠܘܬܢ ܕܐܬܘ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ ܡܪܘܕܬܐ ܘܒܝܫܬܐ ܒܢܝܢ. ܘܫܘܩ̈ܝܗ ܕܝܠܗ
19 ܘܫܘܪ̈ܝܗ ܡܬܩܢܝܢ. ܘܗܝܟܠܐ ܕܪܡ ܛܒ ܡܫܬܐܣܝܢ. * ܐܢ ܗܟܝܠ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ
ܬܬܒܢܐ. ܘܫܘܪ̈ܐ ܢܫܬܡܠܘܢ. ܡܕܐܬܐ ܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܠܡܬܠ. ܐܠܐ ܠܡܠܟܐ
20 ܩܝܡܝܢ. * ܘܡܛܠ ܕܡܬܥܒܕܢ ܗܠܝܢ ܥܠ ܗܝܟܠܐ. ܫܦܝܪ ܚܙܝܢ ܠܢ ܕܠܐ ܢܒܣܐ:
21 ܕܠܐ ܢܗܡܠ ܡܢ ܗܕܐ. * ܐܠܐ ܠܡܪܢ ܡܠܟܐ ܢܘܕܥ. ܕܐܢ ܫܦܝܪ ܩܕܡܝܟ ܢܬܒܨܘܢ
22 ܣܦܪ̈ܐ ܕܐܒܗ̈ܝܟ. ܘܬܫܟܚ ܒܕܘܟܪ̈ܢܐ ܕܟܬܝܒܝܢ ܥܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. * ܘܬܕܥ ܕܗܝ ܡܕܝܢܬܐ
ܕܡܠܟ̈ܐ ܘܡܕܝܢ̈ܬܐ ܡܣܪܚܐ ܗܘܬ ܘܝܗܘܕܝ̈ܐ ܡܪܘܕ̈ܐ. ܘܡܛܠܗܕܐ
23 ܡܪܘܕܬܐ ܗܘܬ. * ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܥܠܬܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܬܚܒܫܘ ܒܗ.
24 ܗܘܬ ܡܢ ܥܠܡ. ܘܡܛܠܗܕܐ ܕܚܪܒܬ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܚܪܒܬ. * ܗܫܐ ܗܟܝܠ ܡܘܕܥܝܢܢ
ܠܟ ܡܪܢ ܡܠܟܐ. ܕܐܢ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܬܬܒܢܐ ܘܫܘܪ̈ܝܗ ܢܬܩܝܡܘܢ. ܠܐ ܬܗܘܐ
25 ܠܟ ܬܘܒ ܡܚܬܐ ܠܣܘܪܝܐ ܒܪܝܬܐ ܘܠܦܘܢܝܩܐ. * ܗܝܕܝܢ ܟܬܒ ܡܠܟܐ ܠܪܚܘܡ
ܣܦܪܐ ܕܗܘ ܕܟܬܒ ܗܘܐ ܗܠܝܢ ܕܓܕܫܢ ܗܘܝ. ܘܠܒܠܬܛܘܡܘܣ. ܘܠܫܡܠ
ܣܦܪܐ. ܘܠܫܪܟܐ ܕܡܬܡܢܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ. ܘܠܕܥܡܪܝܢ ܒܫܡܪܝܢ. ܘܒܣܘܪܝܐ
26 ܘܒܦܘܢܝܩܐ ܕܡܫܥܒܕܝܢ ܗܘܘ. * ܩܪܝܬ ܐܓܪܬܐ ܗܝ ܕܫܕܪܬܘܢ ܠܝ.
ܘܦܩܕܬ ܕܢܬܒܨܘܢ ܣܦܪ̈ܐ. ܘܐܫܟܚܬ ܕܡܢ ܥܠܡ ܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܥܠ ܡܠܟ̈ܐ
27 ܕܡܬܥܒܕܐ ܗܘܬ ܡܪܘܕܬܐ. * ܘܐܢܫ̈ܐ ܕܡܪܘ̈ܕܐ ܘܩܪ̈ܒܐ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܒܗ.
ܘܡܠܟ̈ܐ ܚܝܠܬܢ̈ܐ ܘܫܠܝܛ̈ܢܐ ܗܘܘ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܕܫܠܛܘ ܘܡܕܐܬܐ ܓܒܘ ܡܢ ܣܘܪܝܐ
28 ܒܪܝܬܐ ܘܡܢ ܦܘܢܝܩܐ. * ܗܫܐ ܗܟܝܠ ܦܩܕܬ: ܠܡܟܠܝܘ ܠܓܒܪ̈ܐ ܗܠܝܢ ܡܢ ܕܢܒܢܘܢ
29 ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܢܬܚܦܛܘܢ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ. * ܘܠܐ ܢܬܡܬܚܢ ܒܝܫ̈ܬܐ
30 ܗܠܝܢ ܥܕܡܐ ܕܢܗܘܐ ܚܘܣܪܢܐ ܠܡܠܟ̈ܐ. * ܘܟܕ ܐܬܩܪܝ ܗܠܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܗܘܝ ܡܢ ܐܪܛܚܫܫܬ
ܡܠܟܐ. ܪܚܘܡ ܘܫܡܠ ܣܦܪܐ. ܘܗܢܘܢ ܕܥܡܗܘܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ. ܗܦܟܘ ܒܛܝܠܘܬܐ
31 ܠܐܘܪܫܠܡ ܥܡ ܪ̈ܟܫܐ ܘܥܡ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܒܥܓܠ: * ܘܫܪܝܘ ܕܢܟܠܘܢ
ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܢܝܢ. ܘܐܬܒܛܠ ܒܢܝܢܗ ܕܗܝܟܠܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܥܕܡܐ ܠܫܢܬܐ
1 ܕܬܪܬܝܢ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ ܕܦܪܣ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *
ܡܠܟܐ ܚܫܡܝܬܐ ܪܒܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ. ܘܠܒ̈ܢܝ ܒܝܬܗ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܪ̈ܘܪܒܢܐ ܕܡܕܝ ܘܕܦܪܣ.

Et nunc notum ſit Domino noſtro regi 18
de Judæis, qui aſcenderunt à vobis, venientes
ad nos Hieroſolymam civitatem
defectricem & malignam ædificare eos:
Plateáſque ejus & muros curare, templúmque
excelſum nimis fundare. Si igitur 19
civitas hæc ædificata fuerit, & perfecti
muri, tributum pendere non ſuſtinebunt,
ſed regi reſiſtent. Et quia fiunt 20
hæc de templo, bonum factu putamus, ne
hujuſmodi rem negligamus, Sed ad dominum 21
noſtrum regem referamus; ut ſi
tibi viſum fuerit inſpiciantur libri tui
patrii, Et invenias in commentariis de 22
hac re ſcriptis, & ſcias, fuiſſe hanc civitatem
defectricem regibúſque & civitatibus
noxiam: Judæos autem defecturos: 23
Præterea hanc ob cauſam olim obſidione
fuiſſe in eam concluſos. Quam ob
cauſam deſtructam eam fuiſſe. Nunc igitur 24
indicamus tibi domine rex, quòd ſi
civitas hæc ædificata fuerit, & muri hi
erecti, non ampliùs erit tibi deſcenſus in
Syriam Cavam & Phœnicen. Tunc reſcripſit 25
rex Rathimo ſcribæ eorum quæ
accidebant, & Beltathymo, & Samalo
ſcribæ & reliquis qui connumerabantur
eis, & morabantur in Samaria, & Syria, &
Phœnice; quæ ſubjecta ſunt. Legi Epiſtolam 26
quam mihi miſiſtis, juſsíque inſpici
libros, & inveni factitâſſe à ſeculo
civitatem hanc quæ regi adverſa: Et 27
in ea fuiſſe qui defectiones & bella perpetrârent:
Fuiſſe reges validos & duces
Hieroſolymis, qui dominati ſunt & tributum
exegerunt de Syria Cava & Phœnice,
Nunc igitur præcepi viros illos ab ædificanda 28
civitate prohiberi. Et curæ eſſe, 29
nihil ultrà hæc fieri. Neque ulterius extendi
hæc mala, ita ut regibus damnum fiat.
Cùm igitur lecta hæc eſſent quæ à 30
rege Artaxerxe ſcripta erant, Rathimus,
& Samalus ſcriba, & qui cum ipſis cenſebantur,
redeuntes ſoliciti Hieroſolymam,
cum equis & turbâ, feſtinatò; Cœperunt 31
prohibere eos qui ædificabant: Et
ceſſavit ædificatio templi quod Hieroſolymis,
uſque ad annum ſecundum regni
Darii regis Perſarum.

CAP. III.

ET rex Darius fecit convivium magnum 1
omnibus ſubditis & vernaculis ſuis, omnibúſque
Principibus Mediæ & Perſidis.

Verſio VULG. LAT.

2 Et omnibus purpuratis, & prætoribus, & conſulibus,
3 & præfectis ſub illo, ab India uſque Æthiopiam,
centum viginti ſeptem provinciis. Et cùm manducâſſent,
& bibiſſent, & ſatiati reverterentur, tunc Darius
rex aſcendit in cubiculum ſuum, & dormivit, &
4 expergefactus eſt. Tunc illi tres juvenes corporis cuſtodes,
qui cuſtodiebant corpus regis, dixerunt alter
5 alteri: Dicamus unuſquiſque noſtrûm ſermonem
qui præcellat: & cujuſcunque apparuerit ſermo ſapientior
alterius, dabit illi rex Darius dona magna,
6 Purpurâ cooperiri, & in auro bibere, & ſuper aurum
dormire, & currum aureo fræno, & cydarim byſſinam,
7 & torquem circa collum: Et ſecundo loco ſedebit
à Dario propter ſapientiam ſuam, & cognatus
8 Darii vocabitur. Tunc ſcribentes ſinguli ſuum verbum
ſignaverunt, & poſuerunt ſubtus cervical Darii
9 regis, Et dixerunt; Cùm ſurrexerit rex, dabimus illi
ſcripta noſtra: & quodcunque judicaverit rex è
tribus, & magiſtratus Perſidis, quoniam verbum ejus
ſapientius eſt, ipſi dabitur victoria ſicut ſcriptum eſt.
10 Unus ſcripſit, Forte eſt vinum. Alius ſcripſit, Fortior
11 eſt rex. Tertius ſcripſit, Fortiores ſunt mulieres:
12 ſuper omnia autem vincit veritas. Et cùm ſurrexiſſet
13 rex, acceperunt ſcripta ſua, & dederunt illi,
14 & legit. Et mittens vocavit omnes magiſtratus Perſarum,
& Medos, & purpuratos, & prætores, & præfectos:
15 Et ſederunt in concilio: & lecta ſunt ſcripta
16 coram ipſis. Et dixit; Vocate adoleſcentes, &
ipſi indicabunt verba ſua. Et vocati ſunt, & introierunt.
17 Et dixit illis; Indicate nobis de his quæ ſcripta
ſunt. Et cœpit prior, qui dixerat de fortitudine
18 vini, Et dixit; Viri, quàm prævalet vinum omnibus
hominibus qui bibunt illud! ſeducit mentem.
19 Itémque regis & orphani facit mentem vanam. Item
20 ſervi ac liberi, pauperis ac divitis, Et omnem mentem
convertit in ſecuritatem & jucunditatem, & non
meminit omnem triſtitiam & debitum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

2 Καὶ πᾶσι τοῖς σατράπαις ϗ στρατηγοῖς ϗ τοπάρχαις τοῖς (α) ὑπ' αὐτὸν,
ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς μέχρις Αἰθιοπίας, ἐν ταῖς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατραπείαις.
3 (β) Καὶ ἐφάγοσαν ϗ ἔπιοσαν, ϗ ἐμπλησθέντες (γ) ἀνέλυσαν. ὁ δὲ Δαρεῖος
ὁ βασιλεὺς ἀνέλυσεν εἰς τὸν (″) κοιτῶνα ἑαυτοῦ, ϗ ἐκοιμήθη, ϗ ἔξυπνος
4 ἐγένετο. Τότε οἱ τρεῖς νεανίσκοι οἱ σωματοφύλακες οἱ φυλάσσοντες τὸ
5 σῶμα τοῦ βασιλέως, εἶπαν (″) ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, Εἴπωμεν ἕκαστος
ἡμῶν ἕνα λόγον, ὃς ὑπερισχύσει· ϗ οὗ ἐὰν φανῇ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ σοφώτερον τοῦ
ἑτέρου, δώσει αὐτῷ Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς δωρεὰς μεγάλας, ϗ ἐπινίκια
6 μεγάλα, Καὶ πορφύραν περιβαλέσθαι ϗ ἐν χρυσώμασι πίνειν, ϗ ἐπὶ
χρυσῷ καθεύδειν, ϗ ἅρμα χρυσοχάλινον, ϗ κίδαριν βυσσίνην, ϗ μανιάκην
7 περὶ τὸν (δ) τράχηλον, Καὶ δεύτερος καθιεῖται Δαρείου διὰ τὴν σοφίαν
8 (ε) αὐτοῦ, ϗ συγγενὴς Δαρείου κληθήσεται. Καὶ τότε γράψαντες ἕκαστος
τὸν ἑαυτοῦ λόγον, ἐσφραγίσαντο ϗ ἔθηκαν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον Δαρείου
9 τοῦ βασιλέως, Καὶ εἶπαν, Ὅταν ἐγερθῇ ὁ βασιλεὺς, δώσουσιν αὐτῷ τὸ
γράμμα, (ζ) ϗ ὃν ἂν κρίνῃ ὁ βασιλεὺς ϗ οἱ τρεῖς μεγιστᾶνες τῆς Περσίδος,
10 (″) ὅτι οὗ ὁ λόγος αὐτοῦ σοφώτερος, αὐτῷ δοθήσεται (η) τὸ νῖκος καθὼς
11 γέγραπται. Ὁ εἷς ἔγραψεν, Ὑπερισχύει ὁ οἶνος. Ὁ ἕτερος ἔγραψεν,
12 Ὑπερισχύει ὁ βασιλεύς. (θ) Ὁ τρίτος ἔγραψεν, Ὑπερισχύουσιν
13 αἱ γυναῖκες, ὑπὲρ δὲ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια. Καὶ ὅτε ἐξηγέρθη ὁ βασιλεὺς,
14 λαβόντες τὸ γράμμα (ι) ἔδωκαν αὐτῷ, ϗ ἀνέγνω· Καὶ ἐξαποστείλας
ἐκάλεσε πάντας τοὺς μεγιστᾶνας τῆς Περσίδος ϗ τῆς Μηδείας, (″) ϗ
15 τοὺς σατράπας ϗ στρατηγοὺς, ϗ τοπάρχας ϗ ὑπάτους, Καὶ ἐκάθισεν ἐν
16 τῷ χρηματιστηρίῳ, ϗ ἀνεγνώσθη τὸ γράμμα ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ εἶπε,
Καλέσατε τοὺς νεανίσκους, ϗ αὐτοὶ δηλώσουσι τοὺς λόγους ἑαυτῶν. ϗ
17 ἐκλήθησαν, ϗ εἰσήλθοσαν. Καὶ εἶπαν αὐτοῖς, Ἀπαγγείλατε ἡμῖν περὶ τῶν
18 γεγραμμένων. ϗ ἤρξατο ὁ πρῶτος ὁ εἴπας περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ οἴνου, Καὶ
ἔφη οὕτως, Ἄνδρες, πῶς ὑπερισχύει ὁ οἶνος; πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς
19 (″) πίνοντας αὐτὸν πλανᾷ, Τὴν διάνοιαν τοῦ τε βασιλέως ϗ τοῦ ὀρφανοῦ ποιεῖ
τὴν διάνοιαν μίαν, τήν τε τοῦ οἰκέτου ϗ τὴν τοῦ ἐλευθέρου, τήν τε τοῦ
20 πένητος ϗ τὴν τοῦ πλουσίου· Καὶ πᾶσαν διάνοιαν μεταστρέφει εἰς εὐωχίαν
ϗ εὐφροσύνην, ϗ οὐ μέμνηται πᾶσαν λύπην ϗ πᾶν ὀφείλημα.

*Et omnibus purpuratis, & ducibus, & locorum præ- 2
fectis, qui ſub ipſo ab India uſque Æthiopiam in
centum viginti ſeptem provinciis. Et manducaverunt, 3
& biberunt, & ſaturati reverterunt. Darius autem
rex aſcendit in cubiculum ſuum, & dormivit, &
expergefactus eſt. Tunc illi tres juvenes corporis cu- 4
ſtodes qui cuſtodiebant corpus regis, dixerunt alter
alteri; Dicamus unuſquiſque noſtrûm unum ſermo- 5
nem, qui præcellat: & cujuſcunque apparuerit
ſermo ſapientior alterius; dabit illi rex Darius dona
magna, & epinicia magna, Et purpurâ cooperiri, & 6
in auro bibere, & ſuper aurum dormire, & currum
aureo fræno, & cydarim byſſinam, & torquem circa
collum: Et ſecundo loco ſedebit à Dario, propter 7
ſapientiam ſuam: & cognatus Darii vocabitur. Tunc 8
ſcribentes ſinguli ſuum verbum ſignaverunt, & poſuerunt
ſubtus cervical Darii regis, Et dixerunt; 9
Cùm ſurrexerit rex, dabunt ei ſcriptum: et quodcunque
judicaverit rex, & tres magiſtratus Perſidis,
quoniam verbum ejus ſapientius eſt; ipſi dabitur 10
victoria, ſicut ſcriptum eſt. Unus ſcripſit; (ι) Forte 11
eſt vinum. Alius ſcripſit; Fortior eſt rex. Tertius 12
ſcripſit; Fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autem
vincit veritas. Et cùm ſurrexiſſet rex; accipientes 13
ſcriptum, dederunt ei: & legit. Et mittens 14
vocavit omnes magiſtratus Perſidis, & Mediæ, &
purpuratos, et duces, & prætores, et conſules: Et ſedit 15
in concilio: & lectum eſt ſcriptum coram ipſis.
Et dixit; Vocate adoleſcentes: et ipſi indicabunt 16
verba ſua. Et vocati ſunt, et introierunt. Et dixerunt 17
eis; Indicate nobis de his quæ ſcripta ſunt. Et
cœpit prior qui dixerat de fortitudine vini, Et dixit 18
ita; Viri, quàm prævalet vinum? omnes homines qui
bibunt illud, ſeducit: Mentem regis et orphani facit 19
mentem unam, item ſervi ac liberi, pauperis ac divitis:
Et omnem mentem convertit in ſecuritatem et 20
jucunditatem: et non meminit omnem triſtitiam, et
omne debitum:*

MS.A. (α) μετ' αὐτῶν, ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τῆς Αἰθιοπίας, (β) Καὶ ὅτε ἔφαγον ϗ ἔπιον, (γ) ἀνέλυσαν, τότε Δαρεῖος
(″) κοιτῶνα, ϗ (″) ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, (δ) τράχηλον αὐτοῦ, (ε) ἑαυτοῦ, (ζ) ϗ ὃν κρίνῃ ὁ βασιλεὺς (″) ὅτι ὁ λόγος. (η) τὸ
νίκημα (θ) Ὁ ἄλλος ἔγραψεν, (ι) ἐπέδωκαν αὐτῷ, (″) ϗ σατράπας (″) πίνοντας αὐτὸν πλανᾷ τῇ διανοίᾳ τοῦ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܘܠܟܠܗܘܢ ܣܛܪ̈ܦܐ ܘܗܓܡܘ̈ܢܐ ܘܛܘܦܪ̈ܟܐ ܕܬܚܝܬ ܐܝܕܘܗܝ. ܡܢ ܗܢܕܘ
3 ܥܕܡܐ ܠܟܘܫ. ܒܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ ܘܫܒܥ ܣܛܪܦܘ̈ܬܐ. * ܘܐܟܠܘ ܘܐܫܬܝܘ. ܘܟܕ ܣܒܥܘ
4 ܐܙܠܘ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ ܥܠ ܠܒܝܬ ܡܫܟܒܗ ܘܕܡܟ. ܘܐܬܬܥܝܪ ܡܢ ܫܢܬܗ ܗܘܐ * ܗܝܕܝܢ
ܬܠܬܐ ܛܠܝ̈ܐ ܢܛܘܪ̈ܝ ܦܓܪܐ. ܗܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܦܓܪܗ ܕܡܠܟܐ. ܐܡܪܘ ܚܕ
5 ܠܚܕ. * ܢܐܡܪ ܟܠ ܚܕ ܡܢܢ ܡܠܬܐ. ܗܝ ܕܡܬܚܙܝܐ ܚܝܠܬܢܝܬܐ. ܘܡܢ
ܕܡܬܚܙܝܐ ܡܠܬܗ ܚܟܝܡܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܚܒܪܗ: ܢܬܠ ܠܗ ܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ.
6 ܡܘܗܒܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܘܦܘܪ̈ܥܢܐ ܪܘܪ̈ܒܐ. * ܘܐܪܓܘܢܐ ܢܠܒܫ. ܘܒܕܗܒܐ ܢܫܬܐ.
ܘܥܠ ܕܗܒܐ ܢܕܡܟ. ܘܡܪܟܒܬܐ ܕܡܘܬܒܗ ܕܕܗܒܐ. ܘܟܘܦܝܬܐ ܕܒܘܨܐ. ܘܡܢܟܐ ܥܠ
7 ܨܘܪܗ. * ܘܬܪܝܢ ܠܗ ܠܕܪܝܘܫ ܢܬܒ. ܡܛܠ ܚܟܡܬܐ ܕܝܠܗ ܘܢܬܩܪܐ ܚܬܢܗ ܕܕܪܝܘܫ.
8 * ܗܝܕܝܢ ܟܬܒܘ ܟܠ ܚܕ ܡܠܬܐ ܕܝܠܗ. ܘܚܬܡܘ ܘܣܡܘ ܬܚܝܬ ܒܣܕܝܐ
9 ܕܕܪܝܘܫ ܡܠܟܐ. * ܘܐܡܪܘ ܕܟܕ ܢܬܬܥܝܪ ܡܠܟܐ. ܢܬܠܘܢ ܠܗ ܟܬܒܐ.
ܘܡܢ ܕܢܚܙܐ ܡܠܟܐ ܘܬܠܬܐ ܪܘܪ̈ܒܢܐ ܕܦܪܣ. ܕܡܠܬܗ ܚܟܝܡܐ. ܢܬܠܘܢ ܠܗ ܙܟܘܬܐ
10 ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܟܬܝܒ. * ܟܬܒܘ ܗܟܝܠ ܚܕ ܚܕ. ܚܡܪܐ
11 12 ܥܫܝܢ ܡܢ ܟܠ. * ܐܚܪܢܐ ܟܬܒ. ܡܠܟܐ ܥܫܝܢ ܡܢ ܟܠ. * ܗܘ ܬܠܝܬܝܐ ܟܬܒ.
13 ܢܫܐ ܥܫܝ̈ܢ ܡܢ ܟܠ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܕܝܢ ܙܟܝܐ ܫܪܪܐ. * ܘܟܕ ܐܬܬܥܝܪ
14 ܡܠܟܐ. ܝܗܒܘ ܠܗ ܟܬܒܐ. ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ. * ܘܫܕܪ ܩܪܐ ܠܟܠܗܘܢ
ܪܘܪ̈ܒܢܐ ܕܦܪܣ ܘܕܡܕܝ. ܘܠܣܛܪ̈ܦܐ ܘܠܗܓܡܘ̈ܢܐ. ܘܠܛܘܦܪ̈ܟܐ. ܘܠܗܦܛ̈ܐ.
15 16 * ܘܝܬܒܘ ܒܒܝܬ ܡܫܡܥܐ. ܘܐܬܩܪܝ ܗܘ ܟܬܒܐ ܩܕܡܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܕܢܩܪܘܢ
17 ܠܥܠܝ̈ܡܐ. ܘܗܢܘܢ ܢܚܘܘܢ ܡܠܝ̈ܗܘܢ. ܘܐܬܩܪܝܘ ܘܥܠܘ. * ܘܐܡܪ
ܠܗܘܢ. ܚܘܘ ܠܢ ܥܠ ܡܕܡ ܕܟܬܝܒ. ܘܫܪܝ ܩܕܡܝܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܗܘܐ
18 ܥܠ ܚܝܠܗ ܕܚܡܪܐ. ܘܐܡܪ ܗܟܢܐ. * ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܚܝܠܬܢ ܗܘ ܚܡܪܐ
ܓܒܪ̈ܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܕܫܬܝܢ ܠܗ. ܡܛܥܐ ܠܗ ܠܪܥܝܢܐ.
19 * ܘܕܡܠܟܐ ܘܕܝܬܡܐ. ܚܕ ܪܥܝܢܐ ܥܒܕ. ܘܕܥܒܕܐ ܘܕܒܪ ܚܐܪ̈ܐ. ܘܕܡܣܟܢܐ
20 ܘܕܥܬܝܪܐ. * ܘܟܠܗ ܪܥܝܢܐ ܠܚܕܘܬܐ ܘܠܒܣܝܡܘܬܐ ܡܗܦܟ. ܘܠܐ ܥܗܕ ܠܟܠ ܟܪܝܘܬܐ ܘܚܘܒܐ.

Satrapíſque omnibus, & Ducibus, & Toparchis 2
ſibi ſubditis, ab India uſque ad
Cuſh, per centum viginti ſeptem Satrapias.
Ederúntque ac biberunt, & cùm 3
ſatiati eſſent, diſceſſerunt. Rex autem
Darius ad cubiculum ſuum diſcedens dormivit,
& de ſomno expergefactus eſt.
Tunc tres juvenes cuſtodes corporis, qui 4
ſcilicet corpus regis cuſtodiebant, dixerunt
alter alteri; Dicamus ſinguli noſtrûm 5
ſermonem quendam, quid nempe
fortius ſit: Et cujus videbitur ſermo ſapientior
quàm ſocii ſui, det ei Darius
rex dona magna, & præmia magna:
Purpurâ indui, auro bibere, ſuper auro 6
dormire, currum cujus ſedes aurea, cidarim
byſſinam, torquem in colle. Et 7
ſecundum à Dario ſedere, propter ſapientiam
ſuam: cognatúmque Darii vocari.
Tunc ſcribentes ſinguli verbum ſuum ſignârunt, 8
& ſuppoſuerunt cervicali Darii
regis. Dicto; traditum iri ſcripturam regi 9
cùm expergefactus eſſet. Et cujuſcunque
ſermonem ſapientiorem judicaret rex,
& tres principes Perſiæ, ei dari victoriam
ſecundùm quod ſcriptum eſt. Scripſerunt 10
igitur ſinguli. Forte vinum præ
cæteris. Alter ſcripſit; Fortis rex præ 11
cæteris. Tertius ſcripſit; Fortes mulieres 12
præ cæteris, ſed præ omnibus vincit veritas.
Et experrecto rege ſcriptum ei dederunt, 13
& legit. Et mittens vocavit omnes 14
Principes Perſiæ, & Mediæ, Satrapáſque
& Duces, & Toparchas, & Conſules.
Et conſederunt in auditorio, & lectum 15
eſt ſcriptum coram eis. Et juſſerunt vocari 16
juvenes, ut ipſi demonſtrarent verba
ſua. Et vocati ingreſſi ſunt, Et dixerunt eis; 17
Narrate nobis de his quæ ſcripta ſunt. Cœpitq;
primus qui de fortitudine vini dixerat,
Et in hunc modum locutus eſt. Quomodo 18
non ſit vinum fortius O viri? omnibus
hominibus qui ipſum bibunt? Seducit
mentem. Regis & pupilli ſenſum eundem 19
facit, vernæque & liberi, pauperis & divitis:
Omnémque cogitationem in hilaritatem 20
& lætitiam mutat: Neque ullam
afflictionem aut debitum recordatur.

Versio VULG. LAT.

21 Et omnia præcordia facit honesta, & non meminit
regem nec magistratum, & omnia per talenta loqui
22 facit. Et non meminerunt, cùm biberunt, amicitiam,
nec fraternitatem: sed non multum pòst sumunt gla-
23 dios. Et cùm à vino merserint & surrexerint, non me-
24 minerunt quæ gesserunt. O viri, num præcellit vinum?
quis sic cogitat facere? Et tacuit hoc dicto.

CAP. IV.

1 ET inchoavit sequens dicere, qui dixit de fortitudi-
2 ne regis. O viri, num præcellunt homines, qui ter-
3 ram & mare obtinent, & omnia quæ in eis sunt? Rex
autem super omnia præcellit, & dominatur eorum: &
4 omne quodcunque dixerit illis, faciunt. Et si miserit
illos ad bellatores, vadunt, & demoliuntur montes,
5 & muros, & turres. Jugulantur & jugulant, & re-
gis verba non prætereunt; nam si vicerint, afferunt re-
6 gi omnia quæcunque prædati fuerint. Similiter &
alii omnes, & quotquot non militant, nec pugnant,
sed colunt terram: rursum cùm fuerint metentes, af-
7 ferunt tributa regi: Et ipse unus solus si dixerit, Oc-
8 cidite, occîdunt: dixerit, Remittite, remittunt: Dixe-
rit, Percutite, percutiunt: dixerit, Exterminate, exter-
9 minant: dixerit, Ædificate, ædificant: Dixerit, Exci-
10 dite, excîdunt: dixerit, Plantate, plantant: Et omnis
plebs, & virtutes eum obaudiunt, & super hoc ipse
11 recumbit, & bibit, & dormit. Hi autem custodiunt
in circuitu eum, & non possunt ire singuli, & facere
12 opera sua, sed in dicto obaudientes sunt ei. Viri,
quomodò non præcellit rex qui sic diffamatur? Et ta-
13 cuit. Tertius qui dixerat de mulieribus & veritate,
14 hic est Zorobabel, cœpit loqui. Viri, non magnus
rex, & multi homines, nec vinum præcellit. Quis est
15 ergò qui dominatur eorum? Nónne mulieres ge-
nuerunt regem, & omnem populum, qui dominatur
mari & terræ:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA:

21 Καὶ πάσας (κ) καρδίας ποιεῖ πλουσίας, καὶ οὐ μέμνηται βασιλέα οὐδὲ σατράπην·
22 καὶ πάντα διὰ ταλάντων ποιεῖ λαλεῖν. Καὶ οὐ (*) μέμνηνται ὅταν πίνωσιν,
φιλιάζειν φίλοις καὶ ἀδελφοῖς, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ σπῶνται τὰς μαχαίρας.
23 Καὶ ὅταν ἀπὸ τοῦ (λ) οἴνου ἐγερθῶσιν, οὐ μέμνηνται ἃ ἔπραξαν. Ὦ ἄν-
24 δρες, οὐχ ὑπερισχύει (μ) ὁ οἶνος, ὅτι οὕτως ἀναγκάζει ποιεῖν; καὶ ἐσίγη-
σεν οὕτως εἴπας.

MS. A. (κ) τὰς καρδίας (*) μέμνηνται (λ) οἴνου γεννηθῶσιν, οὐδὲ (μ) ὁ οἶνος; οὕτως ἀναγκάζει ποιεῖν. καὶ ἐσίγησεν οὕτως εἰπών.

ΚΕΦ. Δ'.

1 Καὶ ἤρξατο ὁ δεύτερος λαλεῖν, (*) ὁ εἴπας περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ βασιλέως.
2 Ὦ ἄνδρες, οὐχ ὑπερισχύουσιν οἱ ἄνθρωποι, τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν κατα-
3 κρατοῦντες καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς; Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπερισχύει, (α) καὶ
κυριεύει αὐτῶν καὶ δεσπόζει αὐτῶν, καὶ πᾶν ὃ ἐὰν εἴπῃ αὐτοῖς, (β) ἐνακού-
4 ουσιν. Ἐὰν εἴπῃ αὐτοῖς ποιῆσαι πόλεμον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, (γ)
ποιοῦσιν· ἐὰν δὲ ἐξαποστείλῃ αὐτοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους, βαδίζουσι καὶ
5 κατεργάζονται τὰ ὄρη καὶ τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους, φονεύουσι καὶ φονεύονται,
καὶ τὸν λόγον τοῦ βασιλέως οὐ παραβαίνουσιν. ἐὰν δὲ νικήσωσι, τῷ βασιλεῖ
κομίζουσι πάντα, (δ) καὶ ἐὰν προνομεύσωσι, καὶ τὰ ἄλλα πάντα.
6 Καὶ ὅσοι οὐ στρατεύονται οὐδὲ πολεμοῦσιν, ἀλλὰ γεωργοῦσι τὴν γῆν, πάλιν
ὅταν σπείρωσι θερίσαντες ἀναφέρουσι τῷ βασιλεῖ· καὶ ἕτερος τὸν ἕτερον
7 ἀναγκάζοντες, ἀναφέρουσι τοὺς φόρους τῷ βασιλεῖ. Καὶ αὐτὸς εἷς μόνος
ἐστίν. ἐὰν εἴπῃ ἀποκτεῖναι, (*) ἀποκτέννουσιν· ἐὰν εἴπῃ (*) ἀφεῖναι, ἀφίουσιν·
8 Εἶπεν πατάξαι, (*) τύπτουσιν· εἶπεν ἐρημῶσαι, ἐρημοῦσιν· εἶπεν οἰκοδο-
9 μῆσαι, οἰκοδομοῦσιν· Εἶπεν ἐκκόψαι, ἐκκόπτουσιν· εἶπε φυτεῦσαι, φυτεύ-
10 ουσι. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐνακούουσι. πρὸς δὲ τού-
11 τοις αὐτὸς ἀνάκειται, ἐσθίει καὶ πίνει καὶ καθεύδει, (ε) Αὐτοὶ δὲ τηροῦσι κύ-
κλῳ περὶ αὐτόν· καὶ οὐ δύνανται ἕκαστος ἀπελθεῖν, καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα αὐ-
12 τοῦ, οὐδὲ παρακούουσιν αὐτοῦ. Ὦ ἄνδρες, πῶς οὐχ ὑπερισχύει ὁ βασιλεύς,
13 ὅτι οὕτως ἐπάκουστός ἐστι; καὶ ἐσίγησεν. Ὁ δὲ τρίτος ὁ (*) εἴπας περὶ τῶν
14 γυναικῶν καὶ τῆς ἀληθείας, οὗτός ἐστι Ζοροβάβελ, ἤρξατο λαλεῖν· (*) Ἄν-
δρες, οὐ μέγας ὁ βασιλεύς, καὶ πολλοὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ οἶνος ἰσχύει;
15 τίς οὖν ὁ δεσπόζων αὐτῶν, ἢ τίς ὁ κυριεύων αὐτῶν; Οὐχ αἱ γυναῖκες;
αἱ γυναῖκες ἐγέννησαν τὸν βασιλέα καὶ πάντα τὸν λαὸν ὃς κυριεύει τῆς θαλάσσης
καὶ τῆς γῆς,

MS. A. (*) ὁ εἰπὼν (α) καὶ κυριεύει πάντων (β) ποιήσουσιν. (γ) ποιήσουσιν· (δ) καὶ ὅσα ἐὰν προνομεύσωσιν, (*) ἀποκλείουσιν· (*) ἀφιέναι, (*) τύπτουσιν· εἶπεν οἰκοδομῆσαι, (ε) Οὗτοι δὲ τηροῦσιν περὶ αὐτὸν κύκλῳ· καὶ οὐ δύναται ἕκαστος ἀπελθεῖν, (*) εἰπὼν (*) Ὦ ἄνδρες,

Et omnia corda facit opulenta: & non meminit re- 21
gem, nec magistratum, et omnia per talenta loqui
facit. Et non meminerunt cùm biberint, amicitiam, 22
nec fraternitatem: sed non multum pòst sumunt
gladios. Et cùm à vino surrexerint; non memine- 23
runt, quæ gesserunt. O viri, nónne præcellit vinum, 24
quia sic cogit facere? Et tacuit hoc dicto.

CAP. IV.

ET inchoavit sequens dicere, qui dixit de fortitu- 1
dine regis. O viri, nónne præcellunt homines, qui 2
terram & mare obtinent, & omnia quæ in eis sunt?
Rex autem præcellit, & dominatur eorum, & im- 3
perat eis: & omne quodcunque dixerit illis, obe-
diunt. Si dixerit eis, ut faciat bellum alter adversùs 4
alterum; faciunt. Et si miserit illos ad hostes bella-
tores; vadunt, & demoliuntur montes, & muros,
et turres: Jugulant, et jugulantur, et regis verbum non 5
prætereunt. Quòd si vicerint; afferunt regi omnia,
et quæcunque prædati fuerint, et alia omnia. Et 6
quotquot non militant, nec pugnant, sed colunt ter-
ram; rursum, cum severint, metentes afferunt regi:
et alter alterum cogentes, afferunt tributa regi. Et 7
ipse unus solus est. Si dixerit, Occidite; occidunt:
si dixerit, Remittite; remittunt. Dixerit, Percutite; 8
percutiunt: dixerit, Exterminate; exterminant:
dixerit, Ædificate; ædificant: Dixerit, Ex- 9
cidite; excidunt: dixerit, Plantate, plantant.
Et omnis plebs ejus, et virtutes eum obaudiunt. 10
Et super hæc ipse recumbit, comedit, et bibit, et dor-
mit: Hi autem custodiunt in circuitu eum: et non 11
possunt unusquisque abire, et facere opera sua: neque
negligenter audiunt eum. Viri, quomodò non præcellit 12
rex, cui sic obeditur? et tacuit. Tertius, qui dixerat 13
de mulieribus, et veritate, (hic est Zorobabel,) cœpit
loqui: Viri, non magnus rex, et multi homines, et vi- 14
num præcellit? Quis est ergò, qui imperat eis? aut quis
qui dominatur eorum? Nónne mulieres? Mulieres 15
genuerunt regem, et omnem populum qui dominatur
mari et terræ:

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 [illegible] 22 [illegible] 23 [illegible] 24 [illegible]

1 2 [illegible] 3 [illegible] 4 [illegible] 5 [illegible] 6 [illegible] 7 8 [illegible] 9 [illegible] 10 [illegible] 11 [illegible] 12 [illegible] 13 [illegible] 14 [illegible] 15 [illegible]

Omniáque corda opulenta facit: Neque re- 21
gem aut satrapam recordatur; omniáque
quasi ponderibus talentorum eloqui facit.
Nec recordantur, cùm bibunt, amoris ami- 22
corum ac fratrum: Et post paulum educunt
gladios. Sed cùm de vino surrexerint, non 23
meminerunt quæ fecerint. O viri, nónne 24
vinum fortius est cæteris, quod hæc facere
cogit? Et his dictis, reticuit.

CAP. IV.

ET cœpit secundus loqui, qui de for- 1
titudine regis dixerat; O viri, nónne for- 2
tiores cæteris sunt homines qui terram &
mare obtinent, quæque in eis omnia? Eis 3
autem præcellit, qui ipsis imperat, rex: Et
dominus est eorum; cui, quodcunque ipsis
dixerit, obediunt. Si jusserit ipsos bellum 4
facere alterum alteri, faciunt: Si ad hostes
ipsos mittat, eunt; montes investigant,
murósque ac turres. Cædunt cæduntúrque, 5
verbum autem regis non prævaricantur:
si vincant, regi omnia afferunt, etiamsi
pereant: Et reliqua hæc omnia. Qui au- 6
tem non militant, nec bellum gerunt, sed
terram colunt; rursus postquàm seminave-
rint, quod messuerint regi afferunt: co-
gúntque alter alterum offerre tributa regi.
Ipse autem unus solus est: si interficere 7
jubeat, interficiunt: Si missum facere, 8
missum faciunt; si ferire jusserit, feriunt;
si destruere, destruunt: si jusserit ædi-
ficare, ædificant; si occidere, occîdunt; si 9
plantare, plantant: Omnísque populus ejus 10
& exercitus, ipsi parent: Et præterea ipse
recumbit, edens ac bibens & dormiens;
Illi autem custodiam agunt juxta illum, 11
nec cuiquam discedere licet, & res suas
agere: neque inobedientes ipsi sunt. O 12
viri, annon fortior cæteris rex, cui ita
obediendum est? Et conticuit. Tertius 13
autem qui de mulieribus & veritate locutus
erat, qui erat Zorobabel filius Salathiel,
de genere Judaico, loqui cœpit. O viri, 14
nónne magnus est rex, & homines multi,
& vinum forte? Quis igitur est qui superat
eos? Aut quis est qui eis dominatur? 15
Mulieres nónne reges pariunt, & popu-
lum totum qui mari & terræ domina-
tur?

Versio VULG. LAT.

16 Et ex illis nati sunt, & ipsæ educaverunt eos qui
17 plantaverunt vineas ex quibus vinum fit? Et ipsæ
faciunt stolas omnium hominum, & ipsæ faciunt glo-
riam hominibus, & non possunt homines separari à
18 mulieribus. Si congregaverint aurum & argentum,
& omnem rem speciosam, & viderint mulierem u-
19 nam bono habitu & bonâ specie, Omnia hæc relin-
quentes in eam intendunt, & aperto ore conspiciunt,
& eam alliciunt magis quàm aurum & argentum, &
20 omnem rem pretiosam. Homo patrem suum relin-
quit qui enutriit illum, & suam regionem, & ad mu-
21 lierem se conjungit. Et cum muliere remittit animam:
& neque patrem meminit, neque matrem, neque re-
22 gionem. Et hinc oportet vos scire: quoniam mulie-
23 res dominantur vestri. Nónne doletis? Et accipit
homo gladium suum, & vadit in viam facere furta, &
24 homicidia, & mare navigare & flumina, Et leoné vi-
det, & in tenebris ingreditur: et cùm furtum fecerit,
25 et fraudes, et rapinas, amabili suæ affert. Et iterum,
diligit homo uxorē suam magìs quàm patrem aut ma-
26 tré. Et multi dementes facti sunt propter uxores suas:
27 et servi facti sunt propter illas: Et multi perierunt et
28 jugulati sunt, et peccaverūt propter mulieres. Et nunc
credite mihi, quia magnus est rex in potestate sua:
29 quoniam omnes regiones verentur tangere eum. Vi-
debam tamen Apemen filiam Bezacis, mirifici concu-
30 binam regis, sedentem juxta regem ad dextram, Et
auferentem diadema de capite ejus, et imponentem
31 sibi, et palmis cædebat regem de sinistra manu. Et
super hæc aperto ore intuebatur eam: et si arriserit
ei, ridet: nam si indignata ei fuerit, blanditur, donec
32 reconcilietur in gratiam. O viri, cur non sunt fortio-
res mulieres? Magna est terra, et excelsum est cœlum:
33 quis ista agit? Et tunc rex, et purpurati intueban-
34 tur in alterutrum. Et inchoavit loqui de veritate. O
viri, nónne fortes sunt mulieres? Magna est terra, et
excelsum est cœlum: et velox cursus Solis convertit
in gyro cœlum in locum suum in una die.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο. καὶ αὗται ἐξέθρεψαν αὐτοὺς (ζ) τοὺς φυτεύσαντας τοὺς
17 ἀμπελῶνας ἐξ ὧν ὁ οἶνος γίνεται. Καὶ αὗται ποιοῦσι τὰς στολὰς τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ αὗται ποιοῦσι (η) δόξαν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐ δύνανται οἱ ἄνθρωποι
18 χωρὶς τῶν γυναικῶν εἶναι. Ἐὰν δὲ συναγάγωσι χρυσίον καὶ (θ) ἀργύρειον
καὶ πᾶν πρᾶγμα ὡραῖον, καὶ ἴδωσι γυναῖκα μίαν καλὴν τῷ εἴδει καὶ τῷ
19 κάλλει, (*) Ταῦτα πάντα ἀφέντες, εἰς αὐτὴν (*) ἐκκέχηναν, καὶ χάσκοντες
τὸ στόμα θεωροῦσιν αὐτήν, καὶ πάντες αὐτὴν αἱρετίζουσιν μᾶλλον ἢ τὸ
20 χρυσίον καὶ τὸ ἀργύρειον καὶ πᾶν πρᾶγμα ὡραῖον. Ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ
πατέρα ἐγκαταλείπει ὃς ἐξέθρεψεν αὐτόν, καὶ τὴν ἰδίαν χώραν, καὶ πρὸς
21 τὴν ἰδίαν γυναῖκα κολλᾶται, Καὶ μετὰ τῆς γυναικὸς ἀφίησι τὴν ψυχήν, καὶ οὔτε
22 τὸν πατέρα μέμνηται, οὔτε τὴν μητέρα, οὔτε τὴν χώραν. Καὶ ἐντεῦθεν δεῖ
ὑμᾶς γνῶναι ὅτι αἱ γυναῖκες κυριεύουσιν ὑμῶν· οὐχὶ πονεῖτε, καὶ μοχθεῖτε,
23 καὶ πάντα ταῖς γυναιξὶ δίδοτε καὶ φέρετε; Καὶ λαμβάνει (*) ὁ ἄνθρωπος τὴν
ῥομφαίαν αὐτοῦ, (ι) καὶ ἐκπορεύεται ἐξοδεύειν καὶ λῃστεύειν καὶ κλέπτειν, καὶ
24 εἰς τὴν θάλασσαν (κ) πλεῖν, καὶ ποταμούς, Καὶ τὸν λέοντα θεωρεῖ, καὶ ἐν σκότει
βαδίζει· καὶ ὅταν κλέψῃ καὶ ἁρπάσῃ καὶ λωποδυτήσῃ, (λ) τῇ ἐρωμένῃ ἀπο-
25 φέρει. Καὶ πλεῖον ἀγαπᾷ ἄνθρωπος τὴν ἰδίαν γυναῖκα μᾶλλον ἢ τὸν
26 πατέρα καὶ τὴν μητέρα. Καὶ πολλοὶ ἀπενοήθησαν ταῖς ἰδίαις διανοίαις διὰ
27 τὰς γυναῖκας, καὶ δοῦλοι ἐγένοντο δι᾽ αὐτάς. Καὶ πολλοὶ ἀπώλοντο καὶ
28 ἐσφάλησαν καὶ ἡμάρτοσαν διὰ τὰς γυναῖκας. Καὶ νῦν οὐ πιστεύετέ μοι;
οὐχὶ μέγας ὁ βασιλεὺς τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ; οὐχὶ πᾶσαι αἱ χῶραι (μ)
29 εὐλαβοῦνται ἅψασθαι αὐτοῦ; Ἐθεώρουν αὐτόν, καὶ Ἀπάμην τὴν θυγατέρα
Βαρτάκου τοῦ θαυμαστοῦ τὴν παλλακὴν τοῦ βασιλέως, καθημένην ἐν
30 δεξιᾷ τοῦ βασιλέως, Καὶ ἀφαιροῦσαν τὸ διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ
βασιλέως, καὶ ἐπιτιθοῦσαν ἑαυτῇ· καὶ (†) ἐρράπιζε τὸν βασιλέα τῇ ἀριστερᾷ.
31 Καὶ πρὸς τούτοις ὁ βασιλεὺς χάσκων τὸ στόμα ἐθεώρει αὐτήν· καὶ ἐὰν
προσγελάσῃ αὐτῷ, γελᾷ· ἐὰν δὲ πικρανθῇ ἐπ᾽ αὐτόν, κολακεύει αὐτήν,
32 ὅπως διαλλαγῇ αὐτῷ. Ὦ ἄνδρες, πῶς οὐχὶ ἰσχυραὶ αἱ γυναῖκες, ὅτι
33 οὕτως πράσσουσι; Καὶ τότε ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ μεγιστᾶνες (ν) ἔβλεπον εἷς
34 τὸν ἕτερον. καὶ ἤρξατο λαλεῖν περὶ τῆς ἀληθείας· Ἄνδρες, (*) οὐχὶ ἰσχυραὶ αἱ
γυναῖκες; μεγάλη ἡ γῆ, καὶ ὑψηλὸς ὁ οὐρανός, καὶ ταχὺς τῷ δρόμῳ ὁ
ἥλιος, ὅτι στρέφεται ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάλιν ἀποτρέχει εἰς τὸν
ἑαυτοῦ τόπον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.

MS. A. (ζ) τοὺς φυτεύοντας τοὺς (η) τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων, (θ) ἀργύρειον, οὐχὶ ἀγαπῶσιν γυναῖκα μίαν (*) Καὶ ταῦτα (*) ἐγκέχηναν, (*) ἄνθρωπος (ι) καὶ ἐκπορεύεται εἰς ἐξοδίαν λῃστεύειν (κ) πλεῖν, (λ) τῇ * ἐρημωμένῃ ἀποφέρει. (μ) εὐλαβοῦνται αὐτὸν ἅψασθαι αὐτοῦ; (†) ἐράπιζεν (ν) ἐνέβλεπον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον. (*) οὐχ

Et ex illis nati sunt: & ipsæ educaverunt eos qui 16
plantaverunt vineas, ex quibus vinum fit. Et ipsæ 17
faciunt stolas hominum: & ipsæ faciunt gloriam
hominibus: & non possunt homines sine mulieribus
esse. Si autem congregaverint aurum, & argentum, 18
& omnem rem speciosam, & viderint mulierem
unam bono habitu, & bonâ specie; Omnia hæc relin- 19
quentes, in eam intendunt, & aperto ore conspiciunt
eam, & omnes eam eligunt magis, quàm aurum,
& argentum, & omnem rem speciosam. Homo pa- 20
trem suum relinquit, qui enutriit illum; & suam
regionem: & ad propriam mulierem se conjungit:
Et cum muliere remittit animam: & neque patrem 21
meminit, neque matrem, neque regionem. Et hinc o- 22
portet vos scire, quoniam mulieres dominantur vestri.
Nónne laboratis, & doletis: & omnia mulieribus
datis, & affertis? Et accipit homo gladium suum, 23
& egreditur insidiari viis, & latrocinari, & furta
facere, & mare navigare, & flumina: Et leonem vi- 24
det, & in tenebris ingreditur: et, cùm furtum fece-
rit, et rapinas, et prædas; amicæ affert: Et iterum 25
diligit homo uxorem suam magìs, quàm patrem, et
matrem. Et multi dementes facti sunt propter mulieres, 26
et servi facti sunt propter illas, Et multi perierunt, et 27
malè rem gesserunt, et peccaverunt propter mulieres.
Et nunc non creditis mihi? Nónne magnus est rex 28
in potestate sua? nónne omnes regiones verentur
tangere eum? Considerabam eum, et Apamen filiam 29
Bartacis mirifici, concubinam regis sedentem ad dex-
teram regis, Et auferentem diadema de capite regis, 30
et imponentem sibi: et palmis cædebat regem de si-
nistra manu: Et super hæc rex aperto ore intuebatur 31
eam: et, si arriserit ei, ridet: et, si indignata ei fue-
rit, blanditur ei; donec reconcilietur ei. O viri, cur 32
non sunt fortes mulieres, quia sic faciunt? Et 33
tunc rex, et purpurati intuebantur in alterutrum.
Et inchoavit loqui de veritate. Viri, nónne fortes sunt 34
mulieres? Magna est terra, et excelsum est cœlum: et
velox cursu Sol, quoniam vertitur in gyro cœli, et
rursus recurrit in locum suum in una die.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 [illegible] 17 [illegible] 18 [illegible] 19 [illegible] 20 [illegible] 21 [illegible] 22 [illegible] 23 [illegible] 24 [illegible] 25 26 [illegible] 27 [illegible] 28 [illegible] 29 [illegible] 30 [illegible] 31 [illegible] 32 33 [illegible] 34 [illegible]

Ex eis est, ipsæque eos educant, qui 15
plantant vineas, ex quibus existit vi-
num. Ipsæ stolas hominum faciunt: Ipsæ 17
gloriam faciunt hominibus, nec possunt
homines sine mulieribus esse. Quòd si 18
argentum & aurum congregaverint, &
ullum opus pulchrum, & viderint
mulierem visu pulchram & formâ;
Relictis his omnibus ipsam obstu- 19
pescunt, & ore hiante ipsam intuentur,
ipsamque omnes amant magìs quàm au-
rum aut argentum, aut ullum opus pul-
chrum? Patrem suum relinquit homo qui 20
ipsum eduxit, & patriam suam, ut uxo-
ri suæ adhæreat, Et cum uxore vitam 21
dimittit. Nec patris recordatur nec ma-
tris, nec patriæ: Unde æquum est vos 22
discere, mulieres vobis dominari. Nón-
ne laboratis & lassamini, & mulieribus
omnia datis ac affertis? Et gladium ho- 23
mo manu accipit, qui peregrè profi-
ciscitur latrocinatum, & furatum, &
mare navigatum, & flumina; Et leo- 24
nem videt, & in tenebris ambulat, &
quicquid furatus est, rapuit, spoliavit,
dilectæ suæ affert: Et uxorem suam 25
multò plùs diligit homo, quàm patrem
vel matrem. Et multi dementes facti 26
sunt propter mulieres, & servitutem ser-
vierunt propter ipsas. Multi perierunt, 27
lapsi sunt, & peccârunt propter mulieres.
Et nunc non creditis mihi? Nónne 28
magnus est rex in dominio suo? Nonne
omnes regiones metuunt tangere ipsum?
Vidi ego & Apamen filiam admirandi 29
ejus Artac principis, pellicem regis, Cùm 30
detractum capiti ejus diadema sibi im-
poneret, & regem sinistrâ cæderet. Et 31
ad hæc, rex aperto ore ipsam intueba-
tur, & si arrideret ipsi, ridebat; quòd si
indignaretur ipsi, adulabatur ei, donec
sibi conciliaret. O viri, quomodo non 32
sint fortes mulieres quæ sic faciunt?
Tum rex & principes intuebantur alter 33
alterum. Et cœpit de veritate verba
facere. O viri, nónne fortes sunt 34
mulieres? Magna est terra, & excelsi
cœli, & velox cursu Sol: Circuit enim
cœlum, & ad locum suum recurrit die
uno.

Verſio VULG. LAT.

35 Nónne magnificus eſt qui hæc facit,& veritas magna,
36 & fortior præ omnibus? Omnis terra veritatem invocat, cœlum etiam ipſam benedicit,& omnia opera moventur, & tremunt eam, & non eſt cum ea quid-
37 quam iniquum. Vinum iniquum, iniquus rex, iniquæ mulieres, iniqui omnes filii hominum, & iniqua illorum omnia opera, & non eſt in ipſis veritas,& in
38 ſua iniquitate peribunt: Et veritas manet & invaleſcit in æternum, & vivit & obtinet in ſecula ſecu-
39 lorum. Nec eſt apud eam accipere perſonas, neque differentias: ſed quæ juſta ſunt facit omnibus, injuſtis ac malignis, & omnes benignantur in operibus e-
40 jus. Et non eſt in judicio ejus iniquum, ſed fortitudo, & regnum, & poteſtas,& majeſtas omnium ævo-
41 rum. Benedictus Deus veritatis. Et deſiit loquendo. Et omnes populi clamaverunt, & dixerunt; Magna
42 eſt veritas, & prævalet. Tunc rex ait illi; Pete, ſi quid vis amplius, quàm quæ ſcripta ſunt, & dabo tibi, ſecundùm quod inventus es ſapientior proximis, & proximus mihi ſedebis, & cognatus meus vocabe-
43 ris. Tunc ait regi, Memor eſto voti tui,quod voviſti, ædificare Jeruſalem, in die quâ regnum ac-
44 cepiſti: Et omnia vaſa quæ accepta ſunt ex Jeruſalem, remittere, quæ ſeparavit Cyrus, quando ma-
45 ctavit Babyloniam, & voluit remittere ea ibi. Et tu voviſti ædificare templum quod incenderunt Idu-
46 mæi, quando exterminata eſt Judæa à Chaldæis. Et nunc hoc eſt quod poſtulo, domine, & quod peto, hoc eſt majeſtas quod à te poſtulo, ut facias votum
47 quod voviſti regi cœli ex ore tuo. Tunc ſurgens Darius rex, oſculatus eſt illum: & ſcripſit epiſtolas ad omnes diſpenſatores, & præfectos, et purpuratos, ut deducerent eum, et eos qui cum illo erant, omnes a-
48 ſcendentes ædificare Jeruſalem. Et omnibus præfectis, qui erant in Syria, et Phœnice, et Libano, ſcripſit epiſtolas, ut traherent ligna cedrina à Libano in Jeruſalem, ut ædificarent cum eis civitatem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

35 Οὐχὶ μέγας ὃς ταῦτα ποιεῖ; ϗ ἡ ἀλήθεια μεγάλη ϗ ἰσχυροτέρα παρὰ
36 πάντα. Πᾶσα ἡ γῆ τὴν ἀλήθειαν καλεῖ, ϗ ὁ οὐρανὸς αὐτὴν εὐλογεῖ, ϗ
πάντα τὰ ἔργα σείεται ϗ τρέμει, ϗ οὐκ ἔστι μετ' (ν)αὐτῆς ἄδικον οὐδέν.
37 Ἄδικος ὁ οἶνος, ἄδικος ὁ βασιλεὺς, ἄδικοι αἱ γυναῖκες, ἄδικοι
πάντες οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ϗ ἄδικα πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν (ξ) τὰ
τοιαῦτα, ϗ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια, ϗ ἐν τῇ ἀδικίᾳ (ο) αὐτῶν ἀπο-
38 λοῦνται. Καὶ ἡ ἀλήθεια μένει ϗ ἰσχύει εἰς τὸν αἰῶνα, ϗ ζῇ ϗ κρατεῖ εἰς
39 τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Καὶ οὐκ ἔστι (π) παρ' αὐτὴν λαμβάνειν πρόσωπα,
(ρ) οὐδὲ διάφορα, ἀλλὰ τὰ δίκαια ποιεῖ ἀπὸ πάντων τῶν ἀδίκων ϗ
40 πονηρῶν· ϗ πάντες εὐδοκοῦσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς, Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ
κρίσει αὐτῆς οὐδὲν ἄδικον· ϗ αὐτὴ ἡ ἰσχὺς, ϗ τὸ βασίλειον, ϗ ἡ ἐξουσία,
ϗ ἡ μεγαλειότης τῶν πάντων αἰώνων. εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας.
41 Καὶ ἐσιώπησε τοῦ λαλεῖν. ϗ πᾶς ὁ λαὸς τότε ἐφώνησε· ϗ τότε (σ) εἶπον,
41 Μεγάλη ἡ ἀλήθεια, ϗ ὑπερισχύει. Τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτῷ, Αἴτησαι
ὃ θέλεις πλείω τῶν γεγραμμένων, ϗ δώσομέν σοι (τ) ὃν τρόπον εὑρέθης
σοφώτερος, ϗ ἐχόμενός μου καθήσῃ, ϗ συγγενής μου κληθήσῃ.
43 Τότε εἶπε τῷ βασιλεῖ, Μνήσθητι τὴν εὐχὴν, ἣν ηὔξω, οἰκοδομῆσαι
44 τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ τὸ βασίλειόν σου παρέλαβες, Καὶ πάντα
τὰ σκεύη τὰ ληφθέντα ἐξ Ἱερουσαλὴμ, (υ) ϗ ἐκπέμψαι ἃ ἐχώρισε
Κῦρος, ὅτε ηὔξατο ἐκκόψαι Βαβυλῶνα, ϗ ηὔξατο ἐξαποστεῖλαι ἐκεῖ.
45 Καὶ σὺ ηὔξω οἰκοδομῆσαι τὸν ναὸν ὃν ἐνεπύρισαν οἱ Ἰδουμαῖοι,
46 ὅτε ἠρημώθη ἡ Ἰουδαία ὑπὸ τῶν Χαλδαίων. Καὶ νῦν τοῦτό ἐστιν ὅ σε
ἀξιῶ κύριε βασιλεῦ, ϗ ὃ αἰτοῦμαί σε, ϗ αὕτη ἐστὶν (φ) ἡ μεγαλωσύνη ἡ
παρὰ σοῦ· δέομαι οὖν ἵνα ποιήσῃς τὴν εὐχὴν, ἣν ηὔξω τῷ βασιλεῖ τοῦ
47 οὐρανοῦ, ποιῆσαι ἐκ στόματός σου. Τότε ἀναστὰς Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς
κατεφίλησεν αὐτὸν, ϗ ἔγραψεν αὐτῷ τὰς ἐπιστολὰς πρὸς πάντας
τοὺς οἰκονόμους, ϗ τοπάρχας, ϗ στρατηγοὺς, ϗ σατράπας, ἵνα προπέμ-
ψωσιν αὐτὸν ϗ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἀναβαίνοντας οἰκοδομῆσαι τὴν
48 Ἱερουσαλὴμ. Καὶ πᾶσι τοῖς τοπάρχαις ἐν κοίλῃ Συρίᾳ, ϗ Φοινίκῃ,
ϗ τοῖς ἐν τῷ Λιβάνῳ ἔγραψεν ἐπιστολὰς, μεταφέρειν ξύλα κέδρινα
ἀπὸ τοῦ Λιβάνου εἰς Ἱερουσαλὴμ, ϗ ὅπως οἰκοδομήσωσι μετ' αὐτοῦ τὴν
πόλιν.

MS. A. (ν) αὐτοῦ, (ξ) πάντα τὰ τοιαῦτα, (ο) ἑαυτῶν ἀπολοῦνται. Ἡ δὲ ἀλήθεια μένει ϗ ἰσχύσει (π) παρ' αὐτῇ (ρ) οὐδὲ * διαφθορὰ, ἀλλὰ τὰ δίκαια ποιεῖ ἀπὸ πάντων τῶν ἀδίκων πονηρῶν· (σ) εἶπεν, (τ) ἀνθ' ὧν εὑρέθης (υ) ἐκπέμψαι ἃ ἐξεχώρησεν Κῦρος, (φ) μεγαλωσύνη

Nónne magnus eſt, qui hæc facit? Et Veritas magna, 35
& fortior præ omnibus. Omnis terra veritatem in- 36
vocat: cœlum etiam ipſam benedicit: & omnia opera moventur, & tremunt: & non eſt cum ea quicquam
iniquum. Vinum iniquum, iniquus rex, iniquæ mu- 37
lieres, iniqui omnes filii hominum, & iniqua omnia opera eorum hæc, & non eſt in ipſis veritas, & in ſua
iniquitate peribunt. Et veritas manet, & invaleſcit 38
in æternum, & vivit & obtinet in (a) ſeculum ſecu-
li. Nec eſt apud eam accipere perſonas, neque diffe- 39
rentia: ſed quæ juſta ſunt, facit, ab omnibus injuſtis, ac (b) malignis: & omnes benignantur operibus ejus:
Et non eſt in judicio ejus quicquam iniquum: & 40
hæc, fortitudo, & regnum, et poteſtas, et majeſtas
omnium ævorum. Benedictus Deus veritatis. Et de- 41
ſiit loquendo. Et omnis populus tunc clamavit: et
tunc dixerunt; Magna eſt Veritas, et prævalet. Tunc 42
rex ait illi; Pete, ſi quid vis amplius quàm quæ ſcripta ſunt: et dabimus tibi ſecundùm quod inventus es ſapientior: et proximus mihi ſedebis, et cognatus me-
us vocaberis. Tunc ait regi; Memor eſto voti, quod 43
voviſti, ædificare Hieruſalem, in die quâ regnum tu-
um accepiſti, Et omnia vaſa, quæ accepta ſunt ex Hie- 44
ruſalem, (c) et remittere, quæ ſeparavit Cyrus, quando vovit excidere Babyloniam, et vovit remittere
illuc. Et tu voviſti ædificare templum, quod incen- 45
derunt (d) Idumæi: quando exterminata eſt Judæa à
Chaldæis. Et nunc hoc eſt quod à te poſtulo, domine 46
rex, et quod peto à te: et hæc eſt majeſtas, quæ à te. Poſtulo igitur, ut facias votum, quod voviſti regi cœ-
li facere ex ore tuo. Tunc ſurgens Darius rex, oſcu- 47
latus eſt illum: et ſcripſit ei epiſtolas ad omnes diſpenſatores, et locorum præfectos, et duces, et purpuratos, ut deducerent eum, et eos qui cum illo erant,
omnes aſcendentes ædificare Hieruſalem. Et omnibus 48
provinciarum præfectis in Cœle Syria, et Phœnice, et qui in Libano, ſcripſit epiſtolas, ut transferrent ligna cedrina à Libano in Hieruſalem: et ut ædificarent cum eo civitatem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
[illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
[illegible]
42 [illegible]
[illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
[illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
[illegible]
47 [illegible]
[illegible]
[illegible]
48 [illegible]
[illegible]

Nonne magnus eſt qui hæc fecit? Magna veritas & fortis, & melior omnibus. 35
Omnis terra veritatem invocat: Cœli ipſi benedicunt: Omnia opera commoventur & tremunt, nec eſt apud ipſam iniqui quicquam. 36
Iniquus rex: Iniquæ mulieres: Iniqui omnes filii hominum. Iniqua omnia opera eorum omnium qui inſtar horum: Nec eſt in eis veritas: Et in iniquitate ſua pereunt. 37
Veritas autem durat & fortis eſt in æternum, obtinétque in ſeculum ſeculorum. 38
Nec eſt apud eam acceptio perſonarum aut mutatio: Sed quæ juſta ſunt facit de omnibus injuſtis ac malis. Placent admodum omnibus illius opera: 39
nec eſt *in illis* quicquam injuſti. Ejus eſt potentia & regnum, & dominium & principatus omnium gentium. Benedictus Deus veritatis. 40
Et à loquendo conticuit. Tunc omnis populus exclamavit dicens; Magna eſt veritas & prævalet. 41
Tunc dixit ei rex; Pete quicquid volueris præter hæc quæ ſcripta ſunt, & dabimus tibi, quomodo ſapientior inventus es; Et ad latus *meum* ſedebis, & cognatus meus vocaberis. 42
Tunc dixit regi; recordare voti quod voviſti de ædificandis Hieroſolymis, quo die accepiſti diadema tuum; 43
Et vaſis omnibus quæ Hieroſolymis ablata ſunt remittendis, quæ ſepoſuit Cyrus cùm ſe illuc remiſſurum voveret. 44
Et tu voviſti te ædificaturum templum quod incenderunt Idumæi, cùm vaſtaretur Judæa à Chaldæis. 45
Nunc autem hoc eſt quod ſupplex à te peto domine rex, hoc quod à te poſtulo, hæc quæ à te magnitudo; Peto à te ut facias votum quod voviſti ex ore tuo regi cœlorum te facturum. 46
Tunc ſurgens rex Darius oſculatus eſt eum, & ſcripſit ei literas ad omnes Procuratores, & Toparchas, & Duces, & Satrapas, ut deducerent eum, & eos omnes qui aſcenderunt, ad ædificandam Hieroſolymam. 47
Et Toparchis omnibus qui in Syria Cava & Phœnice, eiſque qui in Libano, ut ligna cedrina à Libano Hieroſolymam transferrent, & ut civitatem cum ipſo ædificarent. 48

Verſio VULG. LAT.

49 Et ſcripſit omnibus Judæis qui aſcendebant à regno in Judæam pro libertate, omnem potentem, & magiſtratum, & præfectum non ſupervenire ad januas ipſo-
50 rum, Et omnem regionem quam obtinuerant immunem eſſe eis, & Idumæi relinquant caſtella quæ
51 obtinent Judæorum, Et in ſtructuram templi dare per ſingulos annos talenta viginti, uſque dum perædi-
52 ficaretur: Et ſuper ſacrarium holocautomata uſtulare quotidiè, ſicut habent præceptum: alia talenta de-
53 cem offerre per ſingulos annos, Et omnibus qui procedunt à Babylonia condere civitatem: ut eſſet libertas tam ipſis quàm filiis eorum, & omnibus ſacerdoti-
54 bus qui præcedunt. Scripſit autem & quantitatem,
55 & ſacram ſtolam juſſit dari, in qua deſervirent: Et Levitis ſcripſit dare præcepta, uſque in diem quâ con-
56 ſummabitur domus, & Jeruſalem extruetur: Et omnibus cuſtodientibus civitatem ſcripſit dari ei ſortes
57 & ſtipendia. Et dimiſit omnia vaſa quæcunque ſeparaverat Cyrus à Babylonia, & omnia quæcunque dixit
58 Cyrus; & ipſe præcepit fieri, & mitti Jeruſalem. Et cùm proceſſiſſet ille adoleſcens, elevans faciem in Je-
59 ruſalem, benedixit regem cœli, Et dixit; Abs te eſt victoria, & abs te eſt ſapientia & claritas, Et ego ſer-
60 vus tuus ſum. Benedictus es qui dediſti mihi ſapientiam, & tibi confitebor, Domine Deus patrum noſtro-
61 rum. Et accepit epiſtolas, & profectus eſt in Babyloniam. Et venit, & nuntiavit fratribus ſuis omnibus qui
62 fuerunt in Babylonia: Et benedixerunt Deum patrum ſuorum, quoniam dedit illis remiſſionē & refri-
63 gerium, Ut aſcenderent & ædificarent Jeruſalē, & templum ubi nominatum eſt nomen ejus in ipſo, & exultaverunt cum muſicis & lætitia diebus ſeptem.

CAP. V.

1 Poſt hæc autem electi ſunt, ut aſcenderent principes pagorum per domos & tribus ſuas, & uxores illorum, & filii & filiæ eorum, & ſervi & ancillæ ipſo-
2 rum, & pecora eorum. Et Darius rex miſit unà cum eis equites mille, donec deducerent eos in Jeruſalem cum pace, & cum muſicis & cum tympanis & tibiis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

49 Καὶ ἔγραψε πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῆς βασιλείας
εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, πάντα δυνατὸν, (ʹ) καὶ τοπάρχην,
ϗ σατράπην, ϗ οἰκονόμον (χ) μὴ ἐπελεύσεσθαι ἐπὶ τὰς θύρας αὐτῶν,
50 Καὶ πᾶσαν τὴν χώραν, ἣν κρατοῦσιν, ἀφορολόγητον αὐτοῖς ὑπάρχειν·
ϗ ἵνα οἱ Ἰδουμαῖοι ἀφιῶσι τὰς κώμας, ἃς διακρατοῦσι τῶν Ἰουδαίων·
51 Καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἱεροῦ δοθῆναι κατ' ἐνιαυτὸν τάλαντα εἴκοσι, μέ-
52 χρι τοῦ οἰκοδομηθῆναι· Καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὁλοκαυτώματα καρ-
ποῦσθαι καθ' ἡμέραν, καθὰ ἔχουσιν ἐντολὴν, ἑπτακαίδεκα προσφέρειν
53 ἄλλα τάλαντα, δέκα κατ' ἐνιαυτόν· Καὶ πᾶσι τοῖς προσβαίνουσιν ἀπὸ
τῆς Βαβυλωνίας κτίσαι τὴν πόλιν, ὑπάρχειν τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς τε
54 ϗ τοῖς ἐκγόνοις αὐτῶν, ϗ πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι τοῖς προσβαίνουσιν. Ἔγρα-
ψε δὲ ϗ τὴν χορηγίαν ϗ τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐν τίνι λατρεύουσιν ἐν
55 αὐτῇ. Καὶ τοῖς Λευίταις ἔγραψε δοῦναι τὴν χορηγίαν, (ψ) ἕως τῆς
56 ἡμέρας ἧς ἐπιτελεσθῇ ὁ οἶκος ϗ Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομηθῆναι. Καὶ πᾶσι
57 τοῖς φρουροῦσι τὴν πόλιν ἔγραψε δοῦναι αὐτοῖς κλήρους ϗ ὀψώνια. Καὶ
ἐξαπέστειλε πάντα τὰ σκεύη (ω) ἃ ἐχώρισε Κῦρος ἀπὸ Βαβυλῶνος·
ϗ πάντα ὅσα εἶπε Κῦρος ποιῆσαι, ϗ αὐτὸς ἐπέταξε ποιῆσαι, ϗ ἐξαπο-
58 στεῖλαι εἰς Ἱερουσαλὴμ. Καὶ ὅτε ἐξῆλθεν ὁ νεανίσκος, ἄρας τὸ πρόσ-
ωπον εἰς τὸν οὐρανὸν ἐναντίον Ἱερουσαλὴμ, (ʹ) εὐλόγησε τῷ βασιλεῖ τοῦ
59 οὐρανοῦ, Λέγων, Παρὰ σοῦ (ʹ) νίκη, ϗ παρὰ σοῦ ἡ σοφία, (α) ϗ σὴ ἡ δόξα,
60 ϗ ἐγὼ σὸς οἰκέτης. Εὐλογητὸς εἶ, ὃς ἔδωκάς μοι σοφίαν, ϗ σοὶ ὁμο-
61 λογῶ δέσποτα τῶν πατέρων. Καὶ ἔλαβε τὰς ἐπιστολὰς, (ʹ) ϗ ἐξῆλθε, καὶ
62 ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα, ϗ ἀπήγγειλε τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ πᾶσι. Καὶ (ʹ) εὐ-
λόγησαν τὸν Θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, ὅτι ἔδωκεν αὐτοῖς ἄνεσιν ϗ
63 ἄφεσιν, Ἀναβῆναι (β) ϗ οἰκοδομῆσαι τὴν Ἱερουσαλὴμ ϗ τὸ ἱερὸν, οὗ ὠ-
νομάσθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ. ϗ ἐκωθωνίζοντο μετὰ μουσικῶν ϗ χα-
ρᾶς ἡμέρας ἑπτά.

MS. A. (ʹ) ϗ σατράπην, ϗ τοπάρχην, (χ) * ϗ ἐπελεύσεσθαι (ψ) ἕως ἡμέρας ἐπιτελεσθῇ ὁ οἶκος (ω) ἃ ἐξεχώρησεν Κῦρος (ʹ) ηὐλόγησεν (ʹ) ἡ νίκη, (α) καὶ σοῦ ἡ δόξα, (ʹ) ϗ ἐξῆλθεν εἰς (ʹ) ηὐλόγησε (β) ϗ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ

ΚΕΦ. ε'.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελέγησαν ἀναβῆναι (α) ἀρχηγοὶ οἴκων πατριῶν κατὰ
φυλὰς αὐτῶν, ϗ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, ϗ (β) οἱ υἱοὶ αὐτῶν ϗ αἱ θυγατέρες, ϗ
2 οἱ παῖδες αὐτῶν, ϗ αἱ (ʹ) παιδίσκαι, ϗ τὰ κτήνη αὐτῶν. Καὶ Δαρεῖος
συναπέστειλε μετ' αὐτῶν ἱππεῖς χιλίους, ἕως τοῦ ἀποκαταστῆσαι αὐτοὺς εἰς
Ἱερουσαλὴμ μετ' εἰρήνης, ϗ μετὰ μουσικῶν, τυμπάνων, ϗ αὐλῶν.

MS. A. (α) ἀρχηγοὶ οἴκων πατριῶν (β) υἱοὶ ϗ αἱ θυγατέρες αὐτ. (ʹ) παιδίσκαι αὐτ.

Et ſcripſit omnibus Judæis, qui aſcendebant à regno 49
in Judæam pro libertate, omnem potentem, & præfectum, & purpuratum, & diſpenſatorem non ſupervenire ad januas ipſorum, Et omnem regionem, 50
quam obtinent, immunem eis eſſe: & ut (e) Idumæi relinquant caſtella, quæ obtinent, Judæorum: Et 51
in ſtructuram templi dare per ſingulos annos talenta
viginti, uſque dum perædificaretur: Et ſuper alta- 52
re holocauſtomata offerre quotidiè, ſicut habent præceptum, (f) ſeptem & decem offerre alia talenta, de-
cem per ſingulos annos: Et omnibus qui (g) acce- 53
dunt à Babylonia condere civitatem, ut eſſet libertas ipſis, & filiis eorum, & omnibus ſacerdotibus, qui
accederent. Scripſit autem & contributionem, & ſa- 54
cram ſtolam, in qua deſerviunt in ea. Et Levitis 55
ſcripſit dari contributionem, uſque in diem quâ con-
ſummabitur domus, & Hieruſalem extruetur: Et 56
omnibus cuſtodientibus civitatem ſcripſit dari eis ſortes, & ſtipendia. Et dimiſit omnia vaſa, quæcunque 57
ſeparaverat Cyrus è Babylonia: & omnia quæcunque dixit Cyrus facere; & ipſe præcepit fieri, &
mitti Hieruſalem. Et cùm proceſſiſſet ille adoleſcens, 58
elevans faciem in cœlum, è regione Hieruſalem; benedixit regem cœli, Dicens; Abs te eſt victoria, 59
& abs te eſt ſapientia, & tua eſt gloria: & ego
tuus ſervus. Benedictus es, qui dediſti mihi ſapien- 60
tiam: & tibi confitebor, Domine patrum. Et acce- 61
pit epiſtolas, et exivit, et venit in Babyloniam: & nuntiavit fratribus ſuis omnibus. Et benedixerūt Deū pa- 62
trum ſuorū: quoniam dedit illis refrigerium, & remiſſionem; ut aſcenderent, & ædificarent Hieruſa- 63
lem, & templum, ubi nominatum eſt nomen ejus in ipſo. Et exultaverunt cū muſicis et lætitia dieb. ſeptē.

CAP. V.

Poſt hæc autem electi ſunt, ut aſcenderent princi- 1
pes domûs patriarum per tribus ſuas, & uxores illorum, et filii eorum, et filiæ, et ſervi ipſorum, et ancillæ, et pecora eorū. Et Darius miſit unà cū eis equites 2
mille: donec deducerent eos in Hieruſalem cum pace, et cum muſicis, tympanis, et tibiis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 [illegible]
50 [illegible]
[illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
[illegible]
53 [illegible]
[illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
[illegible]
58 [illegible]
59 [illegible]
60 [illegible]
61 [illegible]
62 [illegible]
63 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Scripſitque Judæis omnibus, qui è regno Hieroſolyma aſcendebant pro libertate: Ne quis Dynaſta, vel Satrapa, vel Toparcha, vel Procurator aggrederetur fores ipſorum: 49
Et ut omnis locus quem tenent immunis ſit ipſis tributi: Utque Idumæi dimittant loca quæ de Judæis occupaverant: 50
Utque ad ædificium templi dentur ipſis argenti viginti talenta annua, *donec* ædificatum fuerit: 51
Et, ut in altari offerant quotidiè holocauſta, ſicut præceptum eſt ipſis offerri, alia decem annua: 52
Et ut illi omnes qui venirent à Babylone ad ædificandam civitatem, ipſis & liberis immunitas ſit: ſacerdotibúſque omnibus qui eò pervenirent. 53
Scripſit etiam præberi quæ opus erant, & ſtolam hieraticam in qua miniſtrarentur: 54
Et Levitis præberi ſcripſit quæ opus erant, uſque ad diem perfecti templi, & ædificatæ civitatis. 55
Omnibúſque eis qui cuſtodirent civitatem, ſcripſit dari ſalarium & opſonia. 56
Vaſáque omnia quæ ſepoſuerat Cyrus miſit è Babylone: eáque omnia quæ Cyrus fieri juſſerat, ipſe etiam fieri juſſit, & Hieroſolyma mitti. 57
Tunc egreſſus juvenis, ſublato ad cœlum vultu Hieroſolyma verſùs, benedixit regi cœlorum: 58
Dicens; A te victoria, & à te ſapientia, & tibi gloria; ego autem verna tuus. 59
Benedictus tu qui dediſti mihi ſapientiam, tibi confiteor Domine patrum. 60
Et accepit epiſtolas; & egreſſus venit Babylonem, & indicavit fratribus ſuis omnibus: 61
Et benedixerunt Deum patrum ſuorum, quòd dediſſet ipſis refrigerium & veniam; 62
Aſcendendi & ædificandi Hieroſolyma, & templum quod vocatur nomine ejus, & convivium egerunt cum muſicis & lætitia dies ſeptem. 63

CAP. V.

Poſt hæc autem electi ſunt qui aſcenderent, capita familiarum gentium, ſecundùm tribus ipſorum, uxoréſque & filii filiæque, & ſervi ipſorum, & ancillæ, jumentáque ipſorum. 1
Miſitque unà cum eis Darius mille equites, donec Hieroſolymis eos cum pace ſiſterent, & cum muſicis & tympanis tibiiſque. 2

Verſio VULG. LAT.

3 Et omnes fratres erant ludentes, & fecit eos aſcen-
4 dere ſimul cum eis. Et hæc ſunt nomina virorum,
qui aſcenderunt per pagos ſuos in tribus, & in par-
5 tem principatûs ipſorum. Sacerdotes: Filii Phi-
nees, filii Aaron, Jeſus filius Joſedec, Joacim filius Zo-
robabel filii Salathiel de domo David, ex progenie
6 Phares, de tribu Juda, Qui locutus eſt ſub Dario
rege Perſarum ſermones mirificos in ſecundo anno
7 regni ipſius menſe Niſan primo. Sunt autem hi, qui
aſcenderunt ex Judæa de captivitate tranſmigratio-
nis, quos tranſmigravit Nabuchodonoſor rex Baby-
loniæ in Babylonem, & reverſus eſt in Jeruſalem.
8 Et requiſivit partem Judææ unuſquiſque in civitatem
ſuam, qui venerunt cum Zorobabel & Jeſu, Nehe-
mias, Areores, Elimeo, Emmanio, Mardocheo, Beel-
ſuro, Mechpſatochor, Olioro. Emonia unus de prin-
9 cipibus eorum. Et numerus à gentilibus eorum, ex
præpoſitis eorum filii Phares, duo millia centum ſe-
10 ptuagintaduo: Filii Ares, tria millia centum quin-
11 quagintaſeptem: Filii Phoemo, centum quadragin-
taduo: in filiis Jeſu & Joabes, mille trecentiduo:
12 Filii Demu, duo millia quadringenti ſeptuaginta:
filii Choaba, ducentiquinque: filii Banica, centum
13 ſexagintaocto: Filii Bebech, quadringentitres: filii
14 Archad, quadringenti vigintiſeptem: Filii Cham,
trigintaſeptem: filii Zoroar, duo millia ſexagintaſe-
ptem: filii Adin, quadringenti ſexaginta unus:
15 Filii Aderectis, centum octo: filii Ciaſo & Zelas,
centum ſeptem: filii Azoroc, quadringenti triginta-
16 novem: Filii Jedarbone, centum trigintaduo: filii
Ananiæ centum triginta: filii Aſoni, nonaginta:
17 Filii Marſar, quadringenti vigintiduo: filii Zabarus,
nonagintaquinque: filii Sepolemon, centum vigin-
18 titres: Filii Nepopas, quinquagintaquinque: filii
Nechanatus, centum quinquagintaocto: filii Cebe-
19 thamus, centum trigintaduo: Filii Crearpatros,
qui Enocadies, & Modiæ, quadringenti vigintitres:
20 qui ex Gramas & Gabea, centum viginti unus: Qui
ex Beſſelon & Ceagge, ſexaginta quinque: qui ex
Baſtaro, centum vigintiduo:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 Καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν παίζοντες, καὶ ἐποίησεν αὐτοὺς συναναβῆναι
4 μετ' ἐκείνων. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀναβαινόν-
των κατὰ πατριὰς αὐτῶν εἰς τὰς φυλάς, ἐπὶ τὴν μεριδαρχίαν αὐ-
5 τῶν. Οἱ ἱερεῖς (α) υἱοὶ Φινεές, υἱοὶ Ἀαρών, Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ τοῦ
Σαραίου, καὶ Ἰωακὶμ ὁ τοῦ Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ
6 Δαυίδ, ἐκ τῆς γενεᾶς Φαρές, φυλῆς δὲ Ἰούδα, Ὃς ἐλάλησεν ἐπὶ
Δαρείου τοῦ βασιλέως Περσῶν λόγους σοφοὺς ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς
7 βασιλείας αὐτοῦ, μηνὶ Νισὰν τοῦ πρώτου μηνός. Εἰσὶ δὲ (β) οὗτοι οἱ ἐκ
τῆς γῆς Ἰουδαίας ἀναβάντες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς παροικίας,
οὓς μετῴκισεν Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος εἰς Βαβυλῶνα.
8 καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, Καὶ τὴν λοιπὴν Ἰουδαίαν ἕκαστος εἰς
τὴν ἰδίαν πόλιν, οἱ ἐλθόντες μετὰ Ζοροβάβελ, καὶ (γ) Ἰησοῦ, Νεεμίου,
Ζαραίου, Ῥησαίου, (δ) Ἐνηνέος, Μαρδοχαίου, Βεελσάρου, Ἀσφαράσου,
9 (ε) Ῥεελίου, Ῥοΐμου, Βαανά, τῶν προηγουμένων αὐτῶν. Ἀριθμὸς τῶν
ἀπὸ τοῦ ἔθνους καὶ οἱ προηγούμενοι αὐτῶν· υἱοὶ Φόρος, δύο χιλιάδες
10 καὶ ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο· υἱοὶ Σαφάτ, τετρακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.
11 Υἱοὶ Ἀρές, ἑπτακόσιοι πεντηκονταέξ· Υἱοὶ Φααθ Μωὰβ εἰς τοὺς υἱοὺς
12 Ἰησοῦ καὶ Ἰωάβ, δισχίλιοι ὀκτακόσιοι δεκαδύο. Υἱοὶ Ἠλάμ, χίλιοι
διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες· υἱοὶ Ζαθουΐ, ἐννακόσιοι (ζ) ἑβδομηκον-
ταπέντε· υἱοὶ Χορβέ, ἑπτακόσιοι πέντε· υἱοὶ Βανί, ἑξακόσιοι τεσσαρα-
13 κονταοκτώ. Υἱοὶ Βηβαί, ἑξακόσιοι (η) τριακοντατρεῖς· υἱοὶ (θ) Ἀργαί,
14 χίλιοι τριακόσιοι εἰκοσιδύο. Υἱοὶ (ι) Ἀδωνικάν, ἑξακόσιοι (κ) τρια-
κονταεπτά· υἱοὶ Βαγοΐ, δισχίλιοι (λ) ἑξακόσιοι ἕξ· υἱοὶ Ἀδινοῦ, τετρα-
15 κόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. Υἱοὶ Ἀτὴρ Ἐζεκίου, (ʼ) ἐννενηκονταδύο·
υἱοὶ Κιλάν, καὶ (μ) Ἀζηνάν, ἑξηκονταεπτά· υἱοὶ (ʼ) Ἀζαροῦ, τετρακόσιοι
16 τριακονταδύο. Υἱοὶ (ν) Ἀννίς, ἑκατὸν εἷς· υἱοὶ (ξ) Ἀρόμ, τριακοντα-
δύο· υἱοὶ Βασσαΐ, τριακόσιοι εἰκοσιτρεῖς· υἱοὶ Ἀρσιφουρίθ, ἑκατὸν (ο) δύο.
17 Υἱοὶ Βαιτηροῦς, τρισχίλιοι πέντε· υἱοὶ ἐκ Βαιθλωμῶν, ἑκατὸν εἰκο-
18 σιτρεῖς. Οἱ ἐκ Νετωφάς, πεντηκονταπέντε· οἱ ἐξ Ἀναθώθ, ἑκατὸν
19 πεντηκονταοκτώ· οἱ ἐκ (π) Βαιθασμών, τεσσαρακονταδύο. Οἱ ἐκ (ρ)
Καριαθιρί, εἰκοσιπέντε· οἱ ἐκ Καφείρας, καὶ (σ) Βηρώγ, ἑπτακόσιοι τεσσα-
20 ρακοντατρεῖς. (τ) Οἱ Χαδιασαί, καὶ Ἀμμίδιοι, τετρακόσιοι εἰκοσιδύο·
οἱ ἐκ (υ) Κιραμᾶς καὶ Γαββῆς, ἑξακόσιοι εἰκοσιεἷς.

Et omnes fratres eorum erant ludentes. Et fecit 3
eos aſcendere ſimul cum eis. Et hæc ſunt nomina 4
virorũ, qui aſcenderunt per patrias ſuas in tribus,
in partem principatûs ipſorum: Sacerdotes filii 5
Ebinees filii Aaron, Jeſus filius Joſedec ipſius Sa-
ræa, & Joacim filius Zorobabel filii Salathiel, de
domo David, ex progenie Phares, de tribu autem
Juda: Qui locutus eſt ſub Dario rege Perſarũ ſer- 6
mones ſapientes in ſecundo anno regni ipſius, men-
ſe Niſan, primo menſe. Sunt autẽ hi, ex terra Judæa, 7
qui aſcenderunt de captivitate tranſmigrationis,
quos tranſmigravit Nabuchodonoſor rex Babyloniæ
in Babyloniam. Et (a) reverſi ſunt in Hieruſalem, Et 8
reliquam Judæam, unuſquiſq; in civitatem ſuam,
qui venerunt cum Zorobabel, & Jeſu, Neemia, Za-
ræa, Reſæa, Eneneos, Mardochæo, Beelſaro, Aſpha-
raſo, Reelia, Roimo, Baana; præfectis eorum. Nume- 9
rus eorum qui de gente, & præpoſiti eorum. Filii
Phoros, duo millia, & centum ſeptuaginta duo:
Filii Saphat, quadringenti ſeptuaginta duo: Filii 10
Ares, ſeptingenti quinquaginta ſex: Filii Phaath, 11
Moab in filios Jeſu, & Joab, duo millia octingenti
duodecim: Filii Elã, mille ducenti quinquaginta 12
quatuor: Filii Zathui, nongenti ſeptuaginta quinq;:
Filii Chorbe, ſeptingenti quinq.: Filii Bani, ſexcen-
ti quadraginta octo: Filii Bebæ, ſexcenti triginta 13
tres: Filii Argæ, mille trecenti viginti duo: Filii 14
Adonican, ſexcenti triginta ſeptem: Filii Bagoi,
duo millia ſexcenti ſex: Filii Adinu, quadringen-
ti quinquaginta quatuor. Filii Ater Ezeciæ, nona- 15
ginta duo: Filii Cilan, & Azenan, ſexaginta ſe-
ptẽ: Filii Azaru, quadringenti triginta duo: Filii 16
Annis, centũ unus: Filii Arom, triginta duo: Filii
Baſſæ, trecenti viginti tres: Filii Arſiphurith, cen-
tum duo: Filii Bætenis, tria millia, quinq.: Filii è 17
Bethlomon, centum viginti tres: Qui è Netophas, 18
quinquaginta quinq.: Qui ex Anathoth, centum
quinquaginta octo: Qui è Bathaſmon, quadragin-
ta duo: Qui è Cariathiri, viginti quinq.: Qui è 19
Caphiras, & Bereg, ſeptingenti quadraginta tres:
Qui Chadiaſæ, & Ammidii, quadringenti viginti duo: Qui è Ciramas, & Gabbes, ſexcenti vigintiunus: 20

MS. A. (α) οἱ υἱοὶ (β) οὗτοι ἐκ τῆς Ἰουδαίας οἱ ἀναβάντες (γ) Ἰησοῦς, (δ) Ἐσλωίου, (ε) Ῥεσαΐου, Ῥομελίου, Βαανά, (ζ) τεσσαρακονταπέντε· (η) εἰκοσιτρεῖς· (θ) Ἀσγαά, τρισχίλιοι ἑξακόσιοι εἰκοσιδύο. (ι) Ἀδωνικάμ, (κ) τεσσαρακονταεπτά (λ) ἑξηκονταέξ· (ʼ) ἐνενηκονταδύο· (μ) Ἀζητᾶς, (ʼ) Ἀζουροῦ, (ν) Ἀννίας, (ξ) Ἀρόμ, *υἱοὶ Βασσαΐ, (ο) δεκαδύο. (π) Βαιθασμώθ, (ρ) Καριαθιαρίου, (σ) Βηρώθ, (τ) Οὐχαδιασαί, καὶ Ἀμμιδαῖοι, (υ) Κιραμᾶ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible]
[illegible]
[illegible] 7
[illegible]
[illegible] 8
[illegible]
[illegible] 9
[illegible] 10 11
[illegible] 12
[illegible]
[illegible] 13
[illegible] 14
[illegible]
[illegible]

Ludentibus omnibus fratribus ipſorum: 3
Fecitque eos unà cum ipſis aſcendere. Et 4
hæc ſunt nomina virorum qui aſcende-
runt, ſecundùm principatum eorum; Sa- 5
cerdotes filii Phinehas filii Aaron, Jeſus
filius Joſedec filii Saraiæ: Et Joacim filius
Zorobabel filii Salathiel de familia David,
de genere Phares, tribu autem Judæ, Qui 6
locutus eſt verba ſapientiæ coram Dario
rege Perſiæ ſecundo anno regni ejus, men-
ſe Niſan primo. Hi autem illi ſunt de Ju- 7
dæa qui aſcenderunt de captivitate, de in-
colatu, quos captivos duxerat Nabuchodo-
noſor rex Babylonis Babylonem, & Hie-
roſolyma reverſi ſunt. Et in reliquam 8
Judæam, in civitatem quiſque ſuam;
qui venerunt cum Zorobabel & Jeſu fi-
lio Nehemiæ, filio Zarchiæ, filio Riſhiæ,
filio Hananiæ, filio Mordecai, filio Bel-
ſariæ, filio Aſpharſi, filio Burliliæ, filio
Rauiam filio Baanæ, qui principes ipſo-
rum. Numerus eorum qui de plebe & 9
principum eorum; Filii Phares, duo
millia centum ſeptuaginta duo. Filii
Shaphat, trecenti ſeptuaginta duo. Fi- 10
lii Aruſh, ſeptingenti quinquaginta ſex.
Filii Pali principis Moab, filiúſque Jeſu, 11
& Chobud, mille octingenti duo. Filii 12
Julcham, duo. Filii Azati, nongenti
ſeptuaginta. Filii Churbæ, ſexcenti tri-
ginta tres. Filii Bani, ſexcenti quadra-
ginta octo. Filii Bibi, ſeptingenti quin- 13
que. Filii Argu, mille trecenti viginti
duo. Filii Adonicam, triginta ſeptem. 14
Filii Baaſhæ, duo millia ſexcenti & ſex.
Filii Aſaiel quadringenti quinquaginta
quatuor.

Verſio VULG. LAT.

21 Qui ex Bechenobes, quinquagintaquinque: filii
Liptis, centum quinquagintaquinque: filii La-
22 bonni, trecenti quinquagintaſeptem: Filii Sichem,
trecenti ſeptuaginta: filii Suadon & Cliomus, tre-
23 centi ſeptuagintaocto: Filii Ericus, duo millia
centum quadragintaquinque: filii Anaas, trecenti
24 ſeptuaginta. Sacerdotes: Filii Jeddus, filii Eu-
ther, filii Eliaſib, trecenti ſeptuagintaduo: filii
25 Emerus, ducenti quinquagintaduo: Filii Phaſurii,
trecenti quinquagintaſeptem: filii Caree, ducenti
26 vigintiſeptem. Levitæ: Filii Jeſu in Caduhel, &
Bamis, & Serebias, & Edias, ſeptuagintaquatuor:
omnis numerus à duodecimo anno, triginta millia
27 quadringenti ſexagintaduo; Filii, & filiæ, & uxo-
res; omnis computatio, quadraginta millia ducenti
28 quadragintaduo. Filii ſacerdotum, qui pſallebant
29 in templo: Filii Aſaph, centum vigintiocto. Oſti-
arii verò: filii Eſmenni, filii Aſer, filii Amon, filii
Accuba, Topa filii Tobi, omnes centum triginta-
30 novem. Sacerdotes ſervientes in templo: filii Sel,
filii Gaſpha, filii Tobloch, filii Cariæ, filii Su,
filii Hellu, filii Labana, filii Armacha, filii Accub,
filii Utha, filii Cetha, filii Aggab, filii Obai, filii
31 Anani, filii Canna, filii Geddu, Filii An, filii Ra-
din, filii Deſanon, filii Nachoba, filii Caſeba, filii
Gaze, filii Ozui, filii Sinone, filii Attre, filii Ha-
ſten, filii Aſiana, filii Manei, filii Naſiſſim, filii
Accuſu, filii Agiſta, filii Azui, filii Fauon, filii
32 Phaſalon, Filii Meedda, filii Phuſa, filii Caree,
filii Barcus, filii Saree, filii Coëſi, filii Naſit, filii
33 Agiſti, filii Pedon, Salomon filii ejus, filii Aſo-
phot, filii Phaſida, filii Celi, filii Dedon, filii Gad-
34 dahel, filii Sephegi, Filii Aggia, filii Sachareth,
filii Sabathen, filii Caroneth, filii Malſith, filii
Amæ, filii Saſus, filii Addus, filii Suba, filii Eura,
35 filii Rahotis, filii Phaſphat, filii Malmon. Omnes
ſacro ſervientes, & pueri Salomonis, quadrin-
36 genti octogintaduo. Hi ſunt filii qui aſcenderunt
à Thelmela, Telharſa: principes eorum, Carmel-
37 lam, & Careth: Et non poterant edicere civita-
tes ſuas, & progenies ſuas, quemadmodùm ſint ex
Iſrael. Filii Dalari, filii Tubal, filii Nechodaici,
38 Ex Sacerdotibus, qui fungebantur ſacerdotio: &
non ſunt inventi, filii Obia, filii Achiſos, filii
Addin, qui accepit uxorem ex filiabus Phargeleu:
39 Et vocati ſunt nomine ejus, & horum quæſita eſt
generis ſcriptura in prædatura, & non eſt inventa,
40 & prohibiti ſunt ſacerdotio fungi. Et dixit il-
lis Nehemias & Aſtharas; Ne participentur ſancta,
donec exurgat Pontifex doctus in oſtenſionem &
41 veritatem. Omnis autem Iſrael erat, exceptis ſervis
& ancillis, quadraginta duo millia trecenti qua-
42 draginta. Servi horum & ancillæ, ſeptem millia
trecenti trigintaſeptem. Cantores & cantatrices,
43 ducenti ſexagintaquinque. Cameli, quadringenti
trigintaquinque. Equi, ſeptem millia trigintaſex.
Muli, ducenta millia quadragintaquinque. Subju-
44 galia, quinque millia vigintiquinque. Et de præ-
poſitis ipſis per pagos, dum venirent in templum
Dei, quod erat in Jeruſalem, voverunt ſuſcitare
templum in loco ſuo, ſecundum ſuam virtutem.
45 Et dare in templum theſaurum operum ſacrum
auri mnas duodecim millia, & mnas argenti quin-
46 que millia, & ſtolas ſacerdotales centum. Et ha-
bitaverunt Sacerdotes & Levitæ, & qui exierant
de plebe, in Jeruſalem, & in regione, & ſacri can-
tores, & oſtiarii, & omnis Iſrael, in regionibus ſuis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

21 Οἱ ἐκ Μακαλών, ἑκατὸν εἰκοσιδύο· οἱ ἐκ Βετολίω, πεντηκονταδύο· υἱοὶ
22 (φ) Νιφίς, ἑκατὸν πεντηκονταέξ. Υἱοὶ Καλαμωλάλου, καὶ Ὠνοῦς, ἑπτα-
23 κόσιοι εἰκοσιπέντε· Υἱοὶ Ἱερεχοῦ, (χ) διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
24 υἱοὶ Σανάας, τρισχίλιοι τριακόσιοι (ψ) εἷς. οἱ ἱερεῖς (ʼ) Οἱ υἱοὶ Ἰεδδοῦ τοῦ
Ἰησοῦ εἰς τοὺς υἱοὺς Σανασίβ, (ω) ὀκτακόσιοι ἑβδομηκονταδύο· υἱοὶ
25 Ἐμμηροῦθ, (ʼ) διακόσιοι πεντηκονταδύο. Υἱοὶ Φασσούρου, χίλιοι (α) τεσσα-
26 ρακονταεπτά· υἱοὶ (β) Χαρμί, διακόσιοι δεκαεπτά. (γ) Οἱ Λευῖται οἱ
υἱοὶ Ἰησοῦ, καὶ Καδοήλου, καὶ Βάννου, καὶ Σουδίου, ἑβδομηκοντατέσσαρες.
28 Οἱ ἱεροψάλται υἱοὶ Ἀσάφ, ἑκατὸν (δ) εἰκοσιοκτώ. Οἱ θυρωροὶ υἱοὶ Σαλούμ,
29 υἱοὶ Ἀτάρ, υἱοὶ Τολμάν, υἱοὶ (ε) Δακούβ, υἱοὶ Ἀτητά, υἱοὶ (ζ) Τωβίς,
30 πάντες ἑκατὸν τριακονταεννέα. Οἱ ἱερόδουλοι, υἱοὶ Ἠσαῦ, υἱοὶ Ἀσιφά,
υἱοὶ (η) Ταβαώθ, υἱοὶ Κηράς, υἱοὶ (θ) Σουδά, υἱοὶ Φαλαίου, υἱοὶ Λαβανά,
υἱοὶ (ʼ) Ἀγραβά, υἱοὶ Ἀκούδ, υἱοὶ Οὐτά, υἱοὶ Κηταβ, υἱοὶ (ι) Ἀκκαβά, υἱοὶ
31 Συβαΐ, υἱοὶ (ʼ) Ἀνάν, υἱοὶ Καθουά, υἱοὶ Γεδδούρ, Υἱοὶ Ἰαΐρου, υἱοὶ Δαισάν,
υἱοὶ Νοεβά, υἱοὶ Χασεβά, υἱοὶ (κ) Καζηρά, υἱοὶ Ὀζίου, υἱοὶ Φινοέ, υἱοὶ Ἀσα-
ρά, υἱοὶ Βασθαΐ, υἱοὶ (ʼ) Ἀσανά, υἱοὶ Μανί, υἱοὶ Ναφισί, υἱοὶ (λ) Ἀκούφ, υἱοὶ
32 (μ) Ἀχιβά, υἱοὶ Ἀσούβ, υἱοὶ Φαρακέμ, υἱοὶ (ν) Βασαλέμ, Υἱοὶ Μεεδδά,
υἱοὶ Κουθά, υἱοὶ Χαρεά, υἱοὶ Βαρχουέ, υἱοὶ Σεράρ, υἱοὶ Θομοΐ, υἱοὶ (ξ) Νασί,
33 υἱοὶ Ἀτεφά· Υἱοὶ παίδων Σαλωμών, υἱοὶ (ʼ) Ἀσσαφιώθ, υἱοὶ (ο) Φαρι-
34 δά, υἱοὶ Ἰειηλί, υἱοὶ Λοζών, υἱοὶ Ἰσδαήλ, υἱοὶ (π) Σαφυΐ, Υἱοὶ Ἁγιά, υἱοὶ
Φακαρέθ, υἱοὶ Σαβιή, υἱοὶ (ρ) Σαρωθί, υἱοὶ (σ) Μισαίας, υἱοὶ Γάς, υἱοὶ
Ἀδδούς, υἱοὶ (τ) Σουβά, υἱοὶ Ἀφερρά, υἱοὶ Βαρωδίς, υἱοὶ (υ) Σαφάγ,
35 υἱοὶ (φ) Ἀλλώμ· Πάντες οἱ ἱερόδουλοι, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν παίδων Σαλωμὼν τρια-
36 κόσιοι ἑβδομηκονταδύο. Οὗτοι ἀναβάντες ἀπὸ Θερμελέθ, καὶ (χ)
37 Θελερσάς, ἡγούμενος αὐτῶν (ψ) Χαρααθαλάν, καὶ (ω) Ἀαλάρ. Καὶ οὐκ
ἠδύναντο ἀπαγγεῖλαι τὰς πατριὰς αὐτῶν καὶ γενεάς, ὡς ἐκ τοῦ Ἰσραήλ
εἰσιν· υἱοὶ Δαλὰν τοῦ υἱοῦ (α) τοῦ Βαινάν, υἱοὶ Νεκωδὰν ἑξακόσιοι πεν-
38 τηκονταδύο. Καὶ ἐκ τῶν ἱερέων οἱ ἐμποιούμενοι ἱερωσύνης, καὶ οὐχ εὑρέθησαν,
υἱοὶ Ὀβδία, υἱοὶ (β) Ἀκβώς, υἱοὶ (γ) Ἰαδδοὺ τοῦ λαβόντος Αὐγίαν γυ-
39 ναῖκα τῶν θυγατέρων (δ) Φαηζελδαίου, Καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
καὶ τούτων ζητηθείσης τῆς γενικῆς γραφῆς ἐν τῷ καταλοχισμῷ (ε) καὶ μὴ εὑ-
40 ρεθείσης, ἐχωρίσθησαν τοῦ ἱερατεύειν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Νεεμίας καὶ Ἀτθα-
ρίας, (ζ) μὴ μετέχειν τῶν ἁγίων ἕως ἀναστῇ ἀρχιερεὺς ἐνδεδυμένος τὴν
41 δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. (η) Οἱ δὲ πάντες Ἰσραὴλ ἦσαν ἀπὸ δωδεκαετοῦς
καὶ ἐπάνω χωρὶς παίδων καὶ παιδισκῶν, μυριάδες τέσσαρες δισχίλιοι τρια-
42 κόσιοι (θ) ἑξήκοντα. Παῖδες τούτων καὶ παιδίσκαι, ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι
τριακονταεπτά· ψάλται καὶ ψαλτῳδοί, διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε·
43 (ι) Κάμηλοι τετρακόσιοι τριακονταπέντε, καὶ ἵπποι ἑπτακισχίλιοι τριακον-
ταέξ, ἡμίονοι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε, ὑποζύγια πεντακισχίλια
44 πεντακόσια εἰκοσιπέντε. Καὶ ἐκ τῶν ἡγουμένων κατὰ τὰς πατριάς, ἐν τῷ
παραγίνεσθαι αὐτοὺς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ τὸ ἐν Ἱερουσαλήμ, ηὔξαντο
45 ἐγεῖραι τὸν οἶκον ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ κατὰ τὴν αὐτῶν δύναμιν, Καὶ δοῦναι
εἰς τὸ ἱερὸν γαζοφυλάκιον τῶν ἔργων, χρυσίου μνᾶς χιλίας καὶ ἀργυρίου
46 μνᾶς πεντακισχιλίας, καὶ στολὰς ἱερατικὰς ἑκατόν. Καὶ κατῳκίσθησαν οἱ
ἱερεῖς, καὶ οἱ Λευῖται, καὶ οἱ ἐκ τοῦ (κ) λαοῦ αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ
τῇ χώρᾳ, οἵ τε ἱεροψάλται, καὶ οἱ θυρωροί, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐν ταῖς
κώμαις αὐτῶν.

Qui è Macalon, centum viginti duo: Qui è Beto- 21
lio, quinquaginta duo: Filii Niphis, centum quin-
quaginta ſex: Filii Calamolali, & Onus, ſeptin- 22
genti viginti quinq;: Filii Hierechu, ducenti qua- 23
draginta quinque: Filii Sanaas, tria millia tre-
centi unus. Sacerdotes, Filii Jeddu, qui Jeſu, in fi- 24
lios Sanaſib, octingenti ſeptuaginta duo: Filii Em-
meruth, ducenti quinquaginta duo: Filii Phaſu- 25
ri, mille quadraginta ſeptem: Filii Charmi ducen-
ti decem ſeptem. Levitæ, filii Jeſu, & Cadoeli, & 26
Banni, & Sudiæ, ſeptuagintaquatuor, Qui pſal- 28
lebant in templo, filii Aſaph, centum viginti octo.
Oſtiarii filii Salum, filii Atar, filii Tolman, filii 29
Dacub, filii Ateta, filii Tobis, omnes centum trigin-
ta novem. Sacris ſervientes, filii Heſay, filii Aſi- 30
pha, filii Tabaoth, filii Ceras, filii Suda, filii Pha-
leæ, filii Labana, filii Agraba, filii Acud, filii
Uta, filii Cetab, filii Accaba, filii Sybai, filii Anan,
filii Cathua, filii Geddur, Filii Jairi, filii Dæſan, 31
filii Noeba, filii Chaſeba, filii Cazera, filii Oziæ,
filii Phinoe, filii Aſara, filii Baſthai, filii Aſanæ,
filii Mani, filii Naphiſi, filii Acuph, filii Achiba,
filii Aſub, filii Pharacem, filii Baſalem, Filii 32
Meedda, filii Cutha, filii Charea, filii Barchue, filii
Serar, filii Thomoi, filii Naſi, filii Aſepha, Filii pu- 33
erorum Salomon, filii Aſaphioth, filii Pharera, filii
Jeieli, filii Lozon, filii Iſdael, filii Saphui, Filii A- 34
gia, filii Phachareth, filii Sabie, filii Sarothi, filii
Miſæas, filii Gas, filii Addus, filii Suba, filii A-
pherra, filii Barodis, filii Saphag, filii Allom:
Omnis ſacro ſervientes, & filii puerorum Salomo- 35
nis, trecenti ſeptuaginta duo. Hi ſunt, qui aſcen- 36
derunt à Thermeleth, & Thelerſis: Dux eorũ Cha-
raa Thalan, & Aalar. Et non potuerunt edicere 37
patrias ſuas, & progenies, quemadmodùm ſint ex
Iſrael: Filii Dalan, filii Baenan, filii Necodã, ſex-
centi quinquaginta duo. Et ex ſacerdotibus, qui 38
fungebantur ſacerdotio, & non ſunt inventi, filii
Obdia, filii Acbos, filii Jaddu, qui accepit Augi-
am uxorem ex filiabus Phaezeldæi, Et vocatus eſt 39
in nomine ejus. Et horũ quæſitâ generis ſcripturâ
in computatione, & non inventâ, prohibiti ſunt ſa-
cerdotio fungi. Et dixit illis Neemias, & Atthari- 40
as ne participentur ſancta, donec exurgat Pontifex
indutus oſtenſionẽ, & veritatem. Omnes autem de 41
Iſrael fuerunt à duodecimo anno & ſuprà, exce-
ptis ſervis & ancillis, quadraginta duo millia tre-
centi ſexaginta. Servi horum, & ancillæ, ſeptem 42
millia trecenti triginta ſeptem. Cantores, & can-
tatrices, ducenti quadraginta quinq;. Cameli 43
quadringenti triginta quinque. *Et equi ſeptem*
millia triginta ſex, Muli ducenti quadraginta
quinque. Subjugalia quinque millia quingenta
viginti quinque. *Et de præpoſitis ipſis per patrias,* 44
dum venirent in templum Dei, quod erat in Hie-
ruſalem, voverunt ſuſcitare templum in loco
ſuo ſecundùm ſuam virtutem. Et dare in ſacrum 45
Gazophylacium operum, auri minas mille, & ar-
genti minas quinque millia, & ſtolas ſacerdotales centum. Et habitaverunt ſacerdotes, & Levitæ, 45
& qui de populo ejus in Hieruſalem, & regione, & ſacri cantores, & oſtiarii, & omnis Iſrael, in
pagis ſuis.

MS. A. (φ) Φινεές, (χ) τριακόσιοι (ψ) τριάκοντα. (ʼ) Υἱοὶ (ω) ἐννακόσιοι (ʼ) χίλιοι πεντηκονταδύο. (α) διακόσιοι τεσσερακονταεπτά· (β) Χαρμή, χίλιοι δεκαεπτά. (γ) Οἱ δὲ Λευῖται υἱοὶ Ἰησοῦ, καὶ Καδμιήλου, (δ) τεσσερακονταοκτώ. (ε) Δακουβί, (ζ) Σαβεί, οἱ πάντες (η) Ταβαώθ, (θ) Συσσά, (ʼ) Ἀγγαβά, (ι) Γαβά, (ʼ) Ἀννάν, (κ) Γαζηρά, (ʼ) Ἀσανά, (λ) Ἀκούμ, (μ) Ἀχιφά, υἱοὶ Ἀσούρ, (ν) Βααλώθ, (ξ) Νασίθ, (ʼ) Ἀσαφφιώθ, (ο) Φαειδά, (π) Σαφυθί, (ρ) Σαρουθιέ, (σ) Μασίας, (τ) Σουβάς, (υ) Σαφάτ, (φ) Ἀλλών· (χ) Θελσοῦς, (ψ) Χαρααθαλάρ, (ω) Ἀλάρ, (α) τοῦ Βάν, (β) Ἀκκώς, (γ) Ἰοδδοῦς (δ) Ζορζελδέως, (ε) μὴ εὑρεθείσης, (ζ) μὴ μετέχειν αὐτοὺς τῶν ἁγίων ἕως ἀναστῇ ἀρχιερεύς (η) Οἱ δὲ πάντες ὅσοι Ἰσραὴλ ἀπὸ δωδεκαετοῦς χωρὶς παίδων (θ) τριακοσιοι ἑξήκοντα. (ι) Καὶ κάμηλοι (κ) λαοῦ ἐν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

[illegible] 40
[illegible] 41
[illegible]
[illegible] 42
[illegible] 43
[illegible]
[illegible] 44
[illegible]
[illegible] 45
[illegible]
[illegible] 46
[illegible]

Et dixit ipſis Nehemias, Nolite com- 40
municare ſacris, donec exurgat ſacer-
dos ſummus indutus manifeſtationem &
veritatem. Omnes autem Iſraelitæ, à 41
duodecim annos nato; præter ſervos &
ancillas, erant quadraginta duo millia
quadringenti ſexaginta. Servi eorum & 42
ancillæ, ſeptem millia trecenti tri-
ginta ſeptem. Pſaltæ & Cantores, du-
centi quadraginta quinque. Cameli, qua- 43
dringenti triginta quinque. Equi, ſeptem
millia triginta ſex. Muli, ducenti qua-
draginta quinque. Aſini, quinque millia
quingenti viginti quinque. Et qui è prin- 44
cipibus quidem ſecundùm genera cùm
veniſſent ad templum Domini quod Hie-
roſolymis, voverunt erecturos ſe tem-
plum in loco ſuo, ſecundùm facultates
ſuas. Et daturos in gazophylacium ſa- 45
cerdotale operum, minas auri mille, ar-
genti minas quinque millia, & ſtolas
ſacerdotales centum. Et collocati ſunt 46
Sacerdotes & Levitæ & qui de populo
ejus Hieroſolymis, & in regione: Et
cantores ſacerdotales, & janitores, &
omnis Iſrael, in civitatibus ſuis.

Verſio VULG. LAT.

47 Inſtante autem ſeptimo menſe, cúmque eſſent filii Iſ-
rael unuſquiſque in ſuis rebus, convenerunt unani-
48 mes in atrium, quod erat ante januam Orientalem. Et
ſtantes Jeſus filius Joſedec & fratres ejus ſacerdotes, &
Zorobabel filius Salathiel & hujus fratres, paraverunt
49 altare, Ut offerrent ſuper illud holocautomata, ſe-
cundùm quæ in libro Moyſi hominis Dei ſcripta ſunt.
50 Et convenerunt ibi ex aliis nationibus terræ, & erexe-
runt ſacrarium in loco ſuo omnes gentes terræ, & of-
ferebant hoſtias, & holocautomata Domino matuti-
51 na. Et egerunt ſcenopegiam, & diem ſolennem, ſi-
cut præceptum eſt in lege; & ſacrificia quotidiè, ſicut
52 oportebat: Et poſt hæc oblationes inſtitutas, & ho-
ſtias ſabbatorum, & neomeniarum, & dierum ſolen-
53 nium omnium ſanctificatorum. Et quotquot vove-
bant Domino à neomenia ſeptimi menſis, cœperunt
hoſtias offerre Deo, & templum Domini nondum erat
54 ædificatum. Et dederunt pecuniam lapidariis & fa-
55 bris, & potum & pabula, cum gaudio. Et dederunt
carra Sidoniis & Tyriis, ut tranſveherent illis de Li-
bano trabes cedrinas, & facerent rates in Joppe por-
tu, ſecundùm decretum quod ſcriptum erat eis à Cyro
56 rege Perſarum. Et in ſecundo anno venientes in tem-
plum Dei in Jeruſalem, menſe ſecundo, inchoavit
Zorobabel filius Salathiel, & Joſue filius Joſedec, &
fratres ipſorum, & ſacerdotes & Levitæ, & omnes
57 qui venerant de captivitate in Jeruſalem: Et fun-
daverunt templum Dei, novilunio ſecundi men-
ſis ſecundi anni, cùm veniſſent in Judæam & Jeru-
58 ſalem. Et ſtatuerunt Levitas à viginti annis, ſuper
opera Domini: & ſtetit Jeſus & filius ejus, & fratres
omnes Levitæ conſpirantes, & executores legis, fa-
59 cientes opera in domo Domini. Et ſteterunt ſacer-
dotes habentes ſtolas cum tubis: & Levitæ filii Aſaph,
60 habentes cymbala, Collaudantes Dominum, & be-
61 nedicentes ſecundùm David regem Iſrael. Et can-
tabant canticum Domino; Quoniam dulcedo ejus, &
honor in ſecula ſuper omnem Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA:

47 Ἐνστάντος δὲ τοῦ ἑβδόμου μηνὸς, καὶ ὄντων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἑκάστου ἐν
τοῖς ἰδίοις, συνήχθησαν ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ εὐρύχωρον τοῦ πρώτου πυ-
48 λῶνος τοῦ (λ) πρὸς τῇ ἀνατολῇ. Καὶ καταστὰς Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ καὶ οἱ τούτου ἀ-
49 δελφοὶ, ἡτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ (*) Ἰσραὴλ, Προσενέγκαι (μ) ἐπ'
αὐτοῦ ὁλοκαυτώσεις, ἀκολούθως τοῖς ἐν τῇ Μωυσέως βίβλῳ τοῦ ἀνθρώπου
50 τοῦ θεοῦ διηγορευμένοις. Καὶ ἐπισυνήχθησαν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τῆς
γῆς, καὶ κατώρθωσαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τοῦ τόπου (ν) αὐτῶν, ὅτι ἐν ἔχθρᾳ
ἦσαν αὐτοῖς· καὶ κατίσχυσαν αὐτοὺς πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
ἀνέφερον θυσίας κατὰ τὸν καιρὸν, καὶ ὁλοκαυτώματα (*) κυρίῳ τὸ πρωϊνὸν καὶ
51 τὸ δειλινόν. Καὶ ἠγάγοσαν τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ὡς ἐπιτέτακται ἐν
52 τῷ νόμῳ, καὶ θυσίας καθ' ἡμέραν, ὡς προσῆκον ἦν· Καὶ μετὰ ταῦτα προσ-
φορὰς ἐνδελεχισμοῦ, καὶ θυσίας σαββάτων καὶ νουμηνιῶν καὶ ἑορτῶν πα-
53 σῶν ἡγιασμένων. Καὶ ὅσοι ηὔξαντο εὐχὴν τῷ θεῷ ἀπὸ τῆς νουμηνίας
τοῦ ἑβδόμου μηνὸς, ἤρξαντο προσφέρειν θυσίας τῷ θεῷ, καὶ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ
54 οὔπω ᾠκοδόμητο. Καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις καὶ τέκτοσι, (ξ)
55 καὶ ποτὰ καὶ βρωτὰ Καὶ χάρρα τοῖς Σιδωνίοις καὶ Τυρίοις εἰς τὸ παρά-
γειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ Λιβάνου ξύλα κέδρινα, διαφέρειν σχεδίας εἰς τὸν Ἰόππης
λιμένα, κατὰ τὸ πρόσταγμα τὸ γραφὲν αὐτοῖς παρὰ Κύρου τοῦ Περσῶν βα-
56 σιλέως. Καὶ τῷ δευτέρῳ ἔτει παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ εἰς
Ἱερουσαλὴμ μηνὸς δευτέρου, ἤρξατο Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ, καὶ Ἰησοῦς
ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ Λευῖται, καὶ πάντες οἱ
57 παραγενόμενοι ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, Καὶ ἐθεμελίωσαν (ο)
τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ τῇ νουμηνίᾳ τοῦ δευτέρου μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους, ἐν τῷ
58 ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἔστησαν τοὺς Λευΐτας ἀπὸ
εἰκοσαετοῦς ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ κυρίου· καὶ ἔστη Ἰησοῦς, καὶ οἱ υἱοὶ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ, καὶ
(π) Καδμιὴλ ὁ ἀδελφὸς, (ρ) καὶ οἱ υἱοὶ Ἠμαδαβοὺν, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰωδὰ τοῦ (σ)
Ἠλιαδοὺδ σὺν τοῖς υἱοῖς καὶ ἀδελφοῖς, πάντες οἱ Λευῖται ὁμοθυμα-
δὸν ἐργοδιῶκται, ποιοῦντες εἰς τὰ ἔργα ἐν τῷ οἴκῳ (*) τοῦ κυρίου. καὶ ᾠκοδό-
59 μησαν οἱ οἰκοδόμοι τὸν ναὸν τοῦ κυρίου. Καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐστολισμένοι μετὰ
μουσικῶν καὶ σαλπίγγων, καὶ οἱ Λευῖται (τ) υἱοὶ Ἀσὰφ ἔχοντες τὰ κύμ-
60 βαλα Ὑμνοῦντες τῷ κυρίῳ, καὶ εὐλογοῦντες κατὰ Δαυὶδ βασιλέα τοῦ
61 Ἰσραήλ. Καὶ ἐφώνησαν δι' ὕμνων (*) εὐλογοῦντες τῷ κυρίῳ, Ὅτι ἡ χρηστό-
της αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἐν παντὶ Ἰσραήλ.

Inſtante autem ſeptimo menſe, cúmque eſſent 47
filii Iſrael unuſquiſque in ſuis; convenerunt unani-
mes in atrium primæ portæ Orientalis, Et ſtans 48
Jeſus filius Joſedec, & fratres ejus ſacerdotes, et
Zorobabel filius Salathiel, & hujus fratres, pa-
raverunt altare Dei Iſrael, Ut offerrent ſuper illud 49
holocauſtomata, ſecundùm quæ in libro Moyſi ho-
minis Dei ſcripta ſunt. Et aggregati ſunt illis ex 50
aliis nationibus terræ, & erexerunt altare in loco
(b) ipſorum, quoniam in inimicitia erant eis, &
confortaverunt eos omnes gentes, quæ ſuper terram,
& offerebant hoſtias ſecundũ tempus, & holocau-
ſtomata Domino, matutinum; & veſpertinum. Et e- 51
gerunt ſcenopegiæ diem ſolennem, ſicut præceptum
eſt in lege, & ſacrificia quotidiè, ſicut oportebat:
Et poſt hæc oblationes ſacrificii jugis, & hoſtias 52
ſabbatorum, & Neomeniarum, & dierum ſolenniũ
omnium ſanctificatorum. Et quotquot voverant 53
votum Deo à Neomenia ſeptimi menſis; cœ-
perunt hoſtias offerre Deo: & templum Dei nondũ
ædificabatur. Et dederunt pecuniam lapidariis, et 54
fabris, & potum, & pabula, Et carra Sidoniis, & 55
Tyriis, ut tranſcenderent illi de Libano ligna cedri-
na, tranſportando rates in Joppe portum, ſecundùm
decretum, quod ſcriptum erat eis à Cyro Perſarum
rege. Et ſecundo anno venientes in templum Dei 56
in Hieruſalem, menſe ſecundo inchoavit Zorobabel
filius Salathiel, & Jeſus filius Joſedec, & fratres
eorum, & ſacerdotes, & Levitæ, & omnes, qui ve-
nerant de captivitate in Hieruſalem. Et funda- 57
verunt templum Dei novilunio ſecundi menſis ſe-
cundi anni, cùm veniſſent in Judæam, & Hieru-
ſalem. Et ſtatuerunt Levitas à viginti annis ſu- 58
per opera Domini. Et ſtetit Jeſus, & filii, et fra-
tres, & Cadmiel frater, & filii Emadabum, & fi-
lii Joda filii Eliadud cum filiis, & fratribus, o-
mnes Levitæ unanimiter exactores operũ, faci-
entes ad opera in domo Domini. Et ædificaverunt
ædificatores templum Domini. Et ſteterunt ſacer- 59
dotes habentes ſtolas cum muſicis, & tubis, & Le-
vitæ filii Aſaph habentes cymbala, Collaudantes 60
Dominum, & benedicentes ſecundùm David regem Iſrael, Et cantaverunt per hymnos 61
benedicentes Dominum; Quoniam dulcedo ejus, & honor in ſecula, ſuper omnem Iſrael.

MS. A. (λ) πρὸς τὴν ἀνατολήν. (*) τοῦ Ἰσραὴλ, (μ) ἐπ' αὐτὸ (ν) αὐτοῦ, (*) τῷ κυρίῳ (ξ) καὶ βρωτὰ καὶ ποτὰ Καὶ κάρρα (ο) τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ (π) Καδωὴλ (ρ) καὶ οἱ υἱοὶ Ἰησοῦ Ἠμαδαβοὺν, (σ) Ἰλιαδοὺν (*) τοῦ θεοῦ. (τ) οἱ υἱοὶ Ἀσὰφ (*) ὁμολογοῦντες

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

47 [illegible]
48 [illegible]
[illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
[illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
[illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
[illegible]
56 [illegible]
[illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
[illegible]
59 [illegible]
60 61 [illegible]

Inſtante autem menſe ſeptimo cùm eſſent 47
filii Iſrael ſinguli in ſuis; congregati ſunt
ſimul in plateam portæ primæ quæ ad
Orientem. Surgénſque Jeſus filius Joſe- 48
dec, & fratres ejus ſacerdotes, & Zoro-
babel filius Salathiel fratréſque ejus, para-
verunt altare Dei. Ut offerrent in eo ho- 49
locauſta ſecundùm ea quæ in libro Moſis
hominis Dei dicta ſunt. Et aggregati ſunt o- 50
mnes de reliquis populis terræ, & erexerunt
altare in loco ſuo, quia hoſtes fuerãt ipſo-
rum omnes populi iſti qui in terra, & con-
fortati ſunt. Et obtulerunt ſacrificia tem-
pore ſuo, & holocauſta Domino, manè &
veſperé. Et fecerunt feſtum figendorum 51
tabernaculorum, ſicut præceptum eſt in le-
ge; et ſacrificia quotidie ſicut oportebat:
Et poſthæc oblationes juges, & ſacrificia 52
ſabbatorum, & neomeniarum, omniúmque
ſacrorũ feſtorum. Et illi omnes qui votum 53
Deo voverant, à neomenia menſis ſepti-
mi cœperunt offerre ſacrificia Deo: tem-
plum autem Domini adhuc ædificatum non
erat. Sed argentum dederant lapicîdis & 54
fabris, cibúmque & potum: Ac carra Sydo- 55
niis et Tyriis, ut transferrent ipſis ligna ce-
drina de Libano, ut ſcilicèt traducerent
rates ad portum Joppæ, ſecundùm præce-
ptum quod ſcriptum fuerat ipſis à Cyro re-
ge. Et anno ſecundo veniens Hieroſoly- 56
mam ad templum Dei, menſe ſecundo, cœ-
pit Zorobabel filius Salathiel, & Joſue fi-
lius Joſedek fratréſque ipſorum, & ſacer-
dotes & Levitæ, omnéſque illi qui de ca-
ptivitate venerant Hieroſolyma, Et fun- 57
dârunt templum Dei, neomeniâ menſis ſe-
cundi, anni ſecundi adventûs ipſorum in Ju-
dæam & Hieroſolyma. Et præfecerunt 58
Levitas à nato viginti annos, operibꝰ Domi-
ni. Surrexítque Jeſus & filii ejus, fratréſque
& Zamavil frater, & filii Jeſus Amadabun,
filiíque Judæ, & Eliada cum filiis fratri-
búſque ſuis, omnes Levitæ ſimul, ergodio-
ctæ operum quæ fiebant in domo Domini.
Et ædificabant ædificatores templum Do- 59
mini: Stabántque Sacerdotes amicti ſto-
lis cum Muſicis & tubis, & Levitæ filii
Aſaph cum cymbalis, Laudantes Domi- 60
num & benedicentes, ſecundùm David re-
gem Iſrael. Et ſuſtulerunt vocem bene- 61
dicentes canticis Dominum, Quia benigni-
tas ejus, & laus in ſecula eſt ſuper totum
Iſrael.

Verſio VULG. LAT.

62 Et omnis populꝰ tubâ cecinerunt, & proclamaverunt
voce magnâ, collaudantes Dominum in ſuſcitatione
63 domûs Domini. Et venerunt ex ſacerdotibus & Le-
vitis, & præſidentibus ſecundùm pagos ſenioribus,
64 qui viderant priſtinam domum; Et ad hujus ædifica-
tionem cum clamore & planctu magno, & multi cum
65 tubis & gaudio magno: In tantum ut populus non
audiret tubas propter planctum populi. Turba enim
erat tubis canens magnificè, ita ut longè audiretur.
66 Et audierunt inimici tribûs Judæ, & Benjamin, & ve-
67 nerunt ſcire quæ eſſet vox tubarum. Et cognoverunt
quoniam qui erant ex captivitate, ædificant templum
68 Domino Deo Iſrael. Et accedentes ad Zorobabel &
Jeſum, præpoſitos pagorũ, dixerunt eis; Ædificabimus
69 unà vobiſcum. Similiter enim audivimus Dominum
veſtrum, & ipſi pariter incedimus à diebus Aſbazareth
70 regis Aſſyriorum, qui tranſmigravit nos huc. Et di-
xit illis Zorobabel, & Jeſus, & principes pagorum Iſ-
71 rael; Non eſt nobis & vobis ædificare domum Dei
noſtri: nos enim ſoli ædificabimus Domino Iſrael,
ſecundùm ea quæ præcepit nobis Cyrus rex Perſa-
72 rum. Gentes autem terræ incumbentes his qui ſunt
in Judæa, & levantes opus ædificationis & inſidias,
& populos adducentes prohibebant eos ædificare,
73 Et aggreſſuras exercentes impedierunt, ne conſum-
maretur ædificium omni tempore vitæ Cyri regis, &
protraxerunt ſtructuram per biennium uſque ad Darii
regnum.

CAP. VI.

1 IN ſecundo autem anno regni Darii prophetavit Ag-
gæus & Zacharias filius Addin prophetæ apud Judæ-
2 am & Jeruſalem in nomine Dei Iſrael ſuper eos. Tunc
ſtans Zorobabel filius Salathiel, & Jeſus filius Joſe-
dech, inchoaverunt ædificare domum Domini, quæ
3 eſt in Jeruſalem: Cùm adeſſent eis prophetæ Do-
mini, & adjuvarent eos. In ipſo tempore venit ad
illos Siſennes ſubregulus Syriæ, & Phœnicis, & Sa-
4 trabuzanes, & ſodales ejus, Et dixerunt eis; Quo
præcipiente vobis, domum hanc ædificatis, & tectum
iſtud, & alia omnia perficitis: & qui ſunt ſtructores
qui hæc ædificant?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA:

62 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐσάλπισαν, καὶ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ, ὑμνοῦντες τῷ κυρίῳ
63 ἐπὶ τῇ ἐγέρσει τοῦ οἴκου (*) κυρίου. Καὶ ἦλθον ἐκ τῶν ἱερέων τῶν Λευι-
τῶν καὶ τῶν προκαθημένων κατὰ τὰς πατριὰς αὐτῶν, οἱ πρεσβύτεροι
64 (υ) οἱ ἑωρακότες τὸν πρὸ τούτου οἶκον, Πρὸς τὴν τούτου οἰκοδομὴν (φ)
μετὰ κλαυθμοῦ καὶ κραυγῆς μεγάλης, καὶ πολλοὶ διὰ σαλπίγγων καὶ
65 χαρᾶς μεγάλῃ (*) τῇ φωνῇ· Ὥστε τὸν λαὸν μὴ ἀκούειν τῶν σαλπίγγων
διὰ τὸν κλαυθμὸν τοῦ λαοῦ· ὁ γὰρ ὄχλος ἦν ὁ σαλπίζων (χ) μεγά-
66 λως, ὥστε μακρόθεν ἀκούεσθαι. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἐχθροὶ τῆς φυλῆς
Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν, ἦλθον ἐπιγνῶναι τίς ἡ φωνὴ τῶν σαλπίγγων.
67 Καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας οἰκοδομοῦσι τὸν ναὸν τῷ
68 κυρίῳ θεῷ Ἰσραήλ. Καὶ προσελθόντες τῷ Ζοροβάβελ, καὶ Ἰησοῦ, καὶ
τοῖς ἡγουμένοις τῶν πατριῶν, λέγουσιν αὐτοῖς, (ψ) Συνοικοδομήσω-
69 μεν ὑμῖν. Ὁμοίως γὰρ ὑμῖν ἀκούομεν τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ αὐτῷ ἐπιθύο-
μεν (ω) ἀφ' ἡμερῶν Ἀσβακαφὰθ βασιλέως Ἀσσυρίων, ὃς μετήγαγεν
70 ἡμᾶς (α) ἐνταῦθα. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦς καὶ οἱ ἡ-
71 γούμενοι τῶν πατριῶν τοῦ Ἰσραὴλ, Οὐχ ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆ-
σαι τὸν οἶκον κυρίῳ (β) θεῷ ἡμῶν. ἡμεῖς γὰρ μόνοι οἰκοδομήσομεν τῷ
κυρίῳ τοῦ Ἰσραὴλ ἀκολούθως οἷς προσέταξεν ἡμῖν Κῦρος ὁ βασιλεὺς
72 Περσῶν. Τὰ δὲ ἔθνη τῆς γῆς ἐπικοιμώμενα τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ
73 πολιορκοῦντες, εἶργον τοῦ οἰκοδομεῖν. Καὶ (γ) βουλὰς, καὶ δημαγωγοῦν-
τες, καὶ συστάσεις ποιούμενοι, ἀπεκώλυσαν τοῦ (δ) ἀποτελεσθῆναι τὴν οἰκοδο-
μὴν πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως Κύρου. καὶ εἴρχθησαν τῆς οἰκοδο-
μῆς ἔτη δύο ἕως τῆς Δαρείου βασιλείας.

Et omnis populus tubâ cecinerunt: & proclamaverũt 62
voce magnâ collaudantes Dominum in ſuſcitatione
domûs Domini. Et venerunt ex ſacerdotibus, Levi- 63
tis, & præſidentibus ſecundùm patrias ipſorum, ſeni-
ores, qui viderant priſtinam domum, Ad hujus ædifi- 64
cationem, cum planctu, & clamore magno, & multi
cum tubis, & gaudio, magnâ voce, In tantum ut po- 65
pulus non audiret tubas propter planctum populi.
Turba enim erat tubis canens magnificè, ita ut longè
audiretur. Et audierunt inimici tribûs Judæ, & 66
Benjamin, & venerunt ſcire, quæ eſſet vox tubarum.
Et cognoverunt, quoniam qui erant ex captivitate, 67
ædificant templum Domino Deo Iſrael. Et accedentes 68
ad Zorobabel, & Jeſum, & præpoſitos patriarum, di-
cunt eis; Ædificabimus unà vobiſcũ: Similiter enim 69
ac vos, audimus Dominum veſtrum, & ei ſacrifica-
mus à diebus Asbacaphas regis Aſſyriorum, qui
tranſmigravit nos huc. Et dixit illis Zorobabel, & 70
Jeſus, & præpoſiti patriarum Iſrael; Non eſt nobis 71
& vobis ædificare domum Domino Deo noſtro: nos
enim ſoli ædificabimus Domino Iſrael ſecundùm ea,
quæ præcepit nobis Cyrus rex Perſarum. Gentes au- 72
tem terræ incumbentes iis, qui in Judæa, & obſiden-
tes, prohibuerunt ædificare. (c) Et inſidias, & popu- 73
los adducentes, & coitiones facientes impedierunt
ne conſummaretur ædificium omni tempore vitæ Cyri
regis. Et prohibiti ſunt ab ædificatione per biennium
uſque ad Darii regnum.

MS.A. (*) τοῦ κυρίου. (υ) οἱ προεωρακότες (φ) μετὰ κραυγῆς καὶ κλαυθμοῦ μεγάλου, (*) φωνῇ· (χ) μεγάλως* τί ὡς τὰ μακρόθεν (ψ) Συνοικοδομήσομεν ὑμῖν. (ω) ἀπὸ ἡμερῶν Ἀσβασαρὲθ (α) ἐντεῦθα. Καὶ εἶπαν (β) τῷ θεῷ (γ) ἐπιβουλὰς, καὶ δημαγωγίας, καὶ ἐπισυστάσεις ποιούμενοι, (δ) ἐπιτηδεῦσαι

ΚΕΦ. ϛ'.

1 Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἔτει (α) τῆς Δαρείου βασιλείας, ἐπροφήτευ-
σεν Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας ὁ τοῦ Ἀδδὼ οἱ προφῆται ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους
τοὺς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Ἱερουσαλὴμ, ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ Ἰσρα-
2 ὴλ ἐπ' αὐτούς. Τότε στὰς Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ
Ἰωσεδὲκ, ἤρξαντο οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον τοῦ κυρίου τὸν ἐν Ἱερουσα-
3 λὴμ, Συνόντων τῶν προφητῶν τοῦ κυρίου, βοηθούντων αὐτοῖς. Ἐν
αὐτῷ τῷ χρόνῳ παρῆν πρὸς αὐτοὺς Σισίννης ὁ ἔπαρχος Συρίας καὶ
4 Φοινίκης, καὶ Σαθραβουζάνης (β) καὶ οἱ συνεταῖροι, Καὶ εἶπαν αὐτοῖς,
Τίνος ὑμῖν συντάξαντος τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομεῖτε, καὶ τὴν στέ-
γην ταύτην καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐπιτελεῖτε; (γ) καὶ τίνες εἰσὶν οἱ οἰ-
κοδόμοι οἱ ταῦτα ἐπιτελοῦντες;

CAP. VI.

IN ſecundo autem anno regni Darii prophetavit 1
Aggæus, & Zacharias filius Addo prophetæ,
ſuper Judæos, qui in Judæa, & Hieruſalem, in
nomine Domini Dei Iſrael ſuper eos. Tunc ſtans 2
Zorobabel filius Salathiel, & Jeſus filius Joſedec,
inchoaverunt ædificare domum Domini, quæ eſt in
Hieruſalem, Cùm adeſſent eis prophetæ Domini, 3
& adjuvarent eos. In ipſo tempore venit ad illos
Siſinnes ſubregulus Syriæ, & Phœnicis, & Sa-
thrabuzanes, & ſodales: Et dixerunt eis; 4
Quo præcipiente vobis, domum hanc ædificatis,
& tectum illud, & alia omnia perficitis? Et
qui ſunt ſtructores, qui hæc perficiunt?

MS.A. (α) τῆς τοῦ Δαρείου (β) καὶ οἱ συνεταῖροι αὐτοῦ, (γ) τίνες εἰσὶν οἱ οἰκοδόμοι ταῦτα ἐπιτελοῦντες;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

62 [illegible]
63 [illegible]
64 [illegible]
65 [illegible]
[illegible]
66 [illegible]
67 [illegible]
68 [illegible]
69 [illegible]
[illegible]
70 71 [illegible]
[illegible]
72 [illegible]
[illegible]
73 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]

Totus populus jubilavit & clamavit vo- 62
ce magnâ laudantes Dominum de ere-
ctione templi Domini. Et venerunt 63
de Sacerdotibus & Levitis, & Præſi-
dibus ſecundùm genera ſua, ſeniores qui
viderant templum quod ante hoc, *Com-* 64
paratum ad ædificium hoc, cum clamore &
fletu magno: Multi autem cum tubis &
gaudio magnâ voce; Ita ut populus non 65
audiret tubas, præ fletu populi. Turba e-
nim erat quæ magnificè canebat tubis, itã
ut de longinquo audiretur. Cùm autem 66
audiviſſent hoſtes tribuum Judæ & Benja-
min, venerunt ut diſcerent, quid ſibi vellet
ſonus tubarum. Et cognoverunt eos qui 67
de captivitate ædificare templum Domino
Deo Iſrael. Et accedentes ad Zurbabel, 68
& Jeſum, & principes generum, dixerunt
ipſis; Ædificemus vobiſcum. Quia ut vos, 69
obedimus Domino veſtro, à diebus Aſtach-
phat regis Aſſyriæ qui huc vos tranſtulit.
Et dixerunt ipſis Zurbabel, & Jeſus, & 70
principes generum Iſraeliticorum; Non
eſt ædificanda domus Domini Dei noſtri à
nobis & vobis. Sed nos ſoli ædificabimus 71
Domino Deo noſtro Iſraelis, ſecundùm ea
quæ præcepit Cyrus rex Perſarum. Populi 72
autem terræ aggredientes eos qui in Judæa,
& arctantes eos bello, prohibebant ab ædi-
ficando. Et conſilia, & cœtus populi, & 73
coitiones facientes, impediebant ab ædifi-
cando, & ab ædificio perficiendo toto tem- 74
pore vitæ Cyri regis. Et impediti ſunt ab
ædificando, annos duo, uſque ad regnum
Darii.

CAP. VI.

Prophetaverunt Haggi & Zacharia filius 1
Chazu prophetæ Judæis qui in Judæa &
Hieroſolymis, nomine Domini Dei Iſrael
de eis. Hinc ſurgens Zurbabel filius Sa- 2
lathiel, & Jeſus filius Joſedek cœperunt æ-
dificare templum Domini quod Hieroſoly-
mis: cùm adeſſent ipſis prophetæ Dñi, et ad-
juvarent eos. Ipſo tempore accedentes ad 3
eos Siſinus Præfectus Syriæ et Phœnices, &
Sathrobuznes, & ſocii qui cum ipſis, Di- 4
xerunt eis; Quis eſt, quo mandante vobis,
domum hanc ædificatis, & tectum hoc, &
reliqua hæc omnia perficitis? Et quinam
ſunt ædificatores, qui hæc omnia perficiunt?

Verſio VULG. LAT.

5 Et habuerunt gratiam viſitatione factâ ſuper eos, qui erant ex captivitate à Domino ſeniores Judæorum.
6 Et non ſunt impediti ædificare, donec ſignificaretur
7 Dario de omnib' iſtis, & reſponſum acciperetur. Exemplum epiſtolæ, quam miſerunt Dario. SISENNES ſubregulus Syriæ & Phœnicis, & Satrabuzanes, & ſodales ejus in Syria & Phœnice præſides, re-
8 gi Dario ſalutem. Omnia nota ſint Domino regi, quòd cùm veniſſemus in regionem Judææ, & introiſſemus in Jeruſalem, invenimus ædificantes domum
9 Dei magnam: Et templum ex lapidibus politis, &
10 magnis, & pretioſis materiis in parietibus, Et opera illa inſtanter fieri, & ſuffragare, & proſperare in manibus eorum, & in omni gloria quàm diligentiſ-
11 ſimè perfici. Tunc interrogavimus ſeniores, dicentes; Quo permittente vobis, ædificatis domum iſtam,
12 & opera hæc fundatis? Ideò autem interrogavimus eos, ut notum faceremus tibi homines & præpoſitos, & nominum ſcripturam præpoſitorum poſtulavimus
13 illos. At illi reſponderunt nobis, dicentes; Nos ſu-
14 mus ſervi Domini, qui fecit cœlum & terram: Et ædificabatur hæc domus ante annos iſtos multos à re-
15 ge Iſrael magno & fortiſſimo, & conſummata eſt. Et quoniam patres noſtri exacerbantes erant & peccaverunt in Deum Iſrael, tradidit eos in manus Nabu-
16 chodonoſor regis Babyloniæ, regis Chaldæorum, Et domum iſtam demolientes incenderunt, & populum
17 captivum duxerunt in Babylonem. In primo anno regnante Cyro rege Babyloniæ, ſcripſit Cyrus rex domũ
18 hanc ædificare, Et illa ſacra vaſa aurea & argentea, quæ extulerat Nabuchodonoſor de domo quæ eſt in Jeruſalem, & conſecraverat ea in ſuo templo, rurſus protulit ea Cyrus rex de templo quod erat in Babylonia, & tradita ſunt Zorobabel & Salmanaſaro ſubre-
19 gulo: Et præceptum eſt eis ut offerrent hæc vaſa, & reponerent in templo quod erat in Jeruſalem, & i-
20 pſum templum Dei ædificare in loco ſuo. Tunc Salmanaſarus ſubjecit fundamenta domûs Domini, quæ eſt in Jeruſalem: & exinde uſque nunc ædificatur, &
21 non accepit conſummationem. Nunc ergò ſi judicatur à te, ô rex, perquiratur in regalibus Bibliothecis Cyri regis, quæ ſunt in Babylonia.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ ἔσχον χάριν, ἐπισκοπῆς γενομένης ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν, παρὰ τοῦ κυρίου οἱ
6 πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, Καὶ οὐκ ἐκωλύθησαν τῆς οἰκοδομῆς, (δ) μέχρις οὗ
7 ὑποσημανθῆναι Δαρείῳ περὶ αὐτῶν, καὶ προσφωνηθῆναι. ἈΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ ἯΣ ἜΓΡΑΨΕ ΔΑΡΕΊῼ, ΚΑῚ (ε) ἈΠΈΣΤΕΙΛΑΝ Σισίννης ὁ ἔπαρχος Συρίας καὶ Φοινίκης, καὶ Σαθραβουζάνης, καὶ οἱ συνέ-
8 ταιροι οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ ἡγεμόνες, βασιλεῖ Δαρείῳ χαίρειν. Πάντα γνωστὰ ἔστω τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ, ὅτι παραγενόμενοι εἰς τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐλθόντες εἰς Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν, κατελάβομεν τῆς αἰχμαλωσίας τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων ἐν Ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει
9 οἰκοδομοῦντας οἶκον τῷ κυρίῳ μέγαν, καινὸν Διὰ λίθων ξυστῶν (ζ) πολυ-
10 τελῶν, ξύλων τιθεμένων ἐν τοῖς τοίχοις, Καὶ τὰ ἔργα ἐκεῖνα (η) ἐπὶ σπουδῆς γινόμενα, καὶ εὐοδούμενον τὸ ἔργον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσῃ
11 δόξῃ καὶ ἐπιμελείᾳ (θ) συντελούμενον. Τότε ἐπυνθανόμεθα τῶν πρεσβυτέρων τούτων, λέγοντες, Τίνος ὑμῖν προστάξαντος οἰκοδομεῖτε τὸν
12 οἶκον τοῦτον, καὶ τὰ ἔργα ταῦτα θεμελιοῦτε; Ἐπηρωτήσαμεν οὖν αὐτούς, εἵνεκεν τοῦ γνωρίσαι σοι, καὶ γράψαι σοι τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀφηγουμένους, καὶ
13 τὴν ὀνοματογραφίαν ᾐτοῦμεν αὐτοὺς τῶν (ι) προκαθηγουμένων. Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν ἡμῖν, λέγοντες, (κ) Ἐσμὲν παῖδες τοῦ κυρίου τοῦ κτίσαντος τὸν
14 οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ ᾠκοδόμητο ὁ οἶκος ἔμπροσθεν ἐτῶν πλειόνων διὰ
15 βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ, καὶ ἐπετελέσθη. Καὶ ἐπεὶ οἱ πατέρες ἡμῶν παραπικράναντες ἥμαρτον εἰς τὸν κύριον τοῦ Ἰσραὴλ τὸν οὐράνιον, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας Ναβουχοδονόσορ βασιλέως
16 (˘) Βαβυλῶνος βασιλέως τῶν Χαλδαίων. Τόν τε οἶκον καθελόντες
17 ἐνεπύρισαν, καὶ τὸν λαὸν ᾐχμαλώτευσαν εἰς Βαβυλῶνα. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει βασιλεύοντος Κύρου χώρας Βαβυλωνίας, ἔ-
18 γραψεν ὁ βασιλεὺς Κῦρος τὸν οἶκον τοῦτον (λ) οἰκοδομῆσαι. Καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ (˘) ἀργυρᾶ, ἃ ἐξήνεγκε Ναβουχοδονόσορ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπηρείσατο αὐτὰ ἐν τῷ (˘) αὐτοῦ ναῷ, πάλιν ἐξήνεγκεν αὐτὰ Κῦρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ (μ) ἐν Βα-
19 βυλωνίᾳ, καὶ παρεδόθη (ν) Σαβανασάρῳ Ζοροβάβελ τῷ ἐπάρχῳ. Καὶ ἐπετάγη (ξ) αὐτῷ, καὶ ἀπήνεγκε πάντα τὰ σκεύη ταῦτα, ἀποθεῖναι ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν ναὸν τοῦ (ο) κυρίου οἰκοδομηθῆναι
20 ἐπὶ τοῦ τόπου. Τότε ὁ (π) Σαβανάσαρος παραγενόμενος ἐνεβάλετο τοὺς θεμελίους τοῦ οἴκου (ρ) κυρίου τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνου
21 μέχρι τοῦ νῦν οἰκοδομούμενος οὐκ ἔλαβε συντέλειαν. Νῦν οὖν εἰ κρίνεται, βασιλεῦ, ἐπισκεπήτω ἐν τοῖς βασιλικοῖς βιβλιοφυλακίοις (˘) τοῦ Κύρου,

Et habuerunt gratiam, viſitatione factâ ſuper ipſã captivitatem, à Domino, ſeniores Judæorum, 5
Et non ſunt impediti ædificare, donec ſignificaretur Dario de iſtis, & reſponſum acciperetur. 6
EXEMPLUM epiſtolæ, quam ſcripſit Dario, & miſerunt. SISINNES ſubregulus Syriæ & Phœnicis, & Sathrabuzanes, & ſodales, qui in Syria, & Phœnice, præſides regi Dario ſalutem. 7
Omnia nota ſint domino noſtro regi, quòd cùm veniſſemus in regionem Judææ, & introiſſemus in Hieruſalem civitatẽ, invenimus de captivitate ſeniores Judæorũ in Hieruſalẽ civitate ædificantes domum Domino magnam, novam 8
Ex lapidibus politis pretioſis, lignis poſitis in parietibus, 9
Et opera illa inſtanter fieri, & proſperare opus in manib' eorũ, 10
& in omni gloria quàm diligentiſſimè perfici. 11
Tunc interrogavimus ſeniores iſtos, dicentes; Quo præcipiente vobis, ædificatis domum iſtam, & opera hæc fundatis?
Interrogavimus igitur eos, ut notum faceremus tibi, & ſcriberemus tibi homines præpoſitos: & nominum ſcripturam præpoſitorum poſtulavimus illos. 12
At illi reſponderunt nobis, dicentes; Servi ſumus Domini, qui creavit cœlum, & terram. 13
Et ædificabatur domus ante annos multos à rege Iſrael magno, & forti, & conſummata eſt. 14
Et quoniam patres noſtri exacerbantes peccaverunt in Dominum Iſrael cœleſtem, tradidit eos in manus Nabuchodonoſor regis Babyloniæ, regis Chaldæorum. 15
Et domum iſtam demolientes incenderunt: & populum captivum duxerunt in Babylonem. 16
In primo autem anno regnante Cyro in regione Babyloniæ, ſcripſit Cyrus rex domum hanc ædificare. 17
Et illa ſacra vaſa aurea, & argentea, quæ extulerat Nabuchodonoſor de domo, quæ eſt in Hieruſalem, & conſecraverat ea in ſuo templo, rurſus protulit ea Cyrus rex de templo, quod erat in Babylonia. Et tradita ſunt (a) Sabanaſſaro Zorobabel ſubregulo: 18
Et præceptũ eſt (b) ei. Et extulit omnia vaſa hæc, ut reponerentur in templo, quod in Hieruſalem, & ipſum templum Domini ædificaretur ſuper locum. 19
Tunc Sabanaſſarus adveniens jecit fundamenta domûs Domini, quæ eſt in Hieruſalem. Et exinde uſque nunc ædificatur, & non accepit conſummationem. 20
Nunc ergò ſi videtur, ô rex, perquiratur in regalibus bibliothecis Cyri: 21

MS. A. (δ) μέχρι τοῦ ὑποσημανθῆναι Δαρείῳ (ε) ἈΠΈΣΤΕΙΛΕΝ (ζ) καὶ πολυτελῶν, (η) ἐπὶ σπουδὴν γινόμενα, (θ) συντελούμενα. (ι) προκαθημένων. (κ) Ἡμεῖς ἐσμεν παῖδες τοῦ κυρίου (˘) τῆς Βαβυλωνίας (λ) οἰκοδομηθῆναι. (˘) ἀργύρεα, (˘) ἑαυτοῦ (μ) ἐν Βαβυλῶνι, (ν) Ζοροβάβελ καὶ Σαναβασσάρῳ τῷ (ξ) αὐτῷ ἀπενέγκαντι ταῦτα τὰ σκεύη, ἀποθεῖναι (ο) οἰκοδομηθῆναι κυρίου τοῦτον (π) Σαναβάσσαρος ἐκεῖνος παραγενόμενος (ρ) τοῦ κυρίου (˘) * τοῦ κυρίου,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]

Et acquiſiverunt gratiã, (eò quòd reſpectus eſſet in captivitatem à Domino,) presbyteri Judæorum: 5
Neque impediti ſunt ab ædificando, donec innoteſceret Dario de ipſis, & ad eum relatum eſſet. 6
Exemplum epiſtolæ quam ſcripſerunt regi Dario & miſerunt. Siſinnus præfectus Syriæ & Phœniciæ, & Sathroburzanes, ſociíque qui ſimul cum ipſis Syriæ & Phœniciæ præſident, Dario regi, Salvere. 7
Omnia nota ſint domino noſtro regi: Venientes nos in regionem Judææ, & Hieroſolyma, civitatem ingreſſi, deprehendimus presbyteros captivitatis Judæorum in civitate Hieroſolymis, ædificantes templum Domino magnũ & novum, 8
Lapidibus politis magni pretii, trabibúſque quæ ponuntur in ædibus; 9
Et opera diligenter fieri, ſuccederéque opus eis ſub manibus, & cum omni gloria & ſolicitudine perfici. 10
Tunc interrogavimus Presbyteros iſtos dicentes; Quis eſt, cujus mandato templum hoc ædificatis, & opera hæc fundatis? 11
Interrogavimus igitur eos, ut notum tibi faceremus, utque ſcriberemus tibi viros principes ipſorum: nomina ſcribi primorum principum ipſorum ab eis poſtulavimus. 12
Illi autem reſponderunt nobis, dicentes; Servi ſumus Domini qui creavit cœlum & terram: 13
Et templum hoc ante multos annos ædificatũ eſt per regem Iſraelis magnum & fortem, & perfectum eſt. 14
Et propterea quòd patres noſtri exacerbando peccârunt in Dominũ cœlorum, Dominum Iſraelis, tradidit eos in manus Nebuchadnoſaris Babylonii, regis Chaldæorum, 15
Et templum deſtructum incenderunt, & populum captivum duxerunt Babylonem. 16
Anno autem primo regnante Cyro, …. ædificari domum hanc, 17
Vaſáque ſacerdotalia aurea & argentea, quæ eduxerat Nebuchadnoſar rex ex templo Hieroſolymitano, & in templo ſuo poſuerat, eduxit rurſus rex Cyrus de templo Babylonico: & tradita ſunt Zorobabeli et Sanbaſaro præfecto. 18
Et præceptum eſt ei, & tulit omnia hæc vaſa ut reponerentur in templo Hieroſolymitano: Utque templum Domini ædificaretur in loco ſuo. 19
Tunc veniens Sanbaſarus jecit fundamenta domûs Domini, quæ Hieroſolymis. Et exinde huc uſque ædificatur, complementum non accepit. 20
Nunc igitur ſi ita judicatum fuerit à te, O rex, inſpiciantur regalia Cyri regis chartophylacia quæ in Babylone. 21

Verſio VULG. LAT.

22 Et ſi inventum fuerit, conſilio Cyri regis cœptam eſſe ſtructuram domûs Domini, quæ eſt in Jeruſalem, & judicatur à Domino rege noſtro, ſcribat de his nobis.
23 Tunc Darius rex præcepit inquiri in Bibliothecis: & inventus eſt in Ecbathanis oppido, quod eſt in media regione, locus unus, in quo ſcripta erant iſta:
24 ANNO primo regnante Cyro, rex Cyrus præcepit domum Domini quæ eſt in Jeruſalem ædificare, ubi
25 incendebant igni aſſiduo, Cujus altitudo ſit cubitorum decem, & latitudo cubitorum ſexaginta, quadratum lapidibus politis tribus, & meniano ligneo ejuſdem regionis, & meniano uno novo, & impen-
26 dia dari de domo Cyri regis: Et ſacra vaſa domûs Domini tam aurea quàm argentea, quæ extulit Nabuchodonoſor in domum Domini, quæ eſt in Jeruſa-
27 lem, ubi erant poſita, ut ponantur illic. Et præcepit curam agere Siſennem ſubregulum Syriæ & Phœnicis, & Satrabuzanem, & ſodales ejus, & qui ordinati erant in Syria & Phœnice præſides, ut abſtinerent
28 ſe ab eodem loco. Et ego quoque præcepi in totum ædificare: & proſpexi, ut adjuvent eos qui ſunt ex captivitate Judæorum, donec conſummetur templum
29 ædis Domini: Et à vexatione tributorum Cœleſyriæ & Phœnicis, diligenter quantitatem dari his hominibus ad ſacrificium Domini, Zorobabel præfecto,
30 ad tauros, & arietes, & agnos, Similiter autem & frumentum, & ſal, & vinum, & oleum inſtanter per ſingulos annos, prout ſacerdotes qui ſunt in Jeruſalem, dictaverunt conſumi quotidiè, ſine ulla dilatio-
31 ne, Ut offerantur libationes ſummo Deo pro rege &
32 pueris ejus, & orent pro ipſorum vita: Et denuntietur, ut quicunque tranſgreſſi fuerint aliquid ex his quæ ſcripta ſunt, aut ſpreverint, accipiatur lignum de ſuis propriis, & ſuſpendantur, & bona ipſorum regi
33 adſcribantur. Propterea Dominus, cujus nomen invocatum eſt ibi, exterminet omnem regem & gentem, qui manum ſuam extenderit prohibere, aut malè tra-
34 ctare domum Domini illam quæ eſt in Jeruſalem. Ego Darius rex decrevi quàm diligentiſſimè ſecundùm hæc fieri.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

22 Καὶ ἐὰν εὑρίσκηται, μετὰ τῆς γνώμης Κύρου τοῦ βασιλέως γενομένην τὴν οἰκοδομὴν τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ κρίνηται τῷ
23 κυρίῳ βασιλεῖ ἡμῶν, προσφωνησάτω ἡμῖν περὶ τούτων. Τότε ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος προσέταξεν ἐπισκέψασθαι (σ) ἐν τοῖς βιβλιοφυλακίοις τοῖς κειμένοις ἐν Βαβυλῶνι· καὶ εὑρέθη ἐν Ἐκβατάνοις τῇ βάρει τῇ
24 ἐν Μηδείᾳ χώρᾳ (τ) τόπος εἷς, ἐν ᾧ ὑπομνημάτιστο τάδε. Ἔτους πρώτου βασιλεύοντος Κύρου, βασιλεὺς Κῦρος προσέταξε τὸν οἶκον τοῦ κυρίου τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομῆσαι, ὅπου ἐπιθύουσι διὰ πυρὸς ἐνδελεχοῦς.
25 Οὗ τὸ ὕψος πηχῶν ἑξήκοντα, πλάτος πηχῶν ἑξήκοντα διὰ δόμων λιθίνων ξυστῶν τριῶν, καὶ δόμου ξυλίνου ἐγχωρίου καινοῦ ἑνός, καὶ τὸ δα-
26 πάνημα δοθῆναι ἐκ τοῦ οἴκου Κύρου τοῦ βασιλέως. Καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ οἴκου κυρίου (υ) τά τε χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἃ ἐξήνεγκε Ναβουχοδονόσορ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπήνεγκεν εἰς Βαβυλῶνα, ἀποκατασταθῆναι εἰς τὸν οἶκον τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ, οὗ ἦν κείμενα, ὅπως τεθῇ ἐκεῖ.
27 Προσέταξε δὲ ἐπιμεληθῆναι Σισίννῃ ἐπάρχῳ Συρίας καὶ Φοινίκης, καὶ Σαθραβουζάνῃ, καὶ τοῖς συνεταίροις, καὶ τοῖς ἀποτεταγμένοις ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ ἡγεμόσιν ἀπέχεσθαι τοῦ τόπου, (˘) ἐᾶσαι δὲ τὸν παῖδα κυρίου Ζοροβάβελ, ἔπαρχον δὲ τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων,
28 τὸν (˘) οἶκον τοῦ κυρίου ἐκεῖνον οἰκοδομεῖν ἐπὶ τοῦ τόπου. Καὶ (˘) ἐγὼ δὲ ἐπέταξα ὁλοσχερῶς οἰκοδομῆσαι, καὶ ἀτενίσαι ἵνα συμποιῶσι τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας (˘) τῆς Ἰουδαίας, μέχρι τοῦ ἐπιτελεσθῆναι τὸν οἶκον τοῦ κυρίου.
29 Καὶ ἀπὸ τῆς φορολογίας κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης ἐπιμελῶς σύνταξιν δίδοσθαι τούτοις τοῖς ἀνθρώποις εἰς (˘) θυσίαν τῷ κυρίῳ, Ζοροβάβελ
30 ἐπάρχῳ εἰς ταύρους, καὶ κριούς, καὶ ἄρνας, Ὁμοίως δὲ καὶ πυρόν, καὶ ἅλα, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον ἐνδελεχῶς κατ᾽ ἐνιαυτόν, καθὼς ἂν οἱ ἱερεῖς οἱ ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπαγορεύσωσιν ἀναλίσκεσθαι καθ᾽ ἡμέραν, (˘) ἀναμφισβητήτως,
31 Ὅπως προσφέρωνται σπονδαὶ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ
32 τῶν παίδων, καὶ προσεύχωνται περὶ τῆς αὐτῶν ζωῆς· Καὶ (φ) προστάξαι ἵνα ὅσοι (˘) ἐὰν παραβῶσί τι τῶν (χ) γεγραμμένων καὶ ἀκυρώσωσι, ληφθῆναι ξύλον ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ, καὶ (ψ) ἐπ᾽ αὐτοῦ κρεμασθῆναι, καὶ τὰ ὑπάρχοντα
33 αὐτοῦ εἶναι βασιλικά. Διὰ ταῦτα καὶ ὁ κύριος, οὗ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπικέκληται ἐκεῖ, ἀφανίσαι πάντα βασιλέα καὶ ἔθνος, ὃς ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ κωλῦσαι ἢ κακοποιῆσαι τὸν οἶκον (˘) κυρίου ἐκεῖνον τὸν ἐν
34 Ἱερουσαλήμ. Ἐγὼ βασιλεὺς Δαρεῖος δεδογμάτικα ἐπιμελῶς κατὰ ταῦτα γίνεσθαι.

Et, ſi inventum fuerit, cum conſilio Cyri regis fieri ſtructuram domûs Domini, quæ in Hieruſalem, & judicatur à Domino rege noſtro; ſcribat de his nobis. 22
Tunc Darius rex præcepit inquiri in bibliothecis, quæ ſunt in Babylonia. Et inventus eſt in Ecbatanis, oppido: quòd in Media regione, (c) locus unus, in quo ſcripta erant iſta: 23
Anno primo regnante Cyro, rex Cyrus præcepit, domum Domini, quæ eſt in Hieruſalem, ædificare, ubi ſacrificant igni aſſiduo, 24
Cujus altitudo cubitorum ſexaginta, latitudo cubitorum ſexaginta per domos lapideas politas tres, & (d) domum ligneam ejus loci novam unam, & impendia dari de domo Cyri regis: 25
Et ſacra vaſa domûs Domini, tã aurea quã argẽtea, quæ extulit Nabuchodonoſor è domo, quæ in Hieruſalem, & abſtulit in Babyloniam, reſtitui in domum, quæ in Hieruſalem, ubi erant poſita, ut ponantur illic. 26
Et præcepit curam agere Siſinnem ſubregulum Syriæ, & Phœnices, & Sathrabuzanem, & ſodales, & qui ordinati erant in Syria & Phœnice præſides, ut abſtinerent ſe à loco; ſinerent autem puerum Domini Zorobabel, præſidem autem Judææ, & ſeniores Judæorum, domũ Domini illam ædificare ſuper locũ. 27
Et ego quoq; præcepi in totum ædificare, & attendere, ut adjuvent eos, qui ex captivitate Judææ, donec conſummentur ædes Domini: 28
Et de tributo Cœleſyriæ & Phœnicis diligenter contributionem dari his hominibus ad ſacrificium Domino, Zorobabel præfecto, ad tauros, & arietes, & agnos, 29
Similiter autem & frumentum, & ſal, & vinum, & oleum aſſiduè per ſingulos annos, prout ſacerdotes, qui ſunt in Hieruſalem, dictaverint conſumi quotidiè, ſine ulla dilatione, 30
Ut offerantur libationes Deo ſummo pro rege, & pueris, & orent pro ipſorum vita: 31
Et denuntietur, ut quicumque tranſgreſſi fuerint aliquid ex his quæ ſcripta ſunt, & ſpreverint; accipiatur lignum de ſuis propriis, & ſuper illud ſuſpendatur, & bona ipſius regi adſcribantur. 32
Propterea & Dominus, cujus nomen invocatum eſt ibi, exterminet omnẽ regẽ, & gentem; qui manũ ſuã extenderit prohibere, aut malè tractare domũ, Domini illã, quæ eſt in Hieruſalẽ. 33
Ego Darius rex decrevi quã diligentiſſimè ſecundũ hæc fieri. 34

MS. A. (σ) ἐν τοῖς βασιλικοῖς βιβλιοφυλακίοις (τ) τόμος εἷς, (υ) τὰ χρύσεα καὶ τὰ ἀργύρεα * ἐξήνεγκεν (˘) ἐᾶσαι τὸν παῖδα τοῦ κυρίου (˘) οἶκον κυρίου (˘) ἐγὼ ἐπέταξα (˘) τῶν Ἰουδαίων, μέχρις (˘) θυσίας (˘) ἀναμφισβητήτως, (φ) προσέταξεν (˘) ἂν (χ) προειρημένων καὶ τῶν προσγεγραμμένων ἃ καὶ (ψ) ἐπὶ τούτῳ (˘) τοῦ κυρίου

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]
[illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
[illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
[illegible]
34 [illegible]

Et ſi inveneritis quòd præcepto Cyri regis facta ſit ædificatio templi Dñi quod Hieroſolymis, & judicatum fuerit à Domino noſtro rege noſtro, alloquatur nos his de rebus. 22
Tunc rex Darius juſſit inſpici bibliothecas repoſitarum Babylone chartarum: & inventus eſt Ecbatanis arce quæ in regione Mediæ, locus quidam in quo memoriæ tradita erant hæc. 23
Anno primo regnante Cyro, præcepit Cyrus rex ædificari templum Domini, quod eſt Hieroſolymis, ubi ſacrificatur igne jugiter; 24
Cujus altitudo cubitorum ſexaginta, latitudo cubitorum ſexaginta, ſtructuris lapidum politorum tribus, lignorum autem ipſius regionis novâ unâ: Sumptum autem præberi de domo Cyri regis. 25
Vaſa autem ſacerdotalia domûs Domini, aurea & argentea quæ extulerat Nabuchadonoſar de templo Hieroſolymitano & Babyloné duxerat, reſtitui in templum quod Hieroſolymis, ubi poſita fuerant, ut ibi reponantur. 26
Præcepit autem curæ eſſe Siſinnæ præfecto Syriæ & Phœniciæ, & Sathroburzani, & ſodalibus qui unà erant, eíſque qui ordinati erant ut Syriæ Phœniciæque præeſſent, ut à loco abſtinerent, ſineréntque ſervum Dei Zorobabel præfectum Judææ, & Preſbyteros Judæorum, templum hoc eodem in loco ædificare. 27
Ego autem præcipio ut omninò ædificent, et attendãt operi faciendo cum captivitate Judææ donec completa fuerit domus Domini. 28
Et de tributo Syriæ Cavæ & Phœniciæ dari cum cura oblationem hominibus his in ſacrificium Domino, Zorobabel præfecto, in tauros arietéſque & agnos: 29
Similiter autem & frumentum & ſal, vinúmque, & oleum jugiter ſingulis annis: Prout ſacerdotes, qui ſunt Hieroſolymis, dictaverint inſumi indies, ſine dubitatione. 30
Ut offerantur libamina Deo excelſo pro rege & ſervis ejus; utque orent pro vita ipſorum. 31
Et præcipies, quicunque prævaricatus fuerit quicquam ex eis quæ ſcripta ſunt, vel irritum reddiderit, ſumi lignum de proprio ejus, & in eo ſuſpendi ipſum, & bona regi aſcribi. 32
Propterea Dominus etiam cujus nomen ibi invocatur, exterminet omnem regem & populum, qui extenderit manû impedimento aut noxæ domui Domini, quæ eſt Hieroſolymis objiciendæ. 33
Ego Darius rex præcepi diligenter ſecundùm hæc fieri. 34

Verſio VULG. LAT.

CAP. VII.

1 Tunc Siſennes ſubregulus Cœleſyriæ & Phœnicis,
& Satrabuzanes, & ſodales, obſecuti his quæ à Dario
2 rege erant decreta, Inſiſtebant ſacroſanctis operibus
diligentiſſimè, cooperantes cum ſenioribus Judæorum
3 principibus Syriæ, Et proſperata ſunt ſacroſancta
opera prophetantibus Aggæo & Zachariâ prophetis.
4 Et conſummaverunt omnia per præceptum Domini
Dei Iſrael, & ex conſilio Cyri, & Darii, & Artaxerxis
5 regis Perſarum. Et conſummata eſt domus noſtra
uſque ad tertiã & vigeſimam diem menſis Adar, ſexto
6 anno Darii regis. Et fecerunt filii Iſrael & ſacerdotes
& Levitæ & cæteri qui erant ex captivitate, qui
appoſiti ſunt, ſecundùm ea quæ ſcripta ſunt in libro
7 Moyſi. Et obtulerunt in dedicationem templi Domini,
tauros centum, arietes ducentos, agnos quadringentos,
8 Et hœdos pro peccatis univerſi Iſrael duodecim,
9 ſecundùm numerum tribuum Iſrael. Et ſteterunt
ſacerdotes & Levitæ amicti ſtolis per tribus, ſuper
omnia opera Domini Dei Iſrael, ſecundùm librũ
10 Moyſi; & oſtiarii per ſingulas januas. Et egerunt filii
Iſrael cum his qui erant ex captivitate illud Phaſe
quartadecimâ lunâ menſis primi, quando ſanctificati
11 ſunt ſacerdotes & Levitæ. Omnes filii captivitatis
non ſunt ſimul ſanctificati, quia Levitæ omnes ſimul
12 ſanctificati ſunt. Et immolaverunt Phaſe univerſi
filii captivitatis, & fratribus ſuis ſacerdotibus, & ſibimetipſis.
13 Et manducaverunt filii Iſrael, qui erant
ex captivitate, omnes qui remanſerant ab omnibus
execrationibus gentium terræ quærentes Dominum,
14 Et celebraverunt diem feſtum azymorum, ſeptem
15 diebus epulantes in conſpectu Dñi; Quoniam convertit
conſilium regis Aſſyriorum in eos, confortare
manus eorum ad opera Domini Dei Iſrael.

CAP. VIII.

1 Et poſt hunc, regnante Artaxerxe Perſarum rege,
acceſſit Eſdras filius Azariæ, filii Helciæ, filii Solome,
2 Filii Sadoc, filii Achitob, filii Ameri, filii Azahel,
filii Bocci, filii Abiſue, filii Phinees, filii Eleazari,
3 filii Aaron primi ſacerdotis: Hic Eſdras aſcendit
de Babylonia, cùm eſſet ſcriba & ingenioſus in lege
Moyſi, quæ data eſt à Domino Deo Iſrael docere &
facere.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ζ'.

1 Τότε Σισίννης (") ἔπαρχος κοίλης Συρίας, καὶ Φοινίκης, καὶ Σαθρα-
βουζάνης, καὶ οἱ συνέταιροι κατακολουθήσαντες τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως
2 Δαρείου προσταγεῖσιν, Ἐπεστάτουν τῶν ἱερῶν ἔργων ἐπιμελέστερον συνεργοῦντες
3 τοῖς πρεσβυτέροις τῶν (α) Ἰουδαίων καὶ ἱεροστάταις. Καὶ εὔοδα
ἐγίνετο τὰ ἱερὰ ἔργα, προφητευόντων Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου τῶν προφητῶν.
4 Καὶ συνετέλεσαν ταῦτα διὰ προστάγματος (") κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ· καὶ μετὰ τῆς
5 γνώμης (") τοῦ Κύρου καὶ Δαρείου καὶ Ἀρταξέρξου βασιλέων Περσῶν, (β) Συνετελέσθη
ὁ οἶκος ὁ ἅγιος ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος μηνὸς Ἀδὰρ, τοῦ ἕκτου
6 ἔτους βασιλέως Δαρείου. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ
Λευῖται καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας οἱ προστεθέντες, ἀκολούθως
7 τοῖς ἐν τῇ (") Μωσέως βίβλῳ. Καὶ προσήνεγκαν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν
τοῦ ἱεροῦ τοῦ κυρίου ταύρους ἑκατὸν, κριοὺς διακοσίους, ἄρνας τετρακοσίους,
8 Χιμάρους ὑπὲρ ἁμαρτίας παντὸς τοῦ Ἰσραὴλ δώδεκα πρὸς ἀριθμὸν, ἐκ
9 τῶν φυλάρχων τοῦ Ἰσραὴλ δώδεκα. Καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται κατὰ
φυλὰς ἐστολισμένοι ἐπὶ τῶν ἔργων κυρίου (") θεοῦ Ἰσραὴλ ἀκολούθως τῇ
10 (") Μωσέως βίβλῳ, καὶ οἱ θυρωροὶ ἐφ' ἑκάστου πυλῶνος. Καὶ ἠγάγοσαν οἱ
υἱοὶ Ἰσραὴλ τῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τὸ πάσχα ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ
11 τοῦ πρώτου μηνὸς, ὅτε ἡγνίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται. Ἅμα καὶ πάντες
οἱ υἱοὶ τῆς αἰχμαλωσίας, ὅτι ἡγνίσθησαν, ὅτι οἱ Λευῖται ἅμα πάντες
12 ἡγνίσθησαν. Καὶ ἔθυσαν τὸ πάσχα πᾶσι τοῖς υἱοῖς (") τοῖς αἰχμαλωσίας,
13 καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἑαυτοῖς. Καὶ ἐφάγοσαν οἱ υἱοὶ
Ἰσραὴλ οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, πάντες οἱ χωρισθέντες ἀπὸ τῶν βδελυγμάτων
14 τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, ζητοῦντες τὸν κύριον. Καὶ ἠγάγοσαν τὴν
15 ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας εὐφραινόμενοι (γ) ἔναντι κυρίου, Ὅτι
μετέστρεψε τὴν βουλὴν τοῦ βασιλέως Ἀσσυρίων ἐπ' αὐτοὺς, κατισχῦσαι
τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἔργα κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ.

MS. A. (") ὁ ἔπαρχος (α) ἱερέων καὶ ἱεροστάταις. (") τοῦ κυρίου (") Κύρου (β) ἕως τοῦ ἕκτου ἔτους Δαρείου βασιλέως Περσῶν, Συνετελέσθη ὁ οἶκος (") Μωσέως (") τοῦ θεοῦ (") Μωσέως (") τῆς (γ) ἔναντι τοῦ κυρίου,

ΚΕΦ. η'.

1 Καὶ μεταγενέστερος τούτων ὢν, βασιλεύοντος Ἀρταξέρξου τοῦ Περσῶν
βασιλέως, προσέβη (α) Ἔσδρας Ἀζαρίου, τοῦ Ζεχρίου, τοῦ Χελκίου, τοῦ
2 Σαλήμου, Τοῦ Σαδδούκου, τοῦ Ἀχιτὼβ, τοῦ Ἀμαρείου, (β) τοῦ Ὀζίου, τοῦ Βοκκὰ,
τοῦ Ἀβισαῒ, τοῦ Φινεὲς, τοῦ Ἐλεάζαρ, τοῦ Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως τοῦ πρώτου.
3 Οὗτος (γ) Ἔσδρας ἀνέβη ἐκ Βαβυλῶνος ὡς γραμματεὺς, εὐφυὴς ὢν
(") ἐν τῷ Μωσέως νόμῳ τῷ ἐκδεδομένῳ ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰσραήλ.

MS.A. (α) Ἔζρας Σαραίου, τοῦ Ἐζερίου, τοῦ Χελκίου (β) τοῦ Ἐζίου, τοῦ Μαρερὼθ, τοῦ Ζαραίου, τοῦ Σαουΐα, τοῦ Βοκκὰ, τοῦ Ἀβισουαὶ, (γ) Ἔζρας (") ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως τῷ

CAP. VII.

Tunc Siſinnes ſubregulus Cœleſyriæ, & Phœnices, 1
& Sathrabuzines, & ſodales obſecuti his, quæ à
Dario rege erant decreta, Inſiſtebant ſacroſanctis ope- 2
ribus diligentiùs cooperantes ſenioribus Judæorum,
& ſacris ſtatoribus. Et proſperata ſunt ſacroſancta 3
opera, prophetantibus Aggæo & Zachariâ prophetis.
Et conſummaverunt hæc per præceptum Domini Dei 4
Iſrael: & ex conſilio Cyri, & Darii, & Artaxerſis
regis Perſarum (a) Conſummata eſt domus 5
ſancta uſque ad tertiam & vigeſimam diem menſis
Adar, ſexto anno Darii regis. Et fecerunt filii Iſ- 6
rael, & ſacerdotes, et Levitæ, & cæteri qui erant
ex captivitate, qui apppoſiti ſunt, ſecundùm ea quæ
ſcripta ſunt in libro Moyſi. Et obtulerũt in dedicatio- 7
nem templi Domini, tauros centum, arietes ducentos,
agnos quadringentos, Hircos pro peccato univerſi 8
Iſrael duodecim ad numerum de (b) principibus tri-
buum Iſrael duodecim. Et ſteterunt ſacerdotes, & 9
Levitæ per tribus, amicti ſtolis ſuper opera Domini
Dei Iſrael ſecundùm librum Moyſi; & oſtiarii per
ſingulas januas. Et egerunt filii Iſrael ex his, qui 10
erant ex captivitate, Paſcha in quartadecima menſis
primi, quando ſanctificati ſunt ſacerdotes, et Levitæ
Simul; et omnes filii captivitatis, (c) quoniam pu- 11
rificati ſunt: quoniam Levitæ ſimul omnes ſancti-
ficati ſunt. Et immolaverunt Paſcha univerſis filiis 12
captivitatis, et fratribus ſuis ſacerdotibus, et ſibimet-
ipſis. Et manducaverunt filii Iſrael, qui ex captivi- 13
tate, omnes qui receſſerant ab execrationibus gentium
terræ, quærentes Dominum. Et celebraverunt diem 14
feſtũ azymorum ſeptem diebus epulantes in conſpectu
Domini: Quoniam convertit conſilium regis Aſſy- 15
riorum in eos, confortare manus eorum ad opera Domini Dei Iſrael.

CAP. VIII.

Et (a) poſterior his eſt, regnante Artaxerſe Per- 1
ſarum rege, acceſſit Eſdras filius Azariæ, filii Ze-
chriæ, filii Chelciæ, filii Salemi, Filii Sadduci, filii 2
Achitob, filii Amariæ, filii Oziæ, filii Bocca, filii A-
biſai, filii Phinees, filii Eleazari, filii Aaron, primi ſa-
cerdotis. Hic Eſdras aſcendit de Babylonia, tan- 3
quam ſcriba, qui eſſet ingenioſus in lege Moyſi, quæ
data eſt à Deo Iſrael.

Verſio SYRIACA cum Iterpretationne LATINA.

* [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]

CAP. VII.

Tunc Siſinus præfectus Syriæ Cavæ & 1
Phœniciæ, & Sathroburzines, quiq; unà ſo-
dales, obſecuti eis quæ à rege Dario præce-
pta erant; Inſiſtebant operibus ſacerdotali- 2
bus, diligenter admodũ opem ferentes Preſ-
byteris Judæorum & Præfectis ſacerdota-
libus. Et ſuccedebant opera ſacerdotalia, 3
prophetantibus Aggæo & Zacharia pro-
phetis. Et conſummârunt hæc per præce- 4
ptum Domini Dei Iſrael: Et præcepto
Cyri & Darii & Artaxerxis regis Perſarum,
in annum ſextum Darii regis Perſarum.
Conſummata eſt domus ſancta, in vigeſi- 5
mam tertiam menſis Adar, anni ſexti regis
Darii. Et fecerunt filii Iſrael & Sacerdo- 6
tes & Levitæ, & reliqui de captivitate qui
adjunxerunt ſe, ſecundùm ea quæ in libro
Moſis. Et obtulerunt in dedicationem do- 7
mûs Domini juvencos centum, arietes du-
centos, agnos quadringentos, Hircos pro 8
peccatis totius Iſraelis, duodecim ſecun-
dùm numerum; ex bonis duodecim prin-
cipum tribuum Iſraelis. Et ſteterunt ſa- 9
cerdotes ſecundùm genera, ſuper opera
Domini Dei Iſraelis, ſecundùm librum Mo-
ſis: Et janitores ad ſingulas portas. Et fe- 10
cerunt filii Iſrael qui de captivitate, Paſcha
decimoquarto menſis primi: Quia purifi-
cati erant ſacerdotes ſimul & Levitæ. O- 11
mnes autem filii captivitatis non erant pu-
rificati, quia Levitæ ſimul omnes purificati
erant. Et immolaverunt Paſcha omnibus 12
filiis captivitatis, & fratribus ſuis ſacerdo-
tibus, & ſibi ipſis. Et manducaverunt filii 13
Iſrael qui de captivitate, omnes qui de abo-
minationibus Gentium terræ ſe ſubduxe-
rant, quærentes Dominum. Et egerunt 14
feſtum azymorum ſeptem dies, lætantes co-
ram Domino. Quia mutaverat cogitationes 15
regum Aſſyriæ erga eos, confortando ma-
nus ipſorum in opera Domini Dei Iſrae-
lis.

CAP. VIII.

Et quod his recentius eſt, regnante Ar- 1
taxerxe rege Perſarum; Venit Ezras de fa-
milia Sariæ, filii Azariæ, filii Helciæ, filii
Shallum, Filii Sadu, filii Achitub, filii 2
Amariæ, filii Uziæ, filii Miraruth, filii Zorach,
filii Saviæ, filii Bucæ, filii Abiſhui, filii
Phinees, filii Eleazar, filii Aaron ſacerdotis
primi. Iſte Ezras aſcendit Babylone, ut qui 3
ſcriba eſſet velox in lege Moſis quæ data eſt
à Deo Iſraelis.

Verſio VULG. LAT.

4 Et dedit ei rex gloriam, quòd inveniſſet gratiam
in omni dignitate & deſiderio in conſpectu ejus.
5 Et aſcenderunt ſimul cum ipſo ex filiis Iſrael, &
Sacerdotibus, & Levitis, & ſacris cantoribus tem-
6 pli, & oſtiariis, & ſervis templi, in Jeruſalem. An-
no ſeptimo, regnante Artaxerxe, in quinto menſe,
hic annus ſeptimus eſt regni, exeuntes de Babylonia
7 novilunio quinti menſis, Venerunt Jeroſolymam
juxta præceptum illius, ſecundùm proſperitatem iti-
8 neris à Domino ipſorum datam eis. In his enim
Eſdras magnam diſciplinam obtinebat, ne præter-
mitteret quidquam eorum, quæ eſſent ex lege Do-
mini & præceptis, & docendo univerſum Iſrael
9 omnem juſtitiam & judicium. Accedentes autem qui
ſcribebant ſcripta Artaxerxis regis, tradiderunt ſcri-
ptum quod obvenerat ab Artaxerxe rege ad Eſdram
Sacerdotem, & lectorem legis Domini, cujus exem-
10 plum ſubjectum eſt. REX Artaxerxes Eſdræ Sacer-
11 doti, & lectori legis Domini ſalutem. Humanior ego
judicans in beneficiis, præcepi eis qui deſiderant ex
gente Judæorum, ſuâ ſponte, & ex Sacerdotibus &
Levitis, qui ſunt in regno meo, comitari tecum in Je-
12 ruſalem. Si qui ergò cupiunt ire tecum, conveniant,
& proficiſcantur, ſicut placuit mihi & ſeptem amicis
13 meis conſiliariis, Ut viſitent ea quæ aguntur ſecun-
dùm Judæam & Jeruſalem, obſervantes ſicut habes in
14 lege Domini, Et ferant munera Domino Deo Iſrael,
quæ vovi ego & amici Jeruſalem, & omne aurum &
argentum, quod inventum fuerit in regione Babylo-
15 niæ Domino in Jeruſalem cum illo, Quod eſt dona-
tum pro ipſa gente in templum Domini eorum quod
eſt in Jeruſalem: ut colligatur hoc aurum & argen-
tum ad tauros, & arietes, & agnos, & hœdos, & quæ
16 his ſunt congruentia, Ut offerant hoſtias Domino ſu-
17 per altare Domini ipſorum quod eſt in Jeruſalem. Et
omnia quæcumque volueris cum fratribus tuis facere
auro & argento, perfice pro voluntate tua, ſecundùm
18 præceptum Domini Dei tui: Et ſacroſancta vaſa, quæ
data ſunt tibi ad opera domûs Domini Dei tui, quæ
19 eſt in Jeruſalem: Et cætera quæcunque tibi ſubvene-
rint ad opera templi Dei tui, dabis de regali gazophy-
20 lacio: Cùm volueris cum fratribus tuis facere auro
21 & argento, perfice ſecundùm voluntatem Domini. Et
ego quidem rex Artaxerxes præcepi cuſtodibus the-
ſaurorum Syriæ & Phœnicis, ut quæcunq; ſcripſerit
Eſdras Sacerdos, & lector legis Dñi, diligenter detur
ei uſque ad argenti talenta centum, ſimiliter & auri:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς δόξαν, εὑρόντος χάριν ἐναντίον αὐτοῦ
5 ἐπὶ πάντα τὰ ἀξιώματα αὐτοῦ. Καὶ συνανέβησαν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
καὶ τῶν ἱερέων, καὶ Λευιτῶν, καὶ ἱεροψαλτῶν, καὶ θυρωρῶν, καὶ ἱεροδούλων
6 (δ) εἰς Ἱερουσαλὴμ, Ἔτους ἑβδόμου βασιλεύοντος (") Ἀρταξέρξου ἐν τῷ
πέμπτῳ μηνί· (ε) οὗτος ἐνιαυτὸς ἕβδομος τῷ βασιλεῖ· ἐξελθόντες γὰρ
7 ἐκ Βαβυλῶνος τῇ νουμηνίᾳ τοῦ πρώτου (ζ) μηνὸς, Παρεγένοντο εἰς
Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς εὐοδίαν παρὰ τοῦ (η) κυρίου ἐπ'
8 αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἔσδρας πολλὴν ἐπιστήμην περιεῖχεν εἰς τὸ μηδὲν παραλιπεῖν
τῶν ἐκ τοῦ νόμου κυρίου (θ) καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν, διδάξαι (ι) πάντα τὸν
9 Ἰσραὴλ δικαιώματα καὶ κρίματα. Προσπεσόντος δὲ τοῦ γραφέντος
προστάγματος παρὰ (") Ἀρταξέρξου βασιλέως πρὸς Ἔσδραν τὸν ἱερέα
καὶ ἀναγνώστην τοῦ νόμου κυρίου, οὗ ἐστιν ἀντίγραφον τὸ ὑποκείμενον·
10 Βασιλεὺς (") Ἀρταξέρξης Ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ καὶ ἀναγνώστῃ τοῦ νόμου κυρίου
11 χαίρειν. Καὶ τὰ φιλάνθρωπα ἐγὼ κρίνας προσέταξα τοὺς βουλομένους
ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων αἱρετίζοντας, καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν, (κ)
καὶ τῶνδε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ βασιλείᾳ, Συμπορεύεσθαί σοι εἰς Ἱερουσαλήμ.
12 Ὅσοι οὖν ἐνθυμοῦνται, (λ) συνεξορμάτωσαν καθάπερ δέδοκται ἐμοί τε,
13 καὶ τοῖς ἑπτὰ φίλοις συμβουλευταῖς, Ὅπως ἐπισκέψωνται τὰ κατὰ τὴν
Ἰουδαίαν καὶ Ἱερουσαλὴμ ἀκολούθως (μ) ᾧ ἔχει ἐν τῷ νόμῳ κυρίου,
14 Καὶ ἀπενεγκεῖν δῶρα τῷ κυρίῳ τοῦ Ἰσραὴλ, ἃ ηὐξάμην ἐγώ τε καὶ οἱ
φίλοι, εἰς Ἱερουσαλήμ· καὶ πᾶν χρυσίον καὶ ἀργύριον ὃ ἐὰν εὑρεθῇ ἐν
15 τῇ χώρᾳ τῆς (ν) Βαβυλωνίας τῷ κυρίῳ εἰς Ἱερουσαλὴμ, Σὺν τῷ δεδωρημένῳ
ὑπὸ τοῦ ἔθνους εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν τὸ ἐν Ἱερουσαλὴμ,
συναχθῆναι τό, τε χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον εἰς ταύρους καὶ
16 κριοὺς καὶ ἄρνας, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα, Ὥστε προσενεγκεῖν θυσίας τῷ
17 κυρίῳ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον (") τοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν τὸ ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ
πάντα ὅσα ἐὰν βούλῃ μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου ποιῆσαι χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ,
18 ἐπιτέλει κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ σου. Καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ κυρίου
19 τὰ διδόμενά σοι εἰς τὴν χρείαν τοῦ ἱεροῦ τοῦ θεοῦ σου, (ξ) Δώσεις ἐκ
21 τοῦ (ο) βασιλικοῦ γαζοφυλακίου. (π) Κἀγὼ ἰδοὺ Ἀρταξέρξης βασιλεὺς
προσέταξα τοῖς γαζοφύλαξι Συρίας καὶ Φοινίκης, ἵνα ὅσα ἐὰν ἀποστείλῃ
(") Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἀναγνώστης τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου,
ἐπιμελῶς διδῶσιν αὐτῷ ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατὸν,

MS.A. (δ) εἰς Ἱεροσόλυμα, (") Ἀρταρξέρξου (ε) οὗτος ὁ ἐνιαυτὸς (ζ) μηνὸς, ἐν τῇ νουμηνίᾳ τοῦ πέμπτου μηνὸς Παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα (η) κυρίου. Ὁ γὰρ Ἔζρας (θ) καὶ τῶν ἐντολῶν, (ι) τὸν πάντα Ἰσραὴλ πάντα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα. (") Ἀρταρξέρξου τοῦ βασιλέως πρὸς Ἔζραν τὸν ἱερέα (") Ἀρταρξέρξης Ἔζρᾳ (κ) ὄντων δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ * ἡμετέρᾳ βασιλείᾳ, (λ) συνεξορμάτωσαν (μ) ὡς ἔχει ἐν τῷ νόμῳ τοῦ κυρίου, (ν) Βαβυλωνίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, (") τοῦ θεοῦ αὐτῶν (ξ) τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ, Καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἐὰν ὑποπίπτῃ σοι εἰς τὴν χρείαν τοῦ ἱεροῦ τοῦ θεοῦ σου, δώσεις (ο) ἱεροῦ γαζοφυλακίου. (π) Κἀγὼ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀρταρξέρξης προσέταξα (") Ἔζρας

Et dedit ei rex gloriam, quòd inveniſſet gratiam in 4
conſpectu ejus ſuper omnes dignitates ipſius. Et a- 5
ſcenderunt (b) ſimul ex filiis Iſrael, & ſacerdotibus
& Levitis & ſacris cantoribus, & oſtiariis, & ſer-
vis templi, in Hieruſalem, Anno ſeptimo, regnante Ar- 6
taxerſe, in quinto menſe: Hic annus ſeptimus eſt regi.
Exeuntes enim de Babylonia novilunio primi men-
ſis, Venerunt Hieroſolymam, ſecundùm proſperitatem 7
itineris datã eis à Domino in eo. Eſdras enim ma- 8
gnam diſciplinam obtinebat, ne prætermitteret quic-
quam eorum quæ eſſent ex lege Domini, & ex præce-
ptis, docendo univerſum Iſrael juſtificationes, & ju-
dicia. (c) Cùm obveniſſet autem ſcriptum præceptũ 9
ab Artaxerſe rege ad Eſdram ſacerdotem, & lectore
legis Domini; cujus exemplum ſubjectum eſt: REX 10
Artaxerſes Eſdræ ſacerdoti, & lectori legis Domini,
ſalutem: Humaniora ego judicans, præcepi eis 11
qui deſiderant, ex gente Judæorum, ſuâ ſponte, & ex
ſacerdotibus, & Levitis, & (d) qui ſunt in noſtro re-
gno, comitari tecum in Hieruſalem. Quicunque ergò 12
cupiunt; tecum conveniant, & proficiſcantur; ſicut
placuit mihi, & ſeptem amicis conſiliariis, Ut viſi- 13
tent ea quæ aguntur, ſecundùm Judæam, & Hieruſa-
lem, obſervantes, ſicut habet in lege Domini: Et fe- 14
rant munera Domino Iſrael, quæ vovi ego, et amici,
in Hieruſalem; & omne aurũ, & argentum, quod in-
ventum fuerit in regione Babyloniæ, Domino, in Hie-
ruſalem, Cum illo quod eſt donatum ab ipſa gente in 15
templum Domini Dei eorum, quod eſt in Hieruſalem:
ut colligatur hoc aurum, & argentum ad tauros, &
arietes, & agnos; & quæ his ſunt congruentia: Ut of- 16
ferant hoſtias Domino ſuper altare Domini Dei ipſo-
rum, quod eſt in Hieruſalem. Et omnia quæcunq; vo- 17
lueris, cum fratribus tuis, facere auro, & argento;
perfice ſecundùm voluntatem Dei tui. Et ſacroſancta 18
vaſa Domini, quæ data ſunt tibi ad uſum templi Dei 19
tui, Dabis de regali gazophylacio. Et ego quidem rex
Artaxerſes præcepi cuſtodibus theſaurorum Syriæ et 21
Phœnicis, ut quæcunq; ſcripſerit Eſdras ſacerdos, &
lector legis Dei excelſi, diligenter dent ei, uſq; ad ar-
genti talenta centum,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]

Et dedit ei rex gloriam, cùm inveniſſet gra- 4
tiam coram eo de omnibus poſtulatis ſuis.
Et aſcenderunt cum eo de filiis Iſrael, & 5
Sacerdotibus, & Levitis, & Cantoribus ſa-
cerdotalib⁹, & Janitoribus, & ſervis Sacer-
dotũ Hieroſolyma: Anno ſeptimo regnante 6
Artaxerxe menſe quinto, hic annus regis
ſeptimus. Egreſſi igitur Babylone neome-
niâ menſis quinti; Venerunt Hieroſolyma 7
ſecundùm proſperitatem quæ data eſt ipſis
à Domino in eo. Magnam enim ſcientiam 8
adeptus erat Ezras, ut nequid eum fugeret
eorum quæ in lege Domini, & de præceptis
ſimul, ut doceret univerſum Iſrael ritus
& judicia. Venit autem præceptum hoc 9
quod ſcriptum eſt ab Artaxerxe ad Ezram
Sacerdotem & Lectorem legis Domini, cu-
jus exemplum eſt quod poſitum eſt. Rex 10
Artaxerxes Ezræ Sacerdoti & Lectori legis
Domini, Salvere. Ego quæ ad humanita- 11
tem pertinent decernens, præcepi eos qui
volunt de populo Judæorum, quibúſque ita
placet, de Sacerdotibus item & Levitis, in
regno quidem noſtro conſtitutis, proficiſci
tecum Hieroſolyma. Proficiſcantur itaque 12
qui hoc cogitant, ſicut placuit mihíque &
ſeptem amicis & conſiliariis. Ut quæ ad 13
Judæam & Hieroſolyma *pertinent*, inſpi-
ciant, ſecundùm ea quæ in lege Domini.
Afferántque oblationes Domino, quæ vovi 14
ipſe, & amici in Hieroſolyma: Aurúmque
omne, & argentum quod inventum fuerit
in regione Babylonis, Domino Hieroſoly-
ma: Cum eo quod à gente oblatum fue- 15
rit Templo Domini ſui, quod Hieroſoly-
mis; Ut colligatur aurum & argentum in
juvencos, arietéſque, & agnos, & quæ eo-
dem pertinent; Ut offerantur ſacrificia in 16
altari Domini ipſorum quod Hieroſolymis.
Utque quæ cum fratribus tuis facere cupis, 17
auro & argento de voluntate Dei tui com-
pleas. Vaſáque ſacerdotalia Domini, quæ 18
data ſunt in uſum templi Dei tui, quod eſt
Hieroſolymis: Reliquáque quæ tibi occur- 19
rent in uſum templi Dei tui, dabis ex gazo-
phylacio regis. Ego autem Artaxerxes 21
rex præcepi etiam cuſtodibus gazæ Syriæ
& Phœniciæ, ut quodcunque Ezras Sacer-
dos & Lector legis Dei excelſi mittens po-
ſtulaverit, ſolicitè ipſi dent, uſque ad cen-
tum talenta argenti.

Verſio VULG. LAT.

22 Et uſque ad frumenti modios centum, & vini amphoras
centum, & alia quæcunque abundant ſine taxatione.
23 Omnia ſecundùm legem Dei fiant Deo altiſſimo, ne fortè exurgat ira in regno regis, & filii, &
24 filiorum ejus. Vobis autem dicitur, ut omnibus ſacerdotibus & Levitis, & ſacris cantoribus, & ſervis
25 templi, & ſcribis templi hujus, Nullum tributum, neque ulla alia indictio irrogetur, nec habeat quiſ-
26 quam poteſtatem objicere eis quidquam. Tu autem, Eſdra, ſecundùm ſapientiam Dei, conſtitue judices & arbitros in tota Syria & Phœnice: & omnes qui
27 legem Dei tui non noverunt, doce: Ut quotquot tranſgreſſi fuerint legem, diligenter plectantur, ſive morte, ſive cruciatu, ſive etiam pecuniæ mulctatione
28 vel abductione. Et dixit Eſdras ſcriba; Benedictus Deus patrum noſtrorum, qui dedit hanc voluntatem in cor regis, clarificare domum ſuam quæ eſt in Jeru-
29 ſalé, Et me honorificavit in conſpectu regis & conſi-
30 liariorum, & amicorum, & purpuratorum ejus. Et ego conſtans animo factus ſum ſecundùm opitulationem Domini Dei mei, & congregavi ex Iſrael viros,
31 ut ſimul aſcenderent mecum. Et hi ſunt præpoſiti ſecundùm ſuas patrias, & principatus portionales, eorum qui mecum aſcenderunt de Babylonia in regno
32 Artaxerxis. Et ex filiis Phares, Gerſomus: ex filiis Siemarith, Amenus: filiorum David, Acchus filius
33 Secciliæ: Ex filiis Phares, Zacharias, & cum eo re-
34 verſi ſunt viri centum quinquaginta: Ex filiis ductoris Moabilionis Zaræi, & cum ipſo viri ducenti
35 quinquaginta: Ex filiis Zachues, Jechonias Zecholei,
36 & cum ipſo viri ducenti quinquaginta: Ex filiis Sala, Maaſias Gotholiæ, & cum ipſo viri ſeptuaginta:
37 Ex filiis Saphatiæ, Zarias Micheli, & cum ipſo viri
38 octoginta: Ex filiis Job, Abdias Jeheli, & cum ipſo
39 viri ducenti duodecim: Ex filii Baniæ, Salimoth, fi-
40 lius Joſophiæ, & cum ipſo viri centum ſexaginta: Ex filiis Beer, Zacharias Bebei, & cum ipſo viri ducenti
41 octo: Ex filiis Ezead, Joannes Ecceтan, & cum ipſo viri centum decem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

22 Ὁμοίως δὲ καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατόν· καὶ οἴνου μετρη-
23 τῶν ἑκατόν· καὶ ἄλλα ἐκ πλήθους. Πάντα κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ νόμον ἐπιτελεσθήτω ἐπιμελῶς τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ἕνεκεν τοῦ μὴ γενέσθαι ὀργὴν (')εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.
24 Καὶ ὑμῖν δὲ λέγεται ὅπως πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τοῖς Λευίταις, καὶ (')ἱεροψάλταις, καὶ θυρωροῖς, καὶ ἱεροδούλοις, καὶ πραγματικοῖς τοῦ ἱεροῦ τούτου
25 Μηδὲ μία φορολογία, μηδὲ (ρ) ἄλλη ἐπιβολὴ γίνηται, (')καὶ μηδένα
26 ἔχειν ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν τι τούτοις. Καὶ σὺ (')Ἔσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ, ἀνάδειξον κριτὰς καὶ δικαστὰς, ὅπως δικάζωσιν ἐν ὅλῃ Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ πάντας τοὺς ἐπισταμένους τὸν νόμον τοῦ θεοῦ σου, καὶ τοὺς (σ)μὴ
27 ἐπισταμένους διδάξεις. Καὶ πάντες ὅσοι ἂν (τ)παραβαίνωσι τὸν νόμον τοῦ θεοῦ σου καὶ τὸν βασιλικὸν, ἐπιμελῶς κολασθήσονται, ἐάν τε καὶ θανάτῳ,
28 ἐάν τε καὶ τιμωρίᾳ, ἢ ἀργυρικῇ ζημίᾳ, ἢ ἀπαγωγῇ. Καὶ εἶπεν (')Ἔσδρας ὁ γραμματεὺς, Εὐλογητὸς μόνος (υ) κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων μου, ὁ δοὺς ταῦτα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως, δοξάσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ τὸν ἐν
29 Ἱερουσαλὴμ, Καὶ ἐμὲ ἐτίμησεν ἐναντίον τοῦ βασιλέως, (φ) καὶ τῶν συμ-
30 βουλευόντων, καὶ πάντων τῶν φίλων, καὶ μεγιστάνων αὐτοῦ. (')Καὶ ἐγὼ εὐθαρσὴς ἐγενόμην κατὰ τὴν ἀντίληψιν κυρίου τοῦ θεοῦ μου, καὶ συνήγαγον (')ἄνδρας
31 ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ ὥστε συναναβῆναί μοι. Καὶ οὗτοι οἱ προηγούμενοι κατὰ τὰς πατριὰς αὐτῶν καὶ τὰς μεριδαρχίας, οἱ (') ἀναβάντες μετ' ἐμοῦ ἐκ
32 Βαβυλῶνος ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως. Ἐκ τῶν υἱῶν Φινεὲς, Γηρσών· ἐκ τῶν υἱῶν (χ) Ἰαθαμάρου, Γαμαλιήλ· ἐκ τῶν υἱῶν
33 Δαυὶδ, (ψ) Λαττοὺς ὁ Σεχενίου· (ω) Ἐκ τῶν υἱῶν Φόρος, Ζαχαρίας, καὶ
34 μετ' αὐτοῦ ἀπεγράφησαν ἄνδρες ἑκατὸν πεντήκοντα· Ἐκ τῶν υἱῶν Φαὰθ
35 Μωὰβ, Ἐλιαωνίας Ζαραίου· καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες διακόσιοι· Ἐκ τῶν υἱῶν Ζαθόης, Σεχενίας Ἰεζήλου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες τριακόσιοι· ἐκ τῶν υἱῶν Ἀδὶν, Ὠβὴθ Ἰωνάθου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες διακόσιοι πεν-
36 τήκοντα· Ἐκ τῶν υἱῶν, (')Ἠλὰμ, Ἰεσίας Γοθολίου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες
37 ἑβδομήκοντα· (')Ἐκ τῶν υἱῶν Σαφατίου, Ζαραΐας Μιχαήλου, καὶ μετ' αὐτοῦ
38 ἄνδρες ἑβδομήκοντα· Ἐκ τῶν υἱῶν Ἰωὰβ, Ἀβαδίας Ἰεζήλου, καὶ μετ'
39 αὐτοῦ ἄνδρες διακόσιοι δεκαδύο· Ἐκ τῶν υἱῶν Βανίας, Σαλιμὼθ Ἰωσα-
40 φίου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες ἑξήκοντα καὶ ἑκατόν· Ἐκ τῶν υἱῶν Βαβὶ, Ζα-
41 χαρίας Βηβαὶ, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες εἰκοσιοκτώ· Ἐκ τῶν υἱῶν Ἀστὰθ, Ἰωάννης Ἀκατὰν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες ἑκατὸν δέκα·

Similiter autem & uſque ad frumenti modios centum, & vini amphoras centum, & alia ex multitu- 22
dine, Omnia ſecundùm legem Dei fiant diligenter 23
Deo altiſſimo, ne fortè exurgat ira in regnum regis,
et filiorum ejus. Et vobis autem dicitur, ut omnibus 24
ſacerdotibus, & Levitis, & ſacris cantoribus, &
oſtiariis, & ſervis templi, & (e) pragmaticis tem-
pli hujus, Nullum tributum, neque alia indictio 25
irrogetur, neque habeat quiſquam poteſtatem objice-
re eis quidquam. Tu autem, Eſdra, ſecundùm ſapi- 26
entiam Dei conſtitue judices, & arbitros, ut judi-
cent in tota Syria, & Phœnice, omnes qui noverunt
legem Dei tui, & omnes, qui non noverunt, doce: Et 27
omnes quotquot tranſgreſſi fuerint legem Dei tui, &
regalem, diligenter plectantur, ſive morte, ſive cru-
ciatu, ſive etiam pecuniæ mulctatione, vel abdu-
ctione. Et dixit Eſdras ſcriba; Benedictus ſolus 28
Dominus Deus patrum meorum, qui dedit hæc in
cor regis, clarificare domum ſuam, quæ eſt in Hie-
ruſalem: Et me honoravit in conſpectu regis, & 29
conſiliariorum, & omnium amicorum, & purpurato-
rum ejus. Et ego conſtans animo factus ſum ſecun- 30
dùm opitulationem Domini Dei mei, & congregavi
ex Iſrael viros, ut ſimul aſcenderent mecum. Et hi 31
ſunt præpoſiti ſecundùm ſuas patrias, & principatus
portionales, qui mecum aſcenderunt de Babylonia in
regno Artaxerſis regis. Ex filiis Phinees, Gerſon: 32
ex filiis Iathamari, Gamaliel: ex filiis David,
Lattus filius Sechenię: Ex filiis Phoros, Zachari- 33
as: & cum eo adſcripti ſunt viri centum quinqua-
ginta: Ex filiis Phaat Moab, Eliaonias Zaræa, 34
& cum eo viri ducenti: Ex filiis Zathoes, 35
Sechenias Jezeli, & cum eo viri trecenti: ex
filiis Adin, Obeth Jonathæ, & cum eo viri ducenti
quinquaginta: Ex filiis Elam, Jeſias Gotholiæ, & 36
cum eo viri ſeptuaginta: Ex filiis Saphatiæ, Zara- 37
ias Michaeli, & cum eo viri ſeptuaginta: Ex filiis 38
Joab, Abadias Jezeli, & cum eo viri ducenti
duodecim: Ex filiis Banias, Salimoth Ioſaphiæ, 39
& cum eo viri centum ſexaginta: Ex filiis Babi, 40
Zacharias Bebai, & cum eo viri viginti octo: Ex 41
filiis Aſtath, Ioannes Acatan, & cum eo viri centū
decem:

MS. A. (')ἐπὶ (') τοῖς ἱεροψάλταις, (ρ) ἀλλὰ βουλὴ γίνηται, (') καὶ ἐξουσίαν μηδένα ἔχειν (')Ἔσρα (σ) μὴ ἐπισταμένους δὲ διδάξεις. (τ) παραβαίνουσιν τὸν νόμον (')Ἔζρας (υ) ὁ κύριος τῶν πατέρων (φ) καὶ τῶν συμβασιλευόντων, (') Κἀγὼ (') ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ ἄνδρας (') ἀναβαίνοντες (χ) Ἰθάμαρ, Γαμαήλ· (ψ) Ἀττοὺς (ω) Τῶν υἱῶν Φόρος, Ζ*αι μετ' αὐτοῦ *ἀπογράφησαν *δρες (')Ἐλὰμ, (')Ἐκ τῶν υἱῶν *Ἰωὰβ,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Similiter etiam uſque ad centum coros tri- 22
tici, & menſuras centum vini; Reliquáque 23
ſecundùm legem Dei compleantur Deo
excelſo, ne ſit furor in regnum regis, &
filiorum ipſius. Vobis autem præceptum 24
eſt etiam, ne cui homini poteſtas ſit, Sacerdotibus omnibus, & Levitis & Cantoribus Sacerdotii, Janitoribus etiam
ſervíſque Sacerdotum, & ſcribis Templi,
Tributum ullum aut aliam indictionem, 25
his inquam irrogandi. Tu autem Ezra, 26
ſecundùm ſapientiam Dei, ede judices &
vindices qui judicent per totam Syriam
& Phœniciam, eos qui nôrunt legem
Dei tui; eos autem qui non nôrunt,
doce. Omnes autem illi, qui tranſgre- 27
dientur legem Dei tui, & regiam, ſolicitè puniantur, ſive morte, ſive pœnâ
capiti inflictâ, ſive multâ pecuniariâ,
ſive deportatione. Dixit Ezras Scriba; 28
Benedictus ſolus Dominus, qui poſuit
hæc in corde regis, ut templum ejus
quod eſt Hieroſolymis clarificaret. Me 29
autem honoravit coram rege, eíſque qui
cum eo conſilium capiunt, omnibúſque
amicis ejus & magnatibus. Ego autem 30
bene veſtitus fui ſecundùm auxilium Domini Dei mei; & congregavi viros de
Iſraele ut aſcenderent mecum. Hi au- 31
tem principes ſunt ſecundùm genera ſua,
& capita diſtributionum, qui aſcenderunt
mecum è Babylone, regnante rege Artaxerxe. De filiis Pharus, Tarus filius Ta- 32
mus, de filiis Atruth, Gamluſi. De filiis 33
David Pares Zacharia, & cum eo de
ſcripto viri centum quinquaginta. De
filiis Math, Moab, & Eliaonias filius Za- 34
rach, & cum eo viri ducenti. De filiis 35
Zithuæ, Jucanias filius Athileo, & cum
eo viri ducenti. De filiis Adinuchim,
Jonathan, & cum eo viri ducenti quinquaginta. De filiis Maſiæ, Athalias, & 36
cum eo viri ducenti ſeptuaginta. De filiis 37
Shephatiæ, Zaria filius Michaelis, & cum
eo viri ſeptuaginta. De filiis Joab, Uba- 38
dias filius Chezakielis, & cum eo viri ducenti duodecim. De viris Nachzæ, She- 39
limuth Juſphiæ, & cum eo viri ducenti
ſexaginta. De filiis Bechir, Zacharias 40
Babilis; & cum eo viri vigintiocto. De 41
filiis Aſhduth Jochanan filius Aktæ, &
cum eo, viri centum decem.

Verſio VULG. LAT.

42 Ex filiis Adonicam ipſis poſtremis, & hæc ſunt nomina eorum: Eliphalam filius Gebel, & Semeias,
43 & cum ipſo viri ſeptuaginta. Et congregavi eos ad fluvium qui dicitur Thia, & metati fuimus illîc
44 triduo, & recognovi eos. Et ex filiis Sacerdotum
45 & Levitarum non inveni illîc. Et miſi ad Eleazarum, & Ecelon, & Maſman, & Maloban, & Enaathan, & Samea, & Joribum, Nathan, Enuagam, Zachariam, & Moſolamum, ipſos ductores & peritos:
46 Et dixi eis ut venirent ad Loddeum, qui erat apud
47 locum gazophylacii. Et mandavi eis ut dicerent Loddeo, & fratribus ejus, & illis qui erant in gazophylacio, ut mitterent nobis eos qui ſacerdotio fun-
48 gerentur in domo Domini Dei noſtri: Et adduxerunt nobis ſecundùm manum validam Domini Dei noſtri viros peritos: ex filiis Moholi, filii Levi, filii Iſrael, Sebebian, & filios & fratres, qui erant decem &
49 octo: Aſbiam, & Amin ex filiis filiorum Chananæi,
50 & filii eorum viri viginti. Et ex his qui templo ſerviebant, quos dedit David, & ipſi principes ad operationem Levitis templo ſervientium ducenti viginti.
51 Omnia nomina ſignificata ſunt in ſcripturis. Et vovi illîc jejunium juvenibus in conſpectu Dei, ut quærerem ab eo bonum iter nobis, & qui nobiſcum
52 erant, & filiis, & pecoribus, propter inſidias. Erubui enim petere à rege pedites & equites in comita-
53 tu, tutelæ gratiâ, contra adverſarios noſtros. Diximus enim regi, Quoniam virtus Domini erit cum eis
54 qui inquirunt eum in omni affectu. Et iterùm deprecati ſumus Dominum Deum noſtrum ſecundùm hæc: quem & propitium habuimus, & compotes
55 facti ſumus Deo noſtro. Et ſeparavi ex plebis præpoſitis, & ſacerdotibus templi, viros duodecim, & Sedebiam, & Aſannam, & cum eis ex fratribus eo-
56 rum viros decem: Et appendi eis aurum & argentum & vaſa ſacerdotalia domûs Dei noſtri, quæ donaverat rex, & conſiliarii ejus, & principes, &
57 omnis Iſrael. Et cùm appendiſſem, tradidi argenti talenta centum quinquaginta, & vaſa argentea ta-
58 lentorum centum, & auri talenta centum, Et vaſorum aureorum ſepties viginti, & vaſa ærea de bono æramento ſplendentia, duodecim, auri ſpeciem reddentia.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

42 Ἐκ τῶν υἱῶν Ἀδωνικὰμ, οἱ ἔσχατοι· καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν· (α) Ἐλιφαλὰ τοῦ Γευὴλ, καὶ Σαμαίας, καὶ μετ' αὐτῶν ἄνδρες ἑβδομήκοντα· ἐκ τῶν υἱῶν Βαγὼ, Οὐθὶ ὁ τοῦ Ἰσταλκούρου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες ἑβδο-
43 μήκοντα. Καὶ συνήγαγον αὐτοὺς ἐπὶ τὸν λεγόμενον Θερὰν ποταμὸν, καὶ παρενεβάλομεν (')ἡμέρας τρεῖς αὐτόθι, καὶ κατέμαθον αὐτούς.
44 (β)Καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν οὐχ εὑρὼν ἐκεῖ, Ἀπέστειλα πρὸς
45 Ἐλεάζαρον, καὶ Ἰδουῆλον, (γ) καὶ Μαιὰ, καὶ Μασμὰν, καὶ Ἀλναθὰν, καὶ Σαμαίαν, καὶ Ἰώριβον, Νάθαν, Ἐννατὰν, Ζαχαρίαν, καὶ Μοσόλλαμον
46 τοὺς ἡγουμένους καὶ ἐπιστήμονας, Καὶ εἶπα αὐτοῖς ἐλθεῖν πρὸς Λοδδαῖ-
47 ον τὸν ἡγούμενον τὸν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ γαζοφυλακίου, Ἐντειλάμενος αὐτοῖς διαλεχθῆναι Λοδδαίῳ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐν τῷ τόπῳ γαζοφύλαξιν, ἀποστεῖλαι ἡμῖν τοὺς ἱερατεύσοντας (δ) ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
48 κυρίου ἡμῶν. Καὶ ἤγαγον ἡμῖν κατὰ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ κυρίου ἡμῶν
49 ἄνδρας ἐπιστήμονας τῶν υἱῶν Μοολὶ τοῦ Λευὶ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἀσεβηβίαν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, ὄντας (')δέκα καὶ ὀκτώ· Καὶ Ἀσεβίαν, καὶ (ε)Ἄννουον, καὶ Ὠσαίαν ἀδελφὸν ἐκ τῶν υἱῶν Χανουναίου, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν (')
50 εἴκοσι ἄνδρες· Καὶ ἐκ τῶν ἱεροδούλων ὧν ἔδωκε Δαυὶδ, καὶ οἱ ἡγούμενοι εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν Λευιτῶν, ἱεροδούλους διακοσίους καὶ εἴκοσι· (ζ)
51 πάντων ἐσημάνθη ἡ ὀνοματογραφία. Καὶ ηὐξάμην ἐκεῖ (')νηστείαν τοῖς νεανίσκοις ἔναντι κυρίου (')ἡμῶν, ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ εὐοδίαν
52 ἡμῖν τε καὶ τοῖς συνοῦσιν ἡμῖν, τέκνοις ἡμῶν, καὶ κτήνεσιν. Ἐνετράπην γὰρ αἰτῆσαι τὸν βασιλέα πεζούς τε καὶ ἱππεῖς, καὶ προπομπὴν ἕνεκεν
53 ἀσφαλείας τῆς πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους ἡμῖν. Εἴπαμεν γὰρ τῷ βασιλεῖ, Ὅτι (η) ἡ ἰσχὺς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἔσται μετὰ τῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν
54 εἰς πᾶσαν ἐπανόρθωσιν· Καὶ πάλιν ἐδεήθημεν τοῦ κυρίου ἡμῶν
55 (θ) πάντα ταῦτα, καὶ ἐτύχομεν εὐιλάτου. Καὶ ἐχώρισα τῶν φυλάρχων τῶν ἱερέων ἄνδρας (')δεκαδύο, καὶ Ἐσερεβίαν καὶ (') Σαμίαν,
56 καὶ μετ' αὐτῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἄνδρας (ι)δώδεκα. Καὶ ἔστησα αὐτοῖς τὸ ἀργύριον, καὶ τὸ χρυσίον, καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ κυρίου ἡμῶν, (κ)ἃ ἐδωρήσατο ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ με-
57 γιστᾶνες, καὶ πᾶς Ἰσραήλ. Καὶ στήσας παρέδωκα αὐτοῖς ἀργυρίου τάλαντα ἑξακόσια (λ) πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ταλάντων ἑκατὸν,
58 καὶ χρυσίου τάλαντα ἑκατὸν, Καὶ χρυσώματα εἴκοσι, καὶ σκεύη χαλκᾶ ἀπὸ χρηστοῦ χαλκοῦ στίλβοντα χρυσοειδῆ σκεύη δώδεκα.

Ex filiis Adonicam poſtremi: & hæc nomina eorum: 42
Eliphala filius Gevel, & Samaias, & cum eis viri
ſeptuaginta: ex filiis Bago, Uthi filius Iſtalcuri, & 43
cum eo viri ſeptuaginta. Et congregavi eos ad flu-
vium, qui dicitur Theran: & caſtrametati ſuimus
illic triduo: & recognovi eos. Et ex ſacerdotibus, & 44
ex Levitis non inveni illic. Miſi ad Eleazarum, & 45
Iduelum, & Maia, & Maſman, & Alnathan, & Samæam, & Joribon, Nathan, Ennatan, Zachariam, &
Moſollamon ductores, & peritos: Et dixi eis, ut ve- 46
nirent ad Loddæum præpoſitum, qui in loco gazophy-
lacii: Et mandavi eis ut dicerent Loddæo, & fra- 47
tribus ejus, & iis qui in loco theſaurorum cuſtodi-
bus, ut mitterent nobis eos qui ſacerdotio fungeren-
tur in domo Domini noſtri. Et adduxerunt nobis ſe- 48
cundùm manum validam Domini noſtri viros peri-
tos: Ex filiis Mooli, filii Levi, filii Iſrael, Aſebebiam, 49
et filios ejus, et fratres [ejus], qui erant decem, et octo,
& Aſebiam, & Ænnuon, & Oſæam fratrem ex filiis
Chanunæi: & filii eorum viginti viri: Et ex his, qui 50
templo ſerviebant, (quos dedit David, & ipſi princi-
pes ad operationem Levitarum,) templo ſervientes,
ducentos & viginti. Omnium ſignata eſt deſcriptio
per nomina. Et vovi illic jejunium juvenibus in con- 51
ſpectu Domini noſtri, ut quærerem ab eo bonum iter
nobis, & qui nobiſcum erant, filiis noſtris, & pecori-
bus. Erubui enim petere à rege pedites, & equites, 52
& comitatum tutelæ gratiâ contra adverſarios no-
ſtros. Diximus enim regi, Quoniam virtus Domini 53
noſtri erit cum eis, qui inquirunt eum, ad omnem cor-
rectionem. Et iterum deprecati ſumus à Domino no- 54
ſtro omnia hæc, & propitium habuimus. Et ſeparavi 55
ex (f) Phylarchis ſacerdotum viros duodecim, & Eſe-
rebiam, & Samiam, & cum eis ex fratribus eorum
viros duodecim. Et appendi eis argentum, & aurum, 56
& ſacra vaſa domûs Domini noſtri, quæ donaverat
rex, & conſiliarii ejus, & principes, & omnis Iſrael.
Et cùm appendiſſem, tradidi eis argenti talenta ſex- 57
centa quinquaginta, & vaſa argentea talentorum
centum, Et aurea talenta viginti, & vaſa ærea, de 58
bono ære ſplendentia, auri ſpeciem reddentia, vaſa duodecim.

MS.A. (α) Ἐλιφαλατὸς Ἰευὴλ, (') αὐτόθι ἡμέρας τρεῖς, (β) Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν τῶν ἱεραίων (γ) καὶ Μαασμὰν, καὶ Ἐλναθὰν, (δ) ἐν τόπῳ τοῦ κυρίου (') δεκαοκτώ· (ε) Ἄννουνον, (') ἄνδρες εἴκοσι· (ζ) πάντων ὀνομάσθη ἡ ὀνοματογραφία. (') τοῖς νεανίσκοις νηστείαν (') τοῦ θεοῦ ἡμῶν, (η) ἰσχὺς (θ) κατὰ ταῦτα, καὶ ἱλασοῦ ἐτύχομεν. (') δώδεκα, (') Ἀσαμίαν, (ι) δέκα (κ) οὕτως ἐδωρήσατο ὁ βασιλεὺς, (λ) καὶ πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργύρεα ταλάντων ἑκατὸν, Καὶ χρυσώματα·

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* De filiis Adonicam, ultimis, & hæc no- 42
mina ipſorum: Eliphada, filius Galvelis,
Shamæas, & cum eis viri ſeptuaginta: De
filiis Baniæ, qui in Acron, & cum eo
viri ſeptuaginta. Et congregavi eos ad 43
fluvium qui dicitur Taran, ibi manſimus
dies tres. Et diſpeximus ipſos; nec inveni 44
ibi de Sacerdotibus & Levitis. Et miſi 45
ad Eliezer, Iduel, & Maia, & Maſman,
Saltan, & Samaia, & Nuriban, Nathnan,
Tanatan, Zachariam, & Meſſollamum,
principes & peritos: Et dixi eis, ut 46
accederent ad Lodan, Principem qui eo 47
loco cuſtos gazæ, præcipiens eis ut
dicerent Lodani & fratribus ejus, qui eo
loco cuſtodes gazæ, ut mitterent nobis
eos qui ſacerdotio fungantur in domo
Domini noſtri. Et adduxerunt nobis ſe- 48
cundùm potentem manum Domini Dei
noſtri, viros peritos de filiis Machli, filii
Levi filii Iſrael, Sebechiam, filióſque &
fratres ejus, qui fuerunt octodecim. Et 49
Chabaſhiam & Chanunam, & Atan ex
fratribus filiorum Cananiæ, filióſque
ipſorum, viros viginti. Et ex ſervis Sa- 50
cerdotum quos attribuerat David & principes miniſterio Levitarum, ſervos Sacerdotum, ducentos viginti: quorum ſcripto
declarata eſt nomenclatura. Et ibi 51
vovi jejunium juvenibus coram Deo
noſtro, petendo ab eo proſperum iter pro
nobis, & qui nobiſcum fuerunt liberis
noſtris & jumentis. Puduerat enim me 52
petere à rege equites & pedites, qui nos
deducerent, ſecuritatis causâ ab adverſariis noſtris. Diximus enim regi, Vir- 53
tus Domini Dei noſtri adeſt eis qui
ipſum quærunt, omni rectitudine.
Iterúmque enim hæc deprecati ſumus 54
à Domino Deo noſtro: Et acceptos 55
nos habuit ad miſericordiam: Et ſegregavi
ex principibus generum ſacerdotalium
viros duodecim præclaros, & Samaiam, & cum eis ex fratribus ipſorum viros
decem: Et appendi eis argentum & aurum 56
vaſáque ſacerdotalia domûs Domini Dei
noſtri, quódque dederat rex & conſiliarii
ipſius & magnates, totúſque Iſrael. Et 57
tradidi ipſis pondere argenti talenta ſexcenta quinquaginta, vaſáque argentea
talentorum centum. Auri talenta cen- 58
tum: Vaſa aurea viginti; & vaſa ænea
ex ære bono ſplendente vaſa duodecim.

Versio VULG. LAT.

59 Et dixi eis; Et vos sancti estis Domino, & vasa sunt
sancta, & aurum, & argentum votum est Domino
60 Deo patrum nostrorum. Vigilate & custodite, donec
tradatis ex plebis præpositis, & sacerdotibus & Levitis,
& principibus civitatum Israel, in Jerusalem,
61 in pastophorio domûs Dei nostri. Et hi qui susceperunt
sacerdotes & Levitæ aurum & argentum &
vasa, intulerunt in Jerusalem in templum Domini.
62 Et promovimus à fluvio Thia, die duodecimâ mensis
63 primi, usquequò introivimus in Jerusalem. Et cùm
factus fuisset tertius dies, quartâ autem die ponderatum
aurum, & argentum traditum est in domo Domini
64 Dei nostri, Marimoth filio Jori sacerdoti: Et
cum ipso erat Eleazar filius Phinees: & erant cum
ipsis Josadus filius Jesu, & Medias, & Banni filius
65 Levitæ: ad numerum, & ad pondus universa. Et
66 scriptum est pondus ipsorum eâdem horâ. Qui autem
venerunt ex captivitate, obtulerunt sacrificium
Domino Deo Israel, tauros duodecim pro omni
67 Israel, arietes octogintasex, Agnos septuagintaduos,
hircos pro peccato duodecim, & pro salute
vaccas duodecim, omnia in sacrificium Domini.
68 Et relegerunt præcepta regis regalibus dispensatoribus,
& subregulis Cœlesyriæ & Phœnicis:
& honorificaverunt gentem, & templum Domini.
69 Et consummatis his, accesserunt ad me præpositi,
dicentes; Non segregaverunt genus Israel,
70 & principes, & sacerdotes, & Levitæ, Et alienigenæ
gentes & nationes terræ, immunditias suas à
Chananæis, & Hethæis, & Pherezæis, & Jebusæis,
71 & Moabitis, & Ægyptiis, & Idumæis. Conjuncti
enim sunt filiabus eorum & ipsi, & filii eorum: &
mistum est semen sanctum alienigenis gentibus terræ:
& participes erant præpositi, & magistratus,
72 iniquitatis ejus ab initio ipsius regni. Et mox, ut
audivi ista, conscidi vestimenta & sacram tunicam:
& lacerans capillos capitis, & barbam, sedi dolens
73 & mœstus. Et convenerunt quotquot tunc movebantur
in verbo Domini Dei Israel, ad me lugentem
super iniquitatem istam, & sedebam tristis usque
ad sacrificium vespertinum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

59 Καὶ εἶπα αὐτοῖς, Καὶ ὑμεῖς ἅγιοί ἐστε τῷ κυρίῳ, (μ) καὶ τὰ σκεύη τὰ
ἅγια, καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, εὐχὴ τῷ κυρίῳ, κυρίῳ τῶν πατέρων
60 ἡμῶν. Ἀγρυπνεῖτε, καὶ φυλάσσετε, ἕως τοῦ παραδοῦναι (') ὑμᾶς αὐτὰ τοῖς
φυλάρχοις τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν, καὶ τοῖς (") ἡγουμένοις τῶν πατριῶν
τοῦ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐν τοῖς παστοφορίοις τοῦ οἴκου (") τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
61 Καὶ οἱ παραλαβόντες οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται τὸ ἀργύριον, καὶ τὸ
χρυσίον, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ, εἰσήνεγκαν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ
62 κυρίου. Καὶ ἀναζεύξαντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Θερὰ τῇ δωδεκάτῃ (ν)
τοῦ πρώτου μηνὸς, ἕως εἰσήλθομεν εἰς Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν κραταιὰν
χεῖρα τοῦ κυρίου ἡμῶν τὴν ἐφ' ἡμῖν. καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἀπὸ τῆς (ξ) εἰσόδου
63 ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ, καὶ ἤλθομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ γενομένης
αὐτόθι ἡμέρας τρίτης, (ο) τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ σταθὲν τὸ ἀργύριον καὶ
τὸ χρυσίον παρεδόθη ἐν τῷ οἴκῳ (π) κυρίου ἡμῶν Μαρμωθὶ Οὐρίᾳ
64 ἱερεῖ. Καὶ μετ' αὐτοῦ Ἐλεάζαρ ὁ τοῦ Φινεὲς, καὶ ἦσαν μετ' (') αὐτοῦ Ἰωσάβδος
Ἰησοῦ, καὶ Μωὲθ Σαβάννου (") οἱ τοῦ Λευῖται, πρὸς ἀριθμὸν καὶ ὁλκὴν
65 ἅπαντα. Καὶ ἐγράφη πᾶσα ἡ ὁλκὴ αὐτῶν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Οἱ δὲ παραγενόμενοι
66 ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας προσήνεγκαν θυσίας τῷ θεῷ τοῦ Ἰσραὴλ κυρίῳ,
67 ταύρους δώδεκα ὑπὲρ παντὸς Ἰσραὴλ, κριοὺς ἐνενηκονταέξ, Ἄρνας
ἑβδομηκονταδύο, τράγους ὑπὲρ σωτηρίου δώδεκα, ἅπαντα θυσίαν
68 τῷ κυρίῳ. Καὶ ἀπέδωκαν τὰ προστάγματα τοῦ βασιλέως τοῖς βασιλικοῖς
οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἐπάρχοις κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης, καὶ ἐδό-
69 ξασαν τὸ ἔθνος, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ κυρίου. Καὶ τούτων τελεσθέντων (ρ) προσῆλθόν
μοι οἱ ἡγούμενοι, λέγοντες, Οὐκ ἐχώρισαν τὸ ἔθνος τοῦ Ἰσραὴλ
70 καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται Τὰ ἀλλογενῆ ἔθνη τῆς γῆς καὶ τὰς
(σ) ἀκαθαρσίας αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν Χαναναίων, καὶ Χετταίων, καὶ
Φερεζαίων, καὶ Ἰεβουσαίων, καὶ Μωαβιτῶν, καὶ Αἰγυπτίων, καὶ Ἰδουμαίων.
71 (τ) Συνῴκησαν γὰρ μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν,
καὶ ἐπεμίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον εἰς τὰ ἀλλογενῆ ἔθνη τῆς γῆς, καὶ μετεῖχον
οἱ προηγούμενοι καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῆς ἀνομίας ταύτης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
72 τοῦ πράγματος. (υ) Καὶ ἅμα τῷ ἀκοῦσαί με ταῦτα, διέῤῥηξα τὰ ἱμάτια
καὶ τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα, καὶ κατέτιλλα τοῦ τριχώματος τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ
73 πώγωνος, καὶ ἐκάθισα σύννους καὶ περίλυπος. Καὶ ἐπισυνήχθησαν πρὸς
με (φ) ὅσοι ποτὲ ἐπεκινοῦντο ἐπὶ τῷ ῥήματι κυρίου θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ,
ἐμοῦ πενθοῦντος ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ· καὶ ἐκαθήμην περίλυπος ἕως τῆς
δειλινῆς θυσίας.

MS. A. (μ)*κύριος καὶ τὰ σκεύη ἅγια, (') αὐτὰ ὑμᾶς (") ἡγεμόνοις (") τοῦ κυρίου ἡμῶν. (ν) τοῦ μηνὸς, (ξ) εἰσόδου κυρίου ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ, (ο) τῇ δὲ ἡμέρᾳ (π) τοῦ κυρίου ἡμῶν Μαρμαθὶ Οὐρὶ (') αὐτῶν (") οἱ Λευῖται, (ρ) προσῆλθόν (σ) ἀκαθαρσίας ἀπὸ (τ) Συνῴκησαν γὰρ μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῶν, αὐτοὶ (υ) Καὶ ἐγένετο ἅμα (φ) ὅσοι ἦσαν ζηλωταὶ, καὶ ὅσοι ποτὲ ἐπεκινοῦντο ἐπὶ τῷ ῥήματι κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ,

Cum Translatione LATINA.

Et dixi eis; Et vos sancti estis Domino: & vasa 59
sancta, & aurum & argentum votum est Domino,
Domino patrum nostrorum. Vigilate, & custodite do- 60
nec tradatis ea Phylarchis sacerdotum, & Levitaiis;
& præfectis patriarū Israel in Hierusalem, in pasto-
phoriis domûs Dei nostri: Et hi qui susceperunt, sa- 61
cerdotes, & Levitæ, argentum, & aurum; & vasa,
quæ in Hierusalem, intulerunt in templum Domini:
Et (g) promoventes à fluvio Thera, die duodecimâ 62
mensis primi, usquequò introivimus in Hierusalem, secundùm
manum validam Domini nostri, quæ in nobis.
Et eruit nos ab introitu ab omni inimico: & venimus
in Hierusalem. Et cùm factus fuisset ibi terti- 63
us dies; quartâ die ponderatum argentum, & aurum,
traditum est in domo Domini nostri, (h) Marmothi
Uriæ sacerdoti: Et cum ipso erat Eleazar filius Phi- 64
nees: & erant cum ipso Josabdos Jesu, & Moeth Sabanni:
Levitæ autem, ad numerum & pondus universa.
Et scriptum est universum pondus ipsorum eâdem 65
horâ. Qui autem venerunt ex captivitate, obtule- 66
runt sacrificia Deo Israel Domino, tauros duodecim
pro omni Israel, arietes nonaginta sex, Agnos septua- 67
ginta duos, (i) hircos pro salutari duodecim, omnia sacrificium
Domino. Et reddiderunt præcepta regis re- 68
galibus dispensatoribus, & subregulis Cœlesyriæ, &
Phœnicis: & honorificaverunt gentem, & templum
Domini. Et consummatis his accesserunt ad me præ- 69
positi, dicentes; Non segregaverunt genus Israel, &
principes, & sacerdotes, & Levitæ, Alienigenas gen- 70
tes terræ, & immunditias earum ex gentibus Chananæorum,
& Chettæorum, & Pherezæorum, & Jebusæorum,
& Moabitarum, & Ægyptiorum, & Idumæorum.
Conjuncti enim sunt filiabus earum & ipsi, & 71
filii eorum: & mistum est semen sanctum alienigenis
gentibus terræ: & participes erant præpositi, & magistratus
iniquitatis hujus ab initio rei. Et mox ut 72
audivi ista, conscidi vestimenta, & sacram tunicam,
& lacerans capillos capitis, & barbam, sedi dolens,
& mæstus. Et convenerunt ad me, quotquot tunc mo- 73
vebantur in verbo Domini Dei Israel, me lugente super
iniquitatem: & sedebam tristis usque ad sacrificium
vespertinum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

59 [illegible]
60 [illegible]
[illegible]
61 [illegible]
62 [illegible]
[illegible]
63 [illegible]
[illegible]
64 [illegible]
[illegible]
65 [illegible]
66
67 [illegible]
[illegible]
68 [illegible]
69 [illegible]
[illegible]
70 [illegible]
71 [illegible]
[illegible]
72 [illegible]
73 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et dixi ipsis; Etiam vos ipsi sancti estis 59
Domino, vasáque sancta, aurúmque & argentum
votum Domino Deo patrum vestrorum.
Vigilate & custodite, donec 60
tradatis ea principibus generum sacerdotalium
& Levitarum, principibúsque generum
Israeliticorum Hierosolymis, in
gazophylacium domûs Domini nostri.
Sacerdotes autem & Levitæ qui acceperunt 61
argentum & aurum, vasáque quæ Hierosolymis,
intulerunt ea in templum Domini.
Et profecti à fluvio Tartha, duodecimo 62
mensis primi, venimus Hierosolyma, secundùm
manum potentem Domini Dei nostri
quæ super nobis fuit, & liberavit nos ab
impetu qui ab omni hoste; & venimus
Hierosolyma. Et cùm actus esset nobis 63
ibi dies tertius, die quarto appensum argentum
& aurum tradidimus in domum
Domini Dei nostri, Anarmutho filio Uriæ
Sacerdoti. Cum quo unà erat Eliezer 64
filius Phineas: Fuerunt etiam cum ipsis
Jubad filius Jesu, filius Machud, filius Abnu
Levita: Numero & pondere tradita
sunt omnia, Descripto pondere toto 65
ipsâ horâ. Qui autem venerant à capti- 66
vitate obtulerunt Deo Israelis sacrificia:
Agnos nonaginta sex, hircos ducentos 67
septuaginta sex: & pro redemptione, juvencos
duodecim, omnes in sacrificia Domino.
Et tradiderunt mandata regis pro- 68
curatoribus regiis, & præfecto Syriæ Cavæ
& Phœniciæ, & glorificârunt gentem &
templum Domini. Et his confectis, acces- 69
serunt ad me principes, dicentes; Non amoverunt
populus Israel principes & Sacerdotes
& Levitæ; Diversas genere gentes 70
terræ, immunditiásq; ipsorum, Chananæorū
scilicet, Chettæorum, Parzæorum, Jebusæorum,
Moabitarum, & Ægyptiorum:
Cohabitârunt enim filiis eorum, ipsi filiiq; 71
ipsorum, commistúmque est semen sanctum
diversis genere populis terræ: & participaverunt
primores principum, & magnates
iniquitati huic ab initio rei. Et statim 72
ut hæc audivi, scidi vestes meas, amictúmque
sacerdotalem, evulsique de pilis capitis
mei, & barbæ, sedíque attonitus, & afflictus.
Et congregati sunt ad me omnes, 73
qui tempore illo commoti fuerant ad verbum
Domini Dei Israelis, lugentem de hac
iniquitate: & sedebam afflictus usque ad
sacrificium vespertinum.

Versio VULG. LAT.

74 Et consurgens à jejunio, conscissa habens vestimenta
& sacram tunicam, ingeniculans, & extendens manus
75 ad Dominum, Dicebam; Domine, confusus sum, &
76 reveritus sum ante faciem tuam. Peccata enim nostra
multiplicata sunt super capita nostra, & iniqui-
77 tates nostræ exaltatæ sunt usque ad cœlum. Quoniam
à temporibus patrum nostrorum sumus in magno
78 peccato usque ad diem hunc. Et propter peccata
nostra, & patrum nostrorum, sumus traditi cum fratribus
nostris, & cum sacerdotibus nostris, regibus
terræ in gladium & captivitatem & deprædationem,
79 cum confusione usque in hodiernum diem. Et nunc
quantum est hoc quod contigit nobis misericordia
abs te, Domine Deus, & relinque nobis radicem & no-
80 men in locum sanctificationis tuæ, Detegere luminare
nostrum in domo Domini Dei nostri, dare nobis
81 cibum in omni tempore servitutis nostræ. Et cùm
serviremus, non fuimus derelicti à Domino Deo nostro;
sed constituit nos in gratia, ponens nobis reges
82 Persarum dare cibum, Et clarificare templum Domini
Dei nostri, & ædificare deserta Sion, dare nobis
83 stabilitatem in Judæa & Jerusalem. Et nunc quid
dicimus, Domine, habentes hæc? Transgressi enim
sumus præcepta tua, quæ dedisti in manus puerorum
84 tuorum prophetarum, Dicens: Quoniam terra, in
quâ introîstis possidere hæreditatem ejus, terra polluta
est coinquinationibus alienigenarum terræ, & immunditiæ
illorum repleverunt eam totam immundi-
85 tiâ suâ. Et nunc filias vestras non conjungetis filiis
86 eorum, & filias eorum non accipietis filiis vestris, Et
non inquiretis pacem habere cum illis omni tempore,
ut invalescentes manducetis optima terræ, & hæ-
87 reditatem distribuatis filiis vestris usque in ævum. Et
quæ contingunt nobis, omnia fiunt propter opera no-
88 stra maligna, & magna peccata nostra. Et dedisti
nobis talem radicem, & rursùm reversi sumus transgredi
legitima tua, uti commisceremur immunditiæ
89 alienigenarum gentium terræ hujus. Nónne irascêris
nobis perdere nos, quoadusque non relinquatur
radix & nomen nostrum?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

74 Καὶ ἐξεγερθεὶς ἐκ τῆς νηστείας, διεῤῥηγμένα ἔχων τὰ ἱμάτια καὶ
τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα, κάμψας τὰ γόνατα, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας
75 πρὸς τὸν κύριον, Ἔλεγον, Κύριε, (χ) ᾔσχυμμαι καὶ ἐντέτραμμαι κατὰ
76 πρόσωπόν σου. Αἱ γὰρ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐπλεόνασαν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς
77 ἡμῶν, καὶ αἱ ἄγνοιαι ἡμῶν ὑπερήνεγκαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, Ἔτι
ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ἐσμὲν ἐν μεγάλῃ ἁμαρτίᾳ
78 ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων
ἡμῶν παρεδόθημεν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, καὶ σὺν τοῖς βασιλεῦσιν
ἡμῶν, καὶ σὺν τοῖς ἱερεῦσιν ἡμῶν, (ψ) τοῖς βασιλεῦσι τῆς
γῆς εἰς ῥομφαίαν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ προνομὴν μετὰ αἰσχύνης μέ-
79 χρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ νῦν κατὰ πόσον τι ἐγενήθη ἡμῖν
ἔλεος (ω) παρὰ τοῦ κυρίου κυρίου, καταλειφθῆναι ἡμῖν ῥίζαν καὶ
80 ὄνομα ἐν τῷ τόπῳ (α) ἁγιάσματός σου, Καὶ τοῦ (β) ἀνακαλύψαι
φωστῆρα ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ (γ) κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, δοῦναι ἡμῖν τροφὴν
81 ἐν τῷ καιρῷ τῆς δουλείας ἡμῶν; Καὶ ἐν τῷ δουλεύειν ἡμᾶς οὐκ
ἐγκατελείφθημεν (δ) ὑπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν, (ε) ἀλλὰ ἐποίησεν ἡμᾶς ἐν
82 χάριτι ἐνώπιον τῶν βασιλέων Περσῶν, δοῦναι ἡμῖν τροφὴν, Καὶ
δοξάσαι τὸ ἱερὸν τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ ἐγεῖραι τὴν ἔρημον Σιὼν,
83 δοῦναι ἡμῖν στερέωμα ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Ἱερουσαλήμ. Καὶ νῦν τί
ἐροῦμεν κύριε ἔχοντες ταῦτα; παρέβημεν γὰρ τὰ προστάγματά
84 σου, ἃ ἔδωκας ἐν χειρὶ τῶν παίδων σου τῶν προφητῶν, Λέγων,
Ὅτι ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσέρχεσθε κληρονομῆσαι, ἔστι γῆ μεμολυσμένη
μολυσμῷ τῶν ἀλλογενῶν τῆς γῆς, καὶ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν ἐν-
85 έπλησαν αὐτήν. Καὶ νῦν τὰς θυγατέρας (ζ) ὑμῶν μὴ συνοικίσητε
τοῖς (η) υἱοῖς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας (θ) αὐτῶν μὴ λάβητε τοῖς
86 υἱοῖς ὑμῶν, Καὶ οὐ ζητήσετε εἰρηνεῦσαι τὰ πρὸς αὐτοὺς τὸν ἅπαντα
χρόνον, ἵνα ἰσχύσαντες φάγητε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ κατακλη-
87 ρονομήσητε τοῖς τέκνοις ὑμῶν ἕως (ι) αἰῶνος. Καὶ τὰ συμβαίνοντα
πάντα ἡμῖν (κ) γίνεται διὰ τὰ ἔργα ἡμῶν τὰ πονηρὰ, καὶ τὰς με-
γάλας ἁμαρτίας ἡμῶν. Σὺ γὰρ κύριε (λ) ὁ κουφίσας τὰς ἁμαρτί-
88 ας ἡμῶν, (μ) Ἔδωκας ἡμῖν τοιαύτην ῥίζαν, πάλιν ἀνεκάμ-
ψαμεν παραβῆναι τὸν νόμον σου εἰς τὸ ἐπιμιγῆναι τῇ ἀκαθαρσίᾳ
89 τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. Οὐχὶ ὠργίσθης ἡμῖν ἀπολέσαι ἡμᾶς, ἕως τοῦ
μὴ καταλιπεῖν ῥίζαν καὶ σπέρμα καὶ ὄνομα ἡμῶν;

MS. A. (χ) ᾔσχυμμαι, ἐντέτραμμαι (ψ) καὶ τοῖς (ω) παρὰ σοῦ, κύριε, καταλειφθῆναι (α) τοῦ ἁγιάσματος (β) ἀνάψαι φωστῆρα ἡμῶν (γ) τοῦ κυρίου θεοῦ (δ) ἀπὸ τοῦ (ε) ἀλλ' (ζ) αὐτῶν (η) τέκνοις ὑμῶν, (θ) ἡμῶν μὴ δῶτε τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, Καὶ (ι) τοῦ αἰῶνος. (κ) γίνεται (λ) ἐκούφισας (μ) Καὶ ἔδωκας

Cum Translatione LATINA.

Et consurgens à jejunio, conscissa habens vestimen- 74
ta, & sacram tunicam, ingeniculans, & extendens
manus ad Dominum, Dicebam; Domine, con- 75
fusus sum, & reveritus sum ante faciem tuam.
Peccata enim nostra multiplicata sunt super capi- 76
ta nostra; & ignorantiæ nostræ exaltatæ sunt us-
que ad cœlum, Etiam à temporibus patrum no- 77
strorum, & sumus in magno peccato usque ad di-
em hunc. Et propter peccata nostra, & patrum 78
nostrorum sumus traditi cum fratribus nostris, &
cum regibus nostris, & cum sacerdotibus nostris,
regibus terræ in gladium, & captivitatem, & deprædationem
cum confusione usque in hodiernum
diem. Et nunc quantum est hoc, quod contigit no- 79
bis misericordia à (k) Domino Domino, relinquere
nobis radicem, & nomen in loco sanctificationis
tuæ, Et detegere luminare nobis in domo Domi- 80
ni Dei nostri, dare nobis cibum in tempore servitutis
nostræ? Et cùm servivemus; non fuimus 81
derelicti à Domino nostro: sed constituit nos in
gratia in conspectu regum Persarum, dare nobis ci-
bum, Et clarificare templum Domini nostri, & 82
suscitare desertam Sion, dare nobis stabilitatem in
Judæa, & Hierusalem. Et nunc quid dicemus, 83
Domine, habentes hæc? Transgressi enim sumus
præcepta tua, quæ dedisti in manu puerorum tuorum
prophetarum, dicens; Quoniam terra, in 84
quam introitis possidere hæreditatem ejus, terra
polluta est coinquinatione alienigenarum terræ, &
immunditiâ suâ repleverunt eam; Et nunc fili- 85
as vestras non conjungetis filiis eorum, & filias
eorum non accipietis filiis vestris, Et non inqui- 86
retis pacem habere cum illis omni tempore; ut in-
valescentes manducetis optima terræ, & hæredi-
tatem distribuatis filiis vestris usque in ævum. Et 87
quæ contingunt nobis omnia, fiunt propter opera no-
stra maligna, & magna peccata nostra. Tu enim,
Domine, qui allevâsti peccata nostra, Dedisti no- 88
bis talem radicem, rursùm reflexi sumus transgredi
legem tuam, uti commisceremur immunditiæ
gentium terræ. Nónne irasceris nobis perdere nos, 89
quoadusque non relinquatur radix, & semen, & nomen nostrum?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

74 [illegible]
75 [illegible]
76 [illegible]
77 [illegible]
78 [illegible]
[illegible]
79 [illegible]
[illegible]
80 [illegible]
81 [illegible]
82 [illegible]
[illegible]
83 [illegible]
84 [illegible]
[illegible]
85 [illegible]
86 [illegible]
[illegible]
87 [illegible]
[illegible]
88 [illegible]
[illegible]
89 [illegible]
[illegible]

Cúmque surrexissem à jejunio, ha- 74
bens vestes scissas, amictumque sacerdotalem,
flexis genubus expansisq; manib⁹
ad Dñm, Dixi; Dñe, confusus sum 75
& pudefactus coram facie tua. Peccata 76
enim nostra superant numero capillos
capitum nostrorum: ignorantiæ nostræ
usque ad cœlum perveniunt,
Etiam à temporibus patrum nostro- 77
rum, & in magno peccato sumus usque
ad diem hunc. Et propter peccata 78
nostra & Patrum nostrorum traditi
sumus cum fratribus nostris & Regibus
nostris & sacerdotibus nostris, regibus
terræ, gladio & captivitati &
prædæ cum ignominiâ, usque in hodiernum
diem. Nunc autem quies: 79
Quoniam parum quiddam misericordiæ
fuit nobis à te Domine, ut relinqueretur
nobis radix & nomen in loco
sanctuarii tui; Et luceret lumen 80
tuum in domo Domini Dei nostri,
ut alimenta præberes in die servitutis
nostræ. Et nec cùm servitutem servi- 81
remus relicti sumus à Domino, sed
constituit nos in gratia apud reges
Persarum, ut alerent nos, Utque glo- 82
rificarent Templum Dñi nostri, & erigeremus
Sion desertam, & darent nobis
stabilitatem in Judæa & Hierosolymis.
Et nunc quid dicemus Do- 83
mine, cùm hæc habeamus? Prævaricati
sumus præcepta tua quæ dedisti
per servos tuos Prophetas, Di- 84
cens; Terra in quam ingredimini ut
eam possideatis, terra immunda est, propter
immunditiem diversi generis populorum
terræ, & à pollutione sua
impleverunt eam pollutione. Nunc 85
filios ipsorum nolite collocare filiis
vestris, nec filias vestras filiis ipsorum.
Nec unquam pacem erga eos quærite, 86
ut valeatis, & edatis bona terræ, &
relinquatis filiis vestris in seculum. Et 87
hæc omnia quæ accidunt nobis, fuerunt
propter opera nostra mala, & peccata
nostra mala, & peccata hæc magna.
Tu enim Domine, levia fecisti pec- 88
cata nostra, & dedisti nobis radicem
hujusmodi, quum denuò reversi sumus
ad violandam legem tuam, ut
commisceremur pollutioni populorum 89
terræ. Non fuisti iratus nobis ut perderes
nos, usque eò ut ne reliqua esset radix
& semen nomenque nostrum.

Verſio VULG. LAT.

90 Domine Deus Iſrael, verax es. Derelicta eſt enim ra-
91 dix uſque in hodiernum diem. Ecce, nunc ſumus in conſpectu tuo in iniquitatibus noſtris. Non eſt enim
92 adhuc ſtare ante te in his. Et cùm adorando confiteretur Eſdras, flens, humi proſtratus ante templum, congregati ſunt ante eum ex Jeruſalem turma magna valdè, viri, & mulieres, & juvenes, & juvenculæ.
93 Fletus enim erat magnus in ipſa multitudine. Et cum clamâſſet Jechonias Jeheli ex filiis Iſrael, dixit Eſdræ; Nos in Dominum peccavimus, quòd collocavimus nobis in matrimonium mulieres alienige-
94 nas ex gentibus terræ. Et nunc es ſuper omnem Iſrael. In his ergò ſit jusjurandum à Domino, expellere omnes uxores noſtras quæ ex alienigenis ſunt
95 cum filiis earum. Sicut tibi decretum eſt à majori-
96 bus ſecundùm legem Domini exurgens explica. Ad te enim ſpectat negotium, & nos tecum ſumus:
97 viriliter fac. Et exurgens Eſdras adjuravit principes ſacerdotum & Levitas, & omnem Iſrael, facere ſecundùm hæc: & juraverunt.

CAP. IX.

1 ET exurgens Eſdras ab ante atrium templi, abiit
2 in paſtophorium Jonathæ filii Naſabi. Et hoſpitatus illìc non guſtavit panem, nec aquam bibit, ſuper
3 iniquitatem multitudinis. Et facta eſt prædicatio in omni Judæa, & in Jeruſalem omnibus qui erant ex
4 captivitate in Jeruſalem congregati, Ut quicunque non occurrerit biduo vel triduo diei, ſecundùm judicium aſſidentium ſeniorum, tollerentur facultates ſuæ, & ipſe alienus judicaretur à multitudine captivitatis.
5 Et congregati ſunt omnes qui erant ex tribu Juda & Benjamin in tribus diebus in Jeruſalem: hic menſis
6 eſt nonus, dies menſis vigeſimus. Et ſedit omnis multitudo in area templi trementes, propter hyemem
7 præſentem. Et exurgens Eſdras, dixit illis; Vos iniquè feciſtis collocantes vobis in matrimonium uxo-
8 res alienigenas, ut adderetis ad peccata Iſrael. Et nunc date confeſſionem, & magnificentiam Domino
9 Deo patrum noſtrorum, Et perficite voluntatem ipſius, & diſcedite à gentibus terræ, & ab uxoribus alienigenis.

Verſio GRÆCA LXX Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

90 Κύριε τοῦ Ἰσραὴλ ἀληθινὸς εἶ· κατελείφθημεν γὰρ ῥίζα ἐν τῇ σήμε-
91 ρον. Ἰδοὺ νῦν ἐσμὲν ἐνώπιόν σου ἐν ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν· οὐ γάρ ἐστι
92 στῆναι ἔτι ἔμπροσθέν σου ἐπὶ τούτοις. Καὶ ὅτε προσευχόμενος (α) Ἔσδρας ἀνθωμολογεῖτο κλαίων χαμαιπετὴς ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ, ἐπισυνήχθησαν πρὸς αὐτὸν (β) ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ὄχλος πολὺς σφόδρα, ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, καὶ νεανίαι· κλαυθμὸς γὰρ ἦν μέγας ἐν τῷ πλή-
93 θει. Καὶ φωνήσας Ἰεχονίας (γ) Ἰεήλου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, εἶπεν, (δ) Ἔσδρα, ἡμεῖς ἡμάρτομεν εἰς τὸν (ε) Κύριον· συνῳκίσαμεν γυ-
94 ναῖκας ἀλλογενεῖς ἐκ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς· Καὶ νῦν ἐστιν ἐπάνω πᾶς Ἰσραήλ. ἐν τούτῳ γενέσθω ἡμῖν ὁρκωμοσία πρὸς τὸν Κύριον, ἐκβαλεῖν πάσας τὰς γυναῖκας ἡμῶν τὰς ἐκ τῶν ἀλλογενῶν σὺν τοῖς τέ-
95 κνοις αὐτῶν, Ὡς ἐκρίθη σοι, καὶ ὅσοι πειθαρχοῦσι (ζ) τοῦ νόμου Κυρίου.
96 ἀναστὰς ἐπιτέλει· Πρὸς σὲ γὰρ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ ἰσχὺν
97 ποιεῖν. Καὶ ἀναστὰς (η) Ἔσδρας ὥρκισε τοὺς φυλάρχους τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν παντὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ποιῆσαι κατὰ ταῦτα. καὶ ὤμοσαν.

Domine Iſrael, verax es. Derelicti enim ſumus ra- 90 dix in hodiernam diem. Ecce nunc ſumus in con- 91 ſpectu tuo in iniquitatibus noſtris. Non eſt enim ſtare adhuc ante te in his. Et cùm orans Eſdras 92 confiteretur plorans, humi proſtratus ante templum; congregati ſunt ad eum ex Hieruſalem turba magna valdè, viri, & mulieres, & juvenes, [& juvenculæ.] Fletus enim erat magnus in ipſa multitudine. Et cùm clamâſſet Jechonias Jeheli ex fi- 93 liis Iſrael, dixit Eſdræ; Nos peccavimus in Dominum: collocavimus nobis in matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus terræ: Et nunc eſt ſuprà omnis Iſrael. In hoc fiat jusjurandum ad Dominum, 94 expellere omnes uxores noſtras, quæ ex alienigenis ſunt, cum filiis earum; Sicut decretum eſt tibi, & 95 quicunque obediunt legi Domini. Exurgens perfice: 96 Ad te enim ſpectat negotium, & nos tecum ſumus, ad viriliter faciendum. Et exurgens Eſdras adju- 97 ravit principes ſacerdotum & Levitarum univerſi Iſrael, facere ſecundùm hæc. Et juraverunt.

MS. A. (α) Ἔζρας (β) ἐξ (γ) Ἰεὴλ ὁ τῶν (δ) Ἔζρα, (ε) Κύριον Θεὸν, καὶ συνῳκίσαμεν γυναῖκας ἀλλογενεῖς ἀπὸ τῶν (ζ) τῷ νόμῳ (η) Ἔζρας

ΚΕΦ. θ'.

1 ΚΑὶ ἀναστὰς (α) Ἔσδρας ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ, ἐπορεύθη εἰς τὸ πα-
2 στοφόριον (β) Ἰωνὰν τοῦ Ἐλιασίβου· Καὶ αὐλισθεὶς ἐκεῖ, ἄρτου οὐκ ἐγεύσατο οὐδὲ ὕδωρ ἔπιε, πενθῶν ἐπὶ τῶν ἀνομιῶν τῶν μεγάλων τοῦ πλή-
3 θους. Καὶ ἐγένετο κήρυγμα ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Ἱερουσαλὴμ πᾶσι
4 τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, συναχθῆναι εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὅσοι (γ) ἂν μὴ ἀπαντήσωσιν ἐν δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις, κατὰ τὸ κρίμα τῶν προκαθημένων πρεσβυτέρων, ἀνιερωθήσονται τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ αὐτὸς
5 ἀλλοτριωθήσεται ἀπὸ τοῦ πλήθους τῆς αἰχμαλωσίας. Καὶ ἐπισυνήχθησαν πάντες οἱ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν ἐν τρισὶν ἡμέραις εἰς
6 Ἱερουσαλήμ· οὗτος ὁ μὴν (δ) ἔννατος, τῇ εἰκάδι τοῦ μηνός. Καὶ (ε) συνεκάθισε πᾶν τὸ πλῆθος ἐν τῷ εὐρυχώρῳ τοῦ ἱεροῦ, τρέμοντες διὰ τὸν
7 ἐνεστῶτα χειμῶνα. Καὶ ἀναστὰς (ζ) Ἔσδρας εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἠνομήσατε καὶ συνῳκίσατε (η) γυναιξὶν ἀλλογενέσι, τοῦ προσθεῖναι ἁμαρτίας
8 τῷ Ἰσραήλ. Καὶ νῦν δότε ὁμολογίαν, δόξαν τῷ Κυρίῳ Θεῷ τῶν
9 πατέρων ἡμῶν, Καὶ ποιήσατε τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ χωρίσθητε ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῶν ἀλλογενῶν.

CAP. IX.

ET exurgens Eſdras ab atrio templi, abiit in Pa- 1 ſtophorium Jonau filii Eliaſibi: Et hoſpitatus illìc, 2 non guſtavit panem, nec aquam bibit, lugens ſuper iniquitates magnas multitudinis. Et facta eſt præ- 3 dicatio in omni Judæa, & Jeruſalem, omnibus qui erant ex captivitate, congregari in Hieruſalem. Et 4 quicunque non occurrerint biduo, vel triduo diei; ſecundùm judicium præſidentium ſeniorum, conſecrabuntur pecora eorum, & ipſe alienus judicabitur à multitudine captivitatis. Et congregati ſunt o- 5 mnes qui erant ex tribu Juda, & Benjamin, in tribus diebus in Hieruſalem: hic menſis eſt nonus, die menſis vigeſimâ. Et conſederunt omnis multitudo 6 in area templi trementes propter hyemem præſentem: Et exurgens Eſdras dixit illis; Vos iniquè feciſtis, 7 & conjunxiſtis vos uxoribus alienigenis, ut adderetis peccata ipſi Iſrael. Et nunc date confeſſionem, 8 gloriam Domino Deo patrum noſtrorum, Et facite 9 voluntatem ipſius, et diſcedite à gentibus terræ, et ab uxoribus alienigenis.

MS.A. (α) * Ἔζρας (β) Ἰωανὰν (γ) ἐὰν (δ) ἔνατος, (ε) συνεκάθισεν (ζ) Ἔζρας (η) γυναῖκας ἀλλογενεῖς,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

90 91 [illegible] 92 [illegible] 93 [illegible] 94 [illegible] 95 [illegible] 96 [illegible] 97 [illegible]

[illegible]

1 2 [illegible] 3 [illegible] 4 [illegible] 5 [illegible] 6 [illegible] 7 [illegible] 8 [illegible] 9 [illegible]

Domine Domine Deus Iſrael, verax es. 90 Relicta eſt nobis radix hodiè. Ecce 91 coram te ſumus hodiè in iniquitatibus noſtris. Neque enim ſtare eſt coram te cum ipſis. Et cùm oraret Ezras, et confi- 92 teretur flens & proſtratus in terram ante templum, congregatus eſt ad eum ex Hieroſolymis cœtus magnus admodùm, virorum & mulierum, adoleſcentumq; & puerorum: fletus enim fiebat magnus admodùm. Et vocem edens 93 Jeconias filiis Ail de filiis Iſrael, dixit; Ezra, nos peccavimus in Dñm: Et uxoribus diverſi generis cohabitavimus de populo terræ. Et nunc ſuper- 94 eſt ſpes Iſraeli de his. Sit nobis hac in re juramentum ad Dñm, ejecturos nos omnes iſtas uxores noſtras diverſi generis liberoſque ipſarum, Ut tibi decre- 95 tum eſt. Et omnes qui legi Domini parebant ſurgentes dixerunt Ezræ; Age, 96 perfice hoc. Ad te enim hæc res ſpectat: & nos tecum ſtamus: Confor- 97 tare & age. Et ſurgens Ezras juramento adegit principes generum ſacerdotalium & Leviticorum, & omnes Iſraelitas, ita facturos. Et jurârunt.

CAP. IX.

ET ſurgens Ezras de atrio templi, 1 abiit in Gazophylacium Jonathanis filii Eliaſib. Et ibi noctem egit, nec 2 panem edit, nec aquam bibit, lugens propter iniquitates iſtas magnas multitudinis. Et prædicatum eſt per 3 totam Judæam & Hieroſolyma, omnibus qui de captivitate, ut aſcenderent Hieroſolyma; Et qui non occurre- 4 rint intra tres quatuórve dies, judicio præſidentium presbyterorum conſecratum iri pecora ipſorum, ipſum autem alienatum iri à cœtu captivitatis. Et congregati ſunt omnes 5 illi qui de tribu Judæ & Benjamin tribus *diebus* Hieroſolyma: Erat autem menſis nonus, viceſimo menſis. Et ſederunt ſimul tota multitudo in 6 plateis Templi trementes, quoniam hyems inſtabat. Et ſurgens Ezras 7 dixit eis; Vos iniquitatem feciſtis, & feciſtis cohabitare vobis mulieres alienigenas ut adderetis peccata Iſraeli. Tamen, nunc confitemini & 8 date gloriam Domino Deo patrum noſtrorum. Et facite voluntatem ejus, 9 & ſeparate vos à populis terræ & ab uxoribus iſtis alienigenis.

Verſio VULG. LAT.

10 Et clamavit omnis multitudo, & dixerunt voce ma-
11 gnâ; Sicut dixiſti, faciemus. Sed quoniam multitudo magna eſt, & tempus hybernum, & non poſſumus inſubſidiati ſtare: & hoc opus non eſt nobis unius diei, neque bidui: multum enim in his pecca-
12 vimus: Stent præpoſiti multitudinis, & omnes qui nobiſcum inhabitant, & quotquot habent uxores apud
13 ſe alienigenas, Et aſſiſtant accepto tempore ex omni loco presbyteri & judices, uſquequò ſolvant
14 iram Domini negotii hujus. Jonathas autem filius Ezeli, & Ozias Thecam ſuſceperunt ſecundùm hæc: & Boſoramus, & Levis, & Sabbathæus ſimul coope-
15 rati ſunt cum illis. Et ſteterunt ſecundùm hæc omnia
16 univerſi qui erant ex captivitate. Et elegit ſibi viros Eſdras Sacerdos, principes magnos de patribus eorum ſecundùm nomina: & conſederunt novilunio
17 menſis decimi examinare negotium iſtud. Et determinatum eſt de viris qui habebant uxores alienige-
18 nas, uſque ad neomeniam primi menſis: Et inventi ſunt ex ſacerdotibus permiſti qui habebant alieni-
19 genas uxores. Ex filiis Jeſu filii Joſedec, & fratribus ejus: Maſeas, & Eliozerus, & Joribus, & Joadeus,
20 Et injecerunt manus ut expellerent uxores ſuas: & ad litandum in exorationem, arietem pro ignorantia
21 ſua. Et ex filiis Semmeri: Maſeas & Eſſes & Jeelech,
22 Azarias. Et ex filiis Foſere: Limoſias, Hiſmaënis, &
23 Nathanee, Juſſio, Reddus, & Thalſas. Et ex Levitis: Jorabdus, & Semeis, & Colnis, & Calitas, & Facteas,
24 & Colvas, & Ellonas. Et ex ſacris cantoribus,
25 Eliaſib, Zaccarus. Et ex oſtiariis: Salumus, & Tol-
26 banes. Et ex Iſrael: ex filiis Foro, Ozi, & Remias, & Geddias, & Melchias, & Michelus, Eleazarus, &
27 Jammebias, & Bannas. Et ex filiis Jolaman: Chamz, & Zacharias, & Jerrelus, & Joddius, &
28 Erimoth, & Helias. Et ex filiis Zathoim: Eliadas, & Liaſumus, Zochias, & Larimoth, & Zabdis, &
29 Tebedias. Et ex filiis Zebes: Joannes, & Amanias,
30 & Zabdias, & Emeus. Et ex filiis Banni: Olamus, & Maluchus, & Jeddeus, & Jaſub, & Azabus, &
31 Jerimoth. Et ex filiis Addin: Naathus, & Mooſias, & Caleus, & Raanas, Maaſeas, Mathathias, & Beſeel, et Bonnus, et Manaſſes.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

10 (θ) Καὶ ἐφώνησεν ἅπαν τὸ πλῆθος, καὶ εἶπον μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Οὕτως
11 ὡς εἴρηκας, ποιήσομεν. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος πολὺ καὶ (ι) ὥρα χειμερινή, καὶ οὐκ ἰσχύομεν στῆναι αἴθριοι· καὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡμέρας μιᾶς
12 οὐδὲ δύο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ ἡμάρτομεν ἐν τούτοις. Στήτωσαν δὲ οἱ προηγούμενοι τοῦ πλήθους, καὶ πάντες οἱ ἐκ τῶν (κ) κατοικιῶν ἡμῶν ὅσοι
13 ἔχουσι γυναῖκας ἀλλογενεῖς, Παραγενηθήτωσαν λαβόντες χρόνον, (λ) ἑκάστου δὲ τόπου τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς κριτάς, ἕως τοῦ λῦσαι τὴν
14 ὀργὴν (μ) Κυρίου ἀφ᾽ ἡμῶν τοῦ πράγματος τούτου. Ἰωνάθας Ἀζαήλου, καὶ Ἐζεκίας (ν) Θεωκανοῦ ἐπεδέξαντο κατὰ ταῦτα· καὶ Μοσόλλαμος,
15 καὶ Λευίς, καὶ Σαββαταῖος συνεβράβευσαν αὐτοῖς. Καὶ ἐποίησαν κατὰ
16 πάντα ταῦτα οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. Καὶ ἐπελέξατο αὐτῷ (ξ) Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς ἄνδρας ἡγουμένους τῶν πατριῶν (ο) αὐτῶν, πάντας κατ᾽ ὄνομα, καὶ συνεκλείσθησαν τῇ νουμηνίᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου, ἐτάσαι
17 τὸ πρᾶγμα. Καὶ ἤχθη ἐπὶ πέρας τὰ κατὰ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπισυνέχοντας γυναῖκας ἀλλογενεῖς, ἕως τῆς νουμηνίας τοῦ πρώτου μηνός.
18 Καὶ εὑρέθησαν τῶν ἱερέων οἱ ἐπισυναχθέντες ἀλλογενεῖς γυναῖκας
19 ἔχοντες, Ἐκ τῶν υἱῶν Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ, καὶ τῶν (π) ἀδελφῶν αὐτοῦ, Μα-
20 θήλας, καὶ Ἐλεάζαρος, καὶ Ἰώριβος, καὶ Ἰωαδάνος. Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐκβαλεῖν τὰς γυναῖκας (ρ) αὐτῶν· καὶ εἰς ἐξιλασμὸν
21 κριοὺς ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας αὐτῶν. Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἐμμήρ, Ἀνανίας, καὶ Ζαβδαῖος, καὶ Μάνης, καὶ Σαμαῖος, καὶ Ἱερεὴλ, καὶ Ἀζαρίας·
22 Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν (σ) Φαισούρ, Ἐλιωναΐς, Μασσίας, Ἰσμάηλος, καὶ Να-
23 θαναῆλος, (τ) καὶ Ὠκόδηλος, καὶ Σάλθας. Καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν, Ἰωζαβάδος, καὶ Σεμεΐς, καὶ (υ) Κώϊος, (οὗτός ἐστι Καλιτάς,) καὶ
24 (φ) Παθαῖος, καὶ Ἰούδας, καὶ Ἰωνάς. Ἐκ τῶν ἱεροψαλτῶν, (χ) Ἐλιά-
25 σεβος, Βακχοῦρος. Ἐκ τῶν θυρωρῶν, (ψ) Σαλοῦμος, καὶ Τολβάνης.
26 Ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ ἐκ τῶν (ω) υἱῶν Φόρος, Ἱερμάς, καὶ (α) Ἰεζίας, καὶ Μελχίας, καὶ Μαῆλος, καὶ Ἐλεάζαρος, καὶ (β) Ἀσεβίας, καὶ Βαναίας.
27 Ἐκ τῶν υἱῶν (γ) Ἠλά, Ματθανίας, Ζαχαρίας, (δ) καὶ Ἰεζριῆλος, καὶ Ἰω-
28 άβδιος, καὶ Ἱερεμὼθ, καὶ (ε) Αἰδίας. Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν (ζ) Ζαμώθ, Ἐλιαδάς, Ἐλιάσιμος, Ὀθονίας, Ἰαριμὼθ, καὶ Σάβαθος, καὶ (η) Ζερα-
29 λίας. Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Βηβαΐ, Ἰωάννης, καὶ Ἀνανίας, καὶ (θ) Ἰωζάβδος,
30 καὶ Ἀμαθίας. Ἐκ τῶν υἱῶν Μανί, Ὠλαμός, Μαμοῦχος, Ἰεδαῖος,
31 Ἰασοῦβος, καὶ Ἰασάηλος, καὶ Ἱερεμώθ. Καὶ (ι) ἐξ υἱῶν Ἀδδί, Νάαθος, καὶ Μοοσίας, Λακκοῦνος, καὶ (κ) Ναΐδος, Ματθανίας, καὶ Σεσθήλ, καὶ Βαλνοῦος, καὶ (λ) Μανασσίας.

Et clamavit omnis multitudo, & dixerunt voce 10 magnâ; Sicut dixiſti, faciemus. Sed multitudo, 11 magna eſt, & tempus hybernum, & non poſſumus ſtare ſub dio: & hoc opus non eſt nobis unius diei neque bidui. Multum enim in his peccavimus. Stent autem præpoſiti multitudinis, & omnes 12 qui nobiſcum inhabitant, quotquot habent uxores alienigenas, Aſſiſtant accipientes tempus, et cu- 13 juſque loci ſeniores, & judices, uſquequò ſolvant iram Domini à nobis negotii hujus. Jonathas 14 Azaeli, & Ezecias Theocani ſuſceperunt ſecundum hæc: & Moſollamus, & Levis, & Sabbathæus, ſimul cooperati ſunt cum illis. Et fe- 15 cerunt ſecundùm omnia hæc, qui erant ex captivitate. Et elegit ſibi Eſdras ſacerdos viros princi- 16 pes patriarum ſuarum, omnes per nomen: & (a) clauſi ſunt novilunio menſis decimi, examinare negotium iſtud: Et determinatum eſt de viris 17 qui habebant uxores alienigenas, uſque ad neomeniam primi menſis. Et inventi ſunt ex ſacerdo- 18 tibus, permiſti, qui habebant alienigenas uxores: Ex filiis Jeſu filii Joſedec, & fratribus ejus, 19 Mathelas, & Eleazarus, & Jorebus, & Joadanus: Et injecerunt manus, ut expellerent uxores 20 ſuas: & ad propitiationem arietes pro ignorantia ſua: Et ex filiis Emmer, Ananias, & Zabdæus, 21 & Manes, & Samæus, & Hiereel, & Azarias: Et de filiis Phæſur, Elionais, Maſſias, Iſmaelus, 22 & Nathanaelus, & Ocodelus, & Saloas: Et 23 ex Levitis, Jozabadus, & Semeis, & Covis (hic eſt Calitas.) & Pathæus, & Judas, & Jonas: Ex ſacris cantoribus, Eliaſebus, 24 Bacchuros: Ex oſtiariis, Salumus, & Tolbanes: 25 Ex Iſrael ex filiis Phoros, Hiermas & Jezias, 26 & Melchias, & Maelus, & Eleazarus, & Aſebias & Banaas: Ex filiis Ela, Matthanias, Za- 27 charias, & Jezrielus, & Joabdius, & Jeremoth, & Aidias: Et ex filiis Zamoth, Eliadas, Eliaſi- 28 mus, Othonias, Jarimoth, & Sabathus, et Zeralias: Et ex filiis Bebai, Joannes, & Ananias, & Jo- 29 zabdus, & Amathias: Ex filiis Mani, Olamus, Ma- 30 muchus, Jedæus, Jaſubus, & Jaſaelus, & Hieremoth: Et ex filiis Addi, Naathus, & Mooſias, 31 Laccunus, & Naidus, Matthanias, & Seſthel, & Balnuus & Manaſſias:

MS. A. (θ) Καὶ ἐφώνησαν ἅπαν τὸ πλῆθος, καὶ εἶπαν (ι) ἡ ὥρα (κ) κατοικιῶν ἡμῶν (λ) καὶ ἑκάστου δὲ (μ) τοῦ Κυρίου (ν) Θωκανοῦ (ξ) Ἔζρας (ο) αὐτῶν, κατ᾽ ὄνομα πάντας, καὶ συνεκάθισαν τῇ (π) ἀδελφῶν, Μαθήλας, (ρ) ἑαυτῶν· (σ) Φαισοὺ, Ἐλιωναΐς, (τ) καὶ Ὠκείδηλος, (υ) Κώλιος, (φ) Φαθαῖος, καὶ Ὠδίας, (χ) Ἐλιάσιβος, (ψ) Σαλλοῦμος, (ω) υἱῶν υἱῶν Φόρος, (α) Ἰεδδίας, (β) Ἀσιβίας, καὶ Βανναίας (γ) Ἠλά, καὶ (δ) Ἰεζριῆλος (ε) Ἀηδίας. (ζ) Ζαμώθ, (η) Ζαραλίας. Ἐκ (θ) Ὠζάβαδος, καὶ Ἐμαθῆς. (ι) ἐκ τῶν υἱῶν (κ) Ναΐδος, (λ) Μαναασίας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 11 [illegible] 12 [illegible] 13 [illegible] 14 [illegible] 15 [illegible] 16 [illegible] 17 [illegible] 18 [illegible] 19 [illegible] 20 [illegible] 21 [illegible] 22 [illegible] 23 [illegible] 24 [illegible] 25 [illegible] 26 [illegible] 27 [illegible] 28 [illegible] 29 [illegible] 30 [illegible] 31 [illegible]

Et clamavit multitudo, & dixit voce 10 magnâ; Sicut dixiſti, faciemus: Sed 11 multitudo magna eſt, & tempus hybernum, nec poſſumus ſtare ſub dio; Et negotium eſt nobis non unius diei aut duorum: multùm enim peccavimus in his rebus. Surgant igitur pri- 12 mores cœtûs principes; et omnes illi qui ex habitationib' noſtris habẽt uxores alienigenas, Veniant accepto tempore, 13 ex omni autem loco Presbyteri & Judices, donec ſolvamus furorem Domini de re hâc. Jonathan autem 14 Aſaelis filius, & Ezekias Tukini ſuſceperunt quæ ſecundùm hæc. Et Moſes, & Janab, & Levi, & Sabatias intervenerunt ipſis ſponſores. Et ſecun- 15 dùm hæc omnia fecerunt qui ex captivitate. Et elegit ſibi Ezras ſacerdos vi- 16 ros primores generum ſuorum, nemine omnes, & conſederunt neomeniâ menſis decimi rei conſtituendæ. Et ad 17 finem venerunt quæ ad eos pertinebant qui habebant uxores alienigenas, uſque ad neomeniam menſis decimi. Et in- 18 venti ſunt ex ſacerdotibus qui congregati erant, quibus erant uxores alienigenæ, 19 Ex filiis Jeſu filii Joſedek fratribúſque ejus, Matthias, & Eliezer, & Joarib, et Jonadab, Et conſenſerunt eje- 20 cturos ſe uxores ſuas. Et in propitiationem arietem, propter ignorantiam ſuam. Et ex filiis Amuriæ, Hananias, 21 Zacarias, & Mani, & Samajas. Et 22 ex filiis Uman; Maaſias, & Manas, & Samajas, & Nariel, & Azarias. Et ex filiis Phineas, Elhanan, & Maaſias, Aſmael, & Nathaniel, Kinirus, & Saathas. Et ex Levitis; Zabdas, & 23 Samei, & Koljas, qui eſt Kaliatius, & Patus, & Judas, & Junon. Et ex 24 cantoribus ſacerdotalibus; Eliaſſib, Bacaras. Ex janitoribus; Salumus, & 25 Toblan. Et ex Iſraele; Ex filiis Pharus; Jeremias, Jedajas, & Malchi, 26 & Micajel, Eliezer, & Chaſabalias. Ex filiis Ulæ, & Mattaniæ, et Zecariæ; 27 Azuriel, & Savadias, & Jerimuth, & Idajas: Et ex filiis Tathum; 28 Eliadas, Eliſama, Uthanias, & Trimus, & Sephatias, & Zaradias: Et ex filiis Bibai; 29 Juchanan, & Hananias, & Zacharias, & Hamathias. Et ex Benjamine; Ulam, 30 Melucus, Idajas, Jashub, & Agilus, & Jerimuth, Et ex filiis Ade; Nactus, 31 Baſaus, Iſamu, & Siſajel, & Baanas, & Manaſſes.

Verſio VULG. LAT.

32 Et ex filiis Nuae: Noneas, & Aſeas, & Melchias, &
Sameas, & Simon, Benjamin, et Malchus, & Marras.
33 Et ex filiis Aſom: Carianeus, Mathathias, & Bannus,
34 & Eliphalach, & Manaſſes, & Semei. Et ex filiis
Banni: Jeremias, & Moadias, & Abramus, & Johel,
& Baneas, & Pelias, & Jonas, & Marimoth, & Elia-
ſib, & Mathaneus, & Eliaſis, & Orizas, & Dielus,
35 & Semedius, & Zambris, & Joſephus. Et ex filiis
Nobei: Idelus & Mathathias, & Sabadus, & Ze-
36 cheda, Sedmi, & Jeſſei, Baneas. Omnes iſti con-
junxerunt ſibi uxores alienigenas, & dimiſerunt eas
37 cum filiis. Et inhabitaverunt ſacerdotes & Levi-
tæ, & qui erant ex Iſrael, in Jeruſalem, & in tota una
regione, novilunio menſis ſeptimi. Et erant filii Iſrael
38 in commorationibus ſuis. Et congregata eſt omnis
multitudo ſimul in aream, quæ eſt ab Oriente portæ
39 ſacræ: Et dixerunt Eſdræ Pontifici & lectori, ut
afferret legem Moyſi, quæ tradita eſt à Domino Deo
40 Iſrael. Et attulit Eſdras Pontifex legem omni mul-
titudini eorum, à viro uſque ad mulierem, & omni-
bus ſacerdotibus, audire legem novilunio menſis
41 ſeptimi. Et legebat in area, quæ eſt ante ſacram por-
tam templi, à prima luce uſque ad veſperam, coram
viris & mulieribus. Et dederunt omnes ſenſum ad
42 legem. Et ſtetit Eſdras ſacerdos, & lector legis, ſuper
43 ligneum tribunal quod fabricatum erat. Et ſteterunt
ad eum Mathathias, & Samus, Ananias, Azarias, Urias,
44 Ezechias, & Balſamus ad dexteram: Et ad ſiniſtram
Faldeus, Miſael, Malachias, Abuſthas, Sabus, Naba-
45 dias, & Zacharias. Et aſſumpſit Eſdras librum co-
ram omni multitudine: præſidebat enim in gloria in
46 conſpectu omnium. Et cùm abſolviſſet legem, omnes
erecti ſteterunt: & benedixit Eſdras Dominum Deum
47 altiſſimum, Deum Sabaoth omnipotentem. Et re-
ſpondit omnis populus, Amen. Et elevatis ſurſum
manibus procidentes in terram, adoraverunt Do-
48 minum, Jeſus, & Banaeus, & Sarebias, & Jad-
dimus, & Accubus, & Sabbathæus, & Calithes,
& Azarias, & Joradus, & Ananias, et Philias
Levitæ:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

32 Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν (α) Ἀνὰν, Ἐλιωνὰς, καὶ Ἀσαίας, καὶ Μελχίας, καὶ
33 Σαββαῖος, καὶ Σίμων Χοσαμαῖος. Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἀσὸμ, (β) Ἀλτα-
ναῖος, καὶ Ματταθίας, καὶ (γ) Σαβανναῖος, καὶ Ἐλιφαλὰτ, καὶ Μα-
34 νασσῆς, καὶ Σεμεΐ. Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Βαανὶ, Ἱερεμίας, (δ) Μομδίος,
Ἰσμαῆρος, Ἰωὴλ, (ε) Μαβδαῒ, καὶ Πεδίας, καὶ Ἄ-
νως, (ζ) Ῥαβασίων, καὶ Ἐνάσιβος, καὶ Μαμνιτάναιμος,
Ἐλίασις, Βαννοῦς, Ἐλιαλὶ, Σομεῒς, Σελεμίας, Ναθανίας· καὶ ἐκ
τῶν υἱῶν Ἐζωρὰ, (η) Σεσὶς, Ἐσρὶλ, Ἀζάηλος, Σαματὸς, (θ) Ζαμ-
35 βρὶ, Ἰώσηπος. Καὶ ἐκ τῶν υἱῶν (ι) Ἐθμὰ, Μαζιτίας, Ζαβαδαίας,
36 Ἠδαῒς, Ἰωὴλ, Βαναίας. Πάντες οὗτοι συνῴκισαν γυναῖκας
37 ἀλλογενεῖς, καὶ ἀπέλυσαν αὐτὰς σὺν τέκνοις. Καὶ κατῴκησαν οἱ
ἱερεῖς, καὶ οἱ Λευῖται, καὶ οἱ ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῇ
χώρᾳ τῇ νουμηνίᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν ταῖς
38 κατοικίαις αὐτῶν. Καὶ συνήχθη πᾶν τὸ πλῆθος ὁμοθυμαδὸν
39 ἐπὶ τὸ εὐρύχωρον τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἱεροῦ πυλῶνος, Καὶ εἶπον
(κ) Ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ καὶ ἀναγνώστῃ, Κόμισαι τὸν νόμον Μωυσῆ, τὸν παρα-
40 δοθέντα ὑπὸ (λ) κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἐκόμισεν (μ) Ἔσδρας ὁ ἀρ-
χιερεὺς τὸν νόμον παντὶ τῷ πλήθει ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως γυναικὸς, καὶ πᾶσι
41 τοῖς ἱερεῦσιν, ἀκοῦσαι τοῦ νόμου, νουμηνίᾳ τοῦ ἑβδόμου μηνός. Καὶ
(ν) ἀνεγίνωσκεν ἐν τῷ πρὸ τοῦ ἱεροῦ πυλῶνος εὐρυχώρῳ, ἐξ ὄρθρου
ἕως (ξ) μέσης ἡμέρας, ἐνώπιον ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· καὶ ἐπέδωκαν
42 πᾶν τὸ πλῆθος τὸν νοῦν εἰς τὸν νόμον. Καὶ ἔστη (ο) Ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ
43 ἀναγνώστης τοῦ νόμου ἐπὶ τοῦ ξυλίνου βήματος τοῦ κατασκευασθέντος. Καὶ
ἔστησαν παρ᾽ αὐτῷ Ματταθίας, Σαμμοὺς, (π) Ἀνανίας, Ἀζαρίας, Οὐ-
44 ρίας, Ἐζεκίας, Βάαλσαμος, ἐκ δεξιῶν· Καὶ ἐξ εὐωνύμων Φαλ-
δαῖος, (ρ) καὶ Μισαὴλ, Μελχίας, Λωθάσουβος, Ναβαρίας, Ζαχαρίας.
45 Καὶ ἀναλαβὼν (σ) Ἔσδρας τὸ βιβλίον ἐνώπιον τοῦ πλήθους, (τ) προεκά-
46 θητο ἐπιδόξως ἐνώπιον πάντων. Καὶ ἐν τῷ λῦσαι τὸν νόμον, πάντες
(υ) ὀρθοὶ ἔστησαν. καὶ (φ) εὐλόγησεν Ἔσδρας τῷ κυρίῳ θεῷ (χ) ὑψίστῳ
47 θεῷ σαβαὼθ παντοκράτορι. Καὶ ἐπεφώνησε πᾶν τὸ πλῆθος,
Ἀμήν. καὶ ἄραντες ἄνω τὰς χεῖρας, προσπεσόντες ἐπὶ τὴν γῆν,
48 προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ, Ἰησοῦς, καὶ (ψ) Ἀννιοὺθ, καὶ Σαραβίας,
(ω) καὶ Ἰαδινὸς, καὶ Ἰάκουβος, Σαββαταῖος, Αὐταίας, Μαιάννας, καὶ
Καλίτας, Ἀζαρίας, καὶ Ἰώζαβδος, καὶ Ἀνανίας, (α) Φαλίας, οἱ Λευῖται,

Et ex filiis Anan, Elionas, & Aſaias, & Melchias, 32
et Sabbæus, et Simon Choſamæus: Et ex filiis 33
Aſom, Altanæus, et Mattathias, et Sabannæus, et
Eliphalat, et Manaſſes, et Semei: Et ex filiis 34
Baani, Hieremias, Momdius, Iſmaërus, Jubel,
Mabdai, et Pedias, et Anos, Rabaſion, et Enaſibus,
et Mamnitanæmus, Eliaſis; Bannus, Eliali, So-
meis, Selemias, Nathanias: Et ex filiis Ezora,
Seſis, Eſril, Azaelus, Samatos, Zambre, Joſephus:
Et ex filiis Ethma, Mazitias, Zabadaias, Edais, 35
Jubel, Banæas. Omnes iſti conjunxerunt ſibi 36
uxores alienigenas, et dimiſerunt eas cum filiis. Et 37
inhabitaverunt ſacerdotes, et Levitæ, et qui erant
ex Iſrael, in Hieruſalem, et in regione, novilunio
menſis ſeptimi: et filii Iſrael in habitationibus ſuis.
Et congregata eſt omnis multitudo ſimul in area, quæ 38
eſt ab Oriente portæ ſacræ: Et dixit Eſdræ ſacerdoti 39
et lectori; Affer legem Moyſi, quæ tradita eſt à Do-
mino Deo Iſrael. Et attulit Eſdras Pontifex le- 40
gem omni multitudini à viro uſque ad mulierem, et
omnibus ſacerdotibus, audire legem novilunio men-
ſis ſeptimi. Et legebat in area, quæ eſt ante ſa- 41
cram portam, à prima luce uſque ad mediam diem
coram viris, et mulieribus. Et dederunt omnis
multitudo ſenſum ad legem. Et ſtetit Eſdras ſacer- 42
dos, et lector legis ſuper ligneum tribunal, quod ſa-
bricatum erat. Et ſteterunt apud eum Mattathias, 43
Sammus, Ananias, Azarias, Urias, Ezecias, Baal-
ſamus, à dextris: Et à ſiniſtris, Phaldæus, & Mi- 44
ſael, Melchias, Lothaſubus, Nabarias, Zacharias.
Et aſſumens Eſdras librum coram multitudine, 45
præſidebat in gloria in conſpectu omnium. Et cùm 46
abſolviſſet legem; omnes erecti ſteterunt. Et be-
nedixit Eſdras Dominum Deum altiſſimum, Deum
Sabbaoth omnipotentem. Et reſpondit omnis po- 47
pulus, Amen. Et elevatis ſurſum manibus, pro-
cidentes in terram, adoraverunt Dominum: Jeſus, 48
& Anniuth, & Sarabias, & Jadinos, & Jacubus,
Sabathæus, Autæas, Mæannas, & Calitas, Aza-
rias, & Joſabdus, & Ananias, Phalias, Levitæ,

MS.A. (α) Ἀννὰς, (β) Ἀλταννaῖος, (γ) Βανναιοῦς, (δ) Μομδεὶς, (ε) Μανδαῒ, (ζ) Καραβασίων, (η) Σεσσεὶς, Ἐζρὶλ, Ἀζαὴλ, (θ) Ζαμβρὶς, (ι) Ἠθομὰ, (κ) Ἔζρᾳ τῷ ἀρχιερεῖ (λ) τοῦ κυρίου (μ) Ἔζρας (ν) ἀνεγίνωσκεν (ξ) μέσου ἡμέρας, (ο) Ἔζρας (π) καὶ Ἀνανίας, (ρ) Μισαὴλ, (σ) Ἔζρας τὸ βιβλίον τοῦ νόμου ἐνώπιον (τ) προεκάθητο γὰρ ἐπιδόξως (υ) * ὀρθοὶ (φ) ηὐλόγησεν Ἔζρας (χ) τῷ ὑψίστῳ (ψ) Ἀννοὺς, (ω) Ἰαδινὸς, Ἰάκουβος, Σαββαταίας, (α) Φιαθὴς,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
[illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
[illegible]
48 [illegible]
[illegible]

Et ex filiis Hanan: Eliüa & Auſias, & 32
Malchi, & Sabaas, & Simonicunus,
Hamaias. Et ex filiis Nachſom; Mat- 33
thanias, & Matthanas, et Benajas, & Eli-
phelet, & Manaſſes, & Samajas. Et 34
ex filiis Baani; Jeremias, & Muadas,
Iſmajel filius Elmadæ, & Piſias, &
Hazu, & Abiſion, & Elitaſhuas, &
Amthilimus, Eliſames, Shelamias, Na-
thanias. Et ex filiis Zaræ; Shiſhai, 35
Aſbarias, Hazajel, Samut, Zamri, Joſeph,
Ex filiis Noamæ; Maratias, Zabdias,
Hadias, Jutharbanias. Hi omnes coha- 36
bitare ſibi fecerant mulieres alienigenas,
& nominârant ipſas cum filiis earum. Et 37
habitârunt ſacerdotes & Levitæ, & qui
ex Iſraele, Hieroſolymis, neomeniâ men-
ſis ſeptimi, & filii Iſraelis in habitatio-
nibus ſuis. Et congregata eſt omnis mul- 38
titudo ſimul ad plateam quæ eſt verſùs
Orientem portæ ſacerdotalis: Et dixe- 39
runt Ezræ principi ſacerdotũ & Lectori;
Affer Legem Moſis quæ data eſt à Domi-
no Deo Iſrael. Et attulit Ezras princeps 40
ſacerdotum legem omni multitudini i-
pſorum à viro uſque ad mulierem, omni-
búſque ſacerdotibus, ut audirent le-
gem, neomeniâ menſis ſeptimi. Et le- 41
git in platea quæ eſt ante portam ſacer-
dotalem, à manè uſque ad meridiem,
coram viris & mulieribus. Et poſuit
multitudo mentem ſuam in legem. Stetít- 42
que Ezras ſacerdos et lector legis in be-
mate ligneo quod paratum fuerat. Stete- 43
rúntque cum eo Mathias, Samuas, Hana-
nias, Azarias, Urias, Hezekias, Baalſamus
à dextra. Et à ſiniſtra; Paaldana, Miſa- 44
jel, Malchias, Dotas, Taſub, Nabralai,
Zacharias. Et cùm accepiſſet Ezras 45
librum legis coram multitudine, (ſe-
debat enim in capite, cum gloria,
coram omnibus.) Cúmque ſolveret 46
legem, ſtabant omnes erecti. Et bene-
dixit Ezras Domino excelſo omnipo-
tenti. Et exclamavit omnis populus; 47
Amen, Amen. Et ſublatis in excelſum
manibus, prociderunt in terram adoran-
tes Dominum; Jeſus, & Banias, & 48
Sarabias, & Neranias, Aſabias, Saba-
tias, Hodias, Maanas, & Kalitas, Aza-
rias, Guzbad, Hananias, Pathus, Le-
vitæ;

Verſio VULG. LAT.

49 Qui docebant legem Domini, & in multitudine lege-
bant legem Domini, & præferebant ſinguli eos, qui
50 intelligebant lectionem. Et dixit Atharathes Eſdræ
Pontifici & lectori, & Levitis qui docebant multi-
51 tudinem. Dicens; Dies hic ſanctus eſt Domino. Et
52 omnes flebant, cùm audiſſent legem. Et dixit Eſdras;
Digreſſi ergò manducate pinguiſſima quæque, & bi-
bite dulciſſima quæque, & mittite munera his qui
53 non habent. Sanctus enim eſt hic dies Domini, &
nolite mœſti eſſe. Dominus enim clarificabit vos.
54 Et Levitæ denuntiabant in publico omnibus, dicentes;
55 Dies hic ſanctus eſt, nolite mœſti eſſe. Et abierunt o-
mnes manducare, & bibere, & epulari, & dare mu-
nera his qui non habebant, ut epularentur. Magnificè
56 enim ſunt exaltati verbis quibus edocti ſunt. Et con-
gregati ſunt univerſi in Jeruſalem celebrare lætitiam,
ſecundùm teſtamentum Domini Dei Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

49 Ἐδίδασκον τὸν νόμον (α) τοῦ κυρίου, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀνεγί-
νωσκον τὸν νόμον τοῦ κυρίου, ἐμφυσιοῦντες ἅμα τὴν ἀνάγνωσιν.
50 Καὶ εἶπεν Ἀτθαράτης (β) Ἔσδρᾳ τῷ ἀρχιερεῖ καὶ ἀναγνώστῃ, καὶ
51 τοῖς Λευίταις τοῖς διδάσκουσι τὸ πλῆθος ἐπὶ πάντας, Ἡ
ἡμέρα αὕτη ἐστὶν ἁγία τῷ κυρίῳ· καὶ πάντες ἔκλαιον ἐν τῷ ἀκοῦσαι
52 τοῦ νόμου· Βαδίσαντες οὖν φάγετε λιπάσματα, καὶ πίετε
γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε ἀποστολὰς τοῖς μὴ ἔχουσιν·
53 Ἁγία γὰρ ἡ ἡμέρα τῷ (γ) κυρίῳ, καὶ μὴ λυπεῖσθε. ὁ γὰρ (δ) κύριος
54 δοξάσει ὑμᾶς. Καὶ οἱ Λευῖται ἐκέλευον (ε) παντὶ τῷ δήμῳ,
55 λέγοντες, Ἡ ἡμέρα αὕτη ἁγία, μὴ λυπεῖσθε. Καὶ ᾤχοντο
πάντες φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ εὐφραίνεσθαι, καὶ δοῦναι ἀποστολὰς τοῖς
μὴ ἔχουσι, καὶ εὐφρανθῆναι μεγάλως, (ζ) ὅτι γὰρ ἐνεφυσιώ-
56 θησαν ἐν τοῖς ῥήμασιν οἷς ἐδιδάχθησαν, Καὶ ἐπισυν-
ήχθησαν.

Docebant legem Domini, & ad multitudinem lege- 49
bant legem Domini, exaltantes ſimul lectionem.
Et dixit Attharates Eſdræ Pontifici, & lectori, 50
& Levitis, qui docebant multitudinem ſuper
omnes; Dies hic ſanctus eſt Domino. Et omnes 51
flebant, cùm audiſſent (b) legem. Digreſſi ergò 52
manducate pinguiſſima quæque, & bibite dulciſ-
ſima quæque: & mittite munera his qui non ha-
bent: Sanctus enim eſt hic dies Domino: Et no- 53
lite mœſti eſſe. Dominus enim clarificabit vos. Et 54
Levitæ denuntiabant omni populo, dicentes; Dies
hic ſanctus eſt: nolite mœſti eſſe. Et abierunt omnes 55
manducare, & bibere, & epulari, & dare mu-
nera his qui non habebant, & epulari magni-
ficè: (c) quoniam quidem ſunt exaltati verbis,
quibus edocti ſunt, Et congregati ſunt. 56

MS.A. (α) κυρίου, * ἐμφυσιοῦντες (β) Ἔζρᾳ (γ) κυρίῳ, μὴ (δ) θεὸς κύριος (ε) τὰ πάντα (ζ) ὅτι ἐνεφυσιώθησαν. Ἔζρας α'.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 49
[illegible] 50
[illegible] 51
[illegible] 52
[illegible] 53
[illegible] 54
[illegible] 55
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

Docebant legem Domini, & legebant 49
legem Domini multitudini, ſimul etiam
aſpirantes lectioni. Et dixit Aphrates 50
Ezræ principi ſacerdotum & lectori, Le-
vitiſque qui docebant multitudinem de
omnibus; Dies hic ſanctus eſt Domi- 51
no: (Et omnes flebant cùm audirent le-
gem:) Ite, edite pinguia, & bibite 52
dulcia, & mittite dona his quibus non
eſt. Sanctus enim eſt dies Domino: & 53
nolite mœrere, Dominus enim clarificat
vos. Et Levitæ præcipiebant toti po- 54
pulo, dicentes; Dies iſte ſanctus eſt, no-
lite mœrere. Et diſceſſerunt omnes ut 55
ederent, & biberent, & hilares agerent,
& dona mitterent eis quibus non eſſet,
& lætarentur magnum in modum: Enim-
verò, quòd refrigerati eſſent verbis quæ
didicerant. Et congregati ſunt.

Abſolutus eſt.

Hic autem liber, primus eſt Ezræ:
Quem quia non invenimus in exem-
plari ſimplici, deſcripſimus ſecundùm
eum qui ex LXX. verſus eſt.

LIBER ESDRÆ QUARTUS.

CAPUT PRIMUM.

1 LIBER Eſdræ prophetæ ſecundus, filii Sarei, filii Azarei, filii Helciæ, filii
2 Sadaniæ, filii Sadoch, filii Achitob, Filii Achiæ, filii Phinees, filii Heli, filii
Ameriæ, filii Aſiel, filii Marimoth, filii Arna, filii Oziæ, filii Borith, filii
3 Abiſei, filii Phinees, filii Eleazar, Filii Aaron ex tribu Levi, qui fuit
4 captivus in regione Medorum, in regno Artaxerxis regis Perſarum. Et factum eſt
5 verbum Domini ad me, dicens; Vade, & nuntia populo meo facinora ipſorum,
& filiis eorum iniquitates, quas in me admiſerunt, ut nuntient filiis filiorum:
6 Quia peccata parentum ipſorum in illis creverunt. Obliti enim meî ſacrificaverunt
7 diis alienis. Nonne ego eduxi eos de terra Ægypti de domo ſervitutis? Ipſi autem
8 irritaverunt me, & conſilia mea ſpreverunt. Tu autem excute comam capitis tui,
& projice omnia mala ſuper illos: quoniam non obedierunt legi meæ. Populus au-
9 tem eſt indiſciplinatus. Uſquequò eos ſuſtinebo, quibus tanta beneficia contuli?
10 Reges multos propter eos ſubverti. Pharaonem cum pueris ſuis, & omnem exercitum
11 ejus percuſſi. Omnes gentes à facie eorum perdidi, & in Oriente provinciarum
duarum populos Tyri & Sidonis diſſipavi, & omnes adverſarios eorum interfeci.
12 Tu verò loquere ad eos, dicens; Hæc dicit Dominus; Nempe ego vos per mare
13 tranſmeavi, & plateas vobis initio munitas exhibui, ducem vobis dedi Moyſen &
14 Aaron ſacerdotem: Lucem vobis per columnam ignis præſtiti, & magna mirabi-
15 lia feci in vobis: vos autem meî obliti eſtis, dicit Dominus. Hæc dicit Dominus
omnipotens; Coturnix vobis in ſigno fuit, caſtra vobis ad tutelam dedi, & illic
16 murmurâſtis: Et non triumphâſtis in nomine meo de perditione inimicorum ve-
17 ſtrorum, ſed adhuc nunc uſque murmurâſtis. Ubi ſunt beneficia, quæ præſtiti
18 vobis? Nonne in deſerto cùm eſuriretis, proclamâſtis ad me, Dicentes; Ut quid
nos in deſertum iſtud adduxiſti interficere nos? melius nobis fuerat ſervire Ægyptiis,
19 quàm mori in deſerto hoc. Ego dolui gemitus veſtros, & dedi vobis Manna in eſcam.
20 Panem Angelorum manducâſtis. Nonne cùm ſitiretis, petram excidi, & fluxerunt
21 aquæ in ſaturitate? propter æſtus foliis arborum vos texi. Diviſi vobis terras
pingues: Chananæos, & Pherezæos, & Philiſthæos à facie veſtra projeci: quid
22 faciam vobis adhuc, dicit Dominus? Hæc dicit Dominus omnipotens; In de-
ſerto cùm eſſetis in flumine Amorrhæo ſitientes, & blaſphemantes nomen meum,
23 Non ignem vobis pro blaſphemiis dedi, ſed mittens lignum in aquam, dulce feci flu-
24 men. Quid tibi faciam, Jacob? Noluiſti obedire, Juda. Transferam me ad alias
25 gentes, & dabo eis nomen meum, ut cuſtodiant legitima mea. Quoniam me dere-
liquiſtis, & ego vos derelinquam. Petentibus vobis à me miſericordiam, non mi-
26 ſerebor. Quando invocabitis me, ego non exaudiam vos, Maculâſtis enim manus
27 veſtras ſanguine, & pedes veſtri impigri ſunt ad committenda homicidia. Non qua-
28 ſi me dereliquiſtis, ſed voſipſos, dicit Dominus. Hæc dicit Dominus omnipotens;
Nonne ego vos rogavi, ut pater filios, & ut mater filias, & ut nutrix parvulos ſuos,
29 Ut eſſetis mihi in populum, & ego vobis in Deum, & vos mihi in filios, & ego
30 vobis in patrem? Ita vos collegi, ut gallina pullos ſuos ſub alas ſuas. Modò au-
31 tem quid faciam vobis? Projiciam vos à facie mea. Oblationem cùm mihi attu-
leritis, avertam faciem meam à vobis. Dies enim feſtos veſtros, & neomenias
32 & circumciſiones repudiavi. Ego miſi pueros meos prophetas ad vos, quos ac-
ceptos interfeciſtis, & laniâſtis corpora eorum, quorum ſanguinem exquiram:
33 dicit Dominus. Hæc dicit Dominus omnipotens; Domus veſtra deſerta eſt:
34 Projiciam vos ſicut ventus ſtipulam, Et filii procreationem non facient: quoniam
35 mandatum meum neglexerunt, & quod malum eſt coram me fecerunt. Tradam
domos veſtras populo venienti, qui me non audientes credunt: quibus ſigna non
36 oſtendi, facient quæ præcepi. Prophetas non viderunt, & memorabuntur iniquita-
37 tum eorum. Teſtor populi venientis gratiam, cujus parvuli exultant cum lætitia,
38 me non videntes oculis carnalibus, ſed ſpiritu credentes quæ dixi. Et nunc, frater,
aſpice, quæ gloria: & vide populum venientem ab Oiente, Quibus dabo duca- 39
tum Abraham, Iſaac, & Jacob, & Oſee, & Amos, & Michææ, & Joel, & Abdiæ, &
Jonæ, Et Nahum, & Habacuc, Sophoniæ, Aggæi, Zachariæ, & Malachiæ, qui & 40
Angelus Domini vocatus eſt.

CAP. II.

HÆC dicit Dominus; Ego eduxi populum iſtum de ſervitute, quibus man- 1
data dedi per pueros meos prophetas, quos audire noluerunt, ſed irrita fecerunt mea
conſilia. Mater quæ eos generavit, dicit illis; Ite filii, quia ego vidua ſum 2
& derelicta. Educavi vos cum lætitia, & amiſi vos cum luctu & triſtitia, 3
quoniam peccâſtis coram Domino Deo veſtro, & quod malum eſt coram eo fe-
ciſtis. Modò autem quid faciam vobis? ego vidua ſum & derelicta: ite filii, 4
& petite à Domino miſericordiam. Ego autem te, pater, teſtem invoco ſuper ma- 5
trem filiorum, qui noluerunt teſtamentum meum ſervare, Ut des eis confuſio- 6
nem & matrem eorum in direptionem, ne generatio eorum fiat. Diſpergantur in 7
gentes nomina eorum, deleantur à terra: quoniam ſpreverunt ſacramentum meum.
Væ tibi, Aſſur, qui abſcondis iniquos penes te. Gens mala, memorare quid fecerim So- 8
domæ & Gomorrhæ, Quorum terra jacet in piceis glebis & aggeribus cinerum: ſic da- 9
bo eos, qui me non audierunt, dicit Dominus omnipotens. Hæc dicit Dominus ad 10
Eſdram; Nuntia populo meo, quoniam dabo eis regnum Jeruſalem, quod daturus eram
Iſrael. Et ſumam mihi gloriam illorum, & dabo eis tabernacula æterna, quæ prępara- 11
veram illis. Lignum vitæ erit illis in odore unguenti, & non laborabunt, neq; fatiga- 12
buntur. Ite, & accipietis. Rogate vobis dies paucos, ut immorentur. Jam paratum eſt 13
vobis regnum: vigilate. Teſtare cœlum & terram. Contrivi enim malum, & crea- 14
vi bonum, quia vivo ego, dicit Dominus. Mater, amplectere filios tuos, educa illos 15
cum lætitia. Sicut columba confirma pedes eorum: quoniam te elegi, dicit Dominus.
Et reſuſcitabo mortuos de locis ſuis, & de monumentis educam illos, quoniam cogno- 16
vi nomen meum in Iſrael. Noli timere, mater filiorum: quoniam te elegi, dicit Do- 17
minus. Mittam tibi adjutorium pueros meos Iſajam & Jeremiam, ad quorum con- 18
ſilium ſanctificavi & paravi tibi arbores duodecim gravatas variis fructibus, Et 19
totidem fontes fluentes lac & mel, & montes immenſos ſeptem, habentes roſam & li-
lium, in quibus gaudio implebo filios tuos. Viduam juſtifica, pupillo judi- 20
ca, egenti da, orphanum tuere, nudum veſti, Confractum & debilem cura, clau- 21
dum irridere noli, tutare mancum, & cæcum ad viſionem claritatis meæ admit- 22
te. Senem & juvenem intra muros tuos ſerva: Mortuos ubi inveneris, ſignans 23
commenda ſepulchro, & dabo tibi primam ſeſſionem in reſurrectione mea. Pau- 24
ſa & quieſce, populus meus, quia veniet requies tua. Nutrix bona, nutri filios tuos, 25
confirma pedes eorum. Servos quos tibi dedi, nemo ex eis interiet: eos ego enim 26
requiram de numero tuo. Noli fatigari. Cùm enim venerit dies preſſuræ & angu- 27
ſtiæ, alii plorabunt, & triſtes erunt: tu autem hilaris & copioſa eris. Zelabunt 28
gentes, & nil adverſus te poterunt, dicit Dominus. Manus meæ tegent te, ne fi- 29
lii tui gehennam videant. Jucundare, mater, cum filiis tuis, quia ego te eripiam, 30
dicit Dominus. Filios tuos dormientes memorare, quoniam ego eos educam de 31
lateribus terræ, & miſericordiam cum illis faciam: quoniam miſericors ſum, dicit
Dominus omnipotens. Amplectere natos tuos uſque dum venio, & præſtem illis 32
miſericordiam: quoniam exuberant fontes mei, & gratia mea non deficiet. Ego 33
Eſdras præceptum accepi à Domino in monte Oreb, ut irem ad Iſrael: ad quos
cùm venirem, reprobaverunt me, & reſpuerunt mandatum Domini: Ideóque 34
vobis dico, gentes, quæ auditis, & intelligitis; Expectate paſtorem veſtrum, requiem
æternitatis dabit vobis: quoniam in proximo eſt ille qui in fine ſeculi adveniet.
Parati eſtote ad præmia regni, quia lux perpetua lucebit vobis per æternitatem tem- 35
poris. Fugite umbram ſeculi hujus: accipite jucunditatem gloriæ veſtræ, Ego te- 36
ſtor palàm Salvatorem meum. Commendatum donum accipite, & jucundamini, gra- 37
tias agentes ei qui vos ad cœleſtia regna vocavit.

38 Surgite & ſtate, & videte numerum ſignatorum in convivio Domini, Qui ſe
39 de umbra ſeculi tranſtulerunt, ſplendidas tunicas à Domino acceperunt. Recipe,
40 Sion, numerum tuum, & conclude candidatos tuos qui legem Domini compleverunt.
41 Filiorum tuorum,quos optabas,plenus eſt numerus. Roga imperium Domini,
42 ut ſanctificetur populus tuus qui vocatus eſt ab initio. Ego Eſdras vidi in
monte Sion turbam magnam, quam numerare non potui, & omnes canticis collaudabant
43 Dominum. Et in medio eorum erat juvenis ſtaturâ celſus, eminentior
omnibus illis, & ſingulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur:
44 Ego autem miraculo tenebar. Tunc interrogavi angelum, & dixi; Qui ſunt
45 hi, Domine? Qui reſpondens dixit mihi; Hi ſunt qui mortalem tunicam depoſuerunt,
& immortalem ſumpſerunt, & confeſſi ſunt nomen Dei: Modò coronantur,
46 & accipiunt palmas. Et dixi angelo; Ille juvenis quis eſt, qui eis coronas
47 imponit, & palmas in manus tradit? Et reſpondens dixit mihi; Ipſe eſt
Filius Dei, quem in ſeculo confeſſi ſunt: ego autem magnificare eos cœpi, qui fortiter
48 pro nomine Domini ſteterunt. Tunc dixit mihi angelus; Vade, annuntia populo
meo, qualia & quanta mirabilia Domini Dei vidiſti.

CAP. III.

1 ANno trigeſimo ruinæ civitatis, eram in Babylone, & conturbatus ſum ſuper cubiculo
2 meo recumbens, & cogitationes meæ aſcendebant ſuper cor meum: Quoniam
3 vidi deſertionem Sion, & abundantiam eorum qui habitabant in Babylone. Et
4 ventilatus eſt ſpiritus meus valdè, & cœpi loqui ad Altiſſimum verba timorata, Et
dixi; O dominator Domine, tu dixiſti ab initio, quando plantâſti terram, & hoc
5 ſolus, & imperâſti populo, Et dediſti Adam corpus mortuum: ſed & ipſum figmentum
manuum tuarum erat, & inſufflâſti in eum ſpiritum vitæ,& factus eſt vivens coram
6 te: Et induxiſti eum in paradiſo,quem plantaverat dextera tua, antequàm terra
7 adventaret. Et huic mandâſti diligere viam tuam, & præterivit eam, & ſtatim inſtituiſti
in eo mortem,& in nationibus ejus,& natæ ſunt gentes, & tribus,& populi, &
8 cognationes,quarum non eſt numerus. Et ambulavit unaquæque gens in voluntate
9 ſua, & mira agebant coram te, & ſpernebant præcepta tua. Iterùm autem in tempore
10 induxiſti diluvium ſuper inhabitantes ſeculum,& perdidiſti eos. Et factum eſt
11 in unoquoque eorum,ſicut Adæ mori, ſic his diluvium. Dereliquiſti autem unum ex
12 his Noe cum domo ſua,& ex eo juſti omnes. Et factum eſt cùm cœpiſſent multiplicari,
qui habitabant ſuper terram, & multiplicaverunt filios & populos & gentes multas:
13 & cœperunt iteratò impietatem facere plus quàm priores. Et factum eſt cùm
14 iniquitatem facerent coram te,elegiſti tibi virum ex his,cui nomen erat Abraham. Et
15 dilexiſti eum, & demonſtrâſti ei ſoli voluntatem tuam: Et diſpoſuiſti ei teſtamentum
æternum, & dixiſti ei ut non unquam derelinqueres ſemen ejus. Et dediſti ei Iſaac, &
16 Iſaac dediſti Jacob & Eſau. Et ſegregâſti tibi Jacob,Eſau autem ſeparâſti. Et factus
17 eſt Jacob in multitudine magna. Et factum eſt cùm educeres ſemen ejus ex Ægypto,
18 adduxiſti ſuper montem Sina. Et inclinâſti cœlos, & ſtatuiſti terram, & commoviſti
19 orbem,& tremere feciſti abyſſos, & conturbâſti ſeculum, Et tranſiit gloria tua portas
quatuor, ignis, & terræmotûs, & ſpiritûs, & gelu, ut dares ſemini Jacob legem &
20 generationi Iſrael diligentiam. Et non abſtuliſti ab eis cor malignum, ut faceret lex
21 tua in eis fructum. Cor enim malignum bajulans primus Adam,tranſgreſſus & victus
22 eſt, ſed & omnes qui de eo nati ſunt. Et facta eſt permanens infirmitas, & lex cum
corde populi, cum malignitate radicis: & diſceſſit quod bonum eſt, & manſit malignum.
23 Et tranſierunt tempora, & finiti ſunt anni: & ſuſcitâſti tibi ſervum nomine
24 David, Et dixiſti ei ædificare civitatem nominis tui, & offerre tibi in eadem thus &
25 oblationes. Et factum eſt hoc annis multis, & deliquerunt qui habitabant civitatem,
26 In omnibus facientes ſicut fecit Adam & omnes generationes ejus: utebantur
27 enim & ipſi corde maligno. Et tradidiſti civitatem tuam in manibus inimicorum
28 tuorum. Numquid meliora faciunt, qui habitant Babylonem? Et propter hoc
29 dominabitur Sion? Factum eſt cùm veniſſem huc, & vidiſſem impietates, quarum
non eſt numerus: & delinquentes multos vidit anima mea hoc trigeſimo anno,
30 & exceſſit cor meum: Quoniam vidi quomodò ſuſtines eos peccantes, & pepercisti
impiè agentibus, & perdidiſti populum tuum, & conſervâſti inimicos tuos, &
31 non ſignificâſti. Nihil memini quomodò debeat derelinqui via hæc. Numquid meliora
32 facit Babylon quàm Sion? Aut alia gens cognovit te præter Iſrael? aut quæ
33 tribus crediderunt teſtamentis tuis, ſicut Jacob? Quarum merces non comparuit,
neque labor fructificavit. Pertranſiens enim pertranſivi in gentibus, & vidi abundantes
34 eas, & non memorantes mandatorum tuorum. Nunc ergò pondera in ſtatera noſtras
iniquitates, & eorum qui habitant in ſeculo: & non invenietur nomen tuum,niſi
35 in Iſrael. Aut quando non peccaverunt in conſpectu tuo, qui habitant terram?
36 aut quæ gens ſic obſervavit mandata tua? Hos quidem per nomina invenies ſervâſſe
mandata tua, gentes autem non invenies.

CAP. IV.

1
2 ET reſpondit ad me angelus, qui miſſus eſt ad me, cui nomen Uriel, Et
dixit mihi; Excedens exceſſit cor tuum in ſeculo hoc, & comprehendere cogitas
3 viam Altiſſimi. Et dixi; Ita, Domine meus. Et reſpondit mihi, & dixit;
Tres vias miſſus ſum oſtendere tibi, & tres ſimilitudines proponere coram
4 te. De quibus mihi ſi renuntiaveris unam ex his, & ego tibi demonſtrabo viam,
5 quam deſideras videre, & docebo te, unde ſit cor malignum. Et dixi; Loquere,
Domine meus. Et dixit ad me; Vade, pondera mihi ignis pondus, aut
6 menſura mihi flatum venti, aut revoca mihi diem quæ præteriit. Et reſpondi,
7 & dixi: Quis natorum poterit facere, ut me interroges de his? Et dixit ad
me; Si eſſem interrogans te, dicens; Quantæ habitationes ſunt in corde maris,
aut quantæ venæ ſunt in principio abyſſi, aut quantæ venæ ſunt ſuper firmamentum,
8 aut qui ſunt exitus paradiſi: Diceres mihi fortaſſis; In abyſſum non
9 deſcendi, neque in infernum adhuc, neque in cœlum unquam aſcendi. Nunc
autem non interrogavi te, niſi de igne, & vento, & die, per quem tranſîſti, & à
10 quibus ſeparari non potes: & non reſpondiſti mihi de eis. Et dixit mihi; Tu
11 quæ tua ſunt tecum coadoleſcentia, non potes cognoſcere: Et quomodò poterit
vas tuum capere Altiſſimi viam, & jam exteriùs corrupto ſeculo intelligere corruptionem
12 evidentem in facie mea? Ex dixi illi; Melius erat nos non eſſe, quàm
13 adhuc viventes vivere in impietatibus, & pati, & non intelligere de qua re. Et
reſpondit ad me, & dixit; Proficiſcens profectus ſum ad ſylvam lignorum campi,
14 & cogitaverunt cogitationem. Et dixerunt; Venite & eamus, & faciamus ad mare
15 bellum, ut recedat coram nobis, & faciamus nobis alias ſylvas. Et ſimiliter fluctus
maris & ipſi cogitaverunt cogitationem, & dixerunt; Venite aſcendentes, debellemus
16 ſylvas campi, ut & ibi conſummemus nobiſmetipſis aliam regionem. Et factus eſt
17 cogitatus ſylvæ in vanum: venit enim ignis, & conſumpſit eam. Similiter & cogitatus
18 fluctuum maris: ſtetit enim arena, & prohibuit eos. Si enim eſſes judex horum,
19 quem inciperes juſtificare,aut quem condemnare? Et reſpondi,& dixi; Utique
vanam cogitationem cogitaverunt: terra enim data eſt ſylvæ, & mari locus portare
20 fluctus ſuos. Et reſpondit ad me,& dixit; Benè tu judicâſti, & quarè non judicâſti
21 tibimetipſi. Quemadmodùm enim terra ſylvæ data eſt,& mare fluctibus ſuis: ſic qui
ſuper terram inhabitant, quæ ſunt ſuper terram intelligere ſolummodò poſſunt: & qui
22 ſuper cœlos, quæ ſuper altitudinem cœlorum. Et reſpondi,& dixi; Deprecor te,Domine,
23 ut mihi detur ſenſus intelligendi. Non enim volui interrogare de ſuperioribus
tuis, ſed de his quæ pertranſeunt per nos quotidie; Propter quid Iſrael datus in opprobrium
24 gentibus? quem dilexiſti populum, datus eſt tribubus impiis, & lex patrum
noſtrorum in interitum deducta eſt, & diſpoſitiones ſcriptæ nuſquam ſunt: Et pertranſivimus
25 de ſeculo ut locuſtæ, & vita noſtra ſtupor & pavor, & nec digni ſumus
26 miſericordiam conſequi. Sed quid faciet nomini ſuo quod invocatum eſt ſuper
nos? & de his interrogavi. Et reſpondit ad me, & dixit; Si fueris plurimum
ſcrutatus, frequenter mirabêris: quoniam feſtinans feſtinat ſeculum pertranſire,

Et non capit portare quæ in futuris temporibus juſtis repromiſſa ſunt: quoniam plenum 27
injuſtitiâ eſt ſeculum hoc & infirmitatibus. De quibus autem interrogas, dicam: 28
Seminatum enim eſt malum,& necdum venit deſtructio ipſius. Si ergò non inverſum 29
fuerit quod ſeminatum eſt, & diſceſſerit locus ubi ſeminatum eſt malum, non
veniet ubi ſeminatum eſt bonum. Quoniam gramen ſeminis mali ſeminatum eſt in 30
corde Adam ab initio: & quantum impietatis generavit uſque nunc, & generat uſque
cùm veniat area? Æſtima autem apud te gramen mali ſeminis, quantum fructum 31
impietatis generavit: Quando ſecatæ fuerint ſpicæ, quarum non eſt numerus, 32
quàm magnam aream incipient facere? Et reſpondi, & dixi; Quomodò, & quando 33
hæc? Quarè modici & mali anni noſtri? Et reſpondit ad me,& dixit mihi; Non feſtines 34.
tu ſuper Altiſſimum. Tu enim feſtinas inaniter eſſe ſuper ipſum, nam exceſſus
tuus multus. Nónne de his interrogaverunt animæ juſtorum in promptuariis 35
ſuis, dicentes; Uſquequò ſpero ſic? & quando veniet fructus areæ mercedis noſtræ?
Et reſpondit ad ea Jeremiel archangelus, & dixit; Quando impletus fuerit 36
numerus ſeminum in vobis, quoniam in ſtatera ponderavit ſeculum, Et menſurâ 37
menſuravit tempora, & numero numeravit tempora, & non commovit nec
excitavit uſquedum impleatur prædicta menſura. Et reſpondi, & dixi; O dominator 38
Domine, ſed & nos omnes pleni ſumus impietate. Et ne fortè propter nos 39
non impleantur juſtorum areæ, propter peccata inhabitantium ſuper terram. Et reſpondit 40
ad me,& dixit; Vade, & interroga prægnantem, ſi quando impleverit novem
menſes ſuos, adhuc poterit matrix ejus retinere partum in ſemetipſa? Et dixi; Non 41
poteſt,Domine. Et dixit ad me; In inferno promptuaria animarum matrici aſſimilata
ſunt. Quemadmodùm enim illa feſtinat quæ parit effugere neceſſitatem partûs: ſic 42
& hæc feſtinat reddere ea quæ commendata ſunt. Ab initio tibi demonſtrabitur de his 43
quæ concupiſcis videre. Et reſpondi,& dixi;Si inveni gratiam ante oculos tuos,& ſi 44
poſſibile eſt,& ſi idoneus ſum, Demonſtra mihi,ſi pluſquàm præteritum ſit habet venire, 45
aut plura pertranſierunt ſupra quàm futurum eſt. Quid pertranſivit, ſcio:quid 46
autem futurum ſit, ignoro. Et dixit ad me; Sta ſuper dexteram partem, & demonſtrabo 47
tibi interpretationem ſimilitudinis. Et ſteti,& vidi: & ecce fornax ardens 48
tranſit coram me, & factum eſt, cùm tranſiret flamma, vidi,& ecce ſuperavit fumus.
Poſt hæc tranſiit coram me nubes plena aquæ, & immiſit pluviam impetu multam: 49
& cùm tranſiiſſet impetus pluviæ, ſuperaverunt in ea guttæ. Et dixit ad me; Cogita 50
tibi: ſicut creſcit pluvia ampliùs quàm guttæ, & ignis quàm fumus:ſic ſuperabundavit
quæ tranſivit menſura. Superaverunt autem guttæ, & fumus: Et oravi, & 51
dixi; Putas vivo uſque in diebus illis? vel quid erit in diebus illis? Reſpondit ad me, 52
& dixit; De ſignis, de quibus me interrogas, ex parte poſſum tibi dicere:de vita autem
tua non ſum miſſus dicere tibi, ſed neſcio.

CAP. V.

DE ſignis autem: ecce dies venient, in quibus apprehendentur qui inhabitant 1
terram in cenſu multo: & abſcondetur veritatis via, & ſterilis erit à fide regio: Et 2
multiplicabitur injuſtitia ſuper hanc quam ipſe tu vides, & ſuper quam audîſti
olim: Et erit impoſito veſtigio quam nunc vides regnare regionem, & videbunt 3
eam deſertam. Si autem tibi dederit Altiſſimus vivere, videbis poſt tertiam tubam, 4
& reluceſcet ſubitò Sol noctu, & luna ter in die, Et de ligno ſanguis 5
ſtillabit, & lapis dabit vocem ſuam, & populi commovebuntur. Et regnabit, 6
quem non ſperant qui inhabitant ſuper terram, & volatilia commigrationem facient:
Et mare Sodomiticum piſces rejiciet, & dabit vocem noctu,quam non noverant 7
multi, omnes autem audient vocem ejus, Et chaos fiet per loca multa, & 8
ignis frequenter remittetur,& beſtiæ agreſtes tranſmigrabunt, & mulieres menſtruatæ
parient monſtra, Et in dulcibus aquis ſalſæ invenientur, & amici omnes ſemetipſos 9
expugnabunt: & abſcondetur tunc ſenſus, & intellectus ſeparabitur in promptuarium
ſuum: Et quæretur à multis, & non invenietur: & multiplicabitur 10
injuſtitia, & incontinentia ſuper terram. Et interrogabit regio proximam 11
ſuam, & dicet; Numquid per te pertranſiit juſtitia juſtum faciens? Et hoc negabit.
Et erit in illo tempore, & ſperabunt homines, & non impetrabunt: laborabunt, 12
& non dirigentur viæ eorum. Hæc ſigna dicere tibi permiſſum eſt mihi: 13
& ſi oraveris iterùm & ploraveris, ſicut & nunc, & jejunaveris ſeptem diebus,
audies iteratò horum majora. Et evigilavi, & corpus meum horruit valdè: 14
& anima mea laboravit, ut deficeret: Et tenuit me qui venit angelus, qui loquebatur 15
in me, & confortavit me, & ſtatuit me ſuper pedes. Et factum eſt in nocte 16
ſecunda, & venit ad me Salathiel dux populi, & dixit mihi; Ubi eras? & quarè
vultus tuus triſtis? An neſcis, quoniam tibi creditus eſt Iſrael in regione tranſmigrationis 17
eorum? Exurge ergò, & guſta panem, & non derelinquas nos, ſicut 18
paſtor gregem ſuum in manibus luporum malignorum. Et dixi ei; Vade à me, 19
& non appropies ad me. Et audivit, ut dixi: & receſſit à me. Et ego jejunavi 20
diebus ſeptem ululans & plorans, ſicut mihi mandavit Uriel Angelus. Et factum 21
eſt poſt dies ſeptem,& iterùm cogitationes cordis mei moleſtæ erant mihi valdè,
Et reſumpſit anima mea ſpiritum intellectûs: & iterùm cœpi loqui coram 22
Altiſſimo ſermones, Et dixi; Dominator Domine, ex omni ſylva terræ, & omnibus 23
arboribus ejus, elegiſti vineam unicam: Et ex omni terra orbis, elegiſti tibi 24
foveam unam: & ex omnibus floribus orbis, elegiſti tibi lilium unum: Et ex 25
omnibus abyſſis maris, replêſti tibi rivum unum: & ex omnibus ædificatis civitatibus,
ſanctificâſti tibimetipſi Sion: Et ex omnibus creatis volatilibus, nominâſti tibi 26
columbam unam: & ex omnibus plaſmatis pecoribus,providiſti tibi ovem unam: Et 27
ex omnibus multiplicatis populis, acquiſiviſti tibi populum unum: & ab omnibus
probatam legem, donâſti huic quem deſiderâſti populo. Et nunc, Domine, ut quid 28
tradidiſti unum pluribus? Et præparâſti ſuper unam radicem alias, & diſperdidiſti
unicum tuum in multis: Et conculcaverunt eum, qui contradicebant ſponſionibus 29
tuis,quique tuis teſtamentis non credebant. Et ſi odiens odiſti populum tuum, 30
tuis manibus debet caſtigari. Et factum eſt, cùm locutus eſſem ſermones, & miſſus 31
eſt angelus ad me,qui antè venerat ad me præterita nocte, Et dixit mihi; Audi me, 32
& inſtruam te: & intende mihi, & adjiciam coram te. Et dixi; Loquere,Domine 33
meus. Et dixit ad me; Valdè tu in exceſſu mentis factus es pro Iſrael: an
plus dilexiſti eum, quàm qui eum fecit? Et dixi ad eum; Non,Domine, ſed dolens 34
locutus ſum. Torquent enim me renes mei per omnem horam, quærentem
apprehendere ſemitam Altiſſimi, & inveſtigare partem judicii ejus. Et dixit 35
ad me; Non potes. Et dixi; Quarè,Domine? ad quid naſcebar, aut quarè
non fiebat matrix matris meæ mihi ſepulchrum, ut non viderem laborem Jacob,
& defatigationem generis Iſrael? Et dixit ad me; Numera mihi quæ necdum venerant, 36
& collige mihi diſperſas guttas, & revirida mihi aridos flores, Et aperi mihi 37
clauſa promptuaria,& produc mihi incluſos in eis flatus; demonſtra mihi vocis imaginem:
& tunc oſtendam tibi laborem quem rogas videre. Et dixi; Dominator Domine, 38
quis enim eſt qui poteſt hæc ſcire, niſi qui cum hominibus habitationem non
habet? Ego autem inſipiens: & quomodò potero dicere de his quibus me interrogâſti? 39
Et dixit ad me; Quomodò non potes facere unum de his quæ dicta ſunt: 40
ſic non poteris invenire judicium meum, aut in fine charitatem quam populo promiſi.
Et dixi; Sed ecce,Domine,tu propè es his qui in finem ſunt: & quid facient qui ante 41
me fuerunt,aut nos,aut hi qui poſt nos? Et dixit ad me; Coronæ aſſimilabo judicium 42
meum. Sicut non noviſſimorum tarditas, ſic nec priorum velocitas. Et reſpondi, & 43
dixi; Nec poteras facere eos qui facti ſunt,& qui ſunt, & qui futuri ſunt, in unum, ut
celeriùs judicium tuum oſtendas? Et reſpondit ad me, & dixit; Non poteſt feſtinare 44
creatura ſuper creatorem, nec ſuſtinere ſeculum eos qui in eo creandi ſunt,in unum.
Et dixi; Quo modo dixiſti ſervo tuo,quoniam vivificans vivificaſti à te creatam creaturam 45
in unum,& ſuſtinebat creatura,poterit & nunc portare præſentes in unum. Et 46
dixit ad me; Interroga matricem mulieris,& dices ad eam; Et ſi paris,quare per
tempus? Roga ergò eam,ut det decem in unum. Et dixi; Non utique poterit,ſed ſecundùm 47
tempus. Et dixit ad me; Et ego dedi matricem terræ his qui ſeminati ſunt 48
per eam per tempus. Quemadmodùm enim infans non parit ea,quæ ſenum ſunt: ſic
ego diſpoſui à me creatum ſeculum. Et interrogavi, & dixi; Cùm jam dederis mihi 49
viam, loquar coram te: nam mater noſtra,de qua dixiſti mihi, Adhuc juvenis 50
eſt; jam ſenectuti appropinquat. Et reſpondit ad me, & dixit: Interroga eam 51

52 quæ parit, & dicit tibi. Dices enim ei, Quare quos peperiſti, nunc non ſunt ſimiles
53 his qui ante te, ſed minores ſtatura? Et dicet tibi & ipſa: Alii ſunt qui in juventute
virtutis nati ſunt: & alii qui ſub tempore ſenectutis deficiente matrice ſunt nati.
54 Conſidera ergo & tu quoniam minori ſtatura eſtis præ his qui ante vos: Et qui poſt
55 vos, minori quàm vos, quaſi jam ſeneſcentes creaturæ, & fortitudinem juventutis
prætereuntes. Et dixi: Rogo Domine, ſi inveni gratiam ante oculos tuos, demonſtra
ſervo tuo, per quem viſites creaturam tuam.

CAP. VI.

1 ET dixit ad me, Initio terreni orbis, & antequam ſtarent exitus ſæculi, & antequam
2 ſpirarent conventiones ventorum, Et antequam ſonarent voces tonitruum,
& antequam ſplenderent nitores coruſcationum, & antequam confirmarentur fundamenta
3 paradiſi, Et antequam viderentur decori flores, & antequam confirmarentur
4 motæ virtutes, & antequam colligerentur innumerabiles militiæ angelorum, Et
antequam extollerentur altitudines aëris, & antequam nominarentur menſuræ firmamentorum,
5 & antequam æſtuarent camini in Sion, Et antequam inveſtigarentur
præſentes anni, & antequam abalienarentur eorum qui nunc peccant adinventiones,
6 & conſignati eſſent qui fidem theſaurizaverunt: Tunc cogitavi, & facta ſunt per
7 me ſolum, & non per alium: & finis per me, & non per alium. Et reſpondi & dixi:
8 Quæ erit ſeparatio temporum? aut quando prioris finis, & ſequentis initium? Et
dixit ad me: Ab Abraham uſque ad Iſaac, quando nati ſunt ab eo Iacob & Eſau,
9 manus Iacob tenebat ab initio calcaneum Eſau: Finis enim hujus ſæculi Eſau, &
10 principium ſequentis Iacob. Hominis manus inter calcaneum & manum. Aliud noli
11 quærere Eſdra. Et reſpondi, & dixi: O dominator Domine, ſi inveni gratiam
12 ante oculos tuos, Oro ut demonſtres ſervo tuo finem ſignorum tuorum, quorum
13 partem mihi demonſtraſti nocte præcedenti. Et reſpondit, & dixit ad me: Surge
14 ſuper pedes tuos, & audi vocem pleniſſimam ſonitus. Et erit ſicut commotio, nec
15 commovebitur locus, in quo ſtes ſuper eum. Ideò cùm loquitur tu non expaveas,quoniam
16 de fine verbum & fundamentum terræ intelligitur, Quoniam de ipſis ſermo
17 tremiſcit & commovetur, ſcit enim quoniam finem eorum oportet commutari. Et
factum eſt, cùm audiſſem, ſurrexi ſuper pedes meos, & audivi: & ecce vox loquens,
18 & ſonus ejus ſicut ſonus aquarum multarum. Et dixit: Ecce dies veniunt, & erit
19 quando appropinquare incipiam, ut viſitem habitantes in terra: Et quando inquirere
incipiam ab eis qui injuſtè nocuerunt injuſtitia ſua, & quando ſuppleta fuerit humilitas
20 Sion. Et cùm ſuperſignabitur ſæculum quod incipient pertranſire, hæc ſigna faciam:
21 Libri aperientur ante faciem firmamenti, & omnes videbunt ſimul, Et anniculi
infantes loquentur vocibus ſuis, & prægnantes immaturos parient infantes trium &
22 quatuor menſium, & vivent, & ſuſcitabuntur. Et ſubitò apparebunt ſeminata loca
23 non ſeminata, & plena promptuaria ſubitò invenientur vacua: Et turba canet cum
24 ſono; quam cùm omnes audierint, ſubito expaveſcent. Et erit in illo tempore, debellabunt
amici amicos ut inimici, & expaveſcet terra cum his: & venæ fontium ſtabunt,
25 & non decurrent in horis tribus: Et erit, omnis qui derelictus fuerit ex omnibus iſtis
quibus prædixi tibi, ipſe ſalvabitur, & videbit ſalutare meum, & finem ſæculi veſtri.
26 Et videbunt qui recepti ſunt homines, qui mortem non guſtaverunt à nativitate ſua, &
27 mutabitur cor inhabitantium, & convertetur in ſenſum alium. Delebitur enim malum,
28 & extinguetur dolus. Florebit autem fides, & vincetur corruptela, & oſtendetur
29 veritas quæ ſine fructu fuit diebus tantis. Et factum eſt cùm loqueretur mihi, & ecce
30 paulatim intuebar ſuper eum ante quem ſtabam, Et dixit ad me hæc: Veni tibi oſtendere
31 tempus venturæ noctis. Si ergo iterùm rogaveris, & iterùm jejunaveris
32 ſeptem diebus, iterùm tibi renuntiabo horum majora per diem quàm audivi. Audita
eſt enim vox tua apud Altiſſimum. Vidit enim fortis directionem tuam, & providit
33 pudicitiam, quam à juventute tua habuiſti: Et propter hoc miſit me demonſtrare
34 tibi hæc omnia, & dicere tibi, Confide, & noli timere, Et noli feſtinare cum prioribus
35 temporibus cogitare vana, & non properes à noviſſimis temporibus. Et factum
eſt poſt hæc, & flevi iterùm: & ſimiliter jejunavi ſeptem diebus, ut ſuppleam tres hebdomadas,
36 quæ dictæ ſunt mihi. Et factum eſt in octava nocte, & cor meum turbabatur
37 iteratò in me, & cœpi loqui coram Altiſſimo. Inflammabatur enim ſpiritus meus
38 valdè, & anima mea anxiabatur. Et dixi, O Domine, loquens locutus es ab initio
39 creaturæ, in primo die dicens, Fiat cœlum & terra: & tuum verbum opus perfectum.
Et erat tunc ſpiritus, & tenebræ circumferebantur, & ſilentium, ſonus vocis hominis
40 nondum erat abs te. Tunc dixiſti de theſauris tuis proferri lumen luminoſum, quo
41 appareret opus tuum. Et die ſecundo creaſti ſpiritum firmamenti, & imperaſti ei ut
divideret & diviſionem faceret inter aquas, ut pars quædam ſurſum recederet, pars verò
42 deorſum maneret. Et tertia die imperaſti aquis congregari in ſeptima parte terræ:
ſex verò partes ſiccaſti & conſervaſti, ut ex his ſint coram te miniſtrantia ſeminata à
43 Deo, & culta. Verbum enim tuum proceſſit, & opus ſtatim fiebat. Proceſſit
44 enim ſubitò fructus multitudinis immenſus, & concupiſcentiæ guſtus multiformes,
& flores colore immutabili, & odores odoramenti inveſtigabilis, & die
45 tertia hæc facta ſunt. Quarta autem die imperaſti fieri ſolis ſplendorem, lunæ lumen,
46 ſtellarum diſpoſitionem: Et imperaſti eis, ut deſervirent futuro plaſmato
47 homini. Quinto autem die dixiſti ſeptimæ parti, ubi erat aqua congregata, ut
48 procrearet animalia, & volatilia, & piſces: & ita fiebat. Aqua muta, & ſine
anima, quæ Dei nutu jubebantur, animalia faciebat, ut ex hoc mirabilia tua nationes
49 enarrent. Et tunc conſervaſti duas animas: nomen uni vocaſti Henoch, &
50 nomen ſecundæ vocaſti Leviathan, Et ſeparaſti ea ab alterutro. Non enim poterat
51 ſeptima pars, ubi erat aqua congregata, capere ea. Et dediſti Henoch unam
52 partem, quæ ſiccata eſt tertio die, ut habitet in ea ubi ſunt montes mille. Leviathan
autem dediſti ſeptimam partem humidam, & ſervaſti eam, ut fiat in devorationem
53 quibus vis, & quando vis. Sexto autem die imperaſti terræ, ut crearet
54 coram te jumenta, & beſtias, & reptilia: Et ſuper his Adam: quem conſtituiſti
ducem ſuper omnibus factis quæ feciſti, & ex eo educimur nos omnes, quemque
55 elegiſti populum. Hæc autem omnia dixi coram te Domine, quia propter nos
56 creaſti ſæculum. Reſiduas autem gentes ab Adam natas dixiſti eas nil eſſe, & quoniam
ſalivæ aſſimilatæ ſunt, & quaſi ſtillicidium de vaſe ſimilaſti abundantiam eorum.
57 Et nunc Domine, ecce iſtæ gentes quæ in nihilum deputatæ ſunt, cœperunt dominari
58 noſtri, & devorare: Nos autem populus tuus, quem vocaſti primogenitum
59 unigenitum æmulatorem tuum, traditi ſumus in manibus eorum: Et ſi propter
nos creatum eſt ſæculum, quare non hereditatem poſſidemus cum ſæculo? Uſquequò
hæc?

CAP. VII.

1 ET factum eſt, cùm finiſſem loqui verba hæc, miſſus eſt ad me Angelus qui miſſus
2 fuerat ad me primis noctibus, Et dixit ad me: Surge Eſdra,& audi ſermones quos
3 veni loqui ad te.Et dixit; Loquere Deus meus.Et dixit ad me:Mare poſitum eſt in ſpatioſo
4 loco,ut eſſet altũ & immenſum:Erit autem ei introitus in anguſto loco poſitus,ut
5 eſſet ſimilis fluminibus. Quis enim volens voluerit ingredi mare, & videre eum,vel dominari
6 ejus: ſi non tranſierit anguſtum,in latitudinem quomodo venire poterit? Item
aliud: Civitas eſt ædificata, & poſita in loco campeſtri: eſt autem plena omnium
7 bonorum. Introitus ejus anguſtus & in præcipiti poſitus, ut eſſet à dextris quidem
8 ignis, à ſiniſtris aqua alta: Semita autem eſt una ſola inter eos poſita, hoc eſt, inter
9 ignem & aquam, ut non capiat ſemita, niſi ſolummodò veſtigium hominis. Si autem
dabitur civitas homini in hereditatem, ſi nunquam antepoſitum periculum pertranſierit,
10 quomodo accipiet hereditatem ſuam? Et dixi, Sic Domine. Et dixit ad me,Sic
11 eſt & Iſrael pars. Propter eos enim feci ſæculum, & quando tranſgreſſus eſt Adam
12 conſtitutiones meas, judicatum eſt quod factum eſt. Et facti ſunt introitus hujus ſæculi
anguſti, & dolentes, & laborioſi: pauci autem & mali, & periculorum pleni: &
13 labore magnopere fulti. Nam majoris ſæculi introitus ſpatioſi & ſecuri, & facientes
14 immortalitatis fructum. Si ergo ingredientes non fuerint ingreſſi qui vivunt, anguſta &
15 vana hæc: non poterunt recipere quæ ſunt repoſita. Nunc ergo quare tu conturbaris,
16 cùm ſis corruptibilis? & quid moveris tu, cùm ſis mortalis? Et quare non accepiſti

in corde tuo quod eſt futurum, ſed quod in præſenti? Reſpondi & dixi, Dominator 17
Domine, ecce depoſuiſti lege tua, quoniam juſti hereditabunt hæc, impii
autem peribunt. Juſti autem ferent anguſta, ſperantes ſpatioſa. Qui enim 18
impiè geſſerunt, & anguſta paſſi ſunt, & ſpatioſa non videbunt. Et dixit 19
ad me, Non eſt judex ſuper Deum, neque intelligens ſuper Altiſſimum. Pereunt 20
enim multi præſentes, quia negligitur quæ antepoſita eſt Dei lex. Mandans 21
enim mandavit Deus venientibus, quando venerunt, quid facientes viverent,
& quid obſervantes non punirentur. Hi autem non ſunt perſuaſi, & contradixerunt 22
ei, & conſtituerunt ſibi cogitamen vanitatis, & propoſuerunt ſibi circumventiones 23
delictorum, & ſuperdixerunt Altiſſimo non eſſe, & vias ejus non cognoverunt,
Et legem ejus ſpreverunt, & ſponſiones ejus abnegaverunt, & in legitimis ejus 24
fidem non habuerunt, & opera ejus non perfecerunt. Propter hoc Eſdra vacua 25
vacuis, & plena plenis. Ecce tempus veniet, & erit quando venient ſigna quæ 26
prædixi tibi, & apparebit ſponſa, & appareſcens oſtendetur quæ nunc ſubducitur
terra: Et omnis qui liberatus eſt de prædictis malis ipſe videbit mirabilia mea. 27
Revelabitur enim filius meus IESUS cum his qui cum eo ſunt, & jucundabuntur 28
qui relicta ſunt in annis quadringentis. Et erit poſt annos hos, & morietur filius meus 29
CHRISTUS, & omnes qui ſpiramentum habent homines. Et convertetur 30
ſæculum in antiquum ſilentium diebus ſeptem, ſicut in prioribus judiciis, ita ut
nemo derelinquatur. Et erit poſt dies ſeptem, & excitabitur quod nondum vigilat 31
ſæculum, & morietur corruptum: Et terra reddet quæ in ea dormiunt, & pulvis 32
qui in eo ſilentio habitant, & promptuaria reddent quæ eis commendatæ ſunt animæ.
Et revelabitur Altiſſimus ſuper ſedem judicii, & pertranſibunt miſeriæ, & 33
longanimitas congregabitur. Judicium autem ſolum remanebit, veritas ſtabit, & 34
fides convaleſcet, Et opus ſubſequetur, & merces oſtendetur, & juſtitiæ vigilabunt, 35
& injuſtitiæ non dominabuntur. Et dixi, Primus Abraham propter Sodomitas 36
oravit, & Moyſes pro patribus qui in deſerto peccaverint, Et qui poſt eum 37
pro Iſrael in diebus Achaz & Samuelis, David pro confractione, & Solomon pro 38
eis qui venerant in ſanctificationem: Et Elias pro his qui pluviam acceperunt, & 39
pro mortuo ut viveret, Et Ezechias pro populo in diebus Sennacherib, & multi 40
pro multis. Si ergo modò quando corruptibile increvit, & injuſtitia multiplicata 41
eſt, & oraverunt juſti pro impiis; quare & nunc ſic non erit? Et reſpondit ad me, 42
& dixit: Præſens ſæculum non eſt finis, gloria in eo frequens manet: propter hoc
oraverunt pro invalidis. Dies enim judicii erit finis temporis hujus, & initium 43
temporis futuræ immortalitatis, in quo tranſivit corruptela: Soluta eſt intemperantia, 44
abſciſſa eſt incredulitas: crevit autem juſtitia, orta eſt veritas. Tunc enim 45
nemo poterit ſalvare eum qui periit, neque demergere qui vicit. Et reſpondi, Et 46
dixi, Hic eſt ſermo meus primus & noviſſimus, quoniam melius erat non dare terram
Adam, vel cùm jam dediſſet, coercere eum ut non peccaret. Quid enim prodeſt 47
hominibus, in præſenti vivere in triſtitia, & mortuos ſperare punitionem? O tu 48
quid feciſti Adam? Si enim tu peccaſti, non eſt factus ſolius tuus caſus, ſed & noſter
qui ex te advenimus. Quid enim prodeſt nobis,ſi promiſſum eſt nobis immortale tempus; 49
nos autem mortalia opera egimus? Et quoniam prædicta eſt nobis perennis 50
ſpes, nos verò peſſimi vani facti ſumus. Et quoniam repoſita ſunt nobis habitacula 51
ſanitatis & ſecuritatis: nos verò malè converſati ſumus. Et quoniam repoſita eſt 52
gloria Altiſſimi, protegere eos qui tardè converſati ſunt: nos autem peſſimis viis
ambulavimus. Et quoniam oſtendetur paradiſus, cujus fructus incorruptus perſeverat, 53
in quo eſt ſecuritas & medela: Nos verò non ingrediemur, in ingratis enim 54
locis converſati ſumus. Et quoniam ſuper ſtellas fulgebunt facies eorum qui abſtinentiam 55
habuerunt; noſtræ autem facies ſuper tenebras nigræ. Non enim cogitavimus 56
viventes quando iniquitatem faciebamus, quòd incipiemus poſt mortem pati.
Et reſpondit, & dixit, Hoc eſt cogitamentum certaminis quod certabit qui ſuper 57
terram natus eſt homo. Ut ſi victus fuerit, patiatur quod dixiſti: ſi autem vicerit, 58
recipiet quod dico: Quoniam hæc eſt vita quam Moyſes dixit cùm viveret ad populum, 59
dicens, Elige tibi vitam, ut vivas. Non crediderunt autem ei, ſed nec poſt 60
eum prophetis: ſed nec mihi qui locutus ſum ad eos. Quoniam non eſſet triſtitia in 61
perditionem eorum, ſicut futurum eſt gaudium ſuper eos, quibus perſuaſa eſt ſalus.
Et reſpondi, & dixi, Scio Domine, quoniam vocatus eſt Altiſſimus miſericors in eo, 62
quòd miſeratur his qui nondum in ſæculo advenerunt, & quòd miſeretur illis qui 63
converſionem faciunt in lege ejus: Et longanimis eſt, quoniam longanimitatem 64
præſtat his qui peccaverunt quaſi ſuis operibus: Et munificus eſt, quoniam quidem 65
donare vult pro exigentiis: Et multæ miſericordiæ, quoniam multiplicat magis 66
miſericordias his qui præſentes ſunt, & qui præterierunt, & qui futuri ſunt. Si enim 67
non multiplicaverit miſericordias ſuas, non vivificabitur ſæculum cum his qui
inhereditabunt in eo. Et donat: quoniam ſi non donaverit de bonitate ſua, ut alleventur 68
hi qui iniquitatem fecerunt, de ſuis iniquitatibus non poterit decies milleſima
pars vivificari hominum. Et judex ſi non ignoverit his qui curati ſunt verbo ejus, & 69
deleverit multitudinem contentionum: non fortaſſis derelinquerentur in innumerabili
multitudine, niſi pauci valdè.

CAP. VIII.

ET reſpondit ad me,& dixit, Hcc ſæculum fecit Altiſſimus propter multos, futurum 1
autem propter paucos. Dicam autem coram te ſimilitudinem Eſdra. Quomodo 2
autem interrogabis terram, & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis unde
fiat fictile, parvum autem pulverem unde aurum fit: ſic & actus preſentis ſæculi. Multi 3
quidem creati ſunt, pauci autem ſalvabuntur. Et reſpondi, & dixi, Abſorbe ergo 4
anima ſenſum, & devora quod ſapit. Conveniſti enim obaudire, & prophetare volens. 5
Nec enim tibi datum eſt ſpatium, niſi ſolummodo vivere. O Domine, ſi 6
non permittes ſervo tuo, ut oremus coram te, & des nobis ſemen cordi, & ſenſui
culturam, unde fructus fiat, unde vivere poſſit omnis corruptus, qui portabit locum
hominis? Solus enim es, & una plaſmatio nos ſumus manuum tuarum, ſicut 7
locutus es: & quomodo nunc in matrice plaſmatum eſt corpus, & præſtas 8
membra: conſervatur in igne & aqua tua creatio: & novem menſibus patitur tua
plaſmatio tuam creaturam quæ in ea creata eſt: ipſum autem quod ſervat, & 9
quod ſervatur, utraque ſervabuntur: ſervataque quandoque iterum reddit matrix,
quæ in ea creverunt. Imperaſti enim ex ipſis membris, hoc eſt mamillis 10
præbere lac fructui mamillarum, Ut nutriatur id quod plaſmatum eſt uſque in tempus 11
aliquod, & poſtea diſponas eum tuæ miſericordiæ. Enutriſti eum tua juſtitia, 12
& erudiſti eum in lege tua, & corripuiſti eum tuo intellectu: & mortificabis eum 13
ut tuam creaturam: & vivificabis eum ut opus tuum. Si ergo perdideris eum qui 14
tantis laboribus plaſmatus eſt; tuo juſſu facile eſt ordinari, ut & id quod
fiebat ſervaretur. Et nunc Domine dicam, de omni homine tu magis ſcis: 15
de populo autem tuo, ob quem doleo; Et de hereditate tua, propter 16
quam lugeo: & propter Iſrael, propter quem triſtis ſum: & de Jacob, 17
propter quem doleo: Ideo incipiam orare coram te pro me, & pro eis 18
quoniam video lapſus noſtros qui inhabitamus terram. Sed audivi celeritatem 19
judicis qui futurus eſt. Ideo audi vocem meam, & intellige ſermonem meum, &
loquar coram te. Initium verborum Eſdræ priuſquam aſſumeretur: & dixi, Domine, 20
qui inhabitas ſæculum, cujus oculi elevati in ſuperna & aëre: Et cujus 21
thronus inæſtimabilis, & gloria incomprehenſibilis: cui aſtat exercitus angelorum
cum tremore; quorum ſervatio in vento & igni convertitur: cujus verbum 22
verum, & dicta perſeverantia: Cujus juſſio fortis, & diſpoſitio terribilis: cujus aſpectus 23
areſacit abyſſos, & indignatio tabeſcere facit montes, & veritas teſtificatur:
Exaudi orationem ſervi tui,& auribus percipe precationem figmenti tui. Dum enim 24
vivo, loquar: & dum ſapio, reſpondebo: Noc reſpicias populi tui delicta, ſed qui tibi 25
in veritate ſerviunt. Nec intendas impia gentium ſtudia, ſed qui tua teſtimonia cum 26
doloribus cuſtodierunt. Neque cogites qui in conſpectu tuo falsè converſati ſunt, ſed 27
memorare qui ex voluntate tua timorem cognoverunt. Neque volueris perdere, qui 28
pecudum mores habuerunt: ſed reſpicias eos qui legem tuam ſplendidè docuerunt. 29
Nec indigneris eis qui beſtiis pejores judicati ſunt: ſed diligas eos qui ſemper in tua 30
juſtitia confidunt & gloria. Quoniam nos & patres noſtri talibus morbis languemus: 31
tu autem propter nos peccatores miſericors vocaberis. Si enim deſideraveris 32

miſerearis, tunc miſericors vocaberis, nobis autem non habentibus opera juſtitiæ.
33 Juſti enim, quibus ſunt opera multa repoſita, ex propriis operibus recipient mercedem.
34 Quid eſt enim homo, ut ei indigneris: aut genus corruptibile, ut ita amarus
35 ſis de ipſo? In veritate enim, nemo de genitis eſt, qui non impiè geſſit; & de confitentibus,
36 qui non deliquit. In hoc enim annuntiabitur juſtitia tua, & bonitas tua,
37 Domine, cùm miſertus fueris eis non habent ſubſtantiam bonorum operum. Et reſpondit
ad me, & dixit: Rectè locutus es aliqua: & juxta ſermones tuos, ſic & fiet.
38 Quoniam non verè cogitabo ſuper plaſma eorum qui peccaverunt ante mortem, ante
39 judicium, ante perditionem; Sed jucundabor ſuper juſtorum figmentum, & memorabor
40 peregrinationis quoque, & ſalvationis, & mercedis receptionis. Quomodo ergo
41 locutus ſum, ſic & eſt. Sicut enim agricola ſerit ſuper terram ſemina multa, & plantationes
multitudinis plantat, ſed non in tempore omnia quæ ſeminata ſunt ſalvantur,
ſed nec omnia quæ plantata ſunt radicabunt, ſic & qui in ſæculo ſeminati ſunt, non
42 omnes ſalvabuntur. Et reſpondi, & dixi: Si inveni gratiam, loquar. Quomodo
43 ſemen agricolæ ſi non aſcenderit aut non acceperit pluviam tuam in tempore, aut ſi
44 corruptum fuerit multitudine pluviæ, Sic perit: & ſimiliter homo qui manibus tuis
plaſmatus eſt, & tu ei imago nominatus: quoniam ſimilatus es ei, propter quem omnia
45 plaſmaſti, & ſimilaſti ſemini agricolæ. Non iraſcaris ſuper nos, ſed parce populo
46 tuo, & miſerere hereditati tuæ. Tu autem creaturæ miſereris. Et reſpondit ad me,
47 & dixit: Quæ ſunt præſentia præſentibus, & quæ futura futuris. Multum enim tibi
reſtat, ut poſſis diligere meam creaturam ſuper me: tibi autem frequenter & ipſi proximavi,
48 injuſtis autem nunquam. Sed & in hoc mirabilis es coram Altiſſimo. Quoniam
49 humiliaſti te ſicut decet te: & non judicaſti te, ut inter juſtos plurimum glorificeris.
50 Propter quod miſeriæ multæ & miſerabiles efficientur eis qui habitant ſæculum
51 in noviſſimis: quia in multa ſuperbia ambulaverunt. Tu autem pro te intellige,
52 & de ſimilibus tuis inquire gloriam. Vobis enim apertus eſt paradiſus, plantata
eſt arbor vitæ, præparatum eſt futurum tempus, præparata eſt abundantia, ædificata
53 eſt civitas, probata eſt requies, perfecta eſt bonitas & perfecta ſapientia. Radix
mali ſignata eſt à vobis: infirmitas, & tinea à vobis abſconſa eſt: & in infernum
54 fugit corruptio in oblivione. Tranſierunt dolores, & oſtenſus eſt in fine theſaurus
55 immortalitatis. Noli ergo adjicere inquirendo de multitudine eorum qui pereunt.
56 Nam & ipſi accipientes libertatem, ſpreverunt Altiſſimum, & legem ejus contempſerunt,
57 & vias ejus dereliquerunt. Adhuc autem juſtos ejus conculcaverunt, & dixerunt
58 in corde ſuo non eſſe Deum, & quidem ſcientes quoniam moriuntur. Sicut
59 enim vos ſuſcipient quæ prædicta ſunt: ſic eos ſitis & cruciatus, quæ præparata ſunt.
60 non enim voluit hominem diſperdi. Sed & ipſi qui creati ſunt, coinquinaverunt nomen
61 ejus qui fecit eos: & ingrati fuerunt ei qui præparavit eis vitam. Quapropter
62 judicium meum modò appropinquat. Quæ non omnibus demonſtravi, niſi tibi,
63 & tibi ſimilibus paucis. Et reſpondi, & dixi: Ecce nunc Domine demonſtraſti mihi
multitudinem ſignorum, quæ incipies facere in noviſſimis: ſed non demonſtraſti
mihi quo tempore.

CAP. IX.

1 ET reſpondit ad me, & dixit, Metiens metire tempus in ſemetipſo: & erit cùm
2 videris, quando tranſierit pars quædam ſignorum quæ prædicta ſunt, Tunc intelliges
quoniam ipſum eſt tempus, in quo incipiet Altiſſimus viſitare ſæculum quod
3 ab eo factum eſt. Et quando videbitur in ſæculo motio locorum & populorum turbatio,
4 Tunc intelliges quoniam de his erat Altiſſimus locutus à diebus qui fuerunt
5 ante te ab initio. Sicut enim omne quod factum eſt in ſæculo initium habet, pariter
6 & conſummationem, & conſummatio eſt manifeſta: Sic & Altiſſimi tempora initia
habent manifeſta in prodigiis & virtutibus, & conſummationes in actu & in ſignis.
7 Et erit, omnis qui ſalvus factus fuerit, & qui poterit effugere per opera ſua, & per
8 fidem in qua credidiſtis, Relinquetur de prædictis periculis, & videbit ſalutare meum
9 in terra mea, & in finibus meis, quoniam ſanctificavi me à ſæculo. Et tunc miſerebuntur
qui nunc abuſi ſunt vias meas: & in tormentis commorabuntur hi qui eas projecerunt
10 in contemptu. Qui enim non cognoverunt me, viventes beneficia conſecuti:
11 Et qui faſtidierunt legem meam, cùm adhuc erant habentes libertatem: Et cùm
12 adhuc eſſet eis apertus pœnitentiæ locus, non intellexerunt, ſed ſpreverunt: hos oportet
13 poſt mortem in cruciamento cognoſcere. Tu ergo noli adhuc curioſus eſſe,
quomodo impii cruciabuntur: ſed inquire quomodo juſti ſalvabuntur, & quorum ſæculum,
14 & propter quos ſæculum, & quando. Et reſpondi, & dixi, Olim locutus
15 ſum, & nunc dico, & poſtea dicam: quoniam plures ſunt qui pereunt quàm qui ſalvabuntur:
16 Sicut multiplicatur fluctus ſuper guttam. Et reſpondit ad me, & dixit,
17 Qualis ager, talia & ſemina: & quales flores, tales & tincturæ: & qualis operator,
18 talis & creatio: & qualis agricola, talis cultura: quoniam tempus erat ſæculi. Et
nunc cùm eſſem parans eis, his qui nunc ſunt, antequam fieret ſæculum, in quo
19 habitarent: & nemo mihi contradixit. Tunc enim quiſque, & nunc creator in mundo
hoc parato, & meſſe indeficienti, & lege inveſtigabili corrupti ſunt mores eorum.
20 Et conſideravi ſæculum, & ecce erat periculum propter cogitationes quæ in eo advenerunt.
21 Et vidi, & peperci ei valdè: & ſervavi mihi acinum de botro, & plantationem
22 de tribu multa. Pereat ergo multitudo quæ ſine cauſa nata eſt, & ſervetur acinus
23 meus, & plantatio mea: quia cum multo labore perfeci. Tu autem ſi adhuc intromittas
24 ſeptem dies alios, ſed non jejunabis in eis: Ibis in campum florum, ubi
domus non eſt ædificata: & manducabis ſolummodò de floribus campi, & carnem
25 non guſtabis, & vinum non bibes, ſed ſolummodò flores: Deprecare Altiſſimum
26 ſine intermiſſione, & veniam, & loquar tecum. Et profectus ſum, ſicut dixit mihi,
in campum, qui vocatur Ardath, & ſedi ibi in floribus. Et de herbis agri manducavi,
27 & facta eſt eſca earum mihi in ſaturitatem. Et factum eſt poſt dies ſeptem, & ego
28 diſcumbebam ſupra fœnum, & cor meum iterum turbabatur ſicut antè. Et apertum
29 eſt os meum, & inchoavi dicere coram Altiſſimo, & dixi: O Domine, te nobis
oſtendens, oſtenſus es patribus noſtris in deſerto, quod non calcatur, & infructuoſo,
30 quando erant exeuntes de Ægypto: & dicens dixiſti, Tu Iſrael audi me,
31 & ſemen Jacob intende ſermonibus meis. Ecce enim ego ſemino in vobis legem meam,
32 & faciet in vobis fructum, & glorificabimini in eo per ſæculum. Nam patres
noſtri accipientes legem non ſervaverunt, & legitima mea non cuſtodierunt, & factus
33 eſt fructus legis non parens: nec enim poterat, quoniam tuus erat. Nam qui acceperunt,
34 perierunt, non cuſtodientes quod in eis ſeminatum fuerat. Et ecce, conſuetudo
eſt, ut, cùm acceperit terra ſemen, vel navem mare, vel vas aliquod eſcam
vel potum: cùm fuerit exterminatum id, in quo ſeminatum eſt, vel in quod miſſum
35 eſt: Simul id quod ſeminatum, vel miſſum eſt, vel quæ ſuſcepta ſunt, exterminantur,
36 & ſuſcepta jam non manent apud nos; ſed nobis ſic non factum eſt. Nos
quidem qui legem accepimus peccantes perivimus, & cor noſtrum quod ſuſcepit eam:
37 Nam lex non periit, ſed permanſit in ſuo labore. Et cùm loquerer hæc in corde meo,
38 reſpexi oculis meis, & vidi mulierem in dextra parte, & ecce hæc lugebat & plorabat
cum voce magna, & animo dolebat valdè, & veſtimenta ejus diſciſſa, & cinis ſuper
39 caput ejus. Et dimiſi cogitatus, in quibus eram cogitans, & converſus ſum ad eam,
40 & dixi ei, Ut quid fles? & quid doles animo? Et dixit ad me, Dimitte me Domine
41 meus ut defleam me, & adjiciam dolorem: quoniam valdè amaro ſum animo,
42 & humiliata ſum valdè. Et dixi ei, Quid paſſa es? dic mihi, Et dixit ad me, Sterilis
43 fui ego famula tua, & non peperi, habens maritum annis triginta. Ego enim
44 per ſingulas horas, & per ſingulos dies, & annos hos triginta deprecor Altiſſimum
45 nocte ac die. Et factum eſt, poſt triginta annos exaudivit me Deus ancillam tuam,
& vidit humilitatem meam, & attendit tribulationi meæ, & dedit mihi filium: & jucundata
ſum ſuper eum valdè ego, & vir meus, & omnes cives mei, & honorificabamus
46 valdè Fortem. Et nutrivi eum cum labore multo. Et factum eſt cum creviſſet,
47 & veniſſet accipere uxorem, feci diem epuli.

CAP. X.

1 ET factum eſt, cùm introiſſet filius in thalamo ſuo, cecidit, & mortuus eſt: Et
2 evertimus omnes lumina, & ſurrexerunt omnes cives mei ad conſolandum me, &
quievi uſque in alium diem uſque nocte. Et factum eſt, cùm omnes quieviſſent ut 3
me conſolarentur ut quieſcerem: & ſurrexi nocte, & fugi: & veni ſicut vides in hoc
campo: Et cogito jam non reverti in civitatem, ſed hîc conſiſtere: & neque manducare, 4
neque bibere, ſed ſine intermiſſione lugere, & jejunare uſque dum moriar.
Et dereliqui ſermones in quibus eram, & reſpondi cum iracundia ad eam, & dixi, 5
Stulta ſuper omnes mulieres, non vides luctum noſtrum, & quæ nobis contingunt? 6
Quoniam Sion mater noſtra omni triſtitia contriſtatur, & humilitate humiliata eſt, 7
& luget validiſſimé. Et nunc quoniam omnes lugemus, & triſtes ſumus: quoniam 8
omnes contriſtati ſumus, tu autem contriſtaris in uno filio? Interroga enim terram, 9
& dicet tibi: quoniam hæc eſt quæ debeat lugere caſum tantorum ſuper eam germinantium.
Et ex ipſa ab initio omnes nati & alii venient: & ecce, penè omnes in 10
perditionem ambulant, & exterminium fit multitudo eorum. Et quis ergo debet lugere 11
magìs, niſi hæc quæ tam magnam multitudinem perdidit, quàm tu, quæ pro
uno doles? Si autem dicis mihi, Quoniam non eſt planctus meus ſimilis terræ: 12
quoniam fructum ventris mei perdidi, quem cum mœroribus peperi, & cum doloribus
genui: Terra autem ſecundùm viam terræ, abiitque in ea multitudo præſens, 13
quo modo evenit: & ego tibi dico, Sicut tu cum labore peperiſti, ſic & terra dat 14
fructum ſuum homini ab initio ei qui fecit eam. Nunc ergo retine apud temetipſam 15
dolorem tuum, & fortiter fer qui tibi contigerunt caſus. Si enim juſtificaveris 16
terminum Dei, & conſilium ſuum recipies in tempore, & in talibus collaudaberis: 17
Ingredere ergo in civitatem ad virum tuum. Et dixit ad me, Non faciam, neque 18
ingrediar civitatem, ſed hîc moriar. Et appoſui adhuc loqui ad eam, & dixi, Noli 19
facere hunc ſermonem, ſed conſenti perſuadenti. Quot enim caſus Sion? Conſolare 20
propter dolorem Jeruſalem. Vides enim quoniam ſanctificatio noſtra deſerta 21
effecta eſt, & altare noſtrum demolitum eſt, & templum noſtrum deſtructum eſt, Et 22
pſalterium noſtrum humilitatum eſt, & hymnus conticuit, & exultatio noſtra diſſoluta
eſt, & lumen candelabri noſtri extinctum eſt, & arca teſtamenti noſtri direpta
eſt, & ſancta noſtra contaminata ſunt, & nomen quod invocatum eſt ſuper nos penè
profanatum eſt: & liberi noſtri contumeliam paſſi ſunt, & ſacerdotes noſtri ſuccenſi
ſunt, & Levitæ noſtri in captivitatem abierunt, & virgines noſtræ coinquinatæ ſunt,
& mulieres noſtræ vim paſſæ ſunt, & juſti noſtri rapti ſunt, & parvuli noſtri perditi
ſunt, & juvenes noſtri ſervierunt, & fortes noſtri invalidi facti ſunt: Et quod omnium 23
majus, ſignaculum Sion, quoniam reſignata eſt de gloria ſua: nam & tradita
eſt in manibus eorum qui nos oderunt. Tu ergo excute tuam triſtitiam multam, & 24
depone abs te multitudinem dolorum, ut tibi repropitietur Fortis, & requiem faciet
tibi Altiſſimus, requietionem laborum. Et factum eſt, cum loquebar ad eam, facies 25
ejus fulgebat ſubitò & ſpecies, coruſcus fiebat viſus ejus, ut eſſem pavens valdè ad eam,
& cogitarem quid eſſet hoc. Et ecce ſubitò emiſit ſonitum vocis magnum timore plenum, 26
ut commoveretur terra à mulieris ſono, & vidi: Et ecce ampliùs mulier non 27
comparebat mihi, ſed civitas ædificabatur, & locus demonſtrabatur de fundamentis
magnis: & timui, & clamavi voce magna, & dixi, Ubi eſt Uriel angelus, qui à 28
principio venit ad me? quoniam ipſe me fecit venire in multitudine in exceſſu mentis
hujus, & factus eſt finis meus in corruptionem, & oratio mea in improperium. Et 29
cùm eſſem loquens ego hæc, ecce venit ad me. & vidit me. Et ecce eram poſitus ut 30
mortuus, & intellectus meus alienatus erat, & tenuit dexteram meam, & confortavit
me, & ſtatuit me ſuper pedes meos, & dixit mihi, Quid tibi eſt? & quare conturbatus 31
eſt intellectus tuus, & ſenſus cordis tui? Et quare conturbaris? Et dixi, Quoniam 32
dereliquiſti me, & ego quidem feci ſecundùm ſermones tuos, & exivi in campum:
& ecce vidi, & video quod non poſſum enarrare. Et dixit ad me, Sta ut vir, 33
& commonebo te. Et dixi, Loquere Domine meus tu in me, noli me derelinquere, 34
ut non fruſtrà moriar: Quoniam vidi quæ non ſciebam, & audio quæ non ſcio. 35
Aut nunquid ſenſus meus fallitur, & anima mea ſomniat? Nunc ergo deprecor te, 36
ut demonſtres ſervo tuo de exceſſu hoc. Et reſpondit ad me, & dixit, Audi me & 37
doceam te, & dicam tibi de quibus times: quoniam Altiſſimus revelavit tibi myſteria 38
multa. Vidit rectam viam tuam, quoniam ſine intermiſſione contriſtabaris pro populo 39
tuo, & valdè lugebas propter Sion. Hic ergo intellectus viſionis quæ tibi apparuit 40
ante paululum. Quam vidiſti lugentem, inchoaſti conſolari eam. Nunc autem jam 41
ſpeciem mulieris non vides, ſed apparuit tibi civitas ædificari: Et quoniam enarrabat 42
tibi de caſu filii ſui, hæc abſolutio eſt. Hæc mulier quam vidiſti, hæc eſt Sion; 43
& quoniam dixit tibi; quam & nunc conſpicies ut civitatem ædificatam. Et quoniam 44
dixit tibi, quia ſterilis fuit triginta annis: propter quod erant anni ſcilicet triginta, 45
quando non erat in ea adhuc oblatio oblata. Et factum eſt poſt annos triginta, 46
ædificavit Salomon civitatem, & obtulit oblationes: tunc fuit quando peperit
ſterilis filium. Et quod tibi dixit, quoniam nutrivit eum cum labore, hoc erat, habitatio 47
in Jeruſalem. Et quoniam dixit tibi, quòd filius meus veniens in ſuo thalamo 48
mortuus eſſet, & contigiſſet ei caſus, hoc erat, quæ facta eſt ruina Jeruſalem. Et ecce, 49
vidiſti ſimilitudinem ejus: & quoniam filium lugeret, inchoaſti conſolari eam:
& de his quæ contigerunt, hæc erant tibi aperienda. Et nunc videt Altiſſimus, quoniam 50
ex animo contriſtatus es, & quoniam ex toto corde pateris pro ea, oſtendit tibi
claritatem gloriæ ejus, & pulchritudinem decoris ejus. Propterea enim dixi tibi, ut 51
maneres in campo ubi domus non eſt ædificata. Sciebam enim ego, quoniam Altiſſimus 52
incipiebat tibi oſtendere hæc: Propterea dixi tibi ut venires in agrum ubi non 53
eſt fundamentum ædificii. Nec enim poterat opus ædificii hominis ſuſtineri in loco, 54
ubi incipiebatur Altiſſimi civitas oſtendi. Tu ergo noli timere, neque expaveſcat 55
cor tuum: ſed ingredere, & vide ſplendorem & magnitudinem ædificii, quantum capax
eſt tibi viſus oculorum videre: Et poſt hæc audies quantum capit auditus aurium 56
tuarum audire. Tu enim beatus es præ multis, & vocatus es apud Altiſſimum ſicut 57
& pauci. Nocte autem quæ in craſtinum futura eſt, manebis hîc: Et oſtendet tibi 58
Altiſſimus eas viſiones ſupremorum, quæ faciet Altiſſimus his qui habitant ſuper 59
terram a noviſſimis diebus. Et dormivi illam noctem & aliam, ſicut dixerat 60
mihi.

CAP. XI.

ET vidi ſomnium, & ecce aſcendebat de mari aquila, cui erant duodecim alæ 1
pennarum & capita tria. Et vidi, & ecce expandebat alas ſuas in omnem terram, 2
& omnes venti cæli inſufflabant in eam, & colligebantur. Et vidi, & de pennis 3
ejus naſcebantur contrariæ pennæ, & ipſæ fiebant in pennaculis minutis & modicis.
Nam capita ejus erant quieſcentia, & dimidium caput erat majus aliorum capitum, 4
ſed ipſa quieſcebat cum eis. Et vidi, & ecce aquila volavit in pennis ſuis, & regnavit 5
ſuper terram, & ſuper eos qui habitant in ea. Et vidi, quoniam ſubjecta erant 6
ei omnia ſub cælo, & nemo illi contradicebat, neque unus de creatura quæ eſt
ſuper terram. Et vidi, & ecce ſurrexit aquila ſuper ungues ſuos, & miſit vocem 7
pennis ſuis, dicens, Nolite omnes ſimul vigilare, dormite unuſquiſque in loco 8
ſuo, & per tempus vigilate. Capita autem in noviſſimo ſerventur. Et vidi, & ecce 9
vox non exibat de capitibus ejus, ſed de medietate corporis ejus. Et numeravi 10
contrarias pennas ejus, & ecce ipſæ erant octo. Et vidi, & ecce à dextera parte ſurrexit 11
una penna, & regnavit ſuper omnem terram. Et factum eſt cùm regnaret, venit 12
ei finis, & non apparuit locus ejus: & ſequens exurrexit, & regnabat, ipſa multum 13
tenuit tempus. Et factum eſt cùm regnaret, & veniebat finis ejus, ut non appareret 14
ſicut prior. Et ecce vox emiſſa eſt illi, dicens, Audi tu quæ tanto tempore 15
tenuiſti terram, hæc annuntio tibi antequam incipias non apparere. Nemo poſt te 16
tenebit tempus tuum, ſed nec dimidium ejus. Et levavit ſe tertia, & tenuit principatum 17
ſicut & priores: & non apparuit & ipſa. Et ſic contingebat omnibus aliis 18
ſingulatim principatum gerere, & iterum nuſquam comparere. Et vidi, & ecce in 19
tempore ſequentes pennæ erigebantur à dextera parte, ut tenerent & ipſæ principatum: 20
& ex his erant quæ tenebant, ſed tamen ſtatim non comparebant. Nam & aliquæ ex 21
eis erigebantur, ſed non tenebant principatum. Et vidi poſt hæc, & ecce non comparuerunt 22
duodecim pennæ, & duo pennacula: Et nihil ſupererat in corpore aquilæ, 23
niſi duo capita quieſcentia & ſex pennacula. Et vidi, & ecce ſex pennaculis diviſæ 24
ſunt duæ, & manſerunt ſub capite quod eſt ad dexteram partem. Nam quatuor 25
manſerunt in loco ſuo. Et vidi, & ecce ſubalares cogitabant ſe erigere, & tenere 26
principatus. Et vidi, & ecce una erecta eſt, ſed ſtatim non comparuit. Et ſecundæ 27

28 velociùs quàm priores non comparuerunt. Et vidi, & ecce duæ quæ ſuperaverunt,
29 apud ſemetipſas cogitabunt & ipſæ regnare. Et in eo cum cogitarent, ecce unum
quieſcentium capitum quod erat medium evigilabat: hoc enim erat duorum capitum
30 majus. Et vidi quoniam completa ſunt duo capita ſecum: Et ecce converſum eſt
31 caput cum his qui cum eo erant, & comedit duas ſubalares quæ cogitabant regnare.
32 Hoc autem caput perconterruit omnem terram, & dominabatur in ea his qui habitant
terram cum labore multo, & potentatum tenuit orbis terrarum ſuper omnes alas
33 quæ fuerunt. Et vidi poſt hæc, & ecce medium caput ſubitò non comparuit, & hoc
34 ſicut alæ. Superaverunt autem duo capita, quæ & ipſa ſimiliter regnaverunt ſuper
35 terram, & ſuper eos qui habitant in ea. Et vidi, & ecce devoravit caput à dextera
36 parte illud quod à læva. Et audivi vocem dicentem mihi, Conſpice contra te, &
37 conſidera quod vides. Et vidi, & ecce ſicut leo concitatus de ſilva rugiens: & vidi
38 quoniam emittebat vocem hominis ad aquilam. Et dixit, dicens, Audi tu, & loquar
39 ad te, & dicit Altiſſimus tibi, Nonne tu es qui ſuperaſti de quatuor animalibus,
40 quæ feceram regnare in ſeculo meo, & ut per eos veniret finis temporum eorum? Et
quartus veniens devicit omnia animalia quæ tranſierunt, & potentatu tenuit ſæculum
cum tremore multo, & omnem orbem cum labore peſſimo, & inhabitavit tot
41 temporibus orbem terrarum cum dolo. Et judicaſti terram non cum veritate. Tribulaſti
42 enim manſuetos, & læſiſti quieſcentes, & dilexiſti mendaces, & deſtruxiſti
habitationes eorum qui fructificabant, & humiliaſti muros eorum qui te non nocuerunt.
43 Et aſcendit contumelia tua uſque ad Altiſſimum, & ſuperbia tua ad Fortem.
44 Et reſpexit Altiſſimus ſuperba tempora, & ecce finita ſunt, & ſcelera ejus completa
45 ſunt. Propterea non appareas tu aquila, & alæ tuæ horribiles, & pennacula tua peſſima,
& capita tua maligna, & ungues tui peſſimi, & omne corpus tuum vanum;
46 Uti refrigeretur omnis terra, & revertatur liberata de tua vi, & ſperet judicium & miſericordiam
ejus qui fecit eam.

CAP. XII.

1 ET factum eſt, dum loqueretur leo verba hæc ad aquilam: & vidi, Et ecce quod
2 ſuperaverat caput, & non comparuerunt quatuor alæ illæ quæ ad eum tranſierunt,
& erectæ ſunt ut regnarent: & erat regnum eorum exile, & tumultu plenum.
3 Et vidi, & ecce ipſa non apparebant, & omne corpus aquilæ incendebatur, & expaveſcebat
terra valdè, & ego à tumultu & exceſſu mentis, & à magno timore vigilavi,
4 & dixi ſpiritui meo, Ecce tu præſtitiſti mihi hoc in eo, quòd ſcrutaris vias Altiſſimi.
5 Ecce adhuc fatigatus ſum animo, & ſpiritu meo invalidus ſum valdè, & nec modica
6 eſt in me virtus à multo timore, quam expavi nocte hac. Nunc ergo orabo Altiſſimum,
7 ut me confortet uſque in finem, Et dixi, Dominator Domine, ſi inveni gratiam
ante oculos tuos, & ſi juſtificatus ſum apud te præ multis, & ſi certè aſcendit
8 deprecatio mea ante faciem tuam, Conforta me, & oſtende ſervo tuo mihi interpretationem
& diſtinctionem viſus horribilis hujus, ut pleniſſimè conſoleris animam
9 meam. Dignum enim me habuiſti oſtendere mihi temporum noviſſima. Et dixit ad
10 me, Hæc eſt interpretatio viſionis hujus. Aquilam quam vidiſti aſcendentem de
11 mari, hoc eſt regnum quod viſum eſt in viſione Danieli fratri tuo. Sed non eſt illi
12 interpretatum, quoniam ego nunc tibi interpretor. Ecce dies veniunt, & exurget
13 regnum ſuper terram, & erit timor acrior omnium regnorum quæ fuerunt ante eum
14 Regnabunt autem in ea reges duodecim, unus poſt unum. Nam ſecundus incipiet
15 regnare, & ipſe tenebit amplius tempus præ duodecim. Hæc eſt interpretatio duodecim
16 alarum quas vidiſti. Et quam audiſti vocem quæ locuta eſt, non de capitibus
17 ejus exeuntem, ſed de medio corporis ejus, Hæc eſt interpretatio, quoniam poſt
18 tempus regni illius naſcentur contentiones non modicæ, & periclitabitur ut cadat:
19 & non cadet tunc, ſed iterum conſtituetur in ſuum initium. Et quoniam vidiſti ſubalares
20 octo cohærentes alis ejus, Hæc eſt interpretatio. Exurgent in ipſo octo reges,
21 quorum erunt tempora levia, & anni citati, & duo quidem ex ipſis perient. Appropinquante
autem tempore medio, quatuor ſervabuntur in tempore, cùm incipiet appropinquare
22 tempus ejus ut finiatur: duo verò in finem ſervabuntur. Et quoniam
23 vidiſti tria capita quieſcentia, Hæc eſt interpretatio. In noviſſimis ejus ſuſcitabit
24 Altiſſimus tria regna, & revocabit in ea multa: & dominabuntur terram, Et qui
habitant in ea, cum labore multo ſuper omnes qui fuerunt ante hos, propter hoc ipſi
25 vocati ſunt capita aquilæ. Iſti enim erunt qui recapitulabunt impietates ejus, & qui
26 perficient noviſſima ejus. Et quoniam vidiſti caput majus non apparens, hæc eſt interpretatio
ejus. Quoniam unus ex eis ſuper lectum ſuum morietur, & tamen cum
27 tormentis. Nam duo qui perſeveraverint gladius eos comedet. Unius enim gladius
28 comedet qui cum eo: ſed tamen hic gladio in noviſſimis cadet. Et quoniam vidiſti
29 duas ſubalares trajicientes ſuper caput quod eſt in dextera parte, Hæc eſt interpretatio.
30 Hi ſunt quos conſervavit Altiſſimus in finem ſuum, hoc eſt regnum exile &
31 turbationis plenum. Sicut vidiſti & leonem, quem vidiſti de ſilva evigilantem, &
rugientem, & loquentem ad aquilam, & arguentem eam, & injuſtitias ipſius, per
32 omnes ſermones ejus ſicut audiſti: Hic eſt ventus quem ſervavit Altiſſimus in finem
ad eos, & impietates ipſorum: & arguet illos, & incutiet coram ipſis deſcriptiones
33 eorum. Statuet enim eos in judicio vivos: & erit, cum arguerit eos, tunc corripiet
34 eos. Nam reſiduum populum meum liberabit cum miſeria, qui ſalvati ſunt ſuper fines
35 meos, & jucundabit eos quoadusque veniet finis, dies judicii, de quo locutus ſum
36 tibi ab initio. Hoc ſomnium quod vidiſti, & hæ interpretationes. Tu ergo ſolus
37 dignus fuiſti ſcire Altiſſimi ſecretum hoc. Scribe ergo omnia iſta in libro quæ vidiſti,
38 & pone ea in loco abſcondito: Et docebis ea ſapientes de populo tuo, quorum corda
39 ſcis poſſe capere & ſervare ſecreta hæc. Tu autem adhuc ſuſtine hîc alios dies ſeptem,
40 ut tibi oſtendatur quidquid viſum fuerit Altiſſimo oſtendere tibi. Et profectus eſt à
me. Et factum eſt, cùm audiſſet omnis populus quoniam pertranſierunt ſeptem dies,
& ego non fuiſſem reverſus in civitatem, & congregavit ſe omnis à minimo uſque ad
41 maximum: & venit ad me, & dixerunt mihi dicentes: Quid peccavimus tibi, &
42 quid injuſtè egimus in te, quoniam derelinquens nos ſediſti in loco hoc? Tu enim
nobis ſuperes ſolus ex omnibus populis, ſicut botrus de vinea, & ſicut lucerna in loco
43 obſcuro, & ſicut portus & navis ſalvata à tempeſtate. Aut non ſufficiunt nobis mala
44 quæ contingunt? Si ergo tu nos dereliqueris, quantò nobis erat melius ſi eſſemus
45 ſuccenſi & nos cum incendio Sion? Nec enim nos ſumus meliores eorum qui ibi
46 mortui ſunt. Et ploraverunt voce magna. Et reſpondi ad eos, & dixi: Confide
47 Iſrael, & noli triſtari tu domus Jacob. Eſt enim memoria veſtri coram Altiſſimo, &
48 Fortis non eſt oblitus veſtri in tentatione. Ego enim non dereliqui vos, neque exceſſi
à vobis: ſed veni in hunc locum ut deprecarer pro deſolatione Sion, ut quærerem miſericordiam
49 pro humilitate ſanctificationis veſtræ. Et nunc ite unuſquiſque veſtrûm
50 in domum ſuam, & ego veniam ad vos poſt dies iſtos. Et profectus eſt populus, ſicut
51 dixi ei, in civitatem: Ego autem ſedi in campo ſeptem diebus, ſicut mihi mandavit:
& manducabam de floribus ſolummodò agri, de herbis facta eſt eſca mihi in
diebus illis.

CAP. XIII.

1 ET factum eſt poſt dies ſeptem, & ſomniavi ſomnium nocte. Et ecce de mari ventus
2 exurgebat, ut conturbaret omnes fluctus ejus. Et vidi, & ecce convaleſcebat
3 ille homo cum millibus cæli: & ubi vultum ſuum vertebat ut conſideraret, tremebant
4 omnia quæ ſub eo videbantur: Et ubicunque exibat vox de ore ejus, ardeſcebant
omnes qui audiebant voces ejus, ſicut quieſcet terra quando ſenſerit ignem.
5 Et vidi poſt hæc, & ecce congregabatur multitudo hominum, quorum non erat numerus,
6 de quatuor ventis cæli, ut debellarent hominem qui aſcenderat de mari. Et
7 vidi, & ecce ſibimetipſi ſculpſerat montem magnum, & volavit ſuper eum. Ego autem
8 quæſivi videre regionem vel locum unde ſculptus eſſet mons, & non potui. Et poſt
hæc vidi, & ecce omnes qui congregati ſunt ad eum, ut expugnarent eum, timebant
9 valdè, tamen audebant pugnare. Et ecce, ut vidit impetum multitudinis venientis,
non levavit manum ſuam, neque frameam tenebat, neque aliquod vas bellicoſum, niſi
10 ſolummodò ut vidi, Quoniam emiſit de ore ſuo ſicut flatum ignis, & de labiis ejus
ſpiritus flammæ, & de lingua ejus emittebat ſcintillas & tempeſtates, & commiſta
ſunt omnia ſimul, hic flatus ignis, & ſpiritus flammæ, & multitudo tempeſtatis:
Et concidit ſuper multitudinem in impetu, quæ præparata erat pugnare, & ſuccendit 11
omnes, ut ſubitò nihil videretur de innumerabili multitudine, niſi ſolummodò pulvis,
& fumi odor: & vidi, & extimui. Et poſt hæc vidi ipſum hominem deſcendentem 12
de monte, & vocantem ad ſe multitudinem aliam pacificam, Et accedebat 13
ad eum vultus hominum multorum quorundam gaudentium, quorundam triſtantium:
aliqui verò alligati, aliqui adducentes ex eis qui offerebantur, & ægrotavi à
multitudine pavoris, & expergefactus ſum, & dixi, Tu ab initio demonſtraſti ſervo 14
tuo mirabilia hæc, & dignum me habuiſti ut ſuſciperes deprecationem meam: Et 15
nunc demonſtra mihi adhuc interpretationem ſomnii hujus. Sicut enim exiſtimo in 16
ſenſu meo, væ qui derelicti fuerunt in diebus illis: & multò plus væ his qui non ſunt
derelicti. Qui enim non ſunt derelicti triſtes erant. Intelligo nunc quæ ſunt repoſita 17
in noviſſimis diebus, & occurrent eis, ſed & his qui derelicti ſunt. Propter hoc venerunt 18
enim in pericula magna, & neceſſitates multas, ſicut oſtendunt ſomnia hæc. 19
Attamen facilius eſt periclitantem venire in hunc, quàm pertranſire ſicut nubem à ſæculo, 20
& nunc videre quæ contingunt in noviſſimo. Et reſpondit ad me, & dixit: Et 21
viſionis interpretationem dicam tibi: & de quibus locutus es adaperiam tibi. Quoniam 22
de his dixiſti qui derelicti ſunt: hæc eſt interpretatio. Qui aufert periculum 23
illo tempore, hic ſe cuſtodivit: qui in periculo inciderunt, hi ſunt qui habent opera
& fidem ad Fortiſſimum. Scito ergo quoniam magis beatificati ſunt qui derelicti, 24
ſuper eos qui mortui ſunt. Hæ interpretationes viſionis, quia vidiſti virum aſcendentem 25
de corde maris, Ipſe eſt quem conſervat Altiſſimus multis temporibus, qui 26
per ſemetipſum liberabit creaturam ſuam: & ipſe diſponet, qui derelicti ſunt. Et 27
quoniam vidiſti de ore ejus exire ut ſpiritum, & ignem, & tempeſtatem: Et quoniam 28
non tenebat frameam, neque vas bellicoſum: corrupit enim impetus ejus multitudinem,
quæ venerat expugnare eum, hæc eſt interpretatio. Ecce dies veniunt, 29
quando incipiet Altiſſimus liberare eos qui ſuper terram ſunt: Et veniet in exceſſu 30
mentis ſuper eos qui inhabitant terram. Et alii alios cogitabunt debellare; civitas 31
civitatem, & locus locum, & gens adverſus gentem, & regnum adverſus regnum.
Et erit cùm fient hæc, & contingent ſigna quæ antè oſtendi tibi: & tunc revelabitur 32
filius meus, quem vidiſti ut virum aſcendentem. Et erit quando audierint omnes 33
gentes vocem ejus: & derelinquet unuſquiſque in regione ſua bellum ſuum, quod
habent ad alterutrum: Et colligetur in unum multitudo innumerabilis, ſicut volentes 34
venire, & expugnare eum. Ipſe autem ſtabit ſuper cacumen montis Sion. Sion 35
autem veniet, & oſtendetur omnibus parata & ædificata, ſicut vidiſti montem ſculpi 36
ſine manibus. Ipſe autem filius meus arguet quæ adinvenerunt Gentes, impietates 37
eorum has quæ tempeſtati appropinquaverunt propter mala cogitamenta eorum, &
cruciamenta quibus incipient cruciari: Quæ aſſimilatæ ſunt flammæ, & perdet eos 38
ſine labore per legem quæ igni aſſimilata eſt. Et quoniam vidiſti eum colligentem ad 39
ſe aliam multitudinem pacificam, Hæ ſunt decem tribus, quæ captivæ factæ ſunt de 40
terra ſua in diebus Oſee regis, quem captivum duxit Salmanaſar rex Aſſyriorum, &
tranſtulit eos trans flumen, & tranſlati ſunt in terram aliam. Ipſi autem ſibi dederunt 41
conſilium hoc, ut derelinquerent multitudinem gentium, & proficiſcerentur in
ulteriorem regionem, ubi nunquam inhabitavit genus humanum: Vel ibi obſervare 42
legitima ſua, quæ non fuerant ſervantes in regione ſua. Per introitus autem anguſtos 43
fluminis Euphraten introierunt. Fecit enim eis tunc Altiſſimus ſigna, & ſtatuit venas 44
fluminis uſquequò tranſirent. Per eam enim regionem erat via multa itineris, anni 45
unius & dimidii: nam regio illa vocatur Arſareth. Tunc inhabitaverunt ibi uſque 46
in noviſſimo tempore: & nunc iterùm cùm cœperint venire, Iterum Altiſſimus ſtatuet 47
venas fluminis, ut poſſint tranſire: propter hæc vidiſti multitudinem cum pace.
Sed & qui derelicti ſunt de populo tuo, hi ſunt qui inveniuntur intra terminum meum. 48
Factum erit ergo, quando incipiet perdere multitudinem earum, quæ collectæ ſunt 49
gentes, proteget eos qui ſuperaverunt populum: Et tunc oſtendet eis multa plurima 50
portenta. Et dixi ego, Dominator Domine, hoc mihi oſtende, propter quod vidi 51
virum aſcendentem de corde maris. Et dixit mihi, Sicut non potes hæc vel ſcrutari, 52
vel ſcire quæ ſunt in profundo maris: ſic non poterit quiſque ſuper terram videre filium
meum, vel eos qui cum eo ſunt, niſi in tempore diei. Hæc eſt interpretatio ſomnii 53
quod vidiſti, & propter quod illuminatus es hîc ſolus. Dereliquiſti enim tuam, & 54
circa meam vacaſti legem, & quæſiſti. Vitam enim tuam diſpoſuiſti in ſapientia, & 55
ſenſum tuum vocaſti matrem: Et propter hoc oſtendi tibi merces apud Altiſſimum, 56
erit enim poſt alios tres dies, ad te alia loquar, & exponam tibi gravia & mirabilia.
Et profectus ſum, & tranſii in campum, multum glorificans & laudans Altiſſimum, 57
de mirabilibus quæ per tempus faciebat: Et quoniam gubernat ipſum, & quæ ſunt 58
in temporibus illata; & ſedi ibi tribus diebus.

CAP. XIV.

ET factum eſt tertio die, & ego ſedebam ſub quercu. Et ecce, vox exivit contra 1
me de rubo, & dixit: Eſdra, Eſdra. Et dixi: Ecce ego Domine. Et ſurrexi ſuper 2
pedes meos. Et dixit ad me: Revelans revelatus ſum ſuper rubum, & locutus 3
ſum Moyſi, quando populus meus ſerviebat in Ægypto, Et miſi eum, & eduxi populum 4
meum de Ægypto, & adduxi eum ſuper montem Sina, & detinebam eum apud
me diebus multis. Et enarravi ei mirabilia multa, & oſtendi ei temporum ſecreta & 5
finem, & præcepi ei dicens: Hæc in palàm facies verba, & hæc abſcondes. Et nunc 6
tibi dico: Signa quæ demonſtravi, & ſomnia quæ vidiſti, & interpretationes quas 7
tu vidiſti in corde tuo repone ea: Tu enim recipieris ab omnibus; converteris reſiduus 8
cum conſilio meo & cum ſimilibus tuis, uſquequò finiantur tempora. Quoniam 9
ſæculum perdidit juventutem ſuam, & tempora appropinquant ſeneſcere. Duodecim 10
enim partibus diviſum eſt ſeculum, & tranſierunt ejus decima & dimidium decimæ 11
partis. Superſunt autem ejus poſt medium decimæ partis. Nunc ergo diſpone domum 12
tuam, & corripe populum tuum, & conſolare humiles eorum, & renuntia jam 13
corruptelæ, Et dimitte abs te mortales cogitationes, & projice abs te pondera humana, 14
& exue te jam infirmam naturam, & repone in unam partem moleſtiſſima tibi cogitamenta,
& feſtina tranſmigrare à temporibus his: Quæ enim vidiſti nunc contigiſſe 15
mala, iterum horum deteriora facient: Quantum enim invalidum fiet ſæculum 16
à ſenectute, tantum multiplicabuntur ſuper inhabitantes mala. Prolongavit enim ſe 17
magìs veritas, & appropinquavit mendacium. Jam enim feſtinat venire, quam vidiſti 18
viſionem. Et reſpondi, & dixi coram te Domine: Ecce enim ego abibo, ſicut præcepiſti 19
mihi, & corripiam præſentem populum. Qui autem iterum nati fuerint, quis
commonebit? Poſitum eſt ergo ſæculum in tenebris, & qui inhabitant in eo ſine lumine. 20
Quoniam lex tua incenſa eſt, propter quòd nemo ſcit quæ à te facta ſunt, vel 21
quæ incipient opera. Si enim inveni in te gratiam, immitte in me Spiritum ſanctum, 22
& ſcribam omne quod factum eſt in ſæculo ab initio, quæ erant in lege tua ſcripta, ut
poſſint homines invenire ſemitam, & qui voluerint vivere in noviſſimis, vivant. Et 23
reſpondit ad me, & dixit: Vadens congrega populum, & dices ad eos, ut non quærant
te diebus quadraginta. Tu autem præpara tibi buxos multos, & accipe tecum 24
Saream, Dabriam, Salemiam, Echanum, & Aſiel, quinque hos qui parati ſunt ad
ſcribendum velociter. Et venias huc, & ego accendam in corde tuo lucernam intellectus, 25
quæ non extinguetur quoadusque finiantur quæ incipies ſcribere. Et tunc perfectis 26
quædam palàm facies, quædam ſapientibus abſconſè trades, in craſtinum enim 27
hac hora incipies ſcribere. Et profectus ſum ſicut mihi præcepit, & congregavi omnem 28
populum, & dixi: Audi Iſrael verba hæc: Peregrinati ſunt patres noſtri ab initio
in Ægypto, & liberati ſunt inde: Et acceperunt legem vitæ, quam non cuſtodierunt, 29
quam & vos poſt eos tranſgreſſi eſtis: Et data eſt vobis terra in ſortem, & terra Sion, 30
& patres veſtri, & vos iniquitatem feciſtis, & non ſervaſtis vias quas præcepit vobis 31
Altiſſimus: Et juſtus judex cum ſit, abſtulit à vobis in tempore quod donaverat. 32
Et nunc vos hîc eſtis, & fratres veſtri introrſum veſtrûm ſunt. Si ergo imperaveritis 33
ſenſui veſtro, & erudieritis cor veſtrum, vivi conſervati eritis, & poſt mortem miſericordiam 34
conſequemini. Judicium enim poſt mortem veniet, quando iterum reviviſcemus: 35
& tunc juſtorum nomina parebunt, & impiorum facta oſtendentur. Ad me 36
igitur nemo accedat nunc, neque requirat me uſque dies quadraginta. Et accepi quinque 37
viros ſicut mandavit mihi, & profecti ſumus in campum, & manſimus ibi.

38 Et factus ſum in craſtinum, & ecce vox vocavit me dicens: Eſdra aperi os tuum,
39 & bibe quo te potavero. Et aperui os meum, & ecce calix plenus porrigebatur
40 mihi. Hoc erat plenum ſicut aqua: color autem ejus ut ignis ſimilis. Et accepi,
& bibi: & in eo cùm bibiſſem, cor meum cruciabatur intellectu, & in pectus meum
41 increſcebat ſapientia. Nam ſpiritus meus conſervabatur memoria. Et apertum eſt
42 os meum, & non eſt clauſum amplius. Altiſſimus dedit intellectum quinque viris,
43 & ſcripſerunt quæ dicebantur exceſſiones noctis, quas non ſciebant. Nocte autem
manducabant panem, ego autem per diem loquebar, & per noctem non tacebam.
44 Scripti ſunt autem per quadraginta dies libri ducenti quatuor. Et factum eſt cùm
45 compleviſſent quadraginta dies, locutus eſt Altiſſimus, dicens: Priora quæ ſcripſiſti
46 in palàm pone, & legant digni & indigni: Noviſſimos autem ſeptuaginta conſervabis,
47 ut tradas eos ſapientibus de populo tuo. In his enim eſt vena intellectus, &
ſapientiæ fons, & ſcientiæ flumen. Et feci ſic.

CAP. XV.

1 Ecce loquere in aures plebis meæ ſermones prophetiæ, quos immiſero in os
2 tuum, dicit Dominus: Et fac ut in charta ſcribantur, quoniam fideles &
3 veri ſunt. Ne timeas à cogitationibus adverſum te, nec turbent te incredulitates
4 dicentium. Quoniam omnis incredulus in incredulitate ſua morietur. Ecce ego
5 induco, dicit Dominus, ſuper orbem terrarum mala, gladium, & famem, & mortem,
6 & interitum: Propter quod ſuperpolluit iniquitas omnem terram, & adimpleta
7 ſunt opera nociva illorum. Propterea dicit Dominus: Jam non ſilebo de impietatibus
8 eorum quæ irreligioſè agunt, nec ſuſtinebo in his quæ iniquè exercent.
Ecce ſanguis innoxius & juſtus clamat ad me, & animæ juſtorum clamant perſeveranter.
9 Vindicans vindicabo illos, dicit Dominus, & accipiam omnem ſanguinem innoxium
10 ex illis ad me. Ecce populus meus quaſi grex ad occiſionem ducitur, jam non
11 patiar illum habitare in terra Ægypti: Sed educam eum in manu potenti & brachio
12 excelſo, & percutiam plaga ſicut priùs, & corrumpam omnem terram ejus. Lugebit
Ægyptus & fundamenta ejus plaga verberata & caſtigatione, quas inducet ei Deus.
13 Lugebunt cultores operantes terram, quoniam deficient ſemina eorum ab uredine, &
14 grandine, & à ſidere terribili. Væ ſæculo, & qui habitant in eo: Quia appropinquavit
15 gladius & contritio eorum, & exurget gens contra gentem ad pugnam, &
16 rhomphæa in manibus eorum. Erit enim inconſtabilitio hominibus, & alii aliis invaleſcentes
non curabunt regem ſuum, & principes viæ geſtorum ſuorum in potentia
17 ſua. Concupiſcet enim homo in civitatem ire, & non poterit. Propter ſuperbiam
18 enim eorum civitates turbabuntur, domus exterentur, homines metuent. Non miſerebitur
19 homo proximum ſuum, ad irritum faciendum domos eorum in gladium,
ad diripiendas ſubſtantias eorum, propter famem panis & tribulationem multam.
20 Ecce ego convoco, dicit Deus, omnes reges terræ ad me verendum, qui ſunt ab Oriente,
& ab Auſtro, & ab Euro, & à Libano, ad convertendos in ſe, & reddere quæ
21 dederunt illis: Sicut faciunt uſque hodie electis meis, ſic faciam & reddam in ſinu
22 eorum. Hæc dicit Dominus Deus. Non parcet dextera mea ſuper peccatores, nec
23 ceſſabit rhomphæa ſuper effundentes ſanguinem innoxium ſuper terram. Exiit ignis
ab ira ejus, & devoravit fundamenta terræ, & peccatores quaſi ſtramen incenſum.
24 Væ eis qui peccant, & non obſervant mandata mea, dicit Dominus. Non parcam
25 illis. Diſcedite filii à poteſtate. Nolite contaminare ſanctificationem meam, Quoniam
26 novit Dominus omnes qui delinquunt in illum; propterea tradidit eos in mortem,
27 & in occiſionem. Jam enim venerunt ſuper orbem terrarum mala, & manebitis
28 in illis. Non enim liberabit vos Deus, propter quod peccaſtis in eum. Ecce viſio
29 horribilis, & facies illius ab Oriente. Et exient nationes draconum Arabum in curribus
multis, & ſicut flatus eorum numerus feretur ſuper terram, ut jam timeant &
30 trepident omnes qui illos audient. Carmonii inſanientes in ira, & exient ut apri de
ſilva, & advenient in virtute magna, & conſtabunt in pugnam cum illis, & vaſtabunt
31 portionem terræ Aſſyriorum. Et poſt hæc ſupervaleſcent dracones nativitatis ſuæ
32 memores, & convertent ſe conſpirantes in virtute magna ad perſequendos eos. Iſti
33 turbabuntur & ſilebunt in virtute illorum, & convertent pedes ſuos in fugam, Et à
territorio Aſſyriorum ſubſeſſor obſidebit eos, & conſumet unum ex illis, & erit timor
34 & tremor in exercitu illorum, & contentio in reges ipſorum. Ecce nubes ab
oriente & ſeptentrione uſque ad meridianum, & facies earum horrida valdè, plena
35 iræ & procellæ, Et collident ſe invicem, & collident ſidus copioſum ſuper terram,
36 & ſidus illorum, & erit ſanguis à gladio uſque ad ventrem, Et fimus hominis uſque
37 ad ſubſtramen cameli, & erit timor & tremor multus ſuper terram, Et horrebunt
qui videbunt iram illam, & tremor apprehendet illos: & poſt hæc movebunt nimbi
38 copioſi A meridiano & ſeptentrione, & portio alia ab occidente: Et ſuperinvaleſcent
39 venti ab oriente, & recludent eam, & nubem quam ſuſcitavi in ira, & ſidus
40 ad faciendam exterritationem ad orientalem ventum & occidentem violabitur: Et
exaltabuntur nubes magnæ & validæ plenæ iræ, & ſidus, ut exterreant omnem terram,
& inhabitantes eam, & infundent ſuper omnem locum altum & eminentem ſidus terribile,
41 Ignem & grandinem, & rhomphæas volantes, & aquas multas, ut etiam
42 impleantur omnes campi, & omnes rivi plenitudine aquarum multarum. Et demolientur
civitates, & muros, & montes, & colles, & ligna ſilvarum, & fœnum pratorum,
43 & frumenta eorum. Et tranſibunt conſtantes uſque ad Babylonem, & exterent
44 eam: Convenient ad ipſam, & circuibunt eam, & effundent ſidus, & omnem
iram ſuper eam, & ſubibit pulvis & fumus uſque in cœlum, & omnes in circuitu lugebunt
45 eam: Et qui ſub ea remanſerint, ſervient his qui exterruerunt. Et tu Aſia
46 concors in ſpem Babylonis, & gloria perſonæ ejus, Væ tibi miſera propter quod aſſimilaſti
47 ei, & ornaſti filias tuas in fornicatione, ad placendum & gloriandum in amatoribus
48 tuis, qui tecum cupierunt ſemper fornicari. Odibilem imitata es in omnibus
49 operibus ejus, & in adinventionibus ejus: propterea dicit Deus, Immittam tibi mala,
viduitatem, paupertatem, & famem, & gladium, & peſtem, ad devaſtandas domos
50 tuas à violatione, & morte, & gloria virtutis tuæ. Sicut vos ſiccabitur, cùm
51 exurget ardor qui emiſſus eſt ſuper te, Infirmaberis ut paupercula plagata & caſtigata
52 à mulieribus, ut non poſſint te ſuſcipere potentes & amatores. Numquid ego ſic
53 zelabor te, dicit Dominus, Niſi occidiſſes electos meos in omni tempore, exaltans
54 percuſſionem manuum, & dicens ſuper mortem eorum, cùm inebriata eſſes, Exorna
55 ſpeciem vultus tui? Merces fornicationis tuæ in ſinu tuo, propter hoc redditionem
56 accipies. Sicut facies electis meis, dicit Dominus, ſic faciet tibi Deus, & tradet
57 te in malum. Et nati tui fame interient: Et tu rhomphæa cades, & civitates
58 tuæ conterentur, & omnes tui in campo gladio cadent. Et qui ſunt in montibus fame
peribunt, & manducabunt carnes ſuas, & ſanguinem bibent, à fame panis & ſiti
59 aquæ. Infelix per maria venies, & rurſum accipies mala. Et in tranſitu allident civitatem
60 occiſam, & exterent aliquam portionem terræ tuæ, & partem gloriæ tuæ exterminabunt,
61 rurſum revertentes ad Babylonem ſubverſam. Et demolita eris illis pro
62 ſtipula, & ipſi erunt tibi ignis: Et devorabunt te, & civitates tuas, terram tuam,
& montes tuos, omnes ſilvas tuas & lignum fructiferum igni comburent. Filios 63
tuos captivos ducent, & cenſum tuum in prædam habebunt, & gloriam faciei tuæ
exterminabunt.

CAP. XVI.

Væ tibi Babylon & Aſia, væ tibi Ægypte & Syria. Præcingite vos ſaccis & ciliciis, 1
& plangite filios veſtros, & dolete; quoniam appropinquavit contritio veſtra. 2
Immiſſus eſt vobis gladius, & quis eſt qui avertat illum? Immiſſus eſt in vobis ignis, 3
& quis eſt qui extinguat illum? Immiſſa ſunt vobis mala, & quis eſt qui repellat ea? 4
Numquid repellet aliquis leonem eſurientem in ſilva, aut extinguet ignem in ſtipula, 5
mox quando cœperit ardere? Numquid repellit aliquis ſagittam à ſagittario forti miſſam? 6
Dominus fortis immittit mala, & quis eſt qui repellat ea? Exiit ignis ex 7
iracundia ejus, & quis eſt qui extinguat eum? Coruſcabit, & quis non timebit? 8
Tonabit, & quis non pavebit? Dominus comminabitur, & quis non funditus conteretur 9
à facie ipſius? Terra tremuit & fundamenta ejus, mare fluctuat de profundo, 10
& fluctus ejus diſturbabuntur, & piſces ejus à facie Domini, & à gloria virtutis ejus: 11
Quoniam fortis dextera ejus quæ arcum tendit: ſagittæ ejus acutæ quæ ab ipſo mittuntur 12
non deficient, cùm cœperint mitti in fines terræ. Ecce mittuntur mala, & 13
non revertentur, donec veniant ſuper terram. Ignis ſuccenditur, & non extinguetur, 14
donec conſumat fundamenta terræ. Quemadmodum non redit ſagitta miſſa à valido 15
ſagittario, ſic non revertentur mala quæ miſſa fuerint in terram. Væ mihi, væ mihi: 16
quis me liberabit in illis diebus? Initium dolorum & multi gemitus, initium famis 17
& multi interitus, initium bellorum & formidabunt poteſtates, initium malorum 18
& trepidabunt omnes. In his quid faciam, cùm venerint mala? Ecce fames & plaga, 19
& tribulatio & anguſtia, miſſa ſunt flagella in emendatione. Et in his omnibus 20
ſe non convertent ab iniquitatibus ſuis, neque flagellorum memores erunt ſemper. 21
Ecce, erit annonæ vilitas ſuper terram, ſic ut putent ſibi eſſe directam pacem, & tunc 22
germinabunt mala ſuper terram, gladius, fames, & magna confuſio. A fame enim 23
plurimi qui inhabitant terram interient, & gladios perdet cæteros qui ſuperaverint à
fame, Et mortui ſicut ſtercora projicientur, & non erit qui conſoletur eos. Derelinquetur 24
enim terra deſerta, & civitates ejus dejicientur. Non derelinquetur qui colat 25
terram, & qui ſeminet eam. Ligna dabunt fructus, & quis vindemiabit illa? 26
Uva matura fiet, & quis calcabit illam? erit enim locis magna deſertio. Cupiet enim 27
homo hominem videre, vel vocem ejus audire. Relinquentur enim de civitate 28
decem, & duo de agro, qui abſconderint ſe in denſis nemoribus & ſciſſuris petrarum: 29
Quemadmodum derelinquuntur in oliveto & ſingulis arboribus tres aut quatuor olivæ. 30
Aut ſicut in vinea vindemiata racemi relinquuntur ab his qui diligenter vineam ſcrutantur; 31
Sic relinquentur in diebus illis, tres aut quatuor à ſcrutantibus domos eorum 32
in rhomphæa. Et relinquetur terra deſerta, & agri ejus inveterabunt, & viæ ejus, 33
& omnes ſemitæ ejus germinabunt ſpinas, eò quòd non tranſient homines per eam.
Lugebunt virgines non habentes ſponſos, lugebunt mulieres non habentes viros, lugebunt 34
filiæ earum non habentes adjutorium: Sponſi earum in bello conſumentur, 35
& viri earum in fame exterentur. Audite verò iſta, & cognoſcite ea ſervi Domini. 36
Ecce verbum Domini, excipite illud: ne diis credatis de quibus dicit Dominus, Ecce 37
appropinquant mala, & non tardant. Quemadmodum prægnans cùm parit in nono 38
menſe filium ſuum, appropinquante hora partus ejus, ante horas duas vel tres dolores 39
circumeunt ventrem ejus, & prodeunte infante de ventre non tardabunt uno
puncto: Sic non morabuntur mala ad prodeundum ſuper terram, & ſæculum gemet, 40
& dolores circumtenebunt illud. Audite verbum, plebs mea: parate vos in pugnam 41
& in malis ſic eſtote quaſi advenæ terræ. Qui vendit, quaſi qui fugiat: & qui 42
emit, quaſi qui perditurus. Qui mercatur, quaſi qui fructum non capiat: & qui 43
ædificat, quaſi non habitaturus. Qui ſeminat, quaſi qui non metet: ſic & qui vineam 44
putat, quaſi non vindemiaturus. Qui nubunt, ſic quaſi filios non facturi: & 45
qui non nubunt, ſic quaſi vidui. Propter quod qui laborant, ſine cauſa laborant. 46
Fructus enim illorum alienigenæ metent, & ſubſtantiam illorum rapient, & domos 47
evertent, & filios eorum captivabunt: quia in captivitate & fame generant natos
ſuos. Et qui negotiantur in rapina, quantum diu exornant civitates & domos ſuas 48
& poſſeſſiones & perſonas ſuas, Tantò magis adzelabor eos ſuper peccata ſua, dicit 49
Dominus. Quomodo zelatur fornicaria mulierem idoneam & bonam valdè, Sic 50
zelabitur juſtitia iniquitatem cùm exornat ſe, & accuſat eam in facie, cum venerit 51
qui defendat exquirentem omne peccatum ſuper terram. Propterea nolite ſimilari 52
ei, nec operibus ejus: Quoniam adhuc puſillum, & tolletur iniquitas à terra, & juſtitia 53
regnabit in vos. Non dicat peccator ſe non peccaſſe: quoniam carbones ignis 54
comburet ſuper caput ejus, qui dicit: Non peccavi coram Domino Deo & gloria
ipſius. Ecce Dominus cognoſcit omnia opera hominum, & adinventiones illorum, 55
& cogitationes illorum, & corda illorum. Dixit enim: Fiat terra, & facta eſt: 56
fiat cœlum, & factum eſt. Et in verbo illius ſtellæ fundatæ ſunt, & novit numerum 57
ſtellarum. Qui ſcrutatur abyſſum, & theſauros illarum: qui menſus eſt mare & 58
conceptum ejus. Qui concluſit mare in medio aquarum, & ſuſpendit terram ſuper 59
aquas verbo ſuo. Qui extendit cœlum quaſi cameram, ſuper aquas fundavit eum. 60
Qui poſuit in deſerto fontes aquarum, & ſuper verticem montium lacus ad emittendum 61
flumina ab eminenti petra, ut potaret terram. Qui finxit hominem, & poſuit 62
cor ſuum in medio corporis, & miſit ei ſpiritum, vitam & intellectum, Et ſpiramen 63
Dei omnipotentis qui fecit omnia, & ſcrutinat omnia abſconſa in abſconſis terræ.
Hic novit adinventionem veſtram, & quæ cogitatis in cordibus veſtris, peccantes & 64
volentes occultare peccata veſtra. Propter quod Dominus ſcrutinando ſcrutinavit 65
omnia opera veſtra, & traducet vos omnes, Et vos confuſi eritis cùm proceſſerint 66
peccata veſtra coram hominibus, & iniquitates erunt, quæ accuſatores ſtabunt in die
illo. Quid facietis? aut quomodo abſcondetis peccata veſtra coram Deo & angelis 67
ejus? Ecce judex Deus, timete eum. Deſinite à peccatis veſtris, & obliviſcamini 68
iniquitates veſtras jam agere eas in ſempiterno, & Deus educet vos, & liberabit de 69
omni tribulatione. Ecce enim incenditur ardor ſuper vos turbæ copioſæ, & rapient
quoſdam ex vobis, & cibabunt idolis occiſos: Et qui conſenſerint eis, erunt illis in 70
deriſum, & in improperium, & in conculcationem. Erit enim locis locus, & in vicinas 71
civitates exurrectio multa ſuper timentes Dominum. Erunt quaſi inſani nemini 72
parcentes, ad diripiendum & devaſtandum adhuc timentes Dominum: Quia devaſtabunt, 73
& diripient ſubſtantias, & de domibus ſuis eos ejicient. Tunc parebit probatio 74
electorum meorum, ut aurum quod probatur ab igne. Audite dilecti mei, 75
dicit Dominus: Ecce adſunt dies tribulationis, & de his liberabo vos. Ne timeatis, 76
nec hæſitetis, quoniam Deus dux veſter eſt. Et qui ſervat mandata & præcepta 77
mea, dicit Dominus Deus, ne præponderent vos peccata veſtra, ne ſuperelevent
ſe iniquitates veſtræ. Væ qui conſtringuntur à peccatis ſuis, & obteguntur ab 78
iniquitatibus ſuis, quemadmodum ager conſtringitur à ſilva, & ſpinis tegitur ſemita
ejus per quam non tranſit homo, & excluditur, & mittitur ad devorationem ignis.

ספר טוביה: א Liber TOBIÆ ſecundum editionem P. FAGII, cum verſione Latina.

א

1 וְזֶה סֵפֶר טוֹבִיָּה בֶּן חֲנַנְאֵל בֶּן גַּבְרִיאֵל מִזֶּרַע אָשִׁיל מִשֵּׁבֶט נַפְתָּלִי אֲשֶׁר הָגְלָה מִתּוֹשָׁבֵי
2 מֵאֶרֶץ נַפְתָּלִי: אֲשֶׁר הֶגְלָה שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר יַחַד עִם כָּל יוֹשְׁבֵי הַגָּלִיל:
3 אֲנִי טוֹבִיָּה בְּצֶדֶק וֶאֱמֶת הָלַכְתִּי כָּל יְמֵי חַיַּי: וַחֲסָדִים גְּדוֹלִים גָּמַלְתִּי לְכָל אַחַי
4 וּלְעַמִּי וּלְכָל גָּלוּת אֲשֶׁר גָּלוּ עִמִּי בְּגוֹלָה בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר בְּנִינְוֵה: וּבִהְיוֹתִי בְּבֵיתִי
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעַר הָיִיתִי וְכָל מִשְׁפְּחוֹת בֵּית אָבִי שֵׁבֶט נַפְתָּלִי חָדְלוּ מִלֶּכֶת בְּבֵית
דָּוִד בִּירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּחַר בָּהּ יְהוָה מִכָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְצִוָּה לְהַעֲלוֹת
שָׁם כָּל זִבְחֵי שְׁלָמִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִקְדִּישׁ אֶת הַהֵיכָל לְשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת לְשַׁכֵּן
5 שְׁמוֹ שָׁם לְעוֹלָם וָעֶד: וְכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל עָזְבוּ אֶת יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת הַבְּעָלִים
וְאֶת הַגִּלּוּלִים וּכְמוֹ כֵן גַּם שֵׁבֶט נַפְתָּלִי:

CAP. I.

Hic eſt liber Tobiæ, filii Hananeelis, filii Gabrielis, de ſemine Aſchel, 1
de tribu Naphthali, qui captivus abductus fuit ex incolis terræ Naph-
thali. Quem captivum abduxit Salmanaſar rex Aſſyriæ, unà cum omnibus 2
habitatoribus Galileæ. Ego Tobias in juſtitia & veritate ambulavi omni-
bus diebus vitæ meæ, Et beneficia magna retribui omnibus fratribus me- 3
is, populo meo, atque omnibus in exilio (exiſtentibus,) qui mecum captivi
abducti fuerunt in terram Aſſyriæ, in ipſam ſcilicet Ninive (urbem.)
Cúmque eſſem in domo mea, in terra Iſrael, puer eram, omnéſque fami- 4
liæ domûs patris mei, tribûs Naphtalicæ, ceſſaverant pergere ad domum
David, quæ (erat) in Jeroſolyma civitate ſancta, quam elegit Dominus
ex omnibus tribubus Iſrael. Præcepitque immolari ibi omnia ſacrificia
pacifica, filiorum Iſrael. Sanctificavit quoque templum nomini Domini
exercituum, ut habitaret ibi nomen ejus in ſeculum & in perpetuum.
Omnes (inquam) tribus Iſrael, reliquerant Dominum, & colebant Baa- 5
lim, atque idola execranda, quod idem faciebat & tribus Naphtali.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

א

1 וְזֶה סֵפֶר טוֹבִי בֶּן טוֹבִיאֵל בֶּן חֲנַנְאֵל בֶּן אֲרִיאֵל בֶּן גַּבְאֵל בֶּן עֲשָׂאֵל בֶּן נְתַנְאֵל
2 מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי: אֲשֶׁר הָגְלָה מִשּׁוֹמְרוֹן עִם הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה בִּימֵי הוֹשֵׁעַ
בֶּן אֵלָה אֲשֶׁר הָגְלָה בִּימֵי שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְהוּא הָיָה מִתּוֹשָׁבֵי עִיר נַפְתָּלִי
אֲשֶׁר בַּגָּלִיל עַל גְּבוּל יָמָּה
וַיֹּאמֶר טוֹבִי זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה עַל שֶׁהָלַכְתִּי לְפָנֶיךָ כָּל יְמֵי חַיַּי בְּדֶרֶךְ תָּמִים:
3 וּצְדָקוֹת רַבּוֹת וַחֲסָדִים טוֹבִים שֶׁעָשִׂיתִי לְאַחַי וּלְעַמִּי בְּגוֹלָה בְּנִינְוֵה בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר:
4 וַיְהִי בִּהְיוֹתִי נַעַר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל מַטֵּה נַפְתָּלִי פָּשְׁעוּ בְּבֵית דָּוִד וַיֶּחְדְּלוּ מֵעֲלוֹת
יְרוּשָׁלַיִם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַר יְיָ מִכָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁם מִזְבַּח יְיָ הַמְקֻדָּשׁ לְכָל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל וְהֵיכַל יְיָ בָּנוּי בְּתוֹכָהּ לְהַעֲלוֹת עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים לַיְיָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה:
5 וְכָל אִישֵׁי מַטֵּה נַפְתָּלִי זוֹבְחִים זְבָחִים וְעוֹלוֹת לְעֶגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה יָרָבְעָם בֶּן
נְבָט מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית־אֵל וּבְדָן:

CAP. I.

Hic eſt liber Tobæi, filii Tobiel, filii Hananeel, filii Ariel, filii 1
Gabiel, filii Aſael, filii Nenathiel de tribu Naphthali, Qui tranſ- 2
latus eſt de Samaria cum captivitate quæ tranſmigrata eſt in diebus
Hoſchea filii Ela, quæ inquam tranſmigrata eſt in diebus Salmanaſar regis
Aſſur. Fuit autem de habitatoribus civitatis Naphthali, quæ ſita fuit in
Galilea ad terminum occidentalem. Dixitque Tobæus; Recordare mei
Deus meus in bonum, quoniam ambulavi coram te cunctis diebus vitæ
meæ converſatione integrâ, Faciens eleemoſynas multas atq; pietates fra- 3
tribus meis atque populo meo exiſtenti in captivitate, nempe in Ninive
urbe terræ Aſſur. Factum ſiquidem eſt, dum adhuc puer eſſem in terra 4
Iſrael, ut cuncta tribus Naphthali prævaricaretur in domum David, omitteréntque
aſcendere in Jeruſalem, civitatem quam elegit Dominus de cunctis
tribubus Iſrael, ubi erat altare Domino conſecratum pro cunctis tribubus
Iſrael, & in cujus medio erat templum extructum pro offerendis holocauſtis
& pacificis Domino tribus vicibus per annum. At omnes viri 5
tribûs Naphthali offerebant ſacrificia & holocauſta vitulis aureis, quos
fecerat Jarobeam filius Nebat rex Iſrael in Bethel & in Dan:

Verſio VULG. LAT.

LIBER TOBIÆ.

CAP. I.

1 Tobias ex tribu & civitate Nephthali,
(quæ eſt in ſuperioribus Galilææ ſupra Naaſſon,
poſt viam quæ ducit ad Occidentem, in ſi-
2 niſtro habens civitatem Sephet,) Cùm captus
eſſet in diebus Salmanaſar regis Aſſyriorum, in
captivitate tamen poſitus, viam veritatis non de-
3 ſeruit, Ita ut omnia, quæ habere poterat, quo-
tidiè concaptivis fratribus, qui erant ex ejus ge-
4 nere, impertiret. Cúmque eſſet junior omnibus
in tribu Nephthali, nihil tamen puerile geſſit in
5 opere. Denique cùm irent omnes ad vitulos aureos,
quos Jeroboam fecerat rex Iſrael, hic ſolus
fugiebat conſortia omnium.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΤΩΒΙ'Τ.

ΚΕΦ. α'.

1 Βίβλος λόγων Τωβὶτ, τοῦ Τωβιὴλ, τοῦ Ἀνανιὴλ, (α) τοῦ Ἀ-
δουὴλ, τοῦ Γαβαὴλ, ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀσιὴλ, ἐκ τῆς φυλῆς
2 (β) Νεφθαλὶ, Ὃς ᾐχμαλωτεύθη ἐν ἡμέραις Ἐνεμεσσάρου τοῦ
βασιλέως Ἀσσυρίων ἐκ (γ) Θίσβης, ἥ ἐστιν ἐκ δεξιῶν (δ) Κυ-
δίως τῆς Νεφθαλὶ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ὑπεράνω Ἀσήρ. ἐγὼ Τω-
βὶτ ὁδοῖς ἀληθείας ἐπορευόμην καὶ δικαιοσύνης πάσας τὰς ἡ-
3 μέρας τῆς ζωῆς μου· Καὶ ἐλεημοσύνας πολλὰς ἐποίησα τοῖς
ἀδελφοῖς μου, καὶ τῷ (ε) ἔθνει, τοῖς προπορευθεῖσι μετ' ἐμοῦ
εἰς χώραν Ἀσσυρίων εἰς Νινευῆ. καὶ ὅτε ἤμην ἐν τῇ χώρᾳ μου
4 ἐν τῇ γῇ Ἰσραὴλ, Νεωτέρου μου ὄντος, πᾶσα φυλὴ τοῦ (ζ)
Νεφθαλὶ τοῦ πατρός μου ἀπέστη ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἱεροσολύμων,
τῆς ἐκλεγείσης ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, εἰς τὸ θυσιά-
ζειν πάσας τὰς φυλάς· καὶ ἡγιάσθη ὁ ναὸς τῆς κατασκηνώσεως
τοῦ ὑψίστου, καὶ ᾠκοδομήθη εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος.
5 Καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ αἱ συναποστᾶσαι ἔθυον τῇ Βάαλ τῇ δα-
μάλει, καὶ ὁ οἶκος (η) Νεφθαλὶ τοῦ πατρός μου.

TOBIT.

CAP. I.

Liber verborum Tobit, filii Tobiel, filii Ananiel, filii Aduel, filii Gabael, de ſemine Aſiel, de tribu 1
Neph.hali; Qui captivus ductus eſt in diebus Ene- 2
meſſari regis Aſſyriorũ, è Thisbes, quæ eſt à dextris
(a) Cydios Nephthali in Galilæa ſuper Aſer. Ego To-
bit viis veritatis ambulabã, & juſtitiæ, omnibus
diebus vitæ meæ: Et eleemoſynas multas feci fratri- 3
bus meis, & genti, profectis meum in regionem
Aſſyriorum in Nineve. Et quando eram in regione
mea in terra Iſrael, Cùm ego eſſem junior; uni- 4
verſa tribus Nephthali patris mei receſſit à domo
Hieroſolymorum, quæ fuerat electa ex omnibus tri-
bubus Iſrael, ut omnes tribus ſacrificarent: &
ſanctificatum fuerat templum habitationis Al-
tiſſimi, & ædificatum fuerat in omnes gene-
rationes ſeculi. Et omnes tribus, quæ ſimul re- 5
ceſſerant, ſacrificabant (b) ipſi Baal ipſi vitulæ,
& domus Nephthali patris mei.

MS. A. (α) τοῦ Ναυὴ, τοῦ Γαμαὴλ, (β) Νεφθαλεὶμ, (γ) Θίβης, (δ) κυδίων τῆς Νεφθαλεὶμ (ε) ἔθνει μου, τοῖς συμπορευομένοις μετ' (ζ) Νεφθαλεὶμ (η) τοῦ Νεφθαλεὶμ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܟܬܒܐ ܕܛܘܒܝܛ ܗܘܝܘ [illegible] *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܟܬܒܐ ܕܡܠܐ ܕܛܘܒܝܛ. ܗܘ ܕܒܝܐܝܠ. ܗܘ ܕܚܢܢܐܝܠ. [illegible]

[illegible]

Sequitur liber Tobit: Ipſe

autem ponitur ſecundùm traditionem Septuaginta Interpretum.

CAP. I.

Liber rerum Tobit, filii Baijel, filii Ha- 1
nanajel, filii Aſdujel, filii Gabail, de
ſobole Aſail, de tribu Nephthali: Qui 2
abductus fuerat captivus tempore Salma-
naſſar regis Aſſyriæ, à Thibas, quæ ad
dextrâ Kedeſh-Nepthali, in Galilæa quæ
eſt ſupra Aſher. Ego Tobit vias veritatis
& juſtitiæ incedebam toto vitæ meæ tem-
pore. Multáſque eleemoſynas faciebam 3
fratribus meis, & populo qui venerat me-
cum in regionem Aſſyriorum Ninivem.
Cùm autem eſſem in patria mea, in ter- 4
ra Iſrael, cùm puer eſſem, tota tribus
Nephthali patris mei receſſerat à tem-
plo Hieroſolymitano: Quæ urbs ex o-
mnibus tribubus electa fuerat, ad ſacri-
ficandum omnes tribus..... habitationis
Altiſſimi de qua prophetari fuerat, in o-
mnia ſecula mundi. Et omnes tribus Dñi, 5
factâ defectione, ſacrificabat in Baale ju-
vencæ, etiam tribus Nephthali patris mei.

ספר טוביה : א

ואני הייתי לבדי עובד יהוה והייתי עולה לירושלם בשלש פעמי רגלים ככתוב בתורת 6
משה חוקת עולם: והייתי מקיים מצות הבכורים והמעשרות וראשית הגז : והייתי 7
נותנם לכהנים בני אהרן ומעשר ראשון הייתי נותן לבני לוי העומדים לפני יהוה
לשרתו ולברך בשמו הדרים בירושלם ומעשר שני הייתי מוכר ולוקח כסף ועולה
בירושלם ונותן הכסף בכל אשר תאוה נפשי עושה בכל שנה ושנה ומעשר
שלישי הייתי נותן לבדק הבית כאשר צותה לי דבורה אם אבי: כי יתום נשארתי 8
מאבי ומאמי : וכשהגעתי בפרק אנשים לקחתי אשה את חנה והיא ממשפחת בית 9
אבי וילדה לי בן וקראתי שמו טוביה: וכשהלכנו בגולה בנינוה או כל אחי ובית 11
אבי היו אוכלים לחם הגוים : ואני שמתי את לבי שלא אתגאל מפת בג הגוים: 12
כי אהבתי את יהוה בכל לבבי ובכל נפשי ויתן יהוה אלהים אותי לחן ולחסד 13
ולרחמים בעיני שלמנאסר המלך : ועשני קונה לכל צורכו : 14

Liber TOBIÆ, Edit. P. Fagii.

Ego verò ſolus colebam Dominum, aſcendebámq; Jeroſolymam tribus vicibus, 6
ſicut ſcriptum eſt in lege Moſis, in ſtatutum ſempiternum. Conſervabámq;
præcepta primitivorum fructuum, decimarum, primitiarum velleris:
Quæ dabam ſacerdotibus filiis Aaron. Primas item decimas, dabam filiis 7
Levi, Jeroſolymæ habitantibus, qui ſtabant coram Domino, ut miniſtrarent
ei & benedicerent in nomine ejus. Porrò decimas ſecundas, divendebam,
acceptóque argento aſcendebam Jeroſolymam, expendens illud
pro quacunque re, quam deſiderabat anima mea, hoc ipſum faciens
ſingulis annis. Cæterùm tertias decimas, erogabam pro reſtaurando domo,
quemadmodum præceperat mihi Debora, mater patris mei, Pupillus 8
enim relictus fueram à patre meo, & à matre mea. Cùm autem perveniſſem 9
ad ætatem virilem, uxorem duxi nomine Hannam, de familia domûs
patris mei, quæ peperit mihi filium, cujus nomen vocavi Tobias. Et cùm 11
captivi abducti fuiſſemus in Nineven, accidit ut omnes fratres mei, ac domus
patris mei, comederent panem gentium, Ego verò diligenter cavebam, 12
ne contaminarer cibo ac pane gentium. Dilexi enim Dominum toto 13
corde meo, totâque animâ meâ. Hinc Dominus Deus dedit, ut gratiam,
miſericordiam, & miſerationes (invenirem,) in oculis regis Salmanaſar.
Qui & conſtituit me procuratorem omnium rerum ſuarum neceſſariarum. 14

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ואני הלכתי אל ירושלם במועדים ככתוב בתורת יי על ישראל בבכורים 6
ומעשרות ובכורות : לכהנים בני אהרון ודגן ותירוש ושמן ותאנים ורמונים 7
ומכל פרי האדמה לבני לוי המשרתים את פני יי בירושלם ומעשר שני
ומעשר שלישי לגר ליתום ולאלמנה והלכתי בכל שנה ושנה עם כל אלה
לירושלם כמצות יי וכאשר צותה עלי דבורה אם אבי : כי יתום נשארתי 8
מאבי ומאמי וכאשר גדלתי ולקחתי אשה ממשפחתי ושמה חנה ותלד לי בן 9
וקראתי שמו טוביה : וכאשר הגליתי מארץ נפתלי ישבתי בנינוה העיר 11
הגדולה : וכל אחי וקרובי אוכלים לחם הגויים ואנכי לא נגאלתי בפת 12
בגם מפני יראת יי : וזכרתי את יי בכל לבי ובכל נפשי ויתן לי האלהים 13
חן וחסד בעיני שלמנאסר מלך אשור : ויפקד אתי על כל אשר לו עד יום 14
מותו :

Ego verò perrexi in Jeruſalem in ſolennitatibus ipſis ſicut ſcriptum eſt in 6
lege Domini pro Iſraele, cum primitiis, decimis & primogenitis, (Quæ obtuli) 7
ſacerdotibus filiis Aharon, itémq; cum frumento, vino novo, oleo, ficubus,
malogranatis atque cum omnibus fructibus terræ (quos obtuli) filiis
Levi miniſtrantibus ante faciem Domini in Jeruſalem. Decimam quoque
ſecundam & tertiam dedi peregrinis, pupillis & viduis, pergens ſingulis
annis cum omnibus iſtis in Jeruſalem juxta præceptum Domini, & juxta
quod mihi præcepit Debora mater patris mei. Nam puer deſtitutus ſum 8
utroque parente meo. Et cùm creviſſem ad juſtam ætatem accepi uxorem 9
de cognatione mea cujus nomen erat Hanna, quæ genuit mihi filium, vocavíque
nomen ejus Tobiam. Et poſtquàm ductus fui in captivitatem de 11
terra Naphthali, ſedi in Ninive civitate magna, & cuncti fratres mei &
propinqui mei comedebant cibum gentilium, Ego verò non ſum pollutus 12
ullâ buccellâ eorum propter timorem Domini. Memor enim fui Domini 13
in toto corde meo, & in tota anima mea, dedítque mihi Deus gratiam &
favorem coram Salmanæſer rege Aſſyriorum, Et conſtituit me ſuper 14
omnia quæ habuit uſque ad diem mortis ſuæ.

Verſio VULG. LAT.

6 Sed pergebat in Jeruſalem ad templum Domini, &
ibi adorabat Dominum Deum Iſrael, omnia primitiva
ſua, & decimas ſuas fideliter offerens.
7 Ita ut in tertio anno proſelytis & advenis miniſtraret
8 omnem decimationem. Hæc & his ſimilia
9 ſecundùm legem Dei puerulus obſervabat. Cùm
verò factus eſſet vir, accepit uxorem Annam de
tribu ſua, genuítque ex ea filium nomen ſuum
imponens ei. Quem ab infantia timere Deum
10 docuit, & abſtinere ab omni peccato. Igitur, cùm
11 per captivitatem deveniſſet cum uxore ſua, & filio,
in civitatem Niniven cum omni tribu ſua,
12 (Cùm omnes ederent ex cibis Gentilium) iſte
cuſtodivit animam ſuam, & nunquam contaminatus
13 eſt in eſcis eorum. Et quoniam memor fuit
Domini in toto corde ſuo, dedit illi Deus gratiam
14 in conſpectu Salmanaſar regis. Et dedit illi
15 poteſtatem quocunque vellet ire, habens libertatem
quæcunque facere voluiſſet. Pergebat ergò
ad omnes qui erant in captivitate, & monita
ſalutis dabat eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

6 (α) Κἀγὼ μόνος ἐπορευόμην πλεονάκις εἰς Ἱεροσόλυμα ἐν ταῖς
ἑορταῖς, καθὼς γέγραπται παντὶ τῷ Ἰσραὴλ, ἐν προστάγματι
αἰωνίῳ, τὰς ἀπαρχὰς, καὶ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων, καὶ τὰς
7 (β) πρωτοκουρίας ἔχων, Καὶ ἐδίδουν (γ) αὐτὰς τοῖς ἱερεῦσι
τοῖς υἱοῖς (δ) Ἀαρὼν πρὸς τὸ θυσιαστήριον πάντων τῶν γενημάτων.
τὴν δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς θεραπεύουσιν
(ε) εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὴν δευτέραν δεκάτην ἀπεπρατιζόμην,
καὶ ἐπορευόμην καὶ ἐδαπάνων αὐτὰ ἐν Ἱεροσολύμοις καθ'
ἕκαστον ἐνιαυτὸν, καὶ τὴν τρίτην ἐδίδουν οἷς καθήκει, καθὼς
ἐνετείλατο (ζ) Δεββωρὰ ἡ μήτηρ τοῦ πατρός μου, διότι ὀρφανὸς
9 κατελείφθην ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ ὅτε ἐγενόμην ἀνὴρ, ἔλαβον
Ἄνναν γυναῖκα ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς πατριᾶς ἡμῶν· καὶ
11 ἐγέννησα ἐξ αὐτῆς Τωβίαν. Καὶ ὅτε (η) ᾐχμαλωτίσθημεν εἰς
12 Νινευὴ, πάντες οἱ ἀδελφοί μου, καὶ οἱ ἐκ τοῦ γένους μου, ἤσθιον
ἐκ τῶν ἄρτων τῶν ἐθνῶν· ἐγὼ δὲ συνετήρησα τὴν ψυχήν
13 μου μὴ φαγεῖν, Καθότι ἐμεμνήμην τοῦ Θεοῦ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ
μου. καὶ ἔδωκεν ὁ ὕψιστος χάριν καὶ μορφὴν ἐνώπιον Ἐνεμεσσάρου,
καὶ ἤμην αὐτοῦ ἀγοραστής.

Et ego ſolus ibam ſæpe in Hieroſolyma in feſtivitatibus, 6
ſicut ſcriptum eſt omni Iſrael in præcepto
æterno, primitias, & decimas geniminum, & primas
tonſuras habens: Et dabam eas ſacerdotibus 7
filiis Aaron ad altare omnium geniminum:
(c) decimam dabam filiis Levi miniſtrantibus
in Hieruſalem; & ſecundam decimam divendebam,
& ibam & expendebam ea in Hieroſolymis
per ſingulos annos: & tertiam dabam, quibus
conveniebat; ſicut mandaverat Debbora mater
patris mei: propterea quòd orphanus relictus
ſum à patre meo. Et quando factus ſum vir, 9
accepi Annam uxorem de ſemine patriæ meæ:
& genui ex ea Tobiam. Et quando (d) captivi 11
ducti ſumus in Nineve; omnes fratres mei,
& qui de genere meo, Comedebant de panibus 12
gentium: ego autem conſervavi animam meam,
ut non manducarem; Sicut memineram Dei in 13
tota anima mea. Et dedit Altiſſimus gratiam,
& formam in conſpectu Enemeſſari: Et fui ejus
emptor.

MS. A. (α) Καὶ ἐγὼ (β) πρωτοκουρίας (γ) αὐτὰ (δ) Ἀρὼν (ε) Ἱερουσαλὴμ, (ζ) Δεμβωρὰ (η) ᾐχμαλωτίσθην

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Ego autem ſolus ibam ſæpiùs Hieroſolyma 6
in feſtis, (ſecundùm quod
ſcriptum fuerat toti Iſraeli præcepto
æterno,) Quando habebam primitias,
& primogenita, & decimas
proventuum, & primitias vellerum
ovium: Dabámque ea ſacerdotibus
filiis Aaron coram altari. Decimas 7
omnium proventuum dabam filiis Levi,
qui morabantur Hieroſolymis, ſingulis
annis: decimas autem ſecundas
vendebam, & profectus Hieroſolyma,
expendebam eas ſingulis
annis. Tertias autem dabam eis
ad quos pertinebant, ſicut præceperat
mihi Debora mater patris mei:
Patre enim orbus relictus fueram. Et vir
factus uxorem accepi Hannam de ſemine 9
familiæ noſtræ ortam: Ex qua filium
genui, cujus nomen vocavi Tobiam.
Cùm autem captivus ductus 11
eſſem Ninevem, omnes fratres mei, & 12
qui de genere meo, edebant de cibis
Gentilium: Ego autem cavebam mihi
ne ederem. Propterea quòd memor 13
eram Dei totâ animâ meâ. Dedit
autem mihi Excelſus gratiam & ſpeciem
in conſpectu Salmanaſſar, eramque
ei manceps.

ספר טוביה: א

והייתי הולך בכל מלכותו וגם בארץ מדין והפקדתי פקדון אצל עביאל בן גבריאל 16
בארץ מדין עשרה ככרי כסף : וימת שלמנאסר המלך וימלוך סנחריב בנו תחתיו 18
והיה רע וקשה ודרכיו מקולקלים ומפחדו לא יכולתי לשוב אל ארץ מדין :
וגם בימי שלמנאסר חסד גדול גמלתי לכל אחי : ולחמי לרעב פרשתי וערומים 19 20
הלבשתי וכל מי שהיה נפטר מישראל היו משליכין אותו אחרי החומה ולא
היו קוברין אותו כי כן צוה המלך ואני הייתי מחפש ובכל מקום שהייתי רואה
את המת הייתי הולך בלילה ואקבור אותו : וגם ברוב החללים אשר הפיל 21
סנחריב בחמתו אחרי שובו מירושלם בבושת פנים קברתי אותם בסתר ובגניבה כי
הרבה הפיל בחמתו ולאחר זמן בא ובקש המלך את החללים ולא מצאם וחקר
בדבר הרבה מאד ויען אחד מאנשי נינוה ויאמר בעדי כי טוביה קבר את החללים
ויבקש בעדי המלך להרגני וכששמעתי ברחתי בהחבא :

Liber TOBIÆ, Edit. P. Fagii.

Sic, ut liceret mihi peragrare totum regnum ejus, necnon & terram Midian, 16
in qua etiam depoſitum reliqui, apud Abielem filium Gabrielis, nempe
decem talenta argenti. Mortuo vero rege Salmanaſar, regnavit pro eo 18
Sanherib filius ejꝰ, qui fuit (homo) malus, durus, & pravis moribꝰ, ſic, ut ob
metum ejus, non potuerim redire in terram Midian. Inſuper & in diebus 19
Salmanaſar, magnum beneficium contuli in omnes fratres meos, nam panẽ
meum eſurienti diſtribui, nudos veſtivi, omnẽ quoque Iſraëlitam, quem vitâ 20
defunctum, poſt murum projiciebant, nec ſepeliebant, ſic præcipiente rege,
ego diligenter ſcrutabar, & quocunq; loco mortuum videbam, noctu abiens
ſepeliebam eum. Necnon & multos interfectos, quos Sanherib furore percitus, 21
trucidaverat, poſteaquàm cum ignominia reverſus eſſet ab oppugnatione
urbis Jeroſolymæ, clanculum & furtim ſepelivi, multos ſiquidem furore
ſuo interfecerat. Accidit autem, ut poſt aliquod tempus veniret, & requireret
rex interfectos, quos cum non inveniſſet, eaq; de re diligenter & multum
inveſtigâſſet, tandem reſpondit quidam ex viris Ninivæ, dicens ad regem;
Tobias ſepelivit occiſos, quo audito rex voluit me occidere, quod
cùm audiviſſem, clam aufugi.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

והפקדתי ביד גבאל אחי אשר בארץ מדי במדינת רגאש עשר ככרי כסף : ויהי 16
כאשר מת שלמנאסר מלך אשור וימלך סנחריב בנו תחתיו ויסגרו דרכי מדי מפני 18
המלחמות אשר היו בארץ ולא יכלתי ללכת אל ארץ מדי לקחת את כספי :
ואחרי כן עשיתי צדקות רבות לעניי עמי מיתומים ואלמנות וכאשר ראיתי חללי 20
עמי מושלכים מחוץ לחומת נינוה לא שקטתי ולא נחתי עד אשר קברתים :
ויהי כאשר שב סנחריב מלך אשור מיהודה אל נינוה בבשת פנים על אשר נגפו 21
יי אלהי ישראל בארץ יהודה על החרפה אשר חרף וגדף את אלהי ישראל ויהרוג
מהם הרבה מאד ואני בקשתי לדעת דבר אמת על מה באה הגזרה ואת על
שבטי ישראל בעת ההיא כי ידעתי באמת שיי בהם אל אמונה ואין עול ומצאתי שלא
שמו שבטי ישראל על לבם השמדת אחיהם אשר השמיד סנחריב מלך אשור
מבצריהם שלח באש ובחוריהם בחרב הרג ועולליהם רטש והרותיהם בקע
ובמקום שיתאבלו ושיתענו לפני יי על גזירת אחיהם ואשר קצף עליהם היו אוכלים
ושותים ושמחים ומתענגים בכל שיר ובכנורות ובנבלים ולא נחלו על שבר
יהודה בעונותינו ובעונות אבותינו כך כתוב על יהודה השותים במזרקי יין וראשי
שמנים ימשחו ולא נחלו על שבר יוסף וגם על זאת היה קצף מאת יי על
יהודה וירושלם ויבא עליהם את מלך בבל עד השליכם מעל פניו ויגל את
יהודה מעל אדמתו וכאשר ראיתי חללי ישראל מושלכים מחוץ לחומה הייתי
גונב גויותיהם וקברתים פעמים רבות ואמרתי יי אלהי ישראל אתה צדיק על כל
הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו וכאשר בקש סנחריב מלך אשור
את חללי עמי פגרי האנשים המומתים ולא מצאם :

Et interim tradidi in manũ Gabeli fratris mei qui erat in terra Medorum in 16
urbe Rages decẽ talenta argenti. Factum eſt autẽ cùm mortuꝰ eſſet Salmanæſer 18
rex Aſſur, regnarétq; Sanherib filiꝰ ejꝰ pro eo, & clauderentur propter
bella quæ erant in terra itinera in Mediã, non potui venire in terrã Medorũ
ut repeterẽ pecuniã meam. Cúmque feciſſẽ eleemoſynas multas pauperibus 20
populi mei, nempe pupillis & viduis, & deinde vidiſſem interfectos populi
mei projectos foràs extra muros Ninive, nullam habui requiẽ donec ſepelivi
eos. Nam cùm rediſſet Sanherib rex Aſſyriorũ de Jehuda in Niniven cum 21
confuſione faciei, ꝑcuſſit enim eum Dñs Deus Iſrael in terra Jehuda, eò quòd
opprobriis affeciſſet blaſphemaſſetque Deum Iſrael, interfecit plurimos ex
Judæis. Ego verò cupiens ſcire cauſã hujꝰ rei, & quare Deꝰ permiſiſſet in illo
tempore ſic ſæviri contra tribꝰ Iſrael, maxime cum ſcirẽ Deum erga eos eſſe
Deũ veritatis & non iniquitatis, inveni tandem id propterea factũ, ꝙ Iſraëlitas
non movit ad compaſſionẽ exterminiũ illud ꝙ fratribus eorum intulit
Sanherib rex Aſſur. Nam combuſſit munitiones eorũ igni, & juvenes eorũ
interfecit gladio, atque infantes eorũ colliſit, & prægnantes eorum diſſecuit.
Et pro eo ꝙ condolere et affligi debuerant coram Dño pro iſta dura fratrum
ſuorum caſtigatione qua Dñs iratus fuit contra eos, ipſi comedebant, bibebant,
lætabantur & gaudiis affluebant in cunctis canticis, citharis & nablis,
& non compatiebantur confractioni Jehuda, quæ accidit propter iniquitates
noſtras & propter peccata patrũ noſtrorum. Sic enim ſcriptũ eſt de Jehuda:
Bibebant in phialis vinum, & præcipuis unguentis inungebantur, nec
dolore tangebantur propter contritionem Joſeph. Et hæc quidem cauſa fuit
quare Dñs iratus fuit contra tribum Jehuda & contra Jeruſalem, & venire
permiſit contra eos regem Babel, abjecítque eos à facie ſua & tranſtulit Jehudam
de terra ſua. Cùm itaque ego vidiſſem interfectos Iſrael projectos
extra murum, furabar corpora eorum & ſepelivi eos vicibus multis, & dixi;
Domine Deus Iſrael, tu es juſtus in omnibus iſtis quæ veniunt ſuper nos.
Nam tu rectiſſimè agis, nos autem impiè egimus. Quærénſque Sanherib
rex Aſſur interfectos populi mei, corpora ſcilicet virorum interfectorum,
& non inveniens ea.

Verſio VULG. LAT.

16 Cùm autem veniſſet in Rages civitatem Medorum, &
ex his, quibus honoratus fuerat à rege, habuiſſet decem
17 talenta argenti: Et cùm in multa turba generis
ſui Gabelum egentem videret, qui erat ex tribu ejus,
ſub chirographo dedit illi memoratum pondus argenti.
18 Poſt multum verò temporis, mortuo Salmanaſar
rege, cùm regnaret Sennacherib filius ejus pro eo, &
19 filios Iſrael exoſos haberet in conſpectu ſuo: Tobias
quotidie pergebat per omnem cognationem ſuam, &
conſolabatur eos, dividebátque unicuique, prout
poterat, de facultatibus ſuis: Eſurientes alebat,
nudíſque veſtimenta præbebat, & mortuis atque occiſis
21 ſepulturam ſolicitus exhibebat. Denique cùm reverſus
eſſet rex Sennacherib, fugiens à Judæa plagam,
quam circa eum fecerat Deus propter blaſphemiam
ſuam, & iratus multos occideret ex filiis Iſrael, Tobias
ſepeliebat corpora eorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

16 Καὶ ἐπορευόμην εἰς τὴν Μηδίαν, καὶ παρεθέμην Γαβαήλῳ τῷ ἀδελφῷ
18 Γαβρία ἐν Ῥάγοις τῆς Μηδίας, ἀργυρίου τάλαντα δέκα. Καὶ ὅτε
ἀπέθανεν (α) Ἐνεμεσσὰρ, ἐβασίλευσε Σενναχηρεὶμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
ἀντ' αὐτοῦ, καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ (β) ἠκαταστάθησαν, καὶ οὐκ ἔτι ἠδυνάσθην πορευθῆναι
19 εἰς τὴν Μηδίαν. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἐνεμεσσάρου ἐλεημοσύνας
20 πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου· Τοὺς ἄρτους μου ἐδίδουν
τοῖς πεινῶσι, καὶ (γ) ἱμάτια τοῖς γυμνοῖς· καὶ εἴ τινα ἐκ τοῦ
γένους μου ἐθεώρουν τεθνηκότα καὶ (δ) ἐρριμμένον ὀπίσω τοῦ τείχους
21 Νινευῆ, ἔθαπτον αὐτόν. Καὶ εἴ τινα (ε) ἀπέκτεινε Σενναχηρεὶμ ὁ
βασιλεὺς, ὅτε ἦλθε φεύγων ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἔθαπτον αὐτοὺς κλέπτων·
πολλοὺς γὰρ ἀπέκτεινεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ· καὶ ἐζητήθη ὑπὸ
τοῦ βασιλέως τὰ σώματα, καὶ οὐχ εὑρέθη. Πορευθεὶς δὲ εἷς τῶν (ζ) ἐν
Νινευῆ, ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι θάπτω αὐτοὺς, καὶ
ἐκρύβην.

Et ivi in Mediam, & depoſui Gabaelo fratri Gabriæ 16
in Ragis Mediæ, argenti talenta decem. Et 18
quando mortuus eſt Enemeſſar; regnavit Sennacherim
filius ejus pro eo: & viæ ejus infirmatæ
ſunt: & non ultrà potui ire in Mediam. Et in 19
diebus (e) Enemeſſari eleemoſynas multas faciebam
fratribus meis: Panes meos dabam eſurientibus, 20
& veſtimenta nudis: & ſi quem de genere meo
aſpiciebam mortuum, & projectum (f) poſt murum
Nineve; ſepeliebam eum: Et ſi quem interfecerat 21
Sennacherim rex, quando venit fugiens è Judæa;
ſepeliebam eos furatus: multos enim interfecit in
furore ſuo. Et quæſita ſunt à rege corpora, & non
ſunt inventa. Profectus autem unus eorum, qui
de Nineve, indicavit regi de me, quia ſepelio eos:
& occultatus ſum.

MS. A. (α) Ἐνεμεσσάρος, (β) κατέστη, (γ) τὰ ἱμάτιά μου τοῖς (δ) ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ τείχους εἰς Νινευῆ, (ε) ἀπέκτεινεν (ζ) Νινευϊτῶν; (η) ἔθαψα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et profectus in Mediam, depoſui apud 16
Gabrielem fratrem Gabrielis Ragis
Mediæ decem talenta argenti. Mortuo 18
autem Salmanaſar, regnavit filius ejus
Sancherib loco ipſius. Et viæ ipſius ordinatæ
non erant, neque ampliùs in Mediam
proficiſci poteram. Tempore autem 19
Salmanaſar, multas eleemoſynas faciebam
fratribus meis: Panes meos 20
dabam famelicis, veſtes nudis: Et ſi
quem generis noſtri mortuum viderem,
projectúmque pone muros Ninives, ſepeliebam
eum. Et ſi quem interfecit 21
rex Sancherib, cùm fugiens reverſus
eſſet ex Judæa, furtim eum ſepeliebam:
multos enim interfecit in furore ſuo.
Quæſita igitur ſunt cadavera iſta juſſu
regis, nec inventa: Et profectus civis
quidam Ninivitanus, indicavit regi de
me, quod ſepeliſſem eos.

ספר טוביה : ב

22 ויוגד למלך כי ברחתי מיד צוה ויבוזו כל אשר לי ולא נשאר לי כלום כי אם
23 חנה אשתי וטוביה בני: ונחבאתי תשעה עשר ימים עד אשר עמדו אדרמלך ושראצר
24 בני סנחריב והרגו את אביהם והמה נמלטו בארץ אררט: וימלוך אסרחדון בנו
תחתיו וישם את אחי אהרון בן חננאל אחי מושל בכל מלכותו והוא היה המוציא
והמביא ויבקש אחי האהרון מאת המלך בעדי והשיבני אל נינוה ואחי אהרון היה
משקה למלך ועל החותם ועל המס ועל כל חשבון וגזר המלך אסרחדון ונתן לי
את ביתי ואת חנה אשתי וטוביה בני:

ב

1 בחג הסכות ואותו היום עשיתי סעודה גדולה:

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Cumq; nunciatũ fuiſſet regi, quod aufugiſſem, illicò præcepit, ut diriperent 22 omnia bona mea, adeo, ut nec quicquã mihi relictũ fuerit, præter Hannam uxoré, ac Tobiã filiũ meum. Atq; ita delitui per quindecim dies, donec in- 23 ſurrexerunt Adramælech & Saræzer filii Sanherib, qui occiderunt patrem ſuum, (quo facto) evaſerunt in terrã Ararat. Hinc Eſarhaddon filius ejus 24 regnavit pro eo, qui poſuit fratrem meum Aharon filium Hananeelis dominatorem in toto regno ſuo, qui & ipſe educebat & introducebat (populum,) Is inquã frater meus Aharon, interpellavit pro me apud regem, ut reduceret me in Ninevẽ. Idem quoque frater meus Aharon, pincerna regis erat, conſtitutus ſuper ſigillum & ſuper tributa, & libellos expenſi & accepti. Præcepit autem rex Eſarhaddon (filius Sanherib fratri meo Aharon) ut redderet mihi domum meam, Hannam uxorem meam, Tobiã filiũ meũ,

CAP. II.

IN feſto tabernaculorum, quo die etiam feci magnum convivium. 1

Editio SEBAST. MUNSTERI.

וילכו אנשי נינוה ויגידו למלך לאמר טובי עבדך אשר הפקדת על כל אשר לך
הוא שולח את אנשיו על כל חוצות נינוה לבקש את חללי עמו והוא קובר אותם
22 בסתר ולא ירא ממך: ויהי כאשר שמע סנחריב את הדבר הזה ויחר אפו עלי
מאד ויצו לתפוש אותי ואת חנה אשתי וטוביה בני ויבקש להרגני בזעפו וכאשר
23 נודע לי הדבר הזה ברחתי מפניו ויצו לשלול את כל אשר לי: ונסתרתי מפניו עד
אשר צעקו עלי אלמנות ישראל ויתומיו במר נפשם ובצום ובבכי ונגע אל השמים
משפטו ונשא עד שחקים וימכרהו אל ישראל ביד שני בניו ויהרגוהו בחרב כי שאל
את יועציו ולזקניו על מה קנא הקדוש ברוך הוא על ישראל ועל ירושלם והשמיד
מלאך יי את חיל פרעה ואת כל בכורי מצרים והבחורי אשר נתן יי להם תמיד
ישועה על ידם ויאמרו לו חכמיו ויועציו כי אברהם אביהם של ישראל הוליך
לשחוט את בנו אולי יתרצה בו לפני יי אלהיו על כך קנא על בניו ויעש בעבדיך
נקמה. או אמר המלך אני אשחט את שני בני בעבור יי אולי אתרצה בם להם
ויעזרני. ויגע הדבר לאדרמלך ושראצר בניו ויארבו לו ויהרגוהו בחרב בשעה
שנכנס להתפלל לפני דגון טעותו שנאמר ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב
24 והמה נמלטו ארץ אררט: ויהי כי מת סנחריב מלך אשור וימלוך אסרחדון בנו
תחתיו. ויפקד אסרחדון את אקיקר בן חננאל אחי על כל אשר לו ומושל בכל
ארץ אשור וידבר אקיקר עלי אל המלך דברים טובים עד אשר השיבני לנינוה כי
היה אקיקר אהובי וקרובי וישיבו לי את חנה אשתי ואת טוביה בני כי צוה המלך
אשור לתפשם בזעפו אשר זעף עלי:

ב

ובשנה ההיא בחג שבועות הכינותי סעודה גדולה:

Abierunt viri Ninive & nuntiaverunt regi, dicentes; Tobæus ſeruus tuus quẽ conſtituiſti ſup omnia tua, ipſe deſtinat viros ſuos in omnes plateas Ninive, ut quærant interfectos populi ſui, ſepelitq; eos clam abſq; ullo timore tuo. Quod cum rex Sanherib audiſſet, irat⁹ eſt vult⁹ ej⁹ contra me ſupra modũ, 22 præcepitq; ut me comprehenderent atq; Hannã uxorem meam & Tobiam filiũ meum. Conabatur enim me occidere in ira ſua. At cum hæc res mihi innotuiſſet & fugiſſem à facie ejus, præcepit ut diriperent omnia mea. Ego 23 verò abſcondi me à facie ej⁹ donec clamaverunt pro me viduæ Iſrael & pupilli ejus in amaritudine animæ ſuæ, in jejunio & fletu, pervenitq; judicium ejus in cœlũ & aſcendit uſq; in æthera. Nam tradidit eum Deus Iſrael in manũ duorum filiorum ejus, qui occiderunt eum in gladio. Siquidem cùm interrogâſſet conſiliarios & ſeniores ſuos, quare De⁹ glorioſus ſic zelaret pro Iſraële & pro Jeruſalẽ, ut extinxerit angelus Dñi exercitum Pharaonis & omnia primogenita Ægypti, adoleſcentes autẽ quos Domin⁹ daret eis, hi jugiter manu ſua fruerentur victoriâ, reſponderunt ei ſapientes ſui atq; conſiliarii, quod Abrahã pater Iſraelitarũ duxerit filium ſuum ut jugularet eum, quatenus per id ſibi propitium faceret Dñm Deum ſuum. Et hinc eſt, quod Dñs zelum gerit pro filiis ſuis, fecitq; hanc tam magnam ultionem in ſervis tuis. Tunc ait rex; Jugulabo ergo & ego duos filios meos propter Dominũ, ſi forte per eos gratiam Dñi promerear & adjutorio ſit mihi. Quod verbum cum perveniſſet ad Adrammælech & Saræzer filios ejus, inſidiati ſunt ei, interfeceruntq; eum gladio in hora qua ingreſſ⁹ eſt ut oraret corã Dagon idolo ſuo. Sic enim ſcriptũ eſt; Adrammælech & Saræzer filii ej⁹ percuſſerunt eum in gladio, fugienteſq; ſalvati ſũt in terra Ararat. Mortuo itaq; in hunc mo- 24 dum Sanherib rege Aſſur, regnavit Eſarhaddon fili⁹ ej⁹ pro eo. Conſtituit autẽ Eſarhaddon Akikarũ filiũ Hananeelis fratris mei ſup omnia ſua, & ipſe dominabatur in univerſa terra Aſſyriorũ. Locutuſq; eſt Akikarus de me verba bona corã rege, ut etiã me reſtitueret in Niniven. Nam fuit Akikarus amic⁹ & propinqu⁹ me⁹: reduxeruntq; ad me Hannam uxorẽ meã & Tobiam filium meum. Nam juſſerat rex Aſſyriorum in ira ſua qua commotus fuit contra me, ut & ipſi comprehenderentur.

CAP. II.

EOdem anno cum eſſet ſolennitas hebdomadarum ego paravi prandium magnificum.

Verſio VULG. LAT.

21 At ubi nuntiatum eſt regi, juſſit eum occidi, &
23 tulit omnem ſubſtantiam ejus. Tobias verò cum
filio ſuo, & cum uxore fugiens, nudus latuit, quia
24 multi diligebant eum. Poſt dies verò quadra-
25 gintaquinque occiderunt regem filii ipſius, Et
reverſus eſt Tobias in domum ſuam, omniſque
facultas ejus reſtituta eſt ei.

CAP. II.

1 POſt hæc verò, cùm eſſet dies feſtus Domini, & factum eſſet prandium bonum in domo Tobiæ,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὅτι ζητοῦμαι ἀποθανεῖν, φοβηθεὶς ἀνεχώρησα. Καὶ διηρ-
23 πάγη πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ οὐ κατελείφθη μοι οὐδὲν, πλὴν Ἄν-
24 νας τῆς γυναικός μου, καὶ Τωβίου τοῦ υἱοῦ μου. Καὶ οὐ διῆλθον (α) ἡμέραι πεντή-
κοντα, ἕως οὗ ἀπέκτειναν αὐτὸν οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη
(β) Ἀραράθ. καὶ ἐβασίλευσε (γ) Σαχερδονὸς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ, καὶ
ἔταξεν Ἀχιάχαρον τὸν Ἀναὴλ (δ) υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἐκλο-
γιστίαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν διοίκησιν. καὶ ἠξίωσεν
Ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ ἦλθον εἰς Νινευῆ. Ἀχιάχαρος δὲ ἦν ὁ (ε) οἰνο-
χόος, καὶ ἐπὶ τοῦ δακτυλίου, καὶ διοικητὴς, καὶ ἐκλογιστὴς, καὶ κατέστησεν αὐτὸν
ὁ (ζ) Σαχερδονὸς ἐκ δευτέρας· ἦν δὲ ἐξάδελφός μου.

Cognoſcens autem, quia quæror, ut moriar; timore 22 perculſus ſeceſſi. Et direptæ ſunt omnes ſubſtantiæ 23 meæ: Et non remanſit mihi quicquam præter Annam uxorem meam, & Tobiam filium meum. Et non 24 tranſierunt (g) dies quinquaginta; donec interfecerunt eum duo filii ejus. Et fugerunt in montes Ararath. Et regnavit (h) Sacherdonus filius ejus pro eo: & conſtituit Achiacharum Anael filium fratris mei ſuper omnem computationem (i) regni ſui, & ſuper omnem adminiſtrationem: Et poſtulavit Achiacharus pro me: & veni in Nineve. Achiacharus autem erat pincerna, & (k) ſuper annulum, & adminiſtrator, & computator: Et conſtituit eum Sacherdonus ſecundó: erat autem filius fratris mei.

MS.A. (α) ἡμέραι (β) Ἀραράτ. (γ) Σαχερδὰν ὁ υἱὸς (δ) τὸν υἱὸν (ε) οἰνοδόχος, (ζ) Σαχερδονοσὸς

ΚΕΦ. β'.

25 1 ὍΤε δὲ κατῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀπεδόθη μοι Ἄννα ἡ γυνή μου, καὶ Τωβίας ὁ υἱός μου, Ἐν τῇ πεντηκοστῇ (α) ἑορτῇ, ἥ ἐστιν ἁγία ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐγενήθη ἄριστον καλόν μοι, καὶ (β) ἀνέπεσα τοῦ φαγεῖν. καὶ ἐθεασάμην ὄψα πολλά,

CAP. II.

QUANDO autem deveni in domum meam; & reſtituta eſt mihi Anna uxor mea, & Tobias filius meus, In Pentecoſte feſtivitate, quæ eſt ſancta ſeptem hebdomadarũ, factũ eſt prandiũ bonum mihi: & accubui ad manducandũ. Et aſpexi obſonia multa, 25 1

Κεφ. β'. MS.A. (α) τῇ ἑορτῇ, (β) ἀνεπαυσάμην

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 23 [illegible]
24 [illegible]

1 [illegible]

Et abſcondi me, cum didiciſſem quæri me 22 ut interficerer, & præ timore ſeceſſi. Et 23 direpta ſunt bona mea omnia, nec quicquam mihi factum eſt reliquum, præter Hannam uxorem meam, & Tobiam filium meum. 24 Sed nondum exacti erant quinquaginta dies cùm occiderunt eum duo filii ejus, fugerúntque in montes Ararat. Et regnavit Sarchedonſur filius ejus. Et præfecit Achior filium Hananajel filium fratris mei univerſis rationibus regni ſui, & adminiſtrationi domeſticæ univerſæ. Et ſupplicavit Achior pro me, & veni Ninivem. Achior autem erat pincerna, & annulo præfectus, adminiſtrationi domeſticæ, & rationibus. Et conſtituit eum Sarchedonſur ſecundo loco. Erat autem fratre meo natus,

CAP. II.

CUm autem domum meam rediiſſem, 1 redditíque mihi eſſent Hanna uxor, & Tobias filius: In feſto Pentecoſtes, quæ dies ſancta eſt ſeptem hebdomadum; paratum erat mihi prandium bonum: Qúmque accubuiſſem ad edendum, & cibos multos viderem, dixi Tobiæ filio;

ספר טוביה : ב

2 וכשישבתי בשולחן אמרתי לבני טוביה בני צא וראה אולי תמצא אחד מאחינו
3 והביאהו ויאכל עמנו ומהר ואל תאחר כי אני ממתין אותך: הלך וחזר ואמר לו אבי
4 אחד מבני ישראל נפל בשדה: וכשמעי כזאת לא בא אל פי מאכל כלום אלא עמדתי
5 והבאתיו בביתי היותי עד בא השמש: ואני רחצתי ידי והייתי אוכל לחמי ביגון
6 7 ואנחה: וזכרתי נבואת עמוס הנביא ובכיתי: ובערב חפרתי וקברתיו ושכיני
8 היו מלעיגין בי לאמור: זה האיש אשר ברח ונוצל בעד קבורת המתים ועוד
9 חוזר וקובר את המתים ואינו מתירא שמא יודע הדבר אל המלך וימות: ואני
10 קברתי את המת וחזרתי ונכנסתי לביתי על שנטמאתי במת: וישנתי חוץ לחצרו
11 בקצה הקיר ואת פני לא כסיתי: ואני לא ידעתי כי דרור קיננה באותו הקיר
ופתחתי עיני לראות והשליכו הציפרים צואתם ונכנסה בעיני ומיד נתבלבלו עיני
ולא הייתי רואה כל עיקר והרבה רופאים תפשוני ורפואה לא מצאתי ואחי אהרון
היה מפייסני עד שהלכתי באלמניא:

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Cùmque ſederem in menſa, dixi filio meo Tobiæ; Mi fili, exi & vide ſi 2 forte invenias unum ex fratribus noſtris, quem introducito, ut edat nobiſcum. Feſtines, nec moram facias, ego enim interim expectabo te. Qui 3 abiens & revertens, dixit ad eum; Mi pater, eſt unus ex filiis Iſraël qui mortuus jacet in campo. Quod cum audiviſſem, non intravit in os meum 4 quicquam cibi, ſed ſurrexi & introduxi eum in domum meam, ut eſſet ibi, donec ſol occideret. Dein lavi manus meas, & comedi panem meum, cum 5 triſtitia & gemitu, Memor cum lachrymis prophetiæ Amos prophetæ, 6 Cumque in ipſa veſpera fodiſſem & ſepeliiſſem eum, vicini mei ſubſannaverunt me dicentes: Ecce hic eſt vir ille, qui aufugerat & evaſerat eò quòd 7 8 ſepeliiſſet mortuos, is jam reverſus adhuc non ceſſat ſepelire eos, nec timet, ſi innotuerit hæc res regi, ut morte plectatur. Ego vero (nihil hæc moratus) 9 ſepelivi mortuum, nec ſtatim ingreſſus ſum domum meam, eò quòd pollutus eſſem ſuper mortuo. Sed dormivi extra atrium meum componens me ad 10 parietem, facie non velata. Cumq; ignorarem quod hirundo nidulata eſſet 11 in eo pariete, fortéque aperuiſſem oculos meos ad videndum, dejecerunt aviculæ ſtercora ſua, quæ cum incidiſſent in oculos, ſtatim illi ſic turbati fuerunt, ut nec quicquã ampliùs videre potuerim. Ac licet multi me curâſſent medici, nullum tamen quod mederetur oculis remedium inveni. Porrò frater meus Aharon perſuaſit mihi tandem, ut proficiſcerer in Alemaniam.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

2 וישבתי על שלחני לאכול ואמרתי לטוביה בני לך והבא לנו מאחינו העניים
3 לאכול ואמרתי לטוביה ואני וכל היושבי עמי לא נאכל עד באך: וילך טוביה
בני לבקש מהעניים וישב מר נפש ויאמר אלי אבי אחד מאחינו נהרג והושלך
4 ברחוב העיר: וכאשר שמעתי נבהלתי ויצר לי מאד ועזבתי את שלחני והלכתי
5 והרימותיו מן הרחוב ושמתיו ברשותי עד בוא השמש שאוכל לקברו: ושבתי
6 לביתי ואכלתי לחמי בדמעה ובקינה: וזכרתי את הדבר אשר דבר עמוס הנביא
7 בבית־אל לאמר והפכתי חגיכם לאבל וגו' ואבכה הרבה מאד: ויהי כבוא
8 השמש הלכתי וקברתי את החלל וקרובי ומשפחתי מלעיגים עלי לאמר: אין זה
9 ירא על נפשו והוא קובר את החללים: ובלילה ההוא אחרי קברתי את המת עשיתי
טבילה ולא יכלתי לטהר את עצמי בארץ טמאה כראוי בארץ ישראל וכאשר דבר
10 עלינו ירמיה הנביא לאמר לא תטהרי אחרי מתי עוד: והלכתי ושכבתי אצל הקור
11 ופני מגלים: ולא ידעתי כי צפרים עלי בקיר ונפלה צואתם על עיני ונעשית תבלול
בעיני והלכתי בבקר אל הרופאים לרפאות אותי ולא יכלו והייתי עור ד' שנים
וכל אחי וקרובי עצבים על עורות עיני ואקיקר קרובי רועה אותי:

Et ſedens ad menſam meam ut comederem, dixi ad Tobiam filium meum: 2 Vade & introduc ad nos quoſdam ex fratribus noſtris pauperioribus, ut & ipſi comedant. Dixi præterea ad Tobiam, Ego & omnes qui mihi aſſident non comedemus donec tu redieris. Abiens itaq; Tobias filius meus ut pau- 3 peres quæreret reverſus eſt amaro animo, dixítq; ad me; Pater mi, unus ex fratribus noſtris occiſus eſt & projectus in plateam civitatis. Quod cùm audiſſem terrefactus ſum & anxiatus ſupra modum, deſerui menſam meã, abi- 4 énſque ſuſtuli illum de platea, & poſui eum in cuſtodia mea uſque ad occaſum ſolis, quatenus poſſem illũ ſepelire. Et inde reverſus in domum meã 5 comedi panem meum in lachryma & luctu. Recordatúſque ſum ſermonis 6 quem dixerat Amos propheta in Bethel, dicens; Ego convertã ſolennitates veſtras in luctum, & cætera. Flevi itaq; multum. Et factum eſt cum occu- 7 buiſſet ſol, abii & ſepelivi occiſum. Porrò propinqui mei & qui erant de cognatione mea deridebant me, dicentes: Iſte non eſt ſollicitus pro anima 8 ſua, qui adhuc ſepelit interfectos. Eâdem nocte poſtquam ſepelivi mortuũ 9 paravi lavacrum. Sed non potui purificare memetipſum in terra immunda, ſicut licuiſſet in terra Iſrael, quemadmodum prædixerat de nobis Jeremias propheta, dicens; Non mundaberis in poſterum aliquandiu. Abiens itaque 10 jacui juxta trabem quandam & facies mea fuit diſcooperta. Nec ſcivi 11 quod aviculæ eſſent ſupra me in pariete, unde cecidit ſtercus earum ſuper oculos meos, & nata eſt albugo in oculis meis. Cumque manè abiiſſem ad medicos ut me curarent, illi nihil effecerunt, unde factum eſt ut cæcus manerem quatuor annis. Omnes autem fratres mei & propinqui mei dolebant de cæcitate oculorum meorum. Porrò Akikar propinquus meus paſcebat me.

Verſio VULG. LAT.

2 Dixit filio ſuo; Vade, & adduc aliquos de tribu noſtra,
3 timentes Deum, ut epulentur nobiſcum. Cúmque ab-
iiſſet, reverſus nuntiavit ei, unum ex filiis Iſrael jugu-
latum jacere in platea. Statímque exiliens de accubitu
ſuo, relinquens prandium, jejunus pervenit ad corpus:
4 Tolléńſque illud portavit ad domum ſuam occultè, ut,
5 dum Sol occubuiſſet, cautè ſepeliret eum. Cúmque oc-
cultâſſet corpus, manducavit panem cum luctu & tre-
6 more, Memorans illum ſermonem, quem dixit Dñs per
Amos prophetam; Dies feſti veſtri convertentur in la-
7 mentationem & luctum. Cùm verò Sol occubuiſſet,
8 abiit, & ſepelivit eum. Arguebant autem eum omnes
proximi ejus, dicentes; Jam huj⁹ rei cauſâ interfici juſſus
es, & vix effugiſti mortis imperium, & iterùm ſepelis
9 mortuos? Sed Tobias plùs timens Deum, quàm regẽ,
rapiebat corpora occiſorũ, & occultabat in domo ſua,
10 & mediis noctibus ſepeliebat ea. Contigit autem ut
quâdã die fatigat⁹ à ſepultura, veniens in domũ ſuam,
11 jactâſſet ſe juxta parietem, & obdormîſſet, Et ex nido
hirundinũ dormienti illi calida ſtercora inciderunt ſup
12 oculos ejus, fierétque cæcus. Hanc autẽ tentationẽ ideò
permiſit Dñs evenire illi, ut poſteris daretur exemplum
13 patientiæ ejus, ſicut & ſancti Job. Nam cùm ab infan-
tia ſua ſemp Deum timuerit, & mandata ejus cuſtodie-
14 rit, non eſt contriſtatus contra Deum, quòd plaga cæcitatis evenerit ei, Sed immobilis in Dei timore permanſit, agens gratias Deo omnibus diebus vitæ ſuæ. Nam ſicut 15
16 beato Job inſultabant reges, ita iſti parentes & cognati ejus irridebant vitã ejus, dicentes; Ubi eſt ſpes tua, pro qua eleemoſynas & ſepulturas faciebas? Tobias verò 17
18 increpabat eos, dicens; Nolite ita loqui: Quoniam filii Sanctorũ ſumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus eſt his, qui fidem ſuam nunquam mutant ab eo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp Cum Tranſlatione LATINA.

2 Καὶ εἶπα τῷ υἱῷ μου, Βάδιζε καὶ ἄγαγε ὃν (α) ἂν εὕρῃς τῶν ἀδελφῶν
3 (β) ἡμῶν ἐνδεῆ, ὃς μέμνηται τοῦ κυρίου, καὶ ἰδοὺ μένω σε. Καὶ ἐλθὼν,
εἶπε, Πάτερ, εἷς ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν (γ) ἐστραγγαλωμένος ἔρριπται ἐν τῇ
4 ἀγορᾷ. κἀγὼ (δ) πρὶν ἢ γεύσασθαί με, ἀναπηδήσας Ἀνειλόμην
5 αὐτὸν εἴς τι οἴκημα ἕως οὗ ἔδυ ὁ ἥλιος. Καὶ ἐπιστρέψας ἐλουσά-
6 μην, καὶ ἤσθιον τὸν ἄρτον μου ἐν λύπῃ. Καὶ ἐμνήσθην τῆς προφητείας
Ἀμὼς, καθὼς εἶπεν, Στραφήσονται αἱ ἑορταὶ ὑμῶν εἰς πένθος. καὶ
7 πᾶσαι αἱ εὐφροσύναι ὑμῶν εἰς θρῆνον. Καὶ ἔκλαυσα· καὶ ὅτε ἔδυ
8 ὁ ἥλιος, ᾠχόμην, καὶ ὀρύξας ἔθαψα αὐτόν. Καὶ οἱ πλη-
σίον ἐπεγέλων, λέγοντες, Οὐκ ἔτι φοβεῖται φονευθῆναι περὶ τοῦ
πράγματος τούτου, καὶ (ε) ἀπέδρα, καὶ ἰδοὺ πάλιν θάπτει τοὺς νεκρούς.
9
10 Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνέλυσα θάψας, καὶ ἐκοιμήθην μεμιαμμένος
παρὰ τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς, Καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἀκάλυπτον ἦν·
11 καὶ οὐκ ᾔδειν ὅτι στρουθία ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί. Καὶ τῶν ὀφθαλ-
μῶν μου ἀνεῳγότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία θερμὸν εἰς τοὺς ὀφθαλ-
μούς (ζ) μου, καὶ ἐγενήθη λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου·
καὶ ἐπορευόμην πρὸς ἰατροὺς, καὶ οὐκ ὠφέλησάν με· Ἀχιάχαρος δὲ
ἔτρεφέ με ἕως οὗ ἐπορεύθην εἰς τὴν Ἐλυμαΐδα.

Et dixi filio meo; Vade, & adduc, quemcunque 2 inveneris fratrum noſtrorum egentem, qui meminerit Domini: & ecce expecto te. Et veniens dixit; 3 Pater, unus de genere noſtro ſtrangulatus projectus eſt in platea. Et ego, antequàm ego guſtarem, exiliens Tuli eum in domum quandam, donec occidit Sol. 4 Et reverſus lavi me, & comedebam panem meum 5 in triſtitia: Et recordatus ſum prophetiæ Amos, 6 quomodò dixit; Convertentur dies feſti veſtri in luctum, & omnes lætitiæ veſtræ in lamentationem. Et ploravi: Et quando occiderat Sol; abii, & 7 fodiens ſepelivi eum. Et proximi irridebant, di- 8 centes; Non adhuc (a) timet interfici pro re hac: & aufugit, & ecce rurſus ſepelit mortuos. Et 9 in ipſa nocte, (b) redii, cùm ſepeliiſſem, & cubui 10 pollutus juxta murum atrii: Et facies mea diſcooperta erat: & non vidi, quia (c) paſſeres in muro erant. Et oculis meis apertis immiſerunt paſſeres 11 calidum in oculos meos: & facta ſunt albugines in oculis meis: & ivi ad medicos: & non profuerunt mihi. Achiacharus autem nutriebat me; quoadusque profectus ſum in Elymaida.

MSA. (α) ἐὰν (β) ἡμῶν * τοῦ κυρίου, καὶ ἰδοὺ (γ) ἐστραγγαλημένος (δ) πρὶν (ε) ἀποδρᾶ, (ζ) μου, * καὶ ἐπορεύθην

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 [illegible]
3 [illegible]
4
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

Ito, adduc de fratribus noſtris, ſi quem 2 inveneris, utique egentem, qui Domini memor ſit. Ecce ego expectabo te. Re- 3 verſus autem dixit; Pater mi, Generis noſtri quidam ſtrangulatus projectus eſt in platea. Et ego antequam ediſſem, exiliens Aſportavi eum in domum, donec 4 ſol occideret. Et reverſus lavi, & comedi 5 panem meum cum mœrore. Et recorda- 6 tus ſum prophetiæ Amos, quomodo dixit; Convertentur feſta veſtra in luctum, & omnes lætitiæ veſtræ in threnos: Sic flevi. Et cùm occidiſſet ſol, abii, & fodiens ſe- 7 pelivi eum. Vicini autem ſubſannabant, 8 dicentes; Non ampliùs metuit occîdi pro hac re. Exulavit, & ecce reverſus ſepelit mortuos. Eâdem nocte rediens à 9 ſepultura, pollutus dormivi juxta parietem atrii. Vultus autem meus opertus 10 non erat: Neque noveram paſſeres eſſe in pariete. Cùm autem oculi mei aperti 11 eſſent, excreverunt paſſeres iſti ſtercora in oculos meos: unde factæ ſunt albugines in eis. Et cum medicos adiiſſem, non profuerunt mihi. Achior autem aluit me, donec profectus ſum in Elymaida.

ספר טוביה : ג

19 והנה אשתי היתה עושה מלאכה לנשים ונוטלת שכרה ובאה : ופעם אחת נתנו
20 לה בשכרה גדי עזים והביאתו אלי והתחיל הגדי צווח: וכשמעי את קולו אמרתי 21
לה מאין הגדי הזה שמא גנוב הוא ותשיבהו לבעליו כי לא נכון להאכל
הגנוב ועונתה ואמרה חס ושלום אדוני איננו גנוב אלא בשכרי לקחתיו ועוד
החזקתי לה תשיבהו לבעליו : והיא ענתה ואמרה חי אדוני ידוע לכל כי הרבה 22
צדקות עשית כל ימי חייך וכל צדקותיך לא הועילוך אלא אתה יושב אבל
ואינך מביט וטובה לא ראית :

ג

1 וכשמעי כזאת מעי המו עלי ובכיתי במר נפש וכן אמרתי : צדיק אתה יהוה וישר
2 משפטיך וכל דרכיך צדק ואמת ומשפט אמת תשפוט לכל באי העולם : וזכרני
3 יהוה אלהי והבט ממעון קדשך אל עבדך ואל תזכור חטאתי וחטאת אבותי: כי
4 הרבה חטאנו לפניך וסרנו ממצותיך הטובים ותתננו לבוזה ולשביה למשל
ולשנינה לכל גויי הארץ אשר הדחתנו :

Liber TOBIÆ Edit. P. FAGII.

Ubi cùm uxor mea opus faceret mulieribus, & pro labore mercedem au- 19
ferret; Accidit ſemel, ut dederint ei pro mercede hœdum caprarum, quem 20
cùm ad me attuliſſet, atque is balare inciperet, Hoc audito, dixi ad eam; 21
Undè venit hœdus iſte? fortaſſis furtum eſt, reſtitue eum domino ſuo, non
enim convenit nos furto ali. Quæ reſpondens dixit, Abſit mi domine, minimè furtum eſt, ſed pro mercede mea ipſum accepi. Cúmque iterum in-
ſtarem illi, ut redderet eum domino ſuo, Reſpondens illa dixit ad me, Vi- 22
vit Dominus meus. Nemo non novit quòd multas feceris eleemoſynas,
omnibus diebus vitæ tuæ, & nihil tamen proſunt tibi omnes eleemoſynæ
tuæ, Siquidem ſedes in caligine, nihil videns, nullóque fruens bono.

CAP. III.

QUibus auditis, viſcera mea intra me commota fuerunt; cepíque flere 1
amarè, & pſallere hunc in modum. Juſtus es Domine, & rectum judicium 2
tuum, omnes quoq; viæ tuæ, juſtitia & veritas, juſtè item & verè judicas
omnes venientes in mundum. Memor ſis mei Domine, & aſpice de habi- 3
taculo ſancto tuo, ad ſervum tuum. Ne recorderis peccatorum meorum, ac
peccatorum patrum meorum, Multum enim peccavimus coram te, & receſ- 4
ſimus à præceptis tuis bonis. Hinc dediſti nos in contemptum, in captivitatem, in parabolam, atque in fabulam omnibus gentibus terræ, ad quas impuliſti nos.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

19 ובעת ההיא חנה אשתי עושה מלאכה לנשים ואורגת יריעות לאחרים ומקבלת
20 שכרה : ויהי היום ויתנו לה גדי אחד בשכרה : ואשמע קול הגדי צועק ואמר לה 21
מאין בא הגדי הזה השמרי בנפשך שלא יהיה גנוב ותאמר אלי לא כן הדבר כי
נתון אלי על שכרי ולא האמנתי לה וצעקתי עליה לאמר לכי ושלמי אותו לבעליו
22 והיינו מתקוטטים יחד על עסק הגדי : ותען חנה ותאמר אלי איה חסדיך
וצדקותיך שלא יועילו לך בעת צרתך וחרפתך מודעת לבריות :

ג

1 ואני נתעצבתי ונהייתי ונחלתי על שברי והתפללתי לפני יי ואמרתי : צדיק אתה יי
2 וישר משפטך כי כל מעשיך גבורה וכל דרכיך חסד ואמת ואתה שופט הארץ
3 ואתה צדיק על כל הבא עלי כי אמת עשית ואני הרשעתי : ועתה אב הרחמים
אדון הסליחות זכר נא במדת רחמיך וחסדיך ואל נא תגמול עלי כחטאתי וכעונותי
4 וכעונות אבותי : אשר לא שמרו מצותיך וישליכו את תורתך אחרי גום ותתן
אותנו לחרפה למשל ולשנינה בכל העמים ולמשול בנו גוים אשר הדחתנו שם
כיום הזה ולולא יי צבאות שהותיר לנו שריד כמעט כסדם היינו וגו' :

Et Hanna uxor mea ſerviebat per illud tempus mulieribus, faciens opus 19
illarum & texens cortinas pro aliis, accipiebat mercedem laboris. Factum 20
eſt autem quadam die ut darent ei hœdum unum pro mercede ejus, Audi- 21
énſque vocem hœdi balantis dixi ad eam; Unde venit hœdus ille? Cave
animæ tuæ ne fortè ſit furtivus. Dixítque illa ad me. Non habet ſe res
ita, quin magis datus eſt mihi pro mercede mea. Cúmque non crederem ei,
clamans ad eam dixi; Vade & redde eum dominis ſuis, aliàs enim onero-
ſos nos pariter reddemus propter hœdum illum. Et reſpondens Hanna 22
dixit ad me; Ubi ſunt miſerationes tuæ & eleemoſynæ tuæ, quòd tibi
non proſunt in tempore adverſitatis tuæ? En opprobrium tuum notum
factum eſt creaturis.

CAP. III.

EGo verò dolore repletus, viribus deſtitutus & infirmitate concuſſus 1
in confractione mea, oravi coram Dño & dixi; Juſt⁹ es Dñe & rectũ ju- 2
diciũ tuum, quia omnia opera tua ſunt ſubnixa potentiâ, atque omnes viæ
tuæ ſunt pietas & veritas, tu es judex terræ, & tu es juſtus in omnibus iſtis
quæ veniunt ſuper me. Tu rectiſſimè agis, ego autem impiè egi. Et nunc pa- 3
ter miſericordiarum & Dñs propitiationum, recordare quæſo mei juxta
miſerationes & pietates tuas, & non retribuas mihi ſecundùm peccata &
iniquitates meas atque ſecundùm peccata patrum meorum, Qui non cuſto- 4
dierunt præcepta tua, ſed projecerunt legem tuam poſt tergum ſuum, &
ob id tu tradidiſti nos in opprobrium, in parabolam & fabulam apud
cunctas nationes. ut dominentur nobis gentes inter quas propulſâſti nos
ut eſt dies hæc. Et niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis tantillas reliquias, ſicut Sedom fuiſſemus &c.

Verſio VULG. LAT.

19 Anna verò uxor ejus ibat ad opus textrinum quotidiè,
& de labore manuum ſuarum victum, quem confe-
20 qui poterat, deferebat. Undè factum eſt, ut hœ-
21 dum caprarum accipiens detuliſſet domi: Cujus
cùm vocem balantis vir ejus audiſſet, dixit; Videte,
ne fortè furtivus ſit, reddite eum dominis ſuis, quia
non licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut con-
22 tingere. Ad hæc uxor ejus irata reſpondit; Mani-
feſtè vana facta eſt ſpes tua, & eleemoſynæ tuæ
23 modò apparuerunt. Atque his & aliis hujuſcemodi
verbis exprobrabat ei.

CAP. III.

1 TUnc Tobias ingemuit, & cœpit orare cum la-
2 chrymis, Dicens; Juſtus es, Domine, & omnia judicia tua juſta ſunt, & omnes viæ tuæ, miſericor-
3 dia, & veritas, & judicium. Et nunc, Domine,
memor eſto mei, & ne vindictam ſumas de peccatis meis, neque reminiſcaris delicta mea, vel pa-
4 rentum meorum. Quoniam non obedivimus præceptis tuis, ideò traditi ſumus in direptionem, &
captivitatem, & mortem, & in fabulam, & in improperium omnibus nationibus, in quibus diſperſiſti nos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

19 Καὶ ἡ γυνή μου Ἄννα ἠριθεύετο ἐν τοῖς γυναικείοις, καὶ ἀπέστελλε
20 τοῖς κυρίοις. Καὶ ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ τὸν μισθὸν, προσ-
21 δόντες καὶ ἔριφον. ὅτε δὲ ἦλθε πρός με, ἤρξατο (α) κράζειν·
καὶ εἶπα αὐτῇ, Πόθεν τὸ ἐρίφιον; μὴ κλεψιμαῖόν ἐστι; ἀπόδος
αὐτὸ τοῖς κυρίοις· οὐ γὰρ θεμιτόν ἐστι φαγεῖν κλεψιμαῖον. ἡ δὲ
εἶπε, Δῶρον δέδοταί μοι ἐπὶ τῷ μισθῷ· καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐτῇ. καὶ
ἔλεγον ἀποδιδόναι αὐτὸ τοῖς κυρίοις, καὶ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν.
22 Ἡ δὲ ἀποκριθεῖσα εἶπέ μοι, Ποῦ εἰσιν αἱ ἐλεημοσύναι σου, καὶ αἱ
δικαιοσύναι σου; ἰδοὺ γνωστὰ πάντα μετὰ σοῦ.

Et uxor mea Anna ſerviebat in Gynæceis, & mit- 19
tebat dominis: Et reddiderunt ei etiam ipſi mer- 20
cedem, addentes etiam hœdum. Quando autem ve-
nit ad me; Cœpit clamare. Et dixi ad eam; Undè 21
hœdus? nunquid furtivus eſt? redde illum dominis:
non enim licitum eſt manducare furtivum. At illa
dixit; Donum mihi datum eſt ſuper mercedem. Et
non credebam ei: & dicebam reddere illum dominis, & erubeſcebam adverſùs eam. At illa reſpon- 22
dens dixit mihi; ubi ſunt eleemoſynæ tuæ, &
juſtitiæ tuæ? Ecce cognita omnia tecum.

MS.A. (α) *κραυάζειν καὶ εἶπον

ΚΕΦ. γ'.

1 ΚΑὶ λυπηθεὶς ἔκλαυσα, καὶ (α) προσευξάμην μετ' ὀδύνης, λέ-
2 γων, Δίκαιος εἶ κύριε, καὶ πάντα τὰ ἔργα σου, καὶ πᾶσαι αἱ
ὁδοί σου ἐλεημοσύναι καὶ ἀλήθεια, καὶ κρίσιν ἀληθινὴν καὶ δικαίαν
3 (β) σὺ κρίνεις εἰς τὸν αἰῶνα. Μνήσθητί μου, καὶ ἐπίβλεψον ἐπ'
ἐμέ· μή με (γ) ἐκδικήσῃς ταῖς ἁμαρτίαις μου καὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου,
4 καὶ τῶν πατέρων μου, (δ) ἃ ἥμαρτον ἐνώπιόν σου. Παρήκουσα γὰρ τῶν
ἐντολῶν σου, καὶ ἔδωκας ἡμᾶς εἰς (ε) διαρπαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν
καὶ θάνατον καὶ παραβολὴν ὀνειδισμοῦ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐν οἷς
ἐσκορπίσμεθα.

CAP. III.

ET triſtatus ploravi: & deprecatus ſum cum do- 1
lore, dicens; Juſtus es, Domine: & omnia opera 2
tua, & omnes viæ tuæ, (a) miſericordiæ, & veri-
tas: & judicium verum, & juſtum tu judicas in
ſeculum. Memento mei, & reſpice ſuper me. Ne 3
de me vindictam ſumas propter peccata mea, &
ignorantias meas, & patrum meorum, quæ pecca-
verunt in conſpectu tuo. Non enim obedierunt 4
mandatis tuis: & dediſti nos in direptionem,
& captivitatem, & mortem, & parabolam improperii omnibus gentibus, in quibus diſperſi ſumus.

Κεφ. γ'. MS.A. (α) προσηυξάμην (β) Σοι (γ) ἐκδικήσῃς (δ) οἳ (ε) ἁρπαγὴν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Hanna autem uxor mea lanam faciebat 19
inter mulieres, & remittebat dominis.
Illi autem dederunt ipſi mercedem, ad- 20
dito inſuper hœdo. Cùm autem ad 21
me veniſſet, cœpit clamare. Et dixi
ipſi, unde iſte hœdus? Annon furto
quæſitus? Redde eum dominis. Nec
enim licitum eſt veſci furto ſurreptis.
Ipſa autem dixit; Dono mihi datus eſt
ultra mercedem. Nec credebam ipſi,
ſed volebam reſtitui eum dominis. Et
contendebam cum ipſa: Quæ reſpondit 22
mihi; Ubi eleemoſynæ tuæ, & juſtitiæ
tuæ? Ecce nota omnia ſunt tecum.

CAP. III.

ET mœſtus ploravi et oravi cum dolo- 1
re, dicens; Juſtus es O Domine: Et omnia 2
opera, omnes viæ tuæ, miſericordia &
veritas. Et judicium verum & juſtum
tu reddis in æternum. Recordare meî, 3
& converte te ad me, nec de me requiras peccata & ignorantias meas,
patrúmque meorum qui peccârunt in
conſpectu tuo. Neque enim auſcultâ- 4
runt præceptis tuis, & tradidiſti eos in
rapinam & captivitatem, & mortem,
& parabolam ignominioſam, omnibus
populis inter quos diſperſi ſumus.

ספר טוביה : ג

ועתה עשה כרב רחמיך והבט ממעונך ולא כעונותינו ובעונות אבותינו אשר 5
לא הלכנו לפניך באמת ועתה השיגוני עונותי ולא יכולתי לראות ואני
בחרפה גדולה : וברחמיך הרבים עשה עמי חסד ואסוף נשמתי כי טוב חסדך 6
מחיים כי כבר נלאיתי שמוע חרפת בני אדם ועל זה אני מתפלל לפניך
שתאספני אל אבותי בית מועד לכל חי ואל תסתר פניך ממני ואל תתעלם
מתחנתי : וגם באותו היום הרעו לשרה בת רעואל בארץ מדין שפחותיה : כי 7
היו נותנים אותה לאיש ובלילה הראשון קודם שישכב עמה היה נפטר 8
לבית עולמו כי אשמדאי היה עמה והיה חונק את האנשים הבאים אליה
והיא ניתנה לשבעה אנשים וכולם מתו : ובאותו היום עשתה מריבה עם שפחות 9
בית אביה והתחילו מחרפות אותה כי לא תבושי ולא תכלמי כי לשבעה
אנשים נתנוך אבותיך וכולם החנקתם : ועל שאת מייסרת אותנו על זה הדבר 10
מתו וגם אם תמותי ולא נראה ממך לא בן ולא בת : וכשמעה כזאת חרה לה עד 11
למות והצר לה מאד ובקש לחנוק עצמה ועוד נשאה ונתנה בדעתה ואמרה
אם אעשה הדבר הזה אורידה את שיבת אבי ואמי ביגון שאולה :

Liber TOBIÆ Edit. P. FAGII.

Nunc itaque age ſecundùm multam miſericordiam tuam, & reſpice de 5
habitaculo tuo. Nec (facias nobis) juxta iniquitates noſtras, & juxta iniquitates patrum noſtrorum, qui non ambulavimus coram te in veritate.
Hinc quoque nunc me apprehenderunt iniquitates meæ, quod non poſſum
videre, conſtitutus in magna ignominia. Propter multas ergò miſerati- 6
ones tuas, hanc mecum facito miſericordiam, ut tollas animam meam, melior eſt enim miſericordia tua vitâ. Quoniam defatigatus ſum audire
opprobria hominum. Ob id ego oro in conſpectu tuo, ut colligas me ad
patres meos, in domum ſtatutam omni viventi. Neque quæſo abſcondas
faciem tuam à me, neque oculos tuos à deprecatione mea. Accidit 7
autẽ eodem tempore, ut affligerent Saram filiam Reguelis, in terra Midian,
ancillæ ejus, Eò q͛ cum nuptui daretur viro, primâ ſtatim nocte, priuſquàm 8
cum ea concumberet, mortu⁹ atq; humatus fuit. Nam (Sathan quem) Aſchmodai (vocant) cum ea erat, præfocans viros, qui cupiebant cũ ea rem habere, atq; ita factũ eſt, ut ſeptem nupſerit viris, qui omnes mortui fuerunt.
Eodẽ tempore in contentionẽ venit (Sara,) cum ancillis dom⁹ patris ſui, 9
quæ ceperunt probris afficere eam, dicentes; Non erubeſcis, nec pudet te?
quod ſeptẽ viros, quib⁹ te nuptũ dederunt parentes tui, omnes præfocâſti.
Quod malũ hinc nimirum eſt, quòd ita nos caſtigas. Cui etiam hoc accedit, 10
quod morieris abſq; filio & filia. Talia cum audiviſſet, irâ ad mortẽ uſq; 11
percita fuit: atq; in tantũ affligebatur, ut ſeipſã ſtrangulare cuperet, (Quod
feciſſet etiam) niſi iterum in animum inducendo, ſic apud ſe cogitâſſet; Si
fecero hanc rem, deducam utique canitiem patris mei, & matris meæ, cum dolore in ſepulchrum.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ועתה יי רבים משפטיך ואמת ואל תגמלני כעונותי וכעונות אבותי כי חטאנו לפניך 5
ולא הלכנו בדרכיך : ועתה כטוב וכישר בעיניך עשה נא עמי וקח נא את נפשי 6
ממני כי טוב מותי מחיי ולא אשמע חרפתי עוד : וביום ההוא נקרא לשרה 7
בת רעואל שהיתה באגבתנים במדינת ארץ מדי בעת היו משפחת אביה מחרפים
אותה ומלעיגים בה ואומרים לה לא יש ראוי לקרא לך שרה אלא צרה: על דבר 8
שנתנה לאשה לשבעה אנשים ולא קרב לה אחד מהם כי אם אשמדי מלך
השדים היה הורג אותם קודם שיקרבו אליה כדרך כל הארץ : ותאמר אליה 9
השפחה למה את הרגת את אנשיך ותלקי אותנו על הדבר הרע הזה : וטוב 10
יהיה לאבותיך שתמותי תחתם ולא יראו ממך לא בן ולא בת לעולם : ויהי 11
כאשר שמעה שרה החרפה הזאת ותתחלחל מאד :

Nunc itaque Domine multa ſunt judicia tua & vera, ne quæſo retribuas mihi 5
ſecundùm iniquitates meas & ſecundùm iniquitates patrum meorum, quoniam peccavimus coram te & non ambulavimus in ſemitis tuis, Quin ma- 6
gis age mecum obſecro ſecundùm beneplacitum tuum & juxta quod rectum
viſum fuerit in oculis tuis, & tolle à me animam meam, quoniam expedit mihi mori magis quàm vivere, ne amplius audiam opprobrium meum.
Eadem die occurrit tale quid Saræ filiæ Rahuelis, quæ fuit in Ecbathanis in 7
civitate terræ Medorum. Nam erant quidam ex cognatione patris ejus qui
exprobrabant ei & ſubſannabant dicentes; Non es digna ut voceris Sara
ſed Zara. Siquidem tradita fuit in uxorem ſeptem viris, quorum nullus 8
accedere potuit ad eam, ſed Aſmodæus rex dæmonum interfecit eos,
antequam pervenirent ad eam more univerſæ terræ. Dixit denique ad 9
eam ancilla quædam: Quare occidiſti viros tuos & propter hanc rem malam verberas quoque nos? Bonum eſſet parentibus tuis ut tu morereris 10
pro eis, & illi non viderent ex te filium aut filiam in æternum. Cúmque 11
Sara audiſſet opprobrium iſtud conſternata eſt valde.

Verſio VULG. LAT.

5 Et nunc, Domine, magna judicia tua, quia non egimus ſecundùm præcepta tua, & non ambulavimus
6 ſinceriter coram te. Et nunc, Domine, ſecundùm
voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pace
recipi ſpiritum meum: expedit enim mihi mori
7 magis quàm vivere. Eâdem itaque die contigit,
ut Sara filia Raguelis in Rages civitate Medorum,
& ipſa audiret improperium ab una ex ancillis
8 patris ſui, Quoniam tradita fuerat ſeptem viris,
& dæmonium nomine Aſmodæus occiderat eos,
9 mox ut ingreſſi fuiſſent ad eam. Ergò cùm pro
culpa ſua increparet puellam, reſpondit ei, dicens;
Ampliùs ex te non videamus filium aut filiam ſuper terram, interfectrix virorum tuorum. Numquid & occidere me vis, ſicut jam occidiſti ſe-
10 ptem viros? Ad hanc vocem perrexit in ſuperius
cubiculum domûs ſuæ: & tribus diebus, & tri-
11 bus noctibus non manducavit, neque bibit: Sed
in oratione perſiſtens, cùm lachrymis deprecabatur Deum; ut ab iſto improperio liberaret
eam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ νῦν πολλαὶ αἱ κρίσεις σου (ζ) εἰσὶ καὶ ἀληθιναί, ἐξ ἐμοῦ
ποιῆσαι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ τῶν πατέρων μου, ὅτι
οὐκ ἐποιήσαμεν τὰς ἐντολάς σου· οὐ γὰρ ἐπορεύθημεν ἐν ἀλη-
6 θείᾳ ἐνώπιόν σου. Καὶ νῦν κατὰ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποί-
ησον μετ' ἐμοῦ. ἐπίταξον ἀναλαβεῖν τὸ πνεῦμά μου, ὅπως ἀ-
πολυθῶ, καὶ γένωμαι γῆ, διότι λυσιτελεῖ μοι (η) ἀποθανεῖν, ἢ
ζῆν· ὅτι ὀνειδισμοὺς ψευδεῖς ἤκουσα, καὶ λύπη ἐστὶ πολλὴ ἐν
ἐμοί· ἐπίταξον ἀπολυθῆναί με τῆς ἀνάγκης ἤδη εἰς τὸν αἰώ-
7 νιον τόπον, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. Ἐν
τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνέβη (θ) τῇ θυγατρὶ Ῥαγουὴλ Σάῤῥᾳ ἐν Ἐκ-
βατάνοις τῆς Μηδίας, καὶ ταύτην ὀνειδισθῆναι (ι) ὑπὸ παιδισκῶν
8 πατρὸς αὐτῆς, Ὅτι ἦν δεδομένη ἀνδράσιν ἑπτὰ, καὶ Ἀσμοδαῖ-
ος τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, πρὶν ἢ γενέσθαι αὐ-
9 τοὺς μετ' αὐτῆς ὡς ἐν γυναιξί. Καὶ (κ) εἶπαν αὐτῇ, Οὐ συνι-
10 εῖς ἀποπνίγουσά σου τοὺς ἄνδρας; Ἤδη ἑπτὰ ἔσχες, καὶ ἑνὸς
αὐτῶν οὐκ (λ) ὠνομάσθης. τί ἡμᾶς μαστιγοῖς; εἰ ἀπέθανον,
9 βάδιζε μετ' αὐτῶν, μὴ ἴδοιμέν σου υἱὸν ἢ θυγατέρα εἰς τὸν
11 αἰῶνα. Ταῦτα ἀκούσασα ἐλυπήθη σφόδρα, ὥστε ἀπάγξασθαι·
καὶ εἶπε, Μία μέν εἰμι τῷ πατρί μου, ἐὰν ποιήσω τοῦτο, ὄνει-
δος αὐτῷ (μ) ἔσται, καὶ τὸ γῆράς αὐτοῦ κατάξω μετ' ὀδύνης
εἰς ᾅδου.

Et nunc multa ſunt judicia tua, & vera (b) ex- 5
me ad faciendum pro peccatis meis, & patrum
meorum: quoniam non fecimus mandata tua:
non enim ambulavimus in veritate coram te.
Et nunc ſecundùm id quod placet coram te, 6
fac mecum: præcipe recipere ſpiritum me-
um, ut diſſolvar, & fiam terra: quoniam ex-
pedit mihi mori, quàm vivere; quoniam im-
properia falſa audivi: & triſtitia multa eſt in
me. Præcipe abſolvi me de neceſſitate jam in æ-
ternum locum: ne avertas faciem tuam à me.
In eadem die contigit filiæ Raguel Sarræ in Ec- 7
batanis Mediæ & ipſam improperari ab (c) an-
cilla patris ſui: Quoniam data fuerat viris 8
ſeptem: & Aſmodæus malum dæmonium inter-
fecerat eos; antequàm illi fuiſſent cum ea, ut
in uxoribus. Et (d) dixerunt ad eam; Non 9
intelligis ſuffocans tuos viros? Ecce ſeptem ha- 10
buiſti: & unius eorum non es nominata. Quid
nos flagellas? Si mortui ſunt; vade cum eis:
non videamus tuum filium vel filiam in ſecu- 9
lum. Hæc audiens triſtata eſt valdè, ut ſuffo- 11
caretur: & dixit; Una quidem ſum patri meo: ſi
fecero hoc, opprobrium ei erit, & ſenectutem
ejus deducam cum dolore ad infernum.

MS. A. (ζ) εἰσὶν ἀληθιναί, (η) μᾶλλον ἀποθανεῖν, (θ) θυγατρὶ (ι) ἀπὸ παιδισκῶν τοῦ πατρὸς (κ) εἶπον (λ) ὠνάσθης. (μ) ὄψιν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 5
[illegible]
[illegible] 6
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible]
[illegible] 9
[illegible] 10
[illegible]
[illegible] 11
[illegible]
[illegible]

Et nunc, multa ſunt judicia tua, verid- 5
ra me, in exequendo peccata mea, & patrum meorum: Quia non fecimus præcepta tua; non enim ambulavimus in
veritate in conſpectu tuo. Et nunc fac 6
mihi ut videtur tibi: præcipe auferri
ſpiritum meum, ut ſolutus in terram
redeam: Melius enim eſt mihi mori
quàm vivere, quia opprobria falſa audivi, & multum eſt mihi mœſtitiæ. Jube me nunc, jam dimitti ab anguſtiis, in
locum æternum: Ne avertas vultum
tuum à me. Eodem ipſo die con- 7
tigit Saram filiam Raguelis, Ecbatanis
Mediæ, etiam ipſam affici opprobrio
ab ancillis patris ſui. Acciderat enim 8
ut daretur viris ſeptem, quos Aſmodæus
dæmon malus occiderat, priuſquàm ad
eam acceſſiſſent more fœminarum.
Et dixerunt ipſi; Non intelligis quòd 9
ſuffocas viros tuos? Septem enim ha- 10
buiſti, nec de quoquam illorum profeciſti. Quare nos flagellas propter viros tuos? Si mortui ſunt, vade tu cum
eis. Nunquam de te filium aut filiam
videamus. Hæc cùm audiret, contriſta- 11
ta eſt valde, ut ſeipſam ſuffocaret. Sed
dixit; Unica quidem ſum patri meo: ſi
hoc faciam, ignominiæ ipſi erit, &
canitiem ipſius ad ſepulchrum cum
dolore deducam.

ספר טוביה : ג

אז הלכה ונפלה נגד החלון והתפללה ותאמר: ברוך יהוה אלהינו וברוך שמו 12
הגדול הגבור והנורא מעתה ועד עולם יהללוך כל מעשיך ולך משבחים כל בשר: 13
ועתה יהוה אלהינו עיני תלויות לך שיהא רצון מלפניך: שתאסוף נשמתי ותאבדני 14
מן העולם כי שבעה ברעות נפשי ואנכי הייתי לעג וקלס למשל ולשנינה בפי כל חי 15
והלא לפניך גלויים סתרי לב וכליות: ואתה ידעת כי טהורה אני מכל גוים ומכל 16
משכב זכר ולא חללתי שמי ולא שם אבותי בארץ גלותינו יחידה אנכי לאבי ואין
יורש ליורשו ולא אח יש לי ולא בן לאחיו ולא קרוב כמשפט כדי שיהיה לו קורת
רוח ואסברה אולי אנשא לאי זה אדם ועוד הנה נארסתי בשבעה אנשים וכולם
מתו ולמען שמך אל יהי רע בעיניך להמיתני רחם עלי כרב רחמיך והעבר חרפתי
אשר יגורתי: ובאותה שעה עלתה תפלתה יחד עם תפלת טוביה לפני 24
אבינו שבשמים: ומיד רחם עליהם הקדוש ברוך הוא וצוה למלאך רפאל שילך 25
לרפאות עיני טוביה וליתן את שרה בת רעואל לטוביה בן טוביה לו לאשה ולנעור
באשמדאי ולהבריחו ממנה כי לטוביה משפט הגאולה ובאותה שעה סיים תפלתו
טוביה ונכנס בביתו וכמו גם כן שרה ירדה מן העליה אשר התפללה:

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Hinc ergo abiit, & procidit ante feneſtram, orans & dicens; Benedictus ſit 12
Dominus Deus noſter, & benedictum ſit nomen ejus forte ac terribile, ex 13
nunc & uſque in ſeculum. Laudent te omnia opera tua, teque prædicet
omnis caro. Nunc itaque Dñe Deus, oculi mei pendent à te, quo benignâ 14
voluntate tua, Colligas animam meam, tollaſque me ex hoc mundo, nam ex- 15
aturata eſt malis anima mea, & facta ſum ludibrium & fabula in ore omni-
um viventium. Nunquid coram te manifeſta ſunt arcana cordis & renum?
Hinc tu noviſti me puram eſſe ab omni macula, & ab omni concubitu viri, 16
ita, quod non polluerim nomen meum, neque nomen parentum meorum,
in terra exilii noſtri. Unica ego (filia) ſum patris mei, nec eſt illi hæres
qui ſuccedat ei. Neque frater eſt mihi, nec etiam filius fratribus ejus, neque
propinquus, ut moris eſt, unde animus ejus refrigerium habere poſſet,
unde eſt quod cogito, fore, ut vel ab hoc, vel ab illo homine in uxorem
ducar. Quibus omnibus accedit & hoc malum, quod deſponſata fuerim
ſeptem viris, qui omnes mortui ſunt. Precor item per nomen tuum, ne
diſpliceat tibi, occidere me, quin potius miſerearis mei, juxta multitudinem
miſerationum tuarum, ut auferas opprobrium meum quod timeo. Eadem 24
ipſâ horâ aſcendit oratio ejus, unà cum oratione Tobiæ, in conſpectum
patris noſtri cœleſtis, Statimque miſertus illorum Deus, præcepit Angelo 25
Raphaeli, ut curaret oculos Tobiæ, & ut Saram filiam Reguelis, Tobiæ, filio
Tobiæ, in uxorem daret, ſimulatque Sathanam increpando ab illa aufuga-
ret: nam Tobiæ jus erat propinquitatis. Hac ipſa hora Tobias finitâ
oratione ſua, ingreſſus eſt domum ſuam. Similiter & Sara deſcendit è cœnaculo, in quo oraverat.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ותבך ותעל אל עלית אביה ותזעק לפני ה׳ בקול מר ותאמר: יי אלהים אתה נתתני 12
לאבי והם זקנים באים בימים ואתה השלחת על אנשי הלוקחים אותי את מלך 13
השדים כי אתה אלהי כל הרוחות וכל השדים ויוצר כל הבריות ובידך כל מיני
מזיקין שבעולם: ועתה ה׳ הטוב בעיניך שאוריד את שיבת אבי ואמי ביגון שאולה 14
ואם יצא גזר דין מלפניך עלי בזאת: הרגני נא הרוג ואל אראה עוד ברעתי המרבה 15
וחרפתי הגדולה: ידעת יי כי טהורה אני מכל טמאת אדם ולא טמאתי שמי ואת שם 16
אבותי בארץ גלותי ואני יחידה לאבי ולאמי ואין לו בן לירש את נחלתו ולא
יש לו קרוב שיירשני לו והנה מתו בעבורי שבעה אנשי ומה יתרון לי לחיות
עוד בעולם ואם לא טוב בעיניך להמיתני הביט ועננני וחנני ולא אשמע חרפתי עוד:
בעת ההיא נשמע תפלת שניהם לפני השכינה ולפני כסא כבוד יי תפלת טובי על 24
עורות עיניו ותפלת שרה על שפלות אבותיה: וישלח יי את המלאך רפאל השר 25
הממונה על הרפואות לרפאת את שניהם את טובי אב טוביה לרפאתו מחלי עיניו
ואת שרה בת רעואל לתתה לטוביה בן טובי לאשה ולהסיר ממנה את אשמדי
מלך השידים:

Et flens aſcendit in cœnaculū patris ſui, clamanſq; ante conſpectū Domini 12
voce amarâ ait: Dñe Deus tu dediſti me parentibus meis, qui jam ſunt ſenio 13
confecti veneruntq; in dies, & miſiſti contra maritos meos, qui me accepe-
runt, principē dæmoniorū, ſiquidē tu es D⁹ cunctorū ſpirituū & omniū dæ-
moniorū, tu es formator omniū creaturarū, atq; in manu tua ſunt cuncta ma-
lorū ſpirituū genera, qui inveniuntur in mundo. Nunc ergo Dñe, ſi bonū tibi 14
viſū fuerit, ut deducā ſenectutē parentū meorū cum mœrore in foveam, et ſi
egreſſū eſt judiciū à conſpectu tuo, promulgatum contra me de hoc: In- 15
terficiendo interfice me, ne videā ampli⁹ malū meum plurimum, & oppro-
brium meum magnū. Tu Domine nôſti quòd munda fuerim ab omni conta- 16
minatione hominū, & quod non polluerim nomen meum neq; nomen paren-
tum meorū in terra captivitatis meæ: & præterea filia unica ſum patris mei
& matris meæ, & ille non habet filiū qui ei ſuccedat in hæreditate neq; pro-
pinquū aut affinē qui propter me hæres ej⁹ fiat: mortui namq; ſunt propter
me ſeptē viri. Ut quid ergo vivā ego ampli⁹ in hoc mundo? Quod ſi nolueris
me interficere, reſpice & exaudi me atq; miſerere mei, ne ampli⁹ audiā op-
probriū meū. In tempore illo exaudita eſt oratio utriuſque in conſpectu 24
Dei & ante ſoliū majeſtatis Dñi, oratio ſcilicet Tobæi pro cæcitate oculorū
ej⁹, & oratio Saræ pro humiliatione parentū ej⁹. Miſit namq; Dñs angelū Ra- 25
phaelē, principē et præſidē ſanitatū, qui curaret utrunq; tam Tobæū patrē
Tobiæ ab infirmitate oculorū ej⁹, quā Sarā filiā Rauelis, daretq; eam Tobiæ
filio Tobæi uxorē, & auferret ab ea Aſmodæū principem dæmoniorum.

Verſio VULG. LAT.

12 Factum eſt autem die tertiâ, dum compleret orationē,
13 benedicens Dñm, Dixit; Benedictum eſt nomen tuum,
Deus patrum noſtrorū: qui cùm iratus fueris, miſeri-
cordiā facies, & in tempore tribulationis peccata di-
14 mittis his, qui invocant te. Ad te, Dñe, faciē meam con-
15 verto, ad te oculos meos dirigo. Peto, Dñe, ut de vin-
culo improperii hujus abſolvas me, aut certè deſuper
16 terram eripias me. Tu ſcis, Dñe, quia numquam concu-
pivi virū, & mundā ſervavi animā meam ab omni con-
17 cupiſcentia. Nunquā cum ludentib⁹ miſcui me: neque
cum his, qui in levitate ambulant, participē me præbui.
18 Virū autē cum timore tuo, non cum libidine mea con-
19 ſenſi ſuſcipere. Et, aut ego indigna fui illis, aut illi for-
ſitan me non fuerunt digni: quia forſitan viro alii con-
20 ſervâſti me. Non eſt enim in hominis poteſtate con-
21 ſiliū tuum. Hoc autē pro certo habet omnis qui te colit,
quòd vita ejus, ſi in probatione fuerit, coronabitur: ſi
autē in tribulatione fuerit, liberabitur: & ſi in corre-
22 ptione fuerit, ad miſericordiā tuam venire licebit. Non
enim delectaris in perditionib⁹ noſtris: quia poſt tem-
peſtatē, tranquillū facis: & poſt lachrymationē & fle-
23 tum, exultationē infundis. Sit nomen tuum, Deus Iſrael,
24 benedictum in ſecula. In illo tempore exauditæ ſunt
25 preces amborum in conſpectu gloriæ ſummi Dei: Et
miſſus eſt Angelus Domini ſanctus Raphael, ut curaret
eos ambos, quorum uno tempore ſunt orationes in
conſpectu Domini recitatæ.

Verſio GRÆCA LXX Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 Καὶ ἐδεήθη πρὸς τῇ θυρίδι, Καὶ εἶπεν, Εὐλογητὸς εἶ κύριε
13 ὁ θεός μου, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔντιμον
εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐλογήσουσάν σε πάντα τὰ ἔργα σου εἰς τὸν
14 αἰῶνα. Καὶ νῦν κύριε τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ τὸ πρόσωπόν
15 μου εἰς σὲ δέδωκα. Εἶπον, ἀπολῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ μὴ
16 ἀκοῦσαί με μηκέτι ὀνειδισμόν. Σὺ γινώσκεις κύριε, ὅτι κα-
θαρά εἰμι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ἀνδρός, καὶ οὐκ ἐμόλυνα τὸ ὄ-
νομά μου οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμα-
λωσίας μου. μονογενής εἰμι τῷ πατρί μου, καὶ οὐχ ὑπάρχει αὐ-
τῷ παιδίον ὃ κληρονομήσει αὐτόν, οὐδὲ ἀδελφὸς ἐγγύς, οὐδὲ
ὑπάρχων αὐτῷ υἱός, ἵνα συντηρήσω ἐμαυτὴν αὐτῷ γυναῖκα· ἤ-
δη ἀπώλοντό μοι ἑπτά· ἱνατί μοι ζῆν; καὶ εἰ μὴ δοκεῖ σοι
ἀποκτεῖναί με, ἐπίταξον ἐπιβλέψαι ἐπ' ἐμέ, (α) καὶ μηκέτι ἐ-
24 λεῆσαί με, καὶ ἀκοῦσαί με ὀνειδισμόν. Καὶ (β) εἰσηκούσθη προσευ-
25 χὴ ἀμφοτέρων ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Ῥαφαήλ, Καὶ ἀπε-
στάλη ἰάσασθαι τοὺς δύο, τοῦ Τωβὶτ λεπίσαι τὰ λευκώματα, καὶ
Σάῤῥαν τὴν τοῦ Ῥαγουὴλ δοῦναι Τωβίᾳ τῷ υἱῷ (γ) Τωβὶτ γυναῖ-
κα, καὶ δῆσαι Ἀσμοδαῖον τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, διότι Τωβίᾳ
ἐπιβάλλει κληρονομῆσαι αὐτήν. ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἐπιστρέψας
Τωβὶτ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ Σάῤῥα ἡ τοῦ Ῥαγουὴλ
κατέβη ἐκ τοῦ ὑπερῴου αὐτῆς.

Et oravit ad feneſtram, Et dixit; Benedi- 12
ctus es, Domine Deus meus, & benedictum
nomen tuum ſanctum, & honoratum in ſecu- 13
la. Benedicant te omnia opera tua in ſeculum.
Et nunc, Domine, oculos meos, & faciem me- 14
am in te dedi. Dixi ut abſolvas me de ter- 15
ra, & non facias me audire ultrà improperi-
um. Tu cognoſcis, Domine, quia munda ſum 16
ab omni peccato viri, neque pollui nomen me-
um, neque nomen patris mei in terra captivi-
tatis meæ. Unigenita ſum patri meo: & non ad-
eſt ei puer, qui hæreditabit eum, neque frater
propinquus, neque exiſtens ei filius, ut conſer-
vem me ei uxorem: jam perierunt mihi ſe-
ptem. Ut quid mihi vivere? Et ſi non vide-
tur tibi interficere me; præcipe reſpicere in me,
& (e) non ultrà miſerabilem me facere, & au-
dire me improperium: Et exaudita eſt deprecatio 24
utrorumque coram gloria magni (f) Raphael:
Et miſſus eſt ad ſanandum duos, ipſius Tobit de- 25
ſquamare albugines, & Sarram filiam Raguel
dare Tobiæ filio Tobit uxorem, & ligare Aſmo-
dæum malum dæmonium: quoniam ad Tobiam
pertinet hæreditare eam. In eodem tempore re-
vertens Tobit introivit in domum ſuam, & Sar-
ra filia Raguel deſcendit de ſuperiore cubiculo ſuo.

MS. A. (α) καὶ ἐλεῆσαί με, καὶ μηκέτι ἀκοῦσαί (β) εἰσήκουσεν κύριος τῆς προσευχῆς ἀμφοτέρων (γ) τοῦ Τωβὶτ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et ſupplicavit ad feneſtram, & dixit; 12
Benedictus es Domine Deus meus, & 13
benedictum nomen ſanctum tuum &
excelſum in ſecula. Benedicant te
omnia opera tua in ſeculum. Et nunc
Domine oculos meos & vultum me-
um in te dirigo: dicens; Dimitte me
de terra, nec audiam ampliùs op-
probrium. Tu, Domine, nôſti mun-
dam me eſſe ab omni immunditie,
etiam viri: Nec polluiſſe nomen
meum, nec nomen patris mei, in terra
captivitatis. Unica ſum patris mei,
nec filium habet, qui hæreditatem ejus
cernat: Nec fratrem propinquum, nec
qui filium habeat, cui ſervē me in uxo-
rem. Ecce perierunt mihi ſeptem:
Cui rei mihi vivere ampliùs? Quòd ſi
non placet tibi occidere me, jube ad
me reſpici, & fieri mihi miſericordiam,
ne ultrà audiam opprobrium. Et ex- 24
audita eſt oratio amborum coram glo-
ria magni Dei: Miſſuſque Raphael ſa- 25
nandis ambobus: albugines Tobit ut
deſquamaret, & Saram filiam Raguelis
ut daret Tobiæ filio Tobit uxorem, &
Aſmodæum malum dæmonem ligaret:
ad Tobiam enim pertinebat hæredita-
riò ipſam *uxorem* accipere.

ספר טוביה : ד

ד

ובו ביום זכר טוביה את הכסף אשר הפקיד בבית עביאל בארץ מדין ואמר 1
בדעתו כבר אני התפללתי לפני הקדוש ברוך הוא ובקשתי מיתה למה איני קורא
לטוביה בני ואצונו על אודות הכסף לפני מותי: מיד קרא לבנו ואמר לו 2
כשאמות קברני מיד וכבד את אמך כל ימי חייך: ואל תעלם עין ממנה ועשה כל 3
חפצה וכל בקשתה ואל תעליבה: וזכור כי הרבה הטרחות נמרוזות עליך 4
ורבים מכאובים ראתה עליך בהיותך בקרבה: וכשתמות קברה עמי בקבר אחד: 5
וכל ימי חייך בני זכור את יהוה אלהינו ואל תחטא ואל תסור מדרכיו ואל תשכח 6
מצותיו ועשה צדקה כל ימי חייך ואל תחטא ואל תלך בדרך עקשים והאמת
תהיה עמך או תצליח את דרכיך ואו תשכיל: בני עשה חסד מכל אשר לך ואל 7
תעלים עיניך מעני ואביון ואם תעשה כן לא יעלים ממך יהוה אלהים: ואם 8
תראה כי רב חילך הרבה צדקותיך: ואם מעט אל תקפוץ ידך מן הצדקה: 9

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

CAP. IV.

Eodem quoque die, Tobiæ in mentem venit argentum, quod depoſuerat 1
in domo Abielis in terra Midian, ſic apud ſe cogitans. Jam oravi coram
Domino, & poſtulavi ut morerer, cur ergo non voco Tobiam filium meum,
atque præcipio illi de argento antequam moriar? E veſtigio accerſito filio, 2
dixit ad illum; Poſteaquā mortuus fuero, ſepelito me ſtatim, & honora ma-
trem tuam omnibus diebus vitæ tuæ. Ne abſcondas oculum ab ea, ſed 3
facito quæcunque voluerit ac petierit. Ne ſis ei moleſtus. Memor 4
quàm multos labores ſuſtinuerit tui cauſâ, & quam multos dolores ſen-
ſerit propter te, cum adhuc eſſes in utero ejus. Quam & ipſam ubi 5
mortua fuerit, mecum in uno ſepulchro ſepelias. Omnibus diebus vitæ 6
tuæ, memor eſto Domini Dei noſtri, ut non pecces, nec deſeras vias ejus,
neque obliviſcaris præceptorum ejus. Quod juſtum eſt facito, quàm diu
vixeris. Noli peccare, neque ambules in via hominum pravorum, ſed
veritas tecum eſto, tum proſperas facies vias tuas, ac prudenter ages. Mi 7
fili, eleemoſynam præſta de omnibus quæ habes. Nec unquam abſcondas
oculum à paupere & inope, quod ubi feceris, nec ſe Dominus Deus à
te abſcondet. Si multa tibi ſuppetit facultas, multæ erunt eleemoſynæ tuæ, 8
Sin exigua, nec tamen ob id manum tuam contrahas à danda eleemoſyna. 9

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ד

ובכלות טובי את תפלתו וישב אל ביתו ושרה בת רעואל ירדה מעלית אביה 1
בכלותה להתפלל אל יי בעת ההיא זכר טובי את הכסף אשר הפקיד ביד גבאל
במדינת רגאש בארץ מדי ויאמר בלבו הנה אנכי שואל בכל יום למות נפשי ועתה
אקרא את טוביה בני ואודיע אותו את דבר הכסף בטרם אמות: ויקרא את טובי בנו 2
ויאמר אליו כאשר אמות קבור אותי בכבוד וכבד את אמך ואל העזבנה כל ימי חייה:
ואל תמרה את פיה ואל תמרה את חייה: וזכר בני כמה צרות עברו עליה 3
בהיותך בבטנה עליך: ובמותה קבור אותה עמי בכבוד בקבר אחד: וכל ימיך 4 5
זכור את בוראך ולא תחטא לפניו ולא תעבור על מצותיו: ומכל אשר יתן לך יי 6
אל תמנע ידך מעשות צדקה ואל תתחבר עם אנשי חמס ואל תעלים עיניך 7
מעניי ישראל ואל יעלים יי עיניו ממך בעת צרתך: ואם לא תשיג ידך לעשות 9
עושר אל תמנע מעשות צדקה מן הנמצא בידיך:

CAP. IV.

Cumque compleſſet Tobæus orationem ſuam & ſederet in domo ſua, & 1
Sara filia Rauelis deſcendiſſet de cœnaculo patris ſui, ceſſaſſétque orare
ad Dominum, eodem inquam tempore recordatus eſt Tobæus pecuniæ,
quàm commendaverat Gabelo in urbe Rages in terra Medorum, dixitque
in corde ſuo; Ecce ego quotidie peto ut moriatur anima mea, vocabo ergo
nunc Tobiam filium meum & oſtendam ei de ipſa pecunia antequam mo-
riar. Vocatóque filio ejus Tobia, dixit ad eum. Cùm mortuus fuero ſe- 2
peli me honorificè, & honorē habebis matri tuæ, & non deſeres eam cunctis
diebus vitæ ejus, Neque rebellis eris verbis ejus aut mœrore afficias vitam 3
ejus, Sed recordare fili mi quantæ tribulationes tranſierint ſuper eam, 4
propter te cum eſſes in utero ejus, Quapropter ſepelies quoq; eam juxta me 5
honorificè in ſepulchro uno. Omnibus deniq; diebus tuis in mente habeto 6
creatorem tuum, & ne pecces ante illum, neque prævariceris mandata ejus.
Sed & ex omnibus quæ dederit tibi Dominus noli prohibere manum tuam 7
quin facias eleemoſynam. Neque aſſocies te viris iniquis, & non abſcon-
das oculos tuos à pauperibus Iſraëlis, & Dominus quoque non abſcondet
oculos ſuos à te in tempore cum tibi ingruerit tribulatio. Quòd ſi manus 9
tua non invenerit divitias amplas, ob id non ceſſabis facere eleemoſynam ex eo quod inventum fuerit in manibus tuis.

Verſio VULG. LAT.

CAP. IV.

1 Igitur cùm Tobias putaret orationem ſuam exau-
diri ut mori potuiſſet, vocavit ad ſe Tobiam fili-
2 um ſuum, Dixitque ei; Audi, fili mi, verba oris
mei, & ea in corde tuo, quaſi fundamentum
3 conſtrue. Cùm acceperit Deus animam meam,
corpus meum ſepeli: & honorem habebis ma-
4 tri tuæ omnibus diebus vitæ ejus: Memor enim
eſſe debes, quæ & quanta pericula paſſa ſit
5 propter te in utero ſuo. Cùm autem & ipſa
compleverit tempus vitæ ſuæ, ſepelias eam circa
6 me. Omnibus autem diebus vitæ tuæ in mente
habeto Deum: & cave ne aliquando peccato
conſentias, & prætermittas præcepta Domini Dei
7 noſtri. Ex ſubſtantia tua fac eleemoſynam,
& noli avertere faciem ab ullo paupere: ita
enim fiet, ut nec à te avertatur facies Domini.
8 Quo modo potueris, ita eſto miſericors. Si
9 multum tibi fuerit, abundanter tribue: ſi exigu-
um tibi fuerit, etiam exiguum libenter imper-
tiri ſtude.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. δ'.

1 ΕΝ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐμνήσθη Τωβὶτ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὃ
παρέθετο Γαβαὴλ ἐν Ῥάγοις τῆς Μηδίας. καὶ εἶπεν (α) ἐν ἑαυτῷ,
Ἐγὼ ᾐτησάμην θάνατον, τί οὐ (β) καλῶ Τωβίαν τὸν υἱόν μου,
ἵνα αὐτῷ ὑποδείξω, πρὶν ἀποθανεῖν με; καὶ καλέσας αὐτὸν,
2 3 Εἶπεν, Παιδίον, ἐὰν ἀποθάνω, θάψον με, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν
μητέρα σου· τίμα αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου,
4 καὶ ποίει τὸ ἀρεστὸν αὐτῇ, καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν. Μνήσθητι
παιδίον, ὅτι πολλοὺς κινδύνους ἑώρακεν ἐπὶ σοὶ ἐν τῇ κοι-
5 λίᾳ. Ὅταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν παρ' ἐμοὶ ἐν ἑνὶ τάφῳ.
6 Πάσας τὰς ἡμέρας παιδίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν μνημόνευε, καὶ
μὴ θελήσῃς ἁμαρτάνειν καὶ παραβῆναι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. (γ)
δικαιοσύνην ποίει πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, καὶ μὴ
πορευθῇς ταῖς ὁδοῖς τῆς ἀδικίας· διότι ποιοῦντός σου τὴν ἀ-
λήθειαν, εὐοδίαι ἔσονται ἐν τοῖς ἔργοις σου, καὶ πᾶσι τοῖς
7 ποιοῦσι τὴν δικαιοσύνην. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σοι ποίει ἐ-
λεημοσύνην, καὶ μὴ φθονεσάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ (δ) ποιεῖν σε
ἐλεημοσύνην. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ παντὸς
8 πτωχοῦ, καὶ ἀπὸ σοῦ οὐ μὴ ἀποστραφῇ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ. Ὡς
σοὶ (ε) ὑπάρχοι κατὰ τὸ πλῆθος, ποίησον ἐξ αὐτῶν ἐλε-
9 ημοσύνην· Ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχῃ, κατὰ τὸ ὀλίγον μὴ
φοβοῦ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.

CAP. IV.

In illa die recordatus eſt Tobit de argento, 1
quod depoſuerat apud Gabael in Ragis Mediæ:
& dixit in ſeipſo; Ego petii mortem: cur non
voco Tobiam filium meum, ut ei indicem, pri-
uſquàm ego moriar? Et vocans eum, Dixit; Fi- 2
li, ſi mortuus fuero, ſepeli me, & ne deſpicias 3
matrem tuam: honora eam omnibus diebus vi-
tæ tuæ, & fac quod placitum ei: & ne con-
triſtes eam: Memento, fili, quia multa peri- 4
cula vidit propter te in ventre. Cùm mortua 5
fuerit; ſepeli eam juxta me in uno ſepulchro.
Omnibus diebus, fili, Domini Dei noſtri recor- 6
dare, & noli peccare, & tranſgredi mandata
ejus. Juſtitiam fac omnibus diebus vitæ tuæ:
& ne ambulaveris viis injuſtitiæ: quoniam (a)
faciente te veritatem, proſperitates erunt in operi-
bus tuis, & omnibus facientibus juſtitiam.
Ex ſubſtantia tua fac eleemoſynam; & non in- 7
videat oculus tuus in faciendo te eleemoſynam.
Ne avertas faciem tuam ab omni mendico: &
à te non avertetur facies Dei. Quomodò tibi 8
fuerit ſecundùm multitudinem; facito ex eis ele-
emoſynam. Si paucum tibi fuerit; juxta paucum 9
ne timeas facere eleemoſynam.

MS. A. (α) αὐτῷ, (β) καλῶ τὸν υἱόν (γ) καὶ δικαιοσύνην * ποιῶν (δ) ποιεῖν ἐλεημοσύνην. (ε) ὑπάρχει

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

25 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 9 [illegible]
[illegible]

CAP. IV.

Eodem ipſo tempore reverſus To- 25
bit ingreſſus eſt domum ſuum, & Sa-
ra filia Raguelis diſceſſit de hy-
peroo ſuo. Eodem die recordatus eſt 1
Tobit pecuniæ quam apud Gabrielem
depoſuerat Ragis Mediæ. Dixit-
que apud ſe; Ego poſtulavi ut mo-
riar, quin igitur Tobiam filium voco,
ut indicem ipſi priuſquàm moriar?
Et vocans eum dixit; Fili mi, ſi mo- 2 3
riar, ſepeli me: neque matrem tu-
am negligas: honora ipſam omni-
bus diebus vitæ tuæ. Memento, fili 4
mi, quòd pericula multa adivit pro-
pter te in utero. Cùm morietur, ſepeli 5
eam juxta me in eodem ſepulchro.
Omnibus diebus, fili mi, memor 6
eſto Dei noſtri Domini: Neque pecca-
re velis, & mandata ejus tranſgredi.
Juſtitiam fac omnibus diebus vitæ
tuæ, & noli incedere viis iniqui-
tatis. Nam cùm veritatem fece-
ris, proſperitates erunt in operi-
bus tuis: Et omnibus illis qui
juſtitiam exercent. Ex eis quæ habes, 7
fac eleemoſynas: & à nullo egeno
avertas vultum tuum, & non avertetur
à te vultus *Dei*. Ut multum habueris, 8
perinde facito de eo eleemoſynam:
Si parum, perinde noli metuere facere 9
eleemoſynam.

ספר טוביה: ד

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

כי פקדון טוב תפקיד היותו שמור לך בעת צרה: כי צדקה תציל ממות ומגנת 10
בעושיה ומצלת מדינה של גיהנם: ומתנה גדולה וטובה משלמים לפני 11 12
הקדוש ברוך הוא לעושי צדקה: בני שמור עצמך מכל זנות וקח אשה 13
ממשפחתי ומבית אבי ואל תקח אשה משבט אחר כי נביאים הראשונים
כגון נח ואברהם יצחק ויעקב אבותינו כולם נשאו מבנות אחיהם ונתברכו
בניהם וזרעם יירש ארץ: בני ואהבת לריעך כמוך ואל תתגאה על אחיך 14
ובני עמך אלא קח לך אשה מהם כי לפני שבר גאון ולפני כשלון גבהה רוח
ובעון גבהות הרוח עניות וחרפה באה לעולם והחרפה היא אם לרעב:
בני שכר שכירך לעולם אל ילין בידך אלא ביומו תתן שכרו ומה שתבקש 15
הקדוש ברוך הוא מציא לך שמע בני והקשב אמרי לעולם מעורב תהיה
בכל דרכיך: לא תקים ולא תטור ויין לשכרון אל תשתה ועם שכור 16
אל תתערב בכל דרכיך:

Bonum ſiquidem depoſitum depones, quod cuſtoditum, tibi aderit in 10
tempore tribulationis. Eleemoſyna enim liberat à morte, & tuetur facto- 11
res ejus, atque liberat à judicio gehennæ. Munus quoque magnum & bo- 12
num rependetur coram Domino, his qui ſtudent eleemoſynæ. Mi fili, 13
cuſtodi te ipſum ab omni ſcortatione, uxorem ducens ex familia mea,
de domo patris mei. Nec uxorem ducas ex alia tribu, nam prophetæ
priores, ut Noah, Abraham, Iſaac, Iaacob patres noſtri, omnes uxores
duxerunt de filiabus fratrum ſuorum, unde & benedicti fuerunt filii eo-
rum, atque poſteri eorum poſſederunt terram. Mi fili, diligas proximum 14
tuum ſicut te ipſum, neque contumelia afficias fratres tuos, filios populi tui.
Quin potius uxorem tibi ducito ex eis. Præcedit enim comminutionem 15
faſtus, & anteit ruinam ſuperbia animi. Namq; ob faſtũ animi paupertas
& opprobriũ venit in mundũ, & opprobriũ eſt mater famis. Mi fili, merces
operarii tui ne pernoctet in manu tua, ſed in ipſo die, quo tibi operatus fue-
rit, dabis ei mercedem ſuam, ſic fiet, ut quæcunque petieris, Deus affatim
ſuppeditet tibi. Audi mi fili, & attende verba mea. Temperans eſto in 16
omnibus viis tuis. Non ulciſcaris, neque ſerves illatam injuriam. Vi-
num ad ebrietatem ne bibas, neque cum temulento conſuetudinem habeas
in omnibus viis tuis.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ותקנה לך עושר ואצרות כסף וזהב בצדק כי לא יועילו אוצרות רשע: וצדקה 10
תציל ממות וכל המתעסק בצדקה יחזה פני אלהים דכתוב: אני בצדק אחזה פניך 11 12
ועוסקים עמו מן השמים הם: ואתה בני מנע את עצמך מכל טמאה ומכל זנות 13
וקח לך אשה ממשפחתך ולא מכל בן נכר אשר לא מזרע אבותיך הוא כי מבני
הנביאים אנחנו וזכר בני את אברהם את יצחק ואת יעקב אשר לקחו נשים
ממשפחתם ולא אבו להתחתן בבני נכר ונתברכו בבנים ובנות: ואתה בני שים 15
לבך אל מעשיך ואשר תשנא לנפשך לא תעשה לאחרים ולא תלין פעולת
שכיר אתך מן היום אשר תכתבנו עמו ופעולתך ישלם לך האלהים: ומנע את 16
עצמך משכרון ולא יאנה לך כל און:

Poſſidebis autẽ divitias & theſauros argenti atque auri in juſtitia, nam the- 10
ſauri iniqui nihil proderunt, Et eleemoſyna liberabit à morte, & quicunque 11
facit eleemoſynam, is videbit faciem Dei, ſicut ſcriptum eſt: Ego in juſtitia 12
contemplabor faciem tuã, & qui occupantur eâ, de cœlis ſunt. Tu ergo fili 13
mi ſubtrahe temetipſum ab omni imũnditia & ab omni fornicatione, & ac-
cipe tibi uxorem de cognatione tua & non ab ullo filio alienigena, qui
non eſt de ſemine patrum tuorum. Nam nos ſumus de filiis prophetarum.
Recordare ergo fili mi Abraham, Iſahac, & Jacob, qui duxerunt uxores de
familia ſua, & reſpuerunt affinitatem contrahere cum filiis alienigenis, &
benedicti ſunt in filiis & filiabus. Tu quoque fili mi pone cor tuum ad 15
opera tua, & quæ oderis tibi fieri, aliis ne feceris. Neque pernoctet opus
mercenarii apud te ab ea die qua rationem feceris cum eo, & Deus com-
penſabit tibi opus tuum. Subducas quoque te ab ebrietate, & nulla vani- 16
tas unquam arrideat tibi.

Verſio VULG. LAT.

10 Præmium enim bonum tibi theſaurizas in die
11 neceſſitatis. Quoniam eleemoſyna ab omni pec-
cato & à morte liberat, & non patietur
12 animam ire in tenebras. Fiducia magna erit
coram ſummo Deo eleemoſyna omnibus facienti-
13 bus eam. Attende tibi, fili mi, ab omni fornica-
tione, & præter uxorem tuam nunquam patiaris
14 crimen ſcire. Superbiam nunquam in tuo ſenſu,
aut in tuo verbo, dominari permittas: in ipſa
15 enim initium ſumpſit omnis perditio. Quicun-
que tibi aliquid operatus fuerit, ſtatim ei mer-
cedem reſtitue, & merces mercenarii tui apud te
16 omninò non remaneat. Quod ab alio oderis fieri
tibi, vide ne tu aliquando alteri facias.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

10 Θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγ-
11 κης. Διότι ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ῥύεται, ϗ οὐκ ἐᾷ εἰσ-
12 ελθεῖν εἰς τὸ σκότος. Δῶρον (α) γὰρ ἀγαθόν ἐστιν ἐλε-
ημοσύνη πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ ὑψί-
13 στου. Πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἀπὸ πάσης πορνείας, καὶ γυ-
ναῖκα πρῶτον λάβε ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῶν πατέρων σου.
(β) μὴ λάβῃς γυναῖκα ἀλλοτρίαν, ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ
πατρός σου, διότι υἱοὶ προφητῶν ἐσμέν· Νῶε, Ἀβραάμ, (γ)
Ἰσαάκ, Ἰακώβ, οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. μνήσθητι
παιδίον ὅτι (δ) αὐτοὶ πάντες ἔλαβον γυναῖκας ἐκ τῶν ἀδελ-
φῶν αὐτῶν, ϗ (ε) εὐλογήθησαν ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ϗ τὸ
σπέρμα αὐτῶν κληρονομήσει γῆν. ϗ νῦν παιδίον ἀγάπα τοὺς
14 ἀδελφούς σου, Καὶ μὴ ὑπερηφανεύου τῇ καρδίᾳ σου ἀπὸ τῶν ἀ-
δελφῶν σου, ϗ τῶν υἱῶν ϗ θυγατέρων τοῦ λαοῦ σου, λαβεῖν σε-
αυτῷ ἐξ αὐτῶν γυναῖκα· διότι ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀπώλεια
ϗ ἀκαταστασία πολλή, ϗ ἐν τῇ ἀχρειότητι ἐλάττωσις ϗ ἔνδεια
15 μεγάλη· ἡ γὰρ ἀχρειότης μήτηρ ἐστὶ τοῦ λιμοῦ. Μισθὸς παντὸς
ἀνθρώπου ὃς ἐὰν ἐργάσηται, παρὰ σοὶ μὴ αὐλισθήτω, (ζ) ἀλλ' ἀπό-
δος αὐτῷ παραυτίκα. (η) ἐὰν δουλεύσῃς τῷ θεῷ, ἀποδοθήσεταί
σοι. πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, καὶ
16 ἴσθι πεπαιδευμένος ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ σου. Καὶ ὃ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσῃς. οἶνον εἰς
μέθην μὴ πίῃς, ϗ μὴ πορευθήτω μετὰ σοῦ μέθη ἐν τῇ ὁδῷ σου.

Præmium enim bonum theſaurizas tibi in diem 10
neceſſitatis: Quoniam eleemoſyna à morte li- 11
berat, & non permittit introire in tenebras. Mu- 12
nus enim bonum eſt eleemoſyna omnibus facienti-
bus eam in conſpectu Altiſſimi. Attende tibi, 13
fili, ab omni fornicatione: & uxorem primùm
accipe de ſemine patrum tuorum: non accipias
uxorem alienam, quæ non eſt de tribu patris
tui, quoniam filii prophetarum ſumus: Noë,
Abraham, Iſaac, Jacob, iſti patres noſtri à ſe-
culo. Memento, fili, quia ipſi omnes acceperunt
uxores de fratribus ſuis, & benedicti ſunt in
filiis ſuis, & ſemen eorum hæreditabit terram.
Et nunc, fili, dilige fratres tuos: Et noli ſuper- 14
bire corde tuo, præ fratribus tuis, & filiis, &
filiabus populi tui, accipere tibi ex eis uxo-
rem: quoniam in ſuperbia perditio, & perturba-
tio multa, & in nequitia diminutio, & egeſtas
magna: nequitia enim mater eſt famis. Merces 15
omnis hominis, quicunque operatus fuerit, apud
te non moretur: ſed redde ei ſtatim. Si ſer-
vieris Deo, reddetur tibi. Attende tibi, fili, in
omnibus operibus tuis; & eſto eruditus in omni
converſatione tua. Et quod odio habes, ne- 16
mini feceris. Vinum ad ebrietatem ne bibas:
& non eat tecum ebrietas in via tua.

MS. A. (α) ἀγαθὸν (β) ϗ μὴ (γ) ϗ Ἰσαάκ, ϗ Ἰακώβ, (δ) οὗτοι (ε) ηὐλογήθησαν (ζ) ἀλλὰ (η) καὶ ἐὰν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܣܝܡܬܐ ܓܝܪ ܪܒܬܐ ܣܐܡ ܐܢܬ ܠܟ ܠܥܕܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. * ܡܛܠ
11 ܕܙܕܩܘܬܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܡܦܨܝܐ. ܘܠܐ ܫܒܩܐ ܠܡܥܠ ܠܚܫܘܟܐ. * ܩܘܪܒܢܐ
12 ܛܒܐ ܐܝܬܘܗܝ ܙܕܩܘܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܥܒܕܝܢ ܠܗ: ܩܕܡ ܡܪܝܡܐ.
13 * ܐܙܕܗܪ ܠܟ ܒܪܝ ܡܢ ܟܠ ܙܢܝܘ. ܘܐܢܬܬܐ ܩܕܡܝܬ ܣܒ ܡܢ ܙܪܥܐ
ܕܐܒܗܝܟ. ܠܐ ܬܣܒ ܐܢܬܬܐ ܢܘܟܪܝܬܐ ܗܝ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܒܘܟ. ܡܛܠ
ܕܒܢܝܐ ܕܢܒܝܐ ܚܢܢ. ܢܘܚ. ܐܒܪܗܡ. ܐܝܣܚܩ. ܝܥܩܘܒ. ܐܒܗܝܢ ܕܡܢ ܥܠܡ. ܐܬܕܟܪ
ܒܪܝ. ܕܗܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܢܣܒܘ ܗܘܘ ܢܫܐ ܡܢ ܐܚܝܗܘܢ. ܘܐܬܒܪܟܘ ܒܒܢܝܐ. ܘܙܪܥܗܘܢ
14 ܢܐܪܬ ܐܪܥܐ. * ܘܗܫܐ ܒܪܝ ܐܚܒ ܠܐܚܝܟ. ܘܠܐ ܬܬܪܘܪܒ ܒܠܒܟ ܡܢ ܐܚܝܟ ܡܢ ܒܢܝ
ܥܡܟ. ܘܡܢ ܒܢܬܗ ܕܥܡܟ. ܡܢܗܘܢ ܣܒ ܠܟ ܐܢܬܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܪܡܘܬ ܪܘܚܐ
ܐܒܕܢܐ. ܘܫܓܘܫܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܒܚܝܢܘܬܐ ܒܨܝܪܘܬܐ ܘܣܢܝܩܘܬܐ ܪܒܬܐ. ܚܝܢܘܬܐ
15 ܓܝܪ ܐܡܐ ܗܝ ܕܟܦܢܐ. * ܐܓܪܐ ܕܟܠ ܒܪܢܫ. ܗܘ ܕܦܠܚ ܠܟ. ܠܐ ܢܒܘܬ ܠܘܬܟ. ܐܠܐ
ܦܘܪܥ ܠܗ ܡܚܕܐ. ܐܢ ܠܐܠܗܐ ܬܦܠܘܚ ܢܬܦܪܥ ܠܟ. ܐܙܕܗܪ ܠܟ ܒܪܝ.
16 ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܟ. ܘܗܘܝ ܪܕܐ ܒܟܠܗ ܗܘܦܟܐ ܕܝܠܟ. * ܘܗܘ ܕܣܢܐ
ܐܢܬ ܠܐ ܬܥܒܕ ܠܐܢܫ. ܚܡܪܐ ܠܪܘܝܘܬܐ ܠܐ ܬܫܬܐ. ܘܠܐ ܬܐܙܠ ܥܡܟ
ܪܘܝܘܬܐ. ܒܟܠܗ ܐܘܪܚܐ ܕܝܠܟ.

Theſaurum enim magnũ reponis tibi in 10
tempus anguſtiarũ. Eleemoſynæ enim à 11
morte liberant, nec ſinunt in tenebras
ingredi. Oblatio bona eſt eleemoſyna 12
omni facienti ipſam, coram Altiſſimo.
Cave tibi, fili mi, ab omni fornicatione, 13
& uxorem primùm accipe de genere
patrum tuorum. Noli accipere uxo-
rem alienam, quæ non ſit de pro-
genie patris tui. Quoniam filii Pro-
phetarum ſumus, Noë, Abraham,
Iſaac, Jaakob patrum noſtrorum in
æternum. Memento, fili mi: Illi
omnes acceperunt uxores de fratribus
ſuis, & benedictionem acceperunt in
filiis, & ſemen eorum poſſidebit ter-
ram. Jam autem, fili mi, dilige 14
fratres tuos: Et ne extollaris animo
tuo præ fratribus tuis, filiis & filia-
bus populi tui. De illis accipito ti-
bi uxorem. Nam in ſuperbia per-
ditio eſt, & perturbatio multa: Et
in ignavia diminutio & egeſtas mul-
ta. Ignavia enim famis mater eſt.
Merces cujuſcunq; hominis, qui utique 15
opus faciet, apud te ne pernoctet; ſed
ſtatim ei redde. Si Deo cultum feceris,
reddetur tibi. Cave tibi, fili mi, in omni-
bus operibus tuis, & eruditus eſto in
tota converſatione tuâ. Et quod odio 16
habes, nemini feceris. Vinum ad
ebrietatem noli bibere. Neque in-
cedat tecum ebrietas in omnibus
viis tuis.

ספר טוביה: ה

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

הלא פרוש לרעב לחמך והלבש ערומים ובכל עניניך עשה צדקה ולא ירע 17
לבבך בתתך לו: שלח לחמך על קברות הצדיקים לעולם אל תתן עצת 18
עקשות לרשעים: ועצת חכמים ומבינים אל תנח ועצה טובה אל תבוזה: 19
ובכל עת תן שבח וגדולה לבוראיך גול על יהוה דרכך ובטח עליו והוא 20
יצליח את דרכיך כי אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד יהוה את אשר
יחפוץ מרים ואת אשר יחפוץ משפיל ועתה הנני שמע בקולי שמור מצותי ואל
יצאו מדעתך אלא קשרם על גרגרותיך ענדם על לוח לבך ומצא חן ושכל
טוב בעיני אלהים ואדם: ועתה בני יודע כי פקדון הפקדתי בית עביאל בן 21
גבריאל בארץ מדין עשרה ככרי כסף: ואל תדאג בני על שמטה ידינו וירדנו 22
מנכסינו כי אם תבטח ביהוה בכל לבך ותסור מכל חטא ועון הישר בעיניו
תעשה ולא תחסר כלום:

ה

וענה טוביה ואמר אבי כל אשר צויתני כן אעשה: אבל אבי איך אקח 1 2
הכסף מן האיש כי הוא אינו מכירני וגם אני איני מכירו:

Eſurienti panem tuum impertito, nudos veſtito. In omnibus negotiis tuis 17
fac eleemoſynam, quam dabis corde non invido. Mitte quoque panem tuum 18
ad ſepulchra juſtorum. Nunquàm dederis pravum conſilium impiis. Et 19
conſilium ſapientum & prudentum non negligas. Neque contemnas con-
ſilium bonum. Omni tempore lauda & magnifica creatorem tuum. Volve 20
ſuper Dominum viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet & fortunabit vias
tuas, quoniam non eſt ſapientia, neque prudentia, neque conſilium contra
Dominum. Quemcunque vult exaltat, & quemcunque vult deprimit. Nunc
itaque mi fili, acquieſce voci meæ, cuſtodi mandata mea, quæ nunquàm
excidant animo tuo, quin potius alliga ea collo tuo, & junge ea tabulæ cor-
dis tui, ſic enim invenies gratiam, laudem, & intellectum bonum, in ocu-
lis Dei & hominum. Scias præterea mi fili, me pecuniam depoſuiſſe in 21
domo Abielis filii Gabrielis, in terra Midian, nempe decem talenta ar-
genti. Neque eſt ut anxius ſis de eo mi fili, quod attenuata eſt manus no- 22
ſtra, & diminutæ ſunt facultates noſtræ. Quin fide Domino toto corde
tuo, recede ab omni peccato & iniquitate, quod placet illi facito, & nihil
tibi deerit.

CAP. V.

His auditis, reſpondit Tobias, dicens; Mi pater quicquid præcepiſti 1
mihi, ſedulò faciam, Sed mi pater, quomodo accipiam argentum à 2
viro qui me non novit, nec ego viciſſim illum.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ומלחמך תן לרעבים ומבגדיך כסה ערמים ומכל העודף עשה ממנו צדקה: 17
ואל יקשה בעיניך לחמך ויינך שפוך על קברי צדיקים: ושמע וקבל לכל מי 18 19
שיתן לך עצה טובה: ובכל עת שאל מאת ה' והוא יושר ארחותיך ועצתך 20
כי אין ביד אדם שום עצה אלא בידי הבורא לבד כי כל אשר יחפוץ יעשה וזה
ישפיל וזה ירים ושמור אמרי וכל אשר צויתי עליך ואל ילוו מעיניך וחזק
ואמץ כי יי יהיה עמך לעזר ולהועיל אם תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך:
ועתה בני אודיעך את דבר הכסף אשר היה לי ביד גבאל אחי קרובי ככרי 21
כסף במדינת רגאש ובארץ מדי כי לא ידעום את יום מותי: ואתה בני אם 22
תירא את יי ותשמור עצמך מכל חטא הוא יתן לך עושר גדול:

ה

ויען טוביה את אביו ויאמר כל אשר צויתני אבי כן אעשה: ועתה אבי תן לי 1 2
עצה איך אוכל לקחת את הכסף מיד גבאל כי הוא לא יכירני ואנכי
לא אכירנו ומה סימן אומר אליו לתת לי את הכסף וגם הדרכים שילכו בהם
למדי לא ידעתים:

De pane tuo da eſurientibus, & de veſtimentis tuis cooperi nudos, atque de 17
omni eo quod tibi ſuperfluum eſt fac eleemoſynam, Neque durum ſit effun- 18
dere panem tuum & vinum tuum ſuper ſepulchra juſtorum. Audi & auſcul- 19
ta cuilibet, qui tibi dederit conſilium bonum. Sed & omni tempore pete à 20
Domino, & ipſe diriget greſſus tuos atque conſilium tuum, quoniam non eſt
in poteſtate hominis ullum conſilium, ſed ſolùm in manibus Dei qui eſt be-
nedictus. Omnia enim quæ ille vult facit: hunc humiliat & hunc exaltat.
Tu itaque obſerva eloquia mea & omnia quæ tibi præcepi, nec unquam
recedant ab oculis tuis. Viriliter age & eſto robuſtus, quia Dominus erit
tecum ut te adjuvet & proſperum faciat, ſi requiſieris eum in toto corde
tuo & in tota anima tua. Et nunc quoque fili mi indico tibi de pecunia 21
quam habeo apud Gabelum fratrem & propinquum meum, nempe decem
talenta argenti, in urbe Rages & in terra Medorũ, quoniam neſciunt illi
diem mortis meæ: Et tu fili mi ſi timueris Dominum & cuſtodieris temet- 22
ipſum ab omni peccato, ipſe dabit tibi divitias magnas.

CAP. V.

Et reſpondens Tobias patri ſuo ait; Omnia quæcunque præcepiſti 1
mihi, pater mi, faciam. Nunc ergo pater mi da mihi conſilium, quo- 2
modo poſſim accipere pecuniam de manu Gabeli. Nam ille non cog-
noſcit me nec ego cognoſco illum. Quod ſignum referam ei ut ille
mihi tradat pecuniam? Quin & viam ipſam qua itur in Mediam ignoro.

Verſio VULG. LAT.

17 Panem tuum cum eſurientibus & egenis comede, &
18 de veſtimentis tuis nudos tege. Panem tuum & vinũ
tuum ſuper ſepulturam juſti conſtitue, & noli ex eo
19 manducare & bibere cum peccatoribus. Conſilium
20 ſemper à ſapiente perquire. Omni tempore benedic
Deũ, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia con-
21 ſilia tua in ipſo permaneant. Indico etiã tibi, fili mi,
dediſſe me decẽ talenta argenti, dum adhuc infantulus
eſſes, Gabelo, in Rages civitate Medorum, & chirogra-
22 phum ejus apud me habeo: Et ideò perquire quo mo-
do ad eum pervenias, & recipias ab eo ſuprà memora-
tum pondus argenti, & reſtituas ei chirographum
23 ſuum. Noli timere, fili mi: pauperem quidem vitam
gerimus, ſed multa bona habebimus, ſi timuerimus De-
um, & receſſerimus ab omni peccato, & fecerimus
benè.

CAP. V.

1 Tunc reſpondit Tobias patri ſuo, & dixit; Omnia
quæcunq; præcepiſti mihi, faciam, pater. Quo modo
autem pecuniam hanc requiram, ignoro: ille me neſcit,
2 & ego eum ignoro: quod ſignum dabo ei? Sed ne-
que viam, per quam pergatur illuc, aliquando
cognovi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

17 Ἐκ τοῦ ἄρτου σου (α) δίδου πεινῶντι, ϗ ἐκ τῶν ἱματίων σου
τοῖς γυμνοῖς. πᾶν ὃ ἐὰν (β) περισσεύσῃ σοι, ποίει ἐλεημοσύνην,
ϗ μὴ φθονεσάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ (γ) ποιεῖν σε ἐλεημοσύ-
18 νην. Ἔκχεον τοὺς ἄρτους σου ἐπὶ τὸν τάφον τῶν δικαίων, ϗ
19 μὴ δῷς τοῖς ἁμαρτωλοῖς. Συμβουλίαν παρὰ παντὸς φρονίμου
ζήτησον, ϗ μὴ καταφρονήσῃς ἐπὶ πάσης συμβουλίας χρησίμης.
20 Καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὐλόγει κύριον τὸν θεόν, καὶ παρ' αὐτοῦ
αἴτησον, ὅπως αἱ ὁδοί σου εὐθεῖαι γένωνται, ϗ πᾶσαι αἱ τρί-
βοι ϗ (δ) βουλαί σου εὐοδωθῶσιν· διότι πᾶν ἔθνος οὐκ ἔχει
βουλήν, (ε) ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος δίδωσι πάντα τὰ ἀγαθά, ϗ ὃν
ἐὰν θέλῃ, ταπεινοῖ καθὼς βούλεται. ϗ νῦν παιδίον μνημόνευε
τῶν ἐντολῶν μου, ϗ μὴ ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ τῆς καρδίας σου.
21 Καὶ νῦν ὑποδεικνύω σοι τὰ δέκα τάλαντα τοῦ ἀργυρίου, ἃ
παρεθέμην (ζ) Γαβαήλῳ τῷ τοῦ Γαβρία ἐν Ῥάγοις τῆς Μη-
22 δίας. Καὶ μὴ φοβοῦ παιδίον, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν· ὑπάρχει
σοι πολλά, ἐὰν φοβηθῇς τὸν (η) θεόν, ϗ ἀποστῇς ἀπὸ πά-
σης ἁμαρτίας, ϗ ποιήσῃς τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.

De pane tuo da eſurienti, & de veſtibus tuis, nu- 17
dis. Omne quodcunque ſuperfuerit tibi; fac
eleemoſynam, & non invideat oculus tuus in faci-
endo te eleemoſynam. Effunde panes tuos ſuper ſe- 18
pulturam juſtorum: & ne dederis peccatoribus.
Conſilium ab omni prudente quære: & ne con- 19
temnas (b) ſuper omne conſilium utile. Et in omni 20
tempore benedic Dominum Deum: & ab eo pete, ut
viæ tuæ rectæ ſint, & omnes ſemitæ, & con-
ſilia tua proſperentur: eò quòd omnis gens non
habet conſilium: ſed ipſe Dominus dat omnia
bona, & quemcunque voluerit, humiliat, ſicut
vult. Et nunc, fili, recordare mandatorum meorum,
& non deleantur de corde tuo. Et nunc indico 21
tibi decem talenta argenti, quæ depoſui apud
Gabaelum filium Gabriæ in Ragis Mediæ. Et 22
ne timeas, fili, quia mendici facti ſumus. Sunt
tibi multa; ſi timueris Deum, & receſſeris
ab omni peccato, & feceris, quod placitum
coram eo.

MS. A. (α) δίδου (β) περισσεύῃ (γ) ποιεῖν ἐλεημοσύνην. (δ) αἱ βουλαὶ εὐοδωθῶσιν (ε) ἀλλὰ (ζ) Γαμαήλῳ (η) κύριον,

ΚΕΦ. ε'.

1 ΚΑὶ ἀποκριθεὶς Τωβίας, εἶπεν αὐτῷ, Πάτερ ποιήσω πάντα
2 ὅσα ἐντέταλσαί μοι. Ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λαβεῖν τὸ ἀργύ-
ριον, ϗ οὐ γινώσκω αὐτόν;

CAP. V.

Et reſpondens Tobias, dixit ei; Pater, faciam 1
omnia, quæcunque mandâſti mihi: Sed quomodò 2
potero accipere argentum, & non cognoſco eum?

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܡܢ ܠܚܡܟ ܕܝܠܟ ܗܒ ܠܟܦܢܐ. ܘܡܢ ܠܒܘܫܟ ܠܥܪܛܠܝܐ. ܟܠ ܡܐ ܕܝܬܝܪ ܠܟ
18 ܥܒܕ ܙܕܩܘܬܐ. * ܐܫܘܕ ܠܚܡܟ ܕܝܠܟ ܥܠ ܩܒܪܐ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܠܐ ܬܬܠ
19 ܠܚܛܝܐ. * ܡܠܟܐ ܡܢ ܟܠ ܚܟܝܡ ܒܥܝ. ܘܠܐ ܬܒܣܐ ܥܠ ܟܠ ܡܠܟܐ ܡܥܕܪܢܐ.
20 * ܘܒܟܠ ܙܒܢ ܒܪܟ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܘܡܢܗ ܫܐܠ ܕܢܬܪܨܘܢ ܐܘܪܚܬܟ ܟܠܗܝܢ. ܘܫܒܝܠܝܟ
ܟܠܗܘܢ ܘܡܠܟܝܟ ܢܬܛܝܒܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܟܠ ܥܡܐ ܡܠܟܐ. ܐܠܐ ܡܪܝܐ ܗܘ
ܝܗܒ ܟܠ ܛܒܬܐ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܡܡܟܟ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ. ܘܗܫܐ ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟ ܥܣܪܐ
21 ܟܟܪܝܢ ܕܟܣܦܐ. * ܕܐܦܩܕܬ ܠܘܬ ܓܒܪܝܐܝܠ ܒܪܓܣ ܕܡܕܝ. ܘܠܐ ܬܕܚܠ
22 ܒܪܝ. * ܕܡܣܟܢܐ ܗܘܝܢ. ܣܓܝ ܐܝܬ ܠܟ ܐܢ ܬܕܚܠ ܠܐܠܗܐ.
ܘܬܪܚܩ ܡܢ ܟܠ ܚܛܝܬܐ. ܘܬܥܒܕ ܗܘ ܕܫܦܝܪ ܩܕܡܘܗܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 2 * ܘܥܢܐ ܛܘܒܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܒܐ ܐܥܒܕ ܟܠ ܡܕܡ ܕܦܩܕܬܢܝ. * ܐܝܟܢܐ ܐܫܟܚ ܐܣܒ
ܟܣܦܐ ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܠܝ ܘܐܢܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ.

De pane tuo da famelicis, & de ve- 17
ſtitu tuo nudis. Quodcunque ſuperfue-
rit tibi, fac eleemoſynam. Effunde pa- 18
nem tuum ſuper ſepulchris juſtorum:
Peccatoribus autem noli dare. Con- 19
ſilium pete ab omni perito, neque ul-
lum conſilium utile ſpreveris. Bene- 20
dic ſemper Dominum Deum: Et pete
ab eo, ut omnes viæ tuæ rectæ ſint, &
ſemitæ omnes & conſilia tua proſpera.
Neque enim omnis gens conſilium ha-
bet, ſed Dominus dat omnia bona:
Et quem voluerit, deprimit prout
voluerit. Indico autem tibi decem 21
talenta argenti quæ depoſui apud
Gabrielem Ragis Mediæ. Noli timere 22
fili mi, quòd pauperes facti ſumus:
Multum habes ſi Deum timueris, &
procul ab omni peccato receſſeris, &
quod bonum eſt coram eo feceris.

CAP. V.

Et reſpondens Tobias dixit; Pater 1
mi, faciam hæc omnia quæ mandâſti
mihi: Sed quomodo argentum recipe- 2
re potero, qui hominem non nôrim.

ספר טוביה : ה

3 מיד הוציא כתב ידו ונתן לו ואמר לו הראה לו זה כתב ויתן לך הכסף: ימהר
4 בני לך ובקש אדם שיבא עמך ונתן שכרו ואולי תשובו עודני חי: מיד לקח 5
בידו כספים ויצא לשוק לבקש אדם ללכת עמו ומלאך רפאל נדמה
6 בדמות אדם ועמד בשוק: ראה אותו טוביה ואמר לו אדוני הלכת מימיך
7 8 בארץ מדין אמר לו הין: אמר לו ותדע הדרך בטוב: אמר לו בטוב וגם אני
9 יודע את בית עביאל ובביתו לנתי: אמר לו טוביה אדוני תמתין מעט עד
10 שאלך ואגיד לאבי אמר לו אל תאחר: מיד הלך אל אביו ואמר לו אבי מצאתי
בחור אחד מנוסה במקום ההוא אמר לו אביו קרא אותו הנה שאדע מאי
11 זה מקום הוא ואם הוא נאמן לילך עמך: מיד קרא לביתו ונכנס וישאלו
איש לרעהו לשלום ענה טוביה ואמר לו:

Liber TOBIÆ, Edit. P. Fagii.

Confeſtim protulit chirographum ejus, quod dedit illi dicens; Oſtende 3
illi hoc ſcriptum, & dabit tibi argentum. Feſtina mi fili, vade & quære 4
hominem qui tecum eat, cui dabimus mercedem, fortaſſis redibitis, me
adhuc vivente. Statim acceptâ in manum ſuam pecuniâ, egreſſus eſt in 5
forum, ut quæreret hominem, qui ſecum proficiſceretur. Et ecce Angelus
Raphael, hominis ſimilitudine acceptâ, ſtetit in foro, Quem ubi vidiſſet 6
Tobias, dixit ad eum; An unquam mi domine iter feciſti in terram Mi-
dian? qui reſpondit, Feci. Ad quem iterum dixit; Eſt ne iter tibi bene 7
cognitum? Reſpondit bene, ſed & domum Abielis novi, in qua etiam 8
pernoctavi. Hoc audito, dixit ad eum Tobias; Præſtolare hìc parumper, 9
donec eam & nuntiem patri meo, cui reſpondit; Ne moram nectas. Illicò 10
abiit ad patrem ſuum, dicens ad eum; Mi pater, inveni juvenem quendam,
qui ſæpe tentavit (iter) ad locum iſtum. (ad quem pergo.) Cui dixit pater
ejus; Accerſe eum huc, ut cognoſcã quonã loco natꝰ ſit, & num dignus ſit ha-
bendus, qui te comitetur. Repentè vocavit eum in domũ ſuam, quã cùm in- 11
greſſus eſſet, atq; alter alterũ de ſalute interrogâſſet, reſpõdit Tobias dicens:

Editio SEBAST. MUNSTERI.

3 ויען טובי ויאמר אל טוביה בנו הסימן אשר תאמר לו אמתחתו נתן לי ואמרתי
4 קבל מידי כאשר שמתי את הכסף בידו היום עשרים שנה: ועתה לך ובקש לך
אדם שיהיה איש נאמן וילך עמך ונתן לו שכרו ולך בני בעודני חי וקח את
הכסף ויי אלהי ישראל הוא ישמרך בכל דרכיך ויתנך לחן לחסד ולרחמים בעיני
האיש ובעיני כל רואיך וישלח אותך בכבוד ובשלום וישיבך אלינו בשלום
5 בטרם אמות: ויצא טוביה לבקש אדם ללכת עמו למדי וימצא את רפאל
6 מלאך יי עומד לקראתו ולא ידע טוביה כי מלאך יי צבאות הוא: ויאמר המלאך
7 אל טוביה מאין אתה בחור: ויען טוביה ויאמר אדוני התדע ללכת עמי
8 למדי: ויאמר המלאך ידעתי את הדרכים כלם ובמדי הייתי אושפיש בבית
גבאל אחינו היושב ברגיש מדינת המדי ודרך שני ימים יש מאגבתנים עד רגיש
9 ורגיש בהר ואגבתנים בשדה: ויאמר לו טוביה הרף מעט בחסדך ואלך ואגיד
לאבי את הדבר כי מתאוה אני מאד שתלך עמי ואתן לך שכר הדרך ויאמר
10 לו לך מהר כי הנני עומד עד שתשוב אלי ואל תאחר: ויבא טוביה ויגד לאביו
לאמר מצאתי איש טוב מאחינו שילך עמי ויאמר טובי קרא אותו אלי ואדע
11 מאי זה מקום הוא ואם נאמן ללכת עמך: ויצא טוביה ויקראהו ויבא
המלאך אל טובי ויאמר לו שלום אליך איש האלהים ויאמר טובי אם יש
עלי שלום ולמה מצאתני כל זאת שאיני רואה בעיני ואנכי יושב עור במחשכים
ויאמר המלאך מי שעור אותך ממאור עיניך הוא ירפאך כי צדיק אתה ויען
טובי ויאמר כן יאמר יי ויאמר לו טובי אחי טוביה בני מבקש ללכת אל מדי
התוכל ללכת עמו ואני אתן את שכרך ויאמר המלאך כן אוכל ואני יודע את
הדרכים כלם וכל הגבולים הלכתי וההרים ידעתי:

Reſpondens itaque Tobæus dixit ad Tobiam filium ſuum; Hoc eſt ſignum 3
de quo illi dices, quod marſupium ſuum mihi dedit, & ego dixi; Accipe de
manu mea. Sunt autem hodie viginti anni, quando tradidi argentum in
manum ejus. Nunc ergo vade & inquire tibi hominem qui ſit vir fidelis 4
& eat tecum, dabimuſque ei mercedem ſuam. Vade fili mi dum adhuc vivo,
& tolle argentum, & Dominꝰ Deus Iſrael cuſtodiat te in omnibus viis tuis,
& det tibi gratiam, miſericordiam & miſerationes in oculis viri illius atq;
in oculis omnium intuentium te. Ipſe mittat te cum honore & pace, redu-
catque te ad nos in pace antequam moriar. Egreſſus ergo Tobias ad in- 5
quirendum hominem qui ſecum iret in Mediam, invenit Raphaelem ange-
lum Domini ſtantem in occurſum ejus, ſed non cognovit Tobias quod an-
gelus Domini exercituũ eſſet. Et dixit angelus ad Tobiam; Adoleſcens, unde 6
es tu? Reſpondit Tobias & ait; Mi Domine, nôſti viam qua me ducas in Me- 7
diam? Dixit angelus; Novi quidem omnes vias, & fui hoſpes in domo Ga- 8
beli fratris noſtri habitantis in Rages provinciæ Medorum, eſtque iter du-
orum dierum ab Egbathanis uſq; ad Rages, & Rages quidem eſt in monta-
nis, Egbathanis autem in planitie campi. Tunc dixit ad eum Tobias; Suſti- 9
ne modicum per clementiã tuam, donec vadã & nuntiem patri meo verbum
iſtud. Nam delectat me ſupra modũ quod mecũ eas, & ego dabo tibi mer-
cedem itineris. Ad quem ille ait; Vade feſtinanter, nam ego expectabo do-
nec revertaris ad me, ne moreris. Veniens autem Tobias nuntiavit patri ſuo 10
dicens; Inveni virum bonum ex fratribus noſtris, qui ibit mecum. Ait To-
bæus; Voca eum ad me, ut ſciam unde oriundus ſit, & ſi fidelis ſit ad eun-
dum tecum. Et egreſſus Tobias vocavit eum. Ingreſſus ergo angelus ad To- 11
bæum, dixit ad illum; Salus tibi vir Dei. Ait Tobæus: Si ſalus eſt mecum,
quare totum iſtud invenit me? En ego nihil video oculis meis, & præterea
cæcus habito in tenebris. Ad quem ait angelus; Is qui te cæcum fecit,
ſpoliavitque lumine oculorum tuorum, ipſe ſanabit te, eò quòd juſtus ſis. Et
reſpondit Tobæus dicens; Sic loquatur Dominus. Dixit præterea Tobæus
ad eum; Mi frater, Tobias filius meus contendit proficiſci in Mediam, po-
teris ne tu ire cum illo? Ego utique tradam tibi mercedem. Ait angelus;
Utique potero. Ego enim novi univerſas vias, & cunctos terminos per-
ambulavi atque montana ipſa luſtravi.

Versio VULG. LAT.

3 Tunc pater ſuus reſpondit illi, & dixit; Chirographum
quidem illius penes me habeo: quod dum illi oſtenderis,
4 ſtatim reſtituet. Sed perge nunc, & inquire tibi aliquẽ
fidelem virum qui eat tecum ſalvâ mercede ſuâ: ut, dum
5 adhuc vivo, recipias eam. Tunc egreſſus Tobias, inve-
nit juvenem ſplendidum, ſtantem præcinctum, & quaſi
6 paratũ ad ambulandũ. Et ignorans ꝙ Angelus Dei eſſet,
7 ſalutavit eum, & dixit; Undè te habemꝰ, bone juvenis? At
ille reſpondit; Ex filiis Iſraël. Et Tobias dixit ei; Nôſti
8 viam quæ ducit in regionem Medorum? Cui reſpondit;
Novi: & omnia itinera ejꝰ frequenter ambulavi, & man-
ſi apud Gabelum fratrem noſtrum: qui moratur in Ra-
ges civitate Medorum, quæ poſita eſt in monte Ecbata-
9 nis. Cui Tobias ait; Suſtine me, obſecro, donec hæc ipſa
10 nuntiem patri meo. Tunc ingreſſus Tobias, indicavit
univerſa hæc patri ſuo. Super quæ admiratus pater, ro-
11 gavit ut introiret ad eum. Ingreſſus itaq; ſalutavit eum,
12 & dixit; Gaudium tibi ſit ſemper. Et ait Tobias; Quale
gaudium mihi erit, qui in tenebris ſedeo, & lumen cœli
13 non video? Cui ait juvenis; Forti animo eſto, in proximo eſt ut à Deo cureris. Dixit itaque illi Tobias; Numquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in 14
Rages civitatem Medorum? & cùm redieris, reſtituam tibi mercedem tuam. Et dixit ei Angelus; Ego ducam & reducam eum ad te. 15

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ζήτησον σεαυτῷ ἄνθρωπον ὃς συμπορεύσεταί σοι, καὶ δώσω αὐτῷ 5 μισθὸν ἕως ζῶ, καὶ λάβε πορευθεὶς τὸ ἀργύριον. Καὶ ἐπορεύθη ζητῆσαι ἄνθρωπον, καὶ εὗρε (α) Ῥαφαὴλ, Ὃς ἦν ἄγ- 6 γελος, καὶ οὐκ ᾔδει· καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ δύναμαι πορευ- 7 θῆναι μετὰ σοῦ ἐν Ῥάγοις τῆς Μηδίας, Καὶ εἰ ἔμπειρος 8 εἶ τῶν τόπων; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, Πορεύσομαι μετὰ σοῦ, καὶ τῆς ὁδοῦ ἐμπειρῶ, καὶ παρὰ Γαβαὴλ τὸν ἀ- 9 δελφὸν ἡμῶν ηὐλίσθην. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβίας, Ὑπό- μεινόν με, καὶ ἐρῶ τῷ (β) πατρί. καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πορεύου, 10 καὶ μὴ χρονίσῃς. Καὶ εἰσελθὼν, εἶπε τῷ πατρὶ, Ἰδοὺ εὕ- ρηκα ὃς συμπορεύσεταί μοι. ὁ δὲ εἶπεν, Φώνησον αὐτὸν πρός με, ἵνα ἐπιγνῶ ποίας φυλῆς ἐστι, καὶ εἰ (γ) πιστὸς τοῦ 11 πορευθῆναι μετὰ σοῦ. καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν· Καὶ εἰσῆλθε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους.

Et dedit ei chirographum, & dixit ei; Quære tibi 3 hominem, qui ſimul ibit tecum, & dabo ei merce- 4 dem, dum vivo: & accipe vadens argentum. Et 5 ivit quærere hominem, & invenit Raphael, Qui erat angelus, & neſciebat. Et dixit ei; Si 6 poſſum ire tecum in Ragis Mediæ, & ſi peritus es 7 locorum? Et dixit ei angelus; Ibo tecum, (a) & 8 viæ peritus ſum, & apud Gabael fratrem noſtrum commoratus ſum. Et dixit ei Tobias; 9 Suſtine me, & dicam patri. Et dixit ei; Vade, & ne tardaveris. Et ingreſſus dixit patri; 10 Ecce inveni, qui ſimul ibit mecum. At ille dixit; Voca ipſum ad me, ut agnoſcam, cujus tribûs eſt, ac, ſi fidelis ad eundum tecum. Et vocavit eum, Et, introivit: & ſalutârunt ſe in- 11 vicem.

MS. A. (α) τὸν Ῥαφαὴλ, (β) πατρί μου. (γ) πιστός ἐστιν τοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܘܝܗܒ ܠܗ ܐܓܪܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܒܥܝ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܢܐܙܠ ܥܡܟ ܘܐܬܠ ܠܗ 4
5 ܐܓܪܗ ܥܕ ܚܝ ܐܢܐ. ܘܣܒ ܟܕ ܐܙܠ ܐܢܬ ܟܣܦܐ. * ܘܐܙܠ ܠܡܒܥܐ ܓܒܪܐ.
6 ܘܐܫܟܚ ܠܪܦܐܝܠ ܗܘ ܕܡܠܐܟܐ ܗܘܐ ܘܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ
ܐܢ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܐܙܠ ܥܡܝ ܠܪܓܝ ܕܡܕܝ. ܘܐܢ ܡܕܪܫ ܐܢܬ ܒܐܬܪܘܬܐ.
7 8 * * ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ. ܐܙܠ ܥܡܟ. ܘܕܪܝܫ ܐܢܐ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܠܘܬ ܓܒܐܝܠ ܐܚܘܟܘܢ ܒܬܬ.
9 ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܘܒܝܐ ܣܟܐ ܠܝ ܘܐܡܪ ܠܐܒܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܙܠ ܘܠܐ ܬܘܚܪ.
10 ܘܥܠ ܘܐܡܪ ܠܐܒܘܗܝ. ܗܐ ܐܫܟܚܬ ܕܐܙܠ ܥܡܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܩܪܝܗܝ ܠܘܬܝ.
ܘܐܕܥ ܡܢ ܐܝܢܐ ܫܪܒܬܐ ܗܘ. ܘܐܢ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܕܢܐܙܠ ܥܡܟ.
11 ܘܩܪܝܗܝ ܘܥܠ * ܘܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܚܕ ܕܚܕ.

ܫܘܠܡܗ ܕܚܡܝܫܝܐ ***

Et dedit ei chirographum, & dixit ei; 3
Quære hominem qui eat tecum, & da- 4
bo ei mercedem, dum vivus ſum,
& profectus recipe argentum. Et pro- 5
fectus ut quæreret hominem, invenit
Raphaëlẽ qui Angelꝰ erat: & neſciebat.
Et dixit ei; Poſſum tecum ire Ragas 6
Mediæ? Et num peritus es locorum?
Et dixit ei Angelus; Ibo tecum: 7
Et peritus ſum viæ: & apud Gabrie- 8
lem fratrem veſtrum pernoctavi. Et
dixit ei Tobias; Expecta me, & dicam
patri meo. Et dixit ei; Vade, noli 9
tardare. Et ingreſſus dixit patri ſuo; 10
Ecce, inveni qui mecum eat. Ille au-
tem dixit; Voca eum ad me, ut agno-
ſcam eum, de qua tribu, & num fi-
des ei adhibenda eſt, ut tecum eat.
Et vocavit eum, & ingreſſus eſt, & ſa- 11
lutârunt alter alterum:

ספר טוביה : ה

16 אחי מאי זה שבט או משפחה אתה: ענה רפאל ואמר לו שכיר אתה
17 מבקש לילך עם בנך או ממשפחות ושבטים אתה מבקש אמר לו טוביה אני
18 חפץ לידע שמך ומשפחת בית אביך: אמר לו אני ממשפחת חנניה בן עוריה
19 הגדול ושמי עוריה: ענה טוביה ואמר לו לחיים ולשלום אל יחר אפך על אשר
שאלתי משפחתך כי עתה ידעתי כי קרוב אתה לנו וממשפחה המהוללה והמשובחה
וגם טוב אני יודע את חנניה ויותם בני שלמון הגדול ויחדיו היו עולים
בירושלם ומעלים הבכורים והמעשרות והם לא עזבו את יהוה אלהינו ולא
טעו אחרי ההבל אשר טעו אחינו בני ישראל מזרע קדושים ממשפחת טובים
ועתה אחי אם תרצה אתן לך בכל יום בקע משקלו עד אשר תלכו ותבואו
בשלום ובבואכם לשלום אוסיף על שכרך כראוי אמר לו כדבריך כן אעשה
מיד קרא לטוביה בנו ואמר לו בני תקן עבודתך ולך לדרכך לאלתר תקן
עצמו ובא לצאת לדרכו והתחיל אביו מברכו כך יי אלהי השמים השוכן בשמי
מרום הוא יצליח אתכם והוא ישלח מלאכו לפניכם ויצליח דרכיכם ויצאו
והלכו לשלום וכלב של נער הלך עמהם:

Liber TOBIÆ, Edit. P. Fagii.

Mi frater, è qua tribu, aut familia es tu? Cui reſpondens Raphael, dixit; 16
Mercenariumne, tu quæris qui abeat cum filio tuo, an de familiis & tribu- 17
bus tu quæris? Reſpondit Tobias, Ego cupio ſcire nomen tuum, & fa-
miliam patris tui, Reſpondit ei; Sum de familia Hananiæ, filii magni 18
Azariæ, éſtque & mihi nomen Azariah. Reſpondit Tobias, dicens; Bene 19
ſe res habet. Ne quæſo ſuccenſeas, quod interrogârim de familia tua, Novi
enim quod conſanguineus noſter ſis, de familia laudabili & celebri,
bene quoque novi Hananiam & Jotham, filios Salmon magni viri.
Unà ſiquidem aſcendebamus Jeroſolymam, offerentes primitias & de-
cimas. Ipſi certè non dereliquerunt Dominum Deum noſtrum, neque
ſecuti fuerunt vana idola, poſt quæ erraverunt fratres noſtri, filii
Iſrael, qui ſunt de ſemine ſanctorum atque familia bonorum. Nunc itaq;
mi frater, ſi volueris, dabo tibi indies dimidium ſicli juſti ponderis, in-
terea temporis, quo abieritis & redieritis in pace. Cúmque reverſi
fueritis, addam ad mercedem tuam quod dignum eſt. Reſpondit ei; ut
locutus es, ſic faciam. Actutum advocato Tobia filio ſuo, dixit ad eum;
Diſpone opera tua & accinge te ad iter, qui ſtatim paravit ſe. Cúmque
veniret ut jam jam arriperet iter, cœpit pater ejus benedicere ei ad hunc
modum: Dominus Deus cœlorum, qui habitat in cœlis excelſis,
ipſe faveat vobis, atque mittat Angelum ſuum ante vos, qui fortunet iter
veſtrum, (his dictis) egreſſi ſunt, & abierunt in pace, canis quoque quem
puer Tobias habebat, ibat cum eis.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

16 ויאמר טובי מאי זה מקום אתה ומאי זה שבט אתה ומאי זה עיר אתה: ויאמר
17 המלאך עוד תבקש ויש לך שכיר שילך עם בנך כרצונך ויאמר טובי אחי מבקש
18 אני לידע את שמך ומאי זו משפחה אתה ויאמר המלאך: אני עוריה בן חננאל
19 מבית שלומית הגדול מאחיך: ויאמר טובי להיים ולשלום ואתה אחי אל
תכעס עלי על שאני מבקש לדעת דבר אבות ממשפחתך והנה אתה אחי
ממשפחה טובה ויקרה וגם אתה ידעת את חננאל ואת נתן שני בני שלומית
הגדול והם ההולכים עמי לירושלם בשבתנו בארץ ישראל ומשתחוים עמי
שם ולא תעו אחרי אלהי נכר הארץ כאשר תעו אחינו ועתה אחי לך
לשלום עם בני ובשלום תבואו בעזרת האל ואני אתן את שכרך זוז בכל יום
ומאכלך כמו לבני ואם ישיבכם הבה בשלום עוד אוסיף לך על שכרך
ויאמר המלאך אל תירא כי אני אלך עם בנך ונלך לשלום ונשובה בשלום
ויקרא טובי אל בנו ויאמר אליו הכן לך מה שאתה צריך לדרך וצא עם אחיך ואל
שדי הוא יוליככם לשלום וישיבכם בשלום וישלח מלאכו עמכם ויצליח דרכיכם
וישק טוביה לאביו ולאמו ויאמרו לו לך לשלום:

Et dixit Tobæus; Unde es tu, de qua tribu & de qua civitate? Reſpondit an- 16
gelus; Rurſum quæris, cùm habeas ad votum tuum mercenarium qui eat cum 17
filio tuo? Ait Tobæus; Frater mi ego cupio ſcire nomẽ tuum, & de qua cog-
natione ſis. Reſpondit angelus; Ego ſum Azaria filius Hananeel de fami- 18
lia magni Selomith ex fratribus tuis. Dixit Tobæus; Salvus & pacificus 19
adſis. Mi frater noli iraſci mihi quod ſic ſciſcitatus ſum genealogiam familiæ
tuæ. Ecce tu mi frater es de cognatione bona & nobili, & tu quoq; cogno-
viſti Hananeelem & Nathan duos filios magni Selomith, qui mecum ibant
in Jeruſalem cum habitaremus in terra Iſrael, & adorabant mecum ibi, nec
unquam erraverunt poſt Deos alienos hujus terræ, ſicut aberraverunt fra-
tres noſtri. Nunc itaque mi frater vade in pace cum filio meo, atque ſalvi
redeatis adjuvante Deo. Dabo autẽ tibi pro mercede ſingulis diebus drach-
mam unam & præterea victum ſicut, filio meo. Et ſi reduxerit vos Dominus
in pace, adjiciam adhuc ſuper mercede tua. Dixit autem angelus;
Ne timeas: quoniam ego ibo cum filio tuo, ibimuſque in pace & re-
vertemur in pace. Clamavit proinde Tobæus ad filium ſuum; Para tibi
id quo opus habes pro itinere, & egredere cum fratre tuo. Deus autem
omnipotens ducat vos in pace & reducat vos ſalvos, mittatque angelum
ſuum vobiſcum & proſperum faciat iter veſtrum. Cúmque Tobias
oſcularetur patrem ſuum & matrem ſuam, dixerunt ad eum; Vade in
pace.

Versio VULG. LAT.

16 Cui Tobias reſpondit; Rogo te, indica
mihi, de qua domo, aut de qua tribu es
17 tu? Cui Raphael angelus dixit; Genus
quæris mercenarii, an ipſum mercenarium, qui
18 cum filio tuo eat? Sed ne fortè ſolicitum
te reddam, ego ſum Azarias Ananiæ magni
19 filius. Et Tobias reſpondit; Ex magno ge-
nere es tu. Sed peto ne iraſcaris quòd volu-
20 erim cognoſcere genus tuum. Dixit autem illi
Angelus; Ego ſanum ducam, & ſanum tibi
21 reducam filium tuum. Reſpondens autem To-
bias, ait; Benè ambuletis, & ſit Deus in
itinere veſtro, & Angelus ejus comitetur
22 vobiſcum. Tunc paratis omnibus, quæ erant
in via portanda, fecit Tobias vale patri ſuo,
& matri ſuæ, & ambulaverunt ambo ſi-
mul.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβίτ, Ἀδελφὲ, ἐκ ποίας φυλῆς καὶ ἐκ ποίας 17 πατριᾶς (α) εἶ σύ; ὑπόδειξόν μοι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Φυλὴν καὶ πατριὰν σὺ ζητεῖς; ἢ μίσθιον ὃς συμπορεύσεται μετὰ τοῦ υἱοῦ σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβίτ, Βούλομαι ἀδελφὲ ἐπιγνῶναι τὸ γένος 18 σου, καὶ τὸ ὄνομα. (β) Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγὼ Ἀζαρίας Ἀνανίου 19 τοῦ μεγάλου, τῶν ἀδελφῶν σου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὑγιαίνων ἔλθοις ἀδελφέ· καὶ μή μοι ὀργισθῇς, ὅτι ἐζήτησα τὴν φυλήν σου, καὶ τὴν (γ) πατριάν σου ἐπιγνῶναι. καὶ σὺ τυγχάνεις ἀδελφός μου ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς· (δ) ἐπεγίνωσκον γὰρ ἐγὼ Ἀνανίαν καὶ (ε) Ἰωνάθαν υἱοὺς (ζ) Σεμεΐ τοῦ μεγάλου, ὡς ἐπορευόμεθα κοινῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ προσκυνεῖν, ἀναφέροντες τὰ πρωτότοκα, καὶ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων, καὶ οὐκ ἐπλανήθησαν (η) ἐν τῇ πλάνῃ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. ἐκ ῥίζης (θ) καλῆς εἶ ἀδελφέ. ἀλλὰ εἰπόν μοι τίνα σοι ἔσομαι μισθὸν διδόναι; δραχμὴν τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ δέοντά σοι ὡς καὶ τῷ υἱῷ μου, καὶ ἔτι προσθήσω σοι ἐπὶ τὸν μισθὸν, ἐὰν ὑγιαίνοντες ἐπιστρέψητε. καὶ εὐδόκησαν οὕτως. καὶ εἶπε πρὸς Τωβίαν, Ἕτοιμος γίνου πρὸς τὴν ὁδὸν, καὶ εὐοδωθείητε. καὶ ἡτοίμασεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν ὁδόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, Πορεύου μετὰ τοῦ (ι) ἀνθρώπου τούτου. ὁ δὲ ἐν τῷ (κ) οὐρανῷ οἰκῶν θεὸς εὐοδώσει τὴν ὁδὸν ὑμῶν, καὶ ὁ ἄγγελος αὐτοῦ συμπορευθήτω ὑμῖν, καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι ἀπελθεῖν, καὶ ὁ κύων τοῦ παιδαρίου μετ' αὐτῶν.

Et dixit ei Tobit; Frater, ex qua tribu, & ex 16 qua patria es tu? indica mihi. Et dixit ei; 17 Tribum, & patriam tu quæris; an mercenarium, qui ſimul ibit cum filio tuo? Et dixit ei Tobit; Volo, frater, agnoſcere genus tuum, & nomen. At ille dixit; (b) Ego Azarias Ananiæ 18 magni, de fratribus tuis. Et dixit ei; Sanus 19 venias, frater: & ne mihi iraſcaris, quia quæſivi tribum tuam, & patriam tuam agnoſcere: & tu es frater meus ex pulchra & bona progente. Cognovi enim ego Ananiam, & Jonathan, filios Semei magni; quomodò ibamus unà in Hieroſolyma ad adorandum, offerentes primogenita, & decimas geniminum: & non erraverunt in errore fratrum noſtrorum. De bona radice es, frater. Sed dicito mihi, quam tibi ero mercedem daturus? drachmam die, & neceſſaria tibi, ſicut & filio meo, & adhuc adjiciam tibi ſuper mercedem, ſi ſani reverteritis. Et benè ſenſerunt ſic. Et dixit ad Tobiam; Paratus eſto ad viam, & proſperemini. Et paravit filius ejus, quæ ad viam. Et dixit ei pater ejus; Vade cum homine hoc. Qui autem in cœlo habitat Deus, proſperabit viam veſtram: & angelus ejus ibit vobiſcum. Et exierunt utrique ad abeundum, & canis pueri cum eis.

MS. A. (α) σὺ εἶ; (β) Καὶ εἶπεν, Ἀζαρίας (γ) πατριὰν ἐπιγνῶναι. (δ) ἐγίνωσκον (ε) Ἰάθαν (ζ) Σεμεΐου (η) τῇ πλάνῃ (θ) μεγάλης (ι) ἀνθρώπου. ὁ δὲ (κ) οὐρανῷ ··· οἰκῶν θεὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܘܒܝܬ. ܐܚܝ ܡܢ ܐܝܢܐ ܫܒܛܐ ܐܢܬ. ܘܡܢ ܐܝܢܐ ܫܪܒܬܐ. ܚܘܝܢܝ. 16
* ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܒܛܐ ܘܫܪܒܬܐ ܒܥܐ ܐܢܬ. ܐܘ ܐܓܝܪܐ ܗܘ ܕܢܐܙܠ ܥܡ ܒܪܟ. 17
* ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܘܒܝܬ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܚܝ ܫܪܒܬܟ ܘܫܡܟ ܠܡܕܥ. ܗܘ 18
ܕܝܢ ܐܡܪ. ܥܙܪܝܐ ܐܢܐ ܒܪܗ ܕܚܢܢܝܐ ܪܒܐ ܡܢ ܐܚܝܟ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܠܝܡܐ ܐܬܝܬ ܐܚܝ. ܘܠܐ 19
ܬܬܟܪܐ ܠܟ ܕܫܪܒܬܟ ܘܫܡܟ ܨܒܝܬ ܠܡܕܥ. ܘܐܢܬ ܐܚܝ ܡܢ
ܫܪܒܬܐ ܛܒܬܐ ܘܫܦܝܪܬܐ ܐܢܬ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܚܢܢܝܐ ܘܠܝܘܢܬܢ ܒܢܘܗܝ ܕܫܡܥܝ
ܪܒܐ. ܟܕ ܐܙܠܝܢ ܗܘܝܢ ܐܟܚܕܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܠܡܣܓܕ. ܟܕ ܡܩܪܒܝܢ
ܗܘܝܢ ܒܘܟܪܐ ܘܡܥܣܪܐ ܕܥܠܠܬܐ. ܘܠܐ ܛܥܘ ܒܛܘܥܝܝܐ ܕܐܚܝܢ. ܡܢ ܥܩܪܐ
ܛܒܐ ܐܢܬ ܐܚܝ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܠܝ ܡܢܐ ܐܓܪܐ ܐܬܠ ܠܟ. ܙܘܙܐ ܒܝܘܡܐ.
ܘܡܕܡ ܕܣܢܝܩ ܐܢܬ ܐܝܟ ܕܠܒܪܝ. ܘܐܘܣܦ ܥܠ ܐܓܪܟ ܐܢ ܟܕ ܚܠܝܡܝܢ ܬܗܦܟܘܢ.
ܘܐܫܬܘܝܘ ܗܟܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܘܒܝܐ. ܡܛܝܒ ܐܢܐ ܠܐܘܪܚܐ. ܘܐܡܪ
ܠܗ ܐܒܘܗܝ. ܙܠ ܥܡ ܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܥܡܪ ܒܫܡܝܐ ܢܨܠܚ ܐܘܪܚܟܘܢ.
ܘܡܠܐܟܗ ܢܐܙܠ ܥܡܟܘܢ. ܘܢܦܩܘ ܬܪܝܗܘܢ ܠܡܥܒܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܟܠܒܐ ܕܛܠܝܐ ܥܡܗܘܢ.

Et dixit ei Tobit; Frater, ex qua tri- 16
bu es, & ex qua familia? indica mihi.
Et dixit ipſi, Tribum ac familiam quæ- 17
ris tu, an mercenarium qui cum filio
tuo eat? Et dixit ei Tobit; Volo 18
ego frater genus tuum ac nomen
ſcire. Ipſe autem dixit; Azarias ſum,
Hananiæ magni *filius*, de fratribus tuis.
Et dixit ei; Sanus veneris, frater. 19
Noli autem iraſci quòd genus & no-
men tuum ſcire voluerim. Et tu qui-
dem frater, gĕneris es honeſti ac bo-
ni. Novi enim Hananiam & Jona-
tham filios Shimei magni, cum ire-
mus ſimul Jeroſolyma adorandi cauſâ,
afferentes primitias & decimas fru-
ctuum. Et quòd non errârunt errore
fratrum noſtrorum. De ſtirpe bona es,
frater mi. Verùm dic mihi, quam tibi
dabo mercedem? drachmam in diem,
& neceſſaria tibi, ſicut & filio meo:
Superaddam autem mercedi ſi ſani
revertemini. Et conſenſerunt ſic.
Dixit autem ei Tobias; Paratus eſto
itineri. Et dixit ei pater ipſius, Vade
cum homine. Deus autem qui habitat
in cœlis iter veſtrum ſecundet, &
Angelus ejus vobiſcum eat. Et egreſſi
ſunt ambo ad iter faciendum, & canis
pueri cum ipſis.

ספר טוביה : ו

וְאִמּוֹ הָיְתָה בוֹכָה וְאוֹמֶרֶת לְבַעַל לָמָּה שִׁגַּרְתָּ אֶת הַנַּעַר וְהוּא הָיָה מַטֵּה 23
בְּיָדֵינוּ וְהוּא הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא בְּבַיִת: וְעַתָּה שִׁגַּרְתָּ אוֹתוֹ לְבַקֵּשׁ כֶּסֶף לֹא 24
יִמָּלֵט לְעוֹלָם וָעֶד וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁעַד עַתָּה פַּרְנְסָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
וְכָלוּם לֹא חָסַר לָנוּ: וְעַתָּה לָמָּה נִכְנַס בְּדַעְתְּךָ זֶה הַשְּׁטוּת שֶׁל כֶּסֶף וְשִׁגַּרְתָּ 25
אֶת בְּנִי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר לֹא יָדַע וְשֶׁמָּא יִקְרָאֵהוּ אָסוֹן: עָנָה טוֹבִיָּה וְאָמַר לָהּ 26
רַב לָךְ וְעִזְבִי הַדְּבָרִים כִּי בָטוּחַ אֲנִי בְּרַחֲמֵי שָׁמַיִם כִּי הֵם לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
יָשׁוּבוּ מִשָּׁם וְתִרְאֶה אֶת בְּנֵךְ בְּעֵינַיִךְ: וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ וְיַצְלִיחַ 27
דַּרְכָּם וְיַחְזְרוּ לְשָׁלוֹם וְתֶחְדַּל מִלִּבְכּוֹת:

ו

וּכְשֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ עַד הָעֶרֶב וְהָלְכוּ בְּעִיר לְדִיקִיאָה וְלָנוּ שָׁם: וְהָלַךְ הַנַּעַר 1 2
וְנִכְנַס בְּנָהָר כְּדֵי לְקָרֵר גּוּפוֹ וַיָּבֹא דָג גָּדוֹל מִן הַנָּהָר וְלָקַח אֶת הַנַּעַר וְרָצָה
לְבַלְעוֹ: וְהָיָה הַמַּלְאָךְ רָץ וְהָיָה צוֹוֵחַ לַנַּעַר אַל תִּירָא טוֹבִיָּה אֶלָּא הַחֲזֵק 4
בְּדָג כְּאִישׁ חַיִל וְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִיַּד נִתְחַזֵּק הַנַּעַר וְתָפַשׂ אֶת הַדָּג וְהוֹצִיאוֹ מִן
הַנָּהָר: וְאָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ רְפָאֵל חֲתוֹךְ הַדָּג וְקַח מִמֶּנּוּ הַלֵּב וְהַכָּבֵד וְהַמְּרֵרָה 5
וְשָׁמְרֵם בְּטוֹב: וַיַּעַשׂ הַנַּעַר כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר הַמַּלְאָךְ אֵלָיו וְאֶת הַדָּג תִּקְּנוּ וַאֲכָלוּהוּ 6
וְעָמְדוּ וְהָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ יַחַד עַד אֲשֶׁר הִגִּיעוּ קָרוֹב אִינְקַבְּטַנִישׁ:

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Porrò mater ejus incipiebat flere & dicere marito; Cur ablegâſti puerum? 23 ipſe fuit baculus manuum noſtrarum, promus & condus domus noſtræ. Et 24 nunc amandâſti eum ut repoſcat argentum, quid, etiam ſi nunquam ereptum fuiſſet argentum? Nec hoc ſolum eſt, imò & Deus huc uſque pavit nos, ſic, ut nihil planè nobis defuerit. Quomodò igitur nunc in mentem tuam ſub- 25 iit ſtulta hæc cogitatio, de (reparando) argento, ut propter illud filium meũ in viam ablegâris, quam non novit, & in qua illi facile letale exitium accidere poſſet. Adhæc reſpondens Tobias, dixit ad eam. Satis eſt, mitte hæc 26 verba, perſuaſus enim ſum de Dei miſericordia, (qua fiet,) ut incolumes & ſalvi revertantur, videbíſque filium tuum oculis tuis. Nam Deus mittet 27 Angelum ſuum, qui ſecundabit iter eorum, ut redeant in pace, quare flere deſinas.

CAP. VI.

Cumque pergerent in via, appetente veſpera, ingreſſi ſunt civitatem 1 Ledikian, in qua & pernoctârunt. Ubi cum abiiſſet puer flumen ingreſſurus, 2 causâ refrigerandi corpus ſuum, prodiit è flumine ingens piſcis, qui arreptum puerum deglutire cupiebat. Quod ubi animadvertit Angelus, accurrit, acclamans puero. Ne timeas Tobia, quin tanquàm vir fortis appre- 4 hende piſcem, & extrahe eum. Confeſtim puer recepto animo, piſcem arripuit, & è flumine traxit. Ad quem dixit Angelus Raphaël; Divide pi- 5 ſcem, & tolle ex eo cor, jecur, & fel, quæ bene conſervato. Fecítque 6 puer omnia ut juſſerat Angelus, piſcem verò paratum comederunt. Inde ſurgentes perrexerunt ſimul, donec venirent prope civitatem Inkabthanis:

Editio SEBAST. MUNSTERI.

וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת וַתָּחֶל אִמּוֹ לִבְכּוֹת וַתֹּאמֶר אֶל בַּעְלָהּ אֵיךְ לֹא יָרֵאתָ לִשְׁלוֹחַ אֶת 23
הַנַּעַר כִּי בֶן זְקוּנִים הוּא לָנוּ וְהוּא יוֹצֵא וּבָא לְפָנֵינוּ: וּבְלֹא אוֹתוֹ כֶּסֶף יְחַיֵּינוּ 24
אֱלֹהֵינוּ: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ טוֹבִי אַל תִּירְאִי אֲחוֹתִי כִּי בְשָׁלוֹם יֵלֵךְ וּבְשָׁלוֹם יָבֹא 26
אֵלֵינוּ וְעֵינַיִךְ תִּרְאֶינָה אוֹתוֹ: וַיי אֱלֹהֵינוּ יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ עִמּוֹ וְיַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ וְיָשׁוּב 27
בְּשָׁלוֹם וַתּוֹסֶף לִבְכּוֹת עוֹד:

ו

וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר לְדַרְכּוֹ וְהַמַּלְאָךְ רְפָאֵל עִמּוֹ וַיָּבֹא עַד נַחַל תִּיגְרִין בָּעֶרֶב וַיָּלִינוּ שָׁם: 1
וַיֵּרֶד טוֹבִיָּה אֶל הַנַּחַל לִרְחוֹץ רַגְלָיו וַיֵּצֵא פִתְאוֹם דָּג אֶחָד מִן הַנַּחַל לֶאֱכוֹל 2
אֶת הַנַּעַר: וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר לוֹ הַמַּלְאָךְ תְּפוֹשׂ הַדָּג וְאַל תַּנִּיחֵהוּ וַיִּתְפֹּשׂ הַנַּעַר 4
אֶת הַדָּג: וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ אֶל הַנַּעַר קְרַע אֶת הַדָּג בְּתוֹךְ וְקַח הַלֵּב וְהַמְּרֵירָה וְשִׂים 5
אוֹתָם עִמְּךָ כִּי טוֹבִים הֵם לִרְפוּאוֹת: וַיַּעַשׂ כֵּן הַנַּעַר וְאֶת הַדָּג בִּשֵּׁל וַיֹּאכַל 6
וְהַנּוֹתָר הֵנִיחַ וַיֵּלְכוּ עַד מָדָי:

Egredientibus autem eis ut abirent, cœpit mater ejus flere, & dixit ad ma- 23 ritum ſuum. Quomodo non timuiſti dimittere puerum, qui eſt filius ſenectutis noſtræ, & converſatus eſt ante faciem noſtram? Certè Deus noſter 24 nutriviſſet nos abſque pecunia illa. Ad quam dixit Tobæus; Ne timeas 26 ſoror mea: ille vadit in pace atque ſalvus redibit ad nos. Oculi tui videbunt illum, Et Dominus Deus noſter mittit angelum ſuum cum eo, qui pro- 27 ſperum faciet iter ejus, reverteturque ille in pace. At illa adjecit plus flere.

CAP. VI.

Profectus eſt itaque puer per viam ſuã comitante eum angelo Raphaele, 1 & perveniens ad fluvium Tigrim tempore veſpertino, pernoctaverunt ibi. Deſcendenſque Tobias in fluvium ut lavaret pedes ſuos, emerſit ſubitò 2 piſcis quidam è fluvio ut devoraret puerum. Clamantéque eo ait angelus 4 ad eum; Apprehende piſcem & ne dimiſeris eum. Et cum puer apprehendiſſet piſcem, Ait angelus ad puerum; Lacera piſcem per medium, 5 & accipe cor & fel, & repone ea penes te: nam ſunt bona ad medicamenta. Fecit ergo puer ſic, & coquens piſcem comedit eum, reliquum 6 autem repoſuit. Cúmque proſequerentur iter uſque in Mediam,

Verſio VULG. LAT.

23 Cúmque profecti eſſent, cœpit mater ejus flere, & dicere; Baculum ſenectutis noſtræ tuliſti, & tranſmi- 24 ſiſti à nobis. Nunquam fuiſſet ipſa pecunia, pro qua 25 miſiſti eum. Sufficiebat enim nobis paupertas noſtra, ut divitias computaremus hoc, quòd videbamus filiũ 26 noſtrum. Dixitque ei Tobias; Noli flere, ſalvus perveniet filius noſter, & ſalvus revertetur ad nos, & ocu- 27 li tui videbunt illum. Credo enim quòd Angelus Dei bonus comitetur ei, & benè diſponat omnia, quæ circa eum geruntur, ita ut cum gaudio revertatur ad nos. 28 Ad hanc vocem ceſſavit mater ejus flere, & tacuit.

CAP. VI.

1 Profectus eſt autem Tobias, & canis ſecutus eſt eum, & manſit primâ manſione juxta fluvium Tigris. 2 Et exivit ut lavaret pedes ſuos, & ecce piſcis imma- 3 nis exivit ad devorandum eum. Quem expaveſcens 4 Tobias clamavit voce magnâ, dicens; Domine, invadit me. Et dixit ei Angelus; Apprehende branchiam ejus, & trahe eum ad te. Quod cùm feciſſet, attra- 5 xit eum in ſiccum, & palpitare cœpit ante pedes ejus. Tunc dixit ei Angelus; Exentera hunc piſcem, & cor ejus, & fel, & jecur repone tibi: ſunt enim hæc 6 neceſſaria ad medicamenta utiliter. Quod cùm feciſſet, aſſavit carnes ejus, & ſecum tulerunt in via: cætera ſalierunt, quæ ſufficerent eis, quouſque pervenirent in Rages civitatem Medorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

23 Ἔκλαυσε (α) δὲ Ἄννα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ϗ εἶπε πρὸς Τωβίτ, Τί ἐξαπέστειλας τὸ παιδίον ἡμῶν; ἢ οὐχὶ ἡ ῥάβδος τῆς χειρὸς ἡμῶν ἐστιν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν ϗ ἐκπορεύεσθαι ἐνώπιον ἡμῶν; 24 Ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ μὴ φθάσαι, ἀλλὰ περίψημα 25 τοῦ παιδίου ἡμῶν γένοιτο. Ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν παρὰ τοῦ 26 κυρίου, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει. Καὶ εἶπεν αὐτῇ Τωβίτ, Μὴ λόγον ἔχε ἀδελφή, ὑγιαίνων ἐλεύσεται, ϗ οἱ ὀφθαλμοί σου 27 ὄψονται αὐτόν. Ἄγγελος γὰρ ἀγαθὸς συμπορεύσεται αὐτῷ, ϗ εὐοδωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, ϗ ὑποστρέψει ὑγιαίνων.

MS.A. (α) δὲ ἡ μήτηρ

Ploravit autem Anna mater ejus, & dixit ad 23 Tobit; Quid emiſiſti filium noſtrum? An non virga manûs noſtræ eſt in ingrediendo ipſum, & egrediendo coram nobis? Argentum argento non 24 antevertat, ſed peripſema filii noſtri ſit: Quomodò 25 enim datum eſt nobis vivere à Domino, hoc ſatis multum nobis eſt. Et dixit ei Tobit; Ne ſolici- 26 tudinem habeas, ſoror: ſanus veniet, & oculi tui videbunt eum. Angelus enim bonus ibit cum eo: 27 & proſperabitur iter ejus, & redibit ſanus.

ΚΕΦ. ϛʹ.

28 Καὶ ἐπαύσατο κλαίουσα. Οἱ δὲ πορευόμενοι τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἑσπέ- 1 ρας ἐπὶ τὸν Τίγριν ποταμὸν, ϗ ηὐλίζοντο ἐκεῖ. 2 Τὸ δὲ παιδάριον κατέβη περικλύσασθαι, ϗ ἀνεπήδησεν ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, ϗ ἠβουλήθη καταπιεῖν τὸ παιδάριον. 4 Ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιλαβοῦ τοῦ ἰχθύος. ϗ ἐκράτησε τὸν ἰχθὺν τὸ παιδάριον, ϗ ἀνέ- 5 βαλεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, Ἀνάτεμε τὸν ἰχθὺν, ϗ λαβὼν τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἧπαρ ϗ τὴν 6 χολὴν, θὲς ἀσφαλῶς. Καὶ ἐποίησε τὸ παιδάριον ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος· τὸν δὲ ἰχθὺν ὀπτήσαντες, ἔφαγον. ϗ ὥδευον ἀμφότεροι, (α) ἕως οὗ ἤγγισαν ἐν Ἐκβατάνοις.

MS.A. (α) ἕως ἤγγισαν

CAP. VI.

Et ceſſavit plorans. Illi verò euntes viam, 28 venerunt veſperi ad Tigrim flumen, & manſerunt 1 ibi. Puer autem deſcendit ad lavandum ſe: & 2 proſiliit piſcis è flumine, & voluit devorare puerum. Angelus autem dixit ei; Apprehende 4 piſcem. Et tenuit piſcem puer, & projecit eum ſuper terram. Et dixit ei angelus; Incîde piſcem, 5 & ſumens cor, & jecur, & fel, repone tutò. Et fecit puer, ſicut dixit ei angelus. Piſcem au- 6 tem aſſantes, comederunt. Et pergebant utrique, donec appropinquaverunt in Ecbatana.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܟܬ ܕܝܢ ܐܡܗ ܕܛܘܒܝܐ. ܘܐܡܪܐ ܠܛܘܒܝܬ. ܠܡܢܐ ܫܕܪܬ ܠܒܪܢ. ܠܐ ܗܘ ܫܒܛܐ 23
ܕܐܝܕܝܢ. ܐܝܬܘܗܝ .. ܕܥܐܠ ܗܘܐ ܘܢܦܩ ܗܘܐ ܩܕܡܝܢ. * ܟܣܦܐ ܠܟܣܦܐ 24
ܠܐ ܢܡܛܐ. ܐܠܐ ܦܘܪܩܢܐ ܕܚܝܘܗܝ ܕܒܪܝ ܢܗܘܐ. * ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܬܝܗܒ ܠܢ ܕܢܚܐ ܡܢ ܡܪܝܐ. 25
ܗܢܐ ܕܣܦܩ ܠܢ ܐܚܪܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗ̇ ܛܘܒܝܬ. ܠܐ ܨܦܬܐ ܬܗܘܐ ܠܟܝ ܚܬܝ. ܚܠܝܡܐ 26
ܐܬܐ. ܘܥܝܢܝܟܝ ܚܙܝܢ ܠܗ. * ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܛܒܐ ܐܙܠ ܥܡܗ. ܘܡܬܛܝܒܐ ܐܘܪܚܗ 27
ܕܝܠܗ .. ܘܢܗܦܘܟ ܟܕ ܚܠܝܡ. * ܘܫܠܝܬ ܡܢ ܒܟܝܐ. 28

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

* ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܒܐܘܪܚܐ. ܐܬܘ ܒܪܡܫܐ ܥܠ ܕܩܠܬ ܢܗܪܐ. ܘܒܬܘ ܬܡܢ܀ 1
* ܛܠܝܐ ܕܝܢ ܢܚܬ ܠܡܣܚܐ. ܘܫܘܪ ܢܘܢܐ ܡܢ ܢܗܪܐ. ܘܨܒܐ ܠܡܒܠܥܗ ܠܛܠܝܐ. 2
* ܡܠܐܟܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܐܚܘܕ ܠܢܘܢܐ. ܘܐܚܕܗ ܠܢܘܢܐ ܗܘ ܛܠܝܐ. ܘܫܕܝܗ ܥܠ ܐܪܥܐ. 4
* ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܦܪܘܫܝܗ ܠܢܘܢܐ. ܘܣܒ ܠܒܐ ܘܟܒܕܐ ܘܡܪܪܬܐ. ܣܝܡ 5
ܙܗܝܪܐܝܬ. * ܘܥܒܕ ܛܠܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ. ܢܘܢܐ ܕܝܢ ܟܕ ܛܘܘ ܐܟܠܘ. ܘܐܙܠܘ 6
ܗܘܘ ܬܪܝܗܘܢ ܥܕܡܐ ܕܡܛܘ ܠܐܚܡܬܢ܀

Mater autem ejus flevit, & dixit ad 23 Tobit; Quare amandâſti filium noſtrum? Annon ipſe baculus manûs noſtræ, ingrediendo & egrediendo coram nobis? Argentum ad argentum non 24 perveniat, ſed pretium vitæ filii mei ſit. Nam prout vivere nobis datum eſt à 25 Domino, hoc nobis ſufficit. Et dixit 26 ipſi Tobit; Ne ſit tibi ſolicitudo, ſoror: 27 Sanus veniet, & oculi tui videbunt ipſum. Angelus enim bonus it cum eo, & proſperum erit iter ejus, ſanúſque redibit. Et ceſſavit à fletu. 28

CAP. VI.

Illi verò incedentes viam, venerunt 1 veſperi ad Tigrim fluvium, ibique pernoctârunt. Puer autem deſcendit lo- 2 tum. Et exilivit piſcis è fluvio, & voluit devorare puerum. Dixit autem 4 ei Angelus; Prehende piſcem: Et prehendit puer piſcem, & projecit eum ſuper terram. Et dixit ei Angelus; 5 Incîde piſcem, ſumptumq; cor & hepar ac fel, repone cautè. Et fecit puer ſicut 6 dixit ei Angelus. Piſcem autem aſſantes ederunt. Profectíque ſunt ambo donec pervenerunt Ecbatana.

וְשָׁאַל הַנַּעַר לְמַלְאָךְ וְאָמַר לוֹ עֲזַרְיָה אָחִי מָה אֵלּוּ הַלֵּב וְהַכָּבֵד וְהַמָּרָה וּבַמָּה יוֹעִילוּ: 7
אָמַר לוֹ הַלֵּב וְהַכָּבֵד יוֹעִילוּ לְנִזּוֹקִים מִן הַשֵּׁד וּמִן רוּחַ רָעָה וְיָשִׂימוּ יַחַד בְּגֶחָלִים 8
וְיִתְעַשְּׁנוּ בָהֶם בֵּין אָדָם וּבֵין אִשָּׁה שֶׁהֵם בַּעֲלֵי שֵׁדוּת וְשׁוּב לֹא יוֹסִיפוּ אֵלָיו: וּבִשְׁבִיל 9
הַמְּרֵירָה אִם יִמְשַׁח אָדָם בְּעֵינֵי כָּל בַּעֲלֵי שַׁבְּלוּל בְּעֵינֵיהֶם וּמִיַּד יִתְרַפְּאוּ וְיַבִּיטוּ כְּמוֹ
שֶׁהָיוּ מִקּוֹדֶם: וּכְשֶׁהִגִּיעוּ קָרוֹב לָעִיר רִיגוֹ אָמַר הַמַּלְאָךְ לַנַּעַר: אִם תִּרְצֶה נִכְנַס 10 11
וְנָלִין בְּזוֹ הָעִיר בְּבֵית רְעוּאֵל כִּי הוּא קְרוֹבְךָ מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית אָבִיךָ וְגַם יֵשׁ לוֹ בַת
יְחִידָה יָפָה וְנָאָה וּשְׁמָהּ שָׂרָה: וְאִם תִּרְצֶה נְדַבֵּר לְאָבִיהָ וְיִתְּנֶנָּה לְךָ לְאִשָּׁה: כִּי לְךָ 12
הִיא רְאוּיָה וּלְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאוּלָּה וְאַתָּה יָחִיד וְהִיא יְחִידָה וְהַנַּעֲרָה טוֹבָה וּמְשׁוּלֶּלֶת
עַד מְאֹד: וְעַתָּה שְׁמַע בְּקוֹלִי וּנְדַבֵּר אֶל אָבִיהָ וּבַחֲזִירָתֵנוּ נַעֲשֶׂה שִׂמְחָתֵךְ: כִּי רְעוּאֵל 13
אֲבִי הַנַּעֲרָה נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יִתְּנֶנָּה לְאִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ כְּתוֹרַת מֹשֶׁה שֶׁיִּתֵּן
לוֹ עַל נַחֲלָתוֹ וְכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ: עָנָה הַנַּעַר וְאָמַר לְמַלְאָךְ עֲזַרְיָה: אָחִי אֲנִי 14
שָׁמַעְתִּי עַל הַנַּעֲרָה שֶׁנִּשֵּׂאת לְשִׁבְעָה אֲנָשִׁים וְכוּלָּם מֵתוּ בַּלַּיְלָה רִאשׁוֹנָה:
וַאֲנִי יָחִיד לְאִמִּי וּלְאָבִי וּמִתְיָרֵא אֲנִי שֶׁמָּא אָמוּת גַּם אֲנִי כָּרִאשׁוֹנִים כִּי הַשֵּׁד 15
הוּחֲזַק עִמָּהּ וְאֵינוֹ מַזִּיק לִכְלוּם אָדָם כִּי אִם לְאִישׁ אֲשֶׁר יִתְּנוּ לָהּ וְעַל זֶה
אֲנִי מִתְיָרֵא פֶּן אָמוּת וְאוֹרִיד אֶת שֵׂיבַת אָבִי וְאִמִּי בְּרָעָה שְׁאוֹלָה וְאֵין לָהֶם בֵּן
אַחֵר לְקוֹבְרָם:

Ubi puer interrogavit Angelum, dicens, Mi frater Azaria, quid ſibi hæc 7 volunt? nempe cor, jecur & fel, & ad quid conducunt? Reſpondit illi (An- 8 gelus;) Cor & jecur valent contra nocumenta Cacodæmonis, atque maligni ſpiritus. Et ſi prunis impoſita, vir ſive mulier, qui dæmonium habent, ab eis ſuffumigentur, liberantur à dæmoniis, ut non ampliꝰ ad eos redeant. Porrò 9 felle ſi quis obliniat oculos eorum, qui in ipſis maculas habent, illicò curantur, reſtituunturque viſui ut antea. Cùm vero appropinquâſſent civitati 10 Rigo, Dixit Angelus ad puerum; Si placet, ingrediemur & pernoctabimus 11 in iſta civitate, in domo Reguelis, ipſe eſt enim propinquus tuus, de familia domus patris tui. Eſt quoque illi filia unica, formoſa & decora, cui nomen eſt Sara, quam ſi (ducere) volueris (in uxorem) loquemur ea de re cum patre ejus, & nimirum dabit eam tibi: Tibi enim competit ea, atque 12 tibi eſt jus propinquitatis. Inſuper & ſicut tu unicus filius es, ita & ipſa unica eſt filia, puella certe bona, atque probè educata. Nunc 13 ergo quieſce voci meæ, & loquamur cum patre ejus. Cúmque reverſi fuerimus, faciemus tibi gaudium. Nam Reguel pater puellæ juravit ſe non daturum eam viro alieno, qui non ſit de ſua familia, ſicut præcepit Moſes dare quenq; filiam ſuam ei, qui eſt de ſua familia, cui ſimul etiam det quæcunque 14 habet. Reſpondit puer & dixit ad Angelum; Mi frater Azaria, Ego audivi de puella iſta, quod nupſerit ſeptem viris, qui omnes mortui fuerunt 15 prima nocte. Ego autem unicus filius ſum matri meæ & patri meo, Atque timeo ne & ego fortè moriar, ſicut priores illi mariti. Nam dæmonium penes eã eſt, ꝙ nulli homini nocet, niſi ei viro cui nuptũ datur. Propterea ego timeo, ne fortè moriar, ac ita deducã caniciem patris mei & matris meæ, cum dolore in ſepulchrum. Quo facto, non habent alium filium qui ſepeliat eos.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

וַיֹּאמֶר טוֹבִיָּה אֶל הַמַּלְאָךְ עֲזַרְיָה אָחִי מָה רְפוּאָה תַּעֲשֶׂה מִלֵּב הַדָּג וּמְרֵירָה: וַיֹּאמֶר 7
אֵלָיו הַלֵּב יוֹעִיל לְהַקְטִיר מִמֶּנּוּ לִפְנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ רָעָה אוֹ רוּחַ שֵׁדִים וְיָנוּסוּ מִמֶּנּוּ: 8
וְהַמְּרֵירָה תּוֹעִיל לִמְשׁוֹחַ בָּהּ עֵינֵי הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם לוֹבֶן וְיֵרָפֵא: וַיָּבֹאוּ בְאֶגְבְּתָנִים 9 10
וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ אֶל טוֹבִיָּה: אָחִי בְּבֵית רְעוּאֵל נָלִין כִּי הוּא אִישׁ זָקֵן: וּבַת יְחִידָה יֵשׁ 11
לוֹ יְפַת מַרְאֶה וּשְׁמָהּ שָׂרָה וַאֲדַבֵּר אֵלָיו שֶׁיִּתְּנֶנָּה לְךָ לְאִשָּׁה וְהִיא טוֹבַת שֵׂכֶל וְאָבִיהָ 12
אֹהֲבָהּ: וְעַתָּה שְׁמָעֵנִי וְדַבֵּר בַּעֲבוּרָהּ וְכַאֲשֶׁר נָשׁוּב מִן רָאגִישׁ נַעֲשֶׂה הַחוּפָּה וַאֲנִי 13
יָדַעְתִּי כִּי לֹא יַמְרֶה הָאִישׁ אֶת פִּיךָ וְלֹא יִתֵּן אוֹתָהּ לְאִישׁ זָר כְּתוֹרַת מֹשֶׁה וְנוֹלִיךְ
אוֹתָהּ אֶל אָבִיךָ: וַיֹּאמֶר טוֹבִיָּה אֶל הַמַּלְאָךְ שָׁמַעְתִּי אָחִי שֶׁכְּבָר נִתְּנָה לְשִׁבְעָה 14
אֲנָשִׁים וּמֵתוּ טֶרֶם שֶׁיָּבֹאוּ אֵלֶיהָ וְשָׁמַעְתִּי שֶׁאַשְׁמְדַי מֶלֶךְ הַשֵּׁדִים הוּא הוֹרֵג
אוֹתָם: וְעַתָּה יָרֵא אֲנִי מְאֹד פֶּן יַהַרְגֵנִי אַשְׁמְדַי וְהוֹרַדְתִּי אֶת שֵׂיבַת אֲבוֹתַי בְּיָגוֹן 15
שְׁאוֹלָה כִּי אֵין לָהֶם בֵּן אַחֵר וְלֹא בַת לְקָבְרָם בְּמוֹתָם:

Dixit Tobias ad angelũ; Azaria frater mi, quale medicamentum facies ex 7 corde piſcis atque ex felle? Reſpondit ei; Cor prodeſt ſi fumus fiat ex eo 8 coram homine in quo eſt ſpiritus malus aut ſpiritus dæmoniacus. Recedunt enim ab eo. At fel valet ſi eo ungantur oculi hominis in quibus eſt 9 albugo. Nam ſanabitur. Venientes itaque in Egbathanis, Dixit angelus ad 10 Tobiam; Frater mi, in domo Rahuelis manebimus: nã ille eſt vir ſenex, ha- 11 bétq; filiã unicã eleganti forma, cujus nomen eſt Sara, & ego loquar cum 12 illo ut eã tibi tradat in uxorẽ. Eſt quidẽ ingenio prædita & pater ejus diligit eã. Nunc itaq; audi me & loquere pro ea, & cum reverſi fuerimus de 13 Rages faciemus nuptias. Ego quidẽ novi quod vir ille nõ contradicet verbo tuo, neq; dabit eã viro alieno ſecundũ legem Moſi, & nos ducemus eã ad patrem tuũ. Dixit Tobias ad angelũ; Audivi frater mi quod jam tradita 14 fuerit ſeptem viris, qui mortui ſunt antequam ingrederentur ad eã. Audivi etiam quòd Aſmodæus princeps dæmonum interfecerit eos, Quapropter 15 ego timeo valdè ne fortè & me occidat Aſmodæus, & deducam caniciem parentum meorum cum mœrore in foveam. Non enim habent filium alium neque filiam, qui ſepeliant eos in morte eorum.

Verſio VULG. LAT.

7 Tunc interrogavit Tobias Angelum, & dixit ei; Obſecro te, Azaria frater, ut dicas mihi, quod remedium habebunt iſta, quæ de piſce ſervare 8 juſſiſti? Et reſpondens Angelus, dixit ei; Cordis ejus particulam ſi ſuper carbones ponas, fumus ejus extricat omne genus dæmoniorũ, ſive à viro, ſive à muliere, ita ut ultrà non accedat ad eos. 9 Et fel valet ad ungendos oculos, in quibus fue- 10 rit albugo, & ſanabuntur. Et dixit ei Tobias; 11 Ubi vis ut maneamus? Reſpondénſque Angelus, ait; Eſt hîc Raguel nomine, vir propinquus de tribu tua, & hic habet filiam nomine Saram, ſed neque maſculum, neque fœminam ullam ha- 12 bet aliam præter eam. Tibi debetur omnis ſubſtantia ejus, & oportet eam te accipere conju- 13 gem. Pete ergò eam à patre ejus, & dabit tibi 14 eam in uxorem. Tunc reſpondit Tobias, & dixit; Audio quia tradita eſt ſeptem viris, & mortui ſunt: ſed & hoc audivi, quia dæmoni- 15 um occîdit illos. Timeo ergò, ne fortè & mihi hæc eveniant: & cùm ſim unicus parentibus meis, deponam ſenectutem illorum cum triſtitia ad inferos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, Ἀζαρία ἀδελφὲ, τί ἐστιν (β) ἡ 8 καρδία ϗ τὸ ἧπαρ ϗ ἡ χολὴ τοῦ ἰχθύος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἡ καρδία ϗ τὸ ἧπαρ, ἐάν τινα ὀχλῇ δαιμόνιον ἢ πνεῦμα πονηρὸν, ταῦτα (γ) δεῖ 9 καπνίσαι ἐνώπιον ἀνθρώπου, ἢ γυναικὸς, ϗ (δ) μηκέτι ὀχληθῇ. Ἡ δὲ χολὴ, ἐγχρῖσαι ἄνθρωπον, ὃς ἔχει (ε) λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλ- 10 μοῖς, ϗ ἰαθήσεται. Ὡς δὲ προσήγγισαν τῇ Ῥάγῃ, Εἶπεν ὁ ἄγγε- 11 λος τῷ παιδαρίῳ, Ἀδελφὲ, σήμερον αὐλισθησόμεθα παρὰ Ῥαγουὴλ, ϗ αὐτὸς συγγενής σου ἐστὶν, ϗ ἔστιν αὐτῷ θυγάτηρ (ζ) ὀνόματι Σάῤῥα. 13 Λαλήσω περὶ αὐτῆς, τοῦ δοθῆναί σοι αὐτὴν εἰς (η) γυναῖκα, 12 Καὶ ὅτι σοὶ ἐπιβάλλει ἡ κληρονομία αὐτῆς, ϗ σὺ μόνος εἶ ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς· καὶ τὸ κοράσιον καλὸν ϗ φρόνιμόν ἐστιν. ϗ νῦν ἄκουσόν μου, ϗ λαλήσω τῷ πατρὶ αὐτῆς, ϗ ὅταν ὑποστρέψωμεν ἐκ Ῥαγῶν, ποιήσομεν τὸν γάμον· διότι ἐπίσταμαι Ῥαγουὴλ ὅτι οὐ μὴ δῷ αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ κατὰ τὸν νόμον Μωϋσῆ, ἢ ὀφειλήσει θάνατον, ὅτι τὴν κληρονομίαν σοὶ καθήκει 14 λαβεῖν, ἢ πάντα ἄνθρωπον. Τότε εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, Ἀζαρία ἀδελφὲ, ἀκήκοα ἐγὼ τὸ κοράσιον δεδόσθαι ἑπτὰ ἀνδράσι, 15 ϗ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπολωλότας. Καὶ νῦν (θ) ἐγὼ μόνος εἰμὶ τῷ πατρὶ, καὶ φοβοῦμαι μὴ εἰσελθὼν ἀποθάνω καθὼς ϗ οἱ πρότεροι, ὅτι δαιμόνιον φιλεῖ αὐτὴν, ὃ οὐκ ἀδικεῖ οὐδένα πλὴν τῶν προσαγόντων αὐτῇ. ϗ νῦν ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ ἀποθάνω, ϗ κατάξω τὴν ζωὴν τοῦ πατρός μου ϗ τῆς μητρός μου μετ' ὀδύνης ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὸν τάφον αὐτῶν, ϗ υἱὸς ἕτερος οὐχ ὑπάρχει αὐτοῖς ὃς θάψει αὐτούς.

MS.A. (β) τὸ ἧπαρ ϗ ἡ καρδία ϗ ἡ (γ) ἔδει (δ) οὐκέτι οὐ μὴ ὀχληθῇ. (ε) λεύκωμα (ζ) μονογενὴς ὀνόματι (η) γυναῖκα, Ὅτι (θ) μόνος ἐγώ εἰμι

Et dixit puer angelo; Azaria frater, quid eſt 7 cor, & jecur, & fel piſcis? Et dixit ei; Cor, & 8 jecur, ſi quem turbaverit dæmonium, vel ſpiritus malignus, hæc (a) oportet ſuffire coram homine, vel muliere: & non ultrà turbabitur. (b) Fel autem, 9 unge hominem, qui habet albugines in oculis, & ſanabitur. Ut autem appropinquaverunt Rage; Dixit 10 11 angelus puero; Frater, hodiè manebimus apud Raguel, & ipſe cognatus tuus eſt, & eſt ei filia nomine Sarra. Loquar de ea, ut ipſa detur tibi in 13 uxorem, (c) Et quoniam ad te pertinet hæreditas 12 ejus, & tu ſolus es de genere ejus, & puella pulchra, & prudens eſt. Et nunc audi me, & loquar patri ejus: &, quando revertemus è Ragis; faciemus nuptias: quoniam novit Raguel, quia non dabit eam viro alteri juxta legem Moyſi, vel reus erit mortis: quoniam hæreditatem tibi convenit accipere, quàm omnem hominem. Tunc dixit puer 14 angelo; Azaria frater, audivi ego puellam datam eſſe ſeptem viris, & omnes in nuptiali thalamo periiſſe. Et 15 nunc ego ſolus ſum patri: & timeo, ne ingreſſus moriar, ſicut & priores: quoniam dæmonium diligit eam; quod non nocet cuiquam, niſi accedentibus ad eam. Et nunc ego timeo, ne moriar, & deducam vitam patris mei & matris meæ cum dolore ſuper me in ſepulturam ipſorum: & filius alius non eſt eis, qui ſepeliet eos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܡܪ ܛܠܝܐ ܠܡܠܐܟܐ. ܥܙܪܝܐ ܐܚܝ: ܡܢܐ ܨܒܐ ܠܒܐ ܘܟܒܕܐ ܘܡܪܪܬܐ ܕܢܘܢܐ. 7
* ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܒܐ ܘܟܒܕܐ ܐܢ ܐܢܫ ܡܬܛܠܡ ܡܢ ܫܐܕܐ ܐܘ ܡܢ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ. ܩܛܪ ܐܢܘܢ 8
ܩܕܡ ܓܒܪܐ ܐܘ ܐܢܬܬܐ. ܘܠܐ ܬܘܒ ܡܬܛܠܡ. * ܡܪܪܬܐ ܕܝܢ ܫܘܦ ܠܡܢ ܕܚܘܪܐ ܐܝܬ ܠܗ 9
ܒܥܝܢܘܗܝ ܘܡܬܚܠܡ .. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܩܪܒܘ ܠܪܓܣ. * ܐܡܪ ܡܠܐܟܐ ܠܛܠܝܐ. ܐܚܝ 10 11
ܝܘܡܢܐ ܒܝܬ ܪܥܘܐܝܠ ܢܒܘܬ. ܗܘ ܓܝܪ ܩܪܝܒܟ ܗܘ. ܘܒܪܬܐ ܝܚܝܕܝܬܐ ܐܝܬ ܠܗ. ܕܫܡܗ̇ ܣܪܐ.
ܡܛܠ ܕܠܟ ܡܛܝܐ ܝܪܬܘܬܗ̇. ܘܐܢܬ ܒܠܚܘܕܝܟ ܐܝܬܝܟ ܡܢ ܫܪܒܬܗ̇. * ܘܛܠܝܬܐ ܫܦܝܪܐ 12 13
ܘܚܟܝܡܬܐ. ܘܗܫܐ ܫܡܥܝܢܝ ܘܐܡܠܠ ܥܡ ܐܒܘܗ̇. ܘܡܐ ܕܗܦܟܢ ܡܢ ܪܓܣ ܢܥܒܕ ܡܫܬܘܬܐ.
ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐ ܢܬܠܝܗ̇ ܪܥܘܐܝܠ ܠܢܘܟܪܝܐ. ܐܝܟ ܢܡܘܣܗ ܕܡܘܫܐ. ܘܐܠܐ ܚܝܒ ܡܘܬܐ ܗܘܐ.
ܡܛܠ ܕܝܪܬܘܬܐ ܠܟ ܝܐܐ ܠܡܣܒܗ̇. ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠ ܐܢܫ.
ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܛܠܝܐ ܠܡܠܐܟܐ. ܥܙܪܝܐ ܐܚܝ. ܫܡܥܬ ܕܝܢ ܥܠ ܛܠܝܬܐ .. 14
ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܫܒܥܐ ܓܒܪܝܢ. ܘܟܕ ܡܬܩܪܒܝܢ ܠܘܬܗ̇ ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ .. * ܘܗܫܐ 15
ܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ ܐܝܬܝ ܠܐܒܝ. ܘܕܚܠ ܐܢܐ ܕܠܐ ܐܥܘܠ ܘܐܡܘܬ ܐܝܟ ܩܕܡܝܐ. ܕܫܐܕܐ ܪܚܡ ܠܗ̇.
ܘܠܐܢܫ ܠܐ ܡܣܪܚ. ܐܠܐ ܠܗܢܘܢ ܕܩܪܒܝܢ ܠܘܬܗ̇. ܘܗܫܐ ܕܚܠ ܐܢܐ
ܕܠܐ ܐܡܘܬ ܘܐܚܬ ܚܝܐ ܕܐܒܝ ܘܕܐܡܝ ܒܥܩܬܐ ܥܠܝ ܠܩܒܪܐ ܕܝܠܗܘܢ.
ܘܒܪܐ ܐܚܪܢܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܕܢܩܒܪ ܐܢܘܢ ..

Et dixit puer Angelo, Frater Azaria; Quid 7 vult ſibi cor & hepar & fel piſcis? Et di- 8 xit ei; Cor & hepar, ſi quis infeſtetur dæmone vel ſpiritu malo, ſuffi ipſa coram viro vel fœminâ, neque ampliùs infeſtabitur. Fel autem illine ei cui albugines in 9 oculis, & ſanus erit. Cùm autem appro- 10 pinquarent Ragis, Dixit Angelus puero 11 frater; Hodie pernoctabimus apud Raguelem: Ipſe autem cognatus tuus eſt: Et filiam unicam habet, cui nomen Sara. Quoniam ad te pertinet hæreditas ejus, & 12 tu ſolus es de genere ipſius, & puella for- 13 moſa eſt & prudens. Et jam audi me, & alloquar patrem ejus: Et cùm reverſi fuerimus Ragis, nuptias celebrabimus: Novi enim non daturũ eam Raguelẽ extraneo, juxta legẽ Moſis, al oqui mortis reꝰ erit. Quia hæreditatis nomine tibi convenit eam accipere, potiùs quàm cuiquã. Tunc 14 dixit puer Angelo, Frater Azaria; Audivi puellam datam eſſe ſeptem viris, omnéſque cùm convenirent cum ea, periiſſe. Jam ego unicus ſum patris mei: Et me- 15 tuo ne ingreſſus peream ut priores: Quia dæmon ipſam amat: qui nemini nocet, præter eos qui ad ipſam accedunt. Et nunc metuo ne moriar, & deducam vitam patris mei, & matris meæ, dolore de me, ad ſepulchrum ipſorum, nec alius eſt filius ipſis, qui ſepeliat eos.

ספר טוביה : ז

16 או אמר לו המלאך ולא תזכור הדבר אשר צוך אביך שלא תקח אשה אלא ממשפחת אביך ועתה בני שמע בקולי וקחנה כי לך תהיה לאשה ובעד השד אשר אמרת כלום אל תדאג כי בזו הלילה תקחנה: 18 וכשתכנס לחופה קח הלב והכבד ותן עליה אש עד שיעשן וכשיריח השד יברח ולא ישוב עוד עד עולם וכשתרצה לדבר עמה עמדו שניכם אתה והיא והתפללו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרו כך כי אל רחום וחנון הוא והוא ירחם עליכם ואל תירא כי לך היא מוכנת מששת ימי בראשית ואתה תקברנה אותה ועמה תבוא אל אביך ובנים תוליד לך בשמחה וכשמוע הנער הדברים האלה חשקה נפשו בנערה קודם שיראנה וכיון שנכנסו בעיר פגעה לו וישאלו לשלום הוא והיא ואמר לו המלאך זאת הנערה:

ז

1 או נכנסו בבית רעואל אביה: 2 ואמר רעואל לעדנה אשתו זה הנער דומה לטוביה בן אחי:

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Tunc dixit ad eum Angelus; Non venit tibi in mentem, quod præcepit tibi pater tuus, ut non ducas uxorem nisi de familia patris tui. Nunc ergo mi fili, acquiesce consilio meo, duc eam, tua enim uxor esse debet. Cæterùm quod ad dæmonium attinet, de quo locutus es, ne sis sollicitus quicquàm, quin hac ipsa nocte, quâ duxeris eam in uxorem, 16 18 Atque ingressus fueris thalamum, accipito cor & jecur, & pone ea super ignem, donec fumare incipiant, quo facto, mox atque dæmon fumum odoratus fuerit, fugam dabit, nec unquam ad eam in æternum redibit. Cúmque volueris loqui cum ea, state ambo tu & ipsa, atque orate coram Domino Deo benedicto, hunc in modum dicentes. Nam Deus misericors & clemens est, & miserebitur vestri. Nec est quod timeas tibi. Quoniam ipsa tibi præparata est ab exordio mundi. Tu quoque sepelies eam. Atque cum ea venies ad patrem tuum. Et pariet tibi filios, unde tibi gaudium erit. Hæc verba cum audivisset puer, captus est amore puellæ, antequàm videret eam. Factumque est cùm ingrederentur urbem, ut obviaret ei, quam cùm salutâssent, dixit ad eum Angelus, hæc est puella ista.

CAP. VII.

Post quæ ingressi sunt domum Reguelis patris ejus. 1 Dixitque Reguel ad Adna uxorem suam; Puer iste similis est Tobiæ, filio fratris mei. 2

Editio SEBAST. MUNSTERI.

16 ויאמר אליו המלאך ירא את יי וזכר אותו וזכור מצות אביך אשר צוך שתקח אשה ממשפחת אביך ועתה שמעני ואל תירא מן השד כי יודע אני שתקח אותה הלילה הזה לאשה: 18 וכאשר תבא בחדר עמה קח את לב הדג והקטר ממנו תחת בגדיה ויריח השד ויברח ולא ישוב אליה לעולם וכאשר שתרצה לבא אליה קומו מן המטה והתפללו והתחננו אל יי שיצוה לכם חסדו ורפואתו וירפאה ואז תבא אליה ותוליד ממנה בנים זכרים ואל תירא כי לך היא ראויה קודם שנברא העולם ועל ידך יושיענה יי מיד השד

ז

1 ויהי כשמוע טוביה כל הדברים האלה ונפשו נקשרה בנפש שרה: ויבאו באגבתנים בבית רעואל וימצאו אתו אצל שער ביתו וישאלו לו לשלום 2 וישב להם שלום: ויאמר רעואל אל עדנה אשתו כמה דומה זה הבחור לדמות טובי אחי:

Dixit angelus ad eum; Time Dn̄m & memor esto illius. Recordare quoque 16 mandati patris tui quod præcepit tibi, ut ducas uxorem de cognatione patris tui. Nunc itaque audi me, & noli solicitus esse de dæmone. Ego enim scio quòd accepturus sis eam hac nocte in uxorem: Et cum ingressꝰ fueris in 18 cubiculū ad eam, accipies cor piscis & facies ex eo fumum subter vestimenta ejus, & cùm dæmon odorem ejus senserit, fugiet, & non revertetur unquam ad eam. Deinde postquam volueris ingredi ad eam, surgite è lecto & orate atque precamini Dominum, ut præcipiat vobis pietatem suam atque medelam suam, & sanet eam. Tunc ingredieris ad eam, & gignes ex ea filios masculos. Noli timere, quoniam tibi hæc cooptata est antequam crearetur mundus, & per manum tuam Dominus liberabit eam de manu dæmonis.

CAP. VII.

Factum est autem cùm audisset Tobias omnia verba ista, colligata est anima ejus cum anima Saræ, Ingressíque Egbathanas in domum Rahuelis in- 1 venerunt illum juxta portam domûs ejus. Et cùm salutâssent illum pacificè, ille pacificè respondit eis. Et ait Rahuel ad Ednam uxorem suam; Quàm 2 similis est iste adolescens formæ Tobæi fratris mei?

Versio VULG. LAT.

16 Tunc Angelus Raphael dixit ei; Audi me, & ostendam tibi qui sunt, quibus prævalere potest dæmonium.
17 Hi namque, qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum à se & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus: habet potestatem dæmonium super eos.
18 Tu autem cùm acceperis eam, ingressus cubiculum, per tres dies continens esto ab ea, & nihil aliud, nisi orationibus vacabis cum ea.
19 Ipsâ autem nocte, incenso jecore piscis, fugabitur dæmonium.
20 Secundâ verò nocte in copulatione sanctorum patriarcharum admittêris.
21 Tertiâ autem nocte benedictionem consequeris, ut
22 filii ex vobis procreentur incolumes. Transactâ autem tertiâ nocte, accipies virginem cum timore Domini, amore filiorum magìs quàm libidine ductus, ut in semine Abrahæ benedictionem in filiis consequaris.

CAP. VII.

1 INgressi sunt autem ad Raguelem, & suscepit eos
2 Raguel cum gaudio. Intuénsque Tobiam Raguel, dixit Annæ uxori suæ; Quàm similis est juvenis iste consobrino meo?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄγγελος, Οὐ μέμνησαι τῶν λόγων, ὧν ἐνετείλατό σοι ὁ πατήρ σου, (α) τοῦ λαβεῖν σε γυναῖκα ἐκ τοῦ γένους σου; καὶ νῦν ἄκουσόν μου ἀδελφέ, διότι σοι ἔσται εἰς γυναῖκα, καὶ τοῦ δαιμονίου μηδένα λόγον ἔχε, ὅτι τὴν νύκτα ταύτην δοθήσεταί (β) σοι αὐτὴ εἰς 18 γυναῖκα. Καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα, λήψῃ τέφραν θυμιαμάτων, καὶ ἐπιθήσεις ἀπὸ τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἰχθύος, καὶ καπνίσεις, καὶ ὀσφρανθήσεται τὸ δαιμόνιον, καὶ φεύξεται, καὶ οὐκ ἐπανελεύσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ὅταν δὲ (γ) προσπορεύῃ αὐτῇ, ἐγέρθητε ἀμφότεροι, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν ἐλεήμονα θεόν, καὶ σώσει (δ) ὑμᾶς, καὶ ἐλεήσει. μὴ φοβοῦ, ὅτι σοὶ αὐτὴ ἡτοιμασμένη ἦν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ σὺ αὐτὴν σώσεις, καὶ πορεύσεται μετὰ σοῦ, καὶ ὑπολαμβάνω ὅτι σοὶ ἔσται ἐξ αὐτῆς παιδία. καὶ ὡς ἤκουσε Τωβίας ταῦτα, ἐφίλησεν αὐτήν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (ε) ἐκολλήθη σφόδρα αὐτῇ. καὶ ἦλθεν εἰς Ἐκβάτανα.

MS A. (α) τῶν λόγων τούτων τοῦ λαβεῖν (β) σοι εἰς (γ) προσπορεύσῃ (δ)* ἡμᾶς, (ε) κεκόλληται σφόδρα. καὶ ἦλθον

ΚΕΦ. ζ'.

1 Καὶ (α) παρεγένετο εἰς τὴν οἰκίαν Ῥαγουήλ. (β) καὶ Σάρρα δὲ ὑπήντησεν αὐτῷ, καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτόν, καὶ αὐτὸς αὐτούς· καὶ εἰσήγαγεν 2 αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ (γ) εἶπε Ῥαγουὴλ Ἔδνᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, Ὡς ὅμοιος ὁ νεανίσκος (δ) Τωβὶτ τῷ ἀνεψιῷ μου;

MS. A. (α) παρεγένοντο (β) Σάρρα δὲ ὑπήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτούς, καὶ αὐτοὶ αὐτήν· (γ) εἶπεν Ἔδνᾳ (δ) τῷ Τωβὶτ

Dixit autem ei angelus; Non meministi verborum, quæ mandavit tibi pater tuus, super accipiendo te uxorem de genere tuo? Et nunc audi me, frater: quoniam tibi erit in uxorem: & dæmonii nullam rationem habe: quoniam nocte hac dabitur tibi hæc ipsa in uxorem. Et, si in- 16 18 *gressus fueris in thalamum; sumes cinerem thymiamatum, & superpones de corde, & jecore piscis, & facies fumigare: & olfaciet dæmonium, & fugiet, & non redibit iterum in seculum seculi. Quando autem accedes ad eam; surgite utrique, & clamate ad misericordem Deum, & salvabit vos, & miserebitur. Ne timeas, quoniam tibi hæc parata fuit à seculo: & tu ipsam salvabis, & ibit tecū: & existimo, quia tibi erunt ex ea filii. Et, ut audivit Tobias hæc, dilexit eam, & anima ipsius adhæsit valdè ei. Et (d) venit in Ecbatana.*

CAP. VII.

ET advenit in domum Raguel. Et Sarra verò 1 *occurrit (a) ei; & salutavit eum, & ipse eos. Et introduxit eos in domum. Et dixit Raguel Ednæ* 2 *uxori suæ; Quàm similis adolescens Tobit consobrino meo?*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]

18 [illegible]

* [illegible] *

1 [illegible]

2 [illegible]

Dixit autem ei Angelus; Non meministi 16 verborum quæ præcepit tibi pater tuus, de accipienda tibi uxore de genere tuo? Et nunc, frater, audi me, quoniam erit tibi in uxorem. Et quod ad dæmonem istum attinet, nulla tibi sit solicitudo. Hâc enim nocte uxor tibi erit. Et cùm 18 ingressus fueris thalamum, cape pulverem aromatū, & impone ipsi de corde & felle piscis, & suffi: & olfaciet dæmon, & aufugiet, nec redibit in seculum seculi: Sed cum accedis ad eam, surgite ambo, & clamate ad misericordem Deum, & liberabit vos, miseratus vestri. Noli igitur timere. Quia ipsa tibi parata fuit à seculo, & ipsam liberabis, ibítque tecum: Puto autem, & tibi erunt de ea liberi. Et cùm hæc audîsset Tobias, dilexit eam, & anima ejus adhæsit ipsi valdé.

CAP. VII.

ET cùm venissent Ecbatana, accesserunt 1 ad ædes Raguelis: Et occurrens ipsis Sara gavisa est, & salutavit eum, dixítque ipsi; Salve. Item ipse ei. Et introduxit eos in domum. Dixítque Raguel 2 Ednæ uxori suæ; Quàm similis est juvenis iste Tobit cognato meo?

---

3 אז שאל אותם רעואל אחי מאין אתם ואמרו לו מגלות נפתלי אשר בנינוה: 4 אמר להם הידעתם את טוביה אחינו ויאמרו ידענו: 5 ויאמר לו השלום לו ויאמרו שלום והנה טוביה בנו זה: 6 מיד קפץ רעואל ויחבק לו וינשק לו ויבך: 7 ויברכהו ויאמר ברוך אתה ליהוה בני בן אב טוב וכשר: 8 ועוד הגידו לו כי כהו עיניו של טוביה וכשהגידו לו כי כהו עיניו ומיד התחיל לבכות וגם אשתו ובתו עד מאד ואותם קבלום בסבר פנים יפות: 9 ושחט איל אחד ובשלו ותקנו כראוי לאכול בערב וכשהגיעו הערב וישבו בשולחן לאכול לחם: 10 אמר טוביה למלאך עוריה אחי דבר לאיש בעד הדבר שדברת בדרך אולי נשלימהו עתה אז התחיל המלאך עוריה לדבר אל רעואל בשביל הנערה ענה רעואל ואמר אחי אכלו 11 ושתו וייטב לבבכם ואמנם כי לך טוביה בני משפט הגאולה אבל אגיד לך את האמת את בתי נתתי לשבעה אנשים ולא היו מספיקין לעלות עמה במטה ומיד היו נפטרים ועתה בני אכול ושתה ובבקר כטוב בעיניך עשה ויאמר לא אוכל עד אם תשלים הדבר עתה ענה רעואל ואמר לו הנה הנערה לפניך תהיה לך לאשה כתורה וכהלכה ואל שדי ירחם עליכם ויחיה אתכם:

Statímque interrogavit eos Raguel; Fratres mei unde estis? qui responde- 3 runt; Ex captivitate Naphtali quæ in Nineve agit. Dixit ad eos; Num no- 4 vistis Tobiam fratrem nostrum? responderunt, Novimus. Ad quos ite- 5 rum dixit; Salvus ne est? responderunt; Salvus est. Ecce hic est Tobias filius ejus. Quo audito, Raguel repentè subsiliit, atque amplexans eum oscu- 6 latus est eum, simulatque lachrimas præ gaudio fundens. Benedixit quo- 7 que eum dicens; Benedictus sis Domino, mi fili, fili patris boni ac probi. Hinc nuntiàrunt ei, quod oculis captus esset Tobias, quod nuntium cùm 8 audivisset, statim cœpit vehementer flere, unà cum uxore ac filia sua, Ipsos tamen placido hilaríque vultu exceperunt, Mactando arietem, 9 quem diligenter coctum & paratum, ut decebat, ad vesperam comesturi erant. Appropinquantéque vespera, cùm mensæ accubuissent, ad comeedendum panem, Dixit Tobias ad Angelum; Mi frater Azaria, loquere, 10 obsecro viro huic de ea re, qua de in via locutus es, fortassis dabitur, ut nunc absolvamus eam. Tunc cœpit Angelus Azaria loqui cum Reguele, super negotio puellæ, Cui respondit Reguel dicens; Obsecro fratres mei, edite, 11 bibite bonóque animo estote. Certum est mi fili Tobia, tibi jus esse propinquitatis. Veruntamen indicabo tibi quod res est. Filiam meam nuptui dedi septem viris, qui non potuerunt cum ea lectum conscendere, quin statim morerentur. Tu ergo nunc mi fili, ede & bibe, cras manè verò quod tibi bonum visum fuerit, facito. Ad quem dixit (Tobias.) nihil potero efficere, donec modo hanc rem expediveris. Cui respondit Raguel dicens; Ecce puella coram te est, sit uxor tua, sicut lex jubet, & moris est. Deus omnipotens propitius sit vobis, & in vita vos conservet.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

3 ותשאל להם עדנה מאין אתם אחי ויענו אליה מן השביה אשר בנינוה ממטה 4 נפתלי: ותאמר להם הידעתם את טובי אחינו ויאמרו ידענו: 5 ותאמר להם השלום לו ויאמרו שלום ויאמר טוביה טובי אחיכם אשר אמרתם אבי הוא: 6 וירץ רעואל לקראתו ויחבק לו וינשק לו ויבך עמו: 7 ויאמר רעואל ברוך אתה בני ליי כי בן איש צדיק וישר אתה: 8 ויוסיפו עוד לבכות עמו רעואל ועדנה אשתו ושרה בתו: 9 וישחטו איל אחד ויכינו סעודה ויאכלו וישתו: 10 ויאמר טוביה אל המלאך דבר עם רעואל על דבר שרה בתו ויתננה לי לאשה: 11 ויהי כאשר שמע רעואל הדבר הזה ויאמר אל טוביה ידעתי כי טוב התי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר אבל אומר לך האמת דע כי כבר נתתי אותה לשבעה אנשים וכלם מתו טרם שיבאו אליה ועתה אכול ושתה והנח הדבר ויאמר טוביה לא אכל ולא אשתה עד אשר התננה לי לאשה ויאמר רעואל קח אותה כי היא אחותך ואתה אחיה הנה נתתיה לך לאשה כדת משה וישראל ויי אלהי השמים יושיבכם הלילה הזה בשלום ויצוה עליכם חסדו:

Et interrogavit eos Edna; Unde estis fratres mei? Responderunt ei; De ca- 3 ptivitate quæ est in Ninive, de tribu Naphthali. Dixit rursum ad eos; Nôstis 4 ne Tobæum fratrem nostrum? Responderunt; Novimus. Ait ad eos; Est ne 5 salvus? Responderunt; Salvus. Dixit Tobias; Tobæus frater vester, de quo dixistis, pater meus est. Tunc cucurrit Rahuel in occursum ejus, & am- 6 plexatus est eum atque osculatus, & flens super illum ait; Fili mi bene- 7 dictus sis Domino: quia es filius viri justi & recti. Et adjecerunt flere su- 8 per eo Rahuel & Edna uxor ejus, atque Sara filia ejus. Mactato proinde 9 ariete uno paraverunt convivium, & comederunt atque biberunt. Et dixit 10 Tobias ad angelum; Loquere cum Rahuele de negotio Saræ filiæ ejus ut tradat eam mihi in uxorem. Factum est autem cum audisset Rahuel verbum 11 istud ut diceret ad Tobiam; Scio melius esse ut eam tibi tradam in uxorem quàm viro alteri. Dicam tamen tibi veritatem, quòd jam tradidi eam septem viris, qui omnes mortui sunt antequā ingrederentur ad eam. Sed nunc comede & bibe & relinque verbum istud. Ait Tobias; Non comedam neque bibam donec tradideris eam mihi in uxorem. Tunc dixit Rahuel; Accipe eam, quoniam est soror tua & tu es frater ejus. En trado eam tibi in uxorem juxta legem Mosi atque Israelis. Et Dominus Deus cœlorum faciat vos habitare hac nocte in pace & mandet vobis misericordiam suam.

Versio VULG. LAT.

3 Et cùm hæc dixisset, ait; Undè estis, juvenes fratres nostri? At illi dixerunt; Ex tribu Nephthali sumus, ex
4 captivitate Ninive. Dixítque illis Raguel; Nôstis Tobiam fratrem meum? Qui dixerunt; Novimus.
5 Cúmque multa bona loqueretur de eo, dixit Angelus ad Raguelem; Tobias, de quo interrogas, pater istius
6 est. Et misit se Raguel, & cum lachrymis osculatus est
7 eum, & plorans supra collum ejus, Dixit; Benedictio
8 sit tibi, fili mi, quia boni & optimi viri filius es. Et Anna uxor ejus, & Sara ipsorum filia, lachrymatæ sunt.
9 Postquàm autem locuti sunt, præcepit Raguel occidi arietem, & parari convivium. Cúmque hortaretur eos
10 discumbere ad prandium, Tobias dixit; Hic ego hodiè non manducabo neque bibam, nisi priùs petitionem meam confirmes, & promittas mihi dare Saram
11 filiam tuam. Quo audito verbo Raguel, expavit, sciens quid evenerit illis septē viris, qui ingressi sunt ad eam: & timere cœpit ne fortè & huic similiter contingeret: & cùm nutaret, & non daret petenti ullum responsum,
12 Dixit ei Angelus; Noli timere dare eam isti, quoniā huic timenti Deum debetur conjux filia tua: propterea alius
13 non potuit habere illā. Tunc dixit Raguel; Non dubito ꝙ Deꝰ preces & lachrymas meas in cōspectu suo admi-
14 serit. Et credo quoniam ideò fecit vos venire ad me, ut ista cōjungeretur cognationi suæ secundùm legē Moysi: & nunc noli dubium gerere quòd tibi eam tradam.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς Ῥαγουήλ, Πόθεν ἐστὲ ἀδελφοί; καὶ εἶπον αὐτῷ, 4 Ἐκ τῶν υἱῶν (α) Νεφθαλὶ τῶν αἰχμαλώτων (β) ἐν Νινευῆ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, (γ) Γινώσκετε Τωβὶτ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; οἱ δὲ (δ) εἶπον, 5 Γινώσκομεν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑγιαίνει; οἱ δὲ εἶπαν, Καὶ ζῇ, καὶ 6 ὑγιαίνει. καὶ εἶπε Τωβίας, Πατήρ μου ἐστί. Καὶ ἀνεπήδησε Ῥα- 7 γουήλ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν, καὶ ἔκλαυσε, Καὶ (ε) εὐλόγησεν αὐ- 8 τόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ (ζ) ἀνθρώπου υἱός. Καὶ ἀκούσας ὅτι Τωβὶτ ἀπώλεσε τοὺς (η) ὀφθαλμοὺς ἑαυτοῦ, ἐλυπήθη καὶ ἔκλαυσε. καὶ Ἔδνα (θ) ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ Σάρρα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ 9 ἔκλαυσαν. Καὶ ὑπεδέξατο αὐτοὺς προθύμως· καὶ ἔθυσε κριὸν προβάτων, καὶ παρέθηκαν ὄψα πλείονα. Εἶπε δὲ Τωβίας τῷ Ῥαφαήλ, Ἀζαρία ἀδελφέ, λάλησον ὑπὲρ ὧν ἔλεγες (ι) ἐν τῇ πορείᾳ, καὶ τελεσθήτω τὸ πρᾶγμα. καὶ μετέδωκε τὸν λόγον τῷ Ῥαγουήλ. καὶ εἶπε Ῥαγουὴλ πρὸς Τωβίαν, Φάγε, (κ) πίε καὶ ἡδέως γίνου. Σοὶ γὰρ καθήκει 11 τὸ παιδίον μου λαβεῖν· πλὴν ὑποδείξω σοι τὴν ἀλήθειαν. Ἔδωκα τὸ (λ) παιδίον μου ἑπτὰ ἀνδράσι, καὶ ὁπότε (μ) ἐὰν εἰσεπορεύοντο πρὸς αὐτήν, (ν) ἀπέθνησκον ὑπὸ τὴν νύκτα. ἀλλὰ τὸ νῦν (ξ) ἔχου, 10 ἡδέως γίνου. Καὶ εἶπε Τωβίας, Οὐ γεύσομαι οὐδὲν ὧδε, ἕως ἂν στήσητε καὶ σταθῆτε πρός με. Καὶ εἶπε Ῥαγουήλ, Κόμιζε αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νῦν κατὰ τὴν κρίσιν· (ο) σὺ δὲ ἀδελφὸς εἶ αὐτῆς, καὶ αὐτή σου ἐστί. ὁ δὲ ἐλεήμων θεὸς εὐοδώσει ὑμῖν τὰ κάλλιστα.

MS.A. (α) Νεφθαλεὶμ (β) τῆς ἐν (γ) Γινώσκετε (δ) εἶπαν, Γινώσκομεν. (ε) ηὐλόγησεν (ζ) ἀνθρώπου. Καὶ (η) ὀφθαλμούς, ἐλυπήθη (θ)* καὶ ἡ (ι) ἐν τῇ ἐνπορείᾳ, καὶ συντελεσθήτω τὸ πρᾶγμα. (κ) καὶ πίε (λ) παιδίον ἑπτὰ (μ) ἂν (ν) ἀπεθνήσκοσαν (ξ) ἔχων, (ο) σὺ ἀδελφὸς

Et interrogavit eos Raguel; Unde estis, fratres? 3 *Et dixerunt ei; De filiis Nephthali captivorum in Nineve. Et dixit eis; Noscitis Tobit fratrem* 4 *nostrum? At illi dixerunt; Noscimus. Et dixit* 5 *eis; Valet? At illi dixerunt; Et vivit, & valet. Et dixit Tobias; Pater meus est. Et prosiliit Ra-* 6 *guel: & deosculatus est eum, & ploravit, Et be-* 7 *nedixit eum, & dixit ei; Honesti & boni hominis filius. Et audiens, quia Tobit amisit oculos* 8 *suos, tristatus est, & ploravit. Et Edna uxor ejus, & Sara filia ejus ploraverunt: Et suscepe-* 9 *runt eos promptè: & immolaverunt arietem ovium, & apposuerunt obsonia plura. Dixit autem Tobias ad Raguel; Azarias frater, loquere de quibus dicebas in itinere, & perficiatur negotium. Et communicavit verbum ipsi Raguel. Et dixit Raguel ad Tobiam; Comede, & bibe, & jucunde esto: tibi enim convenit filiolam meam accipere: veruntamen indicabo tibi veritatem. Dedi filiolam meam septem viris: & simul atque* 11 *ingrediebantur ad eam, moriebantur sub noctem. Sed in præsentia jucundè esto. Et dixit Tobias; Non* 10 *gustabo quicquā hic, quoadusque stetis, & statuatis ante me. Et dixit Raguel; Duc illam ex nunc juxta judicium: tu verò frater es illius, & ipsa tui est. Misericors autem Deus prosperabit vobis optima.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]

4 [illegible]

5 6 [illegible]

7 8 [illegible]

9 10 [illegible]

* Et interrogavit eos Raguel; Unde estis 3 fratres? Et dixerunt, De filiis Naphthali captivis de Ninive. Et dixit eis; Nôstis 4 Tobit fratrē meum? Dixerunt, Novimus. Et dixit eis; Valetne? Et dixit Tobias; Pa- 5 ter meus est. Et exiliens Raguel oscula- 6 tus est eum, & benedixit ei, & dixit ei; O fili viri honesti ac boni. Cùm autem 7 accepisset amisisse Tobit oculos suos, 8 molestiâ affectus flevit, simúlque Edna uxor ejus, & Sara filia fleverunt. Et excepit eos hilaris: Et mactavit de grege arie- 9 tem, & apposuit cibaria multa. Dixit autē Tobias Raphaeli; Azarias frater, Loquere 10 de eis, de quibus sermonem habuisti in itinere, & perficiatur negotium. Et præposuit rem Rageli. Et dixit Raguel Tobiæ; Ede ac bibe, hilarísque esto: tibi enim convenit filiam meam uxorem accipere. Verùm indicabo tibi veritatem; Filiā meam dedi septem viris, et cùm ingressi sunt ad eam, mortui sunt ipsâ nocte. Tu autem ede jam ac bibe, hilarísque esto hâc nocte. Et respondit ac dixit Tobias; Non edam nec bibam, usque dum conveniatis mecum. Et dicit ipsi Raguel; Quid ego facere possum? Ad te enim ex lege pertinet. Do eam tibi jure uxorum sicut & lex facit. Verùm enimverò Dominus cœli & terræ secundet viam vestram hâc nocte, & indulgeat vobis pacem.

ספר טוביה : ח

מיד קרא לנערה ותפשה בידה ואמר לנער ראה בני הרי וארת מקודשת לך 15
כדרת יהודה וישראל ולך אל אביך: ומיד קרא עדים וקדש אותה בפניהם וכתבו 16
ותתמו שטר כתובתה : ומיד ברכו שבע ברכות והתחיל לאכול: וקרא רעואל את 17 18
אשתו ואמר לה תקני חדר הפנימי והכניסי לשם את הנערה: וכך עשתה והכניסה 19
לשם את בתה והתחילה הנערה לבכות במרת נפשה וקבל הקדוש ברוך הוא
דמעתה: ואמה התחילה לנחמה ולדבר על לבה התחזקי בתי ואל תיראי יי אלהי 20
השמים הוא ירחם עליך ויתן לך ששון ושמחה תחת האבל והיגון אשר בלבך :

ח

וכשעמדו מן השולחן הכניסו את טוביה אל הנערה: וקודם שיכנס צוה והביאו לו 1 2
מחתה עם הגחלים ושם שם הלב והכבד והמרה ונכנס והעשין את הנערה ואת
עצמו וגם כל הבית: וכשהריח אשמדאי ריח העשן ברח בקצה ארץ מצרים : ואז יצאו 3
משם האנשים וסגרו הבית ועמד להתפלל ואמר לנערה עמדי נא ונתפלל יחד לפני 4
אלהינו אולי ירחם עלינו הקדוש ברוך הוא: מיד עמדו יחד בתפלה: והתחיל 6
טוביה מברך ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו ומבורך שמך הגדול והקדוש 7
לעולם ועד לך יהללו שמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה :

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Statim accersitâ puellâ, apprehensâque manu ejus, dixit puero; Ecce mi fili, 15
hæc tibi desponsata esto, ut mos est in Jehuda & in Israel, quam acceptam,
perge ad patrem tuum. Moxque advocatis testibus, desponsavit eam in 16
conspectu eorum, qui & scripserunt ac sigillârunt instrumentum quod summam dotis illi dandæ continebat, (Quo facto) statim dictis benedictionibus 17
epulari cœperunt. Vocavit autem Reguel uxorem suam, & dixit ad eam, 18
parato conclave interius, in quam introducito puellam, Quod cum fecisset, 19
introducendo illuc filiam suam, cœpit puella flere præ amaritudine animæ
suæ, Dominus autem Deus suscepit lachrimas ejus. Atque mater ejus cœpit 20
consolari eam, tristemque blanditiis delinire, inquiens; Forti animo esto mi
filia, ne timeas. Dominus Deus cœli miserebitur tui, dabitque tibi lætitiam
& gaudium, pro luctu & mœrore, qui est in corde tuo.

CAP. VIII.

Cunq; à cœna surrexissent, introduxerunt Tobiam ad puellam, Qui pri- 1 2
usquàm ingrederetur, jussit adferri sibi acerram cum prunis, super quas posuit, cor & jecur, Dein ingressus suffumigavit puellam, se, totamq; domum.
Cumq; Aschmodæus odoratus esset odorem fumi, aufugit ad extrema usque 3
terræ Ægypti. Egressisq; hominibus (è conclavi,) Tobias illo intus con- 4
cluso, surrexit ad orandum, simul & ad puellam dicens. Surge obsecro, &
oremus unà coram Deo nostro. Fortassis miserebitur nostri Deus. Sta- 6
tim surrexerunt pariter ad orandum. Cœpitque Tobias benedicere; Be- 7
nedictus sis Domine Deus noster, & Deus patrum nostrorum: Benedictum
sit nomen tuum magnum & sanctum, in seculum & in perpetuum. Te laudent cœli cœlorum, terra & omnia quæ in ea sunt.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ויקח רעואל את שרה בתו ויתן אותה לטוביה לאשה : ויברכם ויאמר לעדנה אשתו 15
להביא אליו גליון אחד ויכתב עליו את הכתבה ויחתם אותה בעדים : ויאכלו 16 17
וישתו וישמחו : ויאמר רעואל אל עדנה אשתו הכיני החדר ושימי אותם שמה : 18
ותחבק עדנה את שרה בתה ותבך עמה : ותאמר לה בתי יי אלהי ישראל יעשה 19 20
עמך חסדו בלילה הזה ויתן לכם רחמים וירחם אתך בשביל היגון שעבר עליך
עד היום הזה :

ח

ויהי כאשר כלו לתקן החדר ואת המטה ויקומו וילכו לחדר טוביה ושרה : ויזכר 1 2
טוביה את דברי רפאל ויקח את לב הדג וישם על המחתה ויקטר תחת בגדי
שרה : וקבל אשמדי את הריח ויברח עד קצה ארץ מצרים ורפאל המלאך 3
אסרהו שם : ויצא מן החדר ויסגרו הדלת בעד שניהם ויקם טוביה מן המטה 4
ויאמר לשרה אשתו אחותי קומי ונפיל תחנתנו לפני המקום שיעשה עמנו כרוב
רחמיו וחסדיו : ויחל טוביה את פני יי ויאמר טוביה יי אלהי ישראל אתה 7
הוא יי לבדך בשמים ובארץ :

Accipiens proinde Rahuel Saram filiam suam dedit eam Tobiæ uxorem, 15
atque benedixit eos, Et ait ad Ednam uxorem suam, ut afferret ad eum char- 16
tam unam in qua signaret scripturam obsignarétque eam sigillo coram testibus. Cúmque ederent & biberent & lætarentur, Dixit Rahuel ad Ednam 17
uxorem suam; Para cubiculum in quo eos ponas Amplexans verò Edna 18
Saram filiam suam & flens cum ea, Ait ad eam; Filia mea, Dominus Deus 19
Israel exhibeat tibi hac nocte misericordiam suam & det vobis miseratio- 20
nes. Ille propitietur tibi propter mœrorem illum qui transivit super te
usque in hunc diem.

CAP. VIII.

FActum est autem cùm cessarent parare cubiculum & lectum, surrexerunt 1
& abierunt ad cubiculum Tobiæ & Saræ: Recordatúsque Tobias verborum 2
Raphaelis accepit cor piscis & posuit super carbones ardentes, fecítque
fumum subter vestimenta Saræ. Et postquàm Asmodæus sensit odorem 3
fugit ad extremitatem terræ Ægypti, & angelus Raphael ligavit eum ibi.
Egresso autem illo è cubiculo, clauserunt ostium super se ambos, & sur- 4
gens Tobias è lecto ait ad Saram uxorem suam; Soror mea surge, & prosternamus preces nostras ante Dominum, ut agat nobiscum secundùm multitudinem miserationū suarum & pietatum suarum. Precatus ergò Tobias faciē 7
Domini dixit; Domine Deus Israel, tu solus es Dominus in cœlis & in terra.

Versio VULG. LAT.

15 Et apprehendens dexteram filiæ suæ, dextræ Tobiæ
tradidit, dicens; Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus
Jacob vobiscum sit, & ipse conjungat vos, impleátque
16 benedictionem suam in vobis. Et acceptâ chartâ, fece-
17 runt conscriptionē conjugii. Et post hæc epulati sunt,
18 benedicentes Deum, Vocavítque Raguel ad se Annam
uxorem suam, & præcepit ei ut præpararet alterū cu-
19 biculum. Et introduxit illuc Saram filiam suam, & la-
20 chrymata est. Dixítque ei; Forti animo esto, filia mea:
Dñs cœli det tibi gaudiū pro tædio quod perpessa es.

CAP. VIII.

1 POstquàm verò cœnaverunt, introduxerunt juvenē
2 ad eam. Recordatus itaque Tobias sermonum Angeli,
protulit de cassidili suo partem jecoris, posuítque eam
3 super carbones vivos. Tunc Raphael Angelus apprehendit dæmonium, & religavit illud in deserto supe-
4 rioris Ægypti. Tunc hortatus est virginem Tobias, dixítque ei; Sara, exurge, & deprecemur Deum hodiè, &
cras, & secundum cras: quia his tribus noctib⁹ Deo jungimur: tertiâ autē transactâ nocte, in nostro erim⁹ con-
5 jugio. Filii quippe Sanctorū sumus, & non possum⁹ ita
6 conjungi, sicut gentes quæ ignorant Deum. Surgentes
autē pariter, instanter orabāt ambo simul, ut sanitas da-
7 retur eis. Dixítque Tobias; Dñe Deus patrum nostrorū,
benedicant te cœli & terræ, maréque & fontes, & flumina, & omnes creaturæ tuæ, quæ in eis sunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ ἐκάλεσε (α) Σάῤῥαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ λαβὼν τῆς χειρὸς αὐτῆς,
παρέδωκεν αὐτὴν (β) Τωβίᾳ γυναῖκα, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ κατὰ τὸν νόμον
Μωϋσέως κόμιζε αὐτὴν, καὶ ἄπαγε πρὸς τὸν πατέρα σου. καὶ (γ) εὐ-
16 λόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐκάλεσεν Ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ
17 λαβὼν βιβλίον, ἔγραψε συγγραφὴν, καὶ ἐσφραγίσατο. Καὶ ἤρξαν-
18 το ἐσθίειν. Καὶ (δ) ἐκάλεσε Ῥαγουὴλ Ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ
19 εἶπεν αὐτῇ, Ἀδελφὴ ἑτοίμασον τὸ ἕτερον ταμεῖον, Καὶ εἰσάγαγε
αὐτήν. καὶ ἐποίησεν ὡς εἶπε· καὶ (ε) εἰσήγαγεν αὐτὴν ἐκεῖ, καὶ ἔ-
20 κλαυσεν· καὶ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, Καὶ εἶπεν
αὐτῇ, Θάρσει τέκνον, ὁ κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, δῴη σοι χάριν
ἀντὶ τῆς λύπης σου ταύτης· θάρσει θύγατερ.

MS. A. (α) Σάῤῥα (β) τῷ Τωβίᾳ (γ) ηὐλόγησεν (δ) ἐκάλεσεν Ἔδναν (ε) εἰσήγαγεν

ΚΕΦ. η'.

1 ΟΤε δὲ συνετέλεσαν δειπνοῦντες, εἰσήγαγον Τωβίαν πρὸς αὐτήν.
2 Ὁ δὲ πορευόμενος ἐμνήσθη τῶν λόγων Ῥαφαὴλ, καὶ ἔλαβε τὴν τέφραν
τῶν θυμιαμάτων, καὶ ἐπέθηκε τὴν καρδίαν τοῦ (α) ἰχθύος καὶ τὸ ἧπαρ, καὶ
3 ἐκάπνισεν. Ὅτε δὲ ὠσφράνθη τὸ δαιμόνιον τῆς ὀσμῆς, ἔφυγεν (β) εἰς
4 τὰ ἀνώτατα Αἰγύπτου, καὶ ἔδησεν αὐτὸ ὁ ἄγγελος. Ὡς δὲ συνεκλείσθησαν ἀμφότεροι, ἀνέστη Τωβίας ἀπὸ τῆς κλίνης, καὶ εἶπεν, Ἀνάστηθι
ἀδελφὴ, καὶ προσευξώμεθα, ἵνα ἐλεήσῃ (γ) ἡμᾶς ὁ κύριος. Καὶ
7 ἤρξατο Τωβίας λέγειν, Εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ
εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ, καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου.

MS.A. (α) ἰχθύος, καὶ τὸ ἧπαρ ἐκάπνισεν. (β) ἕως εἰς (γ) ὁ κύριος ἡμᾶς.

Et vocavit Sarram filiam suam, & sumens manum 15
ejus tradidit eam Tobiæ uxorem: & dixit; Ecce
juxta legē Moysi duc eam, & adduc ad patrem tuū.
Et benedixit eos. Et vocavit Ednam uxorem suam: 16
& sumens librum, scripsit syngrapham, & obsignavit. Et cœperunt comedere. Et vocavit Raguel 17 18
Ednam uxorem suam, & dixit ei; Soror, para alterum thalamum, Et introduc eam. Et fecit, sic- 19
ut dixit. Et introduxit eam illuc, & plora-
vit: & suscepit lacbrymas filiæ suæ, Et dixit 20
ei; Confide, filia: Dominus cœli & terræ det
tibi (b) gratiam pro tristitia tua hac. Confide, filia.

CAP. VIII.

POSTQUAM verò consummaverunt cœnantes; 1
introduxerunt Tobiam ad eam. Ille autem vadens 2
recordatus est verborum Raphael, & sumpsit cinerem thymiamatū, & superposuit cor piscis, & jecur,
& fecit fumigare. Quando autem olfecit dæmoniū 3
odorem, fugit in superiora Ægypti: & ligavit ipsū
angelus. Ut autem clausi sunt utrique, surrexit 4
Tobias de lecto, & dixit; Surge soror, & deprecemur, ut misereatur nostrî Dominus. Et cœpit Tobias 7
dicere; Benedictus es Deus patrū nostrorū, & benedictum nomen tuū sanctum, & honoratum in secula. Benedicant te cæli, & omnes creaturæ tuæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
[illegible]

1 2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
7 [illegible]

Tum ederunt ac biberunt: Et dixit Ra- 17
guel Ednæ uxori, Para thalamum aliquē, 18
& introduc filiā tuā: Fecítque ut dixit ei.
Et introduxit ipsam illic in thalamū, & 19
vestivit ipsam. Et flevit super collum
ejus, Et dixit ei; Bono esto animo filia: 20
Faciat tibi Dominus cœli ac terræ misericordiam hac nocte, & det tibi gaudium
pro mœrore quem antehac habuisti.

CAP. VIII.

Cum autē hilares fuissent, surgentes in- 1
duxerunt Tobiam ad eam in thalamum.
Et recordatus est Tobias verborum Ra- 2
phaelis: Et sumpsit cor & jecur piscis, et
posuit super prunis ignitis, quib⁹ impositū erat thymiama. Odor autem piscis expulit dæmonem; Et fugit in superiora 3
Ægypti: Et ligavit eum ibi Raphael. Et di- 4
xit Tobias Saræ; Surgamus soror, & oremus, & petamus à Dño ut misereatur nostri, & det nobis pacem hac nocte. Et subjunxit Tobias in hæc verba; Benedictus 7
esto Domine Deus patrum nostrorum, &
benedictum sit nomen tuum in æternum.

ספר טוביה : ח

ואתה בראת אדם הראשון ונתת לו את חוה אשתו וכן תקנת דרך לכל העולם 8
כולו ואתה אמרת לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו : ועתה יהוה 9
אלהי לא בעד זנות אני נושא את הנערה הזאת כי אם לקיים דבורך האמת :
רחום וחנון יהי רצון מלפניך שתרחם עלינו ותשביענו אורך ימים ושנות חיים 10
ותען האשה ותאמר אמן וישכבו יחד בלילה ההוא : ורעואל קם והלך על 11
הקברות וחפר קבר : כי אמר שמא ימות גם הוא ואקברהו בלילה ולא ידע הדבר 12
ונהיה עוד לבוז : ובא רעואל ביתו ואמר לעדנה אשתו : שגרי לי אחת מן 13 14
השפחות ותראה שמא נפטר גם הוא ואקברהו : ונכנסה השפחה ומצאתם 15
יושבים : ויצאה ואמרה להם עודנו חי : ויברך רעואל את יהוה ויאמר ברוך יהוה 16 17
אלהי כל בשר ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה ולך מהללים
מלאכיך ואותך מקדישים קדושיך ולך מודים ומברכין כל בחוריך ברוך אתה יי
אלהינו מלך העולם אשר שמחתני ואשר יגורתי לא הבאת : וברוב רחמיך רחמת 18
עלי : ברוך אתה יהוה אשר רחמת על שני יחידים בן עדי עד רחם עליהם ויכלו 19
בטוב ימיהם ושנותיהם בנעימים :

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Tu creâsti hominem primum, ac dedisti ei Havam uxorem ejus præpa- 8
rastique viam universo orbi. Tu dixisti; Non est bonum, esse hominem
solum, faciam ei auxilium, quod sit coram eo. Nunc certè Domine De- 9
us, non scortationis causâ ego duco puellam istam, sed ut confirmem
verbum tuum, quod verum est. Misericors & clemens Deus, sit bona 10
voluntas coram te, ut propitius sis nobis, atque exatures nos longitudine dierum, annisque vitæ. Ad quæ respondens puella dixit, Amen: atque
ita dormierunt unà nocte ista. Exurgens autem Reguel abiit ad locum 11
sepulturæ, effoditque sepulchrum. Dicebat enim; Fortassis & hic mor- 12
tuus est, sepeliam ergo eum noctu, ut nemo illud rescisceat, neque iterum
contemptui fiamus. Inde ingressus domum suam, dixit ad Adnam uxo- 13
rem suam: Mitte quæso unam ex ancillis, ut videat num & is mortuus 14
sit, quò sepeliam eum. Ingressaque ancilla, cum invenisset eos unà se- 15
dentes, Iterum egressa, dixit ad eos; Adhuc ipse vivit. (Quo audito) 16
Reguel benedixit Dominum dicens; Benedictus sis Domine Deus univer- 17
sæ carnis, benedictum item sit nomen gloriosum tuum, quod excellit
omnem benedictionem & laudem. Te item benedicant Angeli tui, teque
sanctificent sancti tui. Tibi gratias agant ac benedicant omnes electi
tui. Benedictus sis Domine Deus noster, rex mundi, qui affecisti me gaudio, quodque timui non passus es venire. Per multam misericordiam tuam 18
misertus es mei. Benedictus sis Domine, qui misertus es duorum (hominum) 19
istorum, qui unici nati sunt parentum suorum. Sic in perpetuum propitius
esto eis, ut dies & annos suos bene & jucundè (transigant.)

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ואתה בראת את אדם ונתת לו את חוה אשתו לעזר כנגדו : ועתה יי גלוי וידוע 8
לפניך שלא לקחתי את האשה הזאת בשביל זנות כי אם כיושר לבב כדת 9
משה וישראל : ואתה יי חננו ורחם עלינו והחבירנו יחד בשלום ותן לנו בנים לברכה 10
ועוסקים בתורתך : ותען שרה ותאמר אמן ויבא אליה בלילה הוא : ויקם רעואל 11
לילה ויאמר אל עבדיו לחפר קבר לילה : ויאמר אם מת הבחור נקברנו בלילה 12
ואיש אל ידע ולא יהיה לנו חרפה : ויקרא רעואל אל עדנה אשתו ויאמר אליה : 13
שלחי אחת מן השפחות אל החדר ותראה אם הוא חי ואם לא נקברהו טרם 14
אור הבקר ואיש לא ידע : ותשלח עדנה את השפחה אל החדר ותרא והנה 15
שוכבים שניהם יחד בשלום וחדוה : ותצא ותגד להם ותאמר להם חי הוא : 16
ויברכו את יי האלהים הגדול ויאמר רעואל : ברוך אתה יי אלהי אבותינו אשר 17 18
עשית עמנו החסד הגדול הזה כי אתה הוא יי מוחץ ורופא ממית ומחיה : אשר 20
עשית עם שני אלה הפלא הזה ואתה חי וקיים לעדי עד ולנצח נצחים :

Tu creâsti Adam & dedisti ei Hevam uxorem ejus, ut esset adjutorium cir- 8
ca eum. Nunc itaque Domine manifestum & notum est tibi quod non ac- 9
cepi uxorem hanc propter fornicationem, sed ex rectitudine cordis juxta
legem Mosi & Israelis: Quapropter tu Domine miserere nostri & propi- 10
tius esto nobis, atque conjunge nos in pace, & trade nobis liberos benedictionis, qui occupentur in lege tua. Respondens autem Sara dixit, Amen.
Post hæc ingressus est nocte illâ ad eam. Rahuel autem nocte surrexit & di- 11
xit servis suis, ut ipsa nocte foderent sepulchrum, Aitque; Si mortuus fue- 12
rit adolescens, sepeliemus eum in nocte, ne quisquam sciat & non eveniat
nobis opprobrium. Vocans quoque Rahuel Ednam uxorem suam dixit ad 13
eam: Mitte unam ex ancillis ad cubiculum ut videat num adhuc vivus sit. 14
Quod si non, ut sepeliamus eum ante lucem matutinam & nemo sciat. Cùm 15
ergò Edna misisset ancillam ad cubiculum & illa introspexisset, vidit ambos pariter dormientes in pace & suavitate. Egrediénsque nuntiavit eis 16
dicens; Est vivus. Tunc benedixerunt Dominum & Deum magnum, dixit- 17
que Rahuel; Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, qui fecisti no- 18
biscum hanc magnam misericordiam Certè tu es qui vulneras & sanas, occidis & vivificas. Tu es qui fecisti cum duobus istis miraculum istud, tu vi- 19
vis & permanes in secula seculorum & in perpetuas æternitates.

Versio VULG. LAT.

8 Tu fecisti Adam de limo terræ, dedistique ei adjutoriū
9 Hevam. Et nunc, Dñe, tu scis, quia non luxuriæ causâ
accipio sororem meam conjugem, sed solâ posteritatis
dilectione, in qua benedicatur nomen tuum in secula
10 seculorū. Dixit quoque Sara Miserere nobis, Dñe, mi-
11 serere nobis, & consenescamus ambo pariter sani. Et
factum est circa pullorū cantum, accersiri jussit Raguel
servos suos, & abierunt cum eo pariter ut foderent se-
12 pulchrū. Dicebat enim Ne fortè simili modo evenerit
ei, quo & cæteris illis septem viris, qui sunt ingressi ad
13 eam. Cúmque parâssent fossam, reversus Raguel ad
14 uxorē suam, dixit ei; Mitte unam ex ancillis tuis, &
videat si mortuus est, ut sepeliam eum antequàm illuce-
15 scat dies. At illa misit unam ex ancillis suis. Quæ ingressa cubiculū, reperit eos salvos & incolumes, secum pa-
16 riter dormientes. Et reversa, nuntiavit bonum nuntiū,
& benedixerunt Dñm, Raguel videlicèt & Anna uxor
17 ejus: Et dixerunt; Benedicim⁹ te, Dñe Deus Israel, quia
18 non contigit quemadmodùm putabamus. Fecisti enim
nobiscum misericordiā tuam, & exclusisti à nobis ini-
19 micum persequentem nos. Misertus es autem duobus
unicis. Fac eos, Dñe, plenius benedicere te: & sacrificium tibi laudis tuæ & suæ sanitatis offerre, ut cognoscat universitas gentium, quia tu es Deus solus in universa terra.

Versio GRÆCA LXX Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Σὺ ἐποίησας Ἀδὰμ, καὶ ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν Εὔαν στήριγμα τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ· ἐκ τούτων ἐγενήθη τὸ ἀνθρώπων σπέρμα. Σὺ εἶπας,
Οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν ὅμοιον
9 αὐτῷ. Καὶ νῦν κύριε οὐ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν
10 μου ταύτην, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας· Ἐπίταξον ἐλεῆσαί με, καὶ
(α) αὐτῇ συγκαταγηρᾶσαι. καὶ εἶπε μετ' αὐτοῦ Ἀμήν. καὶ ἐκοι-
11 μήθησαν ἀμφότεροι τὴν νύκτα. Καὶ ἀναστὰς Ῥαγουὴλ ἐπορεύθη, καὶ
12 ὤρυξε τάφον, Λέγων, Μὴ καὶ (β) οὗτος ἀποθάνῃ; Καὶ ἦλθε Ῥα-
13 γουὴλ εἰς τὴν οἰκίαν ἑαυτοῦ, καὶ εἶπεν Ἔδνᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, Ἀπό-
14 στειλον μίαν τῶν παιδισκῶν, καὶ ἰδέτωσαν εἰ ζῇ· εἰ δὲ μὴ, ἵνα θάψωμεν
αὐτὸν, καὶ μηδεὶς (γ) γνῷ. Καὶ εἰσῆλθεν ἡ παιδίσκη ἀνοίξασα τὴν
15 θύραν, καὶ εὗρε τοὺς δύο καθεύδοντας, Καὶ ἐξελθοῦσα ἀπήγγειλεν
16 αὐτοῖς, ὅτι ζῇ. Καὶ (δ) εὐλόγησε Ῥαγουὴλ τὸν Θεὸν, λέγων, Εὐλο-
17 γητὸς εἶ σὺ ὁ Θεὸς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ καθαρᾷ καὶ ἁγίᾳ· καὶ εὐλογεί-
τωσάν σε οἱ ἅγιοί σου, καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου, καὶ πάντες οἱ
ἄγγελοί σου, καὶ οἱ ἐκλεκτοί σου· εὐλογείτωσάν σε εἰς (ε) τοὺς αἰῶνας·
Εὐλογητὸς εἶ, ὅτι ηὔφρανάς με, καὶ οὐκ ἐγένετό μοι καθὼς ὑπενόουν,
18 Ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἐποίησας μεθ' ἡμῶν. Εὐλογητὸς
19 εἶ, ὅτι ἠλέησας δύο μονογενεῖς· ποίησον αὐτοῖς δέσποτα ἔλεος,
συντέλεσον τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὑγιείᾳ μετ' εὐφροσύνης καὶ ἐλέους.

MS.A. (α) ταύτῃ συγκαταγηράσομεν. (β) αὐτὸς (γ) γνώτω. (δ) ηὐλόγησεν (ε) πάντας τοὺς (ζ) ὑγίᾳ

Tu fecisti Adam, & dedisti ei adjutricem Evam 8
firmamentum uxorem ejus. Ex his natū est hominū
semen. Tu dixisti; Non bonū esse hominē solū, faciamus ei adjutricem similem ei. Et nunc, Domine, non 9
propter fornicationem ego accipio sororem meam
hanc, sed super veritatem. Præcipe misereri mei, 10
& ei consenescere. Et dixit secum, Amen. Et
dormierunt utrique nocte. Et surgens Raguel ivit, 11
& effodit sepulchrum, dicens; Nunc & hic mo- 12
rietur? Et venit Raguel in domum suam, & dixit 13
Ednæ uxori suæ; Mitte unam ancillarū, & vide- 14
ant, si vivit: si autem non, ut sepeliamus eum, &
nemo sciat. Et intravit ancilla aperiens januam, 15
& invenit ambos dormientes: Et egressa annunti- 16
avit eis, quia vivit. Et benedixit Raguel Deum, 17
dicens; Benedictus es tu, Deus, in omni benedictione munda, & sancta: & benedicant te Sancti tui,
& omnes creaturæ tuæ, & omnes angeli tui, &
electi tui: benedicant te in secula. Benedictus es,
quoniā lætificâsti me, & non factū est mihi sicut suspicabar, Sed secundū multam misericordiam tuam 18
fecisti nobiscū. Benedictus es, quoniam misertus 19
es duorum unigenitorum: fac eis, Domine, misericordiam, consumma vitam eorum in sanitate cum
lætitia, & misericordia.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]

Tu fecisti virum & fœminam, & fecisti 8
fœminam adjutricem ejus: Et de conjugio ipsorum nata est progenies hominū.
Tu dixisti; Non est bonum ut sit Adam
solus: Faciam ei adjutorem similem ipsi.
Et nunc Domine, non fornicationis cau- 9
sâ accipio ego hanc sororē meam, sed secundùm jus legis. Tu verò miserere nunc 10
nostrî, & da nobis simul in pace consenescere, & da nobis liberos benedictos. Et
dixit Sara, Amen. Et dormierunt nocte 11
istâ. Et dixit Raguel servis suis; Ite, fodite sepulchrum noctu, priusquam lucescat: 12
Dicebat enim, Si evenerit mortuum
esse, sepeliam eum hac nocte, ne sit
nobis opprobrio. Egressis autem 13
illis ut facerēt quod præceperat ipsis, vocavit Raguel uxorē suam & dixit ei: Mitte 14
aliquam ex ancillis, quæ videat quomodo
valeat. Et misit Edna ancillam, & aperuit 15
portam thalami, lucernam manu tenens,
& vidit eos ambos unà dormientes: Et 16
egressa dixit Ednæ & viro ejus. Et laudârunt Deum, dicentes; Benedictus es Do- 17
mine cœli & terræ, qui destruis, & erigis:
Quoniam ecce miseratus es hos duos uni- 18
cos, & parentes ipsorum Da ipsis pacem 19
Domine usque ad extremum, & firmitudinem vitæ ipsorum.

ספר טוביה : ט

20 וּמִיָּד צִוָּה אֶת עֲבָדָיו וּמִלְאוּ אֶת הַקֶּבֶר עָפָר: וְעָשָׂה מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה יָמִים אַרְבָּעָה
21 עָשָׂר: וּרְעוּאֵל נִשְׁבַּע וְאָמַר אִם לֹא יַשְׁלִימוּ אַרְבָּעָה עָשָׂר יָמִים וְלֹא אַנִּיחֲךָ לָצֵאת
23 מִפֶּתַח הַבַּיִת: וְאַחֲרֵי מְלֹאת הַיָּמִים קַח אֶת אִשְׁתְּךָ וְאֵת חֲצִי נְכָסַי וְלֵךְ אֶל אָבִיךָ
24 וּשְׁאָר נְכָסַי אַחֲרֵי מִיתָתִי וּמִיתַת אִשְׁתִּי נְתוּנִים הֵמָּה לָךְ:

ט

1 אָז קָרָא טוֹבִיָּה אֶת רְפָאֵל הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר לוֹ: עֲזַרְיָה אָחִי קַח עִמְּךָ שְׁנֵי גְמַלִּים
2 וְאַרְבָּעָה עֲבָדִים וְלֵךְ אֶל עֲבִיאֵל בַּעַל הַפִּקָּדוֹן וְתֵן לוֹ כְּתַב יָדוֹ וְיִתֵּן לְךָ אֶת הַכֶּסֶף
וְזַמְּנֵהוּ לָבוֹא בְּמִשְׁתֶּה כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ כִּי אָבִי סוֹפֵר אֶת הַיָּמִים וְאִם נִתְאַחֵר יֵיצַר
3 לוֹ מְאֹד: וְגַם רְעוּאֵל חָמִי נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יַנִּיחֵנִי לָצֵאת עַד מְלֹאת אַרְבַּע עָשָׂר יָמִים
6 וְאֵינִי יָכוֹל לַעֲבוֹר עַל פִּיו: וַיֵּצֵא רְפָאֵל הַמַּלְאָךְ וְהָלַךְ אֶל עֲבִיאֵל וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה
הַהוּא וּבַבֹּקֶר הֶרְאָה לוֹ כְּתַב יָדוֹ וְעִזְקָתוֹ וְהוֹצִיאוּ אֶת הָאַמְתָּחוֹת מְלֵאִים כֶּסֶף
חֲתוּמִים בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל טוֹבִיָּה:

Liber TOBIÆ, *Edit.* P. FAGII.

Illicò præcepit ſervis ſuis,ut ſepulchrum(quod fecerat) pulvere implerent. 20
Fecítque convivium & gaudium per quatuordecim dies. Juravitq; Reguel 21 23
dicens, Niſi exacti fuerint quatuordecim dies, non dimittam te, ut vel
oſtium domus meæ egrediaris. Poſtquàm vero impleveris quatuordecim 24
dies, Accipe uxorẽ tuam,ſimulátque dimidium facultatum mearum, & redi ad patrem tuũ. Reliqua vero bona mea, poſt obitum meum,& uxoris meæ,tibi quoque dabuntur.

CAP. IX.

1 Tunc vocavit Tobias Raphaelem Angelum, dixítque ad eum: Azaria
2 mi frater,accipe tecũ duos Gamelos,& quatuor ſervos, & perge ad Abielem qui habet depoſitum,atq; da illi chirographũ ſuũ,ut reddat tibi argentum. Invita quoq; eũ ut veniat ad convivium. Nam tu noviſti,quod pater meus numerat ſingulos dies,& ſi diutius expectatione abfuerimus, admodũ
3 anxius erit.Præterea & Reguel ſocer meus juravit,ſe nõ permiſſurũ ut abeam,donec exacti fuerint quatuordecim dies, atqui ego non poſſum refragari imperio ejus. Egreſſúſque Raphael,abiit ad Abielem,apud quem etiã 6
pernoctavit iſta nocte, Facto autem diluculo, oſtendit ei chirographum ejus, ſigillo ejus munitum, (Quo facto) protulit (Abiel) ſacculos plenos argenti, quos Tobias ſigillo ſuo obſignaverat.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

20 וַיֹּאמֶר רְעוּאֵל אֶל עֲבָדָיו כַּסּוּ אֶת הַקֶּבֶר בְּטֶרֶם הַבֹּקֶר שֶׁלֹּא יֵדַע אָדָם: וַיְצַו
21 לְהָכִין סְעוּדָה טוֹבָה בְּשִׂמְחָה כִּי שִׂמְּחָם אֱלֹהִים בְּרוֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו וְאֶל הָעֲדָרִים
23 רָץ רְעוּאֵל וַיָּבֵא עֲגָלִים וְאֵילִים וַיְצַו לַעֲשׂוֹת אוֹתָם: וַיֹּאמֶר אֶל טוֹבִיָּה לֹא תֵצֵא
24 מִבֵּיתִי עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יָמִים וְשַׂמַּח אֶת בִּתִּי עֲנוּגָה: וְתִקַּח חֲצִי מִכֹּל אֲשֶׁר
לִי וְתֵלֵךְ אֶל אָבִיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשֶׁאָמוּת אֲנִי וְאִשְׁתִּי תִּקַּח אֶת הַכֹּל:

ט

1 2 אָז קָרָא טוֹבִיָּה אֶל רְפָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ: עֲזַרְיָה אָחִי קַח עִמְּךָ מִזֶּה אַרְבָּעָה
עֲבָדִים וּשְׁנֵי גְמַלִּים וְלֵךְ בֹּא אֶל רָגֵאשׁ אֶל גְּבָאֵל דּוֹדִי וְתֵן לוֹ אֶת אַמְתַּחְתּוֹ
3 וְיִתֵּן לְךָ אֶת הַכֶּסֶף וּקְרָא אוֹתוֹ שֶׁיָּבוֹא לְחֻפָּתִי: כִּי אֲנִי לֹא אוּכַל לָלֶכֶת
שָׁם מִפְּנֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע רְעוּאֵל עָלַי שֶׁלֹּא אֵצֵא מִבֵּיתוֹ עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יָמִים וְאָבִי וְאִמִּי יִסְפְּרוּ אֶת הַיָּמִים וְאִם יַעֲבֹר הַזְּמַן יוֹם אֶחָד אַכְאִיב נֶפֶשׁ
6 אֲבוֹתַי: וַיָּקָם רְפָאֵל וַיִּקַּח שְׁנֵי גְמַלִּים וְאַרְבָּעָה עֲבָדִים וַיֵּלֶךְ אֶל רָגֵאשׁ
לְבֵית גְּבָאֵל וַיִּתֵּן לוֹ אֶת אַמְתַּחְתּוֹ:

Dixit proinde Rahuel ad ſervos ſuos; Operite ſepulchrum antequam illu- 20
ceſcat, ne quiſquam hominum ſciat. Deinde juſſit parari convivium bonum 21
& opiparum, quoniam lætificaverat eos Deus ſecundùm multitudinem pietatum ſuarum atque miſerationum ſuarum: & currens Rahuel ad greges
adduxit vitulos & arietes, præcepítque eos parari. Dixit autem ad Tobi- 23
am, Non exibis de ædibus meis in quatuordecim diebus, ſed gaudebis
cum filia mea tenera, Accipieſque medietatem omnium rerum quas ego 24
habeo, & ibis cum gaudio ad patrem tuum. Cúmque ego mortuus fuero & uxor mea, accipies totum.

CAP. IX.

Tunc vocavit Tobias Raphaelem, & dixit ad eum: Frater mi Azaria, tol- 1 2
le inde tecum quatuor famulos & duos gamelos, & abiens vade in Rages ad Gabelum patruum meum, & trade ei marſupium ejus, & ipſe dabit tibi
argentum. Invita quoque ipſum ut veniat ad nuptias meas, Quoniam ego 3
non potero illuc ire propter juramentum quo me adjuravit Rahuel, ne egrediar de domo ejus uſque in quartumdecimum diem. Præterea pater meus,& mater mea numerant dies, & ſi præterierit vel unus dies ultra conſtitutum tempus, triſtitiâ afficiam parentes meos. Surrexit autem Raphael, 6
& accipiens duos gamelos atque quatuor famulos, abiit in Rages ad domum Gabeli, & tradens ei marſupium ejus

Verſio VULG. LAT.

20 Statimque præcepit ſervis ſuis Raguel, ut replerent
21 foſſam,quam fecerant, priuſquàm eluceſceret. Uxori autem ſuæ dixit ut inſtrueret convivium, & præpararet omnia, quæ in cibos erant iter agentibus neceſſaria.
22 Duas quoque pingues vaccas, & quatuor arietes occidi fecit, & parari epulas omnibus vicinis ſuis, cun-
23 ctíſque amicis. Et adjuravit Raguel Tobiam, ut duas
24 hebdomadas morarentur apud ſe. De omnibus autem, quæ poſſidebat Raguel, dimidiam partem dedit Tobiæ, & fecit ſcripturam, ut pars dimidia, quæ ſupereraet poſt obitum eorum,Tobiæ dominio deveniret.

CAP. IX.

1 Tunc vocavit Tobias Angelum ad ſe, quem quidem hominem exiſtimabat, dixítque ei; Azaria frater, peto
2 ut auſcultes verba mea. Si meipſum tradam tibi ſer-
3 vum, non ero condignus providentiæ tuæ. Tamen obſecro te, ut aſſumas tibi animalia ſive ſervitia, & vadas ad Gabelum in Rages civitatem Medorum: reddáſque ei chirographum ſuum, & recipias ab eo pe-
4 cuniam, & roges eum venire ad nuptias meas. Scis
5 enim ipſe quoniam numerat pater meus dies: & ſi tardavero unâ die plus, contriſtatur anima ejus. Et certè vides quomodò adjuravit me Raguel, cujus adjuramen-
6 tum ſpernere non poſſum. Tunc Raphael aſſumens quatuor ex ſervis Raguelis, & duos camelos, in Rages civitatem Medorum perrexit: & inveniens Gabelum, reddidit ei chirographum ſuum, & recepit ab eo omnem pecuniam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 Ἐκέλευσε δὲ τοῖς οἰκέταις χῶσαι τὸν τάφον· ϗ ἐποίησεν αὐτοῖς
23 γάμον ἡμερῶν δεκατεσσάρων. Καὶ εἶπεν (α)αὐτῷ Ῥαγουὴλ, πρὶν ἢ συντελεσθῆναι τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου, ἐνόρκως, μὴ ἐξελθεῖν αὐτὸν
24 ἐὰν μὴ πληρωθῶσιν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου. Καὶ τότε λαβόντα τὸ ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ πορεύεσθαι (β) μεθ' ὑγιείας πρὸς τὸν πατέρα, ϗ τὰ λοιπὰ ὅταν ἀποθάνω, ϗ ἡ γυνή μου.

MS.A. (α) αὐτοῖς (β) μετ' ὑγίας.

ΚΕΦ. θ'.

1 Καὶ ἐκάλεσε Τωβίας τὸν Ῥαφαὴλ, ϗ εἶπεν αὐτῷ, Ἀζαρία
3 ἀδελφὲ, λάβε μετὰ σεαυτοῦ παῖδα ϗ δύο καμήλους, ϗ πορεύθητι ἐν Ῥάγοις τῆς Μηδίας παρὰ Γαβαὴλ, ϗ κόμισαί μοι τὸ ἀργύριον, ϗ αὐτὸν (α)ἄγε μοι εἰς τὸν γάμον, διότι ὀμώμοκε Ῥαγουὴλ, μὴ
4 ἐξελθεῖν με. Καὶ ὁ πατήρ μου ἀριθμεῖ τὰς ἡμέρας, ϗ ἐὰν χρονίσω μέγα, ὀδυνηθήσεται λίαν. Καὶ ἐπορεύθη Ῥαφαὴλ, ϗ ηὐλί-
6 σθη παρὰ (β)Γαβαὴλ, ϗ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον. ὃς δὲ προήνεγκε τὰ θυλάκια ἐν ταῖς σφραγῖσιν, ϗ ἔδωκεν αὐτῷ.

MS.A. (α)ἄγε εἰς (β)Γαβαήλῳ,

Juſſit autem famulos exaggerare ſepulchrum: & fecit eis nuptias diebus quatuordecim. Et dixit ei Raguel, antequàm conſummarentur dies nuptiarũ, cum juramento non exire eum, niſi impleti fuerint quatuordecim dies nuptiarum: Et tunc accipientem dimidium ſubſtantiæ ipſius ire cum ſanitate ad patrem; & reliqua, cùm mortuus fuero, et uxor mea. 20 23 24

CAP. IX.

Et vocavit Tobias Raphael, & dixit ei; 1
Azaria frater: Sume tecum puerum, & duos 3
camelos, & vade in Ragis Mediæ ad Gabael, & affer mihi argentum, & ipſum adduc mihi ad nuptias: quoniam juravit Raguel non exire me:
Et pater meus numerat dies: ac ſi tardavero 4
valdè, triſtabitur nimis. Et ivit Raphael, & 6
manſit apud Gabael, & dedit ei chirographum. Ille autem protulit arculas in ſigillis, & dedit ei.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ܘܐܬܘ ܒܢܝ̈ ܒܝܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܛܡܘ ܩܒܪܐ ܥܕܠܐ ܢܕܢܚ ܫܡܫܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܕܥ.
21 22 ܘܐܡܪ ܠܐܢܬܬܗ ܐܦܝ ܠܚܡܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܪܗܛ ܗܘ ܠܘܬ ܒܩܪܐ ܘܐܝܬܝ ܬܪܝܢ
23 ܬܘܪ̈ܐ ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܕܟܪ̈ܐ ܕܥܢܐ. ܘܦܩܕ ܠܒܢܝ̈ ܒܝܬܗ ܕܢܛܝܒܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܐܡܪ ܗܘ ܠܛܘܒܝܐ ܠܐ
ܬܐܙܠ ܥܕܡܐ ܕܢܫܬܡܠܘܢ ܥܣܪܐ ܝܘܡܝ̈ܢ. ܕܬܚܕܐ ܢܦܫܐ ܕܒܪܬܝ ܕܟܪܝܐ ܗܘܬ ܠܗ̇.
24 * ܘܦܠܓܗܘܢ ܕܢܟ̈ܣܝ ܣܒ ܗܫܐ. ܘܦܠܓܗܘܢ ܡܐ ܕܡܝܬܢܐ ܐܢܐ ܘܐܢܬܬܝ. ܕܝܠܟ
ܐܢܘܢ. ܘܐܢܐ ܐܒܘܟ ܐܢܐ. ܘܥܕܢܐ ܐܡܟ ܗܝ ܐܬܠܒܒ ܒܪܝ.

* ܫܠܡ * ܚ *

1 3 * ܘܩܪܐ ܛܘܒܝܐ ܠܪܦܐܝܠ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܥܙܪܝܐ ܐܚܝ ܕܒܪ ܡܟܐ ܬܪܝܢ ܓܡ̈ܠܝܢ.
ܘܐܪ̈ܒܥܐ ܓܒ̈ܪܝܢ. ܘܐܙܠ ܠܐܪܓ ܠܘܬ ܓܒܐܝܠ. ܘܗܒ ܠܗ ܫܛܪܐ ܘܣܒ
4 ܡܢܗ ܟܣܦܐ ܗܘ ܘܕܒܪܝܗܝ ܥܡܟ ܘܬܐ ܠܡܫܬܘܬܐ. * ܝܕܥ ܐܢܬ ܓܝܪ ܕܐܒܝ ܠܐ ܫܠܐ
5 ܡܢܝܢ ܝܘ̈ܡܬܐ. ܘܐܢ ܗܘ ܕܢܘܚܪ ܚܕ ܝܘܡ. ܗܘܐ ܟܪܝܐ ܠܗ. * ܘܝܡܐ ܪܥܘܐܝܠ ܥܠܝ ܕܐܩܘܐ
6 ܥܣܪܐ ܝܘ̈ܡܝܢ ܠܘܬܗ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܥܒܪ ܥܠ ܡܘܡܬܗ. * ܘܐܙܠ ܪܦܐܝܠ
ܘܗܘ ܥܡ ܐܪ̈ܒܥܐ ܓܒ̈ܪܝܢ ܘܬܪܝܢ ܓܡ̈ܠܝܢ ܠܐܪܓ ܕܡܕܝ. ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܓܒܐܝܠ ܘܒܬܘ
ܠܘܬܗ: ܘܝܗܒ ܠܗ ܪܦܐܝܠ ܫܛܪܐ.

Et venerunt vernæ, & dixit eis; Ite ope- 20
rite ſepulchrum priuſquàm oriatur ſol,
ne quis ſciat. Et dixit uxori ſuæ, para 21
multum panis: Ipſe autem curriculò pro- 22
fectus ad ſtabulum, adduxit duos juvencos, & quatuor arietes de grege, quos
juſſit vernas ſuas parare. Tobiæ autem 23
dixit; Non abibis donec completi fuerint decem dies: ut lætetur anima filiæ meæ,
quæ triſtis fuit. Et dimidium opum mea- 24
rum accipe ſtatim, dimidium autem cùm mortuus fuero ego & uxor mea: Tuæ ſunt, & ego pater tuus. Edna autem mater tua. Bono eſto animo, fili mi.

CAP. IX.

Tum vocavit Tobias Raphaëlem, & 1
dixit ei; Azaria frater, Cape hinc duos 3
camelos, & quatuor viros, & ito ad Arag ad Gabaëlem, & da ei ſyngrapham, & recipe ab eo pecuniam illam, & duc eum
tecum, & veni ad nuptias. Scis enim 4
patrem meum non ceſſare numerare dies: Et ſi diem unum morati fuerimus, ſolici-
tum fore. Juravit autem Raguel, apud 5
ipſum moraturum me decem dies. Nec
poſſum violare ejus juramentum. Et 6
profectus Raphaël, cum quatuor illis viris & duobus camelis, Aragam Mediæ, acceſſit ad Gabaëlem, & diverſati ſunt apud eum, deditque ipſi Raphaël chirographum:

ספר טוביה : י

7 וְלָקַח רְפָאֵל אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת עֲבִיאֵל וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיָּבֹאוּ אֶל הַמִּשְׁתֶּה וְעוֹד
נִתְבָּרֵךְ טוֹבִיָּה עִם שָׂרָה אִשְׁתּוֹ:

י

1 וְטוֹבִיָּה הָיָה סוֹפֵר אֶת הַיָּמִים הֲלִיכָה וּבִיאָה וּכְשֶׁמָּלְאוּ הַיָּמִים וְלֹא בָאוּ הִתְחִיל מִיצַר
2 וּמְחַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ וְאָמַר: אוֹי לִי שֶׁמָּא קְרָאָהוּ אָסוֹן בַּדֶּרֶךְ אוֹ שֶׁמָּא נִפְטַר עֲבִיאֵל
3 וְלֹא יִתְּנוּ לָהֶם הַכֶּסֶף: אָז אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ וַדַּאי נֶאֱבַד בְּנִי מִמֶּנִּי: וְהִתְחִילָה לִבְכּוֹת
4 וְלִסְפּוֹד וְאוֹמֶרֶת אוֹי לִי כִּי אִבַּדְתִּי מְאוֹר עֵינַי בְּנִי טוֹבִיָּה: עָנָה טוֹבִיָּה וְאָמַר מִנְעִי
6 קוֹלֵךְ מִבְּכִיָּה וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי לַחַיִּים וּלְשָׁלוֹם יָבוֹאוּ: וְהִיא הָיְתָה מִתְאַמֶּצֶת
7 לְהִתְנַחֵם וְאוֹמֶרֶת לְאִישָׁהּ אַל תְּנַחֲמֵנִי וְאַל תַּעֲבִירֵנִי בִּדְבָרִים כִּי בְּוַדַּאי נֶאֱבַד בְּנִי
וּבְכָל יוֹם הָיְתָה הוֹלֶכֶת אֶל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ בָּהּ וְהָיְתָה מְקוֹנֶנֶת וּבָאָה כָּל הַיָּמִים
וְלֹא אָכְלָה לֶחֶם וְכָל הַלֵּילוֹת וְלֹא נָחָה וְלֹא שָׁקְטָה מִן הַקִּינוֹת עַד אֲשֶׁר מָלְאוּ יְמֵי
9 הַחוּפָּה: וְאָמַר טוֹבִיָּה אֶל רְעוּאֵל חוֹתְנוֹ אֲדוֹנִי שַׁלְּחֵנִי וְאֵלְכָה אֶל אָבִי וְאֶל אִמִּי כִּי
עַד עַתָּה נוֹאֲשׁוּ מִמֶּנִּי:

Liber TOBIÆ, *Edit.* P. FAGII.

Tulit itaque Raphael argentum, necnon & ipſum Abielem, qui cum 7
ſummo diluculo ſurrexiſſent, (adhuc ipſo die) ad convivium venerunt. Ad quorum adventum adhuc magis benedictus fuit Tobias cum Sara uxore ſua.

CAP. X.

Cæterum Tobias numerabat dies abitus & reditus, cumque impleti 1
eſſent dies, atque illi non redirent, cœpit anxius eſſe, cogitans apud
ſe & dicens; Fortaſſis accidit ei calamitas in itinere, aut fortè mortu- 2
us eſt Abiel, atque ideo renuunt illis dare argentum. Tunc dixit ad eum 3
uxor ejus. Certum eſt periiſſe filium meum, Cœpítque flere, plangere, & 4
dicere; Væ mihi, perdidi enim lumen oculorum meorum, nempe filium
meum Tobiam. Cui reſpondit Tobias dicens, Prohibe vocem tuam à fle- 6
tu, & oculos tuos à lachryma. Nam ſalvi & incolumes redibunt, Ipſa verò 7
renitebatur conſolationi, dicens ad maritum ſuum. Noli me conſolari, neque averſare me iſtiuſmodi verbis, nam verè periit filius meus. Quinetiam quotidie pergebat ad viam, qua (filius ejus) abierat, lamentans, adeo, ut per omnes dies iſtos, nequicquam ederet, omneſq; noctes inſomnes
duceret. Nec lamentari ceſſavit, donec implerentur dies nuptiarum. Tunc 9
dixit Tobias ad Reguelem ſocerum ſuum, Mi domine, dimitte me, ut redeam ad patrem meum, & ad matrem meam, (ſcio enim) quòd jam deſperaverint de reditu meo.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

7 וַיַּגֵּד לוֹ כִּי טוֹבִיָּה בֶּן טוֹבִי לָקַח אֶת שָׂרָה בַּת רְעוּאֵל וַיִּקְרָאֵהוּ לָבֹא לְחֻפָּתוֹ וַיַּעֲמֵס
גְּבָאֵל אֶת הַכֶּסֶף עַל הַגְּמַלִּים וַיָּבֹא לַחֻפָּה וַיִּמְצָא אֶת טוֹבִיָּה יוֹשֵׁב עַל הַשֻּׁלְחָן
וַיְחַבֵּק לוֹ וַיִּשַּׁק לוֹ וַיֵּבְךְּ עִמּוֹ מֵרוֹב הַשִּׂמְחָה וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֶחֱבִירְךָ בְּשִׂמְחָה עִם הָאִישׁ הַהוּא בְּרַחֲמָיו יִתֵּן לְךָ מִמֶּנָּה בָּנִים זְכָרִים וְעוֹסְקִים
בְּתוֹרַת יְיָ:

י

1 וְטוֹבִי וְאִשְׁתּוֹ מְחַשְּׁבִים אֶת הַיָּמִים וְאֶת הַלֵּילוֹת וְכוֹאֲבִים עַל אֲשֶׁר שִׁלְּחוּהוּ:
3 וּבוֹכִים וּמִתְעַנִּים עָלָיו: וְטוֹבִי מְנַחֵם אֶת חַנָּה אִשְׁתּוֹ לֵאמֹר הַחֲרִישִׁי כִּי בְשָׁלוֹם
6 יָבוֹא בְשִׂמְחָה: וַתְּמָאֵן לְהִתְנַחֵם וַתֵּצֵא אֶל הַדְּרָכִים בְּכָל יוֹם לִרְאוֹת אִם יָבֹא
7 בְנָהּ וְלֹא טָעֲמָה מְאוּמָה כִּי אִם דִּמְעוֹת יָמִים וְלֵילוֹת וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תַּמּוּ אַרְבָּעָה
9 עָשָׂר יְמֵי הַחֻפָּה: וַיֹּאמֶר טוֹבִיָּה אֶל רְעוּאֵל שַׁלְּחֵנִי כִּי אָבִי וְאִמִּי מְחַשְּׁבִים אֶת
הַיָּמִים וְאֵינָם חוֹשְׁבִים:

Indicavit ei quomodo Tobias fili⁹ Tobæi acceperat Saram filiam Rahuelis, 7
invitavítque eum ut veniret ad nuptias ejus. Imponens ergò Gabelus pecuniam ſuper gamelos, venit ad nuptias, inveniénſque Tobiam ſedentem juxta menſam amplexatus eſt eum, oſculánſque eum flevit cum eo præ nimio gaudio: & benedicens eum ait; Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui in gaudio ſociavit te viro huic. Ipſe in miſericordiis ſuis det tibi filios maſculos, qui occupentur in lege Domini.

CAP. X.

Porrò Tobæus & uxor ejus computabant dies & noctes, dolebántque 1
quod filium dimiſerant, Flentes & ſeſe affligentes propter ipſum. 3
Tobæus tamen conſolabatur Annam uxorem ſuam dicens; Tace, quoniam 6
in pace & cum lætitia redibit. Illa verò renuens accipere conſolatio- 7
nem, egrediebatur ſingulis diebus in vias, ut videret quando veniret filius ejus, nec guſtavit quicquam præ lachrymis die noctúque. Factum eſt autem
cum conſummati eſſent quatuordecim dies nuptiarum, Ut diceret Tobias 9
ad Rahuelem. Dimitte me, quoniam pater meus & mater mea ſupputant dies, nec cogitant aliud.

Verſio VULG. LAT.

7 Indicavítque ei de Tobia filio Tobiæ, omnia quæ geſta ſunt: fecítque eum ſecum venire ad nuptias.
8 Cúmque ingreſſus eſſet domum Raguelis, invenit Tobiam diſcumbentem: & exiliens, oſculati ſunt ſe in-
9 vicém: & flevit Gabelus, benedixítque Deum, Et dixit; Benedicat te Deus Iſrael, quia filius es optimi viri, & juſti, & timentis Deum, & eleemoſynas faci-
10 entis: Et dicatur benedictio ſuper uxorem tuam,
11 & ſuper parentes veſtros: Et videatis filios veſtros, & filios filiorum veſtrorum, uſque in tertiam & quartam generationem: & ſit ſemen veſtrum benedictum
12 à Deo Iſrael, qui regnat in ſecula ſeculorum. Cúmque omnes dixiſſent, Amen, acceſſerunt ad convivium: ſed & cum timore Domini nuptiarum convivium exercebant.

CAP. X.

1 Cum verò moras faceret Tobias, causâ nuptiarum, ſolicit⁹ erat pater ejus Tobias, dicens; Putas quarè
2 moratur filius meus, aut quarè detentus eſt ibi? Putáſne Gabelus mortuus eſt, & nemo reddet illi pecu-
3 niam? Cœpit autem contriſtari nimis ipſe, & Anna uxor ejus cum eo: & cœperunt ambo ſimul flere: eò quòd die ſtatuto minimè reverteretur filius eorum ad
4 eos. Flebat igitur mater ejus irremediabilibus lachrymis, atque dicebat; Heu heu me, fili mi, ut quid te miſimus peregrinari, lumen oculorum noſtrorum, baculum
5 ſenectutis noſtræ, ſolatium vitæ noſtræ, ſpem poſteritatis noſtræ? Omnia ſimul in te uno habentes, te non debuimus dimittere à nobis. Cui dicebat Tobias; Tace, 6
& noli turbari, ſanus eſt filius noſter: ſatis fidelis eſt vir ille, cum quo miſimus eum. Illa autem nullo modo conſolari poterat, ſed quotidiè exiliens circumſpicie- 7
bat, & circuibat vias omnes, per quas ſpes remeandi videbatur, ut procul videret eum, ſi fieri poſſet, venientem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

Καὶ (α) ὤρθρευσαν κοινῶς, ϗ ἦλθον εἰς τὸν γάμον. ϗ (β) εὐλόγησε Τωβίας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

MS.A. (α) ὤρθριζ (β) ηὐλόγησεν

ΚΕΦ. ι'.

1 Καὶ Τωβὶτ ὁ πατὴρ αὐτοῦ (α) ἐλογίζετο ἑκάστης ἡμέρας. ϗ ὡς ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τῆς πορείας, ϗ οὐκ (β) ἤρχετο, εἶπε, Μήποτε
2 κατῄσχυνται; Ἢ μήποτε ἀπέθανε Γαβαὴλ, ϗ (γ) οὐδεὶς αὐτῷ
3 δίδωσι τὸ ἀργύριον; Καὶ ἐλυπεῖτο λίαν. εἶπε δὲ αὐτῷ ἡ (δ) γυνή,
4 Ἀπώλετο τὸ παιδίον, διότι κεχρόνικε. Καὶ ἤρξατο θρηνεῖν αὐτὸν, ϗ εἶπεν, Οὐ μέλει μοι τέκνον, ὅτι ἀφῆκά σε τὸ φῶς τῶν
6 ὀφθαλμῶν μου. Καὶ Τωβὶτ λέγει αὐτῇ, Σίγα, μὴ λόγον ἔχε,
7 ὑγιαίνει. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σίγα, μὴ πλάνα με, ἀπώλετο τὸ παιδίον μου. ϗ ἐπορεύετο καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ὁδὸν ἔξω, οἵας (ε) ἀπῆλθεν. ἡμέρας τε ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ (ζ) νύκτας οὐ διελίμπανε θρηνοῦσα Τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἕως οὗ συνετελέσθησαν αἱ δεκατέσσαρες
9 ἡμέραι τοῦ γάμου, ἃς ὤμοσε Ῥαγουὴλ ποιῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ. Εἶπεν δὲ Τωβίας τῷ Ῥαγουὴλ, Ἐξαπόστειλόν με, ὅτι ὁ πατήρ μου ϗ ἡ μήτηρ μου οὐκέτι ἐλπίζουσιν ὄψεσθαί με.

MS A. (α) ἐλογίζετο (β) ἤρχοντο, εἶπεν *Τωβίας, Μήποτε (γ) οὐδεὶς δίδωσιν αὐτῷ τὸ (δ) γυνὴ αὐτοῦ, Ἀπώλετο (ε) ἀπῆλθεν. (ζ) νύκτας ὅλας οὐ

Et diluculò ſurrexerunt unà, & venerunt ad nuptias. Et benedixit Tobias uxorem ſuam.

CAP. X.

Et Tobit pater ejus computabat unumquemque 1
diem. Et poſtquàm completi ſunt dies itineris, & non veniebat, dixit; Nunquid fortè confuſi fue-
runt? Aut, nunquid fortè mortuus eſt Gabael, & 2
nemo ei dat argentum. Et triſtabatur nimis. Dixit 3
autem ei uxor; Periit puer; quandoquidem tar-
davit. Et cœpit flere eum, & dixit, Non mihi 4
curæ eſt, fili, quia dimiſi te lumen oculorum meorum. Et Tobit dicit ad eam; Tace, ne ſolicita ſis, 6
valet. Et dixit ei; Tace, ne decipias me, periit puer 7
meus. Et ibat per diem ad viam foras, quà abierat. Ac diebus panem non comedebat, & noctibus non intermittebat flens Tobiam filiũ ſuum; quoadusque conſummati ſunt quatuordecim dies nuptiarũ, quas
juraverat Raguel facere cum ibi. Dixit autem 9
Tobias Raguel; Dimitte me, quoniam pater meus & mater mea non ultrà ſperant aſpicere me.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܐܢܬܬܐ ܢܣܒ ܒܪܗ ܕܛܘܒܝܬ ܒܪܬܗ ܕܪܥܘܐܝܠ. ܘܬܡܢ ܗܘ. ܘܠܟ ܩܪܐ ܠܟ
ܠܡܫܬܘܬܐ. ܘܩܡ ܓܒܐܝܠ ܘܐܥܠܗ ܘܚܘܝܗ ܟܝ̈ܣܐ ܚܬܝܡ̈ܐ. ܘܡܢܝܢܐ ܟܣܦܐ ܘܣܡ
8 ܥܠ ܓܡ̈ܠܐ. * ܘܩܡܘ ܒܨܦܪܐ ܘܐܬܘ ܠܡܫܬܘܬܐ ܕܪܥܘܐܝܠ. ܘܐܫܟܚܘ ܠܛܘܒܝܐ ܕܣܡܝܟ ܥܠ ܦܬܘܪܐ.
9 ܘܫܘܪ ܩܡ ܘܢܫܩܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܓܒܐܝܠ. ܢܫܬܒܚ ܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܠܟ ܫܠܡܐ. ܡܛܠ
ܕܒܪܗ ܐܢܬ ܕܓܒܪܐ ܛܒܐ. ܕܥܒܕ ܙܕܝܩܘܬܐ. ܒܪܝܟ ܐܢܬ ܘܒܪܝܟ ܐܒܘܟ ܘܐܡܟ ܘܐܢܬܬܟ
ܘܚܡܘܟ. ܘܐܒܘܗ̇ ܘܐܡܗ̇.

* ܫܠܡ * ܛ *

1 * ܛܘܒܝܬ ܕܝܢ ܡܢܐ ܗܘܐ ܝܘ̈ܡܬܐ ܡܢ ܕܐܙܠ ܛܘܒܝܐ ܒܪܗ. ܘܟܕ ܐܫܬܠܡܘ ܝܘ̈ܡܬܐ
2 ܐܬܒܝܫ ܠܗ ܠܛܘܒܝܬ ܘܐܡܪ. * ܕܠܡܐ ܡܝܬ ܠܗ ܓܒܐܝܠ ܘܠܝܬ ܕܢܬܠ ܠܗ ܠܒܪܝ ܟܣܦܐ
3 4 ܗܢܐ. * ܘܐܡܪܐ ܚܢܐ. ܐܒܕ ܒܪܝ ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܚܝ̈ܐ. * ܘܒܟܬ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ ܘܐܡܪܐ
5 6 ܘܝ ܠܝ ܒܪܝ ܕܢܘܗܪܐ ܗܘܝܬ ܠܥܝܢ̈ܝ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܫܒܩܬܟ ܕܬܐܙܠ ܡܢ ܠܘܬܝ. * ܛܘܒܝܬ
ܕܝܢ ܡܦܝܣ ܗܘܐ ܠܗ̇ ܘܐܡܪ. ܐܬܠܒܒܝ ܚܬܝ. ܚܠܝܡ ܐܬܐ ܒܪܢ. ܥܘܟܒܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܠܐ ܬܬܒ
ܒܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܡܗܝܡܢ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܐܙܠ ܥܡܗ ܗܘ. ܘܡܢ ܐܚܝܢ ܗܘ. ܠܐ ܬܣܝܡܝܢ ܟܪܝܘܬܐ
7 ܒܠܒܟܝ. * ܘܐܡܪܐ ܚܢܐ. ܐܒܕ ܠܗ ܒܪܝ. ܘܢܦܩܐ ܗܘܬ ܘܐܙܠܐ ܠܐܘܪܚܐ. ܘܡܬܟܬܫܐ ܗܘܬ
ܥܕܡܐ ܕܥܪܒ ܫܡܫܐ. ܘܗܦܟܐ ܘܥܐܠܐ ܠܩܝܛܘܢܗ̇. ܘܠܐ ܡܕܡ ܛܥܡܐ ܗܘܬ. ܘܠܐ ܕܡܟܐ
ܗܘܬ ܡܫܟܚܐ.

Et dixit ei; Uxorem accepit filius Tobit 7
filiam Raguelis, & ibi eſt, & te ad nuptias vocat. Et ſurgens Gabaiel introduxit eũ, & oſtendit ei ſaccos obſignatos. Et numeratam pecuniam impoſuit camelis. Et 8
ſurgentes manè profecti ſunt ad convivium Raguelis. Et invenerunt Tobiam diſcumbentem menſæ. Et exiliens ſurre-
xit, & oſculatus eſt eum. Et dixit ei 9
Gabaiel; Laudetur Deus qui dedit tibi pacem. Tu enim viri boni filius es, & juſtitiam facientis. Benedictus ſis, & benedictus pater tuus, & mater uxórque tua, patérque & mater ejus.

CAP. X.

Tobit autem numerabat dies ex quo 1
digreſſus erat Tobias filius ejus. Et cùm completi eſſent dies, ſolicitus fuit Tobit,
& dixit; Forte mortuus eſt Gabaiel, nec 2
eſt qui det filio meo pecuniam iſtam. Et 3
dixit Hanna; Periit filius meus, nec in
vivis eſt. Et flevit ſuper eo, & dixit; 4
Hei mihi fili mi, qui lumen eras oculorum
meorum. Quarè dimiſi eum ut à me diſ- 5
cederet? Tobit autẽ poſtulabat ab ea, di- 6
cens; Bono eſto animo, ſoror: Sanus veniet filius noſter: Mora ipſi objecta eſt: Noli ſolicita eſſe: Fidelis enim eſt quicum ipſo profectus eſt, & de fratribus noſtris. Noli
mœrorem in corde tuo reponere. Et dixit 7
Hanna; Periit fili⁹ meus. Et exiliens egrediebatur, & profecta ad viam morabatur uſque ad occidentem ſolem, & reverſa ingrediebatur cubiculum ſuum: Nec quicquam edebat, nec dormire poterat.

ספר טוביה : יא

8 ויאמר לו רעואל שב בני ואני אשגר לאביך ולאמך ואודיע להם הדבר : אמר
10 טוביה לא אדוני אלא אלך אל אבי ואל אמי ויקם רעואל ויתן לו את שרה
11 אשתו ואת חצי רכושו ועבדים ושפחות וכסף וזהב ויברכם ויאמר : בני יהוה
13 אלהי ישראל יצליח דרכיכם ויראני בניכם ובנותיכם בטרם אמות : ולשרה אמר
כבדי לחמיך ולחמותיך כי עתה הם אבותיך והקדוש ברוך הוא ישמיענו
12 שמועתך לטובה ואשמח וישק לה ועדנה אשתו חמותו אמרה לו בני אהובי יזכני
הקדוש ברוך הוא לראות לך בנים מן הנערה הזאת ואז אשמח לפני יהוה והנה
אנכי עתה מוסרת את בתי בידך פקדון ובחייך בני אל תענה ואל תכלימה כי
במקום אכסני היא הולכת ולבה חלל בקרבה ואחרי כן הלכו משם וטוביה
ברך את יהוה אשר הצליח דרכו :

יא

1 והלכו עד שהגיעו קרוב לנינוה :

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Ad quem dixit Reguel; Mane mi fili, mittam enim aliquem, ad patrem 8
tuum, & ad matrem tuam, notámque faciam eis hanc rem, Respondit 10
Tobias; Nequaquam mi domine, Ego ipſe ibo ad patrem meum, & ad
matrem meam. (Quo audito) ſurrexit Reguel, & dedit ei Saram uxorem,
atque dimidium ſubſtantiæ ſuæ, ſervos item & ancillas, argentum &
aurum, valedixítque eis, dicens; Mi fili, Dominus Deus Iſrael fortunet 11
vias veſtras, & faciat me videre filios veſtros, ac filias veſtras, antequàm
moriar. Et ad Saram dixit; Honora ſocerum tuũ, ac ſocrũ tuã, nunc enim 13
ipſi ſunt parentes tui, Deus quoq; ſanctus & benedictus faciat me audire
bonã famã de te, unde gaudium accipiam, (quo dicto) oſculatus eſt eam.
Similiter & Adna uxor ejus, ſocrus Tobiæ, dicebat ad eum; Mi chariſſime 12
fili, Dignã me faciat Deus, ut videam filios tuos ex iſta puella. Tum enim
lætabor corã Domino. Ecce ego nũc trado filiã meã in manum tuã, tanquàm
depoſitum, quam in vita tua mi fili non affligas, nec ignominiâ afficias.
Nam in locum peregrinum ubi hoſpita erit, ipſa proficiſcitur. (Hæc
ubi dixiſſet) ſauciatum quodamodo fuit cor ejus intra eam, Poſt quæ
abierunt illi, benedixítq; Tobias Dominum, quòd ſecundâſſet iter ſuum.

CAP. XI.

Cúmque pergentes appropinquarent Nineve, 1

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ויאמר רעואל שבה עוד עמדי ואני אשלח להגיד לאביך את כל אשר עשית : 8
10 ויאמר טוביה אל תאחר אותי שלחני ואלך לאבי ולאמי וישמע רעואל בקול טוביה
ויתן לו את שרה בתו חצי עשרו ועבדים ושפחות וצאן ובקר וחמורים וגמלים
11 ובגדי בוץ וארגמן וכלי כסף וזהב וישלחם ויברכם ויאמר : אלהים יי אלהי
אבותינו יברך אתכם ויראני מכם בנים זכרים ועוסקים בתורת יי וינשק להם
13 ויחבק להם ויאמר אל שרה בתו : כבדי מאד את חותנך ואת חותנתך ולכי
לשלום ונשמע ממך שמועה טובה בחיינו בששון ובשמחה וישק להם ויחבקם
12 וישלחם ויאמר אל טוביה : בני יי אלהי השמים יוליכך בשלום ויראני ממך
ומשרה בתי בנים טובים לפני יי בטרם אמות והנה שרה בתי בידך אל תענה
כל ימיך ולכו לשלום ויברכם וישק להם וישלחם :

יא

1 וילך טוביה שמח וטוב לב ויברך את ה' אשר שמחהו ואשר עשה עמו נפלאות
רבות וחסדים טובים וילך ויבא אל אקרים העיר אשר נכח נינוה :

Dixit Rahuel; Mane diutiùs apud me, & ego mittam & indicabo patri tuo 8
omnia quæ egiſti. Reſpondit verò Tobias; Ne quæſo retineas me, ſed dimitte 10
me ut vadam ad patrem meum & matrem meam. Et obediens voci
ejus Rahuel, dedit ei Saram filiam ſuam, dimidium bonorũ ſuorum, famulos
& ancillas, oves & boves, aſinos & gamelos, veſtimenta linea & purpurea,
vaſa argentea & aurea, dimittẽnſque eos benedixit eis, & ait ad eos; Dñs 11
Deus patrum noſtrorũ benedicat vobis, & oſtendat mihi ex vobis filios maſculos,
qui occupentur in lege Domini. Oſculánſque eos & amplexans eos
dixit ad Saram filiam ſuam; Honora diligenter ſocerum tuum & ſocrum tuam, 13
& vade in pace, audiamúſque de te famam bonam in vita noſtra cum
gaudio & exultatione, & rurſum oſculans eos atque amplexans dimiſit eos.
Et ait ad Tobiam; Fili mi, Dominus Deus cœlorum conducat te in pace, 12
& faciat me videre ex te & ex Sara filia mea filios bonos ante Dominum
antequam moriar. Et ecce Sara filia mea in manu tua eſt, tu ne affligas eam
cunctis diebus tuis, ſed ite in pace. Benedicénſque & oſculans eos, dimiſit
eos.

CAP. XI.

ABiit ergò Tobias læto & hilari corde, benedixítq; Dominum eò quòd 1
lætificâſſet eum & feciſſet cum eo mirabilia multa & miſerationes inſignes,
& proficiſcens pervenit ad Ackrim civitatem, quæ eſt è regione Ninive.

Verſio VULG. LAT.

8 At verò Raguel dicebat ad generum ſuum; Mane hîc,
& ego mittam nuntium ſalutis de te ad Tobiam pa-
9 trem tuum. Cui Tobias ait; Ego novi, quia pater
meus & mater mea modò dies computant, & crucia-
10 tur ſpiritus eorum in ipſis. Cúmque verbis multis
rogaret Raguel Tobiam, & ille eum nullâ ratione vellet
audire, tradidit ei Saram, & dimidiam partem
omnis ſubſtantiæ ſuæ in pueris, in puellis, in pecudibus,
in camelis, & in vaccis, & in pecunia multa:
11 & ſalvum atque gaudentem dimiſit eum à ſe, Dicens;
Angelus Domini ſanctus ſit in itinere veſtro,
perducátque vos incolumes, & inveniatis omnia
rectè circa parentes veſtros, & videant oculi mei fi-
12 lios veſtros priuſquàm moriar. Et apprehendentes
parentes filiam ſuam, oſculati ſunt eam, & dimiſerunt
13 ire: Monentes eam honorare ſoceros, diligere maritum,
regere familiam, gubernare domum, & ſe
ipſam irreprehenſibilem exhibere.

CAP. XI.

1 Cumque reverterentur, pervenerũt ad Charan, quæ
eſt in medio itinere contra Niniven, undecimo die.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

8 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ (α) πενθερὸς, Μεῖνον παρ' ἐμοί, κἀγὼ ἐξαποστελῶ
10 πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ δηλώσουσιν αὐτῷ τὰ κατὰ σέ. Καὶ
Τωβίας λέγει, (β) Ἐξαπόστειλόν με πρὸς τὸν πατέρα μου. Ἀναστὰς
δὲ Ῥαγουὴλ, ἔδωκεν αὐτῷ Σάῤῥαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ ἥμισυ τῶν
ὑπαρχόντων, σώματα καὶ κτήνη καὶ ἀργύριον· καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς
11 ἐξαπέστειλε, Λέγων, (γ) Εὐοδώσει ὑμᾶς τέκνα ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ πρὸ
13 τοῦ με ἀποθανεῖν. Καὶ εἶπε τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, Τίμα τοὺς πενθερούς
12 σου, αὐτοὶ νῦν γονεῖς σου εἰσίν, ἀκούσαιμί σου ἀκοὴν καλήν· Καὶ ἐφίλησεν
αὐτήν. καὶ Ἔδνα εἶπεν πρὸς Τωβίαν, Ἀδελφὲ ἀγαπητὲ, ἀποκαταστῆσαί
σε ὁ κύριος τοῦ οὐρανοῦ, καὶ δῴη μοι ἰδεῖν σου παιδία ἐκ
Σάῤῥας τῆς θυγατρός μου, ἵνα εὐφρανθῶ ἐνώπιον τοῦ κυρίου. καὶ ἰδοὺ
παρατίθεμαί σοι τὴν θυγατέρα μου ἐν παρακαταθήκῃ, (δ) καὶ μὴ λυπήσῃς
αὐτήν. Μετὰ ταῦτα ἐπορεύετο καὶ Τωβίας εὐλογῶν τὸν Θεὸν,
ὅτι εὐώδωσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ κατευλόγει (ε) Ῥαγουὴλ, καὶ Ἔδ-
1 ναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ ἐπορεύετο μέχρις οὗ ἐγγίσαι αὐτοὺς
εἰς Νινευή.

MS.A. (α) πενθερὸς αὐτοῦ, Μεῖνον (β) Οὐχί, ἀλλὰ ἐξαπόστειλόν (γ) Εὐλογήσει ὑμᾶς ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, τέκνα, πρὸ τοῦ (δ) μὴ λυπήσεις (ε) Ῥαγουὴλ Ἔδναν

Dixit autem ei ſocer; Mane apud me: & ego mittam 8
ad patrem tuũ, & indicabunt ei, quæ circa te.
Et Tobias dicit; Dimitte me ad patrem meum. Surgens 10
autem Raguel, dedit ei Sarram uxorem ejus,
& dimidium ſubſtantiæ, corpora, & pecora, & argentum:
& benedicens eos dimiſit, Dicens; Pro- 11
ſperabit vos, filii, Deus cœli, priuſquàm ego moriar.
Et dixit filiæ ſuæ; Honora ſoceros tuos: ipſi nunc 13
parentes tui ſunt: audiam de te auditionem bonam.
Et oſculatus eſt eam. Et Edna dixit ad Tobiam; 12
Frater dilecte, reſtituat te Dominus cœli, & det
mihi videre tuos filios ex Sarra filia mea; ut læter
in conſpectu Domini. Et ecce depono apud te
filiam meam in depoſito: & ne contriſtes eam. Poſt
hæc ibat, & Tobias benedicens Deum, quia proſperaverat
viam ipſius: & benedicebat Raguel & Ednam
uxorem ejus. Et ibat, quoaduſque appro- 1
pinquârunt ipſi in Nineve.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 9 10 11 12 [illegible]

1 [illegible]

Et completis decem diebus, ſecundùm 8
juramentum Raguelis, dixit ei Tobias; 9
Novi patrẽ matrémq; meam in anguſtiis
magnis eſſe, non ultrà ſperantes videre
faciem meam. Et dixit Raguel; Ego mittam
nuntios patri tuo, qui ipſi indicent,
quomodò res ſe habeat: Tu autem expecta
adhuc apud me dies aliquot. Et dixit
ei Tobias; Non poſſum. Oro te, dimitte
me, ne patri meo moleſtum ſit.
Et ſurrexit Raguel, acceptámque filiam 10
Tobiæ tradidit. Dedítque ei de omnibus
bonis ſuis dimidium: Servis, ancillis,
bobus, ovibus, camelis, & aſinis: aurum
etiam, & argentum, veſtéſque multas. Et
oſculatus ipſos dimiſit. Dixítque Raguel,
Ite in pace, valentes filii mei: Domi- 11
núſque cœli ac terræ, ipſe iter veſtrum
ſecundet: Et liberos veſtros videam,
antequam moriar. Et oſculatus eſt Ra- 12
guel Saram, dixítque ei; Honora, filia, 13
ſocerum ſocrúmque tuam: Nam dehinc
ipſi parentes tui ſunt, quemadmodum antehac
nos fuimus. Ite in pace. Et dixit
Edna Tobiæ; Ecce, coram Domino trado
tibi filiam meam: Noli ipſi malum facere
omnibus diebus vitæ ipſius. Dehinc enim
ego mater tua, Sara autem ſoror. Et oſculata
eſt eos ambos, & digreſſi ſunt. Tobias
autem lætus laudabat Dñm cœli & terræ,
& dixit; Honorandi mihi erunt ſoceri mei
inſtar parentũ omnibus diebus vitæ ipſorum.

CAP. XI.

ET digreſſi ſunt ut iter facerent, & ve- 1
nerunt Baſri, ex adverſo Ninives.

ספר טוביה : יא

2 ואמר רפאל המלאך לטוביה הלא תדע היאך הנחת את אביך : ונקדים אתה
3 ואני ונלך ונתקן את הבית : וקח בידך גם את המרירה של הדג מיד לקח
4 טוביה את המרירה של דג בידו והלכו וגם הכלב הולך אחריהם : והנה
5 אמו היתה יושבת : וכשראתה אותם מיד הכירם ותרץ אל אישה ותאמר
6 לו אדוני הנה הנער בא עם האיש אשר הלך עמו : ורפאל המלאך אמר
7 לנער אחי שמע בקולי וכשתכנס בבית יפתח אביך את עיניו ויחבקך : ואתה
8 משח עיניו מן המרירה ומיד יתרפא ויביט והנה אמו רצתה ונפלה על
10 צואריו ותבך ותאמר אמותה הפעם אחרי ראותי אותך : וטוביה עמד כנגד בנו
11 12 לחבקו : וירץ טוביה ויפול על רגלי אביו : ויקם וימשח את עיניו מן המרה
ויאמר אל תירא אבי ומיד נתפזרו התבלולים ופתח את עיניו וראה את בנו
ונפל על צואריו ובכה ואמר :

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Dixit Raphael Angelus ad Tobiam; An ignoras quomodo reliqueris patrem 2
tuum? Age itaque præcedamus, eamus & præparemus domum. 3
Accipe item fel piſcis in manum tuam. Mox accepit Tobias fel piſcis in 4
manum ſuam, & perrexerunt, ſequente eos & cane. Et ecce mater ejus 5
ſedebat (in via,) Quæ ubi vidiſſet eos, ſtatim agnovit eos. Cucurritque 6
ad maritum, dicens; Mi Domine, ecce puer venit, cum viro illo qui cum
eo abierat. Porrò Raphael Angelus dixit ad puerum; Mi frater, audi 7
vocem meam. Cúm ingreſſus fueris domum, & aperuerit pater tuus oculos 8
ſuos, atque te amplexatus fuerit, Fac inungas oculos ejus felle, & ſtatim
curabitur ac viſum recipiet. Sed ecce & mater ejus acurrens, ruit in
collum ejus, flens, atque dicens; Jam lubens moriar, poſtquam te vidi.
Cæterum Tobias ſtetit è regione filii ſui, ut amplexaretur eum. 10
Accurrenſque Tobias, procidit ad pedes patris ſui. Dein ſurrexit & 11
inunxit oculos ejus felle, dicens; Ne timeas mi pater. Illicò diſſipatæ fu- 12
erunt maculæ (oculorum ejus.) Cúmque aperuiſſet oculos ſuos, atque
vidiſſet filium ſuum, ruit in collum ejus, flens ac dicens:

Editio SEBAST. MUNSTERI.

2 ויאמר רפאל אחי אתה ידעת איך עזבת את אביך ואת אמך : ועתה נתקדם אני
3 ואתה ואשתך הלך אחרינו עם העבדים ועם אנשינו וילכו שניהם ויאמר
4 5 רפאל אל טוביה : קח עמך ממררת הדג ויקחה : והנה אמו יושבת על
6 הדרך לראות אם יבא בנה : ותרא אותו מרחוק ותכירהו ותאמר אל טובי
7 אישה הנה בני טוביה בא והאיש אשר הלך עמו : ויאמר רפאל אל טוביה
8 ידעתי כי עור אביך : ובמרירה הזאת יפתחו עיניו וירפא ותרץ חנה אמו לקראתו
ותפל על צואריו ותאמר אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך ותבך על צואריו
10 11 עוד : ויקם טובי וילך לקראת בנו ויכשל בלכתו כי לא ראה : וירץ טוביה אל
12 אביו : וישם את המרירה על עיניו ויתבררו עיניו ויפול הלובן מעיניו ונתרפא
וירא את בנו ויפל על צואריו ויאמר :

Et ait Raphel; Frater mi, tu nôſti quomodo dimiſeris patrem tuum & 2
matrem tuam: Nunc ergo præcedamus ego & tu: uxor autem tua ibit poſt 3
nos cum famulis atque cum reliquis noſtris hominibus. Abeuntibus ergo
duobus illis ait Raphael ad Tobiam: Accipe tecum de felle piſcis. Et ac- 4
cepit de eo. Porrò mater ejus ſedebat in via & circunſpiciebat quando 5
veniret filius ejus. Et videns eum è longinquo agnovit eum. Dixitque 6
ad Tobæum virum ſuum; En filius meus Tobias venit unà cum viro qui
abiit ſecum. Dixit autem Raphael ad Tobiam; Scio quod pater tuus 7
cæcus eſt, At ex felle iſto aperientur oculi ejus ſanabitúrque. Et currens 8
Hanna mater ejus in occurſum ejus ruit ſuper collum ejus & ait; Moriar
nunc poſtquam vidi faciem tuam, flevitque largiter ſuper collum ejus. Sur- 10
gens quoque Tobæus abiit in occurſum filii ſui & cecidit dum incederet, 11
quia nihil videbat. Et accurrens Tobias ad patrem ſuum Poſuit fel ſuper
oculos ejus, illuſtratíque ſunt oculi ejus & cecidit albugo de oculis ejus. 12
Sanatus ergo vidit filium ſuum, & ruens ſuper collum ejus dixit:

Verſio VULG. LAT.

2 Dixítque Angelus; Tobia frater, ſcis quemadmodùm
3 reliquiſti patrem tuum. Si placet itaque tibi, præcedamus,
& lento gradu ſequantur iter noſtrum familiæ,
4 ſimul cum conjuge tua, & cum animalibus. Cúmque
hoc placuiſſet ut irent, dixit Raphael ad Tobiam; Tolle
tecum ex felle piſcis: erit enim neceſſarium. Tulit
5 itaque Tobias ex felle illo, & abierunt. Anna autem
ſedebat ſecus viam, quotidiè in ſupercilio montis, un-
6 dè reſpicere poterat de longinquo. Et dum ex eodem
loco ſpecularetur adventum ejus, vidit à longè, & illicò
agnovit venientem filium ſuum: curréńſque nunti-
7 avit viro ſuo, dicens; Ecce venit filius tuus. Dixítque
Raphael ad Tobiam; At ubi introieris domum tuam,
ſtatim adora Dominum Deum tuum: & gratias agens
8 ei, accede ad patrem tuum, & oſculare eum. Statímq;
lini ſuper oculos ejus ex felle iſto piſcis, quod portas
tecum: ſcias enim quoniam mox aperientur oculi ejus,
& videbit pater tuus lumen cœli, & in aſpectu tuo
9 gaudebit. Tunc præcucurrit canis, qui ſimul fuerat in
via: & quaſi nuntius adveniens, blandimento ſuæ cau-
10 dæ gaudebat. Et conſurgens cæcus pater ejus, cœpit
offendens pedibus currere: & datâ manu puero, oc-
11 currit obviàm filio ſuo. Et ſuſcipiens oſculatus eſt
eum cum uxore ſua, & cœperunt ambo flere præ gau-
12 dio. Cúmq; adorâſſent Deum, & gratias egiſſent, con-
13 ſederunt. Tunc ſumens Tobias de felle piſcis, linivit oculos patris ſui. Et ſuſtinuit quaſi dimidiam ferè horam: & cœpit albugo ex oculis ej⁹, quaſi membrana ovi, 14
15 egredi. Quam apprehendens Tobias traxit ab oculis ejus, ſtatímq; viſum recepit. Et glorificabant Deum, ipſe videlicèt, & uxor ejus, & omnes qui ſciebant eum. 16

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ια.

2 ΚΑὶ εἶπε Ῥαφαὴλ πρὸς Τωβίαν, Οὐ γινώσκεις ἀδελφὲ πῶς
3 ἀφῆκας τὸν πατέρα σου; Προδράμωμεν ἔμπροσθεν τῆς γυναι-
4 κός σου, καὶ ἑτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν· Λάβε δὲ παρὰ χεῖρα τὴν
χολὴν τοῦ ἰχθύος. καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ συνῆλθεν ὁ κύων ὄπισθεν
5 αὐτῶν. Καὶ Ἄννα ἐκάθητο περιβλεπομένη εἰς τὴν ὁδὸν τὸν
6 παῖδα αὐτῆς. Καὶ προσενόησεν αὐτὸν ἐρχόμενον, καὶ εἶπε τῷ
πατρὶ αὐτοῦ, Ἰδοὺ ὁ (α) υἱός μου ἔρχεται, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ πο-
7 ρευθεὶς μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ῥαφαὴλ εἶπεν, Ἐπίσταμαι (β) ἐγὼ, ὅτι
8 ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ πατήρ σου. (γ) Σὺ ἔγχρισον τὴν
χολὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ δηχθεὶς διατρίψει, καὶ (δ)
ἀποβαλεῖται τὰ λευκώματα, καὶ ὄψεταί σε. καὶ προσδραμοῦσα
Ἄννα (ε) ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Εἶδόν σε παιδίον, ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποθανοῦμαι. καὶ ἔκλαυ-
10 σαν ἀμφότεροι. Καὶ Τωβὶτ ἐξήρχετο πρὸς τὴν θύραν, καὶ
11 προσέκοπτεν. Ὁ δὲ (ζ) υἱὸς αὐτοῦ προσέδραμεν αὐτῷ, καὶ ἐπ-
12 ελάβετο τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Καὶ προσέπασε τὴν χολὴν (η) ἐπὶ τοὺς
ὀφθαλμοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, λέγων, Θάρσει πάτερ. ὡς δὲ συν-
εδήχθησαν, διέτριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐλεπίσθη ἀπὸ τῶν
κανθῶν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα. καὶ ἰδὼν τὸν υἱὸν
αὐτοῦ (θ) ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσε,

MS.A. (α) υἱός σου (β) ἐγὼ Τωβία, ὅτι * ὅτι ἀνοίγει (γ) Σὺ οὖν ἔγχρισον (δ) ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα, ἔπεσεν (ζ) υἱὸς προσέδραμεν (η) εἰς τοὺς (θ) ἔπεσεν

CAP. XI.

ET dixit Raphael ad Tobiam; (a) Non cogno- 2
ſcis, frater, quomodò dimiſiſti patrem tuum?
Præcurramus ante uxorem tuam, & paremus do- 3
mum. Sume autem ad manum fel piſcis. Et ie- 4
runt; & ſimul venit canis poſt eos. Et Anna 5
ſedebat circumſpectans in viam puerum ſuum:
Et proſpexit eum venientem, & dixit patri 6
ejus; Ecce filius meus venit, & homo, qui
ivit cum eo. Et Raphael dixit; Scio ego, 7
quia aperiet oculos pater tuus: Tu unge fel in 8
oculos ejus: & eroſus deteret, & abjiciet albugines,
& videbit te. Et accurrens Anna
irruit ſuper collum filii ſui, & dixit ei; Vidi te,
fili: ex nunc moriar. Et ploraverunt utrique.
Et Tobit exibat ad januam, & prolapſus eſt. 10
Filius autem ejus accurrens ei & apprehendit 11
patrem ſuum, Et inſperſit fel ſuper oculos pa- 12
tris ſui, dicens; Confide, pater. Ut autem eroſi
ſunt, detrivit oculos ſuos, & deſquamatæ
ſunt ab angulis oculorum ejus albugines. Et
videns filium ſuum, procidit ſuper collum ejus,
& ploravit,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 3 4 7 8 5 6 10 11 12 [illegible]

Et dixit Raphael Tobiæ; Nôſti mentem 2 3
patris tui. Verùm ſurge nunc, I, para
domum: Uxor autem tua ſequetur in pace
lento gradu. Et egreſſi iverunt ambo: 4
Canis autem præcurrebat eos. Et 7
dixit Raphael Tobiæ; Cape manu tuâ
fel piſcis: Et cùm ad patrem tuum accesseris, 8
& oculi ejus propè fuerint,
exprime fel hoc in eos adhuc apertos,
& comprimet eos: Comprimente autẽ
ipſo *oculos*, deſquamabitur albugo de
oculis ejus, & videbit lucem pater tuus.
Stabat autem Hanna intuens viam: Et 5
vidit canem curriculò venientem. Cur- 6
rens autem dixit Tobit; Ecce venit filius
tuus. Et induto velo, egreſſa eſt in
occurſum filii ſui. Et amplexa illum cecidit
in cervice ejus, & dixit; Cùm viderim
te, fili mi, non dolet mihi ſi moriar,
quoniam ecce, te vidi. Et venit ad 10
Tobit patrem ſuum: Stabat autem ille
in porta: Et audiens vocem filii ſui
volebat ipſi obviàm ire. Et cupiens
obviàm ire filio, impingens cadebat.
Accurrens autem filius To- 11
bias, prehendit & erexit patrem Tobit.
Qui ſurgens ſuſpexit vultu, oſculari
cupiens filium, apertis ambobus
oculis. Et expreſſit Tobias fel in
oculos Tobit patris ſui. Qui com- 12
primens oculos dixit; Quid feciſti
mihi, fili Tobia? Dixit autem Tobias;
Bono eſto animo, & ſpera pater mi:
Medicamentum hoc eſt, & claritatem
faciet tibi. Et ſuſtinuit patrem ſuum.
Et dum teneret ipſum, deſquamavit
medicamentum albugines iſtas, & vidit
Tobit lucem, & laudavit Deum.

ספר טוביה: יב

בָּרוּךְ יְהוָֹה אֱלֹהִים וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וּבְרוּכִים כָּל 17
מַלְאָכֶיךָ וּבְרוּכִים כָּל מְשָׁרְתֶיךָ כִּי אַתָּה מְחַצְתַּנִי וְעוֹד רִפֵּאתַנִי וְהִנֵּה אֲנִי
עַתָּה רוֹאֶה אֶת בְּנִי וְהִגִּיד לִי בְנִי כָּל נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא בְּאֶרֶץ מִדְיָן: מִיַּד יָצָא טוֹבִיָּה לִקְרַאת כַּלָּתוֹ מְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ 19
הוּא וְלֹא הָלַךְ עַד שַׁעַר נִינְוֵה וּכְשֶׁהָלַךְ עַד שַׁעַר נִינְוֵה הָיוּ תְמֵהִים כָּל רוֹאָיו
אֵיךְ הָיָה הוֹלֵךְ וְאֵיךְ הָיָה מַבִּיט וְטוֹבִיָּה הָיָה מְסַפֵּר לָהֶם נִפְלְאוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא שֶׁרִיחַם עָלָיו וּכְשֶׁרָאָה טוֹבִיָּה לְשָׂרָה כַּלָּתוֹ בֵּירְכָהּ וְאָמַר לָהּ בְּרוּכָה
אַתְּ לַיהוָֹה וּבָרוּךְ יְהוָֹה אֲשֶׁר הֱבִיאֵךְ אֵלֵינוּ וְעַתָּה בֵּיתִי הִנֵּה בֵיתֵךְ וְאָבִיהָ וְאִמֵּךְ
וְהָיְתָה שִׂמְחָה גְדוֹלָה בְּכָל עִיר נִינְוֵה: וַיָּבוֹאוּ אֶחָיו וּקְרוֹבָיו גְּדוֹלֵי הַמַּלְכוּת: 20
וַיַּעֲשׂוּ מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה בְּבֵית טוֹבִיָּה שִׁבְעַת יָמִים וַיִּשְׂמַח מְאֹד: 21

יב

אָז קָרָא טוֹבִיָּה לְטוֹבִיָּה בְּנוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנִי רְאֵה וְהַשְׁלִים שְׂכַר הָאִישׁ אֲשֶׁר 1
הָלַךְ עִמָּךְ:

Liber TOBIÆ, Edit. P. Fagii.

Benedictus ſit Dominus Deus, & benedictum ſit nomen honorificum ejus, 17
cujus regnum durat in æternum & in perpetuum. Benedicta item ſint
omnia opera tua, Benedicti quoque omnes miniſtri tui, tu enim vulnerâſti
me ac iterum curâſti me. Et ecce ego nunc video filium meum, qui annunciavit
mihi omnia miracula & mirabilia, quæ fecit ei ſanctus Deus benedictus,
in terra Midian. Confeſtim egreſſus eſt Tobias obviam nurui ſuæ, 19
laudans & glorificans Deum, antequàm veniſſet uſque ad portam Nineve,
ad quam cum perveniſſet, admirabantur omnes videntes eum, quorſum
abiret, vel quidnam animadverteret. Cæterum Tobias narrabat eis omnia
mirabilia Dei, quomodo ſui miſertus fuiſſet. Cúmque vidiſſet Saram nurum
ſuam, ſalutavit ac dixit ad eam, benedicta ſis Domino filia mea. Et benedictus
ſit Dominus qui adduxit te ad nos. Nunc itaque filia mea, ecce
domum tuam, patrem tuum & matrem tuam. Et fuit lætitia magna in tota 20
civitate Nineve. Veneruntque fratres ejus, propinqui ejus, ac proceres 21
regni, Ac fecerunt convivium & gaudium, in domo Tobiæ, ſeptem diebus,
adeo ut valde gaviſus fuerit (Tobias.)

CAP. XII.

Tunc accerſivit Tobias filium ſuum Tobiam, & dixit ad eum; Fili mi, 1
vide ut reddas mercedem viro, qui tecum profectus fuit.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הוּא פּוֹקֵחַ עִוְרִים כִּי פָּקַח אֶת עֵינַי בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ 17
שְׁמוֹ לַעֲדֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה כִּי הוּא מוֹחֵץ
וְרוֹפֵא וּמֵמִית וּמְחַיֶּה וּבָרוּךְ הוּא וּמְבוֹרָךְ אֲשֶׁר הִצְלִיחַ דְּרָכֶיךָ וַאֲשֶׁר הֱשִׁיבְךָ אֵלֵינוּ
בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה: וַיֵּצֵא טוֹבִי וְחַנָּה אִשְׁתּוֹ לִקְרַאת שָׂרָה בַּת רְעוּאֵל כַּלָּתָם 19
וַיִּשְׂמְחוּ עִמָּהּ שִׂמְחָה גְדוֹלָה וַיִּפָּלֵא מְאֹד בְּעֵינֵי כָּל הָרוֹאִים וְהַשּׁוֹמְעִים כִּי
נִרְפְּאוּ עֵינֵי טוֹבִי וַיְבָרֵךְ טוֹבִי אֶת שָׂרָה כַּלָּתוֹ וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיְיָ בִּתִּי וּבָרוּךְ
יְיָ אֲשֶׁר הֱבִיאֵךְ אֵלֵינוּ בְּשִׂמְחָה: וַיִּשְׂמְחוּ שִׂמְחָה גְדוֹלָה הֵם וְכָל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר 20
בְּנִינְוֵה עַל הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ עִם טוֹבִי וְעִם בְּנוֹ: וַיִּתְּנוּ לְטוֹבִיָּה 21
מַתָּנוֹת רַבּוֹת וִיקָרוֹת:

יב

וַיֹּאמֶר טוֹבִי אֶל טוֹבִיָּה בְנוֹ בְּנִי הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ עִמְּךָ נִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ וְעוֹד 1
נוֹסִיף עָלָיו:

Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui illuſtrat oculos cæcorum, & qui aperuit 17
oculos meos. Benedictus ipſe & benedictum nomen ejus in ſecula ſeculorum
& in perpetuas æternitates, qui fecit mecum hanc magnam miſericordiam.
Ipſe eſt qui vulnerat & ſanat, occîdit & vivificat. Benedictus
ipſe, benedictus inquam qui proſperum fecit iter tuum, & qui reduxit te
ad nos in pace & lætitia. Egreſſi proinde Tobæus & Hanna uxor ejus in 19
occurſum Saræ filiæ Rahuelis nurus ſuæ, læti ſunt cum ea gaudio magno:
admiratiq; ſunt vehementer omnes videntes & audientes quod ſanati eſſent
oculi Tobæi. Benedixit autem Tobæus Saram nurum ſuam, & ait; Benedicta
tu filia mea Domino, & benedictus Dominus quòd duxit te ad nos in
gaudio. Lætatíque ſunt gaudio magno ipſi & cuncti Judæi qui erant in 20
Ninive ſuper illa magna miſericordia quam fecerat Dominus cum Tobæo 21
& filio ejus, Et dederunt Tobiæ munera multa & pretioſa.

CAP. XII.

Dixit autem Tobæus ad Tobiam filium ſuum; Fili mi, demus viro 1
huic qui te comitatus eſt mercedem ſuam, adjiciamuſque illi aliquid amplius.

Verſio VULG. LAT.

17 Dicebátque Tobias; Benedico te, Domine Deus
Iſraël, quia tu caſtigâſti me, & tu ſalvâſti
me: & ecce ego video Tobiam filium meum.
18 Ingreſſa eſt etiam poſt ſeptem dies Sara uxor
filii ejus, & omnis familia ſana, & pecora,
& cameli, & pecunia multa uxoris: ſed &
19 illa pecunia, quam receperat à Gabelo: Et
narravit parentibus ſuis omnia beneficia Dei,
quæ feciſſet circa eum per hominem qui eum
20 duxerat. Venerúntque Achior & Nabath conſobrini
Tobiæ, gaudentes ad Tobiam, & congratulantes
ei de omnibus bonis, quæ circa
21 illum oſtenderat Deus. Et per ſeptem dies
epulantes, omnes cum gaudio magno gaviſi
ſunt.

CAP. XII.

1 Tunc vocavit ad ſe Tobias filium ſuum, dixítque ei; Quid poſſumus dare viro iſti ſancto, qui venit tecum?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

17 Καὶ εἶπεν, Εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς, ϗ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου
εἰς τοὺς αἰῶνας, ϗ εὐλογημένοι πάντες οἱ ἅγιοί σου ἄγγελοι,
ὅτι ἐμαστίγωσας ϗ ἠλέησάς με· ἰδοὺ βλέπω Τωβίαν τὸν υἱόν
19 μου. ϗ εἰσῆλθεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαίρων, Καὶ ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ
αὐτοῦ τὰ μεγαλεῖα τὰ γενόμενα αὐτῷ ἐν τῇ Μηδίᾳ. ϗ ἐξῆλθε
Τωβὶτ εἰς συνάντησιν τῇ νύμφῃ αὐτοῦ χαίρων ϗ εὐλογῶν
τὸν θεὸν πρὸς (α) τῇ πύλῃ Νινευή. καὶ ἐθαύμαζον οἱ θεωροῦντες
αὐτὸν πορευόμενον, ὅτι ἔβλεψε. ϗ Τωβὶτ (β) ἐξωμολογεῖτο
ἐνώπιον (γ) αὐτοῦ, ὅτι ἠλέησεν (δ) αὐτοὺς ὁ θεός. ϗ ὡς
ἤγγισε Τωβὶτ Σάῤῥᾳ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, κατευλόγησεν αὐτὴν,
λέγων, Ἔλθοις ὑγιαίνουσα θύγατερ. εὐλογητὸς ὁ θεὸς, ὃς
ἤγαγέ σε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου.
20 καὶ ἐγένετο χαρὰ πᾶσι τοῖς ἐν Νινευὴ ἀδελφοῖς αὐτοῦ. Καὶ
παρεγένετο Ἀχιάχαρος, καὶ Νασβὰς ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ,
21 Καὶ ἤχθη ὁ γάμος Τωβία μετ' εὐφροσύνης (ε) ἡμέρας ἑπτά.

MS. A. (α) τὴν πύλην (β) ἐξομολογεῖτο (γ) αὐτῶν, (δ) αὐτὸν (ε) ἑπτὰ ἡμέρας.

Et dixit; Benedictus es, Deus, & benedictum 17
nomen tuum in ſecula, & benedicti omnes ſancti
tui angeli: quoniam flagellâſti, & miſertus es
mei: Ecce video Tobiam filium meum. Et intravit
filius ejus gaudens, Et annuntiavit patri 19
ſuo magnalia facta ſibi in Media. Et exivit Tobit
in obviàm nurui ſuæ gaudens, & benedicens
Deum, ad portam Nineve. Et mirabantur ſpectantes
eum euntem, quia vidit. Et Tobit confitebatur
(b) coram eo, quia miſertus eſt ipſorum Deus.
Et ut appropinquavit Tobit nurui ſuæ Sarræ, benedixit
eam, dicens; Venias ſana filia. Benedictus
Deus, qui adduxit te ad nos, & pater tuus,
& mater tua. Et factum eſt gaudium omnibus
qui in Nineve, fratribus ejus. Et advenit Achiacharus, 20
& Naſbas filius fratris ipſius: Et 21
factæ ſunt nuptiæ Tobiæ cum lætitia diebus
ſeptem.

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Καὶ ἐκάλεσε Τωβὶτ Τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ϗ εἶπεν αὐτῷ, Ὅρα τέκνον μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελθόντι σοι· ϗ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ.

CAP. XII.

Et vocavit Tobit Tobiam filium ſuum, & 1
dixit ei; Vide, fili, mercedem homini, qui venit unà tecum: & adjicere ei oportet.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 16
[illegible]
[illegible] 19
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 20
[illegible]

[illegible]

[illegible] 1
[illegible]

Et cœlum intuens oſculatus eſt filium, 16
& dixit; Video te fili mi! Benedictus
Dominus, quòd ecce vidi filium meum.
Et laudabat nomen Domini qui facit
mirabilia. Et ingreſſus eſt ædes ſuas
Tobit, & Hanna uxor ejus, lætantes
& laudantes Deum de eo quod ipſis acciderat.
Et oſtendit Tobias patri fuiſſe 19
ſibi iter proſperum, & afferre ſe pecuniam,
& uxorem accepiſſe Saram filiam
Raguelis; Et ecce, inquit, prope eſt portâ
mœnium. Et gaviſi ſunt Tobit & Hanna,
egreſsiq; ſunt omnes ipſi obviám.
Quin & vicini gaviſi ſunt. Qui autem
cum eis ibant, obſtupeſcebant de Tobit,
quòd ambularet valens, nemine
manum ejus tenente. Et voce magnâ
laudabat Tobit Dominum Deum qui
ſibi oculos aperuerat. Et accedens Tobit
ad Saram nurum ſuam, dixit ipſi;
Veniſti in pace, filia mea: Benedictus
pater tuus, & mater tua, & qui te ad me
adduxit: Benedictus etiam filius meus
Tobias, & benedicta tu filia mea. Et
factum eſt gaudium magnũ die iſto univerſis
Judæis qui incolebant Ninivem.
Et venit illuc Achiacharus, & Laban 20
filius ſororis ipſius cum eo ad Tobit. Et
dimiſſæ ſunt nuptiæ cum gaudio. Attulerunt
autem munera multa.

CAP. XII.

Soluto autẽ convivio, dixit Tobit filio 1
ſuo; Vide fili ut ſolvamus mercedem viro huic qui tecum profectus eſt, & ut adjicias ei aliquid ultra mercedem.

ספר טוביה: יב

2 עָנָה טוֹבִיָּה וְאָמַר לוֹ אֲדוֹנִי רָאוּי לָנוּ לָתֵת לוֹ חֲצִי הַכֶּסֶף אֲשֶׁר הֵבֵאתִי: כִּי הַרְבֵּה
3 עָשָׂה לָנוּ אוֹתִי הִצִּיל מִן הַדָּג וְאוֹתְךָ רִפֵּא וְגַם לְאִשְׁתִּי וְהֵבִיא גַּם הַכֶּסֶף:
4 עָנָה טוֹבִיָּה וְאָמַר לוֹ בְּנִי מִן הַדִּין וּמִן הַצֶּדֶק רָאוּי לוֹ חֲצִי הַכֶּסֶף: מִיַּד קָרָא
5 לְמַלְאַךְ רְפָאֵל וְאָמַר לוֹ עֲזַרְיָה בְּנִי קַח חֲצִי הַכֶּסֶף בִּשְׂכַר טָרְחֲךָ וְלֵךְ לְשָׁלוֹם:
אָמַר לָהֶם הַמַּלְאָךְ דָּבָר סֵתֶר לִי אֲלֵיכֶם וְנִכְנְסוּ שְׁנֵיהֶם אָב וּבֵן עִם הַמַּלְאָךְ 6
בַּחֶדֶר וְאָמַר לָהֶם תְּנוּ שֶׁבַח לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדוּ לוֹ וּבָרְכוּ שְׁמוֹ וְרוֹמְמוּהוּ
בִּקְהַל עַם וְהַזְכִּירוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם: טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָֹה וּלְזַמֵּר 7
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן טוֹב לְסַפֵּר וּלְהַגִּיד נִפְלְאוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאַל תִּתְעַצְּלוּ
מִלְּשַׁבֵּחַ שְׁמוֹ וּלְסַפֵּר מוֹפְתָיו כִּי כְּבוֹד אֱלֹהִים לְסַפֵּר נִפְלְאוֹתָיו וּכְבוֹד מְלָכִים
הַסְתִּיר סוֹדוֹתָם טוֹבָה עֲשִׂיתֶם טוֹבָה מָצְאָה אֶתְכֶם: טוֹבָה תְּפִלָּה עִם תַּעֲנִיּוֹת טוֹב 8
לַעֲשׂוֹת צְדָקָה מֵאוֹצָר זָהָב וָכֶסֶף: כִּי צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת וְהִיא מְכַפֶּרֶת עָוֹן וְכָל הָעוֹשֶׂה 9
צְדָקָה אוֹרֶךְ יָמִים יַשְׂבִּיעֵהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: וְהָרְשָׁעִים שׂוֹנְאִים אֶת חַיֵּיהֶם 10
וְנִלְחָמִים עַל נַפְשׁוֹתָם: וְעַתָּה לֹא אֲכַסֶּה מִכֶּם דְּבַר תְּחִלַּת דְּבָרִים אָמַרְתִּי לָכֶם 11
כְּבוֹד מְלָכִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבוֹד אֱלֹהִים לְסַפֵּר נִפְלְאוֹתָיו: תִּזְכּוֹר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה 12
שֶׁהִתְפַּלַּלְתָּ בְּאוֹתָהּ שָׂרָה כַּלָּתְךָ בִּהְיוֹתָהּ בְּבֵית אָבִיהָ וַאֲנִי הִכְנַסְתִּי אֶת דִּמְעָתְכֶם
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּכְשֶׁהָיִיתָ קוֹבֵר אֶת הַחֲלָלִים עִמְּךָ הָיִיתִי וּכְשֶׁהִנַּחְתָּ אֶת
שׁוּלְחָנְךָ וְיָצָאתָ וְהֵבֵאתָ אֶת הַמֵּת בְּבֵיתְךָ לְקָבְרוֹ בַּלַּיְלָה שָׁם הָיִיתִי:

Liber TOBIÆ, Edit. P. Fagii.

Reſpondit Tobias & dixit; Mi domine, decet nos dare ei dimidium argenti 2
quod attuli. Multa enim fecit nobis, Me liberavit à piſce. Te curavit, 3
ſimulatque uxorem meam, necnon & argentum attulit. Reſpondit Tobias, 4
dicens; Fili mi, æquum ac juſtum eſt, ut demus ei mediam partem argenti.
Statimq; vocavit Angelum Raphaelem ac dixit ei; Azaria mi fili, accipe dimidium 5
argenti, pro mercede laboris tui, & vade in pace. Reſpondit eis Angelus; 6
Habeo arcanum quiddam, quod dicam vobis, (quo audito) ingreſſi
ſunt ambo pater & filiꝰ, cum Angelo in conclave, ad quos dixit (Angelus;)
Date laudem Deo ſancto benedicto. Gratias agite ei, benedicite nomen ejus,
atque exaltate eum in cœtu populi. Memores eſtote mirabilium ejus, quæ
fecit vobiſcum. Bonum eſt confiteri Domino, & pſallere nomini ejus 7
altiſſimo. Bonum eſt narrare & meditari miracula Dei. Ne ergo pigri
ſitis ad prædicandum & enarrandum miracula ejus. Gloria enim Deo eſt,
narrare mirabilia ejus, gloria vero regibus eſt celare ſecreta eorum.
Bonum feciſtis, hinc & bonum evenit vobis. Bona eſt oratio cum jejunio. 8
Facere juſtitiam, melius eſt auro & argento. Nam juſtitia liberat à 9
morte, atque expiat iniquitatem. Quicunque facit juſtitiam, hunc Deus
exaturabit longitudine dierum. Impii vero odio habent vitam ſuam, 10
pugnantque contra animas ſuas. Nunc itaque non celabo à vobis quicquam. 11
Principio ſermonis mei, dixi, honori eſſe regibus, abſcondere
rem, Deo vero in gloriam cedere, recenſere mirabilia ejus. In 12
memoriam revoca horam in qua oraviſti, eadem ſiquidem hora, oravit
Sara nurus tua, cum adhuc eſſet in domo patris ſui. Tum ego ingredi
feci lachrymas veſtras in conſpectum Domini. Cúmque ſepelires
mortuos, tecum eram. Quando etiam relictâ menſâ tuâ exiviſti, ut
allatum mortuum in domum tuam, noctu ſepelires, ibi tecum quoque fui.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

וַיֹּאמֶר טוֹבִיָּה אָבִי נִתֵּן לוֹ חֲצִי הַכֶּסֶף אֲשֶׁר הֵבֵאתִי מִשָּׁם: כִּי הוּא הוֹלִיכַנִי בְשָׁלוֹם 2
וֶהֱבִיאַנִי בְּשָׁלוֹם וְרִפָּא אֶת אִשְׁתִּי וְהוֹצִיא אֶת הַכֶּסֶף מִיַּד גָּבְאֵל וְרִפָּא אֶת עֵינֶיךָ 3
וּמָה רָאוּי לָתֵת לוֹ עַל כָּל זֹאת: וַיִּקְרָא טוֹבִיָּה אֶל רְפָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ עֲזַרְיָה 5
אָחִי קַח שְׂכָרְךָ חֲצִי הַכֶּסֶף שֶׁהֵבֵאתָ מִשָּׁם וְלֵךְ לְשָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר רְפָאֵל אֶל טוֹבִי 6
וְאֶל טוֹבִיָּה בְּנוֹ שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ וּבָרְכוּהוּ וְזַמְּרוּ שְׁמוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
עָשָׂה עִמָּכֶם: וְהַרְבּוּ לְפָנָיו תְּפִלָּה וּתְחִנָּה וּצְדָקָה כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם כִּי טוֹב לִפְנֵי יְיָ 8
לַעֲשׂוֹת צְדָקָה תָּמִיד מִכְּנוֹס אוֹצְרוֹת כֶּסֶף וְזָהָב: כִּי צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת: 9

Reſpondit Tobias; Pater mi, demꝰ illi medium argentum quod aliunde apportavi. 2
Nam ille duxit me ſalvum, reduxitque incolumem, ſanavit præterea 3
uxorem meam, elicuit pecuniam de manu Gabeli, & ſanavit oculos
tuos, & quid quæſo dignum tribuemus ei pro omnibus iſtis? Vocanſque
Tobias Raphaelẽ dixit ei; Frater mi Azaria, accipe mercedem tuã, dimidiũ 5
ſcilicet pecuniæ quam aliunde attuliſti, & vade in pace. Ait Raphael ad 6
Tobæũ & ad Tobiam filium ejus: Cantate Domino canticum novum &
benedicite Deũ, atq; celebrate nomen ejꝰ pro omni bonitate quã fecit vobiſcũ.
Multiplicate preces, orationes & eleemoſynas, corã illo cunctis diebꝰ 8
vitæ veſtræ. Nã meliꝰ eſt in cõſpectu Domini facere jugiter eleemoſynas, quã
congregare theſauros auri & argenti. Siquidẽ eleemoſyna liberat à morte. 9

Verſio VULG. LAT.

2 Reſpondens Tobias, dixit patri ſuo; Pater, quam mercedem
dabimus ei? aut quid dignum poterit eſſe be-
3 neficiis ejus? Me duxit & reduxit ſanum, pecuniam à
Gabelo ipſe recepit, uxorem ipſe me habere fecit, &
dæmonium ab ea ipſe compeſcuit, gaudium parentibus
ejus fecit, meipſum à devoratione piſcis eripuit, te
quoque videre fecit lumen cœli, & bonis omnibus
per eum repleti ſumus. Quod illi ad hæc poterimus di-
4 gnum dare? Sed peto te, pater mi, ut roges eum, ſi
fortè dignabitur medietatem de omnibus, quæ allata
5 ſunt, ſibi aſſumere. Et vocantes eum, pater ſci-
licèt & filius, tulerunt eum in partem: & rogare
cœperunt, ut dignaretur dimidiam partem omni-
6 um, quæ attulerant, acceptam habere. Tunc
dixit eis occultè; Benedicite Deum cœli, & coram
omnibus viventibus confitemini ei, quia fe-
7 cit vobiſcum miſericordiam ſuam. Etenim ſacramentum
regis abſcondere bonum eſt: opera au-
8 tem Dei revelare & confiteri honorificum eſt. Bo-
na eſt oratio cum jejunio, & eleemoſyna magìs
9 quàm theſauros auri recondere: Quoniam eleemoſyna
à morte liberat, & ipſa eſt, quæ purgat
peccata, & facit invenire miſericordiam & vitam
10 æternam. Qui autem faciunt peccatum, & ini-
11 quitatem, hoſtes ſunt animæ ſuæ. Manifeſto ergò
vobis veritatem, & non abſcondam à vobis oc-
12 cultum ſermonem. Quando orabas cum lachrymis,
& ſepeliebas mortuos, & derelinquebas
prandium tuum, & mortuos abſcondebas per
diem in domo tua, & nocte ſepeliebas eos, ego
13 obtuli orationem tuam Domino. Et quia acceptus
eras Deo, neceſſe fuit ut tentatio probaret te.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

2 Καὶ (α) εἶπεν, Πάτερ, οὐ βλάπτομαι δοὺς αὐτῷ τὸ ἥμισυ ὧν ἐνή-
3 νοχα, Ὅτι με ἀγήοχέ σοι ὑγιῆ, ϗ τὴν γυναῖκά μου ἐθεράπευσε,
ϗ τὸ ἀργύριόν μου ἤνεγκε, ϗ σὲ ὁμοίως ἐθερά-
5 πευσε. ϗ εἶπεν ὁ πρεσβύτης, Δικαιοῦται αὐτῷ. Καὶ ἐκάλεσε
τὸν ἄγγελον, ϗ εἶπεν αὐτῷ, Λάβε τὸ ἥμισυ πάντων ὧν ἐνή-
6 νόχατε, ϗ ὕπαγε ὑγιαίνων. Τότε καλέσας τοὺς δύο κρυπτῶς,
εἶπεν αὐτοῖς, Εὐλογεῖτε τὸν θεὸν, ϗ αὐτῷ (γ) ἐξομολογεῖσθε,
ϗ μεγαλωσύνην δίδοτε αὐτῷ, ϗ ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ ἐνώπιον
πάντων τῶν ζώντων περὶ ὧν ἐποίησε μεθ' (δ) ὑμῶν. ἀγαθὸν
τὸ εὐλογεῖν τὸν θεὸν, ϗ ὑψοῦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τοὺς λόγους
τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ ἐντίμως ὑποδεικνύοντες· ϗ μὴ ὀκνεῖ-
7 τε ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ. Μυστήριον βασιλέως καλὸν (ε) κρύψαι,
τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακαλύπτειν ἐνδόξως. (ζ) ἀγαθὸν
8 ποιήσατε, ϗ κακὸν οὐχ εὑρήσει ὑμᾶς. Ἀγαθὸν προσευχὴ μετὰ
νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης ϗ δικαιοσύνης. ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον
μετὰ δικαιοσύνης, ἢ πολὺ μετὰ ἀδικίας. καλὸν (η) ποιῆσαι ἐλε-
9 ημοσύνην ἢ θησαυρίσαι χρυσίον. Ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανάτου
ῥύεται, ϗ αὕτη ἀποκαθαριεῖ πᾶσαν ἁμαρτίαν. οἱ ποιοῦντες ἐ-
10 λεημοσύνας ϗ δικαιοσύνας, πλησθήσονται ζωῆς. Οἱ δὲ ἁμαρτά-
11 νοντες, πολέμιοί εἰσι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς. Οὐ μὴ κρύψω ἀφ' ὑμῶν
πᾶν ῥῆμα· εἴρηκα (θ) δὴ, Μυστήριον βασιλέως κρύψαι
12 καλὸν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακαλύπτειν ἐνδόξως. Καὶ νῦν
ὅτε προσηύξω σὺ ϗ ἡ νύμφη σου Σάῤῥα, ἐγὼ προσήγαγον
τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου· ϗ ὅτ'
ἔθαπτες τοὺς νεκροὺς, ὡσαύτως συμπαρήμην σοι. ϗ ὅτε
οὐκ ὤκνησας ἀναστῆναι ϗ καταλιπεῖν τὸ ἄριστόν σου, ὅπως ἀπελθὼν
περιστείλῃς τὸν νεκρὸν, οὐκ ἔλαθές με (ι) ἀγαθοποιῶν,
ἀλλὰ σὺν σοὶ ἤμην.

MS. A. (α) εἶπεν αὐτῷ, Πάτερ, (β) ἐνηνόχατε. Τότε (γ) ἐξομολογεῖσθαι* ἐνώπιον πάντων, (δ) ἡμῶν. (ε) κρύπτειν, (ζ) Ἀγαθὸν προσευχὴ (η) τὸ ποιῆσαι (θ) γὰρ, (ι) ἀγαθὸν ποιῶν,

Et dixit; Pater, non lædor dans ei dimidium eorum, 2
quæ attuli: Quoniam me tibi reduxit ſanum, 3
& uxorem meam curavit: & argentum meum attulit,
& te ſimiliter curavit. Et dixit ſenex;
Juſtè ſit ei. Et vocavit angelum, & dixit ei; Ac- 5
cipe dimidium omnium quæ attuliſtis, & abi
ſanus. Tunc vocans ambos clàm, dixit eis; Be- 6
nedicite Deum, & ei confitemini, & magnificentiam
date ei: & confitemini ei coram omnibus viventibus,
pro iis quæ fecit vobiſcum. Bonum eſt
benedicere Deum, & exaltare nomen ejus, verba
operum Dei honorificè demonſtrantes: & ne pigri
ſitis confiteri ei. Myſterium regis bonum eſt oc- 7
cultare, opera autem Dei revelare honorificè. Bonum 8
facite: & malum non inveniet vos. Bonum oratio
cum jejunio, & eleemoſynâ, & juſtitiâ. Bonum eſt
paucum cum juſtitia, quàm multum cum injuſtitia.
Bonum facere eleemoſynam, quàm theſaurizare aurum.
Eleemoſyna enim à morte liberat: & ipſa 9
emundat omne peccatum. Facientes eleemoſynas,
& juſtitias, implebuntur vitâ: Peccantes autem, 10
ſunt hoſtes ſuæ ipſorum vitæ. Non occultabo à 11
vobis omne verbum. Dixi jam; Myſterium regis
occultare bonum, opera autem Dei revelare honorificè.
Et nunc, quando oráſti tu, & nurus tua 12
Sarra; ego obtuli memoriale orationis veſtræ
coram Sancto: & quando ſepeliebas mortuos,
ſimiliter aderam tibi: & quando non piger
eras ſurgere, & relinquere prandium tuum,
ut abiens operires mortuum; non latuiſti me benefaciens,
ſed tecum fui.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]

Et dixit Tobias; Pater, quantũ ei dabo? 2
Nec enim ægrè darem ei dimidium
omnium quæ adduxi mecum. Me enim 3
in via cuſtodivit: Et uxorem meam
ſanavit: Et pecuniam adduxit: Nec
deeſt mihi quod ipſi dem. Et dixit
Tobit; Æquum eſt ut ipſi demus dimi- 4
dium omnium quæ adduxiſti tecum.
Et vocavit eum. & dixit ei; Accipe di- 5
midium omnium quæ adduxi mecum,
& vade in pace. Ille autem ſeduxit eos, 6
& dixit ambobus; Laudate Deum, &
confitemini ipſi coram omnibus hominibus,
de omnibus bonis quæ fecit vobis.
Bonum enim eſt laudare Deum, &
exaltare nomen ejus: Et res Dei publica- 7
te omni tempore. Quia ſecreta Regni *
& facere bona. Et malum non inveniatur
in vobis, ſed bonum. Adſit autem in 8
oratione & jejunio aſſiduitas, eleemoſyna,
& juſtitia: Hæc enim ambo bona
ſunt factu. Eleemoſyna theſaurus magnꝰ
eſt. Eleemoſyna de morte liberat: Et 9
qui eleemoſynam faciunt, vitam ingredientur.
Indicabo autem vobis verum, 11
nec abſcondam à vobis. Cùm orares tu 12
Tobit, & Sara nurus, audita eſt oratio
amborum veſtrûm coram Deo, & manifeſta
facta ſunt opera tua, ac eleemoſynæ
quas faciebas in eos qui moriebantur;
et quòd clàm ſurgens aſportâſti
mortuum illum, Cùm ſuperveniret tibi 13
tentatio,

ספר טוביה : יג

ועתה שגרני הב"ה לרפאת אותך ואת שרה כלתך : ואני הוא רפאל אחד מן שבעה 14
מלאכים העומדים ומשרתים לפני הב"ה : וכשומעם כך נבהלו ויפלו על פניהם 15 16
ופחדו פחד גדול : ויאמר להם שלום לכם אל תיראו וברכו את יהוה אשר מצאתם 17
חן בעיניו : ובדברו אני עומד עליכם על כן הללוהו ושבחוהו כל ימי חייכם : ועל 18 19
הימים שעשיתי עמכם לא אכלתי ולא שתיתי אלא הייתי נראה כאוכל ושותה :
ועתה הודו ליהוה כי טוב כי בשעה זו אעלה על שולחני ואתם כתבו בספר כל 20
סיפור המעשה ומה ראיתם עליכם ומה שהגיע אליכם : וכשהשלים את הדברים 21
מיד נעלם מעיניהם והיו מספרים כבוד אל ומעשה נפלאותיו איך נראה
להם המלאך :

יג

וטוביה תקן תפלה והתחיל להתפלל וכן אמר ברוך יהוה חי העולמים וברוך 1
שם כבוד מלכותו לעולם ועד : כי הוא טרף וירפאני והוא מוחץ ורופא מוריד 2
שאול ויעל ואין מידו מציל : בית ישראל ברכו את יהוה שירו לו זמרו לו : 3
שיחו כל נפלאותיו בקשו פניו תמיד והגידו בעמים עלילותיו אשר הדיחכם 4
שמה רוממוהו לעיני כל חי כי הוא יהוה אלהינו ומעולם אבינו ועד סוף כל
הדורות הוא מושיענו :

Liber TOBIÆ, Edit P. FAGII.

Nunc itaque miſit me Deus, ut curarem te, & Saram nurum tuam. Atque 14
ego ſum Raphael unus ex ſeptem Angelis, qui ſtant & miniſtrant coram 15
Deo. Hæc cum audiviſſent, territi ſunt, procidenteſque in facies ſuas, ti- 16
muerunt timore magno. Tunc dixit ad eos; Pax vobis. Ne timeatis, quin 17
potius benedicite Dominũ, quod inveneritis gratiam in oculis ejus. Ipſius 18
ſiquidem juſſu ego adſum vobis. Propterea laudate & prædicate eum,
omnibus diebus vitæ veſtræ. Per omnes quoque dies, quibus vobiſcum egi, 19
nihil edi neque bibi, tametſi viſus fuerim tanquàm edens ac bibens. Nunc 20
ergo confitemini Domino, quoniam bonus eſt, hac enim horâ aſcendam ad
menſam meam. Vos autem ſcribite in libro Chronicorum, quæcunq; in vo-
bis fieri vidiſtis, & quæcunque acciderunt vobis. Cumq; compleviſſet ſer- 21
monem, ſtatim abſconditus fuit ab oculis eorum. Ipſi vero enarraverunt 22
gloriam Dei, ac mirabilia opera ejus, quomodo ſcilicet adparuiſſet eis
Angelus.

CAP. XIII.

CÆterum Tobias orationem inſtituit, cœpitque orare, hunc in modum: 1
Benedictus ſit Dominus, qui vivit in ſecula. Et benedictum nomen ejus
glorioſum, cujus regnum (manet) in ſeculum & in perpetuum. Ipſe eſt 2
qui percuſſit, atque iterum curavit me. Ipſe vulnerat & ſanat, deducit
ad inferos & iterum reducit. Nemo eſt qui rapiat (quicquam) de
manu ejus. Domus Iſrael benedicite Domino. Cantate ei, pſallite ei, 3
loquimini omnia mirabilia ejus. Inquirite faciem ejus ſemper. Et annun- 4
tiate in populis ad quos detruſit vos, opera ejus. Exaltate eum in oculis
omnium viventium. Ipſe eſt Deus noſter, & à ſeculo eſt pater noſter,
uſque in finem omnium generationum, ipſe erit ſalvator noſter.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ואני לא אכחד מכם כל האמת : דעו כי בעת אשר התפללת והתחננת לפני 11
הקדוש ברוך הוא אתה ושרה כלתך על צרת נפשכם אני העליתי תפלתכם 12
לפני כסא הכבוד ובעת אשר היית קובר את המתים אני הייתי עמך : ונסה
אותך יי בעורות עיניך כי יי צדיק יבחן : ובעת צרתך שלחני יי לרפא אותך 13 14
ואת שרה כלתך : ואני הוא רפאל המלאך אחד מן השרים המשרתים לפני כסא 15
הכבוד : ויהי כשמעם את כל הדברים האלה וייראו מאד ויפלו על פניהם : 16

Nec ego volo vobis ullam celare veritatem. Scire ergo debetis quod eâ 11
horâ quando tu orabas & effundebas precationem tuam coram Domino 12
ſancto & benedicto, tu inquam & Sara nurus tua propter tribulationem
animæ veſtræ, ego obtuli orationem veſtram ante ſolium majeſtatis : & eo
tempore quando ſepeliebas mortuos, ego fui tecum. Tentavit namque te 13
Deus per cæcitatem oculorum tuorum. Solet enim ſic Deus juſtum probare.
At in tempore tuæ tribulationis miſit me Dominus ad ſanandum te & Sa- 14
ram nurum tuam. Siquidem ego ſum Raphael angelus, unus ex principibus 15
miniſtrantibus ante ſolium majeſtatis. Factum eſt autem cum illi audiſſent 16
omnia verba iſta, timuerunt valde & ceciderunt in facies ſuas.

Verſio VULG. LAT.

14 Et nunc miſit me Dominus ut curarem te, & Saram
15 uxorem filii tui à dæmonio liberarem. Ego enim ſum
Raphael Angelus, unus ex ſeptem, qui aſtamus ante
16 Dominum. Cúmque hæc audiſſent, turbati ſunt, &
trementes ceciderunt ſuper terram in faciem ſuam.
17 Dixitque eis Angelus; Pax vobis, nolite timere. Ete-
18 nim cùm eſſem vobiſcum, per voluntatem Dei eram :
19 ipſam benedicite, & cantate illi. Videbar quidem
vobiſcum manducare, & bibere : ſed ego cibo
inviſibili, & potu, qui ab hominibus videri
20 non poteſt, utor. Tempus eſt ergò ut revertar
ad eum, qui me miſit : vos autem benedicite De-
21 um, & narrate omnia mirabilia ejus. Et cùm hæc
dixiſſet, ab aſpectu eorum ablatus eſt, & ultrà eum
22 videre non potuerunt. Tunc proſtrati per horas
tres in faciem, benedixerunt Deum : & exurgentes
narraverunt omnia mirabilia ejus.

CAP. XIII.

1 APeriens autem Tobias ſenior os ſuum, benedixit
Dominum, & dixit; Magnus es, Domine, in
æternum, & in omnia ſecula regnum tuum :
2 Quoniam tu flagellas & ſalvas : deducis ad in-
feros, & reducis : & non eſt qui effugiat manum
3 tuam. Confitemini Domino, filii Iſrael, & in con-
4 ſpectu gentium laudate eum : Quoniam ideò di-
ſperſit vos inter gentes, quæ ignorant eum, ut vos
enarretis mirabilia ejus, & faciatis ſcire eos, quia
non eſt alius Deus omnipotens præter eum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ νῦν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἰάσασθαί σε καὶ τὴν νύμφην σου
15 Σάῤῥαν. Ἐγώ εἰμι Ῥαφαὴλ, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἁγίων ἀγγέλων
οἳ προσαναφέρουσι τὰς προσευχὰς τῶν ἁγίων, καὶ εἰσπορεύονται
16 ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου. Καὶ ἐταράχθησαν οἱ δύο, καὶ (α)
17 ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον, ὅτι ἐφοβήθησαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
Μὴ φοβεῖσθε, (β) εἰρήνη ὑμῖν ἔσται. τὸν δὲ θεὸν εὐλογεῖτε εἰς
18 τὸν αἰῶνα, Ὅτι οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι, ἀλλὰ τῇ θελήσει τοῦ
19 θεοῦ ἡμῶν ἦλθον, ὅθεν εὐλογεῖτε αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα. Πάσας
τὰς ἡμέρας ὠπτανόμην ὑμῖν, καὶ οὐκ ἔφαγον οὐδὲ ἔπιον, ἀλλὰ
20 ὅρασιν ὑμεῖς ἐθεωρεῖτε. Καὶ νῦν ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ, δι-
ότι ἀναβαίνω πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με, καὶ γράψατε πάντα
21 τὰ συντελεσθέντα εἰς βιβλίον. Καὶ ἀνέστησαν, καὶ οὐκ ἔτι εἶ-
22 δον αὐτόν. Καὶ ἐξωμολογοῦντο τὰ ἔργα τὰ μεγάλα καὶ θαυ-
μαστὰ (γ) αὐτοῦ, ὡς ὤφθη αὐτοῖς ὁ ἄγγελος κυρίου.

MS. A. (α) ἔπεσον (β) ὅτι εἰρήνη ἔσται ὑμῖν. (γ) τοῦ θεοῦ, καὶ ὡς

Et nunc miſit me Deus ſanare te, & nurum tuam 14
Sarram. Ego ſum Raphael, unus ex ſeptem ſanctis 15
angelis, qui offerunt orationes Sanctorum, & ingre-
diuntur in conſpectu gloriæ Sancti. Et turbati ſunt 16
ambo, & ceciderunt in faciem, quoniam timuerunt.
Et dixit eis; Ne timeatis : pax vobis erit. Deum 17
autem benedicite in ſeculum : Quoniam non meâ 18
ipſius gratiâ, ſed voluntate Dei noſtri veni : unde
benedicite eum in ſeculum. Omnibus diebus appare- 19
bam vobis, & non manducabam, neque bibebam : ſed
viſionem vos ſpectabatis. Et nunc confitemini 20
Deo; quoniam aſcendo ad eum qui miſit me : &
ſcribite omnia, quæ conſummata ſunt, in libro. Et 21
ſurrexerunt, & non ultrà viderunt eum. Et confi- 22
tebantur opera magna, & mirabilia (a) ejus,
quomodò apparuerat eis angelus Domini.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 ΚΑὶ Τωβὶτ ἔγραψε προσευχὴν εἰς ἀγαλλίασιν, καὶ εἶπεν,
Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ.
2 Ὅτι αὐτὸς μαστιγοῖ καὶ ἐλεεῖ, κατάγει εἰς ᾅδην καὶ ἀνάγει,
3 καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐκφεύξεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ
4 οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, Ὅτι αὐτὸς διέσπειρεν
ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς. ἐκεῖ ὑποδείξατε τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ, ὑ-
ψοῦτε αὐτὸν ἐνώπιον παντὸς ζῶντος, καθότι αὐτὸς κύριος
ἡμῶν, καὶ (α) θεὸς αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

MS. A. (α) ὁ θεὸς ὁ πατὴρ

CAP. XIII.

ET Tobit ſcripſit orationem in exultationem, 1
& dixit; Benedictus Deus vivens in ſecula, &
regnum ejus : Quoniam ipſe flagellat, & miſe- 2
retur; deducit ad infernum, & reducit : & non
eſt qui effugiet manum ejus. Confitemini ei, filii 3
Iſrael, in conſpectu gentium, Quoniam ipſe diſſe- 4
minavit nos in eis. Ibi demonſtrate magnificentiam
ejus : exaltate eum coram omni vivente, ſicut ipſe
Dominus noſter, & Deus ipſe pater noſter in omnia
ſecula.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 [illegible]
15
16 [illegible]
17 [illegible]
18
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Miſit me Deus ut eriperem te, téque ac 14
nurum tuam ſanarem. Ego autem Ra- 15
phaël ſum, unus angelorum qui ſtant
coram Domino. Et timuerunt, tremue- 16
rúntq; ambo, & ceciderunt in facies
ſuas ſuper terram. Et dixit eis; Nolite 17
timere: Pax vobis. Laudate Deum. Neq; 18
enim meâ gratiâ, ſed bonitate Dei con-
tigerunt hæc. Ego autẽ non edebam nec 19
bibebam, ſed videbatur vobis quòd
ederem & biberem. Verùm ſurge nunc 20
de terra, & ſcribe hæc in libro: Et lau-
da tu Deum. Ego enim aſcendo ad eum
qui miſit me. Et ſurgentes quærebant
eum, nec aderat. Laudabant autem
Deum, & prædicabant opera quæ fe-
cerat ipſis.

* [illegible] * [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]

CAP. XIII.

SCripſit autem Tobit canticum hoc 1
cum gaudio, itaq; dixit; Benedictus ſis
Deus vive, cujus regnum non tranſit.
Tu flagellas, & misereris : deducis ad 2
infernum, & reducis, neque eſt qui au-
fugere poſſit de conſpectu tuo. Con- 3
fitemini coram ipſo filii Iſrael, coram
Gentibus. Quia ipſe diſperſit nos in- 4
ter eas. Neque eſt inſtar ipſius, & ad-
mirandorum quæ facit. Quia ipſe Do-
minus noſter, & Deus noſter, Paterque
noſter in ſeculum ſeculorum.

ספר טוביה : יג

הוא המיסר אתכם בעונותיכם לרחם עליכם באחרית הימים ולהושיעכם 5
הוא יקבץ אתכם מכל העמים אשר נפוצותם שמה אם תשובו אליו בכל
לבבכם תתמהו על רוב הניסים ונפלאות שיעשה עמכם : על כן הודו לו 6
וברכו שמו ורוממו את המלך אשר מלכותו עומדת לעולם ועד : וגם אני 7
בארץ גלות אודה ואשבח ואקלס למלך מלכי המלכים ואספר נפלאותיו וכחו
וגבורתו לעיני כל חי : וגם אתם המורדים והחוטאים שובו אל יהוה אולי 8
ירחם עליכם כי אל רחום וחנון הוא ארך אפים ורב חסד ואמת : אני 9
אל אלהים אקרא ונפשי תברך את יהוה אלהי השמים הוד והדר לפניו עוז
ותפארת במקדשו : יודו כל העמים נפלאותיו בעיר הקדש בירושלם : ירושלם 10 11
עיר הקדש הוא שלם לך עונות בניך ועוד יושיעם ויש תקוה לאחריתך נאם
יהוה ושבו בנים לגבולם : ועל כן תנו הודיה לשמו כי טוב וברכי ושבחי 12
ירושלם את מלך חי העולמים כי עתיד לשוב עליך ולשכן שמו בתוכך ובנו
חרבותיך ויקבץ עליך בשמחה כל גלותך ויטע בקרבך כל בניך לעולם ועד :
גוים רבים ישאלו בשלומך ויבקשו שם יהוה עליון מלכי תרשיש ואיים מנחה 14
ישיבו : מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו : לדור ודור ישישו וישמחו בקרבך כל 15
אוהביך : יבושו ויסוגו אחור כל שונאיך : שישי ושמחי ירושלם על קבוץ בניך 16 17
השבים בקרבך ושם יודו ויברכו את שם יהוה : אשרי כל המתאבלים עליך כי 18
עתה ישישו ועליך יתמהו על רוב כבודך וישמחו לעולם ועד : ברכי נפשי את 19
יהוה המלך הגדול : כי הוא יבנה את ירושלם אבני ספיר ויהלום וברקת וכל 21
חומותיה אבני אקדח מגדלותיה וארמנותיה זהב טהור : וכל רחובותיה נופך ואבני 22
יקרה מאופיר תרצפינה ואז תרננה כל רחובותיה ותאמרנה הללויה : ברוך 23
יהוה אשר הרים קרן מלכותך לעולם ועד עד כאן תפלת טוביה :

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

Ipſe eſt qui caſtigat vos propter iniquitates veſtras, ut miſereatur veſtri in 5
noviſſimo dierum, atque ſalvet vos. Ipſe congregabit vos ex omnibus po-
pulis, inter quos diſperſi eſtis, ſi modò redieritis ad eum toto corde veſtro,
adeo, ut demiremini multitudinem miraculorum, & rerum mirabiliũ, quas
faciet vobiſcum. Propterea confitemini Domino, & benedicite nomen ejus, 6
atque exaltate eum, cujus regnum durat in ſeculum & in æternum. Et ego 7
quoq; in terra captivitatis noſtræ, confitebor, prædicabo, & collaudabo re-
gem omnium regum. Narraboque mirabilia ejus, virtutem ac potentiam
ejus, corã omnibus viventibus. Præterea & vos defectores & peccatores, 8
revertimini ad Dominum; fortaſſis miſerebitur veſtri. Nam Deus miſericors
& clemens eſt, longanimis, multæ pietatis & veritatis. Ego ad Deum cla- 9
mabo, ſed & anima mea benedicat Dominum Deum cœli. Decor & gloria
eſt coram eo. Fortitudo & decor eſt in ſanctuario ejus. Confiteantur omnes 10
populi mirabilia ejus, in civitate ſancta Jeruſalem. Jeruſalem civitas ſancta, 11
ipſe rependit tibi iniquitates filiorum tuorum, Verùm iterum ſalvabit eos.
Eſt quoq; ſpes noviſſimo tuo, dicit Dominus, & revertentur filii ad terminũ
ſuum. Quapropter date confeſſionem nomini ejus, quoniam bonum eſt. Be- 12
nedic & glorifica Jeruſalem regem viventem in ſecula, Futurum eſt enim ut
ſe convertat ad te, ac habitare faciat nomen ſuũ in medio tui. Ædificabit
quoque diruta tua, & congregabit ad te cum gaudio omnem captivitatem
tuam, plantabitque in medio tui, omnes filios tuos, in ſeculum & in perpe-
tuũ. Multæ gentes rogabunt pro pace tua, & inquirent nomen Domini al- 14
tiſſimi. Reges Tharſis & inſularum munera reddent. Reges Scheba & Seba
dona adducent. In generatione & generationem lætabuntur, & gaudebunt 15
in medio tui, omnes qui diligunt te. Confundantur & retro agantur omnes 16
qui oderunt te. Lætare & gaude Jeruſalem, ſuper collectione filiorum tuo- 17
rum, qui habitant in medio tui, ibi confitebuntur & benedicent nomen Do-
mini. Beati omnes qui lugent propter te, nunc enim lætabuntur, & propter 18
te admirabũtur, nempe propter magnã gloriã tuã, atq; gaudebunt in ſeculũ 19
& in perpetuũ. Benedic anima mea Dominũ regem magnũ, Quoniam ipſe 21
ædificabit Jeruſalem lapidibus pretioſis, nempe Sapphiro. Adamante, &
Smaragdo, Omneſque muri ejus (erunt) ex lapidibus lucentibus, Turres
quoq; & palatia ejus, erunt ex auro mundo, Omnes plateæ ejus carbunculo 22
& lapidibus pretioſis ex Ophir allatis, ſtratæ erunt. Tunc jubilabunt
omnes plateæ ejus, ac dicent; Laudate Dominum, Benedictus Dominus qui exaltavit cornu regni tui, in ſeculum & in perpetuum. Hactenus oratio Tobiæ. 23

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ויאמר רפאל שלום לכם אל תיראו ברכו את יי על הגדלות והנוראות האלה 17
אשר עשה עמכם : ואני בכל אשר הייתי עמכם ראיתם אותי אוכל ושותה כי 19
כן נדמה בעיניכם ואני לא אכלתי ולא שתיתי : ועתה כתבו לכם את כל הדברים 20
האלה בספר והיה לעד ביניכם ובין אלהיכם כל ימי חייכם :

Ad quos dixit Raphael; Pax vobis: Nolite timere, ſed benedicite Dominum 17
pro magnalibus & mirabilibus iſtis quæ fecit vobiſcũ. Et me quidẽ omni 19
tempore quo fui apud vos vidiſtis comedere & bibere, ſic enim viſum eſt
in oculis veſtris, at ego non comedi neque bibi. Nunc ergo ſcribite vobis 20
omnia verba iſta in libro, qui ſit in teſtimonium inter vos & inter Deum
veſtrum cunctis diebus vitæ veſtræ,

Verſio VULG. LAT.

5 Ipſe caſtigavit nos propter iniquitates noſtras :
& ipſe ſalvabit nos propter miſericordiam ſuam.
6 Aſpicite ergò quæ fecit nobiſcum, & cum ti-
more & tremore confitemini illi : regémque ſe-
7 culorum exaltate in operibus veſtris. Ego au-
tem in terra captivitatis meæ confitebor illi :
quoniam oſtendit majeſtatem ſuam in gentem
8 peccatricem. Convertimini itaque peccatores,
& facite juſtitiam coram Deo, credentes quòd
9 faciet vobiſcum miſericordiam ſuam. Ego au-
10 tem, & anima mea in eo lætabimur. Benedi-
cite Dominum omnes electi ejus : agite dies læ-
11 titiæ, & confitemini illi. Jeruſalem civitas Dei,
caſtigavit te Dominus in operibus manuum tua-
12 rum. Confitere Domino in bonis tuis, & bene-
dic Deum ſeculorum, ut reædificet in te taber-
naculum ſuum, & revocet ad te omnes captivos,
13 & gaudeas in omnia ſecula ſeculorum. Luce
ſplendidâ fulgebis : & omnes fines terræ adora-
14 bunt te. Nationes ex longinquo ad te venient :
& munera deferentes, adorabunt in te Domi-
num, & terram tuam in ſanctificationem habe-
15 bunt. Nomen enim magnum invocabunt in te.
16 Maledicti erunt qui contempſerint te : & con-
demnati erunt omnes qui blaſphemaverint te :
17 benedictíque erunt qui ædificaverint te. Tu
autem lætaberis in filiis tuis, quoniam omnes
benedicentur, & congregabuntur ad Dominum.
18 Beati omnes qui diligunt te, & qui gaudent
19 ſuper pace tua. Anima mea benedic Dominum,
quoniam liberavit Jeruſalem civitatem ſuam à
cunctis tribulationibus ejus, Dominus Deus no-
20 ſter. Beatus ero, ſi fuerint reliquiæ ſeminis
21 mei ad videndam claritatem Jeruſalem. Portæ
Jeruſalem ex ſapphiro & ſmaragdo ædificabun-
tur : & ex lapide pretioſo omnis circuitus mu-
22 rorum ejus. Ex lapide candido & mundo
omnes plateæ ejus ſternentur : & per vicos ejus
alleluja cantabitur. Benedictus Dominus, qui
exaltavit eum, & ſit regnum ejus in ſecula ſecu-
lorum ſuper eam. Amen.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ μαστιγώσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν, καὶ πάλιν ἐλεήσει, καὶ
συνάξει ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὗ ἐὰν (α) σκορπισθῆτε ἐν αὐτοῖς.
ἐὰν ἐπιστρέψητε πρὸς αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ποιῆσαι ἐνώπιον αὐτοῦ ἀλήθειαν, τότε ἐπιστρέψει
6 πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ μὴ (β) κρύψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν. Καὶ
θεάσασθε ἃ ποιήσει μεθ' ὑμῶν, καὶ ἐξομολογήσασθε αὐτῷ ἐν ὅλῳ
τῷ στόματι ὑμῶν, καὶ (γ) εὐλογήσατε τὸν κύριον τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑ-
7 ψώσατε τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων. Ἐγὼ ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλωσίας
μου ἐξομολογοῦμαι αὐτῷ, καὶ δεικνύω τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν μεγαλωσύνην
8 αὐτοῦ ἔθνει ἁμαρτωλῶν. Ἐπιστρέψατε ἁμαρτωλοὶ, καὶ ποιήσατε δι-
καιοσύνην ἐνώπιον αὐτοῦ· τίς γινώσκει εἰ θελήσει ὑμᾶς, καὶ
9 ποιήσει ἐλεημοσύνην (δ) ὑμῖν; Τὸν θεόν μου ὑψῶ, καὶ ἡ ψυχή μου
10 (ε) τῷ βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀγαλλιάσεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ. Λε-
11 γέτωσαν πάντες, καὶ ἐξομολογείσθωσαν αὐτῷ ἐν Ἱεροσολύμοις. Ἱε-
ροσόλυμα πόλις (ζ) ἁγία, μαστιγώσει ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν υἱῶν σου, καὶ
12 πάλιν ἐλεήσει τοὺς υἱοὺς τῶν δικαίων. Ἐξομολογοῦ (η) τῷ κυρίῳ
ἀγαθῶς, καὶ εὐλόγει τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων, ἵνα πάλιν (θ) ἡ σκη-
νὴ αὐτοῦ οἰκοδομηθῇ ἐν σοὶ μετὰ χαρᾶς, καὶ (ι) εὐφρᾶναι ἐν σοὶ
τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἀγαπῆσαι ἐν σοὶ τοὺς ταλαιπώρους, εἰς πά-
σας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος. Ἔθνη πολλὰ μακρόθεν ἥξει πρὸς
14 τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, (κ) καὶ δῶρα τῷ
15 βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ. (λ) Γενεαὶ γενεῶν δώσουσί σοι ἀγαλλίαμα.
16 Ἐπικατάρατοι πάντες οἱ μισοῦντές σε, εὐλογημένοι ἔσονται πάν-
17 τες οἱ ἀγαπῶντές σε εἰς τὸν αἰῶνα. (μ) Χάρηθι καὶ ἀγαλλίασαι
ἐπὶ τοῖς υἱοῖς τῶν δικαίων, ὅτι συναχθήσονται καὶ εὐλογήσουσι τὸν
18 κύριον τῶν δικαίων. Ὦ μακάριοι οἱ ἀγαπῶντές σε, χαρήσονται
ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ σου· μακάριοι ὅσοι ἐλυπήθησαν ἐπὶ πάσαις ταῖς
μάστιξί σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ χαρήσονται θεασάμενοι πᾶσαν τὴν δόξαν
19 σου, καὶ εὐφρανθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἡ ψυχή μου εὐλογείτω
21 τὸν θεὸν τὸν βασιλέα τὸν μέγαν, Ὅτι οἰκοδομηθήσεται Ἱερουσαλὴμ
σαπφείρῳ καὶ σμαράγδῳ, καὶ λίθῳ (ν) ἐντίμῳ τὰ τείχη σου,
22 καὶ οἱ πύργοι, καὶ οἱ προμαχῶνες ἐν χρυσίῳ καθαρῷ, Καὶ αἱ
πλατεῖαι Ἱερουσαλὴμ (ξ) ἐν βηρύλλῳ, καὶ ἄνθρακι, καὶ λίθῳ ἐκ
Σουφεὶρ ψηφολογηθήσονται. Καὶ ἐροῦσι πᾶσαι αἱ ῥῦμαι αὐτῆς,
23 Ἀλληλούϊα, (ο) καὶ αἰνέσουσι, λέγοντες, Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, ὃς
ὕψωσε πάντας τοὺς αἰῶνας.

MS. A. [illegible]

Et flagellabit nos in injuſtitiis noſtris; & rurſus 5
miſerebitur, & congregabit nos ex omnibus genti-
bus, ubicunque diſperſi fueritis in eis. Si rever-
teritis ad eum in toto corde veſtro, & in tota anima
veſtra, ad faciendum coram eo veritatem; tunc
redibit ad vos, & non occultabit faciem ſuam à
vobis : Et (a) videte, quæ faciet vobiſcum, & 6
confitemini ei in toto ore veſtro, & benedicite Do-
minum juſtitiæ, & exaltate regem ſeculorum.
Ego in terra captivitatis meæ confiteor ei, & 7
oſtendo fortitudinem, & magnificentiam ejus genti
(b) peccatorum. Revertite, peccatores, & facite juſti- 8
tiam coram eo. Quis ſcit, ſi volet vos, & faciet mi-
ſericordiam vobis? Deum meum exalto, & anima 9
mea (c) regi cœli, & exultabit magnificentiã ejus.
Dicant omnes, & cõfiteantur ei in (d) Hieroſolymis. 10
Hieroſolyma civitas Sancti, (e) flagellabit ſuper 11
opera filiorum tuorum : & rurſus miſerebitur fi-
liorum juſtorum. Confitere Domino (f) benè, & 12
benedic regem ſeculorum; ut rurſus tabernaculum
ejus ædificetur in te cum gaudio, & lætificet in
te captivos, & diligat in te miſeros, in omnes ge-
nerationes ſeculi. Gentes multæ de longè venient 14
ad nomen Domini Dei, munera in manibus habentes,
(g) & munera regi cœli. Generationes genera- 15
tionum (h) dabunt tibi exultationem. Maledicti 16
omnes, qui odio habent te : benedicti erunt omnes
diligentes te in ſeculum. Gaude; & exulta ſuper 17
filiis juſtorum; quoniam congregabuntur, & bene-
dicent Dominum juſtorum. O beati, qui diligunt te, 18
gaudebunt in pace tua. Beati, quicunque triſtati
ſunt ſuper omnibus flagellis tuis : quoniam in te
gaudebunt, videntes omnem gloriam tuam, & læta-
buntur in ſeculum. Anima mea benedicat Deum re- 19
gem magnum : Quoniam ædificabitur Hieru- 21
ſalem ſapphiro, & ſmaragdo, & lapide pre-
tioſo muri tui, & turres, & propugnacula in
auro mundo, Et plateæ Hieruſalem in beryllo, 22
& carbunculo, & lapide de Suphir ſternentur.
Et dicent omnes vici ejus, Alleluja, (i) & lau-
dem, dicentes; Benedictus Deus, qui exalta- 23
vit omnia ſecula.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

Hæc enim propter peccata noſtra: ſed 5
miſerebitur noſtri denuò, & congrega-
bit nos de omnibus populis inter quos
diſperſi ſumus, cùm ad ipſum converſi
fuerimus, & fecerimus veritatem co-
ram ipſo corde mundo. Et nunc videte 6
quæ fecit vobiſcum, & confitemini
corã ipſo de toto corde veſtro, & lau-
date Deum juſtitiæ, & exaltate eum qui
regnat in ſeculum. Convertimini etiam 8
peccatores, & facite juſtitiã corã ipſo, ut
acceptos vos habeat, & miſereatur
veſtri. Quia ecce ego Deum meum,
exalto, & anima mea in Deo meo ex-
ultat : Vos autem confitemini coram 10
ipſo in Jeruſalem civitate ſanctâ.

L

ספר טוביה : יד

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

יד

והיה בן חמשים ושמונה כשנתבלבלו עיניו ואחר כך נתרפא והיה עושה 3
צדקה לרוב מאד: והוסיף ליראה שמו של הקדוש ברוך הוא ולשבחו בכל 4
עת: ויהי כי זקן טוביה ויקרא לבנו טוביה ואת ששה בני טוביה שנולדו 5
לו ואמר לו בני אם ידעתי ובאתי בימים והזהר בך אחרי מותי אל תעמוד בנינוה:
כי בודאי ובבירור לך שתתקיים נבואתו של יונה הנביא וקח בניך וכל אשר 6
לך ולך אל ארץ מדין כי שלום יהיה שם עד זמן ועדן: ושאר אחינו ישראל 7
אשר בירושלם כולם יצאו בגלות וירושלם לעיים תהיה והר הבית לבמות
יער ותהיה שוממה זמן מועט ואז יעלו בני ישראל ויבנו אותה ואת הבית
אבל לא כבנין ראשון ויעמדו שם ימים רבים לפי מלאת עולם אחד ועוד
יצאו בגלות רב וגדול והקדוש ברוך הוא יזכור אותם ויקבצם מארבע כנפות
הארץ ותבנה ירושלם עיר הקדש בנין נאה ומפואר וגם הבית יבנה בנין
משובח בנין אשר לא ינתש ולא יהרס לעולם ולעולמי עולמים כאשר דברו
הנביאים:

CAP. XIV.

Fuit autem Tobias quinquaginta octo annorum, quando amiſit lumen 3
oculorum ſuorum, qui poſtquam curatus fuit, multas præſtitit eleemoſynas.
Et adhuc magis etiam timuit nomen Dei, glorificans illud omni tempore. 4
Et factum eſt, cum ſenuiſſet Tobias, ut vocaret filium ſuum Tobiam, unà 5
cum ſex filiis qui nati fuerunt ei; ac diceret ei; Novi quod ſenio confectus
ſim, cave itaque poſt obitum meum, ut non diutius maneas Nineve. Cer- 6
tum enim ac manifeſtum eſt tibi, fore ut confirmetur prophetia Jonæ pro-
phetæ. Quare accipe filios tuos, & quæcunque habes, & vade in terram
Midian, ibi enim erit pax ad tempus conſtitutum. Cæterùm reliqui fratres 7
noſtri Iſrael, qui ſunt Jeroſolymis, omnes migrabunt in exilium, Et Jeru-
ſalem in acervos redigetur, atque mons domus (Domini) in excelſa (erit,)
ſtabitque deſolata ad modicum tempus. Tunc aſcendent filii Iſrael, & re-
ædificabunt eam, necnon & templum, attamen non juxta priorem ſtructu-
ram. Manebuntque ibi diebus multis, donec impleatur ſeculum unum.
Ex quo iterum abibunt in captivitatem maximam. Exinde Deus ſanctus
benedictus memor erit illorum, & congregabit eos à quatuor plagis
mundi. Tum reſtaurabitur Jeruſalem civitas ſancta ſtructurâ pulchrâ
& præclarâ. Necnon & templum ipſum extruetur ſtructura celebri,
ejuſmodi ſcilicet, quæ non deſtruetur, nec diruetur in ſeculum & in ſe-
cula ſeculorum, quemadmodum prædixerunt prophetæ.

Editio SEBAST. MUNSTERI.

והדבר הזה לאות ועד בכל דור ודור וברכו את יי והודו לזכר קדשו ועתה
שלחוני ואלך אל האלהים אשר שלחני אליכם: וישלחוהו ויברכו את יי על כל 22
זאת: ויעל מלאך ה השמימה ולא יסף עוד להראה אל טובי ואל טוביה בנו: 21

Atque res iſta ſit in ſignũ & teſtimoniũ in omnem generationem & gene-
rationem, & vos benedicite Dominum atque confitemini memoriæ ſancti-
tatis ejus. Et jam dimittetis me, ut vadam ad Deum qui miſit me ad vos.
Dimittentes autem eum benedixerunt Dominum pro omnibus iſtis. Et an- 22
gelus Domini aſcendit in cœlum, nec addidit amplius apparere Tobæo 21
& Tobiæ filio ejus.

יג

בעת ההיא כתב טוביה את כל הדברים האלה בשמחה ויאמר טובי ברוך יי 1
האלהים הגדול המפליא פלאיו לעמו ועבדיו: והוא מוחץ ורופא וממית ומחיה 2
ומוריד שאול ויעל: אשר פזר אותנו בין הגוים חייבין אנו להודיע את כל 4
הנפלאות האלה בין העמים:

CAP. XIII.

In tempore illo ſcripſit Tobias omnes ſermones iſtos cum gaudio, dixitq; 1
Tobæus: Benedictus Dominus Deus magnus, qui mirabilia ſua oſtendit erga
populum ſuum atque ſervos ſuos. Ipſe vulnerat & medetur, mortificat & 2
vivificat, deponit in foveam & reſuſcitat. Ipſe diſperſit nos inter gentes, 4
atque nos tenemur annuntiare omnia mirabilia iſta inter populos.

Verſio VULG. LAT.

CAP. XIV.

1 Et conſummati ſunt ſermones Tobiæ. Et poſtquàm illuminatus eſt Tobias, vixit annis quadraginta duobus, & vidit filios nepotum
2 ſuorum. Completis itaque annis centum duo-
3 bus, ſepultus eſt honorificè in Ninive. Quinquaginta namque & ſex annorum lumen ocu-
4 lorum amiſit, ſexagenarius verò recepit. Reliquum verò vitæ ſuæ in gaudio fuit, & cum bono profectu timoris Dei perrexit in pace.
5 In hora autem mortis ſuæ vocavit ad ſe Tobiam filium ſuum, & ſeptem juvenes filios ejus
6 nepotes ſuos, dixítque eis; Propè erit interitus Ninive: non enim excidit verbum Domini: & fratres noſtri, qui diſperſi ſunt à terra
7 Iſrael, revertentur ad eam. Omnis autem deſerta terra ejus replebitur, & domus Dei, quæ in ea incenſa eſt, iterùm reædificabitur: ibíque revertentur omnes timentes Deum,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιδʹ.

1, 3 Καὶ ἐπαύσατο ἐξομολογούμενος Τωβίτ. Καὶ ἦν ἐτῶν (α) πεντηκονταοκτώ, ὅτε ἀπώλεσε τὰς ὄψεις, καὶ μετὰ ἔτη ὀκτὼ
4 ἀνέβλεψεν. καὶ ἐποίει ἐλεημοσύνας· Καὶ προσέθετο φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν, καὶ (β) ἐξωμολογεῖτο αὐτῷ. μεγάλως δὲ
5 ἐγήρασεν· Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς (γ) υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον λάβε τοὺς υἱούς σου, ἰδοὺ γεγήρα-
6 κα, καὶ πρὸς τὸ ἀποτρέχειν (δ) ἐκ τοῦ ζῆν εἰμι. Ἄπελθε εἰς τὴν Μηδίαν τέκνον, ὅτι πέπεισμαι ὅσα ἐλάλησεν Ἰωνᾶς ὁ προφήτης περὶ Νινευῆ, ὅτι (ε) καταστραφήσεται· ἐν δὲ τῇ Μηδίᾳ ἔσται εἰρήνη μᾶλλον ἕως καιροῦ· καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ
7 ἡμῶν ἐν τῇ γῇ σκορπισθήσονται ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς· Καὶ Ἱεροσόλυμα ἔσται ἔρημος, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ κατακαήσεται, καὶ ἔρημος ἔσται μέχρι χρόνου. καὶ πάλιν ἐλεήσει αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν, καὶ οἰκοδομήσουσι τὸν οἶκον, οὐχ οἷος ὁ πρότερος, (ζ) ἕως πληρωθῶσι καιροὶ τοῦ αἰῶνος. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν ἐκ τῶν αἰχμαλωσιῶν, καὶ οἰκοδομήσουσιν Ἱερουσαλὴμ ἐντίμως· καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ (η) οἰκοδομηθήσεται ἐνδόξως, καθὼς ἐλάλησαν περὶ αὐτῆς οἱ προφῆται.

CAP XIV.

1, 3 *Et ceſſavit confitens Tobit. Et erat annorum quinquaginta octo, quando amiſit viſum: & poſt annos octo recuperavit viſum. Et faci-*
4 *ebat eleemoſynas: Et adjecit timere Dominum Deum, & confitebatur ei. Magnoperè autem*
5 *ſenuit: Et vocavit filium ſuum, & filios ejus, & dixit ei; Fili, accipe filios tuos: ecce*
6 *ſenui, & ad exeundum è vita ſum. Abi in Mediam, fili, Quoniam credidi, quæcunque locutus eſt Jonas propheta de Nineve, quia ſubvertetur: in Media autem erit pax magis uſque ad tempus: & quia fratres noſtri in terra di-*
7 *ſpergentur à bona terra: Et Hieroſolyma erit deſerta, & domus Dei in ea comburetur, & deſerta erit uſque ad tempus. Et rurſus miſerebitur eorum Deus, & reducet eos in terram, & ædificabunt domum, non qualis prior, donec impleta fuerint tempora ſeculi. Et poſt hæc revertent de ca tivitatibus, & ædificabunt Hieruſalem honorificé: & domus Dei in ea ædificabitur glorioſè, ſicut locuti ſunt de ea prophetæ.*

MS. A. (α) ὀγδοηκονταοκτώ, (β) ἐξομολογεῖσθαι (γ) ἐξ υἱοὺς (δ) ἀπὸ τοῦ (ε) κατασκαφήσεται· (ζ) ὡς (η) οἰκοδομηθήσεται εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος οἰκοδομῇ ἐνδόξῳ, καθὼς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2
3 [illegible]

CAP. XIV.

Cúmque abſolviſſet Tobit verba ſua 1
confitendo, conſenuit in pace; Et mor- 2
tuus eſt annos natus centum & duo, &
ſepultus eſt cum gloriâ magnâ in Ni-
nive. Cæcus factus eſt annos quinqua- 3
ginta octo natus; Et in cæcitate ſeptem
annos egit. Cúmque converſus Deus
lucem ipſi indulſiſſet, & aperti fuiſſent
oculi ejus, vixit adhuc annos triginta
ſeptem; Toto vitæ ſuæ ſpatio faci- 4
ens miſericordiam & juſtitiam. Et
confitebatur coram Domino. Cúmque 5
moreretur, vocavit filium ſuum To-
biam, & dixit ei; Cùm mortuus fuero, 6
fili, & ſepeliveris me, cape liberos
tuos, & ito in Mediam: Veracia enim
ſunt verba prophetæ, quæ dixit de Aſ-
ſyriis, & de Ninive; nec quicquam ex
eis falſum erit. In Media autem fir-
mior erit *pax* quam in Ninive, & in-
ter Aſſyrios, & Babylone. Etiam 7
fratres noſtri qui ipſa Hieroſolyma
habitant, diſpergentur omnes per to-
tam terram de terra Iſrael, & deſo-
labitur terra bona: Etiam domus Do-
mini, & civitas. Et poſteà miſeri-
cordiâ motus reducet reſiduum Iſrae-
lis. Hi ædificabunt Templum: Et
omnes revertentur ad populum no-
ſtrum, qui ſcilicet in captivitate fue-
runt. Et ædificabitur Jeruſalem, tem-
plum etiam, cum gloria, in omnes ge-
nerationes ſeculi, ſicut prædixerunt
prophetæ, qui locuti ſunt nomine Do-
mini in Iſraele.

ספר טוביה : יד

Liber TOBIÆ, Edit. P. FAGII.

ואז ישובו הגוים ההם לעבוד את יהוה וישליכו פסילי אלהיהם: ויתנו שבח 8
והודאה לשמו הגדול וירים קרן עמו נגד כל הגוים ויפארו וישבחו לשמו הגדול 9
כל זרע ישראל ואז ישמחו כל עבדיו העובדים לפניו באמת וישישו ויגילו כל
עושה צדקה וחסד: ועתה בני ברח לך מן המקום הזה כי יתקיימו עליו דברי 12
הנביאים ואתה בני נצור תורת אלהינו ואת מצותיו שמור היה בני איש צדיק
תם וישר למען תצליח בכל דרכיך בני קוברני בטוב ואת אמך עמי ואל תאחר
בנינוה והשם יתברך יהיה בעזרתך:

Tunc convertentur gentes iſtæ, ut colant Dominum. proiicientque imagi- 8
nes deorum ſuorum. Dabúntque laudem & confeſſionem nomini ejus 9
magno. Exaltabit quoque cornu populi ſui, coram omnibus gentibus. Et
celebrabunt ac glorificabunt nomen magnum ejus, omne ſemen Iſrael. Tunc
gaudebunt omnes ſervi ejus, qui ſerviunt ei in veritate. Lætabuntur &
exultabunt omnes qui faciunt juſtitiam & pietatem. Nunc ergo mi fili, 12
fuge de loco iſto, quoniam implebuntur quæ de eo locuti ſunt prophetæ. Tu
verò mi fili, ſerva legem Dei noſtri, ac præcepta ejus cuſtodi. Eſto mi fili vir
juſtus, integer, & rectus, tum proſperè ſuccedent viæ tuæ, Mi fili, ſepelito
me diligenter, necnon & matrem tuam mecũ, Nec moram facias in Nineve.
Deus quoque benedictus auxilio tibi ſit (in omnibus.)

Editio SEBAST. MUNSTERI.

ואתם בני ישראל חזקו ויאמץ לבבכם ולא ירפו ידיכם כי יש שכר לפעלתכם
והוא ירום לרחמכם כי אלהי משפט יי אשרי כל חוסים לו ואתם בני הרבו
צדקה תפלה ותחנה לפני רבון העולם כי צדקה ותפלה דוחין את הגזרה
שנאמר וצדקה תציל ממות ברוך יי אשר עשה עמי ועם אבי ועם אבותי
ועם כל אשר בטח בו נסים ונפלאות ונוראות גדולות ברוך יי לעולם
אמן אמן:

Et vos filii Iſrael viriliter agite, confortetur cor veſtrũ & non diſſolvantur
manus veſtræ. Habebitis enim mercedem operationis veſtræ. Et ipſe qui-
dem Deus exaltatur quando miſeretur veſtri, quoniã Deus judicii eſt. Beati
omnes qui ſperant in eo. Vos itaq; filii multiplicate eleemoſynã, orationem
& precationem coram Domino mundi, quoniam eleemoſyna & oratio de-
precantur Dei comminationem, ſicut ſcriptum eſt: Eleemoſyna liberat à
morte. Benedictus Dominus qui fecit mecum & cum patre meo atque cum
progenitoribus meis & cum omni eo qui ſperavit in ſe ſigna & mirabilia
atque terribilia magna. Benedictus Dominus in æternum, Amen, Amen.

תם ונשלם ספר טובי בן טוביאל:

FINIT Liber TOBÆI *filii Tobiel, Laus Deo.*

Verſio VULG. LAT.

8 Et relinquent gentes idola ſua, & venient in
9 Jeruſalem, & inhabitabunt in ea, Et gaudebunt in ea omnes reges terræ, adorantes regem
10 Iſraël. Audite ergò, filii mei, patrem veſtrum: Servite Domino in veritate, & inquirite ut fa-
11 ciatis quæ placita ſunt illi: Et filiis veſtris mandate ut faciant juſtitias & eleemoſynas, ut ſint memores Dei, & benedicant eum in omni tempore in veritate, & in tota virtute ſua.
12 Nunc ergò, filii, audite me, & nolite manere hìc: ſed quacunque die ſepelieritis matrem veſtram circa me in uno ſepulchro, ex eo dirigite
13 greſſus veſtros ut exeatis hinc. Video enim quia
14 iniquitas ejus finem dabit ei. Factum eſt autem poſt obitum matris ſuæ, Tobias abſceſſit ex Ninive cum uxore ſua, & filiis, & filiorum
15 filiis, & reverſus eſt ad ſoceros ſuos. Invenítque eos incolumes in ſenectute bona: & curam eorum geſſit, & ipſe clauſit oculos eorum: & omnem hæreditatem domûs Raguelis ipſe percepit: vidítque quintam generationem, filios
16 filiorum ſuorum. Et completis annis nonagintanovem in timore Domini, cum gaudio ſepe-
17 lierunt eum. Omnis autem cognatio ejus, & omnis generatio ejus, in bona vita, & in ſancta converſatione permanſit, ita ut accepti eſſent tam Deo, quàm hominibus, & cunctis habitantibus in terra.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

8 Καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιστρέψουσιν ἀληθινῶς φοβεῖσθαι κύριον
9 τὸν θεὸν, καὶ (α) κατορύξουσι τὰ εἴδωλα αὐτῶν, Καὶ εὐλογήσουσι πάντα τὰ ἔθνη (β) κύριον· καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ· καὶ ὑψώσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ χαρήσονται πάντες οἱ ἀγαπῶντες κύριον τὸν θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ δι-
12 καιοσύνῃ ποιοῦντες ἔλεος τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν. Καὶ νῦν τέκνον ἄπελθε ἀπὸ Νινευῆ, ὅτι πάντως ἔσται ἃ ἐλάλησεν ὁ προφήτης Ἰωνᾶς. Σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον καὶ τὰ προστάγματα, καὶ (γ) γενοῦ φιλελεήμων καὶ δίκαιος, ἵνα σοι καλῶς ᾖ. Καὶ θάψον με καλῶς, καὶ τὴν μητέρα σου μετ' ἐμοῦ, καὶ μηκέτι αὐλισθῆτε (δ) εἰς Νινευῆ. τέκνον ἴδε τί ἐποίησεν Ἀμὰν Ἀχιαχάρῳ τῷ θρέψαντι αὐτὸν, ὡς ἐκ τοῦ φωτὸς ἤγαγεν αὐτὸν (ε) εἰς τὸ σκότος. καὶ ὅσα ἀνταπέδωκεν αὐτῷ· καὶ (ζ) Ἀχιάχαρον μὲν ἔσωσεν, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀνταπόδομα ἀπεδόθη, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς τὸ σκότος. Μανασσῆς ἐποίησεν ἐλεημοσύνην, καὶ ἐσώθη ἐκ παγίδος θανάτου, ἧς ἔπηξεν αὐτῷ· Ἀμὰν δὲ ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα, καὶ ἀπώλετο. καὶ νῦν παιδία ἴδετε τί ἐλεημοσύνη ποιεῖ, καὶ (η) δικαιοσύνη ῥύεται. καὶ ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐξέλιπεν (θ) ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης· ἦν δὲ ἐτῶν ἑκατὸν πεντηκονταοκτώ· καὶ (ι) ἔθαψαν αὐτὸν ἐνδόξως.
14 Καὶ ὅτε ἀπέθανεν Ἄννα, ἔθαψεν αὐτὴν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἀπῆλθε δὲ Τωβίας μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν (κ) υἱῶν αὐτοῦ εἰς Ἐκβάτανα πρὸς Ῥαγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐ-
15 τοῦ, Καὶ ἐγήρασεν ἐντίμως. καὶ ἔθαψε τοὺς πενθεροὺς αὐτοῦ ἐνδόξως, καὶ ἐκληρονόμησε τὴν οὐσίαν αὐτῶν, καὶ Τωβὶτ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανεν ἐτῶν ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Μηδίας. καὶ ἤκουσε πρὶν ἢ ἀποθανεῖν αὐτὸν, τὴν ἀπώλειαν Νινευῆ, ἣν (λ) ᾐχμαλώτισε Ναβουχοδονόσορ, καὶ (μ) Ἀσύηρος, καὶ ἐχάρη πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν ἀπὸ Νινευῆ.

Et omnes gentes convertentur veraciter ad ti- 8
mendum Dominum Deum, & defodient idola ſua: Et benedicent omnes gentes Dominum. 9
Et populus ejus confitebitur Deo: & exaltabit Dominus populum ſuum: & gaudebunt omnes, qui diligunt Dominum Deum in veritate, & juſtitia, facientes miſericordiam fratribus noſtris. Et nunc, fili, diſcede à Nineve; quoniam omni- 12
no erunt quæ locutus eſt propheta Jonas. Tu autem ſerva legem, & præcepta, & eſto amator miſericordiæ, & juſtus; ut tibi benè ſit. Et ſepeli me honeſtè, & matrem tuam mecum, & non ultrà maneatis in Nineve. Fili, vide, quid fecit Aman Achiacharo, qui nutriverat eum, quomodò è luce adduxit eum in tenebras, & quæcunque retribuit ei. Et (a) Achiacharum quidem ſalvavit: illi autem retributio retributa eſt, & ipſe deſcendit in tenebras. Manaſſes fecit miſericordiam, & ſalvatus eſt de laqueo mortis, quem (b) fixerat ei. Aman autem incidit in laqueum, & periit. Et nunc, filii, videte, quid eleemoſyna facit, (c) & juſtitia liberat. Et hæc ipſo dicente, defecit anima ejus ſuper lectum. Erat autem annorum centum quinquaginta octo: & ſepelierunt eum glorioſé. Et 14
quando mortua eſt Anna; ſepelivit eam cum patre ſuo. Diſceſſit autem Tobias cum uxore ſua, & filiis ſuis in Ecbatana ad Raguel ſocerum ſuum, Et ſenuit honorificé. Et ſepelivit ſoceros 15
ſuos glorioſè, & hæreditavit ſubſtantiam eorum, & Tobit patris ſui. Et mortuus eſt annorum centum viginti ſeptem in Ecbatanis Mediæ. Et audivit, priuſquàm ipſe moreretur, perditionem Nineve, quam captivavit Nabuchodonoſor, & Aſyeros: & gaviſus eſt, antequàm moreretur, ſuper Nineve.

MS. A. (α) κατορύξουσιν (β) τὸν κύριον (γ) γίνου (δ) ἐν (ε) εἰς σκότος. (ζ) Ἀχιάχαρος μὲν ἐσώθη, (η) τί δικαιοσύνη Τωβείτ. (θ) αὐτοῦ ἡ ψυχὴ ἐπὶ (ι) ἔθαψεν (κ) υἱῶν εἰς (λ) ᾐχμαλώτισεν (μ) Ἀσύηρος

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Et omnes gentes convertentur ad 8
Deum Iſraelis, & colent ipſum in
juſtitia. Verùm enimverò facite quod 10
bonum eſt in conſpectu ejus: Et man- 11
date filiis veſtris ut faciant eleemoſy-
nam & juſtitiam, & memores ſint Do-
mini, & laudent nomen ejus omni tem-
pore totis viribus. Jam, fili, cùm me & 12
matrẽ tuã ſepeliveris, exi de Ninive,
quia multi ſunt in ea iniqui: In ea enim
retribuit Acab Akikaro qui Tobiam
educavit. Nec enim eum ad terram
deduxit: Sed ingreſſus eſt Acab tene-
bras, Akikarus autem in lucem egreſ-
ſus eſt de laqueo quem ipſi Acab te-
tenderat, ipſe autem in terram in-
greſſus eſt. Et cùm abſolviſſet Tobit
verba ſua hæc, cecidit in lectum, &
avolavit ſpiritus ejus, & ſepultus eſt
glorioſé. Et mortuâ Hannâ, ſepelivit 14
ipſam Tobias juxta Tobit patrẽ ſuum.
Et accipiens uxorem ſuam & liberos
ſuos, profectus eſt in Mediam, &
habitavit Ecbatanis apud ſocerum
ſuum Raguelem, & ſuſtentavit ſenectam
ſocerorum honore magno. Et ſepe-
livit eos in ipſis Ecbatanis. Et Tobias 15
ipſe adivit hæreditatẽ ſoceri & patris.
Mortuus autem eſt Tobias ipſe cen-
tum ac ſeptem annos natus: Priuſ-
quàm autem moreretur, vidit inte-
ritum Ninives, & captivitatem in
quam ipſam duxerunt in Mediam: Et
laudavit Dominum de omnibus quæ
fecerat: Vidítque Tobias *vindictam*
Ninives priuſquàm moreretur.

[illegible]

Finis libri hujus Tobit.

Verſio VULG. LAT.

LIBER JUDITH.

CAP. I.

1 ARPHAXAD itaque, rex Medorum, ſubjugaverat multas gentes imperio ſuo, & ipſe ædificavit civitatem potentiſſimam, quam ap-
2 pellavit Ecbatanis, Ex lapidibus quadratis & ſectis: fecit muros ejus in latitudinem cubitorum ſeptuaginta, & in altitudinem cubitorum triginta, turres verò ejus poſuit in al-
3 titudinem cubitorum centum. Per quadrum verò earum, latus utrumque vicenorum pedum ſpatio tendebatur, poſuitque portas ejus
4 in altitudinem turrium: Et gloriabatur quaſi potens in potentia exercitûs ſui, & in gloria
5 quadrigarum ſuarum. Anno igitur duodecimo regni ſui, Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum, qui regnabat in Ninive civitate magna, pu-
6 gnavit contra Arphaxad, & obtinuit eum In campo magno, qui appellatur Ragau, circa Euphraten, & Tigrim, & Jadaſon, in campo
7 Erioch regis Elicorum. Tunc exaltatum eſt regnum Nabuchodonoſor, & cor ejus elevatum eſt: & miſit ad omnes, qui habitabant
8 in Cilicia, & Damaſco, & Libano, Et ad gentes quæ ſunt in Carmelo, & Cedar, & inhabitantes Galilæam in campo magno Eſ-
9 drelon, Et ad omnes qui erant in Samaria, & trans flumen Jordanem uſque ad Jeruſalem, & omnem terram Jeſſe, quouſque perveniatur ad
10 terminos Æthiopiæ. Ad hos omnes miſit nuntios Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum:
11 Qui omnes uno animo contradixerunt, & remiſerunt eos vacuos, & ſine honore abjece-
12 runt. Tunc indignatus Nabuchodonoſor rex adverſùs omnem terram illam, juravit per thronum & regnum ſuum, quòd defenderet ſe de omnibus regionibus his.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ἸΟΥΔΙΘ.

ΚΕΦ. α΄.

1 ἜΤΟΥΣ δωδεκάτου τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, ὃς ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων ἐν Νινευῆ τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ, ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀρφαξὰδ, ὃς ἐβασίλευσε Μήδων ἐν Ἐκβατάνοις, ϗ ᾠκοδόμησεν
2 ἐπ᾽ Ἐκβατάνων, (α) Καὶ κύκλῳ τείχη ἐκ λίθων λελαξευμένων, εἰς πλάτος πηχῶν τριῶν, ϗ εἰς μῆκος πηχῶν ἕξ· ϗ ἐποίησε τὸ (β) ὕψος τοῦ τείχους πηχῶν ἑβδομήκοντα, ϗ τὸ πλάτος αὐτοῦ πηχῶν (γ) πεντήκοντα, ϗ τοὺς πύργους αὐτοῦ ἔστησεν ἐπὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς πηχῶν ἑκατὸν, ϗ τὸ πλάτος αὐτῆς ἐθεμελίωσεν εἰς πήχεις ἑξήκοντα· ϗ ἐποίησε τὰς πύλας αὐτῆς πύλας διεγειρομένας εἰς ὕψος πηχῶν ἑβδομήκοντα, ϗ τὸ πλάτος (δ) αὐτῶν πήχεις τεσσαράκοντα εἰς ἐξόδους δυνάμεων δυνατῶν αὐτοῦ, ϗ διατά-
5 ξεις τῶν πεζῶν αὐτοῦ· Καὶ ἐποίησε πόλεμον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ
6 βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ πρὸς βασιλέα Ἀρφαξὰδ Ἐν τῷ πεδίῳ τῷ μεγάλῳ, (ε) τοῦτό ἐστιν ἐν τοῖς ὁρίοις Ῥαγαῦ. ϗ συνήντησαν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν ὀρεινὴν, ϗ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὸν Εὐφράτην, ϗ τὸν (ζ) Τίγριν, ϗ τὸν Ὑδάσπην, ϗ (η) πεδία Εἰριὼχ ὁ βασιλεὺς Ἐλυμαίων· ϗ (θ) συνῆλθον ἔθνη πολλὰ σφόδρα εἰς παράταξιν
7 υἱῶν Χελεούλ. Καὶ ἀπέστειλε Ναβουχοδονόσορ, (ι) ὁ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας (κ) τὴν Περσίδα, ϗ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας πρὸς δυσμαῖς, τοὺς κατοικοῦντας Κιλικίαν ϗ Δαμασκὸν, (λ) τὸν Λίβανον ϗ Ἀντιλίβανον, ϗ πάντας τοὺς κατοικοῦντας
8 κατὰ πρόσωπον (μ) παραλίας, Καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῦ Καρμήλου, ϗ Γαλαὰδ, ϗ τὴν ἄνω Γαλιλαίαν, ϗ τὸ μέγα πεδίον
9 (ν) Ἐσδρηλὼμ, Καὶ πάντας τοὺς ἐν Σαμαρείᾳ ϗ ταῖς πόλεσιν αὐτῆς, ϗ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἕως Ἱερουσαλὴμ, ϗ Βετάνη, ϗ (ξ) Χελλοὺς ϗ Κάδης, ϗ τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου, ϗ Ταφνὰς, ϗ Ῥαμεσσὴ, ϗ πᾶσαν γῆν Γεσὲμ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπάνω Τάνεως ϗ Μέμφεως, ϗ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Αἴγυπτον ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς Αἰ-
11 θιοπίας· Καὶ ἐφαύλισαν πάντες οἱ κατοικοῦντες πᾶσαν τὴν γῆν τὸ ῥῆμα Ναβουχοδονόσορ (ο) τοῦ βασιλέως Ἀσσυρίων, ϗ οὐ συνῆλθον αὐτῷ εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν αὐτὸν, ἀλλ᾽ ἦν ἐναντίον αὐτῶν ὡς ἀνὴρ (π) ἴσος· ϗ ἀνέστρεψαν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ κε-
12 νοὺς ἐν ἀτιμίᾳ (ρ) πρὸ προσώπου αὐτῶν. Καὶ ἐθυμώθη Ναβουχοδονόσορ ἐπὶ πᾶσαν τὴν (σ) γῆν ταύτην σφόδρα, ϗ ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου ϗ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, εἰ μὴν ἐκδικήσειν πάντα τὰ (τ) ὅρια τῆς Κιλικίας ϗ Δαμασκηνῆς ϗ Συρίας, ἀνελεῖν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ, ϗ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν γῇ Μωὰβ, ϗ τοὺς (υ) υἱοὺς Ἀμμὼν, ϗ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν, ϗ πάντας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅρια τῶν δύο θαλασσῶν.

JUDITH.

CAP. I.

1 ANno duodecimo regni Nabuchodonoſor, qui regnavit (a) ſuper Aſſyrios in Nineve, civitate magna, in diebus Arphaxad, qui regnavit ſuper Medos in
2 Ecbatanis, & ædificavit ſuper Ecbatana, (b) Et in circuitu muros ex lapidibus ſectis, in latitudine cubitorum trium, & in longitudine cubitorum ſex: & fecit altitudinem muri cubitorum ſeptuaginta: & latitudinem ejus cubitorum quinquaginta: & turres ejus ſtatuit ſuper portas illius cubitorum centum: & latitudinem ejus fundavit in cubitis ſexaginta: & fecit portas ejus portas ſuſcitatas in altitudinem cubitorum ſeptuaginta, & latitudinem earum cubitos quadraginta ad exitus exercituum poten-
5 tium ipſius, & ordines peditum ipſius. Et fecit bellum in diebus illis rex Nabuchodonoſor adverſùs re-
6 gem Arphaxad In campo magno: hic eſt in finibus Ragay. Et concurrerunt ad eum omnes habitantes montanam, & omnes habitantes Euphratem, & Tigrim, & Hydaſpem, & (c) campo Irioch rex Elymæorum. Et convenerunt gentes multæ valdè in aciem
7 filiorum Cheleul. Et miſit Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum ad omnes habitantes Perſidem, & ad omnes habitantes ad Occidentem, habitantes Ciliciã, & Damaſcum, Libanum & Antilibanum, & omnes qui ha-
8 bitabant ad faciem maritimæ, Et qui in gentibus Carmeli, & Galaad, & ſuperiorem Galilæam, &
9 magnum campum Eſdrelom, Et omnes, qui in Samaria, & civitatibus ejus, & trans Jordanem uſque Hieruſalem, & Betane, & Chellus, & Cades, & fluminis Ægypti, & Taphnas, & Rameſſe, & omnem terram Geſem, uſque ad veniendum (d) ſupra Tanim, & Memphim, & omnes habitantes Ægyptum uſque ad veniendum ſuper fines Æthiopiæ. Et vilipende-
11 runt omnes habitantes (e) univerſam terram verbum Nabuchodonoſor regis Aſſyriorum: & non convenerunt ei ad bellum; quoniam non timuerunt eum: ſed erat coram eis tanquam vir (f) æqualis. Et remiſerunt nuntios ejus vacuos in ignominia (g) ante faci-
12 em ſuam. Et indignatus eſt Nabuchodonoſor ſuper omnem terram hanc valdè, & juravit per thronum, & regnum ſuum; nimirum (h) ulturum ſe omnes fines Ciliciæ, & Damaſcenæ, & Syriæ, (i) interempturum gladio ſuo & omnes habitantes in terra Moab, & filios Ammon, & omnem Judæam, & omnes qui in Ægypto uſque ad veniendum ſuper fines duorum marium.

MS.A. (α) Κύκλῳ (β) μῆκος (γ) ἑβδομήκοντα, (δ) αὐτῆς πήχεις τεσσαράκοντα (ε) τοῦτ᾽ ἔστι πεδίον ἐν (ζ) Τίγριν, (η) πεδία Ἀριὼχ (θ) συνῆλθον ἔθνη πολλὰ εἰς (ι) βασιλεὺς (κ) Περσίδα, (λ) ϗ Λίβανον (μ) τῆς παραλίας, (ν) Ἐσδρηλὼμ, (ξ) Χελοὺς (ο) βασιλέως (π) εἷς· ϗ ἀπέστρεψαν (ρ) ἀπὸ (σ) γῆν σφόδρα, (τ) ὄρη (υ) υἱῶν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܟܬܒܐ ܕܝܗܘܕܝܬ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

[illegible]

Sequitur liber Judith.

CAP. I.

1 ANno decimo tertio regni Nebuchadnoſaris regis Aſſyriæ, qui regnavit in Ninive civitate magnâ, tempore Arphaxad Regis Mediæ, qui regna-
2 vit Ecbatanis; Et ædificavit turres Ecbatanis, & circumdedit ipſis murum lapidibus dolatis: Quorum erat latitudo ſingulorum tres cubiti, longitudo ſex, altitudo autem muri ſeptuagin-
3 ta: Et ædificavit turres portarum muri, centum cubitorum; craſſitudine portæ ſexaginta cubitorum fecitque portas & poſtes, ſexaginta cubitos altas, latas quadraginta, egreſſui curru-
5 um exercitûs ſui. Tempore ipſo fecit Nebucadnoſar rex bellum Arphaxad regi in planitie: planitie inquam
6 Duræ. Et egreſſi ſunt ipſi obviàm omnes incolæ montium, & omnes habitantes juxta fluvium Euphratem & Tigrim, & Vlæum, in planitie Ariuc
7 regis Elam. Et coacti ſunt populi multi ad pugnam contra Chaldæos. Et miſit Nebucadnoſar rex Aſſyriæ ad omnes incolas Occidentis, Ciliciæque & Damaſci, Libaníque, & locorum circumpoſitorum: Et ad omnes
8 qui habitant juxta mare, Incoláſque Carmeli, & Galaad, & Galilææ ſuperioris, & planitiei magnæ Jezraelis;
9 Et ad omnes qui in Samaria & civitatibus ejus, quiq; ultra Jordanem, Jeroſolyma uſque, & qui habitant Batnan, & Calon, & Cadeſh, & qui ad fluvium Ægypti, quique in Tachpis, & ad Ramaſes, & totam Goſhen, Tanem uſque, ad Memphim item & omnes incolas Ægypti, uſque ad terminos
11 Cuſh. Et rejecerunt verba Nebucadnoſaris regis omnes habitatores terræ, neq; venerũt ad bellũ, neq; ipſum timuerunt: fuerunt enim omnes tanquã vir unus. Et remiſerunt legatos ejus cum opprobrio vultûs ipſorum. Et
12 valdè iratus eſt rex Nebucadnoſar univerſæ terræ propter hoc. Et juravit per regnum & ſolium ſuum, ultum ſe iri de univerſis finibus Ciliciæ, & Damaſci, & Baiſhan: Et occiſurum gladio omnes ſapientes Moab, filióſque Ammon, & Judæam totã, omnéſq; qui in Ægypto: Venturúmq; ad fines utriuſq; maris.

Verſio VULG. LAT.

CAP. II.

1 ANno tertiodecimo Nabuchodonoſor regis, vigeſimâ & ſecundâ die menſis primi, factum eſt verbum in domo Nabuchodonoſor regis Aſſyriorum, ut defende-
2 ret ſe. Vocavítque omnes majores natu, omnéſque duces, & bellatores ſuos, & habuit cum eis
3 myſterium conſilii ſui: Dixítque cogitationem ſuam in eo eſſe, ut omnem terram ſuo ſubjugaret im-
4 perio. Quod dictum cùm placuiſſet omnibus, vocavit Nabuchodonoſor rex Holofernem princi-
5 pem militiæ ſuæ, Et dixit ei; Egredere adverſùs omne regnum Occidentis, & contra eos præcipuè, qui contempſerunt imperium
6 meum. Non parcet oculus tuus ulli regno, omnémque urbem munitam ſubjugabis mihi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

Καὶ παρετάξατο ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ πρὸς Ἀρφαξὰδ βασιλέα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ, ϗ ἐκραταιώθη ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῦ, ϗ ἀνέστρεψε πᾶσαν τὴν δύναμιν Ἀρφαξὰδ, ϗ πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ, ϗ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ, Καὶ ἐκυρίευσε τῶν πόλεων αὐτοῦ ϗ ἀφίκετο ἕως Ἐκβατάνων, ϗ ἐκράτησε τῶν πύργων, ϗ ἐπρονόμευσε τὰς πλατείας αὐτῆς, ϗ τὸν κόσμον αὐτῆς ἔθηκεν εἰς ὄνειδος αὐτῆς. Καὶ ἔλαβε τὸν Ἀρφαξὰδ ἐν τοῖς ὄρεσι Ῥαγαῦ, ϗ κατηκόντισεν αὐτὸν ἐν ταῖς σιβύναις αὐτοῦ, ϗ (φ) ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Καὶ ἀνέστρεψε μετ᾽ αὐτῶν (χ) αὐτὸς ϗ πᾶς ὁ σύμμικτος αὐτοῦ, πλῆθος ἀνδρῶν πολεμιστῶν πολὺ σφόδρα· ϗ ἦν ἐκεῖ (ψ) ῥαθυμῶν ϗ εὐωχούμενος αὐτὸς ϗ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμέρας ἑκατὸν εἴκοσι.

MS.A. (φ) ἐξωλέθρευσεν (χ) εἰς Νινευὴ αὐτὸς (ψ) * ῥαθυμῶν

Et aciem ſtruxit in virtute ſua adverſùs Arphaxad regem in anno ſeptimo & decimo: & prævaluit in prælio ſuo, & (k) evertit omnem virtutem Arphaxad, et omnem equitatum ejus, et omnes currus ejus, et dominatus eſt civitatibus ejus. Et pervenit uſque Ecbatana, et obtinuit turres, et prædatus eſt plateas ejus, et ornatum ejus poſuit in opprobrium ejus. Et cepit Arphaxad in montibus Ragay, et confixit eum in jaculis ſuis, et exterminavit eum uſque in diem illam. Et revertit cum (l) eis ipſe, & omnis commiſtus ejus, multitudo virorum bellatorum plurima valdè. Et erat ibi torpens, & epulans, ipſe, et virtus ejus per dies centum viginti.

Κεφ. β΄.

1 ΚΑὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ, δευτέρᾳ ϗ εἰκάδι τοῦ πρώτου μηνὸς, ἐγένετο λόγος ἐν οἴκῳ Ναβουχοδονόσορ (α) βασιλέως Ἀσσυρίων, ἐκ-
2 δικῆσαι πᾶσαν τὴν γῆν καθὼς ἐλάλησε. Καὶ συνεκάλεσε πάντας τοὺς θεράποντας αὐτοῦ, ϗ πάντας τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, ϗ ἔθετο μετ᾽ αὐτῶν
3 τὸ μυστήριον τῆς βουλῆς αὐτοῦ. Καὶ συνετέλεσε πᾶσαν τὴν κακίαν τῆς γῆς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ αὐτοὶ ἔκριναν (β) ὀλοθρεῦσαι πᾶσαν
4 σάρκα, οἳ οὐκ ἠκολούθησαν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε τὴν βουλὴν αὐτοῦ, ἐκάλεσε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Ἀσσυρίων τὸν Ὀλοφέρνην ἀρχιστράτηγον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δεύτερον ὄντα
5 μετ᾽ αὐτὸν, Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας, ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς, Ἰδοὺ σὺ ἐξελεύσῃ ἐκ τοῦ προσώπου μου, ϗ λήψῃ μετὰ σεαυτοῦ ἄνδρας πεποιθότας ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν, πεζῶν εἰς χιλιάδας ἑκατὸν εἴκοσι, ϗ πλῆθος ἵππων σὺν ἀναβάταις (γ) μυριάδων δεκαδύο· καὶ ἐξελεύσῃ εἰς συνάντησιν πάσῃ τῇ γῇ ἐπὶ δυσμὰς, ὅτι ἠπείθησαν τῷ ῥήματι τοῦ στόματός μου. καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν γῆν ϗ ὕδωρ, ὅτι ἐξελεύσομαι ἐν θυμῷ μου ἐπ᾽ αὐτοὺς, ϗ καλύψω πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τοῖς ποσὶ τῆς δυνάμεώς μου· ϗ δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς, καὶ οἱ τραυματίαι αὐτῶν πληρώσουσι τὰς φάραγγας (δ) ϗ τοὺς χειμάῤῥους αὐτῶν, ϗ ποταμὸς ἐπικλύζων τοῖς νεκροῖς αὐτῶν πληρωθήσεται· καὶ ἄξω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα πάσης τῆς γῆς. σὺ δὲ ἐξελθὼν (ε) προκαταλήψῃ μοι πᾶν ὅριον αὐτῶν, ϗ ἐκδώσουσί σοι ἑαυτοὺς, ϗ διατηρήσεις (ζ) ἐμοὶ
6 αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐλεγμοῦ αὐτῶν. Ἐπὶ δὲ τοὺς ἀπειθοῦντας οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου, (η) δοῦναι αὐτοὺς εἰς φόνον ϗ ἁρπαγὴν ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου. ὅτι ζῶν ἐγὼ, ϗ τὸ κράτος τῆς βασιλείας μου, λελάληκα, ϗ ποιήσω ταῦτα ἐν χειρί μου. καὶ σὺ δὲ οὐ παραβήσῃ ἕν τι τῶν ῥημάτων τοῦ κυρίου σου, ἀλλ᾽ ἐπιτελῶν ἐπιτελέσεις, καθότι προσέταξά σοι, ϗ οὐ μακρυνεῖς τοῦ ποιῆσαι αὐτά.

CAP. II.

1 ET in anno octavo et decimo, ſecundâ et vigeſimâ primi menſis, factum eſt verbum in domo Nabuchodonoſor regis Aſſyriorum, ulciſci omnem terram, ſicut locutus erat.
2 Et convocavit omnes miniſtros ſuos, et omnes magnates ſuos, et poſuit cum eis myſterium conſilii ſui.
3 Et (a) conſummavit omne malum terræ de ore ſuo: et ipſi judicaverunt exterminare omnem carnem, qui non obſequuti fuerant ſermoni oris ejus.
4 Et factum eſt, ut conſummavit conſilium ſuum; vocavit Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum Olophernem principem virtutis ſuæ, qui ſecundus erat ab ipſo,
5 Et dixit ad eum; Hæc dicit rex magnus, dominus univerſæ terræ; Ecce tu egredieris à facie mea, et ſumes tecum viros confidentes in fortitudine ſua, peditum ad millia centum viginti, et multitudinem equorum cum aſcenſoribus (b) myriadum duodecim: et egredieris in occurſum omni terræ ad Occidentem, quoniam non obedierunt verbo oris mei: et annuntiabis eis parare terram, et aquam: quoniam egrediar in furore meo ſuper eos; et operiam omnem faciem terræ in pedibus virtutis meæ: et dabo illos in direptionem eis: et cæſi iſtorum implebunt valles, et torrentes ipſorum: et fluvius inundans mortuis eorum implebitur: et ducam captivitatem eorum, ad ſummitates univerſæ terræ. Tu verò egreſſus præoccupabis mihi omnem terminum eorum: et dedent ſe tibi, et conſervabis mihi eos in diem argutionis eorum:
6 Super inobedientes autem non parcet oculus tuus, dare eos in cædem et direptionem in omni terra tua: quoniam vivens ego, et imperium regni mei: locutus ſum, et faciam hæc in manu mea. Et tu autem non tranſgredieris unum quid ex verbis domini tui, ſed perficiens perficies, ſicut præcepi tibi: et non cunctaberis facere hæc.

MS A. (α) * βασιλεὺς (β) ὀλεθρεῦσαι (γ) χιλιάδας (δ) αὐτῶν ϗ τοὺς χειμάῤῥους ϗ (ε) προσκαταλήψῃ (ζ) μοι (η) τοῦ δοῦναι

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

[illegible]

Paravítque copias ſuas adverſùs Arphaxad anno decimo ſeptimo. Et fortior factus prælio convertit in fugam omnes copias Arphaxad, & equites ejus omnes, currúſque, factúſque eſt dominus civitatum ejus, perveníſque Ecbatana uſque, & ſubegit turres, & diripuit plateas ejus, & decorem ipſarum omnem in opprobrium mutavit. Cepítque Arphaxad in montib⁹ Ragau, & occidit ipſum lanceis ſuis, perdidítque ad diem uſque hanc. Reverſúſque eſt Ninivem ipſe, & exercitus ejus, & multitudo virorũ bellatorum, exultabátque ibi, & convivia agebat ipſe, & totus exercitus ejus diebus centum viginti.

CAP. II.

1 ANno autem viceſimo octavo, duodecimo menſis primi factus eſt ſermo in domo Nebucadnoſaris regis, de ſumenda ul-
2 tione de univerſa terra, ut dixerat. Et vocavit omnes ſervos, & magnates ſuos, &
3 declaravit eis ſecretum cordis ſui. Et factum eſt, cùm abſolviſſet loqui malum de tota terra, receperunt etiam illi in ſe perdere omnes homines qui non fuerant
4 dicto obedientes regi. Et factum eſt, cùm abſolviſſent conſiliũ ſuum, vocavit Nebucadnoſar rex Aſſyriæ Alfernam magiſtrũ
5 militiæ ſuæ, erat enim ſecundus ab ipſo: Et dixit ei, Sic dicit rex magnus dominus totius terræ; Ecce tu egredere de conſpectu meo, & ſume tecum viros fortes, peditum centum viginti millia, & numerum equorum, equitúmque ipſorum, duodecim millia. Et obviam ito toti terræ Occidentis; illis qui ſpreverunt dictum oris mei, Et jube illos parare mihi terram & aquam, quia egrediar ad ipſos in furore meo, & operiam faciem totius terræ pedibus exercitûs mei: et dabo ipſos in prædam exercitui meo. Et replebuntur valles & torrentes ſanguine cæſorum ſuorum. Et torrens inundans implebitur cadaveribus ipſorum. Et diſpergam captivos ipſorum in extrema terræ. Tu autem egreſſus, cape mihi omnes fines ipſorum. Quòd ſi pacifici fuerint, ſerva eos mihi in diem quo
6 arguentur. Eis autem qui non obedierint, ne parcat oculus tuus, quin eos tradat cædi, & prædæ, univerſæ tuæ terræ. Quia ſicut vivo ego, & regnum meum, quæ dixi, hæc cuncta faciam manu meâ. Tu autem noli quicquam [illegible] domini tui tranſgredi, ſed efface [illegible] hæcque tibi mando.

Verſio VULG. LAT.

7 Tunc Holofernes vocavit duces, & magiſtratus virtutis Aſſyriorum: & dinumeravit viros in expeditionem, ſicut præcepit ei rex, centum viginti millia peditum pugnatorũ, & equitum ſagittariorũ duo-
8 decim millia. Omnémque expeditionem ſuam fecit præire in multitudine innumerabiliũ camelorum, cum his quæ exercitibus ſufficerent copioſè, boum quoque armenta, gregéſque oviũ, quorũ non erat
9 numerus. Frumentũ ex omni Syria in tranſ-
10 itu ſuo parari conſtituit. Aurum verò & argentũ, de domo regis aſſumpſit multum
11 nimis. Et profectus eſt ipſe, & omnis exercitus, cum quadrigis, & equitibus, & ſagittariis, qui cooperuerunt faciẽ terræ, ſic-
12 ut locuſtæ. Cúmque pertranſiſſet fines Aſſyriorum, venit ad magnos montes Ange, qui ſunt à ſiniſtro Ciliciæ, aſcendítque omnia caſtella eorũ, & obtinuit omnẽ mu-
13 nitionẽ. Effregit autem civitatem opinatiſſimam Melothi, prædavítque omnes filios Tharſis, & filios Iſmael, qui erãt contra faciem deſerti, & ad auſtrũ terræ Cel-
14 lon. Et tranſivit Euphraten, & venit in Meſopotamiam: & fregit omnes civitates excelſas, quæ erãt ibi, à torrente Mambre
15 uſquequò perveniatur ad mare: Et occupavit terminos ejus, à Cilicia uſque ad
16 fines Japheth, qui ſunt ad auſtrũ. Abduxítque omnes filios Madian, & prædavit omnem locupletationem eorum, omnéſq;
17 reſiſtentes ſibi occidit in ore gladii. Et poſt hæc deſcendit in campos Damaſci in diebus meſſis, & ſuccendit omnia ſata omnéſque arbores & vineas fecit incidi: Et cecidit timor illius ſuper omnes inhabitantes terram.

CAP. III.

1 TUnc miſerunt legatos ſuos, univerſarũ urbium ac provinciarum reges ac principes, Syriæ ſcilicèt Meſopotamiæ, & Syriæ Sobal & Libyæ atque Ciliciæ, qui ve-
2 nientes ad Holofernem dixerunt, Deſinat indignatio tua circa nos: Melius eſt enim ut viventes ſerviamus Nabuchodonoſor regi magno, & ſubditi ſimus tibi, quàm morientes cum interitu noſtro ipſi ſervitutis noſtræ damna patiamur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

7 Καὶ ἐξῆλθεν Ὀλοφέρνης ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς δυνάστας, καὶ τοὺς στρατηγοὺς, καὶ ἐπιστάτας τῆς δυνάμεως Ἀσσοὺρ, καὶ ἠρίθμησεν ἐκλεκτοὺς ἄνδρας εἰς παράταξιν, καθότι (α) ἐκέλευσεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἰς μυριάδας δεκαδύο, καὶ ἱππεῖς τοξότας μυρίους δισχιλίους,
8 καὶ διέταξεν αὐτοὺς ὃν τρόπον πολέμου πλῆθος συντάσσεται. Καὶ ἔλαβε καμήλους καὶ ὄνους καὶ ἡμιόνους εἰς τὴν ἀπαρτίαν αὐτῶν, πλῆθος πολὺ σφόδρα, καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ αἶγας εἰς τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, ὧν
9 οὐκ ἦν ἀριθμὸς, Καὶ ἐπισιτισμὸν παντὶ ἀνδρὶ εἰς πλῆθος,
10 Καὶ χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐξ οἴκου βασιλέως πολὺ σφόδρα.
11 Καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ εἰς πορείαν τοῦ προελθεῖν βασιλέως Ναβουχοδονόσορ, (β) καὶ καλύψαι πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς πρὸς δυσμαῖς ἐν ἅρμασι καὶ ἱππεῦσι καὶ πεζοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῶν. Καὶ πολὺς ὁ ἐπίμικτος ὡς ἀκρὶς συνεξῆλθον αὐτοῖς, καὶ ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς· οὐ γὰρ ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ πλήθους αὐτῶν. Καὶ (γ) ἀπῆλθον ἐκ Νινευὴ ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου (δ) Βαικτιλαὶθ,
12 Καὶ ἐπεστρατοπέδευσεν ἀπὸ Βαικτιλαὶθ πλησίον τοῦ ὄρους τοῦ ἐπ' ἀριστερᾷ τῆς ἄνω Κιλικίας. καὶ ἔλαβε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τοὺς πεζοὺς, καὶ τοὺς ἱππεῖς, καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ὀρεινήν.
13 καὶ διέκοψε (ε) τὸ Φοὺδ καὶ Λοὺδ, καὶ (ζ) ἐπρονόμευσαν πάντας υἱοὺς Ῥασσὶς, καὶ υἱοὺς Ἰσμαὴλ τοὺς κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου πρὸς Νότον τῆς (η) Χελλαίων.
14 Καὶ παρῆλθε τὸν Εὐφράτην, καὶ διῆλθε τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ (θ) διέσκαψε πάσας τὰς πόλεις τὰς ὑψηλὰς τὰς ἐπὶ τοῦ χειμάῤῥου Ἀβρωνᾶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ θάλασσαν.
15 Καὶ κατελάβετο τὰ ὅρια τῆς Κιλικίας, καὶ κατέκοψε πάντας τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ· καὶ ἦλθεν ἕως ὁρίων Ἰάφεθ, τὰ πρὸς Νότον κατὰ πρόσωπον τῆς Ἀραβίας.
16 Καὶ ἐκύκλωσε πάντας τοὺς υἱοὺς (ι) Μαδιὰν, καὶ ἐνέπρησε τὰ σκηνώματα αὐτῶν, καὶ ἐπρονόμευσε τὰς μάνδρας αὐτῶν.
17 Καὶ κατέβη εἰς πεδίον Δαμασκοῦ ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν, καὶ ἐνέπρησε πάντας τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν· καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια ἔδωκεν εἰς ἀφανισμὸν, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἐσκύλευσε, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν ἐξελίκμησε, καὶ ἐπάταξε πάντας τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν στόματι ῥομφαίας.
18 Καὶ (κ) ἐπέπεσεν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν παραλίαν, τοὺς ὄντας ἐν Σιδῶνι καὶ (λ) Τύρῳ, καὶ τοὺς κατοικοῦντας Σοὺρ, καὶ Ὀκινὰ, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας Ἰεμνάαν. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἀζώτῳ καὶ Ἀσκάλωνι ἐφοβήθησαν αὐτὸν σφόδρα.

MS.A. (α) προσέταξεν (β) καλύψαι (γ) ἐξῆλθεν (δ) Βεκτιλὲθ, Καὶ ἐπεστρατοπέδευσαν ἀπὸ Πακταλαὶ (ε) τοῦ Φοὺδ (ζ) ἐπρονόμευσεν υἱοὺς πάντας (η) Χελέων. (θ) κατέσκαψεν (ι) Μαδιάμ, (κ) ἔπεσεν (λ) ἐν Τύρῳ,

ΚΕΦ. γʹ.

1 ΚΑὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγοντες,
2 Ἰδοὺ ἡμεῖς οἱ παῖδες Ναβουχοδονόσορ βασιλέως μεγάλου παρακείμεθα ἐνώπιόν σου, χρῆσαι ἡμῖν καθὼς ἀρεστόν ἐστι τῷ προσώπῳ σου.

Et exivit Olophernes à facie domini ſui & vocavit omnes dynaſtas, & duces, & præſides virtutis Aſſur, & numeravit electos viros in aciem, ſicut juſſerat ei dominus ejus, ad myriadas duodecim, & equites ſagittarios duodecim millia: & ordinavit eos, quemadmodùm belli multitudo coordinatur. 7
Et ſumpſit camelos, & aſinos & mulos ad impedimenta ipſorum, multitudinem plurimam valdè, & oves, & boves, & capras ad apparatum ipſorum, quorum non erat numerus, 8
Et rem frumentariam omni viro in multitudine, 9
Et aurum, & argentum è domo regis multum valdè. 10
Et exiit ipſe, & univerſa virtus ejus ad iter ad præcedendum regem Nabuchodonoſor, & operiendum omnem faciem terræ ad Occidentem in currubus, & equitibus, & peditibus electis ipſorum. Et multus admiſtus, tanquam locuſta exierunt cum eis, & tanquam arena terræ: Non enim erat numerus præ multitudine eorum. Et abierunt de Nineve viam trium dierum ſuper faciem campi Bæctilæth: 11
Et caſtra fecit à Bæctilæth prope montem, qui ad ſiniſtram ſuperioris Ciliciæ. Et ſumpſit omnem virtutem ſuam, pedites, & equites, & currus ſuos: & abiit indè in montanam: 12
Et excidit Phud, & Lud: & prædati ſunt omnes filios Raſſis, & filios Iſmael, qui ſuper faciem deſerti ad Auſtrum Chellæon. 13
Et tranſivit Euphratem, & pertranſiit Meſopotamiam, & diruit omnes civitates excelſas, quæ ſuper torrentem Abrona uſque ad veniendum ſuper mare. 14
Et cepit fines Ciliciæ, & concidit omnes reſiſtentes ſibi. Et venit uſque ad fines Japheth, qui ad Auſtrum ſuper faciem Arabiæ. 15
Et circuivit omnes filios Madian, & incendit tabernacula eorum, & diripuit mandras eorum. 16
Et deſcendit in campum Damaſci in diebus meſſis triticorum, & incendit omnes agros eorum: & greges, & armenta boum dedit in perditionem: & civitates eorum ſpoliavit, & campos eorum ventilavit. & percuſſit omnes juvenes eorum in ore gladii. 17
Et incidit timor & tremor ejus ſuper habitantes maritimam, eos qui erant in Sidone, & Tyro, & habitantes Sur, & Ocina, & omnes habitantes Hiemnaan. Et habitantes in Azoto & Aſcalone timuerunt eum valdè. 18

CAP. III.

ET miſerunt ad eum nuntios verbis pacificis, dicentes; 1
Ecce nos pueri Nabuchodonoſor regis magni adſumus coram te: utere nobis, ſicut placitum eſt faciei tuæ. 2

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible] 8 [illegible] 9 10 [illegible] 11 [illegible] 12 [illegible] 13 [illegible] 14 [illegible] 15 [illegible] 16 [illegible] 17 [illegible] 18 [illegible]

1 2 [illegible]

Et egreſſus Alfernas de conſpectu Regis Domini ſui, vocavit dynaſtas, & magiſtros militiæ, præfectóſque regis Aſſyriæ, & numeravit viros ad prælium electos, ut mandaverat ei dominus ſuus, centum viginti millia, hippotoxotas duodecim millia, & præcepit ut coïrent ad bellum. 7
Accepítque camelos & aſinos qui portarent annonam, valdè multos. 8
Et oves bovéſque in cibum innumeros: 9
Aurum item & argentum de domo regis valdè copioſum. 10
Et egreſſus eſt Ninivem, ipſe & exercitus ejus, ut præiret viam regi, & operiret faciem totius terræ Occidentis, curribus, & peditibus electis. Et egreſſa eſt cum eis turba miſcellanea, numero inſtar locuſtarum aut arenæ maris, nec erat numerus ſummæ ipſorum. Et egreſſi ſunt de Ninive iter trium dierum, adverſùs planitiem Bethketilath; 11
Et caſtra poſuerunt ex adverſo Bethketilath ſecus montem Aganorum, qui à ſiniſtris ſuperioris Ciliciæ. Et accepit totum exercitũ ſuum, pedites, & equites, & currus, & profecti ſunt indè in montana: 12
Et exciderunt Phutæos, & Ludæos, & captivos fecerunt omnes filios Thiras, & Rameſis, Filióſq; Iſmael habitantes deſertum quod à Meridie, totámque terram Chaldæorum. 13
Et trajecto Euphrate, tranſivit Meſopotamiam quæ ad Meridiẽ, deſtruxítq; omnes civitates fortes, quæ adſitæ ſunt fluvio Jabok, donec pervenirent ad mare. 14
Cœperúntq; fines Ciliciæ, et exciderunt omnes qui ex adverſo ſtabant: Venítque ad terminos *Japhet*, qui ad Meridiem adverſùs Arabiam totam. 15
Et circumierunt omnes filios Madian, & tentoria cauláſque eorum incenderunt. 16
Et deſcenderunt in agros Damaſcenos, tempore meſſis tritici, & incenderunt omnes agros ipſorum, & valles ipſorum ventilârunt, oviliáque ipſorum, armentáque, & ſtabula in excidium verterunt, urbéſque ipſorum diripuerunt, & juvenes ipſorum acie gladii occiderunt. 17
Cecidítque timor ac tremor in omnes qui habitant juxta mare, et Tyri ac Sidone, incoláſq; Syriæ, & omnes qui habitant Lebnam, incoláſque Azoti, Askelonis, & Gazæ, & timuerunt ſibi ab ipſo magnum in modum. 18

CAP. III.

ET miſerunt ei nuntios verbis pacificis, dicentes; 1
Sic dicimus; Servi ſumus Nebucadnoſoris regis magni. Ecce ſtamus coram te. Fac quod bonum videtur tibi. 2

Verſio VULG. LAT.

3 Omnis civitas noſtra, omníſque poſſeſſio, omnes montes, & colles, & campi, & armenta boum, gregéſq; ovium, & caprarum, equorúmque & camelorum, &
4 univerſæ facultates noſtræ, atque familiæ, in conſpectu
5 tuo ſunt: Sint omnia noſtra ſub lege tua. Nos, & fi-
6 lii noſtri, ſervi tui ſumus. Veni nobis pacificus dominus, & utere ſervitio noſtro, ſicut placuerit tibi.
7 Tunc deſcendit de montibus cum equitibus in virtute magna, & obtinuit omnem civitatem, & omnem in-
8 habitantem terram. De univerſis autem urbibus aſſumpſit ſibi auxiliarios viros fortes, & electos ad bel-
9 lum. Tantúſque metus provinciis illis incubuit, ut univerſarum urbium habitatores principes, & hono-
10 rati ſimul cum populis, exirent obviàm venienti, Excipientes eum cum coronis, & lampadibus, ducentes
11 choros in tympanis, & tibiis. Nec iſta tamen facien-
12 tes, ferocitatem ejus pectoris mitigare potuerunt: Nam & civitates eorum deſtruxit, & lucos eorum excîdit.
13 Præceperat enim illi Nabuchodonoſor rex, ut omnes deos terræ exterminaret, videlicèt ut ipſe ſolus diceretur deus ab his nationibus, quæ potuiſſent Holofernis
14 potentiâ ſubjugari. Pertranſiens autem Syriam Sobal, & omnem Apameam, omnémque Meſopotamiam, ve-
15 nit ad Idumæos in terram Gabaa, Accepítque civitates eorum, & ſedit ibi per triginta dies, in quibus diebus adunari præcepit univerſum exercitum virtutis ſuæ.

CAP. IV.

1 TUnc audientes hæc filii Iſrael, qui habitabant in
2 terra Juda, timuerunt valdè à facie ejus. Tremor & horror invaſit ſenſus eorum, ne hoc faceret Jeruſalem & templo Domini, quod fecerat cæteris civitatibus &
3 templis earum. Et miſerunt in omnem Samariam per circuitum uſque Jericho, & præoccupaverunt omnes
4 vertices montium: Et muris circumdederunt vicos ſuos, & congregaverunt frumenta in præparationem
5 pugnæ. Sacerdos etiam Eliachim ſcripſit ad univerſos qui erant contra Eſdrelon, quæ eſt contra faciem campi magni juxta Dothain, & univerſos, per quos viæ tranſitus eſſe poterat,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 Ἰδοὺ αἱ ἐπαύλεις (α) ἡμῶν, καὶ πᾶν πεδίον πυρῶν, καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια, καὶ πᾶσαι αἱ μάνδραι τῶν σκηνῶν ἡμῶν παράκεινται πρὸ
4 προσώπου σου· Χρῆσαι καθ' ὃ ἂν ἀρέσκῃ σοι.
5 Ἰδοὺ καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐταῖς δοῦλοί σου εἰσίν·
6 Ἐλθὼν ἀπάντησον αὐταῖς ὡς ἐστιν ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ παρεγένοντο οἱ ἄνδρες πρὸς Ὀλοφέρνην, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τὰ
7 ῥήματα ταῦτα. Καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν (β) παραλίαν αὐτὸς καὶ ἡ
8 δύναμις αὐτοῦ, καὶ ἐφρούρησε τὰς πόλεις τὰς ὑψηλάς· Καὶ ἔλαβεν
9 ἐξ αὐτῶν εἰς συμμαχίαν ἄνδρας ἐπιλέκτους. Καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν
10 αὐτοὶ, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος αὐτῶν Μετὰ στεφάνων καὶ χορῶν καὶ
12 τυμπάνων. Καὶ κατέσκαψε πάντα τὰ ὅρια αὐτῶν, καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν
13 ἐξέκοψε. Καὶ ἦν (γ) δεδομένον αὐτῷ ἐξολοθρεῦσαι πάντας τοὺς θεοὺς τῆς γῆς, ὅπως αὐτῷ μόνῳ τῷ Ναβουχοδονόσορ (δ) λατρεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαι αἱ γλῶσσαι (ε) καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ αὐτῶν ἐπικαλέσωνται αὐτὸν εἰς θεόν. Καὶ ἦλθε κατὰ πρόσωπον Ἐσδρηλὼν πλησίον τῆς Δωταίας, ἥ ἐστιν ἀπέναντι τοῦ πρίονος τοῦ μεγάλου τῆς Ἰου-
14 δαίας. Καὶ (ζ) κατεστρατοπέδευσεν ἀναμέσον Γαιβαὶ καὶ Σκυθῶν
15 πόλεως. Καὶ ἦν ἐκεῖ μῆνα ἡμερῶν εἰς τὸ συλλέξαι πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

MS.A. (α) ἡμῶν, καὶ πᾶς τόπος ἡμῶν, καὶ πᾶν (β) ἐπαρχίαν (γ) δεδομένον (δ) λατρεύσει (ε) καὶ αἱ (ζ) κατεστρατοπέδευσεν ἀναμέσον Γαιβὰν

ΚΕΦ. δʹ.

1 ΚΑὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πάντα ὅσα ἐποίησεν Ὀλοφέρνης τοῖς ἔθνεσιν, ὁ ἀρχιστράτηγος Ναβουχοδονόσορ (α) βασιλέως Ἀσσυρίων, καὶ ὃν τρόπον ἐσκύλευσε πάντα τὰ (β) ἱερὰ αὐτῶν, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς ἀφανισμὸν, καὶ ἐφοβήθησαν
2 (γ) σφόδρα σφόδρα ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, Καὶ περὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ ναοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἐταράχθησαν· ὅτι προσφάτως ἦσαν ἀναβεβηκότες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ νεωστὶ πᾶς ὁ λαὸς συνελέλεκτο τῆς Ἰουδαίας, καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ὁ οἶκος ἐκ τῆς βεβη-
3 λώσεως ἡγιασμένα ἦν. Καὶ ἀπέστειλαν εἰς πᾶν ὅριον Σαμαρείας, καὶ Κωνὰς, καὶ (δ) Βαιθωρὼν, καὶ Βελμὲν, καὶ Ἱεριχὼ, καὶ εἰς Χωβὰ, καὶ Αἰσωρὰ, καὶ τὸν αὐλῶνα Σαλὴμ, καὶ προκατελάβοντο πάσας τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέ-
4 ων τῶν ὑψηλῶν, Καὶ (ε) ἐτειχίσαντο τὰς ἐν αὐτοῖς κώμας, καὶ παρέθεντο εἰς ἐπισιτισμὸν εἰς παρασκευὴν πολέμου, ὅτι προσφάτως ἦν τὰ πεδία
5 αὐτῶν τεθερισμένα. Καὶ ἔγραψεν Ἰωακὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἦν ἐν ταῖς (ζ) ἡμέραις ἐκείναις ἐν Ἱερουσαλὴμ, τοῖς κατοικοῦσι Βετυλούα, καὶ Βετομεσθαὶμ, ἥ ἐστιν ἀπέναντι (η) Ἐσδρηλὼν, κατὰ πρόσωπον τοῦ πεδίου τοῦ πλησίον Δωθαὶμ,

MS.A. (α) *βασιλεὺς (β) ὅρια (γ) σφόδρα ἀπὸ (δ) Βεθωρὼ, (ε) ἐτείχισαν (ζ) ἡμέραις ἐν (η) Ἐσερηχὼν,

Ecce villæ noſtræ, & omnis campus triticorum, & greges, & armenta, & omnes mandræ tabernaculorum noſtrorum adſunt ante faciem tuam: 3
Utere, quomodò placuerit tibi. 4
Ecce & civitates noſtræ, & habitantes in eis ſervi tui ſunt. 5
Veniens occurre eis, prout eſt bonum in oculis tuis. Et advenerunt viri ad Olophernem, & annuntiaverunt ei ſecundùm verba hæc. 6
Et deſcendit ſuper maritimam ipſe, & virtus ejus, & præſidia poſuit in civitatibus excelſis: 7
Et aſſumpſit ex eis in belli ſocietatem viros electos. 8
Et ſuſceperunt eum ipſi, & omnis regio adiacens eorum 9
Cum coronis, & choris, & tympanis. 10
Et demolitus eſt omnes fines eorum, & lucos eorum excîdit. 12
Et erat decretum ei exterminare omnes deos terræ: ut ipſi ſoli Nabuchodonoſor ſervirent omnes gentes: & omnes linguæ, & omnes tribus eorum invocarent eum in Deum. Et venit ſuper faciem Eſdrelon prope Dotæam, quæ eſt contra Serram magnam Judææ. 13
Et caſtrametatus eſt inter Gæbæ, & Scytharum civitatem: 14
Et fuit ibi menſem dierum ad colligenda omnia impedimenta virtutis ſuæ. 15

CAP. IV.

ET audierunt filii Iſrael habitantes in Judæa omnia quæcunque fecerat Olophernes gentibus, princeps militiæ Nabuchodonoſor regis Aſſyriorum, & quomodò ſpoliaverat omnia templa eorum, & dederat ea in perditionem: & timuerunt valdè valdè à facie ejus, 1
Et pro Hieruſalem, & templo Domini Dei ſui turbati ſunt: quoniam recenter aſcenderant è captivitate, & nuper omnis populus collectus fuerat Judææ: & vaſa, & altare, & domus, ex pollutione fuerant ſanctificata. 2
Et miſerunt in omnem terminum Samariæ, & Conas, & Bethoron, & Belmen, & Hiericho, & in Choba, & Aſora, & vallem Salem: & præoccupaverunt omnia cacumina montium excelſorum, 3
Et muris circumdederunt pagos, qui in eis: & repoſuerunt in rem frumentariam ad apparatum belli: quoniam recenter fuerant campi ipſorum demeſſi. 4
Et ſcripſit Joacim ſacerdos magnus, qui erat in diebus illis in Hieruſalem, habitantibus Betylua, & Betomeſthem, quæ eſt è regione Eſdrelon ſuper faciem campi, qui prope Dothaim, 5

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible] 4 5 [illegible] 6 [illegible] 7 8 [illegible] 9 10 [illegible] 11 12 [illegible] 13 [illegible] 14 [illegible] 15 [illegible]

* [illegible] *

1 [illegible] 2 [illegible] 3 [illegible] 4 [illegible] 5 [illegible]

Ecce omnis terra quam habitamus, omnes agri et valles noſtræ frugiferæ ovéſque & boves noſtri, ſtabuláque pecoris noſtri coram te: 3
Fac nobis quod bonum videtur tibi. 4
Ecce civitates noſtræ, incolæque ipſarum ſervi tui ſunt: 5
Veni obviàm nobis ut bonum videtur tibi. Et venerunt legati, & dixerunt Alphernæ ſecundùm verba hæc. 6
Et deſcendit ad civitates mari aſſitas, ipſe & exercitus ejus, poſuítque cuſtodiam in civitatibus muniris. 7
Et accepit de eis auxiliarios viros electos. 8
Et ſuſceperunt eum civitates & oppida, 9
Cum coronis, cymbaliſque, & tympanis. 10
Et diruerũt omnia templa ipſorum, 11
& omnia idola ipſorũ conciderunt. 12
Statuerat enim ſecretò perdere omnes deos terræ, ut omnes populi & linguæ colerent & adorarent Nebucadnoſarem, ipſúmque Deum appellarent. Venítque Izraelem quæ eſt juxta Dothan, ex adverſo ſerræ magnæ Judææ. 13
Et caſtrametatus eſt inter Gebam & Baiſhan. 14
Et moratus eſt ibi menſem integrum, ut reficeret omnia inſtrumenta exercitûs ſui. 15

CAP. IV.

ET audierunt filii Iſrael qui habitant Judæam, quicquid fecerat Alphernas dux exercitûs regis Aſſyriæ Nebucadnoſaris, populis; Cepiſſéque eum & tradidiſſe exterminio deos ipſorum. 1
Et timuerunt valdè à conſpectu ejus, Jeroſolymis, & templo Domini Dei ſui. Timuerunt autem; quoniam nuper aſcenderant à captivitate, & recèns collectus fuerat populus Judæorum, vaſáque & altare recèns ab immunditie ſanctificata fuerant. 2
Et miſerunt ad fines Samariæ, oppidáq; Bethhoron, & Abelmeholam, & Jerichuntem, & ad planitiem, & Bethhoron, & Aulonem Galeami. 3
Et ceperunt omnes vertices montium celſorum. 4
Et muniverunt oppida quæ in eis, & extulerunt ea quaſi ad bellum: nuper enim meſſem fecerant agrorum ſuorũ. 5
Et Eliakim ſacerdos ſummus iſtis temporibus in Jeruſalem, ſcripſit incolis Bethpallu, & Bethmaſthim quæ ſunt ſupra terram quæ ex adverſo Izraelis, & planitiei magnæ quæ juxta Dothan, dicens;

Verſio VULG. LAT.

6 Ut obtinerent aſcenſus montium, per quos via eſſe po-
terat ad Jeruſalem, & illic cuſtodirent ubi anguſtum
7 iter eſſe poterat inter montes. Et fecerunt filii Iſrael,
ſecundùm quod conſtituerat eis ſacerdos Domini Elia-
8 chim. Et clamavit omnis populus ad Dominum in-
ſtantiâ magnâ, & humiliaverunt animas ſuas in jeju-
9 niis, & orationibus, ipſi & mulieres eorum. Et in-
duerunt ſe ſacerdotes ciliciis, & infantes proſtrave-
runt contra faciem templi Domini, & altare Domini
10 operuerunt cilicio: Et clamaverunt ad Dominum
Deum Iſrael unanimiter, ne darentur in prædam in-
fantes eorum, & uxores eorum in diviſionem, & civi-
tates eorum in exterminium, & Sancta eorum in pollu-
11 tionem, & fierent opprobrium Gentibus. Tunc Elia-
chim, ſacerdos Domini magnus, circuivit omnē Iſrael,
12 allocutúſque eſt eos, Dicens; Scitote quoniam ex-
audiet Dominus preces veſtras, ſi manentes perman-
ſeritis in jejuniis, & orationibus in conſpectu Domi-
13 ni. Memores eſtote Moyſi ſervi Domini, qui Amalec
confidentem in virtute ſua, & in potentia ſua, & in
exercitu ſuo, & in clypeis ſuis, & in curribus ſuis, &
in equitibus ſuis, non ferro pugnando, ſed precibus
14 ſanctis orando dejecit: Sic erunt univerſi hoſtes Iſrael:
15 ſi perſeveraveritis in hoc opere, quod cœpiſtis. Ad
hanc igitur exhortationem ejus deprecantes Domi-
16 num, permanebant in conſpectu Domini, Ita ut etiam
hi qui offerebant Domino holocauſta, præcincti cili-
ciis offerrent ſacrificia Domino, & erat cinis ſuper ca-
17 pita eorum. Et ex toto corde ſuo omnes orabant
Deum, ut viſitaret populum ſuum Iſrael.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

6 Λέγων διακαταχεῖν τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς, ὅτι δι' αὐτῶν ἦν
ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Ἰουδαίαν· καὶ ἦν εὐχερῶς διακωλῦσαι αὐτοὺς προσ-
βαίνοντας, στενῆς τῆς (α) προσβάσεως οὔσης, ἐπ' ἄνδρας τοὺς πάντας
7 δύο. Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς Ἰωακὶμ
ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ ἡ γερουσία παντὸς (β) δήμου Ἰσραὴλ, οἳ ἐκάθηντο
8 ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἀνεβόησαν πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ πρὸς τὸν Θεὸν
ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλῃ, καὶ ἐταπείνωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἐκτενείᾳ
μεγάλῃ, αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰ
κτήνη αὐτῶν· καὶ πᾶς πάροικος (γ) ἢ μισθωτὸς, καὶ ἀργυρώνητος αὐτῶν,
9 ἐπέθεντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν. Καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ καὶ
γυνὴ, (δ) τὰ παιδία, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ (ε) ἔπεσον κατὰ
πρόσωπον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐσποδώσαντο τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέτειναν τοὺς
10 σάκκους αὐτῶν κατὰ πρόσωπον Κυρίου· καὶ τὸ θυσιαστήριον σάκκῳ περιέβα-
λον, Καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ ὁμοθυμαδὸν ἐκτενῶς, τοῦ μὴ
δοῦναι εἰς διαρπαγὴν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας εἰς προνο-
μὴν, καὶ τὰς πόλεις τῆς κληρονομίας αὐτῶν εἰς ἀφανισμὸν, καὶ τὰ ἅγια εἰς
βεβήλωσιν καὶ ὀνειδισμὸν, ἐπίχαρμα τοῖς ἔθνεσι. Καὶ εἰσήκουσεν Κύριος
τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ εἰσεῖδεν τὴν θλίψιν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς νηστεύων
ἡμέρας πλείους ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Ἱερουσαλὴμ, κατὰ πρόσωπον τῶν
11 ἁγίων Κυρίου (ζ) παντοκράτορος. Καὶ Ἰωακὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας,
15 Καὶ πάντες οἱ παρεστηκότες ἐνώπιον Κυρίου, (η) ἱερεῖς, καὶ οἱ λειτουργοῦν-
16 τες Κυρίῳ, σάκκους περιεζωσμένοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, Προσέφερον
τὴν ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ τὰς εὐχὰς, καὶ τὰ ἑκούσια δόματα
17 τοῦ λαοῦ, καὶ ἦν σποδὸς ἐπὶ τὰς κιδάρεις αὐτῶν. Καὶ ἐβόων
πρὸς Κύριον ἐκ πάσης δυνάμεως εἰς ἀγαθὸν ἐπισκέψασθαι (θ) πάντα
οἶκον Ἰσραήλ.

MS. A. (α) διαβάσεως (β) λαοῦ (γ) καὶ (δ) καὶ τὰ (ε) ἐπέθεντο (ζ) τοῦ παντοκράτορος. (η) ἱερεῖς οἱ (θ) πᾶν οἶκον

Dicens obtinere aſcenſiones ipſius montanæ: quo- 6
niam per eas erat introitus in Judæam: & erat
facile prohibere eos accedentes, quòd anguſtus
(a) acceſſus erat, (b) duos ſuper omnes viros. Et 7
fecerunt filii Iſrael, ſicut conſtituit eis Joacim
ſacerdos magnus, & ſenatus univerſi populi Iſrael,
qui ſedebant in Hieruſalem. Et exclamaverunt 8
omnis vir Iſrael ad Deum in inſtantia magna, &
humiliaverunt animas ſuas in inſtantia magna, ipſi,
& uxores ipſorum, & infantes ipſorū, & jumenta
ipſorū: & omnis incola, vel mercenarius, & ar-
gento emptus ipſorū, impoſuerunt ſaccos ſuper lum-
bos ſuos. Et omnis vir Iſrael, & mulier, pueri, & 9
habitantes in Hieruſalem, ceciderunt ad faciem
templi, & cinere conſperſerunt capita ſua, & exten-
derunt ſaccos ſuos ad faciem Domini. Et altare
ſacco circumtexerunt, Et clamaverunt ad Deum 10
Iſrael unanimiter aſſiduè, ut non daret in direptio-
nem infantes ipſorum, & uxores in prædam, &
civitates hæreditatis ipſorum in perditionem, &
Sancta in pollutionē & opprobriū, gaudiū gentibus.
Et exaudivit Dominus vocem eorum, & inſpexit
tribulationem eorū. Et fuit populus jejunans dies
plures in omni Judæa, & Hieruſalem, ad faciem
Sanctorum Dei omnipotentis. Et Joacim ſacerdos 11
magnus, Et omnes aſſiſtentes ante Dominum, ſa- 15
cerdotes, & miniſtrantes Domino, ſaccis accincti
lumbos ſuos, Offerebant holocauſtoma jugis ſacri- 16
ficii, & vota, & ſpontanea dona populi: & erat
cinis ſuper cidaras eorū. Et clamabant ad Dominū 17
ex omni virtute in bonū viſitare omnē domū Iſrael.

CAP. V.

1 NUntiatúmque eſt Holoferni principi militiæ Aſſy-
riorum, quòd filii Iſrael præpararent ſe ad reſiſtendum,
2 ac montium itinera concluſiſſent, Et furore nimio
exarſit in iracundia magna, vocavitque omnes prin-
3 cipes Moab & duces Ammon, Et dixit eis; Dicite
mihi quis ſit populus iſte, qui montana obſidet: aut
quæ, & quales, & quantæ ſint civitates eorum: quæ
etiam ſit virtus eorum, aut quæ ſit multitudo eorum:
vel quis rex militiæ illorum:

ΚΕΦ. ε'.

1 ΚΑὶ ἀνηγγέλη Ὀλοφέρνῃ ἀρχιστρατήγῳ δυνάμεως Ἀσσοὺρ, διότι
(α) οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ παρεσκευάσαντο εἰς πόλεμον, καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς
ὀρεινῆς συνέκλεισαν, καὶ ἐτείχισαν πᾶσαν κορυφὴν ὄρους ὑψηλοῦ, καὶ
2 ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ σφόδρα, καὶ
ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἄρχοντας Μωὰβ, καὶ τοὺς στρατηγοὺς (β) Ἀμ-
3 μὼν, καὶ πάντας σατράπας τῆς παραλίας, Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀναγ-
γείλατε δή μοι υἱοὶ Χαναὰν τίς ὁ λαὸς οὗτος ὁ καθήμενος ἐν τῇ
ὀρεινῇ, καὶ τίνες ἃς κατοικοῦσι πόλεις; καὶ τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως
αὐτῶν, καὶ ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν, καὶ τίς ἀνέ-
στηκεν ἐπ' αὐτῶν (γ) βασιλεὺς ἡγούμενος στρατιᾶς αὐτῶν;

MS.A. (α) υἱοὶ (β) υἱοὺς Ἀμμὼν, (γ) ὁ βασιλεὺς ἡγούμενος στρατείας

CAP. V.

ET nuntiatum eſt Olopherni principi virtutis 1
Aſſur, quia filii Iſrael parati erant ad prælium, &
tranſitus montanæ concluſerant, & muris circun-
dederant omne cacumen montis excelſi, & poſuerant
in campis ſcandala. Et iratus eſt furore valdè, & 2
vocavit omnes principes Moab, & duces Ammon,
& omnes ſatrapas maritimæ, Et dixit eis; An- 3
nuntiate nunc mihi, filii Chanaan, quis populus
hic habitans in montana, & quænam, quas habi-
tant, civitates, & quæ multitudo virtutis eorum,
& in quo poteſtas eorum, & fortitudo eorum, &
quis ſurrexit ſuper eos rex, dux exercitûs eorum,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Occupate aſcenſum montis unde ingreſſ' 6
in Judæam: Nec enim facilis erat aſcen-
dentibus, quia anguſtus erat aſcenſus, et-
iam viris ſimul duobus. Et fecerunt fi- 7
lii Iſrael ſicut mandaverat Eliakim ſa-
cerdos magnus, & ſenatores totius po-
puli Iſrael qui habitabant Jeroſolymis.
Et clamârunt omnes Iſraelitæ ad Domi- 8
num toto corde ſuo, & afflixerunt ſeipſos
jejunio magno, uxoréſque ſuas & liberos,
& incolam omnem atque mercenarium
& argento emptum: Præcinxerúntque
lumbos ſuos ſaccis. Et omnes viri Iſrae- 9
litæ, mulieréſque & pueri qui habitabant
Jeroſolyma, ceciderunt in facies ſuas co-
ram templo Domini, & cinxerunt altare
ſacco; Et clamârunt unà ad Deum Iſ- 10
raelis, ne daret liberos ipſorum et uxores
in captivitatem, & urbem ipſorum in
deſtructionem, ſanctuarium autem in im-
munditiem, & opprobrium, & gaudium
gentibus. Et audivit Dominus, & vidit
anguſtias ipſorum. Jejunavit autem po-
pulus dies multos per totam Judæam, &
Jeroſolymis, & ceciderunt coram ſanctu-
ario Dei fortis. Eliakim autem ſacer- 11
dos ſummus, illíque omnes qui ſtabant 15
coram Domino ſacerdotes, & miniſtri,
cincti ſaccis lumbos, Offerebant holo- 16
cauſta jugia, votáque, & ſeparationes, ob-
lationéſque populi, injecto tiaris ſuis pul-
vere. Et clamabant *ad Dominum* totis 17
viribus ſuis, ut reſpiceret univerſam do-
mum Iſrael in bonum.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

[illegible]

CAP. V.

NUntiatum autem eſt Alphernæ duci 1
exercitûs Aſſyriæ, coiiſſe filios Iſrael ad
bellum, & ingreſſum montium occupâſ-
ſe, & vertices omnes montium excelſo-
rum muniviſſe, & inſidias per agros diſ-
poſuiſſe. Et incenſus eſt valdè furor 2
Alphernæ: Et vocavit omnes magnates
Moab, & dynaſtas Ammonitarum, prin-
cipéſque civitatum maritimarum, & dixit
eis; Dicite mihi filii Canaan, Quis iſte 3
populus eſt qui montes incolit? Quæ
item civitates, numerúſque copiarum
ipſorum? Quâ in re ſitæ ſunt vires ro-
búrque ipſorum? quis autem princeps
ipſis imperat?

Verſio VULG. LAT.

4 Et quarè præ omnibus, qui habitant in Oriente, iſti
contempſerunt nos, & non exierunt obviàm nobis, ut
5 ſuſciperent nos cum pace? Tunc Achior dux omnium
filiorum Ammon reſpondens, ait; Si digneris audire,
domine mi, dicam veritatem in conſpectu tuo, de po-
pulo iſto, qui in montanis habitat, & non egredietur
6 verbum falſum ex ore meo. Populus iſte ex proge-
7 nie Chaldæorum eſt, Hic primùm in Meſopotamia
habitavit, quoniam noluerunt ſequi deos patrum ſuo-
8 rum, qui erant in terra Chaldæorum. Deſerentes ita-
que ceremonias patrum ſuorum, quæ in multitudine
9 deorum erant, Unum Deum cœli coluerunt: qui
& præcepit eis ut exirent indè, & habitarent in Cha-
ran. Cúmque operuiſſet omnem terram fames, deſcen-
derunt in Ægyptum, illícque per quadringentos annos
ſic multiplicati ſunt, ut dinumerari eorum non poſſet
10 exercitus. Cúmque gravaret eos rex Ægypti, atque
in ædificationibus urbium ſuarum in luto & latere
ſubjugâſſet eos, clamaverunt ad Dominum ſuum, &
11 percuſſit totam terram Ægypti plagis variis. Cúm-
que ejeciſſent eos Ægyptii à ſe, & ceſſâſſet plaga ab
eis, & iterum eos vellent capere, & ad ſuum ſervi-
12 tium revocare, Fugientib' his Deus cœli mare aperuit,
ita ut hinc indè aquæ quaſi murus ſolidarentur, & iſti
13 pede ſicco fundum maris perambulando tranſirent. In
quo loco dum innumerabilis exercitus Ægyptiorum
eos perſequeretur, ita aquis coopertus eſt, ut non re-
14 maneret vel unus, qui factum poſteris nuntiaret. Egreſſi
verò mare rubrum, deſerta Sina montis occupaverunt,
in quibus nunquã homo habitare potuit, vel filius ho-
15 minis requievit. Illic fontes amari obdulcati ſunt eis ad
bibendum, et per annos quadraginta annonam de cœlo
16 conſecuti ſunt. Ubicunque ingreſſi ſunt ſine arcu & ſa-
gitta, & abſque ſcuto & gladio, Deus eorum pugnavit
17 pro eis, & vicit. Et non fuit qui inſultaret populo iſti,
18 niſi quando receſſit à cultu Domini Dei ſui. Quotieſ-
cunque autem præter ipſum Deū ſuum, alterum colue-
runt, dati ſunt in prædam, & in gladium, & in oppro-
19 brium. Quotieſcunque autem pœnituerunt ſe receſſiſſe
à cultura Dei ſui, dedit eis Deus cœli virtutem reſi-
20 ſtendi. Denique Chananæum regem, & Jebuſæum, &
Pherezæum, & Hethæum, & Hevæum, & Amorrhæum,
& omnes potentes in Heſebon proſtraverunt, & terras
21 eorum, & civitates eorum ipſi poſſederunt: Et uſque
dum non peccarent in conſpectu Dei ſui, erant cum illis
22 bona: Deus enim illorum odit iniquitatē. Nam & ante
hos annos, cùm receſſiſſent à via, quam dederat illis Deus, ut ambularent in ea, exterminati ſunt præliis à multis nationibus, & plurimi eorum captivi abducti ſunt in
23 terram non ſuam. Nuper autem reverſi ad Dominum Deum ſuum, ex diſperſione quâ diſperſi fuerant, adunati ſunt, & aſcenderunt montana hæc omnia, & iterùm poſſi-
dent Jeruſalem, ubi ſunt Sancta eorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 Καὶ διὰ τί κατενωτίσαντο τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησίν μοι παρὰ
5 πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν δυσμαῖς. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἀχιὼρ
ὁ ἡγούμενος πάντων υἱῶν Ἀμμὼν, Ἀκουσάτω δὴ (α) ὁ κύριός μου
λόγον ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου, καὶ ἀναγγελῶ σοι τὴν ἀλήθειαν περὶ
τοῦ (β) λαοῦ, ὃς κατοικεῖ τὴν ὀρεινὴν ταύτην, πλησίον σου οἰκοῦντος,
6 καὶ οὐκ ἐξελεύσεται ψεῦδος ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δούλου σου. Ὁ λαὸς
7 οὗτός εἰσιν ἀπόγονοι Χαλδαίων, Καὶ παρῴκησαν τὸ πρότερον ἐν
τῇ Μεσοποταμίᾳ, ὅτι οὐκ ἐβουλήθησαν ἀκολουθῆσαι τοῖς θεοῖς τῶν πα-
8 τέρων αὐτῶν, οἳ ἐγένοντο ἐν γῇ Χαλδαίων· Καὶ ἐξέβησαν ἐξ ὁδοῦ
9 τῶν γονέων αὐτῶν, Καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, Θεῷ ᾧ
ἐπέγνωσαν. καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ
ἔφυγον εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς.
καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐκ τῆς παροικίας αὐτῶν, καὶ
πορευθῆναι εἰς γῆν Χαναάν· καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ, καὶ ἐπληθύνθησαν
χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ καὶ ἐν κτήνεσι πολλοῖς σφόδρα. καὶ κατέβησαν
εἰς Αἴγυπτον, ἐκάλυψε γὰρ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς Χαναὰν λιμὸς,
καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ (γ) μέχρις οὗ διετράφησαν. καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ εἰς
10 πλῆθος πολὺ, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ γένους αὐτῶν. Καὶ ἐπανέστη
αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου, καὶ (δ) κατεσοφίσατο αὐτοὺς ἐν πόνῳ
καὶ ἐν πλίνθῳ, καὶ ἐταπείνωσαν αὐτοὺς, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς εἰς δούλους.
καὶ ἀνεβόησαν πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν, καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν Αἰ-
11 γύπτου πληγαῖς, ἐν αἷς οὐκ ἦν ἴασις. Καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς οἱ Αἰ-
12 γύπτιοι ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. Καὶ κατεξήρανεν ὁ Θεὸς τὴν ἐρυθρὰν
14 θάλασσαν ἔμπροσθεν αὐτῶν, Καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς ὁδὸν τοῦ Σινᾶ,
καὶ Κάδης Βαρνὴ, καὶ ἐξέβαλον πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ·
καὶ ᾤκησαν ἐν γῇ Ἀμορραίων, καὶ πάντας τοὺς (ε) Ἐσεβωνίτας
ἐξωλόθρευσαν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν· καὶ διαβάντες τὸν Ἰορδάνην ἐκλη-
20 ρονόμησαν πᾶσαν τὴν ὀρεινήν. Καὶ ἐξέβαλον ἐκ προσώπου αὐτῶν τὸν
Χαναναῖον, καὶ τὸν Φερεζαῖον, καὶ τὸν Ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν Συχὲμ, καὶ πάντας
21 τοὺς Γεργεσαίους, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ ἡμέρας πολλάς. Καὶ ἕως οὐχ
ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ αὐτῶν, ἦν (ζ) τὰ ἀγαθὰ μετ' αὐτῶν, ὅτι
22 Θεὸς μισῶν ἀδικίαν μετ' αὐτῶν ἐστιν. Ὅτε δὲ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς
ὁδοῦ ἧς διέθετο αὐτοῖς, (η) ἐξωλοθρεύθησαν ἐν πολλοῖς πολέμοις ἐπὶ
πολὺ σφόδρα, καὶ ᾐχμαλωτεύθησαν εἰς γῆν οὐκ ἰδίαν, καὶ ὁ ναὸς
23 τοῦ Θεοῦ αὐτῶν ἐγενήθη εἰς ἔδαφος, καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν ἐκρατήθησαν ὑπὸ
τῶν ὑπεναντίων. Καὶ νῦν ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν Θεὸν αὐτῶν, ἀνέβησαν
ἐκ τῆς διασπορᾶς οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ, καὶ κατέσχον τὴν Ἱερουσαλὴμ, οὗ
τὸ ἁγίασμα αὐτῶν, καὶ κατῳκίσθησαν ἐν τῇ ὀρεινῇ, ὅτι ἦν ἔρημος.

MS.A. (α) λόγον ὁ κύριός μου ἐκ (β) λαοῦ τούτου, ὃς (γ) μέχρι (δ) κατεσοφίσατο αὐτοὺς, καὶ ἐν πόνῳ καὶ πλίνθῳ ἐταπείνωσαν
αὐτοὺς, καὶ ἔθετο (ε) Ἐσεβὼν ἐξωλέθρευσαν (ζ) μετ' αὐτῶν τὰ ἀγαθὰ, (η) ἐξωλέθρευσαν

Et cur erexerunt dorſum, ut non venirent in occur- 4
ſum mihi, præter omnes habitantes in Occidente.
Et dixit ad eum Achior dux omnium filiorum Am- 5
mon; Audiat, quæſo, dominus meus verbum ex
ore ſervi ſui, & annuntiabo tibi veritatem de po-
pulo, qui habitat montanam hanc prope te habitan-
tem: & non exibit mendacium ex ore ſervi tui. 6
Populus hic ſunt prognati ex Chaldæis, Et incolue- 7
runt anteà in Meſopotamia: quoniam noluerunt
ſequi Deos patrum ſuorum, qui fuerunt in terra
Chaldæorum: Et digreſſi ſunt è via parentum ſuo- 8
rum: Et adoraverunt Deum cæli, Deum, quem 9
cognoverunt. Et ejecerunt eos à facie deorum ſuo-
rum. Et fugerunt in Meſopotamiam, & incoluerunt
ibi dies multos. Et dixit Deus eorum, ut exirent
de incolatu ſuo, & irent in terram Chanaan. Et
habitaverunt ibi, & multiplicati ſunt auro, & ar-
gento, & in pecoribus multis valdè. Et deſcende-
runt in Ægyptum (operuerat enim faciem terræ Cha-
naan fames) & incoluerunt ibi, quoadusque (a) aucti
ſunt: Et facti ſunt ibi in multitudinem plurimam,
& non erat numerus generis eorum. Et inſurrexit 10
eis rex Ægypti; & circumvenerunt eos in labore,
& latere, & humiliaverunt eos, & poſuerunt eos
in ſervos. Et exclamaverunt ad Deum ſuum: &
percuſſit univerſam terram Ægypti plagis, in quibus
non erat curatio. Et ejecerunt eos Ægyptii à facie 11
ſua. Et exiccavit Deus rubrum mare ante eos, 12
Et duxit eos in viam Sina, & Cades Barne: Et eje- 14
cerunt omnes habitantes in deſerto: & habitaverunt
in terra Amorrhæorum: & omnes Eſebonitas exter-
minârunt in fortitudine ſua. Et tranſeuntes Jor-
danem hæreditârunt univerſam montanam: Et eje- 20
cerunt à facie ſua Chananeum, & Pherezæum, &
Jebuſæum, & ipſum Sychem, & omnes Gergeſæos:
& inhabitârunt in ea dies multos. Et quoadusque 21
non peccaverunt in conſpectu Dei ſui; fuerunt bona
cum eis: quoniam Deus odio habens injuſtitiam,
cum eis eſt. Quando autem receſſerunt à via, quam 22
diſpoſuit eis; exterminati ſunt in multis bellis plu-
rimùm valdè: & captivi ducti ſunt in terram non
propriam: & templum Dei ipſorum factum eſt in
pavimentum: & civitates eorum captæ ſunt ab
adverſariis. Et nunc revertentes ad Deum ſuum, 23
aſcenderunt è diſperſione, ubi diſperſi fuerunt illic,
& tenuerunt Hieruſalem, ubi Sanctuarium eorum:
& habitârunt in montana, quoniam erat deſerta.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et quarè recuſârunt obviàm mihi veni- 4
re præ omnibus incolis Occidentis. Et 5
dixit ei Achior præfectus Ammonitarum;
Audiat Dñs meus verba oris ſervi ſui, &
dicam tibi verum de populo qui monta-
na hæc juxta te incolit: nec egredietur
verbum falſum de ore ſervi tui. Quia 6
populus iſte de genere Chaldæorum eſt.
Et habitavit antehac Meſopotamiam, 7
propterea quod nollent ſequi deos pa-
trum ſuorum, quos colebant in terra
Chaldæorum: Sed declinarent à diis 8
patrum ſuorum, & adorarent Deum cœ-
lorum, Deum quem cognoverant. Et e- 9
duxit eos de conſpectu deorum ipſorum,
& fugerunt in Meſopotamiam, & habi-
târunt ibi dies multos. Et juſſit eos Deus
eorum, egreſſos domo hæreditatis ipſo-
rum, ire in terram Canaan. Et ibi habitâ-
runt, & facti ſunt divites auro, & argen-
to, pecoréque multo admodúm. Et de-
ſcenderunt in Ægyptum propter famem
quæ fuit in terra Canaan, & habitârunt
ibi, & ſuſtentati ſunt, & multiplicati ſunt
ibi valdè, ita ut non eſſet numerus fami-
liis ipſorum. Et ſurgentes Ægyptii in eos, 10
dolo ipſos adierunt, & redegerunt in ſer-
vitutem luto & lateribus. Et afflixerunt
populum, & ipſos ſervos fecerunt. Et cla-
mârunt ad Deum ſuum, & percuſſit totam
terram Ægypti plagis inſanabilibus. Ex- 11
pulerúntque ipſos Ægyptii terrâ ſuâ: Et 12
exiccavit Deus ante ipſos mare rubrum.
Et duxit eos per viam montis Sinai, & Ka-
des. Ejecítque omnes incolas deſerti, & 14
omnes qui habitabant terram Amoræ-
orum, & perdiderunt robore ſuo filios
Heſbon. Et trajecto Jordane, poſſederunt
montana omnia. Et expulit ante eos Ca- 20
nanæos, & Parzæos, & Hevæos, Jebuſæoſ-
que, & omnes Gergeſæos. Et habitârunt
ibi dies multos. Cùm enim non peccarent 21
coram Deo ipſorum, tum eis erant bona:
quia Deus eſt qui odio habeat iniquitatē.
Cùm autem tranſgrederentur viam quam 22
eis mandaverat, peribant bellis multis, &
captivi ducti ſunt in terrâ alienâ: Et con-
culcatum eſt templum Dei ipſorū, & urbs
ab hoſtibus capta. Nunc autē reverſi ſunt 23
ad Deum ſuum, & collecti ſunt de locis in
quos diſperſi fuerant, & occupârunt Hie-
roſolyma ubi ſedes ſanctuarii ipſorū, &
habitârunt in monte qui deſolatus fuerat.

Versio VULG. LAT.

24 Nunc ergò, mi domine, perquire si est aliqua iniquitas eorum in conspectu Dei eorum: ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos Deus eorum tibi,
25 & subjugati erunt sub jugo potentiæ tuæ. Si verò non est offensio populi hujus coram Deo suo, non poterimus resistere illis: quoniam Deus eorum defendet
26 illos: & erimus in opprobrium universæ terræ. Et factum est, cùm cessâsset loqui Achior verba hæc, irati sunt omnes magnates Holofernis, & cogitabant inter-
27 ficere eum, dicentes ad alterutrum; Quis est iste, qui filios Israel posse dicat resistere regi Nabuchodonosor, & exercitibus ejus, homines inermes, & sine
28 virtute, & sine peritia artis pugnæ? Ut ergò agnoscat Achior quoniam fallit nos, ascendamus in montana: & cùm capti fuerint potentes eorum, tunc cum
29 eisdem gladio transverberabitur: Ut sciat omnis gens, quoniam Nabuchodonosor deus terræ est, & præter ipsum alius non est.

CAP. VI.

1 FActum est autem cùm cessâssent loqui, indignatus
2 Holofernes vehementer, dixit ad Achior; Quoniam prophetâsti nobis, dicens, quòd gens Israel defendatur à Deo suo, ut ostendam tibi quoniam non est Deus,
3 nisi Nabuchodonosor: Cùm percusserimus eos omnes, sicut hominem unum, tunc & ipse cum illis Assyriorum gladio interibis, & omnis Israel tecum per-
4 ditione disperiet: Et probabis quoniam Nabuchodonosor Dominus sit universæ terræ: túncque gladius militiæ meæ transiet per latera tua, et confixus cades inter vulneratos Israel, & non respirabis ultrà, donec
5 extermineris cum illis. Porrò autem si prophetiam tuam veram existimas, non concidat vultus tuus, & pallor, qui faciem tuam obtinet, abscedat à te, si ver-
6 ba mea hæc putas impleri non posse. Ut autem noveris quia simul cum illis hæc experieris, ecce ex hac hora illorum populo sociaberis, ut, dum dignas mei gladii pœnas exceperint, ipse simul ultioni subjaceas.
7 Tunc Holofernes præcepit servis suis ut comprehenderent Achior, & perducerent eum in Bethuliam, & traderent eum in manus filiorum Israel:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

24 Καὶ νῦν δέσποτα κύριε εἰ μέν ἐστιν ἀγνόημα ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ ἁμαρτάνουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ ἐπισκεψόμεθα ὅ, τι ἐστὶν ἐν αὐτοῖς σκάνδαλον τοῦτο, καὶ ἀναβησόμεθα, καὶ ἐκπολεμήσομεν αὐτούς.
25 (α) Εἰ δ' οὐκ ἔστιν ἀνομία ἐν τῷ ἔθνει αὐτῶν, (β) παρελθέτω δὴ ὁ κύριός μου, μήποτε ὑπερασπίσῃ ὁ κύριος αὐτῶν καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν (γ) ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἐσόμεθα εἰς (δ) ὀνειδισμὸν ἐναντίον πάσης τῆς
26 γῆς. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο (ε) Ἀχιὼρ λαλῶν τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐγόγγυσε πᾶς ὁ λαὸς ὁ (ζ) κυκλῶν τὴν σκηνὴν καὶ περιεστώς. καὶ εἶπαν οἱ μεγιστᾶνες Ὀλοφέρνου, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν
27 παραλίαν καὶ τὴν Μωάβ, συγκόψαι αὐτόν, Οὐ γὰρ φοβηθησόμεθα ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· ἰδοὺ γὰρ λαὸς ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δύναμις, οὐδὲ κράτος
28 εἰς παράταξιν ἰσχυράν. Διὸ δὴ ἀναβησόμεθα, καὶ ἔσονται εἰς (η) καταβρῶμα πάσης τῆς στρατιᾶς σου δέσποτα Ὀλοφέρνη.

MS.A. (α) Ἰδοὺ οὐκ (β) παρελθάτω ὁ κύριος, μήποτε (γ) περὶ αὐτῶν, (δ) ὄνειδος (ε) λαλῶν Ἀχιὼρ (ζ) κύκλῳ τῆς σκηνῆς περιεστώς. (η) κατάβρωσιν

ΚΕΦ. ς'.

1 ΚΑὶ ὡς κατέπαυσεν ὁ θόρυβος τῶν ἀνδρῶν τῶν κύκλῳ τῆς συνεδρείας, καὶ εἶπεν Ὀλοφέρνης ὁ ἀρχιστράτηγος (α) δυνάμεως Ἀσσοὺρ πρὸς Ἀχιὼρ ἐναντίον παντὸς τοῦ δήμου (β) ἀλλοφύλων, καὶ πρὸς πάντας
2 (γ) υἱοὺς Μωάβ, Καὶ τίς εἶ σὺ Ἀχιώρ, καὶ οἱ μισθωτοὶ τοῦ Ἐφραΐμ, Ὅτι (δ) προεφήτευσας ἐν ἡμῖν καθὼς σήμερον, καὶ εἶπας τὸ γένος Ἰσραὴλ μὴ πολεμῆσαι, ὅτι ὁ (ε) θεὸς αὐτῶν ὑπερασπιεῖ αὐτῶν; καὶ τίς ὁ θεὸς εἰ μὴ Ναβουχοδονόσορ; οὗτος ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ, καὶ (ζ) ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ οὐ ῥύσεται αὐτοὺς ὁ
3 θεὸς αὐτῶν· Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δοῦλοι αὐτοῦ (η) πατάξομεν αὐτοὺς ὡς ἄνθρωπον ἕνα, καὶ οὐχ ὑποστήσονται τὸ κράτος τῶν ἵππων ἡμῶν. Κατακαύσομεν γὰρ αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ὄρη αὐτῶν (θ) μεθυσθήσεται ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν πληρωθήσεται (ι) νεκρῶν αὐτῶν· καὶ οὐκ ἀντιστήσεται τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν κατὰ πρόσωπον (κ) ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπωλείᾳ ἀπολοῦνται, Λέγει ὁ βασιλεὺς Να-
4 βουχοδονόσορ ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς· εἶπε γάρ, Οὐ ματαιωθήσεται τὰ ῥήματα τῶν λόγων αὐτοῦ. Σὺ δὲ Ἀχιὼρ μισθωτὲ τοῦ Ἀμμών, ὃς ἐλάλησας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἡμέρᾳ ἀδικίας σου, οὐκ ὄψει ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἕως οὗ ἐκδικήσω τὸ γένος τῶν ἐξ Αἰγύπτου. καὶ τότε διελεύσεται ὁ σίδηρος τῆς στρατιᾶς μου, καὶ ὁ λαὸς τῶν θεραπόντων μου τὰς πλευράς σου, καὶ πεσῇ ἐν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν, ὅταν ἐπιστρέψω. καὶ ἀποκαταστήσουσί σε οἱ δοῦλοί μου εἰς τὴν ὀρεινήν, καὶ θήσουσί σε ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῶν ἀναβάσεων, καὶ οὐκ ἀπολῇ ἕως οὗ (λ) ἐξολοθρευθῇς
5 μετ' αὐτῶν. Καὶ εἴπερ ἐλπίζεις τῇ καρδίᾳ σου ὅτι οὐ (μ) ληφθήσονται, μὴ συμπεσέτω σου
6 τὸ πρόσωπον. ἐλάλησα, καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων μου. Καὶ προσέταξεν Ὀλοφέρνης τοῖς
7 δούλοις αὐτοῦ, οἳ ἦσαν παρεστηκότες ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, συλλαβεῖν τὸν Ἀχιώρ, καὶ ἀποκαταστῆσαι αὐτὸν εἰς Βετυλούα, καὶ παραδοῦναι εἰς χεῖρας υἱῶν Ἰσραήλ.

MS.A. (α) τῆς δυνάμεως (β) τῶν ἀλλοφύλων, (γ) τοὺς υἱοὺς (δ) ἐπροφήτευσας (ε) θεὸς ὑπερασπιεῖ (ζ) ἐξολεθρεύσει (η) ἐξολεθρεύσομεν (θ) μεθυσθήσονται (ι) τῶν νεκρῶν (κ) * τῶν ποδῶν ἡμῶν, (λ) ἐξολοθρευθῇς (μ) συλληφθήσονται, μὴ συμπεσάτω

Cum Translatione LATINA.

Et nunc dominator domine, siquidem est ignorantia 24 in populo hoc, & peccant in Deum suum, (b) & videbimus, quia est in eis scandalum hoc; & ascendemus, & debellabimus eos. Si autem non est 25 iniquitas in gente ipsorum; prætereat, quæso, dominus meus; ne fortè protegat Dominus eorum, & Deus eorum pro ipsis, & erimus in opprobrium coram omni terra. Et factum est, ut cessavit Achior 26 loquens sermones hos; & murmuravit omnis populus circundans tabernaculum, & adstans. Et dixerunt magnates Olophernis, & omnes habitantes maritimam, & Moab, concidere eum: Non enim 27 timebimus à filiis Israel. Ecce enim populus, in quo non est virtus, neque potentia ad aciem fortem. Quarè nunc ascendamus: & erunt in escam uni- 28 versi exercitûs tui, domine Olophernes.

CAP. VI.

ET, ut cessavit tumultus virorum, qui in circuitu 1 consessûs; & dixit Olophernes princeps virtutis Assur ad Achior coram omni populo alienigenarum, & ante omnes filios Moab; Et quis es tu Achior, 2 & mercenarii Ephræm, Quia prophetâsti in nobis, sicut hodiè, & dixisti genus Israel non oppugnare, quoniam Deus eorum protegit eos? Et quis est Deus, nisi Nabuchodonosor? Hic mittet potentiam suam, & exterminabit eos à facie terræ: & non liberabit eos Deus eorum: Sed nos servi ejus 3 percutiemus eos, tanquam virum unum: & non sustinebunt potentiam equorum nostrorum. (a) Comburemus enim eos in ipsis, & montes eorum inebriabuntur in sanguine ipsorum, & campi eorum implebuntur mortuis ipsorum: & non resistet vestigium pedum eorum ad faciem nostram, sed perditione perdentur, Dicit rex Nabuchodonosor dominus 4 universæ terræ. Dixit enim; Non evanescent verba sermonum (b) ejus. Tu autem, Achior, mercenarie Ammon, qui locutus es verba hæc in die injustitiæ tuæ, non videbis ampliùs faciem meam à die hac: quoadusque ultus fuero genus eorum, qui ex Ægypto. Et tunc pertransibit ferrum exercitûs mei, & populus ministrorum meorum costas tuas: & cades in cæsis eorum, quando revertero: & reducent te servi mei in montanam, & ponent te in una civitatum ascensionum: & non peribis, donec exterminatus fueris cum illis. Et siquidem speras corde tuo, quia non capientur; ne concidat tuus 5 vultus. Locutus sum, & nihil decidet de verbis meis. Et jussit Olophernes 6 servos suos, qui erant assistentes in tabernaculo ejus, comprehendere Achior, & 7 reducere eum in Betylua, & tradere in manus filiorum Israel.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]

* [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Et nunc, Domine, si est in hoc populo 24 peccatū, & stultè agunt in Deum suum, dispiciamus fore hoc ipsis in scandalū, & ascendam⁹, pugnemúsque in ipsos. Quòd 25 si non est in populo ipsorū iniquitas, prætereat ipsos Dominus meus, ne juvet eos Deus ipsorum, & fiam⁹ opprobrium universæ terræ. Et factum est, cùm cessâsset 26 Achior loqui ista verba, murmuravit omnis populus circumstantium tabernaculum. Et dixerunt magnates Alphernæ, & 27 habitatores maritimorum, quique incolebant Moab, concidi oportere Achior: Dixerunt enim; Non timemus nobis 28 ab Israele: populus enim est in quo non sunt vires ad bellum. Propterea ascendamus adversum eos, & erunt in cibum toti exercitui tuo, domine noster Alpherna.

CAP. VI.

Cùm autem cessâsset tumultus circumstantium, dixit Alphernas dux exercitus Assyriæ Achiori coram toto populo; Quis tu Achior, omnésque filii Moab, & mercenarii Ammon? Quod prophetâsti nobis, quod fecisti hodie, & vetasti pugnare cum filiis Israel, quia Deus ipsorum auxilio ipsis est. Et quis Deus, præter Nebucadnosarem regem totius terræ? Et is mittet copias totius terræ, & exterminabit eos à facie toti⁹ terræ, nec liberabit eos Deus ipsorum. Nos autem servi Nebucadnosaris percutiemus eos ut virum unum, nec stabunt adversus hinnitum equorum nostrorum. Perdemus enim eos, & fines ipsorum inebriabuntur sanguine ipsorum: Et valles ipsorum replebuntur cadaveribus ipsorum, nec stabit vestigium pedum ipsorum adversus nos, sed omnino peribunt. Sic dixit Nebucadnosar Dominus totius terræ, cujus verba non convertentur retrorsum. Tu autem Achior mercenarie Ammonita, qui locutus es hæc in die injustitiæ tuæ, non videbis faciem meā ab hoc die donec ultionē sumpsero de populo qui ascendit ex Ægypto: Tum ingredietur gladius exercitûs mei, & lancea servorum meorum latera tua, cadésque cum auxilio eorū quando rediero. Et ducēt te servi mei hodie, & relinquent te in civitate aliqua Israelitarum, ne moriaris usquedum unà cum eis pereas: Quia 5 putâsti cum corde tuo, non iri eos captum, & non videbunt oculi tui bona: dixi enim, nec cadet unum verborum meorū. 6 Et mandavit Alphernas servis suis qui ministrabant in tentorio suo, ut captum 7 Achiorem ducerent ad Beth-pallu, & traderent in manus Israelitarum.

Versio VULG. LAT.

8 Et accipientes eum servi Holofernis, profecti sunt per campestria: sed cùm appropinquâssent ad montana,
9 exierunt contra eos fundibularii. Illi autem divertentes à latere montis, ligaverunt Achior ad arborem manibus & pedibus, & sic vinctum restibus dimiserunt
10 eum, & reversi sunt ad dominum suum. Porrò filii Israel descendentes de Bethulia, venerunt ad eum; Quē solventes duxerunt ad Bethuliam, atque in mediū populi illum statuentes, percunctati sunt quid rerū esset,
11 quòd illum vinctum Assyrii reliquissent. In diebus illis erant illic principes, Ozias filius Micha de tribu Si-
12 meon, & Charmi, qui & Gothoniel. In medio itaque seniorum, & in conspectu omniū, Achior dixit omnia quæ locutus ipse fuerat ab Holoferne interrogatus: & qualiter popul⁹ Holofernis voluisset propter hoc ver-
13 bum interficere eum, Et quemadmodùm ipse Holofernes iratus jusserit eum Israelitis hac de causa tradi: ut, dum vicerit filios Israel, tunc & ipsum Achior diversis jubeat interire suppliciis, propter hoc quòd di-
14 xisset; Deus cœli defensor eorum est. Cúmque Achior universa hæc exposuisset, omnis populus cecidit in faciem, adorantes Dominum, & communi lamentatione
15 & fletu unanimes preces suas Domino effuderunt, Dicentes; Domine Deus cœli & terræ, intuere superbiam eorum, & respice ad nostram humilitatem, & faciem Sanctorum tuorum attende, & ostende quoniam non derelinquis præsumentes de te: & præsumentes de se,
16 & de sua virtute gloriantes, humilias. Finito itaque fletu, & per totam diem oratione populorum comple-
17 tâ, consolati sunt Achior, Dicentes; Deus patrum nostrorum, cujus tu virtutem prædicâsti, ipse tibi hanc dabit vicissitudinem, ut eorum magìs tu interitum vi-
18 deas. Cùm verò Dominus Deus noster dederit hanc libertatem servis suis, sit & tecum Deus in medio no-
19 strî: ut sicut placuerit tibi, ita cum tuis omnibus converseris nobiscum. Tunc Ozias, finito consilio, suscepit eum in domum suam, & fecit ei cœnam magnam.
20 Et vocatis omnibus presbyteris, simul expleto jejunio
21 refecerunt. Posteà verò convocatus est omnis populus, & per totam noctem intra ecclesiam oraverunt, petentes auxilium à Deo Israel.

CAP. VII.

1 HOlofernes autem alterâ die præcepit exercitibus
2 suis, ut ascenderent contra Bethuliam. Erant autem pedites bellatorum centum viginti millia, & equites viginti duo millia, præter præparationes virorum illorum, quos occupaverat captivitas, & abducti fuerant
3 de provinciis & urbibus universæ juventutis. Omnes parauerunt se pariter ad pugnam contra filios Israel, & venerunt per crepidinem montis usque ad apicem, qui respicit super Dothain, à loco qui dicitur Belma, usque ad Chelmon qui est contra Esdrelon.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

8 Καὶ συνέλαβον αὐτὸν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἀπῆραν ἐκ μέσου τῆς πεδινῆς εἰς τὴν ὀρεινήν, καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὰς πηγὰς αἳ ἦσαν ὑποκάτω Βετυλούα. καὶ ὡς εἶδον αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἀνέλαβον τὰ ὅπλα αὐτῶν, καὶ ἀπῆλθον ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους· καὶ πᾶς ἀνὴρ σφενδονήτης διεκράτησαν τὴν ἀνά-
9 βασιν αὐτῶν καὶ (α) ἔβαλον ἐν λίθοις ἐπ' αὐτούς. Καὶ ὑποδύσαντες ὑποκάτω τοῦ ὄρους, ἔδησαν τὸν Ἀχιώρ, καὶ ἀφῆκαν (β) ἐρριμμένον ὑπὸ τὴν ῥίζαν τοῦ ὄρους, καὶ ἀπῴχοντο πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.
10 Καταβάντες δὲ (γ) υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν ἐπέστησαν (δ) αὐτῷ, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν Βετυλούα, καὶ κατέ-
11 στησαν αὐτὸν (ε) ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως αὐτῶν, Οἳ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, Ὀζίας ὁ τοῦ (ζ) Μιχὰ ἐκ τῆς φυλῆς Συμεών,
12 καὶ (η) Ἀβρὶς ὁ τοῦ Γοθονιήλ, καὶ (θ) Χαρμὶς υἱὸς Μελχιήλ. Καὶ συνεκάλεσαν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως· καὶ συνέδραμον πᾶς νεανίσκος αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔστησαν τὸν Ἀχιὼρ ἐν μέσῳ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτῶν· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν Ὀζίας τὸ συμβεβηκός. Καὶ ἀποκριθεὶς ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς συνεδρείας Ὀλοφέρνου, καὶ πάντα τὰ ῥήματα ὅσα (ι) ἐλάλησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων υἱῶν Ἀσσούρ, καὶ ὅσα (κ) ἐμεγαλορρημόνησεν
14 Ὀλοφέρνης εἰς τὸν οἶκον Ἰσραήλ. Καὶ πεσόντες ὁ λαὸς προσεκύνησαν τῷ θεῷ, καὶ ἐβόησαν,
15 Λέγοντες, Κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, (λ) κάπιδε ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν, καὶ ἐλέησον τὴν ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἡγιασμένων σοι ἐν
16 τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Καὶ παρεκάλεσαν τὸν Ἀχιώρ, καὶ ἐπῄνεσαν αὐτὸν
19 σφόδρα. Καὶ παρέλαβεν αὐτὸν Ὀζίας ἐκ τῆς ἐκκλησίας εἰς οἶκον
20 αὐτοῦ, Καὶ ἐποίησε πότον τοῖς πρεσβυτέροις. Καὶ ἐπεκαλέσαντο
21 τὸν θεὸν Ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.

MS. A. (α) ἔβαλλον (β) ῥεριμμένον (γ) οἱ υἱοὶ (δ) ἐπ' αὐτόν, (ε) εἰς (ζ) Χεμά (η) Χαβρὶς (θ) Χαλμεὶς (ι) ἐλάλησε (κ) ἐμεγαλορημόνησεν (λ) κάθιδε

ΚΕΦ. ζ'.

1 ΤΗ δὲ ἐπαύριον παρήγγειλεν Ὀλοφέρνης πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ, καὶ παντὶ (α) τῷ λαῷ αὐτοῦ, οἳ παρεγένοντο ἐπὶ τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ, ἀναζευγνύειν ἐπὶ Βετυλούα, καὶ τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς προκαταλαμβάνεσθαι, καὶ ποιεῖν πόλεμον πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. καὶ ἀνέζευξεν ἐν τῇ
2 ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς αὐτῶν· Καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἀνδρῶν πολεμιστῶν, (β) χιλιάδες ἀνδρῶν πεζῶν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα, καὶ ἱππέων χιλιάδες δεκαδύο, χωρὶς τῆς ἀποσκευῆς, καὶ τῶν ἀνδρῶν, οἳ ἦσαν
3 πεζοὶ ἐν αὐτοῖς, πλῆθος πολὺ σφόδρα. Καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι πλησίον Βετυλούα ἐπὶ τῆς πηγῆς, καὶ παρέτειναν εἰς εὖρος ἐπὶ (γ) Δωθαΐμ καὶ ἕως Βελθέμ, καὶ εἰς μῆκος ἀπὸ Βετυλούα ἕως Κυαμῶνος, ἥ ἐστιν ἀπέναντι Ἐσδρηλώμ.

MS.A. (α) λαῷ (β) χιλιάδες πεζῶν (γ) Δωθαεὶμ ἕως Βελβαίμ,

Cum Translatione LATINA.

Et comprehenderunt eum servi ejus, & duxerunt 8 eum extra castra in campum. Et promoverunt è medio campestris in montanā, & advenerunt super fontes, quæ erant sub Betylua. Et, ut viderunt eos viri civitatis super cacumen montis; sumpserunt arma sua, & abierunt extra civitatē ad cacumen montis: & omnis vir fundibularius tenuit ascensum ipsorum, & jaculati sunt in lapidibus super eos. Et sub- 9 euntes subter montem, ligaverunt Achior, & reliquerunt projectum subter radicem montis, & abierunt ad dominum suum. Descendentes autem filii 10 Israel de civitate sua, steterunt super eum, & solventes eum abduxerunt in Betylua, & constituerunt eum super principes civitatis suæ, Qui erant 11 in temporibus illis, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Abris filius Gothoniel, & Charmis fi- 12 lius Melchiel. Et convocaverunt omnes seniores civitatis: & concurrerunt omnis juvenis eorum, & mulieres, in ecclesiam: & statuerunt Achior in medio omnis populi sui. Et interrogavit eum Ozias, quod acciderat. Et respōdens annuntiavit eis verba consessûs Olophernis, & omnia verba, quæcunque locutus erat in medio principum filiorum Assur, & quæcunque magniloquè locutus erat Olophernes in domum Israel. Et procidentes populus adoraverunt 14 Deum, & clamaverunt, Dicentes; Domine Deus 15 cœli, respice super superbias eorum, & miserere humiliationis generis nostri, & respice in faciem san- 16 ctificatorum tibi in die hac. Et consolati sunt Achior, & laudaverunt eum valdè. Et assumpsit 19 eum Ozias de ecclesia in domum suam: Et fecit 20 convivium senioribus. Et advocaverunt Deum 21 Israel in adjutorium totâ nocte illâ.

CAP. VII.

POstridiè autem annuntiavit Olophernes univer- 1 so exercitui suo, & omni populo suo, qui venerant in auxilium ipsius, movere castra super Betylua, & ascensiones montanæ præoccupare, & facere bellum adversùs filios Israel. Et movit castra in die illa omnis vir potens eorum, Et virtus eorum, virorum 2 bellatorum, millia virorum peditum centum septuaginta, & equitum millia duodecim, præter apparatum, & viros, qui erant pedites in eis, multitudo plurima valdè. Et castrametati sunt in valle pro- 3 pe Betylua super fontem: & extenderunt in latitudinem super Dothaim, & usque Belthem, & in longitudinem à Betylua usque ad Cyamonem, quæ est contra Esdrelom.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

* [illegible] *

1 [illegible]
3 [illegible]

Et accepit eum quidam, & eduxit extra 8 castra in agrum, & duxit in montem, & abiit ad fontes qui erant infra civitatem. Et cùm viderent ipsos viri civitatis, sumptis armis egressi sunt ad verticem montis, omnes funditores, & occupato ascensu, fuderunt in eos lapides. Et digressi 9 inde, ligatū Achior projecerunt ad pedē montis, & reliquerunt, & ad Dominum suum reversi sunt. Et descendentes Israelitæ de civitate, steterunt juxta eum, & 10 solutum eduxerunt in civitatem. Et introduxerunt eum ad principes civitatis ipsorum, Qui tum erant Uzias filius Mica de 11 tribu Simeon, & Chabri filius Anathnajel, & Charmi, filius Manshijel. Et vocârunt senatores civitatis. Cucurrerúntque omnes juvenes ipsorū, & mulieres 12 filiique ipsorum ad conventum, & statuerunt Achior in medio totius populi. Interrogavítque illum Uzias quid accidisset. Et respondens dixit eis omnia verba cœtûs Alfernæ, quæ dixit coram magnatibus Assyriæ, & magnificavit se Alfernas adversùs domum Israel. Et omnis populus pronus cadens adoravit Deum, & 14 respondentes dixerunt; Dñe Deus cœli, intuere superbiam ipsorum, & miserere 15 humilitatis populi tui, & respice hodiè sanctuarium tuum. Et consolati sunt 16 Achiorem, & laudârunt valdè. Et acceptum eum duxit Uzias de ecclesia in domum suam. Fecítque convivium senatoribus. 20 Et invocavit Deum Israelis totâ noctè, ut 21 auxilio ipsis esset.

CAP. VII.

POstridiè præcepit Alfernas toti exercitui suo, omnibúsque qui auxilio sibi venerant, ut ad Beth-pallu proficiscerentur, & occuparent omnes ascensus montis, & pugnarent cum Israelitis. Et profecti die illo omnes viri, Omnisque 2 exercitus ipsorum, centum septuaginta duo millia, equitésque viginti duo millia, præter parvulos ipsorum, & qui eis se adjunxerant, multi admodum. Et castrametati sunt in valle quæ adversùs civitatem, juxta fontem aquarum: Et fuit latitudo exercitûs à Dothim usque Abelmeholam, longitudo autem Kadmonem usque adversùs Jezrael. 3

Versio VULG. LAT.

4 Filii autem Israel ut viderunt multitudinem illorum, prostraverunt se super terram, mittentes cinerem super capita sua, unanimes orantes ut Deus Israel mise-
5 ricordiam suam ostenderet super populum suum. Et assumentes arma sua bellica, sederunt per loca, quæ ad angusti itineris tramitem dirigunt inter montosa, &
6 erant custodientes ea totâ die & nocte. Porrò Holofernes, dum circuit per gyrum, reperit quòd fons, qui influebat, aquæductum illorum à parte australi extra civitatem dirigeret: & incîdi præcepit aquædu-
7 ctum illorum. Erant tamen non longè à muris fontes, ex quibus furtim videbantur haurire aquam, ad
8 refocillandum potiùs quàm ad potandum. Sed filii Ammon & Moab accesserunt ad Holofernem, dicentes; Filii Israel, non in lancea nec in sagitta confidunt, sed montes defendunt illos, & muniunt illos
9 colles in præcipitio constituti. Ut ergò sine congressione pugnæ possis superare eos, pone custodes fontium, ut non hauriant aquam ex eis, & sine gladio interficies eos, vel certè fatigati tradent civitatem suam, quam putant in montibus positam superari non
10 posse. Et placuerunt verba hæc coram Holoferne, & coram satellitibus ejus, & constituit per gyrum centenarios per singulos fontes.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

4 Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὡς (α) εἶδον αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἐταράχθησαν σφόδρα· καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Νῦν ἐκλείξουσιν οὗτοι τὸ πρόσωπον (β) τῆς γῆς πάσης, καὶ οὔτε τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ, οὔτε αἱ φάραγγες, οὔτε
5 οἱ βουνοὶ ὑποστήσονται τὸ βάρος αὐτῶν. Καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτῶν, καὶ ἀνακαύσαντες πυρὰς ἐπὶ τοὺς πύργους αὐτῶν, ἔμενον φυλάσσοντες ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἐξήγαγεν Ὀλοφέρνης πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ κατὰ
6 πρόσωπον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, οἳ ἦσαν (γ) ἐν Βετυλούᾳ, Καὶ ἐπεσκέψατο τὰς ἀναβάσεις τῆς πόλεως αὐτῶν, καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐτῶν ἐφώδευσεν, καὶ προκατελάβετο αὐτὰς, καὶ ἐπέστησεν αὐταῖς παρεμβολὰς ἀνδρῶν πολεμιστῶν, καὶ αὐτὸς ἀνέζευξεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
8 Καὶ προσελθόντες αὐτῷ πάντες (δ) οἱ ἄρχοντες τῶν υἱῶν Ἡσαῦ, καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ Μωὰβ, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς παραλίας, εἶπαν, Ἀκουσάτω δὴ λόγον ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἵνα μὴ γένηται θραῦσμα ἐν τῇ δυνάμει σου. ὁ γὰρ λαὸς οὗτος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ οὐ πέποιθεν ἐπὶ τοῖς δόρασιν αὐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς (ε) ὕψεσι τῶν ὀρέων αὐτῶν, ἐν οἷς αὐτοὶ ἐνοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς· οὐ γάρ ἐστιν εὐχερὲς προσβῆναι ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων αὐτῶν.
9 καὶ νῦν δέσποτα μὴ πολέμει πρὸς αὐτοὺς, καθὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως, καὶ οὐ πεσεῖται ἐκ τοῦ λαοῦ σου ἀνὴρ εἷς. ἀνάμεινον ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς σου, διαφυλάσσων πάντα ἄνδρα ἐκ τῆς δυνάμεώς σου, καὶ ἐπικρατησάτωσαν οἱ παῖδές σου τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος, ἣ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ὄρους, διότι ἐκεῖθεν ὑδρεύονται πάντες οἱ κατοικοῦντες Βετυλούᾳ, καὶ ἀνελεῖ αὐτοὺς ἡ δίψα, καὶ ἐκδώσουσι τὴν πόλιν (ζ) ἑαυτῶν. καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν ἀναβησόμεθα ἐπὶ τὰς πλησίον κορυφὰς τῶν ὀρέων, καὶ παρεμβαλοῦμεν ἐπ' αὐταῖς εἰς προφυλακὴν, τοῦ μὴ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως ἄνδρα ἕνα. Καὶ τακήσονται ἐν τῷ λιμῷ αὐτοὶ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὴν ῥομφαίαν ἐπ' αὐτοὺς, καταστρωθήσονται ἐν ταῖς πλατείαις τῆς οἰκήσεως αὐτῶν, καὶ ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα πονηρὸν, ἀνθ' ὧν ἐστασίασαν, καὶ (η) οὐκ ἀπήντησαν τῷ προσώπῳ σου ἐν εἰρήνῃ. Καὶ ἤρεσαν οἱ λόγοι (θ) αὐτῶν ἐνώπιον
10 Ὀλοφέρνου, καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, καὶ (ι) συνέταξαν ποιεῖν καθὼς ἐλάλησαν. καὶ (κ) ἀπῆρε παρεμβολὴ υἱῶν Ἀμμὼν, καὶ μετ' αὐτῶν χιλιάδες πέντε υἱῶν Ἀσσούρ· καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι, καὶ προκατελάβοντο τὰ ὕδατα, καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. καὶ ἀνέβησαν (λ) υἱοὶ Ἡσαῦ, καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ὀρεινῇ ἀπέναντι Δωθαΐμ, καὶ ἀπέστειλαν ἐξ αὐτῶν πρὸς Νότον καὶ Ἀπηλιώτην ἀπέναντι Ἐκρεβὴλ, ἥ ἐστι πλησίον (μ) Χοὺς, ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ (ν) χειμάρρου Μοχμούρ· καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ τῶν Ἀσσυρίων παρενέβαλον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ (ξ) ἐκάλυψαν πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· καὶ αἱ σκηναὶ καὶ αἱ ἀπαρτίαι αὐτῶν κατεστρατοπέδευσαν ἐν ὄχλῳ πολλῷ, καὶ ἦσαν εἰς πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον θεὸν αὐτῶν, ὅτι ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ὅτι ἐκύκλωσαν (ο) πάντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν.

4 Filii autem Israel, ut viderunt eorum multitudinem, turbati sunt valdè: & dixit unusquisque ad proximum suum; (a) Nunc exsorbebunt hi faciem terræ universæ: & neque montes excelsi, neque valles, neque colles sustinebunt gravitatem eorum.
5 Et assumentes unusquisque vasa bellica sua, & accendentes pyras super turres suas, manebant custodientes totam noctem illam. Die autem secundâ eduxit Olophernes universum equitatum suum ad faciem filiorum Israel, qui erant in Betylua,
6 Et consideravit ascensiones civitatis eorum: & fontes aquarum eorum aggressus est, & occupavit eos: & imposuit eis castra virorum bellatorum: & ipse rediit ad populum suum.
8 Et accedentes ei omnes principes filiorum Esau, & omnes duces populi Moab, & duces maritimæ, dicebant; Audiat nunc verbum dominus noster: ut non fiat quassatio in virtute tua; Populus enim hic filiorum Israel non confidunt in lanceis suis, sed in sublimitatibus montium suorum, in quibus ipsi inhabitant in eis. Non enim est facile accedere cacuminibus montium eorum.
9 Et nunc, domine, ne belles adversùs eos, sicut fit bellum prælii: & non cadet de populo tuo vir unus. Mane in castris tuis, custodiens omnem virum de virtute tua: & obtineant pueri tui fontem aquæ, qui egreditur è radice montis, quoniam indè aquantur omnes habitantes Betylua: & perdet eos sitis, & dedent civitatem suam. Et nos, & populus noster ascendemus super vicina cacumina montium, & castrametabimur in eis ad custodiam, ut non exeat è civitate vir unus. Et tabescent in fame ipsi, & uxores eorum, et filii eorum: et priusquam veniat gladius super eos; (b) sternentur in plateis habitationis suæ: et retribues eis retributionem malam pro eo quòd rebellârunt, et (c) non occurrerunt faciei tuæ in pace.
10 Et placuerunt verba eorum in conspectu Olophernis, et in conspectu omnium ministrorum ejus, et constituerunt facere sicut locuti fuerant. Et promoverunt castra filiorum Ammon, et cum eis millia quinque filiorum Assur: et castrametati sunt in valle, et præoccupaverunt aquas, et fontes aquarum filiorum Israel. Et ascenderunt filii Esau, et filii Ammon, et castrametati sunt in montana contra Dothaim: et miserunt ex ipsis ad Austrum et Subsolanum è regione Ecrebel, quæ est propè Chus, quæ est super torrentem Mochmur. Et reliquus exercitus Assyriorum castrametati sunt in campo, et operuerunt omnem faciem terræ. Et tabernacula, & impedimenta eorum castrametata sunt in turba multa, et fuerunt in multitudine plurima valdè. Et filii Israel exclamaverunt ad Dominum Deum suum; quoniam pusillanimis factus est spiritus eorum, quoniam in circuitu erant omnes inimici ipsorum, et non erat effugere è medio eorum.

MS. A. (α) ἴδον τὸ πλῆθος, (β) πάσης τῆς γῆς, (γ) ἐκ Βαιτυλούᾳ. (δ) ἄρχοντες υἱῶν (ε) * ὕψεσιν τῶν ὀρέων, ἐν οἷς αὐτοὶ κατοικοῦσιν (ζ) αὐτῶν. (η) οὐχ ὑπήντησας (θ) αὐτοῦ (ι) συνέταξεν ποιεῖν καθὰ (κ) ἀπῆραν παρεμβολὴν (λ) οἱ υἱοὶ (μ) Χυσεὶ, (ν) χειμάρρου· καὶ (ξ) ἐκάλυψεν (ο) αὐτοὺς πάντες

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 5 6 8 9 10 [illegible]

4 Filii autem Israel videntes multitudinem ipsorũ, extimuerunt valdè, dicentes quisq; ad proximum suum; Jam, neque tota terræ facies, neq; montes excelsi, neque valles, neque colles sustinebunt gravitatem eorum.
5 Et sumptis quisque armis quibus pugnabat, incenderunt ignes in turribus mœnium suorum, & vigilias egerunt totâ nocte. Die autem secundo eduxit Alphernas totum exercitum suum adversùs filios Israel qui habitabant Bethpallu:
6 Et explorârunt ascensus ad civitatem; Et profecti ad fontes aquarum occupârunt eos, & distribuerunt eos singulis stationibus virorum bellatorum: Ipse autem reversus est ad suos.
8 Et accedentes ad eum omnes principes gentis Idumææ, & dynastæ omnes Moab, principésque civitatum maritimarum, dixerunt ei; Auscultet Domin⁹ noster verbo huic, ne eveniat contritio in populo tuo. Nec enim popul⁹ iste fiduciam habet in lanceis, sed in celsitudinibus montiũ in quibus habitant, & quia non est facile accedere ad fastigia montium.
9 Nunc igitur domine, noli cum ipsis pugnare quemadmodum pugnari solet, nec cadat quisquã de populo tuo. Sed sustine in castris tuis, & serva omnem exercitum tuum, & occupent servi tui fontem aquarum qui ad radices montis: Inde enim hauriunt omnes habitatores Bethpallu, & consumet eos sitis, & tradent civitatem suam. Nos autem qui tecum sumus, ascendemus in fastigium montium qui prope nos sunt, & tendemus in ipsis, & custodiam agemus ne exeat è civitate vel vir unus. Et consumentur fame ac siti, ipsi, mulieresque, & filii ipsorum, priusquam veniat in eos gladius, & cadant in plateis, Et reddes ipsis retributionem malam propterea quòd te spreverunt, nec obviam tibi e-
10 gressi sunt cum pace. Et bona visa sunt verba ipsorum in conspectu Alfernæ, omniúmque servorum ejus, jussitque fieri ut dixerant. Et profectus exercitus filiorum Ammon, unáque millia peditum de filiis Assyriæ, tetenderunt in valle, & occupârunt aquas, & fontes filiorum Israel. Et ascenderunt filii Esau, filii Ammon, unáque filii Assyriæ duodecim millia, castrametati sunt in montibus qui adversus Dothim: Quosdam autem eorum misit Meridiem & Orientem versùs, contra Ekarbath, quæ est adverso C. sh, juxta torrentem Peor. Residuum exercitûs filiorum Assyriæ castrametabatur in planitie, & operiebat faciẽ terræ. Tentoria autem ipsorum & vasa, quæ multa admodum erant, inter ipsos sedem habebant. Filii autem Israel clamabant ad Deum suum, mœsti corde quod circumdederant ipsos hostes ipsorũ, neq; evadere licebat de medio ipsorum.

Versio VULG. LAT.

11 Cúmque ista custodia per dies viginti fuisset expleta, defecerunt cisternæ, & collectiones aquarum, omnibus habitantibus Bethuliam, ita ut non esset intra civitatem unde satiarentur vel unâ die, quoniam ad
12 mensuram dabatur populis aqua quotidié. Tunc ad Oziam congregati omnes viri, fœminæque, juve-
13 nes, & parvuli, omnes simul unâ voce Dixerunt; Judicet Deus inter nos & te, quoniam fecisti in nos mala, nolens loqui pacificè cum Assyriis, & propter hoc
14 vendidit nos Deus in manibus eorum. Et ideò non est qui adjuvet, cùm prosternamur ante oculos eorum
15 in siti, & perditione magnâ. Et nunc congregate universos qui in civitate sunt, ut spontè tradamus nos
16 omnes populo Holofernis. Melius est enim ut captivi benedicamus Dominum, viventes, quàm moriamur, & simus opprobrium omni carni, cùm viderimus uxores nostras, & infantes nostros, mori ante oculos no-
17 stros. Contestamur hodiè cœlum & terram, & Deum patrum nostrorum, qui ulciscitur nos secundùm peccata nostra, ut jam tradatis civitatem in manu militiæ Holofernis, et sit finis noster brevis in ore gla-
18 dii, qui longior efficitur in ariditate sitis. Et cùm hæc dixissent, factus est fletus & ululatus magnus in ecclesia ab omnibus, & per multas horas unâ voce clama-
19 verunt ad Deum, dicentes; Peccavimus cum patribus nostris, injustè egimus, iniquitatem fecimus.
20 Tu quia pius es, miserere nostri, aut in tuo flagello vindica iniquitates nostras, & noli tradere confiten-
21 tes te, populo qui ignorat te, Ut non dicant inter
22 Gentes; Ubi est Deus eorum? Et cùm fatigati his
23 clamoribus, & his fletibus lassati siluissent, Exurgens Ozias infusus lachrymis, dixit; Æquo animo estote, fratres, & hos quinque dies exspectemus à
24 Domino misericordiam. Forsitan enim indignationem suam abscindet, & dabit gloriam nomini
25 suo. Si autem transactis quinque diebus non venerit adjutorium, faciemus hæc verba quæ locuti estis.

CAP. VIII.

1 ET factum est, cùm audîsset hæc verba Judith vidua, quæ erat filia Merari, filii Idox, filii Joseph, filii Oziæ, filii Elai, filii Jamnor, filii Gedeon, filii Raphaim, filii Achitob, filii Melchiæ, filii Enan, filii Nathaniæ, filii Salathiel, filii Simeon, filii Reuben:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ (α) ἔμεινε κύκλῳ αὐτῶν πᾶσα παρεμβολὴ Ἀσσοὺρ, οἱ πεζοὶ καὶ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν, ἡμέρας τριακοντατέσσαρας. καὶ (β) ἐξέλιπεν πάντας τοὺς κατοικοῦντας Βετυλούᾳ πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν τῶν ὑδάτων. καὶ οἱ λάκκοι ἐξεκενοῦντο, καὶ οὐκ εἶχον πιεῖν εἰς πλησμονὴν ὕδωρ ἡμέραν μίαν, ὅτι ἐν μέτρῳ ἐδίδοσαν αὐτοῖς πιεῖν. καὶ (γ) ἠθύμησαν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ αἱ (δ) γυναῖκες αὐτῶν καὶ οἱ νεανίσκοι ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς δίψης, καὶ ἔπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως, καὶ ἐν ταῖς διόδοις τῶν πυλῶν, καὶ οὐκ ἦν κρα-
12 ταίωσις ἔτι ἐν αὐτοῖς. Καὶ ἐπισυνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ Ὀζίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, οἱ νεανίσκοι καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ
13 παιδία, καὶ (ε) ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλῃ, Καὶ εἶπαν ἐναντίον πάντων τῶν πρεσβυτέρων, Κρίναι ὁ θεὸς ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὅτι ἐποιήσατε ἐν ἡμῖν ἀδικίαν μεγάλην, οὐ λαλήσαντες εἰρηνικὰ (ζ) μετὰ
14 τῶν υἱῶν Ἀσσούρ. Καὶ νῦν οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν, ἀλλὰ πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τοῦ καταστρωθῆναι ἐναντίον αὐ-
15 τῶν ἐν δίψῃ καὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ. Καὶ νῦν ἐπικαλέσασθε αὐτοὺς, καὶ ἔκδοτε τὴν πόλιν πᾶσαν εἰς προνομὴν τῷ λαῷ Ὀλοφέρνου, καὶ πά-
16 σῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Κρεῖσσον γὰρ (η) ἡμῖν γενηθῆναι αὐτοῖς εἰς διαρπαγήν. ἐσόμεθα γὰρ εἰς δούλους, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν, καὶ (θ) οὐκ ὀψόμεθα τὸν θάνατον τῶν νηπίων (ι) ἡμῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, ἐκλειπούσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
17 Μαρτυρόμεθα ὑμῖν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ κύριον τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐκδικεῖ ἡμᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ κατὰ τὰ ἁμαρτήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἵνα μὴ ποιήσῃ κατὰ
18 τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον. Καὶ ἐγένετο κλαυθμὸς μέγας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας πάντων ὁμοθυμαδὸν, καὶ ἐβόησαν πρὸς κύριον (κ) τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς
23 Ὀζίας, Θαρσεῖτε ἀδελφοί, διακαρτερήσωμεν (λ) ἔτι πέντε ἡμέρας, ἐν αἷς (μ) ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ'
24 ἡμᾶς· Οὐ γὰρ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς εἰς τέλος. Ἐὰν (ν) δὲ δι-
25 έλθωσιν αὗται, καὶ μὴ ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς βοήθεια, ποιήσω κατὰ τὰ ῥήματα ὑμῶν. καὶ ἐσκόρπισε τὸν λαὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ (ξ) παρεμβολήν· καὶ ἐπὶ τὰ τείχη καὶ (ο) τοὺς πύργους τῆς πόλεως αὐτῶν ἀπῆλθον, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν (π) ἐξαπέστειλε. καὶ ἦσαν ἐν ταπεινώσει πολλῇ ἐν τῇ πόλει.

11 Et manserunt in circuitu eorũ omnia castra Assur, pedites, & currus, & equites eorum, diebus triginta quatuor. Et defecerunt omnibus habitantibus Betylua omnia receptacula sua aquarum: & cisternæ evacuabantur, & non habebant bibere ad satietatem aquam diem unum: quoniam in mensura dabant eis bibere. Et consternati sunt infantes eorum, & mulieres eorum, & juvenes defecerunt præ siti, & cadebant in plateis civitatis, & in transitibus portarum: & non erat robur ultrà in eis.
12 Et congregati sunt omnis populus ad Oziam, & principes civitatis, juvenes, & mulieres, & pueri, & exclamaverunt voce magnâ,
13 Et dixerunt coram omnibus senioribus; Judicet Deus inter nos & vos: quoniam fecistis in nobis injustitiam magnam, non loquentes pacifica cum filiis Assur.
14 Et nunc non est adjutor noster, sed vendidit nos Deus in manus eorum, ut prosternamur coram eis in siti, & perditione magnâ.
15 Et nunc invocate eos, & date civitatem omnem in direptionem populo Olophernis, & omni virtuti ejus.
16 Melius enim nobis fieri eis in direptionem. Erimus enim in servos, & vivet anima nostra: & non videbimus mortem infantium nostrorum in oculis nostris, & uxores, & filios nostros, deficientes animas eorum.
17 Contestamur vobis cœlum, & terram, & Deum nostrum, & Dominum patrum nostrorum, qui ulciscitur nos secundùm peccata nostra, & secundùm peccata patrum nostrorum; ut non faciat juxta verba hæc in die hodierna.
18 Et facta est ploratio magna in medio ecclesiæ omnium unanimiter: Et clamaverunt ad Dominum Deum voce magnâ.
23 Et dixit ad eos Ozias; Confidite, fratres: obduremus adhuc quinque dies, in quibus convertet Dominus Deus noster misericordiam suam super nos.
24 Non enim derelinquet nos in finem.
25 Si autem transierint hi, & non venerit super nos auxilium; faciam secundùm verba vestra. Et dispersit populum in castra ipsius: & ad muros, & turres civitatis suæ abierunt: & mulieres, & filios in domos suas dimisit. Et fuerunt in humilitate multa in civitate.

MS. A. (α) ἔμεινον (β) ἐξέλειπεν (γ) ἠθύμησεν (δ) γυναῖκες, καὶ (ε) ἐβόησαν (ζ) μετὰ υἱῶν (η) ἡμᾶς (θ) οὐχ (ι) ἡμῶν, καὶ τοὺς (κ) θεὸν (λ) ἐπὶ πέντε (μ) ἐπιστρέψει (ν) διέλθωσιν (ξ) * πόλιν, παρεμβολήν· (ο) ἐπὶ τοὺς (π) ἀπέστειλαν.

ΚΕΦ. η'.

1 ΚΑὶ ἤκουσεν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις Ἰουδὶθ θυγάτηρ Μεραρὶ, υἱοῦ Ὢξ, υἱοῦ Ἰωσὴφ, υἱοῦ Ὀζιὴλ, υἱοῦ Ἑλκία, (α) υἱοῦ Ἠλιοὺ, υἱοῦ Χελκίου, υἱοῦ Ἐλιὰβ, υἱοῦ Ναθαναὴλ, υἱοῦ Σαλαμιὴλ, υἱοῦ Σαρασαδαΐ, υἱοῦ Ἰσραήλ·

CAP. VIII.

1 ET audivit in illis diebus Judith filia Merari, filii Ox, filii Joseph, filii Oziel, filii Elcia, filii Eliu, filii Chelciæ, filii Eliab, filii Nathanael, filii Salamiel, filii Sarasadai, filii Israel.

MS. A. (α) υἱοῦ Ἀνανίου, υἱοῦ Γεδεὼν, υἱοῦ Ῥαφαῒν, υἱοῦ Ἀκιθὼν, υἱοῦ Ἠλιοὺ, υἱοῦ Ἐλιὰβ, υἱοῦ Ναθαναὴλ, υἱοῦ Σαλαμιὴλ, υἱοῦ Σαλασαδαΐ, υἱοῦ Ἰσραήλ· Καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 12 13 14 15 16 17 18 23 24 25 [illegible]

* * *

1 [illegible]

11 Mansit autem in circuitu ipsorum exercitus Assyriorum, pedites equitesque & currus, duos menses & quatuor dies. Et consumpserant habitatores Bethpallu lacus suos, & utres ipsorum consumpti erant, neque reliquas habebant aquas quas biberent, & delinquebant animo pueri & mulieres ipsorum, quia non erat reliqua ipsis aqua quam biberent ad satietatem, vel diem unum: dabant enim ipsis aquam ad mensuram. Delinquebant autem valdè juvenes ipsorum mulieresque ac pueri, & deficiebant siti, & cadebant in plateis civitatis, & in ingressibus portarum, nec erant in ipsis vires.
12 Et congregati sunt ad Uziam & principes civitatis, adolescentes mulieresque & pueri, & clamârunt voce magnâ, & dixerunt in faciem senatoribus;
13 Judicet Dominus inter nos & vos: Fecistis enim nobis injuriam magnam, quòd non locuti estis pacificè filiis Assyriæ.
14 Et nunc non est qui auxilio sit nobis, sed tradidit nos Dominus in manus ipsorum, & consumemur corã eis siti, et interitu magno.
15 Nunc autẽ, vocatis ipsis, tradite civitatẽ in captivitatẽ & prædã populo Alphernæ, & toti exercitui ejus.
16 Melius enim est nobis servis esse & ancillis ipsorũ, ut vivat anima nostra, quàm videre oculis nostris mortem puerorum nostrorũ, uxorúmque & filiorum, præ deliquio animi ipsorum.
17 Contestamúrque adversùs vos cœlum & terram, Dominúmque Deum patrum nostrorum, qui vindictam exigit de nobis secundùm peccata nostra, ut faciatis secundùm ea quæ dicta sunt hodierno die.
18 Factúsque est fletus magnus in medio synagogæ. Et clamârunt ad Dominum
23 voce altâ omnes unà. Et dixit eis Uzias; Confidite fratres mei, & sustineamus adhuc quinque dies alios: forsitte convertet ad nos Dominus Deus noster misericordias suas;
24 Quia non derelinquet nos usque ad extremum.
25 Quòd si transierint quinque dies, nec extiterit nobis auxiliũ, faciemus secundùm verba quemadmodum dixistis. Et dispersit populum ad suum quemque centorium, & ad mœnia turrésque civitatis: mulieres autem puerósque dimisit ad domos suas. Fueruntque in afflictione magna admodum.

CAP. VIII.

1 ET in diebus illis habitabat in Bethpallu Judith, filia Merari, filii Uz, filii Joseph, filii Uzziel, filii Elkana, filii Chanan, filii Gabun, filii Daphnin, filii Achitub, filii Nain, filii Malchiæ, filii Gir, filii Nathaniæ, filii Simeon, filii Samuel, filii Israel.

Verſio VULG. LAT.

2 Et vir ejus fuit Manaſſes, qui mortuus eſt in diebus
3 meſſis hordeaceæ: Inſtabat enim ſuper alligantes
manipulos in campo, & venit æſtus ſuper caput
ejus, & mortuus eſt in Bethulia civitate ſua,
4 & ſepultus eſt illic cum patribus ſuis. Erat autem
Judith relicta ejus vidua jam annis tribus,
5 & menſibus ſex. Et in ſuperioribus domûs ſuæ
fecit ſibi ſecretum cubiculum, in quo cum puellis
6 ſuis clauſa morabatur, Et habens ſuper lumbos
ſuos cilicium, jejunabat omnibus diebus vitæ
ſuæ, præter ſabbata, & neomenias, & feſta domûs
7 Iſrael. Erat autem eleganti aſpectu nimis,
cui vir ſuus reliquerat divitias multas, & familiam
copioſam, ac poſſeſſiones armentis boum &
8 gregibus ovium plenas. Et erat hæc in omnibus
famoſiſſima, quoniam timebat Dominum valdè,
nec erat qui loqueretur de illa verbum malum.
9 Hæc itaque cùm audiſſet, quoniam Ozias promiſiſſet
quòd tranſacto quinto die traderet civitatem,
miſit ad presbyteros Chabri & Charmi.
10 Et venerunt ad illam, & dixit illis; Quod eſt
hoc verbum, in quo conſenſit Ozias, ut tradat
civitatem Aſſyriis, ſi intra quinque dies non
11 venerit vobis adjutorium? Et qui eſtis vos, qui
12 tentatis Dominum? Non eſt iſte ſermo, qui miſericordiam
provocet, ſed potiùs qui iram excitet,
13 & furorem accendat. Poſuiſtis vos tempus
miſerationis Domini, & in arbitrium veſtrum,
14 diem conſtituiſtis ei. Sed quia patiens Dominus
eſt, in hoc ipſo pœniteamus, & indulgentiam
15 ejus fuſis lachrymis poſtulemus: Non enim quaſi
homo, ſic Deus comminabitur, neque ſicut
filius hominis ad iracundiam inflammabitur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

2 Καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Μανασσῆς, τῆς φυλῆς αὐτῆς, καὶ τῆς πατριᾶς αὐτῆς,
3 καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡμέραις (α) θερισμοῦ κριθῶν· Ἐπέστη γὰρ ἐπὶ
(β) τοῦ δεσμεύοντος τὸ δράγμα ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ὁ καύσων ἦλθεν ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν (γ) κλίνην, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν Βετυλούᾳ
τῇ πόλει αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ
4 ἀγρῷ τῷ ἀναμέσον Δωθαΐμ καὶ (δ) Βελαμών. Καὶ ἦν Ἰουδὶθ ἐν
5 τῷ οἴκῳ αὐτῆς χηρεύουσα ἔτη τρία καὶ μῆνας τέσσαρας. Καὶ ἐποίησεν
6 ἑαυτῇ σκηνὴν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου αὐτῆς, Καὶ ἐπέθηκεν
ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτῆς σάκκον· καὶ ἦν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἱμάτια τῆς
χηρεύσεως αὐτῆς. καὶ (ε) ἐνήστευε πάσας τὰς ἡμέρας (ζ) χηρεύσεως
αὐτῆς χωρὶς προσαββάτων, καὶ σαββάτων, καὶ προνουμηνιῶν, καὶ
7 νουμηνιῶν, καὶ ἑορτῶν, καὶ χαρμοσυνῶν οἴκου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν καλὴ
τῷ εἴδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα. καὶ ὑπελείπετο αὐτῇ Μανασσῆς
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χρυσίον καὶ ἀργύριον, καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας,
8 καὶ κτήνη καὶ ἀγρούς, καὶ (η) ἔμενεν ἐπ' αὐτῶν. Καὶ οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν
9 αὐτῇ ῥῆμα πονηρόν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν σφόδρα. Καὶ ἤκουσε
τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ τὰ πονηρὰ ἐπὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι (θ) ὠλιγοψύχησαν
ἐπὶ τῇ σπάνει τῶν ὑδάτων· καὶ ἤκουσε (ι) πάντας τοὺς λόγους
Ἰουδὶθ οὓς ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς Ὀζίας, ὡς ὤμοσεν αὐτοῖς παραδώσειν
τὴν πόλιν μετὰ ἡμέρας πέντε τοῖς Ἀσσυρίοις. καὶ ἀποστείλασα
τὴν ἄβραν αὐτῆς τὴν ἐφεστῶσαν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῆς,
(κ) ἐκάλεσεν Ὀζίαν καὶ Χαβρὶν καὶ Χαρμὶν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως
10 αὐτῆς. Καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἀκούσατε
δή μου ἄρχοντες τῶν κατοικούντων (λ) ἐν Βετυλούᾳ· ὅτι οὐκ εὐθὴς
ὁ λόγος ὑμῶν ὃν ἐλαλήσατε ἐναντίον τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ
ἐστήσατε τὸν ὅρκον (μ) ὃν ἐλαλήσατε ἀναμέσον τοῦ θεοῦ καὶ ὑμῶν,
εἴπατε ἐκδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐὰν μὴ ἐν αὐταῖς (ν) ἐπιστρέψῃ
11 ὁ κύριος βοηθῆσαι (ξ) ἡμῖν. Καὶ νῦν τίνες ἐστὲ ὑμεῖς οἳ
ἐπειράσατε τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, καὶ (ο) ἵστασθε ὑπὲρ τοῦ
θεοῦ ἐν μέσῳ υἱῶν ἀνθρώπων· καὶ νῦν κύριον παντοκράτορα ἐξετάζετε,
καὶ οὐθὲν ἐπιγνώσεσθε ἕως τοῦ αἰῶνος· ὅτι βάθος καρδίας ἀνθρώπου
οὐχ εὑρήσετε, καὶ λόγους τῆς διανοίας αὐτοῦ οὐ (π) λήψεσθε, καὶ πῶς
τὸν θεὸν ὃς ἐποίησε (ρ) τὰ πάντα ταῦτα, ἐρευνήσετε, καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐπιγνώσεσθε, καὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ (σ) κατανοήσετε;
μηδαμῶς, ἀδελφοί, μὴ παροργίζετε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν μὴ βούληται ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις βοηθῆσαι
ἡμῖν, αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἐν αἷς θέλει (τ) σκεπάσαι ἡμέραις, ἢ καὶ (υ) ὀλοθρεῦσαι ἡμᾶς πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν
15 ἡμῶν. ὑμεῖς δὲ μὴ ἐνεχυράζετε τὰς βουλὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, Ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀπειληθῆναι,
οὐδ' ὡς υἱὸς ἀνθρώπου διαιτηθῆναι.

Et vir ejus Manaſſes de tribu ejus, & de patria 2
ejus, & mortuus eſt in diebus meſſis hordeorum. Inſtabat 3
enim ſuper ligantem manipulum in campo, &
æſtus venit ſuper caput ejus, & procidit (a) in lectum,
& obiit in Betylua civitate ſua: & ſepelierunt
eum cum patribus ejus in agro, qui inter Dothaim,
& Belamon. Et fuit Judith in domo ſua 4
viduitatem ſervans annos tres, & menſes quatuor.
Et fecit ſibi tabernaculum ſuper ſolarium domûs 5
ſuæ, Et impoſuit ſuper lumbum ſuum cilicium: 6
Et erant ſuper eam veſtimenta viduitatis ejus:
& jejunabat omnibus diebus viduitatis ſuæ præter
anteſabbata, & ſabbata, & anteneomenias, & neomenias,
& feſtivitates, & lætas ſolennitates domûs
Iſrael. Et erat pulchra ſpecie, & decora aſpectu 7
valdè. Et reliquerat ei Manaſſes vir ejus aurum,
& argentum, & pueros, & ancillas, & pecora,
& agros: & manebat ſuper ea. Et non erat, 8
qui inferret ei verbum malum; quoniam timebat
Deum valdè. Et audivit verba populi mala in principem, 9
quia animo defecerunt ſuper raritate aquarum.
Et audivit omnia verba Judith, quæ locutus
erat ad eos Ozias, quomodò juraverat eis tradíturum
civitatem poſt dies quinq; Aſſyriis. Et mittens
ancillam ſuam, quæ præerat omnibus ſubſtantiis
ſuis, vocavit Oziam, & Chabrin, & Charmin
ſeniores civitatis ſuæ. Et venerunt ad eam. Et dixit 10
ad eos; Audite nunc me, principes habitantium
in Betylua: quoniam non rectum eſt verbum
veſtrum, quod locuti eſtis coram populo in die hac,
& ſtatuiſtis juramentum, quod locuti eſtis, inter
Deum, & vos, & dixiſtis dedituros civitatem inimicis
noſtris, niſi in illis [diebus] converſus fuerit
Dominus ad adjuvandum nos. Et nunc qui eſtis 11
vos, qui tentâſtis Deum in die hodierna, & ſtatuiſtis
pro Deo in medio filiorum hominum? Et nunc
Dominum omnipotentem examinatis, & nihil cognoſcetis
uſque in ſeculum: quoniam profundum cordis
hominis non invenietis, & verba cogitationis
ejus non percipietis: & quomodò Deum qui fecit
omnia hæc, inveſtigabitis, & mentem ejus cognoſcetis,
& cogitationē ejus contemplabimini? Nequaquã,
fratres: nolite ad iracundiam provocare Dominum
Deum noſtrum: quoniam ſi noluerit in iſtis quinque
diebus auxiliari nobis, ipſe habet poteſtatem, in quibus
velit, tegere diebus, vel etiam exterminare nos ante faciem inimicorum noſtrorum. Vos autem ne (b) extorqueatis conſilia
Domini Dei noſtri, Quoniam non tanquam homo Deus, ut minis terreatur, neque tanquam filius hominis, (c) ut judicetur. 15

MS. A. (α) κριθῶν θερισμοῦ· (β) τοὺς δεσμεύοντας τὰ δράγματα (γ) κλίνην αὐτοῦ, καὶ (δ) Βαλαμών. (ε) ἐνήστευσεν (ζ) τῆς χηρεύσεως χωρὶς * καὶ σαββάτων, καὶ προνουμηνιῶν
προσαββάτων, καὶ ἑορτῶν, (η) ἔμεινεν (θ) ὀλιγοψυχήσει ἐν τῇ (ι) Ἰουδὶθ πάντας τοὺς λόγους οὓς (κ) ἐκάλεσεν Χαβρεὶμ (λ) Βαιτυλέα· (μ) τοῦτον ὃν (ν) ἐπιστρέψει κύριος (ξ) ὑμῖν.
(ο) ἵστατε (π) διαλήψεσθε, (ρ) πάντα ταῦτα, ἐρευνήσατε, (σ) κατανοήσαι; (τ) κατὰ πάσας ἡμέρας, (υ) ὀλεθρεῦσαι.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Vir ejus Manaſſes, de tribu ipſius, mortuus 2
fuerat in meſſe hordei: Superſtabat 3
enim meſſoribus in agro, & incaluit
cauſon in capite ejus, & cecidit in lectum,
& mortuus eſt in Bethpallu civitate
ſuâ, & ſepelierunt ipſum cum patribus
ſuis, in agro, inter Dothim & Belmun.
Judith autem vidua egit in domo ſua 4
tres annos & quatuor menſes: Fecítque 5
ſibi tabernaculum ſuper tecto domûs
ſuæ; Præcinxítque lumbos ſuos 6
ſacco, induebátque ſe veſtes viduitatis
ſuæ, jejunabátque omnibus diebus viduitatis
ſuæ, præterquam ſabbatis, &
neomeniis, & feſtis, & lætitiis, & commemorationibus
domûs Iſrael. Erat autem 7
formoſa aſpectu, geſtúque decora,
& mente cordata, honeſta ac prudens.
Erat etiam valdè dives: Reliquerat
enim ipſi Manaſſes vir ejus aurum & argentum,
ſervos & ancillas, pecoráque, &
agros in quibus morabatur: Nec erat qui 8
ei quicquam mali diceret, valdè enim
Deum colebat. Et audivit mala verba 9
populi quæ dixerant magiſtratui, quoniam
tæduerat ipſos ob ſitim aquarum:
Audivítque Judith omnia quæ dixerat
ipſis Uzias, quòd auſcultaverat ipſis, &
juraverat tradituros civitatem Aſſyriis
poſt quinque dies. Miſítque miniſtram
ſuam, quam præfecerat omnibus bonis
ſuis, & vocavit Chabrin, & Charmin
ſenatores civitatis. Et venerunt ad 10
Judith, & dixit eis; Audite me principes
incolæque *civitatis* Bethpallu: non eſt
enim bonum quod locuti eſtis hodiè coram
populo, & conſtituiſtis juramentum
quod jurârunt inter vos & Deum,
& dixiſtis, traditum iri civitatem hoſtibus
noſtris, niſi iſtis diebus convertat
ſe Dominus Deus noſter in auxilium
noſtrum. Jam autem qui eſtis vos, ut 11
tentetis Deum, quare dei ſitis inter homines?
Et examinatis cogitationes
Dei omnipotentis, quas nemo cognoſcet
in æternum. Profunda cordis filiorum
hominis non inveſtigantur, nec aſſequimini
cogitata mentium ipſorum;
Et quomodo Deum, qui hæc omnia fecit,
aſſequemini, vel ſententiam ejus
cognoſcetis, & cogitationes ejus intelligetis?
Nolite fratres, irritare Dominum
Deũ noſtrum. Nam ſi noluerit adjuvare
nos intra quinque dies, poteſt, quando
voluerit, protegere nos, & frangere hoſtes
noſtros coram nobis. Vos autem
nolite oppignerare conſilia Domini
Dei. Non enim eſt inſtar hominis, ut minitetur *quis ei*; nec inſtar filii hominis, ut in ordinē redigatur. 15

Verſio VULG. LAT.

16 Et ideò humiliemus illi animas noſtras, & in ſpiritu
17 conſtituti humiliato, ſervientes illi, Dicamus flentes
Dño, ut ſecundùm voluntatem ſuam ſic faciat nobiſcum
miſericordiã ſuam: ut ſicut conturbatum eſt
cor noſtrum in ſuperbia eorum, ita etiam de noſtra
18 humilitate gloriemur: Quoniã non ſum⁹ ſecuti peccata
patrũ noſtrorum, qui dereliquerunt Deũ ſuũ,
19 & adoraverunt deos alienos. Pro quo ſcelere dati
ſunt in gladiũ, & in rapinam, & in confuſionem inimicis
ſuis: nos autẽ alterũ Deũ neſcim⁹ præter ipſũ.
20 Expectem⁹ humiles conſolationẽ ejus, & exquiret
ſanguinẽ noſtrũ de afflictionibus inimicorũ noſtrorum,
& humiliabit omnes Gentes, quæcunque inſurgunt
contra nos, & faciet illas ſine honore Dñs
21 Deus noſter. Et nunc, fratres, quoniam vos
eſtis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet
anima illorum, ad eloquium veſtrum corda
eorum erigite, ut memores ſint, quia tentati
ſunt patres noſtri ut probarentur, ſi verè colerent
22 Deũ ſuum. Memores eſſe debent, quomodò
pater noſter Abrahã tentatus eſt, & per multas tri-
23 bulationes probat⁹, Dei amic⁹ effect⁹ eſt. Sic Iſaac,
ſic Jacob, ſic Moyſes, & omnes qui placuerunt Deo,
24 per multas tribulationes tranſierunt fideles. Illi autem,
qui tentationes non ſuſceperunt cum timore
Dñi, & impatientiã ſuam & improperiũ murmura-
25 tionis ſuæ contra Dñm protulerunt, Exterminati
26 ſunt ab exterminatore, & à ſerpentib⁹ perierunt. Et
nos ergò non ulciſcamur nos pro his quæ patimur,
27 Sed reputantes peccatis noſtris hæc ipſa ſupplicia
minora eſſe, flagella Dñi, quibus quaſi ſervi corripimur,
ad emendationẽ, & non ad perditionem noſtrã
28 eveniſſe credam⁹. Et dixerunt illi Ozias & presbyteri;
Omnia, quæ locuta es, vera ſunt, & non eſt in
29 ſermonibus tuis ulla reprehenſio. Nunc ergò ora
pro nobis, quoniã mulier ſancta es, & timens Deũ.
30 Et dixit illis Judith; Sicut quod potui loqui, Dei eſſe
31 cognoſcitis: Ita quod facere diſpoſui, probate ſi ex
Deo eſt, & orate ut firmũ faciat Deus conſilium me-
32 um. Stabitis vos ad portam nocte iſtâ, & ego exeã
cum abra mea: & orate, ut ſicut dixiſtis, in diebus
33 quinque reſpiciat Dñs populum ſuum Iſrael. Vos
autem nolo ut ſcrutemini actum meum, & uſque
dum renuntiem vobis, nihil aliud fiat, niſi oratio
pro me ad Dominum Deum noſtrum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

16 Διόπερ ἀναμένοντες τὴν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν, (α) ἐπικαλεσώμεθα αὐτὸν
εἰς βοήθειαν ἡμῶν, καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς ἡμῶν, ἐὰν ᾖ αὐτῷ
ἀρεστόν. ὅτι οὐκ ἀνέστη ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν, οὐδέ ἐστιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
σήμερον οὔτε φυλή, οὔτε πατριά, (β) οὔτε δῆμος, οὔτε πόλις ἐξ ἡμῶν,
οἳ προσκυνοῦσι θεοῖς χειροποιήτοις, καθάπερ ἐγένετο ἐν ταῖς πρότερον
19 ἡμέραις, Ὧν χάριν ἐδόθησαν εἰς ῥομφαίαν καὶ εἰς διαρπαγὴν
οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἔπεσον πτῶμα μέγα ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν
ἡμῶν. ἡμεῖς δὲ ἕτερον θεὸν οὐκ (γ) ἐπέγνωμεν πλὴν αὐτοῦ· ὅθεν ἐλπίζομεν
ὅτι οὐχ ὑπερόψεται ἡμᾶς, (δ) οὐδ' ἀπὸ τοῦ γένους ἡμῶν. ὅτι ἐν
τῷ ληφθῆναι ἡμᾶς, οὕτως καθήσεται πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ προνομευθήσεται
τὰ ἅγια ἡμῶν, καὶ (ε) ζητήσει τὴν βεβήλωσιν αὐτῶν ἐκ τοῦ
(ζ) στόματος ἡμῶν, καὶ τὸν φόνον τῶν ἀδελφῶν (η) ἡμῶν, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν
τῆς γῆς, καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἐπιστρέψει
εἰς κεφαλὴν ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ ἐὰν δουλεύσωμεν ἐκεῖ, καὶ
ἐσόμεθα εἰς πρόσκομμα καὶ εἰς ὄνειδος ἐναντίον τῶν κτωμένων ἡμᾶς·
ὅτι οὐ κατευθυνθήσεται ἡ δουλεία ἡμῶν εἰς χάριν, ἀλλ' εἰς ἀτιμίαν
21 θήσει αὐτὴν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Καὶ νῦν ἀδελφοὶ ἐπιδειξώμεθα
τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι ἐξ ἡμῶν κρέμαται ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ τὰ
ἅγια καὶ ὁ οἶκος καὶ τὸ θυσιαστήριον (θ) ἐπεστήρικται ἐφ' ἡμῖν. Παρὰ
(ι) ταῦτα πάντα εὐχαριστήσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὃς πειράζει ἡμᾶς
καθὰ καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν. μνήσθητε ὅσα ἐποίησε μετὰ Ἀβραάμ,
καὶ ὅσα ἐπείρασε τὸν Ἰσαάκ, καὶ ὅσα ἐγένετο τῷ Ἰακὼβ ἐν Μεσοποταμίᾳ
τῆς Συρίας (κ) ποιμαίνοντι τὰ πρόβατα Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ
26 τῆς μητρὸς αὐτοῦ· Ὅτι οὐ καθὼς ἐκείνους ἐπύρωσεν εἰς ἐτασμὸν
27 τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡμᾶς οὐκ ἐξεδίκησεν, Ἀλλ' εἰς νουθέτησιν
28 μαστιγοῖ κύριος τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν
Ὀζίας, Πάντα ὅσα εἶπας, (λ) ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐλάλησας, καὶ οὐκ
ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται τοῖς λόγοις σου. Ὅτι οὐκ ἐν τῇ σήμερον ἡ
σοφία σου πρόδηλός ἐστιν, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν σου ἔγνω πᾶς
ὁ λαὸς τὴν σύνεσίν σου, καθότι ἀγαθόν ἐστι τὸ πλάσμα τῆς καρδίας
σου. (μ) ἀλλ' ὁ λαὸς ἐδίψησε σφόδρα καὶ (ν) ἠνάγκασαν ποιῆσαι
ἡμᾶς καθὰ ἐλαλήσαμεν αὐτοῖς, καὶ (ξ) ἐπαγαγεῖν ὅρκον ἐφ'
29 ἡμᾶς, ὃν οὐ παραβησόμεθα. Καὶ νῦν δεήθητι περὶ ἡμῶν, ὅτι γυνὴ
εὐσεβὴς εἶ, καὶ ἀποστελεῖ κύριος τὸν ὑετὸν εἰς πλήρωσιν τῶν λάκ-
30 κων ἡμῶν, καὶ οὐκ ἐκλείψομεν ἔτι. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ἰουδίθ,
Ἀκούσατέ μου, καὶ ποιήσω πρᾶγμα ὃ ἀφίξεται εἰς γενεὰς γενεῶν υἱοῖς
32 τοῦ γένους ἡμῶν. Ὑμεῖς στήσεσθε ἐπὶ τῆς πύλης τὴν νύκτα ταύτην,
καὶ ἐξελεύσομαι ἐγὼ μετὰ τῆς ἄβρας μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις
μεθ' ἃς εἴπατε παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐπισκέψεται
33 κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρί μου. Ὑμεῖς δὲ οὐκ (ο) ἐξερευνήσετε
τὴν πρᾶξίν μου, οὐ γὰρ (π) ἐρῶ ὑμῖν, ἕως τοῦ τελεσθῆναι ἃ ἐγὼ ποιῶ.

Quamobrèm expectantes eam quæ ab ipſo, ſalutem, 16
invocemus eum in adjutorium noſtrum: & exaudiet
vocem noſtram, ſi fuerit ipſi placitum: quoniam
non ſurrexit in generationibus noſtris, neque eſt in
hodierna die neque tribus, neque patria, neque oppidum,
neque civitas ex nobis, qui adorent deos manufactos,
ſicut factum eſt in prioribus diebus, Quorum 19
gratiâ dati ſunt in gladium, & in direptionem
patres noſtri, & ceciderunt ruinâ magnâ coram inimicis
noſtris. Nos autem alium Deum non agnovimus
præter eum: unde ſperamus, quia non deſpiciet
nos, neque à (d) genere noſtro: quoniam cùm capti
fuerimus nos; ſic ſedebit omnis Judæa, & diripientur
Sancta noſtra, & quæret pollutionem eorum de
(e) ore noſtro, & cædem fratrum noſtrorum, & captivitatem
terræ, & deſolationem hæreditatis noſtræ
convertet in caput noſtrum in gentibus, ubicunque
ſervierimus ibi, & erimus in offendiculum, & in
opprobrium coram poſſidentibus nos: quoniam non dirigetur
ſervitus noſtra in gratiam, ſed in ignominiam
dabit eam Dominus Deus noſter. Et nunc, fratres, 21
oſtendamus fratribus noſtris, quia ex nobis pendet
anima eorum, & ſancta, & domus & altare innituntur
ſuper nos. Præter hæc omnia gratias agamus
Domino Deo noſtro, qui tentat nos, ſicut & patres noſtros.
Recordamini, quæcunque fecit cum Abraham,
& quæcunque tentavit Iſaac, & quæcunque evenerunt
Jacob in Meſopotamia Syriæ, paſcenti pecora
Laban fratris matris ſuæ: Quoniam non ſicut illos 26
examinavit in examen cordis eorum, etiam nos 27
non eſt ultus, Sed ad monitionem flagellat Dominus
appropinquantes ſibi. Et dixit ad eam Ozias; Omnia 28
quæcunque dixiſti, bono corde locuta es, & non eſt
qui reſiſtat verbis tuis: Quoniam non hodiè ſapientia
tua manifeſta eſt, ſed à principio dierum tuorum
novit omnis populus intellectum tuum, quomodò bona
eſt formatio cordis tui. Sed populus ſitivit vehementer,
& coegerunt facere nos ſecundùm ea quæ locuti
ſumus eis, & inducere juramentum ſuper nos, quod
non tranſgrediemur. Et nunc ora pro nobis, quoniam 29
mulier pia es: & mittet Dominus pluviam ad
impletionem ciſternarum noſtrarum, & non deficiemus
ultrà. Et dixit ad eos Judith; Audite me, & 30
faciam rem, quæ perveniet in generationes generationum
filiis generis noſtri. Vos ſtabitis ſuper portam 32
nocte hâc, & exibo ego cum ancilla mea, & in diebus
poſt quos dixiſtis tradituros civitatem inimicis
noſtris, viſitabit Dominus Iſrael in manu mea. Vos 33
autem non perſcrutabimini actionem meam: non
enim dicã vobis, donec perfecta fuerint quæ ego facio.

MS. A. (α) ἐπικαλεσόμεθα (β) οὐδὲ (γ) ἔγνωμεν (δ) οὔτε (ε) ἐκζητήσει (ζ) αἵματος (η) ὑμῶν, (θ) ἐπιστηρίσαι (ι) ταῦτα εὐχαριστήσωμεν (κ) ποιμαίνοντος αὐτὰ τὰ (λ) ἐν ἀγαθῇ (μ) ἀλλὰ (ν) ἠνάγκασεν ἡμᾶς ποιῆσαι (ξ) ἐπήγαγεν ἐφ' ἡμᾶς ὅρκον, (ο) ἐξερευνήσητε (π) ἀναγγελῶ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed expectemus redemptionẽ ejus, & vo- 16
cemus eum in adjutorium noſtrum, & ſi
voluerit, audiet vocem noſtram. Quia
non exiitit in familiis noſtris, neque
tempore noſtro fuit vel tribus, vel familia,
vel gens, vel civitas veſtrûm quæ adoraverit
deos factos manu humanâ, quod
temporibus nos antegreſſis factum eſt.
Propter quod traditi ſunt patres noſtri 19
prædæ & gladio, ceciderúntque coram
hoſtibus ſuis caſu magno. Nos autem
Deum ab eo aliũ non novimus, ut avertat
à nobis vultum ſuum. Nam ſi nos
tradamur, tradetur & tota Judæa, & diripientur
ſanctuaria noſtra, & requiret
Dominus pollutionem eorum de ſanguine
noſtro. Et cædem fratrum noſtrorum,
& captivitatem terræ, & pollutionem hæreditatis
noſtræ convertet in caput noſtrum,
inter Gentes ubi ſervitutem ſerviemus.
Erimúſque ſcandalo, & opprobrio,
coram omnibus vicinis noſtris. Neque
enim vel ſervitus noſtra gratioſa erit:
ſed convertet eam Dominus in ignominiam.
Nunc autem nos ſuſcipiamus 21
fratres noſtros; de nobis enim pendet
anima ipſorum: Et ſanctuarium,
& templum, & altare in nobis poſita
ſunt. Et ultra hæc omnia placebimus
Domino Deo noſtro, qui nos tentat ſicut patres noſtros.
Mementote omnia quæ fecit Abrahamo
& Iſaaco, quæque Jacobo contigerunt in
Meſopotamia, cum paſceret oves Laban
avunculi ſui. Quando ipſos exploravit 26
tentatione cordis ipſorum. Nos etiam,
non in vindictam, Sed in caſtigationem 27
percuſſit Dominus; quia propinqui ipſi
ſumus. Dixitque ei Uzias; Quicquid di- 28
xiſti, corde bono dixiſti, nec eſt qui adverſetur
conſilio tuo. Neque inde ab hodierno
die nota eſt ſapientia tua: ſed
à diebus antiquis novit totus populus
prudentiam tuam. Bonum enim eſt cogitatio
cordis tui. Sed populus ſupra modum
ſiti preſſus, adegit nos facere ipſis
ſicut diximus, & induxerunt in nos juramentum
quod tranſgredi non poſſumus.
Et nunc ora pro nobis, quoniam au- 29
diet te Dominus Deus noſter, quoniam
fœmina es Deum timens; & mittet Dominus
pluviam, quâ repleantur lacus noſtri,
nec conſumemur. Et dixit ipſis Ju- 30
dith; Audite me, & faciam rem quæ
relinquatur generationib⁹ & generationibus
filiorũ populi noſtri. State vos 32
in portâ nocte hac, & egredior ego & miniſtra
mea. Et intra dies poſt quas dixiſtis 33
vos tradituros civitatẽ hoſtib⁹ noſtris, liberabit Domin⁹ Iſrael, ut ſpero. Vos autẽ nolite in ea quæ facio inquirere. Neq; enim oſtendã vobis priuſquã perfectũ fuerit quod facio.

Verſio VULG. LAT.

34 Et dixit ad eam Ozias princeps Juda; Vade in pace,
& Dominus ſit tecum in ultionem inimicorum no-
ſtrorum. Et revertentes abierunt.

CAP. IX.

1 Quibus abſcedentibus, Judith ingreſſa eſt oratoriū
ſuum: & induens ſe cilicio, poſuit cinerem ſuper
caput ſuum: & proſternens ſe Domino, clamabat ad
2 Dominum, dicens; Domine De' patris mei Simeon,
qui dediſti illi gladium in defenſionem alienigenarum,
qui violatores extiterunt in coinquinatione ſua, &
3 denudaverunt femur virginis in confuſionem: Et de-
diſti mulieres illorum in prædam, & filias illorum in
captivitatem; & omnem prædam in diviſionem ſer-
vis tuis, qui zelaverunt zelum tuum: ſubveni, quæſo te,
4 Domine Deus meus, mihi viduæ. Tu enim feciſti
priora, & illa poſt illa cogitâſti: & hoc factum eſt
5 quod ipſe voluiſti. Omnes enim viæ tuæ paratæ ſunt,
6 & tua judicia in tua providentia poſuiſti. Reſpice
caſtra Aſſyriorum nunc, ſicut tunc caſtra Ægyptio-
rum videre dignatus es, quando poſt ſervos tuos arma-
ti currebant, confidentes in quadrigis, & in equita-
7 tu ſuo, & in multitudine bellatorum. Sed aſpexiſti
ſuper caſtra eorum, & tenebræ fatigaverunt eos.
8 Tenuit pedes eorum abyſſus, & aquæ operuerunt
9 eos. Sic fiant & iſti, Domine, qui confidunt in mul-
titudine ſua, & in curribus ſuis, & in contis, & in ſcu-
10 tis, & in ſagittis ſuis, & in lanceis glorianturt, Et
neſciunt quia tu ipſe es Deus noſter, qui conteris
11 bella ab initio, & Dominus nomen eſt tibi. Erige
brachium tuum ſicut ab initio, & allide virtutem illo-
rum in virtute tua: cadat virtus eorum in iracun-
dia tua, qui promittunt ſe violare Sancta tua, &
polluere tabernaculum nominis tui, & dejicere gla-
12 dio ſuo cornu altaris tui. Fac, Domine, ut gladio
13 proprio ejus ſuperbia amputetur: Capiatur laqueo
oculorum ſuorum in me, & percuties eum ex labiis
14 charitatis meæ. Da mihi in animo conſtantiam, ut
contemnam illum; & virtutem, ut evertam illum.
15 Erit enim hoc memoriale nominis tui, cùm manus
fœminæ dejecerit eum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

34 Καὶ εἶπεν Ὀζίας ϗ οἱ ἄρχοντες πρὸς αὐτὴν, Πορεύου εἰς εἰρήνην,
ϗ κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθέν σου εἰς ἐκδίκησιν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν.
καὶ ἀποστρέψαντες ἐκ τῆς σκηνῆς, ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὰς διατάξεις
αὐτῶν.

ΚΕΦ. Θʹ.

1 Ἰουδὶθ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, ϗ ἐπέθετο σποδὸν ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν αὐτῆς, ϗ ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδεδύκειτο σάκκον· ϗ ἦν ἄρτι
προσφερόμενον ἐν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν οἶκον τοῦ (α) θεοῦ τὸ θυμία-
μα τῆς ἑσπέρας ἐκείνης· ϗ ἐβόησε (β) φωνῇ μεγάλῃ Ἰουδὶθ πρὸς
2 κύριον, ϗ εἶπε, Κύριε ὁ θεὸς τοῦ πατρός μου Συμεὼν, ᾧ ἔδωκας ἐν
χειρὶ ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλλογενῶν, οἳ ἔλυσαν μήτραν παρθένου
εἰς μίασμα, ϗ ἐγύμνωσαν μηρὸν εἰς αἰσχύνην, ϗ ἐβεβήλωσαν μήτραν
εἰς ὄνειδος· εἶπας γὰρ, Οὐχ οὕτως ἔσται· ϗ ἐποίησαν. ἀνθ᾽ ὧν
ἔδωκας ἄρχοντας αὐτῶν εἰς φόνον, καὶ τὴν (γ) στρωμνὴν αὐτῶν ἣ ᾐ-
δέσατο τὴν ἀπάτην αὐτῶν, εἰς αἷμα· καὶ ἐπάταξας δού-
3 λους (δ) ἐπὶ δυνάσταις, καὶ δυνάστας ἐπὶ θρόνοις αὐτῶν· Καὶ
ἔδωκας γυναῖκας αὐτῶν εἰς προνομὴν, καὶ θυγατέρας (ε) εἰς
αἰχμαλωσίαν, καὶ πάντα τὰ σκῦλα (ζ) εἰς διαίρεσιν υἱῶν ἠγαπη-
μένων ὑπὸ σοῦ, (η) οἳ καὶ ἐζήλωσαν τὸν ζῆλόν σου, καὶ ἐβδελύ-
ξαντο μίασμα αἵματος αὐτῶν, καὶ ἐπεκαλέσαντό σε εἰς βοηθόν·
4 ὁ θεὸς ὁ θεὸς (θ) ὁ ἐμὸς, ϗ εἰσάκουσον ἐμοῦ τῆς χήρας. Σὺ γὰρ
ἐποίησας τὰ πρότερα ἐκείνων, ϗ ἐκεῖνα, καὶ (ι) τὰ μετέπειτα, καὶ
τὰ νῦν, καὶ τὰ ἐπερχόμενα διενοήθης, καὶ ἐγενήθησαν ἃ ἐνενοή-
5 θης, Καὶ παρέστησαν ἃ ἐβουλεύσω, καὶ εἶπαν, Ἰδοὺ πάρεσμεν·
πᾶσαι γὰρ αἱ ὁδοί σου ἕτοιμοι, καὶ ἡ κρίσις σου ἐν προγνώσει.
6 Ἰδοὺ γὰρ Ἀσσύριοι ἐπληθύνθησαν ἐν δυνάμει αὐτῶν, ὑψώθησαν
ἐφ᾽ ἵππῳ καὶ ἀναβάτῃ, ἐγαυρίασαν ἐν βραχίονι πεζῶν, ἤλπισαν
ἐν ἀσπίδι (κ) καὶ ἐν γαισῷ καὶ τόξῳ καὶ σφενδόνῃ, καὶ οὐκ ἔ-
γνωσαν ὅτι σὺ εἶ κύριος συντρίβων πολέμους· Κύριος ὄνομά
σοι. σὺ ῥάξον αὐτῶν τὴν ἰσχὺν ἐν δυνάμει σου, καὶ κάταξον τὸ
κράτος αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου, ἐβουλεύσαντο γὰρ βεβηλῶσαι
τὰ ἅγιά σου, μιᾶναι τὸ σκήνωμα τῆς καταπαύσεως τοῦ ὀνόμα-
τος τῆς δόξης σου, (λ) καὶ καταβαλεῖν σιδήρῳ κέρας θυσιαστηρίου
σου. βλέψον εἰς ὑπερηφανίαν αὐτῶν, ἀπόστειλον τὴν ὀργήν σου
εἰς κεφαλὰς αὐτῶν. δὸς ἐν χειρί μου τῆς χήρας ὃ διενοήθην κρά-
τος· πάταξον δοῦλον ἐκ χειλέων ἀπάτης μου ἐπ᾽ ἄρχοντι, καὶ
ἄρχοντα ἐπὶ θεράποντι αὐτοῦ, θραῦσον αὐτῶν τὸ (μ) ἀνάστημα ἐν
χειρὶ θηλείας.

Et dixit Ozias, & principes ad eam; Vade in pa- 34
ce: & Dominus Deus ante te in ultionem inimico-
rum noſtrorum. Et revertentes è tabernaculo, ive-
runt ad ordines ſuos.

CAP IX.

Judith autem procidit in faciem, & impoſuit ci- 1
nerem ſuper caput ſuum. Et nudavit quem indue-
rat ſaccum: (& erat nuper oblatum in Hieruſalem in
domo Dei thymiama veſperæ illius:) & clamavit
voce magnâ Judith ad Dominum, & dixit; Domine 2
Deus patris mei Symeon, cui dediſti in manu gladium
in ultionem alienigenarum, qui ſolverant vulvam
virginis in pollutionem, & nudaverunt femur in
confuſionem, & polluerunt vulvam in opprobrium:
dixiſti enim; Non ſic erit. Et (a) pro iis quæ fece-
runt, dediſti principes eorum in cædem, & ſtratum
eorum, quod (b) noverat deceptionem eorum, in ſan-
guinem, & percuſſiſti ſervos ſuper dynaſtas, &
dynaſtas ſuper thronos eorum: Et dediſti uxores 3
eorum in direptionem, & filias in captivitatem, &
omnia ſpolia in direptionem filiorum dilectorum à
te, qui etiam zelaverant zelum tuum, & abomi-
nati erant contaminationem ſanguinis ſui, & invo-
caverant te in adjutorem. Deus Deus meus, et-
iam exaudi me viduam. Tu enim feciſti, quæ an- 4
te illa, & illa, & quæ deinceps, & quæ nunc, &
ſupervenientia (d) cogitâſti: & facta ſunt quæ
in mente habuiſti, Et affuerunt quæ deliberâſti, & 5
dixerunt; Ecce adſumus: omnes enim viæ tuæ pa-
ratæ, & judicium tuum in præcognitione. Ecce enim 6
Aſſyrii multiplicati ſunt in virtute ſua, exaltati
ſunt ſuper equo, & aſcenſore, gloriati ſunt in
brachio peditum, ſperaverunt in clypeo, & in (c) gæ-
ſo, & arcu, & fundibula, & non cognoverunt quia tu
es Dominus conterens bella: Dominus nomen tibi: tu
frange eorum fortitudinem in virtute tua, & pro-
ſterne (e) robur eorum in furore tuo. Deliberaverunt
enim polluere Sancta tua, contaminare tabernaculum
requietis nominis gloriæ tuæ, & diruere ferro cornu
altaris tui. Aſpice in ſuperbiam eorum, mitte iram
tuam in capita eorum. Da in manu mea viduæ, quod
cogitavi, robur: percute ſervum è labiis (f) deceptio-
nis meæ ſuper principem, & principem ſuper mini-
ſtrum ejus: frange eorū celſitudinē in manu fœminæ.

MS. A. (α) κυρίου τοῦ θυμιάματος τῆς (β) φωνῇ μεγάλῃ (γ) στρωμνὴν ἣ ᾐδέσατο τὴν ἀπά··· τηθεῖσαν εἰς αἷμα· (δ) ἐπὶ * δυνάσταις ἐπὶ θρόνοις (ε) αὐτῶν εἰς (ζ) αὐτοῦ εἰς (η) ϗ ἐζήλωσαν (θ) ἐμὸς, εἰσάκουσόν μου τῆς (ι) μετέπειτα, (κ) ϗ τόξῳ (λ) καταβαλεῖν (μ) ἀνάστημα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 * ܘܐܡܪܘ ܠܗ̇ ܗܢܘܢ ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ ܙܠܝ ܒܫܠܡܐ. ܡܪܝܐ ܕܝܢ ܢܐܙܠ ܩܕܡܝܟܝ ܘܢܬܒܥ ܠܢ ܡܢ
ܒܥܠܕܒ̈ܒܝܢ. ܘܐܬܦܢܝܘ ܡܢ ܡܫܟܢܐ ܘܐܙܠܘ ܠܒ̈ܬܝܗܘܢ.
* ܛ * ܩܦܠܐܘܢ *
1 * ܘܢܦܠܬ ܝܗܘܕܝܬ ܥܠ ܐܦܝܗ̇ ܘܐܪܡܝܬ ܩܛܡܐ ܥܠ ܪܝܫܗ̇. ܘܨܪܬ ܟܘܬܝܢܝܬܗ̇
ܘܐܬܚܙܝ ܣܩܐ ܕܠܒܝܫܐ ܗܘܬ. ܘܒܙܒܢܐ ܕܡܬܩܪܒ ܗܘܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܒܒܝܬܗ
2 ܕܡܪܝܐ ܒܣܡܐ ܕܪܡܫܐ ܗܘ. ܩܥܬ ܝܗܘܕܝܬ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪܬ. * ܡܪܝܐ
ܐܠܗܗ ܕܐܒܝ ܫܡܥܘܢ. ܕܝܗܒܬ ܠܗ ܒܐܝܕܗ ܣܝܦܐ ܠܡܬܒܥܘ ܡܢ ܒܥܠܕܒ̈ܒܐ.
ܕܫܪܘ ܣܥܪܐ ܕܒܬܘܠܬܐ ܠܛܘܠܫܐ. ܘܦܪܥܘ ܟܣܝܘܬܗ̇ ܠܒܗܬܬܐ. ܘܛܢܦܘ
ܒܛܢܗ̇ ܠܚܣܕܐ. ܘܐܡܪܬ ܗܘܝܬ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܗܟܢܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܗܒܬ ܪ̈ܘܪܒܢܝܗܘܢ
ܠܩܛܠܐ ܘܡܫܟܒܗܘܢ ܕܩܒܠ ܕܡܐ ܕܚܒܝܒܬܟ. ܘܡܚܝܬ ܥܒ̈ܕܐ ܥܡ ܡܪ̈ܝܗܘܢ.
3 ܘܪ̈ܘܪܒܢܐ ܥܠ ܟܘܪ̈ܣܘܬܗܘܢ. * ܘܝܗܒܬ ܢܫܝܗܘܢ ܠܫܒܝܐ. ܘܒܢ̈ܬܗܘܢ ܠܒܙܬܐ. ܘܟܠܗ̇
ܒܙܬܗܘܢ ܦܠܓܘ ܒܝܢܝ ܚܒܝܒܝܟ ܕܢܛܪܘ ܛܢܢܟ. ܘܣܪܝܘ ܛܘܠܫܐ ܕܕܡܗܘܢ. ܘܩܪܘܟ
4 ܠܡܥܕܪܢܘܬܗܘܢ. ܫܡܥܢܝ ܐܠܗܝ ܐܦ ܠܝ ܐܪܡܠܬܐ ܐܢܐ. * ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܥܒܕܬ
ܩܕܡܝܬܐ ܘܡܨܥܝܬܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܬܪܟܢ. ܡܛܠ ܕܐܬܪܥܝܬ ܘܗܘܘ ܘܐܬܡܠܟܬ ܘܩܡܘ
5 ܩܕܡܝܟ. * ܘܩܪܝܬ ܘܐܡܪܘ ܗܐ ܩܝܡܝܢܢ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܝܢ ܐܘܪ̈ܚܬܟ ܡܛܝ̈ܒܢ. ܘܒܪܝܬܟ
6 ܓܠܝܐ ܗܘܬ ܩܕܡܝܟ. * ܗܐ ܓܝܪ ܐܬܘܪ̈ܝܐ ܣܓܝܘ ܒܚܝܠܗܘܢ ܘܐܬܪܘܪܒܘ ܒܪ̈ܟܫܐ
ܘܒܦܪ̈ܫܝܗܘܢ. ܘܐܬܓܐܝܘ ܒܬܘܩܦܐ ܕܪ̈ܓܠܝܐ. ܘܐܬܬܟܠܘ ܒܣܝܦܐ. ܘܣܒܪܝܢ
ܥܠ ܩܫܬܐ ܘܩܠܥܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܪܝܐ. ܕܡܬܩܪܐ ܬܒܪ ܩܪ̈ܒܐ. ܐܢܬ
ܬܒܪ ܚܝܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܠܡ̈ܐ ܘܡܥܘܛ ܣܘܓܐܗܘܢ. ܬܒܪ ܬܘܩܦܗܘܢ ܒܪܘܓܙܟ. ܡܛܠ
ܕܐܬܪܥܝܘ ܠܡܛܢܦܘ ܡܩܕܫܐ ܕܫܡܟ ܡܫܒܚܐ. ܘܠܡܫܕܐ ܒܦܪܙܠܐ ܩܪ̈ܢܬܐ ܕܡܕܒܚܟ.
ܚܪ ܒܪܡܘܬܗܘܢ. ܘܫܕܪ ܪܘܓܙܟ ܥܠ ܪܫܗܘܢ. ܗܒ ܒܐܝܕܝ ܕܐܪܡܠܬܐ ܐܢܐ
ܚܝܠܐ ܕܐܬܪܥܝܬ. ܡܚܝ ܠܓܒܪܐ ܥܡ ܡܪܗ ܒܛܥܝܘܬܐ ܕܣܦ̈ܘܬܝ. ܘܬܒܪ
ܬܒܪ ܚܝܠܗ ܕܫܠܝܛܐ ܒܐܝܕܝ ܐܢܬܬܐ.

Et dixerunt ipſi & principes, Vade in 34
pace: Dominus autem te præcedat, & det
nobis ultionem de hoſtibus noſtris. Et
reverſi à tabernaculo, domos ſuas abie-
runt.

CAP. IX.

Et procidit Judith in faciē ſuam, & ci- 1
nerem capiti ſuo injecit, ſciditq; tunicam
ſuam, & apparuit ſaccus quo induta erat.
Et quo tempore offerebatur Jeroſolymis
in templo Domini incenſum veſperæ
ipſius, clamavit Judith ad Dominum vo-
ce altâ, & dixit; Domine Deus patris 2
mei Simeon, qui poſuiſti in manu ejus
gladium, ſumendæ de hoſtibus vindictæ,
qui ſolverant crinem virginis ad polluti-
onem, & nudaverant verecundiam ejus
ad pudorem, & polluerant uterum ejus
ad opprobrium: Quod tù dixeras non
ita fieri debere. Proptereáque tradidi-
ſti magnates eorum cædi, & ſtratum
ipſorum quod accepit ſanguinem dile-
ctæ tuæ. Et percuſſiſti ſervos cum domi-
nis ſuis, & dynaſtas in thronis tuis: Et 3
tradidiſti uxores eorum in captivitatem,
& filias in prædam: Omnemque prædam
eorum diviſerunt inter dilectos tuos, qui
obſervârunt zelum tuum, & abominati
ſunt pollutionem ſanguinis ſui, & te
ſibi auxilio vocârunt. Audi me Deus mi,
etiam me, quæ vidua ſum. Tu enim 4
prima & media feciſti, & quæ ſequun-
tur: quia tu cogitâſti, & facta ſunt;
conſultâſti, & ſteterunt coram te; Vo- 5
câſti, & dixerunt, Ecce hic ſtamus.
Omnes enim viæ tuæ paratæ, & creatu-
ra tua nuda in conſpectu tuo. Ecce e- 6
nim Aſſyrii multiplicati ſunt copiis ſuis,
& exaltati equis & equitibus, & elevati
robore peditum, & muniti gladiis, &
fiduciam in arcubus & fundis habent:
Neſciunt te eſſe Dominum, qui vocaris
Confractor præliorum: contere co-
pias ipſorum rex ſeculorum, & com-
minue multitudinem ipſorum, frange
robur ipſorum in furore tuo, quia co-
gitârunt polluere ſanctuarium nominis
tui glorioſi, & dejicere ferro cornua al-
taris tui: Reſpice ſuperbiam ipſorum,
& mitte furorem tuum in caput eorum.
Pone vires in manibus meis viduæ quas
cogitavi: percute virum ſuper principem
ſuum ſeductione labiorum meorum, &
frange robur dynaſtæ manibus fœminæ.

Verſio VULG. LAT.

16 Non enim in multitudine eſt virtus tua, Domine, ne-
que in equorum viribus voluntas tua eſt, nec ſuperbi
ab initio placuerunt tibi: ſed humilium & manſueto-
17 rum ſemper tibi placuit deprecatio. Deus cœlorum,
creator aquarum, & Dominus totius creaturæ, exaudi
me miſeram deprecantem, & de tua miſericordia præ-
18 ſumentem. Memento, Domine, teſtamenti tui, & da
verbum in ore meo, & in corde meo conſilium corro-
bora, ut domus tua in ſanctificatione tua permaneat:
19 Et omnes gentes agnoſcant, quia tu es Deus, & non
eſt alius præter te.

CAP. X.

1 Factum eſt autem, cùm ceſſâſſet clamare ad Domi-
num, ſurrexit de loco, in quo jacuerat proſtrata ad
2 Dominum. Vocavítque abram ſuam, & deſcendens
in domum ſuam, abſtulit à ſe cilicium, & exuit ſe ve-
3 ſtimentis viduitatis ſuæ, Et lavit corpus ſuum, &
unxit ſe myro optimo, & diſcriminavit crinem capi-
tis ſui, & impoſuit mitram ſuper caput ſuum, & in-
duit ſe veſtimentis jucunditatis ſuæ, induítque ſandá-
lia pedibus ſuis, aſſumpſítque dextraliola, & lilia, &
inaures, & annulos, & omnibus ornamentis ſuis or-
4 navit ſe. Cui etiam Dominus contulit ſplendorem:
quoniam omnis iſta compoſitio, non ex libidine, ſed
ex virtute pendebat: & ideò Dominus hanc in illam
pulchritudinem ampliavit, ut incomparabili decore
5 omnium oculis appareret. Impoſuit itaque abræ
ſuæ aſcoperam vini, & vas olei, & polentam, & pa-
6 lathas, & panes, & caſeum, & profecta eſt. Cúm-
que veniſſent ad portam civitatis, invenerunt expe-
7 ctantem Oziam, & preſbyteros civitatis. Qui cùm
vidiſſent eam, ſtupentes mirati ſunt nimis pulchri-
8 tudinem ejus. Nihil tamen interrogantes eam, di-
miſerunt tranſire, dicentes; Deus patrum noſtrorum
det tibi gratiam, & omne conſilium tui cordis ſuâ
virtute corroboret, ut glorietur ſuper te Jeruſalem,
& ſit nomen tuum in numero Sanctorum & juſtorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

16 Οὐ γὰρ ἐν πλήθει τὸ κράτος σου, οὐδὲ ἡ δυναστεία σου ἐν ἰσχύουσιν,
ἀλλὰ ταπεινῶν εἶ (α) θεὸς, ἐλαττόνων εἶ βοηθὸς, ἀντιλήπτωρ
ἀσθενούντων, ἀπεγνωσμένων σκεπαστὴς, ἀπηλπισμένων σωτήρ.
ναὶ ναὶ (β) ὁ θεὸς τοῦ πατρός μου, ϗ θεὸς κληρονομίας Ἰσραὴλ, δέσπο-
τα τῶν οὐρανῶν ϗ τῆς γῆς, κτίστα τῶν ὑδάτων, (γ) βασιλεῦ πάσης
κτίσεώς σου, σὺ εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου, καὶ δὸς λόγον μου
καὶ ἀπάτην, εἰς τραῦμα ϗ μώλωπα αὐτῶν, οἳ κατὰ τῆς διαθήκης
σου, ϗ οἴκου ἡγιασμένου σου, καὶ (δ) κορυφῆς Σιὼν, καὶ οἴκου
19 κατασχέσεως υἱῶν σου ἐβουλεύσαντο σκληρά. Καὶ ποίησον ἐπὶ (ε)
πᾶν τὸ ἔθνος σου, ϗ πάσης φυλῆς ἐπίγνωσιν, τοῦ εἰδῆσαι ὅτι
σὺ εἶ ὁ θεὸς (ζ) πάσης δυνάμεως ϗ κράτους, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος
ὑπερασπίζων τοῦ γένους Ἰσραὴλ, εἰ μὴ σύ.

MS. A. (α) κύριος, (β) θεὸς (γ) βασιλεὺς (δ) κορυφὴν (ε) παντὸς
ἔθνους (ζ) θεὸς πάσης

ΚΕΦ. Ιʹ.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο βοῶσα πρὸς τὸν θεὸν Ἰσραὴλ, ϗ
συνετέλεσε πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς πτώ-
2 σεως, Καὶ ἐκάλεσε τὴν ἅβραν αὐτῆς, ϗ κατέβη εἰς τὸν οἶκον
ἐν ᾧ διέτριβεν ἐν αὐτῷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν σαββάτων, ϗ ἐν
ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς, καὶ περιείλατο τὸν σάκκον ὃν (α) ἐνεδεδύκει,
3 καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως αὐτῆς, Καὶ περιεκλύ-
σατο τὸ σῶμα ὕδατι, καὶ ἐχρίσατο μύρῳ παχεῖ, ϗ διέταξε τὰς
τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, ϗ ἐπέθετο μίτραν ἐπ᾽ αὐτῆς, ϗ
ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς, ἐν (β) οἷς ἐστολί-
ζετο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Μανασσῆ· καὶ
ἔλαβε σανδάλια εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς, ϗ περιέθετο τοὺς χλιδῶ-
νας, ϗ τὰ ψέλια, ϗ τοὺς δακτυλίους, ϗ τὰ ἐνώτια, ϗ πάντα
4 τὸν κόσμον αὐτῆς. Καὶ ἐκαλλωπίσατο σφόδρα εἰς (γ) ἀπάτησιν
5 ὀφθαλμῶν ἀνδρῶν, ὅσοι ἂν ἴδωσιν αὐτήν. Καὶ ἔδωκε τῇ
ἅβρᾳ αὐτῆς ἀσκοπυτίνην οἴνου, ϗ (δ) καμψάκην ἐλαίου, ϗ
πήραν ἐπλήρωσεν ἀλφίτων ϗ παλάθης ϗ ἄρτων καθαρῶν, ϗ
περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῆς, καὶ ἐπέθηκεν (ε) ἐπ᾽
6 αὐτῇ. Καὶ ἐξήλθοσαν ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλεως Βετυλούα, ϗ
εὕροσαν (ζ) ἐφεστῶτας ἐπ᾽ αὐτῇ Ὀζίαν, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους
7 τῆς πόλεως Χαβεὶν ϗ Χαρμίν. Ὡς δὲ εἶδον αὐτὴν, ϗ ἦν ἠλλοιωμένον τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὴν στολὴν μεταβεβλη-
8 κυῖαν αὐτῆς, (η) καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς ἐπὶ πολὺ σφόδρα. Καὶ εἶπαν αὐτῇ, (θ) Ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῶν πατέρων
ἡμῶν δῴη σε εἰς χάριν, ϗ τελειῶσαι τὰ ἐπιτηδεύματά σου εἰς γαυρίαμα υἱῶν Ἰσραὴλ, ϗ ὕψωμα Ἱερουσαλήμ. καὶ
προσεκύνησε τῷ θεῷ,

MS.A. (α) ἐνεδιδύσκετο, (β) ἅις (γ) ἀπάντησιν (δ) καψάκην (ε) αὐτῇ. (ζ) ἐφεστῶτα αὐτῆς (η) ἐθαύμα-
σαν (θ) Ὁ θεὸς τῶν πατέρων

Non enim in multitudine robur tuum, neque potenta- 16
tus tuus in fortibus: ſed humilium es Deus, mino-
rum es adjutor, ſuſceptor infirmorum, deploratorum
protector, deſperatorum ſalvator. Næ, næ, Deus patris
mei, & Deus hæreditatis Iſrael, Domine cœlorum, &
terræ, creator aquarum, rex omnis creaturæ tuæ, tu
exaudi orationem meam, & da (g) verbum meum, &
deceptionem, in vulnus, & livorem eorum qui contra
teſtamentum tuum, & domum ſanctificatam tuam, &
verticem Sion, & domum poſſeſſionis filiorum tuorum
deliberaverunt dura: Et fac ſuper omnem gentem 19
tuam, (b) & omnem tribum, cognitionem ad ſciendū,
quia tu es Deus omnis virtutis, & potentiæ, & non
eſt alius protegens genus Iſrael, niſi tu.

CAP X.

Et factum eſt, ut ceſſavit clamans ad Deum Iſrael, 1
& conſummavit omnia verba hæc; & ſurrexit à de-
jectione, Et vocavit ancillam ſuam, & deſcendit 2
in domum, in qua verſabatur in ea in diebus Sab-
batorum, & in feſtivitatibus ſuis, & circumabſtulit
ſaccum, quem induerat. & exuit veſtimenta vidui-
tatis ſuæ, Et circumlavit (a) corpus aquâ, & 3
unxit unguento pingui & diſcriminavit capillos ca-
pitis ſui, & impoſuit mitram ſuper illud, & induit
veſtimenta lætitiæ ſuæ, in quibus amiciebatur in
diebus vitæ viri ſui Manaſſe: & ſumpſit ſandalia in
pedes ſuos, & circumpoſuit monilia, & armillas, &
annulos, & inaures. & omnem ornatum ſuum. Et 4
ornata eſt valdè in occurſum oculorum hominum,
quicumque viderint eam. Et dedit ancillæ ſuæ aſ- 5
coperam vini, & campſacem olei, & peram implevit
farinis, & palathâ, & panibus mundis, & circum-
duplicavit omnia vaſa ſua, & impoſuit ſuper eam.
Et (b) exiverunt ad portam civitatis Betylua, & in- 6
venerunt inſiſtentes ſuper eam Oziam, & ſeniores
civitatis, Chabrin, & Charmin. Ut autem vi- 7
derunt eam (& erat mutata facies ejus) & ſto-
lam mutatam ejus; & mirati ſunt ſuper pulchri-
tudine ejus quamplurimùm valdè. Et dixerunt 8
ei; Deus, Deus patrum noſtrorum. det te in gra-
tiam, & (e) perficere adinventiones tuas in glo-
riationem filiorum Iſrael, & exaltationem Hieru-
ſalem. Et adoravit Deum,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܣܘܓܐܐ ܣܝܡ ܚܝܠܟ ܘܬܘܩܦܟ. ܘܡܘܗܒܬܟ ܒܚܝܠܬܢ̈ܐ. ܐܠܐ
ܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܡܟܝ̈ܟܐ ܘܡܥܕܪܢܐ ܕܙܥܘܪ̈ܐ. ܘܡܣܝܥܢܐ ܕܟܪ̈ܝܗܐ. ܘܦܪܘܩܐ ܕܐܒܝ̈ܕܐ.
ܐܝܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ ܕܐܒܝ. ܘܐܠܗܐ ܕܝܪܬܘܬܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܡܪܝܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ.
ܒܪܘܝܐ ܕܡܝܐ. ܡܠܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܪ̈ܝܬܐ. ܫܡܥ ܩܠ ܒܥܘܬܝ. ܘܥܒܕ ܢܟܠܐ
ܘܛܘܥܝܝ ܠܡܚܘܬܐ ܘܠܩܛܠܐ ܕܗܢܘܢ ܕܩܡܘ ܠܘܩܒܠ ܩܝܡܟ ܘܩܘܕܫܟ. ܘܠܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ
19 ܘܠܝܪܬܘܬܐ ܕܒܢ̈ܝܟ. ܐܬܪܥܝܘ ܓܝܪ ܥܠܝܢ ܒܝܫܬܐ. * ܥܒܕ
ܠܟܠܗ ܥܡܟ ܘܠܟܠܗܘܢ ܫܪ̈ܒܬܐ ܕܢܕܥܘܢ ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܟܠ ܚܝܠ. ܘܕܠܐ
ܫܘܠܛܢܐ. ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܐ ܕܡܥܕܪ ܠܐܝܣܪܝܠ ܣܛܪ ܡܢܟ.

* ܝ * ܩܦܠܐܘܢ *

1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܝܬ ܝܗܘܕܝܬ ܡܢ ܕܬܩܥܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܫܠܡܬ
2 ܟܠܗܘܢ ܡܠ̈ܝܐ ܗܠܝܢ. ܩܡܬ ܡܢ ܕܘܟܬܐ ܕܪܡܝܐ ܗܘܬ. * ܘܩܪܬ ܠܐܡܬܗ̇ ܘܢܚܬܬ
3 ܠܒܝܬܗ̇ ܐܝܟܐ ܕܥܡܪܐ ܗܘܬ ܒܫܒ̈ܬܐ ܘܒܥܐܕ̈ܐ. ܘܫܪܬ ܣܩܐ ܕܠܒܝܫܐ ܗܘܬ. * ܘܫܠܚܬ
ܡܐܢ̈ܐ ܕܐܪܡܠܘܬܗ̇. ܘܐܣܚܬ ܦܘܡܗ̇ ܒܡܝܐ. ܘܡܫܚܬ ܡܫܚܐ ܡܓܒܝܐ. ܘܡܫܚܬ
ܣܥܪܐ ܕܪܫܗ̇. ܘܣܡܬ ܡܣܐܢܐ ܒܪ̈ܓܠܝܗ̇. ܘܠܒܫܬ ܡܐܢ̈ܐ ܕܚܕܘܬܗ̇. ܕܠܒܝܫܐ
ܗܘܬ ܒܗܘܢ ܟܕ ܚܝܐ ܗܘܐ ܡܢܫܐ ܒܥܠܗ̇. ܘܣܡܬ ܡܨܢܦܬܐ ܒܪܫܗ̇. ܘܠܒܫܬ ܡܢܟ̈ܐ
4 ܘܩܕ̈ܫܐ ܘܥܙܩܬܗ̇. ܘܩܕܫܗ̇. ܘܟܠܗ̇ ܨܒܬܗ̇. * ܘܐܬܨܒܬܬ ܛܒ. ܐܝܟ
5 ܕܬܚܛܘܦ ܥܝ̈ܢܐ ܕܐܢܫ̈ܐ ܕܚܙܝܢ ܠܗ̇. * ܘܝܗܒܬ ܠܐܡܬܗ̇ ܙܩܐ ܕܚܡܪܐ ܘܡܐܢܐ
ܕܡܫܚܐ. ܘܡܠܬ ܬܪܡܠܐ ܩܡܚܐ. ܘܕܒܠܐ ܘܠܚܡܐ. ܘܐܪܡܝܬ ܬܡܢ ܓܒܬܐ. ܘܟܪܟܬ
6 ܡܐܢ̈ܝܗ̇ ܘܣܡܬ ܥܠ ܐܡܬܗ̇. * ܘܢܦܩ ܬܪ̈ܬܝܗܝܢ ܘܐܬܝ ܠܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܫܟܚܘ
7 ܬܡܢ ܠܥܘܙܝܐ ܘܠܩܫ̈ܝܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܠܟܒܪܝܢ ܘܠܟܪܡܝܢ. * ܘܟܕ ܚܙܘܗ̇ ܕܐܫܬܚܠܦ
8 ܚܙܘܐ ܕܐܦܝܗ̇ ܘܠܒܘܫܐ ܕܢܚ̈ܬܝܗ̇. ܐܬܕܡܪܘ ܛܒ ܒܫܘܦܪܗ̇. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ̇ ܗܢܘܢ. ܐܠܗܐ
ܕܐܒܗ̈ܝܢ ܢܬܠܟܝ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܢܫܠܡ ܥܒܕܟܝ ܠܫܘܒܚܐ ܕܒܢ̈ܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܡܪܘܡܐ
ܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝܗ̇ ܘܣܓܕܬ ܠܡܪܝܐ.

Quia non eſt poſita vis tua ac ro- 16
bur in multitudine, nec dona tua in
fortibus: Sed tu Deus es afflictorum,
& adjutor exiguorum, auxiliator
ægrotorum, & redemptor perditorum.
Obſecro Domine Deus patris mei,
Deus hæreditatis Iſrael, Domine cœ-
li ac terræ, creator aquarum, rex
omnium creaturarum; Audi vocem
petitionis meæ, & fac dolum ac
ſeductionem meam in cædem ac pla-
gam eorum qui adverſantur fœderi
ac ſanctuario tuo, montique Sion,
& hæreditati filiorum tuorum. Co-
gitârunt enim in nos malum. Fac 19
toti populo tuo, & omnibus familiis,
ut ſciant te eſſe Deum omnis poten-
tiæ & dominii, nec eſſe alium qui
protegat Iſrael præter te.

CAP. X.

Et factum eſt, cùm ceſſâſſet Ju- 1
dith clamare ad Deum Iſraelis, &
abſolviſſet omnes ſermones iſtos, ſur-
rexit de loco ubi projecta erat. Vo- 2
cavitq; ancillam ſuam & deſcendit in
domum ſuam ubi morabatur ſabba-
tis & feſtis. Et ſolvit ſaccum
quem induta erat, Et exuit veſtes 3
viduitatis ſuæ, & lavit os ſuum aquâ,
unxítque unguento eximio, unxítque
capillos capitis ſui, & poſuit calceos
in pedibus ſuis, induítque veſtes læ-
titiæ ſuæ, quas induebat tempore
quo vivebat Manaſſes vir ſuus. Po-
ſuítque mitram in capite ſuo, in-
duítque monilia, & armillas an-
nulóſque, & inaures, omniáque or-
namenta ſua. Ornavítque ſe valdè, 4
rapiendis oculis eorum qui vide-
rent ipſam. Dedítque ancillæ ſuæ 5
utrem vini, vaſculúmque olei, im-
plevítque peram farinâ, & ficu-
bus, & pane, adjecto illuc caſeo.
Et complicavit vaſa ſua, & impo-
ſuit ancillæ. Et egreſſæ ambæ ve- 6
nerunt ad portam civitatis. Et in-
venerunt ibi Uziam, ſenatoréſque
civitatis Chabrim & Carmim. Qui 7
cùm viderent mutationem faciei ipſius,
& indutum veſtimentorum, admirati
ſunt valdè pulchritudinem ipſius. Et 8
dixerunt ipſi; Deus patrum noſtrorum
det tibi gratiam, & perficias opus tuum
in gloriam filiorum Iſrael, & in exalta-
tionem Jeroſolymorum. Et cadens
prona adoravit Deum.

Verſio VULG. LAT.

9 Et dixerunt hi qui illic erant, omnes unâ voce; Fiat,
10 fiat. Judith verò orans Dominum, tranſivit per portas
11 ipſa & abra ejus. Factum eſt autem, cùm deſcenderet
montem, circa ortum diei, occurrerunt ei exploratores
Aſſyriorum, & tenuerunt eam, dicentes,
12 Unde venis? aut quò vadis? Quæ reſpondit; Filia
ſum Hebræorum, ideò ego fugi à facie eorum, quoniam
futurum agnovi, quòd dentur vobis in deprædationem,
pro eo quòd contemnentes vos, noluerunt
ultrò tradere ſeipſos, ut invenirent miſericordiam in
13 conſpectu veſtro. Hac de cauſa cogitavi mecum, dicens;
Vadam ad faciem principis Holofernis, ut indicem
illi ſecreta illorum, & oſtendam illi quo aditu
poſſit obtinere eos, ita ut non cadat vir unus de exer-
14 citu ejus. Et cùm audiſſent viri illi verba ejus, conſiderabant
faciem ejus, & erat in oculis eorum ſtupor,
15 quoniam pulchritudinem ejus mirabantur nimis. Et
dixerunt ad eam; Conſervâſti animam tuam, eò quòd
tale reperiſti conſilium, ut deſcenderes ad dominum
16 noſtrum. Hoc autem ſcias, quoniam cùm ſteteris in
conſpectu ejus, benè tibi faciet, & eris gratiſſima in
corde ejus. Duxerúntque illam ad tabernaculum Ho-
17 lofernis, annuntiantes eam. Cúmque intrâſſet ante
faciem ejus, ſtatim captus eſt in ſuis oculis Holofer-
18 nes. Dixerúntque ad eum ſatellites ejus; Quis contemnat
populum Hebræorum, qui tam decoras mulieres
habent, ut non pro his meritò pugnare contra
19 eos debeamus? Videns itaque Judith Holofernem
ſedentem in conopœo, quod erat ex purpura, & auro,
& ſmaragdo, & lapidibus pretioſis intextum:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἐπιτάξατε ἀνοῖξαί μοι τὴν πύλην τῆς
πόλεως, ϗ ἐξελεύσομαι εἰς τελείωσιν τῶν λόγων, ὧν ἐλαλήσατε
μετ᾽ ἐμοῦ. ϗ συνέταξαν τοῖς νεανίσκοις ἀνοῖξαι αὐτῇ
10 καθότι (α) ἐλάλησαν. καὶ ἐποίησαν οὕτως. Καὶ ἐξῆλθεν Ἰουδὶθ, αὐτὴ
ϗ ἡ παιδίσκη (β) αὐτῆς μετ᾽ αὐτῆς· ἀπεσκόπευον δὲ αὐτὴν
οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἕως ȣ̃ κατέβη τὸ ὄρος, (γ) ἕως διῆλθε
11 τὸν αὐλῶνα, ϗ οὐκ ἔτι (δ) ἐθεώρουν αὐτήν. Καὶ ἐπορεύοντο ἐν
τῷ αὐλῶνι εἰς εὐθεῖαν, ϗ συνήντησεν αὐτῇ προφυλακὴ τῶν
Ἀσσυρίων, καὶ συνέλαβον αὐτὴν, ϗ ἐπηρώτησαν, Τίνων εἶ; καὶ
12 πόθεν ἔρχῃ; ϗ ποῦ πορεύῃ; Καὶ εἶπε, Θυγάτηρ εἰμὶ τῶν Ἑβραίων,
ϗ ἀποδιδράσκω ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι μέλλουσι δί-
13 δοσθαι ὑμῖν εἰς κατάβρωμα. Κἀγὼ ἔρχομαι εἰς τὸ πρόσωπον
Ὀλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ὑμῶν, τοῦ (ε) ἀναγγεῖλαι ῥήματα
ἀληθείας, ϗ δείξω πρὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδὸν, καθ᾽ ἣν πορεύσεται,
καὶ κυριεύσει πάσης τῆς ὀρεινῆς, ϗ οὐ διαφωνήσει τῶν
14 ἀνδρῶν αὐτοῦ σὰρξ μία, οὐδὲ πνεῦμα ζωῆς. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ
ἄνδρες τὰ ῥήματα αὐτῆς, ϗ κατενόησαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς,
15 καὶ ἦν ἐναντίον αὐτῶν (ζ) θαυμάσιον τῷ κάλλει σφόδρα, Καὶ εἶπαν
πρὸς αὐτὴν, Σέσωκας τὴν ψυχήν σου, σπεύσασα καταβῆναι εἰς
πρόσωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν· καὶ νῦν πρόσελθε ἐπὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ,
ϗ ἀφ᾽ ἡμῶν προπέμψουσί σε ἕως παραδώσουσί σε (η) εἰς τὰς
16 χεῖρας αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ στῇς ἐναντίον αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ
σου, ἀλλὰ ἀνάγγειλον κατὰ τὰ ῥήματά σου, ϗ (θ) εὖ σε ποιήσει.
καὶ ἐπέλεξαν ἐξ αὐτῶν ἄνδρας ἑκατὸν, ϗ παρέζευξαν αὐτῇ
ϗ τῇ ἅβρᾳ αὐτῆς, ϗ ἤγαγον αὐτὰς ἐπὶ τὴν σκηνὴν Ὀλοφέρνου.
καὶ ἐγένετο συνδρομὴ ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ· διεβοήθη γὰρ
εἰς τὰ σκηνώματα ἡ παρουσία αὐτῆς· ϗ ἐλθόντες ἐκύκλουν αὐτὴν
ὡς εἱστήκει ἔξω τῆς σκηνῆς Ὀλοφέρνου, ἕως προσήγγειλαν
18 αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ (ι) ἀπ᾽ αὐτῆς· Καὶ (κ) εἶπεν
ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Τίς καταφρονήσει τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας τοιαύτας; ὅτι οὐ καλόν ἐστιν (λ)
ὑπολείπεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἕνα, οἳ ἀφεθέντες δυνήσονται κατασοφίσασθαι πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἐξῆλθον οἱ παρακαθεύ-
19 δοντες Ὀλοφέρνῃ, ϗ πάντες οἱ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὴν σκηνήν. Καὶ ἦν Ὀλοφέρνης ἀναπαυόμενος
ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπείῳ, ὃ ἦν ἐκ πορφύρας ϗ χρυσίου καὶ σμαράγδου ϗ λίθων πολυτελῶν καθυφασμένων. Καὶ
ἀνήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς, ϗ ἐξῆλθεν εἰς τὸ προσκήνιον, ϗ λαμπάδες ἀργυραῖ προάγουσαι αὐτοῦ.

MS. A. (α) ἐλάλησεν. (β) αὐτῆς· ἀπεσκόπευον (γ) ἕως οὗ διῆλθεν (δ) ἐθεώρουν (ε) ἀπαγγεῖλαι (ζ) θαυμασία (η) εἰς χεῖρας
(θ) εὐθηνεῖ σε (ι) ἀπὸ (κ) εἶπαν (λ) ἐξ αὐτῶν ὑπολείπεσθαι

*Et dixit ad eos; Præcipite aperire mihi
portam civitatis, & exibo ad perfectionem verborum,
quæ locuti eſtis mecum. Et præceperunt
juvenibus aperire ei, ſicut locuti fuerant. Et fecerunt
ſic. Et exiit Judith, ipſa, & ancilla ejus cum ea.* 10
*Proſpectabant autem eam viri civitatis, quoaduſque
deſcendit montem, donec tranſiit vallem, & non
ultrà aſpiciebant eam. Et ibant in valle in re-* 11
*ctum: & occurrerunt ei exploratores Aſſyriorum:
& ceperunt eam, & interrogaverunt; Quorum
es, & unde venis, & quò vadis? Et dixit;* 12
*Filia ſum Hebræorum, & aufugio à facie eorum:
quoniam dandi ſunt vobis in devorationem. Et* 13
*ego venio ad faciem Olophernis principis virtutis
veſtræ ad annuntiandum verba veritatis: & oſtendam
ante faciem ejus viam, per quam ibit, & dominabitur
univerſæ montanæ, & non diſſonabit de viris
ejus caro una, neque ſpiritus vitæ. Ut autem* 14
*audiverunt viri verba ejus, & contemplati ſunt
faciem ejus, & erat ante eos admirabilis pulchritudine
valdé: Et dixerunt ad eam; Salvâſti ani-* 15
*mam tuam, feſtinans deſcendere ad faciem domini
noſtri. Et nunc accede ad tabernaculum ejus; &
ex nobis præmittent te, donec tradent te in manus
ejus. Si autem ſteteris coram eo; ne timeas corde* 16
*tuo, ſed annuntia ſecundùm verba tua, & benè tibi
faciet. Et elegerunt è ſeipſis viros centum, & adjunxerunt
ei, & ancillæ ejus, et duxerũt eas ad tabernaculum
Olophernis. Et factus eſt concurſus in omnibus
caſtris. Perſonuerat enim in tabernaculis præſentia
ejus. Et venientes circumdabant eã, ſicut ſtabat
extra tabernaculum Olophernis; donec annuntiaverunt
ei de ea: & mirabantur ſuper pulchritudine
ejus: & mirabantur filios Iſrael ex ea. Et dixit* 18
*unuſquiſq; ad proximũ ſuum; Quis contemnet populũ
hunc, qui habet in ſe mulieres tales? quoniã non bonũ
eſt remanere ex eis virum unum: qui dimiſſi poterunt
decipere omnem terram. Et exierunt, qui dormiebant
juxta Olophernem, & omnes miniſtri ejus: & introduxerunt
eam in tabernaculum. Et erat Olophernes* 19
*requieſcens ſuper lectum ſuum in conopæo, quod erat
ex purpura, & auro, & ſmaragdo, & lapidibus pretioſis
(d) intextis. Et annuntiaverũt ei de ea: & exivit
in proſceniũ, et lampades argenteæ præcedentes eum.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ ܦܩܘܕܘ ܕܢܦܬܚܘܢ ܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܦܘܩ ܘܐܫܠܡ ܦܬܓܡܐ ܕܡܠܠܬܘܢ
ܥܡܝ. ܘܦܩܕܘ ܠܥܠܝܡܐ ܕܢܦܬܚܘܢ ܠܗ̇ ܬܪܥܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܬ. ܘܥܒܕܘ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ
ܗܟܢܐ. * ܘܢܦܩܬ ܝܗܘܕܝܬ ܗܝ ܘܐܡܬܗ̇ ܥܡܗ̇. ܘܚܪܘ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܥܕܡܐ 10
ܕܢܚܬܬ ܡܢ ܛܘܪܐ. ܘܟܕ ܐܬܝܢ ܠܚܠܬܐ. ܬܘܒ ܠܐ ܚܙܐܘܗ̇. * ܘܐܙܠܬ ܒܚܠܬܐ ܬܪܝܨܐܝܬ 11
ܠܐܘܪܚܐ. ܘܦܓܥܬ ܒܡܛܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܐܬܘܪܝܐ. ܘܐܚܕܘܗ̇ ܘܫܐܠܘܗ̇ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ̇.
ܡܢܐ ܫܘܥܝܬܟܝ. ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܐ ܐܢܬܝ. ܘܠܐܝܟܐ ܐܙܠܐ ܐܢܬܝ. * ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ ܥܒܪܝܬܐ 12
ܐܢܐ ܘܥܪܩܬ ܡܢܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܥܬܝܕܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܫܬܠܡܘ ܠܟܘܢ ܠܡܐܟܘܠܬܐ.
* ܘܐܢܐ ܐܬܝܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܠܦܪܢܐ ܪܫ ܚܝܠܟܘܢ. ܕܐܘܕܥܝܘܗܝ ܦܬܓܡܐ ܕܩܘܫܬܐ. ܘܐܚܘܝܘܗܝ 13
ܐܘܪܚܐ ܕܢܐܙܠ ܒܗ̇. ܘܢܫܬܠܛ ܒܟܠܗ ܛܘܪܐ. ܘܠܐ ܢܦܠܛ ܡܢܗ ܐܢܫ ܡܢ ܒܢܝ ܒܣܪܐ.
ܘܐܦܠܐ ܢܦܫܐ ܚܝܬܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܓܒܪܐ ܡܠܝܗ̇. ܚܪܘ ܒܐܦܝܗ̇. ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܗܘܐ ܐܣܟܡܗ̇ 14
ܡܬܕܡܪܢܐܝܬ ܛܒ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ̇. ܐܚܝܬܝ ܢܦܫܟܝ ܠܛܒܬܐ. ܕܐܣܬܪܗܒܬܝ ܠܡܚܬ 15
ܠܘܬ ܡܪܢ. ܡܟܝܠ ܩܪܘܒܝ ܠܘܬ ܡܫܟܢܗ. ܘܐܢܫܐ ܡܢܢ ܢܠܘܘܢܟܝ ܥܕܡܐ
ܕܢܫܠܡܘܢܟܝ ܒܐܝܕܘܗܝ. * ܘܡܐ ܕܩܝܡܬܝ ܩܕܡܘܗܝ ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܒܠܒܟܝ. ܐܠܐ ܚܘܝܝܗܝ 16
ܦܬܓܡܝܟܝ ܘܢܛܐܒ ܠܟܝ. * ܘܓܒܘ ܡܢܗܘܢ ܡܐܐ ܓܒܪܝܢ. ܘܐܫܠܡܘܗ̇ ܠܗ̇
ܘܠܐܡܬܗ̇. ܘܐܘܒܠܘ ܐܢܝܢ ܠܡܫܟܢܗ ܕܐܠܦܪܢܐ. ܘܗܘܐ ܪܗܛܐ ܒܟܠܗ̇ ܡܫܪܝܬܐ
ܡܛܠ ܕܐܫܬܡܥܬ ܡܐܬܝܬܗ̇ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܡܫܟܢܐ. ܘܐܬܘ ܘܩܦܘ ܥܠܝܗ̇ ܟܕ ܩܝܡܐ
ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܟܢܗ ܕܐܠܦܪܢܐ. ܥܕܡܐ ܕܐܡܪܘ ܠܗ ܥܠܝܗ̇. ܘܐܬܕܡܪܘ ܒܫܘܦܪܗ̇
ܘܫܡܥܘ ܡܠܝܗ̇. ܡܛܠ ܕܫܦܝܪܢ ܗܘܝ ܛܒ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܡܛܠܬܗ̇.
ܘܐܡܪܘ ܓܒܪ ܠܚܒܪܗ. ܡܢ ܢܫܘܛ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܫܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܠܐ ܘܠܐ 18
ܢܫܬܒܩ ܡܢܗܘܢ ܐܦ ܚܕ. ܕܠܐ ܢܛܥܘܢ ܠܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ. ܘܢܦܩܘ
ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܦܪܢܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܫܡܫܢܘܗܝ. ܘܐܥܠܘܗ̇ ܠܡܫܟܢܐ. * ܘܐܠܦܪܢܐ 19
ܪܡܐ ܗܘܐ ܘܫܟܝܒ ܥܠ ܥܪܣܗ. ܒܓܘ ܟܠܠܐ ܕܐܪܓܘܢܐ ܘܕܗܒܐ ܘܡܪܓܢܝܬܐ ܘܟܐܦܐ ܝܩܝܪܬܐ.
ܘܚܘܝܘ ܠܗ ܥܠܝܗ̇. ܘܗܘ ܟܕ ܫܡܥ ܢܦܩ ܠܕܪܬܐ ܕܡܫܟܢܐ.
ܟܕ ܫܪ̈ܓܐ ܕܣܐܡܐ ܡܢܗܪܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܐܝܬܝܘܗ̇ ܠܘܬܗ.

Et dixit eis, Jubete aperiri portam
civitatis, ut egrediar & perficiam
quod locuti eſtis mecum. Et juſſerunt
pueros aperire ipſi portam
ſicut dixerat. Feceruntque ita filii
civitatis. Et egreſſa eſt Judith ipſa & 10
famula ſua cum ea. Et proſpexerũt filii
civitatis, donec deſcendiſſet de monte.
Cùm autem veniſſent ad vallem,
non viderunt eas ampliús. Profecta 11
autem rectà in valle, incurrit in ſtationem
primam Aſſyriorum: Prehenſamque
interrogârunt, dicentes
ei; Quæ nova tua? & unde venis?
& quò is? Et dixit eis; Ebræa ſum, 12
fugioque ab eis, quia præſtò eſt ut tradantur
vobis in cibum. Ego autem 13
venio ad Alphernam ducem exercitûs
veſtri, ut notum ipſi faciam verbum
verum, & oſtendam ei viam
quâ eat, & totius montis compos fiat,
nec evadat eum quiſquam ex filiis carnis,
nec ullus ſpiritus vitæ. Et cùm 14
audîſſent viri verba ejus, intuiti ſunt
faciem ejus, & viſa eſt eis forma
ipſius valdè admiranda. Et dixerunt 15
ipſi: Vivificâſti animam tuam in bonum,
quòd feſtinâſti deſcendere ad
dominum noſtrum. Nunc cedò ad tabernaculum
ejus, quidam autem è
nobis deducent te, donec tradant te
in manus ipſius. Et cùm ſtabis co- 16
ram eo, noli timere in corde tuo,
ſed oſtende ipſi verba tua, & benefaciet
tibi. Et elegerunt de ſeipſis centum
viros, quibus ipſam tradiderunt,
& ancillam ipſius. Et duxerunt ipſas
ad tabernaculum Alphernæ. Factus
autem eſt concurſus per tota caſtra,
quia ſparſa erat fama adventûs ejus
eis qui in tabernaculis: Et venientes
circumdederunt ipſam ſtantem extra
tentorium Alphernæ, donec nuntiarent
ipſi de ea. Et admirati ſunt pulchritudinem
ejus. Et auſcultârunt verbis
ejus, erant enim valdè bona. Admirabanturque
filios Iſrael propter ipſam:
Et dixerunt ad ſocium quiſque 18
ſuum, Quis ſpernat populum in quo
hujuſmodi ſunt mulieres? Non oportet
reliquum fieri ex ipſis vel unum, ne
ſervati decipiant univerſam terrã. Exierunt
autem omnes famuli Alphernæ,
& omnes ſervi ejus, introduxerúntque
eam in tentorium. Alphernas autem 19
projectus requieſcebat in lecto ſuo,
intra conopeum textum purpurâ & auro, & ſmaragdis lapidibuſque pretioſis: Et indicârunt ipſi de ea. Et cum audiſſet, egreſſus eſt in atrium tabernaculi,
prælucentibus ipſi lampadibus argenteis: Et adduxerunt eam ad ipſum.

Verſio VULG. LAT.

20 Et cùm in faciem ejus intendiſſet, adoravit eum, proſternens
ſe ſuper terram. Et elevaverunt eam ſervi
Holofernis, jubente domino ſuo.

CAP. XI.

1 Tunc Holofernes dixit ei; Æquo animo eſto, &
noli pavere in corde tuo: quoniam ego nunquam nocui
viro, qui voluit ſervire Nabuchodonoſor regi.
2 Populus autem tuus, ſi non contempſiſſet me, non
3 levâſſem lanceam meam ſuper eum. Nunc autem
dic mihi, qua ex cauſa receſſiſti ab illis, & placuit
4 tibi ut venires ad nos? Et dixit illi Judith; Sume
verba ancillæ tuæ, quoniam ſi ſecutus fueris verba ancillæ
tuæ, perfectam rem faciet Dominus tecum.
5 Vivit enim Nabuchodonoſor rex terræ, & vivit virtus
ejus, quæ eſt in te ad correptionem omnium animarum
errantium: quoniam non ſolùm homines ſerviunt
illi per te, ſed & beſtiæ agri obtemperant illi.
6 Nuntiatur enim animi tui induſtria univerſis gentibus,
& indicatum eſt omni ſeculo, quoniam tu ſolus bonus
& potens es in omni regno ejus, & diſciplina tua
7 omnibus provinciis prædicatur. Nec hoc latet, quod
locutus eſt Achior, nec illud ignoratur, quod ei juſ-
8 ſeris evenire. Conſtat enim, Deum noſtrum ſic peccatis
offenſum, ut mandaverit per prophetas ſuos ad
9 populum, quòd tradat eum pro peccatis ſuis. Et
quoniam ſciunt ſe offendiſſe Deum ſuum filii Iſrael,
10 tremor tuus ſuper ipſos eſt. Inſuper etiam fames invaſit
eos, & ab ariditate aquæ jam inter mortuos
11 computantur. Denique hoc ordinant, ut interficiant
pecora ſua, & bibant ſanguinem eorum:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 Ὡς δὲ ἦλθε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ Ἰουδὶθ, ϗ τῶν θεραπόντων
αὐτοῦ, ἐθαύμασαν πάντες ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ προσώπου αὐτῆς.
ϗ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον προσεκύνησεν αὐτῷ· καὶ ἤγειραν αὐτὴν
οἱ δοῦλοι αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ια΄.

1 ΚΑὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὀλοφέρνης, Θάρσησον γύναι, μὴ φοβηθῇς
τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ οὐκ ἐκάκωσα ἄνθρωπον ὅστις (α)
2 ἡρέτικε δουλεύειν βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ πάσης τῆς γῆς. Καὶ
νῦν ὁ λαός σου ὁ κατοικῶν τὴν ὀρεινὴν, εἰ μὴ (β) ἐφαύλισάν με,
οὐκ ἂν ἦρα τὸ δόρυ μου ἐπ᾽ αὐτοὺς, (γ) ἀλλ᾽ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν
3 ταῦτα. Καὶ νῦν λέγε μοι, τίνος (δ) ἕνεκεν ἀπέδρας ἀπ᾽ αὐτῶν,
καὶ ἦλθες πρὸς ἡμᾶς; ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν. θάρσει, ἐν
τῇ νυκτὶ ταύτῃ ζήσῃ, ϗ εἰς τὸ λοιπόν. οὐ γάρ ἐστιν ὃς ἀδικήσει
σε, ἀλλ᾽ εὖ σε ποιήσει, καθὰ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ κυρίου
4 μου βασιλέως Ναβουχοδονόσορ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἰουδὶθ,
Δέξαι τὰ ῥήματα τῆς δούλης σου, ϗ λαλησάτω ἡ παιδίσκη σου
κατὰ πρόσωπόν σου, ϗ οὐκ ἀναγγελῶ ψεῦδος τῷ κυρίῳ μου ἐν τῇ
νυκτὶ ταύτῃ. καὶ ἐὰν κατακολουθήσῃς τοῖς λόγοις τῆς παιδίσκης
σου, τελείως πρᾶγμα ποιήσει μετὰ σοῦ ὁ θεὸς, ϗ οὐκ ἀποπεσεῖται
5 ὁ κύριός μου τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ. Ζῇ γὰρ (ε) βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ
πάσης τῆς γῆς, ϗ ζῇ τὸ κράτος αὐτοῦ, ὃς ἀπέστειλέ
σε εἰς κατόρθωσιν πάσης ψυχῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι διὰ
σὲ δουλεύουσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ κτήνη
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς ἰσχύος σου ζήσονται ἐπὶ Να-
6 βουχοδονόσορ, ϗ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἠκούσαμεν γὰρ τὴν σοφίαν
σου, καὶ τὰ πανουργεύματα τῆς ψυχῆς σου, (ζ) ϗ ἀνηγγέλη
πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι σὺ μόνος ἀγαθὸς ἐν πάσῃ (η) βασιλείᾳ, ϗ
7 δυνατὸς ἐν ἐπιστήμῃ, ϗ θαυμαστὸς ἐν στρατεύμασι πολέμου. Καὶ
νῦν ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν Ἀχιὼρ ἐν τῇ συνεδρίᾳ σου, ἠκούσαμεν τὰ ῥήματα αὐτοῦ, ὅτι περιεποιήσαντο αὐτὸν οἱ ἄνδρες
Βετυλούα, ϗ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐξελάλησεν παρὰ σοί. (θ) διὸ δέσποτα κύριε μὴ παρέλθῃς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἀλλὰ
κατάθου αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι (ι) ἀληθής ἐστιν. οὐ γὰρ ἐκδικᾶται τὸ γένος ἡμῶν, (κ) οὐ κατισχύει ῥομφαία ἐπ᾽ αὐτοὺς,
ἐὰν μὴ ἁμάρτωσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν. καὶ νῦν ἵνα μὴ γένηται ὁ κύριός μου ἔκβολος ϗ ἄπρακτος, ϗ ἐπιπεσεῖται θάνατος
ἐπὶ (λ) πρόσωπον αὐτῶν, ϗ κατελάβετο αὐτοὺς ἁμάρτημα ἐν ᾧ παροργιοῦσι τὸν θεὸν αὐτῶν, ὁπηνίκα (μ) ἂν ποιήσωσιν ἀτοπίαν.
(ν) Ἐπεὶ γὰρ ἐξέλιπεν αὐτοὺς τὰ (ξ) βρώματα, ϗ ἐσπανίσθη πᾶν ὕδωρ, ἐβουλεύσαντο ἐπιβαλεῖν τοῖς
κτήνεσιν αὐτῶν, Καὶ πάντα ὅσα διεστείλατο αὐτοῖς ὁ θεὸς (ο) ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ μὴ φαγεῖν, διέγνωσαν δαπανῆσαι.

MS. A. (α) ᾑρέτισεν (β) ἐφαύλισέν (γ) ἀλλὰ (δ) ἕνεκα (ε) ὁ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς Ναβουχοδονόσορ, καὶ (ζ) ἃ καὶ (η) τῇ βασιλείᾳ,
(θ) διὸ (ι) ἐστὶν ἀληθής. (κ) ὃς (λ) προσώπου αὐτῶν, καὶ καταλάβοι (μ) ἐὰν (ν) Ἐπεὶ παρεξέλειπεν (ξ) βρώματα αὐτῶν, καὶ (ο) τοῖς

Ut autem venit ad faciem ejus Judith, & miniſtrorũ 20
*ejus; mirati ſunt omnes ſuper pulchritudine faciei
ejus. Et procidens in faciem adoravit eum: & erexerunt
eam ſervi ejus.* CAP. XI.

ET dixit ad eam Olophernes; Confide, mulier: 1
*ne timeas corde tuo: quoniam ego non malefeciã
homini, quiſquis elegerit ſervire (a) regi Nabuchodonoſor
omnis terræ. Et nunc populus tuus habi-* 2
*tans montanam, niſi vilipendiſſent me, non elevâſſem
haſtam meam ſuper eos: ſed ipſi ſibi fecerunt
hæc. Et nunc dic mihi, cujus gratiâ aufugiſti* 3
*ab eis, & veniſti ad nos? Venis enim ad ſalutem:
Confide: in nocte hac vives & in reliquum. Non enim
eſt, qui tibi injuriam illaturus ſit, ſed benè tibi faciet,
ſicut fit ſervis domini mei regis Nabuchodonoſor.
Et dixit ad eum Judith; Suſcipe verba* 4
*ſervæ tuæ, & loquatur ancilla tua ad faciem tuam,
& non annuntiabo mendacium domino meo in
nocte hac. Et, ſi ſecutus fueris verba ancillæ
tuæ; perfectè negotium faciet tecum Deus: & non
decidet dominus meus à ſtudiis ſuis. Vivit enim* 5
*rex Nabuchodonoſor univerſæ terræ, & vivit imperium
ejus, qui miſit te ad correctionem omnis
animæ; quia non ſolum homines propter te ſervient
ei, ſed etiam beſtiæ agri, & pecora, & volatilia
cœli propter fortitudinem tuam vivent ſuper
Nabuchodonoſor, & omnem domum ejus. Au-* 6
*divimus enim ſapientiam tuam, & calliditates animæ
tuæ: & annuntiatum eſt omni terræ: quia tu
ſolus bonus in omni regno, & potens in ſcientiâ,
& mirabilis in (b) expeditionibus belli. Et* 7
*nunc ſermo, quem locutus eſt Achior in conſeſſu
tuo, audivimus verba ejus, quoniam ſervaverunt
cum viri Betylua, & annuntiavit eis omnia
quæcunque elocutus erat apud te. Quarè, dominator
domine, ne tranſgrediaris verbum ejus, ſed depone
illud in corde tuo, quoniam verax eſt. Non enim
ſumitur vindicta de genere noſtro, non prævalet gladius
adverſùs eos, niſi peccaverint in Deum ſuum.
Et nunc, ut non fiat dominus meus ejectus, & re infectâ
deſiſtens; & (c) cadet mors ſuper faciem eorum,
& occupavit eos peccatum, in quo irritabunt Deum
ſuum, quandocunq; fecerint abſurditatem. Quoni-* 10
*am enim defecerunt eos eſcæ, & rarefacta eſt omnis
aqua; deliberaverunt injicere manum jumentis ſuis,
Et omnia quæcumque diſtinxit eis Deus in legibus* 11
ſuis non comedere, decreverunt inſumere.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܟܕ ܩܡܬ ܝܗܘܕܝܬ ܩܕܡܘܗܝ ܘܩܕܡ ܥܒܕܘܗܝ. ܐܬܕܡܪܘ ܟܠܗܘܢ 20
ܒܫܘܦܪܐ ܕܦܪܨܘܦܗ̇. ܘܢܦܠܬ ܥܠ ܐܦܝܗ̇ ܘܣܓܕܬ ܠܗ. ܘܐܚܕܘܗ̇ ܥܒܕܘܗܝ ܘܐܩܝܡܘܗ̇.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

* ܘܐܡܪ ܠܗ̇ ܐܠܦܪܢܐ. ܐܬܠܒܒܝ ܐܢܬܬܐ. ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܒܠܒܟܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܒܐܫ 1
ܠܟܠ ܕܨܒܐ ܕܢܦܠܘܚ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ. * ܘܐܦ ܗܫܐ ܥܡܟܝ 2
ܕܝܬܒ ܒܛܘܪܐ. ܐܠܘ ܠܐ ܫܛܘܢܝ. ܠܐ ܡܪܝܡ ܗܘܝܬ ܪܘܡܚܝ ܥܠܝܗܘܢ.
ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܥܒܕܘ ܠܢܦܫܗܘܢ ܗܠܝܢ. * ܘܗܫܐ ܐܡܪܝ ܠܝ ܡܛܠ ܡܢܐ ܥܪܩܬܝ 3
ܡܢܗܘܢ ܘܐܬܝܬܝ ܠܘܬܢ. ܐܬܝܬܝ ܓܝܪ ܠܚܝܐ. ܐܬܠܒܒܝ ܡܢ ܗܕܐ ܠܠܝܐ ܬܚܝܝܢ.
ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܕܡܒܐܫ ܠܟܝ. ܐܠܐ ܐܥܒܕ ܠܟܝ. ܐܝܟ ܕܠܥܒܕܐ ܕܡܪܝ.
* ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܝܗܘܕܝܬ ܫܡܥ ܡܠܐ ܕܐܡܬܟ. ܘܬܡܠܠ ܐܡܬܟ ܩܕܡܝܟ 4
ܘܠܐ ܐܡܠܠ ܕܓܠܘܬܐ ܩܕܡܝܟ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ. ܘܐܢ ܬܫܡܥ ܡܠܝ. ܢܬܓܡܪ
ܟܠ ܕܐܝܬ ܒܐܝܕܝܟ. ܟܠ ܡܐ ܕܥܒܕ ܥܡܟ ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܦܠ ܡܪܝ ܡܢ ܡܕܡ ܕܨܒܐ
ܠܡܥܒܕ. ܟܠ ܝܘܡܝ ܚܝܘܗܝ. * ܚܝ ܗܘ ܓܝܪ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ. ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܒܢ̈ܝ 5
ܐܢܫܐ ܢܦܠܚܘܢܗ ܡܛܠܬܟ. ܐܠܐ ܐܦ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ. ܘܒܥܝܪܐ ܘܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ
ܢܦܠܚܘܢ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܒܚܝܠܟ. * ܫܡܥܢ ܚܟܡܬܟ ܘܢܟܝܠܘܬܐ ܕܠܒܟ. ܘܐܫܬܡܥ ܒܟܠܗ̇ 6
ܐܪܥܐ. ܕܐܢܬ ܒܠܚܘܕܝܟ ܛܒ ܒܟܠܗ̇ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܡܬܕܡܪ ܒܝܕܥܬܐ. ܘܚܝܠܬܢ
ܒܩܪ̈ܒܐ. * ܘܗܫܐ ܡܪܝ. ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܐܚܝܩܪ ܒܟܢܘܫܬܐ ܩܕܡܝܟ ܫܡܥܢ 7
ܡܠܘܗܝ. ܘܩܒܠܘܗܝ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܗ. ܘܐܫܬܥܝ ܠܗܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܐ ܕܐܡܪ
ܩܕܡܝܟ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܪܝ. ܠܐ ܬܥܒܪ ܥܠ ܡܠܬܗ. ܐܠܐ ܣܝܡܝܗ̇ ܒܠܒܟ.
ܫܪܝܪܐ ܗܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܬܬܒܥܐ ܥܡܢ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܒܗ ܪܘܡܚܐ. ܐܠܐ ܐܢ
ܚܛܘ ܩܕܡ ܐܠܗܗܘܢ. ܘܗܫܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܡܪܝ ܕܠܐ ܣܘܥܪܢ. ܢܦܠ ܡܘܬܐ ܥܠ ܐܦ̈ܝܗܘܢ
ܘܐܕܪܟܬ ܐܢܘܢ ܚܛܝܬܐ ܪܒܬܐ. ܕܒܗ̇ ܢܡܪܓܙܘܢ ܠܐܠܗܗܘܢ: ܡܢ ܕܚܣܪܘ ܠܗܘܢ. * ܘ 10
ܝܒܫܘ ܠܗܘܢ ܡ̈ܝܐ. ܘܐܬܪܥܝܘ ܠܡܪܡܝܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܒܒܥܝܪܗܘܢ. * ܘܐܦ ܒܟܠܗܝܢ 11
ܡܐ ܕܦܩܕ ܐܠܗܗܘܢ ܒܢܡܘܣܗܘܢ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ.

Et cùm ſtaret Judith coram eo & ſer- 20
vis ejus, obſtupuerunt omnes pulchritudinem
faciei ipſius. Et cadens
prona adoravit ipſum. Et prehendentes
eam ſervi ejus erexerunt ipſam.

CAP. XI.

ET dixit ei Alphernas; Bono eſto ani- 1
mo fœmina, noli timere in corde ſuo:
Nemini enim noceo qui voluerit ſervire
Nebucadnoſari regi totius terræ. Et 2
nunc populus tuus qui habitat in monte,
niſi ſpreviſſent me, non elevâſſem
lanceam adverſùs eos: ſed ipſi fecerunt
ſibi hæc. Nunc, dic mihi, quare fu- 3
geris ab eis, & veneris ad nos. Veniſti
enim ad vitam. Bono eſto animo: inde
ab hac nocte vives. Non enim eſt qui
noceat tibi: faciam enim tibi ſicut fit
ſervis domini mei. Et dixit ipſi Ju- 4
dith; Audi verba ancillæ tuæ, & loquetur
ancilla tua coram te, nec loquar
falſum coram te hâc nocte. Et ſi
audies verba mea, perficietur quod in
manibus habes, quicquid Dominus faciet
tecum, nec excidet Dñs meus eo
quod inſtituit facere, quamdiu vivit.
Vivit enim Nebucadnoſar rex totius 5
terræ, non ſolùm filii hominum ſervient
ei propter te, ſed etiam animalia
fera, & pecora, & volucres cœli ſervient
Nebucadnoſari per potentiam
tuam. Audivimus ſapientiam tuam, & 6
inſtituta cordis tui: et diffamatum eſt
per totam terram, te ſolum bonum eſſe
in toto regno, admirandumque ſcientiâ,
& in bellis potentem. Nunc 7
autem domine mi, quæ dixit Achior in
conventu coram te, verba ejus audivimus.
Receperunt enim eum cives, &
narravit eis omnia quæ dixit coram
te. Propterea domine mi, noli tranſgredi
verbum ejus, ſed in corde tuo repone,
eſt enim verum. Non enim ſumitur
vindicta de populo noſtro, nec valet
in eum lancea, niſi peccaverint coram
Deo ſuo. Et nunc, ne re infectâ
deſiſtat dominus meus, cecidit mors
ante eos, & occupavit eos peccatum
magnum, quo faciendo provocabunt
ad iram Deum ſuum. Nam quia de- 10
ficiunt eos eſcæ, & evanuerunt aquæ
ipſorum, Deliberârunt injicere manum 11
jumentis ſuis, & omnibus quorum eſu
interdixit eis Deus ipſorum in legibus
ſuis.

Verſio VULG. LAT.

11 Et ſancta Domini Dei ſui, quæ præcepit Deus non
contingi, in frumento, vino, & oleo, hæc cogitave-
runt impendere, & volunt conſumere quæ nec mani-
bus deberent contingere : ergò quoniam hæc faciunt,
13 certum eſt quòd in perditionem dabuntur. Quòd
ego ancilla tua cognoſcens, fugi ab illis, & miſit me
14 Dominus hæc ipſa nuntiare tibi. Ego enim ancilla
tua Deum colo, etiam nunc apud te : & exiet ancilla
15 tua, & orabo Deum, Et dicet mihi quando eis red-
dat peccatum ſuum, & veniens nuntiabo tibi ita ut
ego adducam te per mediam Jeruſalem, & habebis
omnem populum Iſrael, ſicut oves, quibus non eſt pa-
16 ſtor, & non latrabit vel unus canis contra te : Quo-
17 niam hæc mihi dicta ſunt per providentiam Dei. Et
quoniam iratus eſt illis Deus : hæc ipſa miſſa ſum nun-
18 tiare tibi. Placuerunt autem omnia verba hæc coram
Holoferne, & coram pueris ejus, & mirabantur ſapi-
19 entiam ejus, & dicebant alter ad alterum ; Non eſt
talis mulier ſuper terram in aſpectu, in pulchritudine,
20 & in ſenſu verborum. Et dixit ad illam Holofernes ;
Benefecit Deus, qui miſit te ante populum, ut des il-
21 lum tu in manibus noſtris : Et quoniam bona eſt
promiſſio tua, ſi fecerit mihi hoc Deus tuus, erit &
Deus meus, & tu in domo Nabuchodonoſor magna
eris, & nomen tuum nominabitur in univerſa terra.

CAP. XII.

1 Tunc juſſit eam introire ubi repoſiti erant theſauri
ejus, & juſſit illic manere eam, & conſtituit quid da-
retur illi de convivio ſuo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου, καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου
καὶ τοῦ ἐλαίου, (α) ἃ διεφύλαξαν ἁγιάσαντες τοῖς ἱερεῦσι
τοῖς παρεστηκόσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀπέναντι τοῦ προσώπου τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν, κεκρίκασιν ἐξαναλῶσαι, ὧν (β) οὐδὲ ταῖς χερσὶν καθ-
ῆκεν ἅψασθαι οὐδένα τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ ἀπεστάλκασιν εἰς
Ἱερουσαλὴμ, ὅτι καὶ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες ἐποίησαν ταῦτα, τοὺς
μετοικίσαντας αὐτοῖς τὴν ἄφεσιν παρὰ τῆς γερουσίας. καὶ ἔσται
(γ) ὡς ἀναγγείλῃ αὐτοῖς καὶ ποιήσωσι, δοθήσονταί σοι εἰς
13 ὄλεθρον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ὅθεν ἐγὼ ἡ δούλη σου ἐπιγνοῦσα
ταῦτα πάντα, ἀπέδραν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ ἀπέστειλέ με
ὁ Θεὸς ποιῆσαι μετὰ σοῦ πράγματα, ἐφ' οἷς ἐκστήσεται πᾶσα ἡ γῆ
14 ὅσοι ἐὰν ἀκούσωσιν αὐτά. Ὅτι ἡ δούλη σου θεοσεβής ἐστι, καὶ θε-
ραπεύουσα νύκτας καὶ ἡμέρας τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ· καὶ νῦν μενῶ παρὰ
σοὶ κύριέ μου, καὶ ἐξελεύσεται ἡ δούλη σου κατὰ νύκτα εἰς τὴν φά-
15 ραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ (δ) ἐρεῖ μοι πότε
ἐποίησαν τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα προσανοίσω σοι·
(ε) ἐξελεύσῃ σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει σου, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεταί
σοι ἐξ αὐτῶν. καὶ ἄξω σε διὰ μέσου τῆς Ἰουδαίας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν
ἀπέναντι Ἱερουσαλὴμ· καὶ θήσω τὸν δίφρον σου ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ
ἄξεις αὐτοὺς ὡς πρόβατα οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ οὐ γρύξει κύων τῇ
16 γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπέναντί σου· (ζ) Ὅτι ταῦτα ἐλαλήθη μοι κατὰ
17 πρόγνωσίν μου, καὶ (η) ἀπηγγέλη μοι. Καὶ ἀπεστάλην ἀναγγεῖλαί
18 σοι. Καὶ ἤρεσαν οἱ λόγοι αὐτῆς ἐναντίον Ὀλοφέρνου, καὶ ἐναντίον
πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐ-
19 τῆς, καὶ εἶπαν, Οὐκ ἔστι τοιαύτη γυνὴ ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς γῆς
20 (θ) καλῷ προσώπῳ καὶ συνέσει λόγων. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν
Ὀλοφέρνης, Εὖ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἀποστείλας σε ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ,
τοῦ γενηθῆναι ἐν χερσὶν ἡμῶν κράτος· ἐν δὲ τοῖς φαυλίσασι τὸν
21 κύριόν μου, (ι) ἀπώλειαν. καὶ νῦν ἀστεία εἶ σὺ ἐν τῷ εἴδει σου, Καὶ
ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου. ὅτι ἐὰν (κ) ποιήσῃς καθὰ ἐλάλησας, ὁ Θεός σου ἔσται μου Θεὸς, καὶ σὺ ἐν οἴκῳ βασιλέως Να-
βουχοδονόσορ καθήσῃ, καὶ ἔσῃ ὀνομαστὴ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (α) διεφύλαξαν (β) οὐδὲν (γ) ὡς ἐὰν (δ) ἀναγγελεῖ μοι (ε) καὶ ἐξελεύσῃ (ζ) Ὅτι μοι ταῦτα ἐλαλήθη
κατὰ (η) ἀνηγγέλη (θ) ἐν καλῷ (ι) ἀπώλεια. (κ) ποιήσεις

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Καὶ ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν αὐτὴν οὗ ἐτίθετο τὰ ἀργυρώματα αὐτοῦ, καὶ συνέταξε καταστρῶσαι (α) αὐτῇ ἀπὸ τῶν
ὀψοποιημάτων αὐτοῦ, καὶ τοῦ οἴνου αὐτοῦ (β) πίνειν.

MS. A. (α) αὐτὴν (β) πιεῖν.

Cum Tranſlatione LATINA.

Et primitias frumenti, & decimas vini, &
olei, quæ ſervaverant ſanctificantes ſacerdo-
tibus aſſiſtentibus in Hieruſalem ante faciem
Dei noſtri, decreverunt expendere, quæ ne-
que manibus oportebat tangere quenquam eo-
rum, qui de populo. Et miſerunt in Hieruſa-
lem (quoniam, & qui ibi habitant, fecerunt hæc)
eos, (d) qui tranſportarent ipſis remiſſionem à ſe-
natu. Et erit, ſimul ac renuntiatum ipſis fuerit,
& fecerint ; dabuntur tibi in perditionem in die
illa. Unde ego ſerva tua cognoſcens hæc omnia, 13
aufugi à facie eorum. Et miſit me Deus facere
tecum negotia, ſuper quibus ſtupebit univerſa
terra, quicunque audiverint ea : Quoniam ſer- 14
va tua Dei cultrix eſt, & miniſtrans nocte &
die Deo cœli. Et nunc manebo apud te, domine
mi : & exibit ſerva tua per noctem in vallem, &
deprecabor ad Deum. Et dicet mihi, quando 15
fecerint peccata ſua : & veniens deferam tibi,
(e) egredieris cum omni virtute tua, & non eſt
qui reſiſtet tibi ex eis. Et ducam te per medi-
um Judææ uſque ad veniendum contra Hie-
ruſalem. Et ponam ſedem tuam in medio ejus,
& ages eos tanquam oves, quibus non eſt paſtor :
& non latrabit canis linguâ ſuâ coram te : Quo- 16
niam hæc dicta ſunt mihi ſecundùm præcogniti-
onem meam, & annuntiata ſunt mihi, Et miſſa 17
ſum annuntiare tibi. Et placuerunt verba ejus 18
coram Olopherne, & coram omnibus miniſtris
ejus : & mirati ſunt ſuper ſapientia ejus,
& dixerunt ; Non eſt talis mulier à ſummo 19
uſque ad ſummum terræ, pulchrâ ſpecie, & in-
tellectu verborum. Et dixit ad eam Olophernes ; 20
Benè fecit Deus mittens te ante populum, ut fiat
in manibus noſtris potentia : in iis autem, qui vili-
penderunt dominum meum, perditio. Et nunc ve-
nuſta es tu in ſpecie tua, Et bona in verbis tuis.
Quarè, ſi feceris, ſicut locuta es, Deus tuus erit 21
meus Deus : & tu in domo regis Nabuchodonoſor
ſedebis, & eris nominata apud omnem terram.

CAP. XII.

Et juſſit introducere eam, ubi poſita erat 1
ſupellex argentea ſua : & præcepit parari ei de
opſoniis ſuis, & de vino ſuo bibere.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et conſilium ceperunt edendi primi-
tias frumenti, vini, & olei, quas ſer-
vârunt omnes ſacerdotibus qui mi-
niſtrant Domino Jeroſolymis. His
veſci conſenſerunt, quas neque ma-
nibus contingere licitum eſt idiotis :
miſeruntque Hieroſolyma (nam &
qui ibi habitant inſtar horum omni-
um fecerunt) qui referant verbum
hoc ad ſeniores : Qui cùm ad eos
miſerint, & fecerint hæc, tradentur
tibi die illo, & perdes illos. Pro- 13
pterea ego etiam ancilla tua videns
hæc, fugi ab eis. Miſit autem me Do-
minus ut faciam tecum quod admire-
tur tota terra quicunque audierint.
Timet enim Deum ancilla tua, & co- 14
lit Deum cœli die nocteque : mane-
bo igitur apud te domine mi, &
egrediatur ancilla tua noctu in val-
lem, oraboque Deum. Et oſtendit 15
mihi quando fient peccata ipſorum.
Et veniens oſtendam tibi, & egredi-
êris cum exercitu tuo, nec erit quiſ-
quam eorum qui conſiſtat adverſùs
te. Et tranſibo per mediam Judæ-
am donec pervenias Hieroſolyma,
ponamque ſolium tuum in medio ejus,
& duces eos inſtar ovium quibus pa-
ſtor non eſt, nec latrabit linguâ ſuâ ca-
nis in te. Quia hæc revelata ſunt in 16
ſcientia mea, Miſſaque ſum ut dicam 17
tibi. Et bona viſa ſunt verba ejus 18
coram Alpherna & ſervis ejus omni-
bus, & obſtupuerunt pulchritudinem
ejus & ſapientiam. Dixeruntque, 19
non eſſe fœminam inſtar hujus, à fi-
nibus ad fines terræ, formâ vultûs,
& prudentiâ verborum. Dixítque ei 20
Alphernas ; Benefecit Deus quòd præ-
miſit te populo ſuo, ut nobis auxili-
um ſit, & eis qui ſpreverunt Domi-
num meum perditio. Et nunc pul- 21
chra es tu viſu, & bona ſcientiâ
& ſermonibus, & ſi feceris ut dixi-
ſti, Deus tuus erit mihi Deus, & ha-
bitabis in domo regis, & famoſa
eris præ tota terra.

CAP. XII.

[illegible]

Et juſſit ſterni ipſi daríque ipſi de 1
convivio ſuo & vino quod bibebat.

Verſio VULG. LAT.

2 Cui reſpondit Judith, & dixit ; Nunc non potero man-
ducare ex his, quæ mihi præcipis tribui, ne veniat
ſuper me offenſio : ex his autem, quæ mihi detuli, man-
3 ducabo. Cui Holofernes ait ; Si defecerint tibi iſta,
4 quæ tecum detuliſti, quid faciemus tibi ? Et dixit Ju-
dith ; Vivit anima tua, Domine meus, quoniam non
expendet omnia hæc ancilla tua, donec faciat Deus in
manu mea hæc quæ cogitavi. Et induxerunt illam ſer-
5 vi ejus in tabernaculum, quod præceperat. Et petiit
dum introiret, ut daretur ei copia nocte & ante lucem
egrediendi foràs ad orationem, & deprecandi Domi-
6 num. Et præcepit cubiculariis ſuis, ut ſicut place-
ret illi, exiret & introiret ad adorandum Deum ſuum,
7 per triduum : Et exibat noctibus in vallem Bethuliæ,
8 & baptizabat ſe in fonte aquæ. Et ut aſcendebat,
orabat Dominum Deum Iſrael, ut dirigeret viam ejus
9 ad liberationem populi ſui. Et introiens, munda
manebat in tabernaculo, uſque dum acciperet eſcam
10 ſuam in veſpere. Et factum eſt, in quarto die Holo-
fernes fecit cœnam ſervis ſuis, & dixit ad Vagao eu-
nuchum ſuum ; Vade, & ſuade Hebræam illam, ut ſpon-
11 tè conſentiat habitare mecum. Fœdum eſt enim apud
Aſſyrios, ſi fœmina irrideat virum, agendo ut immunis
12 ab eo tranſeat. Tunc introivit Vagao ad Judith, &
dixit ; Non vereatur bona puella introire ad dominum
meum, ut honorificetur ante faciem ejus, ut manducet
13 cum eo, & bibat vinum in jucunditate. Cui Judith re-
ſpondit ; Quæ ego ſum, ut contradicam domino meo ?
14 Omne quod erit ante oculos ejus bonum, & optimum
faciam. Quidquid autem illi placuerit, hoc mihi erit
15 optimum omnibus diebus vitæ meæ. Et ſurrexit, &
ornavit ſe veſtimento ſuo, & ingreſſa ſtetit ante faciem
16 ejus. Cor autem Holofernis concuſſum eſt : erat
enim ardens in concupiſcentia ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

2 Καὶ εἶπεν Ἰουδὶθ, Οὐ φάγομαι ἐξ αὐτῶν, ἵνα μὴ γένηται σκάν-
3 δαλον, (α) ἀλλ' ἐκ τῶν ἠκολουθηκότων μοι χορηγηθήσεται. Καὶ
εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὀλοφέρνης, (β) Ἐὰν δὲ ἐκλίπῃ τὰ ὄντα μετὰ σοῦ,
πόθεν (γ) ἐξοίσομέν σοι δοῦναι (δ) ὅμοια αὐτοῖς; οὐ γάρ ἐστι μεθ' ἡμῶν
4 ἐκ τοῦ (ε) ἔθνους σου. Καὶ εἶπεν Ἰουδὶθ πρὸς αὐτὸν, Ζῇ ἡ ψυχή
σου κύριέ μου, ὅτι οὐ δαπανήσει ἡ δούλη σου τὰ ὄντα μετ' ἐμοῦ,
ἕως ἂν ποιήσῃ Κύριος ἐν χειρί μου ἃ ἐβουλεύσατο. Καὶ ἠγάγοσαν
αὐτὴν οἱ θεράποντες Ὀλοφέρνου εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ ὕπνωσε μέχρι
μεσούσης (ζ) τῆς νυκτός. καὶ ἀνέστη (η) πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν,
5 Καὶ ἀπέστειλε πρὸς Ὀλοφέρνην, λέγουσα, Ἐπιταξάτω δὴ ὁ κύριός
6 μου, ἐᾶσαι τὴν δούλην σου (θ) ἐπὶ προσευχὴν ἐξελθεῖν. Καὶ προσ-
έταξεν Ὀλοφέρνης τοῖς σωματοφύλαξι μὴ διακωλύειν αὐτήν.
7 καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἡμέρας τρεῖς, Καὶ ἐξεπορεύετο
κατὰ νύκτα εἰς τὴν φάραγγα Βετυλούα, καὶ ἐβαπτίζετο ἐν τῇ παρεμ-
8 βολῇ ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος. Καὶ (ι) ὡς ἀνέβη, ἐδέετο
τοῦ Κυρίου Θεοῦ Ἰσραὴλ κατευθῦναι τὴν ὁδὸν αὐτῆς εἰς (κ) ἀνάστεμα τῶν
9 υἱῶν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ εἰσπορευομένη (λ) καθαρὰ παρέμενε (μ) τῇ
σκηνῇ, (ν) μέχρις οὗ προσηνέγκατο τὴν (ξ) τροφὴν αὐτῆς πρὸς ἑσπέραν.
10 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, ἐποίησεν Ὀλοφέρνης πότον
τοῖς δούλοις αὐτοῦ μόνοις, καὶ οὐκ ἐκάλεσεν εἰς τὴν (ο) χρῆσιν οὐδένα
τῶν πρὸς ταῖς χρείαις. καὶ εἶπε Βαγώᾳ τῷ εὐνούχῳ, ὃς ἦν ἐφεστηκὼς
ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, Πεῖσον δὴ πορευθεὶς τὴν γυναῖκα τὴν Ἑβραίαν
ἥ ἐστι παρὰ σοὶ, τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς, καὶ φαγεῖν καὶ πιεῖν μεθ'
11 ἡμῶν. Ἰδοὺ γὰρ αἰσχρὸν τῷ προσώπῳ ἡμῶν, εἰ γυναῖκα τοιαύτην
παρήσομεν οὐχ ὁμιλήσαντες αὐτῇ, ὅτι ἐὰν ταύτην μὴ ἐπισπα-
12 σώμεθα, καταγελάσεται ἡμῶν. Καὶ ἐξῆλθε Βαγώας ἀπὸ προσώπου
Ὀλοφέρνου, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ εἶπε, Μὴ ὀκνησάτω δὴ ἡ
παιδίσκη ἡ καλὴ αὕτη ἐλθοῦσα πρὸς τὸν κύριόν μου, δοξασθῆναι κατὰ
πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ (π) πιέσαι μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον, καὶ
γενηθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ὡς θυγάτηρ μία τῶν υἱῶν Ἀσσοὺρ, αἳ
13 παρεστήκασιν ἐν οἴκῳ Ναβουχοδονόσορ. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ἰουδὶθ,
14 Καὶ τίς εἰμι ἐγὼ ἀντεροῦσα τῷ κυρίῳ μου; Ὅτι πᾶν ὃ ἔσται ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἀρεστὸν, σπεύσασα
15 ποιήσω, καὶ ἔσται (ρ) τοῦτο ἀγαλλίαμα ἕως ἡμέρας (σ) θανάτου μου. Καὶ διαναστᾶσα ἐκοσμήθη τῷ (τ) ἱμα-
τισμῷ καὶ παντὶ τῷ κόσμῳ τῷ γυναικείῳ. καὶ προσῆλθεν ἡ δούλη αὐτῆς, καὶ ἔστρωσεν αὐτῇ (υ) κατέναντι
Ὀλοφέρνου χαμαὶ τὰ κώδια ἃ (φ) ἔλαβε παρὰ Βαγώου εἰς τὴν καθημερινὴν δίαιταν αὐτῆς, εἰς τὸ ἐσθίειν
16 κατακλινομένην ἐπ' αὐτῶν. καὶ εἰσελθοῦσα ἀνέπεσεν Ἰουδὶθ, Καὶ ἐξέστη ἡ καρδία Ὀλοφέρνου ἐπ'
αὐτὴν, καὶ ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· καὶ ἦν κατεπίθυμος σφόδρα τοῦ συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς· καὶ ἐτήρει
καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι αὐτὴν, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶδεν αὐτήν.

MS. A. (α) ἀλλὰ (β) Ἐὰν ἐκλείπῃ (γ) ἐξοίσομεν (δ) τὰ ὅμοια (ε) γένους σου. (ζ) νυκτός. (η) περὶ τὴν (θ) ἐξελθεῖν ἐπὶ προσευχήν. (ι) ἕως ἀνέβη, ἐδέετο κυρίου (κ) ἀνάστημα (λ) καθαρὰ (μ) ἐν τῇ
(ν) μέχρις (ξ) τροφὴν (ο) κλῆσιν (π) πιεῖν μεθ' ὑμῶν (ρ) μοι τοῦτο (σ) θανάτου. Καὶ ἀναστᾶσα (τ) ἱματισμῷ τῷ γυναικίῳ. καὶ προσῆλθεν (υ) ἐναντίον (φ) ἔλαβον

Cum Tranſlatione LATINA.

Et dixit Judith ; Non comedam ex eis, ut non 2
fiat ſcandalum : ſed de eis, quæ ſecuta ſunt me,
præbebitur. Et dixit ad eam Olophernes ; Si au- 3
tem defecerint, quæ ſunt tecum, unde (a) proferemus
tibi ad dandum ſimilia eis ? Non enim eſt nobiſcum
de gente tua. Et dixit Judith ad eum ; Vivit 4
anima tua, domine mi, quia non inſumet ſerva tua
ea quæ ſunt mecum ; donec fecerit Dominus in ma-
nu mea, quæ deliberavit. Et duxerunt eam miniſtri
Olophernis in tabernaculum : & dormivit uſque ad
mediam noctem. Et ſurrexit ad matutinam vigi-
liam : Et miſit ad Olophernem, dicens ; Præcipiat, 5
quæſo, dominus meus, permittere ſervam tuam ad
deprecationem exire. Et præcepit Olophernes cu- 6
ſtodibus corporis non prohibere eam. Et manſit in
caſtris dies tres : Et exibat per noctem in vallem 7
Betyluа, & baptizabatur in caſtris ſuper fontem
aquæ. Et, ut aſcenderat, orabat Dominum Deum 8
Iſrael dirigere viam ipſius ad ſuſcitationem filiorũ
populi ſui. Et ingrediens munda manebat in taber- 9
naculo, quoadusque attuliſſet alimentum ſuum ad
veſperam. Et factũ eſt in die quarta, fecit Olopher- 10
nes convivium ſervis ſuis ſolis, & non vocavit ad
(b) miniſterium quenquam ex iis qui ad uſus. Et
dixit Bagoæ eunucho, qui erat præfectus ſuper omnia
quæ ipſius ; Perſuade nunc vadens mulieri illi He-
brææ, quæ eſt apud te, venire ad nos, & comedere,
& bibere nobiſcum. Ecce enim fœdum faciei no- 11
ſtræ, ſi mulierem talem omittamus, non conver-
ſantes cum ea : quoniam ſi hanc non allexerimus ;
irridebit nos. Et exivit Bagoas à facie Olophernis, 12
& intravit ad eam, & dixit ; Ne cunctetur, quæſo,
puella pulchra hæc veniens ad dominum meum glo-
rificari ad faciem ejus, & bibere nobiſcum in læti-
tia vinũ, & fieri in die hac, ſicut filia una filiorum
Aſſur, quæ aſſiſtunt in domo Nabuchodonoſor. Et 13
dixit ad eum Judith ; Et quæ ſum ego contradicens
domino meo ? Quia omne, quod erit in oculis ejus 14
placitum, feſtinans faciam : & erit (c) hoc exultatio uſque ad diem mortis
meæ. Et exurgens ornavit ſe veſte, & omni ornatu muliebri. Et acceſſit ſerva 15
ejus, & ſtravit ei ante Olophernem humi pelles, quas acceperat à Bagoa
ad quotidianum uſum ſuum, ut manducaret accumbens ſuper eas. Et ingreſſa
recubuit Judith : Et ſtupuit cor Olophernis ſuper eam, & commota eſt ani- 16
ma ejus : & erat cupidus valdè congrediendi cum ea : & obſervabat tempus
decipiendi eam, ex qua die vidit eam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et dixit Judith, Non edam de eo, ne ſit 2
mihi in ſcandalũ : Sed ſufficiet mihi quod
mecum venit. Dixit ei Alphernas ; Si con- 3
ſumptum fuerit, unde erit nobis quod tibi
demus, inſtar ejus ? Nec enim eſt apud
nos quiſquam de populo tuo cui ſit in-
ſtar ejus. Et dixit ei Judith ; Vivit ani- 4
ma tua domine mi, non conſumet ancilla
tua quod attulit ſecum, donec perfecerit
Deus per manus meas quod cogitavi. Et
introduxerunt ipſam ſervi Alphernæ in
tentorium : dormivítque uſque ad me-
diam noctem : Et ſurrexit vigiliâ matu- 5
tinâ, & miſit ad Alphernam, dixítque ei ;
Mandet dñs meus permitti ancillæ ſuæ, ut
exeat ad orandum. Et mandavit Alfernas 6
cuſtodibꝰ ne prohiberent ipſam. Et man-
ſit in caſtris tres dies : Et noctibus egre- 7
diebatur in vallem Bethpallu, & lavabat
ſe in fonte aquarum : Et aſcendens pete- 8
bat à Deo Iſrael, ut dirigeret viam ſuam
ad ſuſcitationem populi ſui. Et ingredi- 9
ens manebat in puritate in tabernaculo,
donec veſpere cibum ſumeret. Et acci- 10
dit die quarto, ut faceret Alphernas con-
vivium ſervis ſuis ſolis, nec militum
quempiam, aut præfectorum vocavit. Et
dixit Bagoæ eunucho præfecto omnibus
ſuis ; I nunc, perſuade Ebrææ iſti quæ
apud te, ut accedat ad nos, edátque ac bi-
bat nobiſcum. Erit enim nobis turpe 11
miſſam facere talem fœminam, nec cum
eâ colloqui ; quæ ſi non applicuerimus
nos ei, deridebit nos. Et egreſſus 12
Bagoas de conſpectu Alphernæ, ingreſſus
eſt ad eam, & dixit ; Ne cunctetur juven-
cula pulchra accedere ad dominum me-
um, & honorem accipere coram eo, &
bibere nobiſcum vinum, & hilaris eſſe,
& honorari hodie inſtar alicujus filiarum
magnatum Aſſyriæ, quæ habitant in domo
Nebuchadnoſaris. Et dixit ipſi Judith ; 13
Quæ ego ſum, quæ negem domino meo ?
Quia quicquid ipſi placuerit, ſolicitè fa- 14
ciam, & erit mihi gloriæ uſq; ad diem quâ
moriar. Et ſurgens ornavit ſe veſtibus ſu- 15
is, omnique mundo muliebri : Et ingreſſa
ancilla ejus ſtravit ei coram Alpherna in
terra, pelles agninas (quas à Bagoa acce-
perat ut in illis dormiret) ut ſederet cum
ipſis ad edendum. Et ingreſſa Judith con-
ſedit. Commotúmque eſt cor Alphernæ 16
ſuper ea, & turbata anima ipſius, & con-
cupiſcebat valdè cum ipſa congredi :
Quæſiverat enim ſibi tempus cognoſcen-
di ipſam, à die quo ipſam viderat.

Verſio VULG. LAT.

17 Et dixit ad eam Holofernes; Bibe nunc, & accumbe in jucunditate, quoniam inveniſti gratiam coram me.
18 Et dixit Judith; Bibam, Domine, quoniam magnificata eſt anima mea hodiè præ omnibus diebus meis.
19 Et accepit, & manducavit, & bibit coram ipſo, ea quæ
20 paraverat illi ancilla ejus. Et jucundus factus eſt Holofernes ad eam, bibitque vinum multum nimis, quantum nunquam biberat in vita ſua.

CAP. XIII.

1 UT autem ſerò factum eſt, feſtinaverunt ſervi illius ad hoſpitia ſua, & concluſit Vagao oſtia cubiculi, &
2 abiit. Erant autem omnes fatigati à vino: Erátque
3 Judith ſola in cubiculo. Porrò Holofernes jacebat in
4 lecto, nimiâ ebrietate ſopitus. Dixitque Judith puellæ
5 ſuæ, ut ſtaret foris ante cubiculum, & obſervaret. Ste-
6 titque Judith ante lectum, orans cum lachrymis, & la-
7 biorum motu in ſilentio, Dicens; Confirma me, Dñe Deus Iſrael, & reſpice in hac hora ad opera manuum mearum, ut, ſicut promiſiſti, Jeruſalem civitatem tuam erigas: & hoc, quod credens per te poſſe fieri cogitavi,
8 perficiam. Et cùm hæc dixiſſet, acceſſit ad columnam, quæ erat ad caput lectuli ejus, & pugionem ejus, qui in
9 ea ligatus pendebat, exolvit. Cúmque evaginâſſet illum, apprehendit comam capitis ejus, & ait; Confirma
10 me, Domine Deus, in hac hora. Et percuſſit bis in cervicem ejus & abſcidit caput ejus, & abſtulit conopeum
11 ejus à columnis, & evolvit corpus ejus truncum. Et poſt puſillum exivit, & tradidit caput Holofernis ancillæ
12 ſuæ, & juſſit ut mitteret illud in peram ſuam. Et exierunt duæ, ſecundùm conſuetudinem ſuam, quaſi ad orationem, & tranſierunt caſtra, & gyrantes vallem, ve-
13 nerunt ad portam civitatis. Et dixit Judith à longè cuſtodibus murorum; Aperite portas, quoniam no-
14 biſcum eſt Deus, qui fecit virtutem in Iſrael. Et factum eſt, cùm audiſſent viri vocem ejus, vocaverunt presbyteros civitatis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

17 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὀλοφέρνης, Πίε δὴ, καὶ εὐφράνθητι μεθ' ἡμῶν
18 εἰς εὐφροσύνην. Καὶ εἶπεν Ἰουδὶθ, Πίομαι δὴ κύριε, ὅτι ἐμεγαλύνθη τὸ ζῆν μου ἐν ἐμοὶ σήμερον παρὰ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γενέσεώς μου.
19 Καὶ λαβοῦσα (α) ἔφαγε καὶ ἔπιε κατέναντι αὐτοῦ ἃ ἡτοίμασεν ἡ δούλη αὐτῆς.
20 Καὶ ηὐφράνθη Ὀλοφέρνης ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἔπιεν οἶνον πολὺν σφόδρα, ὅσον οὐκ (β) ἔπιε πώποτε ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀφ' οὗ ἐγεννήθη.

MS.A. (α) ἔπιεν καὶ ἔφαγεν (β) ἔπιεν ἀφ' οὗ ἐγέννηθη.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 ὩΣ δὲ ὀψία ἐγένετο, ἐσπούδασαν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀναλύειν, καὶ Βαγώας συνέκλεισε τὴν σκηνὴν ἔξωθεν, καὶ ἀπέκλεισε τοὺς παρεστῶτας ἐκ
2 προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἀπῴχοντο εἰς τὰς κοίτας αὐτῶν· Ἦσαν γὰρ πάντες κεκοπωμένοι, διὰ τὸ ἐπὶ πλεῖον γεγονέναι τὸν πότον.
3 Ὑπελείφθη δὲ Ἰουδὶθ (α) μόνη ἐν τῇ σκηνῇ, Καὶ Ὀλοφέρνης προ-
4 πεπτωκὼς ἐπὶ τὴν κλίνην (β) αὐτοῦ· ἦν γὰρ περικεχυμένος αὐτῷ ὁ
5 οἶνος. Καὶ εἶπεν Ἰουδὶθ τῇ δούλῃ αὐτῆς στῆναι ἔξω τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς, καὶ ἐπιτηρεῖν τὴν ἔξοδον αὐτῆς καθάπερ καθ' ἡμέραν· ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἔφη ἐπὶ τὴν προσευχὴν αὐτῆς. καὶ τῷ Βαγώᾳ ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἀπήλθοσαν πάντες ἐκ (γ) προσώπου, καὶ οὐδεὶς
6 κατελείφθη ἐν τῷ κοιτῶνι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. Καὶ στᾶσα
7 Ἰουδὶθ παρὰ τὴν κλίνην αὐτοῦ, Εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, Κύριε ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως, ἐπίβλεψον (δ) ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου, εἰς ὕψωμα Ἱερουσαλήμ· ὅτι νῦν καιρὸς ἀντιλαβέσθαι τῆς κληρονομίας σου, καὶ ποιῆσαι τὸ ἐπιτήδευμά μου, εἰς
8 (ε) θραῦμα ἐχθρῶν οἳ ἐπανέστησαν ἡμῖν. Καὶ προσελθοῦσα τῷ κανόνι τῆς κλίνης ὃς ἦν πρὸς κεφαλῆς Ὀλοφέρνου, καθεῖλε τὸν ἀκι-
9 νάκην αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἐγγίσασα τῆς κλίνης, ἐδράξατο τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἶπε, Κραταίωσόν με (ζ) ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐν τῇ
10 ἡμέρᾳ ταύτῃ. Καὶ ἐπάταξεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δὶς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῆς, καὶ ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἀπεκύλισε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς στρωμνῆς, καὶ ἀφεῖλε (η) τὸ κωνωπεῖον ἀπὸ
11 τῶν στύλων. Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε, καὶ παρέδωκε τῇ ἅβρᾳ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνου. Καὶ ἐνέβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν πήραν τῶν βρωμάτων
12 αὐτῆς, Καὶ ἐξῆλθον αἱ δύο ἅμα κατὰ τὸν ἐθισμὸν (θ) αὐτῶν. καὶ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολὴν, ἐκύκλωσαν
13 τὴν (ι) φάραγγα ἐκείνην, καὶ προσανέβησαν τὸ ὄρος Βετυλούα, καὶ ἦλθοσαν πρὸς τὰς πύλας αὐτῆς. Καὶ εἶπεν Ἰουδὶθ μακρόθεν τοῖς φυλάσσουσιν ἐπὶ τῶν πυλῶν, (κ) Ἀνοίξατε, ἀνοίξατε δὴ τὴν πύλην, μεθ' ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ποιῆσαι ἔτι ἰσχὺν ἐν Ἰσραὴλ καὶ κράτος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καθὰ καὶ σήμερον ἐποίησε.
14 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτῆς τὴν φωνὴν αὐτῆς, ἐσπούδασαν τοῦ καταβῆναι (λ) εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν· καὶ συνεκάλεσαν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως.

MS.A. (α) μόνη, Καὶ Ὀλοφέρνης (β) ἑαυτοῦ· (γ) προσώπου αὐτῆς, καὶ (δ) τῇ ὥρᾳ (ε) θραῦσμα (ζ) κύριος ὁ θεὸς (η) τὸ (θ) αὐτῶν ἐπὶ τὴν προσευχήν. καὶ (ι) φάραγγαν (κ) Ἀνοίξατε δὴ, ἀνοίξατε τὴν (λ) ἐπὶ τὴν

Et dixit ad eam Olophernes; Bibe, quæſo, & eſto 17
nobiſcum in lætitia. Et dixit Judith; Bibam 18
nunc, domine: quoniam magnificata eſt vita mea in me hodiè præ omnibus diebus generationis meæ.
Et ſumens comêdit, & bibit coram eo, quæ para- 19
verat ſerva ipſius. Et lætatus eſt Olophernes ex ea, 20
& bibit vinum multum valdè, quantum non biberat unquam in die una, ex quo natus erat.

CAP. XIII.

UT autem ſerò factum eſt; feſtinaverunt ſervi 1
illius divertere: & Bagoas concluſit (a) tabernaculum deforis: & excluſit aſſiſtentes à facie domini ſui: & abierunt ad cubilia ſua. Erant enim 2
omnes defatigati: eò quòd plurimùm productum eſſet convivium. Remanſit autem Judith ſola in 3
tabernaculo, Et Olophernes jacens ſuper lectum 4
ſuum: erat enim circumfuſum ei vinum. Et dixit 5
Judith ſervæ ſuæ ſtare extra cubiculum ipſius, & obſervare exitum ejus, ſicut quotidiè. Exire enim dixit ad orationem ſuam. Et Bagoe locuta eſt juxta verba hæc. Et abierunt omnes à (b) facie: & nemo remanſit in cubiculo à parvo uſq; ad magnum.
Et ſtans Judith apud lectum illius, Dixit in cor- 6
de ſuo; Domine Deus omnis virtutis, reſpice in 7
hora hac ſuper opera manuum mearum, in exaltationem Hieruſalem: quoniam nunc tempus ſuſcipere hæreditatem tuam, & facere ſtudium meum in quaſſationem hoſtium, qui inſurrexerunt nobis. Et 8
accedens ad canonem lecti, qui erat ad caput Olophernis, depoſuit acinacem ejus ab eo. Et appro- 9
pinquans lecto apprehendit comam capitis ejus, & dixit; Confirma me, Deus Iſrael, in die hac. Et 10
percuſſit in cervicem ejus bis in fortitudine ſua, & abſtulit caput ejus ab eo, & revolvit corpus ejus à ſtrato, & abſtulit conopæum à columnis. Et poſt 11
paucum exivit, & tradidit ancillæ ſuæ caput Olophernis, & injecit illud in peram ciborum ſuorum:
Et exierunt ambæ ſimul ſecundùm conſuetudinem 12
ſuam. Et tranſeuntes caſtra, circumierunt vallem illam, & aſcenderunt montem Betylua, & venerunt ad portas ejus. Et dixit 13
Judith à longè iis qui cuſtodiebant ſuper portas; Aperite, aperite, nunc portam: nobiſcum Deus, Deus noſter ad faciendam adhuc fortitudinem in Iſrael, & potentiam contra inimicos: ſicut etiam hodiè fecit. Et factum eſt, ut 14
audierunt viri civitatis ejus vocem ejus; feſtinaverunt deſcendere ad portam civitatis ſuæ: & convocaverunt ſeniores civitatis:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Dixítque ipſi Alphernas; Bibe hilaríſque 17
eſto nobiſcum. Et dixit Judith; Bibam do- 18
mine, mi quia magnificata eſt in me vita mea hodiè, præ omnibus diebus quibus vixi. Et accipiens edit coram eo de eo q 19
paraverat ipſi ancilla ſua. Et hilaris fuit 20
Alphernas coram ea, bibítque multum vini, quantum non biberat ex quo natus fuerat, uno quidem die.

CAP. XIII.

Cum autem ſerò factum eſſet, ſurre- 1
xerunt ſervi ejus ut diſcederent. Et clauſit Bagoas portam tabernaculi foris, & excluſit omnes qui ſtabant coram domino ſuo: Et diſceſſerunt quiſque ad tentorium ſuum: erant enim laſſati 2
multum potando. Et relicta eſt ſola Ju- 3
dith in tentorio. Alphernas autem pro- 4
jectus erat in lecto ſuo, quia invaluerat in eum vinum. Et præceperat Judith ancil- 5
læ ſuæ, ut ſtaret in foribus cubiculi, & expectaret egreſſum ipſius ut cæteris diebus: dixit enim, Ibo ad orandum. Et locuta erat Bagoæ ſecundùm eadem. Et diſceſſerant inde omnes, nec relictus erat quiſquam in cubiculo, magnus aut parvus. Et 6
ſtans Judith juxta caput Alphernæ, dixit;
Domine, Domine Deus omnis virtutis, re- 7
ſpice jam nunc opera manuum mearum, ad exaltationem Jeroſolymorum: Nunc enim tempus eſt miſerandi hæreditatem tuam, & faciendi opus quod cor meum inſtituit, frangendis gentibus quæ ſurrexerunt in nos. Et accedens ad columnam *lecti*, quæ 8
ad caput Alphernæ, evaginavit acinacem ejus. Et accedens ad lectum prehendit 9
crinem capitis ejus, & dixit; Robora me Deus Iſrael hodié. Et percuſſit eum in 10
collo acinace bis, abſtulítque ei caput. Et devolvit corp⁹ à ſtrato, detractóque à columnis conopeo, Poſt paulò egreſſa dedit 11
caput Alphernæ ancillæ ſuæ: Repoſuitq; in pera viatici ſui, Et egreſſæ ambæ ſimul, 12
ut tempore orationis, tranſierunt per caſtra Aſſyriorum, & circumiverunt totam illam vallem, & aſcendentes ad civitatem venerunt ad portam. Et dixit Judith cu- 13
ſtodibus de longè; Aperite, aperite mihi portam, Deus enim noſter nobiſcum eſt, ut dedit vires Iſrael, & robur adverſus hoſtes noſtros, ut hodie. Et factum eſt, 14
cùm audirent cives vocem ejus, et feſtinarent aperire ipſi portam civitatis ipſorum. Et vocârunt preſbyteros civitatis:

Verſio VULG. LAT.

15 Et concurrerunt ad eam omnes, à minimo uſque ad maximum: quoniam ſperabant eam jam non eſſe ven-
16 turam. Et accendentes luminaria congyraverunt circa eam univerſi: illa autem aſcendens in eminentiorem locum, juſſit fieri ſilentium. Cûmque omnes ta-
17 cuiſſent, Dixit Judith; Laudate Dominum Deum
18 noſtrum, qui non deſeruit ſperantes in ſe: Et in me ancilla ſua adimplevit miſericordiam ſuam, quam promiſit domui Iſrael: & interfecit in manu mea hoſtem
19 populi ſui hac nocte. Et proferens de pera caput Holofernis, oſtendit illis, dicens; Ecce caput Holofernis principis militiæ Aſſyriorum, & ecce conopeum illius, in quo recumbebat in ebrietate ſua, ubi per manum
20 fœminæ percuſſit illum Dominus Deus noſter. Vivit autem ipſe Dominus, quoniam cuſtodivit me Angelus ejus, & hinc euntem, & ibi commorantem, & indè huc revertentem, & non permiſit me Dominus ancillam ſuam coinquinari, ſed ſine pollutione peccati revocavit me vobis, gaudentem in victoria ſua, in eva-
21 ſione mea, & in liberatione veſtra. Confitemini illi omnes, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſe-
21 ricordia ejus. Univerſi autem adorantes Dominum, dixerunt ad eam; Benedixit te Dominus in virtute ſua, quia per te ad nihilum redegit inimicos noſtros.
23 Porrò Ozias princeps populi Iſrael, dixit ad eam; Benedicta es tu, filia, à Domino Deo excelſo, præ omni-
24 bus mulieribus ſuper terram. Benedictus Dominus, qui creavit cœlum & terram, qui te direxit in vulnera
25 capitis principis inimicorum noſtrorum: Quia hodiè nomen tuum ita magnificavit, ut non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non pepercisti animæ tuæ, propter anguſtias & tribulationem generis tui, ſed
26 ſubveniſti ruinæ ante conſpectum Dei noſtri. Et dixit
27 omnis populus; Fiat, fiat. Porrò Achior vocatus venit, & dixit ei Judith; Deus Iſrael, cui tu teſtimonium dediſti quòd ulciſcatur ſe de inimicis ſuis, ipſe caput omnium incredulorum incidit hac nocte in manu mea.
28 Et ut probes quia ita eſt, ecce caput Holofernis, qui in contemptu ſuperbiæ ſuæ Deum Iſrael contempſit, & tibi interitum minabatur, dicens; Cùm captus fuerit populus Iſrael, gladio perforari præcipiam latera tua.
29 Videns autem Achior caput Holofernis, anguſtiatus præ pavore, cecidit in faciem ſuam ſuper terram, &
30 æſtuavit anima ejus. Poſteà verò quàm reſumpto ſpi-
31 ritu recreatus eſt, procidit ad pedes ejus, & adoravit eam, & dixit; Benedicta tu à Deo tuo in omni tabernaculo Jacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen tuum, magnificabitur ſuper te Deus Iſrael.

CAP. XIV.

1 DIxit autem Judith ad omnem populum; Audite me, fratres, ſuſpendite caput hoc ſuper muros noſtros: Et erit, cùm exierit Sol, accipiat unuſquiſque arma ſua, & 2
3 exite cum impetu, non ut deſcendatis deorſum, ſed quaſi impetum facientes. Tunc exploratores neceſſe erit ut fugiant ad principem ſuum excitandum ad pugnam.
4 Cúmque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum Holofernis, & invenerint eum truncum in ſuo ſanguine volutatum, decidet ſuper eos timor.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 Καὶ συνέδραμον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ὅτι παράδοξον ἦν αὐτοῖς τὸ ἐλθεῖν αὐτὴν, καὶ ἤνοιξαν τὴν πύλην, καὶ ὑπεδέξαντο αὐτάς·
16 Καὶ ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν, περιεκύκλωσαν αὐτάς.
17 Ἡ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς φωνῇ μεγάλῃ, Αἰνεῖτε τὸν (α) θεὸν, αἰνεῖτε· αἰνεῖτε τὸν (β) θεὸν, ὃς
18 οὐκ ἀπέστησε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, Ἀλλ' ἔθραυσε τοὺς
19 ἐχθροὺς ἡμῶν διὰ χειρός μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. Καὶ προελοῦσα τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς πήρας, ἔδειξε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ Ὀλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως Ἀσσοὺρ, καὶ ἰδοὺ τὸ κωνωπεῖον (γ) ἐν ᾧ κατέκειτο ἐν ταῖς μέθαις αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ κύριος ἐν
20 χειρὶ θηλείας. Καὶ ζῇ (δ) κύριος ὃς διεφύλαξέ με ἐν τῇ ὁδῷ μου ᾗ ἐπορεύθην, ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν τὸ πρόσωπόν μου εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησεν ἁμάρτημα μετ' ἐμοῦ εἰς μίασμα καὶ αἰσχύνην.
22 Καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα, Καὶ κύψαντες προσεκύνησαν τῷ θεῷ, καὶ εἶπαν ὁμοθυμαδὸν, Εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐξουδενώσας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ σου. Καὶ
23 εἶπεν αὐτῇ Ὀζίας, (ε) Εὐλογητὴ σὺ θύγατερ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ
24 παρὰ πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς, ὃς ἔκτισε τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν, ὃς κατεύθυνέ σε εἰς τραῦμα
25 κεφαλῆς ἄρχοντος (ζ) ἐχθρῶν ἡμῶν, Ὅτι οὐκ ἀποστήσεται ἡ ἐλπίς σου ἀπὸ καρδίας ἀνθρώπων μνημονευόντων ἰσχὺν θεοῦ ἕως αἰῶνος. Καὶ ποιήσαι σοι αὐτὰ ὁ θεὸς εἰς ὕψος αἰώνιον, τοῦ ἐπισκέψασθαί σε ἐν ἀγαθοῖς, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφείσω τῆς ψυχῆς σου διὰ τὴν ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, ἀλλ' ἐπεξῆλθες (η) πτώματι ἡμῶν, ἐπ' εὐθεῖαν πορευ-
26 θεῖσα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Καὶ εἶπαν πᾶς ὁ λαὸς, (θ) Γένοιτο, γένοιτο.

MS.A. (α) κύριον, (β) κύριον, ὅτι οὐκ (γ) αὐτοῦ ἐν (δ) ὁ κύριος (ε) Εὐλογημένη εἶ σὺ (ζ) ἐχθρῶν, Ὅτι (η) τῷ πτώματι (θ) Γένοιτο. Καὶ

ΚΕΦ. ιδ'.

1 ΚΑὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ἰουδὶθ, Ἀκούσατε δή μου, ἀδελφοὶ, καὶ λαβόντες τὴν κεφαλὴν ταύτην, κρεμάσατε αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως τοῦ
2 τείχους ὑμῶν. Καὶ ἔσται ἡνίκα (α) ἂν διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος, καὶ ἐξέλθῃ ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν γῆν, ἀναλήψεσθε ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ ὑμῶν, καὶ (β) ἐξελεύσεσθε πᾶς ἀνὴρ ἰσχύων ἔξω τῆς πόλεως, καὶ δώσετε ἀρχηγὸν εἰς αὐτοὺς, ὡς καταβαίνοντες ἐπὶ τὸ πεδίον εἰς
3 τὴν προφυλακὴν υἱῶν Ἀσσοὺρ, καὶ οὐ καταβήσεσθε. Καὶ ἀναλαβόντες οὗτοι τὰς πανοπλίας αὐτῶν, πορεύσονται εἰς (γ) τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν,
4 καὶ ἐγεροῦσι τοὺς στρατηγοὺς τῆς δυνάμεως Ἀσσοὺρ, Καὶ συνδραμοῦνται ἐπὶ τὴν σκηνὴν Ὀλοφέρνου, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐπιπεσεῖται ἐπ' αὐτοὺς φόβος, καὶ φεύξονται ἀπὸ προσώπου ὑμῶν.

MS. A. (α) ἐὰν (β) ἐξελεύσεσθε (γ) τὰς παρεμβολάς

Et concurrerunt omnes à parvo uſque ad magnum: 15
quoniam præter opinionem erat eis venire ipſam: & aperuerunt portam, & ſuſceperunt eas. Et ac- 16
cendentes ignem ad illuminationem, circundederunt eas. At illa dixit ad eos voce magnâ; Laudate 17
Deum, laudate, laudate Deum, qui non amovit miſericordiam ſuam à domo Iſrael, Sed fregit inimi- 18
cos noſtros per manum meam in nocte hac. Et proferens caput è pera, oſtendit, & dixit eis; Ecce 19
caput Olophernis principis virtutis Aſſur, & ecce conopæum, in quo recumbebat in ebrietatibus ſuis: & percuſſit eum Dominus in manu fœminæ. Et vi- 20
vit Dominus, qui cuſtodivit me in via mea, quâ ivi: quoniam decepit eum facies mea in perditionem ipſius, & non fecit peccatum mecum in pollutionem, & confuſionem. Et obſtupuit omnis populus valdè: Et procumbentes adoraverunt Deum, & 22
dixerunt unanimiter; Benedictus es Deus noſter, qui ad nihilum redegiſti in die hodierna inimicos populi tui. Et dixit ei Ozias; Benedicta tu, filia, 23
Deo altiſſimo præ omnibus mulieribus, quæ ſuper terram, Et benedictus Dominus Deus, qui creavit 24
cœlos, & terram, qui direxit te in fractionem capitis principis inimicorum noſtrorum: Quoniam 25
non removebitur ſpes tua à corde hominum commemorantium fortitudinem Dei uſque in ſeculum. Et faciat ea tibi Deus in ſublimitatem æternam, viſitando te in bonis, eò quòd non pepercisti animæ tuæ propter humiliationem generis noſtri, ſed ſubveniſti ruinæ noſtræ, in rectum vadens coram Deo noſtro. Et dixerunt omnis populus; Fiat, fiat. 26

CAP. XIV.

ET dixit ad eos Judith; Audite nunc me, fra- 1
tres: & tollentes caput hoc, ſuſpendite illud ſuper pinnaculum muri veſtri. Et erit, cùm illuxerit au- 2
rora, & exiverit Sol ſuper terram; ſumetis unuſquiſque vaſa bellica veſtra, & exibitis omnis vir fortis extra civitatem, & dabitis principem in eos, tanquam deſcendentes in campum ad excubias filiorum Aſſur: & non deſcendetis. Et ſumentes 3
iſti armaturas ſuas, ibunt ad caſtra ſua, & excitabunt duces virtutis Aſſur, Et concurrent ad ta- 4
bernaculum Olophernis, & non invenient eum, & irruet ſuper eos timor, & fugient à facie veſtra.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Et concurrerunt omnes à parvo uſque ad 15
magnũ: Mirũ enim ipſis videbatur veniſſe ipſã. Et apertâ portâ ſuſceperunt ipſam:
Accenſóque lumine ut viderent, circum- 16
dederunt ipſã: Et dixit eis voce altâ; Lau- 17
date Dominum Deum veſtrum qui non amovit miſericordiam ſuam ab Iſraele,
Sed fregit hoſtes noſtros manibus noſtris 18
nocte hâc. Et eductum de perâ caput 19
oſtendit, dicens eis; Ecce caput Alphernæ ducis exercitûs Aſſyriorum, & ecce conopeum in quo cubabat in ebrietate ſua: Et confregit eum Dñs manu fœminæ. Et vivit Deus ille qui me cuſtodivit 20
in via quam inceſſi: at ſeduxit eum facies mea, neque fecit mecum peccatum, in pollutionem pudendam. Et obſtupuerunt 22
valdè omnis populus, & procidentes adorârunt Dominũ, & dixerunt omnes ſimul;
Benedictus Dominus Deus noſter, qui confregit hodiè hoſtẽ populi ſui. Et dixit 23
ei Uzias; Benedicta tu filia Domino excelſo, præ omnibus mulieribus quæ in terris.
Et benedictus Dominus creator cœli, qui 24
ſecundavit te, ut auferres caput ducis hoſtium noſtrorum. Nec enim recedet 25
laus tua de corde filiorum hominum, qui meminerint potentiæ Domini in ſeculum.
Faciátque ea tibi Deus in exaltationem æternã, & reſpiciat te in bonum, eò quòd non peperceris vitæ tuæ, præ afflictione populi tui, ſed egreſſa es propter ruinam noſtrã, incedens rectà coram Deo noſtro.
Et dixit populus omnis, Amen, Amen.

CAP. XIV.

ET dixit ipſis Judith; Audite me fratres: 1
Sumite caput hoc, & ſuſpendite in prominentia muri. Et fiet, dilucente aurorâ, 2
& orto Sole ſuper terram, ſumptis quiſque armis quibus pugnatis, egrediemini omnis vir validus è civitate. Et impoſito eis præfecto, egrediemini quaſi in vallem, adverſùs cuſtodiam primam Aſſyriorum, non tamen deſcendetis. Tum illi, ſum- 3
ptis armis, ad caſtra profecti expergefacient duces ſuos; Et currentes ad taber- 4
naculum Alphernæ, ubi eum non invenient, cadet in eos metus, & fugient à conſpectu veſtri.

Verſio VULG. LAT.

5 Cúmque cognoveritis fugere eos, ite poſt illos ſecuri,
quoniam Dominus conteret eos ſub pedibus veſtris.
6 Tunc Achior videns virtutem, quam fecit Deus Iſrael,
relicto gentilitatis ritu, credidit Deo, & circumcidit
carnem præputii ſui, & appoſitus eſt ad populum Iſrael, & omnis ſucceſſio generis ejus uſque in hodiernum
7 diem. Mox autem ut ortus eſt dies, ſuſpenderunt
ſuper muros caput Holofernis, accepítque unuſquiſque vir arma ſua, & egreſſi ſunt cum grandi ſtrepitu
8 & ululatu. Quod videntes exploratores ad tabernaculum
9 Holofernis cucurrerunt. Porrò hi qui
in tabernaculo erant, venientes, & ante ingreſſum cubiculi
perſtrepentes, excitandi gratiâ, inquietudinem
arte moliebantur, ut non ab excitantibus, ſed à ſonantibus
10 Holofernes evigilaret. Nullus enim audebat
cubiculum virtutis Aſſyriorum pulſando aut intrando
11 aperire. Sed cùm veniſſent ejus duces ac
tribuni, & univerſi majores exercitûs regis Aſſyriorum,
12 dixerunt cubiculariis; Intrate, & excitate illum,
quoniam egreſſi mures de cavernis ſuis, auſi ſunt provocare
13 nos ad prælium. Tunc ingreſſus Vagao cubiculum
ejus, ſtetit ante cortinam, & plauſum fecit
manibus ſuis: ſuſpicabatur enim illum cum Judith
14 dormire. Sed cùm nullum motum jacentis ſenſu aurium
caperet, acceſſit proximans ad cortinam, & elevans
eam, vidénſque cadaver abſque capite Holofernis
in ſuo ſanguine tabefactum jacêre ſuper terram,
exclamavit voce magnâ cum fletu, & ſcidit veſtimenta
15 ſua. Et ingreſſus tabernaculum Judith, non invenit
16 eam, & exiliit foràs ad populum, Et dixit; Una mulier
Hebræa fecit confuſionem in domo regis Nabuchodonoſor,
ecce enim Holofernes jacet in terra, &
17 caput ejus non eſt in illo. Quod cùm audiſſent principes
virtutis Aſſyriorum, ſciderunt omnes veſtimenta
ſua, & intolerabilis timor & tremor cecidit ſuper
18 eos, & turbati ſunt animi eorum valdé. Et factus eſt
clamor incomparabilis in medio caſtrorum eorum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

5 Καὶ ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς, ϗ πάντες οἱ κατοικοῦντες πᾶν ὅριον
6 Ἰσραὴλ, καταστρώσατε αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. Πρὸ δὲ τοῦ ποιῆσαι
ταῦτα, καλέσατέ μοι Ἀχιὼρ τὸν Ἀμμανίτην, ἵνα ἰδὼν ἐπιγνῷ τὸν
ἐκφαυλίσαντα τὸν οἶκον (α) τοῦ Ἰσραὴλ, ϗ αὐτὸν ὡς εἰς θάνατον
27 ἀποστείλαντα εἰς ἡμᾶς. Καὶ ἐκάλεσαν τὸν Ἀχιὼρ ἐκ τοῦ οἴκου Ὀζία.
29 Ὡς δὲ ἦλθε, ϗ εἶδε τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνου ἐν χειρὶ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, ϗ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα
30 αὐτοῦ. Ὡς δὲ (β) ἀνέλαβον αὐτὸν, προσέπεσε τοῖς ποσὶν Ἰουδὶθ, ϗ
31 προσεκύνησε τῷ προσώπῳ αὐτῆς, ϗ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν παντὶ
σκηνώματι Ἰούδα, ϗ ἐν παντὶ ἔθνει, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνομά
σου ταραχθήσονται. Καὶ νῦν ἀνάγγειλόν μοι ὅσα ἐποίησας ἐν ταῖς
ἡμέραις ταύταις. ϗ ἀπήγγειλεν αὐτῷ Ἰουδὶθ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
πάντα ὅσα ἦν πεποιηκυῖα, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθεν ἕως οὗ ἐλάλει
αὐτοῖς. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλοῦσα, ἠλάλαξεν ὁ λαὸς φωνῇ μεγάλῃ,
6 ϗ ἔδωκεν φωνὴν (γ) εὐφρόσυνον ἐν τῇ πόλει αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ Ἀχιὼρ
πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ἐπίστευσε τῷ θεῷ σφόδρα,
ϗ περιετέμετο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ, ϗ προσετέθη
7 (δ) πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Ἡνίκα δὲ ὁ
ὄρθρος ἀνέβη, (ε) ϗ ἐκρέμασαν τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνου ἐκ τοῦ τείχους,
ϗ ἀνέλαβε πᾶς (ϛ) ἀνὴρ Ἰσραὴλ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, ϗ ἐξήλθοσαν κατὰ
(ζ) σπείρας ἐπὶ τὰς ἀναβάσεις τοῦ ὄρους. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἀσσοὺρ, ὡς
8 εἶδον αὐτοὺς, διέπεμψαν ἐπὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν. οἱ δὲ ἦλθον
ἐπὶ (η) στρατηγοὺς ϗ χιλιάρχους ϗ ἐπὶ πάντα ἄρχοντα αὐτῶν·
12 καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὴν σκηνὴν Ὀλοφέρνου, ϗ εἶπαν τῷ ὄντι
ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, Ἔγειρον δὴ τὸν κύριον ἡμῶν, ὅτι ἐτόλμησαν οἱ
δοῦλοι καταβαίνειν ἐφ' ἡμᾶς εἰς πόλεμον, ἵνα (ϑ) ἐξολοθρευθῶσιν εἰς
13 τέλος. Καὶ εἰσῆλθε Βαγώας, ϗ ἔκρουσε τὴν (θ) αὐλαίαν τῆς σκηνῆς·
14 ὑπενοεῖτο γὰρ καθεύδειν αὐτὸν μετὰ Ἰουδίθ. Ὡς δὲ (ι) οὐδεὶς ἐπήκουσε,
διαστείλας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα, ϗ εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ
τῆς χελωνίδος ἐρριμμένον νεκρὸν, ϗ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀφῄρητο
ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ κλαυθμοῦ ϗ στεναγμοῦ
15 ϗ βοῆς ἰσχυρᾶς, ϗ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς
τὴν σκηνὴν οὗ ἦν Ἰουδὶθ καταλύουσα, ϗ οὐχ εὗρεν αὐτήν. καὶ ἐξεπήδησεν
16 εἰς τὸν (κ) λαὸν, Κράζων, Ἠθέτησαν οἱ δοῦλοι, ἐποίησεν
αἰσχύνην μία γυνὴ τῶν Ἑβραίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ναβουχοδονόσορ.
ὅτι ἰδοὺ Ὀλοφέρνης χαμαὶ, καὶ ἡ κεφαλὴ οὐκ ἔστιν ἐπ'
17 αὐτῷ. Ὡς δὲ ἤκουσαν ταῦτα τὰ ῥήματα οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως
Ἀσσοὺρ, (λ) τοὺς χιτῶνας αὐτῶν διέρρηξαν, ϗ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ
18 αὐτῶν σφόδρα. Καὶ ἐγένετο αὐτῶν κραυγὴ ϗ βοὴ μεγάλη
σφόδρα ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς.

Et inſecuti vos, & omnes habitantes omnem terminum 5
Iſrael, proſternite eos in viis eorum. Priuſquàm 6
verò faciatis hæc, vocate mihi Achior Ammanitem,
ut videns agnoſcat eum, qui vilipendebat
domum Iſrael, & ipſum tanquam ad mortem miſerat
ad nos. Et vocaverunt Achior è domo Oziæ. 27
Ut autem venit, & vidit caput Olophernis in manu 29
viri unius de eccleſia populi; cecidit in faciem, &
exolutus eſt ſpiritus ejus. Ut autem recreârunt 30
eum; procidit ad pedes Judith, & adoravit faciem
ejus, & dixit; Benedicta tu in omni tabernaculo 31
Juda, & in omni gente: qui quidem audientes
nomen tuum turbabuntur, Et nunc annuntia
mihi, quæcunque feciſti in diebus his. Et annuntiavit
ei Judith in medio populi omnia, quæcunque
fuerat faciens, ex qua die exiit, uſque dum loquebatur
eis. Ut autem ceſſavit loquens, jubilavit populus
voce magnâ, & dedit vocem lætam in civitate
ſua. Videns autem Achior omnia quæcunque 6
fecerat Deus Iſrael, credidit Deo valdè, & circumcidit
carnem præputii ſui, & appoſitus eſt ad domum
Iſrael uſque in diem hanc. Poſtquàm 7
verò aurora aſcendit; & ſuſpenderunt caput Olophernis
è muro. Et ſumpſit omnis vir Iſrael arma
ſua, & exiverunt per ſpiras ad aſcenſiones montis.
Filii autem Aſſur, ut viderunt eos, miſerunt ad 8
præfectos ſuos. Illi autem venerunt ad duces, &
Chiliarchos, & ad omnem principem ſuum. Et
advenerunt ad tabernaculum Olophernis, & dixerunt
ei, qui ſuper omnia illius; Excita nunc dominum 12
noſtrum, quoniam auſi ſunt ſervi deſcendere
ſuper nos ad prælium, ut exterminentur in finem.
Et intravit Bagoas, & pulſavit aulam tabernaculi: 13
ſuſpicabatur enim dormire illum cum Judith.
Ut autem nemo exaudivit; disjungens intravit 14
in cubiculum, & invenit eum ſuper ſtratum projectum
mortuum, & caput ejus ablatum erat ab eo.
Et clamavit voce magnâ cum ploratu, & fletu, &
clamore forti, & diſcidit veſtimenta ſua. Et intravit 15
in tabernaculum, ubi fuit Judith divertens,
& non invenit eam. Et proſiliit ad populum, Vociferans; 16
Prævaricati ſunt ſervi: fecit confuſionem
una mulier Hebræorum in domum regis Nabuchodonoſor,
quoniam ecce Olophernes humi, & caput
non eſt ſuper eum. Ut autem audiverunt verba hæc 17
principes virtutis Aſſur, tunicas ſuas diſciderunt,
& turbata eſt anima eorum valdè: Et facta eſt 18
eorum vociferatio, & clamor magnus valdè in medio
caſtrorum.

MS.A. (α) Ἰσραὴλ, (β) ἀνέλαβεν (γ) εὐφροσύνης (δ) εἰς (ε) ἐκρέμασαν (ϛ) ἀνὴρ τὰ (ζ) σπεῖραν (η) τοὺς στρατηγοὺς (ϑ) ἐξολεθρευθῶσιν (θ) αὐλὴν τῆς σκηνῆς· ὑπενοεῖ
(ι) οὐθεὶς ὑπήκουσεν, διαστείλας (κ) λαὸν, Καὶ ἐβόησεν, Ἠθέτησαν (λ) διέρρηξαν τοὺς χιτῶνας αὐτῶν,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

Et profecti omnes qui habitatis in finibus 5
Iſraelis, ſternetis & dejicietis eos in
viis. Ante autem quàm hæc faciatis, vocate 6
Achior Ammonitam, ut videat &
agnoſcat eum qui ſpernebat domum Iſraelis,
& eum ad nos quaſi ad mortem miſit.
Et vocaverunt Achior de domo Uziæ. 27
Et cùm veniſſet, & vidiſſet caput Alphernæ 29
in manu cujuſdam in cœtu populi,
cecidit in faciē, & deliquit ipſius anim⁹.
Cúmq; ipſum tenentes erexiſſent, cecidit 30
ad pedes Judith, & adoravit ipſam,
dicens ipſi,; Benedicta tu per omnes populos, 31
qui audient famā tuā, & timebunt.
Indica mihi nunc quæ feciſti his diebus.
Et narravit ipſi omnia à die quo egreſſa
eſt, uſque ad diem quo loquebatur cum
ipſis. Cúmque ceſſâſſet loqui quæ fecerat,
clamavit populus voce altâ. Et audita
eſt vox gaudii in civitate ipſorum.
Cúmque vidiſſet Achior omnia quæ fecerat 6
Deus Iſraeli, credidit in Deum, &
circumcîdit carnem præputii ſui, & adjunctus
eſt populo gentis Iſraeliticæ uſq;
in diem hodiernum. Cúmq; manè eſſet, 7
ſuſpenderunt caput Alphernæ extra murum.
Et ſumptis quiſq; armis ſuis, egreſſi
ſunt in caſtra ad aſcenſus montis. Quod 8
cùm vidiſſent Aſſyrii, miſerunt ad duces
ſuos, & chiliarchas, & omnes præfectos
ſuos. Et profecti ad tentorium Alphernæ,
dixerunt Bagoæ præfecto omnibus
rebus ejus; Excita ingreſſus, dominum 12
noſtrum: Auſi enim ſunt ſervi deſcendere
adverſùs nos ad pugnam, ut pereant
in perpetuum. Et profectus Bagoas pulſavit 13
atrium tabernaculi. Putabat enim
dormire ipſum cum Judith. Cúmque nemo 14
ipſi reſponderet, aperiens ingreſſus
eſt cubiculum, & invenit Alphernam projectum
nudum, ablato capite. Et clamavit
voce altâ, & cùm fletu & gemitu, &
clamore magno ſcidit veſtes ſuas: Et 15
ingreſſus in tabernaculum ubi morabatur
Judith, cùm non inveniret ipſam, egreſſus
ad populum, Dixit eis; Prævaricati 16
ſunt ſervi in dominos ſuos: Et pudore
magno affecit mulier una Hebræa domum
Nebuchadnoſaris: Quia ecce Alphernam
projectum in terra, ablato capite. Et 17
cùm audiſſent verba ejus duces exercitûs 18
Aſſyriorum, ſciderunt tunicas ſuas, &
conturbatum eſt cor ipſorum valdè in medio caſtrorum.

Verſio VULG. LAT.

CAP. XV.

1 CUmque omnis exercitus decollatum Holofernem
audîſſet, fugit mens & conſilium ab eis, & ſolo tremore
2 & metu agitati, fugæ præſidium ſumunt, Ita
ut nullus loqueretur cum proximo ſuo, ſed inclinato
capite, relictis omnibus, evadere feſtinabant Hebræos,
quos armatos ſuper ſe venire audiebant fugientes
3 per vias camporum & ſemitas collium. Videntes
itaque filii Iſrael fugientes, ſecuti ſunt illos. Deſcenderúntque
clangentes tubis, & ululantes poſt ipſos.
4 Et quoniam Aſſyrii non adunati, in fugam ibant præcipites:
filii autem Iſrael uno agmine perſequentes,
5 debilitabant omnes, quos invenire potuiſſent. Miſit
itaque Ozias nuntios per omnes civitates & regiones
6 Iſrael. Omnis itaque regio, omníſque urbs, electam
juventutem armatam miſit poſt eos, & perſecuti ſunt
eos in ore gladii, quouſque pervenirent ad extremitatem
7 finium ſuorum. Reliqui autem qui erant in
Bethulia, ingreſſi ſunt caſtra Aſſyriorum, & prædam,
quam fugientes Aſſyrii reliquerant, abſtulerunt, &
8 onuſtati ſunt valdé. Hi verò, qui victores reverſi
ſunt ad Bethuliam, omnia quæ erant illorum attulerunt
ſecum, ita ut non eſſet numerus in pecoribus, &
jumentis, & univerſis mobilibus eorum, ut à minimo
uſque ad maximum omnes divites fierent de prædationibus
9 eorum. Joacim autem ſummus pontifex, de
Jeruſalem venit in Bethuliam cum univerſis preſbyteris
10 ſuis, ut videret Judith. Quæ cùm exiſſet ad illum,
benedixerunt eam omnes una voce, dicentes; Tu
gloria Jeruſalem, tu lætitia Iſrael, tu honorificentia
11 populi noſtri. Quia feciſti viriliter, & confortatum
eſt cor tuum, eò quòd caſtitatem amaveris, & poſt
virum tuum, alterum neſcieris: ideò & manus Domini
12 confortavit te, & ideò eris benedicta in æternum.
13 Et dixit omnis populus; Fiat, fiat. Per dies
autem triginta, vix collecta ſunt ſpolia Aſſyriorum à
14 populo Iſrael. Porrò autem univerſa, quæ Holofernis
peculiaria fuiſſe probata ſunt, dederunt Judith
in auro, & argento, & veſtibus, & gemmis, & omni
ſupellectili, & tradita ſunt omnia illi à populo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιε'.

1 ΚΑὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἐν τοῖς σκηνώμασιν ὄντες, ἐξέστησαν ἐπὶ τῷ
2 γεγονότι· ϗ (α) ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς φόβος ϗ τρόμος, Καὶ
οὐκ ἦν ἄνθρωπος μένων κατὰ πρόσωπον τοῦ πλησίον ἔτι, ἀλλ' ἐκχυθέντες
ὁμοθυμαδὸν ἔφυγον ἐπὶ πᾶσαν ὁδὸν τοῦ πεδίου ϗ τῆς ὀρεινῆς.
Καὶ οἱ παρεμβεβληκότες ἐν τῇ ὀρεινῇ κύκλῳ Βετυλούα ϗ (β) ἐτρά-
3 πησαν εἰς φυγήν. Καὶ τότε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πᾶς ἀνὴρ πολεμιστὴς
5 ἐξ αὐτῶν ἐξεχύθησαν ἐπ' αὐτούς. Καὶ ἀπέστειλεν Ὀζίας εἰς Βαιτομασθαὶμ,
ϗ (γ) Χωβαὶ, ϗ Χωλὰ, ϗ εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραὴλ, τοὺς
ἀπαγγέλλοντας ὑπὲρ τῶν (ϛ) συντετελεσμένων, ϗ ἵνα πάντες ἐπεκχυ-
6 θῶσι τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ
υἱοὶ Ἰσραὴλ, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐπέπεσον ἐπ' αὐτοὺς, ϗ (δ) ἔκοπτον
αὐτοὺς ἕως Χωβά. ὡσαύτως δὲ ϗ οἱ ἐξ Ἱερουσαλὴμ παρεγενήθησαν
ϗ ἐκ πάσης τῆς ὀρεινῆς· ἀνήγγειλαν γὰρ αὐτοῖς τὰ γεγονότα
τῇ παρεμβολῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. ϗ οἱ ἐν (ε) Γαλαὰδ ϗ οἱ ἐν
τῇ Γαλιλαίᾳ ὑπερεκέρασαν αὐτοὺς πληγῇ μεγάλῃ, ἕως οὗ παρῆλθον
7 Δαμασκὸν, ϗ τὰ ὅρια αὐτῆς. Οἱ δὲ λοιποὶ οἱ κατοικοῦντες Βετυλούα,
(ζ) ἐπέπεσαν τῇ παρεμβολῇ Ἀσσοὺρ, ϗ ἐπρονόμευσαν αὐτοὺς,
8 ϗ ἐπλούτησαν σφόδρα. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀναστρέψαντες ἀπὸ τῆς
κοπῆς, ἐκυρίευσαν τῶν λοιπῶν, ϗ αἱ κῶμαι ϗ (η) ἐπαύλεις ἐν τῇ
ὀρεινῇ ϗ πεδινῇ ἐκράτησαν πολλῶν λαφύρων· ἦν γὰρ πλῆθος πολὺ
9 σφόδρα. Καὶ Ἰωακὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας ϗ ἡ γερουσία τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ ἦλθον τοῦ θεάσασθαι τὰ
ἀγαθὰ ἃ ἐποίησε κύριος τῷ Ἰσραὴλ, ϗ τοῦ ἰδεῖν τὴν Ἰουδὶθ, ϗ λα-
10 λῆσαι μετ' αὐτῆς εἰρήνην. Ὡς δὲ (θ) εἰσῆλθον πρὸς αὐτὴν, εὐλόγησαν
αὐτὴν πάντες ὁμοθυμαδὸν, ϗ εἶπαν πρὸς αὐτὴν, Σὺ
ὕψωμα Ἰσραὴλ, σὺ γαυρίαμα μέγα τοῦ (ι) Ἰσραὴλ, σὺ καύχημα
11 μέγα τοῦ γένους ἡμῶν. Ἐποίησας (κ) πάντα ταῦτα ἐν χειρί σου,
(λ) ἐποίησας τὰ ἀγαθὰ μετὰ Ἰσραὴλ· ϗ (μ) εὐδόκησεν ἐπ' αὐτοῖς
ὁ θεός. εὐλογημένη γίνου παρὰ τῷ παντοκράτορι κυρίῳ εἰς τὸν αἰῶνα
12 χρόνον. Καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς, Γένοιτο. Καὶ ἐλαφύρευσε (ν) πᾶς
13 ὁ λαὸς τὴν παρεμβολὴν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα, Καὶ ἔδωκαν τῇ
14 Ἰουδὶθ τὴν σκηνὴν Ὀλοφέρνου, ϗ πάντα τὰ ἀργυρώματα, ϗ τὰς κλίνας,
ϗ τὰ ὁλκεῖα, ϗ πάντα τὰ (ξ) σκευάσματα αὐτοῦ. ϗ λαβοῦσα
αὐτὴ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτῆς, ϗ ἔζευξε τὰς ἁμάξας
αὐτῆς, ϗ ἐσώρευσεν αὐτὰ (ο) ἐπ' αὐτῶν. Καὶ συνέδραμε
πᾶσα γυνὴ Ἰσραὴλ τοῦ ἰδεῖν αὐτὴν, ϗ εὐλόγησαν (π) αὐτήν· ϗ
ἐποίησαν αὐτῇ χορὸν ἐξ αὐτῶν· ϗ ἔλαβε θύρσους ἐν ταῖς χερσὶν
αὐτῆς, ϗ ἔδωκε ταῖς γυναιξὶ ταῖς (ρ) μετ' αὐτῆς, καὶ (σ) ἐστεφανώσαντο
τὴν ἐλαίαν αὐτὴ ϗ (τ) αἱ μετ' αὐτῆς.

CAP. XV.

ET ut audiverunt, qui erant in tabernaculis; 1
obſtupuerunt ſuper factum: & irruit ſuper eos timor,
& tremor: & non fuit homo manens ad faciem 2
proximi ultra: ſed effuſi unanimiter fugiebant ſuper
omnem viam campi, & montanæ. Et qui caſtrametati
erant in montana in circuitu Betylua: &
verſi ſunt in fugam. Et tunc filii Iſrael, omnis vir 3
bellator ex iis, effuderunt ſe ſuper eos. Et miſit 5
Ozias in Bæthomaſtham & Chobai, & Chola, &
ad omnem terminum Iſrael, qui annunciarent ſuper
his quæ confecta fuerant, & ut omnes ſuperfunderentur
hoſtibus ad perditionem eorum. Ut autem 6
audiverunt filii Iſrael; omnes unanimiter irruerunt
ſuper eos, & cædebant eos uſque Choba. Similiter
autem & qui de Hieruſalem advenerant, & ex
omni montana. Annunciaverant enim eis quæ
facta erant caſtris inimicorum ſuorum. Et qui in
Galaad, & qui in Galilæa, diſſipaverunt eos plaga
magna, quoadúſque præterierunt Damaſcum, & fines
ejus. Cæteri autem, qui habitabant Betylua, 7
irruerunt in caſtra Aſſur, & prædati ſunt eos, &
ditati ſunt valdé. Filii autem Iſrael revertentes 8
à cæde, dominati ſunt reliquorum: & pagi, &
villæ in montana, & campeſtri obtinuerunt multa
ſpolia: erat enim multitudo plurima valdé. Et 9
Joacim ſacerdos magnus, & ſeniores filiorum Iſrael
habitantes in Hieruſalem venerunt ad ſpectandum
bona, quæ fecerat Dominus Iſraeli, & ad videndam
Judith, & loquendum cum ea pacem. Ut 10
autem intrarunt ad eam; benedixerunt eam omnes
unanimiter, & dixerunt ad eam: Tu ſublimitas
Iſrael, tu exultatio magna Iſrael, tu gloriatio magna
generis noſtri. Feciſti omnia hæc in manu tua, 11
feciſti bona cum Iſrael: & benè ſentiat ſuper eis
Deus. Benedicta eſto apud omnipotentem Dominum
in æternum tempus. Et dixit omnis populus: Fiat. 12
Et ſpoliavit omnis populus caſtra per dies triginta: 13
Et dederunt Judith tabernaculum Olophernis, & 14
omnem argenteam ſupellectilem, & lectos, & pelvem
& omne vaſarium ejus. Et accipiens ipſa impoſuit
ſuper mulam ſuam, & junxit plauſtra ſua, &
concervavit ea ſuper illa. Et concurrit omnis mulier
Iſrael ad videndam eam, & benedixerunt eam:
& fecerunt ei chorum ex ſe: & ſumpſit thyrſos in
manibus ſuis, & dedit mulieribus, quæ ſecum, &
(a) coronatæ ſunt oliva, ipſa, & quæ cum ipſa.

MS.A. (α) ἔπεσεν (β) ἐτράπησαν (γ) Βηβαὶ, ϗ Χωβαὶ, ϗ Χωλὰ, (ϛ) συντελεσμένων, (δ) ἐκόπτοντο (ε) τῇ Γαλαὰδ (ζ) ἐπέπεσον
(η) αἱ πόλεις (θ) εἰσῆλθον (ι) Ἱερουσαλὴμ, (κ) ταῦτα πάντα (λ) εὐποιήσας (μ) εὐδόκησεν (ν) ὁ λαὸς (ξ) κατασκευάσματα (ο) μετ' αὐτῶν· (π) αὐτῇ χορὸν (ρ) μετ' (σ) ἐστεφανώσατο (τ) οἱ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

CAP. XV.

CUmque audîſſent qui in tabernaculis, 1
mirati ſunt quid tandem factum eſſet. Cecidítque
in eos timor ac tremor, Nec 2
manſerunt vir coram proximo ſuo, ſed fugerunt
ſimul per omnes vias, in vallibus
ac montibus. Et qui caſtrametabantur in
montibus circumcirca, cœperunt fugere.
Tunc filii Iſrael egreſſi ſunt in eos, 3
omnes bellatores, & effuſi ſunt in eos.
Miſitq; Uzias ad omnes fines Iſraelis qui 5
notum ipſis facerent quod acciderat, &
ut exirent omnes adverſùs hoſtes, & exterminarent
ipſos. Quod ut audiverunt 6
Iſraelitæ, omnes ſimul ceciderunt in eos,
& cecîderunt eos uſque ad Hoba. Similiter
Jeroſolymitæ qui venerant ab omnibus
montibus: audiverant enim quicquid
factum fuerat exercitui hoſtium ſuorum.
Et qui in Galaad & Galilæa, egreſſi
adverſùs eos, percuſſerunt eos plagâ magnâ,
donec tranſierant Damaſcum, & fines
ejus. Reliqui autem incolarum Beth- 7
pallu irruentes in caſtra Aſſyriorum, prædati
ſunt, & captivos ceperunt, & ditati
ſunt admodúm. Et reverſi ſunt Iſraelitæ
à bello: Et occupârunt reliquas civitates 8
quæ in montibus & vallibus, ceperúntq;
prædam magnam. Venitque Jojakim 9
ſacerdos ſummus, & preſbyteri Iſraelis,
& qui habitabant Jeroſolymis ad
ſalutandum Judith. Cúmque egreſſa 10
eſſet ad ipſos, benedixerunt eam omnes
ſimul, & dixerunt; Tu, ſublimitas Jeroſolymorum
es, & gloria Iſraelis, & laus
populi noſtri: Quæ feciſti hæc omnia 11
manibus tuis, & benefeciſti Iſraeli, &
placuerunt ea Domino. Et benedicta ſis
Domino omnipotenti in ſeculum ſeculorum.
Et dixit omnis populus; Amen, 12
Amen. Et ſcrutatus eſt populus caſtra 13
Aſſyriorum tres totos dies: Dederúntque 14
Judith tabernaculum Alphernæ, &
univerſum inſtrumentum ejus, lectum ejus,
& jumenta ejus. Et accepit ea, & impoſuit
mulis, junxítque plauſtra ſua, &
impoſuit ea ipſis. Et concurrerunt ad
eam omnes mulieres Iſraelis, & circumdederunt
ipſam. Et elegit ex ipſis chorum
cantantium: Et accepit manu ſuâ
thyrſos palmarum, & dedit fœminis quæ
cum ea, poſuítque coronam oleaginam
in capite, ipſa & ſociæ ejus:

Verſio VULG. LAT.

15 Et omnes populi gaudebant, cum mulieribus, & virginibus, & juvenibus, in organis & citharis.

CAP. XVI.

1 Tunc cantavit canticum hoc Domino Judith, dicens; 2 Incipite Domino in tympanis, cantate Domino in cymbalis, modulamini illi pſalmum novum, exaltate, & invocate nomen ejus. 3 Dominus conterens bella, Dominus nomen eſt illi. 4 Qui poſuit caſtra ſua in medio populi ſui, ut eriperet nos de manu omnium inimicorum noſtrorum. 5 Venit Aſſur ex montibus ab Aquilone in multitudine fortitudinis ſuæ: cujus multitudo obturavit torrentes, & equi eorum cooperuerunt valles. 6 Dixit ſe incenſurum fines meos, & juvenes meos occiſurum gladio, infantes meos dare in prædam, & virgines in captivitatem. 7 Dominus autem omnipotens nocuit eum, & tradidit eum in manus fœminæ, & confodit eum. 8 Non enim cecidit potens eorum à juvenibus, nec filii Titan percuſſerunt eum, nec excelſi gigantes oppoſuerunt ſe illi, ſed Judith filia Merari in ſpecie faciei ſuæ diſſolvit eum. 9 Exuit enim ſe veſtimento viduitatis, & induit ſe veſtimento lætitiæ in exultatione filiorum Iſrael. 10 Unxit faciem ſuam unguento, & colligavit cincinnos ſuos mitrâ, accepit ſtolam novam ad decipiendum illum. 11 Sandalia ejus rapuerunt oculos ejus, pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus, amputavit pugione cervicem ejus. 12 Horruerunt Perſæ conſtantiam ejus, & Medi audaciam ejus. 13 Tunc ululaverunt caſtra Aſſyriorum, quando apparuerunt humiles mei, areſcentes in ſiti. 14 Filii puellarum compunxerunt eos, & ſicut pueros fugientes occiderunt eos: perierunt in prælio à facie Domini Dei mei. 15 Hymnum cantemus Domino, hymnum novum cantemus Deo noſtro. 16 Adonai Domine, magnus es tu, & præclarus in virtute tua, & quem ſuperare nemo poteſt. 17 Tibi ſerviat omnis creatura tua: quia dixiſti, & facta ſunt: miſiſti ſpiritum tuum, & creata ſunt, & non eſt qui reſiſtat voci tuæ. 18 Montes à fundamentis movebuntur cum aquis: petræ, ſicut cera, liqueſcent ante faciem tuam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Καὶ προῆλθεν παντὸς τοῦ λαοῦ ἐν χορείᾳ ἡγουμένη πασῶν τῶν γυναικῶν, καὶ ἠκολούθει πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐνωπλισμένοι μετὰ στεφάνων καὶ ὕμνων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. 1 Καὶ ἐξῆρχεν Ἰουδὶθ τὴν ἐξομολόγησιν ταύτην ἐν παντὶ Ἰσραήλ, καὶ (υ) ὑπεφώνει πᾶς ὁ λαὸς τὴν αἴνεσιν ταύτην.

MS. A. (υ) ὑπερεφώνει

ΚΕΦ. ιϛʹ.

1 Καὶ εἶπεν Ἰουδίθ, Ἐξάρχετε τῷ θεῷ μου ἐν τυμπάνοις, ᾄσατε 2 τῷ κυρίῳ μου ἐν κυμβάλοις, ἐναρμόσασθε αὐτῷ ψαλμὸν καινόν, ὑψοῦτε καὶ (α) ἐπικαλέσασθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 3 Ὅτι (β) θεὸς συντρίβων πολέμους κύριος, 4 Ὅτι εἰς παρεμβολὰς αὐτοῦ ἐν μέσῳ λαοῦ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς (γ) τῶν καταδιωκόντων με. 5 Ἦλθεν Ἀσσοὺρ ἐξ ὀρέων ἀπὸ Βορρᾶ, ἦλθεν ἐν μυριάσι δυνάμεως αὐτοῦ, ὧν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐνέφραξε χειμάῤῥους, καὶ ἡ ἵππος αὐτῶν ἐκάλυψε βουνούς. 6 Εἶπεν ἐμπρήσειν τὰ ὅριά μου, καὶ τοὺς νεανίσκους μου ἀνελεῖν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ θηλάζοντά μου θήσειν εἰς ἔδαφος, καὶ τὰ νήπιά μου (δ) δώσειν εἰς προνομήν, καὶ τὰς παρθένους μου σκυλεῦσαι. 7 Κύριος παντοκράτωρ ἠθέτησεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ θηλείας. 8 Οὐ γὰρ ὑπέπεσεν ὁ δυνατὸς αὐτῶν ὑπὸ νεανίσκων, οὐδὲ υἱοὶ Τιτάνων ἐπάταξαν αὐτόν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες ἐπέθεντο αὐτῷ, ἀλλὰ Ἰουδὶθ θυγάτηρ Μεραρὶ ἐν κάλλει προσώπου αὐτῆς παρέλυσεν αὐτόν. 9 Ἐξεδύσατο γὰρ στολὴν χηρεύσεως αὐτῆς εἰς ὕψος τῶν πονούντων ἐν Ἰσραήλ, 10 Ἠλείψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν μυρισμῷ, καὶ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐτῆς ἐν μίτρᾳ, καὶ ἔλαβε στολὴν λινῆν εἰς ἀπάτην αὐτοῦ. 11 Τὸ σανδάλιον αὐτῆς ἥρπασεν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς ᾐχμαλώτισε ψυχὴν αὐτοῦ· διῆλθεν ὁ (ε) ἀκινάκης τὸν τράχηλον αὐτοῦ. 12 Ἔφριξαν Πέρσαι τὴν (ζ) τόλμαν αὐτῆς, καὶ Μῆδοι τὸ θράσος αὐτῆς (η) ἐῤῥάχθησαν. 13 Τότε ἠλάλαξαν οἱ ταπεινοί μου, καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἀσθενοῦντές μου, καὶ ἐπτοήθησαν· ὕψωσαν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἀνετράπησαν. 14 Υἱοὶ κορασίων κατεκέντησαν αὐτούς, καὶ ὡς (θ) παῖδας αὐτομολούντων ἐτίτρωσκον (ι) αὐτούς· ἀπώλοντο ἐκ παρατάξεως κυρίου μου. 15 Ὑμνήσω τῷ (κ) θεῷ μου ὕμνον. 16 Κύριε μέγας εἶ, καὶ ἔνδοξος, θαυμαστὸς ἐν ἰσχύϊ, ἀνυπέρβλητος. 17 Σοὶ δουλευσάτω πᾶσα ἡ κτίσις σου, ὅτι εἶπας, καὶ ἐγενήθησαν· ἀπέστειλας τὸ πνεῦμά σου, καὶ ᾠκοδόμησε· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται τῇ φωνῇ σου. 18 Ὄρη γὰρ ἐκ θεμελίων σὺν ὕδασι σαλευθήσεται, πέτραι δὲ ἀπὸ προσώπου σου ὡς κηρὸς (λ) τακήσονται.

MS. A. (α) ἐπικαλέσασθε (β) ὁ θεὸς (γ) καταδιωκόντων με. (δ) δώσει (ε) ἀκινάκης (ζ) τόλμαν (η) ἐταράχθησαν (θ) παῖδες (ι) ἀπώλοντο (κ) κυρίῳ ὕμνον καινόν. (λ) τακήσεται:

Cum Tranſlatione LATINA

Et præivit omnem populum in chorea, ducens omnes mulieres: & ſequebatur omnis vir Iſrael armati cum coronis, & hymnis in ore ſuo. 1 Et inchoavit Judith confeſſionem hanc in omni Iſrael, & ſubcinebat omnis populus laudem hanc.

CAP. XVI.

1 Et dixit Judith; Incipite Deo meo in tympanis: 2 cantate Domino meo in cymbalis: modulamini ei pſalmum novum: exaltate, & invocate nomen ejus: 3 Quoniam Deus conterens bella Dominus: 4 Quoniam in caſtris ejus in medio populi eripuit me de manu perſequentium me, 5 Venit Aſſur è montibus ab Aquilone: venit in myriadibus virtutis ſuæ, quarum multitudo earum obſtruxerat torrentes, & equitatus eorum operuerat colles. 6 Dixit combuſturum fines meos, & juvenes meos perempturum in gladio, & lactentes meos poſiturum in pavimentum, & infantes meos daturum in direptionem, & virgines meas ſpoliaturum. 7 Dominus omnipotens fruſtratus eſt eos in manu fœminæ. 8 Non enim cecidit potens eorum à juvenibus, neque filii Titanum percuſſerunt eum, neque excelſi gigantes invaſerunt eum, ſed Judith filia Merari in pulchritudine faciei ſuæ diſſolvit eum. 9 Exuit enim ſtolam viduitatis ſuæ in ſublimitate laborantium in Iſrael, 10 Unxit faciem ſuam in unguento, & ligavit capillos ſuos in mitra, & ſumpſit ſtolam lineam in deceptionem illius: 11 Sandalium ipſius rapuit oculum ejus, & pulchritudo ipſius captivavit animam ejus. Pertranſiit acinaces cervicem ejus: 12 Horruerũt Perſæ audaciam ipſius, & Medi confidentiã ipſius (a) diſrupti ſunt, 13 Tunc vociferati ſunt humiles mei, & timuerunt infirmi mei, & expaverunt: exaltaverunt vocem ſuam, & reverſi ſunt. 14 Filii puellarum compunxerunt eos, & tanquam pueros transfugarum vulnerabant eos. Perierunt ab acie Domini mei. 15 Hymnum dicam Deo meo, hymnum dicam. 16 Domine, magnus es, & glorioſus, mirabilis in fortitudine, inſuperabilis. 17 Tibi ſerviat omnis creatura tua: quoniam dixiſti, & facta ſunt: miſiſti ſpiritum tuum, & ædificavit: & non eſt qui reſiſtet voci tuæ. 18 Montes enim à fundamentis cum aquis commovebuntur: petræ autem à facie tua tanquam cera, liqueſcent:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 1

* [illegible] *

* [illegible] *

2 [illegible]
3 [illegible]
4 5 [illegible]
6 [illegible]
7 8 [illegible]
9 10 [illegible]
11 [illegible]
12 13 [illegible]
14 [illegible]
15 16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]

Veneruntque omnes principes Iſraelitarum, fœminæque ipſarum, & cum ipſis venerunt filii Iſrael armati, impoſitis ſibi coronis, cum cantico in ore ſuo. 1 Et inchoavit Judith confeſſionem ſuam toti Iſraeli, & reſpondit totus populus laudationem Domini.

CAP. XVI.

Canticum Judith.

2 Et dixit Judith; Cantate Domino cum tympanis: pſallite ipſi cum cymbalis: canite ipſi canticum novum, & exaltate eum, & invocate nomen ejus. 3 Tu, Deus conterens bella, Domine: 4 Qui caſtrametaris in medio populi tui, ad liberandum eos de manu comprimentium ipſos. 5 Venit Aſſyrius à montibus Aquilonis, venit cum myriadibus exercitûs ſui. Multitudine ipſorum obſtruxerunt torrentes, & equitatus ipſorum operuit colles. 6 Dixerunt combuſturos ſe fines meos, & adoleſcentes meos occiſuros gladio, juvenéſque traditurus in captivitatem, & virgines meas in prædam. 7 Dominus omnipotens fruſtratus eſt eos: manu fœminæ perdidit eos. 8 Non enim per juvenes ceciderunt fortes ipſorũ, nec quiſquam de filiis potentium percuſſit eos, nec viri ſtaturæ celſæ aggreſſi ſunt eos. Sed Judith filia Merari pulchritudine faciei ſuæ ſeduxit eum. 9 Exuit veſtes viduitatis ſuæ in gloriam dolentium Iſraelis: 10 Unxit aromatibus faciem ſuam, ligavit cincinnos ſuos reticulo: induit veſtes ſuas ut ipſum deciperet. 11 Sandalia ejus rapuerunt oculos ipſius, pulchritudo ejus captivam fecit animam ipſius. Recidit acinaces ipſius caput ejus. 12 Commoti ſunt Perſæ ab audacia ipſius, & Medi à robore ejus confracti. 13 Tunc vociferati ſunt afflicti mei, clamârunt infirmi mei, & ceciderunt, & extulerunt vocem ſuam, & confracti ſunt. 14 Sicut puellas, transfixerunt eos, & ſicut ſervos fugitivos ceciderunt eos, perierunt tanquam à caſtris Domini Dei noſtri. 15 Cantabo Domino canticum novum. 16 Domine omnipotens; magnus es tu, et laudabilis: Gigas robore tu, & invictus: 17 te colent omnes populi, & tibi ſerviet tota terra: quia creâſti quia tu dixiſti, et facta ſunt; collocâſti ea, et conſtituta ſunt. Nec eſt qui adverſus verbũ tuum conſiſtat. 18 Montes à fundamentis ſuis cum aquis ſuis commovebuntur, & petræ inſtar ceræ fundentur, à conſpectu tuo:

Verſio VULG. LAT.

19 Qui autem timent te, magni erunt apud te per omnia. 20 Væ genti inſurgenti ſuper genus meum: Dominus enim omnipotens vindicabit in eis, in die judicii viſitabit illos. 21 Dabit enim ignem, & vermes in carnes eorum, ut urantur, & ſentiant uſque in ſempiternum. 22 Et factum eſt poſt hæc, omnis populus poſt victoriam venit in Jeruſalem adorare Dominum: & mox ut purificati ſunt, obtulerunt omnes holocauſta, & vota, & repromiſſiones ſuas. 23 Porrò Judith, univerſa vaſa bellica Holofernis, quæ dedit illi populus, & conopeum, quod ipſa ſuſtulerat de cubili ipſius, obtulit in anathema oblivionis. 24 Erat autem populus jucundus ſecundùm faciem ſanctorum, & per tres menſes gaudium hujus victoriæ celebratum eſt cum Judith. 25 Poſt dies autem illos unuſquiſque rediit in domum ſuam, & Judith magna facta eſt in Bethulia, & præclarior erat univerſæ terræ Iſrael. 26 Erat etiam virtuti caſtitas adjuncta, ita ut non cognoſceret virum omnibus diebus vitæ ſuæ, ex quo defunctus eſt Manaſſes vir ejus. 27 Erat autem diebus feſtis procedens cum magna gloria. 28 Manſit autem in domo viri ſui annos centum quinque, & dimiſit abram ſuam liberam, & defuncta eſt ac ſepulta cum viro ſuo in Bethulia. 29 Luxítque illam omnis populus diebus ſeptem. 30 In omni autem ſpatio vitæ ejus non fuit qui perturbaret Iſrael, & poſt mortem ejus annis multis. 31 Dies autem victoriæ hujus feſtivitatis, ab Hebræis in numero ſanctorum dierum accipitur, & colitur à Judæis ex illo tempore uſque in præſentem diem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

19 (α) Ἔτι δὲ τοῖς φοβουμένοις σε σὺ (β) εὐιλατεύεις αὐτοῖς. ὅτι μικρὸν πᾶσα θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ ἐλάχιστον πᾶν στέαρ εἰς ὁλοκαύτωμά σοι. ὁ δὲ φοβούμενος τὸν κύριον, μέγας διαπαντός. 20 Οὐαὶ ἔθνεσιν (γ) ἐπανισταμένοις τῷ γένει μου· κύριος παντοκράτωρ ἐκδικήσει αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, 21 Δοῦναι πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρκας αὐτῶν, καὶ κλαύσονται ἐν αἰσθήσει ἕως αἰῶνος. 22 Ὡς δὲ ἦλθον εἰς Ἱερουσαλήμ, προσεκύνησαν τῷ θεῷ· καὶ ἡνίκα ἐκαθαρίσθη ὁ λαός, ἀνήνεγκαν τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν, καὶ τὰ ἑκούσια αὐτῶν, καὶ τὰ δόματα. 23 (δ) Καὶ ἀνέθηκεν Ἰουδὶθ πάντα τὰ σκεύη Ὀλοφέρνου, ὅσα ἔδωκεν ὁ λαὸς αὐτῇ, καὶ τὸ κωνωπεῖον ὃ ἔλαβεν (ε) αὐτὴ ἐκ τοῦ κοιτῶνος (ζ) αὐτοῦ, εἰς (η) ἀνάθημα τῷ θεῷ ἔδωκε. 24 Καὶ ἦν ὁ λαὸς εὐφραινόμενος (θ) ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων ἐπὶ μῆνας τρεῖς, καὶ Ἰουδὶθ μετ᾽ αὐτῶν κατέμεινε. 25 Μετὰ δὲ (ι) τὰς ἡμέρας ταύτας ἀνέζευξεν (κ) ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ· καὶ Ἰουδὶθ ἀπῆλθεν εἰς Βετυλούα, καὶ κατέμεινεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς· καὶ ἐγένετο κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῆς ἔνδοξος ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 26 Καὶ πολλοὶ ἐπεθύμησαν αὐτήν, καὶ οὐκ ἔγνω ἀνὴρ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀπέθανε (λ) Μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 27 Καὶ (μ) ἦν προβαίνουσα μεγάλη σφόδρα. 28 Καὶ ἐγήρασεν (ν) ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς (ξ) ἔτη ἑκατὸν πέντε, καὶ ἀφῆκε τὴν ἅβραν αὐτῆς ἐλευθέραν, καὶ ἀπέθανεν εἰς Βετυλούα, καὶ ἔθαψαν αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Μανασσῆ, 29 Καὶ (ο) ἐπένθησεν αὐτὴν οἶκος Ἰσραὴλ ἡμέρας ἑπτά. καὶ διεῖλε τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν αὐτήν, πᾶσι τοῖς ἔγγιστα Μανασσῆ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ τοῖς ἔγγιστα τοῦ γένους αὐτῆς. 30 Καὶ οὐκ ἦν ἔτι ὁ ἐκφοβῶν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουδίθ, καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτήν, ἡμέρας πολλάς.

MS. A. (α) ἔτι δὲ (β) εὐιλατεύσεις (γ) ἐπανισταμένοις (δ) δόματα αὐτῶν. (ε) ἑαυτῇ (ζ) ἑαυτοῦ (η) ἀνάθεμα τῷ κυρίῳ (θ) εἰς (ι) ταύτας τὰς (κ) εἰς κληρονομίαν ἑαυτοῦ· (λ) Μανασσῆ (μ) προβαίνουσα ἦν (ν) τῷ οἴκῳ (ξ) ἑκατὸν πέντε ἔτη, (ο) ἐπένθησαν

Cum Tranſlatione LATINA.

19 Super timentes autem te tu benè propitiaris eis: quoniam parvum omne ſacrificium in odorem ſuavitatis; & minimus omnis adeps in holocauſtoma tibi: timens autem Dominum magnus ſemper. 20 Væ gentibus inſultantibus generi meo, Dominus omnipotens ulciſcetur eos in die judicii, 21 Dando ignem, & vermes in carnes eorum: & plorabunt in ſenſu uſque in ſeculum. 22 Ut autem venerunt in Hieruſalem, adoraverunt Deum Et poſtquàm mundatus eſt populus; obtulerunt holocauſtomata ſua, & ſpontanea ſua, & dona. 23 Et poſuit Judith omnia vaſa Olophernis, quæ dederat populus ipſi, & conopæum, quod ſumpſerat ipſa e cubili ejus, in anathema Deo dedit. 24 Et fuit populus lætans in Hieruſalem ad faciem ſanctorum per menſes tres: & Judith cum eis manſit. 25 Poſt dies autem hos diſceſſit unuſquiſque ad hæreditatem ſuam. Et Judith abiit in Betylua, & manſit ſuper ſubſtantiam ſuam. Et facta eſt per tempus ſuum glorioſa in univerſa terra. 26 Et multi concupierunt eam: & non cognovit vir eam omnibus diebus vitæ ejus; ex qua die mortuus eſt Manaſſes vir ejus, & appoſitus eſt ad populum ſuum. 27 Et erat procedens magna valdè. 28 Et ſenuit in domo viri ſui annos centum quinque, & dimiſit ancillam ſuam liberam: & mortua eſt in Betylua. Et ſepelierunt eam in ſpelunca viri ejus Manaſſe: 29 Et luxit eam domus Iſrael dies ſeptem. Et diſtribuit ſubſtantiam ſuam, antequàm ipſa moreretur, omnibus propinquis Manaſſe viri ſui, & propinquis generis ſui. 30 Et non fuit ampliùs, qui terreret filios Iſrael in diebus Judith, & poſtquàm ipſa mortua eſt, dies multos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]

* [illegible] *

* [illegible] *

* [illegible] *

19 Timentibus autem te propitius eris. Quia pauxillum omnis victima in odorem ſuavem, & exiguum omnis adeps in holocauſtum. Sed qui timet Dominum magni eſt apud eum ſemper. 20 Væ populo qui adverſatur populo meo. Dominus omnipotens ſumet vindictam de eo in die judicii. 21 Vindictam ſumet de eis, & reſpiciet eos. Et dabit carnem eorum igni & vermi, & ſentient incendiũ propter iniquitatem uſq; in ſeculum. 22 Et factum eſt, cùm veniſſet Jeroſolyma, & adoraret Dñm; Et cùm mundatus eſſet populus, obtulerunt hoſtias ſuas pacificas Domino, & ſacrificia jugiter. 23 Obtulitque Judith omnia vaſa Alphernæ & conopeum quod de cubiculo abſtulerat, & dedit ipſa anathema Domino. 24 Et lætabatur populus coram Sanctuario menſem integrum. Et Judith manebat ibi Jeroſolymis. 25 Poſt illos autem dies reverſi ſunt quiſque in tentorium ſuum. Judith autem profecta eſt Bethpallu ad ſua: Honorabaturque univerſæ terræ. 26 Et multi cupiebant ducere eam; verùm nemo eam cognovit omnibus diebus vitæ ſuæ, à die quo mortuus eſt Manaſſes vir ejus. 27 Et prout procedebat tempus, magis magiſque augebatur, donec valdè magna facta eſt. 28 Et conſenuit in domo Manaſſis viri ſui, factáque centum & quinque annorum mortua eſt in Bethpallu. Sepultáque eſt in ſpelunca cum Manaſſe viro ſuo. Luxitque eam omnis domus Iſrael ſeptem dies. 29 Diviſitque bona ſua ante mortem ſuam, omnibus propinquis Manaſſis viri ſui, & propinquis ſtirpis ſuæ. Ancillas autem ſuas dimiſit liberas. 30 Nec fuit ampliùs qui terreret Iſrael, omnibus diebus Judith, nec multis diebus à morte ipſius.

Explicit liber Judith.

Explicit liber fœminarum, Eſther, Judith, Ruth, & Suſannæ Continens verſuum quatuor millia CCCCLXIII.

Ecce autem ſcripſimus Ruth & Suſannam in alio libro.

Quæ ſequuntur in verſione Græca, in Bibliis Regiis habentur, at in Hebræis aut Syris codicibus non extant, ut nec in editione Græca Romana, nec in Aldina Venet. nec in noſtro MS. *Alexandrino hoc ordine ponuntur, ſed per totum librum varie intertexta.*

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

2 Ἔτους δευτέρου βασιλεύοντος Ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου τῇ μιᾷ τοῦ Νισὰν ἐνύπνιον εἶδε Μαρδοχαῖος
ὁ τοῦ Ἰάρου τοῦ Σεμεεῒ τοῦ Κισαίου ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἄνθρωπος Ἰουδαῖος οἰκῶν ἐν Σούσοις τῇ πόλει,
3 ἄνθρωπος μέγας, θεραπευτὴς ὢν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως. Ἦν δὲ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἧς ᾐχμαλώ-
τευσε Ναβουχοδονόσορ ὁ Βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐξ Ἱερουσαλὴμ μετὰ Ἰεχονίου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, καὶ
4 τοῦτο αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ θορύβου βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ τάραχος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἰδοὺ
5 δύο δράκοντες μεγάλοι ἕτοιμοι προῆλθον ἀμφότεροι παλαίειν· καὶ ἐγένετο αὐτῶν φωνὴ μεγάλη. Καὶ
6 τῇ φωνῇ αὐτῶν ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολεμῆσαι δικαίων ἔθνος. Καὶ ἰδοὺ
7 ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, θλῖψις καὶ στενοχωρία, κάκωσις καὶ τάραχος μέγας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐτα-
8 ράχθη πᾶν ἔθνος δίκαιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακά, καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι. Καὶ ἐβόησαν πρὸς
τὸν Θεόν· ἀπὸ δὲ τῆς βοῆς αὐτῶν, ἐγένετο ὡσπερεὶ ἀπὸ μικρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας, ὕδωρ πολύ.
9 Καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν καὶ κατέφαγον τοὺς ἐνδόξους. Καὶ διεγερθεὶς
10 Μαρδοχαῖος ὁ ἑωρακὼς τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ Θεὸς βουλεύεται ποιῆσαι, εἶχε τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐν
τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐν παντὶ λόγῳ ἠθέλησεν ἐπιγνῶναι αὐτὸ ἕως τῆς νυκτός.

Anno ſecundo, regnante Artaxerxe magno, una Niſan, ſomnium vidit Mar- 2
dochæus filius Jari, filii Semei, filii Ciſæi, ex tribu Benjamin, homo
Judæus, habitans in Suſis civitate, homo magnus, miniſter exiſtens in aula
regis. Erat autem ex captivitate quam captivavit Nabuchodonoſor rex 3
Babylonis de Hieruſalem cum Jechonia rege Judææ, & hoc ejus ſomnium.
Et ecce vox tumultus, tonitrua & terræ motus, & conturbatio ſuper ter- 4
ram: & ecce duo dracones magni parati proceſſerunt utrique præliari: &
facta eſt eorum vox magna. Et voce eorum parata eſt omnis gens ad præ- 5
lium, ut expugnarent juſtorum gentem. Et ecce dies tenebrarum & cali- 6
ginis, tribulatio & anguſtia, afflictio & turbatio magna ſuper terram. Et 7
conturbata eſt omnis gens juſta timentes ſua mala, & præparati ſunt perire.
Et clamaverunt ad Deum, ab autem clamore eorum, factum eſt ſicut à parvo 8
fonte fluvius magnus, aqua multa. Et lux & Sol ortus eſt, & humiles ex- 9
altati ſunt, & devoraverunt inclytos. Et cum ſurrexit Mardochæus qui vi- 10
dit ſomnium hoc, & quid Deus deliberat facere, habuit inſomnium hoc in
corde, & in omni verbo voluit cognoſcere hoc uſque ad noctem.

ΚΕΦ. ιβ΄.

1 Καὶ ἡσύχασε Μαρδοχαῖος ἐν τῇ αὐλῇ μετὰ Γαβαθὰ καὶ Θάρρα τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως τῶν
2 φυλασσόντων τὴν αὐλήν. Ἤκουσέ τε αὐτῶν τοὺς λογισμοὺς, καὶ τὰς μερίμνας αὐτῶν ἐξηρεύνησε, καὶ
ἔμαθεν ὅτι ἑτοιμάζουσι τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν Ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ, καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ
3 αὐτῶν. Καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο εὐνούχους αὐτοῦ, καὶ ὁμολογήσαντες ἀπήχθησαν.
4 Καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους εἰς μνημόσυνον, καὶ Μαρδοχαῖος ἔγραψε περὶ τῶν λόγων.
5 Καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς Μαρδοχαῖον θεραπεύειν ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα περὶ τούτου.
6 Καὶ ἦν Ἀμὰν Ἀμαδάθου Βουγαῖος ἔνδοξος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐζήτησε κακοποιῆσαι τὸν Μαρδοχαῖον
καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως· τῆς δὲ ἐπιστολῆς ἐστι τὸ ἀντίγραφον τόδε.

C A P. XII.

ET quievit Mardochæus in aula cum Gabatha & Tharra duobus eu- 1
nuchis regis cuſtodientibus aulam. Audivitque eorum cogitationes, & curas 2
eorum ſcrutatus eſt, & didicit quod parant manus injicere Artaxerxi regi,
& demonſtravit regi de eis. Et quæſivit rex duos eunuchos ſuos. Et 3
confitentes appenſi ſunt. Et ſcripſit rex ſermones hos in commentariis, & 4
Mardochæus ſcripſit de verbis. Et præcepit rex Mardochæum deſervire in 5
aula, & dedit ei dona propter hoc. Et erat Aman Amadathæ Bugæus in- 6
clytus coram rege, & quæſivit affligere Mardochæum & populum ejus,
propter duos eunuchos regis. At epiſtolæ eſt exemplar hoc.

ΚΕΦ. ιγ΄.

1 Βασιλεὺς μέγας Ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἕως τῆς Αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἄρχουσι,
2 καὶ τοπάρχαις ὑποτεταγμένοις, τάδε γράφει. Πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν καὶ πάσης ἐπικρατήσας οἰκου-
μένης, ἐβουλήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας ἐπαιρόμενος, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος ἀεὶ διεξά-
γων τοὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἀκυμάντους διαπαντὸς καταστῆσαι βίου, τήν τε βασιλείαν ἥμερον καὶ πορευ-
3 τὴν μέχρι περάτων παρεξόμενος, ἀνανεώσασθαί τε τὴν ποθουμένην τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰρήνην. Πυ-
θομένου δέ μου τῶν συμβούλων πῶς ἂν ἀχθείη τοῦτο ἐπὶ πέρας, ὁ σωφροσύνῃ παρ' ἡμῖν διαπρέψας, καὶ ἐν τῇ
εὐνοίᾳ ἀπαραλλάκτῳ καὶ βεβαίᾳ πίστει ἀποδεδειγμένος, καὶ δεύτερον τῶν βασιλειῶν γέρας ἀπενηνεγμένος
Ἀμὰν, ἀπέδειξεν ἡμῖν ἐν πάσαις ταῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φυλαῖς ἀναμεμῖχθαι δυσμενῆ λαόν τινα, τοῖς
νόμοις ἀντίθετον πρὸς πᾶν ἔθνος, τά τε τῶν βασιλέων παραπέμποντας διηνεκῶς διατάγματα, πρὸς
4 τὸ μὴ κατατείνεσθαι τὴν ὑφ' ἡμῶν κατευθυνομένην ἀμέμπτως συναρχίαν. Διειληφότες οὖν ὡς τόδε τὸ
ἔθνος μονώτατον ἐν ἀντιπαραγωγῇ παντὶ διαπαντὸς ἀνθρώπῳ κείμενον, διαγωγὴν νόμων ξενίζουσαν
παραλλάσσον, καὶ δυσνοοῦν τοῖς ἡμετέροις πράγμασι, τὰ χείριστά τε συντελοῦν κακὰ, καὶ πρὸς τὸ
μὴ τὴν βασιλείαν εὐσταθείας τυγχάνειν· προστετάχαμεν οὖν τοὺς σημαινομένους ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμ-
μένοις ὑπὸ Ἀμὰν τοῦ τεταγμένου ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ δευτέρου πρὸς ἡμῶν πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ
τέκνοις ἀπολέσαι ὁλορριζεὶ ταῖς τῶν ἐχθρῶν μαχαίραις ἄνευ παντὸς οἴκτου καὶ φειδοῦς τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ
τοῦ δωδεκάτου μηνὸς Ἀδὰρ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους· ὅπως οἱ πάλαι καὶ νῦν δυσμενεῖς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βι-
αίως εἰς τὸν ᾅδην κατελθόντες, εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον εὐσταθῆ καὶ ἀτάραχα παρέχωσιν ἡμῖν
5 διατέλους τὰ πράγματα. Καὶ ἐδεήθη κυρίου, μνημονεύων πάντα τὰ ἔργα κυρίου· καὶ εἶπε, κύριε κύ-
ριε βασιλεῦ παντοκράτωρ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ σου τὸ πᾶν ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν σοι ἐν τῷ θέλειν σε
6 σῶσαι τὸν Ἰσραήλ. Ὅτι σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν θαυμαζόμενον ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν.
7 8 Καὶ κύριος εἶ πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί σοι τῷ κυρίῳ. Σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας κύριε,
ὅτι οὐκ ἐν ὕβρει, οὐδὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ, οὐδὲ ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο, τὸ μὴ προσκυνεῖν τὸν ὑπερήφανον
Ἀμὰν, ὅτι ηὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν Ἰσραήλ, ἀλλ' ἐποίησα τοῦτο, ἵνα
μὴ θῶ δόξαν ἀνθρώπου ὑπεράνω δόξης Θεοῦ, καὶ οὐ προσκυνήσω οὐδένα πλήν σου κύριε, καὶ οὐ ποιήσω αὐτὸ
9 ἐν ὑπερηφανίᾳ. Καὶ νῦν κύριε ὁ Θεὸς ὁ βασιλεὺς, φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς
καταφθοράν, καὶ ἐπεθύμησαν ἀπολέσαι τὴν ἐξ ἀρχῆς κληρονομίαν σου.

C A P. XIII.

REx Magnus Artaxerxes, his qui ab India uſque ad Æthiopiam, cen- 1
tum viginti ſeptem Provinciarum principes & locorum præſides ordinati
ſunt, hæc ſcribit. Cùm multis imperaſſem Gentibus & univerſi domina- 2
rer orbis terræ, volui non temeritate potentiæ elevatus, mitius autem et
cum quiete ſemper gubernans, ſubjectos tranquillos ſemper ſtatuere vita,
& regnum quietum & pervium uſque ad fines præbens, renovareque de-
ſideratam cunctis hominibus pacem. Quærente autem me à conſiliariis, 3
quomodo duceretur hoc ad finem, qui ſapientia apud nos præcedebat, &
in benevolentia immutabili, & firma fide approbatus eſt, & ſecundo regis
dono præcedebat Aman, indicavit nobis in omnibus per orbem terræ tribu-
bus commixtum eſſe inimicum populũ quendam, legibus contrariũ ad omnẽ
gentem, & regum prætermittentes aſſiduè edicta, ut non deducatur qui à
nobis dirigitur ſine defectu principatus. Cùm didiciſſemus ergo quòd hæc 4
gens ſola in rebellione omni ſemper homini poſita ſit, vitam legum peregri-
nam permutans, & diſſentiens noſtris rebus, peſſimáque conſumens mala,
& ut non regnum conſtantiam conſequeretur: præcepimus igitur eos qui ſi-
gnificantur vobis in ſcriptis ab Aman præpoſito in rebus & ſecundo à no-
bis, omnes cum mulieribus & filiis perdi radicitus inimicorum gladiis ſi-
ne omni miſericordia & parcitate, quartadecima duodecimi menſis Adar
præſentis anni: ut qui olim & nunc inimici in die una violenter in infer-
num deſcendentes, in poſterum tempus quietas & tranquillas præbeant no-
bis perfectè res. Et deprecatus eſt Dominum, memor omnium operum Do- 5
mini: Et dixit, Domine, Domine, rex omnipotens, quia in poteſtate tua
cuncta ſunt, & non eſt qui reſiſtat tibi cùm volueris tu ſalvare Iſrael.
Quia tu feciſti cœlum & terram, & omne mirabile in ſub cælo. Et Domi- 6 7
nus es omnium, & non eſt qui reſiſtat tibi Domino. Tu omnia noſti, tu 8
ſcis Domine, quia non in contumelia neque in ſuperbia, neque in gloriæ
cupiditate feci hoc, ut non adorarem ſuperbum Aman, quia complacebam
deoſculari veſtigia pedum ejus ad ſalutem Iſrael: ſed feci hoc, ut non pone-
rem gloriam hujus ſuper gloriam Dei: & non adorabo quenquam præter te
Domine, & non faciam hoc in ſuperbia. Et nunc Domine Deus rex, par- 9
ce populo tuo, quia reſpiciunt nos in perditionem, & deſideraverunt per-
dere eam quæ à principio, hæreditatem tuam.

Verſio VULG. LAT.

Quæ habentur in Hebræo, plena fide expreſſi. Hæc autem, quæ ſequuntur, ſcripta reperi in editione vulgata, quæ Græcorum lingua & litteris continentur: & interim poſt finem libri hoc capitulum ferebatur: quod juxta conſuetudinem noſtram obelo, id eſt veru, prænotavimus.

4 5 DIxitque Mardochæus; A deo facta ſunt iſta. Recordatus ſum ſomnii, quod
6 videram, hæc eadem ſignificantis: nec eorum quidquam irritum fuit. Parvus
fons, qui crevit in fluvium, & in lucem ſolémque converſus eſt, & in aquas pluri-
mas redundavit: Eſther eſt, quam rex accepit uxorem, & voluit eſſe reginam.
7 8 Duo autem dracones: ego ſum, & Aman. Gentes, quæ convenerant: hi ſunt
9 qui conati ſunt delere nomen Judæorum. Gens autem mea: Iſraël eſt, quæ cla-
mavit ad Dominum, & ſalvum fecit Dominus populum ſuum: liberavitque nos ab
10 omnibus malis, & fecit ſigna magna atque portenta inter Gentes: Et duas ſortes
11 eſſe præcepit, unam Populi Dei, & alteram cunctarum Gentium. Venitque utra-
12 que ſors in ſtatutum ex illo jam tempore diem coram Deo univerſis gentibus: Et
13 recordatus eſt Dominus populi ſui, ac miſertus eſt hæreditatis ſuæ. Et obſerva-
buntur dies iſti in menſe Adar, quartadecima & quintadecima die ejuſdem menſis,
cum omni ſtudio & gaudio in unum cœtum populi congregati, in cunctas deinceps
generationes populi Iſraël.

C A P. XI.

1 ANno quarto, regnantibus Ptolemæo & Cleopatra, attulerunt, Doſitheus,
qui ſe Sacerdotem & Levitici generis ferebat, & Ptolemæus filius ejus, hanc Epiſto-
lam phurim, quam dixerunt interpretatum eſſe Lyſimachum Ptolemæi filium in
Jeruſalem.

Hoc quoque principium erat in editione vulgata, quod nec in Hebræo nec apud ullum fertur interpretum.

2 Anno ſecundo, regnante Artaxerxe maximo, prima die menſis Niſan, vidit ſomni-
3 um Mardochæus filius Jairi, filii Semei, filii Cis, de tribu Benjamin: Homo Ju-
4 dæus, qui habitabat in urbe Suſis, vir magnus, & inter primos aulæ regiæ. Erat
autem de eo numero captivorum, quos tranſtulerat Nabuchodonoſor rex Babylonis
5 de Jeruſalem cum Jeconia rege Juda: Et hoc ejus ſomnium fuit: Apparuerunt
6 voces, & tumultus, & tonitrua, & terræmotus, & conturbatio ſuper terram: Et
7 ecce duo dracones magni, paratique contra ſe in prælium. Ad quorum clamorem
8 cunctæ concitatæ ſunt nationes, ut pugnarent contra gentem juſtorum. Fuitque
dies illa tenebrarum & diſcriminis, tribulationis & anguſtiæ, & ingens formido
9 ſuper terram. Conturbataque eſt gens juſtorum timentium mala ſua, & præpara-
10 ta ad mortem. Clamaveruntque ad Deum: & illis vociferantibus, fons parvus
11 crevit in fluvium maximum, & in aquas plurimas redundavit. Lux & ſol ortus
eſt, & humiles exaltati ſunt, & devoraverunt inclytos. Quod cum vidiſſet Mardo-
12 chæus, & ſurrexiſſet de ſtrato, cogitabat quid Deus facere vellet: & fixum ha-
bebat in animo ſcire cupiens quid ſignificaret ſomnium.

C A P. XII.

MOrabatur autem eo tempore in aula regis, cum Bagatha & Thara eunuchis re- 1
gis, qui janitores erant palatii. Cumque intellexiſſet cogitationes eorum, & curas 2
diligentiùs pervidiſſet, didicit, quòd conarentur in regem Artaxerxem manus mit-
tere, & nuntiavit ſuper eo regi. Qui de utroque habita quæſtione, confeſſos 3
juſſit duci ad mortem. Rex autem quod geſtum erat, ſcripſit in commentariis: 4
ſed & Mardochæus rei memoriam litteris tradidit. Præcepitque ei rex, ut in 5
aula palatii moraretur, datis ei pro delatione muneribus. Aman verò filius Ama- 6
dathi bugeus erat glorioſiſſimus coram rege, & voluit nocere Mardochæo & popu-
lo ejus, pro duobus eunuchis regis qui fuerant interfecti.

Hucuſque prœmium.

Quæ ſequuntur, in eo loco poſita erant, ubi ſcriptum eſt in volumine,

Et diripuerunt bona, vel ſuſtantias eorum.

Quæ in ſola vulgata editione reperimus.

Epiſtolæ autem hoc exemplar fuit.

C A P. XIII.

REx maximus Artaxerxes ab India uſque Æthiopiam, centum viginti ſeptem pro- 1
vinciarum principibus & ducibus, qui ejus imperio ſubjecti ſunt, ſalutem. Cùm 2
plurimis gentibus imperarem, & univerſum orbem meæ ditioni ſubjugaſſem, vo-
lui nequaquam abuti potentiæ magnitudine, ſed clementia & lenitate gubernare
ſubjectos, ut abſque ullo terrore vitam ſilentio tranſigentes, optata cunctis morta-
libus pace fruerentur. Quærente autem me à conſiliariis meis, quomodo poſſet hoc 3
impleri, unus qui ſapientia & fide ceteros præcellebat, & erat poſt regem ſecundus,
Aman nomine, Indicavit mihi in toto orbe terrarum populum eſſe diſperſum, 4
qui novis uteretur legibus, & contra omnium Gentium conſuetudinem faciens, Re-
gum juſſa contemneret, & univerſarum concordiam nationum ſua diſſenſione viola-
ret. Quod cùm didiciſſemus, videntes unam gentem rebellem adverſus omne homi- 5
num genus perverſis uti legibus, noſtriſque juſſionibus contraire, & turbare ſubje-
ctarum nobis provinciarum pacem atque concordiam, Juſſimus, ut quoſcumque 6
Aman, qui omnibus provinciis præpoſitus eſt, & ſecundus à rege, & quem
patris loco colimus, monſtraverit, cum conjugibus ac liberis deleantur ab inimi-
cis ſuis, nullúſque eorum miſereatur, quartadecima die duodecimi menſis Adar anni
præſentis: Ut nefarii homines uno die ad inferos deſcendentes, reddant imperio 7
noſtro pacem, quam turbaverant.

Hucuſque exemplar epiſtolæ.

Quæ ſequuntur, poſt eum locum ſcripta reperi, ubi legitur,

Pergénſque Mardochæus, fecit omnia quæ ei mandaverat Eſther.

Nec tamen habentur in Hebraico, & apud nullum penitus feruntur interpretum.

Mardochæus autem deprecatus eſt Dominum, memor omnium operum ejus; Et 8
dixit; Domine Domine rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta ſunt poſita, & 9
non eſt qui poſſit tuæ reſiſtere voluntati, ſi decreveris ſalvare Iſrael.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

10 Μὴ ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου, ἣν σεαυτῷ ἐλυτρώσω ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς
11 μου, καὶ ἱλάσθητι τῷ κλήρῳ σου, καὶ στρέψον τὸ πένθος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶντες ὑμνήσωμέν
12 σου τὸ ὄνομα κύριε, καὶ μὴ ἀφανίσῃς στόμα αἰνούντων σε κύριε. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐκέκραξαν ἐξ
ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι θάνατος αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν.

Ne despicias partem tuam, quam tibi redemisti de terra Ægypti. Exaudi 10
deprecationem meam, & propitius esto sorti tuæ, & converte luctum nostrum 11
in gaudium, ut viventes laudemus tuum nomen Domine, & ne perdas
os laudantium te Domine. Et omnis Israel clamaverunt ex fortitudine 12
sua, quoniam mors eorum in oculis eorum.

ΚΕΦ. ιδ.

1 Καὶ Ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα κατέφυγεν ἐπὶ τὸν κύριον, ἐν ἀγῶνι θανάτου κατειλημμένη.
2 καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς δόξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στενοχωρίας καὶ πένθους· καὶ
ἀντὶ τῶν ὑπερηφάνων ἡδυσμάτων, σποδοῦ καὶ κοπριῶν ἐνέπλησε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ
τὸ σῶμα αὐτῆς ἐταπείνωσε σφόδρα· καὶ πάντα τόπον ἀγαλλιάματος αὐτῆς ἔπλησε στρεπτῶν
3 4 τριχῶν αὐτῆς. Καὶ ἐδεῖτο κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ καὶ εἶπε. Κύριέ μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν
σὺ εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ μὴ ἐχούσῃ βοηθὸν εἰ μὴ σέ, ὅτι κίνδυνός μου ἐν
5 χειρί μου. Ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυλῇ πατριᾶς μου, ὅτι σὺ κύριε ἔλαβες τὸν Ἰσραὴλ
ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν προγόνων αὐτῶν εἰς κληρονομίαν αἰώνιον,
6 καὶ ἐποίησας αὐτοῖς ὅσα ἐλάλησας. Καὶ νῦν ἡμάρτομεν ἐνώπιόν σου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς,
7 εἰς χεῖρας τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἀνθ' ὧν ἐδοξάσαμεν τοὺς θεοὺς αὐτῶν, δίκαιος εἶ κύριε. Καὶ νῦν οὐχ
ἱκανώθησαν ἐν πικρασμῷ δουλείας ἡμῶν, ἀλλ' ἔθηκας τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων
αὐτῶν, ἐξᾶραι ὁρισμὸν στόματός σου καὶ ἀφανίσαι κληρονομίαν σου, καὶ ἐμφράξαι στόμα
αἰνούντων σε, καὶ σβέσαι δόξαν οἴκου σου καὶ θυσιαστηρίου σου, καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς
8 ἀρετὰς ματαίων, καὶ θαυμασθῆναι βασιλέα σάρκινον εἰς αἰῶνα. Μὴ παραδῷς κύριε τὸ σκῆπτρόν
σου τοῖς μὴ οὖσι, καὶ μὴ καταγελασάτωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλλὰ στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν
9 ἐπ' αὐτούς· τὸν δὲ ἀρξάμενον ἐφ' ἡμᾶς παραδειγμάτισον. Μνήσθητι κύριε, γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψεως
ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θάρσυνον βασιλεῦ τῶν θεῶν καὶ πάσης ἀρχῆς ἐπικρατῶν, δὸς λόγον εὔρυθμον εἰς τὸ
στόμα μου ἐνώπιον τοῦ λέοντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς εἰς
10 συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονοούντων αὐτῷ. Ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ
11 μὴ ἐχούσῃ ἕτερον βοηθὸν εἰ μὴ σέ· κύριε πάντων γνῶσιν ἔχεις. Καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν ἀνόμων,
καὶ βδελύσσομαι κοίτην ἀπεριτμήτων καὶ παντὸς ἀλλοτρίου· σὺ οἶδας τὴν ἀνάγκην μου, ὅτι βδελύσσομαι
τὸ σημεῖον τῆς ὑπερηφανίας μου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου, βδελύσσομαι
αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων, καὶ οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου, καὶ οὐκ ἔφαγεν ἡ
δούλη σου τράπεζαν Ἀμάν, καὶ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως, οὐδὲ ἔπιον οἶνον σπονδῶν,
12 καὶ οὐκ εὐφράνθη ἡ δούλη σου ἀφ' ἡμέρας μεταβολῆς μου μέχρι τὸ νῦν, πλὴν ἐπὶ σοὶ κύριε ὁ θεὸς
Ἀβραάμ, ὁ θεὸς ἰσχύων ἐπὶ πάντας, εἰσάκουσον φωνῆς ἀπηλπισμένων, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
τῶν πονηρευομένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου.

CAP. XIV.

ET Esther regina confugit ad Dominum, in agone mortis comprehensa. Et 1
deponens vestes gloriæ suæ, induta est indumentis angustiæ & luctus, & 2
pro superbis unguentis, cinere & stercore implevit caput suum, & corpus
suum humiliavit valdè, & omnem locum exultationis suæ implevit laceratis
crinibus suis. Et deprecabatur Dominum Deum Israel, & dixit: 3
Domine mi, rex noster tu es solus, adjuva me solitariam, & non habentem 4
adjutorem nisi te, quoniam periculum meum in manu mea. Ego audivi 5
à nativitate mea in tribu familiæ meæ, quòd tu Domine tulisti Israel
de omnibus gentibus, & patres nostros de omnibus majoribus suis in hæreditatem
sempiternam, & fecisti eis quæ locutus es. Et nunc peccavimus 6
in conspectu tuo, & tradidisti nos in manus inimicis nostris, eò quòd glorificavimus
deos eorum, justus es Domine. Et nunc non eis sufficit amaritudine 7
servitutis nostræ, sed posuisti manus eorum super manus idolorum
suorum, ut extollerent determinationem oris tui, & delerent hæreditatem
tuam, & extinguerent gloriam domus tuæ, & altaris tui, & aperirent
os gentium ad virtutes stultorum, & magnificaretur rex carnalis in sempiternum.
Ne tradas Domine sceptrum tuum his qui non sunt, & ne derideant 8
in casu nostro, sed converte consilium eorum super eos: at qui incœpit
super nos disperde. Memento Domine, notum te fac in tempore tribulationis 9
nostræ, & da mihi fiduciam rex gentium & omnis principatus dominator,
tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis, & transfer
cor illius in odium oppugnantis nos in perditionem ejus et eorum qui consentiunt
ei. Nos autem libera in manu tua, & adjuva me solitariam & 10
non habentem alium adjutorem nisi te, Domine, omnium scientiam habens.
Et nosti quod oderim gloriam iniquorum, & detester cubile incircumcisorum, 11
et omnis alienigenæ; tu scis necessitatem meam, quòd abominer signum
superbiæ meæ quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ: detester
illud quasi pannum menstruorum, & non portem illud in diebus silentii
mei, & non comederit ancilla tua in mensa Aman, & non magnificaverim
convivium regis, neque biberim vinum libaminum, & non lætata sit
ancilla tua à die translationis meæ usque nunc. Verum in te Domine Deus 12
Abraam, Deus fortis super omnes, exaudi vocem desperantium, & libera
nos de manu malignantium, & libera me à timore meo.

ΚΕΦ. ιε.

3 Καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς ἐπαύσατο προσευχομένη, ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τοῦ
4 πένθους, καὶ περιεβάλετο δόξαν αὐτῆς. Καὶ γενηθεῖσα ἐπιφανής, ἐπικαλεσαμένη τὸν πάντων
ἐπόπτην καὶ σωτῆρα, παρέλαβε τὰς δύο ἄβρας· καὶ τῇ μὲν μιᾷ ἐπηρείδετο, ὡς τρυφερευομένη,
5 ἡ δὲ ἑτέρα ἐπηκολούθει κουφίζουσα τὴν ἔνδυσιν αὐτῆς. Καὶ αὐτὴ ἐρυθριῶσα ἀκμῇ κάλλους
αὐτῆς καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν ὡς προσφιλές, ἡ δὲ καρδία αὐτῆς ἀπεστενωμένη ἀπὸ τοῦ
6 φόβου. Καὶ εἰσελθοῦσα πάσας τὰς θύρας, κατέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ
τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ πᾶσαν στολὴν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδεδύκει, ὅλος διὰ
7 χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φοβερὸς σφόδρα. Καὶ ἄρας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πεπυρωμένον
δόξῃ, ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλεψε· καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα καὶ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν
8 ἐκλύσει, καὶ κατέκυψεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἄβρας τῆς προπορευομένης. Καὶ μετέβαλεν ὁ
θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως εἰς πραΰτητα· καὶ ἀγωνιάσας, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ
ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ μέχρις οὗ κατέστη, καὶ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς·
9 καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστιν Ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει, οὐ μὴ ἀποθάνῃς, ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα
10 ἡμῶν ἐστι. Πρόσελθε, καὶ ἄρας τὴν χρυσῆν ῥάβδον ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς. Καὶ ἠσπάσατο
11 αὐτὴν καὶ εἶπε, λάλησόν μοι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγγελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία
12 μου ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς δόξης σου. Ὅτι θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαρίτων μεστόν.
13 Ἐν δὲ τῷ διαλέγεσθαι αὐτήν, ἔπεσεν ἀπὸ ἐκλύσεως αὐτῆς. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐταράσσετο, καὶ πᾶσα ἡ
14 θεραπεία αὐτοῦ παρεκάλει αὐτήν.

CAP. XV.

ET factum est in die tertia ut cessavit orans, deposuit vestimenta luctus, 3
& induta est gloria sua. Et facta splendens, cùm invocasset omnium spectatorem 4
& salvatorem, assumpsit duas famulas: & quidem super unam innitebatur,
quasi delicata; at altera sequebatur levans indumenta ejus. Et 5
ipsa rubefacta vigore pulchritudinis suæ, & vultus ejus hilaris quasi amabilis;
at cor ejus arctatum præ timore. Et ingressa omnes portas, stetit coram 6
rege, & ipse sedebat super solium regni sui, & omnem stolam splendoris
sui indutus erat, totus in auro & lapidibus pretiosis, & erat terribilis
nimis. Et elevans faciem suam incensam gloria, in acie furoris conspexit, 7
& corruit regina, & mutavit colorem suum in dissolutione, & reclinavit
se super caput ancillæ præcedentis. Et convertit Deus spiritum 8
regis in mansuetudinem, & festinans exilivit de solio: & assumpsit eam
in ulnis suis donec rediret, & consolabatur eam verbis pacificis: Et dixit
ei, Quid est Esther? Ego frater tuus, confide non morieris, quoniam commune 9
præceptum nostrum est. Accede, & tollens auream virgam, imposuit 10
super collum ejus. Et amplexatus est eam, & dixit, Loquere mihi. Et dixit 11
ei, Vidi te domine quasi angelum Dei, & turbatum est cor meum præ timore 12
gloriæ tuæ. Quoniam mirabilis es domine, & facies tua gratiarum 13
plena: Cum autem loqueretur ipsa, corruit præ dissolutione sua. Et rex 14
turbabatur, & omnis famulatus ejus consolabatur eam.

Versio VULG. LAT.

11 Tu fecisti cœlum et terram, et quidquid cœli ambitu continetur. Domin⁹ omnium es,
12 nec est qui resistat majestati tuæ. Cuncta nosti, & scis, quia non pro superbia & contumelia,
& aliqua gloriæ cupiditate, fecerim hoc, ut non adorarem Aman superbissimum,
13 (Libenter enim pro salute Israël etiam vestigia pedum ejus deosculari
14 paratus essem:) Sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, & ne
15 quemquam adorarem, excepto Deo meo. Et nunc Domine rex Deus Abraham,
miserere populi tui, quia volunt nos inimici nostri perdere, & hæreditatem tuam delere.
16 Ne despicias partem tuam, quam redemisti tibi de Ægypto. Exaudi deprecationem
17 meam, & propitius esto sorti & funiculo tuo, & converte luctum nostrum
in gaudium, ut viventes laudemus nomen tuum Domine, & ne claudas ora te canentium.
18 Omnis quoque Israël pari mente & obsecratione clamavit ad Dominum,
eo quòd eis certa mors impenderet.

CAP. XIV.

1 Esther quoque regina confugit ad Dominum, pavens periculum, quod imminebat.
2 Cumque deposuisset vestes regias, fletibus & luctui apta indumenta suscepit, & pro
unguentis variis, cinere & stercore implevit caput, & corpus suum humiliavit jejuniis:
omniáque loca, in quibus anteà lætari consueverat, crinium laceratione complevit.
3 Et deprecabatur Dominum Deum Israël dicens: Domine mi, qui rex noster es solus,
4 adjuva me solitariam, & cujus præter te nullus est auxiliator alius. Periculum meum
5 in manibus meis est. Audivi à patre meo, quòd tu Domine tulisses Israël de cunctis
Gentibus, & patres nostros ex omnibus retrò majoribus suis, ut possideres hæreditatē
6 sempiternā, fecistiq; eis sicut locutus es. Peccavimus in conspectu tuo, & idcirco
7 tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum: Coluimus enim deos eorum.
8 Justus es Domine: Et nunc non eis sufficit, quòd durissima nos opprimunt servitute,
9 sed robur manuum suarum idolorum potentiæ deputantes, Volunt tua
mutare promissa, & delere hæreditatem tuam, & claudere ora laudantium te, atque
10 extinguere gloriam templi & altaris tui, Ut aperiant ora Gentium, & laudent idolorum
11 fortitudinem, & prædicent carnalem regem in sempiternum. Ne tradas
Domine sceptrum tuum his, qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram: sed converte
12 consilium eorum super eos, & eum, qui in nos cœpit sævire, disperde. Memento
Domine, & ostende te nobis in tempore tribulationis nostræ, & da mihi fiduciam Domine
13 rex deorum, & universæ potestatis: Tribue sermonem compositum in ore
meo in conspectu leonis, & transfer cor illius in odium hostis nostri, ut & ipse pereat,
14 & ceteri qui ei consentiunt. Nos autem libera manu tua, & adjuva me, nullum
15 aliud auxilium habentem, nisi te, Domine, qui habes omnium scientiam, Et
nosti quia oderim gloriam iniquorum, & detester cubile incircumcisorum & omnis
16 alienigenæ. Tu scis necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ & gloriæ
meæ, quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ, & detester illud quasi
pannum menstruatæ, & non portem in diebus silentii mei, Et quòd non comederim 17
in mensa Aman, nec mihi placuerit convivium regis, & non biberim vinum
libaminum: Et nunquam lætata sit ancilla tua, ex quo huc translata sum usque in 18
præsentem diem, nisi in te Domine Deus Abraham. Deus fortis super omnes, exaudi 19
vocem eorum qui nullam aliam spem habent, & libera nos de manu iniquorum, &
erue me à timore meo.

CAP. XV.

Hæc quoque addita reperi in editione vulgata.

ET mandavit ei (haud dubium quin Esther Mardochæus) ut ingrederetur ad 1
regem, & rogaret pro populo suo & pro patria sua. Memorare (inquit) dierum 2
humilitatis tuæ, quomodo nutrita sis in manu mea, quia Aman secundus à rege
locutus est contra nos in mortem: Et tu invoca Dominum, & loquere regi pro nobis, 3
& libera nos de morte.

Necnon & ista quæ subdita sunt.

Die autem tertio deposuit vestimenta ornatus sui, & circumdata est gloria sua. Cúmque 4 5
regio fulgeret habitu, & invocasset omnium rectorem & salvatorem Deum,
assumpsit duas famulas, Et super unam quidem innitebatur, quasi præ deliciis & 6
nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens: Altera autem famularum 7
sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans. Ipsa autem roseo 8
colore vultum perfusa, & gratis ac nitentibus oculis, tristem celabat animum, &
nimio timore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra 9
regem, ubi ille residebat super solium regni sui, indutus vestibus regiis, auróque
fulgens, & pretiosis lapidibus, eratque terribilis aspectu. Cúmque elevasset faciem, 10
& ardentibus oculis furorem pectoris indicasset, regina corruit, & in pallorem colore
mutato, lassum super ancillulam reclinavit caput. Convertítque Deus spiritum regis 11
in mansuetudinem, & festinus ac metuens exilivit de solio, & sustentans eam ulnis
suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: Quid habes Esther? Ego sum 12
frater tuus, noli metuere. Non morieris: non enim pro te, sed pro omnibus hæc 13
lex constituta est. Accede igitur, & tange sceptrum. Cúmque illa reticeret, tulit 14
auream virgam, & posuit super collum ejus, & osculatus est eam, & ait: Cur mihi non 15
loqueris? Quæ respondit: Vidi te domine quasi Angelum Dei, & conturbatum 16
est cor meum præ timore gloriæ tuæ. Valdè enim mirabilis es domine, & facies tua 17
plena est gratiarum. Cúmque loqueretur, rursus corruit, & pænè exanimata est. 18
Rex autem turbabatur, & omnes ministri ejus consolabantur eam.
19

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιϛ.

1 Βασιλεὺς μέγας Ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἕως τῆς Αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατραπείαις
2 χωρῶν ἄρχουσι, καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι, χαίρειν. Πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν εὐεργετούντων
χρηστότητι πυκνότερον τιμώμενοι, μεῖζον ἐφρόνησαν, καὶ οὐ μόνον τοὺς ὑποτεταγμένους ἡμῖν ζητοῦσι
κακοποιεῖν, τόν τε κόρον οὐ δυνάμενοι φέρειν, καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ἐπιχειροῦσι μηχανᾶσθαι.
3 Καὶ τὴν εὐχαριστίαν οὐ μόνον ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀνταναιροῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν ἀπειραγάθων κόμποις ἐπαρθέντες,
τοῦ τὰ πάντα κατοπτεύοντος ἀεὶ θεοῦ τὴν μισοπόνηρον ὑπολαμβάνουσιν ἐκφεύξεσθαι δίκην.
4 Πολλάκις δὲ καὶ πολλοὺς τῶν ἐπ' ἐξουσίαις τεταγμένων τῶν πιστευθέντων χειρίζειν φίλων τὰ πράγματα
παραμυθία μετόχους αἱμάτων ἀθῴων καταστήσασα, περιέβαλε συμφοραῖς ἀνηκέστοις, τῷ τῆς κακοηθείας
5 ψευδεῖ παραλογισμῷ παραλογισαμένων, τὴν τῶν ἐπικρατούντων ἀκέραιον εὐγνωμοσύνην. Σκοπεῖν δὲ
ἔξεστιν οὐ τοσοῦτον ἐκ τῶν παλαιοτέρων ὡς παρεδώκαμεν ἱστοριῶν, ὅσα ἐστὶ παρὰ πόδας ὑμᾶς ἐκζητοῦντας
6 ἀνοσίως συντετελεσμένα, τῇ τῶν ἀναξίως δυναστευόντων λοιμότητι. Καὶ προσέχειν εἰς τὰ μετὰ ταῦτα,
7 ὥστε τὴν βασιλείαν ἀτάραχον τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ' εἰρήνης παρεξόμεθα· Χρώμενοι τε μεταβολαῖς,
8 τὰ δὲ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα διακρίνοντες ἀεὶ μετ' ἐπιεικεστέρας ἀπαντήσεως. Ὡς γὰρ Ἀμὰν
Ἀμαδαθοῦ Μακεδών, τῇ ἀληθείᾳ ἀλλότριος τοῦ τῶν Περσῶν αἵματος, καὶ πολὺ διεστηκὼς τῆς ἡμετέρας
χρηστότητος, καὶ ξενωθεὶς ἡμῖν, ἔτυχεν ἧς ἔχομεν πρὸς πᾶν ἔθνος φιλανθρωπίας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε
ἀναγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων, τὸ δεύτερον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόσωπον διατελεῖν·
9 οὐκ ἐνέγκας δὲ τὴν ὑπερηφανίαν ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος. Τόν
τε ἡμέτερον σωτῆρα καὶ διὰ παντὸς εὐεργέτην Μαρδοχαῖον, καὶ τὴν ἄμεμπτον τῆς βασιλείας κοινωνὸν
Ἐσθήρ, σὺν παντὶ τῷ τούτων ἔθνει, πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς αἰτησάμενος εἰς ἀπώλειαν·
διὰ γὰρ τῶν τρόπων τούτων ᾠήθη λαβὼν ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν τῶν Περσῶν ἐπικράτησιν εἰς τοὺς Μακεδόνας
10 μετατάξαι. Ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ τρισαλιτηρίου παραδεδομένους εἰς ἀφανισμὸν Ἰουδαίους, εὑρίσκομεν
οὐ κακούργους ὄντας, δικαιοτάτοις δὲ πολιτευομένους νόμοις, ὄντας δὲ υἱοὺς τοῦ ὑψίστου μεγίστου ζῶντος θεοῦ, τοῦ
11 κατευθύνοντος ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὴν βασιλείαν ἐν τῇ καλλίστῃ διαθέσει. Καλῶς οὖν
12 ποιήσετε μὴ προσχρησάμενοι τοῖς ὑπὸ Ἀμὰν Ἀμαδαθοῦ ἀποσταλεῖσι γράμμασι· Διὰ τὸ αὐτὸν τὸν
ταῦτα ἐξεργασάμενον, πρὸς ταῖς Σούσων πύλαις ἐσταυρῶσθαι σὺν τῇ πανοικίᾳ, τὴν καταξίαν τοῦ πάντα
13 ἐπικρατοῦντος θεοῦ διὰ τάχους ἀποδόντος αὐτῷ κρίσιν. Τὸ δὲ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐκθέντες
14 ἐν παντὶ τόπῳ, μετὰ παρρησίας ἐᾶν τοὺς Ἰουδαίους χρῆσθαι τοῖς ἑαυτῶν νόμοις. Καὶ συνεπισχύειν
αὐτοῖς· ὅπως τοὺς ἐν καιρῷ θλίψεως ἐπιθεμένους αὐτοῖς, ἀμύνωνται τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου
μηνὸς Ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ταύτην γὰρ ὁ πάντα δυναστεύων θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τοῦ ἐκλεκτοῦ γένους
15 ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφροσύνην. Καὶ ὑμεῖς οὖν ἐν ταῖς ἐπωνύμοις ὑμῶν ἑορταῖς ἐπίσημον ἡμέραν μετὰ
πάσης εὐωχίας ἄγετε· ὅπως καὶ νῦν καὶ μετὰ ταῦτα σωτηρία ἡμῖν καὶ τοῖς εὐνοοῦσι Πέρσαις, τοῖς δὲ
16 ἡμῖν ἐπιβουλεύουσι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. Πᾶσα δὲ πόλις ἢ χώρα τὸ σύνολον ἥτις κατὰ ταῦτα
μὴ ποιήσῃ, δόρατι καὶ πυρὶ καταναλωθήσεται μετ' ὀργῆς· καὶ οὐ μόνον ἀνθρώποις ἄβατος, ἀλλὰ καὶ
θηρίοις καὶ πετεινοῖς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἔχθιστος τε καταστήσεται.

CAP. XVI.

REx magnus Artaxerxes his qui ab India usque ad Æthiopiam centum 1
viginti septem Satrapis regionum principes sunt, & his qui nostra sapiunt,
valere. Multi plurima eorum qui benefaciunt bonitate frequentius 2
honorati, magis superbierunt, & non solum subjectos nobis quærunt affligere,
& ubertatem non potentes ferre, & in suos benefactores conantur
machinari. Et gratitudinem non solum ab hominibus auferentes, sed & 3
inexperientia bonorum elationibus elevati, ejus qui omnia cernit, semper
Dei odiosam arbitrantur fugere posse sententiam. Sæpè autem & multos 4
ex his qui in potestatibus constituti sunt, qui crediti sunt gubernare amicorum
res, solatium participes sanguine innocentum constituens, induit calamitatibus
immedicabilibus, pravitatis mendacio fraude decipientium,
eorum qui dominantur simplicem benevolentiam. Considerare autem licet 5
non tantùm ex veteribus, ut tradidimus historiis, quæ sunt prope vos quærentes
iniquè consummata, eorum qui indignè dominantur peste: Et attendere 6
ad ea quæ post hæc, ita ut regnum sine turbatione omnibus hominibus
cum pace præbeamus. Utentésque mutationibus, ea autem quæ ad 7
conspectum veniunt discernentes semper cum mansueta obviatione. Ut 8
enim Aman Amadathu Macedo, veritatibus alienus de Persarum sanguine,
& multum distans à nostra benignitate, & hospitatus à nobis, consecutus
quam habemus ad omnem gentem humanitatem in tantum, ut vocaretur
noster pater & adoraretur ab omnibus, secundam regii throni personam
gerens: non ferens autem superbiam, nixus est principatu privare
nos & spiritu. Et nostrum salvatorem & in omnibus benefactorem Mardochæum, 9
& irreprehensibilem regni consortem Esther cum omni horum gente,
multiplicibus viarum deceptionibus expetens in perditionem: per enim
modos istos existimavit accipiens nos desertos, Persarum dominium in
Macedonas transferre. Nos vero ab exitiali traditos in necem Judæos 10
reperimus non malefactores existentes, justissimis vero degentes legibus,
existentes autem filios altissimi maximi viventis Dei, qui dirigit nobisque
& primogenitoribus nostris regnum in optima dispositione. Bene 11
ergo facite non utentes his quæ ab Aman Amadathu missæ fuerant literis.
Propterea quòd hic qui hæc operatus est, ante Susarum portas appensus 12
est cum omni familia, dignum eo qui omnium dominator Deo velociter
reddente ei judicium. At exemplar epistolæ hujus proponentes in omni loco, 13
cum libertate dimittatis Judæos uti suis legibus, Et adjuvetis eos; ut 14
eos qui in tempus tribulationis impositi erant eis, ulciscantur tertia decima
duodecimi mensis Adar eadem die: hanc enim omnium Dominator Deus
pro perditione electi generis fecit eis gaudium. Et vos ergo in insignibus 15
vestris festivitatibus insignem diem cum omni lætitia ducite: ut &
nunc & post hæc salus nobis & benevolis Persis, his verò qui nobis insidiantur,
memoriale perditionis. Omnis autem civitas vel regio omnino quæ 16
juxta hæc non fecerit, lancea & igni consumetur cum ira, & non solum hominibus
invia, sed et bestiis & volatilibus in omne tempus inimicissimáque
constituetur.

Versio VULG. LAT.

CAP. XVI.

Exemplar epistolæ regis Artaxerxis, quam pro Judæis ad totas regni sui provincias misit: quod & ipsum in Hebraico volumine non habetur.

1 REx magnus Artaxerxes ab India usque Æthiopiam, centum vigintiseptem provinciarum
2 ducibus ac principibus, qui nostræ jussioni obediunt, salutem dicit. Multi
bonitate principum, & honore qui in eos collatus est, abusi sunt in superbiam:
3 Et non solùm subjectos regibus nituntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes,
4 in ipsos, qui dederunt, moliuntur insidias. Nec contenti sunt gratias non
agere beneficiis, & humanitatis in se jura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis
5 arbitrantur se posse fugere sententiam. Et in tantum vesaniæ proruperunt, ut eos,
qui credita sibi officia diligenter observant, & ita cuncta agunt ut omnium laude
6 digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subvertere, Dum aures principum
7 simplices, & ex sua natura alios æstimantes, callida fraude decipiunt. Quæ res &
ex veteribus probatur historiis, & ex his quæ geruntur quotidie, quo modo malis quorundam
8 suggestionibus regum studia depraventur. Unde providendum est paci
9 omnium provinciarum. Nec putare debetis, si diversa jubeamus, ex animi nostri
venire levitate; sed pro qualitate & necessitate temporum, ut reipublicæ poscit utilitas,
10 ferre sententiam. Et ut manifestiùs, quod dicimus, intelligatis; Aman filius
Amadathi, & animo & gente Macedo, alienusque à Persarum sanguine, & pietatem
nostram sua crudelitate commaculans, peregrinus à nobis susceptus est: Et tantam 11
in se expertus humanitatem, ut pater noster vocaretur, & adoraretur ab omnibus
post regem secundus: Qui in tantum arrogantiæ tumorem sublatus est, ut regno 12
privare nos niteretur & spiritu. Nam Mardochæum, cujus fide & beneficiis vivimus, 13
& consortem regni nostri Esther, cum omni gente sua, novis quibusdam atque inauditis
machinis expetivit in mortem: Hoc cogitans, ut illis interfectis, insidiaretur
nostræ solitudini, & regnum Persarum transferret in Macedonas. Nos autem, à 15
pessimo mortalium Judæos neci destinatos, in nulla penitus culpa reperimus, sed econtrariò
justis utentes legibus, Et filios altissimi & maximi, sempérque viventis Dei, 16
cujus beneficio & patribus nostris & nobis regnum est traditum, & usque hodie custoditur.
Unde eas litteras, quas sub nomine nostro ille direxerat, sciatis esse irritas. 17
Pro quo scelere ante portas hujus urbis, id est Susan, & ipse qui machinatus 18
est, & omnis cognatio ejus pendet in patibulis: non nobis, sed Deo reddente ei
quod meruit. Hoc autem edictum, quod nunc mittimus, in cunctis urbibus proponatur, 19
ut liceat Judæis uti legibus suis. Quibus debetis esse adminiculo, ut eos, 20
qui se ad necem eorum paraverant, possint interficere tertiadecima die mensis duodecimi,
qui vocatur Adar. Hanc enim diem, Deus omnipotens, mœroris & luctus, 21
eis vertit in gaudium. Unde & vos, inter ceteros festos dies, hanc habetote 22
diem, & celebrate eam cum omni lætitia, ut & in posterum cognoscatur, Omnes, 23
qui fideliter Persis obediunt, dignam pro fide recipere mercedem: qui autem insidiantur
regno eorum, perire pro scelere. Omnis autem provincia & civitas, quæ noluerit 24
solemnitatis hujus esse particeps, gladio & igne pereat, & sic deleatur, ut
non solum hominibus, sed etiam bestiis invia sit in sempiternum, pro exemplo contemptus,
& inobedientiæ.

Versio VULG. LAT.

LIBER SAPIENTIÆ.

CAPUT I.

1 DILIGITE justitiam, qui judicatis terram.
Sentite de Domino in bonitate, & in simplicitate
2 cordis quærite illum: Quoniam invenitur ab his, qui
non tentant illum: apparet autem eis, qui fidem habent
3 in illum: Perversæ enim cogitationes separant à
4 Deo: probata autem virtus corripit insipientes. Quoniam
in malevolam animam non introibit sapientia,
5 nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus
enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se
à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu, & corripietur
6 à superveniente iniquitate. Benignus est enim
spiritus sapientiæ, & non liberabit maledicum à labiis
suis: quoniam renum illius testis est Deus, & cordis
7 illius scrutator est verus, & linguæ ejus adjutor. Quoniam
spiritus Dñi replevit orbem terrarum: & hoc
8 quod continet omnia, scientiam habet vocis. Propter
hoc qui loquitur iniqua, non potest latere, nec
9 præteriet illum corripiens judicium. In cogitationibus
enim impii interrogatio erit: sermonum autem
illius auditio ad Deum veniet, ad correptionem iniquitatum
10 illius. Quoniam auris zeli audit omnia, & tumultus
murmurationum non abscondetur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

ΣΟΦΙ'Α ΣΑΛΩΜΩ͂Ν.

ΚΕΦ. α.

1 Ἀγαπήσατε δικαιοσύνην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν, † φρονήσατε
περὶ τοῦ κυρίου ἐν ἀγαθότητι, † καὶ ἐν ἁπλότητι καρδίας ζητήσατε
2 αὐτόν. † Ὅτι εὑρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτὸν, † ἐμφανίζεται
3 δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. † Σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν
4 ἀπὸ θεοῦ, † δοκιμαζομένη τε ἡ δύναμις ἐλέγχει τοὺς ἄφρονας. † Ὅτι
εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία, † οὐδὲ κατοικήσει
5 ἐν σώματι καταχρέῳ ἁμαρτίας. † Ἅγιον γὰρ πνεῦμα (α) παιδείας
φεύξεται δόλον, † καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων, † καὶ
6 ἐλεγχθήσεται ἐπελθούσης ἀδικίας. † Φιλάνθρωπον γὰρ πνεῦμα
(β) σοφία, † καὶ οὐκ (γ) ἀθῳώσει βλάσφημον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ, † ὅτι τῶν
νεφρῶν αὐτοῦ μάρτυς ὁ θεὸς, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπίσκοπος ἀληθὴς,
7 † καὶ τῆς (δ) γλώσσης ἀκουστής. † Ὅτι πνεῦμα κυρίου (ε) πεπλήρωκε
τὴν οἰκουμένην, † καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνῶσιν ἔχει φωνῆς.
8 † Διὰ τοῦτο φθεγγόμενος ἄδικα οὐδεὶς μὴ λάθῃ, † (ζ) οὐδὲ μὴν παροδεύσῃ
9 αὐτὸν ἐλέγχουσα ἡ δίκη. † Ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσεβοῦς ἐξέτασις
ἔσται, † λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ πρὸς κύριον ἥξει † εἰς ἔλεγχον
10 ἀνομημάτων αὐτοῦ. † Ὅτι οὖς ζηλώσεως ἀκροᾶται τὰ πάντα, † καὶ
θροῦς γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται.

MS. A. (α) σοφίας (β) σοφίας, (γ) ἀθῳώσει (δ) γλώσσης αὐτοῦ ἀκουστής.
(ε) ἐπλήρωσεν (ζ) οὐδὲ μὴ παροδεύσῃ

Cum Translatione LATINA.

SAPIENTIA SALOMONIS.

CAP. I.

Diligite justitiam, qui judicatis terram. * Sentite 1
de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis
quærite illum: Quoniam invenitur ab his qui 2
non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent
in illum. Perversæ enim cogitationes separant 3
à Deo: probata autem virtus corripit insipientes.
Quoniam in malevolam animam non introibit 4
sapientia, neque habitabit in corpore subdito (a) peccatis.
Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet dolum, 5
& auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu,
& corripietur superveniente iniquitate.
Benignus est enim spiritus (b) sapientia, & non liberabit 6
maledicum à labiis suis: quoniam renum illius
testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus,
& linguæ auditor. Quoniam spiritus Domini 7
replevit orbem terrarum, & (c) hoc quod continet
omnia, scientiam habet vocis. Propter hoc, qui 8
loquitur iniqua, nemo latebit, nec præteriet illum
corripiens judicium. In cogitationibus enim impii 9
interrogatio erit, sermonum autem illius auditio ad
Deum veniet, ad correptionem iniquitatum illius.
Quoniam auris zeli audit omnia: & tumultus 10
murmurationum non abscondetur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܟܬܒܐ ܕܚܟܡܬܐ ܪܒܬܐ ܕܫܠܝܡܘܢ ܒܪ ܕܘܝܕ *

* ܕܥܠܘܗܝ ܗܘܐ ܦܠܓܘܬܐ ܐܝܟ ܕܐܢܫ ܐܚܪܢܐ ܚܟܝܡܐ ܡܢ ܥܒܪܝܐ ܟܬܒܗ
ܒܪܘܚܐ ܢܒܝܘܬܐ. ܥܠ ܫܡܗ ܕܫܠܝܡܘܢ. ܣܡܘܗܝ ܘܐܬܩܒܠ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

* ܪܚܡܘ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܢܝ ܐܪܥܐ. ܘܐܬܪܥܘ ܥܠ ܡܪܝܐ ܒܛܒܬܐ. ܘܒܬܡܝܡܘܬ ܠܒܐ ܒܥܘܗܝ. 1
* ܡܛܠ ܕܡܫܬܟܚ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܢܣܝܢ ܠܗ. ܘܡܬܓܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ. 2
* ܡܚܫܒܬܐ ܓܝܪ ܥܩܡܬܐ. ܡܪܚܩܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܚܝܠܐ ܕܝܢ ܕܢܣܝܐ. ܡܟܣ ܠܣܟܠܐ. * ܡܛܠ 3 4
ܕܢܦܫܐ ܕܡܬܛܘܫܐ ܒܒܝܫܬܐ. ܠܐ ܥܐܠܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܠܐ ܥܡܪܐ ܒܦܓܪܐ ܕܡܫܥܒܕ
ܠܚܛܝܬܐ. * ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܩܕܝܫܬܐ ܘܡܪܕܘܬܐ. ܢܟܠܐ ܥܪܩܐ. ܘܡܬܪܚܩܐ ܡܢ 5
ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ. ܘܡܟܣܐ ܠܟܠ ܥܘܠܐ ܕܐܬܐ. * ܪܚܡܐ ܗܝ ܓܝܪ 6
ܕܒܢܝܢܫܐ ܪܘܚܐ ܕܚܟܡܬܐ. ܘܠܐ ܡܙܕܕܩ ܥܡܐ ܡܓܕܦܢܐ ܡܢ ܣܦܘܬܗ. ܡܛܠ ܕܟܘܠܝܬܐ
ܣܗܕ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܘܕܠܒܐ. ܣܥܘܪܐ ܗܘ ܕܫܪܪܐ. ܘܫܡܘܥܐ ܗܘ ܕܠܫܢܗ ܕܒܪܢܫܐ.
* ܡܛܠ ܕܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܡܠܬ ܬܐܒܝܠ. ܘܗܘ ܕܐܚܝܕ ܠܟܠ ܡܝܕܥܐ. ܐܝܬ ܠܗ ܩܠܗ. 7
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܝܬ ܐܢܫ ܕܡܡܠܠ ܥܘܠܐ. ܘܡܬܛܫܐ. ܘܠܐ ܥܒܪ ܡܢ ܕܝܢܐ ܕܡܟܣܢܘܬܐ. 8
* ܒܡܚܫܒܬܗ ܓܝܪ ܕܪܫܝܥܐ. ܒܘܨܝܐ ܗܘܐ. ܘܫܡܥܐ ܕܡܠܘܗܝ ܢܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ. 9
ܠܡܟܣܘܬܐ ܕܥܘܠܗ. * ܡܛܠ ܕܐܕܢܐ ܕܚܣܡܐ ܫܡܥܐ ܟܠܡܕܡ. ܘܡܥܫܢܘܬܐ ܕܪܛܢܐ ܠܐ ܡܬܛܫܝܐ. 10

SEQUITUR LIBER SAPIENTIÆ MAGNÆ SALOMONIS filii Davidis.

De quo dubium factum est, quasi ab aliquo alio Hebræorum sapiente conscriptus fuerit spiritu prophetico nomine Salomonis suppositus, ac receptus.

CAP. I.

DILIGITE justitiam judices terræ, 1
& bene sentite de Domino, & corde
simplici quærite eum. Nam reperitur ab iis 2
qui non tentant eum, seséque exhibet iis qui
credunt ipsum. Pravæ siquidem cogitationes 3
alienant à Deo; potentia verò tentata arguit
insipientes. Nam in animam pravitatibus 4
fœdatam non ingreditur sapientia, nec
habitat in corpore peccatis obnoxio. Spiritus 5
enim sanctus & disciplina dolum fugit,
& recedit à cogitationibus eorum qui sunt
sine cognitione, & vituperat omnem perversitatem
quæ advênit. Amicus est quidem 6
hominum spiritus sapientiæ, at non justificat
gentē blasphemā à labiis ejus: quoniam
Deus testis est renum & cordis, visitator veritatis,
& auditor linguæ hominis. Nam 7
spiritus Domini replet orbem, & ille qui tenet
omnia scienter, habet vocē ipsius. Propterea 8
nemo est qui loquatur impietatem,
& lateat: neque effugiet judicium correptionis.
Nam de cogitationibus impii fiet perquisitio, 9
& fama verborum ejus perveniet
ad Dominum, ad impietatem ejus redarguendam.
Quoniam auris invidi audit 10
omnia, & usus murmurandi non delitescit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله المحيي الخالق الرازق الدايم الازلي *

* كتاب حكمة سليمان ابن داوود الذي ملك على بني اسراييل *

* الفصل الاول *

* يا قضاة الارض احبوا العدل * تفطنوا في قدرة الرب بفطنة صالحة * واطلبوه بسذاجة 1
قلب * فانه انما يوجد عند الذين لا يجربونه * ويظهر للذين لا يكذبونه * لان الافكار الصعبة 2 3
الملتوية تفصل من الله * والقوة المجربة توبخ الجهال * لان النفس الرديئة صناعها لن تدخل 4
الحكمة اليها * ولن تسكن في جسم غريم للخطايا * لان روح الادب قدوسا يهرب من الغش * 5
وينفر طافرا من الافكار العادمة الفهم * ويوبخ اذا حضر الظلم * لان روح الحكمة متعطفا * 6
فما يزكي المفتري من شفتيه * لان الله شاهد على كليتيه * ورقيب صادق يراقب قلبه *
وسامع من لسانه * لان روح الرب قد ملأ المسكونة * والمحيط بكل البرايا قد حوى معرفة 7
نغمها * فلهذا ما يكتم عنه ولا احد ممن يتكلم اقوالا ظالمة * ولا تتباطى عنه 8
الطايلة تكشف امره * لان المنافقين سيفحص عنهم في افكارهم * وسماع اقواله سيجي الى الرب 9
توبيخا لاثامه * لانه من تلقاء الغيرة يسمع كافة الاشياء * وتجاسر التذمرات ما يخفى عنه * 10

IN NOMINE DEI Vivificantis, Creatoris, Munifici, Immutabilis, Æterni.

Liber SAPIENTIÆ Salomonis filii Davidis, qui regnavit super filios Israelis.

CAP. I.

O Judices terræ, diligite justitiam; 1
sentite de potentia Domini intellectu sano,
& simplicitate cordis quærite ipsum.
Nam reperitur quidem apud eos qui non 2
tristant eum, & apperet iis qui non censent
illum mendacem. Cogitationes enim 3
asperæ ac perversæ separant à Deo, & robur
tentatum arguet insipientes. Nam in 4
animam cujus pravæ sunt actiones, non
introibit sapientia, neque habitabit in corpore
peccatis obnoxio. Quoniam spiritus 5
disciplinæ sanctus fraudem refugit, & resiliens
demigrat à cogitationibus intellectu
carentibus; & cùm adest iniquitas,
arguitur. Spiritus enim sapientiæ benignus 6
non justificabit blasphemum à labiis
ejus: quia Deus testis est renum ejus, &
explorator verax, observans cor ejus, &
linguam ipsius audiens. Etenim spiritus 7
Domini replet orbem, & qui creaturas omnes
amplectitur, possidet notitiam vocis
earum. Et idcircò non latet eum ne ullus 8
quidem ex his qui proferunt sermones impios,
nec differetur ab eis pœna rem illorum
detegens. Nam de impiis perquisitio 9
fiet quoad cogitationes eorum, & fama
sermonum eorum ad Dominum perveniet
in redargutionem iniquitatum eorum.
Nam ob zeli causam res omnes audit, & 10
audacia murmurationum non latet illum.

Verſio VULG. LAT.

11 Cuſtodite ergò vos à murmuratione, quæ nihil prodeſt, & à detractione parcite linguæ, quoniam ſermo obſcurus in vacuũ non ibit: os autem, quod mentitur, occidit
12 animam. Nolite zelare mortem in errore vitæ veſtræ, neque acquiratis perditionẽ in operibus manuum ve-
13 ſtrarum. Quoniam Deus mortẽ non fecit, nec lætatur in
14 perditione vivorum. Creavit enim, ut eſſent omnia: & ſanabiles fecit nationes orbis terrarum: & non eſt in il-
15 lis medicamentum exterminii, nec inferorũ regnum in
16 terra. Juſtitia enim ꝑpetua eſt, & immortalis. Impii autem manib⁹ & verbis accerſierunt illam: & æſtimantes illam amicam, defluxerunt, & ſponſiones poſuerunt ad illam: quoniam digni ſunt qui ſint ex parte illius.

CAP. II.

1 Dixerunt enim cogitantes apud ſe non rectè: Exiguũ, & cum tædio eſt tempus vitæ noſtræ, & non eſt refrigerium in fine hominis, & non eſt qui agnitus ſit re-
2 verſ⁹ ab inferis: Quia ex nihilo nati ſumus, & poſt hoc erim⁹ tanquam non fuerimus: quoniã fum⁹ flatus eſt in naribus noſtris: & ſermo ſcintilla ad commovendũ cor
3 noſtrum: Qua extincta, cinis erit corp⁹ noſtrũ, & ſpiritus diffundetur tanquã mollis aër, & tranſibit vita noſtra tanquam veſtigiũ nubis, & ſicut nebula diſſolvetur, quæ fugata eſt à radiis ſolis, & à calore illius aggravata:
4 Et nomen noſtrũ oblivionem accipiet ꝑ tempus, & ne-
5 mo memoriã habebit operũ noſtrorum. Umbræ enim tranſitus eſt tempus noſtrum, & non eſt reverſio finis noſtri: quoniam conſignata eſt, & nemo revertitur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

11 † Φυλάξασθε τοίνυν γογγυσμὸν ἀνωφελῆ, † καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης· † ὅτι φθέγμα λαθραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται, †
12 στόμα δὲ καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν. † Μὴ ζηλοῦτε θάνατον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν, † μηδὲ ἐπισπᾶσθε ὄλεθρον(η) ἔργοις χειρῶν
13 ὑμῶν· † Ὅτι ὁ Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, † οὐδὲ τέρπεται(θ) ἐπ'
14 ἀπωλείᾳ ζώντων. † Ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα, † καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου, † καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέ-
15 θρου, † οὔτε ᾅδου βασίλειον(ι) ἐπὶ γῆς· † Δικαιοσύνη γὰρ ἀθά-
16 νατός ἐστιν· † Ἀσεβεῖς δὲ ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐτόν, † φίλον ἡγησάμενοι αὐτὸν ἐτάκησαν, † καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτόν, † ὅτι ἄξιοί εἰσι τῆς ἐκείνου μερίδος εἶναι.

MS.A. (η) ἐν ἔργοις (θ) ἐπ' * ἀγγελείᾳ (ι) ἐπὶ τῆς γῆς.

ΚΕΦ. β'.

1 Εἶπον γὰρ (α) ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς, † Ὀλίγος ἐστὶ καὶ λυπηρὸς ὁ βίος ἡμῶν, † καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, †
2 καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου. † Ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγενήθημεν, † καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὡς οὐχ ὑπάρξαντες, † ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν ῥισὶν ἡμῶν, † καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν,
3 † Οὗ (β) σβεσθέντος τέφρα ἀποβήσεται τὸ σῶμα, † καὶ τὸ πνεῦμα
4 διαχυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ. † Καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, † καὶ οὐθεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν· † καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, † καὶ ὡς ὁμίχλη διασκεδασθήσεται, † διωχθεῖσα ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου, † καὶ ὑπὸ θερμότητος
5 αὐτοῦ βαρυνθεῖσα. † Σκιᾶς γὰρ πάροδος ὁ βίος ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς ἡμῶν, † ὅτι κατεσφραγίσθη, καὶ οὐδεὶς ἀναστρέφει.

MS.A. (α) ἐν ἑαυτοῖς (β) σβενσθέντος

Cum Tranſlatione LATINA.

Cuſtodite ergo vos à murmuratione, quæ nihil prodeſt: & à detractione parcite linguæ. Quoniam ſermo obſcurus in vacuum non ibit: os autem, quod mentitur, occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vitæ veſtræ: neque acquiratis perditionem operibus manuum veſtrarum. Quoniam Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum. Creavit enim ut eſſent omnia; & (d) ſalutares generationes mundi: et non eſt in illis medicamentum exterminii, nec inferorũ regnum in terra. Juſtitia enim (e) immortalis eſt. Impii autem manibus & verbis accerſierunt illam: æſtimantes illam amicam defluxerunt, & ſponſionem poſuerunt ad illam, quoniam (f) digni ſunt qui ſint ex parte illius. 11 12 13 14 15 16

CAP. II.

Dixerunt enim cogitantes (a) apud ſe non recte: Exigua eſt, & cum tædio vita noſtra, & non (b) eſt remedium in fine hominis: & non eſt agnitus qui ſit reverſus ab inferis. Quia (c) ex nihilo nati ſumus: & poſt hæc erimus, tanquam non fuerimus. Quoniam fumus eſt afflatus in naribus noſtris, & (d) ſermo ſcintilla ad commovendum cor noſtrum. (e) Qua extincta cinis evadet corpus, & ſpiritus diffundetur tanquam mollis aer. Et (f) nomen noſtrum oblivionẽ accipiet in tempore, et nemo memoriam habebit operum noſtrorũ. Et tranſibit vita noſtra tanquam veſtigiũ nubis, & ſicut nebula diſſolvetur, quæ fugata eſt à radiis ſolis: et à calore illius aggravata. Umbræ enim tranſitus eſt vita noſtra: et non eſt reverſio finis noſtri: quoniam conſignata eſt, & nemo revertitur. 1 2 3 4 5

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 16 [illegible]

1 [illegible]

2 3 [illegible]

4 5 [illegible]

11 Cavete igitur à murmuratione, quòd nullũ ſit in ipſa emolumentum: & ab obtrectatione parcite linguis veſtris, quoniam ſermo clandeſtinus non prodit in vanum: os autem mendax perimit animam.
12 Ne æmulemini mortem errore incolatûs veſtri, néve trahamini jacturâ pernicioſi operis manuum veſtrarum:
13 Quoniam Deus mortem non fecit, neque oblectatur interitu vivorum.
14 Imò creavit, ut exiſterent omnia: & in ipſa mundi origine vitam expertẽ mortis veneno. Neq; infernus regnum habet ſuper terram.
15 Juſtitia enim ſine morte eſt:
16 Impii verò cùm verbis, tùm factis ſuis advocârunt eam, amicam ſibi arbitrati ſunt eam, & corrupti ſunt, & adhibito jurejurando pactum cum ea ſtatuerunt: quia digni ſunt qui ſint portio illi⁹.

CAP. II.

1 Dixerunt enim apud ſemetipſos, non rectè ratiocinantes, Brevis ac ærumnoſus eſt incolatus noſter, nec eſt remediũ contra obitum hominis, necdum apparuit quiſquam qui ſit ab inferis dimiſſus.
2 Nam ex improviſo facti fuimus, & poſt hæc erim⁹ iterum quaſi non fuiſſemus: quoniam ut fumus eſt ſpiritus in naribus noſtris, & ſermo ut ſcintilla movetur in corde noſtro;
3 Quâ extinctâ, quaſi cinis fiet corpus, & ſpiritus ut tenuis aër diffundetur,
4 Et oblivioni tradetur nomen noſtrum lapſu temporis, & nemo recordabitur operum noſtrorum: & incolatus noſter quaſi veſtigia nubium præteribit, et velut nebula quæ radiis ſolis expellitur, et cui dies ſolis eſt infenſus.
5 Umbra enim præterfluens eſt incolat⁹ noſter, nec eſt remedium contra obitum noſtrum: deſtinatus enim eſt, nec eſt qui revocet.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فاحفظوا اذا من التذمر الذي لا ينفع * واشفقوا على لسانكم من الوقيعة * لان النغمة 11
الكمينة ما تبرأ باطلا * والفم الكذوب يبيد النفس * لا تغايروا موتى بضلالة حياتكم * ولا 12
تستجلبوا هلاكا باعمال ايديكم * فان الله ما صنع موتا * ولا يطرب بهلاك الاحياء * لانه 13 14
انما خلق البرايا لتكون موجودة * ومواليد العالم ذوات خلاص * وليس فيها سم المهلكة *
وليس للجحيم ملك في الارض * لان العدل هو غير مائت * فالمنافقون بايديهم واقوالهم 15 16
استدعوه * واذا احسبوه صديقا لهم ذابوا * وجعلوا معه عهدا * انهم مستحقين حظه *

* الفصل الثاني *

* لانهم قالوا في انفسهم مفتكرين افتكار سوء * ان عمرنا هو يسير وحزن * ووفاة الانسان 1
ليس فيها شفا * والمحلول من الجحيم لن يعرف * اننا ولدنا بذاتنا * وبعد هذا نكون كاننا 2
لم نكن * لان النسمة دخان في حلوقنا * والنطق شرار في تحار قلبنا * فاذا طفيت تصير الجسم 3
رمادا * والروح يتسكب كالهوا المبثوث * واسمنا سينسى في الزمان * ولم يذكر احد اعمالنا * 4
وعمرنا سيزول كزوال اثر الغمام * ويضمحل كالضباب تلذه شعاعات الشمس وثقله
حرارتها * لان زماننا ظل وارد * وليس لموتنا تعويق * لانه امر مختوم فلن يرده احد * 5

11 *Abſtinete ergò à murmuratione quæ inutilis eſt, & parcite linguæ veſtræ ab altercatione; quia ſonus occultus non impunè juſtificabitur, & os mendoſum animam interimit.*
12 *Ne æmulemini mortuos errore vitæ veſtræ, & ne attrahatis perditionem operibus manuum veſtrarum.*
13 *Deus enim nec mortem fecit, neque delectatur perditione vivorum:*
14 *Quandoquidem ipſe creaturas condidit ut exiſterent: & mundi natalia ſalutifera ſunt, nec ineſt in eis venenum exitiale: nec eſt inferno dominium in terra:*
15 *Quippe juſtitia immortalis eſt.*
16 *Impii verò manibus ac verbis ſuis accerſiverunt illam: eamque ſibi amicam exiſtimantes, liquefacti ſunt: & cum ea fœdus inierunt, quòd quidem digni ſunt qui ſervent.*

CAP. II.

1 *Dixerunt enim apud ſeipſos, reprobamente cogitantes, Ætas quidem noſtra brevis eſt ac triſtis, & adverſùs mortem humanam non eſt remedium, & qui ſolutus ſit ab inferis haudquaquam cognoſcitur.*
2 *Nati quidem ſumus per noſipſos, & poſtmodum erimus quaſi non fuiſſemus: ſpiritus enim fumus eſt in faucibus noſtris, & ratiocinatio ſcintilla in conſilio cordis noſtri:*
3 *Quâ extinctâ, redigitur corpus in cinerem, & ſpiritus ut diſperſus aër diffunditur:*
4 *Et nomen noſtrum decurſu temporis in oblivionem veniet, nec quiſquam recordabitur factorum noſtrorum: ætaſque noſtra quaſi lapſus veſtigii nubium elabetur, et ſicut nebula radiis ſolis infeſtata, ejuſdemque calore fatigata diſſolvetur.*
5 *Nam tempus noſtrum eſt umbra præteriens, nec eſt noſtri impedimentum: eſt enim res obſignata quam nemo revocaverit.*

Verſio VULG. LAT.

6 Venite ergò, & fruamur bonis quæ ſunt, & utamur cre-
7 atura tanquam in juventute celeriter. Vino pretioſo & unguentis nos impleamus: & non prætereat nos flos
8 temporis. Coronemus nos roſis, antequam marceſcant: nullum pratum ſit, quod non ꝑtranſeat luxuria noſtra:
9 Nemo noſtrûm exors ſit luxuriæ noſtræ: ubique relinquamus ſigna lætitiæ: quoniã hæc eſt pars noſtra, & hæc
10 eſt ſors. Opprimamus pauperẽ juſtum, & non parcamus viduæ, nec veterani revereamur canos multi tem-
11 poris. Sit autẽ fortitudo noſtra lex juſtitiæ: quod enim
12 infirmum eſt, inutile invenitur. Circumveniamus ergò juſtum, quoniam inutilis eſt nobis, & contrarius eſt operibus noſtris, & improperat nobis peccata legis, &
13 diffamat in nos peccata diſciplinæ noſtræ. Promitit ſe
14 ſcientiam Dei habere, & filium Dei ſe nominat. Fact⁹
15 eſt nobis in traductionem cogitationũ noſtrarum. Gravis eſt nobis etiam ad videndum, quoniã diſſimilis eſt
16 aliis vita illius, & immutatæ ſunt viæ ejus. Tanquam nugaces æſtimati ſumus ab illo, & abſtinet ſe à viis noſtris tanquam ab immunditiis, & præfert noviſſima ju-
17 ſtorũ, & gloriatur patrem ſe habere Deum. Videam⁹ ergò ſi ſermones illius veri ſint, & tentem⁹ quæ ventu-
18 ra ſunt illi, & ſciem⁹ quæ erunt noviſſima illius. Si enim eſt verus filius Dei, ſuſcipiet eum, & liberabit eum de
19 manibus contrariorũ. Contumelia & tormento interrogem⁹ eum, ut ſciamus reverentiã ejus, & probemus
20 patientiã illius. Morte turpiſſima condemnemus eum: erit enim ei reſpectus ex ſermonibus illius.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

6 † Δεῦτε(γ) οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν, † καὶ χρησώμε-
7 θα τῇ(δ) κτίσει ὡς νεότητι σπουδαίως. † Οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, † καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος (ε) ἀέρος.
8 † Στεψώμεθα ῥόδων κάλυξι πρὶν ἢ μαρανθῆναι. † Μηδεὶς ἡμῶν ἄ-
9 μοιρος ἔστω τῆς ἡμετέρας ἀγερωχίας, † πανταχῇ καταλίπωμεν σύμβολα τῆς εὐφροσύνης, † ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ ὁ (ξ) κλῆρος οὗτος.
10 † Καταδυναστεύσωμεν πένητα δίκαιον, † μὴ φεισώμεθα χήρας, † μη-
11 δὲ (η) πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πολυχρονίους. † Ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δικαιοσύνης, † τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐλέγχε-
12 ται. † (θ) Ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι, † καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν, † καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρτήμα-
13 τα νόμου, † καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα παιδείας ἡμῶν. † Ἐπαγ-
14 γέλλεται γνῶσιν ἔχειν Θεοῦ, † καὶ παῖδα Κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει. Ἐγένε-
15 το ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν. † Βαρύς ἐστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, † ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ, † καὶ ἐξηλλαγμέναι
16 αἱ τρίβοι αὐτοῦ. † Εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, † καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν· † μακαρίζει ἔσχατα δικαίων,
17 † καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα Θεόν. † Ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀλη-
18 θεῖς, † καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ. † Εἰ γὰρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς Θεοῦ, ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ † ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεστη-
19 κότων. † Ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐτάσωμεν αὐτόν, † ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιεί-
20 κειαν αὐτοῦ, † καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ. † Θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτόν· † ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ.

MS.A. (γ) οὖν ἀπολαύσωμεν (δ) κτήσει ὡς νεότητος (ε) ἔαρος. (ξ) κλῆρος ἡμῶν. Καταδυναστεύσωμεν (η) πρεσβυτέρου (θ) Ἐνεδρεύσωμεν τὸν

Cum Tranſlatione LATINA.

6 *Venite ergo, & fruamur bonis, quæ ſunt, & utamur (g) creatura, tanquam juventute, celeriter.*
7 *Vino pretioſo & unguentis nos impleamus, & non prætereat nos flos (h) temporis.*
8 *Coronemus nos roſis antequã marceſcant:*
9 *Nemo noſtrum exors ſit luxuriæ noſtræ: ubique relinquamus ſigna lætitiæ: quoniam hæc eſt pars noſtra, & ſors noſtra.*
10 *Opprimamus pauperẽ juſtum, non parcamus viduæ, (i) nec veterani revereamur canos multi temporis.*
11 *Sit autem fortitudo noſtra lex (k) juſtitiæ: quod enim infirmum eſt, inutile invenitur.*
12 *Circumveniamus ergo juſtum, quoniam inſuavis eſt nobis, & contrarius eſt operibus noſtris, & exprobrat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata diſciplinæ noſtræ.*
13 *Promittit ſe ſcientiam Dei habere, & filium Dei ſe nominat.*
14 *Factus eſt nobis in traductionem cogitationum noſtrarum.*
15 *Gravis eſt nobis etiam ad videndum: quoniam diſſimilis eſt aliis vita illius, & immutatæ ſunt viæ ejus.*
16 *Tanquam nugaces æſtimati ſumus ab illo, & abſtinet ſe à viis noſtris, tanquam ab immunditiis: præfert noviſſima juſtorum, & (l) gloriatur patrem Deum.*
17 *Videamus, ſi ſermones illius veri ſunt, & tentemus, quæ ventura ſunt illi.*
18 *Si enim juſtus eſt filius Dei; ſuſcipiet illum, & liberabit illum de manibus contrariorum.*
19 *Contumelia & tormento interrogemus eum, ut ſciamus reverentiam illius, & (m) probemus patientiam illius.*
20 *Morte turpiſſima condemnemus eum. Erit enim ei reſpectus ex ſermonibus illius.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 [illegible]

7 8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 14 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

6 Adeſte igitur, bonis fruamur præſentibus, & rebus hiſce creatis ſtudioſè utamur in juventute noſtra.
7 Vino exquiſito & unguentis impleamus nos, & frondes auræ nos minimè prætereant.
8 Coronemus nos calyculis roſarum antequam marceſcant;
9 Et nemo noſtrûm ſit abſque voluptate ad ſenectutem uſque noſtram: ubique locorum linquamus ſymbolum voluptatis noſtræ: hæc enim eſt ſors noſtra, & hæc eſt hæreditas noſtra.
10 Prævaleamus etiam pauperi juſto, nec parcam⁹ viduæ, neque pupillo, nec erubeſcamus ſenem antiquum dierum.
11 Vis noſtra lex eſto juſtitiæ: infirmus enim ut miſer culpatur.
12 Impedimento ſimus juſto, quoniam ingratus eſt nobis: adverſatur enim operibus noſtris, & exprobrat nobis opera legis, commemoratq; adverſùm nos deliria impudentiæ noſtræ.
13 Arbitratur etiam ſcientiam Dei ſibi ineſſe, adeóq; dicit de ſeipſo, Filius Dei ſum.
14 Eſt nobis objurgator cogitationũ noſtrarum.
15 Grave nobis eſt vel aſpicere eum; quoniam diſſimilis aliorum eſt incolatus ejus, & differentes ſemitæ ipſius.
16 Velut immundi reputamur ab eo, & recedit ab itineribus noſtris ut ab immunditie: vias & finem juſtorum benedicit, Deúmque patrem ſuũ jactitat.
17 Videam⁹ an veri ſint ſermones ejus, experiamur eum in obitu ipſius.
18 Si enim juſtus Dei filius eſt, ſuſcipiet quidem eum, & eripiet eum de manibus eorũ qui adverſantur illi.
19 Contumeliâ & tormento examinem⁹ eum, ut cognoſcam⁹ ſedulitatẽ humilitatis ejus, & probem⁹ eum annon ſit in ipſo flagitium.
20 Morte infami damnem⁹ eum: ſuppeditabitur enim adverſùs eum examen ẽ propriis ſermonibus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فهلموا اذا نتمتع بالخيرات الموجودة * ونستعمل الملك في البرية ما دام زمان الشبيبة * ونملأ من 7
الخمر الفائقة والطيوب اللذيذة * ولا يفوتنا نسيم الزهر * ونكلل بقطاف الورد والزهور قبل 8
ذبوله * ولا يكون احد منا غير مشارك زهو كبريائنا * ونخلف في كل موضع سمات جهلنا فان هذا 9
هو حظنا وهذا هو نصيبنا * ولنجبرن على الفقير المقسط * ولا نرث للارملة * ولا نستحيين 10
من شيبات الشيخ الكثير زمانه * وليكون قوتنا سريعة العدل * لان العزم الضعيف 11
يستوضح غير نافع * ولنكمن للعدل * فانه صار لنا عوقا ومقاوم اعمالنا ويعيرنا بمعاصينا 12
الشريعة * ويسرح لنا جرائم سيرتنا * ويخبر ان له معرفة الله * ويسمي ذاته ابن الرب * وقد 13 14
صار لنا تعييرا لخواطرنا * ونظرنا اليه هو ثقيل علينا * لان سيرته غير مشابهة سير 15
الاخرين * ومسالكه مستبدلة * وكالنجس حسبنا عنده * فحصل يبتعد من طرقنا 16
كمن يبتعد من النجاسات * ويطوب اواخر المقسطين * ويتعاظم بان الله اباه * فلننظر ان 17
كانت اقواله حقة * ولنخبر ما يكون في سيرته * لان الصديق ان كان ابن الله هو 18
سينصره وينقذه من يد الذين يقاومونه * ولنستقصه بالسب والعقاب لنعرف دعته 19
ونختبر احتمال اسوئه * ولنحكم عليه بموت مستقبح * فان مراقبته ستكون من اقواله 20

6 *Agite ergò, bonis fruamur præſentibus, & utamur jucunditate in rebus creatis quandiu viget tempus adoleſcentiæ:*
7 *Vino præſtantiſſimo & unguentis ſuaviſſimis impleamur, & ne prætereat nos florum odor:*
8 *Roſarum floribus ac liliis coronemur antequam flacceſcant:*
9 *Et nemo noſtrûm ſit non particeps faſtûs petulantiæ noſtræ: & quolibet in loco ſigna inſipientiæ noſtræ ſinamus; quoniam hæc eſt ſors noſtra, & hæc portio noſtra.*
10 *Vim inferamus pauperi juſto, et viduæ ne parcamus, et ſenis longævi canos ne revereamur.*
11 *Sit robur noſtrum lex juſtitiæ, quia conſilium debile inutile eſſe patet.*
12 *Inſidiemur juſto, quoniam eſt nobis impedimento, et adverſans operibus noſtris; improperat nobis tranſgreſſiones legis noſtras, et inſtitutæ vitæ noſtræ crimina nobis recenſet:*
13 *Narratque cognitionem Dei ſe habere, et nominat ſeſe filium Domini:*
14 *Et factus eſt nobis ad vituperandum conſilia noſtra.*
15 *Vel eum intueri grave nobis eſt; ipſius enim vitæ ratio diſſimilis eſt rationi vivendi aliorum, ejuſque viæ differentes.*
16 *Tanquam res immunda cenſemur apud ipſum, noſtraque devitat itinera ut is qui ſpurcitias devitat: extrema juſtorum beat, et Deum patrem ſuum eſſe gloriatur.*
17 *Itaque videamus num veri ſint ſermones ejus, et experiamur quid eveniat in ipſius migratione.*
18 *Nam juſtus ſi filius Dei eſt, opem ei feret, ipſumq; de manu adverſariorũ ejus liberabit.*
19 *Conviciis et cruciatibus inquiramus eũ, ut manſuetudinem ej⁹ cognoſcamus: ejuſq; in malo patientiam tentemus.*
20 *Morte turpiſſimâ condemnemus eum: nam ejus exploratio fiet penes ſermones ipſius.*

Verſio VULG. LAT.

21 Hæc cogitaverunt, & erraverunt: excæcavit enim il-
22 los malitia eorum. Et neſcierunt ſacramenta Dei,
neque mercedem ſperaverunt juſtitiæ, nec judica-
23 verunt honorem animarum ſanctarum. Quoniam
Deus creavit hominem inexterminabilem, & ad ima-
24 ginem ſimilitudinis ſuæ fecit illum. Invidia autem di-
25 aboli mors introivit in orbem terrarum: Imitantur
autem illum qui ſunt ex parte illius.

CAP. III.

1 Juſtorum autem animæ in manu Dei ſunt, & non tan-
2 get illos tormentum mortis. Viſi ſunt oculis inſipien-
3 tium mori: & æſtimata eſt afflictio exitus illorum; Et
quod à nobis eſt iter, exterminium: illi autem ſunt in
4 pace. Et ſi coram hominibus tormenta paſſi ſunt, ſpes
5 illorum immortalitate plena eſt. In paucis vexati, in
multis benè diſponentur: quoniam Deus tentavit eos,
6 & invenit illos dignos ſe. Tanquam aurum in fornace
probavit illos, & quaſi holocauſti hoſtiam accepit il-
7 los, & in tempore erit reſpectus illorum. Fulgebunt
juſti, & tamquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent.
8 Judicabunt nationes, & dominabuntur populis, & re-
9 gnabit Dominus illorum in perpetuū. Qui confidunt
in illo, intelligent veritatem: & fideles in dilectione ac-
quieſcent illi: quoniam donum & pax eſt electis ejus.
10 Impii autem ſecundùm quæ cogitaverunt, correptio-
nem habebunt: qui neglexerunt juſtum, & à Domino
receſſerunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

21 † Ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθησαν· † ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς
22 ἡ κακία αὐτῶν. † Καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια Θεοῦ, † οὐδὲ μισθὸν
ἤλπισαν ὁσιότητος, † οὐδὲ ἔκριναν γέρας ψυχῶν ἀμώμων.
23 † Ὅτι ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπ' ἀφθαρσίᾳ, † καὶ εἰκόνα
24 τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν. † Φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνα-
25 τος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον· † Πειράζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερί-
δος ὄντες.

ΚΕΦ. γ'.

1 † Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, † καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσα-
2 νος. † Ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, † καὶ ἐλογίσθη κάκω-
3 σις ἡ ἔξοδος αὐτῶν, † Καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· † οἱ δέ εἰ-
4 σιν ἐν εἰρήνῃ. † Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, † ἡ
5 ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. † Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγά-
λα εὐεργετηθήσονται, † ὅτι ὁ Θεὸς ἐπείρασεν αὐτοὺς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς
6 ἀξίους ἑαυτοῦ. † Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτοὺς, † καὶ
ὡς ὁλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. † Καὶ ἐν καιρῷ ἐπι-
7 σκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, † καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδρα-
8 μοῦνται. † Κρινοῦσιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, † καὶ βασιλεύσει αὐτῶν
9 κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. † Οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλή-
θειαν, † καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ, † ὅτι χάρις καὶ
10 ἔλεος (α) τοῖς ἐκλεκτοῖς (β) αὐτοῦ. † Οἱ δὲ ἀσεβεῖς καθὰ ἐλογί-
σαντο ἕξουσιν ἐπιτιμίαν, † οἱ ἀμελήσαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυρίου
ἀποστάντες.

MS. A. (α) ἐν τοῖς (β) αὐτοῦ, † καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Hæc cogitaverunt, & erraverunt: excæcavit 21
enim illos malitia eorum. Et neſcierunt ſacramenta 22
Dei, neque mercedem ſperaverunt juſtitiæ, nec
judicaverunt honorem animarum ſanctarum. Quo- 23
niam Deus creavit hominem inexterminabilem,
(n) & ad imaginem ſuæ ſimilitudinis fecit illum.
Invidia autem diaboli mors introivit in orbem ter- 24
rarum. (o) Imitantur autem illum, qui ſunt ex parte 25
illius.

CAP. III.

Juſtorum autem animæ in manu Dei ſunt: & non 1
tanget illos (a) tormentum. Viſi ſunt oculis inſipi- 2
entium mori, & æſtimata eſt (b) afflictio exitus illo-
rum: Et quod à nobis eſt iter, exterminium. Illi au- 3
tem ſunt in pace. Etenim ſi coram hominibus tor- 4
menta paſſi ſunt; ſpes eorum immortalitate plena eſt:
Et in paucis vexati, in multis bene diſponentur. Quo- 5
niam Deus tentavit eos, & invenit eos dignos ſe. 6
Tanquam aurum in fornace probavit illos, quaſi (c)
holocauſti hoſtiam accepit illos; Et in tempore (d)
reſpectus ipſorum fulgebunt, & tanquam ſcintillæ 7
in arundineto diſcurrent. Judicabunt nationes, & 8
dominabuntur populis, & regnabit Dominus eorum
in perpetuum. Qui confidunt in illo, intelligent ve- 9
ritatem: & fideles in dilectione acquieſcent illi:
quoniam (e) donum & pax eſt electis ejus. Impii au- 10
tem ſecundum quæ cogitaverunt, correptionem habe-
bunt, qui neglexerunt juſtum, & à Domino receſſe-
runt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܗܠܝܢ ܐܬܚܫܒܘ ܣܟܠܐ ܘܛܥܘ. ܡܛܠ ܕܥܘܪ ܐܢܘܢ ܒܝܫܘܬܗܘܢ. * ܘܠܐ ܝܕܥܘ
22 ܐܪܙܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܣܟܝܘ ܠܐܓܪܐ ܚܣܝܐ. ܘܠܐ ܕܢܘ ܢܦܫܬܐ ܕܠܐ ܡܘܡܐ.
23 * ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܒܪܐ ܐܢܫܐ ܕܠܐ ܚܒܠܐ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܐܝܩܘܢܗ. ܓܒܠ ܦܓܪܗ.
24 * ܒܚܣܡܗ ܕܐܟܠܩܪܨܐ. ܥܠ ܡܘܬܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܢܣܝܢ ܠܗ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܡܢܬܗ ܐܢܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܢܦܫܬܗܘܢ ܕܝܢ ܕܙܕܝܩܐ ܒܐܝܕܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܩܪܒ ܠܘܬܗܘܢ ܫܘܢܩܐ.
2 * ܐܬܚܙܝܘ ܒܥܝܢܝ ܣܟܠܐ ܕܡܝܬܝܢ ܐܢܘܢ. ܘܐܬܚܫܒܬ ܡܦܩܬܗܘܢ ܒܝܫܬܐ.
3 * ܘܐܝܟ ܬܒܪܐ ܡܫܩܠܬܗܘܢ ܕܡܢ ܠܘܬܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܫܠܡܐ. * ܐܢ ܓܝܪ
4 ܒܥܝܢܝ ܒܢܝܢܫܐ ܢܬܕܝܢܘܢ. ܣܒܪܗܘܢ ܡܠܐ ܚܝܐ. * ܘܡܛܠ ܕܩܠܝܠ ܐܢܘܢ. 5
ܘܡܛܠ ܕܐܬܪܕܝܘ. ܣܓܝ ܢܐܪܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܢܣܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܕܫܘܝܢ ܠܗ.
6 * ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܒܟܘܪܐ ܒܩܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܝܟ ܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ܓܡܝܪܐ ܩܒܠ ܐܢܘܢ. * ܘܒܙܒܢܐ
7 ܕܣܘܥܪܢܗܘܢ. ܘܐܝܟ ܙܠܝܩܐ ܒܩܢܝܐ ܢܪܗܛܘܢ ܙܕܝܩܐ ܒܝܢܬ ܪܫܝܥܐ. * ܢܬܦܨܚܘܢ 8
ܥܡܡܐ. ܘܢܚܕܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܢܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ ܡܪܝܐ ܠܥܠܡ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܬܟܝܠܝܢ 9
ܥܠܘܗܝ. ܢܣܬܟܠܘܢ ܫܪܪܐ. ܘܡܗܝܡܢܐ ܒܚܘܒܐ. ܢܩܘܘܢ ܠܘܬܗ. ܡܛܠ
ܕܛܝܒܘܬܐ ܘܪܚܡܐ ܠܓܒܝܘܗܝ. ܘܣܘܥܪܢܗ ܠܚܣܝܘܗܝ. * ܪܫܝܥܐ ܕܝܢ 10
ܐܝܟ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܢܩܒܠܘܢ ܨܥܪܐ. ܗܢܘܢ ܕܒܣܘ ܠܡܪܝܐ. ܘܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܙܕܝܩܘܗܝ.

Hæc cogitârunt ſtolidi, & errârunt; quia 21
malitia ſua excæcavit eos. Nec myſteria 22
Dei nôrunt, nec mercedem piam ſperârunt,
neque judicârunt animas ſenū inculpatorū.
Deus enim creavit hominem corruptionis 23
expertem, ad imaginem ideæ ſuæ maſſam
condidit ſuam. Invidiâ diaboli mors in- 24
troivit in mundum: experiuntur autem il-
lam, qui pars ejus ſunt.

CAP. III.

Animæ verò juſtorum in manibus Dei 1
ſunt, nec attingit eas cruciatus. Exiſtiman- 2
tur in oculis ſtultorum eſſe mortui, & exi-
tus eorum æſtimatur infelix: Et quaſi con- 3
tritio diſceſſus eorum à nobis: at ipſi ſunt in
pace. Licèt enim in oculis hominū damnen- 4
tur, ſpes *tamen* illorum eſt plena vitæ. Quia
paululùm probavit eos, & paululū caſtigati 5
fuerūt, plurimā poſſidebūt hæreditatē: quo-
niā Deus probavit illos, et ſe dignos compe- 6
rit. Tanquā aurū in fornace exploravit eos,
tanquam victimas & ſacrificia perfecta ac-
cepit illos. Et in tempore fiet viſitatio eo- 7
rum: & veluti ſcintillæ in arundinibus diſ-
current juſti inter impios. Exultabunt po- 8
puli, & lætabuntur gentes, & regnabit ſu-
per eos Dominus in æternum. Et qui fi- 9
dunt ipſo, intelligunt veritatem: & qui ſunt
fideles, per charitatem permanebunt ipſius:
quia gratiam & miſericordiam electis ſuis
impertitur; & viſitatio ejus erga pios. Im- 10
pii verò juxta cogitationes ſuas contumeli-
am conſequentur, qui Dominum neglexe-
runt, & à juſtis ejus receſſerunt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * هذه الخطوب افتكروا فيها وظلوا * لان رذيلتهم اعمتهم * فما عرفوا اسرار الله * ولا ارتجوا 22
23 ثواب البر * ولا ميزوا جسامة كرامات النفوس التي لا عيب فيها * لان الله خلق الانسان في
24 عدم البلاء * وصنعه صورة خاصية * وبحسد المحال دخل الموت الي العالم * فيجرب الانسان
الذين هم من حظ ذاك *

* الفصل الثالث *

1 * ونفوس المقسطين بيد الله * فما يمسهم عذاب * في اعين الجهال ظنوا انهم قد ماتوا * 2
3 واحتسب شخوصهم اضرارا لهم * ومسيرهم الظن قسما لهم * فاما هم فحصلوا في سلامة *
4 * ان كانوا امام نظر الناس يتعذبون فرجاؤهم موعب بقاء لا موت فيه * وانما ادبوا بخطوب 5
6 يسيرة * وسيحسن اليهم احسانات جسيمة * لان الله امتحنهم فوجدهم له اهلا * واختبرهم
7 كاختبار الذهب في الكور * واقتبلهم كاقتبال ضحايا محرقة بذاتها * وسيتلألؤن في اوان
8 تعهدهم * ويحاضرون كسعي الشرار في القصب * وسيدينون الامم ويقضون على الشعوب *
9 ويملك الرب عليهم الي الدهور * المتوكلون عليه سيفهمون الحق * والمؤمنون به يصبرون له
10 بمحبة * لان النعمة والرحمة لمختاريه * وتعهده واضح في ابراره * والمنافقون نظير ما
افتكروا سيحصل لهم الانتهار * الذين اهونوا بالصديق وابعدوا من الرب *

Hujuſmodi colloquia meditati ſunt, & 21
errârunt; etenim excæcavit eos vitium
ipſorum, Ut nec myſteria Dei nôrint, 22
nec juſtitiæ præmium ſperent, nec di-
gnitatem honorum animarum culpâ
carentium diſcernant. Deus enim cre- 23
avit hominem ad incorruptibilitatem,
fecitque illum imaginem peculiarem.
At invidiâ dæmonis mors ingreſſa eſt 24
mundum, & hominem tentant qui ſunt
partium illius.

CAP. III.

Juſtorum autem animæ in manu Dei 1
ſunt, nec tanget illas tormentum. In 2
oculis inſipientium æſtimantur jam
mortui, & demigratio eorum damno
ipſis eſſe cenſetur, Eorumque diſceſſus 3
ipſorum exitium reputatur: verùm ipſi
pace fruuntur. Quanvis in conſpectu 4
hominum crucientur, ſpes tamen illorum
plena eſt vitâ immortali. Levibus qui- 5
dem rebus caſtigati fuerunt, at grandia
beneficia conferentur in eos; quoniam
Deus tentavit illos, & ſe dignos invê-
nit. Probavit eos ut probatur aurum in 6
fornace, & accepit eos ut accipiuntur
victimæ ſponte crematæ. Et tempore vi- 7
ſitationis ſuæ relucebunt, currentq; ve-
luti curſū ſcintillarū inter arundines.
Et judicabunt gentes, & condemnabunt 8
populos, & regnabit ſuper eos Dominus
in ſecula. Confidentes in ipſo, veritatem 9
intelligent: et credentes in eo, amanter
fient ipſius: quoniā gratia & miſeri-
cordia in electos ejus, et viſitatio ejus
manifeſta eſt in juſtis illius. Impiis au- 10
tem prout cogitârunt, eveniet eis ob-
jurgatio: quippe qui juſtum deſpexe-
runt, & receſſerunt à Domino.

Verſio VULG. LAT.

11 Sapientiam enim, & diſciplinā qui abjicit, infelix eſt:
& vacua eſt ſpes illorū, & labores ſine fructu, & inuti-
12 lia opera eorum. Mulieres eorū inſenſatæ ſunt, & ne-
13 quiſſimi filii eorū. Maledicta creatura eorū, quoniam
felix eſt ſterilis: & incoinquinata, quæ neſcivit thorū in
delicto, habebit fructū in reſpectione animarū ſancta-
14 rū: Et ſpado, qui non operatus eſt per manus ſuas iniqui-
tatem, nec cogitavit adverſùs Deum nequiſſima: dabi-
tur enim illi fidei donum electum, & ſors in templo Dei
15 acceptiſſima. Bonorum enim laborū glorioſus eſt fru-
16 ctus, & quæ non concidat radix ſapientiæ. Filii autem
adulterorum in inconſummatione erunt, & ab iniquo
17 thoro ſemen exterminabitur. Et ſi quidem longæ vitæ
erunt, in nihilum computabuntur, & ſine honore erit
18 noviſſima ſenectus illorum. Et ſi celeriùs defuncti fue-
rint, non habebunt ſpem, nec in die agnitionis allocuti-
19 onē, Nationis enim iniquæ diræ ſunt conſummationes.

CAP. IV.

1 O Quàm pulchra eſt caſta generatio cum claritate:
immortalis eſt enim memoria illius: quoniā et apud Deū
2 nota eſt, & apud homines. Cùm præſens eſt, imitantur
illam: & deſiderant eam cùm ſe eduxerit, & in perpe-
tuum coronata triumphat incoinquinatorum certami-
3 num præmium vincens. Multigena autem impiorum
multitudo non erit utilis, & ſpuria vitulamina non da-
bunt radices altas, nec ſtabile firmamentum colloca-
bunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

11 † Σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαίπωρος, † καὶ κενὴ ἡ ἐλ-
πὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κόποι ἀνόνητοι, † καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν.
12 † Αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες, † καὶ πονηρὰ τὰ τέκνα αὐτῶν. † Ἐπι-
13 κατάρατος ἡ γένεσις αὐτῶν, † ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, † ἥτις
οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, † ἕξει καρπὸν ἐν ἐπισκοπῇ (γ) ψυχῶν.
14 † Καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα, † μηδὲ ἐνθυμη-
θεὶς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρά· † δοθήσεται γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις
15 ἐκλεκτὴ, † καὶ κλῆρος ἐν ναῷ κυρίου θυμηρέστερος. † Ἀγαθῶν γὰρ πόνων
16 καρπὸς εὐκλεὴς, † καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρονήσεως. † Τέκνα
δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, † καὶ ἐκ παρανόμου κοίτης σπέρμα ἀφανι-
17 σθήσεται. † Ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται, εἰς οὐθὲν λογισθήσονται,
18 † καὶ ἄτιμον ἐπ' ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν. † Ἐάν (δ) τε ὀξέως τε-
λευτήσωσιν, οὐχ ἕξουσιν ἐλπίδα, † οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως παρα-
19 μύθιον. † Γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη.

MS. A. (δ) τε γὰρ ὀξέως

ΚΕΦ. δ'.

1 † Κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς, † ἀθανασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτῆς,
2 ὅτι καὶ παρὰ Θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀνθρώποις. † Παροῦσάν (α) τε
μιμοῦνται αὐτήν, † καὶ ποθοῦσιν ἀπελθοῦσαν, † καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στε-
φανηφοροῦσα (β) πομπεύει, † τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νική-
3 σασα. † Πολύγονον δὲ ἀσεβῶν πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, † καὶ ἐκ νόθων
μοσχευμάτων οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, † οὐδὲ ἀσφαλῆ βάσιν (γ) ἑδρά-
σει.

MS. A. (α) τε τιμῶσιν αὐτήν, (β) * ποτίμησ, (γ) ἑδράσῃ.

Sapientiam enim & diſciplinam qui abjicit; infelix 11
eſt: & vacua eſt ſpes illorum, & labores ſine fructu,
& inutilia opera eorum: mulieres eorum inſenſatæ 12
ſunt, & nequiſſimi filii eorum. Maledicta (f) creatura 13
eorū; quoniā felix eſt ſterilis (g) incoinquinata, quæ
neſcivit thorū in delicto: habebit fructū in reſpe-
ctione (h) animarū. Et ſpado, qui non operatus eſt in 14
(i) manu iniquitatem, nec cogitavit adverſus Deum
nequiſſima. Dabitur enim illi fidei donum electum,
& ſors in templo Domini acceptiſſima. Bonorum 15
enim laborum glorioſus eſt fructus; & quæ non con-
cidit, radix ſapientiæ. Filii autem adulterorum 16
(k) inconſummati erunt: & ab iniquo thoro ſemen ex-
terminabitur. Et, ſi quidem longæ vitæ erunt; in ni- 17
hilū cōputabuntur, & ſine honore erit noviſſima ſene-
ctus illorū: Et ſi celerius defuncti fuerint; non habe- 18
bunt ſpem, nec in die agnitionis (l) allocutionem. (m)
Nationis enim iniquæ, diræ ſunt conſummationes. 19

CAP. IV.

Melius eſt eſſe ſine filiis cum (a) virtute. Im- 1
mortalis eſt enim memoria illius: quoniam & apud
Deum nota eſt, & apud homines: Cum præſens 2
eſt; imitantur illam: & deſiderant eam, cum ſe
abduxerit: & in perpetuum coronata triumphat,
incoinquinatorum (b) certaminum prælium vincens.
Multigena autem impiorum multitudo non erit uti- 3
lis, & (c) adulterinæ plantationes non dabunt ra-
dices altas, nec ſtabile firmamentum collocabunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܚܟܡܬܐ ܓܝܪ ܘܡܪܕܘܬܐ ܕܡܫܝܛ. ܕܘܝܐ ܗܘ. ܘܣܪܝܩ ܣܒܪܗ. ܘܒܥܡܠܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ.
12 ܥܡܠܐ ܠܝܬ ܝܕܥܬܐ. ܘܥܒܕܘܗܝ ܠܐ ܡܨܠܚܝܢ. * ܢܫܝܗܘܢ ܠܐ ܚܟܝܡܢ ܘܒܢܝܗܘܢ
13 ܒܝܫܝܢ. ܠܝܛܐ ܬܘܠܕܬܗܘܢ. * ܡܛܠ ܕܛܒ ܗܘ ܠܥܩܪܬܐ. ܕܠܐ ܐܬܛܘܫܬ
ܗܝ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܬܫܡܫܬܐ ܕܡܫܟܒܐ ܕܣܟܠܘܬܐ. ܦܐܪܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܟܕ ܡܬܦܩܕܢ ܢܦܫܬܐ.
14 * ܘܠܡܗܝܡܢܐ ܕܠܐ ܥܒܕܘ ܐܝܕܘܗܝ ܥܘܠܐ. ܘܠܐ ܐܬܚܫܒ ܥܠ ܡܪܝܐ ܒܝܫܬܐ. ܢܬܝܗܒ
ܠܗ ܡܛܠ ܗܝܡܢܘܬܗ ܛܝܒܘܬܐ ܓܒܝܬܐ. ܘܝܪܬܘܬܐ ܕܪܓܬܐ ܒܗܝܟܠܗ
15 ܕܡܪܝܐ. * ܐܓܪܐ ܓܝܪ ܫܦܝܪܐ ܕܥܡܠܐ ܛܒܐ. ܘܠܐ ܡܬܥܩܪܢ ܥܩܪܐ ܕܢܟܦܘܬܐ. * ܘܒܢܝܗܘܢ
16 ܕܓܝܪܐ ܠܐ ܢܫܬܡܠܘܢ. ܘܡܢ ܡܫܟܒܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܙܪܥܐ ܢܬܚܒܠ. * ܘܐܢ ܢܓܪܘܢ
17 ܥܘܡܪܗܘܢ. ܠܡܕܡ ܠܐ ܢܬܚܫܒܘܢ. ܘܚܪܬܐ ܕܣܝܒܘܬܗܘܢ ܫܝܛܐ. * ܘܐܢ ܟܕ ܥܓܠ
18 ܢܡܘܬܘܢ. ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܣܒܪܐ. ܘܠܐ ܒܘܝܐܐ ܒܝܘܡܐ ܝܕܝܥܐ. * ܚܪܬܐ ܓܝܪ
19 ܕܫܪܒܬܐ ܥܘܠܬܐ ܡܪܝܪܐ.

ܩܦܠܐܘܢ * ܕ *

1 * ܛܒ ܗܘ ܠܐ ܒܢܝܐ ܥܡ ܫܘܒܚܐ ܢܛܝܪܐ. ܚܝܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܒܥܘܗܕܢܗ. ܡܛܠ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ ܝܕܝܥ ܗܘ. ܘܠܘܬ
2 ܒܢܝܢܫܐ. * ܟܕ ܩܝܡܐ ܡܬܕܡܝܢ ܠܗ. ܘܟܕ ܥܒܪܐ ܪܓܝܢ ܠܗ. ܘܒܥܠܡܐ
ܗܢܐ ܨܒܬܐ ܘܟܠܝܠܐ ܠܒܫܐ. ܘܡܬܚܘܝܐ ܙܟܝܬܐ ܕܐܓܘܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܘܡ ܐܢܘܢ.
3 * ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܝܢ ܕܝܠܕܐ ܕܪܫܝܥܐ ܠܐ ܡܘܬܪܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܙܪܥܐ ܢܘܟܪܝܐ. ܠܐ
ܢܬܠܘܢ ܥܩܪܐ ܠܥܘܡܩܐ. ܘܠܐ ܫܬܐܤܬܐ ܫܪܝܪܬܐ.

Sapientiâ enim ac diſciplinâ qui contemnit, 11
infelix eſt, & vana eſt ſpes ejus: & in talium
labore nulla ineſt cognitio, & opera illorum
haud proſperè ſuccedunt. Uxores etiam eo- 12
rum non ſunt ſapientes, liberi eorum mali,
maledicta denique progenies illorum. Nam 13
benè cedet ſterili quæ ſe minimè contami-
navit, quæ torū lapſionis non eſt experta:
fructus percipiet cùm viſitabuntur animæ.
Eunucho etiam, cujus manus non perpetrâ- 14
runt legis prævaricationem, nec malum co-
gitavit contra Dominum, dabitur ei pro ipſi-
us gratia & fidelitate, gratia lectiſſima & hæ-
reditas deſiderii in domo Domini. Exquiſi- 15
tum eſt præmium boni laboris, & radices
caſtitatis non evellentur. Liberi verò mœ- 16
chorum non conſequentur perfectionem, &
corruptionem contrahit ſemen ex concu-
bitu illegitimo. Et, ſi fuerit longævus in- 17
colatus eorum, nihili æſtimabuntur, & ter-
minus ſenectutis eorum erit infamis: Sin 18
autem celeriùs moriantur, non erit eis ſpes
neque conſolatio in die illo notiſſimo. Nam 19
progeniei impiorum amarus eſt finis.

CAP. IV.

Bonum eſt ſine liberis eſſe ſervatā gloriâ: 1
nam vita ineſt memoriæ illius, quia apud
Deum celebris eſt & apud homines. Cùm 2
adeſt, imitantur eam: & cùm abeſt, expe-
tunt illam: & in hoc ſeculo ornamento &
corona eſt induta, præbétque ſe victricem
agonis eorum qui ſine macula ſunt. Multi- 3
tudo verò ſobolis impiorum nullius eſt uti-
litatis, & qui è ſemine ſunt peregrino, radi-
cem in profundum non edent, nec ſtabilem
habebunt firmitatem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لان من يزدري الحكمة والادب شقي * ورجاؤه خايب * واتعابه غير نافعة * واعماله خايبة * نساوه 12
13 سفيهات * واولاده اشرار وجنس كونه ملعون * لان العاقر التي لا دنس فيها مغبوطة * التي لم تعرف
14 مضجعا في سقطة * فتلك لها ثمر في تعهد النفوس * والخصي الذي لم يعمل بيده
مآثمه ولم يفتكر على الرب افكارا خبيثة * سيعطي نعمة الايمان المهذبة وحظا في هيكل الرب
15 مستلذا * لان الاعمال الصالحة ثمرها فاخر حسناء * وجرثومة الفطنة لا تتزعزع * اولاد الفساق 16
17 لن يكونوا كاملين * والنسل الناشي من المضجع المتعدي الشريعة سيبيد * وان طالت
18 اعمارهم سيحسبون لا شي * وسيكون شيخهم في اواخرهم ممتهنا * وان عرض ان يموتوا سريعا *
19 فليس لهم رجاء * ولا عزاء في يوم الاستعلام * لان القبيلة الظالمة عاقبتها رديئة *

* الفصل الرابع *

1 * امر مفضل عدم الاولاد مع الفضيلة * لان ذكرها عادم الموت * لانها معروفة عند الله والناس *
2 * اذا حضرت ساهوها * واذا انصرفت تاقوا اليها * وفي هذا الدهر تسم لابسة اكليلا غالبا
3 جهاد المعارك التي لا دنس فيها * كثرة نسل جماعة المنافقين لم تنجح * والقضبان النغلة
لن يعرف منها اصلا * ولا تحمل قرمة حريزة *

Nam qui ſapientiam ac diſciplinam 11
contemnit, infelix eſt, irrita ſpes ejus,
labores ipſius inutiles, & vana opera
ejus: Uxores ejus procaces, liberi ma- 12
ligni, & origo naturæ ejus maledicta.
Beata eſt enim ſterilis in qua non eſt la- 13
bes, quæ concubitum lapſu non cogno-
vit; quoniam hanc fructus manet in vi-
ſitatione animarum. Et eunucho qui 14
ſcelus manu ſuâ non commiſit, nec pra-
vas de Domino commentationes cogita-
vit, integerrima fidei gratia conferetur,
& ſors in templo Domini jucundiſſima.
Bonorum enim operum eximius ac pul- 15
cherrimus eſt fructus, & radix pru-
dentiæ inconcuſſa. Filii adulterorum 16
non erunt perfecti; & ſtirps è concubi-
tu legem tranſgrediente procreata, peri-
bit. Etiamſi diuturnæ fuerint ætates 17
eorum, nullius erunt pretii: & ſene-
ctus eorum erit in extremis ipſorum ab-
jecta. Quòd ſi celeriter eos mori con- 18
tingat, neque ſpem habent neque ſola-
tium in die percontationis: Quando 19
quidem nationis impiæ peſſimus eſt exi-
tus.

CAP. IV.

Præclara res eſt carentia liberorum 1
cum virtute conjuncta, ut cujus memo-
ria ſit mortis expers: quoniam nota eſt
apud Deum & homines. Hanc præſen- 2
tem imitantur, abeuntem exoptant: &
in hoc ſeculo triumphat redimita diade-
mate victoriam ex agone certaminum
incontaminatorum reportante. Multi- 3
tudo progeniei turbæ impiorum haud pro-
ſperabitur, & ex ſtolonibus adulterinis
haud immergetur alta radix, neque fir-
mum edent truncum.

Verſio VULG. LAT.

4 Et ſi in ramis in tempore germinaverint, infirmiter poſita, à vento commovebuntur, & à nimietate ven-
5 torum eradicabuntur. Confringentur enim rami inconſummati, & fructus illorum inutiles, & acerbi ad
6 manducandum, & ad nihilum apti. Ex iniquis enim ſomnis filii qui naſcuntur, teſtes ſunt nequitiæ adverſus
7 ſus parentes in interrogatione ſua. Juſtus autem ſi
8 morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis eſt non diuturna, neque annorum nu-
9 mero computata: cani autem ſunt ſenſus hominis. Et
10 ætas ſenectutis vita immaculata. Placens Deo factus eſt dilectus, & vivens inter peccatores tranſlatus eſt.
11 Raptus eſt ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne
12 fictio deciperet animam illius. Faſcinatio enim nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ
13 tranſvertit ſenſum ſine malitia. Conſummatus in brevi
14 explevit tempora multa: Placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum: populi autem videntes, & non intelligen-
15 tes, nec ponentes in præcordiis talia: Quoniã gratia Dei, & miſericordia eſt in ſanctos ejus, & reſpectus in
16 electos illius. Condemnat autem juſtus mortuus vivos impios, & juventus celeriùs conſummata, longã vitam
17 injuſti. Videbunt enim finem ſapientis, & non intelligent quid cogitaverit de illo Deus, & quare munierit illum Dominus,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 † Κἂν γὰρ ἐν κλάδοις πρὸς καιρὸν ἀναθάλῃ, † ἐπισφαλῶς βεβηκότα ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, † καὶ ὑπὸ βίας ἀνέμων ἐκριζωθήσεται.
5 † Περικλασθήσονται κλῶνες (δ) ἀτέλεστοι, † καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄχρηστος,
6 ἄωρος εἰς βρῶσιν, † καὶ εἰς οὐθὲν ἐπιτήδειος. † Ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γεννώμενα † μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων ἐν
7 ἐξετασμῷ αὐτῶν. † Δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀνα-
8 παύσει ἔσται. † Γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, † οὐδὲ ἀριθμῷ
9 ἐτῶν μεμέτρηται. † πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις, † Καὶ ἡλικία
10 γήρως βίος ἀκηλίδωτος. † (ε) Εὐάρεστος τῷ Θεῷ γενόμενος
11 ἠγαπήθη, † καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη. † Ἡρπάγη μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, † ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ.
12 † Βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, † καὶ ῥεμβασμὸς
13 ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. † Τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε
14 χρόνους μακρούς. † Ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· † διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. † οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες,
15 † μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτο, † Ὅτι χάρις καὶ ἔλεος (ζ) ἐν
16 τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, † καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ. † Κατακρινεῖ δὲ δίκαιος (η) καμὼν τοὺς ζῶντας ἀσεβεῖς, † καὶ (θ) νεότης
17 τελεσθεῖσα ταχέως πολυετὲς γῆρας ἀδίκου. † Ὄψονται γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσι τί ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, † καὶ εἰς τί ἠσφαλίσατο αὐτὸν ὁ Κύριος.

MS.A. (δ) ἀπλέσαλοι, (ε) Εὐάρεστος Θεῷ (ζ) ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ. (η) θανὼν (θ) νεότητες

Nam etſi in ramis ad tempus germinaverint; infirmiter poſita à vento commovebuntur, & à violentia 4
ventorum eradicabuntur. Confringentur rami inconſummati, & fructus illorum inutilis, acerbus ad 5
manducandum, & ad nihilum aptus. Ex iniquis enim (d) ſomnis filii qui naſcuntur, teſtes ſunt nequitiæ parentum in interrogatione ſua. Juſtus 6
autem, ſi morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Senectas enim venerabilis eſt, non diuturna, 7
nec quæ annorum numero computata: canicies autem eſt prudentia hominibus: Et ætas ſenectutis, 8
vita immaculata. Placens Deo factus, dilectus 9
eſt: & vivens inter peccatores, tranſlatus eſt. Raptus eſt; ne malitia mutaret intellectum illius, 10 11
aut fictio deciperet animam illius. Faſcinatio nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupi- 12
ſcentiæ tranſvertit ſenſum ſine malitia. Conſummatus in brevi explevit tempora multa. Placita 13 14
enim erat Domino anima illius. Propter hoc properavit de medio iniquitatis. Populi autem videntes, & non intelligentes. nec ponentes in præcordiis talia:
Quoniam gratia & miſericordia in electos ejus, & 15
reſpectus in ſanctos illius. Condemnat autem juſtus 16
mortuus vivos impios: & juventus celerius conſummata (e) longævam ſenectutem injuſti. Videbunt 17
enim finem ſapientis, & non intelligent, quid cogitaverit de illo, & quare munierit illum Dominus.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]

Et quamvis frondes ac virgulta producant, 4
ad mediocre *tamen* tempus germinabunt, nec
tutò procedent, & à vento movebuntur, &
à vento valido eradicabuntur; Virgulta eo- 5
rum penitùs frangentur, fructus eorum vitia-
ti, ad eſum infauſti, nullíque rei utiles. Et li- 6
beri ex illegitimo congreſſu procreati, mali
teſtes adverſùs parentes ſuos cùm examina-
buntur. Juſtus autem ſive præmaturè moria- 7
tur, erit in quiete: ſive in longitudine die-
rum moriatur, in honore invenietur. Senectus 8
& honor nequaquam *ſumitur* è longitudine
temporum, neq; numerus annorum utriuſque,
menſurâ ſupputatur: Sed cani ſunt pruden- 9
tia hominis; ſtatura verò ſenectutis, incola-
tus quietus. Et quia Deo placuit, dilectus 10
fuit: quia morabatur inter peccatores, tranſ-
tulit illum. Raptus eſt, ut ne mutaret mali- 11
tia mentem ejus, néve deciperet fraus lin-
guam ejus. Æmulatio enim mala, quæ ſunt 12
bona depravat; & perturbatio concupiſcen-
tiæ obeſt menti bonæ. Perfectus pauliſper, 13
explevit tempora multa. Placuit enim Deo 14
anima ipſius; & quia juſtus erat, citiùs eri-
puit eum de medio malitiæ. Populi autem 15
videntes non intellexerunt, nec in animum
ſuum induxerunt quam ob cauſam tale ſit
judicium, & gratia atque miſericordia Dei
in pios ſuos, & viſitatio Dei in electos ſuos.
Judicat juſtos, & impios perdit vivos. Et 16
pueri prodeuntes ad exiguum tempus, præ-
ſtant longævo tempori ſenum flagitioſorum.
Videbunt quidem mortem juſti, at non in- 17
telligent quid conſilii ceperit de illo Deus,
& quare cautè ſervârit illum Dominus:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وإن أينع في أغصانها ورقا مدة ما ثابتة في صيانة * فستهزه الرياح وتقتلعه عواصف الرياح *
5 * ستقصف فروعهم غير كاملة * وثمرهم لن تصلح للأكل إذ ليست في وقتها * وليست لأحد
6 موافقة * لأن الأولاد المولودين من الأثمة هم شهود على شر والديهم في التكشف عنهم *
7 * فأما العدل إذا بلغ الوفاة فسيكون في راحة * لأن كرامة الشيخوخة ليست بكثرة السنين *
8 ولا تحصى بعدد السنين * وإنما الشيب فهم الناس وسن الشيخوخة سيرة لا دنس فيها *
9
10 * من يرضي الله يحب * وبينما يكون عائشا بين الخطاة ينقل * ويخطف قبل أن تغير
11 الرذيلة فهمه * أو يطغي الغش نفسه * لأن حسد الشر يسود الحسنات وطموح الشهوة يقلب
12 عقلا ساذجا * وإذا توفي مدة يسيرة أكمل سنين طويلة * لأن نفسه كانت مرضية للرب *
13
14 فلذلك بادر فانصرف من وسط الشر * والشعوب رأوا ذلك ولم يفهموه * ولم يحصلوا في ذهنهم
15 ما معنى ذلك * أن إنصاف الله هو في أبراره * وتعاهده يكون في مختاريه * والإنسان العدل
16 يكون مصرورا * فيدينون المنافقين حين يكونون أحياء * وذو الحداثة إذا توفي سريعا *
17 يحاكم كثرة سني الشيخوخة الظالمة * لأنهم يعاينون وفاة الحكيم * وما يفقهون ماذا قد
ارتأى فيه * أو لماذا صانه الرب *

Et licèt è ramis eorum egerminaverint 4
frondes firmiter aliquandiu ſtabiles, attamen venti concutient illos, & procellæ
ventorum evellent eos. Virgulta eorum 5
effringentur nondum perfecta, & fructus eorum ut qui intempeſtivus, non eſt eſui
commodus, nec ulli conducens. Nam li- 6
beri ex iniquis geniti, teſtes erunt nequitiæ parentum ſuorum, cùm explorabun-
tur. At verò juſtus cùm obitum attige- 7
rit, erit in tranquillitate. Honor enim 8
ſenectutis non conſiſtit in annorum multitudine, neque annorum numero computa-
tur. At canities prudentia eſt hominũ, & 9
anni ſenectutis immaculatæ vitæ inſtitutum. Qui Deo placet, diligitur; dùm- 10
que vivens eſt inter peccatores, transfer-
tur: Et rapitur antequam vitium mu- 11
tet intellectum ejus, aut ſeducat fraus animam ipſius. Æmulatio enim nequi- 12
tiæ denigrat benefacta, & immoderatus libidinis appetitus ſinceram mentem per-
vertit. Cùm verò defunctus eſt, bre- 13
vi intervallo longos implevit annos.
Quia anima ejus grata erat Domino, 14
propterea maturiùs diſceſſit è medio nequitiæ. Sed populi hoc cernentes non 15
intellexerunt, nec mente ſuâ deprehenderunt quid hoc ſignificet, quòd juſtitia
Dei ſit in juſtos ſuos, & viſitatio ejus in electos ſuos, Et homo juſtus damnum 16
patiatur. Verùm damnabunt impios dum fuerint vivi; & juvenis cùm celeriùs
defunctus fuerit, judicabit multitudinem annorum impiæ ſenectutis. Nam 17
videntes obitum ſapientis, nec intelligentes quodnam de eo conſilium ceperit, aut quorſum cuſtodierit eum Dominus;

Verſio VULG. LAT.

18 Videbunt & contemnent eum: illos autem Dominus
19 irridebit. Et erunt poſt hæc decidentes ſine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuum: quoniã diſrumpet illos inflatos ſine voce, & commovebit illos à fundamentis, & uſque ad ſupremum deſolabuntur: &
20 erunt gementes, & memoria illorum peribit. Venient in cogitatione peccatorum ſuorum timidi, & traducent illos ex adverſo iniquitates ipſorum.

CAP. V.

1 Tunc ſtabunt juſti in magna conſtantia, adverſùs eos qui ſe anguſtiaverunt, & qui abſtulerunt labores eo-
2 rum. Videntes turbabuntur timore horribili, & mi-
3 rabuntur in ſubitatione inſperatæ ſalutis. Dicentes intra ſe, pœnitentiam agentes, & præ anguſtia ſpiritus gementes: Hi ſunt quos habuimus aliquando in
4 deriſum, & in ſimilitudinem improperii. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem il-
5 lorum ſine honore: Ecce quomodo computati ſunt
6 inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Ergò erravimus à via veritatis, & juſtitiæ lumen non luxit
7 nobis, & Sol intelligentiæ non eſt ortus nobis. Laſſati ſumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravi-
8 mus. Quid nobis profuit ſuperbia? aut divitiarum
9 jactantia quid contulit nobis? Tranſierunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuntius percurrens,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

18 † Ὄψονται καὶ ἐξουθενήσουσιν, † αὐτοὺς δὲ ὁ Κύριος ἐκγελάσεται. † Καὶ
19 ἔσονται μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, † καὶ εἰς ὕβριν ἐν (ι) νεκροῖς δι' αἰῶνος· † ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώνους (κ) πρηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμελίων, † καὶ ἕως (λ) ἐσχάτου χερσωθήσονται, † καὶ ἔσονται ἐν
20 ὀδύνῃ, † καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπολεῖται. † Ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτημάτων αὐτῶν δειλοί, † καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς ἐξεναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν.

MS.A. (ι) νεκροῖς αἰῶνος, (κ) πρηνῶς (λ) ἐσχάτων

ΚΕΦ. ε'.

1 † Τότε στήσεται ἐν παρρησίᾳ πολλῇ ὁ δίκαιος † κατὰ πρόσωπον
2 τῶν θλιψάντων αὐτόν, † καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ. † Ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, † καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ
3 τῆς σωτηρίας. † (α) Ἐροῦσιν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες, καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος (β) στενάζοντες, † Οὗτος ἦν ὃν ἔσχομέν ποτε εἰς
4 γέλωτα † καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισμοῦ. Οἱ ἄφρονες † τὸν βίον αὐτοῦ
5 ἐλογισάμεθα μανίαν, † καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἄτιμον. † Πῶς κατε-
6 λογίσθη ἐν υἱοῖς Θεοῦ, † καὶ ἐν ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν; † Ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, † καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ
7 ἔλαμψεν (γ) ἡμῖν, † καὶ ὁ ἥλιος οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν. † Ἀνομίας ἐνεπλήσθημεν τρίβοις καὶ ἀπωλείας, † καὶ (δ) διωδεύσαμεν ἐρήμους
8 ἀβάτους, † τὴν δὲ ὁδὸν Κυρίου οὐκ ἔγνωμεν. † Τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερη-
9 φανία; † (ε) καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονείας συμβέβληται ἡμῖν; † Παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα ὡς σκιά, † καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχουσα.

MS.A. (α) Καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς (β) στενάξονται καὶ ἐροῦσιν, Οὗτος (γ) ἐν ἡμῖν, (δ) ὡδεύσαμεν (ε) ἢ τί

Videbunt, & contemnent: illos autem Dominus irri- 18
debit. Et erunt poſt hæc decidentes ſine honore, 19
& in contumelia inter mortuos in perpetuum: quoniam diſrumpet illos (f) ſine voce inflatos, & commovebit illos à fundamentis, & uſque ad ſupremum deſolabuntur: & erunt (g) in dolore, & memoria
illorum periet. Venient in (h) cogitationem pec- 20
catorum ſuorum timidi: & traducent illos ex adverſo iniquitates ipſorum.

CAP. V.

Tunc ſtabunt juſti in magna conſtantia adverſus 1
eos qui ſe anguſtiaverunt, & qui abſtulerunt labores eorum. Videntes turbabuntur timore horribili, 2
& mirabuntur in ſubitatione inſperatæ ſalutis:
Dicent intra ſe, pœnitentiam agentes, & præ anguſtia 3
ſpiritus gementes. Hi ſunt quos habuimus aliquando in (a) riſum & in ſimilitudinem improperii.
Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, 4
& finem illorum ſine honore. (b) Quomodo computati 5
ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum
eſt? Ergò erravimus à via veritatis, & juſtitiæ 6
lumen non luxit nobis, & (c) Sol non eſt ortus nobis.
(d) Laſſati ſumus in viis iniquitatis, & perditio- 7
nis, & ambulavimus (e) ſolitudines difficiles: viam autem Domini ignoravimus. Quid nobis profuit 8
ſuperbia? & quid (f) divitiarum jactatio contulit nobis? tranſierunt omnia illa tanquam umbra, 9
& tanquam nuncius (g) præcurrens:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]

Videbunt *inquam* & contemnent eum: ipſe 18
verò Dominus irridebit illos. Et poſt hæc 19
erunt in ruinam turpiſſimam, & inter mortuos contemptui æterno: quoniam diſrumpent illos ſerrâ ſectos ſine voce, & concutient illos ab ipſis eorum fundamentis, & ad extremum uſque deſolabuntur, erúntque in exitium, & memoria eorum peribit. Introibit in conſilium ſcelerum eorum dolus, & 20
proprius error palàm arguet illos.

CAP. V.

Tunc ſtabit juſtus magna cum fiducia ante 1
faciem eorum qui afflixerint ipſum, & eorum
qui iniqui fuerint ipſius labori. Videbunt 2
enim illum, & gravi pavore percellentur; &
obſtupeſcent cùm viderint gloriam ejus.
Dicentq; apud ſemetipſos pœnitentiâ tacti, 3
& cum anguſtia ſpiritûs gement, ac dicent;
Hic eſt ille qui tunc riſui inſerviebat nobis,
& ludibrio atque proverbio ſtultis. Opinati 4
ſumus incolatum ejus inſanum, & mortem
ejus infamem. Quomodo computatus eſt 5
inter filios Dei, habétque hæreditatem cum
Sanctis? Aberrabamus igitur à via verita- 6
tis, & lumen juſtitiæ non affulſit nobis,
& ſol haud ortus eſt nobis. Et impleræ ſunt 7
ſemitæ noſtræ peccatis & exitio, & ambulavimus per deſertum non tritum, viam verò
Domini non cognovimus. Quid profuit no- 8
bis faſtus, aut quid profuit nobis incolatus
ſuperbiæ noſtræ quæ velut umbra præteriit?
Quid etiam contulit nobis incolatus noſter 9
faſtoſos, quandoquidem velut umbra præterierunt hæc omnia, & velut nuntius curſoris?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * يبصرونه فيزدرون به * والرب سيضحك بهم * وسيكونون بعد هذا سقطتهم ممتهنة
19 وذات مسبة في الموتى إلى الأبد * لأنه يقطعهم فيحصلون على وجوههم طريحين لا صوت
لهم * ويزعزعونهم من أصولهم * فيصيرون كالأرض البائرة إلى الانقضاء * ويحصلون في الوجع
20 ويبيد ذكرهم * ويقصدون إلى تقدير ما اجترموه جزعين * ويوبخهم مآثمهم مواجهة *

* الفصل الخامس *

1 * حينئذ يقوم ذو العدل بدالة جزيلة قبالة وجه الذين أحزنوه وجحدوا أتعابه * فإذا أبصروه
2 يضطربون بخوف رديء * ويبهتون من مفاجأة خلاصه * فيقولون لأنفسهم نادمين * ويكسرون
3 بضيقة روح قائلين * هذا هو ذلك الذي كان عندنا الجهال قديما ضحكة وأحدوثة وتعييرا *
4 * فاحتسبنا سيرته جنونا * ووفاته ممتهنة * كيف قد حسب ابنا لله * وحصل حظه في
5
6 القديسين * لقد ضللنا عن طريق الحق * فلم يشرق لنا نور العدل * ولا أشرقت لنا
7 الشمس * فاستوعبنا إثما في الأشواك والمهالك * وسلكنا براري غير مسلوكة * وطريق
8 الرب ما عرفنا * ماذا أنفعتنا الكبرياء * وماذا أجدى علينا الغناء مع التعظم * عبرت
9 تلك كلها كالظل * وجازت مخاصي كخبر جائر *

Videntes inquam illum, aſpernabuntur 18
eum. Dominus autem ridebit eos: Erit- 19
que poſt hoc ruina eorum deſpecta & contumelioſa inter mortuos in æternum.
Præcidet enim illos, & erunt ſuper facies ſuas proſtrati ſine voce: & evellent eos ab radicibus eorum: ſicútque velut terra inculta ad extremum uſque, in dolore verſabuntur, & memoria eorum interibit: Exterminabuntur pro 20
ratione criminum ſuorum pavidi, ſuiſque ſceleribus coràm arguentur.

CAP. V.

Tunc ſtabit juſtus multa cum auda- 1
cia coram facie eorum qui afflixerunt eum, & denegârunt labores ipſius.
Quem cùm viderint, improbo timore 2
turbabuntur, & præ inſperata ejus ſalute ſtupeſcent. Dicéntque ſibimetipſis pœni- 3
tudine ducti, & dolebunt cum ſpiritûs anguſtia dicentes; Hic eſt ille qui apud nos inſipientes erat quondam riſui, in-
famiæ, atque opprobrio. Ejus vitæ in- 4
ſtitutum ſtultitiam exiſtimabamus, & obitum ejuſdem ignominioſum. Quomo- 5
dò filius Dei reputatus eſt, & ſuam inter ſanctos ſortem adeptus? Verè à via 6
veritatis aberravimus, nec fulſit nobis lumen juſtitiæ, neque ſol obortus eſt nobis. Repleti ſumus ſcelere inter ſpinas 7
& loca exitioſa, ſolitudines invias perambulavimus, & viam Domini non cognovimus. Quid profuit nobis ſuperbia? 8
& quid protulerunt nobis divitiæ cum faſtu? Præterierunt hæc omnia velut 9
umbra, & currentes aufugerunt tanquam nuntium præterlabens;

Verſio VULG. LAT.

10 Et tanquam navis, quæ pertranſit fluctuantem aquam:
cujus, cum præterierit, non eſt veſtigium invenire neq;
11 ſemitam carinæ illius in fluctibus: Aut tanquam avis,
quæ tranſvolat in aëre, cujus nullum invenitur argumentum itineris, ſed tantùm ſonitus alarum verberans
levem ventum, & ſcindens per vim itineris aërem:
commotis alis tranſvolavit, & poſt hoc nullum ſignum
12 invenitur itineris illius: Aut tanquam ſagitta emiſſa
in locum deſtinatum, diviſus aër continuò in ſe re-
13 cluſus eſt, ut ignoretur tranſitus illius: Sic & nos nati continuò deſivimus eſſe: & virtutis quidem nullum
ſignum valuimus oſtendere: in malignitate autem
14 noſtra conſumpti ſumus. Talia dixerunt in inferno hi,
15 qui peccaverunt: Quoniam ſpes impii tanquam lanugo eſt, quæ à vento tollitur: & tanquam ſpuma gracilis, quæ à procella diſpergitur: & tanquam fumus,
qui à vento diffuſus eſt: & tanquam memoria hoſpitis
16 unius diei prætereuntis. Juſti autem in perpetuum vivent, & apud Dominum eſt merces eorum, & cogita-
17 tio illorum apud Altiſſimum. Ideò accipient regnum
decoris, & diadema ſpeciei de manu Domini: quoniam dextera ſua teget eos, & brachio ſancto ſuo defendet
18 illos. Accipiet armaturam zelus illius, & armabit cre-
19 aturam ad ultionem inimicorum. Induet pro thorace
20 juſtitiam, & accipiet pro galea judicium certum. Sumet
ſcutum inexpugnabile æquitatem: Acuet autem duram
21 iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum
contra inſenſatos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

10 † Ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ, † ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν
ἴχνος εὑρεῖν, † οὐδὲ ἀτραπὸν (ζ) τρόπιος αὐτῆς ἐν κύμασιν.
11 † Ἢ ὡς ὀρνέου (η) διϊπτάντος ἀέρα, † οὐθὲν εὑρίσκεται τεκμήριον
πορείας, † πληγῇ δὲ ταρσῶν μαστιζόμενον πνεῦμα κοῦφον † καὶ σχιζόμενον βίᾳ ῥοίζου, † κινουμένων πτερύγων διωδεύθη, † καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ
12 εὑρέθη σημεῖον ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ. † Ἢ ὡς βέλους βληθέντος
ἐπὶ σκοπὸν, † τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη, † ὡς
13 ἀγνοῆσαι τὴν δίοδον αὐτοῦ. † Οὕτως καὶ ἡμεῖς γεννηθέντες ἐξελίπομεν·
† καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον οὐδὲν ἔχομεν δεῖξαι, † ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν
15 κατεδαπανήθημεν. Ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς ὡς φερόμενος (θ) χνοῦς ὑπὸ
ἀνέμου, † καὶ ὡς πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτὴ, † καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διεχύθη, † καὶ ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου παρ-
16 ώδευσε. † Δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, † καὶ ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐ-
17 τῶν, † καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ. † Διὰ τοῦτο λήψονται τὸ
βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, † καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου, † ὅτι τῇ δεξιᾷ σκεπάσει αὐτοὺς, † καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐ-
18 τῶν. † Λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, † καὶ ὁπλοποιήσει τὴν κτίσιν
19 εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν. † Ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, † καὶ περιθή-
20 σεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον. † Λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον
21 ὁσιότητα, † Ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν, † (ι) συνεκπολεμήσει δὲ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας.

MS.A. (ζ) τρόπεως (η)* διαπτάντος (θ) χνοῦς (ι) συνεκπολεμήσει αὐτῷ

tanquam navis, quæ pertranſit fluctuantem aquam, 10
cujus, cum præterierit, non eſt veſtigiũ invenire, neq;
ſemitam (h) carinæ illius in fluctibus: aut tan- 11
quam avis, quæ tranſvolat in aere, nullum inveni-
tur argumentum itineris, ſed (i) percuſſione alarum
verberans levem ventum, & ſcindens per vim ſtri-
doris, commotis alis tranſvolavit: & poſt hoc nul-
lum ſignum invenitur itineris in eo: Aut tan- 12
quam ſagitta emiſſa in locum deſtinatum, diviſus
aer continuo in ſe recluſus eſt, ut ignoretur tranſitus
illius. Sic & nos nati deſivimus eſſe, & virtutis 13
quidem nullum ſignum valuimus oſtendere: in mali-
gnitate autem noſtra conſumpti ſumus. Quoniam 15
ſpes impii tanquam (k) pulvis eſt, quæ à vento tol-
letur, & tanquam ſpuma gracilis, quæ à procella
diſpergitur, & tanquam fumus à vento diffuſus eſt,
& tanquam memoria hoſpitis unius diei præteriit.
Juſti autem in perpetuum vivunt, & apud Domi- 16
num eſt merces illorum, & cogitatio eorum apud
altiſſimum. Ideo accipient regnum decoris, & 17
diadema ſpeciei de manu Domini: quoniam dexte-
ra teget eos, & brachio defendet illos. Accipiet 18
armaturam zelum ſuum, & armabit creaturam
ad ultionem inimicorum. Induet pro thorace juſti- 19
tiam, & accipiet pro galea judicium certum.
Sumet ſcutum inexpugnabile æquitatem: acuet au- 20
tem diram iram in lanceam: & pugnabit ſimul 21
cum illo orbis terrarum contra inſenſatos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10–21 [illegible]

* Et tanquam navis quæ tranſit ſuper fluctus 10
maris, cúmque tranſierit non deprehenduntur ejus veſtigia, nec ſemitæ ipſius in ſemitis
undarum: Aut velut avis per aërem volans, 11
cujus imperveſtigabile eſt veſtigium, quæ
verberat alis ſuis, agitat, ac findit auram levem, & vi pennarum ſuarum ſcindit aërem;
& ictu alarum ſuarum permeat, & poſt illam
non deprehenditur locus per quem tranſivit,
nec ullum extat itineris ejus indicium: Aut 12
veluti ſagitta in ſcopum jacta, quâ aërem ſecante, protinus aër locum ejus occupat, &
ignoratur via ejus: Ita quoque nos nati de- 13
fecimus, Et ſignum bonum oſtendere non 14
potuimus, ſed ad malignitates noſtras alliſi
ſumus. Quoniam ſpes impiorum eſt veluti 15
pulviſculus quem abripit ventus, & veluti
gluma turbine ſublata; & ut fumus à vento
diſperſus, utque memoria diei *hominis* iter
facientis, ita præterivimus. Juſti autem in 16
perpetuum vivent, & in Domino eſt merces
eorum, & cogitatio eorum in Altiſſimo. Ideò 17
regnum glorioſum accipient, & diadema bonorum operum de manu Domini; & dexterâ
ſuâ obumbrabit eos, brachióque ſuo proteget illos. Et in gratiam ipſorum in 18
zelo ſuo armabit omnia, & ſecum armabit
omnem creaturam ſuam ad cædem inimicorum ſuorum: Et induet thoracem juſtitiæ, 19
imponétq; capiti ſuo galeam judicii minimè
falſi. Et aſſumet ſcutum ſanctimoniæ inſu- 20
perabile: Et mirum in modum exacuet lan- 21
ceam iræ ſuæ, & unà cum mundo bellum geret contra inſanos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وكمركب يجتاز بقطعة الماء بموجه الذي اذا عبر لن يوجد له اثر ولا يعرف صورة جريه
في الامواج * او كطائر يطير في الهوا لم يوجد وسم سلوكه * لانه اذا اثار طيرانه جعل 11
الرياح الخفيفة مقرعة * فيسفها بشدة سرعته * ويجري بحركة جناحيه * وبعد ذلك
ما يوجد علامة عبوره فيها * او كسهم يرشق به الى الاسارح فالهوا انسق به ولوقته 12
عاد الى حاله كان عبوره فيه لم يعرف * وكذلك نحن لما ولدنا اضمحللنا فلم نتمكن 13
ان نري علامة فضيلة * بل فنينا في رذيلتنا * لان رجا الكافر كغبار تحمله الرياح 15
وكجليد دقيق تبدده الزوبعة * وكدخان يتحلل في الرياح * وكذكر ضيف سكن يوما
واحدا وارتحل * فاما الصديقون المقسطون فيعيشون الى الابد * وثوابهم ثابت في الرب 16
وبراعاتهم دايمة عند العلي * فلهذا ينالون مملكة البهاء من يد الرب وتاج الجمال 17
لانه يسترهم بيمينه ويساعدهم بذراعه * ياخذ غيرته سلاحا كاملا * ويجعل البرية 18
سلاحا للانتقام من اعدايه * يسربل العدل درعا * ويضع عليه الانصاف الفاقد الرياء 19
بيضة * يتخذ البر حجفة غير كارب * ومن تظافر غضبه يطرح البرد بجملته * يرهف غضبه 20 21
سيفا قاطعا * والعالم يحارب معه *

* *Et quaſi navis permeans quam aqua flu-* 10
ctuatione ſuâ rapit, quâ tranſactâ ne-
que veſtigium ejus invenitur, neque fi-
gura meatûs ejus agnoſcitur in fluctibus:
Aut ut avis aëra pervolans, cujus itine- 11
ris ſignum minimè reperitur; utpote vo-
latum ſuum excitans, leves ventos red-
dit pulſatos, & ſuæ velocitatis impetu
findit, motúque alarum currit, ac nul-
lum in eis poſteà meatûs ejus reperitur
indicium: Aut quaſi telum, quo in ſco- 12
pum conjecto finditur aër, ſtatimque in
priſtinum ſtatum ſuum redit, ita ut
tranſitus ejus per ipſum minimè depre-
hendatur. Ita & nos, quum nati ſu- 13
mus, evanuimus: Nec valuimus ullum 14
virtutis indicium præbere, ſed in vitio
noſtro defecimus. Spes enim impii ſimi- 15
lis eſt pulveri à ventis ſublato, & tenui
glaciei procella jactatæ, & fumo in
ventos reſoluto, & memoriæ hoſpitis qui
unâ die commoratus diſcedit. At verò 16
juſti & integri vivent in æternum, &
præmium illorum tutum eſt in Domino,
& cura eorum penes Altiſſimum. Idcir- 17
cò regnum gloriæ adipiſcentur de manu
Domini, cum diademate pulchritudinis:
quoniam ipſe dexterâ ſuâ proteget eos, &
brachio ſuo adjuvabit eos. Zelum ſuum 18
aſſumet armaturam perfectam, & crea-
turas in arma convertet ad hoſtes ſuos
ulciſcendos. Induet juſtitiam pro tho- 19
race, & æquitatem ſimulationis exper-
tem ſibi pro galea imponet. Pro ſcuto 20
inexpugnabili [illegible] & præ
erumpente furore ſuo grandinem confer-
tim jaculabitur. Iram ſuam exacuet 21
in gladium acutum, & mundus unà cum eo pugnabit.

Verſio VULG. LAT.

22 Ibunt directè emiſſiones fulgurum, & tanquam à bene
curvato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum
23 locum inſilient. Et à petroſa ira plenæ mittentur grandines, excandeſcet in illos aqua maris, & flumina con-
24 current duriter. Contra illos ſtabit ſpiritus virtutis,
tanquam turbo venti dividet illos: & ad eremum perducet omnem terram iniquitas illorum, & malignitas
evertet ſedes potentium.

CAP. VI.

1 Melior eſt ſapientia quàm vires: & vir prudens
2 quàm fortis. Audite ergò reges, & intelligite, diſcite
3 judices finium terræ. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis
4 nationum. Quoniam data eſt à Domino poteſtas
vobis, & virtus ab Altiſſimo, qui interrogabit opera
5 veſtra, & cogitationes ſcrutabitur: Quoniam cùm
eſſetis miniſtri regni illius, non rectè judicâſtis, nec
cuſtodiſtis legem juſtitiæ, neque ſecundùm voluntatem
6 Dei ambulâſtis. Horrendè & citò apparebit vobis:
quoniam judicium duriſſimum his, qui præſunt, fiet.
7 Exiguo enim conceditur miſericordia: potentes autem
8 potenter tormenta patientur. Non enim ſubtrahet
perſonam cujuſquam Deus, nec verebitur magnitudinem cujuſdam: quoniam puſillum & magnũ ipſe fecit,
9 & æqualiter cura eſt illi de omnibus. Fortioribus autẽ
10 fortior inſtat cruciatio. Ad vos ergò reges ſunt hi ſermones mei, ut diſcatis ſapientiam, & non excidatis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

22 Πορεύσονται εὔστοχοι βολίδες ἀστραπῶν, † καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου
23 τῶν νεφῶν ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται. † Καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις
ῥιφήσονται χάλαζαι· † ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης,
24 † ποταμοὶ δὲ (κ) συγκλύσουσιν ἀποτόμως. † Ἀντιστήσεται αὐτοῖς
πνεῦμα δυνάμεως, † καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς· † καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους
δυναστῶν.
MS.A (κ) συγκλύσουσιν

ΚΕΦ. ϛ΄.

2 † Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε, † μάθετε δικασταὶ περάτων
3 γῆς. † Ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, † καὶ γεγαυρωμένοι
4 ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν. † Ὅτι ἐδόθη (α) παρὰ τοῦ κυρίου ἡ κράτησις
ὑμῖν, † καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου, † ὃς ἐξετάσει ὑμῶν τὰ ἔργα,
5 καὶ τὰς βουλὰς διερευνήσει. † Ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, † οὐδὲ ἐφυλάξατε νόμον, † οὐδὲ κατὰ
6 τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἐπορεύθητε. † Φρικτῶς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται ὑμῖν,
7 ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται. † Ὁ γὰρ ἐλάχιστος
συγγνωστός ἐστιν (β) ἐλέους, † δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται.
8 † Οὐ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον ὁ πάντων δεσπότης, † οὐδὲ ἐντραπήσεται μέγεθος· † ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίησεν, † ὁμοίως
9 τε προνοεῖ περὶ πάντων. † Τοῖς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα.
10 † Πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι οἱ λόγοι μου, † ἵνα μάθητε σοφίαν καὶ
μὴ παραπέσητε.
MS.A. (α) παρὰ κυρίου (β) ἐλέου

Ibunt directæ emiſſiones fulgurum, & tanquam 22
à bene curvato arcu nubium ad certum locum inſi-
lient: Et à petroſa ira plenæ mittentur grandi- 23
nes. Excandeſcet in illos aqua maris, & flumina
concurrent duriter. Contra illos ſtabit ſpiritus 24
virtutis, & tanquam turbo venti dividet eos, &
ad eremum perducet omnem terram iniquitas; &
malignitas evertet ſedes potentium.

CAP. VI.

Audite ergo reges, & intelligite: diſcite judi- 2
ces finium terræ: Præbete aures vos, qui conti- 3
netis (a) multitudinem, & placetis vobis in tur-
bis nationum: Quoniam data eſt à Domino po- 4
teſtas vobis, & virtus ab altiſſimo: qui interro-
gabit opera veſtra, & cogitationes ſcrutabitur:
Quoniam cum eſſetis miniſtri regni illius, non rectè 5
judicaſtis, neque cuſtodiſtis (b) legem, neque ſecundũ
volũtatem Dei ambulaſtis. Horrende & cito appare- 6
bit vobis: quoniam judicium duriſſimũ his qui
præſunt, fit. Exiguo enim conceditur miſericordia: 7
potentes autem potenter tormenta patientur. Non 8
enim ſubtrahet perſonam (c) cujuſque dominus, nec
reverebitur (d) magnitudinem: quoniam puſillum
& magnum ipſe fecit: & æqualiter cura eſt illi de
omnibus. Fortioribus autem fortior inſtat cru- 9
ciatio. Ad vos ergò ô (e) tyranni ſunt ſermones 10
mei; ut diſcatis ſapientiam, & non excidatis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22–24 [illegible]

CAP. VI.

2–10 [illegible]

* Et tranſibunt ſuper eos jacula lancearum 22
ignearum ac fulgurum: & velut ſignum fornicis arcûs nubium evaneſcent: Et cum fu- 23
rore vibrabit in eos calculos grandinis ut
ſaxa: & excandeſcent in eos aquæ maris:
& flumina potenter obruent illos. Inſur- 24
gétque in eos ventus horrendus, & quaſi
turbo diſperget illos: vaſtabítque totam
terram impiorum, & conteret flagitioſos,
poſſeſſiones potentium, & thronos eorum.

CAP. VI.

* Quapropter audite reges, & intelligite; 2
& diſcite judices finium terræ: Aures præ- 3
bete qui multum poſſidetis, & gloriamini
turbis populorum. Quoniam à Domino da- 4
ta eſt *vobis* poteſtas veſtra, & robur veſtrum
ab Altiſſimo, qui perquirit opera veſtra, &
cogitationes veſtras perſcrutatur. Quia mi- 5
niſtri facti eſtis regni ipſius, & rectè non
judicâſtis, nec legem ejus cuſtodîſtis, & ſecundùm conſilia Dei non ambulâſtis. Hor- 6
ribiliter ac citò adorietur vos quoniam judicium horrendum in magnates exercebitur, (Nam rex humilis *ac* ſapiens, proxi- 7
mus eſt miſerationibus) & potentes potenter exquirentur. Neque enim aſſentatur vul- 8
tibus Dominus omnium, neque veretur majeſtatem: quoniam tam magnum quàm parvum ipſe fecit, omnium æquè curam gerit,
Et potentes verè ſcrutatur. Ad vos *perti-* 9 10
nent ſermones mei, ô tyranni, ut diſcatis ſapientiam, nec excidatis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * ويهايب بروقه سريعا الى الجهال سريعة اصابتها * ويستلبون في معركهم سريعا كسرعة
اسيدان قوس الغيوم * ومن تظافر غضبه يلقي البرد * يستاط عليهم ماء 23
البحر * ويحوط بهم الانهار بحدة سريعة * يندفع عليهم روح الاقتدار ويبيدهم كالزوبعة * 24
فالاثم يخرب الارض كلها * وافتعال الشر يقلب كراسي المقتدرين *

* الفصل السادس *

2 اعلموا * ايها الملوك اسمعوا وافهموا * ويا قضاة نواصي الارض
3 اعلموا * ايها المسكون الجماعة والمتسلطون بجموع الامم انصتوا * لان الرب اعطاكم 4
العز * والعلي مكنكم الاقتدار وهو الذي يستفحص اعمالكم ويستكشف اراكم *
5 لانكم خادمون حقه * فلم تحكموا حكما مستويا ولا حفظتم سريعة * ولا سلكتم في طريق
الله * فيستفحص عليكم بترهيب ومسارعة * لان الحكومة الحازمة تحل بالمتسلطين الحظوظ * 6
لان الحقير المتصع يسامح من طريق الرحمة * فاما الاقويا فيستقصى عنهم استقصاصا 7
قويا * لان السيد لن يحابي وجه الكل ولا يحابي جسامة الحال لانه هو خلق الصغير والكبير 8
ويعتني بالكل وبحربهم * فاما ذوو الباس فيسبقهم التكشف القوي * فاولي تيوجاكم 9
ايها المردة الجابرون لتعرفوا الحكمة ولا تسكعوا * 10

* *Et flammæ fulgurum ejus protinùs attin-* 22
gentes excurrent ad inſenſatos: & ſuo
cum ſcopo velociſſimè rapientur, quali
velocitate obliquitas arcûs nubium.
Suamque ob indignationem penitùs 23
erumpentem, grandinem vibrabit: furet
in eos aqua maris, & flumina vehe-
menti celeritate vallabunt illos. Inſur- 24
get in eos ſpiritus validiſſimus, moléque
turbinis radicitùs evellet eos: iniquitas
enim terram deſtruit univerſam, &
thronos potentium evertit malitia.

CAP. VI.

O Reges, audite & intelligite; & O 2
judices extremitatum terræ, diſcite. O 3
qui continetis vulgum, & ſenium proſti-
temini inter nationum turbas, attendite.
Quia Dominus conceſſit vobis robur, & 4
Altiſſimus dedit vobis potentiam, iſque
eſt qui opera veſtra perveſtigat, & rete-
git conſilia veſtra; Quia miniſtri cùm 5
ſitis veritatis ejus, judicium rectum non
judicâſtis, nec cuſtodiſtis legem ejus, nec
in via Dei ambulâſtis: Id circò inſurget 6
in vos cum formidine ac feſtinatione:
quoniam ſententia peremptoria ſuperve-
nit in eos qui fortium potiuntur. Imbe- 7
cillus enim ac humilis, miſericordiæ ra-
tione veniam conſequetur: at verò po-
tentes vehementi perquiſitione examina-
buntur. Nam Herus nullius vultui aſſen- 8
tatur, nec amplæ dignitatis rationem ha-
bet: quoniam parvum & magnum
creavit, omnes curæ ei ſunt. Cæte- 9
ris autem potestate præditis vehementiſſimum
obveniet examen. Sermones mei ad vos 10
ſpectant O tribules [illegible], ut diſca-
tis ſapientiam, nec attoniti hæreatis.

Verſio VULG. LAT.

11 Qui enim cuſtodierint juſta juſtè, juſtificabuntur: &
12 qui didicerint iſta, invenient quid reſpondeant. Con-
cupiſcite ergò ſermones meos, diligite illos, & habebi-
13 tis diſciplinã. Clara eſt, & quæ nunquam marceſcit ſa-
pientia, & facilè videtur ab his qui diligunt eam, & in-
14 venitur ab his qui quærunt illam. Præoccupat qui ſe
15 concupiſcunt, ut illis ſe prior oſtendat. Qui de luce vi-
gilaverit ad illam, non laborabit: aſſidentem enim illã
16 foribus ſuis inveniet. Cogitare ergo de illa, ſenſus eſt
conſummatus: & qui vigilaverit propter illam, citò ſe-
17 curus erit. Quoniam dignos ſe ipſa circuit quærens, &
in viis oſtendit ſe illis hilariter, & in omni providentia
18 occurrit illis. Initiũ enim illius, veriſſima eſt diſciplinæ
19 concupiſcentia. Cura ergò diſciplinæ, dilectio eſt: &
20 dilectio cuſtodia legũ illius eſt: cuſtoditio autẽ legum,
conſummatio incorruptionis eſt: Incorruptio autẽ fa-
21 cit eſſe proximum Deo. Concupiſcentia itaq; ſapientiæ
22 deducit ad regnum perpetuum. Si ergò delectamini
23 ſedibus & ſceptris, ô reges populi, diligite ſapientiam,
ut perpetuũ regnetis. Diligite lumen ſapientiæ omnes
24 qui præeſtis populis. Quid eſt autẽ ſapientia, & quem-
admodum facta ſit referam: & non abſcondam à vobis
ſacramenta Dei, ſed ab initio nativitatis inveſtigabo,
& ponam in lucem ſcientiam illius, & non præteribo
25 veritatem: Neq; cum invidia tabeſcente iter habebo:
quoniam talis homo non erit particeps ſapientiæ.
26 Multitudo autẽ ſapientium ſanitas eſt orbis terrarum:
27 & rex ſapiens ſtabilimentum populi eſt. Ergò accipite
diſciplinam per ſermones meos, & proderit vobis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA,

11 † Οἱ γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσονται, † καὶ οἱ διδαχθέντες
12 αὐτὰ εὑρήσουσιν ἀπολογίαν. † Ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων μου, † πο-
13 θήσατε καὶ παιδευθήσεσθε. † Λαμπρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία,
† καὶ εὐχερῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπώντων αὐτὴν, † καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ
14 τῶν ζητούντων αὐτήν, † Φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προγνωσθῆναι.
15 † Ὁ ὀρθρίσας (γ) ἐπ᾽ αὐτὴν οὐ κοπιάσει, † πάρεδρον γὰρ εὑρήσει τῶν πυ-
16 λώνων αὐτοῦ. † Τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ αὐτῆς φρονήσεως τελειότης,
17 † καὶ ὁ ἀγρυπνήσας δι᾽ αὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος ἔσται. † Ὅτι τοὺς
ἀξίους αὐτῆς αὐτὴ περιέρχεται ζητοῦσα, † ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται αὐτοῖς
18 εὐμενῶς, † καὶ ἐν πάσῃ ἐπινοίᾳ (δ) ὑπαντᾷ αὐτοῖς. † Ἀρχὴ γὰρ
19 αὐτῆς ἡ ἀληθεστάτη παιδείας ἐπιθυμία, † φροντὶς δὲ παιδείας ἀ-
20 γάπη, † Ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων αὐτῆς, † προσοχὴ δὲ νόμων βε-
21 βαίωσις ἀφθαρσίας, † Ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ Θεοῦ. † Ἐπι-
22 θυμία ἄρα σοφίας ἀνάγει ἐπὶ βασιλείαν. † Εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ
23 θρόνοις καὶ σκήπτροις τύραννοι λαῶν, † Τιμήσατε σοφίαν, ἵνα εἰς τὸν
24 αἰῶνα βασιλεύσητε. † Τί δέ ἐστι σοφία καὶ πῶς ἐγένετο, ἀπαγγελῶ,
† καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυστήρια, † ἀλλ᾽ ἀπ᾽ ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιά-
σω, † καὶ θήσω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς, † καὶ οὐ μὴ παροδεύσω
25 τὴν ἀλήθειαν· † Οὔτε μὴν φθόνῳ τετηκότι συνοδεύσω, † ὅτι
26 οὗτος οὐ (ε) κοινωνήσει σοφίᾳ. † Πλῆθος δὲ σοφῶν σωτηρία κόσμου,
27 † καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δήμου. † Ὥστε παιδεύεσθε τοῖς
ῥήμασί μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε.

MS. A. (γ) πρὸς αὐτὴν (δ) ἀπαντᾷ (ε) κοινωνεῖ

Qui enim cuſtodierint (f) juſte juſta; juſtifica- 11
buntur, & qui didicerint (g) iſta invenient quid
reſpondeant. Concupiſcite ergo ſermones meos, di- 12
ligite, & habebitis diſciplinam. Clara eſt, & quæ 13
nunquam marceſcat, ſapientia: & facile videtur
ab his qui diligunt eam, & invenitur ab his qui
quærunt illam. Præoccupat, qui ſe concupiſcunt, 14
ut illis ſe prior oſtendat. Qui de luce vigilaverit 15
ad illam; non laborabit: aſſidentem enim illam
inveniet foribus ſuis. Cogitare enim de illa (h)
ſenſus eſt conſummatus: & qui vigilaverit propter 16
illam, cito erit ſecurus. Quoniam dignos ſeipſa
circumit quærens, & in (i) viis oſtendit ſe illis 17
hilariter, & in omni providentia occurrit illis.
Initium enim illius veriſſima eſt diſciplinæ concu- 18
piſcentia, Cura autem diſciplinæ dilectio, & 19
dilectio cuſtoditio legum illius eſt, cuſtodi-
tio autem legum confirmatio incorruptionis eſt, In- 20
corruptio autem facit eſſe proximum Deo. Con- 21
cupiſcentia itaque ſapientiæ deducit ad regnum. Si 22
ergò delectamini ſedibus & ſceptris tyranni popu-
lorum; Diligite ſapientiam, ut in perpetuum regne- 23
tis. Quid eſt autem ſapientia, & quemadmodum 24
facta ſit; referam, & non abſcondam vobis ſacra-
menta: ſed ab initio nativitatis inveſtigabo, &
ponam in lucem ſcientiam illius, & non præteribo
veritatem: Neque cum invidia tabeſcente iter 25
habebo: quoniam talis homo non erit particeps ſa-
pientiæ. Multitudo autem ſapientum, ſanitas eſt 26
orbis terrarum: & rex ſapiens populi ſtabilimentum eſt. Ergo accipite diſciplinam per ſermones meos, & proderit vobis. 27

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

Nam qui ſanctimoniam diligunt, ſanctè ex- 11
piabuntur: & qui addiſcunt eam, inveni-
ent decorem. Expetite igitur ſermones 12
meos, eóſque diligite, & erudiemini. Præ- 13
clara eſt atque immarceſcibilis ſapientia, &
facilè videtur ab his qui diligunt eam,
& oſtenditur ab his qui quærunt eam, Ex- 14
hibétque ſe his qui cupiunt eam quæ-
rere: Et qui manè petit eam, non la- 15
borabit; protinùs enim reperiet illam
ſuis foribus aſtantem. Quempiam enim de 16
illa cogitare, ſapientia eſt perfectiſſima:
& qui vigilant propter eam, citò ſine cura
erunt: Quia ſe dignos ipſamet veniens vi- 17
ſitat, per vias ſe præbet eis, & ſemper
atque in omnibus conſiliis occurrit illis.
Principium enim appetendi eam, veritas eſt 18
ac diſciplina; Et cura diſciplinæ, charitas; 19
charitas autem, obſervantia legis ejus; &
intellectus legis ejus, veritas incorrupta:
Opera autem incorrupta acceſſum præbent 20
ad Deum. Cupiditas enim ſapientiæ evehit 21
ad regnum. Si thronos & regni ſceptra 22
cupitis ô reges populi, honorate ſapienti-
am, ut regnetis in æternum. Quid ſit ſa- 24
pientia, & quomodo extiterit, ego dicam,
nec celabo vos myſterium, quodque crea-
turas præceſſit, perveſtigabo, & cognitio-
nem ejus perſpicuè proponam, nec præ-
teribo rectitudinem, Nec invidè me geram: 25
quoniam hujuſmodi *homo* non eſt parti-
ceps ſapientiæ. In multitudine verò ſapi- 26
entum ſalus mundi conſiſtit: & rex ſapiens
populum ſuſtinet. Itaque verbis meis eru- 27
dimini, & vitam aſſequemini.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لان الحافظين الاوامر البارعة ببر يتبررون * والذين يتعلمونها يجدون عذرا * فاسمعوا اذا اقوالي
12 واسقوا اليها فتتادبون * الحكمة بهية * وبهاوها لن يتصوح * والذين يحبونها يبصرونها بسهولة
13
14 والذين يبتغونها يصادفونها * تبادر الي من يشتهي ان يعرفها اولا * من يتلحق اليها ما يتعب
15 لانه يجدها متاتية ابوابه * لان الافتكار فيها كمال الفطنة * ومن يسهر من اجلها سيكون لا
16
17 هم له * لانها انما تجي طالبة من يستحقها * وفي الطريق تتصور لهم بسلاسة * وفي كل روية
18 لهم تلقاهم * لان بداءتها الصادق شهوتها * والاهتمام بالادب محبتها * ومحبتها حفظ شرايعها *
19 والاصغاء الي شرايعها تحقق عدم البلاء * وعدم البلاء يجعل الانسان قريبا من الله *
20
21 * فاشتهاء الحكمة اذا يعلي الي الملك * فان كنتم يا ولاة الشعوب تستلذون المنابر والوية
22
24 الملك * فاكرموا الحكمة لتملكوا الي الابد * ما هي الحكمة وكيف كانت انا اخبركم * ولا
اكتم عنكم اسرارها * لكني استبحث منذ ابتداء كونها * واجعل معرفتها ظاهرا * ولا اتجاوز الحق *
25 * ولا امشي الحسد المذيب * لان هذا العارض لن يشارك الحكمة * اذ كثرة الحكماء خلاص العالم
26
27 والملك العاقل حسن ثبات الخلق * حتي تتادبوا باقوالي وتنتفعون *

Nam qui præclara mandata ſanctè ſer- 11
vaverint, ſanctificabuntur; & qui exer-
cuerint ea, invenient excuſationem.
Exoptate igitur ſermones meos, & con- 12
cupiſcite eos, & erudiemini. Decora 13
eſt ſapientia, ejúſque decus non elangue-
ſcit: & qui diligunt eam, facile vident
illam: & qui quærunt eam, offendunt 14
illam. Prævenit eum qui cupit ipſam
priùs cognoſcere. Qui diluculò conſur- 15
git ad illam, non fatigabitur, quoniam
reperiet eam foribus ſuis hærentem.
Nempè de illa cogitare perfectio eſt pru- 16
dentiæ; & qui propter eam vigilave-
rit, erit ſine cura. Ipſa enim venit quæ- 17
rens eos qui ſe digni ſunt, & in via hi-
lariter ſe figurat eis, & in quolibet ipſo-
rum conſilio occurrit illis. Nam verum 18
principium accedendi ad eam eſt deſide-
rium ipſius: Et eruditionis cura, amor 19
ipſius; amor autem ejus, obſervatio le-
gum ipſius; attentio autem ad leges
ejus, certitudo defectûs corruptionis;
Defectus autem corruptionis efficit 20
hominem Deo propinquum. Cupiditas 21
itaque ſapientiæ evehit ad regnum. Si 22
ergò O populorum principes ſoliis ſce-
ptriſque regni delectamini, ſapientiam
honorate, ut in perpetuum regnetis. Quid 24
ſit ſapientia, & quomodo extiterit, ego
referam vobis, nec celabo vos ejus arca-
na; ſed ab exiſtentiæ ejus exordio ſcru-
tabor, ejuſque cognitionem perſpicuam
reddam, neque prætermittam veritatem.
Neque cum invidia liquefaciente iter 25
habeo; quoniam hujuſcemodi accidens
nequaquam fuerit ſapientiæ particeps:
Cùm multitudo ſapientum ſit ſalus mun- 26
di, & rex prudens optimum populi ſta-
bilimen. ut ſermonibus meis erudiami- 27
ni, & emolumentum percipiatis.

Verſio VULG. LAT.

CAP. VII.

1 Sum quidem & ego mortalis homo, ſimilis omnibus,
& ex genere terreni illius, qui prior factus eſt, & in
2 ventre matris figuratus ſum caro, Decem menſium
tempore coagulatus ſum in ſanguine, ex ſemine ho-
3 minis, & delectamento ſomni conveniente. Et ego
natus accepi communem aërem, & in ſimiliter factam
decidi terram, & primam vocem ſimilem omnibus
4 emiſi plorans. In involumentis nutritus ſum, & curis
5 magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit nati-
6 vitatis initium. Unus ergò introitus eſt omnibus ad
7 vitam, & ſimilis exitus. Propter hoc optavi, & datus
eſt mihi ſenſus: & invocavi, & venit in me ſpiritus
8 ſapientiæ: Et præpoſui illam regnis & ſedibus, &
divitias nihil eſſe duxi in comparatione illius. Nec
9 comparavi illi lapidem pretioſum: quoniam omne
aurum in comparatione illius, arena eſt exigua, & tan-
quam lutum æſtimabitur argentum in conſpectu
10 illius. Super ſalutem & ſpeciem dilexi illam, & pro-
poſui pro luce habere illam: quoniam inextinguibile
11 eſt lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona
pariter cum illa, & innumerabilis honeſtas per manus
12 illius, Et lætatus ſum in omnibus: quoniam antece-
debat me iſta ſapientia, & ignorabam quoniam horum
13 omnium mater eſt. Quam ſine fictione didici, & ſine
invidia cõmunico, & honeſtatem illius non abſcondo,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ζʹ.

1 † Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος, ἴσος ἅπασι, † καὶ γηγενοῦς
ἀπόγονος πρωτοπλάστου. † Καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην σάρξ
2 † Δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ, παγεὶς ἐν αἵματι † ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ
3 ἡδονῆς ὕπνῳ συνελθούσης. † Καὶ ἐγὼ δὲ γενόμενος ἔσπασα τὸν
κοινὸν ἀέρα, † καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσον γῆν, πρώτην φωνὴν
4 τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἴσα κλαίων. † Ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην, (α) καὶ
5 ἐν φροντίσιν. † Οὐδεὶς γὰρ (β) βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γενέσεως
6 ἀρχήν. † Μία δὲ πάντων εἴσοδος εἰς τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση.
7 † Διὰ τοῦτο ηὐξάμην, καὶ φρόνησις ἐδόθη μοι, † ἐπεκαλεσάμην, καὶ
8 ἦλθέ μοι πνεῦμα σοφίας. † Προέκρινα αὐτὴν σκήπτρων καὶ θρόνων,
9 καὶ πλοῦτον οὐδὲν ἡγησάμην ἐν συγκρίσει αὐτῆς. † Οὐδὲ (γ) ὡμοίωσα
αὐτῇ λίθον ἀτίμητον, † ὅτι ὁ πᾶς χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμμος
ὀλίγη, † καὶ ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς.
10 † Ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγάπησα αὐτὴν, † καὶ (δ) προειλόμην
αὐτὴν ἀντὶ φωτὸς ἔχειν, † ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ ταύτης φέγγος.
11 † Ἦλθε δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα μετ᾽ αὐτῆς, † καὶ ἀναρίθ-
12 μητος πλοῦτος ἐν χερσὶν αὐτῆς. † (ε) Εὐφράνθην δὲ ἐπὶ πάντων,
ὅτι αὐτῶν ἡγεῖται σοφία, † ἠγνόουν δὲ αὐτὴν γενέτιν εἶναι τούτων.
13 † Ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι, † τὸν πλοῦτον
αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι.

MS. A. (α) καὶ φροντίσιν. (β) βασιλέων (γ) ὡμοίωσα αὐτὴν
(δ) προειλάμην (ε) Ἠυφράνθην δὲ ἐπὶ πᾶσιν,

CAP. VII.

Sum quidem & ego mortalis homo, ſimilis omni- 1
bus, & ex genere (a) terreni illius, qui prior factus
eſt: & in ventre matris figuratus ſum caro De- 2
cem menſium tempore, coagulatus in ſanguine, ex
ſemine hominis, & delectamento (b) ſomno conve-
niente. Et ego natus hauſi communem aerem, & 3
in ſimiliter factam decidi terram, primam vocem
ſimilem omnibus (c) æque plorans: In involumentis 4
nutritus ſum, & in (d) curis. Nemo enim ex regibus 5
habuit aliud nativitatis initium. Unus ergò eſt 6
omnibus introitus ad vitam, & ſimilis exitus.
Propter hoc optavi: & datus eſt mihi ſenſus: in- 7
vocavi, & venit in me ſpiritus ſapientiæ. Præ- 8
poſui illam regnis, & ſedibus: & divitias nihil
eſſe duxi in comparatione illius: Nec comparavi 9
illi lapidem (e) pretioſum: quoniam omne aurum
in comparatione illius arena eſt exigua, & tan-
quam lutũ æſtimabitur argentũ in conſpectu illius.
Super ſalutẽ, & ſpeciẽ dilexi eam, & propoſui pro 10
luce habere illam, quoniam inextinguibile eſt lumen
illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cũ 11
illa, & innumerabilis honeſtas per manus illius. Et 12
lætatus ſum in omnibus, quoniam antecedebat iſta
ſapientia eſſ & ignorabam, quoniam horum ipſa
**mater eſt. Et ſine fictione didici, & ſine invidia* 13
communico, honeſtatem illius non abſcondo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ̄ *

[illegible]

11 ܘܢܘܗܪܗ ܕܚܟܡܬܐ. * ܐܬܝ ܠܝ ܓܝܪ. ܟܠܗܝܢ ܛܒܬܐ ܐܟܚܕܐ ܥܡܗ̇ ܘܥܘܬܪܐ ܕܠܐ
12 ܡܬܡܢܝܢ ܒܐܝܕܝܗ̇. * ܘܐܬܦܨܚܬ ܒܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ. ܕܚܟܡܬܐ ܡܕܒܪܐ ܠܗܘܢ.
13 ܘܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܕܩܕܡܝܬܐ ܗܝ ܕܟܠ. * ܕܠܐ ܢܟܠܐ ܝܠܦܬ. ܘܕܠܐ ܚܣܡܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ.
ܘܠܐ ܐܟܣܐ ܡܢܟܘܢ ܥܘܬܪܗ̇.

CAP. VII.

Nam ego etiam homo ſum mortalis, 1
æqualis omnibus, primi terrigenæ filius.
Et in utero matris meæ coagulatus fui caro, 2
& decem menſium tempore in ſanguine in-
fixus, ex ſemine viri & concupiſcentia con-
cubitûs. Cúmque natus eſſem, communem 3
ſecui aërem, & omnium more hominũ ſuper
terram decidi; primâque voce, ut reliqui ho-
mines, plorare cœpi. Et faſciis fui ſolicitè 4
convolutus: Neque verò alia fuit unquam 5
nativitas ullius regis aut principis: Unus 6
enim eſt omnium ingreſſus in mundum, &
egreſſus æquè idem. Propterea oravi, & da- 7
tus eſt mihi ſpiritus ſapientiæ: invocavi, &
venit ſuper me ſpiritus ſcientiæ. Placuit mihi 8
pluſquam ſceptra & ſolia, opéſque cum ea
minimè contuli, Nec eam comparavi cum 9
lapide graviſſimi pretii. Nam aurum uni-
verſum reſpectu illius ut parum pulveris
eſt, & argentum reſpectu ipſius quaſi lu-
tum cenſetur. Adamavi eam pluſquàm pul- 10
chritudinem & ſanitatem, elegi eam po-
tiùs quàm lucem, quia lux ipſius ſapien-
tiæ non dormiſcit. Acceſſerunt autem mihi 11
cuncta bona ſimul cum ipſa, & opes in-
numeræ per ipſam. Delectatus ſum his 12
omnibus, quòd ea regat ſapientia, igno-
rabam autem eam eſſe omnium primam.
Sine dolo didici, & ſine invidia trado, nec 13
celabo vos divitias ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السابع *

1 * فاني انا انسان نظير الجماعة ولد ابن الارضي المخلوق اولا * جبلت في جوف امي بشرا *
2 ولبثت في الدم عشر اشهر * من زرع الرجل واجتماع لذة النوم * فلما صرت مولودا
3 اجتذبت الهوي العامي * وسقطت علي الارض المساوية المثل * وجيت باكيا بالصوت
4 الاول المساوي كافة الناس * وربيت بالاقماط والاهتمامات * لان الملك ليس له بدء مولد
5 اخر * دخول واحد للكل الي العالم * وخروج للكافة بالسواء * فلهذا ابتهلت ومنحت
6
7 فطنة * دعوت فجاءني روح الحكمة * ففضلتها علي الوية الملك ومنابره والغنا ما
8 احسبه شيا في مقايستها * ولا ساويتها بالجوهر الذي لا يثمن * لان كافة الذهب في
9 ناظرها كرمل يسير * والفضة بازايها تحسب كالطين * تقت اليها اكثر من العافية
10 وحسن الصورة * واخترت ان تكون لي عوض النور * لان الشعاع اللامع منها غير جايع *
11 * فجاءني الخيرات كلها معا * والثروة التي لا تحصي في يديها * سررت بكل شي
12 لان الحكمة تتقدم الاشياء كلها * ولم اعلم انها تكون هذه كلها * فاذا علمت ذلك بلا غش
13 اعطيه بيذله بلا حسد * ثروتها لست اكتمها *

CAP. VII.

Sum equidem homo ſimilis omnibus, 1
terrigenæ primò creati natus. In utero 2
matris meæ caro coagulatus ſum, &
menſibus decem in ſanguine manſi, ex
ſemine viri & conjunctione voluptatis
ſomni. Cúmque natus fuiſſem, communem 3
hauſi aërem, & in terram dolores meos
reddentem æquales excidi; primamque
vocem omnibus hominibus æqualem plo-
rans edidi, In faſciis & curis ſum edu- 4
catus. Nullius enim rex aliud habet in- 5
itium naſcendi. Idem eſt omnibus in 6
mundum introitus, & exitus omnibus
æqualis. Quapropter obſecravi, & pru- 7
dentiam ſum conſecutus: invocavi, &
obvenit mihi ſpiritus ſapientiæ. Regni 8
vexillis ejuſque thronis eam antepoſui,
& divitias nihili pendo in compara-
tione ipſius, Nec eam contuli cum gem- 9
mis ineſtimabilis pretii: quoniam au-
rum omne reſpectu ejus quaſi pauca eſt
arena, argentum ad rationem ipſius ut
lutum reputatur. Expetivi eam pluſquam 10
ſanitatem & pulchritudinem formæ, &
elegi ut eſſet mihi pro luce, quia ſplendor
emicans ex ea inocciduus eſt. Et adve- 11
nerunt mihi bona ſimul omnia, opeſque
per ipſam innumera. Et lætitiam per- 12
cepi ex rebus omnibus, quòd ſapientia ipſa
omnes antecedat; neſciebamque eam eſſe
horum omnium exiſtentium. Cùm itaque 13
ea ſit citra fraudem didicerim, idem ſine
invidia dono tibi, divitias ejus mi-
nimè celo.

Verſio VULG. LAT.

14 Infinitus enim theſaurus eſt hominibus: quo qui uſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ Dei, propter diſci-
15 plinæ dona commendati. Mihi autem dedit Deus dicere ex ſententia, & præſumere digna horum quæ mihi dantur: quoniam ipſe ſapientiæ dux eſt, & ſapien-
16 tium emendator: In manu enim illius, & nos, & ſermones noſtri, & omnis ſapientia, & operum ſci-
17 entia & diſciplina. Ipſe enim dedit mihi horum, quæ ſunt, ſcientiam veram: ut ſciam diſpoſitionem
18 orbis terrarum, & virtutes elementorum, Initium, & conſummationem, & medietatem temporum, viciſ-
19 ſitudinum permutationes, & commutationes tempo-
20 rum, Anni curſus, & ſtellarum diſpoſitiones, Naturas animalium, & iras beſtiarum, vim ventorum, & cogitationes hominum, differentias virgultorum,
21 & virtutes radicum, Et quæcunque ſunt abſconſa & improviſa didici: omnium enim artifex docuit me
22 ſapientia. Eſt enim in illa ſpiritus intelligentiæ, ſanctus, unicus, multiplex, ſubtilis, diſertus, mobilis, incoinquinatus, certus, ſuavis, amans bonum, acu-
23 tus, quem nihil vetat, benefaciens, Humanus, benignus, ſtabilis, certus, ſecurus, omnem habens virtutem, omnia proſpiciens, & qui capiat omnes ſpi-
24 ritus: intelligibilis, mundus, ſubtilis. Omnibus enim mobilibus mobilior eſt ſapientia: attingit autem ubique propter ſuam munditiam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

14 †Ἀνεκλιπὴς γὰρ θησαυρός ἐστιν ἀνθρώποις, †ὃν οἱ (ζ) χρησάμενοι πρὸς Θεὸν ἐστείλαντο φιλίαν †διὰ τὰς ἐκ παιδείας δωρεὰς συστα-
15 θέντες. †Ἐμοὶ δὲ δῴη ὁ Θεὸς εἰπεῖν κατὰ γνώμην, †καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως (η) τῶν δεδομένων, †ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς Σοφίας
16 ὁδηγός ἐστι, †καὶ τῶν Σοφῶν διορθωτής. †Ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν, †πᾶσά τε φρόνησις καὶ ἐργατειῶν ἐπιστήμη.
17 †Αὐτὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευδῆ, †εἰδέναι σύ-
18 στασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων, †Ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσό-
19 τητα χρόνων, †τροπῶν ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς καιρῶν, †(θ) Ἐνι-
20 αυτῶν κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις, †Φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, †πνευμάτων βίας, καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, †διαφορὰς φυτῶν καὶ
21 δυνάμεις ῥιζῶν, †Ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ, ἔγνων.
22 †Ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με Σοφία. †(ι) Ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα νοερὸν, ἅγιον, †μονογενὲς, πολυμερὲς, λεπτὸν, †εὐκίνητον, τρανὸν, ἀμόλυντον, †σαφὲς, ἀπήμαντον, φιλάγαθον, ὀξὺ,
23 †ἀκώλυτον, εὐεργετικὸν, Φιλάνθρωπον, †βέβαιον, ἀσφαλὲς, ἀμέριμνον, παντοδύναμον, (κ) πανεπίσκοπον, †καὶ διὰ πάντων
24 χωροῦν πνευμάτων †νοερῶν καθαρῶν λεπτοτάτων. †Πάσης γὰρ κινήσεως κινητικώτερον Σοφία, †διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα.

MS. A. (ζ) κτησάμενοι (η) τῶν λεγομένων, (θ) Ἐνιαυτοῦ (ι) Ἔστιν γὰρ αὐτῇ (κ) παντεπίσκοπον,

Infinitus enim theſaurus eſt hominibus: quo qui 14 *uſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ Dei, propter diſciplinæ dona commendati. Mihi autem* 15 *Deus (f) det dicere ex ſententia, & præſumere digna horum, quæ mihi ſunt data: quoniam ipſe, & ſapientiæ dux eſt, & ſapientum emendator. In* 16 *manu enim illius & nos, & ſermones noſtri, & omnis ſapientia, & (g) operum ſcientia. Ipſe enim* 17 *dedit mihi horum, quæ ſunt, ſcientiam veram, ut ſciam diſpoſitionem orbis terrarum, & (h) virtutem elementorum, Initium, & conſummationem,* 18 *& medietatem temporum, viciſſitudinum permutationes, & mutationes temporum, Annorum curſus,* 19 *& ſtellarum diſpoſitiones, Naturas animalium, &* 20 *iras beſtiarum, vim ventorum, & cogitationes hominum, differentias plantarum, & virtutes radicum: Quæcunque ſunt abſconſa, & (i) evidentia,* 21 *didici. Omnium enim artifex docuit me ſapientia. Eſt enim in illa (k) ſpiritus intelligens, ſan-* 22 *ctus, unicus, multiplex, ſubtilis, bene mobilis, diſertus, immaculatus, manifeſtus, inviolabilis, bonum amans, acutus, quem nihil vetat, munificus, Benignus, ſtabilis, ſecurus, ſine ſolicitudine, omni-* 23 *potens, omnia ſpectans, & per omnes penetrans ſpiritus intelligibiles mundos ſubtiliſſimos. Omnibus* 24 *enim motibus mobilior eſt ſapientia. Attingit autem, & penetrat per omnia propter munditiam.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]

Ærarium enim eſt hominibus inexhauſtum. 14 Qui poſſederint eam, amicitiam cum Deo contraxerint, quòd in diſciplina gratuita perſtiterint. Mihi verò tribuat Deus ut con- 15 ſultè loquar, dignéque cogitem de his quæ dicuntur: ipſe namque eſt ſapientiæ ductor, ipſéque dirigit ſapientes: Et in manu ejus 16 ſumus tam nos quàm ſermones noſtri. Omnis ſapientia & ſcientia, cum operibus. Ipſe 17 enim dedit mihi ſcientiam haud fallibilem ad ſciendum quomodo conſtiterit mundus: & operationem orbium cœleſtium, Princi- 18 pium & finem mediúmque temporum, Vi- 19 ciſſitudines rerum, & quâ ratione tempora labantur, curſum annorum, & immobilitatem ſiderum, Naturam animalium, & iram 20 belluarum, impetum ventorum, & cogitationes hominum, genera plantarum, & virtutem radicum, Quicquid *denique* occul- 21 tum, & quicquid manifeſtum eſt, cognovi; quoniam ea quæ in rebus omnibus artifex eſt ſapientia, me docuit. Siquidem ineſt illi 22 ſpiritus ſagax, ſanctus, unicus, ſubtilis, multiplex, benè mobilis, famâ illuſtris, immaculatus, ſapiens, & verax, atque inflexibilis, amans bonorum, & prudens, & falli neſcius, utilis, Amans hominum, validus, firmus, 23 & minimè anxius, fortis, & omnipotens, cunctáque viſitans, intelligens, purus; omnes denique ſpiritus, ipſe complectitur; ſubtilis eſt, ac perſpicuus. Omnibus modis ſe 24 gerit ſapientia, regitque. Hæc eſt quæ tenet omnia propter ſuam puritatem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * لانها عند الناس كنز لا ينقص * والذين يستعملونه قد بلغوا بالحكمة الي الله * من
اجل الاشياء الذي تظهر الموهبة من الادب * فاما انا اعطاني الله ان اقول ما يخص بالعزم * 15
وافتكر افتكارا اهلا للمقولات * لانه هو المرشد الي الحكمة * والمثقف الحكماء * لان في 16
يده نحن واقوالنا * وكافة الفطنة ومعرفة الصنايع * هو منحني معرفة الموجودات لا كذبا 17
فيها * لاعرف نظام العالم وفعل الاستقصات * وابتداء الزمان ومنتهاه ووسطه * وتبدل 18 19
الاحوال * وتنقل الاوقات * وسعي السنة * ووضع النجوم * وطبايع الحيوان * وانفس 20
الوحوش * واعصاف الرياح * وافكار الناس * وتخالف العروس * وقوي الاصول * وعرفت كلما 21
هو مكتوم وظاهر * لان الصانع كافة الاشياء علمني حكمة * لان فيها هو الروح العقلي 22
القدسي * الوحيد جزوه * الكثير الاقسام * اللطيف * السريع الحركة * الفصيح * الغير دنس *
الحكيم * الذي لا ينظر المحب الصلاح * الجواد * الذي لا مانعا له * المحسن * الواد للانسان * 23
الوامق الحكمة * الفيلسوف * الحقيقي * الصاين * الفاقد الهم * القادر علي كل شي * المراقب
الكل * الداخل في الارواح الطاهرة العقلية اللطيفة * لان الحكمة حركتها اسرع من كل 24
حركة * تمتد الي الكل وتنفذ الي الكل من اجل صفاء نقاها *

Eſt enim illa apud homines theſaurus 14 *indeficiens, quo qui fuerint uſi, perveniunt per ſapientiam ad Deum, propter res quas donum à diſciplina* collatum *profert. Mihi verò dedit Deus* 15 *quod ſententiæ reſpondeat, loqui, dignámque dictis cogitationem comminiſci: quoniam ipſe eſt qui ad ſapientiam inducit, & ſapientes dirigit. Nam in ma-* 16 *nu ejus ſumus nos & ſermones noſtri, omnis prudentia, & artium ſcientia. Ipſe mihi dedit cognitionem rerum ex-* 17 *iſtentium minimè fallacem, ut ſciam ordinem mundi, & effectum elementorum, Initium, finem, & medium tem-* 18 *poris, Immutationem conditionum, tem-* 19 *porum viciſſitudinem, anni fluxum, & aſtrorum poſitionem, Naturas anima-* 20 *lium, ferarum affectus, ventorum impetus, & cogitationes hominum, plantarum differentiam, & radicum virtutem: Adeóque didici quidquid eſt abſtruſum* 21 *ac apertum: nam rerum omnium fabricator ſapientiam me docuit. Siquidem* 22 *ineſt illi ſpiritus intellectualis, ſanctus, unigenus, multipartitus, ſubtilis, agilis motu, dilucidus, incontaminatus, ſapiens, inviſibilis, boni ſtudioſus, liberalis, prohiberi neſcius, beneficus, Amans* 23 *hominis, ſapientiam diligens, philoſophus, verax, cautus, expers curarum, in omnia potens, omnium explorator, ſpiritus mundos intellectuales atque ſubtiles penetrans. Nam ſapientiæ mo-* 24 *tus velocior eſt quocunque motu, ad omnia ſe protendens, & in omnia permanans propter puritatis ſuæ nitorem.*

Verſio VULG. LAT.

25 Vapor eſt enim virtutis Dei, & emanatio quædam eſt claritatis omnipotentis Dei ſincera: ideò nihil inqui-
26 natum in eam incurrit. Candor eſt enim lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Dei majeſtatis, & imago bo-
27 nitatis illius. Et cùm ſit una, omnia poteſt: & in ſe permanens omnia innovat, & per nationes in animas ſanctas ſe transfert, amicos Dei & prophetas conſtituit.
28 Neminem enim diligit Deus, niſi eum, qui cum ſapi-
29 entia inhabitat. Eſt enim hæc ſpecioſior ſole, & ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum, luci comparata inveni-
30 tur prior. Illi enim ſuccedit nox, ſapientiam autem non vincit malitia.

CAP. VIII.

1 Attingit ergo à fine uſque ad finem fortiter, & diſ-
2 ponit omnia ſuaviter. Hanc amavi, & exquiſivi à juventute mea, & quæſivi ſponſam mihi eam aſſu-
3 mere, & amator factus ſum formæ illius. Generoſitatem illius glorificat, contubernium habens Dei: ſed
4 & omnium Dominus dilexit illam. Doctrix enim eſt
5 diſciplinæ Dei, & electrix operum illius. Et ſi divitiæ appetuntur in vita, quid ſapientia locupletius,
6 quæ operatur omnia? Si autem ſenſus operatur: quis horum, quæ ſunt, magis quàm illa eſt artifex?

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

25 †Ἀτμὶς γάρ ἐστι τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως, †καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης (λ) εἰλικρινής· †διὰ τοῦτο οὐδὲν μεμιαμμένον
26 εἰς αὐτὴν παρεμπίπτει. †Ἀπαύγασμα γάρ ἐστι φωτὸς ἀϊδίου, †καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας, †καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθό-
27 τητος αὐτοῦ. †Μία δὲ οὖσα πάντα δύναται, †καὶ μένουσα ἐν (μ) αὐτῇ τὰ πάντα καινίζει, †καὶ κατὰ γενεὰς εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα,
28 †φίλους Θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει. †(ν) Οὐδὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, εἰ μὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα. †Ἔστι γὰρ αὕτη εὐπρεπεστέρα ἡλίου,
29 †καὶ ὑπὲρ πᾶσαν (ξ) ἄστρων θέσιν, †φωτὶ συγκρινομένη εὑρίσκεται
30 προτέρα. †Τοῦτο μὲν γὰρ διαδέχεται νύξ, †(ο) Σοφίας δὲ οὐκ ἀντισχύει κακία.

MS.A. (λ) εἰλικρινείας (μ) ἑαυτῇ πάντα (ν) Οὐδὲν γὰρ ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ, (ξ) ἀστέρων (ο) σοφίαν δὲ οὐ κατισχύει

ΚΕΦ. η'.

1 †Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος (α) εἰς πέρας εὐρώστως, †καὶ (β) διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.
2 †Ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου, †καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ, †καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ
3 κάλλους αὐτῆς. †Εὐγένειαν δοξάζει συμβίωσιν Θεοῦ ἔχουσα, †καὶ
4 ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν αὐτήν. †Μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ
5 Θεοῦ ἐπιστήμης, †καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ. †Εἰ δὲ πλοῦτός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, †τί Σοφίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα
6 ἐργαζομένης; †Εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, †τίς αὐτῆς τῶν ὄντων μᾶλλόν ἐστι τεχνίτης;

MS.A. (α) ἐπὶ (β) διοικεῖ

Vapor enim eſt virtutis Dei, & emanatio omni- 25 *potentis gloriæ ſincera. Ideo nihil inquinatum in illam incurrit. Splendor eſt enim, & ſpeculum* 26 *ſine macula operationis Dei, & imago bonitatis illius. Et cum ſit una, omnia poteſt, & in ſe perma-* 27 *nens omnia innovat, & per nationes in animas ſanctas ſe transferens, amicos Dei, & prophetas conſtituit. Neminem enim diligit Deus, niſi cum qui* 28 *cum ſapientia inhabitat. Eſt enim hæc ſpecioſior* 29 *Sole, & ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum, luci comparata prior invenitur. Illi enim ſuccedit nox:* 30 *ſapientiam autem non vincit malitia.*

CAP. VIII.

Attingit ergò à fine ad finem fortiter, & diſ- 1 *ponit omnia ſuaviter. Hanc amavi, & ex-* 2 *quiſivi à juventute mea, & quæſivi ſponſam mihi aſſumere, & amator factus ſum formæ illius. Ge-* 3 *neroſitatem glorificat, contubernium habens Dei, & omnium Dominus dilexit illam. Doctrix enim* 4 *eſt diſciplinæ Dei, & (a) electrix operum illius. Et ſi divitiæ ſunt deſiderabilis poſſeſſio in vita;* 5 *quid ſapientia locupletius, quæ operatur omnia? Si autem ſenſus operatur; quis horum quæ ſunt,* 6 *magis, quàm illa, eſt artifex?*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

Halitus eſt virtutis divinæ, manetque in glo- 25 ria Dei omnipotentis: expers eſt falſitatis, idcircò nihil pollutum cadit in illam. Splen- 26 dor lucis eſt ſapientia, adeóque immarceſcibilis: gloriæ ſpeculum eſt omnibus Dei ſervis, & imago bonitatis ejus. Una eſt, & o- 27 mnia poteſt; & permanens *cùm ſit*, omnia per ipſam renovantur: & in omni ævo tranquillas reddit animas piorum: amicos Dei, ac prophetas ipſa confirmat. Non enim 28 diligit Deus, niſi eos in quibus habitat eadem ſapientia. Eſt hæc ſole ſpecioſior, & 29 cunctis ſideribus fixis: certavit cum lumine, & inventa eſt prior ipſo. Et nox poſt 30 ipſam facta fuit; nam ſapientiæ nulla dominatur malitia.

CAP. VIII.

Extendit enim ſeipſam à finibus ad fines 1 uſque firmiter, & cum rebus omnibus ſuaviter ſe gerit. Hanc adamavi, & à pueritia 2 mea quæſivi, & ſponſam mihi facere ſtudui, quia pulchritudinem ejus ego concupivi. Gaudium, & gloria Dei eſt in ipſius conſor- 3 tio; quoniam Deus eſt pater ejus, & omnium Dominus dilexit illam. Quoniam ipſa 4 eſt à ſecretis Dei & à conſiliis ejus, & gloria cunctorum operum ejus. Si reperiun- 5 tur opes quæ excitant ad poſſeſſionis mundanas, quid ſapientiâ opulentius, quandoquidem ipſa fecit omnia? Si autem cupiat 6 aliquis exercere, quis eſt artificioſior ipſâ?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * لانها وهج قوة الله * ومجد المسك الكل * المعتاص وصفة الصافي * من اجل هذا لن يسقط
فيها شي مدنس * لانها هي شعاع النور الازلي * ومراة فعل الله التي لا وسخا فيها * وصورة 26
صلاحه * وهي واحدة وقادرة علي كل شي * وثابتة في ذاتها * وتجدده الكل * وتنتقل الي النفوس 27
القديسة في اجيال بعد اجيال * وتجعلهم احباء الله وانبياءه * لان الله لن يحب الا من كانت 28
الحكمة ساكنة معه * اذ هي احسن بهاء من الشمس * وافضل من جميع وضع النجوم * اذا 29
قيست بالنور توجد قبله * لان النور يعقبه الليل * والحكمة ما تقوي عليها رداءه * 30

* الفصل الثامن *

1 2 * وتمتد من اقصا البرية الي اقصاها مصالحة * وتدبر الكل بخيريتها * هذه احببتها
وطلبتها منذ حداثتي * والتمست ان اتخذها عروسا لي * وصرت بجمالها عاشقا * لان 3
حسبها يشرف * اذ يمنح مقاربة الله * وسيد الكل قد احبها * لانها صاحبة سر معرفة الله * 4
واعلا قدرا من جميع اعماله * ولين كانت الثروة هي قنية مامون في العالم * فما ذا 5
يكون اجل ثروة من الحكمة الصانعة كل شي * فان كانت بها تصنع الفطنة * فماذا 6
من الموجودات يكون افضل منها *

Siquidem ipſa eſt Divinæ virtutis 25 *æſtus, & Omnipotentis gloria narratu abdidiſſima, nitidiſſimáque: idcircò nulla cadit in eam res polluta. Etenim* 26 *ſplendor eſt lucis æternæ, ſpeculum Divinæ virtutis, in quo nullæ ſunt ſordes, & imago bonitatis ipſius. Unica* 27 *etiam eſt, & omnia potens; in ſemetipſa immobilis, & omnia renovans; ſeſeque transferens ad animas ſanctas per ſingulas ætates, amicos Dei ac prophetas ejus conſtituit illos. Neminem* 28 *enim Deus diligit, præter eum cum quo habitat ſapientia. Quandoquidem ipſa* 29 *ſolem nitore ſuperat, omnémque ſyderum ſeriem antecellit: ſi cum luce comparetur, anterior deprehenditur. Nam lu-* 30 *ci ſuccedit nox, ſapientiæ verò nulla prævalet nequitia.*

CAP. VIII.

Porrigit autem ſeſe ab extremo ter- 1 *rarum orbe ad extremum uſque integrè, omniáque ſua lenitate diſponit. Hanc dilexi, & à juventute mea ex-* 2 *petivi, ſponſámque mihi ſumere quæſivi, & venuſtatis ejus amore ſum captus. Ejus enim pulchritudo nobili-* 3 *tat, cùm Dei convictum conciliet, & Dominus omnium adamet illam. Quo-* 4 *niam ipſa comes eſt ſecreti ſcientiæ Dei, & ſublimior dignitate cunctis operibus ejus. Quòd ſi divitiæ ſunt* 5 *poſſeſſio deſiderabilis in mundo, quid eſt locupletius ſapientiâ omnium rerum artifice? Et ſi prudentia per* 6 *eam operatur, quid in rerum natura præſtantius eſt illâ?*

Versio VULG. LAT.

7 Et ſi juſtitiam quis diligit: labores hujus magnas habent virtutes: ſobrietatem enim, & prudentiam docet, & juſtitiam, & virtutem, quibus utilius nihil
8 eſt in vita hominibus. Et ſi multitudinem ſcientiæ deſiderat quis, ſcit præterita, & de futuris æſtimat: ſcit verſutias ſermonum, & diſſolutiones argumentorum: ſigna & monſtra ſcit antequam fiant, & even-
9 tus temporum & ſeculorum. Propoſui ergo hanc adducere mihi ad convivendum: ſciens quoniam mecum communicabit de bonis, & erit allocutio cogita-
10 tionis & tædii mei. Habebo propter hanc claritatem
11 ad turbas, & honorem apud ſeniores juvenis: Et acutus inveniar in judicio, & in conſpectu potentium admirabilis ero, & facies principum mirabuntur me:
12 Tacentem me ſuſtinebunt, & loquentem me reſpicient, & ſermocinante me plura, manus ori ſuo impo-
13 nent. Præterea habebo per hanc, immortalitatem: & memoriam æternam his, qui poſt me futuri ſunt, re-
14 linquam. Diſponam populos: & nationes mihi erunt
15 ſubditæ. Timebunt me audientes reges horrendi: in
16 multitudine videbor bonus, & in bello fortis. Intrans in domum meam, conquieſcam cum illa: non enim habet amaritudinem converſatio illius, nec tæ-
17 dium convictus illius, ſed lætitiam & gaudium. Hæc cogitans apud me, & commemorans in corde meo: quoniam immortalitas eſt in cognatione ſapientiæ,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

7 † Καὶ εἰ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, † οἱ πόνοι ταύτης εἰσὶν ἀρεταί· † σωφροσύνην γὰρ ϗ φρόνησιν ἐκδιδάσκει, † δικαιοσύνην ϗ ἀνδρίαν,
8 † ὧν χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώποις. † Εἰ δὲ ϗ (γ) πολυπειρίαν ποθεῖ τις, † οἶδε τὰ ἀρχαῖα ϗ τὰ μέλλοντα (δ) εἰκάζειν, † ἐπίσταται στροφὰς λόγων ϗ λύσεις αἰνιγμάτων, † σημεῖα ϗ τέρατα
9 προγινώσκει, † ϗ ἐκβάσεις καιρῶν ϗ χρόνων. † Ἔκρινα τοίνυν (ε) ταύτην ἀγαγέσθαι πρὸς συμβίωσιν, † εἰδὼς ὅτι ἔσται μοι σύμβουλος
10 ἀγαθῶν, † ϗ παραίνεσις φροντίδων ϗ λύπης. Ἕξω δι᾽ αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, † ϗ τιμὴν παρὰ πρεσβυτέροις ὁ νέος.
11 † Ὀξὺς εὑρεθήσομαι ἐν κρίσει, † ϗ ἐν ὄψει δυναστῶν θαυμασθήσομαι.
12 † Σιγῶντά με περιμενοῦσι, ϗ φθεγγομένῳ προσέξουσι, † ϗ λαλοῦν-
13 τος ἐπὶ πλεῖον, χεῖρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ στόμα αὐτῶν. † Ἕξω δι᾽ αὐτὴν ἀθανασίαν, † ϗ μνήμην αἰώνιον τοῖς μετ᾽ ἐμὲ ἀπολείψω.
14 † Διοικήσω λαούς, ϗ ἔθνη ὑποταγήσεταί μοι. † Φοβηθήσονταί
15 με ἀκούσαντες τύραννοι φρικτοί, † ἐν πλήθει φανοῦμαι ἀγαθός,
16 † ϗ ἐν πολέμῳ ἀνδρεῖος. † Εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσαναπαύσομαι αὐτῇ· † οὐ γὰρ ἔχει πικρίαν ἡ συναναστροφὴ αὐτῆς, † οὐδὲ ὀδύνην ἡ συμβίωσις αὐτῆς, † ἀλλὰ εὐφροσύνην ϗ χαράν.
17 † Ταῦτα λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, † ϗ φροντίσας ἐν καρδίᾳ μου, † (ζ) ὅτι ἐστὶν ἀθανασία ἐν συγγενείᾳ σοφίας,

MS.A. (γ) * πολυπειραν (δ) εἰκάζει, (ε) ἀγαγέσθαι ταύτην πρὸς (ζ) ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν

Et ſi juſtitiam quis diligit; (b) labores hujus ſunt virtutes. Sobrietatem enim & prudentiam docet, juſtitiam & virtutem, quibus utilius nihil in vita hominibus. Et, ſi (c) multitudinem ſcientiæ 7, 8 *deſiderat; ſcit præterita, & de futuris æſtimat; ſcit verſutias ſermonum, & diſſolutiones (d) argumentorum, ſigna & monſtra ſcit, antequàm fiant, & eventus temporum, & ſeculorum. Propoſui* 9 *ergò hanc adducere mihi (e) ad convivendum, ſciens, quoniam erit mihi conſultrix bonorum, & erit (f) alloquutio curarum, & tædii. Habebo pro-* 10 *pter hanc, claritatem ad turbas, & honorem apud ſeniores juvenis. Acutus inveniar in judicio,* 11 *et in conſpectu potentium admirabilis ero. Ta-* 12 *centem me ſuſtinebunt, et loquentem me reſpicient: et ſermocinante me plura, manum ori ſuo imponent. Habebo per hanc, immortalitatem: et memoriam* 13 *æternam his qui poſt me futuri ſunt, relinquam. Diſponam populos, et nationes erunt mihi ſubditæ.* 14 *Timebunt me audientes reges horrendi: in multitu-* 15 *dine bonus videbor, et in bello fortis. Intrans in* 16 *domum meam conquieſcam cum illa. Non enim habet amaritudinem converſatio illius, nec tædium convictus illius, ſed lætitiam, et gaudium. Hæc* 17 *cogitans apud me, et commemorans in corde meo, quoniam immortalitas eſt in (g) cognatione ſapientiæ,*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible] 9
[illegible] 10
[illegible] 11
[illegible] 12
[illegible] 13
[illegible] 14
[illegible] 15
[illegible] 16
[illegible] 17

Et ſi juſtitiam quis diligit, apud ipſam eſt ad- 7 mirabilis: ſapientia enim temperantiam docet, & juſtitiam, ac fortitudinem: nihil extat in mundo, quod melius ipſâ ſit hominibus. Si quis item cupiat admodùm 8 eſſe peritus, novit hæc vetera, & futura ipſa declarat: callet hæc ſermonum verſutias, & ſolutionem rerum abditarum: ſigna & miracula præſagit, eventuſque tempeſtatum ac temporum. Hanc elegi mihi conſortem, 9 quòd noverim futuram mihi conſultricem bonorum, & curam mœroremque à me ablaturam. Fuit mihi gloriæ inter populos 10 multos, & honori apud ſeniores in adoleſcentia mea. Acutum me reddidit in ju- 11 diciis, & in conſpectu potentum admirandum. Dum taceo, me expectant: dum os 12 meum aperio, me intuentur: & dum loquor, magìs magíſque imponunt manus ſuas ori ſuo. Propter hanc immortalis ero, & me- 13 moriam perpetuam poſteris meis relinquam: Populos regam, & nationes ſubjicientur 14 mihi: Audientes tyranni formidabunt, & 15 vehementer erudientur: Inter multos bonus videbor, & in bellis fortiſſimus ero. Ingreſſus domum meam, in hac ſapientia conquieſco: Quia non eſt amaritudo in 16 converſationibus ejus, neque corruptela in conſortio illius, imò jucunditas & gaudium. Hæc apud me cogitavi, & animo 17 meo accuratè perpendi; eſſe *ſcilicet* vitam in affinitate ſapientiæ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فان احب احد العدل * فاتعابها هي الفضائل * تعلم العفاف * والفطنة * والعدل * 7
والشجاعة * الفضائل التي ليس في العالم انفع للناس منها * وان تاق احد الى كثرة التدرب 8
والخبرة * فقد تعرف الاشياء القديمة * وتحزر المستانفة * وتعلم مقاومات الكلام * وتلخيص
الرموز * وتسبق فتعرف الجرائح والايات * وتعود الاوقات والسنين * وآثرت ان استرفقها الى 9
المقاربة * عالما انها ستكون مشيرة علي بالصالحات * واعظة * تردع عني الهموم والحزن *
* فمن اجلها اكتسبت انا الشاب شرفا في الجموع * وكرامة عند الشيوخ * فصرت حاد 10 11
الخاطر في القضاء * واستعجب بي في اعين المقتدرين * فصاروا يتصبرون اذا ما كنت 12
ساكتا * ويصغون الي اذا لبثت متكلما * وان اطلت خطابي * وضعوا ايديهم على فيهم *
* من اجلها استفدت عدم الموت * وذكرا مؤبدا خلفته للذين بعدي * وادبر الشعوب * 13 14
وتخضع لي الامم * والامراء المرهوبون اذا سمعوا بي يرهبوني * فاظهر في الجماعة صالحا وفي الحرب 15
شجاعا * اذا دخلت الى منزلي ادبر بها * لان المتصرف معها ليس فيه مرار * ولا في 16
معاشرتها وجع * بل سرورا وفرحا * هذا اذ لبثت متفكرا فيها في ذاتي * واهتممت بها في قلبي * 17
ان في مناسبة الحكمة هو عدم الموت *

Si quis item juſtitiam diligit, hujus labores ſunt virtutes: temperantiam docet ac prudentiam, juſtitiam ac fortitudinem, nimirùm virtutes quibus nihil eſt hominibus in mundo utilius. 7 *Rurſum, ſi quis multam expoſcit peritiam & experientiam, hæc ſanè res præteritas cognoſcit, & futuras divinat; novit ſermonum objectiones, & ænigmatum explicationem; prænoſcit etiam portenta ac ſigna, & temporum annorumque decurſum.* 8 *Hac ad convictum uti decrevi, ſciens ipſam mihi fore bonorum conſultricem, hortatricem, moleſtias atque triſtitiam à me repellentem.* 9 *Propter hanc ego juvenis gloriam inter populos, & honorem apud ſeniores ſum adeptus.* 10 *Compertus ſum acuti ingenii in judicando, & in oculis potentum fui admirationi.* 11 *Patienter ferebant cùm ſilens manerem; cúmque ſermonem inſtituerem, attendebant me; colloquium meum ſi protrahebam, manus ſuas ori admovebant.* 12 *Propter eandem adeptus ſum immortalitatem, & memoriam æternam quam poſteris meis relinquam:* 13 *Populos moderabor,* 14 *& gentes mihi ſe ſubdent: Principes horrendi, quum me audierint, me timebunt; inter plebem bonus apparebo, & in bello ſtrenuus.* 15 *Quum domum meam ingredior, per ipſam me rego; Quoniam in ejus commercio nulla eſt amaritudo, neque in ejus convictu dolor, ſed gaudium & lætitia.* 16 *Hæc quum tacitus mecum ipſe contemplatus eſſem, eaque animo meo ſtudiosè perpendiſſem (quòd ſcilicet in cognatione ſapientiæ adſit immortalitas.* 17

Verſio VULG. LAT.

18 Et in amicitia illius delectatio bona, & in operibus manuum illius honeſtas ſine defectione, & in certamine loquelæ illius ſapientia, & præclaritas in communicatione ſermonum ipſius: circuibam quærens, ut
19 mihi illam aſſumerem. Puer autem eram ingenioſus,
20 & ſortitus ſum animam bonam. Et cùm eſſem magis
21 bonus, veni ad corpus incoinquinatum. Et ut ſcivi quoniam aliter non poſſem eſſe continens, niſi Deus det, & hoc ipſum erat ſapientiæ, ſcire cujus eſſet hoc donum: adii Dominum, & deprecatus ſum illum, & dixi ex totis præcordiis meis:

CAP. IX.

1 DEus patrum meorum, & Domine miſericordiæ,
2 qui feciſti omnia verbo tuo, Et ſapientia tua conſtituiſti hominem, ut dominaretur creaturæ, quæ à te fa-
3 cta eſt, Ut diſponat orbem terrarum in æquitate &
4 juſtitia, & in directione cordis judicium judicet: Da mihi ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, & noli me
5 reprobare à pueris tuis: Quoniã ſervus tuus ſum ego, & filius ancillæ tuæ, homo infirmus, & exigui tempo-
6 ris, & minor ad intellectum judicii & legum. Nam & ſi quis erit conſummatus inter filios hominum, ſi ab illo abfuerit ſapientia tua, in nihilum computabi-
7 tur. Tu elegiſti me regem populo tuo, & judicem
8 filiorum tuorum, & filiarum: Et dixiſti me ædificare templum in monte ſancto tuo, & in civitate habitationis tuæ altare, ſimilitudinem tabernaculi ſancti tui, quod præparâſti ab initio:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

18 Καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή, † ϗ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνεκλιπής, † ϗ ἐν συγγυμνασίᾳ (η) ὁμιλίας αὐτῆς φρόνησις, † ϗ εὔκλεια ἐν κοινωνίᾳ λόγων αὐτῆς, † περιῄειν ζητῶν ὅπως
19 λάβω αὐτὴν εἰς ἐμαυτόν. † Παῖς δὲ ἤμην εὐφυής, † ψυχῆς τε
20 ἔλαχον ἀγαθῆς, † Μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον,
21 † Γνοὺς δὲ ὅτι οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς δῷ, † ϗ τοῦτο δ᾽ ἦν φρονήσεως, τὸ εἰδέναι τίνος (θ) ἡ χάρις, † ἐνέτυχον τῷ κυρίῳ, ϗ ἐδεήθην αὐτοῦ, † ϗ εἶπον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου.

MS.A. (η) * ὁμιλία (θ) χάρις,

ΚΕΦ. Θ΄.

1 † ΘΕὲ πατέρων ϗ κύριε τοῦ ἐλέους σου, † ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν
2 λόγῳ σου, † Καὶ τῇ σοφίᾳ σου (α) κατασκευάσας ἄνθρωπον, † Ἵνα
3 δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων, † Καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι ϗ δικαιοσύνῃ, † ϗ ἐν εὐθύτητι ψυχῆς κρίσιν (β) κρίνῃ·
4 † Δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν, † ϗ μή με ἀποδοκιμά-
5 σῃς ἐκ παίδων σου. † Ὅτι ἐγὼ δοῦλος σὸς ϗ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου, † ἄνθρωπος ἀσθενὴς ϗ ὀλιγοχρόνιος, † ϗ ἐλάσσων ἐν συνέσει
6 κρίσεως ϗ νόμων. † Κἂν γάρ τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων,
7 † τῆς ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπούσης, εἰς (γ) οὐδὲν λογισθήσεται. † Σύ με προείλω βασιλέα λαοῦ σου, † ϗ δικαστὴν υἱῶν σου ϗ θυγατέρων.
8 † Εἶπας οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει ἁγίῳ σου, † ϗ ἐν πόλει (δ) κατασκηνώσεώς σου θυσιαστήριον, † μίμημα σκηνῆς ἁγίας ἣν προητοίμασας ἀπ᾽ ἀρχῆς.

MS.A. (α) κατασκεύασας (β) κρίνει. (γ) οὐθὲν (δ) κατασκηνώσεως

Et in amicitia illius delectatio bona; & in laboribus manuum ejus honeſtas ſine defectione, & in coexercitatione converſationis illius prudentia, & præclaritas in communicatione ſermonum ipſius; circumibam quærens, ut mihi illam aſſumerem. 18 *Puer autem eram ingenioſus, & ſortitus ſum animam bonam:* 19 *(h) Magis autem cum eſſem bonus, veni ad corpus incoinquinatum.* 20 *Et, ut ſcivi, quoniam aliter non poſſem eſſe (i) continens, niſi Deus det, & hoc ipſum erat ſapientiæ, ſcire cujus eſſet hoc donum; adii Dominum, & deprecatus ſum illum, & dixi ex totis præcordiis meis.* 21

CAP. IX.

DEus patrum, & Domine miſericordiæ (a) tuæ, qui feciſti omnia in verbo tuo, 1 *Et ſapientia tua conſtituiſti hominem, ut dominetur creaturis, quæ à te factæ ſunt,* 2 *Et diſponat orbem terrarum in æquitate, & juſtitia, et in directione cordis judicium judicet;* 3 *Da mihi ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, et noli me reprobare à pueris tuis:* 4 *Quoniam ſervus tuus ſum ego, et filius ancillæ tuæ: homo infirmus, et exigui temporis, et minor ad intellectum judicii, et legum.* 5 *Nam, et ſi quis erit conſummatus inter filios hominum; ſi ab illo fugerit ſapientia tua; in nihilum computabitur.* 6 *Tu elegiſti me regem populi tui, et judicem filiorum tuorum, et filiarum.* 7 *Dixiſti ædificare templum in monte ſancto tuo, et in civitate habitationis tuæ altare, ſimilitudinem tabernaculi ſancti, quod præparaſti ab initio.* 8

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 18
[illegible]
[illegible] 19
[illegible] 20 21
[illegible]
[illegible]

[illegible] 1
[illegible] 2
[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible] 7 8
[illegible]

Et bonam in ejus amicitia delectationem, & 18 in labore exercitii manuum ejus divitias indeficientes, & in uſu colloquii ejus ſcientiam atque honeſtatem, & in communcatione cogitationum ejus veritatem quæ refelli nequit: *quapropter* circumiens quæſivi eam mihi ipſi aſſumere. Puer eram perſpicu- 19 us, & bonam adeptus animam: Et pro- 20 pter bonitatem meam, veni in corpus purum. Sciens autem quòd non poſſim me- 21 ipſum domare, niſi Deus mihi dederit, (atque hæc eſt claritas, ut ſciat quis cujuſnam ſit beneficium) poſtulavi à Domino, eumque deprecatus ſum, & ex toto corde meo *ſic* eum effatus:

CAP. IX.

DEus patrum meorum, & miſerationum 1 Domine, tu omnia verbo tuo feciſti, Et ſa- 2 pientiâ tuâ condidiſti hominem, ut dominaretur creaturis tuis quas fabricâſti, Ut ad- 3 miniſtraret creaturam mundi cum veritate & æquitate, & animo recto judicium exerceret; Da mihi ſapientiam à ſolio tuo, & ne 4 me reprobes à ſervis tuis. Nam ego ſervus 5 tuus ſum, ſervus *inquam* tuus ſum & filius ancillæ tuæ, infirmus homo, & vitæ brevis, & cui deeſt intellectus in judicio & lege. Licet enim aliquis perfectus fuerit inter ho- 6 mines, *tamen* cùm ſpiritus qui à te eſt, abſceſſerit ab eo, nihili æſtimatur. Tu es qui re- 7 gem elegiſti ad regendum populum tuum, & judicem filiorum filiarumque tuarum. Et 8 dixiſti ut ædificarem templum in monte ſancto tuo, & in urbe habitationis tuæ aram inſtar ſancti tabernaculi tui quod olim paraveras,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * وفي ودادها طرب صالح * وفي اتعاب يديها ثروة لا تنقص * وفي الايناس بمخاطبتها فطنة *
19 وفي مشاركة اقوالها فخر * جلت ملتمسا ان آخذها الي * وكنت صبيا ذكيا * وحصلت بنفس
20 21 صالحة * بل كنت صالحا * فدخلت الى جسمها غير دنس * واذ عرفت اني لن اكون
معي آخر مالكا لها ان لم يعطنيها الله ذلك * وهذا الراي كان من فطنتها * ان اعرف لمن
هي المنة * فابتهلت الى الرب * وطلبت اليه * وقلت من كل قلبي *

* الفصل التاسع *

* يا اله آبائي * يا رب رحمتك * يا من خلق كافة البرايا 1
بكلمتك * وابدعت الانسان بحكمتك ليسود البرايا التي خلقتها * ويسوس العالم ببر 2 3
وعدل * ويحكم القضاء باستقامة نفس * اعطني حكمة الذين يواظبونك * ولا تنفني من 4
بين عبيدك * فاني انا عبدك وابن امتك * انسان ضعيف القوة وقصير العمر * وناقص 5
في فهم القضاء والشرائع * لان لو كان احد في ابناء الناس كاملا * متى ما ابتعدت عنه 6
الحكمة التي منك فانه كان لا يحسب شيئا * انت اصطفيتني لشعبك ملكا * ولابنائك وبناتك 7
قاضيا * فقلت ان ابني في جبلك المقدس هيكلا وفي مدينة مسكنك مذبحا * نظير 8
المسكن القدسي الذي اسلفت تسويته منذ القديم *

Bona in ejus amore voluptas, in laboribus manuum ejus divitiæ inexhauſtæ, in delectabili colloquio ejus prudentia, & in communicatione ſermonum ejus gloriatio) quærens circuivi ut eam mihi aſſumerem. 18 *Eram autem puer acutus, bonámque ſortitus animam.* 19 *Imò bonus eram, idóque immaculatus ingreſſus ſum in corpus illius.* 20 *Cùm autem intellexiſſem me non aliâ ratione compotem illius fore quàm dono Dei, (quod quidem conſilium ex prudentia fuit, ſcire me cujuſnam forèt hujuſmodi beneficium) Dominum obſecravi, eúmque rogavi, & ex animo toto dixi:* 21

CAP. IX.

O Deus patrum meorum, O miſericordiæ tuæ Domine, O qui creaturas omnes verbo tuo condidiſti, 1 *Et hominem tuâ fabricâſti ſapientiâ, ut creaturis abs te formatis dominaretur,* 2 *Et mundum ſanctè juſtéque gubernaret, ac judicium æquâ mente decerneret;* 3 *Largire mihi ſapientiam eorum qui tibi frequenter adſunt, & è numero ſervorum tuorum ne me rejicias:* 4 *Quoniam ego ſervus tuus, & ancillâ tuâ natus, homo ſum infirmi roboris ac brevis ætatis, & in judicii ac legum intelligentiâ imperfectus.* 5 *Nam etiamſi quis fuerit inter filios hominum conſummatus, quoties receſſerit ab eo ſapientia quæ ex te eſt, nihili reputatur.* 6 *Tu me populo tuo regem elegiſti, & filiis ac filiabus tuis judicem.* 7 *Templum in monte ſancto tuo te ædificari juſſiſti, & in urbe habitationis tuæ altare ſimile tabernaculo ſancto cujus delineamentum ab initio* [illegible] 8

Versio VULG. LAT.

9 Et tecum ſapientia tua, quæ novit opera tua, quæ & affuit tunc cùm orbem terrarũ faceres, & ſciebat quid eſſet placitum oculis tuis, & quid directum in præce-
10 ptis tuis. Mitte illam de cœlis ſanctis tuis, & à ſede magnitudinis tuæ, ut mecum ſit & mecum laboret, ut
11 ſciam quid acceptum ſit apud te: Scit enim illa omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis ſobriè, &
12 cuſtodiet me in ſua potentia. Et erunt accepta opera mea, & diſponã populũ tuũ juſtè, & ero dignus ſedi-
13 um patris mei. Quis enim hominum poterit ſcire conſilium Dei? aut quis poterit cogitare quid velit De-
14 us? Cogitationes enim mortalium timidæ, & incer-
15 tæ providentiæ noſtræ. Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimit
16 ſenſum multa cogitantem. Et difficilè æſtimamus quæ in terra ſunt: & quæ in proſpectu ſunt, invenimus cum labore. Quæ autẽ in cœlis ſunt quis inveſtigabit?
17 Senſũ autẽ tuũ quis ſciet, niſi tu dederis ſapientiam, &
18 miſeris ſpiritũ ſanctũ tuũ de altiſſimis: Et ſic correctæ ſint ſemitæ eorũ qui ſunt in terris, & quæ tibi placent
19 didicerint homines? Nam per ſapientiam ſanati ſunt quicunque placuerunt tibi Domine à principio.

CAP. X.

1 HÆc illum, qui primus formatus eſt à Deo pater or-
2 bis terrarum, cùm ſolus eſſet creatus, cuſtodivit, Et eduxit illum à delicto ſuo; & dedit illi virtutem con-
3 tinendi omnia. Ab hac ut receſſit injuſtus in ira ſua, per iram homicidii fraterni deperiit.

SAPIENTIA.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 † Καὶ μετὰ σοῦ ἡ σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ ἔργα σου, † καὶ παροῦσα ὅτε ἐποίεις τὸν κόσμον, † καὶ ἐπισταμένη τί ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, † καὶ τί
10 εὐθὲς ἐν ἐντολαῖς σου. † Ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων οὐρανῶν, † καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμψον αὐτήν, † ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ,
11 † καὶ γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι παρὰ σοί. † Οἶδε γὰρ ἐκείνη πάντα καὶ συνιεῖ, † καὶ ὁδηγήσει με ἐν ταῖς πράξεσί μου σωφρόνως, † καὶ φυλάξει με ἐν τῇ
12 δόξῃ αὐτῆς. † Καὶ ἔσται προσδεκτὰ τὰ ἔργα μου, † καὶ διακρινῶ τὸν λαόν
13 σου δικαίως, † καὶ ἔσομαι ἄξιος θρόνων πατρός μου. † Τίς γὰρ ἄνθρωπος
14 γνώσεται βουλὴν θεοῦ; † ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέλει ὁ κύριος; † Λογισμοὶ
15 γὰρ θνητῶν δειλοί, † καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν. † Φθαρτὸν γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχήν, † καὶ βρίθει τὸ γεῶδες σκῆνος νοῦν πολυφρόν-
16 τιδα. † Καὶ (ε) μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς, † καὶ τὰ ἐν χερσὶν
17 εὑρίσκομεν μετὰ πόνου, † τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξιχνίασε; † Βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω, εἰ μὴ σὺ ἔδωκας σοφίαν, † καὶ ἔπεμψας τὸ ἅγιόν σου
18 πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων; † Καὶ οὕτως διωρθώθησαν αἱ τρίβοι τῶν ἐπὶ
19 γῆς, † (ζ) καὶ τὰ ἀρεστά σου ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι, † καὶ τῇ σοφίᾳ ἐσώθησαν.

MS.A.(ε)μόγις(ζ)κύριε, τὰ

ΚΕΦ. Ι.

1 † ΑΥτη πρωτόπλαστον πατέρα κόσμου † μόνον κτισθέντα διεφύλαξε, † Ἔδωκέ τε αὐτῷ
2 καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ παραπτώματος ἰδίου, ἰσχὺν κρατῆσαι (α) ἁπάντων. Ἀποστὰς δὲ ἀπ' αὐτῆς ἄδικος ἐν
3 ὀργῇ αὐτοῦ, † ἀδελφοκτόνοις συναπώλετο θυμοῖς.

MS.A. (α) πάντων.

Et tecum ſapientia, quæ novit opera tua, quæ & adſuit tunc, cum orbem terrarum faceres, & ſcit quid placitum ſit in oculis tuis, & quid directum in præceptis tuis. 9 *Emitte illam de cœlis ſanctis,* 10 *& à ſede majeſtatis tuæ mitte illam, ut mecum ſit, & mecum laboret, & ſciam quid acceptum ſit apud te.* *Scit enim illa, omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis ſobrie, & cuſtodiet me in ſua potentia.* 11 *Et erunt accepta opera mea:* 12 *& diſponam populum tuum juſte: & ero dignus ſedium patris mei.* *Quis enim hominum poterit* 13 *ſcire conſilium Dei? aut quis poterit cogitare, quid velit Dominus? Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ providentiæ noſtræ.* 14 *(b) Corruptibile enim corpus aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimit ſenſum multa (c) curantem:* 15 *Et difficile æſtimamus, quæ in terra ſunt: & quæ in proſpectu ſunt, invenimus cum labore: quæ autem in cælis ſunt, quis inveſtigavit?* 16 *Senſum autem tuum quis ſcivit, niſi tu dederis ſapientiam, & miſeris ſpiritum ſanctum tuum de altiſſimis?* 17 *Et ſic correctæ ſunt ſemitæ eorum qui in terris ſunt, & quæ tibi placent, didicerunt homines,* 18 *& (d) per ſapientiam ſanati ſunt.* 19

CAP. X.

HÆc illum, qui primus formatus eſt, patrem orbis terrarum, cum ſolus eſſet creatus, cuſtodivit, 1 *Et eduxit illum à delicto (a) ſuo, & dedit ei virtutẽ continendi omnia.* 2 *Ab hac autem ut receſſit injuſtus in ira ſua; (b) fratricidis furoribus ſimul periit.* 3

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

Dum tecum eſſet ſapientia quæ novit opera 9 tua, tibíque aderat, cùm ſecula faceres, & quid gratum ſit ante oculos tuos, quídve rectum in præceptis tuis, pernovit. Eam 10 è cœlis tuæ ſanctitatis emitte, & à throno majeſtatis tuæ mitte illam, ut veniens mecum laboret, ut ſciam quid honeſtum ſit in conſpectu tuo. Ipſa enim omnia ſcit & intel- 11 ligit, méque prudenter ducet in cunctis actionibus meis, & ſuâ majeſtate me cuſtodiet: Ut judicem populum tuum cum juſtitia, & 12 grata ſint omnia opera mea, & ut dignus exiſtam ſolio patris mei. Quis enim eſt ho- 13 mo, qui conſilium Dei cognoſcat? aut quis cogitet quænam ſit Dei voluntas? Nam 14 cogitationes mortalium tenues ſunt, & incertæ ſunt cogitationes eorum: Siquidem 15 corruptibile corpus grave eſt animæ. Ecce 16 quæ ſunt humi vix percipimus; & quæ ob oculos verſantur, difficulter invenimus; quæque præ manibus habemus, laborioſè reperimus: quæ autem in cœlo ſunt, quis perveſtigare poſſit? Conſilium verò tuum quis 17 pernoſcat, niſi tu ſapientiam dederis, & ſpiritum ſanctum tuum è cœlis tuis emiſeris? Atque ita correctæ ſunt ſemitæ ſuper terram, 18 & didicerunt homines voluntatem tuam, Et per ſapientiam tuam ſunt vitam aſſecuti. 19

CAP. X.

HÆc eſt quæ primum parentem, unicum 1 in mundo creatum ſervavit, Eumque à ſui 2 ipſius lapſu liberavit, & dedit ei potentiam dominandi in omnia. Ab hac receſſit Cain 3 ſceleratus, unde fratricidam ira peremit.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ومعك الحكمة العارفة اعمالك حاضرة حين خلقت العالم * وهي عالمة ما هو المرضي بين 9
عينيك * وما هو المستقيم في وصاياك * فارسلها من السماوات القدسة للشعب فتحضر عندي * 10
انفذها من عرش مجدك * لاعلم ما هو المرضي عندك * لانها تعرف كل شي وتفهمه * 11
فترشدني في كافة اعمالي بتعفف * وتحفظني في شرفها * فتكون اعمالي مقبولة * واحكم لشعبك 12
بالعدل واصير اهلا لمنابر اباي * لان من هو الانسان الذي يعرف راي الله * او من يفتكر 13
فيعلم ما يشاء الرب * اذ افكار المايتين جزوعة * ورواياهم خطرة * لان الجسم البالي يثقل 14
النفس * والمسكن الارضي يثقل عقلا كثير الاهتمام * فباجتهاد نحرر الاشياء التي في الارض * 15 16
ونجد في تعب الامور التي نلامسها بايدينا * فالتي في السماوات من يستخبر عنها * ورايك من 17
عرفه * ان لم تكن قد اعطيته انت حكمة * وارسلت اليه من الاعالي روحك القدوس *
* فهكذا تقومت مناهج الذين في الارض * وعلم الناس ما يرضيك * وتخلصوا بالحكمة * 18 19

* الفصل العاشر *

* هذه حفظت ابا العالم المخلوق اولا * المبرو وحده * وانقذته من هفوته * ومكنته قوة ان 1 2
يمسك كل شي * ولما ابتعد منها الظالم بغيظه * هلك مع الانفس القاتلة اخوها * 3

Sapientia autem operum tuorum gnara 9 *tecum aderat quando mundum creaſti, ipſáque novit quid oculis tuis adlubeſcat, quidve rectum ſit in præceptis tuis. Eam igitur è ſanctis cœlis tuis ad po-* 10 *pulum mitte, ut præſtò mihi ſit; Emitte inquam illam è ſolio gloriæ tuæ, ut quid acceptum apud te ſit, cognoſcam: Quandoquidem ipſa res omnes novit ac* 11 *intelligit. Meque in cunctis operibus meis moderatè dirigat, & magnificentiâ ſuâ tueatur; Ut accepta ſint ope-* 12 *ra mea, túmque populum juſtè judicem, & dignus fiam thronis patrum meorum. Quis enim eſt homo qui mentem* 13 *Dei cognoſcat? aut quis cogitans intelligat quid velit Dominus, Cùm cogita-* 14 *tiones mortalium timidæ ſint, & opiniones eorum diſcrimini ſubjectæ? Nam* 15 *corpus corruptibile gravat animam, & terrenum domicilium mentem curis abundantem deprimit. Adeóque vix aſſe-* 16 *quimur veritatem rerum quæ in terra ſunt, & res quas manibus attrectamus, laborioſè reperimus: quæ igitur in cœlis ſunt, quis perveſtiget? Et mentem tuam* 17 *quis noverit, niſi tu ſapientiam conceſſeris ei, & Spiritum ſanctum tuum ab excelſis ad eum demiſeris? Nam ſic* 18 *dirigantur ſemitæ eorum qui ſunt in terra; & quæ tibi grata ſunt, homines didicerint, Et fuerint ſapientiâ ſer-* 19 *vati.*

CAP. X.

HÆc orbis parentem primò creatum, 1 *ſolúmque formatum conſervavit, Ab* 2 *ejus culpa vindicavit, eique vim ſuppeditavit in omnia dominandi. Ab hac* 3 *injuſtus per iram ſuam recedens, periit unà cum animabus fratricidis.*

Verſio VULG. LAT.

4 Propter quem, cum aqua deleret terram, ſanavit iterùm ſapientia, per contemptibile lignum juſtum gu-
5 bernans. Hæc & in conſenſu nequitiæ cùm ſe nationes contuliſſent, ſcivit juſtum, & conſervavit ſine querela Deo, & in filii miſericordia fortem cuſtodivit.
6 Hæc juſtum à pereuntibus impiis liberavit fugientem,
7 deſcendente igne in Pentapolim: Quibus in teſtimonium nequitiæ fumigabunda conſtat deſerta terra, & incerto tempore fructus habentes arbores, & incredi-
8 bilis animæ memoria ſtans figmentum ſalis. Sapientiam enim prætereuntes, non tantùm in hoc lapſi ſunt ut ignorarent bona, ſed & inſipientiæ ſuæ reliquerunt hominibus memoriam, ut in his, quæ peccaverunt,
9 nec latêre potuiſſent. Sapientia autem hos, qui ſe ob-
10 ſervant, à doloribus liberavit. Hæc profugum iræ fratris juſtum deduxit per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei, & dedit illi ſcientiam ſanctorum: hone-
11 ſtavit illũ in laboribus, & complevit labores illius. In fraude circumvenientiũ illũ affuit illi, & honeſtũ fecit
12 illum. Cuſtodivit illum ab inimicis, & à ſeductoribus tutavit illum, & certamen forte dedit illi ut vinceret, & ſciret quoniam omnium potentior eſt ſapientia.
13 Hæc venditum juſtum non dereliquit, ſed à peccatoribus liberavit eum: deſcenditque cum illo in foveam,

SAPIENTIA.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 † Δι' ὃν κατακλυζομένην γῆν πάλιν (β) διέσωσε σοφία, † δι' εὐτελοῦς
5 ξύλου τὸν δίκαιον κυβερνήσασα. † Αὕτη καὶ ἐν ὁμονοίᾳ πονηρίας ἐθνῶν συγχυθέντων (γ) † εὗρε τὸν δίκαιον, καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον θεῷ, † καὶ (") ἐπὶ τέκνου σπλάγχνοις ἰσχυρὸν ἐφύλαξεν.
6 † Αὕτη δίκαιον, ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν, ἐρρύσατο † φυγόντα
7 (δ) πῦρ καταβάσιον Πενταπόλεως· (ε) Οἷς ἐπὶ μαρτύριον τῆς πονηρίας † καπνιζομένη καθέστηκε χέρσος, † καὶ ἀτελέσιν ὥραις καρποφοροῦντα φυτά· † ἀπιστούσης ψυχῆς μνημεῖον (ϛ) ἑστηκυῖα στήλη ἁλός.
8 † Σοφίαν γὰρ παροδεύσαντες οὐ μόνον ἐβλάβησαν τοῦ μὴ γνῶναι τὰ καλά, † ἀλλὰ καὶ τῆς ἀφροσύνης ἀπέλιπον τῷ βίῳ μνημόσυνον,
9 † ἵνα ἐν οἷς ἐσφάλησαν μηδὲ λαθεῖν δυνηθῶσι. † Σοφία δὲ
10 τοὺς (ζ) θεραπεύσαντας αὐτὴν ἐκ πόνων ἐρρύσατο. † Αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελφοῦ δίκαιον † ὡδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθείαις, † ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, † καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γνῶσιν ἁγίων, † εὐπόρησεν αὐτὸν ἐν μόχθοις, † καὶ ἐπλήθυνε τοὺς (η) πόνους αὐτοῦ.
11 † Ἐν πλεονεξίᾳ κατισχυόντων αὐτὸν παρέστη, † καὶ ἐπλούτισεν αὐτόν.
12 † Διεφύλαξεν αὐτὸν ἀπὸ ἐχθρῶν, † καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφαλίσατο, † καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐτῷ, † ἵνα γνῷ, ὅτι
13 πάντων δυνατωτέρα ἐστὶν (θ) εὐσέβεια. † Αὕτη πραθέντα δίκαιον οὐκ ἐγκατέλιπεν, † ἀλλ' ἐξ ἁμαρτίας ἐρρύσατο αὐτόν· † συγκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον,

MS.A.(β)ἔσωσεν(γ)ἔγνω τὸν(")ἐπὶ*τέκνους(δ)καταβάσιον πυρὸς(ε) Ἧς ἔτι μαρτύριον(ϛ)ἑστηκυίας(ζ) θεραπεύοντας (η)κόπους(θ) ἡ εὐσέβεια.

Propter quem inundatam terram rurſus ſalvavit 4 *ſapientia, per contemptibile lignum, juſtum gubernans. Hæc & in conſenſu ſuperbiæ nationibus* 5 *confuſis (c) invenit juſtum, & conſervavit eum ſine querela Deo, & ſuper filii viſcera fortem cuſtodivit. Hæc juſtum pereuntibus impiis libe-* 6 *ravit fugientem à deſcendente igne in Pentapolim: Quibus (d) in teſtimonium nequitiæ, fumiga-* 7 *bunda conſtat deſerta terra, & imperfectis germinibus fructificantes arbores, incredulæ animæ memoria ſtans figmentum ſalis. Sapientiam enim* 8 *prætereuntes non tantùm in hoc læſi ſunt, ut ignorarent bona; ſed et inſipientiæ ſuæ reliquerunt (e) hominibus memoriam, ut in his quæ peccaverunt, nec latere potuiſſent. Sapientia autem hos qui ſe* 9 *obſervarunt, à laboribus liberavit. Hæc profugum* 10 *iræ fratris juſtum deduxit per vias rectas, oſtendit illi regnum Dei: & dedit illi ſcientiam ſanctorum: honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius: In fraude circumvenientium illum* 11 *affuit, & honeſtum fecit illum, Cuſtodivit illum ab* 12 *inimicis, & à ſeductoribus tutavit. Et certamen forte dedit illi ut vinceret; Ut ſciret, quoniam omnium potentior eſt pietas. Hæc venditum juſtum non* 13 *dereliquit, ſed à peccato liberavit eum. Deſcendit cum illo in foveam,*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible] 9
[illegible] 10
[illegible] 11
[illegible] 12
[illegible] 13

Cúmque veniſſet diluvium ſuper terram, 4 iterum ſervavit ſapientia, ligno ſimplici juſtum Noë gubernans. Hæc, cùm filii natio- 5 num conſpiràſſent, ſeſéque in malum effudiſſent, juſtum agnovit, eumque immaculatum Deo cuſtodivit: & Abraham per filium viſcerum (*vel miſericordiæ*) potenter protexit. Hæc pereuntibus impiis, juſtum 6 Lot eripuit, quòd fugerit quum deſcenderet ignis ſuper quinque urbes; Quarum flagi- 7 tii teſtimonium etiamnum viget, fumigantibus iis, ac deſertis exiſtentibus; & arboribus quæ ſunt in ipſis, fructus minimè edentibus: animam verò quæ non credidit, columnam ſalis erexit. Sapientiam enim exceſſe- 8 runt, nec ad ſe redierunt; non ſolùm quòd non exercuerint bonum, ſed inſaniam ſuam monimento reliquerint in orbe, ita ut in his quæ perpetrârunt, occultari minimè potuerint. Sapientia verò liberat à doloribus eos 9 qui miniſtrant illi. Hæc juſtum Jacob eri- 10 puit dum fugeret ab ira fratris ſui iniqui, eumque per calles rectos deduxit, & regnum Dei oſtendit illi, deditque ei notitiam veritatis; auxit eum in labore ipſius, eumque in ſuis operibus locupletavit; Adversùs inju- 11 riam opprimentium eum affuit illi, & ditavit eum; Conſervavit eum ab inimicis ejus, 12 & ab his qui ſurrexerant in eum, firmum reddidit, & in certamine arduo victorem fecit: ut cognoſceret omni re potentiorem eſſe timorem Dei. Hæc non deſeruit Jo- 13 ſeph juſtum, cùm venditus fuit, ſed liberavit eum à peccato, deſcenditque cum illo in foveam:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فلذلك لما طوفت الارض خلصتها الحكمة ايضا * ودبرت الصديق في آلة خشب
5 حقير * هذه لما انصببت الامم الى الاتفاق في الخبث والشر * عرفت الصديق وحفظته
6 لله بلا عيب * وحفظته في محبته على ولده * هذه نجت الصديق من المنافقين المبادين *
7 وسلمته هاربا لما انحدرت النار على الخمس مدن * التي هي شاهدة الى الآن بشرهم *
منصوبه مدخنه باين * تصدوها تثمر في الاوقات ثمرا غير كامل * والنفس التي لم تصدق
8 لبثت واقفة * فتراها عمود ملح * لانهم تجاوزوا الحكمة فلم يتبصروا ما عرفوا المساوي التي
دهمتهم فقط * بل وخلفوا في العالم لغباوتهم ذكرا * لئلا يمكنهم كتمان الهفوات التي غلطوا
10 فيها * فالحكمة انقذت الذين خدموها من الاتعاب والاوجاع * هذه ارشدت صديقا من
غيظ اخيه الى سبل الاستقامة * وارته ملك الله * واعطته معرفة القديسين * واوسعت ايساره
11 12 في اتعابه * واوعبت حصونه في استغنام من تجبر عليه * فوقفت به واغنته * وحفظته
من اعدائه * وصانته من الكامنين له * ودبرته اذ دهمه الجهاد القوي * ليعلم ان العبادة
13 الحسنة اقوى من كل شي * هذه لم تهمل صديقا مبيعا * بل نجته من الخطية * ونزلت
معه الى الجب *

Et ob id obrutam diluvio terram denuò 4 *ſervavit ſapientia, & juſtum vili inſtrumento ligneo direxit. Hæc, cùm natio-* 5 *nes in conſenſum ad malum ac ſcelus ſeſe profudiſſent, juſtum cognovit, cúmque inculpatum Deo ſervavit, & in ipſius erga filium ſuum clementiâ cuſtodivit. Hæc juſtum à perditis impiis liberavit,* 6 *& fugientem ſalvavit quum ſuper urbes quinque ignis deſcendit, Quæ ſunt huc-* 7 *uſque teſtes criminis eorum, fumigantes ac deſertæ manentes, quarum plantæ aliquando fructum edunt imperfectum; & anima quæ non credidit, immota conſtitit, & ſtatua ſalis cernitur. Quia ſa-* 8 *pientiam prætergreſſi ſunt, neque conſiderârunt, non ſolùm nequitias quæ caligine eos oppreſſit, ignorârunt; ſed etiam inſipientiæ ſuæ memoriam reliquerunt in mundo, ne celare poſſent crimina in quibus aberrârant. Verùm ſapi-* 9 *entia cultores ſuos à laboribus ac doloribus eripit. Hæc juſtum ab ira fra-* 10 *tris ſui ad rectas vias direxit, ipſique regnum Dei monſtravit, & ſcientiam ſanctorum dedit illi: divitias ejus ampliavit in laboribus ejus, & ſinus ejus implevit opibus eorum qui inſultaverant ipſi: Affuit ei, & locupletavit illum:* 11 *Servavit eum ab hoſtibus, protexit ab* 12 *inſidiatoribus, cúmque diro certamine obrueretur, direxit: ut ſciret omni re bonam pietatem eſſe potentiorem. Hæc* 13 *venditum non dereliquit juſtum, ſed eum à peccato liberavit: in foveam unà cum eo deſcendit,*

Verſio VULG. LAT.

14 Et in vinculis non dereliquit illum, donec afferret illi ſceptrum regni, & potentiā adverſus eos, qui eum deprimebant: & mendaces oſtendit, qui maculaverunt 15 illum, & dedit illi claritatem æternam. Hæc populū juſtum, & ſemen ſine querela, liberavit à nationibus, 16 quæ illum deprimebant. Intravit in animā ſervi Dei, & ſtetit contra reges horrendos in portentis & ſignis. 17 Et reddidit juſtis mercedem laborum ſuorum, & deduxit illos in via mirabili: & fuit illis in velamento 18 diei, & in luce ſtellarum per noctem: Tranſtulit illos per mare rubrum, & tranſvexit illos per aquam nimi- 19 am. Inimicos autē illorū demerſit in mare, & ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideò juſti tulerunt ſpo- 20 lia impiorum. Et decantaverunt Dñe nomen ſanctum tuum, & victricē manum tuam laudaverunt pariter: 21 Quoniam ſapientia aperuit os mutorum, & linguas infantium fecit diſertas.

CAP. XI.

1 Direxit opera eorum in manibus prophetæ ſancti. 2 Iter fecerunt per deſerta, quæ non habitabantur: & in 3 locis deſertis fixerunt caſas. Steterunt contra hoſtes, 4 & de inimicis ſe vindicaverunt. Sitierunt, & invocaverunt te, & data eſt illis aqua de petra altiſſima, & 5 requies ſitis de lapide duro. Per quæ enim pœnas paſſi ſunt inimici illorum, à defectione potus ſui, & in 6 eis, cùm abundarent filii Iſraël, lætati ſunt; Per hæc, cùm illis deeſſent, benè cum illis actum eſt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

14 † Καὶ ἐν δεσμοῖς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, † ἕως ἤνεγκεν αὐτῷ σκῆπτρα βασιλείας † καὶ ἐξουσίαν τυραννούντων αὐτοῦ· † ψευδεῖς τε ἔδειξε τοὺς 15 μωμησαμένους αὐτὸν, † καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόξαν αἰώνιον. † Αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄμεμπτον † (ι) ἐῤῥύσατο ἐξ ἔθνους θλιβόντων. 16 † Εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θεράποντος κυρίου, † καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι 17 φοβεροῖς ἐν τέρασι καὶ σημείοις. † Ἀπέδωκεν (κ) ὁσίοις μισθὸν κόπων αὐτῶν, † ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ὁδῷ θαυμαστῇ, † καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκέπην ἡμέρας, † καὶ εἰς φλόγα (λ) ἄστρων τὴν νύκτα. 18 † Διεβίβασεν αὐτοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν, † καὶ διήγαγεν αὐτοὺς δι' 19 ὕδατος πολλοῦ. † Τοὺς δὲ ἐχθροὺς αὐτῶν (μ) κατέκλυσε, † καὶ ἐκ βάθους ἀβύσσου ἀνέβρασεν αὐτούς. † Διὰ τοῦτο δίκαιοι ἐσκύλευσαν ἀσε- 20 βεῖς, † Καὶ ὕμνησαν κύριε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, † τήν τε ὑπέρμα- 21 χόν σου χεῖρα ᾔνεσαν ὁμοθυμαδόν. † Ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν, † καὶ γλώσσας νηπίων ἔθηκε τρανάς.

MS. A. (ι) ἐρύσατο (κ) μισθὸν ὁσίοις (λ) ἀστέρων (μ) κατέκλυσεν,

ΚΕΦ. ια'.

1 † Εὐόδωσε τὰ ἔργα (α) αὐτῶν ἐν χειρὶ προφήτου ἁγίου. † Διώ- 2 δευσαν ἔρημον ἀοίκητον, † καὶ ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς. † Ἀν- 3 τέστησαν πολεμίοις (β) καὶ ἠμύναντο ἐχθρούς. † Ἐδίψησαν καὶ 4 ἐπεκαλέσαντό σε, † καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ, 5 † καὶ ἴαμα δίψης ἐκ λίθου σκληροῦ. † Δι' ὧν γὰρ ἐκολάσθησαν οἱ ἐχθροὶ 6 αὐτῶν, † Διὰ τούτων αὐτοὶ ἀπορoῦντες εὐεργετήθησαν.

MS. A. (α) αὐτοῦ ἐν χειρὶ προφητῶν ἁγίων. (β) καὶ ἐχθροὺς ἠμύναντο.

Cum Tranſlatione LATINA.

Et in vinculis non dereliquit illum; donec afferret illi ſceptrum regni, & potentiam adverſus eos qui eum deprimebant. Et mendaces oſtendit, qui maculaverant illum, & dedit illi claritatem æternam. 14 *Hæc populum juſtum, & ſemen ſine querela liberavit à natione eorum qui illum opprimebant.* 15 *Intravit in animam ſervi Domini, & ſtetit contra reges horrendos in portentis, & ſignis.* 16 *Reddidit juſtis mercedem laborum ſuorum, deduxit eos in via mirabili, & fuit illis in velamentum die, & in lucem ſtellarū per noctem.* 17 *Tranſtulit illos per mare rubrum, & tranſvexit illos per aquam nimiam.* 18 *Inimicos autem illorum demerſit, & de profundo abyſſi ejecit eos. Ideo juſti tulerunt ſpolia impiorum,* 19 *Et decantaverunt Domine nomen ſanctum tuum, & victricem manum tuam laudaverunt pariter.* 20 *Quoniam ſapientia aperuit os mutorum, & linguas infantium fecit diſertas.* 21

CAP. XI.

Direxit opera eorum in manu prophetæ ſancti. 1 *Iter fecerunt per deſertum, quod non habitabatur,* 2 *& in inviis fixerunt caſas. Steterunt contra hoſtes, & de inimicis ſe vindicaverunt.* 3 *Sitierunt,* 4 *& invocaverunt te: & data eſt illis aqua de petra duriſſima, & requies ſitis de lapide duro. Per quæ enim pœnas paſſi ſunt inimici illorum;* 5 *Per hæc cum iis quibus deerat, bene actum eſt.* 6

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

1 2 [illegible]
3 4 [illegible]
5 6 [illegible]

Et in vinculis non dereliquit eum, donec 14 dedit ei ſceptrum regni, & poteſtatem in eos qui vim intulerant illi: & oſtendit mendaces eſſe eos qui criminis eum inſimulârant, deditque illi gloriam in æternum. Hæc 15 redemit populū gratioſū, & ſemē immaculatum liberavit à gente quæ afflixerat eos, Et 16 intravit in animam ſervi Domini, reſtititque poteſtatibus ac regibus per ſigna & prodigia. Reddidit ſanctis mercedem laboris eo- 17 rum, & deduxit eos per terram mirabilem, & fuit ipſis umbraculo interdiu, & vice ſplendoris ſiderei noctu: Duxitque eos per 18 horrendum mare Suph, & ambulare fecit eos per aquas ingentes: Hoſtes autem eo- 19 rum obruerunt aquæ: illos verò ex profunditate abyſſi extraxit. Idcircò juſti obſtacu- 20 lo fuerunt impiis, & nomen ſanctum tuum Domine, uno ore laudaverunt, manumque tuam validam ô Bellator, unà celebrârunt. Nam os mutorum aperuit ſapientia, & 21 linguam infantium reddidit argutam.

CAP. XI.

Præterea direxit opera eorum prophetæ 1 ſancti miniſterio: Et per deſertum inha- 2 bitabile iter fecerunt, & in loco invio tentoria fixerunt: Steterunt in præliis, & ſuos 3 percuſſerunt hoſtes. Sitierunt populus tuus, 4 teque invocaverunt, & è lapide ſilicis dediſti eis aquas, & ſitis remedium è ſaxo duriſſimo. In quibus enim ſe vindicaverunt de 5 inimicis ſuis, Ipſi damnum paſſi ſunt; 6

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 وَلَمْ تتركه في قيوده * إلى أن فوضت إليه لِوا الملك وسلطانا على الذين جاروا
15 عليه * وأظهرت الذين أعابوه كذبة * ومنحته شرفا أبديا * هذه أنقذت شعبا
16 بارا ونسلا لا عيب فيه من أمة جائرة * إذ دخلت إلى نفس خادم الرب * فقاوم
17 ملوكا مرهوبين بالجرائح والآيات * ومنحتهم أجر أتعابهم * وأرشدتهم في طريق
18 عجيب * وصارت لهم في النهار ظلالا * وفي الليل عوض إشراق النجوم شعاعا * وأجازتهم
19 بحرا مرهوبا * وعبرتهم في ماء غزير * وقصمت عداتهم * وأصعدتهم من قعر العمق *
20 21 * فلهذا استسلب الصديقون المنافقين * وسبحوا اسمك القدوس يا رب * ومجدوا كلهم
يدك القاهرة * لأن الحكمة فتحت فم الصم * وجعلت ألسن الأطفال فصيحة *

* الفصل الحادي عشر *

1 2 * لأنه يسر أعماله بيد النبي القديس * فسلكوا قفرا لم يسكن * وضربوا مضاربهم في
3 4 مواضع غير مسلوكة * قاوموا المحاربين * وانتصروا من الأعداء * عطشوا فاستغاثوا بك *
5 فملكوا ماء من صخر صلدة * وسقا عطشهم من حجر صلب * لأن بهذه الأشياء عذب
6 أعداءهم * وبهذه أحسن إليهم لما أعسروا *

Nec deſeruit eum in vinculis ejus, 14 *donec largita eſt ei ſceptrum regni, & poteſtatem in eos qui oppreſſerant illum; mendaces declaravit eos qui criminati fuerant illum, & gloriam ei conciliavit æternam. Hæc popu-* 15 *lum innoxium & inculpatam progeniem eripuit à gente contriſtante, In-* 16 *grediens in animam ſervi Domini, qui tremendis regibus per miracula ſignáque reſtitit. Ipſa quoque merce-* 17 *dem laborum eorum dedit illis, deduxit eos per viam mirabilem, & fuit illis interdiu umbra, noctu verò vice fulgoris ſtellarum, ſplendor. Trajecit* 18 *eos mare formidandum, & per aquam plurimam traduxit illos: Hoſtes eorum* 19 *confregit, ipſos autem ex imo profundo extraxit. Ideò juſti ſpoliaverunt im-* 20 *pios, & nomen ſanctum tuum decantaverunt O Domine, & omnes victricem manum tuam laudaverunt. Etenim ſa-* 21 *pientia aperuit os mutorum & linguas infantium diſertas reddidit.*

CAP. XI.

Quoniam ipſe facilia reddidit opera 1 *ſua per manum ſancti prophetæ, Ideò* 2 *per deſertum inhabitatum ambulârunt, & tentoria ſua fixerunt in locis inacceſſis: Bellum contra ſe gerentibus re-* 3 *ſtiterunt, & victoriam ab inimicis reportârunt. Sitientes te invocaverunt,* 4 *& data eſt illis aqua de petra duriſſima, & è lapide ſolidiſſimo ſitim eorum irrigavit. Per has enim res cruciavit ho-* 5 *ſtes eorum, Et per has eaſdem benefecit* 6 *illis quum penuriâ laborârunt.*

6

Verſio VULG. LA.

7 Nam pro fonte quidem ſempiterni fluminis, humanū 8 ſanguinem dediſti injuſtis. Qui cùm minuerentur in traductione infantium occiſorum, dediſti illis abundantem aquam inſperatè, 9 Oſtendens per ſitim, quæ tunc fuit, quemadmodum tuos exaltares, & adverſarios illorum necares. 10 Cùm enim tentati ſunt, & quidem cum miſericordia diſciplinam accipientes, ſcierunt quemadmodum cum ira judicati impii tormenta 11 paterentur. Hos quidem tanquam pater monens probâſti: illos autem tanquam durus rex interrogans con- 12 demnaſti. Abſentes enim & præſentes ſimiliter tor- 13 quebantur. Duplex enim illos acceperat tædium, & 14 gemitus cum memoria præteritorum. Cùm enim audirent per ſua tormenta benè ſecum agi, commemora- 15 ti ſunt Dñm, admirantes in finem exitus. Quem enim in expoſitione prava projectū deriſerunt, in finē even- 16 tus mirati ſunt, non ſimiliter juſtis ſitientes. Pro cogitationib' autē inſenſatis iniquitatis illorū, quòd quidā errantes colebant mutos ſerpentes, & beſtias ſupervacuas, immiſiſti illis multitudinem mutorū animaliū in 17 vindictam: Ut ſcirent, quia per quæ peccat quis, per 18 hæc & torquetur. Non enim impoſſibilis erat omnipotens manus tua, quæ creavit orbē terrarū ex materia inviſa, immittere illis multitudinē urſorū, aut audaces 19 leones, Aut novi generis ira plenas ignotas beſtias, aut vaporem igniū ſpirantes, aut fumi odorē proferentes, aut horrendas ab oculis ſcintillas emittentes:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

7 † Ἀντὶ μὲν πηγῆς (γ) ἀεννάου ποταμοῦ αἵματι λυθρώδει (δ) ταρα- 8 χθέντες † Εἰς ἔλεγχον νηπιοκτόνου διατάγματος, † ἔδωκας 9 αὐτοῖς δαψιλὲς ὕδωρ ἀνελπίστως· † Δείξας διὰ τοῦ τότε 10 δίψους † πῶς τοὺς ὑπεναντίους ἐκόλασας. † Ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ ἐν ἐλέει παιδευόμενοι, † ἔγνωσαν πῶς ἐν ὀργῇ κρινόμενοι 11 ἀσεβεῖς ἐβασανίζοντο. † Τούτους μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νουθετῶν ἐδο- 12 κίμασας, † ἐκείνους δὲ ὡς ἀπότομος βασιλεὺς καταδικάζων ἐξήτασας. 13 † Καὶ ἀπόντες δὲ καὶ παρόντες ὁμοίως ἐτρύχοντο. † Διπλῆ γὰρ αὐ- 14 τοὺς ἔλαβε λύπη, † καὶ στεναγμὸς μνημῶν τῶν (ε) παρελθουσῶν. † Ὅτε γὰρ ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων κολάσεων † εὐεργετημένους αὐτοὺς, ᾔσθοντο 15 τοῦ κυρίου. † (ζ) Τὸν γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥιφέντα ἀπειπόντες χλευάζοντες, † ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων (η) ἐθαύμασαν, † οὐχ ὅμοια 16 δικαίοις διψήσαντες. † Ἀντὶ δὲ λογισμῶν ἀσυνέτων ἀδικίας αὐτῶν, † ἐν οἷς πλανηθέντες ἐθρήσκευον ἄλογα ἑρπετὰ καὶ (θ) κνώδαλα εὐτελῆ, 17 † ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων ζώων εἰς ἐκδίκησιν, † Ἵνα 18 γνῶσιν ὅτι δι' ὧν τις ἁμαρτάνει, διὰ τούτων κολάζεται. † Οὐ γὰρ ἠπόρει ἡ παντοδύναμός σου χεὶρ † καὶ κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὕλης, † ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἄρκτων, ἢ θρασεῖς 19 λέοντας, † Ἢ (ι) νεοκτίστους θυμοῦ πλήρεις θῆρας ἀγνώστους, † ἤτοι πυρπνόον φυσῶντας ἄσθμα, † ἢ (κ) βρόμους λικμωμένους καπνοῦ, † ἢ δεινοὺς ἀπ' ὀμμάτων σπινθῆρας ἀστράπτοντας·

MS. A. (γ) ἀενάου (δ) ταραχθέντος (ε) παρελθόντων. (ζ) Ὃν γὰρ (η) ἐθαύμαζον, (θ) *κνώδαλα (ι) νεοκτίστου (κ) βρόμον

Cum Tranſlatione LATINA,

Nam pro fonte ſempiterni fluminis ſanguine im- 7 *mundo (a) turbati In redargutionem præcepti de oc-* 8 *cidendis parvulis; dediſti ipſis abundantem aquam inſperatè: Oſtendens per ſitim, quæ tunc fuit, quo-* 9 *modo adverſarios puniviſſes. Cum enim tentati* 10 *ſunt, & quidem cum miſericordia diſciplinam accipientes; ſcierunt, quemadmodum cum ira judicati impii tormenta paſſi ſint. Hos quidem tanquam* 11 *pater monens probâſti: illos autem, tanquam rex durus condemnans interrogâſti. Et abſentes autem &* 12 *præſentes ſimiliter torquebantur. Duplex enim tæ-* 13 *dium accepit illos, & gemitus cum memoria præteritorum. Cum enim audirent per ſua tormenta bene* 14 *cum illis agi; ſenſerunt Dominum. Quem enim in* 15 *expoſitione olim projectum repudiaverunt deridentes; in fine eventuum mirati ſunt, non ſimiliter juſtis ſitientes. Pro cogitationibus autem inſenſatis* 16 *iniquitatis illorum, quia quidem errantes colebant mutos ſerpentes, & beſtias ſupervacuas; immiſiſti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam; Ut ſcirent, quia per quæ peccat quis; per* 17 *hæc torquetur. Non enim impotens erat omnipotens* 18 *manus tua, & quæ creavit orbem terrarum ex (b) informi materia, immittere illis multitudinem urſorum, aut audaces leones, Aut novi generis ira* 19 *plenas ignotas beſtias, aut vaporem igneum ſpirantes, aut proferentes odores fumi, aut horrendas ab oculis ſcintillas emittentes.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]

Et pro fonte datum eſt eis flumen ſanguinē 7 aquæ rubræ manans, Ad correptionem pro 8 pueris qui ex edicto caſi fuerant, quibus & aquam dediſti in optima illa vita quæ non deficit. Propterea oſtendiſti quòd per ſitim 9 ultionem ſumpſeris ab adverſariis. Ubi ten- 10 tati ſunt, & clementer caſtigâſti & rexiſti eos, cognoverunt quòd in iracundia flagellantur ac lacerantur impii. Hos quidem ut 11 pater elegiſti, conſolatus es, & prædicaſti: illos autem ut rex ſeverus occidiſti & condemnâſti. Remotos ac propinquos contri- 12 viſti: Et duplex mœror cepit eos, cum ge- 13 mitu memoriæ rerum præteritarum. Quo- 14 niam audierunt ſalutem propriam qui beneficio accepto Dominum non cognoverunt. Imò deridebant quod ſibi acciderat. At in 15 fine eventuum ſuorum obſtupuerunt; & clamor eorum non ſucceſſit pro votis ipſorum, quòd ea ſine intellectu *emiſſa* eſſent. Tanta erat impietas illorum. Quoniam ipſi aber- 16 rârunt & ſervierunt reptilibus & beſtiis irrationalibus, tu quoque in eos immiſiſti, ad contumeliam, beſtias multas irrationales, in retributionem: Ut ſcirent per quæ quis de- 17 ſipienter agit, per eadem judicandum ac munerandum eſſe. Neque enim exhauſta apud 18 te fuerat illa potentia quæ ſecula creavit ex ignota materia; ſiquidem poteras in eos immittere multos lupos, aut furorem leonum, 19 Aut horrendorum fulgurum ſcintillas, aut iram multarum beſtiarum ignotarum, aut ignem flatu excitatum ac devorantem, aut fumigantis fumi violentiam, aut ſcintillantium fulgurum impetum;

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * بدل ينبوع النهر المتدفق * إذ كدروه أولئك بدم القتلى * أعطيتهم ماء غزيرا أنبعته بلا
8 9 تأميل * توبيخا للأمر القاتل للأطفال * فلذلك عاقبت المقاومين إذ عطشوا حين جربوا *
10 11 * وذلك إنهم برحمة أدبوا * فعرفوا كيف لما حوكم المنافقون عذبوا بالسخط * لأنك مثل
12 والد واعظ اختبرت هؤلاء * ومثل ملك صارم مداين استفحصت أولئك * وبهذه الصورة
13 14 أشقيتهم غائبين وحاضرين * لأنهم اشتملهم حزن مضاعف وحسن تذكرات سوء الفهم * إذ
15 سمعوا أن قد أحسن إليهم في عقوباتهم * واستلذوها لذة الرب * لأن الذي ألقي في
المكروه أيضا أيسوا منه هاربين * وتعجبوا من كمال نفود الأمور * لأنهم ما عطشوا نظير
16 ما عطش المقسطون * وعوض أفكار ظلمهم التي لا فهما فيها * التي لما ضلوا بها عبدوا
الدواب الفاقدة النطق والأنعام الحقيرة * أرسلت عليهم الانتقام ككثرة الحيوان الذي
17 18 لا ينطق * ليعرفوا أن الأشياء التي يخطي بها الإنسان بها يعاقب * لأن لم يصعب على يدك
القادرة على كل شيء * التي خلقت العالم من هيولى لا صورة لها * أن تبعث عليهم كثرة
19 ذئاب أو سباعا جسورة * أو وحوشا مرعبة * غضبا شديدا * اختراعه غير معروف * أو نافخة نارا
هائجة معصفة أو منتسفة * نافثة قتام الدخان * أو مبرقة من أعينها شرارا ملهبا مؤلما *

Pro fonte fluminis abundè manante, quòd 7 *illi interfectorum cruore cum turbarint, his aquam dediſti uberrimam, quam præter ſpem ſcaturire feciſti. In redargutio-* 8 *nem edicti de pueris occidendis. Qua-* 9 *propter puniviſti eluctantes, cùm ſitiviſſent quando tentati fuerunt. Nam quia* 10 *benignè caſtigati fuerant, cognoverunt quomodo impii, qui damnantur iracundè puniantur. Siquidem hos tanquam pater* 11 *admonens probaviſti; illos autem tanquam rex durus judicium exercens inquiſiviſti, Et eos hac ratione abſentes* 12 *ac præſentes vexaſti. Duplex enim mœror* 13 *occupaverat eos, & dolor memoriæ depravati ſenſus, Ubi audiverunt benè ſe-* 14 *cum in ſuis cruciatibus actum eſſe, & voluptatem ex iis ante Dominum ſe percepiſſe. Illum enim qui inter abominan-* 15 *da abjectus fuerat, etiam fugientes deſperârunt, & extremum rerum exitum mirati ſunt: quia non ſitiverunt eodem modo quo ſitiverant juſti. Et pro impiis* 16 *eorum cogitationibus intellectu carentibus, quibus ſeducti beſtias rationis expertes vileſque pecudes adorârunt, ultionem in eos immiſiſti juxta multitudinem animantium irrationalium: Ut diſcerent* 17 *per quæ quis peccat, per ea puniri. Neque* 18 *verò difficile erat manui tuæ omnipotenti quæ mundum ex informi materia condidit, immittere in eos multitudinem luporum, aut leones audaces, Aut feras* 19 *horrendas, dirum ignotæ ſuffationis furorem, aut ſpirantes ignem perflantem atque procelloſum aut extirpantem, efflantes atrorem fumi, aut fulminantes ex oculis ſcintillas ardentes doloreque plenas.*

Verſio VULG. LAT.

20 Quarum non ſolùm læſura poterat illos exterminare,
21 ſed & aſpectus per timorem occidere. Sed & ſine his
uno ſpiritu poterant occidi perſecutioné paſſi ab ipſis
factis ſuis, & diſperſi per ſpiritum virtutis tuæ: ſed
omnia in menſura, & numero, & pondere diſpoſuiſti.
22 Multum enim valere, tibi ſoli ſupererat ſemper:
23 & virtuti brachii tui quis reſiſtet? Quoniã tanquam momentum ſtateræ, ſic eſt ante te orbis terrarũ,
& tanquam gutta roris antelucani, quæ deſcendit in
24 terram. Sed miſereris omnium, quia omnia potes, &
25 diſſimulas peccata hominũ propter pœnitentiam. Diligis enim omnia quæ ſunt, & nihil odiſti eorum quæ
feciſti: nec enim odiens aliquid conſtituiſti, aut feciſti.
26 Quomodo autem poſſet aliquid permanere, niſi tu voluiſſes? aut quod à te vocatũ non eſſet, conſervaretur?
27 Parcis autẽ omnibus: quoniã tua ſunt Dñe, qui amas
animas.

CAP. XII.

1 O Quam bonus & ſuavis eſt Domine ſpiritus tuus
2 in omnibus! Ideóq; eos, qui exerrant, partibꝰ corripis: & de quibus peccant, admones & alloqueris:
3 ut relictâ malitia, credant in te Domine. Illos enim
antiquos inhabitatores terræ ſanctæ tuæ, quos exhorruiſti,
4 Quoniam odibilia opera tibi faciebant per me-
5 dicamina, & ſacrificia injuſta, Et filiorum ſuorum necatores ſine miſericordia, & comeſtores viſcerũ hominũ, & devoratores ſanguinis à medio ſacraméto tuo,

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

20 †Ὧν οὐ μόνον ἡ βλάβη ἠδύνατο(λ) συνεκτρίψαι αὐτοὺς, †ἀλλὰ καὶ ἡ
21 ὄψις ἐκφοβήσασα διολέσαι. †Καὶ χωρὶς δὲ τούτων, ἑνὶ πνεύματι πεσεῖν ἐδύναντο †ὑπὸ τῆς δίκης διωχθέντες, †καὶ λικμηθέντες ὑπὸ πνεύματος δυνάμεώς σου, †ἀλλὰ πάντα μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ διέταξας.
22 †Τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχύειν(μ) πάρεστί σοι πάντοτε, †καὶ κράτει βρα-
23 χίονός σου τίς ἀντιστήσεται; †Ὅτι ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων ὅλος
ὁ κόσμος ἐναντίον σου, †καὶ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελθοῦσα
24 ἐπὶ γῆν. †Ἐλεεῖς δὲ πάντας, ὅτι πάντα δύνασαι, †καὶ παρορᾷς
25 ἁμαρτήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν. †Ἀγαπᾷς γὰρ τὰ ὄντα
πάντα, καὶ (ν) οὐδὲν βδελύσσῃ ὧν ἐποίησας, †οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι
26 κατεσκεύασας. †Πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; †ἢ
27 τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ διετηρήθη; †Φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά
(ξ) ἐστι δέσποτα φιλόψυχε.

MS. A. (λ) ἐκτρίψαι (μ) σοι πάρεστιν (ν) οὐδένα (ξ) ἐστιν πάντα, δέσποτα

ΚΕΦ. ιβ'.

1 †Τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά ἐστιν ἐν πᾶσι. †Διὸ τοὺς παρα-
2 πίπτοντας κατ' ὀλίγον ἐλέγχεις, †ἐν οἷς ἁμαρτάνουσιν ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, †ἵνα ἀπαλλαγέντες τῆς κακίας (α) πιστεύσωσιν ἐπὶ
3 σὲ κύριε. †Καὶ γὰρ τοὺς παλαιοὺς οἰκήτορας τῆς ἁγίας σου γῆς
4 †μισήσας, Ἐπὶ τῷ ἔχθιστα πράσσειν ἔργα φαρμακειῶν, †καὶ τελε-
5 τὰς ἀνοσίους, Τέκνων τε φονέας ἀνελεήμονας, †καὶ σπλαγχνοφάγων
ἀνθρωπίνων σαρκῶν θοίνην, καὶ αἵματος †ἐκ μέσου(β) μυστηρίας σου,

MS. A. (α) πιστεύσωσιν (β) μύστας θιάσου,

Quarum non ſolùm læſura poterat illos exterminare, ſed & aſpectus per timorem occidere. Sed & 20 21
ſine his uno ſpiritu poterant occidi, perſequutionem paſſi ab ipſo judicio, & diſperſi per ſpiritum
virtutis tuæ. Sed omnia menſura, & numero, &
pondere diſpoſuiſti. Multum enim valere tibi ſu- 22
pereſt ſemper: & virtuti brachii tui quis reſiſtet?
Quoniam tanquam momentum ſtateræ, ſic eſt totus 23
orbis terrarum ante te, & tanquam gutta roris antelucana, quæ deſcendit in terram. Sed miſereris 24
omnium, quoniam omnia potes, & diſſimulas peccata hominum propter pœnitentiã. Diligis enim omnia 25
quæ ſunt, & nihil odiſti eorum, quæ feciſti. Neque
enim odio habens aliquid, (c) conſtituiſſes. Quomodo 26
autẽ poſſet aliquid permanere, niſi tu voluiſſes? aut,
quod à te vocatum non eſſet, conſervaretur? Parcis 27
autem omnibus, quoniã tua ſunt Domine, qui amas
animas.

CAP. XII.

INcorruptus (a) enim ſpiritus tuus eſt in omni- 1
bus. Ideò hos, qui exerrant, (b) partibus corripis, 2
& de quibus peccant, admonens (c) alloqueris, ut relicta malitia credant in te Domine. Et illos enim 3
antiquos inhabitatores ſanctæ terræ tuæ odiens,
Quoniam odibilia opera faciebant per medicami- 4
na, & (d) ſacrificia injuſta, Et filiorum ſuorum 5
necatores ſine miſericordia, & (e) comeſtorum viſcerum humanarum carnium convivium, & ſanguinis à (f) medio ſacramento ſuo,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܘܗܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܡܚܒܠܘܬܗܘܢ ܡܨܝܢ ܗܘܘ܂ ܐܠܐ ܚܙܘܐ ܕܝܠܗܘܢ ܒܠܚܘܕ ܡܣܦܩ ܗܘܐ
21 ܠܡܚܒܠܘ ܐܢܘܢ܀ * ܘܡܛܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܫܒܘܩ ܗܘܝܬ܂ ܡܨܐ ܗܘܝܬ ܕܒܪܘܚܐ ܚܕܐ ܠܫܕܝܘ
ܐܢܘܢ ܘܠܡܘܒܕܘ܂ ܘܠܡܪܕܦܘ ܐܢܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܦܘܪܥܢܟ܂ ܘܠܡܒܕܪܘ ܐܢܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܪܘܚܐ ܕܚܝܠܟ܀
22 ܐܠܐ ܒܟܝܠܐ ܘܒܡܢܝܢܐ ܘܒܡܬܩܠܐ ܐܝܬܝܬ ܥܠܝܗܘܢ܀ * ܡܛܠ ܕܚܝܠܐ ܪܒܐ ܒܟܠ ܥܕܢ
23 ܐܝܬ ܠܟ܂ ܘܠܚܝܠܐ ܕܕܪܥܟ ܡܢܘ ܢܩܘܡ܂ * ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܪܦܦ ܥܝܢܐ ܗܘ ܩܕܡܝܟ ܟܠܗ ܥܠܡܐ
24 ܘܐܝܟ ܛܠܐ ܕܨܦܪܐ ܕܢܚܬ ܥܠ ܐܪܥܐ܀ * ܡܪܚܡ ܐܢܬ
ܥܠ ܟܠ܂ ܘܠܟܠ ܡܛܐܒ ܐܢܬ܂ ܘܡܥܒܪ ܐܢܬ ܥܘܠܗܘܢ ܕܒܢܝܢܫܐ ܟܕ ܬܝܒܝܢ܀
25 * ܘܪܚܡ ܐܢܬ ܠܟܠ܂ ܘܡܕܡ ܠܐ ܡܣܠܐ ܐܢܬ ܡܢ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ܂ ܡܛܠ ܕܐܠܘ ܣܢܐ ܗܘܝܬ
26 ܡܕܡ܂ ܠܐ ܥܒܕ ܗܘܝܬ ܠܗ܂ * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܩܐܡ ܗܘܐ ܡܕܡ܂ ܐܠܘ ܠܐ ܨܒܝܬ
27 ܐܢܬ܂ ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܡܬܢܛܪ ܗܘܐ ܡܕܡ܂ ܐܠܘ ܠܐ ܦܩܕܬ܂ * ܚܐܣ ܐܢܬ ܥܠ ܟܠ܀
ܕܝܠܟ ܗܘ ܟܠ ܡܪܝܐ܂ * ܦܨܠܐ * ܝܒ * ܕܪܚܡ ܐܢܬ 1
2 ܠܢܦܫܬܐ܂ ܡܛܠ ܕܪܘܚܟ ܛܒܬܐ ܥܡܪܐ ܒܟܠ܂ * ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܟܠܝܢ܂ ܩܠܝܠ
ܩܠܝܠ ܪܕܐ ܐܢܬ ܠܗܘܢ܂ ܘܒܡܕܡ ܕܣܟܠܝܢ ܡܟܣ ܐܢܬ ܘܡܙܗܪ ܐܢܬ܂ ܕܢܦܪܫܘܢ ܡܢ
3 ܒܝܫܬܐ܂ ܘܢܗܝܡܢܘܢ ܒܟ ܡܪܝܐ܀ * ܡܛܠ ܕܐܦ ܠܗܢܘܢ ܩܕܡܝܐ ܕܥܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܐܪܥܐ
4 ܩܕܝܫܬܐ ܣܢܝܬ ܐܢܘܢ܂ * ܡܛܠ ܥܒܕܝܗܘܢ ܣܢܝܐ ܕܚܪܫܐ܂ ܘܦܘܠܚܢܐ ܕܠܐ ܟܐܢ܀
5 * ܘܩܛܠܝܢ ܗܘܘ ܒܢܝܗܘܢ ܕܠܐ ܚܘܣܢ܂ ܘܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܒܣܪܐ܂ ܘܐܦ ܓܘܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܒܓܘ ܠܒܗܘܢ܀

Quæ non dicam ipſa corrumpere eos potuiſſent, ſed *ſolus* ipſorum aſpectus ſufficiens 20
fuiſſet ad eos abolendos. Quinetiam his 21
omnibus omiſſis, poteras unico flatu exterminare eos ac perdere ab ultionis tuæ conſpectu propulſatos, et à conſpectu ſpiritûs tui
diſperdere: verùm omnia menſurâ ordineq;
& pondere in eos intuliſti. Nam magnalia 22
quovis tempore tibi adſunt, & brachio dexteræ tuæ quis valeat reſiſtere? Quandoqui- 23
dem ut ictus oculi corã te eſt univerſa mundi
maſſa, & velut aqua roris matutino tempore
ſuper terra delapſa. Omnium misereris, quia 24
omnibus benefacis: & aufers iniquitates
hominum, quum pœnituerit eos. Omnia di- 25
ligis, nec quicquam dedignaris eorum quæ
feciſti: quoniam ſi quid abominareris, haud
feciſſes illud. Quomodo enim ſubſiſteret 26
aliquid, niſi tu velles? aut quomodo conſervaretur aliquid, niſi tu præciperes? Par- 27
cis omnibus, quoniam tua ſunt omnia Domine.

CAP. XII.

AMator es animarum, quia ſpiritus tuus 1
bonus habitat in omnibus. Eos autem qui 2
delinquunt, paulatim corripis: in quibus
peccant, arguis & interminaris, ut recedant
à malis, & credant in te Domine. Priſcos 3
enim illos qui ſanctam inhabitabant terram,
execratus es Propter turpes eorum actio- 4
nes, actiones *inquam* veneficorum, & cultus
infauſtos. Liberos ſuos ſine clementia inter- 5
ficiebant, carneſque vorabant, *atque adeò*
viſcera hominum in præcordiis eorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * التي ليس اضرارها فقط يستطيع ان يسحقهم * بل ومنظرها يفزعهم فيهلكهم * وخلوا من
21 هذه بانسان واحد يمكن ان يسقطوا * اذ تطردهم الطايلة * وتبددهم روح قدرتك * لكنك
22 رتبت كل شي بعدد ومقدار ووزن * لان اقتدارك عظيم حاضر عندك كل حين * ومن
23 ساعدك من يقاومها * وجميع العالم امامك كرجحان لسان الميزان * وكنقطة ندى سحرية
24 منحدرة على الارض * وترحم الكل * لانك قادر على كل شي * وتعرض عن خطايا الناس
25 متوخيا التوبة * لانك تحب الموجودات كلها * ولم ترذل شيا مما خلقت * ولو
26 ابغضت شيا لما كنت خلقته * وكيف كان يثبت قدامك ان لم تشا انت * او
27 كيف كان يحفظ ما لم تدعوه انت * وتشفق على كافة البرايا * ايها السيد المحب النفس *
1 لانها لك هي * * الفصل الثاني عشر * * لان الروح الصالح
2 هو في الكل * فلهذا توبخ الذين سقطوا كما يخص النطق * اذ تذكرهم وتعظهم فيما
3 اخطاوا * لكيما اذا عبروا من رذيلتهم يومنون بك يا رب * لانك انما ابغضت الساكنين
4 ارضك المقدسة القدماء * من اجل افتعالهم اعمال السحر الممقوتة ورواسمهم الفاقدة البر *
5 * وقتلهم اولادهم بلا رحمة * واستطابتهم اكل احشاء الناس ولحمانهم ودمهم *

Quarum non ſolùm noxa eos conterere, 20
ſed & aſpectus terrere ac perdere potuiſſet. Imò ſine his, unico nutu cadere 21
poterant perſequente eos pœnâ, & ſpiritu potentiæ tuæ eos eradicante: Verùm omnia numero, menſurâ, ponderéque ordinâſti. Etenim potentia tua ma- 22
xima eſt, ſemper tibi præſens; & robori brachii tui quis reſiſtat? Quando- 23
quidem totus mundus coram te eſt inſtar librationis lingulæ ſtateræ, & veluti
gutta roris matutina humi delapſa. Et 24
omnium misereris, ut qui poſſis omnia: & hominum peccata diſſimulas, volens
pœnitentiam. Omnia enim ſubſiſtentia 25
diligis, & nihil abominaris eorum quæ creâſti: & ſi quid odio haberes, id ſanè
minimè creâſſes. Quomodo enim ſubſi- 26
ſteret in conſpectu tuo, niſi tu velles? aut quonam pacto conſervaretur quod tu non accerſiſſes? Clemens autem es 27
erga creaturas omnes, O Domine amator animæ, quia tuæ ſunt.

CAP. XII.

NAm ſpiritus bonus omnibus ineſt: 1
Idcóque eos qui corruunt, arguis prout 2
decet rationis capaces, commonens eos & cohortans in quibus deliquerunt; ut à vitio ſuo ſecedentes, credant in te Domine. Nam odio quidem habuiſti pri- 3
ſtinos illos ſanctæ terræ tuæ habitatores, Ob patrata ab ipſis execranda venefi- 4
ciorum facinora, & commenta eorum juſtitiæ expertia, Immitem liberorum 5
ſuorum necem, & oblectationem in humanis viſceribus, carnibus, & ſanguine comedendis.

Verſio VULG. LAT.

6 Et auctores parentes animarum inauxiliatarum, per-
7 dere voluiſti per manus parentum noſtrorum, Ut dignam perciperent peregrinationé puerorum Dei, quæ
8 tibi omnium charior eſt terra. Sed & his tanquam hominibus pepercisti, & miſiſti anteceſſores exercitus tui
9 veſpas, ut illos paulatim exterminarent. Non quia impotens eras in bello ſubjicere impios juſtis, aut beſtiis
10 ſævis, aut verbo duro ſimul exterminare: Sed partibus judicans dabas locum pœnitentiæ, non ignorans,
quoniam nequam eſt natio eorum, & naturalis malitia ipſorum, & quoniam non poterat mutari cogitatio
11 illorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum
ab initio: nec timens aliquem, veniam dabas pecca-
12 tis illorum. Quis enim dicet tibi: Quid feciſti?
aut quis ſtabit contra judicium tuum? aut quis in
conſpectu tuo veniet vindex iniquorum hominum?
aut quis tibi imputabit, ſi perierint nationes, quas
13 tu feciſti? Non enim eſt alius Deus quàm tu, cui
cura eſt de omnibus, ut oſtendas quoniam non
14 injuſtè judicas judicium. Neque rex, neque tyrannus in conſpectu tuo inquirent de his quos perdidiſti.
15 Cùm ergò ſis juſtus, juſtè omnia diſponis: ipſum quoque, qui non debet puniri, condemnare, exterum
16 æſtimas à tua virtute. Virtus enim tua juſtitiæ initium eſt: & ob hoc quòd omnium Dominus es, omnibus te parcere facis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

6 †Καὶ αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων, †ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ
7 χειρῶν πατέρων ἡμῶν· †Ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ παίδων
8 †ἡ παρὰ σοὶ πασῶν τιμιωτάτη γῆ. †Ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων ἐφείσω, †ἀπέστειλάς τε προδρόμους τοῦ στρατοπέδου σου
9 σφῆκας, †ἵνα αὐτοὺς κατὰ βραχὺ (γ) ἐξολοθρεύσωσιν. †Οὐκ ἀδυνατῶν ἐν παρατάξει ἀσεβεῖς †δικαίοις ὑποχειρίους δοῦναι,
10 †ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ ἀποτόμῳ ὑφ' ἓν ἐκτρίψαι· †Κρίνων δὲ κατὰ βραχὺ ἐδίδους τόπον μετανοίας, †οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι
πονηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν, †καὶ ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν, †καὶ ὅτι
11 οὐ μὴ ἀλλαγῇ ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα· †Σπέρμα γὰρ ἦν
κατηραμένον ἀπ' ἀρχῆς· †οὐδὲ εὐλαβούμενός τινα, ἐφ' οἷς ἡμάρ-
12 τανον ἄδειαν ἐδίδους. †Τίς γὰρ ἐρεῖ, Τί ἐποίησας; †ἢ τίς
ἀντιστήσεται τῷ κρίματί σου; †τίς δὲ ἐγκαλέσει σοι κατὰ ἐθνῶν
ἀπολωλότων, ἃ σὺ ἐποίησας; †ἢ τίς εἰς κατάστασίν σοι ἐλεύσεται
ἔκδικος κατὰ ἀδίκων ἀνθρώπων; †Οὔτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν σοῦ, ᾧ
13 μέλει περὶ πάντων, †ἵνα δείξῃς ὅτι οὐκ ἀδίκως ἔκρινας. †Οὔτε
14 βασιλεὺς ἢ τύραννος ἀντοφθαλμῆσαι δυνήσεταί σοι περὶ ὧν
15 (δ) ἀπώλεσας. †Δίκαιος δὲ ὢν δικαίως τὰ πάντα διέπεις,
†αὐτὸν τὸν μὴ ὀφείλοντα κολασθῆναι καταδικάσαι †ἀλλότριον ἡγού-
16 μενος τῆς σῆς δυνάμεως. †Ἡ γὰρ ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή,
†καὶ τὸ πάντων σε δεσπόζειν, πάντων (ε) φείδεσθαι ποιεῖ.

MS. A. (γ) ἐξολεθρεύσωσιν (δ) ἐκόλασας. (ε) φείδεσθαί σε ποιεῖ.

Et auctores (g) cædis parentes animarum inauxi- 6
liatarũ, voluiſti perdere per manꝰ parentũ noſtrorũ;
Ut dignam (h) peregrinationem perciperet puerorum 7
Dei, quæ tibi omnium charior eſt terra. Sed & 8
his, tanquam hominibus, pepercisti: & miſiſti
anteceſſores exercitus tui veſpas, ut illos paulatim
exterminarent: Non, quia impotens eras in bello 9
ſubjicere impios juſtis, aut beſtiis ſævis, aut ver-
bo duro ſimul exterminare: Sed partibus judicans 10
dabas locum pœnitentiæ, non ignorans, quoniam (i)
iniqua eſt natio eorũ, & naturalis malitia ipſorum,
et quoniã non mutabitur cogitatio illorum in perpe-
tuum. Semen enim erat maledictum ab initio. Nec 11
timens aliquem, veniam dabas peccatis illorum.
Quis enim dicet, quid feciſti? aut quis ſtabit con- 12
tra judicium tuum? Quis autem imputabit tibi;
ſi perierint nationes, quas tu feciſti? Aut quis ad
ſtandum contra te veniet vindex pro iniquis homi-
nibus? Nec enim eſt alius Deus, quàm tu: cui 13
cura eſt de omnibus, ut oſtendas, quoniam non
injuſte judicaſti. Neque rex, neque tyrannus in con- 14
ſpectu tuo poterit inquirere de his, quos perdidiſti.
Cum autem ſis juſtus; juſte omnia diſponis, ipſum, 15
qui non debet puniri, (k) condemnare, exterum
exiſtimans à tua virtute. Virtus enim tua juſti- 16
tiæ initium eſt: & hoc ipſum, quòd omnium dominus es, omnibus te parcere facit.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܥܒܕܝܢ ܕܡܘܬܐ ܕܚܒܠܐ܂ ܥܒܕܘ ܒܓܘ ܐܪ̈ܙܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ܂ ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܘܕܪܢܐ ܠܢܦܫܬܐ
7 ܕܥܡܡܐ ܕܠܗܘܢ܂ ܘܐܢܬ ܨܒܝܬ ܕܬܘܒܕ ܐܢܘܢ ܒܐܝܕܝ ܐܒܗܬܐ܀ * ܕܢܩܒܠܘܢ ܥܒܕܘܗܝ
8 ܕܐܠܗܐ ܫܝܢܐ ܕܐܟܣܢܝܘܬܐ܂ ܐܪܥܐ ܕܝܗܒܬ ܒܐܝܩܪܐ ܘܒܫܘܒܚܐ܀ * ܘܐܦ ܥܠ ܗܠܝܢ ܐܝܟ
9 ܒܢܝܢܫܐ ܚܣܬ܂ ܘܫܕܪܬ ܒܗܘܢ ܒܩܪܒܐ ܙܒܘܪܐ܂ ܕܩܠܝܠ ܩܠܝܠ ܢܫܠܡܘܢ ܐܢܘܢ܀ * ܠܐ
ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܪܫܝܥܐ ܩܫܝܢ ܡܢ ܙܕܝܩܐ܂ ܕܢܓܡܪܘܢ ܐܢܘܢ܂ ܐܘ ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܐܘ ܒܩܛܠܐ
10 ܕܡܠܬܐ ܕܦܘܡܐ ܢܬܚܒܠܘܢ܀ * ܐܠܐ ܩܠܝܠ ܩܠܝܠ ܕܢܬ ܐܢܘܢ܂ ܘܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܐܬܪܐ
ܠܬܝܒܘܬܐ܂ ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܐܢܬ ܕܒܝܫ ܗܘ ܫܪܒܗܘܢ܂ ܘܢܨܝܒܐ ܒܝܫܘܬܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܡܫܬܚܠܦܝܢ
11 ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܠܥܠܡ܀ * ܙܪܥܐ ܓܝܪ ܕܚܛܝܐ ܠܝܛ ܗܘ ܩܕܡ ܡܪܝܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܕܚܠܬ
12 ܡܢ ܐܢܫ܂ ܐܘܪܟܬ ܠܗܘܢ܀ * ܡܢܘ ܓܝܪ ܢܐܡܪ ܠܟ܂ ܡܢܐ ܥܒܕ ܐܢܬ܂ ܐܘ ܡܢ
ܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠ ܕܝܢܟ܂ ܐܘ ܡܢܘ ܢܟܣ ܥܠ ܒܢܝ ܥܡܡܐ܂ ܟܕ ܡܘܒܕ ܐܢܬ ܠܗܘܢ܂ ܐܘ
13 ܡܢܘ ܢܩܝܡ ܢܦܫܗ ܬܒܘܥܐ܂ ܩܕܡܝܟ ܥܠ ܐܢܫܐ ܥܘܠܐ܀ * ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܒܪ ܡܢܟ
14 ܘܐܢܬ ܝܨܦ ܐܢܬ ܥܠ ܟܠ܂ ܘܚܘܝܬ ܕܠܐ ܒܥܘܠܐ ܕܢܬ܀ * ܐܦܠܐ ܡܠܟܐ
15 ܐܦܠܐ ܫܠܝܛܐ ܢܫܟܚ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠܟ ܒܡܕܡ ܕܟܐܢܐܝܬ ܓܙܪܬ܀ * ܐܠܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܡܕܒܪ
ܐܢܬ ܟܠܡܕܡ܂ ܘܐܦ ܒܡܕܡ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܬܒܥܘ܂ ܦܘܪܥܢܐ ܫܘܝܐ ܠܚܝܠܟ ܡܢ ܢܘܟܪܝܐ܀
16 * ܡܛܠ ܕܚܝܠܟ ܪܝܫ ܟܐܢܘܬܐ ܗܘ܂ ܘܐܢܬ ܡܫܠܛ ܐܢܬ ܥܠ ܟܠ܀

Facinora *ſanè* mortis exitialis. Fecerunt in 6
medio ſacramenta illegalia, nec fuit auxilium animabus popularium eorum. Tu au- 7
tem voluiſti perdere eos per manum parentum, Ut ſervi Dei tranquillum caperent
hoſpitium, terram *ſcilicet* quam cum honore
& gloria dediſti. Atque ut hos etiam, ut in 8
homines, clementiâ uſus es, mittens in eos
in bellum veſpas, quæ paulatim illos abſumerent. Non quidem (exinde quòd impii 9
ſint duriores juſtis) ut perimerent eos, aut
ſævis beſtiis, vel occiſione ſermonis oris contererentur: Sed paulatim judicâſti eos, & 10
dediſti eis locum pœnitentiæ, ut qui nôſti
improbam eſſe originem eorum, inſitam illorum malitiam, nec mutandas in æternum
cogitationes eorum: Siquidem ſemen pecca- 11
torum maledictum eſt coram Domino. Neq;
verò peccatores veritus, prorogâſti eis. Nam 12
quis tibi dicere poſſit, Quid facis? aut
quis opponat ſe judiciis tuis? aut quis arguat pro filiis gentium, cùm perdideris
eos? aut quis conſtituat ſe vindicem coram te pro hominibus impiis? Deus enim 13
alius non eſt præter te, tuque curam agis
omnium, & tu oſtendiſti nihil te injuſtè
judicâſſe. Neque rex, neque gubernator 14
potuit tibi reſiſtere in eo quod juſtè decreviſti. Sed convenienter omnia moderaris, 15
etiam in re in qua decernere oportebat adæquatam viribus tuis ultionem ab alienigenis. Nam tua potentia principium eſt juſti- 16
tiæ, tuque in omnia dominaris.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * اذ انتزعوا من وسطهم معرفة الاسرار الالهية * واباء نفوس لا معونة لها من احد قتلوا انفسهم *
7 فاردت ان تهلكهم بايدي اباينا * ليقبل اولياء الله مسكنا اهلا الارض التي كانت اكرم
8 عندك من كل شي * لكنك شفقت عليهم كاشفاقك على الناس * اذ ارسلت زنابير يتقدمون
9 معسكرك ليبيدوهم قليلا قليلا * وما كان يصعب عليك ان تدفع الكفار الى المسلطين في
المصاف يستاسرونهم * او بكلمة جارية تستهلكهم في وقت واحد *
10 حكمت ان يكون ذلك قليلا قليلا مانحا اياهم مهلة التوبة ولم يخف عليك ان كونهم شرير
11 وطبعهم غريزية * وان فكرهم ما يتبدل الى الابد * لانهم كانوا نسلا ملعونا منذ القديم وانهم
12 ما تورعوا من احد في الخطايا التي اجترموها فتعطيهم مهلة * لانه من ذا يقول لك ماذا عملت
امن يقاوم حكومتك * امن ذا يشكو من الامم الضائعة التي انت خلقتها * امن يحضر
13 عندك في استعطاف منتصر للناس الظالمين * لانه ليس الاها سواك فيهم في الكل * لانك ما
14 حكمت ظلما * ولا ملك ولا امير يستطيع ان يرفع ناظره اليك عاتبا من اجل الذين عاقبتهم *
15 واذ لم تزل عادلا تدبر جميع البرايا مقسطا * محتسبا امرا غريبا من قدرتك ان تحاكم من لا
16 يجب عليه العقاب * لان قوتك ابتداء العدل * وسيادتك للكل تجعلك ان تشفق على الكل *

Cùm abſtuliſſent è medio ſui divino- 6
rum cognitionem ſacramentorum, & parentes animarum quibus nullum erat à quopiam auxilium, ſemetipſos occidiſſent, voluiſti quidem perdere eos per manus parentum noſtrorum: Ut dilecti Dei 7
dignam acciperent habitationem, terram quæ ſummo apud te præ cunctis rebus erat in pretio. Attamen pepercisti 8
eis, ut hominibus parcere conſuevisti, mittens crabrones qui caſtra tua præcederent, ut eos paulatim profligarent.
Non quòd laboraveris tibi eſſet impios 9
tradere juſtis in captivitate redigendos mediis in acie bus, aut improbis eos tradere beſtiis, aut præciſo verbo in uno interire momento. Sed hoc paulatim fieri 10
judicaſti, tribuens eis ſpatium pœnitentiæ; quamvis te non lateret pravam eſſe eorum naturam, vitium ingenitum, & cogitationem haud mutan-
dam in æternum. Erant enim proge- 11
nies jam inde ab initio maledicta (& verò neminem veritus fuiſti in peccatis quæ perpetrârunt) ut concederes eis prorogationem. Nam quis tibi dicat, 12
Quid egiſti? quis tuo decreto reſiſtat? quis ex perditis gentibus quas tu creaſti, de te conqueratur? quis ſe conſtituat apud te ad interceſſionem auxiliarem pro hominibus iniquis? Non 13
eſt enim præter te Deus qui curam gerat omnium. Neque verò injuſtè judicaſti;
Neque rex aut princeps ullus audeat 14
oculos ſuos contra te attollere, arguens pro his quos punieris. Et cùm ſemper ſis 15
juſtiſſimus, creaturas omnes juſtè gubernas: rem à tua potentia alienam exiſtimans eum condemnare qui puniri non meretur: Tua ſiquidem potentia ju- 16
ſtitiæ principium eſt, tuùmque in omnia dominium efficit ut parcas omnibus.

Verſio VULG. LAT.

17 Virtutem enim oſtendis tu, qui non crederis eſſe in vir-
tute conſummatus, & horum, qui te neſciunt, audaciam
18 traducis. Tu autem dominator virtutis, cum tranquilli-
tate judicas, & cum magna reverentia diſponis nos:
19 ſubeſt enim tibi, cum volueris, poſſe. Docuiſti autem
populum tuũ per talia opera, quoniam oportet juſtum
eſſe & humanũ, & bonæ ſpei feciſti filios tuos: quoni-
20 am judicans das locũ in peccatis pœnitentiæ. Si enim
inimicos ſervorum tuorum, & debitos morti, cum tanta
cruciaſti attentione, dans tempus, & locum, per quæ
21 poſſent mutari à malitia; Cum quanta diligentia judi-
caſti filios tuos, quorum parentibus juramenta, & con-
22 ventiones dediſti bonarum promiſſionum? Cùm ergò
das nobis diſciplinã, inimicos noſtros multipliciter fla-
gellas, ut bonitatem tuã cogitemus judicantes: & cùm
23 de nobis judicatur, ſperemus miſericordiã tuam. Unde
& illis, qui in vita ſua inſenſatè & injuſtè vixerunt, per
24 hæc, quæ coluerunt, dediſti ſumma tormenta. Etenim in
erroris via diutiùs erraverunt, deos æſtimantes hæc,
quæ in animalibus ſunt ſupervacua, infantium inſenſa-
25 torum more viventes. Propter hoc tanquam pueris in-
26 ſenſatis judicium in deriſum dediſti. Qui autem ludi-
briis & increpationibus non ſunt correcti, dignum Dei
27 judicium experti ſunt. In quibus enim patientes in-
dignabantur, per hæc quos putabant deos, in ipſis cùm
exterminarentur videntes, illum quem olim negabant
ſe noſſe, verum Deum agnoverunt: propter quod &
finis condemnationis eorum venit ſuper illos.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

17 † Ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι (ζ) ἀπιστούμενος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, † καὶ
18 ἐν τοῖς (η) εἰδόσι τὸ θράσος ἐξελέγχεις. † Σὺ δὲ δεσπόζων ἰσχύος
ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις, † καὶ μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς· † πάρεστι
19 γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ δύνασθαι. † Ἐδίδαξας δέ σου τὸν λαὸν διὰ
τῶν τοιούτων ἔργων, † ὅτι δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι φιλάνθρωπον· † καὶ εὐέλπιδας
ἐποίησας τοὺς υἱούς σου, † ὅτι (θ) διδῶς ἐπὶ ἁμαρτήμασι μετάνοιαν.
20 † Εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων σου καὶ ὀφειλομένους θανάτῳ † μετὰ τοσαύτης
(ι) ἐτιμωρήσω προσοχῆς καὶ δεήσεως, † δοὺς χρόνους καὶ τόπον δι' ὧν
21 ἀπαλλαγῶσι τῆς κακίας· † Μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας τοὺς υἱούς σου,
† ὧν τοῖς πατράσιν ὅρκους καὶ συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑποσχέσεων;
22 † Ἡμᾶς οὖν παιδεύων, τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ἐν μυριότητι μαστιγοῖς, † ἵνα
σου τὴν ἀγαθότητα μεριμνῶμεν κρίνοντες, † κρινόμενοι δὲ προσδοκῶμεν
23 ἔλεος. † Ὅθεν καὶ τοὺς ἐν ἀφροσύνῃ ζωῆς βιώσαντας (κ) ἀδίκους,
24 † διὰ τῶν ἰδίων ἐβασάνισας βδελυγμάτων. † Καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν
μακρότερον ἐπλανήθησαν, † θεοὺς ὑπολαμβάνοντες τὰ καὶ ἐν ζώοις τῶν
25 ἐχθρῶν ἄτιμα, † νηπίων δίκην ἀφρόνων ψευσθέντες. † Διὰ τοῦτο
26 ὡς παισὶν ἀλογίστοις τὴν κρίσιν εἰς ἐμπαιγμὸν ἔπεμψας. † Οἱ δὲ
παιγνίοις ἐπιτιμήσεως μὴ νουθετηθέντες, † ἀξίαν Θεοῦ κρίσιν πειρά-
27 σουσιν. † Ἐφ' οἷς γὰρ αὐτοὶ πάσχοντες ἠγανάκτουν, † ἐπὶ τούτοις οὓς
ἐδόκουν θεούς, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι, † ἰδόντες ὃν πάλαι ἠρνοῦντο
εἰδέναι, θεὸν ἐπέγνωσαν ἀληθῆ· † διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς καταδίκης
ἐπ' αὐτοὺς ἐπῆλθε.

MS.A. (ζ, ὅτι ἀπιστούμενος (η) ἐκ εἰδόσι (θ) διδοῖς (ι) ἐτιμωρήσω
προσοχῆς, δοὺς χρόνον (κ) ἀδίκως,

Virtutem enim oſtendis tu, cum non crederis in vir- 17
tute eſſe conſummatus, & in (l) his, qui ſciunt,
audaciam traducis. Tu autem dominator virtutis 18
cum (m) tranquillitate judicas, & cum magna re-
verentia diſponis nos. Subeſt enim tibi, cum volue-
ris, poſſe. Docuiſti autem populum tuum per talia 19
opera, quoniam oportet juſtum eſſe humanum: & bo-
næ ſpei feciſti filios tuos, quoniam das in peccatis
pœnitentiam. Si enim inimicos ſervorum tuorum, 20
& debitos morti cum tanta cruciaſti attentione,
(n) & parſimonia, dans tempora, & locum, per quæ
poſſent mutari à malitia; Cum quanta diligentia ju- 21
dicaſti filios tuos, quorum parentibus juramenta &
conventiones dediſti bonarum promiſſionum? Cum 22
ergò nobis des diſciplinam; inimicos noſtros multi-
pliciter flagellas; ut bonitatem tuam cogitemus ju-
dicantes: & cum de nobis judicatur, ſperemus mi-
ſericordiam. Unde & illis, qui in vita inſenſatè & 23
injuſtè vixerunt, per proprias abominationes dediſti
tormenta. Etenim ab ipſis erroris viis longius erra- 24
verunt, Deos exiſtimantes hæc quæ etiam in anima-
libus inimicorum ſunt ſupervacua, infantium in-
ſenſatorum more decepti. Propter hoc tanquam pu- 25
eris inſenſatis judicium in deriſum dediſti. Qui 26
autem ludibriis increpationis non ſunt correcti; di-
gnum Dei judicium (o) experturi ſunt. In his enim 27
in aliquibus patientes indignabantur, in his, quos
putabant Deos, in ipſis, cum exterminarentur, vi-
dentes illum quem olim negabant ſe noſſe, verum
Deum agnoverunt. Propter quod & finis condemnationis venit ſuper illos.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]

Virtutes oſtendiſti, nec crediderunt, tan- 17
tummodò poſtremis virtutibus: quos nôſti.
vehementer redarguis. Tu Dñs dominator 18
potentiæ tum ſolicitè judicas, tum nos omni
cum clementia gubernas: Etenim ſi velis,
præſtò eſt potentia. Verùm talibus factis po- 19
pulum ac filios tuos docuiſti, oportere ut
juſtus ſit humanus: & filiis tuis bonam ſpem
feciſti: & concedis pœnitentiam delicto-
rum. Adeò ut inimicos ſervorum tuorum 20
morte damnaveris, omniq; punitione deho-
neſtaveris; nihilominus poſtulârint ut con-
cederetur ſibi tempus ſupplicandi, quatenus
mala devitarent. Præterea maximâ curâ ju- 21
dicâſti populum tuum ac filios tuos, cum quo-
rum parentib⁹ fœdera & juramenta, bonáſq;
pactiones iniiſti. Nobis etiam judicium fe- 22
ciſti, hoſtes noſtros decem millibus plagis fla-
gellans: ut cùm judicamus, memores ſimus
bonitatis tuæ; cùm autem judicamur, miſeri-
cordiam tuam expectemus. Quandoquidem 23
illos, quòd inſulsè vixerint & ſceleratum
finem fecerint, per ſuas ipſorum impuritates
flagellâſti. Nam per erroris ſui vias fugien- 24
tes aberrârunt, quia beſtiis & opprobrio ini-
micorum ſuorũ confidebant quòd dii eſſent.
Caſtigationem puerorum ſtolidè recuſârunt:
Propterea nunc quaſi ſuper pueros ſenſu ca- 25
rentes, miſiſti ſuper eos ſententiam ludibrii.
Et qui ſententiâ ludibrii non commonefiunt, 26
juſtum Dei judicium guſtabunt. Nam ſuper 27
illos qui anteà viderant, & tamen Deum ritè
quærere renuerunt, promptum adveniet ju-
dicium.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * لان قد اوضحت قوتك لمن لا يصدق كل قدرتك وفي الذين يعرفونها توبخ جسارتهم * انت
18 اذ تملك القدرة تحكم بدعة وبترفق كثير تدبرنا ومتى شيت فالاقتدار عندك حاضر
19 * وعلمت شعبك بمثل هذه الافعال ان المقسط ينبغي له ان يكون محبا لله متعطفا * وجعلت
20 ابناءك حسنا رجاوهم * بانك تعطي في الخطايا توبة * وان كان اعداء فتيانك اولاك الذين
كانوا يستوجبون الموت عاقبتهم بمثل جسامة هذا المهل * وعند التوسل اعطيتهم ازمنة
21 وعزين يتخلصون بها من الرذيلة * فبكاكم بكافة التحرير والتعمق اولادك الذين اعطيت
22 اياهم اقساما وعهودا بمواعيد صالحة * فودبتنا نحن وجلدت اعداءنا بتكثير العقاب * حتى اذا
23 حكمنا نهتم بصلاحك وعاينا * واذا حوكمنا ننتظر رحمتك * فمن هاهنا عاقبت الظالمين
24 الذين عاشوا في عماوة الحياة * وعذبتهم بالرذائل التي لهم * لانهم طغوا باطول طرق الطلالة
واستعروا الهة ذات الهوان في الحيوانات عند اعدائهم * وكذبوا كالاطفال الذين لا فطنة
25 لهم * فلذلك كصبيان لا نطق لهم ارسلت عليهم الطالة كانها لهوانهم * وان لم يتعظوا
26 بهازي الانتهار سيذوقون حين انصاف الله العدل * لانهم تاملوا بما اصابهم بالاشياء التي
27 عرضت لهم فكانوا يتذمرون * فتلك التي ظنوها الهة اذا عذبوا بها يعرفون من كانوا قد
انكروه قديما * فيعرفونه الاها حقا * فلهذا وافاهم كمال الانتقام *

Declaras enim robur tuum his qui ple- 17
nitudinem potentiæ tuæ minimè cre-
dunt: inter eos autem qui nôrunt illam,
audaciam eorum coarguis. Tu potenti- 18
am cùm poſſideas, cum manſuetudine
judicas, & nos multa cum clementia
gubernas; & quotieſcunque volueris,
præſens tibi adeſt potentia. Atque ſi- 19
milibus hiſce factis populum tuum do-
cuiſti, juſtum, Dei amantem ac beni-
gnum eſſe oportere; & ſpem filiorum tu-
orum bonam reddidiſti, concedendo in
peccatis pœnitentiam. Quòd ſi illos 20
puerorum tuorum hoſtes qui mortem me-
rebantur, hâcce tam grandi patientiâ
puniviſti; & cùm te ſupplicâſſent, dedi-
ſti eis tempora & naturalem inſtinctum
quo ſe vitio liberarent: Sanè omni ri- 21
gore & profundiſſimâ penetratione ju-
dicabis filios tuos quibus dediſti jura-
menta & pactiones, cum optimis promiſ-
ſionibus. Et nos quidem erudis, inimi- 22
cos autem noſtros multiplici ſupplicio
flagellas: ut cùm judicamus, de tua ſi-
mus bonitate ſoliciti, eámque imitemur:
cùm verò judicamur, miſericordiam tu-
am expectemus. Atque hinc eſt quòd 23
impios ſtolidam vitam ducentes puni-
ris, eóſq; propriis cruciaveris abomina-
tionibus. Per longiſſimas enim erroris 24
vias aberrârunt, et deos æſtimârunt quæ
apud hoſtes etiam ſuos viliſſima ſunt
inter animantia, & mentiti ſunt more
puerorũ prudentiâ carentium: Ideóque 25
ut in pueros rationis expertes, pœnam
velut in contemptum illorum, in eos im-
miſiſti. Et niſi ludibriis correptionis e- 26
mendentur, experimentum æquitatis ju-
ſtiſſimi Dei guſtabunt. Quoniam in ſuis 27
infortuniis, rebus ſcil. quæ acciderunt
eis, patiebantur ac murmurabant; pro-
indè in his quæ deos arbitrati ſunt, pu-
niti, cognoſcent quem anteà negaverant,
cognoſcent inquam illum Deum verum:
ideóq; ſupervenit eis plenitudo ultionis.

Verſio VULG. LAT.

CAP. XIII.

1 VAni autem ſunt omnes homines, in quibus non
ſubeſt ſcientia Dei: & de his quæ videntur bona, non
potuerunt intelligere eum qui eſt, neque operibus at-
2 tendentes agnoverunt quis eſſet artifex: Sed aut ignẽ,
aut ſpiritum, aut citatum aërem, aut gyrum ſtellarum,
aut nimiam aquam, aut ſolem & lunam, rectores orbis
3 terrarum deos putaverunt. Quorum ſi ſpecie delecta-
ti, deos putaverunt: ſciant quantò his dominator
eorum ſpecioſior eſt; ſpeciei enim generator hæc
4 omnia conſtituit. Aut ſi virtutem & opera eorum mi-
rati ſunt, intelligant ab illis, quoniam qui hæc fe-
5 cit, fortior eſt illis: A magnitudine enim ſpeci-
ei & creaturæ, cognoſcibiliter poterit creator ho-
6 rum videri. Sed tamen adhuc in his minor eſt que-
rela. Et hi enim fortaſſe errant, Deum quærentes, &
7 volentes invenire. Etenim cùm in operibus illius
converſentur; inquirunt: & perſuaſum habent quo-
8 niam bona ſunt quæ videntur. Iterum autem nec his
9 debet ignoſci. Si enim tantum potuerunt ſcire, ut
poſſent æſtimare ſeculum: quomodo hujus Domi-
10 num non faciliùs invenerunt? Infelices autem ſunt,
& inter mortuos ſpes illorum eſt, qui appellaverunt
deos opera manuum hominum, aurum & argentum,
artis inventionem, & ſimilitudines animalium, aut la-
pidem inutilem opus manus antiquæ.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι φύσει, οἷς παρῆν Θεοῦ ἀ-
γνωσία, † καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν οὐκ ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα,
2 † οὔτε τοῖς ἔργοις (α) προσχόντες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην· † Ἀλλ'
ἢ πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχινὸν ἀέρα, † ἢ κύκλον ἄστρων, ἢ βίαιον
ὕδωρ, † ἢ φωστῆρας οὐρανοῦ, πρυτάνεις κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.
3 † Ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ (β) τερπόμενοι, θεοὺς ὑπελάμβανον,
† γνώτωσαν πόσῳ τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ βελτίων· † ὁ γὰρ τοῦ κάλ-
4 λους γενεσιάρχης ἔκτισεν αὐτά. † (γ) Εἰ δὲ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν
ἐκπλαγέντες, † νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν πόσῳ ὁ κατασκευάσας αὐτὰ
5 δυνατώτερός ἐστιν. † Ἐκ γὰρ μεγέθους καλλονῆς κτισμάτων ἀνα-
6 λόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται. (γ) Ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τούτοις
ἐστὶ μέμψις ὀλίγη, † καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα πλανῶνται † Θεὸν ζητοῦντες,
7 καὶ θέλοντες εὑρεῖν. † Ἐν γὰρ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοι δι-
8 ερευνῶσι, † καὶ πείθονται τῇ ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ βλεπόμενα. † Πάλιν δὲ
9 (δ) οὐδ' αὐτοὶ συγγνωστοί. † Εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι, ἵνα δύνωνται
στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα, † τὸν τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ εὗρον;
10 † Ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες αὐτῶν, † οἵτινες ἐκά-
λεσαν θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. † χρυσὸν καὶ ἄργυρον τέχνης
ἐμμελέτημα, † καὶ ἀπεικάσματα ζώων, † ἢ λίθον ἄχρηστον χειρὸς
ἔργον ἀρχαίας.

MS. A. (α) προσέχοντες (β) τερπόμενοι, ταῦτα θεοὺς (γ) εἰς δὲ
δύναμιν (γ) ἔτι τούτοις μέμψις ἐστὶν ὀλίγη, (δ) οὐδὲ αὐτοὶ

CAP. XIII.

VAni enim omnes homines natura, quibus ade- 1
rat Dei ignoratio, & ex his, quæ videntur, bonis
non potuerunt intelligere eum, qui eſt: neque operi-
bus attendentes, agnoverunt quis eſſet artifex:
Sed aut ignem, aut ſpiritum, aut citatum aerem, 2
aut gyrum ſtellarum, aut nimiam aquam, aut lu-
minaria cæli, rectores orbis terrarum Deos puta-
verunt. Quorum ſi ſpecie delectati Deos puta- 3
verunt; ſciant, quanto his Dominus ſit ſpecioſior.
(a) Speciei enim primus generator ea conſtituit.
Aut ſi virtutem & operationem mirati ſunt; intel- 4
ligant ab ipſis, quanto, qui hæc conſtituit, fortior
eſt illis. (b) Magnitudine enim ſpeciei creatura- 5
rum, per proportionem poteſt horum creator videri.
Sed tamen in his minor eſt querela. Et hi enim 6
fortaſſe errant Deum quærentes, & volentes inve-
nire. Etenim cum in operibus illius converſentur; 7
inquirunt, & perſuadentur aſpectu, quoniam bo-
na ſunt, quæ videntur. Iterum autem nec his de- 8
bet ignoſci. Si enim tantum potuerunt (c) ſcire, 9
ut poſſent æſtimare ſeculum; quomodo horum do-
minum non faciliùs invenerunt? Infelices autem 10
ſunt, & inter mortuos ſpes illorum, qui appellave-
runt Deos opera manuum hominum; aurum, &
argentum, artis inventionem; & ſimilitudines ani-
malium, aut lapidem inutilem, opus manus antiquæ:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

CAP. XIII.

VAni ſunt homines qui Deum ignorant, 1
& ex bonis, re ſanè viſibili, non potue-
runt conjicere quod fuit, nec opera conſide-
râru nt, nec artificem ſuum cognoverunt:
Sed aut ignem, aut ventum, aut levem 2
aërem, aut revolutiones ſiderum, aut fluxum
aquarum, aut luminaria cœli, aut mundi
conſtitutionem, deos eſſe putârunt. Si 3
propter eorum pulchritudiem, iſta deos eſſe
exiſtimatis, quantò magis qui fecit ea, me-
lior eſt ipſis, ille *inquam* qui pulchritudi-
nem creavit, qui hæc omnia condidit?
Quòd ſi ob virtutem & admirationem eo- 4
rum ſunt ea veriti, hinc agnoſcant quòd is
qui fecit ea, melior eſt ipſis; Cujus *enim* à 5
magnitudine pulchritudinis creata ſunt, is
qui creavit illa, manifeſtè conſpicitur. Su- 6
per hos tamen levis ira veniet, quòd hi
fortaſſe errârunt Deum quærentes, & ani-
mo inveniendi ſcientiam. Et in operibus 7
ejus converſantes, meditantes, atque per-
veſtigantes, aſpectu perſuaſerunt ſibi pul-
chrum eſſe quod cernitur. At ne his quoque 8
parcet in judicio: Nam ſi hæc omnia ſcire 9
potuerunt, & conjecturâ capere valuerunt
mundum cum ſua natura, Dominum totius
operis quomodo non cognoverunt ac inve-
nerunt? Miſeri ſunt & in mortuis ſpes illo- 10
rum eſt, qui opus manuum hominum deos
appellârunt. Aurum ſunt argentum, opus
edoctum, figura beſtiarum, & lapis con-
temptus, opus manuum paciſcentium,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الثالث عشر * * لان جميع الناس الذين نقص معرفة الله حاضرا فيهم باطلون
بالحقيقة * ومن الخيرات المرئية ما استطاعوا يعرفون الموجود * ولا اصغوا الى الاعمال فعرفوا الصانع *
2 * لكنهم ظنوا النار او الرياح السريعة * الهواء او داير النجوم * او الماء العاصف * او كواكب
3 السماء البين * التي تخدم سياسة العالم * واعتقدوها الهة * هذه الاشياء التي ان كانوا اضطربوا
بجمالها استشعروها الهة * فليعرفوا كم هو سيد هذه افضل من هذه حسنا * لان عنصر كون
4 الجمال هو خلق هذه البرايا * وان ادهلهم قوتها وفعلها * فليفهموا من هذا كم هو الذي
5 خلقها اوفر قوة منها * لان لعل من جسامة المرئيات والبرايا يشاهد صانع كونها بمعنى القياس *
6 * لكن مع هذا ليس عليهم مذمة يسيرة * لانهم لعلهم لما ظلوا طالبين الاها وارادوا يجدوه *
7 8 * لانهم يتصرفون في اعماله فيفتشون عنه * اقتنعوا بالنظر ان المبصرات حسنة * فعذرهم
9 غير مبسوط ايضا * لانهم ان كانوا بهذه الصور استطاعوا يبصرون حتى امكنهم ان
10 يخبروا الدهر * وكيف ما امكنهم ان يجدوا سيد هذا سريعا * فاشقيا اذا واما لهم
في الاشياء المايتة * الذين دعوا ان اعمال ايادي الناس الهة من ذهب وفضة عملوه
بحذاقة الصنعة * وتماثيل الحيوان * او حجرا غير نافع عمل يد قديمة *

CAP. XIII.

OMnes enim homines quibus ineſt 1
defectus cognitionis Dei, reverâ vani
ſunt: & ex bonis evidentibus, eum qui
eſt, non valuerunt cognoſcere: nec operi-
bus attendentes, opificem intellexerunt:
Sed ignem, aut rapidos ventos, aërem, 2
aut aſtrorum orbem, aut aquam violen-
tam, aut lucentes cœli ſtellas admini-
ſtrationi mundi inſervientes, deos ar-
bitrati ſunt ac crediderunt, Res in- 3
quam hujuſcemodi, quarum ſi pulchri-
tudine commoti, deos exiſtimârunt ipſas,
intelligant quantum harum Dominus
eaſdem pulchritudine præſtet, quando-
quidem ipſamet naturæ pulchritudinis
origo condidit haſce creaturas. Sin au- 4
tem perculit eos vis & efficacitas ea-
rum, ex hoc intelligat quantò is qui cre-
avit illas, potentior eſt ipſis. Fieri enim 5
poteſt ut ex rerum viſibilium, atque cre-
aturarum excellentiâ, conditor earum
ſpectetur per modum relationis. Attamen 6
adverſùs iſtos non parva eſt criminatio,
quoniam cùm errarent Deum quærentes,
eúmque invenire vellent, (In operibus 7
enim ejus obverſantes inveſtigabant il-
lum) contenti fuerunt percipere quòd
pulchræ ſint res viſibiles. At horum et- 8
iam excuſatio non eſt accepta: Quoni- 9
am ſi tali modo perſpicere potuerint, ut
ſeculum deprehendere valuerint, quomo-
do igitur horum Dominum citò inveni-
re non potuerunt? Infælices ita ſunt, 10
& ſpes eorum in rebus mortalibus conſi-
ſtit, qui opera manuum ex auro, argen-
tóve ingenioſâ arte elaborato conflata,
& animalium ſimulachra, aut lapidem
inutilem opus antiquæ manûs, deos eſſe
judicârunt.

Verſio VULG. LAT.

11 Aut ſiquis artifex faber de ſilva lignum rectum ſecu-
erit, & hujus doctè eradat omnem corticem, &
arte ſua uſus, diligenter fabricet vas utile in con-
12 verſationem vitæ, Reliquiis autem ejus operis, ad
13 præparationem eſcæ abutatur: Et reliquum horum,
quod ad nullos uſus facit, lignum curvum, & vor-
ticibus plenum, ſculpat diligenter per vacuitatem ſu-
am, & per ſcientiam ſuæ artis figuret illud, & aſſimi-
14 let illud imagini hominis, Aut alicui ex animali-
bus illud comparet, perliniens rubrica, & rubicun-
dum faciens fuco colorem illius, & omnem macu-
15 lam, quæ in illo eſt, perliniens: Et faciat ei dignam
habitationem, & in pariete ponens illud, & confir-
16 mans ferro, Ne fortè cadat, proſpiciens illi, ſci-
ens quoniam non poteſt adjuvare ſe: imago enim
17 eſt, & opus eſt illi adjutorium. Et de ſubſtantia ſua,
& de filiis ſuis, & de nuptiis votum faciens inqui-
rit. Non erubeſcit loqui cum illo, qui ſine anima
18 eſt: Et pro ſanitate quidem infirmum deprecatur,
& pro vita rogat mortuum, & in adjutorium inu-
19 tilem invocat: Et pro itinere petit ab eo, qui
ambulare non poteſt: & de acquirendo, & de ope-
rando, & de omnium rerum eventu petit ab eo, qui
in omnibus eſt inutilis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

11 † Εἰ δὲ καί τις ὑλοτόμος τέκτων εὐκίνητον φυτὸν ἐκπρίσας, † περιέ-
ξυσεν εὐμαθῶς πάντα τὸν φλοιὸν αὐτοῦ, † καὶ τεχνησάμενος
εὐπρεπῶς † κατεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς,
12 † Τὰ δὲ (ε) ἀποβλήματα τῆς ἐργασίας † εἰς (ζ) ἑτοιμασίαν τροφῆς
13 ἀναλώσας ἐνεπλήσθη, † Τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπόβλημα εἰς (η) οὐθὲν
εὔχρηστον, † ξύλον σκολιὸν, καὶ ὄζοις συμπεφυκὸς, λαβὼν (θ) ἔγλυ-
ψεν ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, † καὶ ἐμπειρίᾳ (ι) συνέσεως ἐτύ-
14 πωσεν αὐτὸ (κ) † ἀπείκασεν αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου, † Ἢ ζώῳ τινὶ
εὐτελεῖ ὡμοίωσεν αὐτὸ, † καταχρίσας μίλτῳ, καὶ φύκει (λ) ἐρυ-
θήνας χρόαν αὐτοῦ, † καὶ πᾶσαν κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας,
15 † Καὶ ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα, † ἐν τοίχῳ ἔθηκεν αὐτὸ
16 ἀσφαλισάμενος σιδήρῳ. † Ἵνα μὲν οὖν μὴ καταπέσῃ, προενόησεν
αὐτοῦ, † εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑαυτῷ βοηθῆσαι, † καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν,
17 καὶ χρείαν ἔχει βοηθείας. † Περὶ δὲ κτημάτων καὶ γάμων αὐτοῦ καὶ
τέκνων προσευχόμενος, † οὐκ αἰσχύνεται τῷ ἀψύχῳ προσλαλῶν.
18 † Καὶ περὶ μὲν ὑγιείας τὸ ἀσθενὲς ἐπικαλεῖται, † περὶ δὲ ζωῆς
(μ) τὸν νεκρὸν ἀξιοῖ, † περὶ δὲ ἐπικουρίας (ν) τὸν ἀπειρότατον
ἱκετεύει, † περὶ δὲ ὁδοιπορίας τὸ μηδὲ βάσει χρῆσθαι δυνάμενον,
19 † Περὶ δὲ πορισμοῦ καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας † τὸ ἀδρανέστατον
ταῖς χερσὶν εὐδράνειαν αἰτεῖται.

MS. A. (ε) ὑπολίμματα (ζ) ὑπηρεσίαν (η) οὐδὲν (θ) ἔγλυψεν
ἐπιμελείᾳ ἐργασίας αὐτοῦ, (ι) ἀνέσεως (κ) ἀπείκασέν τε αὐτὸ (λ) *ἐρυ-
θῖνος (μ) τὸ νεκρὸν (ν) τὸ ἀπειρότατον

Cum Tranſlatione LATINA.

Aut ſi quis lignarius faber lignum bene (d) mo- 11
bile ſecuerit, & hujus doctè eradat corticem omnē,
& arte uſus decorè fabricet vas utile ad mini-
ſterium vitæ, Reliquias autem operis ad præpa- 12
rationem eſcæ inſumens ſatiatus ſit, Reliquum 13
autem horum, quod ad nullum facit uſum, lignum
curvum, & verticibus plenum ſumens, ſculpat
diligenter per ocium ſuum, & per ſcientiam artis
figuret illud, aſſimilet illud imagini hominis,
Aut alicui vili animali illud comparet, perliniens 14
rubrica, & rubicundum faciens fuco colorem il-
lius, & omnem maculam, quæ in illo eſt, per-
liniens: Et faciens ei dignam habitationem, in 15
pariete ponat, illud confirmans ferro; Ne forte 16
cadat, proſpexit illi, ſciens, quoniam non poteſt
adjuvare ſe. Imago enim eſt, & opus eſt illi
adjutorium. Et de ſubſtantia, & de nuptiis 17
ſuis, & filiis votum faciens, non erubeſcit loqui
cum illo, qui ſine anima eſt. Et pro ſanitate 18
quidem infirmum deprecatur, & pro vita mortuum
rogat, & in adjutorium inutilem invocat, Et 19
pro itinere eum qui ambulare non poteſt, & de
acquirendo, & de operando, & manuum ſucceſſu
petit ab eo, qui eſt impotentiſſimus manibus, po-
tentiam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]

Aut lignum de ſylva: faber *ſiquidem* 11
lignarius diligenter ſecuit arborem quæ
jucundè motabatur cùm eſſet plantata,
eámque ſibi artificiosè excîdit undequaque,
& præciſam ſculpſit, & reverà fabricavit
in opus aptum miniſterio vitæ. Et quod 12
ex ea dolabat, in uſum eſcæ expendens
ſatiatus eſt: quod autem in illa deerat,
ex ipſamet ſupplebat: Et quod ab ea ab- 13
jicitur, nulli rei prodeſt. Cæterùm pro-
prio marte fabricat rem pollutioni addi-
ctam. Arbor erat dura ſecus aquas conſita
& erecta, quam accipiens accuratâ ope-
râ ſuâ formavit: quo die ſecta fuit, deli-
neavit, & humanæ figuræ ſimilem reddi-
dit, Aut alicui turpi animali aſſimilavit; 14
medicamentis linivit, fuco depinxit, omnſ-
que venuſtate quæ reperitur ſuper terram,
concinnavit; Locum ipſi accommodatum 15
fecit, in pariete poſuit, claviſque firma-
vit; Curam ejus gerens ut ſtet nec deci- 16
dat, ſciens nimirùm quòd nulla ſit in ipſa
facultas adjuvandi ſeipſam: imago enim
eſt, & requiritur illi adjutor. Præterea 17
in gratiam facultatum, & nuptiarum, ac
liberorum precantur illam; Nec pudet eum 18
alloqui quod eſt inanime, & rogat infir-
mum, ut eum curet ſanétque, & prò vi-
ta mortuum deprecatur, ut eum ſervet;
& illud ſupplicat quod neſcit ſibi prod-
eſſe; Et ab eo quod nequit ambula- 19
re, poſtulat ut vias ſuas dirigat; & pro
negotiis lucri operæ manuum, illud ro-
gat in quo nulla eſt utilitas.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وإن كان أحد نجار فنحت هيولي الخشب * فقد نشر شجرة حسنة النمو * ونحت بحسن معرفته كل 11
قشرها * وعملها في تحسين صناعته * وجعلها آلة نافعة لخدمة الحياة * وأفنى نجارة صنعته في 12
خدمة الطعام وشبع * ثم القطعة المرفوضة من الخشب التي لا تصلح لشيء من شجرة صلبة 13
تكون في أغصانها معوجة * أخذها فنجرها باهتمام صناعته * ثم مثلها في أوان فراغه
وشبهها بصورة إنسان * أو مثلها بحيوان ما حقير * ودهنه بالإسفيداج * وحمر لونه بالزنجفر * 14
وملأ كل تقعير فيه أو شق طينا * وجعل له مسكنا أهلا له * ووضعه في موضع نقر له * 15
واستوثق منه بالحديد * واهتم به لئلا يقع * عالما أنه يصعب عليه أن يعين ذاته * لأنه 16
إنما هو صورة * ويحتاج معونة * ويبتهل إليه ويبتهج إليه * من أجل قنيانه وامرأته وأولاده * 17
* وما يخجل إذ يخاطب ما لا نفس له * ويطلب من أجل العافية إلى الضعيف * ويسأل 18
المائت من أجل الحياة * ويتضرع من العادم الحس المعونة * ويطلب من أجل المشي إلى من 19
لا يمكنه يمشي خطوة * ويطلب من أجل الإيسار والعمل ومساعدة اليدين إلى من لا تعمل
يداه شيئا * ينبغي منه أن يمكنه سرعة العمل *

Vel ſi capiat faber aliquis, ſculpâtque 11
materiam lignariam, poſtquam ſecuerit
arborem pulchrè vegetantem, & omni-
bus corticibus ejus eleganti peritiâ ſuâ
dolatis, ſuæ concinnatione artis illam
elaboret, ac reddat eam vas uſui vitæ
commodum: Reciſamenta verò ſuæ ar- 12
tis in cibi miniſterium conſumat, ac
ſaturetur. Deinde fruſtum ligni reje- 13
ctum, nulli rei aptum, dura ex arbore
ramis contorta deſumat, accuratâ arte
ſuâ ſculpat, denique finem impoſitu-
rus efformet, & in hominis effigiem fi-
guret. Aut animali cuipiam vili ſimi- 14
lem reddat, quod ceruſſâ inungat, &
rubicundum illi colorem minio conci-
liet, omnémque in eo cavitatem aut ri-
mam luto impleat. Tum dignum ipſo 15
domicilium extruat illi, ponat illud in
loco quod excavavit ei, ferróque obfir-
met, Et curam illius habeat ne cadat; 16
ſciens difficile ei eſſe juvare ſeipſum,
quippe quod ſit imago, & opis indigeat.
Demùm ſupplicet illud ac deprecetur 17
pro poſſeſſionibus, uxore, & liberis ſuis.
Nec erubeſcat dum illud compellat quod 18
non habet animam, pro valetudine ro-
gat infirmum, pro vita mortuum orat,
& à ſenſu carente implorat auxili-
um; Pro gradiendo, illum precatur 19
qui ne greſſum quidem facere poteſt;
& pro divitiis, opere, & manuum ad-
jumento, poſtulat ab eo cujus manus ni-
hil operantur, petens ut agilitatem in
operando ſibi concedat.

Verſio VULG. LAT.

CAP. XIV.

1 Iterùm alius navigare cogitans, & per feros fluctus
iter facere incipiens, ligno portante ſe, fragilius lignum
2 invocat. Illud enim cupiditas acquirendi excogitavit,
3 & artifex ſapientia fabricavit ſua. Tua autem, Pater,
providentia gubernat: Quoniam dediſti & in mari
4 viam, & inter fluctus ſemitam firmiſſimam, Oſten-
dens quoniam potens es ex omnibus ſalvare, etiam ſi
5 ſine arte aliquis adeat mare. Sed ut non eſſent vacua
ſapientiæ tuæ opera: propter hoc etiam & exiguo
ligno credunt homines animas ſuas, & tranſeuntes
6 mare per ratem liberati ſunt: Sed & ab initio cùm
perirent ſuperbi gigantes, ſpes orbis terrarū ad ratem
confugiens, remiſit ſeculo ſemen nativitatis, quæ manu
7 tua erat gubernata. Benedictum eſt enim lignum, per
8 quod fit juſtitia. Per manus autem quod fit idolum,
maledictum eſt & ipſum, & qui fecit illud: quia ille
quidem operatus eſt: illud autem cùm eſſet fragile,
9 deus cognominatus eſt. Similiter autē odio ſunt Deo,
10 impius & impietas ejus. Etenim quod factum eſt,
11 cum illo, qui fecit, tormenta patietur. Propter hoc &
in idolis nationum non erit reſpectus: quoniam creatu-
ræ Dei in odium factæ ſunt, & in tentationem anima-
bus hominum, & in muſcipulam pedibus inſipientium.
12 Initium enim fornicationis eſt exquiſitio idolorum: &
adinventio illorum corruptio vitæ eſt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

ΚΕΦ. ιδ'.

1 † Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα,
† τοῦ φέροντος αὐτὸν (α) πλοίου σαθρότερον ξύλον ἐπιβοᾶται.
2 † Ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορισμῶν ἐπενόησε, † (β) τεχνίτης δὲ σοφία
3 κατεσκεύασεν, † Ἡ δὲ σὴ πάτερ διακυβερνᾷ πρόνοια, † ὅτι ἔ-
4 δωκας καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν † καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ, † Δεικνὺς
ὅτι δύνασαι (γ) ἐκ παντὸς σώζειν, † ἵνα (δ) κἂν ἄνευ τέχνης τις
5 ἐπιβῇ. † Θέλεις δὲ μὴ ἀργὰ εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα, † διὰ τοῦτο
καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύουσιν ἄνθρωποι ψυχὰς, † καὶ διελθόντες κλύ-
6 δωνα σχεδίᾳ διεσώθησαν. † Καὶ ἀρχῆς γὰρ ἀπολλυμένων ὑπερηφάνων
γιγάντων, † ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα, † ἀπέλιπεν
7 αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ κυβερνηθεῖσα χειρί. † Εὐλόγηται
8 γὰρ ξύλον δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη. † Τὸ χειροποίητον δὲ ἐπικατάρατον
αὐτὸ, καὶ ὁ ποιήσας αὐτὸ, † ὅτι ὁ μὲν (ε) εἰργάζετο, τὸ δὲ φθαρτὸν θεὸς
9 ὠνομάσθη. † Ἐν ἴσῳ γὰρ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ.
10 11 † Καὶ γὰρ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθήσεται. † Διὰ τοῦτο καὶ ἐν
εἰδώλοις ἐθνῶν ἐπισκοπὴ ἔσται, † ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς βδέλυγμα
ἐγενήθησαν, † καὶ εἰς σκάνδαλα ψυχαῖς ἀνθρώπων, † καὶ εἰς παγίδα
12 ποσὶν ἀφρόνων. † Ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια εἰδώλων, † εὕρεσις
δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.

MS. A. (α) ξύλου σαθρότερον ξύλον (β) τεχνῖτις δὲ σοφία (γ) ἐκ
πάντων (δ) καὶ ἂν (ε) ἠργάζετο.

Cum Tranſlatione LATINA.

CAP. XIV.

Iterùm alius navigare cogitans, & per feros 1
fluctus iter facere incipiens, navigio portante ſe
fragilius lignum invocat. Illud enim cupiditas ac- 2
quirendi excogitavit, & artifex ſapientia fabrica-
vit, Tua autē, pater, gubernat providentia, quoniam 3
dediſti & in mari viam, & inter fluctus ſemitam
firmiſſimam, Oſtendens quoniam potens es ex omni- 4
bus ſanare: etiamſi ſine arte aliquis adeat mare.
Vis autem non eſſe ocioſa ſapientiæ tuæ opera. 5
Propter hoc etiam exiguo ligno credunt homines
animas, & tranſeuntes mare per ratem liberati
ſunt. Nam & ab initio, cum perirent ſuperbi gi- 6
gantes; ſpes orbis terrarum ad ratem confugiens,
remiſit ſeculo ſemen nativitatis, manu tua guber-
nata. Benedictum eſt enim lignum, (a) per quod 7
fit juſtitia. Per manus autem quod fit; maledi- 8
ctum eſt, ipſum, & qui fecit illud: quoniam ille
quidem operatus eſt: illud autem, cum eſſet fragile;
Deus cognominatum eſt. Similiter enim odio ſunt 9
Deo, & impius, & impietas ejus. Etenim quod fa- 10
ctum eſt; cum illo, qui fecit, tormenta patietur.
Propter hoc, & in idolis nationum erit (b) re- 11
ſpectus, quoniam in creatura Dei in abominationem
facta ſunt, & in ſcandala animabus hominum, & in
muſcipulam pedibus inſipientum. Initium enim for- 12
nicationis eſt exquiſitio idolorum, & adinventio il-
lorum corruptio vitæ eſt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ*

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

CAP. XIV.

Vel certè cùm exit ad mare navi ſulcan- 1
dum ſuper fluctus horrendos, lignum cario-
ſum navi ſe vehente putrius orat rogátq; ut ſi-
bi ſit adjumento. Et illa quidem fabricata fu- 2
it mercandi gratiâ, quam artifex ſapientiâ
ſuâ fabricavit: Tu verò pater, omnia creâſti 3
ſapientiâ ac providentiâ tuâ, & viam per ma-
re, cutáſque ſuper fluctus ſemitas dediſti. Ut 4
oſtendas te poſſe ab omnibus ſervare ac li-
berare, et cuncta ex induſtria fieri. Quoniam 5
tu volens omnia feciſti, & ſapientia tua ab
agendo minimè deſiſtit; propterea dediſti ho-
minibus ut animæ eorum parvo crederentur
ligno, tranſiréntq; ſuper ingentes fluctus, ac
viverent. Ab initio namq; pereuntes tranſie- 6
runt gigantes electi, & quorum ſpes erat ſe
firmandos in mundo, aufugerant, nec ullate-
nus reliquerunt ſemen progeniei. Tua hæc
eſt providentia quam creâſti. Benedictum ſit 7
lignum è quo juſtus conſpicitur: Opus verò 8
manuum ſit maledictum, tam ipſum quàm
factor illius, qui opus corruptibile fecit, &
Deum vocavit illud; Cùm tamen ipſum Deo 9
ſit exoſum, Impius ac impietas ejus, Et opus 10
ac fabricator ipſius ſimul damnabuntur.
Propterea etiam in idola gentium erit anim- 11
adverſio, quoniam cùm ſint creatura Dei, fe-
cerunt ea in pollutionem & ſcandalum ani-
marū hominum, & retia pedibus hominum 12
ſtultorum. Principium enim ſcortationis eſt
idolorum excogitatio, eáque ſunt corruptela
vivorum.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع عشر * * وربما يرسل أحد أيضا ليركب في البحر معتزما أن 1
يسير في الأمواج المتوحشة * فيدعو إلى خشبة أرخى وأضعف من المركب الذي يحمله *
لأن ذاك الصنم شهوة المكاسب احتالت به * والصانع بالحكمة عمله * فأما سياستك أيها 2 3
الأب تدبر الكل * لأنك وفي البحر منحت طريقا * وفي الأمواج طريقا صائبا * موضحا أنك تقدر 4
أن تخلص حقا * حتى يركب فيه أحد بغير صناعة ما خشبة حقيرة ويعبرون * مريدا أن لا 5
تكون أعمال الحكمة باطلة * من أجل هذا ائتمن الناس على أنفسهم خشبة حقيرة * ويعبرون
تسافق الأمواج في مركب لطيف فيتخلصون * لأن في القديم الجبابرة المتكبرين إذا هلكوا في 6
رجاء العالم * المركب الهارب خلف للدهر نسل كون بيدك الذي دبرته * لأن قد بوركت 7
الخشبة التي بها يصير العدل * فأما المعمولة باليد فملعونة هي ومن عملها * لأنه هو عملها 8
وهي بالية سميت إله * فهما بالسواء مبغوضان عند الله المنافق ونفاقه * لأن الشيء المعمول 9 10
مع فاعله يعاقبان * فلهذا سيكون تكشف عن أصنام الأمم * لأنها صارت في البرية 11
رذالة * وفخوخا لأنفس الناس * وفخا لأقدام الجهال * لأن مبدأ الزنا التفكر في اختراع الأصنام * 12
لأن وجدانها فساد الحياة *

CAP. XVI.

Rurſum, ſiquando comparet ſe quiſ- 1
piam ad mare conſcendendum, per feros
fluctus navigare cupiens, clamat ad li-
gnum nave ſe vehente fragilius & infir-
mius. Illud enim ſimulachrum aviditas 2
queſtûs excogitavit, et artifex ſapientiâ
fabrefecit. Tua verò providentia O Pa- 3
ter, cuncta gubernat: quandoquidem in
mari quoque viam, certumq; in fluctibus
iter præbuiſti, Oſtendens poſſe te verè 4
ſalvare: adeò ut quiſpiam ſine ulla arte
lignum abjectum conſcendat in illo, per-
meétque; Volens opera ſapientiæ non eſſe 5
otioſa: Propterea homines ligno contem-
ptibili ſuas committunt animas, & flu-
ctuum colliſionem tenui trajiciunt navi,
& evadunt. Antiquitùs enim ſuperbis 6
gigantibus in ſpe mundana pereuntibus,
navis effugiens progeniem exiſtentiæ ſe-
culo reliquit per manum tuam quæ rege-
bat illam. Etenim benedictum eſt lignum 7
per quod juſtitia exercetur: Manu- 8
factum autem maledictum eſt, tam ipſum
quàm qui fecit illud: quia hic illud fa-
bricavit, illud verò corruptibile cum ſit,
Deus eſt appellatum, Uterque enim æquè 9
inviſi Deo ſunt, impius, et impietas ejus.
Nam res facta cum factore ſuo pœnam 10
ſubibit. Et hac de cauſa perquiſitio fiet 11
de ſimulachris gentium quoniam facta
ſunt in orbe ad abominationem, ad erro-
rem animis hominum, & ad laqueum
pedibus inſipientium. Nam fornicatio- 12
nis origo excogitatio fabricæ idolorum
eſt, quoniam eorundem inventio eſt vitæ
corruptela.

Verſio VULG. LAT.

13 Neque enim erant ab initio, neq; erunt in perpetuum.
14 Supervacuitas enim hominum advenit in orbem terrarum: & ideò brevis illorum finis eſt inventus.
15 Acerbo enim luctu dolens pater, citò ſibi rapti filii fecit imaginem: & illum, qui tunc quaſi homo mortuus fuerat, nunc tanquam deum colere cœpit, & conſtituit inter ſervos ſuos ſacra & ſacrificia.
16 Deinde interveniente tempore, convaleſcente iniqua conſuetudine, hic error tanquam lex cuſtoditus eſt, & tyrannorum imperio colebantur figmenta.
17 Et hos quos in palàm homines honorare non poterant, propter hoc quòd longè eſſent, è longinquo figura eorum allata, evidentem imaginem regis, quem honorare volebant, fecerunt: ut illum, qui aberat, tanquam præſentem colerent ſua ſolicitudine.
18 Provexit autem ad horum culturam, & hos
19 qui ignorabant, artificis eximia diligentia. Ille enim volens placere illi, qui ſe aſſumpſit, elaboravit arte
20 ſua, ut ſimilitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta per ſpeciem operis, eum, qui ante tempus tanquam homo honoratus fuerat, nunc
21 deū æſtimaverunt. Et hæc fuit vitæ humanæ deceptio: quoniam aut affectui, aut regibus deſervientes homines, incommunicabile nomen lapidibus, & lignis im-
22 poſuerunt. Et non ſuffecerat erraſſe eos circa Dei ſcientiam, ſed & in magno viventes inſcientiæ bello, tot & tam magna mala pacem appellant.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

13 †Οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, οὔτε εἰς τὸν αἰῶνα ἔσαι. †Κενοδοξίᾳ γὰρ
14 ἀνθρώπων (ζ) εἰσῆλθεν εἰς κόσμον, †καὶ διὰ τοῦτο σύντομον αὐτῶν
15 (η) τέλος ἐπενοήθη. †Ἀώρῳ γὰρ πένθει τρυχόμενος πατὴρ, τοῦ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου εἰκόνα ποιήσας, †(θ) τὸν τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νῦν ὡς θεὸν ἐτίμησε, †καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις μυ-
16 στήρια, καὶ τελετάς. †(ι) Εἶτα ἐν χρόνῳ κρατυνθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη, †καὶ τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο τὰ
17 γλυπτά. †Οὓς ἐν ὄψει μὴ δυνάμενοι τιμᾶν ἄνθρωποι διὰ τὸ μακρὰν οἰκεῖν, †τὴν πόρρωθεν ὄψιν ἀνατυπωσάμενοι, †ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ τιμωμένου βασιλέως ἐποίησαν, †ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόντα
18 (κ) κολακεύωσι διὰ τῆς σπουδῆς. †Εἰς ἐπίτασιν δὲ θρησκείας καὶ τοὺς
19 ἀγνοοῦντας †ἡ τοῦ τεχνίτου προετρέψατο φιλοτιμία. †Ὁ μὲν γὰρ τάχα (λ) τῷ κρατοῦντι βουλόμενος ἀρέσαι, †ἐξεβιάσατο τῇ τέχνῃ
20 τὴν ὁμοιότητα ἐπὶ τὸ κάλλιον. †Τὸ δὲ πλῆθος ἐφελκόμενον διὰ τὸ (μ) εὔχαρι τῆς ἐργασίας, †τὸν πρὸ ὀλίγου τιμηθέντα ἄνθρωπον,
21 νῦν σέβασμα ἐλογίσαντο. †Καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ βίῳ εἰς ἔνεδρον, †ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυραννίδι δουλεύσαντες ἄνθρωποι,
22 †τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθεσαν. †Εἶτ' οὐκ ἤρκεσε (ν) τὸ πλανᾶσθαι περὶ τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, †ἀλλὰ καὶ (ξ) μεγάλῳ ζῶντες ἀγνοίας πολέμῳ, †τὰ τοσαῦτα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν.

MS.A. (ζ) θάνατος εἰσῆλθεν (η) τὸ τέλος (θ) τὸν ποτε (ι) Εἶτ' ἐν (κ) κολακεύωσιν διὰ σπουδῆς. (λ) κρατοῦντι (μ) εὐχαρὲς (ν) αὐτοῖς τὸ (ξ) ἐν μεγάλῳ

Non enim erant ab initio, neque erunt in perpetuum. 13 *Supervacua enim ambitione hominum intraverunt in orbem terrarum: & ideo brevis illorum finis eſt deliberatus.* 14 *Acerbo enim luctu dolens pater citò rapti filii fecit imaginem, et mortuū tunc hominem, nunc tanquā Deum coluit, & conſtituit ſubditis ſacra, & ſacrificia.* 15 *Deinde interveniente tempore invaleſcens impia conſuetudo, tanquā lex cuſtodita eſt, & tyrannorum imperio colebantur figmenta.* 16 *Quos in palām cùm homines honorare non poſſent, propter hoc, quòd longè habitarent; è longinquo, faciem figurantes, evidentem imaginem regis, quem honorare volebant, fecerunt, ut illi, qui aberat, tanquam præſenti adularentur per hanc ſolicitudinem.* 17 *Provexit autem ad culturam, & hos qui ignorabant artificis eximia diligentia.* 18 *Ille enim volens nimirum dominanti placere, elaboravit arte, ut ſimilitudinem in melius revocaret.* 19 *Multitudo autem adducta per ſpeciem operis, eum, qui paulò antè honoratus erat homo, nunc numen æſtimaverunt.* 20 *Et hæc fuit vitæ humanæ deceptio, quoniam aut (c) affectui, aut tyrannidi deſervientes homines, incommunicabile nomen lapidibus & lignis impoſuerunt.* 21 *Poſtea non ſuffecit errare circa Dei ſcientiam: ſed & in magno viventes inſcientiæ bello, tot & tanta mala pacem appellant.* 22

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

Non erant quidem ab initio, neque in æternum manebunt. 13 Magnitudo enim abdominis ingreſſa eſt in mundum, idcircò brevi futurus eſt finis. 14 Sacrificiū enim luctus accipiet pater ad agitationem (*i. oblationem*) animalium; quin & filius ejus abripietur, eò quòd imaginem fecerit homini qui tunc erat mortuus, & nunc parem Deo fecerit illum, dederítque his qui ſub poteſtate ſua erant, myſteria cultuum. 15 Procedens impietas, & in iſta doctrina ſucceſſu temporis invaleſcens, quaſi legem id obſervavit, & imperio tyrannorum ſervierunt ſculptilibus. 16 Quia non poterant *ipſummet* in perſona hominem adorare procul habitantem, effigiem fecerunt eorum qui procul habitabant, effigiem, *verbi gratiâ*, peculiarem in Regis honorem; ut abſentem quaſi præſentem ſupplicarent, omni per progeniem adhibito ſtudio. 17 Imò ut is etiam qui non cognoſcebat ipſum, ei ſerviret qui ſibi ſimilis eſt, artificis induſtria cohortata eſt. 18 Cùm enim ille potens eſſet, & *hic* illi placere vellet, arti ſuæ violentiam adhibuit, ut eximiam in eo pulchritudinem exprimeret. 19 Totum autem vulgus propter operis pulchritudinem accurrens, mox numen conſtituit eum, quem *ut* hominem honorârat. 20 Hoc ipſum *igitur* damno fuit in incolatu *mortalium*, quòd homines ſervituti ſe mancipârint, pulchritudine & potentiâ permoti; & lapidibus ac lignis nomen impoſueritis, cujus nequaquam erant participes. 21 Nec ſuffecerat vobis Deum ignorâſſe, ſed bellum geſſiſtis, ut malo nomen imprudenter imponeretis. 22

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 14 * لانها لم تكن منذ القديم * ولا تكون ثابتة الى الابد * لان عجب الناس الباطل الذي
15 ورد الى العالم * ولهذا اذ نهايتهم وحين احتالوا من هاهنا بالاصنام * لان الوالد لتوجعه ينوح
نوحا لاحدا له على انتزاع ولده سريعا * عمل له سريعا صورة * والانسان المايت قديما اكرموه
16 الان مثل الاله * واعطوا المملوكين تحت الخطية اسرارا واعيادا * ثم لما اعتزت بطول المدة
17 العادة النفاقية وحفظت كالشريعة * وباوامر الامراء المردة عبدت المنحوتات * والذين لم يمكن
الناس اكرامهم بحضرة وجوههم لانهم ساكنون بعيدا * مثلوا وجههم البعيد شخصه *
وعملوا للملك المكرم عندهم صورة ظاهرا * ليلاطفوا بحرصهم في هذا الشخص الغايب
18 كانه حاضر * فثبتوا في عبادتها الذين لم يعرفوا معرفتهم * وبعد هذا عكسوا اكرام الصانع الى
19 المصنوعات * لان لعل المريد ان يرضي المسلط * اغتصب الشبه شبهه بالصناعة الى الاحسن
20 ما استحسنه * فحصل ذلك يجذب اكثر الناس من اجل سرعة فرحهم بالاحسان * والانسان
21 الذي كان قبل مدة يسيرة مكرما اعتقدوه الان معبودا * فصار هذا للعالم كمينا * لان
الناس خدموها بشية او باغتصاب * ووضعوا اسم الاله الذي لا شركة فيه لغيره على خشب
22 وحجارة * ثم ما كفاهم ضلالهم عن معرفة الله * بل اذا كانوا في حرب هذا مقدار عظمها
عايشين في عبادتهم * سموا المساوي العظيم مقدارها سلامة *

Neque enim erant ab initio, neque permanebunt in æternum. 13 *Quoniam celârunt homines vanitatem quæ venerat in mundum, cúmque propterea finis illorum ſit brevis, hinc idola excogitârunt.* 14 *Pater enim ob dolorem ſuum, ploratu ipſum laniante lugens filium ſuum prematurè ereptum, ſtatim fecit ei imaginem; & hominem jam anteà mortuum, nunc ut Deum honorant: tum peccato mancipatis myſteria dieſque feſtos dederunt.* 15 *Deindè lapſu temporis invaleſcens impia conſuetudo, ſervata eſt ut legalis: & contumacium Principum mandatis culta fuêre ſculptilia.* 16 *Et quos non poterant homines præſentibus eorum vultibus honorare quòd procul habitarent, vultum eorum quorum remota erat figura, expreſſerunt, regique apud ipſos honorando publicam ſtatuerunt imaginem: ut ſuo in ejuſmodi effigiem, ſtudio abſenti tanquam præſenti blandirentur.* 17 *Tum in ejus adoratione confirmârunt eos qui fraudem ipſorum ignorabant: tum demùm opificis honorem ad opificia deflexerunt.* 18 *Nam ille fortaſſis qui potenti placere cupiebat, formam affectavit, quammaximè potuit pulcherrimam tribuens illi figuram:* 19 *Factumque eſt ut hoc pleróſque alliceret homines propter præcipitem eorum de venuſtate delectationem, & hominem qui paulò ante honorabilis erat, mox numen crediderint.* 20 *Fuit autem id mundo inſidioſum, eò quòd homines ſponte aut vi coluerint ea, & Dei nomen quod alii incommunicabile eſt, lignis ac lapidibus impoſuerint.* 21 *Præterea non ſatis fuit illis à cognitione Dei aberrâſſe, verùm cùm in bello tam graviter magno verſarentur in ſoliditate ſua viventes, maximi momenti mala pacem vocavere.* 22

Verſio VULG. LAT.

23 Aut enim filios ſuos ſacrificantes, aut obſcura ſacrificia facientes, aut inſaniæ plenas vigilias habentes,
24 Neque vitam, neque nuptias mundas jam cuſtodiunt, ſed alius alium per invidiam occidit, aut adulterans
25 contriſtat. Et omnia commiſta ſunt, ſanguis, homicidium, furtum & fictio, corruptio & infidelitas, turbatio
26 & perjurium, tumultus bonorum, Dei immemoratio, animarum inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum inconſtantia, inordinatio mœchiæ & impudicitiæ.
27 Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali cauſa
28 eſt, & initium & finis. Aut enim dum lætantur, inſaniunt: aut certè vaticinantur falſa, aut vivunt injuſtè,
29 aut pejerant citò. Dum enim confidunt in idolis, quæ ſine anima ſunt, malè jurantes noceri ſe non ſpe-
30 rant. Utraque ergò illis evenient dignè, quoniam malè ſenſerunt de Deo, attendentes idolis, & jurave-
31 runt injuſtè, in dolo contemnentes juſtitiam. Non enim juratorum virtus, ſed peccantium pœna perambulat ſemper injuſtorum prævaricationem.

CAP. XV.

1 Tu autem Deus noſter, ſuavis & verus es, patiens, & miſericordia diſponens omnia.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

23 †Ἢ γὰρ τεκνοφόνους τελετὰς, ἢ κρύφια μυστήρια, †ἢ ἐμμανεῖς ἐξ
24 ἄλλων θεσμῶν κώμους ἄγοντες, †Οὔτε βίους οὔτε γάμους καθαροὺς ἔτι φυλάσσουσιν, †ἕτερος δ' ἕτερον ἢ λοχῶν ἀναιρεῖ, ἢ νοθεύων ὀδυνᾷ.
25 †(ο) Πάντας δ' ἐπιμὶξ ἔχει αἷμα καὶ φόνος, κλοπὴ καὶ δόλος,
26 †φθορὰ, ἀπιστία, ταραχὴ, ἐπιορκία, †(π) θόρυβος ἀγαθῶν, Χάριτος ἀμνηστία, †ψυχῶν μιασμὸς, γενέσεως ἐναλλαγὴ, †γάμων
27 ἀταξία, καὶ ἀσέλγεια. †Ἡ γὰρ τῶν ἀνωνύμων εἰδώλων θρησκεία
28 †παντὸς ἀρχὴ κακοῦ καὶ αἰτία καὶ πέρας ἐστίν. †Ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμήνασιν, †ἢ προφητεύουσι ψευδῆ, †ἢ ζῶσιν ἀδίκως, ἢ (ρ) ἐπι-
29 ορκοῦσι ταχέως. †Ἀψύχοις γὰρ πεποιθότες εἰδώλοις, †κακῶς
30 ὀμόσαντες ἀδικηθῆναι οὐ προσδέχονται. †Ἀμφότερα δὲ αὐτοὺς μετελεύσεται τὰ δίκαια, †ὅτι κακῶς ἐφρόνησαν περὶ θεοῦ (σ) προσέχοντες εἰδώλοις, †καὶ ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ καταφρονήσαντες
31 ὁσιότητος. †Οὐ γὰρ ἡ τῶν (τ) ὀμνυομένων δύναμις, ἀλλ' ἡ τῶν ἁμαρτανόντων δίκη †ἐπεξέρχεται ἀεὶ τὴν τῶν ἀδίκων παράβασιν.

MS.A. (ο) Πάντα (π) τάραχος, (ρ) ἐφιορκοῦσιν (σ) προσέχοντες (τ) ὀμνυμένων

ΚΕΦ. ιε'.

1 †Σὺ δὲ ὁ θεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ ἀληθὴς, †μακρόθυμος (α) καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ πάντα. MS.A. (α) καὶ ἐλέει

Aut enim filios ſuos ſacrificantes, aut obſcura ſacrificia facientes, aut inſania plena, ex aliis ritibus commeſſationes agentes, 23 *Neque vitas atque nuptias mundas jam cuſtodiunt; & alius alium aut per inſidias occidit, aut adulterans contriſtat:* 24 *Et omnia commiſta ſunt, ſanguis, & homicidium; furtum, & dolus, corruptio, infidelitas, turbatio, perjurium, tumultus bonorum,* 25 *Gratiæ immemoratio, animarum inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum inordinatio, mœchia, & impudicitia.* 26 *Infandorum enim cultura idolorum omnis mali initium eſt, & cauſa, & finis.* 27 *Aut enim dum lætantur, inſaniunt; aut vaticinantur falſa, aut vivunt injuſtè, aut perjurant citò.* 28 *Dum enim confidunt idolis, quæ ſine anima ſunt; malè jurantes noceri ſe non ſperant.* 29 *Utraque autem illos inſequentur jura, quoniam malè ſenſerunt de Deo, attendentes idolis, et injuſtè in dolo juraverunt contemnentes juſtitiam.* 30 *Non enim eorum, per quos juratur, virtus. ſed peccantium judicium inſurgit ſemper ſuper injuſtorum prævaricationem.* 31

CAP. XV.

Tu autem Deus noſter ſuavis, et verus es, et patiens, et in miſericordia diſponens omnia. 1

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]

1 [illegible]

Eiſque ſerviviſtis, liberos veſtros occidentes, & occulta myſteria facientes: & inſaniſtis in architectandis aliis rebus mundanis, 23 Quarum causâ neque incolatus veſter, neque nuptiæ veſtræ puræ erant, neque circumſpectæ; ſed alter ſocium ſuum fraudulenter occîdit, & fornicatione corrumpit; & quidem ipſiuſmet collega corrumpit eum. 24 Omnia denique permiſta erant ſanguine & cæde, furto, fraude, & corruptelâ, perfidiâ, tumultu, atque perjurio. 25 Quæ omnia perturbationem afferunt perpetrantibus ea, ne ſint beneficii memores, ſed animas contaminent, & nuptias natis inordinatè commutent. 26 Adulterium impudicitiæ converſationum idolorum eorum infandorum, & eorum cultus, origo eſt omnis mali, & cauſa corruptelæ. 27 Sive delectentur, inquinantur; ſive vaticinentur, mentiuntur; ſivè vivant, impiè agunt; ſive falsò jurent, haud comprobant. 28 In his enim qui idolis confidunt, nullum eſt emolumentum; & malè jurantes, haud putant ſe pœnas luituros. 29 Duo illis juſtè evenient, quia malè de Deo ſenſerunt, reſpicientes idola; & vili cum injuſtitia jurârunt, contemnentes veritatem. 30 Neque verò tanta vis punitionis eſt propter jusjurandum; ſed pœna peccati ſceleſtorum, & damnatio iniquorum eſt id quod perpetrârunt. 31

CAP. XV.

Tu verò Deus noſter, benignus es & ſanctus, longanimis, & ſummè bonus, & omnium nutritor. 1

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * لان الذين كانوا يقتلون اولادهم * او يعملون اسرارا مكتومة * او يرقصون هايجين من
24 تلقاء شرايع اخر * لم يكونوا يحفظون سيرهم ولا تزويجهم * بل كان الواحد اذ يكمن للاخر
25 فيقتله * واما يلاطفه فيهدده بما يوجعه * فصارت امورهم كلها تختلط فيها الدم والقتل
26 السرقة والغش * الفساد * نقض الشكر * وعدم الامانة * الخبث * تشويش الصالحات * نسيان
27 الانعام * دنس النفوس * ابتذال الولادة * نقض ترتيب الزواج * الفسق والشبق * لان عبادة
28 الاصنام التي لا اسما لها * هي ابتداء كل شر * وعلته وغايته * لان عبدتها ان فرحوا
29 اشتموا * واما يتنباون فيكذبون * كذبا * واما يعيشون ظلما * واما يحلفون سريعا * لانهم
30 اذ يتوكلون على اصنام لا نفوس لها * يقسمون قسما رديا * وما يخافون ان يظلموا * فسيدهمهم
الطايلات المسلطات كلتاهما * انهم اعتقدوا في الله معتقدا رديا * اذ اصغوا الى الاصنام *
31 وانهم حلفوا ظلما * واهانوا بالبر * لانه ليس من قبل قوة ما حلفوا به * بل على ما توجبه
طايلة ما اخطاوا فيه * تخرج الغضبة على معصية الظالمين دايما *

* الفصل الخامس عشر *

* وانت يا الهنا حين حق مهمل * ومدبر كافة البرايا برحمة *

Nam qui ſuos occidebant liberos, aut occulta myſteria celebrabant, aut ob alienorum cauſam rituum bacchantes tripudiabant; 23 *Neque vitæ inſtitutum, neque connubia ſua tuebantur; ſed alter inſidias alteri tendens, interficiebat illum; aut blandiens ei, rebus dolore plenis terrebat.* 24 *Adeóque in cunctis eorum actionibus miſtus erat ſanguis ac cædes, furtum & dolus, corruptela, ingratitudo, infidelitas, malitia, perturbatio operum bonorum,* 25 *Beneficiorum oblivio, animarum contaminatio, partûs commutatio, connubiorum inordinatio, adulterium, & laſcivia.* 26 *Infandorum enim cultus idolorum omnis mali principium, cauſa, & finis eſt.* 27 *Nam cultores eorum ſi lætentur, ulciſcuntur; ſive prophetent, mendacia comminiſcuntur; ſive vivant, perversè; ſive mala committant, præcipitanter.* 28 *Inanimatis enim idolis confiſi ſcelerato jurejurando pejerant, nec opprimi ſe patiuntur.* 29 *At duæ juſtæ involvent eos pœnæ, tum quòd iniquam de Deo ſententiā habuerint attendentes idolis, tum quòd falsò jurârint & juſtitiam ſpreverint.* 30 *Non enim ex ejus per quod juraverunt potentiâ, ſed prout ejus exigit pœna in quo deliquerunt, ſemper prodit ſententia in rebellionem nefariorum.* 31

CAP. XV.

Tu autem O Deus noſter, bonus es, verax, longanimis, & omnes creaturas miſericorditer gubernans, 1

Verſio VULG. LAT.

2 Etenim ſi peccaverimus, tui ſumus, ſcientes magnitudinem tuam: & ſi non peccaverimus, ſcimus quoniam
3 apud te ſumus computati. Noſſe enim te, conſummata juſtitia eſt: & ſcire juſtitiam, & virtutem tuã, radix eſt
4 immortalitatis. Non enim in errorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio, nec umbra picturæ labor ſine fructu, effigies ſculpta per varios colores,
5 Cujus aſpectus inſenſato dat concupiſcentiam, & di-
6 ligit mortuæ imaginis effigiem ſine anima. Malorum amatores digni ſunt qui ſpem habeant in talibus, & qui
7 faciunt illos, & qui diligunt, & qui colunt. Sed & figulus mollem terram premens, laborioſè fingit ad uſus noſtros unumquodque vas, & de eodem luto fingit quæ munda ſunt in uſum vaſa, & ſimiliter quæ his ſunt contraria: horum autem vaſorum quis
8 ſit uſus, judex eſt figulus. Et cum labore vano deum fingit de eodem luto, ille qui paulò antè de terra factus fuerat, & poſt puſillum reducit ſe unde acceptus eſt,
9 repetitus animæ debitum quam habebat. Sed cura eſt illi, non quia laboraturus eſt, nec quoniam brevis illi vita eſt, ſed concertatur aurificibus & argentariis: ſed & ærarios imitatur, & gloriam præfert,
10 quoniam res ſupervacuas fingit. Cinis eſt enim cor ejus, & terra ſupervacua ſpes illius, & luto vilior vita
11 ejus: Quoniam ignoravit qui ſe finxit, & qui inſpiravit illi animam quæ operatur, & qui inſufflavit ei ſpiritum vitalem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

2 † Καὶ γὰρ ἐὰν ἁμάρτωμεν, σοί ἐσμεν, εἰδότες σου τὸ κράτος. † οὐχ
3 ἁμαρτησόμεθα δὲ, εἰδότες ὅτι σοὶ λελογίσμεθα. † Τὸ γὰρ ἐπίστασθαί σε, ὁλόκληρος δικαιοσύνη, † καὶ εἰδέναι (β) τὸ κράτος σου ῥίζα
4 ἀθανασίας. † Οὔτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀνθρώπων κακότεχνος ἐπίνοια, οὐδὲ σκιαγράφων πόνος ἄκαρπος, † εἶδος σπιλωθὲν χρώ-
5 μασι διηλλαγμένοις· † Ὧν ὄψις ἄφροσιν (γ) εἰς ὄνειδος ἔρχεται,
6 † ποθεῖ τε νεκρᾶς εἰκόνος εἶδος (δ) ἄπνουν. † Κακῶν ἐρασταὶ ἄξιοί τε τοιούτων ἐλπίδων, † καὶ οἱ δρῶντες, καὶ οἱ ποθοῦντες, καὶ οἱ
7 σεβόμενοι. † Καὶ γὰρ κεραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων ἐπίμοχθον, † πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν (ε) ἓν ἕκαστον, † ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἀνεπλάσατο † τά τε τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη, † τά τε ἐναντία, (ζ) πάνθ' ὁμοίως· † τούτων δὲ ἑτέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ
8 χρῆσις, † κριτὴς ὁ πηλουργός. † Καὶ κακόμοχθος θεὸν μάταιον (η) ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πηλοῦ, † ὃς πρὸ μικροῦ ἐκ γῆς γεννηθεὶς † μετ' ὀλίγον πορεύεται ἐξ ἧς ἐλήφθη, † τὸ τῆς ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς
9 χρέος. † Ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ φροντὶς οὐχ ὅτι μέλλει κάμνειν, † οὐδ' ὅτι βραχυτελῆ βίον ἔχει, † ἀλλ' ἀντερείδεται μὲν χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις, † χαλκοπλάστας τε μιμεῖται, † καὶ δόξαν ἡγεῖται ὅτι κίβδηλα πλάσσει.
10 † Σποδὸς ἡ καρδία αὐτοῦ, † καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ,
11 † πηλοῦ τε ἀτιμότερος ὁ βίος αὐτοῦ· † Ὅτι ἠγνόησε τὸν (θ) πλάσαντα αὐτὸν, † καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦσαν, † καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν.

MS.A.(β) σου τὸ κράτος (γ) εἰς ὄρεξιν ἔρχεται, (δ) ἀγνοῦν. (ε) ἓν ἕκαστον, (ζ) πάντα ὁμοίως (η) πλάσσει ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ, (θ) ποιήσαντα

Cum Tranſlatione LATINA,

Etenim ſi peccaverimus; tui ſumus, ſcientes (a) potentiam tuam. Non peccabimus autem, ſcientes, quoniam tui ſumus deputati. 2
Noſſe enim te conſummata juſtitia eſt, & ſcire virtutem tuam, radix eſt immortalitatis. 3
Non enim in errorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio, neque (b) adumbrantium labor ſine fructu effigies ſculpta per varios colores: 4
Quorum aſpectus inſenſatis in (c) opprobrium venit, & diligit mortuæ imaginis effigiem ſine anima. 5
Malorum amatores & digni, qui ſpem habeant in talibus, & qui faciunt, & qui diligunt, & qui colunt. 6
Nam & figulus mollem terram premens laborioſè fingit ad uſum noſtrum unumquodque vas: ſed de eodem luto finxit & ea, quæ mundis operibus ſerviunt vaſa, & ſimiliter omnia quæ his ſunt contraria: Horum autem utriuſque, quis cujuſque ſit uſus, judex eſt figulus. 7
Et malè laborans Deum vanum fingit de eodem luto, ille, qui paulò antè de terra factus, poſt puſillum avit in eam, unde acceptus eſt, repetitus animæ debitum. 8
Sed cura eſt illi, non quia laboraturus eſt, nec quoniam brevis ipſi vita eſt: ſed concertat aurificibus, & argentariis, & ærarios imitatur, & gloriam putat, quoniam res adulterinas fingit. 9
Cinis eſt cor ejus, & terra magis ſupervacua ſpes illius, & luto vilior vita illius: 10
Quoniam ignoravit eum qui ſe finxit, & qui inſpiravit ſibi animam, quæ operatur, & qui inſufflavit ſpiritum vitalem. 11

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ܘܐܢ ܢܚܛܐ * ܕܝܠܟ ܚܢܢ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܚܝܠܟ. ܟܕ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܬܟܚܝܢ. ܕܝܠܟ 2
ܚܫܝܒܝܢܢ. * ܓܡܝܪܘܬܐ ܓܝܪ ܗܝ ܕܟܐܢܘܬܐ ܕܢܕܥܟ ܐܢܫ. ܘܢܕܥ ܠܫܪܪܟ. ܥܩܪܐ ܗܘ 3
ܕܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ. * ܠܐ ܐܛܥܝܢ ܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ. ܣܪܝܩܘܬܗܘܢ. ܛܠܠܐ ܕܨܘܪܬܗܘܢ. 4
ܥܡܠܐ ܕܐܝܕܝܗܘܢ. ܕܠܝܬ ܒܗ ܦܐܪܐ. ܐܠܐ ܕܡܘܬܐ ܣܪܝܩܬܐ ܘܨܠܡܐ ܡܫܬܚܠܦܢܐ. * ܩܕܡ ܣܟܠܐ 5
ܒܣܝܡܐ ܗܝ ܗܕܐ. ܕܡܬܒܣܡܝܢ ܒܡܝܬܘܬܐ. ܙܝܘܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܪܘܚܐ. * ܦܥܠܐ ܒܝܫܐ 6
ܘܐܦ ܫܘܝܢ ܗܢܘܢ ܠܣܒܪܐ ܕܗܠܝܢ. ܕܡܬܟܬܫܝܢ ܚܠܦܝܗܘܢ: ܘܪܚܡܝܢ ܠܗܘܢ:
ܘܡܫܡܫܝܢ ܠܗܘܢ. * ܗܐ ܓܝܪ ܦܚܪܐ ܕܐܠܝܨ ܛܝܢܐ ܪܟܝܟܐ ܒܥܡܠܐ. ܘܡܢܗ ܡܬܩܢ 7
ܡܐܢܐ ܠܬܫܡܫܬܐ. ܘܡܢܗ ܡܢ ܛܝܢܐ ܓܒܠ ܡܐܢܐ ܕܕܟܝܢ. ܠܬܫܡܫܬܐ. ܘܡܐܢܐ ܠܐ
ܕܕܟܝܢ ܠܬܫܡܫܬܗܘܢ. ܘܗܘ ܓܒܠ ܦܚܪܐ ܡܦܪܫ ܠܟܠ ܚܕ ܠܬܫܡܫܬܗ. * ܘܡܢ ܗܘ 8
ܛܝܢܐ ܒܥܡܠܐ ܒܝܫܐ. ܠܐܠܗܐ ܣܪܝܩܐ ܓܒܠ. ܠܗܘ ܕܡܢ ܩܠܝܠ ܡܢ ܐܪܥܐ
ܐܬܥܒܕ. ܘܒܬܪ ܩܠܝܠ ܠܐܪܥܐ ܗܦܟ. ܘܬܒܥܝܢ ܠܗ ܢܦܫܗ ܕܝܙܦ. * ܘܐܦ ܗܘ ܠܗ 9
ܐܢܩܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܠܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܛܠ ܕܚܝܘܗܝ ܩܠܝܠ ܐܘ ܣܓܝ. ܐܠܐ ܕܡܬܒܠܝܢ
ܚܝܐ ܕܕܗܒܐ ܘܕܣܐܡܐ ܘܢܚܫܐ. ܘܡܛܢܦܝܢ ܘܡܬܩܢܝܢ ܠܗ. ܘܡܣܪܩܝܢ
10 11 ܠܗ ܒܫܘܒܚܐ. * ܩܛܡܐ ܗܘ ܠܒܗ. ܘܣܒܪܗ ܗܘ ܐܪܥܐ. ܚܝܘܗܝ ܛܝܢܐ ܨܥܝܪܐ. * ܕܠܐ
ܝܕܥ ܠܗܘ ܕܓܒܠܗ. ܘܝܗܒ ܠܗ ܢܦܫܐ ܓܡܝܪܬܐ. ܘܢܦܚ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܚܝܐ.

Quòd ſi peccemus, tui ſumus, quia potentiam tuam novimus: at verò non peccabimus, quia tui cenſemur. 2
Nam perfecta juſtitia eſt ut quis te cognoſcat; & aliquem nôſſe veritatem tuam, radix eſt immortalis. 3
Non ſeduxit vos opus manuum hominum, vanitas eorum, umbra ſcripturarum eorum, labor manuum eorum, in quo nulli ſunt fructus *ſed* ſpecies inanes, & effigies mutabiles. 4
In conſpectu ſtolidorum hoc jucundum eſt, qui delectantur rebus mortuis, ſplendore in quo nullus eſt ſpiritus. 5
Operarii ſunt peſſimi, & tali quidem ſpe digni qui pugnant pro ipſis, & diligunt ac colunt eos. 6
Ecce enim figulus qui molle cœnum cum labore ſubigit, & ex eo vaſa componit ad uſum; ex eodem cœno vaſa format munda in miniſterium, & vaſa immunda in uſum illorum: & ipſemet artifex argillæ deſtinat unumquodque ad proprium miniſterium: 7
Et ex eadem improbo artificio deum ad vanitatem compingit illum quem nuper è terra vendicavit; mox autem in terram revertetur, & exigent ab eo debitum animæ. 8
Præterea angitur quòd laborare non poſſit, non quòd ſua ipſius vita brevis ſit aut diuturna, ſed caduca *ſit* vita auri argentique ac æris: quod cum impuritate figurantes & componentes, cum gloria erigunt. 9
Cinis eſt cor ejus, ſpes terra, vita lutum infame: 10
Quoniam eum qui finxit ipſum, & perfectam ei indidit animam, vitalémque ſpiritum inflavit in eum, ignorat. 11

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * فان اخطانا فلك نحن * وقد عرفنا عزتك * واذا لا نخطي فقد عرفنا اننا حسبنا لك وفي
3 حاصتك * لان المعرفة بك عدل كامل * ومعرفة عزتك اصل عدم الموت * لاننا ما اظلّنا فكر 4
سوء صناعة الناس * ولا تعب تزويق لا يثمر نفعا * او نوع باصباغ تبدل الوانها عليه *
5 * التي منظرها يفضي بالغبي الى شهوتها * يتوق الى نوع صورة مائتة لا تمشي * فهم عاشقون 6
المساوي * يستحقون مثل هذه الآمال * والذين يعملونها * والذين يصنعونها * والذين يعبدونها *
7 * لان الفخراني اذا عرك الطين اللين * يعمل شيا واحدا يصلح لخدمة كل واحد منا * بل
يعمل من الطين بعينه اواني عبادات * الاواني الطاهرة * واضداد تلك كلها نظير تلك يعملها *
8 واستعمال كل واحد من هذا اخر * فالقاضي صانع الطين * والردي التعب يسوي من
ذلك الطين بعينه الاها عطلا * ذلك الذي منذ حين يسير سوي من الارض * وبعد مدة
9 قليلة سيذهب الى التي اخذ منها * يطالب بدين نفسه * بل الاهتمام عنده لا بانه مزمع ان
يسعى ويتعب * ولا بان له عمل مدة قصيرة * بل ان يباري عمال الذهب وصانعي الفضة * ويسابق
10 صانعي النحاس * اذ يسوي رذالة يقلدها سرفا * فقلبه رماد * ورجاوه اسد حقارة من التراب * وعمره
11 اسد هوانا من الطين * لانه جهل من خلقه * ونفخ فيه نفسا عاقلة * ونفخ فيه روحا حيا *

Quòd ſi peccemus, tui ſumus, & potentiam tuam jam novimus: ſi verò minimè peccemus, in tuos tuámque proprietatem nos reputari novimus. 2
Nam nôſſe te, perfecta juſtitia eſt; & tuam nôſſe potentiam, eſt immortalitatis origo. 3
Neque enim ſeduxit nos peſſima excogitatio artis humanæ, neque labor ornatûs nullam afferentis utilitatem, aut ſpecies cum tincturis colores ſuos ſuper eam variantibus, 4
Quarum aſpectus inſipientem ad ſui concupiſcentiam inducit, ut expetat ſpeciem figuræ mortuæ non ambulantis. 5
Sunt autem malorum amatores, & talibus digni expectationibus tam qui elaborant ea, quàm qui faciunt & colunt. 6
Nam figulus molle preſſans lutum, rem aliquam unicuique noſtrûm miniſterio commodam componit: imò ex eodem luto vaſa ſervilia, vaſa nimirum munda, & his contraria omnia, illis quoad operam ſimilia componit: cùmque ſingulorum ex iſtis, alius ſit uſus, opifex argillæ arbiter eſt. 7
Et improbi laboris homo ex ipſamet argilla Deum inutilem effingit: ille inquam qui non pridem è terra conditus, poſt breve tempus ad eam redibit è qua deſumptus eſt, de animæ ſuæ ratione poſcendus. 8
Imò cura apud ipſum eſt, non quòd ærumnam ac laborem ſit paſſurus, neque quòd exigui temporis opera ſe maneat; ſed ut imitetur aurifices & fabros argentarios, & adæquet fabros ærarios, componendo abominationem quam gloria munit. 9
Sanè cor ejus cinis eſt, & ſpes ejus pulvere vilior, ætaſque ipſius luto abjectior: 10
Quoniam ignorat eum qui creavit ipſum, inſpiravit in illum animam intelligentem, & ſpiritum vitalem inflavit in eum. 11

Verſio VULG. LAT.

12 Sed & æſtimaverunt luſum eſſe vitam noſtram, & converſationem vitæ compoſitam ad lucrum, & oportere
13 undecunque etiam ex malo acquirere. Hic enim ſcit ſe ſuper omnes delinquere, qui ex terræ materia fragi-
14 lia vaſa, & ſculptilia fingit. Omnes enim inſipientes, & infelices ſupra modum animæ ſuperbi, ſunt inimi-
15 ci populi tui, & imperantes illi: Quoniam omnia idola nationum deos æſtimaverunt, quibus neque oculorum uſus eſt ad videndum, neq; nares ad percipiendum ſpiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, ſed & pedes eorum pigri ad
16 ambulandum. Homo enim fecit illos: & qui ſpiritum mutuatus eſt, is finxit illos. Nemo enim ſibi ſimile
17 homo poterit deũ fingere. Cùm enim ſit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim eſt ipſe his quos colit, quia ipſe quidẽ vixit, cùm eſſet mortalis, illi
18 autẽ nunquã. Sed & animalia miſerrima colunt: inſen-
19 ſata enim comparata his, illis ſunt deteriora. Sed nec aſpectu aliquis ex his animalibus bona poteſt conſpicere. Effugerunt autẽ Dei laudem, & benedictionẽ ej⁹.

CAP. XVI.

1 PRopter hæc, & per his ſimilia paſſi ſunt dignè tormenta, & per multitudinem beſtiarũ exterminata ſunt.
2 Pro quibus tormentis benè diſpoſuiſti populum tuum, quibus dediſti concupiſcentiam delectamenti ſui, novum ſaporem, eſcam parans eis ortygometram:

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

12 † (ι) Ἀλλ' ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν ἡμῶν, † καὶ τὸν βίον πανηγυρισμὸν ἐπικερδῆ· † δεῖν γάρ (κ) φησιν ὅθεν δὴ κἂν ἐκ κακοῦ
13 πορίζειν. † Οὗτος γὰρ παρὰ πάντας οἶδεν ὅτι ἁμαρτάνει, † ὕλης
14 γεώδους (λ) εὔθραυστα σκεύη καὶ γλυπτὰ δημιουργῶν. † (μ) Πάντες δὲ ἀφρονέστατοι καὶ τάλανες ὑπὲρ (ν) ψυχὴν νηπίου, † οἱ ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ
15 σου καταδυναστεύσαντες αὐτόν. † (ξ) Ὅτι καὶ πάντα εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἐλογίσαντο θεοὺς, † οἷς οὔτε ὀμμάτων χρῆσις εἰς ὅρασιν, † οὔτε ῥῖνες εἰς συνολκὴν ἀέρος, † οὔτε ὦτα ἀκούειν, † οὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς ψηλάφησιν,
16 † καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν. † Ἄνθρωπος γὰρ ἐποίησεν αὐτοὺς, † καὶ τὸ πνεῦμα δεδανεισμένος ἔπλασεν αὐτούς. † οὐδεὶς (ο) γὰρ
17 αὐτῷ ὅμοιον ἄνθρωπος ἰσχύει πλάσαι θεόν· † Θνητὸς δὲ ὢν νεκρὸν ἐργάζεται χερσὶν ἀνόμοις. † (π) κρείττων γάρ ἐστι τῶν (ρ) σεβασμάτων
18 αὐτοῦ, † ὧν αὐτὸς μὲν ἔζησεν, ἐκεῖνα δὲ οὐδέποτε. † Καὶ τὰ ζῶα δὲ τὰ ἔχθιστα σέβονται, † ἀνοίᾳ γὰρ συγκρινόμενα τῶν ἄλλων ἐστὶ χείρονα.
19 † Οὐδ' ὅσον ἐπιποθῆσαι ὡς ἐν ζώων ὄψει καλὰ τυγχάνει, † ἐκπέφευγε δὲ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ.

MS.A.(ι) Ἀλλὰ (κ) φασιν (λ) εὔθραστα (μ) Πάντων (ν) ψυχὰς νηπίων, (ξ) Ὅτι πάντα τὰ εἴδωλα (ο) γὰρ ἀνθρώπων ὅμοιον ἰσχύει (π) κρίσσων (ρ) σεβημάτων

ΚΕΦ. ιϛʹ.

1 † Διὰ τοῦτο δι' ὁμοίων ἐκολάσθησαν ἀξίως, † καὶ διὰ πλήθους κνωδάλων
2 ἐβασανίσθησαν. † Ἀνθ' ἧς κολάσεως εὐεργετήσας τὸν λαόν σου, † (σ) εἰς ἐπιθυμίαν ὀρέξεως ξένην γεῦσιν, † τροφὴν ἡτοίμασας ὀρτυγομήτραν,

MS.A.(σ) οἷς εἰς

Cum Tranſlatione LATINA.

Sed æſtimaverunt luſum eſſe vitam noſtram, & vitæ modum nundinas compoſitas ad lucrum. Oportere enim dicunt undecunque, etiam ex malo acquirere. 12
Hic enim ſcit ſuper omnes ſe delinquere, qui ex terræ materia fragilia vaſa & ſculptilia fingit. 13
Omnes autem inſipientes & infelices ſuper animam infantis, inimici populi tui, imperantes ei: 14
Quoniam & idola omnium nationum Deos æſtimaverunt, quibus neque oculorum (d) uſus eſt ad videndum, neque nares ad percipiendum ſpiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti in manibus ad tractandum, ſed & pedes eorum pigri ad ambulandum. 15
Homo enim fecit illos: &, qui ſpiritum mutuatus eſt, is finxit illos. Nemo enim ſibi ſimilem homo poteſt Deum fingere: 16
Cum ſit autem mortalis; mortuum fingit manibus iniquis. Melior eſt enim ipſe iis quos colit: quoniam ipſe quidem vixit, illi autem nunquam. 17
Sed & animalia miſerrima colunt: (e) dementia enim comparata aliis ſunt deteriora; 18
Neque, quatenus deſiderentur, tanquam in animalium aſpectu bona ſunt: effugerunt autem & Dei laudem, & benedictionem ejus. 19

CAP. XVI.

PRopter hoc per ſimilia paſſi ſunt dignè tormenta, & per multitudinẽ beſtiarum exterminati ſunt. 1
Pro quibus tormentis bene diſpoſuiſti populũ tuum, quibus in concupiſcentia appetitus, novum ſaporem eſcam paraſti ortygometram: 2

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܦ ܬܘܬܒܘܬܐ ܕܚܝܝܗܘܢ ܫܥܝܐ ܚܫܒܘܗ. ܘܚܝܝܗܘܢ ܐܝܟ ܙܒܢܐ ܘܡܬܬܓܪܢܐ ܕܬܓܪܐ. 12
ܘܟܠܗ ܬܐܓܘܪܬܗ ܒܒܝܫܬܐ. * ܘܗܘ ܝܕܥ ܡܢ ܟܠ ܕܚܛܐ ܗܘ. ܡܢ ܕܡܢ ܗܝܘܠܐ 13
ܕܐܪܥܐ ܓܠܝܦܐ ܥܒܕ. ܘܦܠܚ ܠܗܘܢ. * ܟܠܗܘܢ ܣܟܠܝܢ ܘܕܘܝܝܢ. ܘܠܐ ܒܢܦܫܐ ܕܛܠܝܐ. 14
ܣܢܐܘܗܝ ܕܥܡܟ ܡܫܬܠܛܝܢ ܥܠܘܗܝ. * ܡܛܠ ܕܠܟܠܗܘܢ ܦܬܟܪܐ ܕܥܡܡܐ ܐܠܗܐ 15
ܚܫܒܘ. ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܥܝܢܝܗܘܢ ܚܙܝܢ. ܘܠܐ ܢܚܝܪܝܗܘܢ ܡܪܝܚܝܢ ܐܐܪ. ܘܠܐ
ܐܕܢܝܗܘܢ ܫܡܥܢ. ܘܠܐ ܨܒܥܬܐ ܕܐܝܕܝܗܘܢ ܡܓܫܢ. ܘܪܓܠܝܗܘܢ ܠܐ ܡܗܠܟܢ.
* ܡܛܠ ܕܒܪܢܫܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ. ܘܪܘܚܐ ܕܥܘܠܐ ܓܒܠ ܐܢܘܢ. ܘܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚ 16
ܕܢܥܒܕ ܐܠܗܐ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ. * ܗܘ ܡܝܘܬܐ. ܘܒܐܝܕܝܐ ܥܘܠܬܐ ܡܝܬܬܐ ܥܒܕ. ܘܗܘ 17
ܡܝܬܪ ܗܘ ܡܢ ܕܚܠܬܗ. ܕܗܘ ܡܫܟܚ ܕܢܚܐ. ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. * ܐܦ ܚܝܘܬܐ 18
ܣܢܝܬܐ ܕܚܠܝܢ ܒܫܛܝܘܬܐ. ܘܗܢܘܢ ܒܝܫܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ. * ܕܐܝܟܢܐ ܚܙܘܗ ܕܚܝܘܬܐ. 19
ܕܢܣܒܘ ܐܝܟ ܛܒܬܐ. ܘܥܪܩܘ ܡܢ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܢ ܒܘܪܟܬܗ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ *

* ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܬܢܝܚܘ ܒܐܝܠܝܢ ܐܝܟ ܕܫܘܝܢ ܗܘܘ. ܕܒܟܠܗ ܪܚܫܐ ܘܡܚܘ ܐܬܡܚܝܘ. 1
* ܘܠܥܡܟ ܣܓܝܐܐ ܡܥܕܪܢ ܥܒܕܬ. ܘܡܝܬܝܬ ܠܗܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܢܘܟܪܝܬܐ ܠܪܓܬܗܘܢ. 2
ܘܣܝܒܪܬܐ ܕܣܠܘܝܐ ܐܝܬܝܬ ܠܗܘܢ ܠܪܓܬܗܘܢ.

Imò incolatum vitæ ſuæ luſum reputant, & vitam ſuam tanquam emptionem & rem emptam mercatoris. Tota hujus mercatura in malo conſiſtit, 12
Et ipſe meliùs quàm omnes novit ſe peccare, qui ex terrea materia ſculptilia fabricat, iiſque ſervit. 13
Omnes iſti inſipientes ſunt ac infelices, & in parvi animam hoſtes populi tui vim exercent: 14
Eò quòd omnia ſimulachra gentium deos arbitrentur, quorum neque oculi quicquam vident, neque nares aërem olfaciunt, nec aures audiunt, neque digiti manuum reptant, & pedes ad greſſum ſunt inhabiles. 15
Quandoquidem homo fabricavit eos, & ſpiritus *hominis* ſcelerati eoſdem finxit: nemo autem illorum fabricare poteſt deum homini ſimilem. 16
Ipſe mortalis eſt, & manibus nefariis mortuos effinxit; ipſe tamen præſtantior eſt ſuo numine, quoniam ipſe vivere poteſt, illa verò non poſſunt. 17
Turpia quoque animalia ſtultè colunt: & iſti ſunt illis deteriores; 18
Quòd aſpectum animalium *adeò* expetiverint, ut quaſi rem bonam acceperint, à gloria verò Dei ejuſque benedictione abſceſſerint. 19

CAP. XVI.

PRopterea puniti fuerunt prout merebantur, quoniam omnigeno reptili & inſecto percuſſi fuerunt. 1
Erga populum verò tuum plurimis uſus es beneficiis, eſcam adducens peregrinam appetitui eorum, & alimentum coturnicis adducens eis pro appetentia eorum. 2

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * لكنهم احتسبوا حياتنا لعبا * وعمرا موسوما للتسلب * لانه قال انه يحتاج * فمن ههنا
13 يكتسب من الشر * فهذا قد علم انه يخطي اكثر من الكافة * اذ ابتدع اصناما مكونة
14 من الهيولي الارضية سريعا اضمحلالها * فكلهم جهال اغبياء * وكل الموتى من شعبك
15 المتسلطون عليه * اكثر غباوة من نفس طفل * لانهم احتسبوا جميع اصنام الامم آلهة *
التي لا يمكنها استعمال اعينها في النظر * ولا انوفها في استجذاب الهواء * ولا اذانها في الاسماع *
16 ولا اصابع ايديها في التحسس * وارجلها باطلة عن المشي * لان انسان عملها * والروح
17 المقترض جبلها * ولم يقدر انسان ان يخلق مثاله الاها * لانه ممات يعمل بايدي اثيمة مائتا *
18 لانه افضل من معبوداته * لانه هو قد عاش * فاما تلك فلم تعش قط * والحيوانات التي
19 الهوها يعبدونها بغباوة * وهي المقايسة اشر من غيرها من المعبودات * وما كان من السوق
قد بلغ باحدهم الى منظر الحيوانات * فقد هرب بذلك مدح الله وكرامته *

* الفصل السادس عشر *

1 * فلهذا عذبوا بنظاير معبوداتهم عدلا * وعوقبوا بكثرة الدواب الذميمة * واحسنت الى
2 شعبك بازاء عذابهم * وسوقت لهم السلوي طعاما لاشتهائهم ان يذوقوا طعمة غريبة *

Verùm iſti vitam noſtram ludum exiſtimant, & noſtram ætatem prædæ deſtinatam. Nam quia dicit egenum ſe eſſe, hinc eſt ut lucrum ex malo quæritet. 12
Et iſte quidem novit ſe graviùs peccare quàm omnes, dum idola fabricat exciſa è materia terreſtri brevi diſſolvenda. 13
Imò omnes inſipientes ſunt ac ſtolidi; omnéſque mortui inter populum tuum, qui dominantur in eum, ſtultiores ſunt animo pueri; 14
Quia cuncta Gentium idola deos æſtimant, quibus impoſſibilis eſt uſus oculorum ad videndum, & narium ad attrahendum aërem, aurium ad audiendum, & digitorum manuum ad palpandum; & quorum pedes ad gradiendum inutiles. 15
Nam homo fecit ea, & ſpiritus mutuò acceptus effinxit illa: nec valet homo ſimilem ſibi deum creare; 16
Quoniam ipſe mortalis ſceleratis manibus mortuum fabricat; quoniam ipſe præſtantior eſt numinibus ſuis: quandoquidem ipſe quidem vixit, illa verò nunquam vixêre. 17
Præterea belluas quas derident, ſtultè colunt; quæ comparatæ, ſunt aliis numinibus deteriores. 18
Pérque appetentiam aſpectûs animalium, quâ quis eorum tangitur, laudem & honorem Dei refugit. 19

CAP. XVI.

Quamobrem per ſimilia numinibus ſuis juſtè puniti ſunt, & per multitudinem beſtiarum deſpectarum. 1
Populo verò tuo, contra cruciatum illorum, benefeciſti; & paraſti eis coturnicem in cibum, propter appetentiam eorum guſtandi ſaporem peregrinum. 2

Verſio VULG. LA.

3 Ut illi quidem concupiſcentes eſcâ propter ea, quæ illis
oſtenſa & miſſa ſunt, etiam à neceſſaria concupiſcentia
averterentur. Hi autem in brevi inopes facti, novâ
4 guſtaverunt eſcam. Oportebat enim illis ſine excuſatione
quidem ſupervenire interitum exercentibus
tyrannidem: his autem tantùm oſtendere quemadmodum
5 inimici eorum exterminabantur. Etenim cum illis
ſupervenit ſæva beſtiarum ira, morſibus perverſorum
6 colubrorum exterminabantur. Sed non in perpetuum
ira tua permanſit, ſed ad correptionem in brevi
turbati ſunt, ſignum habentes ſalutis ad commemorationem
7 mandati legis tuæ. Qui enim converſus eſt,
non per hoc, quod videbat, ſanabatur, ſed per te omnium
8 ſalvatorē: In hoc autē oſtendiſti inimicis noſtris,
9 quia tu es, qui liberas ab omni malo. Illos enim locuſtarum
& muſcarũ occiderunt morſus, & non eſt inventa
ſanitas animæ illorum: quia digni erant ab hujuſcemodi
10 exterminari. Filios autem tuos, nec draconũ
venenatorũ vicerunt dentes: miſericordia enim tua adveniens
11 ſanabat illos. In memoria enim ſermonũ tuorum
examinabantur, & velociter ſalvabantur, ne in
altam incidentes oblivionem, non poſſent tuo uti adjutorio.
12 Etenim neque herba, neq; malagma ſanavit
13 eos, ſed tuus, Dñe, ſermo, qui ſanat omnia. Tu es enim,
Dñe, qui vitæ & mortis habes poteſtatem, & deducis
14 ad portas mortis, & reducis: Homo autem occidit
quidem per malitiam, & cùm exierit ſpiritus, non revertetur,
nec revocabit animam quæ recepta eſt:

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 Ἵνα ἐκεῖνοι μὲν ἐπιθυμοῦντες τροφὴν, †(β) διὰ τὴν εἰδέχθειαν τῶν ἐπαπεσταλμένων
† καὶ τὴν ἀναγκαίαν ὄρεξιν ἀποστρέφωνται. †(γ) αὐτοὶ δὲ ἐπ’
4 ὀλίγον ἐνδεεῖς γενόμενοι † καὶ ξένης μετάσχωσι γεύσεως. † Ἔδει γὰρ
ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτητον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοῦσι, † τούτοις δὲ
5 μόνον δειχθῆναι πῶς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασανίζοντο. † Καὶ γὰρ
ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρίων θυμὸς, † δήγμασί τε σκολιῶν
6 διεφθείροντο ὄφεων, † Οὐ μέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργή σου. † Εἰς
νουθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν, † σύμβολον ἔχοντες σωτηρίας,
7 εἰς ἀνάμνησιν ἐντολῆς (δ) νόμου σου. † Ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐ διὰ τὸ
8 θεωρούμενον ἐσώζετο, † ἀλλὰ διὰ σὲ τὸν πάντων σωτῆρα. † Καὶ ἐν
τούτῳ δὲ ἔπεισας τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, † ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος ἐκ παντὸς
9 κακοῦ. † Οὓς μὲν γὰρ ἀκρίδων καὶ μυιῶν ἀπέκτεινε δήγματα, † καὶ οὐχ
εὑρέθη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν, † ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ τοιούτων κολασθῆναι.
10 † Τοὺς δὲ υἱούς σου οὐδὲ ἰοβόλων δρακόντων ἐνίκησαν ὀδόντες,
11 † τὸ ἔλεος γάρ σου ἀντιπαρῆλθε καὶ ἰάσατο αὐτούς. † Εἰς γὰρ ὑπόμνησιν
τῶν λογίων σου (ε) ἐνεκεντρίζοντο, † καὶ ὀξέως διεσώζοντο, † ἵνα μὴ εἰς
βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερίσπαστοι γένωνται τῆς σῆς εὐεργεσίας.
12 † Καὶ γὰρ οὔτε βοτάνη οὔτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐτοὺς, † ἀλλὰ ὁ
13 σὸς κύριε λόγος ὁ (ζ) πάντα ἰώμενος. † Σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου
ἐξουσίαν ἔχεις, † καὶ κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνάγεις. † Ἄν-
14 θρωπος δὲ ἀποκτέννει μὲν τῇ κακίᾳ αὐτοῦ, † ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ
ἀναστρέφει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παραληφθεῖσαν.

MS.A. (β) διὰ τὴν δειχθεῖσαν τῶν (γ) οὗτοι (δ) νόμον (ε) ἐνεκαινίζοντο, (ζ) πάντας

3 *Ut illi quidem concupiſcentes eſcam, propter (a) odioſam deformitatem eorum quæ immiſſa ſunt, etiam*
à neceſſaria concupiſcentia averterentur: hi autem in brevi inopes facti etiam novam guſtarent
4 *eſcam. Oportebat enim illis quidem inevitabilem ſupervenire inopiam exercentibus tyrannidem, his*
autem tantum oſtendi, quemadmodum inimici ipſorum exterminabantur. 5 *Etenim cum his ſupervenit ſæva beſtiarum ira, & morſibus perverſorum colubrorum exterminabantur;* 6 *Non uſque*
in finem ira tua permanſit: ſed ad correptionem in brevi turbati ſunt, ſignum habentes ſalutis ad
cõmemorationem mandati legis tuæ. 7 *Qui enim converſus eſt; non per hoc, quod videbat, ſanabatur,*
ſed per te omnium ſalvatorem. 8 *Et in hoc autem oſtendiſti inimicis noſtris, quia tu es qui liberas*
ab omni malo. 9 *Illos enim locuſtarum & muſcarum occiderunt morſus, & non eſt inventa ſanitas*
animæ illorum, quia digni erant ab hujuſmodi exterminari. 10 *Filios autem tuos, nec venenatorum*
draconum vicerunt dentes. Miſericordia enim tua ex adverſo adveniens ſanabat illos. 11 *In memoriam enim ſermonum tuorum examinabantur, &*
velociter ſalvabantur, ne in altam incidentes oblivionem non poſſent uti tuo adjutorio. 12 *Etenim*
neq; herba, neq; malagma ſanavit eos, ſed tuus Domine ſermo, qui ſanat omnia. 13 *Tu enim vitæ &*
mortis habes poteſtatem, & deducis ad portas inferni, & reducis. 14 *Homo autem occidit quidem*
per malitiam ſuam, egreſſum autem ſpiritum non facit reverti, nec revocat animam, quæ recepta eſt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]

Eſcam appetentibus miſiſti, & in appetentiis 3
ſuis perverterunt ſe: & parum quid poſtulantes,
fruiti ſunt eſcâ quam ignorabant, animoſque
ſumpſerunt; nec denegâſti eis quod
erat ipſis neceſſarium. Illis quidem propter 4
impuritatem & ſævitiā ſuam, famem & paupertatem
miſiſti: his autem oſtendiſti quòd
hoſtes eorum flagellaveris. Super iſtos iram 5
ſerpentum adduxiſti, & ſerpentes perniciosè
momorderunt eos: Verùm non ad extermi- 6
nium fuit ira, ſed ad correptionem aliquantulum
correpti fuerunt; ut qui vivi erant,
recordarentur mandati legis tuæ. Nam qui 7
pœnitentiam egit, non quòd potentiam viderit,
ſervatus eſt, ſed per te; tu ſiquidem es omnium
ſervator. Et per hæc hoſtibus noſtris 8
perſuaſiſti te eſſe qui liberas ab omnib' malis.
Illos enim locuſtæ ac muſcæ mordebant, 9
& moriebantur: nec ulla fuit animabus eorum
medela, quia digni erant qui hiſce rebus
punirentur. At filii tui draconum dentes & 10
capita eorum ſuperârunt, quia gratiam tuam
mittens curâſti eos; Et ut verborum tuorum 11
memores eſſent, liberâſti eos; & feſtinans
recreâſti eos, ne in profundum uſque ruentes
obliviſcerentur tuî: quia *nimirùm* digni erant
beneficiis tuis. Non enim radices neque 12
malagmata ſanârunt eos, ſed ſermo tuus Dñe,
qui omnia ſanat. Quippe tu necis ac vitæ 13
poteſtatem habes, deprimis eos ad portas inferorum,
& extrahis. Homo quidem occîdit 14
quempiam malitiâ ſuâ, ſed ſpiritus egreſſus
non revertitur, nec redit ſpiritus, anima *ſcilicet*
quæ aufertur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * لكن اما اوليك لما اشتهوا طعاما من اجل الاشياء المرسلة يرجعون وعن الشهوة الضرورية *
4 واما هولاء لما لحقهم الاعواز مدة يسيرة يتمتعون بطعام مذاقه غريبة * لان حاجة دعت ان
يوافي اوليك اذ كانوا مردة جايرين * عقابا لا اعفاء منه * وان يري هولاء كيف قد عذب
5 اعداوهم فقط * ولين كان قد وافاهم غضب الوحوش صعبا * وافنيوا بلدغات الحيات الصعبة *
6 * لكن غيضك لن يثبت الي الاخر * اذ انما اضطربوا مدة يسيرة ليتعظوا * فكان ذلك لهم
7 سمة الخلاص * تذكرهم وصية شريعتك * لان الراجع منهم ما يخلص بما شاهده * بل من
8 اجلك سلم يا مخلص الكل * وبهذا اقنعت الاعداء * انك انت هو المنقذ من كل سوء *
9 * لان اوليك قتلهم لدغات الجراد والذباب * ولم يوجد في انفسهم شفا * لانهم كانوا مستحقين
10 ان يعذبهم ما هذه صورته * فاما ابناوك لما سارت اليهم نيوب الثعابين النفاثة بالسم * الا ان
11 رحمتك جاتهم فشفتهم * وانما طعنوا في هذه ليتذكروا اقوالك * وسلموا سريعا لئلا يسقطوا في
12 نسيان عميق * فيصيروا متشاغلين عن ذكر احسانك * لانهم ما ابراهم عقار ولا مرهم * بل
13 كلمتك يا رب الشافي الكل * لان لك السلطان علي الحياة والموت * فتحدر الي ابواب الجحيم وترفع *
14 * والانسان يقتل بتلبيه * واذا خرج الروح لا يعود * ولا تنكفي النفس المأخوذة *

Itaque illi quidem cùm cibum appetiviſſent, ob res immiſſas, ſeſe contrahunt 3
etiam ab appetitu neceſſario: iſti verò egeſtate ad breve tempus tacti, peregrini
ſaporis eſcâ fruuntur. Neceſſitas enim 4
poſtulabat ut illis, quum eſſent rebelles nefarii, inevitabilis accideret cruciatus:
hi autem viderent tantùm quomodo cruciarentur hoſtes eorum. Et quan- 5
vis invaſiſſet eos ira beſtiarum ſæva, & diris ſerpentum morſibus conſumpti eſ-
ſent: Ira tamen tua non ad finem uſ- 6
que duravit; quandoquidem fuerunt ad breve tempus perturbati, ut commonefierent:
ceſſitque id eis in ſignum ſalutis, quod legis tuæ mandatum illis in memoriam reduceret. Qui enim ex eis con- 7
verſus eſt, nequaquam liberatus eſt ob id quod vidit; ſed propter te ô Servator omnium,
ſervatus eſt. Ac per id hoſti- 8
bus perſuaſiſti te eum eſſe qui ſalutem præſtes ab omni malo; Quòd illos lo- 9
cuſtarum et muſcarum ictus peremerunt, nec inventum eſt animabus eorum remedium;
quippe digni erant qui hujuſmodi rebus punirentur: Filiis verò tuis 10
haudquaquam nocuerunt dentes draconum ſpuentium venenum; enimverò miſericordia
tua occurrens eis, ſanavit illos. Hæc autem guſtaverunt, ut ſermo- 11
nes tuos in memoriam revocarent: celeriterque ſervati fuerunt, ne in profundā
oblivionem prolapſi à memoria beneficiorum tuorum diſtinerentur. Neque enim 12
radicum mercator aut malagma ſanavit eos, ſed verbũ tuum O ſanans omnia
Domine: Tibi ſiquidem eſt in vitam ac 13
mortem poteſtas, deprimis ad portas inferni, & elevas. Homo quidem occîdit 14
ſuo dolo, egreſſuſque ſpiritus non revertitur, neque redit anima aſſumpta.

Verſio VULG. LAT.

15 Sed tuam manum effugere impoſſibile eſt. Negantes
16 enim te noſſe impii, per fortitudinem brachii tui flagellati
ſunt: novis aquis, & grandinibus, & pluviis
17 perſecutionem paſſi, & per ignem conſumpti. Quod
enim mirabile erat, in aqua, quæ omnia extinguit,
plus ignis valebat: vindex eſt enim orbis juſtorum.
18 Quodam enim tempore, manſuetabatur ignis, ne comburerentur
quæ ad impios miſſa erant animalia: ſed
ut ipſi videntes ſcirent, quoniam Dei judicio patiun-
19 tur perſecutionem. Et quodam tempore in aqua ſupra
virtutem ignis, exardeſcebat undique, ut iniquæ
20 terræ nationem exterminaret. Pro quibus angelorum
eſca nutriviſti populum tuum, & paratum panem de
cœlo præſtitiſti illis ſine labore, omne delectamentũ
21 in ſe habentem, & omnis ſaporis ſuavitatem. Subſtantia
enim tua dulcedinem tuam, quam in filios habes,
oſtendebat: & deſerviens uniuſcujuſque volunta-
22 ti, ad quod quiſque volebat, convertebatur. Nix autem
& glacies ſuſtinebant vim ignis, & non tabeſcebant:
ut ſcirent quoniam fructus inimicorum exterminabat
23 ignis ardens in grandine & pluvia coruſcans. Hic
autem iterùm ut nutrirentur juſti, etiam ſuæ virtutis
24 oblitus eſt. Creatura enim tibi Factori deſerviens,
exardeſcit in tormentum adversùs injuſtos: & lenior
fit ad benefaciendum pro his, qui in te confidunt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 16 Τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν ἀδύνατόν ἐστιν. † Ἀρνούμενοι γάρ σε εἰδέναι
ἀσεβεῖς, † ἐν ἰσχύϊ βραχίονός σου ἐμαστιγώθησαν, † ξένοις ὑετοῖς καὶ
χαλάζαις καὶ ὄμβροις † διωκόμενοι ἀπαραιτήτοις, † καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι.
17 † Τὸ γὰρ παραδοξότατον, ἐν τῷ πάντα σβεννύντι ὕδατι
† πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ, † ὑπέρμαχος γὰρ ὁ κόσμος ἐστὶ (η) δικαίων.
18 † Ποτὲ μὲν γὰρ ἡμεροῦτο φλὸξ, † ἵνα μὴ καταφλέξῃ τὰ ἐπ’ ἀσεβεῖς
ἀπεσταλμένα ζῶα, (θ) † ἀλλ’ αὐτοὶ βλέποντες ἴδωσιν, ὅτι θεοῦ κρίσει
(ι) ἐλαύνονται. † Ποτὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατος ὑπὲρ τὴν πυρὸς
19 δύναμιν φλέγει, † ἵνα ἀδίκου γῆς γεννήματα (κ) διαφθείρῃ.
20 † Ἀνθ’ ὧν ἀγγέλων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου, † καὶ ἕτοιμον
(λ) ἄρτον αὐτοῖς ἀπ’ οὐρανοῦ ἔπεμψας ἀκοπιάτως, † πᾶσαν ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρμόνιον γεῦσιν. † Ἡ
21 μὲν γὰρ ὑπόστασίς σου τὴν (μ) σὴν γλυκύτητα πρὸς τέκνα
ἐνεφάνισε, † τῇ δὲ τοῦ προσφερομένου ἐπιθυμίᾳ ὑπηρετῶν, † πρὸς ὅ
22 τις ἐβούλετο μετεκιρνᾶτο. † Χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος (ν) ὑπέμενε πῦρ,
καὶ οὐκ ἐτήκετο, † ἵνα γνῶσιν ὅτι τοὺς τῶν (ξ) ἐχθρῶν καρποὺς κατέφθειρε
πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χαλάζῃ † καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διαστράπτον.
23 † Τοῦτο (ο) πάλιν δ’ ἵνα τραφῶσι δίκαιοι, † καὶ τῆς ἰδίας (π) ἐπιλέλησται
24 δυνάμεως. † Ἡ γὰρ (ρ) κτίσις σοι τῷ ποιήσαντι ὑπηρετοῦσα, † ἐπιτείνεται
εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, † καὶ ἀνίεται εἰς εὐεργεσίαν ὑπὲρ
τῶν (σ) εἰς σὲ πεποιθότων.

MS.A. (η) δικαίοις. (θ) ἀλλὰ (ι) ἐλαύνωνται. (κ) καταφθείρῃ (λ) ἄρτον ἀπ’ οὐρανοῦ παρέσχες αὐτοῖς ἀκοπιάστως, (μ) σὴν πρὸς τέκνα ἐνεφάνιζεν γλυκύτητα, τῇ δὲ (ν) ὑπέμενε (ξ) ἐθνῶν (ο) δὲ πάλιν ἵνα (π) ἐπιλέλησαι (ρ) κτίσις (σ) ἐπὶ σοὶ

Sed tuam manum effugere impoſſibile eſt. Negan- 15 16
tes enim noſſe te impii, per fortitudinem brachii tui flagellati ſunt, novis pluviis, & grandinibus,
& imbribus perſequutionem paſſi inevitabilibus, & per ignem conſumpti. Quod enim maximè mira- 17
bile erat, in aqua, quæ omnia extinguit, plus ignis valebat. Vindex enim eſt orbis, juſtorum. Quo- 18
dam enim tempore manſuetabatur quidem ignis, ne combureret, quæ ad impios miſſa erant, animalia;
ſed ut ipſi videntes ſcirent, quoniam Dei judicio patiuntur perſequutionem. Quodam autem tem- 19
pore, & in aqua ſupra virtutem ignis ardebat, ut iniquæ terræ germina exterminaret. Pro quibus 20
angelorum eſca nutriviſti populum tuum, & paratum panem de cœlo præſtitiſti illis ſine labore, omne
delectamentum in ſe habentem, & accommodatum ad omnem guſtum. Subſtantia enim tua dulcedi- 21
nem tuam in filios oſtendebat: & deſerviens uniuſcujuſque voluntati, ad quod quiſque volebat,
convertebatur. Nix autem & glacies ſuſtine- 22
bant vim ignis, & non tabeſcebant, ut ſcirent, quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis
ardens, in grandine & in pluviis coruſcans. Hic 23
autem iterùm, ut nutrirentur juſti, etiam ſuæ virtutis oblitus eſt. Creatura enim tibi facto- 24
ri deſerviens, excandeſcit in tormentum adverſùs injuſtos, & lenior fit ad benefaciendum pro
his qui in te confidunt.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]

Nemo autem effugere poteſt manus tuas. 15
Impios enim qui te negârunt, brachii tui ro- 16
bore flagellâſti, mutans eis pluviam in lapides
grandinis, nemine liberante exagitans
illos, igneque conſumens, quem (ad magnam
gloriam tuam) aquæ non extinxerunt.
Atque hoc præſtantiſſimum eſt, quod in a- 17
quis ignem extinguere natis, magis inflammabatur
ignis: nimirum tota creatura juſtis
auxiliatur in bello. Te volente mitigatus 18
eſt ignis quin combureret animalia quæ in
impios immiſiſti: ita ut ipſi videntes, crediderint
quòd ſententiâ Dei judicabantur. Te 19
etiam volente exardeſcit ignis in aquis, &
inflammatur ad comburendos fructus terræ
ſceleſtorum. Tu quoque angelorum eſcâ 20
refeciſti populum tuum, & panem paratum
de cœlo dediſti eis citra laborem, omni dulcedine
ſuaviorem, cunctiſque ſaporibus jucundiorem.
Et apparatus tuos palàm de- 21
diſti filiis tuis dulcedinem, & ſecundùm appetitus
eorum ſubſerviſti eis, & pro cujuſque
voluntate temperabatur ei. In nive & 22
glacie ſtetit ignis, nec liquefactæ ſunt: ut
ſcirent fructus inimicorum igne intra grandinem
ardente vaſtatos. Inter lapides quo- 23
que grandinis & pluviam dediſti volumina,
ut ſecernerentur juſti, nec obliviſcerentur
potentiam tuam. Tibi enim tota crea- 24
tura tua ſubjecta eſt: & punitionem ſceleratis
decreviſti, & his qui tibi ſunt freti,
dediſti ſanitatem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * والهرب من يدك هو غير ممكن * واذا عرفت ان المنافقين يجحدونك * جلدوا بقوة ساعدك *
17 واضطهدوا بامطار غريبة * وبالبرد وسيول لا اعفاء منها * وابيدوا بالنار * لان الامر المعجز
في الماء الذي يطفي كل شي ان فعلت النار فيه اكثر لان العالم هو موازر للمقسطين *
18 * لان اللهيب صار مرة انيسا * لكيلا يلهب الحيوان المرسل علي المنافقين * بل اذا راوا ذلك
19 هولاء يعلمون انهم بحكم الله يطردون * ودفعة في وسط الماء تتاجج قوة النار المتزايدة * لتبيد
20 غلات الارض الظالمة * واطعمت شعبك عوضها طعام الملايكة * وارسلت لهم من السماء
21 خبزا معدا بلا تعب * اقوي من اللذة ومن كل مستلذ * وملايما كل مذاقة * لان شخصك
اظهر حلاوتك لاولادك * فكان ينتقل طعمه للذي من يقدم له * ويخدم اكمال شهوته في مهما
22 اراد من الطعوم * وابدا الثلج والجليد ثابتا مع النار فلم يذوبا * ليعرفوا ان اثمار
23 الاعداء اباداها النار المتوقدة في البرد * والبارقة في الامطار * وهذا ايضا اذا اغتذي به
24 الصديقون يتناسون قوتهم * لان البرية خادمة لك ايها الباري * فتمتد لعقاب يرسل علي
الظالمين * وينكفي لاحسان يصل الي المتوكلين عليك *

At manum tuam effugere eſt impoſſibile. 15
Cùmque cognoviſſes quòd impii te ne- 16
garent, vi brachii tui flagellati ſunt, inſolitis pluviis, grandinibus, imbribuſque
inevitabilibus exagitati, & igne conſumpti. Nam, quod mirum eſt, in 17
aquam quæ omnia extinguit, plus egit ignis: quia nimirum mundus adjutor
juſtorum eſt. Flamma enim interdum 18
mitis eſt reddita, ne immiſſa in impios beſtias combureret; ſed ut hoc iſti vi-
dentes, diſcerent ſe judicio Dei exagitari. Interdum autem mediam inter 19
aquam ſuprema vis ignis inflammabatur, ut proventus impiæ telluris conſu-
merentur. Populum verò tuum, pro his 20
rebus, Angelorum eſcâ cibâſti, & panem de cœlo ſine labore paratum, ſuavitate
omnique re ſuavi potentiorem, & cuivis guſtui accommodatum, ipſis dimiſiſti.
Nam figura tua dulcedinem tuam præ- 21
buit liberis tuis, ejúſque ſapor immutabatur apud eum cui offerebatur, & ſub-
miniſtrabat ei ſummum appetitûs ſui in qualibuſcunque ſaporibus exoptâſſet.
Oſtendit etiam nivem & glaciem fuiſ- 22
ſe cum igne ſubſiſtentes, nec liquatas eſſe; ut ſcirent quòd ignis ardens inter
grandines, & inter pluvias coruſcans, fructus inimicorum abſumpſiſſet: Et 23
per eundem rurſus juſti nutriti, virium ſuarum obliviſcerentur. Nam creatura 24
tibi ô Creator ſubſerviens, extenditur ad ſupplicium in impios potentiorem; con-
trahitur autem in beneficium fidentibus te præſtandum.

Versio VULG. LAT.

25 Propter hoc & tunc in omnia transfigurata, omnium
nutrici gratiæ tuæ deſerviebat, ad voluntate eorum, qui
26 à te deſiderabant : Ut ſcirent filii tui, quos dilexiſti
Domine, quoniam non nativitatis fructus paſcunt ho-
mines, ſed ſermo tuus hos, qui in te crediderint, con-
27 ſervat. Quod enim ab igne non poterat extermina-
ri, ſtatim ab exiguo radio ſolis calefactum tabeſcebat:
28 Ut notum omnibus eſſet, quoniam oportet prævenire
ſolem ad benedictionem tuam, & ad ortum lucis te a-
29 dorare. Ingrati enim ſpes tanquam hibernalis glacies
tabeſcet, & diſperiet tanquam aqua ſupervacua.

CAP. XVII.

1 Magna ſunt enim judicia tua Dñe, & inenarrabilia
verba tua : propter hoc indiſciplinatæ animæ errave-
2 runt. Dum enim perſuaſum habent iniqui poſſe domi-
nari nationi ſanctæ: vinculis tenebrarũ et longæ noctis
compediti, incluſi ſub tectis, fugitivi perpetuæ pro-
3 videntiæ jacuerunt. Et dum putant ſe latere in obſcu-
ris peccatis, tenebroſo oblivionis velamento diſperſi
ſunt, paventes horrendè, & cum admiratione nimia
4 perturbati. Neque enim quæ continebat illos ſpelun-
ca, ſine timore cuſtodiebat : quoniam ſonitus deſcen-
dens perturbabat illos, & perſonæ triſtes illis appa-
5 rentes pavorem illis præſtabant. Et ignis quidem nul-
la vis poterat illis lumen præbere, nec ſiderum limpi-
dæ flammæ illuminare poterant illã noctem horrendã.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

25 † Διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς πάντα (τ) μεταλλευομένη † τῇ παντοτρόφῳ σου
26 δωρεᾷ ὑπηρέτει, † πρὸς τὴν τῶν δεομένων θέλησιν. † Ἵνα μάθωσιν οἱ
υἱοί σου, οὓς ἠγάπησας, κύριε, † ὅτι οὐχ αἱ γενέσεις τῶν (υ) καρπῶν
τρέφουσιν ἄνθρωπον, † ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σοὶ πιστεύοντας
27 διατηρεῖ. † Τὸ γὰρ ὑπὸ πυρὸς μὴ φθειρόμενον, † ἁπλῶς ὑπὸ βρα-
28 χείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον ἐτήκετο· † Ὅπως γνωστὸν ᾖ,
ὅτι δεῖ (φ) φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ᾽ εὐχαριστίαν σου, † καὶ πρὸς ἀνατολὴν
29 φωτὸς ἐντυγχάνειν σοι. † Ἀχαρίστου γὰρ ἐλπὶς ὡς (χ) χειμέριος
πάχνη τακήσεται, † καὶ ῥυήσεται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον.

MS. A. (τ) μεταλλευομένη (υ) ἀνθρώπων (φ) φθάνειν (χ) χειμερινή

ΚΕΦ. ιζʹ.

1 † Μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις καὶ δυσδιήγητοι· † διὰ τοῦτο
2 ἀπαίδευτοι ψυχαὶ ἐπλανήθησαν. † Ὑπειληφότες γὰρ καταδυνα-
στεύειν ἔθνος ἅγιον ἄνομοι, † δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πεδῆται
νυκτὸς, † (α) κατακλεισθέντες ὀρόφοις, φυγάδες τῆς αἰωνίου προνοίας
3 ἔκειντο. † Λανθάνειν γὰρ νομίζοντες ἐπὶ κρυφαίοις ἁμαρτήμασιν,
† ἀφεγγεῖ λήθης παρακαλύμματι † (β) ἐσκορπίσθησαν, θαμβούμενοι δει-
4 νῶς † καὶ ἰνδάλμασιν ἐκταρασσόμενοι. † Οὐδὲ γὰρ ὁ κατέχων αὐτοὺς
(γ) μυχὸς ἀφόβους διεφύλαττεν, † ἦχοι δὲ καταράσσοντες αὐτοὺς
περιεκόμπουν, καὶ φάσματα ἀμειδήτοις κατηφῆ προσώποις ἐνεφανίζετο.
5 † Καὶ πυρὸς μὲν οὐδεμία βία κατίσχυε φωτίζειν, † οὔτε ἄστρων ἔκλαμ-
προι φλόγες καταυγάζειν ὑπέμενον † τὴν στυγνὴν ἐκείνην νύκτα.

MS. A. (α) *κατακλεισθέντες (β) ἐσκοτίσθησαν (γ) *μυχὸς ἀφόβως
διεφύλαττεν,

Cum Tranſlatione LATINA.

Propter hoc & tunc in omnia transfigurata omniũ 25
nutrici gratiæ tuæ deſerviebat, ad voluntatem eorũ
qui deſiderabant : Ut ſcirent filii tui, quos dile- 26
xiſti Domine, quoniam non nativitates fructuum
paſcunt hominem, ſed ſermo tuus hos qui in te cre-
diderunt, conſervat. Quod enim ab igne non po- 27
terat exterminari; ſtatim ab exiguo Solis radio ca-
lefactum tabeſcebat : Ut notum eſſet, quoniam 28
oportet prævenire Solem ad benedictionem tuam, &
ad ortum lucis te adorare. Ingrati enim ſpes, tan- 29
quam hybernalis glacies, tabeſcet, & diſperiet tan-
quam aqua ſupervacua.

CAP. XVII.

Magna enim ſunt judicia tua, & inenarrabi- 1
lia. Propter hoc indiſciplinatæ animæ erraverunt.
Dum enim perſuaſum habent iniqui dominari nati- 2
oni (a) ſanctæ; vinculis tenebrarum, & longæ no-
ctis compediti, incluſi ſub tectis, fugitivi perpetuæ
providentiæ, jacuerunt. Dum enim putant ſe latere 3
in obſcuris peccatis; tenebroſo oblivionis velamen-
to diſperſi ſunt, paventes horrendè, & ſpectris con-
turbati. Neque enim quæ continebat illos ſpelunca, 4
ſine timore cuſtodiebat : ſed ſonitus cum impetu de-
ſcendentes ipſis obſtrepebant, & viſiones triſtes
mæſtis vultibus apparebant. Et ignis quidem nul- 5
la vis poterat lumen præbere, nec ſyderum limpidæ
flammæ illuminare poterant illam noctem horren-
dam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܡܛܠܗܢܐ ܒܟܠ ܗܘ ܡܬܚܠܦܐ. ܘܡܫܡܫܐ ܛܝܒܘܬܟ. ܘܡܦܠܓܐ ܠܟܠ ܚܕ ܐܢܫ 25
ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ. * ܕܢܐܠܦܘܢ ܒܢܝܐ ܕܪܚܡ ܡܪܝܐ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܬܘܡ ܝܠܕܐ ܕܦܐܖ̈ܐ ܡܬܪܣܐ ܠܒܪܢܫܐ. 26
ܐܠܐ ܡܠܬܟ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ ܢܛܪܐ ܠܗܘܢ. * ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܬܐ ܢܘܪܐ ܘܠܐ 27
ܐܚܒܠ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܢܘܪܐ ܠܐ ܐܬܦܫܪܘ. ܟܕ ܐܬܐ ܫܡܫܐ ܒܚܘܡܗ. ܐܬܦܫܪܘ.
* ܕܢܕܥܘܢ ܕܙܕܩ ܠܡܩܡ ܥܡ ܫܡܫܐ ܒܬܘܕܝܬܐ. ܘܒܡܕܢܚܐ ܕܢܘܗܪܗ ܢܩܕܡܘܢ ܠܘܬܟ. * ܣܒܪܐ 28 29
ܓܝܪ ܕܥܘܠܐ. ܐܝܟ ܓܠܝܕܐ ܕܣܬܘܐ ܡܬܦܫܪ. ܘܐܝܟ ܡܝܐ ܕܡܫܬܕܝܢ. ܡܬܐܫܕ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܙ *

* ܪ̈ܘܪܒܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܕܝ̈ܢܝܟ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܐܢܘܢ. ܡܛܠܗܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܘܪܒܝܢ 1
ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ. ܛܥܘ. * ܚ̈ܛܝܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܕܣܒܪܝܢ ܕܢܫܥܒܕܘܢ ܠܥܡܟ ܩܕܝܫܐ. * ܗܢܘܢ 2
ܕܝܢ ܒܩܡ̈ܨܐ ܘܒܕܒ̈ܒܐ ܢܟܝܬܝܢ ܗܘܘ ܡܝܬܘ. ܘܟܕ ܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܟܒ̈ܠܐ ܕܚܫܘܟܐ
ܘܡܘܟ̈ܠܐ ܕܠܠܝܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܢܥܪܩܘܢ ܡܢ ܡܚܫ̈ܒܬܐ ܕܥܠܡܐ
ܘܟܕ ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܢܛܫܘܢ ܚܛ̈ܗܝܗܘܢ. ܒܗܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܐܬܟܫܦܘ ܐܬܒܕܪܘ. 3
ܘܒܬܗܪܐ ܕܚܝܠܝܢ ܗܘܘ ܐܬܕܠܚܘ ܘܐܬܪܡܝܘ. * ܘܚܫܘܟܐ ܕܐܚܕ ܐܢܘܢ. ܡܚܦܛܐܝܬ ܣܟܪ ܐܢܘܢ. 4
ܘܩܠܐ ܕܠܘܛܬܐ ܩܒܠ ܐܢܘܢ. ܘܡܢ ܫܠܝ ܚܫܟ ܥܝ̈ܢܝܗܘܢ. ܘܢܘܗܪܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ.
* ܢܘܪܐ ܕܝܢ ܒܥܘܫܢܐ ܐܬܒܕܪܘ. ܘܫܠܗܒܝܬܐ ܢܗܝܪܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܬ. ܘܣܒܪܝܢ ܗܘܘ 5
ܕܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܢܘܗܪܐ ܒܚܫܘܟܐ ܕܠܠܝܐ ܗܘ.

* Propterea in omnia ſe transformat & inſer- 25
vit gratia tua, & unicuiq; pro ipſius volunta-
te diſpenſat : Ut filii quos Dñs diligit, diſce- 26
rent quòd nequaquam fructuum progenies
alit hominem ; ſed verbum tuum ſibi fidem
præſtantes conſervat. Frequenter advenit 27
ignis, nec damnũ pertulêre: qui verò ab igne
liquefacti minimè fuerunt, adveniente ſole
cum æſtu ſuo, liquefacti ſunt : Ut ſcirent ſolẽ 28
etiam ſurgere cum gratiarum actione, & lu-
cis ſuæ ortu ad te prævenire. Nam ſpes ini- 29
quorum tanquam glacies hyemalis liqueſcet,
& ut vilis aqua effundetur.

CAP. XVII.

Nempè magna ſunt judicia tua; & narra- 1
tu admiranda; propterea qui de ſeipſis præ-
ſumunt, erraverunt. Peccatores enim qui pu- 2
tabant populũ tuũ Sanctũ ſe ſubjecturos, iidẽ
locuſtis muſciſq; morſi occubuerunt. Vincu-
la tenebrarũ & vectes nocturnos, apud ſe co-
gitantes, arbitrati ſunt opiniones mundi ſe
vitaturos. Et peccata ſe ſua celaturos arbi- 3
trati, per ea quæ perpetrârunt accuſati diſper-
ſi ſunt, & cum ſtupore paventes conturbati
ſunt atq; dejecti. Et caligo quæ occupaverat 4
eos, horrendè concluſit illos, & vox maledi-
ctionis excepit eos, repentè obtenebrati ſunt
oculi eorum, & lux non affuit eis. Ignis im- 5
petu diſſipati ſunt, & flamma eorum lucida
non extinguitur. Arbitrabantur lucem ſe ha-
bituros in tenebris noctis illius,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فلهذا موهبتك حينئذ كانت تنقلب الى كل شي * وتخدم في كل طعام نحو مشية المحتاجين 25
اليه * ليعلم بنوك الذين احببتهم يا رب * ان الانسان ما تغذوه اجناس الاثمار * بل قولك 26
يحفظ المتوكلين عليك * لان ما لم تفسده النار * احماه اليسير من شعاع الشمس * ليكون 27 28
معلوما ان الشمس ينبغي ان نصل اليها * لنشكر لك ونبتهل اليك نحو مشرق الشمس * لان 29
رجاء من لا شكر له يذوب كجليد شتوي * ويسيل كماء غير نافع *

* الفصل السابع عشر *

* لان احكامك عظيمة وعسر وصفها * فلذلك ظلت النفوس التي لا ادب لها * لان 1 2
الامم اذا اخذوا امة قديسة استاسروا عليها * والمقتدرون قيدوا بالظلام والليل الطويل * اذا
حبسوا تحت السقوف وصاروا هاربين من السياسة الابدية * ظانين ان ما اخطاوا به في 3
الخافي ينكتم بغطاء النسيان الذي لا نور فيه * فتبددوا مبهوتين شديدا وقلقوا بالخيالات *
* لان الغاسق الذي امسكهم لم يمكنه يحفظهم غير خائفين * بل اصواتهم بمواصلة 4
لغيها كانت تجزعهم وخيالات غير مبتسمة اباذت من كان وجهه مقطبا * وضوء النار لم 5
يستطع يضي ولا مرة واحدة * ولا لمعات النجوم البهية نبتت لينير تلك الليلة المدلهمة *

* Propterea donum tuum in rem quamli- 25
bet tunc immutabatur, & in omni cibo
pro indigentium voto ſubſerviebat : Ut 26
filii tui quos dilexiſti O Domine, di-
ſcerent, hominem nequaquam nutriri
fructuum generibus, ſed eloquio tuo eos
qui te fidunt, conſervari. Quod enim 27
non vaſtavit ignis, exiguus ſolis ra-
dius calefecit. Quo notum eſſet ſo- 28
lem ad nos uſque pertingere oportere,
ut gratias tibi agamus, téque ad ortum
ſolis deprecemur. Nam ſpes ingrati ceu 29
glacies hyemalis liqueſcet, & more in-
utilis aquæ diffluet.

CAP. XVII.

Quia maxima ſunt judicia tua, & 1
narratu difficilia; propterea animæ in-
eruditæ erraverunt. Iniqui enim gen- 2
tem ſanctam capientes, ſe prætulerunt
ei; & potentes tenebrarum longaque
noctis vinculis conſtricti fuerunt, ſub
tectis incluſi; & profugi extiterunt
ab æterna providentia. Quod in oc- 3
cultis perpetrârunt, oblivionis velami-
ne lucis experte latiturum arbitrati,
graviter attoniti diſſipati ſunt, & phan-
taſmatibus perturbati. Impius enim 4
qui detinuerat eos, non potuit illos
ſervare impavidos; ſed propriæ ipſo-
rum voces continuo cum ſtrepitu con-
junctæ perterrebant eos, & phanta-
ſmata nequaquam hilaria cum cujus tri-
ſtis erat vultus, conſumebant. Lumen 5
quoque ignis ne unâ quidem vice lucere
poterat, neque coruſcantes ſiderum ful-
gores perſtiterunt ad atram illam no-
ctem illuſtrandam :

Verſio VULG. LAT.

6 Apparebat autem illis ſubitaneus ignis, timore plenus:
& timore perculſi illius, quæ non videbatur, faciei,
7 æſtimabant deteriora eſſe quæ videbantur : Et magi-
cæ artis appoſiti erant deriſus, et ſapientiæ gloriæ cor-
8 reptio cum contumelia. Illi enim qui promittebant
timores & perturbationes expellere ſe ab anima lan-
9 guente, hi cum deriſu pleni timore languebant. Nam
etſi nihil illos ex monſtris perturbabat : tranſitu ani-
malium & ſerpentium ſibilatione commoti, treme-
bundi peribant : & aërem, quem nulla ratione quis
10 effugere poſſet, negantes ſe videre. Cùm ſit enim ti-
mida nequitia, dat teſtimonium condemnationis : ſem-
11 per enim præſumit ſæva, perturbata conſcientia. Ni-
hil enim eſt timor niſi proditio cogitationis auxiliorũ.
12 Et dum ab intus minor eſt expectatio, majorem com-
putat inſcientiam ejus cauſæ, de qua tormentum præ-
13 ſtat. Illi autem qui impotentem verè noctem, & ab
infimis, & ab altiſſimis inferis ſupervenientem, eun-
14 dem ſomnum dormientes, Aliquando monſtrorum
exagitabantur timore, aliquando animæ deficie-
bant traductione : ſubitaneus enim illis & inſpera-
15 tus timor ſupervenerat. Deinde ſi quiſquam ex illis
decidiſſet, cuſtodiebatur in carcere ſine ferro recluſus.
16 Si enim ruſticus quis erat, aut paſtor, aut agri labo-
rum operarius præoccupatus eſſet, ineffugibilem ſu-
17 ſtinebat neceſsitatem. Una enim catena tenebrarum
omnes erant colligati. Sive ſpiritus ſibilans, aut in-
ter ſpiſſos arborum ramos avium ſonus ſuavis, aut
vis aquæ decurrentis nimiùm,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

6 † Διεφαίνετο δ᾽ αὐτοῖς μόνον † αὐτομάτη πυρὰ φόβου πλήρης,
† (δ) ἐκδειματούμενοι δὲ τῆς μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως,
7 † ἡγοῦντο χείρω τὰ βλεπόμενα. † Μαγικῆς δὲ ἐμπαίγματα
(ε) κατέκειτο τέχνης, † καὶ τῆς ἐπὶ φρονήσει ἀλαζονείας ἔλεγχος
8 ἐφύβριστος. † Οἱ γὰρ ὑπισχνούμενοι δείματα καὶ ταραχὰς ἀπελαύνειν
9 ψυχῆς νοσούσης, † οὗτοι καταγέλαστον εὐλάβειαν ἐνόσουν. † Καὶ
γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταραχῶδες ἐφόβει, † κνωδάλων παρόδοις καὶ ἑρ-
πετῶν συριγμοῖς (ζ) ἐκπεσοβημένοι, † Διώλλυντο ἔντρομοι, † καὶ
10 τὸν μηδαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν ἀρνούμενοι. † Δειλὸν γὰρ
ἰδίως πονηρία μαρτυρεῖ καταδικαζομένη, † ἀεὶ δὲ προσείληφε τὰ
11 χαλεπὰ συνεχομένη τῇ συνειδήσει. † (η) Οὐθὲν γάρ ἐστι φόβος, εἰ μὴ
12 προδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοηθημάτων. † Ἔνδοθεν δὲ οὖσα ἥττων
ἡ προσδοκία, † πλείονα λογίζεται τὴν ἄγνοιαν τῆς παρεχούσης τὴν βά-
13 σανον αἰτίας. † Οἱ δὲ τὴν ἀδύνατον ὄντως νύκτα † καὶ ἐξ ἀδυνάτου
14 ᾅδου μυχῶν ἐπελθοῦσαν, † τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι, Τὰ μὲν
τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμάτων, † τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο
προδοσίᾳ· † αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλ-
15 θεν. † Εἶθ᾽ οὕτως, ὃς δήποτ᾽ οὖν ἦν ἐκεῖ καταπίπτων, † ἐφρουρεῖτο
16 εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρκτὴν κατακλεισθείς. † Εἴτε γὰρ γεωργὸς ἦν τις,
ἢ ποιμὴν, † ἢ τῶν κατ᾽ ἐρημίαν ἐργάτης μόχθων, † προληφθεὶς τὴν
17 (θ) δυσάλυκτον ἔμενεν ἀνάγκην· † Μιᾷ γὰρ ἁλύσει σκότους πάντες
ἐδέθησαν. † Εἴτε πνεῦμα συρίζον, † ἢ περὶ ἀμφιλαφεῖς κλάδους
† (ι) ὀρνέων ἦχος εὐμελής, † ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορευομένου βίᾳ,

MS. A. (δ) ἐκδειματούμενοί τε τῆς θεωρουμένης (ε) κατέκειτο
(ζ) ἐκπεφοβημένοι, (η) Οὐδὲν (θ) δυσάλυκτον (ι) ἢ ὀρνέων

Cum Tranſlatione LATINA.

Apparebat autem illis tantùm ſubitaneus ignis 6
timore plenus : & timore perculſi illius, quæ non
videbatur, ſpeciei, æſtimabant deteriora eſſe quæ
videbantur. Magicæ autem artis illuſiones jace- 7
bant, & jactantiæ de ſapientia erat correptio cum
contumelia. Illi enim qui promittebant timores, & 8
turbationes expellere ab anima languente ; hi ri-
diculo timore languebant. Nam etſi nihil illos 9
(d) turbulentum terrefaciebat ; tranſitu anima-
lium, & ſerpentum ſibilatione commoti, tremebundi
peribant, etiam aërem, quem nulla ratione quis effu-
gere poſſet, negantes videre. Cùm ſit enim propriè 10
timida nequitia, (e) dat teſtimonium condemnata :
ſemper autem præſumit ſæva, perturbata per
conſcientiam. Nihil enim eſt timor ; niſi proditio 11
auxiliorum, quæ à cogitatione : Et, dum ab intra 12
minor eſt expectatio, majorem computat inſci-
entiam (d) præbentis tormentum cauſæ. Illi au- 13
tem, qui impotentem verè noctem, & ex impotentis
inferni ſpeluncis ſupervenientem, eundem ſomnum
dormiebant, Partim monſtris phantaſmatum ex- 14
agitabantur, partim verò animæ deficiebant tra-
ditione. Subitaneus enim illis, & inſperatus ti-
mor ſupervenerat. Deinde ſic quicunque illic ce- 15
ciderat ; cuſtodiebatur in carcerem ſine ferro con-
cluſus. Sive enim ruſticus quis erat, aut paſtor, 16
vel operarius laborum qui in deſerto, præoccu-
patus ineffugabilem ſuſtinebat neceſſitatem. Una 17
enim catena tenebrarum omnes erant colligati :
Sive ſpiritus ſibilans, aut inter ſpiſſos ramos avium
ſonus ſuavis, aut rythmus aquæ decurrentis vi,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܢܘܪܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܡܢܗܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܕܐܦܠܐ ܚܙܘܗ ܚܙܝܢ ܗܘܘ: ܩܫܐ ܗܘܐ ܚܙܘܐ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ. 6
* ܘܒܐܘܡܢܘܬܐ ܕܚܪܫܘܬܐ ܐܬܚܫܒܘ ܕܢܫܬܡܫܘܢ. ܘܒܡܚܫܒܬܐ ܕܫܘܒܗܪܗܘܢ ܐܬܚܒܠܘ ܒܨܥܪܐ 7
ܘܒܢܟܬܐ ܘܒܕܚܠܬܐ. * ܢܦܫܬܗܘܢ ܒܒܝܫܘܬܐ ܐܬܕܒܪ. ܘܒܓܘܚܟܐ ܘܒܕܚܠܬܐ ܐܬܟܪܗܘ. 8
* ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܕܚܠܘ. ܒܕܒܒܐ ܕܝܢ ܕܡܛܢܦܝܢ. ܘܒܪܚܫܐ ܕܡܓܪܓܝܢ. ܘܡܢ ܚܙܘܐ 9
ܕܦܪܚܬܐ ܢܦܠܘ. ܘܟܕ ܪܬܝܬܝܢ ܐܒܕܘ. ܘܡܢ ܐܐܪ ܕܠܐ ܡܕܡ ܗܘ ܥܪܩܘ ܟܦܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܠܐ ܢܗܝܡܢܘܢ. 10
* ܒܝܫܘܬܗܘܢ ܓܝܪ ܡܣܗܕܐ ܥܠܝܗܘܢ ܘܡܚܝܒܐ ܠܗܘܢ. ܕܒܝܫܬܐ ܥܒܕܘ ܘܐܚܝܕܝܢ 11
ܡܚܫܒܬܗܘܢ. * ܡܢܘ ܕܝܢ ܕܚܠܬܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܫܠܡܢܘܬܗ ܕܒܝܫܘܬܐ ܡܥܕܪܢܝܬܐ ܕܡܚܫܒܬܐ. 12
ܡܚܫܒܬܐ. * ܕܟܕ ܠܓܘ ܝܬܒܐ. ܙܥܘܪܬܐ ܡܣܟܝܐ. ܟܕ ܗܝ ܪܒܐ ܡܢ ܗܠܝܢ 13
ܗܝ ܕܠܐ ܝܕܝܥܢ. * ܗܝ ܗܟܝܠ ܒܝܫܘܬܐ ܥܠܬܐ ܗܝ ܕܒܗܬܬܐ ܕܐܬܝܐ. ܘܕܠܠܝܐ ܕܠܐ 14
ܡܫܟܚ ܘܠܐ ܡܨܐ ܡܢ ܫܝܘܠ. ܡܛܠ ܟܒ̈ܠܘܗܝ ܕܢܐܬܐ. * ܘܒܫܢܬܗ ܕܝܠܗ ܫܢܘ ܗܢܘܢ. 15
ܘܒܫܢܬܟ ܚܙܐ ܐܢܬ ܠܗ ܕܡܬܕܒܪ ܐܢܬ ܠܗ. * ܘܕܠܐ ܟܒܠܐ ܐܣܝܪ ܐܢܬ ܘܟܠܝܐ. 16
ܘܡܫܬܒܩ ܐܢܬ. * ܘܐܢ ܦܠܚܐ ܐܝܬ. ܐܘ ܪܥܝܐ. ܐܘ ܦܠܚ ܐܪܥܐ ܕܡܬܢܦܨ ܘܐܝܟ 17
ܕܠܐ ܣܒܪܬ ܡܬܗܦܟ ܐܢܬ.

* At ignis tantùm lucebat eis, cujus nec aſpe- 6
ctum videbant. Acerbum erat ſpectaculum
quod videbant. Arte magicâ uti cogitârunt, 7
ſed in cogitatione ſuperbiæ ſuæ læſi fuerunt
contumeliâ, morſibus, & pavore. Animæ 8
eorum miſerè ductæ fuerunt, & riſu ac for-
midine ægrotârunt. Et monſtra quæque ter- 9
ruerunt eos, muſcæ quidem contaminando,
& ſerpentia irritando; à volucrum autem
conſpectu corruerunt, ac tremebundi perie-
runt; & ab aëre qui nihil eſt, fugerunt fi- 10
dei deſertores, ne crederent. Sua enim 11
ipſorum malitia teſtatur adverſùs eos, illóſ-
que condemnat, quòd ſcelera pepetrârint, &
cogitationum ſuarum tenaces fuerint. Quid 12
eſt metus eorum, niſi proditio malitiæ cogi-
tationum adjutricis? Qui intus reſidens, 13
minora ſe expectat, cùm ipſe major ſit quàm
illa ignota. Eadem quoque *malitia* cauſa 14
eſt ignominiæ ſupervenientis, & noctis quæ
nec poteſt nec valet ab inferis, ob vincula
ſua venire ; atque hujus ſomno ii ſunt ſopiti.
In tuo ſomno cerneres teipſum ad eam *no-* 15
ctem abduci, & in quicquid cerneres, ſpira-
res ; Et citra vincula vinctus tibi videre- 16
ris, & carcere detentus. Et ſive ruſticus eſ- 17
ſes, ſive paſtor, ſive agriculturam exercens,
diffluéres; & in neceſſitate quam non ſpera-
bas, verſareris.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بل ظهرت لهم فقط نار من ذاتها * غير خائفة بالجملة من ذلك الوجه الذي لم يري * اي 6
الذي كان اسر من الوجوه المبصرة * اذ وضع العاب الصناعة السحرية والتعاظم بالفطنة 7
توبيخا للمعيرين * لان الذين وعدوا ان يطردوا قلق النفس السقيمة وجزعها * هولاء اسقمهم 8
ذعرا مضحكا * لانهم ان كان ما اخافهم شي مقلق * فتقاطر الدواب الذميمة وصفير الهوام 9 10
هزمهم مطرودين جزعين * واعفوا معاينة الهواء المهزومين من كل جهة * لان الشر خاصيته 11
الجبانة * التي بها يشهد له ويحكم عليه * وهو ياخذ الاشياء الصعبة الملتوية دايما * ويخاف
الصبر * لان الخوف ليس هو شيا * الا توقع العقوبات من الفكر * فاذا كان الانتظار 12 13
الباطل قليلا * حسب الغباوة كثير * الملكة العذاب سبب وجهه * فاوليك لما شملهم الليلة 14
التي لا يمكن احتمالها حقا * الواردة من طابق الجحيم * التي لا يطاق احتمالها * كانوا نياما
هذا النوم نفسه * فدهمتهم الافاريح * بعضها كان يسوقهم بجراح الخيالات * ومنها تحل انتظار 15
النفس * وفاجاهم على غفلة خوفا لم يتوقعوه * فهكذا كل من كان هناك اذا كان من كان * 16
قد سقط او من كان قد حبس * وجلد في الحبس مقيدا بحديد وبلا حديد * ولان كان 17
احدهم يكون فلاحا او راعيا * او فاعلا يتعب في الارض معا في البرية * فقد صابر تلك
الشدة التي لا غاية لها ولكنه *

Sed ignis tantùm ultrò apparuit eis, 6
nullo modo timens vultum illum qui non
cernitur, qui ſcilicet erat vultuum viſi-
bilium peſſimus : Ludos artis magicæ & 7
jactantiam prudentiæ humilians, in cor-
reptionem blaſphemorum. Nam qui ſe pro- 8
mittebant laborantis animi perturbatio-
nes pavoremque depulſuros, hos ridiculi
timoris morbo affecit. Nam etſi nihil eos 9
turbulentum territâſſet, Vitioſa tum ta- 10
men bellurarum ſtipationes, & inſectorum
ſibili propulſatos illos pavidoſque profli-
gârunt ; adeóque aëris intuitum, ex omni
parte fugati recuſârunt. Improbitatis 11
enim proprietas eſt formido, quâ teſtimo-
nium fertur in illam atque damnatur :
eademque res arduas ac perverſas
ſemper præſumit, & conſcientiam oc-
cupat. Nihil enim eſt metus, niſi puni- 12
tionum expectatio à cogitatione. Cùmque 13
vana ſpes minor fuerit, major cenſetur
ſtultitia quæ tormentum propriæ anguſtiæ
cauſam præbet. Ergò illi, cùm occupâſ- 14
ſet eos nox illa quæ verè tolerari non po-
teſt, ex intolerabilis inferni crypta pro-
veniens, hunc eundem ſomnum dormie-
bant : Et offuſcârunt eos terriculamenta,
quorum quædam exterminabant eos 15
ſpectrorum portentis, alia ſpem animi
diſſolvebant. Et de repentè ſupervenit eis
timor inſperatus. Et hoc modo quicunque 16
illic aderat, quiſquis tandem ille fuiſſet,
tam qui corruerat, quàm qui carcere de-
tentus erat, æternùm manebat in carcere, 17
ferro ac citra ferrum conſtrictus. Et ſive
agricola quis eorum eſſet, ſive paſtor, ſive
operarius terram colens, degens in de-
ſerto, hanc infinitam paſſus eſt calami-
tatem, eâque tactus :

Verſio VULG. LAT.

18 Aut ſonus validꝰ præcipitatarum petrarum, aut ludentium animalium curſus inviſus, aut mugientium validarum beſtiarum vox, aut reſonans de altiſſimis montibus Echo; 19 deficientes faciebant illos præ timore. Omnis enim orbis terrarum limpido illuminabatur lumine, 20 & non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis ſuperpoſita erat gravis nox, imago tenebrarum, quæ ſuperventura illis erat. Ipſi ergo ſibi erant graviores tenebris.

CAP. XVIII.

1 SAnctis autem tuis maxima erat lux, & horum quidem vocem audiebant, ſed figuram non videbant. Et quia non & ipſi eadem paſſi erant, magnificabant te: 2 Et qui antè læſi erant, quia non lædebantur, gratias 3 agebant: & ut eſſet differentia, donum petebant. Propter quod ignis ardentem columnam ducem habuerunt ignotæ viæ, & ſolem ſine læſura boni hoſpitii præ4ſtitiſti. Digni quidem illi carere luce, & pati carcerem tenebrarum, qui incluſos cuſtodiebant filios tuos, per quos incipiebat incorruptum legis lumen ſeculo 5 dari. Cùm cogitarent juſtorum occidere infantes: & uno expoſito filio, & liberato, in traductionem illorum, multitudinem filiorum abſtuliſti, & pariter illos perdidiſti in aqua valida.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

18 † Ἢ ἦχος ἀπηνὴς (κ) καταῤῥιπτομένων πετρῶν, † ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώρητος, † ἢ ὠρυομένων (λ) ἀπηνεστάτων θηρίων φωνή, † ἢ ἀντανακλωμένη (μ) ἐκ κοιλοτάτων ὀρέων ἠχώ, † (ν) παρέλυσεν αὐτοὺς ἐκφοβοῦντα. 19 † Ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμπρῷ κατελάμπετο φωτί, † καὶ ἀνεμποδίστοις συνείχετο ἔργοις. 20 † Μόνοις δὲ ἐκείνοις (ξ) ἐπετέτατο βαρεῖα νύξ, † εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχεσθαι σκότους, † ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύτεροι σκότους.

MS. A. (κ) καταριπτομένων (λ) ἀπηνέστατος (μ) ἐκ κοιλότητος (ν) παρέλυεν (ξ) ἐπέτατο

ΚΕΦ. ιη'.

1 † Τοῖς δὲ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν φῶς, † ὧν φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορφὴν δὲ οὐχ ὁρῶντες, ὅτι μὲν (α) οὐ κἀκεῖνοι ἐπεπόνθεισαν, ἐμακάριζον, 2 † Ὅτι δὲ οὐ βλάπτουσι προηδικημένοι, (β) εὐχαριστοῦσι, † καὶ τοῦ διενεχθῆναι χάριν ἐδέοντο. 3 † Ἀνθ' ὧν πυριφλεγῆ στύλον, ὁδηγὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, † ἥλιον δὲ ἀβλαβῆ φιλοτίμου (γ) ξενιτείας παρέσχες. 4 † Ἄξιοι μὲν γὰρ (*) ἐκεῖνοι στερηθῆναι φωτὸς, καὶ φυλακισθῆναι (δ) ἐν σκότει, † οἱ κατακλείστους φυλάξαντες τοὺς υἱούς σου, † δι' ὧν ἤμελλε 5 τὸ ἄφθαρτον νόμου φῶς τῷ αἰῶνι δίδοσθαι. † Βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, † καὶ ἑνὸς ἐκτεθέντος τέκνου, καὶ σωθέντος, † εἰς ἔλεγχον (ε) τὸ αὐτῶν ἀφείλω πλῆθος τέκνων, † καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπώλεσας ἐν ὕδατι σφοδρῷ.

MS. A. (α) οὐ (β) ηὐχαρίστουν, (γ) ξενητίας (*) ἐκείνου (δ) σκότει, (ε) τὸν αὐτῶν ἀφίλου

Cum Tranſlatione LATINA.

Aut ſonus validus præcipitantium petrarum, aut ludentium animalium curſus inviſibilis, aut mugientium ſævarum beſtiarum vox, aut repercuſſa ex cavis montibus Echo, deficientes faciebant illos præ timore. Omnis enim orbis terrarum limpido illuminabatur lumine, & non impeditis continebatur operibus: Solis autem illis ſuperpoſita erat gravis nox, imago tenebrarum, quæ ſuperventuræ illis erant. Ipſi autem ſibi erant graviores tenebris. 18 19 20

CAP. XVIII.

SAnctis autem tuis maxima erat lux: quorum quidem vocem audientes, ſed figuram non videntes, quoniam quidem & illi (a) paſſi erant, magnificabant, Et quia antè læſi non nocent, gratias (b) agebant, & ut eſſet differentia, donum petebant. Pro quibus ignis ardentem columnam ducem quidem ignotæ viæ, Solem autem ſine læſura boni hoſpitii præſtitiſti. Digni ſiquidem illi carere lumine, & pati carcerem tenebrarum, qui incluſos cuſtodiebant filios tuos, per quos (c) incipiebat incorruptum legis lumen ſeculo dari. Cum autem cogitaſſent juſtorum occidere infantes, & uno expoſito filio, & liberato, in traductionem illorum multitudinem filiorum abſtuliſti, & pariter perdidiſti in aqua valida. 1 2 3 4 5

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 [illegible] 19 [illegible] 20 [illegible] 21 [illegible] 1 [illegible] 2 [illegible] 3 [illegible] 4 [illegible] 5 [illegible]

Unus eſt tenebrarum aditus, & omnes orant 18 pro ipſo. Siquidem omnes unâ tenebrarum catenâ conſtricti ſunt. Sive venti ſibilantes, 19 ſive ſonitꝰ alarum volucris dulces ſonos emittentium, ſive murmur aquarum rapidè fluentium, ſive ſaxorum fragor ſuper ſaxa ruentium, ſive inviſibilium belluarum vox currentium atque ſaltantium, ſive rugientium ſæviſſimarum ferarum fremitus, ſive vox echo è medio montium *erumpens*, illos timore diſſolvebat. Omnes enim creaturæ lucis pul- 20 chritudine perluſtrabantur, cunctaque opera ſine perturbatione erant: Solis illis gravis 21 nox incumbebat: inſtar tenebrarum quæ ſuperventuræ illis erant, nox eis erat gravis.

CAP. XVIII.

JUſtis verò tuis lux erat fulgens ampliſſima, 1 cujus quidem vocem audiebant, formam autem non videbant. Et ipſi quoque flagella- 2 ti ſunt, tum benedicti, quia gratias agebant quòd benignè flagellarentur: ipſi enim anteà ſceleratè geſſerant. Téque rogantibus 3 ut columna lucis viam ſibi monſtraret, honorem exhibuiſti ſolis calore ſuperiorem. Ho- 4 ſtes autem eorum lumine privati, tenebrarum carcere detenti fuêre. Illi enim in vinculis aſſervati ſunt, multitudo *ſcilicet* filiorum tuorum, per quos futurum erat ut ſplendeſceret lumen legis, quod inimicorum eorum populo ſine læſione impertiebatur. In- 5 fantes ac innoxios interimere cogitârunt, ſed filius unus ſanctus qui ad eos caſtigandos, & multitudinem filiorum eorum unà cum inimicis populi tui exterminandum, aſſervatus eſt; omnes ſimul in aquis immanibus perdidit.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لأن جماعتهم ربطوا بسلسلة واحدة سلسلة الظلمة * وإن شبه ما نالهم برياح تصفر أو صوت 18 19
أغصان حسن اللحن من أشجار متكاثفة مظللة * أو خرير ماء جاري بانحدار * ووجبة صعبة
لحجارة متدحرجة * أو جري حيوانات متطافرة لا يبصر سعيها * أو صوت وحوش زئير
صعب زئيرها * أو صوت من تجويفات الجبال يجاوب بعض دويه بعضا * كذلك المصاب الذي
سحقهم وأفزعهم * لأن العالم كله كان يتلألأ بالنور البهي * حاويا أعماله غير ممنوعة * وأولئك 20 21
وحدهم قد شملهم ليل ثقيل * صورة الظلمة العتيدة أن تغشيهم * إذ كانوا أثقل من
الظلام لأنفسهم *   * الفصل الثامن عشر *   * وأبرارك كان عندهم نور عظيم * 1
الذين كان أولئك يسمعون صوتهم * ولا يبصرون صورتهم * لأن أولئك كانوا يطوبون الذين 2
تاقوا إليهم * وقد كانوا يشكرون أنهم لم يضروا المظلومين * بل واستبشروا بالإنعام الذي
أولوه * وبدلهم عوض عمود يضيء بالنار مرشدا في سفر غير معروف * شمسا لا تضر المغترب 3
المأجور * لأن أولئك كانوا مستحقين أن يفقدوا النور ويحبسوا في الظلمة * إذ اعتقلوا 4
بنيك محبوسين * الذين بهم كان نور الشريعة الذي لا يبلى عتيد أن يعطى للدهر
المقبل * وإذ أرادوا أن يقتلوا أطفال الأبرار * لما طرح أحد الأطفال وخلص لتوبيخهم 5
أهلكت به بلا إشفاق كثرة أولادهم * وجماعتهم في الماء الغزير *

Unâ enim catenâ omnes erant vincti, catenâ ſcilicet *tenebrarum. Et ſive comparetur quod eis accidit, ventis ſibilantibus, ſive canoro ramorum ſono è denſis umbroſiſque arboribus emiſſo, ſive murmuri aquarum impetu currentium, & immani fragori cum ſaxis ſeſe volutantibus, ſive curſitationi animalium furentium quorum inviſibilis ſit inceſſus, ſive beſtiarum teterrimo rugitu frementium voci, ſive* emergentibus *è montium cavernis vocibus, quarum altera alterius ſono reſpondeat: talis fuit caſus qui diſſolvit ac perterruit eos. Totus enim mundus clarâ luce ſplendebat, opera ſua tenens haud impedita: Illos autem ſolos gravis nox involvebat, imago tenebrarum quæ ipſos comitaturæ erant, dum eſſent ipſi ſibi tenebris graviores.* 18 19 20 21

CAP. XVIII.

AT apud ſanctos tuos maxima lux erat, quorum vocem audiebant illi quidem, formam autem non videbant. Illi enim eos beabant quos expetivêre, & gratias agebant quòd oppreſſos non læſiſſent: imò beneficio in ſe collato ſunt fruiti. Et vice columnæ igne micantis, itineris ignoti ducis, præbuiſti ſolem optatiſſimæ peregrinationi minimè inſenſum. Nam illi digni erant qui luce privarentur, & tenebrarum cuſtodiis tenerentur; cùm concluſos detinuiſſent filios tuos, per quos incorruptum legis lumen dandum erat ſeculo venturo. Quumque ejus fuiſſent opinionis ut innocentes puerulos occiderent, per unum expoſitum puerulum & ad redargutonem eorum ſervatum, perdidiſti ſine clementia multitudinem filiorum eorum, omneſque ipſos in aqua copioſiſſima. 1 2 3 4 5

Verſio VULG. LAT.

6 Illa enim nox antè cognita eſt à patribus noſtris, ut verè ſcientes quibus juramentis crediderunt, animæqui7ores eſſent. Suſcepta eſt autem à populo tuo ſanitas 8 quidem juſtorum, injuſtorum autem exterminatio. Sicut enim læſiſti adverſarios: ſic & nos provocans ma9gnificaſti. Abſconsè enim ſacrificabant juſti pueri bonorum, & juſtitiæ legem in concordia diſpoſuerunt: ſimiliter & bona & mala recepturos ju10ſtos, patrum jam decantantes laudes. Reſonabat autem inconveniens inimicorum vox, & flebilis 11 audiebatur planctus ploratorum infantium. Simili autem pœna ſervus cum domino afflictus eſt, & 12 popularis homo regi ſimilia paſſus. Similiter ergo omnes, uno nomine mortis, mortuos habebant innumerabiles. Nec enim ad ſepeliendũ vivi ſufficiebant: quoniam uno momento, quæ erat præclarior natio il13lorum, exterminata eſt. De omnibus enim non credentes propter veneficia, tunc verò primùm cùm fuit exterminium primogenitorum, ſpoponderunt popu14lum Dei eſſe. Cùm enim quietum ſilentium contineret omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet, 15 Omnipotens ſermo tuus de cœlo à regalibus ſedibus, durus debellator in mediã exterminii terrã proſilivit, 16 Gladius acutus inſimulatũ imperium tuum portans, & ſtans replevit omnia morte, & uſq; ad cœlũ attingebat 17 ſtans in terra. Tunc continuò viſus ſomniorum malorũ turbaverunt illos, & timores ſupervenerunt inſperati.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

6 † Ἐκείνη ἡ νὺξ προεγνώσθη πατράσιν ἡμῶν, † ἵνα ἀσφαλῶς εἰδότες 7 οἷς ἐπίστευσαν ὅρκοις, ἐπευθυμήσωσι. † Προσεδέχθη δὲ ὑπὸ λαοῦ σου 8 † σωτηρία μὲν δικαίων, ἐχθρῶν δὲ ἀπώλεια. † (ζ) Ὡ γὰρ ἐτιμωρήσω τοὺς ὑπεναντίους, † τούτῳ ἡμᾶς προσκαλεσάμενος ἐδόξασας. 9 † Κρυφῇ γὰρ (η) ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖδες ἀγαθῶν, † καὶ τὸν τῆς θειότητος νόμον ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, † τῶν αὐτῶν ὁμοίως καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψεσθαι τοὺς ἁγίους, † πατέρων ἤδη (θ) προαναμέλποντων 10 αἴνους. † Ἀντήχει (ι) δ' ἀσύμφωνος ἐχθρῶν βοή, † καὶ 11 οἰκτρὰ (κ) διεφέρετο θρηνουμένων παίδων. † Ὁμοίᾳ δὲ δίκῃ δοῦλος ἅμα δεσπότῃ κολασθεὶς, † καὶ δημότης βασιλεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων. 12 † Ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ ὀνόματι θανάτου † νεκροὺς εἶχον ἀναριθμήτους, † οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν ἱκανοί, † ἐπεὶ πρὸς μίαν ῥοπὴν ἡ ἐντιμοτέρα γένεσις αὐτῶν (λ) διεφθάρη. 13 † Πάντα γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας, † ἐπὶ τῷ τῶν πρωτοτόκων 14 ὀλέθρῳ, ὡμολόγησαν θεοῦ υἱὸν λαὸν εἶναι. † Ἡσύχου γὰρ σιγῆς περιε15χούσης τὰ πάντα, † καὶ νυκτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης, † Ὁ παντοδύναμός σου λόγος ἀπ' οὐρανῶν ἐκ θρόνων βασιλείων, † ἀπό16τομος πολεμιστὴς, εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἥλατο γῆς, † ξίφος ὀξὺ τὴν ἀνυπόκριτον (μ) ἐπιταγήν σου φέρων, † καὶ στὰς ἐπλήρωσε τὰ 17 πάντα θανάτου· † καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτετο, † βεβήκει δ' ἐπὶ γῆς. † Τότε παραχρῆμα φαντασίαι μὲν ὀνείρων (ν) δεινῶς ἐξετάραξαν αὐτοὺς, † φόβοι δὲ ἐπέστησαν ἀδόκητοι.

MS.A. (ζ) Ὡς γὰρ (η) ἐθυσίαζον παῖδες (θ) προαναμέλποντες (ι) δὲ (κ) διεφέρετο φωνὴ θρηνουμένων (λ) διέφθαρτο. (μ) ἐπιταγὴν (ν) δεινῶν

Cum Tranſlatione LATINA.

Illa nox antè cognita eſt à patribus noſtris, ut ſecurè ſcientes, quibus juramentis crediderunt, animæquiores eſſent. Suſcepta eſt autem à populo tuo, ſanitas quidem juſtorum, inimicorum autem exterminatio. (d) Quo enim læſiſti adverſarios, hoc nos provocans magnificaſti. Abſconsè enim ſacrificabant juſti pueri bonorum, & divinitatis legem in concordia diſponebant, tandem ſimiliter & bona, & pericula recepturos (e) juſtos, patrias jam decantantes laudes. Reſonabat autem inconveniens inimicorum vox, & flebilis (f) audiebatur ploratorum puerorum. Simili autem pœna ſervus cum domino afflictus eſt, & popularis homo regi ſimilia paſſus. Similiter ergò omnes uno nomine mortis mortuos habebant innumerabiles. Nec enim ad ſepeliendum vivi ſufficiebant; quoniam uno momento, quæ erat præclarior natio illorum exterminabatur. De omnibus enim non credentes propter veneficia; tunc cùm fuit exterminium primogenitorum, confeſſi ſunt Dei filium populum eſſe. Cùm enim quietum ſilentium contineret omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet; Omnipotens ſermo tuus de cælo à regalibus ſedibus durus bellator in mediam exterminii terram proſilit, Gladius acutus inſimulatum tuum imperium portans: & ſtans replevit omnia morte: & cælum quidem tangebat, deſcenderat autem in terram. Tunc continuò viſus quidem ſomniorum (g) graviter turbaverunt illos, & timores ſupervenerunt inſperati: 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 [illegible] 7 [illegible] 8 [illegible] 9 [illegible] 10 [illegible] 11 [illegible] 12 [illegible] 13 [illegible] 14 [illegible] 15 [illegible] 16 [illegible] 17 [illegible]

Nota fuit autem nox illa patribus noſtris, ut 6 verè ſcientes cui credidiſſent, ſervarentur. Et 7 populo tuo, *nempe* juſtis vitam dediſti: inimicis autem interitum. Et hoſtes quidem 8 puniviſti, nos autem vocâſti, ſanctificâſti, & glorificâſti. Clàm enim miniſtrabant ſer- 9 vi tui ſancti per gratiam tuam, & legem veritatis concorditer diſponebant bonis ſimul ac malis; ut acciperentur ſancti, & ex eadem hora gloriam Patri darent. Hoſtibus 10 autem ſupervenit miſeria incomparabilis, & in compenſationem pro liberis ſuis, devorabantur. Nam pari judicio vindicta ſumpta 11 fuit à ſervo ejuſque domino: & rex pariter ac pauper paſſi ſunt: Omnes ſimul eâdem 12 morte mortui ſunt; non erat eis numerus, nec poterant vivi ſepellire mortuos; quoniam quaſi ictu oculi honeſtiſſima *quæque* proles eorum interierat. His autem omnibus 13 propter magiam ſuam non credentes, in primogenitorum ſuorum interitu populum illum Dei filium eſſe confeſſi ſunt. Cùm e- 14 nim quies ac ſilentium teneret omnia, & mediâ nocte terror factus eſſet, Omnipo- 15 tens verbum tuum è cœlo veniens è tremendi regni ſolio, bellatores medium in exitium ſuper terram dejecit. Gladius acutus impe- 16 rium tuum ſimulationis expers adduxit, & ſtans, omnia ex mandato perfecit: ad cœlum uſque pertingebat, & ſtabat ſuper terram. Tunc ſubitò dira ſomniorum viſa con- 17 turbârunt eos, et inopinatus terror invaſit illos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* تلك الليلة عرفها آباؤنا * لكيما إذا عرفوا الأقسام التي وثقوا بها عليهم * يتذكروها باستيثاق 6
* فقبل شعبك خلاصا للمقسطين * وهلاكا للمعاندين * لأنك كما عاقبت المقاومين * بنظير ذلك 7 8
إذ دعوتنا شرفتنا * لأن عبيدك الأبرار كانوا يضحون ضحية النعيم بالخيرات * ووضعوا في ذهنهم 9
شريعة اللاهوت باتفاق * وعلى هذه الصورة نفسها أورثت الخيرات والمصاعب للذين استحقوها *
فآباؤنا كانوا يكررون التهليل مسبحين * ويقابل أصواتهم عجيج الأعداء غير متفق * مخالطة 10
صوت الغلمان المنتحبين المحسر * وعذب العبد مع السيد بطائلة متساوية * والشرطي مع 11
الملك أصابهم هذه العوارض نفسها * وكلهم أجمعون ماتوا بموت شبيه واحد * وكان لهم موتى 12
لا يحصون * لأن الأحياء ما كانوا أكفاء أن يدفنوا الموتى * إذ في مقدار لحظة واحدة بادت ولودهم
المكرمة وفسدت * لأنهم من أجل الأسحار لم يصدقوا كافة النوائب التي أصابتهم * وفي إبادة 13
الأبكار اعترفوا أن الشعب ابن الله هو * لأنه لما اشتمل كافة البرايا سكون السكوت * وانتصف 14
تلك الليلة * طفر كلمتك المحارب الصارم القادر على كل شيء * من السموات إلى وسط الأعداء 15
ذوي المملكات * لإبادتهم من الأرض * متقلدة أمرتك الفاقدة المراياة سيفا مرهفا * وإذا وقف 16
بهم ملأ كافة أصقاعهم موتى * وإنهم اعتقدوها سحرا * فلامسهم من السماء * وركب الأرض *
* فأقلقهم حينئذ خيالات المنامات الصعبة * واستملكهم مخاوف لم يظنوها * 17

Noctem illam patres noſtri prænoverant, ut ſcientes quibus juramentis aſtricti erant, illorum ſecurè meminiſſent. Adeòque, populus tuus juſtis ſalutem, adverſariis autem perditionem obtinuit. Ut enim adverſarios puniviſti, econtra nos accerſitos illuſtrâſti. Innocentes enim ſervi tui ſacrificabant victimam oblectationis in bonis operibus, & legem divinitatis in animum ſuum concorditer induderant: & hoc eodem modo bona atque pericula iis exhibuiſti qui ea merebantur. Unde patres noſtri hymnum canentes prædicabant; Vocibus autem eorum opponebatur clamor hoſtium inconditus, cui vox puerorum plorantium miſerabilis immiſcebatur. Fuitque ſervus cum domino pari pœnâ punitus, & ſatelliti unà cum rege hæc eadem accidentia contigêre. Denique omnes ſimul ejuſdem generis morte occubuerunt, & mortuos habuerunt innumerabiles: quoniam vivi ſepeliendis mortuis non ſufficiebant, quum unius momenti ſpatio honeſtiſſima proles ipſorum periiſſet & conſumpta eſſet. Nam propter veneficia non credentes omnibus calamitatibus quæ ſibi acciderant, ad cladem primogenitorum faſſi ſunt populum filium Dei eſſe. Cùm enim creaturas omnes ſilentii quies occuparet, & nox illa media eſſet, Sermo tuus bellator, præcidens, in omnia potens è cælis deſiliit medios inter hoſtes regnorum dominos, ut illos è terra perderet, Tuo mandato ſimulationis neſcio quaſi gladio acuminato præcinctus; qui adſtans illis, univerſas regiones eorum mortuis implevit. Et quia hæc veneficium arbitrati fuerant, tetigit eos de cælo, terrámque eſt aggreſſus: Ac tunc ſævis ſomniorum ſpectris exagitavit illos, & inopinati pavores occuparerunt eos; 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Verſio VULG. LAT.

18 Et alius alibi projectus ſemivivus, propter quam mo-
19 riebatur, cauſam demonſtrabat mortis. Viſiones enim, quæ illos turbaverunt, hæc præmonebant, ne inſcii,
20 quare mala patiebantur, perirent. Tetigit autem tunc & juſtos tentatio mortis, & commotio in eremo facta
21 eſt multitudinis: ſed non diu permanſit ira tua. Properans enim homo ſine querela deprecari pro populis, proferens ſervitutis ſuæ ſcutum, orationem & per incenſum deprecationem allegans, reſtitit iræ, & finem impoſuit neceſſitati, oſtendens quoniã tuus eſt famu-
22 lus. Vicit autem turbas, non in virtute corporis, nec armaturæ potentia, ſed verbo illum, qui ſe vexabat, ſubjecit, juramenta parentum, & teſtamentum com-
23 memorans. Cùm enim jam acervatim cecidiſſent ſuper alterutrum mortui, interſtitit, & amputavit impe-
24 tum, & diviſit illam quæ ad vivos ducebat viam. In veſte enim poderis, quam habebat, totus erat orbis terrarum: & parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidũ erant ſculpta, & magnificentia tua in dia-
25 demate capitis illius ſculpta erat. His autem ceſſit qui exterminabat, & hæc extimuit: erat enim ſola tentatio iræ ſufficiens.

CAP. XIX.

1 IMpiis autem uſque in noviſſimum ſine miſericordia ira ſupervenit. Præſciebat enim & futura illorum:
2 Quoniam cùm ipſi permiſiſſent ut ſe educerent, & cum magna ſolicitudine præmiſiſſent illos, conſequebantur illos pœnitentia acti.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

18 † Καὶ ἄλλος ἀλλαχῇ (ξ) ῥιφεὶς ἡμίθνητος, † δι᾽ ἣν (ο) ἔθνησκεν
19 αἰτίαν ἐνεφάνιζεν. † Οἱ γὰρ ὄνειροι θορυβήσαντες αὐτοὺς, τοῦτο (π) προεμήνυσαν, † ἵνα μὴ ἀγνοοῦντες δι᾽ ὃ κακῶς πάσχουσιν, ἀπό-
20 λωνται. † Ἥψατο δὲ καὶ δικαίων πεῖρα θανάτου, † καὶ θραῦσις ἐν
21 ἐρήμῳ ἐγένετο πλήθους· † ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἡ ὀργή. † Σπεύσας γὰρ ἀνὴρ ἄμεμπτος προεμάχησε· † τὸ τῆς ἰδίας λειτουργίας ὅπλον, προσευχὴν καὶ θυμιάματος ἐξιλασμὸν κομίσας, † ἀντέστη τῷ θυμῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ, † δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων.
22 † Ἐνίκησε δὲ τὸν ὄχλον οὐκ ἰσχύϊ τοῦ σώματος, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, † ἀλλὰ λόγῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, † ὅρκους πατέρων καὶ δια-
23 θήκας ὑπομνήσας. † Σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ᾽ ἀλλήλων νεκρῶν, † μεταξὺ στὰς, ἀνέκοψε τὴν ὀργὴν, καὶ διέσχισε τὴν πρὸς τοὺς
24 ζῶντας ὁδόν. † Ἐπὶ γὰρ ποδήρους ἐνδύματος ἦν ὅλος ὁ κόσμος, † καὶ πατέρων δόξαι ἐπὶ (ρ) τετραστίχου λίθου γλυφῆς, † καὶ μεγαλωσύνη
25 σου ἐπὶ διαδήματος κεφαλῆς αὐτοῦ. † Τούτοις εἶξεν ὁ (σ) ὀλοθρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθησαν· † ἦν γὰρ μόνη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς ἱκανή.

MS.A. (ξ) ῥιφθεὶς (ο) ἔθνησκον αἰτίαν ἐνεφάνιζον. (π) προεσήμηναν (ρ) τετραστίχου λίθων (σ) ὀλεθρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη.

ΚΕΦ. ιθ΄.

1 † ΤΟῖς δὲ ἀσεβέσι μέχρι τέλους ἀνελεήμων θυμὸς ἐπέστη· † προῄδει
2 γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα, † Ὅτι αὐτοὶ (α) ἐπιτρέψαντες τοῦ ἀπιέναι, † καὶ μετὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτοὺς, † διώξουσι μεταμεληθέντες.

MS.A. (α) ἐπιστρέψαντες

Et alius alibi projectus ſemivivus, propter quam cauſam moriebatur, demonſtrabat. 18 *Viſiones enim quæ illos turbaverunt, hoc præmonebant, ne inſcii,* 19 *quare mala patiebantur, perirent.* 20 *Tetigit (h) autem & juſtos tentatio mortis: & commotio in eremo facta eſt multitudinis: ſed non diu permanſit ira. Properans enim homo ſine querela propugnavit; proferens ſervitutis ſuæ ſcutum, orationem, & incenſi propitiationem, reſtitit iræ, & finem impoſuit neceſſitati, oſtendens quoniam tuus eſt famulus.* 21 *Vicit autem (i) turbam non virtute corporis, nec armatura potentiæ: ſed verbo illum, qui vexabat, ſubjecit, juramenta parentum, & teſtamentum commemorans.* 22 *Cum enim jam acervatim cecidiſſent ſuper alterutrum mortui; interſtitit, & amputavit impetum, & diviſit illam, quæ ad vivos ducebat, viam.* 23 *In veſte enim poderis totus erat orbis terrarum, & parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum ſculpta erant, & magnificentia tua in diademate capitis illius.* 24 *His ceſſit qui exterminabat: & hæc (k) extimuerunt. Erat enim ſola tentatio iræ ſufficiens.* 25

CAP. XIX.

IMpiis autem uſque in noviſſimum ſine miſericordia ira ſupervenit. Præſciebat enim & futura illorum; 1 *Quoniam cum ipſi permiſiſſent, ut ſe educerent, & cum ſolicitudin præmiſiſſent illos; perſequentur pænitentia ducti.* 2

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]

Et proſtrati huc illuc cadebant; & quilibet eorum ſemimortuus, quam ob culpam morerentur indicabat illis. 18 Somnia enim quæ exterruerant eos, hoc illis præſignificaverant: ne inſcii quam ob cauſam miſerè paterentur, perirent. 19 Cæterùm juſtis quoque contigit aliquando tentatio mortis, & multorum interitus evenit in deſerto; ſed non ad extremum uſque permanſit ira tua. 20 Feſtinans enim vir juſtus, induit ſe veſtibus ſacerdotalibus, & armis ſacerdotii ſui ad pugnam præveniens, orationem petitoriam & piacularem obtulit ſuffitum, ſeſeq; opponens furori, indignationem avertit, & clades ceſſavit, & quòd ſervus tuus eſſet innotuit: 21 Vicitque turbam, non robore corporis, nec vitæ labore; ſed verbo vaſtatorem illum ſubjecit, mentione *videlicet* quam attulit fœderum & juramentorum patrum. 22 Cùm enim per acervos mortuorum alii ſuper alios cecidiſſent, inter mortuos ac vivos intercedens iram avertit, & viam inter mortuos ac vivos præcidit. 23 Super ephod veſtis ejus totus erat orbis terrarum; & honor patrum quadruplici, qui ſuper humeros ejus erat, ordini lapidum erat inſculptus, & majeſtatis tuæ diadema ſuper caput ipſius. 24 His vaſtator obedivit; illi verò extimuerunt: ſola ſiquidem iræ tentatio ſufficiebat. 25

CAP. XIX.

Super impios autem irremiſſibilis ira ad extremum uſque permanſit. 1 Jampridem enim noverat etiam quod eventurum illis erat: quoniam hos ad diſcedendum converſos feſtinanter dimiſerunt, & pœnitentiâ ducti inſecuti ſunt. 2

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * فكان احدهم يسقط في موضع اخر بنصف مايت * واظهر لهم العلة التي من اجلها اماتهم *
19 * لان الاحلام التي ارعبتهم سبقت فعرفتهم هذا * لئلا يكونوا غير عارفين ما من اجله
20 يصيبهم السوء ويهلكهم * وقوم من المقسطين قد مسهم تجربة الموت قديما * وصارت في
21 البرية جايحة اجتاحت منهم كثيرين * لكن الغيظ ما لبث مدة طويلة * لان الرجل الذي لا
عيب فيه سارع محاربا * وتناول سلاح خدمته جنة ترس الصلاة والبخور يخطي بالاستغفار * وقاوم
22 الغضب * وجعل للمصيبة غاية * فاظهر بذلك انه خادم لك * وغلب الجمع ليس بقوة جسمه * ولا
23 بفعل سلاحه * بل اخضع المعاقب بكلامه بما ذكر به من اقسام الاباء وعهودهم * لانه اذ كان
الموتى يسقط بعضهم على بعض لا تحصى كثرتهم * ووقف في الوسط * فقطع السخط * وافصل
24 الطريق الى الاحياء * لان العالم كله كان على عطاف لبوسه * وامجاد الاباء على عنقه حجارة جواهر
25 منقوشة * وعظمتك في تاج راسه * فانصرف المهلك لهذه * ورهبوا هم هذه الاشياء * لان تجربة
السخطة كانت وحدها كافية *
* الفصل التاسع عشر *
1 * واما المنافقون فلبث الغضب عليهم الى الانقضاء بلا رحمة * فانه قد سبق فعرف امورهم
2 المستانفة * لانهم ردوهم عن الذهوب * ثم ارسلوهم بسرعة كثيرة * واذ ندموا ركضوا يطلبونهم *

Ita ut alius eorum alibi caderet ſemimortuus. Patefecit autem ipſis cauſam propter quam eos morte plecteret; 18 *Quoniam ſomnia quæ terruerant eos, id illis antè indicârant, ne id ignorarent propter quod tantum malum accideret eis ac perderet illos.* 19 *Quoſdam etiam ex juſtis jam olim tetigit tentatio mortis, & facta eſt in deſerto clades multos ex ipſis perimens; at non diu manſit ira.* 20 *Nam vir integerrimus feſtinavit pugnaturus, & miniſterii ſui arma, protectionem clypei orationis & incenſi, veniam impetraturus arripuit, obſtitit iræ, & calamitati finem impoſuit, ac per id oſtendit ſervum ſe tuum eſſe:* 21 *Et turbam, non robore ſui corporis, nec ſuorum vi armorum devicit, ſed verbis ſuis depreſſit infeſtatorem, juramenta patrum eorúmque pacta commemorando.* 22 *Nam quum alii ſuper alios caderent innumerabilis multitudinis mortui, & in medium interceſſiſſet, reſcidit iram, diviſitque viam ad vivos.* 23 *Siquidem totus mundus erat ſuper pallium veſtimenti ejus, & patrum decora, lapides ſcilicet gemmei inſculpti, ſuper collum ipſius, majeſtáſque tua in diademate capitis ejus.* 24 *Per hæc abſceſſit peremptor, & hæc illi extimuerunt: quoniam tentatio moleſtiæ ſola ſufficiebat.* 25

CAP. XIX.

AT verò ſuper impios immiſericors manſit ira ad finem uſque. 1 *Prænoverat enim res illorum futuras; quoniam averterunt eos à diſceſſu, tum ſummâ celeritate dimiſerunt illos, & pœnitentiâ ducti cucurrerunt ad eos quærendos.* 2

Verſio VULG. LAT.

3 Adhuc enim inter manus habentes luctũ, & deplorantes ad monumenta mortuorum, aliam ſibi aſſumpſerunt cogitationẽ inſcientiæ: & quos rogantes projecerant,
4 hos tanquam fugitivos perſequebantur. Ducebat enim illos ad hunc finem digna neceſſitas: & horum quæ acciderant, commemorationem amittebant, ut quæ de-
5 erant tormentis, repleret punitio: Et populus quidem tuus mirabiliter tranſiret, illi autem novam mortem in-
6 venirent. Omnis enim creatura ad ſuum genus ab initio refigurabatur, deſerviens tuis præceptis, ut pueri
7 tui cuſtodirentur illæſi. Nam nubes caſtra eorum obumbrabat, & ex aqua, quæ antè erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via ſine impedimento, & campus
8 germinans de profundo nimio: Per quem omnis natio tranſivit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabi-
9 lia & monſtra. Tanquam enim equi depaverunt eſcã, & tanquam agni exultaverunt, magnificantes te Do-
10 mine, qui liberâſti illos. Memores enim erant adhuc eorum quæ in incolatu illorum facta fuerant, quemadmodum pro natione animalium eduxit terra muſcas, & pro piſcibus eructavit fluvius multitudinem ranarum.
11 Noviſſimè autem viderunt novam creaturam avium, cùm adducti concupiſcentia, poſtulaverunt eſcas epu-
12 lationis. In allocutione enim deſiderii, aſcendit illis de mari ortygometra: & vexationes peccatoribus ſupervenerunt, non ſine illis, quæ antè facta erant, argumentis per vim fulminum: juſtè enim patiebantur ſecundùm ſuas nequitias.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 † Ἔτι γὰρ ἐν χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη, † καὶ προσοδυρόμενοι τάφοις νεκρῶν, † ἕτερον ἐπεσπάσαντο λογισμὸν ἀνοίας, † καὶ οὓς ἱκετεύοντες
4 ἐξέβαλον, τούτους ὡς φυγάδας ἐδίωκον. † Εἷλκε γὰρ αὐτοὺς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας ἀνάγκη, † καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμνηστίαν ἐνέβαλεν, † ἵνα τὴν λείπουσαν ταῖς βασάνοις προσαναπληρώσωσι κόλασιν·
5 † Καὶ ὁ μὲν λαός σου παράδοξον ὁδοιπορίαν πειράσῃ, † ἐκεῖνοι δὲ
6 ξένον εὕρωσι θάνατον. † Ὅλη γὰρ ἡ κτίσις ἐν ἰδίῳ γένει πάλιν ἄνωθεν διετυποῦτο, † ὑπηρετοῦσα (β) ταῖς ἰδίαις ἐπιταγαῖς, † ἵνα
7 οἱ σοὶ παῖδες φυλαχθῶσιν ἀβλαβεῖς. † (γ) Ἡ τὴν παρεμβολὴν σκιάζουσα νεφέλη, † ἐκ δὲ προϋφεστῶτος ὕδατος ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς (δ) ἐθεωρήθη, † ἐξ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδιστος,
8 † καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος βιαίου, † Δι᾽ οὗ (ε) πανεθνεὶ διῆλθον οἱ τῇ σῇ σκεπαζόμενοι χειρὶ, † θεωρήσαντες θαυμαστὰ
9 τέρατα. † Ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν, καὶ ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν,
10 † αἰνοῦντές σε κύριε τὸν (ζ) ῥυόμενον αὐτούς. † Ἐμέμνηντο γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν, † πῶς ἀντὶ μὲν γενέσεως ζώων ἐξήγαγεν ἡ γῆ (η) σκνῖπα, † ἀντὶ δὲ ἐνύδρων ἐξηρεύξατο ὁ ποταμὸς
11 πλῆθος βατράχων. † Ἐφ᾽ ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ (θ) νέαν γένεσιν ὀρνέων,
12 † (ι) ὅτε ἐπιθυμίᾳ προαχθέντες ᾐτήσαντο ἐδέσματα τρυφῆς. † Εἰς γὰρ παραμυθίαν ἀνέβη αὐτοῖς ἀπὸ θαλάσσης ὀρτυγομήτρα, † καὶ αἱ τιμωρίαι τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἐπῆλθον, † οὐκ ἄνευ τῶν (κ) γεγονότων τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν. † Δικαίως γὰρ ἔπασχον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν πονηρίαις.

MS. A. (β) ταῖς σαῖς ἐπιταγαῖς, (γ) Τὴν τὴν παρεμβολὴν σκιάζουσα νεφέλη, (δ) ἐθεωρεῖτο, (ε) πᾶν ἔθνος (ζ) ῥυσάμενον (η) σκνῖφας, ἀντὶ δὲ * ἀνύδρων (θ) γένεσιν νέαν (ι) ὅτε (κ) προγεγονότων

Adhuc enim inter manus habentes luctum, & deplorantes ad monumenta mortuorum, aliam ſibi aſſumpſerunt cogitationem inſcientiæ: & quos rogantes projecerant, hos tanquam fugitivos perſequebantur. 3 *Ducebat enim illos ad hunc finem digna neceſſitas, & eorum, quæ acciderant, commemorationem amittere faciebat; ut quæ deerant tormentis, repleret punitio:* 4 *Et populus quidem tuus mirabiliter tranſiret, illi autem novam mortem invenirent.* 5 *Omnis enim creatura in ſuo genere rurſus deſuper refigurabatur, deſerviens tuis præceptis, ut pueri tui cuſtodirentur illæſi.* 6 *Nubes caſtra obumbrabat, et ex aqua, quæ antè erat, terræ aridæ emerſio apparuit, in mari rubro via ſine impedimento, & campus germinans de profundo nimio,* 7 *Per quem omnis natio tranſivit, quæ tegebatur tua manu, videntes mirabilia monſtra.* 8 *Tanquam enim equi, depaverunt eſcam, & tanquam agni exultaverunt, magnificantes te Domine, qui liberaſti eos.* 9 *Memores enim adhuc erant illorum quæ in incolatu ſuo facta fuerant, quemadmodum pro natione quidem animalium produxit terra muſcas, pro piſcibus autem eructavit fluvius multitudinem ranarum.* 10 *Noviſſimè autem viderunt, & novam creaturam avium, cum adducti concupiſcentia poſtulaverunt eſcas epulationis.* 11 *In allocutionem enim deſiderii aſcendit illis de mari ortygometra: & vexationes peccatoribus ſupervenerunt, non ſine illis (a) quæ facta erant argumenta per vim fulminum. Juſtè enim patiebantur ſecundùm ſuas nequitias.* 12

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]

Nam luctum præ manibus habentes, & in ſepeliendis mortuis plorantes, conſiliũ aliud inſanum excogitaverunt: & quos ſupplicantes extruſerant, ut fugitivos perſecuti ſunt. 3 In flagellum enim ceſſit eis vindicta ad extremam uſque neceſſitatem, nec meminerunt eorum quæ acciderant eis; ut hoc etiam unum quod flagellis deerat, in tormento explerent: 4 Et populus tuus præclaro in itinere tentaretur; illi verò peregrinam mortem invenirent. 5 Tota enim creatura in naturæ ſuæ ordine ſupernè creata fuerat, & in ſua natura tuis ſe ſubdit mandatis: ut ſervi tui ſervarentur illæſi. 6 Caſtra etiam univerſa, nubes obumbrabat; & è ſiſtentibus aquis, arida de profundo terræ apparuit; aperta eſt in mari rubro via expedita, & campᵒ omnigenâ plenus herbâ obvius fuit eis è procella, 7 Per quem totus populus, eò quòd protegeret eos manus tua, tranſierunt, & mira ſtupendáque viderunt: 8 In modum equorum paſti ſunt, more agnorum ſubſilierunt, téque Domine laudârunt quòd eos liberâſſes. 9 Meminerant enim rerum actarum in peregrinatione ſua; quo pacto pro ſobole animalium terra protuliſſet ſerpentes & inſecta, & pro reptilibus aquarum fluvius multas ranas produxiſſet. 10 Poſt hæc demùm viderunt etiam novam avium progeniem; cúmque populus tuus concupiſcentiâ præoccupatus eſcam pro alimento poſtulâſſent, 11 Tanquam ad conſolandum eos aſcendere feciſti eis de mari coturnicem: 12

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * هذا وقد كانت الاحزان حاصلة في ايديهم * وكانوا منكبين على قبور موتاهم * فاستجذبهم
فكر من الجهالة اخر * والذين تضرعوا اليهم في المضي واخرجوهم * ركضوا يطلبونهم كقوم
4 قد هربوا * لان اجتذبهم الى هذا الامر نهاية الشدة التي استحقوها * وخامرهم نسيان ما عرض
5 لهم ولم يذكروه * ليستكملوا العذاب الباقي كان لهم في جملة التعاذيب * فاما
6 شعبك فاختبر مسلكا معجزا * فاما اوليك فوجدوا موتا مستغربا * لان البرية كلها تشكلت
من فوقهم * بجنسها ايضا خادمة ما تومر به من الاوامر * ليحفظ بها اولياوك غير مضرورين *
7 * السحابة التي كانت تظلل العسكر * وشوهد من الماء السالف رسوبه تجريد ارض
يابسة * وظهر من البحر الاحمر طريق غير معوق * ومن دوران المدرج بقعة موبعة حصين *
8 * فيها عبرت الامة كلها مستورين بيدك * اذ ابصروا اعمالا عجيبة * لانهم رعوا كالخيل *
9
10 واركضوا كالثيران * يسبحونك ايها الرب الذي نجيتهم * لانهم تذكروا في سكناهم امورهم كيف
اخرجت الارض عوض نتاج الحيوانات القمل * وابرز النهر بدل البرايا المائية كثرة الضفادع *
11 * وفي اصافيهم ابصروا توالد طيور جديدة * لما اوردوا الشهوة * والتمسوا اطعمة النعيم *
12 * فصعد من البحر لتعزيتهم السلوى *

Dum enim luctus præ manibus haberent, eſſéntque ad mortuorum ſuorum ſepulchra ejulantes, alia mens è dementia procedens allexit eos: & quos de diſceſſu rogaverant expuleréntque, cucurrerunt ad quærendum quaſi turbam fugientem. 3 *Ad hanc enim rem trahebat eos extrema calamitas quam meruerant, & oblivione rerum quæ ſibi contigerant velati, non recordabantur illas: ut cruciatum perſolverent qui de cæteris cruciatibus manebat illos.* 4 *Et verò populus tuus admirabile expertus eſt iter; illi autem inſuetam mortem invenerunt.* 5 *Univerſa enim creatura supernè reformata eſt, in ſuo quoque genere ſubſerviens commiſſis ſibi mandatis; ut in ea tui dilecti ſervárentur illæſi.* 6 *Id præſtitit nubes illa quæ caſtra obumbrabat: deinde ex aqua antea conſiſtente conſpecta eſt aridi ſoli retectio: tum ex mari rubro apparuit via non impedita, & è viæ circulo campus virorem producens,* 7 *Per quem tota gens tranſiit manu tuâ protecti, admiranda portenta intuiti.* 8 *Nam velut equi paſti ſunt, & velut tauri ſubſilierunt, te O Domine qui ſalvaveras eos, decantantes.* 9 *Memores enim erant in peregrinitate ſua rerum illorum: quomodo protuliſſet terra pro ſobole animalium pediculos, & flumen pro creaturis aqueis multitudinem ranarum produxiſſet.* 10 *His adde, quod viderint novam avium progeniem, cùm delicatos cibos concupiſcentiâ ducti quæſiviſſent:* 11 *Nam ad conſolationem eorum aſcenderunt è mari coturnices.* 12

Verſio VULG. LAT.

13 Etenim deteſtabiliorem inhoſpitalitatem inſtituerunt:
alii quidem ignotos non recipiebant advenas, alii au-
14 tem bonos hoſpites in ſervitutem redigebant. Et non
ſolùm hæc, ſed & alius quidam reſpectus illorum erat:
15 quoniam inviti recipiebant extraneos. Qui autem
cum lætitia receperant hos, qui eiſdem uſi erant juſti-
16 tiis, ſæviſſimis afflixerunt doloribus. Percuſſi ſunt au-
tem cæcitate: ſicut illi in foribus juſti, cùm ſubita-
neis cooperti eſſent tenebris, unuſquiſque tranſitum
17 oſtii ſui quærebat. In ſe enim elementa dum conver-
tuntur, ſicut in organo qualitatis ſonus immutatur, &
omnia ſuum ſonum cuſtodiunt: unde æſtimari ex ipſo
18 viſu certò poteſt. Agreſtia enim in aquatica conver-
tebantur: & quæcunque erant natantia, in terram
19 tranſibant. Ignis in aqua valebat ſupra ſuam virtutem,
20 & aqua extinguentis naturæ obliviſcebatur. Flam-
mæ è contrario, corruptibilium animalium non vexa-
verunt carnes coambulantium, nec diſſolvebant illam,
quæ facilè diſſolvebatur ſicut glacies, bonam eſcam.
In omnibus enim magnificaſti populum tuum Domine,
& honoraſti, & non deſpexiſti, in omni tempore, &
in omni loco aſſiſtens eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

13 † Καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισοξενίαν ἐπετήδευσαν. † Οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἀγνοοῦν-
14 τας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας, † οὗτοι δὲ εὐεργέτας ξένους ἐδουλοῦντο. † Καὶ οὐ
μόνον, ἀλλ' ἥτις ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν, † ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο
15 τοὺς ἀλλοτρίους· † Οἱ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰσδεξάμενοι τοὺς ἤδη τῶν
16 αὐτῶν μετεσχηκότας δικαίων, † δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις. † Ἐπλή-
γησαν δὲ καὶ ἀορασίᾳ, ὥσπερ ἐκεῖνοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις, † ὅτε
ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκαστος τῶν (λ) αὐτοῦ θυρῶν τὴν δίοδον
17 ἐζήτει. † Δι' ἑαυτῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα, ὥσπερ ἐν
ψαλτηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ τὸ ὄνομα διαλλάσσουσι, πάντοτε μένοντα
ἤχῳ, † ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς.
18 † Χερσαῖα γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο. † Καὶ νηκτὰ μετέβαινεν ἐπὶ
19 γῆς. † Πῦρ (μ) ἴσχυσεν ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας (ν) δυνάμεως, † καὶ
20 ὕδωρ τῆς σβεστικῆς (ξ) δυνάμεως ἐπελανθάνετο. † Φλόγες ἀνάπα-
λιν εὐφθάρτων ζώων οὐκ ἐμάραναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, † οὐδὲ
τηκτὸν (ο) εὔτηκτον κρυσταλλοειδὲς γένος ἀμβροσίας τροφῆς.
† Κατὰ πάντα γὰρ κύριε ἐμεγάλυνας τὸν λαόν σου, καὶ ἐδόξασας, † καὶ
οὐχ ὑπερεῖδες, ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ παριστάμενος.

MS. A. (λ) ἑαυτοῦ (μ) ἴσχυεν (ν) δυνάμεως ἐπιλελησμένον, καὶ (ξ) φύσεως (ο) κρυσταλλοειδὲς εὔτηκτον

Σοφία Σολομῶντος.

Cum Tranſlatione LATINA.

Etenim deteſtabiliorem inhoſpitalitatem inſtitue- 13
runt. Siquidem illi ignotos non recipiebant advenas:
hi verò beneficos hoſpites in ſervitutem redigebãt.
Et non ſolum hæc: ſed & alius quidã erit reſpectus 14
ipſorum. Quoniam illi invitè recipiebant extra-
neos: Hi vero, cum recepiſſent cum ſolenni læ- 15
titia, eos, qui jam earundem legum facti erant par-
ticipes, ſæviſſimis afflixerunt doloribus. Per- 16
cuſſi ſunt autem cæcitate, ſicut illi in foribus juſti,
cùm ſubitaneis cooperti tenebris, unuſquiſque tranſ-
itum oſtiorum ſuorum quærebat. In ſe enim ele- 17
menta (b) convertebantur, ſicut in pſalterio ſoni
modulationis nomen mutant, ſemper cuſtodientia
ſonum. Quod æſtimari poteſt ex ipſo rerum facta-
rum viſu certo. Terreſtria enim in aquatica con- 18
vertebantur: & quæ erant natantia; in terra
tranſibant. Ignis in aqua valebat (c) ſupra ſuam 19
virtutem: & aqua extinguentis naturæ oblivi-
ſcebatur. Flammæ è contrario, facilè corruptibi- 20
lium animalium non vexaverunt carnes coambu-
lantium, nec diſſolvebant illam, quæ facilè diſſolve-
batur, ſicut glaciem, bonam eſcam. In omnibus enim
magnificaſti populum tuum Domine, & honoraſti,
& non deſpexiſti in omni tempore, & loco aſſiſtens.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

* ܫܠܡ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܚܟܡܬܐ ܪܒܬܐ ܕܫܠܝܡܘܢ ܒܪ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ *

* [illegible] *

* Sceleratis autem flagella ſupervenerunt, non 13
jam ſine antecedentibus exemplis facta fuit
indignatio & calamitas; nam juſtè pro ſcele-
ribus ſuis patiebantur: ſceleratam enim
viam excogitârant. Et illi quidem, quæ
ignorârunt, minimè receperant dum illic
eſſent; hi verò diſpenſatores peregrinos ſer-
vituti mancipârant. Nec ſolùm hoc, ſed vi- 14
ſitatio veniet ſuper illos, quòd peregrinos di-
mittere noluerint. Ipſi verò cum lætitia ſuſ- 15
ceperunt eos propter quos pœnam accepe-
runt, quòd ipſos labore afflixiſſent. Multati 16
* fuerunt autem caligine, ut Sodomitæ ad fo-
res Juſti; qui quum fuiſſent caligine percuſſi,
in tenebris quæ obruerant eos, ſuarum quiſq;
forium aditum quærebat. Nam propter ipſos 17
condita ſunt elementa, quemadmodum in ci-
tharis, in ſono concentuum, vocum nomen
immutant; in omnibus tamen manet ſonus,
quod eſt ſpecimen argumenti aſpectûs rerum
quæ certò fuerunt. Terra enim inculta ver- 18
tebatur in ſtagna, & reptile ſuper terram
gradiebatur. Et ignis incendebatur in aquis, 19
& præter vim ſuam ardebat: & aquæ virtute
ſuâ non extinguebant ignem. Beſtias vaſta- 20
trices flamma non exuſſit, neq; carnes earum
conſumpſit dum per illum ambularent: neq;
liquati ſunt lapides grandinis, qui fructus
corrumpunt. Per omnia enim Domine, po- 21
pulum tuum magnificâſti & honorâſti, nec
ullatenus deſeruiſti, ſed eos ubique ſemper
adjuvâſti.

Libri ſapientiæ magnæ Salomonis filii
Davidis regis Iſrael, Finis.

Extant verò *in illo* verſus 1476.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * ووردت التعاذيب الى الخطاة * لا خالية من الصواعق المشابهة في اغتصابها النوايب السالف
كونها * لانهم عوقبوا بعدل واجب سرورهم لانهم ابتدعوا مقتا للغرباء صعبا * فهولاء ما قبلوا من
14 لم يعرفوهم اذ حضروا * واوليك تعبدوا لغرباء محسنين * وليس هذا فقط * بل سيكون لامورهم
15 افتقاد ما * لانهم كانوا يقبلون الغرباء بثقل * وهولاء كانوا يقبلون بتعييد للذين شاركوا
16 المقسطين الذين لهم * فاذا ضروا بهم في اتعاب كثيرة * ضربوا النظر مثل اوليك المجتمعين
عند ابواب دار الصديق * لانهم القوا في ظلمة مدلهمة * وكل منهم كان يطلب مدخل ابواب
17 منزله * لان بهم استحالت افعال الاستقصات عن مالوفها * كما ان الاسم يتبدل في المعروفة نغمات
18 لحنه * ويبقى ثابته كل حين في لحنها * الامر الذي يقايس بمبالغة من منظر الكاينات * لان
19 البرايا البرية استحالت مائية * والسابحات انتقل مشيها في الارض * والنار قوي اقتدارها في المياه *
20 والماء كتم طبيعته * وسهايب اللهيب بخلاف فعلها لم تضرم لحمان الحيوان السريع بلاها
بترددها وسلوكها فيها * ولا جنس العنصر الذي لا يبلي اذاب انواع الجليد السريع ذوبانه *
21 * لانك في ساير الاشياء يا رب اعظمت شان شعبك وشرفته * وما تعرض عنه في كل اوان ومكان
قيامه * * تمت حكمة سليمان بن داوود النبي الذي تملك على بني اسراييل *
* والتسبيح لله دايما ابدا *

* *Porrò peccatoribus cruciatus non vacui* 13
fulminibus advenerunt, ſuâ violentiâ ſi-
miles præteritis ærumnis. Etenim puniti
fuerunt jure ſuis ſceleribus debito, quòd
graviſſimum in peregrinos odium exer-
cuiſſent; & hi quidem non receperint
quos licèt præſentes, ignorabant: illi verò
hoſpites beneficos ſervitute preſſiſſent.
Neque ſolùm hoc, ſed erit aliquando rerũ 14
illorum examen; quòd illi hoſpites gra-
viter exceperint; Hi verò feſtivè eos ac- 15
ciperent qui cum ſuis juſtis communica-
bant. Cùm itaque multis eos laboribus 16
offendiſſent, viſu vapulârunt ſicut illi
qui ad fores domûs Juſti convenerant:
injecti ſunt enim in obſcuriſſimam cali-
ginem, & quilibet eorum aditum forium
domicilii ſui quærebat. In iis enim effi- 17
cacitates elementorum immutatæ ſunt à
proprietate ſua, ſicut nomen cujus ſoni
concentus mutantur in inſtrumento muſi-
co, nihilominus manent ſemper immoti in
proprio concentu: quod exactè conjicitur
ex rerum actarum aſpectu. Nam crea- 18
turæ terreſtres mutatæ ſunt in aquatiles,
& natatilium inceſſus ad terram tranſ-
latus: Ignis potentia invaluit in aquis, 19
& aqua naturã ſuam occultavit: Incen- 20
dia flammæ, contra vim propriã, carnes
animantiũ facilè corruptibiles non com-
buſſère, dum in eo diſcurrerent ambula-
rentque, neque incorruptibilis elementi
genus ſpecies glaciei liquari natæ lique-
fecit. In cunctis enim rebus O Domine, 21
magnificâſti famam populi tui, cúmque
illuſtrâſti, nec ullo tempore aut loco com-
morationis ejus recedis ab illo.

Sapientiæ Salomonis filii Davidis
prophetæ, qui regnavit ſuper fi-
lios Iſrael, Finis.

Laus Deo jugis ac perpetua.

PROLOGUS.

Multorum nobis, & magnorum, per legem & prophetas, aliòſque qui ſecuti ſunt illos, ſapientia demonſtrata eſt: in quibus oportet laudare Iſraël doctrinæ & ſapientiæ cauſa: quia non ſolùm ipſos loquentes neceſſe eſt eſſe peritos, ſed etiam extraneos poſſe & dicentes & ſcribentes doctiſſimos fieri. Avus meus Ieſus, poſtquam ſe ampliùs dedit ad diligentiam lectionis legis, & prophetarum, & aliorum librorum, qui nobis à parentibus noſtris traditi ſunt: voluit & ipſe ſcribere aliquid horum quæ ad doctrinam & ſapientiam pertinent: ut deſiderantes diſcere, & illorum periti facti, magis magiſque attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum benevolentia, & attentiori ſtudio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur, ſequentes imaginem ſapientiæ, deficere in verborum compoſitione. Nam deficiunt verba Hebraica, quando fuerint tranſlata ad alteram linguam. Non autem ſolùm hæc, ſed & ipſa lex, & prophetæ, cæteráq; aliorum librorum, non parvam habent differentiam, quando inter ſe dicuntur. Nam in octavo & trigeſimo anno temporibus Ptolemæi Euergetis regis, poſtquam perveni in Ægyptum, & cùm multum temporis ibi fuiſſem, inveni ibi libros relictos, non parvæ neq; contemnendæ doctrinæ. Itaq; bonum & neceſſarium putavi & ipſe aliquam addere diligentiam & laborem interpretandi librum iſtum: & multa vigilia attuli doctrinam in ſpatio temporis, ad illa quæ ad finem ducunt, librum iſtum dare, & illis qui volunt animum intendere, & diſcere quemadmodum oporteat inſtituere mores, qui ſecundùm legem Domini propoſuerint vitam agere.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Πολλῶν καὶ μεγάλων ἡμῖν διὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ' αὐτοὺς ἠκολουθηκότων δεδομένων, ὑπὲρ ὧν δέον ἐστὶν ἐπαινεῖν τὸν Ἰσραὴλ παιδείας καὶ σοφίας, καὶ ὡς οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς ἀναγινώσκοντας δέον ἐστὶν ἐπιστήμονας γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκτὸς δύνασθαι τοὺς φιλομαθοῦντας χρησίμους εἶναι καὶ λέγοντας καὶ γράφοντας· ὁ πάππος μου Ἰησοῦς ἐπὶ πλεῖον ἑαυτὸν δοὺς εἴς τε τὴν (α) τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἄλλων πατρίων βιβλίων ἀνάγνωσιν, καὶ ἐν τούτοις ἱκανὴν ἕξιν περιποιησάμενος, προήχθη καὶ αὐτὸς συγγράψαι τι τῶν εἰς παιδείαν καὶ σοφίαν ἀνηκόντων, ὅπως οἱ φιλομαθεῖς, καὶ τούτων (β) ἔνοχοι γενόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπιπροσθῶσι διὰ τῆς ἐννόμου βιώσεως. Παρακέκλησθε οὖν μετ' εὐνοίας καὶ προσοχῆς τὴν ἀνάγνωσιν ποιεῖσθαι, καὶ συγγνώμην ἔχειν ἐφ' οἷς ἂν δοκῶμεν τῶν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν πεφιλοπονημένων τισὶ τῶν λέξεων ἀδυναμεῖν. Οὐ γὰρ ἰσοδυναμεῖ αὐτὰ ἐν ἑαυτοῖς Ἑβραϊστὶ λεγόμενα, καὶ ὅταν μεταχθῇ εἰς ἑτέραν γλῶσσαν. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ νόμος, καὶ αἱ προφητεῖαι, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν βιβλίων οὐ μικρὰν ἔχει τὴν διαφορὰν ἐν ἑαυτοῖς λεγόμενα. Ἐν γὰρ τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει ἐπὶ τοῦ Εὐεργέτου βασιλέως παραγενηθεὶς εἰς Αἴγυπτον καὶ (") συγχρονίσας, εὗρον οὐ μικρᾶς παιδείας ἀφόμοιον. Ἀναγκαιότατον ἐθέμην (γ) αὐτὸς προσενέγκασθαί τινα σπουδὴν καὶ φιλοπονίαν τοῦ μεθερμηνεῦσαι τήνδε (δ) τὴν βίβλον· πολλὴν γὰρ ἀγρυπνίαν καὶ ἐπιστήμην προσενεγκάμενος ἐν τῷ διαστήματι τοῦ χρόνου, πρὸς τὸ ἐπὶ πέρας ἄγοντα τὸ βιβλίον ἐκδόσθαι καὶ τοῖς ἐν τῇ παροικίᾳ βουλομένοις φιλομαθεῖν, (ε) προκατασκευαζομένοις τὰ ἤθη ἐν νόμῳ βιοτεύειν.

MS. A. (α) νόμου (β) ἔνοχοι (") συγχρονίσας (γ) καὶ αὐτός τινα προσενέγκασθαι σπουδὴν (δ) βίβλον. πολλὴν ἀγρυπνίαν (ε) προκατασκευαζομένους τὰ ἤθη ἐννόμως.

PROLOGUS.

Cum (a) multa nobis, & magna per legem, & prophetas, & alios, qui illos ſecuti ſunt, data ſint, pro quibus oportet laudare Iſrael, doctrinæ, & ſapientiæ cauſa, cúmque eos, qui legunt, non ſolùm ipſos oporteat fieri ſcientes, ſed etiam extraneis ſtudio diſciplinæ ductos poſſe & dicendo, & ſcribendo prodeſſe; avus meus Jeſus, poſtquam ampliùs ſe dedit ad diligentiam lectionis legis, & prophetarum, & aliorum librorum, qui nobis à parentibus noſtris traditi ſunt, atque in his eum, qui ſatis eſſe poſſet, habitum ſibi comparaſſet; voluit & ipſe ſcribere aliquid eorum, quæ ad doctrinam, & ſapientiam pertinent; ut deſiderantes diſcere, etiam horum participes facti multo magis proficiant per vitam legitimam. Hortor itaque venire vos cum benevolentia, & attentiori ſtudio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videbimur in nonnullis ad interpretandi rationem elaboratis dictionibus deficere. Non enim eandem vim habent hæc in ſeipſis Hebraicè dicta, atque ad alteram tranſlata linguam. Non ſolùm autem hæc, ſed & ipſa lex, & prophetiæ, & cæteri libri non parvam habent differentiam, quando inter ſe dicuntur. Nam in octavo & trigeſimo anno temporibus Ptolemæi Euergetis regis poſtquam perveni in Ægyptum, & (c) cùm multum temporis ibi fuiſſem; inveni (d) exemplar non parvæ doctrinæ. Maximè neceſſarium (e) putavi ipſe aliquam adhibere diligentiam, & laborem interpretandi librum iſtum. Multam enim vigiliam, & doctrinam (f) attuli in ſpacio temporis ad hoc, ut ad finem (g) ducens iſtum librum, ederem etiam iis qui in (h) parœcia volunt diſcere, (i) præparati moribus ad vivendum in lege.

Verſio VULG. LAT.

ECCLESIASTICUS.

CAP. I.

1 Omnis ſapientia à Domino Deo eſt, & cum illo fuit
2 ſemper, & eſt ante ævum. Arenam maris, & pluviæ
guttas, & dies ſeculi quis dinumeravit? Altitudinem
cœli, & latitudinẽ terræ, & profundum abyſſi quis di-
3 menſus eſt? Sapientiã Dei præcedentẽ omnia quis in-
4 veſtigavit? Prior omnium creata eſt ſapientia, & in-
5 tellectus prudentiæ ab ævo. Fons ſapientiæ verbum
6 Dei in excelſis & ingreſſus illius mandata æterna. Ra-
dix ſapientiæ cui revelata eſt, & aſtutias illius quis
7 agnovit? Diſciplina ſapientiæ cui revelata eſt, & ma-
nifeſtata? & multiplicationem ingreſſus illius quis
8 intellexit? Unus eſt altiſſimus Creator omnipotens, &
9 Rex potens & metuendus nimis, ſedens ſuper thronum
10 illius, & dominans Deus. Ipſe creavit illam in Spiritu ſancto, & vidit, & dinumeravit, & menſus eſt, Et effudit illam ſuper omnia opera ſua, & ſuper omnem carmen
11 ſecundùm datum ſuum, & præbuit illam diligentibus ſe. Timor Domini gloria, & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΣΟΦΙΑΣ ΣΕΙΡΑΧ.

ΚΕΦ. α'.

1 † Πᾶσα σοφία παρὰ κυρίου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα.
2 † Ἄμμον θαλασσῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξαριθ-
3 μήσει; † Ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλάτος γῆς καὶ ἄβυσσον καὶ σοφίαν τίς
4 ἐξιχνιάσει; † Προτέρα πάντων ἔκτισται σοφία, † καὶ σύνεσις φρο-
6 νήσεως ἐξ αἰῶνος. † Ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφθη; † καὶ
8 τὰ (α) πανουργεύματα αὐτῆς τίς ἔγνω; † Εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς
σφόδρα † καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. † Κύριος Αὐτὸς ἔκτισεν
9 αὐτὴν, † καὶ εἶδε καὶ ἐξηρίθμησεν αὐτὴν, † Καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ
10 πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. † Μετὰ πάσης σαρκὸς κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ,
11 † καὶ ἐχορήγησεν αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. † Φόβος κυρίου
δόξα καὶ καύχημα † καὶ εὐφροσύνη καὶ στέφανος ἀγαλλιάματος.

MS. A. (α) πανουργήματα

SAPIENTIA SIRACH.

CAP. I.

Omnis ſapientia à Domino eſt, & cum illo eſt 1
in ævum. Arenam maris, & pluviæ guttas, & 2
dies ſeculi quis dinumerabit? altitudinem cœli,
*& latitudinem terræ, & abyſſum, Et * ſapien-* 3
tiam quis inveſtigabit? Prior omnium creata 4
eſt ſapientia, & intellectus prudentiæ ab (a) ævo.
Radix ſapientiæ, cui revelata eſt? & aſtutias 6
illius quis agnovit? Unus eſt ſapiens metuendus 8
nimis ſedens ſuper thronum ſuum. Dominus ipſe 9
creavit eam, & vidit, & dinumeravit eam,
Et effudit illam ſuper omnia opera ſua. Cum omni 10
carne ſecundùm datum ſuum: & præbuit illam
diligentibus ſe. Timor Domini, gloria, & gloria- 11
tio, & lætitia, & corona exultationis.

Verſio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܬܒܐ ܕܝܫܘܥ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܐܣܝܪܐ. ܘܡܬܩܪܐ ܗܘ ܚܟܡܬܐ ܕܒܪ ܐܣܝܪܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

LIBER
JESU FILII SIMEONIS ASIRO,
(i. vincti) idemque liber vocatur
Sapientia filii *Aſiro*.

CAP. I.

Omnis ſapientia à conſpectu Domini eſt, 1
ipſáque cum eodem eſt ab æterno. Arenam 2
maris, & guttas pluviæ, dieſque ſeculi quis
enumerare poſſit? Sublimitatem cœli, terræ- 3
que latitudinem, & abyſſum magnam quis
emetiatur. Omnibus his abundantior eſt ſa- 4
pientia, & fortior fides. Ab antiquo origi- 6
nes ſapientiæ cuinam patuerunt? & occulta
intelligentiæ quis pernovit? Unus ſolúſque 7
terribilis Deus, qui poteſtatẽ habet in omnes
theſauros illius, Patefecit eam, & vidit, enu- 8
meravit, dedit, atque diſtribuit omnibus ope-
ribus ſuis. Unicuique carni, pro ſua volun- 9
tate, conceſſit eam; ſuiſque cultoribus pro-
fudit illam. Cultus Domini magnificentia eſt, 10
& honor, majeſtas, atque corona gloriæ. Re- 11
ligio Domini cor exhilarat, lætitiam & ex-
ultationem, ac vitam æternam *conciliat*.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الحي الناطق * كتاب يسوع ابن سيراخ * وهو الكتاب الذي وجد من بعد سليمان *

* الفصل الاول *

1 * قال * كل حكمة هي من عند الرب * وهي معه من قديم الدهر * مثل البحر ورمل البحر ونقط
2 القطر * وايام الدنيا من يقدر ان يحصي * رفع السماء * وعرض الارض * والعمر الاعظم من
3 يستطيع ان يمسح * من جميع هذه الاشياء كلها كثرت الحكمة واستقر الايمان * لمن اظهرت
4 اصول الحكمة بدءا * واسرار الفهم من ترى ادرك * واحد هو المرهوب وحده الله المسلط على
6 جميع خزاينها * اظهرها وابصرها * ثم احصاها واعطاها قسمها بين جميع خلقه * على كل
7 امرء من الناس كمسرته * وكثرها لجميع اتقياه * هيبة الرب بها وكرامة وعظمة واكليل الجد
8 والمدحة * خشية الله تفرح القلب * وهي بهجة وطرب وحياة باقية *
9
10
11

In nomine Dei vivi, rationalis.
Liber JESU Filii SIRACH:
eſt autem liber qui inventus
fuit poſt Salomonem.

CAPUT I.

Ait, Sapientia quælibet à Deo eſt, 1
& cum ipſo eſt ante ſeculum. Fluctus 2
maris, & arenam maris, pluviæ guttas,
dieſve ſeculi quis valeat numerare?
Altitudinem cœli, & latitudinem ter- 3
ræ, maximúmque pelagus quis poſſit
metiri? Plus omnibus his rebus ſimul 4
multiplicata eſt ſapientia, & fides con-
firmata. Cuinam retectæ ſunt olim 6
ſapientiæ radices? & arcana pru-
dentiæ quis fortè aſſecutus eſt? Unus 7
eſt, ſolus metuendus Deus, dominium
habens in univerſa ipſius æraria, Qui 8
retexit ac vidit eam; tum numeravit ac
dedit illam, diſtribuens eam inter omnes
creaturas ſuas, Cuilibet viro ex homini- 9
bus, ad libitum ſuum; religioſis autem
ſuis omnib⁹ abundè largitus eſt eã. Timor 10
Domini ſplendor, & honor atque magni-
ficentia, & diadema gloriæ atq; laudis.
Reverentia Dei cor lætificat, eſtq; gau- 11
dium, & jucunditas, & vita perennis.

Verſio VULG. LAT.

13 Etenim deteſtabiliorem inhoſpitalitatem inſtituerunt:
alii quidem ignotos non recipiebant advenas, alii autem
14 bonos hoſpites in ſervitutem redigebant. Et non
ſolùm hæc, ſed & alius quidam reſpectus illorum erat:
15 quoniam inviti recipiebant extraneos. Qui autem
cum lætitia receperant hos, qui eiſdem uſi erant juſtitiis,
16 ſæviſſimis afflixerunt doloribus. Percuſſi ſunt autem
cæcitate: ſicut illi in foribus juſti, cùm ſubitaneis
cooperti eſſent tenebris, unuſquiſque tranſitum
17 oſtii ſui quærebat. In ſe enim elementa dum convertuntur,
ſicut in organo qualitatis ſonus immutatur, &
omnia ſuum ſonum cuſtodiunt: unde æſtimari ex ipſo
18 viſu certò poteſt. Agreſtia enim in aquatica convertebantur:
& quæcunque erant natantia, in terram
19 tranſibant. Ignis in aqua valebat ſupra ſuam virtutem,
20 & aqua extinguentis naturæ obliviſcebatur. Flammæ
è contrario, corruptibilium animalium non vexaverunt
carnes coambulantium, nec diſſolvebant illam,
quæ facilè diſſolvebatur ſicut glacies, bonam eſcam.
In omnibus enim magnificaſti populum tuum Domine,
& honoraſti, & non deſpexiſti, in omni tempore, &
in omni loco aſſiſtens eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

13 † Καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισοξενίαν ἐπετήδευσαν. † Οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἀγνοοῦν-
14 τας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας, † οὗτοι δὲ εὐεργέτας ξένους ἐδουλοῦντο. † Καὶ οὐ
μόνον, ἀλλ' ἥτις ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν, † ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο
15 τοὺς ἀλλοτρίους. † Οἱ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰσδεξάμενοι τοὺς ἤδη τῶν
16 αὐτῶν μετεσχηκότας δικαίων, † δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις. † Ἐπλήγησαν
δὲ καὶ ἀορασίᾳ, ὥσπερ ἐκεῖνοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις, † ὅτε
ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκαστος τῶν (λ) αὐτοῦ θυρῶν τὴν δίοδον
17 ἐζήτει. † Δι' ἑαυτῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα, ὥσπερ ἐν
ψαλτηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ τὸ ὄνομα διαλλάσσουσι, πάντοτε μένοντα
ἤχῳ, † ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς.
18 † Χερσαῖα γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο. † καὶ νηκτὰ μετέβαινεν ἐπὶ
19 γῆς. † Πῦρ (μ) ἴσχυσεν ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας (ν) δυνάμεως, † καὶ
20 ὕδωρ τῆς σβεστικῆς (ξ) δυνάμεως ἐπελανθάνετο. † Φλόγες ἀνάπαλιν
εὐφθάρτων ζώων οὐκ ἐμάραναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, † οὐδὲ
τηκτὸν (ο) εὔτηκτον κρυσταλλοειδὲς γένος ἀμβροσίας τροφῆς.
† Κατὰ πάντα γὰρ Κύριε ἐμεγάλυνας τὸν λαόν σου, καὶ ἐδόξασας, † καὶ
οὐχ ὑπερεῖδες, ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ παριστάμενος.

MS. A. (λ) ἑαυτοῦ (μ) ἴσχυεν (ν) δυνάμεως ἐπιλελησμένον, καὶ
(ξ) φύσεως (ο) κρυσταλλοειδὲς εὔτηκτον

Σοφία Σολομῶνος.

Etenim deteſtabiliorem inhoſpitalitatem inſtituerunt. Siquidem illi ignotos non recipiebant advenas: 13
hi verò beneficos hoſpites in ſervitutem redigebãt.
Et non ſolum hæc; ſed & alius quidã erit reſpectus 14
ipſorum. Quoniam illi invitè recipiebant extra-
neos: Hi verò, cum recepiſſent cum ſolenni læ- 15
titia, eos, qui jam earundem legum facti erant par-
ticipes, ſæviſſimis afflixerunt doloribus. Per- 16
cuſſi ſunt autem cæcitate, ſicut illi in foribus juſti,
cùm ſubitaneis cooperti tenebris, unuſquiſque tranſ-
itum oſtiorum ſuorum quærebat. In ſe enim ele- 17
menta (b) convertebantur, ſicut in pſalterio ſoni
modulationis nomen mutant, ſemper cuſtodientia
ſonum. Quod æſtimari poteſt ex ipſo rerum facta-
rum viſu certo. Terreſtria enim in aquatica con- 18
vertebantur: & quæ erant natantia; in terra
tranſibant. Ignis in aqua valebat (c) ſupra ſuam 19
virtutem: & aqua extinguentis naturæ oblivi-
ſcebatur. Flammæ è contrario, facilè corruptibi- 20
lium animalium non vexaverunt carnes coambu-
lantium, nec diſſolvebant illam, quæ facilè diſſolve-
batur, ſicut glaciem, bonam eſcam. In omnibus enim
magnificaſti populum tuum Domine, & honoraſti,
& non deſpexiſti in omni tempore, & loco aſſiſtens.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܥܠ ܚ̈ܛܝܐ ܐܬܝ ܡܚ̈ܘܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܠܐ ܐܬ̈ܘܬܐ ܕܩܕܡ ܡܢܗܝܢ. ܗܘܐ ܗܘܐ ܪܘܓܙܐ ܘܐܘܠܨܢܐ. ܒܙܕܩܐ
ܓܝܪ ܚܫܝܢ ܗܘܘ ܒܒܝܫܘܬܗܘܢ. ܐܘܪܚܐ ܓܝܪ ܒܝܫܬܐ ܐܬܪܥܝܘ. ܘܗܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܠܐ ܩܒܠܘ
14 ܐܢܘܢ. ܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܡܦܪ̈ܢܣܢܐ ܟܢ̈ܟܪܝܐ ܡܫܥܒܕܝܢ ܗܘܘ. * ܘܠܐ ܗܘܐ
15 ܒܠܚܘܕ ܗܕܐ. ܐܠܐ ܣܘܥܪܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܕܠܐ ܨܒܘ ܗܘܘ ܠܡܫܒܩ ܠܟܢ̈ܟܪܝܐ. * ܗܢܘܢ
ܕܝܢ ܒܚܕܘܬܐ ܩܒܠܘ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܠܬܗܘܢ ܩܒܠܘ ܦܘܪܥܢܐ. ܥܠ ܕܐܠܨܘ ܐܢܘܢ ܒܥܡܠܐ.
16 * ܐܬܢܟܝܘ ܕܝܢ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܝܟ ܣܕܘܡܝ̈ܐ ܥܠ ܬܪܥܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܕܟܕ ܐܬܢܟܝܘ ܒܚܫܘܟܐ. ܘܒܚܫܘܟܐ
17 ܕܚܦܐ ܗܘܐ ܐܢܘܢ. ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܥܠܢܗ ܕܬܪܥܗ ܒܥܐ ܗܘܐ. * ܡܛܠܬܗܘܢ ܓܝܪ
ܐܬܒܪܝܘ ܐܣܛܘܟܣ̈ܐ. ܐܝܟ ܕܒܟܢܪ̈ܐ ܒܩܠܐ ܕܢܩܫܐ. ܫܡܐ ܕܩܠܐ ܡܫܚܠܦܝܢ. ܘܒܟܠ ܕܝܢ
18 ܡܟܬܪ ܩܠܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܚܘܝܐ ܕܬܚܘܝܬܐ ܕܚܙܬܐ ܕܨܒ̈ܘܬܐ ܕܗܘܝ ܒܫܪܪܐ. * ܐܪܥܐ ܓܝܪ ܒܪܝܬܐ
19 ܡܬܗܦܟܐ ܗܘܬ ܠܐܓܡ̈ܐ. ܘܪܚܫܐ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܢܘܪܐ ܡܬܢܣܒܐ ܗܘܬ ܒܡ̈ܝܐ.
20 ܘܠܐ ܒܚܝܠܗ ܝܩܕܐ ܗܘܬ. ܘܡ̈ܝܐ ܒܚܝܠܗܘܢ ܠܐ ܡܕܥܟܝܢ ܗܘܘ ܠܢܘܪܐ. * ܠܚܝܘ̈ܬܐ
ܠܐ ܐܘܩܕ ܗܘܐ ܡܚܒܠܢܝܬܐ ܫܠܗܒܝܬܐ. ܘܠܐ ܒܣܪܗܝܢ ܐܟܠ ܟܕ ܡܗܠܟܢ ܒܗ. ܘܠܐ ܐܬܦܫܪܘ
21 ܟܐ̈ܦܐ ܕܒܪܕܐ ܡܚܒܠܝ ܦܐܪ̈ܐ. * ܒܟܠ ܓܝܪ ܡܪܝܐ ܥܡܟ ܐܘܪܒܬ ܘܫܒܚܬ.
ܘܠܐ ܫܒܩܬܗ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܐܬܪ ܒܟܠܙܒܢ ܥܕܪܬܗ.

* ܫܠܡ ܟܬܒܐ ܗܘ ܕܚܟܡܬܐ ܪܒܬܐ ܕܫܠܝܡܘܢ ܒܪ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ *

* ܒܗ ܦܬ̈ܓܡܐ ܐܬܥܘ *

* Sceleratis autem flagella ſupervenerunt, non 13
jam ſine antecedentibus exemplis facta fuit
indignatio & calamitas; nam juſtè pro ſceleribus
ſuis patiebantur: ſceleratam enim
viam excogitârant. Et illi quidem, quæ
ignorârunt, minimè receperant dum illic
eſſent; hi verò diſpenſatores peregrinos ſervituti
mancipârant. Nec ſolùm hoc, ſed vi- 14
ſitatio veniet ſuper illos, quòd peregrinos di-
mittere noluerint. Ipſi verò cum lætitia ſuſ- 15
ceperunt eos propter quos pœnam acceperunt,
quòd ipſos labore afflixiſſent. Multati 16
fuerunt autem caligine, ut Sodomitæ ad fores
Juſti; qui quum fuiſſent caligine percuſſi,
in tenebris quæ obruerant eos, ſuarum quiſq;
forium aditum quærebat. Nam propter ipſos 17
condita ſunt elementa, quemadmodum in citharis,
in ſono concentuum, vocum nomen
immutant; in omnibus tamen manet ſonus,
quod eſt ſpecimen argumenti aſpectûs rerum
quæ certò fuerunt. Terra enim inculta ver- 18
tebatur in ſtagna, & reptile ſuper terram
gradiebatur. Et ignis incendebatur in aquis, 19
& præter vim ſuam ardebat: & aquæ virtute
ſuâ non extinguebant ignem. Beſtias vaſta- 20
trices flamma non exuſſit, neq; carnes earum
conſumpſit dum per illum ambularent; neq;
liquati ſunt lapides grandinis, qui fructus
corrumpunt. Per omnia enim Domine, po- 21
pulum tuum magnificâſti & honorâſti, nec
ullatenus deſeruiſti, ſed eos ubique ſemper
adjuvâſti.

Libri ſapientiæ magnæ Salomonis filii
Davidis regis Iſrael, Finis.

Extant verò *in illo* verſus 1476.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * ووردت التعاذيب الى الخطاة لا خالية من الصواعق المشابهة في اغتصابها النوايب السالفة
كونها * لانهم عوقبوا بعدل واجب سوء شرورهم لانهم ابتدعوا مقتا للغرباء صعبا * فهولاء ما قبلوا من
14 لم يعرفوهم اذ حضروا * واوليك تعبدوا لغرباء محسنين * وليس هذا فقط بل سيكون لامورهم
15 افتقاد ما * لانهم كانوا يقبلون الغرباء بثقل * وهولاء كانوا يقبلون بتعييد للذين شاركوا
16 المقسطين الذين لهم * فاذا ضربوا بهم في اتعاب كثيرة ضربوا النظر مثل اوليك المجتمعين
عند ابواب دار الصديق لانهم القوا في ظلمة مذهلة * وكل منهم كان يطلب مدخل ابواب
17 منزله * لان بهم استحالت افعال الاستقصات عن مالوفها * كما ان الاسم يتبدل في المعزفة نغمات
18 لحنه * ويبقي ثابته كل حين في لحنها * الامر الذي يقاس بمبالغة من منظر الكاينات * لان
19 البرايا البرية استحالت مائية * والسابحات انتقل مشيها في الارض * والنار قوي اتقادها في المياه *
20 والماء كتم طبيعته * وشهايب اللهيب بخلاف فعلها لم تضرم لحمان الحيوان السريع بلاءها
ترددها وسلوكها فيها * ولا جنس العنصر الذي لا يبلي اذاب انواع الجليد السريع ذوبانه *
21 لانك في ساير الاشياء يا رب اعظمت شان شعبك وسررته * وما تعرض عنه في كل اوان ومكان

وتمامه *

* تمت حكمة سليمان بن داوود النبي الذي تملك على بني اسراييل *

* والسبح لله دايما ابدا *

* *Porrò peccatoribus cruciatus non vacui* 13
fulminibus advenerunt, ſuâ violentiâ ſi-
miles præteritis ærumnis. Etenim puniti
fuerunt jure ſuis ſceleribus debito, quòd
graviſſimum in peregrinos odium exer-
cuiſſent; & hi quidem non receperint
quos licèt præſentes, ignorabant: illi verò
hoſpites beneficos ſervitute preſſiſſent.
Neque ſolùm hoc, ſed erit aliquando rerũ 14
illorum examen; quòd illi hoſpites gra-
viter exceperint; Hi verò feſtivè eos ac- 15
ciperent qui cum ſuis juſtis communica-
bant. Cùm itaque multis eos laboribus 16
offendiſſent, viſu vapulârunt ſicut illi
qui ad fores domûs Juſti convenerant:
injecti ſunt enim in obſcuriſſimam cali-
ginem, & quilibet eorum aditum forium
domicilii ſui quærebat. In iis enim effi- 17
cacitates elementorum immutatæ ſunt à
proprietate ſua, ſicut nomen cujus ſoni
concentus mutantur in inſtrumento muſi-
co, nihilominus manent ſemper immoti in
proprio concentu: quod exactè conjicitur
ex rerum actarum aſpectu, Nam crea- 18
turæ terreſtres mutatæ ſunt in aquatiles,
& natatilium inceſſus ad terram tranſ-
latus: Ignis potentia invaluit in aquis, 19
& aqua naturã ſuam occultavit: Incen- 20
dia flammæ, contra vim propriã, carnes
animantiũ facilè corruptibiles non com-
buſſêre, dum in eo diſcurrerent ambula-
réntque, neque incorruptibilis elementi
genus ſpecies glaciei liquari natæ lique-
fecit. In cunctis enim rebus O Domine, 21
magnificâſti famam populi tui, cúmque
illuſtrâſti, nec ullo tempore aut loco com-
morationis ejus recedis ab illo.

Sapientiæ Salomonis filii Davidis
prophetæ, qui regnavit ſuper filios
Iſrael, Finis.

Laus Deo jugis ac perpetua.

PROLOGUS.

Multorum nobis, & magnorum, per legem & prophetas, aliòſque qui ſecuti ſunt illos, ſapientia demonſtrata eſt: in quibus oportet laudare Iſraël doctrinæ & ſapientiæ cauſa: quia non ſolùm ipſos loquentes neceſſe eſt eſſe peritos, ſed etiam extraneos poſſe & dicentes & ſcribentes doctiſſimos fieri. Avus meus Ieſus, poſtquam ſe ampliùs dedit ad diligentiam lectionis legis, & prophetarum, & aliorum librorum, qui nobis à parentibus noſtris traditi ſunt: voluit & ipſe ſcribere aliquid horum, quæ ad doctrinam & ſapientiam pertinent: ut deſiderantes diſcere, & illorum periti facti, magis magíſque attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum benevolentia, & attentiori ſtudio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur, ſequentes imaginem ſapientiæ, deficere in verborum compoſitione: Nam deficiunt verba Hebraica, quando fuerint tranſlata ad alteram linguam. Non autem ſolùm hæc, ſed & ipſa lex, & prophetæ, cæteráq; aliorum librorum, non parvam habent differentiam, quando inter ſe dicuntur. Nam in octavo & trigeſimo anno temporibus Ptolemæi Euergetis regis, poſtquam perveni in Ægyptum, & cùm multum temporis ibi fuiſſem, inveni ibi libros relictos, non parvæ neq; contemnendæ doctrinæ. Itaq; bonum & neceſſarium putavi & ipſe aliquam addere diligentiam & laborem interpretandi librum iſtum: & multa vigilia attuli doctrinam in ſpatio temporis, ad illa quæ ad finem ducunt, librum iſtum dare, & illis qui volunt animum intendere, & diſcere quemadmodum oporteat inſtituere mores, qui ſecundùm legem Domini propoſuerint vitam agere.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Πολλῶν καὶ μεγάλων ἡμῖν διὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ' αὐτοὺς ἠκολουθηκότων δεδομένων, ὑπὲρ ὧν δέον ἐστὶν ἐπαινεῖν τὸν Ἰσραὴλ παιδείας καὶ σοφίας, καὶ ὡς οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς ἀναγινώσκοντας δέον ἐστὶν ἐπιστήμονας γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκτὸς δύνασθαι τοὺς φιλομαθοῦντας χρησίμους εἶναι καὶ λέγοντας καὶ γράφοντας· ὁ πάππος μου Ἰησοῦς ἐπὶ πλεῖον ἑαυτὸν δοὺς εἴς τε τὴν (α) τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἄλλων πατρίων βιβλίων ἀνάγνωσιν, καὶ ἐν τούτοις ἱκανὴν ἕξιν περιποιησάμενος, προήχθη καὶ αὐτὸς συγγράψαι τι τῶν εἰς παιδείαν καὶ σοφίαν ἀνηκόντων, ὅπως οἱ φιλομαθεῖς, καὶ τούτων (β) ἔνοχοι γενόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπιπροσθῶσι διὰ τῆς ἐννόμου βιώσεως. Παρακέκλησθε οὖν μετ' εὐνοίας καὶ προσοχῆς τὴν ἀνάγνωσιν ποιεῖσθαι, καὶ συγγνώμην ἔχειν ἐφ' οἷς ἂν δοκῶμεν τῶν κατὰ τὴν ἑρμηνείαν πεφιλοπονημένων τισὶ τῶν λέξεων ἀδυναμεῖν. Οὐ γὰρ ἰσοδυναμεῖ αὐτὰ ἐν ἑαυτοῖς Ἑβραϊστὶ λεγόμενα, καὶ ὅταν μεταχθῇ εἰς ἑτέραν γλῶσσαν. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ νόμος, καὶ αἱ προφητεῖαι, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν βιβλίων οὐ μικρὰν ἔχει τὴν διαφορὰν ἐν ἑαυτοῖς λεγόμενα. Ἐν γὰρ τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει ἐπὶ τοῦ Εὐεργέτου βασιλέως παραγενηθεὶς εἰς Αἴγυπτον καὶ (") συγχρονίσας, εὗρον οὐ μικρᾶς παιδείας ἀφόμοιον. Ἀναγκαιότατον ἐθέμην (γ) αὐτὸς προσενέγκασθαί τινα σπουδὴν καὶ φιλοπονίαν τοῦ μεθερμηνεῦσαι τήνδε (δ) τὴν βίβλον· πολλὴν γὰρ ἀγρυπνίαν καὶ ἐπιστήμην προσενεγκάμενος ἐν τῷ διαστήματι τοῦ χρόνου, πρὸς τὸ ἐπὶ πέρας ἄγοντα τὸ βιβλίον ἐκδόσθαι καὶ τοῖς ἐν τῇ παροικίᾳ βουλομένοις φιλομαθεῖν, (ε) προκατασκευαζομένοις τὰ ἤθη ἐν νόμῳ βιοτεύειν.

MS. A. (α) νόμου (β) ἔννοχοι (") συγχρονήσας (γ) καὶ αὐτός τινα προσενέγκασθαι σπουδὴν (δ) βίβλον. πολλὴν ἀγρυπνίαν (ε) προκατασκευαζομένους τὰ ἤθη ἐννόμως.

PROLOGUS.

Cum (a) multa nobis, & magna per legem, & prophetas, & alios, qui illos ſecuti ſunt, data ſint, pro quibus oportet laudare Iſrael, doctrinæ, & ſapientiæ cauſa, cúmque eos, qui legunt, non ſolùm ipſos oporteat fieri ſcientes, ſed etiam extraneis ſtudio diſciplinæ ductos poſſe & dicendo, & ſcribendo prodeſſe; avus meus Jeſus, poſtquam ampliùs ſe dedit ad diligentiam lectionis legis, & prophetarum, & aliorum librorum, qui nobis à parentibus noſtris traditi ſunt, atque in his eum, qui ſatis eſſe poſſet, habitum ſibi comparaſſet; voluit & ipſe ſcribere aliquid eorum, quæ ad doctrinam, & ſapientiam pertinent; ut deſiderantes diſcere, etiam horum participes facti multo magis proficiant per vitam legitimam. Hortor itaque venire vos cum benevolentia, & attentiori ſtudio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videbimur in nonnullis ad interpretandi rationem elaboratis dictionibus deficere. Non enim eandem vim habent hæc in ſeipſis Hebraicè dicta, atque ad alteram tranſlata linguam. Non ſolùm autem hæc, ſed & ipſa lex, & prophetiæ, & cæteri libri non parvam habent differentiam, quando inter ſe dicuntur. Nam in octavo & trigeſimo anno temporibus Ptolemæi Euergetis regis poſtquam perveni in Ægyptum, & (c) cùm multum temporis ibi fuiſſem; inveni (d) exemplar non parvæ doctrinæ. Maximè neceſſarium (e) putavi ipſe aliquam adhibere diligentiam, & laborem interpretandi librum iſtum. Multam enim vigiliam, & doctrinam (f) attuli in ſpacio temporis ad hoc, ut ad finem (g) ducens iſtum librum, ederem etiam iis qui in (h) parœcia volunt diſcere, (i) præparati moribus ad vivendum in lege.

Verſio VULG. LAT.

ECCLESIASTICUS.

CAP. I.

1 Omnis ſapientia à Domino Deo eſt, & cum illo fuit
2 ſemper, & eſt ante ævum. Arenam maris, & pluviæ
guttas, & dies ſeculi quis dinumeravit? Altitudinem
cœli, & latitudinẽ terræ, & profundum abyſſi quis di-
3 menſus eſt? Sapientiã Dei præcedentẽ omnia quis in-
4 veſtigavit? Prior omnium creata eſt ſapientia, & in-
5 tellectus prudentiæ ab ævo. Fons ſapientiæ verbum
6 Dei in excelſis & ingreſſus illius mandata æterna. Ra-
dix ſapientiæ cui revelata eſt, & aſtutias illius quis
7 agnovit? Diſciplina ſapientiæ cui revelata eſt, & ma-
nifeſtata? & multiplicationem ingreſſus illius quis
8 intellexit? Unus eſt altiſſimus Creator omnipotens, &
9 Rex potens & metuendus nimis, ſedens ſuper thronum
10 illius, & dominans Deus. Ipſe creavit illam in Spiritu ſancto, & vidit, & dinumeravit, & menſus eſt, Et effudit illam ſuper omnia opera ſua, & ſuper omnem carnem
11 ſecundùm datum ſuum, & præbuit illam diligentibus ſe. Timor Domini gloria, & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

ΣΟΦΙΑΣ ΣΕΙΡΑΧ.

ΚΕΦ. α'.

1 † Πᾶσα σοφία παρὰ Κυρίου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα.
2 † Ἄμμον θαλασσῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξαριθ-
3 μήσει; † Ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλάτος γῆς καὶ ἄβυσσον καὶ σοφίαν τίς
4 ἐξιχνιάσει; † Προτέρα πάντων ἔκτισται σοφία, † καὶ σύνεσις φρο-
6 νήσεως ἐξ αἰῶνος. † Ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφθη; † καὶ
8 τὰ (α) πανουργεύματα αὐτῆς τίς ἔγνω; † Εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς
9 σφόδρα † καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. † Κύριος αὐτὸς ἔκτισεν
10 αὐτὴν, † καὶ εἶδε καὶ ἐξηρίθμησεν αὐτὴν, † Καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ
πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. † Μετὰ πάσης σαρκὸς κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ,
11 † καὶ ἐχορήγησεν αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. † Φόβος Κυρίου
δόξα καὶ καύχημα † καὶ εὐφροσύνη καὶ στέφανος ἀγαλλιάματος.

MS. A. (α) πανουργήματα

SAPIENTIA SIRACH.

CAP. I.

Omnis ſapientia à Domino eſt, & cum illo eſt 1
in ævum. Arenam maris, & pluviæ guttas, & 2
dies ſeculi quis dinumerabit? altitudinem cœli,
*& latitudinem terræ, & abyſſum, Et * ſapien-* 3
tiam quis inveſtigabit? Prior omnium creata 4
eſt ſapientia, & intellectus prudentiæ ab (a) ævo.
Radix ſapientiæ, cui revelata eſt? & aſtutias 6
illius quis agnovit? Unus eſt ſapiens metuendus 8
nimis ſedens ſuper thronum ſuum. Dominus ipſe 9
creavit eam, & vidit, & dinumeravit eam,
Et effudit illam ſuper omnia opera ſua. Cum omni 10
carne ſecundùm datum ſuum: & præbuit illam
diligentibus ſe. Timor Domini, gloria, & gloria- 11
tio, & lætitia, & corona exultationis.

Verſio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܬܒܐ ܕܝܫܘܥ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܐܣܝܪܐ. ܕܡܬܩܪܐ ܗܘ ܟܬܒܐ. ܚܟܡܬܗ ܕܒܪ ܐܣܝܪܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ̄ *

1 * ܟܠ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܝ. ܘܥܡܗ ܗܝ ܡܢ ܩܕܡ ܥܠܡܝܢ. * ܚܠܐ ܕܝܡܐ. ܘܢܘܛܦ̈ܐ
2 ܕܡܛܪܐ. ܘܝܘ̈ܡܬܐ ܕܥܠܡܐ. ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܡܢܐ. * ܪܘܡܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܦܬܝܗ ܕܐܪܥܐ.
3 ܘܬܗܘܡܐ ܪܒܐ. ܡܢܘ ܢܡܫܘܚ. * ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܝܬܝܪܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܡܥܫܢܐ
4 ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܡܢ ܩܕܡܝܢ ܥܩܪ̈ܐ ܕܚܟܡܬܐ ܠܡܢ ܐܬܓܠܝܘ. ܘܟܣ̈ܝܬܗ ܕܣܘܟܠܬܐ
6 ܡܢܘ ܝܕܥ. * ܚܕ ܗܘ ܘܝܚܝܕܝܐ ܕܚܝܠܐ. ܕܫܠܝܛ ܥܠ ܟܠ ܓܙ̈ܘܗܝ.
7 * ܓܠܝܗ ܘܚܙܝܗ. ܘܡܢܝܗ ܘܝܗܒܗ. ܘܦܠܓܗ ܠܟܠ ܥܒ̈ܕܘܗܝ. * ܥܡ ܟܠ ܒܣܪ ܐܝܟ
8 ܨܒܝܢܗ ܝܗܒܗ. ܘܐܫܦܥܗ ܠܟܠ ܕܦܠܚܝܢ ܠܗ. * ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ. ܘܪܒܘܬܐ
9
10 ܘܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ. * ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܡܚܕܝܐ ܠܠܒܐ. ܘܚܕܘܬܐ ܘܪܘܙܐ. ܘܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
11

LIBER
JESU FILII SIMEONIS ASIRO,
(i. vincti) idemque liber vocatur
Sapientia filii *Aſîro.*

CAP. I.

Omnis ſapientia à conſpectu Domini eſt, 1
ipſáque cum eodem eſt ab æterno. Arenam 2
maris, & guttas pluviæ, diéſque ſeculi quis
enumerare poſſit? Sublimitatem cœli, terræ- 3
que latitudinem, & abyſſum magnam quis
emetiatur. Omnibus his abundantior eſt ſa- 4
pientia, & fortior fides. Ab antiquo origi- 6
nes ſapientiæ cuinam patuerunt? & occulta
intelligentiæ quis pernovit? Unus ſolúſque 7
terribilis Deus, qui poteſtatẽ habet in omnes
theſauros illius, Patefecit eam, & vidit, enu- 8
meravit, dedit, atque diſtribuit omnibus operibus
ſuis. Unicuique carni, pro ſua volun- 9
tate, conceſſit eam; ſuíſque cultoribus pro-
fudit illam. Cultus Domini magnificentia eſt, 10
& honor, majeſtas, atque corona gloriæ. Re- 11
ligio Domini cor exhilarat, lætitiam & ex-
ultationem, ac vitam æternam *conciliat.*

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الله الحي الناطق * كتاب يسوع ابن سيراخ * وهو الكتاب الذي وجد من بعد سليمان *

* الفصل الاول *

1 * قال * كل حكمة هي من عند الرب * وهي معه من قديم الدهر * مثل البحر ورمل البحر وقطر
2 المطر وايام الدنيا من يقدر ان يحصي * رفع السماء * وعرض الارض * والغمر الاعظم من
3 يستطيع ان يمسح * من جميع هذه الاشياء كلها كثرت الحكمة واستمر الايمان * لمن اظهرت
4 اصول الحكمة بديا * واسرار الفهم من ترى ادرك * واحد هو المرهوب وحده الله المسلط على
6 جميع خزاينها * اظهرها وابصرها * ثم احصاها واعطاها قسمها بين جميع خلقه * على كل
7 امرء من الناس كمسرته * وكثرها لجميع اتقيائه * هيبة الرب بها وتكرمة وعظمة واكليل الحمد
8
9
10 والمدحة * خشية الله تفرح القلب * وهي بهجة وطرب وحياة باقية *
11

In nomine Dei vivi, rationalis.
Liber JESU Filii SIRACH:
eſt autem liber qui inventus
fuit poſt Salomonem.

CAPUT I.

Ait, Sapientia quælibet à Deo eſt, 1
& cum ipſo eſt ante ſeculum. Fluctus 2
maris, & arenam maris, pluviæ guttas,
diéſve ſeculi quis valeat numerare?
Altitudinem cœli, & latitudinem ter- 3
ræ, maximúmque pelagus quis poſſit
metiri? Plus omnibus his rebus ſimul 4
multiplicata eſt ſapientia, & fides con-
firmata. Cuinam retectæ ſunt olim 6
ſapientiæ radices? & arcana pru-
dentiæ quis fortè aſſecutus eſt? Unus 7
eſt, ſolus metuendus Deus, dominium
habens in univerſa ipſius ærarii, Qui 8
retexit ac vidit eam; tum numeravit ac
dedit illam, diſtribuens eam inter omnes
creaturas ſuas, cuilibet viro ex homini- 9
bus, ad libitum ſuum; religioſis autem
ſuis omnibus abundè largitus eſt eã. Timor 10
Domini ſplendor & honor atque magni-
ficentia, & diadema gloriæ ac laudis.
Reverentia Dei cor lætificat, effuſum gau- 11
dium, & jucunditas, & vita perennis.

Verſio VULG. LAT.

12 Timor Domini delectabit cor, & dabit lætitiam, &
13 gaudium, & longitudinem dierum. Timenti Dominum benè erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ
14 benedicetur. Dilectio Dei honorabilis ſapientia.
15 Quibus autem apparuerit in viſu, diligunt eam in viſione, & in agnitione magnalium ſuorum. Initium ſapientiæ timor Domini, & cum fidelibus in vulva concreatus eſt, cum electis fœminis graditur, & cum juſtis &
17 fidelibus agnoſcitur. Timor Domini, ſcientiæ religio-
18 ſitas. Religioſitas cuſtodiet & juſtificabit cor, jucun-
19 ditatem atque gaudium dabit. Timenti Dominum benè erit, & in diebus conſummationis illius benedice-
20 tur. Plenitudo ſapientiæ eſt timere Deum, & pleni-
21 tudo à fructibus illius. Omnem domum illius implebit
22 à generationibus, & receptacula à theſauris illius. Corona ſapientiæ, timor Domini, replens pacem, & ſalu-
23 tis fructum: Et vidit, & dinumeravit eam: utraque
24 autem ſunt dona Dei. Scientiam, & intellectum prudentiæ ſapientia compartietur: & gloriam tenentium
25 ſe, exaltat. Radix ſapientiæ eſt timere Dominum: &
26 rami illius longævi. In theſauris ſapientiæ intellectus, & ſcientiæ religioſitas: execratio autem peccatoribus
27 ſapientia. Timor Domini expellit peccatum: Nam qui
28 ſine timore eſt, non poterit juſtificari: iracundia enim
29 animoſitatis illius, ſubverſio illius eſt. Uſque in tempus
30 ſuſtinebit patiens, & poſteà redditio jucunditatis.
31 Bonus ſenſus uſque in tempus abſondit verba illius, & labia multorum enarrabunt ſenſum illius. In theſauris ſapientiæ ſignificatio diſciplinæ: Execratio autem pecca- 33
32 tori, cultura Dei. Fili concupiſcens ſapientiam, conſerva juſtitiam, & Deus præbebit illam tibi. Sapientia enim & diſciplina timor Domini: & quod beneplacitum eſt 34
illi, Fides, & manſuetudo, & adimplebit theſauros illius. 35

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 † Φόβος κυρίου τέρψει καρδίαν, † καὶ δώσει εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καὶ
13 μακροημέρευσιν. † Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων,
16 † καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ (β) εὑρήσει χάριν. † Ἀρχὴ σοφίας
φοβεῖσθαι τὸν (γ) θεόν, † καὶ μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συνεκτίσθη αὐτοῖς·
† (δ) Καὶ μετὰ ἀνθρώπων θεμέλιον αἰῶνος ἐνόσσευσε, † καὶ μετὰ τοῦ
20 σπέρματος αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται. † Πλησμονὴ σοφίας φοβεῖσθαι
21 τὸν κύριον, † καὶ μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῆς. † Πάντα
τὸν οἶκον αὐτῆς (ε) ἐμπλήσει ἐπιθυμημάτων, † καὶ τὰ ἀποδοχεῖα ἀπὸ
22 τῶν (ζ) γεννημάτων αὐτῆς. † Στέφανος σοφίας φόβος κυρίου,
23 † ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως. † Καὶ εἶδε καὶ ἐξηρίθμησεν
24 αὐτήν· † Ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν συνέσεως ἐξώμβρησε, † καὶ δόξαν
25 κρατούντων αὐτῆς ἀνύψωσε. † Ῥίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον,
28 † καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς μακροημέρευσις. † Οὐ δυνήσεται θυμὸς
ἄδικος δικαιωθῆναι· † ἡ γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτῶσις αὐτῷ. † Ἕως
29 καιροῦ ἀνθέξεται μακρόθυμος, † καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει (c) εὐφροσύνη.
30 † Ἕως καιροῦ κρύψει τοὺς λόγους αὐτοῦ, † καὶ χείλη (η) πιστῶν ἐκδιηγήσεται
31 σύνεσιν αὐτοῦ. † Ἐν θησαυροῖς σοφίας παραβολὴ ἐπιστήμης,
32 † βδέλυγμα δὲ (θ) ἁμαρτωλῷ θεοσέβεια. † Ἐπιθυμήσας σοφίαν;
33 διατήρησον ἐντολάς, † καὶ κύριος χορηγήσει σοι αὐτήν. † Σοφία
34 γὰρ καὶ παιδεία φόβος κυρίου, † καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ Πίστις καὶ
35 (ι) πραότης.

MS.A. (β) εὐλογηθήσεται (γ) κύριον, (δ) Μετὰ ἀνθρώπων (ε) ἐνπλήσει (ζ) γεννημάτων (c) εὐφροσύνην. (η) πολλῶν (θ) ἁμαρτωλοῦ (ι) πραΰτης.

Timor Domini delectabit cor, et dabit lætitiã, et gaudiũ, & longitudinẽ dierũ. Timenti Dominũ bene erit in extremis: et in die defunctionis ſuæ (b) inveniet gratiam. Initium ſapientiæ, timere Deum, & cum fidelibus in vulva concreatũ eſt eis. Et cum hominibus fundamentum ſeculi nidificavit; & cum ſemine eorum (c) concredetur. Plenitudo ſapientiæ, timere Dominum: & inebriat eos de fructibus ejus. Omnem domum (d) illius implebit deſideriis, & receptacula de generationibus ejus. Corona ſapientiæ, timor Domini, germinans pacem, & ſanitatem incolumitatis. (e) Et vidit, & dinumeravit eam. Scientiam, & cognitionem intellectus effudit, & gloriam tenentium ipſam exaltavit. Radix ſapientiæ eſt timere Dominum, & rami ejus (f) longævitas. (g) Non poterit ira injuſta juſtificari: impetus enim iræ ejus ſubverſio eſt eius. Uſque in tempus (h) ſuſtinebit patiens: & poſteà reddetur ei jocunditas. Uſque in tempus abſcondet verba ſua: & labia (i) fidelium enarrabunt ſenſum ejus. In theſauris ſapientiæ, (k) parabola ſcientiæ: Execratio autem peccatori cultura Dei. (l) Concupiſti ſapientiam? ſerva mandata: & Dominus præbebit tibi eam. Sapientia enim & diſciplina, timor Domini: & quod beneplacitum eſt illi, Fides, & manſuetudo. 12 13 16 20 21 22 23 24 25 28 29 30 31 32 33 34 35

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
20 [illegible]

Colentis Deum proſper erit exitus, & in fine dierum ſuorum benedicetur. Initium ſapientiæ eſt religio Domini, & cum fidelibus ab utero matris eorum creata eſt. Cum hominibus æquitatis adeſt, ipſáque à ſeculo condita eſt, & unà cum illorum ſemine fundata eſt miſericordia ejus. Initium ſapientiæ eſt cultus Domini, *ipſé*que felicitate inebriat præ multitudine proventuum ſuorum. Cuncta æraria ſua implet ſapientiâ, & theſauros proventibus ſuis. Initium ſapientiæ eſt religio Domini, & *ipſa* auget pacem, ac vitam, atque ſanitatem. Baculus eſt roboris, ac fulcimentum gloriæ; & honor æternus omnibus eam ſectantibus. Radices ejus ſunt vita perpetua, & rami ejus longitudo dierum. Beatus homo qui de ea cogitârit; eſt enim ipſi melior omnibus theſauris. Beatus homo qui ad illam acceſſerit, ſeſéque in mandatis ejus exercuerit. Coronam perpetuam ſtatuet eum, & victoriam ſempiternam inter ſanctos. Is de ea lætabitur, & illâ delectabitur ipſo, nec eum projiciet in ſeculum ſeculorũ. Angeli Dei oblectantur illâ, omneſq; Domini laudes recenſent. Totus hic liber plenus eſt vitâ: fœlix homo qui audierit ac fecerit eum. Audite me cultores Dei, auſcultate & intelligite verba mea; quiſquis optat vitam & ſummum gaudium perpetuâ hæreditate poſſidere. Sermones meos omnes audi & exequere, & ſcribêris in libro vitæ. Dilige timorem Domini, eâque cor tuum robora, nec metuas. Accede, nec torpeſcas, & tibimetipſi vitam invenies: quemque acceſſeris, velut gigas ac robuſtus *accede.* 12 13 14 15 16 17 18 20

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 *يخشي الرب يحسن عاقبته * ويبارك في آخر عمره * راس الحكمة تقوى الرب * وهي مع
13 14 الساعيين في مرضاته يهم منعمه قبل العالمين * ومع نسل الصالحين يدوم فضلها * راس 16
الحكمة مخافة الرب * ومن خصبها تملأ الحكمة جميع خزائنها * والكنوز من غلاتها * راس 17
الحكمة خشية الرب * ومنها يكثر العلم والحياة والشفا * وهي عصا المنفعة وتكاة المدحة * 18
وكرامة دائمة لجميع من طلبها * واصولها حياة دائمة * وشجرتها تطول الايام * طوبا لمن جعل 20
همه فيها * لانها له انفع من جميع الذخاير * طوبا لبشري نطق بها واهتدي بوصاياها *
فانها تكلله باكليل دايم * وتوتيه الظفر بين الاطهار الي الابد * يفرح بها وتفرح به * ولا تخذله
الي دهر الدهور * ملايكة الله يفرحون بها * ويعدون كل تسابيح الرب * وهذا الكتاب كله
مملوا حياة * فطوبا لرجل سمع وعمل بما فيه * يا معشر اتقياء الله اسمعوا وانصتوا اقوالي وافهموا *
من احب ان يرث الحياة الدائمة وفرحا * لا ينقطع بقبل جميع اقاويلي ويعمل بها ليثبت
في سفر الحياة اسمه * اعتصم بخشية الرب ليثبت قلبك عليها ولا تخف * ادنوا منها ولا تتواني *
فانك تصادف السعادة والحياة * واذا اقتربت اليها فاقترب مثل الجبار والبطل *

Timentis Dominum optimus erit finis, & in extrema ætate ſuâ benedicetur. Principium ſapientiæ timor Domini; Ipſáque cum his qui ſecundùm voluntatem Domini ſui ſe gerunt, condita fuit ante ſecula; & cum proborum ſtirpe permanebit favor ipſius. Principium ſapientiæ timor Domini, & ubertate ſuâ implet ſapientia omnes cellas ſuas, & theſauros proventibus ſuis. Principium ſapientiæ timor Domini, & ab ipſa multiplicabitur ſcientia, & vita, & ſanitas: Ipſáque eſt baculus utilitatis, & fulcrum laudis, atque honor æternus omnibus expetentibus eam. Radices ejus vita immortalis, & arbor illius dies producit. Beatus qui curam ſuam in ea collocârit, quoniam eſt ipſi utilior cunctis theſauris. Beatus homo qui de illa ratiocinatur, & ſecundùm ipſius mandata ſe gerit. Hæc enim cinget eum coronâ ſempiternâ, & victoriam inter puros in æternum concedet illi. Ipſe oblectabitur illâ, & ipſa oblectabitur illo, nec deſtituet eum in ſeculum ſeculorum. Angeli Dei oblectantur illâ, & omnes Domini laudes enumerant. Porrò totus hic liber plenus eſt vitæ: beatus vir qui audierit ac fecerit quæ continentur in illo. O omnes timentes Deum, audite & auſcultate ſermonem meum, et intelligite. Qui vitam æternam & gaudium conſequi cupit, ne ſegneſcat ab accipiendis omnibus eloquiis meis; ſed exequatur ea, ut permaneat in libro vitæ nomen ipſius. Strenuè tene timorem Domini, perſiſtat in eo cor tuum, & ne timeas. Accede ad eum, & ne negligas; invenies enim proſperitatem & vitam. Cùm autem acceſſeris ad eum, accede ut gigas ac ſtrenuus. 12 13 14 16 17 18 20

Verſio VULG. LAT.

36 Ne ſis incredibilis timori Domini: & ne acceſſeris
37 ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum, & non ſcandalizeris in labiis tuis.
38 Attende in illis, ne fortè cadas, & adducas animæ tuæ
39 inhonorationem, Et revelet Deus abſconſa tua, & in
40 medio ſynagogæ elidat te: Quoniam acceſſiſti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum eſt dolo & fallaciâ.

CAP. II.

1 Fili, accedens ad ſervitutem Dei, ſta in juſtitia, & ti-
2 more, & præpara animam tuam ad tentationem. Deprime cor tuum, & ſuſtine: inclina aurem tuam, & ſuſcipe verba intellectûs: & ne feſtines in tempore ob-
3 ductionis. Suſtine ſuſtentationes Dei: conjungere Deo,
4 & ſuſtine, ut creſcat in noviſſimo vita tua. Omne, quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in dolore ſuſti-
5 ne, & in humilitate tua patientiam habe. Quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines verò re-
6 ceptibiles in camino humiliationis. Crede Deo, & recuperabit te: & dirige viam tuam, & ſpera in illum.
7 Serva timorem illius, & in illo veteraſce. Metuentes Dominum, ſuſtinete miſericordiam ejus: & non de-
8 flectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis Dominum, cre-
9 dite illi: & non evacuabitur merces veſtra. Qui timetis Dominum, ſperate in illum: & in oblectationem
10 veniet vobis miſericordia. Qui timetis Dominum, di-
11 ligite illum, & illuminabuntur corda veſtra. Reſpicite, filii, nationes hominum: & ſcitote, quia nullus ſpera-
12 vit in Domino, & confuſus eſt. Quis enim permanſit
13 in mandatis ejus, & derelictus eſt? aut quis invocavit eum, & deſpexit illum? Quoniam pius & miſericors eſt Deus, & remittet in die tribulationis peccata: &
14 protector eſt omnibus exquirentibus ſe in veritate. Væ duplici corde, & labiis ſceleſtis, & manibus malefacientibus, & peccatori terram ingredienti duabus viis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

36 † Μὴ ἀπειθήσῃς φόβῳ κυρίου, † καὶ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ δισσῇ.
37 † Μὴ ὑποκριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων, † καὶ ἐν τοῖς χείλεσί σου πρόσ-
38 εχε. † Μὴ ἐξύψου σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃς, † καὶ ἐπαγάγῃς τῇ ψυχῇ σου
39 ἀτιμίαν. † Καὶ ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου, † καὶ ἐν μέσῳ συνα-
40 γωγῆς καταβαλεῖ σε· † Ὅτι οὐ προσῆλθες φόβῳ κυρίου, † καὶ ἡ καρδία σου πλήρης δόλου.

ΚΕΦ. β'.

1 † Τέκνον, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν (α) κυρίῳ θεῷ, † ἑτοίμασον τὴν
2 ψυχήν σου εἰς πειρασμόν. † Εὔθυνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέ-
3 ρησον, † καὶ μὴ σπεύσῃς ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς. † Κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ
4 ἀποστῇς, ἵνα αὐξηθῇς ἐπ' ἐσχάτων σου. † Πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι,
5 δέξαι, † καὶ ἐν ἀλλάγμασι ταπεινώσεώς σου μακροθύμησον. † Ὅτι ἐν
πυρὶ δοκιμάζεται χρυσός, † καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ ταπεινώ-
6 σεως. † Πίστευσον αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταί σου, † (β) εὔθυνον τὰς ὁδούς σου
7 καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐτόν. † Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος
8 αὐτοῦ, † καὶ μὴ ἐκκλίνητε, ἵνα μὴ πέσητε. † Οἱ φοβούμενοι κύριον πι-
9 στεύσατε αὐτῷ, † καὶ οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μισθὸς ὑμῶν. † Οἱ φοβούμενοι κύριον
11 ἐλπίσατε εἰς ἀγαθά, † καὶ εἰς εὐφροσύνην αἰῶνος καὶ ἔλεος. † Ἐμβλέ-
ψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε, † τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ καὶ κατη-
12 σχύνθη; Ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγκατελείφθη, † ἢ τίς
13 ἐπεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; † Διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεή-
μων ὁ κύριος, † καὶ ἀφίησιν ἁμαρτίας, καὶ σώζει ἐν καιρῷ θλίψεως.
14 † Οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς, καὶ χερσὶ παρειμέναις, † καὶ ἁμαρτωλῷ ἐπι-
βαίνοντι ἐπὶ δύο τρίβους.

MS. A. (α) κυρίῳ, ἑτοίμασον (β) καὶ εὔθυνον

Non ſis (m) incredibilis timori Domini: & ne acceſſeris ad eum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum: & in labia tua intende. Non exaltes te ipſum; ne cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationem. Et revelabit Dominus abſconſa tua, & in medio ſynagogæ elidet te. Quoniam non (n) acceſſiſti ad timorem Domini, & cor tuum plenum eſt dolo. 36 37 38 39 40

CAP. II.

Fili, accedens ad ſervitutem Domini Dei, (a) præpara animam tuam ad tentationem. Dirige cor tuũ, & ſuſtine: & ne feſtines in tempore (b) obductionis. Conjungere ei, & ne recedas; ut creſcas in noviſſimis tuis. Omne, quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in (c) humilitate tua patientiam habe. Quoniam in igne probatur aurum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Crede ei, & recuperabit te: dirige vias tuas, & ſpera in illum. Metuentes Dominum, ſuſtinete miſericordiam ejus: & non deflectatis, ne cadatis. Qui timetis Dominum; credite illi: & non cadet merces veſtra. Qui timetis Dominum; ſperate in bona, & in lætitiam ſeculi, & miſericordiæ. Reſpicite in antiquas nationes, & videte: quis cõfidit in Domino, & confuſus eſt? Aut quis permanſit in timore ejus, & derelictus eſt? aut quis invocavit illum; & deſpexit eum? Quoniam pius & miſericors eſt Dominus, & remittit peccata, & ſalvat in tempore tribulationis. Væ cordibus (d) timidis, & manibus diſſolutis, & peccatori ingredienti duabus viis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 12 13 14

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

CAP. II.

1 [illegible]
4 [illegible]
6 [illegible]
5 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
10 [illegible]
11 12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]

Fili mi, ne diſſimules in religione Domini, néve ad illam acceſſeris duplici corde, neq; de ipſa glorieris coram hominibus: & in labiis tuiis eſto cautus omninò. Ne abhorreas ab ejus eloquio, & non turbaberis: néve multiplices animæ tuæ dedecus, ne fortè multiplicet Dominus vincula tua, téque medio in cœtu dejiciat, Eò quòd religionis Dei nomen præ te feras, intimum verò cordis tui dolo ſit plenum.

CAP. II.

1 Fili mi, ſi ad religionem Dei acceſſeris, omnibus tentationib⁹ teipſum commiſiſti.
3 Adhære illi, ne deſeras eam, ut ſapienter agas in viis tuis.
4 Quicquid tibi evenerit, *libens* accipe: & in morbo atq; paupertate longanimis eſto.
6 Confide Deo, & ipſe erit tibi adjutor: ſpera in eo, & ipſe diriget vias tuas.
5 Nam igni probatur aurum, homo verò fornace paupertatis.
7 Cultores Dñi, ſperate beatitudinem ejus, & ne moremini à tergo ipſius, ne concidatis.
8 Qui Dñm reverimini, eidem confidite, & ipſe non retinebit mercedem veſtram.
9 Religioſi erga Dñm, expectate beatitudinẽ ejus, gaudium ſempiternum, ac ſalutem.
10 Percipite quæ jam olim facta ſunt; & quæ à *priſcis* mundi ætatibus *fuerunt*, intelligite & conſiderate.
11 Quis illi credidit, &
12 fuit deſertus? Aut quis eo confiſus fuit rejectus? aut quis invocavit eum, quem non exaudierit?
13 Nam clemens & benignus eſt Dominus, exaudit, quocunque afflictionis tempore ſalutem affert, & exaudit vocem operantium voluntatem ſuam.
14 Cor tabidum & manus remiſſæ eſt homo ille qui ſuper plures calles graditur.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

يا بني لا تغدر بخشية الله * ولا تتقدم وانت شاك في قلبك * ولا تتكرم بها بين الناس * وليكن
نطق شفتيك بالقسط والصدق * ولا تكرهن قوله * ولا تفزع * ولا تخلف الهوان على نفسك *
لعل الرب يسد وثاقك وينزل بك النكال وسط الملاء * لانك عرفت بارا تقيا * وقلبك يحشو من
الغدر والكيانة * الفصل الثاني * يا بني ان كنت لصقت بخشية الله * 2
3 4 فابذل نفسك لكل بلاء * وتمسك بها ولا ترفضها * فتكون هاديا مرشدا في طرقك * واحتمل
6 ما ابتلاك الله به بالشكر * وعند المرض والحاجة فكن صبورا * آمن بالله ليكون لك ناصرا *
5 7 وارجوه وهو يسهل سبلك * لان الذهب يجرب بالنار والانسان بالفقر والمسكنة * يا اولياء الله
8 استبشروا بنعمته * ولا تنصرفوا عنه * ليلا تسخطوه * يا خايفي الرب ارجوا نعمه * لتنالوا
10 منه الخلاص والفرح والسرور * واعتبروا بما كان في القديم * وما اتفق في الاحقاب الماضية انظروا
11 12 13 وتدبروا * من الذي آمن به فخذله * ومن توكل عليه فرفضه * لان الرب ذو رحمة ورافة *
14 يسمع وينقذ في كل حين من الشدة * ويستجيب دعاء الساعين في مرضاته * قلب جامد
وايادي مرتعشة رجل يتخطا سبلا كثيرة *

O fili mi, ne dolo utaris in timore Dei, neque accedas dubius exiſtens in corde tuo, nec eum inter homines jactes: ſitque ſermo labiorum tuorum æquus & verax. Sermonem ejus ne abomineris, & nequaquã trepidabis: et infamiam ne relinquas animæ tuæ, ne fortè premat Dominus vinculum tuum, immittátque in te animadverſionem mediam inter congregationem; Eò quòd juſtum ac pium te exhibeas, cor autem tuum dolo fraudéque ſit infectum.

CAP. II.

O Fili mi, ſi timori Dei adhæſeris, expone teipſum omnib⁹ adverſitatibus; Illã autem firmiter tene, et ne contemnas eũ, ut ſis quietus & correctus in viis tuis. Id in quo te De⁹ tentârit, ſuſtine cũ gratiarũ actione & infirmitatis ac egeſtatis tempore patiens eſto. Deo te crede, ut ſit tibi adjutor: eúmq; expecta, et ipſe faciles reddet ſemitas tuas. Aurũ enim igne probatur, homo verò inopiâ & paupertate. O amici Dei, fruimini beneficio ej⁹, & ne diſcedatis ab eo, ne ipſum ad iram provocetis. O timentes Dominũ, ſperate favorem illius, & abſque dubio impetrabitis ab eo ſalutem, & gaudium, & exultationem. Exemplum proponite vobis quæ facta ſunt antiquitùs, quæque antéactis ævis contigerunt perpendite, & vitæ rationem inſtituite. Quis in eo credidit, & deſtitutus eſt? Quis in eo confidit, & repulſus eſt? Dominus enim miſericors & clemens eſt, audit & quovis tempore liberat ab anguſtia, & exaudit clamorem ſeſe gerentium ſecundùm voluntatem ipſius. Craſſi cordis, & manuum trementium eſt homo qui per plures graditur ſemitas. 2 3 4 6 5 7 8 10 11 12 13 14

Verſio VULG. LAT.

15 Væ diſſolutis corde, qui non credunt Deo: & ideò non
16 protegentur ab eo. Væ his, qui perdiderunt ſuſtinentiā, & qui dereliquerunt vias rectas, & diverterunt in vias
17 pravas. Et quid facient, cùm inſpicere cœperit Domi-
18 nus? Qui timent Dñm, non erunt incredibiles verbo il-
19 lius: & qui diligunt illū, conſervabunt viam illius. Qui timent Dñm, inquirent quæ beneplacita ſunt ei: & qui
20 diligunt eum, replebuntur lege ipſius. Qui timent Dominum, præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius
21 ſanctificabunt animas ſuas. Qui timent Dñm, cuſtodiunt mandata illius, & patientiā habebunt uſque ad in-
22 ſpectionem illius, Dicentes; Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Dñi, et non in manus homi-
23 num. Secundùm enim magnitudinē ipſius, ſic et miſericordia illi⁹ cum ipſo eſt.

CAP. III.

1 FIlii ſapientiæ, eccleſia juſtorū: & natio illorū, obedi-
2 entia & dilectio. Judiciū patris audite, filii, & ſic fa-
3 ciet ut ſalvi ſitis. Deus enim honoravit patrem in filiis:
4 & judicium matris exquirens, firmavit in filios. Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit ſe
5 ab illis, & in oratione dierū exaudietur. Et ſicut qui
6 theſaurizat, ita & qui honorificat matrem ſuam. Qui honorat patrem ſuum, jucundabitur in filiis, & in die
7 orationis ſuæ exaudietur. Qui honorat patrem ſuum, vitâ vivet longiore: & qui obêdit patri, refrigerabit
8 matrem. Qui timet Dñm honorat parentes, & quaſi
9 dominis ſerviet his, qui ſe genuerunt. In opere & ſer-
10 mone, & omni patientia honora patrem tuum, Ut ſuperveniat tibi benedictio ab eo, & benedictio illius in
11 noviſſimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui: non enim eſt tibi glo- 12
13 ria, ejus confuſio. Gloria enim hominis ex honore patris ſui, & dedecus filii pater ſine honore. Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui, & non contriſtes eum in vita illius. 14

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 †Οὐαὶ καρδίᾳ παρειμένῃ, ὅτι οὐ πιστεύει, †διὰ τοῦτο οὐ σκεπασθήσεται.
16 †Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τὴν ὑπομονήν, †Καὶ τί ποιήσετε
17 ὅταν ἐπισκέπτηται ὁ κύριος; †Οἱ φοβούμενοι κύριον (δ) οὐκ ἀπειθή-
18 σουσι ῥημάτων αὐτοῦ, †καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν συντηρήσουσιν τὰς ὁδοὺς
19 αὐτοῦ. †Οἱ φοβούμενοι κύριον ζητήσουσιν εὐδοκίαν αὐτοῦ, †καὶ οἱ ἀγα-
20 πῶντες αὐτὸν ἐμπλησθήσονται τοῦ νόμου. †Οἱ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμάσουσι καρδίας αὐτῶν, †καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς
22 αὐτῶν. †Ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας κυρίου, καὶ οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώ-
23 πων· †Ὡς γὰρ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

MS.A.(δ)*ζητήσουσιν εὐδοκίαν αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν συντηρή- (σουσιν

ΚΕΦ. γʹ.

2 †ΕΜοῦ τοῦ πατρὸς ἀκούσατε τέκνα, καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε.
3 †Ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ τέκνοις, †καὶ κρίσιν μητρὸς
4 ἐστερέωσεν ἐφ' υἱοῖς. †Ὁ τιμῶν πατέρα (α) ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.
5 †Καὶ ὡς (β) ὁ ἀποθησαυρίζων, ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ. †Ὁ τι-
6 μῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ὑπὸ τέκνων, †καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς
7 αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται. †Ὁ δοξάζων πατέρα μακροημερεύσει,
8 †Καὶ ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει μητέρα αὐτοῦ, †καὶ ὡς δεσπόταις δουλεύσει ἐν τοῖς γεννήσασιν αὐτόν. †Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα
9
10 τὸν πατέρα σου, Ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ' αὐτοῦ. †Εὐλογία
11 γὰρ πατρὸς στηρίζει οἴκους τέκνων, †κατάρα δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια.
12 †Μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου, †οὐ γάρ ἐστί σοι δόξα πατρὸς
13 ἀτιμία. †Ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ, †καὶ ὄνειδος
14 τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ. †Τέκνον, ἀντιλαβοῦ ἐν γήρᾳ πατρός σου, †καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτὸν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

MS.A. (α) ἐξιλάσκεται (β) ἀποθησαυρίζων,

Væ diſſoluto cordi: quia non credit; ideò non protegetur. 15 *Væ vobis, qui perdidiſtis ſubſtinentiam:* 16 *Et quid facietis; cùm inſpicere cœperit Dominus?* 17 *Qui timent Dominum; non erunt incredibiles* 18 *(e) verbis illius: et qui diligunt illum; conſervabunt vias ejus.* *Qui timent Dominum; inquirent* 19 *quæ beneplacita ſunt ei: et, qui diligunt illum; replebuntur lege.* *Qui timent Dominum; præparabunt* 20 *corda ſua: et in conſpectu illius humiliabunt animas ſuas.* *(f) Incidamus in manus Domini, et* 22 *non in manus hominum. Secundùm enim magnitudinem ipſius, et ſic miſericordia illius.* 23

CAP. III.

ME(a) patrem audite, filii, et ſic facite, ut ſalvi 2 *ſitis. Dominus enim honoravit patrem in filiis: et* 3 *judicium matris firmavit in filios. Qui honorat* 4 *patrem; exorabit pro peccatis: Et ſicut qui theſaurizat; ita qui honorificat matrem ſuam.* 5 *Qui honorat patrem; jocundabitur (b) à filiis, et in die orationis ſuæ exaudietur.* 6 *Qui honorificat patrem;* 7 *vitâ vivet longiore: Et qui obêdit Domino; refrigerabit matrem ſuam, et quaſi dominis ſerviet his, qui* 8 *ſe genuerunt. (c) In opere et ſermone honora patrem* 9 *tuum; ut ſuperveniat tibi benedictio ab eo. Bene-* 10 *dictio enim patris firmat domos filiorum: maledictio* 11 *autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris* 12 *in contumelia patris tui: non eſt enim tibi gloria, patris confuſio. Gloria enim hominis ex honore patris* 13 *ſui: et dedecus filiis mater ſine honore. Fili, ſuſcipe* 14 *ſenectam patris tui, et non contriſtes eum in vita illius.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15
16 [illegible]
17
18 [illegible]
19
20 [illegible]
21 [illegible]
22
23 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3
4 [illegible]
5
6 [illegible]
7
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13
14 [illegible]
[illegible]

Væ cordi diffidenti; nam neque hoc ſubſiſtet. 15 Væ vobis qui nimiâ polletis fiduciâ. Quid 16 facietis, cùm judicabit Dñs? Qui reverentur 17 Dñm, haudquaquā odio habebunt eloquium 18 ejus: & qui diligunt eum, obſervabunt vias ejus. Cultores Domini cogitant voluntatem 19 ipſius: Et diligentes eum addiſcunt legem 20 ipſius. Colentis Deum augebitur poſſeſſio, 21 & ſemen ejus poſt ipſum benedicetur. Re- 22 verentis Dominum cor firmum eſt: qui autem derelinquit eum, ſemetipſum perdit. Quanta enim eſt majeſtas ipſius, tanta miſe- 23 ricordia: & quantum nomen ipſius, tanta ejuſdem facta.

CAP. III.

POrrò filii, parentes audite, & facite; ut 1 vitam vivatis ſempiternā. Dominus enim 2 patrem præ filiis honeſtavit, & matris authoritatem in filios ſanxit. Ei qui patrem ſuum 3 honorat, culpæ condonantur: Et theſauros 4 reponit, qui matrem ſuam veneratur. Qui re- 5 veretur patrem, jucunditatem percipiet è filio ſuo: & quum oraverit, audietur & exaudietur. Ejus qui patrem honorat, multiplica- 6 buntur dies: Et optimè meretur de Deo, qui 7 matrem honorat. Fili mi, tam factis quàm 9 dictis patrem tuum honora, ut omnes ipſius benedictiones in te refundantur. Benedictio 10 patris extruit ædes: & maledictio matris radices evellit. Ne glorieris ignominiâ patris 11 tui: neque enim in decus tibi cedet. Gloria 12 enim viri eſt honor parentis ſui: & matrem dedecorare graviſſima ſunt flagitia. Fili mi, 13 animoſus eſto in honorando patrem tuum, & ne deſiſtas ab eo colendo cunctis diebus vitæ tuæ. Etiamſi defecerit mens ejus, da illi 14 veniam; & ne ſuffundas eum rubore cunctis diebus ætatis ipſius.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15
16 * الويل للقلب الذي لا يؤمن * لأنه لا يثبت * الويل لكم أيها المتوكلين على أنفسكم * ماذا
17
18 تفعلون إذا جاءكم حكمه * أتقياء الرب يهتمون بمرضاته * وأحباؤه يعملون مشيئته * * من
19
20
21 أتقى الرب يكثر ماله * وينمو ذريته من بعده * من أتقى الرب تصلح سيرته * ومن
23 رفضه أهلك نفسه * لأن رحمته كعظمته * وفعاله مثل اسمه *

1 * الفصل الثالث * يا معشر الأولاد أطيعوا آباءكم * لترثوا الحياة الدائمة *
2
3 * لأن الرب أوجب على الولد الحق لوالده * وحق الوالدة لازم بنيها * من أكرم أباه
4
5 تغفر ذنوبه * ويدخر الذخائر الباقية من أبيه من بر والدته * ومن أكرم أباه كثر
6
7 بنوه * وإذا صلى أستجيب * من أكرم والده يطول بقاؤه * ويحسن ثوابه ببر والدته * يا بني
9
10 أكرم أباك بالقول والفعل * لكي يستجاب دعاؤه لك * دعاء الوالد يثبت العلالي * ولعنة
11 الوالدة تستأصل الأصل * لا ترتفع على أبيك * لأنك لست تصيب الكرامة من ذلك *
12
13 * لأن كرامة المرء كرامة والده * ولا يقل عثره من شتم أمه * يا بني احرص على كرامة أبيك *
14 ولا تدع تكرمته أيام حياته * وإن خف عقله فداره * ولا تهنه ما دام حيا *

Væ cordi incredulo; non enim diu manebit. 15 *Væ vobis qui confiditis vobis ipſis.* 16 *Quid facturi eſtis quum vos invaſerit judicium ejus?* 17 *Timentes Dominum ſoliciti ſunt de beneplacito ipſius;* 18 *& amici ejus exequuntur voluntatem ipſius.* 19 *Timentis Dominum augebuntur opes, & propagabitur progenies ejus* 20 *poſt ipſum. Timentis Dominum negotia* 21 *proſperè ſuccedent; ſpernens autem illum, ſeipſum interimit. Nam miſericordia ejus talis eſt, qualis majeſtas ejus;* 23 *& opera ejus, quale nomen ipſius.*

CAP. III.

O Cœtus filiorum, obedite parentibus 1 *veſtris, ut vitam æternam poſſideatis. Nam Dominus filium debito adſtrinxit* 2 *erga genitorem ſuum, & ad debitum genitricis tenentur liberi ipſius. Honoran-* 3 *tis patrem peccata remittentur: Et the-* 4 *ſauros à patre ſuo relictos recondit qui matri ſuæ obtemperat. Rurſum, qui pa-* 5 *trem ſuum honore affecerit, multos habebit filios; cùmque oraverit, exaudietur. Qui patrem ſuum honorat, longævâ fru-* 6 *etur vitâ. Et optimum erit præmium e-* 7 *jus, propter obedientiam matri impenſam. Fili mi, honora patrem tuum ſer-* 9 *mone et opere, ut ejus pro te precatio exaudiatur. Precatio patris cœnacula ſta-* 10 *bilit, & maledictio matris radicem extirpat. Ne ſuperbias in patrem tuum,* 11 *quoniam nullū ex hoc percipies honorē: Honor enim viri eſt honor patris ſui: neq;* 12 *carebit adverſitate qui injuriis afficit matrem ſuam. Fili mi, cura diligenter ut* 13 *patrem tuum honores, & ne deſinas ei honorem exhibere diebus vitæ ſuæ. Quòd* 14 *ſi levius evadat judiciū ejus, indulgeas ei, & ne ſpernas eum quandiu vixerit.*

Verſio VULG. LAT.

15 Et ſi defecerit ſenſu, veniā da, & ne ſpernas eum in virtute tua: eleëmoſyna enim patris non erit in oblivione.
16 Nam pro peccato matris reſtituetur tibi bonum, Et in
17 juſtitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tuî: & ſicut in ſereno glacies, ſolventur peccata tua. Quàm malæ famæ eſt, qui derelinquit patrem:
18 & eſt maledictus à Deo, qui exaſperat matrem. Fili, in
19 manſuetudine opera tua perfice, & ſuper hominum
20 gloriam diligêris. Quantò magnus es, humilia te in
21 omnibus, & coram Deó invenies gratiam: Quoniam magna potentia Dei ſolius, & ab humilibus honoratur.
22 Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris: ſed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita ſemper, &
23 in pluribus operibus ejus ne fueris curioſus. Non eſt enim tibi neceſſarium, ea quæ abſcondita ſunt, videre
24 oculis tuis. In ſupervacuis rebus noli ſcrutari multipliciter, & in pluribus operibus ejus non eris curioſus.
25 Plurima enim ſuper ſenſum hominum oſtenſa ſunt tibi.
26 Multos quoque ſupplantavit ſuſpicio illorum, & in va-
27 nitate detinuit ſenſus illorum. Cor durum habebit malè in noviſſimo: & qui amat periculum, in illo peri-
28 bit. Cor ingrediens duas vias, non habebit ſucceſſus,
29 & pravus corde in illis ſcandalizabitur. Cor nequam gravabitur in doloribus, & peccator adjiciet ad pec-
30 candum. Synagogæ ſuperborum non erit ſanitas: frutex enim peccati radicabitur in illis, & non intellige-
31 tur. Cor ſapientis intelligitur in ſapientia, & auris
32 bona audiet cum omni concupiſcentia ſapientiam. Sa-
33 piens cor & intelligibile abſtinebit ſe à peccatis, & in operibus juſtitiæ ſucceſſus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua, & eleëmoſyna reſiſtit peccatis: Et Deus pro-
34 ſpector eſt ejus qui reddit gratiam: meminit ejus in poſterum, & in tempore caſûs ſui inveniet firmamentum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

15 (γ)†Κἂν ἀπολείπῃ σύνεσιν, συγγνώμην ἔχε, †καὶ μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν
16 ἐν πάσῃ ἰσχύϊ σου. †ἐλεημοσύνη γὰρ πατρὸς οὐκ ἐπιλησθήσεται, †Καὶ
17 ἀντὶ ἁμαρτιῶν προσανοικοδομηθήσεταί σοι. †Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου ἀναμνησθήσεταί σου· †ὡς εὐδία ἐπὶ παγετῷ, οὕτως ἀνα-
18 λυθήσονταί σου αἱ ἁμαρτίαι. Ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκαταλιπὼν πατέρα, †καὶ κεκατηραμένος (δ) ὑπὸ κυρίου ὁ παροργίζων μητέρα
19 αὐτοῦ. †Τέκνον, (ε) ἐν πραΰτητι τὰ ἔργα σου διέξαγε, καὶ ὑπὸ
20 ἀνθρώπου δεκτοῦ ἀγαπηθήσῃ. †Ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου
21 σεαυτόν, †καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν. †Ὅτι μεγάλη ἡ
22 δυναστεία (ζ) τοῦ κυρίου, †καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζεται. †Χαλε-
23 πώτερά σου μὴ ζήτει, †καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε. †Ἃ προσετάγη σοι, ταῦτα διανοοῦ· †Οὐ γάρ ἐστί σοι χρεία τῶν κρυπτῶν.
24 †Ἐν τοῖς περισσοῖς τῶν ἔργων σου μὴ περιεργάζου· †Πλείονα γὰρ
25
26 συνέσεως ἀνθρώπων ὑπεδείχθη σοι. †Πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησεν ἡ ὑπόληψις αὐτῶν, †καὶ ὑπόνοια πονηρὰ ὠλίσθησε (η) διανοίας αὐ-
27 τῶν. †Καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον, ἐν αὐτῷ (θ) ἐμπεσεῖται. †καρδία
29 σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ' ἐσχάτων. †Καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνοις, †καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίαν ἐφ' ἁμαρτίαις.
30 †Ἐπαγωγῇ ὑπερηφάνου οὐκ ἔστιν ἴασις, †φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐρρίζωκεν
31 ἐν αὐτῷ. †Καρδία συνετοῦ διανοηθήσεται παραβολήν, †καὶ οὖς ἀκροατοῦ
33 ἐπιθυμία σοφοῦ. †Πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, †καὶ ἐλεη-
34 μοσύνη ἐξιλάσεται ἁμαρτίας. †Ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, †καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως (ι) εὑρήσει στήριγμα.

MS. A. (γ) Καὶ ἐὰν (δ) παρὰ κυρίου (ε) τὰ ἔργα σου ἐν πραΰτητι διέξαγε, (ζ) κυρίου, (η) διανοίαν (θ) ἀπολεῖται. (ι) αὐτοῦ εὑρήσει

Et, ſi defecerit ſenſu; veniam da: & non ſpernas 15 *eum in qualibet virtute tua. Eleemoſyna enim patris non erit in oblivione: Et pro peccatis,* 16 *(d) in juſtitia ædificabitur tibi. In die tribulatio-* 17 *nis tuæ commemorabitur tuî: ſicut in ſereno glacies; ſic ſolventur tua peccata. Tanquam blaſphemus eſt,* 18 *qui dereliquit patrem: & eſt maledictus à Domino, qui exaſperat matrem ſuam. Fili, in manſuetudine* 19 *opera tua perfice, & ab homine acceptabili diligêris. Quanto (e) major es; tanto magis te humilia; &* 20 *coram Deo invenies (f) gratiam. Quoniam magna* 21 *eſt potentia Domini, & ab humilibus honorificatur. (g) Difficiliora te ne quæſieris: & fortiora te ne* 22 *ſcrutatus fueris. Quæ præcepta ſunt tibi; hæc cogita: Non eſt enim tibi opus (h) abſconditis.* 23 *In ſupervacuis (i) operum tuorum ne fueris curio-* 24 *ſus: Plurima enim ſuper ſenſum hominis oſtenſa* 25 *ſunt tibi. Multos enim (k) implanavit ſuſpicio* 26 *ipſorum: & cogitatio mala labefecit ſenſus (l) illorum. Et qui amat periculum; in illud incidet:* 27 *Cor durum habebit malè in noviſſimis. Cor durum* 29 *gravabitur laboribus: & peccator adjiciet (m) peccatum ſuper peccata. (n) Obductioni ſuperbi non eſt* 30 *(o) ſanatio: frutex enim peccati radicavit in illo. Cor ſapientis cogitabit parabolam, & auris audito-* 31 *ris, deſiderium ſapientis. Ignem ardentem extinguet* 33 *aqua: & eleemoſyna (p) expiabit peccata. (q) Qui* 34 *reddit gratias; commemoratur in poſterum: & in tempore caſûs inveniet firmamentum.*

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22
23 [illegible]
24 [illegible]
26
27 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]

Benignitas in patrem *præſtita* non tradetur 15 oblivioni, ſed ipſa pro peccatis ſeſe objiciet. In die calamitatis, ipſa in memoriam pro te 16 revocabitur, velut æſtus adverſùs glaciem, ad abolenda peccata tua. Blaſphemat enim qui 17 patrem aſpernatur: & maledictus eſt coram creatore ſuo, qui matrem dedecorat. Fili mi, 18 in opulentia tua humiliter incede; & præ viro munera largiente diligêris. In omnibus 19 quæ magna ſunt in hoc ſeculo, parvum exhibe te ipſum; & apud Deum gratiam inibis. Plurimæ ſunt enim Dei miſerationes, & hu- 20 milibus myſteria revelantur. Difficiliora te 21 ne quæras, téque fortiora ne perveſtiges. Quod curæ tuæ commiſſum eſt, intellige. Et 22 ne ſit tibi auſus in occulta. Néve de reliquis 23 operibus ejus vexeris, quoniam plura quàm capere poſſis tibi ſunt aperta. Plures enim 24 ſunt hominum ſenſus: & imaginationes perverſæ ſeducunt. Cordis pertinacis malus erit 26 finis: qui verò bona diligit, in ipſis graditur. Cor pertinax gravabitur doloribus: 27 impudens peccata peccatis accumulabit. Qui non habet pupillas oculorum, caret lu- 25 mine: cùm itaque ſcientiâ es orbatus, ne des conſilium ad ſuadendum. Plagæ irriſoris 28 non eſt medela; quia ex mala planta eſt planta ipſius. Cor ſapiens proverbia ſapientum 29 intelligit: & auris auſcultans delectatur ſapientibus. Ignem ardentem extinguunt a- 30 quæ: ſimiliter eleemoſyna peccata dimittit. Beneficus expeditus eſt in via ſua; & 31 quo tempore cadit, invenit ſibi fulcientem.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15
16 * لأن البر بالوالد لا ينمحي * وبه تمحى كثرة الذنوب * وفي الشدة يكون لك ناصرا ويصرف عنك
17 السرور * كما يصرف البرد بشدة الحر * لأن من استخف بحق أبيه * فهو مفتري ظالم * ومن شتم
18 أمه * لعنة خالقه تنزل به * يا بني سر بالاتضاع في غناك * وكن محبوبا إلى الناس أكثر ممن يجيز
19
20 الجوائز * والزم الاتضاع في جميع ما عظم في الدنيا لتظفر بالرحمة والرأفة من عند الله * فإن
21 رحمة الله واسعة * ويطلع المتواضعين على أسراره * لا تطلب ما يفوق طاقتك * ولا تفحص عن
22
23 ما يعسر عليك نيله * وإذا وليت ولاية فاعفوا * ولا تبتغي بما هو خفي عنك * ولا تفحص عن
24 سائر أعمال السلطان * لأن قد ارتفعت على ما يفوقك * وآراء الناس مختلفة * والظن السوء يطغي
26
27 * القلب القاسي برداءة عاقبته * والذي يحب فعل الخيرات ينالها * القلب الغليظ تكثر أوجاعه *
25 والمراح يزيد خطايا على خطايا * من لم يكن صحيح الحاظ فهو مظلم البصر * كذلك وإذا كنت
28 ناقص العلم * فلا تشر على الناس كالعالم * ليس لعقوبة المستهزئ مغفرة * لأن غرسه سوء
29
30 غرس * القلب الحكيم ينظر إلى أمثال الحكماء * والأذن السامعة تفرح بكلام العقل * وكما
31 يطفي الماء النار الملتهبة * كذلك الصدقة تخمد الذنوب * والذي يعمل الخير تحسن
طرقه * وإن يسقط تكون له قوة وعمدا *

Nam beneficium in patrem non deletur, 15 *imò deletur per illud multitudo peccatorum. Et in afflictione erit tibi adjutor,* 16 *pelletq; à te mala, quemadmodum pellitur frigus vehementiâ caloris. Qui enim de-* 17 *bitum patris parvipendit, blaſphemus eſt ac ſceleratus: & qui matrem ſuā injuriis afficit, maledictio Creatoris ſui cadet in ipſum. Fili mi, gere te humiliter in divi-* 18 *tiis tuis, & eſto hominibus charior quàm is qui dona largitur. Humilitati quoque* 19 *inſiſte in cunctis quæ grandia ſunt in mundo, ut miſericordiam & clementiam à Deo conſequaris. Miſericordia enim* 20 *Dei ampliſſima eſt, & myſteria ſua humilib⁹ declarat. Ne quæras quod vires tuas* 21 *ſuperat, & ne ſcruteris quod arduum tibi eſt impetrare: & cùm aliqua demandata tibi fuerit provincia, utere clementiâ. Et* 22 *ne curiosè intuearis quod tibi eſt occultum. Et illa principis opera ne ſcruteris;* 23 *quoniam quæ te ſunt altiora, ſuperant. Variæ ſunt opiniones hominum: & opinio* 24 *prava ſeducit. Cor durum pravitate finis* 26 *illius: qui autem delectatur exercitio bonorum operum, eadem conſequetur. Cor-* 27 *dis craſſi multi erunt dolores: & ſuperbus peccata peccatis adjunget. Qui minimè* 25 *ſanum habet obtutum, caliganti eſt aciei: pari modo ſi doctrinâ careas, ne conſilium des hominibus quaſi doctus. Irriſo-* 28 *ris pœnæ non eſt remiſſio, quoniam planta illius, peſſima plantarum eſt. Cor ſapiens* 29 *proverbia ſapientum inſpicit: & auris attenta delectatur ſermone prudenti. Et quemadmodū aqua ignem flammantem extin-* 30 *guit, ſic eleemoſyna mitigat peccata. Et* 31 *qui beneficia præſtat, optimæ erunt viæ e-* *j⁹: quòd ſi cadat, erit illi vis atq; ſtatumē.*

Versio VULG. LAT.

CAP. IV.

1 Filii, Eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos
2 tuos ne transvertas à paupere. Animam esurientem ne despexeris: & non exasperes pauperem in inopia sua.
3 Cor inopis ne afflixeris, & non protrahas datum an-
4 gustianti. Rogationem contribulati ne abjicias: & non
5 avertas faciem tuam ab egeno. Ab inope ne avertas oculos tuos propter iram: & non relinquas quærenti-
6 bus tibi retrò maledicere: Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ, exaudietur deprecatio illius: ex-
7 audiet autem eum, qui fecit illum. Congregationi pauperum affabilem te facito, & presbytero humilia ani-
8 mam tuam, & magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum
9 tuum, & responde illi pacifica in mansuetudine. Libera eum, qui injuriam patitur de manu superbi: & non
10 acidè feras in anima tua. In judicando esto pupillis mi-
11 sericors ut pater, & pro viro matri illorum: Et eris tu velut filius Altissimi obediens, & miserebitur tui magìs
12 quàm mater. Sapientia filiis suis vitam inspirat, &
13 suscipit inquirentes se, & præibit in via justitiæ. Et qui illam diligit, diligit vitam: & qui vigilaverint ad illã,
14 complectentur placorem ejus. Qui tenuerint illam, vitam hereditabunt: & quo introibit, benedicet Deus.
15 Qui serviunt ei, obsequentes erunt sancto: & eos, qui
16 diligunt illam, diligit Deus. Qui audit illam, judicabit Gentes: & qui intuetur illam, permanebit confidens.
17 Si crediderit ei, hereditabit illam, & erunt in confirma-
18 tione creaturæ illius. Quoniam in tentatione ambulat
19 cum eo, & in primis eligit eum. Timorem & metum, & probationem inducet super illum: & cruciabit il-
20 lum in tribulatione doctrinæ suæ, donec tentet eum in cogitationibus suis, & credat animæ illius. Et firmabit illum, & iter adducet directũ ad illum, & lætificabit illum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. Δ'.

1 † Τέκνον, τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς, † καὶ μὴ παρελκύσῃς
2 ὀφθαλμοὺς ἐπιδεεῖς. † Ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, † καὶ μὴ παρορ-
3 γίσῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ. † Καρδίαν (α) παροργισμένην μὴ προσ-
4 ταράξῃς, † καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσδεομένου. † Ἱκέτην θλι-
βόμενον μὴ ἀπαναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ.
5 † Ἀπὸ δεομένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν, † καὶ μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ
6 καταράσασθαί σε. † Καταρωμένου γάρ σε ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς
7 δεήσεως αὐτοῦ ἐπακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν. † Προσφιλῆ συναγωγῇ
8 σεαυτὸν ποίει, καὶ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφαλήν σου. † Κλῖνον πτωχῷ τὸ
9 οὖς σου, † καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραΰτητι. † Ἐξελοῦ ἀδικού-
10 μενον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος, † καὶ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε.
11 † Γίνου ὀρφανοῖς ὡς πατήρ, † καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν· † Καὶ
12 ἔσῃ ὡς υἱὸς Ὑψίστου, † καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ σου. † Ἡ σοφία
υἱοὺς (β) ἑαυτῇ ἀνύψωσε, † καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν.
13 Ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγαπᾷ ζωήν, † καὶ οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν
14 ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. † Ὁ κρατῶν αὐτῆς κληρονομήσει
15 δόξαν, † καὶ οὗ εἰσπορεύεται (γ) εὐλογήσει Κύριος. † Οἱ λατρεύοντες
αὐτῇ λειτουργήσουσιν Ἁγίῳ. † καὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ
16 ὁ Κύριος. † Ὁ ὑπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη, † καὶ ὁ (δ) προσελθὼν
17 αὐτῇ κατασκηνώσει πεποιθώς. † Ἐὰν ἐμπιστεύσῃς, κατακληρονο-
18 μήσεις αὐτήν, † καὶ ἐν κατασχέσει ἔσονται αἱ γενεαὶ αὐτοῦ. † Ὅτι διε-
19 στραμμένως (ζ) πορεύεται μετ' αὐτοῦ ἐν πρώτοις· † φόβον (η) δὲ καὶ δειλίαν
ἐπάξει ἐπ' αὐτόν, † καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παιδείᾳ αὐτῆς, † ἕως οὗ
ἐμπιστεύσῃ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, † καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐ-
20 τῆς. † Καὶ πάλιν ἐπανήξει κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτόν, καὶ εὐφρανεῖ αὐτόν,

MS.A. (α) παρωργισμένην (β) αὐτῆς (γ) εὐλογεῖ (δ) προσέχων (ε) Ὃ ἂν ἐμπιστεύσῃ, κατακληρονομήσει (ζ) πορεύσεται μετ' αὐτοῦ (η) καὶ δειλίαν

CAP. IV.

Filii, vitam pauperis ne defraudes: & ne protra- 1
has oculos egenos. Animam esurientem ne contri- 2
stes: & non exasperes virum in inopia sua. Cor 3
irritatum ne conturbes: & ne protrahas datum
angustianti. Rogationem tribulati ne abjicias: 4
& ne avertas faciem tuam ab egeno. Ab inope 5
non avertas (a) oculum: & ne relinquas locum ho-
mini, ut maledicat te: Maledicentis enim tibi in 6
amaritudine animæ suæ, deprecationem ejus exau-
diet is qui fecit illum. Congregationi amabilem te 7
facito: & magnati humilia caput tuum. Inclina 8
(b) pauperi aurem tuam, & responde illi pacifica
in mansuetudine. Libera eum qui injuriam pati- 9
tur, de manu injuriam inferentis: & (c) non acce-
dieris in judicando. Esto pupillis ut pater, & pro 10
viro matri illorum: Et eris velut filius altissimi, 11
(d) & diliget te magìs mater tua. Sapientia (e) fi- 12
lios sibi exaltavit, & suscipit inquirentes se. Qui 13
diligit illam, diligit vitam: & qui manè vigila-
verint ad illam; implebuntur lætitia. Qui tenue- 14
rit illam; hæreditabit gloriam: & quocunque in-
troit, benedicet Dominus. Qui servient ei; servi- 15
ent sancto: & eos qui diligunt eam, diligit Domi-
nus. Qui audit illam; judicabit gentes: & qui 16
ad illam (f) accesserit; habitabit confidens. (g) Si 17
credideris; hæreditabis illam: et in possessione erunt
creaturæ ipsius. Quoniam (h) obliquè ambulat 18
cum eo in primis: Timorem autem, & metum 19
adducet super illum, & cruciabit illum in disci-
plina sua; donec credat animæ illius, & tentet
eum in justificationibus suis. Et rursus redibit 20
rectà ad illum, & lætificabit illum,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 [illegible]
2 3 [illegible]
4 5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
10 [illegible]
11 12 [illegible]
13 [illegible]
14 15 [illegible]
15 [illegible]
16 17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]

CAP. IV.

Filli mi, ne derideas vitam pauperis; & pau- 1
perem *tristitiæ* tenebris involutum ne exagi-
tes. Animæ egentis spiritum ne vexes, & 2
spiritum hominis confractum ne oblivisca-
ris. Viscera hominis pauperis dolore ne af- 3
ficias, & donum inopi ne deneges. Petitio- 4
nem pauperis ne recuses, néve des illi lo- 5
cum malè tibi precandi: Nam qui acerbo 6
est palato, ex intimis præcordiis imprecatur;
& vocem clamoris ejus exaudit creator ipsi-
us. Amabilem redde teipsum turbæ, & urbis 7
præfectis caput tuum summitte. Præbe au- 8
rem tuam pauperi, eíque pacatè cum humi-
litate responde. Oppressum eripe ab oppri- 9
mentibus eum, nec angusto sis animo in recto
judicio. Instar patris esto pupillis, & vice 10
mariti viduis: Erísque Deo tanquam filius, 11
& miserebitur tuî. Sapientia filios suos edo- 12
cet, omnésque eam intelligentes illuminat.
Amici sunt ejus, qui amant vitam; & quæ- 13
rentes illam, gratiam à Domino consequen-
tur: Quíque adhærent illi, honorem à Deo 14
obtinebunt: & locus cui benedixit Domi-
nus, erit habitatio eorum. Ministri ejus, mi- 15
nistri sunt sanctitatis; ejúsque domicilium
diligit Deus. Qui me audit, judicabit veri- 16
tatem: & qui mihi attendit, intra me habi-
tabit. Si mihi credat, me possidebit & ac- 17
quiret in cunctas mundi generationes. Nam 18
perversè cum tali agam, & primùm expe-
riar illum: Metum ac tremorem injiciam in 19
eum, meísque tentationibus explorabo, do-
nec cor ejus in me confirmetur: *Tum de-* 20
mùm conversa rectè me geram cum illo,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 • الفصل الرابع • * يا بني لا تستهزي بعيش الفقير * لا تضر بالمضطر المغموم •
3 * لا تحزن جوف المسكين • ولا تمنع المضرور صدقته * * لا تغفل عن صوت السايل * ولا
4 5 تجعل له عليك سبيلا ليلعنك * لان من الكمد يلعن من اقصا قلبه • ويسمع خالقه صوت
6 7 خضوعه * حبب نفسك للجماعة • واخضع لولاة المدينة * ضع نفسك للمحتاج • ورد عليه الجواب
8 9 والسلام بالاتضاع * انقذ المضرور ممن يضر به • ولا تضجر من الحق * كن بمنزلة الاب
10 11 12 لليتامى • وكسنة الزوج للارامل * فتكون لله مثل الولد • ويرحم عليك * الحكمة تؤدب
13 بنيها • وتكرم بجميع قولها • من طلب فهمها احبها * حبوا الحياة واطلبوها • تنالوا الرضا •
14 15 * والذين يتعلقون بها يجدوا الكرامة من عند الله • ومحلهم محلا قد بارك الله فيه * خدامها
16 اطهار مقدسون • ويحب الله ماواها * من اطاعني فليقض بالحق • ومن قبل قولي يحل في امن •
17 18 * من يصدقني يرثني • وادوم له الى جميع احقاب الدنيا * لاني اسير معه بالخلاف • لاني
19 اولا اجربه * والقي عليه الخوف والرعب • وامتحنه بتجارب اجربه بها * حتى اذا ثبت
20 على حبي • ورسخ في قلبه علمي * اعطف اليه واضمه الي •

CAP. IV.

O fili mi, ne irrideas victum paupe- 1
ris; ne lædas egenum contristatum. Ven- 3
trem pauperis ne contristes, & egenti ne
deneges eleemosynam. Mendici vocem 4
ne negligas, neque præbeas illi occasionẽ 5
maledicendi tibi. Ob acerbitatem enim 6
ex intimo corde maledicit, & creator e-
jus audiet vocem supplicationis illius.
Concilia tibi amorem turbæ, & primati- 7
bus urbis adhibe reverentiam. Humilia 8
teipsum egeno, & redde illi responsum ac
salutationem cum humilitate. Eripe læ- 9
sum à lædente, & veritatem ne fastidias.
Orphanis esto loco patris, & velut mari- 10
tus viduis: Ut sis Deo quasi filius, & 11
misereatur tuî. Sapientia filios suos e- 12
rudit, & profert eis omnem sermonem
suum. Qui quærit intelligentiam ejus, di-
ligit ipsam. Diligite vitam, eámque ex- 13
petite, & jucunditatem consequemini.
Qui eâ fuerint potiti, gloriam à Deo 14
consequentur: & horum domicilium erit
domicilium cui Deus benedixit. Mini- 15
stri ejus puri sunt ac sancti, & Deus a-
mat habitaculum ejus. Qui mihi ob- 16
temperat, judicet secundùm veritatem:
& qui dictis meis acquieverit, securus
habitabit. Qui mihi crediderit, me 17
possidebit, eique perdurabo in omnes or-
bis progenies. Nam præposterè cum illo 18
me geram: quandoquidem tentabo eum
in primis. Et timorem ac terrorem inji- 19
ciam in eum, tum probabo illum tentati-
onibus quib⁹ eum experiar: donec cum in
amore meo perseveraverit, meáq; doctri-
na præcordiis ejus firmiter hæserit. De- 20
flectam ad eum, illúmque ad me recipiã,

Versio VULG. LAT.

21 Et denudabit absconsa sua illi, & thesaurizabit super
22 illum scientiam et intellectum justitiæ. Si autem oberraverit, derelinquet eum, & tradet eum in manus ini-
23 mici sui. Fili conserva tempus, & devita à malo.
24 Pro anima tua ne confundaris dicere verum. Est enim
25 confusio adducens peccatum, & est confusio adducens
26 gloriam & gratiam. Ne accipias faciem adversùs faciem tuam, nec adversus animam tuam menda-
27 cium. Ne reverearis proximum tuum in casu suo:
28 Nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscon-
29 das sapientiam tuam in decore suo. In lingua enim sapientia dignoscitur: & sensus, & scientia, & doctrina in verbo sensati, & firmamentum in ope-
30 ribus justitiæ. Non contradicas verbo veritatis ullo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ confunde-
31 re. Non confundaris confiteri peccata tua, & ne sub-
32 jicias te omni homini pro peccato. Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris contra ictum fluvii.
33 Pro justitia agonizare pro anima tua, & usq; ad mortem certa pro justitia, & Deus expugnabit pro te ini-
34 micos tuos. Noli citatus esse in lingua tua; & inutilis,
35 & remiss⁹ in operib⁹ tuis. Noli esse sicut leo in domo tua, evertens domesticos tuos, & opprimens subjectos
36 tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta.

CAP. V.

1 Noli attendere ad possessiones iniquas, & ne dixe-
2 ris: Est mihi sufficiens vita: nihil enim proderit in
3 tempore vindictæ & obductionis. Ne sequaris in for-
4 titudine tua concupiscentiam cordis tui: Et ne dixeris: Quomodo potui? aut quis me subjicet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris: Pec-
5 cavi, & quid mihi accidit triste? Altissimus est enim patiens redditor. De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adjicias peccatum super peccatum. Et ne dicas:
6 Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

21
22 † Καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ τὰ κρυπτὰ αὐτῆς. † Ἐὰν ἀποπλανηθῇ,
ἐγκαταλείψει αὐτόν, † καὶ παραδώσει αὐτὸν εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ.
23
24 † Συντήρησον καιρὸν καὶ φύλαξαι ἀπὸ πονηροῦ, † καὶ περὶ τῆς ψυχῆς σου
25 μὴ αἰσχυνθῇς. † Ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, † καὶ ἔστιν αἰσχύνη
26 δόξα καὶ χάρις. † Μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, † καὶ μὴ
27 ἐντραπῇς εἰς πτῶσίν σου. † Μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ σωτηρίας.
28 † Ἐν γὰρ λόγῳ γνωσθήσεται σοφία, † καὶ παιδεία ἐν ῥήματι γλώσσης.
29
30 † Μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ, † καὶ περὶ τῆς ἀπαιδευσίας σου (θ) ἐντράπηθι.
31 † Μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίαις σου, † καὶ μὴ βιάζου ῥοῦν
32 ποταμοῦ. † Καὶ μὴ ὑποστρώσῃς (ι) σεαυτὸν ἀνθρώπῳ μωρῷ, † καὶ
33 μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου. † Ἕως (κ) τοῦ θανάτου ἀγώνισαι
34 περὶ τῆς ἀληθείας, † καὶ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. † Μὴ
γίνου (λ) τραχὺς ἐν γλώσσῃ σου, † καὶ νωθρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς
35 ἔργοις σου. † Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῷ οἴκῳ σου, † καὶ φαντασιοκοπῶν
36 ἐν τοῖς οἰκέταις σου. † Μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λα-
βεῖν, † καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

MS.A. (θ) ἐντράπηθι. (ι) ἀνθρώπῳ μωρῷ σεαυτόν, (κ) θανάτου (λ) ταχὺς

ΚΕΦ. Ε'.

1 † Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου, † καὶ μὴ εἴπῃς, Αὐτάρκη μοι
2 ἐστί. † Μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύϊ σου, (α) τοῦ πορεύεσθαι
3 ἐν ἐπιθυμίαις καρδίας σου. † Καὶ μὴ εἴπῃς, Τίς με δυναστεύσει;
4 † ὁ γὰρ Κύριος ἐκδικῶν (β) ἐκδικήσει σε. † Μὴ εἴπῃς, Ἥμαρτον,
5 καὶ τί μοι ἐγένετο; † ὁ γὰρ Κύριός ἐστι μακρόθυμος. † Περὶ ἐξιλασμοῦ
6 μὴ ἄφοβος γίνου προσθεῖναι ἁμαρτίαν ἐφ' ἁμαρτίαις. † Καὶ μὴ εἴπῃς,
Ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, † τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται·

MS.A. (α) Καὶ μὴ εἴπῃς, (β) ἐκδικήσει. Μὴ εἴπῃς,

Et denudabit absconsa sua. Si autem aberraverit; 21
derelinquet eum, & tradet eum in manus ruinæ suæ. 22
Conserva tempus, & devita à malo: & pro anima 23
tua ne confundaris. Est enim confusio adducens pec- 24
catum, & est confusio gloria, & gratia. Ne accipias 25
faciem adversùs animam tuam, & ne reverearis in 26
casum tuum. Non retineas verbum in tempore 27
(i) salutis. In sermone enim cognoscetur sapientia, 28
& doctrina in verbo linguæ. Non contradicas veri- 29
tati, & de (k) ineruditione tua confundere. Ne con- 30
fundaris confiteri peccata tua, nec coneris contra 31
fluxum fluminis. Et non subjicias te homini stulto, 32
& ne accipias faciem potentis. Usque ad mortem 33
agonizare pro veritate: & Dominus Deus pugna-
bit pro te. Noli (l) asper esse in lingua tua, & inu- 34
tilis, & remissus in operibus tuis. Noli esse, sicut 35
leo, in domo tua, & arreptitius in domesticis tuis.
Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad 36
dandum collecta.

CAP. V.

Noli attendere ad divitias tuas: & ne dixeris, 1
sufficientes mihi (a) sunt. Ne sequaris animam 2
tuam, & fortitudinem tuam, ut ambules in concu-
piscentiis cordis tui. Et ne dixeris, Quis me 3
(b) subjiciet? Dominus enim vindicans vindicabit
te. Ne dixeris, peccavi, & quid mihi (c) accidit? 4
(d) Dominus enim est patiens. De (e) propitiatu 5
noli esse sine metu, ut adjicias peccatum super pec-
cata. Et ne dicas, miseratio ejus magna est: multi- 6
tudinis peccatorum meorum miserebitur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 22 [illegible]
23 24 [illegible]
25 26 [illegible]
27 28 [illegible]
29 30 31 [illegible]
32 33 [illegible]
34 [illegible]
35 36 [illegible]
1 2 [illegible]
3 4 [illegible]
6 [illegible]
5 [illegible]

Et omnia arcana mea patefaciam ipsi. Si se 21
subtraxerit à me, rejiciam eum, tradámq; in 22
manum rapacium. Opportunitatem observa, 23
& malignum reformida: Et animæ tuæ (*vel,* 24
tui ipsius) ne te pudeat. Est enim pudor ge- 25
nerans peccata, est item pudor cujus decus
gratiam conciliat. Ne aduleris tibi ipsi, nec 26
erubescas fateri culpas tuas. Sermonem op- 27
portuno tempore ne comprimas. Nevè sa- 28
pientiã tuam celes. Nam ex sermone cogno- 29
scitur sapientia, & intellectus è confabulati-
one linguæ. Veritatem ne impugnes, & à 30
sceleribus tuis abstineto. Peccata tua fateri ne 31
erubescas, & stulto ne resistas. Ne te summit- 32
tas insano, & adversùs potentem ne conten-
das. Ad mortem usq; decerta pro veritate, & 33
Dñs pro te decertabit. Ne sis linguâ tuâ ja- 34
ctabund⁹, & remissus ac iners in tuis operib⁹.
Ne sis canis in domo tua, & severus ac terri- 35
bilis in actionibus tuis. Ne sit man⁹ tua por- 36
recta ad accipiendũ, sitq; ad dandũ contracta.

CAP. V.

Ne confidas tuis divitiis, ac dicas, Multum 1
habeo. Ne confidas potentiæ tuæ, ut sequa- 2
ris voluntates cordis tuî. Ne dicas, Quis po- 3
test adversùs robur meum? Dñs enim vindex
est omniũ oppressorum. Ne dicas, Peccavi, & 4
nihil mihi accidit: Deus enim longanimis est.
Ne dicas, Clemens est Dñs, & copiã debito- 6
rum ipse condonabit mihi. Super *data* venia 5
ne confidas, ne peccata peccatis accumules.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 * واظهر له جميع اسراري * وان خذلني اكبه • وادفعه الى المختلسين * اعرف مواضع
23 24 الكلام • واحذر الشرير * ولا تعد عما لا تنفع به من انفك * لان من الانف ما يكسب الاثم •
25 26 ومنه ايضا ما هو بهاء وكرامة * لا تحاب نفسك • ولا تانف من الاعتراف بعثراتك * لا تبخل
27 28 29 بقولك حيث ينفع * ولا تكتم حكمتك * لان الحكمة من النطق تعرف • والفهم بخطبة اللسان •
30 31 * لا تخالف القسط • ولا تماريه • وارجع عن ذنوبك وارتد منها * لا تانف من الاقرار بخطاياك •
32 33 ولا تمازح الجاهل * ولا تجعل عرضك للسفيه • ولا تنازع السلطان * جاهد دون الحق الى
34 35 الموت • والرب يجاهد عنك وينصرك * ولا تكون متجبرا بلسانك • وغادرا كسلانا في فعالك * لا تكون
36 متجبرا صياحا في منزلك • فظا غليظا في فعالك * لا تكون يدك مبسوطة للاخذ • منقبضة عن
1 2 العطاء • • الفصل الخامس • * لا تتوكل على مواشيك • وتقول اني مالي كثير * لا تتبع
3 بقوتك وتتبع هواك * لا تقول من يطيقني • فان الرب منتقم لجميع المظلومين والمغصوبين •
4 6 * لا تقول اني اذنبت فلم اعاقب • لان الله تعالى طويل المهل والتوده * لا تقول ان الرب رحيم •
5 ويتجاوز عن كثرة ذنوبي * لا تطمع بالغفران • كيلا تزيد على خطاياك •

Et omnia secreta mea pandam illi. 21
Quòd si me deserat, abjiciam eum, & 22
direptoribus tradam. Nosce loquendi oc- 23
casionem, & malignum caveto: Et ne 24
curras (i. te occupes) in quibus inutilis
est pudor tuus. Nam inter pudores est qui 25
iniquitatem afferat, & inter eosdem etiã
qui gratia est ac honor. Ne tibiipsi as- 26
senteris, & lapsus tuos fateri ne erube-
scas. Ne sis avarus sermonis ubi prod- 27
est, Et sapientiam tuam ne occultes. 28
Nam sapientia è sermone deprehenditur, 29
& prudentia è linguæ colloquio. Ne 30
contradicas veritati, nec impugnes eam:
& retrahe te à peccatis tuis, & ab iis
abstineto. Ne erubescas fateri peccata 31
tua, & cum insipiente ne joceris. Et ne 32
prostituas honorem tuum stulto, & cum
principe ne rixeris. Pugna pro verita- 33
te ad mortem usque, & Dominus pro te
pugnabit, ac victorem te reddet. Ne 34
fueris linguâ tuâ arrogans, torpens verò
ac ignavus in operibus tuis. Ne fueris 35
morosus, clamosus domi tuæ; tetricus,
asper in operibus tuis. Ne sit manus 36
tua porrecta ad accipiendum, ad tribu-
endum contracta.

CAP. V.

Ne confidas armentis tuis, ac dicas, 1
Multas equidem habeo divitias. Ne sis 2
de robore tuo securus, & proprias sequare
cupiditates. Ne dixeris, Quis in me 3
valeat? quia Dominus vindex est omni-
um qui tyrannide opprimuntur atq; vio-
lentiâ. Ne dicas, Deliqui, nec fui punitus; 4
quoniam Deus excelsus diu expectat &
coërcet iram suam. Ne dixeris, Dominus 6
quidem misericors est, & multitudinem
delictorum meorum præteribit. De venia 5
ne præsumas, ne adaugeas peccata tua.

Verſio VULG. LAT.

7 Miſericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in
8 peccatores reſpicit ira illius. Non tardes converti ad
9 Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim
venict ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te.
10 Noli anxius eſſe in divitiis injuſtis : non enim prode-
11 runt tibi in die obductionis & vindictæ. Non ventiles
te in omnem ventum, & non eas in omnem viam, ſic
12 enim omnis peccator probatur in duplici lingua. Eſto
firmus in via Domini, & in veritate ſenſûs tui & ſci-
13 entia, & proſequatur te verbum pacis & juſtitiæ. Eſto
manſuetus ad audiendum verbum, ut intelligas : et cum
14 ſapientia proferas reſponſum verum. Si eſt tibi intel-
lectus, reſponde proximo : ſin autem, ſit manus tua
ſuper os tuum, ne capiaris in verbo indiſciplinato,
15 & confundaris. Honor & gloria in ſermone ſenſati,
16 lingua verò imprudentis ſubverſio eſt ipſius. Non ap-
pelleris ſuſurro, & linguâ tuâ ne capiaris, et confunda-
17 ris. Super furem enim eſt confuſio & pœnitentia, & de-
notatio peſſima ſuper bilinguem : ſuſurratori autem
18 odium, & inimicitia, & contumelia. Juſtifica puſil-
lum, & magnum ſimiliter.

CAP. VI.

1 Noli fieri pro amico inimicus proximo : impro-
perium enim & contumeliam malus hæreditabit, &
2 omnis peccator invidus & bilinguis. Non te extollas
in cogitatione animæ tuæ velut taurus : ne fortè eli-
3 datur virtus tua per ſtultitiam, Et folia tua comedat,
4 & fructus tuos perdat, & relinquaris velut lignum aridum in eremo. Anima enim nequam diſperdet qui ſe habet, & in gaudium inimicis dat illum, & deducet in
5 ſortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos : & lingua eucharis in bono homine abundat.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

7 † Ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' (γ) αὐτοῦ, † καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς κατα-
8 παύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ. † Μὴ ἀνάμενε ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον, † καὶ
9 μὴ ὑπερβάλλου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας· † Ἐξάπινα γὰρ ἐξελεύσεται ὀργὴ
10 κυρίου, † καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξολῇ. † Μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρή-
μασιν ἀδίκοις, † οὐδὲν γὰρ (δ) ὠφελήσεις ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς.
11 † Μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ, † καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ· † οὕτως
12 ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος. † Ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν συνέσει σου,
13 † καὶ εἷς ἔστω σου ὁ λόγος. † Γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου, † καὶ ἐν
14 μακροθυμίᾳ φθέγγου ἀπόκρισιν. † Εἰ ἔστιν σοι σύνεσις, ἀποκρίθητι
15 τῷ πλησίον, † εἰ δὲ μή, ἡ χείρ σου ἔστω ἐπὶ στόματί σου. † Δόξα καὶ
16 ἀτιμία ἐν λαλιᾷ, † καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτῷ. † Μὴ κληθῇς
17 ψίθυρος, † καὶ τῇ γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε· † Ἐπὶ γὰρ τῷ κλέπτῃ
18 ἐστὶν αἰσχύνη, † καὶ κατάγνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσου. † Ἐν μεγάλῳ
καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει.

MS.A. (γ) αὐτῷ, (δ) ὠφελήσει σε ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς.

ΚΕΦ. ϛʹ.

1 † Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός· † ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ
2 ὄνειδος κληρονομήσει· † οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος. † Μὴ
ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου, † ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος
3 ἡ ψυχή σου. † Τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι, καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπο-
4 λέσεις, † καὶ ἀφήσεις σεαυτὸν ὡς (α) ξύλον ξηρόν. † Ψυχὴ πονηρὰ ἀπο-
λεῖ τὸν κτησάμενον αὐτήν, † καὶ ἐπίχαρμα ἐχθρῶν ποιήσει αὐτόν.
5 † Λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους αὐτοῦ, † καὶ γλῶσσα εὔλαλος πλη-
θυνεῖ εὐπροσήγορα.

MS.A. (α) φύλλον ξηρόν.

Cum Tranſlatione LATINA.

Miſericordia enim & ira ab illo : & ſuper pecca- 7
tores requieſcet ira illius. Ne tardes converti ad 8
Dominum, & ne differas de die in diem : Subitò 9
enim egredietur ira Domini, & in tempore vindictæ
(f) diſperdet. Noli attentus eſſe in divitiis injuſtis : 10
nihil enim (g) adjuvaberis in die obductionis. Non 11
ventiles in omni vento, & non eas in omni via :
(h) ſic peccator duplex linguâ. Eſto firmus in intel- 12
lectu tuo : & unus ſit ſermo tuus. Eſto velox in 13
auſcultatione tua, & in longanimitate profer re-
ſponſum. Si eſt tibi intellectus; reſponde proximo : 14
ſin autem; ſit manus tua ſuper os tuum. Gloria, 15
& inhonoratio in ſermone : & lingua hominis, ſub-
verſio eſt illius. Non appelleris (i) ſuſurro : & linguâ 16
tuâ ne inſidieris. Super furem enim eſt confuſio : 17
& denotatio peſſima ſuper bilinguem. In magno, & 18
in parvo (k) non ignores.

CAP. VI.

Et noli fieri pro amico inimicus. Nomen enim 1
malum, confuſionem, & improperium (a) hæreditabit.
Sic peccator bilinguis. Ne te extollas in cogita- 2
tione animæ tuæ, ne diripiatur velut taurus, anima
tua. Folia tua comedes, & fructus tuos perdes, 3
& relinques te velut lignum aridum. Anima ne- 4
quam diſperdet eum, qui ſe habet; et gaudium inimi-
corum faciet eum. Guttur dulce multiplicabit 5
amicos ſuos, et lingua beneloquens multiplicabit
bonas ſalutationes.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܡܛܠ ܕܪܚܡܐ ܘܪܘܓܙܐ ܥܡܗ. ܘܥܠ ܪܫܝܥܐ ܢܫܪܐ ܪܘܓܙܗ. * ܠܐ ܬܬܡܗܡܗ ܕܬܬܘܒ ܠܘܬܗ
8 ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܠܐ ܬܬܠܐ ܡܢ ܝܘܡ ܠܝܘܡ. * ܡܛܠ ܕܡܢ ܫܠܝܐ ܢܦܩ ܪܘܓܙܐ. ܘܒܙܒܢ 9
ܦܘܪܥܢܐ ܐܒܕܢܐ. * ܠܐ ܬܬܟܠ ܥܠ ܢܟܣܐ ܕܥܘܠܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܥܕܪܘܢܟ ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. 10
11 * ܠܐ ܬܗܘܐ ܕܪܐ ܒܟܠ ܪܘܚ. ܘܡܬܗܦܟ ܒܟܠ ܫܒܝܠ. * ܘܗܘܝܬ ܣܡܝܟ ܥܠ ܡܕܥܟ.
12 ܘܡܠܬܟ ܚܕܐ ܬܗܘܐ. * ܗܘܝܬ ܡܣܪܗܒ ܠܡܫܡܥ. ܘܡܬܡܣܟܢܐ ܗܘܝܬ ܠܡܬܠ ܦܬܓܡܐ. 13
* ܐܢ ܐܝܬ ܠܟ ܡܠܬܐ ܦܢܝ ܠܚܒܪܟ. ܘܐܢ ܠܐ. ܐܪܡܝ ܐܝܕܟ ܥܠ ܦܘܡܟ. 14
15 * ܐܝܩܪܐ ܘܨܥܪܐ ܡܢ ܡܢ ܕܡܡܠܠ. ܘܠܫܢܗ ܕܒܪܢܫܐ ܢܦܠܗ ܠܗ. * ܠܐ ܬܩܢܐ
16 ܫܡܐ ܕܡܬܦܠܓ ܒܐܘܪܚܬܗ. ܘܒܠܫܢܟ ܠܐ ܬܬܩܠ. * ܡܛܠ ܕܥܠ ܓܢܒܐ ܐܬܒܪܝܬ ܒܗܬܬܐ. ܘܚܣܕܐ 17
ܒܝܫܐ ܥܠ ܡܢ ܕܡܬܦܠܓ ܒܐܘܪܚܬܗ. * ܒܣܓܝ ܘܒܙܥܘܪ ܠܐ ܬܣܟܠ. 18

* ܦܘܠܓܐ * ܘ *

1 * ܘܡܢ ܪܚܡܐ ܠܐ ܬܗܘܐ ܣܢܐܐ. ܠܐ ܬܩܢܐ ܫܡܐ ܒܝܫܐ ܘܨܥܪܐ. ܡܛܠ ܕܚܣܕܐ ܘܚܘܒܐ ܥܠ ܡܢ
2 ܕܡܬܦܠܓ ܒܐܘܪܚܬܗ. * ܠܐ ܬܫܠܡ ܢܦܫܟ ܠܪܓܝܓܬܗ. ܕܠܐ ܐܝܟ ܬܘܪܐ ܢܒܥܐ ܚܝܠܟ. * ܛܪܦܝܟ
3 ܢܥܛܦ. ܘܦܐܪܝܟ ܢܐܟܘܠ. ܘܢܫܒܩܟ ܐܝܟ ܩܝܣܐ ܝܒܝܫܐ. * ܡܛܠ ܕܢܦܫܐ ܥܙܝܙܬܐ ܠܡܩܢܝܢܗ 4
5 ܡܚܒܠܐ. ܘܚܕܘܬܐ ܠܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܥܒܕܐ ܠܗ. * ܦܘܡܐ ܒܣܝܡܐ ܢܣܓܘܢ ܪܚܡܘܗܝ. ܘܣܦܘܬܐ
ܕܟܐܢܐ ܫܐܠܢ ܫܠܡܐ.

Miſericordia enim & indignatio penes eum 7
ſunt, & ſuper impios requieſcet indignatio
ipſius. Ne cuncteris pœnitere coram illo, & 8
ne moras nectas de die in diẽ : Quoniã ex im- 9
proviſo erumpet indignatio, & in tempore
ultionis interitus. Ne confidas injuſtis divi- 10
tiis; nihil enim tibi proderunt in die affli-
ctionis. Ne vela committas cuilibet vento, 11
& ad quancumque ſemitam *ne* te vertas. In- 12
nitere ſenſui tuo, & unus eſto ſermo tuus.
Eſto promptus ad audiendum, tardè verò re- 13
ſponſum redde. Si verbum tibi ſuppetat, 14
reſponde proximo tuo : alioqui, manum tu-
am ori tuo impone. Laus ac vituperium 15
pendent ab eo qui loquitur, & lingua ho-
minum dejicit illos. Ne acquiras nomen du- 16
pliciter ambulantis, & linguâ tuâ ne impin-
gas. In furem enim creata eſt ignominia, & 17
atrox infamia in dupliciter ambulantem. Mul- 18
tùm vel parùm ne delinquas :

CAP. VI.

Et ex amico ne inimicus evadas; ne ma- 1
lum nomen & ignominiam adipiſcaris : op-
probrium enim atque reatus in eum qui du-
pliciter ambulat. Proprio animo ne te com- 2
mittas, ne quaſi taurus robur tuum quærat,
Folia tua excutiat, & fructum tuum come- 3
dat, ac velut arborem ſiccam deſtituat. Ani- 4
mus enim protervus poſſidentem ſe deſtruit,
& gaudium hoſtibus efficit eum. Oris blan- 5
di, multi erunt amici : & labia juſtorum,
poſtulatio pacis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 *لأَنَّ الرَّحْمَةَ وَالْمَغْفِرَةَ بِيَدِ الرَّبِّ* وَيَحُلُّ غَضَبُهُ عَلَى الْمُنَافِقِينَ* لَا تَتَأَخَّرْ عَنِ التَّوْبَةِ* وَلَا تَتَبَاطَى 8
9 يَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ* لأَنَّ النَّكَالَ يَنْزِلُ بَغْتَةً* وَالْهَلَاكَ عِنْدَ الْجَزَاءِ* لَا تَتَّكِلْ عَلَى الْمَوَاشِي الْمَجْمُوعَةِ مِنَ 10
11 الْحَرَامِ* لأَنَّهَا لَا تُغْنِيكَ يَوْمَ الشِّدَّةِ* لَا تَنْتَقِلْ مَعَ كُلِّ رِيحٍ* وَتَنْقَادْ مَعَ كُلِّ رَأْيٍ* بَلْ كُنْ رَزِينًا 12
13 ثَابِتًا عَلَى كُلِّ عَقْلِكَ* وَلْتَكُنْ كَلِمَتُكَ وَاحِدَةً* كُنْ مُسْتَسْرِعًا لِسَمْعِ الْكَلَامِ* بَطِيًّا
14 مُتَأَنِّيًا عَنْ رَدِّ الْجَوَابِ* إِنْ حَضَرَكَ جَوَابٌ بِالصَّوَابِ فَرُدَّ عَلَى صَاحِبِكَ* وَإِلَّا فَالْزَمْ لِسَانَكَ
15 الصَّمْتَ* التَّكْرِمَةُ وَالْهَوَانُ لِصَاحِبِ الْكَلَامِ* أَلْسِنَةُ النَّاسِ تَصْرَعُهُمْ* لَا تَكُونُ ذَا 16
17 لِسَانَيْنِ* وَلَا تَعْثُرْ بِلِسَانِكَ* لأَنَّ الْعَارَ وَالْخِزْيَ يَلْزَمَانِ اللِّصَّ* وَالذُّلَّ وَالشَّتِيمَةَ لِذِي وَجْهَيْنِ*
18 *لَا تُصْغِي إِلَى أَحَدٍ بِقَلِيلٍ وَلَا بِكَثِيرٍ* * الْفَصْلُ السَّادِسُ *
1 *لَا تَكُونُ يَدُكَ مَقْبُوضَةً لِئَلَّا تَصِيرَ فَضِيحَةً* وَالِاسْمُ الْقَبِيحُ وَالْعَارُ وَالْعَيْبُ يَلْزَمُ ذَا اللِّسَانَيْنِ*
2 *لَا تَتْبَعْ شَهَوَاتِ نَفْسِكَ* لِئَلَّا تَسْتَكِدَّكَ الدَّبْرَةُ وَتُوهِنَ قُوَّتَكَ مِثْلَ الثَّوْرِ فِي الْأَصْفَارِ*
3 *تَنْثُرُ وَرَقَكَ* وَتَأْكُلُ ثَمَرَكَ* وَتَدَعُكَ خَاوِيًا كَالشَّجَرَةِ الْيَابِسَةِ* لأَنَّ النَّفْسَ الْخَبِيثَةَ تُهْلِكُ 4
5 صَاحِبَهَا* وَتُشْمِتُ بِهِ الْأَعْدَاءَ* اللَّطِيفُ الْكَلَامِ تَكْثُرُ أَصْدِقَاؤُهُ* مُتَّبِعِي الْأَبْرَارِ يُحْمَدُ*

Miſericordia enim & venia in manu 7
Domini, & indignationem ſuam in im-
pios immittet. Ne differas pœnitentiam, 8
neque moreris de die in diem. Nam pœna 9
repentè irruet, & tempore retributionis
exitium. Ne confidas opibus ex illicito 10
coactis : quoniam nullam tibi opem fe-
rent in die calamitatis. Ne omni cum 11
vento movearis, nec quamvis opinionem
ſecteris : Sed eſto firmus & conſtans in 12
toto ſenſu tuo, & unus idemque ſit ſer-
mo tuus. Eſto celer ad audiendum ſer- 13
monem, tardus ac lentus ad reddendum
reſponſum. Si præſtò tibi ſit reſponſum 14
idoneum, redde amico tuo : ſin minùs, im-
pone ſilentium linguæ tuæ. Gloria & 15
ignominia authori ſermonis : linguæ ho-
minum præcipitant eos. Ne ſis bilinguis, 16
neve offendas linguâ tuâ. Nam turpitu- 17
do & ignominia furem comitantur, &
contemptus atque convitium duas ha-
bentem facies. Ne cui acquieſcas in re 18
parva ſive magna.

CAP. VI.

Non ſit anguſta manus tua, ne fias 1
opprobrium : turpe autem nomen, vi-
tuperium, & infamia comitantur bilin-
guem. Libidines animæ tuæ ne ſequaris, 2
ne te in miſeriam impellant, vireſq; tuas
debilitent quaſi tauris cui pabulum ob-
jicitur, Excutiant folia tua, fructus 3
tuos comedant, vacuúmque te deſerant
ut arborem aridam. Anima enim prava 4
poſſeſſorem ſuum perdet, & inimicorum
ludibrium efficiet. Comis in loquendo, 5
multos ſibi conciliabit amicos : qui ex-
petit juſtos, laudabitur.

Verſio VULG. LAT.

6 Multi pacifici ſint tibi, & conſiliarius ſit tibi unus de
7 mille. Si poſſides amicũ, in tentatione poſſide eum, &
8 ne facilè credas ei. Eſt enim amicus ſecundùm tempus
9 ſuum, & non permanebit in die tribulationis. Et eſt
amicus qui convertitur ad inimicitiam : & eſt amicus
10 qui odium & rixam & convitia denudabit. Eſt au-
tem amicus ſocius menſæ, & non permanebit in die
11 neceſſitatis. Amicus ſi permanſerit fixus, erit tibi quaſi
12 coæqualis, & in domeſticis tuis fiducialiter aget : Si
humiliaverit ſe contra te, & à facie tua abſconderit ſe,
13 unanimem habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tu-
14 is ſeparare, & ab amicis tuis attende. Amicus fidelis,
protectio fortis : qui autẽ invenit illũ, invenit theſau-
15 rũ. Amico fideli nulla eſt comparatio, & non eſt di-
gna ponderatio auri & argenti contra bonitatẽ fidei
16 illius. Amicus fidelis, medicamentũ vitæ & immorta-
17 litatis : & qui metuunt Dñm, invenient illum. Qui ti-
met Deum, æquè habebit amicitiã bonã : quoniã ſe-
18 cundùm illũ erit amicus illius. Fili, à juventute tua ex-
cipe doctrinam, & uſq; ad canos invenies ſapientiam.
19 Quaſi is qui arat, & ſeminat, accede ad eam, & ſuſtine
20 bonos fructus illius. In opere enim ipſi⁹ exiguũ labo-
21 rabis, & citò edes de generationibus illius. Quàm a-
ſpera eſt nimiùm ſapientia indoctis hominib⁹, & non
22 permanebit in illa excors. Quaſi lapidis virtus proba-
tio erit in illis, & non demorabuntur projicere illam.
23 Sapientia enim doctrinæ ſecundùm nomen eſt ejus, &
non eſt multis manifeſta : quibus autem cognita eſt,
24 permanet uſque ad conſpectum Dei. Audi, fili, & acci-
25 pe conſilium intellectûs, & ne abjicias conſilium meum. Injice pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum : Subjice humerum tuum, & porta il-
26 lam, & ne acedieris vinculis ejus.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

6 † Οἱ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί, † οἱ δὲ σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ
7 χιλίων. † Εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι αὐτόν, † καὶ μὴ ταχὺ
8 ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ. † Ἔστι γὰρ φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ, † καὶ οὐ μὴ παρα-
9 μείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου. † Καὶ ἔστι φίλος μετατιθέμενος
10 (ᵋ) εἰς ἔχθραν, † καὶ μάχην ὀνειδισμοῦ σου ἀποκαλύψει. † Καὶ ἔστι φίλος
11 κοινωνὸς τραπεζῶν, † καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου. † Καὶ
ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου ἔσται ὡς σύ, † καὶ ἐπὶ τοὺς οἰκέτας σου παρρησιάσεται.
12 † Ἐὰν ταπεινωθῇς, ἔσται κατὰ σοῦ, † καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρυβήσεται.
13 † Ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, † καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου πρόσεχε. † Φίλος
14 πιστὸς σκέπη κραταιά, † ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρεν θησαυρόν. † Φίλου πιστοῦ
15 οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα, † καὶ οὐκ ἔστι (ᵃ) σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτοῦ. † Φίλος
16 πιστὸς φάρμακον ζωῆς, † καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσουσιν αὐτόν. † Ὁ
17 φοβούμενος κύριον εὐθυνεῖ φιλίαν αὐτοῦ, † ὅτι κατ' αὐτὸν οὕτως καὶ ὁ
18 πλησίον αὐτοῦ. † Τέκνον, ἐκ νεότητός σου ἐπίλεξαι παιδείαν, † καὶ ἕως
19 πολιῶν εὑρήσεις σοφίαν. † Ὡς ὁ ἀροτριῶν καὶ (β) ὁ σπείρων πρόσελθε
20 αὐτῇ, † καὶ ἀνάμενε τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς αὐτῆς· † Ἐν γὰρ τῇ ἐργασίᾳ
αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις, † καὶ ταχὺ φάγεσαι (γ) γεννημάτων αὐτῆς.
21 † Ὡς τραχεῖά ἐστι σφόδρα τοῖς ἀπαιδεύτοις, † καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν αὐτῇ
22 ἀκάρδιος. † Ὡς λίθος δοκιμασίας ἰσχυρὸς ἔσται ἐπ' αὐτῷ, † καὶ οὐ χρο-
23 νιεῖ ἀπορρίψαι αὐτήν. † Σοφία γὰρ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστι, † καὶ οὐ πολ-
24 λοῖς ἐστι φανερά. † Ἄκουσον τέκνον καὶ (δ) δέξαι γνώμην μου, † καὶ μὴ
25 ἀπαναίνου τὴν συμβουλίαν μου. † Καὶ (ε) εἰσένεγκον τοὺς πόδας σου εἰς τὰς
26 πέδας αὐτῆς, † καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχηλόν σου. † Ὑπόθες τὸν
ὦμόν σου, καὶ βάσταξον αὐτήν, † καὶ μὴ προσοχθίσῃς τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς.

MS.A. (ᵋ) εἰς ἔχθραν, (ᵃ)* σταθμὸς (β) ὡς ὁ (γ) τῶν γεννημάτων (δ) ἔκδεξαι τὴν γνώμην (ε) εἴσενεγκαι

Cum Tranſlatione LATINA.

Multi pacifici ſint tibi : conſiliarii autẽ tui ſint unus 6
de mille. Si poſſides amicũ, in tentatione poſſide eũ, 7
& nõ facilè credas ei. Eſt enim amicus in tempore 8
ſuo, & nõ permanebit in die tribulationis tuæ. Et 9
eſt amicus, qui convertitur ad inimicitiam, & rixã
opprobrii tui denudabit. Et eſt amicus ſocius men- 10
ſarũ, & nõ permanebit in die neceſſitatis tuæ. Et in 11
bonis tuis erit, tanquam tu, & in domeſticis tuis fi-
ducialiter aget. Si humiliatus fueris; erit contra te, 12
& à facie tua abſcondet ſe. Ab inimicis tuis ſepara 13
te : & ab amicis tuis attende. Amicus fidelis, prote- 14
ctio fortis : &, qui invenit illum; invenit theſaurũ.
Amico fideli nulla eſt cõparatio, & nõ eſt pondus bo- 15
nitatis ejus. Amicus fidelis, medicamentũ vitæ : &,* 16
qui metuunt Dominum; invenient illum. Qui timet 17
Dominum; bonã habet amicitiam ſuam : quoniam ſe-
cundùm ipſum, ſic & proximus ipſius. Fili, à ju- 18
ventute tua excipe doctrinam : & uſque ad canos
invenies ſapientiam. Quaſi is, qui arat, & qui ſe- 19
minat, accede ad illã : & ſuſtine bonos fructus illius.
In operatione enim illius paululùm laborabis : & citò 20
edes de generationibus illius. Quàm aſpera eſt ni- 21
miùm indoctis, & non permanebit in illa excors.
Quaſi lapis probationis fortis erit in illo; & nõ de- 22
morabitur projicere illam. Sapientia enim ſecundùm 23
nomen ſuum eſt : & non eſt multis manifeſta. Audi, 24
fili, & accipe ſententiã meã, & ne abjicias cõſilium
meum. Et injice pedes tuos in compedes illius, et in 25
torquem illius collum tuum. Subjice humerum tuum, 26
et porta illam : et ne acedieris vinculis illius.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܫܐܠܝ ܫܠܡܟ ܢܗܘܘܢ ܣܓܝܐܐ. ܘܒܥܠ ܪܐܙܟ ܚܕ ܡܢ ܐܠܦ. * ܐܢ ܩܢܐ ܐܢܬ ܪܚܡܐ.
7 ܒܢܣܝܢܐ ܩܢܝܘܗܝ. ܘܠܐ ܬܬܗܝܡܢ ܒܥܓܠ ܠܗ. * ܐܝܬ ܪܚܡܐ ܕܡܛܠ ܥܕܢܐ. 8
11 ܘܠܐ ܩܐܡ ܒܝܘܡܐ ܕܐܘܠܨܢܐ. * ܒܛܒܬܟ ܗܘ ܐܟܘܬܟ. ܘܒܒܝܫܬܟ ܡܬܪܚܩ ܡܢܟ.
12 * ܐܢ ܬܦܠ ܢܬܗܦܟ ܥܠܝܟ. ܘܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܟ ܢܛܫܐ. * ܡܢ ܣܢܐܝܟ ܐܬܪܚܩ. ܘܡܢ
13 ܪܚܡܝܟ ܐܙܕܗܪ. * ܪܚܡܐ ܫܪܝܪܐ ܪܚܡܐ ܗܘ ܡܩܘܝܢܐ. ܘܡܢ ܕܡܫܟܚ ܠܗ ܣܝܡܬܐ 14
15 ܡܫܟܚ. * ܠܪܚܡܐ ܡܗܝܡܢܐ ܠܝܬ ܕܡܝܐ. ܘܠܝܬ ܡܬܩܠܐ ܠܛܝܒܘܬܗ. * ܣܡܐ
16 ܕܚܝܐ ܪܚܡܐ ܗܘ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܕܕܚܠ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܗܘ. * ܕܕܚܠܝܢ ܠܐܠܗܐ ܢܛܪܝܢ 17
18 ܪܚܡܘܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܝܟܘܬܗ ܐܟܘܬܗ ܪܚܡܘܗܝ. * ܒܪܝ. ܡܢ ܛܠܝܘܬܟ ܩܒܠ
19 ܡܪܕܘܬܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܣܝܒܘܬܟ ܬܫܟܚ ܚܟܡܬܐ. * ܐܝܟ ܙܪܘܥܐ ܘܐܝܟ ܚܨܘܕܐ ܩܪܘܒ
20 ܠܗ. ܘܣܓܝܐܘܬ ܥܠܠܬܗ ܬܣܥܢ. * ܐܝܟ ܕܒܥܡܠܐ ܙܥܘܪܐ ܬܠܐܐ. ܘܦܐܪܝܗ ܡܚܕܐ ܬܐܟܘܠ.
21 * ܟܡܐ ܥܫܝܢܐ ܠܘܬ ܣܟܠܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܠܗ ܚܣܝܪܝ ܠܒܐ. * ܐܝܟ 22
23 ܟܐܦܐ ܝܩܝܪܬܐ ܥܠܘܗܝ. ܥܕܡܐ ܕܠܐ ܚܙܐ ܘܢܦܨܝܗ. * ܫܡܗ ܐܝܟ ܡܪܕܘܬܗ. ܘܡܢ ܣܟܠܐ ܠܐ
24 ܡܬܚܙܝܐ. * ܫܡܥ ܒܪܝ. ܘܩܒܠ ܡܪܕܘܬܝ. ܘܠܐ ܬܒܣܐ ܡܠܟܝ. * ܐܥܠ ܪܓܠܟ
25 ܒܡܨܝܕܬܗ. ܘܒܥܘܩܬܗ ܐܥܠ ܨܘܪܟ. * ܪܟܢ ܟܬܦܟ ܘܛܥܘܢܝܗ. ܘܠܐ ܬܬܟܪܐ ܒܫܩܠܬܗ.
26 * ܒܟܠܗ ܠܒܟ ܩܪܘܒ ܠܘܬܗ. ܘܒܟܠܗ ܚܝܠܟ ܛܪ ܐܘܪܚܬܗ.

Benevoli tui ſint multi, at conſiliarius tuus 6
unus è millenis. Si compares amicum, ex 7
perimento compara eum, nec temerè te con-
credas illi. Eſt amicus reſpectu opportuni- 8
tatis, qui non permanet tempore afflictionis.
In proſperitatibus tuis alter idem erit, & in 11
adverſitatibus tuis à te recedet. Si cadas,
in te convertetur, & è conſpectu tuo diſce- 12
dens occultabit ſe. Inimicum tuum devita, 13
& ab amico tuo caveto. Amicus verus,
amicus eſt conſtans : & qui talem nan- 14
ciſcuntur, theſaurum nanciſcuntur. Ami- 15
co fido nullum eſt pretium, nullumque pon-
dus gratiæ ipſius. Amicus fidus medicina 16
vitæ eſt ; & qui Deum reveretur, is eſt. Qui 17
reverentur Deum, ſtabilem ſervant amiciti-
am : qualis enim eſt ipſe, tales amici ejus.
Fili mi, à pueritia tua ſuſcipe diſciplinam, & 18
ad tuam uſque ſenectutem invenies ſapienti-
am. Velut ſator, & quaſi meſſor ad eam ac- 19
cede, & copiam proventuum ejus recondes.
Quaſi parvo labore fatigaberis, & fructum 20
ejus mox comedes. Quàm aſpera eſt apud 21
ſtultos ſapientia ! & excordes non ſuſtinent
eam. Tanquam lapis graviſſimus incumbit 22
illi, adeò ut non videat & excutiat eum. No- 23
men ejus eſt qualis eruditio ipſius, & ab inſi-
pientibus minimè deprehenditur. Acquieſce 24
fili mi, & accipe documentum meum, nec ir-
ritam facias eruditionem meam. Inſere pe-
dem tuum in rete ipſius, & in ejuſdem onus
infer collum tuum. Humerum tuum admo- 25
vens bajula eam, & farcinam ejus ne moleſtè
feras. Animo toto accede ad eam, & totis 26
viribus tuis ſerva vias ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وَلْيَكُنِ الْمُسَالِمُونَ عَلَيْكَ كَثِيرًا* وَأَصْحَابُ سِرِّكَ مِنْ أَلْفٍ وَاحِدٌ* لَا تُصَادِقْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِالتَّجْرِبَةِ* 7
8 وَلَا تَطْمَئِنَّ إِلَيْهِ وَشِيكًا* لأَنَّ مِنَ النَّاسِ مَنْ إِخَاؤُهُ سَاعَةً* وَلَا يَلْبَثُ عِنْدَ الشِّدَّةِ* فِي الرَّخَا وَالْخَيْرِ 11
12 هُوَ مِثْلُكَ* وَفِي الشِّدَّةِ يَخْتَفِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْكَ* إِنْ نَابَتْكَ نَائِبَةٌ* غَدَرَ بِكَ وَهَرَبَ وَاخْتَفَى مِنْ
13 بَيْنِ يَدَيْكَ* تَبَاعَدْ مِنْ عَدُوِّكَ* وَتَحَفَّظْ مِنْ صَدِيقِكَ أَيْضًا وَاحْذَرْهُ* صَدِيقُ الصِّدِّيقِ هُوَ 14
15 صَدِيقُ الْمَنْفَعَةِ* وَمُصَادِقُوهُ قَدْ ظَفِرُوا بِالْكَنْزِ* مَنْ أَحَبَّ الْإِيمَانَ* فَلَيْسَ لَهُ ثَمَنٌ وَلَا يُوزَنُ مَعْرُوفُهُ*
16 * الْمُحِبُّ الْإِيمَانَ مِثْلُ سَمِّ الْحَيَاةِ* وَهُوَ مِنْ أَتْقِيَاءِ اللهِ* أَتْقِيَاءُ اللهِ يَدُومُ صَدَاقُهُمْ لأَنَّ أَخِلَّاءَهُ 17
18 يُشْبِهُونَهُ* اِقْبَلِ الْأَدَبَ فِي صِغَرِكَ تُصَادِفِ الْحِكْمَةَ فِي الْكِبَرِ* اُدْنُ مِنْهَا مِثْلَ الزَّارِعِ وَالْحَاصِدِ* 19
20 وَاخْزُنْ كَثْرَةَ غَلَّاتِهَا* اِعْنِ فِي سُنَنِهَا تَسْتَنِينُ* وَتَأْكُلُ غَلَّاتِهَا سَرِيعًا عَاجِلًا* مَا أَشَدَّ قَوْلَ الْحِكْمَةِ 21
22 عَلَى الْجَاهِلِ* وَلَا يَحْمِلُهَا عَاجِزُ الرَّأْيِ* وَهِيَ أَثْقَلُ عَلَيْهِ مِنَ الصَّخْرِ الثَّقِيلَةِ* وَيُلْقِيهَا عَنْهُ وَلَا
23 يَلْتَفِتُ إِلَيْهَا* اِسْمُهَا مِثْلُ عَمَلِهَا* وَلَا يَسْتَبِينُ الْمَعْتُوهُ فَضْلَهَا* يَا بُنَيَّ اسْمَعْ عِلْمِي وَاقْبَلْهُ* وَلَا 24
25 تَرْفُضْ أَدَبِي وَعِظَتِي* أَدْخِلْ رِجْلَكَ فِي مَسَالِكِهَا* وَاحْمِلْ أَصَارَهَا عَلَى عُنُقِكَ* اُدْنُوا وَاحْمِلْهَا عَلَى
26 عَاتِقِكَ* وَلَا تَضْجَرْ بِحَمْلِهَا* تَقَدَّمْ عَلَيْهَا مِنْ أَقْصَى قَلْبِكَ* وَاحْفَظْ طُرُقَهَا بِجُهْدِكَ وَطَاقَتِكَ*

Salutantes te multi ſunto ; conſortes au- 6
tem conſilii tui, unus de mille. Cum ne- 7
mine amicitiam contrahas, niſi adhibitã
experientiã, nec citò fidas ei. Nam inter 8
homines reperitur cujus amicitia eſt ad
horam, nec permanet tempore adverſita-
tis. In abundantia & proſperitate alter 11
tu idem eſt, in adverſitate verò abſcon-
dit ſe à conſpectu tuo. Si infortunium ti- 12
bi accidat, fallet te, & fugiens abſcondet
ſe à conſpectu tuo. Recede ab inimico tuo, 13
& ab amico quoque tuo proſpice & cave
tibi. Amicus verus eſt amicus utilis, 14
quem qui offendunt, theſaurum adipi-
ſcuntur. Amanti fidem nullum eſt pre- 15
tium, ejuſq; benevolentia ponderari ne-
quit. Amicus fidus eſt veluti pharmacum 16
vitæ, idemq; eſt ex numero timentium
Deum. Timentium Deum cõſtans eſt ami- 17
citia : amici enim ejus ſimiles ſunt ipſi.
Si diſciplinam in minori ætate tua ſuſ- 18
cipias, in majori invenies ſapientiam.
Accede ad illam ut ſator & ut meſſor, 19
& condes multitudinem frugum ipſius.
Eſto ſolicitus in legibus ejus, & adole- 20
ſces, ac brevi citòque comedes fruges
ejus. Quàm durus eſt ſermo ſapientiæ 21
ſtulto, & imbecillus mente non fert illam.
Graviſſimo ſaxo gravior eſt ipſi, & ab- 22
jiciet eam à ſe, & ne convertetur quidem
ad illam. Nomen ejus inſtar operis ipſius, 23
nec percipit ſtolidus præſtantiam ejus.
O fili mi, audi doctrinam meã, & ſuſcipe 24
illam; & diſciplinam atque hortationem
meam ne recuſes. Immitte pedem tuum
in vias ejus, & bajula ſuper cervicem
tuã ſarcinas ej⁹. Accedens imponito illã 25
humero tuo, eãmq; geſtare ne pigeat. Aſpi- 26
ra ad eã è penitiſſimo corde tuo, ejúſque
vias accuratè & pro virili parte cuſtodi.

Verſio VULG. LAT.

27 In omni animo tuo accede ad illam, & in omni virtu-
28 te tua conſerva vias ejus. Inveſtiga illã, & manifeſta-
29 bitur tibi, & continens factus ne derelinquas eam: In
noviſſimis enim invenies requiẽ in ea, & convertetur
30 tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes ejus in
protectionem fortitudinis, & baſes virtutis, & tor-
31 ques illius in ſtolam gloriæ: Decor enim vitæ eſt in
32 illa, & vincula illius alligatura ſalutaris. Stolam glo-
riæ indues eam, & coronam gratulationis ſuperpones
33 tibi. Fili, ſi attenderis mihi, diſces: & ſi accommo-
34 daveris animũ tuũ, ſapiens eris. Si inclinaveris aurem
tuam, excipies doctrinam: & ſi dilexeris audire, ſapi-
35 ens eris. In multitudine presbyterorũ prudentiũ ſta,
& ſapientiæ illorum ex corde conjungere, ut omnem
narrationẽ Dei poſſis audire, & proverbia laudis non
36 effugiant à te. Et ſi videris ſenſatũ, evigila ad eum, &
37 gradus oſtiorũ illius exterat pes tuus. Cogitatum tuũ
habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maximè
aſſiduus eſto: & ipſe dabit tibi cor, & concupiſcentia
ſapientiæ dabitur tibi.

CAP. VII.

1
2 NOli facere mala, & non te apprehendent. Diſce-
3 de ab iniquo, & deficient mala abs te. Fili, non ſemi-
nes mala in ſulcis injuſtitiæ, et non metes ea in ſeptu-
4 plũ. Noli quærere à Dño ducatum, neque à rege cathe-
5 dram honoris. Non te juſtifices ante Deum, quoniam
agnitor cordis ipſe eſt: & penes regem noli velle vi-
6 deri ſapiens. Noli quærere fieri judex, niſi valeas vir-
tute irrumpere iniquitates: ne fortè extimeſcas faciem
7 potentis, & ponas ſcandalũ in æquitate tua. Non pec-
ces in multitudinem civitatis, nec te immittas in popu-
8 lum, Neque alliges duplicia peccata: nec enim in uno
eris immunis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

27 †Ἐν πάσῃ ψυχῇ σου πρόσελθε αὐτῇ, †καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου (ζ) συν-
28 τήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. †Ἐξίχνευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί
29 σοι, †καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος μὴ ἀφῇς αὐτήν. †Ἐπ᾽ ἐσχάτων γὰρ εὑ-
ρήσεις τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῆς, †καὶ στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην.
30 †Καὶ ἔσονταί σοι αἱ (*) πέδαι εἰς σκέπην ἰσχύος, †καὶ οἱ κλοιοὶ αὐ-
31 τῆς εἰς στολὴν δόξης. †Κόσμος γὰρ χρύσεός ἐστιν ἐπ᾽ αὐτῆς, †καὶ οἱ
32 δεσμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον. †Στολὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτὴν,
33 καὶ στέφανον ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ. †Ἐὰν θέλῃς, τέκνον,
34 παιδευθήσῃ, †καὶ ἐὰν (η) δῷς τὴν ψυχήν σου, πανοῦργος ἔσῃ. †(θ) Ἐὰν
35 ἀγαπήσῃς ἀκούειν, ἐκδέξῃ· †καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σοφὸς ἔσῃ. †Ἐν
πλήθει πρεσβυτέρων στῆθι, †καὶ, τίς σοφὸς, αὐτῷ προσκολλήθητι.
†Πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε (ι) ἀκούειν, †καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ
36 ἐκφευγέτωσάν σε. †Ἐὰν ἴδῃς συνετὸν, ὄρθριζε πρὸς αὐτὸν, †καὶ βαθ-
37 μοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου. Διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασι
κυρίου, †καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διαπαντός· †αὐτὸς στηριεῖ τὴν
καρδίαν σου, †καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας (κ) σου δοθήσεταί σοι.
MS.A. (ζ) τήρησον (*) * παιδες (η) ἐπιδῷς (θ) Καὶ ἐὰν (ι) ἀκροᾶσθαι, (κ) δοθήσεταί

ΚΕΦ. ζ΄.

1
2 †ΜΗ᾽ ποίει κακὰ, καὶ οὐ μή σε καταλάβῃ κακόν. †Ἀπόστηθι ἀπὸ
3 ἀδίκου, καὶ ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ. †Υἱὲ, μὴ σπεῖρε ἐπ᾽ αὔλακας ἀδικίας,
4 †καὶ οὐ μὴ θερίσῃς (α) αὐτὰς ἑπταπλασίως. †Μὴ ζήτει παρὰ κυρίου
5 ἡγεμονίαν, †μηδὲ παρὰ βασιλέως καθέδραν δόξης. †Μὴ δικαιοῦ
ἔναντι κυρίου, †καὶ παρὰ βασιλεῖ μὴ σοφίζου. †Μὴ ζήτει γενέσθαι κριτὴς,
6 †μὴ οὐκ (β) ἐξισχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας· †μήποτε εὐλαβηθῇς ἀπὸ προσ-
7 ώπου δυνάστου, †καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐθύτητί σου. †Μὴ ἁμάρτανε
8 εἰς πλῆθος πόλεως, †καὶ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν ἐν ὄχλῳ. †Μὴ κατα-
11 δεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν, †ἐν γὰρ (γ) τῇ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ. †Μὴ εἴπῃς,
Τῷ πλήθει τῶν δώρων μου (*) ἐπόψεται, †καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι με θεῷ ὑ-
ψίστῳ προσδέξεται.
MS.A. (α) αὐτὰ ἑπταπλάσια (β) ἰσχύσεις (γ) μιᾷ (*) ἐπόψομαι,

In omni animo tuo accede ad illam: & in omni vir- 27
tute tua conſerva vias ejus. Inveſtiga, & quære: 28
& manifeſtabitur tibi: & continens factus ne de-
relinquas illam. In noviſſimis enim invenies requi- 29
em ejus: & convertetur tibi in oblectationem. Et 30
erunt tibi compedes in protectionem fortitudinis, &
torques illius in ſtolam gloriæ. Decus enim aure- 31
um eſt in ea, & vincula illius, (b) fila hyacinthi-
na. Stolam gloriæ indues eam, & coronam gratula- 32
tionis impones tibi. Si volueris, fili, diſces: &, ſi 33
accommodaveris animum tuum; callidus eris. Si 34
dilexeris audire; (c) excipies: & ſi inclinaveris
aurem tuam; ſapiens eris. In multitudine presby- 35
terorum ſta: &, qui ſapiens; ei conjungere. Omnem
narrationem divinam velis audire: & proverbia
intellectûs non effugiant te. Si videris ſenſatum; 36
evigila ad eum: & gradus (d) oſtiorum illius ex-
terat pes tuus. Cogitatum tuum habe in præceptis 37
Domini, & in mandatis illius meditare ſemper.
Ipſe firmabit cor tuum: & concupiſcentia ſapien-
tiæ tuæ dabitur tibi.

CAP. VII.

NOli facere mala: & non te apprehendet (a) 1
malum. Diſcede ab iniquo, & declinabit à te. Fili, 2
non ſemines in ſulcis injuſtitiæ; & non metes eos in 3
ſeptuplum. Noli quærere à Domino ducatum, neque 4
à rege cathedram honoris. Non te juſtifices ante Do- 5
minum: & penes regem noli velle videri ſapiens.
Noli quærere fieri judex; (b) ne fortè non poſſis au- 6
ferre iniquitates: Ne fortè extimeſcas faciem po-
tentis: & ponas ſcandalum in rectitudine tua.
Non pecces in multitudinem civitatis; nec te de- 7
mittas in turbam. Non alliges bis peccatum: In 8
uno enim non eris immunis. Ne dicas; In multitu- 11
dinem munerum meorum reſpiciet, & offerente me
Deo altiſſimo, (c) ſuſcipiet.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܒܨܝ ܘܒܨܝ ܘܒܥܝ ܘܐܫܟܚ. ܐܚܘܕ ܒܗ ܘܠܐ ܬܪܦܝܗ. * ܘܒܚܪܬܐ ܬܫܟܚ ܢܝܚܐ
28
29 ܘܦܘܢܩܐ. ܘܒܚܪܬܟ ܬܚܕܐ. * ܘܢܗܘܘܢ ܠܟ ܡܨܝܕܬܗ ܡܘܬܒܐ ܥܫܝܢܐ. * ܘܠܒܘܫܐ
31
32 ܕܐܝܩܪܐ ܢܠܒܫܟ. ܘܟܠܝܠܐ ܕܫܘܒܚܐ ܢܥܛܪܟ. * ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܒܪܝ ܬܬܪܕܐ. ܘܐܢ ܬܣܝܡ
33 ܠܒܟ. ܬܗܘܐ ܚܪܝܦܐ. * ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܠܡܫܡܥ. ܬܐܠܦ. ܘܐܢ ܬܪܟܢ ܐܕܢܟ. ܬܬܚܟܡ.
34 * ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܣܒܐ ܩܘܡ. ܘܚܙܝ ܡܢܘ ܚܟܝܡ. ܘܐܬܕܒܩ ܒܗ. ܟܠ ܡܫܥܝܬܐ
35 ܨܒܝ ܠܡܫܡܥ. ܘܡܬܠܐ ܕܚܟܝܡܐ ܠܐ ܢܥܒܪܘܢܟ. * ܚܙܝ ܡܢܘ ܚܟܝܡ ܘܩܕܡܝܗܝ.
36 ܘܕܫܐ ܐܣܟܘܦܬܗ ܪܓܠܟ. * ܐܣܬܟܠ ܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܒܦܘܩܕܢܘܗܝ ܗܓܝ
ܐܡܝܢܐܝܬ. ܘܗܘ ܢܬܩܢ ܐܘܪܚܟ. ܘܡܕܡ ܕܪܓܝܬ ܢܠܦܟ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *
1
2 * ܠܐ ܬܥܒܕ ܒܝܫܬܐ. ܘܠܐ ܬܕܪܟܟ ܒܝܫܬܐ. * ܪܚܩ ܡܢ ܥܘܠܐ. ܘܬܬܪܚܩ ܡܢܟ. * ܠܐ ܬܙܪܘܥ ܥܠ
3
4 ܬܠܡܐ ܕܚܛܝܬܐ. ܕܠܐ ܫܒܥܐ ܥܦܝܦܝܢ ܬܚܨܕܝܘܗܝ. * ܠܐ ܬܒܥܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܫܘܠܛܢܐ. ܘܡܢ
5 ܡܠܟܐ ܡܘܬܒܐ ܕܐܝܩܪܐ. * ܠܐ ܬܙܕܩ ܢܦܫܟ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܘܩܕܡ ܡܠܟܐ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܣܟܠܐ.
6 * ܠܐ ܬܒܥܐ ܠܡܗܘܐ ܕܝܢܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܝܬ ܚܝܠܐ ܠܡܥܒܕܘܬܗ ܕܥܘܠܐ. ܕܠܡܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܩܕܡ
7 ܥܬܝܪܐ. ܘܬܬܠ ܡܘܬܠܐ ܒܟܢܝܘܬܟ. * ܠܐ ܬܚܘܒ ܢܦܫܟ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܐ ܬܪܡܐ
8 ܢܦܫܟ ܒܕܝܢܗ. * ܠܐ ܬܬܢܐ ܠܡܚܛܐ ܬܪܬܝܢ ܚܛܗܝܢ. ܡܛܠ ܕܒܩܕܡܝܬܐ ܠܐ ܙܟܝܬ.

Explora & inveſtiga, quære & invenies: ar- 27
ctiùs eam tene, nec eam dimittas: Et tan- 28
dem requiem atque delitias invenies, & in
extremis tuis gaudebis: Eruntque tibi retia 29
ejus ſedes firmiſſima: Honoris amictu indu- 31
et te, & coronâ gloriæ te præcinget. Si vo- 32
lueris fili mi, erudieris: & ſi adverteris ani-
mum tuum, evades callidus. Si libenter au- 33
dieris, diſces: & ſi aurem tuam admoveris,
adipiſcêris ſapientiam. Cœtui ſeniorum aſ- 34
ſiſte, & vide quis fuerit ſapiens, eique ad-
hæreſce. In omni colloquio eſto lubens ad
audiendum: & proverbia ſapientum non te
fugiant. Vide quiſnam ſit ſapiens, & quære 35
eum, & limen ejus conculcet pes tuus. In- 36
tellige timorem Dei, ejuſque mandata quoti-
die meditare: ipſéque vias tuas diriget, &
quicquid optaveris te docebit.

CAP. VII.

NEquid mali facias, nec aſſequetur te ma- 1
lum. Recede à malo, & recedet à te. In ar- 2
vo peccati ne ſerito, ne ſeptuplum metas. 3
Ne petas à Deo principatum, nec à rege mu- 4
nus honoris. Ne juſtifices teipſum coram 5
Deo, & coram rege ne ſis ſtultus. Judex eva- 6
dere ne contendas, niſi polleas viribus ad ab-
olendam iniquitatem: ne fortè divitem re-
formides, & vitium inferas religioni tuæ.
Ne reum te reddas inter turbam civitatis, & 7
in judicia ejus ne te præcipites. Commiſſio- 8
nem peccatorum ne congemines, cùm in
præcedentibus non ſis juſtificatus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * ابحث وفتش واطلب لتجد. استفد بها ولا تخذلها * فان في آخر امرك لتجد الراحة والنعيم * وفي
28
29 عاقبتك تكون لك مصائدها مجلسا منيعا * وتكسوك كسوة البهاء * وتكللك باكليل المجد *
31
32 * يا بني ان شئت كنت حكيما. وان اورعت قلبك للحكمة كنت حرا لها * ان اعتدت السمع
33 تعلمت * وان اصغيت سمعك كنت حكيما * احضر مجالس الشيوخ * وافحص عمن كان منهم
34 حكيما. اورد نفسك لسمع احاديث الحكماء * ولا تفوتك امثالهم * وانس في ادبهم عقلا وانقطع
35 اليه. ولتطا قدماك اسكفات بيوتهم * تفهم بخشية الله واسعي في مرضاته كل يوم * وهو يسهل
36 طريقك * ويطلعك على جميع ما اشتهيت معرفته *
* الفصل السابع *
1
2 * لا تاتين شرا. ولا تخالطن السوء * تباعد عنه يبتعد عنك * لا تزرع في جرن الاثم والخطية
3
4 لئلا تعاقب سبعة اضعاف * لا تطلب من الله السلطان. ولا الجوائز والكرامة من الملك
5 * لا تزكين نفسك امام الله. واياك والجهل قدام الملك * لا تطلب ولاية القضاء الا وقد وطنت
6 نفسك. ان تبطل المحذور لتقدر على ذلك. لعلك ان تهاب الغني او تحابيه فتعيب عملك
8 * لا تعود في الخطايا. لانك لم تبرا من الاولى *

Indaga, ſcrutare, & inquire, ut inveni- 27
as: utere illâ, nec deſeras eam: Nam 28
in fine rerum tuarum invenies requiem
& jucunditatem: Et in extremis tuis 29
erunt tibi retia ejus ſolium excelſum:
Indumento nitoris cinget te, & gloriæ 31
diademate coronabit. O fili mi, ſi velis, 32
ſapiens eris: et ſi ſapientiæ cor tuum ſe-
poſueris, eris ad eandem liber & expedi-
tus. Si fueris audiendi ſtudioſus, addi- 33
ſces: & ſi aurem tuam præbueris, ſa-
piens evades. Senum conſeſſibus adeſto, 34
& quiſnam ſit inter eos cordatus exqui-
re. Subducito teipſum ad audienda col-
loquia ſapientum, & eorum parabolæ te
non prætereant. Compone tibi ex eo- 35
rum familiaritate judicium, téque ad
illam ſubtrahe; & pedes tui limina ha-
bitationum eorum terant. Intellige ti- 36
morem Dei, & in his quæ placita ſunt
illi, quotidiè verſare: et ipſe viam tuam
complanabit, et indicabit tibi quicquid
ſcire cupies. *CAP. VII.*
NE perpetres malum, & cum pravo 1
noli conſortium habere. Recede ab 2
eo, & recedet à te. Ne ſeras in urceo ini- 3
quitatis et peccati, ne ſeptupliciter puni-
aris. Ne exoptes à Deo poteſtatem, neq; 4
munera et honorem à rege. Ne te juſtifi- 5
ces coram Deo, & cave tibi ab inſipien-
tia coram rege. Judicandi provinciam 6
ne poſtules, niſi priùs animum tuum de-
miſeris; (ſi ab iniquitate abſtineas, id
quidem præſtiteris) ne fortè ſi divitem
extimueris, aut aſſentatus ei fueris, opus
tuum culpes. Ne iteres peccata, quia 8
nondum es impunis ab anteactis.

Verſio VULG. LAT.

9
10 Noli eſſe puſillanimis in animo tuo: Exorare, & facere
11 eleëmoſynam ne deſpicias. Ne dicas; In multitudine mu-
nerum meorum reſpiciet Deus, & offerente me Deo altiſſi-
12 mo, munera mea ſuſcipiet. Non irrideas hominem in ama-
ritudine animæ: eſt enim qui humiliat & exaltat, circum-
13 ſpector Deus. Noli arare mendacium adverſùs fratrem tu-
14 um: neque in amicum ſimiliter facias. Noli velle mentiri
15 omne mendacium: aſſiduitas enim illius non eſt bona. Noli
verboſus eſſe in multitudine presbyterorum, & non iteres
16 verbum in oratione tua. Non oderis laborioſa opera, &
17 ruſticationem creatam ab Altiſſimo. Non te reputes in
18 multitudine indiſciplinatorum. Memento iræ, quoniam
19 non tardabit. Humilia valdè ſpiritum tuum: quoniam vin-
20 dicta carnis impii, ignis & vermis. Noli prævaricari in
amicum pecuniam differentem, neque fratrem chariſſimum
21 auro ſpreveris. Noli diſcedere à muliere ſenſata & bona,
quam ſortitus es in timore Domini: gratia enim verecundiæ
22 illius ſuper aurum. Non lædas ſervum in veritate operan-
23 tem, neque mercenarium dantem animam ſuam. Servus ſen-
ſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua, non defraudes illum
24 libertate, neque inopem derelinquas illum. Pecora tibi ſunt?
25 attende illis: & ſi ſunt utilia, perſeverent apud te. Filii tibi
26 ſunt? erudi illos, & curva illos à pueritia illorum. Filiæ
tibi ſunt? ſerva corpus illarum, & non oſtendas hilarem fa-
27 ciem tuam ad illas. Trade filiam, & grande opus feceris,
& homini ſenſato da illam.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9
10 †Μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ σου, Καὶ ἐλεημοσύνην ποι-
12 ῆσαι μὴ παρίδῃς. †Μὴ καταγέλα ἄνθρωπον ὄντα ἐν πικρίᾳ
13 ψυχῆς αὐτοῦ, †ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν καὶ ἀνυψῶν. †Μὴ ἀροτρία ψεῦδος
14 ἐπ᾽ ἀδελφῷ σου, †μηδὲ φίλῳ τὸ ὅμοιον ποίει. †Μὴ θέλε ψεύ-
δεσθαι πᾶν ψεῦδος, †ὁ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ εἰς ἀγαθόν.
15 †Μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει πρεσβυτέρων, †καὶ μὴ δευτερώσῃς
16 λόγον ἐν προσευχῇ σου. †Μὴ μισήσῃς ἐπίπονον ἐργασίαν, †καὶ
17 γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκτισμένην. †Μὴ προσλογίζου σεαυτὸν ἐν
19 πλήθει ἁμαρτωλῶν. †(δ) Ταπείνωσον σφόδρα τὴν ψυχήν σου.
18 †Μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ, Ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ
19 σκώληξ. †Μὴ ἀλλάξῃς (ε) φίλον ἕνεκεν ἀδιαφόρου, †μηδ᾽ ἀδελ-
20 φὸν γνήσιον ἐν χρυσίῳ Σουφείρ. †Μὴ ἀστόχει γυναικὸς σοφῆς καὶ
21 ἀγαθῆς, †(ζ) καὶ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ τὸ χρυσίον. †Μὴ κακώσῃς οἰ-
22 κέτην ἐργαζόμενον ἐν ἀληθείᾳ, †μηδὲ μίσθιον διδόντα (η) ψυχὴν
23 αὐτοῦ. †Οἰκέτην συνετὸν ἀγαπάτω σου ἡ ψυχὴ, †μὴ στερήσῃς
24 αὐτὸν ἐλευθερίας. †Κτήνη σοί ἐστιν; ἐπισκέπτου αὐτά· †καὶ εἰ
25 ἔστι σοι χρήσιμα, ἐμμενέτω σοι. †Τέκνα σοί ἐστι; παίδευσον αὐ-
26 τὰ, †καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν. †Θυγατέρες σοί
εἰσι; πρόσεχε τῷ σώματι αὐτῶν, †καὶ μὴ ἱλαρώσῃς πρὸς (θ) αὐτὰς
27 τὸ πρόσωπόν σου. †Ἔκδου θυγατέρα, καὶ ἔσῃ τετελεκὼς ἔργον
μέγα, †καὶ ἀνδρὶ συνετῷ δώρησαι αὐτήν.
MS.A. (δ) Μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ. Ταπείνωσον σφόδρα
τὴν ψυχήν σου, Ὅτι ἐκδίκησις (ε) φίλον * ἀδιαφόρου, μηδὲ (ζ) ἡ γὰρ
(η) τὴν ψυχὴν (θ) * αὐτὰ

9
Noli eſſe puſillanimis in oratione tua: Et elee- 10
moſynam facere ne deſpicias. Ne irrideas ho- 12
minem; qui ſit in amaritudine animæ ſuæ: eſt
enim qui humiliat, & qui exaltat. Noli arare 13
mendacium adverſùs fratrem tuum: neque in
amicum ſimiliter facias. Noli velle mentiri omne 14
mendacium: aſſiduitas enim illius non in bo-
num. Noli verboſus eſſe in multitudine presbyte- 15
rorum: & non iteres verbum in oratione tua. 16
Non oderis laborioſam operationem, & ruſtica- 17
tionem creatam ab Altiſſimo. Non te computes 19
in multitudine peccatorum. Humilia valdè
ſpiritum tuum: Memento, quoniam ira non 18
tardabit: Quoniam vindicta (d) impii, ignis, 19
& vermis. Ne commutes amicum propter (e) in-
differens, neque fratrem germanum in auro Su- 20
phir. Noli diſcedere à muliere ſenſata, & bona: 21
gratia enim ejus ſuper aurum. Non lædas ſer- 22
vum in veritate operantem, neque mercenarium
dantem animam ſuam. Servum ſenſatum dili- 23
gat anima tua: non defraudes illum libertate.
Pecora tibi ſunt? attende illis: &, ſi ſunt tibi 24
utilia; perſeverent apud te. Filii tibi ſunt? 25
Erudi illos, & curva à pueritia collum eorum.
Filiæ tibi ſunt? Serva corpus earum: & ne 26
oſtendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade 27
filiam: & grande opus feceris: & homini ſenſato
da illam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܠܐ ܬܐܡܪ ܕܒܣܘܓܐܐ ܕܩܘܪܒܢܝ ܚܙܐ. ܘܡܐ ܕܡܩܪܒ ܐܢܐ ܠܡܪܝܡܐ. ܢܩܒܠ ܩܘܪܒܢܝ. ܠܐ
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
15
16 [illegible]
17 [illegible]
18
19 [illegible]
20 [illegible]
21
22 [illegible]
23
24 [illegible]
25
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]

Ne dicas, Reſpiciet copiam munerum meo- 9
rum; cúmque ſacrificavero Altiſſimo, obla-
tiones meas accipiet. Ne tædio afficiaris in
fundendis precibus tuis; & ab eleemoſyna
ne detinearis: mandatum exequi ne diffe-
ras. Ne derideas hominem cujus amaræ 10
ſunt fauces: eſt enim qui evehat ac depri-
mat. Ne machineris malum adverſùs fra- 11
trem tuum, ſimiliter nec adverſùs amicum,
nec adverſùs proximum ullo modo. Ne ve- 12
lis mentiri ullo mendacio, quia finis illis non
eſt bonus. In ſenatu potentum ne te abſ- 13
condas, & verba precationis tuæ ne vari-
es. Ne diligas teipſum pluſquàm popula- 15
res tuos. Memento iram non eſſe tranſitu- 16
ram. Summoperè deprime teipſum, quia fi- 17
nis omnium hominum ad vermem eſt futu-
rus. Amicum pecuniâ ne permutes, nec fra- 18
trem quem habes, auro Ophirio. Mulierem 19
bonâ ac formâ ſpecioſam ne permutes mar-
garitis. Ne exagites famulum fideliter ſer- 20
vientem, neq; mercenarium qui ſemetipſum
fatigat. Servum ſapientem ut animam tu- 21
am dilige, neque deneges ei libertatem. Ju- 22
mentum habes, experire: quod ſi validum
ſit, poſſide. Liberos habes, erudi eos, & u- 23
xores ducito illis ab adoleſcentia ipſorum.
Filiæ ſunt tibi, cuſtodi carnem earum: ne- 24
que ſerenum illis præbeas vultum. Ejice fi- 25
liam, & egredietur moleſtia: cæterùm viro
cordato da illam. Uxorem habes, ne repu- 26
dies eam: quòd ſi ſit improba, ne te concre-
das illi. Animo toto honora patrem tuum; 27
& matris tuæ quæ te genuit, ne obliviſcaris.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لا تقل انه يحاسبني لكثرة قرابيني * ويتجاوز عني العلي لكثرة جنودي * لا ترائي في دعائك 9
وصلاتك * ولا تمتنع بعد ذلك من الصدقة * لا تدع اكمال الوصية * ولا تستهزي بمن هو 10
دونك * لان الرب يرفع من يشاء ويذل من يشاء * لا تهم باخيك سمة سوء * ولا بصديقك 11
ايضا * ولا باحد من اخوانك * لا يحبنك الاثم والكذب. لان عاقبتهما عاقبة سوء * لا تخف 12 13
نفسك من مجلس السلاطين * ولا تغير كلام دعائك * لا تؤثر نفسك على قومك * واذكر ان 15 16
السخط لا يتراخى اذا نزل * وضع نفسك جدا جدا * لان اخر مصير الناس الى الرمم 17
والبلى * لا تبدل الصديق بالمال * ولا اخا موافقا بذهب * لا تبدل امراة صالحة صبيحة 18 19
الوجه بالمرجان * لا تنصب بالعبد الناصح * ولا بالاجير المتعب نفسه * حب العبد الحكيم 20 21
كحبك لنفسك * ولا تمنعه العتق * ان كان لك دابة جربها * وان كانت موافقة فاقتنها * 22
* وان كان لك اولاد فاحسن ادبهم * وزوجهم في حداثتهم * ان رزقت بنات فاحذرهن * ولا تبش 23 24
لهن وجهك * وزوج بناتك فقد اخرجت عنك العار * لا تزوجهن الا لرجل حليم * ان كانت 25 26
لك امراة فلا تطعها * ولا تامنها ان كانت فاجرة * اكرم اباك من اقصى قلبك * 27
ولا تضيع والدتك *

Ne dicas, Rationem mei habebit ob mul- 9
titudinem oblationum mearum, & deflc-
ctet à me Altiſſimus propter copiam mili-
tum meorum. Ne ſimulatione utaris in
precatione & oratione tua: & adhuc ne
abſtineas ab eleemoſyna: præceptum per-
agere ne prætermittas. Inferiorem te ne 10
derideas: nam Dominus extollit quem
vult, & quem vult deprimit. Ne culpes 11
in fratre tuo notam improbitatis, neque
etiam in amico tuo, neque in ullo fami-
liarium tuorum. Scelere ac mendacio ne 12
oblecteris, quoniam finis eorum finis eſt
peſſimus. A conſeſſu potentium ne te ce- 13
laveris, & ne mutes verba precationis
tuæ. Ne pluris teipſum æſtimes quàm 15
gentem tuam. Et memento iram cùm ad- 16
venerit, non miteſcere. Téque ipſum ad- 17
modùm ſubmitte, quoniam poſtremus ho-
minum finis ad vermes & corruptionem
tendit. Ne commutes amicum pecuniâ, 18
nec fratrem concordem auro. Uxorem bo- 19
nam, facie decoram, ne commutes marga-
ritis. Servum benè ſe gerentem ne vexes, 20
neque mercenarium ſeſe fatigantem: Ser- 21
vum ſapientem eodem quo teipſum amore
proſequere, neque prohibeas eum libertate.
Si tibi fuerit jumentum, experire illud: 22
& ſi tibi ſit idoneum, retineto. Si liberi 23
tibi fuerint, eos benè erudias, & in ado-
leſcentia ſua junge matrimonio. Si filias 24
nactus es, cautè ſerva illas; nec vultum
tuum ipſis hilarem oſtendas. Junge ma- 25
trimonio filias tuas, atque ignominiam à
te jam ejeceris: at ne illas matrimonio
conjungas, niſi cum viro prudente. Si 26
uxor tibi fuerit, ne obedias ei; nec fi-
dem adhibeas illi, ſi fuerit impudica. Ho- 27
nora patrem tuum ex penitiſſimo corde
tuo, & genitricem tuam ne derelinque.

G

Verſio VULG. LAT.

28 Mulier ſi eſt tibi ſecundùm animam tuam, non projicias il-
29 lam: & odibili non credas te. In toto corde tuo Honora pa-
30 trem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliviſcaris: Me-
mento quoniam niſi per illos natus non fuiſſes: & retribue
31 illis, quomodò & illi tibi. In tota anima tua time Domi-
32 num, & ſacerdotes illius ſanctifica. In omni virtute tua di-
33 lige eum qui te fecit: & miniſtros ejus ne derelinquas. Ho-
nora Deum ex tota anima tua, & honorifica ſacerdotes, &
34 propurga te cum brachiis. Da illis partem, ſicut manda-
tum eſt tibi, primitiarum & purgationis: & de negligen-
35 tia tua purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum
& ſacrificium ſanctificationis offeres Domino, & initia ſan-
36 ctorum: Et pauperi porrige manum tuam, ut perficiatur
37 propitiatio & benedictio tua. Gratia dati in conſpectu
38 omnis viventis, & mortuo non prohibeas gratiam. Non
deſis plorantibus in conſolatione, & cum lugentibus ambu-
39 la. Non te pigeat viſitare infirmum: ex his enim in dile-
40 ctione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare no-
viſſima tua, & in æternum non peccabis.

CAP. VIII.

1 NOn litiges cum homine potente, ne fortè incidas in ma-
2 nus illius. Non contendas cum viro locuplete, ne fortè
3 contra te conſtituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum
& argentum, & uſque ad cor regum extendit & convertit.
4 Non litiges cum homine linguato, & non ſtrues in ignem
5 illius ligna. Non communices homini indocto, ne malè de
6 progenie tua loquatur. Ne deſpicias hominem avertentem
ſe à peccato, neq; improperes ei: memento quoniam omnes
7 in correptione ſumus. Ne ſpernas hominem in ſua ſenectu-
8 te: etenim ex nobis ſeneſcunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: ſciens quoniam omnes morimur, & in gaudium nolumus venire.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

28 †Γυνή σοί ἐστι κατὰ ψυχήν; μὴ ἐκβάλῃς αὐτήν. †Ἐν ὅλῃ (ι) καρδίᾳ
29 Δόξασον τὸν πατέρα σου, †καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπιλάθῃ. †Μνή-
30 σθητι ὅτι δι' αὐτῶν (κ) ἐγεννήθης, †καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς καθ-
31 ὡς αὐτοὶ σοί; †Ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου εὐλαβοῦ τὸν κύριον, †καὶ τοὺς
32 ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε. †Ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιήσαντά
33 σε, †καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλίπῃς. †Φοβοῦ τὸν κύριον, καὶ
34 δόξασον ἱερέα, †Καὶ δὸς τὴν μερίδα αὐτῷ, καθὼς ἐντέταλταί σοι,
35 †ἀπαρχὴν, καὶ περὶ πλημμελείας, Καὶ δόσιν βραχιόνων, †καὶ
36 θυσίαν ἁγιασμοῦ, καὶ ἀπαρχὴν ἁγίων. †Καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν
37 χεῖρά σου, †ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου. Χάρις δόματος
38 ἔναντι παντὸς ζῶντος, †καὶ ἐπὶ νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν.
39 †Μὴ ὑστέρει ἀπὸ κλαιόντων, †καὶ μετὰ πενθούντων πένθησον. †Μὴ
40 ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄρρωστον, †ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων ἀγαπηθήσῃ. †Ἐν
πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνήσκου τὰ ἔσχατά σου, †καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ
ἁμαρτήσεις.

MS. A. (ι) δυνάμει (κ) ἐγεννήθης,

ΚΕΦ. η'.

1 †ΜΗ' διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου, †μήποτε ἐμπέσῃς εἰς
2 τὰς χεῖρας αὐτοῦ. †Μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλουσίου, †μήποτε (α) ἀν-
3 τιστήσῃ σου τὴν ὁλκήν· †Πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν τὸ χρυσίον, †καὶ καρ-
4 δίας βασιλέων ἐξέκλινεν. †Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσ-
5 σώδους, †καὶ μὴ ἐπιστοιβάσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα. †Μὴ προσ-
6 παῖζε ἀπαιδεύτῳ, ἵνα μὴ ἀτιμάζωνται οἱ πρόγονοί σου. †Μὴ
ὀνείδιζε ἄνθρωπον ἀποστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας, †μνήσθητι ὅτι
7 πάντες ἐσμὲν ἐν (β) ἐπιτιμίοις. †Μὴ ἀτιμάσῃς (γ) ἄνθρωπον ἐν
8 γήρει αὐτοῦ, †καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσιν. †Μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ νεκρῷ,
†μνήσθητι ὅτι πάντες τελευτῶμεν.

MS. A. (α) ἀντιστῇ (β) ἐπιτίμοις· (γ) ἄνδρα ἐν γήρᾳ

Mulier eſt tibi ſecundùm animam? ne projicias (ſ) eam. In toto corde Honora patrem tuum: & gemitus matris non obliviſcaris. Memento, quia per eos natus es: & quid retribues illis, quomodò illi tibi? In tota anima tua time Dominum; & ſacerdotes illius ſuſpice. In tota virtute dilige eum qui te fecit: & miniſtros ejus non derelinquas. Time Dominum, & honorifica ſacerdotem: Et da illi partem, ſicut mandatum eſt tibi, primitias, & pro delicto, Et datum brachiorum, & ſacrificium ſanctificationis, & primitias ſanctorum. Et pauperi porrige manum tuam; ut perficiatur benedictio tua. Gratia datûs in conſpectu omnis viventis: & in mortuo ne prohibeas gratiam. Non deſis plorantibus, & cum lugentibus luge. (g) Ne pigriteris viſitare ægrotum: ex his enim diligêris. In omnibus verbis tuis memorare noviſſima tua, & in æternum non peccabis. 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

CAP. VIII.

NOn litiges cum homine potente; ne fortè incidas in manus illius. Non contendas cum viro locuplete; ne fortè ſtatuat contra te pondus. Multos enim perdidit aurum, & corda regum fecit declinare. Non litiges cum homine (a) linguoſo, & non ſtruas ſuper ignem illius, ligna. Ne colludas cum indocto, ne inhonorentur majores tui. Non improperes homini avertenti ſe à peccato: memento, quoniam omnes in correptionibus ſumus. Ne ſpernas hominem in ſua ſenectute: etenim ex nobis ſeneſcunt. Noli de mortuo gaudere: memento, quoniam omnes morimur. 1 2 3 4 5 6 7 8

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܐܬܕܟܪ ܕܐܠܘܠܐ ܗܢܘܢ، ܠܐ ܐܝܬܝܟ. ܘܡܢܐ ܦܪܥ ܐܢܬ ܠܗܘܢ، ܕܗܢܘܢ ܪܒܝܘܟ. * ܒܟܠܗ ܠܒܟ
29 ܕܚܠ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܠܟܗܢܘܗܝ ܝܩܪ. ܒܟܠܗ ܠܒܟ ܝܩܪ ܠܒܪܘܝܟ. ܘܠܡܫܡܫܢܘܗܝ ܠܐ ܬܫܒܘܩ.
30 * ܫܒܚܝܗܝ ܠܗ ܘܐܦ ܠܟܗܢܘܗܝ ܝܩܪܝܗܘܢ. * ܘܗܒ ܠܗܘܢ ܡܢܬܗܘܢ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܬܦܩܕܬ.
31 32 * ܠܚܡܐ ܕܩܘܪܒܢܐ ܘܪܫܝܬܐ ܕܐܝܕܝܐ. * ܘܐܦ ܠܡܣܟܢܐ ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ. ܕܬܫܬܡܠܐ
34 ܒܘܪܟܬܟ. * ܫܦܝܪܐ ܗܝ ܓܝܪ ܡܘܗܒܬܐ. ܒܥܝܢܝ ܟܠ ܒܪܝܬܐ. ܘܐܦ ܡܢ
35 ܡܝܬܐ ܠܐ ܬܟܠܐ ܛܝܒܘܬܐ. * ܘܠܐ ܬܬܟܠܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܠܐ. ܘܥܡ ܟܠ ܐܒܝܠܐ ܗܘܝ
36 ܡܬܐܒܠ. * ܘܠܐ ܬܬܚܡܠ ܠܡܣܥܪ ܟܪܝܗܐ. ܕܡܛܠ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܬܬܪܚܡ. * ܒܟܠ
37 38 ܥܒܕܝܟ. ܐܬܕܟܪ ܚܪܬܟ. ܘܠܥܠܡ ܠܐ ܬܚܛܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 * ܠܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܓܒܪܐ ܕܡܫܬܠܛ. ܕܠܡܐ ܬܦܠ ܒܐܝܕܘܗܝ. * ܠܐ ܬܬܚܒܪ ܥܡ
2 ܓܒܪܐ ܥܬܝܪܐ. ܕܠܡܐ ܢܬܩܠ ܡܬܩܠܟ. * ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܐܘܒܕ ܕܗܒܐ. ܘܐܦ
3 ܠܒܐ ܕܡܠܟܐ ܗܘ ܡܣܛܐ. * ܠܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܓܒܪܐ ܠܫܢܢܐ. ܘܠܐ ܬܣܝܡ ܠܢܘܪܗ ܩܝܣܐ.
4 * ܠܐ ܬܬܚܪܐ ܥܡ ܡܟܝܟܐ. ܕܠܐ ܢܨܥܪܘܢܟ ܡܝܩܪܐ. * ܠܐ ܬܚܣܕ ܠܐܢܫ ܕܗܦܟ ܡܢ ܚܛܗܘܗܝ.
5 6 ܐܬܕܟܪ ܕܟܠܢ ܚܛܝܐ ܚܢܢ. * ܠܐ ܬܒܙܚ ܠܐܢܫ ܕܩܫܝܫ. ܐܬܕܟܪ ܕܡܢܢ ܡܣܝܒܝܢ. * ܠܐ ܬܚܕܐ ܥܠ
7 8 ܐܢܫ ܕܡܐܬ. ܐܬܕܟܪ ܕܟܠܢ ܡܝܬܝܢ.

Memento quòd abſque ipſis minimè fores: 28
& quid rependas eis, cùm ipſi te educârint?
Animo toto reverere Deum, & Sacerdotes 29
ejus honora. Creatorem tuum toto corde
honora, & Miniſtros ejus ne deſeras. Ipſum 30
glorifica, & Sacerdotes quoque ipſius affice
honore. Et da eis demenſum eorum, prout 31
mandatum eſt tibi, Panem oblationum, & 32
primitias manuum. Præterea pauperi porri- 34
ge manum tuam, ut perfectæ ſint benedictio-
nes tuæ: Gratioſa eſt enim munificentia in 35
oculis omnium creaturarum: imò etiam à
mortuo ne prohibeas gratiam. Exequiis ne 36
deſiſtas, & cum lugentibus omnibus lugeto:
Nec te pigeat viſitare ægrotos, quia propter 37
hujuſmodi res tu diligêris. In omnibus acti- 38
onibus tuis memento finis, & in æternum
non peccabis.

CAP. VIII.

NE conſortium habeas cum homine te va- 1
lidiore, nequando incidas in manus ejus.
Ne familiaritatem habeas cum auri poſſeſſo- 2
re, ut ne pondus tuum libret. Multos enim 3
perdidit aurum; quin etiam cor regũ ipſũ
deſipere facit. Ne rixeris cum homine ver- 4
boſo, nec igni imponas ligna. Cum abjecto 5
ne contendas, ne te vituperent honeſti. Ne 6
exprobres homini reverenti à peccatis ſuis:
memento nos omnes eſſe peccatores. Ho- 7
minem ſeneſcentem ne derideas: memento
quòd è nobis *ſunt qui* ſeneſcunt. Ne gau- 8
deas ſuper homine qui moritur: memento
nos omnes morituros.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 29 * اذكر انه لولا هما ما ولدت * وما مكافاتك لهما انهما ربياك * اتقي الله من اقصا قلبك *
30 ولا تستخف بحق خدمته * مجده واكرم كهانته * واعطهم حقوقهم كالذي امرت *
31 32 34 * اكثر القرابين والحظوظ * وناول السايل صدقة * ليستجاب دعاءه لك * لان الصدقة
35 36 عند جميع الناس معروفا وفضلا * ولا تمنع معروفك من الميت * ولا تغفل عن الذهوب
37 38 الي الجنايز والمناحة * لا تعرض عن عيادة المرضي * لكي تكون محبوبا * اذكر الموت في
جميع افعالك * واياك والاثم *

* الفصل الثامن *

1 * لا تنازع من هو اشد منك * لعله يماكرك وتقع في يده * لا تقاوم صاحب الذهب *
2 3 لعله يزن وزنك وينتقم منك * لان كثيرين من الناس اهلكتهم الاموال * وقلوب
4 5 الملوك عنها لا تلهوا * لا تصاحب رجلا لجوجا * ولا تجمع الحطب علي النار * لا تماري
6 الذليل * ليلا يشتمك الكرام * لا تعير تايبا من خطاياه * واذكر اننا جميعا خطاة *
7 8 * لا تستهزي بشيخ هرم * واعلم اننا ان عشنا سنكبر ونشيخ * ولا تشمت بموت احد *
واذكر اننا كلنا نموت *

Memento quòd ſine ipſis natus non fuiſſes: & quænam erit tua in eos retributio, cùm ipſi te educârint? Time Deum ex penitiſſimo corde tuo, & debitam illi ſervitutem ne parvipendas. Glorifica eum, & ſacerdotibus ejus honorem exhibeto; Et quæ ipſis debentur tribuas eiſdem, ut tibi mandatum eſt. Multiplica munera & portiones; Et porrige mendico eleemoſynam, ut ejus pro te precatio exaudiatur. Nam eleemoſyna apud omnes homines gratia eſt ac beneficium: & ne mortuum prives beneficio tuo. Exequias etiam ac luctus adire ne negligas. Ægrotos inviſere ne refugias, ut ſis charus, Memor ſis mortis in omnibus operibus tuis, & à ſcelere caveto. 28 29 30 31 32 34 35 36 37 38

CAP. VIII.

NE contendas cum eo qui te fortior eſt, ne te decipiat, & in manum ejus incidas. Ne rixeris cum habente aurum, ne pondus tuum trutinet, & ſumat à te vindictam. Multos enim homines perdiderunt divitiæ, & corda regum eas minimè deſpiciunt. Ne contrahas amicitiam cum homine rixoſo, nec ligna congeras ſuper ignem. Deſpectum ne imiteris, ne te contumeliis afficiant honeſti. Ne probris afficias revertentem à peccatis ſuis, & memento nos omnes eſſe peccatores. Ne derideas ſenem decrepitum, & ſcito nos, ſi vixerimus, grandævos ac ſenes futuros. Ne læteris de morte ullius, & memento nos omnes morituros. 1 2 3 4 5 6 7 8

Verſio VULG. LAT.

9 Ne deſpicias narrationem presbyterorum ſapientium, & in
10 proverbiis eorum converſare. Ab ipſis enim diſces ſapien-
tiam, & doctrinam intellectûs, & ſervire magnatis ſine que-
11 rela. Non te prætereat narratio ſeniorum: ipſi enim didi-
12 cerunt à patribus ſuis: Quoniam ab ipſis diſces intellectum,
13 & in tempore neceſſitatis dare reſponſum. Non incendas
carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flammâ
14 ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem ſtes contu-
15 melioſi, ne ſedeat quaſi inſidiator ori tuo. Noli fœnerari
homini fortiori te: quòd ſi fœneraveris, quaſi perditum ha-
16 be. Non ſpondeas ſuper virtutem tuam: quòd ſi ſpopon-
17 deris, quaſi reſtituens cogita. Non judices contra judi-
18 cem: quoniam ſecundùm quod juſtum eſt judicat. Cum
audace non eas in via, ne fortè gravet mala ſua in te: ipſe
enim ſecundùm voluntatem ſuam vadit, & ſimul cum ſtul-
19 titia illius peries. Cum iracundo non facies rixam, & cum
audace non eas in deſertum: quoniam quaſi nihil eſt ante il-
20 lum ſanguis, & ubi non eſt adjutorium, elidet te. Cum fa-
tuis conſilium non habeas: non enim poterunt diligere ni-
21 ſi quæ eis placent. Coram extraneo ne facias conſilium:
22 neſcis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum ma-
nifeſtes: ne fortè inferat tibi gratiam falſam, & convitie-
tur tibi.

CAP. IX.

1 NOn zeles mulierem ſinûs tui, ne oſtendat ſuper te mali-
2 tiam doctrinæ nequam. Non des mulieri poteſtatem ani-
mæ tuæ, ne ingrediatur in virtutem tuam, & confundaris.
3 Ne reſpicias mulierem multivolam: ne fortè incidas in la-
queos illius.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 †Μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν, †καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀνα-
10 στρέφου, †Ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ παιδείαν, †καὶ λειτουργῆσαι με-
11 γιστᾶσιν. †Μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων, †καὶ γὰρ αὐτοὶ
12 ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν· †Ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ
13 σύνεσιν, †καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι ἀπόκρισιν. †Μὴ ἔκκαιε
14 ἄνθρακας ἁμαρτωλοῦ, †μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ. †Μὴ
ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ, ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ
15 στόματί σου. †Μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυροτέρῳ σου, †καὶ ἐὰν
16 δανείσῃς, ὡς ἀπολωλεκὼς γίνου. †Μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύναμίν
17 σου, †καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀποτίσων φρόντιζε. †Μὴ δικάζου μετὰ
18 κριτοῦ, †κατὰ γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτῷ. †Μετὰ τολμηροῦ
μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ, †ἵνα μὴ βαρύνηται κατὰ σοῦ· †αὐτὸς γὰρ κατὰ
τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιήσει, †καὶ τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ συναπολῇ.
19 †Μετὰ θυμώδους μὴ ποιήσῃς μάχην, †καὶ μὴ διαπορεύου μετ'
αὐτοῦ τὴν ἔρημον, †ὅτι ὡς οὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα, †καὶ
20 ὅπου οὐκ ἔστιν βοήθεια, καταβαλεῖ σε. †Μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου,
21 †οὐ γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι. †Ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς
22 κρυπτόν· †οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται. †Παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ
ἔκφαινε (δ) σὴν καρδίαν, †καὶ μὴ ἀναφερέτω σοι χάριν.

MS. A. (δ) καρδίαν σου,

ΚΕΦ. θ'.

1 †ΜΗ' ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου, †μηδὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυ-
2 τὸν παιδείαν πονηράν. †Μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν σου, †ἐπι-
3 βῆναι αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἰσχύν σου. †Μὴ ἀπάντα γυναικὶ ἑταιριζο-
μένῃ, †μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς.

Ne deſpicias narrationem ſapientum: & in proverbiis eorum converſare. Ab ipſis enim diſces (b) doctrinam, & ſervire magnatis. Non te prætereat narratio ſeniorum: & ipſi enim didicerunt à patribus ſuis. Quoniam ab ipſis diſces intellectum, & in tempore neceſſitatis dare reſponſum. Non incendas carbones peccatoris, ne incendaris in igne flammæ illius. Ne contra faciem ſtes contumelioſi; ne inſideat, quaſi inſidiator, ori tuo. Noli fœnerari homini fortiori te: quòd ſi fœneraveris; quaſi perditum habe. Non ſpondeas ſuper virtutem tuam: quòd ſi ſpoponderis: quaſi perſoluturus, cogita. Ne litiges cum judice: quoniam ſecundùm exiſtimationem ejus judicabunt ei. Cum audace ne eas in via, ne gravetur contra te. Ipſe enim ſecundùm voluntatem ſuam faciet; & ſimul cum ſtultitia illius peries. Cum iracundo ne facias rixam, & cum illo ne eas per deſertum. Quoniã quaſi nihil eſt ante illum ſanguis: & ubi non eſt adjutorium, elidet te. Cum fatuo conſiliũ non habeas: non enim poterit verbum celare. Corã extraneo non facias occultũ: neſcis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifeſtes, & non referat tibi (c) gratiam. 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

CAP. IX.

NOn zeles mulierem ſinûs tui; neque doceas ſuper te doctrinam nequam. Non des mulieri animam tuam, ut aſcendat ipſa ſuper virtutem tuam. Ne reſpicias mulierem multivolam; ne fortè incidas in laqueos illius. 1 2 3

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܠܐ ܬܫܒܘܩ ܫܘܥܝܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܘܒܡܬܠܝܗܘܢ ܗܘܝ ܗܓܐ. * ܡܛܠ ܕܡܢܗܘܢ
10 ܝܠܦ ܐܢܬ ܡܪܕܘܬܐ. ܟܕ ܩܐܡ ܐܢܬ ܩܕܡ ܫܠܝܛܢܐ. * ܠܐ ܬܬܟܪܐ ܒܫܘܥܝܬܐ ܕܣܒܐ.
11 12 ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܐܒܗܝܗܘܢ. * ܡܛܠ ܕܡܢܗܘܢ ܝܠܦ ܐܢܬ ܡܪܕܘܬܐ. ܠܡܬܠ ܦܬܓܡܐ ܒܥܕܢܗ.
13 ܠܐ ܬܗܘܐ ܫܘܬܦܐ ܠܓܒܪܐ ܥܘܠܐ. * ܕܠܐ ܬܐܩܕ ܒܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܗ.
14 15 * ܠܐ ܬܩܘܡ ܡܢ ܩܕܡ ܥܘܠܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܟܡܢܐ. * ܠܐ ܬܘܙܦ ܠܓܒܪܐ ܕܥܫܝܢ
16 ܡܢܟ. ܘܐܢ ܐܘܙܦܬܗ. ܗܘܝ ܐܝܟ ܕܐܘܒܕܬ. * ܠܐ ܬܬܥܪܒ ܠܓܒܪܐ ܕܥܫܝܢ ܡܢܟ. ܘܐܢ ܥܪܒܬܗ.
17 ܗܘܝ ܐܝܟ ܦܪܘܥܐ. * ܠܐ ܬܬܒ ܥܡ ܕܝܢܐ ܥܘܠܐ ܒܕܝܢܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܬܕܘܢ.
18 * ܥܡ ܓܒܪܐ ܡܪܚܐ ܠܐ ܬܐܙܠ ܒܐܘܪܚܐ. ܕܠܐ ܢܝܩܪ ܒܝܫܬܟ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܩܕܡ ܐܦܘܗܝ
19 ܐܙܠ. ܘܐܢܬ ܒܫܛܝܘܬܗ ܬܐܒܕ. * ܥܡ ܚܛܝܐ ܠܐ ܬܬܟܬܫ. ܘܠܐ ܥܡܗ ܒܐܬܪܐ ܚܪܒܐ.
20 ܡܛܠ ܕܩܠܝܠ ܗܘ ܕܡܟ ܒܥܝܢܘܗܝ. ܘܐܢ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܦܪܩܢܐ. ܢܩܛܠܟ. * ܥܡ
21 ܣܟܠܐ ܠܐ ܬܬܡܠܟ ܐܪܙܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܟܣܝܘ. * ܠܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܬܓܠܐ
ܡܐ ܕܒܠܒܟ. ܕܠܐ ܢܫܥܒܕܟ ܒܛܝܒܘܬܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 2 * ܠܐ ܬܛܢ ܒܐܢܬܬܟ. ܘܠܐ ܬܠܦ ܥܠܝܟ ܝܘܠܦܢܐ ܒܝܫܐ. * ܠܐ ܬܫܠܛ ܐܢܬܬܐ ܒܢܦܫܟ.
3 ܠܡܫܠܛܘܬܗ ܥܠ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܟ. * ܠܐ ܬܬܚܒܪ ܥܡ ܙܢܝܬܐ. ܕܠܐ ܬܦܠ ܒܡܨܝܕܬܗ.

Narrationes ſapientum ne deſeras, & eo- 9
rum parabolas lectita: Quoniam ab iis 10
doctrinam percipies, cùm adſtiteris coram
potente. Ne moleſtè feras narrationes ſe- 11
num, quas à patribus ſuis audierunt: Quo- 12
niam ab iis addiſces reſponſum reddere tem-
pore oportuno. Ne ſis conſors *hominis* pe- 13
nitùs impii, ne ignis ejus flammâ combura-
ris. Ne reſilias à conſpectu ſcelerati, ne ti- 14
bi ſit inſidiis. Nequid mutuò dederis ei 15
qui te potentior eſt: quòd ſi mutuò de-
deris, perinde eſto ac ſi amiſeris. Ne ſpon- 16
deas illi qui te potentior eſt: quòd ſi ſpo-
ponderis, perinde eſto ac ſoluturus. Cum 17
iniquo judice ne ſedeas in judicio, ut ne
cum ipſo judices ſecundùm ipſius volunta-
tem. Hominem protervum ne comiteris 18
in via, ne gravius reddat malum tuum:
ipſe enim coram facie ſua gradietur, tu ve-
rò in ejus ſtultitiâ peribis. Cum ſcelera- 19
to ne committas rixam, néve cum eo con-
tendas in loco deſerto: vilis enim eſt ſan-
guis tuus in oculis ejus, & niſi adſit tibi
vindex, interficiet te. Cum ſtulto ſecretum 20
ne componas, quia non poteſt illud celare.
Ne cuivis homini reveles quod eſt in corde 21
tuo, ne te beneficio adſtringat.

CAP. IX.

NE ſis zelotypus uxoris tuæ, ne malam 1
in te artem addiſcat. Ne dedas mulieri te- 2
ipſum, ut dominium concedas illi in omnia
quæ poſſides. Ne ſermonem contexe cum 3
fornicaria, ne in retia ejus incidas.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 10 * لا ترفض كلام الحكماء وكن راغبا في امثالهم * لتستفيد منهم العلم * ويحضر جوابك
11 12 عند السلطان * لا تتضجر من كلام الاشياخ الذين يروونه عن ابايهم * لتتعلم منه الادب
13 15 في وقت تحتاج الي رد الجواب * لا تكون شريكا لعامل شر * ليلا تحترق بلهيب ناره * لا
16 تسلف من هو اقوا منك * فان اسلفته فاحتسبه كالضايع * لا تضمن لمن هو اقوا منك *
17 وان انت ضمنت فوطن نفسك انك توفي * لا تجالس الحاكم الجاير * ليلا تحكم برايه
18 وهواه * لا تصاحب الشاطر * لعله يكثر بلاءك * ولا تتبع رايه * وانت بصحبتك اياه
19 تهلك بجهله * لا تصاحب الاثيم * ولا تصالحه في الخلا * لان اهراق دمك هين عليه * وان لم
20 21 يكن لك منقذا قتلك * لا تطلع الجاهل علي امرك وسرك * لانه لا يقدر ان يكتمه * لا تظهر
ما في قلبك لكل احد * ليلا يمن عليك بذلك *

* الفصل التاسع *

1 2 * لا تري امراتك انك شديد الاعجاب بها * ليلا تعمل عليك حيل السوء * لا تذل نفسك
3 للامراة * فتسلطها علي ما في يديك * لا تحدث الزانية * ليلا تقع في شباكها *

Sapientum ſermonem ne conterinas, ſed eſto cupidus proverbiorum eorum: ut ſcientiam acquiras ab illis, & præſtò ſit reſponſum tuum apud principem. Sermones ſenum, quos nomine majorum ſuorum referunt, ne faſtidias: Ut diſcas ex iis eruditionem tempore quo opus erit reſponſum reddere. Ne ſis ſocius malefactoris, ut ne conflagres flammâ ignis ejus. Ne mutuum des ei qui te fortior eſt: quòd ſi mutuum ei dederis, habeas pro amiſſo. Potentiori te ne ſpondeas: quòd ſi ſpondeas, perſuaſum tibi ſit quòd ſis ſoluturus. Cum iniquo judice ne conſederis, ne ex ſententia & animo ipſius judices. Sceleroſum ne comiteris, ne fortè multiplicet ærumnas tuas: ejuſque mentem ne ſequaris, ne tu comitando illum, per ſtultitiam ejus intereas. Ne ſocietatem ineas cum facinoroſo, neque cum eo rixeris in deſerto: quoniam effuſio ſanguinis tui facilis eſt apud ipſum, & niſi fuerit qui te liberet, occidet te. Negotium & ſecretum tuum ne declares inſipienti: non enim poterit illud celare. Ne cuivis aperias quod habes in animo, ne te propter hoc inſultet. 9 10 11 12 13 15 16 17 18 19 20 21

CAP. IX.

NE oſtendas uxori tuæ eſſe te magnoperè de illa contentum, ne ſtruat adverſùm te dolos malos. Ne ſubdas teipſum uxori, ut poteſtatem tribuas ei ſuper his quæ habes in manibus tuis. Cum meretrice ne colloquaris, ne in retia ejus incidas. 1 2 3

Verſio VULG. LAT.

4 Cum ſaltatrice ne aſſiduus ſis: nec audias illam, ne fortè per-
5 eas in efficacia illius. Virginem ne conſpicias, ne fortè
6 ſcandalizeris in decore illius. Ne des fornicariis animam tu-
7 am in ullo, ne perdas te, & hæreditatē tuam. Noli circum-
ſpicere in vicis civitatis, nec oberraveris in plateis illius.
8 Averte faciem tuam à muliere compta, & ne circumſpicias
9 ſpeciem alienam. Propter ſpeciem mulieris multi perie-
10 runt: & ex hoc concupiſcentia quaſi ignis exardeſcit. O-
11 mnis mulier, quæ eſt fornicaria, quaſi ſtercus in via concul-
cabitur. Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi
12 facti ſunt, colloquiū enim illius quaſi ignis exardeſcit. Cum
aliena muliere ne ſedeas omnino, nec accumbas cum ea ſuper
13 cubitum: Et non alterceris cum illa in vino, ne fortè decli-
net cor tuum in illam, & ſanguine tuo labaris in perditio-
14 nem. Ne derelinquas amicum antiquum: novus enim non
15 erit ſimilis illi. Vinum novum, amicus novus: veteraſcet,
16 & cum ſuavitate bibes illud. Non zeles gloriam & opes pec-
17 catoris: non enim ſcis quæ futura ſit illius ſubverſio. Non
placeat tibi injuria injuſtorum, ſciens quoniam uſque ad in-
18 feros non placebit impius. Longè abeſto ab homine pote-
ſtatem habente occidendi, & non ſuſpicaberis timorem mor-
19 tis. Et ſi acceſſeris ad illum, noli aliquid committere, ne
20 fortè auferat vitam tuam. Communionem mortis ſcito:
quoniam in medio laqueorum ingredieris, & ſuper dolen-
21 tium arma ambulabis. Secundùm virtutem tuam cave te à
22 proximo tuo, & cum ſapientibus & prudentibus tracta. Vi-
ri juſti ſint tibi convivæ, & in timore Dei ſit tibi gloriatio,
23 Et in ſenſu ſit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in
præceptis Altiſſimi.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

4 †Μετὰ ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε, †μήποτε ἁλῷς ἐν τοῖς ἐπιχει-
5 ρήμασιν αὐτῆς. †Παρθένον μὴ καταμάνθανε, †μήποτε σκανδα-
6 λισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς. †Μὴ δῷς πόρναις τὴν ψυχήν σου,
7 †ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τὴν κληρονομίαν σου. †Μὴ περιβλέπου ἐν ῥύμαις
8 πόλεως, †καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις αὐτῆς μὴ πλανῶ. †Ἀπόστρεψον ὀφθαλ-
μὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, †καὶ μὴ καταμάνθανε κάλλος ἀλλό-
9 τριον. †Ἐν κάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, †καὶ ἐκ τούτου φιλία
12 ὡς πῦρ ἀνακαίεται. †Μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου τὸ σύνολον,
13 †Καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς μετ' αὐτῆς ἐν οἴνῳ, †μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ
ψυχή σου ἐπ' αὐτήν, †καὶ τῷ πνεύματί σου (α) ὀλισθήσῃς εἰς ἀπώλειαν.
14 †Μὴ ἐγκαταλίπῃς φίλον ἀρχαῖον, †ὁ γὰρ πρόσφατος οὐκ ἔστιν (ᵈ) ἔφι-
15 σος αὐτῷ. †Οἶνος νέος, φίλος νέος, †ἐὰν παλαιωθῇ, μετ' (β) εὐ-
16 φροσύνης πίεσαι αὐτόν. †Μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρτωλοῦ, †οὐ γὰρ
17 οἶδας τί ἔσται ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ. †Μὴ εὐδοκήσῃς (γ) ἐν εὐδοκίᾳ
18 ἀσεβῶν, †μνήσθητι ὅτι ἕως ᾅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσιν. †Μακρὰν ἄπεχε
ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεύειν, †καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς
19 φόβον θανάτου. †Κἂν προσέλθῃς, μὴ πλημμελήσῃς, †ἵνα μὴ
20 (δ) ἀφέληται τὴν ζωήν σου. †Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ (ε) παγίδων
21 διαβαίνεις, †καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεων περιπατεῖς. †Κατὰ τὴν ἰσχύν
23 σου στόχασαι (ζ) τοὺς πλησίον, †καὶ μετὰ σοφῶν συμβουλεύου. †Καὶ μετὰ
συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου, †καὶ πᾶσα (η) διήγησίς σου ἐν νόμῳ
22 ὑψίστου. †Ἄνδρες δίκαιοι ἔστωσαν σύνδειπνοί σου, †καὶ ἐν φόβῳ κυρίου
ἔστω τὸ καύχημά σου.

MS.A. (α) ὀλισθήσῃ (ᵈ) ἔπισος (β) εὐφροσύνη (γ) εὐδοκίᾳ (δ) ἀφέλῃ (ε) παγίδος (ζ) τοῦ πλησίον, καὶ μετὰ σοφῶν βουλεύου. Μετὰ συνετῶν (η) ἡ διήγησις

Cum pſaltrice ne aſſiduus ſis; ne fortè capiaris 4
in (a) tentationibus ejus. Virginem ne aſpicias; 5
ne fortè ſcandalizeris in decoribus ejus. Ne des 6
fornicariis animam tuam; ne perdas hæreditatem tuam. Noli circumſpicere in vicis civita- 7
tis; nec oberraveris in deſertis illius. Averte 8
oculum à muliere formoſa, & ne circumſpicias
ſpeciem alienam. Propter ſpeciem mulieris mul- 9
ti aberraverunt: & ex hoc concupiſcentia, quaſi
ignis, exardeſcit. Cum aliena muliere non ſedeas 12
(b) omnino, Neque agites convivia cum illa in 13
vino: ne fortè declinet cor tuum in illam, &
ſpiritu tuo labaris in perditionem. Ne derelin- 14
quas amicum antiquum: novus enim non eſt ſi-
milis illi. Vinum novum, amicus novus: ſi 15
inveteraverit; cum ſuavitate bibes illud. Non 16
zeles gloriam peccatoris: non enim ſcis, quæ ſit
illius ſubverſio. Non (c) benè ſentias de bene- 17
placito impiorum: memento, quoniam uſque ad
inferos non juſtificabuntur. Longè abeſto ab ho- 18
mine poteſtatem habente occidendi: & non ſu-
ſpicaberis timorem mortis: Et, ſi acceſſeris, 19
noli delinquere; ne auferat vitam tuam. Scito 20
quoniam in medio laqueorum ingrederis, & ſu-
per pinnacula civitatum ambulas. Secundùm 21
virtutem tuam conjecta de proximis: & cum
ſapientibus conſulta. Et cum intelligentibus ſit 23
colloquutio tua, & omnis enarratio tua in lege
altiſſimi. Viri juſti ſint tibi convivæ: & in 22
timore Domini ſit gloriatio tua.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܐܝܟ ܕܠܡܐ ܬܘܒܕܟ ܒܡܫܬܥܝܢܘܬܗ̇. * ܒܒܬܘܠܬܐ ܠܐ ܬܬܒܩܐ. ܕܠܡܐ * ܥܡ ܙܡܪܬܐ ܠܐ ܬܫܬܥܐ.
5
6 ܬܬܚܝܒ ܒܦܘܪܥܢܗ̇ ܥܦܝܦܐ. * ܠܐ ܬܬܠ ܠܙܢܝܬܐ ܢܦܫܟ. ܕܠܐ ܬܘܒܕ ܝܪܬܘܬܐ ܕܩܢܝܢܟ.
7 * ܘܠܐ ܬܬܚܣܕ ܒܫܘܩܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܐ ܬܬܟܬܒ ܥܡ ܓܝܘܪܐ ܕܥܘܠܐ. * ܥܡ ܡܪܬ ܒܝܬܐ ܠܐ
10
11 ܬܣܬܡܟ ܥܠ ܐܪܟܘܒܟ. ܘܠܐ ܬܡܙܘܓ ܥܡܗ̇ ܚܡܪܐ ܥܬܝܩܐ. * ܕܠܡܐ ܬܣܛܐ ܠܘܬܗ̇ ܢܦܫܟ.
8 ܘܒܕܡܟ ܚܝܒܐ ܬܦܠ ܠܫܝܘܠ. * ܐܦܝܟ ܠܐ ܢܚܘܪܢ ܒܐܢܬܬܐ ܫܦܝܪܬܐ. ܘܠܐ ܬܬܒܩܐ
9 ܒܫܘܦܪܐ ܕܠܐ ܕܝܠܟ. * ܒܫܘܦܪܐ ܓܝܪ ܕܐܢܬܬܐ ܣܓܝܐܐ ܐܒܕܘ. ܘܪܚܡܬܗ̇ ܐܝܟ ܢܘܪܐ
ܝܩܕܐ. * ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܕܒܥܠܐ ܠܐ ܬܣܓܐ ܡܡܠܠܐ. ܘܠܐ ܬܓܪܓ ܥܡܗ̇ ܫܘܥܝܬܟ. ܕܠܡܐ ܬܣܛܐ
12 ܠܒܟ ܠܘܬܗ̇. ܘܒܕܡܐ ܕܚܝܒܘܬܐ ܬܦܠ ܠܫܝܘܠ. * ܠܐ ܬܫܒܘܩ ܪܚܡܟ ܥܬܝܩܐ. ܡܛܠ
13 ܕܚܕܬܐ ܠܐ ܡܫܬܘܐ ܠܗ. * ܪܚܡܐ ܚܕܬܐ ܐܝܟ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ. ܕܡܐ ܕܥܬܩ ܠܡܫܬܝܘܗܝ. * ܠܐ ܬܛܢ
14
15 ܒܓܒܪܐ ܥܘܠܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܡܢܐ ܗܘܐ ܚܪܬܗ. * ܠܐ ܬܛܢ ܒܚܛܝܐ ܕܡܨܠܚ. ܐܬܕܟܪ ܕܥܕܡܐ
16 ܠܡܘܬܐ ܐܢܫ ܠܐ ܙܟܐ. * ܐܬܪܚܩ ܡܢ ܐܢܫ ܕܫܠܝܛ ܠܡܩܛܠ. ܘܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܡܘܬܐ.
17 * ܘܐܢ ܬܩܪܘܒ ܠܘܬܗ. ܠܐ ܬܚܝܒ ܢܦܫܟ. * ܘܕܥ ܕܒܝܬ ܦܚܐ ܐܢܬ ܡܗܠܟ. ܘܥܠ ܡܨܝܕܬܐ ܐܢܬ
18
19 ܡܗܠܟ. * ܐܝܟ ܚܝܠܟ. ܥܕܪ ܠܚܒܪܟ. ܘܥܡ ܚܟܝܡܐ ܓܠܐ ܪܐܙܐ. ܥܡ ܕܚܠܝ
20 ܐܠܗܐ. ܢܗܘܘܢ ܡܚܫܒܬܟ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܟ ܒܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܐܢܫܐ ܟܐܢܐ
ܢܗܘܘܢ ܐܟܠܝ ܦܬܘܪܟ. ܘܒܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܐ ܫܘܒܗܪܟ.

Cum cantatrice ne confabuleris, nè fortè ſu- 4
is te perdat ſermonibus. Virginem ne con- 5
templeris, ne ad duplicem ejus dotē damne-
ris. Ne dedas meretrici teipſum, ne amit- 6
tas hæreditatem opum tuarum, Ignominiâ 7
afficiaris in plateis urbis, & adulterio crimi-
num aſcribaris. Cum hera domûs ne appli- 10
ces cubitum tuum, néve temperes cum ea vi-
num vetus: Ne fortè ad eam inclinet ani- 11
mus tuus, & reus mortis prolabaris in infer-
num. Facies tua mulierem pulchram ne re- 8
ſpiciat, & ne contempleris pulchritudinem
quæ non eſt tua. Nam pulchritudine muli- 9
eris multi perierunt, & amor ejus in modum
ignis exardeſcit. Cum muliere maritata ne
multiplices ſermonem, neque protrahas cum
illa confabulationes tuas: ne fortè declinet
ad eam cor tuum, & ſanguine noxio ruas in
infernum. Ne deſeras amicum tuum vete- 12
rem, quia recens non adæquatur illi. Ami- 13
cus recens ſimilis eſt vino recenti, quod cùm
inveteratum fuerit, bibes. Ne invideas ho- 14
mini impio; neſcis enim quis ſit futurus ejus
exitus. Ne invideas ſcelerato proſpero: 15
memento ad mortem uſque neminem eſſe im-
munem. Recede ab homine qui poteſtatem 16
habet occidendi, & metum mortis haud for-
midabis: Quòd ſi acceſſeris, ne ream reddas 17
auram (i. *vitam*) tuam: Verùm ſcias inter 18
laqueos te gradi, & ſuper retia te ambulare.
Pro viribus tuis opitulare proximo tuo, & 19
cum ſapientibus confer ſecretum. Cum ti-
mente Deum ſint cogitationes tuæ, & omnes
viæ tuæ in timore Domini. Homines probi 20
ſint edentes menſam tuam, & in religione
Domini eſto gloriatio tua.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ولا تطل الكلام مع الراقصة * لئلا تجلبك اليها بقصائدها * لا تلاعب العذري * لئلا تلزم
5
6 بضعف مهرها * لا تبذل نفسك للزانية * فتضيع مالك وتترك ابنك * وتشتم في ازقة المدينة *
7
10 وتثبت في ديوان الفجور والزنا * لا تتكي مع ربة البيت * ولا تشاربها العتيق * لعل قلبك
11
يهواها * وتنزل الهاوية وقد سحبت * لا تحدد ببصرك الى امراة جميلة * ولا تتفحص الى حسن 8
غيرك * لان جمال النساء قد اهلك قوما كثيرا وعشقهن مثل النار المشتعلة * لا تكثر 9
الكلام مع المحصنة * ولا تطيل الحديث معها * لعل قلبك يحن اليها وتنزل الهاوية مسحوبا *
12 * لا ترفض صديقك القديم * لان الاخير لا ثبات له * الصديق الحديث مثل الخمر الحديث *
13
14 واذا عتق طاب شربه * لا تغبط المنافق * لانك لا تعلم اخر مصيره * لا تحسد الاثيم اذا
15
16 حسنت حالته * لانه حتى الموت لا ينجو الانسان * ابرح ممن كان له مقدرة على القتل * ولا تخافن
17 حبائل الموت * وان انت دنوت * فلا تضعف نفسك * واعلم انك انما تتخطا بين الفخاخ * وتمشي
18
19 بين الشباك والمصائد * انفع صاحبك طاقتك * وليكن اهل سرك الحكماء * ومعاملتك مع
20 الاتقياء * وجميع سبلك تكون في خشية الله تعالى * لا تتوكل الا على الاتقياء * وبمخافة الله افتخر *

Et ne protrahas ſermonem cum pſaltria; 4
ne te ſuis ad ſe trahat cantilenis. Ne jo- 5
ceris cum virgine, ne ad geminatā ipſius
dotem obligeris. Ne committas teipſum 6
ſcortatrici, ut amittas tuam ſubſtantiā,
& filium tuum deſtituas, Contumeliis 7
appetaris in vicis urbis, & referaris in
album adulterii & ſcortationis. Ne ac- 10
cumbas cum hera domûs, nec bibas cum
ea vinum vetus. Ne fortè diſcupiat il- 11
lam cor tuum, & ruas in præcipitium
attractus. Ne divertas aciem tuam ad 8
mulierem formoſam, nec intuearis pul-
chritudinem alienam: Quia mulierum 9
forma gentes multas perdidit, et amor il-
larum eſt velut ignis ardens. Ne multi-
plices ſermonem cum nupta, neque collo-
quium cum ea producas, ne fortè emolli-
atur erga eam cor tuum, & raptatus in
præcipitium labaris. Amicum tuum pri- 12
ſtinum ne derelinquas, quia poſterior non
habet firmitatem. Amicus recens eſt in- 13
ſtar vini recentis; quod inveteratum, ſua-
vis eſt hauſtûs. Ne bees impium, quoniā 14
ignoras extremum ejus exitum. Ne invi- 15
deas iniquo cùm proſper fuerit ſtatus e-
jus, quoniam uſque ad mortem haud im-
munis eſt homo. Procul abſiſte ab eo qui 16
poteſtatem habet necis, & terrores mor-
tis ne reformides. Quòd ſi acceſſeris, 17
ne debili ſis animo. Et ſcito inter la- 18
queos te gradi, intèrque retia & plagas
ambulare. Subveni amico tuo pro viri- 19
bus tuis. Sint autem arcanorum tuorum
conſcii ſapientes, & negotiatio tua cum
religioſis, omnéſque viæ tuæ ſint in ti- 20
more Dei excelſi. Ne fidas niſi religioſis,
& in timore Dei gloriare.

Verſio VULG. LAT.

24 In manu artificum opera laudabuntur, & princeps populi in
25 ſapientia ſermonis ſui, in ſenſu verò ſeniorum verbum. Ter-
ribilis eſt in civitate ſua homo linguoſus: & temerarius in
verbo ſuo odibilis erit.

CAP. X.

1 Judex ſapiens judicabit populum ſuum, & principatus ſen-
2 ſati ſtabilis erit. Secundùm judicem populi, ſic & miniſtri
ejus: & qualis rector eſt civitatis, tales & inhabitantes in ea.
3 Rex inſipiens perdet populum ſuum: & civitates inhabita-
4 buntur per ſenſum potentium. In manu Dei poteſtas terræ:
5 & utilem rectorem ſuſcitabit in tempus ſuper illam. In ma-
nu Dei proſperitas hominis, & ſuper faciem ſcribæ imponet
6 honorem ſuum. Omnis injuriæ proximi ne memineris, &
7 nihil agas in operibus injuriæ. Odibilis coram Deo eſt, &
hominibus ſuperbia: & execrabilis omnis iniquitas gentiū.
8 Regnum à gente in gentem transfertur propter injuſtitias,
9 & injurias, & contumelias, & diverſos dolos. Avaro autem
10 nihil eſt ſceleſtius. Quid ſuperbit terra & cinis? Nihil eſt
iniquius quàm amare pecuniam: hic enim & animam ſu-
am venalem habet: quoniam in vita ſua projecit intima ſua.
11 Omnis potentatus brevis vita. Languor prolixior gravat
12 medicum. Brevem languorem præcidit medicus: ſic & rex
13 hodiè eſt & cras morietur. Cùm enim morietur homo, hæ-
14 reditabit ſerpentes, & beſtias, & vermes. Initium ſuperbiæ
15 hominis, apoſtatare à Deo: Quoniam ab eo, qui fecit illum,
receſſit cor ejus, quoniam initium omnis peccati eſt ſuper-
bia: qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis, & ſub-
vertet eum in finem.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

24 †Ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον (θ) ἐπαινεσθήσεται, †καὶ ὁ ἡγούμενος
25 λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ. †Φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσ-
σώδης, †καὶ ὁ (ι) προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

MS.A. (θ) ἐπαινεσθήσεται (ι) *προπετής

ΚΕΦ. ι'.

1 †Κριτὴς σοφὸς παιδεύσει τὸν λαὸν αὐτοῦ, †καὶ ἡγεμονία συνετοῦ
2 τεταγμένη ἔσται. †Κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ οὕτως (α) καὶ οἱ
λειτουργοὶ αὐτοῦ, †καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως πάντες οἱ κατοι-
3 κοῦντες αὐτήν. †Βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ,
4 †καὶ πόλις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυναστῶν. †Ἐν χειρὶ κυρίου
(β) ἐξουσία τῆς γῆς, †καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.
5 †Ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρός, †καὶ προσώπῳ γραμματέως
6 ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ. †Ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι μὴ (γ) μηνιάσῃς
7 τῷ πλησίον, †καὶ μὴ πρᾶσσε μηδὲν ἐν ἔργοις ὕβρεως. †Μισητὴ
ἔναντι κυρίου καὶ ἀνθρώπων ὑπερηφανία, †καὶ ἐξ ἀμφοτέρων
8 (δ) πλημμελήσει ἄδικα. †Βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος μετάγεται,
9 †διὰ ἀδικίας καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα. †Τί ὑπερηφανεύεται γῆ καὶ
10 σποδός; Ὅτι ἐν ζωῇ ἔρριψα τὰ ἐνδόσθια αὐτοῦ. †Μακρὸν
11 ἀρρώστημα σκώπτει ἰατρός, καὶ βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον τε-
λευτήσει. †Ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον, κληρονομήσει ἑρπετὰ
12 καὶ θηρία καὶ σκώληκας. †Ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀνθρώπου ἀφισταμένου
13 ἀπὸ κυρίου, †Καὶ ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ καρδία αὐτοῦ.
14 †ὅτι ἀρχὴ (ε) ὑπερηφανίας ἁμαρτία, †καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξ-
15 ομβρήσει βδέλυγμα.

MS.A. (α) οἱ λειτουργοὶ (β) ἡ ἐξουσία (γ) *μηνύσῃς (δ) πλημμελήσῃ ἀδικίᾳ. (ε) ὑπερηφανία ἁμαρτίας.

In manu artificum, opus laudabitur: & prin- 24
ceps populi ſapiens in ſermone ſuo. Terribilis 25
in civitate ſua homo linguoſus: & temerarius
in verbo ſuo odibilis erit.

CAP. X.

JUDEX ſapiens erudiet populum ſuum: 1
& principatus ſenſati (a) ordinatus erit. Se- 2
cundùm judicem populi (b) ſui, ſic & miniſtri
ejus: & qualis rector eſt civitatis, tales omnes
inhabitantes in ea. Rex inſipiens perdet popu- 3
lum ſuum: & civitas habitabitur per ſenſum
potentium. In manu Domini poteſtas terræ: 4
& utilem ſuſcitabit in tempus ſuper illam. In 5
manu Domini proſperitas hominis: & ſuper
perſonam ſcribæ imponet gloriam ipſius. In omni 6
injuria ne ſuccenſeas proximo, & nihil agas in
operibus contumeliæ. Odibilis coram Domino 7
eſt, & hominibus, ſuperbia: & ex utriſque
(c) delinquet injuſta. Regnum à gente in gen- 8
tem transfertur, propter injuſtitias, & contu-
melias & (d) pecunias. Quid ſuperbit terra 9
& cinis? (e) Quoniam in vita projeci intima 10
ejus. In prolixum languorē cavillatur medicus:
& rex hodiè eſt, & cras morietur. Cùm enim 11
morietur homo; hæreditabit ſerpentes, & beſtias, 12
& vermes. Initium ſuperbiæ hominis, cùm
apoſtatavit à Deo: Et ab eo, qui fecit eum, receſ- 13
ſit cor ejus. Quoniam (f) principium ſuper- 14
biæ peccatum: &, qui tenuerit eam; profun- 15
det (g) abominationem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܕܫܠܝܛ ܒܥܡܗ. ܚܟܝܡ ܘܡܣܬܟܠ. * ܕܚܝܠ * ܒܚܟܡܬܗ ܕܕܝܢܐ ܡܬܩܢܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘ
22 ܒܡܕܝܢܬܐ ܓܒܪܐ ܠܫܢܢܐ. ܘܕܢܣܒ ܥܠ ܦܘܡܗ ܡܬܣܢܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝ *
1 * ܕܝܢܐ ܡܣܬܟܠܐ. ܢܪܕܐ ܠܥܡܗ. ܘܫܠܝܛܐ ܚܟܝܡܐ. ܢܫܪܪ ܡܕܝܢܬܗ. * ܐܝܟ ܕܝܢܐ ܕܥܡܐ
2
3 ܗܟܢܐ ܡܫܡܫܢܘܗܝ. ܘܐܝܟ ܪܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܗܟܢܐ ܥܡܘܪܝܗ̇. * ܡܠܟܐ ܥܘܠܐ. ܢܘܒܕ
4 ܥܡܗ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܡܬܥܡܪܐ ܒܣܘܟܠܗܘܢ ܕܪܘܪܒܢܐ. * ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܡܪܝܐ. ܫܘܠܛܢܗ̇
5 ܕܐܪܥܐ. ܘܓܒܪܐ ܥܕܪܢܐ ܒܙܒܢܗ ܡܩܝܡ ܥܠܝܗ̇. * ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܫܘܠܛܢܐ ܕܟܠ. ܘܠܕܚܠܘܗܝ
ܝܗܒ ܫܘܒܚܗ. * ܥܠ ܟܠ ܫܘܚܩܢܝܟ. ܠܐ ܬܒܐܫ ܠܚܒܪܟ. ܘܠܐ ܬܗܠܟ ܒܐܘܪܚܐ ܕܫܒܗܪܢܐ. ܟܠ
7 ܚܛܗܐ ܘܕܓܠܘܬܐ ܐܪܚܩ. ܘܠܐ ܬܗܠܟ ܒܪܘܚܐ ܪܡܬܐ. * ܣܢܝܐ ܓܝܪ ܩܕܡ ܐܠܗܐ
8 ܘܩܕܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܫܘܒܗܪܐ. ܘܠܘܬ ܬܪܝܗܘܢ ܚܛܘܦܝܐ ܘܥܘܠܐ. * ܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܥܡܐ
9 ܠܥܡܐ ܡܬܥܒܪܐ. ܡܛܠ ܚܛܗܐ ܘܫܘܒܗܪܐ ܘܡܡܘܢܐ. * ܡܢܐ ܡܫܬܒܗܪ ܥܦܪܐ
11 ܘܩܛܡܐ. * ܕܥܕ ܚܝܐ ܣܛܪܘܗܝ ܪܚܫܝܢ ܒܗ ܬܘܠܥܐ. * ܡܢܘ ܕܓܙܪ ܡܥܘܗܝ. ܐܣܝܐ
12 ܕܝܘܡܢܐ ܡܗܠܟ. ܘܡܚܪ ܡܐܬ. * ܟܕ ܡܐܬ ܓܝܪ ܒܪܢܫܐ. ܣܐܣܐ ܗܘܐ ܝܪܬܘܬܗ. ܘܬܘܠܥܐ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܫ.
13 * ܪܫܐ ܕܣܘܪܚܢܝܗܘܢ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܫܘܒܗܪܗܘܢ. ܘܥܒܕܝܗܘܢ ܡܫܛܝܢ ܠܒܗܘܢ. * ܡܛܠ
14
15 ܕܡܒܘܥܐ ܕܚܛܝܬܐ. ܫܘܒܗܪܐ. ܘܙܢܝܘܬܐ ܡܒܘܥܐ ܕܬܪܝܗܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܪܫ
ܐܠܗܐ ܕܝܢܗܘܢ. ܘܡܚܐ ܐܢܘܢ ܡܚܘܬܐ ܓܡܝܪܬܐ.

Sapientiâ judicis urbs ſtabilitur, & qui do- 21
minatur in populum ſuum, ſapiens eſt atque
cordatus. Formidandus eſt in civitate vir 22
linguax; & qui ſecundùm os ejus ſumpſerit
exemplar, odio habebitur.

CAP. X.

Judex cordatus docebit populum ſuum, & 1
princeps ſapiens ſtabiliet civitatem ſuam.
Qualis eſt judex populi tales miniſtri ejus: & 2
qualis princeps urbis, tales habitatores ejus.
Rex iniquus perdet populum ſuum: & urbs 3
incolis frequentatur prudentiâ procerum ſu-
orum. In manibus Dñi eſt poteſtas orbis ter- 4
rarum, & *hominem* utilem opportunè præfi-
ciet illi. In manib' Domini eſt rerū omnium 5
dominium, & colentib' ſe tribuet gloriā ſuā.
In quibuſvis læſionibus tuis ne noceas ami- 6
co tuo, néve ambules in via ſuperborum.
Omnia peccata, & mendacium devita, & ela-
to ſpiritu ne ambules: Odioſa eſt enim apud 7
Deum & apud homines ſuperbia; & apud
utrumque, rapina & oppreſſio. Regnum à 8
populo ad populum traducitur propter pec-
cata, & ſuperbiam, atque mammonam. Cur 9
ſuperbiat pulvis ac cinis, cujus latera, dum vi-
vit, vermes perrepunt? Cujus inteſtina ſectu- 11
rus eſt medicus? *qui* hodie gradietur, & cras
morietur? Moriente homine, tinea erit ſors 12
illius, & vermis ejus coram ipſo perreptat.
Initium delictorum hominū eſt ſua ipſorum 13
ſuperbia, & propriæ actiones dementant cor
eorum. Fons enim peccati eſt ſuperbia, ſcor- 14
tatio autem fons utriuſque. Propterea vari- 15
avit Deus certamina eorum, & plagâ omni-
modâ percuſſit illos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * بحكمة الوالي ومن تعمر المدينة * وبعفة حاكمها يصلح امرها * الجاهل مرهوب في القرية *
22
ويمقت من يحكي كلامه * * الفصل العاشر * * القاضي الحكيم يعلم شعبه * 1
2 والسلطان العاقل يعمر قريته * كسيرة الوالي خدامه * ومن رئيس المدينة وسكانها * الملك
3
الفاسق يهلك شعبه * وتعمر القرية بحكمة ولاتها * ملك الدنيا بيد الرب * ويولي كل زمان ما 4
5 يوافقه * والسلطان كله بيد الرب * ويولي اتقياءه كرامته * في جميع فعلك لا تظلم صديقك *
6
ولا تسلك في سبيل المسرفين * واجتنب كل خطية وغدر * ولا تسر بنفس متجبر * لان 7
الاسراف مبغوض عند الله وعند الناس جميعا * وعلى كليهما الغصب والظلم * انما ينزع 8
الملك من قوم ويدفع الى غيرهم * من اجل الخطايا والاسراف وحب الورق * لماذا يستكبر 9
الرمم والرماد الذي يدب الدود منه في حياته * ويبط الطبيب جنبه وبطنه * اليوم 11
12 قد عاش وغدا لقد مات * اذا مات الانسان فالتراب حصته * والذبان يسير بين يديه * وان
13
خطايا الناس بالاسراف تعمي قلوبهم * لان ينبوع الخطية هو الاسراف بعينه * والكبر والزنا 14
15 فان الاسراف ركنه كليهما * ولذلك احسن الله جهادهم * وعاقبهم عقوبة موجعة *

Per prudentiam præfecti ejuſque juſtiti- 21
am urbs frequens eſt populo, & per judicis
ejus temperantiam res ejus proſperè ſuc-
cedunt. Stultus eſt formidabilis in civi- 22
tate; & quicunque loquitur ſermones
ejus, odio habetur.

CAP. X.

Judex ſapiens erudit populum ſuum, & 1
præfectus prudens extruit civitatem ſu-
am. Qualis eſt præſes, tales miniſtri 2
ejus: & qualis eſt princeps urbis, tales
etiam ejus incolæ. Rex perverſus perdit 3
populum ſuum: ac extruitur civitas ſa-
pientiâ præfectorum ſuorum. Regnum ter- 4
ræ in manu Domini, & cuivis tempori
præſtat quod competit ipſi. Tota etiam po- 5
teſtas in manu Domini, dabitque timen-
tibus ſe gloriam ſuam. In quovis opere tuo 6
ne fraudes amicum tuum; & in via fa-
ſtuoſorum ne incedas: omne peccatum ac
dolum defugito: & animo pervicaci ne
incedas. Execrandus eſt enim faſtus 7
apud Deum ſimul & apud homines; &
apud utrumq; violentia & tyrannis. Au- 8
fertur quidem regnum ab una gente, ali-
que traditur propter peccata, faſtum, & a-
morem argenti. Cur ſuperbit pulvis ac ci- 9
nis, è quo vermes ſcaturiunt dum vivit?
Cujus latus ac ventrem ſecabit medic'? 11
qui hodiè vivit, & cras moriturus eſt?
Cùm morietur homo, pulvis erit ſors ejus, 12
& muſcæ ambulabūt in conſpectu ipſius.
Et verò peccata hominum cum faſtu ex- 13
cæcant ipſorū corda. Quandoquidem fons 14
peccati eſt idem faſtus, & ſuperbiæ ſimul
atq; fornicationis robur eſt faſtus. Idcir- 15
co approbavit Deus certamen illorum,
eóſque tormento dolore pleno excruciavit.